ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

ԳԻՐՔ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

220
ASD
1878
DN→4960
220-

ԵԲՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1878

Հրամանաւ Կայսերական Ժողովոյ հասարակաց կրթութեանն

ՑԱՆԿ

ԳՐՈՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

ԳԻՐՔ	ԳԼՈՒԽ	ԵՐԵՍ
ԾՆՆԴՈՑ	50	5
ՆԼԻՑ	40	55
ՂԵԻՏԱՑԻՈՑ	27	98
ԹՈՒՈՑ	36	129
ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՑ	34	170
ՑԵՍՈՒԱՑ	24	209
ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ	21	233
ՀՌՈՒԹԱՑ	4	258
Ա· ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ	31	261
Բ· ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ	24	294
Գ· ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ	22	322
Դ· ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ	25	353
Ա· ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ	29	383
Բ· ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ	36	411
ԵԶՐԱՍԱՑ	10	446
ՆԻՆՄԵԱՑ	13	456
ՆՍԹԵՐԱՑ	10	470
ՑՈՒԲԱՑ	42	478
ՍԱՂՄՈՍԱՑ	150	510
ԱՒԱԿԱՑ	31	595
ՃՈՂՈՎՈՂԻ	12	623
ԵՐԲ ԵՐԲՈՑ	8	633
ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ		
ՆՍԱՑԵԱՑ	66	637
ՆՐԵՄԻԱՑ	52	701
ՈՂԲՔ ՆՐԵՄԻԱՑ	5	767
ԵԶԵԿԻԵԼԻ	48	773
ԴԱՆԻԵԼԻ	12	826
ՈՎՍԵԱՑ	14	842
ՑՈՎԵԼԵԱՑ	3	852
ԱՄՈՎՍԱՑ	9	855
ԱԲԴԻՈՒ	1	863
ՑՈՎՆԱՆՆՈՒ	4	864
ՄԻՔԻԱՑ	7	866
ՆԱՒՈՒՄԱՑ	3	872
ԱՄԲԱԿՈՒՄԱՑ	3	874
ՍՈՓՈՆԻԱՑ	3	877
ԱՆԴԵԱՑ	2	880
ՁԱՔԱՐԻԱՑ	14	882
ՄԱՂԱՔԻԱՑ	4	892
ԱԻԵՑԱՐԱՆ		
ԸՍՑ ՄԱՑԹԷՈՍԻ	28	899
ԸՍՑ ՄԱՐԿՈՍԻ	16	932
ԸՍՑ ՂՈՒԿԱՍՈՒ	24	952
ԸՍՑ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ	21	986
ԳՈՐԾԵ ԱՌԱՔԵԼՈՑ	28	1013
ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ		
ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՑԵՑԻՍ	16	1047
ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ Ա·	16	1062
ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ Բ·	13	1077
ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ	6	1087
ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ	6	1092
ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ	4	1098
ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ	4	1102
ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ Ա·	5	1105
ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ Բ·	3	1109
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ Ա·	6	1111
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ Բ·	4	1115
ԱՌ ՏԻՏՈՍ	3	1119
ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ	1	1121
ԱՌ ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ	13	1122
ԹՈՒՂԹ		
ՑԱԿՈԲՈՒ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ	5	1133
ՊԵՏՐՈՍԻ Ա· ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ	5	1137
ՊԵՏՐՈՍԻ Բ· ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ	3	1142
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ Ա· ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ	5	1145
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ Բ·	1	1149
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ Գ·	1	1150
ՅՈՒԴԱՑԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ	1	1150
ՑԱՑՑՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ	22	1153

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ա. Ա՛ս թարգմանութեանս մէջ տեղ տեղ բանին խմաստը բացատրելու համար բառեր աւելցուած են, որոնց քնագրին մէջ չգտնուիլը իմացընելու համար նօտր գրով պահուած են։

Բ. Իակ մեր դրած ծանօթութիւնները ուր որ երկու կամ աւելի բառերու կը վերաբերէին վերջի բառին վրայ զոյգ բուէ — դրինք։

Գ. [ ] Ա.յս ձև փակադծի մէջ առնուած բառերը կամ խօսքերը քնագրին նախկին օրինակներէն ամանց մէջ կը գտնուին և ամանց մէջ չեն գտնուիր։

Դ. ԵՀՈՎԱՆՑ անունը Երբայեցերէնին մէջ Ճշմարիտ Աստուծոյ յատուկ անունն ըլլալով՝ թէև շատ անգամ ՑԻՐ թարգմանած ենք, բայց երբեմն ալ յարմար սեպեցինք նոյն անունը պահել աս թարգմանութեանս մէջ, մանաւանդ ուր որ հնախանձներու քերնով կը զրուցուէր։

ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Երկնից ու երկրի, 3 լուսոյ, 6 ու Հաստատութեան առեղծուածը։ 9 Երկրին ջուրերէն զատուիլը, 11 ու պտղաբեր ընձյուղը։ 14 Արեգին, լուսնին ու աստղերուն, 20 ձուկերուն և թռչուններուն, 24 ու գազաններուն և անասուններուն, 26 և Աստուծոյ պատկերով մարդուն առեղծուածը։ 29 Կերակուրին սահմանուիլը։

1 Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը
2 ստեղծեց։ Ու երկիրը անձև ու պարապ էր.
և անդունդին վրայ խաւար կար. և Աստու-
3 ծոյ Հոգին ջուրերուն վրայ կը շարժէր։ Եւ
Աստուած ըսաւ, Լոյս ըլլայ. ու լոյս եղաւ։
4 Եւ Աստուած տեսաւ լոյսը որ բարի է. ու
5 Աստուած լոյսը խաւարէն զատեց։ Եւ Աս-
տուած լոյսին անունը Ցորեկ, ու խաւարին
անունը Գիշեր դրաւ. և իրիկուն ու առաւ
ըլլալով՝ առաջին օրը եղաւ։
6 Եւ Աստուած ըսաւ, Ջուրերուն մէջտեղը
հաստատութիւն ըլլայ, որ ջուրերը ջուր-
7 էն զատէ։ Եւ Աստուած հաստատութիւնը
ըրաւ, ու հաստատութեանը տակ եղած ջու-
րերը՝ հաստատութեանը վրայ եղած ջուր-
8 էն զատեց. ու այնպէս եղաւ։ Եւ Աս-
տուած հաստատութիւնը երկինք կոչեց. և
իրիկուն ու առաւ ըլլալով՝ երկրորդ օրը
եղաւ։
9 Եւ Աստուած ըսաւ, Երկնից տակը եղած
ջուրերը մէկտեղ ժողվուին, ու ցամաքը երև-
10 նայ. և այնպէս եղաւ։ Եւ Աստուած ցամա-
քին անունը երկիր դրաւ, ու ջուրերուն ժո-
ղովը ծովեր կոչեց. և Աստուած տեսաւ որ
11 բարի են։ Ու ըսաւ Աստուած, երկիրը կա-
նանչ խոտ բուսցընէ, սերմ տուող խոտ, և իր
տեսակին պէս պտուղ տուող պտղաբեր ծառ,
որ իր մէջը իր սերմը ունենայ երկրի վրայ.
12 ու այնպէս եղաւ։ Ու երկիրը կանանչ խոտ,
իր տեսակին պէս սերմ տուող խոտ, և իր
տեսակին պէս սերմ ունեցող պտղաբեր ծառ
Հանեց. ու Աստուած տեսաւ որ բարի են։
13 Եւ իրիկուն ու առաւ ըլլալով՝ երրորդ օրը
եղաւ։
14 Եւ ըսաւ Աստուած, Երկնից հաստատու-
թեանը մէջ լուսաւորներ ըլլան, որ ցորեկը
զիշերէն զատեն. և նշաններու ու ժամերու
և օրերու ու տարիներու համար ըլլան.
15 Ու երկնից հաստատութեանը մէջ լուսաւոր-
ներու համար ըլլան, որ երկրի վրայ լոյս
16 տան. ու այնպէս եղաւ։ Եւ Աստուած երկու
մեծ լուսաւորներն ըրաւ. մեծ լուսաւորը ցո-
րեկուան իշխելու համար, ու պզտիկ լուսա-
ւորը գիշերուան իշխելու համար. աստղերն
17 ալ ըրաւ։ Եւ Աստուած երկնից հաստատու-
թեանը մէջ դրաւ զանոնք, որ երկրի վրայ
18 լոյս տան, և ցորեկուան ու գիշերուան
իշխեն, և լոյսը խաւարէն զատեն. ու Աս-
19 տուած տեսաւ որ բարի են։ Եւ իրիկուն ու
առաւ ըլլալով՝ չորրորդ օրը եղաւ։
20 Եւ ըսաւ Աստուած, Ջուրերը կենդանու-
թեան չունչ ունեցող շատ սողուններ հանեն.
և թռչունները երկրի վրայ՝ երկնից հաստա-
21 տութեանը երեսը թռչին։ Եւ Աստուած
ստեղծեց մեծամեծ կէտերը, և ամէն սողացող
չնչաւոր կենդանին, որ ջուրերը առատ հա-
նեցին անոնց տեսակին պէս, ու ամէն թեւաւոր
թռչունը իր տեսակին պէս. և Աստուած տե-
22 սաւ որ բարի են։ Ու Աստուած օրհնեց զա-
նոնք՝ ըսելով, Աճեցէք ու շատցէք, և ծո-
վերուն մէջ եղած ջուրերը լեցուցէք. թռըչ-
23 չուններն ալ երկրի վրայ շատնան։ Եւ իրի-
կուն ու առաւ ըլլալով՝ հինգերորդ օրը
եղաւ։
24 Եւ ըսաւ Աստուած, երկիրը թող հանէ
չնչաւոր կենդանի՝ իր տեսակին պէս, անա-
սուններ, սողուններ ու երկրի գազաններ՝ ի-
25 րենց տեսակին պէս. և այնպէս եղաւ։ Ու
Աստուած՝ երկրի գազանները իրենց տեսակին
պէս, և ընտանի անասունները իրենց տեսակին
պէս, ու գետնի ամէն սողունները իրենց տե-
սակին պէս ըրաւ. և Աստուած տեսաւ որ
բարի են։
26 Եւ ըսաւ Աստուած, Մեր պատկերին ու
մեր նմանութեանը պէս մարդ ընենք, և ծո-
վու ձուկերուն, ու երկնից թռչուններուն, և
անասուններուն, ու բոլոր երկրին, ու երկրի

ա Յովհ. ա. 1. 2։ Եբր. ա. 10։
բ Սաղ. ը. 3։ լգ. 6։ ձթ. 11. 12։ ծբ. 25։ ճլգ. 5։ ճխզ. 6։ Եսա. խգ. 24։ Երեմ. ժ. 13։ ծա. 15։ Ձաք. ժբ. 1։ Գոր. ժգ. 15։ ժէ. 24։ Կող. ա. 16. 17։ Եբր. ժա. 3։ Յայտ. գ. 11։ ժ. 6։
գ Եբր. երեսին վրայ
դ Սաղ. լգ. 6։ Եսա. խ. 13. 14։
ե Սաղ. լգ. 9։
զ ը Կոր. գ. 6։
է Սաղ. հգ. 16։ ճգ. 20։
ը Յոբ. լէ. 18։ Սաղ. ճլգ. 5։ Երեմ. ժ. 12։ Ծա. 15։
թ Եբր. ապաշնա-թիւն
ժ Առակ. ը. 28։
ի Սաղ. ճխը. 4։
ժա Յոբ. խզ. 10։ լը. 8։ Սաղ. լգ. 7։ վէ. 5։ ճգ. 9։ ճլգ. 6։ Առակ. ը. 29։ Երեմ. է. 22։ բ Պետ. գ. 5։
իա Եբր. զ. 7։
իբ Գ. Օր. գ. 19։ Սաղ. հգ. 16։ ճլգ. 7։
իգ Սաղ. հգ. 17։ ճգ. 19։
իդ Սաղ. ճլգ. 7. 8. 9։ ճխը. 3. 5։
իե Սաղ. ը. 3։
իզ Յոբ. լը. 7։
իէ Երեմ. լա. 35։
իը Գէ. գ. 20։ է. 14։ ը. 19։ Սաղ. ճգ. 26։
իթ Գէ. ը. 17։
ի Գէ. է. 1։ ժ. 6։ Սաղ. ճ. 3։ ժզ. է. 29։ Գոր. ժէ. 20. 28. 29։ ա Կոր. ժա. 7։ Եփես. գ. 24։ Կող. գ. 10։ Ցակ. գ. 9։
իա Գէ. ժ. 2։ Սաղ. ը. 6։

վրայ սողացող բոլոր սողուններուն թող իշխէ։
27 Եւ Աստուած իր պատկերովը ստեղծեց մարդը.
ՙԱստուծոյ պատկերովը ստեղծեց զանիկա,
28 ՙարու և էգ ստեղծեց զանոնք։ Ու Աստուած
օրհնեց զանոնք, և Աստուած անոնց ըսաւ,
ՙԱճեցէք ու շատցէք ու երկիրը լեցուցէք,
և անոր տիրեցէք. ու ծովու ձուկերուն ու
երկինքց թռչուններուն և երկրի վրայ սող-
ցող ամէն կենդանիներուն իշխեցէք։
29 Եւ ըսաւ Աստուած, Ահա ձեզի տուի
բոլոր երկրի վրայ եղած ամէն սերմ ունեցող
խոտը, ու ամէն ծառ՝ որուն մէջ սերմ ստուղ
ծառի պտուղ կայ. ՙձեզի կերակուր պիտի
30 ըլլայ. Ու երկրի ՙբոլոր գազաններուն, ու
երկինքց բոլոր ՙթռչուններուն, և երկրի վրայ
կենդանութիւն չունչ ունեցող բոլոր սողուն-
ներուն՝ ամէն կանանչ խոտը կերակուրի հա-
մար։՚։ ու այնպէս եղաւ։
31 Եւ Աստուած ՙիր ամէն բրածը տեսաւ,
և ահա չատ բարի էր։ Եւ իրիկուն ու առ-
աւտ ըլլալով՝ վեցերորդ օրը եղաւ։

ԳԼ. Բ

1 Ասանգաստութեան օրը։ 4 Սակրամագործութեան կերպը։ 8 Եդեմի պարտէզը, 10 ու անկէ ելած գետը։ 17 Մեռնելութեան ծառին պատուէրն ուտելը կ՚արգիլէ։ 19 Առիւծուած նեբոն անուանադրութիւնը։ 21 Կնկան առեղծուիլը, և ամուսնութեան հաստատութիւնը։

1 Ու կատարուեցաւ երկինքն ու երկիրն և
2 ՙանոնց ամէն ՚զարդերը։ Եւ ՚Աստուած իր
բրած գործքերը եօթներորդ օրը լմնցուց,
ու եօթներորդ օրը հանգստացաւ իր բրած
3 բոլոր գործքերէն։ Եւ ՚օրհնեց Աստուած
եօթներորդ օրը, ու սրբեց զանիկա. ինչու
որ անոր մէջ հանգստացաւ իր ամէն գործ-
քերէն՝ որ Աստուած ստեղծեց ու բրաւ։
4 ՙԱսանք են երկինքց ու երկրի ծնունդները՝
անոնց ստեղծուած ատենը, այն օրը որ Տէր
5 Աստուած երկիրն ու երկինքը բրաւ, Ու
դաշտին բոլոր ՚բոյսերը՝ դեռ երկրի վրայ
չեղած, և դաշտին բոլոր խոտը՝ դեռ չբու-
սած. քանզի Տէր Աստուած երկրի վրայ
ստկաւին ՙանձրեւ բերած չէր, ու ՚գետնին
6 գործելու մարդ չկար. Հապա երկրէն †շոգի
7 կ՚ելլէր ու դեմքի բոլոր երեսը կը ջրէր։ Եւ

ա ա Կոր. ժա. 7։
բ ԳԼ. ե. 2։ Մտթ. բ. 15։ Մաս. ժթ. 4։ Մար. ժ. 6։
գ ԳԼ. ի. 1, 7։ Գ Ես. խգ. 9։ Սպ. Ձխ. 3։ Ձխը. 3, 4։
դ ԳԼ. ի. 3։ Յոբ. լգ. 31։ Սպ. Ձգ. 14, 15։ Ձ Եզ. 25։ Ձխ. 7։ Գօր. ժգ. 17։
ե Սպ. Ձխ. 15, 16։ Ձխ. 9։
զ Յոբ. լը. 41։
է Սպ. Ձգ. 24։ ա Տիմ. գ. 4։
—
ը Սպ. լգ. 6։
թ Եբր. զօրքը։
ժ ԳԼ. ի. 11։ լա. 17։ բ Օր. ե. 14։ Եբր. գ. 4։
ի Ղեմ. ի. 14։ Ես. ծը. 13։
ժ ԳԼ. ա. 1։ Սպ. գ. 1, 2։
ի ԳԼ. ա. 12։ Սպ. Ձգ. 14։
ձ Յոբ. լը. 26, 27, 28։
ղ ԳԼ. գ. 23։
ճ Կամ ալբիւր
մ ԳԼ. գ. 19, 23։ Սպ. Ձգ. 14։ ժ. Ժբ. 7։ Ես. կգ. 8։ ա Կոր. ժե. 47։
յ ԳԼ. ե. 22։ Ես. բ. 22։
ն Յոբ. լգ. 4։ Գօր. ժե. 25։
շ ա Կոր. ժե. 45։
ո ԳԼ. գ. 24։
չ ԳԼ. գ. 16։ գ Թագ. ժթ. 12։ Եզեկ. իե. 23։
պ ԳԼ. ժգ. 10։ Ես. ծա. 3։ Եզեկ. իը. 13։ Յովել. բ. 3։
ջ Հմր. 8։
ռ Հմր. 9։
ս ԳԼ. գ. 1, 3, 11, 17։
վ ԳԼ. գ. 3, 19։ Հռոմ. գ. 23։ ա Կոր. ժե. 56։ Յակ. ա. 15։ ա Յովհ. ե. 16։
տ Կամ մարդը
ր ԳԼ. գ. 12։ ա Կոր. ժա. 9։ ա Տիմ. բ. 13։
ց Եբր. պատմա
ւ Գաղ. ժ. 4։
փ Հմր. 8։
ք Հմր. 9։
օ ԳԼ. գ. 1, 3, 11, 17։
ֆ ԳԼ. գ. 3, 19։
և Հռոմ. գ. 23։ ա Կոր. ժե. 56։ Յակ. ա. 15։ ա Յովհ. ե. 16։
ՙ Կամ մարդը
՚ ԳԼ. գ. 12։ ա Կոր. ժա. 9։ ա Տիմ. բ. 13։
՚ ԳԼ. ա. 20, 24։
ՙ Սպ. բ. 6։ Տես Գր. գ. 20։
՚ ԳԼ. ժե. 12։ ա Թագ. իգ. 12։
՚ Ընտ. ժբ. 22։ Եբր. ժգ. 4։
՚ Գր. իթ. 14։ Դատ. իթ. 2։ բ Թագ. ե. 1։ ժթ. 13։ Եփես. 30։
՚ Եբր. ԻՇ։
† Եբր. ԻՇ։
՚ ա Կոր. ժա. 8։
՚ ԳԼ. լա. 15։ Սպ.

մար էրիկը պիտի ձգէ իր հայրը ու իր մայրը, և իր կնկանը պիտի յարի. ու մէկ մարմին
25 պիտի ըլլան։ Եւ Ադամ ու իր կնիկը երկուքն ալ *մերկ էին, ու չէին †ամչնար։

ԳԼ. Գ

1 Կնիկը օձէն կը խաբուի։ 6 Ադամ ու իր կինը մեղքի մէջ կ'իյնան։ 9 Աստուած անոնց դատաստան կ'ընէ։ 14 Օձը կ'անիծուի։ 15 Կնկանը սերունդը։ 16 Մարդկային սեռին պատիժը։ 21 Հախտաեղծներուն հանդերձները։ 22 Անոնք դրախտէն կը վռնտուին։

1 Եւ ՅԵՐ Աստուծոյ ըրած դաշտի բոլոր դազաններէն *աւելի խորամանկ էր †օձը. ու կնկանը ըսաւ, Իրաւ Աստուած ըսա՞ր թէ
2 Պարտէզին ամէն ծառէն պիտի չուտէք։ Եւ կնիկը օձին ըսաւ, Պարտէզին ծառերուն
3 պտուղէն կ'ուտենք. Բայց ‡պարտէզին մէջտեղը եղած ծառին պտուղէն՝ Աստուած ըսաւ, Անկէ մի ուտէք, և անոր մի դպչիք, որ չմեռնիք։
4 Եւ օձը կնկանը ըսաւ, Չէ թէ անշուշտ
5 պիտի մեռնիք. Քանզի Աստուած գիտէ թէ այն օրը որ անկէ ուտէք †աչքերնիդ պիտի բացուի, և աստուածներու պէս պիտի ըլլաք՝ բարին ու չարը գիտնալով։
6 Եւ կնիկը տեսնելով որ ծառը աղէկ էր կերակուրի համար, և հաճելի՝ աչքերուն, ու փափաքելի՝ ‡խմաստուն ընելու՞ համար, առաւ անոր պտուղէն ու կերաւ, և իրեն հետ իր
7 էրկանն ալ տուաւ, և †անիկա կերաւ։ Ու անոնց երկուքին *աչքերը բացուեցան, ու †մերկ ըլլալնին գիտցան. և թզենիի տերևներ
8 կարեցին, ու իրենց ծածկոցներ ըրին։ Եւ օրուան զով առեն պարտէզին մէջ պտըտող ՅԵՐ Աստուծոյ †ձայնը լսեցին. և Ադամ ու իր կնիկը ՅԵՐ Աստուծոյ երեսէն պարտէզին
9 ծառերուն մէջը †պահուեցան։ Եւ ՅԵՐ Աստուած Ադամը կանչեց, ու ըսաւ անոր, Ո՞ւր
10 ես։ Եւ անիկա ըսաւ, Պարտէզին մէջ քու ձայնդ լսեցի, ու †վախցայ, Ինչու որ մերկ էի,
11 ու պահուեցայ։ Եւ Աստուած ըսաւ, Ո՞վ պատմեց քեզի քու մերկ ըլլալդ. արդեօք կերա՞ր ան ծառէն՝ որուն համար քեզի պատուիրեցի
12 որ անկէ չուտես։ Եւ Ադամ ըսաւ, †Ան կնիկը՝ որ ինծի հետ ըլլալու տուիր, ան ինծի տուաւ
13 ծառէն, ու ես կերայ։ Եւ ՅԵՐ Աստուած ըսաւ կնկանը, Ի՞նչ է ասքրու ըրածդ. և կնիկը
14 ըսաւ, †Օձը իս խաբեց, ու ես կերայ։ Եւ ՅԵՐ Աստուած օձին ըսաւ, Այս ընելուդ համար՝ ամէն անասուններէն և դաշտին ամէն դազաններէն անիծեալ ըլլաս. փորիդ վրայ քալես, ու կենացդ բոլոր օրերը †հող ուտես։
15 Եւ քուկին ու կնկանը մէջտեղը, և †քու սերունդիդ ու *անոր սերունդին մէջտեղը թշնամութիւն պիտի դնեմ. *ան քու գլուխդ պիտի ||ջախջախէ, և դուն անոր գարշապարը
16 պիտի §խայթես։ Եւ կնկանը ըսաւ, Քու յղութիւնդ յաւելը խիստ պիտի չատցընեմ. †ցաւով զաւակ ծնանիս, ու *էրկանդ †հնազանդ-
17 ըլլա՞ս, ու անիկա †քու վրադ իշխէ։ Եւ Ադամին ըսաւ, Որովհետև դուն †քու կնկանդ խօսքը մտիկ ըրիր, և *ան ծառէն կերար, *որուն համար պատուիրեցի քեզի՝ ըսելով, Ուտես անկէ, երկիրը քու պատճառովդ *անիծեալ ըլլայ. կենացդ բոլոր օրերուն մէջ
18 †նեղութիւնով ուտես անկէ. Եւ †փուշ ու տատասկ բուսցընէ քեզի, և †դաշտին խոտը
19 ուտես։ †Երեսիդ քրտինքովը ուտես *հացդ, մինչև դեամբը դառնալդ, որ անկէ առնուեցար. քանզի †հող էիր դուն, ու †հողին պիտի դառնաս։
20 Եւ Ադամ իր կնկանը անունը *Եւայ դրաւ. Ինչու որ ամէն կենդանութիւն անոր
21 յղիներուն մայրը անիկա էր։ Եւ ՅԵՐ Աստուած Ադամին ու անոր կնկանը կաշիէ հանդերձներ
22 շինեց, ու անոնց հագցուց։ Եւ ՅԵՐ Աստուած ըսաւ, †Ահա Ադամ մեզմէ մէկուն պէս եղաւ՝ բարին ու չարը գիտնալու. և հիմա չըլլայ որ իր ձեռքը երկնցընէ, ու †կենաց ծառէն ալ
23 առնէ և ուտէ ու յաւիտեան ապրի. Ուստի ՅԵՐ Աստուած Եդեմի պարտէզէն դուրս ըրաւ զանիկա, †որ երկիրը գործէ, ուսկից որ առ-
24 նուեցաւ։ Այսպէս վռնտեց Ադամը. ու Եդեմի պարտէզին †արեւելեան կողմէն *քերովբէները ու ամէն կողմ դարձող բոցեղէն սուրը դրաւ, կենաց ծառին ճամբան պահելու համար։

ԳԼ. Դ

1 Կայենին ու Հաբելին ծնունդը, արուեստը ու հատապը։ 8 Հաբելին սպանութիւնը։ 11 Կայենին անիծուիլը։ 17 Ենովք առաջին քաղաքը։ 19 Ղամէք ու իր երկու կիներուն։ 25 Սէթին 26 ու Ենոսին ծնունդը։

1 Եւ Ադամ գիտցաւ իր Եւայ կնիկը, ու ան

---

*խե. 10։ Մատ. ժԹ. 5։ Մար. ժ. 7։ ա Կոր. ը. 16։ Եփես. ե. 31։
†ԳԼ. գ. 7, 10, 11։
‡Եզ. լբ. 25։ Ես. խե. 5։
—
*Մատ. ժ. 16։ բ Կոր. ժա. 3։
†Յայտ. ժբ. 9։ ի. 2։
‡ԳԼ. բ. 17։
†Հմր. 13։ բ Կոր. ժա. 3։ ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 7։ Գոր. իզ. 18։
‡Կամ սեռնելու։
§ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 12, 17։
‡Հմր. 5։
†ԳԼ. բ. 25։
‡Յոբ. լբ. 1։
†Յոբ. լա. 33։ Երեմ. իգ. 24։ Աժողմ. Թ. 3։
†ԳԼ. բ. 25։ Եզ. գ. 6։ ա Յովհ. գ. 20։
†ԳԼ. բ. 18։ Յոբ. լա. 33։ Ածակ. իբ. 13։
†Հմր. 4։ բ Կոր. ժա. 3։ ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 7։ Գոր. իզ. 18։
‡Կամ սեռնելու։
§ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 12, 17։
‡Հմր. 5։
†ԳԼ. բ. 25։
‡Յոբ. լբ. 1։
†Յոբ. լա. 33։ Երեմ. իգ. 24։ Աժողմ. Թ. 3։
†ԳԼ. բ. 25։ Եզ. գ. 6։ ա Յովհ. գ. 20։
†ԳԼ. բ. 18։ Յոբ. լա. 33։ Ածակ. իբ. 13։
†Հմր. 4։ բ Կոր. ժա. 3։ ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 10։ Մատ. ժԹ. 5։ Մար. ժ. 7։ ա Կոր. գ. 16։ Եփես. ե. 31։
†ԳԼ. գ. 7։ 10, 11։
‡Եզ. լբ. 25։ Ես. խե. 5։
—
*Մատ. ժ. 16։ բ Կոր. ժա. 3։
†Յոբ. ժբ. 9։ ի. 2։
‡ԳԼ. բ. 17։
†Հմր. 13։ բ Կոր. ժա. 3։ ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 7։ Գոր. իզ. 18։
‡Կամ սեռնելու։
§ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 12, 17։
‡Հմր. 5։
†ԳԼ. բ. 25։
‡Յոբ. լբ. 1։
†Յոբ. լա. 33։ Երեմ. իգ. 24։ Աժողմ. Թ. 3։
†ԳԼ. բ. 25։ Եզ. գ. 6։ ա Յովհ. գ. 20։
†ԳԼ. բ. 18։ Յոբ. լա. 33։ Ածակ. իբ. 13։
†Հմր. 4։ բ Կոր. ժա. 3։ ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 7։ Գոր. իզ. 18։
‡Կամ սեռնելու։
§ա Տիմ. բ. 14։
†Հմր. 12, 17։
‡Հմր. 5։
†ԳԼ. բ. 25։
‡Յոբ. լբ. 1։
†Յոբ. լա. 33։ Երեմ. իգ. 24։ Աժողմ. Թ. 3։
†ԳԼ. բ. 25։ Եզ. գ. 6։ ա Յովհ. գ. 20։
†ԳԼ. բ. 18։ Յոբ. լա. 33։ Ածակ. իբ. 13։
†Հմր. 4։ բ Կոր. ժա. 3։ ա Տիմ. բ. 14։

բ. 14։ ա Յովհ. ե. 5։ Յայտ. ժբ. 7, 17։
||Եբր. զարնէ։
§Եբր. զարնես։
†Սալ. խը. 6։ Ես. ժգ. 8։ իա. 3։ Յովհ. ժգ. 21։ ա Տիմ. բ. 15։
*Եբր. փափաքդ առ էրկիդ ըլլայ
†ԳԼ. գ. 7։
*ա Կոր. ժա. 3։ ժգ. 34։ Եփես. ե. 22, 23, 24։ ա Տիմ. բ. 11, 12։ Տիտ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 1, 5, 6։
†ա Թագ. ժե. 23։
‡Հմր. 6։
*ԳԼ. բ. 17։
†Ժող. ա. 2, 3։ Եսթ. իգ. 5, 6։ Հռոմ. ը. 20։
†Յոբ. ե. 7։ Ժող. բ. 23։
‡Յոբ. լա. 40։
*Սալ. ձգ. 14։
*Ժող. ա. 13։ բ Թես. գ. 10։
†ԳԼ. բ. 7։
*Յոբ. իա. 26։ ԼԹ. 15։ Սալ. ձգ. 29։ Ժող. գ. 20։ Ժբ. 7։ Հռոմ. ե. 12։ Եբր. Թ. 27։
†Այսինքն՝ կեանք։
†Հմր. 5։ Ես. ժԹ. 12։ խէ. 12, 13։ Երեմ. իբ. 23։
†ԳԼ. բ. 9։
*ԳԼ. գ. 2։ Թ. 20։
†ԳԼ. բ. 8։
†Սալ. ձգ. 4։ Եբր. ա. 7։

յղացաւ, ու *կայէնը ծնաւ, և ըսաւ, Մարդ
2 ստացայ Տէրոջմէն։ Եւ դարձեալ անոր Հաբէլ
եղբայրը ծնաւ. և Հաբէլ ոչխարներու հովիւ
3 եղաւ, բայց կայէն ⁻երկիրը կը դործէր։ Ու
եղաւ որ ժամանակէ մը ետքը կայէն ⁼երկրի
4 պտուղէն Տէրոջը ընծայ բերաւ։ Եւ Հաբէլ՝
ինքն ալ իր ոչխարներուն ⁼առջինեկներէն ու
անոնց պարարտներէն բերաւ. և Տէրը ⁼Հա-
5 բէլին ու անոր ընծային նայեցաւ, բայց կա-
յէնին ու անոր ընծային չնայեցաւ. ուստի կա-
6 յէն խիստ բարկացաւ ու ⁼երեսը կախեց։ Եւ
Տէրը կայէնին ըսաւ, Ինչո՞ւ բարկացար, ու
7 ինչո՞ւ երեսդ կախեցիր. Թէ որ ապէկ ընես,
ընդունելի չըլլար. և թէ որ ապէկ չընես,
†մեղքը դրանը քով պառկած է. ⁻և անիկա
քեզի պիտի հնազանդի, ու դուն անոր պի-
տի իշխես։
8 Եւ կայէն իր Հաբէլ եղբօրը հետ խօսեցաւ.
ու եղաւ որ երբ անոնք դաշտն էին, կայէն
իր Հաբէլ եղբօրը վրայ ելաւ ու ⁼սպաննեց
9 զանիկա։ Եւ Տէրը կայէնին ըսաւ, ⁼Ո՞ւր է
քու եղբայրդ Հաբէլ։ Եւ անիկա ըսաւ, ⁼Չեմ
դիտեր. միթէ ես իմ եղբօրս պահապա՞նն եմ։
10 Եւ Տէրը ըսաւ, Ի՞նչ ըրիր. քու եղբօրդ ⁼ա-
11 րիւնին ձայնը դետնէն ինծի կը բողոքէ։ Եւ
հիմա դուն անիծեալ ես երկրէն, որ իր բե-
րանը բացաւ եղբօրդ արիւնը քու ձեռքէդ
12 ընդունելու։ Երբոր երկիրը դործես, այսու-
հետեւ իր արդիւնքը չտայ քեզի. երկրի մէջ
13 աստանդական ու թափառական ըլլաս։ Եւ
կայէն ըսաւ Տէրոջը, ‡Իմ մեղքս թողութիւն
14 գտնելու չափէն՞ աւելի մեծ է։ ⁼Ահա գիս
այսօր երկրիս երեսէն վռնտեցիր, ու ես Ն.քու
երեսէդ պիտի պահուիմ, ու երկրի մէջ աս-
տանդական ու թափառական պիտի ըլլամ. և
պիտի ըլլայ որ ⁼ով որ գիս գտնէ, գիս պի-
15 տի մեռցընէ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Ուրեմն
ով որ կայէնը սպաննէ, անկէ ⁼եօթնապատիկ
վրէժ առնուի։ Եւ Տէրը ⁼նշան մը դրաւ ||կա-
յէնին, որ զանիկա գտնող մէկը չմեռցընէ
զանիկա։
16 Եւ կայէն ⁼Տէրոջը առջևէն ելաւ, ու եդե-
մի արևելեան կողմը՝ Նայիդ երկիրը բնակե-
17 ցաւ։ Եւ կայէն իր կնիկը գիտցաւ, ու անի-
կա յղացաւ ու Ենովքը ծնաւ. և քաղաք մը
կը չինէր ⁼ատոքին, ու քաղաքին անունը ⁼իր
18 որդւոյն անուանը պէս Ենովք դրաւ։ Ու
Ենովք ծնաւ Գայիրադը, և Գայիրադ ծնաւ
Մայիէլը, ու Մայիէլ ծնաւ Մաթուսայէլը, և
19 Մաթուսայէլ ծնաւ Ղամէքը։ Եւ Ղամէք իրեն
երկու կնիկ առաւ. մէկուն անունը Ադդա,
20 ու մեսին անունը Սիլլա էր։ Եւ Ադդա
ծնաւ Յոբէլը, որ վրանարնակներուն ու հո-
21 վիներուն հայրն էր։ Ու անոր եղբօրը անունը
Յուբալ էր, որ բոլոր քնարահարներուն ու
22 սրնդահարներուն ⁻հայրն էր։ Եւ Սիլլա ալ
ծնաւ Թուբէլկայէնը, որ պղինձէ ու երկաթէ
ամէն դործիք կը չիներ. և Թուբէլկայէնին քոյրը
23 Նաամա էր։ Եւ Ղամէք իր կնիկներուն՝ Ադ-
դային ու Սիլլային ըսաւ, Ձայնս լսեցէք, ով
Ղամէքի կնիկները, ականջ դրէք իմ խօսքիս.
ինչու որ ես մարդ մը սպաննեցի ինծի վերք,
ու երիտասարդ մը՝ ինծի հարուածք ըլլալով։
24 Թէ որ կայէնին համար ⁼եօթնապատիկ վրէժ
առնուի, Ղամէքին համար ալ եօթանասուն-
ուեօթն անդամ։
25 Եւ Ադամ դարձեալ իր կնիկը դիտցաւ, ու
անիկա որդի մը ծնաւ, և անոր ⁼անունը §Սէթ
դրաւ. քանզի ըսաւ, Աստուած ինծի կայե-
նին մեռցուցած Հաբէլին տեղը ուրիշ սերունդ
26 մը տուաւ։ Եւ Սէթի ալ ⁼որդի մը ծնաւ, ու
անոր անունը Ենոսխ դրաւ. ան ատենը
սկսուեցաւ ⁻Տէրոջը ‡անունը կանչել։

ԳԼ. Ե

1 Ազգաւտարութիւն՝ Ադամին մինչև Նոյ։ 24 Ենովքին աս-
տուածահաճոյ վարքը ու երկինքը փոխուիլը։

1 Ա՛ս է ⁻Ադամի ազդաբանութեան դիրքը։
Ան օրը որ Աստուած մարդը ստեղծեց, ⁼Աս-
2 տուծոյ պատկերովն ըրաւ զանիկա. ⁼Արու և
էգ ստեղծեց զանոնք, և օրհնեց զանոնք, ու
անոնց ստեղծուած օրը անոնց անունը ††Ա-
3 դամ դրաւ։
Եւ Ադամ հարիւր երեսուն տարի ապրե-
ցաւ, և իր նմանութեամբը՝ իր պատկերին
պէս որդի ծնաւ, և ⁼անոր անունը Սէթ դրաւ։
4 Եւ ⁼Ադամին օրերը՝ Սէթը ծնանելէն ետքը՝
ութ հարիւր տարի եղաւ, ⁻և տղաքներ ու
5 աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Ադամին կենացը բոլոր
օրերը ինը հարիւր երեսուն տարի եղաւ. ⁼ու
մեռաւ։
6 Եւ Սէթ հարիւր հինգ տարի ապրեցաւ,
7 ու ⁻ծնաւ Ենոսխը։ Եւ Սէթ՝ Ենոսխը ծնանե-
լէն ետքը՝ ութը հարիւր եօթը տարի ապրե-
8 ցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ
Սէթին բոլոր օրերը ինը հարիւր տասներկու
տարի եղաւ. ու մեռաւ։

* Այսինքն՝ առացուած։
ա ԳԼ. գ. 23։ ի. 20։
բ Թես. ժբ. 12։
գ Թես. ժբ. 17։ Ա-
ռակ. գ. 8։
դ Եբր. ժա. 4։
ե ԳԼ. լա. 2։
զ Կամ մեղքի պատա-
ժագը
է ԳԼ. գ. 16։
ը Մատ. իգ. 35։ ա
Յովհ. գ. 12։ Յուդ.
11։
թ Սաղ. ի. 12։
ժ Յովհ. բ. 44։
ի Եբր. ժբ. 24։ Յայտ.
գ. 10։
ի Կամ իմ պատիժս
կրելու կարողութիւ-
նէս
լ Յոբ. ժե. 20—24։
խ Սաղ. ծա. 11։
ծ ԳԼ. ի. 6։ Թես. իե.
19։ 21։ 27։
կ Սաղ. հի. 12։
հ Եզեկ. ի. 4։ 6։
ձ Կամ կայէնին վրայ-
հ գ Թագ. ժգ. 23։ իգ.
20։ Երեմ. իգ. 39։
ծր. 3։
յ Սաղ. իի. 11։
ղ Հռոմ. գ. 11։ 12։
ճ Հմր. 15։
մ ԳԼ. ե. 3։
ն Այսինքն՝ դրաւած։
շ ԳԼ. ե. 6։
ո գ Թագ. ժբ. 24։
Սաղ. ձժգ. 17։ Ցե-
ղերբ. 32։ Սոփ. գ.
9։ ա Կոր. ա. 2։
չ Կամ անուանուիլ
—
ա ա Մն. ա. 1։ Ղուկ.
գ. 36։
բ ԳԼ. ա. 26։ Եփես.
գ. 24։ Կող. գ. 10։
գ ԳԼ. ա. 27։
դ †† Այսինքն՝ մարդ։
ե ԳԼ. գ. 25։
զ ա Մն. ա. 1, և։
է ԳԼ. ա. 28։
ը ԳԼ. գ. 19։ Եբր. թ.
27։
թ ԳԼ. գ. 26։

9 Ու Ենովս հինսուն տարի ապրեցաւ, և կայ-
10 նանը ծնաւ։ Ու Ենովս՝ կայնանը ծնանելէն
ետքը՝ ութը հարիւր տասնուհինգ տարի ապ-
11 րեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Ու
Ենովսին բոլոր օրերը հինը հարիւր հինգ տարի
եղաւ. ու մեռաւ։
12 Եւ կայնան եօթանասուն տարի ապրեցաւ,
13 ու ծնաւ Մաղաղիէլը։ Եւ կայնան՝ Մաղա-
ղիէլը ծնանելէն ետքը՝ ութ հարիւր քառա-
սուն տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկ-
14 ներ ծնաւ։ Եւ կայնանին բոլոր օրերը հինը
հարիւր տասը տարի եղաւ. ու մեռաւ։
15 Եւ Մաղաղիէլ վեցսունուհինգ տարի ապ-
16 րեցաւ, ու ծնաւ Յարեդը։ Եւ Մաղաղիէլ
Յարեդը ծնանելէն ետքը՝ ութ հարիւր երե-
սուն տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու ապ-
17 ջիկներ ծնաւ։ Եւ Մաղաղիէլին բոլոր օրերը
ութը հարիւր ինսունուհինգ տարի եղաւ.
ու մեռաւ։
18 Եւ Յարեդ հարիւր վեցսունուերկու տարի
19 ապրեցաւ, ու ծնաւ [ր]Ենովքը։ Եւ Յարեդ՝
Ենովքը ծնանելէն ետքը՝ ութ հարիւր տարի
ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։
20 Եւ Յարեդին բոլոր օրերը հինը հարիւր վեց-
սունուերկու տարի եղաւ. ու մեռաւ։
21 Ու Ենովք վեցսունուհինգ տարի ապրե-
22 ցաւ, և ծնաւ Մաթուսաղան։ Ու Ենովք՝ Մա-
թուսաղան ծնանելէն ետքը՝ երեք հարիւր
տարի [ս]Աստուծոյ հետ քալեց, և տղաքներ
23 ու աղջիկներ ծնաւ։ Ու Ենովքին բոլոր օրերը
երեք հարիւր վեցսունուհինգ տարի եղաւ։
24 Ու Ենովք [ս]Աստուծոյ հետ քալեց, և չէր գը-
տնուեր, քանզի Աստուած առաւ զանիկա։
25 Եւ Մաթուսաղայ հարիւր ութսունուեօթը
26 տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Ղամէքը։ Եւ
Մաթուսաղայ՝ Ղամէքը ծնանելէն ետքը՝ եօթը
հարիւր ութսունուերկու տարի ապրեցաւ, և
27 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Մաթու-
սաղային բոլոր օրերը հինը հարիւր վեցսուն-
ութը տարի եղաւ. ու մեռաւ։
28 Եւ Ղամէք հարիւր ութսունուերկու տարի
29 ապրեցաւ, ու որդի մը ծնաւ. Եւ անոր ա-
նունը [է]Նոյ դրաւ՝ ըսելով, Այսիկա մեզ պիտի
հանգստացընէ մեր գործքերէն ու մեր ձեռ-
քերուն աշխատութենէն, [ը]որ Տէրոջը անիծած
30 երկրին պատճառաւը կ՚աշխատինք։ Եւ Ղամէք՝
Նոյը ծնանելէն ետքը՝ հինգ հարիւր հինսուն-
ուհինգ տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղ-
31 ջիկներ ծնաւ։ Եւ Ղամէքին բոլոր օրերը եօ-
թը հարիւր եօթանասունուեօթը տարի եղաւ.
ու մեռաւ։
32 Եւ Նոյ հինգ հարիւր տարեկան եղաւ. և
Նոյ ծնաւ [թ]Սէմը, Քամը ու [ժ]Յաբեթը։

ԳԼ. Զ

1 Մարդոց չարութիւնը շատնալուն համար՝ Աստուած ջրհեղե-
ղը կը ղրկեսցայ։ 8 Նոյ շնորհք կը գտնէ Աստուծոյ առջեւը։
14 Տապանին շինուելիքը։

1 Եւ եղաւ որ [ա]երբ մարդիկ երկրի վրայ
շատնալ սկսեցին, ու իրենց աղջիկներ ծնան,
2 Աստուծոյ որդիքը մարդոց աղջիկներուն դե-
ղեցիկ ըլլալը տեսնելով՝ [բ]ամէն իրենց ընտ-
3 րածներէն իրենց կիներ կ՚առնէին։ Եւ Տէրը
ըսաւ, [գ]Իմ Հոգիս միշտ մարդու վրայ պիտի
[դ]չմնայ. [ե]վասն զի անիկա մարմին է. բայց
4 անոր օրերը հարիւր քսան տարի ըլլայ։ Ան
օրերը երկրի մէջ հսկաներ կային. և անկէ
ետքն ալ երբոր Աստուծոյ որդիքը մարդոց
աղջիկներուն կը մտնէին, որոնք անոնց զա-
ւակներ կը ծնանէին, սոքա՛ն [զ]ի վաղուց հետէ զո-
5 րաւոր [է]անուանի մարդիկ էին։ Եւ Տէրը
երբոր տեսաւ որ մարդոց չարութիւնը երկրի
վրայ կը շատնար, և [ը]անոնց սրտին խորհուրդ-
ներուն բոլոր դաղափարները միայն չար էին
6 ամէն օր, Տէրը երկրի վրայ մարդը ստեղ-
ծելուն [թ]զղջայ, ու [ի]իր սրտին մէջ տրտմե-
7 ցաւ. Եւ Տէրը ըսաւ, Երկրին վրայէն ջնջեմ
մարդը՝ որ ստեղծեցի, մարդէն մինչև անա-
սունները և սողունները ու երկինքի թռչուն-
ները, [ժ]քանզի որ զանոնք ստեղծելուս կը զղջամ։
8 Բայց Նոյ [ի]Տէրոջը առջեւը շնորհք գտաւ։
9 [ա]Ա՛ս է Նոյի պատմութիւնը՝. [բ]Նոյ իր դա-
րուն մարդոցը մէջ արդար [գ]կատարեալ
մարդ մին էր. Նոյ [դ]Աստուծոյ հետ քալեց։
10 Եւ Նոյ ծնաւ երեք որդի, [ե]Սէմը, Քամը ու
11 Յաբեթը։ Ու երկիրը [զ]Աստուծոյ առջեւը ապա-
կանեցաւ և [է]երկիրը անիրաւութեամբ [ը]լե-
12 ցուեցաւ։ Եւ Աստուած երկրի վրայ նայե-
ցաւ, և ահա ապականած էր, [թ]քանզի որ ե-
րկրի վրայ ամէն մարմին իր ճամբան ապականեր
13 էր։ Եւ Աստուած ըսաւ Նոյին, [ժ]Բոլոր մարմ-
նին վերջը հասած է իմ առջեւս, քանզի եր-
կիրը անոնց ||միջոցով անիրաւութեամբ լե-
ցուեցաւ. և [ի]ահա ես զանոնք երկրին հետ
14 պիտի աւերեմ։ [ա]Դուն քեզի [լխիժաթեր
փայտէ տապան մը շինէ. տապանին մէջ խուց-

[ա] Ծննդ. 14, 15։
[բ] Գաղ. 9։ Ժէ. 1։ Իմ. 40։ Գ Թագ. ի. 3։ Սաղ. Ժգ. 8։ Ճժգ. 9։ Ճիր. 1։ Միք. ը. 8։ Մատ. բ. 6։
[գ] Դ Թագ. բ. 11։ Եբր. Ժա. 5։
[դ] Ղեւտ. գ. 36։ Եբր. Ժա. 7։ [ա] Պետ. գ. 20։
[ե] Այսինքն՝ հանգըստացուցիչ։
[զ] Գեն. գ. 17։ դ. 11։
[է] Գեն. ը. 10։
[ը] Գեն. ը. 21։ [բ] Օր. իմ. 19։ Ամակ. 18։ Մատ. Ժե. 19։
[թ] Տես Թուոց. իգ. 19։ [ա] Թագ. Ժե. 11, 29։ [բ] Թագ. իգ. 16։ Մատ. գ. 6։ Յակ. ա. 17։
[ժ] Պետ. գ. 19, 20։
[ի] Եբր. չսիրէ.
[լ] Սաղ. հը. 39։
[խ] Գեն. ը. 21։ [բ] Օր. իմ. 19։ Ամակ. գ. 18։ Մատ. Ժե. 19։
[ծ] Տես Թուոց. իգ. 19։ [ա] Թագ. Ժե. 11, 29։ [բ] Թագ. իգ. 16։ Մատ. գ. 6։ Յակ. ա. 17։
[կ] Եսկ. 10։ Եփես. գ. 30։
[հ] Գեն. ԺԹ. 19։ Եզ. լգ. 12, 13, 16, 17։ Ղուկ. ա. 30։ Գործ. ի. 46։
[ձ] Եբր. Ասանք են նոր ծնունդները.
[ղ] Գեն. է. 1։ Եզեկ. Ժգ. 14, 20։ Հռոմ. ա. 17։ Եբր. Ժա. 7։
[ճ] Բ Պետ. բ. 5։
[մ] Գեն. ի. 22։
[յ] Գեն. ի. 32։
[ն] Գեն. ի. 1։ Ժ. 9։ Ժգ. 13։ [բ] Մն. լգ. 27։ Ղուկ. ա. 6։ Հռոմ. բ. 13։ գ. 19։
[շ] Եզեկ. ը. 17։ իը. 16։ Ամբ. բ. 8, 17։
[ո] Գեն. Ժը. 21։ Սաղ. Ժգ. 2։ լգ. 13, 14։
[չ] Ծգ. 2, 3։
[պ] Երեմ. ծ. 13։ Եզեկ. է. 2, 3, 6։ Ամովս. ը. 2։ [ա] Պետ. գ. 7։
[ջ] Եբր. երեսէն
[ռ] Հմր. 17։
[ս] Կամ նաձիկ

չեր չինէ, և զանիկա նեղէն ու դուրսէն
15 ձիւթով ծեփէ։ Եւ սա ձեւով չինես անիկա.
տասանեն երկայնութիւնը երեք հարիւր կանդուն, լայնութիւնը հիսուն կանդուն, և բարձրութիւնը երեսուն կանդուն էլլայ։ Տապանին
16 լուսամուտ չինես, ու զանիկա մէկ կանդունի չափով բլթղթնես վերէն, և տապանին դուռը մէկ կողմէն դնես. ներքնատուն, միջնա-
17 տուն ու վերնատուն չինես անիկա։ Եւ ես ահա երկրի վրայ ջրհեղեղ պիտի բերեմ, երկնէց տակը կենդանութիւն ունեցող բոլոր մարմինը կորսնցնելու համար. երկրի
18 վրայ ինչ որ կայ՝ պիտի սատկի։ Բայց քեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, ու տապանը պիտի մտնես դուն ու քու որդիդ, և կնի-
19 կդ ու որդւոյդ կիներները քու հետդ։ Եւ ամէն անասուններէն՝ ամէն մարմինէն՝ զանոնք երկերկու հատ տապանը բերես, որ քեզի հետ ողջ մնան. արու և էգ ըլլան անոնք։
20 Թռչուններէն իրենց տեսակին պէս, և ընտանի անասուններէն իրենց տեսակին պէս, երկրի բոլոր սողուններէն իրենց տեսակին պէս, ա-մէնէն երկերկու հատ՝ քեզի պիտի գան՝ ողջ
21 մնալու համար։ Եւ դուն առ քեզի ամէն ուտելիքներէն որ ի՛ուտուին, ու քովդ ժողո-
22 վէ, որ քեզի և անոնց ուտելիք ըլլայ։ Եւ ըրաւ Նոյ՝ Աստուծոյ իրեն բոլոր պատուիրածին պէս, նմանապէս ըրաւ։

ԳԼ. Է

1 Նոյ իր ընտանիքովը ու ամէն տեսակ կենդանիներով տապանը կը մտնէ։ 17 Ջրհեղեղին սկիզբը և տեւողութիւնը։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Նոյին, Դուն քու բոլոր տունովդ տապանը մտիր. ինչու որ ասդ քու մարդոցդ մէջ †քեզ իմ առջեւս արդար
2 տեսայ։ Ամէն †մաքուր անասուններէն քեզի եօթնեական հատ առնես՝ արու և էգ. իսկ †անմաքուր անասուններէն երկերկու հատ՝
3 արու և էգ։ Երկնից թռչուններէն ալ եօթնեական հատ առնէ՝ արու և էգ, բոլոր երկրի վրայ անոնց սերունդը ողջ պահելու համար։
4 Ինչու որ եօթը օրէն ետքը երկրի վրայ †քառասուն օր ու քառասուն գիշեր անձրեւ պիտի բերեմ, և ամէն էակը որ ըրի՝ երկրէն վրայէն
5 պիտի ջնջեմ։ Եւ Նոյ Տէրոջը բոլոր իրեն պա-
6 տուիրածին պէս ըրաւ։ Եւ Ջրհեղեղը երկրի վրայ եղած ատենը Նոյ վեց հարիւր տարեկան
7 էր։ Եւ †Նոյ ու իր որդիքը և իր կնիկը ու իր
8 որդւոյը կիներները իր հետ՝ Ջրհեղեղին ջուրե-
9 րուն պատճառաւ տապանը մտան։ Մաքուր անասուններէն ու անմաքուր անասուններէն, և թռչուններէն ու երկրի վրայ ամէն սո-
10 ղուններէն՝ Զոյգ զոյգ արու և էգ տապանին մէջ
11 Նոյին գացին, ինչպէս որ Աստուած Նոյին պատուիրած էր։ Եւ եղաւ որ եօթը օրէն ետքը
12 Ջրհեղեղին ջուրերը երկրի վրայ եկան։ Նոյին կենացը վեց հարիւրերորդ տարին՝ երկրորդ ամիսը՝ ամսուն տասնեւօթներորդ օրը՝ նոյն
13 օրը †մեծ անդունդին բոլոր աղբիւրները ճեղքուեցան, ու †երկնից պատուհանները բա-
14 ցուեցան. Ու †երկրի վրայ քառասուն օր ու
15 քառասուն գիշեր անձրեւ եկաւ։ Ճիշդ նոյն օրը՝ †Նոյ, և Նոյին որդիները՝ Սէմ ու Քամ և Յաբեթ, և Նոյին կնիկը, ու անոր որդւոյը երեք կիներները անոնց հետ տապանը մտան.
16 †Անոնք, ու բոլոր գազանները իրենց տեսակին պէս, և բոլոր ընտանի անասունները իրենց տեսակին պէս, ու երկրի վրայ սողացող բոլոր սողունները իրենց տեսակին պէս, և բոլոր թռչունները իրենց տեսակին պէս, ամէն ա-
17 մէն թռչուն իրենց տեսակին պէս, զոյգ զոյգ Նոյին մտան ամէն մարմինէն, †ինչպէս որ Աստուած անոր պատուիրեր էր. և Տէրը անոր ետեւէն պապանը դոցեց։ †Ու երկրի վրայ
18 քառասուն օր Ջրհեղեղ եղաւ. և Ջուրերը շատացան ու տապանը վերցուցին, և անիկա երկրէն
19 բարձրացաւ։ Եւ Ջուրերը զօրացան, ու խիստ չատցան երկրի վրայ. ու †տապանը Ջուրերուն երեսին վրայ կը պտրտէր։ Եւ Ջուրերը երկրի վրայ խիստ չատ զօրացան, ու բոլոր երկնից տակը եղող †ամէն բարձր լեռները
20 ծածկուեցան։ Ջուրերը տասնհինգ կանդուն վեր բարձրացան, և լեռները ծածկուեցան։
21 †Ու երկրի վրայ չարժող ամէն մարմին՝ թէ թռչուն, թէ անասուն, թէ գազան և թէ երկրի վրայ սողացող ամէն սողուն և ամէն
22 մարդ մեռաւ։ Ցամաքի վրայ եղող ամէնը՝ որ †ռնգացը մէջ կենդանութիւն չունէր ունէր,
23 ամէնն ալ մեռան։ Ու երկրի երեսին վրայ եղող ամէն էակը ջնջուեցաւ, մարդէն մինչեւ անասունը, սողուններն մինչեւ երկնից թռչունները. անոնք երկրէն ջնջուեցան. ու †մնաց Նոյ մը-
24 նաց՝ և իրեն հետ տապանին մէջ եղողները։ †Եւ Ջուրերը երկրի վրայ հարիւր հիսուն օր *բարձրացած մնացին՝։

‡ Կամ յարկ
ג Հմմ 15։ Գլ. ե. 4, 21, 22, 23։ բ Պետ. բ. 5։
ד Գլ. ե. 1, 7, 13։ ա Պետ. գ. 20։ բ Պետ. բ. 5։
ה Գլ. ե. 8, 9, 15, 16։
ו Գլ. ե. 9, 15։ Տես գլ. բ. 19։
ז Եբր. ժա. 7։ Տես Գլ. խ. 16։
ח Գլ. ե. 5, 9, 16։
— ט Հմմ. 7, 15։ Մատթ. իգ. 38։ Ղուկ. ժէ. 26։ Եբր. ժա. 7։ ա Պետ. գ. 20։ բ Պետ. բ. 5։
י Գլ. գ. 9։ Սաղ. լէ. 18, 19։ Առակ. ժ. 9։ բ Պետ. բ. 9։
כ Հմմ. 8։ Գաղ. ժա. 7։
ל Գլ. ժ. 10։ Եզեկ. իգ. 25։
מ Հմմ. 12, 17։
נ Գլ. գ. 22։
ס Հմմ. 1։
ע Գլ. գ. 9։ Սաղ. լէ. 18, 19։ Առակ. ժ. 9։ բ Պետ. բ. 9։
פ Հմմ. 8։ Գաղ. ժա. 7։
צ Գլ. ե. 19։
ק Գլ. ա. 2։ Առակ. ը. 28։ Եզեկ. իգ. 19։
ר Գլ. ա. 7։ ը. 2։ Սաղ. հը. 23։
ש Հմմ. 4։ 17։
ת Հմմ. 1։ 7։ Գլ. գ. 18։ Եբր. ժա. 7։ ա Պետ. գ. 20։ բ Պետ. բ. 5։
א Հմմ. 2, 3, 8, 9։
ב Գլ. գ. 20։
ג Հմմ. 2, 3։
ד Հմմ. 4, 12։
ה Սաղ. ծգ. 26։
ו Սաղ. ծգ. 6։ Եբեմ. գ. 25։
ז Գլ. գ. 13, 17։ Հմմ. 4։ Յով. իբ. 10։ Մատթ. իգ. 39։ Ղուկ. ժէ. 27։ բ Պետ. գ. 6։
ח Գլ. ը. 7։
ט ա Պետ. գ. 20։ բ Պետ. բ. 5։ գ. 6։
י Գլ. ը. 3։ Բազդատ. Հմմ. 11։ Գլ. ը. 4։ Հեսու. 4։
כ Եբր. զօրացան։

ԳԼ· Ը

1 Ջուրերը քաշուելով, 4 տապանը Արարատ լեռներուն վրայ կը նստի: 7 Նոյ կ՚արձակէ ագռաւը ու աղաւնին· 15 Աստուծոյ հրամանով տապանէն դուրս կ՚ելլէ· 20 սեղան շինելով՝ զոհ կը մատուցանէ: 21 Աստուած ան զոհը կ՚ընդունի, ու խոստանայ որ ուշէն ալ երկիրը չանիծէ:

1 Եւ Աստուած յիշեց Նոյը ու անոր հետ տապանին մէջ եղած բոլոր գազանները ու բոլոր անասունները. և [a]Աստուած երկրի վրայ
2 հով մը բերաւ, ու ջուրերը նուազեցան: Նաև [b]անդունդին աղբիւրները ու երկնից պատուհանները գոցուեցան, և [c]երկինքէն անձրեւը
3 կտրեցաւ: Ու երթալով ջուրերը երկրին վրայէն կը քաշուէին, ու [d]հարիւր հիսուն օրէն ետքը
4 ջուրերը քիչցան: Եւ եօթներորդ ամսոյ՝ ամսուն տասնեւեօթներորդ օրը՝ տապանը Արա-
5 րատ լեռներուն վրայ նստաւ: Եւ ջուրերը երթալով կը քիչնային մինչեւ տասներորդ ամսը. և տասներորդ ամսուն առաջին օրը լեռ-
6 ներուն գլուխները երեւցան:
Ու եղաւ որ քառասուն օրէն ետքը՝ Նոյ իր
7 շինած տապանին [e]պատուհանը բացաւ· եւ ագռաւը արձակեց, որ ելաւ ու անդին ան-
8 դին կը պտրտէր՝ մինչեւ երկրին վրայէն ջու-
9 րերուն ցամքիլը: Աղաւնին ալ քովէն արձա-
կեց, որ տեսնէ թէ արդեօք երկրին վրայէն ջուրերը քիչցա՛ծ են. Բայց աղաւնին իր ոտքին
10 համար դնելու տեղ չգտաւ, ու դէպ՚ի անոր՝ տապանը դարձաւ. քանի որ բոլոր երկրին երեսը ջուրեր կային. ան ատեներ իր ձեռքը երկրնցուց ու առաւ զանիկա, և իր քովը տա-
11 պանին մէջ բերաւ: Ու եօթը օր ալ սպասեց, և նորէն աղաւնին տապանէն արձակեց: Ու իրիկուան դէմ աղաւնին անոր եկաւ, և ահա իր բերանը ձիթենիի նոր վրցուած տերեւ մը
12 կար. ուստի Նոյ գիտցաւ որ ջուրերը երկրին վրայէն քիչցած են: Եւ եօթն օր ալ սպասեց, ու նորէն աղաւնին արձակեց, որ ալ անոր չդարձաւ:
13 Եւ եղաւ որ Նոյին կեանքին վեց հարիւր ու մէկ տարին՝ առաջին ամսուն առաջին օրը՝ ջուրե-
րը երկրին վրայէն ցամքեցան. և Նոյ տապա-
14 նին ծածկոյթը վերցուց ու նայեցաւ, և ահա երկրին երեսը ցամքեր էր: Ու երկրորդ ամսոյ՝ ամսուն քսանուեօթներորդ օրը երկիրը
չորցաւ:
15 Եւ Աստուած խօսեցաւ Նոյին ու ըսաւ,
16 Ցապանէն դուրս ելլիր [f]դուն ու քու կնիկդ և քու որդիդ և քու որդւոցդ կիներները
17 քեզի հետ: Քու հետդ եղող [g]ամէն կենդա-
նին ամէն մարմինէն՝ թէ թռչունները, թէ ա-
նասունները, և թէ երկրի վրայ սողացող բոլոր սողունները քու հետդ հանէ, որ [h]երկրի վրայ բազմանան, ու երկրի վրայ աճին ու շատնան:
18 Եւ Նոյ ու իր որդիքը և իր կնիկը ու իր որ-
19 դւոցը կիներները իր հետը ելան. Ամէն անա-
սուն, ամէն սողուն ու ամէն թռչուն՝ երկրի վրայ ամէն շարժողները իրենց տեսակին պէս տապանէն ելան:
20 Եւ Նոյ սեղան մը շինեց Տէրոջը, ու [i]ամէն մաքուր անասունէն և ամէն մաքուր թռչու-
նէն առաւ, ու սեղանին վրայ ողջակէզներ մա-
21 տուց: Եւ Տէրը [k]անոյշ հոտը հոտուրուց, և Տէրը իր սրտին մէջ ըսաւ, Ալ ասկէ ետև մարդուն համար նորէն [l]երկիրը պիտի չանիծեմ, [m]քանզի մարդուն [n]սրտին խորհուրդը իր մանկութենէն չար է, [o]ոչ ալ նորէն պիտի
22 չարդեմ ամէն կենդանի էութիւնը, ինչպէս որ ըրի:
[p]Քանի որ երկիրը կը մնայ, սերմ ու հունձք, ցուրտ ու տաքութիւն, ամառ ու ձմեռ, և [q]ցորեկ ու գիշեր պիտի չդադարին:

ԳԼ· Թ

1 Նոյ Աստուծմէ կ՚օրհնուի: 5 Մարդասպանութիւնը սաստիկ կ՚արգիլուի: 8 Աստուծոյ ուխտը: 13 որուն իբրև նշան՝ ծիածանը կը դրուի: 18 Նոյի սերունդը կը բազմանայ: 20 Նոյ այգի կը տնկէ, 21 ու կը գինովնայ· և իր քամ որդին ծաղր կ՚ընէ: 25 Քանան կ՚անիծուի: 26 Սեմ՝ 27 ու Յաբեթ կ՚օրհնուին: 29 Նոյի մահը:

1 Եւ Աստուած օրհնեց Նոյը ու անոր որդի-
ները, և ըսաւ անոնց, [r]Աճեցէ՛ք ու շատցէ՛ք,
2 ու երկիրը լեցուցէ՛ք· Եւ [s]ձեր վախը ու ե-
կեղը երկրի բոլոր գազաններուն վրայ, ու երկնից բոլոր թռչուններուն վրայ պիտի ըլլայ· [t]ամէն երկրի վրայ բոլոր շարժողներուն հետ, ու ծովու բոլոր ձուկերուն հետ ձեր ձեռքը
3 տրուած են: [u]Ամէն շարժուն կենդանին ձեզի կերակուր ըլլայ· [v]ամէնը ձեզի [w]բանջարի
4 պէս տուի: [x]Բայց մեսը ողջմիտնամբ՝ այս-
5 ինքն անոր արիւնովը չուտէ՛ք: Եւ անշուշտ ձեր կեանքը համար՝ արիւններդ պիտի խնդրեմ· [y]ամէն գազանին ձեռքէն ու [z]մարդուն ձեռ-
քէն պիտի խնդրեմ ան. մարդուն կեանքը
6 [a]եղբօրը ձեռքէն պիտի խնդրեմ: [b]Ով որ մարդու արիւն թափէ, իր արիւնն [c]մարդէ պիտի թափուի. [d]քանզի Աստուած իր պատ-
7 կերին պէս ստեղծեց մարդը: Եւ դուք [e]աճեցէ՛ք ու շատցէ՛ք, երկրի վրայ բազմացէ՛ք ու անոր մէջ շատցէ՛ք:

---

a ԳԼ· ԺԹ· 29 = ԵԼ· Բ· 24 = ա Թագ· ա· 19:
b ԵԼ· Ժգ· 21:
c ԳԼ· է· 11:
d Ցոր· ԼԲ· 37:
e ԳԼ· է· 24:
f ԳԼ· գ· 16:
g ԳԼ· է· 15:
h ԳԼ· է· 15:
i ԳԼ· Ը· 15:
k ԳԼ· ա· 9: Եզեկ· ի· 41: բ Կոր· բ· 15: Եփես· ե· 2:
l ԳԼ· գ· 17: Ը· 17:
m Կաղ ԹԷ և
n ԳԼ· գ· 5: Ցոր· Ժգ· 4: Ժէ· 14: Սալ· Ծա· 5: Երեմ· Ժէ· 9: Մատ· Ժէ· 19: Հռոմ· ա· 21: գ· 23:
o ԳԼ· Ի· 11, 15:
p Ես· Ծգ· 9:
q Երեմ· ԼԳ· 20, 25:
r ԳԼ· ա· 28: Էմր· 7, 19: ԳԼ· Ժ· 32:
s ԳԼ· ա· 28: Ովս· բ· 18:
t բ Օր· Ժբ· 15: Ժգ· 5, 9, 11: Գոր· Ժ· 12, 13:
u Հռոմ· Ժգ· 14, 20: ա Կոր· Ժ· 25, 26:
v Կոլ· բ· 16: ա Տիմ· գ· 3, 4:
w ԳԼ· ա· 29:
x ԳԼ· Ժէ· 10, 11, 14: ԺԹ· 26: բ Օր· Ժբ· 23: ա Թագ· Ժգ· 33: Գոր· Ժէ· 20, 29:
y ԵԼ· խա· 28:
z ԳԼ· գ· 9, 10: Սաղ· Թ· 12:
a Գոր· Ժէ· 26:
b ԵԼ· խա· 12, 14: Գէ· խգ· 17: Մատ· իգ· 52: Յայտ· Ժգ· 10:
c ԳԼ· ա· 27:
d Էմր· 1, 19: ԳԼ· ա· 28:

8 Եւ Աստուած խօսեցաւ Նոյին ու անոր որ-
9 դւոցը անոր հետ՝ ըսելով, Եւ ես Ահա ձեզի
հետ՝ ու ձեզմէ ետքը ձեր սերունդին հետ
10 իմ ուխտս պահած հաստատեմ, Եւ ձեզի հետ
եղող ամէն հոգեւոր կենդանիին հետ, թէ
մռչունին, թէ անասունին և թէ ձեզի հետ
եղող երկրի ամէն գազանին հետ, տապանէն
ելածներուն ամէնուն հետ, ու երկրի բոլոր
11 անասուններուն հետ: Եւ ձեզի հետ իմ ուխ-
տս պահած հաստատեմ, որ մկրճին ալ ամէն
մարմին չկրնդեղին ջուրերէն ջրհեղեղ մը
նորէն չկրնդեղ ըլլայ երկիրը աւերելու համար:
12 Եւ բաւ Աստուած, Իմ ու ձեր միջը, և ձե-
զի հետ եղող ամէն հոգեւոր կենդանիին միջը
յաւիտենական դարերու համար գրած ուխտս
13 նշանը աս է. իմ ամպս ամպին մէջ պահած
դնեմ, և ան պիտի ըլլայ իմ ու երկրի միջեւ
14 դը եղած ուխտին նշանը: Եւ պիտի ըլլայ որ՝
երբոր երկրի վրայ ամպ բերեմ, ամպ ամպին
15 մէջ պիտի տեսնուի. Եւ Իմ ու ձեր միջեւ-
ղը, ու ամէն մարմինէն ամէն հոգեւոր կենդա-
նիին միջեւեղը եղած իմ ուխտս պիտի յիշեմ.
և միւրճն ալ ամէն մարմինը կորսնցնելու հա-
16 մար ջուրերը հեղեղ պիտի չըլլան: Եւ ամ-
պը ամպին մէջ պիտի ըլլայ, ու անոր պիտի
նայիմ, որ Աստուծոյ՝ ու երկրի վրայ եղող
ամէն մարմինէն բոլոր կենդանի անասունին
միջեւեղը եղած յաւիտենական ուխտը յիշեմ:
17 Եւ Աստուած Նոյին ըսաւ, Ա՛ս է ան ուխտին
նշանը՝ որն որ ես հաստատեցի իմ ու երկրի
վրայ եղող ամէն մարմինին միջեւեղը:
18 Եւ Նոյին որդիները՝ որոնք տապանէն ելան,
Սեմ, Քամ ու Յաբեթ էին. և Քամ Քանա-
19 նու հայրն էր: Ա՛ս երեքը Նոյի որդիներն էին,
և ասոնցմէ բոլոր երկիրը տարածուեցաւ:
20 Եւ Նոյ սկսաւ հերկիրը գործել, ու այգի
21 մը տնկեց. Եւ գինիէն խմեց ու գինովցաւ, և
22 իր վրանին մէջը մերկացաւ: Ու Քանանու
հայրը Քամ իր հօրը մերկութիւնը տեսաւ,
ու դուրս ելաւ՝ իր երկու եղբայրներուն պատ-
23 մեց: Եւ Սեմ ու Յաբեթ հանդերձ առին, և
իրենց երկուքին ուսերուն վրայ դրին, ու նա
նայելով իրենց հօրը մերկութիւնը ծած-
կեցին. և իրենց երեսը նայուն չտեսան ըս-
24 լալով՝ իրենց հօրը մերկութիւնը չտեսան: Եւ
Նոյ իր գինեհարբութենէն արթննալով՝ իր պզտիկ որդւոյն
25 իրմէն ըրածը իմացաւ. Ու ըսաւ, Անիծեալ
ըլլայ Քանան. Ծառաներու ծառայ ըլլայ
26 իր եղբայրներուն: Նաև ըսաւ, Օրհնեալ ըլ-
լայ Սեմի Տէր Աստուածը, և Քանան անոր
27 ծառան ըլլայ: Աստուած Յեթ ընդարձակէ

Ի ԳԼ. գ. 18:
Ծ Ես. ծգ. 9:
Ձ Սաղ. ճթե. 9:
Հ Ես. ծգ. 9:
Յ ԳԼ. ժէ. 11:
Ղ ԵՀ. իը. 12: ԳԼ. իզ. 42, 43: Եզեկ. ժգ. 60:
Ճ ԳԼ. ժէ. 15, 19:
Ն ԳԼ. ժ. 6:
Շ ԳԼ. է. 32:
Ո ԳԼ. ժ. 32: ա ՄՆ. ա. 4, ևս:
Չ ԳԼ. գ. 19, 25: գ. 2: Ասակ. ժբ. 11:
Պ Ասակ. ի. 1: ասկր. ժ. 12:
Ջ ԵՀ. ի. 12: Գաղ. գ. 1:
Ռ ը Օր. իէ. 16:
Ս Յեսի. 23: գ Թագ. թ, 20, 21:
Վ Սաղ. ճկզ. 15: Երբ. ժա. 16:
Տ Ասակ. ի. 1: ասկր. ժ. 12:
Ր ԳԼ. թ. 1, 7, 10:
Ց ա ՄՆ. ա. 5, ևս:
Ւ Կամ Քոզայիկ
Փ Սաղ. հբ. 10: Երեմ. ը. 10: իէ. 22: Սոփ. բ. 11:
Ք ա ՄՆ. ա. 8, ևս:
Օ ԳԼ. գ. 11:
Ֆ Երեմ. ժգ. 16: Միք. է. 2:
Ա Միք. է. 6:
Բ ԵՀԲ. Աստ
Գ ա ՄՆ. ա. 12:
Դ ԳԼ. ժգ. 12, 14, 15, 17: ժէ. 18—21: Թաս. ԼԶ. 2—12: Յես. ժբ. 7, 8:

Յաբեթի՝ ու Սեմի վրանները բնակի, և
Քանան անոր ծառան ըլլայ:
28 Ու Նոյ չրհեղեղէն ետքը երեք հարիւր
29 յիսուն տարիապրեցաւ: Եւ Նոյին բոլոր օրերը
ինը հարիւր յիսուն տարի եղաւ. ու մեռաւ:

ԳԼ. Ժ

1 Նոյի ծնունդները: 2 Յաբեթի որդիքը: 6 Քամի որդիքը:
8 Ներոմի առաջին թագաւորը: 21 Սեմի որդիքը:

1 Եւ Նոյի որդւոցը՝ Սեմի, Քամի ու Յա-
բեթի ծնունդներն ասոնք են. ու Ջրհեղեղէն
ետքը անոնց որդիներ ծնան:
2 Յաբեթի որդիքը Գոմեր, Մագոգ, Մա-
դայ, Յաւան, Թոբէլ, Մոսոք ու Թիրաս էին:
3 Եւ Գոմերի որդիքը Աշքանաս, Բիփաթ ու
4 Թորգոմա էին: Եւ Յաւանի որդիքը Եղի-
սայ, Թարսիս, Կիտացիք ու Դոդանացիք էին:
5 Ազգաց կղզիները իրենց երկիրներովը՝ ամէն
մէկը իր լեզուին պէս՝ ազգերուն մէջ իրենց
տոհմերովը սահմանուեցան:
6 Եւ Քամի որդիքը Քուշ, Մեսրեմ,
7 Փուտ ու Քանան էին: Եւ Քուշի որդիքը
Սաբա, Եւիլա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սեբե-
թաքա էին: Եւ Ռեգմայի որդիքը Սաբա ու
8 Դեդան էին: Եւ Քուշ ծնաւ Ներոմը. ա-
սիկա սկսաւ երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ:
9 Ասիկա Տէրոջը առջեւը զօրաւոր որսորդ մըն
էր. անոր համար կ'ըսուի, Տէրոջը առջեւը
10 Ներոմի պէս զօրաւոր որսորդ: Եւ իր
թագաւորութեանը սկիզբը Բաբէլն ու Ուրէք
ու Աքադ և Քալանէ էր Սենաար երկրին մէջ:
11 Ան երկրէն Ասորեստան գնաց, ու Նինուէն
12 և Ռոոովթ քաղաքը ու Քալան չինեց. Նի-
նուէի ու Քալայի միջեւեղը Ռեսէնն ալ շինեց.
13 ասիկա մեծ քաղաք մըն էր: Եւ Մեսրեմ
ծնաւ Ղուդացիները, Ենամացիները, Ղաբա-
14 կիները, Նեփթուքացիները, Պաթրուսացի-
ները, ու Քասղուքացիները, (ուսկից որ
15 Փղշտացիք եկան,) ու Կաւիմորացիները: Եւ
16 Քանան ծնաւ իր անդրանիկը Սիդոնը, նաև
17 Քեթը, Յերուսացին, Ամորհացին, Գերգեսա-
18 կին, Խեւացին, Արուկեցին, Ասենացին, Արուա-
դացին, Սամարացին և Ամաթացին. ու ետքը
19 Քանանացւոց ցեղերը տարածուեցան: Եւ Քա-
նանացւոց սահմանը՝ Սիդոնէն Գերարա անց-
նելով մինչեւ Գազա, Սոդոմ ու Գոմոր, և Ադ-
20 մա ու Սեբոյիմ, մինչեւ Դասա էր: Քամի որ-
դիքը՝ իրենց տոհմերովը, իրենց լեզուներովը,
իրենց երկիրներուն ու ազգերուն մէջ ասոնք են:
21 Եւ Յաբեթին ալ՝ որ

երերին բոլոր որդւոցը Հայրն էր, որբեր
22 Ծնան։ [b]Սեմին որդիքը՝ Եղամ, Ասուր, Ար-
23 փաքսատ, Ղուդ ու Արամ էին։ Եւ Արամին որդիքը՝ Հուս, Հուլ, Գաթեր ու Մաշ էին։
24 Եւ Արփաքսատ Ծնաւ [b]Սաղան, և Սաղայ
25 Ծնաւ Եբերը։ Ու Եբերին երկու որդի ծնաւ. մէկուն անունը [*]փաղէկ էր. քանզի երկիրը անոր օրերը բաժնուեցաւ. և անոր
26 եղբօրն անունը Յեկտան էր։ Ու Յեկտան Ծնաւ Եղմոդադը, Սաղաւեը, Ասարմաթը, Յա-
27 բաքը, Ադորամը, Ուզալը, Դեկղան, (28) Դե-
29 բաղը, Աբիմաելը, Սաբան, Ոփիրը, Եւիլան ու Յոբաբը. ամէն սոքա Յեկտանին որդիքն
30 էին։ Եւ սոցա բնակութիւնը եղաւ Մեսայէն
31 մինչև Սոփեր՝ արեւելեան լեռը։ Սեմի որդիքը՝ իրենց տոհմերով, իրենց լեզուներով, իրենց երկիրներուն մէջ՝ իրենց ազգե-
32 րով։ Սոքա Նոյի որդւոցը տոհմերը՝ իրենց Ծնունդներուն ու ազգերուն համեմատ սոքա են. և յորմէ տարածուեցան երկրի վրայ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Աշխարհի մէջ մէկ լեզու խօսուիլը։ 3 Աշտարակաշինութիւնը, 6 և լեզուաց խառնակութիւնը։ 10 Սեմին ազգաբանութիւնը։ 27 Աբրամի հօրը Թարային ազգաբանութիւնը։ 31 Թարան Ուր քաղաքէն ելլելով Խառան կ'երթայ։

1 Եւ բոլոր երկրին լեզուն մէկ՝ ու խօսուածքը
2 մէկ էր։ Ու եղաւ որ երբ [a]արեւելքէն կը
3 տեւէին, Սենաար երկրին մէջ դաշտ մը գտան ու հոն բնակեցան։ Եւ իրարու ըսին, Եկէք
4 աղիւսներ շինենք, ու զանոնք կրակով ե-
փենք։ Եւ աղիւսները անոնց քարի տեղ ե-
4 ղան, ու ձիւթը անոնց ցեխի տեղ եղաւ։ Եւ
ըսին, Եկէք մեզի քաղաք մը ու աշտարակ մը շինենք, [b]որ անոր գլուխը մինչև երկինքը հասնի, և մեզի անուն ստանանք, որ չըլլայ
5 թէ բոլոր երկրի վրայ ցրուինք։ Եւ [c]Տէրը
իջաւ մարդոց որդիներուն շինած քաղաքին ու աշ-
6 տարակը տեսնելու իջաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ, Ահա [d]ասոնք մէկ ժողովուրդ մըն են, ու [b]ա-
մենուն լեզուն մէկ է. և ասիկա չինելու սկը-
սեցան. ու հիմա ինչ որ շինել կը խորհին,
7 անոնցմէ պիտի չարգիլուի։ [b]Եկէք, իջնենք, և անոնց լեզուն հոն խառնակենք, որ [c]ամէն
8 մէկը իր ընկերին լեզուն չհասկընայ։ Եւ Տէրը անկէ [b]բոլոր երկրին երեսը [c]ցրուեց զա-
9 նոնք. ու քաղաքը շինելէն դադրեցան։ Անոր համար անոր անունը †Բաբիլոն կոչուեցաւ, [b]քանզի Տէրը հոն բոլոր երկրին լեզուն խառ-
նակեց. և Տէրը անկէ բոլոր երկրին երեսը ցրուեց դանդը։

10 [a]Սեմին Ծնունդները սոսկ են. Սեմ հա-
րիւր տարեկան էր երբոր Ծնաւ Արփաքսադը
11 երկու տարի ետքը։ Եւ Սեմ՝ Ար-
փաքսադը Ծնանելէն ետքը՝ հինգ հարիւր տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ
12 Ծնաւ։ Եւ Արփաքսադ երեսունհինգ տարի
13 ապրեցաւ, [b]ու Ծնաւ Սաղան։ Եւ Արփաքսադ՝ Սաղան Ծնանելէն ետքը՝ չորս հարիւր երեք տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ
14 Ծնաւ։ Եւ Սաղայ երեսուն տարի ապրեցաւ,
15 ու Ծնաւ Եբերը։ Եւ Սաղայ՝ Եբերը Ծնանելէն ետքը՝ չորս հարիւր երեք տարի ապրե-
16 ցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ Ծնաւ։ [b]Ու
Եբեր երեսունչորս տարի ապրեցաւ, և Ծնաւ
17 փաղէկը։ Ու Եբեր՝ փաղէկը Ծնանելէն ետքը՝ չորս հարիւր երեսուն տարի ապրեցաւ, և
18 տղաքներ ու աղջիկներ Ծնաւ։ Եւ փաղէկ երե-
19 սուն տարի ապրեցաւ, ու Ծնաւ Ռագաւը։ Եւ փաղէկ՝ Ռագաւը Ծնանելէն ետքը՝ երկու հա-
րիւր ինը տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղ-
20 ջիկներ Ծնաւ։ Եւ Ռագաւ երեսունհինգ տա-
21 րի ապրեցաւ, ու Ծնաւ Սերուգը։ Եւ Ռագաւ՝ Սերուգը Ծնանելէն ետքը՝ երկու հարիւր եօ-
թը տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկ-
22 ներ Ծնաւ։ Եւ Սերուգ երեսուն տարի ապրե-
23 ցաւ, ու Ծնաւ Նաքորը։ Եւ Սերուգ՝ Նա-
քորը Ծնանելէն ետքը՝ երկու հարիւր տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ Ծնաւ։
24 Եւ Նաքոր քսանհինգ տարի ապրեցաւ, ու
25 Ծնաւ [b]Թարան։ Եւ Նաքոր՝ Թարան Ծնանելէն ետքը՝ հարիւր տասնհինգ տարի ապ-
26 րեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ Ծնաւ։ Եւ Թարայ եօթանասուն տարի ապրեցաւ, ու [c]Ծնաւ Աբրամը, Նաքորը և Առանը։

27 Եւ Թարային Ծնունդները սոսկ են. Թա-
րայ Ծնաւ Աբրամը, Նաքորը ու Առանը. և
28 Առան Ծնաւ Ղոթը։ Եւ Առան մեռաւ իր հօրը Թարային առջեւը՝ իր Ծննդեան երկրին՝
29 [d]Քաղդէացւոց Ուր [e]քաղաքին մէջ։ Եւ Աբրամ ու Նաքոր իրենց կիներ առին. Աբրամին կնոջը անունը [f]Սարայ էր, և Նաքորին կնոջը անունը [g]Մեղքա՝ Առանին աղջիկը, որ
30 Ա՜ն Մեղքային ու Յեսքային Հայրն էր։ Եւ
31 [h]Սարայ ամուլ էր՝ չէր Ծնաներ։ Եւ Թա-
րայ [i]իր որդին Աբրամը՝ ու իր թոռը Առա-
նին որդին Ղոթը՝ և իր որդւոյն Աբրամին կնիկը իր հարսը Սարան առաւ, ու անոնց հետ [j]Քաղդէացւոց Ուր [e]քաղաքէն եկաւ [k]Դէպ
[l]Քանանու երկիրը երթալու համար. ու

---

[a] ա Մն. ա. 17, 18։
[b] ԳԼ. Ժա. 12։
[c] ա Մն. ա. 19։
[d] Ասոնք հաւանական է թիւերը։
[e] Հմր. 1։
[f] ԳԼ. Լթ. 19։
[g] ԳԼ. Ժգ. 11։ բ Թագ. զ. 2։ ա Մն. Ժգ. 6։
[h] բ Օր. ա. 28։
[i] ԳԼ. Ժբ. 21։
[j] ԳԼ Լթ. 19։ Գոթ. Ժէ. 26։
[k] Հմր. 1։
[l] Սաղ. բ. 1։
[m] ԳԼ ա. 26։ Սաղ. բ. 4։ Գոթ. բ. 4, 5, 6։
[n] ԳԼ. Խբ. 25։ բ Օր. Խբ. 49։ Երեմ. ե. 15։ ա Կոր. Ժգ. 2, 11։
[o] ԳԼ Ժ. 25, 32։
[p] Ղեւ. ա. 51։
[q] Անխնդ՝ խառնակութիւն։
[r] ա Կոր. Ժգ. 23։
[s] ԳԼ. Ժ. 22։ ա Մն. ա. 17։
[t] Տես Ղեւ. գ. 35։
[u] ա Մն. ա. 19։
[v] Ղեւ. գ. 31։
[w] Յես. խգ. 2։ ա Մն. ա. 26։
[x] ԳԼ. Ժէ. 15։ ի. 12։
[y] ԳԼ Խբ. 20։
[z] ԳԼ Ժգ. 1, 2։ Ժբ. 11, 12։
[aa] ԳԼ. Ժբ. 1։
[ab] Նէեմ. Թ. 7։ Գոթ. է. 4։
[ac] ԳԼ. Ժ. 19։

32 եկան մինչև Խառան, և հոն բնակեցան։ Ու Թարային օրերը երկու հարիւր հինգ տարի եղան. և Թարայ Խառանի մէջ մեռաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Առաւած կը կանչէ Աբրամը, ու կ'օրհնէ զանիկա։ 4 Աբրամ Ղոտի հետ Խառանէն կ'ելլէ. 6 Քանանու երկրին կ'անցնի։ 7 Ան երկիրը ասիլքի մէջ իրեն կը խոստացուի։ 10 Աբրամ սոսկ պատճառով Եգիպտոս կ'երթայ. 11 վախնալով իր կնկանը համար՝ ասոնց համար իր քոյրը ըլլալ կը ձևացնէ։ 14 Փարաւոն իր քովը բերել կու տայ Սարան, և պատժուելով ետ կը դարձնէ։

1 Եւ ՚Տէրը ըսաւ Աբրամին, Քու երկրէդ և քու ազգականներէդ ու քու հօրդ տունէն դէպ ան երկիրը՝ որ ես քեզի պիտի ցուցընեմ.
2 ՚Եւ քեզ մեծ ազգ պիտի ընեմ, ՚ու քեզ պիտի օրհնեմ, և քու անունդ պիտի մեծցընեմ. ՚ու
3 դուն *օրհնեալ պիտի ըլլաս։ ՚Եւ քեզ օրհնողները պիտի օրհնեմ, ու քեզ անիծողները պիտի անիծեմ. ու երկրի բոլոր ազգերը քեզմով
4 պիտի օրհնուին։ Եւ Աբրամ դնաց՝ ինչպէս որ Տէրը անոր ըսեր էր. Ղոտ ալ անոր հետը գնաց. ու Աբրամ եօթանասունհինգ տարեկան էր երբոր Խառանէն ելաւ։ Եւ Աբրամ իր
5 կնիկը Սարան, ու իր եղբօրորդին Ղոտը, և իրենց բոլոր ստացուածքը, և ՚Խառանի մէջ ՚իրենց ստացած հոգիները առնելով, ելան որ գնանու երկիրը երթան. և գնանու երկիրը
6 եկան։ Ու Աբրամ ան երկրին մինչև Սիւքեմի տեղը՝ ՚մինչև Մօրէի կաղնին ՚անցաւ. և ՚անանացիները գնանացիները կային ան երկրին
7 մէջ։ Եւ Տէրը երեւցաւ Աբրամին ու ըսաւ, ՚Քու սերունդիդ պիտի տամ աս երկիրը։ Եւ հոն ՚սեղան չինեց Տէրոջը՝ որ իրեն երեւցաւ։
8 Եւ անկէ դէպ 'ի Բեթէլին արեւելեան կողմը եղող լեռը չուեց, ու իր վրանը բացաւ, Բեթէլը արեւմտեան կողմն՝ ու Գային արեւելեան կողմը ՚առնելով. և հոն Տէրոջը սեղան չինեց,
9 ու ՚Տէրոջը անունը կանչեց։ Եւ Աբրամ միշտ ՚դէպ 'ի հարաւ կը չուէր։
10 Ու Նան երկրին մէջ սով եղաւ. և Աբրամ ՚Եգիպտոս իջաւ հոն պանդխտանալու համար. ինչու որ ՚ան երկրին մէջ սովը սաստիկ
11 էր։ Ու եղաւ որ երբ Եգիպտոս մտնելու մօտեցաւ, իր կնոջը Սարային ըսաւ, Ահա դիտեմ որ դուն ՚գեղեցիկ տեսքով կնիկ մըն
12 ես. Եւ պիտի ըլլայ որ երբ եգիպտացիք քեզ տեսնեն, պիտի ըսեն, Ասիկա անոր կնիկն է. ու ՚զիս պիտի մեռցընեն, բայց քեզ ողջ թո-
13 ղուն. Շնորհք ըրէ՝ ըսէ թէ դուն իմ ՚քոյրս ես. որպէս զի քու պատճառովդ ինծի ազէկ ըլլայ, ու քու պատճառովդ իմ անձս ապրի։
14 Եւ եղաւ որ երբ Աբրամ Եգիպտոս մտաւ, Եգիպտացիք տեսան կինիկը, որ շատ գեղե-
15 ցիկ էր։ Փարաւոնին իշխաններն ալ տեսան, ու գովեցին զանիկա Փարաւոնին առջեւը. և
16 կնիկը ՚Փարաւոնին տունը առնուեցաւ։ Եւ նանոր համար Աբրամին բարիք ըրաւ. ու անկից ոչխարներ ու արջառներ և էշեր ու ծառաներ և աղախիններ ու էգ էշեր և ուղ-
17 տեր ունեցաւ։ Եւ Տէրը ՚մեծ հարուածներով զարկաւ Փարաւոնը ու անոր տունը՝ Աբ-
18 րամին կնոջը Սարային համար։ Եւ Փարաւոն կանչեց Աբրամը, ու ըսաւ, Ա՛ս ի՞նչ է որ ինծի ըրիր. ինչո՞ւ ինծի չյայտնեցիր թէ
19 ասիկա քու կնիկդ է. ինչո՞ւ համար՝ Ասիկա քոյրս է՝ ըսիր. և ե՛ս առ ինծ զայն անիկա ինծի կնիկ պիտի առնէի. բայց հիմա ահա կնիկդ՝
20 առ ու գնա։ Եւ ՚Փարաւոն էր մարդոցը պատուիրեց անոր համար. ու զանիկա իր կնիկովը ու իր բոլոր ստացուածքովը ղրկեցին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Աբրամ ու Ղոտ Եգիպտոսէն կը դառնան. 7 հովիւներուն անմիաբանութեանը համար իրարմէ կը բաժնուին։ 10 Ղոտ Սոդոմ կ'երթայ։ 14 Աբրամին եղած խոստումներին նորոգութիւնը։ 18 Աբրամ Քեբրոն երթալով հոն սեղան կը շինէ։

1 Եւ Աբրամ իր կնիկովը ու իր բոլոր ունեցածներովը Եգիպտոսէն դէպ 'ի Քանա-
2 ՚հարաւակողմը ելաւ, ու Ղոտն ալ իր հետը։ Եւ ՚Աբրամ շատ հարուստ էր անասուններով,
3 արծաթով ու ոսկիով։ Եւ իր ճամբէն ՚կրնանելովը գնաց ՚հարաւային կողմէն մինչև Բեթէլ, ան տեղը ուր էր առաջ իր վրանը,
4 Բեթէլի ու Գայիի մէջտեղը. ՚Ան սեղանին տեղը որ հոն առաջ չիներ էր. և Աբրամ հոն
5 ՚Տէրոջը անունը կանչեց։ Եւ Աբրամին հետ գացող Ղոտն ալ ոչխարներ ու արջառներ ու վրաններ ունէր։
6 Եւ ՚ան երկիրը բաւական չէր անոնց որ միասեղ բնակին. քանզի անոնց ստացուածքը շատ ըլլալով՝ չէին կրնար միասեղ բնակիլ։
7 Եւ Աբրամին անասուններուն հովիւներուն ու Ղոտին անասուններուն հովիւներուն միջտեղը ՚վէճ կար. և ՚անանացիները փերեզացիները կը բնակէին ան
8 երկրին մէջ։ Եւ Աբրամ ըսաւ Ղոտին, Կ'աղ-

ա ԳԼ. ԺԵ. 7։ Գնեմ. Թ. 7։ Եսա. խա. 2։ Գար. է. 3։ Եբր. ժա. 8։
բ ԳԼ. ԺԷ. 6։ ԺԸ. 18։ ԻԲ Օր. ԻԶ. 5։ գ Թագ. գ. 8։
դ ԳԼ. ԻԳ. 35։
ե ԳԼ. ԺԲ. 4։ Գաղ. գ. 14։
զ ԵՒՐ. օրհնութիւն
է ԳԼ. ԻԷ. 29։ Եզ. իգ. 22։ Թես. իգ. 9։
ը ԳԼ. ԺԸ. 18։ ԻԸ. 18։ ԻԶ. 4։ Սաղ. ՀԲ. 17։ Գար. գ. 25։ Գաղ. գ. 8։
թ ԳԼ. ԺԱ. 31։

ժ ԳԼ. ԺԳ. 14։
ի ԲԲ Օր. ժա. 30։ Դատ. Ե. 1։
լ Եբր. ժա. 9։
խ ԳԼ. ժ. 18. 19։ ԺԳ. 7։
ծ ԳԼ. ԺԵ. 1։
կ ԳԼ. ԺԳ. 15։ ԺԷ. 8։ Սաղ. ՃԶ. 9. 11։
հ ԳԼ. ԺԳ. 4։

ձ ԳԼ. ԺԳ. 4։
ղ ԳԼ. ԺԳ. 5։
ճ ԳԼ. ԻԶ. 1։
մ Սաղ. ՃԶ. 13։
յ ԳԼ. ԽԳ. 1։
ն Ելմ. 14։ ԳԼ. ԻԶ. 7։
շ ԳԼ. ի. 11։ ԻԶ. 7։
ո ԳԼ. ի. 5։ 13։ Տես ԳԼ. ԻԶ. 7։

չ ԳԼ. ԼԹ. 7։ Մատ. Ե. 28։
պ ԳԼ. Ի. 2։
ջ ԳԼ. Ի. 14։
ռ ԳԼ. Ի. 18։ ԱՐՆ. ԺԶ. 21։ Սաղ. ՃԶ. 14։ Եբր. ժգ. 4։
ս ԳԼ. Ի. 9։ ԻԶ. 10։
վ Առակ. խա. 1։

տ ԳԼ. ԺԲ. 9։
ր ԳԼ. ԻԳ. 35։ Սաղ. ՃԺԲ. 3։ Առակ. ԺԶ. 31։
ց ԳԼ. ԺԲ. 8. 9։
ւ ԳԼ. ԺԳ. 9. 8։
փ Սաղ. ՃԺԶ. 17։
ք ԳԼ. ԼՂ. 7։
օ ԳԼ. ԻԶ. 20։
ֆ ԳԼ. ԺԲ. 6։

զաչեմ քեզի, ե՛ւ ու քու մէջտեղ՝ և իմ
Տովխնեերուս ու քու Տովխնեերուդ մէջ տեղը
վէճ չըլլայ, ինչու որ ե՛ս եղբայր ենք։
9 ե՛Բոլոր երկիրը քու առջեդ չէ՞. կ՚ազատիմ
զատուէ ինձմէ. վրէ որ դու ձախ կողմը
ընտրես, ես աջ կողմը կ՚երթամ, և թէ որ աջ
10 կողմը ընտրես, ես ձախ կողմը կ՚երթամ։ Եւ
Ղոտ իր աչքերը վեր վերցուց, ու ե՛Յորդանա-
նու ամէն կողմը նայեցաւ՝ որ ամէն տեղ ջրուած
էր, ե՛Տէրը Սոդոմը ու Գոմորը կորսընկընելէն
առաջ՝ մինչև ե՛Սեգովր ե՛Տէրոջը դրախտին
11 պէս՝ Եգիպտոսի երկրին պէս էր։ Եւ Ղոտ
Յորդանանու բոլոր կողմը ընտրեց իրեն, ու
Ղոտ դէպ ’ի արեւելք չուեց. և իրարմէ
12 զատուեցան. Աբրամ Քանանու երկրին մէջ
բնակեցաւ. Ղոտ ալ ե՛դաշտի քաղաքներուն
մէջ բնակեցաւ, ու ե՛վր վրանը Սոդոմի քով
13 բացաւ։ Եւ Սոդոմի մարդիկը ե՛խիստ չար ե՛ու
մեղաւոր էին Տէրոջը առջեւը։
14 Եւ Տէրը Աբրամին ըսաւ՝ Ղոտ ե՛անկէ զա-
տուելէն ետքը, Հիմա աչքերդ վեր վերցուր,
ու քու եղած տեղէդ ե՛դէպ ’ի հիւսիս ու հա-
րաւ և դէպ ’ի արեւելք ու արեւմուտք նայէ.
15 Ինչու որ ատ բոլոր երկիրը՝ որ կը տեսնես,
ե՛քեզի ու ե՛քու սերունդիդ պիտի տամ յաւի-
16 տեան։ Եւ ե՛քու սերունդդ երկրի փոշիին պէս
ե՛Ընէ- պիտի ընեմ. անանկ որ եթէ մէկը երկ-
րի փոշին կրնայ համրել, քու սերունդդ ալ
17 համրուի։ Ելիր, ատ երկիրը պարտէ անոր
երկայնութեանը ու լայնութեանը համեմատ.
18 քանզի անիկա քեզի պիտի տամ։ Եւ Աբրամ
վերցուց իր վրանը, ու եկաւ ե՛ւ բնակեցաւ
Մամբրէի կաղնիներուն մէջ, ե՛որ Քեբրոնի
մէջ է, և հոն սեղան շինեց Տէրոջը։

ԳԼ· ԺԴ

1 Ձորս թագաւորներուն՝ հինգ թագաւորներու հետ բռած պատերազմը։ 11 Ղոտ գերի կ՚առնեն, 14 ու Աբրամ զանիկա կ՚ազատէ։ 18 Մելքիսեդեկ Աբրամը կ՚օրհնէ. 20 Աբրամ ալ անոր տասանորդ կու տայ. 22 առած աւարէն իր հետը եղողներուն բաժին տալէն ետքը, ձեռացածը Սոդոմի թագաւորին ետ կու տայ։

1 Ու եղաւ որ ե՛Սենաարի Ամրափակ թագա-
ւորին, Եղլասարի Արիովք թագաւորին, ե՛Եղա-
մի Քողոդոգոմոր թագաւորին և Գոյիմի
2 թագաւոգաղ թագաւորին ժամանակները, Ատնք
Սոդոմի բռաւ թագաւորին հետ և Գոմորի
բռաւոա թագաւորին հետ, ե՛Ադմայի Սենաբ
թագաւորին հետ և Սեբոյիմի Սեմեբոր թա-
գաւորին հետ ու բռալայի (այսինքն ե՛Սե-
գովր) թագաւորին հետ պատերազմեցան։
3 Ատոնք ամէնը Ժողովուեցան Սիդդիմ ձորին
4 մէջ, ե՛որ է Ադի ծովը։ Տասներկու տարի քո-
դողոդոմորին ե՛ծառայեցիներ եղեր, ու երե՛ք-
5 տասներորդ տարին ապստամբ եղան։ Եւ
չորեքտասաներորդ տարին Քողոդոգոմոր ու
իր հետը եղող թագաւորները եկան, ու ե՛Աս-
տարովթ-կառնայիմի մէջ եղող ե՛Ռափայիմնե-
րը, ու ե՛Համի մէջ Զուզեցիները, և ե՛Շաւէ
6 կարիաթեմի մէջ Էմիմները, Եւ ե՛Քոռեցիները
իրենց Սեիր լեռանը վրայ՝ մինչև անապատին
7 քովը եղող ե՛*Էլփառանը զարկին։ Եւ դար-
ձան ու եկան †Ենմասեփաթ՝ այսինքն Կա-
դես. և Ամաղեկացւոց բոլոր նահանգը, ու
ե՛Ասասանթամարի մէջ բնակող Ամորհայիներն
8 ալ զարկին։ Եւ Սոդոմի թագաւորը, ու Գո-
մորի թագաւորը, և Ադմայի թագաւորը,
ու Սեբոյիմի թագաւորը, և Բալայի (այս-
ինքն Սեգովրի) թագաւորը ելլելով, Սիդ-
դիմ ձորին մէջ անոնց հետ պատերազմելու
9 Քարուեցան, Քեդոդոգոմոր թա-
գաւորին հետ, և Գոյիմի Թադդաղ թագա-
ւորին հետ, և Սենաարի Ամրափակ թագա-
ւորին հետ, և Եղլասարի Արիովք թագա-
ւորին հետ, չորս թագաւորը ե՛հինգին հետ։
10 Եւ Սիդդիմ ձորը ե՛նաւթի հորերով լեցուն
էր. և Սոդոմի ու Գոմորի թագաւորները
փախան, և հոն ինկան. ու միւացածները լե-
11 ռը փախան։ Եւ անոնք ե՛Սոդոմի ու Գոմո-
րի ամէն բարիքը, ու անոնց բոլոր պաշար-
12 ները առին ու գացին։ Եւ ե՛Սոդոմի մէջ բնա-
կող Աբրամին ե՛եղբօրորդին Ղոտը՝ ու անոր
բոլոր բարիքը առին ու գացին։
13 Եւ փախստական մը եկաւ, ու ե՛ն Բանէրը
Եբրայեցի Աբրամին պատմեց. և ե՛անիկա Եսքո-
ղի ու Անեռի եղբօրը Ամորհացի Մամբրէին
կաղնիներուն մէջ կը բնակէր. ինչու որ ե՛սոնք
14 Աբրամի հետ դաշնակից էին։ Եւ Աբրամ երբ-
որ ե՛իր եղբօրը գերի առնուիլը լսեց, ե՛իր տանը
մէջ ծնած՝ երե՛ք հարիւր տասնուութը կըր-
թուած ծառաները հաներ, ու անոնց հաւէն
15 հնկաւ ե՛մինչև Դան։ Եւ ինքն ու իր ծառանե-
րը գիշերով գունդ գունդ անոնց վրայ յարձա-

ա Կար· գ· 7։
բ Տես գլ· ժա· 27· 31։ Եւ· բ· 13։ Սաղ· ՃԼԷ· 1։ Գործ· է· 26։
գ Գլ· ի· 15։ լգ· 10։
դ Հռոմ· ժբ· 18։ Եբր· ժբ· 14։ Յակ· գ· 17։
ե Գլ· ժԹ· 17։ բ Օր· լգ· 3։ Սաղ· ՃԷ· 34։
զ Գլ· ժԹ· 24· 25։
է Գլ· ժգ· 2· 8։ ժԹ· 22։
ը Գլ· բ· 10։ Ես· ծա· 3։
թ ա Կար· գ· 7։
ժ Գլ· ժԹ· 29։
ի Գլ· ժգ· 12։ ժԹ· 1։ բ Պետ· բ· 7· 8։
լ Գլ· ժբ· 20։ Եզեկ· ժգ· 49։ բ Պետ· բ· 7· 8։
խ Գլ· գ· 11։
ծ Հմր· 11։
կ Գլ· իբ· 14։
հ Գլ· ժբ· 7։ ժԶ· 18։ ժԷ· 8։ իգ· 7։ իբ· 4։ Թուա· լգ· 12։ բ Օր· լգ· 4։ Գործ· է· 5։
մ բ Մն· ի· 7։ Սաղ· ՀԷ· 22· 29։ ՃԺբ· 2։
յ Գլ· ժԶ· 5։ իբ· 17։ իգ· 4։ իբ· 14։ լբ· 12։ Եզ· լբ· 13։ Թուա· իգ· 10։ բ Օր· ա· 10։ գ Թագ· գ· 20։ ա Մն· իէ· 25։ Ես· իբ· 19։ Երեմ· լգ· 22։ Հռոմ· գ· 16· 17, 18։ Եբր· ժա· 12։
ն Գլ· ժգ· 13։
շ Գլ· լե· 27։ լէ· 14։
—
ո Գլ· ժ· 10։ ժա· 2։
պ Ես· ժա· 11։
ջ բ Օր· իԹ· 23։
ռ Գլ· ժԹ· 22։
ս բ Օր· գ· 17։ Թուա· լգ· 12։ Յես· գ· 16։ Սաղ· ՃԷ· 34։
վ Գլ· Թ· 26։
տ Յես· ժբ· 4։ ժգ· 12։
ր Գլ· ժԶ· 20։ բ Օր· գ· 11։
ց բ Օր· բ· 20։
ւ բ Օր· բ· 10· 11։
փ բ Օր· բ· 12· 22։
ք Գլ· իա· 21։ Թուա· ժբ· 16։ ժգ· 3։
օ Աչխ՝ փառանին բնակիչին։
ֆ Աչխ՝ գաւառաապահովին։
ա Գլ· ժԶ· 20։ բ Օր· գ· 11։
բ Գլ· ժա· 3։
գ Գլ· ժԹ· 27, 30։
դ Հմր· 16· 21։
ե Գլ· ժգ· 12։
զ Գլ· ժբ· 5։
է Գլ· ժգ· 18։
ը Հմր· 24։
թ Գլ· ժգ· 8։
ժ Գլ· ժԶ· 3։ ժԶ· 12, 27։ ժա· բ· 7։
ի Բ Օր· լգ· 1։ Դատ· ժբ· 29։

կեցան, ու զարկին զանոնք. և քշեցին զանոնք մինչև Քոբա, որ Դամասկոսի հիւսիսային
16 կողմն է: Եւ բոլոր բարիքը եւս բերաւ. և իր եղբայրը Ղովտն ալ ունոր բարիքը և հնձվառները ու ժողովուրդն ալ եւս բերաւ:
17 Եւ ինքը՝ փոզոզացոնը ու անոր հետ եղող թագաւորները դիմեցին ու գտնացին եւսը, Սոդոմի թագաւորը Նանիկա դիմաւորելու եկաւ դէպ ի Շաւէ ձորը (այսինքն
18 Թագաւորի ձորը): Եւ Մաղեմի թագաւորը Մելքիսեդեկ հաց ու գինի հանեց. ու ան նիկա Քարձրեալ Աստուծոյ քահանան էր:
19 Եւ օրհնեց զանիկա, ու ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ Աբրամ Քարձրեալ Աստուծմէն: Երկինքն ու երկրի տէրը եղող
20 Քարձրեալ Աստուածն՝ որ քու թշնամիներդ քու ձեռքդ մատնեց: Եւ անիկա համեմն ատասանորդ տուաւ անոր:
21 Եւ Սոդոմի թագաւորը ըսաւ Աբրամին, Մարդիկը ինծի տուր, ու բարիքը դուն քեզի
22 առ: Եւ Աբրամ ըսաւ Սոդոմի թագաւորին, Երկինքն ու երկրի տէրը եղող Քարձրեալ Տէր
23 Աստուծոյ վերցուցի իմ ձեռքս, Որ դներձանէ մինչև կօշիկի կապ իրան մը չառնեմ՝ ինչ որ քու կդ է, որ չըլլայ թէ Աբրամը ես հարստացի
24 ցուցի ըսես. Բաց ի տղաքներուն կերածէն, ու ինծի հետ եկող մարդոցը՝ այսինքն Անեռին ու Եսքոլին ու Մամբրէին բաժինները առնեն:

ԳԼ. ԺԵ

1 Այս բաներէն ետքը տեսիլքի մէջ Տէրոջը խօսքը Աբրամին եղաւ՝ ըսելով, Մի վախնար, ով Աբրամ, ես քեզի վահան եմ, ու քու
2 վարձդ խիստ շատ պիտի ըլլայ: Եւ Աբրամ ըսաւ, Ով Տէր Եհովայ, ինծի ի՞նչ պիտի տաս, քանի որ առանց զաւկի կը մնամ, և իմ տանս
3 տիրոջը աս Դամասկացի Եղիազարն է: Նաև ըսաւ Աբրամ, Որովհետև ինծի սերունդ չըտուիր, ահա տիմ տանս ծառան ինծի ժա-

4 ռանգ կ'ըլլայ: Եւ ահա Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով, Անիկա քեզի ժառանգ պիտի չըլլայ. բայց ան պիտի ըլլայ քու ժառանգդ՝
5 որ քու մէջդէդ պիտի ելլէ: Եւ դուրս հանեց զանիկա, ու ըսաւ, Հիմա դէպ ի երկինքը նայէ, ու աստղերը հաշուել կարող ես. և ըսաւ անոր, Քու
6 սերունդդ այսպէս պիտի ըլլայ: Եւ անիկա հաւատաց Տէրոջը, որ անոր արդարութիւն ընծայեց:
7 Եւ ըսաւ անոր, Ես եմ Տէրը որ քեզ քաղդէացւոց Ուր հանեցի՝ հաս նը կերը քեզի ժառանգութիւն տալու համար:
8 Եւ անիկա ըսաւ, Ով Տէր Եհովայ, ի՞նչպէս գիտնամ թէ ես անիկա պիտի ժառանգեմ:
9 Եւ ըսաւ անոր, Ինծի երեք տարեկան երինջ մը, ու երեք տարեկան այծ մը, և երեք տարեկան խոյ մը, ու տատրակ մը, և աղաւնիի
10 ձագ մը առ: Եւ անիկա բոլոր ասոնք առաւ անոր, ու հատոյց մէջտեղէն կտրեց, և ամէն մէկ կտորը իր մասին հետ դիմացի դիմաց
11 դրաւ. բայց թռչուններուը չկտրեց: Ու երբոր գիշերուան վրայ գիշատիչ թռչուններն իջան, Աբրամ վռնտեց զանոնք: Ու երբոր արեւը մայր կը մտնէր, Աբրամին վրայ խորունկ քուն մը իջաւ, և ահա անոր վրայ մեծ մթութեան
13 սոսկում մը իյնալու: Եւ Տէրը ըսաւ Աբրամին, Ապրդ գիտցիր որ քու սերունդդ իրենցը չեզած երկրի մէջ պանդուխտ պիտի ըլլան, և ծառայութիւն պիտի ընեն. ու ան չարա
14 հարիւր տարի պիտի չարչարեն զանոնք: Բայց ան ազգը՝ որուն պիտի ծառայեն, ես պիտի դատեմ. և անկէ ետքը անոնք մեծ ստացուածքով
15 պիտի ելլեն: Եւ դուն խաղաղութեամբ քու հայրերուդ պիտի երթաս. ազէկ մը ծերացած
16 պիտի թաղուիս: Եւ չորրորդ սերունդ մէջ հոս պիտի դառնան. վասն զի Ամորհա-
17 ցւոց անօրէնութիւնը դեռ լեցուած չէ: Եւ եղաւ որ երբ արեւը մտաւ մութ ու խաւար եղաւ, ահա մխած հնոց մը ու վառած ջահ
18 մը հանն կտորներուն մէջտեղէն անցաւ: Այն նոյն օրը Տէրը Աբրամին հետ ուխտ մը կրաւ՝ ըսելով, Քու սերունդիդ տուի այս երկիրը՝ Եգիպտոսի գետէն մինչև մեծ գետը՝ այսինքն Եփ-
19 րատ գետը. Կենեցիները, և Կենեզացիները,

ա Ես. խա. 2. 3:
* Եբր. Ձոխ
ե Ամի. 11. 12:
զ Եբր. է. 1:
ը Գոյա. ժա. 34: ա Թագ. ժբ. 6:
թ Թագ. ժբ. 18:
ժ Եբր. է. 1:
ի Մակ. գ. 6: Գործ. ժգ. 17:
լ Սաղ. ՃԺ. 4: Եբր. է. 6:
խ Հռաւմ. գ. 10: բ Թագ. բ. 5:
ծ Ամի. 22: Մատ. ժա. 25:
կ Գէ. իգ. 27:
հ Եբր. է. 4:
մ Ամի. 19: Գէ. խա. 33:
յ Եր. գ. 8: Դան. ժբ. 7: Յայտ. ժ. 5. 6:
ն Տես Եսի. լ. 15. 16:
շ Ամի. 13:

—

ո Դան. ժ. 1: Գործ. ժ. 10. 11:
չ Գէ. իգ. 24: Դան. ժ. 12: Ղուկ. ա. 13. 30:
ջ Սաղ. գ. 3: Ե. 12: Ժգ. 11: գա. 4: ՃԺԹ. 114:
ռ Սաղ. ԺԹ. 5: Ծն. 11: Ածակ. ժա. 18:
ս Գործ. է. 5:
վ Գէ. Ժգ. 14:
տ Եբր. որպէս
ր Թագ. է. 12: Ժգ. 11: Մին. ը. 21:
ց Երեմ. լգ. 22:
ւ Սաղ. ՃԽ. 4:
փ Գէ. լբ. 17: Եբ. ը. 13: Օր. ա. 10: Ժ. 22: Մին. իէ. 23: Հռաւմ. գ. 18:
ք Եբր. Ժա. 12: Տես գէ. Ժգ. 16:
օ Հռաւմ. գ. 5. 9. 22: Գաղ. գ. 6: Յակ. բ. 23:
ֆ Սաղ. ՃԶ. 31:
և Գէ. Ժա. 28. 31:
ու Գէ. Ժբ. 1:
ա Սաղ. ՃԶ. 42. 44: Հռաւմ. գ. 15:
բ Տես գէ. իգ. 13. 14: Գաղ. գ. 17. 27: Թագ. Ժգ. 9. 10: Թագ. ի. 8: Ղուկ. ա. 18:
գ Երեմ. լգ. 18. 19:
դ Գէ. ա. 17:
ե Գէ. բ. 21: Յօբ. գ. 15:
զ Եբ. Ժբ. 40: Սաղ. ՃԶ. 25: Գործ. է. 6:
է Եբր. և անանց
թ Եբ. ա. 11: Սաղ. ՃԶ. 25:
ժ Եբ. գ. 6: բ Օր. գ. 22:
ի Եբ. Ժբ. 36: Սաղ. ՃԶ. 37:
լ Յօբ. է. 26:
խ Գործ. Ժգ. 36:
ծ Գէ. իէ. 8:
կ Եբ. Ժբ. 40:
հ գ Թագ. խա. 26:
մ Դան. ը. 25: Մատ. իգ. 32: ա Թես. բ. 16:
յ Երեմ. լգ. 18. 19:
ն Գէ. իգ. 7:
շ Գէ. Ժբ. 7: Ժգ. 15: իգ. 4: Եբ. իգ. 31: Թես. լգ. 3: բ Օր. ա. 7: Ժա. 24: լգ. 4: Յես. ա. 4: գ Թագ. գ. 21: բ Մին. իթ. 26: Ղեւմ. իթ. 8: Սաղ. ՃԼ. 11: Եա. իէ. 13:

20 ու Կեղմենացիները, եւ Փերեզացիները, ու
21 Փերեզացիները, և Քափաղիմները, եւ Ամո-
րհացիները, ու Քանանացիները, և Գերգեսա-
ցիները ու Յեբուսացիները։

ԳԼ· ԺԶ

1 Սարայ իր ամուսինը Համար՝ Հագարը Աբրամին կա-
տայ։ 6 Հագար իր սիկինը արհամարհելուն համար նեղու-
թիւն կը կրէ ու կը փախչի։ 7 Հրեշտակ մը զանիկա եւս կը
խրկէ, 11 անոր զաւակ ծնանելուն առթիւը տալով։ 15 Ի-
սմայէլի ծնունդը։

1 Եւ Աբրամին կնիկը Սարայ ՝չէր ծնաներ
անոր. ու մէկ ՚Եգիպտացի աղախին մը ու-
2 նէր, որուն անունը ՚Հագար էր։ ՚Եւ Սարայ
ըսաւ Աբրամին, Ահա Հիմա Տէրը ՚արգիլեց
զիս ծնանելէն. ՚ուրեմն աղախինիս մուտ, գու-
ցէ անկէ զաւակ առնեմ։ Եւ Աբրամ ՚Սա-
3 րային խօսքը մտիկ ըրաւ։ Եւ Աբրամին կը-
նիկը Սարայ իր Եգիպտացի աղախինը Հա-
գարը առաւ, Աբրամ ՚քանանու երկրին մէջ
տասը տարի բնակելէն ետքը, և զանիկա իր
էրիկանը Աբրամին առաւ՝ անոր կնիկ ըլլալու։
4 Ան ալ մտաւ Հագարին, որ յղացաւ. և երբ
իր յղի ըլլալը իմացաւ, իր սիկինը ՚իր աչ-
5 քին առջեւը անարգուեցաւ։ Եւ Սարայ ըսաւ
Աբրամին, Ինծի եղած անիրաւութիւնը քու
վրադ ըլլայ. ես իմ աղախինս գիրկդ տուի,
ու երբոր անիկա իմացաւ իր յղի ըլլալը, ես
անոր աչքին առջեւը անարգուեցայ. ՚Տէրը
6 իմ ու քու միջտեղ դատաստան ընէ։ ՚Եւ
Աբրամ ըսաւ Սարայինն, ՚Ահա աղախինդ քու
ձեռքդ է, քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածին
պէս ըրէ անոր. ու երբոր Սարայ նեղեց զա-
7 նիկա, ՚անոր երեսէն փախաւ Հոլիէ։ Եւ
Տէրոջը հրեշտակը գտաւ զանիկա անապատին
մէջ Շուրի աղբիւրի մը քով՝ ՚Սուրի ՚ճանա-
8 պարհին մէջ եղած աղբիւրին քովը. Եւ ըսաւ,
Ով Սարային աղախինը Հագար, ուսկից կու
գաս, և ո՞ւր կ'երթաս։ Եւ անիկա ըսաւ, Իմ
9 Սարայ սիկինոջս երեսէն կը փախչիմ. Եւ Տէ-
րոջը հրեշտակը ըսաւ անոր, Դարձիր քու
սիկինոջդ, ու անոր ձեռքին տակը հնազանդ
10 եղիր։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր, ՚Քու
սերունդդ խիստ պիտի չաւելցնեմ, անանկ որ
11 չհաշուիննէն չհամրուի։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը
ըսաւ անոր, Ահա դուն յղի ես, ու որդի պի-
տի ծնանիս, ՚և անոր անունը *Իսմայէլ դնես.
12 քանզի Տէրը քու տառապանքդ լսեց։ ՚Եւ
անիկա վայրենի մարդ մը պիտի ըլլայ. անոր
ձեռքը ամէնուն վրայ, ու ամէնուն ձեռքն ալ
անոր վրայ պիտի ըլլայ. ՚և անիկա իր բոլոր եղ-
13 բայրներուն առջեւը պիտի բնակի։ Եւ անիկա
իր հետը խօսող Տէրոջը անունը կանչեց, ըսելով,
Դուն իմ տեսիլքիս ՚Էլ Էրհոյ՚ Աստուածն ես.
քանզի ըսաւ, Արդեօք ՚ո՞ղջ եմ՚ հոս՝ իմ
14 տեսիլքիս ետքը։ Անոր համար այն Ջրհորին
անունը ՚‡Լահայրոյի Ջրհոր՚ դրաւ. ՚ահա
անիկա Կադեսի ու Բարադի միջտեղն է։
15 Եւ ՚Հագար որդի մը ծնաւ Աբրամին. և Աբ-
րամ Հագարին իրեն ծնած որդւոյն անունը
16 ՚Իսմայէլ դրաւ։ Եւ Աբրամ ութսունվեց տա-
րեկան էր, երբոր Հագար Իսմայէլը ծնաւ
Աբրամին։

ԳԼ· ԺԷ

1 Աստուած իր ուխտը կը նորոգէ, 5 և Աբրամին անունը Աբ-
րահամ կը դնէ։ 10 Թլփատութեան պատուէրը։ 15 Սարայ՝
Սարրա կ'անուանի, և օրհնութիւն կ'առնէ։ 17 Իսահակը կը
խոստացուի։ 23 Աբրահամին և Իսմայէլին թլփատութիւնը։

1 Եւ երբ Աբրամ իննսունվեց տարեկան էր,
Տէրը ՚Աբրամին երեւցաւ, ու ըսաւ անոր, ՚Ես
եմ Զօրեղ Աստուածը. ՚իմ առջեւս քալէ,
2 ու ՚կատարեալ եղիր։ Եւ իմ ու քու միջտեղ
իմ ուխտս պիտի դնեմ, ու ՚խիստ պիտի չաւե-
3 լցնեմ քեզ։ Եւ Աբրամ ՚իր երեսին վրայ ին-
կաւ, ու Աստուած անոր հետ խօսելցաւ՝ ըսե-
4 լով, Ահա իմ ուխտս քեզի հետ է, և ՚ազգե-
5 րու բազմութեան հայր պիտի ըլլաս. Ու այ-
սուհետեւ քու անունդ ‖Աբրամ չըսուի, հապա
՚քու անունդ §Աբրահամ ըլլայ. ինչու որ
6 ՚քեզ ազգերու բազմութեան հայր կրնի։ Եւ
քեզ խիստ պիտի աճեցընեմ, ու ՚քեզ ազգեր
պիտի ընեմ. ու ՚քեզմէ թագաւորներ պիտի
7 ելլեն։ Եւ իմ ու քու միջտեղ՝ ու քեզմէ ետ-
քը քու սերունդիդ միջտեղը իրենց ազգերուն
մէջ՝ Իմ ուխտս պիտի հաստատեմ՝ յաւիտենա-
կան ուխտ մը, որ ՚քեզի ու ՚քեզմէ ետքը
8 քու սերունդիդ Աստուած ըլլամ։ Եւ Կա-
նան տամ քեզի ու քեզմէ ետքը քու սե-
րունդիդ յաւիտենական ժառանգութեան հա-
մար այն երկիրը հուր որ պանդխտիս եղար,
բոլոր Քանանու երկիրը. ու Յաւուն Աստուած

ա ԳԼ· ԺԵ· 2· 3։
բ ԳԼ· իա· 9։
գ Գ·օգ· գ· 24։
դ Գ·Լ· 3։
ե Գ·Լ· ի· 18։ Լ· 2։
ա թագ· ա· 5· 6։
զ Գ·Լ· Լ· 3· 9։
է Գ·Լ· գ· 17։
ը Գ·Լ· ԺԵ· 5։
թ բ թագ· գ· 16։ Ա-
ռակ· Լ· 21· 23։
ժ Գ·Լ· լա·53։ ա թագ·
իգ· 12։
ի Առակ· ԺԵ· 1։
ա Պետ· գ· 7։
լ Յոբ· բ·6։ Մագ·Ձգ·
41· 42։ Երեմ· լա· 5։
խ Եզ·բ· 15։
ծ Եզ·ԺԵ· 22։
կ Գ·Լ·իե· 18։
հ Տիտ·բ· 9։ ա Պետ·
բ· 18։
ձ Գ·Լ·ԺԸ· 20։ իա· 18։
իե· 12։
ղ Գ·Լ·ԺԸ·19։Մատ·ա·
21։ Գ·ուԼ·ա· 13·31։
ն Այսինքն՝ Աստուած
պիտի լսէ։
շ Գ·Լ·իա· 20։
ո Գ·Լ·իե· 18։
չ Եբր· կը տեսնեմ
պ Գ·Լ·իգ· 62։ իե· 11։
ջ Այսինքն՝ տեսիլքիս
հենդանի Աստուած
ծոյն ջրհորը։
ռ Ծա·ա·ԺԳ· 26։
ս Գաղ· գ· 22։
վ Հմր·11։
—
տ Գ·Լ·ԺԲ·1։
ր Գ·Լ·իբ·3։ Լե·11։
ԵՀԳ·3։ բ Օր·Ժ·17։
ց Գ·Լ· Ե· 22։ իգ· 15։
բ թագ· բ· 4։ Ը·
25։ գ թագ· ի· 3։
ւ Գ·Լ· գ·9։ բ Օր·ԺԲ·
13։ Յոբ·ա·1։
Մատ·Ե·48։
փ Գ·Լ·ԺԲ· 2· ԺԳ· 16։
իգ· 17։
ք Հմր·17։
օ Հռոմ· գ·11· 12·16։
Գաղ· գ· 29։
‖ Այսինքն՝ հայր բազ-
մութեան։
ֆ Գ·Լ·ԺԳ·2· ԺԳ·15։
Ելբ·ԺԱ·16։
ա Հռոմ·իվ·8։
բ Գ·Լ·ԺԳ·7· ԺԳ·15·
Մալ·Յհ·9· 11։
գ Գ·Լ·իգ·4· իե·4։
դ Եզ·գ· 7· Գ·Ե·իգ·
12· բ Օր·գ·37· ԺԳ·
2· իգ·18· իվ·15։

9 պիտի ըլլամ։ Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամին,
Ուստի դուն ու քեզմէ ետքը քու սերունդդ
10 իրենց սղնեբուն մէջ պահէք իմ ուխտս։ Այս
է իմ ուխտս ձեր միջտեղը, և քեզմէ ետքը քու
սերունդիդ միջտեղն եղած իմ ուխտս՝ որ պի-
տի պահէք. Ձեզմէ ամէն արուն թլփատուի.
11 Ձեր անթլփատութեան մարմինը թլփատէք,
ու տակիկա իմ ու ձեր միջտեղն եղած ուխտին
12 նշանը ըլլայ։ Եւ ձեր սղնեբուն մէջ ամէն
մէծցուած արու ը՚ութիդ՝ կամ առնը ծնա-
ծը, կամ քու սերունդէդ չծղտղ բոլոր օտա-
րականներէն առակով ծախու առնուածը՝
13 թլփատուի։ Քու առնդ ծնածը և առակով
ծախու առնուածը անչուշտ պիտի թլփատուի.
և իմ ուխտս ձեր մարմինին մէջ յաւիտենա-
14 կան ուխտ մը ըլլայ։ Եւ անթլփատ ա-
րուն՝ որուն անթլփատութեան մարմինը թլ-
փատուած չէ, նոյն անձը իր ժողովուրդէն պի-
տի կորսուի. անիկա իմ ուխտս անարգած է։
15 Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամին, Քու կնո-
ջդ Սարայէն անունը Սարայ մի կանչեր,
16 Հապա անոր անունը Սարրա ըլլայ։ Ու զա-
նիկա պիտի օրհնեմ, նաև անկէ որդի մը
պիտի տամ քեզի. ու պիտի օրհնեմ զանիկա,
ու ազգերու մայր պիտի ըլլայ. ժողովուրդ-
17 ներու թագաւորներ պիտի ելլեն անկէ։ Եւ
Աբրահամ երեսի վրայ ինկաւ ու խնդաց,
և իր սրտին մէջ ըսաւ, Հարիւր տարեկան
մարդուն զաւակ պիտի ըլլայ արդեօք. և
Սարրա, որ ինսնաւուն տարեկան է, պիտի ծը-
18 նանի՞։ Ու Աբրահամ ըսաւ Աստուծոյ, Թող
19 խնայէ տալով քու առջեւդ։ Եւ Աստուած
ըսաւ, Այո, Սարրա որդի պի-
տի ծնանի քեզի, ու անոր անունը Իսա-
հակ պիտի դնես. և անոր հետ ու անկէ
ետքը անոր սերունդին հետ իմ ուխտս պի-
20 տի հաստատեմ յաւիտենական ուխտ մը։ Եւ
խնայելիս Համար ալ քեզի քեզի. ահա օր-
հնեցի զանիկա, ու պտուղ աճեցընեմ զանի-
կա ու շատ պիտի չատցընեմ. անիկա
Հնգուն իշխան պիտի ծնանի, և մեծ
21 ազգ մը պիտի ընեմ անիկա։ Բայց զուարի
ան առնիս Սարրային քեզի ծնանելու Իսա-
հակին հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ։
22 Եւ անոր հետ խօսելը լմնցուց, ու Աս-
23 տուած Աբրահամին քովէն վեր ելաւ։ Եւ
Աբրահամ իր որդին Իսմայէլը, ու
բոլոր իր առնը ծնածներըը, և բոլոր առակո-
վը ծախու առնուածներըը՝ Աբրահամին ըն-
տանեացը մէջ գտնուած ամէն արուն, ու
նոյն օրը անոնց անթլփատութեան մարմինը
թլփատեց, ինչպէս որ Աստուած անոր ըսէր
24 էր։ Եւ Աբրահամ իննսունմէկ տարեկան էր
երբոր իր անթլփատութեան մարմինը թլփա-
25 տեցաւ։ Եւ իր որդին Իսմայէլ տասներ-
եք տարեկան էր երբոր իր անթլփատու-
26 թեան մարմինը թլփատեցաւ։ Նոյն օրը թլ-
փատուեցաւ Աբրահամ ու իր որդին Իսմա-
27 յէլ։ Եւ ի՛ր տանը բոլոր մարդիկը՝ թէ իր
առնը ծնած և թէ օտարականներէն առակով
ծախու առնուած՝ իրեն հետ թլփատուեցան։

ԳԼ. ԺԸ

1 Աբրահամ երեք հրեշտակները կ՚ընդունի։ 9 Սարրա խնդա-
լուն համար կը յանդիմանուի։ 17 Սոդոմի կործանումը Ա-
բրահամին կը յայտնուի։ 23 Աբրահամ բարեխօսութիւն կ՚ընէ
Սոդոմացւոց համար։

1 Եւ Տէրը երեցաւ անոր Մամբրէի կաղնի-
ներուն մէջը։ Ու անիկա օրուան տաք առ-
2 ին նստած էր. և իր աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, և ահա երեք մար-
դիկ կայներ էին իրեն մօտ. և երբոր ա-
սաւ զանոնք՝ վրանին դռնէն վազեց զանոնք
դիմաւորելու, ու մինչև գետինը երկրպագեց
3 նորոնց ըսաւ, Եւ ըսաւ, Տէր իմ, հիմա
եթէ որ շնորհք գտայ քու առջեւդ, կ՚ապաստմ
քեզի՝ քու ծառայիդ քովէն մի անցնիր.
4 կ՚ապաստմ ձեզի՝ երթայ մը չուր բերուի, ու
ոտքերնիդ լուացէք, ու ծառին տակը հան-
5 գըստացէք. Եւ պատառ մը հաց բերեմ, ու
հոգեբնիդ զօրացուցէք, ետքը անցէք. քան-
զի ասոր համար ձեր ծառային քովը եկաք։
Եւ անոնք ըսին, Ինչպէս որ ըսիր, անանկ
6 ըրէ։ Եւ Աբրահամ արագարագ դէպ ի վրա-
նը՝ Սարրային գնաց, ու ըսաւ, Շուտով երեք
դրուի բարակ ալիւր շաղէ ու չօմեր չինէ։
7 Եւ Աբրահամ վազեց արջառներուն, ու ծնօ-
ղաչ և ապէկ որմի մը առաւ ու պատանիի
մը տուաւ. ան ալ շուտով պատրաստեց զա-
8 նիկա։ Եւ կորովի ու կամի ու իր պատրաս-
տած որմը առաւ, և անոնց առջեւը դրաւ.
ու ինքը ծառին տակը անոնց քովը կայնե-
9 ցաւ, ու անոնք կերան։ Եւ ըսին իրեն, Ո՞ւր
է քու Սարրա կնիկդ. ու ինքը ըսաւ, Ահա
10 վրանին մէջն է։ Եւ Տէրը ըսաւ, Գալ տա-
րին՝ եանչուտ քեզի պիտի դառնամ, և ահա
քու կնիկդ Սարրա որդի մը պիտի ունենայ.
և Սարրա մտիկ կ՚ընէր վրանին դրանը մէջ՝
11 որ Անոր հետն էր։ Եւ Աբրահամ ու Սարրա

ա Գոյ. է. 8։
բ Գոյ. է. 8։ Հռոմ. գ. 11։
գ Գն. ժբ. 3։ Գաղ. բ. 21։ Յայտ. է. 22։ Փիլ. գ. 5։
դ Եր. գ. 24։
ե Եբր. կարեւոր.

զ Ընդհանուր իշխանութիւն։
է Գլ. ժբ. 10։
ը Գլ. իե. 11։ Գաղ. գ. 31։ ա Պետ. գ. 6։
թ Գլ. ձբ. 12։ Իսա. 6։
ժ Գլ. ժբ. 10։ Իսա. 2։ Գաղ. գ. 28։

ի Ընդհանուր խնդութիւն։
լ Գլ. ժբ. 10։
խ Գլ. իե. 12։ 16։
ծ Գլ. Իսա. 18։
կ Գլ. Իսա. 2։
հ Գլ. ժբ. 19։

մ Գլ. ժգ. 18։ ժգ. 13։
յ Եբր. ժգ. 2։
ն Գլ. ժե. 1։ ա Պետ. գ. 9։
շ Գլ. ժե. 2։ Իսա. գ. 24։
ո Գաս. գ. 18։ ժգ. 15։

չ Դատ. ժե. 5։ Սաղ. ձգ. 15։
պ Գլ. ժե. 8։ Լգ. 10։
ջ Գլ. ժե. 3։
ռ Գլ. Իզ. 67։
ս գ Թագ. գ. 16։
վ Եբր. կենաց ժամանակին։

տ Հմր. 14։
ր Գլ. ժէ. 19։ 21։ Իսա. 2։ Հռոմ. իե. 9։
ց Գլ. ժէ. 17։ Հբ. ամե. գ. 19։ Եբր. ժա. 11։ 12։ 19։

1 Եւ ասաց ցնոսա առակս այս. Մարդոյ մի
ինչ ագարակ բերեր, եւ պարսպեաց զայն
շուրջանակի, եւ հորեաց հնձան, եւ շինեաց
աշտարակ, եւ տուեալ էր զայն հողագործաց,
եւ գնաց ինքն յաշխարհ հեռի։ 2 Եւ յորժամ
եհաս ժամանակն, առաքեաց առ հողագործսն
զծառայ, զի ընկալցի ի հողագործացն ի պտղոյ
այգւոյն։ 3 Եւ նոքա բռնեալ զնա՝ ծեծեցին,
եւ արձակեցին զնա դատարկ։ 4 Եւ կրկին
առաքեաց առ նոսա ուրեք այլ ծառայ, եւ զայն
գլխովին հարին եւ անարգեցին։ 5 Եւ կրկին
առաքեաց մի այլ, եւ զայն սպանին։ Եւ զայլս
բազումս, զոմանս ծեծեցին, եւ զոմանս սպան-
անին։ 6 Ունէր ուրեմն տակաւին մի որդի
սիրելի, եւ զայն առաքեաց առ նոսա յետին։
Ասէր, թէ Ամաչեսցեն յորդւոյ իմմէ։ 7 Եւ
հողագործքն նոքա ասացին ընդ միմեանս,
թէ Սա է ժառանգ, եկայք սպանցուք զնա,
եւ մեր եղիցի ժառանգութիւնն։ 8 Եւ բռնեալ
զնա՝ հանին արտաքս յայգւոյն, եւ սպանին։
9 Արդ ո՞ արասցէ տէր այգւոյն նոցա։ Եկեսցէ
եւ կորուսցէ զհողագործսն, եւ տացէ զայգին
այլոց։ 10 Ոչ զգիր ինչ ընթերցարուք զայս։
Զքարն զոր անարկին շինողքն, նա եղեւ
գլուխ անկեան։ 11 ՅՏեառնէ եղեւ այս, եւ
է հրաշալի առ աչս մեր։ 12 Վասն որոյ
խնդրէին ունել զնա, եւ երկեան ի ժողովրդենէ,
զի գիտացին, թէ զնոսա ասաց առակն։ Եւ
թողեալ զնա՝ գնացին։ 13 Եւ առաքեցին առ
նա զոմանս ի փարիսեցւոց եւ ի հերովդիանոսից,
զի որսասցեն զնա ի խօսից։ 14 Եւ եկեալ
նոքա ասեն ցնա, թէ Վարդապետ, գիտեմք,
զի ճշմարիտ ես, եւ ոչ հոգաս զոք, զի ոչ
հայիս ի դէմս մարդկան, այլ ճշմարտու-
թեամբ զճանապարհ Աստուծոյ ուսուցանես։
Արդեօք արժան է հարկս տալ կայսեր, եւ
ոչ։ 15 Տացո՞ւք, եւ մի տացուք։ Եւ նա
գիտացեալ զանիրաւութիւն նոցա՝ ասէ ցնոսա,
Զի՞ փորձէք զիս, կեղծաւորք։ 16 Երկարէք
ինձ դահեկան մի, զի տեսից զնա։ Եւ նոքա
երկարեցին։ Եւ ասէ ցնոսա, Ումի՞ է պատկեր
սա եւ գրութիւնս։ Եւ նոքա ասացին, Կայսեր։
17 Եւ ասէ ցնոսա, Տուք զկայսերն կայսեր-
ին, եւ զԱստուծոյ Աստուծոյ։ Եւ զարհուրեալ
էին ի նմանէ։ 18 Եւ եկեալ առ նա Սադուկեցիք,
որ ասեն զանկանալ յարութեան, հարցա-
նէին զնա՝ եւ ասէին, 19 Վարդապետ, Մովսէս
գրեաց մեզ, եթէ եղբայր մեռելոյ եթէ ունիցի
կին, եւ նա անորդի մեռանիցի, առցէ եղբայր
նորա զկինն, եւ յարուսցէ սերունդ եղբաւր
իւրոյ։ 20 Եւ էին եւթն եղբարք։ Եւ առեալ
առն կին՝ մեռաւ անորդի։ 21 Եւ առեալ
երկրորդն զկինն՝ մեռաւ եւ նա անորդի։ Եւ
երրորդն նոյնպէս։ 22 Եւ եւթնեքին ոչ
ինչ թողին զորդի։ Եւ յետ ամենեցուն մեռաւ
եւ կինն։ 23 Ի յարութեան ուրեմն յորո՞ւ
ի նոցանէ եղիցի կին։ Զի եւթնեքին ունէին
զնա կին։ 24 Եւ պատասխանի ետ Յիսուս
եւ ասէ ցնոսա, Ոչ ընդ այդ պատճառ
մոլորիք դուք, զի ոչ գիտէք զգրսն եւ զզօրու-
թիւն Աստուծոյ։ 25 Զի յորժամ յարիցեն
ի մեռելոց, ոչ ամուսնանան եւ ոչ առնուն
կանայք, այլ եղիցին իբրեւ զհրեշտակս
որ յերկինս են։ 26 Եւ զմեռելոցն թէ յարիցեն,
ոչ ընթերցարուք ի գրքի Մովսիսի, զբանն
որ ասաց առ նա Աստուած ի մորենւոջն՝ եւ
ասէ, Ես եմ Աստուած Աբրահամու, եւ Աստ-
ուած Իսահակայ, եւ Աստուած Յակոբայ։
27 Ոչ է Աստուած մեռելոց, այլ կենդանեաց։
Դուք ուրեմն մոլորեալ էք յոյժ։ 28 Եւ մերձ-
եցեալ մի ոմն ի դպրացն, որ լուաւ զնոսա
խոսեցեալս, եւ գիտացեալ եթէ լաւ պատաս-
խանի ետ նոցա՝ հարցանէր զնա, Որ է առա-
ջին պատուիրանն ամենայնի։ 29 Եւ ասէ
Յիսուս ցնա, Թէ առաջին պատուիրանն
ամենայնի է, Լուր Իսրայէլ, Տէր Աստուած
մեր Տէր մի է։ 30 Եւ սիրեսցես զՏէր Աստ-
ուած քո յամենայն սրտէ քումմէ, եւ յամե-
նայն անձնէ քումմէ, եւ յամենայն մտաց
քոց, եւ յամենայն զօրութենէ քումմէ։ Սա է
առաջին պատուիրան։ 31 Եւ երկրորդ նման
նմին, զի սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն
քո։ Մեծ այլ պատուիրան քան զսոսա ոչ
կայ։ 32 Եւ ասէ ցնա դպիրն, Ճշմարիտ
վարդապետ, լաւ ասացեր, զի մի է Աստուած,
եւ չկայ այլ մեծ քան զնա։ 33 Եւ սիրել
զնա յամենայն սրտէ, եւ յամենայն հանճարէ,
եւ յամենայն զօրութենէ, եւ սիրել զընկեր
իբրեւ զանձն, քան զամենայն ողջակէզս եւ
զպատարագս։ 34 Եւ Յիսուս տեսեալ զի
իմաստութեամբ պատասխանի ետ, ասէ ցնա,
Ոչ հեռի ես ի թագաւորութենէ Աստուծոյ։
Եւ ոչ ոք համարձակեցաւ այլ հարկանել
նմա։ 35 Եւ պատասխանի ետ Յիսուս եւ
ասէ, ուսուցանելով ի տաճարին, Զիա՞րդ
ասեն դպիրքն, թէ Քրիստոս որդի Դաւթի է։
36 Եւ ինքն Դաւիթ ասէ Հոգւովն Սրբով,
Ասաց Տէր Տեառն իմում, Նստիր ընդ աջմէ
իմմէ, մինչեւ եդից զթշնամիս քո սաստիկ
ոտից քոց։ 37 Ինքն Դաւիթ ասէ զնա Տէր,
եւ զիա՞րդ որդի նորա է։ Եւ բազում ժո-
ղովուրդ լսէին նմա սիրով։ 38 Եւ ասէր
ցնոսա ի վարդապետութեան իւրում, Զգուշա-
նայք ի դպրացն, որ կամին երթալ զգեցեալ
երկայնազգեստս, եւ սիրեն ողջոյնս ի հրա-
պարակս, 39 եւ նստարանս առաջնակարգս
ի ժողովարանս, եւ կարգս առաջնակարգս
ի հանդէսս, 40 որ ուտեն զտունս այրեաց-
անց, եւ երկայնաւուր աղօթս առնուն ձեւա-
կերպութեամբ։ Նոքա առնուցուն դատաս-
տանս աւելորդս։ 41 Եւ նստեալ Յիսուս
դէմ առ գանձանակսն՝ նայէր, զի՞նչպէս
ձգեն ժողովուրդքն դրամ ի գանձանակսն։
Եւ բազումք հարուստք ձգէին բազումս։
42 Եւ եկեալ այրի մի աղքատ՝ ձգեաց երկու
լումայս, որ է կոդրանտէս մի։ 43 Եւ կոչեալ
զաշակերտսն իւր՝ ասէ ցնոսա, Ամէն ասեմ
ձեզ, զի այրի այս աղքատ ձգեաց քան զամե-
նեսեան որ ձգեցին ի գանձանակսն։ 44 Զի
ամենեքեան յառատութենէ իւրեանց ձգեցին
ի պատարագս Աստուծոյ, եւ նա յաղքատու-
թենէ իւրմէ զամենայն կեանս իւր զոր ունէր
ձգեաց։

13 Եւ յորժամ ելանէր նա ի տաճարէն,
ասէ ցնա մի ի աշակերտացն իւրոց,
Վարդապետ, տես որպիսի քարինք եւ որպիսի
շինուածք։ 2 Եւ Յիսուս ասէ ցնա, Տեսա-
նե՞ս զայս մեծամեծ շինուածս։ Ոչ մնասցէ
քար ի քարի վերայ, որ ոչ քակտեսցի։ 3 Եւ
նստեալ նորա ի լերինն Ձիթենեաց դէմ առ
տաճարն՝ հարցանէին զնա առանձինն Պետ-
րոս եւ Յակոբոս եւ Յովհաննէս եւ Անդրէաս,
4 Ասա մեզ, երբ՞ եղիցին այս բանք, եւ
զիա՞րդ նշան եղիցի յորժամ սկսցին այս
ամենայն կատարիլ։ 5 Եւ Յիսուս սկսաւ
ասել ցնոսա, Տեսէք զի մի ոք մոլորեցուսցէ
զձեզ։ 6 Զի բազումք եկեսցեն յանուն իմ՝
ասելով, թէ Ես եմ Քրիստոս, եւ զբազումս
մոլորեցուցանիցեն։ 7 Եւ յորժամ լուիցէք
զպատերազմունս եւ զլուր պատերազմանց,
մի՛ երկնչիք։ Զի պարտ է այսոցիկ լինել,
այլ ոչ է դեռ վախճան։ 8 Զի յարիցէ ազգ
ընդդէմ ազգի, եւ թագաւորութիւն ընդդէմ
թագաւորութեան։ Եւ եղիցին երկրաշարժք
ըստ տեղեաց, եւ եղիցին սովք եւ խռովք։
Սկիզբն ցաւոցն են սոքա։ 9 Դուք ուրեմն
զգուշացարուք ձեզ։ Զի մատնեսցեն զձեզ
ի ժողովարանս, եւ ի դատարանս ծեծեսջիք,
եւ առաջի իշխանաց եւ թագաւորաց կացու-
ցանիցին վասն իմ, ի վկայութիւն նոցա։
10 Եւ ամենայն ազգաց նախ պարտ է քարո-
զել զաւետարանն։ 11 Եւ յորժամ տանիցեն
զձեզ եւ մատնեսցեն, մի՛ նախ հոգայք զինչ
ասիցէք, եւ մի՛ խորհիք։ Այլ զոր տացի
ձեզ յժամուն յայնմիկ, զայն խօսեցարուք։
Զի ոչ դուք էք որ խօսիք, այլ Հոգին Սուրբ։
12 Եւ մատնեսցէ եղբայր զեղբայր ի մահ,
եւ հայր զորդի, եւ յարիցեն որդիք ընդդէմ
ծնողաց, եւ մահու մատնեսցեն զնոսա։
13 Եւ իցէք դուք ատելիք ամենայն մարդկան
վասն անուան իմոյ։ Եւ որ համբերեսցէ մին-
չեւ ի կատարած, նա կեցցէ։ 14 Եւ յորժամ
տեսանիցէք զպղծութիւն կործանութեան,
զոր ասացաւ Դանիէլ մարգարէ, կայ ուր ոչ
պարտ է, որ կարդայ՝ իմասցի։ Յայնժամ
որ ի Հրէաստան են՝ փախիցեն ի լերինս։
15 Եւ որ ի տանիքն՝ մի՛ իջցէ ի տունն, եւ
մի՛ մտցէ առնուլ ինչ ի տանէ իւրմէ։ 16 Եւ
որ ի դաշտին՝ մի՛ դարձցի յետս առնուլ
զհանդերձս իւր։ 17 Վայ հղեացն եւ կերակ-
րողացն յաւուրսն յայնոսիկ։ 18 Աղաչեցէք
զի մի եղիցի փախուստ ձեր ձմերայն։ 19 Զի
եղիցին աւուրքն յայնոսիկ նեղութիւն, որպի-
սի ոչ եղեւ յսկզբանէ արարածոց զոր ստեղ-
ծին Աստուած մինչեւ ցայժմ, եւ ոչ եղիցի։
20 Եւ եթէ ոչ կրճատեսցէ Տէր զաւուրսն,
ոչ ապրեցաւ ամենայն մարմին։ Այլ վասն
ընտրելոցն զորս ընտրեցաւ՝ կրճատեաց զաւուրսն։
21 Եւ յորժամ ասասցեն ձեզ ոմանք,
Ահա աստ է Քրիստոս, կամ անդ է, մի՛ հաւա-
տասջիք։ 22 Զի յարիցեն սուտ քրիստոսք
եւ սուտ մարգարէք, եւ տացեն նշանս եւ
զարհուրանս, զի մոլորեցուսցեն եթէ հնար
իցէ եւ զընտրեալսն։ 23 Դուք ուրեմն զգու-
շացարուք։ Ահա նախասացի ձեզ զամենայն։
24 Այլ յաւուրսն յայնոսիկ յետ նեղութեանն
յայնորիկ՝ արեգակն խաւարեսցի, եւ լուսին
մի՛ տացէ զլոյս իւր, 25 եւ աստեղք յերկնից
անկցին, եւ զօրութիւնք որ յերկինս են՝ շար-
ժեսցին։ 26 Եւ յայնժամ տեսցեն զՈրդի
մարդոյ եկեալ ի մէջ ամպոց, զօրութեամբ
եւ փառաւ բազմաւ։ 27 Եւ յայնժամ առաքե-
սցէ զհրեշտակսն իւր, եւ ժողովեսցէ զընտ-
րեալսն իւր ի չորից հողմոց, ի ծագաց երկ-
րի մինչեւ ի ծագս երկնից։ 28 Եւ ի թզենւոյ
ուսարուք զառակս։ Յորժամ ոստն նորա
մատաղ լինի, եւ տերեւս ածանիցէ, գիտէք
եթէ մերձ է ամառն։ 29 Նոյնպէս եւ դուք,
յորժամ տեսանիցէք զայս եղեալ, գիտասջիք
եթէ մերձ է ի դրունս։ 30 Ամէն ասեմ ձեզ,
զի մի՛ անցցէ ազգս այս մինչեւ զայս ամե-
նայն եղիցի։ 31 Երկինք եւ երկիր անցանիցեն,
բայց բանք իմ մի՛ անցանիցեն։ 32 Եւ զաւուր
յայնմիկ կամ զժամուն ոչ ոք գիտէ, ոչ հրեշ-
տակք որ յերկինս, ոչ Որդի, այլ միայն Հայր։
33 Տեսէք, հսկայք եւ աղաւթս արարէք։ Զի
ոչ գիտէք զի երբ ժամանակ իցէ։ 34 Իբրեւ
զայր մի որ գնայ յաշխարհ հեռի, եթող զտունն
իւր, եւ ետ զիշխանութիւն ծառայից իւրոց,
եւ իւրաքանչիւր զգործ իւր, եւ դրան-
պանին պատուիրեաց, զի հսկասցէ։ 35 Հսկա-
յք ուրեմն, զի ոչ գիտէք երբ տէր տանն գայ,
կամ երեկոյ, կամ կիսեգեր, կամ հաւուն կամ
առաւաւտ։ 36 Մի՛ երբեմն եկեալ յանկարծ
գտցէ զձեզ քնացեալս։ 37 Եւ զոր ասեմ ձեզ՝
ամենեցուն ասեմ, հսկայք։

14 Եւ էր զատկին եւ խմորոցին երկու
աւուրք։ Եւ էին քահանայապետքն եւ
դպիրքն որպիսի զիա՞րդ զնա նենգութեամբ
բռնեսցեն եւ սպանցեն։ 2 Եւ ասէին, Ոչ
յտօնի, մի՛ իցէ եւ խռովութիւն ի ժողովրդեան։
3 Եւ նա էր Բեթանիա ի տան Սիմոնի
բորոտի։ Եւ նստեալ նորա ընդ սեղանաւ՝
եկն կին մի ունելով սրուակ մի ալաբաստրոնի
իւղոյ նարդոսի մաքրոյ, պատուական։ Եւ
խորտակեալ զսրուակն՝ հեղոյր ի գլուխ նորա։
4 Եւ էին ոմանք որ ի մտի ունէին ընդ
միմեանս եւ ասէին, Ընդէ՞ր եղեւ կորուստ
այդ իւղոյ։ 5 Զի կարէր այդ իւղ ծախել
ի գին աւելի քան զերեք հարիւր դահեկան,
եւ տալ աղքատաց։ Եւ նեղէին ընդ նմա։
6 Եւ Յիսուս ասէ, Թողէք զնա, ընդէ՞ր նե-
ղէք զնա։ Գործ բարի գործեաց ինձ։ 7 Զի
զաղքատսն միշտ ունիք ընդ ձեզ, եւ յորժամ
կամիցիք՝ կարող էք նոցա բարի առնել։ Եւ
զիս ոչ միշտ ունիք։ 8 Զոր կարաց արար,
կանխեաց զօծանել զմարմին իմ յաղաւթս։
9 Ամէն ասեմ ձեզ, ուր եւ քարոզեսցի այս
աւետարան յամենայն աշխարհի, ասացեալ
եւ զոր արար կինս այս՝ ի յիշատակ նորա։
10 Եւ Յուդաս Իսկարիովտացի, որ էր ի
թուոյ տասնեցուն, գնաց առ քահանայապետսն
զի մատնեսցէ զնա նոցա։ 11 Եւ նոքա լուեալ
ուրախ եղեն, եւ խոստացան տալ նմա դրամ։
Եւ նա խնդրէր զի՞նչպէս զիա՞րդ զնա մատնեսցէ
ի ժամ յարմար։ 12 Եւ առաջին աւուր խո-
րոցին, յորում զատիկն զոհէին, ասեն աշա-
կերտքն ցնա, Ուր կամիս երթիցուք եւ պատ-
րաստեսցուք զի ուտիցես զատիկն։ 13 Եւ
առաքէ երկուս ի աշակերտացն իւրոց, եւ ասէ
ցնոսա, Երթայք ի քաղաքն, եւ ընդ առաջ
ելցէ ձեզ մարդ մի ջրով կուժ բարձեալ։
Զնա հետեւեցարուք, 14 եւ ուր մտցէ ասացէք
տանուտերին, եթէ Վարդապետն ասէ, Ուր է
սենեակ իմ, ուր զատիկն ուտիցեմ ընդ աշա-
կերտս իմ։ 15 Եւ նա ցուցցէ ձեզ վերնա-
տուն մեծ, կահաւորեալ եւ պատրաստ։ Եւ
անդ պատրաստեցէք մեզ։ 16 Եւ ելեալ աշա-
կերտքն՝ եկին ի քաղաքն, եւ գտին որպէս
ասաց ցնոսա, եւ պատրաստեցին զատիկն։
17 Եւ յետ երեկոյին եկն ընդ նոսա։ 18 Եւ
նստեալ նոցա ընդ սեղանաւ՝ ասէ Յիսուս,
Ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոք ի ձէնջ մատնի-
չէ զիս, որ ուտէ ընդ իս։ 19 Եւ սկսան
տրտմել, եւ ասել ցնա մի առ մի, Թէ ոչ
ես եմ։ 20 Եւ նա ասէ ցնոսա, Մի ոք ի տասն-
երկուց, որ ընդ իս ածանէ ի պնակ։ 21 Զի
Որդի մարդոյ երթայ որպէս գրեալ է վասն
նորա։ Բայց վայ այնմ մարդոյ որով Որդի
մարդոյ մատնի։ Լաւ էր նմա եթէ ոչ ծնեալ
լինէր մարդն այն։ 22 Եւ ուտելոցն նոցա՝
առեալ Յիսուս զհաց, եւ օրհնեալ՝ բեկ-
ցէ, եւ ետ նոցա, եւ ասէ, Առէք, կերայք,
այս է մարմին իմ։ 23 Եւ առեալ զբաժակն՝
շնորհակալ եղեալ ետ նոցա, եւ արբին ամե-
նեքեան ի նմանէ։ 24 Եւ ասէ ցնոսա, Այս է
արիւն իմ նորոգ ուխտի, որ վասն բազմաց
հեղու։ 25 Ամէն ասեմ ձեզ, զի ոչ եւս ոչ
արբից յայսմ ծնունդ որթոյ, մինչեւ յաւուրն
յայնմիկ յորում արբից զայն նոր յարքայու-
թեան Աստուծոյ։ 26 Եւ օրհնեալ՝ ելին ի
լերինն Ձիթենեաց։ 27 Եւ ասէ Յիսուս ցնոսա,
Ամենեքեան գայթագղիցիք ի մէնջ զայս գիշեր։
Զի գրեալ է, Զհովիւն եհարից, եւ ցրուեսցին
ոչխարքն։ 28 Բայց յարուցեալ ես յետ
հանգստեան իմոյ՝ նախանցից զձեզ ի Գալիլեա։
29 Եւ ասէ Պետրոս ցնա, Եթէ եւ ամենեքին
գայթագղեսցին, այլ ոչ ես։ 30 Եւ ասէ ցնա
Յիսուս, Ամէն ասեմ քեզ, զի դու այսօր
յգիշերի յայսմիկ, մինչեւ աքաղաղ երկիցի
երկիցս, երիցս ուրասցես զիս։ 31 Եւ նա
աւելի խօսէր, թէ Եթէ ինձ հարկ իցէ հետ
քո մեռանել, ոչ ուրասցից զքեզ։ Նոյնպէս
եւ ամենեքին ասէին։ 32 Եւ եկին ի տեղին
որում անուն Գեթսեմանի։ Եւ ասէ ցաշա-
կերտսն իւր, Նստարուք աստ մինչեւ աղօթից
զիս։ 33 Եւ առեալ զՊետրոս եւ զՅակոբոս
եւ զՅովհաննէս ընդ ինքեան՝ սկսաւ զարհու-
րել եւ տագնապել։ 34 Եւ ասէ ցնոսա, Տրտում
է անձն իմ մինչեւ ի մահ։ Կացէք աստ եւ
հսկայք։ 35 Եւ անցեալ մի քան զնոսա՝ անկ-
անէր ի վերայ երկրի, եւ աղաւթս առնէր,
զի եթէ հնար իցէ՝ անցցէ ի նմանէ ժամ
նա։ 36 Եւ ասէր, Աբբա Հայր, ամենայն
հնար է քեզ, անցո՛ զբաժակս զայս յինէն։
Բայց ոչ զիս կամիս, այլ զոր դու։ 37 Եւ
գայ՝ գտանէ զնոսա քնացեալս, եւ ասէ ցՊետ-
րոս, Սիմոն, քնանա՞ս։ Ոչ կարացեր մի ժամ
հսկել։ 38 Հսկայք եւ աղաւթս արարէք, զի
մի՛ մտանիցէք ի փորձութիւն։ Հոգին պատ-
րաստ է, այլ մարմին տկար։ 39 Եւ դարձեալ
գնացեալ՝ աղաւթս արար, եւ ասէր զնոյն
բան։ 40 Եւ դարձեալ եկեալ գտանէ զնոսա
քնացեալս, զի աչք նոցա ծանրացեալ էին։
Եւ ոչ գիտէին զի՞նչ պատասխանի տացեն
նմա։ 41 Եւ եկեալ երրորդ անգամ՝ ասէ
ցնոսա, Քնացարո՛ւք եւ հանգչեցարո՛ւք։
Բաւական է, եկն ժամ։ Ահա մատնի Որդի
մարդոյ ի ձեռս մեղաւորաց։ 42 Յարուարո՛ւք,
երթիցուք։ Ահա մատնիչ իմ մերձեցաւ։
43 Եւ անդէն մինչդեռ նա խօսէր՝ գայ Յու-
դաս, որ էր ի թուոյ տասնեցուն, եւ ընդ նմա
բազում ժողովուրդ սրով եւ գաւազանաւ,
յորդւոյ քահանայապետացն եւ դպրացն եւ
ծերոցն։ 44 Եւ մատնիչն տուեալ էր նոցա
նշան, եւ ասէր, Զոր համբուրեցից՝ նա է,
բռնեցէ՛ք զնա, եւ տարէ՛ք զգուշութեամբ։
45 Եւ եկեալ՝ անդէն մերձեցաւ նմա, եւ ասէ,
Ռաբբի, Ռաբբի, եւ համբուրեաց զնա։ 46 Եւ
նոքա ձգեցին ի նա զձեռս իւրեանց, եւ բռնե-
ցին զնա։ 47 Եւ մի ոմն ի կայեցելոցն՝ հա-
նեալ զսուր՝ հարեալ զծառայ քահանայապետին,
եւ կտրեաց զականջ նորա։ 48 Եւ Յիսուս
պատասխանի ետ եւ ասէ ցնոսա, Իբրեւ ընդ
աւազակ մի ելէք ինձ սրով եւ գաւազանաւ
զբռնել զիս։ 49 Ամենայն աւուր էի ընդ
ձեզ ուսուցանելով ի տաճարին, եւ ոչ բռնե-
ցէք զիս։ Այլ զի լցցին գրքն։ 50 Եւ թող-
եալ զնա՝ փախեան ամենեքեան։ 51 Եւ մի
ոմն պատանի հետեւէր նմա, զգեցեալ սինդոնաւ
մերկ մարմնոյ։ Եւ բռնեցին զնա պատանիքն։
52 Եւ նա թողեալ զսինդոնն՝ մերկ փախեաւ
ի նոցանէ։ 53 Եւ տարան զՅիսուս առ քա-
հանայապետն։ Եւ ժողովեցան ամենայն քա-
հանայապետքն եւ երէցքն եւ դպիրքն։ 54 Եւ
Պետրոս ի հեռաստանէ հետեւէր նմա մինչեւ
ի ներքինի տունն քահանայապետին։ Եւ նստէր
ընդ սպասաւորսն եւ տաքնէր առ լոյսն։
55 Եւ քահանայապետքն եւ ամենայն ատեանն
խնդրէին վկայութիւն ցՅիսուս, զի սպան-
անիցեն զնա, եւ ոչ գտանէին։ 56 Զի բազումք
վկայէին սուտ ընդ նմա, եւ ոչ էր հաւասար
վկայութիւն նոցա։ 57 Եւ յարուցեալ ոմանք
սուտ վկայէին ընդ նմա՝ եւ ասէին, 58 Զի մեք
լուաք զնմանէ ասելոյ, թէ Ես քակտեցից
զտաճարս զայս շինեալ ձեռամբ, եւ յերիս
աւուրս այլ շինեցից անձեռակերտ։ 59 Եւ
ոչ այսպէս էր հաւասար վկայութիւն նոցա։
60 Եւ յարուցեալ քահանայապետն ի մէջ՝
հարցանէր զՅիսուս, եւ ասէ, Ոչ պատաս-
խանի տաս ինչ զոր սոքա վկայեն ընդ քեզ։
61 Եւ նա լռէր, եւ ոչ պատասխանի ետ ինչ։
Եւ քահանայապետն հարցանէր զնա եւ ասէ
ցնա, Դո՞ւ ես Քրիստոս որդի Օրհնելոյն։
62 Եւ Յիսուս ասէ, Ես եմ։ Եւ տեսանիցէք
զՈրդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութեան
Աստուծոյ, եւ գալ ընդ ամպս երկնից։ 63 Եւ
քահանայապետն պատառեալ զհանդերձս իւր՝
ասէ, Զի՞ պիտոյ է մեզ վկայից։ 64 Լուարուք
զհայհոյութենէ նորա։ Զի՞նչ երեւի ձեզ։
Եւ նոքա ամենեքեան դատապարտեցին զնա
մահու պարտական։ 65 Եւ սկսան ոմանք
թքել ի նա, եւ երեսս նորա պատել, եւ
բռունցս հարկանել ցնա, եւ ասել ցնա, Մար-
գարէացո՛ մեզ։ Եւ սպասաւորքն զապտակս
տային նմա։ 66 Եւ Պետրոսի ընդ ներքոյ
գտանելոյ ի դահլիճին՝ գայ մի ի սպասաւորաց
քահանայապետին։ 67 Եւ տեսեալ զՊետրոս
տաքնեալ՝ նայեցաւ ցնա, եւ ասէ, Եւ դու
ընդ Յիսուսէ Նազովրեցւոյն էիր։ 68 Եւ նա
ուրացաւ՝ ասելով, Ոչ գիտեմ եւ ոչ հասանեմ
զի՞նչ ասես դու։ Եւ ել արտաքս ի սրահն։
Եւ հաւն ոչ կանչեաց։ 69 Եւ սպասաւորն
տեսեալ զնա՝ սկսաւ կրկին ասել ցայնոսիկ
որ առաջի կային, թէ Սա ի նոցանէ է։ 70 Եւ
նա կրկին ուրացաւ։ Եւ յետ սակաւ մի կրկին
ասէին ցՊետրոս որ առաջի կային, Ճշմարիտ
ի նոցանէ ես, զի եւ գալիլացի ես, եւ խօսք
քո նոյնպէս։ 71 Եւ նա սկսաւ անիծանել եւ
երդնուլ, թէ Ոչ գիտեմ զմարդն զայն զոր
ասէք։ 72 Եւ անդէն հաւն կանչեաց երկրորդ
անգամ։ Եւ յիշեաց Պետրոս զբանն զոր ասաց
ցնա Յիսուս, Մինչեւ աքաղաղ երկիցի երկիցս,
երիցս ուրասցես զիս։ Եւ սկսաւ լալ։

15 Եւ առաւաւտուն իսկ ժողովեալ քա-
հանայապետքն ընդ երէցսն եւ ընդ
դպիրսն եւ ընդ ամենայն ատեանն, խորհուրդ
արարին, եւ կապեալ զՅիսուս տարան եւ
մատնեցին Պիղատոսի։ 2 Եւ Պիղատոս հարց-
անէր զնա, Դո՞ւ ես թագաւոր հրեից։ Եւ
նա պատասխանի ետ եւ ասէ ցնա, Դու ասես։
3 Եւ մեղադրէին զնա քահանայապետքն բազ-
մաւ։ 4 Եւ Պիղատոս կրկին հարցանէր զնա
եւ ասէ, Ոչ պատասխանի տաս ինչ։ Ահա
զինչ բազումք վկայեն ընդ քեզ։ 5 Եւ Յիսուս
ոչ եւս պատասխանի ետ ինչ, մինչեւ զարհուր-
եալ էր Պիղատոս։ 6 Եւ յտօնի ամենայն
ազատէր նոցա զհատ մի կապեալ, զոր խնդրէին
նոքա։ 7 Եւ էր Բարաբբաս կապեալ ընդ
ապստամբսն, որք ի խռովութեան մարդ-
սպանութիւն արարեալ էին։ 8 Եւ ելեալ
ամբոխն՝ սկսաւ խնդրել զոր միշտ առնոյր
նոցա։ 9 Եւ Պիղատոս պատասխանի ետ
նոցա եւ ասէ, Կամիք ազատեցից ձեզ զթա-
գաւոր հրեից։ 10 Զի գիտէր եթէ նախանձու
համար մատնեցին զնա քահանայապետքն։
11 Եւ քահանայապետքն յորդորեցին զամբոխն,
զի զԲարաբբաս նոցա ազատեսցէ։ 12 Եւ
Պիղատոս կրկին պատասխանի ետ եւ ասէ
ցնոսա, Զի՞նչ ուրեմն առնիցեմ ձեզ զոր
կոչէք թագաւոր հրեից։ 13 Եւ նոքա կրկին
գոչեցին, Խաչեա՛ զնա։ 14 Եւ Պիղատոս
ասէ ցնոսա, Զի՞նչ ուրեմն չարչարանս արար
նա։ Եւ նոքա աւելի գոչեցին, Խաչեա՛ զնա։
15 Եւ Պիղատոս կամելով զոհացուցանել
զամբոխն՝ ազատեաց նոցա զԲարաբբաս, եւ
մատնեաց զՅիսուս ի գանակոծ առնել, եւ
խաչել։ 16 Եւ զօրականքն տարան զնա ի
ներքս ի սրահն, որ է դատարան, եւ կոչեցին
զամենայն գունդ։ 17 Եւ զգեցուցին զնա
ծիրանի, եւ հիւսեալ պսակ փշոյ՝ եդին ի
գլուխ նորա։ 18 Եւ սկսան ողջունել զնա,
Ցնծա՛ թագաւոր հրեից։ 19 Եւ եդին ի գլուխ
նորա զեղէգն, եւ թքէին ի նա, եւ ծունր
եդեալ երկրպագանէին նմա։ 20 Եւ յորժամ
ծաղր արարին նմա՝ հանին ի նմանէ զծիրանին,
եւ զգեցուցին զնա զհանդերձս իւր, եւ տարան
զնա հանել ի խաչ։ 21 Եւ զանցեալ մարդ մի
Սիմոն Կիւրենացի, որ գայր ի գեղջէ, հայր
Աղեքսանդրի եւ Ռուփի, զի տարցէ զխաչ նորա։
22 Եւ տանեն զնա ի տեղին Գողգոթա, որ
է մեկնեալ Գանգատեան։ 23 Եւ տային նմա
գինի խառնեալ ընդ մռութ։ Եւ ոչ ընկալաւ։
24 Եւ խաչեցին զնա, եւ բաժանեցին զհան-
դերձս նորա, արկանելով վիճակ ի նոսա, թէ
զի՞նչ ոք առցէ։ 25 Եւ էր ժամ երրորդ, եւ
խաչեցին զնա։ 26 Եւ էր գրութիւն պատճառի
նորա գրեալ, Թագաւոր հրեից։ 27 Եւ ընդ
նմա խաչեցին երկուս աւազակս, մի ընդ աջմէ
նորա, եւ մի ընդ ձախմէ։ 28 Եւ լցաւ գրքն
որ ասէ, Ընդ անօրինացն համարեցաւ։ 29 Եւ
անցեալքն հայհոյէին զնա, շարժելով զգլուխս
իւրեանց, եւ ասելով, Վա՛հ, որ քակտես
զտաճարն եւ յերիս աւուրս շինես, 30 կեց-
ո՛ զանձն քո, եւ իջի՛ր ի խաչէն։ 31 Նոյնպէս
եւ քահանայապետքն ծաղր առնէին ընդ միմեանս
ընդ դպրացն, եւ ասէին, Զայլս կեցոյց,
զանձն իւր ոչ կարէ կեցուցանել։ 32 Քրիստոս
թագաւոր Իսրայէլի, իջցէ՛ արդ ի խաչէն,
զի տեսցուք եւ հաւատասցուք։ Եւ որ ընդ
նմա խաչեցան՝ նախատէին զնա։ 33 Եւ ի
ժամ վեցերորդի՝ խաւար եղեւ ամենայն երկրի
մինչեւ ի ժամ իններորդ։ 34 Եւ ի ժամ իներ-
որդի՝ գոչեաց Յիսուս ձայնիւ մեծաւ, եւ ասէ,
Էլի, Էլի, լամա սաբաքթանի։ Որ է մեկնեալ,
Աստուած իմ, Աստուած իմ, ընդէ՞ր թողե-
ցեր զիս։ 35 Եւ ոմանք յանցելոցն լուեալ
ասէին, Ահա զԷլիա կոչէ։ 36 Եւ վազեալ
մի՝ լցոյց սպունգ մի քացախով, եւ դրեալ
ի գաւազանի՝ տայր նմա ըմպել, եւ ասէր,
Թողէ՛ք, տեսցուք եթէ գայ Էլիա հանել
զնա։ 37 Եւ Յիսուս արձակեալ զձայն մեծ՝
եհան զհոգին։ 38 Եւ վարագոյրն տաճարին
պատառեցաւ յերկուս ի վերուստ մինչեւ ի
վար։ 39 Եւ տեսեալ հարիւրապետն որ կայր
ընդդէմ նորա, զի այսպէս աղաղակեալ եհան
զհոգին՝ ասէ, Արդարեւ մարդ այս Որդի
Աստուծոյ էր։ 40 Եւ էին կանայք ի հեռաստա-
նէ նայեցեալք, ի մէջ որոց էր եւ Մարիամ
Մագդաղենացի, եւ Մարիամ մայր Յակոբայ
փոքուն եւ Յովսեայ, եւ Սողոմէ։ 41 Որք եւ
երբ էր ի Գալիլեա՝ հետեւէին նմա եւ պաշ-
տէին զնա, եւ բազումք այլ կանայք որ
ընդ նմա ելեալ էին յերուսաղէմ։ 42 Եւ
յորժամ երեկոյացաւ, զի էր պատրաստութիւն,
որ է նախօրեակ շաբաթուն, 43 եկն Յովսէփ
Արիմաթեացի, պատուական խորհրդական,
որ եւ ինքն էր սպասէր զարքայութիւն Աստ-
ուծոյ, համարձակեցաւ եւ մտեալ առ Պիղատոս
խնդրեաց զմարմին Յիսուսի։ 44 Եւ Պիղատոս
զարմացաւ եթէ այսչափ ժամանակաւ մեռաւ,
եւ կոչեցեալ զհարիւրապետն՝ հարցանէր զնա
եթէ ի ժամանակի՞ մեռաւ։ 45 Եւ գիտացեալ
ի հարիւրապետէն՝ շնորհեաց զմարմինն Յով-
սէփայ։ 46 Եւ Յովսէփ գնեալ սինդո

8 զաչեմ ձեզի չարութիւն մի ընէք։ †Ահա հի-
մա երկու աղջիկ ունիմ, որ էրիկ մարդ չեն
գիտեր. անոնք հիմա ձեզի դուրս հանեմ,
ու ձեր աչքին առիկը ապիկ եղածը բրէք
անոնց. բայց միայն աս մարդոցը բան մը մի
ընէք. ‡քանզի անոր համար իմ յարկիս չու-
9 քին տակը մտան։ Եւ անոնք ըսին, Մէկդի
կեցիր. ու ըսին ալ, †Ասիկա պանդխտութեան
եկաւ, †ու գատաստան ընել կ'ուզէ. հիմա
քեզի անոնցմէ դէշ կ'ընենք։ Եւ սաստիկ
բռնադատեցին մարդը՝ այսինքն Ղոտը, ու
10 գուռը կոտրելու մօտեցան։ Բայց ան մար-
դիկը ձեռը բերնին երկնցուցին, ու Ղոտը տա-
նը մէջ քովերնին առին ու գուռը գոցեցին.
11 Եւ †առներ գուռը կայնած մարդիկը կուրու-
թեամբ զարկին պզտիկէն մինչև մեծը, անանկ
որ գուռը գտնելէն յոգնցան։
12 Եւ մարդիկը ըսին Ղոտին, Հոս ուրիչ ո՞վ
ունիս. փեսաներդ ու որդիներդ և աղջիկներդ,
ու քաղաքին մէջ ով որ ունիս †աս տեղէն հա-
13 նէ. ինչու որ մենք աս տեղը պիտի կորսնը-
ցընենք. քանզի †անոնց աղաղակը Տէրոջը առ-
ջեւը մեծ եղաւ. ու †Տէրը մեզ խրկեց անի-
14 կա կորսնցընելու։ Եւ Ղոտ ելաւ, ու †իր
աղջիկները առնող փեսաներուն խօսեցաւ
ու ըսաւ, †Ելէք ու աս տեղէն դացէք, ին-
չու որ Տէրը պիտի կորսնցընէ աս քաղաքը.
†բայց իր փեսաներուն ծաղր ընող մը երեցաւ։
15 Եւ առաւօտ եղածին պէս՝ հրեշտակները ար-
ագացուցին Ղոտը՝ ըսելով, †Ելիր՝ կնիկդ ու
հոս գտնուած երկու աղջիկդ առ, որ քաղա-
16 քին *անօրէնութեանը մէջ չկորսուիս։ Եւ երբ-
որ անիկա կը տատանար, ան մարդիկը բռնեցին
անոր ձեռքէն ու անոր կնկանը ձեռքէն
և անոր աղջիկներուն ձեռքերէն †Տէրոջը
անոր ողորմելով, †ու հանեցին անիկա և
17 քաղաքին դուրսի դին դրին։ Ու եղաւ որ
երբ զանոնք դուրս հանեցին, †ինք ըսաւ, †Ին-
ձըզ ազատէ՛ հոգիդ համար փախիր. †ետիդ մի նա-
յիր և բոլոր դաշտին մէջ մի կայներ. լեռը
18 փախիր, չըլլայ որ կորսուիս։ Եւ Ղոտ ըսաւ
19 անոնց, †Ձէ, Տէր իմ, չնորհք ըրէ. Ահա հիմա
ծառադ քու աչքիդ չնորհք գտաւ, ու իմ
կեանքս ապառնալով ինծի մեծ երախտիք ըրիր.
և ես չեմ կրնար լեռը փախչիլ, չըլլայ որ
20 չարիք հասնի ինծի՝ ու մեռնիմ։ Ահա աս քա-
ղաքը՝ †ը հոն փախչելու մօտ է, ու ան պզտի-
կիկ է. չնորհք ըրէ՝ հոն փախչիմ, (չէ՞
որ անիկա պզտիկ է,) և իմ անձս ողջ մնայ։
21 Ու ըսաւ անոր, Ահա աս բանին մէջէն ալ
քու †ազաչանքդ ընդունեցի, որ աս քաղա-
քը չկործանեմ՝ որուն համար խօսեցար։
22 Շուտ ըրէ հոն փախիր. քանզի գոն †մինչև
որ հոն չհասնիս, ես բան մը չեմ կրնար ընել.
անոր համար †ան քաղաքին անունը †Սեգոր
23 ‡դրաւ։ Արևը երկրի վրայ կը ծագէր, երբոր
24 Ղոտ Սեգորը մտաւ։ Ապա Տէրը Սո-
դոմի ու Գոմորի վրայ ծծումբ ու կրակ
25 տեղաց Տէրոջմէ երկինքէն, Եւ ան
քաղաքները, ու բոլոր դաշտը, և ան քա-
ղաքներուն բոլոր բնակիչները †ու երկրի վե-
26 րայ բուսածը կործանեցուց։ Ու եաւէն անոր
կնիկը †ետև նայեցաւ, ու †աղի արձան եղաւ։
27 Եւ Աբրահամ առաւօտուն կանուխ ելլելով
28 †Տէրոջը առջևը կայնած տեղը եկաւ. Եւ Սո-
դոմի ու Գոմորի ու բոլոր դաշտի երկրին
վրայ նայելով՝ տեսաւ որ ահա ան երկրէն
†հնոցի մուխի պէս մուխ կ'ելլէր։
29 Այսպէս եղաւ՝ որ երբոր Աստուած ան
դաշտին քաղաքները կը կործանցընէր, Աս-
տուած †Աբրահամը միտքը բերաւ, ու երբոր
Ղոտին բնակած քաղաքները կը կործանը-
նէր, ան կործանումին մէջտեղէն Ղոտը հա-
նեց։
30 Եւ Ղոտ Սեգորէն ելաւ, ու †լեռը բը-
նակեցաւ, և իր երկու աղջիկները իր հետը.
քանզի Սեգորի մէջ բնակելու կը վախ-
նար. ու մէկ պարի մը մէջ բնակեցաւ ինքն
31 ու իր երկու աղջիկները։ Եւ մեծ աղջիկը
պզտիկին ըսաւ, Մեր հայրը ծեր է, ու երկ-
րին մէջ մեզի կից չկայ՝ որ †ամէն երկրին սո-
32 րութեանը պէս մեզի մտնէ։ Եկուր մեր հօ-
րը գինի խմցընենք, ու իր հետը պառկինք,
33 ու †մեր հօրմէն սերունդ պահենք։ Եւ ան
գիշերը իրենց հօրը գինի խմցուցին, ու մեծ
աղջիկը մտաւ ու իր հօրը հետ պառկեցաւ.
և Ղոտ չխմացաւ անոր պառկիլն ու ելլելը։
34 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը մեծ աղջիկը պզտի-
կին ըսաւ, Ահա երեկ գիշեր հօրս հետ պառ-
կեցայ. աս գիշեր ալ անոր գինի խմցընենք,
և մտիր ու իր հետը պառկէ, ու մեր հօր-
35 մէն սերունդ պահենք։ Եւ ան գիշերն ալ
իրենց հօրը գինի խմցուցին, և պզտիկ աղջիկ
կը ելաւ ու անոր հետ պառկեցաւ. և Ղոտ
36 չխմացաւ անոր պառկիլն ու ելլելը։ Այսպէս
Ղոտին երկու աղջիկներն իրենց հօրմէն յղի
37 մնացին։ Եւ մեծը որդի մը ծնաւ, ու ա-
նոր անունը Մոաբ դրաւ. †ասիկա Մոաբ-

ե Տես Գաւտ. ժթ. 24։
զ Տես գլ. ժբ. 5։
է բ Պետ. բ. 7. 8։
ը Եզ. բ. 14։
թ Տես գ. ժամագ. գ. 18։ Գործ. ժգ. 11։
ժ Գլ. ե. 1։ բ Պետ. բ. 7. 9։
ի Գլ. ժբ. 20։
լ ա Մն. խա. 15։
խ Մատ. ա. 18։
ծ Թագ. ժգ. 21. 45։
կ Եզ. թ. 21։ Ղուկ. ժե. 28։ իգ. 11։
հ Թագ. ժգ. 24. 26։ Յայտ. ժբ. 4։
ձ Կամ պատիժին
ղ Ղուկ. ժբ. 13։ Հբ. ամար. թ. 15. 16։
ճ Մաղ. լգ. 22։
մ գ Թագ. ժթ. 3։
յ Եզ. թ. 21։ Պսակ. ժե. 28։ իգ. 11։
ն Թագ. ժգ. 24. 26։ Յայտ. ժբ. 4։
շ Կամ պատիժին
ո Ղուկ. ժբ. 13։ Հբ. ամար. թ. 15։ 16։
չ Մաղ. ձխե. 19։
պ Տես գլ. լբ. 25. 26։ Եզ. լբ. 10։ բ Օր. թ. 14։ Մատ. գ. 5։
ջ Գլ. ժգ. 10։ ժգ. 2։
ռ Ընտիր պզտիկ։
ս Կամ գրուելոյս։
վ բ Օր. իթ. 23։ Եսա. ժգ. 19։ Երեմ. ե. 16։ 40։ Եզեկ. ժգ. 49. 50։ Ովս. ժա. 8։ Ընծա. գ. 11։ Սոփ. բ. 9։ Ղուկ. ժե. 29։
տ Պետ. բ. 6։ Յուգ. 7։
ր Գլ. ժգ. 3։ Մաղ. ձչ. 34։
ց Ղուկ. ժե. 32։
ւ Գլ. ժբ. 22։
փ Յայտ. ժբ. 9։
ք Գլ. ը. 1։ ժբ. 25։ Ժ. 17. 19։
օ Գլ. ժգ. 2. 4. լբ. 8. 9։ բ Օր. իե. 5։
ֆ Մատ. ժբ. 19։
և բ Օր. բ. 9։

38 բացւոց Հայրն է մինչև այսօր: Եւ պղտիկն
ալ որդի մը ծնաւ, ու անոր անունը Բենամ-
մի դրաւ. Ամմոնացւոց Հայրն է մինչև
ևս այսօր:

ԳԼ Ի

1 Աբրահամ Գերարայի մէջ կը պանդխտանայ, 2 և Սարրայէն
իր կնկին ըլլալը կ'ատանայ: 3 Աբիմելէք երազի մը մէջ կը
յանդիմանուի Աբրահամին կնկանը համար. 9 և ինքն ալ կը
յանդիմանէ Աբրահամը: 14 Աբիմելէք Սարրան ետ կու տայ,
16 ու զանիկա ալ կը յանդիմանէ: 17 Աբրահամին ազօթքով
Աբիմելէքին ընտանիքը կը բժշկուին:

1 Ե՛ւ Աբրահամ ե՛կաւ գէպ ի հարաւային եր-
կիրը բնակեցաւ. և եղաւ Կադեսին ու Սուրին միջև-
ը պանդխտեցաւ, ու Գերարայի մէջ պանդուխտ
2 եղաւ: Եւ Աբրահամ իր կնոջը Սարրային հա-
մար, Քոյրս է՛ ըսաւ. և Գերա-
րայի թագաւորն Աբիմելէք մարդ խրկեց, ու
առաւ Սարրան:
3 Բայց Աստուած եկաւ Աբիմելէքին գի-
շերը երազի մէջ ու ըսաւ անոր, Ահա ան-
կնկանը համար՝ որ դուն առիր, պիտի մեռ-
4 նիս. քանզի անիկա էրկի ունի: Բայց Աբի-
մելէք անոր մօտեցած չէր. և ըսաւ, Ով Տէր,
5 արդար ազգ ալ պիտի մեռցնե՞ս: Ինքն ին-
ձի՝ Անիկա իմ քոյրս է՝ չըսա՞ւ. և ա՛ս ալ՝
Անիկա իմ եղբայրս է՝ ըսաւ. ես ա՛ս բանը
ուղիղ սրտով ու մաքուր ձեռքերով ըրի:
6 Եւ Աստուած անոր ըսաւ երազի մէջ, Ես ալ
գիտցայ որ ա՛ս բանը ուղիղ սրտով ըրիր,
նաև քեզ ինձի դէմ մեղք գործելէն ետ
պահեցի. անոր համար քեզ չթոզուցի որ
7 անոր մօտենաս: Բայց հիմա կնիկը իր էրկա-
նը դարձուր. քանզի անիկա մարգարէ է,
և քեզի համար ազօթք պիտի ընէ՝ որ ապրիս.
և թէ որ դուն անկէ ետ չտաս, գիտցիր որ
անշուշտ պիտի մեռնիս դուն և ամէն որ
կինիներդ:
8 Ուստի առաւօտանց կանուխ եղաւ Աբիմե-
լէք, ու կանչեց իր բոլոր ծառաները, և բո-
լոր այս բանները անոնց *պատմեց. ու մար-
9 դիկը շատ վախցան: Եւ Աբիմելէք կանչեց
Աբրահամը ու ըսաւ անոր, Մեզի ի՞նչ ըրիր.
ու ես քեզի ի՞նչ յանցանք ըրի, որ իմ վրա-
յս ու թագաւորութեանս վրայ մեծ մեղք
մը բերիր. չպարծուելու գործեր գործելիք
10 ինձի: Եւ Աբիմելէք ըսաւ Աբրահամին, Ի՞նչ
11 տեսար որ այս բանը ըրիր: Եւ Աբրահամ ըսաւ,
Ես կարծեցի որ իրաւցնէ հոս տեղ Աստուծոյ
վախը չկայ, ու հիմնոս համար պիտի մեռ-
12 ցնեն: Եւ տակաւին իրաւցնէ՛ իմ քոյրս է.
հօրս աղջիկն է, բայց մօրս աղջիկը չըլլալով՝
13 իմ կնիկս եղաւ: Ու երբոր Աստուած զիս
իմ հօրս տունէն օտարութեան հանեց, ըսի
անոր, Ինձի ընելու շնորհքդ այս ըլլայ. ու
որ երթալու ըլլանք, հոն ինձի համար ըսես
14 թէ՝ իմ եղբայրս է: Եւ Աբիմելէք հոչակա-
ներ ու արջառներ և ծառաներ ու աղա-
խիններ առաւ, և Աբրահամին տուաւ. անոր
15 կնիկը Սարրան ալ անոր ետ տուաւ: Եւ Աբի-
մելէք ըսաւ, Ահա իմ երկիրս քու առջեդ
16 է. ուր որ կ'ուզես՝ բնակէ: Եւ Սարրային ըսաւ,
Ահա հազար կտոր արծաթ տուի.
ահա ան քեզի հաչիւրս ծածկոց ըլլայ
բոլոր քեզի հետ եղողներուն առջեւ և ամե-
17 նուն: Աղաչեց անիկա յանդիմանուեցաւ: Եւ
Աբրահամ աղօթք ըրաւ Աստուծոյ. և Աս-
տուած բժշկեց Աբիմելէքը ու անոր կնիկը
18 և անոր աղախիններըը, ու կը ծնանէին. քան-
զի Տէրը Աբրահամին կնոջը Սարրային հա-
մար՝ Աբիմելէքին ընտանեացը բոլոր ար-
գանդները զւխովին գոցեր էր:

ԳԼ ԻԱ

1 Իսահակին ծնունդը, 4 ու թլփատութիւնը: 6 Սարրա կ'ու-
րախանայ: 9 Հագար ու Իսմայէլ գուրս կը ձգուին: 15
Հագար նզովքեան մէջ գտնուելով՝ 17 Հրեշտակէն կը մխի-
թարուի: 22 Աբիմելէք Բերսաբեէի մէջ ուխտ կ'ընէ Աբրա-
համին հետ:

1 Ե՛ւ Տէրը իր ըսածին պէս Սարրային *այցե-
լութիւն ըրաւ. և իր գուշացածին պէս ըրաւ
2 Տէրը Սարրային. Եւ Սարրա յղացաւ, ու
որդի մը ծնաւ Աբրահամին իր ծերութեան
առնը, ան նոյն ժամանակին՝ որ Աստուած
3 ըսեր էր անոր: Եւ Աբրահամ իրեն ծնած՝ այս-
ինքն Սարրային իրեն ծնած իր որդուն անու-
4 նը Իսահակ դրաւ: Եւ Աբրահամ շրջիկաւոր
իր որդին Իսահակը երբոր ութ օրուան եղաւ,
5 ինչպէս որ Աստուած իրեն պատուիրեր էր: Եւ
Աբրահամ հարիւր տարեկան էր, երբոր իր
6 որդին Իսահակ ծնաւ իրեն: Եւ Սարրա ըսաւ,
Աստուած ինծի խնդութիւն տուց. ամէն լսողը
7 հետս պիտի խնդայ: Նաև ըսաւ, Աբրահամին
ո՞վ կ'ըսէր որ Սարրան որդւոքներ պիտի ան-
ցանէ. քանզի իր ծերութեան առնը իրեն
8 որդի ծնայ: Եւ տղան մեծցաւ ու կամէն կըտ-

թաւեցաւ. և Աբրահամ մեծ խնճոյք ըրաւ իսահակին կամիէն կտրուած օրը։
9 Եւ Սարրա տեսնելով որ Եգիպտացի Հագարին որդին, որ Հռչոր Աբրահամին
10 ծնաւ, զծաղր կ'ընէ, ըսաւ Աբրահամին, Վռնտէ աս աղախինը ու անոր որդին. ինչու որ աս աղախինին որդին իմ որդւոյս իսահակին
11 կին հետ ժառանգ պիտի չըլլայ։ Եւ աս բանն Աբրահամին չատ դժուար երեցաւ՝ վասն որդւոյն
12 պատճառաւ։ Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամին, Ցտուն հանար ու աղախինիդ համար՝ ամէն բանը քու քովդ դժուար չերեւնայ. Սարրային քովդ ըսած բոլոր խօսքը մտիկ ըրէ, քանզի
13 Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի։ Եւ աղախինին որդին ալ ազգ մը պիտի ընեմ, ին-
14 չու որ անիկա քու սերունդդ է։ Ու Աբրահամ առաւանց կանուխ երաւ, և հաց ու ափիկ մը ջուր առաւ, ու Հագարին տուաւ՝ անոր ուսին վրայ դնելով, և տղան ալ ետուաւ, ու
15 Լերկեց անիկա. և գնաց անիկա ու Բերսաբէէի անապատին մէջ անդին ատին կը պըտ-
16 տրտէր։ Եւ ափիկն ջուրը հատաւ, ու մոռցաւ
16 ներքեւն մէկուն տակը ձգեց տղան։ Եւ նստընկեցի մը չափ հեռու գնաց ու դիմացը նըստաւ, քանզի ըսաւ, Տղուն մեռնելը չտեսնեմ. և դիմացը նստելով իր ձայնը վերցուց
17 ու լացաւ։ Եւ Աստուած տղուն ձայնը լսեց. ու Աստուծոյ հրեշտակը երկինքէն կանչեց Հագարը, ու անոր ըսաւ, Հագար, քեզի ի՞նչ եղաւ. մի վախնար, ինչու որ Աստուած լսեց
18 տղուն ձայնը՝ անոր եղած տեղէն։ Ելիր, որ-
19 գան վերցուր, ու ձեռքովդ օգնէ անոր. վասն զի մեծ ազգ մը պիտի ընեմ անիկա։ Եւ Աստուած Հագարին աչքերը բացաւ, ու ջրհոր մը տեսաւ, և գնաց ու ափիկը ջրով լեցուց, ու
20 տղուն խմցուց։ Եւ Աստուած տղուն հետ էր, որ մեծցաւ ու անապատը բնակեցաւ. և
21 պղինձաւոր եղաւ։ Ու փառանի անապատին մէջ բնակեցաւ. և մայրը անոր կնիկ մը առաւ Եգիպտոսի երկրէն։
22 Ու եղաւ որ անատոնը Աբիմելէք և իր զորավար Փիքոզ խօսեցան Աբրահամին ըսելով, Աստուած քեզի հետ է ամէն բանի մէջ
23 ինչ որ գործես։ Եւ հիմա հոս լինձի երդում ըրէ Աստուծով, որ ինձի ու իմ զաւկիս և իմ սերունդիս հետ նենգութեամբ պիտի չվարուիս. հապա իմ քեզի ըրած բարութեանս պէս պիտի ընես ինձի ու այս երկրին՝ որուն մէջ
24 բնակեր ես։ Եւ Աբրահամ ըսաւ, Ես երդում
25 կ'ընեմ։ Ու Աբրահամ յանդիմանեց Աբիմելէ-
26 քը ջրհորի մը համար՝ որն որ Աբիմելէքի ծառքը ջրհորին մը համար՝ որն որ Աբիմելէքի ծառաները բռնութեամբ առած էին։ Եւ Աբիմելէք ըսաւ, Այս բանը ով ընելը չեմ գիտեր. և դուն ալ չիմացուցիր ինձի, ու ես ալ յայտ
27 չէի, բայց միայն այսօր։ Եւ Աբրահամ ոչխարներ ու արջառներ առաւ ու Աբիմելէքին
28 տուաւ, ու երկուքնին ալ ուխտ ըրին։ Եւ Աբրահամ ոչխարներէն եօթը հատ էգ գառ-
29 ներ զատ դրաւ։ Ու Աբիմելէք ըսաւ Աբրահամին, Ի՞նչ պիտի ըլլան աս եօթը էգ գառնիկները որ զատ դրիր։ Եւ անիկա ըսաւ,
30 Այս եօթը էգ գառնիկը իմ ձեռքէս առնես, որ անոնք ինձի վկայութիւն ըլլան թէ ես
31 հորը ես փորեր եմ։ Անոր համար անուն տուին անոր տեղին Բերսաբէէ կոչեց. քանզի երկուքը
32 նին ալ հոն երդում ըրին։ Եւ Բերսաբէէի մէջ ուխտ ըրին. անատոնը եղաւ Աբիմելէք ու անոր զաւրավարը Փիքոզ, և փղշտացւոց երկիրը դարձան։
33 Եւ Աբրահամ ծառեր տնկեց Բերսաբէէի մէջ. ու հոն յաւիտենական Աստուծոյ՝ Եհովային
34 անունը կանչեց։ Եւ Աբրահամ շատ օրեր պանդխտութիւն ըրաւ փղշտացւոց երկրին մէջ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Աստուած Աբրահամը կը փորձէ՝ հրամայելով որ իր խոստակ որդին զոհ ընէ։ 3 Աբրահամի հնազանդութիւնը։ 11 Հրեշտակը կ'արգիլէ զանիկա խոստակը մորթելէն։ 13 և անոր տեղը Աբրահամ խոյ մը կը զոհէ։ 14 Այն տեղը Եհովա կ'անուանի։ 15 Աբրահամ նորէն կ'օրհնուի։ 20 Նահորի ազգատոհմերը մինչև Ռեբեկա։

1 Ու եղաւ որ աս բաներէնետքը Աստուած փորձեց Աբրահամը, ու ըսաւ անոր, Ով Աբ-
2 րահամ։ և անիկա ըսաւ, Ահա հո՛ ես։ Եւ անիկա ըսաւ, Հիմա քու սիրած միակնածիկ որդիդ Իսահակը առ, ու Մօրիայի երկիրը գնա, և հոն զանիկա ողջակէզ ըրէ լեռներուն մէկուն վրայ՝ որն որ ես քեզի պիտի
3 ըսեմ։ Եւ Աբրահամ առաւանց կանուխ եղաւ, ու իր էշուն հասկը դրաւ, և իր հետը երկու ծառայ ու իր Իսահակ որդին առաւ. և ողջակէզի համար փայտ ճեղքեց, ու եղաւ գնաց այն տեղը՝ որ Աստուած իրեն ըսաւ։
4 Ու երրորդ օրը Աբրահամ իր աչքերը վեր վեր-
5 ցուց, ու հեռուէն տեսաւ այն տեղը։ Եւ Աբրահամ ըսաւ իր ծառաներուն, Դուք իշուն հետ հոս մնացէք, և ես ու տղան մինչև հոն երթանք, ու երկրպագութիւն ընենք, և նո-
6 րէն ձեզի դառնանք։ Ու Աբրահամ ողջակէ-

ա Գլ. ժգ. 1։
բ Գլ. ժգ. 15։
գ Գաղ. գ. 29։
դ Գաղ. գ. 30։ Տես գլ. իե. 6։ լգ. 6. 7։
ե Գլ. ժէ. 18։
զ Հռոմ. թ. 7, 8։
է Եբր. ժա. 18։
ը Հմր. 18։ Գլ. ժգ. 10։ ժէ. 20։
թ Յովհ. բ. 35։
ժ Եզե. գ. 7։
ի Հմր. 13։
լ Թագ. իբ. 31։ Տես գ Թագ. գ. 17, 15։ 20։ Դաւիթ. խգ. 16։31։
խ Գլ. իբ. 15։ լԹ. 2, 3, 21։
ծ Գլ. ժգ. 12։
կ Գլ. խգ. 4։
հ Գլ. ի. 2։ խգ. 26։
ձ Գլ. խգ. 28։
ղ Յեսու. բ. 12։ աթագ. խգ. 21։
ճ Տես գլ. իե. 15, 18, 20, 21, 22։
մ Գլ. խգ. 31։
յ Գլ. լգ. 8։
ն Գլ. լա. 48, 52։
շ Գլ. խգ. 33։
ո Ասպնդէն ջրհոր երգման։
չ Բ Օր. լգ. 27։ Եսա. ի. 28։ Հռոմ. ժգ. 20։ ա Տիմ. ա. 17։
պ Գլ. գ. 26։
ջ ա Կոր. ժ. 13։ Եբր. ժա. 17։ Յակ. ա. 12։ ա Պետ. ա. 7։
ռ Եբր. ժա. 17։
ս Բ Մն. գ. 1։

դին փայտերն առաւ, ու †իր որդւոյն Իսա-
հակին վրայ դրաւ, և ինքն իր ձեռքը առաւ
կրակը ու դանակը, ու երկուքնին միասեղ
7 գացին։ Եւ Իսահակ իր հօրը Աբրահամին խո-
սեցաւ ու բաւ, Հայր իմ. և անիկա բաւ,
Ա՛հա հո՛ւս եմ, որդիս։ Եւ անիկա բաւ, Ա՛հա
կրակը ու փայտը, բայց ոչխարհ ըլլալու գա-
8 ռը ո՞ւր է։ Եւ Աբրահամ՝ բաւ, Աստուած
իրեն ոչխարհ ըլլալու գառը պիտի պատ-
րաստէ, որդեակ իմ։ Այսպէս երկուքը մի-
9 ասեղ գացին։ Ու եկան ան տեղը որ Աստուած
անոր ըսեր էր. և Աբրահամ հոն սեղան շի-
նեց ու փայտերը չարեց, և իր որդին Իսա-
հակը կապեց, ու †զանիկա սեղանը՝ փայտե-
10 րուն վրայ դրաւ։ Եւ Աբրահամ իր ձեռքը
երկնցուց, ու դանակը առաւ որ իր որդին
11 մորթէ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը երկինքէն անոր
կանչեց ու բաւ, Աբրահամ՝ Աբրահամ. և
12 անիկա բաւ, Ա՛հա հո՛ւս եմ։ Եւ բաւ, †Ցղուն
ձեռք մի դպցընես, և անոր բան մը մի ընես.
քանզի †հիմա գիտցայ որ Աստուծմէ կը վախ-
նաս. որովհետև քու միկհատիկ որդիդ ինծմէ
13 չխնայեցիր։ Եւ Աբրահամ իր աչքերը վեր վեր-
ցուց ու նայեցաւ, և ահա էր եաեր խիտ մա-
ցառներուն մէջ եղջերուներէն բռնուած խոյ
մը կար. ու Աբրահամ գնաց ու խոյը առաւ,
և զանիկա իր որդւոյն սեղը ողջակէզ մա-
14 ուց։ Եւ Աբրահամ՝ անոր սեղին անունը *Եհո-
վայիրէ կոչեց, որ մինչև այսօր կ՚ըսուի, Տէրը
15 լեռանը մէջ պիտի երևնայ։ Եւ Տէրոջը հրե-
շտակը երկրորդ անգամ երկինքէն Աբրա-
16 համը կանչեց, Ու բաւ, †Իմ անձիս վրայ
երդուար ըրի՝ կ՚ըսէ Տէրը, որովհետև այս բա-
նը ըրիր, ու ինծի համար քու միկհատիկ որ-
17 դւոյդ չխնայեցիր, Քեզ օրհնելով պիտի օրհ-
նեմ, ու քու սերունդդ †երկինքի աստղերուն,
ու †ծովեզերքը եղող աւազին պէս խիստ պի-
տի շատցընեմ. և †քու սերունդդ †իր թշնա-
միներուն †քաղաքները պիտի ժառանգէ.
18 †Ու երկրի բոլոր ազգերը քու սերունդովդ
պիտի օրհնուին. †որովհետև իմ ձայնիս ականջ
19 դրիր։ Այսպէս Աբրահամ իր ծառաներուն
դարձաւ, ու եան ու միասեղ †Բերսաբէէ գա-
ցին. և Աբրահամ Բերսաբէէի մէջ կը բնակէր։
20 Ու եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝ Աբրահա-
մին պատմուեցաւ՝ ըսելով, Ա՛հա †Մեղքան
ինքն ալ որդիներ ծնաւ քու եղբօրդ Նա-
21 խորին. Առջինեկ որդին †Հուսը, և անոր
եղբայրը Բուզը, ու †Արամին հայրը Կամու-
22 էլը, Եւ Քեսադը, ու Ազաւը, և Փադդասը,
23 ու Ճեղդափը, և Բաթուէլը։ Եւ †Բաթուէլ
ծնաւ †Ռեբեկան. սա ութը որդիները Մեղքան
24 ծնաւ Աբրահամին եղբօրը Նաքորին։ Եւ
անոր հարճը որուն անունը Ռէումա էր, անի-
կա ալ ծնաւ Տեբահը և Գաամը ու Թահաքաը
և Մաաքան։

ԳԼ. ԻԳ

1 Սարրայի կենացը օրերն ու մահը։ 3 Աբրահամ ծախու կ՚առ-
նէ Մաքփելայի սրբը, 19 ու Սարրան հոն կը թաղէ։

1 Եւ Սարրա հարիւր քսանեւեօթը տարի ապ-
րեցաւ. այսչափ էղան Սարրային կենացը տարի-
2 ները։ Եւ Սարրա մեռաւ †Կարիաթարբայի մէջ,
որ է †Քեբրոն՝ Քանանու երկրին մէջ. ու
Աբրահամ Սարրային համար սուգ ընելու ու
3 ողբալու եկաւ։ Եւ Աբրահամ իր մեռելին
քովէն ելաւ, ու Քեթին որդիներուն հետ
4 խօսելցաւ ըսելով, †Ես ձեր մէջը օտարական
ու պանդուխտ եմ. ձեր մէջը ինծի †գերեզ-
մանի տարածք տուէք, որ իմ երեսիս առ-
5 ջևէն մեռելս թաղեմ։ Եւ Քեթին որդիները
պատասխան տուին Աբրահամին ու անոր
6 ըսին, Տէր իմ, մեզի լուր մեզ, դուն մեր
մէջը †էյ խան Աստուծոյ ես. մեր ամենէն ըն-
տիր գերեզմանին մէջը թաղէ քու մեռելդ.
քու մեռելդ թաղելու համար՝ մեզմէ մէկը
7 չխնայեր իր գերեզմանը քեզի տարու։ Եւ
Աբրահամ եաւ, ու խոնարհութիւնն ըրաւ
8 անոր երկրին ժողովուրդին՝ Քեթին որդինե-
րուն. Եւ անոնց դրուցեց ըսելով, Թէ որ կը
հաճիք՝ որ ես իմ երեսիս առջևէն մեռելս
թաղեմ, ինծի մտիկ ըրէք, և ինծի համար
Սահառին որդւոյն Եփրոնին հետ խօսեցէք,
9 Որ իր արտին ծայրը եղած ‡Մաքփելայի այ-
րը ինծի տայ. անիկա ձեր մէջը ինծի գե-
րեզմանի տարածք ըլլալու համար բանն
10 գնով տայ։ Ու Եփրոն Քեթին որդւոյը մէջ
կը նստէր։ Եւ Քեթացի Եփրոնը պատասխան
տուաւ Աբրահամին †ներոտ իր քաղաքին դու-
ռը մտնող բոլոր Քեթին որդիները կը լսէին,
11 ու բաւ, †Չէ, աէր իմ, ինծի մտիկ ըրէ. արտը
քեզի կու տամ, և հոն եղած այրն ալ քեզի
կու տամ. իմ ժողովուրդիս որդւոյը առջևը ան
12 քեզի տուի. թաղէ քու մեռելդ։ Եւ Աբրա-
համ ան երկրին ժողովուրդին առջևը խոնար-
13 հումն ըրաւ. Ու Եփրոնին խօսեցաւ, երբ-
որ ան երկրին ժողովուրդը կը լսէին, ու բաւ,
Բայց թէ որ դուն ուզես, կ՚աղաչեմ քե-
զի՝ ինծի մտիկ ըրէ. ես արտին սահակը տամ.

† Յահ. ժթ. 17։ † Եբր. ժա. 17։ Յակ. ը. 21։ ‡ ա Թագ. ժէ. 22։ Միք. գ. 7. 8։ § Գլ. իզ. 5։ Յակ. ը. 22։ * Ասիներէն՝ Տէրը պիտի տեսնէ կամ՝ Տէրը պիտի տեսնուի։ † Յահ. ժթ. 17։ † Գլ. իե. 9։ Գործ. է. 9։ ‡ Սաղ. ՃԼ. 9։ Գործ. ժ. 75։ Եբր. գ. 15։ 14։ § Գլ. ժէ. 5։ Երեմ. լգ. 22։ † Գլ. ժգ. 16։ † Գլ. իզ. 60։ ‡ Միք. ա. 9։ § Եբր. գործք † Գլ. ժգ. 5. 10։ Գլ. իզ. 5։ † Գլ. իա. 31։ ‡ Գլ. ժա. 29։ § Յոբ. ա. 1։ ¶ Յոբ. ը. 2։ ‖ Գլ. իզ. 15։ ** Հռոմ. 3. 10։ Գլ. իզ. 5։ †† Յեհ. ժգ. 15։ Գործ. ա. 10։ ‡‡ Գլ. ժգ. 18։ Հռոմ. 19։ §§ Գլ. ժէ. 8։ ա Մն. իթ. 15։ Սաղ. ՃԼ. 12։ Եբր. ժա. 9. 13։ ¶¶ Գործ. է. 5։ ‖‖ Գլ. ժգ. 2։ ժգ. 14։ իզ. 35։ ‡‡ Ասիներէն՝ կրկնութիւն։ §§ Գլ. լգ. 20. 24։ Հռոմ. գ. 4։ ¶¶ Տես բ Թագ. իզ. 21—24։

14 առ ինձմէ, ու ես իմ մեռելս հան թաղեմ։ Ու
Եփրոն պատասխան առաւ Աբրահամին ու
15 անոր ըսաւ, Տէր իմ, լսէ ինձի. դեամնը չորս
հարիւր հինգ արծաթի ՚ըլլան. իմ ու քու մէջ
առեղ ան ի՞նչ է. ուրեմն թաղէ քու մեռելդ։
16 Եւ Աբրահամ Եփրոնին մտիկ ըրաւ. ու Աբ-
րահամ ՚կշռեց արծաթը -- ---- Եփրոնին,
ինչպէս որ անիկա փեսաին որդւոցը առջեր
խօսեր էր, սպրնգին չորս հարիւր սիկղ արծաթ՝
17 վաճառականներուն մէջ անցած ՚ըլլ։ Ու ՚Եփ-
րոնին արտը որ Մաքփելային մէջ Մամբրէին
դիմացն է, արտը ու հոն եղած սդրը, ու
անոր բոլորտիքի սահմաններուն մէջ եղած ար-
18 ուն մէջի բոլոր ծառերը՝ Աբրահամին սոս-
ցուած ք ըլլալու համար հաստատուեցաւ, անոր
քաղաքին դռնէն մտնող բոլոր փեսաին որ-
19 դւոցը առջեր։ Եւ անկէետքը Աբրահամ իր
կնիկը Սարրան թաղեց Մամբրէին դիմացը
եղող Մաքփելայի արտին սդրին մէջը, որ է
20 Քերրոն՝ Քանաան երկրին մէջ։ Եւ արտը ու
հոն եղած սդրը ՚փեսաին որդիներէն Աբրահա-
մին գերեզմանի առացուածք ըլլալու համար
հաստատուեցաւ։

ԳԼ· ԻԴ

1 Աբրահամ կ'երդուցընէ իր ծառան։ 10 Ծառային Ճամբոր-
դութիւնը։ 12 և աղօթքը։ 15 Ռեբեկան անոր կը հանդիպի
ջրհորին քովը։ 18 անոր ջուր կը խմցնէ։ 22 և պարգև կ'ըն-
դունի։ 24 և իր տէրը ցեղէ ըլլալը կը ծանուցանէ անոր։ 29
Լաբան իր քոյրը կ'ընդունի զրնիկա։ 34 Ծառան իր գործն
պատմելը կը պատմէ։ 50 Լաբան և Բեթուէլ կ'ընդունին
ծառային առաջարկութիւնը։ 58 Ռեբեկան կը հաճի երթալու։
62 Իսահակ կը հանդիպի անոնց՝ գաշտին մէջ։

1 Եւ Աբրահամ ՚օրերն անցուցած -- ծերա-
ցած էր. ու Տէրը ՚ամէն բանի մէջ օրհնեց
2 Աբրահամը։ Եւ Աբրահամ ըսաւ ՚իր տանը
երէց ծառային՝ որ ՚իր բոլոր ունեցածին վե-
րակացուն էր, Կ'ազաչեմ դիպի ՚ձեռդ իմ
3 երանելս տակը դիր. Եւ ՚երդ կ'ընդունեմ
Տէրոջմով, որ երկնից Աստուածն ու երկրին
Աստուածն է, որ ՚իմ որդւոյս կնիկ չառնես
Քանանացւոց աղջիկներէն, որոնց մէջ՝ որ ես
4 կը բնակիմ. Հապա ՚իմ երկիրս ու իմ ազգա-
կանութեանս ՚երթաս, ու իմ որդւոյս Իսահա-
5 կին համար կին առնես։ Եւ ծառան ըսաւ անոր,
Գուցէ կնիկը իմ ետեւս ա երկիրը դալ չու-
զէ. Կ'ըլլա՞յ որ քու որդիդ ան երկիրը դար-
6 ձընեմ՞ ուսկից որ դուն եկար։ Եւ Աբրահամ
ըսաւ անոր, Զգուշացիր որ իմ որդիս հոն
7 չդարձընես։ Երկնից Տէրը Աստուածը, որ ՚զիս

ը Եղ· լ· 15։ Եզեկ·
խե· 12։
թ Եղեմ· լբ· 9։
ժ Գե· իե· 9։ խե·
30։ 31։ 32։ Ծ· 13։
Գոթ· է· 16։
ի Տես Հաւել· գ·
7։ 8։ 9։ 10։ Եղեմ·
լբ· 10։ 11։
ա Գե· ժբ· 11։ խա·
5։
բ Գե· ժգ· 2։ Հմր·
35։ Սագ· ՆԺբ· 3։
Ածակ· ժ· 22։
գ Գե· ժե· 2։
դ Հմր· 10։ Գե· լԹ·
4· 5· 6։
ե Գե· խե· 29։ ա Պն·
իԹ· 24։ Ելք· է·
6։
զ Գե· ժգ· 22։ բ Օր·
չ· 13։ Յես· բ· 12։
է Գե· իգ· 35։ իե·
40։ իը· 2։ Եզ·
լդ· 16։ բ Օր· է·
3։
ը Գե· ժբ· 1։
թ Գե· իբ· 2։
ժ Գե· ժբ· 1։
ի Գե· ժբ· 7։ ժգ·
15։ ժե· 18։ ժէ·
8։ Եզ· լբ· 13։
բ Օր· ա· 8։ լդ·
4։ Գոթ· է· 5։
լ Եզ· իգ· 20· 23։
լդ· 2։ Եբր· ա·
14։
խ Յես· բ· 17· 20։
ծ Հմր· 2։
կ Եբր· Աբրահամ·
բայիմ
հ Գե· իե· 45։
ձ Եզ· բ· 10։ ա Թագ·
Ի· 11։
ղ Հմր· 27։ Գե· իգ·
24։ իը· 13։ լբ· 9։
Եզ· գ· 6· 15։
ճ Նեեմ· ա· 11։ Սագ·
լէ· 5։
մ Հմր· 45։
յ Գե· իԻ· 9։ Եզբ· 10·
ն Տես Դատ· գ· 17· 57։
ա Թագ· գ· 7։ ժգ·
10։ ք· 7։
շ Գե· ժա· 29։ իբ· 25։
ո Գե· իգ· 7։
ա ա Պետ· գ· 8։ գ· 9։
ւ Հմր· 12։ 56։

իմ հօրս տունէն ու իմ ծնած երկրէս հանեց,
և որ խօսեցաւ ինձի, ու երդում ըրաւ ինձի,
ըսելով, ՚Ձա երկիրը քու սերունդիդ պիտի
տամ, հանիկա իր հրեշտակը քու առջեդ պի-
տի խրկէ, ու դուն անկէ իմ որդւոյս կնիկ
8 պիտի առնես։ Եւ թէ որ կնիկը քու եաեւդ
դալ չուզէ, ՚ասա իմ երդումէս դուն անպարտ
կ'ըլլաս. միայն թէ իմ որդիս հոն չդարձը-
9 ընես։ Եւ ծառան իր տիրոջը Աբրահամին երա-
նացը տակը դրաւ իր ձեռքը, ու ասոր բանին
համար երդում ըրաւ անոր։
10 Եւ ծառան իր տիրոջը ուղտերէն տասը
ուղտ առաւ ու դնաց, ՚բանկի իր տիրոջը
բոլոր բարիքները իր ձեռքն էր. և եղաւ ու
դնաց ՚ի °Միջագետս ՚Նաբովրին քաղաքը դը-
11 նաց։ Եւ քաղաքին դուրսի դին ուղտերը
ծառեցուց ջրհորի մը քով երեկուան դէմ
12 ՚հնձնելնուն ջուր քաշելու եկած ատենը. Եւ
ըսաւ, ՚Ով Տէր՝ իմ տիրոջս Աբրահամին Աս-
տուածը, կ'ազաչեմ քեզի՝ ՚յաջողակ ինձի այս-
օր, և իմ տիրոջս Աբրահամին բարեբաղ-
13 թիւն ըրէիր։ Ահա ՚ես ջուրի ազբիւրին քովը
կը կայնիմ. և ՚աս քաղաքիս բնակչացը աղ-
14 ջիկները ջուր հանելու կ'ելլեն։ Եւ ըլլայ թէ
երբոր աղջկանն ըսեմ, Շնորհք ըրէ, սափորդ
իջեցուր որ խմեմ, ու անիկա ըսէ թէ խմէ,
ու քու ուղտերուդ ալ խմցընեմ, անիկա ըլլայ
քու խառնակ ծառայիդ Յակոբ առնմնանագդ.
և ՚ասով դիտամ որ իմ տիրոջս բարեբաղ-
թիւն ըրիր։
15 Ու եղաւ որ տակաւին իր խօսքը չվերնցու-
ցած, ահա Աբրահամին եղբօրը Նաբովրին
հնձոր ՚Մեղքային որդւոյն Բեթուէլին ծնած
Ռեբեկան ելաւ, իր ուսին վրայ սափորը ու-
16 նենալով։ Եւ աղջիկը ՚խիստ գեղեցիկ աես-
քով կոյս մին էր, ու էրիկ մարդ մը դանիկա
գիտցած չէր. և անիկա իջաւ ազբիւրը, ու իր
17 սափորը լեցուց ու կը դառնար։ Եւ ծառան
դանիկա դիմաւորելու վազեց, ու ըսաւ, Շնորհք
ըրէ՝ քու սափորդէ ինձի քիչ մը ջուր խմցընէ։
18 ՚Եւ անիկա ըսաւ, Խմէ, տէր իմ. ու չտասղ
սափորը իր ձեռքին վրայ իջեցուց, և խմցուց
19 անոր։ Ու երբոր անոր խմցուց լմնցուց, ըսաւ,
Ուղտերուդ ալ ջուր քաշեմ, մինչև որ ամենքը
20 խմեն։ Եւ չտասղ սափորը աւազանին մէջը
պարպեց, ու նորէն հորը վազեց ջուր քաշե-
լու, և անոր բոլոր ուղտերուն համար ջուր
21 քաշեց։ Եւ մարդը զարմանալով անոր վրայ
լուռ կը մնար, մտածելով թէ արդեօք ՚Տէ-

22 րը անոր ճամբան յաջողեց, թէ չէ։ Ու երբ-
որ ուղտերը խմելը լմնցուցին, մարդը
կէս սիկղ ոսկիէ օղակ մը, և անոր ձեռքե-
րուն համար տասը սիկղ ոսկիէ երկու ապա-
23 րանջան հանեց, ըսելով. Ու ըսաւ, Դուն
որո՞ն աղջիկն ես, կ՚ազաչեմ ըսէ ինծի. քու
հօրդ տունը մեզի համար դիշերը կեցնելու
24 տեղ կա՞յ։ Եւ անոնք ըսաւ անոր, Ես Մել-
քայէն որդւոյն Բաթուէլին աղջիկն եմ, որն
25 որ Մէլքա Նաքորէն ծնաւ։ Դարձ ըսաւ անոր,
Մենք շատ յարդ ու ճարակ ունինք, և դիշե-
26 րը կեցնելու տեղ ալ։ Ու մարդը խոնարհեցաւ
27 ու Տէրոջը երկրպագութիւն ըրաւ. Եւ ըսաւ,
Օրհնեալ ըլլայ իմ տիրոջս Աբրահամին Տէր
Աստուածը, որ իմ տէրս չէր ողորմութիւնն
ու իր ճշմարտութիւնէն չզրկեց. քանի որ ես
ճամբուն մէջն էի, Տէրը զիս իմ տիրոջս եղ-
28 բայրներուն տունը առաջնորդեց։ Եւ աղջիկը
վազեց, ու աս բաները իր մօրը տունը պատ-
մեց։
29 Եւ Ռեբեկան եղբայր մը ունէր Լաբան
անունով. ու Լաբան գուրս վազեց դէպ՚ի աղ-
30 բիւրը մարդուն քովը. Վասն զի տեսնելով օ-
զակը, և իր քրոջը ձեռքերուն վրայի ապա-
րանջանները, ու լսելով իր քրոջը Ռեբեկային
խօսքերը, որ կ՚ըսէր Թէ Ան մարդը ասանկ
խօսեցաւ ինծի, մարդուն եկաւ. և ահա անի-
կա ուղտերուն քովը աղբիւրին մօտ կայներ էր.
31 Ու ըսաւ Անոր, Եկուր, ով Տէրոջը օրհնեալը,
ինչո՞ւ դուրսը կայներ ես. քանզի տունը պատ-
32 րաստեցի, և ուղտերուն համար տեղ մը։ Ու
մարդը տունը եկաւ. և ուղտերը քակեց, և
ուղտերուն յարդ ու ճարակ՝ և անոր ոտքերը
ու անոր հետ եղող մարդոցը ոտքերը լուալու
33 ջուր տուաւ։ Եւ անոր առջեր կերակուր
դրուեցաւ. բայց անիկա ըսաւ, Մինչև որ իմ
խօսքերս չգրուցեմ, չեմ ուտեր. և Լաբան ըսաւ,
34 Գրուցէ։ Ու անիկա ըսաւ, Ես Աբրահամին
35 ծառան եմ. Եւ Տէրը մեծապէս օրհնեց իմ
տէրս, ու մեծ հարստ ըլլաւ. և անոր հօտեր
ու արջառներ, և արծաթ ու ոսկի, և ծա-
ռաներ ու աղախիններ, և ուղտեր ու էշեր
36 տուաւ։ Եւ իմ տիրոջս կնիկը Սարրան իր
պառաւութեան առներ որդի մը ծնաւ իմ տի-
րոջս, որ բոլոր իր ունեցածը անոր տուաւ։
37 Եւ իմ տէրս ինծի երդում բնել տուաւ՝ ըսե-
լով, Չըլլայ որ իմ որդւոյս կնիկ առնես Քա-
նանացւոց աղջիկներէն, որոնց երկիրը որ ես
38 կը բնակիմ. Հապա իմ հօրս տունը ու իմ
ազգատոհմիս երթաս, ու իմ որդւոյս կնիկ
39 առնես։ Եւ ես իմ տիրոջս ըսի, Գուցէ կնիկը
40 իմ ետևէս չգայ։ Եւ անիկա ինծի ըսաւ, Տէ-
րը՝ որուն առջեւը ես կը քալեմ, իր հրեշտա-
կը քեզի հետ պիտի խրկէ, ու քու ճամբադ
պիտի յաջողէ, և իմ որդւոյս իմ ազգատոհ-
մէս ու իմ հօրս տունէն կնիկ պիտի առնես։
41 Ասկէ դուն անատնեղ իմ երդումէս անպարտ
պիտի ըլլաս, երբոր իմ ազգատոհմիս երթաս,
քեզի չտան, անատնեղ իմ երդումէս
42 անպարտ պիտի ըլլաս։ Եւ աղբիւրին եկայ այս-
օր, ու ըսի, Ով Տէր, իմ տիրոջս Աբրահա-
մին Աստուածը, թէ որ հիմա աս իմ երթա-
43 լու ճամբաս դուն կը յաջողես, Ահա ես քու
աղբիւրին քովը կը կայնիմ. և ըլլայ որ
աղջիկը ջուր քաշելու գայ, և ես անոր ըսեմ
թէ Շնորհք ըրէ, ինծի քու սափորէդ քիչ մը
44 ջուր խմցուր, Եւ անիկա ինծի՝ Դուն ալ խը-
մէ, և ուղտերուդ համար ալ ջուր քաշեմ
ըսէ, Թող անիկա ըլլայ Տէրոջը սահմանած
45 կնիկը իմ տիրոջս որդւոյն համար։ Ես՝ իմ սրտս
ակա մէջը տակաւին խօսքը չլմնցուցած, ահա
Ռեբեկան կ՚ելլէր սափորը իր ուսին վրայ ու-
նենալով, և աղբիւրը կիջաւ ու ջուր քաշեց.
և ըսի անոր, Շնորհք ըրէ՝ ինծի ջուր խմցուր։
46 Եւ անիկա շուտով սափորը իր ուսէն վար
առաւ ու ըսաւ, Խմէ, և ուղտերուդ ալ խըմ-
ցընեմ. ուստի ես խմեցի, և ուղտերուն ալ
47 խմցուց։ Եւ հարցուցի անոր ու ըսի, Դուն
որո՞ն աղջիկն ես. և անիկա ըսաւ, Մելքային
Նաքորէն ծնած որդւոյն Բաթուէլին աղջի-
կն եմ. անատնեղ օղակը անոր քթին, ու
ապարանջանները անոր ձեռքերուն վրայ դրի։
48 Եւ խոնարհեցայ ու Տէրոջը երկրպագութիւն
ըրի, և իմ տիրոջս Աբրահամին Տէր Աստուա-
ծը օրհնեցի, որ ինծի տիրոջս եղբօրը աղջիկը
իր որդւոյն առնելու համար՝ գիս ուղիղ ճամ-
49 բան առաջնորդեց։ Եւ հիմա թէ որ իմ տի-
րոջս Հնարք ու ճշմարտութիւն պիտի ընէք,
ինծի պատմեցէք. և թէ չէ՝ դարձ ինծի ըսէք,
որ ես ալ կողմն կամ ձախ կողմն դառնամ։
50 Առաւ Լաբան ու Բաթուէլ պատասխան տուին
ու ըսին, Այս բանը Տէրոջմէն է. Մենք քեզի
51 գէշ կամ աղէկ չենք կրնար ըսել։ Ահա Ռե-
բեկան քու առջեդ է, առ ու գնա. և Տէ-
րոջը բաժնին պէս թող քու տիրոջդ որդւոյն
52 կնիկ ըլլայ։ Ու եղաւ որ երբոր Աբրահամին
ծառան անոնց խօսքերը լսեց, մինչև գետինը
53 Խոնարհելով երկրպագութիւն ըրաւ Տէրոջը։ Եւ
ծառան արծաթեղէն զարդեր ու ոսկեղէն
զարդեր և հանդերձներ հանեց, ու Ռեբե-

ա Եբր. 2, 3։ Բա. գ. 19, 20, 21։ Եզեկ. ժգ. 11, 12։ ա Պետ. գ. 3։
բ Գծ. խդ. 23։
գ Մր. 52։ Եբր. գ. 31։
դ Եբր. ժգ. 10։ Հբ. ութ. գ. 14։
ե Ելք. ա. 2։ Ղեւտ. ժդ. 28։ Դատ. ժդ. 6։
զ Գծ. իդ. 10։ Սաղ. ղգ. 3։
է Մր. 48։
ը Գծ. իթ. 5։
թ Գծ. իգ. 29։ Դատ. ժգ. 2։ Ես. ա. 3։
ժ Մր. 1։ Գծ. ժգ. 2։
ի Գծ. իա. 2։
ժա Մր. 3։
ժբ Մր. 4։
ժգ Մր. 5։
ժդ Մր. 7։
ժե Գծ. ժգ. 1։
ժզ Մր. 8։
ժէ Մր. 12։
ժը Մր. 13։
ժթ Մր. 15։ Ես։
ի Թագ. ա. 13։
իա Եզեկ. ժգ. 11, 12։
իբ Մր. 26։
իգ Գծ. իբ. 23։
իդ Գծ. իե. 29։ Ցեռ. բ. 14։
իե Սաղ. ձժբ. 23։
Առակ. խա. 42։
Առակ. ժբ. 11։
իզ Գծ. լա. 24։
իէ Գծ. ի. 15։
իը Մր. 26։
իթ Եբր. գ. 22։ Ժա. 2։ ժբ. 35։

կային առաւ. և անոր եղբօրը ու մօրը [a]պա-
54 տուական ընծաներ առաւ։ Եւ կերան ու խը-
մեցին ինքն ու իր հետը եղող մարդիկը,
ու գիշերը հո մնացին. և առտուանց եղան,
ու ինքը ըսաւ, [b]Ձիս իմ տիրոջս խրկեցէք։
55 Եւ ազգիկանը եղբայրը ու մայրը ըսին, Թող
ազգիկը [c]քանի մը օր՝ դոնէ տասը [d]մեր քո-
56 վը կենայ, ետքը երթայ։ Եւ ինքն ըսաւ
անոնց, Ձիս մի պզտիկէք, քանզի Տէրը իմ
ճամբաս յաջողեց. խրկեցէք զիս որ տիրո-
57 ջոս երթամ։ Եւ անոնք ըսին, Աղջիկը կան-
58 չենք ու անոր բերանը փնտռենք։ Եւ կանչե-
ցին Ռեբեկան ու ըսին անոր, Այս մարդուն
59 հետ կ'երթաս. և անիկա՝ կ'երթամ ըսաւ։ Ու
խրկեց քոյրը Ռեբեկան ու [e]անոր դայեակը,
և Աբրահամին ծառան ու անոր մարդիկը
60 խրկեցին։ Եւ օրհնեցին Ռեբեկան ու ըսին
անոր, Դուն մեր քոյրն ես. [f]հազարաւոր բիւ-
րեւոր տէր ըլլաս, և [g]քու սերունդդ իր թշնա-
61 միներուն [h]քաղաքները ժառանգէ։ Եւ Ռե-
բեկա ու իր աղախինները եղան և ուղտերը
հեծան, ու ան մարդուն ետևէն գացին. և
ծառան առաւ Ռեբեկան ու դնաց։
62 Եւ Իսահակ [i]Լահայրոյի Լրհօրէն գաբճած
կու գար. ինչու որ անիկա հարաւային երկիրը
63 կը բնակէր։ Եւ Իսահակ [j]իրիկուան դէմ գաշ-
տը ելեր էր †մտածութիւն ընելու. ու իր աչ-
քերը վերցուց ու նայեցաւ, և ահա ուղտեր
64 կու գային։ Եւ Ռեբեկա իր աչքերը վերցուց,
ու երբոր Իսահակը տեսաւ, ուղտէն վար իջաւ.
65 Եւ ըսաւ ծառային, Գաշտին մէջ դէպ ի մեզ
մեր եկող սա մարդը ո՞վ է. և ծառան ըսաւ,
Իմ տէրս է. ու ինքը քօղը առաւ ու ծած-
66 կուեցաւ։ Եւ ծառան իր բոլոր ըրած բաները
67 պատմեց Իսահակին։ Եւ Իսահակ զանիկա իր
մօրը Սարրայի վրանը տարաւ, ու առաւ
Ռեբեկան, որ իր կնիկը եղաւ. և ինքը սիրեց
զանիկա։ Ու Իսահակ [k]մխիթարուեցաւ իր
մօրը ‡վրայով։

ԳԼ· ԻԵ

1 Աբրահամին որդիքը Քետուրայէն ծնած։ 5 Աբրահամ իր տուն-
ցուածքը որդուոցը կը բաժնէ։ 7 Անոր կենացը օրերը ու մահը։
9 և թաղումը։ 12 Իսմայէլի սերունդը։ 17 անոր կենացը օրե-
րուն ու մահը։ 21 Իսահակ ազօթք կ'ընէ Ռեբեկային ամլու-
թեանը համար։ 22 Ռեբեկային որդանդին մէջ տղայքը կը
կռուին։ 24 Ծնունդն ու Յակոբին ծնուելը։ 27 և իրարմէ
տարբեր բնաւորութիւնները։ 29 Եսաւ իր անդրանկութիւնը կը ծախէ։

1 Եւ Աբրահամ նորէն կնիկ մը առաւ, ու անոր
2 անունը Քետուրա էր։ Եւ [a]անիկա Զեմրանը
ու Յեկսանը և Մադանը ու Մադիանը և
3 Յեսբոկը ու Սուհէն ծնաւ անոր։ Եւ Յեկսան
ծնաւ Սաբան ու Դեդանը. և Դեդանին որդի-
քը Ասուրիմ ու Լատուսիմ և Լումմիմ էին։
4 Եւ Մադիանին որդիքը Գեփա ու Ափեր և
Ենոք ու Աբիդա և Եղդաղա էին. ասոնք
ամէնը Քետուրային որդի ընտիրն էին։
5 Եւ [b]Աբրահամ իր բոլոր ունեցածը Իսահա-
6 կին առաւ. Բայց Աբրահամին հարճերուն
որդուոցը Աբրահամ պարգեւներ առաւ, և [c]իր
կենդանութեանը առներ զանոնք իր որդւոյն
Իսահակին քովէն դէպ ի արևելք՝ [d]արևելեան
երկիրը խրկեց։
7 Եւ Աբրահամին կենացը տարիներուն օրերը՝
որ ինքը տարեցաւ, Հարիւր եօթանասուն հ-
8 ինգ տարի էր։ Եւ Աբրահամ [e]ադիկ ծերու-
թեամբ ծերացած ու իր օրերը լեցուած՝ ա-
ւանդեց իր հոգին ու մեռաւ, և [f]իր ժողո-
9 վուրդին խառնուեցաւ։ Եւ [g]իր որդիքը՝ Իսա-
հակ ու Իսմայէլ թաղեցին զանիկա Մաքփե-
լայի այրին մէջը, որ Քետացի Սահառին որ-
դւոյն Եփրոնին արտին մէջ Մամբրէին դիմացն
10 է։ [h]Որ ան արտը Աբրահամ Քետին որդի-
ներէն ծախու առած էր. [i]Հոն թաղուեցաւ
Աբրահամ և իր կնիկը Սարրան։
11 Ու եղաւ որ Աբրահամին մեռնելէնետքը
Աստուած օրհնեց անոր որդին Իսահակը. և
Իսահակ [j]Լահայրոյի Լրհօրին քովը բնակեցաւ։
12 Եւ ասոնք են Աբրահամի որդւոյն Իսմայէ-
լին ծնունդները, որ զանիկա Սարրային [k]Եգիպ-
տացի աղախինը Հագար ծնաւ Աբրահամին։
13 Եւ Իսմայէլին որդւոցը անուններն ասոնք են
իրենց անուններովը ու իրենց ծնունդներովը.
Իսմայէլին անդրանիկը՝ Նաբէովթ, ետքը կե-
14 դար, Աղբէել, Մարսամ, Մասմա, Դումա,
15 Մասէ, [l]Քոդադ, Թեմա, Յետուր, Նափէս
16 ու Կեդմա։ Ասոնք են Իսմայէլին որդիքը. և
իրենց վրաններովը ու իրենց դեղերովը իրենց
անունները ասոնք են. [m]իրենց ազգերուն հա-
17 մեմատ տասներկու իշխաններ էին։ Եւ Իս-
մայէլին կենացը օրերը հարիւր երեսունեւեօ-
թը տարի եղան. և [n]իր հոգին աւանդելով մե-
18 ռաւ, ու իր ժողովուրդին խառնուեցաւ։ Եւ
Իւսայէլացի [o]Հնաակեցան եւ[p]լացէն մինչև Սուր,
որ Եգիպտոսի դիմացը Ասորեստանի երթալու
ճամբուն վրայ է. [q]Բոլոր իր եղբայրներուն
առջևը ||բնակեցաւ։
19 Եւ Աբրահամին որդւոյն Իսահակին ծնունդ-
նները ասոնք են. [r]Աբրահամ ծնաւ Իսահակ։
20 Եւ Իսահակ քառասուն տարեկան էր, երբոր
[s]Մէջազեանին [t]Ասորի Բեթուէլին աղջիկը՝ [u]Ասո-
րի Լապանին քոյրը Ռեբեկան կրնն կնիկ առաւ։

ձ բ Մն· խա· 3։ Եզր· ա· 6։
ճ Հմր· 56։ 59։
ղ Դատ· ժգ· 8։
ճ ԳԼ· լէ· 8։
չ ԳԼ· ժէ· 16։
ո ԳԼ· լբ· 17։
ս Եբբ· գուռը
ն ԳԼ· ժգ· 14։ խե· 11։
շ Ցէս· ա· 8։ Մաղ· ա· 2։ Հէ· 12։ Ճմբ· 15։ Ղեգ· 5։
† Կամ ազօթք
ջ Ցէս· ժէ· 18։
ռ ԳԼ· լբ· 12։
‡ Կամ Յանձնառնէն Եան
ա ա Մն· ա· 32։
բ ԳԼ· խգ· 36։
գ ԳԼ· խա· 14։
դ Դատ· գ· 3։
ե ԳԼ· ժէ· 15։ խթ· 29։
զ ԳԼ· լէ· 29։ խթ· 33։
է ԳԼ· լէ· 29։ ծ· 15։
ը ԳԼ· խգ· 16։
թ ԳԼ· խթ· 31։
ժ ԳԼ· ժգ· 14։ խգ· 62։
ի ԳԼ· ժգ· 15։
լ ա Մն· ա· 29։
խ ա Մն· ա· 30։
ծ ԳԼ· ժգ· 20։
կ Հմր· 8։
հ ա Թագ· ժէ· 7։
ձ ԳԼ· ժգ· 12։
ղ Եբբ· բնակաւ·
ճ Մատ· ա· 2։
մ Եբբ· փառաւոր տա-
ճարն
յ ԳԼ· լբ· 23։
ն ԳԼ· խգ· 29։

21 Եւ Իսահակ ազաչեց Տէրոջը իր կնկանը հա-
մար՝ ամուլ ըլլալուն պատճառաւ. և ²Տէրը
անոր ազաչանքը ընդունեց. ու ³անոր կնիկը
22 Ռեբեկա յղացաւ։ Եւ տղաքները անոր ար-
դանդին մէջը կը կռուէին. ու ըսաւ, Թէ որ
այսպէս է, ինչո՞ւ եղաւ ինծի ասիկա. ու Տէ-
23 րոջը հարցնելու գնաց։ Ու Տէրը ըսաւ անոր,
⁴Երկու ազգ կան արդանդիդ մէջը, և քու
որովայնէդ երկու ժողովուրդ պիտի զատուի.
ու ⁵ժողովուրդին մէկը մէկալէն զօրաւոր պի-
տի ըլլայ, և ⁶մեծը պիտի ծառայէ պզտիկին։
24 Ու երբոր անոր ծնանելու օրերը լեցուեցան,
ահա երկուորեակ էին անոր արդանդին մէջը։
25 Եւ առջինը ելաւ կարմրադէն, ⁷ինչպէս մա-
զոտ վերարկուի պէս էր. ու անոր անունը
26 ‡Եսաւ դրին, և անկէ ետքը անոր եղբայրը
ելաւ, ու ⁸անոր ձեռքը Եսաւին գարշապա-
րէն բռներ էր, և ⁹անոր անունը ||Յակոբ դը-
րին. ու անոնց ծնած ատենը Իսահակ վաթ-
27 սուն տարեկան էր։ Եւ մանկուներն մեծցան.
ու Եսաւ գաշտի մարդ՝ ¹⁰վարպետ որսորդ
եղաւ. իսկ Յակոբ ¹¹հանդարտ բարքով մարդ
28 էր ու ¹²վրաններու մէջ կը բնակէր։ Եւ Իսա-
հակ կը սիրէր Եսաւը, ինչու որ ¹³անոր որսէն
կ'ուտէր. ¹⁴բայց Ռեբեկան Յակորը կը սիրէր։
29 Ու ¹⁵ը երբոր Յակոբ ապուր կ'եփէր, Եսաւ
30 գաշտէն եկաւ և ¹⁶ուժասպառ կը մտքէր. Ու Եսաւ
Յակոբին ըսաւ, Ծնորհ՛ք ըրէ՛ աս չիկամա-
նէն տուր որ ուտեմ, քանզի կը մտքիմ. անոր
31 համար անոր անունը ¹⁷Եդոմ կոչուեցաւ։ Եւ
Յակոբ ըսաւ, Ծախէ ինծի այսօր քու անդ-
32 րանկութեանդ իրաւունքը։ Ու Եսաւ ըսաւ,
Ահա մեռնելու կը մօտենամ, և անդրանկու-
33 թիւնն ինծի ի՞նչ օգուտ կայ։ Եւ Յակոբ ըսաւ,
Այսօր ինծի երդում ըրէ. և անիկա երդում
ըրաւ անոր, ու ¹⁸իր անդրանկութեան իրա-
34 ւունքը ծախեց Յակոբին։ Ինսաւնը Յակոբ
հաց ու ոսպ ապուր տուաւ Եսաւին. և ¹⁹անիկ
կերաւ ու խմեց, ու ելաւ գնաց. այսպէս
Եսաւ էր անդրանկութիւնը մտարդեց։

ԳԼ. ԻԶ

1 Խաահակ սովին պատճառովը Գերարա կ'երթայ։ 2 Աստուած զանիկա կը իրատէ ու կ'օրհնէ։ 7 Իր կինը ուրանալուն համար Աբիմելեքէն կը յանդիմանուի։ 12 Իր հարստութիւնը։ 18 Իսահակ ջրհորներ կը փորէ։ 26 Աբիմելեք Բէերսաբէէի մէջ ուխտ կ'ընէ Իսահակին հետ։ 34 Եսաւին կնիկները։

1 Ու երկրին մէջ սով եղաւ, ¹⁻ասկի սովէն զատ՝
որ Աբրահամին օրերը եղեր էր. և Իսահակ
Գերարա գնաց Փղշտացւոց ²Աբիմելեք թա-
2 գաւորին։ Եւ Տէրը երևցաւ անոր, ու ըսաւ,
Եգիպտոս մի իջներ, ³բնակէ ան երկրին մէջ
3 որն որ քեզի պիտի ըսեմ. ⁴պանդուխտ եղիր
առ երկրին մէջ, ու ⁵ես քեզի հետ պիտի ըլլամ,
և ⁶քեզ պիտի օրհնեմ. ինչու որ ⁷բոլոր աս
երկիրները քեզի ու քու սերունդիդ պիտի
տամ, ու ⁸քու հօրդ Աբրահամին երած եր-
4 դումս պիտի հաստատեմ. Եւ ⁹քու սերունդդ
երկնից աստղերուն չափ պիտի շատցնեմ, և
բոլոր աս երկիրները քու սերունդիդ պիտի
տամ. ու ¹⁰երկրի բոլոր ազգերը քու սերուն-
5 դովդ պիտի օրհնուին. ¹¹ինչու որ Աբրահամ
իմ ձայնիս ականջ դրաւ, և իմ հրամաններս
ու պատուիրանքներս, իմ կանոններս ու
օրէնքներս պահեց։
6 Եւ Իսահակ բնակեցաւ Գերարայի մէջ։
7 Ու ան տեղին մարդիկը հարցուցին ¹²անոր իր
կնկանը համար. և ¹³անիկա ըսաւ, Իմ քոյրս
է. քանզի ¹⁴իմ կնիկս Ի՛ ըսելու վախցաւ. չըլ-
ըլայ որ, ըսէ՛, աս տեղին մարդիկը զիս սպա-
նցնեն Ռեբեկային համար. ինչու որ ¹⁵անիկա
8 տեսքով գեղեցիկ էր։ Ու եղաւ որ երբ հոն
շատ ատեն կեցաւ, փղշտացւոց թագաւորը
Աբիմելեք պատուհանէն նայեցաւ ու տեսաւ,
և ահա Իսահակ իր կնկանը Ռեբեկային հետ
9 կը խաղար։ Եւ Աբիմելեք կանչեց Իսահակը
ու ըսաւ, Ահա իրաւցընէ անիկա քու կնիկդ
է. և ի՛նչպէս Անիկա իմ քոյրս Ի՛ ըսիր. ու
Իսահակ ըսաւ անոր, ¹⁶Քանզի ըսի Թէ Ըլլայ
10 որ անոր պատճառովը մեռնիմ։ Եւ Աբիմելեք
ըսաւ, ի՞նչ է աս քու մեզի ըրածդ. քիչ
մնաց որ ժողովուրդէն մէկը քու կնկանդ հետ
պառկէր, ու ¹⁷մեր վրայ յանցանք պիտի բե-
11 րիր։ Եւ Աբիմելեք ¹⁸բոլոր ժողովուրդին
պատուիրեց՝ ըսելով, Ով որ հաս մարդուն
կամ անոր կնկանը դպչելու ըլլայ, անշուշտ
պիտի սպանուի։
12 Եւ Իսահակ ան երկրին մէջ ցանեց, ու ան
տարին ¹⁹հարիւրապատիկ արդիւնք գտաւ. և
13 Տէրը ²⁰օրհնեց զանիկա։ Ու մարդը ²¹բարձրա-
ցաւ ու երթալով մեծցաւ. անանկ որ խիստ
14 մեծ եղաւ։ Եւ ունեցաւ ոչխարներ ու ար-
ջառներ և շատ ծառաներ. ու փղշտացիք
15 ²²նախանձեցան անոր։ Եւ իր հօրը Աբրահամին
օրերը ²³իր հօրը ծառաներուն փորած բոլոր
ջրհորները փղշտացիք գոցեցին, ու հողով լե-
16 ցուցին զանոնք։ Եւ Աբիմելեք ըսաւ Իսահա-
կին, Գնա մեզմէ, ինչու որ ²⁴մեզմէ շատ աւե-
17 լի զօրաւոր եղար։ Եւ Իսահակ գնաց անկից
ու իր վրանները Գերարայի ձորին մէջ բա-
ցաւ, ու հոն բնակեցաւ։

¹ա Ա՛ն. ե. 20 ։ բ Ա՛ն. լգ. 13։ Եզր. ը. 23։ ² Հռոմ. ի. 10։ ³ա Թես. ի. 9։ Ժ. 22։ ⁴ Գլ. Ժե. 16։ խգ. 60։ ⁵ բ Թես. բ. 14։ ⁶ Գլ. իե. 29։ Ա՛ռ. ա. 3։ Հռոմ. ի. 12։ ⁷ Գլ. իե. 11, 16, 25։ ‡ Այսինքն՝ մազոտ։ ⁸ Ովս. Ժբ. 3։ ⁹ Գլ. իե. 36։ || Այսինքն՝ գարշապար բռնող, Խափտող։ ¹⁰ Գլ. իե. 5, 8։ ¹¹ Ցար. ա. 1, 8։ բ. 3։ Սաղ. լէ. 37։ ¹² Եբր. Ժա. 9։ ¹³ Գլ. իե. 19, 25, 31։ ¹⁴ Գլ. իե. 6։ ¹⁵ Այսինքն՝ կարմիր։ ¹⁶ Եբր. Ժբ. 16։ ¹⁷ Ժող. ը. 15։ Ես. իբ. 13։ ա Կոր. Ժե. 32։ — ¹⁸ Գլ. Ժբ. 10։ ¹⁹ Գլ. ի. 2։ ²⁰ Գլ. Ժբ. 1։ ²¹ Գլ. ի. 1։ Սաղ. լթ. 12։ Եբր. Ժա. 9։ ²² Գլ. իբ. 15։ ²³ Գլ. Ժբ. 2։ ²⁴ Գլ. Ժգ. 15։ Ժէ. 18։ ²⁵ Գլ. իբ. 16։ Սաղ. ՃԼ. 9։ ²⁶ Գլ. Ժէ. 5։ իբ. 17։ ²⁷ Գլ. Ժբ. 3։ իբ. 18։ ²⁸ Գլ. իբ. 16, 18։ ²⁹ Գլ. Ժբ. 15։ ի. 9, 13։ ³⁰ Ասակ. իի. 25։ ³¹ Գլ. իգ. 16։ ³² Գլ. ի. 9։ ³³ Սաղ. ՃԼ. 15։ ³⁴ Մաա. Ժգ. 8։ Մաթ. գ. 8։ ³⁵ Հմր. 5։ Գլ. խգ. 1, 55։ Ցար. իբ. 12։ ³⁶ Գլ. խգ. 55։ Սաղ. ՃԺբ. 5։ Ասակ. Ժ. 22։ ³⁷ Գլ. լէ. 11։ Ժող. գ. 4։ ³⁸ Գլ. իա. 30։ ³⁹ Եւ. ա. 9։

18 Եւ Իսահակ նորէն փորեց ան ջրհորները, որոնք իր Հօրը Աբրահամին օրերը փորեր էին, ու Աբրահամին մեռնելէն ետքը փղշտացիք գոցեր էին, ու իր Հօրը դրած անուն-
19 ներուն պէս անոնց անուններ դրաւ։ Ու Իսահակին ծառաները ան ձորին մէջը փորելին,
20 ու հոն *վտակն ջուրի հոր գտան։ Եւ Գերարացին հովիւները Իսահակին հովիւներուն հետ ⁻կը կռուէլին՝ ըսելով, Ջուրը մերն է. անոր համար ան հորին անունը †Էսեք դրաւ.
21 քանզի անոր հետ կռուեցան։ Եւ ուրիշ հոր մը փորելին. ու անոր համար ալ կռուեցան.
22 և անոր անունը ‡Սիղնա դրաւ։ Ու անկից չտեց, և ուրիշ հոր մը փորեց. և անոր համար չկռուեցան. և անոր անունը ||Ռոռովթ դրաւ՝ ըսելով, Քանզի հիմա Տէրը մեզ ընդարձակեց, ու ⁻երկրի մէջ պտղաբեր պիտի ըլլանք։
23 Եւ անկից Բերսաբէէ եկաւ։ (24) Ու այն գիշերը Տէրը երևցաւ անոր ու ըսաւ, ⁻Ես քու Հօրդ Աբրահամին Աստուածն եմ. Մի վախնար, քանզի ես քու ⁻հետդ եմ, և իմ ծառայս Աբրահամին համար քեզ պիտի օրհնեմ, ու քու սերունդդ պիտի չսաստկեցնեմ։
25 Եւ հոն ⁻սեղան մը չինեց ու †Տէրոջը անունը կանչեց, և հոն իր վրանը բացաւ. ու Իսահակին ծառաները հոր մը փորելին հոն։
26 Եւ Աբիմելէք ու իր բարեկամը Ռոզայէ ու ⁻իր զորաւոր Փիքոլ Գերարացին անոր
27 գացին։ Եւ Իսահակ ըսաւ անոնց, Ի՞նչ պատճառաւ ինծի եկաք. որովհետև ⁻դուք ատեցիք
28 զիս ու ⁻զիս ձեզմէ վռնտեցիք։ Եւ անոնք ըսին, Մտածեցինք որ Տէրը ⁻քեզի հետ է, ու ըսինք, Հիմա մեր մէջը՝ այսինքն մեր ու քու մէջտեղ երդում մը ըլլայ, և քեզի հետ
29 ուխտ ընենք, Որ մեզի դէշութիւն չընես, ինչպէս որ մենք քեզի բան մը չչարչարինք, ու այն թէ քեզի ապեկութիւն ըրինք, ու քեզ խաղաղութեամբ յետ արձակեցինք։ †Դուն հիմա
30 Տէրոջը օրհնեալն ես։ ⁻Եւ ինքը անոնց խմել
31 ճոխ ըրաւ, ու անոնք կերան ու խմեցին։ Եւ առտուանց կանուխ եղան ու ⁻իրարու երդում ըրին. և Իսահակ յետ արձակեց զանոնք,
32 ու անոնք խաղաղութեամբ իրմէն գացին։ Ու եղաւ որ նոյն օրը Իսահակին ծառաները եկան, և անոր պատմեցին իրենց փորած հորին հա-
33 մար, ու անոր ըսին, Ջուր գտանք։ Եւ ինքը անոր անունը §Շաբէէ դրաւ. †անոր համար մինչև այսօր ան քաղաքին անունը ‡Բերսաբէէ է։
34 ¶Ու եղաւ քառասուն տարեկան էր երբոր իրեն կնիկ առաւ Բեսուացի Բէէրիին աղջիկը Յուդիթը ու Բեսուացի Եղոնին աղջիկը Բասեմաթը։
35 Եւ անոնք Իսահակին ու Ռեբեկային *սրտի ցաւ եղան։

ԳԼ· ԻԷ

1 Իսահակ որսի կը խրկէ Եսաւը։ 6 Ռեբեկա կը խրատէ Յակոբը որ հօրը օրհնութիւնը առնէ։ 15 Յակոբ Եսաւին կը պարանոցով օրհնութիւնը կ'առնէ։ 30 Եսաւ իր որոշ կ'բերէ։ 33 Իսահակ կը սարսափի։ 34 Եսաւ կը գանգատի, ու չգտնելով օրհնութիւն մը կ'առնէ։ 41 ու Յակոբը մեռցնելու կը սպառնայ։ 42 Ռեբեկա Եսաւին բարկութիւնը առնելը կ'առնէ։

1 Ու եղաւ որ երբ Իսահակ ծերացաւ, ու ⁻իր աչքերը տեսնելու զօրութենէն սկսաւ-
2 ցան, իր մեծ որդին Եսաւը կանչեց ու բաւ անոր, Որդեակ իմ. և անիկա բաւ, Ահա
3 եմ։ Եւ ըսաւ, Ահա հիմա ծերացիր եմ, ու †մեռնելուս օրը չեմ գիտեր. ‡Եւ հիմա զէնքերդ՝ կապարձդ ու աղեղդ առ, և
4 դաշտը ելլէր ու ինծի որս մը որսար. Եւ ինծի ախորժելի պէս ինծի խորտիկներ ըրէ, ու ինծի բերր որ ուտեմ, որպէս զի մեռնելէս առաջ
5 ⁻իմ հոգիս քեզ օրհնէ։ Եւ Ռեբեկա լսեց երբոր Իսահակ իր որդւոյն Եսաւին կը պատուցեր. ու Եսաւ դաշտը դնաց որս մը որսալու և բերելու։
6 Եւ Ռեբեկա իր որդւոյն Յակոբին պատուցեց՝ ըսելով, Ահա հիմա լսեցի երբոր քու հայրդ քու եղբօրդ Եսաւին խօսեցաւ ու ըսաւ,
7 Ինծի որս բեր, ու ինծի համար խորտիկներ ըրէ, որ ուտեմ, ու մեռնելէս առաջ քեզ
8 Տէրոջը առջևը օրհնեմ։ Եւ հիմա, որդեակ իմ, լսէ՛ որ ես քեզի պատուիրեմ, ⁻իմ խօսքս
9 մտիկ ըրէ. Հիմա դէպ՛ի հօտը դնա, ու անկից ինծի երկու ապիկ ուլ բեր այծերէն, և ⁻պատրաստեմ քու հօրդ համար խորտիկներ ընեմ
10 իր ախորժին պէս. Ու հօրդ տար որ ուտէ, որպէս զի ⁻իր մեռնելէն առաջ քեզ օրհնէ։
11 Ու Յակոբ ըսաւ իր մօրը Ռեբեկային, Ահա ⁻իմ եղբայրս Եսաւ մազոտ մարդ մին է, ու ես
12 լերկ մարդ մին եմ. Գուցէ հայրս ⁻զիս չօշափէ, ու ես իր աչքին խաբողի մը պէս երևնամ, և ⁻իմ վրաս անէծք բերեմ ու չ՛ թէ
13 օրհնութիւն։ Եւ իր մայրը բաւ անոր, Որդեակ իմ, †քեզի ‡⁻ան անէծքը իմ վրաս լլայ. միայն թէ դուն իմ խօսքս մտիկ ըրէ, ու
14 դնա ինծի բերր առ։ Եւ անիկա գնաց, ու առաւ և իր մօրը բերաւ. ու մայրը նոր

ա Գլ· իա· 31։
* Եբր· կնդանի
ա Գլ· իա· 25։
† Այսինքն՝ կռիւ։
‡ Այսինքն՝ Թշնամանք ընծան։
|| Այսինքն՝ ընդարձակութիւն։
ե Գլ· ժէ· 6։ իը· 3։ իա· 52։ Եէ· ա· 7։
ը Գլ· ժէ· 7։ իգ· 12։ իը· 13։ Եէ· գ· 6։ Գտր· է· 32։
ջ Գլ· ժէ· 1։
ի Ելմ· 3։ 4։
ժ Գլ· ժը· 7։ ժգ· 18։
ի Սպտ· ՃԺգ· 17։
ա Գլ· իա· 22։
բ Գտա· ժա· 7։
գ Ելմ· 16։
դ Գլ· իա· 22։ 23։
ե Գլ· իգ· 31։ Սպտ· ՃԺե· 15։
զ Գլ· ժԹ· 3։
է Գլ· իա· 31։
ը Գլ· իե· 46։ իը· 1։ 8։ — Գլ· իը· 10։ ասթագ· գ· 2։
թ Ածակ· իե· 1։ Ցակոբ· գ· 14։
ժ Այսինքն՝ ջրհոր երդմանն։
ի Գլ· լգ· 2։
ի Գլ· իե· 27։ 28։
ա Ելմ· 27։ Գլ· իը· 9։ 15։ իթ· 28։ — բ Օր· լգ· 1։
բ Ելմ· 13։
գ Ելմ· 4։
դ Ելմ· 4։
ե Գլ· իե· 25։
զ Ելմ· 22։
է Գլ· իթ· 25։ — բ Օր· իե· 18։
ը Գլ· իգ· 9։ ասթագ· իե· 24։ — բ Թագ· ժգ· 9։ Պատ· իե· 25։
թ Ելմ· 4, 9։

15 հօրը սիրածին պէս խորտիկներ բրաւ։ Եւ Ռեբեկա իր մեծ որդւոյն Եսաւին Հանիսի հանգերձները առաւ՝ որոնք առանը ինչ իր քովն էին, ու իր պզտիկ որդւոյն Յակոբին հագ-
16 ցուց։ Եւ այծի ուլերուն մորթերը անոր ձեռ-
17 քերուն ու անոր լերկ պարանոցին վրայ դը-
րաւ։ Եւ իր ըրած խորտիկները ու հացը իր որդւոյն Յակոբին ձեռքը առաւ։
18 Եւ անոկա իր հօրը եկաւ, ու ըսաւ, Ով հայր իմ. և անոկա ըսաւ, Ահա հա՛ եմ. ո՞վ
19 ես դուն, որդեակ իմ։ Ու Յակոբ իր հօրը ըսաւ, Ես քու անդրանիկ որդիդ Եսաւն եմ. ինծի ըսածիդ պէս ըրի. չնորհք ըրէ՝ ելլիր, նստէ և իմ որսէս կեր, ո՛ր քու հոգիդ պիտ
20 օրհնէ։ Եւ Իսահակ ըսաւ իր որդւոյն, Ի՞նչ պէս այդչափ չուտով գտար, որդեակ իմ. ու անոկա ըսաւ, Քանզի Ցերը քու Աստուածդ
21 իմ առջիս բերաւ։ Եւ Իսահակ ըսաւ Յակոբին, Մօտ եկուր որ քեզ չօշափեմ, որդեակ իմ, թէ արդեօք դուն իմ որդիս Եսաւն ես,
22 թէ չէ։ Եւ Յակոբ իր հօրը Իսահակին մօտեցաւ, որ չօշափեց զանոկա, ու ըսաւ, Ձայնը Յակոբին ձայնն է, բայց ձեռքերը Եսա-
23 ւին ձեռքերն են։ Այսպէս չճանցաւ զանոկա, քանզի հանոր ձեռքերը իր եղբօրը Եսաւին ձեռքերուն պէս մազոտ էին. և օրհ-
24 նեց զանոկա. Ու ըսաւ, Դուն ես իմ որդիս
25 Եսաւը. և անոկա ըսաւ, Ես եմ։ Եւ ինքը ըսաւ, Մօտ բեր ինծի, ու իմ որդւոյս որսէն ուտեմ, որ Իմ հոգիս քեզ օրհնէ. և մօտեցուց անոր, ու կերաւ. և գինի բերաւ անոր,
26 ու խմեց։ Եւ անոր հայրը Իսահակ ըսաւ անոր, Հիմա մօտեցիր, ու պիտ համբուրէ, որ-
27 դեակ իմ։ Եւ անոկա մօտեցաւ ու համբուրեց զանոկա. և անոր հանգերձին հոտը հոտուրաց, ու օրհնեց զանոկա և ըսաւ, Ահա Իմ որդւոյս հոտը Տէրոջը օրհնած արտին
28 հոտին պէս է։ Ուստի Աստուած տայ քեզի Երկինքէն ցօղն ու Երկրի պարարտութենէն, և Ցորեն ու գինի առատութիւն.
29 Թող ժողովուրդներ քեզի ծառայեն, և ազգեր քեզի խոնարհութիւն ընեն. քու եղբայրներուդ տէրը եղիր, և քու Մօրդ որդիքը քեզի խոնարհութիւն ընեն. Քեզ անիծողը անիծեալ ըլլայ, ու քեզ օրհնողը՝ օրհնեալ։
30 Եւ եղաւ որ երբ Իսահակ դադարեցաւ Յակոբը օրհնելէն, ու Յակոբ իր հօրը Իսահակին առջևէն ելեր էր, անոր եղ-
31 բայրը Եսաւ որսէն եկաւ։ Եւ անոկա ալ խորտիկներ բրաւ, ու իր հօրը բերաւ և իր հօրը ըսաւ, Թող իմ հայրս ելլէ ու Իր որ-
դւոյն որսէն ուտէ, որ քու Հոգիդ իս օրհնէ։
32 Եւ անոր հայրը Իսահակ ըսաւ անոր, Դուն ո՞վ ես. և անոկա ըսաւ, Ես քու որդիդ՝ քու
33 անդրանիկդ Եսաւն եմ։ Ու Իսահակ խիստ չատ սարսափեցաւ ու ըսաւ, Ա՛ն որսը բերող ու ինծի բերողը ո՞վ էր, որ ես քու գալէդ առաջ ամենէն կերայ, և օրհնեցի զանոկա. Այ անչուշտ անոկա օրհնեալ պիտի ըլլայ։
34 Երբոր Եսաւ իր հօրը խօսքերը լսեց, խիստ մեծ ու դառն աղաղակով լացաւ, և իր հօրը
35 ըսաւ, Իս, իս ալ օրհնէ, ով հայր իմ։ Եւ անոկա ըսաւ, Քու եղբայրդ եկաւ նենգութեամբ
36 ու քու օրհնութիւնդ առաւ։ Եւ ինքը ըսաւ, Անոր անունը Յակոբ կոչուելուն համա՞ր է որ աս երկու անգամ իս խաբեց. Իմ անդրանկութիւնս առաւ, և ահա հիմա օրհնութիւնս ալ առաւ։ Նաև ըսաւ, Ինծի
37 համար օրհնութիւն մը չմոտուցի՞ր։ Եւ Իսահակ պատասխան տուաւ ու ըսաւ Եսաւին, Ահա զանոկա քեզի տէր ըրի, և անոր բոլոր եղբայրները իրեն ծառաներ ըլլալու տուի, ու ցորենով ու գինով Հաստատեցի.
38 ալ հիմա քեզի ի՞նչ ընեմ, որդեակ իմ։ Եւ Եսաւ իր հօրը ըսաւ, Ով հայր իմ, քու օրհնութիւնդ միայն մի՞ մըն է. իս, իս ալ օրհնէ, ով հայր իմ. ու Եսաւ իր ձայնը վերցուց
39 ու լացաւ։ Եւ իր հայրը Իսահակ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Ահա քու բնակութիւնդ երկրի պարարտութենէն, ու
40 վերէն՝ երկնից ցօղէն ըլլայ. Եւ քու սրովդ պիտի ապրիս, ու եղբօրդ ծառայութիւն ընես. և ըլլայ որ ատեն մը որ մորթած առնես՝ անոր լուծը քու պարանոցէդ կոտրես։
41 Ու Եսաւ ատեց Յակոբը այն օրհնութեանը համար՝ որով իր հայրը օրհնեց զանոկա. ու Եսաւ իր սրտին մէջ ըսաւ, Իմ հօրս սգոյն օրերը մօտ են, ապա կսպանեմ իմ եղբայրս
42 Յակոբը կը մեռցնեմ։ Եւ Ռեբեկային պատմեցաւ իր մեծ որդւոյն Եսաւին խօսքերը. ու իր պզտիկ որդին Յակոբը կանչել տուաւ, ու ըսաւ անոր, Ահա քու եղբայրդ Եսաւ քեզ մեռցնել խորհելով՝ քու վրայդէ ինք-
43 գինքը կը մխիթարէ։ Եւ հիմա, որդեակ իմ, իմ խօսքս մտիկ ըրէ, ու ելլէ՝ փախի՛ Խա-
44 ռան իմ Լաբան եղբօրս մօտը. Եւ անոր քովը տաճն մը կեցիր, մինչև եղբօրդ բար-
45 կութիւնը անցնիլը. Մինչև որ եղբօրդ բարկութիւնը քեզմէ անցնի, ու քու անոր ըրածդ մոռնայ. ապա քեզ անկից բերել կուտամ. Ինչո՞ւ ձեր երկուքէն ալ մէկ օրուան մէջ զրկուիմ։

ի Հմր · 27։
ձ Հմր · 4։
ղ Հմր · 12։
ճ Հմր · 10։
յ Հմր · 4։
չ ՈՎՀ · ԺԳ · 6։

ջ ԵԲԲ · ԺՈ · 20։
ռ Ծ Օր · ԼԳ · 13 · 28։ Բ Թագ · ա · 21։
ն ԳԼ · ԽՀ · 18։
շ Բ Օր · ԼԳ · 28։
ո ԳԼ · ԲՓ · 25։ ԽԼ · 23։

ա ԳԼ · ԽԹ · 8։
բ ԳԼ · ԺԸ · 3։ Թու · ԻԳ · 9։
գ Հմր · 4։
դ ԳԼ · ԽԸ · 3, 4։ Հռովմ · ԺՈ · 29։

ե ԵԲԲ · ԺԸ · 17։
զ ԳԼ · ԻԼ · 26։
է ԳԼ · ԻԼ · 33։
ը Բ Թագ · Ը · 14։ Հմր · 29։
թ Հմր · 28։

ժ ԵԲԲ · ԺԸ · 17։
ի Հմր · 28։ ԵԲԲ · ԺՈ · 20։
լ ԳԼ · ԻԼ · 23։ Ընդ · 18, 19, 20։ Բ Թագ · Ը · 14։

խ Գ Թագ · Ը · 20։
ծ ԳԼ · Լ · 4, 8։
կ ԳԼ · Ծ · 3, 4, 10։
հ Ընդ · 10։
ձ Սաղ · կգ · 5։
ղ ԳԼ · ԺՈ · 31։

46 Եւ Ռեբեկա ըսաւ Իսահակին, Քեռեն ազ-
ջիկներուն պատճառաւը ⁴Հոգիս զզուեր եմ.
⁵եթէ որ Յակոբ առ երկրին ազջիկներէն՝ ասանց
պէս Քեռեն ազջիկներէն կնիկ առնէ, ալ
աս կեանքս ի՞նչ պէտք է ինծի։

ԳԼ. ԻԸ

1 Խաղակ կ՚օրհնէ Յակոբը, ու զանիկա Մէսոպոտամ կը խրկէ։
6 Էսաւ, խանդելին ազջիկը իրեն կնիկ կ՚առնէ։ 10 Յակոբին
տեսիլքը Բեթէլի քովը։ 18 Բեթէլի քարը։ 20 Յակոբին ուխտը։

1 Ե՛ւ Իսահակ կանչեց Յակոբը ու ²օրհնեց
զանիկա և անոր պատուիրեց ու ըսաւ, ³քա-
2 Նանաւ ազջիկներէն կնիկ չառնես։ ⁴Ելի՛ր՝ դէպ
՚ի ⁵Մէսոպոտամ քու ⁶մօրդ հօրը Բաթուէլին
տունը գնա, և անկից քու ⁷մօրդ եղբօրը
3 Լաբանին ազջիկներէն քեզի կնիկ առ. ⁸Ու
Ամենակարող Աստուած քեզ օրհնէ, ու քեզ
աճեցնէ, և քեզ չատցնէ. ու չատ ժողո-
4 վուրդներու հայր ըլլաս։ Եւ քեզի ⁹Աբրահա-
մին օրհնութիւնը տայ, քեզի ու քեզի հետ
քու սերունդիդ. որպէս զի ժառանգես ¹⁰քու
պանդխտացած երկիրդ՝ որ Աստուած Ա՛-
5 բրահամին տուաւ։ Եւ Իսահակ խրկեց Յակո-
բը, և անիկա գնաց դէպ ՚ի Մէսոպոտամ Աս-
րի Բաթուէլի որդւոյն Լաբանին, որ Յակոբին
ու Էսաւին մօրը Ռեբեկային եղբայրն էր։
6 Եւ Էսաւ տեսնելով որ Իսահակ օրհնեց
Յակոբը, ու խրկեց զանիկա դէպ ՚ի Մէսո-
գեա՝ անկից իրեն կնիկ առնելու համար, և
որ զանիկա օրհնած ատենը պատուիրեց
անոր՝ ըսելով, Քանանու ազջիկներէն քեզի
7 կնիկ չառնես, Եւ որ Յակոբ հնազանդեցաւ
իր հօրը ու իր մօրը ու Մէսոպոտամ գնաց.
8 Նաև Էսաւ տեսնելով ¹¹որ Քանանու ազջիկ-
9 ները իր հօրը Իսահակին հաճելի չէն, Ան-
ատենը Էսաւ Իսմայէլին գնաց, և իր ¹²Նէ-
վայոթին՝ ՚ի զատ՝ Աբրահամին որդւոյն Ի-
սմայէլին ազջիկը ¹³Մահաղաթը Նեբայոթին քոյրը ¹⁴Մասէլե-
թը իրեն կնիկ առաւ։
10 Եւ Յակոբ ¹⁵Բեերսաբէէն ելաւ ու գնաց ՚ի
11 ¹⁶Խառան գնաց. Եւ տեղ մը հասաւ ու գի-
շերը հոն մնաց, որովհետև արեւը մտած
էր. և ան տեղի քարերէն առաւ ու իր գըլ-
խուն տակը դրաւ, և ան տեղը պառկեցաւ։
12 Ու ¹⁷երազ մը տեսաւ, և ահա սանդուխ մը
երկրի վրայ դրուած էր, որուն գլուխը եր-
կինքը կը հասնէր, և ¹⁸ահա Աստուծոյ հրեշ-
13 տակները անկից կ՚ելլէին ու կ՚իջնէին։ ¹⁹Ու

ահա Տէրը կայնեցաւ անոր վրայ, ու ըսաւ,
²⁰Ես եմ Եհովան՝ քու հօրդ Աբրահամին Աս-
տուածը ու Իսահակին Աստուածը. ²¹ան եր-
կիրը՝ որուն վրայ դուն կը պառկիս, քեզի
14 ու քու սերունդիդ պիտի տամ։ Եւ ²²քու սե-
րունդդ երկրի աւազին չափ պիտի ըլ-
լայ, ու ²³դէպ ՚ի արեւմուտք ու արեւելք, և
դէպ ՚ի հիւսիս ու հարաւ պիտի տարա-
ծուիս. ու ²⁴երկրի բոլոր ազգերը քեզմով
15 ու քու սերունդովդ պիտի օրհնուին։ Եւ
ահա ես քեզի հետ եմ, ու ²⁵ամէն ուր որ
երթաս՝ քեզ պիտի պահեմ, ու ²⁶քեզ աս
երկիրը պիտի դարձընեմ. քանզի ²⁷մինչև որ
իմ քեզի ըրածս չընեմ, ²⁸քեզ պիտի չթո-
16 ղում։ Եւ Յակոբ արթընցաւ իր քունէն ու
ըսաւ, Իրաւցընէ Տէրը ²⁹աս տեղ է եղեր,
17 ու ես չգիտցայ։ Եւ վախցաւ ու ըսաւ, Ինչ
ահաւոր է աս տեղը. աս ուրիշ բան չէ՝ բայց
միայն Աստուծոյ տունը, ու աս է երկինքի դո-
18 ռը։ Եւ Յակոբ առաւօտուն կանուխ եղաւ,
ու իր գլխուն տակը դրած քարը առաւ, և
³⁰զանիկա արձան կանգնեց ³¹ու անոր գլուխը
19 եղ թափեց. Եւ ³²ան տեղին անունը ³³Բեթէլ
դրաւ. բայց առաջ ան քաղաքին անունը
20 Լուզ էր։ Եւ ³⁴Յակոբ ուխտ ըրաւ ու ըսաւ,
Թէ որ ³⁵Աստուած ինծի հետ ըլլայ, ու ան
երթալու ճամբուս մէջը զիս պահէ, և ինծի
³⁶ուտելու հաց ու հագնելու հանդերձ տայ,
21 Եւ ³⁷ես հօրս տունը խաղաղութեամբ դա-
22 ռնամ, ³⁸Տէրը ինծի Աստուած ըլլայ. Եւ ան
քարը որն որ ես արձան կանգնեցի, ³⁹Աստու-
ծոյ տունը ըլլայ. ⁴⁰և ան ամէնէն որ ինծի
տաս, քեզի տասանորդ տամ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Յակոբ խառանի ջրհորը կը հասնի. 9 Ռաքելին հետ ճանչ-
ցութիւն կ՚ընէ։ 13 Լաբան զանիկա իր տունը կ՚ընդունի։ 18
Յակոբ Ռաքելին համար խօսք կը կապէ։ 23 Խաբեութեամբ
Լիան անոր կը տրուի։ 28 Յակոբ Ռաքելն ալ իրեն կնիկ
կ՚առնէ, ու անոր համար էօթը տարի ալ կը ծառայէ։ 31
Լիան կը ծնանի Ռուբէնը, 33 Շմաւոնը, 34 Ղեւին, 35 ու
Յուդան։

1 Եւ Յակոբ †ճամբայ ելաւ՝ ‡ու արեւելեան
2 ժողովուրդը՝ երկիրը եկաւ։ Եւ նայեցաւ ու
ահա դաշտին մէջ հոր մը կար, և ահա հոն
անոր քովը երեք հօտ ոչխարներու կը պառկէր
էր. քանզի ան հորէն կը խմցընէին հօտե-
3 րը. ու հորին բերանը մեծ քար մը կար. Եւ
բոլոր հօտերը հոն կը ժողվուէին. ու հով-

† Գէ. խգ. 33։ խը. 8։
ա Գէ. խե. 3։
—
բ Գէ. խէ. 33։
գ Գէ. խգ. 3։
դ Ովս. ժբ. 12։
ե Գէ. խէ. 20։
զ Գէ. խը. 23։
է Գէ. խգ. 29։
ը Գէ. ժէ. 1. 6։
թ Գէ. ժբ. 2։
ժ Գէ. ժէ. 8։
ի Գէ. խգ. 5։ խգ. 33։
լ Գէ. խէ. 13։
խ Գէ. լգ. 3։
ծ Ովս. ժբ. 12։
կ Գաս. է. 2։
հ Գէ. խա. 1։ Յոբ. լգ. 15։
ձ Յոէլ. ա. 51։ Եբր. ա. 14։
ղ Գէ. լե. 1։ խը. 3։
ճ Գէ. լգ. 24։
մ Գէ. ժգ. 15։ լե. 12։
յ Գէ. ժգ. 16։
ն Գէ. ժգ. 14։ բ Օր. ժբ. 20։
շ Գէ. ժբ. 3։ ժը. 18։ խը. 18։ խգ. 4։
ո Տես Տիմ. 20. 21։ Գէ. խգ. 24։ լա. 3։
չ Գէ. խը. 16։ Սաղ. Ճխա. 5. 7. 8։
պ Գէ. լե. 6։
ջ Թագ. խգ. 19։
ռ Բ Օր. խը. 6։ Յես. ա. 5։ գ Թագ. բ. 57։ Եբր. ժգ. 5։
ս Եզր. գ. 5։ Յես. ե. 15։
վ Գէ. լա. 13։ 45։ լե. 14։
տ Ղե. բ. 10. 11. 12։ Թագ. է. 1։
ր Գաս. ա. 25. 26։
ց Ովս. գ. 13։
ւ Աչխէնազ Աստուծոյ տունը։
փ Գէ. լա. 13։ Գաս. ժա. 30։ բ Թագ. ժէ. 8։
ք Էսթ. 15։
և ա Տիմ. գ. 8։
օ Գաս. ժա. 31։ բ Թագ. ժԲ. 24. 30։
ֆ Բ Օր. խգ. 17։
ա Թագ. ժէ. 8։
գ Թագ. է. 17։
բ Գէ. լէ. 7. 14։
գ Ղե. խէ. 30։
—
դ Եբր. ապակը վեր-ցուց։
ե Թագ. խգ. 7։ Ովս. ժբ. 12։
զ Եբր. արեւելքի որդւոց

Հորին բերնէն քարը մէկդի կը գլորցնէին
ու հօտերը կը խմցընէին, և քարը նորէն իր
4 տեղը Հորին բերանը կը դնէին։ Եւ Յակոբ
բաւ անոնց, Ով եղբայրներս, ուսկի՞ էք
դուք. և անոնք ըսին, Մենք Խառանէն ենք։
5 Ու բաւ անոնց, Նաքովրին որդին Լաբանը
կը ճանչնա՞ք. և անոնք ըսին, Կը ճանչնանք։
6 Եւ բաւ անոնց, Ողջ առո՞ղջ է. և անոնք
ըսին, Ողջ է, և ահա անոր Ռաքէլ աղջիկը
7 ոչխարներուն հետ կու գայ։ Եւ անիկա բաւ,
Ահա տակաւին *ցերեկուան ըլլալու չատ ատեն
կայ,՚ և հօտերուն ժողվուելու ատենը չէ. ոչ-
խարները խմցուցէք ու գացէք արածեցէք։
8 Եւ անոնք ըսին, Մենք չենք կրնար, մինչև
որ բոլոր հօտերը մէկտեղ չժողվուին. ու
ետքը Հորին բերնին քարը մէկդի գլորցնեն,
9 անասունը ոչխարները կը խմցընենք։ Եւ երբ-
որ տակաւին անոնց հետ կը խօսէր, †Ռա-
քէլ իր հօրը ոչխարներուն հետ եկաւ. վասն
10 զի անիկա էր անոնց հովիւը։ Ու եղաւ որ
երբ Յակոբ իր մօրեղբօրը Լաբանին Ռաքէլ
աղջիկը, ու իր մօրեղբօրը Լաբանին ոչխար-
ները տեսաւ, անասունը Յակոբ մօտեցաւ, և
‡քարը Հորին բերնէն գլորեց, ու իր մօրեղ-
11 բօրը Լաբանին ոչխարները խմցուց։ Եւ Յա-
կոբ †համբուրեց Ռաքէլը, ու ձայնը վերցը-
12 նելով լացաւ։ Եւ Յակոբ պատմեց Ռաքէլին
հէք ինքը անոր հօրը †ազգականը ու Ռե-
բեկային որդին է. †ան ալ վազեց ու իր հօրը
13 պատմեց։ Ու երբոր Լաբան իր քրոջը որ-
դւոյն Յակոբին լսեցաւ †զանիկա դի-
մաւորելու վազեց, և գրկեց ու համբուրեց
զանիկա ու իր տունը տարաւ. և անիկա
14 պատմեց Լաբանին՝ բոլոր ատ բաները։ Եւ Լա-
բան բաւ անոր, †Իրաւցընէ դուն իմ ոսկորս
ու մարմինս ես. և անոր հետ լման ամիս մը
կեցաւ։
15 Եւ Լաբան բաւ Յակոբին, Դուն իմ եղ-
բայրս ըլլալուդ համար ինծի ձրի՞ պիտի ծա-
ռայես. բակ ինծի՝ ի՞նչ ըլլայ քու վարձքդ։
16 Եւ Լաբան երկու աղջիկ ունէր. մեծին անունը
17 Լիա՝ ու պզտիկին անունը Ռաքէլ էր։ Եւ
Լիային աչքերը տկար էին, բայց Ռաքէլ գեղ-
18 քով ու տեսքով գեղեցիկ էր։ Եւ Յակոբ սի-
րեց Ռաքէլը, ու բաւ, †Քու պզտիկ աղջիկա-
նովդ Ռաքէլին համար եօթը տարի քեզի
19 կը ծառայեմ։ Եւ Լաբան բաւ, Անիկա քեզի
տալը՝ ուրիշ մարդու մը տալէն աղէկ է. երթ-
20 նակէ ինծի հետ։ Եւ Յակոբ †Ռաքէլին համար
եօթը տարի ծառայեց. ու զանիկա սիրելուն
պատճառաւ երեն քանի մը օրի չափ երեւցաւ։
21 Եւ Յակոբ բաւ Լաբանին, Իմ կնիկս տուր.
քանզի օրերս լեցուած են, որ հաս անոր մտ-
22 նեմ։ Եւ Լաբան ան տեղին բոլոր մարդիկը
23 ժողվեց, ու †խնճոյք բրաւ։ Ու եղաւ որ ի-
րիկուընը իր Լիա աղջիկը առաւ և անոր բե-
24 րաւ. ու անիկա անոր մնաւ։ Եւ Լաբան իր
աղախինը Զելփան իր աղջկանը Լիային աղա-
25 խին տուաւ։ Ու երբոր առաւոտ եղաւ, ահա
անիկա Լիան էր. ու Յակոբ Լաբանին բաւ,
Ի՞նչ է ասդրուս ընծի բրածդ. ես քեզի Ռա-
քէլին համար չծառայեցի՞. ուստի ինչո՞ւ ինձ
26 խաբեցիր։ Եւ Լաբան բաւ, Մեր երկրին մէջ
ասանկ բան չըլլար, պզտիկը մեծէն առաջ
27 տալ։ †Լմընցուր ասոր հարսանեաց շաբաթը,
և ինծի եօթը տարի ալ ծառայելուդ համար՝
28 ան ալ քեզի տամ։ Եւ Յակոբ անանկ բրաւ,
ու Լիային շաբաթը լմընցուց. և Լիա իր Ռա-
29 քէլ աղջիկը անոր կնիկ ըլլալու տուաւ։ Ու
Լաբան իր բազդա աղախինը իր աղջկանը
30 Ռաքէլին աղախին տուաւ։ Եւ Յակոբ Ռաքե-
լին ալ մտաւ, ու ‖Ռաքէլը Լիային աւելի սի-
րեց. և Լիա †եօթը տարի ալ ծառայեց։
31 Եւ Տէրը երբոր ‡Լիային տեսնելի ըլլալը տե-
սաւ, *անոր արգանդը բացաւ. բայց Ռաքէլ
32 ամուլ էր։ Եւ Լիա յղացաւ ու որդի մը ծը-
նաւ, և անոր անունը ‡‡Ռուբէն դրաւ. քան-
զի բաւ, †Տէրը իմ տառապանքիս նայելուն
համար, ասկէ ետև էրկիս գիս պիտի սիրէ։
33 Եւ նորէն յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, ու
բաւ, Որովհետև Տէրը իմ տառելի ըլլալս
լսեց, անոր համար ինծի ա‖ս ալ տուաւ.
34 ու անոր անունը ‖Շմաւոն դրաւ։ Եւ դար-
ձեալ յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, ու բաւ,
Հիմա ա‖ս անգամին էրկիս ինծի հետ պիտի
միաւորի, քանզի երեք որդի ծնայ իրեն.
35 անոր համար անոր անունը †§Ղևի դրաւ։ Եւ
ետքէն ալ յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, և
բաւ, Ա‖ս անգամ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն.
անոր համար անոր անունը †*Յուդա դրաւ.
ու դադրեցաւ ծնանելէն։

ԳԼ. Լ

1 Ռաքէլ իր ամուլ ըլլալուն համար նախանձով՝ իր քոյրը Լիային կու տայ։ 5 Բազդան կը ծնանի Դանը ու Նեփթաղիմը։ 9 Լիան ալ իր Զելփա աղախինը կու տայ Յակոբին, որ Գադը և Ասերը կը ծնանի։ 14 Ռուբէնին գտած մանդրագոյնները։ 17 Լիա կը ծնանի Իսաքարը, Զաբուղոնը և Դինան։ 22 Ռաքէլ կը ծնանի Յովսեփը։ 25 Յակոբ իր հայրենիքը դառնալ կ՚ուզէ։ 27 Լաբան նորէն խօսք կապելով զանիկա քովը կը պահէ։ 37 Յակոբին հնարքը ու անով իր հարստանալը։

1 Եւ երբ Ռաքէլ տեսաւ որ ինքը Յակոբին

---

† Գլ. խգ. 27։ • Եբր. օրը մեծ է։ ‡ Ել. բ. 16։ † Ել. բ. 17։ ‖ Գլ. լգ. 4։ խե. 14. 15։ ‖ Գլ. ժգ. 8։ ժգ. 14. 16։ † Եբր. եղբայրը՝ ‖ Գլ. խգ. 28։ ‖ Գլ. խգ. 29։ ‖ Գլ. բ. 23։ Դատ. ի. 2։ բ Թագ. է. 1։ ‖ ժի. 12. 13։ † Գլ. լա. 41։ բ Թագ. գ. 14։ † Գլ. լ. 26։ Ովս. ժբ. 12։ ‖ Դատ. ժէ. 1։ † Դատ. ժգ. 10։ Յովհ. բ. 1. 2։ † Դատ. ժգ. 12։ ‖ Հմի. 20։ բ Օր. իա. 15։ † Գլ. լ. 26։ լա. 41։ Ովս. ժբ. 12։ ‖ Սալ. Ճիէ. 5։ † Գլ. Լ. 1։ ‖ Այսինքն՝ ահա որդի։ † Ել. գ. 7։ գ. 31։ բ Օր. իգ. 7։ Սալ. իէ. 18։ Ճգ. 44։ ‖ Այսինքն՝ լսելը։ † Տես Թուոց. ժբ. 2. 4։ ‖ Այսինքն՝ ահա որդի։ † Մատ. ա. 2։ § Այսինքն՝ միաւորութիւն։ ‖ Այսինքն՝ գոհութիւն։ ‖ Գլ. իթ. 31։

ը֊ամբիծ չծնաւ, Յակոբ ե֊իր քրոջը նախանձե֊
ցաւ, ու Յակոբին ըսաւ, Ինծի զաւակներ
2 տուր, Էհմէ ոչ՝ կը մեռնիմ։ Եւ Յակոբին բար֊
կութիւնը բորբոքեցաւ Յակոբին դէմ, ու
ըսաւ, Միթէ Ես Աստուծոյ տե՛ղն եմ, որ
3 արգանդի պտուղը քեզմէ արգիլեց։ Եւ անդ֊
կա ըսաւ, Ահա իմ աղախինս Բաղդա, անոր
մտիր. նա անիկա իմ ծունկերուս վրայ ծնա֊
4 նի, և ես ալ անկէ որդիներ առնեմ։ Ու իր
Բաղդա աղախինը անոր տվին կնութեան առաւ,
5 և Յակոբ անոր մտաւ։ Ու Բաղդա յղացաւ
6 ու Յակոբին որդի մը ծնաւ։ Եւ Յակէլ
ըսաւ, Աստուած ինծի դատաստան ըրաւ, ու
իմ ձայնս ալ լսեց և ինծի որդի մը տուաւ.
7 անոր համար անուն Դան դրաւ։ Եւ
Յակէլին աղախինը Բաղդա դարձեալ յղա֊
ցաւ ու Յակոբին երկրորդ որդի մը ծնաւ։
8 Եւ Յակէլ ըսաւ, Իմ քրոջս հետ մեծ ըմբշա֊
մարտութիւններով մարտնչեցայ և յաղթեցի. ու
անոր անունը Նեփթաղիմ դրաւ։
9 Երբոր Լիա տեսաւ որ ինքը ծնանելէն դա֊
դարեցաւ, իր աղախինը Զելփան առաւ ու
10 Յակոբին կնիկ ըլլալու տուաւ զանիկա։ Եւ
Լիային աղախինը Զելփա Յակոբին որդի մը
11 ծնաւ։ Եւ Լիա ըսաւ, Բաղդս յաջողեցաւ.
12 ու անոր անունը Գադ դրաւ։ Եւ Լիային
աղախինը Զելփա երկրորդ որդի մը ծնաւ
13 Յակոբին։ Եւ Լիա ըսաւ, Երանելի եմ ես.
քանզի աղջիկները ինծի երանի պիտի ըսեն.
ու անոր անունը Ասեր դրաւ։
14 Եւ Ռաբէն գնաց ցորենի հնձոց օրերը ու
արտին մէջ մանդրագորներ գտաւ, ու իր մօ֊
րը Լիային բերաւ. ու Ռաքէլ ըսաւ Լիային,
Խնդրեմ՝ տուր ինծի որդւոյդ մանդրագոր֊
15 ներէն։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Միթէ քիչ
առնելդ քի՞չ եկաւ որ իմ որդւոյս մանդրա֊
գորներն ալ պիտի առնես. և Ռաքէլ ըսաւ,
Ուստի քու որդւոյդ մանդրագորներուն համար
16 առ գիշեր քեզի հետ պառկի։ Եւ երեկոյեն
երբոր Յակոբ գաշտէն կու գար, Լիա դիմա֊
դիմաւորելու ելաւ, ու ըսաւ, Ինծի պիտի
մտնես. քանզի իրաւցնէ վարձքով առի քեզ
իմ որդւոյս մանդրագորներովը. և ան գիշերը
17 անոր հետ պառկեցաւ։ Եւ Աստուած լսեց
Լիային. ու յղացաւ ու Յակոբին հինգերորդ
18 որդի ծնաւ։ Եւ Լիա ըսաւ, Աստուած ինծի
վարձք տուաւ, որովհետև աղախինս իմ եր֊
կանս տուի. և անոր անունը Իսաքար դր֊
19 րաւ։ Եւ Լիա նորէն յղացաւ ու Յակոբին
20 վեցերորդ որդի ծնաւ։ Եւ Լիա ըսաւ, Աս֊
ուած ինծի բարի պարգև մը պարգևեց.
այս անգամն էրիկս ինծի հետ պիտի բնակի,
որովհետև իրեն վեց որդի ծնայ. ու անոր
21 անունը Զաբուղոն դրաւ։ Եւ անկէ ետև
աղջիկ մը ծնաւ, ու անոր անունը Դինա
դրաւ։
22 Եւ Աստուած յիշեց Ռաքէլը, ու Աս֊
տուած լսեց անոր և նորոր արգանդը բա֊
23 ցաւ. Ու յղացաւ ու որդի մը ծնաւ. և ըսաւ,
24 Աստուած իմ նախատինքս վերցուց. Եւ անոր
անունը Յովսէփ դրաւ, ու ըսաւ, Տէրը
ինծի ուրիշ որդի մըն ալ պիտի աւելցնէ։
25 Ու եղաւ որ երբ Ռաքէլ Յովսէփը ծնաւ,
Յակոբ ըսաւ Լաբանին, Թող տուր գնամ որ
26 իմ տեղս ու իմ երկիրս երթամ. Իմ կիներս
ու ազատներս՝ որոնց համար քեզի ծառայե֊
ցի, տուր ինծի որ երթամ. քանզի դուն
27 ըրած ծառայութիւնս դուն գիտես։ Եւ Լա֊
բան ըսաւ անոր, Թէ որ քու աչքիդ շնորհք
գտայ՝ կաղաչեմ քեզի, կեցիր. հանդի֊
պեցայ՝ որ Տէրը քեզի համար իս օրհնեց։
28 Եւ ըսաւ, Ըրած վարձքդ ինծի իմացուր, ու
29 պիտի վճարեմ։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Դուն
գիտես որ ես քեզի ծառայեցի քեզի, ու
30 քու անասուններդ ինչպէս էին իմ քովս. Ին֊
չու որ իմ գալէս առաջ քիչ էր քու ունե֊
ցածդ և վիսաւ չաւոցաւ, ու Տէրը քեզ օրհ֊
նեց իմ ոտքերս. և հիմա ես ալ՝ իմ տան
31 համար ե՞րբ պիտի աշխատիմ։ Ու անիկա
ըսաւ, Քեզի ի՞նչ տամ։ Եւ Յակոբ ըսաւ,
Ինծի բան մը մի տար. Թէ որ այս բանը ինծի
ընես, նորէն քու հօտերդ կ՚արածեմ և
32 կը պահեմ. Այսօր քու բոլոր հօտերուդ միջէն
անցնեմ, անկից ամէն պիտակ ու խայտախարիւ
ոչխարը, և ամէն սև ոչխարը ու խայտախա֊
րիւ և պիտակ այծերը զատեմ, ու՝ իմ վարձ֊
33 քս անոնք ըլլան։ Եւ ետքս ինծի եաւ՝ իմ ար֊
դարութիւնս քու առջեւդ պիտի յայտնուի,
երբոր իմ վարձքիս հոդ տանիս. իմ քովս
գտնուած ամէն պիտակ ու խայտախարիւ չը֊
զած այծ ու սև չգած ոչխար գողցած
34 սեպուի։ Եւ Լաբան ըսաւ, Թող քու ըսածիդ
35 պէս ըլլայ։ Ու ան օրը զատեց բոզբոխայտ
ու խայտախարիւ նոխազները, և բոլոր պիտակ
ու խայտախարիւ էգ այծերը, և ամէն ճերմակ
ունեցողը, ու բոլոր սև ոչխարները, և իր
36 որդիներուն ձեռքը տուաւ. Եւ իր ու Յակո֊
բին միջտեղը երեք օրուան ճամբայի միջոց
դրաւ. և Յակոբ Լաբանին մնացած հօտերը
կ՚արածէր։

ա Գէն. լէ. 11։
բ Յակ. ի. 2։
գ Գէն. ժգ. 2։ ա Թագ. ա. 5։
դ Գէն. ժգ. 2։
ե Գէն. ծ. 23։ Յակ. գ. 12։
զ Գէն. ժգ. 2։
է Գէն. ժգ. 3։ լէ. 22։
ը Սաղ. լէ. 24։ Ես. 1։ Ոզբ. գ. 59։
թ Ածխ. գաւազ։
ժ Ա Տար. գ. 13։
ի Ածխ. ըմբշամարտութիւն։
լ Հմր. 4։
խ Եւս. կե. 11։
ծ Ածխ. բազդ։
կ Սաղ. լէ. 24։ Ես. 1։ Ոզբ. գ. 59։
հ Ածխ. գաւազ։
ձ Ածխ. երանելի։
ղ Գէն. լե. 30։
մ Թագ. ժգ. 9։ 13։
յ Ածխ. վարձք։
ն Ածխ. բնակութիւն։
շ Ածխ. պաղ։
ո Ածխ. լա. 28։ Դատ. ա. 48։
պ Ածխ. երանելի։
ռ Գէն. լե. 30։
ս Գէն. խէ. 31։
վ Թագ. ա. 6։ Եսա. գ. 1։ Դատ. ա. 25։
տ Ածխ. պիտակ ա. տեսակ։
ր Գէն. լե. 17։
ց Գէն. ը. 1։ ա Թագ. ա. 19։
ւ Գէն. խգ. 54. 56։
փ Գէն. ժբ. 33։ լա. 55։
ք Գէն. խէ. 20. 30։
օ Գէն. լէ. 3. 5։
ֆ Եբր. հնոյեցի
և Տես գէն. խգ. 24։
֊ Գէն. խէ. 15։
՝ Գէն. լա. 6. 38. 39. 40։ Ա Տար. խգ. 45։ Տիտ. բ. 10։
՞ Հմր. 43։
՟ ա Տիմ. է. 8։
՛ Գէն. լա. 8։
՚ Սաղ. լէ. 6։
ՙ Եբր. վազուան որը

37 Ու ՙՅակոբ իրեն գալար կաղամախի և նուշի ու սօսիի գաւազաններ առաւ, և անոնց կեղևները մեղ մեղ հանեց, անանկ որ գաւազաններուն մէջը եղած ճերմակը կ'երևնար։
38 Եւ իր կեղևած գաւազանները ջուր խմելու աւազաններուն մէջը դրաւ, որ երբ հօտերը ջուր խմելու գան, ֆոռոլանները ոչխարներուն առջևը ըլլան, և անոնք՝ խմելու
39 եկած տեղերնին տաքնան։ Ու ոչխարները գաւազաններուն առջևը տաքնալով՝ բոլորա-
40 խայտ, պիսակ և խայտախարիւ ֆոռֆռ կը ծը-
նանէին։ Եւ Յակոբ կը զատէր գառները, ու հօտերուն երեսը Լաբանին հօտերուն մէջ եղած բոլորախայտ ու ամէն սև ոչխարները կը դարձնէր. և իր հօտերը զատ դրաւ, ու զանոնք Լաբանին հօտերուն քովը չդրաւ։
41 Եւ երբոր զօրաւոր ոչխարները կը տաքնային, Յակոբ ան գաւազանները ոչխարներուն աչքին առջևը՝ աւազաններուն մէջը կը դնէր,
42 որ գաւազաններուն առջևը տաքնան։ Բայց տկար ոչխարներուն չէր դներ. այսպէս տկարները Լաբանինը՝ ու զօրաւորները Յակոբինը
43 կ'ըլլային։ Եւ մարդը ՚հետզհետէ հարստացաւ, ու ՚շատ հօտեր, և ազախիններ ու ծառաներ, և ուղտեր ու էշեր ունեցաւ։

ԳԼ. ԼԱ

1 Յակոբ նեղմնալով՝ Լաբանէն գազտուկ Համբոյ կ'երթէ։ 19 Ռաքէլ իր հօրը կուռքերը կը գողնայ։ 22 Լաբան Յակոբին հասնելով՝ 26 ու եղած գոլութիւնը համար կը գանգատի։ 34 Ռաքէլ իր հօրը կուռքերը ուղտին պատառին տակը կը պահէ։ 36 Յակոբ Լաբանին դէմ կը գանգատի։ 44 Լաբանին ու Յակոբին Գալատ լեառն վրայ ըրած ուխտը։

1 Եւ լսեց Լաբանին որդւոցը զրուցածները, որ կ'ըսէին, Յակոբ մեր հօրը բոլոր ունեցածը առաւ, ու բոլոր ասՙիաքը մեր հօրը ստացուածքէն ստացաւ։
2 Եւ Յակոբ ֊Լաբանին երեսը տեսաւ, և ահա ֊իրեն ՙերկ-
3 կուան ու մէկալ օրուան պէս չէր։ Եւ Տէրը ըսաւ Յակոբին, ֊Քու հայրերուդ երկիրը ու քու ազգականներուդ դարձիր, ու ես քեզի հետ պիտի ըլլամ։
4 Եւ Յակոբ ֊հղ խրկեց, ու Ռաքէլը և Լիան դաշտը իր հօտերուն քովը կանչել տուաւ.
5 Ու բսաւ անոնց, ՙԵս ձեր հօրը երեսը կը տեսնեմ, որ իրեն երկուան ու մէկալ օրուան պէս չէ. բայց իմ հօրս Աստուածը ֊իրենի հետ
6 եղաւ։ Եւ ՙդուք գիտէք որ ես իմ բոլոր
7 զօրութեամբս ձեր հօրը ծառայեցի. իսկ ձեր հայրը իս խաբեց ու ֊իմ վարձքս ֊տասը անգամ փոխեց. բայց Աստուած ֊չլմողուց զա-
8 նիկա որ ինծի չքաւ մը ընէ։ Ան ալ ըսՙ որ անիկա այսպէս ըսէր, ՙՓուռ վարձքդ պիսակները ըլլան, անասունը բոլոր ոչխարները պիսակ կը ծնանէին. և ըսՙ որ այսպէս ըսէր, Փուռՙ վարձքդ բոլորախայտները ըլլան, անասունը բոլոր ոչխարները բոլորախայտ կը ծը-
9 նանէին։ Աստուած Հօրը հօ-
10 տերը առաւ ու ինծի տուաւ։ Եւ եղաւ որ հօտերուն չերմացած ատենը, աչքերս վերցուցի ու երազի մէջ տեսայ, և ահա հօտերուն հետ զուգաւորող նոխազները ու խոյերը՝ ամէնքն ալ խայտախարիւ, պիսակ ու դորշախայտ
11 էին։ Եւ ֊Աստուծոյ հրեշտակը ըսաւ ինծի երազի մէջ, Ով Յակոբ. ու ես ըսի,
12 Ահա հո՛ եմ։ Եւ ըսաւ, Վերս աչքերդ վերցուր, ու հօտերուն հետ զուգաւորող նոխազներուն նայէ. ամենքը խայտախարիւ, պիսակ ու դորշախայտ են. քանզի ֊Լաբանին
13 բոլոր բեզի ըրածները տեսայ։ Ես եմ Բեթէլին Աստուածը, ՙորտեղ դուն արձան օծեցիր, և հոն ինծի ուխտ ըրիր. Վերս ֊հիմի դուրս ելլէ այս երկրէն, ու քու ծննդեանդ երկիրը դարձիր։
14 Եւ Ռաքէլ ու Լիա պատասխան տուին ու ըսին անոր, ՙՅակոբին մեր հօրը տունը մեզի համար բաժին ու ժառանգութիւն կայ.
15 Մենք օտարականներ չսեպուեցա՞նք անոր. քանզի մեզ ՙծախեց, ու մեր առակն ալ բո-
16 լորովին կերաւ. Վասն զի բոլոր հարստու-
թիւնը՝ որ Աստուած մեր հօրմէն վերցուց, մերն է ու մեր զաւակներունն է. և հիմա ինչ որ Աստուած քեզի ըսաւ, ըրէ։
17 Ուստի Յակոբ ելաւ, ու իր որդիները ու
18 կիներները ուղտերուն վրայ հեծցուց. Եւ իր բոլոր անասունները, ու իր բոլոր ստացուածքը որ ինքը ստացաւ, իր ստացած անասունները որոնք Միջագետքի մէջ ստացաւ, ճամբայ հանեց գնանալու երկիրը գէպ ի իր
19 հայրը Իսահակ հօրը երթալու։ Եւ Լաբան իր խաչինքը ասպակուր ընելու գացեր էր. ու Ռաքէլ իր հօրը ֊*կուռքերը գողցաւ։ Եւ Յակոբ
20 գէլ իր հօրը †Լաբանէն գազտուկ փախաւ՝. քանի որ իր փախչիլը չգիտցուց անոր։ Այսպէս անիկա իր բոլոր ունեցածովը փախաւ, ու
21 եղաւ ու Գետէն անցաւ, և ֊իր երեսը դէպ ի Գաղաատ լեռը չիտկեց։
22 Ու երրորդ օրը Յակոբին փախչիլը Լաբա-
23 նին պատմուեցաւ։ Եւ անիկա ֊իր եղբայրները հետը առնելով, անոր ետևէն հօթը օրուան ճամբայ գնաց, ու անոր հասաւ Գաղաադ լեռը։
24 Եւ Աստուած ՙգիշերուան երազի

* Տես գլ. լա. 9—12։ ֊ Հմմ. 30։ ֊֊ Գլ. ժգ. 2։ իգ. 35։ իգ. 13, 14։ — ֊֊֊ Սաղ. խթ. 16։ ֊֊֊֊ Գլ. գ. 5։ ֊֊֊֊֊ Բ Օր. իբ. 54։ ֊֊֊֊֊֊ ա Թագ. ԺԹ. 7։ ֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. իբ. 15, 20, 21։ լբ. 9։ ֊֊֊֊֊֊֊֊ Հմմ. 2։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Հմմ. 3։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Հմմ. 38, 39, 40, 41։ Գլ. լ. 29։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Հմմ. 41։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Ելս. ժգ. 22։ Ղեւ. եմ. գ. 12։ Յոր. ԺԹ. 3։ Ջ ապ. ը. 23։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. լ. 6։ Սաղ. ՃԶ, 14։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. լ. 32։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Հմմ. 1, 16։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. խը. 16։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Եւ. գ. 7։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. իբ. 18, 19, 20։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Հմմ. 3։ Գլ. լբ. 9։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. բ. 24։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. խգ. 28։ գ Թագ. ԺԲ. 17։ Դատ. Ժէ. 5։ ա Թագ. ԺԹ. 13։ Ովս. գ. 4։ Գլ. լէ. 2։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Եբր. թերտիթիները։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Եբր. Լաբանին սիրտը գողցաւ։ ֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊֊ Գլ. խգ. 28։ գ Թագ. ԺԲ. 17։ Դատ. Ժէ. 5։ ա Թագ. ԺԹ. 13։ Գլ. ժգ. 8։ Գլ. ի. 3։ Յոբ. լգ. 15։ Մատ. ա. 20։

մէջ Աստի Լաբանին եկաւ ու բաւ անոր,
Զգոյշ կեցիր որ Յակոբին աղէկ կամ դէշ
25 չըրուցես։ Ուստի Լաբան հասաւ Յակոբին. և
Յակոբ իր վրանը լեռը կանգներ էր. ու Լաբան
իր եղբայրներուն հետ Գաղաադ լեռը էնաւ։
26 Եւ Լաբան բաւ Յակոբին, Ի՞նչ է աս որ
ըրած որ ինծի գաղտուկ վախար, և մէմ
աղջիկներս սրով առնուած գերիներու պէս
27 վարեցիր։ Ինչո՞ւ փախչելդ գաղտուկ պահե-
ցիր և ինծի մէմ փախար, ու ինծի չմնացու-
ցիր, որ ես քեզ ուրախութեամբ ու երգե-
28 րով, թմբուկներով ու քնարներով ճրկէի։ Եւ
չթողուցիր զիս որ իմ որդիներս ու աղջիկ-
ներս համբուրէի. Էհմա աս բանը անմտու-
29 թեամբ ըրիր։ Ձեռի չարիք ընելու զօրութիւն
ունէմ ձեռքս մէջը, բայց Ձեր Հօրը Աս-
տուածը Երէկ գիշեր ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով,
Զգոյշ կեցիր որ Յակոբին աղէկ կամ դէշ չը-
30 րուցես։ Եւ հիմա՝ թէպէտև քու հօրդ տա-
նը չատ փափաքելուդ համար գացիր, բայց
31 ինչո՞ւ Իմ աստուածներս գողցար։ Եւ Յա-
կոբ պատասխան տուաւ ու բաւ Լաբանին,
Զի ես կ՚երկնչէի պատճառը ա՛ն էր որ վախցայ,
քանզի ըսի, Զրկայ որ քու աղջիկներդ բըռ-
32 նաւթեամբ ինծմէ առնես. Բայց քու աստուած-
ներդ որուն քովը որ գանես, Թող անիկա
չապրի. մեր եղբայրներուն առջևը քննէ ո-
նայէ, թէ որ իմ քովս քու մէկ բանդ գտնէս՝
առ. քանզի Յակոբ չէր գիտեր որ Ռաքէլ
33 գողցեր էր զանոնք։ Եւ Լաբան Յակոբին
վրանը ու Լիային վրանը և երկու աղախին-
ներուն վրանը մտաւ, բայց չգտաւ. ետքը
Լիային վրանէն ելաւ, ու Ռաքելին վրանը
34 մտաւ։ Եւ Ռաքէլ առաւ կուռքերը, ու զա-
նոնք ուղտի պատատին մէջը դրաւ, ու վը-
րան նստաւ. և Լաբան բոլոր վրանը փնտռեց,
35 բայց չգտաւ։ Եւ անիկա իր Հօրը բաւ, Իմ
տիրոջս աչքերուն ծանր չերևնայ, որ ես քու
առջևդ չեմ կրնար ոտք ելլել. քանզի կա-
նանց սովորութեանը մէջն եմ։ Այսպէս փնը-
տռեց, բայց կուռքերը չգտաւ։
36 Եւ Յակոբ բարկացաւ ու Լաբանին հետ
կռվեցաւ. և Յակոբ պատասխան տուաւ ու
բաւ Լաբանին, Ի՞նչ է իմ յանցանքս, Ի՞նչ
է իմ մեղքս, որ տաքութիւնով հետևիս ելա-
37 կար։ Որովհետև իմ բոլոր կարասիքս խառ-
նեցիր, քու տանդ ամէն կարասիքէն ինչ որ
գտար, հոս իմ եղբայրներուս ու քու եղ-
բայրներուդ առջևը դիր, որ երկուքնուս մէջ-
38 տեղը դատաստան կարնեն։ Լման քսան տարի
է որ քեզի հետ եմ. ոչխարներդ ու այծերդ

ձագ չձգեցին, և քու հօտիդ խոյերը չկերայ,
39 Գազանները պիտառուածը չբերի քեզի, վնա-
սը ես կը քաշէի. Ցորեկը գողցուածը ու
գիշերը գողցուածը իմ ձեռքես կը պահանջէ-
40 իր։ Այսպէս էի. ցորեկը տաքը ու գիշերը
ցուրտը կը մաշէր զիս, և աչքերէս քունս
41 կը փախչէր։ Այսպէս եղայ քսան տարի քու
տանդ մէջ. Քու երկու աղջիկներուդ հա-
մար տասնուչորս տարի ծառայեցի քեզի,
և հօտերուդ համար վեց տարի ձրի էծ-
42 ծէի, և Իմ վարձքս տասը անգամ փոխեցիր։ Թէ որ
իմ հօրս Աստուածը, Աբրահամին Աստուածը
և Իսահակին Երկիւղը ինծի հետ չըլլար,
իրաւցնէ գիս հիմա դատարկ կը ճրկէիր. Աս-
տուած իմ տառապանքս ու իմ ձեռքիս աշ-
խատութիւնը տեսաւ, ու երեկ գիշեր Ան-
43 յանդիմանեց։
Եւ Լաբան պատասխան տուաւ ու բաւ
Յակոբին, Աս աղջիկները իմ աղջիկներս են,
և աս որդիները իմ որդիներս են, և աս հօ-
տերը իմ հօտերս են, և ամէնը որ կը տես-
նես, իմս են. և Ի՞նչ ընեմ այսօր աս իմ աղ-
ջիկներուս կամ իրենց ծնած զաւակներուն։
44 Ուստի հիմա եկուր, Ես ու դուն ուխտ ընենք,
որ իմ ու քու մէջտեղ Վկայութեան համար
45 ըլլայ։ Եւ Յակոբ քար մը առաւ ու արձան
46 կանգնեց զանիկա։ Եւ Յակոբ իր եղբայրնե-
րուն բաւ, Քարեր ժողվեցէք. և անոնք
քարեր առին ու դէզ մը ըրին, և հոն դէ-
47 զին վրայ հաց կերան։ Ու Լաբան անոր անունը
Եգեկար-սահատուէմա դրաւ, բայց Յակոբ անոր
48 անունը Գաղաադ դրաւ։ Եւ Լաբան ըսաւ,
Այս դէզը իմ ու քու մէջտեղ վկայ մըն է
այսօր. անոր համար անոր անունը Գաղաադ
49 ըսուեցաւ. Եւ Մասփա ալ ըսուեցաւ. քանզի
ըսաւ, Մենք իրարմէ զատուած ատենիս,
50 իմ ու քու մէջտեղ Տէրը դիտէ։ Թէ որ իմ
աղջիկներս վշտացնես, և կամ թէ որ իմ
աղջիկներուս վրայ ուրիշ կիներ առնես, հե-
տերնիս մէկը չկայ. տես Իմ ու քու մէջտեղ
51 վկայ Աստուած է։ Եւ Լաբան ըսաւ Յակո-
բին, Ահա աս դէզը, և ահա իմ ու քու
52 մէջտեղ իմ կանգնած արձանս. Այս դէզը
վկայ՝ ու աս արձանը վկայ է, որ աս դէզին
չանցնիմ քեզի քովը, և դուն աս դէզին ու
աս արձանին չանցնիս հինծի քովը, չարիք
53 ընելու համար։ Աբրահամին Աստուածը և
Նաքովրին աստուածը, անոնց հայրերուն
աստուածը դատեր մէջը դատաւորը ըլլան։ Եւ
Յակոբ իր Հօրը Իսահակին Երկիւղովը երդ-
ում ըրաւ։

ա ԳԼ· խգ· 50։
բ ա Թագ· ւ· 2։
գ Հմր· 55։ Հռութ· ա· 9։ 14։ գ Թագ· ժԹ· 20։ Գոր· ի· 37։
դ ա Թագ· ժգ· 13։ ե Մն· ժչ· 9։
զ Հմր· 53։ ԳԼ· իե· 13։
է Հմր· 24։
ը Հմր· 19։ Դատ· ժը· 24։
թ Տես գԼ· խգ· 9։
ժ Եզ· ի· 12։ Գհ· 13։
ժԹ· 32։
ի Եզ· իբ· 10, հե։
լ Եզ· իբ· 12։
խ ԳԼ· իԹ· 27, 28։
ծ Հմր· 7։
կ Սաղ· ձիզ· 1, 2։
հ Հմր· 53։ Ես· ը· 13։
ղ Գհ· իԹ· 32։ Եզ· գ· 7։
ճ ա Մն· ժբ· 17։ Յուդ· 9։
մ ԳԼ· իզ· 28։
յ Յես· իէ· 27։
ն ԳԼ· իբ· 18։
շ Այսինքն՝ վկայութեան գեզ (Քոշտէնբէն)։
ո Այսինքն՝ վկայութեան գեզ (Ջեդրէն)։
չ Յես· իզ· 27։
պ Դատ· ժա· 39։ ա Թագ· է· 5։
ջ Այսինքն՝ դիտացող։
ռ ԳԼ· ժգ· 5։
ս Հմր· 42։
վ ԳԼ· խա· 23։

54 Եւ Յակոբ զոհեր մատուց լեռանը վրայ, ու իր եղբայրները հաց ուտելու հրաւիրեց. 55 և հաց կերան, ու գիշերը լեռը մնացին։ Եւ Լաբան առաւօտուն կանուխ եղաւ, ու իր որդիները ու իր աղջիկները համբուրեց ու օրհնեց զանոնք. և Լաբան գնաց ու իր տեղը դարձաւ։

ԳԼ. ԼԲ

1 Յակոբ Մանայիմի մէջ տեսիլք կը տեսնէ. 3 իր եղբօրը Եսաւին պատգամաւորներ կը խրկէ. 6 անոր գալուն կը վախնայ. 9 պատառելու համար կ'ապօթէ. 13 Եսաւին ընծաներ կը խրկէ. 24 Երկուքի մը հետ գօսմարտութիւն ընելով Փանուէլի մէջ, հան Իսրայէլ կը կոչուի. 31 ու իր զաւին վրայ կը կաղայ։

1 Եւ Յակոբ իր ճամբան գնաց, ու Աստուծոյ 2 հրեշտակները անոր պատահեցան։ Եւ Յակոբ երբոր տեսաւ զանոնք, ըսաւ, Ա՛ս Աստուծոյ բանակն է. և ան տեղին անունը Մանայիմ դրաւ։

3 Եւ Յակոբ իր առջևէն պատգամաւորներ խրկեց իր եղբօրը Եսաւին դէպ՚ի Սէիր երկիրը՝ Եդոմի դաշտը. 4 եւ պատուիրեց անոնց՝ ըսելով, Իմ տիրոջս Եսաւին ասանկ ըսէք, Քու ծառադ Յակոբ ասանկ կ'ըսէ, Լաբանին քովը պանդխտութիւն ըրի, ու մինչև հիմա ուշացայ. 5 Եւ ունիմ արջառներ ու էշեր, հօտեր ու ծառաներ և աղախիններ. և խրկեցի իմ տիրոջս իմացընելու, որ քու առջևդ 6 չեզ չնորհք գտնեմ։ Եւ պատգամաւորները դարձան Յակոբին ու ըսին, Քու եղբօրդ Եսաւին գացինք, ու հանիկա ալ չորս հարիւր մարդով քեզ դիմաւորելու կու գայ։

7 Եւ Յակոբ խիստ վախցաւ ու խռովեցաւ. և իր հետը եղած ժողովուրդը ու հօտերը և արջառները և ուղտերը երկու խումբի 8 բաժնեց, Ու ըսաւ, Թէ որ Եսաւ մէկ խումբին հասնի, ու ան զարնելու ըլլայ, մնացած 9 խումբը կ'ազատի։ Եւ Յակոբ ըսաւ, Ով իմ հօրս Աբրահամին Աստուածը, ու իմ հօրս Իսահակին Աստուածը, Տէր՝ որ ըսիր ինծի, Քու երկիրդ ու քու հայրենիքդ դարձիր, ու քեզի բարիք ընեմ. 10 Ես չեմ ան ամէն ողորմութիւններուն և ամէն հաւատարմութեանը, որ ցուն քու ծառայիդ ցուցիր. քանզի իմ գաւազանովս անցայ այս Յորդանանէն, և հիմա երկու խումբի տէր 11 եղայ։ Կ'ազատէ՛մ քեզի, հազատէ զիս իմ եղբօրս Եսաւին ձեռքէն. որովհետև ես անկէ կը վախնամ, որ չըլլայ թէ գայ ու զարնէ 12 զիս, մայրը տղաքներովը։ Եւ Դուն ըսիր թէ Անշուշտ քեզի բարիք պիտի ընեմ, ու քու սերունդդ ծովի աւազին չափ պիտի ընեմ, որ չաստուածնէն չհամրուիր։

13 Եւ ան գիշերը հոն կեցաւ. ու իր ձեռքը գոնուածէն իր եղբօրը Եսաւին համար 14 ընծաներ պատրաստեց, Երկու հարիւր այծ և քսան նոխազ, երկու հարիւր էգ ոչխար 15 և քսան խոյ, Երեսուն ծիծ տուող ուղտ իրենց ձագերովը, քառասուն կով ու տասը ցուլ, 16 քսան էգ էշ և տասը աւանակ։ Եւ ամէն մէկ հօտը զատ զատ իր ծառաներուն ձեռքը յանձնեց, ու ըսաւ իր ծառաներուն, Անցէք իմ առջևս անցէք, ու հօտերը իրարմէ քիչ մը հեռու թողուցէք։ 17 Եւ առջևէն գացողին պատուիրեց ըսելով, Երբոր իմ եղբայրս Եսաւ քեզի պատահի ու քեզի հարցընէ, ըսելով թէ Դուն որո՞ն ես և ո՞ւր կ'երթաս, և ասոնք առջևդ եղածները որո՞ն են. 18 Պատասխան ըսէ որ քու ծառայիդ Յակոբինն է. իմ տիրոջս Եսաւին խրկած ընծան է. և ահա ինքն ալ հետևնիս է։ 19 Եւ այսպէս երկրորդին ու երրորդին և հօտերուն հետևէն բոլոր գացողներուն պատուիրեց ըսելով, Այս խօսքին պէս պիտի խօսիք Եսաւին երբոր գտնէք. 20 Եւ ահա քու ծառադ Յակոբ ալ հետևնիս է՝ ըսէք. քանզի ըսաւ, Երեսը կը քակուցընեմ, ընծաներով անոր երեսը կը տեսնեմ, և անկէ ետքը անոր երեսը կը տեսնեմ. գուցէ 21 ինծի ընդունի։ Այսպէս ընծաները անոր առջևէն գացին, և ինքը ան գիշերը հոն մնաց 22 բանակին մէջ։ Եւ ան գիշերը երաւ, ու իր երկու կիներն ու իր երկու աղախինները ու իր տասնմէկ որդիները առաւ, և Յաբոկին անցքէն անցաւ։ 23 Եւ առաւ զանոնք ու վտակէն անցուց, և իր ունեցածը անցուց։

24 Եւ Յակոբ մինակ մնաց, ու մարդ մը կը գօսմարտէր անոր հետ մինչև արշալոյս. 25 եւ երբ տեսաւ որ իր ոյժը անոր չհասաւ, անոր զառին ամրացուցին դպաւ, և անոր հետ գօսմարտած ատենը՝ Յակոբին զառին ամրացուցին † խախտեցաւ։ Եւ Ան ըսաւ, Ձգէ՛ զիս թողուր քեզ մինչև որ լուսանայ։ Եւ Յակոբ ըսաւ, Չեմ թողուր քեզ մինչև որ ինծի օրհնես։ 27 Եւ անոնիկա ըսաւ անոր, Ի՞նչ է անունդ. ան ալ ըսաւ, Յակոբ է։ Եւ անոնիկա ըսաւ, Այլ ևս քու անունդ Յակոբ չըսուի, հապա Իսրայէլ. Քանզու որ Աստուծոյ հետ ու մարդոց հետ մարտնչեցար, և

ա Գլ. իբ. 1։
բ Գլ. ժբ. 33։ լ. 25։
գ Սաղ. զա. 11։ Եբր. ա. 14։
դ Յես. է. 14։ Սաղ. ձգ. 21։ ճիբ. 2։
ե Դատ. բ. 13։
զ Ածխածին՝ երկու բառնամներ։
է Գլ. լգ. 14, 16։
ը Գլ. լզ. 6, 7, 8։ բ Օր. բ. 5։ Յես. խդ. 4։
թ Ածառ. ժե. 1։
ի Գլ. լե. 43։
ժ Գլ. լգ. 8, 15։
ի Գլ. լգ. 1։
լ Գլ. լե. 3։
խ Գլ. լզ. 3, 13։
ծ Սաղ. ծ. 15։
կ Գլ. իբ. 13։
հ Գլ. լա. 3, 13։
ձ Գլ. իգ. 27։
ղ Յոբ. բ. 7։
ճ Սաղ. ձթ. 1, 2։
մ Ովս. ժ. 14։
յ Գլ. իբ. 13, 14, 15։
ն Գլ. իգ. 11։ Ածառ. ժբ. 16։
շ Ածառ. իա. 14։
ո բ Օր. գ. 16։
չ Ովս. ժբ. 3, 4։ Եփես. գ. 12։
պ Տես Ա՛ստ. իգ. 41։ բ Կոր. ժբ. 7։
ջ Կամ թմբկեցաւ։
ռ Տես Դատ. իգ. 28։
ս Եբր. եկաւ։
վ Ովս. ժբ. 4։
տ Գլ. լե. 10։ գ Թագ. ժէ. 34։
ր Ածառ. Աստուածոյ հետ մարտնչող։
ց Ովս. ժբ. 3, 4։
ւ Գլ. իե. 31։ իե. 33։

29 յաղթեցիր։ Եւ Յակոբ հարցուց ու ըսաւ, Շնորհք ըրէ՝ անունդ ըսէ ինձի։ Եւ անիկա
ըսաւ, [a]Ինչո՞ւ իմ անունս կը հարցընես. և
30 հոն օրհնեց զանիկա։ Եւ Յակոբ անուն տեղին
անունը [b]Փանուէլ դրաւ. քանզի [c]ըսաւ, Դէմ
առ դէմ [d]աստուած ղՔաոաւած, ու իմ անձս ողջ
մնաց։
31 Եւ փանուէլէն անցած ատեն արեգը անոր
վրայ ծագեցաւ. ու իր ազդրին վրայ կը կա-
32 զար։ Անոր համար իսրայէլի որդիքը զազրի
վրայի [e]մկրատած ջիլը՝ չեն ուտեր մինչև այս
օր. որովհետև Յակոբին զազրի [f]մկրատած ջի-
լին՝ դպաւ։

ԳԼ. ԼԳ

1 Յակոբ ու Եսաւ Մակպելա հանդիպելով իրարու տեր կը ցա-
ցընեն։ 17 Յակոբ Սոկքոթ կ'երթայ։ 18 Սալէմի մէջ գալա
մը ծախու առնելով հոն սեզան մը կը չինէ, ու զանիկա
Էլէլօհէ Իսրայէլ կ'անուանէ։

1 Եւ Յակոբ իր աչքերը վեր վերցուց ու նա-
յեցաւ, և ահա [a]Եսաւ կու գար ու անոր
հետը չորս հարիւր մարդ. և [b]ինք զաւակնե-
րը Լիային ու Բաքելին ու երկու աղախին-
2 ներուն բաժնեց։ Եւ աղախիններուն իրենց զա-
ւակներովը առջեւը դրաւ, և Լիան իր զա-
ւակներովը ետեւը, և Բաքելը ու Յովսէփը
3 [c]անոնց ետեւը։ Եւ ինքը անոնց առջեւը անցաւ,
ու մինչև իր եղբօրը մօտենալուն, [d]դիմացին
հաւասար եօթը անգամ խոնարհումին ըրաւ։
4 Ու [e]Եսաւ զանիկա դիմաւորելու վազեց ու
գրկեց զանիկա, և [f]անոր պարանոցին վրայ
5 ինկաւ ու համբուրեց զանիկա. և լացին։ Ու
Եսաւ իր աչքերը վեր վերցուց ու տեսաւ
կիներուն ու զաւակները, և ըսաւ, Քեզի
քովին ի՞նչդ են. և անիկա ըսաւ, [g]Աստու-
ծոյ քու ծառայիդ պարգեւած զաւակներն
6 են։ Աղախիններուն ազախիններն ու անոնց զա-
ւակները մօտեցան ու խոնարհումին ըրին։
7 Եւ Լիան ալ ու իր զաւակները մօտեցան ու
խոնարհումին ըրին. և ետքը Յովսէփ ու
Բաքել մօտեցան ու խոնարհումին ըրին։
8 Ու Եսաւ ըսաւ, Այս քու [h]դրոյր խումբդ ի՞նչ
պիտի ըլլայ, որուն ես պատահեցայ. և Յակոբ
ըսաւ, [i]իմ ախոյեան առջեւը չնորհք գտնելու
9 համար է։ Ու Եսաւ ըսաւ, Ես չատ ունիմ,
10 եղբայր իմ, քուկինդ քեզի ըլլայ։ Եւ Յակոբ
ըսաւ, Չէ, կ'աղաչեմ քեզի, թէ որ հիմա
քու առջեւդ շնորհք գտայ՝ իմ ձեռքէս ըն-
ծան ընդունէ. քանզի [j]քու երեսդ Աստու-
ծոյ երեսը տեսնելուս պէս տեսայ, և ինձի
11 հաճելի եղար։ Շնորհք ըրէ, քեզի բերուած [k]ըն-
ծան առ. քանզի Աստուած ողորմելի ինձի,
և քանզի [l]ես ամէն բան ունիմ. [m]և ստիպեց
12 անոր, ու ան ալ ընդունեց։ Եւ անիկա ըսաւ,
Ելլենք երթանք. ու ես քու առջեւդ կեր-
13 թամ։ Եւ Յակոբ ըսաւ անոր, Իմ տէրս գիտէ
որ զաւակները մանուկ են, ու հետս եղած
հօտերը ու արջառները ձադերով են. և թէ
որ մէկ օր մը բռնութեամբ վարեն զանոնք,
14 բոլոր հօտերը պիտի մեռնին։ Ուրեմն թող
իմ տէրս իր ծառային առջեւը անցնի. ու ես
կամաց կամաց առջեւս եղած անասուններուն
ոտքովը ու ազախիններուն ոտքովը կ'երթամ,
15 մինչև որ իմ տիրոջս [n]Սէիր հասնիմ։ Եւ Եսաւ
ըսաւ, Արդ իմ հետս եղող ժողովուրդէն քե-
զի ձգեմ. և անիկա ըսաւ, Ինչ պէտք է
16 գիտնայ իմ տիրոջս առջեւը չնորհք գտնեմ։
Այսպէս Եսաւ այն օրը իր ճամբան դարձաւ
դէպ ի Սէիր։
17 Եւ Յակոբ [o]Սոկքոթի չուեց, ու իրեն տուն
մը չինեց և իր հօտերուն փարախներ չինեց.
անոր համար այն տեղին անունը [p]Սոկքոթ
18 կոչուեցաւ։ Եւ Յակոբ Միջագետքէն դարձած ատենը՝
[q]Սիւքեմացւոց [r]Սաղէմ քաղաքը եկաւ, որ
Քանանու երկրին մէջն է, և քաղաքին առ-
19 ջեւ չին բնակեցաւ։ Եւ իր վրանը կանգնած հա-
տուածը որ Սիւքեմին հօրը Եմովրին ար-
ծիւէն կապուած քը Սիւքեմին հօրը Եմովրին որ-
դիներէն ծախու առաւ [s]հարիւր կտոր ըս-
20 տակի։" Եւ հոն սեզան մը չինեց, ու [t]ան-
տունը [u]Էլէլօհէ-Իսրայէլ" դրաւ։

ԳԼ. ԼԴ

1 Դինա Սիւքեմէն կը պղծուի։ 4 Սիւքեմ կ'ազատի որ իրեն ինկ
ընտրա ան զանիկա։ 13 Յակոբին որդիքը Սիւքեմացիներուն
խրփռուելով կ'ուսմնարկեն։ 20 Եմովր և Սիւքեմ իրենց քաղ-
քացիները խրփռուելու կը համոզեն։ 25 Անոնց խրփռու-
մինեն ետքը Յակոբին որդիքը զանոնք կը ջարդեն։ 27 ու
անոնց քաղքը կը կողոպտեն։ 30 Յակոբ կը յանդիմանէ
Շմաւոնը ու Ղեւին։

1 Եւ Լիային Յակոբին ծնած աղջիկը [a]Դինա
2 ան երկրին աղջիկները [b]տեսնելու եկաւ։ Ու
ան երկրին իշխանը Խեւացի Եմովրին որդին
Սիւքեմ [c]տեսաւ զանիկա, [d]և առաւ ու պառ-
3 կեցաւ անոր հետ ու [e]պղծեց զանիկա։ Եւ
անոր հոգին Յակոբին Դինա աղջիկանը յօթե-
ցաւ. ու սիրեց աղջիկը, և աղջկան [f]քաղց-

---

a Գնաս. ԺԶ. 18։
b Այսինքն՝ Աստուծոյ երեսը։
c ԳԼ. ԺԶ. 13։ ԵԼ. իգ. 11։ ԼԳ. 20։ բ Օր. Ե. 24։ Գնաս. Զ. 22։ ԺԶ. 22։ Ես. Զ. 5։
d Կամ ամրապնդեցաւ
e Կամ ամրապնդեցին
f ԳԼ. Լբ. 6։
g ԳԼ. ԺԲ. 2։ խբ. 6։ խգ. 26։
h ԳԼ. Լբ. 28։
i ԳԼ. խե. 14։ 15։
j ԳԼ. խբ. 9։ Սաղ. ՃԺե. 3։ Ես. Բ. 18։
k ԳԼ. Լբ. 16։
l ԳԼ. Լբ. 5։
m ԳԼ. խգ. 3։ բ Թագ. զ. 13։ ԺԶ. 24։ 28, 32։ Մաս. ԺԲ. 10։
n ԵԲԲ. օբշնութիւն Նգս. Տես Գնաս. ա. 15։ ա Թագ. խե. 27։ Հ. 26։ գ Թագ. Ե. 15։
o Փկ. գ. 18։
p գ Թագ. Ե. 23։
q ԳԼ. Լբ. 3։
r ԳԼ. Լգ. 11։ խե. 25։ Հատ. Բ. 13։
s Յես. ԺԶ. 27։ Գնաս. բ. 5։ Սաղ. կ. 6։
t Այսինքն՝ փոքրախնդիր։
u Յես. խգ. 1։ Գնաս. ԼԲ. 1։
v Յովհ. գ. 25։
w ԳԼ. Լբ. 21։
x Յես. խգ. 32։ Յովհ. գ. 5։
y Կամ հարիւր գառնուկներ։
z ԳԼ. Լե. 7։
aa Այսինքն՝ Աստուած Իսրայէլի Աստուածը։
bb Տես. բ. 5։
cc ԳԼ. գ. 2։ Գնաս. ԺԶ. 1։
dd ԳԼ. Ե. 2։
ee Բ Օր. Լբ. 29։
ff Տես Ես. խ. 2։ Ոճ. բ. 14։
gg ԵԲԲ. արմին

4 բուԹեամբ խօսեցաւ։ Ու Սիւքէմ Էր Հօրը
Եմովրին դրացեց՝ ըսելով, Ա՛ս ապՂիկը ինծի
5 կնիկ առ։ Եւ Յակոբ լսեց որ անիկա իր Դի-
նա ապՂիկը պղծեց. բայց իր որդիները իր
Հօտերուն հետ դաշտն Էին, ու մինչև անոնց
դալը Յակոբ Էուն կեցաւ։
6 Եւ Սիւքեմին Հայրը Եմովր դնաց Յակո-
7 բին, որ անոր հետ խօսի։ Եւ Յակոբին որ-
դիքը լսածնուն պէս՝ դաշտէն եկան. և մար-
դիկը դժուարեցան ու Էխտաս բարկացան.
քանզի Յակոբին ապՂկանը հետ պառկելով՝
Իսրայելի մէջ անզգամութիւն բրաւ, Էոր
8 սանկ ըլլալու չէր։ Ու Եմովր խօսեցաւ անոնց
հետ ըսելով, Իմ Սիւքէմ որդւոյս Հոգին ձեր
ապՂկանը հետ սիրահարեցաւ. կ՚ազաչեմ ձե-
9 զի, զանիկա անոր կնութեան առէք, Եւ
մեզի հետ խնամութիւն ըրէք. ձեր ապՂիկ-
ները մեզի առէք ու մեր ապՂիկները ձեզի
10 առէք. Եւ մեզի հետ բնակեցէք ու Տասերը
կիրը ձեր առջեւը պիտի ըլլայ. անոր մէջ բը-
նակեցէք Էու առուտուր ըրէք, և Էանոր մէջ
11 կալուածքներ ստացէք. Ու Սիւքէմ ըսաւ
ապՂկան Հօրը ու անոր եղբայրներուն, Թող
ձեր առջեւը չնորհք գանեմ, և ինչ որ ինծի
12 ըսէք, կու տամ։ Խնդրեցէք ինծմէ խիստ չատ
Տօժիա ու ընծայ, ու ինծի ըսածնուդ պէս
պիտի տամ. միայն թէ ապՂիկը ինծի առէք՝
13 կնիկ ըլլալու համար։ Եւ Յակոբին որդիքը
Խաբէութեամբ պատասխան տուին Սիւքեմին
ու անոր Հօրը Եմովրին, ու ըսին, (քանզի
14 անիկա իրենց Դինա քոյրը պղծեց.) Եւ ըսին
անոնց, Մենք ա՛ս բանը չենք կրնար ընել,
որ մեր քոյրը անթլփատ մարդու մը տանք.
15 վասն զի նա՛ս մեզի ամօթ բան մըն է. Բայց
միայն ասով կը հաճինք ձեզի, թէ որ ձեզմէ
ամէն արուն թլփատուելով՝ մեզի պէս ըլլաք,
16 Անոնք ձեր ապՂիկները ձեզի կու տանք, և
ձեր ապՂիկները մեզի կ՚առնենք, ու ձեզի
հետ կը բնակինք, ու Ժողովուրդ
17 կ՚ըլլանք։ Բայց թէ որ մեզի մտիկ չընելով՝
չթլփատուիք, անոնք մենք մեր ապՂիկը
18 կ՚առնենք ու կ՚երթանք։ Եւ անոնց խօսքը
հաճելի եղաւ Եմովրին ու Եմովրի որդւոյն
19 Սիւքեմին։ Եւ ան պատրաստեց ա՛ս բանը ընե-
լու չուշացաւ, քանզի Յակոբին ապՂկանը սի-
րած Էր. և իր Հօրը տանը մէջ եղողնե-
րուն Համեմատ պատուականն Էր անիկա։
20 Ու Եմովր և անոր որդին Սիւքէմ իրենց
քաղաքին դուռը եկան, ու իրենց քաղաքին
21 մարդոցը հետ խօսեցան՝ ըսելով, Ա՛ս մարդի-
կը խաղաղութեամբ կը վարուին մեզի հետ.
ուստի թող Էրկրին մէջ բնակին, ու անոր
մէջ առուտուր ընեն. քանզի ահա երկիրը
ընդարձակ է անոնց առջեւը. ԷՀէ՝ անոնց ապ-
22 Ղիկները մեզի կնիկներ առնենք և մեր ապ-
Ղիկներըանոնց տանք։ Բայց ան միայն մարդիկը
մեզի հետ բնակելու, մէկ ժողովուրդ ըլլա-
լու համար միայն ա՛ս բանով կը հաճին մեզի,
որ անոնց թլփատուելուն պէս՝ մեր ամէն
23 արուն թլփատուի։ Անոնց Հօտերը ու անոնց
ստացուածքը և ամէն անասուններըմերը
չէ՞ն ըլլար. միայն թէ մենք անոնց հաճինք,
24 որ մեզի հետ բնակին։ Ու Եմովրին և անոր
որդւոյն Սիւքեմին մտիկ ըրին ան ամէնը՝
որ անոր Էքաղաքին դռնէն դուրս կ՚ելլէին.
և ամէն արու որ անոր քաղաքին դռնէն
դուրս կ՚ելլէր, թլփատուեցաւ։
25 Ու եղաւ որ երրորդ օրը երբոր անոնք ցա-
ւին մէջն Էին, Յակոբին երկու որդիքը Շմա-
ւոն ու Ղևի՝ Դինային եղբայրները՝ ամէն
մէկը իր սուրը առաւ, և Համարձակ քա-
ղաքը մտան ու սպաննեցին ամէն արուն.
26 Ու Եմովրը և անոր որդին Սիւքէմը սուրի
բերնէ անցուցին. և Սիւքեմին առնէն առին
27 Դինան ու դուրս ելան։ Եւ Յակոբին որդի-
քը սպաննուածներուն վրայ եկան, ու քա-
ղաքը կողոպտեցին իրենց քոյրը պղծելնուն
28 Համար. Անոնց Հօտերը ու անոնց արջառ-
ները ու Էշերը և քաղաքին մէջ եղածը
29 ու դաշտին մէջ եղածը առին. Եւ անոնց
բոլոր ստացուածքը ու անոնց բոլոր ապա-
ՂՔները ու կիներըգերի առին, և առնե-
30 րուն մէջ բոլոր գանուածը կողոպտեցին։ Եւ
Յակոբ ըսաւ Շմաւոնին ու Ղևիին, Ձիս ա՛ս
երկրին բնակիչացը՝ Քանանացւոց ու փերեզա-
ցւոց մէջը Էտասել բնելով՝ գիս փորձանքի
մէջ ձգեցիք. Էև ինծի հետ քիչ մարդիկ ըլ-
լալով՝ անոնք իմ վրաս պիտի Հաւաքուին
ու գիս պիտի զարնեն, և ես ու իմ տունս
31 պիտի կորսուինք։ Ու անոնք ըսին, Չապա
մեր քոյրը բոզի պէս գործածել պէ՞տք էր
անոր։

ԳԼ. ԼԸ

1 Աստուած Յակոբը Բեթէլ կը խրկէ։ 2 Յակոբ իր տունը կատարելին կը մաքրէ. 6 Բեթէլի մէջ անդան կը շինէ։ 8 Դեբորայի մահը։ 9 Աստուած Բեթէլի մէջ կ՚օրհնէ Յակոբը։ 16 Ռաթէլ Բենհամինը կը ծնանի, ու Եփրաթային ճամբան կը մեռնի։ 22 Ռուբէն Բաղտային հետ կը պառկի։ 23 Յակոբի որդիքը։ 27 Յակոբ Վէբրոն կու գայ իր Խոհակ Հօրը։ 28 Խոհակին կենացը օրերը, մահը ու թաղումը։

1 Եւ Աստուած բսաւ Յակոբին, Ելիր՝ վեր
Էդէպ՚ի Բեթէլ գնա ու հոն բնակէ, և հոն
անդան մը շինէ Աստուծոյ՝ Էորը քեզի երեւցաւ,
Էքու եղբօրդ Եսաւին երեսէն փախած առե-

Ա Գաս. ժգ. 2։
Բ ա Թագ. ժ. 27։ բ Թագ. ժգ. 22։
Գ Գէն. խԹ. 7։ բ Թագ. ժգ. 21։
Դ Յես. է. 15։ Դատ. ը. 6։
Ե բ Օր. իգ. 17։ բ Թագ. ժգ. 12։
Զ Գէն. ժգ. 9։ ը. 15։
Է Գէն. խբ. 34։
Ը Գէն. խէ. 27։
Թ Եէ. իբ. 16, 17։ բ Օր. իբ. 29։ ա Թագ. ժը. 25։
Ժ Տես բ Թագ. ժգ. 24. եւ։
Ժա Յես. է. 9։
Ժբ ա Մն. գ. 9։
Ժգ Գէն. իգ. 10։
Ժդ Գէ. իԹ. 5, 6, 7։
Ժե Եէ. է. 21։ ա Թագ. ժգ. 4։
Ժզ Եբր. գարշահառ
Ժէ Գէ. իգ. 12։
—
Ի Գէ. իբ. 19։
Իա Գէ. իբ. 13։
Իբ Գէ. իէ. 43։

2 նըզ ։ Եւ Յակոբ իր *ընտանեացը ու բոլոր
իրեն հետ եղողներուն ըսաւ , Ձեր մէջը եղող
Ⴠօտար աստուածները վերցուցէք , ու սմանք-
3 րուեցէք և հանդերձները փոխեցէք · Ու ել-
լելով դէպ՚ի Բեթէլ վեր երթանք · ու հոն
սեղան մը չինեմ Աստուծոյ , Ⴠոր իմ նեղու-
թեանս օրը ինծի լսեց , Ⴠու իմ գացած ճամ-
4 բուս մէջ ինծի հետ էր ։ Եւ իրենց ձեռքը
եղած բոլոր օտար աստուածները ու իրենց
Ⴠականջները եղած օղերը Յակոբին տուին · և
Յակոբ թաղեց զանոնք Սիւքեմի մօտ եղած
5 Ⴠբևեկնիին տակը ։ Ու ճամբայ ելան · և
իրենց բոլորտիքը եղած քաղաքներուն վրայ
ჀԱստուծոյ վախը ինկաւ , ու Յակոբին որդւոց-
6 ը եաւէն չհետևան ։ Եւ Յակոբ գնանաու
երկրին մէջ եղող Ⴠլուզ՝ այսինքն Բեթէլ եկաւ ,
ինքն ու իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդը ·
7 Եւ հոն Ⴠսեղան մը չինեց , ու ան տեղին անունը
*Էլ-Բեթէլ դրաւ · քանզի իր եղբօրը երե-
սէն փախած աստեն ჀԱստուած հոն իրեն
երևցեր էր ։
8 Եւ Ռեբեկային դայեակը Դեբօրա մեռաւ ,
ու Բեթէլին վարի կողմը կաղնիին տակը թա-
ղուեցաւ · ու անոր անունը †Ալօնպախութ
դրուեցաւ ։
9 Եւ ჀԱստուած նորէն երևցաւ Յակոբին
երրոր անիկա Մէզոպոտամէն դարձեր էր , ու
10 օրհնեց զանիկա ։ Եւ Աստուած ըսաւ անոր ,
Քու անունդ Յակոբ է · Ⴠալ մի՛ կոչուիր ալ քու
անունդ Յակոբ չըսուի , Ⴠհապա Իսրայէլ ըլ-
լայ քու անունդ · ու անոր անունը Իսրա-
11 յէլ դրաւ ։ Եւ Աստուած ըսաւ անոր , Ⴠես
Ամենակարող Աստուած եմ · աճիս ու չատ-
նաս · Ⴠբեզմէ ազգ ու ազգերու բազմութիւն
ըլլայ , և քու երանքէդ թագաւորներ ելլեն ։
12 Ու ան երկիրը Ⴠոր Աբրահամին և Իսահակին
տուի , քեզի պիտի տամ · ու քեզմէ ետքը
13 քու սերունդիդ պիտի տամ ան երկիրը ։ Եւ
Աստուած ան տեղը ուր որ անոր հետ խօ-
14 սեցաւ , Ⴠանոր քովէն վեր ելաւ ։ Ու Յակոբ
Ⴠքարէ արձան մը կանգնեց ան տեղը՝ ուր
որ Աստուած իր հետը խօսեցաւ · և անոր վը-
15 րան թափելու նուէր մատուց ու անոր վը-
րան իւղ թափեց ։ Եւ Յակոբ ան տեղին անունը
ուր որ Աստուած իր հետը խօսեցաւ , ჀԲեթէլ
դրաւ ։
16 Ու Բեթէլէն ճամբայ ելան · ու դեռ եփ-
րաթա չհասած քիչ մը ճամբայ մնացած՝ Ռա-
քէլ ծնաւ , և ծնած ատենը չատ դժուարու-
17 թիւն քաշեց ։ Ու եղաւ որ երբ իր ծնանե-
լուն չատ դժուարութիւն կը քաշէր , ծնու-
ցիչը ըսաւ անոր , Մի վախնար , քանզի հաս
18 ալ քեզի որդի է ։ Եւ եղաւ որ երբ անոր
հոգին կ՚ելլէր , (քանզի մեռաւ ,) անոր
անունը ‡Բենոնի դրաւ · բայց անոր հայրը
19 ‖Բենիամին կոչեց զանիկա ։ Եւ Ⴠռաքէլ մե-
ռաւ , ու թաղուեցաւ Ⴠեփրաթայի ճամբան՝
29 որ Բեթլէհէմ է ։ Եւ Յակոբ անոր գերեզմա-
նին վրայ արձան մը կանգնեց , որ Ⴠմինչև
այսօր Ռաքելին գերեզմանին արձանն է ։
21 Ու Իսրայէլ ճամբայ ելաւ , և իր վրանը
22 Ⴠ§Միկայել-եդերի անդիի կողմը կանգնեց ։ Ու
եղաւ որ երբոր Իսրայէլ ան երկիրը կը բը-
նակէր , Ռուբէն գնաց Ⴠու իր հօրը Բաղդա
հարճին հետ պառկեցաւ · և Իսրայէլ լսեց
ատիկա ։

Արդ Յակոբին որդիքը տասներկու էին ,
23 Լիայէն որդիքը՝ *Յակոբին անդրանիկը Ռու-
բէն , Շմաւոն , Ղեւի , Յուդա , Իսաքար ու
24 Զաբուղոն · Ռաքելին որդիքը՝ Յովսէփ ու Բե-
25 նիամին · Եւ Ռաքելին բազդա աղախինին որ-
26 դիքը՝ Դան ու Նեփթաղիմ ։ Եւ Լիայէն
Զելփա աղախինին որդիքը՝ Գադ ու Ասեր ։
Ասոնք են Յակոբին որդիքը , որոնք Մես-
գեամ մէջ ծնան անոր ։
27 Եւ Յակոբ եկաւ իր հօրը Իսահակին գէպ՚ի
ჀՄամբրէ՝ ჀԱրբայի քաղաքը՝ այսինքն Քեր-
րոն , ուր որ Աբրահամ ու Իսահակ պան-
28 դխտութեամբ բնակեցան ։ Եւ Իսահակին օրե-
29 րը հարիւր ութսուն տարի եղան ։ Եւ Իսա-
հակ ծերացած ու օրերը լեցուած՝ ատեն-
դեց հոգին ու մեռաւ , և Ⴠիր ժողովուրդին
խառնուեցաւ · ու Ⴠանոր որդիքը եսաւ ու
Յակոբ թաղեցին զանիկա ։

ԳԼ · ԼԶ

1 Եսաւին երեք կիներուը , 6 ու Սէիր լեռը երթալը ։ 9 Անոր որդիքը ։ 15 և անոնցմէ եկած իշխանները ։ 20 Սէիրի որդիքն ու իշխանները ։ 31 Եդոմի թագաւորները ։ 40 Եսաւէն եկած իշխանները ։

1 Եւ ասոնք են Եսաւին Ծնունդները՝ Ⴠոր է
2 Եդոմ ։ Ⴠ§Եսաւ իրեն կիներ առաւ Քանա-
նու աղջիկներէն , Քեւատացի Եղօնին աղջիկը

---

† ԳԼ · ԺԸ · 19 ։ Յես · խգ · 15 ։
‡ ԳԼ · լա · 19 · 34 ։ Յես · խգ · 2 · 23 ։ ա Թագ · է · 3 ։
§ Եղ · ԺԹ · 10 ։
‖ ԳԼ · լը · 7 · 24 ։ Սաղ · ՃԷ · 6 ։
* ԳԼ · խը · 20 ։ լա · 3 · 42 ։
Ⴠ Ռմթ · բ · 13 ։
Ⴠ Յես · խգ · 26 ։ Դատ · Թ · 6 ։
Ⴠ ԵԼ · ԺԸ · 16 ։ խգ · 27 ։ ԼԳ · 24 ։ բ Օր · Ժամ · 25 ։ Յես · բ · 9 ։ է · 1 ։ ա Թագ · Ժգ · 15 ։ բ Պն · Ժգ · 14 ։
Ⴠ ԳԼ · խը · 19 · 22 ։
Ⴠ Ժող · է · 4 ։
• Ⴠ§Իսրայէլին Աստուածը ։
Ⴠ ԳԼ · խը · 13 ։
Ⴠ ԳԼ · խգ · 59 ։
† Ⴠ§Իսրայէլ կռնկի սը-գայ ։
Ⴠ ԳԼ · ԺԸ · 4 ։
Ⴠ ԳԼ · ԺԷ · 5 ։
Ⴠ ԳԼ · լը · 28 ։
Ⴠ ԳԼ · ԺԷ · 1 ։ խը · 3 · 4 ։ ԵԼ · զ · 3 ։
Ⴠ ԳԼ · ԺԷ · 5 · 6 · 16 ։ խը · 3 ։ խը · 4 ։
Ⴠ ԳԼ · ԺԸ · 7 ։ Ժգ · 15 ։ խԼ · 3 · 4 ։ խը · 13 ։
Ⴠ Ⴠ§Իսրայէլ կռնկի սը-գայ ։
Ⴠ Ռմթ · բ · 6 ։
Ⴠ ա Թագ · Ժ · 2 ։ բ Թագ · Ժը · 18 ։
Ⴠ Մխ · գ · 8 ։
Ⴠ Ⴠ§Իսրայէլ հօտի աշ-մատակ ։
Ⴠ ԳԼ · խԺ · 4 ։ ա Մն · է · 1 ։ Տես գԼ · խ · 3 ։ ա Կար · է · 1 ։
Ⴠ ԳԼ · խզ · 8 ։ ԵԼ · ա · 2 ։
Ⴠ ԳԼ · ԺԳ · 18 ։ խգ · 2 · 19 ։
Ⴠ Յես · ԺԳ · 15 ։ ԺԷ · 13 ։
• ԳԼ · ԺԷ · 15 ։ խԷ · 8 ։
Ⴠ Տես գԼ · խԷ · 3 ։ խԹ · 31 ։
—
• ԳԼ · խԷ · 30 ։
Ⴠ ԳԼ · խգ · 34 ։

Ադդան, ու խնացի Սերեդծնին աղջկանը
3 Ամային աղջիկը Ողիբաման, եւ Իամայելին
4 աղջիկը՝ Նաբէօթին քոյրը Բասեմաթը։ Եւ
Ադդա ծնաւ Եսաւին՝ Եղիփազը, ու Բասե-
5 մաթ ծնաւ Ռագուէլը, եւ Ողիբամա ծնաւ
Ցեուսը ու Ցեղդոմը և Կորխը. ասոնք են
Եսաւին որդիքը որ ծնան Լրենն Քանանու
երկրին մէջ։

6 Ու Եսաւ առաւ իր կնիկները ու տղաք-
ները և աղջիկները ու իր տանը բոլոր մար-
դիկը՝ և իր հօտերը ու իր բոլոր անասուն-
ները՝ և իր բոլոր առացուածքը որ Քանանու
երկրին մէջ առացաւ, և իր եղբօրը Յակոբին
7 երեսէն գնաց. Քանզի Լրենց
առացուածքը չատ ըլլալուն համար չէին կրը-
նար միասին բնակիլ. և Լրենց հօտերուն
պատճառովը Լրենց պանդխտութեամբ երը-
8 նակած երկիրը բաւական չէր Լրենց։ Ու Եսաւ
Սէիր լեռը բնակեցաւ. Եսաւ Եդոմն է։

9 Եւ Սէիր լեռը եղող Եդոմացւոց հօրը
10 Եսաւին ծնունդները ասոնք են։ Եսաւի որ-
դւոցը անուանները ասոնք են. Եսաւին կնիկը
Ադդային որդին Եղիփազ, Եսաւին կնի-
11 կանը Բասեմաթին որդին Ռագուէլ։ Եւ Եղի-
փազին որդիքը Թեման, Օմար, Սեփով և
12 Գոթամ ու Կենէզ էին։ Եւ Թամնա Եսաւին
որդւոյն Եղիփազին հարճն էր, որ Եղիփա-
զին Ամաղէկը ծնաւ. Եսաւին կնկանը Ադ-
13 դային որդիքը ասոնք էին։ Եւ Ռագուելին
որդիքը ասոնք են. Նահաթ, Զարա, Սամմա
ու Մէզա. ասոնք էին Եսաւին կնկանը Բա-
14 սեմաթին որդիքը։ Ու Եսաւին կնկանը Սե-
բեդօնի աղջկանը Ողիբամա-
յին որդիքը ասոնք են. և ծնաւ Եսաւին՝
Ցեուսը ու Ցեղդոմը և Կորխը։

15 Եսաւի որդւոցմէ եղող իշխանները ասոնք
են. Եսաւին անդրանկանը Եղիփազին որդի-
քը՝ Թեման իշխան, Օմար իշխան, Սեփով
16 իշխան, Կենէզ իշխան, Կորխ իշխան, Գո-
թամ իշխան, Ամաղէկ իշխան. Եդոմի երկրին
մէջ Եղիփազէն եղող իշխանները ասոնք են.
17 ասոնք Ադդայի որդիքն էին։ Ու Եսաւին որ-
դւոյն Ռագուելին որդիքը ասոնք են. Նա-
հաթ իշխան, Զարա իշխան, Սամմա իշխան,
Մէզա իշխան. Եդոմի երկրին մէջ Ռագուե-
լէն եղող իշխանները ասոնք են. Եսաւին
18 կնկանը Բասեմաթին որդիքը ասոնք էին։ Ու
Եսաւին կնկանը Ողիբամայէն որդիքը ասոնք
են. Ցեուս իշխան, Ցեղդոմ իշխան, Կորխ իշ-
խան. Եսաւին կնոջմէն Ամային աղջիկը եղող
Ողիբամայէն ծնած իշխանները ասոնք էին։
19 Ասոնք են Եսաւին՝ այսինքն Եդոմին որդի-
նները, և ասոնք են անոնց իշխանները։

20 Ե- ան երկրին մէջ բնակող Քոռեացի Սե-
լրին որդիքը ասոնք են. Ղոտան և Սոբաղ
21 ու Սերեդօն և Ամա Ու Դիսօն ու Եսեր
և Դիսան. ասոնք էին Քոռեացւոց իշխանները
22 Սէիրի որդիքը եղած երկրին մէջ։ Եւ Ղո-
տանին որդիքը Քոռի ու Հեմամ էին, ու Ղո-
23 տանին քոյրը Թամնա։ Եւ Սոբաղին որդիքը
ասոնք են. Գաղուան ու Մանահաթի և Գե-
24 բաղ, Սեփով ու Օնամ։ Եւ Սերեդօնին որդի-
քը ասոնք են. Այիա ու Ամա. ասոր այն Աման
է, որ իր հօրը Սերեդօնին էշերը արածած
ատենը անապատին մէջ Լերմուկները գտաւ։
25 Եւ Ամային որդիքը ասոնք են. Դիսօն, ու
26 Ամային աղջիկը Ողիբամա։ Եւ Դիսօնին որ-
դիքը ասոնք են. Ամադան ու Եսրան և
27 Յեղրան ու Քառան։ Եսերին որդիքը ասոնք
28 են. Բաղդան ու Զաւան և Ական։ Դիսանին
29 որդիքը ասոնք են. Հուս ու Արան։ Քոռե-
ցւոց իշխանները ասոնք են. Ղոտան իշխան,
Սոբաղ իշխան, Սերեդօն իշխան, Ամա իշխան,
30 Դիսօն իշխան, Եսեր իշխան, Դիսան իշխան.
ասոնք են Քոռեացւոց իշխանները Սէիրի երկ-
րին մէջ՝ Լրենց իշխանութեանը
համեմատ։

31 Եւ ասոնք են այն թագաւորները՝ որ Ե-
դոմի երկրին մէջ թագաւորեցին, Իսրայէլի
որդւոցը վրայ թագաւոր մը թագաւորե-
32 լէն առաջ։ Եւ Բէովրի որդին Բաղա թա-
գաւորեց Եդոմի մէջ. ու անոր քաղա-
33 քին անունը Դենհաբա էր։ Եւ Բաղա մե-
ռաւ, ու անոր տեղը Բոսրացի Զարային որ-
34 դին Յոբաբ թագաւորեց։ Եւ Յոբաբ մե-
ռաւ, ու անոր տեղը Թեմանացւոց երկրէն
35 Հուսամ թագաւորեց։ Եւ Հուսամ մեռաւ,
ու անոր տեղը Բադադի որդին Ադադ թա-
գաւորեց, որ Մովաբի դաշտին մէջ Մա-
դիանացիները կոտորեց. և անոր քաղաքին
36 անունը Աւիթ էր։ Եւ Ադադ մեռաւ, ու
անոր տեղը Մասրեկացի Սամլան թագաւո-
37 րեց։ Եւ Սամլա մեռաւ, ու անոր տեղը
Գետին քովը Ռոովոթէն եղող Սաւուղը թա-
38 գաւորեց։ Եւ Սաւուղ մեռաւ, ու անոր
տեղը Աքոբորի որդին Բաաղանան թագա-
39 ւորեց։ Եւ Աքոբորի որդին Բաաղանան
մեռաւ, ու անոր տեղը Ադադ թագաւո-
րեց. և անոր քաղաքին անունը Փագով էր.
ու անոր կնկանը անունը Մեհաբեէլ էր, որ
Մէզաաբին աղջկանը Մատրեթին աղջիկն էր։

40 Եւ Լրենց տոհմերուն ու Լրենց տեղերուն
համեմատ Լրենց անուններովը՝ Եսաւէն եղած
Լշխաններուն անունները ասոնք են. Թամ-
նա իշխան, Գաղուա իշխան, Ցեթամ իշխան,
41 Ողիբամա իշխան, Էլա իշխան, Փինօն իշխան,
42 Կենէզ իշխան, Թեման իշխան, Մագդիէլ իշ-
43 խան, Մադեդիէլ իշխան, Իրամ իշխան։ Ա-

֊ Հմր. 25։
֋ Գէ. իը. 9։
֌ ա Մն. ա. 35։
֍ Գէ. ժգ. 6, 11։
֎ Գէ. ժէ. 8։ իը. 4։
֏ Հմր. 1։
ֈ ա Մն. ա. 35, եւ։
֐ Եզ. ժէ. 8, 14։
Թոս. իգ. 20։ ամթ. ժէ. 2, 3, եւ։
֑ Գէ. ժգ. 6։ բ Օր. բ. 12, 22։
֒ ա Մն. ա. 38։
֓ ա Մն. ա. 43։
֔ ա Մն. ա. 50։
֕ ա Մն. ա. 51։

անք են եղոմի իշխանները երենց բնակութեանը համեմատ՝ երենց ասացուածոյը երկրին մէջ. սա է Եսաւ եղոմացոց հայրը։

ԳԼԽ

1 Յակոբ կը բնակէր Քանանացւոց երկրին մէջ, ուր իր հայրը ապրած էր։ 2 Յակոբին պատմութիւնը հետեւեալն է։ Յովսէփ տասնեւեօթը տարեկան էր, երբոր իր եղբայրներուն հետ հօտերը կ'արածէր, և պատանիըլլալով իր հօրը կնիկներուն Բաղղային որդիներուն հետ ու Զիղպային որդիներուն հետ էր. և Յովսէփ 3 հանուց չար լուրը անոնց հօրը կը բերէր։ Եւ Իսրայէլ իր բոլոր որդիներէն աւելի կը սիրէր Յովսէփը, քանզի իր ծերութեանը որդին էր անիկա. և բազմագոյն պատմուճան մը շինեց 4 անոր։ Եւ անոր եղբայրները տեսնելով որ իրենց հայրը կը սիրէ զանիկա իր բոլոր եղբայրներէն աւելի, ատեցին զանիկա ու խաղաղութեամբ չէին կրնար խօսիլ անոր հետ։

5 Եւ Յովսէփ երազ մը տեսաւ ու իր եղբայրներուն պատմեց. և անոնք աւելի ատեցին 6 զանիկա։ Ու ըսաւ անոնց, Կ'ապաշեմ ձեզի, 7 մտիկ ըրէք սա իմ տեսած երազս. Ահա մենք գաշտին մէջ պատներ կը կապէինք, և ահա իմ պատս ելաւ ու չխտակ կանգնեցաւ. և ահա ձեր պատները անոր բոլորտիքը կայնեցան, ու 8 իմ պատիս երկրպագութիւն ըրին։ Եւ անոր եղբայրները ըսին անոր, Իրաւցնէ մեր վրայ պիտի թագաւորե՞ս, կամ իրաւցնէ մեր վրայ պիտի տիրե՞ս. և անոր երազներուն ու խօսքերուն համար աւելի ատեցին զանիկա։ Եւ 9 ուրիշ երազ մըն ալ տեսաւ, ու զանիկա իր եղբայրներուն պատմեց, ու ըսաւ, Ահա երազ մըն ալ տեսայ, և ահա արեւը ու լուսինը ու տասնմէկ աստղեր ինծի երկրպագութիւն 10 ըրին։ Եւ իր հօրը ու իր եղբայրներուն պատմեց. և իր հայրը յանդիմանեց զանիկա, ու ըսաւ անոր, Ի՞նչ է սա քու տեսած երազդ. միթէ ես ու քու մայրդ և քու եղբայրներդ իրաւցնէ պիտի գանք՝ մինչեւ գետինը քեզի 11 խոնարհութիւն ընելու։ Ու եղբայրները նախանձեցան անոր, բայց հայրը էր փոխը պահեց սա խօսքը։

12 Եւ անոր եղբայրները գացին որ իրենց հօրը 13 հօտերը Սիւքեմի մէջ արածէն։ Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսէփին, Քու եղբայրներդ Սիւքեմի մէջ չե՞ն արածեր. եկուր ես քեզ անոնց խրկեմ. ու անիկա ըսաւ, Ահա ես։ 14 Եւ ըսաւ անոր, Գնա՝ նայէ թէ քու եղբայրներդ ողջ առո՛ղջ են, և հօտերը ո՛ղջ են, ու ինծի լուր մը բեր. այսպէս խրկեց զանիկա Քեբրոնի հովիտէն. և ան ալ Սիւքեմ եկաւ։ 15 Ու մարդ մը գտաւ զանիկա, որ գաշտին մէջ ապրին անդին կը պտրտէր. և ան մարդը 16 հարցուց անոր ըսելով, Ի՞նչ կը փնտռես։ Եւ անիկա ըսաւ, Իմ եղբայրներս կը փնտռեմ. կ'ապաշեմ՝ ըսէ ինծի, անոնք ո՞ւր կ'արածեն 17 եւ ան մարդը ըսաւ, Ակն եղան. քանզի լսեցի որ Դոթայիմ երթանք՝ կ'ըսէին։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն ետեւէն գնաց, ու 18 գտնեց Դոթայիմի մէջ գտաւ։ Եւ երբ զանիկա հեռուէն տեսան, դեռ իրենք անոնց չմօտեցած, զանիկա մեռցնելու դաւաճտու- 19 թիւն ըրին. Ու իրարու ըսին, Ահա այն երազ- 20 տեսը՝ կու գայ. Հիմա եկէք մեռցնենք զանիկա, ու գուբի մը մէջ նետենք, ու ըսենք թէ Չար գազան մը կերաւ զանիկա. և տեսնենք թէ անոր երազները ինչ պիտի 21 գան։ Ու Ռուբէն լսածին պէս՝ անոնց ձեռքէն ազատեց զանիկա, ըսելով, Չմեռցնենք 22 զանիկա։ Եւ Ռուբէն ըսաւ անոնց, Արիւն մի թափէք, քարայ զանիկա սա գուբը նետեցէք՝ որ անապատին մէջն է, և անոր ձեռք մի դարնէք. — որպէս զի կարենայ ազատել զանիկա անոնց ձեռքէն՝ իր հօրը դարձնելու համար։

23 Ու եղաւ որ Յովսէփ իր եղբայրներուն քովը եկաւ, պատմուճանին՝ որ իրենց հօրը իր պատմուճանին, պատկառելի իր վրայի բազմագոյն 24 զգեստը. Եւ առին զանիկա ու գուբը նետեցին. և գուբը դատարկ էր, ջուր 25 չը ջուր չկար։ Նստան հաց ուտելու. ու իրենց աչքերը վերցուցին ու տեսան, և ահա Իսմայէլացւոց մէկ կարաւանը կու գար Գաղաադէն, որ իրենց ուղտերը համեմներով և բալասանով ու զմիւռսով բեռնաւորած՝ 26 Եգիպտոս տանելու կ'երթային։ Եւ Յուդա ըսաւ իր եղբայրներուն, Ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ թէ որ մեր եղբայրը մեռցնենք, ու 27 անոր արիւնը ծածկենք. եկէք Իսմայէլացիներուն ծախենք անիկա, և մեր ձեռքը անոր չդպչի. քանզի անիկա մեր եղբայրը՝ մեր մարմինն է. և անոր եղբայրները հնա- 28 ծան։ Ու երբոր Մադիանացի վաճառականներ

ա Գէն. ժէ. 8։ խգ. 4։ խը. 4։ լգ. 7։ Եբր. ժա. 9։
բ ա Թագ. բ. 22. 25. 24։
գ Գէն. խգ. 20։
դ Գէն. խզ. 41։ խթ. 23։
ե Գէն. խբ. 6. 9։ խգ. 20։ խգ. 14։
զ Տես գէն. խզ. 29։
է Գէն. խէ. 20։
ը Գոր. է. 9։
թ Դան. է. 28։ Գաղ. 12։ 32։ պդ. 21։
ժ Սամ. իէ. 1։ Մար. ժգ. 1։ Յով. ժա. 33։ Գոր. խգ. 12։
ի Եբր. երդումներու տակը։
ժա Ելք. ա. 11, 16։
ժբ գ. 17։ իէ. 4։
ժգ Գէն. խը. 22։
ժդ Ելք. ա. 20։ Ես մտաս. գ. 6։
ժե Տես հմր. 28, 36։
ժզ Երեմ. ը. 22։
ժէ Գէն. գ. 10։ Հմր. 20։
ժը Յոբ. ժգ. 18։
ժթ ա Թագ. ժը. 17։
ի Գէն. խը. 21։
ի Գէն. խթ. 14։
ի Դատ. գ. 3։ Գէն. իէ. 4, 5։

կ՚անցնէին, Յովսէփը դուրսն քալեցին ու դուրս հանեցին էր եգիպտերէը, և Իսմայէլացիներուն ծախեցին Յովսէփը։ Քանի որ ար-
29 ծամի. անոնք ալ Յովսէփը Եգիպտոս տա-
րին։ Եւ Ռուբէն դէպ՚ի գուբը դարձաւ, և
ահա Յովսէփ գուբին մէջը չէր. ու կիր-
30 հանդերձները պատռեց։ Եւ դարձաւ իր
եղբայրներուն ու ըսաւ, Տղան չկայ. ու ես
ո՞ւր երթամ։
31 Եւ առին Յովսէփին պատմուճանը, ու
այծերէն նոխազ մը մորթեցին և պատմու-
32 ճանը արիւնը թաթխեցին։ Ու խրկեցին բազ-
մագոյն պատմուճանը, ու իրենց հօրը տա-
րին, ու ըսին, Ա՛ս գտանք մենք. գիտցիր
հիմա թէ աս քու որդւոյդ պատմուճա՞ռն է՝
33 թէ չէ։ Եւ անոր ճանչցաւ ան, ու ըսաւ,
Իմ որդւոյս պատմուճառն է, չար գազան մը
կերած է զանիկա. Յովսէփը անշուշտ դի-
34 չատուեցաւ։ Եւ Յակոբ պատռեց իր հան-
դերձները, ա՛ւ քուրձ հագաւ իր մէջքին
վրայ. և իր որդւոյն համար շատ օրեր սուգ
35 ըրաւ։ Ու իր բոլոր որդիները ու իր բոլոր
աղջիկները դինքը մխիթարելու եկան. բայց
ինքը մխիթարուիլ չէր ուզեր. ու ըսաւ, Ես
սուգով պիտի իջնեմ դերեզմանը՝ իմ որդւոյս
քովը։ Այսպէս անոր հայրը լացաւ անոր
36 համար։ Եւ Մադիանացիները ծախեցին զա-
նիկա Եգիպտոսի մէջ՝ փարաւոնի ներքինիին
Պետափրէս զահճապետին։

ԳԼ. ԼԸ

1 Ու եղաւ որ անատեղը Յուդա իր եղբայր-
ներուն քովէն իջաւ ու Ոդոդոմացի մէկու
2 մը քով դնաց, որուն անունը Իրաս էր։ Եւ
Յուդա Շաւա անունով քանանացիի մը աղ-
ջիկը առաւ, ու առաւ զանիկա և մտաւ
3 անոր։ Ու անիկա յղացաւ ու որդի մը ծը-
4 նաւ. և անոր անունը Էր դրաւ։ Ու նորէն
յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, և անոր անու-
5 նը Օնան դրաւ։ Եւ դարձեալ որդի մըն ալ
ծնաւ, ու անոր անունը Սելոմ դրաւ. և
երբոր զանիկա ծնաւ՝ Յոպպէ քեզիբի մէջ էր։
6 Եւ Յուդա իր առջինեկ տղուն Էրին կնիկ
7 մը առաւ, որուն անունն էր Թամար։ Եւ
Յուդային առջինեկը էր չար էր Տէրոջը աչ-
8 ջին. Ու Տէրը մեռցուց զանիկա։ Եւ Յու-

դա ըսաւ Օնանին, Մտիր եղբօրդ կնկանը, ու տագրութեան իրաւունքը կա-
տարէ անոր, և քու եղբօրդ սերունդ հանէ։
9 Եւ Օնան գիտցաւ որ սերունդը իրենը պիտի
չըլլար. անոր համար երբոր իր եղբօրը կնկա-
նը կը մտնէր, հէրչ գետինը կը թափէր որ իր
10 եղբօրը սերունդ չտայ։ Եւ աս ըրած բանը
Տէրոջը աչքին գէշ երեցաւ, ու զանիկա ալ
11 մեռցուց։ Եւ Յուդա իր Թամար հարսին
ըսաւ, Որբևարի նստէ քու հօրդ տունը՝
մինչև որ իմ Սելոմ որդիս մեծնայ. քանզի
ըսաւ, Ըլլայ որ ան ալ իր եղբայրներուն
պէս մեռնի. և Թամար գնաց ու իր հօրը
տունը նստաւ։
12 Եւ շատ օրերէնետքը մեռաւ Շաւային
աղջիկը՝ Յուդային կնիկը. և Յուդա մխի-
թարուեցաւ, ու Թամնա գնաց իր հօտերը
ասրակատուր ընողներուն ինքն ու իր բարե-
13 կամը Ոդոդոմացի Իրաս։ Եւ պրուցուեցաւ
Թամարին՝ ըսելով, Ահա քու սկեսրայրդ գէպ
՚ի Թամնա կ՚ելլէ՝ իր ոչխարները ասրակատուր
14 ընելու։ Ան ալ իր որբևարութեան հան-
դերձները հանեց իր վրայէն, ու քօղով մը
ծածկուեցաւ ու փաթթուեցաւ, և Թամնա-
յի ճամբուն մէջ եղող Ենայիմի մուտքը նըս-
տաւ. քանզի տեսաւ որ Սելոմ մեծցաւ,
ու ինքը անոր կնիկ ըլլալու չտրուեցաւ։
15 Երբոր Յուդա տեսաւ զանիկա, բոզ կար-
16 ծեց, քանզի իր երեսը ծածկեր էր։ Եւ
ճամբան անոր դարձաւ ու ըսաւ, Շնորհք
ըրէ, քեզի մտնեմ. քանզի չէր գիտեր թէ
անիկա իր հարսն է։ Եւ անիկա ըսաւ, Ին-
17 ծի մտնելու համար ի՞նչ կու տաս ինծի։ Ան
ալ ըսաւ, Ես ղրկեմ այծի ուլ մը կը խրկեմ
հօտերէն. և անիկա ըսաւ, Գրաւ մը կու
18 տա՞ս մինչև խրկելդ։ Եւ Յոպպ ըսաւ, Ի՞նչ
գրաւ տամ քեզի. ու անիկա ըսաւ, Քու
կնիքդ ու ժապաւէնդ և ձեռքիդ գաւազա-
նը քու. ան ալ տուաւ անոր ու մտաւ անոր,
19 և թամար անկէ յղի մնաց։ Եւ եղաւ ու գը-
նաց, ու իր վրայէն քօղը հանեց ու իր
20 որբևարութեան հանդերձները հագաւ։ Եւ
Յուդա իր բարեկամին Ոդոդոմացիին ձեռ-
քով այծին ուլը խրկեց, որ կնկանը ձեռքէն
21 գրաւը առնէ. բայց չգտաւ զանիկա։ Եւ
ան տեղի մարդոցը հարցուց՝ ըսելով, Ձամ-
բուն վրայ Ենայիմի մէջ եղած բոզը ո՞ր է.
22 և անոնք ըսին, Հոս բոզ կիար։ Եւ դարձաւ
Յուդային ու ըսաւ, Գտայ զանիկա, և
ան տեղի մարդկին ալ ըսին թէ Հոս բոզ
23 կիար։ Եւ Յուդա ըսաւ, Իրեն թող ըլլայ,

---

1 Յուդա Էրը, Օնանը և Սելոմը կը ծնանի։ 6 Էր Թամա-
րին հետ կը կարգուի։ 8 Օնանին յանցանքը։ 11 Թամար Սե-
լոմին կը սպասէ. 13 կը խրէ Յուդան, 27 ու Փարէսը և
Զարան երկուորեակ կը ծնանի։

ե Սպղ. ձե. 17 ։ Գոր. է. 9 ։
զ Տես Մտս. իե. 9 ։
է Յոբ. ա. 20 ։
ը ԳԼ. խբ. 13, 36 ։ Ելեմ. լա. 15 ։
թ Հմր. 25 ։
ժ Հմր. 20։ ԳԼ. խգ. 28։
ի Հմր. 29 ։ բ Թագ. գ. 31 ։
լ բ Թագ. ժբ. 17 ։
խ ԳԼ. խբ. 38 ։ խգ. 29, 31 ։
ծ ԳԼ. լԹ. 1 ։
կ Անխնդ՝ պալատաս-
կանին, նոյն անունը
կապտամին ։
—
հ ԳԼ. ժԹ. 3 ։ գ Թագ. գ. 8 ։
ձ ա Մն. բ. 3 ։
ղ ԳԼ. լգ. 2 ։
ճ ԳԼ. խզ. 12 ։ Թաւ. խզ. 19 ։
մ ԳԼ. խզ. 12 ։ Թաւ. խզ. 20 ։
յ ԳԼ. խա. 21 ։
ն ԳԼ. խզ. 12 ։ Թաւ. խզ. 19 ։
շ ա Մն. բ. 3։
ո բ Օր. իե. 5։ Մատ. իբ. 24 ։
չ բ Օր. իե. 6 ։
պ ԳԼ. խզ. 12 ։ Թաւ. խզ. 19 ։
ջ Հռութ. ա. 13 ։
ռ Ղև. իբ. 13 ։
ս բ Թագ. ժգ. 39 ։
վ Ցես. ժե. 10, 57 ։ Դատ. ժգ. 1 ։
տ Առակ. է. 12 ։
ր Հմր. 11, 26 ։
ց Եզեկ. ժգ. 33 ։
ւ Հմր. 20 ։
փ Հմր. 25 ։
ք Հմր. 14 ։

որ խայտառակ չըլլանք. ահա ես աս ուղը
24 խրկեցի, ու դուն չգտար զանիկա։ Եւ եղաւ
որ երեք ամիսն չափ եառքը Յուդային պատ-
մեցաւ՝ ըսելով, Քու հարսդ Թամար պոռ-
նկեցաւ, նաև ահա պոռնկութենէն յղի մնաց.
և Յուդա ըսաւ, Հանեցէք զանիկա, ու
25 այրուի։ Երբոր զանիկա դուրս կը հանէին,
ղրկեցէր իր սկեսրայրին խրկից՝ ըսելով, Ես
աս բաներուն տիրոջմէն յղի եմ. նաև ը-
սաւ, Ճնորհք երէ՝ գիտցիր ումէ աս կնիքն
ու ժապաւէնը և գաւազանը որոնք են։
26 Եւ Յուդա ճանչցաւ ու ըսաւ, Անիկա
ինծմէ արդար է. ինչու որ զանիկա իմ որ-
դւոյս Սելոմին չտուի. ու նմէ յետին ալ նորէն
չգիտցաւ զանիկա։
27 Ու եղաւ որ անոր ծնած առեն՝ ահա
28 անոր արգանդին մէջ երկուորեակ էին։ Եւ
եղաւ որ երբ կը ծնանէր, ձեռը ելաւ երկրն-
ցուց. և մանկաբարձը առաւ ու անոր ձեռ-
քին վրայ կարմիր դերձան կապեց՝ ըսելով,
29 Ասոնց աս ելաւ։ Եւ անիկա իր ձեռը ետ
քաշածին պէս՝ ահա անոր եղբայրը ելաւ. և
մանկաբարձը ըսաւ, Ինչո՞ւ ցանկը պատռեցիր.
աս պատառումը քու վրադ ըլլայ. անոր հա-
30 մար անոր անունը Փարէս դրուեցաւ։ Ու
ետքը ձեռքին վրայ կարմիր դերձան ունե-
ցող եղբայրը ելաւ, և անոր անունը Զարա
դրուեցաւ։

ԳԼ. ԼԹ

1 Յովսէփ պետափրէսին տանը մէջ կը յառաջանայ։ 7 Իր սկե-
սրոջը փրձութենէնը դէմ կը կենայ։ 13 Պատերեազմ ամ-
բաստանուելով, 20 բանտը կը ձգուի։ 21 Բանտին մէջ Ա-
ստուած անոր հետ կ'ըլլայ։

1 Ու Յովսէփը եգիպտոս իջեցուցին. և փա-
րաւոնի ներքինին՝ եգիպտացի †պետափրէս
*դահճապետը *Ծախու առաւ զանիկա իսմա-
յէլացիներուն ձեռքէն, որոնք զանիկա հոն
2 իջեցուցին։ Եւ *Տէրը Յովսէփին հետն էր,
ու անիկա յաջողակ մարդ մըն էր. ու իր
3 եգիպտացի տիրոջը տունն էր անիկա։ Եւ
անոր սէրը տեսաւ որ Տէրը անոր հետն է.
և Թէ *ինչ որ ընէր, Տէրը կը յաջողէր անոր
4 ձեռքովը։ Եւ Յովսէփ *շնորհք գտաւ անոր
առջեւը ու կը ծառայէր անոր, որ *վար տա-
նը վրայ վերակացու ըրաւ զանիկա, և իր
5 բոլոր ունեցածը անոր ձեռքը յանձնեց։ Ու
եղաւ որ զանիկա իր տանը ու իր բոլոր ու-
նեցածին վրայ վերակացու ըրած ժամանա-
կէն՝ *Տէրը եգիպտացիին տունը օրհնեց Յով-
սէփին համար. և Թէ տանը մէջ և Թէ դուր-
սը ամէն մէջ անոր բոլոր ունեցածին վրայ Տէրը
6 էր օրհնութիւնը եղաւ։ Եւ իր բոլոր ունե-
ցածը Յովսէփին ձեռքը թողուց. ու ինչ որ
կար անոր քովը՝ չէր գիտեր, իր կերած հա-
ցէն զատ։ Եւ Յովսէփ *գեղեցիկ էր դէմքով
7 ու գեղեցիկ տեսքով։
Եւ եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝ անոր
տիրոջը կնիկը աչք անիկաց Յովսէփին վրայ,
8 ու ըսաւ, *Պառկի ինծի հետ։ Բայց անիկա
չհաճեցաւ, ու իր տիրոջը կնկանը ըսաւ,
Ահա իմ տէրս տանը մէջ իմ քովս ինչ որ կայ՝
չգիտեր. և իր բոլոր ունեցածը իմ ձեռքս
9 յանձնեց. Աս տանը մէջ ինծմէ մեծը չկայ.
ու բան մը ինծմէ չարգիլեց՝ քեզմէ զատ,
ինչու որ դուն անոր կնկին ես. *ուրեմն ես
ի՞նչպէս աս մեծ չարութիւնը ընեմ, ու *Աս-
10 տուծոյ դէմ մեղանչեմ։ Եւ քանի որ անիկա
օր օր Յովսէփին կը դրուցէր, անիկա մտիկ
չէր ըներ անոր՝ որ հետը պառկի կամ հետը
11 ըլլայ։ Ու եղաւ որ օր մը իր գործին հա-
մար տունն եկաւ. և հոն տանը մէջ տանը
12 մարդոցմէն մէկը չկար։ Ու հագինը բռնեց
անոր հանդերձէն՝ ըսելով, Պառկի ինծի հետ.
և անիկա իր հանդերձը անոր ձեռքը թողուց,
13 ու փախաւ դուրս եկաւ։ Ու երբոր տեսաւ որ
անիկա իր հանդերձը անոր ձեռքը թողուց ու
14 դուրս փախաւ, իր տանը մարդիկը կանչեց,
և դրուցեց անոնց՝ ըսելով, Նայեցէք, մեզի
եբրայեցի մը բերաւ՝ մեզ խայտառակ ընելու
համար. անիկա ինծի եկաւ՝ ինծի հետ պառ-
կելու համար, ու ես բարձր ձայնով պոռա-
15 ցի. Ու երբոր լսեց իմ բարձր ձայնով պո-
ռալս, իր հանդերձը քովս թողուց, և փա-
16 խաւ դուրս եկաւ։ Ու մինչև որ անոր տէրը
տունն եկաւ, անոր հանդերձը իր քովը պա-
17 հեց։ Եւ խօսեցաւ անոր աս խօսքերուն
պէս՝ ըսելով, Ան եբրայեցի ծառան՝ որ դուն
մեզի բերիր, իս խայտառակ ընելու համար
18 եկաւ ինծի։ Ու երբոր իմ ձայնս վերցուցի
ու պոռացի, իր հանդերձը քովս թողուց
ու դուրս փախաւ։
19 Եւ եղաւ որ երբ անոր տէրը լսեց իր
կնկանը խօսքերը որ դրուցեց իրեն՝ ըսելով,
Քու ծառադ ինծի այսպէս ըրաւ, իր *բար-
20 կութիւնը բորբոքեցաւ։ Եւ Յովսէփին տէրը
առաւ զանիկա ու Թանտը դրաւ, այն տեղը
ուր որ թագաւորին բանտարկեալները կա-
21 պուած էին. և հոն բանտին մէջ մնաց։ Բայց
Տէրը Յովսէփին հետն էր, ու ողորմութիւն
ցուցուց անոր. և Թրանտապետին աչքը չը-
22 նորհք գտնել տուաւ անոր, Ու բանտապետը

1 Դատ. ԺԴ. 2։
2 Դն. խա. 9։ ԲՕր. իբ. 21։
3 Գէ. լե. 32։
4 Հմր. 18։
5 Գէ. լե. 33։
6 ա Թագ. իգ. 17։
7 Հմր. 14։
1 Յար. լՋ. 31. 32։
2 Գէ. իզ. 12։ Թագ. իգ. 20։ ա Մն. բ. 4։ Մատ. ա. 5։
3 Ասիերէն պատառ առաջ։
4 Գէ. լե. 36։ Սաղ. ձե. 17։
1 Ուր եր Թիւնոպատ Տապէտ
2 Գէ. լե. 28։
3 Հմր. 21։ Գէ. իա. 22։ իզ. 24. 28։ իբ. 15։ ա Թագ. Ժգ. 18։ Ժբ. 14. 28։ Դատ. է. 9։
4 Սաղ. ա. 3։
5 Գէ. Ժբ. 3։ ԺՌ. 19։ Հմր. 21։
6 Գէ. իզ. 2։
7 Գէ. լ. 27։
8 ա Թագ. Ժգ. 12։
9 բ Թագ. Ժգ. 11։
10 Առակ. գ. 20։ 32։
11 Գէ. ի. 6։ Գէ. գ. 2։ բ Թագ. Ժբ. 13։ Սաղ. ձԺ. 3։
12 Առակ. է. 13։ Եր. իզ. 1։ Սաղ. ձԺ. 3։
13 Առակ. գ. 34։ 35։
14 Սաղ. ձե. 18։
ա Պետ. բ. 19։ Տես գէ. ի. 3։ 15։ իա. 41։
15 Եր. գ. 21։ Ժ. 3։ Ժբ. 38։ Սաղ. ձգ. 46։ Առակ. Ժգ. 7։ Դան. ա. 9։ Գատ. է. 9։ 10։

ՅՈվսեփին ձեռքը յանձնեց բանտին մէջ եղած
բոլոր բանտարկեալները. և Հոն ամէն գործը
23 անոնցմէ անիկա էր։ Բանտապետը անոր
ձեռքը եղած մէկ բանին չէր նայեր. ինչու
որ ԱՏԵՐը անոր հետ էր, և անոր ամէն
ըրածները ՏԵՐը կը յաջողեր։

ԳԼ. Խ

1 Փարաւոնին մատուռակը ու հացագործը բանտին մէջ։ 4 Բանտապետը զանոնք ՅՈվսեփին պահպանութեանը կը յանձնէ։ 5 ՅՈվսէփ անոնց երազները կը մեկնէ. 20 որ Նոյն մեկնութեանը համեմատ կը կատարուին։ 23 Մատուռակին ապերախտութիւնը։

1 Ու եղաւ որ ասոնք բաներէն ետքը՝ Եգիպտոսի
թագաւորին մատուռակը ու հացագործը
իրենց տիրոջը Եգիպտոսի թագաւորին դէմ
2 յանցանք գործեցին։ Եւ փարաւոն բարկա-
ցաւ իր երկու ներքինիներուն՝ այսինքն մատ-
3 ուռակապետին ու հացագործապետին. Եւ
զանոնք դահճապետին տանը բանտին մէջ բան-
տարկեց՝ ուր որ ՅՈվսէփ բանտարկուած էր։
4 Եւ դահճապետը ՅՈվսեփին ապսպրեց անոնց
համար, ու անիկա կը ծառայէր անոնց. և
անոնք առին մի բանդ մնացին։
5 Ու Եգիպտոսի թագաւորին մատուռակը ու
հացագործը՝ որոնք բանտին մէջ կապուած
էին, երկուքն ալ մէկ գիշեր մէկմէկ երազ
տեսան, ամէն մէկուն երազին նշանակութեա-
6 նը պէս։ Եւ ՅՈվսէփ առտուանց անոնց եկաւ,
7 ու տեսաւ զանոնք որ խռովեր էին։ Ու իր
տիրոջը տունը իր հետը բանտարկուած փա-
րաւոնին ներքինիներուն հարցուց՝ ըսելով,
8 Ինչո՞ւ համար ձեր երեսները այսօր
պէս տրտում են։ Եւ անոնք ըսին անոր, Երազ տեսանք,
ու զանիկա մեկնող չկայ. և ՅՈվսէփ ըսաւ
անոնց, Չէ՞ որ Աստուծոյ կը վերաբերին
մեկնութիւնները. ազէ պատմեցէք ինծի։
9 Եւ մատուռակապետը իր երազը պատմեց
ՅՈվսեփին, ու ըսաւ անոր, Երազիս մէջ *ահ-
10 ապա որ" առջեւս որթի մը կար. Եւ որթին վրայ
երեք ուռ կային. և ան բողբոջելուն պէս ծա-
ղիկ բացաւ, ու անոր ողկոյզները խաղող հաս-
11 ցուցին. Եւ փարաւոնին գաւաթը ձեռքս էր.
ու խաղողները առի և փարաւոնին գաւաթին
մէջ ճմլեցի, ու գաւաթը փարաւոնին ձեռքը
12 տուի։ Եւ ՅՈվսէփ անոր ըսաւ, Աստոր մեկ-
13 նութիւնը ասէ. երեք ուռը երեք օր է. Ե-
րեք օրէն ետքը փարաւոն պիտի վեր-
ցնէ, ու քեզ նորէն քու պաշտօնիդ պիտի
դարձնէ. և փարաւոնին գաւաթը անոր ձեռ-
քը պիտի տաս՝ անոր մատուռակը եղածիդ
14 առջի սովորութեանը պէս։ Բայց քեզի բարիք
եղած ատենը Իմ վրադ բեր, և Ինձ յիշատակ
քեզ՝ ինծի Բարեբարութիւն ըրէ, և պիտի փա-
րաւոնին առջեւը յիշելով՝ պիտի աս տունէն
15 դուրս հանէ. Քանզի իրաւցնէ գողցուեցայ
Եբրայեցւոց երկրէն. Ու հոս ալ բան մը չըրի
որ իս աս գուբը նետուին։
16 Երբոր հացագործապետը տեսաւ որ ազէկ
մեկնութիւն տուաւ, ըսաւ ՅՈվսեփին, Ես ալ
երազիս մէջ տեսայ՝ որ գլխուս վրայ երեք
17 †ճերմակ սակաւ ունէի. Եւ ամենուն վրայի
սակաւին մէջ հացագործի չինած փարաւոնին
ամէն կերակուրներէն կար. ու թռչունները
կ'ուտէին զանոնք գլխուս վրայի սակաւէն։
18 Եւ ՅՈվսէփ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Աստոր մեկնութիւնը ասէ. Երեք սակաւը
19 երեք օր է. Երեք օրէն ետքը փարաւոն
վրայէդ պիտի վերցնէ քու գլուխդ, ու քեզ
ծառի մը պիտի կախէ. և թռչունները վրայէդ
քու մարմնիդ պիտի ուտեն։
20 Ու եղաւ որ երրորդ օրը փարաւոնին ‡ծնունդ-
դեանը օրն էր, և իր բոլոր ծառաներուն Խըն-
ջոյք ըրաւ. և իր ծառաներուն մէջը մատ-
ուռակապետին ու հացագործապետին Գլուխ-
21 ները վերցուց։ Ու Դարձուց մատուռակա-
պետը իր պաշտօնին, և անիկա դաւաթը փա-
22 րաւոնին ձեռքը տուաւ. Բայց հացագործա-
պետը Կախել տուաւ, ինչպէս որ ՅՈվսէփ
23 մեկներ էր անոնց։ Եւ մատուռակապետը
միտքը չբերաւ ՅՈվսեփը, Հապա Մոռցաւ
զանիկա։

ԳԼ. ԽԱ.

1 Փարաւոն երկու երազ կը տեսնէ։ 25 Յովսէփ զանոնք կը մեկնէ։ 33 ու փարաւոնին խորհուրդ կուտայ։ 38 Յովսեփին յաջողութիւնը։ 50 Մանասէին ու Եփրեմին ծնունդը։ 54 Սովը կու գայ։

1 Ու եղաւ որ լման երկու տարիէն ետքը՝ փա-
րաւոն երազին մէջ տեսաւ որ գետին եկեր-
2 քը կայներ էր։ Եւ ահա գետէն գեղեցիկ տես-
քով ու պարարտ մարմնով եօթը երինջներ
ելան, ու ‡մարգագետնին վրայ" կ'արածուէին։
3 Եւ ահա անոնց ետևէն՝ գետէն ուրիշ եօթը
երինջներ ելան զազիր տեսքով ու նիհար
մարմնով, ու Ելլաց երինջներուն քովը գետին
4 եղերքը կայնեցան. Եւ զազիր տեսքով ու
նիհար մարմնով երինջները կերան եօթը գե-
ղեցիկ տեսքով ու պարարտ երինջները։ Եւ ՅՈվսէփ
5 փարաւոն արթնցաւ։ Եւ քնացաւ, ու երկ-
րորդ անգամ երազին մէջը տեսաւ որ մէկ
ցօղուն վրայ եօթը պարարտ ու ազէկ հասկեր

ֆ Գլ. խ. 3. 4։
ղ Հմր. 2. 3։
—
ծ ՂԵԵմ. ա. 11։
բ Ածաք. ժգ. 14։
գ Գլ. լԹ. 20. 23։
դ ՂԵԵմ. բ. 2։

ե Գլ. խա. 15։
զ Տես գլ. խա. 16։ Դան. բ. 11. 28. 47։
է Եբր. և ահա
ը Հմր. 18։ Գլ. խա. 12. 25։ Դատ. է. 14։ Դան. բ. 36։
թ 19։
ժ Գլ. խա. 26։
ի գ Թագ. խէ. 27։ Սաղ. գ. 3։ Երեմ. ծբ. 31։
լ Ղեւտ. իզ. 42։
խ Ծէս. բ. 12։ ա Թագ. ժ. 1։ գ Թագ. բ. 7։
ծ Գլ. լԹ. 20։
կ Կամ վանգակագործ.
հ Կամ նաւքեր
հ Հմր. 12։
ձ Հմր. 13։

ղ Մատ. ժգ. 6։
ճ Մար. գ. 21։
մ Հմր. 13. 19։ Մատ. խէ. 19։
յ Հմր. 13։
ն ՂԵԵմ. բ. 1։
շ Հմր. 19։

ո Ծնր. ժԹ. 14։ Սաղ. լա. 12։ Ժող. Թ. 15. 16։ Ամովս. գ. 6։
—
պ Կամ պրատնեբաշ
մէջը

6 կ'ելլէին։ Եւ ահա անոնց եռանէն եօթը նիհար
7 ու խորշակահար հասկեր կը բուսանէին. եւ ան
նիհար հասկերը կլլեցին եօթը պարարտ ու
լեցուն հասկերը։ Եւ փարաւոն արթնցաւ,
8 և ահա երազ էր։ Ու եղաւ որ առաւտուն
՚անոր հոգին նեղացաւ, ու կանչել տուաւ Ե-
գիպտոսի ՚բոլոր մոգերը և ան տեղի բոլոր
՚իմաստունները. ու փարաւոն պատմեց անոնց
իր երազները, բայց մէկը չկար որ զանոնք
փարաւոնին մեկնէ։
9 Ա՚նաստնը մատուռապապետը պրուցեց փա-
րաւոնին՝ ըսելով, Այսօր ես իմ յանցանքներս
10 կը յիշեմ։ փարաւոն ՚բարկացաւ իր ծառա-
ներուն, ՚ու զիս դահճապետին տունը բանար
11 դրաւ, զիս ու հացագործապետը. Եւ ՚ես ու
անոնք մէկ գիշեր երազ տեսանք. ամէն մէ-
կերնիս իր երազին նշանակութեանը պէս երազ
12 տեսանք։ Եւ հոն մեզի հետ ՚դահճապետին
ծառան՝ Եբրայեցի պատանի մը կար, ու անոր
պատմեցինք, և անիկա ՚մեկնեց մեզի մեր
երազները, ամէն մէկերնուս՝ իր երազին պէս
13 մեկնեց։ Ու ինչպէս որ ՚անիկա մեզի մեկնեց,
անանկ եղաւ. զիս իմ պաշտօնիս դարձուց,
ու զանիկա կախեց։
14 ՚Ա՚նաստնը փարաւոն ՚ղրկեց ու կան-
չեց Յովսէփը, և ՚չուտով բանտէն հանեցին
զանիկա. և ածիլուեցաւ ու իր հանդերձնե-
15 րը փոխեց ու փարաւոնին եկաւ։ Եւ փարա-
ւոն ըսաւ Յովսեփին, Երազ տեսայ, ու զա-
նիկա մեկնող մը չկայ. ՚և քեզի համար լսեցի
16 որ կ'ըսեն, Թէ լսած երազդ կը մեկնես։ Եւ
Յովսէփ պատասխան տուաւ փարաւոնին ու
ըսաւ, ՚Չէ Թէ ես. ՚Ա՚ստուած պիտի տայ
խաղաղութեան պատասխան փարաւոնին։
17 Եւ փարաւոն ըսաւ Յովսեփին, Երազիս
18 մէջ տեսայ որ գետին եզերքը կայներ էի. Եւ
ահա գետէն եօթը երինջներ ելան պարարտ
մարմնով ու գեղեցիկ տեսքով, և մարդագետ-
19 նին վրայ կ'արածուէին։ Եւ ահա անոնց ե-
տեւէն ուրիշ եօթը երինջներ ելան՝ նիհար ու
խիստ զազիր տեսքով և վտիտ մարմնով, որ
անոնց պէս զազիր բնաւ չտեսայ եգիպտոսի
20 բոլոր երկրին մէջ։ Եւ նիհար ու զազիր երին-
ջները կերան առաջի եօթը պարարտ երինջ-
21 ները. Ու անոնց փորը մտնելէն եաքը՝ չէր
գիացուներ Թէ անոնք անոնց փորը մտան.
Տապա անոնց տեսքը առջինին պէս զազիր էր։
22 Եաքը արթնցայ։ Եւ ՚տեսիլ երազիս մէջ
տեսայ՝ որ ահա մէկ ծղօտի վրայ եօթը լեցուն
23 ու ազեկ հասկեր կ'ելլէին. Եւ ահա անոնց
եռանէն եօթը չոր, նիհար -- խորշակահար

- Դան. բ. 1։ գ. 5. 19։
Բ Եզ. է. 11. 22։ Եսթ. ա. 20։ բ. 2։ գ. 7։
գ Մատ. բ. 1։
դ Գէ. ի. 2. 3։
ե Գէ. իզ. 20։
զ Գէ. ի. 5։
է Գէ. իզ. 36։
ը Գէ. ի. 12. ևս։
թ Գէ. ի. 22։
ժ Սապ. ձէ. 20։
ի Դան. բ. 25։
ա Թագ. բ. 8։ Սապ. ձէ. 7. 8։
ի Հմր. 12։ Սապ. իե. 14։ Դան. է. 16։
խ Դան. բ. 30։ Գաղ. գ. 12։ բ Կար. գ. 5։
ծ Գէ. ի. 8։ Դան. բ. 22. 28. 47։ գ. 9։
կ Հմր. 1։
հ Հմր. 8։ Դան. գ. 7։
յ Դան. բ. 28. 29. 45։
ն Յայտ. գ. 1։
շ Թագ. ը. 1։
ո Հմր. 25։
չ Հմր. 47։
պ Հմր. 54։
ջ Գէ. իե. 13։
ռ Թագ. իգ. 19։ Եսթ. ի. 10. 11։
ս Առակ. գ. 6. 7. 8։
վ Հմր. 48։
տ Գէ. իե. 15. 19։
ր Սապ. ձէ. 19։ Գաղ. է. 10։
ց Թագ. իե. 18։ Յոբ. լը. 8։ Առակ. բ. 6։ Դան. գ. 8։
ւ 18։ է. 11. 14։ գ. 3։
փ Սապ. ձէ. 21. 22։ Գաղ. է. 10։
ք Դան. գ. 4։
և Եսթ. գ. 10։ ը. 2. 8։

դրաւ, և ʳանոր բնհեղէ հանդերձներ հագ-
ցուց, ˢու անոր պարանոցը ոսկի մանեակ ան-
43 ցուց։ Եւ զանիկա իր երկրորդ կառքը հեծ-
ցուց. ᵗու կը պոռային անոր առջևէն, Ծնրա-
դրութիւն ըրէք. և ᵘԵգիպտոսի բոլոր երկրին
44 վրայ կեցուց զանիկա։ Եւ փարաւոն ըսաւ
Յովսեփին, Ես փարաւոն եմ, և առանց քեզի
բնաւ մէկը իր ձեռքը կամ իր ոտքը չվերցը-
45 նէ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ։ Ու փարա-
ւոն Յովսեփին անունը ˣՓոմփեթոմփհանէ կո-
չեաւ, և ʸԱրեգ քաղաքին՝ պեհասփրայ քուր-
մին աղջիկը Ասանեթը անոր կնիկ ըլլալու
առաւ. ու Յովսէփ Եգիպտոսի երկիրը պը-
տրտելու ելաւ։
46 Եւ Յովսէփ Եգիպտոսի փարաւոն թագա-
ւորին ᶻառջևը եղած ատենը երեսուն տարեկան
էր։ Եւ Յովսէփ փարաւոնին առջևէն ելաւ,
47 ու Եգիպտոսի բոլոր երկիրը պտըտեցաւ։ Եւ
առատութեան եօթը տարիներուն մէջ երկի-
48 րը խիստ շատ արդիւնք տուաւ։ Ու Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ եղած եօթը տարիներուն
բոլոր պաշարը ժողվեց, ու քաղաքներուն
մէջ դրաւ պաշարը. ամէն քաղաքին բոլոր-
տիքը եղած արտերուն պաշարը նոյն ᵃաքա-
49 մէջը դրաւ։ Եւ Յովսէփ ᵇծովու աւազին
չափ խիստ շատ ցորեն դիզեց. անանկ որ հա-
շիւի չդարձան համար չափելը ձգեց։
50 Եւ սովին տարիները դալէն առաջ՝ ᶜՅով-
սեփին երկու որդի ծնաւ, որ Արեգ քաղա-
քին պեհասփրայ ᵈքուրմին աղջիկը Ասանէ-
51 թը ծնաւ անոր։ Եւ Յովսէփ առջինեկին
անունը ᵉՄանասէ դրաւ. քանզի ըսաւ, Աս-
տուած ինծի մոռցուց իմ բոլոր վիշտերս, ու
52 իմ հօրս բոլոր տունը։ Եւ երկրորդին անունը
ᶠԵփրեմ դրաւ. քանզի ըսաւ, Աստուած իմ
տառապանացս երկրին մէջ ᵍաճեցուց զիս։
53 Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած առա-
54 տութեան եօթը տարին անցաւ։ Եւ ʰՅովսէ-
փին ըսածին պէս՝ ᵗսովին եօթը տարին գալ
սկսաւ. և բոլոր երկիրներուն մէջ սով եղաւ,
բայց Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ հաց կար։
55 Ու երբոր Եգիպտոսի բոլոր երկիրը սովեց-
աւ, ժողովուրդը հացի համար փարաւոնին
աղաղակեց. և փարաւոն ըսաւ բոլոր Եգիպ-
տացիներուն, Յովսեփին գացէք. ինչ որ ձեզի
56 ըսէ, ան ըրէք։ Ու երկրին բոլոր երեսին վրայ
սով եղաւ. և Յովսէփ բացաւ բոլոր շտեմա-
րանները, ու ʲԵգիպտացիներուն պաշար ծա-
խեց. և սովը սաստկացաւ Եգիպտոսի երկ-
57 րին մէջ։ ˣՈւ բոլոր աշխարհն Եգիպտոս կու
գային՝ Յովսեփէն պաշար ծախու առնելու.
ինչու որ ամէն երկրի մէջ սովը սաստկացաւ։

ԳԼ. ԽԲ

1 Յակոբ իր տասը որդիքը Եգիպտոս կը խրկէ ցորէն ծախու առնելու համար։ 16 Յովսէփ զանոնք բանտը կը դնէ՝ Լուտա էք ըսելով, 18 ու եորը կ'ազատէ զանոնք այս պայմանով՝ որ Բենիամինը բերեն։ 21 Յովսէփը ծախերնին միտք բերելով՝ խիղճերնուն մէջ կը խօսուին։ 24 Շմաւոն իրեն պատանդ կը պահուի։ 25 Մխաները ցորենը առնելով՝ ետ կը գառնան, 29 ու ամ բաները Յակոբին կը պատմեն։ 36 Յակոբ Բենիամինը խրկել չուզեր։

1 Եւ ˣերբ Յակոբ լսեցաւ Եգիպտոսի մէջ
պաշար ըլլալը, Յակոբ ըսաւ իր որդիներուն,
2 Ինչո՞ւ իրարու կը նայիք։ Եւ ըսաւ, Ահա լը-
սեցի որ Եգիպտոսի մէջ պաշար կայ. հոն
իջէք՝ ու անկէ մեզի համար ծախու առէք,
3 որ ʸողջ մնանք ու չմեռնինք։ Եւ Յովսեփին
ասար եղբայրները իջան՝ Եգիպտոսէն ցորեն
4 ծախու առնելու։ Բայց Յակոբ Յովսեփին եղ-
բայրը Բենիամինը անոր եղբայրներուն հետ
չխրկեց. քանզի ըսաւ, ᶻՉըլլայ որ փորձանք
մը պատահի անոր։
5 Եւ Իսրայէլին որդիները հոն գացողներուն
հետ պաշար ծախու առնելու եկան. քանզի
6 ᵃքանանու երկրին մէջ սով կար։ Ու Յովսէփ
ʰան երկրին իշխանն էր. և ինքը երկրին բո-
լոր ժողովուրդին պաշար կը ծախէր. ու Յով-
սեփին եղբայրները եկան, ու ՝իրենց երես-
նները մինչև գետինը խոնարհութիւն ըրին
7 անոր։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրները տեսաւ՝ ին
պէս ճանչցաւ զանոնք, բայց ինքզինքը անոնց
չճանչցուց, ու անոնց հետ խստութեամբ խօ-
սեցաւ, և անոնց ըսաւ, Ուրկից եկաք. և
անոնք ըսին, Քանանու երկրէն կեբակուք
8 ծախու առնելու էկանք։ Եւ Յովսէփ իր եղ-
բայրները ճանչցաւ, բայց անոնք զինքը չճա-
9 ճանչցան։ Եւ Յովսէփ ʰանոնց վրայով իր
տեսած երազները միտքը բերաւ, ու ըսաւ
անոնց, Լրտեսներ էք. երկրին ᵍտակա-
10 րութիւնը տեսնելու եկած էք։ Եւ ըսին անոր,
Չէ, տէր իմ, հապա քու ծառաներդ կերա-
11 կուր ծախու առնելու եկանք։ Մենք ամէն-
քնիս մէկ մարդու մը որդիներ ենք, մենք
չիստակ մարդիկ ենք. ծառաներդ լրտեսներ
12 չեն։ Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Չէ, հապա
երկրին տկարութիւնը տեսնելու եկած էք։
13 Եւ անոնք ըսին, Մենք քու ծառաներդ տա-
սնհատու երկրին մէջ մէկ մարդու մը որդիքն
ըլլալով՝ տասուերկու եղբայրներ ենք. և
ահա ամենէն պզտիկը այսօր մեր հօրը քովն է,
14 ու մէկալը չկայ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ անոնց,
Ա՛ն է որ ձեզի պրուցեցի՝ ըսելով, Թէ դուք

ʳ Եսթ. բ. 15։
ˢ Դան. ե. 7, 29։
ᵗ Եսթ. գ. 9։
ᵘ Գլ. խբ. 6։ խե. 8, 26։ Գոր. է. 10։
ˣ Այսինքն՝ Երկրին փրկիչը։
ʸ Եբր. Օն ՝աքամէին
ᶻ ա թագ. ժգ. 21։ գ թագ. ժբ. 6, 8։ Դան. ա. 19։
ᵃ Գլ. խբ. 17։ Գոր. է. 12։ ա թագ. ժգ. 5։ Սաղ. հը. 27։
ᵇ Եբր. Օն ՝աղամէին
ᶜ Գլ. խգ. 20։ խը. 5։
ᵈ Ա՛ն՝ մուրնաք։
ᵉ Ա՛ն՝ պատգաբեր։
ᶠ Սաղ. ձէ. 16։ Գոր. է. 11։
ᵍ Գլ. խը. 6։ խէ. 14, 24։
ʰ Օր. թ. 28։
ⁱ Գոր. է. 12։
ʲ Սաղ. ձէ. 16։ Գոր. է. 11։
ᵏ Գլ. խգ. 8։ Սաղ. ձժը. 17։ Ես. լբ. 1։
ˡ Հմր. 38։
ᵐ Գոր. է. 11։
ⁿ Գլ. խա. 41։
ᵒ Գլ. լէ. 7։
ᵖ Գլ. լէ. 5, 9։
ᵠ Եբր. մերկութիւնը

15 լրտեսներ էք. Ասով պիտի փարձուիք. ըՓարաւոնին կենացը համար՝ դուք ասկէ պիտի
չելլէք, թէ որ ձեր պզտիկ եղբայրը հոս չը-
16 գայ։ Զեզմէ մէկը ձեր եղբայրը բերելու խըր-
կեցէք, ու դուք բանտը դրուիք, որ ձեր
խօսքերը փորձուին, թէ արդեօք ձեր մէջը
ճշմարտութիւն կայ. և թէ չէ, փարաւոնին
17 կենացը համար՝ դուք լրտեսներ էք։ Եւ
երեք օր բանտը դրաւ պահեցին։
18 Եւ երրորդ օրը Յովսէփ ըսաւ անոնց, Ա-
սանկ ըրէք որ ողջ մնաք. ᵇԵս Աստուծ-
19 մէ կը վախնամ։ Թէ որ դուք չհոսակ հաւտիկ էք,
ձեր եղբայրներէն մէկը ձեր բանտարկուած
տանը մէջ արդիւսի. և դուք գացէք, ձեր
տները անօթութիւնը համար պաշար տարէք.
20 Ու ᵇձեր պզտիկ եղբայրը ինծի բերէք, որ ձեր
խօսքերը չհոսակ ելլեն, ու չմեռնիք։ Եւ ա-
21 նանկ ըրին։ Ու իրարու ըսին, Իրաւցնէ մեր
եղբօրը վրայով յանցաւոր ենք. ինչու որ մենք
տեսանք անոր հոգիին նեղութիւնը՝ երբոր ին-
ձը մեզի աղաչեց, ու մինչ չլրինք. Ասոր
22 համար այս նեղութիւնը վրանիս եկաւ։ Եւ
Ռուբէն պատասխան տուաւ անոնց՝ ըսելով,
Ես ձեզի չըսուցի՞, ըսելով թէ Ցտուն գէմ
մեղք մի գործէք. ու դուք մինչ չլրիք. և
ահա հիմա անոր արիւնը ᵇմեզ պահանջուի։
23 Եւ անոնք չգիտէին դիտեր որ Յովսէփ կը հասկը-
նար. ինչու որ թարգմանով կը խօսէր իրենց
24 հետ։ Եւ անոնցմէ դասաւեցաւ ու լացաւ. և
նորէն անոնց դարձաւ, ու խօսեցաւ անոնց
հետ. և անոնցմէ Շմաւոնը առաւ, ու անոնց
աչքին առջևը կապեց զանիկա։
25 Եւ ᵇայրը Յովսէփ հրամայեց որ անոնց
ամանները ցորենով լեցընեն, ու ամէն մէ-
կուն սակը իր քուրձին մէջը դնեն, և ա-
նոնց ճամբու պաշար տան։ Ու հասանք ըրաւ
26 անոնց։ Եւ անոնք իրենց էշերուն վրայ բեռ-
27 ցուցին ցորենին, ու անկէ գացին։ Եւ անոնց-
մէ մէկը՝ ᵇկեւանին մէջ իր էշուն կեր տալու
համար իր քուրձը բացածին պէս՝ իր սակը
28 տեսաւ, որ ահա իր քուրձին բերանն էր։ Ու
իր եղբայրներուն ըսաւ, իմ սակս եղաւ արուե-
ցաւ, և ահա հոս իմ քուրձիս մէջն է. ու
անոնց սիրտը խառնվեցաւ, ու վախնալով իրա-
րու ըսին, ի՞նչ է սա՝ որ Աստուած մեզի ըրաւ։
29 Ու եկան Քանանու երկիրը իրենց հօրը
Յակոբին, և բոլոր իրենց դէպքը եկածները
30 պատմեցին անոր՝ ըսելով, Այն երկրին տէրը
եղոզ մարդը ᵇմեզի խստութեամբ խօսեցաւ,
ու մեզ երկիրը լրտեսներու տեղ դրաւ։
31 Եւ ըսինք անոր, Մենք չհոսակ հաւտիկ ենք,
32 լրտեսներ չենք. Մենք մեր հօրը որդիքը՝
տասներկու եղբայրներ ենք. մէկը չկայ, և
ասկէնի պզտիկը Քանանու երկրին մէջ մեր հօրը
33 քովն է այսօր։ Եւ այն երկրին տէրը եղոզ
մարդը ըսաւ մեզի, ᵇՁեր չհոսակ հաւտիկ էք
իր ասկէ դիտեմ. ձեր եղբայրներուն մէկը
ինծի թողեցէք, և ձեր ընտանեացը անօ-
թութեանը համար պաշար առէք ու գացէք
34 Եւ ձեր պզտիկ եղբայրը ինծի բերէք, որ
դիտեմ թէ դուք լրտեսներ չէք, հապա չհո-
սակ հաւտիկ էք. այսպէս ձեր եղբայրը ձեզի կո-
տամ, ու աս երկրին մէջ ᵇառուտուր ընէք։
35 Ու եղաւ որ իրենց քուրձերը պարպած ատեն,
ահա ᵇամէն մէկուն ասակին ծրարը իր
քուրձին մէջն էր. և իրենք ու իրենց հայրն
ալ ասակին ծրարները տեսան՝ վախ-
36 ցան։ Եւ անոնց հայրը Յակոբ ըսաւ անոնց,
ᵇիս անորդի թողուցիք. Յովսէփը չկայ, Շմաւ-
ոնը չկայ, Բենիամինն ալ պիտի առնէք. ա-
37 նոնց ամէնը իմ դէմս եկաւ։ Եւ Ռուբէն
խօսեցաւ իր հօրը ու ըսաւ, Թէ որ ես զա-
նիկա քեզի չբերեմ, իմ երկու որդիներս մե-
ցուր. զանիկա իմ ձեռքս յանձնէ, ու ես քե-
38 զի կառ կը բերեմ անդիկա։ Բայց Յակոբ ըսաւ,
իմ որդիս ձեզի հետ չիջնէ. ինչու որ ᵇանոր
եղբայրը մեռած է, ու անդիկա միայնակ մնաց.
և թէ որ ձեր երթալու ճամբուն մէջ անոր
փորձանք մը պատահելու ըլլայ, ᵇիմ ճերմակ
մազերս ցաւով մեռնելով դերեզմանը պիտի
իջեցնէք։

ԳԼ. ԽԳ

1 Յակոբ գիտանալով կը հանգչի Բենիամինը խլելուն։ 9 Յովսէփ իր եղբայրները կ'ընդունի. 31 անոնց խնջոյք կ'ընէ։

1 Եւ սովը ᵇաստակացաւ երկրին մէջ։ (2) Ու
եղաւ որ երբ Եգիպտոսէն բերած պաշարնին
կերան հացցուցին, հայրերնին ըսաւ անոնց,
Գացէք նորէն՝ մեզի քիչ մը ուտելիք ծախ-
3 սեցէք։ Եւ Յուդա պատասխան տուաւ անոր՝ ըսելով
Այն մարդը մեզի հաստատ վկայութեամբ խո-
սելով՝ ըսաւ, Թէ որ ᵇձեր եղբայրը հետերնիդ
4 նիդ չըլլայ, իմ երեսս պիտի չտեսնէք։ Թէ
որ մեր եղբայրը մեզի հետ խրկես, կ'իջնենք
5 ու քեզի ուտելիք ծախու կ'առնենք. Բայց
Թէ որ չխրկես, չենք իջներ. ինչու որ այն մար-
դը ըսաւ մեզի, Թէ որ ձեր եղբայրը հետերդ
6 նիդ չըլլայ, իմ երեսս պիտի չտեսնէք։ Եւ
Իսրայէլ ըսաւ, ինչո՞ւ համար չարութիւն
ըրիք ինծի՝ այն մարդուն խնդրելով Թէ ու-
7 նիք եղբայր ունիք։ Եւ անոնք ըսին, Այն մար-
դը մեզի համար ու մեր ազգականներուն
համար ճշդիւ հարցուց՝ ըսելով, Ձեր հայրը
ողջ է, ունիք եղբայր ունի՞ք. և մենք

ᵇ Տես ա Թագ. ա. 20։ ժէ. 55։
ᵇ Գն. իե. 43։ ղեւ. էմ. է. 13։
ᵇ Հմր. 34։ Գն. խգ. 5։ Ելք. իդ. 21։
ᵇ Ցար. ղգ. 8, 9։ Ովս. է. 15։
ᵇ Ասակ. խա. 13։ Մաս. է. 2։
ᵇ Գն. լէ. 21։
ᵇ Գն. իե. 5։ գ Թագ. բ. 32։ բ Մն. խգ. 22։ Սապ. թ. 12։ Դան. ժա. 50, 51։
ᵇ Մաս. է. 44։ Հռամմ. 17, 20, 21։
ᵇ Տես գն. խգ. 21։
ᵇ Հմր. 7։
ᵇ Հմր. 15, 19, 20։
ᵇ Գն. լգ. 10։
ᵇ Տես գն. խգ. 21։
ᵇ Գն. խգ. 14։
ᵇ Հմր. 13։ Գն. լէ. 33։ խգ. 28։
ᵇ Հմր. 4։ Գն. խգ. 17։
ᵇ Գն. լէ. 33։ խգ. 32։
ᵇ Գն. խա. 34, 37։
ᵇ Գն. խբ. 29։ խգ. 31։

աս խօսքերուն համեմատ պատասխան տուինք անոր. արդեօք մենք կրնայի՞նք գիտնալ որ անիկա պիտի ըսէ՝ Ջեր եղբայրը հիմնա-
8 ցէք։ Եւ Յուդա իր հօրը Իսրայէլին ըսաւ, Ցզան ինծի հետ խրկէ, ու ելլենք երթանք, որ ապրինք ու չմեռնինք, մենք ալ՝ դուն
9 ալ՝ մեր ընտանիքներն ալ։ Ես երաշխաւոր կ'ըլլամ անոր համար. զանիկա իմ ձեռքէս պահանջէ. եթէ որ անիկա քեզի չբերեմ, ու քու առջեւդ չկայնեցրնեմ, յաւիտեան քեզի
10 յանցաւոր ըլլամ։ Քանի մի որ չյապաղէինք, մինչեւ հիմա երկրորդ անգամ դարձած կ'ըլ-
11 լայինք։ Եւ անոնց հայրը Իսրայէլ ըսաւ անոնց, եթէ այդպէս է, հիմա աս ըրէք. Ջեր ամանները մէջը երկրիս ամենէն աղէկ պտուղնե-
12 րէն առէք, ու տարդուն ընծայ տարէք, քիչ մը բալասան և քիչ մը մեղր, համեմներ ու
13 գմուռս, փստուղ ու նուշ. Եւ ձեռքերնիդ կրկնապատիկ առակ առէք, ու ձեր քուրձերուն բերանը եղած առակը՝ դար ետ բերուեցաւ, ձեռքերնիդ առաջ ետ տարէք. գուցէ
14 սխալմունք եղած էր. Եղբայրնիդ ալ առէք, ու ելէք նորէն այն մարդուն դայէք. Եւ Ամենակարող Աստուած ձեզի շնորհք տանել տայ այն մարդուն առջեւը, որ ձեր միւս եղբայրը ու Բենիամինը թող տայ ձեզի. և ես եթէ որ անզաւակ մնալու եմ, թող անզաւակ մնամ։

15 Եւ մարդիկը առին աս ընծաները, ու ձեռքերնին կրկնապատիկ առակ առին՝ նաև Բենիամինը, ու ելան Եգիպտոս իջան, և Յով-
16 սեփին առջեւը կայնեցան։ Եւ երբ Յովսէփ Բենիամինը անոնց հետ տեսաւ, իր տանը վերակացուին ըսաւ, Ցոն տար աս մարդիկը, ու պատրաստութիւն տեսէ՝ պատրաստ կենդանիներ մորթէ, և պատրաստէ. ինչու որ աս մարդիկը կէսօրին
17 ինծի հետ պիտի ճաշեն։ Եւ ան մարդը Յովսեփին բանին պէս ըրաւ. ու ան մարդը
18 Յովսեփին տունը տարաւ մարդիկը։ Եւ մարդիկը վախցան Յովսեփին տունը տարուելնուն համար, ու ըսին, Ադիւ անգամին մեր քուրձերուն մէջը դարձած առակին համար կը տարուինք, որ իւրանիս յարձակի, ու մեր վրայ իյնայ, մեզ ծառաներ առնէ՝ ու մեր
19 էշերը։ Եւ Յովսեփին տանը վերակացուն եղող մարդուն մօտեցան, ու տանը դրանը
20 մէջ խօսեցան անոր, Ու ըսին, Ո՜հ, տէր, տասկէ առաջ կերակուր ծախու առնելու իջանք։
21 Ու հազաւ որ երբ իջեւանը եկանք, ու մեր քուրձերը բացինք, ահա ամէն մէկերնուս առակը իր քուրձին բերանն էր, մեր առակը լման կշռովը. և զանիկա մեր ձեռքով
22 ետ բերինք. Ու ձեռքերնուս մէջ ուրիշ պատակ բերինք՝ կերակուր ծախու առնելու հա-
23 մար. չենք գիտեր թէ ով դրաւ մեր առակը կը մեր քուրձերուն մէջ։ Եւ անիկա ըսաւ, Խաղաղութիւն ձեզի, մի վախնաք. ձեր Աստուածը և ձեր հօրը Աստուածը ձեզի գանձ տուաւ ձեր քուրձերուն մէջ. Ես առի ձեր առակը։" Եւ Շմաւոնը դուրս հանեց անոնց։
24 Ու ան մարդը Յովսեփին տունը տարաւ մարդիկը, և ջուր տուաւ անոնց, Ու իրենց ոտքերը լուացին, ու անոնց էշերուն կեր
25 տուաւ։ Եւ անոնք ընծաները պատրաստեցին՝ մինչեւ Յովսեփին կէսօրուան գալը. քանի մի իմացան որ հոն հաց պիտի ուտեն։
26 Եւ երբ Յովսէփ տունը եկաւ, իրենց ձեռքը եղած ընծաները անոր մատուցին տանը մէջ, ու մինչեւ գետինը երկրի անոր խոնար-
27 հութիւն ըրին։ Եւ անոնց ողջոյնին տալով ըսաւ՝ Ձեր հայրը՝ հորուն վրայով խօսեցաք ըսիւ, ողջո՞ւկ է. տակաւին
28 ողջ է։ Եւ ըսին, Քու ծառադ մեր հայրը ողջ է, տակաւին ողջ է. և ծունկ եցան ու
29 խոնարհութիւն ըրին։ Եւ իր աչքերը վերցուց, ու իր մօրը որդին՝ իր եղբայրը Բենիամինը տեսաւ, և ըսաւ, Ա՞ն է ձեր պզտիկ եղբայրը, հորուն վրայով խօսեցաք ինծի. ու ըսաւ երկրի, Աստուած ողորմի քեզի, որ-
30 դեակ իմ։ Եւ Յովսէփ չուտով ելաւ. քանի իր աղիքը գալարեցան իր եղբօրը վրայ, և լալու տեղ կը փնտռէր. ու ներքին սենեակը
31 մտաւ ու հոն լացաւ։ Եւ լուաց իր երեսը ու դուրս ելաւ. և զսպեց ինքզինքը ու
32 ըսաւ, Հաց բերէք։ Եւ իրեն զատ, ու անոնց զատ, և իրեն հետ ուտող եգիպտացիներուն զատ դրին. քանի եգիպտացիները երբայեցոց հետ հաց չեն կրնար ուտել, ինչու որ
33 եգիպտացիներուն զզուելի էր։ Եւ նստան անոր առջեւը, անդրանիկը իր անդրանկութեանը պէս, և պզտիկը իր պզտիկութեանը պէս. և մարդիկը իրարու նայելով կը զար-
34 մանային։ Եւ անիկա իր առջեւէն բաժիններ իրկեց անոնց. բայց Բենիամինին բաժինը հինգ անգամ աւելի էր. և խմեցին ու հանոր հետ ուրախ զուարթացան։

ԳԼ. ԽԴ

1 Յովսէփ իր եղբայրները ձամբայէն ետ դարձընելու համար հնարք կը բանեցընէ։ 14 Յուդային խնամարկ ազաչանքը։

1 Եւ իր տանը վերակացուին հրաման ըրաւ, ըսելով, Աս մարդոցը քուրձերը տանել կը-

ֆ ԳԼ. խգ. 32։ Փխ. լամ. 18, 19։
տ ԳԼ. լը. 20։ Առակ. ժը. 16։
ր ԳԼ. լէ. 25։ Երեմ. ը. 22։
ց ԳԼ. խը. 25, 35։
ւ Եսթ. գ. 16։
փ ԳԼ. խգ. 2։ լթ. 4։ խգ. 1։
ք ա Թագ. իե. 11։
և Եբր. մորթելիք
ֆ ՅԾ. Լ. 14։
ֆ ԳԼ. խը. 3, 10։
ֆ ԳԼ. խը. 27, 35։
ֆ Եբր. ձեր առակը ինծի եկաւ։
ֆ ԳԼ. ժը. 4։ խգ. 32։
ֆ ԳԼ. լէ. 7, 10։
ֆ ԳԼ. լէ. 14։
ֆ ԳԼ. խը. 11, 13։
ֆ ԳԼ. լէ. 7, 10։
ֆ ԳԼ. լէ. 17, 18։
ֆ ԳԼ. խը. 13։
ֆ գ Թագ. գ. 26։
ֆ ԳԼ. խը. 24։
ֆ Հմր. 25։
ֆ ԳԼ. խգ. 34։ ԵԼ. ը. 26։
ֆ ԳԼ. խե. 22։
ֆ Ածխ. գ. 6։ Յովհ. բ. 10։

2 Ա՛կան սատկը իր քուրձին բերանը դիր։ Եւ
—ՆԵՔ պղտիկին քուրձին բերանը իմ դաւա-
Լիքս՝ արծաթ, դաւաթը ու իր պաշարին ըս-
սատկը դիր։ Ու անոնք Յոսեփին ըսած խօս-
քին պէս ըրաւ։
3 Եւ առաւօտուն լուսացածին պէս մարդիկը
4 խրկուեցան, իրենք ու իրենց էշերը։ Անոնք
քաղաքէն ելլելով դեռ չհեռացած, Յոսէփ
իր տանը վերակացուին ըսաւ, Ելիր՝ ան մար-
դոցը հասիր և ըսէ անոնց, Ինչո՞ւ բարիին փոխարէն չար հա-
5 ատուցիք։ Ա՛ս ան չէ՞ որուն միջին իմ տէրս
կը խմէ, ու անով կը հմայէ. սասկի ընե-
6 լով՝ դէշութիւն ըրիք։ Եւ անոնց հասաւ
անոնց, և բաւ անոնց սա նոյն խօսքերը։
7 Եւ ըսին անոր, Ինչո՞ւ իմ տէրս սասկի խօս-
քեր կը դրուցէ. քաւ լիցի որ քու ծառա-
8 ներդ սասկի բան մը ընեն։ Ա՛ն՝ մեր քու-
ձերուն բերանը գտած սասկիս փանտու
էրիքէն քեզի հո՛ բերինք. ուրեմն ի՞նչպէս
քու տիրոջդ տունէն արծաթ կամ ոսկի պիտի
9 գողնանք։ Քու ծառաներուդ որուն քով
որ գտնուի, Թող անիկա մեռնի, ու մենք
10 ալ իմ տիրոջս ծառաներ ըլլանք։ Եւ անի-
կա բաւ, Հիմա ճիշդ ձեր բաժնին պէս
Թող ըլլայ. որուն քով որ գտնուի, ան ինծի
ծառայ ըլլայ, ու դուք անպարտ ըլլաք։
11 Ուսոի ամէն մէկը արագութիւնով իր քուրձը գե-
տինը իջեցուց, ու ամէն մէկը իր քուրձը
12 բացաւ։ Եւ անիկա մեծէն սկսեց փնտռել,
ու մինչև պզտիկը նայեցաւ. և գաւաթը Բե-
նիամինին քուրձին մէջ գտնուեցաւ։
13 Անոնք Թրեվց հանդերձները պատռե-
ցին. և ամէն մէկը իր էշը բեռցուց ու քա-
14 ղաքը դարձան։ Եւ Յուդա ու անոր եղբայր-
ները Յոսեփին տունը եկան, և անիկա տա-
կաւին հոն էր, ու Թանոր առջևը գետինը ին-
15 կան։ Եւ Յոսեփ ըսաւ անոնց, Ա՛ս ի՞նչ բան
է որ ըրիք. չէ՞ք գիտեր որ ինծի պէս մարդ
16 մը անպուշա Թկը հմայէ։ Եւ Յուդա ըսաւ,
Իմ տիրոջս ի՞նչ ըսենք, ի՞նչ խօսինք, կամ
ի՞նչպէս արդարացընենք ինքզինքնիս. Աս-
տուած քու ծառաներուդ յանցանքը գըտ-
նեց. ահա մենք մեր տիրոջը ծառաներ ենք,
մենք ալ՝ անիկա ալ՝ որուն քով գաւաթը
17 գտնուեցաւ։ Եւ անիկա ըսաւ, Թքաւ լիցի
որ ես այդպէս ընեմ. հապա ան մարդը՝ որուն
քով գաւաթը գտնուեցաւ, անիկա ինծի ծա-
ռայ ըլլայ, ու դուք խաղաղութեամբ ձեր
հօրը ելէք։
18 Անոնք Յուդա մօտեցաւ անոր ու ըսաւ,
Ո՜հ, տէր իմ, հնարէք ըրէ՛ Թող քու ծառադ
խօսք մը խօսի իմ տիրոջս ականջներուն, ու
ծառայիդ վրայ Թքու բարկութիւնդ չբոր-
բոքի. ինչու որ դուն փարաւոնին պէս ես։
19 Իմ տէրս իր ծառաներուն հարցուց՝ ըսելով,
20 Հայր կամ եղբայր ունի՞ք։ Եւ մենք ըսինք
մեր տիրոջը, Թէ ծեր հայր մը ունինք, և
Թէ Ռաիլ էր Թծերութեան որդին մը Ռ, ու անոր եղբայրը մեռած է, և
միայն անիկա իր մօրմէն մնաց, ու անոր հայրը
21 կը սիրէ զանիկա։ Եւ քու ծառաներուդ ըսիր,
22 Թինծի իջեցուցէք անիկա, որ Տանեմ։ Եւ
իմ տիրոջս ըսինք, Տղան իր հայրը չկրնար
ձգել. քանզի Թէ որ իր հայրը ձգելու ըլլայ,
23 անիկա պիտի մեռնի։ Եւ քու ծառաներուդ
ըսիր, Թէ որ ձեր պզտիկ եղբայրը ձեզի հետ
չիջնէ, իմ երեսս ալ պիտի չտեսնէք։
24 Ու երբոր քու ծառայիդ իմ հօրս ելանք, իմ
25 տիրոջս խօսքերը պատմեցինք անոր։ Եւ մեր
հայրը ըսաւ, Դարձէք նորէն, ո՛ր մեզի քիչ մը
26 կերակուր ծախու առէք։ Եւ մենք ըսինք,
Չենք կրնար իջնել. Թէ որ մեր պզտիկ եղ-
բայրը մեր հետը ըլլայ, անասունը կիջնենք.
Ինչու որ պիտի չկրնանք տեսնել այն մարդուն
երեսը, Թէ որ մեր պզտիկ եղբայրը մեր հետ
27 որ չըլլայ։ Եւ քու ծառադ իմ հայրս ըսաւ
մեզի, Դուք գիտէք որ Թիմ կնիկս երկու որ-
28 դի ծնաւ ինծի. Եւ մէկը քովէս ելաւ, ու
ես ըսի, Թնչուշա ՚ՂՆԵՔ զԱ դիշատուած է,
29 ու մինչև հիմա զանիկա չտեսայ։ Եւ Թէ որ
հասիկա ալ քովէս առնէք, ու անոր փորձանք
մը պատահի, իմ ճերմակ մազերս սրտմու-
30 Թիւնով դերեզմանը պիտի իջեցընէք։ Ուսոի
հիմա՝ երբոր քու ծառայիդ իմ հօրս երթամ
ու տղան մեր հետը չըլլայ, Թանոր հոգին տղ-
31 ուն հոգւոյն հետ կապուած ըլլալով, երբ
որ տեսնէ Թէ տղան հետը չէ, պիտի մեռ-
նի. և ծառաներդ քու ծառայիդ մեր հօրը
ճերմակ մազերը սրտմութիւնով դերեզմանը
32 պիտի իջեցընենք։ Ինչու որ ծառադ տղուն
համար իմ հօրս երաշխաւոր եղայ՝ ըսելով,
Թէ որ ես անիկա քեզի չբերեմ, իմ հօրս
33 յանցաւոր ըլլամ։ Ուսոի հիմա
կ՚աղաչեմ քեզի, Տղուն տեղը ծառադ իմ
տիրոջս ծառայ մնայ, և տղան իր եղբայրնե-
34 րուն հետ ելլէ. Քանզի Թէ որ տղան իմ հետս
չըլլայ, ի՞նչպէս ելլեմ իմ հօրս. չըլլայ
որ իմ հօրս գալու փորձանքը տեսնեմ։

ԳԼ. ԽԵ

1 Յովսէփ զինքը իր եղբայրներուն կը ճանչցընէ. 5 անցած բա-
ները Աստուծոյ նախախնամութեամբ տարած կը մխիթարէ
զանոնք. 9 ու կը խրկէ որ իր հայրը բերեն. 16 Փարաւո-
ա բանին կը հաճի. 21 Յովսէփ անոնց ճամբան պաշարը
կուտայ. ու զանոնք կը յորդորէ որ խռովութիւն չհանեն
միջերնին. 25 Յակոբ իր որդւոյն լուրը առնելով կը ըս-
նայ։

— ԳԼ. խգ. 21։
Բ ԳԼ. լա. 32։
Գ ԳԼ. լե. 29, 34։
Թաս. ժգ. 6։

Բ Թագ. ա. 11։
Դ ԳԼ. լե. 7։
Ե Հմր. 5։
Զ Հմր. 9։

Է Ասահ ժէ. 15։
Ը ԳԼ. ժը. 30, 32։
ԵԼ. լը. 22։
Թ ԳԼ. լե. 3։

Ժ ԳԼ. խբ. 15, 20։
ԺԱ Եբր. աչքս անոր վրայ դնեմ։
ԺԲ ԳԼ. խգ. 3, 5։

ԺԳ ԳԼ. խգ. 2։
ԺԴ ԳԼ. խգ. 19։
ԺԵ ԳԼ. լե. 33։
ԺԶ ԳԼ. խբ. 36, 38։

ԺԷ ա Թագ. ժը. 1։
ԺԸ ԳԼ. խգ. 9։
ԺԹ ԵԼ. լը. 32։
—

1 Եւ Յովսէփ չկրցաւ զսպել ինքզինքը բոլոր
իր կովը կայնողներուն առջեւը, ու պոռաց,
Հովէս դուրս հանեցէք բոլոր մարդիկը։ Եւ երբ
Յովսէփ ինքզինքը իր եղբայրներուն ճանչ-
2 ցուց, կովը մարդ մը չկեցաւ։ Եւ [a]ձայնը վեր-
ցընելով լացաւ. ու եգիպտացիք լսեցին, ու
3 փարաւոնին տունն ալ լսեց։ Եւ Յովսէփ ըսաւ
իր եղբայրներուն, [b]Ես Յովսէփն եմ. իմ Հայ-
րս տակաւին ո՞ղջ է. ու եղբայրները չէին
կրնար պատասխան տալ անոր, ինչու որ անոր
4 առջեւը [c]ապշած մնացին։ Եւ Յովսէփ ըսաւ
իր եղբայրներուն, Ինծի մօտ եկէք. անոնք
ալ մօտ եկան. և ըսաւ, Ես ձեր եղբայրը
Յովսէփն եմ, [d]որ եգիպտոս [e]ծախե-
5 ցիք։ Ուստի հիմա դիս հոս ծախեընուդ համար
[f]մի վշտանաք, ու ձեզի ծանր չերեւնայ. [g]Ին-
չու որ Աստուած խրկեց դիս ձեր առջեւէն՝
6 կեանք պահելու համար։ Քանի երկրիս վը-
րայ սովին երկրորդ տարին է աս. և տակա-
ւին հինգ տարի կայ՝ որ ոչ վարուցան, ոչ ալ
7 հունձք պիտի ըլլայ։ Եւ Աստուած դիս ձեր
առջեւէն խրկեց՝ որ երկրի վրայ ձեզի սերունդ
պահէ, և մեծ ազատութիւնով ձեզ ապրե-
8 ցընէ։ Եւ հիմա դիս հոս խրկողը դուք չէք,
հապա Աստուած է. ու [h]դիս փարաւոնին Հայր՝
և իր բոլոր տանը տէր՝ ու եգիպտոսի բոլոր
9 երկրին իշխան դրաւ։ Շուտով իմ Հօրս եկէք,
ու ըսէք անոր, Այսպէս կ՚ըսէ քու Յովսէփ
որդիդ, Աստուած բոլոր եգիպտոսին տէր դրաւ
10 դիս. չուշանաս՝ ինծի մօտ գալու. Եւ [i]Գեսեմի
երկրին մէջ պիտի բնակիս, որ ինծի մօտ ըլ-
լաս, դուն ու քու որդիդ՝ և քու որդւոց
11 որդիքդ՝ և քու ոչխարդ ու արջառներդ՝
և քու բոլոր ունեցածդ. Եւ հոն քեզ պիտի
անուցանեմ. [j]ինչու որ տակաւին հինգ տարի
սով կայ. չըլլայ որ դուն ու քու տունդ
և քու բոլոր ունեցածդ չքաւորութիւնն քա-
12 շէք։ Եւ ահա ձեր աչքերը ու իմ եղբօրս
Բենիամինին աչքերը կը տեսանեն՝ որ [k]ձեզի
13 խօսողը իմ բերանս է։ Ու եգիպտոսի մէջ
իմ ունեցած բոլոր փառքս, ու ձեր բոլոր
տեսածը պատմեցէք իմ Հօրս. և շուտով [l]իմ
14 Հայրս հոս իջեցուցէք։ Եւ իր եղբօրը Բենի-
ամինին պարանոցին վրայ ինկաւ ու լացաւ.
Բենիամինն ալ անոր պարանոցին վրայ լա-
15 ցաւ։ Եւ իր բոլոր եղբայրները համբուրեց,
ու անոնց վրայ լացաւ. և անկէ ետքը իր եղ-
բայրները իրեն խօսեցան։
16 Եւ սա լուրը փարաւոնին տանը մէջ լսուե-
ցաւ [m]թէ Յովսէփին եղբայրները եկեր են.
և փարաւոնին ու անոր ծառաներուն [n]հա-
17 ճելի եղաւ։ Եւ փարաւոն ըսաւ Յովսէփին,
Քու եղբայրներուդ ըսէ, Ա՛ս ըրէք. ձեր ան-
առնները բեռցուցէք, ու քանանու երկիրը
18 գացէք. Եւ ձեր Հայրը ու ձեր ընտանիքները
առէք, ու ինծի եկէք. և եգիպտոսի երկրին
ամէկ [o]բեր ձեզի տամ, ու [p]երկրին պարարտու-
19 թենէն ուտէք։ Եւ քեզի հրաման եղաւ. սա
ըրէք. Ձեր տղաքներուն համար ու ձեր կը-
նիկներուն համար եգիպտոսի երկրէն կառ-
քեր առէք ձեզի, և ձեր Հայրը բերէք ու
20 եկէք։ Եւ ձեր կարասիքին [q]մի նայիք. [r]Ին-
չու որ բոլոր եգիպտոսի երկրին բարիքը ձե-
րըն է։
21 Եւ իսրայէլին որդիները անանկ ըրին. և
Յովսէփ անոնց կառքեր տուաւ փարաւոնին
[s]խօսքին պէս, ու ճամբու համար պաշար
22 տուաւ անոնց։ Անոնց ամէն մէկուն զատ զատ
փոխելու հանդերձներ տուաւ, բայց Բենիա-
մինին երեք հարիւր [t]արծաթ ու [u]հինգ
23 ձեռք փոխելու հանդերձ տուաւ։ Եւ իր Հօրը
ասոր պէս բաներ խրկեց. տասը էշ եգիպտոսի
բարիքներով բեռցած՝ և տասը էգ էշ ցորենով
ու հացով և ուտելիքներով բեռցած՝ իր Հօրը
24 ճամբորդութեանը համար։ Այսպէս իր եղ-
բայրները խրկեց, ու գացին. և ըսաւ անոնց,
Ճամբուն մէջ չխռովիք։
25 Եւ անոնք եգիպտոսէն ելան, ու գէպ՚ի
Քանանու երկիրը իրենց Հօրը Յակոբին գացին.
26 Եւ անոր պատմեցին ըսելով, Յովսէփ տա-
կաւին ողջ է, ու եգիպտոսի բոլոր երկրին
իշխանը անիկա է։ [v]Եւ Յ-ի-ր-ի սիրտը մարե-
27 ցաւ, [w]քանի անոնց չհաւատաց։ Եւ անոր
պատմեցին Յովսէփին բոլոր խօսքերը որ իրենց
ըսեր էր, ու երբոր տեսաւ Յովսէփին խրկած
կառքերը զինքը տանելու համար, անոնց Հօ-
28 րը Յակոբին Հոգին ողջընցաւ։ Եւ Իսրայէլ
ըսաւ, Բաւական է. իմ որդիս Յովսէփ տա-
կաւին ողջ է. երթամ ու մեռնելէս առաջ
տեսնեմ անիկա։

ԳԼ. ԽԶ

1 Յակոբ Բերսաբէէի մէջ Աստուծմէ կը քաջալերուի։ 8 Անոնք
իր ընտանիքով Եգիպտոս կ՚երթայ։ 28 Եգիպտոս գացող իր
ընտանեացը համրանքը։ 29 Յովսէփ իր Հայրը Յակոբը դիմա-
ւորելու կ՚երթայ։ 31 Կը սորվեցնէ իր եղբայրներուն՝ թէ ինչ
պատասխան տան Փարաւոնին։

1 Եւ Իսրայէլ իր բոլոր ունեցածովը ճամբայ
ելաւ, ու [a]Բերսաբէէ եկաւ. և [b]իր Հօրը Ի-
2 սահակին Աստուծոյն զոհեր մատուց։ Ու Աս-
տուած [c]գիշերուան տեսիլքի մէջ խօսեցաւ

---

a Թուոց. ժգ. 1։
b Գործ. է. 13։
c Յոբ. գ. 5։ Իգ. 15։ Մատ. ժգ. 26։ Մար. չ. 50։
d ԳԼ. լե. 28։
e Եւս. ա. 2։ բ Կոր. բ. 7։
f ԳԼ. ծ. 20։ Սաղ. ձե. 16, 17։ Տես բ Թագ. ժչ. 10, 11։ Գործ. գ. 27, 28։
g ԳԼ. խա. 43։ Դատ. ժէ. 10։ Յոբ. իթ. 16։
h ԳԼ. խե. 1։
i ԳԼ. խբ. 23։
j Գործ. է. 14։
k ԳԼ. խա. 37։
l ԳԼ. իէ. 28։ Թուոց. ժը. 12, 29։
m Եբր. ձեր աչքը չխնայէ.
n Թուոց. գ. 16։
o ԳԼ. խա. 34։
p Յոբ. իթ. 24։ Սաղ. ճիգ. 1։ Դատ. խգ. 11, 41։
q ԳԼ. խա. 31, 33։
r իբ. 10։
s ԳԼ. խգ. 24, 25։ իբ. 13։ լա. 42։
t ԳԼ. ժէ. 1։ Յոբ. ԼԳ. 14, 15։

Իսրայէլին ու ըսաւ, Յակոբ, Յակոբ. և անդ-
3 կա ըսաւ, Ահա ես հոս եմ։ Եւ ըսաւ Աստ, ես
եմ Աստուած՝ քու Հօրդ Աստուածը. եղիջ-
ուս իջնելու մի վախնար, ինչու որ հոն մեծ
4 ազգ մը պիտի ընեմ քեզ. ես քեզի հետ ե-
դիպառս պիտի իջնեմ, նաև բերգ անչուշտ
պիտի հանեմ, ու Յովսէփ պիտի դնէ իր ձեռ-
5 քը քու աչքերուդ վրայ։ Եւ Յակոբ եղաւ
բերաբերէն. ու Իսրայէլին որդիները տարին
իրենց հայրը Յակոբը՝ ու իրենց տղաքները
և իրենց կիներըը ան կառքերով, որոնք որ
6 փարաւոն իրկեց զանոնկա առնելու համար։ Եւ
առին իրենց անասուններըը ու իրենց ստա-
ցուածքը՝ որ ձեռնարու երկրին մէջ ստացեր
էին, ու եղիպտոս եկան Յակոբ ու անոր
7 բոլոր սերունդը իրեն հետ. իր որդիները ու
իր որդւոցը որդիները իր հետը՝ իր աղջիկ-
ները ու իր որդւոցը աղջիկները և իր բոլոր
սերունդը իր հետ եղիպտոս բերաւ։
8 Եւ նոռնք են Իսրայէլի որդւոցը անուն-
ները որ եղիպտոս եկան. Յակոբ ու անոր որ-
9 դիքը. Յակոբին անդրանիկը Ռուբէն.
Ռուբենին որդիքը՝ Ենովք, ու փաղղուս, և
10 Եսրոն ու Քարմի։ Եւ Շմաւունին որդիքը՝
Յամուէլ, ու Յամին, և Ոհադ, ու Յաքին,
և Սահաւ, ու քանանացի կնկանը որդին
11 Սաւուղ։ Եւ Ղևիին որդիքը՝ Գերսոն, կա-
12 հաթ ու Մերարի։ Եւ Յուդային որդիքը՝
Էր, ու Օնան, և Սելոմ, ու փարէս և Զարա.
բայց Էր ու Օնան քանանու երկրին մէջ մե-
ռան. և փարէսին որդիքը՝ Եսրոն ու Համուլ։
13 Եւ Իսաքարին որդիքը՝ Թովղա, ու փուա,
14 և Ցոր ու Սամրոն։ Եւ Զաբուղոնին որդի-
15 քը՝ Սարեդ, ու Ելոն և Յագիէլ։ Ասոնք են
Լիային որդիքը, որոնք Միջագետքին մէջ Ծնաւ
Յակոբին, ու անոր Դինա աղջիկը. անոր բո-
լոր որդիները ու աղջիկները երեսուներեք
16 հոգի էին։ Եւ Գադին որդիքը՝ Սափոն, ու
Ագգի, Սունի, և Եսբոն, Էրի, ու Արոդի և
17 Արելի։ Եւ Ասերին որդիքը՝ Յեմնա, ու Յե-
սուա, և Յեսուի, ու Բարիա, և անոնց քոյ-
րը Սարա. և Բարիային որդիքը՝ փարեր ու
18 Մելքիել։ Ասոնք են Զելփային որդիքը՝ որոն
որ Լաբան իր Լիա աղջկանը տուաւ. և անոնք
կա Ծնաւ ասոնք Յակոբին՝ տասներկու հոգի։
19 Յակոբին կնկանը Ռաքելին որդիքը՝ Յովսէփ
20 ու Բենիամին։ Եւ Յովսէփին՝ եղիպտոսի երկ-
րին մէջ Մանասէ ու Եփրեմ Ծնան, որոնք
Արեգ քահանային քուրին Եղոզ Պետափրայէին

21 աղջիկը Ասանէթ Ծնաւ անոր։ Եւ Բենիամի-
նին որդիքը՝ Բաղա, ու Բեքեր, և Ասբել, Գե-
րա, ու Նեհեման, Էհի, ու Ռոսս, Մուպիմ,
22 և Ովիմ ու Արեդ։ Ասոնք են Ռաքելին որ-
դիքը՝ որոնք Ծնան Յակոբին, ամէնը տասն
23 ու չորս հոգի։ Եւ Դանին որդիքը՝ Հուսիմ,
24 Եւ Նեփթաղիմին որդիքը՝ Յասիել, ու Գու-
25 նի, և Յեսեր ու Սիլլեմ։ Ասոնք են Բաղ-
զային որդիքը՝ որոն որ Լաբան իր Ռաքել աղ-
ջկանը տուաւ. ու անոնք Յակոբին ասոնք ծը-
26 նաւ, ամէնը եօթը հոգի էին։ Յակոբին
հետ եղիպտոս եկող բոլոր հոգիները, որ անոր
երանքէն ելած էին, Յակոբին որդւոցը կինկ-
ներէն զատ՝ ամէնը վաթսունեւվեց հոգի էին,
27 Եւ Յովսէփին որդիքը՝ որ եղիպտոսի մէջ
անոր Ծնան, երկու հոգի էին. եղիպտոս գո-
ցող Յակոբին տանը բոլոր հոգիները եօթա-
նասուն էին։
28 Եւ անդրա Յուդան իր առջևէն Իսրայէլ
Յովսէփին, որ Գեսեմի ցուցնէ իրեն. և ա-
29 նոնք Գեսեմի երկիրը եկան։ Եւ Յովսէփ իր
կառքը պատրաստեց, ու իր հայրը Իսրայէլը
դիմաւորելու համար Գեսեմ ելաւ. և երբ
անոր դէմը ելաւ, անոր պարանոցին վրայ
ինկաւ, ու չատ մը ատեն անոր պարանոցին
30 վրայ լացաւ։ Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսէփին,
Հիմա քու երեսդ տեսնելէս ետքը մեռ-
31 նիմ, որովհետև դուն ողջ ես։ Եւ Յովսէփ
իր եղբայրներուն ու իր հօրը տանը ըսաւ,
Ելլեմ և փարաւոնին պատմեմ, ու ըսեմ
անոր, Իմ եղբայրներս ու իմ հօրս ընտանիքը՝
32 որ քանանու երկրին մէջն էին, ինծի եկան. և
ան մարդիկը հովիւներ են, ինչու որ խաշանց
տէր են, և իրենց հօտերը ու իրենց ար-
ջառներըը և իրենց բոլոր ունեցածը բերին։
33 Եւ երբոր որ երբ փարաւոն ձեզ կանչէ, ու
34 ըսէ Ձեր արհեստներդ, ըսէք, քու
ծառաներդ տղայ ժամանակէնիսկ մինչև հիմա
մենք ալ, մեր հայրերն ալ, խաշանց տէր
ենք. որ Գեսեմի երկրին մէջ բնակիք. ինչու
որ ամէն հովիւ եգիպտացւոց առջևը զար-
ձելի է։

ԳԼ. ԽԶ

1 Յովսէփ իր եղբայրներուն հինգը. 7 ու իր հայրը փարաւոնին կը ներկայացնէ. 11 անոնց բնակութիւն ու ապրուստ կու տայ։ 13 Հօրը եգիպտացւոց սովը. 16 անասուններէ. 18 ու կողտածքը փարաւոնին համար ծախու կ'առնէ։ 23 Քաղաքացուն երկիրը ծախու չառնէր։ 25 Երկրի արմիկին, բայց հինգերորդ մասը թագաւորին տալու պայմանով կը

Ք ԳԼ. խը. 13։
Ր ԳԼ. ժբ. 2։ բ Օբ. խգ. 5։
Ս ԳԼ. խը. 15։ խը. 21։
Տ ԳԼ. ժե. 16։ ծ. 13, 24, 25։ ԵԼ. գ. 8։
Ւ ԳԼ. ե. 7։ ԼԵ. 3։
Փ ԳԼ. խե. 19, 21։
Ք Բ Օբ. խգ. 5։ Յեհ. խգ. 4։ Սապ. ՃԸ. 23։ Եա. ծբ. 4։
Օ ԵԼ. ա. 1։ գ. 14։
Ֆ Թոռ. խգ. 5։ ա Մն. է. 1։
Ա ԵԼ. գ. 15։ ա Մն. գ. 24։
Բ ա Մն. գ. 24։
Գ ԳԼ. խե. 19։ 21։
Դ ա Մն. գ. 1։ 16։
Ե ա Մն. բ. 3։ գ. 21։
Զ ԳԼ. լբ. 3, 7, 10։
Է ԳԼ. լբ. 29։ ա Մն. բ. 5։
Ը ա Մն. է. 1։
Թ Կ՚ Յասաբ
Ժ Թոռ. խգ. 15։ ևս։
Ի ա Մն. է. 30։
Լ ԳԼ. լ. 10։
Խ ԳԼ. իզ. 24։
Ծ ԳԼ. խգ. 27։
Կ ԳԼ. խա. 50։
Հ ա Մն. է. 6։ ը. 1։
Ձ Թոռ. խգ. 38։
Ղ Թոռ. խգ. 39։ ա Մն. է. 12։
Ճ ա Մն. է. 12։
Մ Թոռ. խգ. 42։
Յ ա Մն. է. 13։
Ն ԳԼ. լ. 5, 7։
Շ ԳԼ. իզ. 29։
Ո Եէ. ա. 5։
Չ ԳԼ. լե. 11։
Պ Բ Օբ. ժ. 22։ Տէս Գոր. է. 14։
Ջ ԳԼ. ղա. 21։
Ռ ԳԼ. խե. 1։
Ս ԳԼ. խե. 14։
Վ Տէս Դա. բ. 49, 30։
Տ ԳԼ. խե. 1։
Ր ԳԼ. խե. 2, 3։
Ց ԳԼ. լ. 35, ԼՂ. 19, լե. 12։
Ու Հմր. 32։
Փ ԳԼ. խգ. 32։ ԵԼ. ը. 26։

կիրը Եգիպտացւոց կու ասչ ։ 28 Յակոբին տարիքը ։ 29 Ընդ կա կ՝երթիցըն Յովսեփը որ զինքը իր Հայրերուն հետ թաղէ ։

1 Եւ Յովսեփ ՚եկաւ ու պատմեց փարաւոնին ու ըսաւ, Իմ Հայրս ու եղբայրներս, և անոնց Հօտերն ու արջառները, և անոնց բոլոր ունեցածը եկան Քանանու երկրէն, և ահա ։Գե-
2 սեմի երկրին են ։ Եւ իր եղբայրներուն մէջէն հինգ մարդ առաւ, ու ։զանոնք փարաւոնին
3 առջևը ներկայացուց ։ Եւ փարաւոն ըսաւ անոր եղբայրներուն, ։Ի՞նչ է ձեր արհեստը · և անոնք փարաւոնին ըսին, ։Քու ծառաներդ Հովիւներ ենք, մենք ալ՝ մեր Հայրերն ալ ։
4 Նաև ըսին փարաւոնին, ։Ա՛ս երկրին մէջ պանդխտանալու եկանք · վասն զի ։Քանանու երկրին մէջ սովը սաստկանալուն համար, քու ծառաներուդ Հօտերուն արածելիք չկայ · ուստի Հիմա չնորհք ըրէ՝ ծառաներդ ։Գեսեմի
5 երկրին մէջ բնակինք ։ Եւ փարաւոն խօսեցաւ Յովսեփին՝ ըսելով, Քու Հայրդ ու եղբայրդ
6 ներդ քեզի եկան · ։Եգիպտոսի երկիրը առջևդ է · քու Հայրդ ու եղբայրներդ երկրին ամենէն ազնիկ տեղը բնակեցուր · ։Գեսեմի երկրին մէջ թող բնակին · և թէ որ անոնց մէջը ճարպիկ մարդիկ ըլլալը գիտես, զանոնք իմ Հօտերուս վրայ վերակացու ըրէ ։
7 Եւ Յովսեփ իր Հայրը Յակոբը բերաւ, ու փարաւոնին առջևը Հանեց · և Յակոբ օրհնեց
8 փարաւոնը ։ Եւ փարաւոն ըսաւ Յակոբին, Քու կենացդ տարիներուն օրերը ո՞րչափ են ։
9 Եւ Յակոբ ըսաւ փարաւոնին, ։Իմ պանդխտութեանս տարիներուն օրերը հարիւր երեսուն տարի են · Իմ կենացս տարիներուն օրերը քիչ ու ցաւով եղան, ու ։Իմ Հայրերուս պանդխտութեան օրերուն մէջ եղած իրենց կեանքի տարիներուն օրերուն չհասան ։ Եւ Յա-
10 կոբ ։օրհնեց փարաւոնը, ու դուրս ելաւ փարաւոնին առջևէն ։
11 Եւ Յովսեփ եգիպտոսի երկրին ամենէն ազնիկ կողմը՝ ։Ռամեսէի երկրին մէջ բնակեցուց իր Հայրն ու եղբայրները, և անոնց կալուածք տուաւ, ։ինչպէս որ փարաւոն հրամայեր էր ։
12 Եւ Յովսեփ իր Հայրն ու եղբայրները և իր Հօրը բոլոր տունը ։անոնց ընտանիքներուն Համեմատ Հացով կը մնուցանէր ։
13 Եւ բոլոր երկրին մէջ Հաց չկար, ինչու որ սովը խիստ սաստկացաւ · ու եգիպտոսի երկիրը և քանանու երկիրը սովին պատճառով
14 նուաղեցաւ ։ Եւ Յովսեփ պաշար ծախու առնողներէն՝ եգիպտոսի երկրին մէջ ու քանանու երկրին մէջ գտնուած բոլոր առակը ժողվեց · և Յովսեփ փարաւոնին տունը տարաւ

15 առակը ։ Ու երբոր եգիպտոսի երկրին ու քանանու երկրին մէջ առակը հատաւ, բոլոր եգիպտացիները եկան Յովսեփին ու ըսին, Մեզի Հաց տուր · քանզի առակ չըլլալուն
16 Համար ՚ինչո՞ւ մեռնինք քու առջևդ ։ Եւ Յովսեփ ըսաւ, Ձեր անասունները բերէք, և թէ որ առակ չկայ, ձեր անասուններուն փո-
17 խարէն տամ ձեզի ։ Եւ անոնք իրենց անասունները Յովսեփին բերին, և Յովսեփ Հաց տուաւ անոնց՝ ձիերուն փոխարէն, ու ոչխարներուն փոխարէն, և արջառներուն փոխարէն, ու էշերուն փոխարէն · և ան տարին զանոնք Հացով կերակրեց՝ իրենց բոլոր անասուններուն փոխարէն ։
18 Ու երբոր լրնցաւ ան տարին, Հետևեալ տարին եկան անոր ու ըսին, Մեր տիրոջմէն չենք պահեր որ առակը Հատաւ, և Ձէր անասուններն ալ մեր տիրոջն եղան · ալ բան մը չմնաց մեր տիրոջը առջևը, բայց մեր անձերը
19 ու երկիրը · ինչո՞ւ Համար քու աչքիդ առջևը մեռնինք մենք ու մեր երկիրը · մեզ ու մեր երկիրը Հացով ծախու առ, և մենք մեր երկիրովը փարաւոնին ծառաներ ըլլանք · և սերմ տուր Ձէզ որ ապրինք ու չմեռնինք, և
20 երկիրը ամայի չըլլայ ։ Եւ Յովսեփ բոլոր եգիպտոսի երկիրը փարաւոնին Համար ծախու առաւ · քանզի եգիպտացւոց վրայ սովը սաստիկ ըլլալուն Համար՝ անոնց ամէն մէկը իր ար-
21 տը ծախեց, ու երկիրը փարաւոնին եղաւ ։ Եւ եգիպտոսի սահմանին մէկ ծայրէն մինչև մեկալ ծայրը՝ ժողովուրդը *քաղաքէ քաղաք՝
22 փոխադրեց ։ Միայն ։քուրմերուն երկիրը ծախու չառաւ, ինչու որ քուրմերը փարաւոնէն կոպեռաճ բաժին ունէին, ու կ՝ուտէին իրենց բաժինը, որ փարաւոն կու տար անոնց · անոր
23 Համար իրենց երկիրը չծախեցին ։ Եւ Յովսեփ բոլոր ժողովուրդին, Ահա այսօր ծախու առի Ձեզ ու Ձեր երկիրը փարաւոնին Համար · արդ Ձեզի սերմ կո՛ տամ, ու սերմանեցէք երկիրը ·
24 Եւ բերքէն արդիւնքին հինգէն մէկը փարաւոնին պիտի տաք, ու չորս մասը Ձերը պիտի ըլլայ, որ արտին սերմ՝ ու Ձեզի և Ձեր տանը մէջ եղողներուն ու Ձեր տղաքներուն ուտելիք ըլ-
25 լայ ։ Եւ ըսին, Մեզ ապրեցուցիր · Թող մեր տիրոջը առջևը Հնարք գտնենք, ու փարաւո-
26 նին ծառաներ ըլլանք ։ Եւ Յովսեփ ասօրէնքը Հաստատեց եգիպտոսի երկրին մէջ մինչև այսօր՝ որ հինգէն մէկը փարաւոնին ըլլայ · ։բաց ։Ի քուրմերուն երկրէն, որ փարաւոնին չեղաւ ։
27 Եւ Իսրայէլ ՚կը բնակէր եգիպտոսի երկրին մէջ՝ ։Գեսեմի երկիրը · ու հոն կալուածք առան, և Հաճեցան ու խիստ շատցան ։

կիրը Եգիպտացւոց կու ասչ ։ 28 Յակոբին տարիքը ։ 29 Ընդ կա կ՝երթիցըն Յովսեփը որ զինքը իր Հայրերուն հետ թաղէ ։

1 Եւ Յովսեփ ՚եկաւ ու պատմեց փարաւոնին ու ըսաւ, Իմ Հայրս ու եղբայրներս, և անոնց Հօտերն ու արջառները, և անոնց բոլոր ունեցածը եկան Քանանու երկրէն, և ահա ։Գե-
2 սեմի երկրին են ։ Եւ իր եղբայրներուն մէջէն հինգ մարդ առաւ, ու ։զանոնք փարաւոնին
3 առջևը ներկայացուց ։ Եւ փարաւոն ըսաւ անոր եղբայրներուն, ։Ի՞նչ է ձեր արհեստը · և անոնք փարաւոնին ըսին, ։Քու ծառաներդ Հովիւներ ենք, մենք ալ՝ մեր Հայրերն ալ ։
4 Նաև ըսին փարաւոնին, ։Ա՛ս երկրին մէջ պանդխտանալու եկանք · վասն զի ։Քանանու երկրին մէջ սովը սաստկանալուն համար, քու ծառաներուդ Հօտերուն արածելիք չկայ · ուստի Հիմա չնորհք ըրէ՝ ծառաներդ ։Գեսեմի
5 երկրին մէջ բնակինք ։ Եւ փարաւոն խօսեցաւ Յովսեփին՝ ըսելով, Քու Հայրդ ու եղբայրդ
6 ներդ քեզի եկան · ։Եգիպտոսի երկիրը առջևդ է · քու Հայրդ ու եղբայրներդ երկրին ամենէն ազնիկ տեղը բնակեցուր · ։Գեսեմի երկրին մէջ թող բնակին · և թէ որ անոնց մէջը ճարպիկ մարդիկ ըլլալը գիտես, զանոնք իմ Հօտերուս վրայ վերակացու ըրէ ։
7 Եւ Յովսեփ իր Հայրը Յակոբը բերաւ, ու փարաւոնին առջևը Հանեց · և Յակոբ օրհնեց
8 փարաւոնը ։ Եւ փարաւոն ըսաւ Յակոբին, Քու կենացդ տարիներուն օրերը ո՞րչափ են ։
9 Եւ Յակոբ ըսաւ փարաւոնին, ։Իմ պանդխտութեանս տարիներուն օրերը հարիւր երեսուն տարի են · Իմ կենացս տարիներուն օրերը քիչ ու ցաւով եղան, ու ։Իմ Հայրերուս պանդխտութեան օրերուն մէջ եղած իրենց կեանքի տարիներուն օրերուն չհասան ։ Եւ Յա-
10 կոբ ։օրհնեց փարաւոնը, ու դուրս ելաւ փարաւոնին առջևէն ։
11 Եւ Յովսեփ եգիպտոսի երկրին ամենէն ազնիկ կողմը՝ ։Ռամեսէի երկրին մէջ բնակեցուց իր Հայրն ու եղբայրները, և անոնց կալուածք տուաւ, ։ինչպէս որ փարաւոն հրամայեր էր ։
12 Եւ Յովսեփ իր Հայրն ու եղբայրները և իր Հօրը բոլոր տունը ։անոնց ընտանիքներուն Համեմատ Հացով կը մնուցանէր ։
13 Եւ բոլոր երկրին մէջ Հաց չկար, ինչու որ սովը խիստ սաստկացաւ · ու եգիպտոսի երկիրը և քանանու երկիրը սովին պատճառով
14 նուաղեցաւ ։ Եւ Յովսեփ պաշար ծախու առնողներէն՝ եգիպտոսի երկրին մէջ ու քանանու երկրին մէջ գտնուած բոլոր առակը ժողվեց · և Յովսեփ փարաւոնին տունը տարաւ

ա Գէ · խգ · 31 ։
բ Գէ · խէ · 10 ։ խգ · 28 ։
գ Գար է · 13 ։
դ Գէ · խգ · 33 ։
ե Գէ · խգ · 34 ։
զ Գէ · ժե · 13 ։ բՕբ · խգ · 5 ։
է Գէ · խգ · 1 ։ Գար · է · 11 ։
ը Գէ · խգ · 34 ։
թ Գէ · ի · 15 ։
ժ Ժմր · 4 ։
ի Սաղ · լԹ · 12 ։ Եբր · ժա · 9 · 13 ։
լ Յոբ · ժգ · 1 ։
խ Գէ · խէ · 7 ։ լէ · 28 ։
ծ Ժմր · 7 ։
կ Եզ · ա · 11 ։ ժբ · 37 ։
հ Ժմր · 6 ։
ձ Գէ · ծ · 21 ։
ղ Գէ · խա · 30 ։ Գար · է · 11 ։
ճ Գէ · խա · 56 ։
մ Ժմր · 19 ։
յ Եբր · քաղաքներու ։
ն Եբր · է · 24 ։
շ Գէ · խա · 45 ։
ո Գէ · լգ · 15 ։
չ Ժմր · 22 ։
պ Ժմր · 11 ։
ջ Գէ · խգ · 3 ։

28 Եւ Յակոբ եդիցառոյն երկրին մէջ առանձնաբնակ
եղեալ ծառայէր Լաբանայ. ու Յակոբին՝ կինացը
տարիներուն օրերը հարիւր քառասունեւեօթը
29 տարի եղան։ Ու երբոր Իսրայէլին մեռնելու
օրերը մօտեցան, կանչեց իր Յովսէփ որդին,
ու բաւ անոր, թէ որ հիմա քու առջեւդ
շնորհք գտայ, կ՚ազաչեմ քեզի՝ ձեռքդ իմ
երանքիս տակը դիր, և՝ հնծի մարդասիրու-
թիւն ու ճշմարտութիւն ըրէ. կ՚ազաչեմ քե-
30 զի՝ ինծ եդիցառոյն մէջ մի թաղեր. Հապա ինծ
հայրերուս հետ ննջեմ, ու դուն իս եդիցառո-
այն հանես, և՝ իս անոնց դերեզմանը թաղես։
Եւ անիկա բաւ, Ես քու բանիդ պէս պի-
31 տի ընեմ։ Եւ ինքը բաւ, Ինծի երդում ը-
րէ. և անիկա երդում ըրաւ անոր։ Եւ Իս-
րայէլ †անկողնին գլուխն վրայ երկրպա-
դութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԽԸ

1 Յովսէփ իր որդիներուն՝ հօրը հիւանդութիւնը ան՝ կ՚ը-
ըսէ։ 3 Յակոբ իրեն եղած խոստմունքը կը պատմէ. 5 Եփ-
րեմը ու Մանասէն իր որդեացը կարգը կը դնէ. 7 Յովսէփին
մօրը գերեզմանին ան՝ ըլլալը կ՚ըսէ. 9 կ՚օրհնէ Եփրեմը ու
Մանասէն. 17 պզտիկը մեծէն վեր կը դնէ. 21 անոնց նայէն
Քանան դառնալուն համար կը մխիթարեանայ։

1 Ե ւ եղաւ որ ասոնք բաներէն ետքը Յովսէփին
ըսուեցաւ, Ահա քու հայրդ հիւանդ է. և
անիկա իր երկու որդիքը Մանասէն ու Եփ-
2 րեմը իր հետը առաւ։ Եւ Յակոբին պատ-
մուեցաւ ու ըսուեցաւ, Ահա քու որդիդ Յով-
սէփ քեզի կու գայ. և Իսրայէլ ուժովցաւ
3 ու անկողնին վրայ նստաւ։ Եւ Յակոբ ըսաւ
Յովսէփին, Ամենակարող Աստուած Քանա-
նու երկիրը Լուզի մէջ երեւցաւ ինծի, ու
4 օրհնեց զիս. Եւ բաւ ինծի, Ահա քեզ պի-
տի աճեցընեմ ու շատցընեմ, և քեզ շատ
ժողովուրդներու հաւր պիտի ընեմ. և աս եր-
կիրը քեզմէ ետքը քու սերունդիդ յաւի-
5 տենական կալուածք ըլլալու պիտի տամ։ Եւ
հիմա քու երկու որդիդ՝ որ ծնան քեզի
Եգիպտոսի երկրին մէջ քեզի Եգիպտոս գա-
լէս առաջ, իմ են. Եփրեմը ու Մանասէն
Ռուբինին ու Շմաւոնին պէս իմ պիտի ըլ-
6 լան։ Եւ անոնցմէ ետքը քու ծնած որդիդ
քուկդ ըլլան, — իրենց ժառանգութեանը
մէջ իրենց եղբայրներուն անուններովը կան-
7 չուին։ Եւ ես երբոր Միջագետքէն կու գայի,
Քանանու երկրին մէջ ան ճամբուն վրայ՝ որ
տակաւին Եփրաթա երթալու քիչ մը տեղ
կայ, †Ռաքել մեռաւ իմ քովս. ու զանի-
կա Հոն Եփրաթայինն՝ այսինքն Բեթլեհեմին
ճամբուն մէջ թաղեցի։

8 Եւ Իսրայէլ տեսաւ Յովսէփին որդիները
9 ու բաւ, Ո՞վ են ասոնք։ Եւ Յովսէփ բա-
իր հօրը, Իմ որդիներս են՝ որ Աստուած հո-
հնծի տուաւ. և անիկա բաւ, Շնորհք ը-
10 հնծի բեր զանոնք, որ օրհնեմ։ Ու Իսրա-
յէլին աչքերը ծերութենէն ծանրացած էին՝
անոնք որ չէր կրնար տեսնել. և զանոնք մո-
տեցուց անոր, ու համբուրեց զանոնք
11 և գրկեց։ Ու Իսրայէլ բաւ Յովսէփին, Ես
չէի յուսար որ քու երեսդ տեսնեմ, և ահա
Աստուած հնծի քու սերունդդ ալ ցուցուց
12 Եւ Յովսէփ հանեց զանոնք անոր ծունկերէն
և իր երեսը մինչև գետինը խոնարհութիւն
13 ըրաւ։ Եւ Յովսէփ առաւ անոնց երկուքն
ալ՝ Եփրեմը իր աջ ձեռքովը Իսրայէլին ձախ
կողմը՝ և Մանասէն իր ձախ ձեռքովը Իս-
14 րայէլին աջ կողմը, ու մօտեցուց անոր։ Եւ
Իսրայէլ իր աջ ձեռքը երկնցուց, ու Եփրե-
մին գլուխն վրայ դրաւ, որ պզտիկն էր, և
իր ձախ ձեռքը Մանասէին գլուխն վրայ
անիկա խորհրդով իր ձեռքերը փոխեց. Մ-
15 չու որ Մանասէն անդրանիկն էր։ Եւ օրհնեց
զՅովսէփ ու բաւ, Ան Աստուածը՝ որուն
առջեւը իմ հայրերս Աբրահամ ու Իսահակ
քալեցին, ան Աստուածը՝ որ ծնած ատենէն
16 մինչև այսօր իս կերակրեց, Ան Հրեշտակը
որ իս ամէն չարիքներէն ազատեց, օրհնէ
ասոնք պատանները, և իմ անունս՝ ու իմ հայրե-
րուս Աբրահամին և Իսահակին անունները ասոնց
վրայ կանչուի, ու երկրին մէջ առատը խո-
17 չանան։ Եւ երբ Յովսէփ տեսաւ որ հայրը
իր աջ ձեռքը Եփրեմին գլուխն վրայ դրաւ,
իրեն չհաճելի երեցաւ. և իր հօրը ձեռքը
բռնեց՝ որ զանիկա Եփրեմին գլուխն վրայէն
18 Մանասէին գլուխն վրայ փոխադրէ։ Եւ Յով-
սէփ բաւ իր հօրը, Ոչ այդպէս, հայր իմ,
ինչու որ անդրանիկը ասկէ է. քու աջ ձեռքդ
19 անոր գլուխն վրայ դիր։ Եւ իր հայրը չը-
զեց՝ ու բաւ, Գիտեմ, որդեակ իմ, գիտեմ.
ասիկա ալ ժողովուրդ պիտի ըլլայ, և ասկա ալ մեծ պիտի ըլլայ. բայց անոր պզ-
տիկ եղբայրը անկէ աւելի մեծ պիտի ըլլայ,
ու անոր սերունդը խնամ մեծ ազգ պիտի
20 ըլլայ։ Եւ ան օրը օրհնեց զանոնք ու բաւ,
Իսրայէլ քեզմով պիտի օրհնէ, «Աստուած
քեզ Եփրեմին պէս և Մանասէին պէս ընէ»
ըսելով. ու Եփրեմը Մանասէին առաջ դրաւ։
21 Եւ Իսրայէլ բաւ Յովսէփին, Ահա ես կը
մեռնիմ. և Աստուած ձեզի հետ պիտի ը-
լայ, ու ձեզ ձեր հայրերուն երկիրը պիտի
22 դարձընէ։ Եւ ես քու եղբայրներէդ մէկ

ա Տես հմր. 9։
բ Օր. լա. 14։ գ Թագ. բ. 1։
գ Գէն. խգ. 2։
դ Գէն. խգ. 49։
ե Տես գէն. ծ. 25։
զ բ Թագ. ժբ. 37։
է Գէն. խթ. 29։ ծ. 5։ 13։
ը Գէն. խբ. 2։ գ Թագ. ա. 47։ Երբ. ժա. 21։
թ Կամ գառագանին
ժ Գէն. իբ. 13։ 19։ լե. 6։ 9։ Ես։
ի Գէն. ժէ. 8։
ժա Գէն. խա. 30։ խգ. 20։ Ցես. Ժգ. 7։ Ժգ. 4։
ժբ Գէն. լե. 9։ 16։ 19։
ժգ Գէն. լգ. 5։
ժդ Գէն. իէ. 4։
ժե Գէն. իէ. 1։
ժզ Գէն. խէ. 27։
ժէ Գէն. խէ. 26։
ժը Հմր. 19։
ժթ Երբ. ժա. 21։
ի Գէն. ժէ. 1։ խգ. 40։
իա Գէն. իբ. 15։ լա. 11։ 13։ 24։ Սապ.
իբ Գէն. լե. 22։ Ձխա. 7։
իգ Ելմտ. իթ. 12։ Գար. ժէ. 17։
իդ Տես Թես. իգ. 34. 37։
իե Հմր. 14։
իզ Գէն. իգ. 8։
իէ Գէն. իգ. 14։
իը Ելմտ. ա. 33. 34։ բ. 19. 21։ բ Օր. լգ. 17։ Յայտ. ե. 6. 8։
իթ Հռութ. գ. 11. 12։
ի Գէն. խգ. 4։ ծ. 44։
իա Ցես. խգ. 32։ Մին. է. 2։ Յակ. գ. 1։

բաժին աւելի տուն քեզի, որն որ Աստուծոյ
նեղուն ձեռքէն իմ սրտիս ու աղեղիս տուի։

ԳԼ · ԽԹ

1 Յակոբ իր որդիները կը կանչէ զանոնք օրհնելու համար։ 3 Ռուբէն մեկուն օրհնութիւնը։ 29 Իր թաղուելուն վրայով անոնց պատուէր կու տայ։ 33 Իր մահը։

1 Եւ Յակոբ կանչեց իր որդիները ու ըսաւ,
Ժողովուեցէք, որ վերջին օրերը ձեր գլուխն
գալիքը պատմեմ ձեզի։
2 Ժողովուեցէք ու ականջ տուէք, ովք Յակոբին
որդիները,
Ու ձեր հօրը Իսրայէլին մտիկ ըրէք։
3 Ովե Ռուբէն, իմ անդրանիկս,
Իմ ոյժս ու իմ զօրութեանս սկիզբը,
Յարգութեան կատարելութիւնը ու զօրու-
թեան կատարելութիւնը դուն ես։
4 Ջուրի պէս եռացիր, առաջին պիտի չըլլաս.
Ինչու որ բրու հօրդ անկողինը ելար.
Անաւերը պղծեցիր անկո։ (իմ անկողի՛նս ելաւ։)
5 Շմաւոն ու Ղեւի եղբայրներ են.
Սուրերնին անիրաւութեան գործիքներ են։
6 Իմ հոգիս անոնց խորհուրդներուն չմտնէ,
Իմ պատիւս անոնց ժողովքին հետ չմիանայ.
Ինչու որ իրենց բարկութեամբը մարդ սպան-
նեցին,
Ու իրենց կամապաշտութեամբը ցուլի ջիլ
կտրեցին։
7 Անիծեալ ըլլայ անոնց բարկութիւնը, ինչու
որ խիստ էր,
Ու անոնց սրտմտութիւնը, ինչու որ սաստիկ էր.
Զանոնք Յակոբին մէջ պիտի բաժնեմ,
Ու զանոնք Իսրայէլին մէջ պիտի ցրուեմ։
8 Ովե Յուդա, քու եղբայրներդ քեզ պիտի
գովեն.
Քու ձեռքդ քու թշնամիներուդ պարանոցին
վրայ ըլլայ.
Քու հօրդ որդիքը քեզի երկրպագութիւն
ընեն։
9 Յուդան առիւծի ձագ է.
Որդեակ իմ, կողոպտուելէն ելար։
Առիւծի պէս ծունկ կրկնեց, մատակ առիւ-
ծի պէս պառկեցաւ.
Ջանիկա ո՞վ պիտի արթընցնէ։
10 Իշխողութիւնը Յուդայէն պիտի չպակսի,
Ոչ ալ անոր ոտքերուն միջեւեղէն օրէնսդիրը։
Մինչեւ որ Շիլովը գայ.
Ու ժողովուրդները անոր պիտի հնազանդին։
11 Իր յաւանակը որթին պիտի կապէ,
Ու իր էգ էշուն ձագը ամենէն ազնիկ որթին.
Իր պատմուճանը գինիով պիտի լուայ,
Ու իր հանդերձը խաղողի արիւնով։
12 Իր աչքերը գինեվէն կարմիր՝
Ու իր ակռաները կաթէն ճերմակ պիտի ըլլան։
13 Զաբուղոն ծովուն եզերքը պիտի բնակի,
Ու անիկա նաւերուն հանդիստը պիտի ըլլայ,
Եւ անոր սահմանը մինչեւ Սիդոն պիտի հասնի։
14 Իսաքար ուժեղ էշ մըն է,
Որ գոմերուն միջեւեղը կը պառկի.
15 Եւ տեսնելով որ հանդստութիւնը աղեկ էր,
Ու երկիրը՝ որ գեղեցիկ էր,
Իր ուսը բեռցնելու խոնարհեցուց,
Ու հարկատու ծառայ եղաւ։
16 Դան իր ժողովուրդը պիտի դատէ,
Իսրայէլի ցեղերէն միկուն պէս։
17 Դան ճամբու վրայ օձ մը պիտի ըլլայ,
Ու ճամբու վրայ իժ մը,
Որ ձիուն գարշապարը կը խածնէ,
Անոնկ որ հեծեալըետեւը կ'ինայ։
18 Ովե Տէր, քու փրկութեանդ սպասեցի։
19 Գադին՝ դունդ մը վրան պիտի յարձակի,
Բայց վերջապէս ինքը պիտի յարձակի։
20 Ասերին հացը պարարտ պիտի ըլլայ.
Ու ինքը թագաւորի համադամ կերակուրները
պիտի տայ։
21 Նեփթաղիմ դեղեցիկ խօսքեր տուող
Ազատ թողուած եղջերու մըն է։
22 Յովսէփ պտղաւոր ոստ մըն է,
Աղբիւրի քով պտղաբեր ոստ մը,
Որուն բողբոջները պատի վրայ կ'ելլեն.
23 Աղեղնաւորները վշտացուցին զանիկա,
Ու նետահարեցին զանիկա.
24 Բայց անոր աղեղը զօրաւոր մնաց,
Եւ իր ձեռացը բազուկները ուժովցան,
Յակոբին Հզօր Աբրահամի ձեռքերով
Իսրայէլին Հովիւը Քարը անկէ է։
25 Ամէն քու Հօրդ Աստուծմէն է՝ որ քեզի պի-
տի օգնէ,
Եւ Ամենակարողէն՝ որ քեզ պիտի օրհնէ,

ա ԳԼ · ԺԸ · 16 · ԼԳ · 28 · Յեսս · ԺԿ · 14 · Եւս։
բ Օր · գ · 30 · Թուս · իգ · 14 · Եսա · բ · 2 · ԼԹ · 6 · Երեմ · իգ · 20 · Դան · բ · 28 · 29 · Գար · բ · 17 · Եբր · ա · 2 ։
գ Օր · ԼԳ · 1 · Ամմս · գ · 7 ։
դ Սալ · ԼԳ · 11 ։
ե ԳԼ · ԺԹ · 32 ։
զ Օր · իս · 17 · Սալ · Ղբ · 51 ։
է ա Մն · Ը · 1 ։
ը ԳԼ · ԼԸ · 22 · աՄն · Ը · 1 · բ Օր · ԺԿ · 20 ։
թ ԳԼ · ԽԹ · 33 · 34 ։
ժ Ածախ · ԺԸ · 9 ։
ի ԳԼ · ԼԳ · 25 ։
լ Ածախ · ա · 15 · 16 ։
խ Սալ · ԺԳ · 9 · 12 · ՃԿ · 8 ։
ծ Սալ · ԻԶ · 9 · Ը · 11 ։
կ ԳԼ · ԼԳ · 26 ։
հ Յեսս · ԺԹ · 1 · իս · 5 · 6 · 7 · ա Մն · գ · 24 · 39 ։
ձ ԳԼ · ԽԹ · 35 · բ Օր · ԼԳ · 7 ։
ղ Սալ · ԺԸ · 40 ։
ճ ԳԼ · ԽԸ · 29 · ա Մն · Ը · 2 ։
մ Ովս · Ը · 14 · Յոյս · Ը · 5 ։
յ Թուս · իգ · 24 · իգ · 9 ։
ն Թուս · իգ · 17 · Եբեմ · Լ · 21 · Զաք · Ժ · 11 ։
շ բ Օր · իբ · 57 ։
ո Սալ · Կ · 7 · ՃԸ · 8 · Թուս · իս · 18 ։
չ Եսս · Ժա · 1 · ԿԲ · 11 · Էզեկ · իս · 27 · Դան · Թ · 25 · Մատ · իս · 9 · Ղուկ · ա · 32 · 33 ։
պ Յի՛ իսպառը · Եհ որուն կը վայէ ։
ջ Եսս · բ · 2 · ԺՈ · 10 · Իսբ · 1 · 4 · Իմի · 6 · 7 · 22 · 23 · ՃԿ · 4 · 5 · Կ · 1 · 3 · 4 · 5 · Անգ · բ · 7 · Դուս · բ · 30 · 31 · 32 ։
ռ գ Թագ · ԺԸ · 32 ։
ս բ Օր · ԼԳ · 18 · 19 · Յեսս · ԺԹ · 10 · 11 ։
վ բ Օր · ԼԳ · 22 · Դատ · Ժբ · 1 · 2 ։
տ Դատ · Ժբ · 27 ։
ր Սալ · իԸ · 5 · ՃԺԹ · 166 · 174 · Եսս · իԸ · 9 ։
ց բ Օր · ԼԳ · 20 · ա Մն · Ը · 18 ։
ւ բ Օր · ԼԳ · 24 · Յեսս · ԺԹ · 24 ։
փ բ Օր · ԼԳ · 23 ։
ք ԳԼ · ԼԿ · 4 · 24 · 28 · ԼԹ · 20 · իբ · 21 · Սալ · ՃԺԸ · 13 ։
և Յոբ · իԹ · 20 · Սալ · ԼԿ · 15 ։
օ Սալ · ՃԸ · 2 · 5 ։
ֆ ԳԼ · իա · 11 · իգ · 12 · Ծ · 21 ։
Ֆ Եսս · իբ · 16 ։
ա Սալ · Ճ · 1 ։
բ ԳԼ · իբ · 13 · 21 · ԼԿ · 3 · իգ · 23 ։
գ ԳԼ · ԺԿ · 1 · ԼԿ · 11 ։
դ բ Օր · ԼԳ · 13 ։

վ.երէն երկնից օրհնութիւններով ը,
Ու վարը պառկող խորութեան օրհնութիւն-
նե՛րով ը,
Ծիծե՛րուն ու արգանդին օրհնութիւններով ը:
26 Քու հօրդ օրհնութիւնները՝ *իմ նախնեացս
օրհնութիւններէն
Մինչև յաւիտենական բլուրներուն ցանկալի
գօրացան.
Յովսեփին գլխուն վրայ պիտի գ.ան,
Եւ անոր գագաթին վրայ՝ որ իր եղբայրնե-
րէն զերազանց է:

27 Բենիամին պատառող գայլ պիտի ը.այ.
Առաւօտուն որսը պիտի ուտէ,
Եւ գիշերը կողոպուտը պիտի բաժնէ:

28 Ա.ոնք ասոնք իսրայէլի տասներկու ցե-
ղերն են. և սա է՝ որ անոնց հայրը խօսե-
ցաւ անոնց, ու օրհնեց զանոնք. ամէն մէ-
29 կուն օրհնութիւնով պէս օրհնեց զանոնք: Եւ
պատուիրեց անոնց ու ըսաւ, Ես *իմ ժողո-
վուրդիս պիտի խառնուիմ. *իմ հայրերուս հետ
ան այրին մէջ թաղեցէք զիս, որ Քեթացի
30 Եփրոնին արտին մէջն է. Ան այրին մէջ՝ որ
Քանանու երկիրը՝ Մամբրէին դիմացը եղող
Մաքփելայի արտին մէջն է, զոր Աբրա-
համ արտին հետ ս.կտեղ գերեզմանի կա-
լուածքի համար՝ Քեթացի Եփրոնէն ծախու
31 առաւ: *Աբրահամն ու անոր կնիկը Սարրան
հոն թաղեցին. *Իսահակը ու անոր կնիկը
Ռեբեկան հոն թաղեցին. ես ալ Լիան հոն
32 թաղեցի: Ան արտը ու հոն եղած այրը Քե-
33 թացիներէն ծախու առնուեցան: Եւ Յա-
կոբ երբ լմնցուց իր որդւոցը պատուէր տա-
լը, իր ոտքերը անկողնին մէջ ժողվեց, ու
հոգին աւանդեց, և *իր ժողովուրդին խառ-
նուեցաւ:

ԳԼ. Ծ

1 Յակոբին մահուանը սուգը: 4 Յովսէփ իր հօրը թաղմանը
երթալու համար՝ Փարաւոնէն հրաման կ'առնէ: 7 Անոր
յաւերկաւորութեան հանդէսը: 15 Յովսէփին եղբայրները
նեղած կը խնդրեն, ու ան ալ կը մխիթարէ զանոնք: 22 Յով-
սէփին տարիքը: 23 Իր ազգը երրորդ սերունդը կը տեսնէ:
24 Իր եղբայրներուն կը մարգարէանայ Քէ Քանանու երկիր
պիտի դառնան: 25 Իր ոսկորներուն համար զանոնք կ'երդ-
մցնցնէ: 26 Կը մեռնի ու արկղի մէջ կը դրուի:

1 Եւ Յովսէփ *իր հօրը երեսին վրայ ինկաւ,
ու *լացաւ անոր վրայ, և համբուրեց զանի-
2 կա: Եւ Յովսէփ իր բժիշկ ծառաներուն հրա-
մայեց որ *իր հայրը զմուռսեն. և բժիշկները
3 զմուռսեցին Իսրայէլը: Եւ անոր քառասուն օրը

* Կամ մշանջենաւոր
էնանելուն օրհնու-
թիւններէն. Կամ
հանեանական բլուր-
ներուն վայելուչ-
թիւնէն
ե Բ Օր · ԼԳ · 15 ·
Ամբ · գ · 6 ·
զ Բ Օր · ԼԳ · 16 ·
է Դատ · ի · 21 · 25 ·
Եզեկ· իե · 25 · 27 ·
ը Թոբ · իգ · 24 ·
Եսթ · բ · 11· Եզեկ·
լժ · 10 · Ջաք · Ժգ ·
1 · 7 ·
թ Գէ · Ժե · 15 · իե · 8 ·
ժ Գէ·իե · 30· բ Թագ ·
Ժթ · 37 ·
ի Գէ · ծ · 13 ·
լ Գէ · իգ · 16 ·
խ Գէ·իգ · 19 · իե · 9·
ծ Գէ · լե · 29 ·
կ Հմր · 29 ·
—
ո Գէ · իզ · 4 ·
ղ Գ Թագ · Ժգ · 14 ·
ճ Հմր· 20 · բ Մն·Ժգ·
14 · Մատ · իզ · 12 ·
Մար · Ժգ · 8 · Ժգ·
1 · Գաւ · իգ · 1 ·
Յովհ·Ա բ · 7 · Ա Թես·
39 · 40 ·
ն Թոբ · ի · 29 · բ Օր ·
ԼԳ · 8 ·
շ Եսթ · գ · 2 ·
չ Գէ · իե · 29 ·
պ Բ Մն·Ժգ · 14 · Եսա·
իբ · 16 · Մատ · իէ·
60 ·
ջ Բ Թագ · ա · 17 ·
Գոր · բ · 2 ·
ռ ա Թագ · լա · 13 ·
Յոբ · բ · 13 ·
ս Յ՛ սուգ Եգիպ·
տացւոց ·
վ Գէ · իզ · 29 · 31·
Գոր · է · 16 ·
տ Գէ · իգ · 19 ·
ր Յ՛ սուգ Եգիպ·
տացւոց ·
ց Գէ · իզ · 21 · 31·
ւ Ա Մակ · իբ · 13·

*լմնցաւ. ինչու որ գերեզմանները օրերը
տասնեակ կը լմնցնար. և Եգիպտացիք զանոնք
4 Հարիւր եօթանասուն օր սուգ ըրին: Եւ երբ
անոր սուգին օրերը անցան, Յովսէփ պատ-
ցեց *փարաւոնի տանը՝ ըսելով, Թէ որ ես
ձեր աչքը չնորհք գտայ, կ'աղաչեմ ձեզի
փարաւոնին ականջին պատցեցէք ու ըսէք
5 Իմ հայրս ինծի երդում ընել տուաւ՝ ըսելով
Ահա ես կը մեռնիմ. իմ գերեզմանիս մէջ
*որ ես ինծի համար փորեցի Քանանու երկրին մէջ
փորելով, իս հոն թաղես. և հիմա չնորհք ըրէ
6 իմ հայրս թաղելու ելլեմ, ու նորէն դառնամ: Եւ
փարաւոն ըսաւ, Ելիր ու թաղէ քու հայրդ
ինչպէս որ անիկա քեզի երդում ընել տուաւ:
7 Եւ Յովսէփ իր հայրը թաղելու ելաւ. և
փարաւոնին բոլոր ծառաները, անոր տան
ծերերը ու Եգիպտոսի երկրին բոլոր ծերերը
8 անոր հետ ելան. Նաև Յովսէփին բոլոր տունը
ու անոր եղբայրները և անոր հօրը տունը.
միայն իրենց ընտանիքները ու իրենց հօտե-
րը և իրենց արջառները Գեսեմի երկրին մէ-
9 ղմեցին: Եւ անոր հետ կառքեր ու ձիաւոր-
10 ներ ելան, ու շատ մեծ բանակ մը եղաւ: Ե-
կան Առատին կալը՝ որ Յորդանանու անդի
կողմն է. հոն *մեծ ու խիստ սասիկ լացով
մը ողբացին, *և իր հօրը համար եօթը օր սուգ
11 ըրաւ: Եւ ան երկրին մէջ բնակող Քանանա-
ցիները երբոր տեսան Առատին կալին մէջ
սուգին հանդէսը, ըսին, Ա.ա մեծ սուգ մը ըլ-
լու է Եգիպտացիներուն. անոր համար անու-
նը †Աբէլմիսրայիմ դրին, որ Յորդանանու
12 անդի կողմն է: Եւ անոր որդիքը ըրին անոր
13 ինչպէս որ պատուիրեր էր: Եւ *անոր որդիքը
Քանանու երկիրը տարին զանիկա, ու թաղե-
ցին զանիկա Մամբրէին դիմացը եղող Մաք-
փելայի արտին այրին մէջը, որն որ Աբրահամ
*գերեզմանի կալուածքի համար ծախու առաւ
14 արտին հետ ս.կտեղ Քեթացի Եփրոնէն: Եւ
Յովսէփ իր հայրը թաղելէն ետև՝ Եգիպտոս
դարձաւ, ինքն ու իր եղբայրները և ան ամէ-
նը որ իրեն հետ իր հայրը թաղելու ելան:
15 Եւ Յովսէփին եղբայրները տեսնելով որ
իրենց հայրը մեռաւ, *ըսին Ջ.ջէրէն, Գուց
Յովսէփ ոխ պահելով՝ պիտի հատուցանէ մե-
16 զի ան ամէն չարիքը որն որ ըրինք իրեն: Եւ
Յովսէփին պատգամեցին՝ ըսելով
Քու հայրդ մեռնելէն առաջ պատուիրեց ըսե-
17 ու ըսաւ, Յովսէփին ասանկ ըսէք. Հիմա չէ-
նորհք ըրէ՝ քու եղբայրներուդ յանցանքը
անոնց մեղքը նե.ի, *ինչու որ քեզի չարու-

Լիւն երին. և հիմա կ'ապաչենք քեզի՝ ²քու
Հօրդ Աստուծոյն ծառաներուն յանցանքը նե-
րէ։ Եւ Յովսէփ լացաւ՝ երբոր անոնք խօսե-
18 ցան իրեն։ Ու անոր եղբայրներն ալ գացին,
և անոր առջևը ինկան, ու ըսին, Ահա մենք
19 քու ծառաներդ ենք։ Եւ Յովսէփ բսաւ ա-
նոնց, ³Մի վախնաք. ³միթէ ես Աստուծոյ տե-
20 ղին եմ։ ²Եւ թէպէտ դուք ինծի դէմ չարու-
լիւն խորհեցաք, ²բայց ³Աստուած ան ազեկի
²դարձնել խորհեցաւ. անանկ որ ատ օրուան
21 եղածին պէս՝ շատ ժողովուրդ ապրեցընէ։ Եւ
³հիմա մի վախնաք. ³ես ձեզ ու ձեր ընտանի-
քները պիտի կերակրեմ։ Այսպէս մխիթարեց
զանոնք ²*քաղցրութեամբ խօսելով։
22 Եւ Յովսէփ եգիպտոս բնակեցաւ, ինքը
և իր հօրը տունը. և Յովսէփ հարիւր տասը
23 տարի ապրեցաւ։ Եւ Յովսէփ Եփրեմին որդի-
ները ³մինչև երրորդ սերունդը տեսաւ, և
Մանասէին որդւոյն ³Մաքիրին որդիներն ալ
²Յովսէփին ծունկերուն վրայ ծնան։
24 Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն ըսաւ, Ես-
ես կը մեռնիմ, ու ³Աստուած անշուշտ ձեզի
այցելութիւն պիտի ընէ, ու ձեզ աս երկրէն
պիտի հանէ դէպ՚ի այն երկիրը՝ որուն հա-
մար ինքը երդում ըրաւ Աբրահամին, Իսա-
25 հակին ու Յակոբին։ Եւ ³Յովսէփ Իսրայէլի
որդւոցը երդում ընել տուաւ՝ ըսելով, Աս-
տուած անշուշտ ձեզի այցելութիւն պիտի
26 ընէ, ու իմ ոսկորներս ասկից հանէք։ Եւ
Յովսէփ հարիւր տասը տարեկան ըլլալով մե-
ռաւ. ու ²զմռսեցին զանիկա, և տապանի
մը մէջ դրին Եգիպտոսի մէջ։

ԳԻՐՔ ԵԼԻՁ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յովսեփին մեռնելէն ետքը Իսրայէլի որդիքը կը շատնան։ 8 Նոր թագաւորը թէ և կը չարչարէ զանոնք ծանր գործքե-
րով՝ բայց անոնք աւելի կը շատնան։ 15 Մանկաբարձները Աստուծմէ վախնալով՝ արու զաւակները կ'ապրեցընեն։ 22 Փարաւոն կը հրամայէ արու զաւակները գետը նետել։

1 Եւ ²Եգիպտոս գացող Իսրայէլի որդւոցը
անուններն ասոնք են. ամէն մէկը իր տունը-
2 վը Յակոբին հետ գնաց. Ռուբէն, Շմաւոն,
3 Ղեւի ու Յուդա, Իսաքար, Զաբուղոն և Բե-
4 նիամին, Դան ու Նեփթաղիմ, Գադ ու Ա-
5 սեր։ Եւ Յակոբին երանքէն ելած բոլոր հոգի-
ները ²եօթանասուն հոգի էին. Յովսէփ ալ
6 Եգիպտոս էր։ Եւ ²Յովսէփ ու անոր բոլոր
7 եղբայրները և բոլոր ան ազգը մեռան։ ²Եւ
Իսրայէլի որդիքը աճեցան ու բազմացան և
շատցան ու խիստ զօրացան. և ան երկիրը
անոնցմով լեցուեցաւ։
8 Յետ ²Եգիպտոսի վրայ մէկ նոր թագա-
9 ւոր մը ելաւ, որ Յովսէփը չէր ճանչնար։ Եւ
անիկա ըսաւ իր ժողովուրդին, Ահա ²Իսրա-
յէլի որդւոցը ժողովուրդը մեզմէ շատ ու
10 զօրաւոր են. ²եկէք ²իմաստութիւն բանեցը-
նենք անոնց դէմ, որ չըլլայ թէ շատնան,
ու երբոր պատերազմ պատահելու ըլլայ,
անոնք ալ մեր թշնամիներուն հետ միանան,
ու մեզի դէմ պատերազմին, և աս երկրէս
11 ելլեն։ Անոր համար գործավարներ դրին
անոնց վրայ, ²որ չարչարեն զանոնք ²իրենց
ծանր գործքերովը. և փարաւոնին շէնսա-
րանի քաղաքներ՝ փիթոմը ու ²Ռամսէսը շի-
12 նեցին։ Եւ որչափ կը չարչարէին զանոնք, այն-
չափ ալ աւելի կը շատնային ու կ'աճէին. և
13 անոնք Իսրայէլի որդւոցմէն ձանձրացան։ Եւ
Եգիպտացիք բռնութեամբ կը ծառայեցընէին
14 Իսրայէլի որդիները։ Եւ նանոնց կեանքը ծանր
գործով՝ ²կաւով ու աղիւսներով և դաշ-
տին ամէն գործովը կը դառնացընէին. ինչ
ծառայութիւն որ անոնց ընել տային՝ բռնու-
թեամբ էր։
15 Եւ Եգիպտոսի թագաւորը խօսեցաւ Եբ-
րայեցւոց մանկաբարձներուն, որոնց մէկուն
անունը ³Սեփրա՝ ու մէկալին անունը Փուա
16 էր, Ու ըսաւ, Եբրայեցի կիներուն ազգքը
առած առնելիդ՝ նստարաններուն վրայ նա-
յիք, թէ որ տղայ է՝ մեռցընէք անիկա, և
17 թէ որ աղջիկ է՝ թող ողջ մնայ։ Բայց մանկա-
բարձները Աստուծմէ ²վախցան, ու ³Եգիպ-
տոսի թագաւորին խրենց ըսածին պէս չը-
18 րին. հապա արուները ողջ կը թողուին։ Եւ
Եգիպտոսի թագաւորը կանչեց մանկաբարձ-

ա Գլ. խթ. 25։
բ Գլ. լէ. 7, 10։
գ Գլ. խե. 5։
դ Բ Օր. լբ. 35։ Բ Թագ. է. 7։ Յոբ. լդ. 29։ Հռոմ. ժբ. 19։ Եբր. ժ. 30։
ե Սաղ. ծզ. 5։ Ես. ժ. 7։
զ Գլ. խե. 5, 7։ Գոր. գ. 13, 14, 15։
է Գլ. խէ. 12։ Մատ. է. 44։
ը Գլ. լդ. 3։
թ Եբր. անանց պատին։
ժ Յոբ խբ. 16։
ժա Թուա. լբ. 39։
ժբ Գլ. լ. 3։
ժգ Գլ. ժե. 14։ Ելք. 4։ Ելբ. 21։ Եզ. գ. 16, 17։ Եբր. ժա. 22։
ժդ Գլ. ժե. 14։ Ելք. 3։ լե. 12։ Ելք. 4։
ժե Ելք. ժգ. 19։ Յեսու. իգ. 32։ Գոր. հ. 16։
ժզ Հմր. 2։
ժէ Ծն. խգ. 8։ Գլ. զ. 14։
ժը Ծն. խզ. 26, 27։ Հմր. 20։ Բ Օր. ժ. 22։
ժթ Ծն. ծ. 26։ Գոր. հ. 15։
ի Ծն. խզ. 3։ Բ Օր. իզ. 5։ Սաղ. ձէ. 24։ Գոր. հ. 17։
իա Գոր. հ. 18։
իբ Սաղ. ձէ. 24։
իգ Սաղ. ժ. 2։ ձգ. 3, 4։
իդ Յոբ. է. 13։ Սաղ. ձէ. 25։ Աւակ. ժզ. 25։ Ես. 30։ Գոր. հ. 19։
իե Ծն. ժէ. 15։ Գլ. գ. 7։ Բ Օր. իզ. 6։
իզ Գլ. բ. 11։ է. 4, 5։
իէ Սաղ. ձա. 6։
իը Ծն. խէ. 11։
իթ Գլ. բ. 23։ զ. 9։ Թուա. ի. 15։ Գոր. հ. 19, 34։
լ Սաղ. ձա. 6։
լա Աւակ. ժզ. 6։
լբ Դան. գ. 16, 18։ զ. 13։ Գոր. ե. 20։

Նեերը, ու բաւ անոնց, Ինչո՞ւ աս բանը ըրիք,
19 ու արուեները ողջ թողուցիք։ Եւ Ամենակալ
բարձեները ըսին փարաւոնին, Քանզի Եբրայեցի կիները եգիպտացի կիներուն պէս չեն. ինչու որ առոյգ են. մանկաբարձը անոնց
20 չ՚ուգան՝ կը ծնանին։ Աստ Համար Աստուած մանկաբարձներուն բարիք ըրաւ. և ժողո-
21 վուրդը չատցաւ ու խիստ զօրացաւ։ Եւ եղաւ որ մանկաբարձները Աստուծմէ վախ-
22 նալուն Համար, տանոց տուներ չինեց։ Եւ փարաւոն իր բոլոր ժողովուրդին Հրամայեց՝ ըսելով, Ամէն ծնած արու գետը նետեցէք, և ամէն աղջիկը ողջ թողուցէք։

ԳԼ. Բ

1 Մովսէս կը ծնանի. 3 և տապանակով մը չամբէրուն մէջ կը ձգուի. 5 փարաւոնին աղջիկը կը գանէ զանիկա, ու իրեն որդեգիր կ՚ընէ։ 11 Մովսէս եգիպտացի մը կը սպաննէ. 15 Եբրայեցի մը կը յանդիմանէ. 16 և Մադիամ փախչելով. 21 Հեն Սեպփօրան իրեն կին կ՚առնէ։ 22 Գերսոմին ծնունդը։ 23 Իսրայելացւոց ազգակը Աստուծոյ կը հասնի։

1 Եւ Ղևիին տունէն մէկը գնաց, ու Ղևիին
2 Աղ աղջիկը կին առաւ։ Եւ կինիկը յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ. և Ոանոր գեղեցիկ ըլլալը
3 տեսնելով՝ երեք ամիս պահեց զանիկա։ Եւ երբ ալ չէր կրնար պահել անիկա, պրտուեզին տապանակ մը առաւ անոր Համար, և կպրտով ու ձիւթով ծեփեց, և տղան մէջը դրաւ, ու գետին եզերքը եղած շամբին մէջ
4 ձգեց։ Եւ անոր քոյրը հետու կայնեցաւ, որ
5 տեսնէ Թէ ինչ պիտի պատահի անոր։ Եւ փարաւոնին աղջիկը գետը լուացուելու, և անոր աղախիններուն գետին եզերքը կը պտըտէին. և երբ անիկա շամբին մէջտեղը տապանակը տեսաւ, իր աղախինը խրկեց, որ բե-
6 րաւ զանիկա. Եւ երբոր բացաւ, տղան տեսաւ, և ահա տղան կուլար. և խղճաց անոր վրայ, ու ըսաւ, Ասիկա Եբրայեցւոց տղաք-
7 ներէն է։ Եւ քոյրը անոր ըսաւ փարաւոնին աղջկանը, Երթամ ու քեզի Եբրայեցիներէն Թիթ տուող կնիկ մը կանչեմ, որ տղան սնու-
8 ցանէ քեզի Համար։ Եւ փարաւոնին աղջիկը ըսաւ անոր, Գնա. և աղջիկը գնաց, ու տը-
9 ղուն մայրը կանչեց։ Եւ փարաւոնին աղջիկը ըսաւ անոր, Առ աս տղան՝ որ սնուցանես ինձի Համար, ու ես քու վարձդ կու տամ. Եւ կնիկը առաւ տղան ու սնուց անիկա։ Երբ
10 որ տղան մեծցաւ, փարաւոնին աղջկանը բերաւ զանիկա, ու Ոանոր որդին եղաւ. և անոր անունը Մովսէս դրաւ, ու ըսաւ, Քանզի Ջուրէն Հանեցի զանիկա։

11 Եւ ան օրերը Երբոր Մովսէս մեծցաւ, իր եղբայրներուն ելաւ, ու անոնց Ծանր գործերուն նայեցաւ. և տեսաւ Եգիպտացի մը որ իր Եբրայեցի եղբայրներէն մէկը կը ծեծէր։
12 Եւ երբ անդին ատին նայելով տեսաւ որ մարդ կը չկայ, Սպաննեց Եգիպտացին, ու աւազի
13 մէջը թաղեց զանիկա։ Եւ Երկրորդ օրը ելաւ, և ահա երկու Եբրայեցի մարդիկ կռուելին իրարու հետ. և ըսաւ անոր որ իրաւունք չունէր, Ինչո՞ւ քու ընկերիդ
14 զարնես։ Եւ անիկա ըսաւ, Ո՞վ քեզ մեր վրայ իշխան ու դատաւոր դրաւ. Ինձ սպանելու միտք ունիս, ինչպէս որ Եգիպտացին սպաննեցիր։ Եւ Մովսէս վախցաւ ու ըսաւ, Անշուշտ աս բանը խնդրուած է։
15 Եւ երբ փարաւոն լսեց աս բանը, Մովսէսը սպաննել կ՚ուզէր. բայց Մովսէս փարաւոնին երեսէն փախաւ, ու Մադիամու երկրին
16 մէջ բնակեցաւ. և հորի մը քով նստաւ։ Ու Մադիամու քուրմը եօթը աղջիկ ունէր. Ասոնք եկան և ջուր քաշեցին, ու իրենց Հօրը Հօտը խմցնելու Համար աւազանները
17 լեցուցին։ Եւ հովիւները եկան ու վռնտեցին զանոնք. և Մովսէս ելաւ ու օգնեց
18 անոնց, և անոնց Հօտին ջուր խմցուց։ Երբ անոնք իրենց Հօրը գացին, Ան ըսաւ անոնց, Այսօր ինչ պատճառով շուտ
19 եկաք։ Եւ ըսին, Մէկ եգիպտացի մը մեզ հովիւներուն ձեռքէն ազատեց, և մեզի ալ
20 շատ ջուր քաշեց, ու Հօտին խմցուց։ Ան ալ ըսաւ իր աղջիկներուն, Եւ ո՞ւր է անիկա. Ինչո՞ւ ան մարդը այդպէս Թող տուիք. կան-
21 չեցէք անիկա՝ որ Հաց ուտէ։ Եւ Մովսէս Համաձայնեցաւ ան մարդուն Հետ բնակիլ, ու անիկա Իր Սեպփօրա աղջիկը Մովսէսին տուաւ։
22 Եւ Որդի մը ծնաւ, և անիկա անոր անունը †Գերսոմ դրաւ. Քանզի ըսաւ, Պանդուխտ եղայ օտար երկրի մէջ։
23 Եւ եղաւ որ շատ օրերէն ետքը եգիպտոսի թագաւորը մեռաւ, և Իսրայէլի որդիքը Ծառայութեան պատճառաւ Հառաչեցին ու աղաղակեցին. և Ծառայութեան Համար
24 Ոանոց աղաղակը Աստուծոյ եկաւ։ Եւ Աստուած Ոանոց Հեծութիւնը լսեց. ու Աստուած Յիշեց Իր ուխտը՝ որ Աբրահամին,
25 Իսահակին ու Յակոբին Հետ ըրեր էր։ Եւ Աս-

ե Տես Ցես. բ. 4. եւ բ թ. 19. 20։ ը Ելս. ժե. 18։ ժ. 12. Եսդ. 10։ Երբ. գ. 10։ ի Տես ա թ. 35։ բ թ. է. 11. 13. 27. 28։ գ թ. բ. 24. ժա. 38։ Սաղ. ՃԽԶ. 1։ լ Գոր. է. 19։ — Գէ. գ. 20։ թ. 59։ ա Մն. թգ. 14։ խ Գոր. է. 20։ Երբ. ժա. 23։ ծ Գէ. ժէ. 20։ թ. 59։ կ Գոր. է. 21։ հ Գոր. է. 21։ — Ելս. ժա. 27։ մ Ծն. իգ. 11։ իթ. 2։ յ Գէ. գ. 1։ ն Ծն. իգ. 11։ իթ. 10։ ա թ. 11։ շ Ծն. իթ. 10։ ո թ. ժ. 29։ Գէ. գ. 1։ գ. 18։ ժբ. 1։ Ես։ պ Ծն. լա. 54։ իգ. 25։ ռ Գէ. գ. 25։ ժբ. 2։ ս Գէ. ժբ. 3։ տ Տես պանդխտացած։ փ Գոր. է. 29։ Երբ. ժա. 13. 14։ ք Գէ. է. 7։ Գոր. է. 30։ օ թ. ժ. 16։ բ Օր. իգ. 15։ Յես. է. 4։ ֆ Գէ. գ. 5։ և Գէ. գ. 5։ Սաղ. ՃԺ. 8. 43։ ՃԿ. 45։ ֈ Ծն. ժբ. 14։ իգ. 4։

տուած Ընայեցաւ Իսրայէլի որդւոցը վրայ, ու Աստուած դիտցաւ անոնց վիճակը։

ԳԼ · Գ

1 Մովսէս իր Յոթրոր անասունը հօտը կ'արածէ։ 2 Աչքուզ մը բնեին մէջ Աստուած կ'երեւնայ Մովսէսին, 9 ու զանիկա Եգիպտոս կը խրկէ Իսրայէլը փրկելու։ 14 Աստուծոյ անունը, 15 և իր Իսրայէլացւոց խրկած պատգամը։

1 Ե՛ Մովսէս Մադիամու քուրմին իր Յոթրոր անասունը հօտը կ'արածէր. ու հօտը անապատին եամէն քշելով՝ Աստուծոյ լեռը Քորեբ
2 եկաւ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը կրակի բոցով մորենիին մէջէն երեցաւ անոր. և անիկա տեսաւ որ ահա մորենին կրակով կը վառէր, բայց
3 մորենին չէր ապառեր։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Հիմա դառնամ ու աս մեծ տեսարանը տեսնեմ թէ ինչո՞ւ համար մորենին չայրիր։ Եւ
4 երբ Տէրը տեսաւ որ անիկա տեսնելու դարձաւ, Աստուած մորենիին մէջէն կանչեց անոր ու ըսաւ, Մովսէս՝ Մովսէս. և անիկա ըսաւ,
5 Ահա հո՛ւս եմ։ Եւ Անոնք ըսաւ, Հոս մի մօտենար. հանէ քու ոտքերէդ, ինչու որ ան տեղը՝ որուն վրայ կայներ ես,
6 սուրբ երկիր է։ Նաև ըսաւ անոր, Ես եմ քու հօրդ Աստուածը՝ Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը. և Մովսէս իր երեսը պահեց, ինչու որ Աստուծոյ նայելու վախցաւ։
7 Եւ Տէրը ըսաւ, Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս չարչարանքը հիրաւի տեսայ, և զորձաւարներուն պատճառաւը անոնց ձայնը լսեցի. ինչու որ անոնց նեղութիւնը
8 ներս դիտեմ. Եւ զանոնք Եգիպտացւոց ձեռքէն հազատելու, ու զանոնք այն երկրէն մէկ աղէկ ու լայնարձակ երկիր մը՝ կաթ ու մեղր բղխող երկիր մը՝ Քանանացւոց ու Քեթացւոց և Ամօրհացւոց ու Փերեզացւոց և Խեւացւոց ու Յեբուսացւոց տեղը հանելու
9 վրայ։ Եւ ահա հիմա Իսրայէլի որդւոցը աղաղակը ինծի հասած է. ու Եգիպտացիներուն անոնց ըրած հարստահարութիւնն ալ
10 տեսայ։ Ուստի եկուր հիմա՝ քեզ փարաւոնին խրկեմ, և իմ ժողովուրդս Իսրայէլի որ-
11 դիները Եգիպտոսէն հանես։ Եւ Մովսէս ըսաւ Աստուծոյ, Ես ո՞վ եմ՝ որ փարաւոնին երթամ, ու Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսէն հա-
12 նեմ։ Եւ ըսաւ, Անշուշտ ես քեզի հետ պիտի ըլլամ. և ասիկա քեզի նշան՝ որ ես քեզ խրկեր եմ. երբոր ժողովուրդը Եգիպտոսէն հանես, աս լեռանը վրայ պիտի պաշտէք զԱստուած։
13 Եւ Մովսէս ըսաւ Աստուծոյ, Ահա ես կ'երթամ Իսրայէլի որդւոցը ու կ'ըսեմ անոնց, Ձեր Հայրերուն Աստուածը իս ձեզի խրկեց. և երբոր ըսեն ինծի թէ ի՞նչ է անոր անու-
14 նը, ի՞նչ ըսեմ անոնց։ Եւ Աստուած ըսաւ Մովսէսին, Ես եմ ՈՐ ԷՆ։ Եւ ըսաւ, Այսպէս պիտի ըսես Իսրայէլի որդւոցը. Ինծ ՈՐ
15 ԷՆ խրկեց ձեզի։ Եւ դարձեալ Աստուած ըսաւ Մովսէսին, Ասանկ պիտի ըսես Իսրայէլի որդւոցը. Ձեր Հայրերուն Եհովայ Աստուածը՝ Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը իս ձեզի խրկեց. Վեհ անունս յաւիտեան աս է, և ազդէ
16 ազդ իմ յիշատակս աս է։ Գնա՝ Իսրայէլի ծերերը ժողվէ, ու ըսէ անոնց, Ձեր Հայրերուն Եհովայ Աստուածը, Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակոբին Աստուածը երեցաւ ինծի՝ ըսելով, Արդարև հայցելութիւն ըրի ձեզի, ու եգիպտոսի մէջ ձեր քաշածը տե-
17 սայ. Եւ ըսի որ Ձեզ եգիպտոսի չարչարանքէն՝ դէպ ի Քանանացւոց ու Քեթացւոց և Ամօրհացւոց ու Փերեզացւոց և Խեւացւոց ու Յեբուսացւոց երկիրը՝ կաթ ու մեղր բղխող
18 երկիրը հանեմ։ Եւ Անոնք քու ձայնիդ պիտի ընեն. և Դուն ու Իսրայէլի ծերերը եգիպտոսի թագաւորին պիտի մտնէք, ու ըսէք անոր, Եբրայեցւոց Աստուածը եհովան Մեզի հանդիպեցաւ. և հիմա կ'ազաչենք՝ երեք օրուան ճամբայ երթանք դէպ ի անապատը, որ մեր եհովայ Աստուծոյն զոհ
19 մատուցանենք։ Եւ ես գիտեմ որ եգիպտոսի թագաւորը Ձեզի չի թողու ձեզ որ եր-
20 թաք, *ոչ ալ՝ զօրաւոր ձեռքով։ Եւ ես Ձեռքըս պիտի երկընցնեմ, ու պիտի զարնեմ եգիպտոսը Իմ ամէն հրաշքներովս՝ որ անոր մէջը պիտի ընեմ. և Անկէ ետքը ձեզ պիտի
21 թողու որ երթաք։ Եւ Աս ժողովուրդին չնորհք պիտի տամ եգիպտացւոց առջեւը. ու
22 երբոր երթաք, դատարկ պիտի չերթաք. Հապա ամէն կնիկ իր դրացիէն՝ ու իր տանը մէջ բնակող կնիկէն արծաթեղէն զարդեր ու

ը Գէ·գ·31։ ա թմագ·ա·11։ բ թմագ·ժգ·12։ Գա·ա·25։
թ Գէ·գ·7։
ժ Գէ·բ·16։
ի Գէ·ժբ·5։ գ թմագ·ժթ·8։
լ բ Օր·լգ·16։ Եա·կգ·9։ Գոր·է·30։
խ Սաղ·ձժա·2։ Գոր·է·31։
ծ բ Օր·լգ·16։
կ Գէ·ժթ·12։ Յեա·է·15։ Գոր·է·33։
հ Ձն·իբ·13։ Հմր·15։ Գէ·գ·5։ Մաա·իբ·32։ Մար·ժբ·26։ Դաւ·ի·37։ Գոր·է·32։
ձ գ թմագ·ժթ·13։ Եա·գ·1·5։
ղ Գէ·ա·11։
ճ Գէ·բ·23, 24։ Ղևէմ·թ·9։ Սաղ·ձկ·44։ Գոր·է·34։
մ Ձն·ժբ·21։ Գէ·բ·25։
յ Գէ·գ·6, 8։ ժբ·51։
ն բ Օր·ա·25։ բ·7, 8, 9։
շ Հմր·17։ Գէ·ժգ·5։ լգ·3։ թաւ·ժգ·27։ բ Օր·իգ·9, 15։ Եբեմ·ժա·5։ բ·22։ Եզեկ·ի·6։
ո Ձն·ժէ·18—21։
չ Ձն·ժա·5, 7։ ժբ·21։ ծ·24։
պ Գէ·բ·23։
ջ Գէ·ա·11, 13, 14, 22։
ռ Սաղ·ձկէ·13։ Ովս·ժբ·5։
ս Սաղ·ձկ·26։ Մխ·գ·4։
վ Տես գէ·գ·12։ ա թմագ·ժբ·18։ Եա·գ·5, 8։ Եբեմ·ա·6։
տ Ձն·լա·3։ բ Օր·լա·23։ Յեա·ա·5։ Հռոմ·բ·31։
ր Գէ·գ·3։ Յոհ·բ·58։ բ Կոր·ա·20։ Եբր·ժգ·8։ Յայտ·ա·4։
ց Սաղ·ձկէ·13։ Ովս·ժբ·5։
ւ Գէ·գ·20։
փ Ձն·ծ·24։ Գէ·բ·25։ գ·31։ Դաւ·ա·68։
ք Ձն·ժէ·14, 16։ Հմր·8։
օ Գէ·գ·31։
ֆ Գէ·է·1·3։
ա թաւ·իգ·3·4, 15, 16։
բ Գէ·է·2·է·4։
գ Կաղ եմէ ոչ՝

22։
դ Գէ·զ·6։ է·3։ Թ·15։
ե Գէ·է·3։ ժա·9։ բ Օր·գ·22։ Դևէմ·Թ·10։ Սաղ·ձե·27։ ձկէ·9։ Եբեմ·լբ·20։ Գոր·է·36։ Տես գէ·է—ժգ։
զ Գէ·ժբ·31։
է Գէ·ժա·3։ ժբ·36։ Սաղ·ձգ·46։ Ածամ·ժգ·7։
ը Ձն·ժէ·14։ Գէ·ժա·2։ ժբ·35, 36։

ոսկեղէն զարդեր ու հանդերձներ պիտի
հագցնէ, և ամէն ձեր որդիներուն ու աղջիկնե-
րուն վրայ պիտի դնէք. ու Եգիպտոսը պիտի
կողոպտէք։

ԳԼ. Գ

1 Մովսէսին գառազանը օձ կ'ըլլայ. 6 իր ձեռքը բորոտ կըլլայ։
10 Մովսես ան գործին համար չուզեր Եգիպտոս երթալ։
14 Աստուած Ահարոնը անոր օգնական կու տայ։ 18 Մովսես
կը զատուի իր Յոթրո անկեղեն։ 21 Փարաւոնին խրատած Ա-
ստուծոյ պատգամը։ 24 Սեպփորան իր որդին կը թլփատէ։
27 Ահարոն Մովսէսը գիմաւորելու կը խրկուի։ 31 Ժողո-
վուրդը առնց կը հաւատան։

1 Եւ Մովսէս պատասխան առաւ ու ըսաւ,
Բայց ահա անոնք ինծի պիտի չհաւատան,
ոչ ալ իմ ձայնիս մտիկ պիտի ընեն. քանզի
2 պիտի ըսեն Թէ Տէրը քեզի չերեւցաւ։ Եւ
Տէրը ըսաւ անոր, Ա՛յս քու ձեռքիդ մէջ ի՞նչ է.
3 և անիկա ըսաւ, Գաւազան։ Եւ ըսաւ անոր,
Գետինը ձգէ ան. և անիկա գետինը ձգեց,
ու օձ եղաւ. և Մովսէս անոր առջևէն փա-
4 խաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ձեռքդ եր-
կընցուր ու պոչէն բռնէ. և անիկա իր ձեռ-
քը երկընցուց ու զանիկա բռնեց, և գաւա-
5 զան եղաւ իր ձեռքին մէջ. Որ հաւատան
Թէ իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը, Ա-
բրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը
ու Յակոբին Աստուածը երեւցաւ քեզի։
6 Եւ Տէրը դարձեալ ըսաւ անոր, Հիմա քու
ձեռքդ ծոցդ դիր. ու անիկա իր ձեռքը
ծոցը դրաւ. և երբոր դուրս հանեց, ահա
իր ձեռքը ձիւնի պէս բորոտ եղաւ։
7 Եւ Տէրը ըսաւ, Ձեռքդ նորէն ծոցդ դիր.
և անիկա նորէն իր ձեռքը ծոցը դրաւ, և
երբոր ծոցէն հանեց, ահա նորէն իր մար-
8 մնին պէս եղաւ։ Եւ ըլլայ որ՝ եթէ քեզի
չհաւատան, ու առջի նշանին ձայնին մտիկ
չընեն, ետքի նշանին ձայնին պիտի հաւա-
9 տան։ Իսկ թէ որ ասոնց երկու նշաններուն ալ
չհաւատան, ու քու ձայնիդ ալ մտիկ չընեն,
գետինն ջուրէն առ, ու ցամաքը թափէ.
և ուն ջուրը՝ որ գետէն առիր, ցամաքին
վրայ արիւն պիտի ըլլայ։
10 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը, Ո՜հ, Տէր իմ,
ես ճարտարախօս չեմ, ոչ երէկուընէ ու մէ-
կալ օրուընէ, ոչ ալ ծառայիդ հետ խօսելէդ
ետև. հապա ես ծանրախօս ու ծանրալեզու
11 եմ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Ո՞վ մարդուն բե-
րան ըրաւ. կամ ո՞վ ըրաւ համրը կամ խու-
լը՝ կամ աչք ունեցողը կամ կոյրը. չէ՞ որ ես
12 Տէրս։ Ուստի գնա հիմա, ու ես բերնիդ
հետ պիտի ըլլամ, և քեզի պիտի սորվեց-
13 նեմ ինչ որ պիտի խօսիս։ Եւ անիկա ըսաւ,
Ո՜հ, Տէր իմ, կ'աղաչեմ՝ պոտիմէ որ
14 ձեռքով խրկել կ'ուզես՝ խրկէ։ Եւ Տէրոջ
բարկութիւնը բորբոքեցաւ Մովսէսին դէմ,
ու ըսաւ, Ղեւտացի Ահարոնը քու եղբայրդ
չէ՞. ես գիտեմ որ անիկա ճարտարախօս է.
նաև ահա անիկա քեզ դիմաւորելու պիտի
ելլէ, և քեզ տեսածին պէս իր սրտին մէջ
15 պիտի ուրախանայ։ Եւ դուն վրան խօսէ անոր,
և անոր բերանը խօսքեր դիր. և ես քու բե-
րնիդ ու անոր բերնին հետ պիտի ըլլամ,
և ձեզի պիտի սորվեցնեմ ինչ որ պիտի ընէք։
16 Եւ քու տեղդ անիկա ժողովուրդին
դին. և անիկա քեզի բերնի տեղ ըլլայ,
17 դուն անոր Աստուծոյ տեղ ըլլաս։ Եւ
գաւազանը ձեռքդ առ, որ անով նշաննե-
ընես։
18 Եւ Մովսէս գնաց, ու իր Յոթրո աներ-
դարձաւ, ու ըսաւ անոր, Հիմա երթամ,
Եգիպտոսի մէջ եղող եղբայրներուս դառնամ
և նայիմ թէ տակաւին ողջ են անոնք.
Յոթրո ըսաւ Մովսէսին, Գնա խաղաղութեամբ։
19 Եւ Տէրը Մադիամին մէջ ըսաւ Մովսէսին,
Գնա՝ Եգիպտոս դարձիր. ինչու որ քու կեան-
20 քդ փնտռողը բոլոր մարդիկը մեռան։ Եւ
Մովսէս իր կիներն ու իր որդիները առաւ,
և իշու վրայ հեծցուց զանոնք, ու Եգիպտոսի
երկիրը դարձաւ. և Մովսէս Աստուծոյ գա-
21 ւազանը իր ձեռքը առաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ
Մովսէսին, Երբոր դառնաս՝ Եգիպտոս կը-
լամս, նայէ որ փարաւոնին առջևը բոլոր հրա-
շքները ընես, որոնք քու ձեռքդ դրի.
ես անոր սիրտը պիտի խստացնեմ, ու ժո-
22 ղովուրդը պիտի չլծորտս։ Եւ ըսես փարաւո-
նին, Տէրը այսպէս կ'ըսէ, Իսրայէլը իմ որ-
23 դիս՝ իմ անդրանիկս է։ Եւ քեզի կ'ըսեմ,
Իմ որդիս լծոր ետեւէս՝ որ ես պաշտեմ. բայց թէ
որ անկա լծոր ետեւ չուզես, ահա ես քո
որդիդ՝ անդրանիկդ կը սպանեմ։
24 Եւ եղաւ որ ճամբան ննջած տեղը Տէրը
անոր պատահեցաւ, և ուզեց սպաննել
25 զանիկա։ Ուստի Սեպփորա սուր քար առաւ,
ու իր որդւոյն անթլփատութիւնը
թլփատեց, և անոր ոտքերուն ձգեց, ու ըսաւ
Իրաւցնէ դուն ինծի արիւնոտ երիկ մըն ես։
26 Այսպէս Տէրը ժողովուրդին զանիկա. անոնց

ա Յոր. իե. 17։ Ա-
ւակ. ժգ. 22։ Ե-
զեկ. լթ. 10։
—
բ Ել. գ. 20։
գ Ել. ժթ. 9։
դ Ել. գ. 15։
ե Թուա. ժբ. 10։
զ Թագ. ե. 27։

է Թուա. ժբ. 13, 14։
ը Օր. լբ. 39։ զ Թագ.
ե. 14։ Պատ. բ. 5։
թ Գէն. ե. 19։
ժ Ել. զ. 12։ Երեմ.
ա. 6։
ի Սաղ. ղգ. 9։
լ Ես. ծ. 4։ Երեմ.
ա. 9։ Պատ. ժ. 19։

Պար. ժգ. 11։
Ղուկ. ժբ. 11, 12։
Յով. 14, 15։
խ Տես Ցոյն. ա. 3։
ծ Ամր. 27։ ա Թագ.
ժ. 2, 3, 5։
կ Ել. ե. 1, 2։
հ Թուա. իբ. 38։ Յով.
5, 12, 16։ բ Օր.

ժբ. 18։ Էս. ծա. 16։
Երեմ. ա. 9։
մ Բ Օր. ե. 31։
յ Ել. է. 1։ ժբ. 19։
ն Ամր. 2։
շ Ել. բ. 15, 23։
Պատ. բ. 20։
ո Ել. ժէ. 9։ Թուա.
ի. 8, 9։

ձ Ել. գ. 20։
ղ Ել. է. 3, 13։ Թ.
12, 35։ ժ. 1։ Ժգ.
8։ Բ Օր. բ. 30։
Յես. ժա. 20։ Էս.
կգ. 17։ Ցոյն. ժբ.
40։ Հաբմ. Թ. 18։
ն Ոմ. ժա. 1։ Հբ.
ասմ. Թ. 4։ Բ Կար.

ը. 18։
ճ Երեմ. լա. 9։ Յով.
ա. 18։
ղ Ել. ժա. 5։ ժբ.
29։
ռ Թուա. իբ. 22։
ս Դն. ժէ. 14։
տ Յես է. 2, 3։

նը թլփատութեանը համար Սեպփտեմբեր ասաւ, Արիւնոտ երիկ մըն ես։
27 Եւ Տէրը ըսաւ Ահարոնին, Գնա անապատը Մովսէսը դիմաւորելու. և անիկա գնաց, ու Աստուծոյ լեռանը վրայ պատահելով ա-
28 նոր, և համբուրեց զանիկա։ Եւ Մովսէս պատմեց Ահարոնին՝ Տէրոջը բոլոր խօսքերը որ խրկեց զինքը, և բոլոր նշանները որ իրեն պատուիրեց։
29 Եւ Մովսէս ու Ահարոն գացին, ու իսրա-
30 յէլի որդւոցը բոլոր ծերերը ժողվեցին։ Եւ Ահարոն Տէրոջը Մովսէսին ըսած բոլոր խօսքերը զրուցեց անոնց. ու ժողովուրդին առջևը
31 նշաններն ըրաւ։ Եւ ժողովուրդը հաւատաց. և երբոր լսեցին թէ Տէրը այցելութիւն ըրած է իսրայէլի որդւոցը, և թէ անոնց տառա-ջնորդութիւնները նայած է, խոնարհեցան ու երկրպագութիւն ըրին։

ԳԼ. Ե

1 փարաւոն կը յանդիմանէ Մովսէսը ու Ահարոնը՝ իրենց բե-րած պատգամին համար. 5 ու Իսրայէլացւոց գործքերը կը ծանրացնէ. 15 և անոնց գանգատը կը մերժէ. 20 Ուսաի Իս-րայէլացիք կը գանգատին Մովսէսէն ու Ահարոնէն. 22 Մով-սէս ալ Աստուծոյ կ'ողողակէ։

1 Եւ ետքը Մովսէս ու Ահարոն փարաւոնին մտան ու ըսին, Իսրայէլին Եհովայ Աստուա-ծը այսպէս կ'ըսէ, Իմ ժողովուրդս թող տուր՝ որ անապատին մէջ ինծի տօնախմբութիւն
2 ընեն։ Եւ փարաւոն ըսաւ, Եհովան ո՞վ է, որ անոր խօսքը մտիկ ընելով՝ Իսրայէլը թող տամ. Եհովան չեմ ճանչնար, և Իսրայէլն ալ
3 չեմ թողուր։ Եւ անոնք ըսին, Եբրայեցւոց Աստուածը մեզի հանդիպեցաւ. հրաման տուր որ երեք օրուան ճամբայ անապատը երթանք, ու մեր Եհովայ Աստուծոյն զոհ մատուցա-նենք, որ չըլլայ թէ ժանտախտով կամ սրով
4 մեզի դէմ ելլէ։ Եւ Եգիպտոսի թագաւորն ը-սաւ անոնց, Ով Մովսէս ու Ահարոն, ինչո՞ւ ժողովուրդը իրենց գործքերէն կը թո-
5 ղուք. գացէք աշխատեցէք։ Եւ փարաւոն ըսաւ, Ահա հիմա երկրին ժողովուրդը շատ է, ու դուք կը հանդստացնէք զանոնք ի-րենց գործքերէն։
6 Եւ փարաւոն այն օրը ժողովուրդին գործա-վարներուն ու անոնց վերակացուներուն
7 հրամայեց՝ ըսելով, Երկուան ու մկալ օր-ուան պէս՝ ալ ասկէ ետքը ալ ժողովուրդին յարդ մի տաք ապիւս չինելու համար. թող իրենք
8 երթան ու իրենց յարդ ժողվեն։ Եւ ապիւս-ներուն սակը՝ ինչպէս որ առաջ կը չինէին, անոնց վրայ դրէք, անկէ մի պակսեցընէք. ինչու որ ծոյլ են, անոր համար կը պոռան՝

ընելով, երթանք՝ մեր Աստուծոյն զոհ մա-
9 տուցանենք։ Թող գործը աս մարդոցը վրայ ծանրանայ, որ անով աշխատին, ու փուճ
10 խօսքերու մտիկ չընեն։ Եւ ժողովուրդին գոր-ծավարներն ու վերակացուները ելան, և ժո-ղովուրդին խօսեցան՝ ըսելով, փարաւոն ա-
11 սանկ կ'ըսէ, Ես ձեզի յարդ չեմ տար. Դուք գացէք՝ ձեզի յարդ առէք՝ ուր տեղ որ կրնաք գտնել. բայց ձեր գործէն բան մը պիտի չը-
12 պակսի։ Ասպէս ժողովուրդը եգիպտոսի բո-լոր երկրին մէջ ցրուեցան՝ յարդի տեղ խոզան
13 ժողվելու համար։ Եւ գործավարները կը սպասկէին՝ ըսելով, Ձեր օրերն օրուան գործը լմընցուցէք, ինչպէս երբոր յարդ ու-
14 նէիք։ Եւ փարաւոնին գործավարները իսրա-յէլի որդւոցը վրայ իրենց դրած վերակա-յուները ծեծեցին ու ըսին, Ձեր վրայ դրուած աղիւսներուն սակը երէկ ու այսօր ինչո՞ւ չլմընցուցիք առջինին պէս։
15 Եւ իսրայէլի որդւոցը վերակացուները ե-կան ու փարաւոնին բողոքեցին՝ ըսելով, Ին-
16 չո՞ւ քու ծառաներուդ սասանկ կ'ընես։ Քու ծառաներուդ յարդ չեն տար, ու մեզի կ'ը-սեն թէ Աղիւսներ չինեցէք. և ահա քու ծառաներդ ծեծ կերան, ու յանցանքը քու
17 ժողովուրդիդն է։ Եւ անիկա ըսաւ, Ծոյլ էք դուք, ծոյլ. անոր համար կ'ըսէք թէ ելը-
18 թանք՝ Տէրոջը զոհ մատուցանենք։ Ուսաի գացէք հիմա բանեցէք, ու ձեզի յարդ պի-տի չտրուի, բայց աղիւսներուն սակը պիտի
19 տաք։ Եւ իսրայէլի որդւոցը վերակացուներ-ը հնդկհնդքնին փորձանքի մէջ տեսան, երբ-որ ըսուեցաւ թէ Ամէն օրուան ձեր վրայ դրուած աղիւսներուն թիւէն չպակսեցընէք։
20 Եւ փարաւոնէն դուրս ելածատենին՝ հան-դիպեցան Մովսէսին ու Ահարոնին, որ դի-
21 մենք դիմաւորելու կը սպասէին. Ու ըսին անոնց, Տէրը ձեզի նայի ու դատէ. ինչու որ փարաւոնին աչքը, ու անոր ծառաներուն աչքը, մեզ սպաննելու համար անոնց ձեռքը սուր տալով։
22 Եւ Մովսէս Տէրոջը դարձաւ ու ըսաւ, Ով Տէր, ինչո՞ւ աս ժողովուրդը փորձանքի
23 մէջ ձգեցիր, և իս ինչո՞ւ խրկեցիր. Վասն զի քանի որ քու անունովդ փարաւոնին դրուցե-լու եկեր եմ, աղիս աս ժողովուրդը փորձան-քի մէջ ձգեց, ու դուն բնաւ չփրկեցիր քու ժողովուրդդ։

ԳԼ. Զ

1 Աստուած իր խոստմանները կը նորոգէ՝ իր Եհովայ անունը յայտնելով։ 14 Հզգ ազգաբանութիւն Ռուբենին, 15 Շմաւոնին, 16 Ղեւիին՝ ուսկից որ Մովսէս ու Ահարոն եղան։

ջ Հմր. 14։
ր Գլ. գ. 1։
ս Հմր. 15, 16։
տ Հմր. 8, 9։
ւ Գլ. գ. 16։

ր Հմր. 16։
ց Գլ. գ. 18։ Հմր. 8, 9։
ւ Գլ. գ. 16։
փ Գլ. բ. 25։ գ. 7։

ք Ծն. խգ. 26։ Գլ. ժբ. 27։ ա Մն. իթ. 20։

ա Գլ. ժ. 9։
բ գ Թագ. ժբ. 35։ Ցոբ. խա. 15։
գ Գլ. գ. 19։
դ Գլ. գ. 18։

ե Գլ. ա. 11։
զ Գլ. ա. 7, 9։
է Գլ. ա. 11։
ը Գլ. գ. 9։
թ Ծն. լգ. 30։ ա Թագ.

ժգ. 4։ իե. 12։
բ Թագ. ժ. 6։
ա Մն. ժթ. 6։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, փարաւոնին ինչ
ընելիքս հիմա պիտի տեսնես. որ զ՚հզօր ձեռ-
քով պիտի թողու զանոնք, ու հզօր ձեռքով
2 *պիտի վռնտէ զանոնք իր երկրէն։ Եւ Աս-
տուած խօսեցաւ Մովսէսին ու ըսաւ անոր,
3 Ես եմ Եհովան. Եւ Աբրահամին, Իսահակին
ու Յակոբին՝ †Ամենակարող Աստուծոյ անու-
նով երեցայ. բայց իմ զ՚Եհովայ անունովս անոնց
4 չյայտնուեցայ։ *Եւ անոնց հետ իմ ուխտս
հաստատեցի, որ անոնց տամ քանանու եր-
կիրը, անոնց օտարութեան երկիրը՝ ուր որ
5 պանդխտացան։ Եւ *լսեցի ալ Իսրայէլի որ-
դւոցը հառաչանքը, որ եգիպտացիները ծա-
6 ռայեցուցին. ու իմ ուխտս յիշեցի։ Ինչ հա-
մար Իսրայէլի որդւոցը ըսէ, †Ես եմ Եհո-
վան. և *ես ձեզ եգիպտացւոց ծանր գործ-
քերուն տակէն պիտի հանեմ, ու ձեզ անոնց
ծառայութենէն պիտի ազատեմ, և *ձեզ եր-
կնցած բազուկով ու մեծ դատաստաններով
7 պիտի փրկեմ. Եւ *ձեզ ինծի ժողովուրդ պի-
տի առնեմ, ու †ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ.
և պիտի գիտնաք որ ես Եհովան եմ ձեր
Աստուածը որ ձեզ *եգիպտացւոց ծա-
նրը գործքերուն տակէն հանող Տէրը՝ ձեր
8 Աստուածը ես եմ։ Եւ ձեզ այն երկիրը պի-
տի տանիմ, որուն որ Աբրահամին, Իսահակին
ու Յակոբին տալու *երդում ըրի՝, ու այն
ձեզի ժառանգութիւնն ըլլալու պիտի տամ.
9 ես եմ Տէրը։ Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը
ասանկ գրուցեց. Բայց անոնք հոգիի նեղու-
թենէն ու գործին ծանրութենէն մտիկ չըրին
Մովսէսին։
10 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
11 Մտիր խօսէ եգիպտոսի փարաւոն Իսրայէլի որդւոցը
րին՝ որ Իսրայէլի որդիքը իր երկրէն արձա-
12 կէ։ Եւ Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջը առջեւը՝
ըսելով, Ահա Իսրայէլի որդիքը *չեն մտիկ
չըրին, հապա փարաւոն ինծի ի՞նչպէս մտ-
տիկ պիտի ընէ. որ ես †ծանրաշունչ եմ։
13 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին,
ու հրաման տուաւ անոնց՝ զ՚Իսրայէլի որ-
դւոցը ու եգիպտոսի փարաւոն Իսրայէլի որդիքը եգիպտոսի երկրէն
հանելու համար։
14 Ասոնց հայրերուն տուներուն գլխաւորները
ասանք են. *Իսրայէլին անդրանիկը Ռուբէ-

նին որդիքը՝ Հենոք, Փաղղուս, Եսրոն և
15 Քարմի. ասոնք են Ռուբէնին տոհմերը։ Եւ
*Շմաւոնին որդիքը՝ Յամուէլ, Յամին, Ոհադ,
Յաքին, Սահառ, և Քանանացի կնկանը որ-
դին Սաուղ. ասոնք են Շմաւոնին տոհմերը
16 Եւ *Ղեւիին որդւոցը անուններուն իրենց ծնունդ-
ներուն համեմատ ասոնք են. Գերսոն, Կա-
հաթ և Մերարի. Եւ Ղեւիին կենացը տարի-
ները հարիւր երեսունեւեօթը տարի եղան։
17 *Գերսոնին որդիքը իրենց տոհմերուն համ-
18 ձայն Ղոբնի ու Սեմէի էին։ Եւ *Կահաթին
որդիքը՝ Ամրամ, Իսհար, Քեբրոն ու Ոզիէլ.
Եւ Կահաթին կենացը տարիները հարիւր
19 երեսունուրեք տարի եղան։ Եւ †Մերարիին
որդիքը՝ Մոսղի ու Մուսի. Ղեւիին տոհմերը
իրենց ծնունդներուն համեմատ ասոնք են։
20 Եւ *Ամրամ իր հօրաքոյրը Յովքաբեդը իրեն
կնիկ առաւ, որ ծնաւ իրեն Ահարոնը ու Մով-
սէսը։ Եւ Ամրամին կենացը տարիները հա-
21 րիւր երեսունուրեք տարի եղան։ Եւ *Իսհա-
հարին որդիքը՝ Կորհ, Նափեկ և Զիքրի։
22 Եւ *Ոզիէլին որդիքը՝ Միսայէլ, Եղիսափան
23 և Սեթրի։ Եւ Ահարոն իրեն կնիկ առաւ
*Ամմինադաբին աղջիկը՝ Նահասոնին քոյրը եղի-
սաբեթը, և ծնաւ իրեն †Նադաբը ու Աբիհու-
24 դը, Եղիազարը ու Իթամարը։ Եւ *Կորհին
որդիքը՝ Ասիր, Եղկանա և Աբիասափ. ասոնք
25 են Կորհեցւոց տոհմերը։ Եւ Ահարոնին որ-
դին Եղիազար փուտիելին աղջիկներէն իրեն
կնիկ առաւ. և *ծնաւ իրեն Փենեհէսը. ասոնք
են Ղեւացւոց հայրերուն գլխաւորները իրենց
տոհմերուն համեմատ։
26 Ասոնք են ան Ահարոնը ու Մովսէսը՝ *որոնց
ըսաւ Տէրը, Իսրայէլի որդիքը իրենց †զօր-
27 քերովը եգիպտոսի երկրէն հանեցէք։ Իսրա-
յէլի որդիքը *եգիպտոսէն հանելու համար՝
†եգիպտոսի փարաւոն Իսրայէլի որդիքը
րը ասոնք են. ան Մովսէսը ու Ահարոնը։
28 Եւ ան օրը որ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
29 եգիպտոսի երկրին մէջ, Ինսաւնոր Տէրը Մով-
սէսին գրուցեց ըսելով, *Ես եմ Եհովան.
*ամէն ինչ որ քեզի կ՚ըսեմ, եգիպտոսի փա-
30 րաւոն Իսրայէլի որդիքը խօսէ։ Եւ Մովսէս Տէր-
ջը առջեւը ըսաւ, Ահա *ես †ծանրաշունչ եմ,
ու փարաւոն ի՞նչպէս մտիկ պիտի ընէ ինձի։

= Գլ. գ. 19։
ֆ Գլ. ժա. 1։ ժբ. 21։ 33։ 39։
ֆ Դն. ժէ. 1։ լէ. 11։ խը. 3։
ֆ Գլ. գ. 14։ Սաղ. կը. 4։ ձգ. 18։ Յովհ. ը. 38։ Յայտ. ա. 4։
ֆ Դն. ժէ. 18։ ժէ. 4. 7։
ֆ Դն. ժէ. 8. խը. 4։
ֆ Գլ. բ. 24։
ֆ Հմր. 2. 8. 20։

ֆ Գլ. գ. 17։ է. 4։ բ Օր. իզ. 8։ Սաղ. ձա. 6։ ձլ. 11. 12։
ֆ Գլ. ժէ. 13։ բ Օր. է. 8։ ա Պն. ժէ. 21։ Ղեւեմ. ա. 10։
ֆ բ Օր. գ. 20։ է. 6։ ժգ. 2։ իզ. 18։ բ Թագ. է. 24։
ֆ Դն. ժէ. 7. 8։ Գլ. իմ. 45. 46։ բ Օր. իմ. 13։ Յայտ. իա. 7։

ֆ Գլ. է. 4. 5։ Սաղ. ձա. 6։
ֆ Դն. ժէ. 18։ իզ. 3։ իը. 13։ լէ. 12։
ֆ Եբր. ձեռքս մէջը վիրցուցի. տես Դն. ժգ. 22։ բ Օր. լբ. 40։
ֆ Գլ. է. 21։
ֆ Հմր. 9։
ֆ Հմր. 30։ Գլ. գ. 10։ Երեմ. ա. 6։
† Եբր. անթլփատ շրթունքներով

ֆ Դն. իզ. 9։ ա Պն. է. 3։
ֆ Դն. իզ. 10։ ա Պն. գ. 24։
ֆ Դն. իզ. 11։ Թագ. գ. 17։ ա Պն. ը. 1. 16։
ֆ ա Պն. ը. 17։ իզ. 7։
ֆ Թագ. իզ. 37։ ա Պն. ը. 2. 15։
ֆ ա Պն. ը. 19։ իզ. 21։
ֆ Գլ. բ. 1. 2։ Թագ. իզ. 59։

ֆ Թագ. ժգ. 1։ ա Պն. ը. 37. 38։
ֆ Ղեւ. ժ. 4։ Թագ. գ. 30։
ֆ Հռ. ութ. գ. 19. 20։ ա Պն. բ. 10։ Մատ. ա. 4։
ֆ Ղեւ. ժ. 1։ Թագ. գ. 2։ իզ. 60։ ա Պն. ը. 3։ իզ. 1։
ֆ Թագ. իզ. 11։
ֆ Թագ. իբ. 7. 11։ Ցնծ. իզ. 33։

ֆ Հմր. 13։
ֆ Գլ. է. 4։ ժբ. 17. 51։ Թագ. ԼԶ. 1։
ֆ Հմր. 13։ Գլ. ժ. 7։ ԼԶ. 1։ Սաղ. կէ. 20։
ֆ Գլ. է. 1. 3։ է. 16։
ֆ Հմր. 2։
ֆ Հմր. 11։ Գլ. է. 1։
ֆ Հմր. 12։ Գլ. գ. 10։
‡ Եբր. անթլփատ շրթունքներով

Գլ. Ա

1 Եղիսաբեթ մեկնեց Նազարեթից, որ Հրեաստանի սահմանին էր, 2 Նազարեթ՝ Հրեաստանի մի քաղաք։ 3 Եվ եղավ, որ երբ Եղիսաբեթ լսեց Մարիամի ողջույնը, հղի երեխան իր արգանդում ցնծաց։ Եվ Եղիսաբեթ լցվեց Սուրբ Հոգով 4 և բարձր ձայնով աղաղակեց ու ասաց. Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ, և օրհնյալ է քո արգանդի պտուղը։ 5 Եվ ինչպե՞ս է ինձ համար այս, որ իմ Տիրոջ մայրը գա ինձ մոտ։ 6 Որովհետև ահա երբ ողջույնի ձայնը քո ականջներին հասավ, հղի երեխան ցնծաց իմ արգանդում։ 7 Եվ երանի նրան, որ հավատաց, որովհետև կատարվելու են այն բաները, որոնք Տիրոջից ասվեցան նրան։ 8 Մարիամ ասաց. 9 Իմ հոգին մեծացնում է Տիրոջը, 10 և իմ ոգին ուրախացավ իմ Փրկչի Աստծու մեջ, 11 որովհետև նա նայեց իր ծառայուհու խոնարհությանը։ Ահա այսուհետև բոլոր ազգերը պիտի երանի տան ինձ, 12 որովհետև զորավորը մեծ բաներ արավ ինձ համար, և սուրբ է նրա անունը։ 13 Եվ նրա ողորմությունը հավիտենից հավիտյան է նրանց վրա, որ երկնչում են նրանից։ 14 Եվ նա զորություն ցույց տվեց իր բազկով, ցրեց հպարտներին իրենց սրտերի խորհրդով։ 15 Հզորներին գահերից վայր իջեցրեց, խոնարհներին բարձրացրեց։ 16 Քաղցածներին բարիքներով լցրեց, իսկ հարուստներին ձեռնունայն արձակեց։ 17 Ընդունեց Իսրայելին, իր ծառային, հիշելով իր ողորմությունը, 18 ինչպես որ խոսեց մեր հայրերի հետ, Աբրահամի և նրա սերնդի հանդեպ հավիտյան։ 19 Եվ Մարիամ մնաց նրա հետ մոտավորապես երեք ամիս, և ապա վերադարձավ իր տունը։

20 Իսկ Եղիսաբեթի ծննդյան ժամանակը լրացավ, և նա որդի ծնեց։ 21 Եվ նրա հարևանները և ազգականները լսեցին, որ Տերը մեծ ողորմություն արավ նրա հանդեպ, և ուրախացան նրա հետ։ 22 Եվ եղավ որ ութերորդ օրը եկան մանուկին թլփատելու, և կանչեցին նրան հոր անունով՝ Զաքարիա։ 23 Բայց նրա մայրը պատասխանեց և ասաց. Ոչ այդպես, այլ նա պիտի կոչվի Հովհաննես։ 24 Եվ նրանք ասացին նրան. Քո ազգականներից ոչ ոքի չկա, որ այդ անունով կոչվի։ 25 Եվ հորը նշաններով հարցրին, թե ինչպե՞ս կուզե նրան կոչել։ 26 Եվ նա խնդրեց մի տախտակ և գրեց, ասելով. Հովհաննես է նրա անունը։ Եվ բոլորը զարմացան։ 27 Եվ նրա բերանը և լեզուն անմիջապես բացվեցան, և նա խոսեցավ և օրհնեց Աստծուն։ 28 Եվ նրանց վրա վախ եկավ, և այդ բաները պատմվեցան Հրեաստանի բոլոր լեռնային շրջանում։ 29 Եվ բոլոր նրանք, որ լսեցին, իրենց սրտերում խորհեցան և ասացին. Ի՞նչ պիտի լինի այս մանուկը։ Որովհետև Տիրոջ ձեռքը նրա հետ էր։

30 Եվ Հոգի Սուրբ լցվեց Զաքարիայի վրա, նրա հայրի, և մարգարեացավ և ասաց. 31 Օրհնյալ է Իսրայելի Տեր Աստվածը, որովհետև այցելեց և փրկագնեց իր ժողովուրդը, 32 և մեզ համար փրկության եղջյուր հանեց իր ծառա Դավթի տնից, 33 ինչպես որ խոսեց սրբերի բերանով, որոնք եղան հնուց ի վեր իր մարգարեները, 34 թե մենք պիտի փրկվենք մեր թշնամիներից և նրանց ձեռքից, որոնք մեզ ատում են, 35 և ողորմություն անի մեր հայրերի հետ, և հիշի իր սուրբ ուխտը, 36 երդումը, որ երդվեցավ մեր հայր Աբրահամի հետ, որ նա մեզ տա, 37 որ մենք, ազատվելով մեր թշնամիների ձեռքից, անվախ ծառայենք նրան 38 սրբությամբ և արդարությամբ նրա առաջ մեր բոլոր օրերի ընթացքում։ 39 Եվ դու, մանուկ, կկոչվես բարձրյալ Աստծու մարգարե, որովհետև կգնաս Տիրոջ առաջ՝ պատրաստելու նրա ճանապարհները, 40 որ նրա ժողովրդին տանք փրկության գիտություն՝ նրանց մեղքերի թողության միջոցով, 41 մեր Աստծու ողորմած սրտի միջոցով, որով մեզ այցելեց ծագող արևը բարձրությունից, 42 որ լույս տա նրանց, որ խավարի և մահվան ստվերի մեջ են նստած, որ մեր ոտքերը ուղղորդի խաղաղության ճանապարհի վրա։ 43 Եվ մանուկը մեծացավ և զորացավ հոգով, և անապատներում էր մինչև Իսրայելի առաջ հայտնվելու օրը։

Գլ. Բ

1 Եվ եղավ այդ օրերում, որ հրաման ելավ Օգոստոս կայսրից, որ ամբողջ աշխարհը գրվի։ 2 Այս առաջին գրությունը եղավ Կյուրենացի Սիրիոսի իշխանության ժամանակ։ 3 Եվ բոլորը գնացին գրվելու, ամեն մարդ իր քաղաքը։ 4 Եվ Հովսեփ էլ գնաց Գալիլեայից, Նազարեթ քաղաքից, Հրեաստան, Դավթի քաղաքը, որ կոչվում է Բեթղեհեմ, որովհետև նա Դավթի տնից և ցեղից էր, 5 որ գրվի Մարիամի հետ, որ իր կինն էր և հղի էր։ 6 Եվ եղավ, որ երբ նրանք այնտեղ էին, լրացան նրա ծննդյան օրերը։ 7 Եվ նա ծնեց իր անդրանիկ որդին, և փաթաթեց նրան և պառկեցրեց մսուրի մեջ, որովհետև տեղ չկար նրանց համար պանդոկում։

8 Եվ հովիվներ կային նույն երկրում, որ դաշտում էին և գիշերային հսկողություն էին անում իրենց հոտի վրա։ 9 Եվ ահա Տիրոջ հրեշտակը նրանց մոտ եկավ, և Տիրոջ փառքը շրջապատեց նրանց, և նրանք մեծ վախ զգացին։ 10 Եվ հրեշտակը նրանց ասաց. Մի վախեցեք, որովհետև ահա ես ձեզ ուրախալի լուր եմ բերում մեծ ուրախության համար, որ ամբողջ ժողովրդին պիտի լինի։ 11 Որովհետև այսօր ձեզ համար Փրկիչ ծնվեց, որ է Քրիստոս Տերը, Դավթի քաղաքում։ 12 Եվ սա ձեզ համար նշան պիտի լինի. դուք մանուկ պիտի գտնեք մսուրի մեջ փաթաթված և պառկեցրած։ 13 Եվ հանկարծ երկնային զորության բազմություն եկավ հրեշտակի հետ, որ օրհնում էին Աստծուն և ասում էին. 14 Փառք Աստծուն բարձունքներում, և երկրի վրա խաղաղություն, մարդկանց հանդեպ բարեհաճություն։ 15 Երբ հրեշտակները նրանցից երկինք գնացին, հովիվները միմյանց ասացին. Եկեք գնանք Բեթղեհեմ և տեսնենք այս բանը, որ եղավ, որ Տերը մեզ ծանուցեց։ 16 Եվ շտապեցին և եկան, և գտան Մարիամին և Հովսեփին, և մանուկը մսուրի մեջ պառկեցրած։ 17 Եվ տեսնելով՝ ծանուցին այն խոսքը, որ իրենց ասվեցավ այդ մանկան մասին։ 18 Եվ բոլոր նրանք, որ լսեցին, զարմացան հովիվների ասածների վրա։ 19 Բայց Մարիամ պահում էր այդ բոլոր խոսքերը և խորհում էր նրանց մասին իր սրտում։ 20 Եվ հովիվները դարձան՝ փառավորելով և օրհնելով Աստծուն բոլոր այն բաների համար, որ լսեցին և տեսան, ինչպես որ նրանց ասվեցավ։

21 Եվ երբ ութ օրերը լրացան, որ մանուկը թլփատեն, նրա անունը կոչվեցավ Հիսուս, որ անունը նրան տրվեցավ հրեշտակի կողմից, նախքան նա հղի դառնար արգանդում։ 22 Եվ երբ Եղիսաբեթի ծննդյան օրերը լրացան, որ նա մաքրվի, ըստ Մովսեսի օրենքի, Երուսաղեմ տարան նրան, որ Տիրոջ առաջ կանգնեցնեն, 23 ինչպես որ գրված է Տիրոջ օրենքում, որ ամեն արու զավակ, որ առաջին ծնունդ է արգանդի, սուրբ Տիրոջ համար կոչվի, 24 և որ զոհ մատուցեն ըստ Տիրոջ օրենքում ասվածի, զույգ մի տատրակ կամ երկու աղավնի։ 25 Եվ ահա մարդ կար Երուսաղեմում, որի անունը Սիմեոն էր, և այդ մարդը արդար էր և աստվածավախ, որ սպասում էր Իսրայելի մխիթարությանը, և Սուրբ Հոգին նրա վրա էր։ 26 Եվ նրան Սուրբ Հոգով հայտնվեցավ, որ մահ չպիտի տեսնի, մինչև որ տեսնի Տիրոջ Քրիստոսը։ 27 Եվ Հոգով եկավ տաճարը, և երբ ծնողները մանուկ Հիսուսին բերին, որ նրա համար անեն ըստ օրենքի սովորության, 28 նա ընդունեց նրան իր գրկում և օրհնեց Աստծուն և ասաց. 29 Հիմա, Տեր, ազատում ես քո ծառային ըստ քո խոսքի խաղաղությամբ, 30 որովհետև աչքերս տեսան քո փրկությունը, 31 որ պատրաստեցիր բոլոր ազգերի առաջ, 32 լույս՝ հեթանոսների հայտնության համար, և փառք քո ժողովրդի՝ Իսրայելի։ 33 Եվ հայրը և մայրը զարմանում էին այն բաների վրա, որ նրա մասին ասվում էին։ 34 Եվ Սիմեոն օրհնեց նրանց և ասաց Մարիամին, նրա մորը. Ահա այս մանուկը դրված է Իսրայելում շատերի անկման և հարության համար, և նշան է, որ հակառակ կխոսվի, 35 և քո հոգուց էլ սուր պիտի անցնի, որպեսզի շատ սրտերի խորհուրդները հայտնվեն։ 36 Եվ կար Աննա մարգարեուհի, Փանուելի դուստր, Ասերի ցեղից, որ շատ տարեկան էր, և ապրել էր ամուսնության հետ յոթ տարի իր կուսությունից հետո, 37 և այրի էր մինչև ութսունչորս տարեկան, որ չէր հեռանում տաճարից, պահքերով և աղոթքներով պաշտելով գիշեր և ցերեկ։ 38 Եվ նա նույն ժամին եկավ և սկսեց գոհություն տալ Աստծուն, և խոսեց նրա մասին բոլոր նրանց, որ սպասում էին Երուսաղեմում Իսրայելի մխիթարությանը։ 39 Եվ երբ Տիրոջ օրենքի համաձայն ամեն բան կատարեցին, վերադարձան Գալիլեա, իրենց քաղաքը՝ Նազարեթ։ 40 Եվ մանուկը մեծացավ և զորացավ հոգով, լցվելով իմաստությամբ, և Աստծու շնորհքը նրա վրա էր։

41 Եվ նրա ծնողները տարեկան գնում էին Երուսաղեմ, Զատկի տոնին։ 42 Եվ երբ նա տասներկու տարեկան եղավ, նրանք գնացին Երուսաղեմ՝ ըստ տոնի սովորության։ 43 Եվ երբ տոները լրացան, նրանք վերադարձան, և մանուկ Հիսուս մնաց Երուսաղեմում, և նրա ծնողները չգիտեցին։ 44 Այլ կարծելով, որ նա ուղեկիցների մեջ է, մեկ օրվա ճանապարհ գնացին, և սկսեցին նրան փնտրել իրենց ազգականների և ծանոթների մեջ։ 45 Եվ երբ չգտան, վերադարձան Երուսաղեմ՝ նրան փնտրելով։ 46 Եվ եղավ, որ երեք օրից հետո գտան նրան տաճարում, նստած ուսուցիչների մեջ, լսելով նրանց և հարցնելով նրանցից։ 47 Եվ բոլոր նրանք, որ լսում էին նրան, զարմանում էին նրա իմաստության և պատասխանների վրա։ 48 Եվ երբ տեսան նրան, զարմացան, և նրա մայրը ասաց նրան. Որդի՛, ինչո՞ւ այդպես վարվեցար մեզ հետ։ Ահա քո հայրը և ես տագնապով փնտրում էինք քեզ։ 49 Եվ նա ասաց նրանց. Ինչո՞ւ էիք փնտրում ինձ։ Չգիտեի՞ք, որ ինձ պետք է լինի իմ Հոր գործերով զբաղվել։ 50 Եվ նրանք չհասկացան այն խոսքը, որ նրանց ասաց։ 51 Եվ նա իջավ նրանց հետ և եկավ Նազարեթ, և հնազանդ էր նրանց։ Եվ նրա մայրը պահում էր այդ բոլոր խոսքերը իր սրտում։ 52 Եվ Հիսուս իմաստությամբ և հասակով մեծանում էր, և շնորհք էր գտնում Աստծու և մարդկանց առաջ։

Գլ. Գ

1 Տիբերիոս կայսրության տասնհինգերորդ տարում, երբ Պոնտացի Պիղատոսը Հրեաստանի կուսակալ էր, և Հերովդես Գալիլեայի տետրարք, և նրա եղբայր Փիլիպպոս Իտուրեայի և Տրաքոնիտիայի տետրարք, և Լիսանիա Աբելինեի տետրարք, 2 Աննա և Կայիափա քահանայապետ էին, Աստծու խոսքը եղավ Հովհաննես Զաքարիայի որդու վրա անապատում։ 3 Եվ նա եկավ Հորդանանի ամբողջ շրջանը՝ քարոզելով ապաշխարության մկրտություն՝ մեղքերի թողության համար։ 4 Ինչպես գրված է Եսայի մարգարեի խոսքերի գրքում, որ ասում է. Ձայն մեկի, որ աղաղակում է անապատում. Պատրաստեցեք Տիրոջ ճանապարհը, ուղիղ արեք նրա շավիղները։ 5 Ամեն ձոր պիտի լցվի, և ամեն լեռ և բլուր պիտի ցածրանա, և ծուռը պիտի ուղիղ դառնա, և կոպիտ ճանապարհները՝ հարթ։ 6 Եվ ամեն մարդ պիտի տեսնի Աստծու փրկությունը։ 7 Եվ նա ասաց բազմությանը, որ գալիս էր, որ նրանից մկրտվի. Օձերի ծնունդներ, ո՞վ ձեզ ցույց տվեց փախչել գալիք բարկությունից։ 8 Արդ, պտուղ արեք ապաշխարության արժանի, և մի՛ սկսեք ասել ձեր մեջ. Մեր հայրը Աբրահամն է մեզ համար։ Որովհետև ասում եմ ձեզ, որ Աստված կարող է այս քարերից Աբրահամի համար զավակներ հարուցանել։ 9 Եվ ահա կացինն էլ ծառերի արմատին է դրված։ Ուրեմն ամեն ծառ, որ լավ պտուղ չի տալիս, կտրվում է և կրակի մեջ է գցվում։ 10 Եվ ամբոխը հարցրեց նրան՝ ասելով. Ուրեմն ի՞նչ անենք։ 11 Եվ նա պատասխանեց և ասաց նրանց. Որ երկու վերարկու ունի, թող տա նրան, որ չունի, և որ կերակուր ունի, նույնպես անի։ 12 Եկան նաև մաքսավորներ, որ մկրտվեն, և ասացին նրան. Վարդապե՛տ, ի՞նչ անենք։ 13 Եվ նա ասաց նրանց. Ոչ ավել բան մի՛ գանձեք, քան որ ձեզ համար սահմանված է։ 14 Եկան նաև զինվորներ, որ հարցնեին նրան՝ ասելով. Մենք ի՞նչ անենք։ Եվ նա ասաց նրանց. Ոչ ոքի մի՛ բռնադատեք և մի՛ զրպարտեք, և ձեր ռոճիկով բավականացեք։ 15 Եվ ժողովուրդը սպասում էր, և բոլորը խորհում էին իրենց սրտերում Հովհաննեսի մասին, թե գուցե նա Քրիստոսը լինի։ 16 Հովհաննես պատասխանեց և ասաց բոլորին. Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում, բայց գալիս է ինձանից զորավոր մեկը, որի կոշիկների կապերը արձակելու արժանի չեմ ես։ Նա ձեզ կմկրտի Սուրբ Հոգով և կրակով։ 17 Նրա ձեռքում է նրա հողմնացանը, և նա լիովին կմաքրի իր կալը, և իր ցորենը կհավաքի շտեմարանը, բայց մանը կայրի անշեջ կրակով։ 18 Եվ շատ ուրիշ բաներով էլ նա քարոզում էր ժողովրդին։ 19 Բայց Հերովդես տետրարքը, որ նրանից նախատվում էր իր եղբոր՝ Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերովդիայի համար, և բոլոր չարիքների համար, որ Հերովդես արել էր, 20 ավելացրեց նաև այս բոլորի վրա, և բանտի մեջ գցեց Հովհաննեսին։ 21 Եվ եղավ, որ երբ ամբողջ ժողովուրդը մկրտվում էր, Հիսուս էլ մկրտվեցավ, և աղոթելիս երկինքը բացվեցավ, 22 և Սուրբ Հոգին մարմնավոր տեսքով իջավ նրա վրա, ինչպես աղավնի, և ձայն եկավ երկնքից, որ ասում էր. Դու ես իմ սիրելի Որդին, որով հաճեցայ։

23 Եվ Հիսուս, երբ սկսեց քարոզել, մոտավորապես երեսուն տարեկան էր, որդի, ինչպես կարծվում էր, Հովսեփի, որ Հեղիի, 24 որ Մատթաթի, որ Լևիի, որ Մելքիի, որ Հաննայի, որ Հովսեփի, 25 որ Մատթիայի, որ Ամովսի, որ Նաումի, որ Եսղիի, որ Նագգայի, 26 որ Մաաթի, որ Մատթիայի, որ Սեմեինի, որ Հովսեքի, որ Հովդայի, 27 որ Հովհաննայի, որ Ռեսայի, որ Զորաբաբելի, որ Սաղաթիելի, որ Ներիի, 28 որ Մելքիի, որ Ադդիի, որ Կոսամի, որ Էլմադամի, որ Երի, 29 որ Հեսուի, որ Եղիազարի, որ Հովրիմի, որ Մատթաթի, որ Լևիի, 30 որ Սիմեոնի, որ Հուդայի, որ Հովսեփի, որ Հովնանի, որ Եղիակիմի, 31 որ Մելեայի, որ Մենանի, որ Մատթաթայի, որ Նաթանի, որ Դավթի, 32 որ Հեսսեի, որ Հովբեդի, որ Բոոզի, որ Սաղմոնի, որ Նաասոնի, 33 որ Ամինադաբի, որ Արամի, որ Եսրոնի, որ Փարեսի, որ Հուդայի, 34 որ Հակոբի, որ Իսահակի, որ Աբրահամի, որ Թարայի, որ Նաքորի, 35 որ Սարուգի, որ Հռագաուի, որ Փաղեկի, որ Եբերի, որ Սալայի, 36 որ Կայենանի, որ Արփաքսադի, որ Սեմի, որ Նոյի, որ Լամեքի, 37 որ Մաթուսաղայի, որ Հենոքի, որ Յարեդի, որ Մաղաղելի, որ Կայենանի, 38 որ Հենոսի, որ Սեթի, որ Ադամի, որ Աստծու։

Գլ. Դ

1 Եվ Հիսուս, Սուրբ Հոգով լցված, Հորդանանից դարձավ, և Հոգին տարավ նրան անապատում, 2 որ քառասուն օր փորձվի սատանայից։ Եվ նա ոչինչ չկերավ այդ օրերում, և երբ դրանք լրացան, նա քաղցեց։ 3 Եվ սատանան ասաց նրան. Եթե Աստծու Որդի ես, ասա այս քարին, որ հաց դառնա։ 4 Եվ Հիսուս պատասխանեց նրան՝ ասելով. Գրված է, որ մարդը միայն հացով չի ապրի, այլ Աստծու ամեն խոսքով։ 5 Եվ սատանան նրան տարավ բարձր լեռ, և ցույց տվեց նրան աշխարհի բոլոր թագավորությունները մի ակնթարթում։ 6 Եվ սատանան ասաց նրան. Քեզ կտամ այս բոլոր իշխանությունը և նրանց փառքը, որովհետև ինձ է տրված, և ես տալիս եմ, ում որ կամենամ։ 7 Ուրեմն եթե դու երկրպագես իմ առաջ, բոլորը քոնը կլինեն։ 8 Եվ Հիսուս պատասխանեց և ասաց նրան. Գրված է. Քո Տեր Աստծուն երկրպագիր և միայն նրան ծառայիր։ 9 Եվ տարավ նրան Երուսաղեմ, և կանգնեցրեց տաճարի գագաթին, և ասաց նրան. Եթե Աստծու Որդի ես, նետվիր այստեղից ներքև, 10 որովհետև գրված է. Նա իր հրեշտակներին պատվիրելու է քո մասին, որ քեզ պահեն, 11 և ձեռքերի վրա պիտի առնեն քեզ, որ քո ոտքը քարին չդիպչի։ 12 Եվ Հիսուս պատասխանեց և ասաց նրան. Ասված է. Մի՛ փորձիր քո Տեր Աստծուն։ 13 Եվ սատանան, ամեն փորձություն կատարելով, մեկնեցավ նրանից մինչև մի ուրիշ ժամանակ։

14 Եվ Հիսուս Հոգու զորությամբ վերադարձավ Գալիլեա, և նրա մասին լուր տարածվեցավ ամբողջ շրջանում։ 15 Եվ նա ուսուցանում էր նրանց ժողովարաններում, և բոլորը փառավորում էին նրան։ 16 Եվ եկավ Նազարեթ, ուր սնվել էր, և ըստ իր սովորության՝ շաբաթ օրը մտավ ժողովարանը, և կանգնեց կարդալու։ 17 Եվ նրան տրվեցավ մարգարե Եսայիի գիրքը, և երբ գիրքը բացեց, գտավ այն տեղը, որտեղ գրված էր. 18 Տիրոջ Հոգին իմ վրա է, որովհետև նա օծեց ինձ, որ ավետարանեմ աղքատներին, ինձ ուղարկեց, որ բժշկեմ կոտրված սրտերը, որ քարոզեմ գերիների համար ազատություն, և կույրերի համար տեսողության վերադարձ, որ ազատ արձակեմ ճնշվածներին, 19 որ քարոզեմ Տիրոջ ընդունելի տարին։ 20 Եվ գրքերը փակելով՝ սպասավորին տվեց, և նստեց։ Եվ ժողովարանում եղող բոլորի աչքերը նրա վրա էին։ 21 Եվ նա սկսեց նրանց ասել. Այսօր կատարվեցավ այս գրությունը ձեր ականջների մեջ։ 22 Եվ բոլորը վկայում էին նրա մասին, և զարմանում էին շնորհքի խոսքերի վրա, որ նրա բերանից դուրս էին գալիս, և ասում էին. Մի՞թե սա Հովսեփի որդին չէ։ 23 Եվ նա ասաց նրանց. Անշուշտ ինձ կասեք այս առակը. Բժիշկ, բժշկի՛ր քեզ։ Ինչ որ լսեցինք, որ եղավ Կափառնայումում, արա նաև այստեղ՝ քո հայրենիքում։ 24 Եվ ասաց. Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ մարգարե ընդունելի չէ իր հայրենիքում։ 25 Բայց ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ շատ այրիներ կային Իսրայելում Եղիայի օրերում, երբ երկինքը երեք տարի և վեց ամիս փակվեցավ, և մեծ սով եղավ ամբողջ երկրում, 26 և Եղիան ոչ մեկի չուղարկվեցավ, բայց միայն Սարեպտա, որ Սիդոնի մոտ է, այրի կնոջ մոտ։ 27 Եվ շատ բորոտներ կային Իսրայելում Եղիսեի մարգարեի ժամանակ, և ոչ մեկը չմաքրվեցավ, բայց միայն Նեեման Ասորի։ 28 Եվ ժողովարանում եղող բոլորը, որ այս բաները լսեցին, բարկությամբ լցվեցան, 29 և ելան և հանեցին նրան քաղաքից, և տարան մինչև այն լեռան ծայրը, որի վրա նրանց քաղաքը շինված էր, որ նրան ժայռից ներքև գցեն։ 30 Բայց նա նրանց միջից անցավ և գնաց։ 31 Եվ իջավ Կափառնայում, Գալիլեայի մի քաղաք, և ուսուցանում էր նրանց շաբաթ օրերին։ 32 Եվ զարմանում էին նրա ուսուցման վրա, որովհետև նրա խոսքը իշխանությամբ էր։ 33 Եվ ժողովարանում մի մարդ կար, որ ունեցել էր դևի, պիղծ հոգու ոգի, և նա բարձր ձայնով աղաղակեց 34 և ասաց. Հե՛յ, ի՞նչ ունենք մենք քեզ հետ, Հիսուս Նազովրեցի։ Եկե՞լ ես մեզ կորցնելու։ Գիտեմ քեզ, թե ով ես, Աստծու Սուրբը։ 35 Եվ Հիսուս սաստեց նրան՝ ասելով. Լռի՛ր և դո՛ւրս ելիր նրանից։ Եվ դևը, նրան գետնին գցելով նրանց մեջ, ելավ նրանից և ոչ մի վնաս չհասցրեց նրան։ 36 Եվ զարհուրանք եկավ բոլորի վրա, և խոսում էին միմյանց հետ՝ ասելով. Ի՞նչ է այս խոսքը, որ իշխանությամբ և զորությամբ հրամայում է պիղծ ոգիներին, և նրանք դուրս են գալիս։ 37 Եվ նրա մասին լուրը տարածվեցավ ամեն տեղ այդ շրջանում։ 38 Եվ նա ելավ ժողովարանից և մտավ Սիմոնի տունը։ Եվ Սիմոնի կնոջ մայրը մեծ տենդով հիվանդ էր, և խնդրեցին նրա համար։ 39 Եվ նա կանգնեց նրա վրա և սաստեց տենդին, և նա թողեց նրան։ Եվ նա անմիջապես ոտքի կանգնեց և նրանց ծառայում էր։ 40 Եվ արևը մտնելիս, բոլոր նրանք, որ հիվանդներ ունեին տարբեր ախտերով, բերին նրանց նրա մոտ, և նա ձեռքերը դնելով յուրաքանչյուրի վրա, բժշկեց նրանց։ 41 Եվ դևերը նաև դուրս էին գալիս շատերից, գոռալով և ասելով. Դո՛ւ ես Աստծու Որդին։ Եվ նա սաստում էր նրանց և թույլ չէր տալիս, որ խոսեն, որովհետև գիտեին, որ նա Քրիստոսն է։ 42 Եվ երբ ցերեկ եղավ, նա ելավ և գնաց անապատ տեղ, և ամբոխները փնտրում էին նրան, և եկան նրա մոտ, և ուզում էին, որ նրանցից չհեռանա։ 43 Եվ նա ասաց նրանց. Ես պետք է ուրիշ քաղաքների էլ քարոզեմ Աստծու արքայության ավետարանը, որովհետև ինձ համար այդ է նշանակված։ 44 Եվ նա քարոզում էր Հրեաստանի ժողովարանները։

Գլ. Ե

1 Եղավ, որ երբ ամբոխը նրա վրա էր հրմշտկում, որ լսի Աստծու խոսքը, և նա կանգնած էր Գեննեսարեթ լճի ափին, 2 և տեսավ երկու նավակ, որ կանգնած էին լճի ափին, և ձկնորսները դուրս էին եկել դրանցից և լվանում էին իրենց ուռկանները։ 3 Եվ նավակներից մեկի մեջ նստեց, որ Սիմոնինն էր, և խնդրեց նրան, որ ցամաքից մի քիչ հեռու տանի։ Եվ նստելով՝ նավակից ուսուցանում էր ամբոխին։ 4 Եվ երբ խոսքը վերջացրեց, Սիմոնին ասաց. Տա՛ր նավակը խորը տեղ, և ձեր ուռկանները գցեցեք որսի համար։ 5 Եվ Սիմոն պատասխանեց և ասաց նրան. Վարդապե՛տ, ամբողջ գիշեր աշխատեցինք և ոչինչ չբռնեցինք, բայց քո խոսքով կգցեմ ուռկանը։ 6 Եվ երբ այդպես արին, մեծ քանակությամբ ձուկ բռնեցին, և ուռկանները պատռվում էին։ 7 Եվ նշան արին ընկերներին, որ կային մյուս նավակում, որ գան և օգնեն իրենց։ Եվ նրանք եկան և լցրին երկու նավակները, այնպես որ սկսեցին խորտակվել։ 8 Եվ Սիմոն Պետրոս, որ տեսավ, ծնկի եկավ Հիսուսի առաջ՝ ասելով. Հեռացի՛ր ինձանից, Տե՛ր, որովհետև մեղավոր մարդ եմ ես։ 9 Որովհետև զարհուրանք էր պատել նրան և նրա հետ եղողներին՝ ձկների այն որսի համար, որ բռնեցին, 10 նույնպես և Հակոբոսին և Հովհաննեսին, Զեբեդեոսի որդիներին, որ Սիմոնի ընկերներ էին։ Եվ Հիսուս ասաց Սիմոնին. Մի՛ վախեցիր, այսուհետև մարդ պիտի որսաս։ 11 Եվ նավակները ցամաք հանելով՝ ամեն բան թողեցին և գնացին նրա հետևից։

12 Եվ եղավ, որ երբ նա մի քաղաքում էր, ահա մարդ կար, որ բորոտությամբ լի էր։ Եվ երբ Հիսուսին տեսավ, երեսի վրա ընկավ և աղաչեց նրան՝ ասելով. Տե՛ր, եթե կամենաս, կարող ես ինձ մաքրել։ 13 Եվ նա ձեռքը երկարեցրեց, դիպավ նրան և ասաց. Կամենում եմ, մաքրվի՛ր։ Եվ անմիջապես բորոտությունը նրանից հեռացավ։ 14 Եվ նա պատվիրեց նրան, որ ոչ ոքի չասի, այլ գնա, ցույց տա իրեն քահանային և մատուցի իր մաքրության համար Մովսեսի հրամայածը՝ նրանց համար վկայություն լինելու։ 15 Բայց նրա մասին ավելի շատ լուր էր տարածվում, և մեծ ամբոխներ էին գալիս, որ լսեն և բժշկվեն իրենց հիվանդություններից։ 16 Բայց նա անապատներում էր և աղոթում։

17 Եվ եղավ մի օր, որ նա ուսուցանում էր, և Փարիսեցիներ և Օրենսուսույցներ նստած էին, որ եկել էին Գալիլեայի և Հրեաստանի բոլոր գյուղերից և Երուսաղեմից, և Տիրոջ զորությունը նրա հետ էր, որ բժշկեր։ 18 Եվ ահա մարդիկ էին գալիս, որ անդամալույծ մի մարդ մահճակալի վրա բերեին, և ուզում էին նրան ներս տանել և նրա առաջ դնել։ 19 Եվ երբ ամբոխի պատճառով չգտան, թե ինչպես նրան ներս տանեն, տանիքի վրա ելան և սալերի միջից նրան իջեցրին մահճակալով հանդերձ, ամբոխի մեջտեղը, Հիսուսի առաջ։ 20 Եվ նա նրանց հավատը տեսնելով՝ ասաց. Մարդ, քո մեղքերը ներված են քեզ։ 21 Եվ դպիրները և Փարիսեցիները սկսեցին խորհել՝ ասելով. Ո՞վ է այս, որ հայհոյություններ է խոսում։ Ո՞վ կարող է մեղքերը ներել, եթե ոչ միայն Աստված։ 22 Եվ Հիսուս, նրանց խորհուրդները գիտենալով, պատասխանեց և ասաց նրանց. Ինչո՞ւ եք խորհում ձեր սրտերում։ 23 Ո՞րն է ավելի հեշտ՝ ասել. Ներված են քեզ մեղքերը, թե ասել. Ոտքի կանգնի՛ր և քայլի՛ր։ 24 Բայց որպեսզի գիտենաք, որ Մարդու Որդին իշխանություն ունի երկրի վրա մեղքերը ներելու, (ասաց անդամալույծին) քեզ եմ ասում, ոտքի կանգնի՛ր, վերցրո՛ւ քո մահճակալը և գնա՛ քո տունը։ 25 Եվ նա անմիջապես նրանց առաջ ոտքի կանգնեց, վերցրեց այն, որի վրա պառկած էր, և գնաց իր տունը՝ փառավորելով Աստծուն։ 26 Եվ զարհուրանք եկավ բոլորի վրա, և փառավորում էին Աստծուն, և վախով լցվեցան՝ ասելով. Այսօր տեսանք զարմանալի բաներ։

27 Եվ այդ բաներից հետո ելավ և տեսավ մաքսավոր մի մարդ, որ Ղևի էր կոչվում, որ նստած էր մաքսատանը, և ասաց նրան. Հետևի՛ր ինձ։ 28 Եվ նա ամեն բան թողեց, ելավ և հետևեց նրան։ 29 Եվ Ղևի մեծ ընդունելություն արավ նրան իր տանը, և մեծ բազմություն կար մաքսավորների և ուրիշների, որ նրանց հետ նստած էին։ 30 Եվ Փարիսեցիները և նրանց դպիրները տրտնջում էին նրա աշակերտների դեմ՝ ասելով. Ինչո՞ւ եք ուտում և խմում մաքսավորների և մեղավորների հետ։ 31 Եվ Հիսուս պատասխանեց և ասաց նրանց. Առողջները բժշկի կարիք չունեն, այլ հիվանդները։ 32 Ես չեկա արդարներին կոչելու, այլ մեղավորներին՝ ապաշխարության։ 33 Եվ նրանք ասացին նրան. Հովհաննեսի աշակերտները հաճախ են պահք պահում և աղոթքներ անում, նույնպես և Փարիսեցիների, բայց քոնները ուտում և խմում են։ 34 Եվ նա ասաց նրանց. Կարո՞ղ եք փեսայի ընկերներին պահք պահեցնել, մինչ փեսան նրանց հետ է։ 35 Բայց կգան օրեր, երբ փեսան նրանցից կվերցվի, այդ ժամանակ պահք կպահեն այդ օրերում։ 36 Եվ առակ էլ ասաց նրանց. Ոչ ոք նոր հագուստից կտոր չի պատռում և հին հագուստի վրա չի կարում, որովհետև եթե պատռի, նորից հագուստը կպատռվի, և նորից կտորը հինի հետ չի համապատասխանի։ 37 Եվ ոչ ոք նոր գինի հին կաշվե պարկերի մեջ չի լցնում, որովհետև եթե լցնի, նոր գինին կպատռի կաշվե պարկերը, և գինին կթափվի, և կաշվե պարկերը կկորչեն։ 38 Այլ նոր գինին նոր կաշվե պարկերի մեջ պիտի լցնել, և երկուսն էլ կպահվեն։ 39 Եվ ոչ ոք, որ հին գինի է խմել, նոր չի ուզում, որովհետև ասում է. Հինն ավելի լավ է։

Գլ. Զ

1 Շաբաթներից մեկում, որ երկրորդ առաջին շաբաթն էր կոչվում, եղավ, որ նա ցորենի արտերի միջով անցնում էր, և նրա աշակերտները հասկերը պոկում էին և ուտում՝ ձեռքերով տրորելով։ 2 Եվ Փարիսեցիներից ոմանք ասացին նրանց. Ինչո՞ւ եք անում այն, որ շաբաթ օրերին չի թույլատրվում անել։ 3 Եվ Հիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. Չե՞ք կարդացել այն, որ Դավիթ արավ, երբ նա և իր հետ եղողները քաղցած էին, 4 թե ինչպես մտավ Աստծու տունը, և հացերը առավ և կերավ, և տվեց նաև իր հետ եղողներին, որոնք չէին կարող ուտել, եթե ոչ միայն քահանաները։ 5 Եվ ասաց նրանց. Մարդու Որդին տեր է շաբաթի։ 6 Եվ եղավ մի ուրիշ շաբաթ օր, որ նա ժողովարան մտավ և ուսուցանում էր։ Եվ այնտեղ մի մարդ կար, որի աջ ձեռքը չորացած էր։ 7 Եվ դպիրները և Փարիսեցիները նրան հսկում էին, թե արդյոք շաբաթ օրը բժշկելո՞ւ է, որ մեղադրանք գտնեն նրա դեմ։ 8 Բայց նա գիտեր նրանց խորհուրդները, և ասաց մարդուն, որ ձեռքը չորացած էր. Ելի՛ր և կանգնի՛ր մեջտեղում։ Եվ նա ելավ և կանգնեց։ 9 Եվ Հիսուս ասաց նրանց. Հարցնում եմ ձեզ, թե շաբաթ օրերին ի՞նչ է թույլատրվում՝ բարի՞ անել, թե չարի՞։ Կյանքը՞ փրկել, թե կորցնել։ 10 Եվ նայելով նրանց բոլորին՝ ասաց մար

պահ ելլեն, ու քու տանդ և տանկողնի սե-
նեակիդ ու անկողնիդ՝ և քու ծառաներուդ
տուներուն և քու ժողովուրդիդ՝ ու քու
թոնիրներուդ և խմորի տաշտերուդ մէջ պա-
4 տի մտնեն։ Եւ դորտերը քու վրադ և ժո-
ղովուրդիդ վրայ ու բոլոր ծառաներուդ վը-
րայ պիտի ելլեն։
5 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ահարոնին ը-
սէ՛ ըսէ. Ագռաներուն վրայ, գետերուն վը-
րայ ու լիճերուն վրայ՝ ձեռքդ երկնցուր
քու գաւազանովդ, ու եգիպտոսի երկրին
6 վրայ գորտեր հանէ։ Եւ Ահարոն երկընցուց
իր ձեռքը եգիպտոսի ջուրերուն վրայ. և
գորտերը ելան ու եգիպտոսի երկիրը ծած-
7 կեցին։ Եւ մոգերն ալ իրենց կախարդու-
թիւններովը անանկ ըրին, ու եգիպտոսի
երկրին վրայ գորտեր հանեցին։
8 Եւ փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու Ահարո-
նը և ըսաւ, Աղաչեցէք Տէրոջը՝ որ հեռացն
ու իմ ժողովուրդէս վերցնէ գորտերը, ու
ժողովուրդը պիտի արձակեմ որ Տէրոջը զոհ
9 մատուցանեն։ Եւ Մովսէս ըսաւ փարաւոնին,
Ամօթ մը որոշէ ինծի, թէ ե՛րբ քեզի հա-
մար ու ծառաներուդ համար և ժողովուր-
դիդ համար աղաչեմ, որ քեզմէ ու քու
տուներէդ գորտերը կորսուին, ու միայն
10 գետին մէջը մնան։ Եւ անիկա ըսաւ, վաղը։
Եւ ինքը ըսաւ, Քու խօսքիդ պէս ըլլայ, որ
գիտնաս թէ մեր Եհովայ Աստուծոյն պէս
11 չկայ. եւ քեզմէ ու քու տուներէդ՝ և
քու ծառաներէդ ու քու ժողովուրդէդ գոր-
տերը պիտի վերնան. միայն գետին մէջը
12 պիտի մնան։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն փարա-
ւոնին քովէն ելան. ու Մովսէս Տէրոջը աղա-
ղակեց ան գորտերուն համար՝ որ փարաւո-
13 նին վրայ բերեր էր։ Եւ Տէրը Մովսէսին ըսա-
ծին պէս ըրաւ. ու տուներէն, բակերէն և ար-
14 տերէն գորտերը մեռան։ Եւ դէզ դէզ ժող-
15 վեցին զանոնք, ու երկիրը հառնցաւ։ Բայց
երբոր փարաւոն հանգստութիւն ըլլալը տե-
սաւ, սիրտը խստացուց ու անոնց մտիկ
չըրաւ՝ Տէրոջը ըսածին պէս։
16 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ըսէ Ահարոնին,
Քու գաւազանդ երկընցուր, ու երկրի հո-
ղին զարկ, որ եգիպտոսի բոլոր երկրին վը-
17 րայ մուն ըլլայ։ Եւ անանկ ըրին. քանզի
Ահարոն իր գաւազանովը իր ձեռքը երկրին
ցուց ու երկրի հողին զարկաւ, և մարդոց
վրայ ու անասուններուն վրայ մուն եղաւ.
եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ երկրին բոլոր
18 հողը մուն եղաւ։ Եւ մոգերն ալ իրենց կա-
խարդութիւններովը այնպէս ըրին՝ որ մուններ
հանեն, բայց չկրցան. այսպէս մարդոց ու
19 անասուններուն վրայ մուն եղաւ։ Եւ մոգե-
րը ըսին փարաւոնին, Ա՛ս՝ Աստուծոյ մատն
է. բայց փարաւոնին սիրտը կարծրացաւ ու
անոնց մտիկ չըրաւ՝ Տէրոջը ըսածին պէս։
20 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Վաղուանց
կանուխ ելիր, ու փարաւոնին առջեւը կայնէ.
(ահա անկից դէպ՚ի ջուրը կելլէ.) և ըսէ
անոր, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Արձակէ իմ ժո-
21 ղովուրդս որ զիս պաշտեն. Հապա թէ որ իմ
ժողովուրդս չարձակես, ահա ես քու վրադ՝
ու քու ծառաներուդ վրայ՝ և քու ժողո-
վուրդիդ վրայ ու քու տուներուդ վրայ
չանաճանճ պիտի խրկեմ, և եգիպտացւոց
տուները չանաճանճով պիտի լեցուին, նաև
22 ան դետինը որուն վրայ անոնք կը բնակին։ Եւ
ան օրը իմ ժողովուրդիս բնակած Գեսեմի
երկիրը պիտի որոշեմ, ու հոն չանաճանճ պի-
տի չըլլայ. որ դիտնաս թէ երկրին մէջտեղը
23 ես եմ Տէրը։ Եւ իմ ժողովուրդիս ու քու
ժողովուրդիդ մէջ խորհրդին պիտի դնեմ.
24 վաղը սա նշանը պիտի ըլլայ։ Եւ Տէրը այն-
պէս ըրաւ. ու փարաւոնին տունը՝ և անոր
ծառաներուն տուներուն՝ ու եգիպտոսի բո-
լոր երկրին վրայ չատ չանաճանճ եկաւ. ան-
չանաճանճին պատճառովը երկիրը աւերուե-
ցաւ։
25 Եւ փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու Ահարո-
նը՝ և ըսաւ, Գացէք ձեր Աստուծոյն զոհ
26 մատուցէք — երկրին մէջ։ Եւ Մովսէս ըսաւ,
Արժան չէ ասանկ ընել. ինչու որ Եգիպտա-
ցւոց գարշելի բանը Տէրոջը մեր Աստու-
ծոյն զոհ պիտի մատուցանենք. թէ որ եգիպ-
տացւոց գարշելի բանը իրենց աչքին
առջեւը զոհ մատուցանելու ըլլանք, պիտի
27 չքարկոծե՞ն մեզ։ Մենք երեք օրուան ճամ-
բայ պիտի երթանք անապատին մէջ, ու զոհ
պիտի մատուցանենք մեր Տէր Աստուծոյն,
28 ինչպէս որ ինքը մեզի պատուիրէ։ Եւ փարա-
ւոն ըսաւ, Ես ձեզ կը թողու տամ որ երթաք
անապատին մէջ ձեր Եհովայ Աստուծոյն զոհ
մատուցանէք, միայն թէ չատ հեռու չեր-
29 թաք. Վնասի համար աղաչեցէք։ Եւ Մովսէս
ըսաւ, Ահա ես քու քովէդ կ՚ելլեմ ու Տէ-
րոջը կ՚աղաչեմ՝ որ վաղը փարաւոնէն, անոր
ծառաներէն ու անոր ժողովուրդէն չանա-
ճանճը երթայ. բայց փարաւոն ետքէն ալ
խաբէութիւն չընէ՝ ժողովուրդը Տէրոջը
30 զոհ մատուցանելու չարձակելով։ Եւ Մովսէս փարաւոնին
31 քովէն ելաւ, ու Տէրոջը աղաչեց։ Եւ Տէրը

ז Սաղ. ձե. 30։
ը Գէ. է. 19։
թ Սաղ. հը. 45։ ձե. 30։
ժ Գէ. է. 11։
ի Գէ. ք. 28։ ժ. 17։ ֆ. ու. ֆա. 7։ գ ֆ. ագ. ժգ. 6։ Գաղ. ը. 24։
լ Գէ. ք. 14։ բ Օր. լգ. 26։ բ ֆ. ագ. է. 22։ ա Պ. ժէ. 20։ Սաղ. ձգ. 8։ Եսա. խգ. 9։ Երեմ. ժ. 6. 7։
խ Ելս. 30։ Գէ. ք. 35։ ժ. 18։ լբ. 11։ Յակ. է. 16. 17. 18։
ծ Ժամ. ը. 11։
կ Գէ. է. 14։
հ Կամ ոջիլ
ձ Սաղ. ձե. 31։
ղ Գէ. է. 11։
ճ Ղեւ. ժ. 18։ բ Տիմ. գ. 8. 9։
մ ա ֆ. ագ. գ. 3. 9։ Սաղ. ը. 5։ Պառ. ժբ. 28։ Դան. ժա. 20։
յ Ելս. 15։
ն Գէ. է. 15։
շ Ելս. 1։
ո Գէ. ք. 4. 6. 26։ ժ. 23։ ժա. 6. 7։ ժբ. 13։
չ Սաղ. հը. 45։ ձե. 31։
պ Ծն. խգ. 32։ խգ. 34։ բ Օր. է. 25։
ջ Ելս. 26։ ժբ. 31։
ռ Գէ. գ. 18։
ս Գէ. գ. 12։
վ Ելս. 8։ Գէ. ք. 28։ գ ֆ. ագ. ժգ. 6։
տ Ելս. 15։
ր Ելս. 12։

Մովսէսին խօսքին պէս ըրաւ, ու փարաւոնէն, անոր ծառաներէն և անոր ժողովուրդէն չանհաճանքը վերցուց. մէկ հատ մըն ալ
32 չմնաց։ Եւ փարաւոն ան անգամին ալ *իր սիրտը խստացուց ու ժողովուրդը չարձակեց։

ԳԼ. Թ

1 Անասնոց մահը։ 8 Ուռեցքներու ու խաղաղարանքերու հարուածքը։ 22 Կարկուտը։ 27 Փարաւոն կարկուտին համար կ'ապաչէ Մովսէսին. 35 սակայն դարձեալ անոր սիրտը կը կարծրանայ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, *Փարաւոնին մօտը, ու խօսէ անոր, Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Արձակէ իմ ժողո-
2 վուրդս՝ որ ինծի պաշտեն. Քանզի թէ որ *ըն-նդ+ արձակել չուզես, ու տակաւին պինդ
3 բռնես զանոնք, Ահա *Տէրոջը ձեռքը դաշտին մէջ եղած քու հօտերուդ վրայ ըլլալով, ձիերուն, էշերուն, ուղտերուն, արջառներուն ու ոչխարներուն վրայ խիստ սաստիկ կոտո-
4 րած պիտի ըլլայ։ Եւ *Տէրը Իսրայէլի հօտերուն ու Եգիպտոսի հօտերուն միջեւ զատում պիտի դառէ. և Իսրայէլի որդւոցը մէկ անասունը պիտի
5 չմեռնի։ Եւ Տէրը ժամանակ որոշեց՝ ըսելով, Վաղը Տէրը ասր բանը պիտի ընէ երկրին վրայ։
6 Եւ հետեւեալ օրը Տէրը ասր բանը ըրաւ, ու Եգիպտացւոց *բոլոր հօտերը մեռան. բայց Իսրայէլի որդւոցը հօտերէն մէկը չմեռաւ։
7 Եւ փարաւոն *ղրկեց, ու ահա Իսրայէլի հօտերէն մէկն ալ մեռած չէր. և *փարաւոնին սիրտը խստացաւ ու ժողովուրդը չարձակեց։
8 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ու Ահարոնին, Առէք ձեզի ձեռքերնիդ լեցուն հնոցի մխիկ, և Մովսէս դէպ՚ի երկինքը ցանէ ան՝ փարա-
9 ւոնին առջեւը։ Ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ փոշի պիտի ըլլայ, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մարդոց ու անասուններուն վրայ *խաղաղարանքներ հանող ուռեցքներ պիտի ըլ-
10 լայ։ Եւ հնոցի մխիկը առին, ու փարաւոնին առջեւը կայնեցան. և Մովսէս դէպ՚ի երկինքը ցանեց ան, ու մարդոց և անասուններուն վրայ *խաղաղարանքներ հանող ուռեցքներ ե-
11 ղան։ Եւ *մոգերը ուռեցքներուն պատճառովը չկրցան կայնիլ Մովսէսին առջեւը. ինչու որ ուռեցքները մոգերուն վրայ ալ՝ ու բոլոր
12 Եգիպտացւոց վրայ ալ եղաւ։ Եւ Տէրը կարծրացուց փարաւոնին սիրտը. ու անոնց մխիկ չըրաւ, *ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ըսեր էր։
13 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, *Առտուանոյ կանուխ ելլիր, ու փարաւոնին առջեւը կայնիր, ու անոր ըսիր, Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Արձակէ իմ ժողովուրդս՝ որ ինծի
14 պաշտեն. Քանզի ասանդամ իմ բոլոր հարուածներս պիտի խրկեմ քու *վրադ՝ և քու ծառաներուդ ու քու ժողովուրդիդ վրայ. Որ դիտնաս թէ բոլոր երկրի մէջ ինծի պէս
15 չկայ։ Քանզի հիմա *իմ ձեռքս պիտի երկրընդնեմ՝ որ քեզ ու քու ժողովուրդդ ժանտախտով զարնեմ, ու երկրէն պիտի կոր-
16 սուիս։ Եւ *ասոր համար քեզ վերցուցի՝ որ իմ զօրութիւնս քեզմով ցուցընեմ, ու բոլոր
17 երկրի մէջ իմ անունս պատմուի։ Դուն տակաւին իմ ժողովուրդիս դէմ կենալով՝ պիտի
18 չարձակե՞ս զանոնք։ Ահա ես վաղը ասր ատեն խիստ սաստիկ կարկուտ պիտի տեղամ, որ անոր պէս Եգիպտոսի մէջ եղած չէ՝ անոր հաստա-
19 տուած օրէն մինչեւ հիմա։ Եւ հիմա *ղրկէ խըրկէ, *— ժողվէ քու հօտերդ՝ ու ինչ որ ունիս դաշտին մէջ. *ամէն մարդ ու անասուն որ դաշտին մէջ գտնուի՝ ու տուները ժողվուած չըլլայ, անոնց վրայ կարկուտ պիտի
20 իջնէ, ու պիտի մեռնին։ Փարաւոնին ծառաներէն ով որ Տէրոջը խօսքէն կը վախնար՝ իր ծառաները ու հօտերը տուներու մէջ ժողվեց.
21 Եւ ով որ Տէրոջը խօսքին ուշադրութիւն չըրաւ, իր ծառաները ու իր հօտերը դաշտին մէջ թողուց։
22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Քու ձեռքդ դէպ՚ի երկինքը երկընցուր, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մարդոց ու անասուններուն վրայ՝ և Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած արտերուն բոլոր խոտին վրայ *կարկուտ պիտի գայ։
23 Եւ Մովսէս իր գաւազանը դէպ՚ի երկինքը երկընցուց. ու *Տէրը որոտաւմ և կարկուտ խրկեց, ու երկրին վրայ կրակ կը վազէր. ու Տէրը Եգիպտոսի երկրին վրայ կարկուտ տե-
24 ղաց։ Եւ կարկուտ՝ ու կարկուտին միջտեղը խառնուած կրակ եկաւ. անանկ սաստիկ էր որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝ ազգ ըլլալէն
25 հետէ անոր պէս եղած չէր։ Եւ կարկուտը Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝ դաշտը եղածին ամէնը՝ մարդէն մինչեւ անասուն զարկաւ. և կարկուտը *դաշտին բոլոր խոտը զարկաւ, ու
26 դաշտին բոլոր ծառերը կոտրեց։ *Միայն Գեսեմի երկրին մէջ՝ ուր որ Իսրայէլի որդիքը *ըն բնակէին, կարկուտ չեղաւ։
27 Եւ փարաւոն *ղրկեց, ու կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը և ըսաւ անոնց, *Ա անգամ մեղանչեցի. *Եհովան արդար է, և
28 ես ու իմ ժողովուրդս յանցաւոր ենք։ *Աղաչեցէք Տէրոջը՝ որ Աստուծոյ †որոտումները ու կարկուտը *դադարին. ու ձեզ պիտի արձա-

---

՝ Ելմ. 15։ ԳԼ. գ. 21։
—
՞ ԳԼ. ը. 1։
՟ ԳԼ. ը. 2։
ՠ ԳԼ. է. 4։
՚ ԳԼ. ը. 22։
՛ Սաղ. Ղը. 50։
՜ ԳԼ. է. 14։ ը. 32։
՝ Յայտ. ժգ. 2։
՞ ը Օր. իը. 27։
՟ ԳԼ. ը. 18, 19։ ը Տիմ. գ. 9։
ՠ ԳԼ. գ. 21։
՚ ԳԼ. ը. 20։
՛ Եբր. արտիզ վրայ
՜ ԳԼ. ը. 10։
՝ ԳԼ. գ. 20։
՞ Ղուկ. Թ. 17։ Տես գլ. ժգ. 17։ Առակ. ժգ. 4։ ապհաս. ը. 9։
՟ Յայտ. ժգ. 21.
ՠ Յես. ժ. 11։ Սաղ. ժը. 13։ Ղը. 47։ ՀՀ. 32։ ՀՀը. 8։ Ես. Լ. 30։ Եզեկ. Լը. 22։ Յայտ. ը. 7։
՚ Սաղ. ՀԷ. 33։
՛ ԳԼ. ը. 22։ Թ. 4, 6։ ժ. 23։ ժա. 7։ ժբ. 13։ Ես. Լ. 18, 19։
՜ ԳԼ. ժ. 16։
՝ ը Մն. ժբ. 6։ Սաղ. ՃԽԹ. 4։ ՃԽԶ. 17։
՞ Ողբ. ա. 18։ Դան. Թ. 14։
՟ ԳԼ. ը. 8, 28։ ժ. 17։ Գոր. ը. 24։
ՠ Եբր. Հայերը Սաղ. ԽԹ. 3, 4։
՚ Եբր. Հերիք է.

29 կեմ, և ալ պիտի չկենաք։ Եւ Մովսէս բաւ
անոր, Քաղաքէն դուրս ելածիս պէս՝ Յիմ
ձեռքերս Տէրոջը պիտի երկրնցընեմ, — որո-
տումները պիտի դադրին, և ալ կարկուտ
պիտի չըլլայ· որ գիտնաս թէ Երկիրը Տէ-
30 րոջն է։ Բայց Ես գիտեմ որ դուն ու քու
ծառաներդ տակաւին Տէր Աստուծմէն չէք
վախնար։
31 Եւ քմանը ու գարին զարնուեցան. Վինչու
որ գարին հասած էր, ու քմանը ծաղիկ դա-
32 ցած։ Բայց ցորենը ու հաճարը չզարնուեցան,
Վինչու որ ուշ կը բուսնին։
33 Եւ Մովսէս փարաւոնին քովէն քաղաքէն
դուրս ելաւ, ու Յիր ձեռքերը Տէրոջը երկրին
ցոյց· և որոտումները ու կարկուտը դադարե-
34 ցան, ու երկրին վրայ անձրեւ չկաթեցաւ։ Եւ
փարաւոն երբոր անձրեւին ու կարկուտին և
որոտումին դադարիլը տեսաւ, նորէն մեղան-
չեց, ու սիրտը խստացուց ինքն ու իր ծա-
35 ռաները։ Այսպէս Փարաւոնին սիրտը կար-
ծրացաւ· ու Իսրայէլի որդիները չարձակեց,
ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը ըսեր էր։

ԳԼ· Ժ

1 Ընտուած կը պատանդ մարմիններ խրկել։ 7 Փարաւոն իր ծա-
ռաներուն պատճառին քիչ մը կը համոզուի Իսրայէլացիները
արձակելու։ 12 Մարմինները կու գան։ 16 որոնց համար փա-
րաւոն կ'ապշի Մովսէսին։ 21 Խաւարին հարուածը։ 24 Փա-
րաւոն նորէն կ'ապշի Մովսէսին, 27 բայց տակաւին անոր
սիրտը կը կարծրանայ։

1 Եւ Տէրը բաւ Մովսէսին, Մտիր փարաւո-
նին· Յինչու որ ես անոր սիրտը ու անոր
ծառաներուն սիրտը խստացուցի, Որ աս իմ
2 նշաններս ցուցընեմ անոնց մէջը· Եւ որ Պատ-
մես քու որդիիդ ու քու որդւոյդ որդիին
ականջներուն՝ Յինչ որ ըրի Եգիպտացւոց մէջ,
և իմ նշաններս որ անոնց մէջ ցուցուցի, որ
գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
3 Եւ Մովսէս ու Ահարոն մտան փարաւոնին,
ու ըսին անոր, Եբրայեցւոց Եհովայ Աստուա-
ծը այսպէս կ'ըսէ· Մինչև ե՞րբ պիտի չկամիս
Խոնարհիլ իմ առջեւս. արձակէ իմ ժողովուրդս
4 որ իս պաշտեն։ Վասն զի եթէ որ իմ ժողո-
վուրդս արձակել չուզես, ահա վաղը քու
սահմաններուդ վրայ Մարմիններ պիտի խըր-
5 կեմ. Ու երկրին երեսը պիտի ծածկեն, և Ոչ
պիտի կրնայ տեսնել երկիրը· ու կարկուտէն
ազատուած ձեզի մնացածը Պիտի ուտեն, և
արտին մէջ բուսած ձեր բոլոր ծառերը պիտի
6 ուտեն։ Եւ Քու տուներդ ու քու բոլոր
ծառաներուդ տուները և ամէն Եգիպտացւոց
տուները պիտի լեցուին· որ ոչ քու հայրերդ,
ոչ ալ քու հայրերուդ հայրերը տեսած են՝ ի-
րենց երկրի վրայ եղած օրէն մինչև այսօր։ Ետ
դարձաւ ու փարաւոնին քովէն դուրս ելաւ։
7 Եւ փարաւոնին ծառաները ըսին անոր,
Մինչև ե՞րբ աս Մարդիկը Պիտի որոգայթի պիտի
ըլլայ· արձակէ մարդիկը որ իրենց Եհովայ
Աստուածը պաշտեն· տակաւին չե՞ս գիտեր որ
8 Եգիպտոս աւերուեցաւ։ Եւ Մովսէսը ու Ա-
հարոնը փարաւոնին դարձուցին· և անոնց
բաւ անոնց, Գացէք պաշտեցէք ձեր Եհո-
վայ Աստուածը· Բայց որո՞նք են գացողնե-
9 րը։ Եւ Մովսէս բաւ, Մեր մանկունքներովը
ու մեր ծերերովը պիտի երթանք, մեր տաղ-
ներովը ու մեր աղջիկներովը, մեր հօտերովը
ու մեր արջառներովը պիտի երթանք· քանզի
10 Տօն պիտի պահենք Տէրոջը։ Եւ բաւ ա-
նոնց, Տէրը անանկ ձեր հետը ըլլայ, ինչպէս
որ ես ձեզ ու ձեր տաղերը կ'արձակեմ.
զգուշացէք, քանզի չարիք կան ձեր առջեւ։
11 Ոչ այդպէս· Հիմա գուք երիկ մարդիկներդ
գացէք ու Տէրը պաշտեցէք· Յինչու որ գուք
ատիկա կ'ուզեիք։ Եւ փարաւոնին առջեւէն
վռնտուեցան։
12 Եւ Տէրը բաւ Մովսէսին, Երկրնցուր քու
ձեռդ Եգիպտոսի երկրին վրայ մարմաններ
բուն համար, որ Եգիպտոսի երկրին վրայ
ելլեն, և Երկրին բոլոր խոտը՝ կարկուտէն
13 բոլոր մնացածը ուտեն։ Եւ Մովսէս երկնց-
ուց իր գաւազանը Եգիպտոսի երկրին վրայ·
ու Տէրը բոլոր այն օրը ու բոլոր գիշերը երկ-
րին վրայ արեւելեան հով փչել տուաւ· Եւ երբ
առաւօտ եղաւ՝ արեւելեան հովը մարմանները
14 բերաւ։ Եւ Մարմանները Եգիպտոսի բոլոր
երկրին վրայ եկան, ու Եգիպտոսի բոլոր սահ-
մաններուն վրայ իջան· խիստ սաստիկ էին·
Յառնոցմէ առաջ անանկ մարմաս չեղաւ, անոնց
15 մէ ետքն ալ անանկ պիտի չըլլայ։ Եւ Բոլոր
երկրին երեսը ծածկեցին, ու երկիրը մթնց-
աւ, ու Երկրին բոլոր խոտը և կարկուտէն
մնացած ծառերուն ամէն պտուղները կերան·
ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ եղած ծա-
ռերուն վրայ և արտին խոտերուն վրայ բնաւ
կանանչեղէն չմնաց։
16 Ուստի փարաւոն չուտով կանչեց Մովսէսը ու
Ահարոնը, և բաւ, Յիր Տէր Աստուծոյն ու
17 Ձեզի դէմ մեղանչեցի· Եւ հիմա չնորհք ըրէք
միայն աս անգամ Ներեցէք իմ յանցանքս, ու
Յիր Տէր Աստուծոյն աղաչեցէք՝ որ իմ վրա-
18 յէս միայն աս մահը վերցնէ։ Եւ անկից
Փարաւոնին քովէն դուրս ելաւ, ու Տէրոջը

ա գ Թագ· ը· 22· 38։ Ապդ· Ա Խգ· 6։ Եսա· ա· 15։
բ Ապդ· Խգ· 1։ ա Կար· ժ· 26· 28։
գ Եսա· Խգ· 10։
դ Հռութ· ա· 22։ բ· 23։
ե Հմր· 29։ Գէ· բ· 12։
զ Գէ· գ· 21։
է Գէ· գ· 21։ է· 14։
ը Գէ· է· 4։
թ Բ Օր· գ· 9։ Ապդ· Խգ· 1։ Հա· 18։
ժ Յհ· 5։ Եւ։ Ցամէ· ա· 3։
ի գ Թագ· իա· 29։ Բ Մն· է· 14։ ԼԳ· 27։ Ցար· իա· 6։ Եր. ժգ· 18։ Ցակ· գ· 10։ ապէտ· է· 6։
լ Ընակ· է· 27։ Ցայս· Ք· 5։
խ Գէ· Ք· 32։ Ցամէ· ա· 4։ բ· 25։
ծ Գէ· Խգ· 3· 21։
կ Գէ· Խգ· 33։ Ցէս· Խգ· 13։ ա Թագ· ժբ· 21։ ժագ· է· 26։ ա Կար· է· 35։
հ Էսթ· ա՛ և ա՛Ք
ձ Գէ· է· 1։
ղ Գէ· է· 19։
ճ Հմր· 4· 5։
մ Ապդ· Տր· 46։ Ճէ· 34։
յ Ցամէ· բ· 2։
ն Հմր· 5։
շ Ապդ· Ճէ· 35։
ո Գէ· Ք· 27։
չ Գէ· Ք· 28։ գԹագ· ժգ· 6։
պ Գէ· ը· 30։

19 ազաչեց։ Եւ Տէրը խիստ սաստիկ արևմտեան
հով մը խրկեց, որ մարախները վերցուց ու
[4]կարմիր ծովը քշեց զանոնք. եգիպտոսի բո-
լոր սահմաններուն մէջ մէկ մարախ մը չմնաց։
20 Բայց Տէրը [1]կարծրացուց փարաւոնին սիրտը,
ու անիկա Իսրայէլի որդիքը չարձակեց։
21 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, [2]Ձեռքդ դէպ
'ի երկինքը երկընցուր, որ եգիպտոսի երկ-
րին վրայ խաւար ըլլայ, չօշափելի խաւար
22 մը ըլլայ։ Եւ Մովսէս իր ձեռքը դէպ 'ի եր-
կինքը երկընցուց, ու եգիպտոսի բոլոր երկ-
րին մէջ [3]երեք խաւար եղաւ երեք օր.
23 մէկզմէկ չէին տեսներ, և երեք օր մէկը
իր տեղէն չելաւ. [4]բայց Իսրայէլի բոլոր որ-
դիքը իրենց բնակութեանցը մէջ լոյս ունէին։
24 Եւ փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու [5]ըսաւ,
Գացէք՝ պաշտեցէք Եհովան. միայն ձեր հօ-
սերը ու արջառները մնան. [6]ձեր ընտանիք-
25 ներն ալ ձեզի հետ թող երթան։ Եւ Մով-
սէս ըսաւ, Պէտք է որ դուն մեր ձեռքը
զոհեր ու ողջակէզներ ալ տաս, որ մեր Տէր
26 Աստուծոյն մատուցանենք։ Եւ մեր հօտերն ալ
մեր հետը պիտի երթան՝ անոնցմէ մէկ կճղակ
մը չմնալով. [7]ինչու որ մեր Տէր Աստուածը
պաշտելու համար անոնցմէ պարտինք առ-
նել. ու մենք մինչև որ հոն չերթանք, չենք
27 գիտեր թէ ինչո՛վ պիտի պաշտենք Տէրը։ Եւ
Տէրը [8]կարծրացուց փարաւոնին սիրտը, որ
28 չուզեց արձակել զանոնք։ Եւ փարաւոն ըսաւ
անոր, Գնա՛ ինձմէ, զգուշութիւն ըրէ քու
անձիդ, մէլ հոն ալ իմ երեսս չտեսնես. քանզի
29 որ օրը որ իմ երեսս տեսնես, պիտի մեռ-
նիս։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Ազէկ ըսիր. [9]ես հոն
ալ քու երեսդ պիտի չտեսնեմ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Աստուած կը պատուիրէ Իսրայէլացւոց՝ որ իրենց դրացիներէն ծանրոցին բաներ ուզեն։ 4 Մովսէս կը պատառնայ փարաւոնին անդրանկաց մահը։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, փարաւոնին վրայ
ու եգիպտոսի վրայ հարուած մըն ալ պիտի
բերեմ, անկէ ետև ձեզ ասկէ պիտի արձակէ.
և [10]երբոր չեզ արձակէ, ձեզ ասկէ բոլորովին
2 դուրս պիտի ընէ։ Հիմա խօսէ ժողովուրդին
ականջներուն, ու ամէն մարդ իր դրացիէն՝
և ամէն կնիկ իր դրացիէն [11]արծաթեղէն զար-
3 դեր ու ոսկեղէն զարդեր խնդրեն։ [12]Եւ Տէրը
շնորհք տուաւ ժողովուրդին եգիպտացւոց
առջևը. [13]Մովսէս ալ եգիպտոսի երկրին մէջ
փարաւոնին ծառաներուն առջևը ու ժողո-
վուրդին առջևը խիստ մեծ մարդ մըն էր։
4 Եւ Մովսէս ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[14]Ես կէս գիշերին եգիպտոսի մէջտեղը պիտի
5 ելլեմ. ու եգիպտոսի երկրին մէջ [15]ամէն առ-
ջինեկը պիտի մեռնի, իր աթոռին վրայ նստող
փարաւոնին առջինեկէն մինչև ազապքին ետևը
եղող աղախնին առջինեկը՝ և բոլոր անասուն-
6 ներուն առջինեկը։ Ու եգիպտոսի բոլոր երկ-
րին մէջ [16]մեծ աղաղակ պիտի ըլլայ, անանկ որ
անոր պէս ոչ եղած է, ոչ ալ նորէն պիտի ըլ-
7 լայ։ [17]Եւ իսրայէլի որդւոցը մէկուն դէմ [18]մա-
դն մինչև անասուն՝ չուն մըն ալ պիտի չչար-
ժէ իր լեզուն. որ գիտնաք թէ Տէրը եգիպ-
տացւոց ու իսրայէլի մէջտեղը տարբերութիւն
8 կ'ընէ։ Եւ [19]ասա բոլոր քու ծառաներդ ինծի
պիտի իջնեն, ու ինծի խոնարհութիւն ընեն՝
ըսելով, Դուն ու բոլոր [20]քեզի հետևող ժողո-
վուրդը ելէք. ու անկէ ետքը պիտի ելլեմ։
Եւ Մովսէս սաստիկ բարկութեամբ փարաւո-
նին քովէն դուրս ելաւ։
9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, [21]Փարաւոն ձեզի
մտիկ պիտի չընէ, որ [22]իմ հրաշքներս չատ-
10 ցընեմ եգիպտոսի երկրին մէջ։ Եւ Մովսէս ու
Ահարոն ասոնք ամէն հրաշքները փարաւոնին
առջևը ըրին. [23]և Տէրը կարծրացուց փարա-
ւոնին սիրտը, ու իսրայէլի որդիքը իր երկ-
րէն չարձակեց։

ԳԼ. ԺԲ

1 Տարւոյն սկիզբը կը փոխուի։ 3 Ջատկին սահմանութիւնը։ 11 ու անոր կանոնները։ 15 Անթթոր հաց ուտելու հրամանը։ 29 Անդրանկաց մահը։ 31 Եգիպտացիք արտորնաբ երկրէն դուրս կը հանեն Իսրայէլացիները։ 37 որոնք Սոկքովթ կը հասնին։ 43 Ջատկին վերայով պատուիրանք։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին
2 եգիպտոսի երկրին մէջ՝ ըսելով, [24]Այս ամիսը
ձեզի ամիսներուն սկիզբն ըլլայ. ձեզի տա-
3 րւոյն ամիսներուն առաջինն ըլլայ։ Իսրայէ-
լի բոլոր ժողովքին դրուցեցէք՝ ըսելով, Այս
ամսուն տասնին ամէն մէկը իրեն գառնուկ
մը առնէ՝ [25]հօրն տան գլուխ մէկ մէկ գառնուկ։
4 Այսինքն տան գլուխ մէկ մէկ գառնուկ։ Եւ
[26]եթէ որ մէկ տունը մէկ գառնուկին քիչ կու
գայ, ան [27]դրացին իր տանը քովը եղած դրա-
ցիին հետ հոգիներուն համրանքին համեմատ
առնէ. գառնուկին վրայով ամէն մէկուն
5 իր կերածին չափ հաշիւ ընէք։ Ձեր գառ-
նուկը [28]անարատ, արու, [29]մէկ տարեկան ըլլայ.
6 ոչխարներէն կամ այծերէն առնէք։ Եւ

ձ Յամխ. բ. 20։
ճ Գէն. գ. 21։ Ժա. 10։
յ Գէն. ի. 22։
ն Սաղ. ձհ. 28։
շ Գէն. ը. 22։
ո Հմր. 8։
չ Հմր. 10։

պ Հմր. 20։ Գէն. գ. 21։ Ժգ. 4. 8։
ջ Երբ. Ժա. 27։
—
ռ Գէն. Ժբ. 31. 53. 59։
ս Գէն. գ. 22։ Ժբ. 35։
վ Գէն. գ. 21։ Ժբ. 36։

Սաղ. ճգ. 46։
տ Բ Թագ. է. 9։ Եսթ. ի. 4։
ր Գէն. Ժբ. 12. 23. 29։ Ամովս. է. 17։
ց Գէն. Ժբ. 12. 29։ Ամովս. գ. 10։

ւ Գէն. Ժբ. 30։ Ամովս. է. 17։
փ Գէն. ը. 22։
ք Ցեռ. Ժ. 21։
օ Գէն. Ժբ. 33։
ֆ Դատ. գ. 10։ ը. 5։ Գ Թագ. ի. 10։

գ Թագ. գ. 9։
և Գէն. գ. 19։ է. 4։ Ժ. 1։
ա Գէն. է. 3։
բ Գէն. է. 20. 27։ Հռոմ. ը. 5։ ի. 22։
—

ա Գէն. Ժգ. 4։ բ Օր. Ժգ. 1։
գ Ղեւ. իբ. 19. 20. 21։ Մաղ. ա. 8. 14։ Երբ. ի. 14։ ա Պետ. ա. 19։
դ Ղեւ. իգ. 12։

մինչև աս ամառն ՚չորեքտասաներորդ օրը պահէք ան· ու Իսրայէլի ժողովքին բոլոր բազմութիւնը մորթեն անիկա *իրիկուան դէմ։"
7 Եւ արիւնէն առնեն ու տաներուն երկու կողմի դրանդեացը ու վերի սեմին վրայ քսեն, ուր
8 որ զանիկա պիտի ուտեն։ Եւ միսը ան գիշերը ուտեն· զանիկա կրակի վրայ խորոված՝ ՚բաղարջով — լեզի խառերով պիտի ուտեն·
9 Ա՛նկէ՝ հում կամ ջուրի մէջ եփած չուտէք, ՚հապա կրակի վրայ խորոված, անոր գլուխը ոտքերովը ու փորոտիքովը միասին։
10 ՚Եւ անկէ բան մը չմոզուք մինչև առաւօտ· ու անկէ ինչ որ առաւօտան կը մնայ՝ կրակով
11 պրէք։ Եւ այսպէս պիտի ուտէք ան· ձեր գօտիները մէջքերնիդ՝ ու ձեր կօշիկները ոտքերնիդ՝ և ձեր ցուպերը ձեռքերնիդ բռնած· զանիկա արագութեամբ ուտէք· ՚Տէրոջը
12 †զատիկն է ան։ Եւ ՚ան գիշերը եգիպտոսի երկրէն պիտի անցնիմ, ու եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը՝ մարդէն մինչև անասուն պիտի զարնեմ· և ՚եգիպտոսի բոլոր ‡աստուածներուն վրայ դատաստան պիտի կատա-
13 րեմ· Ես եմ Տէրը։ Եւ արիւնը ձեր եղած տուներուն վրայ նշանի համար ըլլայ, ու երբոր արիւնը տեսնեմ՝ ձեր վրայէն պիտի անցնիմ· և հարուածը ձեր վրայ պիտի չգայ ՀՆ կորընչացնելու, երբոր եգիպտոսի երկիրը
14 զարնեմ։ Եւ ան օրը ձեզի ՚յիշատակի հա-մար ըլլայ, և զանիկա ՚Տէրոջը տօն պահէք· ձեր ‖սերունդին մէջ ՚յաւիտենական կանո-
15 նով մը տօն պահէք ան։ ՚Եօթը օր բաղարջ ուտէք· նոյն իսկ առաջին օրը ձեր տուներէն դուրս ձգէք խմորը· ինչու որ առջի օրէն մինչև եօթներորդ օրը ով որ խմորեակ հոգ ուտէ, նան անձը Իսրայէլէն պիտի կորսուի։
16 Եւ առաջին օրը հռչակ ժողով մը ըլլայ, եօթներորդ օրն ալ ձեզի նոյնը ժողով մը ըլլայ· ան օրերը բնաւ գործ մը չգործուի, բայց ամէն մէկուն ուտելիքը, ան միայն
17 պատրաստէք։ Եւ բաղարջներուն ՚օրը պահէք· քանզի ՚ան նոյն օրուան մէջ ձեր զօրքերը եգիպտոսի երկրէն հանեցի· ուստի ձեր սերունդին մէջ յաւիտենական կանոնով մը
18 ան օրը պահէք։ ՚Առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրուան իրիկունէն մինչև ամսուն քսանումեկերորդ օրուան իրիկունը բա-
19 զարջ պիտի ուտէք։ ՚Եօթը օր տուներնիդ

ա ԳՆ· խգ· 5· Թոս· Թ· 3· իբ· 16· բ Օր· ժգ· 1· 6։
բ Եբր· իրկա իրի. կանոներուն մէջտեղը։ գբ· Գե· ժգ· 12։
գ Գե· լդ· 25· բ Օր· ժգ· 3· Թոս· իմ· 11· ա Կոր· ե· 8։
դ բ Օր· ժգ· 7։
ե Գե· խգ· 18· լդ· 25։
զ բ Օր· ժգ· 5։
է Եբր· ՓԵՍԱԽ· ից՝ անցնելուն նմն։ 13։
ը ԳԼ· ժա· 4· 5· Ած· մասն· ե· 17։
թ Թոս· լգ· 4։
ժ Կամ իշխանները։ Գե· իա· 6· իբ· 28· Սաղ· ձբ· 1· 6· Ցոփ· ժ· 34· 35·
ի ԳԼ· գ· 2։
ժա Գե· ժգ· 9։
ժբ ԳԼ· խգ· 4· 5· գ Թագ· խգ· 21։
ժգ Եբր· ազգերուն
ժդ Հմր· 24· 43։ ԳԼ· ժգ· 10։
ժե ԳԼ· ժգ· 6· 7· խգ· 15։ լդ· 18· 25։ ԳԼ· խգ· 5· 6։ Թոս· իբ· 17։ բ Օր· ժգ· 5· 8։ ա Կոր· ե· 7։
ժզ Ծն· ժե· 14։ Թոս· իմ· 13։
ժէ ԳԼ· խգ· 7· 8։ Թոս· իբ· 18· 25։
ժը ԳԼ· ժգ· 3։
ժթ ԳԼ· Գե· խգ· 5։ Թոս·
իբ· 16։
ի ԳԼ· խգ· 15։ լդ· 18։ բ Օր· ժգ· 3։ ա Կոր· ե· 7· 8։
իա Թոս· իմ· 13։
իբ Հմր· 3։ Թոս· իմ· 4։ Ցես· ե· 10։ գ Թագ· խգ· 21։ Եզր· գ· 20։ Մատ· խգ· 18· 19։ Մար· ժգ· 12—16։ Գաս· իբ· 7· ևս։
իգ Եբր· ժա· 28։
իդ Հմր· 7։
իե Հմր· 12· 13։
իզ Եզեկ· իմ· 6։ Յայտ· ե· 3։ իմ· 4։
իէ բ Թագ· խգ· 16։ ա Կոր· ժ· 10։ Եբր· ժա· 28։
իը ԳԼ· գ· 8· 17։
իթ ԳԼ· ժգ· 8· 14։ բ Օր· լբ· 7։ Ցես· գ· 6։ Սաղ· հբ· 6։
κ Հմր· 11։
κա ԳԼ· գ· 31։
κբ Եբր· ժա· 28·
κգ Եբր· ժա· 28·
κդ ԳԼ· ժա· 4·
κե Թոս· բ· 17· լգ· 47· Սաղ· հբ· 51· 56։ Ել· 8· 10։
κզ ԳԼ· գ· 23· ժա· 37·
κէ ԳԼ· ժա· 6։ Ածախ· 13։ Ածվա· ե· 17։ Ցակ· բ· 13։
κը ԳԼ· ժա· 1։ Սաղ· Ձե· 38։
λ ԳԼ· ժ· 9։

մինչև առաւօտ· ու ինչ որ առաւօտեան կը մնայ՝ կրակով պիտի այրէք։
11 Եւ այսպէս պիտի ուտէք զանիկա· ձեր գօտիները ձեր մէջքերնիդ՝ ձեր կօշիկները ձեր ոտքերնիդ՝ և ձեր ցուպերը ձեր ձեռքերնիդ՝ և շտապով ուտէք զանիկա· ՚Տէրոջը զատիկն է։
12 Եւ ես այդ գիշերը եգիպտոսի երկրէն պիտի անցնիմ, ու եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը՝ մարդէն մինչև անասուն պիտի զարնեմ· և ՚եգիպտոսի բոլոր ‡աստուածներուն վրայ դատաստան պիտի կատարեմ· Ես եմ ՀՆ։
13 Եւ արիւնը ձեր եղած տուներուն վրայ նշանի համար ըլլայ, ու երբոր արիւնը տեսնեմ՝ ձեր վրայէն պիտի անցնիմ· և հարուածը ձեր վրայ պիտի չգայ ՀՆ կորընչացնելու, երբոր եգիպտոսի երկիրը
14 զարնեմ։ Եւ ան օրը ձեզի ՚յիշատակի համար ըլլայ, և զանիկա ՚Տէրոջը տօն պահէք· ձեր ‖սերունդին մէջ ՚յաւիտենական կանոնով մը տօն պահէք ան։
15 ՚Եօթը օր բաղարջ ուտէք· նոյն իսկ առաջին օրը ձեր տուներէն դուրս ձգէք խմորը· ինչու որ առջի օրէն մինչև եօթներորդ օրը ով որ խմորեակ հոգ ուտէ, նան անձը Իսրայէլէն պիտի կորսուի։
16 Եւ առաջին օրը հռչակ ժողով մը ըլլայ, եօթներորդ օրն ալ ձեզի նոյնը ժողով մը ըլլայ· ան օրերը բնաւ գործ մը չգործուի, բայց ամէն մէկուն ուտելիքը, ան միայն
17 պատրաստէք։ Եւ բաղարջներուն ՚օրը պահէք· քանզի ՚ան նոյն օրուան մէջ ձեր զօրքերը եգիպտոսի երկրէն հանեցի· ուստի ձեր սերունդին մէջ յաւիտենական կանոնով մը
18 ան օրը պահէք։ ՚Առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրուան իրիկունէն մինչև ամսուն քսանումեկերորդ օրուան իրիկունը բա-
19 զարջ պիտի ուտէք։ ՚Եօթը օր տուներնիդ խմոր չգտնուի· քանզի ով որ խմորեակ ուտէ, նան անձը Իսրայէլի ժողովքէն պիտի կորսուի, թէ օտարական ըլլայ և թէ երկրին բնակը։
20 Խմորեակ բան մը պիտի չուտէք· ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ բազարջ ուտէք։
21 Եւ Մովսէս կանչեց Իսրայէլի բոլոր ծերերը, ու բսաւ անոնց, ՚Ձեր ընտանեացը համար գացէք, ու առէք ձեզի ձիթենի գա-
22 ղեր, ու զատկին համար մորթեցէք։ Եւ զոպայի փունջ մը առէք, ու կոնքին մէջ եղած արիւնին թաթխեցէք, և դրանը վրայի սեմին ու երկու քովի դրանդեացը վրայ՝ կոնքին մէջ եղած արիւնէն քսեցէք, և մինչև առաւօտ ձեզմէ մէկը իր տանը դուռնէն դուրս
23 չելլէ· ՚Քանզի Տէրը եգիպտացիները զարնելու պիտի անցնի, և երբ դրանը վրայի սեմին ու երկու կողմի դրանդեացը վրայ արիւնը տեսնէ, Տէրը ան դրանը վրայէն պիտի անցնի, և ՀԱՐԻՒՐԻՆԸ՝ որ ձեր
24 տուները մտնէ ՀՆ զարնելու համար։ Եւ ան բանը քեզի ու քու որդւոցդ կանոն ըլլալու
25 համար պահէք յաւիտեան։ Եւ ըլլայ թէ երբ որ ան երկիրը գաք՝ որն որ Տէրը ձեզի պիտի տայ ինչպէս խոստացաւ, ան պաշտօնը պա-
26 հէք։ ՚Եւ ըլլայ թէ երբոր ձեր որդիքը ձեզի բսեն թէ Ա՛ս պաշտօնով ի՞նչ բսել կ'ու-
27 զէք, ըսէք որ ՚Զատիկ Տէրոջը զատկին զոհն է, որ անիկա եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդւոցը տուները անցաւ երբոր եգիպտացիները զարկաւ, ու մեր տուները ազատեց։ Եւ ժողովուրդը ՚խոնարհեցաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը
28 գացին, ու ՚Տէրոջը Մովսէսին ու Ահարոնին պատուիրածին պէս ըրին· անանկ ըրին։
29 ՚Եւ եղաւ որ կէս գիշերին ՚Տէրը եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը զարկաւ, իր ամբոխը նստող ՚փարաւոնին առջինեկէն մինչև բանտի մէջ եղած գերիին առջինեկը
30 և ամէն անասունին առջինեկը։ Եւ ՚գիշերը հոս փարաւոն ու անոր բոլոր ծառաները և բոլոր եգիպտացիք, ու եգիպտոսի մէջ ՚մեծ ազաղակ մը եղաւ· քանզի տուն մը չէր կար որ անոր մէջ մեռեալ չըլլար։
31 Եւ ՚գիշերով կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը և բսաւ, Ելլէք, ու ելէք իմ ժողովուրդիս մէջէն՝ դուք ալ և Իսրայէլի որդիքն ալ, ու գացէք պաշտեցէք ՀՆոմանց՝ ինչպէս

32 որ ըսիր. Եւ ձեր հօտերը ու ձեր ար-
Ջաւնները առէք՝ ինչպէս որ ըսիր, ու գա-
33 ցէք. և ես ալ օրհնեցէք։ Եւ եղիսա-
ցիք բռնադատեցին Ժողովուրդը՝ որ շուտով
ան երկրէն դուրս իրկեն զանոնք. քանզի
34 ըսին, Ամէնքս ալ կը մեռնինք։ Եւ Ժող-
ովուրդը իրենց գանգուածը դեռ չխմորած՝ ի-
րենց հաճարի տաշտերը իրենց լաթերովը փաթ-
35 թած ուսերնուն վրայ վերցուցին։ Եւ Իսրա-
յէլի որդիքը Մովսէսին խօսքին պէս ըրին,
ու Եգիպտացիներէն արծաթեղէն զարդեր և
ոսկեղէն զարդեր ու հանդերձներ խնդրեցին։
36 Եւ Տէրը Ժողովուրդին շնորհք տուաւ Եգիպ-
տացւոց աչքին, անոնք որ նէնդոպոցի անոնց
խնդրածը տուին. ու անոնք կողոպտեցին
Եգիպտացիները։
37 Եւ Իսրայէլի որդիքը Ռամեսէն դէպ՚ի
Սոկքովթ չուեցին. ընտանիքներէն զատ հինգ
հարիւր հազարի չափ հետևակ էրիկ մար-
38 դիկ էին։ Եւ անոնց հետ խառն բազմութիւն
ալ ելաւ. և ոչխարները ու արջառները խիստ
39 մեծ հօտ էին։ Եւ Եգիպտոսէն իրենց հանած
գանգուածէն անխմոր չօթեր եփեցին, ինչու
որ խմորեալ չէր. քանզի Եգիպտոսէն վռնդ-
ուուեցան, ու չէին կրնար ուշանալ. ու իրենց
պաշար ալ չէին պատրաստեր։
40 Եւ Եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդւոցը բը-
նակած ժամանակը չորս հարիւր երեսուն
41 տարի էր։ Եւ եղաւ որ չորս հարիւր երե-
սուն տարիներուն վերջը՝ այն նոյն օրը Տէ-
րոջը բոլոր զօրքերը Եգիպտոսի երկրէն ելան։
42 Ամիկա Տէրոջը համար պահելու գիշեր մըն
է, ինչու որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հա-
նեց. սա այն գիշերն է Տէրոջը համար Իսրա-
յէլի բոլոր որդիներէն իրենց ազգերուն մէջ
պահուելու։
43 Եւ Տէրը բսաւ Մովսէսին ու Ահարոնին,
Ա՛ս է զատկին կանոնը. բնաւ մէկ օտարա-
44 կան մը անկէ պիտի չուտէ. բայց ամէն մար-
դուն ստակով ծախու առած ծառան՝ երբոր
թլփատես անոնց վրայ ուտէ անկէ։
45 կէ։ Օտարականն ու վարձկանը անկէ պիտի
46 չուտէ։ Մէկ տան մէջ պիտի ուտուի անո-
ւունէն դուրս չհանես ան միսէն, ոսկր անոր
47 մէկ ոսկորը պիտի չկոտրէք։ Իսրայէլի բոլոր
48 ժողովքը ընէ ան։ Եւ երբ օտարական մը քո
քովդ պանդխտանալու գայ, ու Տէրոջը զա-
տկի ընելու գայ, անոր ամէն արուն նախ
թլփատուի, և անոնէն ան ընելու մօտենայ,
ու ինքը երկրին բնակչին պէս ըլլայ. քանզի
անթլփատ մէկը բնաւ անկէ պիտի չուտէ։
49 Երկրացիին ու ձեր մէջը բնակող օտարակա-
50 նին համար մէկ օրէնք ըլլայ։ Եւ Իսրայէլի բոլոր
որդիքը Տէրոջը Մովսէսին ու Ահարոնին պա-
51 տուիրածին պէս ըրին. անանկ ըրին։ Եւ եղաւ
որ այն նոյն օրը Տէրը Եգիպտոսի երկրէն հա-
նեց Իսրայէլի որդիքը հիրենց զօրքերովը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Անդրանիկները Առաւծոյ նուիրելու, 3 և զատկի յիշատա-
կութիւնը պահելու, 11 և անասնոց անդրանիկներն ալ Ա-
ռաւծոյ նուիրելու վրայով պատուէրներ։ 17 Իսրայէլացիք Ե-
գիպտոսէն գուրս կ՚ելլեն, և Յովսեփին ոսկորները հետերնին
կ՚առնեն, 20 ու Ութամ կոչուած 21 Առաւուած Իսրայէլացւոց
կ՚առաջնորդէ ամպն ու կրակի սիւնով։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Սրբէ ինծի ամէն անդրանիկը՝ Իսրայէլի որ-
դւոցը մէջ ամէն արգանդ բացողը, մարդէն
3 ալ անասունէն ալ. ան իմս է։ Եւ Մովսէս
բսաւ Ժողովուրդին, Յիշեցէք աս օրը որ
Եգիպտոսէն՝ ծառայութեան տունէն ելաք,
ինչու որ Տէրը ձեզ ասկից զօրաւոր ձեռքով
4 հանեց. ու խմորեալ հաց պիտի չուտուի։ Դուք
5 այսօր ելաք, Ապիպ ամսուն մէջ։ Եւ ըլլայ
որ երբ Տէրը հասնելու ըլլայ քեզ Քանանա-
ցւոց ու Փերեսացւոց և Ամորհացւոց ու Խեւա-
ցւոց և Յերուսացւոց երկիրը՝ որն որ քեզի
տալու համար երդում ըրաւ հարց հայրերուդ երկրամբրաւ,
ան երկիրը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, սաս
ամսուն մէջ պիտի կատարես սա պաշտօնը։
6 Եօթը օր բաղարջ պիտի ուտես, և եօթներ-
7 րորդ օրը տօն ըլլայ Տէրոջը։ Ան եօթը օրե-
րուն մէջ բաղարջ պիտի ուտուի. ու քովդ
խմորեալ հաց պիտի տեսնուի. ոչ ալ քու
քովդ խմոր պիտի տեսնուի քու բոլոր սահ-
8 մաններուդ մէջ։ Եւ ան օրը քու որդւոյդ
պիտի պատմես ըսելով, Ա՛ս անոր համար է
որ Տէրը ըրաւ ինծի, երբոր ես Եգիպտոսէն
9 ելայ։ Եւ ասիկա քեզի նշանի համար պիտի
ըլլայ ձեռքիդ վրայ, ու քու աչքերուդ մէջ
տեղը յիշատակի համար, որ Տէրոջը օրէն-
քը քու բերնիդ մէջ ըլլայ. ինչու որ Տէրը
քեզ զօրաւոր ձեռքով հանեց Եգիպտոսէն։
10 Պատի դուն սա կանոնը տարիէ տարի իր
11 տեղին պիտի պահես։ Եւ ըլլայ որ երբ
Տէրը քեզ Քանանացւոց երկիրը տանի, ինչ-

Ե Գլ. ժ. 26։
Զ Ծն. խէ. 34։
Է Գլ. ժա. 8։ Սաղ. ՃԷ. 38։
Ը Ծն. ի. 3։
Թ Գլ. ը. 3։
Ժ Գլ. գ. 22։ ժա. 2։
ԺԱ Գլ. գ. 21։ ժա. 3։
ԺԲ Ծն. ԺԷ. 14։ Գլ. գ. 22։ Սաղ. ՃԷ. 37։
ԺԳ Թուա. ԼԴ. 3. 5։
ԺԴ Ծն. խէ. 11։
ԺԵ Ծն. ԺԲ. 2։ խգ. 3։ Գլ. լը. 26։ Թուա. ա. 46։ ժա. 21։
ԺԶ Թուա. ժա. 4։
ԺԷ Գլ. գ. 1։ ժա. 1։ Հմր. 33։
ԺԸ Ծն. ԺԷ. 15։ Գաղ. գ. 17։ Թուա. ԼԴ. 3. 5։
ԺԹ Ծն. խէ. 11։
Ի Ծն. ԺԲ. 2։ խգ. 3։ Գլ. լը. 26։ Թուա. ա. 46։ ժա. 21։
ԻԱ Գլ. ժ. 26։
ԻԲ Գլ. ժ. 26։
ԻԳ Գլ. ժ. 26։
ԻԴ Գլ. ժ. 26։
ԻԵ Գլ. ժ. 26։
ԻԶ Գլ. ժ. 26։
ԻԷ Գլ. ժ. 26։
ԻԸ Գլ. ժ. 26։
ԻԹ Գլ. ժ. 26։
Լ Գլ. ժ. 26։
ԼԱ Գլ. ժ. 26։
ԼԲ Գլ. ժ. 26։
ԼԳ Գլ. ժ. 26։
ԼԴ Գլ. ժ. 26։
ԼԵ Գլ. ժ. 26։
ԼԶ Գլ. ժ. 26։
ԼԷ Գլ. ժ. 26։
ԼԸ Գլ. ժ. 26։
ԼԹ Գլ. ժ. 26։
Խ Գլ. ժ. 26։
ԽԱ Գլ. ժ. 26։
ԽԲ Գլ. ժ. 26։
ԽԳ Գլ. ժ. 26։
ԽԴ Գլ. ժ. 26։
ԽԵ Գլ. ժ. 26։
ԽԶ Գլ. ժ. 26։
ԽԷ Գլ. ժ. 26։
ԽԸ Գլ. ժ. 26։
ԽԹ Գլ. ժ. 26։
Ծ Գլ. ժ. 26։
ԾԱ Գլ. ժ. 26։
ԾԲ Գլ. ժ. 26։
ԾԳ Գլ. ժ. 26։
ԾԴ Գլ. ժ. 26։
ԾԵ Գլ. ժ. 26։
ԾԶ Գլ. ժ. 26։
ԾԷ Գլ. ժ. 26։
ԾԸ Գլ. ժ. 26։
ԾԹ Գլ. ժ. 26։
Կ Գլ. ժ. 26։
ԿԱ Գլ. ժ. 26։
ԿԲ Գլ. ժ. 26։
ԿԳ Գլ. ժ. 26։
ԿԴ Գլ. ժ. 26։
ԿԵ Գլ. ժ. 26։
ԿԶ Գլ. ժ. 26։
ԿԷ Գլ. ժ. 26։
ԿԸ Գլ. ժ. 26։
ԿԹ Գլ. ժ. 26։
Հ Գլ. ժ. 26։
ՀԱ Գլ. ժ. 26։
ՀԲ Գլ. ժ. 26։
ՀԳ Գլ. ժ. 26։
ՀԴ Գլ. ժ. 26։
ՀԵ Գլ. ժ. 26։
ՀԶ Գլ. ժ. 26։
ՀԷ Գլ. ժ. 26։
ՀԸ Գլ. ժ. 26։
ՀԹ Գլ. ժ. 26։
Ղ Գլ. ժ. 26։
ՂԱ Գլ. ժ. 26։
ՂԲ Գլ. ժ. 26։
ՂԳ Գլ. ժ. 26։
ՂԴ Գլ. ժ. 26։
ՂԵ Գլ. ժ. 26։
ՂԶ Գլ. ժ. 26։
ՂԷ Գլ. ժ. 26։
ՂԸ Գլ. ժ. 26։
ՂԹ Գլ. ժ. 26։
Մ Գլ. ժ. 26։
ՄԱ Գլ. ժ. 26։
ՄԲ Գլ. ժ. 26։
ՄԳ Գլ. ժ. 26։
ՄԴ Գլ. ժ. 26։
ՄԵ Գլ. ժ. 26։
ՄԶ Գլ. ժ. 26։
ՄԷ Գլ. ժ. 26։
ՄԸ Գլ. ժ. 26։
ՄԹ Գլ. ժ. 26։
Յ Գլ. ժ. 26։
ՅԱ Գլ. ժ. 26։
ՅԲ Գլ. ժ. 26։
ՅԳ Գլ. ժ. 26։
ՅԴ Գլ. ժ. 26։
ՅԵ Գլ. ժ. 26։
ՅԶ Գլ. ժ. 26։
ՅԷ Գլ. ժ. 26։
ՅԸ Գլ. ժ. 26։
ՅԹ Գլ. ժ. 26։
Ն Գլ. ժ. 26։
ՆԱ Գլ. ժ. 26։
ՆԲ Գլ. ժ. 26։
ՆԳ Գլ. ժ. 26։
ՆԴ Գլ. ժ. 26։
ՆԵ Գլ. ժ. 26։
ՆԶ Գլ. ժ. 26։
ՆԷ Գլ. ժ. 26։
ՆԸ Գլ. ժ. 26։
ՆԹ Գլ. ժ. 26։
Շ Գլ. ժ. 26։
ՇԱ Գլ. ժ. 26։
ՇԲ Գլ. ժ. 26։
ՇԳ Գլ. ժ. 26։
ՇԴ Գլ. ժ. 26։
ՇԵ Գլ. ժ. 26։
ՇԶ Գլ. ժ. 26։
ՇԷ Գլ. ժ. 26։
ՇԸ Գլ. ժ. 26։
ՇԹ Գլ. ժ. 26։
Չ Գլ. ժ. 26։
ՉԱ Գլ. ժ. 26։
ՉԲ Գլ. ժ. 26։
ՉԳ Գլ. ժ. 26։
ՉԴ Գլ. ժ. 26։
ՉԵ Գլ. ժ. 26։
ՉԶ Գլ. ժ. 26։
ՉԷ Գլ. ժ. 26։
ՉԸ Գլ. ժ. 26։
ՉԹ Գլ. ժ. 26։
Պ Գլ. ժ. 26։
ՊԱ Գլ. ժ. 26։
ՊԲ Գլ. ժ. 26։
ՊԳ Գլ. ժ. 26։
ՊԴ Գլ. ժ. 26։
ՊԵ Գլ. ժ. 26։
ՊԶ Գլ. ժ. 26։
ՊԷ Գլ. ժ. 26։
ՊԸ Գլ. ժ. 26։
ՊԹ Գլ. ժ. 26։
Ջ Գլ. ժ. 26։
ՋԱ Գլ. ժ. 26։
ՋԲ Գլ. ժ. 26։
ՋԳ Գլ. ժ. 26։
ՋԴ Գլ. ժ. 26։
ՋԵ Գլ. ժ. 26։
ՋԶ Գլ. ժ. 26։
ՋԷ Գլ. ժ. 26։
ՋԸ Գլ. ժ. 26։
ՋԹ Գլ. ժ. 26։
Ռ Գլ. ժ. 26։
ՌԱ Գլ. ժ. 26։
ՌԲ Գլ. ժ. 26։
ՌԳ Գլ. ժ. 26։
ՌԴ Գլ. ժ. 26։
ՌԵ Գլ. ժ. 26։
ՌԶ Գլ. ժ. 26։
ՌԷ Գլ. ժ. 26։
ՌԸ Գլ. ժ. 26։
ՌԹ Գլ. ժ. 26։
Ս Գլ. ժ. 26։
ՍԱ Գլ. ժ. 26։
ՍԲ Գլ. ժ. 26։
ՍԳ Գլ. ժ. 26։
ՍԴ Գլ. ժ. 26։
ՍԵ Գլ. ժ. 26։
ՍԶ Գլ. ժ. 26։
ՍԷ Գլ. ժ. 26։
ՍԸ Գլ. ժ. 26։
ՍԹ Գլ. ժ. 26։
Վ Գլ. ժ. 26։
ՎԱ Գլ. ժ. 26։
ՎԲ Գլ. ժ. 26։
ՎԳ Գլ. ժ. 26։
ՎԴ Գլ. ժ. 26։
ՎԵ Գլ. ժ. 26։
ՎԶ Գլ. ժ. 26։
ՎԷ Գլ. ժ. 26։
ՎԸ Գլ. ժ. 26։
ՎԹ Գլ. ժ. 26։
Տ Գլ. ժ. 26։
ՏԱ Գլ. ժ. 26։
ՏԲ Գլ. ժ. 26։
ՏԳ Գլ. ժ. 26։
ՏԴ Գլ. ժ. 26։
ՏԵ Գլ. ժ. 26։
ՏԶ Գլ. ժ. 26։
ՏԷ Գլ. ժ. 26։
ՏԸ Գլ. ժ. 26։
ՏԹ Գլ. ժ. 26։
Ր Գլ. ժ. 26։
ՐԱ Գլ. ժ. 26։
ՐԲ Գլ. ժ. 26։
ՐԳ Գլ. ժ. 26։
ՐԴ Գլ. ժ. 26։
ՐԵ Գլ. ժ. 26։
ՐԶ Գլ. ժ. 26։
ՐԷ Գլ. ժ. 26։
ՐԸ Գլ. ժ. 26։
ՐԹ Գլ. ժ. 26։
Ց Գլ. ժ. 26։
ՑԱ Գլ. ժ. 26։
ՑԲ Գլ. ժ. 26։
ՑԳ Գլ. ժ. 26։
ՑԴ Գլ. ժ. 26։
ՑԵ Գլ. ժ. 26։
ՑԶ Գլ. ժ. 26։
ՑԷ Գլ. ժ. 26։
ՑԸ Գլ. ժ. 26։
ՑԹ Գլ. ժ. 26։
Փ Գլ. ժ. 26։
ՓԱ Գլ. ժ. 26։
ՓԲ Գլ. ժ. 26։
ՓԳ Գլ. ժ. 26։
ՓԴ Գլ. ժ. 26։
ՓԵ Գլ. ժ. 26։
ՓԶ Գլ. ժ. 26։
ՓԷ Գլ. ժ. 26։
ՓԸ Գլ. ժ. 26։
ՓԹ Գլ. ժ. 26։
Ք Գլ. ժ. 26։
ՔԱ Գլ. ժ. 26։
ՔԲ Գլ. ժ. 26։
ՔԳ Գլ. ժ. 26։
ՔԴ Գլ. ժ. 26։
ՔԵ Գլ. ժ. 26։
ՔԶ Գլ. ժ. 26։
ՔԷ Գլ. ժ. 26։
ՔԸ Գլ. ժ. 26։
ՔԹ Գլ. ժ. 26։
Օ Գլ. ժ. 26։
ՕԱ Գլ. ժ. 26։
ՕԲ Գլ. ժ. 26։
ՕԳ Գլ. ժ. 26։
ՕԴ Գլ. ժ. 26։
ՕԵ Գլ. ժ. 26։
ՕԶ Գլ. ժ. 26։
ՕԷ Գլ. ժ. 26։
ՕԸ Գլ. ժ. 26։
ՕԹ Գլ. ժ. 26։
Ֆ Գլ. ժ. 26։
ՖԱ Գլ. ժ. 26։
ՖԲ Գլ. ժ. 26։
ՖԳ Գլ. ժ. 26։
ՖԴ Գլ. ժ. 26։
ՖԵ Գլ. ժ. 26։
ՖԶ Գլ. ժ. 26։
ՖԷ Գլ. ժ. 26։
ՖԸ Գլ. ժ. 26։
ՖԹ Գլ. ժ. 26։

պէս որ քեզի ու քու հայրերուդ երդում
12 ըրաւ, ու զանիկա քեզի տայ, Ձեր ամէնը որ
արդանդ կը բանայ, Տէրոջը համար պիտի
զատես. և քու ունեցած անասունիդ ամէն
13 առջինեկ արուները Տէրոջը պիտի ըլլայ։ Եւ
իշուն ամէն առջինեկը ոչխարով մը փրկես,
և թէ որ չփրկես, անոր վիզը կարես. ու
քու որդւոցդ մէջ մարդոց ամէն անդրանիկ
14 կը փրկես։ Եւ ըլլայ որ երբ քու որ-
դիդ ըսէ՝ մի՞ քեզի Հարցընէ ըսելով, Ի՞նչ է
սա. անոր պիտի ըսես թէ Տէրը մեզ եգիպ-
տոսէն՝ ծառայութեան տունէն զօրաւոր ձեռ-
15 քով հանեց. Եւ եղաւ որ երբ փարաւոն խըս-
տացաւ մեզ արձակել՝ Տէրը եգիպ-
տոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը՝ մարդու
առջինեկէն մինչև անասունի առջինեկը մեռ-
ցուց. անոր համար ես ամէն արդանդ բացող
արուն Տէրոջը զոհ կ՚ընեմ, ու իմ որդւոցս ա-
16 մէն առջինեկը կը փրկեմ։ Եւ ասիկա քու ձեռ-
քիդ վրայ նշանի համար՝ ու աչքերուդ մէջտեղ
ճակատնոցի համար ըլլայ, Քանի որ Տէ-
րը մեզ եգիպտոսէն զօրաւոր ձեռքով հանեց։
17 Եւ եղաւ որ երբ փարաւոն ժողովուրդը
արձակեց, Աստուած զանոնք փղշտացւոց եր-
կրին ճամբայէն չտարաւ, թէև ան մօտ
մըն էր. քանզի Աստուած ըսաւ, Գուցէ որ
ժողովուրդը պատերազմի տես-
18 նէ, ու եգիպտոս դառնայ։ Հապա Աստուած
ժողովուրդը կարմիր ծովուն անապատին
ճամբայէն պտըտցուց. ու Իսրայէլի որդիքը
19 զինեալ դունդ դունդ եգիպտոսի երկրէն ելան։ Եւ
Մովսէս Յովսեփին ոսկորները իր հետ առաւ.
քանի որ անիկա Իսրայէլի որդւոցը Հաստատ
երդում ընել տուաւ ըսելով, Աստուած
ձեզի այցելութիւն պիտի ընէ, ու իմ
ոսկորներս ասկէ հետերնիդ հանեցէք։
20 Եւ Սոկոթովմէն չուեցին, ու Եթամի մէջ
21 անապատին ծայրը իջևան ըրին։ Եւ Տէրը
անոնց առջևէն կ՚երթար ցորեկը ամպի սիւ-
նով՝ անոնց ճամբայ ցուցընելու համար, ու
գիշերը կրակի սիւնով՝ անոնց լոյս տալու
22 համար, որ ցորեկ ու գիշեր երթան։ Ցորեկը
ամպի սիւնը ու գիշերը կրակի սիւնը ժողո-
վուրդին առջևէն չպակսեցուց։

ԳԼ. ԺԳ

1 Աստուած Իսրայէլացւոց կ՚ըսացընէ իրենց երթալու ճամ-
բան։ 5 Փարաւոն անոնց հետևէն կ՚ելնայ։ 10 Իսրայէլացիք
պատսպարուելու կ՚ելնեն։ 13 Մովսէս կը մխիթարէ զանոնք։ 15 ու
Աստուածմէ հրաման կ՚ընդունի իր ընելիքին համար։ 19 Ամպը
բանակին հետևը կը գառնայ։ 21 Իսրայէլացիք կարմիր ծովուն
կ՚անցնեն։ 23 իսկ Եգիպտացիք կը խեղդուին։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ դառնան ու
բանակին Փիհահիրովթին առջևը՝ Մագդոլին ու ծովուն
միջևտեղը բանակ դնեն. Բէեղսեփոնին առջևը
3 անոր դիմացը ծովուն քովը բանակ դրէք։ Եւ
փարաւոն Իսրայէլի որդւոցը համար պիտի
ըսէ թէ Երկրին մէջ մոլորած են, անապա-
4 տը անոնց բոլորտիքը պատեց։ Եւ Փարաւո-
նին սիրտը պիտի կարծրացընեմ, ու անոնց
հետևէն պիտի երթայ. ու ես փարաւոնին վրայ
և անոր բոլոր զօրքերուն վրայ պատուաւորեմ, ու եգիպտացիք պիտի գիտնան
թէ ես եմ Տէրը։ Եւ անոնք անանկ ըրին։
5 Եւ պատմեցաւ եգիպտոսի թագաւորին
թէ ժողովուրդը փախաւ, ու փարաւոնին ու
անոր ծառաներուն սիրտը ժողովուրդին դէմ
դարձաւ՝ ու ըսին, Ինչո՞ւ ըրինք ա-
6 յսպէս՝ որ Իսրայէլը մեզի ծառայութիւնէն ելնել
7 ձգեցինք։ Եւ իր կառքը պատրաս-
տեց, ու իր ժողովուրդը իր հետը առաւ։ Եւ
վեց հարիւր ընտիր կառքեր ու եգիպտոսի
բոլոր կառքերը՝ և անոնց ամէն մէկուն վրայ
8 սպիկաններ առաւ։ Եւ Տէրը եգիպտոսի փա-
րաւոն թագաւորին սիրտը կարծրացուց, ու
անոնք Իսրայէլի որդւոցը հետևէն եկան։ Ու
9 Իսրայէլի որդիքը բարձր ձեռքով ելան։ Բայց
եգիպտացիք անոնց հետևէն եկան. փարաւո-
նին ամէն ձիերը՝ կառքերը՝ և անոր ձիա-
ւորները ու զօրքերը, և հասան անոնց՝ որ
բանակած էին ծովուն մօտ Փիհահիրովթին քովը
Բէեղսեփոնին առջևը։
10 Եւ երբ փարաւոն մօտեցաւ, Իսրայէլի որ-
դիքը իրենց աչքերը վերցուցին, և ահա Եգ-
իպտացիք իրենց հետևէն կու գային, ու խիստ
վախցան. և Իսրայէլի որդիքը Տիրոջմէ կրկնեցին
11 Տէրոջը։ Եւ ըսին Մովսէսին, Եգիպտոսի մէջ
դերեզմաններ չըլլալո՞ւն համար մեզ անապա-
տին մէջ մեռնելու բերիր. Ի՞նչ է սա մեզի
12 ըրածդ որ մեզ Եգիպտոսէն հանեցիր։ Այս չէ՞
ան խօսքը որ քեզի պըսպեցինք Եգիպտոսին
մէջ՝ ըսելով, Թող տուր մեզ՝ որ Եգիպտացւոց
ծառայութիւն ընենք. քանզի աւելի ապրիլ
է մեզի Եգիպտացւոց ծառայութիւն ընել՝
13 քան թէ անապատին մէջ մեռնիլ։ Եւ Մով-
սէս ըսաւ ժողովուրդին, Մի վախնաք, կաց-
նեցէք, ու տեսէք Տէրոջը փրկութիւնը՝ որ
այսօր պիտի ընէ ձեզի. Քանզի որ ասօրուան

---

1 Ել · ժդ · 2 = Գլ · իբ · 29 · լդ · 19 = Գն · իհ · 26 = Թաս · բ · 17 = Ժբ · 15 = բ Օր · ժե · 19 = Եզեկ · իզ · 30 = Գլ · լդ · 29 = Թաս · Ժբ · 15 · 16 = Թաս · գ · 46 · 47 = Ժբ · 15 · 16 = Գլ · ժբ · 26 = բ Օր · գ · 20 = Ջեռ · գ · 6 · 21 = Ելբ · վեր = Հմր · 3 = Գլ · ժբ · 29 = Հմր · 9 = Գլ · ժգ · 11 · 12 = Թաս · ժգ · 1 — 4 = բ Օր · ժէ · 16 = Գլ · ժգ · 2 = Թաս · լդ · 6 · ևս = Ծն · ծ · 25 = Ջեռ · իզ · 32 = Գոր · է · 16 = Թաս · լդ · 6 = Գլ · ժգ · 19 · 24 = Ես · 38 = Թաս · իհ · 15 = Ժ · 34 = Ժգ · 14 = բ Օր · ա · 33 = Դևեմ · իհ · 12 · 13 = Սապ · Ես · 14 = զհմ · 7 = Ձհ · 59 = Էսթ · գ · 5 = ա Կոր · Ժ · 1 = Գլ · ժգ · 18 = Թաս · լդ · 7 = Երեմ · իզ · 1 = Սապ · Հա · 11 = Կ՚ամ չ՚փոխուած = Գլ · գ · 21 = է · 3 = Գլ · իհ · 16 = Հմր · 17 · 18 = Հռովմ · իհ · 17 · 22 · 23 = Գլ · է · 3 = Սապ · Ձհ · 23 = Գլ · ժե · 4 = Հմր · 4 = Գլ · գ · 1 = Ժգ · 9 = Թաս · լդ · 3 = Գլ · ժե · 9 = Ջեռ · իզ · 7 = Նե · հմ · իհ · 9 = Սապ · Ես · 17 = Ձհ · 6 = Սապ · Ձգ · 7 · 8 = Գլ · է · 21 = գ · 3 = բ Մն · ի · 15 · 17 = Ես · իա · 10 · 13 · 14

ձեր տեսած Եգիպտացիները մէյմին ալ պի-
14 տի չտեսնէք յաւիտեան։ ¹Տէրը ձեզի հա-
մար պիտի պատերազմի, ու դուք ²լուռ կե-
ցէք։
15 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ինչո՞ւ լինծի
կ'աղաղակես. ըսէ Իսրայէլի որդւոցը որ չուեն.
16 եւ դուն գաւազանդ վերցուր, ու ձեռքդ
ծովուն վրայ երկընցուր, ու ճեղքէ ան. և
Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով
17 երթան։ Եւ ես ահա ³Եգիպտացւոց սիրտը
պիտի կարծրացընեմ, ու անոնց ետևէն պիտի
երթան. և ես ⁴փառաւորուին ու անոր բոլոր
զօրքերուն վրայ՝ անոր կառքերուն ու անոր
18 ձիաւորներուն վրայ պիտի փառաւորուիմ։ Եւ
երբոր ես փառաւորուին ու անոր կառքերուն
և անոր ձիաւորներուն վրայ փառաւորուիմ,
Եգիպտացիք ⁵պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։
19 Եւ Աստուծոյ հրեշտակը՝ ⁶որ Իսրայէլի
բանակին առջևէն կ'երթար, ելաւ ու անոնց
ետևը գնաց. և ամպի սիւնը ելաւ անոնց առ-
20 ջևէն ու անոնց ետին կայնեցաւ. Եւ Եգիպ-
տացւոց բանակին ու Իսրայէլի բանակին մէջ
տեղը եկաւ՝ ու Եգիպտացւոց ⁷ամպ ու խաւար
եղաւ, բայց Իսրայէլացւոց գիշերը լոյս կու տար.
և բոլոր գիշերը իրարու չմօտեցան։
21 Եւ Մովսէս ⁸իր ձեռքը ծովուն վրայ եր-
կընցուց, ու Տէրը սաստիկ արևելեան հովով
դարձուց ծովը բոլոր գիշերը, և ⁹ծովը ցա-
22 մաք ըրաւ, ու ջուրերը ¹⁰ճեղքուեցան։ Եւ
¹¹Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով
քալեցին. ու ջուրերը անոնց աջ կողմէն ու
ձախ կողմէն ¹²պարիսպ եղան։
23 Եւ Եգիպտացիք անոնց ետևէն հնկան, ու
փառաւորեալ է Տէր ի վերայ Փարաւոնի եւ ի վերայ զօրաց նորա, եւ ի վերայ հեծելոցն նորա։
24 Եւ եղև ի պահպանութեան առաւօտուն եւ հայեցաւ Տէր ի բանակն Եգիպտացւոց ի սիւնէ հրոյ եւ ամպոյ, եւ խռովեցոյց զբանակն Եգիպտացւոց։
25 Եւ կապեաց զկառս նոցա, եւ տանէր զնոսա ընդ երկիր դժուարամատոյց. եւ ասէ Եգիպտացիքն, Փախիցուք յերեսաց Իսրայէլի, զի Տէր պատերազմի ընդ նոսա ի վերայ Եգիպտացւոց։
26 Եւ Տէր ասէ ցՄովսէս, Երկարեա զձեռն քո ի վերայ ծովուն, եւ դարձցին ջուրքն ի վերայ Եգիպտացւոց, ի վերայ կառացն նոցա եւ ի վերայ հեծելոցն նոցա։
27 Եւ ձիաւորներուն վրայ դառնայ։ Եւ Մովսէս
իր ձեռքը ծովուն վրայ երկընցուց, և առ-
աւտուն դէմ ²ծովը իր տեղը դարձաւ, ու
Եգիպտացիք անոր դիմացէն փախան. և Տէ-
րը ³թօթափեց Եգիպտացիները ծովուն մէջ։
28 Եւ ⁴ջուրերը դարձան ու ⁵ծածկեցին փարա-
ւոնին կառքերը ու ձիաւորները և բոլոր զօր-
քերը՝ որոնք անոնց ետևէն ծովուն մէջ մտան.
29 ու անոնցմէ մէկն ալ չմնաց։ Բայց ⁶Իսրայէլի
որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով կ'երթային,
և ջուրերը անոնց աջ կողմէն ու ձախ կողմէն
30 անոնց պարիսպ էին։ Եւ Տէրը ան օրը Եգիպ-
տացւոց ձեռքէն ⁷ազատեց Իսրայէլը. ու Իս-
րայէլ ⁸մեռած տեսաւ Եգիպտացիները ծո-
31 վուն եզերքը։ Եւ Իսրայէլ տեսաւ ան մեծ
⁹գործը՝ որն որ Տէրը ըրաւ Եգիպտացւոց
վրայ. ու ժողովուրդը վախցաւ Տէրոջմէն, ու
¹⁰հաւատաց Տէրոջը և անոր ծառային Մով-
սէսին։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մովսէսին երգը։ 22 Ժողովուրդը խմելու ջուր չգտնէր։ 23 Մեռեալ լեզի ջուրերը 25 փայտով մը կը բաղցրանան. 27 Եւ-
զմի տասուերկու ջուրի աղբիւրներուն և եօթանասուն արմաւենիները։

1 Ա Յնժամ ¹¹Մովսէս ու Իսրայէլի որդիքը սա
երգը երգեցին Տէրոջը, և խօսեցան ըսելով,
Պիտի ¹²երգեմ Տէրոջը, քանզի փառաւո-
րեալ է.
Զին ու անոր հեծեալը ծովը նետեց։
2 Տէրն է իմ զօրութիւնս ու իմ ¹³գովութիւնս,
Եւ իմ փրկութիւնս եղաւ.
Ասիկա է իմ Աստուածս, ու պիտի փառաւո-
րեմ զանիկա.
Իմ ¹⁴հօրս Աստուածն է, ու ¹⁵պիտի բարձրա-
ցընեմ զանիկա։
3 Տէրը ¹⁶հզօր պատերազմող է.
Անոր ¹⁷անունը ԵՀՈՎԱՅ է։
4 ¹⁸Փարաւոնին կառքերը ու անոր զօրքերը
ծովը նետեց.
Եւ ¹⁹անոր ընտիր սպիկանները կարմիր ծո-
վուն մէջ ընկղմեցան։
5 ²⁰Անդունդները ծածկեցին զանոնք.
²¹Քարի պէս խորունկը իջան։
6 ²²Քու աջ ձեռքդ, ով Տէր, փառաւորեալ է
զօրութեամբ.
Քու աջ ձեռքդ, ով Տէր, խորտակեց թըշ-
նամին։

---

1 ¹ Մովսէս 15 : 20 : 2 Եսայ. 12 : 2 : 3 ² Ելից 17 : 7 : 4 ³ Ելից 7 : 3 : 5 ⁴ Ելից 14 : 17 : 6 ⁵ Ելից 7 : 5 : 7 ⁶ Ելից 13 : 21 : 8 ⁷ Ելից 13 : 21 : 9 ⁸ Ելից 14 : 21 : 10 ⁹ Ելից 14 : 21 : 11 ¹⁰ Ելից 14 : 22 : 12 ¹¹ Ելից 14 : 29 : 13 ¹² Ելից 14 : 28 : 14 ¹³ Ելից 14 : 30 : 15 ¹⁴ Ելից 14 : 31 : 16 ¹⁵ Ելից 14 : 31 : 17 ¹⁶ Ելից 14 : 25 : 18 ¹⁷ Ելից 6 : 3 : 19 ¹⁸ Ելից 14 : 23 : 20 ¹⁹ Ելից 14 : 28 : 21 ²⁰ Ելից 15 : 5 : 22 ²¹ Ելից 15 : 10 : 23 ²² Ելից 14 : 21 : 24 ²³ Ելից 14 : 24 : 25 ²⁴ Ելից 14 : 25 : 26 ²⁵ Ելից 14 : 26 : 27 ²⁶ Ելից 14 : 27 : 28 ²⁷ Ելից 14 : 28 : 29 ²⁸ Ելից 14 : 29 : 30 ²⁹ Ելից 14 : 30 : 31 ³⁰ Ելից 14 : 31 :

7 Եւ քու [a]փառացդ մեծութեամբը քեզի դէմ
կեցողները կործանեցիր.
քու բարկութիւնդ խրկեցիր, [b]զ զանոնք [c]յար-
դի պէս կերաւ։
8 Եւ [d]քու չունչիդ փչելովը ջուրերը ժողովե-
ցան.
[e]Հեղեղները դէզի պէս կայնեցան.
Ծովուն միջեռէը անդունդները պաղեցան։
9 [f]Թշնամին ըսաւ, Պիտի հալածեմ, պիտի
հասնիմ,
[g]Աւարը պիտի բաժնեմ.
Իմ անձս անոնցմէ պիտի կշտանայ.
Իմ սուրս պիտի քաշեմ,
Իմ ձեռքս զանոնք պիտի աւրէ։
10 [h]Քու հովդ փչեցիր, [i]ծովը զանոնք ծածկեց.
Զօրաւոր ջուրերուն մէջ կապարի պէս ընկղ-
մեցան։
11 Ով Տէր, [k]աստուածներուն մէջ քեզի պէս
ո՞վ կայ։
[l]Սրբութեան մէջ փառաւորեալ, օրհնութեան
մէջ սքանչելի,
[m]Հրաշքներ ընող՝ ո՞վ կայ քեզի նման։
12 [n]Քու աջ ձեռքդ երկրընդացուցիր,
երկիրը զանոնք կլլեց։
13 Քու ողորմութեամբդ [o]առաջնորդեցիր ան
ժողովուրդին՝ որ դուն փրկեցիր.
Քու զօրութեամբդ տարիր [p]զանոնք քու սուրբ
բնակութիւնդ։
14 [q]Ժողովուրդները պիտի լսեն ու սարսափին.
Փղշտացւոց երկրին բնակիչները [r]ցաւ պիտի
բռնէ։
15 Ազնատները [s]Եդոմի իշխանները պիտի տագ-
նապին.
[t]Մովաբին զօրաւորները պիտի դողան.
[u]Քանանու բոլոր բնակիչները պիտի հալին։
16 [v]Անոնց վրայ վախ ու դող պիտի իյնայ.
Քու բազուկիդ մեծութենէն [w]քար պիտի կտրին,
Մինչև որ անցնի քու ժողովուրդդ, ով Տէր,
Մինչև որ անցնի ան ժողովուրդը՝ [x]որ դուն
ստացար։
17 Պիտի բերես զանոնք, ու քու ժառանգու-
թեանդ լերը [y]պիտի տնկես զանոնք,
Ով Տէր, ան տեղը՝ [z]ուր որ քու բնակութեա-
նդդ համար չինեցիր.
Ով Տէր, ան [aa]սրբարանին մէջ՝ [ab]ուր որ քու ձեռ-
քերդ չինեցին։
18 [ac]Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեանս յաւի-
տենից։
19 Քանզի [ad]փարաւոնին ձիերը իր կառքերով
ու ձիաւորներով ծովը մտան, և [ae]Տէրը ծո-
վուն ջուրերը անոնց վրայ դարձուց. բայց
Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով
գացին։
20 Եւ [af]Ահարոնին քոյրը Մարիամ [ag]մարգարէ-
ուհին [ah]թմբուկը իր ձեռքը առաւ. ու բոլոր
կիներները [ai]թմբուկներով ու պարերով անոր
հետևէն ելան։ 21 Եւ Մարիամ [aj]պատասխան ա-
ւաւ անոնց,
[ak]Երգեցէք Տէրոջը, քանզի փառքով փա-
ռաւորեալ է.
Ձին ու անոր հեծեալը ծովը նետեց։
22 Եւ Մովսէս կարմիր ծովէն Ամրայ հանել
Իսրայէլը, ու [al]Սուրի անապատը ելան. և է-
րեք օրուան ճամբայ գացին անապատին մէջ
23 ու ջուր չգտան։ Ու երբոր [am]Մեռայ եկան,
չկրնար խմել Մեռայէն ջուրերէն, ինչու
որ դառն էին. անոր համար անոր անունը
24 [an]Մեռայ կոչուեցաւ։ Եւ ժողովուրդը [ao]տրըն-
քնձեց Մովսէսին դէմ՝ ըսելով, Ի՞նչ խմենք։
25 Եւ անիկա [ap]Տէրոջը աղաղակեց, ու Տէրը անոր
փայտ մը ցուցուց, [aq]որն որ ջուրերուն մէջ
դրածին պէս՝ ջուրերը անուշ եղան։ Հոն [ar]անոնց
կանոն ու դատաստան դրաւ, և հոն փոր-
26 ձեց զանոնք, եւ ըսաւ, [as]Թէ որ Տէրոջը քու
Աստուծոյդ ձայնին ուշադրութեամբ մտիկ
ընես, ու ինչ որ անոր աչքին շիտակ է՝ ընես,
և անոր պատուիրանքներուն ականջ դնես,
ու անոր բոլոր կանոնները պահես, ան հա-
ւատերուն մէկը քու վրադ պիտի չբերեմ, որոնք
եգիպտացւոց վրայ բերի. քանզի ես եմ
Տէրը՝ [at]որ քեզ կը բժշկեմ։
27 [au]Եւ եկան Եղիմ, ու հոն տասներկու ջուրի
աղբիւրներ ու եօթանասուն արմաւենիներ
կային. և հոն ջուրերուն քովը բանակ դրին։

ԳԼ. ԺՋ

1 Իսրայէլացիք Սին անապատը կը հասնին, 2 ու կը գանգատին
Մովսէսի ու Ահարոնի դէմ։ 4 Աստուած երկինքէն հաց տալ
կը խոստանայ։ 11 Լորամորգիները, 14 և մանանան կը բե-
կուին։ 16 Մանանայ ժողվելուն կանոնը։ 25 Շաբաթ օրերը
մանանայ չէր իջներ։ 32 Աստուած կը պատուիրէ որ անկէ
մէկ օմեր պահեն։

1 Եւ [a]ջուրերուն եղիմէն, ու Իսրայէլի որդւոց

[b] բ Օր · լգ · 26։
[c] էաս · ե · 24 · խե · 14։
[d] Սաղ · ծխ · 13։
[e] Ել · ժգ · 21։ բ Թագ · խբ · 16։ Յոբ · գ · 9։ բ Թես · բ · 8։
[f] Սաղ · հը · 13։ Ամբ · գ · 10։
[g] Դատ · ե · 30։
[h] Ցն · խե · 27։ էս · ծգ · 12։ Գաղ · ժա · 22։
[i] Գլ · ժգ · 21։ Սաղ · ձխե · 18։
[k] Ելմ · 5։ Գլ · ժգ · 28։
[l] բ Թագ · է · 22։ գ Թագ · ը · 23։ Սաղ · հա · 19։ Հգ · 8։ Հխ · 6 · 8։ Երեմ · ժ · 6։ խե · 19։
[m] Էս · գ · 3։
[n] Սաղ · հե · 14։
[o] Ելմ · 6։
[p] Սաղ · հե · 15։ 20։ հը · 52։ Հ · 1։ Ձգ · 9։ Էս · կգ · 12։ 13։ Երեմ · բ · 6։
[q] Սաղ · հը · 54։
[r] Թես · ժգ · 14։ բ Օր · բ · 25։ Ցեփ · բ · 9։ 10։
[s] Սաղ · խը · 6։
[t] Ծնն · գ · 40։ բ Օր · բ · 4։
[u] Թես · խբ · 3։ Ամբ · գ · 7։
[v] Ցեփ · է · 1։
[w] բ Օր · բ · 25։ ժա · 25։ Ցեփ · բ · 9։
[x] ա Թագ · իե · 37։
[y] Գլ · ժխ · 5։ բ Օր · լը · 9։ բ Թագ · է · 23։ Սաղ · հգ · 2 · էս · խգ · 1 · 3։ Ծա · 10։ Երեմ · լա · 11։ Տես · բ · 14։ ոՊետ · բ · 9։ բ Պետ · բ · 1։
[z] Սաղ · խգ · 2։ Հ · 8։
[aa] Սաղ · հը · 54։
[ab] Սաղ · ժ · 16։ իխ · 10։ Ձխգ · 10։ էս · ծէ · 15։
[ac] Գլ · ժգ · 23։ Ածախա · 31։
[ad] Գլ · ժգ · 28 · 29։
[ae] Թես · իգ · 59։
[af] Դատ · գ · 4։ ոՄիգ · ժ · 5։
[ag] ա Թագ · ժը · 6։
[ah] Տես · բ · 14։ ոՊետ · բ · 9։ բ Պետ · բ · 1։
[ai] Սաղ · խգ · 2։ Հ · 8։
[aj] Սաղ · հը · 54։
[ak] Սաղ · ժ · 16։ իխ · 10։ Ձխգ · 10։ էս · ծէ · 15։
[al] Գլ · ժգ · 23։ Ածախա · 31։
[am] Գլ · ժգ · 28 · 29։
[an] Թես · իգ · 59։
[ao] Դատ · գ · 4։ ոՄիգ · ժ · 5։
[ap] ա Թագ · ժը · 6։
[aq] Դատ · ժա · 34։ խա · 21։ բ Թագ · գ · 16։ Սաղ · կը · 11 · 25։ Ձխի · 3։ ՃՆ · 4։
[ar] ա Թագ · ժը · 7։
[as] Հգ · 1։
[at] Ծնն · ժգ · 7։ իե · 18։
[au] Թես · լգ · 8։
[av] Յի՛ գառնութիւն։ Հաւտ · ա · 20։
[aw] Գլ · ժգ · 2։ ժէ · 3։ 4։ Սաղ · ծ · 15։
[ax] Տես գ Թագ · բ · 21։ գ · 41։
[ay] Տես Ցեփ · իգ · 25։
[az] Գլ · ժգ · 4։ բ Օր · բ · 2 · 10։ Դատ · 22։ գ · 1 · 4։ Սաղ · կգ · 10։ Հա · 7։
[ba] բ Օր · է · 12 · 15։
[bb] բ Օր · իբ · 27 · 60։
[bc] Գլ · իգ · 25։ Սաղ · խա · 3 · 4։ Ձխե · 3։
[bd] Թես · լգ · 9։
[be] Թես · լգ · 10 · 11։

15 մեծ՝ ժողովուրդն վրայ։ Եւ երբոր խորհրդով մը
ղրկեցին զանոնք Յեսուի քովը, ասոնք ըսին, «Ահա
մենք քու ծառաներդ ենք։» Յեսուն ալ ըսաւ անոնց,
«Դուք ո՞ւմ ազգէն էք, եւ ուրկէ՞ եկաք մեզի մօտ։»
16 Անոնք պատասխանեցին Յեսուի, «Քու ծառաներդ
հեռաւոր երկրէ մը եկան՝ Տէր Աստուածդ անունին
համար, որովհետեւ անոր համբաւը լսեցինք, անոր
ամէն գործերուն համար որ Եգիպտոսի մէջ ըրաւ,
17 եւ անոր համար որ ըրաւ Ամովրացիներուն երկու
թագաւորներուն՝ որ Յորդանանի այս կողմն էին,
Եսեբոնի Սիհոնին եւ Բասանի Աստարովթի Ովգին։
18 Որովհետեւ մենք լսեցինք այս բաները, եւ մեր
երկրէն եկանք՝ Տէր Աստուածդ պատճառ եղաւ
որ մենք գանք։ Վասն զի ըսինք՝ Ամէն մարդ որ
մեր մէջէն ելլայ, եւ Յեսուի մօտ գայ, եւ անոր
ծառան ըլլայ, անոր համար որ Տէր Աստուածդ
19 անոր հետ է։» Եւ Յեսուի մարդիկը ըսին անոնց,
«Ահա դուք մեր մէջ կը բնակիք, ուստի գուցէ
մեզի մօտ չգաք։ Հիմա ուրեմն ուխտ մի դրէք
20 մեզի հետ Տէր Աստուածդ անունին առջեւ, որ
մեզի հետ չանիրաւանաք, որովհետեւ դուք մեզի
մօտ չգաք։» Ասոնք ալ ըսին անոնց, «Ուխտ մի
21 դրէք մեզի հետ։» Եւ ըսին անոնց, «Թող ապրին։»
Ուստի անոնք ջրհոսներ եղան ժողովուրդին
համար, եւ ջրհաւեր՝ Տէրոջ խորհուրդին համար
որ տրուած էր անոնց։
22 Եւ երբոր Յեսուն կոչեց անոնք, ըսաւ անոնց,
«Ինչո՞ւ մեզ խաբեցիք՝ ըսելով թէ շատ հեռուներէ
23 կու գանք ձեզի։ Հիմա ուրեմն անէծքի տակ էք դուք,
եւ ձեր մէջէն ծառայ պիտի չպակսի, եւ ջրհաւեր
եւ ջրհոսներ՝ Աստուծոյ տան համար։»
24 Եւ անոնք պատասխանեցին Յեսուի, ըսելով,
«Քու ծառաներուդ յայտնի եղաւ անշուշտ թէ Տէր
Աստուածդ հրամայեց իր ծառայ Մովսէսի՝ որ
ձեզի տայ ամբողջ երկիրը, եւ որ ձեր առջեւէն
ամէն բնակիչները կորսնցնէ երկրէն։ Ուստի մենք
շատ վախցանք մեր կեանքերուն համար ձեր
25 պատճառաւ, եւ այս գործը ըրինք։ Եւ հիմա ահա
մենք քու ձեռքդ ենք։ Ինչ որ քեզի բարի եւ
ուղիղ երեւի՝ մեզի ընելու, ըրէ։»
26 Ուստի այնպէս ըրաւ անոնց, եւ զանոնք
Իսրայէլի որդիներուն ձեռքէն ազատեց, որ
27 չսպաննեցին։ Եւ այն օրը զանոնք ջրհաւեր եւ
ջրհոսներ ըրաւ ժողովուրդին համար, եւ Տէրոջ
զոհասեղանին համար, մինչեւ այսօր, այն տեղին
մէջ որ ընտրէր։

9 Երբոր Ամովրացի Սիհոն թագաւորը, որ
Եսեբոնի մէջ կը բնակէր, եւ Յաբին
թագաւորը Քանանացի, որ Ասորի կը բնակէր,
2 լսեցին այս բաները՝ ժողովեցան միասին՝ Յեսուի
եւ Իսրայէլի դէմ պատերազմելու համար։
3 Բայց երբոր Գաբաւոնի բնակիչները լսեցին թէ
ինչ բաներ ըրաւ Յեսուն Երիքովի եւ Հայի հետ,
4 նենգութեամբ գործեցին, եւ գացին եւ իրենց
համար պատրաստեցին դեսպանի մը պէս, եւ
հին քուրձեր առին իրենց էշերուն վրայ, եւ
հին գինիի տիկեր, որոնք պատռած եւ կարկատած
էին,
5 եւ հին ու կարկատած կօշիկներ իրենց ոտքերուն
վրայ, եւ հին հանդերձներ իրենց վրայ։ Եւ
հացին բոլոր պաշարը չորցած եւ փշրանքներ
էր։
6 Եւ Գաղգաղ ու Սինա ոտքով գացին Յեսուի
մօտ՝ որ բանակին մէջ էր, եւ ըսին անոր եւ
Իսրայէլի մարդոց, «Հեռաւոր երկրէ մը եկանք։
Ուստի հիմա դուք մեզի հետ ուխտ դրէք։»
7 Եւ Իսրայէլի մարդիկը ըսին Հեւացի Եւեսեոսի,
«Գուցէ դուն մեր մէջ բնակիս։ Ուրեմն ինչպէ՞ս
կրնանք քեզի հետ ուխտ դնել։»
8 Եւ անոնք ըսին Յեսուի, «Քու ծառաներդ ենք։»
Եւ Յեսուն ըսաւ անոնց, «Դուք ովքե՞ր էք, եւ
ուրկէ՞ եկաք։»
9 Եւ անոնք ըսին անոր, «Քու ծառաներդ շատ
հեռաւոր երկրէ մը եկան՝ Տէր Աստուածդ անունին
համար։ Վասն զի անոր համբաւը լսեցինք, եւ
անոր բոլոր բաները՝ զոր ըրաւ Եգիպտոսի մէջ,
10 եւ ամէն բաները՝ զոր ըրաւ Ամովրացիներուն
երկու թագաւորներուն՝ որ Յորդանանի այս
կողմն էին, Եսեբոնի Սիհոնին եւ Բասանի
Աստարովթի Ովգին՝ որ Աստարովթի մէջ կը
11 բնակէր։ Ուստի մեր երէցները եւ մեր երկրին
բոլոր բնակիչները մեզի ըսին՝ ըսելով, Ճամբու
համար ձեր ձեռքը առէք, եւ անոնց դիմաւորելու
գացէք, եւ ըսէք անոնց, Ձեր ծառաներն ենք
մենք։ Հիմա ուրեմն ուխտ դրէք մեզի հետ։
12 Մեր հացը տաք առինք մեր տուներէն՝ մեր
ճամբորդութեան օրը, որ գանք ձեզի մօտ։ Բայց
հիմա ահա չորցած է, եւ փշրանքներ եղած է։
13 Եւ գինիի տիկերը՝ զոր նոր լեցուցինք, նոր էին,
եւ ահա պատռեցան։ Եւ մեր հանդերձները եւ
կօշիկները հինցան՝ ճամբուն շատ երկարութենէն։»
14 Եւ մարդիկը առին անոնց պաշարէն, եւ
Տէրոջ բերանէն չհարցուցին։
15 Եւ Յեսուն հաշտութիւն ըրաւ անոնց հետ, եւ
ուխտ դրաւ անոնց հետ՝ որ կեանք պարգեւէ
անոնց, եւ ժողովուրդին իշխանները երդում
ըրին անոնց։
16 Երեք օր վերջ՝ երբոր ուխտ դրին անոնց հետ,
լսեցին որ անոնք մօտերը կը բնակին, եւ
17 որ անոնք իրենց մէջ կը բնակին։ Եւ Իսրայէլի
որդիները ճամբայ ելան, եւ երրորդ օրը եկան
անոնց քաղաքները։ Անոնց քաղաքներն էին
Գաբաւոն, Քափիրա, Բերովթ եւ Կարիաթիարիմ։
18 Եւ Իսրայէլի որդիները զանոնք չհարուածեցին,
որովհետեւ ժողովուրդին իշխանները երդում
ըրին անոնց Տէր Աստուածին անունով, Իսրայէլի
Աստուածին։ Եւ ամբողջ ժողովուրդը տրտնջեց
իշխանապետներուն դէմ։
19 Բայց ամբողջ ժողովուրդին իշխանները ըսին
ամբողջ ժողովուրդին, «Մենք երդում ըրինք
անոնց Իսրայէլի Աստուածին անունով, եւ հիմա
20 չենք կրնար անոնց դպչիլ։ Այս մեզի պիտի
ընենք, եւ ողջ պահենք զանոնք, որ բարկութիւն
մը չգայ մեզի վրայ՝ ուխտին համար որ
21 դրինք անոնց հետ։» Եւ իշխանները ըսին անոնց,
«Թող ապրին։ Ուրեմն ջրհաւեր եւ ջրհոսներ
ըլլան ժողովուրդին համար, ինչպէս իշխանները
խօսեցան անոնց հետ։»
22 Եւ Յեսուն կոչեց անոնք, եւ խօսեցաւ անոնց
հետ՝ ըսելով, «Ինչո՞ւ մեզ խաբեցիք՝ ըսելով
թէ շատ հեռուներէ կու գանք ձեզի։ Հիմա
23 ուրեմն անէծքի տակ էք դուք, եւ ձեր մէջէն
ծառայ պիտի չպակսի, եւ ջրհաւեր եւ ջրհոսներ՝
Աստուծոյ տան համար։»
24 Եւ անոնք պատասխանեցին Յեսուի, «Քու
ծառաներուդ յայտնի եղաւ անշուշտ թէ Տէր
Աստուածդ հրամայեց իր ծառայ Մովսէսի՝ որ
ձեզի տայ ամբողջ երկիրը, եւ որ ձեր առջեւէն
ամէն բնակիչները կորսնցնէ երկրէն։ Ուստի մենք
շատ վախցանք մեր կեանքերուն համար ձեր
25 պատճառաւ, եւ այս գործը ըրինք։ Եւ հիմա ահա
մենք քու ձեռքդ ենք։ Ինչ որ քեզի բարի եւ
ուղիղ երեւի՝ մեզի ընելու, ըրէ։»
26 Ուստի այնպէս ըրաւ անոնց, եւ զանոնք
Իսրայէլի որդիներուն ձեռքէն ազատեց, որ
27 չսպաննեցին։ Եւ այն օրը զանոնք ջրհաւեր եւ
ջրհոսներ ըրաւ ժողովուրդին համար, եւ Տէրոջ
զոհասեղանին համար, մինչեւ այսօր, այն տեղին
մէջ որ ընտրէր։

10 Երբոր Երուսաղէմի թագաւոր Ադոնիսեդեկ
լսեց որ Յեսուն Հայը առաւ եւ զայն
կործանեց, եւ Երիքովին եւ անոր թագաւորին
ինչ որ ըրաւ, եւ որ Գաբաւոնի բնակիչները
խաղաղութիւն ըրին Իսրայէլի հետ, եւ անոնց
2 մէջ էին, Երուսաղէմի մարդիկը շատ վախցան
Գաբաւոն մեծ քաղաք մըն էր, ինչպէս
թագաւորական քաղաքներէն մին, եւ Հայէն
3 մեծ էր, եւ անոր բոլոր մարդիկը զօրաւոր էին։
Ուստի Երուսաղէմի թագաւոր Ադոնիսեդեկ
Հեբրոնի թագաւոր Հոհամին, եւ Յարմութի
թագաւոր Փիրամին, եւ Լաքիսի թագաւոր
Եփեդային, եւ Եգղոնի թագաւոր Դեբիրին
4 պատգամ ղրկեցին՝ ըսելով, «Եկէք ինծի
օգնութեան, եւ Գաբաւոնը զարնենք, որովհետեւ
Յեսուի եւ Իսրայէլի որդիներուն հետ խաղաղութիւն
5 ըրաւ։» Ուստի հինգ Ամովրացի թագաւորներ՝
Երուսաղէմի թագաւորը, Հեբրոնի թագաւորը,
Յարմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը,
Եգղոնի թագաւորը, ժողովեցան եւ իրենց
բոլոր բանակներով ելան, եւ Գաբաւոնի դէմ
6 բանակեցան, եւ անոր դէմ պատերազմեցան։
Եւ Գաբաւոնի մարդիկը ղրկեցին Յեսուի՝
բանակին մէջ, Գաղգաղ, ըսելով, «Քու
ծառաներուդ համար ձեռքդ մի քաշեր։ Արագ
եկուր մեզի ազատէ եւ օգնէ մեզի, վասն զի
Ամովրացի բոլոր թագաւորները որ լերան մէջ
կը բնակին, ժողովեցան մեր դէմ։»
7 Ուստի Յեսուն Գաղգաղէն ելաւ, ինք եւ
պատերազմական բոլոր զօրքը հետը, եւ
զօրաւոր բոլոր քաջերը։
8 Եւ Տէրը ըսաւ Յեսուի, «Մի վախնար անոնցմէ,
որովհետեւ ես զանոնք քու ձեռքդ մատնած եմ։
Անոնցմէ մէկը քեզի դէմ չի կրնար կենալ։»
9 Յեսուն յանկարծ անոնց վրայ եկաւ, որովհետեւ
ամբողջ գիշեր Գաղգաղէն ելած էր։
10 Եւ Տէրը զանոնք խռովեցուց Իսրայէլի առջեւ,
եւ մեծ կոտորած մը ըրին անոնց Գաբաւոնի մէջ,
եւ հալածեցին զանոնք Բեթ-Քորոնի ելեւէջին
վրայէն, եւ զարկին զանոնք մինչեւ Ազեկա եւ
11 մինչեւ Մակեդա։ Եւ եղաւ երբոր փախչելու
վրայ էին Իսրայէլի առջեւէն, եւ Բեթ-Քորոնի
ելեւէջին մէջ էին, Տէրը մեծ քարեր վար
ձգեց երկինքէն անոնց վրայ՝ մինչեւ Ազեկա,
եւ մեռան։ Անոնք որ մեռան՝ կարկտաքարերէն
աւելի շատ էին անոնք որ Իսրայէլի որդիները
սուրով սպաննեցին։
12 Այն ատեն Յեսուն խօսեցաւ Տէրոջ՝ այն օրը
երբոր Տէրը Ամովրացիները մատնեց
Իսրայէլի որդիներուն ձեռքը, եւ ըսաւ առջեւ
Իսրայէլի աչքերուն,
«Արեգակ, Գաբաւոնի վրայ կեցիր,
Եւ լուսին, Այյաղոնի ձորին վրայ։»
13 Եւ արեգակը կեցաւ, եւ լուսինը դադրեցաւ,
Մինչեւ որ ազգը վրէժ առաւ իր թշնամիներէն։
Ահա այս գրուած է Յաշարի գրքին մէջ։
Արեգակը կեցաւ երկինքին մէջտեղ,
Եւ գրեթէ մէկ օր չշտապեցաւ մտնել։
14 Եւ այնպիսի օր մը չեղաւ՝ որ առաջ ու ետքը
այդպէս եղած ըլլայ, որ Տէրը մարդու ձայնին
լսէ, վասն զի Տէրը Իսրայէլի համար կռուեցաւ։
15 Եւ Յեսուն եւ Իսրայէլի բոլոր ամբողջ
ժողովուրդը Գաղգաղ դարձան, եւ բանակը
Մակեդայի մէջ էր։
16 Եւ այդ հինգ թագաւորները փախան, եւ
Մակեդայի քարայրին մէջ պահուեցան։
17 Եւ Յեսուի ըսուեցաւ, ըսելով, «Գտնուեցան
հինգ թագաւորները՝ պահուած Մակեդայի
քարայրին մէջ։»
18 Եւ Յեսուն ըսաւ, «Մեծ քարեր գլորեցէք
քարայրին բերանը, եւ մարդիկ կեցուցէք անոր
քովը՝ զանոնք պահելու համար։
19 Բայց դուք մի կենաք հոն, հալածեցէք ձեր
թշնամիները, եւ զարկէք անոնց ետեւի մասերը։
Թոյլ մի տաք որ իրենց քաղաքները մտնեն,
վասն զի Տէր Աստուածնիդ ձեռքը տուաւ
զանոնք ձեր ձեռքը։»
20 Եւ եղաւ երբոր Յեսուն եւ Իսրայէլի որդիները
մեծ կոտորած մը ըրին անոնց՝ մինչեւ որ
զանոնք բոլորովին ջարդեցին, եւ անոնցմէ
ազատեցողները ամրացեալ քաղաքները մտան,
21 ամբողջ ժողովուրդը խաղաղութեամբ
դարձաւ Յեսուի մօտ՝ Մակեդայի բանակը։
Ոեւէ մէկը չհամարձակեցաւ Իսրայէլի որդիներուն
դէմ խօսք մը ընել։
22 Յետոյ Յեսուն ըսաւ, «Քարայրին բերանը
բացէք, եւ այդ հինգ թագաւորները ինծի
23 հանեցէք քարայրէն։» Եւ այնպէս ըրին, եւ
հանեցին անոր հինգ թագաւորները քարայրէն՝
Երուսաղէմի թագաւորը, Հեբրոնի թագաւորը,
Յարմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը,
24 Եգղոնի թագաւորը։ Եւ եղաւ երբոր այդ
թագաւորները Յեսուի հանեցին, Յեսուն
Իսրայէլի բոլոր մարդիկը կանչեց, եւ ըսաւ
զօրավարներուն՝ որ գացին անոր հետ,
«Մօտեցէք, ոտքերնիդ դրէք այս թագաւորներուն
վիզերուն վրայ։» Եւ մօտեցան, եւ ոտքերնին
25 դրին անոնց վիզերուն վրայ։ Եւ Յեսուն ըսաւ
անոնց, «Մի վախնաք եւ մի զարհուրիք, զօրաւոր
եւ քաջ եղէք, վասն զի Տէրը այսպէս պիտի
ընէ ձեր բոլոր թշնամիներուն՝ որոնց դէմ դուք
պատերազմիք։»
26 Ետքը Յեսուն զարկաւ զանոնք, եւ սպաննեց
զանոնք, եւ հինգ ծառի վրայ կախեց զանոնք,
եւ մինչեւ իրիկուն ծառերուն վրայ կախուած
27 մնացին։ Եւ եղաւ արեւը մտնելու ատեն՝ Յեսուի
հրամայեց, եւ զանոնք ծառերէն վար առին,
եւ զանոնք ձգեցին այն քարայրին մէջ՝ ուր
պահուեցան, եւ մեծ քարեր դրին քարայրին
բերանը՝ մինչեւ այսօր այս օրը։
28 Եւ Մակեդան Յեսուն առաւ այն օրը, եւ
զարկաւ զայն սուրի բերանով, եւ անոր
թագաւորը նզովեց, զանոնք եւ անոր մէջ եղած
ամէն հոգի, ոչ ոքի ձգեց մնացորդ։ Եւ
Մակեդայի թագաւորին ըրաւ ինչպէս որ
Երիքովի թագաւորին ըրաւ։
29 Յետոյ Յեսուն եւ Իսրայէլի բոլոր ամբողջ
ժողովուրդը Մակեդայէն անցան Լիբնա, եւ
Լիբնայի դէմ պատերազմեցան։
30 Եւ Տէրը զայն եւ անոր թագաւորը Իսրայէլի
ձեռքը տուաւ, եւ զայն սուրի բերանով զարկաւ,
եւ անոր մէջ եղած ամէն հոգի, ոչ ոքի ձգեց
մնացորդ։ Եւ անոր թագաւորին ըրաւ ինչպէս որ
Երիքովի թագաւորին ըրաւ։
31 Յետոյ Յեսուն եւ Իսրայէլի բոլոր ամբողջ
ժողովուրդը Լիբնայէն անցան Լաքիս, եւ անոր
դէմ բանակեցան, եւ պատերազմեցան անոր
դէմ։
32 Եւ Տէրը Լաքիսը Իսրայէլի ձեռքը տուաւ,
եւ երկրորդ օրը առաւ զայն, եւ զայն սուրի
բերանով զարկաւ, եւ անոր մէջ եղած ամէն
հոգի՝ Լիբնայի ընելուն պէս։
33 Այն ատեն Գեզերէն Հորամ ելաւ՝ Լաքիսին
օգնութեան համար, եւ Յեսուն զարկաւ զանոր
եւ անոր ժողովուրդը, մինչեւ որ ոչ ոքի ձգեց
մնացորդ։
34 Եւ Յեսուն եւ Իսրայէլի բոլոր ամբողջ
ժողովուրդը Լաքիսէն անցան Եգղոն, եւ
Եգղոնի դէմ բանակեցան, եւ պատերազմեցան
անոր դէմ։
35 Եւ զայն առին այն օրը, եւ զայն սուրի
բերանով զարկին, եւ անոր մէջ եղած ամէն
հոգի՝ այն օրը նզովեց զանոնք, Լաքիսի ընելուն
պէս։
36 Եւ Յեսուն եւ Իսրայէլի բոլոր ամբողջ
ժողովուրդը Եգղոնէն ելան Եբրոն, եւ անոր դէմ
պատերազմեցան։
37 Եւ զայն առին, եւ զայն սուրի բերանով
զարկին, եւ անոր թագաւորը, եւ անոր
քաղաքներուն բոլոր գիւղերը, եւ անոր մէջ եղած
ամէն հոգի, ոչ ոքի ձգեց մնացորդ։ Ինչպէս որ
Եգղոնին ըրաւ, այնպէս ըրաւ զայն եւ անոր մէջ
եղած ամէն հոգի, ոչ ոքի ձգեց մնացորդ։
38 Եւ Յեսուն եւ Իսրայէլի բոլոր ամբողջ
ժողովուրդը Եբրոնէն դարձան Դեբիր, եւ անոր
դէմ պատերազմեցան։
39 Եւ զայն առին, եւ անոր թագաւորը, եւ անոր
բոլոր գիւղերը, եւ զանոնք սուրի բերանով
զարկին, եւ անոր մէջ եղած ամէն հոգի, ոչ ոքի
ձգեց մնացորդ։ Ինչպէս որ Եբրոնին ըրաւ,
ինչպէս որ Դեբիրին ըրաւ, եւ ինչպէս որ անոր
թագաւորին ըրաւ, այնպէս ըրաւ Դեբիրին եւ
անոր թագաւորին։ Ինչպէս որ Լիբնային եւ
անոր թագաւորին ըրաւ։
40 Այսպէս Յեսուն զարկաւ երկրին ամբողջ
լերկրին, եւ հարաւային կողմին, եւ
Շեփելայի, եւ լանջերուն, եւ անոնց բոլոր
թագաւորները, ոչ ոքի ձգեց մնացորդ, այլ
ամէն շունչ ունեցողը նզովեց, ինչպէս Տէր
Աստուած Իսրայէլի հրամայեց։
41 Եւ Յեսուն զարկաւ զանոնք Կադէս-Բառնէայէն
մինչեւ Գազա, եւ Գեսեմի ամբողջ երկրին,
մինչեւ Գաբաւոն։
42 Եւ այս բոլոր թագաւորները եւ անոնց երկիրը
Յեսուն մէկ անգամէն առաւ, վասն զի Տէր
Աստուած Իսրայէլի կռուեցաւ։
43 Եւ Յեսուն եւ Իսրայէլի բոլոր ամբողջ
ժողովուրդը Գաղգաղ դարձան, եւ բանակը
Գաղգաղի մէջ էր։

11 Երբոր Յաբին թագաւոր Ասորի լսեց
այս բաները, Մադոնի թագաւոր Յովբաբին,
եւ Շիմրոնի թագաւորին, եւ Աքսափի
թագաւորին,
2 եւ հիւսիսի կողմերը լերան մէջ եղող
թագաւորներուն, եւ Քինէրովթի հարաւային
կողմը դաշտին, եւ Դոր լեռնաշղթային
3 արեւմտեան կողմերը, եւ Քանանացիներուն՝
արեւելեան եւ արեւմտեան կողմերը, եւ
Ամովրացիներուն, եւ Քետացիներուն, եւ
Փերեզացիներուն, եւ Յեբուսացիներուն՝ լերան
մէջ, եւ Մասփայի երկրին տակ եղող Եբրովնացի
Քամովրացիներուն,
4 անոնք ալ ելան, իրենց բոլոր զօրքերը հետերնին,
ամբոխ մը՝ որ ծովեզերքի աւազին պէս շատ էր,
ձիերով եւ կառքերով շատ մեծ զօրք մը։
5 Եւ այս բոլոր թագաւորները ժողովեցան,
եկան եւ միասին Մերովմ ջուրերուն մօտ
բանակեցան՝ Իսրայէլի դէմ պատերազմելու
համար։
6 Եւ Տէրը ըսաւ Յեսուի, «Մի վախնար անոնցմէ,
որովհետեւ վաղը այս ժամուս կը մատնեմ
զանոնք բոլորն ալ Իսրայէլի առջեւ սպաննուած։
Անոնց ձիերուն ջղերը պիտի կտրես, եւ կառքերը
կրակով պիտի այրես։»
7 Ուստի Յեսուն եւ պատերազմական բոլոր զօրքը
հետը եկան անոնց դէմ՝ Մերովմ ջուրերուն
մօտ յանկարծ, եւ անոնց վրայ ինկան։
8 Եւ Տէրը զանոնք մատնեց Իսրայէլի ձեռքը,
եւ զարկին զանոնք, եւ հալածեցին զանոնք
մինչեւ Մեծ Սիդովն եւ Մեսրեփովթ-Մայիմ,
եւ մինչեւ Մասփեի արեւելեան կողմի ձորը,
եւ զարկին զանոնք մինչեւ որ ոչ ոքի ձգեցին
մնացորդ։
9 Եւ Յեսուն զանոնք ըրաւ ինչպէս Տէրը
հրամայեց անոր։ Անոնց ձիերուն ջղերը կտրեց,
եւ կառքերը կրակով այրեց։
10 Եւ այն ատեն Յեսուն դարձաւ, եւ Հայը առաւ,
եւ անոր թագաւորը սրով զարկաւ, վասն զի
Հայ առաջ այս բոլոր թագաւորութիւններուն
գլուխն էր։
11 Եւ զանոր եւ անոր մէջ եղած ամէն հոգի սրով
զարկին, եւ նզովեցին զանոնք, ոչ ոքի ձգեցին
մնացորդ։ Եւ Հայը կրակով այրեց։
12 Եւ Յեսուն այդ բոլոր թագաւորներուն
քաղաքները առաւ, եւ անոնց թագաւորները
առաւ, եւ զանոնք սրով զարկաւ, եւ նզովեց
զանոնք, Տէր Աստուածին ծառան Մովսէսի
հրամայածին պէս։
13 Բայց հեւրայ Իսրայէլ չայրեց իրենց
բլուրներուն վրայ շինուած քաղաքները, բացի
միայն Հայէն՝ զոր Յեսուն այրեց։
14 Եւ Իսրայէլի որդիները այդ քաղաքներուն
բոլոր ստացուածները եւ անասունները իրենց
համար առին, բայց մարդիկը սրով զարկին,
մինչեւ որ զանոնք ոչնչացուցին, ոչ ոքի ձգեցին
մնացորդ։
15 Ինչպէս Տէրը հրամայեց իր ծառայ Մովսէսի՝
այնպէս Մովսէս հրամայեց Յեսուի, եւ Յեսուն
այնպէս ըրաւ։ Ոչ մէկ բան ձգեց անկատար
Տէրը Մովսէսի հրամայած ամէն բանէն։
16 Այսպէս Յեսուն առաւ այդ բոլոր երկիրը՝
լերկրին, եւ հարաւային կողմին, եւ Գեսեմի
ամբողջ երկրին, եւ Շեփելայի, եւ Արաբայի,
եւ Իսրայէլի լերկրին, եւ անոր ստորոտներուն,
17 Սէիրէն սկսեալ մինչեւ Բաղգադ՝ որ Լիբանանի
հովտին մէջ է, Հերմոնի լերան տակ, եւ անոնց
բոլոր թագաւորները առաւ, եւ զարկաւ զանոնք,
եւ սպաննեց զանոնք։
18 Յեսուն շատ օրեր պատերազմեցաւ այդ բոլոր
թագաւորներուն դէմ։
19 Չկար քաղաք մը որ հաշտութիւն ընէր
Իսրայէլի որդիներուն հետ, բացի Եւեսեոսէն՝
որ Գաբաւոնի բնակիչները առին բոլորն ալ
պատերազմով։
20 Վասն զի Տէրոջմէն էր որ անոնց սիրտերը
կարծրացուց, որ Իսրայէլի դէմ պատերազմ
ելլեն, որպէսզի զանոնք նզովեն, եւ ողորմութիւն
չունենան անոնց վրայ, հապա զանոնք
ոչնչացնէ, Տէրը Մովսէսի հրամայածին պէս։
21 Եւ այն ատեն Յեսուն եկաւ, եւ Ենակայ
երկրէն զանազան տեղեր կտրեց՝ լերան մէջ,
Քեբրոնէն, Դեբիրէն, Անաբէն, Յուդայի բոլոր
լերկրէն, եւ Իսրայէլի բոլոր լերկրէն։ Անոնց
քաղաքներով նզովեց զանոնք։
22 Ենակայ ազգէն ոչ ոքի ձգեցին մնացորդ
Իսրայէլի որդիներուն երկրին մէջ, բացի միայն
Գազայի, Գեթի եւ Ազովտոսի մէջ մնացին։
23 Ուստի Յեսուն առաւ այդ բոլոր երկիրը,
ամէն բան՝ որ Տէրը Մովսէսի խոստացած էր,
եւ Յեսուն զայն տուաւ Իսրայէլի՝ իրենց
բաժանումներուն համեմատ, իրենց ցեղերուն
համեմատ։ Եւ երկիրը դադրեցաւ պատերազմէ։

12 Եւ Իսրայէլի որդիները զարկին այդ
երկրի թագաւորները, եւ անոնց
երկիրները Յորդանանի արեւելեան կողմը
առին՝ Արնոն գետէն մինչեւ Հերմոն լեռը, եւ
արեւելեան կողմի բոլոր Արաբան։
2 Ամովրացիներուն թագաւոր Սիհոնը, որ
Եսեբոնի մէջ կը բնակէր, եւ որ Արոերէն՝ որ
Արնոն գետին եզերքին վրայ է, եւ գետին
միջինէն, եւ կէս Գաղաադէն մինչեւ Յաբոկ
գետը՝ որ Ամովրացիներուն սահմանն է,
3 եւ արեւելեան կողմի Արաբան մինչեւ Քինէրովթի
ծովը, եւ արեւելեան կողմի Բեթ-Եսիմովթի
ճամբան, եւ հարաւային կողմը մինչեւ Ասդովթ-
Փասգայի տակ եղող Ասեդովթի ծովը։
4 Եւ Բասանի թագաւոր Օգը՝ որ Ռափայիմներէն
մնացած էր, որ Աստարովթի մէջ եւ Եդրեի մէջ
կը բնակէր,
5 եւ Երմոն լերան վրայ, եւ Սաղքայի վրայ, եւ
Բասանի բոլոր երկրին վրայ, մինչեւ Գեսուրացի
եւ Մաքաթացի սահմանները, եւ կէս Գաղաադին
վրայ՝ Եսեբոնի Սիհոն թագաւորին սահմանները։
6 Մովսէս Տէրոջ ծառան եւ Իսրայէլի որդիները
զարկին զանոնք։ Եւ Մովսէս Տէրոջ ծառան
զանոնք տուաւ Հեւրայեցի, Հեսեբոնացի,
Մանասէի կիսոյ ցեղին։
7 Եւ Յորդանանի այս կողմը, արեւմտեան կողմը,
Յեսուն եւ Իսրայէլի որդիները զարկին այդ
երկրի թագաւորները՝ Լիբանանի հովտին մէջ
եղող Բաղգադէն մինչեւ Սէիր վերի եղող
Հալաղ լեռը։ Եւ Յեսուն զանոնք տուաւ
Իսրայէլի ցեղերուն՝ իրենց բաժանումներուն
համեմատ,
8 լերան մէջ, եւ հովտին մէջ, եւ Արաբային մէջ,
եւ լանջերուն մէջ, եւ անապատին մէջ, եւ
հարաւային կողմին մէջ։ Հեթացի, Ամովրացի,
Քանանացի, Փերեզացի, Եւեսեոսացի եւ
Յեբուսացիներուն։
9 Երիքովի թագաւորը՝ մէկ։ Հայի՝ որ Բեթէլի
կողքին է, թագաւորը՝ մէկ։
10 Երուսաղէմի թագաւորը՝ մէկ։ Հեբրոնի
թագաւորը՝ մէկ։
11 Յարմութի թագաւորը՝ մէկ։ Լաքիսի
թագաւորը՝ մէկ։
12 Եգղոնի թագաւորը՝ մէկ։ Գեզերի
թագաւորը՝ մէկ։
13 Դեբիրի թագաւորը՝ մէկ։ Գեդերի
թագաւորը՝ մէկ։
14 Քորմայի թագաւորը՝ մէկ։ Արադի
թագաւորը՝ մէկ։
15 Լիբնայի թագաւորը՝ մէկ։ Ադոլլամի
թագաւորը՝ մէկ։
16 Մակեդայի թագաւորը՝ մէկ։ Բեթէլի
թագաւորը՝ մէկ։
17 Թափուայի թագաւորը՝ մէկ։ Եփերի
թագաւորը՝ մէկ։
18 Ափեկի թագաւորը՝ մէկ։ Լասարոնի
թագաւորը՝ մէկ։
19 Մադոնի թագաւորը՝ մէկ։ Յազորի
թագաւորը՝ մէկ։
20 Շիմրոն-Մերովնի թագաւորը՝ մէկ։ Աքսափի
թագաւորը՝ մէկ։
21 Թանաքայի թագաւորը՝ մէկ։ Մեգեդդոյի
թագաւորը՝ մէկ։
22 Կադէսի թագաւորը՝ մէկ։ Կարմելի Յոկնամի
թագաւորը՝ մէկ։
23 Դորի լերան վրայ եղող Նափեթ-Դորի
թագաւորը՝ մէկ։ Գղգղայի Հագոյիմի
թագաւորը՝ մէկ։
24 Թիրսայի թագաւորը՝ մէկ։ Բոլոր
թագաւորները՝ երեսուն եւ մէկ։

13 Եւ Յեսուն ծերացաւ, եւ յառաջացած
տարիքով մարդ էր։ Եւ Տէրը անոր
ըսաւ, «Դուն ծերացած ես, յառաջացած
տարիքով մարդ ես, եւ շատ մեծ երկիր մը կայ
2 տակաւին որ պիտի տիրանաս։ Այս է երկիրը
որ կը մնայ՝ Փղշտացիներուն բոլոր
շրջանները, եւ Գեսուրացիներուն բոլոր
երկիրը,
3 Եգիպտոսի առուէն՝ որ Սիհորի առջեւ է,
մինչեւ Եկրոնի հիւսիսային կողմը, որ
Քանանացիներուն կը համարուի։ Հինգ
Փղշտացիներուն թագաւորները՝ Ազովտացի,
Գազացի, Եդդովնացի, Գեթացի, Եկրոնացի,
եւ Ասուացիները,
4 հարաւային կողմը։ Քանանացիներուն բոլոր
երկիրը, եւ Մարայի՝ որ Սիդովնացիներուն
կը պատկանի, մինչեւ Ափեկ, մինչեւ
Ամովրացիներուն սահմանը,
5 եւ Գեբալացիներուն երկիրը, եւ Լիբանանի
բոլոր արեւելեան կողմը՝ Բաղգադէն սկսեալ
մինչեւ Եմաթ մտնելու տեղը։
6 Լերան մէջ եղող բոլոր բնակիչները՝ Լիբանանէն
մինչեւ Մեսրեփովթ-Մայիմ, բոլոր Սիդովնացիները,
ես անոնք պիտի վռնտեմ Իսրայէլի որդիներուն
առջեւէն։ Միայն դուն Իսրայէլի որդիներուն
բաժին ձգէ զայն, ինչպէս որ հրամայեցի քեզի։
7 Ուրեմն հիմա այս երկիրը բաժնէ իբրեւ
ժառանգութիւն Իսրայէլի ինն ցեղերուն եւ
Մանասէի կիսոյ ցեղին։»
8 Մանասէի հետ՝ Հեւրայեցիները եւ Գադի
ցեղը առին իրենց ժառանգութիւնը, զոր
Մովսէս տուաւ անոնց Յորդանանի այս կողմը՝
արեւելեան կողմը, ինչպէս որ Մովսէս Տէրոջ
ծառան տուաւ անոնց,
9 Արոերէն՝ որ Արնոն գետին եզերքին վրայ է,
եւ գետին միջինէն քաղաքէն, եւ Դիբովնի
բոլոր Մեդեբան մինչեւ Դիբոն,
10 եւ Եսեբոնի Սիհոնին բոլոր քաղաքները՝ որ
Ամովրացիներուն թագաւորն էր, որ Եսեբոնի
մէջ կը բնակէր, մինչեւ Ամովրացիներուն
սահմանը,
11 եւ Գաղաադը, եւ Գեսուրացիներուն եւ
Մաքաթացիներուն սահմանները, եւ Երմոն
լերան բոլոր Բասանը, մինչեւ Սաղքա,
12 Բասանի բոլոր թագաւորութիւնը՝ Աստարովթի
մէջ եւ Եդրեի մէջ կը բնակէր՝ որ Ռափայիմներէն
մնացած էր։ Որովհետեւ Մովսէս զանոնք
զարկաւ, եւ զանոնք վռնտեց։
13 Բայց Իսրայէլի որդիները չվռնտեցին
Գեսուրացիները եւ Մաքաթացիները, հապա
Գեսուրը եւ Մաքաթը կը բնակին Իսրայէլի մէջ
մինչեւ այսօր։
14 Միայն Ղեւիի ցեղին ժառանգութիւն չտուաւ։
Տէր Աստուած Իսրայէլի անոր խոստացած էր
ինչպէս որ իրեն ըսած էր։
15 Եւ Մովսէս տուաւ Ռուբինի որդիներուն
ցեղին՝ իրենց ընտանիքներուն համեմատ։
16 Եւ անոնց սահմանը եղաւ Արոերէն՝ որ
Արնոն գետին եզերքին վրայ է, եւ գետին
միջինէն քաղաքէն, եւ Մեդեբայի բոլոր
դաշտը,
17 Եսեբոն, եւ ան

32 Եւ Մովսէս բաւ, Տէրոջը հրամայած բա-
նը աս է. Ահաւասիկ օձիր մը լեցուցէք՝ որ ձեր
ազգերուն մէջ պահուի. որ անոնք տեսնեն
ան հացը՝ որն որ ձեզի կերցուցի անապատին
մէջ երբոր ձեզ եգիպտոսի երկրէն հանեցի։
33 Եւ Մովսէս բաւ Ասարոնին, Սափոր մը առ,
ու անոր մէջը օձիր մը լեցուն մանանայ դիր.
և անիկա ձեր ազգերուն մէջ պահուելու հա-
34 մար Տէրոջը առջևը դիր։ Ինչպէս որ Տէրը
Մովսէսին պատուիրեց, անանկ ալ Ասարոն
վկայութեան առջևը դրաւ զանիկա՝ որ պա-
35 հուի։ Եւ իսրայէլի որդիքը քառասուն տարի
կերան մանանան, մինչև որ չէն երկիր եկան.
մանանան կերան՝ մինչև որ Քանանու երկրին
36 սահմանը եկան։ Եւ օձիրը տասներորդ մասն
էր։

ԳԼ· ԺԷ

1 ժողովուրդը ջուրի համար տրտունջ կ'ընէ Ռափիդիմի մէջ։
5 Առաջաց Քորէբի մէջ ժայռէ մը ջուր հանել կու տայ։
8 Մովսէս իր ձեռքը վեր բռնելով՝ Ամաղեկը կը յաղթուի։
13 Մովսէս տեղէն մը կը չինէ ու զանիկա կ'անուանէ Եհովա-
նիսի։

1 Եւ ըսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովը Տէ-
րոջը խօսքին պէս իրենց դնացքին համեմատ
Սին անապատէն չուեցին, և Ռափիդիմի մէջ
բանակ դրին. ու ժողովուրդին համար խմե-
2 լու ջուր չկար։ Եւ ժողովուրդը Մովսէսին
հետ վիճեցաւ ու բաւ, Մեզի ջուր տուր,
որ խմենք. և Մովսէս բաւ անոնց, Ինչո՞ւ
ինծի հետ կը վիճիք. ինչո՞ւ Տէրը կը փորձէք։
3 Եւ ժողովուրդը հոն ջուրի համար ծարաւե-
ցաւ. ու ժողովուրդը Մովսէսին դէմ տրտունջ
ըրաւ ու բաւ, Ինչո՞ւ համար մեզ եգիպտա-
ստէն հանեցիր, որ մեզ ու մեր որդիները և
մեր հօտերը ծարաւութենէն մեռցընես։
4 Եւ Մովսէս Տէրոջը աղաղակեց՝ բսելով,
Ի՞նչ ընեմ սա ժողովուրդին. դրեթէ պատ-
5 րաստ են իս քարկոծելու։ Եւ Տէրը բաւ
Մովսէսին, Ժողովուրդին առջևը անցիր, ու
Իսրայէլի ծերերէն քու հետդ առ, և քու
գաւազանդ՝ որով գետը զարկիր, ձեռքդ
6 առ ու դնա։ Ահա Քորէբի մէջ ժայռին վրայ՝
հոն քու առջևդ կը կայնիմ, և ժայռին զարկ,
ու անկէ ջուր պիտի ելլէ, և ժողովուրդը
պիտի խմէ։ Եւ Մովսէս անանկ ըրաւ Իսրա-
7 յէլի ծերերուն առջևը։ Եւ ան տեղին անունը

Մասսա ու Մերիբա՝ դրաւ, հետևու որ Իսրա-
յէլի որդիքը հոն վիճեցան, և Տէրը փորձեցին
բսելով, Արդեօք Տէրը մեր մէջն է թէ չէ։
8 Ամաղեկը Ռափիդիմ եկաւ, ու Իսրայէլի դէմ
9 մէջ իսրայէլին հետ պատերազմեցաւ։ Եւ
Մովսէս բաւ Յեսուին, Մեզի մարդիկ ընտ-
րէ, ու Ամաղեկին հետ պատերազմելու ելլէ.
վաղը ես բլուրին գլուխը պիտի կայնիմ Աս-
10 տուծոյ գաւազանը ձեռքս առած։ Եւ Յե-
սու Մովսէսին բսածին պէս ըրաւ, ու Ամա-
ղեկին հետ պատերազմեցաւ. և Մովսէս
11 Ասարոն ու Ովր բլուրին գլուխը ելան։ Եւ
կ'ըլլար որ երբոր Մովսէս իր ձեռքերը վեր
կը վերցընէր, Իսրայէլ կը յաղթէր, ու երբոր
իր ձեռքերը վար կ'իջեցընէր, Ամաղեկ կը
12 յաղթէր։ Եւ Մովսէսին ձեռքերը ծանրացա-
ւան՝ քար մը առին ու անոր տակը դրին, և
ինքը անոր վրան նստաւ. ու Ասարոն և
Ովր՝ մէկը մէկ կողմէն ու մէկալը միւս կող-
մէն՝ անոր ձեռքերը վեր բռնեցին, ու մին-
չև արեգակին մարը մնացը անոր ձեռքերը
13 հաստատուն մնացին։ Եւ Յեսու սուրի բեր-
նէ անցուց Ամաղեկը ու անոր ժողովուրդը
14 բերանէ։ Եւ Տէրը բաւ Մովսէսին, Ասիկա յիշատա-
կի համար գիրքի մէջ դրի, ու Յեսուին հասկ-
ցուր՝ որ Ամաղեկին յիշատակը երկինքի տակ
15 կէն բոլորովին պիտի չնջեմ։ Եւ Մովսէս ան-
զան մը չինեց, ու անոր անունը Եհովանիսի
16 սի դրաւ, Ու բաւ, Քանզի Տէրը երդում
բրաւ. Տէրը պատերազմ պիտի ունենայ Ամա-
ղեկին դէմ։

ԳԼ· ԺԸ

1 Յոթոր Մովսէսին կը բերէ անոր կնիկը ու տղաքը։ 7 Մով-
սէս զանիկա կը միջտարէ։ 13 ու անոր խրատները կը բանէ։
27 Յոթոր կը մեկնի։

1 Եւ Մովսէսին աները՝ Մադիամու քուրմ
Յոթոր լսեց Աստուծմէ որ Մովսէսին ու իր
2 ժողովուրդին, Եր Իսրայէլ Տէրը եգիպտոսէն հանեց։ Եւ Մով-
սէսին աները Յոթոր առաւ Մովսէսին կնիկը
3 Սեպփորան, անոր երկու տղաքը. Եւ
անոր երկու որդիքը՝ որոնց մէկուն անունը
Գերսամ էր. Քանզի որ ինքը ըսաւ էր, Օտար
4 երկրի մէջ պանդուխտ եմ. Եւ մէկալին անու-
նը Եղիազար էր, Քանզի որ Աստուած իմ հօ-
րս Աստուածը իմ օգնականս էր, ու ինծի փա-

Ա Ելք· ի· 4։
Բ Գնդ· իե· 16· 21։ Ես· 27։
Թուա· ժե· 10։ բ Օր·
ժ· 5։ գ Թագ· ը·
9։
Գ Տես Թուա· լգ· 38։
բ Օր· ը· 2· 3։ Ղեւեմ·
ի· 29· 21։ Յոշ·
գ· 31· 49։
Դ Յեհ· ե· 12։ Ղեւեմ·
ի· 13։
—
ա Գե· ժգ· 1։ Թուա·
լգ· 12· 14։
բ Թուա· ի· 3· 4։
գ բ Օր· գ· 16։ Սապ·
Նկ· 18· 41։ Էսթ· ե·
12։ Մատ· գ· 7։
առած· ժ· 9։
դ Գե· ժգ· 2։
ե Գե· ժգ· 15։
զ ա Թագ· է· 6։ Յոհ·
բ· 59։ ժ· 31։
է Տես Եզեկ· բ· 6։
ը Գե· կ· 20։ Թուա·
ի· 8։
թ Թուա· ի· 10· 11։
Սապ· Նբ· 15· 20։
Նէ· 41։ Ջեր· 8։
ա Կոր· ժ· 4։
ժ Թուա· ի· 13։ Սապ·
ձա· 7։ գէ· 8։
Եբր· գ· 8։
ի՛ փարձութենէն ու
վիճաբանութենէն։
ժ Ջեր· կգ· 12։ Թուա·
իգ· 20։ բ Օր· իե·
17։ ա Թագ· ժե·
2։
ժա Գոր· կ· 45։ Եբր·
գ· 8։
ժբ Գե· գ· 20։
ժգ Յակ· կ· 16։
ժդ Գե· ιζ· 27։
ժե Եբր· ակադեմական
մէջը գիր՝
Թուա· իգ· 20։ բ Օր·
իե· 19։ ա Թագ· ժե·
3· 7։ ը· 1· 17։
բ Թագ· բ· 12։ Եզը·
ի· 14։
ժզ Տես Գատ· գ· 24։
ի՛ Տէրը իմ գրօ-
ղակս է։
ժէ Եբր· Քանզի Տէրը
էր ամէնուն վրայ
ձեռք Ամաղեկաց
Աստուած Տէրոջը ա-
Թուին գէմ.
—
ա Գե· բ· 16։ ի՛
1։
բ Սապ· իգ· 1։ Նկ·
14· 15։ Նբ· 4։ Ձե·
5· 43։ Ջգ· 2· 5։
գ Գոր· կ· 29։
դ Գե· բ· 22։
ե՛ իմ Աստուածը
օգնական։

5 բաւոնին սուրէն ազատեց։ Եւ Մովսէսին անե-
ը Յոթոր անոր որդիներովը ու անոր կնի-
կովը եկաւ Մովսէսին դէպ՚ի անապատը՝
ուր որ անիկա բանակ դրեր էր ՚Աստուծոյ
6 լեռանը քովը։ Եւ ըսացուց Մովսէսին ը՚ըսէ,
Ես քու աներդ Յոթոր քեզի կու գամ, նաև
քու կնիկդ իր երկու որդիքը իր հետը ու-
7 ներնալով։ Եւ Մովսէս իր աները ՚դիմաւորե-
լու ելաւ, և ան՚ը համբուրեց զանիկա. և իրարու ՚ողջուիւնը
8 հարցուցին ու վրանը մտան։ Եւ Մովսէս իր
աներոջը պատմեց ան ամէնը՝ որ Տէրը ըրաւ
փարաւոնին ու Եգիպտացիներուն՝ Իսրայէլին
համար, և ճամբուն մէջ բոլոր ՚իրենց քա-
չած աչխատութիւնը, ու Տէրոջը ՚զանոնք
9 ազատելը։ Եւ Յոթոր ուրախացաւ բոլոր բա-
րութիւններուն համար՝ որ Տէրը ըրաւ Իս-
րայէլին, փրկելով զանոնք Եգիպտացւոց ձեռ-
10 քէն։ Եւ Յոթոր ըսաւ, ՚Օրհնեալ ըլլայ Տէ-
րը՝ որ ազատեց ձեզ Եգիպտացւոց ձեռքէն
ու փարաւոնին ձեռքէն. ինչու որ ազատեց
ժողովուրդը Եգիպտացւոց ձեռքին տակէն։
11 Հիմա գիտեմ որ ԵՀովան ՚բոլոր աստուած-
ներէն մեծ է. ՚քանդի ինչ բանի մէջ որ ՚կը
12 հպարտանային, անոնցմէ վեր էր՚։ Եւ Մով-
սէսին աները Յոթոր ողջակէզ ու զոհեր բե-
րաւ Աստուծոյ. և Ահարոն ու Իսրայէլի բո-
լոր ծերերը Մովսէսին աներոջը հետ ՚Աստու-
ծոյ առջևը հաց ուտելու եկան։
13 Եւ եղաւ որ հետևեալ օրը Մովսէս ժողո-
վուրդը դատելու նստաւ, ու ժողովուրդը ա-
ռաւօտէն մինչև իրիկուն Մովսէսին քովը կայ-
14 նեցաւ։ Եւ Մովսէսին աները երբոր տեսաւ
ինչ որ կ՚ընէր Մովսէս ժողովուրդին, ըսաւ,
Ի՞նչ է աս բանը՝ որ դուն կ՚ընես ժողովուր-
դին. ինչո՞ւ դուն միայնակ կը նստիս, ու բոլոր
ժողովուրդը առաւօտէն մինչև իրիկուն քու
15 քովդ կը կայնի։ Եւ Մովսէս ըսաւ իր աներո-
ջը, Քանզի ՚ժողովուրդը կու գայ ինծի՝ Աս-
16 տուծմէ ՚պատասխան հարցընելու։ Երբոր անոնք
՚բան մը ունենան՝ ինծի կու գան, և ես *անոնց
մէջ եանեզը դատաստան կ՚ընեմ, ու ՚Աստուծոյ
կանոնները և օրէնքները անոնց կը գիտցընեմ։
17 Եւ Մովսէսին աները ըսաւ անոր, Քու ըրածդ
18 ազէկ բան չէ։ Իրաւցընէ դուն պիտի մնաչիս,
դուն ալ ու քու հետդ եղած աս ժողովուրդն
ալ. ինչու որ աս բանը քեզի չատ ծանր է.
19 ՚դուն միայնակ չես կրնար ընել աս։ Հիմա մտիկ
ըրէ իմ խօսքս. ես քեզի խրատ տամ, ու
՚Աստուած քեզի հետ պիտի ըլլայ։ ՚Ժողո-
վուրդին համար Աստուծոյ առջևը դուն դնա,
որ ՚դատերը դուն ներկայացընես Աստուծոյ.
20 Եւ ՚անոնց սորվեցուր կանոնները ու օրէնք-
ները, և դիտցուր անոնց ՚իրենց քալելու ճամ-
21 բան ու ՚իրենց ընելու գործը։ Աւսի դուն
բոլոր ժողովուրդէն ՚կարող մարդիկ՝ ՚Աստուծ-
մէ վախցող, ՚ճշմարտասէր ու ՚ագահութիւնը
ատող մարդիկ ընտրէ, ու ան՚ը հազարապետ-
ներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ ու տաս-
22 նապետներ դիր անոնց վրայ. Ու համէն ատեն
թող անոնք դատեն ժողովուրդը. և ամէն
՚մեծ բանը քեզի ներկայացընեն, ու ամէն
պզտիկ բանը անոնք դատեն. այսպէս քեզի
†օգնելով՝ ՚քու վրայէդ բեռը կը թեթևցընեն։
23 Թէ որ աս բանը ընես, ու Աստուած ալ քեզի
ան՚ը պատուիրէ, անատենը ՚կարող կ՚ըլլաս
դիմանալու, և բոլոր աս ժողովուրդն ալ
խաղաղութեամբ ՚իրենց տեղը կ՚երթան։
24 Եւ Մովսէս իր աներոջը խօսքը մտիկ
25 ըրաւ, ու անոր ամէն ըսածը ըրաւ։ Եւ
‡Մովսէս բոլոր Իսրայէլէն կարող մարդիկ ընտ-
րեց, ու զանոնք ժողովուրդին վրայ գլուխ-
նեը՝ այսինքն հազարապետներ, հարիւրապետ-
ներ, յիսնապետներ ու տասնապետներ կար-
26 գեց։ Եւ ՚ամէն ատեն անոնք կը դատէին
ժողովուրդը. ՚դժուարին բանը Մովսէսին
կը ներկայացընէին, ու ամէն պզտիկ բանը
27 իրենք կը դատէին։ Եւ Մովսէս իր աները
ճամբայ հանեց, ու անիկա ‡իր երկիրը գնաց։

ԳԼ. ԺԹ

1 ժողովուրդը Սինայի անապատը կու գայ։ 3 Աստուծոյ պատ-
գամը Մովսէսին ձեռքով լեռնէն ժողովուրդին կը խրկուի։
8 Մովսէս ժողովուրդին պատասխանը Աստուծոյ կը տանի։
10 ժողովուրդը երրորդ օրուան համար կը պատրաստուի։
12 Լեռան մօտենալը կ՚արգիլուի։ 16 Աստուծոյ ահագին
երեւոյթը լեռանը վրայ։

1 Երրորդ ամսուն մէջ՝ Իսրայէլի որդւոցը ե-
գիպտոսի երկրէն ելլելէն ետքը, նոյն օրը
2 Սինայի անապատը եկան։ Քանզի ՚Ռափի-
դիմէն չուեցին, ու Սինայի անապատը եկան,
ու անապատին մէջ բանակ դրին. և Իսրա-
3 յէլ հոն ՚լեռանը դիմացը բանակ դրաւ։ Եւ

ե ԳԼ · գ · 1 · 12։
զ Ծն · ժգ · 17 · Ել · 2։ ԺԹ · 1։ գ Թագ · բ · 19։
է Ծն · իթ · 13։ ԼՂ · 4։
ը Ծն · իգ · 27։ բ Թագ · ժա · 7։
թ Թուա · ի · 14։
ժ Սաղ · հր · 42։ Ձա · 7։ Ձգ · 10։ Ձէ · 2։
ի Ծն · ժգ · 20։ բ Թագ · Ժը · 28։ Ղուկ · ա · 68։
լ բ Մն · բ · 5։ Սաղ · ղէ · 3։ ղէ · 9։ Ձէ · 5։
խ ԳԼ · ա · 10 · 16 · 22։ է · 2 · 7։ ժգ · 8 · 18։
ծ ամ՚ագ · բ · 3։ Նէհ՚մ · իթ · 10 · 16 · 29։ Յոբ · ի · 11 · 12։ Սաղ · լա · 25։ ՁԺիթ · 21։ Ղուկ · ա · 51։
կ Բ Օր · Ժը · 7։ ա Մն · իթ · 22։ ակտ · ժ · 18 · 21 · 31։
հ Ղև · իգ · 12։ Թուա · Ժէ · 34։
ձ ԳԼ · իգ · 7։ իգ · 14։ բ Օր · Ժէ · 8։ բ Թագ · Ժէ · 3։ Յոբ · լա · 13։ Գօր · Ժը · 15։ ա Կար · գ · 1։
ղ ԵՀՀ · մարդուն ու իր ընկերին
ճ Ղև · իգ · 15։ Թուա · Ժէ · 35։ իէ · 6։ Եա · ԼՂ · 6 · 7 · 8 · 9։
մ Թուա · ժա · 14 · 17։ բ Օր · ա · 9 · 12։
յ ԳԼ · գ · 12։
ն ԳԼ · գ · 16։ ի · 19։ բ Օր · է · 5։
շ Թուա · իէ · 5։
ո բ Օր · գ · 1 · 5։ է · 1 · գ · 1 · 2։ է · 11։
չ Սաղ · ձհգ · 8։
պ բ Օր · ա · 18։
ջ Ելմ · 25։ բ Օր · ա · 15 · 16։ Ժգ · 18։ բ Մն · Ժթ · 5—10։ Գօր · գ · 3։
ռ Ծն · իգ · 18։ բ Թագ · իգ · 3։ իգ · 5։ բ Մն · Ժթ · 9։
ս Եզկ · Ժը · 8։
վ բ Օր · ժ · 19։
տ Ելմ · 26։
ր Ելմ · 26։ Ղև · իգ · 11։ Թուա · Ժէ · 33։ իէ · 2։ ԼՂ · 1։ բ Օր · ա · 17։ Ժէ · 8։
ց ԵՀՀ · հետ ատենը
ւ Թուա · Ժա · 17։
փ Ելմ · 18։
ք Ծն · Ժը · 33։ Լ · 25։ Գը Ժգ · 29։ բ Թագ · Ժթ · 39։
և բ Օր · ա · 15։ Գօր · գ · 5։
օ Ելմ · 22։
ֆ Յոբ · իթ · 16։
Թուա · Ժ · 29 · 30։
—
ա Թուա · Լգ · 15։
բ ԳԼ · Ժէ · 1 · 8։
գ ԳԼ · գ · 1 · 12։

[a]Մովսէս Աստուծոյ եկաւ. ու Տէրը [b]լեռնէն
կանչեց զանիկա՝ ըսելով, Յակոբին տանը ասանկ
4 ըսես, և Իսրայէլի որդւոցը խնացընես. [c]Դուք
տեսաք ինչ որ ըրի եգիպտացւոց, և ինչպէս [d]ձեզ
արծիւի թևերուն վրայ վերցուցի ու քովս
5 բերի։ Եւ հիմա [e]եթէ որ լսելով լսէք իմ ձայնիս
հնազանդիք ու իմ ուխտս պահէք, [f]դուք
ինծի սեպհական [g]ժողովուրդ պիտի ըլլաք ամէն
6 ազգերէն. [h]ինչու որ [i]բոլոր երկիրը իմս է։ Եւ
դուք ինծի [j]քահանաներու թագաւորութիւն
ու [k]սուրբ ազգ մը պիտի ըլլաք. Իսրայէլի
որդւոցը դրուցելու խօսքերդ ասոնք են։
7 Եւ Մովսէս եկաւ ու ժողովուրդին ծերե-
րը կանչեց, և Տէրոջը երեն պատուիրած ա-
8 բոլոր խօսքերը անոնց առջևը դրաւ։ Եւ [l]բո-
լոր ժողովուրդը միաբերան պատասխանեցին
ու ըսին, Տէրոջը բոլոր բաներդը պիտի ընենք։
Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը
դարձուց։
9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ահա ես քեզի
կու գամ [m]թանձր ամպի մը մէջ, [n]որ ժողո-
վուրդը լսէ՝ երբոր ես քեզի հետ խօսիմ, ու
նաև [o]յաւիտեան քեզի հաւատայ։ Եւ Մով-
սէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը պատմեց։
10 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Գնա ժողովուրդին,
և [p]զանոնք սրբէ այսօր ու վաղը, և թող
11 [q]հրէնց լաթերը լուան, ու երրորդ օրուան
համար պատրաստ ըլլան. քանզի երրորդ օրը
Տէրը բոլոր ժողովուրդին աչքին առջևը Սի-
12 նայ լեռանը վրայ [r]պիտի իջնէ։ Եւ դուն ժո-
ղովուրդին բոլորտիքը սահման դնես՝ ըսելով,
Ինքզինքնիդ լեռը ելլելէն կամ անոր ծայրին
դպչելէն զգուշացուցէք. [s]ով որ լեռանը դիպ-
13 չի, անշուշտ պիտի մեռցուի։ Անոր ձեռք
չդպչի. քանզի [t]քարկոծուելու անպատճառ պիտի
քարկոծուի կամ նետով զարնուի. թէ անա-
սուն ըլլայ և թէ մարդ՝ պիտի չապրի. երբոր
[u]փողին ձայնը երկար հնչուի, անոնք լեռը
պիտի ելլեն։
14 Եւ Մովսէս լեռնէն դէպ ի ժողովուրդը
իջաւ, ու [v]սրբեց ժողովուրդը. և անոնք իրենց
15 լաթերը լուացին։ Եւ անոնց ըսաւ ժողովուր-
դին, [w]Երրորդ օրուան համար պատրաստ ե-
ղէք. [x]Ձէր կիներնիդուն մի մերձենաք։
16 Եւ եղաւ որ երրորդ օրը առտուանց [y]որո-
տումներ ու կայծակներ կ՚ելլային, և [z]թանձր
ամպ մը կար լեռանը վրայ, ու խիստ սաստիկ
[aa]փողի ձայն մը, և բանակին մէջ եղած բոլոր
17 ժողովուրդը [ab]զարհուրեցաւ։ Եւ [ac]Մովսէս բա-
նակէն Աստուծոյ առջևը հանեց ժողովուրդը,
18 ու անոնք լեռանը տակը կայնեցան։ Եւ Սինա
նայ լեռը բոլորովին կը մխար, [ad]ինչու որ Տէրը
անոր վրայ [ae]կրակով իջաւ, [af]ու անոր մուխը
հնոցի մուխի պէս կ՚ելլէր, և [ag]բոլոր լեռը սա-
19 [ah]ստիկ կը դողար։ Եւ [ai]քանի որ փողին ձայնը չաս-
կը սաստկանար, [aj]Մովսէս խօսեցաւ, ու [ak]Աս-
տուած ձայնով մը անոր պատասխան տուաւ։
20 Եւ Տէրը Սինայ լեռանը վրայ՝ լեռանը գլու-
խը իջաւ. ու Տէրը կանչեց Մովսէսը լեռանը
21 գլուխը, և Մովսէս ելաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մով-
սէսին, Իջիր՝ ժողովուրդին պատուիրէ, որ
չըլլայ թէ Տէրը [al]տեսնելու համար սահմանին
22 անցնին, ու անոնցմէ շատերը կորսուին։ Եւ
Տէրոջը մօտեցող [am]քահանաներն ալ [an]սրբուին,
23 որ չըլլայ թէ Տէրը [ao]անոնց վրայ յարձակի։ Եւ
Մովսէս ըսաւ Տէրոջը, Ժողովուրդը չկրնայ
ելլել Սինայ լեռը. [ap]ինչու որ դուն մեզի պա-
տուիրեցիր՝ ըսելով, [aq]Սահման դիր լեռանը
24 ու անիկա սրբէ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Գնա՝
վար իջիր, ու Ահարոնին հետ միասին ելլիր.
բայց քահանաները ու ժողովուրդը Տէրոջը
ելլելու համար սահմանին չանցնին, որ չըլլայ
25 թէ անոնց վրայ յարձակի։ Ու Մովսէս ժողո-
վուրդին իջաւ, և [ar]խօսեցաւ անոնց։

ԳԼ. Ի

1 Տասը պատուիրանքները։ 18 Ժողովուրդը կը վախնայ։ 20 ու Մովսէսն կը մխիթարէ։ 22 Կռապաշտութիւնը կ՚արգիլուի։ 24 Սեղան շինուելուն կերպը։

1 Եւ Աստուած [as]ասոնց բոլոր խօսքերը գրուցեց՝
ըսելով,
2 [at]Ես եմ Եհովայ քու Աստուածդ՝ որ քեզ
եգիպտացւոց երկրէն՝ [au]ծառայութեան տունէն
հանեցի։
3 [av]Ինծմէ զատ ուրիշ աստուածներ չունենաս։
4 [aw]Քուն քեզի կուռք չշինես, ոչ ալ վերը
երկինքի մէջ՝ կամ վարը երկրի վրայ՝ կամ
երկրին տակի ջուրերուն մէջ եղած բաներուն
5 մէկ նմանութիւնը. [ax]Անոնց երկրպագութիւն

---

[a] Գլ. ի. 21։ Գար. է. 38։
[b] Գլ. գ. 4։
[c] Բ Օր. իզ. 2։
[d] Բ Օր. լը. 11։ Եսա. կգ. 9։ Յայտ. ժբ. 14։
[e] Բ Օր. ե. 2։
[f] Բ Օր. գ. 20։ է. 6։ ժգ. 2, 21։ իգ. 18։ լը. 8, 9։ գ Թագ. բ. 55։ Սալ. ձղէ. 4։ Երգ. ը. 12։ Եսա. ութ. 8։ իգ. 1։ Եր. լեմ. ժ. 16։ Մալ. գ. 17։ Տիտ. բ. 14։
[g] Գլ. ժ. 14։ Յար. խա. 11։ Սալ. իգ. 1։ Ե. 12։ ա Կար. ժ. 26, 28։
[h] Բ Օր. լգ. 2, 3, 4։ ա Պետ. բ. 5, 9։ Յայտ. ա. 6։ Ե. 10։ ի. 6։
[i] Գն. ժա. 44, 45։ Երր. ժ. 22։
[j] Ելմ. ի. 24, 26։ Բ Օր. է. 6։ իգ. 19։ իը. 9։ Եսա. կը. 12։ ա Կոր. գ. 17։ ա Թես. ե. 27։
[k] Գլ. իգ. 3, 7։ Բ Օր. է. 27։ իգ. 17։
[l] Ելմ. ժ. 21։ Գլ. ի. 21։ իգ. 15, 16։ Բ Օր. գ. 11։ Սալ. ժբ. 11, 12։ զէ. 2։ Մատ. ժէ. 5։
[m] Բ Օր. գ. 12, 36։ Յովհ. ժբ. 29, 30։
[n] Գլ. ժգ. 31։
[o] Ղև. ժա. 44, 45։ Երր. ժ. 22։
[p] Ելմ. ժ. 14։ Ծն. իե. 2։ Ղև. ժէ. 5։
[q] Ելմ. ժ. 14։ Յար. ժգ. 5։ Բ Օր. լգ. 2։
[r] Երր. ժբ. 20։
[s] Ելմ. ժ. 16, 19։
[t] Ելմ. ժ. 10։
[u] Ելմ. ժ. 11։
[v] Ծն. իե. 10։ Ելմ. ժթ. 10։
[w] ա Թագ. խա. 4, 5։ Ջոբ. է. 3։ Ակտ. է. 5։
[x] Սալ. հէ. 18։ Երր. ժբ. 18, 19։ Յայտ. գ. 5։ բ. 5։ ժա. 19։
[y] Ելմ. ժ. 9։ Գլ. ի. 34։ բ Պետ. է. 14։
[z] Յայտ. ա. 10։ գ. 1։
[aa] Երր. ժբ. 21։
[ab] Երր. ժբ. 21։
[ac] Բ Օր. գ. 10։
[ad] Բ Օր. գ. 11։ լգ. 2։ Դատ. է. 5։ Սալ. կը. 7, 8։ Եսա. ջ. 4։ Ամբ. գ. 3։
[ae] Գլ. գ. 2։ իգ. 17։
[af] Ելմ. ժթ. 17։ Սալ. ճիգ. 5։ Յայտ. ժէ. 8։
[ag] Սալ. կը. 8։ հէ. 18։ ճժգ. 7։ Երեմ. գ. 24։ Երր. ժբ. 26։
[ah] Ելմ. ժ. 13։
[ai] Ելմ. ժ. 13։ Սալ. ճա. 7։
[aj] Տես գլ. գ. 5։ ա Թագ. գ. 19։
[ak] Գն. ժ. 3։
[al] Բ Թագ. գ. 7, 8։
[am] Ելմ. 12։ Յես. գ. 4։
[an] Բ Օր. է. 22։
[ao] Գն. իգ. 1, 13։ Բ Օր է. 6։ Սալ. ճա. 11։ Ովս. ժգ. 4։
[ap] Գլ. ժգ. 3։
[aq] Բ Օր. է. 7։ գ. 14։ գ Թագ. ժէ. 31։ Երեմ. իե. 6։ լէ. 15։
[ar] Գն. իգ. 1։ Բ Օր. գ. 16։ է. 8։ իե. 15։ Սալ. գէ. 7։
[as] Գլ. իգ. 24։ Յես. իգ. 7։ գ Թագ. ժէ. 35։ Եսա. իգ. 19։

չընես ու զանոնք չպաշտես. ինչու որ ես քու Տէր Աստուածդ նախանձոտ Աստուած եմ, որ կը հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը որդւոցը վրայ՝ մինչև անոնց երրորդ ու չորրորդ ազգը՝ որ կ'ատեն զիս. 6 եւ կ'ողորմիմ անոնց մինչև հազար ազգը՝ որ կը սիրեն զիս ու իմ պատուիրանքներս կը պահեն:

7 Տէրոջը քու Աստուծոյդ անունը պարապ տեղը բերան չառնես. ինչու որ Տէրը իր անունը պարապ տեղը բերան առնողը անմեղ պիտի չսեպէ:

8 Շաբաթուան օրը միտդ բեր՝ անիկա սուրբ պահելու համար: 9 Վեց օր պիտի աշխատիս, ու բոլոր գործդ ընես. 10 բայց եօթներորդ օրը Տէրոջը քու Աստուծոյդ հանգստութեան օրն է. ան օրը գործ մը չգործես, ոչ դուն՝ ոչ քու որդիդ՝ ոչ քու աղջիկդ՝ ոչ քու ծառադ ու աղախինդ՝ ոչ քու անասունդ՝ ոչ ալ օտարականդ՝ որ քու դռներուդ մէջ եղած է. 11 վասն զի Տէրը վեց օրուան մէջ երկինքը ու երկիրը, ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածները, և եօթներորդ օրը հանգստացաւ. անոր համար Տէրը օրհնեց հանգստութեան օրը ու սրբեց զանիկա:

12 Պատուէ քու հայրդ ու մայրդ, որ քու օրերդ երկար ըլլան ան երկրին վրայ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ կու տայ քեզի:

13 Սպանութիւն մի ըներ:

14 Շնութիւն մի ըներ:

15 Գողութիւն մի ըներ:

16 Քու դրացիդ դէմ սուտ վկայութիւն մի ըներ:

17 Քու դրացիդ տանը մի ցանկար. քու դրացիդ կնկանը՝ կամ անոր ծառային՝ կամ անոր աղախինին՝ կամ անոր եզին՝ կամ անոր էշուն՝ և քու դրացիդ ամենևին մէկ բանին մի ցանկար:

18 Եւ բոլոր ժողովուրդը կը տեսնէին որոտումները ու կայծակները և փողին ձայնը ու լեռանը ծխալը: Եւ երբ ժողովուրդը տեսաւ, նա քաշուեցաւ ու հեռու կայնեցաւ. 19 եւ ըսին Մովսէսին, Դուն խօսէ մեզի հետ, ու մենք կ'ընենք. բայց Աստուած թող չխօսի մեզի հետ՝ որ չմեռնինք: 20 Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին, Մի վախնաք. վասն զի Աստուած ձեզ փորձելու եկաւ, անոնկ որ անոր վախը ձեր առջևը ըլլայ, որ չմեղանչէք: 21 Եւ ժողովուրդը հեռու կայնեցաւ. ու Մովսէս մօտեցաւ ան թանձր խաւարին՝ ուր որ Աստուած էր:

22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ասանկ պիտի ըսես իսրայէլի որդւոցը, Դուք տեսաք որ ձեզի հետ երկինքէն խօսեցայ. 23 ինծի հետ արծաթէ աստուածներ չշինէք, ոչ ալ ոսկի աստուածներ շինէք ձեզի: 24 Ինծի հողէ սեղան մը շինես, ու անոր վրայ քու ոչխարներդ ու խաղաղութեան զոհերդ, քու ոչխարներդ ու արջառներդ մատուցանես. և ամէն տեղ՝ ուր որ իմ անունս յիշել կու տամ, քեզի պիտի գամ, ու քեզ պիտի օրհնեմ: 25 Եւ թէ որ ինծի քարէ սեղան չինելու ըլլաս, տաշած քարէ չշինես. քանզի թէ որ անոր վրայ երկաթ գործիք վերցընես, կը պղծես անիկա: 26 Եւ աստիճաններով չելլես իմ սեղանս, որ քու մերկութիւնդ չերեւնայ անոր վրայ:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Ջանազան կանոններ ծառաներու համար: 5 Ան ծառային համար՝ որուն ականջը պիտի ծակուէր: 7 Աղախիններու համար: 12 Մարդասպանութեան համար: 16 Մարդ գողցողի համար: 17 Ծնողաց հայհոյութիւն ընողներուն համար: 18 Ջարնաղներուն համար: 22 Պատահմամբ եղած վնասի մը համար: 28 Ջարնող եզի համար: 33 Ջնասի մը պատճառ եղողին համար:

1 Եւ անոնց առջևը դնելու դատաստաններդ 2 սոնք են. Թէ որ եբրայեցի ծառայ մը ծախու առնելու ըլլաս, անիկա վեց տարի պիտի ծառայէ, և եօթներորդ տարին ձրի ազատ 3 պիտի ելլէ: Թէ որ մինակ մտաւ, մինակ պիտի ելլէ. թէ որ կնիկ ունէր, կնիկն ալ իր հետը պիտի ելլէ: 4 Թէ որ իր տէրը կրնն կնիկ տուաւ, ու անիկա կրնն որդիներ կամ աղջիկներ ծնաւ է, կնիկը ու անոր տղաքը տիրոջը պիտի ըլլան, ու ինքը մինակ պիտի ելլէ: 5 Բայց թէ որ ծառան յայտնի ըսելու ըլլայ թէ ես կը սիրեմ իմ տէրս, իմ կնիկս

ե ԳԼ·ԼԳ·14 = բՕր·գ·24 = գ·15 = Յեսս·իգ·19 = Դատ·ա·2:
ը ԳԼ·ԼԳ·7 = Ղև·ի·5 = իգ·39·40 = Թագ·ժգ·18·33 = գ Թագ·իա·29 = Յոբ·է·4 = իա·19 = Սաղ·հԺ·8 = ՃԺ·4 = Եա·ժգ·20·21 = կե·6·7 = Երեմ·բ·9 = լբ·18:
ը ԳԼ·ԼԳ·7 = բՕր·է·9 = Սաղ·ՃԺ·34 = Հռոմ·ժա·28:
ժ ԳԼ·իգ·1 = Ղև·ԺԺ·12 = բՕր·է·11 = Ψաղ·ԺԷ·4 = Մատ·է·33 = Միք·գ·11 = Ա ԳԼ·լա·13·14 = Ղև·ԺԺ·3·30 = իգ·2 = բՕր·է·12 = Ի ԳԼ·իգ·12 = լա·15 = ԼԳ·21 = Ղև·իգ·3 = Եզեկ·ի·12 = Դատ·Ժգ·14 = Ծն·բ·2·3 = ԳԼ·Ժգ·26 = լա·15 = Ն Ղեմ. Ժգ·16·17·18·19 = Երբ·գանեբուգ = Ծն·բ·2 = Խ ԳԼ·իգ·26 = Ղև·ԺԺ·3 = բՕր·է·16 = Երեմ·լե·7·18·19 = Մատ·ԺԷ·4 = ԺԺ·19 = Մար·է·10 = Ժ·19 = Գատ·Ժբ·20 = Եփես·գ·2 = բՕր·է·17 = Մատ·է·21 = Հռոմ·Ժգ·9 = Ճ բՕր·է·18 = Մատ·է·27 = Ղև·ԺԺ·11 = բՕր·է·19 = Մատ·ԺԺ·18 = Հռոմ·Ժգ·9 = ա Թես·գ·6 = Ի ԳԼ·իգ·1 = բՕր·է·20 = ԺԺ·16 = Մատ·ԺԺ·18 = ժ բՕր·է·21 = Միք·բ·2 = Ածք·բ·9 = Գատ·Ժբ·15 = Գոր·ի·33 = Հռոմ·է·7 = Ժգ·9 = Եփես·է·3·5 = Երբ·Ժգ·5 = Ի Յոբ·լա·9 = Ածք·գ·29 = Երեմ·է·8 = Մատ·է·28 = Ժ Երբ·Ժբ·18 = Ա Յայտ·ա·10·12 = Գ ԳԼ·ԺԺ·18 = Ղ բՕր·է·27 = Ժբ·16 = Գաղ·գ·19·20 = Երբ·Ժբ·19 = Ր բՕր·է·25 = Ո ա Թագ·Ժբ·20 = Եա·իա·10·13 = Ձ Ծն·իբ·1 = բՕր·Ժգ·5 = Ղ բՕր·գ·10 = գ·2 = Ժ·12 = ԺԷ·13·19 = ԺԺ·20 = իբ·58 = Ածք·գ·7 = Ժգ·6 = Եա·բ·13 = Ճ ԳԼ·ԺԺ·16 = բՕր·է·5 = գ Թագ·բ·12 = Մ բՕր·գ·36 = Ղեմ. ԼԺ·13 = Ն ԳԼ·լբ·1·2·4 = ա Թագ·է·4·5 = գ Թագ·ԺԷ·33 = Եզեկ·ի·39 = իգ·8 = Դան·է·4·23 = Ամո·ա·3 = բԿոր·գ·14·15·16 = Շ Ղև·ա·2 = Ո բՕր·Ժբ·5·11·21 = Ժգ·23 = Ժգ·6·11 = իգ·2 = գ Թագ·բ·43 = ԼԺ·3 = բ Մն·գ·6 = է·16 = Ժբ·13 = Եզբ·գ·12 = Ղեմ. ա·9 = Սաղ·հգ·7 = Երեմ.է·10·12 = Ջ Ծն·Ժբ·2 = բՕր·է·13 = Փ բՕր·իէ·5 = Յես·բ·31 = — Ր ԳԼ·իգ·3·4 = բՕր·գ·14 = գ·1 = Ց Ղև·իբ·39·40·41 = բՕր·Ժէ·12 = Երեմ.լգ·14 =

ու իմ ազգքներս, չեմ ուզէր որ ելլեմ և ազատ
6 ըլլամ, Ինսաներդ անոր տէրը դատաւորներ-
ուն պիտի տանի դռնիկա, և դրանը կամ
դրանդեանը մօտեցընէ, ու անոր տէրը Ե անոր
ականջը հերիւնով պիտի ծակէ, և անիկա
յաւիտեան ծառայ պիտի ըլլայ անոր։
7 Եւ Թէ որ մէկը Ի իր աղջիկը աղախին ըլ-
լալու Համար ծախէ, անիկա Ի ծառաներուն
8 ելլելուն պէս պիտի չելլէ։ Թէ որ անիկա Հա-
ճելի չերեւնայ իր տիրոջը աչքին՝ որ զանի-
կա իրեն նշաներ էր, Թող փրկել տայ զանի-
կա. Բայց զանիկա օտար ազգի ծախելու կա-
րող չըլլայ, ինչու որ խաբէութիւն ըրաւ անոր։
9 Եւ Թէ որ զանիկա իր որդւոյն նշանած է,
աղջկանց օրէնքին Համեմատ պիտի բնէ անոր։
10 Թէ որ իրեն ուրիշ կին առնէ, անոր ուտելի-
քը, Հանդերձը Ու մերձաւորութիւնը պիտի
11 չկարէ։ Եւ Թէ որ անոր սա երեք բանը չընէ,
անառնը անիկա առանց սակի ձրի պիտի
երթայ։
12 Մարդ զարնող մեռցընողը անշուշտ պի-
13 տի մեռցուի։ Իսկ Թէ որ դարանամուտ չե-
ղաւ, Հապա Ընկաւ Աստուած Ի մատնեց անոր
ձեռքը, Ես քեզի տեղ մը պիտի սահմանեմ, որ
14 անիկա Հոն փախչի։ Բայց Թէ որ մէկը Ի իր
դրացին ոխ ունենայ, և զանիկա նենգու-
թեամբ մեռցընէ, Ի իմ սեղանէս Ը պիտի առ-
15 նես զանիկա՝ որ մեռնի։ Եւ իր Հօրը կամ
մօրը զարնողը անշուշտ պիտի մեռցուի։
16 Եւ մարդ Ի ողջցողը Թէ Ի զանիկա ծախած
ըլլայ, և Թէ Ի իր ձեռքը գտնուի, անշուշտ
պիտի մեռցուի։
17 Եւ Ի իր Հայրը կամ մայրը անիծողը ան-
շուշտ պիտի մեռցուի։
18 Եւ Թէ որ մարդիկ իրարու Հետ վէճ ընեն,
ու մէկը մէկալին քարով կամ բռունցքով զար-
նէ, ու անիկա չմեռնի, Հապա անկողինը պառ-
19 կի, Թէ որ նորէն ելլէ ու Ի ցուռով պարահ,
զարնողը անպատիժ ըլլայ, միայն անոր Ի կոր-
ծընցուցած ժամանակին ԱՀԵԼԸՆ Հատուցանէ,
ու բոլորովին առողջացընէ ընկնիս։
20 Եւ Թէ որ մէկը գաւազանով իր ծառան
կամ իր աղախինը զարնէ, ու անիկա իր ձեռ-
քին տակը մեռնի, անշուշտ անկէ վրէժ պիտի
21 առնուի. Բայց Թէ որ օր մը կամ երկու օր
ապրի, անկէ վրէժ չառնուի. ինչու որ Ի անձ-
կա իր սեռն է։
22 Եւ Թէ որ մարդիկ կռուին, ու յղի կնկան
մը զարնելով՝ անոր ազան անցընել տան, և
ուրիշ Ի մահ մը չըլլայ, անիկա անշուշտ ան
կնոջն երկանը իր վրայ դրած տոյժը պիտի
քաշէ, Ի դատաւորներուն փոխադրելէն ետքը
23 տուգանելով։ Բայց Թէ որ Ի մահ մը ըլլայ,
24 անձի տեղ անձ պիտի տաս, Ի աչքի տեղ աչք,
ակռայի տեղ ակռայ, ձեռքի տեղ ձեռք,
25 ոտքի տեղ ոտք, խարանի տեղ խարան,
վէրքի տեղ վէրք, հարուածի տեղ հարուած։
26 Եւ Թէ որ մէկը իր ծառային աչքը կամ
իր աղախինին աչքը զարնէ ու կուրցընէ, ան-
նիկա իր աչքին փոխարէն ազատ պիտի ար-
ձակէ։ Եւ Թէ որ իր ծառային ակռան կամ
իր աղախինին ակռան Թափէ, զանիկա իր
ակռային փոխարէն ազատ պիտի արձակէ։
28 Եւ Թէ որ եզ մը իր եղջիւրներովը մարդ մը
կամ կնիկ մը զարնէ մեռցընէ, Ի եզը անշուշտ
պիտի քարկոծուի, ու անոր միսը պիտի չուտ-
29 ուի. Բայց եզին տէրը անպատիժ ըլլայ։ Հա-
պա Թէ որ եզը երէկուընէ Ի մկալ օրուընէ
զարնող է, և անոր տիրոջն ալ գրուցած
է, ու զանիկա պահած չէ, Թէ որ մարդ մը
կամ կնիկ մը մեռցընելու ըլլայ, եզը պիտի
քարկոծուի, ու անոր տէրն ալ պիտի մեռցուի։
30 Թէ որ փրկանք մը ձգուի անոր վրայ, անի-
կա Ի իր անձին ազատութեանը Համար՝ ինչ որ
31 իր վրան ձգուի պիտի վճարէ։ Թէ տղայ մը
և Թէ աղջիկ մը զարնելու ըլլայ Ը, ան-
32 դատաստանին պէս ըլլայ անոր։ Թէ որ եզը
ծառայ մը կամ աղախին մը զարնէ, անոնց
տիրոջը Ներսէսան սիկղ արծաթ պիտի տայ,
ու Ի եզը պիտի քարկոծուի։
33 Եւ Թէ որ մէկը փոս մը բանայ, կամ մէկ
փոս մը փորէ ու չծածկէ, և Հոն եզ մը կամ
34 էշ մը կոնալու ըլլայ, Ի փնտաը փոսին տէրը
պիտի քաշէ, ու անոնց տիրոջը տասկ պիտի
տայ, և մեռածը իրը պիտի ըլլայ։
35 Եւ Թէ որ մէկու մը եզը իր դրացին եզը
զարնէ մեռցընէ, ողջ եզը պիտի ծախեն, ու
անոր տասկը բաժնեն, և մեռածն ալ բաժնեն։
36 Հապա Թէ որ եզին երէկուընէ Ի մկալ օր-
ուընէ զարնող ըլլալը դիտցուած ըլլալով,
անոր տէրը զանիկա պահած չէ, անշուշտ եզին
տեղը եզ պիտի Հատուցանէ, ու մեռածը իրը
պիտի ըլլայ։

ԳԼ· ԻԲ

1 Գազանեան վրայով։ 5 Աստղաւածքի վնասին վրայով։ 11 Փոխ առնելու վրայով։ 16 Պառկումեան վրայով։ 18 Հմայեցման վրայով։ 19 Ընտանեաց Հետ պղծութեան վրայով։ 21 Կապտչառութեան վրայով։ 21 Օտարներուն արդարութեան և արբերան վրայով։ 25 Դրամը վարձքի տալու վրայով։ 26 Գրաւներու վրայով։ 28 Իշխաններուն պատուելու վրայով։ 29 Երախայրիքներու վրայով։

1 Թէ որ մէկը արջառ մը կամ ոչխար մը գո-

ր Գէ· ժբ· 12· իբ· 8· 28։
ս Ասգ· իս· 6։
տ Դնխ· Ե· 5։
ր Հմր· 2· 3։
ց ա Կոր· է· 5։
ւ Ծն· իթ· 6· Գէ· իգ· 17· Թաւ· լէ· 30· 31· Ասա· իգ· 52։
ւ Թաւ· լէ· 22· բ Օր· ժթ· 4· 5։
ւ ա Թագ· իգ· 4· 10· 18։
ւ Թաւ· լէ· 11· բ Օր· ժթ· 3· Յես· ի· 2։
ւ Թաւ· ժէ· 30· լէ· 20· բ Օր· ժթ· 11· 12· Եբր· է· 20։
ւ գ Թագ· բ· 28—34· գ Թագ· ժա· 15։
ւ բ Օր· իգ· 7։
ւ Ծն· լէ· 28։
ւ Գէ· իբ· 4։
ւ Գէ· ի· 9· Ածախ· ի· 20· Ասա· ժէ· 4· Ասր· է· 10։
ւ բ Թագ· գ· 29։
ւ Եբր· Նախընթ.
ւ Գէ· իէ· 45· 46։
ւ Հմր· 30· բ Օր· իբ· 18· 19։
ւ Գէ· իգ· 20· բ Օր· ժթ· 21· Ասա· է· 38։
ւ Ծն· իթ· 5։
ւ Հմր· 22· Թաւ· լէ· 31։
ւ Տես Ջոբ· ժա· 11· 13· Ասա· իգ· 11· Փիլ· բ· 7։
ւ Հմր· 28։
—

ա Եվ ահա, մարդ մի որ անուն էր Սիմէոն, եւ
այդ մարդը արդար էր եւ աստուածավախ, եւ
սպասէր Իսրայէլի մխիթարութեան, եւ Սուրբ
Հոգին էր նորա վրայ։ 26 Եւ յայտնուած էր
նմա Հոգւոյն Սրբոյ, թէ մահ չպիտի տեսանէ
նա, մինչեւ որ տեսանէ զՔրիստոս Տեառնէ։
27 Եւ եկաւ հոգւովն ի տաճարն։ Եւ երբ ծնող-
քը մանուկ Յիսուսը բերին, որ ընեն նորա
օրէնքին սովորութեան համեմատ նորա հա-
մար, 28 նա եւ զանիկայ ընդունեցաւ ի գիր-
կն իւր, եւ օրհնեց զԱստուած, եւ ասաց.
29 Տէր, արձակեա զծառայ քո քու խօսքովդ
խաղաղութեամբ, 30 զի տեսին աչքերս իմ
զփրկութիւնդ քո, 31 զոր պատրաստեցեր
առաջի ամենայն ազգաց ժողովրդոց, 32 Լոյս
յայտնութեան հեթանոսաց, եւ փառք ազգի
քո Իսրայէլի։ 33 Եւ էր Յովսէփ եւ մայրն
նորա զարմանալով զայն բաներ, որ խօսէին
վասն նորա։ 34 Եւ օրհնեաց զնոսա Սիմէոն,
եւ ասաց առ Մարիամ մայրն նորա. Ահա
այս կայ ի հարուած եւ ի յարութիւն բազմաց
ի Յիսրայէլի, եւ ի նշան որ հակառակ խօսի-
ցին, 35 (եւ սուր մի թափանցէ եւ անցանէ
զանձն քո) զի յայտնի լինին խորհուրդք
բազում սրտից։ 36 Եւ էր Աննա մարգարէ-
ուհի, դուստր Փանուէլի, յազգէն Ասերի,
որ էր յառաջացեալ յաւուրս բազումս, եւ
կեցեալ էր ընդ այր իւր եւթն ամ յաւուրս
կուսութեան իւրոյ, 37 եւ նա այրի մինչեւ
ցութսուն եւ չորս ամ, որ ոչ հեռանայր ի
տաճարէն, պաշտելով Աստուծոյ պահօք եւ
աղօթիւք գիշեր եւ ցերեկ։ 38 Եւ նա նոյն
ժամուն եկեալ՝ խոստովանէր Տեառն, եւ
խօսէր զնմանէ ամենայն որ ակնկալէին
զփրկութիւն Երուսաղէմի։ 39 Եւ իբրեւ
կատարեցին զամենայն որ օրէնքն Տեառն
հրամայէր, դարձան ի Գալիլեա ի քաղաքն
իւրեանց Նազարէթ։ 40 Եւ մանուկն աճէր
եւ զօրանայր հոգւով, լցեալ իմաստութեամբ,
եւ շնորհք Աստուծոյ էր ի վերայ նորա։
41 Եւ երթային ծնողքն նորա ամ ըստ ամէ
յԵրուսաղէմ յտօնի Զատկին։ 42 Եւ երբ
եղեւ նա ամաց տասն եւ երկուց, ելին նոքա
ըստ սովորութեան տաւնին։ 43 Եւ երբ
կատարեցին զաւուրսն, յորժամ դառնային
նոքա, մնաց մանուկն Յիսուս յԵրուսաղէմ,
եւ ոչ գիտացին ծնողքն նորա։ 44 Այլ կար-
ծեցին թէ ի խումբն է, եկին մի օրական
ճանապարհ, եւ խնդրէին զնա ի մերձաւորս
եւ ի ծանօթս։ 45 Եւ ոչ գտին զնա, դարձան
յԵրուսաղէմ խնդրելով զնա։ 46 Եւ եղեւ
յետ երից աւուրց, գտին զնա ի տաճարին
նստեալ ի մէջ վարդապետաց, լսէր նոցա եւ
հարցանէր զնոսա։ 47 Եւ զարհուրէին ամե-
նեքին որ լսէին զնա, ի վերայ իմաստութեան
պատասխանեաց նորա։ 48 Եւ տեսեալ զնա
զարմացան, եւ ասէ մայրն նորա ցնա. Որդեակ,
զիա՞րդ արարեր մեզ այսպէս. ահա հայրդ քո
եւ ես տագնապեալ խնդրէաք զքեզ։ 49 Եւ
ասէ ցնոսա. Զիա՞րդ խնդրէիք զիս, ոչ գի-
տէիք թէ յայսոսիկ որ հարկ է հօր իմոյ
գոյանալ ինձ։ 50 Եւ նոքա ոչ իմացան զբա-
նին զոր խօսեցաւ ընդ նոսա։ 51 Եւ իջեալ
ընդ նոսա եկն յՆազարէթ, եւ հնազանդ էր
նոցա։ Եւ մայրն նորա պահէր զամենայն
բանս զայս ի սրտի իւրում։ 52 Եւ Յիսուս
յառաջադիմէր իմաստութեամբ եւ հասակաւ,
եւ շնորհօք առաջի Աստուծոյ եւ մարդկան։

3 Եւ յամի հնգետասաներորդի թագաւորու-
թեան Տիբերիոսի Կայսեր, իշխանացեալ
Պոնտացի Պիղատոսի ի Հրէաստան, եւ չորրոր-
դապետ Գալիլեացւոց Հերովդէս, եւ եղբայր
նորա Փիլիպպոս չորրորդապետ Իտուրիոյ եւ
Տրաքոնիտեայ աշխարհին, եւ Լիսանիա չորրոր-
դապետ Աբիլենացւոց, 2 ի քահանայապետու-
թեան Աննայի եւ Կայիափայի, եղեւ բան Աստ-
ուծոյ առ Յովհաննէս որդի Զաքարիայի յան-
ապատի։ 3 Եւ եկն յամենայն կողմանս քա-
ղաքին Յորդանանայ, քարոզելով մկրտու-
թիւն ապաշխարութեան ի թողութիւն մեղաց։
4 Որպէս գրեալ է ի գրոց Եսայեայ մարգարէի
ասելով. Ձայն մի որ կարդայ յանապատի.
Պատրաստեցէք զճանապարհ Տեառն, ուղիս
արարէք նմա։ 5 Ամենայն ձորք լցցին, եւ
ամենայն լեառն եւ բլուր խոնարհեսցին, եւ
եղիցին ծուռքն ի ճանապարհս ուղիս, եւ
տափարակք ի ճանապարհս հարթս։ 6 Եւ տե-
սցէ ամենայն մարմին զփրկութիւն Աստուծոյ։
7 Ասէր ուրեմն առ բազումս որ ելանէին
մկրտիլ ի նմանէ. Ազգ իժից, ո՞վ ցուցին
ձեզ փախչել ի բարկութենէ գալոցէ։ 8 Արա-
րէք ուրեմն պտուղս արժանի ապաշխարու-
թեան, եւ մի սկսանիք ասել ի մտի ձերում.
Հայր ունիմք զԱբրահամ. զի ասեմ ձեզ, թէ
կարող է Աստուած յայսոսիկ քարանց յարու-
ցանել զորդիս Աբրահամու։ 9 Եւ արդ եւ
կացին ծառայք առ արմատ ծառոց. ամենայն
ծառ որ ոչ արասցէ պտուղ բարի, հատա-
նելոց է եւ յհուր արկանելոց։ 10 Եւ հարց-
անէին զնա բազումք ասելով. Զիա՞րդ ուրեմն
արասցուք։ 11 Պատասխանի տայր եւ ասէր
ցնոսա. Որ ունիցի երկուս պատմուճանս,
բաշխեսցէ ընդ որ չունիցի, եւ որ ունիցի
կերակուր, նոյնպէս արասցէ։ 12 Եկին եւ
մկրտուիլ առաքինիք, եւ ասեն ցնա. Վարդա-
պետ, զիա՞րդ արասցուք։ 13 Եւ նա ասէ
ցնոսա. Զոչ ինչ հրամայեալ է ձեզ, մի՛ ա-
րասջիք։ 14 Հարցանէին զնա եւ զինուորքն
եւ ասէին. Եւ մեք զիա՞րդ արասցուք։ Եւ
ասէ ցնոսա. Զոք մի՛ նեղեսջիք, եւ զոք մի՛
զրպարտեսջիք, եւ հատուցէք ձերոց ռոճկաց
ձերոց։ 15 Եւ ժողովուրդն ակնկալէին, եւ
խորհէին ամենեքեան ի սրտի իւրեանց վասն
Յովհաննու, եթէ գուցէ նա իցէ Քրիստոս։
16 Պատասխանի տայր Յովհաննէս ամենե-
քեան եւ ասէր. Ես զձեզ մկրտեմ ջրով, եկ-
եսցէ որ զօրաւոր է քան զիս, որոյ ես ոչ եմ
արժան լուծանել զկօշիկս ոտից նորա. նա
մկրտեսցէ զձեզ հոգւով սրբով եւ հրով։
17 Որոյ հացն ի ձեռին իւրում է, եւ սրբեսցէ
զկալն իւր, եւ ժողովեսցէ զցորեանն ի շտեմա-
րանն իւր, զեղեամն ի հուր անշէջ մատնեսցէ։
18 Զայլ բազումս եւ զայլ ինչ աւետարանէր
ժողովրդեանն։ 19 Իսկ Հերովդէս չորրորդա-
պետ, որ նախատեցեալ էր յնմանէ վասն Հե-
րովդիադեայ կնոջ եղբօր իւրոյ, եւ վասն ա-
մենայն չարեացն զոր արարեալ էր Հերովդէս,
20 յաւելոյ եւ զայս ի վերայ ամենայնի, եւ
արգել զՅովհաննէս ի բանտի։ 21 Եւ եղեւ
մկրտելոյ զամենայն ժողովուրդն, եւ Յիսուս
մկրտեալ եւ աղօթից, բացաւ երկինքն, 22 եւ
իջանէր Հոգին Սուրբ մարմնաւոր կերպարան-
քով իբրեւ զաղաւնի ի վերայ նորա, եւ ձայն
եղեւ յերկնից ասելով. Դու ես Որդի իմ սի-
րելի, որ ինձ հաճեցար։ 23 Եւ ինքն Յիսուս
էր իբրեւ ամաց երեսնից սկսեալ, որդի (որ-
պէս կարծէր) Յովսէփայ որդւոյ Հեղեայ,
24 որդւոյ Մատթանայ որդւոյ Լեւեայ որդւոյ
Մելքեայ որդւոյ Յաննայ որդւոյ Յովսէփայ,
25 որդւոյ Մատթիայ որդւոյ Ամովսայ որդւոյ
Նաւմայ որդւոյ Եսղեայ որդւոյ Նագեայ,
26 որդւոյ Մաաթայ որդւոյ Մատթիայ որդւոյ
Սեմեինայ որդւոյ Յովսեքայ որդւոյ Յովդայ,
27 որդւոյ Յովհաննայ որդւոյ Ռեսայ որդւոյ
Զորոբաբելի որդւոյ Սաղաթիելի որդւոյ Նե-
րեայ, 28 որդւոյ Մելքեայ որդւոյ Ադդեայ
որդւոյ Կոսամայ որդւոյ Էլմադամայ որդւոյ
Ներայ, 29 որդւոյ Յեսուայ որդւոյ Եղիեզերի
որդւոյ Յովրիմայ որդւոյ Մատթանայ որդւոյ
Լեւեայ, 30 որդւոյ Սիմէոնի որդւոյ Յուդայի
որդւոյ Յովսէփայ որդւոյ Յովնանայ որդւոյ
Եղիակիմայ, 31 որդւոյ Մեղեայ որդւոյ Մա-
նայ որդւոյ Մատթաթայ որդւոյ Նաթանայ
որդւոյ Դաւթի, 32 որդւոյ Յեսսեայ որդւոյ
Յովբեդայ որդւոյ Բոոզայ որդւոյ Սաղմոնայ
որդւոյ Նաասոնայ, 33 որդւոյ Ամինադաբայ
որդւոյ Արամայ որդւոյ Եսրոնայ որդւոյ Փա-
րէսայ որդւոյ Յուդայի, 34 որդւոյ Յակոբայ
որդւոյ Իսահակայ որդւոյ Աբրահամու որդւոյ
Թարայ որդւոյ Նաքովրայ, 35 որդւոյ Սարու-
գայ որդւոյ Ռագաւայ որդւոյ Փաղգայ որդւոյ
Եբերայ որդւոյ Սալայ, 36 որդւոյ Կայենանայ
որդւոյ Արփաքսադայ որդւոյ Սեմայ որդւոյ
Նոյի որդւոյ Լամեքայ, 37 որդւոյ Մաթուսա-
լայ որդւոյ Ենովքայ որդւոյ Յարդայ որդւոյ
Մաղաղիելի որդւոյ Կայենանայ, 38 որդւոյ
Ենոսայ որդւոյ Սեթայ որդւոյ Ադամայ որդւոյ
Աստուծոյ։

4 Եւ Յիսուս լցեալ Հոգւով սրբով դարձաւ
ի Յորդանանէ, եւ տարեալ էր Հոգւովն
յանապատ, 2 քառասուն աւուր փորձեալ ի
սատանայէ։ Եւ ոչ կերակրեցաւ զաւուրսն
յայնոսիկ, եւ յորժամ կատարեցան նոքա, ա-
պա եղեւ նմա քաղցեալ։ 3 Եւ ասէ ցնա սա-
տանայ. Եթէ որդի ես Աստուծոյ, ասա քարա-
նցդ այսմիկ զի հաց եղիցի։ 4 Եւ պատաս-
խանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. Գրեալ է թէ
ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ յամենայն
բանէ որ ելանէ ի բերանոյ Աստուծոյ։ 5 Եւ
տարեալ զնա սատանայ ի լեառն բարձր, ցու-
ցին նմա զամենայն թագաւորութիւնս աշ-
խարհի ի մի ակնթարթի ժամանակի։ 6 Եւ
ասէ ցնա սատանայ. Քեզ տացեմ զիշխանու-
թիւնս զայս ամենայն եւ զփառս նոցա, զի
ինձ մատնեցաւ, եւ ես զոր կամիմ տամ նմա։
7 Դու ուրեմն եթէ երկիր պագանիցես առաջի
իմ, ամենայն քո լիցի։ 8 Պատասխանի ետ
Յիսուս եւ ասէ ցնա. Գրեալ է թէ Տէր Աստ-
ուած քո երկիր պագցես եւ զնմա միայնոյ
պաշտեսցես։ 9 Տարեալ զնա յԵրուսաղէմ,
եւ կացուցին զնա ի վերայ տաճարին, եւ ա-
սեն ցնա. Եթէ որդի ես Աստուծոյ, արկ զան-
ձն քո անտի աստ։ 10 Գրեալ է թէ հրամայեսցէ
հրեշտակաց իւրոց վասն քո պահել զքեզ։
11 Եւ թէ ի ձեռս առցեն զքեզ, զի մի՛ գուցէ
հարցէ ընդ քար զոտն քո։ 12 Պատասխանի
տայր Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Ասացեալ է թէ
մի՛ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո։ 13 Եւ
կատարեալ ամենայն փորձութեան սատանայ,
հեռացաւ ի նմանէ մինչեւ ժամանակի մի։
14 Եւ դարձաւ Յիսուս զօրութեամբ Հոգւոյն
յԳալիլեա, եւ համբաւ ելանէր նորա յամե-
նայն կողմանս երկրին։ 15 Եւ նա ուսուցա-
նէր ի ժողովարանս նոցա, եւ փառաւորեալ
էր յամենեցուն։ 16 Եւ եկն յՆազարէթ, ուր
էր սնեալ, եւ մտանէր ըստ սովորութեան իւ-
րում յաւուր շաբաթու ի ժողովարանն, եւ
յարեաւ ընթեռնուլ։ 17 Եւ ետուն նմա զգիրս
Եսայեայ մարգարէի, եւ բացեալ զգիրսն գտ-
անէ զտեղին ուր գրեալ էր. 18 Հոգին Տեառն
ի վերայ իմ, վասն որոյ օծ զիս քարոզել աղ-
քատաց, առաքեաց զիս քարոզել գերելոց
թողութիւն, եւ կուրաց տեսանել, արձակել
զկորուսեալսն ի նեղութեան, 19 քարոզել զտա-
րին հանդարտութեան Տեառն։ 20 Եւ ծալեալ
զգիրսն, եւ դարձուցեալ տայ սպասաւորին,
եւ նստաւ։ Եւ ամենայն աչք ժողովարանին
էին հայեցեալ ի նա։ 21 Եւ սկսաւ ասել ցնոսա
եթէ այսօր կատարեցաւ գրութիւնս այս ի
ձեր ականջս։ 22 Եւ ամենեքեան վկայէին
նմա, եւ զարհուրէին ի բանից շնորհաց որ
ելանէին ի բերանոյ նորա, եւ ասէին. Ո՞չ
է սա որդի Յովսէփայ։ 23 Եւ ասէ ցնոսա.
Ամենայն ինչ զոր լուարուք եղեալ ի Կափառ-
նայում, արա եւ յայսմ աշխարհի քում։ 24 Եւ
ասէ. Ամէն ասեմ ձեզ, թէ ոչ ոք մարգարէ
ընդունելի է յաշխարհի իւրում։ 25 Ճշմարիտ
ասեմ ձեզ, թէ բազում այրիք էին յաւուրս
Եղիայի ի Սիոն, յորժամ արգելաւ երկինքն
երիս ամս եւ վեց ամիսս, եւ եղեւ սով մեծ
յամենայն երկրի։ 26 Եւ ոչ առաքեցաւ Եղիա
առ նոսա, եթէ ոչ յՍարեպտա Սիդովնի առ
կին մի այրի։ 27 Եւ բազում բորոտք էին
յԻսրայէլի յաւուրս Եղիսէի մարգարէի, եւ
ոչ ոք սրբեցաւ նոցանէ, եթէ ոչ Նեեման
Ասորի։ 28 Եւ լցան ամենայն որ ի ժողովա-
րանին բարկութեամբ, լսելով զայս։ 29 Եւ
յարուցեալ հանին զնա արտաքս ի քաղաքէն,
եւ տարան զնա մինչեւ ի գագաթն լերինն
որում շինեալ էր քաղաքն նոցա, զի ընկեցի-
ցեն զնա ի վայր։ 30 Եւ նա անցեալ ընդ մէջ
նոցա գնայր։ 31 Եւ իջեալ եկն յՔափառնա-
յում քաղաք Գալիլեացւոց, եւ ուսուցանէր
նոցա յաւուրս շաբաթու։ 32 Եւ զարհուրէին
ի վարդապետութենէ նորա, զի բանն նորա
իշխանութեամբ էր։ 33 Եւ էր մարդ մի ի
ժողովարանին, որ ունէր ոգի դիւահարու-
թեան պիղծ, եւ գոչեաց ձայնիւ մեծաւ։ 34 Ա-
սէ. Հեռի՛ լեր, ինչ է մեզ եւ քեզ, Յիսուս
Նազովրեցի. եկեր կորուսանել զմեզ. գիտեմ
զքեզ զոր ես, Սուրբ Աստուծոյ։ 35 Եւ սաս-
տեաց նմա Յիսուս եւ ասէ. Լռեա՛ եւ ել ի
նմանէ։ Եւ ընկեցեալ զնա դեւն ի մէջ, ել
ի նմանէ եւ ոչ վնասեաց նմա ինչ։ 36 Եւ
եղեւ զարհուրումն ամենեցուն, եւ խօսէին
ընդ միմեանս ասելով. Զի՞նչ է բանս այս,
զի հրամանաւ եւ զօրութեամբ հրամայէ ոգի-
ացն պիղծոց, եւ ելանեն։ 37 Եւ հնչէր ձայն
նորա յամենայն տեղիս աշխարհին անդ։
38 Եւ յարուցեալ Յիսուս ի ժողովարանէն,
մտանէր ի տուն Սիմոնի։ Եւ սկեսուր Սի-
մոնի տենդով մեծաւ պաշարեալ էր, եւ աղա-
չէին զնա վասն նորա։ 39 Եւ կացեալ ի վերայ
նորա սաստեաց տենդոյն, եւ լքեալ զնա։ Եւ
նա յարուցեալ անդէն սպասաւորէր նոցա։
40 Եւ մտեալ արեւուն՝ ամենեքեան որ ունէին
հիւանդս ախտից զանազանաց, տանէին զնա-
նոսիկ առ նա։ Եւ նա դնելով ի վերայ իւրա-
քանչիւր նոցա զձեռսն՝ բժշկէր զնոսա։ 41 Եւ
ելանէին դեւք ի բազումաց՝ գոչելով եւ ասե-
լով. Դու ես Որդի Աստուծոյ։ Եւ նա սաս-
տեալ նոցա՝ ոչ թողոյր խօսել զի գիտէին
զնա թէ նա է Քրիստոս։ 42 Եւ ընդ լինել
աւուր՝ ել եւ գնաց յանապատ տեղի, եւ ամ-
բոխք հետեւէին նմա, եւ եկեալ մինչեւ առ
նա՝ կամէին զնա կալ, զի մի՛ երթիցէ ի նո-
ցանէ։ 43 Եւ նա ասէ ցնոսա. Զի եւ ցայլ
քաղաքս աւետարանել ինձ պարտ է զարքա-
յութիւն Աստուծոյ, զի յայսմ ինչ առաքեալ
եմ։ 44 Եւ էր քարոզելով ի ժողովարանս
Գալիլեացւոց։

5 Եւ եղեւ յորժամ ամբոխք հրմշտէին զնա
եւ լսէին զբան Աստուծոյ, եւ նա կայր
առ լճովն Գեննեսարեթ, 2 եւ տեսանէր երկու
նաւակս կայեալս առ լճովն, եւ ձկնորսքն
ելեալ էին ի նոսա, լուանային զուանս իւ-
րեանց։ 3 Եւ մտեալ ի մի ի նաւակացն՝ որ
էր Սիմոնի, խնդրեաց նմա հեռի ինչ ի ցա-
մաքէ հրել։ Եւ նստեալ՝ ուսուցանէր ի նա-
ւակէն զամբոխսն։ 4 Եւ իբրեւ դադարեաց
խօսել՝ ասէ ցՍիմոն. Հան ի խոր եւ արկէք
զուանս ձեր ի որս։ 5 Եւ պատասխանի ետ
Սիմոն եւ ասէ ցնա. Վարդապետ, զամենայն
գիշեր վաստակեալ՝ ոչ ինչ բռնեցաք, բայց
ի բանիդ քում արկից զուանսն։ 6 Եւ արարին
այնպէս, եւ արկին զուանսն իւրեանց, եւ
ընդ լինել նոցա՝ ընկղմէին զուանսն նոցա։
7 Եւ նշան արարին ընկերացն որ էին յայլ
նաւակի, եկեալ օգնել նոցա։ Եւ եկին, եւ
լցին զերկոսին նաւակսն, մինչեւ սկսան ընկ-
ղմել։ 8 Եւ տեսեալ Սիմոն Պետրոս՝ անկաւ
առ ոտս Յիսուսի եւ ասէ. Ելի՛ ի ես ի նմանէ,
զի մարդ մեղաւոր եմ ես, Տէր։ 9 Զի զար-
հուրումն եհար զնա եւ զամենեսեան որ ընդ
նմա էին՝ ի վերայ որսոյ ձկանցն զոր բռնե-
ցին։ 10 Նոյնպէս եւ զՅակոբոս եւ զՅովհան-
նէս որդիս Զեբեդեայ, որ էին ընկերք Սիմո-
նի։ Եւ ասէ ցՍիմոն Յիսուս. Մի՛ երկնչիր,
յայսմհետէ մարդս կենդանի կալցես։ 11 Եւ
հանեալ զնաւակսն ի ցամաք՝ թողին զամե-
նայն եւ գնացին զհետ նորա։ 12 Եւ եղեւ
յորժամ էր նա ի մի ի քաղաքացն՝ եւ ահա
մարդ մի լի բորոտութեամբ, եւ տեսեալ զՅի-
սուս՝ անկաւ առ երեսս իւր, եւ աղաչէր զնա
ասելով. Տէր, եթէ կամիս՝ կարող ես զիս
սրբել։ 13 Եւ նա տարածեալ զձեռն՝ շօշա-
փեաց նմա, եւ ասէ. Կամիմ, սրբեցիր։ Եւ
նա անդէն բորոտութիւնն մեկնեցաւ ի նմա-
նէ։ 14 Եւ նա պատուիրեաց նմա զի մի՛ ոք
ասասցէ, այլ երթեալ ցուցցես զանձն քո
քահանայապետին, եւ մատուսցես ընծայ
վասն սրբութեան քո, որպէս հրամայեաց
Մովսէս, ի վկայութիւն նոցա։ 15 Եւ ոչ
պակասէր բան նորա ի վերայ, եւ ժողովք
բազումք գային լսել եւ բժշկիլ ի նմանէ
յհիւանդութեանց իւրեանց։ 16 Եւ նա էր
քաշեալ յանապատս եւ աղօթէր։ 17 Եւ եղեւ
մի յաւուրցն՝ եւ նա էր ուսուցանէր, եւ էին
նստեալ փարիսեցիք եւ օրինապետք որ էին
եկեալ յամենայն գեղոցս Գալիլեացւոց եւ
Հրէաստանեայց եւ յԵրուսաղէմէ, եւ զօրու-
թիւն Տեառն էր ի բժշկութիւն նոցա։ 18 Եւ
ահա արք մարդոյ մի որ ունէր զանդամս
ամենայն ի ցաւս, եւ ոչ գտանէին զիա՞րդ
մատուսցեն զնա առ նա, եւ ընծայեսցեն
առաջի նորա։ 19 Եւ ոչ գտեալ զիա՞րդ մա-
տուսցեն զնա ընդ ամբոխն, ելին ի տանիս
եւ իջուցին զնա ընդ ծածկոյթն ի մէջ առա-
ջի Յիսուսի։ 20 Եւ տեսեալ զհաւատս նոցա
ասէ. Մարդ, քաւեցան քեզ մեղքդ քո։ 21 Եւ
սկսան խորհել գրագէտքն եւ փարիսեցիքն
ասելով. Ո՞վ է սա որ խօսի հայհոյութիւն.
ո՞վ կարէ մեղս քաւել, եթէ ոչ միայն Աստ-
ուած։ 22 Եւ գիտացեալ Յիսուս զխորհուրդս
նոցա՝ պատասխանի ետ եւ ասէ ցնոսա. Զի՞
խորհիք ի սրտիս ձերում. 23 զի՞նչ է դիւրին
ասել, քաւեցան քեզ մեղքդ քո, եւ կամ ասել,
յարիր եւ գնա։ 24 Զի գիտասջիք թէ իշխա-
նութիւն ունի Որդի մարդոյ ի վերայ երկրի
քաւել մեղս, ասէ ցդեղեալն. Քեզ ասեմ, յա-
րիր, առ զմահիճ քո եւ գնա յտուն քո։ 25 Եւ
նա անդէն յարեաւ առաջի նոցա, եւ առեալ
զորում էր մահիճ՝ գնաց յտուն իւր՝ փառա-
ւորելով զԱստուած։ 26 Եւ զարհուրումն ե-
հար զամենեսեան, եւ փառաւորէին զԱստուած,
եւ լցան երկիւղիւ ասելով. Զի տեսաք այսօր
զհրաշս։ 27 Եւ յետ այսորիկ ել եւ տեսանէր
մաքսաւոր մի անուն Ղեւի նստեալ ի մաքսա-
տան, եւ ասէ ցնա. Հետեւեա՛ ինձ։ 28 Եւ
նա թողեալ զամենայն՝ յարեաւ եւ հետեւէր
նմա։ 29 Եւ արար նմա Ղեւի ընդունելութիւն
մեծ յտան իւրում, եւ էր բազմութիւն մեծ
մաքսաւորաց եւ այլոց որ նստէին ընդ նոսա։
30 Եւ տրտնջէին գրագէտքն եւ փարիսեցիքն
առ աշակերտս նորա ասելով. Զի՞ ընդ մաքս-
աւորս եւ մեղաւորս ուտէք եւ ըմպէք։ 31 Եւ
պատասխանի տայր Յիսուս եւ ասէ ցնոսա.
Ոչ պիտոյ են առողջք բժշկի, այլ հիւանդք։
32 Ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս
յապաշխարութիւն։ 33 Եւ նոքա ասեն ցնա.
Զի՞ աշակերտք Յովհաննու յաճախ պահս պա-
հեն եւ աղօթս առնեն, նոյնպէս եւ աշակերտք
փարիսեցւոց, եւ քո՛ ուտեն եւ ըմպեն։ 34 Եւ
նա ասէ ցնոսա. Միթէ կարէք որդիս հարսնե-
ցուցն պահել, մինչ հարսնացուն ընդ նոսա
է։ 35 Այլ եկեսցեն աւուրք, եւ յորժամ վերա-
ցուսցի ի նոցանէ հարսնացուն, յայնժամ պա-
հեսցեն յաւուրսն յայնոսիկ։ 36 Եւ ասէր եւ
առակս ցնոսա. Զի ոչ ոք կարկատան ի նոր
հանդերձէ պատառէ, եւ ի հին ոչ դնէ. զի
եթէ ոչ, եւ նորն պատառեսցէ, եւ հնոյն ոչ
համեմատեսցի կարկատանն նորա։ 37 Եւ ոչ
ոք արկանէ գինի նոր ի տիկս հինս, զի եթէ
ոչ, պատառեսցէ գինին նոր զտիկսն, եւ նա
հեղցի, եւ տիկքն կորիցեն։ 38 Այլ գինի նոր
ի տիկս նորս արկանել պարտ է, եւ երկոքին
պահեսցին։ 39 Եւ ոչ ոք որ ըմպեսցէ հնոյ,
կամի նոր, զի ասէ. Հինն քաղցր է։

6 Եւ եղեւ յաւուր շաբաթու անցանել նմա
ընդ ցորենիս, եւ քակտէին աշակերտք
նորա զհասկս, եւ ուտէին՝ շփելով ձեռամբ։
2 Եւ ոմանք ի փարիսեցւոցն ասեն. Զի՞ արա-
սջիք զոր ոչ արժան է առնել յաւուրս շաբա-
թու։ 3 Եւ պատասխանի տայր Յիսուս եւ ասէ
ցնոսա. Ոչ ընթերցարուք զայս զոր արար Դա-
ւիթ յորժամ պիտոյ եղեւ նմա եւ ամենեցուն
որ ընդ նմա էին, 4 զիա՞րդ մտեալ յտուն Աս-
տուծոյ զհացսն երեսաց առ, եւ կերաւ, եւ
ետ եւ ընկերաց իւրոց, զորոց ոչ իշխան էր
ուտել, եթէ ոչ միայն քահանայապետաց։
5 Եւ ասէր ցնոսա. Զի տէր է Որդի մարդոյ
եւ շաբաթուն։ 6 Եւ եղեւ յայլում շաբաթու
մտանել նմա ի ժողովարանն եւ ուսուցանել։
Եւ էր անդ մարդ մի, եւ ձեռն նորա աջ չորա-
ցեալ էր։ 7 Եւ դիտէին նմա գրագէտքն եւ
փարիսեցիքն եթէ գուցէ շաբաթու բժշկեսցէ,
զի գտցեն մեղադրել նմա։ 8 Եւ նա գիտաց-
եալ զխորհուրդս նոցա՝ ասէ ցայրն որ ունէր
զձեռն չորացեալ. Յարի՛ եւ կաց յմէջ։ Եւ
նա յարեաւ եւ կացեալ էր։ 9 Եւ ասէ ցնոսա
Յիսուս. Հարցանեմ զձեզ ինչ, արդեօք շաբա-
թուն բարի է գործել, կամ չար, զանձն կեն-
դանի կորուսանել, կամ կորուսանել։ 10 Եւ
նայեցեալ ամենեսեան ասէ ցայրն. Երկարեա՛
զձեռն քո։ Եւ նա արար այնպէս, եւ ձեռն
նորա դարձեալ առողջացաւ իբրեւ զայլ։
11 Եւ նոքա լցեալ էին խելագարութեամբ, եւ
խորհէին ընդ միմեանս զիա՞րդ արասցեն Յի-
սուսի։ 12 Եւ եղեւ յաւուրսն յայնոսիկ ել
նա ի լեառն աղօթել, եւ էր գիշերս աղօթ-
ելով առ Աստուած։ 13 Եւ յորժամ եղեւ ցե-
րեկ՝ կոչեաց զաշակերտս իւր, եւ ընտրեաց
ի նոցանէ տասն եւ երկուս, զորս եւ առա-
քեալս անուանեաց, 14 զՍիմոն զոր եւ անու-
անեաց զՊետրոս, եւ զԱնդրէաս եղբայր նո-
րա, զՅակոբոս եւ զՅովհաննէս, զՓիլիպպոս
եւ զԲարթողիմէոս, 15 զՄատթէոս եւ զԹովմաս,
զՅակոբոս որդի Ալփէոսի, եւ զՍիմոն որ կո-
չեցեալ Նախանձաւոր, 16 զՅուդա Յակոբայ
եւ զՅուդա Իսկարիովտացի, որ եղեւ մատն-
ող։ 17 Եւ իջեալ ընդ նոսա՝ կացեալ էր ի
տեղւոջ հարթի, եւ ամբոխ աշակերտաց նո-
րա, եւ բազմութիւն մեծ ժողովրդոց յամե-
նայն Հրէաստանէ եւ յԵրուսաղէմէ, եւ ի
ծովեզերեայ Տիւրոսի եւ Սիդովնի, որ եկեալ
էին լսել զնա եւ բժշկիլ յախտից իւրեանց։
18 Եւ որ նեղեալք էին յոգւոց պիղծոց, եւ
բժշկէին։ 19 Եւ ամենայն ամբոխ ձգտէին
մատանել նմա, զի զօրութիւն ելանէր յնմա-
նէ եւ բժշկէր զամենեսեան։ 20 Եւ նա ի վեր
ացեալ զաչս իւր ի վերայ աշակերտաց իւ-
րոց՝ ասէր. Երանի՛ աղքատաց հոգւով, զի
ձերն է արքայութիւն Աստուծոյ։ 21 Երանի՛
որ այժմ քաղցէք, զի յագեսջիք։ Երանի՛ որ
այժմ լայք, զի ծիծաղեսջիք։ 22 Երանի՛ եթէ
ատիցեն զձեզ մարդիկ, եւ եթէ հալածեսցեն
զձեզ, եւ եթէ նախատեսցեն զձեզ, եւ եթէ
հանիցեն զանուն ձեր իբրեւ զչար Որդի մարդ-
ոյ։ 23 Ուրախ լերուք յաւուր յայնմ եւ ցնծա-
ցէք, զի ահա վարձք ձեր բազումք են յեր-
կինս։ Նոյնպէս զայր արարին հարքն նոցա
մարգարէից։ 24 Այլ վա՛յ ձեզ հարուստ-
ներ, զի ունիք զմխիթարութիւն ձեր։ 25 Վա՛յ
ձեզ որ լցեալ էք, զի քաղցիցէք։ Վա՛յ ձեզ
որ ծիծաղիք այժմ, զի սգասջիք եւ լայք։
26 Վա՛յ ձեզ յորժամ բարի ասիցեն զձեզ ա-
մենայն մարդիկ, զի նոյնպէս արարին հարքն
նոցա ստախօսաց մարգարէից։ 27 Այլ ձեզ
որ լսէք՝ ասեմ. Սիրեցէք զթշնամիս ձեր,
բարի արարէք ատելեաց ձերոց։ 28 Օրհնեցէք
զանիծաւորս ձեր, եւ աղաչեցէք վասն նե-
ղելոց զձեզ։ 29 Որ զմի ծնօտն հարցէ քեզ,
դարձո՛ւր եւ զայլն. եւ որ առնուցու զքեզ
զվերարկուն, եւ զպատմուճանն մի՛ արգել։
30 Ամենայնի որ խնդրէ ի քէն, տո՛ւր. եւ որ
առնուցու զքոյդ, մի՛ պահանջեր։ 31 Եւ որ-
պէս կամիք զի արասցեն մարդիկ ձեզ, նոյն-
պէս արարէք եւ դուք նոցա։ 32 Եւ եթէ սի-
րէք զսիրողսն ձեր, զի՞նչ շնորհք են ձեզ.
զի եւ մեղաւորք զսիրողսն իւրեանց սիրեն։
33 Եւ եթէ բարի արարէք ընդ բարի առնողսն
ձեր, զի՞նչ շնորհք են ձեզ. զի եւ մեղաւորք
զայն առնեն։ 34 Եւ եթէ տաջիք պարտս ա-
նոնց, յորոց յուսայք առնուլ, զի՞նչ շնորհք
են ձեզ. զի եւ մեղաւորք մեղաւորաց տան,
զի առցեն զհատուցումն։ 35 Այլ սիրեցէք
զթշնամիս ձեր, եւ բարի արարէք, եւ տաջիք
պարտս, մի՛ յուսացեալ ինչ առնուլ. եւ եղիցի
վարձ ձեր բազում, եւ լինիջիք որդիք Բարձ-
րելոյն, զի նա քաղցր է անշնորհաց եւ չա-
րաց։ 36 Եղերուք ողորմած, որպէս եւ Հայր
ձեր ողորմած է։ 37 Եւ մի՛ դատիք, եւ մի՛
դատիցիք ձեզ. մի՛ դատապարտիք, եւ մի՛
դատապարտիցիք ձեզ. արձակեցէք, եւ ար-
ձակեսջիք ձեզ։ 38 Տուք, եւ տացին ձեզ.
չափ բարի, սեղմեալ, շարժեալ, լցեալ, ար-
տաբուխ տացեն ի ծոց ձեր. զի որով չափով
չափէք, նովաւ չափեսցի ձեզ։ 39 Եւ ասէր
առակս ցնոսա. Միթէ կարէ կոյր կուրի ճա-
նապարհ ցուցանել, ոչ երկոքեան ի փոսն
անկանիցին։ 40 Ոչ է աշակերտ վարդապետէ
մեծ, այլ ամենայն կատարեալ եղիցի որպէս
վարդապետ նորա։ 41 Եւ զի՞ տեսանես զշան-
դն որ է ի ական եղբաւր քո, եւ զգերանդին
որ ի քում աչս է՝ ոչ ընդունիս։ 42

օր մօրը հետ պիտի ըլլայ. ութերորդ օրը՝ ան ինծի պիտի տաս։

31 Եւ դուք ինծի տասրը մարդիկ պիտի ըլլաք. և դաշտին մէջ ջանդացիին պատառուածին միսը պիտի չուտէք. շուներուն պիտի նետէք ան։

ԳԼ. ԻԳ

1 Բամբասանաց և սուտ վկայութեան վրայով։ 3 Ըզգոյ դատաստանի վրայով։ 4 Թշնամին օթելու վրայով։ 10 Հանգստութեան տարւոյն վրայով։ 12 Շաբաթին վրայով։ 14 Երեք տօնախմբութիւններուն վրայով։ 18 Ջոհերուն առեանն ու Զատկին վրայով։ 20 Տէրը կը խոստանայ անոնց հետ հրեշտակ մը խրկել, ու զգուշանք օրհնել թէ որ իրեն հնազանդին։

1 Սուտ լուր չառնես. անօրէնի հետ ձեռքդ
2 չդնես՝ անիրաւ վկայ ըլլալով։ Չարութիւն ընելու համար բազմութեանը չհետեւիս. ու դատաստանի մէջ երեսները ծռելու համար շատերուն կողմը խոտորելով՝ խօսք չխօսիս։
3 Եւ աղքատին աշառութիւն չընես իր դատին մէջ։
4 Եթէ որ քու թշնամւոդ մոլորած եղին կամ իշուն հանդիպելու ըլլաս, անշուշտ իրեն
5 դարձնես անիկա։ Եթէ որ քեզ ատողին էշը բեռի տակ ինկած տեսնես, ու զանիկա ազատելէն հրաժարելու ալ ըլլաս, անշուշտ անոր հետ էշը ազատես։
6 Քու աղքատիդ դատին մէջ անոր իրա-
7 ւունքը չծռես։ Սուտ խօսքէն հեռու կեցիր, և անմեղը ու արդարը մի մեռցըներ. ինչու որ ես չարը պիտի չարդարացընեմ։
8 Եւ կաշառ չառնես. ինչու որ կաշառը աչքը բաց մարդիկը կը կուրացընէ, և արդարներուն խօսքերը կը խանգարէ։
9 Եւ օտարականը մի նեղեր. ինչու որ դուք օտարականին սիրտը գիտէք. որովհետեւ դուք ալ եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք։
10 Եւ քու երկիրդ վեց տարի սերմանես, ու
11 անոր արդիւնքը ժողվես. Բայց եօթներորդ տարին անդորձ ձգես ու թողուս ան, որ քու ժողովրդիդ աղքատները ուտեն, և անոնց

Գ ԳԼ · ԺԹ · 6 : Ղև · ԺԹ · 2 : բ Օր · Ժգ · 21 :
Ղև · իբ · 8 : Եզկ · գ · 14 : Իսղ · 31 :
Ա Ած · 7 : Ղև · ԺԹ · 16 : Սաղ · Ժե · 3 : Ճա · 5 : Ածաւ · ժ · 18 : Տես բ Թագ · ԺԹ · 27 : Ժգ · 3 :
Բ ԳԼ · ի · 16 : բ Օր · ԺԹ · 16 · 17 · 18 : Սաղ · լե · 11 : Ածաւ · ԺԹ · 5 · 9 · 28 : Իսղ · 28 : Տես գ Թագ · իա · 10 · 13 : Մատ · Իզ · 59 · 60 · 61 : Գօր · ղ · 11 · 13 :
Գ Ծն · է · 1 · ԺԹ · 4 · 7 : ԳԼ · լբ · 1 · 2 : Ցեսիդ · 15 : ամ Թագ · Ժե · 9 : ղ Թագ · ԺԹ · 10 · Յոբ · լա · 34 : Ածաւ · ա · 10 · 11 · 15 : գ · 14 : Մատ · իէ · 24 · 26 : Մար · Ժե · 15 : Ղած · իգ · 23 , 24 : Գօր · իգ · 27 : իէ · 9 :
Դ Ած · 6 · 7 : Ղև · ԺԹ · 15 : բ Օր · ա · 17 : Սաղ · հբ · 2 :
Ե բ Օր · իբ · 1 : Ցօր · լա · 29 : Ածաւ · իգ · 17 : իէ · 21 : Մատ · է · 44 : Հառմ · Ժբ · 20 : ա Թես · է · 15 :
Զ բ Օր · իբ · 4 :
Է Ած · 2 : բ Օր · իէ · 19 : Ցօր · լա · 13 · 21 : Ժող · է · 8 : Էս · Ժ · 1 · 2 : Երեմ · է · 28 : է · 6 : Ամմա · է · 12 : Մատ · գ · 5 :
Ը Ած · 1 : Ղև · ԺԹ · 11 : Ղած · գ · 14 : Եփես · գ · 25 :
Թ բ Օր · իէ · 25 : Սաղ · ղգ · 21 : Ածաւ · Ժէ · 15 · 26 : Երեմ · է · 6 : Մատ · իէ · 4 :
Ժ ԳԼ · ԼԳ · 7 : Հառմ · ա · 18 :
ԺԱ բ Օր · Ժգ · 19 : ա Թագ · ը · 3 : Ժբ · 3 : բ Մն · ԺԹ · 7 : Սաղ · իզ · 10 : Ածաւ · Ժէ · 27 : Ժէ · 8 · 23 : իԹ · 4 : Էս · ա · 23 : է · 23 : ԼԳ · 15 : Եզկ · իբ · 12 : Ած · մամ · է · 12 : Գօր · իզ · 26 :
Ի Կամ գաւառը
ԺԲ ԳԼ · իբ · 21 : բ Օր · Ժ · 19 : իզ · 14 · 17 : իէ · 19 : Սաղ · ղդ · 6 : Եզկ · իբ · 7 : Մաղ · գ · 5 :
ԺԳ Ղև · իբ · 3 · 4 :
ԺԴ ԳԼ · ի · 8 · 9 : բ Օր · է · 13 : Ղած · Ժգ · 14 :
ԺԵ բ Օր · գ · 9 : Ցեսիբ · 5 : Սաղ · ԼԹ · 1 : Եփես · է · 15 : ա Տիմ · գ · 16 :
ԺԶ Թես · լբ · 38 : բ Օր · Ժբ · 3 : Ցեսի · իգ · 7 : Սաղ · Ժգ · 4 : Ովս · բ · 17 : Ջաք · Ժգ · 2 :
ԺԷ ԳԼ · ԼԳ · 23 : Ղև · իգ · 4 : բ Օր · Ժգ · 16 :
ԺԸ ԳԼ · Ժբ · 15 : Ժգ · 6 : Ղգ · 18 : Ղև · իգ · 6 : բ Օր · Ժգ · 8 :
ԺԹ ԳԼ · ԼԳ · 20 · բ Օր · Ժգ · 16 :
Ի ԳԼ · ԼԳ · 22 : Ղև · իգ · 10 :
ԻԱ բ Օր · Ժգ · 13 :
ԻԲ ԳԼ · ԼԳ · 23 : բ Օր · Ժգ · 16 :
ԻԳ ԳԼ · Ժբ · 8 : ԼԹ · 25 : Ղև · բ · 11 : բ Օր · Ժգ · 4 :
ԻԴ ԳԼ · իբ · 29 : ԼԳ · 26 : Ղև · իգ · 10 · 17 : Թես · Ժբ · 12 · 13 : բ Օր · իգ · 10 : Ղևէմ · Ժ · 35 :
ԻԵ ԳԼ · ԼԳ · 26 : բ Օր · Ժգ · 21 :
ԻԶ ԳԼ · Ժգ · 19 : լբ · 34 : ԼԳ · 2 · 14 : Թես · իբ · 16 : Յես · է · 13 · 15 : 2 : Սաղ · ղա · 3 : Էս · կգ · 9 :
ԻԷ Թես · Ժգ · 11 : Սաղ · հբ · 40 · 56 : Եփես · գ · 30 : Երբ · 9 · 10 · 16 :
ԻԸ ԳԼ · լբ · 34 : Թես · Ժգ · 35 : բ Օր · Ժբ · 19 : Յես · իգ · 18 : Երեմ · է · 7 : Երբ · գ · 11 : աՅակ · է · 10 :
ԻԹ Էս · Թ · 6 : Երեմ · իգ · 6 : Յոէլ · Ժ · 30 · 38 :
Ի Ծն · Ժբ · 5 : բ Օր · Ե 7 : Երեմ · է · 20 :
ԻԱ Հմր · 20 : ԳԼ · ԼԳ · 1 :
ԻԲ Յես · իգ · 8 · 11 :

մէ մնացածը գայտին անասուններուը ուտեն, քու այգիդ ու ձիթաստանիդ ալ ասանկ ընես։
12 Վեց օր քու գործդ գործէ, ու եօթներորդ օրը հանգստացիր, որ քու եզդ ու էշդ հանգստանայ, և քու աղախնիդ որդին ու օտա-
13 րականը շունչ առնէ։ Եւ բոլոր ձեզի պրծացածներուս մէջ զգուշաւոր ըլլաք, և ուրիշ աստուածներուն անունը չյիշէք. ձեր բերնէն անգամ չլսուի։
14 Տարին երեք անգամ ինծի տօն պահէ.
15 Բաղարջակերաց տօնը պահէ. քեզի պատուիրածիս պէս եօթը օր անխմոր հաց պիտի ուտես Ապիւ ամսուն մէջ սահմանուած ժամանակին. ինչու որ ան ամսուն մէջ եգիպտոսէն ելար. և բնաւ մէկը ձեռքը պատարկ չերեսիս չգայ։
16 բունայ իմ առջեւս. Եւ արտին մէջ ցանելու աշխատութեանդ երախայրի պտուղը հնձելու տօնը՝ ու տարւոյն վերջը ժողվելու տօնը պահէս, երբոր արտէն քու աշխատութիւնդ
17 ներդ կը ժողվես։ Տարին երեք անգամ քու ամէն արուներդ Տէր Եհովային առջեւը պիտի երեւնան։
18 Իմ զոհիս արիւնը խմորեալ հացով չմատուցանես, ու իմ տօնիս ճարպը մինչեւ առ-
19 աւտ պիտի չմնայ։ Քու երկրիդ առջի երկայրիները քու Տէր Աստուծոյդ տունը տանիս։ Ուլը իր մօրը կաթին մէջ չեփես։
20 Ահա քու առջեւդէդ հրեշտակ մը կը խրկեմ, որ քեզ ճամբուն մէջ պահպանէ, ու
21 իմ պատրաստած տեղս տանի քեզ։ Անոր զգուշացիր, ու անոր խօսքը մտիկ ըրէ, չանցնիր անհնազանդ մի ըլլար. ինչու որ անիկա ձեր յանցանքը պիտի չներէ, քանզի իմ անունս
22 անոր վրայ է։ Բայց թէ որ ուշադրութեամբ անոր խօսքը մտիկ ընես, ու իմ բոլոր ըսածս ընես, անատեն թշնամիներուդ թշնամի մը պիտի ըլլամ, և քու հակառակորդներուդ
23 դուդ՝ հակառակորդ։ Քանզի իմ հրեշտակս քու առջեւդէդ պիտի երթայ, և քեզ Ամորհացւոց ու Փերեզացւոց և Քանանացւոց, Խեւացւոց ու Յեբուսացւոց պի-

24 ում տանի, և ես պիտի չարդեմ զանոնք։ Ինոնց
աստուածներուն երկրպագութիւն կամ ծա-
ռայութիւն չընես, ու ըստ անոնց ըրածին պէս
չընես. հապա բոլորովին կործանես զանոնք,
25 ու անոնց կուռքերը բոլորովին կոտրտես։ Եւ
ձեր Տէր Աստուածը պաշտէք, ու ինքը ձեր
հացը ու ջուրը պիտի օրհնէ. և ձեր մէջէն
26 հիւանդութիւնը պիտի վերցընեմ։ Քու երկ-
րիդ մէջ վիժող ու ամուլ պիտի չըլլայ. քու
27 օրերուդ թիւը պիտի լեցընեմ։ Իմ երկիւղս
քու առջևէդ պիտի խրկեմ, և պիտի կոր-
սընցընեմ ան բոլոր ժողովուրդը որուն որ
դուն կ'երթաս, ու քու բոլոր թշնամիներուդ
28 կռնակը քեզի պիտի դարձընեմ։ Եւ ըղձու
առջևէդ իշամեղուն պիտի խրկեմ, որ Եւա-
ցիները, Քանանացիները ու Քեւացիները քու
29 առջևէդ վռընտէ։ Ինոնք քու առջևէդ մէկ
տարուան մէջ պիտի չվռընտեմ, որ չըլլայ թէ
երկիրը ամայի ըլլայ, ու քու վրադ դաշտին
30 գազանները չաճանան։ Ինոնք քու առջևէդ
կամաց կամաց պիտի վռընտեմ, մինչև որ
31 դուն բազմանաս ու երկիրը ժառանգես։ Եւ
ըղձու սահմաններդ կարմիր ծովէն մինչև Փը-
ղըստացւոց ծովը՝ ու անապատէն մինչև Եփ-
րատ գետը պիտի դնեմ. ինչու որ ես երկրին
բնակիչները քու ձեռքդ պիտի տամ. ու դա-
32 նոնք քու առջևէդ վռընտես։ Ինոնց հետ
ու անոնց աստուածներուն հետ ուխտ չընես։
33 Քու երկրիդ մէջ չբնակին, որ քեզի մեղք
գործել չտան ինծի դէմ. ինչու որ եթէ անոնց
աստուածները պաշտես, անշուշտ ան քեզի
որոգայթ պիտի ըլլայ։

ԳԼ· ԻԴ

1 Մովսէս լեռան վրայ երթալու կը կանչուի։ 3 Ժողովուրդը
հնազանդ ըլլալու խոստ կու տայ։ 4 Մովսէս սեղան մը կը
շինէ, ու աստուերու արձան կը կանգնեցընէ. 6 զոհերուն
արիւնը կը սրսկէ։ 9 Աստուծոյ փառքը կը յայտնուի։ 14 Ժո-
ղովուրդին կառավարութիւնը Ահարոնին ու Ովրին կը յանձ-
նուի։ 15 Մովսէս լեռը երթալով՝ հոն կը մնայ քառասուն օր
ու քառասուն գիշեր։

1 Եւ ըսաւ Մովսէսին, Տէրոջը երթիր դուն ու
Ահարոն, Նադաբ ու Աբիուդ՝ և Իսրայէ-
լի ծերերէն եօթանասուն հոգի, ու հեռուէն
2 երկրպագութիւն ըրէք։ Եւ միայն Մովսէս

մօտենայ Տէրոջը, ու անոնք չմօտենան, ոչ
ալ ժողովուրդը անոր հետ ելլէ։
3 Եւ Մովսէս եկաւ, ու Տէրոջը բոլոր խօս-
քերը և բոլոր դատաստանները պատմեց ժո-
ղովուրդին. և բոլոր ժողովուրդը միաձայն
պատասխան տուին ու ըսին, Տէրոջը դրուցած
4 բոլոր խօսքերը պիտի ընենք։ Եւ Մովսէս
Տէրոջը բոլոր խօսքերը դրեց, ու առաւօտուն
կանուխ ելաւ, ու լեռանը տակը սեղան մը
չինեց. ու Իսրայէլին տասներկու ցեղերուն
5 համեմատ տասներկու սիւներ կանգնեց։ Եւ
Իսրայէլի որդւոցմէ պատանիներ խրկեց, ու
ողջակէզներ մատուցին և խաղաղութեան զո-
հերու համար զուարակներ զոհեցին Տէրոջը։
6 Եւ Մովսէս արիւնին կէսը առաւ ու կոնքե-
րու մէջ դրաւ. և արիւնին կէսը սեղանին վրայ
7 սրսկեց։ Եւ առաւ ուխտին դիրքը ու ժո-
ղովուրդին ականջներուն կարդաց. և անոնք
ըսին, Տէրոջը բոլոր ըսածը պիտի ընենք, ու
8 անոր պիտի հնազանդինք։ Եւ Մովսէս առաւ
արիւնը, ու ժողովուրդին վրայ սրսկեց, ու
ըսաւ, Ահա բոլոր ասոնց խօսքերուն համեմատ
Տէրոջը ձեզի հետ ըրած ուխտին արիւնը։
9 Ապա Մովսէս ու Ահարոն, Նադաբ ու
Աբիուդ՝ և Իսրայէլի ծերերէն եօթանասուն
10 հոգի ելան. Եւ Իսրայէլի Աստուածը տեսան.
ու անոր ոտքերուն տակը աղիւսով յատակա-
ծի պէս էր՝ և պայծառութեամբ երա-
11 երկինքին պէս էր։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը
ընտրեալներուն վրայ իր ձեռքը չերկընցուց.
և զԱստուած տեսան, ու կերան և խմեցին։
12 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Վեր ելիր
լեռը, ու հոն կայնէ, և պիտի տամ քեզի
քարեղէն տախտակները ու իմ գրած օրէնքս
և պատուիրանքներս՝ որ անոնց սորվեցընես։
13 Եւ Մովսէս ու Ծանոր պաշտօնեան Յեսու
14 ելան, և Մովսէս Աստուծոյ լեռը ելաւ. Եւ
ըսաւ ծերերուն, Դուք հոս մեզի սպասեցէք,
մինչև որ ձեզի դառնանք. և ահա Ահարոն
ու Ովր ձեր հետն են. թէ որ մէկը դատ
մը ունենայ՝ թող անոնց երթայ։
15 Եւ Մովսէս լեռը ելաւ, ու ամպը պատեց
16 լեռը։ Եւ Տէրոջը փառքը Սինայ լեռանը
վրայ հանգչեցաւ, ու ամպը պատեց զանիկա
վեց օր. և եօթներորդ օրը Տէրը ամպին մէջէն

Գլ· ի· 5։
Գլ· ժը· 3։ բՕր· ժբ· 30, 31։
Գլ· լգ· 13։ Թնս· լգ· 52։ բ Օր· ե· 5, 25։ ժգ· 3։
բ Օր· գ· 13։ ժ· 12, 20։ ժա· 13, 14։ ժգ· 4։ Յես· իբ· 5։ իդ· 14, 15, 21, 24։ ա Թագ· է· 3։ ժբ· 20, 24։ Պատ· գ· 10։
բ Օր· է· 13։ իը· 5, 8։
Գլ· ժե· 26։ բ Օր· է· 15։
բ Օր· է· 14։ իը· 4։ Յես· իա· 10։ Մալ· գ· 10, 11։
Ծն· իե· 8։ լե· 29։ ա Պն· իգ· 1։ Յոբ· ե· 26։ իբ· 17։ Սաղ· ձե· 23։ ղ· 10։
Ծն· լե· 5։ Գլ· ժե· 14, 16։ բ Օր· բ· 25։ ժա· 25։ Յես· բ· 9, 11։ ա Թագ· ժգ· 15։ բ Պն· ժգ· 14։
բ Օր· է· 23։
Սաղ· ժը· 40։
բ Օր· է· 14։ իը· 4։ Յես· իա· 10։ Պատ· գ· 10, 11։
բ Օր· է· 22։
Ծն· ժե· 18։ Թնս· լգ· 3։ բ Օր· ժա· 24։ Յես· ա· 4։ գԹագ· գ· 21, 24։ Սաղ· հբ· 8։
Յես· իա· 44։ Դատ· ա· 4։ ժա· 21։
Գլ· լգ· 12, 15։ բ Օր· է· 2։
Գլ· լգ· 12։ բ Օր· է· 16։ ժբ· 30։ Յես· իգ· 13։ Դատ· բ· 3։ ա Թագ· ժբ· 21։ Սաղ· ձղ· 36։
Գլ· իբ· 1։ Դե· ժ· 1, 2։
Գլ· ա· 5։ Թնս· ժա· 16։
Ելը· 13, 15, 18։
Ելը· 7։ Գլ· ժԹ· 8։ բ Օր· է· 27։ Գատ· գ· 19, 20։
բ Օր· լա· 9։
Ծն· իբ· 18։ լա· 45։
Եբր· Թ· 18։
Եբր· Թ· 19։
Ելը· 3։
Եբր· Թ· 20։ ժգ· 20։ ա Պետ· ա· 2։
Ելը· 1։
Տես Ծն· լբ· 30։ Գլ· գ· 6։ Դատ· ժգ· 22։ Ես· զ· 1, 5։ Գլ· լգ· 20, 23։ Յովհ· ա· 18։ աՏիմ· զ· 16։ աՅովհ· գ· 12։
Եզեկ· ա· 26։ ժ· 1։ Յայտ· գ· 5։
Մատ· ժէ· 2։
Գլ· ժԹ· 21։
Ելը· Թ· 19։
Ելը· 3։
Եբր· Թ· 20։ ժգ· 20։ ա Պետ· ա· 2։
Ելը· 1։
Տես Ծն· լբ· 30։ Գլ· գ· 6։ Դատ· ժգ· 22։ Ես· զ· 1, 5։ Գլ· լգ· 20, 23։ Յովհ· ա· 18։ աՏիմ· զ· 16։ աՅովհ· գ· 12։
Եզեկ· ա· 26։ ժ· 1։ Յայտ· գ· 5։
Մատ· ժէ· 2։
Գլ· ժԹ· 21։
Ելը· 10։ Գլ· լգ· 20։ Ծն· ժգ· 13։ լբ· 30։ բՕր· գ· 33։ Դատ· ժգ· 22։
Ծն· լա· 54։ Գլ· ժբ· 15։ առկր· ժ· 18։
Ելը· 2, 15, 18։
Գլ· լա· 18։ լբ· 15, 16։ բ Օր· ե· 22։
Գլ· լբ· 17։ լգ· 11։
Ելը· 2։
Գլ· ժԹ· 2, 16։ Մատ· ժէ· 5։
Գլ· ժգ· 10։ Թնս· ժգ· 10։

17 կանչեց Մովսէսը։ Եւ Յեհոսվէ փառաց տե-
սիլը լեռանը գագաթին վրայ երևցաւ կրակի
18 պէս էր Իսրայէլի որդւոցը առջևը։ Եւ Մով-
սէս ամպին մէջ մտաւ ու լեռը ելաւ, և
Մովսէս քառասուն օր ու քառասուն գիշեր
լեռը կեցաւ։

ԳԼ· ԻԵ

1 Խորայէլացւոց տալու ընծաները խոստանին չինուիելոնք հա-
մար։ 10 Տապանակին ձևը։ 17 Քաւութիւնը և քերովբէնե-
րը։ 23 Սեղանը իր անօթներովը։ 31 Աշտանակը իր գործիքնե-
րովը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Ըսուցէ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ ինձի ընծայ
բերեն. ամէն յօժար կամք սրտով մարդէն
3 պիտի առնէք իմ ընծաս։ Եւ ձեր անոնցմէ
առնելու ընծան ասիկա է. ոսկի՝ և արծաթ՝ ու
4 պղինձ, եւ կապուտակ՝ ու ծիրանեգոյն՝ և
կրկնակի կարմիր՝ ու բարակ քէտան՝ և այ-
5 ծի մազ, եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթ
եր՝ ու թխահաչի մորթեր՝ և Սատիմի փայ-
6 տեր, Լուսոյ համար եղ, օծման եղի համար
ու անուշահոտ խունկի համար Համեմներ,
7 Եփոդնաբարեր ու Ռեհուտին ու Լանջապա-
նակին վրայ դամելու քարեր։
8 Եւ ինձի սրբարան մը շինեն՝ որ Երեսից
9 մէջը բնակիմ։ Խորանին օրինակը և անոր բոլոր
կարասիքին օրինակը՝ Բոլոր քեզի ցուցու-
ցածիս պէս՝ ճիշդ անանկ պիտի շինէք։
10 Եւ Սատիմի փայտէ տապանակ մը շինեն.
անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս՝
և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս
և անոր բարձրութիւնը մէկ կանգուն ու կէս
11 ըլլայ։ Եւ անիկա զուտ ոսկիով պատես,
ներսէն ու դուրսէն պատես ան. և անոր վը-
12 րան բոլորտիքը ոսկի շրջանակ մը շինես։ Եւ
անոր համար չորս ոսկի օղակ ձուլես, ու
անոր չորս անկիւնները դնես ջանաք, որ անոր
մէկ կողմը երկու օղակ՝ ու մէկալ կողմը եր-
13 կու օղակ ըլլայ։ Եւ Սատիմի փայտէ ձողեր
14 շինես, ու զանոնք ոսկիով պատես։ Եւ ձո-
ղերը տապանակին քովերը եղած օղակներուն
անցընես, որ տապանակը անոնցմով վերցուի։
15 Ձողերը տապանակին օղակներուն մէջը մը-
16 նան. անկէ չհանուին։ Եւ տապանակին մէջ
դնես Վկայութիւնը՝ որն որ քեզի պիտի
տամ։
17 Եւ զուտ ոսկիէ քաւութիւն մը շինես,
անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս՝
և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս
18 ըլլայ։ Եւ ոսկիէ երկու քերովբէներ շինես
քաւութիւնին երկու ծայրին վրայ. Կռա-
19 ծոյ շինես զանոնք. Եւ մէկ քերովբէն մի
ծայրէն՝ ու մէւս քերովբէն մէկալ ծայրէն
շինես. քերովբէները քաւութիւնէն՝ անոր ե-
20 կու ծայրերուն վրայ շինես։ Եւ քերովբէ-
ները թևերնին վերէն տարածելով՝ իրենց թե-
ւերովը քաւութիւնը պիտի ծածկեն. և անոնց
երեսները իրարու պէտք նային. քերովբէներուն
երեսները դէպ ի քաւութիւնը պիտի ըլլան։
21 Եւ քաւութիւնը տապանակին վրայ պիտի
դնես. և քեզի տալու վկայութիւնս տա-
22 պանակին մէջ դնես։ Եւ հոն ես քեզի պիտի
հանդիպիմ. ու քաւութեանը վրայէն՝ վկա-
յութեան տապանակին վրան եղած երկու
քերովբէներուն մէջէնէն՝ Իսրայէլի որդւոց
ը համար բոլոր քեզի պատուիրելու բան-
բուս վրայով պիտի խօսիմ քեզի հետս։
23 Եւ Սատիմի փայտէ սեղան մը շինես. անոր
երկայնութիւնը երկու կանգուն՝ և անոր լայ-
նութիւնը մէկ կանգուն՝ ու անոր բարձրու-
24 թիւնը մէկ կանգուն ու կէս պիտի ըլլայ։ Եւ
անիկա զուտ ոսկիով պատես. ու անոր բոլոր
25 տիքը ոսկի շրջանակ մը շինես։ Եւ անոր չոր
մատնաչափ ապառուած մը շինես. ու ապա-
ռուածին բոլորտիքը ոսկի շրջանակ մը շինես
26 Եւ անոր չորս ոսկի օղակ շինես. ու անոր չոր
անկիւնը չորս ոտքին քովը դնես օղակները
27 Օղակները ապառուածին քովը պիտի ըլլան,
որ սեղանը վերցնելու համար՝ ձողերուն տե-
28 դեր ըլլան։ Եւ ձողերը Սատիմի փայտէ շի-
նես, ու զանոնք ոսկիով պատես. և սե-
29 ղանը անոնցմով պիտի վերցուի։ Եւ անոր
սկուառներն ու անոր խնկամաններն ու բա-
ժակներն ու գաւաթներն շինես, որ անոնց
մով թափելու նուէր մատուցուի. զանոնք
30 զուտ ոսկիէ շինես։ Եւ սեղանին վրան հաս-
ջաւորութեան հացը դնես միշտ իմ առջևս։
31 Եւ զուտ ոսկիէ աշտանակ մը շինես. կռա-
ծոյ պիտի շինուի աշտանակը, — անոր բունը
ճիւղերը, սկահակները, գնդակները ու ծա-
32 ղիկները իրմէն ըլլան։ Եւ անոր քովերէն
վեց ճիւղեր ելլեն. աշտանակին մէկ քովէն
երեք ճիւղ՝ և աշտանակին մէկալ քովէն երեք
33 ճիւղ ելլեն. Մէկ ճիւղին վրայ նշանակ երեք
սկահակ ըլլայ՝ գնդակով ու ծաղիկով, և
մէկալ ճիւղին վրայ նշանակ երեք սկահակ
գնդակով ու ծաղիկով. աշտանակին եր-

---

* Գլ· գ· 2 · ժթ· 18 · բ Օր· գ· 36 · Եբր· ժբ· 18 · 29 ·
ե Գլ· լդ· 28 · բ Օր· թ· 9 ·
ը Գլ· լ· 5 · 21 · ամՆ· իթ· 3 · 5 · 9 · 14 · Եզր· բ· 68 · գ· 5 · է·
16 · Դ Եզր· ժա· 2 ·
բ Կոր· ը· 12 · թ· 7 ·
ի Ծն· խա· 42 ·
ձ Գլ· իե· 20 ·
ղ Գլ· լ· 34 ·
ծ Գլ· լ· 23 ·
ճ Գլ· իը· 4 · 6 ·
ն Գլ· իը· 15 ·
շ Գլ· լգ· 1 · 3 · 4 ·
Դլ· գ· 6 · ժ· 4 · իա·
12 · Եբր· թ· 1 · 2 ·
ո Գլ· իթ· 45 · գ Թագ· գ· 15 · բ Կոր· գ· 16 ·
Եբր· գ· 6 · Յայտ· իա· 3 ·
չ Ելմ· 40 ·
պ Գլ· լե· 1 · բ Օր· ժ· 3 · Եբր· թ· 4 ·
ջ գ Թագ· ը· 8 ·
ռ Գլ· ժգ· 34 · լա·
18 · բ Օր· ժ· 2 · 5 ·
լա· 26 · գ Թագ· ը· 9 · գ Թագ· ժա· 12 · Եբր· թ· 1 ·
վ Գլ· լե· 6 · Հռաջմ· գ· 25 · Եբր· թ· 5 ·
ս Կամ կամարիչ
տ Կամ Նախապահակաց
ր գ Թագ· ը· 7 · ամՆ· իը· 18 · Եբր· թ· 5 ·
ց Գլ· իզ· 34 ·
ւ Ելմ· 16 ·
փ Գլ· իթ· 42 · 43 · Լ· 6 · 36 · Դլ· ժգ· 2 · Ֆես· ժե· 4 ·
ք Ֆես· է· 80 · ամԹագ· գ· 4 · բԹագ· գ· 2 · գ Թագ· ժթ· 15 · Սոլ· ձ· 1 · գ· 1 · Ես· լե· 16 ·
և Գլ· լե· 10 · գԹագ· է· 48 · բ ՄՆ· ը· 8 · Եբր· թ· 1 ·
օ Գլ· լե· 16 · Թագ· գ· 7 ·
ֆ Դլ· իգ· 5 · 6 ·
Գլ· լե· 17 · գԹագ· է· 49 · Ջոբ· գ· 4 · Եբր· թ· 2 · Յայտ· ա· 12 · գ· 5 ·

34 վեց ճիւղերը ասանկ պիտի ըլլան։ Եւ աշ-
ասանակին վրայ չորս նշաձեւ սկահակ պիտի
ըլլայ իրենց դնդակներովը ու ծաղիկներովը։
35 Եւ աշտանակէն ելած վեց ճիւղերուն՝ երկու
ճիւղին տակը իրմէն մէկ դնդակ՝ ու երկու
ճիւղին տակը իրմէն մէկ դնդակ՝ և երկու
ճիւղին տակը իրմէն մէկ դնդակ պիտի ըլ-
36 լայ։ Անոնց դնդակները ու ճիւղերը իրմէն
պիտի ըլլան. ամէնը մէկ կտոր՝ զուտ ոսկիէ
37 կռած պիտի ըլլայ։ Եւ անոր լօմբը ճրագ-
ները չինես. ու անոր ճրագները վառուած
38 առնեն լոյսը առջևէն տան։ Եւ անոր մխի-
չներն ու անոր բազմակաները զուտ ոսկիէ
39 պիտի ըլլան։ Անիկա բոլոր առ գործիքնե-
րով տալանդ մը զուտ ոսկիէ պիտի չինուի։
40 Եւ տեսիր որ լեռը քեզի ցուցուած օրինա-
կին պէս չինես ջանաց։

ԳԼ. ԻԶ

1 Խորանին տասը վարագոյրները։ 7 Այծի մազէ շինուած տասնեակ վարագոյրները։ 14 Խոյի մորթերով ծածկոց։ 15 Խորանին տախտակները՝ իրենց խարխեներով ու նիգերով։ 31 Տապանակին առջևի վարագոյրը։ 36 Դրան վարագոյրը։

1 Եւ խորանը չինես տասը վարագոյրներով՝
մանուած բարակ բմբանէ ու կապուտակէ և
ծիրանեգոյնէ ու կրկնակի կարմիրէ. վար-
պետի գործ չինես զանոնք քերովբէներով։
2 Մէկ վարագոյրին երկայնութիւնը քսանու-
ութը կանգուն՝ և մէկ վարագոյրին լայնու-
թիւնը չորս կանգուն պիտի ըլլայ. բոլոր վա-
3 րագոյրներուն չափը մէկ ըլլայ։ Հինգ վա-
րագոյրները իրարու պիտի կցուին, և հինգ
հինգ վարագոյրները իրարու պիտի կցուին։
4 Եւ կցուած քրնի ծայրի մէկ վարագոյրին եզեր-
քին վրայ կապուտակեայ օղակներ չինես.
մէկալ կցուած քրնի ծայրի վարագոյրին եզեր-
5 քին ալ անանկ ընես։ Մէկ վարագոյրին
վրան հիսուն օղակ չինես, և մէկալ կցուած-
քին վրան եղած վարագոյրին ծայրն ալ հի-
սուն օղակ չինես. օղակները դիմացէ դիմաց
6 պիտի ըլլան։ Եւ հիսուն կարմիրձև ոսկի
ճարմանդներ չինես. ու վարագոյրները ճար-
մանդներով կռճկես, և մէկ խորան պիտի ըլ-
լայ։
7 Եւ խորանին վրան ծածկոց ըլլալու հա-
մար այծի մազէ վարագոյրներ չինես. տասն-
8 ու մէկ վարագոյր ընես անոնք։ Մէկ վա-
րագոյրին երկայնութիւնը երեսուն կանգուն՝
և մէկ վարագոյրին լայնութիւնը չորս կան-
գուն ըլլայ. տասնումէկ վարագոյրներուն
9 չափը մէկ ըլլայ։ Եւ հինգ վարագոյրները
զատ՝ ու վեց վարագոյրները զատ կցես. և
վեցերորդ վարագոյրը խորանին առջևի կող-
10 մէն երկպատիկ ընես։ Եւ կցուած քրնին ծայ-
րը եղած մէկ վարագոյրին եզերքին վրայ
հիսուն օղակ՝ ու մէկալ կցուած քրնին ծայրը
եղած վարագոյրին եզերքին վրայ հիսուն օղակ
11 չինես։ Եւ պղնձէ հիսուն կարմիրձև ճար-
մանդներ չինես, ու ճարմանդները օղակնե-
րուն անցընես, և վրանը կռճկես, ու մէկ
12 ըլլայ։ Եւ վրանին վարագոյրներէն աւե-
լորդ մնացածը՝ այսինքն վարագոյրին աւելցած
կէսը՝ խորանին ետևէն կախուած պիտի մը-
13 նայ։ Եւ վրանին վարագոյրներուն երկայ-
նութենէն մէկ կանգուն մէկ կողմէն՝ ու մէկ
կանգուն մէկալ կողմէն աւելցածը խորանին
քովերը կախուած մնայ՝ զանիկա մէկ կողմէն
14 ու մէկալ կողմէն ծածկելու համար։ Եւ վր-
րանին համար կարմիր ներկուած խոյի մոր-
թերէն ծածկոց մը, ու ասոր վրայէն թխհաչի
մորթերէն ծածկոց մը չինես։
15 Եւ խորանին տախտակները Սատիմի փայ-
16 տէ չինես որ կանգնած մնան։ Մէկ տախ-
տակին երկայնութիւնը տասը կանգուն՝ և
մէկ տախտակին լայնութիւնը մէկ ու կէս
17 կանգուն պիտի ըլլայ։ Իմէն մէկ տախտակը
երկերկու ագուցիկ ծայրեր պիտի ունենայ
իրարու համեմատ. խորանին բոլոր տախտակ-
18 ները այսպէս չինես։ Եւ խորանին տախտակ-
ները չինես. դէպ՝ ի հարաւ՝ հարաւային կող-
19 մը քսան տախտակ ընես։ Եւ քսան տախտակ-
ներուն տակը քառասուն արծաթի խարխոխ
չինես. մէկ տախտակին տակը իր երկու ագու-
ցիկ ծայրը համար երկու խարխոխ՝
և մէկալ տախտակին տակը իր երկու ծայ-
րը համար երկու խարխոխ պիտի
20 ըլլայ։ Եւ խորանին մէկալ կողմին համար
21 հիւսիսային կողմը՝ քսան տախտակ, եւ անոնց
քառասուն արծաթի խարխոխները, մէկ տախ-
տակին տակը երկու խարխոխ՝ ու մէկալ տախ-
22 տակին տակը երկու խարխոխ չինես։ Եւ խո-
րանին ետևի կողմին համար արևմտեան կող-
23 մը վեց տախտակ չինես։ Եւ խորանին ան-
կիւններուն համար ետևի կողմը երկու տախ-
24 տակ չինես։ Եւ վարէն պիտի կցուին, ու
վերէն մէկ օղակով կցուած մէկ պիտի ըլլան.
երկուքն ալ ասանկ պիտի ըլլան. անոնք եր-
25 կու անկիւններուն համար պիտի ըլլան։ Եւ
եղած՝ ասանք ութը տախտակ պիտի ըլլան.
ու անոնց արծաթի խարխոխները տասնուվեց
խարխոխ պիտի ըլլան. մէկ տախտակին տակը
երկու խարխոխ՝ ու մէկալ տախտակին տակը
26 երկու խարխոխ ըլլայ։ Եւ Սատիմի փայտէ նի-
գեր չինես. խորանին մէկ քովի տախտակ-
27 ներուն համար հինգ նիգ, եւ խորանին մէ-
կալ քովի տախտակներուն համար հինգ նիգ,
ու դէպ՝ ի արևմուտք խորանին ետևի կողմի

* Գ.Լ. ԽԵ. 21։ Լ. 8։ Գ.Ե. ԽԳ. 3, 4։ բԱն. | ժգ. 11։ լ Թոռ. ը. 2։ | դ Գ.Լ. ԽԳ. 30։ Թոռ. ը. 4։ ա Ան. իը. 11, 19։ Գոր. Հ. 44։ Եբր. ը. 5։ | — ե Գ.Լ. ԼԳ. 8։ | զ Գ.Լ. ԼԳ. 14։ է Գ.Լ. ԼԳ. 19։

տախտակներուն համար հինգ նիգ պիտի լլ-
28 լայ· եւ միջնեղի նիգը, այսինքն տախտակ-
ներուն միջնեղը եղածը միկ ծայրէն միկալ
29 ծայրը պիտի անցնի։ Եւ տախտակները ա-
կիով պատես, ու անոնց օգակները այսինքն
նիգերուն տեղերը ոսկիէ չինես· և նիգերը
ոսկիով պատես։
30 Եւ խորանը կանգնես ըստ ձեւին Համեմատ,
ինչպէս որ լեռանը վրայ քեզի ցուցուեցաւ։
31 Եւ ևկապուտակէ ու ծիրանեդոյնէ, և կըրկ-
նակի կարմիրէ ու մանուած բարակ բիմանէ
վարագոյր մը չինես· անոնք վարպետի գործ
32 քերովբէներով պիտի չինուի։ Եւ անոնք
Սատիմի ձողե չորս ոսկիապատ սիւներու վրայ
դնես· անոնց *ճանկերը ոսկի պիտի լլլան,
— չորս արծաթի խարիսխներու վրայ պիտի
33 լլլան։ Եւ վարագոյրը ճարմանդներէն վար
կախես, ու հոն վարագուրին ներսի կողմը
Վկայութեան տապանակը բերես· և վարա-
գոյրը ձեզի պիտի բաժնէ ևսրբութիւնին ու
34 սրբութեանց սրբութիւնին միջեւը։ Եւ ևքա-
ւութիւնը վկայութեան տապանակին վրայ՝
35 սրբութեանց սրբութիւնին մէջ դնես։ Եւ
ևվարագուրին դուրսի դին սեղանը, ու ևսեղա-
նին դիմացը խորանին հարաւային կողմը աշ-
տանակը դնես· ու սեղանը հիւսիսային կողմը
դնես։
36 Եւ վրանին դրանը համար կապուտակէ
ու ծիրանեդոյնէ, և կրկնակի կարմիրէ ու մա-
նուած բարակ բիմանէ նկարագործ ևդրան
37 վարագոյր մը չինես։ Եւ դրան վարագուրի
համար Սատիմի ձողե ևհինգ սիւն չինես, ու
զանոնք ոսկիով պատես· և անոնց ճանկերը
ոսկիէ լլլան· ու անոնց համար պղնձէ հինգ
խարիսխ ձուլես։

ԳԼ· ԻԷ

1 Ողջակիզին սեղանը իր գործիքներովը։ 9 Խորանին սրահը՝ վարագոյրներով ու սիւներով։ 18 անոր երկայնութիւնը և լայնութիւնը։ 20 Լուսոյ համար եղ։

1 Եւ ըզհին սեղանը Սատիմի փայտէ չինես,
երկայնութիւնը հինգ կանգուն՝ ու լայնու-
թիւնը հինգ կանգուն· սեղանը քառակուսի
լլլայ, և անոր բարձրութիւնը երեք կան-
2 գուն լլլայ։ Եւ անոր եղջիւրները անոր չորս
անկիւններուն վրայ չինես· անոր եղջիւր-
ները իրմէն լլլան· ու ևպղնիկա պղնձով
3 պատես։ Եւ անոր մոխիրը ժողվելու համար
անոր թաղարները ու անոր խիւսկները և
անոր կոնքերը ու անոր մսահանները ու անոր
կրակի ամանները չինես· անոր բոլոր գոր-
4 ծիքները պղնձէ չինես։ Եւ անոր ցանցա-
կերպ կաճարայ մը չինես պղնձէ, ու ցան-
ցին վրայ չորս պղնձէ օղակ չինես անոր
5 չորս անկիւններուն վրայ։ Եւ անիկա սե-
զանին չրջանակին տակը դնես ներքեւէն, որ
6 ցանցը դրեթէ սեզանին միջեւերը լլլայ։ Եւ
սեզանին համար ձողեր չինես, ձողերը Սա-
տիմի փայտէ լլլան, ու զանոնք պղնձով պա-
7 տես։ Եւ անոր ձողերը օգակներուն պիտի
անցուին, ու ձողերը սեզանին երկու քովերը
8 պիտի լլլան՝ անիկա վերցնելու համար։ Մին-
կա տախտակներէ միջը դատարկ պիտի չի-
նես· ևլեռը քեզի ցուցուածին պէս՝ անանկ
պիտի չինեն։
9 Եւ ևխորանին սրահը չինես· հարաւային
կողմին համար սրահին վարագոյրները մա-
նուած բարակ բիմանէ լլլայով՝ միկ քովի
երկայնութիւնը հարիւր կանգուն պիտի լլ-
10 լայ։ Եւ անոր քսան սիւները ու անոնց քսան
խարիսխները պղնձէ, և սիւներուն ճանկերը
11 և անոնց կապերը արծաթէ պիտի լլլան։ Եւ
նոյնպէս հիւսիսային կողմին համար երկա-
կայնութիւնը նայելով՝ վարագոյրները հա-
րիւր կանգուն երկայն պիտի լլլան· ու անոր
քսան սիւները և անոնց քսան խարիսխները
պղնձէ, սիւներուն ճանկերը ու անոնց կապե-
12 րը արծաթէ պիտի լլլան։ Եւ արեւմտեան կող-
մին համար սրահին լայնութիւնը նայելով՝
վարագոյրները հիսուն կանգուն պիտի լլլան·
անոնց սիւները տասը՝ ու անոնց խարիսխները
13 տասը պիտի լլլան։ Եւ սրահին արեւելեան
կողմին համար՝ անոր լայնութիւնը արեւելեան
14 կողմին հիսուն կանգուն պիտի լլլայ։ Եւ դուռին
միկ քովին վարագոյրները տասնհինգ կան-
գուն պիտի լլլան· անոնց սիւները երեք՝ ու
15 անոնց խարիսխները երեք։ Եւ միկալ քովի
վարագոյրները տասնհինգ կանգուն պիտի լլ-
լան· անոնց սիւները երեք՝ ու անոնց խարիսխ-
16 ները երեք։ Եւ սրահին դրանը համար կա-
պուտակէ ու ծիրանեդոյնէ և կրկնակի կար-
միրէ ու մանուած բարակ բիմանէ, քսան կան-
գունի նկարագործ վարագոյր մը պիտի լլլայ
անոնց սիւները չորս՝ ու անոնց խարիսխները
17 չորս պիտի լլլան։ Սրահին բոլորտիքը եղած
բոլոր սիւները արծաթի կապերով՝ ու անոնց
ճանկերը արծաթէ՝ և անոնց խարիսխները
18 պղնձէ պիտի լլլան։ Սրահին երկայնութի-
նը հարիւր կանգուն՝ ու լայնութիւնը ամէն
տեղ հիսուն՝ և բարձրութիւնը հինգ կան-
գուն· ևլարդեանէը մանուած բարակ բիմանէ
պիտի լլլան, ու անոնց խարիսխները պղնձէ
19 պիտի լլլան։ Խորանին բոլոր գործիքները
իր ամէն պաշտօնին համար՝ և անոր բոլոր
ցիցերը ու սրահին բոլոր ցիցերը պղնձէ պի-
տի լլլան։

ր Գլ· իե· 9· 40· իէ· 8· Գոր· կ· 44· Եբր· ը· 5·
ս Գլ· լգ· 35· Գվ· ժգ· 2· բ Մն· գ· 14· Մաս· իէ· 51· Եբր· թ· 3·
• Կամ խոյակները
տ Գլ· իե· 16· իս· 21· Եբր· թ· 5·
ր Գլ· իս· 22· Եբր· թ· 2·
ց Գլ· իս· 24·
ւ Գլ· լգ· 37·
փ Գլ· լգ· 38·
— Գլ· լը· 1· Եզեկ· խգ· 13·
ք Տես թագ· ժգ· 38·
օ Գլ· իէ· 40· իզ· 32·
ֆ Գլ· լը· 9·

20 Եւ Էդեն պատուիրես իսրայէլի որդւոցը՝ որ քեզի *ձեթաւած մաքուր ձէթի բերեն լուսոյ համար, որ կանթեղները միշտ վա-
21 ռին։ Ահարոն ու անոր որդիները ժողովքի խորանին մէջ՝ Վկայութեանը առջեւի վարագուրին դուրսի դին՝ իրիկուընէ մինչեւ առաւօտ Տէրոջը առջեւը անոնց յաւիտենական կանոն ըլլայ երկնից ազգերուն մէջ իսրայէլի որդւոցը կողմանէ։

ԳԼ· ԻԸ

1 Ահարոն ու անոր որդիքը քահանայութեան համար կ'ընտրուին։ 2 Սուրբ զգեստները շինելու հրամանը։ 6 Խմուատը։ 15 Տաւարիկու պատուական քարերով զարդարուած ընծայանոցը։ 30 Ուրիմը ու Թումիմը։ 31 Էփուտին պատմուճանը։ Նռնաձեւով և զանգակներով։ 36 Խոյրին առջեւի կողմի թիթեղը։ 39 Նկարագործ շապիկը։ 40 Ահարոնին որդւոցը զգեստները։

1 Եւ դուն քեզի մօտեցուր Էրու եղբայրդ Ահարոնը ու անոր որդիները իր հետը՝ Իսրայէլի որդւոցը մէջէն, որ ինծի քահանայութիւն ընեն. Ահարոնը և Ահարոնին որդիները Նադաբը ու Աբիուդը, Եղիազարը ու Իթա-
2 մարը։ Եւ Էրու եղբօրդ Ահարոնին սուրբ զգեստներ պիտի չինես պատուոյ ու փառաց
3 համար։ Եւ Էդուն բոլոր իմաստուն միտք ունեցողներուն՝ որոնք որ ես իմաստութեան Հոգիով լեցուցի, որ Ահարոնին զգեստները չինեն՝ անոնց օրհնելու համար՝ որ ինծի քա-
4 հանայութիւն ընէ։ Եւ անոնց չինելու զգեստները ասոնք են. Էրանջապանակ ու Էեփուտ և Էպատմուճան ու Էնկարագործ շապիկ, խոյր և գօտի. և սուրբ զգեստներ չինեն քու եղբօրդ Ահարոնին ու անոր որդիներուն, որ ինծի քահանայութիւն ընեն։

5 Եւ անոնք պիտի առնեն ոսկին ու կապուտակը և ծիրանեգոյնը ու կրկնակի կարմիրը
6 և բարակ քիմանը. Եւ ոսկի Էթել, կապուտակ ու ծիրանեգոյնէ, կրկնակի կարմիրէ և մանուած բարակ քիմանէ վարպետի գործ պի-
7 տի չինեն եփուտը։ Անոր երկու ծայրերը երկու կցուած վականներ պիտի ունենան, որ Էփուտը
8 միացած ըլլայ։ Եւ եփուտին վրայ եղած ժապաւէնը անոր չինուած քին պէս նոյն բանէն պիտի ըլլայ. ոսկիէ, կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բա-
9 րակ քիմանէ պիտի ըլլայ։ Եւ երկու եղինդնաքարեր առնես, ու անոնց վրան Իսրայէլի որ-
10 դւոցը անունները փորագրես։ Անոնց անունները վեցը մէկ քարին վրայ՝ և միւսացած վեց անունները մէկալ քարին վրայ՝ անոնց ծնունդ-
11 ներուն համեմատ Էդրօշդրօխ. Ակն երկու քարե-
12 րուն վրայ Իսրայէլի որդւոցը անունները ակունքը բանողի գործով՝ այսինքն կնիք փորագրածնուն պէս փորագրես. ոսկի խորշերու մէջ
13 դամես անոնք։ Եւ երկու քարերը եփուտին ուսերուն վրայ պիտի դնես, որ Իսրայէլի որդւոցը յիշատակի քարեր ըլլան. ու Ահարոն անոնց անունները Էյիշատակի համար իր երկու
14 ուսերուն վրայ պիտի կրէ Տէրոջը առջեւը։ Եւ ոսկիէ խորշեր պիտի չինես. Եւ զուտ ոսկիէ որորուած հիւսուած՝ երկու շղթաներ պիտի չինես, ու հիւսուած շղթաները խորշերուն անցընես։

15 Եւ Էդատաստանի բանջապանակը վարպետի գործ չինես. անոնկա եփուտին չինուած քին պէս չինես. ոսկիէ, կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ, և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած
16 բարակ քիմանէ չինես։ Քառակուսի պիտի ըլլայ երկու քի ծալքերով. անոր երկայնութիւնը մէկ թիզ՝ ու անոր լայնութիւնը մէկ
17 թիզ ըլլայ։ Եւ անոր մէջ ակունքներու դամուած քին չորս կարգ քարեր պիտի դամես. — կարգը՝ սարդիոն, տոպազիոն
18 ու զմրուխտ՝ առաջին կարգը պիտի ըլլայ. Եւ երկրորդ կարգը պիտի ըլլայ կարկեհան, շա-
19 փիրազ ու անգամանդ. Եւ երրորդ կարգը
20 պիտի ըլլայ դահձաքար, ակատ ու մեղեմիկ. Եւ չորրորդ կարգը պիտի ըլլայ ոսկեքար, եղինդնաքար ու յասպիս. ասոնք ոսկի խորշերու
21 մէջ դամուած պիտի ըլլան։ Եւ քարերը Իսրայէլի որդւոցը անուններուն պէս տասներկու պիտի ըլլան, անոնց անուններուն համեմատ. ամէն մէկը իր անունովը տասներկու ցեղին համեմատ՝ կնիք փորագրողի գործով
22 Էդրօշդրօխ պիտի ըլլան։ Եւ բանջապանակին վրան զուտ ոսկիէ ոլորուած հիւսուած շղթա-
23 ներ պիտի չինես։ Եւ բանջապանակին վրան երկու ոսկի օղակներ չինես, ու ան երկու օղակները բանջապանակին երկու ծայրերուն
24 վրայ դնես։ Եւ ան երկու հիւսուած ոսկի շղթաները բանջապանակին ծայրը եղած երկու
25 օղակներուն անցընես. Եւ երկու հիւսուած շղթաներուն Էնիւ երկու ծայրերը ան երկու խորշերուն անցընես, ու ընդ Էեփուտին առ-
26 ջեւի կողմէն ուսերուն վրայ դնես։ Եւ երկու ոսկի օղակներ ալ չինես, ու զանոնք բանջապանակին ներսի կողմէն՝ եփուտին կցուած
27 եղերքին երկու ծայրերը դնես։ Եւ Էերկու երկու ոսկի օղակներ չինես, ու զանոնք եփուտին երկու ուսերուն վարէն՝ անոր առջեւի կողմի կցուած քին մօտ՝ եփուտին ժապաւէնին վրա-
28 յէն անցընես։ Եւ բանջապանակը իր օղակներէն՝ կապուտակէ շնուռած լարով եփուտին օ-

---

ա Ղև· իգ· 2։
* յն՝ ձեծուած ձէթ թաղուելէն ետք իսկ վառած
բ Գէ· է· 8։ ասթագ· գ· 3։ բ Մն· ժգ· 11։
գ Գէ· իզ· 31։ 33։
դ Գէ· իբ· 43։ իժ· 9։ 28։ Ղև· գ· 17։ ժգ· 34։ իգ· 9։ ժբ· 23։ ժժ· 21։
ե թագ· է· 25։
—
զ թաւ· ժբ· 7։ Եբր· է· 1։ 4։
է Գէ· իժ· 5։ 29։ ել· 10։ լժ· 1։ 2։ Ղև· բ· 7։ 30։ թաւ· ի· 26։ 28։
ը Գէ· լա· 6։ լգ· 1։ ժ Գէ· լա· 3։ լե· 30։ 31։
թ Հմր· 15։
ժ Հմր· 6։
ի Հմր· 31։
ժա Հմր· 39։
ժբ Գէ· լժ· 2։
ժգ Հմր· 29։ Գէ· լժ· 7։
ժդ Ցես Ցես· գ· 7։ Զաք· գ· 14։
ժե Գէ· լժ· 8։
ժզ Գէ· լժ· 10, ևս։

պակներուն կապեն, որ եփուտին ժապաւէնին
վրայ ըլլայ, ու լանջապանակը եփուտին վրա-
29 յէն չզաւառի։ Եւ Ահարոն երբոր սրբարանը
մտնէ, Իսրայէլի որդւոցը անուններըը Տէրոջը
առջեւը յիշատակի համար՝ միշտ իր սրտին
վրայ եղած դատաստանի լանջապանակին վրայ
30 պիտի կրէ։ Եւ դատաստանի լանջապանակին
մէջ *Ուրիմը ու †Թումիմը դնես. և Ահա-
րոնին սրտին վրայ պիտի ըլլան, երբոր անդ-
կա Տէրոջը առջեւը երթայ. ու Ահարոն Տէ-
րոջը առջեւը միշտ իր սրտին վրայ պիտի կրէ
Իսրայէլի որդւոցը դատաստանը։
31 Եւ եփուտին պատմուճանը բոլորովին կա-
32 պուտակէ պիտի չլինիս։ Եւ անոր միջտեղը
գլուխ անցնելը ճեղքուած ը մը ըլլայ. ճեղ-
քուածքին բոլորտիքը գրաՀի ճեղքուածքին
պէս հիւսուած եզերք ունենայ՝ որ չպատռի։
33 Եւ անոր քղանցքներուն վրայ կապտակէ
ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ նռա-
ւեր պիտի չլինիս քղանցքներուն բոլորտիքը,
ու անոնց միջտեղը շուրջանակի ոսկի զան-
34 գակներ։ Պատմուճանին քղանցքին վրայ
շուրջանակի ոսկի զանգակ մը ու նռւա մը՝
ոսկի զանգակ մը ու նռւա մը պիտի ըլլայ։
35 Եւ պաշտօնի համար անիկա Ահարոնին վը-
րան պիտի ըլլայ. ու Տէրոջը առջեւ սրբարա-
նը մտած ու ելած ատենը՝ անոր ձայնը պի-
տի լսուի որ չմեռնի։
36 Եւ †զուտ ոսկիէ թիթեղ մը պիտի չլինիս,
ու անոր վրան կնիք փորագրածնուն պէս
37 ‡ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵՒՈՒՆ՚ փորագրես։ Եւ կա-
պուտակ ժապաւէնի մը անցընես անոր՝ որ
խոյրին վրայ դրուի. և խոյրին վրան անոր
38 առջեւի կողմը ըլլայ։ Եւ անիկա Ահարոնին
ճակտանին վրայ պիտի ըլլայ, որ Իսրայէլի
որդւոցը նուիրած †բոլոր սուրբ ընծաները-
րուն անօրէնութիւնը Ահարոն կրէ. ու միշտ
իր ճակտանին վրայ պիտի ըլլայ, որ անոնք
՚ընդունելի ըլլան Տէրոջը առջեւը։
39 Եւ չափիկը բարակ քթմանէ նկարէն հիւ-
սես, ու խոյրը բարակ քթմանէ պիտի չլինիս
և գօտին նկարագործ պիտի չլինիս։
40 ՚Եւ Ահարոնին որդւոցը չափիկներ պիտի
չլինիս, ու անոնց գօտիներ պիտի չլինիս. և
պատուոյ ու փառաց համար անոնց ապարօշ-
41 ներ պիտի չլինիս։ Եւ զանոնք քու եղբօրդ
Ահարոնին՝ ու իր հետը իր որդւոցը պիտի
հագցընես. ու †անոնք պիտի օծես, և ՚||պի-
տի օրհնես՚՚, ու սրբես անոնք՝ որ ինծի քա-
42 հանայութիւնն ընեն։ Եւ անոնց կտաւէ անդ-
բամասեղիքներ պիտի չլինիս երկնց մարմինը
ծածկելու համար. անոնց մի-
43 քելէն մինչև ծունկերնին պիտի հասնին։ Ե-
անոնք Ահարոնին ու անոր որդւոցը վրայ
պիտի ըլլան՝ երբոր ժողովքի խորանը մտնեն
կամ երբոր †սեղանին մօտենան սրբարանի
մէջ պաշտելու համար, որ չբռնուին ու մեռնին. †Ասիկա յաւի-
տենական կանոն մը ըլլայ իրեն ու իրմէ ե-
տքը իր սերունդին։

ԳԼ. ԻԹ

1 Քահանայի օրհնութեան գոհերը ու սրբարոյութիւնը։ 38 Մշտնջենաւոր պղծակերը։ 45 Աստուած կը խոստանայ բնակիլ Իսրայէլացւոց մէջ։

1 Եւ սա է որ անոնց պիտի ընես զանոնք սրբե-
լու համար, որ ինծի քահանայ ըլլան.
արջառներէն †զուարակ մը ու երկու ան-
2 բասա խոյ առնես, Եւ †անխմոր հաց ու եղ-
չաղուած անխմոր չօթիներ և եղով օծուած
անխմոր լաւաշներ առնես. ասոնք ցորենի թա-
3 րակ ալիւրէն չինես. Եւ սափոր մը մէջ դը-
նես. ու անոնք սափորին մէջ, և զուարակը
4 ու երկու խոյերը մօտեցընես։ Եւ Ահարոն
ու անոր որդիները ժողովքի խորանին դռ-
5 նը մօտեցընես, ու †անոնք ջրով լուաս։ †Ու
զգեստները պիտի առնես, ու չապիկը և
եփուտին պատմուճանը ու եփուտը և լան-
ջապանակը Ահարոնին պիտի հագցընես. ու
†եփուտին ժապաւէնովը գօտեւորես զանի-
6 կա։ †Եւ խոյրը անոր գլուխը դնես, ու խոյ-
7 րին վրայ սուրբ պսակը դնես։ Եւ †օծ-
ման եղը առնես, ու անոր գլխուն վրա
8 ի՛մափելով՝ օծես զանիկա։ Եւ †անոր որդի-
ները մօտեցընես, ու անոնց չապիկներ հագ-
9 ցընես. Եւ գօտիներով գօտեւորես զանոնք
այսինքն Ահարոնը ու անոր որդիները, ու
անոնց †գլուխները սպաթօշներ փաթթես. ու †ք-
հանայութիւնը անոնց ըլլայ յաւիտենական
կանոնով։ Այսպէս †պիտի օրհնես Ահարոն
ու անոր որդիները։
10 Եւ զուարակը ժողովքի խորանին առջեւ
մօտեցընես, ու †Ահարոն և անոր որդիները
իրենց ձեռքը զուարակին գլխուն վրայ դնեն
11 Եւ ժողովքի խորանին դրանը †մէ՝ Տէրոջը
12 առջեւը մորթես զուարակը։ Եւ †զուարակին
արիւնէն առնես, ու մատովդ սեղանին †եղ-

ե Ել. ի. 12։
ը Ղև. ը. 8։ Թուոց. իե. 21։ բ Օր. ւգ. 8։ ա Մնաց. իգ. 6։ բ Ել. ի. 63։ գ Ելեմ. է. 65։
• Յն՝ լոյսեր (յոյսեր նուիրեն)։
† Յն՝ կատարելութիւններ (ճշմարտութիւններ)։
զ Ել. է. 22։
է Ել. լե. 30։ Ջաք. ժգ. 20։
‡ Յն՝ Տէրոջը սրբացած
ը Ել. իե. 45։ Ղև. ժ. 17։ իբ. 9։ Թուոց. ժը. 1։ Եսթ. ծգ. 11։ Եզեկ. գ. 4. 5. 6։ Ջաղ. ա. 29։ Երբ. ի. 28։ ա Պետ. բ. 24։
թ Ղև. ա. 4։ իբ. 27։ իգ. 11։ Եսթ. ծգ. 7։
ժ Ել. լե. 28։ Ղև. է. 10։ ժգ. 4։ Եզեկ. իգ. 18։
ժա Ել. է. 26։
ժբ Ղև. ի. 1. 17։ ի. 19. 20։ իբ. 9։ Թուոց. ի. 13։ ժը. 22։
ժգ Ել. իե. 21։ Ղև. ժէ. 7։
ժդ —
ժե Ղև. ը. 2։
ժզ Ղև. բ. 4։ է. 20. 21. 22։
ժէ Ել. իա. 12։ Ղև. ը. 6։ Երբ. ժ. 22։
ժը Ել. իբ. 2։ Ղև. ը. 7։
ժթ Ել. իբ. 8։
ի Ղև. ը. 9։
ի Ել. իբ. 41։ է. 29։ Ղև. ը. 12։ ժ. 7։ 10։ Թուոց. է. 15։
իա Ղև. ը. 13։
իբ Թուոց. ժը. 7։
իգ Ել. իբ. 41։ Ղև. ը. 22։ Եսթ. է. 11։
իդ Ղև. ա. 4։ է. 9։
իե Ել. իբ. 2։ է. 29։
իզ Ել. իե. 2։ է. 29։

չխրնեռուն վրան դնես. և ճաշած բոլոր արիւ-
13 նը սեղանին տակովը թափես։ Եւ փորոտիքը
ծածկող ամէն ճարպը ու լնարդին վրան
եղած թաղանթը և երկու երիկամունքը ու
անոնց վրան եղած ճարպը առնես, և սեղա-
14 նին վրայ այրես։ Բայց կռւարակին միսը ու
անոր մորթը և անոր աղբը բանակին դուրս
դին կրակով այրես. ասիկա մեղքի պատարագ է։
15 Եւ ոչխարան մկկը առնես, և Ա.Հարոն
ու անոր որդիքը իրենց ձեռքերը խոյին գլխ-
16 ուն վրայ դնեն։ Եւ ան խոյը մորթես, ու
անոր արիւնը առնես, և սեղանին վրայ չոր-
17 չանակի պսակես։ Եւ խոյը կտոր կտոր ընես,
ու անոր փորոտիքը և անոր ոտքերը լուաս,
ու գլուխ անոր կտորներուն և գլխուն վրայ
18 դնես։ Եւ բոլոր խոյը այրես սեղանին վրայ.
ասիկա ողջակէզ է Տէրոջը. հանուշահոտ պատա-
րագ մըն է Տէրոջը։
19 Եւ մկկալ խոյը առնես. ու Ա.Հարոն և
անոր որդիքը իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն
20 վրայ դնեն։ Եւ խոյը մորթես, ու անոր ա-
րիւնէն առնես, և Ա.Հարոնին աջ ականջին
բլթակին վրայ՝ ու անոր որդւոյը աջ ականջ-
ներուն բլթակին վրայ՝ և անոնց աջ ձեռ-
քին մեծ մատին վրայ՝ ու անոնց աջ ոտքին
մեծ մատին վրայ դնես. և ճաշած արիւնը սե-
21 դանին վրայ չորջանակի պսակես։ Եւ սեղանին
վրայ եղած արիւնէն ու օծման եղէն առնես,
և Ա.Հարոնին վրայ ու անոր զգեստներուն վրայ
և անոր հետ իր որդւոյը վրայ ու իր որդ-
ւոյը զգեստներուն վրայ պսակես. և ինկա
ու անոր զգեստները և անոր հետ իր որդի-
ները ու իր որդւոյը զգեստները սուրբ պիտի
22 ըլլան։ Եւ խոյէն առնես ճարպը ու գմակը
և փորոտիքը ծածկող ճարպը և լնարդին վրայ-
թաղանթը՝ ու երկու երիկամունքը և անոնց
վրայ եղած ճարպը ու աջ գխառը. ինչու որ
23 ան հանդոյէ օրհնութեան խոյն է։ Եւ Տէրոջը
առջեը եղած անխմոր հացի սակառէն մէկ
պան հացն ու մէկ եղով հացի չօթ և մէկ
24 լաւաշ առնես, և ամէնը Ա.Հարոնին ձեռքը
ու անոր որդւոյը ձեռքը դնես, և զանոնք
Տէրոջը առջեը երերցնելու ընծայ մատու-
25 ցանես։ Եւ անոնց ձեռքէն առնես զանոնք,
ու սեղանին վրայի ողջակէզին վրայ այրես
Տէրոջը առջեը անոյշ հոտի համար. ասիկա
26 պատարագ մըն է Տէրոջը։ Եւ Ա.Հարոնին հա-
նած օրհնութեան համար պատրաստուած
խոյէն ևերբուածը առնես, ու զանիկա Տէրոջը
առջեը երերցնելու ընծայ մատուցանես. և
27 ան հանդոյ բաժինդ ըլլայ։ Եւ Ա.Հարոնին հա-
մար ու անոր որդւոյը համար եղած հանդոյէ
օրհնութեան խոյէն ևերբուածը ու
28 բարձրացընելու պիտոը սրբես։ Եւ ասիկա
Իսրայէլեան կանոնով Ա.Հարոնին ու անոր
որդւոյը պիտի ըլլայ Իսրայէլի որդւոյը կոզ-
մանէ. վասն զի ասոր բարձրացընելու ընծայ է,
և պիտի ըլլայ բարձրացընելու ընծայ՝ Իս-
րայէլի որդւոյմէն իրենց խաղաղութեան զո-
հերէն բուն իրենց բարձրացընելու ընծան
Տէրոջը։
29 Եւ Ա.Հարոնին սուրբ զգեստները իրմէն
ետքը անոր որդւոյը պիտի ըլլան, որ անոնց-
30 մով օծուին, ու անոնցմով օրհնուին։ Եւ որ-
կան որ իր որդւոյմէ իր տեղը քահանայ ըլլա-
լով՝ սրբարանի մէջ պաշտօն կատարելու հա-
մար ժողովքի խորանը պիտի մտնէ, զանոնք
31 հագնի եօթը օր հագնի։ Եւ հանդոյ օրհնութեան
խոյը առնես ու անոր միսը սուրբ տեղ մը
32 եփես. Եւ Ա.Հարոն ու անոր որդիքը ժողով-
քի խորանին դրանը քով պիտի ուտեն խոյին
33 միսը ու հացը։ Եւ անոնք պիտի ուտեն այն բաները՝ որ իրենց օրհնուե-
լուն ու սրբուելուն համար անոնցմով քաւու-
թիւն եղաւ. և օտարական մը անոնք պիտի
34 չուտէ, ինչու որ անոնք սուրբ են։ Եւ թէ որ
օրհնութեան միսէն ու հացէն մինչև առաւո-
ցեայ, հաս ասելացածը կրակով այրես. անիկա
պիտի չուտուի, ինչու որ սուրբ է։
35 Եւ Ա.Հարոնին ու անոր որդւոյը ասանկ
ընես, բոլոր քեզի պատուիրածիս պէս. եօթը
օրուան մէջ կատարես անոնց օրհնութիւնը։
36 Եւ օրը մէկ զուարակ մեղքի պատարագ ընես
քաւութեան համար. ու սեղանին համար
քաւութիւն ընելու ատենդ մաքրես զանիկա,
37 և սուրբ ընելու համար օծես զանիկա։ Սե-
ղանին համար եօթը օր քաւութիւն ընես, ու
սուրբ ընես ան. և սեղանը ամենասուրբ պի-
տի ըլլայ. ինչ որ սեղանին դպչի սուրբ պի-
տի ըլլայ։
38 Եւ սեղանին վրայ ընելու ըսած ա է. Միշտ
ամէն օր մէկ տարեկան երկու գառինք.
39 Մէկ գառը առաւօտուն մատուցանես, ու
մկկալ գառը իրիկուան դէմ մատուցանես։
40 Եւ մէկ գառին հետ մէկ հինգնի քառորդ
նեղուած ձէթով շաղուած մէկ տասանորդ
բարակ ալիւր, և թափելու նուէրին համար
41 մէկ հինգնի քառորդ մը գինի. Հոտ ոյանիոյ։ Եւ
մկկալ գառը իրիկուան դէմ զոհես. ու առ-
տուան հացի ընծային պէս և անոր թափելու

ֆ Ղև. գ. 3։
ֆ Ղև. գ. 11, 12, 21։ Եբր. ժգ. 11։
ֆ Ղև. ը. 18։
ֆ Ղև. ա. 4—9։
ֆ Ծն. ը. 21։
ֆ Ելմ. 3։ Ղև. ը. 22։
ֆ ԳԼ. լ. 25, 31։ Ղև. ը. 30։
ֆ Ելմ. 1։ Եբր. թ. 22։
ֆ Ղև. ը. 26։
ֆ Ղև. է. 30։
ֆ Եբր. երերցնես։
ֆ Ղև. ը. 28։
ֆ Ղև. ը. 29։
ֆ Տես Սաղ. կթ. 6։
ֆ Ղև. է. 31, 34։ Թուա. ժը. 11, 18։ բ Օր. ժը. 3։
ֆ Ղև. ժ. 15։
ֆ Ղև. է. 34։
ֆ Թուա. ի. 26, 28։
ֆ Թուա. ժը. 8։ Լե. 25։
ֆ Թուա. ի. 28։
ֆ Ղև. ը. 35։ Ել. 1, 8։
ֆ Ղև. ը. 31։
ֆ Մատ. ժը. 4։
ֆ Ղև. ժ. 14, 15, 17։
ֆ Ղև. իբ. 10։
ֆ Ղև. ը. 32։
ֆ ԳԼ. ի. 12։ Ղև. ը. 33, 34, 35։
ֆ Ելբ. ժ. 11։
ֆ ԳԼ. ը. 26, 28, 29։
ֆ Ի. 10։
ֆ ԳԼ. ի. 10։
ֆ ԳԼ. լ. 29։ Մատ. իգ. 19։
ֆ Դան. թ. 27։ ժը. 11։
ֆ Թուա. իը. 3։ ա Մն. ժգ. 40։ բ Մն. ը. 4։ ժգ. 11։ Լա. 3։
ֆ Ելմ. գ. 3։
ֆ գ Թագ. ժգ. 15։ Եզկ. իգ. 13, 14, 15։
ֆ գ Թագ. ժը. 29, 36։ գ Թագ. ժգ. 15։ Եզր. թ. 4, 5։ Սաղ. ձիա. 2։ Դան. թ. 21։

Նուէրին պէս ընես անոր · ասանկ անուշահոտ
42 պատարագ մըն է Տէրոջը։ Այսիկա ձեր ազգե-
րուն մէջ Հաւանչենաւոր ողջակէզ պիտի ըլլայ
Տէրոջը առջեւը ժողովքի խորանին դրանը Հաւ,
Հոս որ ձեզի պիտի հանդիպիմ՝ քեզի հետ
43 խօսելու։ Եւ հոն Իսրայէլի որդւոցը պիտի
հանդիպիմ, ու խորանը Իմ փառքովս սուրբ
44 պիտի ըլլայ։ Եւ ժողովքի խորանը ու սեղանը
պիտի սրբեմ. Ահարոնը ու անոր որդիները ալ
Հպիտի սրբեմ, որ ինծի քահանայութիւն ընեն։
45 Եւ Հիսրայէլի որդւոցը մէջ պիտի բնակիմ, ու
46 անոնց Աստուած պիտի ըլլամ։ Եւ պիտի գի-
նան թէ Ես անոնց Տէր Աստուածը եմ եմ, որ
անոնց մէջը բնակելու համար Եգիպտոսի
երկրէն հանեցի զանոնք. Ես եմ անոնց Տէր
Աստուածը։

ԳԼ. Լ

1 խունկի սեղանը։ 11 Հոգիներուն փրկանքը։ 17 Պղնձէ աւա-
զանը։ 22 Օծման սուրբ եղը։ 34 Անուշահոտ խունկին բա-
ղադրութիւնը։

1 Եւ Հխունկ ծխելու Հսեղան մը չինես. Ակ-
2 ասիայէ փայտէ չինես անիկա. Անոր երկայ-
նութիւնը կանգուն մը՝ ու անոր լայնութիւ-
նը կանգուն մը՝ քառակուսի պիտի ըլլայ,
և անոր բարձրութիւնը երկու կանգուն. անոր
3 եղջիւրները իրմէն պիտի ըլլան։ Եւ անոր
վրան ու անոր քովերը չուրջանակի՝ և ա-
նոր եղջիւրները զուտ ոսկիով պատես. ու
չուրջանակի ոսկի պսակ մը չինես անոր։
4 Եւ երկու ոսկի օղակներ չինես անոր. պը-
սակին սակէն՝ անոր երկու քովերը երկու
կողմերուն չինես, որ անոնցմով վերցուե-
լու համար ձողերուն անդնիքը անոնք ըլ-
5 լան։ Եւ ձողերը Սասիմի փայտէ չինես,
6 ու անոնք ոսկիով պատես. Եւ անիկա դը-
նես վկայութեանը վրայի Հքաւութիւնին առ-
ջեւը՝ վկայութեան տապանակին քովը եղած
ժպատգութեան առջեւը, ուր որ ես քեզի պի-
7 տի հանդիպիմ։ Եւ Ահարոն անոր վրայ Հանու-
շահոտ խունկ պիտի ծխէ. առին առաւ Հճը-
րագները չխակած առներ խունկ պիտի ծխէ։
8 Եւ Ահարոն Հրիկուան ատեն ճրագները վա-
ռած առներ խունկ պիտի ծխէ, որ Տէրոջը
առջեւը միշտենաւոր խունկ ըլլայ ձեր ազ-
9 գերուն մէջ։ Անոր վրան Հօտար խունկ, կամ
ողջակէզ, կամ հացի ընծայ չմատուցա-
նէք. ոչ ալ անոր վրան նուէր թափէք։
10 Եւ ՀԱհարոն տարին անգամ մը անոր եղջիւր-
ներուն վրայ քաւութիւն պիտի ընէ. անիկա
քաւութիւններուն մեղքի պատարագին արիւ-
նովը անոր վրայ քաւութիւն պիտի ընէ տա-
րին անգամ մը ձեր ազգերուն մէջ. ասիկա
ամենասուրբ Հ Տէրոջը։

11 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
12 Հերբոր Իսրայէլի որդւոցը գումարը առնե-
լու ըլլաս՝ իրենց թուելուն նայելով, անոնց
ներ անոնց ամէն մէկը Հիր հոգւոյն փրկանքը
պիտի տայ Տէրոջը՝ զանոնք հաշրած առնե-
որ անոնց մէջը Հարուած չըլլայ՝ երբոր գ-
13 նանք հաշրես։ Ամէնք որ կ՚անցնին՝ կը հաշրուին, սրբարանին
սիկղլին հաւասար կէս սիկղ ուղիղ կշռով
Համակ սիկղ քսան կերաս է. Տէրոջը ընծան
14 Հկէս սիկղ պիտի ըլլայ։ Ամէն քսան տարե-
կանէն վեր եղողը որ կ՚անցնի՝ կը հաշրուի
15 — ընծան Տէրոջը պիտի տայ։ Երբոր ձեր
հոգիներուն քաւութիւն ընելու համար Տէր-
ջը ընծայ տան, կէս սիկղէն Հոչ Հարուստ
աւելի՝ ու ոչ աղքատը պակաս պիտի տայ
16 Եւ Իսրայէլի որդւոցմէ քաւութեան արծա-
թը առնես, ու Հժողովքի խորանին պաշտօ-
նին տաս, որ Տէրոջը առջեւը Հիշատակ ը-
լայ Իսրայէլի որդւոցը՝ ձեր հոգիներուն քա-
ւութիւն ընելու համար։

17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
18 Հնաև պղնձէ աւազան մը չինես լուացման
համար, ու անոր խարիսխն ալ պղնձէ ըլլայ. և
Հժողովքի խորանին ու սեղանին միջտեղը դնես
19 ան, ու անոր մէջը ջուր լեցընես։ Եւ Ահարոն
ու անոր որդիքը Հիրենց ձեռքերը ու ոտքերը
20 պիտի լուան անկից։ Երբոր անոնք ժողովքի
խորանը մտնելու ըլլան, կամ երբոր սեղանին
մօտենալու ըլլան՝ պաշտօն կատարելու Ե կը-
րակով Տէրոջը զոհ մատուցանելու համար
21 Ջրով լուացուին որ չմեռնին. Այսպէս իրենց
ձեռքերը ու ոտքերը լուան որ չմեռնին. և
Հասիկա իրենց յաւիտենական կանոն պիտի ը-
լայ, թէ իրեն և թէ իր սերունդին իրենց
ազգերուն մէջ։

22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
23 Աու քեզի Հպատուական հաներներ, զուտ
զմուռա հինգ հարիւր սիկղ, և անոր կէսին չափ
այսինքն երկու հարիւր յիսուն սիկղ անուշահոտ
կինամոն, ու երկու հարիւր յիսուն Հանուշ-
24 շահոտ խունկեղէգն, Եւ Հհինգ հարիւր սիկղ

ժ Հմր · 38։ Գլ · լ · 8։ Թաւ · իբ · 6։ Դան · ը · 11 · 12 · 13։
ի Գլ · իե · 22։ լ · 6 · 36։ Թաւ · ժէ · 4։
լ Գլ · խ · 34։ գ Թագ · ը · 11։ բ Մն · ե · 14։ է · 1 · 2 · 3։ Եզեկ · իգ · 5։ Ածգ · բ · 7 · 9։ Մագ · գ · 1։
խ Դվ · իա · 15։ իբ · 9 · 16։
ծ Գլ · իե · 8։ Դվ · իգ · 12։ Ջար · բ · 10։ Ցաղ · ժգ · 17 · 23։ բ Կոր · գ · 16։ Ցայս · իա · 3։
կ Գլ · ի · 2։
—
Տես Հմր · 7 · 8 · 10։ Դվ · գ · 7 · 18։ Ցայս · բ · 5։
հ Գլ · լե · 25։ իա · 5։
ձ Գլ · իե · 21 · 22։
ղ Հմր · 24։ ա Թագ · բ · 28։ ա Մն · իգ · 15։ Դան · ա · 9։
ճ Գլ · իե · 21։
մ Գլ · ժբ · 6։
յ Դվ · ժ · 1։
ն Դվ · ժգ · 18։ իգ · 27։
շ Գլ · լո · 25։ Թաւ · ա · 2 · 5։ իգ · 2։ բ Թագ · իգ · 2։
ո Գլ · լբ · 26։
չ Հմր · 12։
պ Ցար · լգ · 19։ Ածակ · իբ · 2։ Եփես · գ · 9։ Կող · գ · 25։
ջ Գլ · լբ · 25։
ռ Թաւ · ժգ · 40։
ս Գլ · լը · 8։ գ Թագ · է · 38։
վ Գլ · խ · 7 · 30։
տ Գլ · խ · 31 · 32։ Սագ · իգ · 6։ Եա · ծբ · 11։ Ցաղ · ժգ · 14։ Երբ · ժ · 22։
ր Գլ · իբ · 43։
ց Երգ · գ · 14։ Եզեկ · իե · 22։
ւ Սագ · իե · 8։ Ածակ · է · 17։
փ Երգ · գ · 14։ Երեմ · գ · 20։
ք Սագ · իե · 8։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ըսելով ,
2 «Կ՚ուզեմ ցուցամատս դնել այդ պղպեղի
3 որդւոյն Բեսելէլի ուսերուն վրայ» ։ Եւ

4 Մովսէս ըսաւ Յեթրոյին . «Մի՛ վախնար ,
5 որովհետեւ ես եկայ քեզի մօտ Եգիպտոսէն .
6 բայց դուն ինծի համար եղիր անապատին
7 մէջ ճամբորդներուն ճամբան , ջուրերուն
8 մօտ եղիր անոնց համար , որպէսզի խմեն .
9 որովհետեւ դուն ես որ անոնց ծարաւը
10 պիտի յագեցնես , եւ անոնց ամբարտաւան
11 ըլլալը պիտի ցրես . որովհետեւ ես եկայ
12 քեզի մօտ Եգիպտոսէն , ժողովուրդը
13 Եգիպտոսէն հանելու համար» ։ Եւ Մովսէս
14 ըսաւ Տէրոջ . «Ես կը խնդրեմ քեզի ,
15 Տէր , ուղարկէ ուրիշ մը , որ ղրկելու
16 ես ղրկես» ։ Եւ Տէրոյ բարկութիւնը
17 բորբոքեցաւ Մովսէսի դէմ , եւ ըսաւ .
18 «Ահարոն՝ քու եղբայրդ Ղեւտացին ,
19 չէ՞ որ գիտեմ թէ ան կրնայ խօսիլ .
20 նաեւ ահա ինք քեզ դիմաւորելու կ՚ելլայ .
21 երբ քեզ տեսնէ , սրտանց պիտի ուրախանայ» ։
22 Եւ Տէրը խօսեցաւ անոր ըսելով .
23 «Ահարոնին հետ քու եղբայրդ Ղեւտացին
24 չէ՞ որ գիտեմ թէ ան կրնայ խօսիլ .
25 նաեւ ահա ինք քեզ դիմաւորելու կ՚ելլայ .
26 երբ քեզ տեսնէ , սրտանց պիտի ուրախանայ» ։
27 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին , ու ըսաւ .
28 «Գնա՛ , դարձի՛ր անապատին մէջ Եգիպտոս ,
29 որովհետեւ մեռան բոլոր մարդիկը որոնք
30 քու կեանքդ կ՚ուզէին» ։ Եւ Մովսէս առաւ
31 իր կինը եւ իր որդիները , հեծցուց
32 զանոնք էշի մը վրայ , եւ դարձաւ դէպի
33 Եգիպտոսի երկիրը . եւ Մովսէս առաւ
34 Աստուծոյ գաւազանը իր ձեռքը ։
35 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . «Դուն գնա՛ ,
36 դարձի՛ր Եգիպտոս , որովհետեւ բոլոր
37 անոնք մեռան որոնք կ՚ուզէին քու կեանքդ
38 առնել» ։ Եւ Մովսէս առաւ իր կինը եւ
39 իր որդիները , հեծցուց զանոնք էշի մը
40 վրայ , եւ դարձաւ Եգիպտոսի երկիրը .
41 եւ Մովսէս առաւ Աստուծոյ գաւազանը
42 իր ձեռքը ։
43 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . «Դուն գնա՛
44 դարձի՛ր Եգիպտոս , որովհետեւ բոլոր
45 անոնք մեռան որոնք կ՚ուզէին քու կեանքդ
46 առնել» ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին եւ
47 Ահարոնին , «Գնացէ՛ք անապատ՝ Մովսէսին
48 ընդառաջ» ։ Եւ գացին եւ հանդիպեցան
49 անոր Աստուծոյ լերան վրայ , եւ համբուրեց
50 զանոնք ։
51 Եւ Մովսէս պատմեց Ահարոնին Տէրոջ
52 բոլոր խօսքերը որ ղրկած էր զինք , եւ
53 բոլոր նշանները որ պատուիրած էր անոր
54 ընելու ։
55 Եւ Մովսէս եւ Ահարոն գացին եւ
56 հաւաքեցին Իսրայէլի որդիներուն բոլոր
57 երէցները ։
58 Եւ Ահարոն խօսեցաւ Մովսէսին ըսած
59 բոլոր խօսքերը որ Տէրը խօսած էր անոր ,
60 եւ նշանները ըրաւ ժողովուրդին աչքերուն
61 առջեւ ։
62 Եւ ժողովուրդը հաւատաց , եւ երբ
63 լսեցին որ Տէրը այցելած էր Իսրայէլի
64 որդիներուն , եւ որ տեսած էր անոնց
65 նեղութիւնը , խոնարհեցան եւ երկրպագութիւն
66 ըրին ։

5 1 Եւ Մովսէս եւ Ահարոն մտան փարաւոնին
2 եւ ըսին անոր . «Ասիկա կ՚ըսէ Տէրը ,
3 Իսրայէլի Աստուածը . „Ղրկէ՛ ազգս ,
4 որպէսզի տօնախմբութիւն ընեն ինծի
5 համար անապատին մէջ“» ։ Եւ փարաւոն
6 ըսաւ . «Ո՞վ է Տէրը , որ ես պիտի լսեմ
7 անոր ձայնը եւ ղրկեմ Իսրայէլը . ես
8 չեմ ճանչնար Տէրը , եւ Իսրայէլն ալ
9 պիտի չղրկեմ» ։ Եւ ըսին . «Հեբրայեցիներու
10 Աստուածը մեզի հանդիպեցաւ . կ՚ուզենք
11 երթալ երեք օրուան ճամբայ անապատին մէջ ,
12 եւ զոհ մատուցանել մեր Տէր Աստուծոյ ,
13 որպէսզի ան մեզի վրայ ժանտախտ կամ
14 սուր չղրկէ» ։ Եւ Եգիպտոսի թագաւորը
15 ըսաւ անոնց . «Ինչո՞ւ համար , Մովսէս եւ
16 Ահարոն , դուք ժողովուրդը կը շեղցնէք
17 իրենց գործերէն . գացէ՛ք ձեր բեռներուն» ։
18 Եւ փարաւոն ըսաւ . «Ահա երկրին ժողովուրդը
19 շատ է հիմա , եւ դուք կ՚ուզէք որ
20 դադրեցնեն իրենց բեռները» ։
21 Եւ նոյն օրը փարաւոն հրամայեց
22 ժողովուրդին վրայ կացնող վերակացուներուն
23 եւ անոնց գրագիրներուն , ըսելով .
24 «Ձեզի այլեւս ծղոտ պիտի չտանք ,
25 ինչպէս որ առաջ կուտայինք , հապա
26 ինքնին գացէ՛ք եւ ծղոտ հաւաքեցէ՛ք
27 ձեզի համար , որովհետեւ ձեր գործին
28 չափը նոյնը պիտի ըլլայ որ առաջ էր ,
29 ոչինչ պակսեցնէք անկէ , որովհետեւ
30 ծոյլ մարդիկ են ասոնք , եւ կ՚աղաղակեն
31 ըսելով . „Երթանք զոհ մատուցանենք
32 մեր Աստուծոյ“ ։ Ծանրացուցէ՛ք ասոնց
33 գործը , որպէսզի զբաղին անով , եւ
34 սուտ խօսքերու ուշադրութիւն չընեն» ։
35 Եւ ժողովուրդին վերակացուները եւ
36 անոնց գրագիրները դուրս ելան եւ
37 խօսեցան ժողովուրդին հետ ըսելով .
38 «Ասիկա կ՚ըսէ փարաւոն . „Ես ձեզի
39 ծղոտ չեմ տար ։ Դուք գացէ՛ք եւ
40 ծղոտ հաւաքեցէ՛ք ձեզի համար ուր
41 որ գտնէք , որովհետեւ ձեր գործին
42 չափը նոյնը պիտի ըլլայ որ առաջ էր ,
43 ոչինչ պակսեցնէք անկէ“» ։
44 Եւ ժողովուրդը ցրուեցաւ ամբողջ
45 Եգիպտոսի երկրին մէջ , որպէսզի ծղոտ
46 հաւաքեն ։
47 Եւ վերակացուները կը շտապեցնէին
48 զանոնք եւ կ՚ըսէին . «Ձեր գործը
49 լրացուցէ՛ք , ձեր օրական գործը ,
50 ինչպէս որ երբ ծղոտ կուտայինք» ։
51 Եւ Իսրայէլի որդիներուն վերակացուները ,
52 որոնք փարաւոնի կողմէ դրուած էին
53 անոնց վրայ , ծեծուեցան եւ հարցուցին .
54 «Ինչո՞ւ համար այսօր ձեր կանոնադրուած
55 գործը չլրացուցիք ոչ երէկ եւ ոչ այսօր ,
56 ինչպէս որ առաջ կ՚ընէիք» ։
57 Եւ Իսրայէլի որդիներուն վերակացուները
58 եկան եւ գոչեցին փարաւոնին եւ ըսին .
59 «Ինչո՞ւ համար այսպէս կը վարուիս
60 քու ծառաներուդ հետ» ։
61 Ծղոտ չի տրուիր քու ծառաներուդ ,
62 եւ կը պահանջեն մեզմէ որ աղիւս պատրաստենք» ։
63 Եւ ահա քու ծառաներդ ծեծուած կ՚ըլլան ,
64 եւ քու ժողովուրդդ մեղանչած կ՚ըլլայ» ։
65 Եւ ըսաւ . «Ծոյլ էք , ծոյլ էք .
66 ուստի կ՚ըսէք , „Երթանք զոհ մատուցանենք
67 Տէրոջ“ ։
68 Հիմա գացէ՛ք եւ աշխատեցէ՛ք , որովհետեւ
69 ծղոտ չի տրուիր ձեզի , եւ դուք
70 պիտի տաք աղիւսի նոյն չափը» ։
71 Եւ Իսրայէլի որդիներուն վերակացուները
72 տեսան որ վատ վիճակի մէջ էին ,
73 երբ ըսուեցաւ . «Ձեր աղիւսներուն
74 չափը պակսեցնել չի կրնաք ձեր
75 օրական գործին չափը» ։
76 Եւ երբ դուրս ելան Մովսէսէ եւ
77 Ահարոնէ որ կեցած էին անոնց դիմաց ,
78 երբ անկէ դուրս եկան ,
79 Եւ Մովսէս դարձաւ Տէրոջ եւ ըսաւ .
80 «Տէ՛ր , ինչո՞ւ համար չարչարանք կը
81 պատճառես այս ժողովուրդին . ինչո՞ւ
82 համար զիս ղրկեցիր .
83 Որովհետեւ ես եկայ քու անունովդ
84 փարաւոնին խօսելու , չարչարանք կը
85 պատճառէ այս ժողովուրդին , եւ դուն
86 բնաւ ազատութիւն չես տուած քու
87 ժողովուրդիդ» ։

6 1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . «Հիմա
2 պիտի տեսնես թէ ինչ պիտի ընեմ
3 փարաւոնին . որովհետեւ զօրաւոր ձեռքով
4 պիտի ղրկէ զանոնք , եւ զօրաւոր ձեռքով
5 պիտի վռնտէ զանոնք իր երկրէն» ։
6 Եւ Աստուած խօսեցաւ Մովսէսի հետ ,
7 եւ ըսաւ անոր . «Ես եմ Տէրը ։
8 Երեւցայ Աբրահամի , Իսահակի եւ
9 Յակոբի Աստուած՝ Ամենակալ Աստուածը ,
10 բայց իմ անունս Տէր չիմացուցի անոնց
11 ։ Նաեւ հաստատեցի իմ ուխտս անոնց հետ ,
12 որպէսզի տամ անոնց Քանանի երկիրը ,
13 այն երկիրը ուր անոնք պանդխտացած էին ,
14 որուն մէջ բնակած էին ։ Նաեւ լսեցի
15 Իսրայէլի որդիներուն հառաչանքը , որոնց
16 Եգիպտացիները ստրկութեան մէջ կը պահեն ,
17 եւ յիշեցի իմ ուխտս ։
18 Ուստի Իսրայէլի որդիներուն ըսէ .
19 „Ես եմ Տէրը , եւ պիտի հանեմ զձեզ
20 Եգիպտացիներուն ծանր լուծին տակէն ,
21 եւ պիտի ազատեմ զձեզ անոնց ստրկութենէն ,
22 եւ պիտի փրկեմ զձեզ երկարած բազուկով
23 եւ մեծ դատաստաններով ։
24 Եւ պիտի առնեմ զձեզ ինծի համար
25 ժողովուրդ , եւ պիտի ըլլամ ձեզի Աստուած ,
26 եւ պիտի գիտնաք թէ ես եմ ձեր Տէր
27 Աստուածը , որ հանեցի զձեզ Եգիպտացիներուն
28 ծանր լուծին տակէն ։
29 Եւ պիտի հանեմ զձեզ այն երկրէն
30 զոր երդում ըրի տալ Աբրահամի ,
31 Իսահակի եւ Յակոբի , եւ պիտի տամ
32 ձեզի զայն ժառանգութիւն՝ ես Տէրը“» ։
33 Եւ Մովսէս խօսեցաւ այսպէս Իսրայէլի
34 որդիներուն , բայց անոնք չլսեցին
35 Մովսէսի , ոգեւորութենէն եւ ծանր
36 ստրկութենէն ։
37 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ըսելով .
38 «Գնա՛ , խօսեցիր փարաւոն Եգիպտոսի
39 թագաւորին հետ , որպէսզի ղրկէ Իսրայէլի
40 որդիները իր երկրէն» ։
41 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջ առջեւ .
42 «Ահա Իսրայէլի որդիները չլսեցին ինծի ,
43 ուրեմն ինչպէ՞ս փարաւոն պիտի լսէ ինծի ,
44 որովհետեւ անթլփատ շրթունքներ ունիմ» ։
45 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ
46 Ահարոնի հետ , եւ պատուիրեց անոնց
47 Իսրայէլի որդիներուն եւ փարաւոն
48 Եգիպտոսի թագաւորին , որպէսզի հանեն
49 զԻսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն ։
50 Եւ Մովսէս եւ Ահարոն գլխաւոր
51 հայրերն էին իրենց ցեղերուն համար ։
52 Իսրայէլի անդրանիկ որդւոյն Հենոքի
53 որդիները՝ Փաղու , Եսրոն եւ Քարմի .
54 ասոնք են Հենոքի ցեղերը ։
55 Եւ Փաղուի որդիները՝ Եղիաբ ։
56 Եւ Եսրոնի որդիները՝ Յեմուէլ , Յամին ,
57 Ահոդ , Յաքին եւ Սոհար ։
58 Եւ Քարմիի որդիները՝ Ախան եւ
59 Զոհար ։
60 Եւ Ռուբենի որդիները՝ Ենովք , Փալլու ,
61 Եսրոն եւ Քարմի ։
62 Եւ Սիմէոնի որդիները՝ Յեմուէլ , Յամին ,
63 Ահոդ , Յաքին , Սոհար եւ Սաւուղ ,
64 որ Քանանացի կնոջ մը որդին էր ։
65 Եւ Ղեւտիի որդիները՝ Գերսոն , Կահաթ
66 եւ Մերարի ։
67 Եւ Ղեւտիի կեանքի տարիները եղան
68 հարիւր երեսունեւեօթը տարի ։
69 Եւ Գերսոնի որդիները՝ Լիբնի եւ
70 Շիմեի , ըստ իրենց ցեղերուն ։
71 Եւ Կահաթի որդիները՝ Ամրամ ,
72 Յեսհար , Քեբրոն եւ Ուզիէլ ։
73 Եւ Ամրամի կեանքի տարիները եղան
74 հարիւր երեսունեւեօթը տարի ։
75 Եւ Յեսհարի որդիները՝ Կորհ , Նեփեգ
76 եւ Զիքրի ։
77 Եւ Ուզիէլի որդիները՝ Միսայէլ ,
78 Եղիսափան եւ Սիթրի ։
79 Եւ Ահարոնի կինը Եղիսաբեթ էր ,
80 Ամինադաբի աղջիկը , Նաասոնի քոյրը ,
81 եւ անոր ծնաւ Նադաբ , Աբիհու ,
82 Եղիազար եւ Իթամար ։
83 Եւ Կորհի որդիները՝ Ասիր , Ելկանա
84 եւ Աբիասափ ։
85 Եւ Նեփեգի որդիները՝ Յեսհար ։
86 Եւ Զիքրի որդիները՝ Ուզիէլ ։
87 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
88 Ահիմոթ ։
89 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
90 Նահաթ ։
91 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
92 Ասիր ։
93 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
94 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
95 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
96 Եբիասափ եւ Կորհ ։
97 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
98 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
99 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
100 Ահիմոթ ։
101 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
102 Նահաթ ։
103 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
104 Ասիր ։
105 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
106 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
107 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
108 Եբիասափ եւ Կորհ ։
109 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
110 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
111 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
112 Ահիմոթ ։
113 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
114 Նահաթ ։
115 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
116 Ասիր ։
117 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
118 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
119 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
120 Եբիասափ եւ Կորհ ։
121 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
122 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
123 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
124 Ահիմոթ ։
125 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
126 Նահաթ ։
127 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
128 Ասիր ։
129 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
130 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
131 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
132 Եբիասափ եւ Կորհ ։
133 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
134 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
135 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
136 Ահիմոթ ։
137 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
138 Նահաթ ։
139 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
140 Ասիր ։
141 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
142 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
143 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
144 Եբիասափ եւ Կորհ ։
145 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
146 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
147 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
148 Ահիմոթ ։
149 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
150 Նահաթ ։
151 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
152 Ասիր ։
153 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
154 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
155 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
156 Եբիասափ եւ Կորհ ։
157 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
158 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
159 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
160 Ահիմոթ ։
161 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
162 Նահաթ ։
163 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
164 Ասիր ։
165 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
166 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
167 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
168 Եբիասափ եւ Կորհ ։
169 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
170 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
171 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
172 Ահիմոթ ։
173 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
174 Նահաթ ։
175 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
176 Ասիր ։
177 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
178 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
179 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
180 Եբիասափ եւ Կորհ ։
181 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
182 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
183 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
184 Ահիմոթ ։
185 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
186 Նահաթ ։
187 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
188 Ասիր ։
189 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
190 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
191 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
192 Եբիասափ եւ Կորհ ։
193 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
194 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
195 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
196 Ահիմոթ ։
197 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
198 Նահաթ ։
199 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
200 Ասիր ։
201 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
202 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
203 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
204 Եբիասափ եւ Կորհ ։
205 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
206 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
207 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
208 Ահիմոթ ։
209 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
210 Նահաթ ։
211 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
212 Ասիր ։
213 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
214 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
215 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
216 Եբիասափ եւ Կորհ ։
217 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
218 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
219 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
220 Ահիմոթ ։
221 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
222 Նահաթ ։
223 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
224 Ասիր ։
225 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
226 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
227 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
228 Եբիասափ եւ Կորհ ։
229 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
230 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
231 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
232 Ահիմոթ ։
233 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
234 Նահաթ ։
235 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
236 Ասիր ։
237 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
238 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
239 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
240 Եբիասափ եւ Կորհ ։
241 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
242 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
243 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
244 Ահիմոթ ։
245 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
246 Նահաթ ։
247 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
248 Ասիր ։
249 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
250 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
251 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
252 Եբիասափ եւ Կորհ ։
253 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
254 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
255 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
256 Ահիմոթ ։
257 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
258 Նահաթ ։
259 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
260 Ասիր ։
261 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
262 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
263 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
264 Եբիասափ եւ Կորհ ։
265 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
266 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
267 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
268 Ահիմոթ ։
269 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
270 Նահաթ ։
271 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
272 Ասիր ։
273 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
274 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
275 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
276 Եբիասափ եւ Կորհ ։
277 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
278 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
279 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
280 Ահիմոթ ։
281 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
282 Նահաթ ։
283 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
284 Ասիր ։
285 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
286 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
287 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
288 Եբիասափ եւ Կորհ ։
289 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
290 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
291 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
292 Ահիմոթ ։
293 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
294 Նահաթ ։
295 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
296 Ասիր ։
297 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
298 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
299 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
300 Եբիասափ եւ Կորհ ։
301 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
302 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
303 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
304 Ահիմոթ ։
305 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
306 Նահաթ ։
307 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
308 Ասիր ։
309 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
310 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
311 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
312 Եբիասափ եւ Կորհ ։
313 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
314 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
315 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
316 Ահիմոթ ։
317 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
318 Նահաթ ։
319 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
320 Ասիր ։
321 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
322 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
323 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
324 Եբիասափ եւ Կորհ ։
325 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
326 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
327 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
328 Ահիմոթ ։
329 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
330 Նահաթ ։
331 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
332 Ասիր ։
333 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
334 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
335 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
336 Եբիասափ եւ Կորհ ։
337 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
338 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
339 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
340 Ահիմոթ ։
341 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
342 Նահաթ ։
343 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
344 Ասիր ։
345 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
346 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
347 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
348 Եբիասափ եւ Կորհ ։
349 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
350 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
351 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
352 Ահիմոթ ։
353 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
354 Նահաթ ։
355 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
356 Ասիր ։
357 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
358 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
359 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
360 Եբիասափ եւ Կորհ ։
361 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
362 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
363 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
364 Ահիմոթ ։
365 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
366 Նահաթ ։
367 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
368 Ասիր ։
369 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
370 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
371 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
372 Եբիասափ եւ Կորհ ։
373 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
374 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
375 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
376 Ահիմոթ ։
377 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
378 Նահաթ ։
379 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
380 Ասիր ։
381 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
382 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
383 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
384 Եբիասափ եւ Կորհ ։
385 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
386 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
387 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
388 Ահիմոթ ։
389 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
390 Նահաթ ։
391 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
392 Ասիր ։
393 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
394 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
395 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
396 Եբիասափ եւ Կորհ ։
397 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
398 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
399 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
400 Ահիմոթ ։
401 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
402 Նահաթ ։
403 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
404 Ասիր ։
405 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
406 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
407 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
408 Եբիասափ եւ Կորհ ։
409 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
410 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
411 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
412 Ահիմոթ ։
413 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
414 Նահաթ ։
415 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
416 Ասիր ։
417 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
418 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
419 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
420 Եբիասափ եւ Կորհ ։
421 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
422 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
423 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
424 Ահիմոթ ։
425 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
426 Նահաթ ։
427 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
428 Ասիր ։
429 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
430 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
431 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
432 Եբիասափ եւ Կորհ ։
433 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
434 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
435 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
436 Ահիմոթ ։
437 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
438 Նահաթ ։
439 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
440 Ասիր ։
441 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
442 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
443 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
444 Եբիասափ եւ Կորհ ։
445 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
446 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
447 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
448 Ահիմոթ ։
449 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
450 Նահաթ ։
451 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
452 Ասիր ։
453 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
454 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
455 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
456 Եբիասափ եւ Կորհ ։
457 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ուրիէլ ,
458 Ոզիա , Սաւուղ եւ Ամասի ։
459 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Ամասի եւ
460 Ահիմոթ ։
461 Եւ Ելկանայի որդիները՝ Զոփայ եւ
462 Նահաթ ։
463 Եւ Երոհամի որդիները՝ Եղիել եւ
464 Ասիր ։
465 Եւ Ելիէլի որդիները՝ Թահաթ ,
466 Ուրիէլ , Ոզիա եւ Սաւուղ ։
467 Եւ Թահաթի որդիները՝ Ասիր ,
468 Եբիասափ եւ Կորհ ։
469 Եւ

ԳԼ· ԼԲ

1 Ժողովուրդը Մովսէսին հեռաւորութեան ժամանակը Ահարոնին որեւ մը չինել կուտայ: 7 Աստուած կը բարկանայ առ բանին վրայ: 11 բայց Մովսէսին աղաչանքովը բարկութիւնը կը դադրի: 15 Մովսէս լեռնէն կ'իջնէ իր ձեռքը ունեցած երկու տախտակները: 19 որոնք կը կոտրէ: 20 Որմէ փոշի կ'ընէ: 22 Ահարոն զինքը կ'արդարացնէ: 25 Մովսէս կը պատուիրէ կռապաշտները մեռցընել: 31 Ժողովուրդին հաւատար կ'ազօթէ:

1 Եւ ժողովուրդը տեսնելով որ Մովսէս ուշ չացաւ լեռնէն իջնելու, ժողովուրդը Ահարոնին քովը ժողովուեցան՝ ու ըսին անոր, Ելիր, մեզի աստուածներ չինէ որ մեր առջեւէն երթան. քանզի ան Մովսէսը՝ մեզ եգիպտոսի երկրէն հանող մարդը՝ չենք գիտեր
2 թէ ինչ եղաւ անոր: Եւ Ահարոն բաւ անոնց, Ձեր կիներուն, ձեր աղաքներուն և ձեր աղջիկներուն ականջները եղած ոսկի օղերը
3 հանեցէք, ու ինծի բերէք: Եւ բոլոր ժողովուրդը իրենց ականջները եղած ոսկի օղերը
4 հանեցին ու Ահարոնին բերին: Եւ անիկա առաւ անոնց ձեռքէն, ու տպոտով մը չինեց, և ձուլածոյ որմի մը ըրաւ: Եւ ըսին, Ով Իսրայէլ, աստուածներդ՝ որ
5 քեզ եգիպտոսի երկրէն հանեցին: Եւ երբ Ահարոն անոր առջեւը սեղան մը չինեց. և Ահարոն հռչակեց ու ըսաւ՝ ըսելով,
6 վաղը տօն է Տէրոջը: Եւ հետեւեալ առաւօտուն կանուխ եղան, ու ողջակէզներ մատուցին, և խաղաղութեան պահեր բերին. և ժողովուրդը ուտելու ու խմելու նստան, ու խաղալու ելան:
7 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, գնա իջիր. քանզի որ ապականեցաւ քու ժողովուրդդ՝ որ
8 եգիպտոսի երկրէն հանեցիր. Անոնք չուտով խոտորեցան ան ճամբայէն՝ որն որ իրենց պատուիրեցի. իրենց ձուլածոյ որմի չինեցին, և անոր երկրպագութիւն ըրին, ու անոր զոհեր մատուցին, ու ըսին, Ով Իսրայէլ, աստուածներդ՝ որ քեզ եգիպտոսի
9 երկրէն հանեցին: Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Կը տեսայ որ ժողովուրդը, և ահա որ
10 խոստացեալ ժողովուրդ մըն է: Ուստի հիմա թող որ իմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքի, ու փճացընեմ զանոնք. և քեզ մեծ ազգ մը ընեմ:
11 Եւ Մովսէս իր Տէր Աստուծոյն առջեւը ազաչեց, ու ըսաւ, Ով Տէր, ինչո՞ւ քու բարկութիւնդ բորբոքի քու ժողովուրդիդ վրայ, որ եգիպտոսի երկրէն հանեցիր մեծ զօրութիւնով ու զօրաւոր ձեռ
12 քով: Ինչո՞ւ համար եգիպտացիք խօսին ու ըսեն թէ, Չարութեան համար հանեց զանոնք որ լեռներուն մէջը մեռցընէ, ու գետնի երկրի երեսէն փճացընէ. դարձիր քու սաստիկ բարկութենէդ, ու դադարէ աս
13 րիւքը քու ժողովուրդիդ վրայ: Յիշէ քու ծառաներդ Աբրահամը, Իսահակը ու Յակոբը, որոնց դուն քու անձովդ երդնուր էիր, ու ըսիր անոնց, Ձեր սերունդը երկնից աստղերուն պէս պիտի չատցընեմ, և բոլոր աս երկիրը՝ որուն վրայով խօսեցայ, ձեր սերունդին պիտի տամ, ու ան պիտի ժառան
14 գեն յաւիտեան: Եւ Տէրը զղջաց ան չարիքին համար՝ որ ըսեր էր թէ իր ժողովուրդին պիտի ընէ:
15 Եւ Մովսէս դարձաւ ու լեռնէն իջաւ, ու վկայութեան երկու տախտակները իր ձեռքն էին. տախտակները երկու երեսէ գրուած էին. անոնք մէկ կողմէն ու մէկ
16 կողմէն գրուած էին: Եւ տտախտակները Աստծոյ գործքն էին. ու տախտակներուն վրայ
17 փորագրուած գիրը Աստուծոյ գրածն էր: Եւ երբոր Յեսու պատացող ժողովուրդին ձայնը լսեց, ըսաւ Մովսէսին, Բանակին մէջ պատե
18 րազմի ձայն կայ: Եւ անիկա ըսաւ, Աղաղակի ձայն չէ, ոչ ալ յաղթութեան աղաղակի ձայն է. Հապա խաղա
19 ձայն կը լսեմ ես: Եւ եղաւ որ բանակին մօտենալով՝ որմը ու պարերը տեսաւ, Մովսէսին բարկութիւնը բորբոքեցաւ. ու տախտակները իր ձեռքէն նետեց, ու լեռանը վարի դին կոտրտեց զանոնք:
20 Եւ անոնց չինած որմը առաւ ու կրակով այրեց ու մանրեց փոշի ըրաւ և ջուրին վրայ ցանեց, ու իսրայէլի որդւոցը խմցուց:
21 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին, Աս ժողովուրդը քեզի ի՞նչ ըրաւ, որ անոնց վրայ
22 մեծ մեղք մը բերիր: Եւ Ահարոն ըսաւ, Թող իմ տիրոջս բարկութիւնը չբորբոքի. դուն գիտես աս ժողովուրդը՝ որ չարին հա
23 կամ հատեալ են. Եւ ինծի ըսին թէ, Աստուածներ չինէ որ մեր առջեւէն երթան. քանի որ ան Մովսէսը՝ մեզ եգիպտոսի երկրէն հանող մարդը՝ չենք գիտեր թէ անոր ինչ
24 եղաւ: Եւ ես ըսի անոնց, Ով որ ոսկի ունի թող հանէ. ու ինծի տան. և կրակը ձգեցի ան, ու ասա որմէր եղաւ:
25 Եւ երբոր Մովսէս ժողովուրդին անառա

= ԳԼ· իգ· 18: բ Օր· թ· 9:
՝ Կոր· է· 40:
՞ ԳԼ· ժգ· 21:
՟ Դատ· ը· 24, 25, 26, 27:
ՠ ԳԼ· ի· 23: բ Օր· թ· 16: Դատ· ժէ· 3, 4: գ Թագ· ժբ· 28: Ղեւեմ· թ· 18: Սալ· ձգ· 19: Եսթ· խ· 6: Գոր· է· 41: Հռոմ· ա· 23:
՛ Կ՚ըսէ գանգակագործ. ձի գրիչով
՚ Գն· իգ· 2, 4, 21, 37: գ Թագ· ժ· 20: բ Մն· ւ· 5:
՝ ա Կոր· ժ· 7:
՞ բ Օր· թ· 12: Հմր· 11: ԳԼ· լգ· 1: Դան· թ· 24:
՟ Ծն· գ· 11, 12: բ Օր· գ· 16: ը· 5: Դատ· բ· 19: Ովս· թ· 9:
ՠ Գ·Լ· ի· 3, 4, 23: բ Օր· թ· 16:
՛ գ Թագ· ժբ· 28:
՚ ԳԼ· լգ· 3, 5: լԳ· 9: բ Օր· թ· 6, 13: ըա· 27: բ Մն· ւ· 8: Եսթ· ը· 4: Գոր· է· 51:
՝ բ Օր· թ· 14, 19:
՞ Գ·Լ· իբ· 24:
՟ Թա· ժգ· 12:
ՠ բ Օր· թ· 18, 26, 27, 28, 29: Սպ· Հգ· 1, 2: Ձգ· 23:
՛ Թա· ժգ· 13: բ Օր· թ· 28: ը· 27:
՚ Եբր· զղջա
՝ Հմր· 14:
՞ Ծն· իբ· 16: Եբր· զ· 13:
՟ Ծն· ժբ· 7: ժգ· 15: ժէ· 7, 18: իգ· 4: իը· 13: լ· 11, 12: բ Օր· ւբ· 26: բ Թագ· իգ· 16: Մն· խա· 13: Սպ· Ձգ· 45: Եբէմ· ժբ· 8: իգ· 13, 19: Յով· վէ· բ· 13: Յովն· գ· 10: գ· 2:
ՠ Ծն· ժբ· 11: ժէ· 2: ժգ· 2, 20, 28: ժը· 2, 4:
՛ Հմր· 1:
՚ Հմր· 4:
՝ Կ՚ըսէ մերկ ըլլաք

կութիւնը տեսաւ, (քանզի Ահարոն և Մով-
սէս էին որ զանոնք անապականութիւն ընելու
իրենց թշնամիներուն մէջը խայտառակ ըլլա-
26 լու չափ,) Ահաւոնը Մովսէս բանակին դուռը
կայնեցաւ, ու ըսաւ, Ով որ Տէրոջը կողմն
է, թող ինծի գա. և Ղևիին բոլոր որդիքը
27 անոր քովը ժողվուեցան։ Եւ ըսաւ անոնց,
Իսրայէլին Տէր Աստուածը ասանկ կ'ըսէ,
Ամէն մարդ իր սուրը թող իր մէջքը դնէ, ու
բանակին մէջ դռնէ դուռ անցնելն դառնան,
և ամէն մարդ իր եղբայրը՝ ու ամէն մարդ իր
ընկերը՝ և ամէն մարդ իր դրացին սպաննէ։
28 Եւ Ղևիին որդիքը Մովսէսին խօսքին պէս
ըրին. ու ան օրը ժողովուրդէն երեք հազար
29 մարդու չափ ինկան։ Քանզի Մովսէս ըսեր
էր թէ Այսօր ձեռքնիդ ամէն մէկը իր որդւոյն
վրայ ու իր եղբօրը վրայ ինքզինքը Տէրոջը
նուիրէ, որ ձեր վրայ օրհնութիւն տայ այսօր։
30 Եւ եղաւ որ հետևեալ օրը Մովսէս ըսաւ
ժողովուրդին, Դուք մեծ մեղք գործեցիք.
ու հիմա Տէրոջը պիտի ելլեմ, գուցէ ես քա-
31 ւութիւն մը ընեմ ձեր մեղքին համար։ Եւ
Մովսէս դարձաւ Տէրոջը՝ ու ըսաւ, Ո՜հ, ան
ժողովուրդը մեծ մեղք գործեց, ինքեան ոսկիէ
32 աստուածներ չինելով։ Բայց հիմա թէ որ
անոնց մեղքերը կը ներես՝ նէ, եթէ ոչ՝ կ'ա-
33 ղաչեմ ջնջէ զիս քու գրած գիրքէդ։ Եւ
Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ով որ ինծի դէմ մե-
ղանչից, անոնք իմ գիրքէս պիտի ջնջեմ։
34 Ուստի հիմա գնա, ժողովուրդը ան տեղը
տար, որն որ քեզի ըսի. Ահա իմ հրեշտակս
քու առջևէդ պիտի երթայ. բայց յայցելու-
թիւն ընելու օրս՝ անոնց մեղքը իրենց վրայ
35 պիտի բերեմ։ Եւ Տէրը զարկաւ ժողովուրդը,
Ահարոնին չինած որթը չինելնուն համար։

ԳԼ. ԼԳ

1 Տէրը չյօժարիր ժողովուրդին հետ երթալու՝ իր առջի խոստ-
մանը պէս։ 4 Ժողովուրդը սա բանիս վրայ կը սգայի։ 7 Խո-
րանը բանակէն դուրս կը հանուի։ 9 Տէրը դէմ առ դէմ
կը խօսի Մովսէսին հետ։ 12 Մովսէս կը ցանկայ Աստուծոյ
փառքը տեսնելու։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Ելիր ասկէ դուն
ու ժողովուրդն ալ՝ որ եգիպտոսի երկրէն
հանեցիր, դէպ ի այն երկիրը՝ որուն համար
երդում ըրի Աբրահամին, Իսահակին ու Յա-
կոբին՝ ըսելով, Քու սերունդիդ պիտի տամ
2 ան։ Եւ քու առջևէդ հրեշտակ մը պիտի
իրկեմ, ու քանանացին, Ամորհացին, Քե-
տացին, Փերեզացին, Խևացին ու Յերուսա-
3 ղէմն պիտի վռնտեմ։ Կաթ ու մեղր բղխող
երկիրը պիտի ելլեմ. վասնզու որ ես ձեր Հետը
պիտի չելլեմ, քանզի դուն խստասիրտ
ժողովուրդ մըն ես. չըլլայ որ ճամ-
բուն մէջ բնաջինջ ընեմ։
4 Ու երբոր ժողովուրդը սա չար խօսքը
լսեց, սուգ ըրաւ. և մէկը իր զարդը իր
5 վրան չդրաւ. վասնզու որ Տէրը ըսած էր Մով-
սէսին, Ըսէ Իսրայէլի որդւոցը, Դուք խըս-
տասիրտ ժողովուրդ մըն էք. մէկ րոպէ
մը ձեր մէջը ելլելու ըլլամ, ձեզ բնաջինջ
պիտի ընեմ. ուստի հիմա ձեր վրայէն զար-
դերնիդ վերցուցէք, որ ձեզի ընելիքս գիտ-
6 նամ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը իրենց զարդերը
հանեցին Քորեբ լեռանը քովը։
7 Եւ Մովսէս առաւ խորանը, ու բանակին
դուրսի դին՝ բանակէն հեռու կանգնեց ան,
և անոր անունը ժողովքի խորան դրաւ. և
ով որ Տէրը կը խնդրէր, բանակին դուրսի
8 դին եղած ժողովքի խորանը կ'ելլէր։ Ու
երբոր Մովսէս խորանը կ'երթար, բոլոր ժո-
ղովուրդը կ'ելլէր, ու ամէն մէկը իր վրա-
նին դուռը կը կայնէր, ու Մովսէսին հետևէն
կը նայէր, մինչև որ անիկա խորանը մտնէր։
9 Եւ Մովսէս խորանը մտածին պէս ամպի սիւ-
նը կ'իջնէր, ու խորանին դուռը կը կայնէր,
10 և Տէրը Մովսէսին հետ կը խօսէր։ Եւ բոլոր
ժողովուրդը կը տեսնէր որ ամպի սիւնը խո-
րանին դուռը կը կայնի. ու բոլոր ժողովուր-
դը կ'ելլէր՝ և ամէն մէկը իր վրանին դուռը
11 երկրպագութիւն կ'ընէր։ Եւ Տէրը կը խո-
սէր Մովսէսին հետ դէմ առ դէմ, ինչպէս
որ մարդ մը իր բարեկամին հետ կը խօսի.
ու Յեսուն նորէն բանակը կը դառնար. բայց
տանուր ծառան Նաւէի որդին Յեսու պատա-
նին խորանին մէջէն չէր հեռանար։
12 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը, Նայէ դուն
կ'ըսես ինծի, Հանէ սա ժողովուրդը. ու
դուն ինծի չգիտցուցիր թէ ով ինծի հետ
պիտի խրկես. ու ըսիր, Քեզ անունովդ կը
ճանչնամ, ու նաև իմ առջևս շնորհք գտար։
13 Ուստի հիմա կ'աղաչեմ, եթէ որ քու առջևդ

ա Բ Մն. իր. 19։
• Կամ՝ մերկացուց զա-
նոնք։
ա Թուա. իե. 5։ բ Օր.
լգ. 9։
գ Թուա. իե. 11, 12,
13։ բ Օր. ժգ.
6—11։ լգ. 9, 10։
ա Թագ. ժե. 18,
22։ Առակ. իա. 3։
Ջաբ. ժգ. 3։ Աստ.
ժ. 37։
ե ա Թագ. ժբ. 20, 23։
Ղուկ. ժե. 18։
ը Բ Թագ. ժգ. 12։
Ամոս. է. 15։
է Թուա. իե. 13։
ժ Բ Օր. իմ. 18։
ի ԳԼ. ի. 23։
ձ Սաղ. կմ. 28։ Հը-
ռոմ. իմ. 3։
ա Սաղ. ծգ. 8։ Ճլմ.
16։ Դան. ժբ. 1։
Փիլ. գ. 3։ Յայտ.
գ. 5։ ժգ. 8։ ժէ.
8։ ի. 12, 15։ իա.
27։ իբ. 19։
ղ Ղև. իգ. 30։ Եզեկ.
ժբ. 4։
ի ԳԼ. լգ. 2, 14, Եր.
Թուա. ի. 16։
ա Բ Օր. լբ. 35։ Ա-
մոս. գ. 14։ Հռոմ.
բ. 5, 6։
ե Բ Թագ. ժբ. 9։
Գործ. է. 41։

—

ա ԳԼ. լբ. 7։
բ Ծն. ժբ. 7։ ԳԼ.
լբ. 13։
գ ԳԼ. լբ 34։ լգ. 11։
դ Բ Օր. է. 22։ Յեսու.
իգ. 11։
ե ԳԼ. գ. 8։
զ Ելմ. գ. 15, 17։
է Եբր. մէջը
ը ԳԼ. լբ. 9։ լգ. 9։
Բ Օր. իմ. 6, 13։
թ ԳԼ. իգ. 21։ լբ. 10։
Թուա. ժգ. 21, 45։
ժ Թուա. ժգ. 1,
39։
ի Ղև. ժ. 6։ Բ Թագ.
ժմ. 24։ գ Թագ.
իա. 27։ դ Թագ.
ժմ. 1։ Եսթ. գ. 1,
4։ Եզր. իմ. 3։ Յոբ.
ա. 20։ բ. 12։ Եր. լբ.
11։ Եզեկ. իգ. 17,
23։ իգ. 16։
լ Ելմ. 3։
խ Թուա. ժգ. 45, 46։
ծ Բ Օր. բ. 2։ Սաղ.
ճլմ. 23։
կ ԳԼ. իմ. 42, 43։
հ Բ Օր. գ. 29։ Բ Թագ.
իա. 1։
ձ ԳԼ. իե. 22։ լա.
18։ Սաղ. զմ. 7։
ղ ԳԼ. գ. 31։
ճ Ծն. լբ. 30։ Թուա.
ժբ. 8։ Բ Օր. լգ.
10։
ն ԳԼ. իգ. 13։
շ ԳԼ. լբ. 34։
ո Ելմ. 17։ Ծն. ժբ.
19։ Սաղ. ա. 6։ Եր.
իմ. ա. 5։ Յովհ. ժ.
14, 15։ Բ Տիմ. բ.
19։
չ ԳԼ. լգ. 9։

չնորհք գտայ, ինձի ցուցուր ուրեմն քու ճամբագ՝ որ ճանչնամ քեզ, անանկ որ քու աչկիդ չնորհք գտնեմ. ու ᵃմտածէ բեր՝ որ
14 ազգը քու ժողովուրդդ է։ Եւ անիկա բսաւ, ինք ներկայութիւնս կ՚երթայ, հեզ պիտի
15 տրժայ, ու քեզ պիտի հանգստացնեմ։ Եւ Մովսէս բսաւ անոր, եթէ որ քու ներկայութիւնդ հէգ հետը չերթայ, մեզ ասկէն մի
16 հաներ։ Քանդի ինչով պիտի գիտցուի թէ ես ու քու ժողովուրդդ քու աչկիդ չնորհք գտանք. չէ՞ որ քու մեզի հետ երթալովդ, այսպէս հես ու քու ժողովուրդդ երկրի երեսին վրայ եղած բոլոր ժողովուրդներէն պիտի զատուինք։
17 Եւ Տէրը բսաւ Մովսէսին, Այս բանն ալ պիտի ընեմ՝ որ դուն ըսիր, ինչու որ ինք աչկես չնորհք գտար, ու ես քեզ անունովդ
18 կը ճանչնամ։ Եւ անիկա բսաւ, կ՚աղաչեմ
19 քու փառքդ ցուցուր ինձի։ Եւ Տէրը բսաւ, ինք բոլոր բարութիւնս քու առջեւդ պիտի անցընեմ, ու Տէրոջը անունը քու առջեւդ պիտի կանչեմ, և որու որ պիտի ողորմիմ՝ ողորմիմ, ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝
20 կը գթամ։ Ու բսաւ, Դուն իմ երեսս չես կրնար տեսնել. ինչու որ մարդ չկրնար իս տես-
21 նել ու ապրիլ։ Եւ Տէրը բսաւ, Ահա քովս տեղ
22 մը կայ, ու ժայռին վրայ կայնէ. Եւ ըլլայ որ երբ իմ փառքս անցնելու ըլլայ, քեզ ժայռին խոռոչին մէջը դնեմ, ու քեզ իմ ձեռքովս ծածկեմ, մինչև որ ես անցնիմ.
23 Եւ քաշը իմ ձեռքս պիտի վերցընեմ, ու իմ եռիս պիտի տեսնես, բայց իմ երեսս պիտի չտեսնուին։

ԳԼ. ԼԴ

1 Մովսէս երկու նոր տախտակներ կը կոփէ։ 5 Տէրը իր անունը կը հրատարակէ։ 8 Մովսէս կ՚աղաչէ որ Աստուած իրենց հետը երթայ։ 10 Աստուած ու ազգին կ՚ընդունի, և ուխտ կ՚ընէ անոնց հետ՝ քանի մը պատուիրանները նորէն յիշեցնով։ 28 Մովսէս քառասուն օր լեռը ծոմովն ետև անկից կ՚իջնէ՝ նոր տախտակները իր հետը բերելով. 29 և իր երեսը լուսափայլ ըլլալուն համար քողով մը կը ծածկէ։

1 Եւ Տէրը բսաւ Մովսէսին, Քեզի երկու քարէ տախտակներ կոփէ առջիններուն պէս. ես ան տախտակներուն վրայ պիտի գրեմ առջի տախտակներուն վրայէն խօսքերը՝ որ
2 անոնք դուն կոտրտեցիր։ Եւ առտուան համար պատրաստ եղիր, ու առտուանց Սինա լեռը ելլիր, և հոն լեռանը գլուխը առջեւս
3 կայնէ։ Ու մկի ոչխար չելլէ քեզի հետ, ու մկի պիտի չտեսնուի բոլոր լեռանը վրայ, ոչ ալ սա լեռանը առջեւը ոչխար կամ արջառ պիտի արածուի։
4 Եւ առջիններուն պէս երկու քարէ տախտակներ կոփեց. ու Մովսէս առտուանց կանուխ ելաւ, ու Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս Սինայ լեռը գնաց, և երկու քարէ տախ-
5 տակները իր ձեռքը առաւ։ Եւ Տէրը ամպով իջաւ, ու հոն անոր քովը կեցաւ, ու
6 Տէրոջը անունը կանչեց։ Եւ Տէրը անոր առջեւէն անցաւ, ու աղաղակեց, Տէր, Տէր Աստուած՝ ողորմած ու բարերար, երկայնամիտ և առատ ողորմութիւնով ու ճշմարտութիւն-
7 նով, հազարներուն ողորմութիւն ընող, անօրէնութիւնը, յանցանքը ու մեղքը ներող բայց ոչնչացուցիչը ամենևին անպատիժ չթողող. Հայրերուն անօրէնութիւնը որդիներուն վրայ ու որդւոյը որդիներուն վրայ՝ մինչև երրորդ
8 ու չորրորդ ազգը հասուցանելով։ Եւ Մովսէս աճապարելով մինչև գետինը խոնարհ-
9 եցաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ, Ու բսաւ, Ով Տէր, թէ որ հիմա քու առջեւդ շնորհք գտայ, կ՚աղաչեմ որ Տէրս իմ միջովս երթայ. ինչու որ ան ժողովուրդը ծանր ազգ մըն է. և նեղէ մեր անօրէնութիւնը ու մեր մեղքերը, և մեզ քու ժառանգութիւնդ
10 ըրէ։ Եւ Տէրը բսաւ, Ահա ես ուխտ մը կ՚ընեմ քու բոլոր ժողովուրդիդ առջեւը անանկ գործեր ընելիքներ պիտի ընեմ, որ բոլոր երկրի վրայ ու բոլոր ազգաց մէջ չեղան. և բոլոր ժողովուրդը՝ որուն մէջն ես դուն, պիտի տեսնէ Տէրոջը գործը. քանզի ահիռաւոր է ան բանը
11 որ քեզի պիտի ընեմ։ Ինչ որ ես քեզի կը պատուիրեմ այսօր. ահա ես վռնտեմ քու առջեւդ Ամորհացին ու Քանանացին և Քեւտացին ու Փերեզացին և Խե-
12 ւեցին ու Յեբուսացին։ Զգուշացիր քու անձիդ, չըլլայ որ քու երթալու երկրիդ բնակիչը հետ ուխտ ընես, չըլլայ որ անիկա քու
13 միջտեղդ որոգայթ ըլլայ. Հապա նանուց

ᵃ Սաղ. իե. 4։ իէ. 11։ ձգ. 11։ ՃԺԹ. 33։
ᵇ Եբր. սեա
ᶜ բ Օր. թ. 26. 29։ Յովել. բ. 13։
ᵈ Գլ. ԺԳ. 21։ իս. 34—38։ Եփ. կգ. 9։
ᵉ բ Օր. գ. 20։ Յես. իս. 44։ իբ. 4։ իգ. 1։ Սաղ. ղէ. 11։
ᶠ Հմր. 5։ Գլ. լԳ. 9։
ᵍ Թուա. Ժգ. 14։
ʰ Գլ. լԳ. 10։ բ Օր. է. 7. 34։ բԹագ. է. 23։ գ Թագ. բ. 53։ Սաղ. ՃԽԹ. 20։
ⁱ Դն. ԺԹ. 21։ Յայ. ե. 16։
ʲ Հմր. 12։
ᵏ Հմր. 20։ աՏիմ. ղ. 16։
ˡ Գլ. լԳ. 5։ 6։ 7։ Երեմ. լա. 14։
ᵐ Հռոմ. ԺԵ. 15։ 16։ 18։
ⁿ Տես Դն. լբ. 30։ բ Օր. է. 24։ Դատ. գ. 22։ Ժգ. 22։ Եփ. ղ. 5։ Յայտ. ա. 16։ 17։ Գլ. իգ. 10։
ᵒ Եփ. բ. 21։
ᵖ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵠ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ʳ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ˢ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵗ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵘ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵛ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։ Թուա. Ժգ. 18։ բՄԹ. է. 9։ Ղևէմ. ԺԹ. 17։ Սաղ. ՃԿ. 15։ ՃԿ. 3։ ՃՀա. 4։ ՃԺբ. 4։ ՃԺգ. 5։ ՃՂՀ. 8։ Յովէլ. բ. 13։
ʷ Սաղ. ղա. 19։ Հռոմ. բ. 4։
ˣ Սաղ. ՃԼ. 10։ ՃԹ. 4։
ʸ Գլ. ի. 6։ բ Օր. է. 10։ Սաղ. ՃԿ. 15։ Եբրեա. ԺԱ. 6։ Դան. Ժ. 4։
ᶻ Սաղ. ՃԿ. 3։ ՃԼ. 4։ Դան. Ժ. 9։ Եփես. գ. 32։ ԱՅՀՏ. ա. 9։
ᵃᵃ Գլ. լգ. 7. 21։ Ցեսա. լգ. 19։ Յոբ. Ժ. 14։ Մէք. զ. 11։ Ղաւ. ա. 3։
ᵃᵇ Գլ. գ. 31։
ᵃᶜ Գլ. լԳ. 15. 16։
ᵃᵈ ԿՏ ԼԺ և
ᵃᵉ Գլ. լԳ. 3։
ᵃᶠ բ Օր. լբ. 9։ Սաղ. ԼԸ. 9։ լԳ. 12։ Տր. 62։ ՂԳ. 14։ Երեմ. Ժ. 16։ Զաք. բ. 12։
ᵃᵍ բ Օր. է. 2։ իԺ. 12։ ՃԺ. 14։ Ա Թագ. բ. 3։ Սաղ. ՃԺ. 3։ ՃԼ. 4։ Դան. Ժ. 9։ Եփես. գ. 32։ ԱՅՀՏ. ա. 9։
ᵃʰ Գլ. լգ. 7. 21։ Ցեսա. լգ. 19։ Յոբ. Ժ. 14։ Մէք. զ. 11։ Ղաւ. ա. 3։
ᵃⁱ Սաղ. ՃԼ. 19։ Հռոմ. բ. 4։
ᵃʲ Գլ. գ. 31։
ᵃᵏ Գլ. լԳ. 15. 16։
ᵃˡ ԿՏ ԼԺ և
ᵃᵐ Գլ. լԳ. 3։
ᵃⁿ բ Օր. լբ. 9։ Սաղ. ԼԸ. 9։ լԳ. 12։ Տր. 62։ ՂԳ. 14։ Երեմ. Ժ. 16։ Զաք. բ. 12։
ᵃᵒ բ Օր. է. 2։ իԺ. 12։ ՃԺ. 14։
ᵃᵖ բ Օր. գ. 32։ բԹագ. է. 23։ Սաղ. ՃԽԹ. 20։
ᵃᵠ Դն. ԺԹ. 21։ Յայ. ե. 16։
ᵃʳ Հմր. 12։
ᵃˢ Հմր. 20։ աՏիմ. ղ. 16։
ᵃᵗ Գլ. լԳ. 5։ 6։ 7։ Երեմ. լա. 14։
ᵃᵘ Հռոմ. ԺԵ. 15։ 16։ 18։
ᵃᵛ Տես Դն. լբ. 30։ բ Օր. է. 24։ Դատ. գ. 22։ Ժգ. 22։ Եփ. ղ. 5։ Յայտ. ա. 16։
ᵃʷ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵃˣ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵃʸ Գլ. իգ. 10։
ᵃᶻ Եփ. բ. 21։
ᵇᵃ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵇᵇ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵇᶜ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵇᵈ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵇᵉ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵇᶠ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵇᵍ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵇʰ Գլ. իգ. 10։
ᵇⁱ Եփ. բ. 21։
ᵇʲ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵇᵏ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵇˡ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵇᵐ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵇⁿ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵇᵒ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵇᵖ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵇᵠ Գլ. իգ. 10։
ᵇʳ Եփ. բ. 21։
ᵇˢ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵇᵗ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵇᵘ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵇᵛ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵇʷ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵇˣ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵇʸ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵇᶻ Գլ. իգ. 10։
ᶜᵃ Եփ. բ. 21։
ᶜᵇ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᶜᶜ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᶜᵈ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᶜᵉ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᶜᶠ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᶜᵍ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᶜʰ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᶜⁱ Գլ. իգ. 10։
ᶜʲ Եփ. բ. 21։
ᶜᵏ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᶜˡ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᶜᵐ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᶜⁿ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᶜᵒ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᶜᵖ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᶜᵠ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᶜʳ Գլ. իգ. 10։
ᶜˢ Եփ. բ. 21։
ᶜᵗ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᶜᵘ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᶜᵛ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᶜʷ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᶜˣ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᶜʸ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᶜᶻ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵈᵃ Գլ. իգ. 10։
ᵈᵇ Եփ. բ. 21։
ᵈᶜ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵈᵈ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵈᵉ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵈᶠ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵈᵍ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵈʰ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵈⁱ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵈʲ Գլ. իգ. 10։
ᵈᵏ Եփ. բ. 21։
ᵈˡ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵈᵐ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵈⁿ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵈᵒ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵈᵖ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵈᵠ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵈʳ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵈˢ Գլ. իգ. 10։
ᵈᵗ Եփ. բ. 21։
ᵈᵘ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵈᵛ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵈʷ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵈˣ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵈʸ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵈᶻ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵉᵃ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵉᵇ Գլ. իգ. 10։
ᵉᶜ Եփ. բ. 21։
ᵉᵈ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵉᵉ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵉᶠ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵉᵍ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵉʰ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵉⁱ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵉʲ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵉᵏ Գլ. իգ. 10։
ᵉˡ Եփ. բ. 21։
ᵉᵐ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵉⁿ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵉᵒ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵉᵖ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵉᵠ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵉʳ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵉˢ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵉᵗ Գլ. իգ. 10։
ᵉᵘ Եփ. բ. 21։
ᵉᵛ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵉʷ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵉˣ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵉʸ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵉᶻ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᶠᵃ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᶠᵇ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᶠᶜ Գլ. իգ. 10։
ᶠᵈ Եփ. բ. 21։
ᶠᵉ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᶠᶠ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᶠᵍ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᶠʰ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᶠⁱ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᶠʲ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᶠᵏ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᶠˡ Գլ. իգ. 10։
ᶠᵐ Եփ. բ. 21։
ᶠⁿ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᶠᵒ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᶠᵖ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᶠᵠ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᶠʳ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᶠˢ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᶠᵗ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᶠᵘ Գլ. իգ. 10։
ᶠᵛ Եփ. բ. 21։
ᶠʷ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᶠˣ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᶠʸ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᶠᶻ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵍᵃ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵍᵇ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵍᶜ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵍᵈ Գլ. իգ. 10։
ᵍᵉ Եփ. բ. 21։
ᵍᶠ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵍᵍ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵍʰ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵍⁱ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵍʲ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵍᵏ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵍˡ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵍᵐ Գլ. իգ. 10։
ᵍⁿ Եփ. բ. 21։
ᵍᵒ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵍᵖ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵍᵠ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵍʳ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵍˢ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵍᵗ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵍᵘ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵍᵛ Գլ. իգ. 10։
ᵍʷ Եփ. բ. 21։
ᵍˣ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵍʸ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵍᶻ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ʰᵃ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ʰᵇ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ʰᶜ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ʰᵈ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ʰᵉ Գլ. իգ. 10։
ʰᶠ Եփ. բ. 21։
ʰᵍ Սաղ. ղա. 1. 4։
ʰʰ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ʰⁱ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ʰʲ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ʰᵏ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ʰˡ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ʰᵐ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ʰⁿ Գլ. իգ. 10։
ʰᵒ Եփ. բ. 21։
ʰᵖ Սաղ. ղա. 1. 4։
ʰᵠ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ʰʳ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ʰˢ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ʰᵗ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ʰᵘ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ʰᵛ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ʰʷ Գլ. իգ. 10։
ʰˣ Եփ. բ. 21։
ʰʸ Սաղ. ղա. 1. 4։
ʰᶻ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ⁱᵃ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ⁱᵇ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ⁱᶜ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ⁱᵈ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ⁱᵉ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ⁱᶠ Գլ. իգ. 10։
ⁱᵍ Եփ. բ. 21։
ⁱʰ Սաղ. ղա. 1. 4։
ⁱⁱ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ⁱʲ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ⁱᵏ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ⁱˡ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ⁱᵐ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ⁱⁿ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ⁱᵒ Գլ. իգ. 10։
ⁱᵖ Եփ. բ. 21։
ⁱᵠ Սաղ. ղա. 1. 4։
ⁱʳ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ⁱˢ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ⁱᵗ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ⁱᵘ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ⁱᵛ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ⁱʷ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ⁱˣ Գլ. իգ. 10։
ⁱʸ Եփ. բ. 21։
ⁱᶻ Սաղ. ղա. 1. 4։
ʲᵃ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ʲᵇ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ʲᶜ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ʲᵈ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ʲᵉ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ʲᶠ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ʲᵍ Գլ. իգ. 10։
ʲʰ Եփ. բ. 21։
ʲⁱ Սաղ. ղա. 1. 4։
ʲʲ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ʲᵏ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ʲˡ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ʲᵐ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ʲⁿ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ʲᵒ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ʲᵖ Գլ. իգ. 10։
ʲᵠ Եփ. բ. 21։
ʲʳ Սաղ. ղա. 1. 4։
ʲˢ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ʲᵗ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ʲᵘ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ʲᵛ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ʲʷ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ʲˣ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ʲʸ Գլ. իգ. 10։
ʲᶻ Եփ. բ. 21։
ᵏᵃ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵏᵇ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵏᶜ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵏᵈ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵏᵉ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵏᶠ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵏᵍ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵏʰ Գլ. իգ. 10։
ᵏⁱ Եփ. բ. 21։
ᵏʲ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵏᵏ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵏˡ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵏᵐ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵏⁿ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵏᵒ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵏᵖ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵏᵠ Գլ. իգ. 10։
ᵏʳ Եփ. բ. 21։
ᵏˢ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵏᵗ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵏᵘ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵏᵛ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵏʷ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵏˣ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵏʸ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵏᶻ Գլ. իգ. 10։
ˡᵃ Եփ. բ. 21։
ˡᵇ Սաղ. ղա. 1. 4։
ˡᶜ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ˡᵈ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ˡᵉ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ˡᶠ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ˡᵍ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ˡʰ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ˡⁱ Գլ. իգ. 10։
ˡʲ Եփ. բ. 21։
ˡᵏ Սաղ. ղա. 1. 4։
ˡˡ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ˡᵐ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ˡⁿ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ˡᵒ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ˡᵖ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ˡᵠ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ˡʳ Գլ. իգ. 10։
ˡˢ Եփ. բ. 21։
ˡᵗ Սաղ. ղա. 1. 4։
ˡᵘ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ˡᵛ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ˡʷ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ˡˣ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ˡʸ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ˡᶻ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵐᵃ Գլ. իգ. 10։
ᵐᵇ Եփ. բ. 21։
ᵐᶜ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵐᵈ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵐᵉ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵐᶠ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵐᵍ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵐʰ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵐⁱ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵐʲ Գլ. իգ. 10։
ᵐᵏ Եփ. բ. 21։
ᵐˡ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵐᵐ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵐⁿ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵐᵒ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵐᵖ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵐᵠ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵐʳ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵐˢ Գլ. իգ. 10։
ᵐᵗ Եփ. բ. 21։
ᵐᵘ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵐᵛ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵐʷ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵐˣ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵐʸ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵐᶻ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ⁿᵃ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ⁿᵇ Գլ. իգ. 10։
ⁿᶜ Եփ. բ. 21։
ⁿᵈ Սաղ. ղա. 1. 4։
ⁿᵉ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ⁿᶠ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ⁿᵍ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ⁿʰ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ⁿⁱ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ⁿʲ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ⁿᵏ Գլ. իգ. 10։
ⁿˡ Եփ. բ. 21։
ⁿᵐ Սաղ. ղա. 1. 4։
ⁿⁿ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ⁿᵒ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ⁿᵖ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ⁿᵠ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ⁿʳ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ⁿˢ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ⁿᵗ Գլ. իգ. 10։
ⁿᵘ Եփ. բ. 21։
ⁿᵛ Սաղ. ղա. 1. 4։
ⁿʷ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ⁿˣ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ⁿʸ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ⁿᶻ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵒᵃ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵒᵇ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵒᶜ Գլ. իգ. 10։
ᵒᵈ Եփ. բ. 21։
ᵒᵉ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵒᶠ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵒᵍ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵒʰ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵒⁱ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵒʲ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵒᵏ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵒˡ Գլ. իգ. 10։
ᵒᵐ Եփ. բ. 21։
ᵒⁿ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵒᵒ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵒᵖ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵒᵠ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵒʳ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵒˢ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵒᵗ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵒᵘ Գլ. իգ. 10։
ᵒᵛ Եփ. բ. 21։
ᵒʷ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵒˣ Հմր. 20։ Յովհ. ա. 18։
ᵒʸ Գլ. ԼԹ. 10։ 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ᵒᶻ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2. 4։
ᵖᵃ Գլ. ԺԹ. 20։ իգ. 12։
ᵖᵇ Գլ. ԺԹ. 12. 13. 21։
ᵖᶜ Գլ. լԳ. 13։ Թուա. Ժգ. 17։
ᵖᵈ Գլ. իգ. 10։
ᵖᵉ Եփ. բ. 21։
ᵖᶠ Սաղ. ղա. 1. 4։
ᵖ

= ԳՕր. ե. 5։ ար. 2։ 4 ՀՆ. 25։ զ-ի ասաց. Ահա ես ձեզ
հետ եմ ամեն օր, մինչև որ աշխարհի վերջը գա։ Ամեն։
ա ՍԿՍԵՑԻՔ ԱՍԵԼ. Ա. ԹԻՄ. 14։ ԳԾ. 4։ 7։ 10։
Ար. Ա. 4։ 7։ 10։ Ա ԹԻՄ. 5։ 19։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։
ԳԾ. 1։ 2։ 3։ 4։ ԼՈՒԿ. 1։ 2։ 3։ 4։ ՅՈՎՀ. 20։ 21։
ԳՈՐ. 15։ 1 ԹԻՄ. 3։ 4։ ՅԱԿՈԲ. 1։ 2։ 3։ 4։ ՅՈՎՀ.
Ա. 1։ ԳԾ. 3։ 4։ ԵՍԱ. 44։ 45։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։
ԵՍԱ. 42։ 43։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 41։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 40։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 39։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 38։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 37։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 36։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 35։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 34։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 33։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 32։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 31։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 30։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 29։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 28։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 27։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 26։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 25։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 24։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 23։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 22։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 21։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 20։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 19։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 18։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 17։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 16։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 15։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 14։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 13։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 12։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 11։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 10։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 9։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 8։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 7։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 6։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 5։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 4։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 3։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ԵՍԱ. 2։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ԵՍԱ. 1։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՄԱՂԱՔ. 4։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՄԱՂԱՔ. 3։ ՅՈՎՀ.
Ա. 1։ 2։ ՄԱՂԱՔ. 2։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՄԱՂԱՔ. 1։
ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ. 14։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ.
13։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ. 12։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։
ՀՈՎՍ. 11։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ. 10։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՀՈՎՍ. 9։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ. 8։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՀՈՎՍ. 7։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ. 6։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՀՈՎՍ. 5։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ. 4։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՀՈՎՍ. 3։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՀՈՎՍ. 2։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՀՈՎՍ. 1։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՕՍԵԱ. 14։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՕՍԵԱ. 13։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՕՍԵԱ. 12։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՕՍԵԱ. 11։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՕՍԵԱ. 10։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՕՍԵԱ. 9։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՕՍԵԱ. 8։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՕՍԵԱ. 7։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՕՍԵԱ. 6։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՕՍԵԱ. 5։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՕՍԵԱ. 4։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՕՍԵԱ. 3։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՕՍԵԱ. 2։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՕՍԵԱ. 1։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 21։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 20։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 19։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 18։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 17։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 16։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 15։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 14։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 13։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 12։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 11։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 10։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 9։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 8։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 7։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 6։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 5։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 4։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 3։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. 2։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. 1։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։
2։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2։ ՅՈՎՀ. Ա. 1։ 2

3 գործոցը պիտի մեռցուի. †Շաբաթի օրը ձեր
բոլոր բնակարաններուն մէջ կրակ պիտի չվա-
ռէք։
4 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր ժողովքին ըսելով, †Ահրոջը պատուի-
5 րած բանը սա է՝. Ձեր միջէն ընծայ առէք
Տէրոջը. †ով որ սրտով կը յօժարի՝ թող անի-
կա Տէրոջը ընծան բերէ, ոսկի ու արծաթ և
6 պղինձ, Ու կապուտակ և ծիրանեգոյն ու
կրկնակի կարմիր և բարակ քմոն ու այծի
7 մազ, Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր,
ու թխհաշի մորթեր և Սատիմի փայտեր,
8 Ու լուսոյ համար եղ, և օծման եղի համար
ու անուշահոտ խունկի համար համեմներ,
9 Եւ եղինձաքարեր ու եփուդին համար և
լանջապանակին համար գամուելու քարեր։
10 Եւ †ձեր միջը ամէն սրտով իմաստուն եղող-
ները թող գան, ու Տէրոջը բոլոր պատուի-
11 րած բանները չլինեն. †խորանը, անոր վրանը,
ու անոր ծածկոցը, անոր ճարմանդները, ու
անոր սահմանակները, անոր նիգերը, անոր
12 սիւները, և անոր խարխափները, †Տապանակը
ու անոր ձողերը, քաւութիւնը, ու ծածկող
13 վարագոյրը, †Սեղանը ու անոր ձողերը ու անոր
բոլոր անօթները, †և առաջաւորութեան հացը,
14 Եւ Լուսոյ աչտանակը ու անոր գործիքները
15 և անոր ճրագները ու լուսոյ եղը, †Եւ խունկին սեղանը ու անոր ձողերը, †ու օծման
եղը, և անուշահոտ խունկը, ու խորանին
16 դրան վարագոյրը, †Ողջակէզին սեղանը ու
անոր պղնձէ ցանցկեղէն կաճարան, անոր ձո-
ղերը ու անոր բոլոր գործիքները, աւազանը
17 ու անոր խարխափը, †Արահին վարագոյրները,
անոր սիւները ու խարխափները, և սրահին
18 դրան վարագոյրը, խորանին ցիցերը ու սո-
19 րահին ցիցերը ու անոնց չուանները, †Պաշ-
ամօնին զգեստները՝ սրբարանին մէջ պաշտե-
լու համար, և Ահարան քահանային սուրբ
զգեստները ու անոր որդւոցը զգեստները,
որ քահանայութիւն ընեն։
20 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Մով-
21 սէսի առջևէն գացին։ Եւ ամէն †յօժարա-
սիրտ եղողը ու ամէն բոլոր հոգիով կամեցողը
եկան, ու ժողովքի խորանին գործին համար
և անոր բոլոր պաշտօնին համար ու սուրբ
զգեստներուն համար Տէրոջը ընծան բերին։
22 Եւ եկան էրիկ մարդիկ ու կիներ՝ որչափ որ
սրտով կամեցող կային, — ճարմանդներ և
օղեր ու մատնիներ և †մանեակներ՝ ամէն ոս-
կի ոսկի զարդեր բերին. ամէն ընծայ բե-
23 րողը ոսկի ընծայ Էէր— Տէրոջը։ Եւ †ան-

ամէնը՝ որուն քովը կը գտնուէր կապուտակ
ու ծիրանեգոյն և կրկնակի կարմիր ու բարակ
քմոն և այծի մազ ու կարմիր ներկուած խոյի
24 մորթեր և թխհաշի մորթեր, բերին։ Ամէն
արծաթի ու պղինձ ընծայ առնողը Տէրոջը
ընծան բերաւ, և որու քով որ պաշտօնի
ամէն գործին †Սատիմի փայտեր կ'
25 գտնուէր՝ բերաւ։ Եւ ամէն †սրտով իմաս-
տուն եղող կիներները իրենց ձեռքերով մա-
նեցին, ու իրենց մանած կապուտակը, ծիրա-
նեգոյնը, կրկնակի կարմիրը ու բարակ քմոն
26 բերին։ Եւ բոլոր սրտով փափաքող և կա-
րողութիւն ունեցող կիներները այծի մազ մա-
27 նեցին։ Եւ †իշխանները եղինձաքարեր և
եփուդին և լանջապանակին համար գամուելու
28 քարեր բերին, Նաև լուսոյ համար ու օծման
եղի համար և անուշահոտ խունկի համար
29 †համեմներ ու եղ։ Իսրայէլի որդիքը †յօժա-
րակամ ընծայ բերին Տէրոջը, ամէն մարդ ու
կնիկ՝ որուն յօժարութիւն ունէին բերելու
ամէն կէրպ գործի համար՝ որ Տէրը Մովսէսի
ձեռքով պատուիրեց որ չինուի։
30 Եւ Մովսէս ըսաւ Իսրայէլի որդւոցը,
Ահա †Տէրը Յուդայի ցեղէն Ուրի որդւոյն
Ուրիին որդին Բեսելէլը անունով կանչեց
31 Ու Աստուծոյ Հոգիովը՝ իմաստութիւնով, հա-
ճարով և գիտութիւնով ու ամէն կէրպ ճար-
32 տով գործ հնարելով՝ ոսկիի ու արծաթի ու
33 պղնձի վրայ բանի. Եւ գամելու համար քա-
րեր բանելով ու փայտեր քանդակելով ամէն
34 կերպ վարպետ գործ ընէ։ Եւ անոր սրտին
մէջ սորվեցընելու †Ոհոլիաբին ալ՝ ու Դանի ցեղէն Ախիսամայինի որդւոյն
35 Ոզոլիաբին ալ։ †Սրտի իմաստութիւնով լե-
ցուց զանոնք, որ ամէն տեսակ գործ գործող
և հնարքներ հնարող, քանդակագործի ու
արուեստաւորի գործը, նաև կապուտակի ու
ծիրանեգոյնի և կրկնակի կարմիրի և բարակ
քմոնի վրայ նկարագործողի և ոստայնանկի
գործը ընեն։

ԳԼ. ԼԶ

1 Բնծաները վարպետներուն կը յանձնեն։ 5 Մովսէս կը պատուիրէ որ ժողովուրդը ընծայ բերելէն դադարի։ 8 Վերակենդանեալ նկարուած վարագոյրները։ 14 Ասյծի մազէ վարագոյրները։ 19 Մորթէ ծածկոցները։ 20 Տախտակները իրենց խարխափներովը։ 31 Նիգերը։ 35 Սրբարանին վարագոյրը։

1 Անոնցմէ Բեսելէլ ու Ոզոլիաբ և ամէն
սրտով իմաստուն եղողը՝ որոնց որ Տէրը
իմաստութիւն ու հանճար տուաւ †սրբարա-

† Կամ լանջապանակ կամ մանիլներ՝
ա Մն. իմ. 8։
ե Գլ. իբ. 3։ լա. 6։ լգ. 1։ գ Թագ. իգ. 7։ Նաամ. լա. 19։ 22. 24։
է ա Մն. իմ. 6։ Եզր. բ. 68։
ը Գլ. լ. 23։
թ Համ. 21։ ա Մն. իմ. 9։
ժ Գլ. լա. 2. և։
ի Գլ. լա. 6։
ժա Համ. 31։ Գլ. լա. 3. 6։ գ Թագ. է. 14։ ա Մն. ե. 14։ ե. 26։
ժբ Գլ. իբ. 3։ լա. 6։ լգ. 10. 35։
ժգ Գլ. իբ. 8։

† Գլ. ժգ. 23։
† Գլ. իբ. 1. 2։
· Եբր. ըսելով։
ե Գլ. իբ. 2։
ը Գլ. իբ. 6։
է Գլ. լա. 6։
ը Գլ. իգ. 1. 2. և։
թ Գլ. իբ. 10. և։
ժ Գլ. իբ. 23։
ի Գլ. իբ. 30։ Դն. իգ. 5. 6։
ժա Գլ. իբ. 31. և։
ժբ Գլ. լ. 1։
ժգ Գլ. լ. 23։
ժդ Գլ. լ. 34։
ժե Գլ. իբ. 1։
ժզ Գլ. իբ. 9։
ժէ Գլ. լե. 10։ լթ. 1։ 41։ Թուա. գ. 5. 6. և։
ժը Համ. 5. 22. 26. 29։ Գլ. իբ. 2։ լգ. 2։ ա Մն. իբ. 2. 9։ իմ. 9։ Եզր. է. 27։
ի Գլ. իբ. 9։
ի Գլ. լե. 10։ լթ. 1։ 41։ Թուա. գ. 5. 6. և։
ի Համ. 5. 22. 26. 29։ Գլ. իբ. 2։ լգ. 2։ ա Մն. իբ. 2. 9։ իմ. 9։ Եզր. է. 27։
ի Կող. բ. 12։ թ. 7։

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ա.

1 Ի սկզբանէ էր Բանն, եւ Բանն էր առ Աստուած, եւ Աստուած էր Բանն։
2 Նա էր սկզբանէ առ Աստուած։
3 Ամէն ինչ անով եղաւ, եւ առանց անոր ոչ մի բան եղաւ, որ եղած է։
4 Անոր մէջ կեանք կար, եւ կեանքը մարդոց լոյսն էր։
5 Լոյսը խաւարի մէջ կը փայլի, եւ խաւարը չընդունեց զայն։
6 Աստուծմէ մարդ մը եկաւ, որուն անունը Յովհաննէս էր։
7 Ան վկայութեան համար եկաւ, որպէսզի վկայէ լոյսին մասին, որպէսզի բոլորը անոր միջոցով հաւատան։
8 Ինք լոյսը չէր, այլ եկաւ որպէսզի վկայէ լոյսին մասին։
9 Ճշմարիտ լոյսը, որ իւրաքանչիւր մարդ կը լուսաւորէ, աշխարհ կու գար։
10 Ան աշխարհի մէջ էր, եւ աշխարհը անով եղաւ, բայց աշխարհը չճանչցաւ զայն։
11 Ան իր սեփականութեան եկաւ, բայց իր ժողովուրդը չընդունեց զայն։
12 Բայց ինչ որ ընդունեցին զայն, անոնց՝ որ կը հաւատան անոր անունին, իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ զաւակներ ըլլալու,
13 որոնք ո՛չ արիւնէ, ո՛չ մարմնի կամքէ եւ ո՛չ ալ մարդու կամքէ, այլ Աստուծմէ ծնան։
14 Եւ Բանը մարմին եղաւ եւ մեր մէջ բնակեցաւ, լեցուն շնորհքով եւ ճշմարտութեամբ։ Տեսանք անոր փառքը, հօրմէ միածնի փառքը։
15 Յովհաննէս անոր մասին վկայեց եւ բացագանչեց՝ ըսելով. «Ասիկա այն մարդն է, որուն մասին ըսի. Ետեւէս եկող մը ինծմէ առաջ եղաւ, որովհետեւ ինծմէ առաջ կար»։
16 Անոր լիութենէն բոլորս ստացանք շնորհք՝ շնորհքի վրայ։
17 Որովհետեւ Օրէնքը Մովսէսի միջոցով տրուեցաւ, շնորհքն ու ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի միջոցով եղան։
18 Աստուած ոչ ոք տեսած է երբեք։ Միածին Որդին, որ Հօր գիրկն է, անիկա յայտնեց զայն։
19 Հրեաները Երուսաղէմէն քահանաներ եւ ղեւտացիներ ղրկեցին անոր մօտ՝ հարցնելու համար թէ ո՞վ է ան։
20 Ան խոստովանեցաւ եւ չուրացաւ, այլ խոստովանեցաւ թէ.
21 «Ես Քրիստոսը չեմ»։ Անոնք հարցուցին անոր թէ.
«Ուրեմն ո՞վ ես դուն. Եղիա՞ն ես»։ Ան ըսաւ թէ.
«Չեմ եղած»։ «Մարգարէն ես»։ Ան պատասխանեց թէ.
«Ոչ»։
22 Ուստի ըսին անոր թէ.
«Ո՞վ ես, որպէսզի մեզ ղրկողներուն պատասխան տանք. ի՞նչ կ՚ըսես քու մասին»։
23 Ան ըսաւ թէ.
«Ես անապատին մէջ աղաղակողին ձայնն եմ, որ կ՚ըսէ. Ուղղեցէք Տիրոջ ճանապարհը, ինչպէս ըսաւ մարգարէ Եսայի»։
24 Ղրկուածները փարիսեցիներէն էին։
25 Անոնք հարցուցին անոր թէ.
«Ինչո՞ւ կը մկրտես, եթէ դուն Քրիստոսը չես, Եղիան չես եւ ոչ ալ մարգարէն»։
26 Յովհաննէս պատասխանեց անոնց թէ.
«Ես ջրով կը մկրտեմ, բայց ձեր մէջ կայ մէկը, որ դուք չէք ճանչնար։
27 Ան է, որ ետեւէս եկող մը ինծմէ առաջ եղաւ, որուն կօշիկի կապը արձակելու արժանի չեմ»։
28 Այս բաները տեղի ունեցան Բեթանիայի մէջ, Յորդանանի միւս կողմը, ուր Յովհաննէս կը մկրտէր։
29 Յաջորդ օրը Յիսուսը տեսաւ իր մօտ գալիս եւ ըսաւ.
«Ահա Աստուծոյ Գառնուկը, որ կը վերցնէ աշխարհի մեղքը։
30 Ասիկա այն մարդն է, որուն մասին ես ըսի թէ. Ետեւէս եկող մը ինծմէ առաջ եղաւ, որովհետեւ ինծմէ առաջ կար։
31 Ես չէի ճանչնար զայն, բայց որպէսզի Իսրայէլին յայտնուի, այդ պատճառով եկայ ջրով մկրտելու»։
32 Յովհաննէս վկայեց եւ ըսաւ.
«Տեսայ Հոգին աղաւնիի պէս երկինքէն իջնալով եւ անոր վրայ հանգչելով։
33 Ես չէի ճանչնար զայն, բայց զիս ղրկողը, որ ջրով կը մկրտէ, ինծի ըսաւ թէ.
«Ուր որ տեսնես Հոգին իջնալով եւ անոր վրայ հանգչելով, անիկա է, որ Սուրբ Հոգիով կը մկրտէ»։
34 Ես տեսայ եւ վկայեցի, որ Աստուծոյ Որդին է»։
35 Յաջորդ օրը Յովհաննէս կրկին իր երկու աշակերտներուն հետ կայնած էր,
36 երբ Յիսուսը քալելու տեսնելով ըսաւ.
«Ահա Աստուծոյ Գառնուկը»։
37 Երկու աշակերտները, որոնք անոր խօսքը լսեցին, Յիսուսի հետեւեցան։
38 Յիսուս դարձաւ եւ տեսնելով որ հետեւողներ ունի, հարցուց անոնց թէ.
«Ի՞նչ կ՚ուզէք»։ Անոնք ըսին անոր թէ.
«Ռաբբի (որ կը նշանակէ Վարդապետ), ո՞ւր կը բնակիս»։
39 Ան ըսաւ անոնց թէ.
«Եկէք եւ տեսէք»։ Գացին եւ տեսան ուր կը բնակէր, եւ այդ օրը անոր մօտ մնացին։ Ժամը չորսի մօտ էր։
40 Յովհաննէսի խօսքը լսելով եւ Յիսուսին հետեւողներէն մէկը, որ Սիմոն Պետրոսի եղբայրն էր, Անդրէաս էր անունը։
41 Ան նախ իր եղբայրը՝ Սիմոնը գտաւ եւ ըսաւ անոր թէ.
«Մեսիան գտանք»։ (Որ կը նշանակէ Քրիստոս)։
42 Եւ զայն Յիսուսի բերաւ։ Յիսուս նայեցաւ անոր եւ ըսաւ թէ.
«Դուն Յովհաննէսի որդի Սիմոնն ես, դուն Կեփաս պիտի կոչուիս»։ (Որ կը նշանակէ Պետրոս)։
43 Յաջորդ օրը Յիսուս որոշեց Գալիլեա երթալ։ Գտաւ Փիլիպպոսը եւ ըսաւ անոր թէ.
«Հետեւէ՛ ինծի»։
44 Փիլիպպոս Բեթսայիդայէն էր, Անդրէասի եւ Պետրոսի քաղաքէն։
45 Փիլիպպոս գտաւ Նաթանայէլը եւ ըսաւ անոր թէ.
«Մովսէսի Օրէնքին մէջ եւ մարգարէներուն գրուածներուն մէջ նշանակուած անձը գտանք, Յիսուսը, Յովսէփի որդին, Նազարէթէն»։
46 Նաթանայէլ ըսաւ անոր թէ.
«Նազարէթէն կարելի՞ է որեւէ բարի բան ելլէ»։ Փիլիպպոս ըսաւ անոր թէ.
«Եկո՛ւր եւ տես»։
47 Յիսուս տեսաւ Նաթանայէլը, որ իր կողմը կու գար, եւ անոր մասին ըսաւ թէ.
«Ահա իսկական Իսրայէլացի մը, որուն մէջ նենգութիւն չկայ»։
48 Նաթանայէլ ըսաւ անոր թէ.
«Ինչպէ՞ս կը ճանչնաս զիս»։ Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոր թէ.
«Նախքան Փիլիպպոսը քեզ կանչելը, երբ դեռ թզենիին տակ էիր, տեսայ զքեզ»։
49 Նաթանայէլ պատասխանեց եւ ըսաւ անոր թէ.
«Վարդապե՛տ, դուն Աստուծոյ Որդին ես, դուն Իսրայէլի թագաւորն ես»։
50 Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոր թէ.
«Որովհետեւ ըսի քեզի թէ՝ տեսայ զքեզ թզենիին տակ, կը հաւատաս. աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես»։
51 Ան ըսաւ անոր թէ.
«Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, պիտի տեսնէք երկինքը բացուած եւ Աստուծոյ հրեշտակները Մարդու Որդիին վրայ վեր ելլելով եւ վար իջնելով»։

և կրկնակի կարմիրէ ու մանուածՔ բարակ քՔանէ նկարագործ Էգրան վարագոյր մը
38 չՒնեց· Եւ անոր Հինգ սիւները ու անոնց ճանկերը չքՒէ· և անոնց խոյակներն ու անոնց կապերը ոսկիով պատեց· և անոնց Հինգ խա֊
րիսխները պղնձէ էին։

ԳԼ· ԼԷ

1 Տապանակը։ 6 Քաւութիւնը և քերովբէները։ 10 Սեղանը իր անօթներովը։ 17 Աչտանակը իր Հրագներովը ու գործիք֊ներովը։ 25 Խունկի սեղանը։ 29 Օծման ևղը ու անուշա֊Հոտ խունկը։

1 Եւ Բեսելիէլ Ուսաիմի փայտէ չՒնեց տա֊
պանակը· անոր երկայնութիՒնը երկուք ու
կէս կանգուն՝ ու անոր լայնութիՒնը մէկ ու
կէս կանգուն՝ և անոր բարձրութիՒնը մէկ ու
2 կէս կանգուն էր։ Եւ ներսէն ու դուրսէն զուտ
ոսկիով պատեց անիկա· և անոր բոլորտիքը
3 ոսկի շրջանակ մը չՒնեց։ Եւ անոր չորս ան֊
կիւններուն Համար չորս ոսկի օղակներ ձու֊
լեց, այսինքն անոր մէկ կողմէն երկու օղակ՝
4 ու մէկալ կողմէն երկու օղակ։ Եւ Ուսաիմի
փայտէ ձողեր չՒնեց, ու զանոնք ոսկիով պա֊
5 տեց։ Եւ ձողերը տապանակին քովերը եղած
օղակներուն անցուց, որ անոնցմէ տապանակը
վերցուի։
6 Եւ Քաւութիւնը զուտ ոսկիէ չՒնեց· անոր
երկայնութիՒնը երկուք ու կէս կանգուն՝ ու
անոր լայնութիՒնը մէկ ու կէս կանգուն էր։
7 Եւ երկու ոսկիէ քերովբէներ չՒնեց· զա֊
նոնք կռացող չՒնեց քաւութիՒնին երկու
8 ծայրերէն· Մէկ քերովբէն մէկ ծայ֊
րէն՝ ու միւս քերովբէն մէկալ ծայ֊
րէն ըլլալով, քերովբէները քաւութիՒնէն,
9 երկու ծայրերէն չՒնեց։ Եւ քերովբէները
էրՒնց թեւերը վերէն տարածելով՝ իրենց թեւե֊
րովը քաւութիՒնը կը ծածկէին, ու անոնց
երեսները իրարու կը նայէին· քերովբէներուն
երեսները քաւութիՒնին վրայ էին։
10 Եւ Սեղանը Ուսաիմի փայտէ չՒնեց· անոր
երկայնութիՒնը երկու կանգուն, ու լայնու֊
թիՒնը մէկ կանգուն, և բարձրութիՒնը մէկ
11 ու կէս կանգուն էր։ Եւ զուտ ոսկիով պա֊
տեց ան· ու անոր բոլորտիքը ոսկի շրջանակ
12 մը չՒնեց։ Եւ անոր բոլորտիքն ալ չորս մատ֊
նաչափ տպատուած մը՝ ու տպատուածին բո֊
13 լորտիքը ոսկի շրջանակ մը չՒնեց։ Եւ չորս
ոսկի օղակ ձուլեց անոր Համար, ու օղակ֊
ները անոր չորս ատբերուն քովը չորս ան֊
14 կիւնները դրաւ։ Օղակները տպատուածին
քովը ըլլալով՝ սեղանը վերցնելու Համար
15 ձողերուն տեղատեղն էին։ Եւ սեղանը վեր֊
ցնելու Համար ձողերը Ուսաիմի փայտէ չի֊
16 նեց, ու զանոնք ոսկիով պատեց։ Եւ սեղա֊
նին վրայ եղած անօթները, անոր ծակուտեղ֊
նները ու խնկամաններն ու նաւեր մատուց֊
նելու գաւաթները ու բաժակները զուտ ոս֊
կիէ չՒնեց։
17 Եւ Աչտանակը զուտ ոսկիէ չՒնեց· կռած֊
չՒնեց աչտանակը· անոր բունը ու ճիւղերը,
անոր սկահակները, գնդակներն ու ծաղիկնե֊
18 րը իրմէն էին։ Եւ անոր քովերէն վեց ճիւղ֊
կ՚ելլէին· աչտանակին մէկ քովէն երեք ճիւ֊
19 ղ ու աչտանակին մէկալ քովէն երեք ճիւղ· Մէ֊
ճիւղին վրայ նշաձեւ երեք սկահակ՝ գնդակ֊
ու ծաղիկով, և մէկալ ճիւղին վրայ նշաձե֊
երեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով· աչտա֊
20 նակին եղած վեց ճիւղերը ասանկ էին։ Եւ
աչտանակին վրայ գնդակներով ու ծաղիկնե֊
21 րով չորս նշաձեւ սկահակ կային։ Եւ անկէ եղած
վեց ճիւղերուն նայելով՝ երկու ճիւղին տակը
իրմէն գնդակ մը՝ ու երկու ճիւղին տակը իր֊
մէն գնդակ մը՝ և երկու ճիւղին տակը իրմէ֊
22 գնդակ մը կային։ Անոնց գնդակներն ու ճիւ֊
ղերը իրմէն էին· ամէնը մէկ՝ զուտ ոսկիէ
23 կռացող էին։ Եւ անոր լօմբը ճրագներն ու
ունելիները ու անոր բազմակաթները զուտ ո֊
24 կիէ չՒնեց։ Զանիկա իր բոլոր գործիքներովը
մէկ տալանդ զուտ ոսկիէ չՒնեց։
25 Խունկի սեղանը Ուսաիմի փայտէ չՒնեց·
անոր երկայնութիՒնը կանգուն մը՝ ու անոր
լայնութիՒնը կանգուն մը՝ քառակուսի ըլլա֊
լով, և անոր բարձրութիՒնը երկու կանգուն
26 էր· անոր եղջիւրները իրմէն էին։ Եւ անոր
վրան ու չուրջանակի քովերը և անոր եղ֊
ջիւրները զուտ ոսկիով պատեց· և բոլորտիքը
27 ոսկի շրջանակ մը չՒնեց անոր։ Եւ անոր ե֊
րու տակ անոր շրջանակին տակէն՝ անոր երկու
քովերը երկու կողմէն երկու ոսկի օղակներ
չՒնեց, որ անոնք ձողերուն տեղատեղը ըլ֊
28 լալով՝ անոնցմով վերցուի։ Եւ ձողերը Ու֊
սաիմի փայտէ չՒնեց, ու զանոնք ոսկիով պա֊
29 տեց։ Եւ Սուրբ օծման ևղը ու մաքուր
անուշահոտ խունկը չՒնեց իւզագործի ար֊
Հեստով։

ԳԼ· ԼԸ

1 Ողջակիզի սեղանը։ 8 Պղնձէ աւազանը։ 9 Սրահը։ 21 ժո֊ղովրդին ընծայած բաներուն գումարը։

1 Եւ Ողջակիզի սեղանը Ուսաիմի փայտէ չի֊
նեց· անոր երկայնութիՒնը Հինգ կանգուն
ու անոր լայնութիՒնը Հինգ կանգուն՝ քառա֊
կուսի էր, և անոր բարձրութիՒնը երեք կան֊
2 գուն։ Եւ անոր եղջիւրները չորս անկիւնին,
բուն վրայ չՒնեց· անոր եղջիւրները իրմէն
3 էին· ու պղնձով պատեց ան։ Եւ սեղանին
բոլոր գործիքները՝ այսինքն թագարները և
խիւսիները ու կեռքերը և մսահանները ու կը֊
րակի ամանները չՒնեց· անոր բոլոր գործիք֊
4 ները պղնձէ չՒնեց։ Եւ սեղանին Համար անոր

Ի ԳԼ· իգ· 36։ — ա ԳԼ· իե· 10։ ա ԳԼ· իե· 17։ գ ԳԼ· իե· 23։ դ ԳԼ· իե· 29։ ե ԳԼ· իե· 31։ ե ԳԼ· լ· 1։ զ ԳԼ· լ· 23, 34։ — է ԳԼ· իե· 1։

չորքանակին տակէն դրեթէ մէջտեղը պղնձէ
5 ցանցակերպ կասկարայ մը չինեց։ Եւ պղնձէ
կասկարային չորս անկիւնները չորս օղակներ
6 ձուլեց ձողերուն տեղեր ըլլալու համար։ Եւ
ձողերը Յաւելի փայտէ չինեց, ու զանոնք
7 պղնձով պատեց։ Եւ ձողերը սեղանին քովերը
եղած օղակներուն անցուց, որ անիկա անոնց
մէջ վերցուի. զանիկա տախտակներով չինեց՝
— մէջը դատարկ։
8 Եւ պղնձէ աւազանը ու անոր պղնձէ խա-
րիսխը՝ ժողովքի խորանին դուռը խումբե-
րով ժողվուղ կիներուն հայելիներէն չի-
նեց։
9 Եւ սրահը չինեց. հարաւային կողմին
համար՝ սրահին վարագոյրները մանուած բա-
րակ քիմանէ ըլլալով՝ հարիւր կանգուն էին.
10 Անոնց սիւները քսան ու անոնց պղնձէ խա-
րիսխները քսան էին. սիւներուն ճանկերը ու
11 անոնց կապերը արծաթ էին։ Եւ հիւսիսա-
յին կողմին համար երկայնութիւնը հարիւր կան-
գուն, անոնց քսան սիւները ու անոնց քսան
խարիսխները պղնձէ էին. սիւներուն ճանկերը
12 ու անոնց կապերը արծաթ էին։ Եւ արեւմտեան
կողմին համար վարագոյրները հիսուն կան-
գուն էին. անոնց սիւները տասը ու անոնց
խարիսխները տասն էին. սիւներուն ճանկերը
13 ու անոնց կապերը արծաթ էին։ Եւ արեւելեան
կողմին համար՝ երկայնութիւնը հիսուն կանգուն
14 էին։ Դրանը մէկ կողմին վարագոյրները տասն-
ուհինգ կանգուն՝ անոնց սիւները երեք ու
15 անոնց խարիսխները երեք էին. Եւ մէկալ
կողմին համար ալ՝ այսինքն սրահին դրանը
մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն վարագոյրները
տասնուհինգ կանգուն՝ անոնց սիւները երեք
16 ու անոնց խարիսխները երեք էին։ Սրահին
բոլոր վարագոյրները շուրջանակի մանուած
17 բարակ քիմանէ էին։ Եւ սիւներուն խարիսխ-
ները պղնձէ՝ սիւներուն ճանկերը ու անոնց
կապերը արծաթէ՝ և անոնց խոյակները ար-
ծաթապատ՝ ու սրահին բոլոր սիւներն ալ
18 արծաթ կապերով էին։ Եւ սրահին դրանը
վարագոյրը նկարագործ էր, կապուտակէ ու
ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մա-
նուած բարակ քիմանէ. երկայնութիւնը քսան
կանգուն՝ և լայնութիւնը մէջի բարձրու-
թիւնը սրահին վարագոյրներուն համեմատ՝
19 հինգ կանգուն էր։ Եւ անոնց սիւները չորս
ու անոնց պղնձէ խարիսխները չորս էին, անոնց
ճանկերը արծաթէ՝ և անոնց խոյակները ար-
20 ծաթապատ՝ ու կապերը արծաթէ էին։ Եւ
խորանին ու շուրջանակի սրահին բոլոր ցից-
21 երը պղնձէ էին։ Ասիկա է խորանին՝ այսինքն վկայութեան
խորանին հաշիւը, որ Մովսէսին պատուիրա-
ծին պէս՝ Ղեւտացւոց պաշտօնին համար Ի-
թամարին ձեռ-
22 քովը հաշուեցաւ։ Եւ Ցուդայի ցեղէն Ուրի
որդւոյն Ուրիին որդին Բեսաղիէլ բրաւ ա-
23 մէնը՝ որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց։ Եւ
վարպետ քանդակագործ՝ և կապուտակով
ու ծիրանեգոյնով և կրկնակի կարմիրով ու
բարակ քիմանով նկարագործողը՝ Դանի ցե-
ղէն Ախիսամայի որդին Ոողիաբ անոր հետն
էր։
24 Ամ չինուածքին համար դործածուած բո-
լոր ոսկին՝ այսինքն սրբարանին բոլոր չինուած-
քին նուիրուած ոսկին՝ սրբարանին սիկղին հա-
մեմատ՝ քսանուինը տաղանդ ու եօթը հա-
25 րիւր երեսուն սիկղ էր։ Եւ ժողովքէն համ-
բուողներուն արծաթը՝ սրբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր տաղանդ ու հազար եօ-
թը հարիւր եօթանասունուհինգ սիկղ էր։
26 Քսան տարեկանէն վեր համրուելու անցնող-
ներէն ամէն մէկը պէկա մը՝ այսինքն սրբա-
րանին սիկղին համեմատ՝ կէս սիկղ ----,
էվեց հարիւր երեք հազար հինգ հարիւր յի-
27 սուն մարդիկ ըլլալով։ Եւ սրբարանին վխա-
րիսխները ու վարագոյրին խարիսխները ձու-
լելու համար՝ հարիւր տաղանդ արծաթ պը-
նաց. մէկ խարիսխը մէկ տաղանդ ըլլալով՝
հարիւր տաղանդէն հարիւր խարիսխ եղաւ։
28 Եւ հազար եօթը հարիւր եօթանասունուհինգ
սիկղէն գլխուներուն ճանկերը չինեց, ու
անոնց խոյակները պատեց, և զանոնք կա-
29 պեց։ Եւ նուիրուած պղինձը եօթանասուն
տաղանդ ու երկու հազար չորս հարիւր սիկղ
30 էր։ Եւ անով ժողովքի խորանին դրանը խա-
րիսխները ու պղնձէ սեղանը և անոր պղնձէ
կասկարան ու սեղանին բոլոր գործիքները,
31 Եւ շուրջանակի սրահին խարիսխները ու սը-
րահին դրանը խարիսխները և խորանին բո-
լոր ցիցերը ու շուրջանակի սրահին բոլոր ցի-
ցերը չինեց։

ԳԼ. ԼԹ

1 Պաշտօնի հանդերձները ու սուրբ զգեստները։ 2 Եփուդը։ 8 Լանջապանակը։ 22 Եփուդին պատմուճանը։ 27 Բարակ քիմանէ շապիկները, խայրը, ապարօշները, և։ 30 Սուրբ պսակին թիթեղը։ 32 Մովսէս չինուած բաները տեսնելով կը հաւնի, ու գործողները կ'օրհնէ։

1 Եւ կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կըրկ-
նակի կարմիրէ չինեցին պաշտօնի հանդերձ-
ները՝ սրբարանին մէջ պաշտօն կատարելու
համար. և Ահարոնին համար սուրբ զգեստ-
ները չինեցին, ինչպէս Մովսէսին պատուի-
րած էր։

Ա Գլ. լ. 18։
Բ ա Թագ. բ. 22։
Գ Գլ. իէ. 9։
Դ Գլ. իէ. 19։
Ե Թուա. ա. 50. 53։ Թ. 15։ ժ. 11. ժէ. 7։8։ ժը. 2։ բ Մն. իգ. 6։ Գար. է. 44։
Զ Թուա. դ. 28. 33։ Է Գլ. լա. 2. 6։
Ը Գլ. լ։13. 24։ Ղև. է. 15։ իէ. 3. 25։
Թ Թուա. գ. 47։ ժը. 16։
Ժ Գլ. լ. 13. 15։
ԺԱ Թուա. ա. 46։
ԺԲ Գլ. իգ. 19. 21. 25. 32։
ԺԳ Գլ. լա. 23։
ԺԴ Գլ. լա. 10։ լէ։ 19։
ԺԵ Գլ. իը. 4։

2 Ու եփուդը չունեց ոսկիէ, կապուտակէ ու
ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած
3 բարակ քիմանէ։ Եւ ոսկին բարակ թիթե-
ղունք ըլլալու ծեծեցին, և թելեր կարե-
ցին, որ կապուտակին, ծիրանեգոյնին և կըր-
նակի կարմիրին ու բարակ քիմանին հետ
4 վարպետութեամբ գործեն։ Կոճկուռդ վակաս-
ներ չունեցին անոր՝ ՚ՅՒՒՔՔ ՔՔՒՒՔՔՔ, որ եր-
5 կու ծայրէն կը կոճկուէր։ Եւ եփուդին վրայ
եղած ժապաւէնը նոյն ՆՒՐՒՆ էր՝ անոր գործ-
քին համեմատ, ոսկիէ, կապուտակէ ու ծի-
րանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած
բարակ քիմանէ էր, ՏԷՐՈՋը Մովսէսին պա-
տուիրածին պէս։
6 Եւ ոսկի խոշտերու մէջ եղնգնաքարերը
դամեցին, ՚՚ անոնց վրայ Իսրայէլի որդւո-
ցը անուններուն կնիք փորագրելու պէս փո-
7 րագրեցին։ Եւ զանոնք եփուդին ուսերուն
վրայ դրաւ, որ յիշատակի քարեր ըլլան
Իսրայէլի որդւոցը, ՏԷՐՈՋը Մովսէսին պա-
տուիրածին պէս։
8 Եւ լանջապանակը ճարտարապետութեամբ եփու-
դին գործին պէս ոսկիէ, կապուտակէ ու ծի-
րանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած
9 բարակ քիմանէ չունէր։ Քառակուսի՝ երկու-
քի ծալուած չունեցին լանջապանակը. մէկ
թիզ երկայնութեամբ ու մէկ թիզ լայնու-
10 թեամբ՝ երկուքի ծալուած էր։ Եւ անոր
վրան չորս կարգ քարեր դամեցին. առ կար-
գը՝ սարդիան, ադամանդ ու զմրուխտ՝ առա-
11 ջին կարգն էր։ Եւ երկրորդ կարգը կարկե-
12 հան, շափիւզայ ու անդամանդ էր։ Եւ եր-
րորդ կարգն էր դոճազմ, ակատ ու մեղե-
13 սիկ։ Եւ չորրորդ կարգն էր ակնբաթ, եղինգ-
նաքար ու յասպիս։ Ամէն ոսկի խոշտերու
14 մէջ դամուած էին։ Եւ քարերը Իսրայէլի որ-
դւոցը անուններուն համեմատ՝ անոնց անուն-
ներուն պէս տասներկու էին. ամէն մէկուն
անունը տասներկու ցեղերուն համեմատ՝ կնիք
փորագրողի գործով փորագրուած էր։
15 Եւ լանջապանակին վրայ զուտ ոսկիէ ոլո-
16 րուած հիւսուած շղթաներ չունեցին։ Եւ եր-
կու ոսկի խոշտ ու երկու ոսկի օղակ չունե-
ցին. և երկու օղակները լանջապանակին եր-
17 կու ծայրերը դրին։ Եւ լանջապանակին ծայ-
րերը եղած երկու օղակներուն անցուցին եր-
18 կու ոսկիէ հիւսուած շղթաները։ Եւ երկու
հիւսուած շղթաներուն ՚՚ երկու ծայրերը
երկու խոշտերուն անցուցին. ու առաջ եփու-
19 դին ուսերուն վրայ՝ անոր առջեւի կողմը դրին։ Եւ ՚՚ երկու ոսկի օղակներ ալ չունե-
ցին, և ՚՚ լանջապանակին ներսի կողմին՝
եփուդին կցուած եզերքին երկու ծայրերը
20 դրին։ Եւ ՚՚ երկու ոսկի օղակներ չունե-
ցին, ու զանոնք եփուդին երկու ուսերուն
վարէն՝ անոր առջեւի կողմի կցուած քին մօ-
21 եփուդին ժապաւէնին վրայէն անցուցին և
լանջապանակը իր օղակներէն՝ կապուտակէ
՚՚՚ լարով եփուդին օղակներուն կապեցին,
որ եփուդին ժապաւէնին վրայ ըլլայ, և
լանջապանակը եփուդին վրայէն չպառաչի,
ՏԷՐՈՋը Մովսէսին պատուիրածին պէս։
22 Եւ եփուդին պատմուճանը ամայնայն
23 գործով բոլորովին կապուտակէ չունէր։ Եւ
պատմուճանին մէջտեղը գլխի ճեղքուած-
քին պէս ճեղքուած մը կար. ՚՚ ճեղքուած-
քին բոլորտիքը հին՚՚՚՚՚ եղերք ունէր՝
24 չպատռի։ Եւ պատմուճանին քղանցքներուն
վրայ՝ կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկ-
նակի կարմիրէ ՚՚ մանուած նուռներ
25 ունէր։ Եւ զուտ ոսկիէ զանգակներ
չունեցին, ու զանգակները նուռերուն մէջ-
ը՝ պատմուճանին քղանցքներուն վրայ չորս
26 չափակի նուռերուն մէջը դրին։ Պատմուճանին
քղանցքներուն վրայ շուրջանակի գանգակ
ու նուռ մը՝ գանգակ մը ու նուռ մը կար, պա-
տարագ մատուցանելու համար, ՏԷՐՈՋը Մովսէսին պատուի-
րածին պէս։
27 Եւ Ահարոնին ու անոր որդւոցը համար
բարակ քիմանէ ոսկեայնանկի գործ շապիկներ
28 չունեցին։ Եւ խոյրը բարակ քիմանէ՝ ու հա-
գեստ ապարօշնները բարակ քիմանէ՝ ու Իսկա-
նելէն անդրավարտիքները մանուած բարակ
29 քիմանէ, Եւ գօտին մանուած բարակ քի-
մանէ, կապուտակէ, ծիրանեգոյնէ և կրկնակի
կարմիրէ նկարագործ չՔՒՒՔՔՔ, ՏԷՐՈՋը Մով-
սէսին պատուիրածին պէս։
30 Եւ սուրբ պսակին թիթեղը զուտ ոսկիէ
չունեցին, ու անոր վրան կնիք փորագրեցին
31 պէս՝ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵՒՈՒՆ գրելով։ Եւ
անոր կապուտակ ժապաւէն մը անցուցին, որ
վերէն խոյրին վրայ դրուի, ՏԷՐՈՋը Մովսէ-
սին պատուիրածին պէս։
32 Ասոնք խորանին՝ այսինքն ժողովքի վրանին
բոլոր գործը լրիւցաւ. և Իսրայէլի որդիք
՚ՏԷՐՈՋը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին պէս
33 ըրին. անանկ ըրին։ Եւ խորանը Մովսէսի
բերին, վրանը ու անոր բոլոր գործիքները,
անոր ճարմանդները, անոր տախտակները,
անոր նիգերը և անոր սիւները ու խարիսխ-
34 ները, Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր,
ծածկոյը, ու լծհաչի մորթերէն եղած ծած-
35 կոյը, և ծածկող վարագոյրը, Վկայութեան
տապանակը ու անոր ձողերը, և բաւութիւնը
36 Սեղանը ՚՚ անոր բոլոր անօթները և աւազա-
37 նը, Բուրման հացը, Զուտ ՚՚՚՚ աշտանակը իր ճրա-
գաներով, այսինքն կարգաւ դրուած ճրագ-
ներով ու իր բոլոր գործիքներով, և լուսո-

---

1 Գէ. իբ. 6։
2 Գէ. իբ. 9։
3 Գէ. իբ. 12։
4 Գէ. իբ. 15։
5 Գէ. իբ. 17, եւ։
6 Գէ. իբ. 31։
7 Գէ. իբ. 33։
8 Գէ. իբ. 39, 40։
9 Գէ. իբ. 4, 39։ Եւ-
ղիկ. թոյ. 18։
10 Գէ. իբ. 42։
11 Գէ. իբ. 39։
12 Գէ. իբ. 36, 37։
13 Հմմ. 42, 43։ Գէ.
իե. 40։

38 եղը, Եւ ոսկի սեղանը, ու օծման եղը, և անու-
շահոտ խունկը, ու խորանին դրանը վարագոյ-
39 րը, Պղնձէ սեղանը ու անոր պղնձէ կաճառան,
անոր ձողերը և անոր բոլոր գործիքները,
40 աւազանը ու անոր խարխոը, Սրահին վարա-
գոյրները, անոր սիւները ու խարխոները, և
սրահին դրանը վարագոյրը, անոր չուանները
ու ցիցերը, և խորանին՝ այսինքն ժողովքի
վրանին պաշտօնին համար եղած բոլոր կարա-
41 սիքը, Սրբարանին մէջ պաշտելու համար՝
պաշտօնին հանդերձները, ու Ահարոն քահա-
նային սուրբ զգեստները, ու անոր որդւոցը
42 զգեստները, որ քահանայութիւն ընեն։ Ան
ամենուն պէս՝ որ Տէրը Մովսէսին պատուի-
րեց, անանկ ըրին իսրայէլի որդիքը ամէն
գործը։
43 Եւ Մովսէս բոլոր չինուածքին նայեցաւ,
և ահա Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրին ան-
անանկ ըրին. և Մովսէս օրհնեց զանոնք։

ԳԼ. Խ

1 Ասուած կը պատուիրէ Մովսէսին՝ որ խորանը կանգնէ, 9 և օծէ, 13 ու Ահարոնը և անոր որդիքը քահանայ օրհնէ։ 16 Մովսէս ան պատուիրանքները կը կատարէ։ 34 Խորանը ծածկուիլ ամպը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Առաջին ամսուն առաջին օրը կանգնեա քա-
3 րանը՝ այսինքն ժողովքի վրանը։ Եւ անոր
մէջը դնես վկայութեան տապանակը, ու վա-
4 րագոյրով ծածկես տապանակը։ Եւ սեղանը
ներս բերես, ու անոր վրայ չարուելու հացերը
շարես. ու աշտանակը ներս բերես, ու անոր
5 ճրագները վառես։ Եւ վկայութեան տապա-
ռնակին առջևը դնես խունկին ոսկի սեղանը,
6 ու խորանին դրանը վարագոյրը դնես։ Եւ
խորանին՝ այսինքն ժողովքի վրանին դրանը
7 առջևը պղնձակէզի սեղանը դնես։ Եւ ժողով-
քի վրանին ու սեղանին մէջտեղը դնես աւա-
8 զանը, ու անոր մէջը ջուր դնես։ Եւ շուրջա-
նակի սրահը կանգնես, ու սրահին դրանը
9 վարագոյրը դնես։ Եւ օծման եղը առնես,
ու խորանը և անոր մէջը եղած ամէն բաները
օծես. և անիկա ու անոր ամէն անօթները
10 սրբես, որ սուրբ ըլլայ։ Եւ պղնձակէզի սեղանը
ու անոր բոլոր գործիքները օծես, ու սեղա-
11 նը սրբես. և սեղանը ամենասուրբ պիտի
ըլլայ։ Եւ աւազանը ու անոր խարխոը օծես,
12 ու սրբես անիկա։ Եւ Ահարոնը ու անոր որ-
դիքը ժողովքի խորանին դրանը մօտեցընես,
13 ու զանոնք ջրով լուա։ Եւ Ահարոնին հագ-
ցընես սուրբ զգեստները, ու օծես անիկա,
և սրբես անիկա, որ ինծի քահանայութիւն
14 ընէ։ Եւ անոր որդիքն ալ մօտեցընես, ու
15 անոնց շապիկներ հագցընես։ Եւ անոնց հայրը
օծածի պէս՝ օծես զանոնք, որ ինծի քա-
հանայութիւն ընեն. և անոնց օծումը իրենց
ազգերուն մէջ յաւիտենական քահանայու-
թեան համար պիտի ըլլայ։
16 Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն բոլոր պատուի-
17 րածին պէս ըրաւ. անանկ ըրաւ։ Եւ եղաւ
որ երկրորդ տարին՝ առաջին ամսուն առաջին
18 օրը խորանը կանգնուեցաւ։ Եւ Մովսէս կանգ-
նեց խորանը, ու անոր խարխոները դրաւ,
և անոր տախտակները կանգնեց, ու անոր
19 նիգերը անցուց, ու սիւները կանգնեց։ Եւ
խորանին վրայ տարածեց վրանը, ու վերէն
վրանին ծածկոցը անոր վրայ դրաւ՝ ինչպէս
20 որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր։ Եւ վկա-
յութիւնը առաւ ու տապանակին մէջը դրաւ.
և ձողերը տապանակին վրայ անցուց, ու վե-
րէն տապանակին վրայ քաւութիւնը դրաւ։
21 Եւ տապանակը խորանին մէջը բերաւ, ու
ծածկոց վարագոյրը դրաւ, և վկայութեան
տապանակը ծածկեց, ինչպէս որ Տէրը Մով-
22 սէսին պատուիրեր էր։ Եւ ժողովքի վրանին
մէջ՝ խորանին հիւսիսային կողմը՝ վարագուրին
23 դուրսի կողմն դրաւ սեղանը. Եւ անոր վրայ
շարուելու հացերը շարեց Տէրոջը առջևը,
ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր։
24 Եւ ժողովքի վրանին մէջ՝ սեղանին դիմացը
խորանին հարաւային կողմը դրաւ աշտանակը։
25 Եւ Տէրոջը առջևը ճրագները վառեց, ինչ-
26 պէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր։ Եւ
ժողովքի վրանին մէջ՝ վարագուրին առջևը
27 դրաւ ոսկի սեղանը. Եւ անոր վրայ անուշա-
հոտ խունկ ծխեց, ինչպէս որ Տէրը Մովսէ-
28 սին պատուիրեր էր։ Եւ խորանին դրանը
29 վարագոյրը դրաւ։ Եւ խորանին՝ այսինքն ժո-
ղովքի վրանին դրանը քով ողջակէզին սեղա-
նը դրաւ. ու անոր վրայ ողջակէզը ու հացի
ընծան մատուց, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
30 պատուիրեր էր։ Եւ ժողովքի վրանին ու սե-
ղանին մէջտեղը դրաւ աւազանը, և անոր
31 մէջը լուացուելու համար ջուր դրաւ։ Եւ
Մովսէս ու Ահարոն և անոր որդիքը իրենց
32 ձեռքերը ու ոտքերը անկէ կը լուային. ժո-
ղովքի վրանը մտած ատեննին, և սեղանին
մօտենալու ատեննին կը լուացուէին, Վինչպէս
33 որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր։ Եւ խո-
րանին ու սեղանին բոլորտիքը սրահը կանգ-
նեց, և սրահին դրանը վարագոյրը դրաւ։
Այսպէս Մովսէս գործը լմընցուց։

---

3 Գ։ լե։ 10։
4 Գե։ թ։ 22, 23։ Թիւ։ գ։ 25։ Ցնս։ իբ։ 6։ բ Թագ։ գ։ 18։ գ Թագ։ ը։ 14։ բ Մն։ լ։ 27։
5 Գ։ ժբ։ 2։ ժգ։ 4։
6 Ելս։ 17։ Գ։ իգ։ 1։ 30։
7 Ելս։ 21։ Գ։ իգ։ 35։ Թիւ։ գ։ 5։
8 Ելս։ 22։ Գ։ իգ։ 35։
9 Ելս։ 23։ Գ։ իե։ 30։ Գե։ իգ։ 5։ 6։
10 Ելս։ 24, 25։
11 Ելս։ 26։
12 Ելս։ 30։ Գ։ լ։ 18։
13 Գ։ լ։ 26։
14 Գ։ իթ։ 36, 37։
15 Ելս։ 4։ Գ։ իգ։ 33։ լե։ 12։
16 Ելս։ 35։
17 Ելս։ 4։
18 Գ։ իգ։ 35։
19 Ելս։ 4։ Գ։ իե։ 37։
20 Ելս։ 5։ Գ։ լ։ 6։
21 Գ։ լ։ 7։
22 Ելս։ 5։ Գ։ իգ։ 36։
23 Ելս։ 6։
24 Գ։ իթ։ 38։ Եւ։
25 Ելս։ 7։ Գ։ լ։ 18։
26 Գ։ լ։ 19, 20։
27 Ելս։ 8։ Գ։ իե։ 9, 16։

34 ՚Եւ ամպ մը ծածկեց ժողովքի վրանը, և
35 Տէրոջը փառքը լեցուց խորանը։ Եւ Մովսէս
չէր կրնար մտնել ժողովքի վրանը, ինչու որ
ամպը անոր վրայ կը կենար, ու Տէրոջը
36 փառքը լեցուցեր էր խորանը։ ՚Եւ Իսրայէլի
որդիքը երբոր ամպը խորանին վրայէն վերնար, ան-
37 ՚ընը կը չուէին. եւ ՚երբ որ ամպը չվերնար,
38 մինչև անոր վերնալու օրը չէին չուեր։ Քանի
որ ամպը Տէրոջը ամպը խորանին վրայ էր, և
գիշերը անոր վրայ կրակ կար, Իսրայէլի բո-
լոր *ժողովուրդին առջևը՝ իրենց ամէն ճա-
նապարհորդութեանցը մէջ։

ԳԻՐՔ ՂԵԻՏԱՑԻՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Աբրահամներէն, 10 հօտերէն, 14 կամ թռչուններէն ողջակէզ մատուցանելու կանոնները։

1 Եւ Տէրը ՚կանչեց Մովսէսը, ու ՚ժողովքի
2 խորանէն խօսեցաւ անոր՝ ըսելով, Խօսէ Իս-
րայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, ՚Թէ որ ձեզ-
մէ մէկը անասուններէն ընծայ մատուցան-
լու ըլլայ Տէրոջը, ձեր ընծան արջառներէն
կամ հօտերէն պիտի մատուցանէք։
3 Թէ որ անոր ընծան արջառներէն ողջակէզ
է, արու ՚անարատ պիտի մատուցանէ. ու
ժողովքի խորանին դրանը քով պիտի մա-
տուցանէ ան՝ Տէրոջը առջևը ընդունելի ըլ-
4 լալու համար։ ՚Եւ իր ձեռքը ողջակէզին
գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու ան իրեն ՚քա-
ւութիւն ըլլալու համար ՚ընդունելի պիտի
5 ըլլայ։ Եւ ՚զուարակը պիտի մորթէ Տէրոջը
առջևը. ու Ահարոնին որդիքը ՚քահանանե-
րը արիւնը պիտի մօտեցընեն, և ժողովքի
խորանին դրանը քով եզած սեղանին վրայ
6 չուրջանակի ՚պիտի սրսկեն արիւնը։ Եւ ողջա-
կէզին մորթը պիտի հանէ, ու կտոր կտոր
7 պիտի ընէ ՚զանոնք։ Եւ Ահարոն քահանային
որդիքը սեղանին վրայ կրակ պիտի դնեն,
8 ու ՚կրակին վրայ փայտեր շարեն. Եւ Ահա-
րոնին որդիքը քահանաները սեղանը եզած
կրակին վրայի փայտերուն վրայ պիտի շա-
9 րեն կտորները, գլուխը ու ճարպը. Բայց
անոր փորոտիքը ու ոտքերը ջրով պիտի լուայ,
և քահանան պիտի այրէ ամէնը սեղանին վը-
րայ՝ ողջակէզ -- Տէրոջը ՚անուշահոտ պատա-
րագ ըլլալու համար։
10 Եւ ՚թէ որ անոր ողջակէզի ընծան հօտ-
ներէն՝ այսինքն ոչխարներէն կամ այծերէն է
11 արու ՚անարատ պիտի մատուցանէ։ ՚Եւ պի-
տի մորթէ անիկա Տէրոջը առջևը սեղանին
հիւսիսային կողմը. ու Ահարոնին որդիք-
քահանաները անոր արիւնը սեղանին վրայ չուրջանակի պի-
12 տի սրսկեն անոր արիւնը։ Եւ կտոր կտոր պի-
տի ընէ ան գլխովը ու ճարպովը. և քա-
հանան անոնք եզած կրակին վրայի փա-
13 յտերուն վրայ պիտի շարէ անոնք։ Եւ փոր-
տիքը ու ոտքերը ջրով պիտի լուայ. ու քա-
հանան ամէնը պիտի բերէ ու սեղանին վրայ
այրէ. ասիկա ողջակէզ -- անուշահոտ պա-
տարագ մըն է Տէրոջը։
14 Եւ ԹԷ որ ողջակէզի համար Տէրոջը ՚ընծան թռչուններէն է, անատուն
անիկա իր ընծան ՚առատրաներէն կամ աղա-
15 ներէն ձագերէն պիտի մատուցանէ։ Եւ քա-
հանան սեղանին մօտ բերէ ան՝ ու անոր
գլուխը վրցընէ, և սեղանին վրայ պիտի
այրէ, ու անոր արիւնը սեղանին ՚ի քով
16 քամէ։ Եւ անոր կանատը ու աղբը պի-
տի զատէ, և ՚սեղանին արեւելեան կող-
17 եզած մոխրանոցը նետէ։ Եւ զանիկա թռչ-
ներէն պիտի պատռէ ՚առանց զատելու. ու
քահանան պիտի այրէ զանիկա սեղանին վ
րայ՝ կրակին վրայի փայտերուն վրայ. ՚ա
ողջակէզ -- անուշահոտ պատարագ մըն է
Տէրոջը։

ԳԼ. Բ

1 Հոգի ընծան բուրակ ալիւրէ եղած ու խունկով պիտի մատուցանէր։ 4 Թոնիրի մէջ. 5 տապակի մէջ. 7 սաջի վրայ եփուած չոմիկը նետելու կերպը։ 13 Բնաւ հոգի ընծա-

մը առանց ապէ պիտի չըլլար։ 14 Երախայրի պատուիրուն մասին։

1 Ու երբոր Մկը Հայի ընծայ մատուցանելու ըլլայ Տէրոջը, անոր ընծան բարակ ալիւրէ պիտի ըլլայ. ու անոր վրան եղ պիտի
2 թափէ, և կնդրուկ դնէ վրան. եւ Ահարոնին որդւոցը քահանաներուն պիտի բերէ ան. ու *ահանան անկէ իր ձեռքը լեցուն անոր բարակ ալիւրէն ու եղէն պիտի առնէ բոլոր կնդրուկին հետ միասին, և քահանան Իյիշատակի համար սեղանին վրայ այրէ՝ Տէրոջը
3 անուշահոտ պատարագ ըլլալու համար. Եւ Հայի ընծայէն մնացածը Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ. *ասիկա ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջը։
4 Եւ թէ որ թոնիրի մէջ եփած հայի ընծայ մատուցանելու ըլլաս, բարակ ալիւրէ եղով չաղուած անխմոր չօթեր կամ Հեղով օծուած անխմոր լաւաշներ պիտի ըլլայ։
5 Եւ թէ որ քու ընծադ տապակի վրայ Հայի ընծայ է, բարակ ալիւրէ եղով
6 չաղուած անխմոր պիտի ըլլայ։ Կտոր կտոր պիտի կտրտես ան, ու վրան եղ թափես. *ասիկա Հայի ընծայ է։
7 Եւ թէ որ քու ընծադ սանի մէջ Հայի ընծայ է, բարակ ալիւրէ եղով պիտի չի-
8 նուի։ Եւ *ասոնցմէ չինուած Հայի ընծան Տէրոջը պիտի բերես, ու քահանային ներկայա-
9 ցնես, և ինքը սեղանին մօտեցնէ ան. Եւ քահանան ընծայէն *անոր յիշատակը պիտի առնէ, ու սեղանին վրայ այրէ՝ Տէրոջը Հանուն
10 չահոտ պատարագ ըլլալու։ Եւ Հընծայէն մնացածը Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ. *ասիկա ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջը։
11 Հայի ընծան՝ որ դուք Տէրոջը պիտի մատուցանէք, բնաւ Համբեակ պիտի չչինուի. Հինչու որ պատարագի համար ամենևին խը-
12 մոր կամ մեղր պիտի չայրէք Տէրոջը։ Հնոնք երբեք երախայրի պտուղ ընծայ մատուցանէք Տէրոջը. բայց սեղանին վրայ պիտի չայրուին
13 անուշահոտութեան համար։ Եւ քու ամէն Հայի ընծայիդ Հաղ պիտի դնես, ու քու Հայի ընծայիդ Հքու Ածումդը ուխտին աղը պակաս չընես. Հքու ամէն ընծայովդ աղ ալ մատուցանես։
14 Եւ թէ որ առջի պտուղներուն ընծան մատուցանելու ըլլաս Տէրոջը, Հառջի պտուղներուն ընծայիդ համար՝ կրակով բոհրած թարմ Հասկերէն ծեծուած ցորեն մատու-
15 ցանես. Հեւ անոր վրան եղ պիտի թափես, ու կնդրուկ դնես վրան. ասիկա Հայի ընծայ է։
16 Եւ քահանան անոր ծեծուած ցորենէն ու անոր եղէն՝ անոր բոլոր կնդրուկովը Հանոր յիշատակը պիտի այրէ՝ Տէրոջը պատարագ ըլլալու համար։

ԳԼ. Գ

1 Աբջառներէն 6 կամ հօտերէն, 7 Թէ գառն 13 և Թէ այծ պիտի մատուցուէր խաղաղութեան զոհի համար։

1 Եւ թէ որ անոր ընծան Հխաղաղութեան զոհ է, երբոր արջառներէն կը մատուցանէ, թէ արու ըլլայ և թէ էգ, Տէրոջը առջևը Հանա-
2 րատ պիտի մատուցանէ ան։ Եւ Հիր ձեռքը իր ընծայած անասունին գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու ժողովքի խորանին դուռը մորթէ ան. և Ահարոնին որդիքը քահանաները սեղանին վրայ չուրջանակի պիտի սրսկեն արիւնը
3 Նը։ Եւ խաղաղութեան զոհէն պատարագ պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այսինքն *փորոտիքը ծածկող ճարպը ու փորոտիքին վրայ
4 եղած բոլոր ճարպը, Եւ երկու երիկամունքը ու կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը և լեարդին թաղանթը երիկամունքներով
5 մէկտեղ պիտի փրցընէ. Եւ Ահարոնին որդիքը սեղանը եղած կրակին վրայի փայտերուն վրայ ողջակէզին հետ Հպիտի այրեն *անոնք, Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու համար։
6 Եւ թէ որ խաղաղութեան զոհի համար Տէրոջը Հոտոյանէն ընծան հօտերէն է, թէ արու ըլլայ և թէ էգ՝ *անարատ պիտի մա-
7 տուցանէ ան։ Թէ որ անիկա իր ընծային համար գառն մատուցանէ, Տէրոջը առջևը պիտի
8 բերէ ան, Եւ ձեռքը իր ընծային գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու ժողովքի խորանին առջևը մորթէ ան. և Ահարոնին որդիքը սեղանին վրայ չուրջանակի պիտի սրսկեն անոր արիւնը։
9 Եւ խաղաղութեան զոհէն պատարագ պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այսինքն անոր ճարպը ու բոլոր գմակը *սակէն փրցընելով, և փորոտիքը ծածկող ճարպը ու փորոտիքին վրայ եղած
10 բոլոր ճարպը, Եւ երկու երիկամունքը ու կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը և լեարդին թաղանթը երիկամունքներով մէկ-
11 տեղ պիտի փրցընէ։ Եւ քահանան սեղանին վրայ պիտի այրէ *Տէրոջը †պատարագ ըլլալու համար։
12 Եւ թէ որ անոր ընծան այծ է, Հ*Տէրոջը
13 առջևը պիտի բերէ ան. Եւ իր ձեռքը անոր

ա ԳԼ. զ. 14 ։ Թ. 17 ։ Թում. ժէ. 4 ։
բ Հմր. 9 ։ ԳԼ. է. 12 ։ զ. 15 ։ իգ. 7 ։ Ես. կզ. 3 ։ Գոր. ժ. 4 ։
գ ԳԼ. է. 9 ։ ժ. 12, 13 ։
դ ԵԼ. իԹ. 37 ։ Թում. ժբ. 9 ։
ե ԵԼ. իԹ. 2 ։
զ Հմր. 2 ։
է ԵԼ. իԹ. 18 ։
ը Հմր. 3 ։
թ ԳԼ. զ. 17 ։ Տես Մատ. ժզ. 12 ։ Մար. ը. 15 ։ Ղուկ. ժբ. 1 ։
ժ Կոր. է. 8 ։ Գաղ. է. 9 ։
ի ԵԼ. իբ. 29 ։ ԳԼ. իգ. 10, 11 ։
լ Մատ. Թ. 49 ։ Կաղ. գ. 6 ։
խ Թում. ժբ. 19 ։
ծ Եզեկ. իգ. 24 ։
կ ԳԼ. իգ. 10, 14 ։
հ գ Թագ. գ. 42 ։
ձ Հմր. 1 ։
ղ Հմր. 2 ։

—

ն ԳԼ. է. 11, 29 ։ իբ. 21 ։
շ ԳԼ. ա. 3 ։
ո ԳԼ. ա. 4, 5 ։ ԵԼ. իԹ. 10 ։
չ ԵԼ. իԹ. 13, 22 ։ ԳԼ. գ. 8, 9 ։
պ ԳԼ. զ. 12 ։ ԵԼ. իԹ. 13 ։
ջ Հմր. 1, ևս ։
ռ ԵՒՐ. ազնայարէն
ս Տես գԼ. իա. 6, 8, 17, 21, 22 ։ իբ. 25 ։ Եզեկ. իգ. 7 ։ Մաղ. ա. 7, 12 ։
վ ԵՒՐ. պատարագի հաց
տ Հմր. 1, 7, ևս ։

դլխուն վրայ պիտի դնէ , ու ժողովքի խորա-
նին առջեւը մոլիմէ ան . և Ահարոնին որդւոցը
սեզանին վրայ չուրջանակի պիտի սրսկէն անոր
14 արիւնը : Եւ անկա իր ընծային պատարագ
պիտի մատուցանէ Տէրոջը , այսինքն փորոտա-
քը ծածկող ճարպը ու փորոտիքին վրայ և-
15 զած բոլոր ճարպը , եւ երկու երիկամունքը
ու կուչտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը
և լեարդին թաղանթը երիկամունքներով մէկ-
16 տեղ պիտի փրցնէ . Եւ քահանան սեզանին
վրայ պիտի այրէ անոնք , անուշահոտ պատա-
րագ ըլլալու համար . Ամէն ճարպը Տէրոջն
17 է : Ձեր ազգերուն մէջ ձեր բոլոր բնակարան-
ներուն մէջ Իսրահէլեան կանոն ըլլայ , որ
ոչ ճարպ ուտէք՝ ոչ ալ արիւն :

ԳԼ · Դ

1 Քահանային , 13 ժողովքին , 22 իշխանի մը , 27 և հասարակ մարդու մը անգիտութեամբ բրած մեղքին պատարագը :

1 Ե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ,
2 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ , Թէ որ
անձ մը մոռնալով մեղանչէ , ու Տէրոջը բա-
3 ներ որ պիտի չըլլան՝ ընէ , Թէ որ
օծուած քահանան ժողովուրդը յանցաւոր
ընելու մեղք մը գործելու ըլլայ , իր գոր-
ծած մեղքին համար արջառներէն անարատ
զուարակ մը մեղքի պատարագ մատուցանէ
4 Տէրոջը . Եւ ժողովքի խորանին դուռը՝ Տէրո-
ջը առջեւը պիտի բերէ զուարակը , ու իր ձեռը
զուարակին գլխուն վրայ դնէ , և Տէրոջը
5 առջեւը մորթէ զուարակը : Եւ օծուած քա-
հանան զուարակին արիւնէն պիտի առնէ ու
6 ժողովքի խորանը բերէ : Եւ քահանան իր
մատը արիւնը պիտի թաթխէ , ու Տէրոջը
առջեւը՝ սրբարանին վարագուրին առջեւը ե-
7 թը անգամ սրսկէ արիւնէն : Եւ քահանան
արիւնէն ելլ ղպիտի դնէ Տէրոջը առջեւը
անուշահոտ խունկի սեզանին եղջիւրներուն
վրայ , որ ժողովքի խորանին մէջն է . ու զուա-
րակին ճարպը բոլոր արիւնը ժողովքի խո-
րանին դրանը քով եղած ողջակէզի սեզանին
8 յատակը թափէ : Եւ մեղքի պատարագ եղած
զուարակին բոլոր ճարպը՝ այսինքն փորոտի-
քը ծածկող ճարպը ու փորոտիքին վրայ
9 եղած բոլոր ճարպը անկէ պիտի վերցնէ . Եւ
երկու երիկամունքը ու կուչտին վրայ եղած
անոնց վրայի ճարպը և լեարդին թա-
ղանթը երիկամունքներով մէկտեղ պիտի
10 վերցնէ , Խաղաղութեան զոհին արջառէն

վերցուելուն պէս . և քահանան ողջակէզի սե-
11 զանին վրայ պիտի այրէ անոնք : Եւ զու-
արակին մորթը ու անոր բոլոր միսը գլխով
ու ոտքերով , և անոր փորոտիքը ու աղբ
12 Այսինքն բոլոր զուարակը բանակին դուրս
դին մաքուր տեղ մը՝ մոխիր թափուած տեղը
պիտի հանէ , և փայտերու վրայ կրակով
այրէ ան . մոխիր թափուած տեղը պրծած
13 Եւ վթէ որ Իսրայէլին բոլոր ժողովքը տգի-
դիտութեամբ սխալին՝ , ու Տէրոջը բոլոր
արգիլած բաներէն մէկը ընելով յանցաւոր
14 ըլլան , երբոր խնայուած ան ըրած մեղքը
նին , ժողովքը մեղքի պատարագի համար
արջառներէն զուարակ մը պիտի մատուցանեն
ու ժողովքի խորանին առջեւը բերէ անիկա
15 Եւ ժողովքին ծերերը Իհրենց ձեռքերը զու-
րակին գլխուն վրայ պիտի դնեն Տէրոջը ա-
ջեւը . ու զուարակը Տէրոջը առջեւը պիտի
16 մորթուի : Եւ օծուած քահանան զուարա-
կին արիւնէն ժողովքի խորանը պիտի բերէ
17 Եւ քահանան իր մատը արիւնը պիտի թաթ-
խէ , ու Տէրոջը առջեւը՝ վարագուրին ա-
18 ջեւը եօթը անգամ սրսկէ : Եւ արիւնէն Ի-
ժողովքի խորանին մէջ Տէրոջը առջեւը եղած
սեզանին եղջիւրներուն վրայ պիտի դնէ , ու
ճաշած բոլոր արիւնը՝ ժողովքի խորանին դրա-
նը քով եղած ողջակէզի սեզանին յատակը
19 թափէ : Եւ անոր բոլոր ճարպը պիտի վերցնէ անկէ , ու սեզանին վրայ
20 պիտի այրէ : Եւ Մեղքի պատարագ եղած զուարակին
կին ընչաքաղս որ ըրաւ , ասոր զուարակին պէս
անանկ պիտի ընէ . Ու քահանան անոնց հա-
մար քաւութիւն ընէ , ու անոնց թողութիւն
21 ըլլայ : Եւ բանակէն դուրս պիտի հանէ զուա-
րակը , ու ինչպէս որ առջի զուարակը այրեց
ասոնք ալ անանկ պիտի այրէ . Ժողովքին համար
մեղքի պատարագ մըն է ասոնք :

22 Երբոր իշխան մը մեղք գործելու ըլլայ ,
իր Տէր Աստուծոյն արգիլած բաներէն մէկ-
23 տեղ յանցաւոր ըլլայ , Թէ
իր ըրած մեղքը իրեն ծանուցուի , իրեն հա-
մար այծերէն արու անարատ նոխազ մը բե-
24 պիտի բերէ . Եւ Իր ձեռը նոխազին գլխուն
վրայ պիտի դնէ , ու զանիկա Տէրոջը առջե-
ղջակէզին մորթուելու տեղը մորթէ . մեղքի
25 պատարագ մըն է ասոնք : Եւ քահանան մեղքի
պատարագին արիւնէն իր մատովը պիտի հա-
նէ , ու ողջակէզի սեզանին եղջիւրներուն վրայ
պիտի դնէ , և անոր հաշուած արիւնը ողջակէզ
26 սեզանին յատակը թափէ : Եւ անոր բոլոր

Բ Գլ · է · 23 · 25 · ա Թագ · բ · 15 · բ Մն · է · 7 ։
Գ Գլ · գ · 18 · է · 36 · Ժէ · 7 · իդ · 14 ։
Է Հմր · 10 · Գլ · է · 23 · բ Օր · լբ · 14 · Նէ. Եմ · ը · 10 ։
Լ Ծն · իթ · 4 · Գլ · է · 26 · Ժէ · 10 · 14 · բ Օր · Ժբ · 16 · ա Թագ · Ժգ · 33 · Ե. Գնկ · խգ · 7 · 15 ։
— Գլ · է · 15 · 17 · Թաւ · Ժէ · 22 · եւ · ա Թագ · Ժգ · 27 · Սաղ · Ժիթ · 12 ։
Ը Գլ · է · 23 · 25 · ա Թագ · բ · 15 · բ Մն · է · 7 ։
Թ Գլ · է · 9 ։
Ժ Գլ · գ · 3 · 4 · 5 ։
ԺԱ Եզ · իսթ · 14 · Թաւ · Ժիթ · 5 ։
ԺԲ Գլ · է · 11 ։
ԺԳ Եբր · Ժգ · 11 ։
ԺԴ Թաւ · Ժէ · 24 · Յեսու · է · 11 ։
ԺԵ Եփ · տասին՝ ու Ժողովքին այբէն գաղտուկ պահած բանը ,
ԺԶ Գլ · է · 2 · 3 · 4 · 17 ։
ԺԷ Գլ · ա · 4 ։
ԺԸ Հմր · 5 · Եբր · իթ · 12 · 13 · 14 ։
ԺԹ Հմր · 3 ։
Ի Թաւ · Ժէ · 25 · Գան · իթ · 24 · Հռոմ · ե · 17 · 11 · Եբր · բ · 17 · 10 · 11 · 12 · ա Պետ · ա · 7 · բ · 2 ։
ԻԱ Հմր · 2 · 15 ։
ԻԲ Հմր · 14 ։
ԻԳ Հմր · 4 · եւ ։
ԻԴ Հմր · 30 ։

ասացեալ խոստացեալ մեռանել ոչ ոք ասէ ցանկալ ինչ ինչ ի նմանէ, եւ ոչ ասէ ինչ ինչ ի նմանէ, եւ
ոչ ինչ ինչ ասէ ցանկալ ի նմանէ, եւ ոչ ասէ ինչ ինչ ի նմանէ, եւ
ոչ ինչ ինչ ասէ ցանկալ ի նմանէ, եւ ոչ ասէ ինչ ինչ ի նմանէ, եւ
35 ոչ ինչ ինչ ասէ ցանկալ ի նմանէ, եւ ոչ ասէ ինչ ինչ ի նմանէ, եւ

15 Թէ որ անձ մը յանցանք մը ընէ ու սխալմամբ Տէրոջը սուրբ բաներուն մէջ մեղք գործէ, իր յանցանքի պատարագին համար Տէրոջը բերան սիկղին համեմատ՝ քու արժեցուցածիդ չափ սիկղի արծաթով Հօտերէն անա-
16 բասխոյ մը պիտի բերէ Տէրոջը։ Եւ սուրբ բաներուն մէջ իր ըրած վնասը պիտի հատուցանէ, ու անոր վրան հինգերորդ մասն ալ աւելցնէ, և քահանային տայ ան. ու քահանան յանցանքի պատարագին խոյովը քաւութիւն ընէ անոր, և Թողութիւն ըլլայ անոր։

17 Եւ թէ որ հանձ մը մեղանչէ, ու Տէրոջը բոլոր արդիլած բաներէն մէկը ընէ, գիտէ և անգիտութեամբ, հանիկա յանցաւոր է, ու
18 իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ։ Եւ քու արժեցուցածիդ պէս՝ յանցանքի պատարագին համար Հօտերէն ոչխարաստ խոյ մը պիտի բերէ քահանային. ու քահանան անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ՝ անոր անգիտութեամբ սխալելուն համար. և անոր Թողու-
19 թիւն պիտի ըլլայ։ Ան յանցանքի պատարագ է. հանիկա անշուշտ յանցաւոր եղած է Տէրոջը առջեւ։

ԳԼ. Զ

1 Գիտութեամբ գործուած մեղքի համար յանցանքի պատարագը։ 8 Ողջակէզին։ 14 ու հացի ընծային կանոնը։ 19 Քահանայի օրհնութեան համար մատուցուելիք պատարագը։ 24 Մեղքի պատարագին կանոնը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Թէ որ անձ մը մեղանչէ, ու Տէրոջը դէմ յանցանք մը ընէ, և իր դրացիին ստութիւն խօսի ստանդի մը համար՝ կամ իր ձեռքը յանձնուած բանի մը համար՝ և կամ յափրչտակուած բանի մը համար, կամ իր դրացիին
3 խաղտախտութիւն ընելու ըլլայ, կամ իզուռսուած բան մը գտնէ, և ուրանալով՝ դառնա
4 սեղը երդում ընէ, բոլոր այս բաներուն մէկուն մէջ որ մարդ կրնայ ընել, մեղանչելու ըլլայ, Անոնք մեղք գործելուն ու յանցաւոր ըլլալուն համար՝ բռնութեամբ յափշտակած բանը՝ կամ խաղտախտութեամբ առած բանը՝ կամ իրեն յանձնուած աւանդը՝
5 կամ գտած կորուստը ետ պիտի տայ. կամ ամէն բան՝ որուն համար սուտ սեղը երդում ըրած է, անոնք լման պիտի հատուցանէ, ու անոր վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցնէ, և իր յանցանքի պատարագին օրը՝
6 որու որ կը վերաբերի՝ անոր պիտի տայ։ Իր յանցանքի պատարագը Տէրոջը պիտի բերէ՝ այսինքն հօտերէն ոչխարաստ խոյ մը՝ քու արժեցուցածիդ համեմատ քահանային դէմ
7 իբ յանցանքի պատարագին համար։ Եւ քահանան անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ Տէրոջը առջեւը. և ինչ բանի համար որ յանցանք ըրած է, Թողութիւն պիտի ըլլայ անոր։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
9 Պատուիրէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ ըսելով, Ողջակիզին օրէնքը սա է. ողջակիզը բոլոր գիշերը մինչեւ առաւօտ սեղանը վրայ կրակին վրայ պիտի ըլլայ, ու սեղանին կրակին
10 անոր մէջ վառած պիտի մնայ։ Եւ քահանան իր քէմանէ պատմուճանը պիտի հագնի ու իր քէմանէ վարտիքը մարմնին վրայ հագնի, և կրակով այրուած ողջակիզին մոխրը սեղանին վրայէն պիտի վերցնէ, ու սեղանին
11 քովը դնէ։ Եւ ինք զգեստները պիտի հանէ, և ուրիշ զգեստներ հագնի. ու մոխիրը բանակէն դուրս մաքուր տեղ մը պիտի
12 տանի։ Եւ սեղանին վրայի կրակը անոր մէջ վառած պիտի ըլլայ — պիտի չմարի. և քահանան առանց առաւօտ անոր վրայ փայտեր այրէ, ու անոր վրան ողջակիզը պիտի դնէ, և անոր վրան խաղաղութեան զոհերուն
13 ճարպը պիտի այրէ։ Կրակը սեղանին վրայ միշտ վառած պիտի ըլլայ — պիտի չմարի։
14 Եւ հացի ընծային օրէնքը սա է. Ահարոնին որդիքը պիտի մատուցանեն անիկա Տէ-
15 րոջը առջեւը՝ սեղանին առջեւ։ Եւ իր ձեռքը լեցուն անկէ՝ այսինքն հացի ընծային թաղախէն ու անոր եղէնն՝ և հացի ընծային վրայ եղած բոլոր կնդրուկը պիտի վերցնէ և անոր յիշատակը սեղանին վրայ անոյշ
16 ախ համար այրէ Տէրոջը։ Եւ Ահարոն ու անոր որդիքը պիտի ուտեն անխմոր հացեր՝ սուրբ տեղը պիտի ուտուի ան. ժողովքի խորանին սրահին մէջ
17 ուտեն ան։ Խմորով պիտի չթխուի. իմ պատարագներէս անոնց տուի ան՝ իրենց բաժին ըլլալու. ասիկա մեղքի ու յանցանքի պատարագներու պէս ամենասուրբ է։ Ահարոնի որդւոցը բոլոր արուներէն պիտի ուտեն ան Տէրոջը պատարագներէն՝ ձեր սերունդներուն մէջ յաւիտենական կանոն ըլլայ սա. ամէն անոնց դպչողը սուրբ ըլլայ։

19 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով
20 Ահարոնին ու անոր որդւոցը օծուելու օրը

ֆ Գլ. իբ. 14։
ղ Եր. ւ. 13։ Գլ. իհ. 25։
ճ Եզր. ժ. 19։
ձ Գլ. զ. 5։ իբ. 14։ իհ. 13, 15, 27, 31։ Թուա. ե. 7։
ն Գլ. գ. 26։
շ Գլ. գ. 2։
ո Ամր. 15։ Գլ. գ. 2։ 13, 22, 27։ Սաղ. ԺԹ. 12։ Ա. Տիմ. 48։
չ Ամր. 1, 2։
պ Ամր. 15։
ջ Ամր. 16։
ռ Եզր. ժ. 2։
—
ս Թուա. ե. 6։
վ Գլ. ԺԹ. 11։ Գործ. է. 4։ Կող. գ. 9։
տ Եր. իբ. 7, 10։
ր Ածակ. իգ. 28։ իգ. 19։
ց Բօր. իբ. 1, 2, 3։
ւ Եր. իբ. 11։ Գլ. ԺԹ. 12։ Երեմ. ե. 9։ Ջար. ե. 4։
փ Գլ. ե. 10։ Թուա. ե. 7։ Բ Թագ. ԺԲ. 6։ Ղուկ. ԺԹ. 8։
ք Գլ. գ. 16։
օ Գլ. գ. 3, 9, 14։
ֆ Գլ. բ. 1։ Թուա. ԺԵ. 4։
ա Գլ. բ. 2, 9։
բ Գլ. բ. 3։ Եզեկ. իգ. 29։
գ Ամր. 26։ Գլ. ժ. 12, 13։ Թուա. ԺԲ. 10։
դ Գլ. բ. 11։
ե Թուա. ԺԲ. 9, 10։
զ Ամր. 25։ Գլ. ե. 3։ է. 1։ Եր. իբ. 3։ ե. 1։ Եզեկ. իգ. 29։ Թուա. ԺԲ. 10։
է Գլ. գ. 17։
ը Գլ. իբ. 3, 4, 6, 7։ Եր. իբ. 3։

ՅԷրոջը մատուցանելու զոհերին աս է. զար-
դուին տասներորդ մասը բարակ ալիւր ամէն
օր հացի ընծայի համար պէտէ տասնորդէ, կէսը
21 առաւօտուն ու կէսը իրիկունը։ Տապակի մէջ
եփելո համար եղով պիտի չինուի. *բաղադրեալ
պիտի բերես ան, և հացի ընծային եփած կտո-
րատանքները անոյշ հոտի համար Յէրոջը պի-
22 տի մատուցանես։ Եւ իր որդիներէն Վիր ան-
ղը օծուելու քահանան պիտի մատուցանէ ան.
ասիկա Յէրոջը յաւիտենական կանոն ըլլալով՝
23 ՚ողջովին պիտի այրուի։ Եւ քահանային
ամէն հացի ընծան ողջովին պիտի այրուի,
պիտի չուտուի։
24 Եւ Յէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
25 խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը և ըսէ,
ՙՄեղքի պատարագին օրէնքը աս է. Ի՞ղձա-
կէզին մորթուած տեղը պիտի մորթուի մեղ-
քի պատարագը Յէրոջը առջեւը. *աս ամենա-
26 սուրբ է։ ՚Մեղքի պատարագը մատուցանող
քահանան պիտի ուտէ ան. ՚սուրբ տեղը՝ ժո-
27 ղովքի խորանին սրահը պիտի ուտուի. ՙԻնչ
որ անոր միսին դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ. և
թէ որ անոր արիւնէն հանդերձի մը վրայ
ցայտէ, սուրբ տեղը պիտի լուաս ան՝ որուն
28 վրայ ցայտեր էր։ Եւ հողէ ամանը՝ որուն մէջ
եռացուցած է ՚՚ խոզ, ՚պիտի կոտրուի. ու
թէ որ պղնձէ ամանի մէջ եռացուցած ըլ-
29 լայ, պիտի չիւսի ու ջրով լուացուի։ ՚քահա-
նայից բոլոր արուները պիտի ուտեն անիկա.
30 ՚աս ամենասուրբ է։ ՚Եւ ամէն մեղքի պատա-
րագը՝ որուն արիւնէն ժողովքի խորանը կը
բերուի սուրբ տեղին մէջ քաւութիւն ընելու
համար, պիտի չուտուի, կրակով պիտի այ-
րուի։

ԳԼ. Է

1 Կանոն յանցանքի պատարագին, 11 և խաղաղութեան զոհին, 12 թէ շնորհակալութեան համար ըլլայ, 16 թէ ուխտ, և թէ կամաւոր ընծայի համար։ 22 Ճարպ 26 ու արիւն ուտե-լը արգիլուած է։ 28 Խաղաղութեան զոհերէն քահանային իրաւունքը։

1 Եւ ՚յանցանքի պատարագին օրէնքը աս է.
2 ՚աս ամենասուրբ է. ՚Ողջակէզը մորթած
տեղերնին յանցանքի պատարագը պիտի մոր-
թեն, և անոր արիւնը սեղանին վրայ չուր-
3 ջանակի պիտի սրսկէ. Եւ անկէ ՚բոլոր ճարպը՝
այսինքն գմակը ու փորոտիքը ծածկող ճար-
4 պը պիտի մատուցանէ. Եւ երկու երիկամունք-
ը ու կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի
ճարպը և լեարդին վրայի թաղանթը երի-
5 կամունքներով միասին պիտի փոցխէ. Եւ

2 ԵԼ· ԻԹ· 2։
3 ԵԼ· Ժգ· 30։
4 ԿՀ Հոգ կտոր եղած
5 ԳԼ· գ· 3։
6 ԵԼ· ԻԹ· 25։
7 ԳԼ· գ· 2, Ե։
8 ԳԼ· ա· 3, 5, 11։ գ· 24, 29, 33։
9 Ա՚Մր· 17։ ԳԼ· իա· 22։
10 Ա՚Մր· 16։
11 ԵԼ· ԻԹ· 37։ Լ· 29։
12 ԳԼ· Ժա· 33։ Ժե· 12։
13 Ա՚Մր· 18։ Թոս· Ժբ·
10։
14 Ա՚Մր· 25։
15 ԳԼ· գ· 7, 11, 12, 18, 21։ Ժ· 18։ Ժգ· 27։ ԵՐԲ· Ժգ· 11։
16 ԳԼ· և· ը· 1—7։
17 ԳԼ· ը· 25։ իա· 22։
18 ԳԼ· ա· 3, 5, 11։ գ· 24, 29, 33։
19 ԳԼ· բ· 3, 10։ Թոս· Ժբ· 9։ Եզեկ· 29։
20 ԵՐԲ· չոր
21 ԳԼ· գ· 1։ իբ· 18, 21։
22 ԳԼ· բ· 4։ Թոս· գ· 15։
23 ԳԼ· ա· 3, 5, 11։ գ· 24, 29, 33։
24 ԳԼ· բ· 3, 10։ Թոս· Ժբ· 9։ Եզեկ· 29։
25 ԵՐԲ· չոր
26 ԳԼ· գ· 7, 11, 12, 18, 21։ Ժ· 18։ Ժգ· 27։ ԵՐԲ· Ժգ· 11։
27 Ա՚Մր· 17։ ԳԼ· իա· 22։
28 Ա՚Մր· 25։
29 ԳԼ· գ· 7, 11, 12, 18, 21։ Ժ· 18։ Ժգ· 27։ ԵՐԲ· Ժգ· 11։
30 Ա՚Մր· 17։ ԳԼ· իա· 22։
1 Ա՚Մր· գ· 5։
2 Թոս· Ժբ· 8, 11, 19։
3 ԳԼ· իբ· 30։
4 ԳԼ· Ժթ· 6, 7, 8։
5 Թոս· Ժբ· 27։
6 ԳԼ· Ժա· 10, 11։ 41։ Ժթ· 7։
7 ԳԼ· Ժե· 3։
8 ԾՆ· Ժէ· 14։

21 զսխուրդէն պիտի կորսուի։ Եւ ամէն պեսա[ձ]
անմաքուր բանի մը՝ [թ] [է]մարդու անմաքրու-
թեան՝ [թ] [ը]անմաքուր անասունի՝ և [թ] [ը]ամէն
կերպ անմաքուր [ժ]պիղծ բանի՝ մը դպչող ան-
ձը [թ] որ Տէրոջը խաղաղութեան զոհին մի-
սէն ուտելու ըլլայ, ան անձը [ի]կը ժողովուր-
դէն պիտի կորսուի։

22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
23 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ, [ա]Ինաւ ար-
ջառի կամ ոչխարի կամ այծի ճարպ չուտէք։
24 Եւ [բ]մեռած անասունին ճարպը ու գիշա-
տաւածին ճարպը ամէն գործի մէջ պիտի
գործածուի, բայց անկէ բնաւ պիտի չուտէք։
25 Քանզի ով որ Տէրոջը պատարագ մատու-
ցանելու անասունին ճարպէն ուտելու ըլլայ,
ան ուտող անձը իր ժողովուրդէն պիտի կոր-
26 սի։ [ա]Եւ ձեր ամէն բնակարաններուն մէջ
բնաւ արիւն պիտի չուտէք, [թ] [թ]ռչունի
27 ըլլայ և [թ] անասունի։ Ամէն անձ որ [ի]նչ և
իցէ արիւն ուտէ, ան անձը իր ժողովուրդէն
պիտի կորսուի։

28 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
29 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ, [ո]Իր խա-
ղաղութեան զոհը Տէրոջը մատուցանողը իր
խաղաղութեան զոհէն ընծայ մը պիտի բերէ
30 Տէրոջը։ [ի]Տէրոջը պատարագները իր ձեռ-
քովը պիտի բերէ. երբուծով ճարպը պիտի
բերէ, որ [ո]երբուծը երերցնելու ընծայի հա-
31 մար երերցուի Տէրոջը առջևը։ [ո]Եւ քահա-
նան ճարպը պիտի այրէ սեղանին վրայ. [ի]բայց
երբուծը Ահարոնին ու անոր որդւոցը պի-
32 տի ըլլայ։ Եւ ձեր խաղաղութեան զոհերէն
[ա]ամէ պիտոը քահանային պիտի տաք՝ բարձ-
33 րացնելու ընծայի համար։ Ահարոնի որ-
դւոցմէն՝ խաղաղութեան զոհին արիւնը ու
ճարպը ով որ մատուցանէ, աջ պիտոը անոր
34 բաժինը պիտի ըլլայ։ Քանզի անոնց խաղա-
ղութեան զոհերէն [ե]երերցնելու երբուծը և
բարձրացնելու պիտոը Իսրայէլի որդւոցմէն
առի, և անոնք յաւիտենական կանոնով Ի-
սրայէլի որդւոցմէն Ահարոն քահանային ու
35 անոր որդւոցը առի։ Ասիկա Տէրոջը պա-
տարագներէն Ահարոնին և անոր որդւոցը
օծման իրաւունքի համար [պ]եղաւ, զանոնք
Տէրոջը քահանայութիւնն ընելու մատուցած
36 օրը, [ը]որ [ը]զանոնք օծած օրը Տէրը հրամա-
յեց որ Իսրայէլի որդւոցմէն իրենց ցեղերուն
մէջ յաւիտենական կանոնով անոնց տուի։
37 [ա]Ողջակէզին, [ի]հացի ընծային [և] մեղքի
պատարագին [և] յանցանքի պատարագին
[ու] օրհնութիւններուն և [բ]խաղաղութեան

38 զոհին օրէնքը առ է, որ Տէրը պատուիրեց Մո-
սէսին Սինայ լեռը, ան օրը որ Իսրայէլի
որդւոցը պատուիրեց [ի]իրենց ընծաները Տ
րոջը մատուցանելու Սինայի անապատին մէ

ԳԼ. Ը

1 Մովսէս քահանայ կ՚օրհնէ Ահարոնը ու անոր որդիքը։ 14 Նոցա մեղքի պատարագը։ 18 Անոց ողջակէզը։ 22 Օրհ
թեան խոյը։ 31 Անոց օրհնութեան տեղը ու ժամանակը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 [ա]Առ Ահարոնը ու անոր որդիքը իր հետը,
[բ]զգեստները ու [ծ]օծման եղը և մեղքի պա-
տարագին զուարակը ու երկու խոյերը
3 անխմոր հացին տակառը. Եւ ժողվէ բո-
ժողովը մէկտեղ ժողովքի խորանին դուռ
4 Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն պատուիրածին պ
ըրաւ. ու ժողովը մէկտեղ ժողվուեցաւ
5 ժողովքին դուռը։ Եւ Մովսէս բո
ժողովքին, [ա]ա՛ս է բանը որ Տէրը պատուի
6 ընելու։ Եւ Մովսէս մօտեցուց Ահարոնը
7 անոր որդիքը, [ե]և զանոնք լուայ. [ը]
անոր հագուցուց [ը]շապիկը, ու անոր մէջքը կ
պեց գօտիին, և պատմուճանը հագուցուց անո
ու եփուդը անոր վրայ դրաւ, ու եփո
ժապաւէնովը փաթթեց ու անով գօտի
8 զանիկա։ Եւ լանջապանակը անոր վրայ դր
ու [ը]լանջապանակին մէջ Ուրիմը ու Թում
9 դրաւ։ [ի]Եւ խոյրը անոր գլխուն դրաւ,
խոյրին վրայ՝ անոր առջևի կողմէն ոսկի թ
թիղը՝ այսինքն սուրբ պսակը դրաւ, Տէր
[ժ]Մովսէսին պատուիրածին պէս։
10 [ի]Եւ Մովսէս օծման եղը առաւ, ու խորհ
և բոլոր անոր մէջի եղածները օծեց ու սրբ
11 անոնք. Եւ անկէ սեղանին վրայ սրսկեց եօ
անգամ. և սեղանը ու անոր բոլոր գործի
ները՝ և աւազանը ու անոր խարխափը օծե
12 զանոնք սրբելու համար։ Եւ [ա]օծման եղէն
Ահարոնին գլխուն վրայ թափելով՝ անի
13 սրբելու համար օծեց։ [ի]Եւ Մովսէս մօտեցո
Ահարոնին որդիները, ու անոնց [ը]շապիկնե
հագուցուց, և մէջքերնին գօտի կապեց,
անոնց [ը]գլխարկներ փաթթեց, Տէր
Մովսէսին պատուիրածին պէս։
14 [ի]Եւ մեղքի պատարագին զուարակը մօտե
ցուց. և Ահարոն ու անոր որդիքը կրկնե
ձեռքերը մեղքի պատարագ ըլլալու զուար
15 կին գլխուն վրայ դրին։ Եւ մորթեց [ը]

ձ ԳԼ. ԺԶ. ԺԳ. ԺԷ։
ճ ԳԼ. Ժա. 24. 28։
ձ ԵզԿ. գ. 14։
ռ Կամ սոպրնի
ն Ելմ. 20։
շ ԳԼ. գ. 17։
ո ԳԼ. ԺԷ. 15։ բ Օր.
ԺԳ. 21։ ԵզԿ. գ.
14։ խգ. 31։
չ Ծնն. թ. 4։ ԳԼ.
գ. 17։ ԺԷ. 10—14։
պ ԳԼ. գ. 1։
ջ ԳԼ. գ. 3. 4. 9.
14։
ռ ԵԼ. ԼԹ. 24. 27։
ԳԼ. ը. 27։ ԼԹ. 21։
Թուա. գ. 20։
ս ԳԼ. գ. 3. 11. 16։
վ Ելմ. 34։
տ Ելմ. 34։ ԳԼ. Թ.
21։ Թուա. գ. 20։
ր ԵԼ. ԼԹ. 28։ ԳԼ.
Ժ. 14. 15։ Թուա.
ԺԸ. 18. 19։ բ Օր.
Ժ. 5։
ց ԳԼ. ը. 12. 30։ ԵԼ.
Ը. 13. 15։
ւ ԳԼ. գ. 9։
փ ԳԼ. գ. 14։
ք ԳԼ. գ. 25։

օ Ելմ. 1։
ֆ ԳԼ. գ. 20։ ԵԼ.
ԼԹ. 1։
ա Ելմ. 11։
բ ԳԼ. ա. 2։
—
ա ԵԼ. ԼԹ. 1. 2. 3։
բ ԵԼ. Ը. 2. 4։
գ ԵԼ. 24. 25։
դ ԵԼ. ԼԹ. 4։
ե ԵԼ. ԼԹ. 4։
զ ԵԼ. ԼԹ. 5։
է ԵԼ. Ը. 4։
ը ԵԼ. Ը. 30։
թ ԵԼ. ԼԹ. 6։
ժ ԵԼ. Ը. 37. Ա։
ի ԵԼ. Ա. 26. 27. 28.
29։
լ ԳԼ. Ժա. 10. 12։ ԵԼ.
ԼԹ. 7։ Ա. 30։ Ա
Ոչ գ. 2։
խ ԵԼ. ԼԹ. 8. 9։
ծ ԵԼ. ԼԹ. 10։ ԵԲ
Ի. 19։
կ ԳԼ. գ. 4։
հ ԵԼ. ԼԹ. 12. 30։ Գ
գ. 7։ ԵզԿ. Ի
20. 26։ ԵԲՐ. Ի
22։

Մովսէս արիւնը առաւ, ու իր մատովը սեղանին եղջիւրներուն վրայ դնելով չուրջանակի, մաքրեց սեղանը. ու արիւնը սեղանին յատակը թափեց, և անոր վրայ քաւութիւն ընելու
16 համար սրբեց ան։ Եւ փորոտիքին վրան եղած բոլոր ճարպը, և լեարդին թաղանթը, ու երկու երիկամունքը, և անոնց ճարպը առաւ, ու Մովսէս սեղանին վրայ այրեց։
17 Բայց զուարակը, այսինքն անոր մորթը և միսը ու անոր աղբը, բանակին դուրսի դին կրակով այրեց, Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս։
18 Եւ ոչխարկեղին խոյը մօտեցուց. և Ահարոն ու անոր որդիքը իրենց ձեռքերը խո-
19 յին գլխուն վրայ դրին։ Եւ մորթեց։ և Մովսէս չուրջանակի սեղանին վրայ սրսկեց
20 արիւնը. Եւ խոյը կտոր կտոր ըրաւ. ու Մովսէս այրեց գլուխը և կտորները ու ճար-
21 պը. Եւ փորոտիքը ու ոտքերը ջրով լուաց. և Մովսէս բոլոր խոյը սեղանին վրայ այրեց. ամիսա ոչխարկեղ — անուշահոտ պատարագ մըն էր Տէրոջը, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց։
22 Եւ մօտեցուց միկիալ խոյը, այսինքն օրհնութեան խոյը. և Ահարոն ու անոր որդիքը իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն վրայ դրին.
23 Եւ մորթեց։ ու Մովսէս անոր արիւնէն առաւ, և Ահարոնին աջ ականջին լլիկակին վրայ, ու անոր աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ, և անոր աջ ոտքին մեծ մատին վրայ դրաւ։
24 Եւ Ահարոնին որդիքը մօտեցուց, ու Մովսէս ան արիւնէն անոնց աջ ականջներուն լլիկակներուն վրայ, և անոնց աջ ձեռքերուն մեծ մատերուն վրայ, ու անոնց աջ ոտքերուն մեծ մատերուն վրայ դրաւ. և Մովսէս սեղանին վրայ չուրջանակի սրսկեց հաւաք արիւ-
25 նը։ Եւ ճարպը, գմակը, ու փորոտիքին վրան եղած բոլոր ճարպը, և լեարդին թաղանթը, ու երկու երիկամունքը, և անոնց ճար-
26 պը, ու աջ զիստը առաւ. Եւ Տէրոջը առջևը եղած անխմոր հացի սակաւէն անխմոր չօթի մը, եղով հացի չօթի մը ու լաւաշ մը առաւ, և ճարպերուն վրայ ու աջ զամին վրայ դը-
27 րաւ. Եւ ամէնը Ահարոնին ու անոր որդոյը ձեռքը դնելով՝ զանոնք Տէրոջը առ-
28 ջևը երերցնելու ընծայ մատուց։ Եւ Մովսէս անոնց ձեռքէն առաւ զանոնք, ու սեղանը եղած ոչխարկեղին վրայ այրեց. ասոնք օրհնութեան համար անուշահոտ պատարագ
29 էին Տէրոջը։ Եւ Մովսէս երբուծը առաւ, ու Տէրոջը առջևը երերցնելու ընծայ մատուց. ասիկա օրհնութեան խոյէն Մովսէսին բաժինը եղաւ, Տէրը Մովսէսին պատուիրա-
30 ծին պէս։ Եւ Մովսէս օծման եղէն ու սեղանին վրան եղած արիւնէն առնելով՝ Ահարոնին վրայ — անոր հանդերձներուն վրայ՝ և անոր հետ անոր որդւոյը վրայ ու անոր որդւոյը հանդերձներուն վրայ սրսկեց. և Ահարոնը — անոր հանդերձները՝ և անոր հետ անոր որդիքը ու անոր որդւոյը հանդերձները սրբեց։
31 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին ու անոր որդւոյը, Միսը ժողովքի խորանին դրանը եփեցուցէք, և հոն օրհնութեան սակաւին մէջ՝ Հացերովը կերէք զանիկա, ինչպէս որ †ինծի պատուիրուեցաւ՝ ըսելով թէ Ահարոն ու
32 անոր որդիքը պիտի ուտեն զանոնք։ Եւ միսէն ու հացէն աւելցածը կրակով այրեցէք։
33 Եւ եօթը օր ժողովքի խորանին դռնէն դուրս մի ելլէք, մինչև ձեր օրհնութեան օրերուն վերջին օրը. ինչու որ Ձեր օրհնութիւնը եօ-
34 թը օր կ'ըլլայ։ Այս օրուան եղածին պէս՝ ձեզի համար քաւութիւն ընելու՝ Տէրը ձեզ-
35 րմէն ըրաւ — ընել։ Ուստի ցորեկը ու գիշերը եօթը օր ժողովքի խորանին դրանը քով պիտի նստիք, ու Տէրոջը պահպանութիւնը պիտի ընէք՝ որ չմեռնիք. քանզի
36 ասանկ պատուիրուած է ինծի Տէրոջմէ։ Եւ Ահարոն ու անոր որդիքը Տէրոջը Մովսէսին ձեռքով պատուիրած ամէն բաները ըրին։

ԳԼ. Թ

1 Ահարոնին մատուցած առջի պատարագները իրեն համար ու ժողովուրդին համար։ 8 Մեղքի պատարագը։ 12 ու իրեն համար մատուցած ոչխարկեղը։ 15 ժողովուրդին համար եղած պատարագները։ 23 Մովսէս ու Ահարոն ժողովուրդը կ'օրհնեն։ 24 Տէրոջմէ կրակ կու գայ սեղանին վրայ։

1 Եւ եղաւ որ ութերորդ օրը Մովսէս կանչեց Ահարոնը ու անոր որդիքը և Իսրայէլի
2 ծերերը. Եւ ըսաւ Ահարոնին, Առ քեզի մեղքի պատարագի համար արջառներէն զուարակ մը, և ոչխարկեղի համար խոյ մը. անոնք անարատ ըլլան. և Տէրոջը առջևը մատե-
3 ցուր։ Եւ Իսրայէլի որդւոյը պիտի խօսիս՝ ըսելով, Մեղքի պատարագի համար այծերէն նոխազ մը՝ և ոչխարկեղի համար զուարակ մը ու գառնուկ մը առէք. մէկ տարե-
4 կան՝ անարատ ըլլան։ Նաև խաղաղութեան զոհերուն համար Տէրոջը առջևը զոհելու արջառ մը ու խոյ մը՝ ու †եղով շաղուած հացի ընծայ պէտք։ ինչու որ Այսօր Տէրը ձեզի
5 պիտի երեւնայ։ Եւ Մովսէսին պատուիրածը

1 Ել· խթ· 13։ Գլ· գ· 8։
2 Գլ· գ· 11։ 12։ Ել· խթ· 14։
3 Ել· խթ· 15։
4 Ել· խթ· 18։
5 Ել· խթ· 19։ 31։
6 Ել· խթ· 22։
7 Ել· խթ· 23։
8 Ել· խթ· 24։ Եւ։
9 Եբր· Երերցուց։
10 Ել· խթ· 25։
11 Ել· խթ· 26։
12 Ել· խթ· 21։ Լ· 30։ Թուա· գ· 3։
13 Ել· խթ· 31։ 32։
14 Կամ Եւ պատուիրեց։
15 Ել· խթ· 34։
16 Ել· խթ· 30։ 35։ Եզեկ· խգ· 25։ 26։
17 Եբր· է· 16։
18 Թուա· գ· 7։ ի· 19։ Բ Օրին· 1։ գ Թագ·
19 Բ· 3։
20 —
21 Եզեկ· խգ· 27։
22 Գլ· գ· 3։ ը· 14։ Ել· խթ· 1։
23 Գլ· ը· 18։
24 Գլ· գ· 23։ Եզր· գ· 17։ ժ· 19։
25 Գլ· բ· 4։
26 Հմր· 6։ 23։ Ել· խթ· 45։

ժողովքի խորանին առջևը բերին· ու բոլոր ժողովքը մօտեցան ու Տէրոջը առջևը կայ-
6 նեցան։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Ա՛ս է Տէրոջը պատուիրած բանը· ասա ըրէք, ու Տէրոջը
7 փառքը ձեզի պիտի երևնայ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին, Սեզանին մօտեցիր, ու քրտ մեղքի պատարագդ և ողջակէզդ ըրէ, և քեզի համար ու ժողովուրդին համար քաւութիւն ըրէ· և ժողովուրդին ընծան մատուցանելով՝ անոնց համար քաւութիւն ըրէ Տէրոջը պատուիրածին պէս։
8 Ասաւ Ահարոն սեզանին մօտեցաւ, և իրեն համար եղած մեղքի պատարագին զուա-
9 րակը մորթեց։ Եւ Ահարոնին որդիքը արիւնը մօտեցուցին անոր· ու անիկա իր մատը արիւնը թաթխեց, ու նեզանին եղջիւրնե-
10 րուն վրայ դրաւ, և ճարպը արիւնը սեզանին յատակը թափեց· բայց մեղքի պատարագէն ճարպը ու երիկամունքները և լեարդին թաղանթը սեզանին վրայ այրեց, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր։
11 Եւ միսը ու մորթը բանակին դուրսի դին
12 կրակով այրեց։ Եւ ողջակէզը մորթեց· ու Ահարոնին որդիքը արիւնը անոր բերին, և
13 նեզանին վրայ չուրջանակի սրսկեց ան։ Եւ ողջակէզը կտրտներովը ու գլխովը անոր բե-
14 րին, և սեզանին վրայ այրեց։ Եւ փորոտիքը ու ոտքերը լուաց, ու սեզանին վրայի ողջակէզին վրայ այրեց։
15 Եւ ժողովուրդին ընծան մօտեցուց, ու ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ ընդունող նոխազը առաւ, և մորթեց անիկա, ու
16 մեղքի պատարագ ըրաւ առջինին պէս։ Եւ ողջակէզը մօտեցուց ու ըստ օրինի մատուց։
17 Եւ հացի ընծան մօտեցուց, ու անկէ ձեռքը լեցուց և սեզանին վրայ այրեց, զատ-
18 տուան ողջակէզէն՝ ի զատ։ Եւ ժողովուրդին խաղաղութեան զոհ ընդունող արջառը ու խոյը մորթեց· և Ահարոնին որդիքը արիւնը անոր բերին, ու սեզանին վրայ չուրջանակի
19 սրսկեց ան։ Եւ արջառէն՝ ճարպերը, ու խո-
20 յէն՝ գմակը և երդոյնէը ծածկող ճարպը, ու երիկամունքները ու լեարդին թաղանթը քա-
21 շեց։ Եւ ճարպերը երկուծներուն վրայ դրին, ու ճարպերը սեզանին վրայ այրեց։
21 Եւ Ահարոն իր երկուծները ու աջ կիսաը Տէրոջը առջևը հերկրելու ընծայ մատուց, Մովսէսին պատուիրածին պէս։
22 Եւ Ահարոն իր ձեռքերը ժողովուրդին վրայ վերցուց ու օրհնեց զանոնք· և մեղքի պատարագը ու ողջակէզը և խաղաղութեան զոհերը մատուցանելէնետքը իջաւ։
23 Եւ Մովսէս ու Ահարոն ժողովքի խորանը մտան, և ելլելով ժողովուրդը օրհնեցին· ու Տէրոջը փառքը բոլոր ժողովուրդին երև-
24 ցաւ։ Եւ հՏէրոջը առջևէն կրակ եկաւ, ու սեզանին վրայ եղած ողջակէզը և ճարպերը այրեց· և բոլոր ժողովուրդը տեսնելով՝ աղաղակեցին ու երեսնուն վրայ ինկան։

ԳԼ· Ժ

1 Եւ Ահարոնին որդիքը Նադաբ ու Աբիուդ՝ Մովսէսի մկրտիչը իր բուրվառը առաւ, ու անոնց մէջը կրակ դրին և վրան խունկ դրին, ու Տէրոջը առջևը օտար կրակ մատուցին, որ
2 ինքը պատուիրած չէր անոնց։ Եւ Տէրոջը առջևէն կրակ եկաւ, ու ազատեց զանոնք,
3 և Տէրոջը առջևը մեռան։ Անատոնը Մովսէս ըսաւ Ահարոնին, Ա՛ս է որ Տէրը խօսեցաւ՝ ըսելով, Ինծի մօտեցողներուն մէջ սուրբ պիտի սեպուիմ, ու բոլոր ժողովուրդին առջևը պիտի փառաւորուիմ։ Եւ Ահարոն լուռ կե-
4 ցաւ։ Եւ Մովսէս կանչեց Ահարոնին հօրեղբօրը Ոզիելին որդիքը Միսայէլը ու Եղիսափանը, և ըսաւ անոնց, Մօտեցէք, հձեր եղբայրները սրբարանին առջևէն բանակին
5 դուրսի դին վերցուցէք։ Եւ անոնք մօտեցան, ու Մովսէսին ըսածին պէս՝ զանոնք իրենց շապիկներովը բանակէն դուրս վերցուցին։
6 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին ու անոր որդուոցը Եղիազարին և Իթամարին, Գլուխնիդ մի բանաք ու հանդերձնիդ մի պատռէք, որ չմեռնիք, և բոլոր ժողովուրդին վրայ հրկռիռն չգայ· բայց ձեր եղբայրները՝ Իսրայէլի բոլոր տունը՝ Տէրոջը ըրած այրումին
7 վրայ լմոզ լան։ Եւ դուք ժողովքի խորանին դռնէն դուրս մի ելլէք, որ չմեռնիք· հինու որ Տէրոջը օծման եղը վրանիդ է։ Եւ անոնք Մովսէսին ըսածին պէս ըրին։

ե Հմր· 23· եԼ· իգ· 16։
զ Գլ· գ· 3· աթագ· գ· 14· եբր· հ· 3· հ· 27· իմ· 7։
է Գլ· գ· 16· 20· եբր· հ· 1։
ը Գլ· ը· 15։
թ Տհա գլ· գ· 7։
ժ Գլ· ը· 16։
ի Գլ· գ· 8։
լ Գլ· գ· 11· ը· 17։
խ Գլ· ա· 5· ը· 19։
ծ Գլ· ը· 20։
կ Գլ· ը· 21։
հ Հմր· 3· եա· ծգ· 10· եբր· ը· 17· հ· 3։
ձ Գլ· ա· 3· 10։
ղ Հմր· 4· Գլ· ը· 12։
ճ ԵԼ· իմ· 38։
մ Գլ· գ· 1· նհ։
յ Գլ· գ· 5· 16։
ն ԵԼ· իմ· 24· 26· Գլ· հ· 30· 31· 32· 33· 34։
շ Թառ· գ· 23· ը Օր· իա· 3· Դան· իգ· 30։
ո Հմր· 6· Թառ· ժգ· 10· ժգ· 19· 42։
չ Ծնգ· 4· Դատ· գ· 21· գ Թագ· ժը· 38· ը Մն· է· 1։ Սաղ· ի· 3։
պ գ Թագ· ժը· 39· ը Մն· է· 3· եՀբ· 11։
ջ ԵԼ· իմ· 24· Գլ· ժգ· 1· իբ· 9· Թառ· գ· 3· 4· իզ· 61· ա Մն· իգ· 2։
ռ Գլ· ժգ· 12· Թառ· ժգ· 18։
ս ԵԼ· լ· 9։
վ Գլ· իմ· 24· Թառ· ժգ· 35· ը Թագ· գ· 7։
տ Ա՛ռ· լթ· 9։
ր ԵԼ· գ· 18· 22։ Թառ· գ· 19· 30։
ց Ղևտ· է· 12։ Գտր· է· 6· 9· 10· ը· 3։
փ ԵԼ· լգ· 5։ Գլ· ժգ· 45։ իա· 1· 18։ Թառ· գ· 6· 7։ ը Օր· լգ· 9։ եզեկ· իգ· 16· 17։
ք Թառ· ժգ· 22· 46· Ցեա· է· 1։ իբ· 18· 20։ ը Թագ· իգ· 1։
օ Գլ· իա· 12։
ֆ ԵԼ· իբ· 41։ Գլ· ը· 30։

8 Եւ Ցէրը խօսեցաւ Ահարոնին՝ ըսելով,
9 Երբոր ժողովքի խարանը մինակ թէ դուն և
թէ քու որդիդ քեզի հետ, դինի կամ օղի
չխմէք, որ չմեռնիք. ասիկա ձեր ազգերուն
10 միջ յաւիտենական կանոն ըլլայ, Որ սուրբին
ու անսուրբին միջտեղը, և անմաքուրին ու
մաքուրին միջտեղը տարբերութիւն ընէք.
11 Եւ որ Իսրայէլի որդւոցը սորվեցնէք բոլոր
կանոնները, որ Ցէրը Մովսէսին ձեռքովը
պրուցած է անոնց։
12 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Ահարոնին ու անոր
մնացած որդւոցը Եղիազարին ու Իթամարին,
Ցէրոջը պատարագներէն ասելցած հացի ըն-
ծան առէք, ու անոնին քովը բաղարջ կե-
13 րէք. Քանի որ անիկա ամենասուրբ է։ Սուրբ
տեղը կերէք անիկա, Քանի որ Ցէրոջը պատա-
րագներէն քու իրաւունքդ ու քու որդւոցդ
իրաւունքն է. քանի Ինծի ասանկ պատուի-
14 րուած է։ Եւ Երերցընելու երբուծը ու բարձ-
րացընելու միսը՝ դուն ու քու որդիդ և
քու աղջիկներդ քու հետդ մաքուր տեղ մը
պիտի ուտէք. Քանի որ Իսրայէլի որդւոցը
խաղաղութեան զոհերէն քու իրաւունքիդ ու
քու որդւոցդ իրաւունքին համար տրուած են։
15 Բարձրացընելու միսը ու երերցընելու երբու-
ծը ճարպին պատարագներովը Ցէրոջը առջևը
երերցընելու համար պիտի բերեն. և Ցէրոջը
պատուիրածին պէս քուկդ ու քեզի հետ քու
որդւոցդ պիտի ըլլայ յաւիտենական կանոնով։
16 Եւ Մովսէս Մեղքի պատարագին նոխազը
զգուշութեամբ փնտռեց, և ահա այրուած էր.
ուստի Ահարոնին մնացած որդիներուն՝ Եղիա-
17 զարին ու Իթամարին բարկացաւ՝ ըսելով, Ին-
չո՞ւ Մեղքի պատարագը սուրբ տեղը չկերաք.
քանի որ սա ամենասուրբ է, ու Ցէրը տուաւ
ձեզի որ ժողովքին անօրէնութիւնը վերցնէք՝
— Ցէրոջը առջևը անոնց համար քաւութիւն
18 ընէք։ Ահա Անոր արիւնը սրբարանին միջը
չբերուեցաւ. դուք Անշուշտ պատուիրածիս պէս
անպատճառ սուրբ տեղը ուտելու էիք ան.
19 Եւ Ահարոն բսաւ Մովսէսին, Ահա այսօր
իրենց Մեղքի պատարագը ու ողջակէզը Ցէ-
րոջը առջևը մատուցին, ու դէմս ասանկ
բաներ եկան. և Եթէ այսօր Մեղքի պատա-
րագը ուտելու ըլլայի, Ցէրոջը առջևը հաճոյ
20 պիտի ըլլա՞ր այդ։ Եւ երբ Մովսէս լսեց, հաւնեցաւ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Մաքուր ու անմաքուր չորքոտանիներուն, 9 ձուկերուն,

13 ու Թռչուններուն վրայով։ 29 Ընտաքուր սողուններուն։

1 Եւ Ցէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
2 ըսելով անոնց, Խօսեցէք Իսրայէլի որդւոցը
ու ըսէք, Երկրի վրայ եղած բոլոր անասուն-
ներէն Ձեր ուտելու անասուներըասոնք են.
3 Ամէն ճեղքուած կճղակ ունեցող կճղակաբաշխ
4 Որոճացող անասունը պիտի ուտէք։ Բայց
որոճացողէն կամ կճղակաբաշխ եղածէն ա-
սոնք պիտի չուտէք. ուղտը, Ինչու որ անիկա
Թէ և կ'որոճայ, բայց կճղակաբաշխ չէ, անի-
5 կա ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Եւ ճագարը,
Ինչու որ անիկա կ'որոճայ, բայց կճղակաբաշխ
6 չէ, անիկա ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Եւ նա-
պաստակը, որ Թէ և կ'որոճայ, բայց կճղակա-
7 բաշխ չէ, անիկա ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Եւ
խոզը, որ Թէ և կճղակաբաշխ է և ճեղքուած
կճղակ ունի, բայց չորոճար, Անիկա ձեզի
8 անմաքուր ըլլայ։ Անոնց միսէն պիտի չու-
տէք, ու դիերնուն չդպչիք. Ձեզի անմա-
քուր են։
9 Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն ասոնք
պիտի ուտէք. Ջուրերու մէջ՝ այսինքն ծովե-
րու մէջ և գետերու մէջ ամէն Թև ու Թեփ
10 ունեցողը պիտի ուտէք։ Եւ ծովերու մէջ ու
գետերու մէջ եղած բոլոր անԹև ու անԹեփ
եղածները՝ Ջուրերուն բոլոր զեռուններէն և
Ջուրերուն մէջ եղած շունչ ունեցող բոլոր
11 կենդանիներէն՝ Պիղծ ըլլան Ձեզի։ Անոնք
Ձեզի պիղծ պիտի ըլլան. անոնց միսէն պիտի
չուտէք, և անոնց դիերէն պիտի զզուիք։
12 Ջուրերուն մէջ եղած բոլոր անԹև ու անԹեփ
եղածները Ձեզի պիղծ ըլլան։
13 Եւ Թռչուններուն մէջ ասոնք պիղծ պիտի
սեպէք. պիտի չուտուին, պիղծ են. արծիւը,
14 և պատկուճը, ու գետաբծիւը, Եւ ցինը, ու
15 անդղը իր տեսակին պէս, Եւ ամէն ագռա-
16 ը իր տեսակին պէս, Եւ Ջայլամը, ու բուն,
17 և կկուն, ու բազէն իր տեսակին պէս, Եւ
հաւապաստիկը, ու հոդամապը, և քաջահաւը,
18 Ու կարապը, և հաւալուսը, ու սև անդղը,
19 Եւ արագիլը, — քարադրը իր տեսակին պէս,
և յոտոտը, ու չիղջը։
20 Ամէն չորս ոտքի վրայ քալող Թռչող ղե-
21 ռուն Ձեզի պիղծ ըլլայ։ Սակայն ասոնք
պիտի ուտէք. բոլոր չորս ոտքի վրայ քալող
Թռչող զեռուններէն՝ երկրի վրայ ցաթիկե-
րու համար ոտքերնուն վրայ աղդր ունեցող
22 Ները։ Անոնցմէ ասոնք պիտի ուտէք. Մա-
րախը իր տեսակին պէս, ու գրուխը իր

ֆ Եզեկ. խգ. 21։ Ղեւտ. 15։ ա Տիմ. գ. 3։ Տիտ. ա. 7։
ֆ ԳԼ. ժա. 47։ ի. 25։ Երեմ. ԺԶ. 10։ Եզեկ. իբ. 26։ խգ. 23։
ֆ բ Օր. խդ. 8։ Նեհեմ. ը. 2. 8. 9. 13։ Երեմ. ԺԸ. 18։ Մատ. բ. 7։
ֆ ԳԼ. ժա. 27։ ԳԼ. Ե. 31. 34։ Թուա. ԺԸ. 11։
ֆ Եբ. Ժ. 28։ ԳԼ. խԹ. 2։ ԳԼ. գ. 10։ Թուա. ԺԸ. 9. 10։
ֆ ԳԼ. Ե. 29. 30. 34։
ֆ ԳԼ. խա. 22։
ֆ ԳԼ. բ. 3։ գ. 16։
ֆ ԳԼ. Ը. 3. 15։
ֆ ԳԼ. գ. 26. 29։
ֆ ԳԼ. գ. 30։
ֆ ԳԼ. գ. 26։
ֆ ԵԼ. խԹ. 24. 26։
ֆ ԳԼ. Թ. 8. 12։
ֆ Եբեմ. գ. 20։ ԺԳ. 12։ Ովս. Թ. 4։ Մատ. ա. 10. 13։
ֆ Ես. ԽԶ. 4։ ԿԼ. 3. 17։
ֆ Ես. ԽԶ. 11։ Մատ. ԺԸ. 11. 20։ Մար. Ե. 2. 15. 18։ Գործ. Ժ. 14. 15։ ԺԸ. 29։ Հռոմ. ԺԳ. 14. 17։ ա Կոր. Ը. 8։ Կող. բ. 16. 21։ Եբր. Թ. 10։
ֆ բ Օր. ԺԳ. 9։
ֆ ԳԼ. Ե. 18։ բ Օր. ԺԳ. 3։
ֆ բ Օր. ԺԳ. 12։
ֆ Մատ. գ. 4։ Մար. ա. 6։
ֆ բ Օր. ԺԳ. 4։ Գործ. Ժ. 12. 14։

անասկին պէս, և խաթագուրը իր անասկին
23 պէս, ու ջրհակը իր անասկին պէս։ Բայց
ճ—ճ բոլոր չորս ոտքով թռչող գեւաւնները
24 ձեզի պիղծ ըլլայ։ Եւ ասոնցմով դուք ան-
մաքուր պիտի ըլլաք։ Ամէն անոնց դիակին
դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլ-
25 լայ։ Եւ ամէն անոնց դիակը վերցնողը իր
հանդերձները պիտի լուայ, ու մինչև իրի-
26 կուն անմաքուր պիտի ըլլայ։ Բոլոր անա-
սունները որոնք կճղակաբաշխ են, բայց
կճղակինին ճեղքուած չէ, և չեն որոճար՝ ան-
մաքուր են ձեզի. ով որ անոնց դ—դ դպչի՝
անմաքուր պիտի ըլլայ։
27 Եւ բոլոր չորս ոտքի վրայ քալող անասուն-
ներէն՝ թաթերուն վրայ քալողներուն ամէնը
անմաքուր ըլլայ ձեզի. ամէն անոնց դիակին
դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլ-
28 լայ։ Եւ անոնց դիակը վերցնողը իր լաթերը
պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր
պիտի ըլլայ. անոնք անմաքուր են ձեզի։
29 Եւ երկրի վրայ սողացող սողուններուն մէջ
ասոնք անմաքուր ըլլան ձեզի. աքիսը ու
30 մուկը և ոսիսեռը իր տեսակին պէս, Եւ
կոճադիան ու մողէսը և քարաձոչը ու խո-
31 մէրը և դեւտասւիծը։ Բոլոր սողացողներուն
մէջ ձեզի անմաքուր եղածները ասոնք են.
ամէն անոնց մեռածին դպչողը մինչև իրի-
կուն անմաքուր պիտի ըլլայ։
32 Եւ անոնց մէկ մեռածը ինչ բանի վրայ որ
իյնայ, թէ փայտէ առնուն ըլլայ՝ կամ հանդերձ՝
կամ մորթ՝ կամ քուրձ, ինչ տեսակ գործա-
ծական առնուն որ ըլլայ՝ անմաքուր պիտի ըլ-
լայ. ջուրը պիտի ձգուի ան, ու մինչև իրի-
կուն անմաքուր ըլլայ, և ետքը մաքուր ե-
33 պտի։ Եւ ասոնց մէկը որ հողէ առնուին մէջ
իյնալու ըլլայ, ամէն անոր մէջի եղածը անմա-
քուր պիտի ըլլայ, ու ան ամանը պիտի կոտ-
34 րէք։ Ամէն ուտելու կերակուրը՝ որուն վրայ
†ջուր կայ, — — —

բանին դառը ոչխակէդի համար մէկ տարե-
կան գառն՝ ու մեղքի պատարագի համար
ազատնիի ձագ մը կամ տատրակ մը պիտի բերէ
7 քահանային, որ պիտի մատուցանէ զանիկա
Տէրոջը առջեը՝ ու քաւութիւն ընէ անոր հա-
մար, և անիկա իր արեանը ապրիւրէն պիտի
մաքրուի։ Այրու կամ էգ զաւակ ծնանողին
8 օրէնքը սա է։ Երբ մէկ որ գառն բերելու կա-
րող չէ, երկու տատրակ կամ ազատնիի երկու
ձագ առնէ, մէկը ոչխակէդի ու մէկալը մեղ-
քի պատարագի համար, Եւ քահանան քա-
ւութիւն ընէ անոր համար, ու անիկա մաք-
րուի։

ԳԼ. ԺԳ

1—59 Բարեաւութեան պիտին վրայով՝ քահանային ծանուցուած
կանոնները ու նշանները։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
2 ըսելով, Մարդու մը մարմնին մորթին մէջ ու-
ռեցք կամ †քոս կամ պազպազ ըլլալով՝ անոր
մարմնին մորթին մէջ բորոտութեան պիտին
պէս նշան մը երեւնալու ըլլայ, Եանսաեներ անի-
կա Ահարոն քահանային՝ կամ անոր որդւոցը
3 քահանաներուն մէկուն պիտի բերուի։ Եւ
քահանան պիտի նայի մարմնին մորթին մէջ
եղած պիտին նշանին. ու թէ որ պիտին
մէջի մազերը ճերմակի դառնալով՝ պիտը
մարմնին մորթէն խորունկ երեւնայ, բոր-
ոտութեան պիտ է ան. և քահանան պիտի
նայի անոր՝ ու *պիտի ծանուցանէ անոր ան-
4 մաքուր ըլլալը՝։ Հապա թէ որ անոր մար-
մնին մորթին մէջ պազպազը ճերմակ է ու
մորթէն խորունկ չերեւնար, և մազն ալ ճեր-
մակի դարձած չէ, անսաեներ քահանան եօ-
թը օր դադուած պիտի պահէ պիտին։
5 Եւ քահանան եօթներորդ օրը պիտի նայի
անոր. ու թէ որ պիտը դեռ կը կենայ, ու
մորթին մէջ տարածուած չէ, անսաեներ քա-
հանան եօթը օր ալ դադուած պիտի պահէ
6 անիկա։ Եւ քահանան եօթներորդ օրը նո-
րէն պիտի նայի անոր, ու թէ որ պիտը չը-
լացած ըլլայ, ու մորթին մէջ տարածուած
չըլլայ, քահանան †պիտի ծանուցանէ անոր
մաքուր ըլլալը՝. ասիկա Ֆոյն քոս մըն է.
և անիկա *իր լաթերը պիտի լուայ, ու մա-
7 քուր ըլլայ։ Բայց թէ որ իր մաքրուելուն
համար քահանային նայուելէն ետքը՝ քոսը
մորթին մէջ տարածուի, քահանան նորէն
8 պիտի նայի անոր։ Եւ քահանային նայած
ատենը թէ որ քոսը մորթին մէջ տարածուած
է, անսաեներ քահանան անոր անմաքուր ը-
լալը պիտի ծանուցանէ. բորոտութիւն է։
9 Երբոր մարդու մը վրայ բորոտութեան
պիտը ըլլայ, անիկա քահանային պիտի տա-
10 րուի. *Եւ քահանան պիտի նայի. և թէ որ
մորթին մէջ ճերմակ ուռեցք կայ ու ճեր-
մակի դարձեր է մազը՝ և ուռեցքին մէջը
11 ոչ միսի նման կայ, Ասիկա անոր մարմնին
մորթին մէջ հինցած բորոտութիւն է. և քա-
հանան անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանու-
ցանէ, դադուած չպահէ զանիկա, ինչու որ
անմաքուր է։
12 Եւ թէ որ բորոտութիւնը մորթին մէջ տա-
րածուեր է, ու պիտացրին բոլոր մորթը դըլ-
խէն մինչև ոտքը, այնինչ քահանային աչ-
քերուն բոլոր տեսած տեղը բորոտութիւնը
13 պատեր է, Եւ քահանան տեսնէ որ բորո-
տութիւնը անոր բոլոր մարմինը պատած է,
անսաեներ պիտացրին մաքուր ըլլալը ծանու-
ցանէ. †անոր բոլորովին ճերմակի դարձաւ,
14 անիկա մաքուր է։ Բայց երբոր անոր վրայ
ոչ միս տեսնուի, անիկա անմաքուր պիտի
15 ըլլայ։ Եւ քահանան պիտի տեսնէ ոչ միսը,
և անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. ոչ
16 միսը անմաքուր է. բորոտութիւն է։ Իսկ
թէ որ ոչ միսը փոխուի նորէն ու ճերմակի
դառնալու ըլլայ, անսաեներ քահանային պի-
17 տի ու գայ. Եւ քահանան պիտի տեսնէ անիկա.
ու թէ որ պատը ճերմակի դարձեր է, ան-
սաեներ քահանան պիտացրին մաքուր ըլլալը
ծանուցանէ. անիկա մաքուր է։
18 Եւ թէ որ մարմնին մորթին մէջ †պալար
19 ըլլայ ու առողջանայ, Եւ պալարին տեղը
ճերմակ ուռեցք կամ քիչ մը կարմրած ճեր-
մակ պազպազ ըլլայ, քահանային պիտի ցու-
20 ցուի ան։ Եւ երբ քահանան տեսնէ որ մոր-
թէն ցած կ'երեւնայ, և մազը ճերմակի դար-
ձած է, քահանան անոր անմաքուր ըլլալը
ծանուցանէ. անիկա պալարէ ելած բորոտու-
21 թեան պատ է։ Եւ թէ որ քահանան տեսնէ
որ ճերմակ մազ չկայ անոր մէջ, ու մորթէն
ցած չէ՝ բայց շլացած է, անսաեներ քահա-
նան եօթը օր դադուած պիտի պահէ զանի-
22 կա։ Եւ թէ որ մորթին մէջ տարածուած է,
անսաեներ քահանան անոր անմաքուր ըլլալը
23 ծանուցանէ. պատ է ան։ Բայց թէ որ պազ-
պազը իր տեղը կը կենայ՝ չէ տարածուեր,
պալարին սպին է. և քահանան անոր մաքուր
ըլլալը պիտի ծանուցանէ։
24 Իսկ թէ որ մարմնին մորթին մէջ կրակէ
այրած ըլլայ, ու †այրածին նշանը՝ քիչ մը
կարմրած ճերմակ կամ բոլորովին ճերմակ
25 պազպազ ըլլայ, քահանան անոր նայած ատե-
նը՝ թէ որ պազպազին մէջ մազը ճերմակի
դարձած է, ու մորթէն խորունկ կ'երեւնայ,
անիկա այրածէն առաջ եկած բորոտութիւն
է. և քահանան անոր անմաքուր ըլլալը ծա-
26 նուցանէ. անիկա բորոտութեան պատ է։ Բայց

ա ԳԼ. ե. 7։ Ղ.ուկ. բ. 24։
բ ԳԼ. դ. 26։
գ ԳԼ. ժա. 1։ Ղ.ուկ. ժէ. 14։
դ բ Օր. իբ. 27։
ե բ Օր. ժէ. 8, 9։ իգ. 8։ Ղ.ուկ. ժէ. 14։
զ Եբր. զանիկա ան-
մաքուր պիտի ընէ։
է Եբր. զանիկա մա-
քուր պիտի ընէ։
ը ԳԼ. ժա. 25։ ժգ. 8։
թ Թագ. ե. 27։ բ Մն. իշ. 20։
ժ Եւ. Թ. 9։
ի Կամ այրածը առողջանալով

Թէ որ քահանային նայած առնէը պապակային
մէջ մազը ճերմակ չէ, ու մորթէն խորունկ չէ,
հապա չյայտած է, առաւնէը քահանան եօթը
27 օր դոցուած պահէ անիկա։ Եւ եօթ-
նեորդ օրը քահանան պիտի նայի անոր. Թէ
որ մորթին մէջ տարածուած է, քահանան
անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. անիկա
28 բորոտութեան ախտ է։ Եւ թէ որ պապակը
իր տեղը կը կենայ ու մորթին մէջ տարա-
ծուած չէ, հապա չյայտած է, անիկա սպրա-
ձին ուռեցքն է. և քահանան անոր մաքուր
ըլլալը ծանուցանէ. ինչու որ սպրաձին սպին է։
29 Եւ թէ որ մարդու մը կամ կնկան մը գլու-
30 խը կամ կզակը ախտ մը ըլլայ, քահանան
պիտի տեսնէ ախտը. և թէ որ մորթէն խո-
րունկ երեւնայ, ու անոր մէջը բարակ դեղին
մազ ըլլայ, առաւնէը քահանան անոր անմա-
քուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ. անիկա գան-
ջութիւն է, գլուխի կամ կզակի բորոտութիւն
31 է։ Եւ թէ որ քահանան գանջութեան ախտը
տեսնէ որ մորթէն խորունկ չերեւնար, ու ա-
նոր մէջը սեւ մազ չկայ, առաւնէը քահանան
գանջութեամբ ախտացածը եօթը օր դոցուած
32 պիտի պահէ։ Եւ եօթներորդ օրը քահանան
ախտակրին պիտի նայի, ու թէ որ գանջու-
թիւնը տարածուած չէ, և անոր մէջ դեղին
մազ չկայ, ու գանջութիւնը մորթէն խորունկ
33 չերեւնար, Անիկա պիտի ածիլուի, բայց գան-
ջութիւնը պիտի չածիլի. և քահանան եօթը
օր ալ դոցուած պիտի պահէ գանջութիւն ու-
34 նեցողը։ Եւ եօթներորդ օրը քահանան գան-
ջութիւն ունեցողին պիտի նայի. և թէ որ գան-
ջութիւնը մորթին մէջ տարածուած չէ, ու
մորթէն խորունկ չերեւնար, առաւնէը քահա-
նան անոր մաքուր ըլլալը ծանուցանէ. և
անիկա իր լաթերը պիտի լուայ, ու մաքուր
35 ըլլայ։ Բայց թէ որ իր մաքրուելէն ետքը
36 գանջութիւնը մորթին մէջ տարածուի, Առա-
ւնէը քահանան պիտի նայի անոր. և թէ որ
գանջութիւնը մորթին մէջ տարածուած է,
37 առաւնէը քահանան՝ ոչ դեղին մազ պիտի
չփընտռէ. անիկա անմաքուր է։ Բայց թէ որ
գանջութիւնը եղածին պէս կը կենայ, և անոր
մէջ սեւ մազ բուսեր է, գանջութիւնը յաջո-
ղուած է. անիկա մաքուր է, ու քահանան
անոր մաքուր ըլլալը ծանուցանէ։
38 Եւ թէ որ մարդ մը կամ կնիկ մը իր մար-
մինին մորթին մէջ պապակներ՝ սպիտակ
39 ճերմակ պապակներ ունենայ, Առաւնէը քա-
հանան պիտի նայի, և թէ որ անոնց մար-
միններուն մորթին մէջ պապակները չյա-
յտած ճերմակ ըլլան, անիկա մորթին մէջ գո-
յացած պուսակ է. անիկա մաքուր է։
40 Եւ թէ որ մարդու մը գլխուն մազը թա-
փելու ըլլայ, անիկա կնատակ է՝ բայց մաքուր
41 է։ Եւ թէ որ անոր երեսին կողմէն գլխուն
մազերը ելեալ ըլլայ, անիկա ճակ է՝ բայց մա-
42 քուր է։ Հապա թէ որ կնատութեան կամ ճակա-
տութեան մէջ քիչ մը կարմրցած ճերմակ վէրք
մը ըլլայ, ան՝ անոր կնատութեանը կամ ճա-
կատութեանը մէջ գոյացած բորոտութիւն է։
43 Առաւնէը քահանան պիտի նայի անոր. և
թէ որ անոր կնատութեանը կամ ճակատութեան
մէջ՝ վէրքին ուռեցքը քիչ մը կարմրցած
ճերմակ ըլլայ՝ մարմինին մորթին մէջ եղած
44 բորոտութեան երեւոյթին պէս, Ան մարդը
բորոտ է, անմաքուր է. քահանան անպատ-
ճառ անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանու-
ցանէ. անոր ախտը իր գլխուն է։
45 Եւ ախտ ունեցող բորոտին հանդերձը
պատռած պիտի ըլլայ, և անոր գլուխը մերկ
ու հանոր †չրթունքները ծածկուած պիտի
ըլլայ, և ձայն պիտի տայ թէ Ինձմէ-
46 մաքուր եմ՝ անմաքուր։ Ամէն իր վրան եղած բո-
լոր օրերը անմաքուր պիտի սեպուի. անիկա
անմաքուր է, մինակ պիտի նստի. հանոր բո-
նակութիւնը բանակին դուրս պիտի ըլլայ։
47 Եւ ան հանդերձը՝ որուն մէջը բորոտու-
թեան ախտ կայ, թէ բուրդէ հանդերձ ըլլայ
48 և թէ քէմանէղէնի կամ
բրդեղէնի առէյի կամ թեղանի մէջ՝ կամ մոր-
թի մէջ և կամ մորթէ շինուած ամէն բանի
49 մէջ, Այսպէս՝ թէ որ հանդերձի կամ մորթի
մէջ՝ կամ առէյի կամ թեղանի մէջ կամ մորթէ
շինուած ամէն կերպ բանի մէջ քիչ մը կանաչ
կամ կարմրցած ախտի նշան ըլլայ, բորոտու-
թեան ախտ է, ու քահանային պիտի ցուցնուի։
50 Եւ քահանան պիտի նայի ախտին՝ ու եօթը
օր դոցուած պիտի պահէ ախտացեալ բանը։
51 Եւ եօթներորդ օրը ախտացեալ բանին պիտի
նայի. Թէ որ ախտին նշանը տարածուած է
հանդերձի մը մէջ, կամ առէյի կամ թեղանի
մէջ, կամ մորթի մէջ, և կամ գործածուելու
համար մորթէ շինուած ամէն բանի մէջ, ա-
խտը †բորբոքած բորոտութիւն է. անմա-
52 քուր է։ Ուստի անիկա պիտի այրէ բրդեղէն
կամ քէմանէղէն հանդերձը՝ կամ առէյը կամ
թեղանը, կամ ամէն կերպ մորթէ շինուած
բանը որուն մէջ ան ախտը կայ. ինչու որ բոր-
բոքած բորոտութիւն է ան, կրակի մէջ պի-
53 տի այրուի։ Եւ թէ որ քահանան տեսնէ որ
ախտին նշանը հանդերձին մէջ, կամ առէյին
կամ թեղանին մէջ, կամ ամէն կերպ մորթէ
54 շինուած բանին մէջ տարածուած չէ, Առաւնէը
քահանան պիտի հրամայէ որ ան ախտացեալ
բանը լուան. ու նորէն եօթը օր դոցուած
55 պիտի պահէ ան։ Եւ ախտացեալ բանը լուա-
ցուելէն ետքը թէ որ քահանան տեսնէ որ
ախտին նշանը իր գոյնը չէ փոխեր, ու ախտը
տարածուած ալ չէ, անիկա անմաքուր է.

Ղեւտ. խգ. 17. 22։ Միք. գ. 7։ | † Կամ ընչացքը | Թագ. ի. 21. ժբ. 14։ Գծագ. է. 3. ժէ. 5։ | Բաւ. ժգ. 44։ ժէ. 12։

Ա Ընդհանուր սահմանումներ։

1 Ենթադրենք մի մարդաբանական պոպուլյացիայում ընտրված են n անհատներ, որոնց հատկանիշների արժեքները համապատասխանաբար հավասար են $x_1, x_2, \ldots, x_n$։ Այդ արժեքները կոչվում են նաև տվյալներ։ Տվյալների քանակը՝ n, կոչվում է ընդհանուր ծավալ։

2 Տվյալների $x_1, x_2, \ldots, x_n$ հաջորդականությունը կոչվում է նաև n ծավալով նմուշ։

3 Նմուշի $x_1, x_2, \ldots, x_n$ տվյալները կոչվում են նաև նմուշային տարբերակներ։ Եթե $x_1, x_2, \ldots, x_n$ տարբերակներից որևէ երկուսը հավասար չեն միմյանց, ապա նմուշը կոչվում է պարզ։

4 Եթե $x_1, x_2, \ldots, x_n$ տարբերակներից որոշ k-ն հավասար են միմյանց, ապա նմուշը կոչվում է բազմապատիկ։ Այդ դեպքում $x_1, x_2, \ldots, x_n$ տարբերակներից տարբեր թվերի քանակը m է, $m \leq n$։

5 Եթե $x_1, x_2, \ldots, x_n$ տարբերակներից x_1-ը հանդիպում է n_1 անգամ, x_2-ը՝ n_2 անգամ, $\ldots$, x_m-ը՝ n_m անգամ, ընդ որում $n_1 + n_2 + \ldots + n_m = n$, ապա $n_1, n_2, \ldots, n_m$ թվերը կոչվում են համապատասխանաբար $x_1, x_2, \ldots, x_m$ տարբերակների հաճախականություններ։

6 Եթե $x_1, x_2, \ldots, x_n$ տարբերակներից x_1-ը հանդիպում է n_1 անգամ, x_2-ը՝ n_2 անգամ, $\ldots$, x_m-ը՝ n_m անգամ, ընդ որում $n_1 + n_2 + \ldots + n_m = n$, ապա $\frac{n_1}{n}, \frac{n_2}{n}, \ldots, \frac{n_m}{n}$ թվերը կոչվում են համապատասխանաբար $x_1, x_2, \ldots, x_m$ տարբերակների հարաբերական հաճախականություններ։

7 Նմուշի բազմանկյունը կամ հաճախականությունների բազմանկյունը կոչվում է կոորդինատական հարթության վրա $(x_1, n_1), (x_2, n_2), \ldots, (x_m, n_m)$ կետերը միացնող կոտրված գիծը։

8 Նմուշի կամ հաճախականությունների հիստոգրամ է կոչվում հարթության վրա կառուցված հետևյալ պատկերը. $x_1, x_2, \ldots, x_m$ կետերում տարված են հատվածներ, որոնց երկարությունները համապատասխանաբար հավասար են $n_1, n_2, \ldots, n_m$ թվերին, և այդ հատվածների վերջերով տարված են զուգահեռներ Ox առանցքին։

9 Նմուշի կամ հաճախականությունների պոլիգոն է կոչվում կոտրված գիծը, որը հատվածներով միացնում է $(x_1, n_1), (x_2, n_2), \ldots, (x_m, n_m)$ կետերը։

Վարժ. 76

1 Գրառել հետևյալ տվյալները՝ ընտրելով ընդհանուր ծավալ։

ա) 3, 4, 2, 3, 5, 4, 3, 2, 4, 3;	գ) 1, 3, 2, 4, 3, 2, 1, 3, 4, 2;	ե) 5, 4, 3, 5, 4, 3, 5, 4, 3, 5;	է) 2, 3, 4, 2, 3, 4, 2, 3, 4, 2;
բ) 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1;	դ) 4, 5, 6, 4, 5, 6, 4, 5, 6, 4;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	ը) 6, 7, 8, 6, 7, 8, 6, 7, 8, 6։

2 Գրառել հետևյալ տվյալները՝ ընտրելով ընդհանուր ծավալ։

ա) 3, 4, 2, 3, 5, 4, 3, 2, 4, 3;	գ) 1, 3, 2, 4, 3, 2, 1, 3, 4, 2;	ե) 5, 4, 3, 5, 4, 3, 5, 4, 3, 5;	է) 2, 3, 4, 2, 3, 4, 2, 3, 4, 2;
բ) 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1;	դ) 4, 5, 6, 4, 5, 6, 4, 5, 6, 4;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	ը) 6, 7, 8, 6, 7, 8, 6, 7, 8, 6։

3 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3, 4, 5;	գ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7;	ե) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10։
բ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	դ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10։

4 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

5 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

6 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

7 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

8 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

9 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

10 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

11 Կազմել հետևյալ նմուշների հաճախականությունների աղյուսակները՝

ա) 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1;	գ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	ե) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4։
բ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	դ) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 1, 2, 3։

12 Նկարել հետևյալ նմուշների հիստոգրամները՝

ա) 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1;	գ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	ե) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4։
բ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	դ) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 1, 2, 3։

13 Նկարել հետևյալ նմուշների բազմանկյունները՝

ա) 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1;	գ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	ե) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4։
բ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	դ) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 1, 2, 3։

14 Նկարել հետևյալ նմուշների կոտրված գծերը՝

ա) 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1;	գ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	ե) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4։
բ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	դ) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 1, 2, 3։

15 Նկարել հետևյալ նմուշների կոտրված գծերը՝

ա) 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 1;	գ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	ե) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4։
բ) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 1, 2;	դ) 1, 2, 3, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 3, 4;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 1, 2, 3։

16 Հետևյալ աղյուսակներում տրված են նմուշների հաճախականությունները։ Կազմել նմուշների բազմանկյունները։

ա)			
x_i	1	2	3
n_i	10	15	25
բ)			
x_i	1	2	3
n_i	20	30	50
գ)			
x_i	1	2	3
n_i	30	45	75
դ)			
x_i	1	2	3
n_i	40	60	100
ե)			
x_i	1	2	3
n_i	50	75	125
զ)			
x_i	1	2	3
n_i	60	90	150
է)			
x_i	1	2	3
n_i	70	105	175
ը)			
x_i	1	2	3
n_i	80	120	200

17 Հետևյալ աղյուսակներում տրված են նմուշների հաճախականությունները։ Կազմել նմուշների հիստոգրամները։

ա)			
x_i	1	2	3
n_i	10	15	25
բ)			
x_i	1	2	3
n_i	20	30	50
գ)			
x_i	1	2	3
n_i	30	45	75
դ)			
x_i	1	2	3
n_i	40	60	100
ե)			
x_i	1	2	3
n_i	50	75	125
զ)			
x_i	1	2	3
n_i	60	90	150
է)			
x_i	1	2	3
n_i	70	105	175
ը)			
x_i	1	2	3
n_i	80	120	200

18 Ընտրել պարզ նմուշ հետևյալ ընդհանուր ծավալներով բազմությունից՝ տրված իր ձևավորման կանոնով։ Կազմել նմուշի հաճախականությունների աղյուսակը։

ա) 1, 2, 3, ..., 100;	գ) 1, 2, 3, ..., 300;	ե) 1, 2, 3, ..., 500;	է) 1, 2, 3, ..., 700։
բ) 1, 2, 3, ..., 200;	դ) 1, 2, 3, ..., 400;	զ) 1, 2, 3, ..., 600;	ը) 1, 2, 3, ..., 800։

19 Նկարել նմուշի հիստոգրամը, և իր ստացած տեսքի հիման վրա ենթադրել, թե ինչ տեսք կունենա նմուշի բազմանկյունը։

20 Ընտրել ծավալ ունեցող նմուշներ, որոնց տարբերակները համապատասխանաբար հավասար են՝

ա) 1, 2, 3;	գ) 1, 2, 3, 4;	ե) 1, 2, 3, 4, 5;	է) 1, 2, 3, 4, 5, 6։
բ) 1, 2, 3, 4;	դ) 1, 2, 3, 4, 5;	զ) 1, 2, 3, 4, 5, 6;	ը) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7։

21 Ընտրել նմուշներ, որոնց հիստոգրամները չունեն իր կարգի ընկալելի տեսք, անհասկանալի են, որոշելու համար ընտրված ընդհանուր ծավալը շատ փոքր է, և նշել ընդհանուր ծավալի այն նվազագույն արժեքը, որի դեպքում հիստոգրամը կունենա ընկալելի տեսք։ Ընտրել նմուշներ տրված ընդհանուր ծավալներով, որոնք մոտ են նշված նվազագույն արժեքին։

22 Ընտրել նմուշներ, որոնց հիստոգրամները ունեն իր կարգի ընկալելի տեսք, և նկարել դրանք։

ա) 1, 2, 3, ..., 1000;	գ) 1, 2, 3, ..., 3000;	ե) 1, 2, 3, ..., 5000;	է) 1, 2, 3, ..., 7000։
բ) 1, 2, 3, ..., 2000;	դ) 1, 2, 3, ..., 4000;	զ) 1, 2, 3, ..., 6000;	ը) 1, 2, 3, ..., 8000։

23 բաց ու մկկալը ոչխակէզ ըլլայ։ Եւ ումեք
բորդ օրը իր մաքրուելուն համար զանոնք
քահանային պիտի բերէ ժողովքի խորանին
24 դուռը Տէրոջը առջեւը։ Եւ քահանան պի-
տի առնէ յանցանքի պատարագին գառնուկը
կը ու եղին ճաշակը, և զանոնք Տէրոջը առ-
25 ջեւ երերցնելու ընծայ մատուցանէ։ Եւ
յանցանքի պատարագին գառնուկը պիտի մոր-
թէ, ու քահանան յանցանքի պատարագին
արիւնէն պիտի առնէ, ու մաքրուելու մար-
գոն աջ ականջին ըլլակին վրայ՝ և անոր
աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ՝ ու անոր աջ
26 ոտքին մեծ մատին վրայ դնէ անոնք։ Եւ քա-
հանան եղէն իր ձախ ձեռքին մէջը պի-
27 տի թափէ։ Եւ քահանան իր աջ մատովը իր
ձախ ձեռքին մէջ եղած եղէն Տէրոջը առ-
28 ջեւ երերցնէ։ Եւ քահանան իր ձեռքին մէջ եղած եղէն մաքրուելու
մարգոն աջ ականջին ըլլակին վրայ՝ ու
անոր աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ՝ և անոր
աջ ոտքին մեծ մատին վրայ՝ յանցանքի պա-
տարագին արիւնը եղած տեղին վրայ պիտի
29 դնէ։ Եւ քահանան իր ձեռքին մէջ մնացած
եղը մաքրուելու մարգոն գլխուն վրայ պի-
տի դնէ՝ Տէրոջը առջեւը անոր համար քա-
30 ւելիուն ընելով։ Եւ առաջակներէն կամ
31 աղաւնիի ձագերէն մկկը, որը որ գանէ, Այ-
ինչ որուն որ իր ձեռքը հասնի, մկկը
մեղքի պատարագի համար և մկկալը ողջա-
կիզի համար՝ հացի ընծային հետ մկտեղ
պիտի մատուցանէ, և քահանան մաքրուելու
մարգոն համար քաւութիւն ընէ Տէրոջը
32 առջեւը։ Բորոտութեան ախտ ունեցողին ո-
րը որ մաքրուելուն համար կարողութիւն չու-
նեցողին օրէնքը աս է։
33 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարո-
34 նին՝ ըսելով, Երբոր մտնէք Քանանաց երկի-
րը՝ որ ձեզի սեպհական ընելու պիտի
տամ, և ձեր սեպհականքը եղած երկրին
մէկ տանը մէջ բորոտութեան հարուածը տա-
35 լու ըլլամ, Ան տանը տէրը պիտի գայ, ու
իմացընէ քահանային՝ ըսելով, Ինծի կ'երեւնայ
36 որ տանս մէջը ախտ կայ։ Եւ քահանան պի-
տի հրամայէ որ տունը պարպեն, դեռ ին-
քը անոնց երթալու ներս չմտած, որպէս զի տանը
մէջ եղած բաներէն մկկը անմաքուր չըլլայ։
ու անկէ ետև քահանան տունը տեսնելու
37 պիտի մտնէ։ Եւ ախտին նշանները պիտի նայի,
ու թէ որ ախտը տանը պատերուն վրայ փչի
մը կանաչցած կամ կարմրցած փոս տեղւանք
երեր է, ու անոնք պատին երեսէն խորունկ
38 կ'երեւնան, Ան տանը քահանան տունէն պի-
տի հլլէ տանը դուռը, և օրը օր տունը
39 պիտի գոցէ։ Ու եօթներորդ օրը քահանան
նորէն պիտի գայ ու նայի։ և թէ որ ախտը
40 տանը պատերուն վրայ տարածուած է, Ան-
տունը քահանան պիտի հրամայէ որ ախտացեալ
քարերը հանեն, և քաղաքէն դուրս անմա-
41 քուր տեղ մը նետեն զանոնք։ Եւ տունը
ներսէն չուրջանակի քերել պիտի տայ, ու
անոնց քերած հողը քաղաքին դուրսի դի-
42 մաց անմաքուր տեղ մը պիտի թափեն։ Եւ ու-
րիշ քարեր պիտի առնեն ու ան քարերուն տե-
ղը դնեն, և ուրիշ հող պիտի առնեն ու
43 տունը ծեփեն։ Եւ թէ որ քարերը հանելէն
ետքը ու տունը քերելէն և ծեփելէն ետքը
ախտը նորէն գայ ու տանը մէջ երեւնայ է-
44 ի, Ան տունը քահանան պիտի գայ ու նայի,
և թէ որ ախտը տանը մէջ տարածուած է,
տանը մէջ բորբոքած բորոտութիւն կայ։ ան-
45 մաքուր է ան։ Եւ տունը, այսինքն անոր
քարերը ու փայտերը ու տանը բոլոր հո-
գը վերցնէ, և քաղաքին դուրսի
46 դին անմաքուր տեղ մը հանէ։ Եւ ով որ
ան տունը մտնէ անոր բոլոր գոցուած օրե-
րը, մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ։
47 Եւ ան տունը պառկողը իր հանդերձները պիտի
լուայ, ու ան տանը մէջ ուտողը իր հան-
48 դերձները պիտի լուայ։ Եւ թէ որ քահանան
գայ ու նայի որ տունը ծեփուելէն ետքը
ախտը տանը մէջ տարածուած չէ, անոնք
նը քահանան ան տանը մաքուր ըլլալը ծա-
49 նուցանէ, ինչու որ ախտը բժշկուած է։ Եւ
տանը մաքրութեանը համար՝ երկու թռչուն
չուն ու եղեւնափայտ և կրկնակի կարմիր ո-
50 զոպայ պիտի առնէ։ Եւ պիտի մորթէ թռ-
չունին մէկը հողէ անօթի մը մէջ կենդանի
51 ջուրի վրայ։ Եւ եղեւնափայտը ու զոպան և
կրկնակի կարմիրը ու ողջ թռչունը պիտի
առնէ, ու զանոնք մորթուած թռչունին արիւ-
նը և ան կենդանի ջուրին մէջ պիտի թաթ-
52 խէ, ու եօթը անգամ տանը վրայ սրսկէ։ Ու
թռչունին արիւնովը ու ան կենդանի ջրով
և ան ողջ թռչունով ու եղեւնափայտով և
զոպայով ու կրկնակի կարմիրով պիտի մաք-
53 րէ տունը։ Եւ ողջ թռչունը քաղաքին դուր-
սի դին դէպ՝ի դաշտը պիտի արձակէ, ու
տանը համար քաւութիւն ընէ, և պիտի
մաքրուի ան։
54 Բոլոր բորոտութեան ախտին ու գոնջու-
55 թեան, Եւ հանդերձի կամ տան մը բոր-
56 տութեան, Եւ ուռեցքի ու բոսի և պայ-
57 ծառի օրէնքը աս է։ Որ անմաքուր ըլլալը ու որ տունը
անմաքուր ըլլալը ու որ տունն անոր մաք-
րութիւնը ցուցնելու համար՝ բորոտութեան
օրէնքը աս է։

---

1 Ելմ. 11։
2 Ելմ. 12։
3 Ելմ. 14։
4 Ելմ. 22։ Գղ. Ժէ. 15։
7 Ելմ. 10։
8 Ծն. Ժէ. 8։ Թագ. Ը. 22։ Ղեւ. Ժ. 1։ Ղ. 49։
9 Ելմ. Ժ. 33։ Ջագ. Ե. 4։
10 Գղ. Ժգ. 51։ Ջագ. Ե. 4։
11 Ելմ. 4։
12 Ելմ. 20։
13 Գղ. Ժգ. 30։
15 Գղ. Ժգ. 47։
16 Ելմ. 34։
17 Գղ. Ժգ. 2։
18 Կամ Որ Բան Ընդ երբոր անմաքուր է
19 Ղեւ. Ժգ. 8։ Եզեկ. Խգ. 23։

ԳԼ· ԺԵ

1 Մարդոց անմաքրութիւնը՝ իրենց ծորումին ժամանակը։ 13 Անոնց մաքրութիւնը։ 19 Կնիկներուն անմաքրութիւնը՝ իրենց ծորումին ժամանակը։ 28 Անոնց մաքրութիւնը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
2 ըսելով, Խօսեցէք Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէք անոնց, Երբոր մարդու մը մարմինէն ծորում
3 ըլլայ, անոր ծորումը անմաքուր է։ Եւ իր ծորումին ժամանակը իր անմաքրութիւնը աս պիտի ըլլայ. թէ որ իր մարմինէն իր ծորումը վազէ, կամ իր մարմինը իր ծորմանէն դադրի,
4 աս է իր անմաքրութիւնը։ Ամէն անկողին՝ որուն վրայ ծորում ունեցողը կը պառկի, անմաքուր է. և ամէն բան՝ որուն վրայ անիկա
5 նստի, անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ անոր անկողինին դպչող մարդը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, ու մինչև
6 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողին նստած բանին վրայ նստողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողին մարմինին դպչողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողը մաքուր մարդու մը վրայ թքնելու ըլլայ, անիկա իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, և մինչև
9 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ամէն թամբ որուն վրայ ծորում ունեցողը կը հեծնի, անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն անոր տակը եղած բանին դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, ու զանոնք վերցնողը իր հանդերձները պիտի լուայ, և ինքը ջրով լուացուի, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողը իր ձեռքը ջուրը չխոթած՝ որու որ դպչելու ըլլայ, անիկա իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի,
12 և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողին դպած խեղէ անօթը պիտի կոտրուի, ու ամէն փայտէ առան ջուրը պիտի խորխուի։

13 Եւ երբ ծորում ունեցողը իր ծորումէն մաքրուի, իր մաքրուելուն համար եօթը օր պիտի համրէ իրեն, և իր հանդերձները լուայ, ու իր մարմինը կենդանի ջուրի մէջ լուայ, և
14 մաքուր պիտի ըլլայ. եւ ութերորդ օրը երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ պիտի առնէ իրեն, ու Տէրոջը առջևը ժողովքի խորանին դուռը գայ, և անոնք քահանային տայ։
15 Եւ քահանան զանոնց մէկը մեղքի պատարագ՝ ու մէկալը ողջակէզ պիտի ընէ, և քահանան

Տէրոջը առջևը քաւութիւն ընէ անոր իր ծորումին համար։
16 Եւ թէ որ մարդու մը զուգաւորութեան սերմը իրմէն ելլելու ըլլայ, իր բոլոր մարմինը ջրով պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ամէն հանգերձ ու ամէն մորթ՝ որուն վրայ զուգաւորութեան սերմ կայ, ջրով պիտի լուացուի, ու մինչև իրի-
18 կուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ երբոր մարդ մը կնկանը հետ զուգաւորելու համար պառկի, անոնք երկուքն ալ ջրով պիտի լուացուին, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլան։
19 Եւ թէ որ կնիկ մը ծորում ունենայ, ու անոր մարմնոյն ծորումը արիւն է, եօթն օր պառուած պիտի կենայ. և ամէն անոր դպչող
20 ջրով մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ անոր պառուած ատենը ինչ բանի վրայ որ պառկի, ան բանը անմաքուր պիտի ըլլայ, և ինչ բանի վրայ որ նստի, ան բանը անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն անոր անկո-
22 ղինին դպչողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ով որ դպչի բանի մը՝ որուն վրայ անիկա նստաւ, իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, և
23 մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ անոր անկողինին դպչողը՝ կամ մէկ բանի մը՝ որուն վրայ անիկա կը նստի, մինչև իրիկուն անմա-
24 քուր պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ մարդ մը անոր հետ պառկի, անանկ որ անոր պղծութիւնը իրեն դպչի, ան եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ, և ամէն անկողին որուն վրայ անիկա պառկի՝ անմաքուր ըլլայ։
25 Եւ կնիկ մը՝ թէ որ դաշտանին ատենը չեկած, իր արեանը ծորումը շատ օրեր վազէ, կամ իր դաշտանէն աւելի վազելու ըլլայ, իր անմաքրութեանը ծորումին բոլոր օրերը իր դաշտանին օրերուն պէս պիտի ըլլայ. անիկա
26 անմաքուր է։ Անոր ծորումին բոլոր օրերը ամէն անկողին՝ որուն վրայ անիկա կը պառկի, իր դաշտանին անկողինին պէս պիտի ըլլայ իրեն, և ինչ բանի վրայ որ կը նստի, իր դաշ-
27 տանին անմաքրութեանը պէս անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն անոնց դպչողը անմաքուր պիտի ըլլայ, ու իր հանդերձները պիտի լուայ, և ինքը ջրով լուացուի, ու մինչև իրիկուն
28 անմաքուր ըլլայ։ Եւ թէ որ իր ծորումէն մաքրուի, անասունը եօթը օր պիտի համրէ
29 իրեն, ու անկէ ետև մաքուր ըլլայ. եւ ութերորդ օրը երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ պիտի առնէ իրեն, ու ժողովքի խորանին դուռը քահանային պիտի բերէ ա-
30 նոնք։ Եւ քահանան մէկը մեղքի պատարագ

ա Գլ· խբ· 4· թ՝ու· | բ· 43։
գ· 2։ բ թ՝ագ· գ· | ե Գլ· ժա· 25· ժէ· 15։
29։ Մատ· ի· 20։ | զ Գլ· զ· 28· ժա· 32։
Մար· ե· 25։ Ղուկ· | է Գլ· ժգ· 22· 23։
33։
ը Հմր· 28։ Գլ· ժգ· 8։
թ Գլ· ժգ· 30· 31։
ժ Գլ· ժգ· 19· 31։
ի Գլ· իբ· 4։ բ Օր· իգ· 10։
լ ա թ՝ագ· իա· 4։
խ Գլ· ժբ· 2։
ծ Տես գլ· ի· 18։
կ Մատ· ի· 20։ Մար·
ե· 25։ Ղուկ· ը· 43։
ի Հմր· 13։

ու մկալը ողջակէզ պիտի ընէ. և քահանան
ՏԷրոջը առջևը քաւութիւն պիտի ընէ անոր
իր անմաքրութեանը ծորումին համար։
31 Այսպէս Իսրայէլի որդիքը իրենց անմաք-
րութենէն պիտի զգուշացընէք, որ իրենց
մէջը եղած Իմ խորանս պղծելով՝ իրենց ան-
32 մաքրութեանը պատճառով չմեռնին։ Ծորում
ունեցողին՝ և իրմէ զուգաւորութեան սերմը
33 ելլելով անմաքուր եղողին, Ու իր դաշտա-
նովը հիւանդ եղող կնկանը՝ և ծորում ունե-
ցող մարդուն կամ կնկանը՝ ու անմաքուր
կնկան հետ պառկող մարդուն օրէնքը աս է։

ԳԼ. ԺԶ

1 Քահանայապետը ինչպէս պիտի մտնէր սրբութիւն սրբու-
թեանցին մէջ։ 11 Իրեն համար մաուսցանելու մեղքի պա-
տարագը։ 15 Ժողովուրդին համար մաուսցանելու մեղքի
պատարագը։ 20 Ազատ արձակուելու նոխազը։ 29 Տարեկան
քաւութեան օրը։

1 Ե ՏԷրը խօսեցաւ Մովսէսին, Ահարոնին
երկու որդւոցը մեռնելէն ետքը, որոնք ՏԷ-
2 րոջը առջևը մօտեցան ու մեռան. Եւ ՏԷրը
ըսաւ Մովսէսին, խօսէ քու եղբօրդ Ահա-
րոնին որ ամէն ատեն սուրբ տեղը՝ վարա-
գուրին ներսի դին՝ տապանակին վրայ եղած
քաւութիւնին առջևը չմտնէ, որ չմեռնի.
ինչու որ ամպի մէջ պիտի երևնամ քաւու-
3 թիւնին վրայ։ Ահարոն աս բաները պիտի
մտնէ սրբարանը. մեղքի պատարագի հա-
մար զուարակով մը, և ողջակէզի համար խո-
4 յով մը։ Կտաւէ սուրբ շապիկ պիտի հագնի,
և իր մարմնոյն վրայէն կտաւէ վարտիք ու-
նենայ, ու իր մէջքը կտաւէ գօտի կապէ, և
իր գլուխը կտաւէ խոյր դնէ. սոնք սուրբ
զգեստներ են. ուստի ի՛ր մարմինը ջրով
5 պիտի լուայ, ու զանոնք հագնի։ Եւ Իսրա-
յէլի որդւոցը ժողովքէն մեղքի պատարագի
համար այծերէն երկու նոխազ, ու ողջակէ-
6 զի համար մէկ խոյ մը պիտի առնէ։ Եւ
Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուարակը
պիտի մատուցանէ, և իրեն համար ու իր
7 տանը համար քաւութիւն պիտի ընէ։ Եւ
երկու նոխազը պիտի առնէ, ու ՏԷրոջը ա-
8 ջևը ժողովքի խորանին դուռը կեցընէ։ Եւ
Ահարոն ան երկու նոխազներուն վրայ վի-
ճակներ պիտի ձգէ. մէկ վիճակը ՏԷրոջը հա-
մար՝ ու մէկալ վիճակը ազատ արձակուելու
9 նոխազին համար։ Եւ Ահարոն պիտի մօտե-
ցընէ ան նոխազը որուն վրայ ՏԷրոջը վի-
ճակը ելաւ, ու մեղքի պատարագ ընէ զա-
10 նիկա։ Եւ ան նոխազը որուն վրայ ազատ
արձակուելու վիճակը ելաւ, ՏԷրոջը ա-
ջևը ողջ պիտի կայնեցընէ՝ որ անով քաւու-
թիւն ընէ, ու ազատ արձակելու համար զայ
ի անապատը խրկէ։
11 Եւ Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուա-
րակը պիտի մատուցանէ, և իրեն համար ու
իր տանը համար քաւութիւն պիտի ընէ, և
իր մեղքի պատարագին զուարակը մորթէ։
12 Եւ ՏԷրոջը առջևը եղած սեղանին վրայէն
բուրվառը լեցուն կրակի կայծեր պիտի առ-
նէ, ու բարակ ծեծուած անուշահոտ խունկէն իր ձեռքերը լեցընէ, ու վարագուրին
13 ներսի դին բերէ։ Եւ խունկը կրակին վրայ
պիտի դնէ ՏԷրոջը առջևը, ու խունկին ամպը իր վկայութիւնին վրայի քաւութիւնը պիտի
14 ծածկէ, որ չմեռնի։ Եւ զուարակին արիւնէն պիտի առնէ, ու իր մատովը քաւութիւնին վրայ արևելեան կողմը սրսկէ, և իր մատովը արիւնէն քաւութիւնին առջևը եօթը անգամ սրսկէ։
15 Եւ ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ
ըլլալու նոխազը պիտի մորթէ, ու անոր արիւնը վարագուրին ներսի դին պիտի բերէ, և
զուարակին արիւնովը ըրածին պէս ընէ անոր
արիւնովը, այսինքն քաւութիւնին վրայ ու
16 քաւութիւնին առջևը սրսկէ ան։ Եւ սրբա-
րանին համար քաւութիւն պիտի ընէ՝ Իսրա-
յէլի որդւոցը անմաքրութիւններէն ու անօ-
րէնութիւններէն ու բոլոր մեղքերուն յանցանքներէն. ասանկ պիտի ընէ ժողովքի խորանին համար
ալ, որ անոնց հետ անոնց անմաքրութեանց
17 մէջ կը կենայ։ Եւ երբոր քաւութիւն ընելու մտած ատենը, մինչև որ իրեն
համար ու իր տանը համար և Իսրայէլի բոլոր
ժողովքին համար քաւութիւն ընէ ու դուրս
ելլէ, ժողովքի խորանին մէջ մարդ մը պիտի
18 չըլլայ։ Եւ երբոր ՏԷրոջը առջևը եղած սեղանին
պիտի ելլէ, ու անոր համար քաւութիւն ընէ
և զուարակին արիւնէն ու նոխազին արիւնէն
առնէ, և սեղանին եղջիւրներուն վրայ չոր-
19 ջանակի դնէ։ Եւ արիւնէն իր մատովը եօթը
անգամ անոր վրայ պիտի սրսկէ ու Իսրայէլի
որդւոցը անմաքրութիւններէն մաքրէ, ու
20 սուրբ ընէ ան։
Եւ սրբարանին ու ժողովքի խորանին և
սեղանին համար քաւութիւն ընելը լմընցնելէն ետքը, ողջ նոխազը պիտի մօտեցընէ

ե ԳԼ. ժա. 47։ բ Օր. իգ. 8։ Եզեկ. իգ. 23։
գ Եբր. գաւազք։
է Թուոց. ե. 3։ ԺԹ. 13, 20։ Եզեկ. ե. 11։ իգ. 38։
ը Ելմ. 2։
թ Ելմ. 16։
ժ Ելմ. 19։
ի Ելմ. 25։

ժ Ելմ. 24։
—
ա ԳԼ. ժ. 1, 2։
բ ԵԼ. լ. 10։ ԳԼ. իգ. 27։ Եբր. թ. 7։ Ժ. 19։
գ ԵԼ. խե. 22։ Ես. 54։ գ Թագ. ը. 10, 11, 12։
դ Եբր. թ. 7, 12, 24, 25։

ե ԳԼ. գ. 5։
զ ԵՂ. կը. 39, 42, 45։ ԳԼ. գ. 10։ Եզեկ. իգ. 17, 18։
է ԵԼ. լ. 20։ ԳԼ. ը. 6, 7։
ը Տես գԼ. գ. 14։ Թուոց. իԹ. 11։ բ Մն. իԹ. 21։ Եզր. գ. 17։ Եզեկ. խե. 22, 23։

թ ԳԼ. թ. 7։ Եբր. է. 2։ է. 27, 28։ Թ. 7։
ժ ա Յովհ. բ. 2։
ի ԳԼ. Ժ. 1։ Թուոց. Ժգ. 18, 46։ Յայտ. բ. 5։
ա ԵՂ. լ. 34։
բ ԵԼ. լ. 1, 7, 8։ Թուոց. Ժգ. 7, 18, 46։

Յայտ. բ. 3, 4։
գ Եբր. ամէնը
դ ԵԼ. խե. 21։
ե ԳԼ. գ. 5։ Եբր. Թ. 13, 25։ Ժ. 4։
զ ԳԼ. գ. 6։
է Եբր. բ. 17։ է. 2։ Թ. 7, 28։
ը Ելմ. 2։ Եբր. գ. 10։ Թ. 3, 7, 12։

ժ Տես ԵԼ. Թ. 31։ Եզեկ. իե. 18։ Եբր. Թ. 22, 23։
ի Տես ԵԼ. լԲ. 1։ Ղեւտ. ա. 10։
ա ԵՂ. լ. 10։ ԳԼ. գ. 7, 18։ Եբր. Թ. 22, 23։
բ Ելմ. 2։ Եբր. է. 16։
գ Ելմ. 16։ Եզեկ. իե. 20։

ՀԱՅ. ՅԼ.

1 Ա Յովհաննէս առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ
2 եւ եղբայր իմոյն Յակոբայ՝ 1 Ընդհանուր գրեանս
3 կաթուղիկէ եկեղեցւոյ՝ 2 շնորհք ձեզ եւ խաղաղու-
4 թիւն ի Հօրէ եւ ի Որդւոյ եւ ի Հոգւոյն սրբոյ՝ 3 որ
5 ի սկզբանէ էր՝ զոր լուաք՝ զոր տեսաք աչօք մե-
6 րովք՝ զոր ակնարկեցաք՝ եւ ձեռք մեր շօշափե-
7 ցին զբանին կենաց՝ 4 եւ կեանքն յայտնեցաւ՝ եւ
8 տեսաք՝ եւ վկայեմք՝ եւ աւետեմք ձեզ զկեանսն
9 յաւիտենական՝ որ էր առ Հայր՝ եւ յայտնեցաւ
10 մեզ՝ 5 զոր տեսաք եւ լուաք՝ աւետեմք եւ ձեզ՝
11 զի եւ դուք հաղորդ ունիցիք մեզ՝ եւ հաղորդու-
12 թիւն մեր իցէ ընդ Հօր եւ ընդ Որդւոյն նորա Յի-
13 սուսի Քրիստոսի՝ 6 եւ զայս գրեմք մեք՝ զի ու-
14 րախ լիցուք՝ եւ ուրախութիւն մեր լցեալ իցէ՝
15 7 եւ այս է աւետիս զոր լուաք ի նմանէ՝ եւ աւե-
16 տեմք ձեզ՝ զի Աստուած լոյս է՝ եւ խաւար ոչ
17 իցէ ի նմա ոչ ինչ՝ 8 եթէ ասիցեմք եթէ հաղոր-
18 դութիւն ունիմք ընդ նմա՝ եւ զխաւարի մեր-
19 կայիմք՝ սուտ առնեմք զճշմարտութիւն՝ եւ ոչ
20 իցէ ճշմարտութիւն ի մեզ՝ 9 եթէ խոստովան-
21 եմք զմեղս մեր՝ հաւատարիմ է եւ արդար՝ զի
22 թողցէ մեզ զմեղս մեր՝ եւ սրբեսցէ զմեզ ի
23 ամենայն անիրաւութենէ՝ 10 եթէ ասիցեմք
24 եթէ մեղս չգործեցաք՝ սուտ առնեմք զնա՝ եւ
25 բան նորա ոչ իցէ ի մեզ՝ 1 Զաւակունք իմ՝ այս
26 գրեմ ձեզ՝ զի մի մեղցիք՝ եւ եթէ ոք մեղանչէ՝
27 Հայր ունիմք առաքեալ առ Հայրն զՅիսուս
28 Քրիստոս՝ 2 եւ նա է քաւութիւն վասն մե-
29 ղաց մերոց՝ եւ ոչ միայն վասն մերոց՝ այլ եւ
30 վասն ամենայն աշխարհի՝ 3 եւ այս գիտեմք
31 եթէ ծանեաք զնա՝ եթէ զպատուիրանս նորա
32 պահեմք՝ 4 որ ասէ եթէ ծանեայ զնա՝ եւ զպա-
33 տուիրանս նորա ոչ պահէ՝ սուտ է՝ եւ ճշմարտու-
34 թիւն ոչ իցէ ի նմա՝ 5 եւ որ պահէ զբանս նո-
35 րա՝ ճշմարտապէս ի նմա կատարեալ է սէր
36 Աստուծոյ՝ եւ այսու գիտեմք եթէ ի նմա եմք՝
37 6 որ ասէ եթէ ի նմա կայ՝ պարտ է եւ նա որպէս
38 նա գնալ՝ եւ նոյնպէս գնալ՝ 7 Եղբարք՝ ոչ նոր
39 պատուիրան գրեմ ձեզ՝ այլ հին պատուիրան՝
40 զոր ունէիք յսկզբանէ՝ զբանն զոր լուայք ի
41 սկզբանէ՝ 8 եւ նոր պատուիրան գրեմ ձեզ՝ զոր
42 է ճշմարիտ ի նմա եւ ի ձեզ՝ զի խաւարն անց-
43 անի՝ եւ ճշմարիտ լոյսն արդէն երեւի՝ 9 որ ասէ
44 եթէ ի լոյսի է՝ եւ զեղբայր իւր ատէ՝ խաւարի
45 է մինչեւ ցայժմ՝ 10 որ սիրէ զեղբայր իւր՝ ի
46 լոյսի կայ՝ եւ գայթակղութիւն ոչ իցէ ի նմա՝
47 11 եւ որ ատէ զեղբայր իւր՝ խաւարի է՝ եւ ի խա-
48 ւարի գնայ՝ եւ ոչ գիտէ ուր երթայ՝ զի խաւարն
49 կուրացոյց զաչս նորա՝ 12 Գրեմ ձեզ մանկունք՝
50 զի թողեալ են ձեզ մեղք վասն անուան նորա՝
51 13 գրեմ ձեզ հարք՝ զի ծանեայք զսկզբնաւո-
52 րէն՝ գրեմ ձեզ երիտասարդք՝ զի յաղթեցէք
53 չարին՝ գրեմ ձեզ մանկունք՝ զի ծանեայք զՀայր՝
54 14 գրեցի ձեզ հարք՝ զի ծանեայք զսկզբնաւո-
55 րէն՝ գրեցի ձեզ երիտասարդք՝ զի զօրաւոր էք՝
56 եւ բանն Աստուծոյ կայ ի ձեզ՝ եւ յաղթեցէք
57 չարին՝ 15 մի սիրէք զաշխարհ՝ եւ ոչ զիրս
58 որ յաշխարհի՝ եթէ ոք սիրէ զաշխարհ՝ ոչ է
59 սէր Հօր ի նմա՝ 16 զի ամենայն որ յաշխարհի՝
60 ցանկութիւն մարմնոյ՝ եւ ցանկութիւն աչաց՝
61 եւ ամբարտաւանութիւն կենաց՝ ոչ է յՀօրէ՝
62 այլ յաշխարհէ է՝ 17 եւ աշխարհ անցանի՝ եւ
63 ցանկութիւն նորա՝ այլ որ առնէ զկամս Աստ-
64 ուծոյ՝ հաստատեալ է յաւիտեան՝ 18 Որդեակք՝
65 վերջին ժամ է՝ եւ որպէս լուայք եթէ Հակառակ
66 գայ՝ եւ արդ հակառակք բազումք եղեն՝ ուստի
67 գիտեմք եթէ վերջին ժամ է՝ 19 ի մերոցն ելին՝
68 այլ ոչ էին յմերոցն՝ զի եթէ յմերոցն էին՝ ընդ
69 մեզ կացեալ էին՝ այլ զի յայտնեցին եթէ ոչ են
70 ամենեքին յմերոցն՝ 20 եւ դուք օծումն ունիք
71 յսրբոյն՝ եւ գիտէք զամենայն՝ 21 ոչ գրեցի ձեզ
72 զի ոչ գիտէք զճշմարտութիւն՝ այլ զի գիտէք
73 զնա՝ եւ զի ամենայն սուտ ոչ է յճշմարտու-
74 թենէ՝ 22 Ո՞վ է սուտ՝ եթէ ոչ որ ուրանայ եթէ
75 Յիսուս է Քրիստոս՝ սա է հակառակ Քրիստոսի՝
76 որ ուրանայ զՀայր եւ զՈրդի՝ 23 ամենայն որ
77 ուրանայ զՈրդի՝ ոչ ունի զՀայր՝ եւ որ խոստո-
78 վանի զՈրդի՝ եւ զՀայր ունի՝ 24 դուք զոր լուայք
79 յսկզբանէ՝ ի ձեզ մնասցէ՝ եթէ զոր յսկզբանէ
80 լուայք ի ձեզ մնասցէ՝ եւ դուք ի Որդւոյն եւ ի
81 Հօր մնասջիք՝ 25 եւ այս է խոստումն զոր ինքն
82 խոստացաւ մեզ՝ զկեանսն յաւիտենական՝ 26 Այս
83 գրեցի ձեզ վասն մոլորեցուցանողացն ձերոց՝
84 27 եւ դուք օծումն զոր առէք ի նմանէ՝ մնայ
85 ի ձեզ՝ եւ ոչ պիտի ունիցիք զիրաւ մի ուսու-
86 ցանել ձեզ՝ այլ որպէս օծումն նորա ուսուցա-
87 նէ զձեզ զամենայն՝ եւ ճշմարիտ է՝ եւ ոչ է սուտ՝
88 եւ որպէս ուսոյց զձեզ՝ մնայք ի նմա՝ 28 եւ արդ
89 Որդեակք՝ մնայք ի նմա՝ զի երբ յայտնեսցի՝
90 յոյս ունիցիմք՝ եւ ոչ ամաչեսցուք յնմանէ ի
91 գալստեան նորա՝ 29 եթէ գիտէք եթէ արդար է՝
92 գիտասջիք եթէ ամենայն որ առնէ զարդարու-
93 թիւն՝ յնմանէ ծնեալ է՝

94 Գ Տեսէք զի զսէր ետ մեզ Հայր՝ զի որդիք
95 Աստուծոյ կոչեսցուք՝ եւ եմք՝ վասն այսորիկ
96 ոչ ծանեաւ զմեզ աշխարհ՝ զի ոչ ծանեաւ զնա՝
97 2 Սիրելիք՝ արդ որդիք Աստուծոյ եմք՝ եւ ոչ
98 երեւեցաւ թէ զի՞նչ եմք լինելոց՝ գիտեմք զի
99 եթէ յայտնեսցի՝ նմանք եղիցուք նմա՝ զի տես-
100 ցուք զնա որպէս է՝ 3 եւ ամենայն որ ունի զյոյս
101 զայս ի նմա՝ սրբեսցէ զանձն իւր՝ որպէս եւ նա
102 սուրբ է՝ 4 Ամենայն որ առնէ զմեղս՝ եւ զան-
103 իրաւութիւն առնէ՝ եւ մեղք անիրաւութիւն
104 են՝ 5 եւ գիտէք զի նա յայտնեցաւ զի զմեղս
105 մեր տարցէ՝ եւ մեղք ի նմա ոչ իցեն՝ 6 ամենայն
106 որ ի նմա կայ՝ մեղս ոչ գործէ՝ ամենայն որ մե-
107 ղանչէ՝ ոչ տեսանէ զնա՝ եւ ոչ ծանեաւ զնա՝
108 7 Որդեակք՝ մի ոք մոլորեցուսցէ զձեզ՝ որ
109 առնէ զարդարութիւն՝ արդար է՝ որպէս եւ նա
110 արդար է՝ 8 որ առնէ զմեղս՝ յսատանայէ է՝
111 զի յսկզբանէ սատանայ մեղանչէ՝ եւ յայտնե-
112 ցաւ Որդի Աստուծոյ զի լուծցէ զգործս սատա-
113 նայի՝ 9 ամենայն որ ծնեալ է յԱստուծոյ՝ մե-
114 ղանչել ոչ կարէ՝ զի սերմն նորա ի նմա կայ՝
115 եւ ոչ կարէ մեղանչել՝ զի յԱստուծոյ ծնեալ է՝
116 10 ընդ այսմ յայտնի են որդիք Աստուծոյ՝ եւ
117 որդիք սատանայի՝ ամենայն որ ոչ առնէ զար-
118 դարութիւն՝ ոչ է յԱստուծոյ՝ եւ որ ոչ սիրէ
119 զեղբայր իւր՝ 11 զի այս է աւետիս զոր լուայք
120 յսկզբանէ՝ զի սիրեսցուք զմիմեանս՝ 12 ոչ որ-
121 պէս Կայէն՝ որ յչար էր՝ եւ սպան զեղբայր իւր՝
122 եւ վասն զի՞նչ սպան զնա՝ զի գործք նորա չա-
123 րք էին՝ եւ գործք եղբօր նորա արդարք՝ 13 մի
124 զարմանայք եղբարք՝ եթէ ատէ զձեզ աշխարհ՝
125 14 մեք գիտեմք եթէ անցաք ի մահուանէ ի կեանս՝
126 զի սիրեմք զեղբարս՝ որ չսիրէ զեղբայր իւր՝
127 կայ ի մահու՝ 15 ամենայն որ ատէ զեղբայր իւր՝
128 մարդասպան է՝ եւ գիտէք զի ամենայն մարդա-
129 սպան ոչ ունի զկեանս յաւիտենական յինքեան
130 կայեալ՝ 16 ընդ այսմ գիտացաք զսէր՝ զի նա
131 զանձն իւր ետ վասն մեր՝ եւ մեք պարտ ենք
132 վասն եղբարց զանձինս տալ՝ 17 եւ որ ունիցի
133 զհարստութիւն աշխարհի՝ եւ տեսցէ զեղբայր
134 իւր պիտոյս ունելով՝ եւ փակեսցէ զողորմու-
135 թիւն իւր յնմանէ՝ զիա՞րդ սէր Աստուծոյ կայ
136 ի նմա՝ 18 Որդեակք՝ մի սիրեսցուք բանիւ եւ
137 լեզուաւ՝ այլ գործով եւ ճշմարտութեամբ՝
138 19 եւ ընդ այսմ գիտասցուք զի ի ճշմարտու-
139 թենէ եմք՝ եւ առաջի նորա հաւանեցուցանեմք
140 զսիրտս մեր՝ 20 զի եթէ սրտիք մեր դատիցեն
141 զմեզ՝ մեծ է Աստուած քան զսիրտս մեր՝ եւ
142 գիտէ զամենայն՝ 21 Սիրելիք՝ եթէ սիրտք մեր
143 մեզ չդատիցեն՝ համարձակութիւն ունիմք
144 առաջի Աստուծոյ՝ 22 եւ զոր ինչ խնդրեսցուք՝
145 առցուք յնմանէ՝ զի զպատուիրանս նորա պա-
146 հեմք՝ եւ զհաճոյսն առաջի նորա առնեմք՝
147 23 եւ այս է պատուիրան նորա՝ զի հաւատասցուք
148 յանուն Որդւոյ նորա Յիսուսի Քրիստոսի՝ եւ
149 սիրեսցուք զմիմեանս՝ որպէս ետ պատուիրան
150 մեզ՝ 24 եւ որ պահէ զպատուիրանս նորա՝ ի նմա
151 կայ՝ եւ նա ի նոսա՝ եւ գիտեմք զի կայ ի մեզ՝ ի
152 հոգւոյն զոր ետ մեզ՝

153 Դ Սիրելիք՝ մի ամենայն հոգւոյ հաւատայք՝
154 այլ փորձեցէք զհոգիսն եթէ յԱստուծոյ են՝ զի
155 բազումք մարգարէք սուտք ելին յաշխարհ՝
156 2 ընդ այսմ գիտասջիք զհոգի Աստուծոյ՝ զամե-
157 նայն հոգի որ խոստովանի զՅիսուս Քրիստոս
158 եկեալ ի մարմնի՝ յԱստուծոյ է՝ 3 եւ ամենայն
159 հոգի որ ոչ խոստովանի զՅիսուս՝ յԱստուծոյ ոչ
160 է՝ եւ այս է հոգի հակառակ Քրիստոսի՝ զոր լուաք
161 եթէ գալոց է՝ եւ արդ յաշխարհի է ի նմա՝ 4 դուք
162 յԱստուծոյ էք որդեակք՝ եւ յաղթեցէք նոցա՝
163 զի մեծ է որ ի ձեզ՝ քան զորն յաշխարհի՝ 5 նոքա
164 յաշխարհէ են՝ ընդ այսմ յաշխարհէ խօսին՝ եւ
165 աշխարհ լսէ զնոսա՝ 6 մեք յԱստուծոյ եմք՝ որ
166 գիտէ զԱստուած՝ լսէ մեզ՝ որ ոչ է յԱստուծոյ՝
167 ոչ լսէ մեզ՝ ընդ այսմ գիտեմք զհոգի ճշմարտու-
168 թեան՝ եւ զհոգի մոլորութեան՝ 7 Սիրելիք՝ սի-
169 րեսցուք զմիմեանս՝ զի սէր յԱստուծոյ է՝ եւ
170 ամենայն որ սիրէ՝ յԱստուծոյ ծնեալ է՝ եւ գի-
171 տէ զԱստուած՝ 8 որ ոչ սիրէ՝ Աստուած ոչ գի-
172 տէ՝ զի Աստուած սէր է՝ 9 ընդ այսմ յայտնեցաւ
173 սէր Աստուծոյ ի մեզ՝ զի զՈրդի իւր միածին
174 առաքեաց Աստուած յաշխարհ՝ զի կեցցուք
175 նովաւ՝ 10 ընդ այսմ է սէր՝ ոչ զի մեք սիրեցաք
176 զԱստուած՝ այլ զի նա սիրեաց զմեզ՝ եւ առա-
177 քեաց զՈրդի իւր՝ քաւութիւն վասն մեղաց մե-
178 րոց՝ 11 Սիրելիք՝ եթէ այսպէս սիրեաց Աստուած
179 զմեզ՝ մեք պարտ ենք միմեանս սիրել՝ 12 Աստ-
180 ուած զոք ոչ ետես յաւիտեան՝ եթէ սիրեսցուք
181 զմիմեանս՝ Աստուած ի մեզ կայ՝ եւ սէր նորա
182 կատարեալ է ի մեզ՝ 13 ընդ այսմ գիտեմք զի ի
183 նմա կայ՝ եւ նա ի մեզ՝ զի ի հոգւոյ իւրմէ ետ
184 մեզ՝ 14 եւ մեք տեսաք եւ վկայեմք՝ զի Հայր
185 առաքեաց զՈրդի իւր՝ Փրկիչ աշխարհի՝ 15 որ
186 խոստովանի եթէ Յիսուս է Որդի Աստուծոյ՝
187 Աստուած ի նմա կայ՝ եւ նա յԱստուծոյ՝ 16 եւ
188 մեք գիտացաք եւ հաւատացաք զսէրն զոր ունի
189 Աստուած ի մեզ՝ Աստուած սէր է՝ եւ որ կայ ի
190 սիրոյ՝ յԱստուծոյ կայ՝ եւ Աստուած ի նմա՝
191 17 ընդ այսմ կատարեալ է սէր ի մեզ՝ զի յայտ
192 իցէ մեզ յաւուր դատաստանի՝ զի որպէս նա է՝
193 եւ մեք եմք ի աշխարհի սմա՝ 18 երկիւղ ոչ իցէ
194 ի սիրոյ՝ այլ կատարեալ սէր զերկիւղն հանէ
195 արտաքս՝ զի երկիւղ տանջանս ունի՝ եւ որ
196 երկնչի՝ ոչ է կատարեալ ի սիրոյ՝ 19 մեք սի-
197 րեմք զնա՝ զի նա նախ սիրեաց զմեզ՝ 20 եթէ
198 ոք ասիցէ եթէ սիրեմ զԱստուած՝ եւ զեղբայր
199 իւր ատիցէ՝ սուտ է՝ որ զեղբայր իւր զոր տես-
200 անէ՝ զԱստուած զոր ոչ տեսանէ՝ զիա՞րդ կարէ
201 սիրել՝ 21 եւ այս պատուէր ունիմք յնմանէ՝
202 զի որ սիրէ զԱստուած՝ սիրեսցէ եւ զեղբայր
203 իւր՝

204 Ե Ամենայն որ հաւատայ եթէ Յիսուս է Քրիս-
205 տոս՝ յԱստուծոյ ծնեալ է՝ եւ ամենայն որ սի-
206 րէ զծնեալն՝ սիրէ եւ զծնեալ ի նմանէ՝ 2 ընդ
207 այսմ գիտեմք զի սիրեմք զորդիս Աստուծոյ՝
208 եթէ զԱստուած սիրեսցուք՝ եւ զպատուիրանս
209 նորա պահեսցուք՝ 3 զի այս է սէր Աստուծոյ՝
210 զի զպատուիրանս նորա պահեսցուք՝ եւ պատ-
211 ուիրանք նորա ոչ ծանր են՝ 4 զի ամենայն որ
212 ծնեալ է յԱստուծոյ՝ յաղթէ աշխարհի՝ եւ այս է
213 յաղթութիւն որ յաղթեաց աշխարհի՝ հաւատք
214 մեր՝ 5 եւ ո՞վ է որ յաղթէ աշխարհի՝ եթէ ոչ որ
215 հաւատայ եթէ Յիսուս է Որդի Աստուծոյ՝ 6 այս
216 է որ եկն Յիսուս Քրիստոս՝ ոչ միայն ջրով՝ այլ
217 ջրով եւ արեամբ՝ եւ ոչ միայն ջրով՝ այլ ջրով
218 եւ արեամբ՝ եւ Հոգին է որ վկայէ՝ զի Հոգին է
219 ճշմարտութիւն՝ 7 զի երիք են որ վկայեն՝ 8 Հո-
220 գին՝ եւ ջուրն՝ եւ արիւնն՝ եւ երիքն ի մի են՝
221 9 եթէ զվկայութիւն մարդկան ընդունիմք՝ վկա-
222 յութիւն Աստուծոյ մեծ է՝ զի այս է վկայու-
223 թիւն Աստուծոյ՝ զոր վկայեաց զՈրդւոյ իւրմէ՝
224 10 որ հաւատայ յՈրդի Աստուծոյ՝ ունի վկայու-
225 թիւն Աստուծոյ ի նմա՝ որ ոչ հաւատայ Աստ-
226 ուծոյ՝ սուտ արար զնա՝ զի ոչ հաւատաց վկայ-
227 ութեան զոր վկայեաց Աստուած զՈրդւոյ իւրմէ՝
228 11 եւ այս է վկայութիւն՝ զի կեանս յաւիտենա-
229 կան ետ մեզ Աստուած՝ եւ կեանքն յՈրդւոջ նո-
230 րա է՝ 12 որ ունի զՈրդի՝ ունի զկեանսն՝ որ ոչ
231 ունի զՈրդի Աստուծոյ՝ զկեանսն ոչ ունի՝ 13 Գրե-
232 ցի ձեզ որ հաւատայք յանուն Որդւոյ Աստուծոյ՝
233 զի գիտասջիք եթէ կեանս յաւիտենական ունիք՝
234 եւ զի հաւատասցուք յանուն Որդւոյ Աստուծոյ՝
235 14 եւ այս է համարձակութիւն զոր ունիմք առ
236 նա՝ զի եթէ զինչ խնդրեսցուք ըստ կամաց նո-
237 րա՝ լսէ մեզ՝ 15 եւ եթէ գիտեմք զի լսէ մեզ զոր
238 ինչ խնդրեսցուք՝ գիտեմք զի ունիմք զխնդրուա-
239 ծսն զոր խնդրեցաք յնմանէ՝ 16 Եթէ ոք տեսցէ
240 զեղբայր իւր մեղանչել մեղս ոչ ի մահ՝ խնդրեսցէ
241 եւ տացէ նմա կեանս՝ որ մեղանչեն ոչ ի մահ՝
242 կայ մեղս ի մահ՝ վասն որոյ ոչ ասեմ զի խնդրե-
243 սցէ՝ 17 ամենայն անիրաւութիւն մեղս է՝ եւ կայ
244 մեղս ոչ ի մահ՝ 18 գիտեմք զի ամենայն որ ծնեալ
245 է յԱստուծոյ՝ մեղանչել ոչ կարէ՝ այլ ծնունդն
246 Աստուծոյ պահէ զնա՝ եւ չարն ոչ հասանէ նմա՝
247 19 գիտեմք զի յԱստուծոյ եմք՝ եւ ամենայն աշ-
248 խարհ ի չարին դրուած է՝ 20 գիտեմք զի Որդի
249 Աստուծոյ եկն՝ եւ ետ մեզ զիմացականութիւն
250 զի գիտասցուք զճշմարիտն՝ եւ եմք ի ճշմարտին՝
251 ի Որդւոջ նորա Յիսուսի Քրիստոսի՝ սա է ճշ-
252 մարիտ Աստուած եւ կեանք յաւիտենական՝
253 21 Որդեակք՝ պահեցէք զանձինս ի կռոց՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ Ա. ՅԱ

1 Ընդհանուր առաքեալն սրբոյն Յիսուսի ողջ
2 եւ եղբայր Յակոբայ՝ 1 Ընդհանուր գրեանս
3 կաթուղիկէ եկեղեցւոյ՝ 2 շնորհք ձեզ եւ խաղաղու-
4 թիւն ի Հօրէ եւ ի Որդւոյն եւ ի Հոգւոյն սրբոյ՝ 3 որ
5 ի սկզբանէ էր՝ զոր լուաք՝ զոր տեսաք աչօք մե-
6 րովք՝ զոր ակնարկեցաք՝ եւ ձեռք մեր շօշափե-
7 ցին զբանին կենաց՝ 4 եւ կեանքն յայտնեցաւ՝ եւ
8 տեսաք՝ եւ վկայեմք՝ եւ աւետեմք ձեզ զկեանսն
9 յաւիտենական՝ որ էր առ Հայր՝ եւ յայտնեցաւ
10 մեզ՝ 5 զոր տեսաք եւ լուաք՝ աւետեմք եւ ձեզ՝
11 զի եւ դուք հաղորդ ունիցիք մեզ՝ եւ հաղորդու-
12 թիւն մեր իցէ ընդ Հօր եւ ընդ Որդւոյն նորա Յի-
13 սուսի Քրիստոսի՝ 6 եւ զայս գրեմք մեք՝ զի ու-
14 րախ լիցուք՝ եւ ուրախութիւն մեր լցեալ իցէ՝
15 7 եւ այս է աւետիս զոր լուաք ի նմանէ՝ եւ աւե-
16 տեմք ձեզ՝ զի Աստուած լոյս է՝ եւ խաւար ոչ
17 իցէ ի նմա ոչ ինչ՝ 8 եթէ ասիցեմք եթէ հաղոր-
18 դութիւն ունիմք ընդ նմա՝ եւ զխաւարի մեր-
19 կայիմք՝ սուտ առնեմք զճշմարտութիւն՝ եւ ոչ
20 իցէ ճշմարտութիւն ի մեզ՝ 9 եթէ խոստովան-
21 եմք զմեղս մեր՝ հաւատարիմ է եւ արդար՝ զի
22 թողցէ մեզ զմեղս մեր՝ եւ սրբեսցէ զմեզ ի
23 ամենայն անիրաւութենէ՝ 10 եթէ ասիցեմք
24 եթէ մեղս չգործեցաք՝ սուտ առնեմք զնա՝ եւ
25 բան նորա ոչ իցէ ի մեզ՝ 1 Զաւակունք իմ՝ այս
26 գրեմ ձեզ՝ զի մի մեղցիք՝ եւ եթէ ոք մեղանչէ՝
27 Հայր ունիմք առաքեալ առ Հայրն զՅիսուս
28 Քրիստոս՝ 2 եւ նա է քաւութիւն վասն մե-
29 ղաց մերոց՝ եւ ոչ միայն վասն մերոց՝ այլ եւ
30 վասն ամենայն աշխարհի՝ 3 եւ այս գիտեմք
31 եթէ ծանեաք զնա՝ եթէ զպատուիրանս նորա
32 պահեմք՝ 4 որ ասէ եթէ ծանեայ զնա՝ եւ զպա-
33 տուիրանս նորա ոչ պահէ՝ սուտ է՝ եւ ճշմարտու-
34 թիւն ոչ իցէ ի նմա՝ 5 եւ որ պահէ զբանս նո-
35 րա՝ ճշմարտապէս ի նմա կատարեալ է սէր
36 Աստուծոյ՝ եւ այսու գիտեմք եթէ ի նմա եմք՝
37 6 որ ասէ եթէ ի նմա կայ՝ պարտ է եւ նա որպէս
38 նա գնալ՝ եւ նոյնպէս գնալ՝ 7 Եղբարք՝ ոչ նոր
39 պատուիրան գրեմ ձեզ՝ այլ հին պատուիրան՝
40 զոր ունէիք յսկզբանէ՝ զբանն զոր լուայք ի
41 սկզբանէ՝ 8 եւ նոր պատուիրան գրեմ ձեզ՝ զոր
42 է ճշմարիտ ի նմա եւ ի ձեզ՝ զի խաւարն անց-
43 անի՝ եւ ճշմարիտ լոյսն արդէն երեւի՝ 9 որ ասէ
44 եթէ ի լոյսի է՝ եւ զեղբայր իւր ատէ՝ խաւարի
45 է մինչեւ ցայժմ՝ 10 որ սիրէ զեղբայր իւր՝ ի
46 լոյսի կայ՝ եւ գայթակղութիւն ոչ իցէ ի նմա՝
47 11 եւ որ ատէ զեղբայր իւր՝ խաւարի է՝ եւ ի խա-
48 ւարի գնայ՝ եւ ոչ գիտէ ուր երթայ՝ զի խաւարն
49 կուրացոյց զաչս նորա՝ 12 Գրեմ ձեզ մանկունք՝
50 զի թողեալ են ձեզ մեղք վասն անուան նորա՝
51 13 գրեմ ձեզ հարք՝ զի ծանեայք զսկզբնաւո-
52 րէն՝ գրեմ ձեզ երիտասարդք՝ զի յաղթեցէք
53 չարին՝ գրեմ ձեզ մանկունք՝ զի ծանեայք զՀայր՝
54 14 գրեցի ձեզ հարք՝ զի ծանեայք զսկզբնաւո-
55 րէն՝ գրեցի ձեզ երիտասարդք՝ զի զօրաւոր էք՝
56 եւ բանն Աստուծոյ կայ ի ձեզ՝ եւ յաղթեցէք
57 չարին՝ 15 մի սիրէք զաշխարհ՝ եւ ոչ զիրս
58 որ յաշխարհի՝ եթէ ոք սիրէ զաշխարհ՝ ոչ է
59 սէր Հօր ի նմա՝ 16 զի ամենայն որ յաշխարհի՝
60 ցանկութիւն մարմնոյ՝ եւ ցանկութիւն աչաց՝
61 եւ ամբարտաւանութիւն կենաց՝ ոչ է յՀօրէ՝
62 այլ յաշխարհէ է՝ 17 եւ աշխարհ անցանի՝ եւ
63 ցանկութիւն նորա՝ այլ որ առնէ զկամս Աստ-
64 ուծոյ՝ հաստատեալ է յաւիտեան՝ 18 Որդեակք՝
65 վերջին ժամ է՝ եւ որպէս լուայք եթէ Հակառակ
66 գայ՝ եւ արդ հակառակք բազումք եղեն՝ ուստի
67 գիտեմք եթէ վերջին ժամ է՝ 19 ի մերոցն ելին՝
68 այլ ոչ էին յմերոցն՝ զի եթէ յմերոցն էին՝ ընդ
69 մեզ կացեալ էին՝ այլ զի յայտնեցին եթէ ոչ են
70 ամենեքին յմերոցն՝ 20 եւ դուք օծումն ունիք
71 յսրբոյն՝ եւ գիտէք զամենայն՝ 21 ոչ գրեցի ձեզ
72 զի ոչ գիտէք զճշմարտութիւն՝ այլ զի գիտէք
73 զնա՝ եւ զի ամենայն սուտ ոչ է յճշմարտու-
74 թենէ՝ 22 Ո՞վ է սուտ՝ եթէ ոչ որ ուրանայ եթէ
75 Յիսուս է Քրիստոս՝ սա է հակառակ Քրիստոսի՝
76 որ ուրանայ զՀայր եւ զՈրդի՝ 23 ամենայն որ
77 ուրանայ զՈրդի՝ ոչ ունի զՀայր՝ եւ որ խոստո-
78 վանի զՈրդի՝ եւ զՀայր ունի՝ 24 դուք զոր լուայք
79 յսկզբանէ՝ ի ձեզ մնասցէ՝ եթէ զոր յսկզբանէ
80 լուայք ի ձեզ մնասցէ՝ եւ դուք ի Որդւոյն եւ ի
81 Հօր մնասջիք՝ 25 եւ այս է խոստումն զոր ինքն
82 խոստացաւ մեզ՝ զկեանսն յաւիտենական՝ 26 Այս
83 գրեցի ձեզ վասն մոլորեցուցանողացն ձերոց՝
84 27 եւ դուք օծումն զոր առէք ի նմանէ՝ մնայ
85 ի ձեզ՝ եւ ոչ պիտի ունիցիք զիրաւ մի ուսու-
86 ցանել ձեզ՝ այլ որպէս օծումն նորա ուսուցա-
87 նէ զձեզ զամենայն՝ եւ ճշմարիտ է՝ եւ ոչ է սուտ՝
88 եւ որպէս ուսոյց զձեզ՝ մնայք ի նմա՝ 28 եւ արդ
89 Որդեակք՝ մնայք ի նմա՝ զի երբ յայտնեսցի՝
90 յոյս ունիցիմք՝ եւ ոչ ամաչեսցուք յնմանէ ի
91 գալստեան նորա՝ 29 եթէ գիտէք եթէ արդար է՝
92 գիտասջիք եթէ ամենայն որ առնէ զարդարու-
93 թիւն՝ յնմանէ ծնեալ է՝

94 Գ Տեսէք զի զսէր ետ մեզ Հայր՝ զի որդիք
95 Աստուծոյ կոչեսցուք՝ եւ եմք՝ վասն այսորիկ
96 ոչ ծանեաւ զմեզ աշխարհ՝ զի ոչ ծանեաւ զնա՝
97 2 Սիրելիք՝ արդ որդիք Աստուծոյ եմք՝ եւ ոչ
98 երեւեցաւ թէ զի՞նչ եմք լինելոց՝ գիտեմք զի
99 եթէ յայտնեսցի՝ նմանք եղիցուք նմա՝ զի տես-
100 ցուք զնա որպէս է՝ 3 եւ ամենայն որ ունի զյոյս
101 զայս ի նմա՝ սրբեսցէ զանձն իւր՝ որպէս եւ նա
102 սուրբ է՝ 4 Ամենայն որ առնէ զմեղս՝ եւ զան-
103 իրաւութիւն առնէ՝ եւ մեղք անիրաւութիւն
104 են՝ 5 եւ գիտէք զի նա յայտնեցաւ զի զմեղս
105 մեր տարցէ՝ եւ մեղք ի նմա ոչ իցեն՝ 6 ամենայն
106 որ ի նմա կայ՝ մեղս ոչ գործէ՝ ամենայն որ մե-
107 ղանչէ՝ ոչ տեսանէ զնա՝ եւ ոչ ծանեաւ զնա՝
108 7 Որդեակք՝ մի ոք մոլորեցուսցէ զձեզ՝ որ
109 առնէ զարդարութիւն՝ արդար է՝ որպէս եւ նա
110 արդար է՝ 8 որ առնէ զմեղս՝ յսատանայէ է՝
111 զի յսկզբանէ սատանայ մեղանչէ՝ եւ յայտնե-
112 ցաւ Որդի Աստուծոյ զի լուծցէ զգործս սատա-
113 նայի՝ 9 ամենայն որ ծնեալ է յԱստուծոյ՝ մե-
114 ղանչել ոչ կարէ՝ զի սերմն նորա ի նմա կայ՝
115 եւ ոչ կարէ մեղանչել՝ զի յԱստուծոյ ծնեալ է՝
116 10 ընդ այսմ յայտնի են որդիք Աստուծոյ՝ եւ
117 որդիք սատանայի՝ ամենայն որ ոչ առնէ զար-
118 դարութիւն՝ ոչ է յԱստուծոյ՝ եւ որ ոչ սիրէ
119 զեղբայր իւր՝ 11 զի այս է աւետիս զոր լուայք
120 յսկզբանէ՝ զի սիրեսցուք զմիմեանս՝ 12 ոչ որ-
121 պէս Կայէն՝ որ յչար էր՝ եւ սպան զեղբայր իւր՝
122 եւ վասն զի՞նչ սպան զնա՝ զի գործք նորա չա-
123 րք էին՝ եւ գործք եղբօր նորա արդարք՝ 13 մի
124 զարմանայք եղբարք՝ եթէ ատէ զձեզ աշխարհ՝
125 14 մեք գիտեմք եթէ անցաք ի մահուանէ ի կեանս՝
126 զի սիրեմք զեղբարս՝ որ չսիրէ զեղբայր իւր՝
127 կայ ի մահու՝ 15 ամենայն որ ատէ զեղբայր իւր՝
128 մարդասպան է՝ եւ գիտէք զի ամենայն մարդա-
129 սպան ոչ ունի զկեանս յաւիտենական յինքեան
130 կայեալ՝ 16 ընդ այսմ գիտացաք զսէր՝ զի նա
131 զանձն իւր ետ վասն մեր՝ եւ մեք պարտ ենք
132 վասն եղբարց զանձինս տալ՝ 17 եւ որ ունիցի
133 զհարստութիւն աշխարհի՝ եւ տեսցէ զեղբայր
134 իւր պիտոյս ունելով՝ եւ փակեսցէ զողորմու-
135 թիւն իւր յնմանէ՝ զիա՞րդ սէր Աստուծոյ կայ
136 ի նմա՝ 18 Որդեակք՝ մի սիրեսցուք բանիւ եւ
137 լեզուաւ՝ այլ գործով եւ ճշմարտութեամբ՝
138 19 եւ ընդ այսմ գիտասցուք զի ի ճշմարտու-
139 թենէ եմք՝ եւ առաջի նորա հաւանեցուցանեմք
140 զսիրտս մեր՝ 20 զի եթէ սրտիք մեր դատիցեն
141 զմեզ՝ մեծ է Աստուած քան զսիրտս մեր՝ եւ
142 գիտէ զամենայն՝ 21 Սիրելիք՝ եթէ սիրտք մեր
143 մեզ չդատիցեն՝ համարձակութիւն ունիմք
144 առաջի Աստուծոյ՝ 22 եւ զոր ինչ խնդրեսցուք՝
145 առցուք յնմանէ՝ զի զպատուիրանս նորա պա-
146 հեմք՝ եւ զհաճոյսն առաջի նորա առնեմք՝
147 23 եւ այս է պատուիրան նորա՝ զի հաւատասցուք
148 յանուն Որդւոյ նորա Յիսուսի Քրիստոսի՝ եւ
149 սիրեսցուք զմիմեանս՝ որպէս ետ պատուիրան
150 մեզ՝ 24 եւ որ պահէ զպատուիրանս նորա՝ ի նմա
151 կայ՝ եւ նա ի նոսա՝ եւ գիտեմք զի կայ ի մեզ՝ ի
152 հոգւոյն զոր ետ մեզ՝

արիւնին մէջն է. և ես ձեզի տուի ան, որ սեղանին վրայ՝ ձեր հոգիներուն համար քա-
12 ւութիւն ընէք. քանզի հոգիին համար քա-
ւութիւն ընողը արիւնն է։ Անոր համար ի-
րայէլի որդւոցը ըսի, Ձեզմէ մէկը արիւն չու-
տէ. ձեր մէջը պանդխտացած օտարականն ալ
13 արիւն չուտէ։ Եւ իսրայէլի որդւոցմէ կամ ձեր մէջը պանդխտացած օտարականէն մէկը
հաւուտիլու անասունի կամ թռչունի որս որսա-
լու ըլլայ, նաեւ արիւնը պիտի թափէ, ու ծած-
14 գով ծածկէ ան։ Ինչու որ ամէն մարմինին կենդանութիւնը իր արիւնն է. անիկա է բուն կենդանութիւնը. ուստի իսրայէլի որդւոցը ըսի, Բնաւ մարմինի մը արիւնը պիտի չուտէք, քանզի ամէն մարմինին կենդանութիւնը իր արիւնն է. ով որ ուտէ ան՝ պիտի կորսուի։
15 Եւ երկրացիներէն կամ օտարականներէն՝ ո՛վ կամ ո՛ր չափաւորած ուտող ամէն մարդ իր լա-
թերը պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, և մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ, ու եր-
16 թայ մաքուր ըլլայ. Բայց թէ որ չլուայ զանոնք, և իր մարմինը չլուայ, անաւանը իր անօրէնու-
թիւնը պիտի կրէ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Ազօրինաւոր ամուսնութիւններուն համար։ 19 Ազօրինաւոր չամուսնութիւններուն համար։

1 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 խօսք իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց,
3 Ես եմ Եհովայ ձեր Աստուածը։ Ինչ ձեր բնակած եգիպտոսի երկրին ըրածին պէս պի-
տի չընէք. և Քանահոս երկրին ըրածին պէս՝
ուր որ ձեզ պիտի առնեմ, պիտի չընէք, ու
անոնց կանոններուն համեմատ պիտի չգա-
4 լէք։ Իմ դատաստաններս պիտի ընէք, և իմ կանոններս պահէք, որ անոնցմով քալէք.
5 Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։ Ուստի իմ կա-
նոններս ու իմ դատաստաններս պիտի պա-
հէք, որ զանոնք կատարող մարդը անոնց-
մով պիտի ապրի. Ես եմ Տէրը։
6 Բնաւ մէկը իր մօտ ազգականին չմօտե-
նայ՝ անդ մերկութիւնը բանալու համար. Ես
7 եմ Տէրը։ Քու հօրդ մերկութիւնը կամ քու մօրդ մերկութիւնը չբանաս. անիկա քու մոր-
8 քրդ ըլլալով՝ անոր մերկութիւնը չբանաս։
9 Քու հօրդ մերկութիւնն է։ Քու հօրդ աղջիկանը կամ քու մօրդ աղջիկանը քու քրոջդ
մերկութիւնը, թէ տանը մէջ ծնած ըլլայ
թէ դուրսը ծնած, անոնց մերկութիւնը չբա-
10 նաս։ Քու որդւոյդ աղջիկանը կամ քու ա-
ղջիկդ աղջիկանը մերկութիւնը՝ անոնց մեր-
կութիւնը չբանաս, ինչու որ անոնց մերկու-
11 թիւնը քուկդ է։ Քու հօրդ կնոջը աղջի-
կանը մերկութիւնը՝ քու հօրմէդ ծնած քու
քոյրդ ըլլալով՝ անոր մերկութիւնը չբա-
12 նաս։ Քու հօրդ քրոջը մերկութիւնը չբա-
13 նաս. անիկա քու հօրդ ազգականն է։ Քու
մօրդ քրոջը մերկութիւնը չբանաս, ին-
14 չու որ անիկա քու մօրդ ազգականն է։ Քու հօրդ եղբօրը մերկութիւնը չբանաս, անոր կնկանը չմօտենաս. անիկա քու հօրաքոյրդ
15 կը համարուի։ Քու հարսիդ մերկութիւնը չբանաս. անիկա քու որդւոյդ կնիկն է, անոր
16 մերկութիւնը չբանաս։ Քու եղբօրդ կնկանը մերկութիւնը չբանաս. ան քու եղբօրդ
17 մերկութիւնն է։ Կնկան մը ու անոր աղջիկանը մերկութիւնը չբանաս. և անոր որ-
դւոյն աղջիկը կամ անոր աղջկանը աղջիկը չառնես՝ անոնց մերկութիւնը բանալու հա-
մար, անոնք անոր ազգականներն են. ան-
18 իրաւութիւն է ան։ Եւ կնկան մը իր քրոջ հետ չառնես՝ նախանձ իր կենդանութեան ատ-
նը վշտացնելու համար՝ մէկալին մերկու-
թիւնը բանալով։
19 Եւ իր անմաքրութեանը աստիճանը զատուած կնկան մը չմօտենաս՝ անոր մերկութիւնը բա-
20 նալու։ Եւ դրացիիդ կնկանը հետ չպառկիս, անոր հետ
21 պղծուելով։ Քու սերունդէդ Մողքին նա-
մար անցընելու չմոզուս, և Քու Ա-
22 ստուածդ անունը չպղծես. Ես եմ Տէրը։ Ար-
ուի հետ՝ կնկան հետ պառկելու պէս չէ.
23 պառկիս. պղծութիւն է ան։ Եւ բնաւ անա-
սունի մը հետ չզուգաւորիս, անոր հետ պղծուելով. ու բնաւ կնիկ մը անասունի մը առ-
ջեւ չկայնի՝ անոր հետ զուգաւորելու. հա-
կառակ է ան։
24 Անոնց մէկովն ալ բնաւ չպղծուիք, Ո-
վասն

ե Մատ. խլ. 28։ Մար. ժգ. 24։ Հռոմ. գ. 25։ ե. 9։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14. 20։
զ Եբր. ժգ. 12։ ա Պետ. ա. 2։ ա Յովհ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
է Եբր. թ. 22։
ը ԳԼ. է. 26։
թ Բ Օր. ժբ. 16. 24։ ժէ. 25։
ժ Ելեկ. իգ. 7։
ժա Հմր. 11. 12։ Ծն. թ. 4։ Բ Օր. ժբ. 23։
ժբ Ել. իբ. 31։ ԳԼ. իբ. 8։ բ Օր. ժգ. 21։ Ելեկ. գ. 14։ իգ. 31։
ժգ ԳԼ. ժա. 25։
ժդ ԳԼ. ժէ. 5։
ժե ԳԼ. է. 1։ է. 18։ ժԹ. 8։ Թես. ժԹ. 20։
—
ժէ Հմր. 4։ Ել. գ. 7։ ԳԼ. ժա. 44։ ժԹ. 4. 10. 34։ ի. 7։ Ելեկ. ի. 5. 7. 19. 20։
ժը Ելեկ. ի. 7. 8։ իգ. 8։
ի Ել. իգ. 24։ ԳԼ. ի. 23։ բ Օր. ժբ. 4. 30. 31։
ի Բ Օր. գ. 1. 2։ գ. 1։ Ելեկ. ի. 19։
իա Ելեկ. ի. 11. 13. 21։ Ղեւ. ժ. 28։ Հռոմ. ժ. 5։ Գաղ. գ. 12։
իբ Ել. գ. 2. 6. 29։ Մաղ. գ. 6։
իգ ԳԼ. ի. 11։
իդ Ծն. խԹ. 4։ ԳԼ. ի. 11։ բ Օր. իբ. 30։ իէ. 20։ Ելեկ. իբ. 10։ Ամաս. բ. 7։ ա Կոր. է. 1։
իե ԳԼ. ի. 17։ բԹագ. ժգ. 12։ Ելեկ. իբ. 11։
իզ ԳԼ. ի. 19։
իէ ԳԼ. ի. 20։
իը Ծն. լ. 18. 26։ ԳԼ. ի. 12։ Ելեկ. իբ. 11։
իթ ԳԼ. ի. 21։ Մատ. ժգ. 4։ Տես բ Օր. իէ. 5։ Մատ. իբ. 24։ Մար. ժբ. 19։
իժ ԳԼ. ի. 14։
իժա աբԹագ. ա. 6. 8։
իժբ ԳԼ. ի. 18։ Ելեկ. ժբ. 6։ իբ. 10։
իժգ ԳԼ. ի. 10։ Ել. ի. 14։ բ Օր. է. 18։ իբ. 22։ Ասակ. գ. 29. 32։ Մաղ. գ. 5։ Մատ. է. 27։ Հռոմ. բ. 22։ ա Կոր. գ. 9։ Եբր. ժգ. 4։
իժդ գԹագ. ժա. 7. 33։ Գոր. է. 43։
իժե ԳԼ. ի. 2։ գԹագ. ժգ. 3։ իա. 6։ իգ. 10։ Երեմ. ժԹ. 5։ Ելեկ. ի. 31։ իգ. 37. 39։
իժզ ԳԼ. ժԹ. 12։ ի. 3։ իա. 6։ իբ. 4. 31։ Ելեկ. լգ. 20. 36։ Մաղ. ա. 13։
իժէ ԳԼ. ի. 13։ Հռոմ. ա. 27։ ա Կոր. է. 9. 10։ ա Տիմ. ա. 10։
իժը ԳԼ. ի. 15. 16։ Եբր. իբ. 19։
իժթ ԳԼ. ի. 12։
իի Հմր. 30։ Մատ. ժե. 18. 19. 20։ Մար. է. 21. 22. 23։ ա Կոր. ժ. 17։
իի ԳԼ. ի. 23։ Բ Օր. ժբ. 12։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով՝ 2 Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց՝ Երբ դուք մտնէք այն երկիրը որուն մէջ պիտի բնակեցնեմ ձեզ զայն, 3 ապա ամէն մարդ որ իր հողին վրայ պիտի մեռնի Տէրոջ համար, կամ ողջակէզ կամ զոհ մատուցանելով՝ ուխտ մը կատարելու համար կամ կամաւոր ընծայ մը տալու համար կամ ձեր տօներուն, որպէսզի հոտաւէտ ընծայ մը ընէք Տէրոջ համար՝ արջառներէն կամ ոչխարներէն, 4 ուխտ ընողը իր ընծան պիտի մատուցանէ Տէրոջ համար՝ հունդ ընծան՝ տասնորդական մը իւղով խառնուած հարիւր տասնորդական մը նրբահունդ ալիւրէ, 5 եւ գինի ընծան՝ քառորդ հինի մը՝ ողջակէզին կամ զոհին հետ՝ ամէն գառնուկի համար։ 6 Կամ խոյի համար պատրաստէ՛ երկու տասնորդական նրբահունդ ալիւրէ խառնուած իւղով՝ երրորդ հինի մը, 7 եւ գինի ընծան՝ երրորդ հինի մը՝ հոտաւէտ ընծայ մը Տէրոջ։ 8 Իսկ երբ եզնիի մը պատրաստես ողջակէզ կամ զոհ՝ ուխտ մը կատարելու կամ Տէրոջ ընծայ մատուցանելու համար, 9 եզնիին հետ մատուցանէ՛ երեք տասնորդական նրբահունդ ալիւրէ խառնուած կէս հինի իւղով, 10 եւ գինի ընծան՝ կէս հինի՝ հոտաւէտ ընծայ մը Տէրոջ։ 11 Այսպէս պիտի ընէ՛ եզնիին համար, խոյին համար, գառնուկին համար կամ այծերուն համար։ 12 Ինչպէս որ թիւերով պիտի ընէք, այնպէս ալ ամէն մէկուն համար՝ ըստ թիւերուն։ 13 Ամէն տնայինը այսպէս պիտի ընէ՛ այս բաները, երբ հոտաւէտ ընծայ մատուցանէ Տէրոջ։ 14 Եթէ օտարական մը կամ ձեր մէջ բնակող մը ուխտ մը կատարելու կամ կամաւոր ընծայ մատուցանելու համար ձեր ընելուն պէս ընէ՝ 15 ժողովին համար մէկ կանոն պիտի ըլլայ ձեզի եւ օտարականին որ կը բնակի ձեր մէջ, յաւիտենական կանոն՝ ձեր ազգերուն համար. ինչպէս դուք, այնպէս ալ օտարականը Տէրոջ առջեւ պիտի ըլլայ։ 16 Մէկ օրէնք եւ մէկ իրաւունք պիտի ըլլայ ձեզի եւ ձեր մէջ բնակող օտարականին համար»։

17 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով՝ 18 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց՝ Երբ դուք մտնէք այն երկիրը ուր պիտի տանիմ ձեզ, 19 երբ հացը ուտէք այդ երկրին, Տէրոջ համար վերցում մը պիտի վերցնէք։ 20 Ձեր առաջին խմորէն կլոր հաց մը պիտի վերցնէք վերցումի պէս, այնպէս ալ պիտի վերցնէք զայն։ 21 Ձեր առաջին խմորէն Տէրոջ համար վերցում պիտի տաք ձեր ազգերուն։

22 Եթէ սխալմամբ չկատարէք այս բոլոր պատուէրները որ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի հետ, 23 այսինքն՝ ամէն ինչ որ Տէրը պատուիրեց ձեզի Մովսէսի միջոցով, այն օրէն որ Տէրը պատուիրեց եւ անկէ ետք՝ ձեր ազգերուն համար, 24 եթէ ժողովէն անգիտակի՛ն կատարուած ըլլայ, ամբողջ ժողովուրդը պիտի մատուցանէ մէկ եզնիի ողջակէզ՝ հոտաւէտ ընծայ Տէրոջ համար, անոր հացի ընծային եւ գինի ընծային հետ՝ օրէնքին համաձայն, եւ մէկ նոխազ՝ մեղքի ընծայ։ 25 Քահանան պիտի քաւութիւն ընէ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ ժողովուրդին համար, եւ անոնց պիտի ներուի, որովհետեւ անգիտակի՛ն եղաւ, եւ անոնք իրենց ընծան՝ Տէրոջ ողջակէզ եւ իրենց մեղքի ընծան Տէրոջ առջեւ իրենց անգիտակի՛ն ըրած մեղքին համար պիտի մատուցանեն։ 26 Ներում պիտի ըլլայ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ ժողովուրդին եւ ձեր մէջ բնակող օտարականին համար, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդը անգիտակի՛ն եղաւ։ 27 Եթէ մէկ հոգի մեղանչէ անգիտակի՛ն, պիտի մատուցանէ մէկ էգ այծ՝ մեղքի ընծայ։ 28 Քահանան պիտի քաւութիւն ընէ անգիտակի՛ն մեղանչող հոգիին համար, երբ անգիտակի՛ն մեղանչէ Տէրոջ առջեւ, եւ անոր քաւութիւն ընէ՝ եւ անոր պիտի ներուի։ 29 Նոյն օրէնքը պիտի ըլլայ ձեզի համար՝ անգիտակի՛ն մեղանչողին համար, ինչպէս ներքինի ազգին եւ ձեր մէջ բնակող օտարականին համար։ 30 Բայց հոգի մը որ ամբարտաւանութեամբ մեղանչէ, ներքինի ազգէն ըլլայ կամ օտարական, Տէրոջ կ՚անարգէ, եւ այդ հոգին պիտի կտրուի իր ժողովուրդէն։ 31 Որովհետեւ Տէրոջ խօսքը արհամարհեց եւ իր պատուէրը խզեց, այդ հոգին անպայման պիտի կտրուի՝ անոր անօրէնութիւնը իր վրայ է»։

32 Երբ Իսրայէլի որդիները անապատին մէջ էին, գտան մէկ մարդ որ շաբաթ օրը փայտ կը հաւաքէր։ 33 Անոնք որ զայն գտան փայտ հաւաքելու ատեն, Մովսէսի, Ահարոնի եւ ամբողջ ժողովուրդին մօտ տարին զայն։ 34 Զայն կալանաւորեցին, որովհետեւ չէր յայտնուած թէ ինչ պէտք է ընել անոր։ 35 Տէրը ըսաւ Մովսէսի՝ «Անպայման մահուան պիտի դատապարտուի այդ մարդը։ Ամբողջ ժողովուրդը պիտի քարկոծէ զայն դուրսը՝ ճամբարէն դուրս»։ 36 Ամբողջ ժողովուրդը զայն դուրս հանեց ճամբարէն եւ քարկոծեց զայն մինչեւ որ մեռաւ, ինչպէս Տէրը պատուիրեց Մովսէսին։

37 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով՝ 38 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց՝ որ իրենց սերունդներուն համար ծայրերուն վրայ ծոպեր շինեն եւ ծոպերուն վրայ կապոյտ ժապաւէն մը դնեն։ 39 Ձեզի համար ծոպ պիտի ըլլայ, եւ երբ զայն տեսնէք՝ Տէրոջ բոլոր պատուէրները պիտի յիշէք եւ պիտի կատարէք զանոնք, եւ ձեր սիրտերուն ու աչքերուն ետեւէ պիտի չերթաք որոնց ետեւէ պոռնկութեամբ կ՚երթաք։ 40 Այսպէս պիտի յիշէք եւ կատարէք իմ բոլոր պատուէրներս, եւ ձեր Աստուծոյ սուրբ ժողովուրդը պիտի ըլլաք։ 41 Ես եմ Տէր Աստուած ձեր, որ ձեզ հանեցի Եգիպտոսի երկրէն՝ ձեր Աստուածը ըլլալու համար ձեզի. Ես եմ Տէր Աստուած ձեր»։

ԳԼ. ԺԶ

1–37 Չաստատն օրէնքներ ևիմնադիր։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով՝ 2 Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց՝ Ես եմ ձեր Տէր Աստուածը։ 3 Եգիպտոսի երկրին մէջ որ բնակեցաք՝ անոր գործերուն պէս պիտի չընէք, եւ ուր որ ես պիտի տանիմ ձեզ՝ անոնց երկրին գործերուն պէս պիտի չընէք, եւ անոնց օրէնքներով պիտի չգնաք։ 4 Իմ դատաստաններս պիտի կատարէք, եւ իմ օրէնքներուս պիտի հետեւիք՝ անոնց մէջ գնալու համար։ Ես եմ Տէր Աստուած ձեր։ 5 Ուրեմն իմ օրէնքներս եւ դատաստաններս պահեցէ՛ք, որոնք որ մարդ կատարէ՝ անոնց մէջ պիտի ապրի։ Ես եմ Տէր։

6 Ոեւէ մարդ իր մերձաւոր ազգականուհիին մօտ չմտնէ՝ անոր ամօթը բացելու համար։ Ես եմ Տէր։ 7 Քու մօրդ ամօթը՝ այսինքն քու հօրդ ամօթը մի՛ բանար։ Անիկա քու մայրդ է, անոր ամօթը մի՛ բանար։ 8 Քու հօրդ կնոջ ամօթը մի՛ բանար։ Ան քու հօրդ ամօթն է։ 9 Քու քոյրդ՝ հօրդ դուստրը կամ մօրդ դուստրը, որ տունի մէջ կամ դուրսը ծնած է, անոնց ամօթը մի՛ բանար։ 10 Քու որդւոյդ դստեր կամ քու դստերդ դստեր ամօթը մի՛ բանար, որովհետեւ անոնք քու ամօթդ են։ 11 Քու հօրդ կնոջ՝ հօրդ հետ ծնած որդւոյն ամօթը մի՛ բանար, որովհետեւ քոյրդ է։ 12 Քու հօրդ քոյրը մի՛ բանար, որովհետեւ հօրդ մերձաւորն է։ 13 Քու մօրդ քոյրը մի՛ բանար, որովհետեւ մօրդ մերձաւորն է։ 14 Քու հօրդ եղբօրը ամօթը մի՛ բանար, անոր կնոջ մօտ մի՛ մտնար, անիկա քու հօրաքոյրդ է։ 15 Քու հարսդ ամօթը մի՛ բանար, անիկա քու որդւոյդ կինն է, անոր ամօթը մի՛ բանար։ 16 Քու եղբօրդ կնոջ ամօթը մի՛ բանար, անիկա քու եղբօրդ ամօթն է։ 17 Կնոջ եւ անոր դստեր ամօթը մի՛ բանար, անոր որդւոյն դստեր կամ դստերը ամօթը մի՛ բանար, որովհետեւ անոնք մերձաւոր ազգականուհիներ են։ Անիկա անառակութիւն է։ 18 Կնոջ մը կենդանութեան ատեն քոյրը մի՛ առնուր, որ անոր ամօթը բանաս՝ անոր քովը։

19 Իր ներքին հագուստին պիտակին պատճառով չմերձենայ կինոջ մը, որ անմաքուր է։ 20 Ուրիշ մարդու կնոջ հետ պառկելով՝ անոր հետ անմաքուր մի՛ ըլլար։ 21 Քու զաւակներէդ ոեւէ մէկը Մոլոքին նուիրելով՝ կրակին մէջէն անցնել մի՛ տար, եւ քու Աստուածդ անարգանքի մի՛ մատնէր։ Ես եմ Տէր։ 22 Արուի հետ պառկելով՝ կնոջ պէս պառկած մի՛ ըլլար։ Անիկա գարշելի բան է։ 23 Ոեւէ անասունի հետ պառկելով՝ անոր հետ անմաքուր մի՛ ըլլար, եւ ոեւէ կին անասունի առջեւ մի՛ կենար՝ անոր հետ պառկելու համար։ Անիկա նողկալի բան է։

24 Ասոնցմով ամէն մէկ ազգ անմաքուր դարձաւ, որոնք որ ես պիտի վռնտեմ ձեր առջեւէն։ 25 Երկիրն ալ անմաքուր դարձաւ, ուստի անոր անօրէնութիւնը պիտի հատուցանեմ անոր վրայ, եւ երկիրը պիտի փսխէ իր բնակիչները։ 26 Դուք ձեզ պիտի սրբէք իմ օրէնքներուս եւ իմ դատաստաններուս համաձայն, եւ ձեր մէջ բնակող օտարականին համար ոեւէ նողկալի բան պիտի չընէք, 27 որովհետեւ այդ երկրին բնակիչները որ ձեր առջեւէն պիտի վռնտեմ, այդ նողկալի բաները ըրին, եւ երկիրն անմաքուր դարձաւ։ 28 Որպէսզի երկիրը ձեզ չփսխէ՝ երբ անմաքուր դարձնէք զայն, ինչպէս փսխեց ազգը որ ձեր առջեւէն պիտի վռնտեմ։ 29 Որովհետեւ ոեւէ մէկը որ այդ նողկալի բաներէն ընէ՝ անպայման պիտի կտրուի իր ազգէն։ 30 Ուրեմն իմ պատուէրս պահեցէ՛ք, որ ձեզմէ առաջ եղած նողկալի սովորութիւններէն ոեւէ մէկուն հետեւելով՝ անոնցմով անմաքուր չդառնաք։ Ես եմ Տէր Աստուած ձեր»։

ԳԼ. ԺԷ

1–16 Ընծայարանի ևամար։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով՝ 2 Խօսէ՛ Ահարոնի, անոր որդիներուն եւ Իսրայէլի բոլոր որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց՝ Ասիկա այն բանն է որ Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով՝ 3 Իսրայէլի ամէն մարդ որ եզնիի, գառնուկի կամ այծի մը վրայ կոխ կ՚ընէ՝ ճամբարին մէջ կամ ճամբարէն դուրս, 4 եւ զայն չի բերեր Վկայութեան վրանին դուռը՝ Տէրոջ ընծայ մը մատուցանելու համար Տէրոջ խորանին առջեւ, արիւնը պիտի համարուի այդ մարդուն՝ արիւն թափած ըլլալու համար, եւ այդ մարդը պիտի կտրուի իր ազգէն։ 5 Այս պատճառով Իսրայէլի որդիները պիտի մատուցանեն իրենց զոհերը զոր դաշտին վրայ կը մատուցանեն, որպէսզի զանոնք Տէրոջ բերեն՝ Վկայութեան վրանին դուռը՝ քահանային մօտ, եւ զանոնք Տէրոջ համար խաղաղութեան զոհ ընեն։ 6 Քահանան պիտի սրսկէ զոհին արիւնը Վկայութեան վրանին դուռը՝ Տէրոջ խորանին վրայ, եւ ճարպը պիտի այրէ՝ Տէրոջ համար հոտաւէտ ընծայ մը։ 7 Ուրեմն այլեւս զոհեր պիտի չմատուցանեն այն այծերուն՝ որոնց հետեւելով պոռնկութեամբ կ՚երթան։ Այս հաստատուն օրէնք պիտի ըլլայ անոնց համար՝ իրենց ազգերուն համար։

8 Եւ ըսէ՛ անոնց՝ Ամէն մարդ որ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ բնակող օտարականներէն ողջակէզ կամ զոհ մատուցանէ 9 եւ զայն չի բերեր Վկայութեան վրանին դուռը՝ Տէրոջ համար մատուցանելու համար, անիկա պիտի կտրուի իր ազգէն։ 10 Եւ ամէն մարդ որ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ բնակող օտարականներէն ոեւէ արիւն կ՚ուտէ՝ արիւնին դէմ պիտի դնեմ անձս եւ զայն պիտի կտրեմ իր ազգէն։ 11 Որովհետեւ մարմնին կեանքը արիւնին մէջ է, եւ ես զայն տուի ձեզի՝ զոհասեղանին վրայ ձեր հոգիներուն քաւութիւն ընելու համար, որովհետեւ արիւնն է որ քաւութիւն կ՚ընէ հոգիին համար։ 12 Ուստի Իսրայէլի որդիներուն ըսի՝ Ձեզմէ ոեւէ մէկը արիւն պիտի չուտէ, եւ ձեր մէջ բնակող օտարականն ալ արիւն պիտի չուտէ։ 13 Եւ Իսրայէլի որդիներէն կամ ձեր մէջ բնակող օտարականներէն ոեւէ մէկը որ որսի միջոցով վայրի կենդանի կամ թռչուն բռնէ՝ որ ուտելի է, արիւնը պիտի թափէ եւ հողով պիտի ծածկէ զայն։ 14 Որովհետեւ ամէն մարմնի կեանքը անոր արիւնն է՝ անոր կեանքին մէջ է։ Ուստի ըսի Իսրայէլի որդիներուն՝ Ամէն մարմնի արիւնը մի՛ ուտէք, որովհետեւ ամէն մարմնի կեանքը անոր արիւնն է։ Ամէն մարդ որ զայն ուտէ՝ պիտի կտրուի։ 15 Ամէն մարդ որ մեռելի մը կամ գազանի մը պատառուած մարմինը ուտէ՝ թէ՛ տնայինը եւ թէ՛ օտարականը, իր հագուստները պիտի լուայ եւ ջուրով պիտի լուանայ, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, ապա պիտի մաքրուի։ 16 Բայց եթէ չլուայ զանոնք եւ իր մարմինը չլուանայ՝ իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ»։

ւսթիւն պիտի ընէ անոր իր ըրած մեղքին համար. և անոր ըրած մեղքը պիտի ներուի իրեն։

23 Ու երբոր ան երկիրը մտնէք, ու ամէն տեսակ ծառեր տնկէք՝ պտուղը ուտելու համար, անոնց անոր պտուղը չթլփատուած թլպէս անմաքուր պիտի սեպէք. ան ձեզի համար անմաքուր պիտի սեպուելով պիտի չթլփատուածին պէս սեպուելով պիտի
24 չուտուի։ Եւ չորրորդ տարին անոր բոլոր պտուղը ՏԷրը փառաւորելու համար սուրբ
25 պիտի ըլլայ։ Եւ հինգերորդ տարին անոր պտուղը պիտի ուտէք, որ իր արդիւնքը ձեզի համար աւելցնէ. ես եմ ՏԷրը ձեր Աստուածը։
26 Մի՛ ուտէք արիւնով չուտէք. չհմայէք
27 և գուշակութիւն չընէք։ Ձեր գլխուն եզերքի մազերը չկարէք, ու քու մօրքիդ եզերքը չաւրես։ Եւ մէկու մը մահուան համար ձեր մարմնոյն վրայ կտրածներ չընէք, ու ձեր վրան դիրքի նշան չընէք. ես եմ ՏԷրը։
29 Աղջիկդ պոռնիկ ընելով մի պղծեր, որ երկիրը պոռնկութեան մէջ չիյնայ, ու երկիրը չարութիւնով չլեցուի։
30 Իմ շաբաթներս պահէք, ու իմ սրբարանիս
31 նայիք. ես եմ ՏԷրը։ Վհուկներուն մի նայիք, և հմայողներուն քով մի հարցնէք, որ անոնցմով չպղծուիք. ես եմ ՏԷրը ձեր Աստուածը։
32 Մազը ճերմակածին առջեւը ոտք ելլիր, և ծերը պատուէ, ու քու Աստուծմէդ վախցիր. ես եմ ՏԷրը։
33 Եւ թէ որ օտարական մը ձեր երկրին մէջ ձեր քովը պանդխտանալու ըլլայ, չնեղէք
34 զանիկա։ Ձեր քովը պանդխտացող օտարականը ձեր երկրին բնակիչին պէս ըլլայ ձեզի, և քու անձիդ պէս սիրես անիկա, ինչու որ դուք ալ եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք. ես եմ ՏԷրը ձեր Աստուածը։
35 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն չընէք, կանգուռնի մէջ կշռաքարի մէջ ու չափի մէջ
36 ալ։ Ձեր կշռաքները ըլլան, ձեր կշռաքարերը ըլլան, ձեր արդուն ըլլան ու հիմինը ըլլան պիտի ըլլայ. ձեզ եգիպտոսի երկրէն
37 հանող ՏԷրը ձեր Աստուածը ես եմ։ Ուստի իմ բոլոր կանոններս ու իմ բոլոր դատաստաններս պահէք, և ընէք անոնք. ես եմ ՏԷրը։

ԳԼ. Ի

1 Մարդին զատակ նուիրելը կ'արգիլուի։ 4 Ընդ զատակ մատղաչքը տեսնելով զանց ընծայներուն պատիժը։ 6 Վհուկներու հետ ամբարշտութեան համար։ 7 Սուրբ ըլլալու պատուէրը։ 9 Իր ծնողքը հոչհոչելին, 10 շնութիւն ընդունելուն, 11 · 16 · 17 · 19 ազգապղծին, 15 արուագործին, 18 և անառակի հետ պղծութիւն ընդունելին պատիժը։ 22 Աստուծոյ հնազանդելու վերաբերեալ։ 27 Վհուկներու չպրիչքներուն պատուիրեալ։

1 Եւ ՏԷրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Ղաւ Իսրայէլի որդւոցը ըսես, Իսրայէլի որդւոցմէն և Իսրայէլի մէջ պանդխտացող օտարականներէն ով որ իր սերունդէն Մոլոքին տայ, անշուշտ պիտի մեռցուի. ան երկրին ժողովուրդը քարերով պիտի քարկոծէն անի.
3 կա։ Եւ ես իմ երեսս ան մարդուն վրայ պիտի անկեմ, ու զանիկա իր ժողովուրդին մէջէն կտրանցընեմ, ինչու որ անիկա իր սերունդէն Մոլոքին տուած է՝ իմ սրբարանս պղծելու
4 ու իմ սուրբ անունս անարգելու համար։ Եւ թէ որ ան մարդը իր սերունդէն Մոլոքին տուած ատեներ՝ ան երկրին ժողովուրդը չսպա-
5 նելու գայլով՝ զանիկա չմեռցընեն, Աստուածս ես իմ երեսս պիտի անկեմ ան մարդուն վրայ ու անոր ընտանիքին վրայ, և անիկա և Մոլոքին հետ պոռնկութիւն ընելու համար ան մարդուն ետեւէն բոլոր գայողները կտրանցնեմ
6 ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսընցնեմ։ Եւ թէ հոգիներուն ու հմայողներուն ետեւէն երթալու գայլով մարդուն վրայ ալ երեսս պիտի անկեմ, ու անիկա իր ժողովուրդին մէջէն կորսընցնեմ։
7 Ուստի սրբեցէք ձեր անձերը, ու սուրբ եղէք, ինչու որ ես եմ ՏԷրը ձեր Աստուածը։
8 Եւ իմ կանոններս պահեցէք, ու գործադրեցէք. ես եմ ՏԷրը որ ձեզ կը սրբեմ։
9 Ով որ իր հայրը կամ իր մայրը անիծէ, անշուշտ պիտի մեռցուի. անիկա իր հայրը կամ իր մայրը անիծեց, անոր արիւնը իր վրան
10 ըլլայ։ Եւ հոգ որ մարդու մը կնկան հետ շնութիւն ընէ, իր դրացիին կնկանը հետ շնութիւն ընողը անշուշտ պիտի մեռցուի։
11 Հնացողն ալ հնացեալն ալ պէտք է մեռցուի. իր հօրը կնկանը հետ պառկի, իր հօրը ամօթը բացած է. անշուշտ երկուքն ալ պիտի մեռցուին, անոնց արիւնը իրենց վրան
12 ըլլայ։ Եւ թէ որ մարդ մը իր հարսին հետ պառկի, անշուշտ երկուքն ալ պիտի մեռցուին, դարշութիւն ըրին, անոնց արիւնը իրենց
13 վրայ ըլլայ։ Եւ թէ որ մարդ մը կնկան

---

2 բ Օր · ժբ · 17 · 18 · Ա.ոակ · գ · 9 ·
3 Գ.· ժէ · 10 · եւ · բ Օր · ժբ · 23 ·
4 բ Օր · ժբ · 10 · 11 · 14 · ա.թ.ագ · ժէ · 23 · գ.թ.ագ · ժէ · 17 · իսա. 6 · բ Պն · լգ · 6 · Մաղ. գ · 5 ·
5 Եղ · իա · 5 · Եբեմ. թ · 26 · իզ · 37 · Ես · ժէ · 2 ·
6 Գ.· իա · 5 · բ Օր · ժգ · 1 · Եբեմ. ժգ · 6 · իզ · 37 ·
7 բ Օր · իգ · 17 ·
8 Էմր · 3 · Գ.· իգ · 2 ·
9 ժաղ. ե · 1 ·
10 Եղ · իբ · 18 · Գ.· ե · 6 · 27 · բ Օր · ժբ · 10 · ա.թ.ագ · իբ · 7 · ա Պն · ժ · 13 · Ես · բ · 19 · Դտր · ժգ · 16 ·
11 Ա.ոակ · ի · 29 · ա Տիմ. ե · 1 ·
12 Էմր · 14 ·
13 Եղ · իբ · 21 · իգ · 9 · Եղ · ժբ · 48 · 49 ·
15 բ Օր · ժ · 19 ·
16 Էմր · 15 ·
17 բ Օր · իե · 13 · 15 · Ա.ոակ · ժա · 1 · ժգ · 11 · ի · 10 ·
18 Գ.· ժբ · 4 · 5 · բ Օր · գ · 5 · 6 · ե · 1 · գ · 25 ·
19 Գ.· ժբ · 21 ·
20 Եղ · ի · 5 ·
21 Գ.· ժէ · 7 ·
22 Գ.· ժթ · 31 ·
23 Եբբ · պառնկելու · Գ.· ժա · 44 · ժթ · 2 · ա Պետ. ա · 16 ·
24 Գ.· ժթ · 37 ·
25 Եղ · լա · 13 · Գ.· իա · 8 · Եզեկ · լե · 28 ·
26 Եղ · իա · 17 · բ Օր · իե · 16 · Ա.ոակ · ի · 20 · Մատ. ժէ · 4 · 5 ·
27 Էմր · 11 · 12 · 13 · 27 · բ Թագ · ա · 21 ·
28 Գ.· ժբ · 20 · բ Օր · իբ · 22 · Յովէ · ե · 4 · 5 ·
29 Գ.· ժբ · 8 ·
30 Գ.· ժբ · 15 ·
31 Գ.· ժբ · 23 ·
32 Գ.· ժբ · 22 · բ Օր · իգ · 17 · Տես Ծն · ժթ · 5 · Դատ. ժթ · 22 ·

ա Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
բ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
գ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
դ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ե Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
զ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
է Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ը Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
թ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ժ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ի Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
լ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
խ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ծ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
կ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
հ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ձ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ղ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ճ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
մ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
յ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ն Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
շ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ո Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
չ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
պ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ջ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ռ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ս Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
վ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
տ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ր Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ց Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ւ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
փ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ք Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
օ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚
ֆ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚ Գլ· ա· ա՚ Ղեւտ· ա՚

ՂԵՒՏԱՑՈՑ

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔ

Ա

1 Եւ կոչեաց Տէրն Մովսէսը, եւ խօսեցաւ
ընդ նմա ի վրանէ ժողովոյն՝ եւ ասաց
2 Խօսեցարո՛ւ որդւոցն Իսրայէլի, եւ ասասցես
ցնոսա. Մարդ ո՛րդ ի ձէնջ որ մատուսցէ
զպատարագ իւր Տեառն՝ ի կենդանեաց
անասնոց, ի նախրոյ եւ ի հօտից մատուսցէ
զպատարագս իւր։ 3 Եթէ ի ողջակէզ
պատարագ լինիցի պատարագ նորա՝ ի նախրոյ
արու անարատ մատուսցէ զնա առ դրան
վրանին ժողովոյ, հաճեցուցանել զնա առ
Տէր։ 4 Եւ եդցէ զձեռն իւր ի գլուխ
ողջակիզին, եւ հաճեցուցանիցէ զնա
քաւութեան վասն նորա։ 5 Եւ մորթեսցէ
զուարակն առաջի Տեառն՝ եւ մատուսցեն
որդիքն Ահարոնի քահանայքն զարիւնն՝ եւ
սփռեսցեն զարիւնն ի վերայ սեղանոյն
շուրջանակի, որ առ դրան վրանին ժողովոյ։
6 Եւ մերկասցէ զողջակէզն, եւ հատցէ
զնա ըստ մասանց իւրոց։ 7 Եւ տացեն որդիքն
Ահարոնի քահանայքն հուր ի սեղանին, եւ
դիցեն զփայտս ի վերայ հրոյն որ ի սեղանին։
8 Եւ դիցեն որդիքն Ահարոնի քահանայքն
զմասունսն, զգլուխն եւ զճարպն ի վերայ
փայտից հրոյն որ ի սեղանին։ 9 Եւ զորովայնն
եւ զոտսն լուասցեն ջրով։ Եւ մատուսցէ
քահանայն զամենայն ի սեղանին, ողջակէզ
եւ պատարագ հրոյ՝ հոտ հաճոյից Տեառն։
10 Եթէ ի հաւոյ ողջակէզ պատարագ
մատուսցէ զնա Տեառն՝ ի թռչնոց, եւ
մատուսցէ զպատարագ իւր ի տատրակաց
կամ ի ճուտս աղաւնեաց։ 11 Եւ մատուսցէ
զնա առ սեղանն կողմանակի հիւսիսոյ առաջի
Տեառն, եւ հատցեն որդիքն Ահարոնի
զարիւն նորա ի վերայ սեղանոյն շուրջանակի։
12 Եւ մատուսցէ զնա ըստ մասանց իւրոց՝
զգլուխն եւ զճարպն, եւ դիցէ քահանայն
զնոսա ի վերայ փայտից հրոյն որ ի սեղանին։
13 Եւ զորովայնն եւ զոտսն լուասցէ ջրով։
Եւ մատուսցէ քահանայն զամենայն, եւ
մատուսցէ ի սեղանին, ողջակէզ եւ
պատարագ հրոյ՝ հոտ հաճոյից Տեառն։
14 Եթէ ի թռչնոց ողջակէզ մատուսցէ
պատարագ իւր Տեառն՝ եւ մատուսցէ ի
տատրակաց կամ ի ճուտս աղաւնեաց զպատարագ
իւր։ 15 Եւ մատուսցէ զնա քահանայն առ
սեղանն, եւ ոչ խլեսցէ զգլուխ նորա, եւ
հատցէ զնա առ սեղանն, եւ հանցէ զարիւն
նորա ի պատին սեղանոյն։ 16 Եւ զպոկանակն
նորա եւ զաղիքն ընկեսցէ առ սեղանն
կողմանակի արեւելից, ի տեղի մոխրոյ։
17 Եւ պատռեսցէ զնա ի թեւս իւր, եւ ոչ
երկայնեսցէ. եւ մատուսցէ զնա քահանայն
ի սեղանին, ի վերայ փայտից հրոյն որ ի
սեղանին, ողջակէզ եւ պատարագ հրոյ՝ հոտ
հաճոյից Տեառն։

Բ

1 Եւ անձն որ մատուսցէ պատարագ
ընծայից Տեառն՝ սեւխոցն նորա
կատարեալ եղիցի, եւ ձէթ ածցէ ի վերայ
նորա, եւ խունկ եդցէ ի վերայ նորա։
2 Եւ մատուսցէ զնա առ որդիսն Ահարոնի
քահանայսն, եւ առցէ ի նմանէ զլի բազկի
իւրոյ սեւխոցին նորա, եւ զձէթն նորա
ամենայն, եւ զամենայն խունկն նորա։ Եւ
յիշեցուսցէ քահանայն զյիշատակ նորա ի
սեղանին, ողջակէզ եւ պատարագ հրոյ՝ հոտ
հաճոյից Տեառն։ 3 Եւ զմնացեալսն
պատարագին՝ Ահարոնի եւ որդւոցն նորա
սրբութիւն սրբութեանց ի պատարագաց
Տեառն։ 4 Եւ եթէ մատուսցէ զպատարագ
ընծայից իւրոց՝ ի հնոցի, հաց անխմոր
սեւխոց ձէթով շաղեալ, եւ խոհանի անխմոր
օծեալ ձէթով։ 5 Եւ եթէ ի վազելոյ
պատարագ ընծայից իւրոց՝ սեւխոց անխմոր
շաղեալ ձէթով։ 6 Կոտրեսցես զնա
կտորս, եւ ածցես ի վերայ նորա ձէթ։
7 Եւ եթէ ի տապակի պատարագ ընծայից
իւրոց՝ սեւխոց ձէթով եղիցի։ 8 Եւ
մատուսցես զպատարագն զոր արասցես
սոցանէ Տեառն, եւ մատուսցէ առ
քահանայն, եւ մատուսցէ առ սեղանն։
9 Եւ վերցուսցէ քահանայն ի պատարագէն
զյիշատակ նորա, եւ մատուսցէ ի սեղանին,
ողջակէզ եւ պատարագ հրոյ՝ հոտ հաճոյից
Տեառն։ 10 Եւ զմնացեալսն պատարագին՝
Ահարոնի եւ որդւոցն նորա սրբութիւն
սրբութեանց ի պատարագաց Տեառն։
11 Ամենայն պատարագ զոր մատուսցէք
Տեառն՝ անխմոր եղիցի, զի ամենայն
խմոր եւ ամենայն մեղր ոչ մատուսանիցէք
ի պատարագ Տեառն։ 12 Եւ զնոսա
մատուսցէք ի պատարագ ընծայից
առաջնոց Տեառն, եւ ի սեղան ոչ
ելցուսցեն ի հոտ հաճոյից։ 13 Եւ
ամենայն պատարագ ընծայից քոց
աղիւսեսցես աղով, եւ մի պակասեսցէ
աղ ուխտի Տեառն ի պատարագէ քումմէ։
Ընդ ամենայն ընծայս քո մատուսցես
աղ։ 14 Եւ եթէ մատուսցես պատարագ
ընծայից առաջնոց քոց Տեառն՝ ի հնոցի
կալեալ հատցես զպատարագ ընծայից քոց
Տեառն, եւ մատուսցես զնոսա ի կալոյ
հրով, եւ ի հատից ի ձիթենեաց
պատարագ ընծայից քոց։ 15 Եւ դիցես
ի վերայ նորա ձէթ, եւ դիցես ի վերայ
նորա խունկ, եւ մատուսցէ քահանայն
զյիշատակ նորա ի ձիթենեաց հատից եւ ի
ձիթոյ նորա, եւ զամենայն խունկն նորա։
16 Եւ մատուսցէ զնա քահանայն
յիշեցուսցէ զյիշատակ նորա ի սեղանին,
ողջակէզ եւ պատարագ հրոյ՝ հոտ հաճոյից
Տեառն։

Գ

1 Եւ եթէ զոհ փրկութեանց զոհեսցէ
եւ ի նախրոյ մատուսցէ զնա՝ եթէ
արու եւ եթէ էգ՝ անարատ մատուսցէ
զնա առաջի Տեառն։ 2 Եւ եդցէ զձեռն իւր
ի գլուխ պատարագին իւրոյ, եւ սպանցէ
զնա առ դրան վրանին ժողովոյ, եւ
հեղցեն որդիքն Ահարոնի զարիւնն՝ եւ
սփռեսցեն զարիւնն ի վերայ սեղանոյն
շուրջանակի։ 3 Եւ մատուսցէ ի զոհէն
փրկութեանց պատարագ հրոյ Տեառն՝
զճարպն որ ծածկէ զորովայնն, եւ զամենայն
ճարպն որ ի վերայ որովայնին, 4 եւ զերկուս
երիկամունսն, եւ զճարպն որ ի նոսա եւ որ
ի վերայ սրտին, եւ զլեարդն հանցէ
երիկամանց հանդերձ։ 5 Եւ ծխեսցեն
զնոսա որդիքն Ահարոնի ի սեղանին, ի վերայ
ողջակիզին որ ի վերայ փայտից հրոյն որ ի
սեղանին, պատարագ հրոյ՝ հոտ հաճոյից
Տեառն։ 6 Եթէ ի հաւոյ զոհ փրկութեանց
մատուսցէ Տեառն՝ արու եւ էգ՝ անարատ
մատուսցէ զնա։ 7 Եթէ գառն մատուսցէ
զպատարագ իւր՝ եւ մատուսցէ զնա առաջի
Տեառն։ 8 Եւ եդցէ զձեռն իւր ի գլուխ
պատարագին իւրոյ, եւ սպանցէ զնա առ
դրան վրանին ժողովոյ, եւ հեղցեն
որդիքն Ահարոնի զարիւնն՝ եւ սփռեսցեն
զարիւնն ի վերայ սեղանոյն շուրջանակի։
9 Եւ մատուսցէ ի զոհէն փրկութեանց
պատարագ հրոյ Տեառն՝ զճարպն նորա,
զպոչն ամենայն ի ներքոյ ողնոցն
մատուսցէ զնա, եւ զճարպն որ ծածկէ
զորովայնն, եւ զամենայն ճարպն որ ի վերայ
որովայնին, 10 եւ զերկուս երիկամունսն,
եւ զճարպն որ ի նոսա եւ որ ի վերայ
սրտին, եւ զլեարդն հանցէ երիկամանց
հանդերձ։ 11 Եւ ծխեսցէ զնոսա քահանայն
ի սեղանին, հաց հրոյ՝ հոտ հաճոյից
Տեառն։ 12 Եթէ ուխտ եւ եթէ կամաւորութեամբ
զոհեսցէ զոհ իւր, եւ մատուսցէ զնա առաջի
Տեառն։ 13 Եւ եդցէ զձեռն իւր ի գլուխ
զոհին իւրոյ, եւ սպանցէ զնա առ դրան
վրանին ժողովոյ, եւ հեղցեն որդիքն
Ահարոնի զարիւնն՝ եւ սփռեսցեն զարիւնն
ի վերայ սեղանոյն շուրջանակի։ 14 Եւ
մատուսցէ ի նմանէ զպատարագ իւր՝ հաց
հրոյ Տեառն, զճարպն որ ծածկէ զորովայնն,
եւ զամենայն ճարպն որ ի վերայ
որովայնին, 15 եւ զերկուս երիկամունսն,
եւ զճարպն որ ի նոսա եւ որ ի վերայ
սրտին, եւ զլեարդն հանցէ երիկամանց
հանդերձ։ 16 Եւ ծխեսցէ զնոսա քահանայն
ի սեղանին, հաց հրոյ՝ հոտ հաճոյից։
Ամենայն ճարպ՝ Տեառն։ 17 Կանոն
յաւիտենական ազգաց ձերոց յամենայն
բնակութեանց ձերոց, ամենայն ճարպ եւ
ամենայն արիւն մի ուտիցէք։

Դ

1 Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսէս, եւ ասաց
2 Խօսեցարո՛ւ որդւոցն Իսրայէլի, եւ
ասասցես ցնոսա՝ Անձն որ մեղցէ
անգիտութեամբ ի պատուիրանս Տեառն՝
զոր ոչ պարտ է առնել, եւ առնիցէ ի նոցանէ
3 եթէ քահանայն օծեալն մեղցէ ըստ
մեղացն ժողովրդեանն՝ եւ մատուսցէ
զպատարագ իւր վասն մեղացն զոր
մեղաւ, զկնի մատղաշ արուի անարատ
Տեառն՝ ի մեղս։ 4 Եւ մատուսցէ զարուն
առ դրան վրանին ժողովոյ առաջի Տեառն,
եւ եդցէ զձեռն իւր ի գլուխ արուին, եւ
սպանցէ զարուն առաջի Տեառն։ 5 Եւ
առցէ քահանայն օծեալն ի նմանէ ի
պատարագէն, եւ մատուսցէ առ դրան
վրանին ժողովոյ։ 6 Եւ թաթաւեսցէ
զմատն իւր ի նմանէ, եւ սփռեսցէ զնոսա
ի վերայ սեղանոյն շուրջանակի։ 7 Եւ
զնոյնն ի վերայ եղիցի քահանայն ի
սեղանին, որ առ դրան վրանին ժողովոյ։
Եւ զամենայն արիւն արուին հեղցէ ի
պատին սեղանոյն ողջակիզին, որ առ դրան
վրանին ժողովոյ։ 8 Եւ զամենայն ճարպ
արուին զոհ փրկութեանց հատցէ ի նմանէ՝
զճարպն որ ծածկէ զորովայնն, եւ
զամենայն ճարպն որ ի վերայ որովայնին,
9 եւ զերկուս երիկամունսն, եւ զճարպն որ
ի նոսա եւ որ ի վերայ սրտին, եւ զլեարդն
հանցէ երիկամանց հանդերձ։ 10 Որպէս
հատցի ի զոհէ փրկութեանց, եւ ծխեսցէ
զնոսա քահանայն ի սեղանին, հաց
ողջակիզին։ 11 Եւ մորթեսցէ զարուն
առաջի Տեառն՝ եւ զամենայն մարմին նորա
զգլխովն եւ զոտովքն եւ զորովայնն եւ
զաղիքն եւ զաղբն, 12 եւ զամենայն
մարմին արուին հատցէ առ դրան վրանին
ժողովոյ ի տեղի մաքրութեան, ի տեղի
մոխրոյ, եւ հատցէ զնա ի վերայ փայտից
հրով։ Ի տեղի մոխրոյ հատցի։ 13 Եւ եթէ
ամենայն ժողովուրդ Իսրայէլի մեղցէ
անգիտութեամբ՝ եւ ծածկեսցի բան յաչս
ժողովոյ, եւ արասցեն ամենայն մի ի
պատուիրանաց Տեառն զոր ոչ պարտ է
առնել, եւ յանցցեն։ 14 Եւ եթէ
ծանեալ եղիցի նոցա մեղք զոր մեղին ի
նմա, եւ մատուսցէ ժողովուրդն արու
մատղաշ ի մեղս, եւ մատուսցեն զնա առաջի
վրանին ժողովոյ։ 15 Եւ եդցեն
երիցունքն ժողովրդեանն զձեռս իւրեանց
ի գլուխ արուին առաջի Տեառն, եւ
սպանցեն զարուն առաջի Տեառն։ 16 Եւ
մատուսցէ քահանայն օծեալն ի նմանէ ի
պատարագէն զարիւն նորա ի վրանին
ժողովոյ։ 17 Եւ թաթաւեսցէ զմատն իւր
ի նմանէ, եւ սփռեսցէ զնոսա ի վերայ
սեղանոյն շուրջանակի։ 18 Եւ զնոյնն ի
վերայ եղիցի քահանայն ի սեղանին, որ
առ դրան վրանին ժողովոյ։ Եւ զամենայն
արիւն հեղցէ ի պատին սեղանոյն
ողջակիզին, որ առ դրան վրանին
ժողովոյ։ 19 Եւ զամենայն ճարպ նորա
հատցէ ի նմանէ, եւ ծխեսցէ զնոսա
քահանայն ի սեղանին։ 20 Եւ արասցէ
զարուն որպէս արար զարուն
քահանայապետին, եւ զնոյնն արասցէ
նմա։ Եւ քաւեսցէ վասն նոցա
քահանայն, եւ թողցի նոցա։ 21 Եւ
մատուսցէ զարուն առ դրան վրանին
ժողովոյ, եւ ծխեսցէ զնա որպէս զարուն
առաջնոյն ծխեաց։ Քաւութիւն ժողովոյ է։
22 Եթէ իշխան մեղցէ, եւ արասցէ ի
պատուիրանաց Տեառն Աստուծոյ իւրոյ
զոր ոչ պարտ է առնել, եւ յանցցէ։
23 Կամ եթէ ծանեալ եղիցի նմա մեղք զոր
մեղաւ ի նմա, եւ մատուսցէ ընծայ իւր
արու ուլ անարատ, եւ մատուսցէ զնա
առաջի Տեառն։ 24 Եւ եդցէ զձեռն իւր ի
գլուխ ուլին, եւ սպանցէ զնա առ դրան
վրանին ժողովոյ առաջի Տեառն։ Եւ
մատուսցէ զարիւն նորա ի վերայ սեղանոյն
ողջակիզին, որ առ դրան վրանին
ժողովոյ։ 25 Եւ առցէ քահանայն ի նմանէ
ի պատարագէն զարիւն նորա ի վրանին
ժողովոյ։ 26 Եւ զամենայն ճարպ նորա
հատցէ ի նմանէ, եւ ծխեսցէ զնոսա
քահանայն ի սեղանին, որպէս զճարպն
զոհին փրկութեանց։ Եւ քաւեսցէ վասն
նորա քահանայն զմեղս նորա, եւ
թողցի նմա։ 27 Եթէ անձն մի մեղցէ
անգիտութեամբ ի պատուիրանաց Տեառն
զոր ոչ պարտ է առնել, եւ յանցցէ։
28 Կամ եթէ ծանեալ եղիցի նմա մեղք զոր
մեղաւ ի նմա, եւ մատուսցէ ընծայ իւր
էգ անարատ վասն մեղացն զոր մեղաւ։
29 Եւ եդցէ զձեռն իւր ի գլուխ
պատարագին իւրոյ, եւ սպանցէ զնա առ
դրան վրանին ժողովոյ։ 30 Եւ առցէ
քահանայն ի նմանէ զարիւն նորա ի
վրանին ժողովոյ։ 31 Եւ զամենայն ճարպ
նորա հատցէ, որպէս հատցի ճարպ ի զոհէ
փրկութեանց, եւ ծխեսցէ զնոսա
քահանայն ի սեղանին, հոտ հաճոյից
Տեառն։ 32 Եւ եթէ գառն մատուսցէ
զպատարագ իւր՝ եւ մատուսցէ զնա առաջի
Տեառն։ 33 Եւ եդցէ զձեռն իւր ի գլուխ
պատարագին իւրոյ, եւ սպանցէ զնա առ
դրան վրանին ժողովոյ։ 34 Եւ առցէ
քահանայն ի նմանէ զարիւն նորա ի
վրանին ժողովոյ։ 35 Եւ զամենայն ճարպ
նորա հատցէ, որպէս հատցի ճարպ գառին
զոհին փրկութեանց, եւ ծխեսցէ զնոսա
քահանայն ի սեղանին, հաց հրոյ Տեառն։

որուն գլխուն վրայ օծման եղը թափուած է, ու զգեստները հագնելու օրհնուած, իր գլուխը պիտի չքանայ, և իր լաթերը չպատռի, 11 ո՛չ, ե՛ւ մեռած մարդու մը քով չերթայ, ոչ ալ իր հօրը կամ իր մօրը համար անձնա- 12 քուր ըլլայ· եւ սրբարանէն դուրս չելլէ, ու իր Աստուծոյն սրբարանը չպղծէ. ինչու որ իր Աստուծոյն օծման եղին պսակը իր վրան 13 է. ես եմ Տէրը։ Եւ անոր կոյս մը իրեն 14 կնիկ պիտի առնէ. այրեալի կամ արձակուած կամ պղծուած կամ պոռնիկ՝ զատ բոզ չառնէ. հապա կնիկ ըլլալու համար իր ժողովուրդէն 15 կոյս մը առնէ, որ իր սերմը չպղծէ իր ժողովուրդին մէջը, ինչու որ ես եմ Տէրը՝ որ կը սրբեմ զանիկա։

16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով, 17 խօսէ Ահարոնին ու ըսէ, Քու սերունդէդ իրենց ազգերուն մէջ ով որ իր վրան արատ մը ունի, չմօտենայ իր Աստուծոյն հացը 18 մատուցանելու. ինչու որ բնաւ արատ ունեցող մարդ մը պիտի չմօտենայ. կոյր մարդը՝ կամ կաղը՝ կամ կարճունչը՝ կամ ձեռքն անդամերուն 19 մէջ հաւելորդ բան մը ունեցողը՝ կամ ոտքը 20 կոտրած՝ կամ ձեռքը կոտրած մարդը, կամ սապատողը՝ կամ լմզուկը՝ կամ իր աչքին մէջ լիճ ունեցողը՝ կամ քոսոտը՝ կամ որքնուոտը՝ 21 կամ փոշտանկը. Ահարոն քահանային ազգէն որու մը ունեցող մարդը Տէրոջը պատարագները մատուցանելու պիտի չմօտենայ, հաղի արատաւոր ըլլալով՝ իր Աստուծոյն 22 հացը մատուցանելու պիտի չմօտենայ։ Ընդի իր Աստուծոյն հացը պիտի ուտէ, թէ՛ սրբոց 23 սուրբ բաներէն և թէ՛ սուրբ բաներէն. Միայն վարագուրին քովը պիտի չմտնէ, և սեղանին չմօտենայ, ինչու որ արատ ունի, ու իմ սուրբ բաներս չպղծէ, քանզի անոնք սրբող 24 Տէրը ես եմ։ Եւ Մովսէս խօսեցաւ առ Ահարոնին ու անոր որդւոցը և Իսրայէլի բոլոր որդիներուն։

ԳԼ· ԻԲ

1 Քահանայք իրենց անմաքրութեան ժամանակը սուրբ բաները մօտենալու չեին։ 6 Իրենց մաքրուելուն վրայով։ 10 Քահանային բնտանիքէն ով իրաւունք ունէր սուրբ բաներէն ուտելու։ 17 Ընծայ մատուցանելու անասուն անարատ ըլլալու էր։ 26 Ոեխ օրուան չկրած անասուն մը Տէրոջը պիտի չմատուցանէր։ 29 Շնորհակալութեան զոհը ուտելուն պատուիրանքը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով, 2 խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ որ իսրայէլի որդւոցը մատուցած սուրբ բաներէն զգոյշ կենան, և իմ սուրբ անունս չպղծեն ան բաներով որ ինծի կը սրբեն. ես եմ Տէրը։ 3 Ըսէ անոնց, Ձեր բոլոր սերունդէն ձեր ազգերուն մէջ՝ ով որ իր անմաքրութիւնը իր վրան ունենալով մօտենայ ան սուրբ բաներուն որ Իսրայէլի որդիքը կը սրբեն Տէրոջը, ան անձը իմ առջեւս պիտի կտրուի. ես եմ Տէրը։ 4 Ով որ Ահարոնին ցեղէն բորոտ ըլլայ կամ ժօռռեայ ունենայ, սուրբ բաներէն պիտի չուտէ, մինչեւ իր մաքրուիլը. և ով որ մեռած պղծուած բանի մը դպչի, կամ մարդ մը որուն զուգաւորութեան սերմը իրմէն ելլայ 5 է, կամ ով որ պղծի որ և իցէ սողունի մը որով կրնայ անմաքուր ըլլալ, կամ մարդ մը որմէն կրնայ անմաքուր ըլլալ, որ և իցէ 6 անմաքրութիւն որ անոր ունենայ, Անոնց դպչող մարդը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, և սուրբ բաներէն չուտէ, հապա 7 իր մարմինը ջրով լուայ. Եւ երբ արեգակը մտնէ, մաքուր պիտի ըլլայ, ու ետքը սուրբ բաներէն ուտէ, ինչու որ անոր 8 հացն է։ Անիկա մեռած կամ գազանի բեկ պիտի չուտէ, որ անով չպղծուի. ես եմ Տէրը։ 9 Տէրը։ Եւ իմ կարգադրութիւնս պիտի պահեն, որ անոր համար մեղք չկրեն, ու պղծելնուն համար չմեռնին. ես եմ Տէրը որ զանոնք կը սրբեմ։

10 Կնաւ օտարական մը սուրբ բանէ պիտի չուտէ. քահանային հիւրը կամ վարձկանը 11 սուրբ բանէ պիտի չուտէ։ Բայց քահանային իր առակովը ծախած առած անձը ու իր տունը ծնածը անկէ պիտի ուտէ. հանած 12 անոր կերակուրէն պիտի ուտեն։ Թէ որ քահանային աղջիկը օտարականի մը հետ ամուսնանայ, անիկա նուիրուած սուրբ բաներէն 13 պիտի չուտէ։ Բայց թէ որ քահանային աղջիկը այրեալի կամ արձակուած ըլլայ ու զաւակ չունենայ, ու իր հօրը տունը դառնայ, ինչպէս իր աղջկունութեան ժամանակին պէս՝ իր հօրը հացէն պիտի ուտէ. սակայն բնաւ օտարական մը անկէ չուտէ։

14 Եւ թէ որ մարդ մը անգիտութեամբ սուրբ բանէ մը ուտէ, անոր վրայ հինգերորդ մասը մը պիտի աւելցնէ, ու սուրբ բանովը Տիկոջ 15 քահանային տայ։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը Տէրոջը մատուցած սուրբ բաները չպղծեն,

---

ձ Եղ· իբ· 2։ Գլ· ժգ· 32։
ի Գլ· ժ· 6։
ղ Թուա· ժթ· 14։ Տես Տէր· 1· 2։
ճ Գլ· ժ· 7։
մ Եղ· իբ· 36։ Գլ· ը· 9· 12· 30։
յ Հմր· 7։ Եզեկ· խդ· 22։
ն Հմր· 8։
շ Գլ· ժ· 3։ Թուա· ժգ· 5։ Սաղ· կե· 4։
ո Կամ ախանջասը։
չ Գլ· իբ· 23։
պ Ը Օր· իգ· 1։
ջ Կամ ամբոխիկը ձրմէ լուածը։ Կամ միսը ձին։
ռ Հմր· 6։
ս Գլ· բ· 3· 10։ գ· 17· 29։ է· 1։ իգ· 9։ Թուա· ժը· 9։
վ Գլ· իբ· 10· 11· 12։ Թուա· ժը· 19։
տ Հմր· 12։
ր Թուա· գ· 3։

ց Եբր· գաա
ւ Գլ· ժը· 21։
փ Եղ· իբ· 38։ Թուա· ժը· 32։ Ը Օր· ժե· 10։
ք Գլ· է· 20։
օ Գլ· ժե· 2։
ֆ Գլ· ժգ· 2։ ժե· 13։
ա Թուա· ժթ· 11· 22։
բ Գլ· ժե· 16։
գ Գլ· ժա· 24· 43· 44։
դ Գլ· ժե· 7· 19։
ե Գլ· ժե· 5։ Եբր· ժ· 22։
զ Գլ· իա· 22։ Թուա· ժը· 11· 13։
է Եղ· իբ· 31։ Գլ· ժե· 15։ Եզեկ· խդ· 31։
ը Եղ· իբ· 43։ Թուա· ժը· 22· 32։
թ Տես ամագ· թուա· ժ· 11։
ժ Թուա· ժը· 11։
ի Ծն· լբ· 11։
լ Գլ· ժ· 14։ Թուա· ժը· 11· 19։
խ Գլ· է· 15· 16։
ծ Թուա· ժը· 33։

16 *Ու երենց սուրբ բաները ուտելով՝ չյանգա-
նաց անօրէնութիւնը երենց վրայ չբերեն,"
ինչու որ ես եմ Տէրը որ զանոնք կը սրբեմ։
17 Ես Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
18 խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը և Իսրա-
յէլի բոլոր որդւոցը, ու ըսէ անոնց, Իսրա-
յէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ բնակող օտա-
րականներէն անոնց ողջակէզի համար Տէրոջը
մատուցածը՝ երենց բոլոր ուխտերուն և բոլոր
կամաւոր ընծաներուն համար, իր զոհը մա-
19 տուցանող ամէն մարդը, Ա՛րջառներէն, ոչ-
խարներէն կամ այծերէն՝ անարատ արու պիտի
մատուցանէ, որ ձեզի համար ընդունելի ըլլայ։
20 Բնաւ արատ մը ունեցողը պիտի չմատուցա-
նէք, ինչու որ ձեզի համար ընդունելի չըլ-
21 լար։ Եւ Ուխտ կատարելու համար կամ կա-
մաւոր ընծայի համար՝ Ոսով որ արջառներէն
կամ ոչխարներէն Տէրոջը խաղաղութեան զոհ
մատուցանելու ըլլայ, անարատ պիտի ըլլայ
ան, որ ընդունուի. բնաւ արատ պիտի չըլլայ
22 անոր վրայ։ Կոյր՝ կամ ձեռ ջոջը կտրած կամ
կտրուած կամ խաղաւարտ ունեցող՝ կամ քո-
սոս կամ որքիւնոս եղածներէն Տէրոջը պիտի
չմատուցանէք, ոչ ալ Ասոնցմէ Տէրոջը սա-
տարագի համար սեղանին վրայ պիտի գնէք։
23 Բայց անդամներուն ջէջ Աւելորդութիւն կամ
պակասութիւն ունեցող զուարակը կամ ոչխա-
րը կամաւոր ընծայի համար մատուցանես.
սակայն ուխտի համար պիտի չընդունուի ան։
24 Ա՛ծ-ծիւ-ը ճմլուածը կամ ճզմուածը կամ փըր-
ցուածը կամ կտրուածը չմատուցանէք Տէ-
րոջը, և ձեր երկրին մէջ չընէք ասանկ բան։
25 Եւ օտարականի մը ձեռքէն ալ՝ ամէն ասոնցմէ
Ձեր Աստուծոյն պատարագ չմատուցանէք,
ինչու որ անոնց մէջ խեղութիւն ու արատ
կայ. անոնք ձեզի համար ընդունելի պիտի
չըլլան։
26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
27 Երբոր զուարակ կամ ոչխար կամ այծ ծնանի,
եօթը օր իր մօրը քով պիտի մնայ. և ութե-
րորդ օրը ու անկէետքը Տէրոջը ընդունելի
28 պիտի ըլլայ պատարագի ընծայի համար։ Եւ
կովը կամ ոչխարը Իր ձագովը մէկտեղ մէկ
օրուան մէջ չմորթէք։
29 Եւ երբոր Գոհութեան զոհ մատուցանէք
Տէրոջը, անանկ պիտի մատուցանէք որ ձեզի
30 համար ընդունելի ըլլայ. Նոյն օրը պիտի ու-
ծուի անիկա, Անկէ մինչև առաւօտ չթողուք.
Ես եմ Տէրը։
31 Ասոնք իմ պատուիրանքներս պահէք, և
32 ընէք անոնք. Ես եմ Տէրը։ Եւ իմ սուրբ
անունս չպղծէք, որ Ես սրբուիմ Իսրայէլի
որդւոցը մէջ. Ես եմ Տէրը որ Ձեզ կը սրբե-
33 մեմ, Որ ձեզի Աստուած ըլլալու համար՝
ձեզ եգիպտոսի երկրէն հանեցի. Ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԻԳ

1 Տէրոջը տօները, 3 շաբաթը, 4 և զատիկը, 9 երախայրիքնե-
րուն, 15 ու Պենտեկոստէի տօնը պահելու վրայով։ 22
Հունձքին ետևցած հատիկը ու այգիին ձիւերը չժողվելու
պատուէրը։ 23 Փող հնչեցնելու տօնը։ 26 Քաւութեան օրը։
33 Տաղաւարահարաց տօնը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, Տէ-
րոջը տօները որ դուք սուրբ ժողով պիտի
3 կոչէք, իմ տօներս ասոնք են. Վեց օր գործ
գործուի, բայց եօթներորդ օրը Հանգստու-
թեան շաբաթը ըլլալով սուրբ ժողով է.
բնաւ գործ պիտի չգործէք. Տէրոջը շաբաթ
պիտի ըլլայ ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ։
4 Տէրոջը տօները, որ իրենց ատենին հա-
մեմատ սուրբ ժողովներ պիտի քարոզէք,
5 ասոնք են։ Առաջին ամսուն չորեքտասաներ-
որդ օրը իրիկուան դէմ Տէրոջը զատիկն է.
6 Եւ նոյն ամսուն հնգետասաներորդ օրը բա-
զարջակերաց տօնն է Տէրոջը. եօթը օր բա-
7 զարջ պիտի ուտէք։ Առաջին օրը սուրբ ժո-
ղով պիտի ունենաք. բնաւ ծառայութեան
8 գործ պիտի չգործէք։ Եւ եօթը օր պատա-
րագ պիտի մատուցանէք Տէրոջը. եօթներորդ
օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ. բնաւ ծառա-
յութեան գործ պիտի չգործէք։
9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
10 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, Երբ-
որ մտնէք ան երկիրը որ ձեզի կու տամ, ու
անոր հունձքը հնձէք, ձեր հունձքէն երա-
11 խայրիք որպէս մը քահանային բերէք. Ան ալ
Տէրոջը առջևը երերցնելով՝ պիտի մատու-
ցանէ որպէս, որ ձեզի համար ընդունելի ըլ-
լայ. քահանան շաբաթին հետևեալ օրը պի-
12 տի մատուցանէ ան։ Եւ որպէս մատուցած
օրերնիդ՝ ողջակէզի համար մէկ տարեկան
անարատ գառ մը մատուցանէք Տէրոջը.
13 Եւ անոր հացի ընծան եղով շաղուած եր-

---

* Կամ Ու ժամանակը անոնց վրայ չանցնելով անօրէնութիւնը երբոր անոնք իրենց սուրբ բաները ուտեն։
ב Հմր. 9։
ג Գլ. ա. 2, 3, 10։ Թուա. ժե. 14։
ד Գլ. ա. 3։
ה Բ Օր. ժե. 21։ ժէ. 1։ Մտ. ա. 8, 14։
ו Եփես. ե. 27։ Երբ. ի. 14։ ա Պետ. ա. 19։
ז Գլ. է. 16։ Թուա. ժե. 3, 8։ Բ Օր. իգ. 21, 23։ Սաղ. կա. 8։ կե. 1։ Ժող. է. 4, 5։
ח Գլ. գ. 1, 6։
ט Հմր. 20։ Մտ. ա. 8։
י Գլ. ա. 9, 15։ գ. 3, 5։
כ Գլ. խա. 18։
ל Թուա. ժե. 15, 16։
מ Գլ. խա. 6, 17։
נ Երէմ. Հաց
ס Մտ. ա. 14։
ע Եզ. իբ. 30։
פ Բ Օր. իբ. 6։
צ Գլ. է. 12։ Սաղ. ձէ. 22։ ՃԺգ. 17։ Ածմա. գ. 5։
ק Գլ. է. 15։
ר Գլ. ԺԹ. 37։ Թուա. ժե. 40։ Բ Օր. գ. 40։
ש Գլ. ԺԲ. 21։
ת Գլ. ժ. 3։ Մատ. գ. 9։ Ղուկ. ժա. 2։
Ա Գլ. ի. 8։
Բ Եզ. գ. 7։ Գլ. ժա. 45։ ԺԹ. 36։ իէ. 38։ Թուա. ժէ. 41։
Գ Հմր. 4, 37։
Դ Եզ. իբ. 5։ գ Թագ. ժ. 20։ Սաղ. ձա. 3։
Ե Եզ. ի. 9։ իգ. 12։ լա. 15։ լէ. 21։
Զ Գլ. ժԹ. 3։ Բ Օր. է. 13։ Ղուկ. ժգ. 14։
Է Հմր. 2, 37։ Եզ. իգ. 14։
Ը Եզ. ժբ. 6, 14, 18։ ժգ. 3, 10։ իգ. 15։ լէ. 18։ Թուա. ԺԹ. 2, 3։ իբ. 16, 17։ Բ Օր. ժգ. 1—8։ Ցեղ. է. 10։
Թ Եզ. ժբ. 16։ ԺԹ. 12, 25։
Ժ Եզ. իգ. 16, 19։ լէ. 22, 26։ Թուա. ժե. 2, 18։ իբ. 26։ Բ Օր. ժգ. 9։ Ցեղ. գ. 15։
ի Հռոմ. ժա. 16։ ա Կոր. ժե. 20։ Ցակ. ա. 18։ Ցայտ. ժգ. 4։
ך Եզ. ժբ. 16։ ԺԹ. 20։
כ Եզ. իգ. 24։
ל Գլ. բ. 14, 15, 16։

կու առաջնոյդ բարակ ալիւր պիտի ըլլայ· ասիկա անուշահոտ պատարագի համար է Տէրոջը· և անոր թափելու նուէրը հինգերորդ մասը գինի պիտի ըլլայ։ Եւ մինչև
14 չորրորդ մասը գինի պիտի ըլլայ։ Եւ մինչև այն օրը՝ որ ձեր Աստուծոյն ընծան կը մատուցանէք, հայց կամ բոհրած ցորեն կամ թարմ հասկեր չուտէք· ձեր ազգերուն մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ այս յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ։
15 Եւ Տէրը հաղորդեց Մովսէսին՝ որ դուք նուիրման օրէն բերիք, բնակ եօթը շաբաթ
16 պիտի համրէք ձեզի· մինչև եօթներորդ շաբաթին հետևեալ օրը հիսուն օր պիտի համրէք, և նոր հացի ընծայ մատուցանէք
17 Տէրոջը։ Ձեր բնակարաններէն երկրպագելու ընծայի համար երկու հաց պիտի բերէք, որ անոնք երկու առաջնոյդ բարակ ալիւրէ ըլլալով՝ խմորեալ եփած պիտի ըլլան· առ Տէրա-
18 խայրի է Տէրոջը։ Եւ հացին հետ՝ մէկ առեկան եօթը հատ անարատ գառնիք, և արջառներէն մէկ զատարակ մը, ու երկու խոյ պիտի մատուցանէք Տէրոջը, որոնք հացի ընծայներուն ու թափելու նուէրներուն հետ ողջակէզ — անուշահոտ պատարագ պիտի ըլլան
19 Տէրոջը։ Եւ մեղքի պատարագի համար այծերէն մէկ նոխազ, և խաղաղութեան զոհի համար մէկ տարեկան երկու գառնիք պիտի
20 մատուցանէք։ Եւ քահանան երախայրի հացին հետ երերցնելու ընծայի համար՝ երկու գառները պիտի մատուցանէ Տէրոջը առջև· նանոնք սուրբ պիտի ըլլան Տէրոջը, Ա քա-
21 հանային ըլլան։ Եւ այն նոյն օրը պիտի քարոզէք որ ձեզի սուրբ ժողով ըլլայ· բնաւ ծառայութեան գործ չգործէք· առ յաւիտենական կանոն ըլլայ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջը ձեր ազգերուն մէջ։
22 Եւ երբոր ձեր երկրին հունձքը հնձէք, հնձած առնդ արտին եղերքը լման չհնձես, ու հունձքիդ մնացած հասկերը չժողվես· զանոնք աղքատին ու օտարականին թողուս· ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։
23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
24 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ, Եօթներորդ ամսուն մէջ ամսուն առաջին օրը ձեզի հանգստութեան օր՝ յիշողութեան մի-
25 շատակ՝ սուրբ ժողով պիտի ըլլայ։ Բնաւ ծառայութեան գործ պիտի չգործէք, հապա պատարագ մատուցանէք Տէրոջը։
26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
27 Նաև այս եօթներորդ ամսուն քաւութեան օրը ըլլալով՝ սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի· և պիտի խոնարհեցնէք ձեր հոգիները, ու պատարագ մատուցանէք Տէրոջը։
28 Եւ այն օրը բնաւ գործ չգործէք, հետս որ Տէրոջը ձեր Աստուծոյն առջև ձեզի համար
29 քաւութիւն ընելու՝ օր քաւութեան է· պետք է որ նոյն օրը չխոնարհի՝ իր ժողովուրդին
30 մէջէն պիտի կորսուի· Եւ որ նոյն օրը գործ մը գործէ, այն անձը՝ իր ժողովուրդին
31 մէջէն պիտի կորսընկնի։ Բնաւ գործ մը պիտի չգործէք· ասիկա ձեր ազգերուն մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ յաւիտենական
32 կանոն ըլլայ։ Այս ձեզի հանգստութեան շաբաթ պիտի ըլլայ, և ձեր հոգիները պիտի խոնարհեցնէք· ամսուն իննեներորդ երեկոյին իրիկուան մինչև իրիկուան։
33 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ըսելով,
34 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ, Այս եօթներորդ ամսուն հնդեւտասաներորդ օրը եօթը օր տաղաւարահարաց մեծ է Տէրոջը։
35 Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ, բնաւ
36 ծառայութեան գործ պիտի չգործէք։ Եօթը օր պատարագ մատուցանէք Տէրոջը· Ը հատիներորդ օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ ձեզի, և պատարագ մատուցանէք Տէրոջը· ասոնք խմբութիւն է՛ն, բնաւ ծառայութեան
37 գործ չգործէք։ Տէրոջը պատարագ, այսինքն ողջակէզ ու հացի ընծայ, զոհ և թափելու նուէրներ՝ ամէն օրուան պէտք եղածը մատուցանելու համար ձեր սուրբ ժողովներ կ՛
38 ընեք Տէրոջը մատնելու տասնդ են, Տէրոջը շաբաթներէն զատ, և ձեր ընծաներէն զատ, ու ձեր բոլոր ուխտերէն զատ, և ձեր բոլոր Տ՛
39 րոջը տալու կամաւոր ընծաներէն զատ։ Նաև եօթներորդ ամսուն հնդեւտասաներորդ օրը՝ երկրի արդիւնքը ժողված առնելով եօթը օր մատն պիտի պահէք Տէրոջը· առաջին օրը շաբաթ և ութերորդ օրը շաբաթ պէս պիտի
40 պահուի։ Եւ առաջին օրը ձեզի գեղեցիկ ծառերու պտուղ, արմաւենիի ոստեր ու տերեւախիտ ծառերու ոստեր և ձորի ուռիներու ոստեր պիտի առնէք, ու Տէրոջը ձեր Աստուծոյն առջև
41 եօթը օր տօնախմբեցէք։ Եւ ամ մսնը տարին եօթը օր պիտի պահէք Տէրոջը· ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կանոն ըլլայ ան՝
42 եօթներորդ ամսուն մէջ պիտի ընէք ան։ եօթը օր տաղաւարներու մէջ պիտի բնակիք, Իսրայէլի բոլոր բնակիները տաղաւարներու մէջ
43 բնակին· Ասպէս գիտնան ձեր սերունդները գիւ-

ե Ելք. լգ. 22։ Գաղ. խե. 8։ բ Օր. ժգ. 9։
զ Գաղ. բ. 1։
է Թուոց. խը. 26։
ը Ելք. խբ. 29։ խգ. 16, 19։ լգ. 22։ 26։ Թուոց. ժէ. 17։
թ Ես։ խբ. 26։ բ Օր. խգ. 1։ Ես։
ժ Գէն. գ. 23, 28։ Թուոց. խը. 30։
ի Գէն. գ. 1։
ժա Թուոց. ժբ. 12։ բ Օր. ժբ. 4։
ժբ Գէն. ժխ. 9։
ժգ Ես։ խբ. 26։ բ Օր. խգ. 1։
ժդ Գէն. գ. 23։ Ելք. խբ. 30։
ժե Գէն. գ. 1։
ժզ Թուոց. խբ. 35։ Ներ. ժ. 22։
ժէ Գէն. ժխ. 14։
ժը Գէն. ե. 3, 5, 6։
ի Ելք. խգ. 16։ Թուոց. ձ Բ Օր. խգ. 13։
ճ Թուոց. խժ. 1։
ի Գէն. խե. 8։
ի Գէն. ժգ. 30։ Թուոց. խժ. 7։
ի Ծն. ժէ. 14։
ի Գէն. ե. 3, 5, 6։
ի Ելք. խգ. 16։ Թուոց. խժ. 12։ բ Օր. ժգ. 13։ Էզր. գ. 4։ Նեհեմ. ը. 14։ Զաք. ժգ. 16։ Յովհ. է. 2։
ի Թուոց. խժ. 35։ Նեհեմ. ը. 18։ Յովհ. է. 37։
ի Բ Օր. ժգ. 8։ բ Մն. է. 9։ Նեհեմ. ը. 18։ Յովել. ա. 14։ բ. 15։
ի Հմր. գ. 4։
ի Թուոց. խժ. 39։
ի Ելք. խգ. 16։ բ Օր. ժգ. 13։
ի Նեհեմ. ը. 15։
ի Բ Օր. ժգ. 14, 15։
ի Թուոց. խժ. 18։ Նեհեմ. ը. 15։
ի Նեհեմ. ը. 14, 15։ 16։
ի Բ Օր. ե. 13։ Սաղ. ե. 5, 6։

ԳԼ · ԼԶ

1 Եթէ Տէրը ասիրիոսի Մոսկովեան Մեսս լուրջ
2 խոչընդոտ, թողն խորհրդի որոշումը ու ըստ
ամենայնի, Երթայ ան իրիկուն՝ հինգշաբթի
3 ձեռնադրութեան մի պատճառ Տէրոջ։ Կ՚ասէ ասոր
պատճառը մեր ամէն ոք, և մեր ազգի մէջ
ասոր չափ մարդ չկայ, որ չհասկնայ։ Ինչո՞ւ
4 Լեռը հօրեղբորը մեծ ուրախութեան օրը ան
գնաց հոն։ Ինչո՞ւ մեր ազգը ամէն տեղ
5 և մեր ազգ չկայ։ Ի՞նչ ուժով ինքզինք
մեր ազգէն կը համարէ, և մեր հայրերը
ինչո՞ւ ամէն տեղ կ՚ապրին։ Ինչո՞ւ մեր
ազգը ինքզինք չի սիրեր, և ուրիշներուն
6 ատելի կ՚ընէ։ Ան ինքզինք կ՚ատէ։ Եւ ինչո՞ւ
ան ինքզինք կ՚ատէ, և մեր ազգին մէջ
ծաղրական մարդիկ կան, որոնք ամէն
ազգի մէջ կան, բայց մեր ազգին մէջ
7 աւելի։ Ինչո՞ւ ան ինքզինք կ՚ատէ։ Ինչո՞ւ
ան ինքզինք կ՚ատէ։ Ինչո՞ւ ան ինքզինք
կ՚ատէ

կանիդ, և քու քովդ պանդխատացած օտա-
7 րականիդ, Եւ քու անասուններուդ ու քու երկրիդ մէջ եղած կենդանիներուն կերակուր ըլլայ անոր բոլոր արդիւնքը։
8 Եւ դուն քեզի տարիներու եօթը շաբաթ համրեա, այսինքն եօթը անգամ եօթը տարի. ու տարիներուն եօթը շաբաթներուն ժամանակը քառասունհինգ տարի պիտի ըլլան
9 քեզի։ Եւ եօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը ազդարարութեան փողը պիտի հնչեցնես, †քաւութեան օրը ձեր բոլոր երկրին մէջ պի-
10 տի հնչեցնէք փողը։ Եւ յիսներորդ տարին պիտի սրբէք, ու երկրի վրայ անոր բոլոր բնակիչներուն համար ազատութիւն քարոզ կարդալ տաք. ասիկա ձեզի Յոբելեան ‡տարի ըլլայ. §և ձեզմէ ամէն մէկը իր ստացուածքին պիտի դառնայ, ու ձեզմէ ամէն մէկը իր
11 ազգատոհմին դառնայ։ Այս յիսներորդ տարին Յոբելեան տարի ըլլայ ձեզի. ¶ոչ պիտի ցանէք, ոչ ալ խնկիրմէ բուսածը պիտի հընձէք, և ձեր չխօսած **խաղող** պիտի չժողվէք.
12 ինչու որ Յոբելեան ‡տարի է, ան ձեզի սուրբ պիտի ըլլայ. §արտէն անոր արդիւնքը պիտի
13 ուտէք։ ¶Այս Յոբելեան տարին ձեզմէ ամէն մէկը իր ստացուածքին պիտի դառնայ։
14 Եւ թէ որ քու դրացիդ բան մը ծախելու ըլլաս, կամ քու դրացիդ ձեռքէն ծախու առնելու ըլլաս, †ձեզմէ մէկը իր ընկե-
15 րին անիրաւութիւն պիտի չընէ. †Յոբելեան ‡տարիէն ետքը եղած տարիներուն հաշիւովը ծախու պիտի առնես քու դրացիդ, անի-
կա §ը արդիւնքին տարիներուն հաշիւովը
16 պիտի ծախէ քեզի։ Տարիներուն շատութեանը նայելով պիտի աւելցնես անոր գինը, և տարիներուն քիչութեանը նայելով պիտի պակասցնես անոր գինը. ինչու որ անիկա
17 արդիւնքին հաշիւովը կը ծախէ քեզի։ Եւ †ձեզմէ մէկը իր ընկերին անիրաւութիւն չընէ, ¶ու քու Աստուածդմէդ պիտի վախնաս. ինչու որ ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։
18 †Եւ իմ կանոններս պիտի ընէք, ու իմ դատաստաններս պահէք և ընէք անոնք. †ու
19 ան երկրին մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք։ Եւ երկիրը իր արդիւնքը պիտի տայ, ու §մինչև կշտանաք ու պիտի ուտէք. և անոր մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք։
20 Եւ թէ որ ըսէք թէ †եօթներորդ տարին ի՞նչ պիտի ուտենք. ահա §պիտի չցանենք
21 ու մեր արդիւնքները պիտի չժողվենք. ¶ե-

րեսին վրեցերորդ տարին ձեր վրայ պիտի
*խրկեմ իմ օրհնութիւնս, և երեք տարուան
22 արդիւնք պիտի տայ։ †Եւ ութերորդ տարին պիտի ցանէք, ու §հինն արդիւնքին պիտի ուտէք մինչև իններորդ տարին. մինչև անոր արդիւնքին հասնիլը՝ հինէն պիտի ուտէք։
23 Եւ երկիրը պիտի չծախուի մշանջենապէս, ինչու որ †երկիրը իմս է, ու դուք իմ քով
24 §պանդուխտներ ու հիւրեր էք։ Եւ ձեր կալուածքին բոլոր երկրին մէջ փրկանք պի-
25 տի տաք երկրին համար։ ¶Թէ որ քու եղբայրդ աղքատանայ և իր ստացուածքին մասը ծախէ, ու թէ որ †անոր մօտ ազգականը անոր գայ, անիկա իր եղբօրը ծախածը պի-
26 տի փրկէ։ Եւ թէ որ մարդը փրկող մը չունի, ու †ինքիրմէ կարողանայ ան փրկելու-
27 թիւնը հոն ծախելէն հաշիւ ընէ տարիներ, և աւելցածը ետ տայ ան մարդուն՝ որուն ծախած էր, ու իր ստացուածքին դառնայ։
28 Բայց թէ որ անոր ետ տալու կարող չէ, անոր ծախած բանը ծախու առնողին ձեռքը պիտի մնայ մինչև Յոբելեան տարին. §և Յոբելեան ‡տարին պիտի ելլէ, ու ծախուածը իր ստացուածքին պիտի դառնայ։
29 Եւ թէ որ մէկը պարսպաւոր քաղաքի մէջ բնակելու տուն մը ծախէ, զանիկա ծախելէն մինչև լման տարի մը կրնայ փրկել անոր փրկանքը մէկ տարուան մէջ պիտի ը-
30 լայ։ Եւ թէ որ բոլոր տարուան լմընցած անկից չփրկուի, ան տունը պարսպաւոր քաղքին մէջ եղած տունը միշտ ծախու առնողին պիտի մնայ իր ազգերուն մէջ. Յոբե-
31 լեան ‡տարին ան §տունը պիտի չդառնայ։ Բայց բոլորտիքը պարսպաւոր չեղած գիւղաքաղաքներուն տուները երկրին արտերուն պէս պիտի սեպուին. անոնք կրնան փրկուիլ, ու Յո-
32 բելեան ‡տարին պիտի դառնան։ Իսկ Ղեւտացւոց քաղաքներուն մէջ երբոյ կալուածքի քաղաքներուն տուները Ղեւտացիները միշտ
33 կրնան փրկել։ Եւ թէ որ մէկը Ղեւտացիներէն †ծախու առնելու՝ ըլլայ, անառնը իր կալուածը եղած քաղաքին մէջէն ծախուած տունը՝ Յոբելեան ‡տարին պիտի դառնայ. ինչու որ Իսրայէլի որդւոցը մէջ Ղեւտացւոց քաղքներուն տուները երբոյ կալուածքն են։
34 Բայց †երբոյ քաղաքայ արուարձաններուն արտերը պիտի չծախուին, ինչու որ անոնց յաւիտենական կալուածքն է ան։
35 Եւ թէ որ քու եղբայրդ քու քովդ աղքա-

ե Գէ. իգ. 24. 27։
զ Եա. կա. 2. կգ. 4. Երեմ. լգ. 8. 15. 17. Դան. գ. 19։
է Ելմ. 13. թագ. լգ. 4։
ը Ելմ. 5։
թ Ելմ. 6. 7։
ժ Ելմ. 10. Գէ. իե. 24. 27։ թագ. լգ. 4։
ի Ելմ. 17. Գէ. ժթ. 15. ա թագ. ժբ. 3. 4. Առք. բ. 2. ա Պար. գ. 8։
լ Գէ. իե. 18. 25։
խ Ելմ. 14։
ծ Ելմ. 45. Գէ. ժթ. 14. 32։
կ Գէ. ժթ. 37։
հ Գէ. իգ. 5. բ Օր. ժբ. 10. Սաղ. գ. 8. Ընդ. ա. 33. Երեմ. իգ. 6։
ձ Գէ. իե. 5. Եզեկ. լգ. 25. 27. 28։
ղ Ելմ. 25. 31։
ճ Ելմ. 4. 5։
ն Օր. իբ. 8. Տես Եէ. ժգ. 29։
շ Եէր. հրամայեմ
պ գ թագ. ժթ. 29։
ջ Ցէս. է. 11. 12։
ռ բ Օր. իբ. 43. բ Մն. է. 20. Սաղ. ձէ. 1։ Յամէ. բ. 18. գ. 2։
ս ա Մն. իթ. 15. Սաղ. լթ. 12. ՃԺԹ. 19։ ա Պետ. բ. 11։
վ Հռոմ. բ. 20. գ. 4. 6։
տ Տես Հռոմ. գ. 2. 9. 12. Երեմ. լբ. 7. 8։
ր Եէր. ձեռնհաս լինելով
ց Ելմ. 50. 51. 52։
ւ Ելմ. 13։
փ Տես Թագ. ա. 2. 4։
ք Եէր. փրկիմ
օ Եէր. ծախուած տունը և իր կալուածքին քաղքը
ֆ Ելմ. 28։
և Տես Գար. գ. 36. 37։

տանայ ու անոր ձեռքը ակարանայ, անոր
Հպիտի օգնես օտարականի ու պանդուխտի
36 պէս, որ քու քովդ ապրի։ Անկէ վաշխ ու
տոկոսիք պիտի չառնես, հապա քու Աստուծ-
մէդ վախնաս, որ եղբայրդ քու քովդ ապրի։
37 Քու առակդ վաշխով պիտի չտաս անոր, և
38 քու կերակուրդ տոկոսիքով չտաս։ Ես եմ
Տէրը ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի
երկրէն հանեցի՝ Քանանու երկիրը ձեզի տա-
լու համար, և ձեզի Աստուած ըլլալու հա-
մար։

39 Եւ թէ որ եղբայրդ քու քովդ աղքատա-
նայ, ու ինքզինքը քեզի ծախէ, մի՛ անիկա ծա-
40 ռայի մը պէս պիտի չգործածես. Անիկա քու
քովդ վարձկանի կամ պանդուխտի պէս պիտի
ըլլայ, — ծառայէ քեզի մինչև Յոբելեան
41 տարին. Եւ անոր քու քովդէդ պիտի ելլէ
ինքն ալ ու իր որդիքն ալ Հիր հետը, և իր
ազգատոհմին դառնայ, ու Հիր Հայրերուն կա-
42 լուածքին դառնայ։ Քանի՛ անոնք Հիմ ծա-
ռաներս են՝ որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի.
անոնք ծառայի ծախուելուն պէս պիտի չծա-
43 խուին։ Խստութեամբ Հպիտի չիշխես անոր
44 վրայ, հապա Հքու Աստուծմէդ վախնաս։ Քու
ունենալու ծառադ ու աղախինդ ձեր բոլոր-
տիքը եղած ազգերէն ըլլան. ծառայ ու աղա-
45 խին անոնցմէ կրնաք ծախու առնել։ Նաև
Հձեր քովը բնակող օտարականներուն զաւակ-
ներէն, կամ անոնցմէ և կամ ձեր քովը եղող
անոնց ընտանիքներէն որ ձեր երկիրը ծնած
են՝ կրնաք ծախու առնել, որ ձեր սեպհական-
46 քը ըլլան. Եւ Հձեզմէ ետքը ձեր որդւոցը
ժառանգութեան սեպհական տալու համար
քեզի՛ք զանոնք, որ Հմիշտ ձեր ծառաները
ըլլան. բայց ձեր եղբայրներուն Իսրայէլի որ-
դւոցը համար՝ Հիրարու վրայ խստութեամբ
պիտի չիշխէք։

47 Եւ թէ որ քու քովդ եղած օտարականը
կամ պանդուխտը հարստանայ, ու անոր քովը
Բնակող Հքու եղբայրդ աղքատանայ, և քու
քովդ պանդխտացած օտարականին, կամ ան
օտարականին ընտանեացը Հի ազգականին
48 ինքզինքը ծախելու ըլլայ, ինքզինքը ծա-
խելէն ետքը անիկա կրնայ փրկուիլ. իր եղ-
49 բայրներէն մէկը կրնայ Հփրկել զանիկա. Անոր
հօրեղբայրը կամ հօրեղբօրորդին փրկէ զանի-
կա, կամ իր ազգատոհմին մէջ իր մօտ ազ-
դականներէն մէկը փրկէ զանիկա. կամ Հթէ
50 որ կարողանայ, ինքզինքը թող փրկէ։ Եւ
անիկա՝ ծախու առնողին հետ՝ ինքզինքը անոր
ծախած տարիէն մինչև Յոբելեան տարին հա-
շիւ պիտի ընէ, և իր փրկուելուն տակը տա-
րիներուն հայիւտվը ըլլայ. անոր ժամանակը
51 Հվարձկանի ժամանակին պէս հաշուուի. թէ
որ տակաւին շատ տարի կայ, անոնց նայելով՝
իր ծախած դինէն իր փրկանքը պիտի տայ.
52 Եւ թէ որ Յոբելեան տարիին քիչ տարի մնա-
ցեր է, անոր հետ հաշիւ պիտի ընէ, — իր
տարիներուն համեմատ իր փրկանքը տայ։
53 Ինքը անոր քովը տարեկան վարձկանի պէս
պիտի սեպուի. — ան ալ խստութեամբ չիշխէ
54 անոր վրայ քու աչքիդ։ Եւ թէ որ ասոնցմէ
պերճս չփրկուի, Հյոբելեան տարին ինքն
ալ ու իր որդիքն ալ իր հետը պիտի ելլեն.
55 Ինչու որ Հիսրայէլի որդիքը իմ ծառաներս
են. Եգիպտոսի երկրէն իմ հանած ծառաներս
են անոնք. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։

ԳԼ. ԻԶ

1 Քու քով ձեզի Հշաստուածներ ու կուռքեր
պիտի չշինէք, և ձեզի արձաններ պիտի չը-
կանգնէք, և ձեր երկրին մէջ պատկերաւոր
կոմոզ պիտի չդնէք՝ անոր երկրպագութիւն
ընելու համար. Ինչու որ ես եմ Տէրը ձեր
Աստուածը։

2 Հիմ շաբաթներս պիտի պահէք, ու իմ սըր-
բարանս յարգէք. ես եմ Տէրը։

3 Հթէ որ իմ կանոններուս քալէք, և իմ
պատուիրանքներս պահէք՝ ու զանոնք Հի
4 գործ դնէք, Հես ալ ձեզի անձրևը ատենին
պիտի տամ՝ Հև երկիրը իր արդիւնքը պիտի
տայ, ու դաշտին ծառերը իրենց պտուղը
5 պիտի տան. Եւ Հձեր կալը մինչև այգեկու-
թը պիտի հասնի, ու այգեկութը մինչև ցա-
նելու ժամանակը հասնի. և Հձեր հացը կուշտ
պիտի ուտէք, ու Հձեր երկրին մէջ ապահո-
6 վութեամբ բնակիք։ Եւ Հխաղաղութիւն պի-
տի տամ երկրին, ու Հանդիստ պիտի պառկիք,

Ձ բՕր·ժե·7·8։ Սազ·
լե·26։ խա·1։ ՃԺբ·
5·9։ Աստ·ժգ·31։
Ղուկ·գ·35։ Գոբ·
ժա·29։ Հռամ·
ժբ·13։ ա Յովհ·
գ·17։
Ը եզ·խբ·25։ բ
Օր·իգ·19։ Նե-
եմ·ե·7։ Սաղ·
ժե·5։ Աստ·խբ·
8։ եզեկ·ժբ·8·
13·17։ խբ·12։

Ղ Հմր·17։ Նեհեմ·
ե·9։
Ի Գէ·խբ·32·33։
Ժ եզ·խա·2։ բ Օր·
ժե·12։ գ թագ·իմ·
22։ դ թագ·գ·1։
Նեհեմ·ե·5։ եբեմ·
լգ·14։
Ձ Հմր·46։ եզ·ա·
14։ եբեմ·իե·14։
իե·7։ է·8։
Ը եզ·խա·3։
Թ Հմր·28։

Ժ Հմր·55։ Հռամ·
գ·22։ ա կոր·ե·
23։
Ի Հմր·46։ եզ·ա·13։
Լ Եփես·գ·9։ Կող·
գ·1։
Խ Հմր·17։ եզ·ա·
17·21։ բ Օր·իե·
18։ Մտ·գ·5։
Ծ Եա·ծգ·5·6։
Կ Եա·ժգ·2։
Հ Հմր·59։
Ձ Հմր·43։

Ղ Հմր·25·35։
Ճ Նեհեմ·ե·5։
Մ Գէ·ժի·30։
Յ Հմր·26։
Ն բ Օր·ժա·13·14·
15։ խբ·1—14։
Շ Եա·է·23։ եզեկ·
լգ·26։ Յովէլ·բ·
23·24։
Ո Սաղ·կե·6։ ձե·12։
եզեկ·լգ·27։ լգ·
30։ Ջաք·բ·12։
Չ Ամովս·թ·13։
Պ Գէ·իե·19։ բ Օր·
ժա·15։ Յովէլ·բ·
15։ Սաղ·ղէ·7։
Ջ Գէ·իե·18։ Ցոբ·
ժա·18։ եզեկ·լգ·
25·27·28։
Ռ ա Մն·իբ·9։ Սաղ·
իի·11։ ՃԽե·14։
եա·խե·7։ Անգ·բ·
9։
Ս Ցոբ·ժա·19։ Սաղ·
գ·5։ գ·8։ եա·լէ·
9։ եբեմ·լ·10։ եզ-
եկ·լգ·25։ Ոմա·բ·
18։ Սոփ·գ·13։

և վախցընող մը պիտի չըլլայ. ու երկրէն
չար գազանները պիտի հատցընեմ, և ձեր
7 երկրէն սուր պիտի չանցնի: Եւ ձեր թշնա-
միները պիտի հալածէք, ու անոնք սրով պի-
8 տի իյնան ձեր առջեւը: Եւ հինգ
հոգին հարիւրաւորը պիտի հալածէ, և հինգ
հարիւր հոգին բիւրաւորը պիտի հալածէ,
ու ձեր թշնամիները սրով պիտի իյնան ձեր
9 առջեւը: Եւ ձեզի պիտի նայիմ, ու ձեզ
աճեցընեմ և չատցընեմ, ու ձեզի հետ իմ
10 ուխտս հաստատեմ: Եւ հին պաշարը պիտի
ուտէք, ու նորին *տեղ ընելու համար՝ հի-
11 նը դուրս պիտի հանէք: Եւ իմ խորանս ձեր
մէջը պիտի դնեմ, ու իմ հոգիս ձեզմէ պի-
12 տի չզզուի. Եւ ձեր մէջը պիտի քալեմ, ու
ձեզի Աստուած ըլլամ, և դուք ինծի ժո-
13 ղովուրդ պիտի ըլլաք: Ես եմ ձեր
Աստուածը, որ ձեզ եգիպտացւոց երկրէն
հանեցի, որ անոնց ծառայ չըլլաք, ու ձեր
լուծին կապերը խորտակեցի, և ձեզ բարձ-
րագլուխ քալեցուցի:
14 Բայց թէ որ ինծի մտիկ չընէք, ու ամ բո-
15 լոր պատուիրանքներս չկատարէք, Եւ թէ
կանոններս անարգէք, ու ձեր հոգին իմ
դատաստաններէս զզուի, անանկ որ իմ բո-
լոր պատուիրանքներս չընէք, և իմ ուխտս
16 արձկք, Ես ալ ձեզի ասպիտ պիտի ընեմ, այսին-
քըն ձեր վրայ հաչք փճացընող և սիրտ մա-
շեցընող տվաիրը, ծծիւրական ախտը ու հը-
րատագնապ աչեզը պիտի խրկեմ, և ձեր
սերմը պարապ տեղը պիտի սերմանէք. ինչու
17 որ ձեր թշնամիները պիտի ուտեն ան. Եւ
թէ երեսս ձեր վրայ պիտի անկեմ, ու ձեր
թշնամիներուն առջեւը պիտի սպանուիք. ձեզ
ատողները պիտի իշխեն ձեր վրայ, ու ձեզ
հալածող մը չեզած առեներ պիտի փախչիք:
18 Եւ թէ որ ասոնցմով ալ ինծի մտիկ չընէք,
անառներ ձեր մեղքերուն համար ձեզ եօթն-
19 պատիկ ալ պիտի պատժեմ: Եւ ձեր զօրու-
թիւնը հպարտութիւնը պիտի խորտակեմ,
ու ձեր երկինքը երկաթի պէս՝ և ձեր եր-
20 կիրը պղինձի պէս պիտի ընեմ: Եւ ձեր ոյժը
պարապ տեղը պիտի հատնի, ու ձեր երկի-
րը իր արդիւնքը պիտի չտայ, և երկրին ծա-
ռերը իրենց պտուղը չտան:
21 Եւ թէ որ դուք ինծի հետ հակառակ կե-
ցաք ու չուզէք ինծի մտիկ ընել, անառնե-
ձեր մեղքերուն համեմատ եօթնապատիկ հա-
22 րուած պիտի աւելցընեմ ձեր վրայ: Եւ ձեզ
վրայ դաշտի գազանները պիտի խրկեմ, ա
ձեզ անպտուկ պիտի ընեն, ու ձեր անասուն
ները կարդեն, և ձեզ պիտի քիչցընեն, ա
ձեր ճամբաները անապատ պիտի դառնան
23 Եւ թէ որ ասոնցմով ալ չխրատուիք ինծի
24 ու ինծի հետ հակառակ երթաք, Ես
ես ալ ձեզի հետ հակառակ պիտի երթամ
և ես ալ ձեր մեղքերուն համար եօթնապա
25 տիկ պիտի պատժեմ ձեզ: Եւ ձեր վրայ սի
սով վրէժը առնող սուրը պիտի խրկեմ, ա
ձեր քաղաքներուն մէջ պիտի ժողովեմ, և
ձեր մէջը ժանտախտ պիտի խրկեմ, ու թը
26 նամերնին ձեռքը պիտի մնատուիք: Ձեր հացի
գուպը կոտրած ատենս, տասը կինիկ մէկ թո
նրի մէջ պիտի եփեն ձեր հացը, և ձեր հաց
կշռով պիտի տրուի ձեզի. ու ուտիտ ուտէք
և չկշտանաք:
27 Եւ թէ որ ասոնցմով ալ ինծի մտիկ չընէք
28 հապա հակառակ երթամ ինծի հետ, Ես
ես ալ ձեզի հետ հակառակ պիտի եր
թամ բարկութեամբ, և ձեր մեղքերուն հա
29 մար եօթնապատիկ պիտի պատժեմ ձեզ. Ու
ձեր տղաքներուն միսը պիտի ուտէք, ու ձեր
30 աղջիկներուն միսը ուտէք: Եւ ձեր բարձր
տեղատեղը պիտի աւրեմ, ու ձեր արեգակա
կուռքերը կտրտեմ, և ձեր դիակները ձեր
կուռքերուն դիակներուն վրայ պիտի դնեմ, ու
31 իմ հոգիս ձեզմէ պիտի զզուի: Եւ ձեր քա
ղաքները աւերակ՝ ու ձեր սուրբ տեղերը
ամայի պիտի ընեմ, և ձեր անոյշ հոտը պիտի
32 չհոտուըտամ: Եւ ան երկիրը ամայի պիտի
ընեմ, որ հոն բնակող ձեր թշնամիները զար-
33 մանան անոր վրայ: Եւ ձեզ ազգերուն մէջ
պիտի ցրուեմ, ու ձեր ետեւէն սուր պիտի
քաշեմ, և ձեր երկիրը ամայի պիտի ըլլայ, ու

* գ Թագ. ժէ. 25: Եզեկ. է. 17: ԺԹ. 15:
* Եզեկ. ԺԹ. 17:
* Բ Օր. լ. 30: Յես. խգ. 10:
* Եւ. բ. 25: գ Թագ. ԺԹ. 23:
* Դն. ԺԷ. 6, 7: Ղե. եմ. թ. 23: Սաղ. ՃՀ. 38:
* Գէ. իե. 22:
* Էջէ. Երեմէն
* Եւ. իե. 8: իթ. 45: Յես. խը. 19: Սաղ. Ծգ. 2: Եզեկ. լե. 26, 27, 28: Յոյս. խա. 3:
* Գէ. բ. 23: Բ Օր. լը. 19:
* բ Կոր. գ. 16:
* Եւ. գ. 7: Երեմ. է. 23: Ժա. 4: Լ. 22: Եզեկ. Ժա. 20: Լգ. 28:
* Գէ. իե. 38: 42, 55:
* Երեմ. բ. 20: Եզեկ. Լգ. 27:
* Բ Օր. իը. 15: Ոզը. բ. 17: Մտ. բ. 2:
* Ամբ. 45: գ Թագ. ԺԷ. 13:
* ա Թագ. բ. 33:
* Բ Օր. իը. 65, 66, 67: Լո. 25: Երեմ. ԺԷ. 8:
* Բ Օր. իը. 22:
* Բ Օր. իը. 33, 51: Ցոր. Լա. 8: Երեմ. է. 17: ԺԸ. 13: Մխ. գ. 15:
* Գէ. ԺԷ. 10:
* Բ Օր. իը. 23: Դատ. բ. 14: Երեմ. ԺԹ. 7:
* Սաղ. ՃԿ. 41:
* Ամբ. 30: Սաղ. ԾԳ. 5: Ածաւ. իը. 1:
* ասթագ. բ. 5: Սաղ. ՃԺԹ. 104: Ածաւ. իգ. 16:
* Եւ. իե. 11: իգ. 6: Եզեկ. է. 24: Լ. 6:
* Բ Օր. իը. 23:
* Սաղ. ՃԺԷ. 1: Եւ. իթ. 4:
* Բ Օր. Ժա. 17: իը. 18: Ընգ. ա. 10:
* Ամբ. 24:
* Բ Օր. լբ. 24: գ Թագ. ԺԷ. 25: Եզեկ. է. 17: Ժգ. 15:
* Դատ. է. 6: բ Մն. ԺԷ. 5: Եւ. Լգ. 8: Ոզը. ա. 4: Ղ. ոբ. է. 14:
* Երեմ. բ. 30: է. 3: Ամմա. գ. 6—12:
* Բ Թագ. իը. 27: Սաղ. ԺԶ. 26:
* Եզեկ. է. 17: գ. 3: Ժգ. 17: իթ. 8: Լգ. 2:
* Թագ. Ժգ. 12: Բ Օր. իը. 21: Երեմ. Ժգ. 12: իգ. 10: իթ. 17, 18: Ամմա. գ. 10:
* Սաղ. ՃԶ. 16: Եւ. գ. 1: Եզեկ. գ. 16: է. 16: Ժգ. 13:
* Եւ. իթ. 20: Մխ. գ. 14: Ընգ. ա. 6:
* Ամբ. 21, 24:
* Եւ. ԺԹ. 18: Կգ. 3: Կղ. 15: Երեմ. իա. 5: Եզեկ. է. 13, 15: ը. 18:
* Բ Օր. իը. 53: գ Թագ. գ. 29: Ոզը. գ. 10: Եզեկ. է. 10:
* Բ Մն. Լգ. 3, 4, 7: Եւ. իէ. 9: Եզեկ. գ. 3, 4, 5, 6, 13:
* գ Թագ. իգ. 20: Բ Մն. Լգ. 5:
* Ղե. բ. 23: Սաղ. ԽԹ. 50: ՀԹ. 38: Երեմ. Ժգ. 19:
* Ղեւեմ. բ. 3: Երեմ. գ. 7: Եզեկ. գ. 7:
* Սաղ. Կգ. 7: Ոզը. ա. 10: Եզեկ. ԹՀ. 2:
* Երեմ. թ. 11: իե. 11, 18:
* Բ Օր. իը. 37: Թագ. իթ. 8: Երեմ. Ժբ. 16: Ժթ. 8: Եզեկ. է. 15:
* Բ Օր. գ. 27: իբ. 64: Սաղ. իգ. 11: Երեմ. իթ. 16: Եզեկ. Ժբ. 15: ը. 23: իբ. 15: Ջաք. է. 14:

34 ձեր քաղաքները աւերակ։ ²Ընաաոնը երկիրը
իր ամայութեանը բոլոր օրերը իր շաբաթնե-
րը պիտի վայելէ, երբոր դուք ձեր թշնամի-
ներուն երկիրը ըլլաք. երկիրը անաոնը հան-
գիստ ըլլալով՝ իր շաբաթները պիտի վայելէ.
35 իր ամայութեանը բոլոր օրերը պիտի հանգըս-
տանայ. քանդի ձեր ²շաբաթներուն մէջ չէր
հանգստացած, երբոր անոր վրայ կը բնակէիք։
36 Եւ ձեզմէ ալ մնացածներուն ³սրտին դողում
պիտի բերեմ իրենց թշնամեացը երկիրներուն
մէջ, ու ⁴տերեւ քշուած տերեւին ձայնը պիտի
հալածէ զանոնք, և սուրի բերնէն փախչելու
պէս պիտի փախչին անոնք, ու հալածող մը
37 չեզած ատեներ պիտի կրնան։ Եւ հալածող մը
չեզած ատենը՝ սուրի երեսէ ⁵խուճապ պէս ⁶իրա-
րու վրայ պիտի կրնան. և ⁷պիտի չկրնաք ձեր
38 թշնամիներուն առջեւը կայնիլ։ Եւ ազգերուն
մէջ պիտի կորսուիք, ու ձեր թշնամիներուն
39 երկիրը ձեզ պիտի ուտէ։ Եւ ձեզմէ մնացած-
ները ⁸իրենց անօրէնութիւնովը պիտի հալին
ձեր թշնամեացը երկիրներուն մէջ. նաև իրենց
հարցը անօրէնութիւններովը մէկտեղ պիտի
հալին։
40 Եւ ⁹թէ որ խոստովանին իրենց անօրէնու-
թիւնը ու հայրերուն անօրէնութիւնը՝ ինծի
դէմ գործած իրենց յանցանքներովը, և թէ
41 իրենց ինծի հետ հակառակ երթալը, ու նաև
իմ անոնց հետ հակառակ երթալս, ու զանոնք
իրենց թշնամիներուն երկիրը բերելս. թէ որ
անաոնը անոնց ¹⁰անթլփատ սիրտը ¹¹խոնարհի,
և իրենց անօրէնութեանը պատիժը յօժարու-
42 թեամբ ընդունին, Ընաաոնը Պիտի յիշեմ
Յակոբին հետ ըրած ուխտս, նաև Իսահակին
հետ ըրած ուխտս, և Աբրահամին հետ ըրած
ուխտս ալ պիտի յիշեմ, ու ¹²ան երկիրն ալ
պիտի յիշեմ։
43 Եւ ¹³ետ ¹²ան երկիրը պիտի ձգուի անոնց-
մէ, ու իր շաբաթները պիտի վայելէ, քանի
որ անոնցմէ ամայի մնայ. և անոնք իրենց
անօրէնութեանը պատիժը յօժարութեամբ
պիտի ընդունին. քանզի ¹⁴իմ դատաստաննե-
րըս անարգեցին, ու անոնց հոգիները իմ
44 կանոններէս զզուեցան։ Այսու ամենայնիւ
երբոր իրենց թշնամիներուն երկիրը ըլլան,
¹⁵զանոնք պիտի չանարգեմ, և զանոնք բոլորո-
վին կորընչացնելու՝ ու անոնց հետ ըրած
ուխտս ջնջելու չափ պիտի չզզուիմ անոնցմէ.
45 քանզի որ ես եմ ՅԵՐԸ անոնց Աստուածը. Բայց
անոնց համար պիտի յիշեմ ¹⁶երէց նախնեացը
ուխտը, ¹⁷որոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝
¹⁸ազգաց առջեւը անոնց Աստուած ըլլալու
համար. ես եմ ՅԵՐԸ։
46 ¹⁹Ասոնք են ան կանոնները և դատաստան-
ները ու օրէնքները՝ որ ՅԵՐԸ տուաւ իր ու
Իսրայէլի որդւոցը մէջ ²⁰Սինայ լեռը Մովսէ-
սին ձեռքովը։

ԳԼ· ԻԷ

1 Մարդու մը անձնական ուխտին համար։ 3 Ընձերուն փրկանաց գինը։ 9 Ուխտով ընծայուած անասուններու վրայով։ 14 Ընծայուած տան մը վրայով։ 16 Ընծայուած արտի մը ու անոր փրկանացը վրայով։ 28 Նուիրուած բանը չէր կրնար փրկուիլ։ 32 Տասանորդը չէր կրնար փոխուիլ։

1 Եւ ՅԵՐԸ խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, ²Երբ-
որ մէկը ուխտ ընելու ըլլայ, անձանց ³գին-
քը քու արժեցուցածիդ պէս՝ ՅԵՐՈՋ պիտի ըլ-
3 լայ։ Եւ քու կարելու գինդ սահմ պիտի ըլ-
լայ. քսան տարեկանէն մինչև վաթսուն տա-
րեկան եղող արուին կարելու գինդ՝ ⁴սրբա-
րանին սիկղին համեմատ՝ յիսուն սիկղ արծաթ
4 պիտի ըլլայ. Եւ թէ որ էգ է, քու կարելու
5 գինդ երեսուն սիկղ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ
հինգ տարեկանէն մինչև քսան տարեկան է,
անաոնը արուին համար քու կարելու գի-
նդդ քսան սիկղ՝ ու էգին համար տասը սիկղ
6 պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ մէկ ամսականէն մին-
չև հինգ տարեկան ըլլայ, անաոնը արուին
համար կարելու գինդ հինգ սիկղ արծաթ,
ու էգին համար կարելու գինդ երեք սիկղ
7 արծաթ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ վաթսուն
տարեկանէն վեր ըլլայ, արուին համար քու
կարելու գինդ տասնուհինգ սիկղ՝ ու էգին
8 համար տասը սիկղ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ
քու կարելու գինդդ անոր կարողութիւնը չը-
հասնի, անիկա քահանային առջեւը պիտի կա-
նգնի, ու անոր գինը քահանան կարկ. քահա-
նան ուխտ ընողին կարողութեանը նայելով՝
անոր գինն պիտի կարկ։
9 Եւ թէ որ ⁵ոեւէ ՅԵՐՈՋ գոհ մատու-
ցանելու անասուններէն է, անոնցմէ ինչ որ
10 ՅԵՐՈՋ տայ, սուրբ պիտի ըլլայ. ⁶ինքը պի-
տի չփոխէ ան, և աղէկը գէշին հետ՝ կամ
գէշը աղէկին հետ չփոխէ. և թէ որ անա-
սունը անասունի հետ երբէք փոխելու ըլլայ,
անաոնք ան ընծայուածը ու անոր փոխանակը
11 սուրբ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ ⁷ոեւէ ՅԵ-
ՐՈՋ գոհ չմատուցանելու անմաքուր անա-

ա Մն· լգ· 21։
գ Լե· իե· 2։
դ Եզեկ· իա· 7, 12, 15։
ե Ելս· 17։ Յոբ· ԺԸ· 21։ Առակ· իբ· 1։
զ Ես· ժ· 4։ Տես Դատ· է· 22։ ա Թագ· ԺԳ· 15, 16։
է Յես· է· 12, 13։
ը Մն· լգ· 21։
թ Լե· իե· 2։
ժ Եզեկ· իա· 7, 12, 15։
ի Ելս· 17։ Յոբ· ԺԸ· 21։ Առակ· իբ· 1։
լ Ես· ժ· 4։ Տես Դատ· է· 22։ ա Թագ· ԺԳ· 15, 16։
խ Յես· է· 12, 13։
ծ Դատ· բ· 14։
կ Բ Օր· գ· 27։ իբ· 65։ Դեմ· ա· 8։ Եր-
բեմ· գ· 25։ իե· 13։ Եզեկ· գ· 17։ գ· 9։ ի· 43։ իգ· 23։ լգ· 10։ լզ· 31։ Ովս· է· 15։ Ջաք· ժ· 9։
հ Թուա· է· 7։ գ Թագ· ը· 33, 35, 47։ Դեմ· թ· 2։ Դան· թ· 3, 4։ Ա-
ւակ· իբ· 13։ Դուկ· ԺԸ· 18։ ա Յովհ· ա· 9։
ղ Տես Երեմ· գ· 10։ թ· 25, 26։ Եզեկ· իգ· 7։ Գար· է· 51։ Հաւմ· բ· 29։ Կոր· բ· 11։
ճ գ Թագ· իա· 29։ բ Մն· ԺԸ· 6, 7, 12։ լբ· 26։ լգ· 12, 13։
ն Եւ· բ· 24։ գ· 5։ Սաղ· ՃԳ· 45։ Եզեկ· ԺԶ· 60։
շ Սաղ· ՃԳ· 23։
ո Հմր· 34, 35։
չ Հմր· 15։
պ Բ Օր· գ· 31։ գ Թագ· ԺԳ· 23։ Հաւմ· ԺԱ· 2։
ջ Հաւմ· ԺԱ· 28։
ռ Գլ· իե· 33։ իե· 38։
ս Սաղ· ղբ· 2։ Եզեկ· ի· 9, 14, 22։
վ Գլ· իե· 34։ բ Օր· գ· 1։ ԺԲ· 1։ լգ· 4։
տ Յովհ· ա· 17։
ր Գլ· իե· 1։
—
ց Թուա· գ· 2։ Տես Դատ· ԺԱ· 30, 31, 39։ ա Թագ· ա· 11, 28։
ւ Եւ· է· 13։

սունեներէն ըլլայ, անասունը քահանային առ-
12 ջևը պիտի հանէ ան անասունը. Ու քահա-
նան անոր ոսկեմիմեանը կամ գէչոմիեանը
նայելով՝ գին պիտի կոթէ. քահանան ինչ գին
13 որ կոթէ, անանկ Թող ըլլայ։ Իսկ Եթէ որ
գանիկա երբէք փրկելու ըլլայ, անասունը
քու կոթած գնոյդ վրայ հինգերորդ մաս մը
պիտի աւելցընէ։
14 Ու երբոր մարդ մը իր տունը Տէրոջը սուրբ
ըլլալու համար ընծայէ, անասունը քահա-
նան անոր ոսկեմիմեանը կամ գէչոմիեանը
նայելով՝ գին պիտի կոթէ. քահանան անոր
15 ինչ գին որ կոթէ, անանկ պիտի կենայ։ Եւ
Եթէ որ ընծայողը իր տունը փրկելու ըլլայ,
քու կոթած գնոյդ սոակին վրայ հինգերորդ
մաս մը պիտի աւելցընէ, ու թող անոր պի-
տի ըլլայ։
16 Եւ Եթէ որ մարդ մը իր կալուածքին արտէն
ընծայելու ըլլայ Տէրոջը, անասունը քու կըռ-
ած գինդ անոր սերմին համեմատ պիտի ըլ-
լայ. մէկ քոռ գարիի սերմի համար՝ հիսուն
17 սիկղ արծաթ ըլլայ։ Եթէ որ իր արտը Յոբե-
լեան տարիէն ընծայէ, քու կոթած գնոյդ պէս
18 պիտի կենայ։ Եւ Եթէ որ իր արտը Յոբելեան
տարիէն ետքը ընծայէ, քահանան անոր հետ
սոակը մինչև Յոբելեան տարիին մնացած տա-
րիներուն նայելով՝ հաշիւ պիտի բնէ, ու քու
19 կոթած գինէդ վար պիտի իջեցընէ. Իսկ Եթէ որ
արտը ընծայողը երբէք փրկելու ըլլայ գանիկա,
անասունը քու կոթած գնոյդ սոակին վրայ
հինգերորդ մաս մը աւելցընէ, ու ան թող
20 պիտի հաստատուի անոր։ Եւ Եթէ որ արտը
չփրկէ, կամ արտը մէկ ուրիշի մը ծախած
21 ըլլայ, ալ նորէն պիտի չփրկուի ան. Հապա
արտը Երբոր Յոբելեան տարւոյն մէջ դա-
նայ, նուիրուած արտի պէս սուրբ պիտի ը-
լայ Տէրոջը. Թանոր կալուածքը քահանային
պիտի ըլլայ։
22 Եւ Եթէ որ մէկը Տէրոջը ընծայէ իր ծախու
առած արտը, որ Իր կալուածքին արտէն չէ,

23 Ինասունը քահանան անոր հետ քու կոթած
գնոյդ հաշիւը բնէ մինչև Յոբելեան տարին,
և ան օրը քու կոթած գինդ սուրբ բանի պէս
24 պիտի տայ Տէրոջը։ Յոբելեան տարին, արտը
ծախողին՝ այսինքն որուն որ կը վերաբերի
25 գետնի կալուածքը, անոր պիտի դառնայ։ Ու
քու բոլոր կոթած գիներդ սրբարանին սիկղի
համեմատ պիտի ըլլան. Իսիկղը քսան կերա
ըլլայ։
26 Միայն Թէ Ինասուններուն առջինը
առջի ծնած ըլլալուն համար Տէրոջը ըլ-
լայ, մէկը պիտի չընծայէ ան. Թէ արջառ
27 ըլլայ և Թէ ոչխար, Տէրոջն է։ Եւ Թէ ո
անմաքուր անասուններէն է, քու կոթած
գնոյդ համեմատ պիտի փրկէ ան. Ու անոր
վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցընէ. և Թէ
չփրկուի, քու կոթած գնոյդ Թող ծախուի
28 Բայց մարդու մը իր բոլոր ունեցած մար
դոցմէն և անասուններէն ու իր կալուածքին
արտէն Տէրոջը նուիրածը պիտի չծախուի ո
չչփրկուի. ամէն նուէր ամենասուրբ է Տէր
29 Ջը։ Մարդոցմէ նուիրուած նուէր մը քնա
պիտի չփրկուի, հապա անշուշտ պիտի մեռցուի
30 Եւ Երկրին բոլոր տասանորդը՝ Ի երկրի
հունտերէն և Ի ծառերուն պտուղէն Տէր
31 Ջին է. անիկա սուրբ է Տէրոջը։ Եւ Թէ ո
մարդ մը իր տասանորդներէն երբէք փրկել
ուզէ, անոր վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի
32 աւելցընէ։ Եւ արջառներուն ու ոչխարնե
րուն ամէն տասանորդը՝ գաւազանին տա
կէն ամէն անցնողին տասներորդը՝ սուրբ պի
33 տի ըլլայ Տէրոջը։ Ազիկին ու գէչին մէջտե
ղը տարբերութիւն պիտի չընէ ոու չփոխե
ան. և Թէ որ երբէք փոխելու ըլլայ, անա
տունը ան ալ՝ անոր փոխանակին ալ սուրբ պի
տի ըլլայ, պիտի չփրկուի։
34 Տէրոջը՝ Իսրայէլի որդւոցը համար Սինայ
լեռը Մովսէսին պատուիրած պատուիրանք
ները սոոնք էին։

ֆ Ելմ. 15 · 19։
ք Ելմ. 17։
է Գղ. Ել. 15 · 16։
ղ Ելմ. 13։
ե Գղ. Ել. 20 · 28 · 31։
ը Ելմ. 28։
ի Թոս. Ժբ. 14։ Եզէկ. 20։
ձ Գղ. Ել. 10 · 25։
ղ Ելմ. 18։
ճ Գղ. Ել. 28։
ռ Եզ. է. 13։ Թոս. գ. 47։ Ժբ. 16։ Եզեկ. Ել. 12։
յ Ելմ. Ժգ. 2 · 12։ Ել. 30։ Թոս. Ժբ. 17։ բ Օր. Ժե. 19։
ն Ելմ. 11 · 12 · 13։
շ Ելմ. 21։ Ցես. գ. 17 · 18 · 19։
ո Թոս. Ել. 2 · 3։
չ Դն. Ել. 22։ Թոս. Ժբ. 21 · 24։ բ Մն. 5։ 6 · 12։ Դե. Եմ. Ժգ. 12։ Մտգ. գ. 8 · 10։
ջ Ելմ. 13։
ռ Տես Երեմ. Լգ. 13։ Եզեկ. Ե. 37։ Մհա.
ս Ելմ. 10։
վ Գղ. Ել. 46։
տ. 14։

ԳԻՐՔ ԹՈՒՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաւած Մովսէսին կը պատուիրէ որ ժողովուրդը համրէ։ 5 Ցեղերուն իշխանները։ 17 Անոնք ալ կը համրեն։ 47 Ղեւտացիները ալ կը համրուին։ Տէրոջը պաշտօնին համար պատրաստուած։

1 Եւ Տէրը Մովսէսին խօսեցաւ՝ Սինայի անա-
2 պատը՝ ժողովրդի խորանին մէջ՝ անոնց եգիպ-
տոսի երկրէն ելլելուն երկրորդ տարին երկ-
2 րորդ ամսուն առաջին օրը՝ ըսելով, Ազգ-
ք իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովրդին գումարը
իրենց ազգատոհմերուն ու իրենց հարցը
տուներուն համեմատ՝ ամէն մէկ արուն իրենց
3 անուններուն թիւովը հաշուեցէք։ Դուն ու Ահա-
րոն Իսրայէլի մէջ բոլոր պատերազմելու
*կարող եղողները՝ քանի տարեկանէն վեր
անոնց գունդերուն համեմատ պիտի համ-
4 րէք։ Եւ ձեր հետ ամէն ցեղէն մէկ մարդ
պիտի ըլլայ. անոնց ամէն մէկը իր հօրը տա-
5 նը իշխանը ըլլայ։
Եւ ձեզի հետ կենալու մարդոցը անուննե-
րը սոնք են. Ռուբենէն՝ Սեդիւրի որդին
6 Եղիսուր, Շմաւոնէն՝ Սուրիսադայի որդին
7 Սալամիէլ, Յուդայէն՝ Ամինադաբի որդին
8 Նաասոն, Իսաքարէն՝ Սոգարի որդին Նա-
9 թանայէլ, Զաբուղոնէն՝ Քելոնի որդին Ե-
10 ղիաբ, Յովսեփի որդւոցմէ Եփրեմէն՝ Ամի-
ուդի որդին Եղիսամա, Մանասէէն՝ Փա-
11 դասուրի որդին Գամալիէլ, Բենիամինէն՝
12 Գեդէոնիի որդին Աբիդան, Դանէն՝ Ամի-
13 սադայի որդին Աքիեզեր, Ասերէն՝ Եքրա-
14 նի որդին Փագիէլ, Գադէն՝ Գադուելի որ-
15 դին Եղիասափ, Նեփթաղիմէն՝ Ենանի որ-
16 դին Աքիրէ։ Սոնք էին ժողովքին երե-
ւելիները՝ իրենց հարցը ցեղերուն իշխաննե-
րը՝ Իսրայէլի հազարապետները։
17 Եւ Մովսէս ու Ահարոն առ էրկոց անուն-
18 ներովը յիշուած մարդիկը առին. եւ երկ-
րորդ ամսուն առաջին օրը բոլոր ժողովքը
ժողվեցին, որոնք իրենց տոհմերուն ու իրենց
հարցը տուներուն համեմատ՝ քանի տարե-
կանէն վեր ամէնքը մէկ մէկ համրուելով
էրկոց անուններուն թիւովը արձանագրեցան։
19 Տէրը Մովսէսին ինչպէս որ պատուիրեց, ա-
նիկա Սինայի անապատին մէջ անոնք համրեց
զանոնք։
20 Եւ Իսրայէլի անդրանիկ որդւոյն Ռուբե-
նի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհ-
մերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝
քանի տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու
կարող եղողները՝ ամէն մէկ արուն էրկոց անուն-
21 ներուն թիւովը, Ռուբենի ցեղէն համրուածնե-
րը քառասունուվեց հազար հինգ հարիւր
հոգի էին։
22 Շմաւոնի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց
տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն հա-
մեմատ՝ քանի տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ ամէն մէկ արուն
23 էրկոց անուններուն թիւովը, Շմաւոնի ցեղէն
համրուածները յիսունուինը հազար երեք հա-
րիւր հոգի էին։
24 Գադի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց
տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն հա-
մեմատ՝ քանի տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ էրկոց անուններուն
25 թիւովը, Գադի ցեղէն համրուածները քա-
ռասունուհինգ հազար վեց հարիւր յիսուն
հոգի էին։
26 Յուդայի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց
տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն հա-
մեմատ՝ քանի տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ էրկոց անուններուն
27 թիւովը, Յուդայի ցեղէն համրուածները եօ-
թանասունուչորս հազար վեց հարիւր հոգի
էին։
28 Իսաքարի որդիքը իրենց սերունդովը՝ ի-
րենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն
համեմատ՝ քանի տարեկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ էրկոց անունն-
29 րուն թիւովը, Իսաքարի ցեղէն համրուած-
ները յիսունուչորս հազար չորս հարիւր հոգի
էին։
30 Զաբուղոնի որդիքը իրենց սերունդովը՝
իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն
համեմատ՝ քանի տարեկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ էրկոց անունն-
31 րուն թիւովը, Զաբուղոնի ցեղէն համրուած-
ները յիսունուեօթը հազար չորս հարիւր հո-
գի էին։
32 Յովսեփի որդւոցմէ Եփրեմի որդիքը իրենց
սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հար-
ցը տուներուն համեմատ՝ քանի տարեկանէն
վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝
33 էրկոց անուններուն թիւովը, Եփրեմի ցեղէն
համրուածները քառասուն հազար հինգ հա-
րիւր հոգի էին։
34 Մանասէի որդիքը իրենց սերունդովը՝ ի-

= ԵԼ. ԺԹ. 1։ ԳԼ. Ժ. 11 - 12։
§ ԵԼ. ԼԵ. 22։
‡ ԵԼ. Լ. 12։ ԼԲ. 26։
ԳԼ. ԽԶ. 2, 63, 64։
բ ԹՈՒՈՑ. ԽԶ. 2։
ա ՄՆ. ԽԱ. 2։
* ԵՓԲ. ելլողները
† ԳԼ. Կ. 2։ ա ՄՆ. ԽԵ. 16։
‡ ԵԼ. ԺԲ. 21, 25։

բննց առմերան ու իրենց Հարցը առներան Համեմատ՝ քան առիկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ էրենց անուններ-
35 րուն թուովը, Մանասէի ցեղէն Համրուած-
նները երեսունուերկու Հազար երկու Հարիւր
Հոգի էին։
36 Բենիամինի որդիքը իրենց սերունդովը՝
իրենց առմերան ու իրենց Հարցը առներ-
րուն Համեմատ՝ քան առիկանէն վեր բո-
լոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրենց
37 անուններան թուովը, Բենիամինի ցեղէն
Համրուածները երեսունհինգ Հազար չորս
Հարիւր Հոգի էին։
38 Դանի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց
առմերան ու իրենց Հարցը առներան Հա-
մեմատ՝ քան առիկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ էրենց անուննե-
39 րուն թուովը, Դանի ցեղէն Համրուածները վաթ-
սունուերկու Հազար եօթը Հարիւր Հոգի էին։
40 Ասերի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց
առմերան ու իրենց Հարցը առներան Հա-
մեմատ՝ քան առիկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ էրենց անուննե-
41 րուն թուովը, Ասերի ցեղէն Համրուածները քա-
ռասունմէկ Հազար Հինգ Հարիւր Հոգի էին։
42 Նեփթաղիմի որդիքը իրենց սերունդովը՝
իրենց առմերան ու իրենց Հարցը առներան
Համեմատ՝ քան առիկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ էրենց անուննե-
43 րուն թուովը, Նեփթաղիմի ցեղէն Համ-
րուածները յիսունուերեք Հազար չորս Հարիւր
Հոգի էին։
44 Ասանք են ան Համրուած Հոգիները, որ
Մովսէս, Ահարոն ու Իսրայէլի իշխաններն
Համրեցին. ատոնք էրեքտասներ մարդիկ
էին, ամէն մէկը իր Հայրերան տաներ կողմէն։
45 Ասպէս Իսրայէլի որդուոցը ամէնը իրենց Հայ-
րերան տաներ Համեմատ՝ Իսրայէլի մէջ քան
առիկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող
46 եղողները Համրուեցան. Եւ բոլոր Համրուած-
նները վեց Հարիւր երեք Հազար Հինգ Հա-
րիւր յիսուն Հոգի էին։
47 Բայց Ղեւատացիները իրենց Հայրերան ցե-
48 զովը առանց Հետ չՀամրուեցան. Քանզի Տէրը
49 խօսեր էր Մովսէսին՝ ըսելով, Միայն Ղե-
ւատացոց ցեղը պիտի չՀամրես, և Իսրայէլի
որդուոցը Հետ անոնց դումարը պիտի չառնես.
50 Բայց դուն Ղեւատացիները վկայութեան խո-
րանին ու անոր բոլոր կարասիներուն և անոր
վերաբերեալ բոլոր բաներուն վերակացու պի-
տի դնես. անոնք պիտի վերցնեն խորանը ու
անոր բոլոր կարասիները, և անոր սպասա-
ւորութիւնը անոնք պիտի ընեն. Ու խորա-
51 նին չուելու առնը Ղեւատացիները վեր
պիտի առնեն ան, ու խորանին Հիման ընե-
լու առնը Ղեւատացիները պիտի կանգնեն ան.
Եւ ուրիշ մօտեցող օտարականը պիտի մեռցուի։
52 Եւ Իսրայէլի որդիքը իրենց դունդերովը
Համին մէկը իր բանակին քովը ու ամէն մէ-
կը իր դրօշակին քովը Հիման պիտի ընեն,
53 Բայց Ղեւատացիները վկայութեան խորանին
բոլորտիքը պիտի բանակին, որ Իսրայէլի որ-
դուոցը ժողովքին վրայ Բարկութիւն չգայ.
Ու Ղեւատացիները վկայութեան խորանին պահ-
54 պանութիւնը պիտի ընեն։ Եւ Իսրայէլի որ-
դիքը Տէրոջը Մովսէսին ամէն պատուիրա-
ծին պէս ըրին, անանկ ըրին։

ԳԼ. Բ

1—34 Ամէն մէկ ցեղերան Հիման ընելուն կարգը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին
2 ըսելով, Իսրայէլի որդուոցը ամէն մէկը իր
դրօշակին քովը իրենց Հայրերան առնը նը-
շանով Հիման պիտի ընեն. Ժողովքի խոր-
հրդարանը չուրջանակի Հիման ընեն։
3 Եւ առջևի կողմը՝ դէպ ի արևելք Հիման
ընողները Յուդայի բանակին զօրքերը ըլ-
լան՝ իրենց դունդերուն կարգովը. և Ամի-
նադաբի որդին Նաասոն Յուդայի որդուոց
4 ը իշխան պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր Համրուած
զօրքը եօթանասունչորս Հազար վեց Հա-
5 րիւր Հոգի էին։) Եւ անոր քովը Հիման ընող-
ները Իսաքարի ցեղը պիտի ըլլայ. և Սո-
դարի որդին Նաթանայէլ Իսաքարի որդուոց
6 ը իշխան պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր Համ-
րուած զօրքը յիսունչորս Հազար չորս Հա-
7 րիւր Հոգի էին։) Եւ Զաբուղոնի ցեղը. և
Փելոնի որդին Եղիաբ Զաբուղոնի որդուոց
8 ը իշխան պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր Համրուած
զօրքը յիսունեօթը Հազար չորս հարիւր
9 Հոգի էին։) Յուդայի բանակին մէջ Համրուած-
ները ամէնը իրենց դունդերուն Համեմատ
Հարիւր ութսունեւվեց Հազար չորս Հարիւր
Հոգի էին։) Ամէնք առջևէն պիտի չուեն։
10 Հարաւային կողմը Ռուբինի բանակին գե-
րդաստանը պիտի ըլլայ իրենց դունդերուն կար-
գովը. և Ռուբինի որդուոցը իշխան՝ Շեղիու-
11 րի որդին Եղիսուր պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր
Համրուած զօրքը քառասունեւվեց Հազար
12 Հինգ Հարիւր Հոգի էին։) Եւ անոր քովը
Հիման ընողները Շմաւոնի ցեղը պիտի ըլլայ,
ու Շմաւոնի որդուոցը իշխան՝ Սուրիսադայի

ը Գէ. իգ. 64։
ե Եէ. լբ. 26 = Տհս. Եէ. Ժբ. 37 = Գէ. բ. 32 = իգ. 51։
զ Գէ. բ. 33 = Տհս գէ. գ. և գ. և իգ. 57։
է ամՆ. գ. և իա. 6։
ը Գէ. բ. 33 = իգ. 62։
թ Եէ. լբ. 21 = Գէ. գ. 7, 8 = գ. 15, 25, 26. 27, 33։
ժ Գէ. գ. 23, 29, 35։
ի 38։
լ Գէ. Ժ. 17, 21։
խ Գէ. գ. 10, 38 = Ժբ. 22։
ծ Գէ. բ. 2, 34։
կ Հմր. 30։

ձ Ղև. Ժ. 6 = Գէ. բ. 19 = Ժգ. 46 = Ժբ. 5 = ամթ. գ. 19։
ղ Գէ. գ. 7, 8, բ. 24, 25, 26 = Ժբ. 3, 4, 5 = լա. 30, 47 = ամՆ.
ճ իգ. 32 = բ ամՆ. Ժգ. 10։
մ Գէ. ա. 52։
յ Ցհս. գ. 4։
ն Եէբ. գրօշակը ըև-
շ ըայ
ոչ Գէ. Ժ. 14. Հ ա ա ի գ. 20 = ամՆ. բ. 10. Մատ. ա. 4. Ղ ա ի գ. 32, 33։
պ Գէ. Ժ. 14։

13 որդին Սաղամիէլ պիտի ըլլայ ։ (Եւ անոր
Համրուած զօրքը յիսունուվեցը հազար եր-
14 հարիւր հոգի էին ։) Ու Եփէը Գադի ցեղը.
և Գադի որդւոցը իշխան՝ Գադուէլի որդին
15 Եղիասափ պիտի ըլլայ ։ (Եւ անոր Համրուած
զօրքը քառասունուհինգ հազար վեց հարիւր
16 յիսուն հոգի էին ։) Ռուբենի բանակին մէջ
Համրուածներուն ամէնը իրենց գունդերուն
համեմատ՝ հարիւր յիսունումէկ հազար չորս
հարիւր յիսուն հոգի էին ։) Եւ երկրորդ
ասանք պիտի չուեն ։

17 Եաքը Ղեւտացւոց բանակին հետ բանակ-
ներուն մէջտեղը ժողովքի խորանը պիտի չուէ.
ամէն մարդ իր տեղը իրենց դրօշակներուն
քովը իջևան ըրած ձևուն պէս պիտի չուեն ։

18 Աբևմտեան կողմը Եփրեմի բանակին դը-
րօշակը պիտի ըլլայ իրենց գունդերուն կար-
գովը. ու Եփրեմի որդւոցը իշխան՝ Ամիու-
19 դի որդին Եղիսամա պիտի ըլլայ ։ (Եւ
անոր Համրուած զօրքը քառասուն հազար
20 հինգ հարիւր հոգի էին ։) Եւ անոր քովը
Մանասէի ցեղը. ու Մանասէի որդւոցը իշ-
խան՝ փադասուրի որդին Գամալիէլ պիտի
21 ըլլայ ։ (Եւ անոր Համրուած զօրքը երեսուն-
ուերկու հազար երկու հարիւր հոգի էին ։)
22 Ու Եփէը Բենիամինի ցեղը. և Բենիամինի որ-
դւոցը իշխան՝ Գեդէօնիի որդին Աբիդան
23 պիտի ըլլայ ։ (Եւ անոր Համրուած զօրքը
երեսունուհինգ հազար չորս հարիւր հոգի
24 էին ։ Եփրեմի բանակին մէջ Համրուածներուն
ամէնը իրենց գունդերուն համեմատ՝ հա-
րիւր ութը հազար հարիւր հոգի էին ։) Եւ
երրորդ ասանք պիտի չուեն ։

25 Հիւսիսային կողմը Դանի բանակին դրօ-
շակը պիտի ըլլայ իրենց գունդերուն կարգո-
վը. և Դանի որդւոցը իշխան՝ Ամիսադայի
26 որդին Աքիեզեր պիտի ըլլայ ։ (Եւ անոր
Համրուած զօրքը վաթսունուերկու հազար
27 եօթը հարիւր հոգի էին ։) Եւ անոր քովը
Ասիրի ցեղը պիտի ըլլայ. ու
Ասիրի որդւոցը իշխան՝ Եքրանի որդին Փա-
28 գիէլ պիտի ըլլայ ։ (Եւ անոր Համրուած
զօրքը քառասունումէկ հազար հինգ հարիւր
29 հոգի էին ։) Ու Եփէը Նեփթաղիմի ցեղը. ու
Նեփթաղիմի որդւոցը իշխան՝ Ենանի որդին
30 Աքիրէ պիտի ըլլայ ։ (Եւ անոր Համրուած
զօրքը յիսունուերեք հազար չորս հարիւր հո-
31 դի էին ։ Դանի բանակին մէջ Համրուածնե-
րուն ամէնը հարիւր յիսունուեօթը հազար
վեց հարիւր հոգի էին ։) Ասանք իրենց դրօ-
շակներովը ամենուն ետևէն պիտի չուեն ։

32 Իսրայէլի որդւոցմէ իրենց Հայրերուն տու-
ներովը Համրուածները ասանք են. բանակ-
ներուն մէջ Համրուածներուն ամէնը իրենց
դունդերուն կարգովը վեց հարիւր երեք հա-
33 զար հինգ հարիւր յիսուն հոգի էին ։ Բայց
Ղեւտացիները չՀամրուեցան Իսրայէլի որդւոց
հետ, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուի-
34 րեր էր ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը Մով-
սէսին բոլոր պատուիրածին պէս ըրին. Հայր-
պէս իրենց դրօշակներովը իջևան կ'ընէին, ու
այսպէս անոնք ամէն մէկերնին իրենց տոհմե-
րուն կարգովը Ե իրենց Հայրերուն տուներով
վը կը չուէին ։

ԳԼ. Գ

1 Ահարոնի որդիքը ։ 5 Խորանին պաշտօնին Համար Ղեւտացիք քահանաներուն կը տրուին ։ 11 անդրանկաց տեղ տեղաւ-
ւոյ ։ 14 Ղեւտացիք կը Համրուին իրենց տոհմերովը ։ 21
Գերսոնեանց ։ 27 Կահաթեանց ։ 33 Մերարեանց տոհմերը ։
Թիւը և անոնց յանձնուած պահպանութիւնը ։ 38 Մովսէսին
ու Ահարոնին իջևան ընելու տեղը՝ ու պահպանութիւնը ։ 40
Ղեւտացիք Իսրայէլացւոց անդրանիկներուն փրկանքը կ'ըլլան,
44 ու Ղեւտացւոց Թիւին տեղի եղածները տոկով կը փըր-
կուին ։

1 Եւ Ահարոնին ու Մովսէսին ապրած ատեն
Թիւնը աս է, Տէրոջը Մովսէսին հետ Սինայ
2 լեռանը վրայ խօսած օրը ։ Եւ Ահարոնի որ-
դւոցը անունները ասանք են. Անդրանիկը
Նադաբ և Աբիուդ, Եղիազար ու Իթամար ։
3 Ասանք էին Ահարոնի որդւոցը՝ քահանանե-
րուն անունները, որ օծուած օրհնուած էին
4 քահանայութիւնն ընելու ։ Եւ Նադաբ ու Ա-
բիուդ Սինայի անապատին մէջ Տէրոջը առ-
ջևը օտար կրակ մատուցած ատենին մեռան
Տէրոջը առջևը, ու անոնք որդի չունէին. և
Եղիազար ու Իթամար իրենց Հօրը Ահարոնին
առջևը քահանայութիւն ըրին ։
5 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
6 Ղեւիին ցեղը մօտեցուր, ու զանոնք Ահարոն
քահանային առջևը կայնեցուր որ անոր սպա-
7 սաւութիւնն ընեն ։ Եւ անոր պահպանու-
թիւնը ու բոլոր ժողովքին պահպանութիւնը
ժողովքի խորանին առջևը պիտի պահեն Խո-
8 րանին պաշտօնը ընելով ։ Եւ ժողովքի խորա-
նին բոլոր կահասիները ու Իսրայէլի որդւոցը
պահպանութիւնը պիտի պահեն՝ խորանին
9 պաշտօնը ընելով ։ Եւ Ահարոնին ու անոր
որդւոցը պիտի տաս Ղեւտայիները. ասանք
Իսրայէլի որդւոցմէն բոլորովին անոր տրուած
10 են ։ Եւ Ահարոնը ու անոր որդիները Իրենց
քահանայական պաշտօնը կատարելու պիտի
կարգես. և մօտեցող օտարականը պիտի մեռ-
11 նի ։
Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
12 Եւ ես ահա Իսրայէլի որդւոցը մէջէն Ղե-
ւտայիները առի, Իսրայէլի որդւոցը մէջ ամէն

ե ԳԼ. ժ. 18 ։
զ ԳԼ. ժ. 17, 21 ։
է ԳԼ. ժ. 22 ։
ը ԳԼ. ժ. 25 ։
թ ԵԼ. լը. 26 ։ ԳԼ. ա. 46 ։ ժա. 21 ։
ժ ԳԼ. ա. 47 ։
ի ԳԼ. իգ. 2, 5, 6 ։
լ ԵԼ. գ. 23 ։
խ ԵԼ. խը. 41 ։ Ղև. ը. ։
ծ Ղև. ժ. 1, ԳԼ. իգ. 61 ։ ա Մն. խգ. 2 ։
կ ԳԼ. ը. 6 ։ ժը. 2 ։
հ Տես ԳԼ. ա. 50 ։ ը. 11, 15, 24, 26 ։
ձ ԳԼ. ը. 19 ։ ժը. 6 ։
ղ ԳԼ. ժը. 7 ։
ճ Էմր. 38 ։ ԳԼ. ա. 51 ։ ժգ. 40 ։
մ Էմր. 41 ։ ԳԼ. ը. 16 ։ ժը. 6 ։

Տէրը արդանդը բացող առջինեկին սեղը· ու-
13 մ՚ Ղևտացիները իմ պիտի ըլլան։ Քանի՛
Համին առջինեկը իմ է· Եգիպտոսի
երկրին մէջ բոլոր առջինեկները զարկի, ես
բացելի մէջ բոլոր առջինեկները մարդէն մինչև
անասուն սրբեցի ինծի· անոնք իմ պիտի
ըլլան· ես եմ Տէրը։
14 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին Սինայի անա-
15 պատին մէջ՝ ըսելով, Համրէ Ղևիի որդիքը
իրենց հարցը տուներուն և իրենց ազգատոհ-
մերուն նայելով· Ամէն ամնականէն վեր եղող
16 ամէն արուն պիտի համրես։ Եւ Մովսէս Տէ-
րոջը խօսքին համեմատ համրեց զանոնք՝ ինչ-
17 պէս որ իրեն պատուիրուեցաւ։ Եւ Ղևիի
որդիքը իրենց անուններովը սոսնք էին·
18 Գերսան և Կահաթ ու Մերարի։ Եւ Գերսոնի
որդւոցը անուններըը իրենց տոհմերովը սոսնք
19 են· Լղրինի ու Սեմէի։ Եւ կահաթի որ-
դիքը իրենց տոհմերովը Ամրամի ևսհարի,
20 Քեբրոն ու Ոզիել էին։ Եւ Մերարիի որ-
դիքը իրենց տոհմերովը Մոսղի ու Մուսի
էին· Ղևտացւոց տոհմերը իրենց հարցը տու-
ներուն համեմատ սոսնք են։
21 Գերսոնէն Ղրինեանց տոհմը և Սեմէեանց
տոհմը եղաւ· Գերսոնեանց տոհմերը սոսնք
22 են։ Անոնցմէ համրուածները՝ մէկ ամնակա-
նէն վեր եղող բոլոր արուներուն թիւովն հա-
մեմատ համրուածները՝ եօթը հազար հինգ
23 հարիւր հոգի էին։ Գերսոնեանց տոհմերը
խորանին ետևի կողմը դէպ՚ի արևմուտք իջե-
24 ւան պիտի ըլլան։ Եւ Գերսոնեանց հօրը տա-
նը իշխանը Լայելի որդին Եղիասաֆ պիտի
25 ըլլայ։ Եւ ժողովքի խորանին մէջ Գերսոնին
որդւոցը պահպանութիւնը յանձնուած բաներըը
սոսնք են· Խորանը ու Վրանը, անոր ծածկո-
ցը և ժողովքի խորանին Դրանը վարագոյ-
26 րը, խորանին և սեղանին բոլորտիքը եղած
սպարիսները վարագոյրները, և սպարիսին դրանը
վարագոյրը, և անոր ամէն գործին համար
եղած չէուանները։
27 Եւ Կահաթէն Ամրամեանց տոհմը ու Իս-
հարեանց տոհմը և Քեբրոնեանց տոհմը ու
Ոզիելեանց տոհմը եղաւ· Կահաթեանց տոհ-
28 մերը սոսնք են· Մէկ ամնականէն վեր եղող
բոլոր արուները եօթը հազար հինգ հարիւր
29 հոգի էին, որ սրբարա-
նին պահպանութիւնը կ՚ընէին։ Կահաթին
որդւոցը տոհմերը խորանին հարաւային կողմը
30 իջևան պիտի ընեն։ Եւ Կահաթեանց տոհմե-
րուն հօրը տունը իշխանը Ոզիելի որդին Ե-
31 լիսափան ըլլայ։ Եւ սանոնց պահպանու-
թիւնը յանձնուած բաներըը սոսնք են· սապանակը
ու Նստելատեղին հոգին սեղանը՝ և սպասները
կը՝ ու սեղաններըը՝ և սրբարանին դործիք-
ները՝ որոնցմով պաշտօն կ՚ընեն, և սվարա-
գոյրը՝ ու անոր վերաբերեալ ամէն բաները։
32 Եւ Ղևտացւոց իշխաններուն իշխանը՝ Ա-
հարոն քահանային որդին Եղիազար պիտի ըլ-
լայ, որ սրբարանին պահպանութիւնը ընդ-
ներուն վրայ վերակացու պիտի ըլլայ։
33 Մերարիէն Մոսղեանց տոհմը և Մուսեան
տոհմը եղաւ· սոսնք են Մերարիին տոհմե-
34 րը։ Եւ անոնց համրուածները՝ մէկ ամնակա-
նէն վեր եղող բոլոր արուները երեք հազար
Համեմատ՝ վեց հարիւր երկու հարիւր հոգի
35 էին։ Եւ Մերարեանց տոհմերուն հօրը տու-
նը իշխանը Աբիհայիլի որդին Սուրիէլ ըլլայ·
սոսնք խորանին հիւսիսային կողմը իջևան
36 պիտի ընեն։ Եւ Մերարիի որդւոցը պահ-
պանութիւնը յանձնուած բաներըը սոսնք են·
խորանին տախտակները՝ ու անոր նիգերը և
սիւները ու խարխանները՝ և անոր բոլոր գոր-
ծիքները ու անոր վերաբերեալ ամէն բան-
37 րը, Եւ չորքանակի սրահին սիւները՝ անոնց
խարխանները և ցիցերը ու անոնց չուաններըը
38 Եւ խորանին առջևի կողմը՝ այսինքն ժո-
ղովքի խորանին առջևը դէպ՚ի արևելք Մով-
սէս ընդհները Ահարոն և անոր որդիքը պիտի ըլլան, սոր սրբարանին
պահպանութիւնը Իսրայէլի որդւոցը պահ-
պանութեանը համար պահպանեն· ու սմե-
39 ռնող օտարականը պիտի մեռցուի։ Ղևտա-
ցւոց բոլոր համրուածները՝ որոնք իրենց տոհ-
մերովը Տէրոջը խօսքին համեմատ Մովսէս
ու Ահարոն համրեցին, մէկ ամնականէն վեր
եղող բոլոր արուները քսանուերկու հազար
էին։
40 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Իսրայէլի որ-
դւոցը մէկ ամնականէն վեր բոլոր առջինեկ
արուները համրէ, ու անոնց անուններուն
41 թիւը առ։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր առ-
ջինեկներուն փոխարէն՝ սՂևտացիները պիտի
առնես ինծի համար· ես եմ Տէրը· ու Ղև-
տացւոց անասուններըը՝ Իսրայէլի որդւոց
անասուններուն բոլոր առջինեկներուն տեղ
42 Եւ Մովսէս համրեց Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
առջինեկները՝ ինչպէս որ Տէրը իրեն պա-
43 տուիրեց։ Եւ բոլոր առջինեկ արուները ան-
ուններուն թիւովն համեմատ՝ մէկ ամնա-
կանէն վեր համրուածները քսանուերկու հա-
զար երկու հարիւր եօթանասունուերեք հո-
գի էին։

ֆ ԵԼ· ԺԳ· 2։ ՂՀ· ԼԵ· 26։ ԳԼ· Ը· 16։ ՂՀ· Ի· 23։
ֆ ԵԼ· ԺԳ· 12, 15։ ԳԼ· Ը· 17։
ֆ Հմր· 59։ ԳԼ· ԽԶ· 62։
ֆ ՃՆ· ԽԶ· 11։ ԵԼ· Գ· 16։ ԳԼ· ԽԳ· 37։ ասՆ· Գ· 1, 16։ ԽԳ· 6։
ֆ ԵԼ· Գ· 17։
ֆ ԵԼ· Գ· 18։
ֆ ԵԼ· Գ· 19։
ֆ ԳԼ· ա· 53։
ֆ ԳԼ· Գ· 24, 25, 26։
ֆ ԵԼ· ԽԵ· 9։
ֆ ԵԼ· ԽԶ· 1։
ֆ ԵԼ· ԽԶ· 7, 14։
ֆ ԵԼ· ԽԶ· 30։
ֆ ԵԼ· ԽԵ· 9։
ֆ ԵԼ· ԽԵ· 16։
ֆ ԵԼ· Լ· 18։
ֆ ասՆ· ԽԶ· 23։
ֆ ԳԼ· ա· 53։
ֆ ԳԼ· Գ· 15։
ֆ ԵԼ· ԽԵ· 10։
ֆ ԵԼ· ԽԵ· 23։
ֆ ԵԼ· ԽԵ· 31։
ֆ ԵԼ· ԽԵ· 1։ Լ· 1։
ֆ ԵԼ· ԽԶ· 32։
ֆ ԳԼ· ա· 53։
ֆ ԳԼ· Գ· 31, 32։
ֆ ԳԼ· ա· 53։
ֆ ԳԼ· ԺԸ· 5։
ֆ Հմր· 7, 8։
ֆ Հմր· 10։
ֆ ՏՀա ԳԼ· ԽԳ· 63։
ֆ Հմր· 15։
ֆ Հմր· 12, 45։

44 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
45 Իսրայէլի որդւոցը միջէ ամէն առջինեկներուն
տեղը՝ Ղեւտացիները, և անոնց անասուննե-
րուն տեղը Ղեւտացւոց անասուններըը առ,
որ Ղեւտացիները ինծի ըլլան. ես եմ Տէրը։
46 Եւ Ղեւտացւոց փո-ը առելցած՝ Իսրայէլի որ-
դւոցը երկու հարիւր եօթանասունուվրնջ
առջինեկներուն փրկանք ըլլալու համար,
47 Մարդ գլուխ ըՀինգ սիկղ պիտի առնես. սըր-
բարանին սիկղին համեմատ պիտի առնես.
48 Իմէկ սիկղը քսան կերասի է։ Եւ անոնց միջ
ատելցածներուն փրկանքին առակը Ա֊Հարո-
49 նին ու անոր որդւոցը տաս։ Եւ Մովսէս Ղե֊
ւտացիներով փրկուածներուն ատելցածներէն
50 փրկանքին առակը առաւ։ Իսրայէլի որդւո-
ցը առջինեկներէն սրբարանին սիկղին համե-
մատ՝ Հազար երեք հարիւր վեցտասունհինգ
51 սիկղ արծաթ առաւ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը խօս-
քին պէս Իփրկուածներուն առակը Ա֊Հարոնին
ու անոր որդւոցը տուաւ, ինչպէս որ Տէրը
Մովսէսին պատուիրեր էր։

ԳԼ· Դ

1 Ղեւտացիներուն պաշտօն կատարելու համար որոշուած հա-
ւակը։ 4 Քահանաները խորանը քակելէն եաև՝ Կահաթեանց
յանձնուելիք բաները։ 16 Եղիազարին վերակացութեան պաշ-
տօնը։ 17 Քահանայից բնելու պատշաճութիւնները։ 21 Գեր-
սոնեանց, 29 ու Մերարեանց տուներու բաները։ 34 Կահա-
թեանց, 38 Գերսոնեանց, 42 ու Մերարեանց թիւը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ա֊Հարոնին՝
2 ըսելով, Ղեւիի որդւոցը միջէն Կահաթի որ-
դւոցը գումարը առ՝ իրենց տոհմերուն ու ի֊
3 րենց Հարցը տուներուն համեմատ. Երեսուն
տարեկանէն վեր մինչև հիսուն տարեկանը՝ ժո-
ղովքի խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու
համար գունդին մէջ ամէն մտնողը համբէս։
4 Ժողովքի խորանին մէջ Կահաթի որդւոցը
պաշտօնը Համենասուրբ բաները պիտի ըլլան։
5 Եւ երբոր բանակը չուելու ըլլայ, Ա֊Հարոն
ու անոր որդիքը պիտի գան, ու Ժածկոցին
վարագոյրը իջեցնեն, և անով Վկայութեան
6 տապանակը ծածկեն։ Եւ թխհաչի մորթերէ
ծածկոցը անոր վրայ պիտի դնեն, ու անոր
վրայ բոլորովին կապուտակ լաթ մը տարա֊
7 ձեն, և Հանոր ձողերը պիտի անցընեն։ Եւ
Հաւաքարութեան սեղանին վրայ կապուտակ
լաթ մը տարածեն, ու անոր վրայ սկուտեղ-
ները և խնկամաններըը ու գաւաթները և
Թափելու նուէր մատուցանելու բաժակները
դնեն, ու Հանապատպօրեայ Հացերը անոր վրայ
8 պիտի ըլլան. Եւ անոնց վրայ կրկնակի կար֊

միրէ լաթ մը տարածեն, ու թխհաչի մորթե֊
րէ ծածկոցով ծածկեն ան. և անոր ձողերը
9 անցընեն։ Եւ կապուտակ լաթ մը առնեն, ու
ծածկեն Լուսոյ աչտանակը Իև անոր ճրագ-
ները ու անոր մնեջիները և բազմաձևաները
ու անոր բոլոր Հզի ամանները՝ որոնցմով կը
10 ծառայեն անոր. Եւ զանիկա իր ամէն գոր-
ծիքներովը թխհաչի մորթերէ ծածկոցի մը մէջ
11 դնեն, ու լծակի մը վրայ դնեն ան։ Եւ Ոսկի
սեղանին վրայ կապուտակ լաթ մը տարածեն,
ու թխհաչի մորթերէ ծածկոցով մը ծածկեն
12 ան. և անոր ձողերը անցընեն։ Եւ սրբարա-
նին պաշտօնին գործածուած բոլոր գործիքնե-
րը պիտի առնեն, ու կապուտակ լաթի մը մէջ
փաթթեն, և թխհաչի մորթերէ ծածկոցով
13 ծածկեն զանիկա, ու լծակի մը վրայ դնեն։ Եւ
Պղնձէ սեղանին մոխիրները Հանելով՝ անոր
14 վրայ ծիրանեգոյն լաթ տարածեն, Եւ անոր
վրայ պաշտօնին Համար գործածուած անոր
բոլոր գործիքները՝ այսինքն կրակի ամաննե-
րը՝ մսահանները ու թխհակները և կռնքերը
(սեղանին բոլոր գործիքները) ան Ըստ վրայ
դնեն, ու անոր վրայ թխհաչի մորթերէ ծած-
կոց մը տարածեն. և անոր ձողերը անցընեն։
15 Եւ Ա֊Հարոն ու անոր որդիքը բանակին չուած
առնեն՝ սրբարանը ու սրբարանին բոլոր կա-
րասիները ծածկելը լմընցընեն. ու եաբը Կա֊
հաթին որդիքը ներս գան՝ վերցնելու գան. Բայց
սուրբ բաները չդպչին որ չմեռնին. Կահա֊
թի որդւոցը բեռները ասոնք պիտի ըլլան
ժողովքի խորանին մէջ։
16 Եւ Ա֊Հարոն քահանային որդին Եղիազար
Լուսոյ եղին ու Համով չաՀոտ խունկին և Հա֊
նապատպօրեայ Հացի ընծային ու Օծման եղին
վրայ վերակացու պիտի ըլլայ. և բոլոր խո֊
րանին ու անոր մէջի ամէն բաներուն, սրբա֊
րանին ու անոր կարասիներուն վրայ վերա֊
կացու ըլլայ։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ա֊Հարո֊
18 նին՝ ըսելով, Ղեւտացւոց միջէն Կահաթեանց
19 տոհմերուն ցեղը մի կորսընցընէք. Բայց ա֊
նոնց ասանկ ըրէք որ Համենասուրբ բաներուն
մօտեցած ատեններին ոչ մեռան ու չմեռնին.
Ա֊Հարոն ու իր որդիքը գան, ու անոնց ամէն
20 մէկուն իր պաշտօնը ու իր բեռը որոշեն։ Ու
երբոր սուրբ բաները կը ծածկեն, անոնք
ատենները Համար ներս չմտնեն որ չմեռնին։
21 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
22 Նաև Գերսոնի որդւոցը գումարը առ՝ ի֊
րենց Հարցը տուներուն ու իրենց տոհմերուն
23 Համեմատ. Երեսուն տարեկանէն վեր մինչև

ե Ելմ· 12, 41։ զ Ելմ· 39, 43։ է Ել· ժգ· 13։ ԳԼ· ժը· 15։ ը Ղև· իե· 6։ ԳԼ· ժը· 16։ թ Ել· Լ· 15։ Ղև· իե· 25։ Գլ· ժը· 16։ Եզեկ· իե· 12։ ժ Ելմ· 46, 47։ ի Ելմ· 48։ — ա Տես գԼ· ը· 24։ ա Մն· իգ· 3, 24, 27։ բ Ելմ· 15։ գ Ելմ· 19։ դ Ել· իգ· 31։ ե Ել· իե· 10, 16։ զ Ել· իե· 13։ է Ել· իե· 23, 29, 30։ Ղև· իգ· 6, 8։ 15։ ը Ել· իե· 31։ թ Ել· իե· 37, 38։ ժ Ել· Լ· 1, 3։ ի ԳԼ· է· 9։ ժ· 21։ ա Օր· լա· 9։ բ Թագ· գ· 13։ ա Մն· ժե· 2, 10։ լ Բ Թագ· գ· 6, 7։ ա Մն· ժգ· 9։ խ ԳԼ· գ· 31։ ծ Ել· իե· 6։ Ղև· իգ· 2։ ձ Ել· Լ· 34։ ղ Ել· իթ· 40։ ճ Ել· Լ· 23, և։ ն Ելմ· 4։ շ Տես Ել· ժթ· 21։ ա Թագ· գ· 19։ ո Ելմ· 3։

յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ
ծառայութիւն ընելու համար դունդին մէջ
24 ամէն մնողները պիտի համրես։ Գերսոնեանց
տոհմերուն ծառայելու ու բեռ վերցնելու
25 պաշտօնը սա է. Անոնք պիտի վերցնեն խո-
րանին վարագոյրները ու ժողովքի խորանը,
անոր ծածկոցը ու անոր վրայի մէխաշէկ ծած-
կոցը, և ժողովքի խորանին դրանը վարա-
26 գոյրը. Ու խորանին ու սեղանին բոլորտիքը
եղած սրահին վարագոյրները ու սրահը մըտ-
նելու դրան վարագոյրը ու անոնց չուանները
և անոնց պաշտօնին բոլոր գործիքները
ձեռք կրցնեն. ու ասոնց հարկաւոր եղած բո-
27 լոր ազատաւորութիւնները պիտի ընեն։ Գեր-
սոնեանց որդւոցը բոլոր պաշտօնը՝ իրենց ամէն
բեռներուն ու իրենց ամէն պաշտօններուն
համար՝ Ահարոնին ու անոր որդւոցը հրա-
մանով պիտի ըլլայ. և անոնց բոլոր բեռնե-
28 րը անոնց պահպանութիւնը յանձնէք։ Գեր-
սոնեանց որդւոցը տոհմերուն պաշտօնը սա
պիտի ըլլայ ժողովքի խորանին մէջ. և անոնց
պահպանութիւնը Ահարոն քահանային որ-
դւոյն Իթամարին ձեռքին տակը պիտի ըլլայ։
29 Մերարիի որդւոցն ալ համրես, իրենց տոհ-
մերուն ու իրենց հարցը տուներուն համե-
30 մատ. Երեսուն տարեկանէն վեր մինչև յի-
սուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին ծառա-
յութիւնը ընելու համար դունդին մէջ ամէն
31 մնողները համրես։ Եւ ժողովքի խորանին
մէջ անոնց ամէն պաշտօններուն համեմատ՝
անոնց յանձնուած բեռները սոսկ են.
խորանին տախտակները, ու անոր նիգերը,
32 և անոր սիւները ու խարիսխները, Եւ շուր-
ջանակի սրահին սիւները, ու անոնց խարիս-
խները և ցիցերը ու չուաններըՙ անոնց ամէն
գործիքներովը և անոնց ամէն պաշտօնովը.
անոնց պահպանութեանը բեռները եղած գոր-
ծիքները անուններովը պիտի յանձնէք անոնց։
33 Ա՛յս է Մերարիի որդւոցը տոհմերուն պաշտօ-
նը ժողովքի խորանին մէջՙ իրենց բոլոր պաշ-
տօններուն համեմատ՝ Ահարոն քահանային
որդւոյն Իթամարին ձեռքին տակը։
34 Եւ Մովսէս ու Ահարոն և ժողովքին իշ-
խանները Կահաթեանց որդիները
անոնց տոհմերուն ու անոնց հարցը տուներուն
35 համեմատ, երեսուն տարեկանէն վեր մինչև
յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ
36 ծառայութիւն ընելու համար դունդին մէջ
ամէն մնողները. Ու անոնց համրուածները
իրենց տոհմերովը երկու հազար եօթը հարիւր
37 յիսուն հոգի էին։ Ասոնք են ժողովքի խո-
րանին բոլոր ծառայութիւնը ընող Կահա-
թեանց տոհմերուն համրուածները, որ Մովսէս
ու Ահարոն համրեցին՝ Տէրոջը պատուի-
րածին պէս։
38 Եւ Գերսոնի որդւոցը համրուածները իրենց
տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն հա-
39 մեմատ, երեսուն տարեկանէն վեր մինչև յի-
սուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծա-
ռայութիւն ընելու համար դունդին մէջ ամէն
40 մնողները համրուեցան. Եւ անոնց համրուած-
ները իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տու-
ներուն համեմատ՝ երկու հազար վեց հարիւր
41 երեսուն հոգի էին։ Ասոնք են ժողովքի խո-
րանին մէջ բոլոր ծառայութիւն ընող Գերսո-
նեանց որդւոցը տոհմերէն համրուածները, որ Մով-
սէս ու Ահարոն համրեցին՝ Տէրոջը պատուի-
րածին պէս։
42 Եւ Մերարիի որդւոցը տոհմերուն հա-
մրուածները իրենց տոհմերուն ու իրենց հար-
43 տուներուն համեմատ, երեսուն տարեկանէն
վեր մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խոր-
նին մէջ ծառայութիւն ընելու համար դուն-
44 դին մէջ ամէն մնողները համրուեցան. Եւ անոնց
համրուածները իրենց տոհմերովը երեք հա-
45 զար երկու հարիւր հոգի էին։ Ասոնք են Մե-
րարիի որդւոցը տոհմերուն համրուածները,
որ Մովսէս ու Ահարոն համրեցին, ինչպէս որ
Տէրը պատուիրեր էր Մովսէսին ձեռքովը։
46 Ղեւտացւոց բոլոր համրուածները, որ Մով-
սէս ու Ահարոն և Իսրայէլի իշխանները հա-
47 մրեցին իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տու-
ներուն համեմատ, երեսուն տարեկանէն վեր
մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին
մէջ պաշտօնը ու բեռ կրելու ծառայութիւնը
48 ընելու ամէն մնողները, Անոնց համրուած-
ները ութը հազար հինգ հարիւր
49 ութսուն հոգի էին։ Ինծի Տէրոջը պատուի-
րածին պէս համրուեցան Մովսէսին ձեռքովը
համէն մէկը իր պաշտօնին ու իր բեռին հա-
մեմատ. այսպէս համրուեցան անոնք, ինչպէս
որ Տէրը պատուիրեց Մովսէսին։

ԳԼ. Ե

1 Ամենաբուռ մարդիկը բանակէն դուրս կը ձգուին։ 3 Ինչ
ալ մը փոխարէն հատուցումը։ 11 Էրկան մը իր կնկանը կը-
յած ունեցած կասկածին համար ընելու փորձը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 Հրամայեն որդւոցը որ բանա-
կէն դուրս ձգեն ամէն բորոտը, և ամէն հո-
սում ունեցողը, ու մեռելէ մը ամէն անա-
3 քուր եղողը. Արուն ալ էգն ալ դուրս ձգէ-
ցէք. բանակէն դուրս պիտի ձգէք անոնք,
որ չպղծեն իրենց բանակները՝ որոնց մէջտեղը
4 ես կը բնակիմ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը այնպէս

1 Գ·Ը· 4· 25· 26։ 2 Համ· 3։ 3 Գ·Ը· 4· 30· 31։ 4 Եզ· իգ· 15։ 5 Եզ· լբ· 21։ 6 Համ· 2։ 7 Համ· 22։ 8 Համ· 29։ 9 Համ· 3· 23· 30։ 10 Համ· 15· 24· 31։ 11 Համ· 1· 21։ — 12 Ղև· ԺԹ· 3· 46։ Գ·Ը· ԺԲ· 14։ 13 Ղև· ԺԶ· 2։ 14 Ղև· խա· 1։ Գ·Ը· ԼԹ· 6· 10։ ԺԹ· 11· 13· Ը· 19։ 15 Ղև· իգ· 11· 15։ 16 Կող· Գ· 16։

ըրին, ու բանակէն դուրս ձգեցին զանոնք. ինչպէս որ ՏԷՐԸ Մովսէսին խօսեցաւ, անանկ ըրին Իսրայէլի որդիքը։

5 Եւ ՏԷՐԸ խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
6 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը, Երբոր մարդ մը կամ կնիկ մը՝ մարդոց ամէն մեղքերէն մէկը գործելով՝ ՏԷՐՈՋԸ դէմ մեղանչէ, ու աս անձը
7 յանցաւոր ըլլայ, Անոնք իր ըրած մեղքը պիտի խոստովանի, և անկից իր ըրած վնասը լման պիտի հատուցանէ, ու անոր վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցնէ, ու զանի-
8 կա. վնասը քահանային պիտի տայ։ Եւ թէ որ ան ինչ մարդուն մէկ ազգականն ալ չըլլայ, որուն աս վնասը հատուցուի, անոր՝ եղած վնասը ՏԷՐՈՋԸ հատուցուելով՝ քահանային պիտի ըլլայ բաց՝ի Քաւութեան խոյէն, որով ան յանցաւոր մարդուն համար քաւութիւն պիտի ըլլայ։
9 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր սուրբ բաներուն ամէն ընծան որ կը բերեն քահանային,
10 անոր պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն մէկուն սուրբ բաները անոր պիտի ըլլան. ամէն մարդ ինչ որ տայ քահանային, անոր ըլլայ։
11 Եւ ՏԷՐը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
12 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, Թէ որ մարդու մը կնիկը խոտորի ու անոր ան-
13 հաւատարմութիւն ընէ, Եւ մէկը անոր հետ պառկելով զուգաւորի, ու անոր էրիկը աչքած չըլլալով բանը գաղտուկ մնայ, և անոր պղծած առնը ուրիշ մը չըլլայ, ու կնիկը
14 չբռնուի, Եւ էրկանը վրայ նախանձաւորութեան ոգի գալով՝ իր կնկանը պղծուելուն համար նախանձի. կամ կնիկը պղծուած չըլլալով էրկանը վրայ նախանձաւորութեան ոգի
15 գայ ու նախանձի, Անոնք ան մարդը իր կնիկը քահանային պիտի բերէ, և անոր ընծային համար գարիի ալիւրէն արդուն տասնորդ բաժինը պիտի բերէ. եղ պիտի չթափէ անոր վրան, ոչ ալ կնդրուկ դնէ վրան, ինչու որ նախանձաւորութեան ընծայ մըն է ան, յիշատակի ընծայ նոր մեղքը կը յիշատակէ։
16 Եւ քահանան կնիկը պիտի մօտեցնէ, ու ՏԷ-
17 րոջը առջևը կայնեցնէ։ Եւ քահանան հողէ ամանով սուրբ ջուր պիտի առնէ. ու քահանան խորանին յատակը եղած հողէն պիտի առ-
18 նէ, և ջուրին մէջը դնէ։ Եւ քահանան ՏԷ-րոջը առջևը պիտի կայնեցնէ կնիկը, ու կընկանը գլուխը բանայ, և յիշատակի ընծան՝ այսինքն նախանձաւորութեան ընծան անոր ձեռքը պիտի տայ. ու անէծքին լեղի ջուրը
19 քահանան իր ձեռքը պիտի ունենայ. Եւ քահանան անոր երդում ընել պիտի տայ, ու ըսէ

կնկանը, Թէ որ մարդ մը քեզի հետ չպառկեցաւ, և թէ որ դուն էրկանդ անհաւատարմութիւն ընելով չպղծուեցար, անէծքին աս
20 լեղի ջուրը քեզի պնաս մը չընէ. Բայց թէ որ դուն էրկանդ անհաւատարմութիւն ընելով պղծուեցար, և դուն էրիկդ զատ ուրիշ մարդ
21 մը քեզի հետ պառկեցաւ, (Անառնը քահանան էնկանը անէծքի երդում ընել պիտի տայ, և քահանան կնկանը պիտի ըսէ,) ՏԷՐը քեզ դուն ժողովուրդիդ մէջտեղը անէծքի ու երդումի համար պիտի դնէ, երբոր ՏԷՐը քու ղխտդ փտեցնէ ու քու փորդ ուռեցնէ.
22 Եւ աս անէծքին ջուրը քու աղիքներուդ մէջ պիտի երթայ, որ փորդ ուռեցնէ, ու ղխտդ փտեցնէ. Եւ կնիկը պիտի ըսէ,
23 Ամէն՝ ամէն։ Եւ քահանան աս անէծքները գիրքի մը մէջ պիտի գրէ, ու ան լեղի ջրո-
24 վը պիտի աւրէ։ Եւ անէծքին լեղի ջուրը ան կնկանը պիտի խմցնէ. ու անէծքին ջուրը անոր ներսն դնէ պիտի երթայ՝ լեղի ըլլալու
25 համար։ Եւ քահանան կնկանը ձեռքէն նախանձաւորութեան ընծան պիտի առնէ, ու ՏԷՐոջը առջևը երերցնէ ընծան, և սեղանին
26 մօտեցնէ ան։ Եւ քահանան ընծայէն իր ձեռքը լեցուն պիտի առնէ յիշատակին համար, ու սեղանին վրայ պիտի այրէ ան. ու ետքը
27 ան ջուրը կնկանը պիտի խմցնէ։ Եւ ջուրը անոր խմցնելէն ետև՝ թէ որ անիկա պղծուած է, ու իր էրկանը անհաւատարմութիւն ըրած է, անէծքին ջուրը լեղի ըլլալով երբոր մտնէ անոր ներսն դնի, անոր փորը պիտի ուռենայ, ու անոր ղխտը փտի, և կնիկը իր ժողովուրդին մէջը անիծեալ պիտի
28 ըլլայ։ Իսկ թէ որ կնիկը պղծուած չըլլալով մաքուր է, պնաս պիտի չկրէ, ու զաւակ պի-
29 տի ծնանի։ Նախանձաւորութեան օրէնքը աս է, երբոր կնիկ մը իր էրկանը անհաւա-
30 տարմութիւն ընելով պղծուի, կամ երբոր մարդու մը վրայ նախանձաւորութեան ոգի գայ ու իր կնկանը վրայ նախանձի, ՏԷՐոջը առջևը պիտի կայնեցնէ կնիկը, և քահանան
31 կատարէ աս բոլոր օրէնքը անոր վրայ. Եւ ան մարդը ազատ պիտի ըլլայ յանցանքէն, և կնիկը իր յանցանքը պիտի կրէ։

ԳԼ. Զ

1 Ընտաւորներուն կանոնը։ 22 Ժողովուրդը օրհնելու կերպը։

1 Եւ ՏԷՐը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, Թէ որ մարդ մը կամ կնիկ մը՝ ինքզինքը ՏԷՐոջը նուիրելու համար ընտաւորի մեծ ուխտ ը-

ե ՂՀ · զ · 2 , 3 ։
ը ՂՀ · է · 5 ։ Իզ · 40 ։ Յես · է · 19 ։
թ ՂՀ · զ · 5 ։
ժ ՂՀ · զ · 6 , 7 ։ է · 7 ։
ի ԵՀ · իԹ · 28 ։ ՂՀ · զ · 17 , 18 , 26 ։ է · 6 , 7 , 9 , 10 , 14 ։ Գ · Ժ · 8 , 9 , 10 , 19 ։ բ Օր · Ժ · 3 , 4 ։ Եզեկ · իգ · 29 , 30 ։
լ ՂՀ · Ժ · 13 ։
խ ՂՀ · ԺԸ · 20 ։
ծ գ Թագ · Ժէ · 18 ։ Եզեկ · իԹ · 16 ։
կ Յես · զ · 26 ։ աԹագ · Ժգ · 24 ։ Նէեմ · Ժ · 29 ։
հ Եբէմ · իԹ · 22 ։
ձ Սաղ · ՃԹ · 18 ։
ղ բ Օր · իե · 15 ։
ճ ՂՀ · ը · 27 ։
մ ՂՀ · բ · 2 , 9 ։
յ ԵԹր · իյնայ ,
ն բ Օր · իը · 37 ։ Սաղ · Ճգ · 9 , 11 ։ Եբէմ · իգ · 9 ։ իԹ · 18 , 22 ։ իբ · 18 ։ Զաք · ը · 13 ։
շ Հմր · 19 ։
չ ՂՀ · ի · 17 , 19 , 20 ։ —
ո ՂՀ · իե · 2 ։ Դ Թագ · Ժգ · 5 ։ Գոր · իա · 23 ։ Հռոմ · ա · 1 ։
պ ԵԹր · ՆԱՀԻՒ

3 Նելու ըլլայ, [b]Գինեին և օղիին պիտի դդու-
չանայ. գինիի քացախ կամ օղիի քացախ չը-
խմէ, և բնաւ խաղողի օշարակ չխմէ, ու
4 խաղող կամ չամիչ չուտէ։ Ինքգինքը նուի-
րելուն բոլոր օրերը [c]որթէն եղած բան մի
5 չուտէ, կուտերէն մինչև կեղևը։ Ինքգինքը
նուիրելու ուխտին բոլոր օրերը [d]իր գլխուն
մաճկալ չպպղնէ. մինչև ինքգինքը Տէրոջը
նուիրած օրերուն լմննալը ինքը սուրբ ըլլայ.
և իր գլխու մազերուն վարսքը լմոզ սայ որ
6 աճի։ Ինքգինքը Տէրոջը նուիրած բոլոր օրե-
7 րը [e]մեռած [f]մարմնի մը չմօտենայ. [g]իր հօ-
րը համար կամ մօրը համար, իր եղբօրը կամ
իր քրոջը համար ինքգինքը պիտի չպղծէ,
երբոր անոնք մեռնին, քանզի իր Աստուծոյն
8 [h]ուխտը իր գլխուն վրան է։ Ինքգինքը նուի-
րելուն բոլոր օրերը ինքը սուրբ է Տէրոջը։
9 Եւ թէ որ իր քովը յանկարծ մեռնի մը մեռ-
նի, ու իր նուիրած գլուխը պղծուի, իր մաք-
րուելու օրը [i]իր գլուխը ածիլէ. եօթներորդ
10 օրը ածիլէ ան. Եւ [j]ութերորդ օրը ժողովքի
խորանին դուռը երկու տատրակ կամ ազա-
11 ռնի երկու ձագ բերէ քահանային։ Եւ քա-
հանան մէկը մեղքի պատարագ՝ ու մէկալը
ողջակէզ պիտի մատուցանէ, և մեռելին պատ-
ճառով եղած մեղքին համար քաւութիւն
պիտի ընէ անոր. ու նոյն օրը պիտի սրբէ անոր
12 գլուխը։ Եւ իր ուխտին օրերը Տէրոջը նուի-
րէ, ու [k]յանցանքի պատարագի համար մէկ
ամբիական գառնուկ մը բերէ. և առջի օրերը
պիտի չհամրուին, որովհետև իր ուխտը պղծ-
ծուեցաւ։
13 Եւ ուխտաւորին օրէնքը սա է. [l]Երբոր
ինքգինքը նուիրելուն օրերը լմննայ, անի-
կա ժողովքի խորանին դուռը պիտի բերուի.
14 Եւ իր ընծան Տէրոջը պիտի մատուցանէ, մէկ
ամբիական անարատ արու գառնուկ մը ողջա-
կէզի համար, ու մէկ ամբիական անարատ
էգ գառնուկ մը [m]մեղքի պատարագի համար,
և մէկ անարատ խոյ մը խաղաղութեան զո-
15 հի համար. Եւ սակաւ մը [n]բաղարկ ալիւր
եղով շաղուած անխմոր չօիներ, ու [o]եղով օ-
ծուած անխմոր լաւաշներ, և անոնց հացի ընծ-
16 ան ու [p]իմպելու նուէրը հատուցանէ։ Եւ քա-
հանան անոր մեղքի պատարագը ու անոր
ողջակէզը Տէրոջը առջև մատուցելով պիտի
17 մատուցանէ։ Եւ խոյը խաղաղութեան զոհ
պիտի մատուցանէ Տէրոջը՝ անխմոր հացին ա-
կառովը. ու քահանան անոր հացի ընծան
18 ու իմպելու նուէրը մատուցանէ։ [q]Եւ ուխ-
տաւորը իր նուիրած գլուխը պիտի ածի
ժողովքի խորանին դուռը. ու իր նուիրած
գլխուն մազը առնէ և խաղաղութեան զո-
19 հին տակը եղած կրակին մէջը դնէ։ Եւ քա-
հանան խոյին՝ [r]եփած թիակը, և սակաւիկ
անխմոր չօիի ու մէկ անխմոր լաւաշ առնէ
և նուիրաւորին ձեռքերուն վրայ դնէ մա-
20 զերը ածիլուելէն ետքը. Եւ քահանան երկ-
ցընելու ընծայ մատուցանէ զանոնք Տէրո-
ջը առջևը. Հաւանաբ երեցընելու երբուժով
բարձրացընելու պիտիով քահանային հան-
սուրբ են. և անկէ ետև ուխտաւորը գի-
21 նի խմէ։ Ուխտաւորին մը — անոր նուիրու-
լուն համար Տէրոջը խոստացած իր ընծայ
օրէնքը սա է, իր ձեռքը հասածէն ի զատ
անկից իր ըրած խոստումներուն իր նուիրու-
լուն օրէնքովը պիտի կատարէ։
22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով
23 Խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը և ը-
Ըսէ՛ պիտի օրհնէք Իսրայէլի որդիները՝ ը-
24 Լոյ անոնց, Տէրը օրհնէ քեզ, և [s]պահէ քե-
25 Տէրը [t]պայծառացրնէ իր երեսը քու վրաս
26 ու [u]ողորմի քեզի. [v]Տէրը իր երեսը քու վ-
րայ վերցընէ, [w]և խաղաղութիւն տայ քեզ
27 [x]Եւ իմ անունս Իսրայէլի որդւոցը վրայ պի-
տի դնեն, ու [y]ես պիտի օրհնեմ զանոնք։

ԳԼ. Ե

1 Խշխաննեբուն ընծաները խորանին նուիրման համար եւ մեռ։ 10 Սեղանին նուիրման համար մատաղ ընծաները։ 89 Առաւած քաւութիւնին վայրն Մովսէս հետ կը խօսի։

1 Եւ եղաւ որ՝ այն օրը որ Մովսէս [z]լմնցուց
խորանը կանգնելը, և զանիկա ու անոր բոլոր
անօթները օծեց ու սրբեց, և սեղանը ու անոր
բոլոր գործիքները օծեց ու զանոնք սրբեց
2 Ապատնէր [a]Իսրայէլի իշխանները՝ իրենց հայ-
րերուն տանը գլխաւորները՝ [b]Հաշմարդիմ
լուն վրայ վերակացու եղող ցեղերուն իշխան-
3 Ները ընծաներ տուին։ Եւ բերին իրենց ը-
ծաները Տէրոջը առջևը, վեց ծածկուած սայ-
լիր և տասներկու եզներ. ամէն երկու ի-
շխանները մէկ սայլ, և ամէն մէկը մէկ եզ
4 և մօտեցուցին զանոնք խորանին առջևը։ Ե-
5 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով, Ա՛ռնուր
առ, ու գործածուց տուր առաջք՝ ամէն մի-
նուն իր պաշտօնին նայելով, որ ժողովքի խո-
6 րանին պաշտօնին մէջ գործածուին։ Եւ Մով-
սէս առաւ սայլերը ու եզները, ու զանոնք
7 Գործածուց տուաւ։ Երկու սայլը ու չորս եզ

[b] Ամիհ. բ. 12։ Գաղ. ա. 15։
[c] Եբբ. գինւոյ որ բնէն
[d] Դատ. ժգ. 5։ ժգ. 17։ ա Թագ. ա. 11։
[e] Գաղ. խա. 11։ ԳԼ. ժե. 11։ 16։
[f] Եբբ. անձի
[g] Գաղ. խա. 1, 2, 11։ ԳԼ. իե. 6։
[h] Եբբ. նուիրումը
[i] Գոր. ժբ. 18։ խա. 24։
[j] Գաղ. ժ, 7։ ժգ. 22։ ժե. 14, 29։
[k] Գաղ. ե. 6։
[l] Գոր. խա. 26։
[m] Գաղ. գ. 2, 27, 32։
[n] Գաղ. գ. 6։
[o] Գաղ. բ. 4։
[p] Եզ. իե. 2։
[q] ԳԼ. ժե. 5, 7, 10։
[r] Գոր. խա. 24։
[s] ա Թագ. բ. 15։
[t] Եզ. իե. 23, 24։
[u] Եզ. իե. 27, 28։
[v] Գաղ. իե. 22։ ա Մն. իգ. 15։
[w] Սաղ. ձխա. 7։ Յովհ. ժգ. 11։ 27։ Գաղ. ե. 11։ Սաղ. կե. 11։ կթ. 11։ Գաղ. ե. 14։ Եսա. իգ. 11։ Դան. թ. 11։ 13։
[x] Սաղ. ձմե. 11։
[y] Եզ. խ. 18։ Գաղ. ը. 10, 11։
[z] ԳԼ. ա. 4, 44։
[a] Օր. իբ. 10։ բ Մն. է. 14։ Եսա. իգ. 11։ Դան. թ. 11։ 13։
[b] Սաղ. ձմե. 11։

ԳԵրեմոթի որդւոցը տուաւ՝ անոնց պաշտօնին
8 նայելով. ՀԵւ չորս ապլը և ութը եղը Մե-
բարիի որդւոցը տուաւ, ԻԱհարոն քահանա-
յին որդւոյն իմաամարին *վերակայութեամբը
9 եղած անոնց պաշտօնին նայելով։ Բայց կա-
հաթի որդւոցը չտուաւ. ինչու որ Տէրտարա-
նին պաշտօնը անոնց վրայ ըլլալով, Իերենց
ուսերովը պիտի վերցընէին։

10 Եւ սեղանին օծուած օրը ։անոր նուի-
րման հանդէսին համար իշխանները ընծաներ
տուին. և իշխանները իրենց ընծաները սե-
11 ղանին առջևը մատուցին։ Եւ Տէրը ըսաւ
Մովսէսին, Սեղանին նուիրման հանդէսին հա-
մար՝ ամէն մէկ իշխան մէյմէկ օր իրենց ըն-
ծաները մատուցանեն։

12 Եւ առաջին օրը իր ընծան մատուցանողը
Յուդայի ցեղին եղբօրը ԻԱմինադաբի որդին
13 Նաասոն էր։ Եւ ան էր անոր ընծան. Իսըր-
բարանին սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն
սիկղ մէկ արծաթի սկուտեղ, եօթանասուն
սիկղ մէկ արծաթի կոնք, երկուքն ալ լե-
ցուն էին Իհացի ընծայի համար եղով չաղուած
14 բարակ ալիւրով, Տասը ։ոսկիէ մէկ խըն-
15 կաման Իխունկով լեցուն, ԻՄէկ զուարակ,
մէկ խոյ — մէկ տարեկան մէկ գառն ողջա-
16 կէզի համար, Աւյծերէն մէկ նոխազ Իմեղքի
17 պատարագի համար, Եւ Կատարելութեան զո-
հի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ
նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ.
Ամմինադաբի որդւոյն Նաասոնին ընծան աս
էր։

18 Երկրորդ օրը մատուցանողը Իսաքարի իշ-
19 խանը Սողարի որդին Նաթանայէլ էր։ Ա-
նոր մատուցած ընծան աս էր. սրբարանին
սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղ մէկ
արծաթի սկուտեղ, եօթանասուն սիկղ մէկ
արծաթի կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի
ընծայի համար եղով չաղուած բարակ ալիւ-
20 րով, Տասը ։ոսկիէ մէկ խնկաման խունկով
21 լեցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տա-
22 րեկան մէկ գառն ողջակէզի համար, Աւյծե-
րէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար,
23 Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու ար-
ջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ. Սողարի որդւոյն
Նաթանայէլին ընծան աս էր։

24 Երրորդ օրը մատուցանողը Զաբուղոնի որդւոց
25 իշխանը Փելոնի որդին Եղիաբ էր։ Անոր
ընծան աս էր. սրբարանին սիկղին համեմատ՝
հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթի սկուտեղ,
եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթի կոնք, եր-
կուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
26 եղով չաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ։ոսկիէ
27 խնկաման խունկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գա-
28 ռն ողջակէզի համար, Աւյծերէն մէկ նոխազ
29 մեղքի պատարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ,
հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառներ. Փեղոնի որդւոյն Եղիաբին ընծան
աս էր։

30 Չորրորդ օրը մատուցանողը Ռուբենի որդւոց
31 իշխանը Սեդիւրի որդին Եղիսուր էր։ Անոր
ընծան աս էր. սրբարանին սիկղին համեմատ՝
հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթի սկու-
տեղ, եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթի կոնք,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
32 եղով չաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ։ոսկիէ
33 խնկաման խունկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գա-
34 ռն ողջակէզի համար, Աւյծերէն մէկ նոխազ
35 մեղքի պատարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ,
հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան գա-
ռներ. Սեդիւրի որդւոյն Եղիսուրին ընծան
աս էր։

36 Հինգերորդ օրը մատուցանողը Շմաւոնի որ-
դւոց իշխանը Սուրիսադայի որդին Սաղա-
37 միէլ էր։ Անոր ընծան աս էր. սրբարանին
սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղ մէկ
արծաթի սկուտեղ, եօթանասուն սիկղ մէկ
արծաթի կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի
ընծայի համար եղով չաղուած բարակ ալիւ-
38 րով, Տասը ։ոսկիէ մէկ խնկաման խունկով
39 լեցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տա-
40 րեկան մէկ գառն ողջակէզի համար, Աւյծե-
րէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար,
41 Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու ար-
ջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ. Սուրիսադայի որ-
դւոյն Սաղամիէլին ընծան աս էր։

42 Վեցերորդ օրը մատուցանողը Գադի որդւոց
43 իշխանը Գադուէլի որդին Եղիասափ էր։ Անոր
ընծան աս էր. սրբարանին սիկղին համեմատ՝
հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթի սկու-
տեղ, եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթի կոնք,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
44 եղով չաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ։ոսկիէ
45 խնկաման խունկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գա-
46 ռն ողջակէզի համար, Աւյծերէն մէկ նոխազ
47 մեղքի պատարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ,
հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառներ. Գադուէլի որդւոյն Եղիասափին
ընծան աս էր։

ֆ ԳԼ. գ. 25։
ֆ ԳԼ. գ. 31։
Ե ԳԼ. գ. 28, 33։
• ԵՀր. ձեռքով

ղ ԳԼ. գ. 15։
Ե ԳԼ. գ. 6, 8, 10, 12, 14։ բ թ ա գ. ղ. 13։

ը Տես բ Օր. ի. 5։ գ թ ա գ. ը. 63։ բ Ա Ն. ի. 5, 9։ Եզր. գ. 10։ Ն ե հ ե մ. ժբ. 27։

Սաղ. լ. վերնագ. բը։
Բ ԳԼ. բ. 3։
ծ ԵԼ. Լ. 13։

Ղ Ա. բ. 1։
Լ ԵԼ. Լ. 34։
Խ Ղ Ա. ա. 2։
ծ Ղ Ա. գ. 23։

Ղ Ա. գ. 1։

48 Եօթներորդ օրը հաւաքանդը եփրեմի որ-
դւոց իշխանը Աժիուդի որդին Եղիսամա էր։
49 Անոր ընծան աս էր. արբարանին սիկղին հա-
մեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթ
ամաման, եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթ
կանք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
50 համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով, Ցասը
-ին ոսկիէ մէկ խնկամանի խունկով լեցուն,
51 Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ
52 գառն ողջակէզի համար, Աչգերէն մէկ նո-
53 խազ մեղբի պատարագի համար, Եւ խաղա-
զուխեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ
խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառինք. Աժիուդի որդւոյն Եղիսամային
ընծան աս էր։
54 Ութներորդ օրը հաւաքանդը Մանասէի որ-
դւոց իշխանը փադասուրի որդին Գամալի-
55 էլ էր։ Անոր ընծան աս էր. արբարանին սիկ-
ղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղ մէկ
արծաթ ամաման, եօթանասուն սիկղ մէկ
արծաթ կանք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի
ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով,
56 Ցասը -ին ոսկիէ մէկ խնկամանի խունկով լե-
57 ցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարե-
58 կան մէկ գառն ողջակէզի համար, Աչգերէն
59 մէկ նոխազ մեղբի պատարագի համար, Եւ
խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ
տարեկան գառինք. փադասուրի որդւոյն
Գամալիելին ընծան աս էր։
60 Իններորդ օրը հաւաքանդը Բենիամինի որ-
դւոց իշխանը Գեդէօնիի որդին Աբիդան
61 էր։ Անոր ընծան աս էր. արբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթ
ամաման, եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթ
կանք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
62 համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով, Ցասը
-ին ոսկիէ մէկ խնկամանի խունկով լեցուն,
63 Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ
64 գառն ողջակէզի համար, Աչգերէն մէկ նո-
65 խազ մեղբի պատարագի համար, Եւ խաղա-
զուխեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ
խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ տարե-
կան գառինք. Գեդէօնիի որդւոյն Աբիդանին
ընծան աս էր։
66 Տասներորդ օրը հաւաքանդը Դանի որդւոյ
իշխանը Աժիսադայի որդին Աքիեզեր էր։
67 Անոր ընծան աս էր. արբարանին սիկղին հա-
մեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթ
ամաման, եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթ
կանք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծա-
յի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով,
68 Ցասը -ին ոսկիէ մէկ խնկամանի խունկով լե-
69 ցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարե-
70 կան մէկ գառն ողջակէզի համար, Աչգերէն
71 մէկ նոխազ մեղբի պատարագի համար, Եւ
խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ
տարեկան գառինք. Աժիսադայի որդւոյն Ա-
քիեզերին ընծան աս էր։
72 Մեհասանեներորդ օրը հաւաքանդը Ասիր
որդւոյ իշխանը Եբրանի որդին փագիել
73 էր։ Անոր ընծան աս էր. արբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղ մէկ ար-
ծաթ ամաման, եօթանասուն սիկղ մէկ
արծաթ կանք, երկուքն ալ լեցուն էին հա-
ցի ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալի-
74 րով, Ցասը -ին ոսկիէ մէկ խնկամանի խուն-
75 կով լեցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ
76 տարեկան մէկ գառն ողջակէզի համար, Աչ-
գերէն մէկ նոխազ մեղբի պատարագի հա-
77 մար, Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու
արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ
մէկ տարեկան գառինք. Եբրանի որդւոյն
փագիելին ընծան աս էր։
78 Երկոտասաներորդ օրը հաւաքանդը Նեփ-
թաղիմի որդւոց իշխանը Ենանի որդին Ա-
79 քիրէ էր։ Անոր ընծան աս էր. արբարա-
նին սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկ-
ղ մէկ արծաթ ամաման, եօթանասուն սիկ-
ղ մէկ արծաթ կանք, երկուքն ալ լեցուն
էին հացի ընծայի համար եղով շաղուած բա-
80 րակ ալիւրով, Ցասը -ին ոսկիէ մէկ խնկա-
81 մանի խունկով լեցուն, Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառն ողջակէզ
82 համար, Աչգերէն մէկ նոխազ մեղբի պատա-
83 րագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի հա-
մար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ
և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք. Ենա-
նի որդւոյն Աքիրէլին ընծան աս էր։
84 Այգանին օծուած օրը անոր նուիրման հա-
մար Իսրայէլի իշխաններէն նախա-
ընծաները ասանք էին. տասներկու արծաթ
ամաման, տասներկու արծաթ կանք տա-
85 սներկու ոսկի խնկամանի, Ամէն մէկ արծաթ
ամաման կշռով հարիւր երեսուն սիկղ՝ և ամէն մէկ
կանքը եօթանասուն սիկղ էր. ամ ամանները-
86 րուն բոլոր արծաթը երկու հազար չորս հարիւր սիկ-
87 ղ էր, արբարանին սիկղին համեմատ. Տասներ-
կու ոսկի խնկամանի խունկով լեցուն, ամէն մէկ
խնկամանը արբարանին սիկղին համեմատ՝ տաս-
նական սիկղ ըլլալով, խնկամաններուն բոլոր
ոսկին հարիւր քսան սիկղ էր. Ողջակէզի հա-
մար բոլոր արջառները տասներկու զուարակ
խոյերը տասներկու, մէկ տարեկան գառները
տասներկու էին՝ իրենց հացի ընծայովը. և
մեղբի պատարագի համար այծերէն նոխազ-
88 ները տասներկու. Եւ խաղաղութեան զոհի
համար բոլոր արջառները քսանուչորս զու-
րակ էին, խոյերը վաթսուն, նոխազները վաթ-
սուն, և մէկ տարեկան գառները վաթսուն
էին։ Ա՛ս էր Այգանին նուիրման համար
անոր ծծումբէն եառը։

89 Եւ երբոր Մովսէս ժողովքի խորանը կը
մտնէր՝ Անոր հետ խօսելու, անսաներ էր
իրեն խօսողին ձայնը վկայութեան տապանակին վը-
րայ եղած քաւութիւնին վրայէն՝ երկու քե-
րովբէներուն միջտեղէն կը լսէր, ու ինքը Ա-
նոր հետ կը խօսէր։

ԳԼ. Ը

1 Ճրագներուը վառելուն կերպը։ 5 Ղեւտացւոց նուիրուելը։ 23
Անոնց պաշտօն կատարելու համար որոշուած հասակը։

1 Եւ ՏԷրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 խօսէ Ահարոնին ու ըսէ անոր, Երբոր ճրագ-
ները վառես, եօթը ճրագները աշտանակին
3 առջեւի կողմէն լոյս պիտի տան։ Եւ Ահարոն
անանկ ըրաւ. անոր ճրագները աշտանակին
առջեւի կողմը վառեց, ինչպէս որ ՏԷրը Մովսէ-
4 սին պատուիրեց։ Եւ աշտանակին շինուքը
սանկ էր. կռածոյ ոսկիէ էր. անոր բու-
նէն մինչեւ անոր ծաղիկները կռածոյ էր.
ՏԷրոջը Մովսէսին ցուցուցած գաղափարին
պէս՝ անանկ շինեց աշտանակը։
5 Եւ ՏԷրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
6 Իսրայէլի որդւոցը միջէն Ղեւտացիները առ,
7 ու մաքրէ անոնք։ Եւ անոնք մաքրելու հա-
մար ասանկ պիտի ընես անոնց. †Մաքրու-
թեան ջուր սրսկես անոնց վրայ, ու անոնք
իրենց բոլոր մազիմները թող ածիլեն, և
իրենց հանդերձները լուան ու մաքրուին։
8 Եւ քովը զուարակ մը թող առնեն ու անոր
հացի ընծային համար եղով շաղուած բարակ
ալիւր. դուն ալ ուրիշ զուարակ մը պիտի
9 առնես մեղքի պատարագի համար։ Ու Ղե-
ւտացիները ժողովքի խորանին առջեւը մօտե-
ցընես. Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը
0 ժողվես։ Ու Ղեւտացիները ՏԷրոջը առջեւը
մօտեցընես, ու Իսրայէլի որդիքը իրենց ձեռ-
11 քերը Ղեւտացւոց վրայ դնեն։ Եւ Ահարոն
Իսրայէլի որդւոցը կողմէն՝ Ղեւտացիները ՏԷ-
րոջը առջեւը ‡ընծայ պիտի մատուցանէ՝, և
անոնք ՏԷրոջը պաշտօնը կատարելու համար
12 ըլլան։ Ու Ղեւտացիք իրենց ձեռքերը զուա-
րակներուն գլխուն վրայ պիտի դնեն. ու
Ղեւտացւոց քաւութիւն ընելու համար մէկ
ը-ուրուն մեղքի պատարագ՝ ու միւսը ողջակէզ
13 մատուցանես ՏԷրոջը։ Եւ Ղեւտացիները Ահա-
րոնին ու անոր որդւոցը առջեւը կայնեցընես,
14 ու զանոնք ընծայ մատուցանես ՏԷրոջը։ Այս-
պէս պիտի զատես Ղեւտացիները Իսրայէլի որ-
դւոցը միջէն, ու Ղեւտացիները Ինծի պիտի
15 ըլլան։ Եւ անկէ ետեւ Ղեւտացիները ժողով-

քի խորանին գործը ընելու մտնեն։ Այսպէս
պիտի մաքրես անոնք, և †ընծայ մատուցա-
16 նես անոնք. Քանզի անոնք բոլորովին ինծի
տրուած են Իսրայէլի որդւոցը միջէն. Իսրա-
յէլի որդւոցը միջ †մօրը արգանդը բացող
բոլոր անդրանիկներուն տեղը ինծի առի զա-
17 նոնք։ †Ինչու որ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր անդ-
րանիկները՝ թէ մարդու և թէ անասունի, ինծ
են. եգիպտոսի երկրին մէջ բոլոր անդրանիկ-
ները զարկած օրէս՝ զանոնք սրբեցի ինծի
18 համար։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր անդ-
19 րանիկներուն տեղը Ղեւտացիները առի։ Եւ
†Իսրայէլի որդւոցը միջէն Ղեւտացիները բո-
լորովին Ահարոնին ու անոր որդւոցը տուի,
որ ժողովքի խորանին մէջը Իսրայէլի որդւո-
ցը պաշտօնը ընեն, և Իսրայէլի որդւոցը հա-
մար քաւութիւն ընեն, †որ Իսրայէլի որդւո-
ցը վրայ հարուած չգայ՝ երբոր Իսրայէլի որ-
դիքը սրբարանին մօտենան։
20 Եւ Մովսէս ու Ահարոն և Իսրայէլի որ-
դւոցը բոլոր ժողովքը Ղեւտացւոց վրայով
ՏԷրոջը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին պէս
ըրին Ղեւտացիներուն. Իսրայէլի որդիքը
21 անանկ ըրին անոնց. †Ու Ղեւտացիները մաք-
րուեցան, և իրենց հանդերձները լուացին,
†և Ահարոն ընծայ մատուց զանոնք ՏԷրոջը
առջեւը. ու Ահարոն անոնց համար քաւու-
22 թիւն բրաւ՝ որ զանոնք մաքրէ։ †Եւ անկէ
ետեւ Ղեւտացիները ժողովքի խորանին մէջ
մտան՝ Ահարոնին ու անոր որդւոցը առջեւը
իրենց պաշտօնը ընելու համար. Ղեւտացւոց
վրայով †ՏԷրոջը Մովսէսին պատուիրածին
պէս, անանկ ըրին անոնց։
23 Եւ ՏԷրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
24 Ղեւտացւոց կանոնը սա ըլլայ. †Քսանուհինգ
տարեկանէն վեր եղողները ժողովքի խորա-
նին պաշտօնը ընելու գունդին մէջ պիտի մըտ-
25 նեն. Եւ յիսուն տարեկան ըլլալէնետքը
պաշտօնին գունդէն պիտի դադրին, ու ալ
26 ծառայելու չեն. Մակայն ժողովքի խորանին
մէջ †պահապանութիւնը պահելու պիտի օգնեն
իրենց եղբայրներուն, և ծառայութիւն պի-
տի չընեն. սանկ պիտի ընես Ղեւտացինե-
րուն իրենց պահպանութիւններուն համար։

ԳԻ. Թ

1 Երկրորդ ապրին նոյեմն զատիկը ընել կը պատուիրուի։ 6 Ան-
մաքուր եղողները ու գաւթա տեղ գանուողները երկրորդ ամ
սուն մէջ պիտի ընեն զատիկը։ 15 Իսրայէլացիք ամպին ա-
ռաջնորդութեամբը կը շարժին ու իջևան կ'ընեն։

1 Եւ ՏԷրը խօսեցաւ Մովսէսին Սինայի անա-

---

3 ԳԼ. ժբ. 8։ ԵԼ. լգ. 9, 11։ Ե
Ղ. խ. 22։ — ։ ԵԼ. խե. 37։ խ. 25։
Ե ԵԼ. խե. 31։ ։ Կամ Հաստատեալ
Ք ԵԼ. խե. 18։ Տ ԵԼ. խե. 40։ Ի ԳԼ. ժթ. 9, 17, 18։ † ԵԲՐ. մեզայ, կամ մեղքի պատարագի։ Ղ ԳԼ. ժգ. 8, 9։ Ի ՂԼ. բ. 1։ Ձ Տես ԵԼ. խթ. 4։ խ. 12։ Ղ ՂԼ. բ. 3։ Ճ ՂԼ. ա. 4։ ‡ ԵԲՐ. երեցընելու
15։ ԳԼ. գ. 13։ Ղուկ. բ. 23։ Ի ԳԼ. գ. 9։ Յ ԳԼ. գ. ա. 53։ ժգ. 46։ ժբ. 5։ բՄՆ. խգ. 16։ Ղ Հմր. 7։ Ճ Հմր. 11, 12։ Ղ Հմր. 15։ Յ Հմր. 5, և ա։ Ն Տես գԼ. գ. 3։ ա ՄՆ. խգ. 3, 24, 27։ Ղ ԳԼ. ա. 53։ —

պաւոն մէջ՝ անոնց Եգիպտոսի երկրէն ելլե-
լուն երկրորդ տարին առջի ամսուն մէջ՝ ըսե-
2 լով, Իսրայէլի որդիքը իրենց որոշուած ժամա-
3 նակին Զատիկը տօնեն զատիկը։ Այս ամսուն չորեքա-
տասաներորդ օրը իրիկուան դէմ պիտի ընեք
զան՝ իր որոշուած ժամանակին. անոր բոլոր
կանոններուն ու անոր բոլոր կարգադրութիւն-
4 ներուն համեմատ պիտի ընեք զան։ Եւ Մով-
սէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ զատիկը
5 ընեն։ Եւ անոնք առաջին ամսուն չորեքտաս-
ներորդ օրը իրիկուան դէմ զատիկը ըրին
Սինայի անապատին մէջ. Տէրոջը Մովսէսին
բոլոր պատուիրածին պէս՝ Իսրայէլի որդիքը
անանկ ըրին։
6 Եւ կային անոնք՝ որ մարդու մեռելէ պղ-
ծուած ըլլալով, ան օրը չկրցան զատիկը ընել.
և ան օրը Մովսէսին ու Ահարոնին առջևը
7 եկան. Եւ ան մարդիկը բսին անոր, Մենք
մարդու մեռած մարմինէ պղծուած ենք. ին-
չո՞ւ համար Իսրայէլի որդւոցը մէջ Տէրոջը պա-
տարագը իր որոշուած ժամանակին մատուցա-
8 նելէն արգիլուինք։ Եւ Մովսէս բսաւ անոնց,
Կեցէք՝ ես նայիմ Տէրը ինչ կը պատուիրէ ձեր
վրայով։
9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
10 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու բսէ, Թէ որ ձեզ-
մէ կամ ձեր սերունդէն մէկը մեռած մարմի-
նէ մը պղծուի, կամ հեռաւոր ճամբորդու-
թեան մէջ ըլլայ, անիկա ալ զատիկը պիտի
11 ընէ Տէրոջը. Երկրորդ ամսուն չորեքտասա-
ներորդ օրը իրիկուան դէմ ընեն ան, եր-
12 զարջով ու լեզի խառերով ուտեն ան. Անկէ
մինչև առաւօտ բան մը չթողուն, և անկէ ոս-
կոր մը չկոտրեն. զատկին բոլոր կանոններուն
13 համեմատ ընեն ան։ Բայց թէ որ մարդը
եղող ու ճամբորդութեան մէջ չեղող մարդը
զատիկը ընելը զանց բնէ, ան անձը իր ժո-
ղովուրդին մէջէն պիտի կորսուի, ինչու որ
Տէրոջը պատարագը իր որոշուած ժամանա-
կին չմատուց. ան մարդը իր մեղքը պիտի
14 կրէ։ Եւ թէ որ օտարական մը ձեր մէջը պան-
դխտանայ, ու զատիկը ընելու ըլլայ Տէրոջը,
զատկին կանոնին և անոր կարգադրութեանը
համեմատ պիտի ընէ. թէ օտարականին և
թէ երկրին բնակչին համար մէկ կանոն պիտի
ունենաք։
15 Եւ ան օրը որ խորանը կանգնուեցաւ,
վկայութեան վրանին վրայով ամպը պատեց
խորանը. ու իրիկունէ մինչև առաւօտ խո-
16 րանին վրայ կրակի երեւոյթով կը կեցնար։ Միշտ
ասանկ էր. ցորեկը ամպը կը ծածկէր ան, և
17 գիշերը՝ կրակին երեւոյթը։ Ու երբոր ամպը
վրանէն կը վերնար, անկէ ետև Իսրայէլի
որդիքը կը չուէին. և ուր որ ամպը կը կե-
18 նար, հոն Իսրայէլի որդիքը իջևան կ'ընէ-
լին։ Տէրոջը հրամանով Իսրայէլի որդիքը կը
չուէին, և Տէրոջը հրամանով իջևան կ'ընէ-
լին. Ամպը խորանին վրայ որչափ ատեն որ կը
կենար, անոնք իրենց վրանները մէջ կը
19 մնային։ Եւ երբոր ամպը շատ օրեր խորանին
վրայ մնար, Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը պա-
պանութիւնը կը պահէին, ու չէին չուեր.
20 Նոյնպէս ալ երբոր ամպը խորանին վրայ քա-
օր կենար. Տէրոջը հրամանին համեմատ իջև-
ան կ'ընէին, ու Տէրոջը հրամանին հա-
21 մեմատ կը չուէին։ Նոյնպէս ալ երբոր ամպը իր-
կուընէ մինչև առաւօտ մնար, առաւօտուն ամ-
պին վեր եկած ատենը կը չուէին. Թէ ցոր-
եկ ըլլար և թէ գիշեր՝ ամպին եկած ատենը
22 չուէին։ Կամ երկու օր՝ կամ ամիս՝ կամ
կամ մէկ տարի՝ որ ամպը խորանին վրայ կե-
նալով մնար, Իսրայէլի որդիքը իջևան կ'ը-
նէին ու չէին չուեր. բայց երբոր վերնար,
23 կը չուէին։ Տէրոջը հրամանին համեմատ իջև-
ան կ'ընէին, և Տէրոջը հրամանին համեմատ
կը չուէին. Մովսէսին ձեռքովը Տէրո-
ջը հրամանին համեմատ՝ Տէրոջը պահ-
պանութիւնը կը պահէին։

ԳԼ. Ժ

1 Երթամէկ փողերուն գործածութիւնը։ 11 Իսրայէլացիները Սինայէն դէպ ի Փառան կը չուեն։ 14 Ընծայ չուեցող ցեղը։ 29 Մովսէս իր Յոթոր անբարեկամին կը խնդրէ որ իրենց հետ երթայ։ 33 Տապանակին չուելու ու կենալու ատենը Մովսէսին տուած օրհնութիւնը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Քեզի երկու հատ արծաթէ փող չինէ. կա-
ծոյ պիտի չինես անոնք, որ Ժողովը կան-
չելու համար ու բանակներուն չուելուն նա-
3 մար։ Եւ երբոր զանոնք հնչեցնեն, բոլոր ժողովը քովդ պիտի ժողով-
4 ուի։ Եւ թէ որ մէկը հնչեցնեն, իշխանները՝ Իսրայէլի նա-
5 խարապետները քովդ պիտի ժողովուին։ Եւ
երբոր ազդարարութեան համար հնչեցնէք,
արևելքը իջևան ընող բանակները պիտի
6 չուեն։ Ու երբոր երկրորդ անգամ ազդարա-
րութեան հնչեցնէք, հարաւային կողմը
իջևան ընող բանակները պիտի չուեն. անոնց
չուելուն համար ազդարարութեան պիտի
7 հնչեցնեն։ Եւ երբ ժողովուրդը ժողվելու
ըլլաք՝ պիտի հնչեցնէք, բայց ազդա-

ա Եզ. ժբ. 1. Ղե. իթ. 5. Գլ. իը. 16. բ Օր. ժգ. 1, 2։
գ Եզ. ժբ. 6։
դ Ցես. և. 16։
ե Գլ. ե. 2. ԺԹ. 11, 16. Տես Ցոմ. ժբ. 28։
զ Եզ. ժբ. 15, 19, 25. Գլ. իե. 2։
է Գլ. իե. 5։
ը Եբր. մարկ ընեմ
թ Բ Մն. ժ. 2, 15։
ժ Եզ. ժբ. 8։
ի Եզ. ժբ. 10։
լ Եզ. ժբ. 46. Ցոմ. ժԹ. 36։
խ Եզ. ժբ. 45, 46։
ծ Ծն. ժե. 14. Եզ. ժբ. 15։
կ Հմր. 7։
հ Գլ. ե. 31։
ձ Եզ. ժբ. 43։
ղ Եզ. ժբ. 34. Գնեմ. թ. 12, 19. Սապ. հր. 14։
ճ Եզ. ժգ. 21. խ. 38։
մ Եզ. խ. 36. Գլ. ժ. 11, 33, 34. Սապ. ձ. 1։
յ ա Կոր. ժ. 1։
ն Գլ. ա. 53. գ. 8։
շ Եզ. խ. 36, 37։
ո Հմր. 10։
— Եսա. ա. 13։
պ Եբր. Քեզի ըլլան։
ջ Եբրհ. գ. 3. Ցես. վԼ. բ. 15։
ռ Եզ. ժբ. 21. Գլ. ա. 16. է. 2։
ս Գլ. բ. 3։
վ Գլ. բ. 10։
տ Հմր. 3։
ր Ցովել. բ. 1։

ԳԼ. ՕՆ.

1 Եվ ասաց տապանքին Տաբէել ի Հնդկաց՝ ե՛ւ ի Պարսս՝ ե՛ւ ի Պարսից՝ ե՛ւ ի Հնդկաց՝ ե՛ւ ի Տաբէել՝ ե՛ւ ի Հնդկաց՝ ե՛ւ ի Պարսս՝ ե՛ւ ի Տաբէել՝ ե՛ւ ի Հնդկաց՝ ե՛ւ ի Պարսից

2 հղոցները կոթաբնցուց։ Եւ ժողովուրդը ապա-
զակից Մովսէսին. ու Մովսէս ՙաղօթից Տէ-
3 րոջը, և կրակը դադարեցաւ։ Եւ ան տեղին
անունը °Տաբերա դրաւ, Տէրոջը կրակը անոնց
4 մէջ այրեցաւ համար։ Եւ անոնց մէջին †խառ-
նիճադանճ բազմութիւնը չաս ցանկացան. ու
իսրայէլ որդիքն ալ †դարձեալ լացին, և
ըսին, ՚Ո՞վ մեզի ուտելու միս պիտի տայ.
5 ՚Եգիպտոսի մէջ մեր ձրի կերած ձուկերը,
վարունգները ու սեխերը և պրասները ու
սոխերը և խառոմները միտքերնիս կու գան.
6 Եւ հիմա ՚մեր անձը չորցաւ. մանանայէն զատ
7 ուրիշ բան մը չկայ աչքերնուս առջևը։ Եւ
՚մանանան գինձի սերմի պէս՝ ու անոր գոյնը
8 ՚հաւատակի գոյնի պէս էր։ Ժողովուրդը կը
պտըտէր ու կը ժողվէր զայն, և ապտակի մէջ
կ'ազային, կամ անկանի մէջ կը ծեծէին. և
պատկներու մէջ կ'եփէին, ու անկէ չօթեր
կը շինէին. և ՚անոր համը եղաւ դամման-
9 րու համին պէս էր։ Եւ գիշերը ՚երբոր բա-
նակին վրայ ցօղ կ'իջնէր, մանանան ՚ալ անոր
վրայ կ'իջնէր։
10 Ա՛նաաներ Մովսէս լսեց որ ժողովուրդը
իրենց առնմերոմը ամէն մկը իր վրանին
դուռը կու լան. և ՚Տէրոջը բարկութիւնը
խիստ բորբոքեցաւ, ու Մովսէսին ալ դէշ
11 երևցաւ զայն։ ՚Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը,
ինչո՞ւ քու ծառադ չարչարեցիր, ու ինչո՞ւ
քու առջևդ շնորհք չգտայ, որ ասոր բոլոր ժո-
12 ղովուրդին բեռը իմ վրաս կը դնես։ Միթէ
ե՛ն եմ յղացեր ասոր բոլոր ժողովուրդը, կամ
ե՛ն եմ ծներ ատոնք, որ ինծի կ'ըսես, Կա-
յեակին մը կամնկերը ազան ՚իրէնք առնելուն
պէս ՚անոնք գիրկդ առ, ՚՚՚

29 Նահ.ը ։ Եւ Մովսէս ըսաւ անոր, Ինծի՞ համար
կը նախանձիս. ։Երանի թէ ՏԷրոջը բոլոր ժո-
ղովուրդը մարգարէներ ըլլային, և ՏԷրը իր
30 Հոգին անոնց վրայ դնէր ։ Եւ Մովսէս բա-
նակը քաշուեցաւ, ինքն ու Իսրայէլի ծերերը ։
31 Եւ ՏԷրոջմէն ։Հով մը եկաւ, ու ծովուն
կողմէն լորամարգիներ բերաւ, ու բանակին
վրայ մէկ օրուան ճամբայ մէկ կողմէն՝ և մէկ
օրուան ճամբայ միւս կողմէն՝ բանակին բո-
լորտիքը տարածեց, երկրի երեսին վրայէն
32 երկու կանգուն չափ բարձր ։ Եւ ժողովուրդը
ան բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը և հետևեալ
բոլոր օրը ելլելով՝ լորամարգիները ժողվե-
ցին. քիչ ժողվողը տասը քոռ ժողվեց. և
իրենց համար բանակին բոլորտիքը ըն-
33 ուեցին ։ Եւ երբոր դեռ ։միսը իրենց
ակռաներուն վրան էր, տակաւին չծամուած՝
ՏԷրոջը բարկութիւնը ժողովուրդին վրայ բոր-
բոքեցաւ. ու ՏԷրը խիստ մեծ հարուածով
34 զարկաւ ժողովուրդը ։ Եւ ան տեղին անունը
*։Կիբրոթ-Համթաւա դրուեցաւ, ինչու որ
35 հոն թաղեցին ցանկացող ժողովուրդը ։ Ե-
կիբրոթ-Համթաւայէն Ասերոթի չուեց ժողո-
վուրդը, ու Ասերոթի մէջ †մնացին ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ասուած կը յանդիմանէ Մարիամին ու Ահարոնին յանդգնութիւնը ։ 10 Մովսէսին աղաչանքովը Մարիամին բորոտութիւնը կը բժշկուի ։ 14 Ասուած կը հրամայէ որ Մարիամ բանակին դուրս պող պահուի ։

1 Եւ Մարիամ ու Ահարոն Մովսէսին դէմ խո-
սեցան՝ անոր առած եթիոպացի կնկանը հա-
մար, քանի որ ։անիկա եթիոպացի կնիկ առեր
2 էր, ու ըսին, Միթէ ՏԷրը միայն Մովսէսին
ձեռքո՞վը խօսեցաւ. ։չէ՞ որ մեր ձեռքովն
3 ալ խօսեցաւ. և ՏԷրը ։լսեց ։ Եւ Մովսէս շատ
հեզ մարդ մըն էր՝ երկրի վրայ եղած բոլոր
4 մարդոցմէ աւելի ։ ։Եւ իսկոյն ՏԷրը ըսաւ
Մովսէսին և Ահարոնին ու Մարիամին, Դուք
երեքդ ալ ժողովքի խորանը ելէք. և երեքն
5 ալ ելան ։ ։Եւ ՏԷրը ամպին սիւնով իջաւ,
ու խորանին դուռը կայնեցաւ. և Ահարոնը
ու Մարիամը կանչեց, ու անոնք երկուքն ալ
6 ելան ։ Եւ ըսաւ անոնց, Հիմա իմ խօսքս մը-
տիկ ըրէք. Թէ որ ձեզմէ մէկը մարգարէ ըլ-
լայ, ես ՏԷրս ինքզինքս ։տեսիլքի մէջ կը
ճանչցընեմ անոր, կամ ։երազի մէջ կը խօսիմ
7 անոր հետ ։ ։Իմ ծառաս Մովսէս անանկ չէ,
8 որ իմ ։բոլոր տանս մէջ ։հաւատարիմ է. Անոր
հետ ։բերան ։ի բերան ։յայտնապէս կը խո-
սիմ, և ոչ թէ առակով. ու ։անիկա ՏԷրոջը
կերպարանքը կը տեսնէ. ուստի ։իմ ծառա-
յիս Մովսէսին դէմ խօսելու ինչո՞ւ չվախցաք ։
9 Եւ ՏԷրոջը բարկութիւնը անոնց վրայ բոր-
10 բոքեցաւ. ու ինքը գնաց ։ Եւ ամպը վերա-
ցաւ խորանէն, ու ։ահա Մարիամ ձիւնի պէս
։բորոտ եղաւ. և Ահարոն Մարիամին նայե-
11 ցաւ, և ահա անիկա բորոտ էր ։ Եւ Ահա-
րոն ըսաւ Մովսէսին, Ո՜հ, տէր իմ, կ՚ապա-
չեմ, ։վրանիս մեղք մի դներ. քանի յիմա-
12 րութիւն ըրինք, ու մեղք գործեցինք. Թող
չնմանի ։ան մեռած պղա՜ն՝ որ իր մօրը որ-
դանդէն եած առնը անոր մարմնոյն կէսը
13 ապառուած է ։ Եւ Մովսէս աղաղակեց ՏԷրոջը՝
ըսելով, Ով Աստուած,
14 բժշկէ անիկա ։ Եւ ՏԷրը ըսաւ Մովսէսին,
։Թէ որ անոր հայրը միայն անոր երեսը թքք-
նելու ըլլար, եօթը օր պիտի չամչնա՞ր. թող
անիկա ։եօթը օր բանակէն դուրս դոցուած
15 պահուի, ու անկէ ետև ընդունուի ։ Ե՛ւ Մա-
րիամ բանակէն դուրս եօթը օր դոցուած մը-
նաց. ու ժողովուրդը չչուեց մինչև Մարիա-
մին ընդունուիլը ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Երկիրը լրտեսելու խրկուած մարդոց անուններն ։ 18 Ընծոց տրուած պատուէրները, 22 անոնց գործքերը, 27 ու անոնց բերած լուրը ։

1 Եւ եառքը ժողովուրդը ։Ասերոթէն չուեցին,
2 ու փառանի անապատը իջևան ըրին ։ Եւ
3 ՏԷրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով, ։Մար-
դիկ խրկէ որ լրտեսեն Քանանու երկիրը,
որն որ Իսրայէլի որդւոցը պիտի տամ. անոնց
ամէն մէկը իշխան ըլլալով մէյմէկ մարդ-
4 իր հայրերուն ցեղին կողմէն խրկէք ։ Եւ
Մովսէս ՏԷրոջը հրամանին համեմատ խրը-
կեց զանոնք ։փառանի անապատէն. բոլոր
ան մարդիկը Իսրայէլի որդւոցը գլխաւոր-
5 Ներն էին, Որոնց անուններուն ասոնք են.
6 Ռուբենի ցեղէն՝ Զաքուրի որդին Սամուա, Շը-
7 մաւոնի ցեղէն՝ Փոռիի որդին Սափատ, ։Յու-
8 դայի ցեղէն՝ Յեփոնէի որդին ։Քաղէբ, Իսա-
9 քարի ցեղէն՝ Յոսեփի որդին Իգաղ, Եփ-
10 րեմի ցեղէն՝ Նաւէի որդին ։Օսէս, Բենի-

ա Կար. ժգ. 5 ։
բ Եր. ժգ. 13 ։ Սաղ. հը. 26, 27, 28 ։ Ձե. 40 ։
գ Սաղ. հը. 30, 31 ։
դ՝ ցանկութիւնն գերեզմաններ ։
ե Բ Օր. թ. 22 ։
զ Գէն. Լգ. 17 ։
է Երէ. Լ՚ին ։

—

ը Եր. բ. 21 ։
թ Եր. ԺԸ. 20 ։ Միք. ը. 4 ։
ժ Ծն. խթ. 33 ։ Գէն. ԺԱ. 1 ։ դ Թագ. ԺԹ. 4 ։ Եսա. լէ. 4 ։ Եզեկ. լէ. 12, 13 ։
ի Սաղ. հզ. 9 ։
լ Գէն. ԺԱ. 25 ։ ԺԷ. 19 ։
խ Ծն. ԺԸ. 1 ։ խզ. 2 ։ Ցար. Լգ. 15 ։ Եզեկ. ա. 1 ։ Դան. բ. 2 ։ Ժ. 8, 16, 17 ։ Ղուկ. ա. 11, 22 ։ Գործ. Ժ. 11, 17 ։ խբ. 17, 18 ։
ծ Ծն. լա. 10, 11 ։ դ Թագ. ը. 5 ։ Մատ. ա. 20 ։
կ Սաղ. ձե. 26 ։
հ ա Տիմ. գ. 15 ։
ձ Եբր. դ. 2, 5 ։
ղ Եր. Լգ. 11 ։ բ Օր. Լգ. 10 ։
ճ ա Կար. ԺԳ. 12 ։
մ Եր. Լգ. 19 ։
յ Բ Պետ. բ. 10 ։ Յուդ. 8 ։
ն Բ Օր. խդ. 9 ։
շ դ Թագ. ի. 27 ։ ԺԸ. 5 ։ Բ Մն. խզ. 19, 20 ։
ո Բ Թագ. ԺԹ. 19 ։ խդ. 10 ։ Առակ. Լ. 32 ։
չ Սաղ. ձը. 4 ։
պ Տես Եբր. ԺԲ. 9 ։
ջ Ղև. ԺԳ. 46 ։ Գէն. ի. 2, 3 ։
ռ Բ Օր. խդ. 9 ։ Բ Մն. խզ. 20, 21 ։

—

ս Գէն. ԺԸ. 35 ։ Լգ. 38 ։
վ Գէն. լբ. 8 ։ Բ Օր. ա. 22 ։
տ Հմր. 1 ։ Գէն. լբ. 8 ։ Բ Օր. ա. 19 ։ Թ. 23 ։
ր Գէն. Լգ. 19 ։ ա Մն. գ. 15 ։
ց Հմր. 31 ։ Գէն. ԺԳ. 6, 30 ։ Ցեսու. ԺԳ. 6, 7, 13, 14 ։ Գործ. ա. 12 ։
ւ Հմր. 17 ։

11 ամինի ցեղէն՝ Ռափուէլ որդին Փազաի , Ջա-
բուզենի ցեղէն՝ Սուդիի որդին Գեդդիէլ ,
12 Յոսեփեի ցեղէն՝ այսինքն Մանասէի ցեղէն՝
13 Ումսիի որդին Գադդի , Գանի ցեղէն՝ Գա-
14 մալիի որդին Ամիէլ , Աշերի ցեղէն՝ Միքա-
15 յելի որդին Սաթուր , Նեփթաղիմի ցեղէն՝
16 Վափսիի որդին Նաբի , Գադի ցեղէն՝ Մաք-
քիի որդին Գուէլ ։
17 Ա՛նունք են այն մարդոցը անուններըը որ Մով-
սէս խրկեց երկիրը լրտեսելու . և Մովսէս
Նաւէի որդւոյն *Օսեայի անունը †Յեսու
18 դրաւ ։ Եւ Մովսէս խրկեց զանոնք քանանու
երկիրը լրտեսելու , ու ըսաւ անոնց , Ա՛ս Հա-
րաւային կողմէն դէպ՚ի վեր երթալով՝ Լեռը
19 երէք . Եւ այն երկիրն ինչպէս ըլլալը՝ ու հոն
բնակող ժողովուրդին զօրաւոր կամ տկար ,
20 քիչուոր կամ շատուոր ըլլալը տեսէք . Եւ այն
երկիրը ուր որ անոնք կը բնակին՝ ինչպէս է ,
ապէ՞ կ՚ էն թէ գէշ . և ինչպէս են այն քաղաք-
ները ուր որ անոնք կը բնակին , վրաններո՞
21 բակաւցած են՝ թէ պարսպաւոր են . Եւ եր-
կիրը ինչպէս է , Հպարա՞րտ է՝ թէ անբեր ,
մէջը ծառեր կա՞ն՝ թէ ոչ ։ Եւ Հժիր եղէք ,
ու այն երկրին պտուղէն առէք ։ Իւ այն օրե-
22 րը խաղողին նոր եւած օրերն էին ։ Եւ եկան
ու այն երկիրը լրտեսեցին Հմին անապատէն
23 մինչև դէպ՚ի Եմաթ երթալու Ւրոյզ ։ Եւ
հարաւային կողմէն եկան , ու դէպ՚ի Քեբրոն
եկան . ու հոն էր Ենաքի որդիքը Հաքի-
ման , Աղխի և Թոլմի . ու Քեբրոն եգիպտոսի
Հտանիս Ւաղէն եօթը տարի առաջ չի-
24 նուած էր ։ Հեւ մինչև Եսքոլի ձորը եկան ,
ու անկէ խաղողի ողկոյզ մը կտրեցին ուռոյը
մէկտեղ , և երկու հոգի ձողով վերցուցին
անկից . և նռնենիէն ու թզուկենէն ալ ԻՒէն ։
25 Իսրայէլի որդւոյը անկէ կտրած ողկուզին
համար՝ այն տեղին անունը ‡Եսքոլի ձոր դը-
26 րաւեցաւ ։ Եւ քառասուն օրէն եաքը այն եր-
27 կիրը լրտեսելէն դարձան . Եւ գալով Հասան
Մովսէսին ու Ահարոնին և Իսրայէլի որդւոյը
բոլոր ժողովրդին՝ Ւփառանի անապատը՝ Կա-
դէս . և անոնց ու բոլոր ժողովրդին լուր բե-
րին . և երկրին պտուղը ցուցուցին անոնց ։
28 Եւ պատմեցին անոր ու ըսին , Մենք խրկած
երկիրդ գացինք . իրաւցնէ Հկաթ ու մեղր
29 կը բղխէ այն , Հև անոր պտուղը սա է ։ Բայց
Հան երկրին մէջ բնակող ժողովուրդը զօրաւոր
է , և քաղաքները պարսպաւոր Ւև խիստ մեծ
30 են . Նաև հոն Հենակին որդիքը տեսանք ։ Ա-

մաղեկացիք ան երկրին Հարաւային կողմը կ՚
բնակին . ու Քետացիք և Յեբուսացիք ու Ա-
մորհացիք լեռնները կը բնակին , և Քանանա-
ցիք ծովուն քովը ու Յորդանանու եղերքը
31 կը բնակին ։ Եւ Ւքաղեբ ժողովուրդը Մով-
սէս առջեւը լռեցուց , ու ըսաւ , Ադ՝ երթանք
ու ժառանգենք ան . քանզի մենք անոր
32 կարող ենք անոր տիրելու ։ Ւբայց անոր հե-
տեւող մարդիկը ըսին , Մենք ան ժողովուրդին
վրայ երթալու կարող չենք , ինչու որ անոնք
33 մեզմէ զօրաւոր են ։ Եւ Ւերկրէն լրտեսած եր-
կրին համար գէշ լուր բերին Իսրայէլի որդւոց
ըսելով , Ան երկիրը որուն միջէնէն անցանք
զանիկա լրտեսելու համար , իր բնակիչնե-
ուռոյ երկիր մին է . և Ւանոր միջի բոլոր ժո-
ղովուրդը որ մենք տեսանք , յաղթահասակ
34 մարդիկ են ։ Եւ հոն տեսանք հսկաները
Ենակին որդիքը որ հսկաներէն են . անոնց
որ մենք մեր աչքին Հմարախի պէս երեւցանք
և անանկ ալ Ւանոնց աչքին երեւցանք ։

ԳԼ . ԺԴ

1 Ժողովուրդը սա լուրին վրայ արտասուք կ՚ընէ ։ 6 Յեսու և Քաղեբ զանոնք լռեցնելու կը ջանան ։ 11 Աստուած անոնց պատնեշելիք կ՚ընէ ։ 13 Բայց Մովսէսին ապաչաւը բերելով կ՚ընդհատ ։ 26 Տրտունջ ընող ժողովուրդը խոստացած երկիրը մտնելէն կը զրկուին ։ 36 Գէշ լուր բերող լրտեսները հարուածով կը մեռնին ։ 40 Աստուծոյ հրամանէն դէպի երկրին վրայ յարձակող ժողովուրդը կը յաղթուի ։

1 Եւ բոլոր ժողովը ձայնը վերցնելով աղ-
աղակեց . և Ւժողովուրդը լացաւ այն գիշեր-
2 Հեւ Իսրայէլի բոլոր որդիքը արտնջացին Մով-
սէսին ու Ահարոնին դէմ . ու բոլոր ժողո-
վուրդը ըսաւ անոնց , Երանի՛ թէ եգիպտոսի եր-
կրին մէջ մեռած ըլլայինք . կամ Հերանի՛ թէ
3 աս անապատիս մէջ մեռած ըլլայինք ։ Եւ
ինչո՞ւ համար Յեհոս մեզ աս երկիրը բերաւ
որ սրով ելնանք , և մեր կիներն ու մեր
որդիքը յափշտակուին . աղէկ չըլլար մեզի
4 որ եգիպտոս դառնանք ։ Եւ իրարու ըսին ,
Ո՛ւր մեկ զօրագլուխ մը ընտրենք , ու եգիպ-
5 տոս դառնանք ։ Եւ ՒՄովսէս ու Ահարոն
իրենց երեսին վրայ ինկան Իսրայէլի որդւոց
6 ըրէնց երեսին առջեւը ։ Եւ Ւնաւեի որդին Յե-
ոսուէ ու Յեփոնէի որդին Քաղեբ իրենց հանդերձ-
7 նները պատռեցին . Եւ Իսրայէլի որդւոց բո-
լոր ժողովրդին խօսեցան՝ ըսելով , Ւերկիրը
որուն միջէնէն անցանք՝ զանիկա լրտես-

* ՟ի՛ փրկիչ ։
† ՟ի՛ Տէր փրկիչ ։
ա Հմր · 23 ։
բ Ձն · ժգ · 10 · Դտտ · ա · 9 · 19 ։
գ Ղեւտ · թ · 25 · 35 · Եզեկ · ւգ · 14 ։
դ Բ Օր · լ · 6 · 7 · 23 ։
ե Գվ · ւգ · 3 · Յեհ · ժե · 1 ։
զ Յեհ · ժթ · 28 ։
է Հմր · 34 ։
ը Յեհ · ժա · 21 · 22 · ժե · 13 · 14 · Դտտ · ա · 10 ։
թ Յեհ · խա · 11 ։
ժ Սալ · հբ · 12 · Եսա · ժթ · 11 · ւ · 4 ։
ի Բ Օր · ա · 24 · 25 · Գվ · լը · 9 ։
ւ ՟ի՛ ողկուզի ։
ռ Հմր · 4 ։
ս Գվ · ւ · 1 · 16 · լբ · 8 · ւգ · 36 · Բ Օր · ա · 19 · Յեհ · ժգ · 6 ։
տ Եվ · գ · 8 · ւգ · 3 ։
ր Բ Օր · ա · 25 ։
ց Բ Օր · ա · 28 · թ · 1 · 2 ։
ւ Հմր · 34 ։
ք Եվ · ժե · 8 · Գվ · ժգ · 43 · Դտտ · գ · 3 · ա թ տ ագ · ժգ · 48 · ժե · 3 · եւ ։
ֆ Տես գվ · ժգ · 6 · 24 · Յեհ · ժգ · 7 ։
օ Գվ · լբ · 9 · Բ Օր · ա · 28 · Յեհ · ժգ · 8 ։
ֆ Գվ · ժգ · 36 · 37 ։
ա Ամպ · բ · 9 ։
բ Բ Օր · ա · 28 · բ · 10 · թ · 2 ։
գ Եսա · խ · 22 ։
դ ա թ տ ագ · ժե · 42 ։
ե Գվ · ժա · 4 ։
զ Եվ · ժգ · 2 · ժե · 3 · Գվ · ժգ · 41 ։
է Սալ · ձգ · 25 ։
ը Տես Հմր · 25 · 31 ։
թ Ղեւտ · թ · 17 ։
ժ Տես Բ Օր · ժե · 19 · Գտտ · ե · 39 ։
ի Գվ · ժգ · 4 · 43 ։
ւ Հմր · 24 · 30 · 31 · Գվ · ժգ · 7 · 9 ։
ռ Գվ · ժգ · 28 · Բ Օր · ա · 25 ։

ա Ես Պօղոս՝ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ կամքով Աստուծոյ, եւ Տիմոթէոս եղբայրը՝
բ Կորնթոսի մէջ գտնուող Աստուծոյ եկեղեցիին եւ բոլոր սուրբերուն՝ որ ամբողջ Ախայիոյ
գ մէջ են։ Շնորհք ձեզի եւ խաղաղութիւն Հայր Աստուծմէ մեր եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
դ Օրհնեալ թող ըլլայ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայր Աստուածը, ողորմութեանց Հայրը
ե եւ ամէն մխիթարութեան Աստուածը, որ մեր բոլոր նեղութեանց մէջ կը մխիթարէ մեզ,
զ որպէսզի մենք ալ կարենանք մխիթարել անոնք՝ որոնք ամէն տեսակ նեղութեան մէջ են՝
է Աստուծմէ ստացած մխիթարութեամբ մենք ալ։ Որովհետեւ ինչպէս Քրիստոսի տառապանքները
ը առատացած են մեր կեանքին մէջ, նոյնպէս ալ Քրիստոսով մեր մխիթարութիւնն ալ
թ առատացած է։ Ուրեմն եթէ նեղութեան մէջ ենք, ձեր մխիթարութեան եւ փրկութեան
ժ համար է։ Եթէ մխիթարուած ենք, ձեր մխիթարութեան համար է, որ կրելով նոյն
ի տառապանքները՝ որոնք մենք ալ կը կրենք, համբերութեամբ կրէք։ Ձեր մասին
ժա ունեցած մեր յոյսը հաստատուն է, որովհետեւ գիտենք, որ ինչպէս մասնակից էք
ժբ տառապանքներուն՝ նոյնպէս ալ մխիթարութեան մասնակից պիտի ըլլաք։ Եղբայրնե՛ր,
ժգ չենք ուզեր որ անգիտանաք մեր նեղութեան մասին՝ որ Ասիոյ մէջ կրեցինք։ Որովհետեւ
ժդ ուժէն վեր ծանր բեռի տակ էինք, այնպէս որ կեանքէն անգամ յուսահատած էինք։
ժե Մեր մէջ մահուան դատավճիռը կար արդէն, որպէսզի մեր վրայ չվստահինք մեզի,
ժզ այլ Աստուծոյ՝ որ մեռելները կը յարուցանէ։ Ան մեզ այդ մահէն ազատեց եւ կ՚ազատէ,
ժէ եւ յոյս ունինք որ դարձեալ պիտի ազատէ։ Դուք ալ մեզի համար աղօթքով օգնեցէք,
ժը որպէսզի շնորհքը՝ որ շատերու միջոցով մեզի տրուեցաւ, շատերու շնորհակալութեամբ
իր համար մեզի համար փառք տրուի։ Մեր պարծանքը այս է, մեր խղճմտանքին
վկայութիւնը՝ որ մարդկային իմաստութեամբ չենք վարուեցած, հապա Աստուծոյ
շնորհքով աշխարհի մէջ, եւ մանաւանդ ձեզի հետ վարուեցանք անկեղծութեամբ եւ
Աստուծմէ ստացած սրբութեամբ։ Ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի, բայց միայն այն՝ որ
կարդալէ եւ հասկնալէ ալ կը յուսամ։ Ինչպէս ալ մասամբ հասկցաք մեզ, որ մենք
ձեր պարծանքն ենք, ինչպէս դուք ալ մեր Տէր Յիսուսի օրը մեր պարծանքը պիտի
ըլլաք։ Այս վստահութեամբ էի ուզեցի նախ ձեզի գալ, որպէսզի երկրորդ շնորհք
մը ունենաք։ Ձեզմէ Մակեդոնիա պիտի երթայի, Մակեդոնիայէն ալ դարձեալ ձեզի
գալու եւ ձեզմէ Հրէաստանի ճամբան պատրաստուելու էի։ Ուրեմն այս միտքով
երբ որոշեցի, թերեւս թեթեւամտութիւն ըրի՞ կամ թէ որոշած բաներս մարմնաւոր
կերպով որոշեցի, որպէսզի ըսելով՝ Այո, այո, եւ՝ Ոչ, ոչ՝ միեւնոյն ատեն ըսած
ըլլամ։ Բայց Աստուծոյ հաւատարմութեան պէս՝ մեր ձեզի ըսած խօսքը Այո եւ Ոչ
չէ։ Որովհետեւ Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոս՝ որ ես, Սիղուանոս եւ Տիմոթէոս
ձեզի մէջ քարոզեցինք, Այո եւ Ոչ չէ եղած, հապա միայն Այո եղած է անոր մէջ։
Վասն զի Աստուծոյ որքան խոստումներ կան՝ անոր մէջ Այո եղած է։ Ուստի անոր
միջոցով ալ Ամէն կ՚ըսենք Աստուծոյ՝ մեր միջոցով փառք ըլլայ։ Ան է որ մեզ
ձեզի հետ Քրիստոսի մէջ կը հաստատէ եւ մեզ օծեց, Աստուած է որ մեզ կնքեց
եւ Հոգիին երաշխիքը մեր սրտերուն մէջ տուաւ։ Ես Աստուծոյ վկայ կը կանչեմ
իմ անձիս վրայ, որ ձեզի չխնայելու համար Կորնթոս չեկայ։ Ոչ թէ մենք ձեր
հաւատքին վրայ տիրապետելու կ՚ուզենք, հապա ձեր ուրախութեան գործակիցներ
ենք, որովհետեւ հաւատքով դուք կը կենաք։ Ուստի որոշեցի ինքնիրենս՝ որ նորէն
ձեզի ցաւագին գալու չգամ։ Որովհետեւ եթէ ես ձեզ ցաւագին տրտմեցնեմ, ո՞վ
պիտի ուրախացնէ զիս, եթէ ոչ ան՝ որ ես տրտմեցուցի։ Եւ ձեզի այս գրեցի, որ
երբ գամ, չունենամ տրտմութիւն՝ անոնցմէ որոնք պէտք է որ զիս ուրախացնեն,
վստահ ըլլալով ձեզ բոլորիդ վրայ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր բոլորին ալ
ուրախութիւնն է։ Շատ նեղութեան եւ սրտի ցաւի մէջ, շատ արտասուքներով ձեզի
գրեցի, ոչ թէ որ տրտմեցնէք, հապա որ գիտնաք ձեզի համար ունեցած իմ
առատ սէրս։ Եթէ մէկը տրտմեցուցած է, զիս չէ տրտմեցուցած, հապա ձեզմէ
մասամբ, որպէսզի չսխալիմ ըսելով՝ բոլորդ։ Այդ մարդուն համար բաւական է
այդ պատիժը՝ որ շատերէն եղաւ։ Հիմա ընդհակառակը՝ աւելի ներողամիտ եւ
մխիթարող պէտք է ըլլաք, որպէսզի այդ մարդը չկլանուի շատ տրտմութենէն։
Ուստի կը խնդրեմ ձեզմէ, որ սէրը անոր հաստատէք։ Ձեզի գրելուս նպատակն
ալ այս էր, որ ձեր փորձութեան ենթարկուելուն համար՝ ամէն բանի մէջ
հնազանդ ըլլաք։ Ինչի որ դուք ներողամիտ կ՚ըլլաք, ես ալ կը ներեմ։ Որովհետեւ
ինչ որ ես ներեցի, եթէ ներելիք մը ունեցայ, Քրիստոսի անձին առջեւ ներեցի
ձեզի համար, որպէսզի Սատանան մեզ չշահագործէ։ Որովհետեւ անոր խորհուրդները
չենք անգիտանար։ Երբ Տրովադա եկայ Քրիստոսի աւետարանը քարոզելու համար,
եւ Տէրոջմով դուռ մը բացուած էր ինծի համար, հանգստութիւն չունեցայ հոգիիս
մէջ, որովհետեւ եղբայրս Տիտոսը չգտայ։ Ուստի անոնցմէ հրաժեշտ առի եւ
Մակեդոնիա գացի։ Բայց Աստուծոյ շնորհակալութիւն կ՚ընենք, որ միշտ մեզ
յաղթական կը տանի Քրիստոսով, եւ ամէն տեղ իր գիտութեան հոտը մեր միջոցով
կը տարածէ։ Որովհետեւ Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսի համար բուրումն ենք մենք
փրկուողներուն մէջ եւ կորսուողներուն մէջ։ Կորսուողներուն համար՝ մահուան
հոտ՝ որ մահուան կը տանի, իսկ փրկուողներուն համար՝ կեանքի հոտ՝ որ կեանքի
կը տանի։ Եւ ո՞վ է այդ բաներուն արժանի։ Որովհետեւ շատերու պէս չենք
որ Աստուծոյ խօսքը կը ծախենք, հապա անկեղծութեամբ, հապա Աստուծմէ
ստացած ենք եւ Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսի մէջ կը խօսինք։ Սկսա՞նք դարձեալ
մեզ գովել, կամ թէ շատերուն պէս ձեզի կամ ձեզմէ գովեստական նամակներ
պէտք ունի՞նք։ Դուք մեր նամակն էք, որ մեր սրտերուն մէջ գրուած է, որ
բոլոր մարդիկ կը ճանչնան եւ կը կարդան։ Որովհետեւ դուք յայտնի եղաք՝ որ
Քրիստոսի նամակն էք, մեր ծառայութեամբ գրուած, ոչ թէ թանաքով, հապա
կենդանի Աստուծոյ Հոգիով, ոչ թէ քարի տախտակներու վրայ, հապա միսէ
սրտերու տախտակներուն վրայ։ Այսպիսի վստահութիւն ունինք Աստուծոյ առջեւ
Քրիստոսի միջոցով։ Ոչ թէ մենք մեզմէ բաւական ենք որ մեզմէ բան մը
խորհինք, հապա մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է, որ մեզ բաւական ըրաւ
նոր ուխտի ծառաներ ըլլալու, ոչ թէ գրի, հապա Հոգիի։ Որովհետեւ գիրը կը
սպաննէ, բայց Հոգին կը կենդանացնէ։ Եթէ մահուան ծառայութիւնը՝ որ քարերու
վրայ գրուած էր, փառքով եղաւ, այնպէս որ Իսրայէլի որդիները չկրցան Մովսէսի
երեսը նայիլ անոր փառքին համար՝ որ կ՚անցնէր, ինչպէս չպիտի ըլլայ աւելի
փառաւոր Հոգիին ծառայութիւնը։ Որովհետեւ եթէ դատապարտութեան ծառայութիւնը
փառք ունէր, շատ աւելի պիտի առատանայ արդարութեան ծառայութեան փառքը։
Որովհետեւ ինչ որ փառաւոր էր, այդ կողմէն փառաւոր չէ, այդ փառաւորութեան
պատճառով որ կայ աւելի մեծ փառաւորութիւն։ Որովհետեւ եթէ անցնողը՝ փառքով
եղաւ, շատ աւելի պիտի ըլլայ մնացողը՝ փառքով։ Ուրեմն այդպիսի յոյս ունենալով՝
շատ համարձակ կը խօսինք, եւ Մովսէսի պէս չենք որ երեսին վրայ ծածկոց մը
դնէր, որպէսզի Իսրայէլի որդիները չնային անոր երեսին՝ որ անցնողին վերջը
կ՚ըլլար։ Բայց անոնց միտքերը կարծրացան։ Որովհետեւ մինչեւ այսօր նոյն
ծածկոցը կը մնայ՝ երբ Հին ուխտը կը կարդացուի, որ Քրիստոսով կ՚անցնի։
Մինչեւ այսօր, երբ Մովսէսը կը կարդացուի, ծածկոց մը կայ անոնց սրտերուն
վրայ։ Բայց երբ Տէրոջ կողմը դառնան, ծածկոցը կը վերցուի։ Տէրը Հոգին է,
եւ ուր որ Տէրոջ Հոգին է, հոն ազատութիւն կայ։ Ուստի մենք բոլորս, որ
ծածկոցը չունինք, Տէրոջ փառքը հայելիի պէս կը ցոլացնենք, եւ նոյն պատկերին
կը վերածուինք՝ փառքէ փառք, Տէրոջ Հոգիին միջոցով։ Ուստի որովհետեւ այս
ծառայութիւնը ունինք՝ որպէս ողորմութիւն գտանք, չենք նեղուիր։ Հապա
ամօթալի գործերը մերժեցինք, խորամանկութեամբ չենք վարուիր, եւ Աստուծոյ
խօսքը չենք խեղաթիւրեր, հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ ամէն մարդու
խղճմտանքին առջեւ Աստուծոյ առջեւ կը հաստատենք մեզ։ Եթէ մեր աւետարանը
ծածկուած է, կորսուողներուն համար ծածկուած է։ Անհաւատներուն համար՝ որոնց
այս աշխարհին աստուածը մտքերը կուրցուցած է, որպէսզի Աստուծոյ պատկերին
նմանող Քրիստոսի փառաւոր աւետարանին լոյսը չտեսնեն։ Որովհետեւ մեր մասին
չենք քարոզեր, հապա Յիսուս Քրիստոս՝ որ Տէր է, եւ մենք ձեր ծառաները՝
Յիսուսի համար։ Որովհետեւ Աստուած որ ըսաւ՝ թող խաւարէն լոյս ծագի, նա է
որ մեր սրտերուն մէջ ծագեցուց՝ որպէսզի Յիսուս Քրիստոսի երեսին վրայ
Աստուծոյ փառքին լոյսը տանք։ Բայց այս գանձը կաւեայ անօթներու մէջ ունինք,
որպէսզի այդ ուժի գերազանցութիւնը Աստուծմէ ըլլայ, եւ ոչ թէ մեզմէ։
Ամէն կողմէ նեղութեան մէջ ենք, բայց չենք նեղուիր։ Կը տարակուսինք, բայց
չենք յուսահատիր։ Կը հալածուինք, բայց չենք լքուիր։ Կը գետնատրուինք, բայց
չենք կորսուիր։ Միշտ Յիսուսի մահը մեր մարմնին մէջ կը կրենք, որպէսզի
Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմնին մէջ յայտնուի։ Որովհետեւ մենք որ կենդանի
կը մնանք, միշտ մահուան կը մատնուինք Յիսուսի համար, որպէսզի Յիսուսի
կեանքն ալ մեր մահկանացու մարմնին մէջ յայտնուի։ Ուստի մահը մեր մէջ կ՚ազդէ,
բայց կեանքը ձեր մէջ։ Բայց որովհետեւ նոյն հաւատքի հոգին ունինք՝ որ
գրուած է, Հաւատացի, ուստի խօսեցայ, մենք ալ հաւատալով կը խօսինք,
որովհետեւ գիտենք, որ Տէր Յիսուսը յարուցանողը՝ մեզ ալ Յիսուսով պիտի
յարուցանէ եւ ձեզի հետ պիտի կանգնեցնէ։ Որովհետեւ ամէն բան ձեզի համար է,
որպէսզի շնորհքը՝ որ շատերու միջոցով աւելցաւ, շատերուն մէջ շնորհակալութիւնը
առատացնէ՝ Աստուծոյ փառքին համար։ Ուստի չենք նեղուիր, հապա թէեւ մեր
արտաքին մարդը կը կորսուի, բայց ներքինը օրէ օր կը նորոգուի։ Որովհետեւ
մեր ակնթարթային եւ թեթեւ նեղութիւնը՝ յաւիտենական փառքի չափազանց
ծանրակշիռ կշիռ մը մեզի կը պատրաստէ։ Մենք չենք նայիր տեսանելիներուն,
հապա անտեսանելիներուն, որովհետեւ տեսանելիները ժամանակաւոր են, բայց
անտեսանելիները՝ յաւիտենական։ Որովհետեւ գիտենք, որ եթէ մեր երկրաւոր
տունը՝ որ վրանի պէս է, քանդուի, Աստուծմէ շինուած տուն մը ունինք՝ ձեռքով
չշինուած, յաւիտենական երկինքներու մէջ։ Որովհետեւ այս տան մէջ կը
հառաչենք՝ մեր երկնային բնակարանը հագնելու մեծ ցանկութեամբ, եթէ
հագնուած ըլլանք, մերկ չգտնուինք։ Որովհետեւ այս վրանին մէջ եղողներս
կը հառաչենք՝ ծանրացած ըլլալով, որովհետեւ չենք ուզեր մերկանալ, հապա
հագուստի վրայ հագուստ հագնիլ, որպէսզի մահկանացուն կեանքով կլանուի։
Ուստի Աստուած ինքն է որ մեզ այս բանին համար կը պատրաստէ, որ մեզի
Հոգին տուաւ իբրեւ երաշխիք։ Ուրեմն միշտ վստահ ենք, գիտնալով որ մարմնին
մէջ բնակած ատեննիս՝ Տէրոջմէ հեռու կը բնակինք։ Որովհետեւ հաւատքով կ՚երթանք,
ոչ թէ տեսութեամբ։ Վստահ ենք, եւ կ՚ուզենք աւելի մարմնէն հեռանալ եւ
Տէրոջ մօտ բնակիլ։ Ուստի կ՚ուզենք նաեւ մեր բնակած կամ հեռացած ատենիս
անոր հաճելի ըլլալ։ Որովհետեւ բոլորս պէտք է որ Քրիստոսի դատաստանին
առջեւ ներկայանանք, որպէսզի իւրաքանչիւրը մարմնով ըրած բաներուն համար՝
ինչ որ ըրած է՝ բարի թէ չար, ստանայ։ Ուրեմն Տէրոջ երկիւղը գիտնալով՝
մարդիկը կը համոզենք, բայց Աստուծոյ առջեւ յայտնի ենք, եւ յուսով եմ որ
խղճմտանքներուդ մէջ ալ յայտնի ենք։ Ձեզի նորէն մեզ չենք գովեր, հապա
մեզմով պարծենալու առիթ կու տանք ձեզի, որպէսզի ունենաք անոնց համար՝
որոնք սրտով կը պարծենան եւ ոչ թէ երեսով։ Որովհետեւ եթէ խելագարեցանք՝
Աստուծոյ համար է, եթէ խելամիտ ենք՝ ձեզի համար է։ Որովհետեւ Քրիստոսի
սէրը մեզ կը սեղմէ, որովհետեւ այս կը դատենք, որ եթէ մէկը բոլորին համար
մեռաւ, ուրեմն բոլորը մեռան։ Եւ մեռաւ բոլորին համար, որպէսզի կեցողները
այլեւս իրենց համար չապրին, հապա անոր համար որ մեռաւ եւ յարութիւն առաւ։
Ուստի այսուհետեւ մենք մարդկանց մարմնաւոր կերպով չենք ճանչնար։ Եթէ
Քրիստոսը մարմնաւոր կերպով ճանչցանք, բայց այլեւս ճանչնալ չենք ուզեր։
Ուրեմն եթէ մէկը Քրիստոսի մէջ է, նոր արարած է։ Հինը անցաւ, ահա նորը
եղաւ։ Եւ ամէնը Աստուծմէ է, որ մեզ Քրիստոսով հաշտեցուց իրեն հետ, եւ
հաշտութեան պաշտօնը մեզի տուաւ։ Այսինքն՝ Աստուած Քրիստոսի մէջ աշխարհը
հաշտեցուց իրեն հետ, անոնց յանցանքները անոնց չհաշուեցուց, եւ հաշտութեան
խօսքը մեզի յանձնեց։ Ուրեմն Քրիստոսի դեսպաններ ենք, ինչպէս թէ Աստուած
մեր միջոցով կը խրատէ։ Քրիստոսի տեղ կը խնդրենք, հաշտուեցէք Աստուծոյ հետ։
Որովհետեւ անոր համար որ մեղք չգիտցաւ, մեղքի համար զինք մեղաւոր ըրաւ,
որպէսզի մենք անոր մէջ Աստուծոյ արդարութիւնը ըլլանք։ Ուրեմն որովհետեւ
անոր հետ միասին կ՚աշխատինք, կ՚աղաչենք նաեւ որ ձեզմէ ընդունած շնորհքը
իզուր չընդունիք։ Որովհետեւ կ՚ըսէ, Ընդունելի ժամանակին քեզ լսեցի, եւ
փրկութեան օրը քեզ օգնեցի։ Ահա հիմա ընդունելի ժամանակն է, ահա հիմա
փրկութեան օրն է։ Ոչ մէկ բանի մէջ պատճառ կու տանք, որ ծառայութիւնը
նախատուի, հապա ամէն բանի մէջ մեզ Աստուծոյ ծառաներ կը ներկայացնենք՝
մեծ համբերութեամբ, նեղութիւններու, կարիքներու, ստիպումներու մէջ,
գանակոծուելու, բանտերու, խռովութիւններու, աշխատութիւններու, հսկողութիւններու,
պահքերու մէջ, մաքրութեամբ, գիտութեամբ, երկայնամտութեամբ, քաղցրութեամբ,
Սուրբ Հոգիով, անկեղծ սիրով, ճշմարտութեան խօսքով, Աստուծոյ զօրութեամբ,
արդարութեան զէնքերով՝ աջ եւ ձախ կողմ, փառքով եւ անարգանքով, չար
համբաւով եւ բարի համբաւով։ Իբրեւ խաբեբաներ՝ բայց ճշմարիտ ենք, իբրեւ
անծանօթներ՝ բայց ճանչցուած ենք, իբրեւ մեռնողներ՝ եւ ահա կենդանի ենք,
իբրեւ պատժուողներ՝ բայց չսպաննուող, իբրեւ տրտմողներ՝ բայց միշտ ուրախ,
իբրեւ աղքատներ՝ բայց շատերը հարստացնող, իբրեւ ոչինչ ունեցողներ՝ բայց
ամէն բան տիրապետողներ։ Կորնթացիներ, մեր բերանը բացուած է ձեզի համար,
մեր սիրտը լայնցած է։ Մեր սրտին մէջ տեղ չունիք, հապա ձեր սրտերուն մէջ
տեղ չունիք։ Ուրեմն նոյն փոխարէնը տալով՝ որ զաւակներուն կ՚ըսեմ, դուք ալ
լայնցէք։ Անհաւատներուն հետ անյարմար լուծի տակ մի՛ մտնէք։ Որովհետեւ
արդարութիւնը անօրէնութեան հետ ի՞նչ ընկերութիւն ունի, կամ լոյսը խաւարին
հետ ի՞նչ հաղորդակցութիւն ունի։ Կամ Քրիստոսը Բելիարի հետ ի՞նչ համաձայնութիւն
ունի, կամ հաւատացեալը անհաւատին հետ ի՞նչ բաժին ունի։ Կամ Աստուծոյ
տաճարը կռուանց հետ ի՞նչ համաձայնութիւն ունի։ Որովհետեւ մենք կենդանի
Աստուծոյ տաճարն ենք, ինչպէս Աստուած ըսաւ՝ Անոնց մէջ պիտի բնակիմ եւ
պիտի շրջիմ, եւ անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ, եւ անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի
ըլլան։ Ուստի՝ Անոնց միջէն ելէք եւ զատուեցէք, կ՚ըսէ Տէրը, եւ մի՛ դպչիք
պղծութեան, եւ ես ձեզ պիտի ընդունիմ, Եւ հայր պիտի ըլլամ ձեզի, եւ դուք
որդիներ եւ աղջիկներ պիտի ըլլաք ինծի, կ՚ըսէ Տէր Ամենակալը։ Ուրեմն
սիրելիներ, որովհետեւ այս խոստումները ունինք, եկէք մարմնին եւ հոգիին
ամէն պղծութենէն մաքրենք մեզ, սրբութիւնը կատարելով Աստուծոյ երկիւղին
մէջ։ Ընդունեցէ՛ք մեզ։ Ոչ մէկուն անիրաւութիւն ըրինք, ոչ մէկը ապականեցինք,
ոչ մէկուն օգուտը խլեցինք։ Ձեզ դատապարտելու համար չեմ ըսեր, որովհետեւ
առաջ ալ ըսի, որ մեր սրտերուն մէջ էք՝ մեռնելու եւ ապրելու համար միասին։
Մեծ վստահութիւն ունիմ ձեզի հետ, մեծ պարծանք ունիմ ձեզի համար, մխիթարութեամբ
լեցուած եմ, ամէն նեղութեան մէջ ուրախութեամբ կը լեցուիմ։ Որովհետեւ երբ
Մակեդոնիա եկանք, մարմինս հանգստութիւն չունեցաւ, հապա ամէն կողմէ
նեղութեան մէջ էինք, դուրսէն կռիւներ, ներսէն վախեր։ Բայց Աստուած՝ որ
խոնարհները կը մխիթարէ, մխիթարեց զմեզ Տիտոսի գալովը, ոչ միայն անոր
գալովը, հապա անով որ ձեզմէ ստացած մխիթարութեամբ ան ալ մխիթարուեցաւ՝
մեզի ձեր ունեցած կարօտը, ձեր ողբալը, ձեր ինծի համար եռանդը պատմելով,
որպէսզի աւելի ուրախանամ։ Որովհետեւ եթէ նամակով ձեզ տրտմեցուցի, չեմ
զղջար, թէեւ զղջացած էի, որովհետեւ կը տեսնեմ, որ այդ նամակը ձեզ
տրտմեցուց, թէեւ մէկ ժամուան համար։ Հիմա կ՚ուրախանամ, ոչ թէ որ
տրտմեցուցիք, հապա որ տրտմեցաք ապաշխարութեան համար։ Որովհետեւ Աստուծոյ
համար տրտմեցաք, որպէսզի մեզմէ ոչ մէկ վնաս կրէք։ Որովհետեւ Աստուծոյ
համար տրտմութիւնը կը գործէ ապաշխարութիւն՝ որ կեանքի կը տանի, զղջալու
համար։ Բայց աշխարհի տրտմութիւնը մահ կը գործէ։ Որովհետեւ ահա այս
բանը՝ որ Աստուծոյ համար տրտմեցաք, ինչ մեծ ջանասիրութիւն գործեց ձեր մէջ,
այո, ինչ ինքնամերժում, ինչ վրդովում, ինչ վախ, ինչ կարօտ, ինչ եռանդ, ինչ
վրէժխնդրութիւն։ Ամէն կողմէ ձեր անմեղ ըլլալը ցոյց տուիք այդ բանին մէջ։
Ուրեմն եթէ ձեզի գրեցի, ոչ թէ անոր համար որ անիրաւութիւն ընողին համար
էր, եւ ոչ թէ անոր համար որ անիրաւութիւն կրողին համար էր, հապա որպէսզի
մեր ձեզի համար ունեցած եռանդը ձեզի համար յայտնի ըլլայ Աստուծոյ առջեւ։
Ուստի մխիթարուեցանք։ Մեր մխիթարութեան վրայ աւելի շատ ուրախացանք՝ Տիտոսի
ուրախութեան համար, որովհետեւ անոր հոգին հանգստացաւ ձեր բոլորէն։ Որովհետեւ
եթէ անոր առջեւ ձեր համար մի քիչ պարծեցայ, չամչցուցի զիս, հապա ինչպէս
ձեզի ամէն բանը ճշմարտութեամբ խօսեցանք, նոյնպէս մեր պարծանքն ալ Տիտոսի
առջեւ ճշմարտութիւն եղաւ։ Եւ անոր սիրտը աւելի շատ ձեզի կը կապուի, երբ
ձեր բոլորին հնազանդութիւնը կը յիշէ, որ երկիւղով եւ դողով ընդունեցիք
զանիկա։ Ուրախանամ, որ ամէն բանի մէջ ձեզի համար վստահութիւն ունիմ։

Ձեզի, Կորնթոսի եկեղեցիին, եւ բոլոր սուրբերուն՝ որ ամբողջ Ախայիոյ մէջ են։
Ես Պօղոս՝ առաքեալ Յիսուս Քրիստոսի՝ Աստուծոյ կամքով, եւ եղբայրս Տիմոթէոս։
Շնորհք ձեզի եւ խաղաղութիւն Հայր Աստուծմէ մեր եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
Օրհնեալ թող ըլլայ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայր Աստուածը, ողորմութեանց Հայրը
եւ ամէն մխիթարութեան Աստուածը, որ մեր բոլոր նեղութեանց մէջ կը մխիթարէ մեզ,
որպէսզի մենք ալ կարենանք մխիթարել անոնք՝ որոնք ամէն տեսակ նեղութեան մէջ են՝
Աստուծմէ ստացած մխիթարութեամբ մենք ալ։ Որովհետեւ Քրիստոսի տառապանքները
առատացած են մեր կեանքին մէջ, նոյնպէս ալ Քրիստոսով մեր մխիթարութիւնն ալ
առատացած է։ Ուրեմն եթէ նեղութեան մէջ ենք, ձեր մխիթարութեան եւ փրկութեան
համար է, որ կրելով նոյն տառապանքները՝ որոնք մենք ալ կը կրենք, համբերութեամբ
կրէք։ Ձեր մասին յոյսը հաստատուն է, որովհետեւ գիտենք, որ ինչպէս մասնակից էք
տառապանքներուն՝ նոյնպէս ալ մխիթարութեան մասնակից պիտի ըլլաք։ Եղբայրնե՛ր,
չենք ուզեր որ անգիտանաք մեր նեղութեան մասին՝ որ Ասիոյ մէջ կրեցինք։ Որովհետեւ
ուժէն վեր ծանր բեռի տակ էինք, այնպէս որ կեանքէն անգամ յուսահատած էինք։
Մեր մէջ մահուան դատավճիռը կար արդէն, որպէսզի մեր վրայ չվստահինք մեզի,
այլ Աստուծոյ՝ որ մեռելները կը յարուցանէ։ Ան մեզ այդ մահէն ազատեց եւ կ՚ազատէ,
եւ յոյս ունինք որ դարձեալ պիտի ազատէ։ Դուք ալ մեզի համար աղօթքով օգնեցէք,
որպէսզի շնորհքը՝ որ շատերու միջոցով մեզի տրուեցաւ, շատերու շնորհակալութեամբ
իր համար մեզի համար փառք տրուի։ Մեր պարծանքը այս է, մեր խղճմտանքին
վկայութիւնը՝ որ մարդկային իմաստութեամբ չենք վարուեցած, հապա Աստուծոյ
շնորհքով աշխարհի մէջ, եւ մանաւանդ ձեզի հետ վարուեցանք անկեղծութեամբ եւ
Աստուծմէ ստացած սրբութեամբ։ Ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի, բայց միայն այն՝ որ
կարդալէ եւ հասկնալէ ալ կը յուսամ։ Ինչպէս ալ մասամբ հասկցաք մեզ, որ մենք
ձեր պարծանքն ենք, ինչպէս դուք ալ մեր Տէր Յիսուսի օրը մեր պարծանքը պիտի
ըլլաք։ Այս վստահութեամբ էի ուզեցի նախ ձեզի գալ, որպէսզի երկրորդ շնորհք
մը ունենաք։ Ձեզմէ Մակեդոնիա պիտի երթայի, Մակեդոնիայէն ալ դարձեալ ձեզի
գալու եւ ձեզմէ Հրէաստանի ճամբան պատրաստուելու էի։ Ուրեմն այս միտքով
երբ որոշեցի, թերեւս թեթեւամտութիւն ըրի՞ կամ թէ որոշած բաներս մարմնաւոր
կերպով որոշեցի, որպէսզի ըսելով՝ Այո, այո, եւ՝ Ոչ, ոչ՝ միեւնոյն ատեն ըսած
ըլլամ։ Բայց Աստուծոյ հաւատարմութեան պէս՝ մեր ձեզի ըսած խօսքը Այո եւ Ոչ
չէ։ Որովհետեւ Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոս՝ որ ես, Սիղուանոս եւ Տիմոթէոս
ձեզի մէջ քարոզեցինք, Այո եւ Ոչ չէ եղած, հապա միայն Այո եղած է անոր մէջ։
Վասն զի Աստուծոյ որքան խոստումներ կան՝ անոր մէջ Այո եղած է։ Ուստի անոր
միջոցով ալ Ամէն կ՚ըսենք Աստուծոյ՝ մեր միջոցով փառք ըլլայ։ Ան է որ մեզ
ձեզի հետ Քրիստոսի մէջ կը հաստատէ եւ մեզ օծեց, Աստուած է որ մեզ կնքեց
եւ Հոգիին երաշխիքը մեր սրտերուն մէջ տուաւ։ Ես Աստուծոյ վկայ կը կանչեմ
իմ անձիս վրայ, որ ձեզի չխնայելու համար Կորնթոս չեկայ։ Ոչ թէ մենք ձեր
հաւատքին վրայ տիրապետելու կ՚ուզենք, հապա ձեր ուրախութեան գործակիցներ
ենք, որովհետեւ հաւատքով դուք կը կենաք։ Ուստի որոշեցի ինքնիրենս՝ որ նորէն
ձեզի ցաւագին գալու չգամ։ Որովհետեւ եթէ ես ձեզ ցաւագին տրտմեցնեմ, ո՞վ
պիտի ուրախացնէ զիս, եթէ ոչ ան՝ որ ես տրտմեցուցի։ Եւ ձեզի այս գրեցի, որ
երբ գամ, չունենամ տրտմութիւն՝ անոնցմէ որոնք պէտք է որ զիս ուրախացնեն,
վստահ ըլլալով ձեզ բոլորիդ վրայ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր բոլորին ալ
ուրախութիւնն է։ Շատ նեղութեան եւ սրտի ցաւի մէջ, շատ արտասուքներով ձեզի
գրեցի, ոչ թէ որ տրտմեցնէք, հապա որ գիտնաք ձեզի համար ունեցած իմ
առատ սէրս։ Եթէ մէկը տրտմեցուցած է, զիս չէ տրտմեցուցած, հապա ձեզմէ
մասամբ, որպէսզի չսխալիմ ըսելով՝ բոլորդ։ Այդ մարդուն համար բաւական է
այդ պատիժը՝ որ շատերէն եղաւ։ Հիմա ընդհակառակը՝ աւելի ներողամիտ եւ
մխիթարող պէտք է ըլլաք, որպէսզի այդ մարդը չկլանուի շատ տրտմութենէն։
Ուստի կը խնդրեմ ձեզմէ, որ սէրը անոր հաստատէք։ Ձեզի գրելուս նպատակն
ալ այս էր, որ ձեր փորձութեան ենթարկուելուն համար՝ ամէն բանի մէջ
հնազանդ ըլլաք։ Ինչի որ դուք ներողամիտ կ՚ըլլաք, ես ալ կը ներեմ։ Որովհետեւ
ինչ որ ես ներեցի, եթէ ներելիք մը ունեցայ, Քրիստոսի անձին առջեւ ներեցի
ձեզի համար, որպէսզի Սատանան մեզ չշահագործէ։ Որովհետեւ անոր խորհուրդները
չենք անգիտանար։ Երբ Տրովադա եկայ Քրիստոսի աւետարանը քարոզելու համար,
եւ Տէրոջմով դուռ մը բացուած էր ինծի համար, հանգստութիւն չունեցայ հոգիիս
մէջ, որովհետեւ եղբայրս Տիտոսը չգտայ։ Ուստի անոնցմէ հրաժեշտ առի եւ
Մակեդոնիա գացի։ Բայց Աստուծոյ շնորհակալութիւն կ՚ընենք, որ միշտ մեզ
յաղթական կը տանի Քրիստոսով, եւ ամէն տեղ իր գիտութեան հոտը մեր միջոցով
կը տարածէ։ Որովհետեւ Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսի համար բուրումն ենք մենք
փրկուողներուն մէջ եւ կորսուողներուն մէջ։ Կորսուողներուն համար՝ մահուան
հոտ՝ որ մահուան կը տանի, իսկ փրկուողներուն համար՝ կեանքի հոտ՝ որ կեանքի
կը տանի։ Եւ ո՞վ է այդ բաներուն արժանի։ Որովհետեւ շատերու պէս չենք
որ Աստուծոյ խօսքը կը ծախենք, հապա անկեղծութեամբ, հապա Աստուծմէ
ստացած ենք եւ Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսի մէջ կը խօսինք։ Սկսա՞նք դարձեալ
մեզ գովել, կամ թէ շատերուն պէս ձեզի կամ ձեզմէ գովեստական նամակներ
պէտք ունի՞նք։ Դուք մեր նամակն էք, որ մեր սրտերուն մէջ գրուած է, որ
բոլոր մարդիկ կը ճանչնան եւ կը կարդան։ Որովհետեւ դուք յայտնի եղաք՝ որ
Քրիստոսի նամակն էք, մեր ծառայութեամբ գրուած, ոչ թէ թանաքով, հապա
կենդանի Աստուծոյ Հոգիով, ոչ թէ քարի տախտակներու վրայ, հապա միսէ
սրտերու տախտակներուն վրայ։ Այսպիսի վստահութիւն ունինք Աստուծոյ առջեւ
Քրիստոսի միջոցով։ Ոչ թէ մենք մեզմէ բաւական ենք որ մեզմէ բան մը
խորհինք, հապա մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է, որ մեզ բաւական ըրաւ
նոր ուխտի ծառաներ ըլլալու, ոչ թէ գրի, հապա Հոգիի։ Որովհետեւ գիրը կը
սպաննէ, բայց Հոգին կը կենդանացնէ։ Եթէ մահուան ծառայութիւնը՝ որ քարերու
վրայ գրուած էր, փառքով եղաւ, այնպէս որ Իսրայէլի որդիները չկրցան Մովսէսի
երեսը նայիլ անոր փառքին համար՝ որ կ՚անցնէր, ինչպէս չպիտի ըլլայ աւելի
փառաւոր Հոգիին ծառայութիւնը։ Որովհետեւ եթէ դատապարտութեան ծառայութիւնը
փառք ունէր, շատ աւելի պիտի առատանայ արդարութեան ծառայութեան փառքը։
Որովհետեւ ինչ որ փառաւոր էր, այդ կողմէն փառաւոր չ

տարի ՚եղեալ՝ քառասուն տարի պիտի կրէք ձեր անօրէնութիւնները, ու իմ Յե՛ս հետա-
35 նաս ճանչնաք։ ²Ես Տէրս խօսի, Ինծի դէմ ժողոված բոլոր նաս չար ժողովրդին անշուշտ պիտի ընեմ աս բանը. անոնք աս անապատին
36 մէջ պիտի ոսպառին, ու հոն մեռնին։ ²Ես այն մարդիկը՝ որ Մովսէս խրկեց այն երկիրը լրտեսելու, որոնք դարձան ու երկրին վրայով դէշ լուր հանեցին՝ բոլոր ժողովը անոր դէմ
37 տրտնջելու դրդռեցին, Այն մարդիկը որ այն երկրին վրայով դէշ լուր հանեցին՝ ²հարուածով
38 մեռան Տէրոջը առջեւը։ Բայց Նաւէի որդին Յեսու և Յեփոնէի որդին Քաղեբ՝ որ երկրին լրտեսելու գացող մարդոցմէն էին, ողջ
39 մնացին։ Եւ Մովսէս աս խօսքերը Իսրայէլի բոլոր որդւոցը դրուցեց, ու ժողովուրդը
40 չափ մեծ սուգ բրաւ։ Եւ առտուանց կանուխ լեռանը գլուխ ելան՝ ըսելով, Ահա ²մենք պատրաստ ենք, և Տէրոջը խոսած տեղը պիտի ելլենք. մեղք գործեցինք։
41 Եւ Մովսէս ըսաւ, Ինչու՞ այդպէս ²Տէրոջը հրամանէն դուրս կ՚ելլէք. աս բանը պիտի չյաջողի։
42 ²Մի ելլէք, (քանզի Տէրը ձեր մէջը չէ,) չըլլայ որ ձեր թշնամիներուն առջեւը չար-
43 դուիք. Ինչու որ Ամաղեկացիք ու Քանանացիք հոն առջեւնիդ են, և սրով պիտի իյնաք. դարձաք Տէրոջմէն ետ դառնալնուդ համար՝
44 Տէրը ձեզի հետ պիտի չըլլայ։ Բայց անոնք յամառութիւն ընելով՝ լեռանը գլուխը ելան. սակայն Տէրոջը ուխտին տապանակը ու Մով-
45 սէս բանակին մէջէն չդաշտեցան։ Անոնք անոր լեռանը վրայ բնակող Ամաղեկացիք ու Քանանացիք իջան, և զարկին անոնք, ու հալածեցին մինչև ²Հորմա։

ԳԼ. ԺԵ

1 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 ²Խօսք Իսրայէլի որդւոցը և ըսէ անոնց, Երբոր մտնէք ձեր բնակութեան երկիրը՝ որն
3 որ ձեզի պիտի տամ, Եւ Տէրոջը ²անոյշ հոտ նուիրելու համար՝ ²արջառներէն կամ հօտերէն պատարագ պիտի մատուցանէք Տէրոջը, ողջակէզ կամ ²ուխտ կատարելու զոհ՝ իմ կամաւոր ընծայի համար, և իմ ²ձեր ամեն-

4 բուն մէջ, Անոնուն իր զոհը Տէրոջը մատուցանողը ²հացի ընծայի համար ²ձիմին մի չորրորդ մասը եղով շաղուած մէկ
5 նորդ բարակ ալիւր պիտի մատուցանէ։ Ինչպէսին կամ զոհին հետ մէկ գաւաթ հինաս՝ ²ձիմին մի չորրորդ մասը գինի թափելու
6 լու նուէր պիտի ընես. ²Կամ խոյի մը համար ձիմին մի երրորդ մասը եղով շաղուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծա-
7 պիտի ընես. Եւ թափելու նուէրի համար ձիմին մի երրորդ մասը գինի՝ անոյշ հոտի հա-
8 մար Տէրոջը պիտի մատուցանես։ Եւ երբոր ողջակէզի համար՝ կամ ուխտ կատարելու զոհի համար՝ կամ ²խաղաղութեան զոհ հա-
9 մար զառնրակ մը մատուցանես Տէրոջը, Անոնք ²զառնրակին հետ կէս հինէն եղով շաղուած երկու տասանորդ բարակ ալիւրէ հա-
10 ցի ընծայ մատուցանես. Եւ թափելու նուէրի համար կէս հինէն գինի մատուցանես. ասկա Տէրոջը անուշահոտ պատարագ մըն
11 ըլլայ։ Այսպէս մէկ զառնրակի կամ խոյի համար՝ կամ ոչխարի կամ այծի համար առանկ պիտի
12 ընես։ Ձեր պատրաստելու թիւովն նայելով անոնց թիւովն համեմատ ամէն մէկուն առ-
13 պիտի ընէք։ Երկրին ամէն բնակիչը առ բաները անոնց պիտի ընէ, Տէրոջը անուշահոտ
14 պատարագ մատուցանելու համար։ Եւ թէ որ ձեր քովը պանդխտացած օտարականը կամ ձեր ազգերուն մէջ ձեր մէջը բնակող Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ընելու ըլլայ՝
15 ձեր ըրածին պէս անոնք ալ անանկ պիտի ընեն։ Ողջ ժողովը, ²Ձեզի համար և ձեր քովը պանդխտացած օտարականին համար մէկ կարգադրութիւն պիտի ըլլայ. ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կանոնով՝ Տէրոջը առջեւը ինչպէս դուք, անանկ պիտի ըլլայ օտարականը
16 ալ։ Ձեզի համար և ձեր քովը պանդխտացած օտարականին համար մէկ օրէնք մէկ կարգադրութիւն պիտի ըլլայ։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
18 ²Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, Երբոր ան երկիրը մտնէք՝ ուր որ ձեզ պիտի
19 առնեմ, Եւ ըլլայ որ երբ հան երկրին հացէ ուտէք, բարձրացնելու ընծայ մատուցանէք
20 Տէրոջը. ²Ձեր առջի խմորէն չօթի մը բարձրացնելու ընծայ պիտի մատուցանէք. ինչպէս բարձրացնելու ընծան ինչպէս որ կ՚ընէք,
21 ալ անանկ պիտի բարձրացնէք։ Ձեր առջի խմորէն բարձրացնելու ընծայ պիտի մատուցանէք Տէրոջը ձեր ազգերուն մէջ։

ա Գլ. իգ. 19։ բ Ելք. 23. 29։ գ Գլ. իզ. 65։ դ Գլ. ժգ. 32. 33։ ե ա Կոր. ժ. 10։ Եբր. գ. 17։ Յուդ. 5։ զ Գլ. իզ. 65։ Յեհո. ժգ. 9. 10։ է Ելք. իգ. 4։ ը Օր. ա. 41։ թ Ամր. 25։ բ Մն. իգ. 20։ ժ Օր. ա. 42։ ի բ Մն. ժէ. 2։ լ Օր. ա. 43։ խ Ամր. 43։ Օր. ա. 44։ ծ Գլ. իգ. 4։ կ Օր. ա. 41։ հ Ամր. 25։ բ Մն. իգ. 20։ ձ Օր. ա. 42։ ղ բ Մն. ժէ. 2։ ճ Օր. ա. 43։ մ Ամր. 18։ Գլ. իգ. 4։ յ Դն. բ. 21։ Ելք. իթ. 18։ ն Գլ. խա. 3։ Դատ. ա. 17։ շ Գ. ա. 2. 3։ ո Գ. է. 16։ իբ. 18. 21։ չ Գ. իգ. 8։ 12. 36։ Գլ. իբ. 19. 27։ իթ. 2. 8. 15։ Օր. ժգ. 10։ պ Գ. բ. 1։ գ. 14։ ջ Ելք. իթ. 40։ Գ. իգ. 13։ ռ Գ. ժ. 4։ Գլ. իբ. 12. 14։ ս Գ. է. 11։ վ Գլ. իբ. 12. 14։ տ Ամր. 29։ Ելք. իթ. 49։ Գլ. իթ. 14։ ր Ամր. 2։ Օր. իգ. 8։ ց Յեհ. է. 11. 19։ ւ Օր. իգ. 2. 17։ Ընտ. գ. 8։ 10։ փ Գ. է. 14։ 10. 16։

22 Իսկ վթէ որ սխալիք ու չընէք ասս բոլոր պատուիրանքները՝ որ Տէրը բաւ Մովսէսին,
23 Ե֊ն ամէնը որ Տէրը ձեզի պատուիրեց Մովսէսին ձեռքովը ան օրէն՚ի վեր՝ որ Տէրը
24 պատուիրեց ձեր ազգերուն մէջ յետքէն. Եւ ըլլայ որ *ներէ ժողովքը սխալմամբ յանցանք մը ընէ, անատենը բոլոր ժողովքը Տէրոջը անուշահոտ ողջակէզի համար՝ մէկ զուարակ մը պիտի մատուցանէ՚ բաս օրինի հացի ընծայով ու թափելու նուէրով, և մեղքի պա֊
25 տարագի համար ՚այծերէն մէկ նոխազ։ Ե֊ւ քահանան քաւութիւն պիտի ընէ Իսրայէլի որդւոյը բոլոր ժողովքին համար, ու Թողու֊թիւն պիտի ըլլայ անոնց, ինչու որ սխալմունք էր, և անոնք իրենց սխալելուն համար իրենց ընծան Տէրոջը պատարագ բերին, ու նաև իրենց մեղքի պատարագը Տէրոջը առջևը.
26 Ու ասոր Իսրայէլի որդւոյը բոլոր ժողովքին ու անոնց մէջը պանդխտացած օտարականներուն Թողութիւն պիտի ըլլայ. քանզի բոլոր ժո֊ղովուրդը սխալման մէջ էր։
27 Ե֊ւ վթէ որ անձ մը սխալմամբ մեղք գործէ, անատենը մեղքի պատարագի համար մէկ տա֊
28 րեկան էգ այծ մը պիտի բերէ. ֊Ե֊ւ քահանան քաւութիւն պիտի ընէ սխալմամբ մեղք գոր֊ծող անձին համար. երբոր Տէրոջը առջևը սխալմամբ մեղք գործէ, անոր համար քա֊ւութիւն պիտի ընէ, ու անոր Թողութիւն ըլ֊
29 լայ։ ֊Սխալմամբ մեղք գործողին համար՝ թէ իսրայէլի որդւոց մէջի բնակչին համար, և թէ անոնց մէջը պանդխտացած օտարականին հա֊մար, մէկ օրէնք պիտի ունենաք։
30 ֊Բայց ան անձը որ *յանդգնութեամբ բան մը կ՚ընէ, թէ երկրին բնակը ըլլայ և թէ օտա֊րական, անիկա Տէրը կը նախատէ. ան անձը
31 իր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի։ ՚Տէ֊րոջը խօսքը արհամարհելուն ու անոր պա֊տուիրանքը զանց ընելուն համար ան անձը անչուշտ պիտի կորսուի. ֊անոր անօրէնու֊թիւնը իր վրան պիտի ըլլայ։
32 Ե֊ւ երբ Իսրայէլի որդիքը անապատին էին, ֊մարդ մը գտան որ շաբաթի օրը փայտ կը
33 ժողվէր։ Ե֊ւ անոնք որ փայտ ժողվելու վրայ գտան զանիկա, Մովսէսին ու Ահարոնին և
34 բոլոր ժողովքին առջևը բերին։ Ե֊ւ ՚բան֊տարկեցին զանիկա, ինչու որ անոր ինչ ընել
35 լիքնին ծանուցուած չէր։ Ե֊ւ Տէրը բաւ Մովսէսին, ֊Ան մարդը անպատճառ պիտի մեռցուի. բոլոր ժողովքը բանակէն դուրս
36 ՚քարերով պիտի քարկոծեն զանիկա։ Ե֊ւ բո֊լոր ժողովքը Տէրոջը Մովսէսին պատուիրա֊ծին պէս՝ բանակէն դուրս հանեցին զանիկա, և քարերով քարկոծեցին, ու մեռաւ։
37 Ե֊ւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ բսելով,
38 խօսէ Իսրայէլի որդւոյը ու բսէ անոնց, ՚որ իրենց ծոպեր չընեն իրենց հանդերձներուն քղանցքներուն վրայ՝ իրենց ազգերուն մէջ. ու քղանցքի ծոպերուն վրայ կապոյտ ժա֊
39 պաւէն մը դնեն. Ե֊ւ ան ձեզի ծոպ պիտի ըլլայ, որ դուք տեսնէք ան ու Տէրոջը բո֊լոր պատուիրանքները մխիթարնիդ բերէք, և ընէք անոնք. ու ֊ձեր սրտերուն և ձեր աչքերուն ցանկութիւնը չհետեւիք, որոնց հետ֊
40 ւէն դուք ՚*կը մոլորիք. Անանկ որ մխի֊թարնիդ բերէք ու ընէք իմ բոլոր պատուի֊րանքներս, ու ՚սուրբ ըլլաք ձեր Աստուծոյն
41 ֊Ը֊ջը։ Ես եմ ձեր Տէր Աստուածը, որ ձե֊զի Աստուած ըլլալու համար՝ ձեզ Եգիպտո֊սի երկրէն հանեցի. ես եմ Եհովայ՝ ձեր Աս֊տուածը։

ԳԼ. ԺԶ

1 Կորխ, Դաթանի և Աբիրոնի ապստամբութիւնը։ 23 Մով֊սէս կը զգաստ ժողովուրդը ապստամբներուն վրանները։ 31 Երկիրը կը կուլ Կորխը որուն ընկերները կրակով կը ապա֊րին։ 36 Բռնաբանները սուրբ բանի գործածելու համար կը պատժին։ 41 Տանուջորս հազար եօթը հարիւր հոգի՝ Մովսէսին ու Ահարոնին դէմ ապստամբ ընկերնուն համար, ժանտախտով կը մեռնին։ 46 Ահարոն խունկ ծխելով ժան֊տախտը կը դադրեցնէ։

1 Ե֊ւ Ղևիի որդւոյն Կահաթի որդւոյն Իսա֊հառի որդին ֊Կորխ՝ և Ռուբինի որդւոյ֊ն Եղիաբի որդիքը Դաթան ու Աբիրոն՝ և
2 փաղեթի որդին Ովն ‡Եղան, Ե֊ւ Իսրայէլի որ֊դւոցմէ երկու հարիւր յիսուն հոգի †ժողով֊քի խորհրդական դիւանաւորներ՝ ֊՝ անուանի մարդիկ հնչեալք՝ Մովսէսին առջևը
3 եկան, Ե֊ւ †Մովսէսին ու Ահարոնին վրայ ժող֊վուեցան, ու բսին անոնց, Ձէ հերիք է ըրած֊նիդ. ինչու որ ֊բոլոր ժողովքը ամէնքն ալ սուրբ են, ֊և Տէրը անոնց մէջն է. և ինչո՞ւ Տէրոջը ժողովուրդին վրայ դուք ձեզ կը բար֊
4 ձրացնէք։ Ե֊ւ երբ Մովսէս ՚՚ լսեց, ֊՝ինքն երե֊
5 սին վրայ ինկաւ. Ու խօսեցաւ Կորխին և անոր բոլոր ժողովքին՝ բսելով, Վաղը Տէրը պիտի ցուցնէ թէ որն է իրը, և որն է †սուր֊բը, ու ՚՚նիւ֊ իրեն պիտի մօտեցնէ. և որն որ ինքը ֊ի՚ընտրէ, ֊՝իրեն պիտի մօտեցնէ։
6 Այս ըրէք. առէք ձեզի բուրվառներ, դուն

---

1 Ղև. գ. 2։
2 Ղև. գ. 13։
3 Ած. 8, 9, 10։
4 Տես Ղև. գ. 23։ ԳԼ. իբ. 15։ Եզբ. գ. 17։ բ. 35։
5 Ղև. գ. 20։
6 Ղև. գ. 27, 28։
7 Ղև. գ. 35։
8 Ած. 15։
9 բՕր. ԺԷ. 12։ Սաղ. ԺԹ. 13։ Եբր. Ժ. 26։ բ Պետ. բ. 10։
10 Եբր. բարձր ձեռքով
11 բ Թագ. Ժբ. 9։ Ներմ. Ժգ. 13։
12 Ղև. ե. 1։ Եզեկ. Ժբ. 20։
13 Եվ. ըա. 14, 15։
14 բՕր. իբ. 12։ Մատ. իգ. 5։
15 Տես բՕր. ԼԹ. 19։ Յոբ. լա. 7։ Երեմ. Լե. 2, 3։
16 Ղև. իգ. 12։
17 Եվ. ըա. 14, 15։
18 Ղև. իգ. 14։ Ղ Թագ. իա. 13։ Դան. է. 58։
19 բՕր. իբ. 12։ Մատ. իգ. 5։
20 Տես բՕր. ԼԹ. 19։ Յոբ. լա. 7։ Երեմ. Ժ. 14։ Եզեկ. գ. 9։
21 Սաղ. Հգ. 27։ Ձգ. 30։ Յակ. գ. 4։
22 Եբր. պատնէութեան կ՚ընէք։
23 Ղև. Ժա. 44, 45։ Համմ. Ժբ. 1։ Կաղ. ա. 22։ ա Պետ. ա. 15, 16։
24 Եվ. գ. 21։ ԳԼ. իգ. 9։ իգ. 3։ Յուդ. 11։
25 Եբր. առին։
26 ԳԼ. իգ. 9։
27 Սաղ. ՃԺ. 16։
28 Եվ. ԺԹ. 6։
29 Եվ. ԼԹ. 45։ ԳԼ. Ժգ. 14։ Լե. 34։
30 ԳԼ. Ժգ. 5։ Ի. 6։
31 Ած. 8։ Ղև. ի. 6, 7, 8, 12, 15։
32 Եվ. իզ. 1։ ԳԼ. Ժէ. 5։ ա Թագ. բ. 28։ Սաղ. ՃԼ. 26։
33 ԳԼ. գ. 10։ Ղև. Ժ. 3։ իա. 17, 18։ Եզեկ. իա. 46։ իգ. 15, 16։

7 ով կորիս, և քու բոլոր ժողովդ · Եւ վազը
անոնց մէջը կրակ դրէք, ու Տէրոջը առջևը
անոնց վրայ խունկ դրէք · և սուրբը անկից
ըլլայ, որն որ Տէրը կ'ընտրէ · ալ հերիք է
8 ըռ-ջնէք, ով Ղևիի որդիքը։ Եւ Մովսէս ըսաւ
9 Կորխին, Լսեցէք, ով Ղևիի որդիքը · Պզտի՞կ
բան կ'երևնայ ձեզի՝ որ Իսրայէլին Աստուածը
ձեզ իրեն մօտեցընելու համար՝ Իսրայէլի ժո-
ղովքէն զատեց ձեզ, որ Տէրոջը խորանին
պաշտօնը ընէք, և ժողովքին առջևը կայնիք՝
10 անոնց սպասաւորութիւնը ընելու · Եւ քեզ ու
քեզի հետ քու բոլոր եղբայրներդ Ղևիի որ-
դիքը իրեն մօտեցուց, ու դուք քահանայու-
11 թիւն ալ կը փնտռէք։ Ուրեմն դուն ու քու
բոլոր ժողովդ Տէրոջը դէմ ժողվուեցաք · Ա-
Ահարոն ո՞վ է՝ որ անոր դէմ դուք տրտունջ
12 կ'ընէք։ Եւ Մովսէս եղիաբին որդիքը Դա-
թանը ու Աբիրոնը կանչելու համար խրր
13 կեց · և անոնք ըսին, Չենք ելլեր · Մեզ անա-
պատին մէջ մեռցնելու համար՝ կաթ ու մեղր
բղխող երկրէ մը մեզ հանելդ էքի՞չ բան է,
14 որ նաև իմեր վրայ տիրապետել կ'ուզես։ Եւ
մեզ կաթ ու մեղր բղխող երկիր մը չտարիր,
ոչ ալ մեզի արտ ու այգիի ժառանգութիւն
տուիր · միթէ աս մարդոցը աչքին պիտի
15 հանես · մենք չենք ելլեր։ Եւ Մովսէս խիստ
բարկացաւ, ու ըսաւ Տէրոջը, Մի նայիր ա-
նոնց ընծաներուն · նանոցմէ էշ մին ալ չառի,
16 և անոնց մէկուն չարիք մը չըրի։ Եւ Մով-
սէս ըսաւ Կորխին, Վազը դուն ու քու բո-
լոր ժողովդ Տէրոջը առջևը ներկայանաք,
17 դուն և անոնք ու Ահարոն · Եւ առէք ամէն
մէկերնիդ ձեր բուրվառները, ու անոնց մէջը
խունկ դրէք, և ամէն մէկը իր բուրվառը
առնելով՝ այսինքն երկու հարիւր հիսուն բուր-
վառները, և դուն ալ ու Ահարոն ամէն մէ-
կերնիդ ձեր բուրվառները Տէրոջը առջևը մե-
18 ծեցուցէք։ Եւ ամէն մէկը իր բուրվառը առ-
նելով՝ անոնց մէջը կրակ դրին, ու անոնց
վրայ խունկ դրին, և ժողովքի խորանին դու-
ռը կայնեցան Մովսէսն ու Ահարոնին հետ։
19 Եւ Կորխ անոնց դէմ ժողովքի խորանին դու-
ռը ժողվեց բոլոր ժողովքը · ու Տէրոջը փառ-
քը բոլոր ժողովքին երևցաւ։
20 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարո-
21 նին՝ ըսելով, Ա՛ռ ժողովքին մէջէն զատուէ-
22 ցէք, որ չուտով կոտորեցընեմ զանոնք։ Բայց
անոնք երեսնուն վրայ ինկան ու ըսին, Ով

Աստուած, բոլոր մարդոց հոգիներուն Աս-
տուածը, մէկ մարդուն մեղանչելովը բոլոր
ժողովքի՞ն վրայ պիտի դայ քու բարկու-
թիւնդ։
23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
24 Խօսէ ժողովքին ու ըսէ, Կորխին, Դաթա-
նին ու Աբիրոնին բնակութեանը բոլորտիքէն
25 հեռացէք։ Եւ Մովսէս ելաւ ու Դաթանին
և Աբիրոնին գնաց, և Իսրայէլի ծերերը անոր
26 ետևէն գացին։ Եւ խօսեցաւ ժողովքին՝ ըս-
լով, Ա՛ռ չար մարդոցը վրաններուն քով-
ետ քաշուեցէք, ու անոնց մէկ բանին մի
դպչիք, որ անոնց բոլոր մեղքերովը չկորսու-
27 նիք։ Այսպէս անոնք Կորխին, Դաթանին ու Աբի-
րոնին բնակութեանը բոլորտիքէն հեռացան
և Դաթան ու Աբիրոն և անոնց կիներն
ու անոնց որդիքը և բնտանիքը իրենց վրան-
28 ներուն դուռը ելան կայնեցան։ Եւ Մովսէս
ըսաւ, Ա՛սով պիտի գիտնաք թէ Տէրն է
իրկուղը բոլոր այս գործերը ընելու, և ոչ
29 ինձմէ բան մը ելաւ · Այսինքն՝ թէ որ ասոնք
ամէն մարդու մեռնելուն պէս մեռնին,
թէ որ ամէն մարդու պատահածը ասոնց
30 պատահի, Տէրը իս իրկած չէ։ Բայց թէ
Տէրը նոր բանով մը ընէ, և երկիրը իր բե-
րանը բանայ, ու զանոնք և անոնց բոլոր ու-
ցածը կլլէ, ու անոնք ողջ ողջ դժոխքը իջ-
նեն, անտարակոյս պիտի գիտնաք որ ասոնք
31 Տէրը անարգեցին։ Եւ եղաւ որ ա-
բոլոր խօսքերը խօսիլը լմնցուցածին պէս
32 անոնց տակի գետինը պատուեցաւ · Եւ եր-
կիրը իր բերանը բացաւ, ու զանոնք և անոնց
տուները ու Կորխին ունեցած բոլոր մարդ-
33 կերը և բոլոր անոնց ինչքը կլլեց։ Եւ անոնք
ու բոլոր անոնցները ողջ ողջ դժոխքը իջան
և երկիրը ծածկեց զանոնք, ու ժողովքին մէ-
34 ջէն կորսուեցան։ Եւ անոնց բոլորտիքը եղած
բոլոր Իսրայէլը անոնց ձայնէն փախան, քա-
35 նի ըսին, Չըլլայ որ երկիրը մեզ ալ կլլէ։ Եւ
Տէրոջմէն կրակ ելաւ, ու խունկ մատուցող
նոյն երկու հարիւր հիսուն մարդը
36 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
37 Խօսէ Ահարոն քահանային որդւոյն Եղիազա-
րին՝ որ բուրվառները ան այրուածին մէջէն
վերցնէ · և դուն անոնց հեղը հեռուն կրակը ան-
դին ցրուէ · քանզի անոնք սուրբ եղած
38 Ա՛ռ իրենց հոգիներուն դէմ մեղք գործող-
ներուն բուրվառներէն թիթեղներ չինեն՝ ա-

ֆ ա թ-ա գ · ժբ · 23 ։ Եա · է · 13 ։
ի Գէ · գ · 41 · 45 · բ · 14 · բ Օր · ժ · 8 ։
լ Եէ · ժգ · 3 · ա Կոր · գ · 5 ։
խ Հմր · 3 ։
ծ Եէ · բ · 14 · Գոր · է · 27 · 35 ։
կ Եէ · գ · 8 · Ղև · ի · 24 ։
հ Դն · գ · 4 · 5 ։
յ ա թ-ա գ · ժբ · 3 · Գոր · ի · 33 · բ Կոր · է · 2 ։
ղ Հմր · 6 · 7 ։
ճ ա թ-ա գ · ժբ · 3 · 7 ։
ն Հմր · 42 · Եէ · ժգ · 7 · 10 · Ղև · ի · 6 · 23 · Գէ · ժգ · 10 ։
շ Հմր · 45 · Դն · ժի · 17 · 22 · Եբհ · Դա · 6 · Գար · բ · 40 · Յայտ · ժբ · 4 ։
ո Հմր · 45 · Եէ · լբ · 10 · Լգ · 5 ։
չ Հմր · 45 · Գէ · ժգ · 5 ։
պ Գէ · իե · 16 · Յար · ժբ · 10 · Ժող · ժբ · 7 · Եա · ծէ · 16 · Զաք · ժբ · 1 · Եբր · ժբ · 9 ։
ջ Եբր · մատմնի
ռ Դն · ժի · 12 · 14 · Եա · ծբ · 11 · բ Կոր · գ · 17 · Յայտ · ժբ · 4 ։
ս Եէ · գ · 12 · բ Օր · ժբ · 22 · Ջար · բ · 9 · 11 · գ · 9 · Յովհ · ե · 36 ։
վ Գէ · իգ · 13 · Եբհ · իգ · 16 · Եզեկ · ժգ · 17 · Յովհ · ե · 30 · գ · 38 ։
տ Եէէ · առեղծագործ · Ծառիճն
ր Հմր · 33 · Սաղ · ծե · 15 ։
ց Գէ · իգ · 10 · իե · 3 · բ Օր · ժա · 6 · Սաղ · ծգ · 17 ։
ւ Տես Հմր · 17 · Գ · իգ · 11 · ա Պետ · է · 22 · 37 ։
փ Ղև · ժ · 2 · Գ · ժա · 1 · Սաղ · ծգ · 3 ։
ք Հմր · 17 ։
և Տես Ղև · իե · 38 ։
ֆ Ելա · ի · 2 · Բ · 10 ։

զանը պատելու համար. ինչու որ անունք Տէրոջը առջևը մատուցեալով՝ սուրբ եղած են.
39 և Իսրայէլի որդւոցը նշան պիտի ըլլան։ Ու եղիազար քահանան ան պղտւած մարդոցը մատուցած պղնձէ բուրվառները առաւ.
40 և զանոնք սեզանը պատելու համար թիթեղներ չինեցին. (Իսրայէլի որդւոցը յիշատակ ըլլալու համար, որ Ա.Հարոնի սերունդէն չեղող օտար մը Տէրոջը առջևը խունկ մատուցանելու չմօտենայ, և Կորխին պէս ու անոր ժողովքին պէս չըլլայ.) ինչպէս որ Տէրը բսաւ անոր՝ Մովսէսին ձեռքով։
41 Եւ հետևեալ օրը Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Մովսէսին դէմ ու Ա.Հարոնին դէմ արտասունք ըրին՝ ըսելով, Դուք Տէրոջը ժողովուրդը մեռուցիք։
42 Եւ եղաւ որ երբ ժողովքը Մովսէսին ու Ա.Հարոնին դէմ ժողովուած էին, դէպ՚ի ժողովքի խորանը նայեցան, և ահա ամպը ծածկեց զան, և Տէրոջը փառքը երեցաւ։
43 Եւ Մովսէս ու Ա.Հարոն
44 եկան ժողովքի խորանին առջևը։ Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
45 Ա.Հարոնին՝ ըսելով, Ա.Հարոնին՝ ըսելով, Ա.Հարոնին՝ ըսելով,

3 Եւ քու պահպանութիւնդ ու բոլոր ժողովրդեան
պահպանութիւնը պիտի պահեն. եւ միայն թէ
սրբարանին անօթներուն ու սեղանին չմօտե-
4 նան, որ ոչ անոնք մեռնին՝ ոչ ալ դուք։ Եւ
անոնք ձեզի հետ պիտի միանան, ու ժողովրդի
խորանին պահպանութիւնը պիտի պահեն՝ խո-
րանին ամէն պաշտօնին նայելով. եւ օտար
5 մէկը պիտի չմօտենայ ձեզի։ Եւ սրբարանին
պահպանութիւնը ու սեղանին պահպանու-
թիւնը պիտի պահէք, որ ալ բարկութիւն չըլլայ
6 դէպի վրայ բարկութիւն չըլլայ։ Եւ ահա ես
Իսրայէլի որդւոցը միջէն ձեր եղբայրները Ղե-
ւացիները առի. նուիրք ձեզի Տէրոջը համար
պարգեւ տրուած են, որ ժողովրդի խորանին
7 պաշտօնը ընեն։ Եւ դուն ու քեզի հետ քու
որդիդ սեղանին բոլոր բաներուն համար և
վարագուրին ներսը եղած բաներուն համար
ձեր քահանայութիւնը պիտի պահէք, ու
պաշտօնը կատարէք. ձեր քահանայութիւնը
ես պարգեւ պաշտօն տուի, և մօտեցող օ-
տարականը պիտի մեռցուի։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Ահարոնին, Եւ ես ահա
Իսրայէլի որդւոցը բոլոր սուրբ բաներէն իմ
ընծաներուս պահպանութիւնը քեզի տուի.
ես անոնք օծման իրաւունքի համար քեզի
և քու որդւոցդ տուի յաւիտենական կանո-
9 նով։ Սանք քուկդ պիտի ըլլան ամենասուրբ
բաներէն՝ որ չեն այրուիր». անոնց ամէն
նայի ընծաներուն՝ անոնց ամէն մեղքի պա-
տարագներուն և անոնց ամէն յանցանքի
պատարագներուն բոլոր ընծաները՝ որ ինծի
պիտի հատուցանեն, ամենասուրբ են քեզի
10 ու քու որդւոցդ համար։ Ամենասուրբ տե-
ղին մէջ պիտի ուտես ան. ամէն արու պիտի
ուտէ ան. անիկա սուրբ պիտի ըլլայ քեզի։
11 Ա՛ս ալ քուկդ պիտի ըլլայ. անոնց պարգե-
ւներուն բարձրացընելու ընծան, և Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր երերցընելու ընծաները. ես-
պի և քեզի հետ քու որդւոցդ ու քու աղ-
ջիկներուդ տուի անոնք յաւիտենական կա-
նոնով. քու տանդ մէջ ամէն մաքուր եղողը
12 անկէ պիտի ուտէ։ Ամենէն ազնիւ եղին և
ամենէն ազնիւ դինիին ու ցորենին բոլոր ե-
րախայրիները՝ որ Տէրոջը պիտի տրուին,
13 քեզի տուի։ Անոնց երկրին մէջ եղած ամէն
բերքերուն երախայրիները՝ որ Տէրոջը պիտի
բերեն, քուկդ պիտի ըլլան. քու տանդ
մէջ ամէն մաքուր եղողը անկէ պիտի ուտէ։
14 Իսրայէլի մէջ ամէն նուիրուած բանը քուկդ
15 պիտի ըլլայ։ Ամէն մարմինի ամէն երա-
ցողը որ Տէրոջը կ'ընծայեն, թէ մարդ ըլ-
լայ և թէ անասուն՝ քուկդ պիտի ըլլայ. միայն
թէ մարդուն առջնեկը անշուշտ պիտի փրկես.
16 և անմաքուր անասունին առջնեկն ալ
փրկես։ Ու երբոր փրկուելու տա-
նուան ըլլան, սրբարանին սիկղին հա-
մեմատ՝ հինգ սիկղ արծաթի †գնով պիտի փրկես.
17 սակայն գառան կերատու և Այծի կովի
առջնեկը և ոչխարին առջնեկը համ այն
առջնեկը պիտի չփրկես. անոնք սուրբ են.
անոնց արիւնը սեղանին վրայ պիտի սրսկես
ու անոնց ճարպը պիտի այրես անուշա-
18 հոտ պատարագ ըլլալու Տէրոջը. եւ անոնց միս
քուկդ պիտի ըլլայ, ներբողընելու երբուան
19 ու աջ գիսար քուկդ ըլլալուն պէս։ Ամէն
բաներէն ամէն բարձրացընելու ընծաներէն՝
Իսրայէլի որդւոցը Տէրոջը կը մատուցանեն
քեզի և քեզի հետ քու որդւոցդ ու աղջիկներուդ տուի յաւիտենական կանոնով
Անիկա Տէրոջը առջեւը քեզի և քեզի հետ
քու սերունդիդ ալ ուխտ մըն է յաւիտեան
20 եւ Տէրը խօսեցաւ Ահարոնին, Անոնց երկրին մէջ
դուն ժառանգութիւն պիտի չունենաս, ու
անոնց միջեւդը բաժին չունենաս. Իսրայէ-
լի որդւոցը միջէ քու բաժինդ ու ժառան-
գութիւնդ ես եմ։

21 Եւ ահա Իսրայէլի բոլոր տասանորդը Ղե-
ւի որդւոցը տուի ժառանգութեան համար ի-
րենց պաշտօնին փոխարէն, Ժողովրդի խոր-
22 հին պաշտօնին չմօտենան, որ մեղք չկրեն ու չմեռնին։ Ես
23 Ժողովրդի խորանին պաշտօնը Ղեւացիք պիտի
ընեն, ու իրենց անօրէնութիւնը իրենք պի-
տի կրեն. ասիկա ձեր ազգերուն մէջ յաւի-
տենական կանոն պիտի ըլլայ, որ անոնք Իս-
րայէլի որդւոցը մէջ ժառանգութիւն չունե-
24 նան։ Քանզի Իսրայէլի որդւոցը տասանորդը
որոնք Տէրոջը կ'ընծայեն, Ղեւացւոց ժա-
ռանգութիւն տուի. ասոր պատճառով անոնց
համար ըսի որ Իսրայէլի որդւոցը մէջ ժա-
ռանգութիւն չունենան։

25 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով
26 Այսպէս խօսէ Ղեւացւոց ու ըսէ անոնց

ը Գէ. գ. 25. 31. 36։
թ Գէ. ժգ. 40։
ժ Գէ. գ. 15։
ի Գէ. գ. 10։
ծ Եզ. իե. 21։ Է. 7։ Ղե. իգ. 3։ Գէ. ը. 2։
լ Գէ. ժգ. 46։
խ Գէ. գ. 12. 45։
ձ Գէ. գ. 9։ ը. 19։
ղ Հմր. 5։ Գէ. գ. 10։
ճ Եբր. թ. 3. 6։
հ Ղե. գ. 10. 18. 26։ կ. 6. 32։ Գէ. է. 9։
յ Եզ. իժ. 29։ խ. 13. 15։
ն Եչէ. կրակեն.
շ Ղե. բ. 2. 3։ ժ. 12. 13։
ո Ղե. գ. 22. 27։ գ. 25. 26։
չ Ղե. է. 1։ է. 7։ ժ. 12։ ժգ. 13։
պ Ղե. գ. 16. 18. 20. 29։ է. 6։
ջ Եզ. իժ. 27. 28։ Ղե. է. 30. 34։
ռ Ղե. ժ. 14։ բ Օր. ժը. 5։
ս Ղե. իբ. 2. 3. 11. 12. 13։
վ Հմր. 29։ Եզ. իգ. 19։ բ Օր. ժը. 4։ Նեհմ. ժ. 35. 36։
տ Եզ. իր. 29։
ր Եզ. իբ. 29։ իգ. 19։ ԼԳ. 26։ Ղե. բ. 14։ Գէ. ժե. 19։ բ Օր. իգ. 9։
ց Ղե. է. 30. 34։
ւ Ղե. ժ. 14։ բ Օր. ժը. 5։
փ Ղե. իբ. 2. 3. 11. 12. 13։
ք Հմր. 29։ Եզ. իգ. 19։ բ Օր. ժը. 4։ Նեհմ. ժ. 35. 36։
օ Եզ. իր. 29։
ֆ Եզ. իբ. 29։ իգ. 19։ ԼԳ. 26։ Ղե. բ. 14։ Գէ. ժե. 19։ բ Օր. իգ. 9։
– Հմր. 11։
• Ղե. իե. 28։
՚ Եզ. ժգ. 2։ իբ. 29։ Ղե. իե. 26։ Գէ. գ. 13։
՝ Եզ. ժգ. 13։ ԼԳ. 20։
՞ Ղե. իե. 6։ Գէ. գ. 47։
՟ Եչէ. քու սրժէ-ցուցածդ։
՛ Եզ. է. 13։ Ղե. իե. 25։ Գէ. գ. 47։
՜ Հմր. 11։
՞ Ղե. իե. 28։
՟ Եզ. ժգ. 2։ իբ. 29։ Ղե. իե. 26։ Գէ. գ. 13։
՛ Եզ. ժգ. 13։ ԼԳ. 20։
՜ Ղե. իե. 6։ Գէ. գ. 47։
† Եչէ. քու սրժէ-ցուցածդ։
՝ Եզ. է. 13։ Ղե. իե. 25։ Գէ. գ. 47։
՞ Եզկ. իե. 12։
՟ բ Օր. ժե. 19։
՛ Ղե. գ. 2. 5։
՜ Եզ. իմ. 26. 28։ Ղե. է. 31. 32. 34։
՝ Հմր. 11։
՞ Ղե. բ. 13։ բ Մն. ժգ. 5։
՟ բ Օր. ժ. 9։ ժբ. 12։ ժգ. 27. 29։ ժը. 1. 2։ Յես. ժգ. 14. 35։ ժգ. 3։ ժը. 7։ Սաղ. ժգ. 5։ Ե-
զկ. իգ. 25։ իդ. 28։
՟ Հմր. 24. 26։ Ղե. իե. 30. 32։ Գէ. ժ. 37։ ժբ. 44։ Եզր է. 5. 8. 9։
՛ Գէ. գ. 7. 8։
՜ Գէ. ա. 51։
՝ Ղե. իբ. 9։
՞ Գէ. գ. 7։
՟ Հմր. 21։
՛ Հմր. 20։ բ Օր. ժ. 9։ ժգ. 27։ 29։ Ղե. 1։

1 Եվ Յեհովան ասաց Մովսէսին ու Ահարոնին՝ 2 ասելով, Այս է օրէնքին կանոնը որ Յեհովան պատուիրեց՝ ասելով, Խօսեցէք Իսրայէլի որդիներուն ու անոնց ըսէք որ երբ մարդ մը իր մարմնոյն վրայ բորբոս կամ պզտիկ պզտիկ բան մը ունենայ, ու անիկա իր մարմնոյն վրայ բորբոսի պատճառ ըլլայ՝ թող անիկա Ահարոն քահանային կամ անոր որդիներէն քահանայ մը կոչուած մէկուն մը տարուի։ 3 Եւ Ելիսեայ տաճարին մէջ մեռելներ տեսնելու մասին

Ա Թագ. Ը. 38։
Ա Մնաց. Ի. 18։
Ա Թագ. Ժ. 12։
Ա Թագ. Ի. 27։
Ա Թագ. Ի. 10։ Ղեւտ. Ժ. 10։
Ա Մակ. Ի. 13։
Ա Մնաց. Ի. 10։ Ա Թագ. Ի. 15։
Ա Թագ. Ի. 8։ Ա Թագ. Ի. 16։
Ա Թագ. Ի. 9։ Ա Թագ. Ի. 15։
Ա Թագ. Ի. 14։ Ա Թագ. Ի. 12։
Ա Թագ. Ի. 13։
Ա Թագ. Ի. 11։
Ա Թագ. Ի. 19։
Ա Թագ. Ի. 9։
Ա Թագ. Ի. 13։

հրամայեց Յեհովա Մովսէսին՝ ասելով՝ 2 Խօսեցիր քու եղբայրդ Ահարոնին, որ ամէն ժամանակ սրբարանին մէջ վարագոյրին ներսի կողմը չմտնէ, որ չմեռնի, քանի որ ես ամպին մէջ պիտի երեւնամ խնկարկին վրայ։ 3 Ահարոն այսպէս թող մտնէ սրբարանին մէջ՝ երիտասարդ եզնայ մը՝ մեղքի պատարագի համար, եւ խոյ մը՝ ողջակէզի համար։ 4 Սուրբ հագուստները պիտի հագնի՝ սպիտակ վերարկու մը պիտի հագնի, սպիտակ տաբատներ պիտի ունենայ իր մարմնոյն վրայ, սպիտակ գօտի պիտի կապէ, եւ սպիտակ գլխարկ պիտի դնէ գլխուն վրայ։ Սրբազգեստներ են անոնք, եւ ջուրով պիտի լուանայ իր մարմինը եւ ասանկ պիտի հագնի զանոնք։ 5 Իսրայէլի որդիներուն ժողովէն ալ երկու նոխազներ պիտի առնէ մեղքի պատարագի համար, եւ մէկ խոյ՝ ողջակէզի համար։ 6 Ահարոն իր մեղքի պատարագին եզնան պիտի մատուցանէ, եւ իր տան համար քաւութիւն պիտի ընէ, եւ իր տունէն ներս պիտի տանի զայն։ 7 Ետքը երկու նոխազները պիտի առնէ, եւ վկայութեան վրանին դրան առջեւ պիտի կանգնեցնէ զանոնք։ 8 Ահարոն վիճակ պիտի ձգէ երկու նոխազներուն համար՝ մէկ վիճակ Յեհովայի համար, եւ միւս վիճակ՝ Ազազէլի համար։ 9 Ահարոն պիտի մօտեցնէ այն նոխազը որուն վիճակը Յեհովայի համար ինկած է, եւ զայն մեղքի պատարագ պիտի մատուցանէ։ 10 Բայց այն նոխազը որուն վիճակը Ազազէլի համար ինկած է, կենդանի պիտի կանգնեցնէ Յեհովայի առջեւ, որպէսզի քաւութիւն ընէ անոր վրայ, եւ զայն անապատ Ազազէլի համար արձակէ։ 11 Ահարոն պիտի մօտեցնէ մեղքի պատարագին եզնան, որ իր տան համար քաւութիւն պիտի ընէ, եւ մեղքի պատարագին եզնան պիտի մորթէ։ 12 Խունկի լիքը ափ մը վառվռուն կրակ պիտի առնէ Յեհովայի խորանին վրայէն, եւ անուշահոտ խունկ պիտի առնէ իր երկու ափերը լեցուն, եւ վարագոյրին ներսը պիտի տանի։ 13 Խունկը պիտի դնէ կրակին վրայ Յեհովայի առջեւ, եւ խունկին ամպը պիտի ծածկէ քաւարանին վրայ որ վկայութեան վրան է, որպէսզի չմեռնի։ 14 Եզնայ արիւնէն ալ պիտի առնէ, եւ մատովը քաւարանին երեսին վրայ պիտի ցանէ արեւելեան կողմը, եւ քաւարանին երեսին առջեւ պիտի ցանէ արիւնէն եօթը անգամ մատովը։ 15 Ետքը ժողովուրդին մեղքի պատարագին նոխազը պիտի մորթէ, եւ անոր արիւնը վարագոյրին ներսը պիտի տանի, եւ եզնան արիւնին պէս պիտի ընէ անոր արիւնին հետ, եւ քաւարանին երեսին վրայ պիտի ցանէ։ 16 Այսպէս Իսրայէլի որդիներուն սրբարանը պիտի քաւէ՝ անոնց անմաքրութիւններուն համար, եւ անոնց բոլոր մեղքերուն համար։ Նոյնպէս ալ վկայութեան վրանին համար պիտի ընէ, որ անոնց անմաքրութիւններուն մէջ կը բնակի։ 17 Երբ սրբարանին մէջ քաւութիւն ընելու համար մտնէ, մինչեւ որ դուրս ելլէ եւ իր տան եւ Իսրայէլի ամբողջ ժողովին համար քաւութիւն ընէ, մարդ մը վկայութեան վրանին մէջ պիտի չըլլայ։ 18 Ելլալով պիտի երթայ խունկին սեղանին որ Յեհովայի առջեւ է, եւ անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ, եւ եզնան արիւնէն ու նոխազին արիւնէն պիտի առնէ, եւ խունկին սեղանին եղջիւրներուն վրայ պիտի դնէ շուրջանակի։ 19 Եւ անոր վրայ իր մատովը եօթը անգամ պիտի ցանէ արիւնէն, եւ զայն պիտի սրբացնէ եւ Իսրայէլի որդիներուն անմաքրութիւններէն պիտի մաքրէ։ 20 Երբ սրբարանին, վկայութեան վրանին եւ սեղանին քաւութիւնը վերջացնէ, ողջ նոխազը պիտի մօտեցնէ։ 21 Եւ Ահարոն իր երկու ձեռքերը անոր գլխուն վրայ պիտի դնէ, եւ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ անօրէնութիւնները եւ անոնց բոլոր յանցանքները, անոնց բոլոր մեղքերուն համար պիտի խոստովանի, եւ զանոնք նոխազին գլխուն վրայ պիտի դնէ, եւ անապատի մարդ մը պատրաստ պիտի ունենայ զայն։ 22 Նոխազը պիտի տանի անոնց բոլոր անօրէնութիւնները իր վրայ՝ անմարդաբնակ տեղ մը, եւ նոխազը անապատին մէջ պիտի արձակէ։ 23 Ետքը Ահարոն պիտի մտնէ վկայութեան վրանը, եւ սրբարանին մէջ մտնելու ատեն հագած սպիտակ հագուստները պիտի հանէ, եւ հոն պիտի ձգէ։ 24 Սուրբ տեղին մէջ ջուրով պիտի լուանայ իր մարմինը, եւ իր հագուստները պիտի հագնի, ելլայ, իր ողջակէզը եւ ժողովուրդին ողջակէզը պիտի մատուցանէ, եւ իր եւ ժողովուրդին համար քաւութիւն պիտի ընէ։ 25 Եւ մեղքի պատարագին ճարպը պիտի այրէ սեղանին վրայ։ 26 Նոխազը որ Ազազէլի համար արձակեց, անիկա իր հագուստները պիտի լուանայ, եւ ջուրով պիտի լուանայ իր մարմինը, ետքը ճամբան պիտի մտնէ։ 27 Եւ մեղքի պատարագի եզնան եւ մեղքի պատարագի նոխազին՝ որոնց արիւնը քաւութեան համար սրբարանը տարուեցաւ, դուրս պիտի հանեն, եւ անոնց կաշիները, միսերը եւ աղտերը կրակի մէջ պիտի այրեն։ 28 Եւ զանոնք այրողը իր հագուստները պիտի լուանայ, եւ ջուրով պիտի լուանայ իր մարմինը, ետքը ճամբան պիտի մտնէ։ 29 Եւ ասիկա ձեզի համար յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ՝ եօթներորդ ամսուան տասներորդ օրը ձեր անձերը պիտի խոնարհեցնէք, եւ ոչ մէկ գործ պիտի ընէք, ո՛չ տեղացի մարդ եւ ո՛չ ձեր մէջ բնակող օտարական։ 30 Որովհետեւ այդ օրը ձեզի համար քաւութիւն պիտի ընեն՝ ձեզ մաքրելու համար, որպէսզի Յեհովայի առջեւ ձեր բոլոր մեղքերէն մաքրուիք։ 31 Ան ձեզի համար շաբաթ մը՝ հանգստութեան օր պիտի ըլլայ, եւ ձեր անձերը պիտի խոնարհեցնէք՝ յաւիտենական կանոնով։ 32 Եւ քահանան որ իր հօրը տեղը օծուելու եւ իր հօրը տեղ քահանայութիւնը կատարելու համար պիտի օծուի, անիկա պիտի քաւէ, եւ սրբազգեստները՝ սպիտակ հագուստները պիտի հագնի։ 33 Եւ սրբարանին համար քաւութիւն պիտի ընէ, եւ վկայութեան վրանին եւ սեղանին համար քաւութիւն պիտի ընէ, եւ քահանաներուն եւ ամբողջ ժողովուրդին համար քաւութիւն պիտի ընէ։ 34 Եւ ասիկա ձեզի համար յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ՝ Իսրայէլի որդիներուն համար տարին մէկ անգամ ամէն մեղքերուն համար քաւութիւն ընելու։ Եւ ինչպէս Յեհովա Մովսէսին պատուիրեց՝ այնպէս ալ ըրաւ։

մաքրութեան Յորը սրսկողը իր լաթերը պի-
ա լուայ ու մաքրութեան Յորին դպչողը
22 մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ : Եւ
ամէնաքուր անձը ինչ բանի որ դպչի, ան
ալ անմաքուր պիտի ըլլայ . ու անոր դպ-
չող մարդը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի
ըլլայ :

ԳԼ . Ի

1 Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովը Սին
անապատը եկան առջի ամսուն , ու ժողովուր-
դը կադեսի մէջ իջևան րրաւ . և Մարիամ
հոն վախճանեցաւ , ու հոն թաղուեցաւ :
2 Եւ ժողովին Ջուր չկար . ու Մով-
3 սէսին և Ահարոնին վրայ հաւաքուեցան : Եւ
ժողովուրդը Մովսէսին հետ վիճելով խօսե-
ցան ու ըսին , երանի թէ մենք ալ մեռնէինք
Տէրոջը առջև մեր եղբայրները մեռան տէրոջը ա-
4 ջիը . Եւ ինչո՞ւ տէրոջը ժողովուրդը աս անա-
պատը բերիք , որ մենք ու մեր անասուները
5 հոս մեռնինք : Եւ ինչո՞ւ մեզ եգիպտոսէն
հանեցիք՝ մեզ աս գէշ տեղը բերելու համար .
հոն ոչ սերմ ցանելու տեղ է , ոչ ալ թզենիներու
ու այգիներու և նռնենիներու . խմելու Ջուր
6 անգամ չկայ : Եւ Մովսէս ու Ահարոն ժողով-
քին առջևէն երեսնին վրայ իյնան . և
Տէրոջը փառքը անոնց երևցաւ :
7 Եւ տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ,
8 գաւազանը առ , ու ժողովքը ժողվէ դուն
ու քու եղբայրդ Ահարոն , և անոնց աչքե-
րուն առջևը խօսեցէք ապառաժին , ու իր
Ջուրը պիտի տայ . և դուն ապառաժէն Ջուր
պիտի հանես անոնց , ու ժողովքին և անոնց
9 անասուններուն խմցնես : Եւ Մովսէս առաւ
գաւազանը տէրոջը առջևէն , ինչպես որ իրեն
10 պատուիրեց : Եւ Մովսէս ու Ահարոն ժողով-
քը ապառաժին առջևը ժողվեցին . և րսաւ
անոնց , լսեցէք հիմա , ով ապստամբներ ,
11 ձեզի աս ապառաժէն Ջուր հանենք : Եւ Մով-
սէս իր ձեռքը վերցուց , ու գաւազանը երկու

անգամ ապառաժին զարկաւ . և առատօրէն
Ջուր եկաւ , և ժողովքը ու անոնց անասուն-
ները խմեցին :
12 Եւ տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահա-
րոնին , որովհետև ինծի չհաւատացիք՝ ինձ
յիւլի որդւոցը աչքերուն առջևը զիս փառա-
ւորելու , անոր համար աս ժողովուրդը դուք
պիտի չառնիք անոնք երկիրը՝ որն որ անոնց առ-
13 ի Մերիպայի Ջուրը աս է . վասն զի Իսրայէլի
որդիքը Տէրոջը դէմ վիճեցան , և ինքը փա-
ռաւորուեցաւ անոնց մէջ :
14 Եւ Մովսէս կադեսէն դեսպաններ Իդո-
մայի թագաւորին ըսաւ , Ասյսպէս կ՚ը-
սէ եղբայրդ Իսրայէլ , Մեզի պատա-
15 րսաները ինչպէս մեր հայրերը Եգիպտոս իջան , և մենք երկար ատեն Եգիպտոսի մէջ նստանք , և Եգիպտացիք չարչարեցին մեզ ու մեր հայրերը : Եւ երբ մենք Տէրոջը աղաղակեցինք , լսեց մեր ձայնը , և հրեշտակ մը Իսրայէլ , ու մեզ Եգիպտոսէն հանեց . և ահա մենք քու սահմանիդ ծայրի կայ-
17 դա քաղաքին մէջն ենք . Շնորհք ըրէ՝ անցնինք քու երկրիդ . արտերէն ու այգիներէն պիտի չանցնինք , և հորերէն Ջուր պիտի չխմենք . արքունական ճամբայէն պիտի երթանք , աջ կամ ձախ կողմը պիտի չխոտորինք մինչև որ քու սահմանիդ անցնինք : Եւ Իդոմ ըսաւ անոր , Իմ երկրէս պիտի չանցնիս , ապա թէ ոչ՝ սրով քու դէմդ կ՚ելլամ :
19 Եւ Իսրայէլի որդիքը ըսին անոր , Մենք մեծ ճամբայէն կ՚անցնինք , և թէ որ ես ու իմ անասուններս քու Ջուրդ խմենք , պիտի կրնար հատուցանեմ . առանց ուրիշ բանի
20 ընելու իմ ոտքերով կ՚անցնեմ : Եւ անոնք ըսաւ , Պիտի չանցնիս . և Եդոմ մեծ բազմութիւնով ու հզօր ձեռքով անոնց դէմ ելաւ :
21 Այսպէս Եդոմ իր սահմանէն Իսրայէլին ան-
բաւ ատ չուզեց . ուստի Իսրայէլ դարձաւ
անկէ :
22 Եւ կադեսէն չուեցին , ու Իսրայէլի որդ-
23 ւոցը բոլոր ժողովքը Հոր լեռը եկան : Եւ
Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին Հոր
լեռը՝ Եդոմի երկրին սահմանին քովը՝ ըսե-
24 լով , Ահարոն իր ժողովուրդին պիտի խառ-
նուի . քանզի Մերիպայի Ջուրին քովը իմ
հրամանիս դէմ ապստամբութիւն ընելնուն
համար՝ պիտի չմտնէ այն երկիրը՝ որն որ ես
25 Իսրայէլի որդւոցը տուի : Ահարոնը ու անոր

---

1 Ընդ . բ . 13 :
2 Գն . ԻԷ . 5 :
3 Գն . ԼԳ . 36 :
4 Եր . ԻԷ . 20 : Գն . ԽԳ . 59 :
5 Եր . ԻԷ . 1 :
6 Գն . ԻԳ . 19 : 42 :
7 Եր . ԻԷ . 2 : Գն . ԻԳ . 2 :
8 Գն . Իա . 1 : 33 : ԻԳ . 37 : 32 : 35 : 49 :
9 Եր . ԻԷ . 3 :
10 Գն . ԻԳ . 8 : ԻԳ . 4 : 22 : 45 :
11 Գն . ԻԳ . 10 :
12 Եր . ԻԷ . 5 :
13 Ղեւտ . Թ . 15 : Սաղ . ՀԵ . 15 : 16 : ՀՃ . 41 : ՃԻԳ . 8 : Եսա . ԽԳ . 20 :
14 ԽԸ . 21 :
15 Գն . ԻԷ . 10 :
16 Սաղ . ՃԳ . 33 :
17 Եր . ԻԷ . 6 : բ Օր . ը . 15 : ա Կոր . Ժ . 4 :
18 Գն . ԽԵ . 14 : բ Օր . ա . 37 : գ . 26 : ը . 51 :
19 Գն . Ի . 5 : Ելեմ . ԺԵ . 3 :
20 Ելեմ . ԻԵ . 5 :
21 Ղեւտ . ԻԹ . 10 :
22 Սաղ . ՃԳ . 33 :
23 Եր . ԻԷ . 6 : բ Օր . ը . 15 : ա Կոր . Ժ . 4 :
24 Գն . ԽԵ . 14 : բ Օր . ա . 37 : գ . 26 : ը . 51 :
25 Գն . Ի . 5 : Եզեկ . ԻԶ . 41 : ԼԳ . 23 : ԼԸ . 16 : ա Պետ . գ . 15 :
26 Եբր . սրբեալս ,

1 Եր . Ի . 7 : բ Օր . ԼԳ . 8 : Սաղ . ՂԻ . 8 : ՃՂ . 32 : Ես :
2 Յ՝ Վիճաբանութիւն :
3 Գաս . Ժա . 16 : 17 : բ Օր . բ . 4 : Ես . ԽԳ . 7 : Ածգ . 10 : 12 :
4 Եր . Ժբ . 8 :
5 Ծն . ԽԳ . 6 : Գաղ . Ե . 15 :
6 Եր . Ժբ . 40 :
7 Եր . ա . 11 : Ես : բ Օր . ԽԳ . 6 : Գաղ . Ե . 19 :
8 Եր . բ . 23 : գ . 7 :
9 Եր . գ . 2 : Ժգ . 19 : ԽԳ . 20 : ԼԳ . 2 :
10 Տես գԼ . ԽԱ . 22 : բ Օր . բ . 27 :
11 Եբր . Ինծմէ :
12 բ Օր . բ . 6 : 28 :
13 Գաս . Ժա . 17 :
14 Տես բ Օր . բ . 27 :
15 բ Օր . բ . 4 : 5 : Գաս . Ժա . 19 :
16 Գն . ԼԳ . 37 :
17 Գն . ԽԱ . 4 :
18 Ծն . ԽԸ . 8 : Գն . ԻԵ . 13 : ա . 3 : բ Օր . ԼԲ . 50 :
19 Ելմ . 12 :
20 Գն . ԼԳ . 38 : բ Օր . ԼԲ . 50 :

որդին Եղիազարը առ, ու Հովը լեռը հանէ
26 զանոնք։ Եւ Ահարոնը իր զգեստներէն մեր-
կացուր, ու անոր որդւոյն Եղիազարին հագ-
ցուր զանոնք. ինչու որ Ահարոն էր ժողո-
27 վին պիտի խառնուի, ու հոն մեռնի։ Եւ
Մովսէս Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրաւ.
ու բոլոր ժողովին աչքին առջեւ Հովը լեռը
28 ելաւ։ Եւ Մովսէս մերկացուց Ահարոնը իր
զգեստներէն, ու անոր որդւոյն Եղիազարին
հագցուց զանոնք. և Ահարոն հոն լեռանը
գլուխը մեռաւ. ու Մովսէս և Եղիազար լե-
29 ռնէն իջան։ Եւ երբ բոլոր ժողովը տեսան որ
Ահարոն մեռաւ, Իսրայէլի բոլոր տունը Ահա-
րոնին համար երեսուն օր լացին։

ԳԼ. ԻԱ

1 Խորտակել քիչ մը միտս քաշելով՝ Քանանացիները կը ջարդէ Հորմայի մէջ։ 4 Ժողովուրդը ապառնիք ընելուն համար՝ կիզող օձերով կը մեռցուին. 7 ու երբ զղջալով պղնձէ օձին միջոցով կ'ազատի ան հարուածէն։ 10 Խորտկռացուց այլ և այլ ճամբորդութիւնները։ 21 Սիհոն Թագաւորը պատերազմով առնից վերջ կը գայ, ու կը յաղթուի. 33 Նոյն պէս ալ Ովգ Թագաւորը։

1 Եւ հարաւային կողմը բնակող Արադի *Քա-
նանացի Թագաւորը լսելով որ Իսրայէլ Ամթա-
րիմի ճամբային կուգայ, Իսրայէլին հետ
պատերազմեցաւ, և անոնցմէ գերիներ առաւ։
2 Եւ Իսրայէլ ուխտ ըրաւ Տէրոջը ու ըսաւ,
Թէ որ այս ժողովուրդը իմ ձեռքս մատնես,
անոնց քաղաքները †բոլորովին պիտի կոտրեմ։
3 ՚ՅԸնեմ։՚ Եւ Տէրը Իսրայէլին ձայնը լսեց,
ու Քանանացիները անոր յանձնեց. և ի-
րենք բոլորովին կոտրեցուց զանոնք ու անոնց
քաղաքները, և ան տեղին անունը ‡Հորմա
դրաւ։
4 Ու Եդոմի երկրին բոլորտիքէն անցնե-
լով՝ Հովը լեռնէն կարմիր ծովուն ճամբան
չուեցին. ու ճամբան մէջ ժողովուրդին խիր-
5 ը նեղացաւ։ Եւ ժողովուրդը Աստուծոյ
դէմ ու Մովսէսին դէմ խօսեցան՝ ըսելով, Ին-
չո՞ւ մեզ Եգիպտոսէն հանեցիք՝ որ անապա-
տին մէջ մեռնինք. քանզի հաց չկայ, ջուր
չկայ. և հաս չնչին հացին մեր սիրտը զզուեր
6 է։ Եւ Տէրը ժողովուրդին վրայ †կիզող օձեր
խրկեց, ու խածին ժողովուրդը, անանկ որ
7 Իսրայէլէն շատ ժողովուրդ մեռաւ։ Եւ ժո-
ղովուրդը Մովսէսին եկան ու ըսին, Տէրոջը
դէմ ու քեզի դէմ խօսելնիս մեղանչեցինք.
Բաղթիր Տէրոջը՝ որ մեր վրայէն օձերը
վերցնէ. և Մովսէս ժողովուրդին համար
8 աղաչեց։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Քեզի

կիզող օձ մը շինէ, ու զանիկա ձողի մը վը-
րայ դիր. և ըլլայ թէ ով որ խածնուի՝ անոր
9 նայի ու ապրի։ Եւ Մովսէս պղնձէ օձ մը
շինեց, ու զանիկա ձողի մը վրայ դրաւ. և
եղաւ որ օձ մը երբոր մարդ մը խածնէր,
անիկա պղնձէ օձին նայածին պէս կ'առող-
ջանար։

10 Եւ Իսրայէլի որդիքը չուեցին, ու Որով-
11 թի մէջ լքևան բրին։ Եւ Որովթէն չուեցին,
ու Իյէաբարիմի մէջ դէպ ’ի արևելեան կող-
մը՝ Մովաբին դիմացի անապատին մէջ լքևան
12 բրին։ Անկէ ալ չուեցին՝ և Զարեդ ձորին
մէջ լքևան բրին։
13 Անկէ չուեցին, ու լքևան բրին Առնոնին
մէկալ կողմը ան անապատին մէջ՝ որ Ամո-
հացւոց սահմանէն կ'ելլէ. ինչու որ Առնոն
Մովաբացւոց սահմանն է, Մովաբացւոց ու
14 Ամորհացւոց մէջտեղը։ Անոր համար Տէրոջը
պատերազմներուն դրքին մէջ կ'ըսուի,

Սուփային մէջ Վահէբը,
Ու Առնոնին գետերը,
15 Եւ Արին կեցած տեղը վազող՝
Ու Մովաբին սահմանը կայացող
Գետերուն յորձանքը։

16 Եւ անկէ Ջրհորը եկաւ. սա ան Ջրհորն է
որուն համար Տէրը ըսեր էր Մովսէսին, Ժո-
ղովուրդը ժողվէ, ու ես անոնց ջուր պիտի
17 տամ։ Այնատենը Իսրայէլ սա երգը երգեց.

Ով հոր, բղխէ. երգեցէք անոր.
18 Հորը իշխանները փորեցին,
Ժողովուրդին ազնուականները օրէնս-
դրին հրամանովը՝
Իրենց գաւազաններովը փորեցին ան։

19 Եւ անապատէն դէպ ’ի Մաթթանա, ու
Մաթթանայէն դէպ ’ի Նաալիէլ, ու Նաալիէ-
20 լէն դէպ ’ի Բամոթ, Եւ Բամոթէն Մովաբի
դաշտին մէջ դէպ ’ի ||Եսիմոն նայող փսա-
գային գագաթը եղած Հովիսը։

21 Եւ Իսրայէլ դեսպաններ խրկեց Ամորհա-
22 ցւոց Սիհոն Թագաւորին՝ ըսելով, Թող երկ-
րիդ անցնինք. արտի կամ այգիի մէջ չենք
մտներ, հորի ջուրն ալ չենք խմեր. մինչև քու
սահմանիդ անցնելնիս արքունական ճամբա-
23 յէն կ'երթանք։ Եւ Սիհոն իր սահմանէն
ճամբայ չտուաւ Իսրայէլին. հապա Սիհոն իր
բոլոր ժողովուրդը ժողվեց, և դէմ ’ի անա-
պատը Իսրայէլին դէմ ելաւ, Նու Յասսա է-
24 կաւ, և Իսրայէլին հետ պատերազմեցաւ։ Եւ

* ԵԼ · ԻԹ · 29 · 30 ։
Գ Ա · ԼԳ · 38 ։ Բ Օր · Ժ · 6 ։ Լ · 50 ։
Փ Բ Օր · Լ Գ · 8 ։
—
Գ Ա · ԼԳ · 40 ։ Տէս Դատ · ա · 16 ։
† ԿՀ «բանանիս»
‡ Ծն · ԻԸ · 20 ։ Դատ · Ժա · 30 ։
† ԿՀ «պիտի նզովեմ»։
‡ Յ՝ նզովք ։ԿՀ իս-
պառ կոթծանուած»։
‡ Դատ · Ժա · 18 ։
† Գ Ա · Ի · 22 ։ ԼԳ · 41 ։
Ե ԵԼ · Գ · 9 ։
Ը Սպղ · Կը · 19 ։
Ի ԵԼ · Ժգ · 3 ։ Ժէ · 3 ։
Ը Գ Ա · Ժա · 6 ։
Ի ա Կոր · Ժ · 9 ։
Ի Բ Օր · Բ · 15 ։
Ի Սպղ · Կը · 34 ։
Ի Էմ · 5 ։
Ի ԵԼ · Բ · 8 · 28 ։ ա Թագ · Ժբ · 19 ։ գ Թագ · Ժգ · 6 ։ Գոր · Բ · 24 ։
Ի գ Թագ · Ժբ · 4 ։ Յով · գ · 14 · 15 ։
Ի Գ Ա · ԼԳ · 43 ։
Ի Գ Ա · ԼԳ · 44 ։
Յ Բ Օր · Բ · 13 ։
Ղ Գ Ա · Իբ · 36 ։ Դատ · Ժա · 18 ։
Ճ Բ Օր · Բ · 18 · 29 ։
Ճ Դատ · Իմ · 21 ։
Ն ԵԼ · Ժէ · 1 ։ Սպղ · ՃԸ · 2 ։ ՃԺ · 12 ։
Շ Ես · ԼԳ · 22 ։
Ո Գ Ա · Իգ · 28 ։
‖ ԿՀ անապատը
Պ Բ Օր · Բ · 26 · 27 ։ Դատ · Ժա · 19 ։
Ջ Գ Ա · Ի · 17 ։
Ռ Բ Օր · ԻԹ · 7 ։
Ս Բ Օր · Բ · 32 ։ Դատ · Ժա · 20 ։

Իսրայէլ սուրբ բերնէ անցուց զանիկա , ու
տիրոց անոր երկրին , Աւեռնէն մինչև Յարոկ՝
մինչև Ամմոնի որդւոց Երիերը . ինչու որ Ամմոնի
25 որդւոց սահմանը դժուարին էր : Եւ Իսրայէլ
առ բոլոր քաղաքները առաւ . ու Իսրայէլ
Ամորհացւոց բոլոր քաղաքներուն մէջ բնակե-
ցաւ , Եսբոնի մէջ ու անոր բոլոր գեղերուն
26 մէջ . քանի Եսբոն Ամորհացւոց Սեհոն թա-
գաւորին քաղաքն էր . ինչու որ անիկա Մո-
վաբի առջի թագաւորին հետ պատերազմե-
լով , անոր ձեռքէն անոր բոլոր երկիրը մինչև
27 Աւեռն առած էր : Անոր համար առակ խօ-
սողները կ'ըսեն ,

Եսբոն եկէք .
Թող Սեհոնին քաղաքը չհիմուի ու պատ-
րաստուի .
28 վասն զի Եսբոնէն կրակ ելաւ ,
ու Սեհոնի քաղաքէն բոց .
Մովաբին Ար սպրեց ,
ու Աւեռնին բարձր տեղերուն տէրերը :
29 վա՛յ քեզ , Մովաբ ,
Քամոսի ժողովուրդ , կորուեցար .
իր փախած որդիները ու աղջիկները
Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին գերու-
թեան տուաւ .
30 Զանոնք նետերով զարկինք .
Եսբոն կորուեցաւ մինչև Դիբոն
ու կորնչեցուցինք զանոնք
Մինչև Մեդաբային քովը եղած Նոփա :
31 Այսպէս Իսրայէլ Ամորհացւոց երկիրը բը-
32 նակեցաւ : Եւ Մովսէս խրկեց Յազերը
լրտեսելու , ու անոր գեղերը առին , և հոն
եղած Ամորհացիները վռնտեցին :
33 Եւ դարձան ու Բասանի ճամբան ելան . և
Բասանի Ովգ թագաւորը՝ ինքն ու իր բոլոր
ժողովուրդը անոնց դէմ Եդրայիի մէջ պա-
34 տերազմի ելան : Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ,
Անկէ մի վախնար . քանի որ ձեռքդ մատ-
նեցի զանիկա ու անոր բոլոր ժողովուրդը և
անոր երկիրը . և դուն Եսբոնի մէջ բնակող
Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին ըրածիդ պէս
35 պիտի ընես անոր : Այսպէս զարկին անիկա
և անոր որդիները ու անոր բոլոր ժողովուրդը ,
անոնց որ միայն ալ չմնաց . և անոր երկրին
տիրեցին :

ԳԼ . ԻԲ

1 Եւ Իսրայէլի որդիները չուեցին , ու Մով-
րի դաշտերուն մէջ Յորդանանու անդին կոր-
Երիքովի դիմաց իջևան բրին :
2 Եւ Սեպփորի որդին Բաղակ տեսաւ
3 ամէնը որ Իսրայէլ ըրաւ Ամորհացւոց : Ու
Մովաբ խիստ վախցաւ ժողովուրդէն , ինչ-
որ շատուր էին . ու Մովաբ Իսրայէլի որդ-
4 երնէն տագնապի մէջ էր : Եւ Մովաբ Մա-
դիամու ծերերուն ըսաւ , Հիմա այս ժողով-
դը պիտի լզեն մեր բոլորտիքը եղած ամէն
ինչպէս որ արջառը դաշտին խոտը կը լզէ : Ե
Սեպփորի որդին Բաղակ Մովաբի թագ-
5 աորն էր այն առենը : Եւ Բէորի որդ-
Բաղաամին դեսպաններ խրկեց Փաթո-
ը՝ (որ անոր ժողովուրդին որդւոցը երկիր
Գետին եղերքն էր ,) զանիկա կանչելու
ըսելու , Ահա եգիպտոսէն ժողովուրդ մը ել
ահա երկրին երեսը ծածկեց , և իմ դիմացս
6 Նատի . Ուստի հիմա կ'ազաչեմ եկուր , Ի
Համար անիծէ այս ժողովուրդը . քանի ան
կա ինծմէ զօրաւոր է . գուցէ կարող ըլլա
անիկա զարնել , ու երկրէս վռնտեմ զանիկ
վասն զի գիտեմ որ քու օրհնածդ օրհնե
է , և քու անիծածդ՝ անիծեալ :
7 Եւ Մովաբի ծերերը ու Մադիամու ծ
րերը իրենց ձեռքերուն մէջ Նիւսոմթիա
վարձքերով գացին . և Բաղաամին եկան
8 Բաղակին խօսքերը ըսին անոր : Եւ անիկ
ըսաւ անոնց , Այս գիշեր հոս մնացէք . և Տէր
ինչ որ ինծի խօսելու ըլլայ , անոր համե
պատասխան պիտի տամ ձեզի . ու Մովա
9 իշխանները Բաղաամին քովը մնացին : Ա
Աստուած Բաղաամին եկաւ ու ըսաւ , Ո
10 այս քու քովդ եղած մարդիկը : Եւ Բաղաամ
ըսաւ Աստուծոյ , Մովաբի Թագաւորը Սեպ
11 փորեան Բաղակ այս խնդիրը խրկեց՝ ըսելո , Ա
եգիպտոսէն ելլող ժողովուրդը երկրին երե
ծածկեց . հիմա եկուր , անիծէ զանիկա ինծ
Համար , որ գուցէ կարող ըլլամ անոր յաղթ
12 ու զանիկա վռնտել : Եւ Աստուած ըսաւ Բա
զաամին , Անոնց հետ չերթաս , ժողովուրդ
13 չանիծես . վասն զի անիկա օրհնեալ է : Ե
Բաղաամ առաւոտեան եղաւ , ու ըսաւ Բաղակ
իշխաններուն , Դուք ձեր երկիրը դարձէք
ինչու որ Տէրը ինծի չհամուրը ձեզի հետ երթա
14 լու : Եւ Մովաբի իշխանները եկան , ու Բա
զակին եկան և ըսին , Բաղաամ մեզի հետ գա
չուզեց :
15 Եւ Բաղակ դարձեալ անոնցմէ աւելի շա

---

1 Բաղաամ Բաղակին առջի անգամի հրաւէրը կը մերժէ , 15
ու երկրորդ անգամին կ'ընդունի : 22 Հրեշտակ մը զանիկա
սպաննելու կ'ելլայ , բայց էշուն ետ քաշուելովը անիկա կ'ա-
զատի : 36 Բաղակ կ'ընդունի Բաղաամը :

ա Օր . բ . 33 : ԽԹ . 7 : Յես . ժբ . 1 . 2 : ԽԹ . 8 : Դնդեմ . Ի . 22 : Սալ . Ա՛ղ . 10 . 11 : Ա՛ղ . 19 : Ամոս . բ . 9 :
բ Երեմ . խը . 45 . 46 :
գ Ելք Օր . բ . 9 . 18 : Եռ . ժե . 1 :
դ Դատ . ժա . 24 : գ Թագ . ժա . 7 . 33 : գ Թագ . իգ . 13 : Եր . բեմ . խը . 7 . 15 :
ե Երեմ . խը . 18 . 22 :
զ Եռ . ժե . 2 :
է ԳԼ . լբ . 1 : Երեմ . խը . 32 :
ը Օր . գ . 1 : ԽԹ . 7 :
թ Յես . ժգ . 12 :
ժ Օր . գ . 2 :
ի Հմյ . 24 : Սալ . Ա՛ղ . 10 . 11 : Ա՛ղ . 20 :
ժա Օր . գ . 3 . 4 , եւ :
ժբ ԳԼ . ԼԳ . 48 :
իգ Դատ . ժա . 25 :
իդ Ելք . ժէ . 15 :
իե ԳԼ . լա . 8 : Յես . ժգ . 21 :
իզ Կամ Եւ Փաթմոր Գետին եղերքն էր :
իէ Օր . իգ . 4 : Յես . ժգ . 22 : իգ . 9 : Գնեմ . ժգ . 1 . 2 : Միք . գ . 5 : բ Պետ . բ . 15 : Յուդ . 11 : Յայտ . բ . 14 :
իը Տես գԼ . իգ . 21 : Օր . իգ . 4 :
իթ ԳԼ . իգ . 7 :
ի ԳԼ . իգ . 8 : ա Թագ . ԺԲ . 7 . 12 :
իա Հմյ . 19 :
իբ Դն . բ . 3 : Հմյ . 19 :
իգ ԳԼ . իգ . 20 : Տես Հռոմ . ժա . 22 :

16 և աւելի պատուաւոր իշխաններ քան զնոսա։ Եւ
անոնք Բաղաամին եկան ու ըսին անոր, Այս-
փորի որդին Բաղակ ասանկ կ՚ըսէ, Կ՚ազաչեմ՝
17 լինձի գալէն մի հրաժարիր. Քանզի քեզի
շատ պատիւ պիտի ընեմ, և լինձի ինչ որ ըսես՝
պիտի ընեմ. Նուաղ կ՚ազաչեմ՝ եկուր, անի-
18 ծէ աս ժողովուրդը լինձի համար։ Եւ Բա-
ղաամ պատասխան տուաւ ու ըսաւ Բաղակին
ծառաներուն, Թէ որ Բաղակ իր տունովը
լեցուն արծաթ ու ոսկի տայ լինձի, Յիմ Տէր
Աստուծոյս խօսքէն չեմ կրնար անցնիլ՝ պըզ-
19 տիկ կամ մեծ բան մը ընելու։ Եւ հիմա կ՚ա-
ղաչեմ՝ Նաս դուքեր դուք ալ հոս կեցէք, որ
դիտնամ թէ Տէրը ուրիշ ինչ պիտի ըսէ լինձի։
20 Եւ Աստուած գիշերը Բաղաամին եկաւ ու
ըսաւ անոր, Թէ որ մարդիկը քեզ կանչելու
գան, ելլիր, անոնց հետ գնա. Բայց ինչ որ
քեզի խօսիմ, միայն ան ընես։
21 Եւ Բաղաամ առտուանց ելաւ, ու իր էշուն
Մաեաբ դրաւ, և Մովաբի իշխաններուն
22 հետ գնաց։ Ու երթալուն համար Աստուծոյ
բարկութիւնը բորբոքեցաւ, ու Տէրոջը հր-
եշտակը ճամբուն վրայ կայնեցաւ իրեն անոր
դիմառի մը. և անիկա իր էշուն վրայ հե-
ծած էր, ու անոր երկու ծառաները իր հե-
23 տըն էին։ Եւ էշը տեսաւ Տէրոջը հրեշտա-
կը, որ ճամբուն վրայ կայնած էր, ու իր
ձեռքը մերկ սուր մը ունէր, ու էշը ճամ-
բայէն դարձաւ և արտը մտաւ. ու Բաղաամ
էշը ծեծեց, որ ճամբան դարձընէ զանի-
24 կա։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը այգիներուն նեղ
ճամբուն մէջ կայնեցաւ, որ մէկ կողմէն
25 պատ՝ ու միւս կողմէն պատ կար։ Եւ երբ-
որ էշը Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ, պատին
քովը խիմուեցաւ, և Բաղաամին ոտքը պա-
տին քովը ճնշեց. ան ալ նորէն ծեծեց զա-
26 նիկա։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը առաջ գնաց,
ու նեղ տեղ մը կայնեցաւ, ուր աջ կամ ձախ
27 կողմը խոտորելու ճամբայ չկար։ Եւ երբոր
էշը Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ, Բաղաամին
տակը նստաւ. ու Բաղաամին բարկութիւնը
28 բորբոքեցաւ, և գաւազանով ծեծեց էշը։ Եւ
Տէրը իշուն բերանը բացաւ, ու անիկա Բա-
ղաամին ըսաւ, Ի՞նչ ըրի քեզի՝ որ այսպէս
29 երեք անգամ իս ծեծեցիր։ Եւ Բաղաամ
ըսաւ իշուն, Իս ծաղր ընելուդ համար. երա-
նի թէ ձեռքս սուր մը ըլլար, որ հիմա քեզ
30 մեռցընէի։ Եւ էշը ըսաւ Բաղաամին, Ես
ան քու էշդ չեմ, որուն վրայ կը հեծնէիր
քու մանկութենէդ՝ մինչև այսօր. քեզի
սանակ ընել իմ սովորութիւնս էր. ու անի-
31 կա ըսաւ, Չէ։ Այնատենը Տէրը Բաղաամին աչքերը. ու երբ տեսաւ որ Տէրոջը հրեշտակը ճամբուն վրայ կայնած էր, և իր ձեռքը մերկ սուր մը ունէր, ինքն երեսին
32 վրայ խոնարհ ու երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ սանակ երեք անգամ քու էշդ ծեծեցիր. ահա ես ելայ Թշնամութիւն ընելու քեզի՝ որ
33 ճամբադ ուղիղ չէ իմ առջեւս. Եւ էշը իս տեսաւ, ու աս երեք անգամ է որ իմ առջեւէս մէկդի քաշուեցաւ. Թէ որ անիկա իմ առջեւէս մէկդի չքաշուէր, հիմա ես քեզ անշուշտ մեռցուցեր՝ ու զանիկա ողջ թողուցեր
34 էի։ Եւ Բաղաամ ըսաւ Տէրոջը հրեշտակին, Մեղք գործեցի՝ չգիտնալով որ ճամբուն վրայ լինձի դէմ կայներ էիր. ուստի թէ որ քեզի անհաճոյ կ՚երեւնայ իմ երթալը, ետ դառ-
35 նամ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ Բաղաամին, Գնա աս մարդոցը հետ, Բայց ան խօսքը որ քեզի պիտի ըսուցեմ, ան միայն խօսես. և Բաղաամ գնաց Բաղակին իշխաններուն հետ։
36 Եւ Բաղակ երբոր լսեց որ Բաղաամ կու գայ, զանիկա դիմաւորելու ելաւ Մաեաբացւոց
37 մէկ քաղաքը՝ որ սահմանին ծայրն է։ Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին, Քեզ կանչելու յատկապէս չկրկեցի. ինչո՞ւ չեկար լինձի. արդեօք Բեզի պատիւ ընելու կարողութիւն
38 չունիմ։ Եւ Բաղաամ ըսաւ Բաղակին, Ահա ես քեզի եկայ. բայց ես բնաւ զօրութիւն ունիմ բան մը ըսելու. Աստուած իմ բերա-
39 նս ինչ խօսք որ դնէ, ան պիտի խօսիմ։ Եւ Բաղաամ Բաղակին հետ գնաց, ու կարիաթ
40 Հուսովթ եկան։ Եւ Բաղակ արջառներ ու ոչխարներ մորթեց, ու Բաղաամին և անոր հետ եղող իշխաններուն խրկեց։
41 Ու երբոր առտու եղաւ, Բաղակ առաւ Բաղաամը, և Բահաղին բարձր տեղուանքը հանեց զանիկա. ու անկէ ժողովուրդին ծայրը տեսաւ։

ԳԼ. ԻԳ

1, 13, 28 Բաղակին գոնը։ 7, 18 Բաղաամին խօսքերը։

1 Եւ Բաղաամ ըսաւ Բաղակին, Հոս լինձի
եօթը սեղան չինէ, ու հոս լինձի եօթը զուա-
2 րակ և եօթը խոյ պատրաստէ։ Եւ Բաղակ
Բաղաամին ըսածին պէս ըրաւ. և Բաղակ
ու Բաղաամ ամէն մէկ սեղանին վրայ մէյ-
3 մէկ զուարակ ու մէյմէկ խոյ մատուցին։ Եւ
Բաղաամ ըսաւ Բաղակին, Դուն քու ողջա-

ե Ելմ. 6։
ը Գլ. իդ. 15։
զ Թուոց. իբ. 14։ բ Մն. ժբ. 13։
է Ելմ. 8։
ը Ելմ. 9։
թ Ելմ. 35։ Գլ. իդ. 12։ 26։ իդ. 13։
ժ Եղ. գ. 24։
ժա Տես գ Թուոց. գ. 17։ Դան. ժ. 7։ Գար. իբ. 9։ բ Պետ. բ. 16։ Յուդ. 11։
ժբ Ընտ. ժբ. 10։
ժգ բ Պետ. բ. 16։
ժդ Եզ. լդ. 8։

ե բ Պետ. բ. 14, 15։
ը ա Թագ. ժե. 24, 30։ իշ. 21։ բ Թագ. ժբ. 13։ Յոբ. լդ. 31, 32։
ի Ելմ. 20։
ի Տես Ծն. ժգ. 17։
ի Գլ. իա. 13։
ի Գլ. իգ. 26։ իդ. 13։ գ Թագ. իբ. 14։ բ Մն. ժբ. 13։
ի Ելմ. 17։ Գլ. իդ. 11։
ի Ելմ. 29։
ի Ելմ. 14, 30։
ի Ելմ. 15։

ը Բօր. ժբ. 2։

կէգիդ գովը կայնէ, ու ես երթամ, գուցէ Տէրը հետ դիմաց ելլէ. և ինչ որ ինձի ցուցընէ՝ քեզի պիտի բանամ. ու ⁴բարձր տեղ մը
4 եկաւ։ ⁵Եւ Աստուած Բաղաամին հանդիպեցաւ. ու Բաղաամ ըսաւ անոր, Եօթը սեղան պատրաստեցի, ու ամէն մէկ սեղանին վրայ մէկմէկ զաւարակ ու մէկմէկ խոյ մատուցի։
5 Եւ Տէրը ⁶Բաղաամին բերանը խօսք դրաւ ու ըսաւ, Դարձիր Բաղակին և ասանկ խօսէ։
6 Եւ դարձաւ անոր. և ահա անիկա իր ողջակէզին գովը կայներ էր, ինքը ու Մոաբի բոլոր
7 իշխանները։ Եւ ⁷իր առակը սկսաւ ու ըսաւ,
Մոաբի թագաւորը Բաղակ զիս Արամէն՝
Ասեղեան լեռներէն բերաւ, ըսելով,
⁸Եկուր, Յակոբը անիծէ ինծի,
Եկուր, Իսրայէլը նզովէ։
8 Աստուծոյ չանիծածը ⁹ի՞նչպէս անիծեմ,
կամ Տէրոջը չնզովածը ի՞նչպէս նզովեմ.
9 վասն զի ապառաժներուն գլխէն կը տեսնեմ անիկա,
Եւ բլուրներէն կը նայիմ անոր.
Ահա ¹⁰ան ժողովուրդը պառկի պիտի բնակի,
Ու ¹¹ազգերուն հետ պիտի չհաշուի։
10 ¹²Յակոբին փոչին ո՞վ կրնայ համրել,
Եւ Իսրայէլին քառորդը ո՞վ կրնայ հաշուել.
Թող իմ անձս ¹³արդարներուն մահովը մեռնի,
Ու իմ վախճանս անոնց ¹⁴նմա՛ն ըլլայ։
11 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին, Ա՛ռ ի՞նչ ըրիր ինծի. ¹⁵ես քեզ բերի իմ թշնամիներս անիծելու, և ահա դուն բոլորովին օրհնե-
12 ցիր։ Եւ անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, ¹⁶Ինչ որ Տէրը իմ բերանս դնէ, ան խօսելու հոգ տանելու չե՞մ։
13 Եւ Բաղակ ¹⁷նորէն ըսաւ անոր, Կ՚ազաչեմ՝ ինձի հետ ուրիշ տեղ մը եկուր, որ անոնք տեսնես անկէ. անոնց միայն մէկ ծայրը տեսնես, և անոնց ամէնը պիտի չտեսնես. ու
14 անկէ անիծէ անոնք ինծի համար։ Եւ տարաւ զանիկա Սոփիմին արտը՝ ¹⁸փսգայի գլուխը, ¹⁹ու եօթը սեղան չինեց, և ամէն մէկ սեղանին վրայ մէկմէկ զաւարակ ու մէկ-
15 մէկ խոյ մատուց։ Եւ ըսաւ Բաղակին, Դուն հոս քու ողջակէզիդ գովը կայնէ, ու ես
16 հոն Տէրը դիմաւորեմ։ Եւ Տէրը Բաղաամին դիմացը ելաւ, և ²⁰անոր բերանը խօսք դրաւ ու ըսաւ, Բաղակին դարձիր ու ասանկ
17 խօսէ։ Եւ երբոր եկաւ անոր, ահա անիկա իր ողջակիզին գովը կայներ էր. Մոաբի իշխաններն ալ անոր հետ էին. և Բաղակ
18 ըսաւ անոր, Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ։ Եւ անիկա իր առակը սկսաւ ու ըսաւ,
²¹Ելիր, ով Բաղակ, ու լսէ.
Ով Սեպփորի որդին, ինծի մոտիկ ըլէ։
19 ²²Աստուած մարդ չէ՝ որ սուտ խօսի,
Ոչ ալ մարդու որդի՝ որ զղջայ.
Ինքը ըսաւ, ու պիտի չընէ՞,
Կամ ինքը խօսեցաւ, ու տեղը պիտի չբե՞ր։
20 Ահա ²³օրհնելու առի օրհնելու. և ²⁴ինքը օրհնեց, ու ես չեմ կրնար ետ դարձընել։
21 ²⁵Յակոբին վրայ անօրէնութիւն մը չդիտեց, Ոչ ալ Իսրայէլին վրայ անզգամութիւն մը տեսաւ.
²⁶Անոր Տէր Աստուածը իր հետն է.
Եւ անոր մէջը թագաւորին ցնծութեան ձայն կայ։
22 ²⁷Զանոնք եգիպտոսէն հանողը Աստուած է.
²⁸Անիկա միեղջերուի պէս ⁂ոյժ ունի։
23 Քանդի Յակոբին դէմ կախարդութիւն չըլլար
Ու Իսրայէլին դէմ դիւթութիւն չըլլար.
Յակոբին ու Իսրայէլին վրայով՝ ժամանակին
Պիտի ըսուի թէ ²⁹Աստուած ինչե՛ր ըրաւ։
24 Ահա ան ժողովուրդը ³⁰մեսակ առիւծի պէս պիտի ելլէ,
Ու առիւծի պէս պիտի բարձրանայ.
³¹Ո՛ր պիտի չպառկի մինչև որ որսը չուտէ,
Ու սպանուածներուն արիւնը չխմէ։
25 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին, Ոչ անի-
26 ւա՛ր անոնց, ոչ ալ օրհնութիւն։ Ու Բաղաամ պատասխան տալով՝ Բաղակին ըսաւ, Միթէ ես քեզի չխօսեցայ՝ ըսելով, ³²Ինչ որ Տէրը խօսի, ան պիտի ընեմ։
27 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին, ³³Եկուր, միուրիշ տեղ մը տանիմ քեզ. գուցէ Աստուած հաճի, որ անկէ անիծես զանոնք ինծի հա-
28 մար։ Ուստի Բաղակ տարաւ Բաղաամը փսգոմբին գագաթը, որ ³⁴դէպ ի՛ երիմոն կը
29 նայի։ Ու Բաղաամ ըսաւ Բաղակին, ³⁵Շինէ ինծի հոմը եօթը սեղան չինէ, ու հոս ինծի եօթը
30 զաւարակ ու եօթը խոյ պատրաստէ։ Եւ Բաղակ Բաղաամին ըսածին պէս ըրաւ, ու ամէն մէկ սեղանին վրայ մէկմէկ զաւարակ ու մէկ-
մէկ խոյ մատուց։

ԳԼ. ԻԴ

1 Բաղաամ առանց հմայքներ փնտռելու. Իսրայէլին երթալ կանխեանը վրայ կը մարգարէանայ։ 10 Բաղակ սրդոփով կը խրկէ զանիկա որ երթայ։ 15 Բաղաամ մարգարէութիւն կ՚ընէ Յակոբին Աստղին վրայ, ու քանի մը ազգերու նաև Ցանմանը վրայ։

---

¹ ԳԼ. խգ. 1։
² Կամ առանձին և կամ բաց
³ Հմր. 16։
⁴ Հմր. 16։ ԳԼ. իբ. 35։ բ Օր. ժբ. 18։ Երեմ. ա. 9։
⁵ Հմր. 18։ ԳԼ. իգ. 3։ 15. 23։ Յոր. իե. 1։ իթ. 1։ Սաղ. ղբ. 2։ Եսկի. ժէ. 2։ Միք. բ. 4։ Ամբ. բ. 6։
⁶ ԳԼ. իբ. 6, 11, 17։
⁷ Ես. խե. 12, 13։
⁸ բ Օր. ԼԳ. 28։ Եէ. ԼԳ. 16։ Եզր. իթ. 2։ Եփես. բ. 14։
⁹ Ծն. Ժգ. 16։ իբ. 17։
¹⁰ Սաղ. ՃԺգ. 15։
¹¹ ԳԼ. իբ. 11, 17։ խգ. 10։ ԳԼ. իբ. 38։
¹² Կամ բլուրին
¹³ Հմր. 1, 2։
¹⁴ Հմր. 5։ ԳԼ. իբ. 35։
¹⁵ Դատ. գ. 20։
¹⁶ ա Թագ. Ժե. 29։ Մաղ. գ. 6։ Հռոմ. Ժա. 20։ Յակ. ա. 17։ Տիտ. ա. 2։
¹⁷ Ծն. Ժբ. 2։ իբ. 17։ Թուա. իբ. 12։
¹⁸ Հռոմ. գ. 7, 8։
¹⁹ Եէ. Ժգ. 21։ իմ. 45, 46։ ԼԳ. 14։
²⁰ ԳԼ. իգ. 8։
²¹ բ Օր. ԼԳ. 17։ Յոբ. լմ. 10, 11։
²² Կամ փառք
²³ Սաղ. լա. 19։ խգ. 1։
²⁴ Ծն. խմ. 3։
²⁵ Ծն. խմ. 27։
²⁶ Հմր. 12։ ԳԼ. իբ. 38։ գ Թագ. իբ. 18։
²⁷ Հմր. 13։
²⁸ ԳԼ. խա. 20։
²⁹ Հմր. 1։

1 Երբոր Բաղաամ տեսաւ որ Տէրը կը հաճի
Իսրայէլը օրհնել, ըմիւս անգամներուն պէս
հմայքներ փնտռելու չդնաց, այլ իր երեսը
2 դէպ՚ի անապատը դարձուց։ Ու Բաղաամ
իր աչքերը վերցնելով տեսաւ որ Իսրայէլ
իր ցեղերուն կարգովը †շրջքին ՚ի բանակած
է. ու †Աստուծոյ Հոգին անոր վրայ եկաւ.
3 ըՈւ իր առակը սկսելով ըսաւ,

Բէովրի որդւոյն Բաղաամին խօսքը,
Ու աչքը *բաց մարդուն խօսքը,
4 Աստուծոյ խօսքերը լսող,
Ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող,
†Ինկնելու պէս դեմքը ՚ի վեր կեցող
Ու աչքերը բաց եղողին խօսքը ասէ.
5 Ով Յակոբ, քու վրաններդ,
Ու, ով Իսրայէլ, քու խորանները դէզ դէզ
եղեցիկ են.
6 Ձորերու պէս տարածուեցան.
Գետերու քով եղող պարտէզներու պէս,
ըՏէրոջը տնկած †Հալուէի ծառերուն
Ո՛ր չուրին եղերքը եղող եղևիններուն պէս
են։
7 Անոր դոյլերէն չուր պիտի վազէ,
Ու անոր սերմը ըառատ չուրերու մէջ պի-
տի ըլլայ.
Անոր Թագաւորը †Ագագէն աւելի պիտի բարձ-
րանայ,
Ու †Թագաւորութիւնը աճի։
8 †Ձանիկա Եգիպտոսէն հանողը Աստուած է.
Միեղջերուի պէս ոյժ ունի.
ըԻրեն թշնամի եղող ազգերը պիտի ուտէ,
†Անոնց ոսկորները պիտի կոտրտէ, ու †նե-
տո՛վ իր նետերովը պիտի զարնէ։
9 †Առիւծի պէս նստաւ պառկեցաւ, ու մատակ
առիւծի պէս.
Ձանիկա ո՞վ պիտի արթընցնէ։
ՀԲնէդ օրհնողները օրհնեալ ըլլան,
Ու քեզ անիծողները՝ անիծեալ։

10 Ան առենը Բաղակ շատ սրդոռնեցաւ Բա-
ղաամին, ու †ձեռքերը իրարու զարկաւ. և
Բաղակ ըսաւ Բաղաամին, ըԵս քեզ կանչեցի
որ իմ թշնամիներուս անէծք տաս, և ահա
առ երեք անգամ է որ անոնց օրհնութիւն
11 տուիր։ Ուստի դուն հիմա քու տեղդ փա-
խիր. †քեզի շատ պատիւ ընեմ՚ ըսի, բայց
12 ահա Տէրը քեզ պատիւէ զրկեց։ Եւ Բաղաամ
ըսաւ Բաղակին, Ես քու խրկած դեսպաննե-

13 րուդ ալ չխօսեցա՞յ ըսելով, ՚Բաղակ թէ որ
ինծի իր տունովը լեցուն արծաթ ու ոսկի
տայ, ես Տէրոջը խօսքին չեմ կրնար անցնիլ՝
որ ինքնիրմէս աղէկ կամ գէշ բան մը ընեմ։
14 Տէրը ինչ որ ըսէ, ան պիտի խօսիմ։ Եւ ահա
ես հիմա իմ †Հայրենիքս կ՚երթամ. եկուր,
՚քեզի հասկցընեմ թէ ան ժողովուրդը †ետ-
քի օրերը ինչ պիտի ընէ քու ժողովուրդիդ։
15 ըԱնտառնը իր առակը սկսելով ըսաւ,

Բէովրի որդւոյն Բաղաամին խօսքը,
Ու աչքը բաց մարդուն խօսքը,
16 Աստուծոյ խօսքերը լսող,
Եւ Բարձրեալին գիտութիւնը գիտցող,
Ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող,
Եւ †նեռնալու պէս դեմքը ինկող
Ու աչքերը բաց եղողին խօսքը ասէ.
17 ՚Ձանիկա պիտի տեսնեմ, բայց հիմա չէ.
Ձանիկա պիտի գիտնեմ, բայց մօտերս չէ.
ըՅակոբէն մէկ Աստղ մը պիտի ծագի,
Ու Իսրայէլէն †նշանաւոր գաւազան մը
պիտի ելլէ,
Եւ ըՄոաբի ‡իշխանները պիտի զարնէ,
Ու Սեթի բոլոր որդիները բնաջինջ պիտի
ընէ։
18 Նաև ՚Եդոմ պիտի նուաճի,
Սէիր ալ իր թշնամիներէն պիտի նուաճի.
Բայց Իսրայէլ քաջութիւն պիտի ընէ.
19 Եւ ՚Յակոբէն †ելլող պիտի իշխէ,
Ու քաղաքին մէջ մնացորդը պիտի կորսընցնէ։

20 Ետքը Ամաղէկին նայեցաւ, ու իր առակը
սկսելով ըսաւ,
Ամաղէկ Հաղգերուն դլուխն է,
Բայց վերջը ՚բոլորովին պիտի կորսուի։

21 Ու Կենեցիին նայեցաւ, և իր առակը սկը-
սելով ըսաւ,
Աւրտուխ քու նստած տեղդ անառիկ է,
Ու քու բոյնդ ապառաժի վրայ դրած ես.
22 Բայց †Կենեցին պիտի աւրուի,
Մինչև որ Ասուր քեզ դերի տանի։

23 Ետքը իր առակը սկսելով ըսաւ,
Ափսոս, երբոր Աստուած այս բաներս ընէ,
ո՞վ ողջ պիտի մնայ։
24 Ու նաև †Կիտացւոց եղերքներէն նաւեր պիտի
գան,
Եւ Ասուրը պիտի չարչարեն, ու ՚Եբերը չար-
չարեն.
Բայց անոնք ալ բոլորովին պիտի կորսուին։

ա ԳԼ· խգ· 3, 15։
բ ԳԼ· բ· 2, Ես։
գ ԳԼ· ժա· 25։ ա թգ. ժ· 10։ ԺԹ· 20, 23։ բ Մն. ԺԸ· 1։
դ ԳԼ· խգ· 7, 18։
ե Կ՚Ղ գոց
զ Տես ա թգ. ԺԹ· 24։ Եզկ· ա· 28։ Դան. ը· 18։ ԺԱ· 15, 16։ բ Կոր. Ժբ· 2, 3։ 4։ Յայտ. ա· 10, 17։
է Սամ. Ձգ· 16։
ը Սամ. ա· 3։ Երեմ. ԺԷ· 8։
թ Երեմ. ծա· 13։ Յայտ. ԺԷ· 1, 15։
ժ ա թգ. ԺԷ· 9։
ի բթգ. Ե· 12։ ամՆ. Ժգ· 2։
լ ԳԼ· խգ· 22։
խ ԳԼ· Ժգ· 9։ խգ· 24։
ծ Սամ. բ· 9։ Եա· ը· 13։ Երեմ. ծ· 17։
կ Սամ. խե· 5։ Երեմ. ծ· 9։
հ Ծն. խԹ· 9։
ձ Ծն. Ժբ· 3։ խե· 29։
ղ Եզկ· իա· 14, 17։ իբ· 13։
ճ ԳԼ· խգ· 11։ բ Օբ· խգ· 4, 5։ Յես. խգ· 9, 10։ Նէհեմ. Ժգ· 2։
մ ԳԼ· իբ· 17, 37։
յ ԳԼ· իբ· 18։
ն Էսր· Ժողովեց իա
շ Միք· զ· 5։ Յայտ. բ· 14։
ո Ծն. խԹ· 1։ Դան. բ· 28։ Ժ· 14։
չ Հմր· 3, 4։
պ Յայտ. ա· 7։
ջ Մատ. բ· 2։ Յայտ. իբ· 16։
ռ Ծն. խԹ· 10։ Սամ. ՁԺ· 2։
ս բթգ. ը· 2։ Երեմ. իբ· 45։
վ Կ՚Ղ ծայրերը
տ բթգ. ը· 14։ Սամ. կ· 8, 9, 12։
ր Ծն. խԹ· 10։
ց Եզ. Ժէ· 8։
ւ Եզ. Ժէ· 14։ աԹգ. Ժէ· 3, 8։
փ Ծն. Ժէ· 19։
ք Ծն. Ժ· 4։ Դան. Ժա· 30։
օ Ծն. Ժ· 21, 25։

25 Եաբը բազաամ եկաւ դնաց, ու ‡իր տեղը
գարձաւ. Բաղակ ալ իր ճամբան դնաց։

ԳԼ. ԻԸ

1 Իսրայէլ Սատիմի մէջ պառնկութիւնն ու կատաղութիւնն
կ'ընէ։ 6 Փենհէես կը սպաննէ Զամբրին ու Քազբին։ 10
Անբանից համար Աստուած յաւիտենական քահանայութիւ-
նը անոր կու տայ։ 16 Մադիանացիք կ'ընամի համեմատու-
էին։

1 Ե‡ Իսրայէլ Սատիմի մէջ բնակեցաւ, ու
‡ժողովուրդը Մովաբի աղջիկներուն հետ
2 սկսաւ պառնկութիւն ընել։ Ու ‡անոնք ժո-
ղովուրդը հրաւիրեցին ‡իրենց աստուածնե-
րուն զոհերուն. ու ժողովուրդը ‡‡ուտե-
լով ‡անոնց աստուածներուն երկրպագութիւն
3 ըրին։ Եւ Իսրայէլ Բէլփեգորին յարեցաւ.
ուստի ‡Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ
4 բորբոքեցաւ։ Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ,
‡ժողովուրդին բոլոր իշխանները առ, ու գա-
նոնք Տէրոջը առջեւը արեւին դէմ կախէ, ‡որ
Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը Իսրայէլէն
5 դառնայ։ Եւ Մովսէս ‡Իսրայէլի դատաւոր-
ներուն ըսաւ, ‡Ձեզմէ ամէն մէկերնիդ
6 ձեր մարդիկը որ Բէլփեգորին յարեցան։ Եւ
ահա Իսրայէլի որդւոցմէ մէկը եկաւ, ու իր
եղբայրներուն մէկ Մադիանացի կնիկ մը բե-
րաւ՝ Մովսէսին աչքին առջեւը, ու Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ժողովին առջեւը, ‡երբոր
անոնք ժողովի խորանին դրանը քովը կու
7 լային։ Եւ Ա‡հարոն քահանայի որդւոյն ‡Եղիա-
զարին որդին ‡Փենհէես զայն տեսնելով՝
ժողովին մէջէն եաւ, ու ձեռքը գեղարդ մը
8 առաւ, եւ Իսրայէլացի մարդուն եաւէն ան-
նեակը մտաւ, ու երկուքն ալ՝ այսինքն Իս-
րայէլացի մարդը և կնիկը փորէն խոցեց. ու
‡Հարուածը Իսրայէլի որդւոցմէ դադրեցաւ։
9 Ու ‡Հարուածէն մեռածները քառասունչորս հա-
զար հոգի էին։
10 Ե‡ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
11 Ա‡հարոն քահանայի որդւոյն Եղիազարին որ-
դին ‡Փենհէես իմ բարկութիւնս Իսրայէլի որ-
դւոցմէ դարձուց, որովհետեւ անոնց ‡մէջը
նախանձ ունեցաւ անոնց մէջը. այս-
պէս ես ‡իմ նախանձովս Իսրայէլի որդիքը
12 բնաջինջ չըրի։ Ա‡որ համար ըսէ որ ‡Ա-
հա ես անոր կու տամ իմ խաղաղութեան ուխտս.
13 եւ անոր ու անոր հետքը ‡անոր յաւիտենից
‡քահանայութեան ուխտ մը
ըլլայ, որովհետեւ ‡իր Աստուծոյն նախանձը

‡ Տես գլ. լա. 8։

— ա Գլ. լգ. 49։ Ցես. բ. 1։ Միք. գ. 5։ բ Գլ. լա. 16։ ա Կոր. ժ. 8։ գ Ցես. իբ. 17։ Սապ. ձգ. 28։ Ովս. ի. 10։ դ Եր. լգ. 15։ 16։ ա Կոր. ժ. 20։ ե Եր. ի. 5։ զ Սապ. ձգ. 29։ է Բ Օր. գ. 5։ Ցես. իբ. 17։ ը Հմր. 11։ Բ Օր. ժգ. 17։ թ Եր. ժբ. 21. 25։ ժ Եր. լբ. 27։ Բ Օր. ժգ. 6։ 9։ 13։ 15։ ի Յեսու. բ. 17։ լ Եր. գ. 25։ խ Սապ. ձգ. 30։ ծ Սապ. ձգ. 30։ կ Բ Օր. գ. 5։ ա Կոր. ժ. 8։ հ Սապ. ձգ. 30։ ձ Տես բ Կոր. ժա. 2։ ղ Եր. ի. 5։ Բ Օր. լբ. 16։ 21։ գ Թագ. ժգ. 22։ Սապ. հբ. 58։ Եզեկ. ժգ. 58։ Սոփ. ա. 18։ գ. 8։ մ Մագ. բ. 4. 5։ գ. 1։ յ Տես ամէն. գ. 4։ Ես. ծ Եր. ի. 15։ ն Գար. իբ. 5։ Հբ. ամ. ժ. 2։ շ Եբր. բ. 17։ ո Գլ. լա. 8։ Ցես. ժգ. 21։ չ Գլ. լա. 2։ պ Գլ. լա. 16։ Ցեսու. բ. 14։ — ռ Եր. լ. 12։ լբ. 25, 26։ Գլ. ա. 2։ ս Գլ. ա. 3։ տ Եբբ. հասցնելը։ ր Հմր. 63։ Գլ. իբ. 1։ լբ. 12։ լգ. 21։ լբ. 1։ ց Գլ. ա. 1։ ու Ծն. իա. 8։ Եզ. 14։ ա Մն. ե. 1։ փ Գլ. ժգ. 1. 2։ ք Գլ. ժգ. 32. 33։

25 Եաբը բազաամ եկաւ դնաց, ու ‡իր տեղը
գարձաւ. Բաղակ ալ իր ճամբան դնաց։

ԳԼ. ԻԸ

1 Իսրայէլ Սատիմի մէջ պառնկութիւնն ու կատաղութիւնն
կ'ընէ։ 6 Փենհէես կը սպաննէ Զամբրին ու Քազբին։ 10
Անբանից համար Աստուած յաւիտենական քահանայութիւ-
նը անոր կու տայ։ 16 Մադիանացիք կ'ընամի համեմատու-
էին։

1 Ե‡ Իսրայէլ Սատիմի մէջ բնակեցաւ, ու
‡ժողովուրդը Մովաբի աղջիկներուն հետ
2 սկսաւ պառնկութիւն ընել։ Ու ‡անոնք ժո-
ղովուրդը հրաւիրեցին ‡իրենց աստուածնե-
րուն զոհերուն. ու ժողովուրդը ‡‡ուտե-
լով ‡անոնց աստուածներուն երկրպագութիւն
3 ըրին։ Եւ Իսրայէլ Բէլփեգորին յարեցաւ.
ուստի ‡Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ
4 բորբոքեցաւ։ Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ,
‡ժողովուրդին բոլոր իշխանները առ, ու գա-
նոնք Տէրոջը առջեւը արեւին դէմ կախէ, ‡որ
Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը Իսրայէլէն
5 դառնայ։ Եւ Մովսէս ‡Իսրայէլի դատաւոր-
ներուն ըսաւ, ‡Ձեզմէ ամէն մէկերնիդ
6 ձեր մարդիկը որ Բէլփեգորին յարեցան։ Եւ
ահա Իսրայէլի որդւոցմէ մէկը եկաւ, ու իր
եղբայրներուն մէկ Մադիանացի կնիկ մը բե-
րաւ՝ Մովսէսին աչքին առջեւը, ու Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ժողովին առջեւը, ‡երբոր
անոնք ժողովի խորանին դրանը քովը կու
7 լային։ Եւ Ա‡հարոն քահանայի որդւոյն ‡Եղիա-
զարին որդին ‡Փենհէես զայն տեսնելով՝
ժողովին մէջէն եաւ, ու ձեռքը գեղարդ մը
8 առաւ, եւ Իսրայէլացի մարդուն եաւէն ան-
նեակը մտաւ, ու երկուքն ալ՝ այսինքն Իս-
րայէլացի մարդը և կնիկը փորէն խոցեց. ու
‡Հարուածը Իսրայէլի որդւոցմէ դադրեցաւ։
9 Ու ‡Հարուածէն մեռածները քառասունչորս հա-
զար հոգի էին։
10 Ե‡ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
11 Ա‡հարոն քահանայի որդւոյն Եղիազարին որ-
դին ‡Փենհէես իմ բարկութիւնս Իսրայէլի որ-
դւոցմէ դարձուց, որովհետեւ անոնց ‡մէջը
նախանձ ունեցաւ անոնց մէջը. այս-
պէս ես ‡իմ նախանձովս Իսրայէլի որդիքը
12 բնաջինջ չըրի։ Ա‡որ համար ըսէ որ ‡Ա-
հա ես անոր կու տամ իմ խաղաղութեան ուխտս.
13 եւ անոր ու անոր հետքը ‡անոր յաւիտենից
‡քահանայութեան ուխտ մը
ըլլայ, որովհետեւ ‡իր Աստուծոյն նախանձը
ունեցաւ, ու ‡Իսրայէլի որդւոցը համար քա-
14 ւմբիւն ըրաւ։ Եւ Մադիանացի կնկանը հետ
զարնուած Իսրայէլացի մարդուն անունը Զամ-
բրի էր, որ Սաղուի որդին — Շմաւոնեանց մէ-
15 տոհմին իշխանն էր։ Ու զարնուած Մադիա-
նացի կնկանը անունը Քազբի էր, որ Ա-
դհամու մէջ ազգատոհմի իշխան եղող Ա-
բին աղջիկն էր։
16 Ե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
17 ‡Մադիանացւոց իշնամութիւն ըրէք ու
18 նոնք զարկէք. Քանզի անոնք իրենց բրա-
‡նենգութիւններովը ձեզի իշնամութիւն ըրին
փոզովրի գործին մէջ ու իրենց քրոջը դր-
ծին մէջ, այսինքն Մադիանացի իշխանի
աղջկանը Քազբիին, որ հարուածին օրը ըր-
նուեցաւ փոզովրին համար։

ԳԼ. ԻԶ

1 Մովաբի դաշտերուն մէջ Իսրայէլացւոց դուռները կ'ուսու-
52 Երկիրը ժառանգութեան համար բաժնելու օրէնքը։
Դևտացւոց առաջիկը և անունց համրութիւնը։ 63 Մինչ-
պատին մէջ համրուածներէն միայն Քազէբ ու Յեսու
կը մնան։

1 Ո‡ւ հարուածէն ետքը Տէրը Մովսէսին ու
Ա‡հարոնի որդւոյն եղիազար քահանային
2 խօսեցաւ ըսելով, ‡Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
ժողովին գումարը առէք, անոնց հայր-
տուներուն համեմատ, ‡քանի տարեկանից
վեր եղողները՝ այսինքն Իսրայէլի մէջ բոլոր
պատերազմելու ‡կարող եղողները՝ համրեցէք։
3 Ո‡ւստի Մովսէս ու եղիազար քահանան ‡Մո-
վաբի դաշտերուն մէջ Երիքովի քովը Յոր-
դանանի մօտ անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով
4 Քանի տարեկանէն վեր եղողները համրեցէք
(ինչպէս որ Տէրը ‡Մովսէսին ու եղիազար
երկրէն ելած Իսրայէլի որդւոցը հրամայեց)։
5 ‡Ռուբէն՝ Իսրայէլին անդրանիկը, և Ռուբ-
ենի որդիքը. Ենովքէն՝ Ենովքեանց տոհմը,
6 փաղուսէն՝ փաղուսեանց տոհմը, Եսրոնէն՝
Եսրոնեանց տոհմը, Քարմիէն Քարմիանց տոհ-
7 մը։ Ռուբենեանց տոհմերը սոսկ
են. ու անոնց համրուածները քառասուն-
ևերեք հազար եօթը հարիւր երեսուն հոգի
8 էին։ Եւ փաղուսէն որդին եղիաբ էր։
9 Ու եղիաբին որդիքը Նամուէլ, Դաթան ու
Աբիրոն էին. սա Դաթան ու Աբիրոնը ժո-
ղովին մէջ երևելիները էին, ու սոքա
որ Տէրոջը դէմ կեցող Կորխին ժողովին մէ-
10 ջը՝ Մովսէսին ու Ա‡հարոնին դէմ կեցան. ին
ժողովին հետ Տէրոջը դէմ կեցան,
11 երբոր երկիրը բերանը բացաւ ու զանոնք
կլլեցաւ, ու ‡Իսրայէլի որդւոցը համար քա-
12 ռասուն հոգի մեռան։ Բայց Կորխին որդիքը
չմեռան։
13 Ե Տէրը Մովսէսին ըսաւ, Ռուբենեանց
ցեղէն Փաղուի որդին Եղիաբին որդին Նա-
մուէլ, Դաթան ու Աբիրոն,
14 ժողովին նշանաւոր անձերը, որոնք ժողովին
մէջ Սինի անապատին մէջ Մովսէսին ու Ա-
հարոնին դէմ կեցան Կորխին ժողովին հետ,
երբոր Տէրոջը դէմ կեցան,
15 ու երկիրը բերանը բացաւ ու զանոնք զա-
նոնց վրանները ու անոնց հետ եղած ամէն
16 կենդանի կլլեցաւ։ Ու Մովսէս Դաթանին ու
Աբիրոնին ըսաւ, Վաղը առտու Տէրը իր
ժողովուրդը ու իր սուրբը կը ճանչնայ ու
կ'առնէ իր քովը. ան որ ընտրէ, զայն իր
17 քովը կ'առնէ։ Ա‡յդ ըրէք. ձեր խնկամանները
առէք, դուք Կորխ ու անոր ժողովը,
18 ու կրակ դրէք անոնց մէջ, ու անոնց վրայ
խունկ դրէք, ու վաղը Տէրոջը առջեւը տա-
19 րէք. ու Տէրը ան մարդը որ ընտրէ, ան
սուրբ ըլլայ։ Դուք շատ եղաք, Ղեւիի որ-
դիներ։
20 Ե Մովսէս Կորխին ըսաւ, Ղեւիի որդիներ,
լսեցէք հիմա,
21 Իսրայէլի Աստուածը ձեզ Իսրայէլի ժողո-
վուրդէն զատեց, որ ձեզ իր քովը առնէ,
որ Տէրոջը խորանին պաշտօնը կատարէք,
ու ժողովուրդին առջեւը կենաք անոնց սպա-
22 սարկելու համար։ Ու քեզ ու քու բոլոր եղ-
բայրներդ՝ Ղեւիի որդիները, որ քեզի հետ
են, մերձեցուց. ու դուք ալ քահանայու-
23 թիւնն ալ կ'ուզէք։ Ուստի դուն ու քու բո-
լոր ընկերներդ որ Տէրոջը դէմ կեցած էք
ժողովուրդին հետ հաւաքուեցաք. ու Ա-
հարոն ինչ է որ անոր դէմ կը տրտնջաք։
24 Ե Մովսէս Դաթանին ու Աբիրոնին կանչե-
ցուց. ու անոնք ըսին, Չենք գար։
25 Մովսէս ըսաւ Դաթանին ու Աբիրոնին, Ես-
կիրը բերանը բացաւ ու զանոնք կլլեցաւ,
ու անոնց տուներուն ու Կորխին բոլոր մարդ-
կանց ու անոնց բոլոր ստացուածքներուն
26 հետ մեռան։ Ու ժողովուրդին ըսաւ, Ձեր
չար մարդոցը վրանները հեռացէք, ու ան-
նոնց բանէն մի դպչիք, որ անոնց բոլոր
27 մեղքերուն համար չկորսուիք։ Ուստի ժո-
ղովուրդը Կորխին, Դաթանին ու Աբիրո-
նին վրանները հեռացան շուրջէն. ու Դա-
թան ու Աբիրոն դուրս եկան ու իրենց կա-
նայքերը, որդիները ու մանուկները իրենց
28 վրանին դրանը կեցան։ Ե Մովսէս ըսաւ,
Ասկէ պիտի գիտնաք որ Տէրը զիս ղրկեց
որ այս բոլոր գործերը ընեմ, ու ես իմ
29 սրտէս չեղայ։ Եթէ այս մարդիկը ամէն
մարդու պէս մեռնին, ու ամէն մարդու
պատահածը անոնց ալ պատահի, Տէրը զիս
30 չղրկեց։ Բայց եթէ Տէրը նոր բան ստեղ-
ծէ, ու գետինը բերանը բանայ ու զանոնք
ու անոնց ամէն ինչերը կլլէ, ու անոնք
կենդանի Դժոխքը իջնեն, այն ատեն պի-
տի գիտնաք որ այս մարդիկը Տէրոջը ան-
31 արգացին։ Ե ան խօսքերը վերջացուցած
ատենը գետինը որ անոնց տակն էր՝ պա-
32 կուսեցաւ։ Ու գետինը բերանը բացաւ ու
զանոնք տուներովնին ու Կորխին բոլոր
մարդկանց ու բոլոր ստացուածքներուն
33 հետ կլլեցաւ։ Անոնք ու անոնց բոլոր ան-
ձինքները կենդանի Դժոխքը իջան, ու գե-
տինը զանոնք ծածկեց, ու ժողովին մէջէն
34 կորսուեցան։ Ու անոնց շուրջը եղող բո-
լոր Իսրայէլացիք անոնց աղաղակը լսելով
փախան, որովհետեւ ըսին, Գետինը մեզ
35 ալ չկլլէ։ Ե Տէրոջմէ կրակ ելաւ ու ան-
36 ոնք՝ խունկ մատուցանող երկու հարիւր
հիսուն հոգին կլլեց։ Ե Տէրը Մովսէսին
37 խօսեցաւ ըսելով, Ա‡հարոն քահանային
որդւոյն եղիազարին ըսէ որ խնկամանները
ժողովին մէջէն առնէ, ու հուրը հեռու
տարածէ, որովհետեւ անոնք սրբացած են։
38 Այդ մեղաւորներուն խնկամանները իրենց
անձերուն դէմ սրերը շինեցէք, որ զանոնք
թիթեղ ընեն. որովհետեւ Տէրոջը առջեւը
մատուցուեցան ու սրբացան, ուստի Իսրայէ-
39 լացւոց նշան ըլլան։ Ե եղիազար քահանան
պղնձէ խնկամանները որ այրուածները մա-
տուցանողները մատուցեր էին, առաւ, ու
40 անոնք թիթեղ ըրին։ Որ Իսրայէլացւոց յի-
շատակ ըլլայ, որ Ա‡հարոնի սերունդէն
չեղող մարդ մը չմօտենայ Տէրոջը առջեւ
խունկ մատուցանելու, որ Կորխի ու անոր
ժողովին պէս չըլլայ, ինչպէս Տէրը անոր
ձեռքովը Մովսէսին խօսեցաւ։
41 Ե Իսրայէլացւոց բոլոր ժողովը հետեւեալ
օրը Մովսէսին ու Ա‡հարոնին դէմ տրտնջա-
ցին ըսելով, Դուք Տէրոջը ժողովուրդը
42 սպաննեցիք։ Ե ժողովը Մովսէսին ու Ա-
հարոնին դէմ հաւաքուելու ատենը՝ ան-
ոնք խորանին կողմը դարձուցին, ու ահա
ամպը զանոնք ծածկեց, ու Տէրոջը փառքը
43 երեւցաւ։ Ե Մովսէս ու Ա‡հարոն խորանին
44 առջեւը եկան։ Ե Տէրը Մովսէսին խօսե-
45 ցաւ ըսելով, Այս ժողովին մէջէն հեռա-
ցէք, որ զանոնք վայրկեանի մէջ կլլեմ։
Ե անոնք երեսի վրայ ինկան։
46 Ե Մովսէս Ա‡հարոնին ըսաւ, Խնկամանը
առ, ու զոհասեղանին վրայէն հուր դիր
անոր մէջ, ու խունկ դիր, ու շուտով ժո-
ղովին մօտեցուր ու անոնց քաւութիւն ը-
նէ, որովհետեւ Տէրոջմէ բարկութիւն ելաւ,
47 ու հարուածը սկսաւ։ Ե Ա‡հարոն Մովսէսին
ըսածին պէս առաւ ու ժողովին մէջ վազեց,
ու ահա ժողովուրդին մէջ հարուածը սկսած
էր. ուստի խունկը դրաւ ու ժողովուրդին
48 քաւութիւն ըրաւ։ Ե կեցաւ մեռելներուն ու
49 կենդանիներուն մէջ, ու հարուածը դադրե-
ցաւ։ Ե հարուածէն մեռածները տասնչորս
հազար եօթը հարիւր հոգի էին, Կորխին
50 պատճառած մեռելներէն զատ։ Ե Ա‡հարոն
Մովսէսին քովը ժողովին դրանը դարձաւ,
հարուածը դադրած ատենը։

25 Եաբը բազաամ եկաւ դնաց, ու ‡իր տեղը
գարձաւ. Բաղակ ալ իր ճամբան դնաց։

ԳԼ. ԻԸ

1 Իսրայէլ Սատիմի մէջ պառնկութիւնն ու կատաղութիւնն
կ'ընէ։ 6 Փենհէես կը սպաննէ Զամբրին ու Քազբին։ 10
Անբանից համար Աստուած յաւիտենական քահանայութիւ-
նը անոր կու տայ։ 16 Մադիանացիք կ'ընամի համեմատու-
էին։

1 Ե‡ Իսրայէլ Սատիմի մէջ բնակեցաւ, ու
‡ժողովուրդը Մովաբի աղջիկներուն հետ
2 սկսաւ պառնկութիւն ընել։ Ու ‡անոնք ժո-
ղովուրդը հրաւիրեցին ‡իրենց աստուածնե-
րուն զոհերուն. ու ժողովուրդը ‡‡ուտե-
լով ‡անոնց աստուածներուն երկրպագութիւն
3 ըրին։ Եւ Իսրայէլ Բէլփեգորին յարեցաւ.
ուստի ‡Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ
4 բորբոքեցաւ։ Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ,
‡ժողովուրդին բոլոր իշխանները առ, ու գա-
նոնք Տէրոջը առջեւը արեւին դէմ կախէ, ‡որ
Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը Իսրայէլէն
5 դառնայ։ Եւ Մովսէս ‡Իսրայէլի դատաւոր-
ներուն ըսաւ, ‡Ձեզմէ ամէն մէկերնիդ
6 ձեր մարդիկը որ Բէլփեգորին յարեցան։ Եւ
ահա Իսրայէլի որդւոցմէ մէկը եկաւ, ու իր
եղբայրներուն մէկ Մադիանացի կնիկ մը բե-
րաւ՝ Մովսէսին աչքին առջեւը, ու Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ժողովին առջեւը, ‡երբոր
անոնք ժողովի խորանին դրանը քովը կու
7 լային։ Եւ Ա‡հարոն քահանայի որդւոյն ‡Եղիա-
զարին որդին ‡Փենհէես զայն տեսնելով՝
ժողովին մէջէն եաւ, ու ձեռքը գեղարդ մը
8 առաւ, եւ Իսրայէլացի մարդուն եաւէն ան-
նեակը մտաւ, ու երկուքն ալ՝ այսինքն Իս-
րայէլացի մարդը և կնիկը փորէն խոցեց. ու
‡Հարուածը Իսրայէլի որդւոցմէ դադրեցաւ։
9 Ու ‡Հարուածէն մեռածները քառասունչորս հա-
զար հոգի էին։
10 Ե‡ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
11 Ա‡հարոն քահանայի որդւոյն Եղիազարին որ-
դին ‡Փենհէես իմ բարկութիւնս Իսրայէլի որ-
դւոցմէ դարձուց, որովհետեւ անոնց ‡մէջը
նախանձ ունեցաւ անոնց մէջը. այս-
պէս ես ‡իմ նախանձովս Իսրայէլի որդիքը
12 բնաջինջ չըրի։ Ա‡որ համար ըսէ որ ‡Ա-
հա ես անոր կու տամ իմ խաղաղութեան ուխտս.
13 եւ անոր ու անոր հետքը ‡անոր յաւիտենից
‡քահանայութեան ուխտ մը
ըլլայ, որովհետեւ ‡իր Աստուծոյն նախանձը
ունեցաւ, ու ‡Իսրայէլի որդւոցը համար քա-
14 ւմբիւն ըրաւ։ Եւ Մադիանացի կնկանը հետ
զարնուած Իսրայէլացի մարդուն անունը Զամ-
բրի էր, որ Սաղուի որդին — Շմաւոնեանց մէ-
15 տոհմին իշխանն էր։ Ու զարնուած Մադիա-
նացի կնկանը անունը Քազբի էր, որ Ա-
դհամու մէջ ազգատոհմի իշխան եղող Ա-
բին աղջիկն էր։
16 Ե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
17 ‡Մադիանացւոց իշնամութիւն ըրէք ու
18 նոնք զարկէք. Քանզի անոնք իրենց բրա-
‡նենգութիւններովը ձեզի իշնամութիւն ըրին
փոզովրի գործին մէջ ու իրենց քրոջը դր-
ծին մէջ, այսինքն Մադիանացի իշխանի
աղջկանը Քազբիին, որ հարուածին օրը ըր-
նուեցաւ փոզովրին համար։

ԳԼ. ԻԶ

1 Մովաբի դաշտերուն մէջ Իսրայէլացւոց դուռները կ'ուսու-
52 Երկիրը ժառանգութեան համար բաժնելու օրէնքը։
Դևտացւոց առաջիկը և անունց համրութիւնը։ 63 Մինչ-
պատին մէջ համրուածներէն միայն Քազէբ ու Յեսու
կը մնան։

1 Ո‡ւ հարուածէն ետքը Տէրը Մովսէսին ու
Ա‡հարոնի որդւոյն եղիազար քահանային
2 խօսեցաւ ըսելով, ‡Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
ժողովին գումարը առէք, անոնց հայր-
տուներուն համեմատ, ‡քանի տարեկանից
վեր եղողները՝ այսինքն Իսրայէլի մէջ բոլոր
պատերազմելու ‡կարող եղողները՝ համրեցէք։
3 Ո‡ւստի Մովսէս ու եղիազար քահանան ‡Մո-
վաբի դաշտերուն մէջ Երիքովի քովը Յոր-
դանանի մօտ անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով
4 Քանի տարեկանէն վեր եղողները համրեցէք
(ինչպէս որ Տէրը ‡Մովսէսին ու եղիազար
երկրէն ելած Իսրայէլի որդւոցը հրամայեց)։
5 ‡Ռուբէն՝ Իսրայէլին անդրանիկը, և Ռուբ-
ենի որդիքը. Ենովքէն՝ Ենովքեանց տոհմը,
6 փաղուսէն՝ փաղուսեանց տոհմը, Եսրոնէն՝
Եսրոնեանց տոհմը, Քարմիէն Քարմիանց տոհ-
7 մը։ Ռուբենեանց տոհմերը սոսկ
են. ու անոնց համրուածները քառասուն-
ևերեք հազար եօթը հարիւր երեսուն հոգի
8 էին։ Եւ փաղուսէն որդին եղիաբ էր։
9 Ու եղիաբին որդիքը Նամուէլ, Դաթան ու
Աբիրոն էին. սա Դաթան ու Աբիրոնը ժո-
ղովին մէջ երևելիները էին, ու սոքա
որ Տէրոջը դէմ կեցող Կորխին ժողովին մէ-
10 ջը՝ Մովսէսին ու Ա‡հարոնին դէմ կեցան. ին
ժողովին հետ Տէրոջը դէմ կեցան,
11 երբոր երկիրը բերանը բացաւ ու զանոնք
կլլեցաւ, ու ‡Իսրայէլի որդւոցը համար քա-
12 ռասուն հոգի մեռան։ Բայց Կորխին որդիքը
չմեռան։
13 Ե Տէրը Մովսէսին ըսաւ, Ռուբենեանց
ցեղէն Փաղուի որդին Եղիաբին որդին Նա-
մուէլ, Դաթան ու Աբիրոն,
14 ժողովին նշանաւոր անձերը, որոնք ժողովին
մէջ Սինի անապատին մէջ Մովսէսին ու Ա-
հարոնին դէմ կեցան Կորխին ժողովին հետ,
երբոր Տէրոջը դէմ կեցան,
15 ու երկիրը բերանը բացաւ ու զանոնք զա-
նոնց վրանները ու անոնց հետ եղած ամէն
16 կենդանի կլլեցաւ։ Ու Մովսէս Դաթանին ու
Աբիրոնին ըսաւ, Վաղը առտու Տէրը իր
ժողովուրդը ու իր սուրբը կը ճանչնայ ու
կ'առնէ իր քովը. ան որ ընտրէ, զայն իր
17 քովը կ'առնէ։ Ա‡յդ ըրէք. ձեր խնկամանները
առէք, դուք Կորխ ու անոր ժողովը,
18 ու կրակ դրէք անոնց մէջ, ու անոնց վրայ
խունկ դրէք, ու վաղը Տէրոջը առջեւը տա-
19 րէք. ու Տէրը ան մարդը որ ընտրէ, ան
սուրբ ըլլայ։ Դուք շատ եղաք, Ղեւիի որ-
դիներ։
20 Ե Մովսէս Կորխին ըսաւ, Ղեւիի որդիներ,
լսեցէք հիմա,
21 Իսրայէլի Աստուածը ձեզ Իսրայէլի ժողո-
վուրդէն զատեց, որ ձեզ իր քովը առնէ,
որ Տէրոջը խորանին պաշտօնը կատարէք,
ու ժողովուրդին առջեւը կենաք անոնց սպա-
22 սարկելու համար։ Ու քեզ ու քու բոլոր եղ-
բայրներդ՝ Ղեւիի որդիները, որ քեզի հետ
են, մերձեցուց. ու դուք ալ քահանայու-
23 թիւնն ալ կ'ուզէք։ Ուստի դուն ու քու բո-
լոր ընկերներդ որ Տէրոջը դէմ կեցած էք
ժողովուրդին հետ հաւաքուեցաք. ու Ա-
հարոն ինչ է որ անոր դէմ կը տրտնջաք։
24 Ե Մովսէս Դաթանին ու Աբիրոնին կանչե-
ցուց. ու անոնք ըսին, Չենք գար։
25 Մովսէս ըսաւ Դաթանին ու Աբիրոնին, Ես-
կիրը բերանը բացաւ ու զանոնք կլլեցաւ,
ու անոնց տուներուն ու Կորխին բոլոր մարդ-
կանց ու անոնց բոլոր ստացուածքներուն
26 հետ մեռան։ Ու ժողովուրդին ըսաւ, Ձեր
չար մարդոցը վրանները հեռացէք, ու ան-
նոնց բանէն մի դպչիք, որ անոնց բոլոր
27 մեղքերուն համար չկորսուիք։ Ուստի ժո-
ղովուրդը Կորխին, Դաթանին ու Աբիրո-
նին վրանները հեռացան շուրջէն. ու Դա-
թան ու Աբիրոն դուրս եկան ու իրենց կա-
նայքերը, որդիները ու մանուկները իրենց
28 վրանին դրանը կեցան։ Ե Մովսէս ըսաւ,
Ասկէ պիտի գիտնաք որ Տէրը զիս ղրկեց
որ այս բոլոր գործերը ընեմ, ու ես իմ
29 սրտէս չեղայ։ Եթէ այս մարդիկը ամէն
մարդու պէս մեռնին, ու ամէն մարդու
պատահածը անոնց ալ պատահի, Տէրը զիս
30 չղրկեց։ Բայց եթէ Տէրը նոր բան ստեղ-
ծէ, ու գետինը բերանը բանայ ու զանոնք
ու անոնց ամէն ինչերը կլլէ, ու անոնք
կենդանի Դժոխքը իջնեն, այն ատեն պի-
տի գիտնաք որ այս մարդիկը Տէրոջը ան-
31 արգացին։ Ե ան խօսքերը վերջացուցած
ատենը գետինը որ անոնց տակն էր՝ պա-
32 կուսեցաւ։ Ու գետինը բերանը բացաւ ու
զանոնք տուներովնին ու Կորխին բոլոր
մարդկանց ու բոլոր ստացուածքներուն
33 հետ կլլեցաւ։ Անոնք ու անոնց բոլոր ան-
ձինքները կենդանի Դժոխքը իջան, ու գե-
տինը զանոնք ծածկեց, ու ժողովին մէջէն
34 կորսուեցան։ Ու անոնց շուրջը եղող բո-
լոր Իսրայէլացիք անոնց աղաղակը լսելով
փախան, որովհետեւ ըսին, Գետինը մեզ
35 ալ չկլլէ։ Ե Տէրոջմէ կրակ ելաւ ու ան-
36 ոնք՝ խունկ մատուցանող երկու հարիւր
հիսուն հոգին կլլեց։ Ե Տէրը Մովսէսին
37 խօսեցաւ ըսելով, Ա‡հարոն քահանային
որդւոյն եղիազարին ըսէ որ խնկամանները
ժողովին մէջէն առնէ, ու հուրը հեռու
տարածէ, որովհետեւ անոնք սրբացած են։
38 Այդ մեղաւորներուն խնկամանները իրենց
անձերուն դէմ սրերը շինեցէք թիթեղ, որ
զանոնք թիթեղ ընեն. որովհետեւ Տէրոջը առջեւը
մատուցուեցան ու սրբացան, ուստի Իսրայէ-
39 լացւոց նշան ըլլան։ Ե եղիազար քահանան
պղնձէ խնկամանները որ այրուածները մա-
տուցանողները մատուցեր էին, առաւ, ու
40 անոնք թիթեղ ըրին։ Որ Իսրայէլացւոց յի-
շատակ ըլլայ, որ Ա‡հարոնի սերունդէն
չեղող մարդ մը չմօտենայ Տէրոջը առջեւ
խունկ մատուցանելու, որ Կորխի ու անոր
ժողովին պէս չըլլայ, ինչպէս Տէրը անոր
ձեռքովը Մովսէսին խօսեցաւ։
41 Ե Իսրայէլացւոց բոլոր ժողովը հետեւեալ
օրը Մովսէսին ու Ա‡հարոնին դէմ տրտնջա-
ցին ըսելով, Դուք Տէրոջը ժողովուրդը
42 սպաննեցիք։ Ե ժողովը Մովսէսին ու Ա-
հարոնին դէմ հաւաքուելու ատենը՝ ան-
ոնք խորանին կողմը դարձուցին, ու ահա
ամպը զանոնք ծածկեց, ու Տէրոջը փառքը
43 երեւցաւ։ Ե Մովսէս ու Ա‡հարոն խորանին
44 առջեւը եկան։ Ե Տէրը Մովսէսին խօսե-
45 ցաւ ըսելով, Այս ժողովին մէջէն հեռա-
ցէք, որ զանոնք վայրկեանի մէջ կլլեմ։
Ե անոնք երեսի վրայ ինկան։
46 Ե Մովսէս Ա‡հարոնին ըսաւ, Խնկամանը
առ, ու զոհասեղանին վրայէն հուր դիր
անոր մէջ, ու խունկ դիր, ու շուտով ժո-
ղովին մօտեցուր ու անոնց քաւութիւն ը-
նէ, որովհետեւ Տէրոջմէ բարկութիւն ելաւ,
47 ու հարուածը սկսաւ։ Ե Ա‡հարոն Մովսէսին
ըսածին պէս առաւ ու ժողովին մէջ վազեց,
ու ահա ժողովուրդին մէջ հարուածը սկսած
էր. ուստի խունկը դրաւ ու ժողովուրդին
48 քաւութիւն ըրաւ։ Ե կեցաւ մեռելներուն ու
49 կենդանիներուն մէջ, ու հարուածը դադրե-
ցաւ։ Ե հարուածէն մեռածները տասնչորս
հազար եօթը հարիւր հոգի էին, Կորխին
50 պատճառած մեռելներէն զատ։ Ե Ա‡հարոն
Մովսէսին քովը ժողովին դրանը դարձաւ,
հարուածը դադրած ատենը։

երկերը իր բերանը բանալով կլլեց զանոնք ու կորին ալ, ան ժողովքին մեռած ատենը՝
երբոր կրակը ան երկու հարիւր յիսուն մարդիկը կերաւ. ու անոնք օրինակ եղան։
11 *Բայց* [ե]Կորխին որդիները չմեռան։
12 Ե[զ]եկիէլի որդիները իրենց տոհմերովը. [ը]Նա-
մուելէն՝ Նամուելեանց՝ տոհմը, Յամինէն՝ Յա-
13 *մինեանց տոհմը,* [է]Յաքինէն՝ Յաքինեանց տոհ-
մը, [թ]Զարայէն՝ Զարայեանց տոհմը, Սաուղ-
14 *ղէն Սաուղեանց տոհմը յոյժ էին։* Շմա-
ւոնեանց տոհմերը ատոնք են, քսանուերկու
հազար երկու հարիւր հոգի։
15 Գադի որդիները իրենց տոհմերովը. [ժ]Սա-
փոնէն՝ Սափոնեանց տոհմը, Ագգիէն՝ Ագգեանց
16 *տոհմը,* Սունիէն՝ Սունեանց տոհմը, [ի]Ազ-
նիէն՝ Ազնեանց տոհմը, Էրիէն՝ Էրեանց տոհ-
17 *մը,* [ի]Արոդիէն՝ Արոդեանց տոհմը, Արելիէն
18 *Արելեանց տոհմը յոյժ էին։* Գադի որդուո-
ցը տոհմերը ատոնք են. ու անոնց հաշիւնին
քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի
էին։
19 [ի]Յուդայի որդիները Էր ու Օնան էին. բայց
Էր ու Օնան Քանանու երկրին մէջ մեռան։
20 Եւ [ի]Յուդայի որդիները իրենց տոհմերովը ատոնք
էին. Սելովէն՝ Սելովեանց տոհմը, Փարեսէն՝
Փարեսեանց տոհմը, Զարայէն Զարայեանց
21 *տոհմը յոյժ էին։* Ու Փարեսի որդիները ատոնք
էին. Եսրոնէն՝ Եսրոնեանց տոհմը, Համուլէն
22 *Համուլեանց տոհմը յոյժ էին։* Յուդայի տոհ-
մերը ատոնք են. անոնց հաշիւնին եօթ-
թանասունուվեց հազար հինգ հարիւր հոգի
էին։
23 [ի]Իսաքարի որդիները իրենց տոհմերովը. Թով-
ղայէն՝ Թովղայեանց տոհմը, Փուայէն՝ Փուա-
24 *յեանց տոհմը, Յասուբէն՝ Յասուբեանց տոհ-*
մը, Սամրոնէն Սամրոնեանց տոհմը յոյժ էին։
25 Իսաքարի տոհմերը ատոնք են. անոնց հաշ-
իւնին վեհասունուչորս հազար երեք հա-
րիւր հոգի էին։
26 [ի]Զաբուղոնի որդիները իրենց տոհմերովը.
Սարեդէն՝ Սարեդեանց տոհմը, Եղոնէն՝ Եղո-
նեանց տոհմը, Յաղելէն Յաղելեանց տոհմը
27 *յոյժ էին։* Զաբուղոնի տոհմերը ատոնք են.
անոնց հաշիւնին վեհասուն հազար հինգ
հարիւր հոգի էին։
28 [ի]Յովսեփի որդիները իրենց տոհմերովը Մա-
29 *նասէ ու Եփրեմ էին։* Մանասէի որդիները.
[ի]Մաքիրէն Մաքիրեանց տոհմը յոյժ էին. ու
Մաքիր Գաղաադը, ու Գաղաադէն
30 *Գաղաադեանց տոհմը յոյժ էին։* Գաղաադին
որդիները ատոնք են. [ի]Իեզերէն՝ Իեզերեանց
31 *տոհմը, Քեղեդէն՝ Քեղեդեանց տոհմը, Ու*
Ասրիելէն՝ Ասրիելեանց տոհմը, ու Սիւքեմէն՝
32 *Սիւքեմեանց տոհմը, Ու Սեմիդային՝ Սեմի-*
դայեանց տոհմը, ու Ափերէն Ափերեանց տոհ-
33 *մը յոյժ էին։* Ու Ափերի որդին [ի]Սալպաադ
տղաքներ չունեցաւ, միայն աղջիկներ։ Ա-
յս։ ու Սալպաադի աղջիկներուն անունները
Մաալա, Նոա, Էգղա, Մեղքա ու Թերսա
34 *էին։* Մանասէի տոհմերը ատոնք են, ու անոնց
հաշիւնին եօթը հազար հարիւր հոգի էին։
35 Եփրեմի որդիները իրենց տոհմերովը ատոնք
են. Սուտաղային՝ Սուտաղայեանց տոհմը,
Բոքորէն՝ Բոքորեանց տոհմը, Թաանէն Թա-
36 *անեանց տոհմը յոյժ էին։* Ու Սուտաղային
որդիները ատոնք են. †[ի]Էրանէն Էրանեանց՝
37 *տոհմը յոյժ էին։* Եփրեմի որդուոցը տոհմերը
ատոնք են. անոնց հաշիւնին երեսուն-
ուերկու հազար հինգ հարիւր հոգի էին։
Յովսեփի որդիները իրենց տոհմերովը ատոնք են։
38 [ե]Բենիամինի որդիները իրենց տոհմերովը.
Բաղային՝ Բաղայեանց տոհմը, Ասբելէն՝ Ա-
բելեանց տոհմը, Ագերամէն՝ Ագերամեանց
39 *տոհմը, Սուփամէն՝ Սուփամեանց տոհմը, Ո-*
40 *փիմէն Ափիմեանց տոհմը յոյժ էին։* Ու Բա-
ղային որդիները Արկէ ու Նէեման էին. Ա-
հիէն՝ Արկեանց տոհմը, Նէեմանէն Նէեմանեանց
41 *տոհմը յոյժ էին։* Բենիամինի որդիները իրենց
տոհմերովը ատոնք են. ու անոնց հաշիւնին
քառասունուհինգ հազար վեց հարիւր
հոգի էին։
42 Դանի որդիները իրենց տոհմերովը ատոնք
են. [ի]Սուհամէն Սուհամեանց տոհմը յոյժ
էին. Դանի տոհմերը իրենց տոհմերովը ատոնք
43 *են։* Սուհամեանց բոլոր տոհմերուն հաշ-
իւնին վեհասունուչորս հազար չորս հա-
րիւր հոգի էին։
44 [ն]Ասերի որդիները իրենց տոհմերովը. Յեմ-
նային՝ Յեմնայեանց տոհմը, Յեսուէն՝ Յե-
սուեանց տոհմը, Բարիայէն՝ Բարիայեանց
45 *տոհմը։* Բարիայի որդուոցմէ Փաբերէն՝ Փա-
բերեանց տոհմը, Մեղքիելէն Մեղքիելեանց
46 *տոհմը յոյժ էին։* Ու Ասերին աղջիկները անու-
47 *նը Սարա էր։* Ասերի որդուոցը տոհմերը ատոնք
են. անոնց հաշիւնին չորսհարիւր հա-
զար չորս հարիւր հոգի էին։
48 [ե]Նեփթաղիմի որդիները իրենց տոհմերովը.
Յասիելէն՝ Յասիելեանց տոհմը, Գունիէն՝ Գու-
49 *նեանց տոհմը, Յասերէն՝ Յասերեանց տոհմը,*
Սիլլեմէն Սիլլեմեանց տոհմը յոյժ էին։
50 Նեփթաղիմի տոհմերը իրենց տոհմերովը ա-

ե Գէ. ժգ. 38։ Տես ակոր. ժ. 6։ բ Պետ. բ. 6։
է Եզ. գ. 24։ ա Մն. գ. 22։
ը Ծն. խզ. 10։ Եզ. գ. 15։
ի Կամ Յամուելէն Յամուելեանց
ի ա Մն. գ. 24։ ի'ըսոյն Յարիբ։
լ Ծն. խզ. 10։ ի'ըսոյն Սահառ։
խ Ծն. խզ. 16։
ծ Տես Ծն. խզ. 16։
կ Ծն. խզ. 16։
հ Ծն. լը. 2։ Եւս. խզ. 12։
ձ ա Մն. բ. 3։
ղ Ծն. խզ. 13։ ա Մն. է. 1։
ճ Ծն. խզ. 14։
մ Ծն. խզ. 20։
յ Ցես. ժէ. 1։ ա Մն. է. 14, 15։
ն Ցես. ժէ. 2։ Դատ. գ. 11, 24, 34 ի'ըսոյն Աբիեզեր։
շ Գէ. իէ. 1։ Լզ. 11։
ո Կամ Էգլենէն՝ Էգլենեանց
չ Ծն. խզ. 21։ ա Մն. է. 6։
պ Ծն. խզ. 23 ի'ըսոյն Հուսիմ։
ջ Ծն. խզ. 17։ ա Մն. է. 30։
ռ Ծն. խզ. 24։ ա Մն. ը. 13։

ան՝ է՛ն, ու անոնց համրուածները քառասունուհինգ հազար չորս հարիւր հոգի էին։

51 *Աս է Իսրայէլի որդւոցը գումարը, վեց հարիւր ու մէկ հազար եօթը հարիւր երեսուն։*

52 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,

53 Ան երկիրը ժառանգութեան համար սոնոց թուոյն համեմատ իրենց անուններուն թիւոյն համեմատ։

54 Շատուոր եղողին՝ ժառանգութիւնը շատ ասաս, ու քիչուոր եղողին՝ ժառանգութիւնը քիչ տաս. ամէն մէկուն իր համրանքին համեմատ ժառանգեն։

55 Շատուորի ու քիչուորի մէջ ժառանգութիւնը վիճակով բաժնուի։

56 Ու Գէրսոնեանց համրուածները իրենց տոհմերով սոնոր են. Գերսոնէն՝ Գերսոնեանց տոհմը, Կահաթէն՝ Կահաթեանց տոհմը, Մերարիէն՝ Մերարեանց տոհմը։

57 Ու Գերսոնեանց տոհմերը սոնոր են. Գերսոնէն՝ Գերսոնեանց տոհմը, Կահաթէն՝ Կահաթեանց տոհմը, Մերարիէն՝ Մերարեանց տոհմը։

58 Եւ կահաթ ծնաւ Ամրամը։ Ու Ամրամին կնոջ անունը Յովքաբեդ էր, Ղեւիին աղջիկը, որուն մայրը զանիկա եգիպտոսի մէջ ծնաւ Ղեւիին. ու անիկա Ամրամին ծնաւ Ահարոնը

60 ու Մովսէսը և անոնց քոյրը Մարիամը։ Եւ Ահարոնին՝ Նադաբ և Աբիուդ, Եղիազար ու

61 Իթամար ծնան։ Բայց Նադաբ ու Աբիուդ Տէրոջը առջևը օսար կրակ մատուցած ատեն

62 նոնք մեռան։ Արդ սոնոցմէ համրուածները՝ այսինքն մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները թուածնուելնիք հազար հոգի էին. քանի որ անոնք Իսրայէլի որդւոցը հետ չհամրուեցան, Իսրայէլի որդւոցը մէջ անոնց ժառանգութիւն չտրուելուն համար։

63 Մովսէսի գաշտերուն մէջ Երիքովի դէմ Յորդանանու մօտ՝ Իսրայէլի որդիքը հաչիւ անցընող Մովսէսին ու Եղիազար քահանային

64 համրածները սոնոր են։ Եւ սոնոց մէջը բնաւ մէկ մարդ մը չկար Իսրայէլի որդւոցը համրուածներէն՝ որոնք որ Մովսէս ու Ահարոն քահանան Սինայի անապատին մէջ

65 համրեցին։ Քանզի Տէրը անոնց համար ըսեր էր որ Անշուշտ անապատին մէջ պիտի մեռնին. ուստի անոնցմէ մարդ մը չմնաց, բայց Յեփոնեան Քաղէբէն ու Նաւեան Յեսուէն։

ԳԼ. ԻԷ

1 Սալպատայի աղջիկները ժառանգութեան իրաւունքի համար

Ու Յովսէփի որդւոյն Մանասէին տոհմերէն Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գաղաադ որդւոյն Ովսերի որդւոյն Ափերի որդւոյն Սալպատայի աղջիկները մօտեցան. ու աղջիկներուն անունները սոնոր են. Մատղա, Նոա, Եգղա

2 Մեղքա ու Թերսա. Ըսած Մովսէսին և Եղիազար քահանային ու իշխաններուն և բոլոր ժողովքին առջևը կայնեցան ժողովքի խորանին մուտքին մէջ և ըսին,

3 Մեր հայրը անապատին մէջ մեռաւ. ու անիկա Տէրոջը դէմ ժողովուածներուն ժողովքին մէջ՝ Կորխի ժողովքին մէջը չէր, բայց անիկա իր մեղքովը մեռաւ, ու զաւակներ չունէր։ Ինչո՞ւ համար մեր հօրը անունը իր տոհմին մէջէն վերցուի զաւակ չունենալուն համար. Մեզի կալուածք

5 տուէք մեր հօրը եղբարցը մէջ։ Ու Մովսէս

6 անոնց դատը Տէրոջը առջևը դրաւ։ Եւ Տէրը Մովսէսին՝ ըսելով, Սալպատայի աղջիկները չխոտակ խօսեցան. հանապատ ձառ անոնց ժառանգութիւն կալուածք տաս իրենց հօրը եղբարցը մէջ, ու անոնց հօրը ժառանգութիւնը իրենց վրայ դարձնես։

8 Եւ Իսրայէլի որդւոցը խօսիս ու ըսես, թէ որ մարդ մը մեռնի, ու զաւակ չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր աղջիկներ վրայ դարձնէք։

9 Նէ. Եւ թէ որ անիկա աղջիկ ալ չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր եղբարցը տաք։

10 Եթէ եղբայրներ ալ չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր

11 հօրեղբայրներուն տաք. Ու թէ որ հօրեղբայրներ ալ չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր ամենէն մօտ ազգականին տաք, ու ան ըլլայ անոր ժառանգը. և ասիկա Իսրայէլի որդւոցը համար կանոն ըլլայ, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց։

12 Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ, Ելո՛ Աբարիմի լեռը, ու տես այն երկիրը, որ

13 Իսրայէլի որդւոցը պիտի տամ. Եւ այն տեսնելէդետքը, դուն ալ քու ժողովքիդ պիտի հաւաքուիս, ինչպէս որ քու եղբայրդ

14 Ահարոն հաւաքուեցաւ. Որովհետև դուք Սինի անապատին մէջ ժողովքին հակառակութիւն ըրիք անապատին մէջ՝ ժողովքին հակառակութիւն ըրած ատենը, ու անոնց առջևը զիս չսրբեցիք ջուրերուն մէջ։ (Ասոնք կադ-

---

Տես գլ. ա. 46։
Յես. ժա. 23։ ժգ. 1։
Գլ. լգ. 54։
Գլ. լգ. 54։ լգ. 13։ Յես. ժա. 23։ ժգ. 2։
Ծն. խզ. 11։ Եր. գ. 16, 17, 18, 19։
ա Մն. գ. 1, 16։
Եզ. բ. 1, 2։ գ. 20։
Գլ. գ. 2։
Գլ. ժ. 1, 2։ Գլ. գ. 4։ ա Մն. իգ. 2։
Տես գլ. գ. 39։
Գլ. ա. 49։
Գլ. ժբ. 20, 23, 24։ բ Օր. ժ. 9։ Յես. ժգ. 14, 33։ ժգ. 3։
Հմր. 3։
Գլ. ա. բ Օր. բ. 14, 15։
Գլ. ժգ. 28, 29։
ա Կար. ժ. 5, 6։
Գլ. ժգ. 30։
Գլ. իգ. 33։ լգ. 1, 11։ Յես. ժէ. 3։
Գլ. ժգ. 35։ խգ. 64, 65։
Գլ. ժգ. 1, 2։
Յես. ժէ. 4։
Եզ. ժբ. 15, 19։
Գլ. լգ. 2։
Գլ. լե. 29։
Գլ. լգ. 47։ բ Օր. գ. 27։ լբ. 49։ լէ. 1։
Գլ. ի. 24, 25։ լբ. 2։ բ Օր. ժ. 6։
Գլ. ի. 12։ 24։ Օր. ա. 37։ լբ. 51։ Սալ. ՃԳ. 38։
Եբր. Մարիբա։

կը բազբէն։ 6 Ժառանգութեան օրէնքը։ 12 Մովսէս խնդրեալ թէ ինչը պիտի մեռնի, կ'ազդէ Տէրոջը որ իրեն յորդ մը ընտրէ։ 18 Յեսու կ'ընտրուի Մովսէսին յաջորդ։

ալ ՝Մերիպայի Ջուրը՝ Մին անապատին մէջ։)
15 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջը ու ըսաւ,
16 Տէրը Ղրոյր մարդոց Հոգիներուն Աստուածը
17 սա ժողովուրդիս վրայ մարդ մը կեցընէ, ՝Որ անիկա անոնց առջևէն ելլէ ու մտնէ, ու զանոնք հանէ ու մտցընէ, որպէս զի Տէրոջը ժողովքը ՝անհովիւ ոչխարներու պէս չըլլայ։
18 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին, Առ քեզի Նաւէի որդին Յեսուն՝ Հոգի կայ, 19 հո անոր վրայ ձեռքդ դիր։ Եւ զանիկա Եղիազար քահանային ու բոլոր ժողովքին առջևը կայնեցուր, և Նանոնց աչքին առջևը 20 անոր պատուէր տուր։ Ու Ղրու փառքէդ անոր վրայ դիր, որպէս զի Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը ՝Նորէ հնազանդութիւն ընեն։
21 Եւ անիկա Եղիազար քահանային առջևը պիտի կայնի, ու Տէրոջը առջևը ՝Ուրիմին կանոնովը *անոր պիտի հարցընէ.՚՚ Նանոր խօսքովը պիտի ելլեն, ու անոր խօսքովը մտնեն, ինքը և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլի 22 որդիքը ու բոլոր ժողովքը։ Եւ Մովսէս անանկ ըրաւ, ինչպէս որ Տէրը անոր հրամայեր էր։ առաւ Յեսուն, ու զանիկա Եղիազար քահանային ու բոլոր ժողովքին առջևը կայնեցուց։
23 Եւ իր ձեռքերը անոր վրայ դնելով՝ Նանոր պատուէր տուաւ, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը խօսեր էր։

ԳԼ· ԻԸ

1 Ընծաները որոշուած ժամանակին պիտի մատուցուէին։ 3 Մշանջենաւոր ողջակէզը։ 9 Շաբաթի օրհրան։ 11 ամսագլուխներուն, 16 զատկին, 26 և երախայրիներուն ժամանակին մատուցուելու զոհերը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Պատուիրէ Իսրայէլի որդւոցը ու անոնց ըսէ, Իմ անուշահոտ պատարագներուս Նընծայուած հացը՝ որոշուած ատենին ինծի մատուցանելու
3 զգուշութիւն ընէք։ Ու անոնց ըսես, ՝Ասոնք են այն պատարագները որ Տէրոջը պիտի մատուցանէք. Օրը երկու հատ մէկ տարեկան անարատ գառներ մշանջենաւոր ողջակէզի
4 համար. Մէկ գառը առտուանց մատուցանես, ու միւս գառը իրիկուան դէմ մատուցանես։ Եւ ՝մէկ ալիւրի տասնորդ մասը բարակ ձիւթով Նհացի ընծայ ընէս, որ չաղուած պիտի ըլլայ ՝Հինէնի մը քառորդ ձէթ
6 ծուած եղով։ Անիկա Սինայ լեռանը վրայ †սահմանուած Նշանջենաւոր ողջակէզ է, Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու համար։
7 Ու անոր թափելու նուէրը մէկ գառին համար՝ հինէնի մը չորրորդ մասն ըլլայ. օղին սուրբ տեղին մէջ թափելու նուէր ընես Տէրոջը. Եւ միւս գառը իրիկուան դէմ մատուցանես. Նաստուանց հացի ընծային ու անոր թափելու նուէրին պէս ընես, Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու։
9 Բայց շաբաթի օրը մէկ տարեկան երկու անարատ գառներ, ու եղով չաղուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայի համար, ու անոր թափելու նուէրը պէտք Նառանց ընծայ։ Անիկա մշանջենաւոր ողջակէզն ու անոր թափելու նուէրին ՝ի զատ՝ ՝ամէն շաբաթի օրուան ողջակէզը պիտի ըլլայ։
11 Եւ Նձեր ամսագլուխներուն մէջ Տէրոջը ողջակէզ մատուցանէք երկու զուարակ, մէկ խոյ Նօթը հատ մէկ տարեկան անարատ
12 գառներ. Եւ ամէն մէկ զուարակին համար եղով չաղուած ՝երեք տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ, և մէկ խոյին համար եղով չաղուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր հացի
13 ընծայ, Ու ամէն մէկ գառին համար եղով չաղուած մէյմէկ տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ Նհոտոյնէ, Տէրոջը ողջակէզ Նանուշահոտ պատարագ ըլլալու։ Եւ անոնց
14 թափելու նուէրները՝ ամէն մէկ զուարակին համար կէս հինէն, ու մէկ խոյին համար հինէնին երրորդ մասը, և ամէն մէկ գառին համար հինէնին չորրորդ մասը գինի պիտի ըլլայ. ասիկա տարուան ամիսներուն համար ամէն
15 ամիս Նհոտոյնէը ողջակէզն է։ Եւ մշանջենաւոր ողջակէզէն ՝ի զատ՝ մեղքի պատարագի համար ՝այծերէն նոխազ մը իր թափելու նուէրովը մէկտեղ մատուցուի Տէրոջը։
16 ՝Եւ առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ
17 օրը զատիկ է Տէրոջը. Ու այն ամսուն հնգեւտասաներորդ օրը տօն է. Նօթը օր բաղարջ
18 ուտուի։ ՝Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի
19 ըլլայ, բնաւ ծառայական գործ մը չընէք. Եւ Տէրոջը պատարագ Նողջակէզ մատուցանէք, երկու զուարակ, մէկ խոյ ու Նօթը հատ մէկ տարեկան գառներ. ՝Անարատ ըլլան ձեզի. Եւ անոնց հացի ընծան եղով չաղուած
20 բարակ ալիւր ըլլայ. ամէն մէկ զուարակին համար երեք տասանորդ, ու մէկ խոյին համար երկու տասանորդ մատուցանէք. Նօթը
21 գառներէն ամէն մէկ գառին համար մէյմէկ տասանորդ մատուցանէք. Եւ ձեզի քաւութիւն ընելու համար՝ մէկ նոխազ մեղքի պա-

ա ԳՀ· գ· 11 = խա· 6· 8 = Մաղ· ա· 7· 12։ բ ԵԼ· խԺ· 38։ գ ԵԼ· ԺԶ· 36 = ԳԼ· ԺԸ· 4։ դ ՂՀ· բ· 1։ ե ԵԼ· ԽԹ· 40։ զ ԵԲԲ· հզած Նէ։ է ԵԼ· ԽԹ· 42 = ՏԽՀ Ամմա· Հ· 25։ ը ԵՂԿ· խզ· 4։ թ ԵԼ· ԺԲ· 6· 18 = ՂՀ· խգ· 5 = ԳԼ· Թ· 3 = Բ Օր· ԺԶ· 1 = ԵՂԿ· խԵ· 21։ ժ ՂՀ· խգ· 6։ ի ԵԼ· ԺԲ· 16 = ՂՀ· խգ· 7։ լ Հմր· 31 = ՂՀ· խԲ· 20 = ԳԼ· ԽԹ· 8 = Բ Օր· ԺԶ· 21։ խ Հմր· 15։

23 տարագ մատուցանէ։ Ցաւնք մշանջենաւոր ող-
ջակէզ եղոյ առաւաւան ողջակիզէն ի զատ պի-
24 տի մատուցանէք։ Այն եօթը օրերուն ամէն
մէկ օրը ասոնց պէս Տէրոջը անուշահոտ ցա-
տարագ ընէք. մշանջենաւոր ողջակէզէն ի զատ
ասիկա ու ասոր թափելու նուէրը պիտի մա-
25 տուցուի։ Եւ հեօթներորդ օրը սուրբ ժողով
պիտի ըլլայ ձեզի, բնաւ ծառայական գործ
մը չընէք։
26 Եւ երախայրիներուն օրը՝ երբոր ձեր չա-
բաթներուն պատճ մէջ Տէրոջը նոր հացի ըն-
ծայ կը մատուցանէք, սուրբ ժողով ըլլայ ձե-
27 զի, բնաւ ծառայական գործ մը չընէք. Ու
Տէրոջը անուշահոտ ողջակէզի համար՝ երկու
զուարակ, մէկ խոյ, մէկ տարեկան եօթը
28 հատ գառներ մատուցանէք. Եւ անոնց հացի
ընծան՝ ամէն մէկ զուարակին համար երէք
տասանորդ, մէկ խոյին համար երկու տասա-
29 նորդ, եօթը գառներէն ամէն մէկ գառին
համար մէյմէկ տասանորդ եղոյ չաղուած բա-
30 րակ ալիւր հատուցանէ։ Ու այծերէն մէկ նոխազ մե-
31 ռուցանէ։ Մշանջենաւոր ողջակիզէն ու անոր
հացի ընծայէն ի զատ, ասոնք ալ իրենց թա-
փելու նուէրներովը մատուցանէք. անարատ
ըլլան ձեզի։

ԳԼ. ԻԹ

1 փող հնչեցընելու տօնին, 7 քաւութեան օրուան, 13 և տա-
ղաւարահարաց տօնին ալեօր օրերուն զոհերը։

1 Եւ եօթներորդ ամսուն մէջ՝ ամսուն առա-
ջին օրը սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի, բնաւ ծա-
ռայական գործ մը չընէք. փող հնչեցընելու
2 օր ըլլայ ձեզի։ Եւ Տէրոջը անուշահոտ ող-
ջակէզի համար մէկ զուարակ, մէկ խոյ, եօ-
թը հատ մէկ տարեկան անարատ գառներ
3 մատուցանէք. Եւ անոնց հացի ընծան՝ մէկ
զուարակին համար երէք տասանորդ, մէկ
4 խոյին համար երկու տասանորդ, Եւ եօթը
գառներէն՝ ամէն մէկ գառին համար մէյմէկ
տասանորդ եղոյ չաղուած բարակ ալիւր ըլ-
5 լայ. Եւ ձեզի քաւութիւն ընելու համար այ-
ծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ մատու-
6 ցանէ։ Ամանաւոր անուշահոտ պատարագ մա-
տուցանէք, համաձայն ողջակէզը ու անոր հա-
ցի ընծան, և հանջենաւոր ողջակէզը ու
անոր հացի ընծան, և անոնց թափելու նուէր-
ները՝ իրենց կանոնով մատուցանելու ի զատ։
7 Եւ հաս եօթներորդ ամսուն տասներորդ
օրը սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի. ու ձեր անձերը
պիտի խոնարհեցընէք, ամենևին գործ մը
8 չընէք։ Եւ Տէրոջը անուշահոտ ողջակիզի
համար մէկ զուարակ, մէկ խոյ, եօթը
մէկ տարեկան գառներ մատուցանէք. Անոնք
9 ձեզի անարատ ըլլան. Եւ անոնց հացի ընծան՝
մէկ զուարակին համար երէք տասանորդ, մէկ
10 խոյին համար երկու տասանորդ, եօթը գառ-
ներէն ամէն մէկ գառին համար մէյմէկ տա-
սանորդ եղոյ չաղուած բարակ ալիւր ըլլայ.
11 Ո- այծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ
մատուցանէ, բայ ի քաւութեան օրը մատուցուած
ամեղքի պատարագին ու մշանջենաւոր ողջա-
կէզին և անոր հացի ընծային ու անոնց թա-
փելու նուէրներին։
12 Եւ հեօթներորդ ամսուն հնգեւտասաներորդ
օրը սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի. բնաւ ծառայա-
կան գործ մը չընէք, ու եօթը օր Տէրոջը տո-
13 պահէք։ Եւ Տէրոջը ողջակէզ՝ անուշահոտ
պատարագի համար՝ տասներեք զուարակ,
երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնուչորս գա-
ռներ մատուցանէք. անոնք անարատ պիտի
14 ըլլան. Եւ անոնց հացի ընծան՝ տասներեք
զուարակներէն ամէն մէկ զուարակին համար
երէք տասանորդ, երկու խոյերէն ամէն
15 մէկ խոյին համար երկու տասանորդ, Եւ
տասնուչորս գառներէն ամէն մէկ գառին հա-
մար մէյմէկ տասանորդ եղոյ չաղուած բա-
16 րակ ալիւր ըլլայ. Ու այծերէն մէկ նոխազ
մեղքի պատարագ մատուցանէ, բայ ի մշանջե-
նաւոր ողջակիզէն ու անոր հացի ընծային և
թափելու նուէրին։
17 Եւ երկրորդ օրը տասներկու զուարակ,
երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնուչորս անա-
18 րատ գառներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ըն-
ծան ու թափելու նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց թուոյն համեմատ՝ հրաման օրինի պիտի ըլլան.
19 Համեմատ՝ հրաման օրինի պիտի ըլլան. Ու այ-
ծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ մատու-
ցանէ, բայ ի մշանջենաւոր ողջակիզէն և անոր
հացի ընծային ու թափելու նուէրներին։
20 Եւ երրորդ օրը տասնմէկ զուարակ, եր-
կու խոյ, մէկ տարեկան տասնուչորս անա-
21 րատ գառներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի
ընծան ու թափելու նուէրները՝ զուարակնե-
րուն, խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց
թուոյն համեմատ՝ հրաման օրինի պիտի ըլլան.
22 Ու մէկ նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէ,
բայ ի մշանջենաւոր ողջակիզէն և անոր հա-
ցի ընծային ու թափելու նուէրին։
23 Եւ չորրորդ օրը տասը զուարակ, երկու
խոյ, մէկ տարեկան տասնուչորս անարատ
24 գառներ մատուցանէ. Անոնց հացի ընծան ու
թափելու նուէրները՝ զուարակներուն, խոյե-

• Եբր. պատարագի հաց
ա Եել. ժբ. 16։ ժգ. 6։ Գե. իգ. 8։
բ Եել. իգ. 16։ լէ. 22։ Գե. իգ. 10։ 15։ գ Օր. ժգ. 10։ Գոր. բ. 1։
դ Տես Գե. իգ. 18։ 19։
ե Ամր. 19։
— Գե. իգ. 24։
զ Գե. իբ. 11։
է Գե. իբ. 3։
ը Գե. ժե. 11, 12։
թ Գե. ժգ. 29։ իգ. 27։
ժ Սապ. ա. 13։ Եսա. ձբ. 5։
ի Գե. իբ. 19։
լ Գե. ժգ. 3, 5։
խ Գե. իգ. 33, եւ։ գ Օր. ժգ. 13։ Ե. զիկ. խե. 25։
ծ Եզր. գ. 4։
կ Ամր. 3, 4, 9, 10։ Գե. ժե. 12։ իբ. 7, 14։
հ Ամր. 18։

բուն ու գառներուն համար, իրենց թուոյն
25 համեմատ՝ ըստ օրինի պիտի ըլլան. Ու այծե-
րէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէ,
բայց՝ ի մէնջենաւոր ողջակէզէն և անոր հա-
յի ընծայէն ու թափելու նուէրէն։
26 Եւ հինգերորդ օրը լինի զուարակ, երկու
խոյ — մէկ տարեկան տամուչորս անարատ
27 գառներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ընծան
ու թափելու նուէրները՝ զուարակներուն, խո-
յերուն ու գառներուն համար, իրենց թուոյն
28 համեմատ՝ ըստ օրինի պիտի ըլլան. Ու մէկ
նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէ, բայց՝ ի
մէնջենաւոր ողջակէզէն և անոր հացի ըն-
ծայէն ու թափելու նուէրէն։
29 Եւ վեցերորդ օրը ութը զուարակ, երկու
խոյ — մէկ տարեկան տամուչորս անարատ
30 գառներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ընծան
ու թափելու նուէրները՝ զուարակներուն, խո-
յերուն ու գառներուն համար, իրենց թուոյն
31 համեմատ՝ ըստ օրինի պիտի ըլլան. Ու մէկ
նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէ, բայց՝ ի
մէնջենաւոր ողջակէզէն և անոր հացի ընծա-
յէն ու թափելու նուէրներէն։
32 Եւ եօթներորդ օրը եօթը զուարակ, եր-
կու խոյ — մէկ տարեկան տամուչորս անա-
33 րատ գառներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի
ընծան ու թափելու նուէրները՝ զուարակնե-
րուն, խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց
թուոյն համեմատ՝ ըստ օրինի պիտի ըլլան.
34 Ու մէկ նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէ,
բայց՝ ի մէնջենաւոր ողջակէզէն և անոր հացի
ընծայէն ու թափելու նուէրէն։
35 Ութերորդ օրը ձեզի ժողովութիւն ըլ-
36 լայ. բնաւ ծառայական գործ մը չընէք։ Եւ
Տէրոջը ողջակէզ — անուշահոտ պատարագի
համար՝ մէկ զուարակ, մէկ խոյ — մէկ տա-
րեկան եօթը անարատ գառներ մատուցանէք.
37 Եւ անոնց հացի ընծան ու թափելու նուէր-
ները՝ զուարակին, խոյին ու գառներուն հա-
մար, իրենց թուոյն համեմատ՝ ըստ օրինի պի-
38 տի ըլլան. Ու մէկ նոխազ մեղքի պատարագ
մատուցանէ, բայց՝ ի մէնջենաւոր ողջակէզէն և
անոր հացի ընծայէն ու թափելու նուէրէն։
39 Ձեր ժողովուն մէջ ասոնք պիտի մատու-
ցանէք Տէրոջը, ձեր ուխտերուն ու ձեր կա-
մաւոր ընծաներուն ողջակէզներէն, հացի ըն-
ծաներէն, թափելու նուէրներէն ու խաղա-
ղութեան զոհերէն՝ ի զատ։
40 Եւ Մովսէս իսրայէլի որդւոցը պատմեց
ան ամէնը որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր
էր։

ԳԼ. Լ

1 Ուխտերը կատարելու պարտաւորութիւնը։ 3 Աղջկան մը,
ե կնկան մը, 9 օրբևարիի մը կամ ազատուածի մը ուխտե-
րուն վրայով։

1 Եւ Մովսէս իսրայէլի որդւոցը ցեղերու իշ-
խաններուն խօսեցաւ ըսելով, Տէրոջը պա-
2 տուիրած բանը ասե է. Թէ որ մէկ մարդ-
մը Տէրոջը ուխտ ընէ, կամ երդումով ընելով
իր անձը կապելու ըլլայ, իր խօսքը պարապ
չհանէ. ըսլոր իր բերնէն ելածին պէս ընէ։
3 Եւ թէ որ մէկ կնիկ մը Տէրոջը ուխտ ընէ,
ու իր մանկութեան տունը իր հօրը տանը մէջ
4 ղբաղը կապելու ըլլայ, Եւ անոր հայրը անոր
ուխտը ու անձին վրայ կապած կապը լսէ, և
անոր հայրը բան մը չըսէ անոր, անատունը
անոր բոլոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու
անձին վրայ կապած բոլոր կապերն ալ պիտի
5 հաստատուին։ Բայց թէ որ անոր հայրը իր
լսած օրը զանիկա արգիլէ, անատունը անոր
բոլոր ուխտերը ու անձին վրայ կապած կա-
պերը անվաւեր պիտի ըլլան. և Տէրը անոր
թողութիւն պիտի տայ. քանդի անոր հայրը
զանիկա արգիլեց։
6 Եւ թէ որ ուխտ ըրած, կամ իր չրթունք-
ներէն իր անձը կապող անխորհուրդ խօսք մը
7 ելած ըլլալով ամուսնանայ, Ու անոր էրիկը
լսէ, և լսած օրը անոր բան մը չըսէ, անա-
տունը անոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու
իր անձին վրայ կապած կապերն ալ պիտի
8 հաստատուին։ Բայց թէ որ անոր էրիկը ի՛ր
լսած օրը զանիկա արգիլէ, անատունը անոր
վրայ եղած ուխտը ու չրթունքներէն ելած
անխորհուրդ խօսքը որով իր անձը կապեր էր՝
անվաւեր կ'ընէ. և Տէրը անոր թողութիւն
պիտի տայ։
9 Բայց որբևարիի կամ արձակուածի մը ուխ-
տը — իր անձին վրայ կապած ինչ և իցէ կա-
10 պը իր վրայ հաստատ պիտի մնայ։ Եւ թէ որ
անիկա իր էրկանը տանը մէջ ուխտ ըրած էր,
կամ երդումով իր անձին վրայ կապ կապեր
11 էր, Ու անոր էրիկը լսելով բան մը ըսած չէր
անոր և զանիկա արգիլած չէր, անատունը անոր
բոլոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու իր
անձին վրայ կապած կապերը հաստատ պիտի
12 մնան։ Բայց թէ որ անոր էրիկը իր լսած օրը
զանոնք խափանեց, անոնք ուխտ ընելու ու
իր անձը կապելու համար անոր բերնէն ելած
բոլոր խօսքերը անվաւեր պիտի ըլլան, ինչ
անոր էրիկը խափանեց զանոնք. և Տէրը անոր
13 թողութիւն պիտի տայ։ Կնկան մը ամէն ուխտը
ու անձը խոնարհեցնելու համար ըրած կա-
պող երդումը անոր էրիկը կրնայ հաստատել,
14 ու անոր էրիկը կրնայ խափանել։ Եւ թէ որ
անոր էրիկը օրէ օր անոր բան մը չըսէ, անա-
տունը անոր ամէն ուխտերը ու վրան եղած

ամէն կապերը կը հասատատէ. իր լսած օրը
անոր բան մը չբանալուն համար զանոնք հաս-
15 տատած կ'ըլլայ։ Բայց թէ որ լսած օրէն ետ-
քը մէկ կերպով մը խափանէ զանոնք, անա-
ւանը ինքը պիտի կրէ անոր անօրէնութիւնը։
16 Իրկան մը ու անոր կնկանը մէջ, և հօր մը
ու մանկութեան առնը իր հօրը տունը ջն-
ջուղ աղջկանը մէջ պահուելը կանոնները առնք
են, որոնք Տէրը Մովսէսին պատուիրեց։

ԳԼ. ԼԱ.

1 Մագխանացիք պատերազմի մէջ կը յաղթուին, ու Բազասամ
ալ կը սպանուի։ 13 Մովսէս զօրաց իշխաններուն կը սրգոզի
Մագխանացւոց կինիները ողջ պահելնուն համար։ 19 Չի-
նուորներուն, գերիներուն և աւարին մաքրուելուն կերպը։
25 Աւարը բաժնելուն կերպը։ 48 Տէրոջը նուիրուած կամա-
ւոր ընծաները։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Մագխանացիներէն Իսրայէլի որդւոց վրէ-
ժը առնելս. ետք քու ժողովուրդիդ
3 խառնուիս։ Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսե-
ցաւ ու ըսաւ, Զեզմէ մարդիկ պատրաստուին
պատերազմի համար, ու Մագխամու վրայ
երթան, որ Մագխամին Տէրոջը վրէժը առ-
4 նեն։ Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն ամէն մէկէն
5 հազարական մարդ պատերազմի ղրկէք։ Եւ
Իսրայէլի հազարապետներէն ամէն մէկ ցեղէն
հազարական մարդ ընտրուեցաւ. այսինքն տա-
սնեկու հազար հոգի պատերազմի համար
6 պատրաստուած։ Եւ Մովսէս պատերազմի
ղրկեց զանոնք, ամէն մէկ ցեղէն հազարա-
կան մարդ. ու անոնց հետ եղիազար քահա-
նային որդին փենեհէսը պատերազմի իրնե,
որուն ձեռքն էին սուրբ անօթները ու հաղ-
7 դարարութեան փողերը։ Եւ Մագխանացւոց
դէմ պատերազմեցան, ինչպէս որ Տէրը Մով-
սէսին հրամայեր էր. ու անոնց բոլոր էրկիկ
8 մարդիկը սպանեցին. Եւ անոնց սպանուած-
ներուն հետ Մագխամու թագաւորները ալ՝
Եւէին, Րակոմը, Սուրը, Ուրը և Ռեբէն՝ Մա-
դիամու հինգ թագաւորները սպանեցին, ու
Բէաովրի որդին Բազասամը սրով մեռցուցին։
9 Եւ Իսրայէլի որդիքը Մագխանացւոց կինիկ-
ները ու ազգքնները գերի առին, ու անոնց
բոլոր անասուններն և հօտերը ու առացուած-
10 քը աւար առին։ Եւ անոնց բնակած բոլոր
քաղաքները ու բոլոր դեղերը կրակով այ-
11 րեցին։ Եւ բոլոր աւարը ու բոլոր կողոպու-
12 տը առին մարդ և մինչև անասուն։ Եւ գերի-
ները ու կողոպուտը և աւարը Մովսէսին, Ե-
զիազար քահանային ու Իսրայէլի որդւոց
ժողովքին՝ բանակը բերին, որ Երիքովի դէմ-

Յորդանանու մօտ՝ Մովաբի դաշտերուն մէջ
էր։
13 Եւ Մովսէս ու եղիազար քահանան և ժո-
ղովքին բոլոր իշխանները բանակէն դուրս
14 ելան զանոնք դիմաւորելու։ Եւ Մովսէս պա-
տերազմէն դարձող զօրաց իշխաններուն, հա-
զարապետներուն ու հարիւրապետներուն սրտ-
15 դողեցաւ. Եւ Մովսէս անոնց ըսաւ, Ինչ-
16 ո՞ւ բոլոր կիներէն ողջ թողուցիք։ Ահա
Բաղաամին խրատով Իսրայէլի որդիքը Փէ-
որի խօսքովը Տէրոջմէ դէմ մեղանչել
տուին, ու Տէրոջը ժողովքին մէջ հարուած
17 եղաւ։ Հիմա հարուածէք զամէն արու տղայ,
ու բոլոր կիները որ էրիկ մարդ գիտցած են
18 սրեցէք։ Բայց բոլոր մանկահասակ աղջիկները
որ էրկան մարդ գիտցած չեն սրեր, ձեզի ողջ թողուցէք։
19 Եւ դուք եօթը օր բանակին դուրսը մնացէք. ով որ մարդ
սպաներ է, ու ով որ սպանուածի դպեր է,
երրորդ օրը ու եօթներորդ օրը ինքզինքնիդ
20 ու ձեր գերիները։ Ու ամէն հագուստ, ու ամէն մորթէ շինուած ամէն
ու այծի մազէ շինուած ամէն բան, ու ամէն
փայտեղէն սպաս մաքրեցէք։
21 Եւ եղիազար քահանան պատերազմի գո-
ղող զօրքերուն ըսաւ, Օրէնքի
22 կանոնը՝ որ Տէրը Մովսէսին հրամայեց։ Մի-
այն ոսկին, արծաթը, պղինձը, երկաթը,
23 անագը ու կապարը, Ամէն կրակը մտնող
բանը կրակէ անցընէք, ու մաքուր պիտի ըլ-
լայ, բայց սպաքրութեան ջրով մաքրուի. ա-
սկայն կրակը չմտնող ամէն բան ջուրէ անցընէք։
24 Ու եօթներորդ օրը ձեր հագուստները լուայ
և մաքուր ըլլաք, ու ետքը բանակին մէջ
մտնէք։
25 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
26 Դուն եղիազար քահանային ու ժողովքին հա-
տապետութեանց իշխաններուն հետ՝ ա-
նուած կողոպուտին գումարը առ, մարդ
27 ու անասուն. Եւ հան կողոպուտը պատե-
րազմի գացող պատերազմիկներուն ու բոլոր
28 ժողովքին հատատարակս բաժնեա։ Եւ պա-
տերազմի գացող պատերազմիկներէն Տէրոջ
հասը առնես, հինգ հարիւրէն մէկը՝ թէ
մարդոցմէն, թէ արջառներէն, թէ էշերէն և
29 թէ ոչխարներէն։ Ա- հասը անոնց կէս բաժ-
նէն պիտի առնես, ու եղիազար քահանային
30 տաս իրեւ Տէրոջը ընծայ։ Եւ Իսրայէլի որ-
դւոց կէս բաժինէն հինսունէն մէկը առնես,
թէ մարդոցմէն, թէ արջառներէն, թէ էշ-

ա ԳԼ. իե. 17։
բ ԳԼ. իե. 15։
գ ԳԼ. Ժ. 9։
դ Տես Դատ. ը. 1։ Բ. 2, 33։
ե Բ Օր. ի. 13։ Դատ. խա. 11։ ասթագ. իե. 9։ գ Թագ. Ժա. 15, 16։
զ Ցես. Ժգ. 21։
է Ցես. Ժգ. 22։
ը Բ Օր. ի. 14։
թ Տես Բ Օր. ի. 15։ ա Թագ. Ժե. 3։
ժ ԳԼ. իգ. 14։ Բ Պետ. բ. 15։ Յուդ. 14։
ի ԳԼ. իե. 2։
լ ԳԼ. իե. 9։
խ Դատ. խա. 11։
ծ ԳԼ. ե. 2։
կ ԳԼ. ԺԹ. 11, 12։
հ ԳԼ. ԺԹ. 9, 17։
ձ Ղե. Ժա. 25։
ղ Ցես. իբ. 8։ Թագ. Լ. 4։
ճ Տես Նմր. 30, 47։ ԳԼ. Ժբ. 26։
մ Տես Նմր. 43—47։

րէն, թէ ոչխարներէն և ըստ ամէն անասունները։
31 Նահեղիանը ընդ Դևտացիներուն տաս։ Եւ Մովսէս ու եղիազար քահանան Տէրոջը Մովսէսին հրամայածին պէս ըրին։
32 Եւ կողոպուտը՝ այսինքն պատերազմող զօրքին առած աւարին *դումարը աս էր. վեց հարիւր եօթանասունհինգ հազար ոչխար,
33 եօթանասունհազարկու հազար արջառ, (34) Ու
35 վաթսունհազարկ հազար էշ. եւ մարդոցմէն՝ երկու մարդու անկողին չգիտցող կնիկներուն ամէնը երեսունհազարկու հազար հոգի էին։
36 Եւ պատերազմի գացողներուն բաժէն կէս բաժինը աս էր. ոչխարներուն թիւը երեք հարիւր երեսունհազար եօթը հազար հինգ հարիւր
37 էր. Ու ոչխարներէն Տէրոջը հասը վեց հա-
38 րիւր եօթանասունհինգ եղաւ. Եւ արջառները երեսունհազար հազար ըլլալով՝ անոնցմէ Տէրոջը հասը եօթանասունհազարկու արջառ
39 եղաւ. Ու էշերը երեսուն հազար հինգ հարիւր ըլլալով՝ անոնցմէ Տէրոջը հասը վաթսունհազարկ էշ եղաւ. Եւ մարդկիկը տասնհազար հազար հոգի ըլլալով, անոնցմէ Տէրոջը
41 հասը երեսունհինգհարիւր հոգի եղաւ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը նուիրուած հասը եղիազար քահանային տուաւ, †ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին հրամայեր էր։
42 Եւ իսրայէլի որդւոցը կէս բաժինէն ալ, որն որ Մովսէս պատերազմողներէն զատեր
43 էր, Տէրոջը հասը ՟եօթ՟ը հազար էր։ Եւ ժողովքին կէս բաժինը երեք հարիւր երեսունհազար եօթը հազար
44 հինգ հարիւր ոչխար, երեսունհազար հազար
45 արջառ, երեսուն հազար հինգ հարիւր էշ,
46 Ու տասնհազար հազար հոգի էր։ (47) Եւ Մովսէս †իսրայէլի որդւոցը կէս բաժինէն, թէ մարդէն, թէ անասուններէն վերցուցին մէկը առնելով, Տէրոջը խորանին պահպանութիւնը ընդ Դևտացիներուն տուաւ, †ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին հրամայեր էր։
48 Եւ զօրքին հազարապետները՝ այսինքն հազարապետները ու հարիւրապետները Մովսէսին մօտեցան.
49 Ու Մովսէսին ըսին, Քու ծառաներդ մեր ձեռքին տակին եղող պատերազմողներուն դումարը առինք, ու մեզմէ մարդ մը պակաս չէ։
50 Ուստի ամէն մէկնիս ինչ որ գտանք՝ Տէրոջը ընծայ բերինք, ոսկիէ զարդեր, շղթաներ, ապարանջաններ, մատնիներ, օղեր ու †մանեակներ, ՟որ Տէրոջը առջևը մեր հոգիներուն քաւութիւն ընենք։
51 Եւ Մովսէս ու եղիազար քահանան անոնցմէ ոսկին առին,
52 ամէնն ալ բանուած զարդեր էին։ Եւ հազարապետներէն ու հարիւրապետներէն Տէրոջը

մատուցուած ընծային բոլոր ոսկին տասնուվեց հազար եօթը հարիւր չիտուն սիկղ էր։
53 ՟Պատերազմողներուն ամէն մէկը իրեն համար
54 կողոպուտ առեր էր։ Եւ Մովսէս ու եղիազար քահանան հազարապետներէն ու հարիւրապետներէն ոսկին առին, և ժողովքի խորանը բերին, որ ՟Տէրոջը առջևը Իսրայէլի որդւոց յիշատակը ըլլայ։

ԳԼ. ԼԲ

1 Ռուբենի և Գադի որդիքը Յորդանանու անդի կողմը իրենց ժառանգութիւնը ըլլալ կ'ուզեն։ 6 Մովսէս գանգատ կը յայտնէ։ 16 սակայն աս պայմանով հաւանութիւն կու տայ որ իրենց եղբայրներուն օգնեն պատերազմի մէջ։ 33 Մովսէս ան երկիրը կու տայ անոնց, 39 որոնք պատերազմելով՝ անոր կը տիրեն։

1 Եւ Ռուբենի որդիքը ու Գադի որդիքը խիստ շատ անասուններ ունէին. ուստի †Յազերի երկիրը ու Գաղաադու երկիրը տեսնելով, որ ահա ան տեղը անասուն պահելու յարմար
2 տեղ մըն է, Գադի որդիքը և Ռուբենի որդիքը գացին, ու Մովսէսին, եղիազար քահանային և ժողովքի իշխաններուն հետ խօ-
3 սելով ըսին, Ատարովթ, Դիբոն, Յազեր, †Նեմրա, Եսբոն, եղէաղէ, †Սերամա, Նա-
4 բաւ ու †Բէան, Այսինքն ՟Տէրոջը Իսրայէլի ժողովքին առջևը զարկած երկիրը անասուն պահելու յարմար երկիր մըն է, ու քու ծառաներդ
5 ըզդ անասուններ ունին. Եւ ըսին, Թէ որ մենք քու առջևդ շնորհք գտանք, աս երկիրը քու ծառաներուդ կալուածքի համար տրուի. մեզ Յորդանանէն մի անցնիր։
6 Եւ Մովսէս Գադի որդւոցը և Ռուբենի որդւոցը ըսաւ, Ձեր եղբայրները պատերազ-
7 մի երթան, ու դուք աս տեղս նստիք։ Եւ ինչո՞ւ համար Իսրայէլի որդւոցը սիրտը կը թուլցնէք, որ չանցնին ան երկիրը որ Տէրը
8 անոնց տուած է։ Ձեր հայրերն ալ ասանկ ըրին, †երբոր զանոնք Կադէս-բառնեայէն
9 խրկեցի †երկիրը լրտեսելու համար։ Քանի՛ *անոնք մինչև Եսքոլի ձորը եկան ու երկիրը տեսան, և Իսրայէլի որդւոցը սիրտը թուլցուցին, որ չմտնեն ան երկիրը որ Տէրը անոնց
10 տուեր էր։ †Եւ ՟նոյն օրը Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ, ու երդում ընելով ըսաւ,
11 Եղիպտոսէն ելած մարդիկը՝ †քսան տարեկանէն վեր եղողները †բոլոր սրտով ինծի չհետեւելնուն համար՝ բնաւ պիտի չտեսնեն ան երկիրը, որուն համար Աբրահամին, Իսահա-
12 կին ու Յակոբին երդում ըրի ՟Տէր. Բայ՛ի Կենեզեան Յեփոնէի որդին Քաղէբէն ու Նաւէի որդին Յեսուէն, †որովհետեւ կատարելապէս
13 Տէրոջը հետամուտ եղան։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու զա-

ɔ ԳԼ. գ. 7, 8, 25, 31, 36. ժբ. 3, 4։
* Կամ մնացորդը, և կամ բազմութիւնը
† Տես գԼ. ժբ. 8, 19։
ե Ելմ. 30։
† Կամ լանջագեղ կամ մարդներ
ա ԵԼ. Լ. 12, 16։
ը Բ Օր. ի. 14։
թ Ելմ. 16։
—
ժ ԳԼ. խա. 32։ Յես. ժգ. 25։ Բ Թագ. իգ. 5։
ի Ելմ. 36։
ի Ելմ. 38։
ի Ելմ. 38։
ի ԳԼ. խա. 24, 34։
ի ԳԼ. ժգ. 4, 27։
ի Բ Օր. ա. 22։
ի ԳԼ. ժգ. 25, 32։ Բ Օր. ա. 24, 28։
ի ԳԼ. ժգ. 11, 21։ Բ Օր. ա. 34։
ի ԳԼ. ժգ. 28, 29։ Բ Օր. ա. 35։
ի ԳԼ. ժգ. 24, 30։
ի ԳԼ. ժգ. 24։ Բ Օր. ա. 36։ Յես. ժգ. 8, 9։

նոնք [ք]քառասուն տարի անապատին մէջ պըտրտացուց , մինչև որ [տ]Տէրոջը առջևը չարտ-
14 [թ]Իւն ընող ազգը բոլորովին ապառնացաւ : Եւ ահա դուք ձեր հայրերուն տեղը ելաք մեզառոր մարդոց զաւակներու պէս , որ Տէրոջը [ա]առակ բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ նորէն
15 աւելցնէք : Վասն զի թէ որ դուք հաւիկ խոստովի՛ք , ան ալ նորէն ձեզ [ա]պատին մէջ պիտի ձգէ . ու դուք աս բոլոր ժողովուրդին կորսուանը պատճառ պիտի ըլլաք :
16 Եւ անոնք մօտեցան անոր ու ըսին , Մենք աս տեղս մեր անասուններուն համար փարախներ , ու մեր բնակութեան համար քաղաք-
17 ներ չենենք . բայց մենք զէնքերնիս առնենք , ու չուռով Իսրայէլի որդւոցը առջևէն երթանք , մինչև որ զանոնք իրենց տեղերը տանենք . և մեր բնակիչները պարսպաւոր քաղաքներու մէջ բնակին երկրիս բնակչացը պատ-
18 ճառու . [ը]Մինչև որ Իսրայէլի որդւոց ամէն մէկը իր ժառանգութիւնը չժառանգէ ,
19 մենք մեր տուները չդառնանք : Իսկ մենք Յորդանանու անդին կողմը անոնց հետ ժառանգութիւն պիտի չառնենք . [բ]Ինչու որ մեր ժառանգութիւնը Յորդանանու ասդին կողմը դէպ [ի] արևելք եկած է :
20 Եւ [ա]Մովսէս ըսաւ անոնց , Թէ որ աս բանը ընէք , ու Տէրոջը առջևը պատերազմի
21 համար վրանիդ զէնք առնէք , Եւ Տէրոջը առջևը դուք ամէնդդ ալ զէնքերով Յորդանանէն անցնիք , մինչև որ անիկա իր թշնա-
22 միները իր առջևէն վռնտէ , Եւ [ե]ան երկիրը Տէրոջը առջևը նուաճի , անկէ ետև [ե]դուք կրնաք դառնալ , Տէրոջը առջևը ու Իսրայէլին առջևը անմեղ պիտի ըլլաք . և [ե]աս երկիրը Տէրոջը առջևը ձեզի կալուածք պիտի ըլլայ :
23 Բայց թէ որ այսպէս չընէք , ահա Տէրոջը դէմ մեղք գործեցիք . ու գիտցէք որ [զ]ձեր մեղքը
24 ձեզ պիտի գտնէ : [է]Ձեր բնակութեան համար քաղաքներ՝ ու ձեր հօտերուն համար փարախներ չինեցէք , ու ձեր բերնէն ելածը ըրէք :
25 Եւ Գադի որդիքը և Ռուբենի որդիքը խօսեցան Մովսէսին՝ ըսելով , Ծառաներդ մեր
26 տիրոջը պատուիրածին պէս պիտի ընենք : [թ]Մեր զաւակները , մեր կիներները , մեր հօտերը ու մեր բոլոր անասունները հոս Գաղաադ ու
27 քաղաքներուն մէջ մնան . [ի]Բայց ծառաներդ

մեր տիրոջը բանին պէս՝ ամէնքս ալ դուռնդ պատերազմելու , ու Տէրոջը առջևէն անցնելնիք պատերազմի համար :
28 [ա]Անոնք Մովսէս եղիազար քահանային ու Նաւէի որդւոյն Յեսուին և Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն նահապետութեանց իշխաններուն ան պատուէրը տուաւ անոնց վրայով .
29 Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց , Թէ որ Գադի որդիքը և Ռուբենի որդիքը Տէրոջը առջևը ամէնքն ալ պատերազմի համար պարսպաւորուած՝ ձեզի հետ Յորդանանէն անցնին , ու ան երկիրը ձեր առջևը նուաճի , անոնց Գաղաադ երկիրը անոնց կալուածք տաք .
30 Բայց թէ որ պարսպաւորուած ձեզի հետ անցնին , անոնց կալուածքը ձեզի հետ Քանանու
31 երկրին մէջ ըլլայ : Իսկ Գադի որդիքը և Ռուբենի որդիքը պատասխան տուին ու ըսին , Տէրը զոր ծառաներուդ խնդրեցիս որ պատուիրածի՝ նոյն ընենք .
32 ըսէ՝ անանկ պիտի ընենք : Մենք զէնքերնիս առած՝ Տէրոջը առջևէն Քանանու երկիրը պիտի անցնինք . բայց մեր ժառանգութեան կալուածքը Յորդանանու ասդին կողմը ըլլայ :
33 Ուստի [ը]Մովսէս անոնց՝ այսինքն Գադի որդւոցը և Ռուբենի որդւոցը և Յովսեփեան Մանասէին կէս ցեղին տուաւ [ա]Ամորհացւոց [բ]Սեհոն թագաւորին թագաւորութիւնը , ու Բասանի Ովգ թագաւորին թագաւորութիւնը , երկիրը իր քաղաքներովը — երկրին քաղաքներուն բոլորտիքը եղած սահմաններովը :
34 Եւ Գադի որդիքը [գ]պարսպաւոր քաղաքներ չինեցին , այսինքն [դ]Դիբոնը , Աթարովթը
35 ու [ե]Արոերը , Եւ Աթրովթ-սոփանը , Յազերը
36 ու Յոգբեհան , Եւ [զ]Բեթ-նամրան ու Բեթհարանը , և հօտերու փարախներ ալ շինեցին :
37 Ռուբենի որդիքն ալ [է]Եսեբոնը , Եղիազիմը
38 ու Կարիաթեմը չինեցին . Ու [թ]Նաբաւը և Բաղ-Մէոնը , ([ի]որ սոնոց անուններն փոխեցին) ու Սիբման . ու իրենց չինած քաղաքներուն [ժ]անուններն դրին :
39 Եւ [ա]Մաքիրին որդիքը Գաղաադ գացին , ու առին զանիկա , և անոր
40 մէջը [բ]Ամորհացիները վռնտեցին : Եւ Մովսէս [գ]Գաղաադը տուաւ Մանասէի Մա-
41 քիրին , որ հոն բնակեցաւ : Ու [դ]Մանասէի Յայիր գնաց անոնց գիւղաքաղաքները առաւ ,
42 ու զանոնք [ե]Հաւովթ-յայիր՝ անուանեց : Եւ Նոբահ գնաց , ու Կենաթը ու անոր գիւղերը առաւ , և զանիկա իր անունովը Նոբահ կոչեց :

[ք] Գ՚ · ժգ · 33 · 34 · 35 :
[ր] Գ՚ · իգ · 64 · 65 :
[ս] Բ Օր · ա · 34 :
[տ] Բ Օր · լ · 17 · Ցես · իբ · 16 · 18 · Բ Մն · կ · 19 · ժէ · 2 :
[ւ] Ցես · գ · 12 · 13 :
[փ] Ցես · իբ · 4 :
[ք] Հմր · 33 · Ցես · ժբ · 1 : ժգ · 8 :
[օ] Բ Օր · գ · 18 · Ցես · ա · 14 · գ · 12 · 13 :
[ֆ] Բ Օր · գ · 20 · Ցես · ժա · 23 · ժբ · 1 :
[ա] Ցես · իբ · 4 :
[բ] Բ Օր · գ · 12 · 15 · 16 · 18 · Ցես · ա · 15 · ժգ · 8 · 32 · իբ · 4 · 9 :
[գ] Ծն · գ · 7 · իգ · 16 · Ես · ծթ · 12 :
[դ] Հմր · 16 · 34 · եա :
[ե] Ցես · ա · 14 :
[զ] Ցես · գ · 12 :
[է] Ցես · ա · 13 :
[թ] Բ Օր · գ · 12— 17 · իծ · 8 · Ցես · ժբ · 6 · ժգ · 8 · իբ · 4 :
[ժ] Գ՚ · իա · 24 · 33 · 35 :
[ի] Հմր · 24 :
[ա] Գ՚ · լգ · 45 · 46 :
[բ] Բ Օր · բ · 36 :
[գ] Հմր · 3 :
[դ] Գ՚ · իա · 27 :
[ե] Ես · իգ · 1 :
[զ] Գ՚ · իբ · 41 :
[է] Ցես · հմր · 3 · Եմ · իգ · 13 · Ցես · իգ · 7 :
[թ] Կամ ո՛րթէ անուն նոր
[ժ] Ծն · ծ · 23 :
[ի] Բ Օր · գ · 12 · 13 · 15 · Ցես · ժգ · 31 · ժէ · 1 :
[ա] Բ Օր · գ · 14 · Ցես · ժգ · 30 · ա Մն · բ · 21 · 22 · 23 :
[բ] Յայիրի գիւղաքաղաքները Դատ · 4 · գ Թագ · 1 · 13 :

ԳԼ· ԼԳ

1 Խորհելացուց քառասունեւերկու ինլեաններուն անունները։ 50 Առաւած կը պատուիրէ բնակիլնէ ընել բոլոր Քանանացի-ները։

1 Մովսէսն ու Ա.Հարոնին ձեռքովը եղիսաւսի երկրէն իրենց զօրքերովը ելլող Իսրա-
2 յէլի որդւոցը ինլեաններուը ասոնք են։ Եւ Մովսէս Տէրոջը հրամանովը անոնց ինլեան-ներուն համեմատ անոնց գնացքները գրեց· ու անոնց գնացքներուն համեմատ անոնց ի-
3 նլեաններուը ասոնք են։ Ա-ռաջին ամսուն մէջ՝ այսինքն առաջին ամսուն հնգեւտասաներորդ օրը՝ Բ-ամեսէսն չուեցին. զաւակին հետեւեալ օրը Իսրայէլի որդիքը Գբարձր ձեռքով ելան
4 բոլոր եգիպտացւոց աչքերուն առջեւը· Ու եգիպտացիք էէնոց Դ-ԸԷրը կը թաղէին, Ե.քան-զի Տէրը անոնց բոլոր անդրանիկները Ջարդեց· և Զտէրը անոնց աստուածներուն վրայ դա-տաստան ըրաւ։
5 Եւ Իսրայէլի որդիքը Ռամեսէսն չուելով՝
6 Սոկքոթի ինլեան ըրին։ Ու Է-Սոկքոթէն չու-եւլով՝ անապատին ծայրը եղած Ոթոմի ինլեան
7 ըրին։ Եւ Ը-Ոթոմէն չուելով՝ դէպ Ի փիահ-րոթի դարձան, որ Բէէլզեփոնին դիմացն է,
8 ու Մագդոլին առջեւը ինլեան ըրին։ Եւ փիահ-րոթին առջեւէն չուելով, ու Ծ-ծովուն մէջէն անցնելով՝ անապատը Էկան, և Ոթոմի անապա-տին մէջ երեք օրուան ճամբայ քալելով՝ Մե-
9 ռայ ինլեան ըրին։ Եւ Մեռայէն չուելով՝ Ի-ե-ղիմ եկան· ու Եղիմի մէջ տասներկու Ջուրի աղբիւր ու եօթանասուն արմաւենի կային·
10 ու հոն ինլեան ըրին։ Եւ Եղիմէն չուելով՝
11 կարմիր ծովուն քովը ինլեան ըրին։ Եւ կար-միր ծովէն չուելով՝ Զսին անապատը ինլեան
12 ըրին։ Եւ Սին անապատէն չուելով՝ Դափկա
13 ինլեան ըրին։ Եւ Դափկայէն չուելով՝ Եղուս
14 ինլեան ըրին։ Ու Եղուսէն չուելով՝ Ռափիդիմ ինլեան ըրին· ու հոն ժողովուրդին համար
15 խմելու Ջուր չկար։ Եւ Ռափիդիմէն չուելով՝
16 Զսինայի անապատը ինլեան ըրին։ Ու Սինայի անապատէն չուելով՝ Ժկիբրոթ-Հաթթաւա ին-
17 լեան ըրին։ Եւ կիբրոթ-Հաթթաւայէն չուե-
18 լով՝ Ղասերովթի ինլեան ըրին։ Ու Ասերովթէն
19 չուելով՝ Ռ-ոթմաս ինլեան ըրին։ Եւ Ռ-ոթմա-մայէն չուելով՝ Ռեմոն-փարես ինլեան ըրին։
20 Ու Ռեմոն-փարեսէն չուելով՝ Լիբնա ինլեան
21 ըրին։ Եւ Լիբնայէն չուելով՝ Ռիսսա ինլեան
22 ըրին։ Ու Ռիսսայէն չուելով՝ կհեղաթա ինլեան
23 ըրին։ Եւ կհեղաթայէն չուելով՝ Սափար լեռը
24 ինլեան ըրին։ Ու Սափար լեռնէն չուելով՝
25 Քարադա ինլեան ըրին։ Եւ Քարադայէն չուե-
26 լով՝ Մակելոթի ինլեան ըրին։ Ու Մակելոթէն
27 չուելով՝ Թահաթ ինլեան ըրին։ Եւ Թահաթէն
28 չուելով՝ Թարա ինլեան ըրին։ Ու Թարայէն
29 չուելով՝ Մատեկա ինլեան ըրին։ Եւ Մատե-
30 կայէն չուելով՝ Հասմոնա ինլեան ըրին։ Ու Հասմոնայէն չուելով՝ Մոսերոթի ինլեան ըրին։
31 Եւ Մոսերոթէն չուելով՝ Բանէ-յական ինլեան
32 ըրին։ Ու Բ-անէ-յականէն չուելով՝ Հորդադ-
33 գադ ինլեան ըրին։ Եւ Հորդադգադէն չուե-
34 լով՝ Ետերաթա ինլեան ըրին։ Ու Ետերաթա-
35 յէն չուելով՝ Եբրոնա ինլեան ըրին։ Ու Եբ-րոնայէն չուելով՝ Գասիոն-գաբեր ինլեան ը-
36 րին։ Եւ Գասիոն-գաբերէն չուելով՝ Զին ա-նապատը՝ այսինքն Կադես ինլեան ըրին։
37 Եւ Կադեսէն չուելով՝ Հովր լեռը ինլեան
38 ըրին, որ եդովմի երկրին ծայրն է։ Ու Ա-Հարոն քահանան Տէրոջը հրամանովը Հովր լեռը ելաւ, և հոն մեռաւ, Իսրայէլի որդւո-
39 ցը եգիպտոսի երկրէն ելլելուն քառասներորդ տարին՝ հինգերորդ ամսուն առաջին օրը։ Եւ Ա.Հարոն Հովր լեռանը վրայ մեռած ատենը հարիւր քսանուերեք տարեկան էր։
40 Եւ Քանանու երկրին հարաւային կողմը բնակող Ա-Արադի Քանանիա Թագաւորը Իսրայէլի որդւոց գալը լսեց։
41 Եւ Հովր լեռնէն չուելով՝ Սելմոնա ինլեան
42 ըրին։ Ու Սելմոնայէն չուելով՝ Փունոն ինլեան
43 ըրին։ Ու Փունոնէն չուելով՝ Ոբովթ ինլեան
44 ըրին։ Եւ Ոբովթէն չուելով՝ Մոաբի սահ-մանին մէջ եղող Աբ-արիմ ինլեան ըրին։
45 Եւ Իյ-ե-էյմ չուելով՝ Դիբոն-գադ ինլեան
46 ըրին։ Ու Դիբոն-գադէն չուելով՝ Գելմոն-
47 դիբլաթեմ ինլեան ըրին։ Ու Գելմոն-դիբլա-թեմէն չուելով՝ Նաբաւին առջեւը Աբարիմի
48 լեռները ինլեան ըրին։ Եւ Աբարիմի լեռնե-րէն չուելով՝ Երիքովի դէմացը Յորդանանու մօտ՝ Մոաբի դաշտերուն մէջ ինլեան ըրին։
49 Ուսկից անոնք Յորդանանու մօտ Մոաբի դաշ-տերուն մէջ ինլեան ըրին, Բեթեսիմոթէն մին-չեւ Աբէլսատիմ։
50 Եւ Տէրը Մոաբի դաշտերուն մէջ Երիքո-վի դէմացը Յորդանանու մօտ խօսեցաւ Մով-
51 սէսին՝ ըսելով, Իսրայէլի որդւոցը խօսէ ու անոնց ըսէ, Երբոր Յորդանանէն Քանանա-
52 ցւոց երկիրը անցնիք, Ան երկրին բոլոր բնակիչները ձեր առջեւէն վռնտէք, ու անոնց բոլոր պատկերաւոր կոթողները կործանէք, և անոնց բոլոր թափծու կուռքերը կործանէք,
53 ու անոնց բոլոր բարձր տեղերը փլցընէք։ Եւ ան երկիրը ձեր իշխանութեանը տակը անցը-

---

ա Եւ· ժբ · 2 : ժգ · 4 :
բ Եւ· ժբ · 37 :
գ Եւ· ժգ · 8 :
դ Եւ· ժբ · 29 :
ե Եւ· ժբ · 12 : ժը · 11 : Եա · ժթ · 1 : Ցայտ · ժբ · 8 :
զ Եւ· ժբ · 37 :
է Եւ· ժգ · 20 :
ը Եւ· ժգ · 2, 9 :
թ Եւ· ժգ · 22 : ժէ · 22, 23 :
ժ Եւ· ժէ · 27 :
ի Եւ· ժգ · 1 :
լ Եւ· ժէ · 1 : ժթ · 2 :
խ Եւ· ժգ · 1 : ժթ · 1, 2 :
ծ ԳԼ· ժա · 34 :
կ ԳԼ· ժա · 35 :
հ ԳԼ· ժգ · 1 :
ձ Տես Ծն · ԼԶ· 27 : բ Օր · ժ · 6 : ա Մն · ա · 42 :
ղ բ Օր · ժ · 7 :
ճ բ Օր · բ · 8 : գ Թագ · թ · 26 : իբ · 49 :
մ ԳԼ· ի · 1 : իէ · 14 :
յ ԳԼ· ի · 22, 23 : իա · 4 :
ն ԳԼ· ի · 25, 28 : բ Օր · ժ · 6 : լբ · 50 :
շ ԳԼ· իա · 1, և :
ո Կամ Քանանացի
չ ԳԼ· իա · 4 :
պ ԳԼ· իա · 10 :
ջ ԳԼ· իա · 11 :
ռ ԳԼ· իա · 11 :
ս ԳԼ· լբ · 34 :
վ Եբեմ· խը · 22 :
տ ԳԼ· իա · 20 : բ Օր · լբ · 49 :
ր ԳԼ· իբ · 1 :
ց ԳԼ· իբ · 1 : Ցես · բ · 1 :
ւ բ Օր · է · 1, 2 : թ · 1 : Ցես · գ · 17 :
փ Եւ· իգ · 24, 33 : լգ · 13 : բ Օր · է · 2, 5 : ժբ · 3 : Ցես· ժա· 12 : Դատ· բ · 2 :

Նեղով՝ անոր միջը բնակիք. քանզի ան երկիրը
54 ձեզի տուի որ ժառանգէք։ Եւ եթէ երկիրը
վիճակով ժառանգէք ձեր առիմերան համե-
մատ. շատագոյ եղողին ժառանգութիւնը շատ
պիտի տաք, ու քիչագոյ եղողին ժառանգու-
թիւնը քիչ պիտի տաք. մէկ ոեղի մը վիճակը
որուս որ ելլէ, անոր ըլլայ ի֊ը֊ժ֊ը. ձեր հար-
55 ցը ցեղերուն համեմատ ժառանգէք։ Բայց
թէ որ ան երկրին բնակիչները ձեր առջևէն
չվռնտէք, անոնք որ անոնցմէ ողջ թողու-
ցածնիդ ՚ձեր աչքերուն փուշեր՝ ու ձեր կո-
ղերուն տատասկներ պիտի ըլլան. ու ձեր
բնակած երկրին մէջ ձեզի թշնամութիւն պի-
56 տի բնեն։ Եւ պիտի ըլլայ որ ինչ որ անոնց
ընելու մտածեր էի, ձեզի պիտի ընեմ ձեզի։

ԳԼ. ԼԳ

1 Երկրին առիմանները։ 16 Երկիրը բաժնելու համար որոշուած մարդոց անունները։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
2 Իսրայէլի որդւոցը պատուիրէս ու անոնց ըսես,
երբոր դուք ՚Քանանու երկիրը մտնէք, ձե-
ղի ժառանգութիւն լինալու երկիրը աս պի-
տի ըլլայ, Քանանու երկիրը իր առիմաններ-
3 բովը. Եւ եթէ ձեր հարաւային առիմանը Սին
անապատէն մինչև Եդոմի ըլլայ, և ձեր հա-
րաւային առիմանը արևելքին՝ ՚Աղի ծովուն
4 ծայրէն ֊սկսի. Ու ձեր հարաւային առիմա-
նը ՚Ակրաբիմի գառ՚ի վերը պտտելով մինչև
Սին հասնի, ու ֊անկ ելլելով ՚Կադէս-բառնեայի
հարաւային կողմը երթայ, ու ՚Ասար-ադդա-
5 րին ելլելով Ասեմին հասնի. Եւ Ասեմոնէն
՚մինչև Եգիպտոսի հեղեղատը պտտելով՝ ծո-
վուն մէջ բլլենայ առիմանը։
6 Իսկ ձեր արևմտեան առիմանը մեծ ծովն
ըլլայ. ձեզի արևմտեան առիման ան ըլլայ։
7 Եւ ձեր հիւսիսային կողմի առիմանը աս
ըլլայ. մեծ ծովէն մինչև ՚Հոռը լեռը նչա-
8 նակէք. Հոռը լեռնէն ՚մինչև Եմաթ նչանա-
կէք, ու անկէ առիմանը մինչև ՚Սեդադ հաս-
9 նի. Եւ ան առիմանը մինչև Զեփրան ելլէ,
ու ՚Ասար-Ենանի մէջ բլլենայ. ձեր հիւսիսա-
յին առիմանը աս ըլլայ։
10 Եւ ձեր արևելեան առիմանին համար
11 Ասար-Ենանէն մինչև Սեփամ նչանակէք. Ու
աս առիմանը Ռիբղա իջնէ արևելեան կողմէն՝ Ա-
յինի ՚Պերզա իջնէ. ու աս առիմանը արև-
ելեայ կողմէն իջնելով՝ մինչև ՚Քինեռեթի ծո-
12 վուն եզերքը հասնի. Եւ աս առիմանը Յոր-
դանան իջնէ, ու ՚Աղի ծովուն մէջ վերջա-
նայ։ Երկիրը իր չրջակայ առիմաններովը ձե-
զի աս ըլլայ։
13 Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդւոց պատուիրեց
ու ըսաւ, ՚Ահա է ան երկիրը որ դուք վի-
ճակով պիտի ժառանգէք, ինչպէս որ Տէրը
հրամայեց լինն ու հինգ ցեղի տալու անոնց.
14 ՚Քանզի Ռուբինի որդւոց ցեղը իրենց հար-
ցը առնելուն համեմատ՝ ու Գադի որդւոց
ցեղը իրենց հարցը առնելուն համեմատ՝ ի
Մանասէի կէս ցեղը իրենց ժառանգութիւնը
15 առին. Այս երկուքը ու կէս ցեղը իրենց ժա-
ռանգութիւնը առին Երիքովի ֊ին֊ը Յոր-
դանան ատկի կողմը դէպ՚ի արևելք։
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
17 Ասոնք են ան մարդոց անունները՝ որոնք
երկիրը ժառանգութեան համար ձեզի պիտի
բաժնեն. ՚Եղիազար քահանան ու Նաւէի որ-
18 դին Յեսու. Եւ ամէն ցեղէն ալ մէյմէկ ՚իշ-
խան առնէք, ան երկիրը ժառանգութեան
19 բաժնելու։ Եւ ան մարդոց անունները ասոնք
են. Յուդայի ցեղէն Յեփոնէի որդին Քաղէ-
20 բ. Շմաւոնի որդւոց ցեղէն Ամիուդի որդին
21 Սամուէլ, Բենիամինի ցեղէն Քասլոնէի որդին
22 Եղիդատ, Դանի որդւոց ցեղէն իշխան՝ Եգ-
23 ղիի որդին Բոկկի, Յովսեփի որդւոցմէ՝ Մա-
նասէի որդւոց ցեղէն իշխան՝ Եփոտի որդին
24 Անիէլ, Ու Եփրեմի որդւոց ցեղէն իշխան՝
25 Սափտանի որդին Կամուէլ, Եւ Զաբուղո-
նի որդւոց ցեղէն իշխան՝ փառնակի որդին Եղ-
26 ասափան, Եւ Իսաքարի որդւոց ցեղէն իշխան՝
27 Ազանի որդին Փաղտիէլ, Ու Աշերի որդւոց
28 ցեղէն իշխան՝ Սելոմիի որդին Ախիուդ, Ու
Նեփթաղիմի որդւոց ցեղէն իշխան՝ Ամիուդի
29 որդին Փադայէլ։ Ասոնք են ֊ա հ֊ր֊ն֊ը՝ որոնց
Տէրը հրամայեց որ Քանանու երկրին մէջ
Իսրայէլի որդւոցը ժառանգութիւն բաժնեն։

ԳԼ. ԼԸ

1 Ղեւտացւոց տրուելու քաղաքներէն իրենց արուարձաններովը։ 6 Ընդունդ վկայ սպաոանի քաղաքներ պիտի ըլլային։ 9 Մարդասպանութեան վրայով օրէնքներ։ 31 Մարդասպանի մը համար փրկանք ընդունուելու չէր։

1 Եւ Տէրը Մովաբի դաշտերուն մէջ Երիքովի
՚ին֊ը Յորդանանու մօտ խօսեցաւ Մովսէսին
2 ըսելով, ՚Պատուիրէ Իսրայէլի որդւոցը, որ
իրենց ժառանգութեան կալուածքէն Ղեւտա-
ցւոց բնակելու քաղաքներ տան. նաև քա-
ղաքներուն չորջորայքը եղած արուարձանները
3 ըր Ղեւտացւոց տաք։ Եւ քաղաքները բնա-
կութեան համար ըլլան անոնց, ու արուար-

---

‡ Գէ. իգ. 53, 54, 55։
+ Ցես. իգ. 13։ Դատ. բ. 3։ Սաղ. ՃԶ. 54, 56։ Տես Եզ. իգ. 35։ Եզեկ. իբ. 24։
— Ծն. ԺԸ. 8։ Բ Օր. ա. 7։ Սաղ. ՀԲ. 55։ ՃԸ. 11։ Եզեկ. խե. 14։
ֆ Ցես. ԺԸ. 1։ Տես Եզեկ. խե. 13, Եւ։
ֆ Ծն. Ժգ. 5։ Ցես. ԺԸ. 2։
= Ծն. ԺԸ. 8։ Բ Օր. ա. 7։ Սաղ. ՀԲ. 55։ ՃԸ. 11։ Եզեկ. խե. 14։
ֆ Ցես. ԺԸ. 1։ Տես Եզեկ. խե. 13, Եւ։
ֆ Ծն. Ժգ. 5։ Ցես. ԺԸ. 2։
• Եբբ. բլայ։
ֆ Ցես. ԺԸ. 3։
ֆ Գէ. Ժգ. 22։ գ Թագ. Ժգ. 25։
ֆ Եզեկ. խե. 15։
ֆ Եզեկ. խե. 17։
ֆ գ Թագ. իգ. 33։ Երեմ. լԹ. 5, 6։
ֆ Բ Օր. գ. 17։ Ցես. Ժա. 2։ ԺԹ. 33։ Մատ. Ժգ. 34։ Դատ. ե. 1։
ֆ Հմր. 3։
ֆ Հմր. 1։ Ցես. Ժգ. 1, 2։
ֆ Գէ. լբ. 33։ Ցես. Ժգ. 2, 3։
ֆ Ցես. Ժգ. 1։ ԺԹ. 51։
ֆ Գէ. ա. 4, 16։
— Ցես. Ժգ. 3, 4։ խե. 2։ Տես Եզեկ. խե. 1, Եւ։ խբ. 8, Եւ։

ձաններըը անոնց արջառներուն, *հօտերուն
4 ու բոլոր անասուններուն համար ըլլան։ Ու
Ղևտացւոց տալու քաղաքներուդ արուար-
ձանները քաղաքին պարիսպէն դուրս չուր-
ջանակի հազարական կանգուն ընդարձակու-
5 թիւն։ Ասոնք քաղաքին դուրսը արևելեան
կողմէն երկու հազար կանգուն, հարաւային
կողմէն երկու հազար կանգուն, արևմտեան
կողմէն երկու հազար կանգուն, ու հիւսի-
սային կողմէն երկու հազար կանգուն չափէք
և քաղաքը մէջտեղը պիտի ըլլայ · անոնց
քաղաքներուն արուարձանները սահմ ըլ-
6 լան։ Եւ ձեր Ղևտացւոց տալու քաղաքնե-
րէն †վեցը ապաստանի քաղաք ըլլալու որո-
շէք, որ պաղնողը հոն փախչի · ու սոնցմէ
7 զատ քառասուներկու քաղաք տաք։ Ղև-
տացւոց տալու քաղաքներուդ ամէնը †քա-
ռասունուումը քաղաք ըլլայ · զանոնք իրենց
8 արուարձաններովը տաք։ Եւ ան քաղաքները
որ †Իսրայէլի որդւոցը կալուածքէն պիտի
տաք, †շատուր եղողէն շատ՝ ու քիչուր
եղողէն քիչ առնէք · ամէն մէկը իր առած
ժառանգութեանը չափովը իր քաղաքներէն
Ղևտացւոց պիտի տայ։

9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով,
10 Իսրայէլի որդւոցը խօսիս ու անոնց ըսես,
Երբոր Յորդանանէն քանանու երկիրը անց-
11 նէք, †Ձեզի քաղաքներ որոշէք, որոնք ապաս-
տանի քաղաքներ ըլլան ձեզի, որ սխալմամբ
12 մարդ զարնող պաղնողը հոն փախչի։ †Եւ
ան քաղաքները ձեզի ապաստանարան ըլլան
‡վրէժխնդիրէն երդողէն, ու պաղնողը դա-
տաստանի համար ժողովքին առջևը չկրև-
13 ցած չմեռնի։ Եւ ձեր տալու քաղաքներէն
14 †վեցը ձեզի ապաստանի քաղաք ըլլայ։ †Քա-
ղաքներուն երեքը Յորդանանու ասդիի կող-
մը տաք, ու քաղաքներուն երեքը քանա-
նու երկրին մէջ տաք, †անոնք ապաստանի
15 քաղաքներ ըլլան։ Այս վեց քաղաքները Իս-
րայէլի որդւոցը ու †օտարականին և ձեր
մէջը բնակողը պանդխտին ապաստանարան ըլ-
լան, և ով որ սխալմամբ մարդ մեռցնէ՝ հոն
փախչի։

16 †Իսկ թէ որ հարդ զ երկաթէ գործիքով մէ-
կը զարնէ մեռցնէ, անիկա մարդասպան է ·
մարդասպանը անպատճառ պիտի մեռցուի։
17 Կամ թէ որ մահաւէժ բռնաքարով մը մէկուն
զարնէ՝ որ մեռնի, անիկա մարդասպան է ·
մարդասպանը անպատճառ պիտի մեռցուի։
18 Կամ թէ որ ձեռքով գործածուելու վայտե-

ղէն մահաւէժ գործիքով մը զարնէ՝ որ մեռ-
նի, անիկա մարդասպան է · մարդասպանը
19 անպատճառ պիտի մեռցուի · †Արեան վրէժ-
խնդիրը պիտի մեռցնէ մարդասպանը · երբ-
որ անոր հանդիպի՝ թող մեռցնէ զանիկա։
20 Կամ †թէ որ թշնամութեամբ հրէ մէկը, ու
նենգութեամբ վրան բան նետելով՝ զանի-
21 կա մեռցնելու ըլլայ, կամ թէ թշնամու-
թեան պատճառաւ ձեռքովը զարնէ անոր՝ որ
մեռնի, զարնողը անպատճառ մեռցուի · անի-
կա մարդասպան է · արեան վրէժխնդիրը երբոր
մարդասպանին հանդիպի՝ զանիկա մեռցնէ։
22 Բայց թէ որ յանկարծ ու հաւանդ թըշ-
նամութեան հրէ, կամ թէ առանց նենգու-
թեան անոր վրայ մէկ գործիք մը նետէ,
23 կամ թէ առանց տեսնելու անոր վրայ քնչ
և իյնէ մահաւէժ քար մը ձգէ՝ որ մեռնի,
և անիկա անոր թշնամին չէր, ու անոր չա-
24 րին չէր ուզեր, †Ինաստնը ժողովքը ապան-
նողին ու արեան վրէժխնդրին միջտեղը աս
25 օրէնքներուս համեմատ դատաստան ընէ · Եւ
ժողովքը պիտի ազատէ պաղնողը արեան վը-
րէժխնդրին ձեռքէն, ու ժողովքը զանիկա
նորէն իր ապաստնած ապաստանի քաղաքը
դարձնէ · ու հանիկա հոն պիտի բնակի, մին-
չև որ †սուրբ եղով օծուած քահանայապետը
26 մեռնի։ Բայց թէ որ պաղնողը իր ապաստնած
ապաստանի քաղաքին սահմանէն երթէք դուրս
27 ելլէ, ու արեան վրէժխնդիրը զանիկա իր
ապաստանի քաղաքին սահմանէն դուրս գըտ-
նէ, և արեան վրէժխնդիրը պաղնողը մեռ-
28 ցնելու ըլլայ, մահապարտ չհամրուի · Քան-
զի անիկա իր ապաստանի քաղաքը նստելու
էր, մինչև որ քահանայապետը մեռնէր · բայց
քահանայապետին մեռնելէն ետքը պաղնողը
29 իր կալուածքին երկիրը դառնայ։ Այսպէս †ձե-
զի դատաստանի կանոններ ըլլան ձեր ազ-
գերուն մէջ — ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ։
30 Ով որ մարդ կը մեռցնէ, պաղնողը †վը-
կաներուն բերնովը մեռցուի · բայց մարդ մը
մեռցնելու համար՝ ‡յոյն մէկ վկայի վկայու-
31 թիւնը բաւական չըլլայ։ Եւ մահապարտ ըս-
պաղնողին կենացը համար փրկանք չառնէք ·
քանզի անիկա անպատճառ մեռցուելու է։
32 Ու ապաստանի քաղաքը փախչողին համար
փրկանք չառնէք, որպէս զի անիկա իր քա-
ղաքը դառնայ նստի քահանայապետին մահէն
33 առաջ։ Ասոնք ձեր բնակած երկիրը չպղծէք,
քանզի արիւնը †կը պղծէ երկիրը · ու անոր մէջը
թափուած արեանը համար երկրին †ուրիշ բա-

* Եբր · առաջնածքին
† Ելլ · 21 · 13 · բ Օր · գ · 41 · Յես · ի · 2, 7, 8 · իա · 3, 13, 21, 27, 32, 36, 38 ·
‡ Յես · իա · 41 ·
† Յես · իա · 5 ·
† Գվ · իգ · 54 ·
‡ բ Օր · ԺԹ · 2 · Յես · ի · 2 ·
† Գվ · ԺԷ · 16 ·
† Ելլ · իա · 13 ·
‡ բ Օր · ԺԹ · 6 · Յես · ի · 3, 5, 6 ·
† Հմր · 6 ·
† բ Օր · գ · 41 · Յես · ի · 8 ·
† Գվ · ԺԷ · 16 ·
† Ելլ · իա · 12, 14 · Ղև · իգ · 17 · բ Օր · ԺԹ · 11, 12 ·
† Հմր · 21, 24, 27 ·
† բ Օր · ԺԹ · 6, 12 · Յես · ի · 3, 5 ·
† Ծն · գ · 8 · բ թագ · գ · 27 · ի · 10 · գ թագ · բ · 31, 32 ·
† Ելլ · իա · 14 · բ Օր · ԺԹ · 11 ·
† Ելլ · իա · 13 ·
† Հմր · 12 · Յես · ի · 6 ·
† Յես · ի · 6 ·
† Ելլ · իԹ · 7 · Ղև · գ · 3 · իա · 10 ·
† Գվ · իէ · 11 ·
† բ Օր · ԺԷ · 6 · ԺԹ · 15 · Ա թագ · Ժը · 16 · բԿոր · Ժգ · 1 · Եբր · Ժ · 28 ·
† Սաղ · ՃՂ · 38 · Մէք · գ · 11 ·

Նաւ մը քաւութիւն չըլլար, բայց եթէ հանիկա
34 թափողին արիւնովը։ Ուրեմն ձեր բնակած
երկիրը չպղծէք, որուն մէջտեղը ես պիտի
բնակիմ. քանզի ես Տէրս կը բնակիմ Իսրա-
յէլի որդւոց մէջը։

ԳԼ. ԼՋ

1 Ժառանգութիւն ունեցող աղջիկը ։ իր ցեղէն եղող մէկու
մը հետ պիտի կարգուէր ։ 7 որպէս զի Ժառանգութիւնը ան
ցեղէն չվիրնար ։ 10 Սալպատին աղջիկները իրենց հօրեղբօր-
որդւոցը հետ կ'ամուսնանան ։

1 Եւ Յովսեփի որդւոցը առնմերէն Մանասէի
որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գաղաադու որ-
դւոց առնմին իշխաններըը մօտեցան, ու Մով-
սէսին առջեւը և Իսրայէլի որդւոցը նահապե-
տութեանց իշխաններուն առջեւը խօսեցան,
2 Ու ըսին, Տէրը մեր տիրոջը հրամայեց, որ
երկիրը Իսրայէլի որդւոցը վիճակով ժառան-
գութիւն տայ. ու Տէրը մեր տիրոջը հրա-
մայեց, որ մեր եղբօրը Սալպատին ժառան-
3 գութիւնը անոր աղջիկներուն տայ. Արդ թէ
որ անոնք Իսրայէլի որդւոց ուրիշ ցեղի մը որ-
դւոցը կնիկ ըլլան, անոնց ժառանգութիւնը
մեր Հայրերուն ժառանգութենէն պիտի վեր-
նայ. ու որ ցեղը մարդոց որ կինն ըլլան, ան
ցեղին ժառանգութեանը պիտի խառնուի, ու
մեր ժառանգութեանը վիճակէն պիտի վեր-
4 նայ։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը Յոբելեան տարին՝
անոնց ժառանգութիւնը իրենց էրիկներուն
ցեղին ժառանգութեանը պիտի խառնուի. ու
ան Սալպատին աղջիկներուն ժառանգութիւնը մեր Հայ-
րերուն ցեղին ժառանգութենէն պիտի վեր-
նայ։

5 Եւ Մովսէս Տէրոջը հրամանաւ Իսրայէլի
որդւոցը պատուիրեց ու ըսաւ, Յովսեփի որ-
6 դւոց ցեղը ճիշտ կը խօսի։ Սալպատին
աղջիկներուն վրայով Տէրոջը հրամայած ա-
րած խօսքը ասէ. Անոնց որ կը հաճին ա-
նոնք, թող անոնց կնիկ ըլլան, միայն թէ իր
բենց Հօրը ցեղէն եղողներուն կնիկ ըլլան.
7 Որպէս զի Իսրայէլի որդւոց ժառանգութիւնը
մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի. քանզի Իսրա-
յէլի որդւոց ամէնքն ալ իրենց Հայրերուն
8 ցեղին ժառանգութիւնը պիտի յարին։ Եւ
ամէն աղջիկ՝ որ Իսրայէլի որդւոց ցեղերուն
մէջ մէկ կալուածքի մը ժառանգ կ'ըլլայ, իր
Հօրը ցեղէն եղող մէկու մը կնիկ ըլլայ, որ
Իսրայէլի որդւոց ամէն մէկը իր Հայրերուն
9 ժառանգութիւնը ժառանգէ. Եւ ժառան-
գութիւնը մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի, բայց
Իսրայէլի որդւոց ցեղերուն ամէն մէկը իր
ժառանգութեանը կպրի։

10 Եւ Տէրը Մովսէսին ինչպէս որ հրամայեց,
11 Սալպատին աղջիկները անանկ ըրին։ Քանզի
Սալպատին աղջիկները՝ Մաալա, Թիր-
սա, Եգղա, Մեղքա ու Նոա իրենց Հօր-
12 եղբօրորդւոցը հետ ամուսնացան։ Այսպէս
Յովսեփեան Մանասէի որդւոց առնմերէն ե-
ղողներու կնիկ եղան, ու անոնց ժառանգու-
թիւնը իրենց Հօրը ցեղին ու ազգատոհմին մէջ
մնաց։

13 Ասոնք են այն պատուիրանքները ու դա-
տաստանները, որ Տէրը Մովաբի գաւառին
մէջ Երիքովի դէմացը Յորդանանեայ մօտ Մով-
սէսին ձեռքովը Իսրայէլի որդւոցը պատուի-
րեց։

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Քառասներորդ տարւոյն վերջը՝ Մովսէս Իսրայէլացւոց խօ-
սելով Համաւտաւթեամբ կը պատմէ 6 Աստուծոյ խոստումնե-
րը։ 13 իշխաններ կարգելը։ 19 երկիրը լրտեսելու Համար
մարդ երկիրը։ 34 անոնց անհաւատութեանը պատճառով Աս-
տուծոյ բարկութիւնը։ 41 և անոնց անհնազանդութիւնը։

1 Ասոնք են այն խօսքերը որ Մովսէս բոլոր
Իսրայէլին պրսւցեց Յորդանանեայ ասդին կող-
մը անապատին մէջ, որ Սուփին դիմացի դա-
տը՝ Փառանի, Տոփելի, Լաբանի, Ասերոթի
2 ու Տիզահաբի մէջտեղն է։ (Քորեբէն Սէինէ

կադէս-բառնեայ տասնումէկ օր է մեկը լե-
3 ռանը ճամբայով։) Արդ քառասներորդ տա-
րին մեհտասներորդ ամսուն առաջին ը
Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը պրսւցեց ինչ որ
Տէրը անոր պատուիրեր էր անոնց համար,
4 Հեսբոնի մէջ բնակող Ամորհացւոց Սիհո-
նի թագաւորը և Աստարովթի մէջ
բնակող Բասանի Ովգ թագաւորը զարնելէն
5 ետքը. Յորդանանեայ ասդին կողմը Մովաբի
երկրին մէջ Մովսէս սկսաւ այս օրէնքը յայ-
տնել, բսելով,

ա Ծն. թ. 6։
բ Գաղ. ժբ. 25։ գ Օբ. ա. 15։
դ Եզր. իթ. 45, 46։
ե Գէն. իգ. 29։
զ Գէն. իգ. 55։ լգ. 54։ Ելս. ժէ. 3։
է Գէն. իե. 1։ 7։ Ելս. ժէ. 3, 4։
ը Գէն. իե. 1։
թ Գէն. իգ. 3։ լգ. 50։
ժ Ելս. թ. 1, 10։ իբ. 4։ 7։
ի Թուոց. ժգ. 27։ Գէն. թ. 23։
լ Թուոց. լգ. 38։
խ Թուոց. իա. 24, 35։
ծ Թուոց. իա. 33։ Ելս. ժգ. 12։

6 Մեր Տէր Աստուածը Հորեբի վրայ մեզի
խօսեցաւ ու ըսաւ, Ա՛ս լեռը կենայիք հնե-
7 րիք է. դարձէ՛ք, չուեցէ՛ք ու գացէ՛ք Ամո-
հացւոց լեռը, և անոր ամէն չրջակայ տեղերը,
դաշտերը, լեռները, ու հովիտները, և հա-
րաւային կողմը, ու ծովեզերքը, Քանանացւոց
երկիրը ու Լիբանան, մինչև մեծ գետը՝ որ
8 Եփրատ գետն է։ Ահա ան երկիրը ձեր առ-
ջևը դրի. գացէ՛ք ու ժառանգեցէ՛ք ան երկիրը,
որ Տէրը ձեր Հայրերուն՝ Աբրահամին, Իսա-
հակին ու Յակոբին երդում ըրաւ որ տայ ա-
նոնց ու անոնցմէ ետքը անոնց զաւակներուն։
9 Եւ Ես առեր ձեզի խօսեցայ ու ըսի,
10 Ես մինակ չեմ կրնար ձեզ տանիլ. Ձեր Տէր
Աստուածը ձեզ չատցուց, և ահա դուք այս-
11 օր երկնից աստղերուն չափ չատ էք։ Ձեր
Հայրերուն Տէր Աստուածը ձեր եղածէն հա-
զարապատիկ աւելցնէ ձեզ, ու Ձեզի բսա-
12 ծին պէս ձեզ օրհնէ։ Ես մինակ ի՞նչպէս կրը-
նամ ձեր նեղութիւնը, ձեր բեռը ու հակա-
13 ռակութիւնը կրել։ Դուք ձեր ցեղերէն իմաս-
տուն ու հանճարեղ և անուանի մարդիկ տը-
ւէք, ու Ես անոնք ձեր վրայ իշխաններ կնչը-
14 նեմ։ Եւ դուք ինծի պատասխան տուիք ու
15 ըսիք, Ա՛ս բանը խօսքդ ընելը աղէկ է։ Ուստի
Ես ձեր ցեղերուն երեւելիները՝ իմաստուն ու
անուանի մարդիկ առի, և զանոնք ձեր վրայ
իշխաններ կարգեցի, այսինքն ձեր ցեղերուն
մէջ հազարապետներ, հարիւրապետներ, հին-
գնապետներ, տասնապետներ ու ոստիկաններ։
16 Եւ ան առեր ձեր դատաւորներուն պա-
տուիրեցի ըսելով, Ձեր եղբայրներուն դա-
տերը մտիկ ըրէ՛ք, ու ամէն մարդուն դատը՝
թէ իր հեղբօրը հետ ըլլայ և թէ օտարակա-
17 նի հետ, Դատաստանի մէջ աչառութիւն չընէ՛ք. Դա-
տաստանի մէջ աչառութիւն չընէ՛ք, պզտի-
կին մեծի պէս մտիկ ընէ՛ք, բնաւ մարդու մը
երեսէ չվախնա՛ք. քանզի դատաստանը Աս-
տուծոյ է. ու ձեզի դժուար երեցած դատը
ինծի ներկայացուցէ՛ք, որ անիկա մտիկ ը-
18 նեմ։ Եւ ան առեր ձեր ամէն ընելու բաննե-
րը ձեզի պատուիրեցի։
19 Եւ գացինք Հորեբէն չուեցինք, ու ինչպէս որ
մեր Տէր Աստուածը մեզի պատուիրեր էր,
Ամորհացւոց լեռանը ճամբով՝ ան ձեր տեսած
բոլոր մեծ ու ահագին անապատին անցանք,
20 ու մինչև Կադէս-բառնեայ հասանք։ Եւ ձեզի
ըսի, Դուք Ամորհացւոց լեռը հասաք, որն որ
21 մեր Տէր Աստուածը մեզի կու տայ։ Նայէ,
քու Տէր Աստուածդ երկիրը քու առջևդ դը-
րաւ. ելլէ՛, ժառանգէ՛ անիկա, ինչպէս
որ քու Հայրերուդ Տէր Աստուածը քեզի ը-
սաւ. մի վախնար ու մի զարհուրիր։
22 Եւ դուք ամէնդդ իմ քովս եկաք, ու ին-
ծի ըսիք, Մեզմէ առաջ մարդիկ խրկենք, որ
երկիրը լրտեսեն մեզի համար, ու մեզի դան
պատմեն թէ ինչ ճամբով հոն պիտի ելլենք,
23 ու ինչ քաղաքներու մէջ պիտի մտնենք։ Եւ
ես խօսքը լինծի հաճոյ թուելով, Ձեզմէ
տասներկու մարդ առի, ամէն մէկ ցեղէն
24 մէյմէկ մարդ։ Եւ անոնք դացին՝ լեռը ելան,
ու մինչև Եսքոզի ձորը հասան, ու ան երկրին
25 լրտեսեցին։ Եւ ան երկրին պտուղէն ձեռ-
քերնին առնելով մեզի բերին, ու մեզի դրու-
ցելին ըսելով, Աղէկ է ան երկիրը որ մեր Տէր
26 Աստուածը մեզի կու տայ։ Բայց դուք չու-
զեցիք ելլել, ու ձեր Տէր Աստուածոյն հրամա-
27 նին դէմ դրիք. Եւ ձեր վրաններուն մէջ
տրտնջելով ըսիք, Տէրը Մեզ ատելուն համար
Եգիպտոսէ երկրէն մեզ դուրս հանեց, որ մեզ
Ամորհացւոց ձեռքը մատնէ, ու մեզ կորսըն-
28 ցընէ։ Ո՞ւր պիտի ելլենք. մեր եղբայրները
Մեր սիրտերը Թուլցուցին, որովհետև ըսին,
Ան ազգը մեզմէ մեծ ու բարձրահասակ է,
քաղաքները մեծ ու մինչև երկինքը պարսպա-
ւոր են, ու հոն նաև Ենակին որդիքը տե-
29 սանք։ Եւ ձեզի ըսի, Մի զարհուրիք ու
30 անոնցմէ մի վախնաք. Ձեր Տէր Աստուածը
որ ձեր առջևէն կ'երթայ, անիկա ձեզի հա-
մար պիտի պատերազմի, ինչպէս որ Եգիպ-
տոսի մէջ ձեր աչքերուն առջևը ձեզի ըրաւ։
31 Ու անապատին մէջն ալ տեսար որ, Ինչպէս
մարդ մը իր զաւակը կը տանի, քու Տէր Աս-
տուածդ ալ քու բոլոր քալած ճամբաներուդ
մէջը մինչև ատ տեղ դալդ քեզ անանկ տա-
32 րաւ։ Եւ ասով ալ Ձեր Տէր Աստուածոյն չհա-
33 ւատացիք, Որ անիկա ճամբուն մէջ ձեր առ-
ջևէն կ'երթար ձեզի լչևանելու տեղ փնտռե-
լու համար, գիշերը կրակի մէջ երթալու
ճամբանիդ ձեզի ցուցընելով, ու ցորեկն ալ
34 ամպի մէջ։ Եւ Տէրը ձեր խօսքերուն ձայնը
լսելով բարկացաւ, ու երդում ընելով ըսաւ,
35 Ա՛ս մարդոցմէն՝ ան անօրէն ազգէն բնաւ մարդ
մը պիտի չտեսնէ ան բարի երկիրը, որն որ
36 ձեր Հայրերուն տալու երդում ըրի. Բայց
միայն Յեփոնէի որդին Քաղէբ պիտի տեսնէ
ան, ու անոր կոխած երկիրը երեն ու իր որ-
դւոցը պիտի տամ, որովհետև Անիկա կա-

ա Եր. գ. 1։
բ Տնս Եր. ժթ. 1։ Թուս. ժ. 11։
գ Ծն. մբ. 7։ ժէ. 18։ ժէ. 7, 8։ խգ. 4։ խը. 13։
դ Եր. ժը. 18։ Թուս. ժա. 14։
ե Ծն. ժէ. 5։ Գր. ժ. 22։ խը. 62։
զ բ Թագ. խդ. 3։
է Ծն. ժէ. 5։ խը. 17։ խգ. 4։ Եր. լբ. 13։
ը գ Թագ. գ. 8, 9։
թ Տնս Եր. ժը. 21։ Թուս. ժա. 16, 17։
ժ Եր. ժը. 25։
ի Գվ. խդ. 22։
լ Գր. ժգ. 18։ Ցաղ. է. 24։
խ Գվ. ժթ. 15։ Գր. ժգ. 19։ ա Թագ. ժգ. 7։ Ածախ. խդ. 23։ Ցակ. բ. 1։
ծ բ Մն. ժթ. 6։
կ Եր. ժը. 22, 26։
հ Թուս. ժ. 12։ Գր. բ. 15։ Երեմ. բ. 6։
ձ Թուս. ժգ. 27։
ղ Ցես. ա. 9։
ճ Թուս. ժգ. 4։
մ Թուս. ժգ. 23, 24, 25։
յ Թուս. ժգ. 28։
ն Թուս. ժգ. 1—4։ Սալ. ճկ. 24, 25։
շ Գր. թ. 28։
ո Ցես. բ. 11։
պ Երէմ. Հալեցուցին
ջ Թուս. ժգ. 29, 32, 33, 34։ Գր. թ. 1, 2։
ռ Թուս. ժգ. 29։
ս Եր. ժգ. 14, 25։ Ղեւտ. գ. 20։
վ Եր. ժթ. 4։ Գր. բ. 11, 12։ Եսա. խգ. 3, 4։ կգ. 9։ Ովս. ժա. 3։ Տես Գար. ժգ. 18։
տ Սալ. ճկ. 24։ Ցաւգ. 5։
ր Թուս. ժգ. 30։
ց Եր. ժգ. 21։ Սալ. հը. 14։
ւ Թուս. ժ. 33։ Եզեկ. ի. 6։
փ Գր. բ. 14, 15։
ք Թուս. ժգ. 22, 23։ Սալ. ղէ. 11։
օ Թուս. ժգ. 24, 30։ Ցես. ժգ. 9։
ֆ Թուս. ժգ. 24։

37 տարեվապէս Տէրոջը հետեւեցաւ։ ‡Ջեղի հա-
մար Տէրը լինձի ալ բարկացաւ, ու ըսաւ,
38 Դուն ալ հոն պիտի չմտնես. Այլ †ըրա *սպա-
առազդ †Նաւէի որդին Յեսու՝ անիկա հոն
պիտի մտնէ. ‡զօրացուր անիկա, վասն զի ան
Իսրայէլը անիկա պիտի ժառանգեցընէ, իսպայէ-
39 լին։ †Եւ ան ձեր սպրծիկ ազաքը, որոնց հա-
մար ‡կ'րսէիք թէ աւար պիտի ըլլան, ու ան
ձեր որդիները որ այսօր †աղէկը ու գէշը չեն
ճանչնար, անոնք պիտի մտնեն հոն. անոնց
պիտի տամ ան Իսրայէլը, ու անոնք պիտի ժա-
40 ռանգեն ան։ †Բայց դուք ետ դարձէ՛ք, ու
կարմիր ծովուն ճամբային գէպ 'ի անապատը
չուեցէ՛ք։
41 Եւ՝ըդը դուք պատասխան տուիք ու լինձի
ըսիք, †Մենք Տէրոջը առջեւը մեղք գործե-
ցինք. մենք պիտի ելլենք պատերազմինք,
ինչպէս որ մեր Տէր Աստուածը մեզի պա-
տուիրեց. ու ամէն մէկերնիդ իր պատերազ-
մական զէնքը առնելով, †թեթեւամտութեամբ
42 ուզեցի՛ք՞ լեռը ելլել։ Եւ Տէրը լինձի ըսաւ,
Անոնց ըսէ, ‡Մի ելլէ՛ք ու մի պատերազմի՛ք,
քանզի ես ձեր մէջը չեմ. չըլլայ որ ձեր
43 թշնամիներուն առջեւը չպրպտուի՛ք։ Ես ալ ձե-
զի խօսեցայ, բայց դուք մտիկ չըրի՛ք, հա-
պա Տէրոջը հրամանին դէմ դրի՛ք, և †յամա-
44 ռութիւն բնելով լեռը ելա՛ք։ Ու ան լեռանը
վրայ բնակող Ամորհացիները †մեզառներու պէս
ձեր դէմը ելլելով ձեզ հալածեցին, ու Սէի-
45 րի մէջ ձեզ ջարկին մինչեւ Հորմա։ Եւ դա-
նալով Տէրոջը առջեւը լացի՛ք, սակայն Տէրը
46 ձեր ձայնը չլսեց ու ձեզի ականջ չդրաւ։ ‡Եւ
կադեսի մէջ շատ օրեր կեցաք, ըշտի օրեր
որ հոն կեցա՛ք։

ԳԼ. Բ

1 Ամաւնեցոց թագաւորը՝ որ պատմէ Իսրայէլացիները՝ որ եգիպտացոց, 9 Մովաբացոց, 17 և Ամմոնացոց հետ պատերազմ չընէն։ 24 Ամորհացոց Սեհոն թագաւորին յաղթութիւնը։

1 Ապա մենք դարձանք ու կարմիր ծո-
վուն ճամբային գէպ 'ի անապատը չուեցինք,
†ինչպէս որ Տէրը լինձի ըսեր էր, ու շատ
օրեր Սէիր լեռանը բոլորտիքը պտըտեցանք։
2 Եւ Տէրը լինձի խօսեցաւ ու ըսաւ, (3) †Ձեզ
հերիք է սա լեռանը բոլորտիքը պտըտելնիդ.
4 հիւսիսային կողմը դարձէ՛ք։ Եւ ժողովուր-
դին պատուիրէ ու ըսէ, †Դուք հիմա Սէիր
բնակող ձեր եղբարցը եաւսի որդւոցը սահ-
մանէն պիտի անցնի՛ք. անոնք ձեզմէ պիտի
վախնան, բայց դուք մեծապէս զգուշացի՛ք.
5 Անոնց հետ մի ծեծկռտի՛ք. քանզի ես ձեզի
անոնց երկրէն մէկ ոտնաբայձ տեղ մին ալ
տալու չեմ, †որովհետեւ Սէիր լեռը եսաւի
6 ժառանգութիւն տուի եմ։ Կերակուրը ըս-
տակով ծախու առնի՛ք անոնցմէ և ուտի՛ք,
և ջուրն ալ տակով ծախու առնի՛ք անոնցմէ
7 ու խմի՛ք. քանզի քու Տէր Աստուածդ քու
ձեռքիդ ամէն գործքերուն մէջ օրհնեց քեզ.
անիկա գիտէ որ դուն սա մեծ անապատին
մէջ կը պտըտիս. †քու Տէր Աստուածդ սա
քառասուն տարին քեզի հետ էր, ու բան
մը պակսութիւն չքաշեցիր։
8 ‡Ասոր վրնդ մեր եղբայրներուն եսաւի
որդւոցը քովէն որոնք Սէիր կը բնակէին, դա-
ռի ճամբային՝ †Էլաթէն ու Գասիոն-գաբերի
անցանք. ու դառնալով Մոաբի անա-
9 պատին ճամբային անցանք։ Եւ Տէրը լինձի
ըսաւ, Մովաբացւոց թշնամութիւն մի ընէր
ու անոնց հետ պատերազմ մի ընէր. քանզի
անոնց երկրէն քեզի ժառանգութիւն տալու
չեմ, որովհետեւ ‡Արը †Ղովտի որդւոցը ժա-
10 ռանգութիւն տուի։ (Ամն առաջուց ին-
միները կը բնակէին, որոնք մեծ ու շատ
ու †Ենակիմներուն պէս երկայնահասակ ազ-
11 գէն էին. Ենակիմներուն պէս նոր-
կանեք կը սեպուէին. ու Մովաբացիք զանոնք
12 Էմիմ կը կոչէին։ Եւ Սէիրի մէջ առաջուց
Հուռէացիք կը բնակէին, բայց Եսաւ որդիքը
զանոնք վռնտելով ու իրենց առջեւէն զանոնք
ջարդելով՝ անոնց տեղը բնակեցան. ինչպէս
Իսրայէլացիք երկրին իրենց ժառանգութեան
13 երկրին, որն որ Տէրը անոնց տուաւ։) Հիմա
ելէ՛ք †Զարեդ ձորէն անցէ՛ք. ու մենք Զա-
րեդ ձորէն անցանք։
14 Մեր պտըտած օրերը՝ †Կադէս-բառնեայէն
Եւլեայ մինչեւ Զարեդ ձորէն անցնելնիս՝ երե-
սուն ութ տարի եղաւ. ‡մինչեւ որ բանակին
մէջէն պատերազմող մարդոց ան բոլոր ազգը
հատաւ, †ինչպէս որ Տէրը անոնց երդում ը-
15 րեր էր։ Եւ ձեռնը բանակին մէջէն բնաջինջ
ընելու համար՝ †Տէրոջը ձեռքն ալ անոնց
վրայ էր, մինչեւ որ անոնք հատան։
16 Ու երբոր բոլոր պատերազմող մարդիկը
17 ժողովուրդին մէջէն մեռան ու հատան, Տէրը
18 լինձի խօսեցաւ ըսելով, Դուն այսօր Մովաբին
19 սահմանը եաւծ Արէն պիտի անցնես, Ու ա-
մմոնի որդւոցը ‡սահմանին պիտի մօտենաս.

‡ Թաւ. ի. 12։ իէ. 14։ Գէ. գ. 23։ դ. 21։ էզ. 4։ Սապ. Ա՛դ. 32։
† Եր. իգ. 13։ էզ. 11։ Տես ա Թագ. ժգ. 22։
‡ Եբր. առջեւդ կայ նոյնը
† Կամ ժողովեցաք։ Ե ‡Կամ պատրաստեսէիք մեռնիլ
‡ Թաւ. ժգ. 30։
† Թաւ. իէ. 18, 19։ Գէ. լա. 7, 23։
‡ Թաւ. ժգ. 31։
† Թաւ. ժգ. 3։
‡ Իսա. է. 15, 16։ Հաբ. ի. 11։
‡ Թաւ. ժգ. 25։
‡ Թաւ. ժգ. 40։
‡ Թաւ. ժգ. 42։
‡ Թաւ. ժգ. 44, 45։
‡ Սապ. Ա՛դ. 12։
‡ Թաւ. ժգ. 26, եա. ի. 1, 22։ Դատ. ժա. 17։
= Թաւ. ժգ. 25։ Գէ. ա. 40։
‡ Տես Հմր. 7, 14։
‡ Թաւ. ի. 14, եա։
† Ծն. էգ. 8։ Ցես. իգ. 4։
‡ Գէ. ը. 2, 3, 4։
‡ Դատ. ժա. 18։
‡ գ Թագ. ի. 20։
‡ Թաւ. իա. 28։
‡ Ծն. Ա՛ի. 36, 37։
‡ Ծն. ժգ. 5։
‡ Թաւ. ժգ. 23, 34։ Գէ. ի. 2։
‡ Հմր. 22։ Ծն. ժգ. 6։ էգ. 20։
‡ Թաւ. իա. 12։
‡ Թաւ. ժգ. 27։
‡ Թաւ. ժգ. 33։ Ա՛դ. 64։
‡ Թաւ. ժգ. 33։ Գէ. ա. 34, 35։ Եզէկ. ի. 13։
‡ Սապ. Ա՛դ. 33։ Ա՛դ. 26։
‡ Եբր. գ՛ամացը

անոնց թիւնամութիւն մի ըներ, և անոնց հետ
մի ծեծկուիր. քանդի Ամմոնի որդւոցը երկ-
րին քեզի ժառանգութիւն տալու չեմ, որով-
հետև անիկա Ղովտի որդւոցը ժառանգու-
20 թիւն տուի: (Ան ալ հսկաներու երկիր կը սե-
պուէր. առաջուց ան տեղը հսկաներ կը բնա-
կէին, ու Ամմոնացիք զանոնք Զամզումիմ կը
21 կոչէին. Որոնք ենթակիմներուն պէս մեծ ու
շատուր և երկայնահասակ ազգ մըն էին. բայց
Տէրը զանոնք բնաջինջ ըրաւ անոնց առջևէն,
որ վռընտեցին զանոնք, և անոնց տեղը բնա-
22 կեցան. Ինչպէս որ Սէիր բնակող Եսաւի որ-
դւոցը համար ալ ըրաւ, երբոր Հուռեցիները
բնաջինջ ըրաւ անոնց առջևէն. և զանոնք
վռընտեցին, ու անոնց տեղը բնակեցան մինչև
23 աս օրս: Եւ Աւացիները՝ որ մինչև Գազա
գիւղաքաղաքներու մէջ կը բնակէին, զա-
նոնք ալ Կափթորէն ելլող Կափթորացիք ջար-
24 դեցին, ու անոնց տեղը բնակեցան:) Ելէք,
չուեցէք ու Առնոն ձորէն անցէք. ահա ես-
բոնի Թագաւորը՝ Ամօրհացի Սեհոնը ու անոր
երկիրը քու ձեռքդ տուի. սկսէ ունի ժա-
ռանգելու, ու անոր հետ պատերազմ ըրէ:
25 Այսօր քու երեսդ վախը ու սոսկումը բոլոր
երկինքի տակը եղող ազգերուն վրայ պիտի
սկսիմ դնել, անոնք որ քու համբաւդ լսող-
ները քու երեսդ դողան ու տագնապին:
26 Եւ կադեմոթի անապատէն Եսբոնի Սե-
հոն Թագաւորին խաղաղութեան խօսքերով
27 դեսպաններ խրկեցի, ըսելով, Անցնիմ քու
երկրէդ. մեծ ճամբայէն պիտի երթամ, ա-
28 ջ կամ ձախ կողմը չեմ խոտորիր: Կերակու-
րը ինծի առակով ծախէ որ ուտեմ, ու ջուրն
ալ ինծի առակով տուր որ խմեմ. Միայն թէ
29 ոտքերովս անցնիմ. Ինչպէս որ Սէիր բնա-
կող Եսաւի որդիքը ու Ար բնակող Մոաբա-
ցիք ինծի ըրին. մինչև որ ես Յորդանանէն
անցնիմ դէպ՚ի այն երկիրը, որն որ մեր Տէր
30 Աստուածը մեզի պիտի տայ: Բայց Եսբոնի
Սեհոն Թագաւորը չուզեց որ մենք անկէ
անցնինք. Ինչու որ քու Տէր Աստուածդ անոր
հոգին խստացուցեր էր ու սիրտը կարծրա-
ցուցեր էր, որ զանիկա քու ձեռքդ տայ,
31 ինչպէս որ այսօր կը տեսնես: Եւ Տէրը ինծի
ըսաւ, Ահա Սեհոնը ու անոր երկիրը սկսայ
քու ձեռքդ տալու. սկսէ անոր սիրելու, որ
անոր երկիրը ժառանգես:
32 Ասաւ Սեհոն՝ ինքը իր բոլոր ժողովուր-
դովը Յասայի մէջ մեր դէմ ելաւ, որ մե-
33 զի հետ պատերազմի: Եւ մեր Տէր Աստուա-

ծը զանիկա մեր ձեռքը մատնեց, ու մենք
անոր և անոր որդիքը ու անոր բոլոր ժո-
34 ղովուրդը զարկինք. Եւ նոյն առեն անոր
բոլոր քաղաքները առինք, ու ամէն բոլոր քա-
ղաքներուն մէջ եղած էրիկ մարդիկը, կնիկ-
ները ու տղաքները կոտորեցուցինք, անոնց-
35 մէ մէկ մըն ալ ողջ չթողուցինք. Միայն անա-
սունները ու առած քաղաքներուս աւար-
36 ները մեզի առինք: Արոերէն ու ձորին մէջը եղած Արոերէն ու ձորին մէջը եղած քա-
ղաքէն մինչև Գաղաադ բնաւ մեզի դէմ դը-
նող քաղաք մը չեղաւ. մեր Տէր Աստուածը
37 ամէնն ալ մեր ձեռքը մատնեց: Միայն թէ
Ամմոնի որդւոցը երկրին, ու բոլոր ձարակ ձո-
րին կողմերուն և լեռնային քաղաքներուն, ու
մեր Տէր Աստուածոյն բոլոր մեզի արգիլած
տեղերուն չմօտեցար:

ԳԼ. Գ

1 Մոսէս կը պատմէ Բասանի Ովգ Թագաւորին յաղթութիւնը:
11 անոր մահիճին մեծութիւնը. 12 Սեհոնի ու Ովգի երկիր-
ները երկուք ու կէս ցեղերուն արուիլը. 23 և թէ ինչը պէս Քանանու երկիրը մտնելու արգիլուիլն ինծի եր
Աստուածմէ. 26 և թէ Տէրը հրամայեր էր որ միայն Հեսուէն առնէ:

1 Անկէ դարձանք՝ Բասանի ճամբան ելանք,
ու Բասանի Ովգ Թագաւորը՝ ինքը իր բո-
լոր ժողովուրդովը Եդրայիի մէջ մեր դէմ
2 ելաւ պատերազմելու համար: Եւ Տէրը ին-
ծի ըսաւ, Անկէ մի վախնար, վասն զի անի-
կա ու անոր բոլոր ժողովուրդը ու երկիրը
քու ձեռքդ կու տամ. ու անոր ալ՝ Եսբոնի
մէջ բնակող Ամօրհացւոց Սեհոն Թագաւորին
3 ըրածիդ պէս ըրէ: Եւ մեր Տէր Աստուածը
Բասանի Ովգ Թագաւորն ալ ու անոր բոլոր
ժողովուրդը մեր ձեռքը տուաւ. ու մենք
անանկ չարդեցինք զանոնք, որ անոնցմէ
4 մէկ մըն ալ ողջ չմնայ: Եւ նոյն առեն անոր
բոլոր քաղաքները առինք. քաղաք մըն
ալ չմնայ, որ անոնցմէ առած չըլլանք. վեր-
սուն քաղաք՝ այսինքն բոլոր Արգովբի գա-
ւառը՝ Բասանի մէջ Ովգին Թագաւորութիւ-
5 նը: Անոնց ամէնն ալ բարձր պարիսպներով,
դռներով ու դռնափակներով ամրացած քա-
ղաքներ էին, անպարիսպ քաղաքներէն զա-
6 դաս՝ որոնք խիստ շատ էին: Եւ զանոնք բը-
նաջինջ ըրինք, ինչպէս որ Եսբոնի Սեհոն
Թագաւորը ըրինք, ամէն քաղաքներու մէջ
մարդիկը, կնիկները ու տղաքները կոտորելով
7 ենթով. Սակայն բոլոր անասուններն ու քա-
8 ղաքներուն աւարները մեզի առինք: Եւ ան

ա Ծն. ժթ. 38:
բ Տես Ծն. ժգ. 5:
գ Տես Հմր. 10:
դ Ծն. ԼԶ. 8:
ե Ծն. ժգ. 6: ԼԶ. 20—30: Հմր. 12:
զ Յեր. ժե. 30:
է Երեմ. իե. 20:
ը Կամ Աեբիմի
թ Ծն. ժ. 14: Ամոս. թ. 7:
ժ Թագ. խա. 13, 14: Դատ. ժա. 18, 21:
ի Եզ. ժե. 14, 15: ԳԼ. ժա. 25: Յես. բ. 9, 10:
լ ԳԼ. ի. 10:
խ Թագ. խա. 21, 22:
ծ Դատ. ժա. 19:
կ Եբր. Զամբայէն Զամբայէն
հ Թագ. ի. 19:
ձ Տես Թագ. ի. 18: ԳԼ. իգ. 3, 4: Դատ. ժա. 17, 18:
ղ Թագ. խա. 23:
ճ Յես. ժա. 20:
մ Եզ. գ. 21:
յ ԳԼ. ա. 8:
ն Թագ. խա. 23:
շ ԳԼ. է. 2: ի. 16:
ո Թագ. խա. 24: ԳԼ. իթ. 7:
չ ԳԼ. է. 2, 26:
պ ԳԼ. գ. 12: գ. 48: Յես. ժգ. 9:
ջ Սպ. իգ. 3:
ռ Ծն. լը. 22: Թագ. խա. 24: ԳԼ. գ. 16:
ս Հմր. 5, 9, 19:
վ Թագ. խա. 33, եւ: ԳԼ. իթ. 7:
տ ԳԼ. ա. 4:
ր Թագ. խա. 24:
ց Թագ. խա. 35:
ւ Եբր. զանիկա, ա նար ինացորդ չթո-ղելու չափ:
փ գ Թագ. գ. 13:
ք ԳԼ. բ. 24: Սպ. Ձիւ. 10, 11, 12: Ձիւգ. 19, 20, 21:

Նոյն ժամանակին՝ Յորդանանու անդիի կողմը
եղող Ամորհացւոց երկու թագաւորներուն
ձեռքէն առնք երկիրը՝ Արնան ձորէն մին-
9 չեւ Հերմոն լեռը։ Սիդոնացիք Հերմոնին Սա-
րիոն կ'ըսէին, բայց Ամորհացիք զանիկա Սա-
10 նիր կը կոչէին։ Բոլոր դաշտի քաղաքները՝
բոլոր Գաղաադը ու բոլոր Բասանը մինչև
Սելքա ու Եդրայի, Բասանի մէջ եղած Ով-
գին թագաւորութիւնը քաղաքները։
11 Քանզի Հսկաներուն մնացորդէն միայն Բա-
սանի Ովգ թագաւորը մնացեր էր. ահա անոր
մահիճը՝ որ երկաթէ մահիճ մըն է, Ամմոնի
որդւոցը Ռաբբային մէջը կը-
թիւնը իր կանգուն է, ու լայնութիւնը չորս
կանգուն է մարդու կանգունով։
12 Եւ նոյն ժամանակին մէջ առ մեր առած
երկիրը՝ Արնոն ձորին վրայ եղող Արոերէն
մինչև Գաղաադ լեռանը կէսը՝ իր քաղաք-
ներովը Ռուբինեանց ու Գադեանց տուի։
13 Ու Գաղաադին մնացածը ու բոլոր Բասանը՝
այսինքն Ովգին թագաւորութիւնը — բոլոր
Արգովբի գաւառը՝ բոլոր Բասանին հետ որ
հսկայից երկիր կ'ըսուէր, Մանասէի կէս ցե-
14 ղին տուի։ Ե- Մանասեան Յայիր բոլոր
Արգովբի գաւառը առաւ մինչև Գեսուրա-
ցւոց ու Մաքաթացւոց սահմանը, ու անուն-
ք իր անունովը մինչև այսօր Բասան-Հաւօթ-
15 յայիր կոչեց։ Եւ Գաղաադը Մաքիրին
16 տուի։ Եւ Գաղաադէն մինչև Արնոն ձորը,
(այսինքն ձորին մէջտեղը որ սահմանն է,
ու մինչև Ամմոնի որդւոցը սահմանը եղած
Յաբոկ ձորը, Ռուբինեանց ու Գադեանց
17 տուի, նաև դաշտը Յորդանանու սահմանո-
վը Քենեռեթէն մինչև դաշտային ծովը, այս-
ինքն Ալի ծովը, արևելեան կողմը
եղած Աբեդովթ-վադային տակը։
18 Եւ անոնք ձեզի պատուիրեցի ու ըսի,
Ձեր Տէր Աստուածը աս երկիրը ձեզի ժա-
ռանգութիւն տուաւ. զօրաւոր ամէնքդ
որ կարիճներ էք, զէնքերնիդ առէք, ու ի-
րայէլի որդւոցը՝ ձեր եղբայրներուն առջևը
19 անցէք. Բայց ձեր կնիկները, ձեր որդիները
ու ձեր անասունները, (որովհետև ձեր անա-
սուններուն շատ ըլլալը գիտեմ,) թող մնան
ձեր քաղաքներուն մէջ՝ որոնք ես ձեզի տուի,
20 Մինչև որ Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս
հանգստացնէ, ու մինչև որ անոնք ալ ժա-
ռանգեն այն երկիրը՝ որն որ ձեր Տէր Աստու-
ծը Յորդանանու անդիի կողմը անոնց պիտի
տայ. ու եւսքը՝ ձեզմէ ամէն մէկը դառնայ
իր ժառանգութեանը՝ որն որ ես ձեզի տուի,
21 Ա՛նատանը Յեսուին պատուիրեցի ըսելով,
Քու աչքերդ տեսան ինչ որ ձեր Տէր Ա-
տուածը ասս երկու թագաւորներուն բրա-
նանկ — պիտի ընէ Տէրը ան ամէն թագա-
ւորութիւններուն, որոնց վրայ դուն պիտի
22 երթաս։ Անոնցմէ չվախնաք. վասն զի ձեր
Տէր Աստուածը ինքը կը պատերազմի ձեզի
23 համար։ Եւ ես անատանը Տէրոջը աղաչեցի ա-
24 ըսի, Ով Տէր Եհովայ, դուն սկսեցիր ցու-
մեծութիւնդ ու քու զօրաւոր ձեռքդ քա-
ծառայիդ ցուցընելու. վասն զի երկինքի մէ-
կամ երկրի վրայ ո՞վ է ան աստուածը, որ
քու գործքերուդ ու քու զօրութեանդ պես
25 գործ կրնայ ընել։ Ճնարհք բրի՛ որ
անցնեմ, ու Յորդանանու անդիի կողմի բար-
երկիրը, ան բարի լեռը ու Լիբանանը տես
26 նեմ։ Բայց Տէրը ձեր պատճառովը ինձի
սրդոզելով՝ իմ խնդիրքս չընդունեց. և Տէր
ինծի ըսաւ, Ալ հերիք է քեզի. մէյմըն ալ
27 ասս բանը ինծի չդրուագես. փասգայի գա-
գամը ելիր, ու դէպ ի արևմուտք, հիւսի-
հարաւ ու արևելք աչքերդ վերցուր, ու քու
աչքերովդ դիտէ. քանզի դուն ասս Յորդա-
28 նանէն պիտի չանցնես։ Ու Յեսուին պատուի-
ասելով անոնց զօրացուր, ու անոր սիրտ տուր
քանզի անոնք պիտի անցնին ասս ժողովուրդին
առջևը, և քու դիտելու երկիրդ անոնք պի-
29 տի ժառանգեցնեն անոնց։ Ասոնք մենք Բե-
վիսին մէջը Բեթփեղովրի դիմացը նստանք։

ԳԼ. Գ

1 Մամբռէ Աստուծոյ հնազանդելու կը յորդորէ Իսրայէլացին։ ԸԸ. 41 ու Յորդանանու անդիի կողմը երեք ապաստանի քա-
ղաք կը զատէ։

1 Եւ հիմա, ով Իսրայէլ, լսէ՛ քեզի սորվե-
ցուցած կանոններս ու դատաստաններս ի-
րենց ըրէ, որ ընելով ապրիս ու
մտնես ժառանգես ան երկիրը որն որ Ա-
հայրերուն Տէր Աստուածը ձեզի կու տայ։
2 Ձեզի պատուիրած խօսքիս վրայ բան մի
չաւելցընէք, ու անկէ բան մը չպակսեցընէք
այլ ձեր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքները
3 պահէք, որոնք ես ձեզի կը պատուիրեմ։ Ձեր

ա ԳԼ. գ. 48։ Սալ. իթ. 6։
բ ա Մն. ե. 23։
գ ԳԼ. գ. 49։
դ Յես. ժբ. 5։ ժգ. 11։
ե Ծն. ժգ. 5։
զ Կամ բացմաթիւներն։
է Ամմա. բ. 9։
ը բ Թագ. ժբ. 26։ Երեմ. խթ. 2։ Եզկ. իա. 20։
թ ԳԼ. բ. 36։ Յես. ժբ. 2։
ժ Թուա. լբ. 33։ Յես. ժբ. 6։ ժգ. 8։ եւ։
ի Յես. ժգ. 29։
լ ա Մն. բ. 22։
խ Յես. ժգ. 13։ բ Թագ. գ. 5։ ժ. 6։
ծ Թուա. լբ. 41։
կ ի՛ Յայիրի գիւղաքաղաքներուն Բասանին մէջ։
հ Թուա. լբ. 39։
ձ Թուա. խա. 24։ Յես. ժբ. 2։
ղ բ Թագ. իգ. 5։
ճ Թուա. լգ. 11։
մ ԳԼ. գ. 49։ Թուա. լգ. 11։ Յես. ժբ. 3։
յ Յես. իբ. 4։
ն Թուա. իե. 18։
շ Եբր. որ գան հան կ'անցնին։
ո Եւ. ժգ. 14։ ԳԼ. ա. 30։ բ. 4։
չ Տես բ Կոր. ժբ. 8. 9։
պ ԳԼ. ժա. 2։
ջ Եւ. ժբ. 11։ բ Թագ. է. 22։ Սալ. հա. 19։ ձգ. 8։ ձթ. 6. 8։
ռ Թուա. իե. 12։
ս Եւ. գ. 8։ ԳԼ. գ. 22։
վ Թուա. ի. 12։ իե. 14։ ԳԼ. ա. 37։ լա. 2։ լբ. 51. 52։ լգ. 4։ Սալ. ձգ. 32։
տ Թուա. իե. 12։
ր Թուա. իե. 18. 23։ ԳԼ. ա. 38։ լա. 3. 7։
ց ԳԼ. գ. 46։ լգ. 12։
ւ Գե. ժթ. 37։ իա. 8։ իբ. 31։ ԳԼ. ե. 1։ Եզկ. իա. 11։ Հաւոմ. ժ. 5։
փ ԳԼ. ժբ. 32։ Յես. ժ. 7։ Աւտ. 6։ ժ. 12։ Յայտ. իբ. 18։

աչքերը տեսան ինչ որ Տէրը Բեղիեդովրին
ըրաւ. վասն զի քու Տէր Աստուածդ Բե-
ղիեդովրին եւևէն գացող բոլոր մարդիկը
4 ձեր մէջէն կորսընցուց։ Բայց դուք որ ձեր
Տէր Աստուծոյն յարեցաք, ամէնքդ այսօր
5 ողջ էք։ Ահա ձեզի կանոններ ու դատաս-
տաններ սորվեցուցի, ինչպէս որ իմ Տէր Աս-
տուածս ինծի պատուիրեց, որ զանոնք՝ի
գործ դնէք ան երկրին մէջ, ուր որ պիտի
6 մտնէք ժառանգելու համար։ Ուստի դուք
անոնք պահեցէք ու ըրէք. վասն զի՝ձեր իմաս-
տութիւնը ու հանճարը աս պիտի ըլլայ ազ-
գաց առջևը, որոնք աս բոլոր կանոնները լը-
սելով պիտի ըսեն, Իրաւցընէ աս մեծ ազգը
խնաստուն ու հանճարեղ ժողովուրդ մըն է։
7 Քանզի՝ո՞ր ազգը այնչափ մեծ է, որ՝ինչ
աստուածները իրեն մօտ ըլլան, ինչպէս որ
մեր ԵՀովայ Աստուածը՝ևէ մօտ է ամէն բա-
8 նի մէջ որ անկէ կը խնդրենք։ Ու ո՞ր ազգը
այնչափ մեծ է, որ իմ այսօր ձեր առջևը դը-
րած աս բոլոր օրէնքիս նման արդար կա-
9 նոններ ու դատաստաններ ունենայ։ Միայն
քեզ ազէկ նայէ, ու՝քու հոգւոյդ շատ ըզ-
գուշութիւն ըրէ, որ՝չըլլայ թէ աչքերուդ
տեսած բաները մոռնաս, և չըլլայ թէ կեա-
նացդ բոլոր օրերուն մէջ քու սրտէդ ելլեն.
այլ՝անոնք քու որդիներուդ ու որդւոց
10 որդիներուն սորվեցընես։ ՚Այն օրը որ դուն
Քորեբ քու Տէր Աստուածդդ առջևը կեցեր
էիր, Տէրը ինծի ըսաւ, ժողովուրդը ինծի
ժողվէ, ու իմ խօսքերս լսել պիտի տամ անոնց,
որպէս զի սորվին ինծմէ վախնալը որչափ
օրեր որ երկրի վրայ պիտիապրին, ու իրենց
11 որդիներուն ալ սորվեցընեն։ Եւ դուք մօտե-
նալով՝ լեռանը տակը կայնեցաք. ու՝լեռը
խառարով, ամպով ու մառախուղով ծածկուած,
12 *մինչև երկինքը՝ կրակով կը բորբոքէր։ ՚Եւ
Տէրը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ. ՚դուք
անոր խօսքերուն ձայնը լսեցիք. ու նմանութիւն
13 մը չտեսաք, ՚բայց միայն ձայն լսեցիք։ ՚Եւ իր
ուխտը՝ՙսասը պատուիրանքները ձեզի իմա-
ցուց, ու պատուիրեց որ անոնք ընէք. և՝զա-
նոնք երկու հատ քարէ տախտակներու վրայ
14 գրեց։ Եւ՝անոնք Տէրը ինծի պատուիրեց,
որ ձեզի կանոններ ու դատաստաններ սորվե-
ցընեմ, որ զանոնք՝ի գործ դնէք ան երկրին
մէջ, ուր որ պիտի մտնէք ժառանգելու համար։

15 ՚Ուրեմն ձեր հոգիներուն ազէկ զգուշա-
թիւն ըրէք. որովհետև ան օրը որ Տէրը
Քորեբ՝ըսը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ,
16 ընաւ՚նմանութիւն մը չտեսաք. Զըլլայ որ
՚անօրինէք, ու՝ձեզի կուռք մը կամ որ և իցէ
†բանի պատկերը՝՝ձեզ սրուի և թէ էգի նմա-
17 նութիւնը, կամ երկրի վրայ եղող անասունի
մը նմանութիւնը, կամ օդին մէջ թռչող թեւա-
18 ւոր թռչունի մը նմանութիւնը, կամ երկրի
վրայ սողացող սողունի մը նմանութիւնը, կամ
երկրին տակը ջուրերու մէջ եղող ձուկի մը
19 նմանութիւնը չինէք. Նաև չըլլայ որ՝աչքերդ
երկինքը վերցընելով, ու արևը կամ լուսինը
կամ աստղերը՝՝երկնից բոլոր զարդը տես-
նելով խաբուիս, ու՝անոնց երկրպագութիւն
ընես, և անոնք պաշտես. որովհետև քու
Տէր Աստուածդ զանոնք բոլոր երկնից տակը
20 եղող ազգերուն համար կարգաւորեց։ Բայց
Տէրը ձեզ առաւ, ու՝ձեզ երկաթի հնոցին՝
եգիպտոսէն հանեց, ՚որ իրեն ‡սեպհական
ժողովուրդ ըլլաք, ինչպէս որ այսօր եղած էք։
21 Եւ՚Տէրը ձեր պատճառաւ ինծի սրդողե-
լով երդում ըրաւ որ Յորդանանէն չանցնիմ, ու
չմտնեմ ան բարի երկիրը՝ որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի կու տայ ժառանգելու հա-
22 մար։ Արդ՝ես աս երկրիս մէջ պիտի մեռնիմ,
ու՚Յորդանանէն պիտի չանցնիմ. բայց դուք
պիտի անցնիք ու՚ան բարի երկիրը պիտի
23 ժառանգէք։ Զգոյշ կեցէք, ՚չըլլայ որ ձեր
Տէր Աստուծոյն ձեզի հետ ըրած ուխտը մո-
նաք, ՚ու ձեզի կուռք մը կամ որ և իցէ բա-
նի մը նմանութիւնը չինէք, որն որ քու Տէր
24 Աստուածդ քեզի արդիլեց։ Քանզի ‡քու
Տէր Աստուածդ մաշող կրակ է. անիկա՚նա-
խանձոտ Աստուած է։
25 Երբոր դուք որդիներ ու որդւոց որդիներ
ծնանելու ըլլաք, և ան երկրին մէջ շատ առնե
նստելու ըլլաք, ՚անառնեը թէ որ անօրի-
նութիւն ընէք, և կուռք մը կամ որ և իցէ բանի նմա-
նութիւնը չինէք, ու ‡ձեր Տէր Աստուծոյն
առջևը չարութիւն ընէք ու զանիկա բարկա-
26 ցընէք, ՚Այսօր երկինքը ու երկիրը ձեզի վկայ
կը բռնեմ, որ դուք անպատճառ չուտով պի-
տի կորսուիք ան երկրէն, որն որ Յորդանա-
նէն անցնելով պիտի ժառանգէք. ան տեղը
կեանքերնիդ երկար պիտի չըլլայ, այլ բոլո-
27 րովին բնաջինջ պիտի ըլլաք։ Եւ Տէրը ‡ձեզ

ա Թու. իե. 4, եւ։ գ Ես. իբ. 17։ Սաղ. ձգ. 28, 29։ դ Յոբ. իբ. 28։ Սաղ. ժթ. 7։ ճժա. 10։ Առակ. ա. 7։ ե Թագ. է. 23։ Սաղ. խզ. 1։ ճիե. 18։ ճիբ. 14։ Եա. ձէ. 6։ Առակ. գ. 23։ Առակ. գ. 1, 3։ գ. 21։ ը Ծն. ժբ. 19։ Գ. զ. 7։ ժա. 19։ Սաղ. հբ. 5, 6։ Եփես. գ. 4։ թ Եր. ժթ. 9, 16։ ի. 18։ Եբր. ժբ. 18, 19։ ժ Եր. ժթ. 18։ Գ. է. 23։ ի Գ. է. 4, 22։ ժա Էմր. 33, 36։ ժբ Եր. ի. 22։ գ Թագ. ժթ. 12։ ժգ Գ. թ. 9, 11։ ժդ Եր. լդ. 28։ ժե Եր. իգ. 12։ լա. 18։ ժզ Եր. իա. 1։ Գ. իբ. իգ։ ժէ Ցես. իգ. 11։ ժը Եա. ի. 18։ ի Եր. լ. 7։ ի Գ. է. 4, 22։ ի Էմր. 33, 36։ ի Եր. ի. 22։ գ Թագ. ժթ. 12։ ի Գ. թ. 9, 11։ ի Եր. լդ. 28։ ի Եր. իգ. 12։ լա. 18։ ի Եր. իա. 1։ Գ. իբ. իգ։ ի Ցես. իգ. 11։ ի Եա. ի. 18։ ի Եր. լ. 7։ ի Եր. ի. 4, 5։ Էմր. 23։ Գ. է. 8։ ի Եբր. Նմանութեան։ ի Հռոմ. ա. 23։ ի Գ. ժէ. 3։ Ցոբ. լա. 26, 27։ ի Ծն. բ. 1։ գ Թագ. ժէ. 16։ իա. 3։ ի Հռոմ. ա. 25։ ի գ Թագ. ը. 51։ Եփեմ. ժա. 4։ ի Եր. ժթ. 5։ Գ. թ. 29։ լը. 9։ ի Եբր. Ժառանգութիւն։ ի Թու. ի. 12։ Գ. ա. 37։ գ. 26։ ի Տես բ Պետ. ա. 13, 14, 15։ ի Գ. գ. 27։ ի Գ. գ. 25։ ի Էմր. 9։ ի Էմր. 16։ Եր. ի. 4, 5։ ի Եր. իէ. 17։ Գ. թ. 3։ Եա. լգ. 14։ Եբր. ժբ. 29։ ի Եր. ի. 5։ Գ. զ. 15։ Եա. խբ. 8։ ի Էմր. 16։ ի գ Թագ. ժէ. 17, եւ։ ի Գ. լ. 18, 19։ Եա. ա. 2։ Միք. զ. 2։ ի Ղև. խգ. 33։ Գ. իբ. 62, 64։ Ղեմ. ա. 8։

ագդերուն մէջ պիտի ցրուէ , ու նաև սակաւա-
թիւ պիտի մնաք ան ազգերուն մէջը , ուր որ
28 Տէրը ձեզ պիտի քշէ ։ Եւ ՚Հոն մարդու ձեռ-
քով չինուած քարէ ու փայտէ աստուածներ
պիտի պաշտէք , ՚որոնք ոչ կը տեսնեն , ոչ կը
29 լսեն , ոչ կ՚ուտեն ու ոչ կը հոտուրտան ։ ՚Եւ
հոն քու Տէր Աստուածդ պիտի փնտռես . ու
կը գտնես որ զանիկա բոլոր սրտովդ և բոլոր հոգւո-
30 վդ փնտռելու ըլլաս , պիտի գտնես ։ Երբոր
քու վրադ նեղութիւն գայ ու աս բոլոր բա-
ները ՚վերջին օրերը քեզի պատահին , կը դառ-
նաս որ քու Տէր Աստուածդ՝ ՚ողորմած
31 մնիկ ընես , քու Տէր Աստուածդ՝ ՚ուղղամած
Աստուած ըլլալուն համար՝ քեզ պիտի չկոր-
ցընէ , ու քեզ չկործանցնէ . ու նաև քու հայ-
րերուդ երդումը բրած ուխտը պիտի չմոռնայ ։
32 Այդ ՚քեզմէ առաջ եղած առջի օրերուն
համար՝ այսինքն Աստուած մարդը երկրի
վրայ ստեղծած օրէն՝ի վեր՝ ՚երկնքից մէկ ծայ-
րէն մինչև մէկալ ծայրը հարցուր , կը տես որ
33 ասոր պէս մեծ բան մը եղած է , ու ասոր պէս
բան մը լսուած է ։ ՚Այդ հոգին մէկ ազգ մը կրա-
կին մէջէն խօսող Աստուծոյն ձայնը քու լսա-
34 ծիդ պէս լսեր ու ողջ մնացե՞ր է . կամ կը
Աստուած մէկ ազգը ՚՚ուրիշ ազգի մը մէջէն երթն
առնելու համար ՚փորձերով , ՚հրաշքներով ,
զարմանալի գործքերով , պատերազմով , ՚զո-
րաւոր ձեռքով ու ՚բարձր բազուկով և ՚մեծ
սոսկումներով դալ ՚՚ուզե՞ր է , ինչպէս
որ ձեր Տէր Աստուածը Եգիպտոսի մէջ ձեզի
համար աս բոլոր բաները ըրաւ ձեր աչքերուն
35 առջևը ։ Ասիկա քեզի ցուցուեցաւ , որ գիտ-
նաս թէ Եհովան ինքը ՚՚ճշմ Աստուած է . չկա-
36 կէ ուրիշ Աստուած չկայ ։ ՚՚Երկէ խրատելու հա-
մար իր ձայնը երկինքէն լսել տուաւ քեզի ,
ու երկրի վրայ իր մեծ կրակը քեզի ցուցուց ,
37 ու անոր խօսքերը կրակին մէջէն լսեցիր ։ Եւ
՚քու հայրերդ սիրելուն համար անոնցմէ ետ-
քը անոնց սերունդը ընտրեց , ու իր ներկա-
յութեամբը ՚մեծ զօրութիւնով քեզ Եգիպտա-
38 սէն հանեց . ՚՚որպէս դի քեզմէ մեծ ու զօ-
րաւոր ազգեր քու առջևէդ վռնտէ , ու քեզ
տանի անոնց երկիրը քեզի ժառանգութիւն
39 տալու , ինչպէս որ այսօր կ՚՚տեսնես ։ Եւ այս-
օր դիտցիր ու սրտիդ մէջը դիր , որ վերը
երկինքի մէջ ու վարը երկրի վրայ ՚Եհովան
40 ինքը ՚՚՚՚ Աստուած է , ուրիշ մը չկայ ։ ՚՚Ու-
ստի անոր կանոնները ու պատուիրանքները
պահես , որոնք ես այսօր քեզի կը պատուի-
րեմ , ՚որ քեզի ու քեզմէ ետքը քու որդւոց
աղէկ ըլլայ , ու նաև քու օրերդ երկար ըլլա-
ան երկրին վրայ՝ որն որ քու Տէր Աստուա-
քեզի կու տայ միշտնենաղէս ։
41 Այնաժամ Մովսէս Յորդանանու ապ-
կողմը դէպ՚ի արևելք ՚՚երեք քաղաք զատ-
42 ՚Որպէս դի երկուքին , ու միկալ օրուընէ
անցեալին չունեցող , ու անդիտութեամբ ի
դրացին մեռցընող մարդ ատոնք հոն փախչ-
ու աս քաղաքներուն մէկուն մէջ փախչելով
43 մնայ ։ Ռուբինեանց համար դաշտային երկ-
վրայ անապատին մէջ ՚Բոսորը , և Գադեան
Համար Գաղաադ ու մէջ Ռամոթը , ու Մա-
անանց համար Բասանի մէջ Գոլգանը ։
44 Ասիկա է այն օրէնքը որ Մովսէս խրատ
45 լի որդւոց առջևը դրաւ ։ Ե՚ատնք են ա
վկայութիւնները , կանոնները և դատաստա
նները , որոնք Մովսէս խրատելէ որդւոց Իս
անցաւ՝ անոնց Եգիպտոսէն հան ատեն
46 ՚Յորդանանու ապ հին կողմը Բեթփեղովրի
դիմացի Տովխոհին մէջ , Եսեբոնի մէջ բնակող
Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին երկրին մ
ջը , որ Մովսէս ու իսրայէլի որդիքը ղ
47 կին երենց Եգիպտոսէն եղած ատենը , ի
անոր երկիրը ու ՚Բասանի Ովգ թագաւոր
երկիրը՝ այսինքն Յորդանանու ապ հին ա
ւելեան կողմը ՚՚՚՚ Ամորհացւոց երկու թ
48 գաւորներուն էրկիրը ։ ՚՚Արնոն ձորին եզե
ը եղող Արոերէն մինչև Սիոն լեռը որ ՚՚Հերմ
49 կ՚բոլոր , Ու Յորդանանու ապ հին արևելեան
կողմը եղած բոլոր դաշտը մինչև ՚՚Ասեդոթ
փատպիսն ներքևը դաշտի ծովուն քովը ժ
ռանգելին ։

ԳԼ · Ե

1 Բոլորի մէջ եղած ուխտը ։ 6 Տասը պատուիրանները ։ 11 Ժողովուրդին ապաշաւելին վրայ Մովսէս Աստուծմէ պիտի կ՚ընդունի ։

1 Եւ Մովսէս բոլոր Իսրայէլը կանչեց ու անոնց
ըսաւ , Լսէ , ով Իսրայէլ , աս կանոնները ու
դատաստանները որոնք ես այսօր ձեր ականջ
ներուն կը խօսիմ . սորվեցէք անոնք և ըլ-
2 գուշութեամբ ՚՚ի գործ դրէք ։ ՚՚Մեր Տէր Ա-
աստուածը Քորեբի վրայ մեզի հետ ուխտ ըրաւ
3 Տէրը ՚աս ուխտը մեր Հայրերուն հետ չըրաւ
Հապա մեզի հետ , որ մենք ամենքս այսօր
4 հոս ողջ ենք ։ ՚Տէրը լեռանը վրայ կրակին

ՓԳԼ · իբ · 64 · ամեծագ · իշ · 19 · Երեմ · ժգ · 13 ։
ՔՍաղ · ՏԺե · 4 · 5 ։ Ռկե · 15 · 16 · Եսա · իշ · 9 · իպ · 7 ։
ՖԳԼ · իշ · 39 · 40 · Գէ · Լ · 1 · 2 · 3 · բ Աե · ԺԼ · 4 · ՆԼ · Եմ · ա · 9 · Եսա · ՃԼ · 6 · 7 · Երեմ · իմ · 12 · 13 · 14 ։
ՀՆե · իմ · 1 · ԳԼ · լա · 29 · Երեմ · իգ · 20 · Ամո · գ · 5 ։
ՂՃափԼ · բ · 12 ։
ՃԲ Ն · լ · 9 · ՆԼ · Եմ · իմ · 31 · Սապ · ՀՅգ · 3 · Յոչե · գ · 2 ։
ՄՅոբ · բ · 8 ։
ՅԱաս · իգ · 31 ։
ՇԵԼ · իգ · 11 · ԼԳ · 20 · ԳԼ · Է · 24 · 26 ։
ՈԳԼ · է · 19 · իմ · 3 ։
ՉԵԼ · է · 3 ։
ՋԵԼ · ԺԳ · 3 ։
ՌԵԼ · գ · 6 ։
ՍԳԼ · իգ · 8 · լգ · 12 · ՏԷԲ · փոքՀԲ
ՎԳԼ · լբ · 39 · ամեծագ · բ · 2 · Եսա · իմ · 5 · 18 · 22 · ՄԱբ · ԺԲ · 29 · 32 ։
ՔԵԼ · ԺԲ · 9 · 19 · ի · 18 · 22 · իգ · 10 · ԵՐԲ · ԺԲ · 18 ։
ՀԳԼ · Ժ · 15 ։
ՃԵԼ · ԺԳ · 3 · 9 · 14 ։
ՄԳԼ · է · 1 · ի · 1 · 4 · 5 ։
ՅՀՄՐ · 35 · ՅԱա · բ · 11 ։
ՂԱե · իբ · 31 ։
ՓԳԼ · է · 16 · ԿՐ · 3 · 18 · ԺԲ · 25 · 28 · իբ · 7 · Երեա · գ · 3 ։
ՆՏԱս ՅԱա · լե · 6 · 14 ։
ՓԳԼ · ԺԲ · 4 ։
ՀՅԱա · ի · 8 ։
ՓԳԼ · գ · 29 ։
ՓՅԱա · իա · 24 · ԳԼ · ա · 4 ։
ՂՅԱա · իա · 33 · ԳԼ · գ · 3 · 4 ։
ՓԳԼ · բ · 36 · գ · 12 · ՀԳ · 3 ։
ՐԳԼ · գ · 9 · ՄՀՂԳ · 3 ։
ՃԳԼ · գ · 17 ։
ՓԵԼ · ԺԲ · 3 · ԳԼ · 25 ։
ՐՏԱս ՄԱաս · ԺԳ · 17 · ԵՐԲ · Բ · 9 ։
ՀԵԼ · ԺԲ · 9 · 19 · ի · 22 · ԳԼ · գ · 33 · ԼԳ · 10 ։

մէջէն մեզի հետ դէմ առ դէմ խօսեցաւ ։
5 (ՙՈ՛ւ ես անատեսը Տէրոջը ու ձեր մէջը կայ-
նեցայ, որ Տէրոջը խօսքերը ձեզի պատմեմ.
վասն զի դուք կրակէն վախնալով լեռը չե-
լաք ։) և ըսաւ,

6 ՙԵս եմ Եհովայ քու Աստուածդ՝ որ քեզ
Եգիպտոսի երկրէն՝ ծառայութեան տունէն
հանեցի ։
7 Ի՛նծամէ զատ ուրիշ աստուածներ չունենաս ։
8 ՙՊատկեր քեզի կուռք չշինես, ոչ ալ վերը
երկինքի մէջ՝ կամ վարը երկրի վրայ՝ կամ եր-
կրին տակի ջուրերուն մէջ եղած բաներուն մէկ
9 նմանութիւնը. Անոնց երկրպագութիւն չը-
նես, ու զանոնք չպաշտես. Ինչու որ ես քու
Տէր Աստուածդ՝ նախանձոտ Աստուած եմ,
ՙորը կը հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւ-
նը որդւոցը վրայ՝ մինչև անոնց երրորդ ու
10 չորրորդ ազգը՝ որ կ՛ատեն զիս. ՙԵւ կ՛ողոր-
միմ անոնց մինչև հազար ազգը՝ որ կը սիրեն
զիս ու իմ պատուիրանքներս կը պահեն ։
11 ՙՏէրոջը քու Աստուածդ անունը պարապ
տեղը բերանդ չառնես. Ինչու որ Տէրը իր
անունը պարապ տեղը բերդ առնողը անմեղ
պիտի չսեպէ ։
12 ՙՇաբաթուան օրը պահելու, ինչպէս որ քու Տէր Ա-
տուածդ քեզի պատուիրեց ։ ՙՎեց օր պիտի
14 աշխատիս ու բոլոր գործդ ընես. Բայց եօթ-
ներորդ օրը ՙՏէրոջը քու Աստուածդ հան-
դաւթեան օրն է. ՚Ո՛րը դործ մը չգործես,
ոչ դուն, ոչ քու որդիդ, ոչ քու աղջիկդ,
ոչ քու ծառադ ու աղախինդ, ոչ քու եղդ
ու էշդ, ոչ քու ամէն անասունդ, ոչ ալ քու
տանդ մէջ եղած օտարականդ, որ քու ծա-
ռադ ու աղախինդ ՚ը քեզի պէս հանգստա-
15 նայ. ՙԵւ միտդ բերես որ դուն Եգիպտոսի
երկրին մէջ ծառայ էիր, ու քու Տէր Ա-
տուածդ ՙզօրաւոր ձեռքով ու բարձր բազու-
կով քեզ անկէ հանեց. Անոր համար քու Տէր
Աստուածդ քեզի պատուիրեց որ հանգստու-
թեան օրը պահես ։
16 ՙՊատուէ քու հայրդ ու մայրդ, ինչպէս որ
քու Տէր Աստուածդ քեզի պատուիրեց, ՚որ
քու օրերդ երկար ըլլան, ու քեզի աղէկ ըլլայ
ան երկրին վրայ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ
քեզի կու տայ ։
17 ՙՊանութիւն մի ըներ ։
18 ՙՈ՛ւ չնութիւն մի ըներ ։
19 ՙԵւ գողութիւն մի ըներ ։
20 ՙՈ՛ւ քու դրացիդ դէմ սուտ վկայութիւն
մի ըներ ։
21 ՙԵւ քու դրացիդ կնկանը մի ցանկար. քու
դրացիդ տանը՝ կամ անոր արտին՝ կամ անոր
ծառային՝ կամ անոր աղախնին՝ կամ անոր ե-
զին՝ կամ անոր իշուն՝ և քու դրացիդ ամե-
նևին մէկ բանին մի ցանկար ։

22 Տէրը աս խօսքերը լեռանը վրայ կրակին,
ամպին ու մառախուղին մէջէն բարձր ձայ-
նով ձեր բոլոր ժողովքին զրուցեց, և ուրիշ
բան չաւելցուց. ու ՙերկու հատ քարէ տախ-
տակի վրայ գրեց զանոնք, ու ինծի տուաւ ։
23 ՙԻսկ լեռանը կրակով վառած աատնը, երբոր
խաւարին մէջէն ան ձայնը լսեցիք, իմ քովս
եկաք դուք, այսինքն ձեր ցեղերուն բոլոր
24 դլխաւորները և ձեր ծերերը, ու ըսիք, Ա՛հա
մեր Տէր Աստուածը իր փառքը ու մեծու-
թիւնը մեզի ցուցուց, ու ՙանոր ձայնը կրա-
կին մէջէն լսեցինք. այսօր տեսանք որ Ա-
տուած մարդու հետ խօսեցաւ, ու մարդը
25 կողջ մնաց ։ Եւ հիմա մենք ինչո՞ւ մեռնինք.
(քանզի աս մեծ կրակը մեզ պիտի սպառէ.)
ՙԹէ որ մենք մեր Տէր Աստուածին ձայնը մէյ-
26 մըն ալ լսելու ըլլանք, պիտի մեռնինք ։ ՙՎա-
սըն զի բոլոր մարմինէն ո՞վ է որ կրակի մէ-
ջէն խօսող կենդանի Աստուածին ձայնը մեզի
27 պէս լսեց ու ողջ մնաց ։ Դուն մօտեցիր և
մեր Տէր Աստուածին բոլոր ըսելու խօսքերը լսէ,
ու ՙմեր Տէր Աստուածը քեզի հետ ինչ որ
խօսի, դուն մեզի ըսէ. Մենք մտիկ կ՛ընենք
28 ու կը կատարենք ։ Եւ Տէրը ձեր խօսքերուն
ձայնը լսեց, երբոր դուք ինծի կը խօսէիք,
ու Տէրը ինծի ըսաւ, Ա՛ս ժողովուրդին քեզի
ըսած խօսքերուն ձայնը լսեցի. ՙԱնոնց ամէն
29 ըսածը չիտակ է ։ ՙԵրանի թէ անոնց սիրտն
ալ անանկ ըլլար, որ ինծմէ վախնալով ՙիմ
բոլոր պատուիրանքներս միշտ պահէին, ՚որ
իրենց աղէկ ըլլար՝ ու իրենց որդւոցն ալ
30 յաւիտեան ։ Գնա անոնց ըսէ, Դուք ձեր
31 վրաններդ դարձէք ։ Բայց դուն հոս իմ հետս
կեցիր, ՙու բոլոր անոնց սորվեցընելու պա-
տուիրանքներդ, կանոններդ ու դատաստան-
ներդ քեզի ըսեմ, որ ՚անոնք կատարեն ան
երկրին մէջը՝ որն որ ես անոնց կու տամ ժա-
ռանգութեան համար ։
32 Ա՛րդ զդոյշ եղէք ձեր Տէր Աստուածին ձե-
ղի պատուիրածին պէս ընելու, ՙու աջ դին

ד ԵԼ· ի· 21 ։ Գալ· գ· 19 ։
ה ԵԼ· ԺԹ· 16 ։ ի· 18 ։ Իգ· 2 ։
ו ԵԼ· ի· 2, եւ ։ Ղև· Իգ· 1 ։ ԳԼ· ղ· 4 ։ Սաղ· ձա· 10 ։
ז ԵԼ· ի· 3 ։
ח ԵԼ· ի· 4 ։
ט ԵԼ· ԼԳ· 7 ։
י Երեմ· լ· 18 ։ Դան· թ· 4 ։
כ ԵԼ· ի· 7 ։ Ղև· ԺԹ· 12 ։ Մաա· ի· 33 ։
ל ԵԼ· ի· 8 ։
מ ԵԼ· Իգ· 12 ։ Լե· 2 ։ Եզեկ· ի· 12 ։
נ Ծն· բ· 2 ։ ԵԼ· Ժղ· 29, 30 ։ Եբր· գ· 4 ։
ס ԳԼ· Ժե· 15 ։ Ժղ· 12 ։ Ղև· ի· 12 ։ Գ Մաա· ի· 3 ։ ԳԼ· Իէ· 16 ։ Եփես· գ· 2, 3 ։ Կող· գ· 20 ։
ע ԳԼ· գ· 40 ։
פ ԵԼ· ի· 13 ։ Մաա· ի· 21 ։
צ ԵԼ· ի· 14 ։ Ղուկ· ԺԸ· 20 ։ Յակ· բ· 11 ։
ק ԵԼ· ի· 15 ։ Հռոմ· Ժգ· 9 ։
ר ԵԼ· ի· 16 ։
ש ԵԼ· ի· 17 ։ ՄԷբ· բ· 2 ։ Ա՛մբ· բ· 9 ։ Ղուկ· Ժբ· 15 ։ Հռոմ· է· 7 ։ Ժգ· 9 ։
ת ԵԼ· Իգ· 12 ։ Լա· 18 ։ ԳԼ· գ· 13 ։
א ԵԼ· ի· 18, 19 ։
ב ԵԼ· ԺԹ· 19 ։
ג ԳԼ· գ· 33 ։ Դատ· Ժգ· 22 ։
ד ԳԼ· Ժբ· 16 ։
ה ԳԼ· գ· 33 ։
ו ԵԼ· ի· 19 ։ Եբր· Ժբ· 19 ։
ז ԳԼ· Ժբ· 17 ։
ח ԳԼ· ը· 29 ։ Սաղ· ձա· 13 ։ Ես· խը· 18 ։ Մատ· Իգ· 37 ։ Ղուկ· ԺԹ· 42 ։
ט ԳԼ· Ժա· 1 ։
י ԳԼ· գ· 40 ։
כ Գաղ· գ· 19 ։
ל ԳԼ· Ժէ· 20 ։ Իը· 14 ։ Ցեխ· ա· 7 ։ Իգ· 6 ։ Ածաք· գ· 27 ։

33 կամ ձախ դին չխոտորիք ։ Ձեր Տէր Աստուածոյն ձեզի պատուիրած բոլոր ճամբաներուն մէջը քալէք , որ ապրիք , եւ ձեզի աղէկ ըլլայ , և ձեր ժառանգելու երկրին մէջ երկայնակեաց ըլլաք ։

ԳԼ · Զ

1 Մոմսէս կը սորվեցընէ թէ օրէնքին լուսը հնազանդութիւնն է , 3 ու կը յորդորէ որ հնազանդին ։

1 Եւ ասոնք են ՝ան պատուիրանքները , կանոնները ու դատաստանները , որ ձեր Տէր Աստուածը ինձ պատուիրեց ձեզի սորվեցընելու համար , որ ձեր մտնելու ու ժառանգելու երկրին մէջ ՚ի դործ դնէք ընդունիլ ։ 2 Որպէս դի դուն քու Տէր Աստուածդ վախնաս , ու անոր ամէն կանոնները ու պատուիրանքները՝ որ ես քեզի կը պատուիրեմ , քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ պահես , թէ դուն , թէ քու որդիդ և թէ քու որդւոյդ որդին , ՚որ քու օրերդ երկար ըլլան ։ Արդ , ով Իսրայէլ , մտիկ ըրէ , ու զգուշանալիւն ըրէ ընդունիլ կատարելու , որ քեզի աղէկ ըլլայ , և ՚դիմի ու մեղր բղխող երկրին վրայ խիստ չատնաս , ՚ինչպէս որ քու հայրերուդ Տէր Աստուածը քեզի խոստացաւ ։

4 ՚Ով Իսրայէլ , մտիկ ըրէ . մեր Տէր Ա-
5 ստուածը ՚մի միայն՝ Տէր է ։ Ու ՚քու Տէր Աստուածդ ՚բոլոր սրտովդ , բոլոր հոգւովդ ու
6 բոլոր զօրութիւնովդ սիրես ։ Եւ ՚ան խօսքը որ ես այսօր քեզի պատուիրեցի , քու
7 սրտիդ մէջը ըլլան ։ Ու ՚անոնք քու որդւոցդ կրկին և կրկին անդամ սորվեցընես . և թէ տանդ մէջ նստած ատենդ , թէ ճամբայ քալած ատենդ , և թէ պառկելու ու ելլե-
8 լու ատենդ անոնց վրայով խօսիս ։ ՚Եւ զանոնք նշանի համար ձեռքիդ վրայ կապես , ու ճակատնոցի համար աչքերուդ միջտեղը
9 ըլլան ։ ՚Դուռ անոնք քու տանդ դրանդեաց ու դռներուդ վրայ գրես ։

10 Ու երբոր քու Տէր Աստուածդ քեզ տանի ան երկիրը՝ որուն համար քու հայրերուդ Աբրահամին , Իսահակին ու Յակոբին երդում ըրաւ , որ քեզի մեծ ու գեղեցիկ քաղաքներ
11 տայ , ՚որոնք դուն չշինած չես , եւ ամէն բարիքներով լեցուած տուներ որոնք դուն լեցուցած չես , ու փորուած չրհորներ որոնք դուն փորած չես , այգիներ ու ձիթենիներ որոնք դուն անկած չես ։ ու ՚երբոր ուտես ու կշտանաս ,
12 Զգոյշ կեցիր , որ չըլլայ թէ քեզ եգիպտոսի երկրէն՝ ծառայութեան տունէն հանող Տէրը
13 մոռնաս ։ ՚Քու Տէր Աստուածդմէդ վախնաս , ու զանիկա պաշտես , և ՚անոր անունովը երդում
14 ընես ։ ՚Օտար աստուածներուն՝ շէն բոլոր ազգերէն եղող ժողովրդոց աստուածներուն հետ
15 չերթաք ։ (Վասն զի ՚քու Տէր Աստուածդ որ քու մէջտեղդ է , նախանձոտ Աստուած է ։) ՚չըլլայ որ քու Տէր Աստուածդ բարկութիւնը քու վրադ բորբոքի , ու քեզ երկրի երեսէն բնաջինջ ընէ ։

16 ՚Ձեր Տէր Աստուածը չփորձէք , ՚ինչպէս
17 Մասսայի մէջ փորձեցիք ։ ՚Ձեր Տէր Աստուածոյն պատուիրանքները , ու անոր վկայութիւնները ու կանոնները զգու-
18 շութեամբ պահէք ։ Եւ ՚Տէրոջը աչքը ինչ որ ուղիղ ու հաճելի է , ան ընես , որ քեզի աղէկ ըլլայ , ու մտնես ժառանգես այն բարի երկիրը՝ որուն որ Տէրը քու հայրերուդ երդ-
19 նում ըրաւ թշնամիներդ քու առջևէդ հալածես , ինչպէս որ Տէրը խոսեցաւ ։

20 ՚Երբոր վաղը քու որդիդ քեզի հարցնէ ու ըսէ թէ ի՞նչ պիտի ըլլան այն վկայութիւնները , կանոնները ու դատաստանները , որոնք որ մեր Տէր Աստուածը ձեզի պատուիրեց-
21 ած ։ Անոնց քու որդւոյդ պիտի ըսես , Մենք եգիպտոսի մէջ փարաւոնին ծառայ էինք , և Տէրը ՚զօրաւոր ձեռքով մեզ եգիպտոսէն
22 հանեց ։ ՚Նաև Տէրը մեր աչքերուն առջև եգիպտոսի վրայ , փարաւոնին վրայ ու անոր բոլոր տանը վրայ մեծ ու †սոսկալի նշաններ
23 ու հրաշքներ ըրաւ ։ Եւ մեզ անկէ հանեց , որ մեզ տանի ու մեր հայրերուն երդում
24 խոստացած երկիրը տայ մեզի ։ Ուստի Տէրը մեզի պատուիրեց , որ աս բոլոր կանոնները ՚ի դործ դնենք , ՚ու մեր Տէր Աստուածնէն վախնանք , ՚որ մեզի ապրիք միշտ , ու
25 ՚ողջ պահէ մեզ , ինչպէս որ ենք այսօր ։ Եւ թէ որ մեր Տէր Աստուածոյն առջևը աս բոլոր պատուիրանքները զգուշութեամբ կատարենք ինչպէս որ ինքը մեզի պատուիրեց , ան-
դի արդարութիւն պիտի սեպուի ։

ə ԳԼ · ժ · 12 · Սաղ · ՃԺԹ · 6 · Երեմ · է · 23 · Դան · ա · 6 ։
փ ԳԼ · գ · 40 ։
—
ա ԳԼ · գ · 1 · է · 31 · ժբ · 1 ։
բ ԵԼ · ի · 20 · ԳԼ · ժ · 12 · 13 · Սաղ · ՃԺա · 10 · ՃԼը · 1 · ժողգ · ժբ · 13 ։
գ ԳԼ · գ · 40 · Ածախ · գ · 1 · 2 ։
դ ԵԼ · գ · 8 ։
ե Ծն · ԺԷ · 5 · իբ · 17 ։
զ Ես · խբ · 8 · Մտբ · ժբ · 29 · 32 · Յովհ · ԺԷ · 3 · ա Կոր · ը · 4 · 6 ։
է ԵՀԲ · Ածկ
ը ԳԼ · ժ · 12 · Մատ · իբ · 37 · Մտբ · ժբ · 30 · Դան · ժ · 27 ։
թ գ Թագ · իգ · 25 ։
ժ ԳԼ · ժա · 18 · ը · 46 · Սաղ · լԷ · 31 · իա · 8 · ՃԺԹ · 11 · 98 · Ածախ · գ · 3 · Եսա · ծա · 7 ։
ի ԳԼ · գ · 9 · ժա · 19 · Սաղ · ՀԸ · 4 · 5 · 6 · Եփես · գ · 4 ։
լ ԵԼ · ժգ · 9 · 16 · ԳԼ · ժա · 18 · Ածախ · գ · 3 · ը · 21 · է · 3 ։
խ ԳԼ · ժա · 20 · Եսա · ծԷ · 8 ։
ծ Ցնս · իգ · 13 · Սաղ · ՃԸ · 44 ։
կ ԳԼ · ը · 10 · Ես ։
հ ԳԼ · ժ · 12 · 20 · ժգ · 4 · Մատ · գ · 10 · Դան · գ · 8 ։
ձ Սաղ · կգ · 11 · Ես · խե · 25 · կե · 16 · Երեմ · գ · 2 · է · 7 · ժբ · 16 ։
ղ ԳԼ · ը · 10 · ժա · 28 · Երեմ · իե · 6 ։
ճ ԳԼ · ժգ · 7 ։
մ ԵԼ · ի · 5 · ԳԼ · գ · 24 ։
յ ԳԼ · է · 4 · ժա · 17 · Մատ · գ · 7 · Դան · գ · 12 ։
ն ԵԼ · ԺԷ · 2 · 7 · Թագ · ի · 3 · 4 · իա · 4 · 5 · ա Կոր · ժ · 9 ։
շ ԳԼ · ժա · 13 · 22 · Սաղ · ՃԺԹ · 4 ։
ո ԵԼ · ծԷ · 26 · ԳԼ · ժբ · 28 · ժգ · 18 ։
չ Թագ · լգ · 52 · 53 ։
պ ԵԼ · ժգ · 14 ։
ջ ԵԼ · գ · 19 · ժգ · 3 ։
ռ ԵԼ · է · ը · ի · ժ · ժա · ժբ · Սաղ · ՃԼ · 9 ։
ս ԵԲՐ · չՍր
վ Հմր · 2 ։
տ ԳԼ · ժ · 13 · Ցգ · լԷ · 7 · 8 · Երեմ · ը · 39 ։
ր ԳԼ · գ · 1 · ը · Սաղ · իա · 2 · Դան · ժ · 28 ։
ց Ղև · ժբ · 5 · ԳԼ · իգ · 23 · Հառմժ · 3 · 5 ։

Եղբարք՝ չբե Տէր Աստուածդ տայ քեզ մինչ հարիւր անգամ աւելի, ու որ այսօր ես պատուիրում եմ քեզ, կատարես զանոնք։ 2 Եւ յիշես քեզ Տէր Աստուածդ ամբողջ ճանապարհը, որով քեզ առաջնորդեց այս քառասուն տարի անապատում, որպէսզի խոնարհեցնէ քեզ, փորձէ քեզ, որպէսզի յայտնի լինի, թէ արդեօք դու կը պահես նրա պատուիրանները, թէ ոչ։ 3 Խոնարհեցրեց քեզ, քաղցած թողեց քեզ, ապա կերակրեց քեզ մանանայով, որին դու և քո հայրերդ չէիք ճանաչում, որպէսզի ցոյց տայ քեզ, որ մարդը միայն հացով չի ապրի, այլ ամէն խօսքով, որ դուրս է գալիս Տիրոջ բերանից, մարդը կ՚ապրի։ 4 Քո հագուստը չմաշուեց քո վրայից, և ոտքերդ չուռճացան այս քառասուն տարիների ընթացքում։ 5 Գիտցիր սրտիդ մէջ, որ ինչպէս մարդ իր որդուն է խրատում, այդպէս էլ Տէր Աստուածդ խրատում է քեզ։ 6 Պահիր Տէր Աստուածիդ պատուիրանները՝ գնալով նրա ճանապարհներով և նրանից վախենալով։ 7 Որովհետև Տէր Աստուածդ քեզ տանում է մի լաւ երկիր, ջրերի, գետերի, աղբիւրների և անդունդների երկիր, որոնք դուրս են գալիս հովիտներից և լեռներից, 8 ցորենի, գարու, խաղողի, թզենիների և նռնենիների երկիր, ձիթենիների և մեղրի երկիր, 9 որտեղ հաց չես ուտելու, և ոչինչ չի պակասելու քեզ, երկիր, որի քարերը երկաթ են, և որի լեռներից պղինձ ես հանելու։ 10 Կերար և յագեցար, և օրհնեցիր Տէր Աստուածիդ այդ լաւ երկրի համար, որ տուեց քեզ։ 11 Զգոյշ եղիր, որ չմոռանաս Տէր Աստուածդ և չանտեսես նրա պատուիրանները, իրաւունքները և կանոնները, որ այսօր քեզ եմ պատուիրում, 12 որպէսզի ուտելուց յետոյ կշտանաս, լաւ տներ շինես և բնակուես նրանց մէջ, 13 և քո արջառներդ ու ոչխարներդ շատանան, արծաթդ և ոսկիդ բազմանան, և ամէն ինչ, որ ունես, շատանայ, 14 և սիրտդ չհպարտանայ, և մոռանաս Տէր Աստուածդ, որ հանեց քեզ Եգիպտոսի երկրից, ստրկութեան տնից, 15 որ առաջնորդեց քեզ այդ մեծ և ահաւոր անապատով, ուր կային օձեր, կարիճներ և ծարաւ, ուր ջուր չկար, որ հանեց քեզ համար ջուր ժայռի կոշտից, 16 որ կերակրեց քեզ անապատում մանանայով, որին քո հայրերը չէին ճանաչում, որպէսզի խոնարհեցնէ քեզ և փորձէ քեզ, որպէսզի յետոյ բարիք անէ քեզ։ 17 Մի՛ ասա քո սրտում, թէ՝ իմ զօրութիւնն ու իմ ձեռքի ուժն է, որ ինձ այս հարստութիւնը տուեց։ 18 Այլ յիշիր Տէր Աստուածդ, որովհետև նա է, որ քեզ զօրութիւն է տալիս հարստանալու համար, որպէսզի հաստատէ իր ուխտը, որ երդուեց քո հայրերին, ինչպէս այսօր է։ 19 Եւ եթէ մոռանաս Տէր Աստուածդ և հետևես օտար աստուածների, և պաշտես նրանց և երկրպագես նրանց, ես այսօր վկայ կանչում եմ ձեզ դէմ, որ անպատճառ կորչելու էք։ 20 Ինչպէս որ Տէր Աստուածը ոչնչացնում է ձեր առջևից ազգերին, այդպէս էլ դուք կորչելու էք, որովհետև չէք լսելու ձեր Տէր Աստուածի ձայնին։

Լսի՛ր, Իսրայէլ, դու այսօր անցնելու ես Յորդանանը, որպէսզի մտնես և տիրանաս քեզանից աւելի մեծ և զօրաւոր ազգերի երկրին, մեծ քաղաքների, որոնք մինչև երկինք են հասնում, 2 մի ժողովրդի, որ մեծ է և բարձրահասակ, Ենակեցիների, որոնց դու գիտես, և որոնց մասին լսել ես, թէ՝ ո՞վ կարող է կանգնել Ենակեցիների առջև։ 3 Գիտցիր այսօր, որ Տէր Աստուածդ, որ անցնում է քո առջևից, կրակ է ուտող, նա է, որ կը կորստեցնի նրանց և կը հնազանդեցնի նրանց քո առջև, և դու կը վտարես նրանց և կը կորստացնես նրանց շուտով, ինչպէս որ Տէր Աստուածը քեզ խոստացաւ։ 4 Երբ Տէր Աստուածդ վտարի նրանց քո առջևից, մի՛ ասա քո սրտում, թէ՝ իմ արդարութեան համար Տէր Աստուածս ինձ տարաւ այս երկիրը տիրանալու, մինչդեռ այդ ազգերի անաստուածութեան համար է, որ Տէր Աստուածդ վտարում է նրանց քո առջևից։ 5 Ոչ թէ քո սրտի ուղղութեան և քո արդարութեան համար դու մտնում ես նրանց երկիրը տիրանալու, այլ նրանց անաստուածութեան համար Տէր Աստուածդ վտարում է նրանց քո առջևից, և որպէսզի հաստատէ այն խօսքը, որ երդուեց քո հայրերին՝ Աբրահամին, Իսահակին և Յակոբին։ 6 Գիտցիր, որ Տէր Աստուածդ քեզ չի տալիս այս լաւ երկիրը տիրանալու համար քո արդարութեան համար, որովհետև դու կարծրասիրտ ժողովուրդ ես։ 7 Յիշիր, մի՛ մոռանար, թէ ինչպէս բարկացրիր Տէր Աստուածդ անապատում։ Այն օրից, երբ դուրս եկար Եգիպտոսի երկրից, մինչև այս տեղ հասաք, անհնազանդ էիք Տիրոջ հանդէպ։ 8 Նաև Քորէբում բարկացրիք Տէրը, և Տէրը բարկացաւ ձեզ վրայ, որ ոչնչացնի ձեզ։ 9 Երբ ես բարձրացայ լեռը՝ քարէ տախտակներ ստանալու, Տէր Աստուածի ուխտի տախտակները, որ նա կնքեց ձեզ հետ, ես մնացի լեռան վրայ քառասուն օր և քառասուն գիշեր, հաց չկերայ և ջուր չխմեցի։ 10 Եւ Տէրը տուեց ինձ երկու քարէ տախտակներ, որոնք գրուած էին Աստուծոյ մատով, և նրանց վրայ գրուած էին բոլոր այն խօսքերը, որ Տէրը խօսեց ձեզ հետ լեռան վրայ, կրակի միջից, ժողովի օրը։ 11 Եւ եղաւ, որ քառասուն օր և քառասուն գիշեր անց կացրեցի, Տէրը տուեց ինձ երկու քարէ տախտակները, ուխտի տախտակները։ 12 Եւ Տէրն ասաց ինձ՝ ելի՛ր, իջի՛ր շուտով այստեղից, որովհետև քո ժողովուրդը, որ դուրս բերեցիր Եգիպտոսից, ապականեցին իրենց։ Շուտով շեղուեցան այն ճանապարհից, որ պատուիրեցի նրանց, ձուլածոյ կուռք շինեցին իրենց համար։ 13 Եւ Տէրն ասաց ինձ՝ ասելով՝ տեսայ այս ժողովուրդը, և ահա նա կարծրասիրտ ժողովուրդ է։ 14 Թո՛ղ ինձ, որ ոչնչացնեմ նրանց և ջնջեմ նրանց անունը երկնքի տակից, և քեզ նրանցից աւելի մեծ և զօրաւոր ազգ կանգնեցնեմ։ 15 Եւ ես դարձայ և իջայ լեռից, և լեռը բոցավառ էր կրակով, և երկու տախտակները երկու կողմերիս վրայ էին։ 16 Եւ տեսայ, որ մեղանչել էիք Տէր Աստուածիդ դէմ, ձուլածոյ հորթ շինեցիք ձեզ համար, շուտով շեղուեցաք այն ճանապարհից, որ պատուիրեց ձեզ Տէր Աստուածդ։ 17 Եւ բռնեցի երկու տախտակները, և նետեցի երկու ձեռքերիցս, և կոտրեցի ձեր աչքերի առջև։ 18 Եւ նորից ես ինկայ Տիրոջ առջև, ինչպէս առաջ, քառասուն օր և քառասուն գիշեր, հաց չկերայ և ջուր չխմեցի ձեր բոլոր մեղքերի համար, որ գործեցիք, չարութիւն անելով Տիրոջ առջև, նրան բարկացնելով։ 19 Որովհետև ես վախեցայ այն բարկութիւնից և սաստկութիւնից, որով Տէրը բարկացաւ ձեզ վրայ, որ ոչնչացնի ձեզ, բայց Տէրը լսեց ինձ և այս անգամ էլ։ 20 Եւ Տէրը շատ բարկացաւ Ահարոնի վրայ, որ ոչնչացնի նրան, և այդ ժամանակ աղօթեցի նաև Ահարոնի համար։ 21 Ձեր մեղքը՝ ձեր ձուլածոյ հորթը, որ շինեցիք, վերցրի, կրակի մէջ դրի և ջարդեցի, մանրեցի լաւ, մինչև որ փոշի դարձաւ, և նրա փոշին նետեցի լեռից իջնող առուի մէջ։ 22 Եւ Թաբէրայում, Մասսայում և Կիբրոթ-Ատաւայում էլ բարկացրիք Տէրը։ 23 Եւ երբ Տէրը ձեզ ուղարկեց Կադէս-Բառնէայից՝ ասելով՝ ելէ՛ք և տիրացէ՛ք այն երկրին, որ տուել եմ ձեզ, դուք անհնազանդ եղաք Տէր Աստուածիդ հրամանին, չհաւատացիք նրան և չլսեցիք նրա ձայնին։ 24 Անհնազանդ էիք Տիրոջ հանդէպ այն օրից, որ ես ճանաչեցի ձեզ։ 25 Եւ ես ինկայ Տիրոջ առջև, այդ քառասուն օր և քառասուն գիշեր, որովհետև Տէրն ասել էր, թէ՝ ոչնչացնելու է ձեզ։ 26 Եւ աղօթեցի Տիրոջ և ասացի՝ Տէր Աստուած, մի՛ ոչնչացրու քո ժառանգութիւնը, քո ժողովուրդը, որ փրկեցիր քո մեծութեամբ, որ հանեցիր Եգիպտոսից զօրաւոր ձեռքով։ 27 Յիշի՛ր քո ծառաներ Աբրահամին, Իսահակին և Յակոբին, մի՛ նայիր այս ժողովրդի կարծրութեանը, նրա չարութեանը և մեղքերին, 28 որպէսզի չասեն այն երկրի բնակիչները, որտեղից հանեցիր մեզ, թէ՝ որովհետև Տէրը չկարողացաւ տանել նրանց այն երկիրը, որ խոստացել էր նրանց, և որովհետև ատեց նրանց, հանեց նրանց, որպէսզի սպանի նրանց անապատում։ 29 Բայց նրանք քո ժողովուրդն են և քո ժառանգութիւնը, որ հանեցիր քո զօրաւոր ձեռքով և քո երկարացրած բազկով։

Եւ Տէրն ասաց ինձ՝ քարէ երկու տախտակներ պատրաստի՛ր քեզ համար, ինչպէս առաջինները, և ելի՛ր ինձ մօտ լեռը, և շինի՛ր քեզ համար մի փայտէ տապան։ 2 Եւ ես կը գրեմ տախտակների վրայ այն խօսքերը, որ կային առաջին տախտակների վրայ, որ դու կոտրեցիր, և դու կը դնես զանոնք տապանի մէջ։ 3 Եւ շինեցի տապան՝ սօսիից, և քարէ երկու տախտակներ պատրաստեցի, ինչպէս առաջինները, և ելայ լեռը, երկու տախտակները ձեռքիս մէջ։ 4 Եւ գրեց տախտակների վրայ, ինչպէս առաջին անգամ գրուած էր, տասը պատուիրանները, որ խօսեց Տէրը ձեզ հետ լեռան վրայ, կրակի միջից, ժողովի օրը, և Տէրը տուեց ինձ զանոնք։ 5 Եւ դարձայ և իջայ լեռից, և դրի տախտակները իմ շինած տապանի մէջ, և նրանք այնտեղ են, ինչպէս Տէրն ինձ պատուիրեց։ 6 Եւ Իսրայէլի որդիները ճանապարհ ելան Բերոթ-Բնէ-Յականից՝ Մոսերա։ Այնտեղ մեռաւ Ահարոն, և այնտեղ էլ թաղուեցաւ, և նրա տեղը քահանայապետ դարձաւ նրա որդի Եղիազար։ 7 Այնտեղից ճանապարհ ելան Գուդգոդա, և Գուդգոդայից՝ Յոթբաթա, ջրերի երկիր։ 8 Այն ժամանակ Տէրը առանձնացրեց Ղեւիի ցեղը, որ կրի Տիրոջ ուխտի տապանը, կանգնի Տիրոջ առջև, սպասաւորի նրան և օրհնի նրա անունով մինչև այսօր։ 9 Այդ պատճառով Ղեւիի համար բաժին և ժառանգութիւն չկայ նրա եղբայրների մէջ, Տէրն է նրա ժառանգութիւնը, ինչպէս որ Տէր Աստուածդ ասաց նրան։ 10 Եւ ես կեցայ լեռան վրայ, ինչպէս առաջին անգամ, քառասուն օր և քառասուն գիշեր, և Տէրը լսեց ինձ և այս անգամ էլ, Տէրը չկամեցաւ քեզ կորստացնել։ 11 Եւ Տէրն ասաց ինձ՝ ելի՛ր, գնա՛ ժողովրդի առջևից, որպէսզի մտնեն և տիրանան այն երկրին, որ երդուեցայ տալ նրանց հայրերին։

12 Եւ հիմա, Իսրայէլ, ի՞նչ է պահանջում Տէր Աստուածդ քեզանից, եթէ ոչ միայն այն, որ երկնչես Տէր Աստուածիդ, գնաս նրա բոլոր ճանապարհներով, սիրես նրան, ծառայես Տէր Աստուածիդ քո բոլոր սրտով և քո բոլոր հոգով, 13 պահես Տիրոջ պատուիրանները և նրա կանոնները, որ այսօր քեզ եմ պատուիրում, որպէսզի բարիք անի քեզ։ 14 Ահա երկինքը և երկնքի երկինքը Տէր Աստուածինն է, երկիրը և նրա մէջ եղած ամէն ինչ։ 15 Միայն հայրերիդ հանդէպ ունեցաւ Տէրը հաճութիւն, որ նրանց սիրեց, և նրանց յետոյ նրանց սերունդը՝ ձեզ, բոլոր ազգերից աւելի, ինչպէս այսօր է։ 16 Թլփատեցէ՛ք ձեր սրտի ծայրերը, և ձեր պարանոցները այլևս կարծրացնելու մի՛ եղէք։ 17 Որովհետև Տէր Աստուածդ աստուածների Աստուածն է և տերերի Տէրը, մեծ, զօրաւոր և ահարկու Աստուած, որ անձնաւորութիւն չի ընդունում և կաշառք չի առնում, 18 որ դատաստան է անում որբի և այրու համար, և սիրում է օտարականին, տալիս է նրան հաց և հագուստ։ 19 Դուք էլ սիրեցէ՛ք օտարականին, որովհետև դուք էլ օտարականներ էիք Եգիպտոսի երկրում։ 20 Տէր Աստուածիդ երկնչի՛ր, նրան ծառայի՛ր, նրան կպչի՛ր, և նրա անունով երդուի՛ր։ 21 Նա է քո գովեստը, և նա է քո Աստուածը, որ արեց քեզ համար այն մեծ և ահարկու գործերը, որ աչքերդ տեսան։ 22 Եօթանասուն հոգի էին քո հայրերդ, երբ իջան Եգիպտոս, և հիմա Տէր Աստուածդ քեզ դարձրեց երկնքի աստղերի պէս բազմաթիւ։

Սիրի՛ր Տէր Աստուածդ, և միշտ պահի՛ր նրա պատուէրները, կանոնները, իրաւունքները և պատուիրանները։ 2 Եւ գիտցէ՛ք այսօր, որովհետև ես ձեր զաւակների հետ չեմ խօսում, որոնք չգիտեն և չեն տեսել Տէր Աստուածդ խրատը, նրա մեծութիւնը, նրա զօրաւոր ձեռքը և նրա բազկացրած բազուկը, 3 նրա նշանները և գործերը, որ արեց Եգիպտոսի մէջ Եգիպտոսի թագաւոր Փարաւոնի և նրա ամբողջ երկրի հանդէպ, 4 և որ արեց Եգիպտոսի զօրքերի հանդէպ, նրանց ձիերի և կառքերի հանդէպ, որոնց վրայ Կարմիր ծովի ջրերը հեղեղեցին, երբ հալածում էին ձեզ, և Տէրը կորստացրեց նրանց մինչև այսօր, 5 և որ արեց անապատում, մինչև որ եկաք այս տեղ, 6 և Դաթանի և Աբիրոնի հանդէպ, որ Ռուբէնի որդի Եղիաբի որդիներն էին, որոնց երկիրը բացուեց և կլանեց նրանց, նրանց տները, վրանները և նրանց հետ եղած ամէն կենդանի էակ, որ Իսրայէլի մէջ էր։ 7 Որովհետև ձեր աչքերը տեսան Տիրոջ բոլոր այն մեծ գործերը, որ արեց։ 8 Պահեցէ՛ք ամբողջ պատուիրանները, որ այսօր ձեզ եմ պատուիրում, որպէսզի զօրաւոր լինէք, մտնէք և տիրանաք այն երկրին, որ պիտի ժառանգէք, 9 և որպէսզի երկար օրեր ապրէք այն երկրի վրայ, որ երդուեցաւ Տէրը տալ ձեր հայրերին և նրանց սերունդին, կաթ և մեղր հոսող երկիրը։ 10 Որովհետև այն երկիրը, որ մտնում էք տիրանալու, ոչ թէ Եգիպտոսի երկիրն է, որտեղից դուրս եկաք, որտեղ ցանում էիք ձեր սերմը և ոտքով ջրում էիք, ինչպէս բանջարանոցը։ 11 Այլ այն երկիրը, որ անցնում էք տիրանալու, լեռների և հովիտների երկիր է, որ ջրուում է երկնքից տեղացող անձրևներով։ 12 Այն երկիրը, որի վրայ Տէր Աստուածդ հոգ է տանում, որի վրայ միշտ Տէր Աստուածդ աչքերը պահած է տարուայ սկզբից մինչև տարուայ վերջ։ 13 Եւ եթէ ուշադրութեամբ լսէք այն պատուիրանները, որ այսօր ձեզ եմ պատուիրում, որ սիրէք Տէր Աստուածդ և ծառայէք նրան ձեր բոլոր սրտով և ձեր բոլոր հոգով, 14 ապա ես ձեր երկրին անձրև կուղարկեմ ժամանակին, առաջին և վերջին անձրևները, որպէսզի հաւաքէք ձեր ցորենը, գինին և ձէթը, 15 և ձեր դաշտերում խոտ աճեցնեմ ձեր անասունների համար, և դուք կուշտ կուտէք։ 16 Զգո՛յշ եղէք, որ չխաբուի ձեր սիրտը, որ չշեղուէք և չպաշտէք օտար աստուածներ և չերկրպագէք նրանց, 17 որովհետև Տիրոջ բարկութիւնը կը բորբոքի ձեզ դէմ, և նա կը գոցի երկինքը, որպէսզի անձրև չգայ, և երկիրը իր բերքը չտայ, և դուք կը կորչէք շուտով այն լաւ երկրից, որ Տէր Աստուածը տալիս է ձեզ։ 18 Ձեր սրտի և ձեր հոգու մէջ դրէ՛ք այս խօսքերը, կապեցէ՛ք զանոնք նշանի համար ձեր ձեռքին, և թող նրանք ճակատակալ լինեն ձեր աչքերի առջև։ 19 Սովորեցրէ՛ք ձեր զաւակներին, որ խօսեն նրանց մասին, երբ նստած կը լինես քո տանը, երբ ճանապարհ կ՚երթաս, երբ պառկում կամ վեր կենում ես։ 20 Եւ գրէ՛ք քո տան դռնակալների և քո դռների վրայ, 21 որպէսզի երկար օրեր ապրեն ձեր և ձեր զաւակների կեանքը այն երկրի վրայ, որ երդուեցաւ Տէրը տալ ձեր հայրերին, որքան երկինքը երկրի վրայ կայ։ 22 Որովհետև եթէ ուշադրութեամբ պահէք այն պատուիրանները, որ ես պատուիրում եմ ձեզ, որ կատարէք զանոնք, սիրէք Տէր Աստուածդ, գնաք նրա բոլոր ճանապարհներով և նրան միայն կպչէք, 23 ապա Տէրը կը վտարի այդ բոլոր ազգերին ձեր առջևից, և դուք կը տիրանաք ձեզանից աւելի մեծ և զօրաւոր ազգերի երկրին։ 24 Ամէն տեղ, ուր ձեր ոտքի թաթը դնէք, ձերը կը լինի։ Ձեր սահմանները կ՚ըլինեն անապատից մինչև Լիբանան, և գետից՝ Եփրատ գետից մինչև արևմտեան ծովը։ 25 Ոչ ոք չի կարողանայ դիմադրել ձեզ։ Տէր Աստուածդ ձեր երկրի վրայ ահ և սարսափ կը տարածի ձեր առջև, ինչպէս որ խոստացաւ ձեզ։ 26 Ահա ես այսօր ձեր առջև օրհնութիւն և անէծք եմ դնում։ 27 Օրհնութիւն, եթէ լսէք Տէր Աստուածդ պատուիրանները, որ այսօր ձեզ եմ պատուիրում, 28 և անէծք, եթէ չլսէք Տէր Աստուածդ պատուիրանները, և շեղուէք այն ճանապարհից, որ այսօր ձեզ եմ պատուիրում, և գնաք օտար աստուածների ետևից, որոնց դուք չէիք ճանաչում։ 29 Եւ երբ Տէր Աստուածդ քեզ տանի այն երկիրը, որ տիրանալու ես, դու Գարիզիմ լեռան վրայ օրհնութիւն պիտի հռչակես, և Եբաղ լեռան վրայ անէծք։ 30 Չէ՞ որ նրանք այն կողմում են Յորդանանից, արևմուտքի կողմում, Քանանացիների երկրում, որ բնակում են Գաղգաղայի դիմաց, Մամբրէի կաղնիների մօտ։ 31 Որովհետև դուք պիտի անցնէք Յորդանանը, որպէսզի մտնէք և տիրանաք այն երկրին, որ Տէր Աստուածդ տալիս է ձեզ, և տիրանալով նրան՝ բնակուէք նրա մէջ։ 32 Եւ զգո՛յշ եղէք, որ կատարէք այն բոլոր կանոնները և իրաւունքները, որ այսօր ձեզ եմ դնում։

23 զանները վրաց չառնան։ Եւ քու Տէր Աս-
տուածդ զանոնք ՛քու ձեռքդ պիտի մատնէ,
ու զանոնք մեծ կոտորանումով պիտի կոտորանէ,
24 մինչեւ որ ՚ոչնչ-
նոնց թագաւորները քու ձեռքդ պիտի տայ,
և անոնց անունները ՚երկնիկ տակէն ոչնչացը-
նես. ՚ոու բնաւ մէկը պիտի չկրնայ քեզի դէմ
25 կենալ, մինչեւ որ զանոնք կորսընցնես։ Ա-
նոնց աստուածներուն քանդակուած կուռ-
քերը ՚կրակով այրես. ու ՚անոնց վրայ եղած
ոսկին ու արծաթին աչք մի՛ ունենար՝ անոնք քե-
զի չառնես, որ անոնցմով ՚որոգայթի չըլլաս
նաեւ. վասն զի անոնք ՚քու Տէր Աստուածդդ
26 աւելը գարշելի են. Այդ գարշելի բան մը
տունդ մի՛ տանիր, որ դուն ալ անոր պէս
նզոված չըլլաս. անկէ բոլորովին զզուիս, ու
զանիկա խիստ գարշելի սեպես, ՚վասն զի
նզոված է ան։

ԳԼ. Ը

1—20 Մովսէս կը յորդորէ Իսրայէլացիները Աստուծոյ հնազան-
դելու, անոր բարեբաստութիւնները յիշելով։

1 Ամէն պատուիրանքները որ ես այսօր կը
պատուիրեմ ձեզի՝ ՚զգոյշ եղէք որ բնէք, որ-
պէս զի ապրիք ու չատնաք ու մտնէք ժա-
ռանգէք ան երկիրը, որն որ Տէրը ձեր հայ-
2 րերուն երդումով խոստացաւ։ Ու միտքդ
պահէ ան բոլոր ճամբան, որ քու Տէր Աս-
տուածդ աս քառասուն տարին ՚քեզ անա-
պատին մէջ պարտցուց, ՚քեզ խոնարհեցընե-
լու, փորձելու ՚ոու սրտիդ մէջինը իմանալու
համար, թէ արդեօք դուն անոր պատուիրան-
3 ները պիտի պահես թէ ոչ։ Եւ Տէրը քեզ խո-
նարհեցուց, ՚անօթեցուց և ՚մանանայով կե-
րակրեց, որն որ ոչ դուն կը ճանչնայիր և ոչ
քու հայրերդ, քեզի իմացընելու համար՝ թէ
՚ոչ միայն հացով կ՚ապրի մարդ, հապա մարդը
Տէրոջը բերնէն ելած ամէն խօսուածը կ՚ապրի։
4 ՚Աս քառասուն տարին քու վրայէդ լաթե-
րըդ չհինցան, ու ոտքերդ չուռեցան։
5 ՚Եւ սրտիդ մէջը գիտնաս որ ինչպէս մարդ
մը կը խրատէ իր որդին, քու Տէր Աստուա-
6 ծըդ՝ ՚ը քեզ անոնկ կը խրատէ։ Ուրեմն քու
Տէր Աստուածդդ պատուիրանքները պահես,
՚որ անոր ճամբաներուն մէջը քալես, ու ան-
7 կէ վախնաս։ Քանզի քու Տէր Աստուածդդ
մէկ աղէկ երկիր մը կը տանի քեզ, ՚անոնկ եր-
կիր մը որ գետակներ ու լիճներ բղխող ձո-
րերով, ակըռներով ու խորունկ ջուրերով
8 ելլոյն է. Անոնկ երկիր մը որ ցորենով, գա-
րիով, այգիներով, թզենիներով և նռնիներ
ներով ելլոյն է. իւղ տուող ձիթենիներու ու
9 մեղրի երկիր. Անոնկ երկիր մը՝ որ հա
՚կուշտ հաց պիտի ուտես, ու անոր մէջ բա
նաւ բան մը պիտի չպակսի քեզի. երկիր մը
որուն քարերը երկաթ են, ու անոր լեռնե
րէն պղինձ պիտի հանես։
10 ՚Ուտես երբոր ուտես ու կշտանաս, քու
Տէր Աստուածդ օրհնես ան աղէկ երկիրը քեզի
11 տալուն համար։ Քու անձիդ զգուշութիւն
ըրէ, չըլլայ որ քու Տէր Աստուածդ մոռնաս,
ու չպահես անոր պատուիրանքները, դա
տաստանները ու կանոնները, որոնք ես այ
12 օր քեզի կը պատուիրեմ։ ՚Ու երբոր ուտես
ու կշտանաս, և գեղեցիկ տուներ չինես ու
13 բնակիս անոնց մէջը, ու երբոր արջառներդ
հօտերդ չատնան, ու նաեւ արծաթդ ու ոս
կիդ չատնայ, և քու ամէն ունեցածդ չա
14 տնայ, և ՚Զըլլայ որ սիրտդ հպարտանայ, և ՚քու
Տէր Աստուածդ մոռնաս, ան որ եգիպտա
ցւոց երկրէն՝ ծառայութեան տունէն քեզ հա
15 նեց, Եւ ան մեծ ու ահագին, Ե՛ս կիզող օձե
րով ու կարիճներով լեցուն, չոր ու անջուր
անապատին մէջ ՚քեզ պարտցուց, ՚ու քեզ
16 ապառաժ քարէն ջուր հանեց. Եւ անապա
տին մէջ քու հայրերուդ չճանչցած ՚մանա
նայովը քեզ կերակրեց, որ քեզ խոնարհեց
նէ ու փորձէ, և ՚վերջը քեզի բարիք ընէ.
17 ՚Եւ սրտիդ մէջը չըսես թէ Ա՛ս հարստու
թիւնը իմ կարողութեանս ու իմ ձեռքս
18 ուժովը վաստկեցայ. Հապա քու Տէր Աս
տուածդ յիշես, ՚քանզի հարստութիւն ը
ստանալու համար քեզի այժ տուողը ան է, որ
քու հայրերուդ իր երդումով ըրած ուխտը
հաստատէ, ինչպէս որ այսօր կ՚երեւի։
19 Եւ թէ որ քու Տէր Աստուածդ մոռնալով
ուրիշ աստուածներու ետեւէ երթաս, զանոնք
պաշտես ու անոնց երկրպագութիւն ընես,
հիմա այսօր ձեզի կը վկայեմ որ դուք բոլորո
20 վին պիտի կորսուիք. Ան ազգերուն պէս որ
Տէրը ձեր առջեւէն պիտի կորսընցնէ, դուն
պիտի կորսուիք, ինչու որ ձեր Տէր Աստու
ծոյն խօսքը մտիկ չըրիք։

ԳԼ. Թ

1—29 Մովսէս Իսրայէլացւոց քանի մը ապաստամբութիւնները

+ Հմր. 2։
ª Ցհս. ժ. 24. 25. 42։ Ժբ. 1. Ես։
ᵇ Ել. ժէ. 14։ ԳԼ. թ. 14։ խէ. 19։ խթ. 20։
ᶜ ԳԼ. ժա. 25։ Ցհս. ա. 5։ ժ. 8։ իգ. 9։
ᵈ Հմր. 5։ Ել. լբ. 20։ ԳԼ. Ժբ. 5։ ա Մն. ժգ. 12։
ᵉ Ցհս. է. 1. 21։
ᶠ Դատ. ը. 27։
ᵍ ԳԼ. ժէ. 1։
ʰ Ղև. իէ. 28։ ԳԼ. ժգ. 17։ Ցհս. ը. 17. 18։ է. 1։
ⁱ ԳԼ. գ. 1։ է. 32. 33։ ը. 1. 2. 3։
ʲ ԳԼ. ա. 3։ բ. 7։ իթ. 5։ Սաղ. ՃԼԷ. 16։ Ամռ. բ. 10։
ᵏ Ել. ժգ. 4։ ԳԼ. ժգ. 5։
ˡ բՄՆ. լը. 31։ Ցովհ. բ. 25։
ᵐ Ել. ժգ. 2. 3։
ⁿ Ել. ժգ. 12. 14. 35։
ᵒ Սաղ. ՃԼ. 29։ Մատ. գ. 4։ Ղուկ. գ. 4։
ᵖ ԳԼ. իթ. 5։ Նէեմ. թ. 21։
ᵠ բԹագ. է. 14։ Սաղ. ՃԹ. 32։ Առակ. գ. 12։ Եբր. ժբ. 5. 6։ Յայտ. գ. 19։
ʳ ԳԼ. է. 33։
ˢ ԳԼ. ժա. 10. 11. 12։
ᵗ ԵՔԲ. առանց չբաս. ասուածքեան
ᵘ ԳԼ. լգ. 25։
ᵛ ԳԼ. գ. 11. 12։
ʷ ԳԼ. իը. 47. լը. 15։ Առակ. լ. 9։ Ովս. ժգ. 6։
ˣ ա Կոր. գ. 7։
ʸ Սաղ. ՃՀ. 21։
ᶻ Թուա. իա. 6։ Ովս. ժգ. 5։
ᵃ Ես. կգ. 12. 13. 14։ Երեմ. բ. 6։
ᵇ Թուա. իթ. 11։ Սաղ. Հբ. 15։ ՃԺգ. 8։
ᶜ Հմր. 3։ Ել. ժգ. 15։
ᵈ Ելեմ. իգ. 3. 4։ Եբր. ժբ. 11։
ᵉ ԳԼ. Թ. 4։ ա Կոր. գ. 7։
ᶠ Առակ. ժ. 22։ Ովս. բ. 8։
ᵍ ԳԼ. է. 8. 12։
ʰ ԳԼ. գ. 26։ Լ. 15։
ⁱ Դան. Թ. 11. 12։

յիշելով՝ կը վերջնէ անոնցմէ ինքզինքին արդար սեպելու կարծիքը։

1 Ով Իսրայէլ, մտիկ ըրէ. Դուն այսօր Յորդանանէն կ՚անցնիս, որ երթաս զքեզմէ մեծ ու զօրաւոր ազգեր, ու մինչև երկինքը պա-
2 րսպաւոր մեծ քաղաքներ ժառանգես, Ան մեծ ու երկայնահասակ ազգը Ենակիմներուն որդիքը՝ որոնք դուն կը ճանչնաս, ու նաև լսեր ես թէ Ենակին որդւոցը ո՞վ կրնայ դէմ դնել։
3 Արդ դուն այսօր գիտցիր որ քու Տէր Աստուածդ ինքը քու առջեւդ կ՚անցնի հուր մաշող կրակ մը, ան զանոնք պիտի կորսընչէ, և քու առջեւդ զանոնք պիտի նուաճէ, և դուն անոնք պիտի հալածես ու չուտով կորսընչցնես, ինչպէս որ Տէրը քեզի ըսաւ։
4 Երբոր քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու առջեւդ հալածէ, սրտիդ մէջը չըսես թէ Տէրը իմ արդարութեանս համար զիս առ երկիրը բերաւ որ ժառանգեմ. զանոնք Տէրը առ ազգերը իրենց անօրէնութեանը համար
5 քու առջեւդ կը վռնտէ։ Ոչ թէ քու արդարութեանդ ու սրտիդ ուղղութեանը համար կը մտնես անոնց երկիրը ժառանգելու. այլ քու Տէր Աստուածդ ան ազգերուն անօրէնութեանը համար զանոնք քու առջեւդ կը վռնտէ, և որ հաստատէ ան խօսքը՝ որուն համար քու հայրերուդ՝ Աբրահամին, Իսա-
6 հակին ու Յակոբին երդում ըրաւ։ Ուստի գիտցիր որ քու արդարութեանդ համար չէ որ քու Տէր Աստուածդ առ բարի երկիրը քեզի ժառանգել կու տայ. զանզի դուն խստասիրտ ժողովուրդ մըն ես։
7 Միտդ պահէ՝ մի մոռնար որ դուն քու Տէր Աստուածդ անապատին մէջ բարկացուցիր. զԵգիպտոսի երկրէն ելած օրէդ մինչև հոս եկած օրդ Տէրոջը անհնազանդ եղաք։
8 Քոռէբի մէջ ալ Տէրը բարկացուցիք. և Տէրը ձեզ կորսընչցնելու համար ձեզի բարկա-
9 ցաւ։ Երբոր ես լեռը ելայ, որ քարեղէն տախտակները առնեմ, այսինքն Տէրոջը ձե-զի հետ ըրած ուխտին տախտակները, զքա-ռասուն օր ու քառասուն գիշեր լեռը կե-
10 ցայ. ոչ հաց կերայ և ոչ ջուր խմեցի. Ինա-տանը Տէրը տուաւ ինծի Աստուծոյ մատովը գրուած երկու քարեղէն տախտակները. ու անոնց վրայ էր՝ ամէն բոլոր ան խօսքերը,

որոնք Ժողովքին օրը լեռանը վրայ կրակին
11 միջէն Տէրը ձեզի գրուցեց։ Արդ քառասուն օրէն ու քառասուն գիշերէն ետքը Տէրը ե-կու քարեղէն տախտակները՝ այսինքն ու-
12 տին տախտակները ինծի տուաւ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Ել՝ շուտով ասկէ վար իջիր, քանզի ապականեցաւ քու Ժողովուրդդ՝ որ եգիպտոսէն հանեցիր. իմ պատուիրած ճամբայէս շուտով խոտորեցան, իրենց
13 ձուլածոյ կուռք չինեցին։ Ու նաև Տէրը ինծի հետ խօսելով ըսաւ, Ես աս Ժողովուր-դին նայեցայ, և ահա ծառատպարանոց Ժո-
14 ղովուրդ մըն է ան. Թող տուր զիս՝ որ զա-նոնք կորսընչցնեմ, ու անոնց անունը երկնից տակէն բնաջինջ ընեմ, ու քեզ անոնցմէ զօ-րաւոր ու բազմաթիւ ազգ մը պիտի ընեմ։
15 Ես նահատեցի ու դարձայ, լեռնէն վար իջայ. ու լեռը կրակով կ՚այրէր. և ուխտին երկու տախտակները երկու ձեռքերուս վրան էին։
16 Եւ տեսայ ու ահաւասիկ որ ձեր Տէր Աստու-ծոյն դէմ մեղք գործելով՝ ձեզի ձուլածոյ որմի շիներ էիք, Տէրոջը ձեզի պատուիրած
17 ճամբայէն շուտով խոտորեր էիք. Ինատանը ան երկու տախտակները բռնեցի, ու իմ ե-կու ձեռքերուս վրայէն վար նետեցի, և ձեր
18 աչքերուն առջեւը զանոնք կոտրտեցի։ Եւ-քը առջի պէս Տէրոջը առջեւը *աղաչեցի քառասուն օր ու քառասուն գիշեր. ոչ հաց կերայ ոչ ալ ջուր խմեցի, ձեր գործած բոլոր մեղքին համար. վասն զի Տէրոջը առջեւը չա-րութիւն ընելով զանիկա բարկացուցեր էիք.
19 զքանզի վախցայ ան սոսկալի բարկութենէն՝ որով Տէրը ձեր վրայ բարկացաւ ձեզ կորսընչցնելու համար. Տակայն Տէրը ան անգամին
20 ալ լսեց։ Եւ Տէրը Ահարոնին խիստ բար-կացաւ, անանկ որ զանիկա պիտի կորսընչցնէր. ու նոյն առեն Ահարոնին համար ալ
21 աղօթք ըրի։ Եւ ձեր ըրած մեղքը՝ այսինքն որմիը առի, ու զանիկա կրակով այրեցի. ետ-քը զանիկա ծեծելով լաւ մը փշրեցի, մին-չև որ մանր փոշի եղաւ. և ան փոշին լեռ-նէն իջնող առուին մէջը նետեցի։
22 Նաև Տաբերայի, Մասսայի ու Կիբրոթ-
23 Համմաւայի մէջ Տէրը բարկացուցիք։ Ու երբոր Տէրը ձեզ կադէս-բառնեայէն խրկեց, և ՝ըսաւ, ելէք ու իմ ձեզի տուած եր-կիրս ժառանգեցէք, անատնը ձեր Տէր Աս-տուծոյն հրամանին անհնազանդեցաւ ըրիք,

---

ա ԳԼ· ժա· 31։ Յես· գ· 16։ գ· 19։
բ ԳԼ· գ· 38։ է· 1։ ժա· 23։
գ ԳԼ· ա· 28։
դ Թռ· ժգ· 23, 29, 33, 34։
ե ԳԼ· լ· 3։ Յես· գ· 11։
զ ԳԼ· գ· 24։ Եբր· ժբ· 29։
է ԳԼ· է· 23։
ը ԵԼ· իգ· 31։ ԳԼ· է· 24։
թ ԳԼ· ը· 17։ Հռոմ· ժա· 6, 20։ ա Կոր· գ· 4, 7։
ժ Ծն· ժէ· 16։ Ղև· ժբ· 24, 25։ ԳԼ· ժբ· 12։
ի Տիտ· գ· 5։
լ Ծն· ժբ· 7։ ժգ· 15։ ժէ· 7։ ժէ· 8։ իգ· 4։ իը· 13։
խ Հմր· 13։ ԵԼ· ը· 9։ ԼԳ· 3։ ԼԳ· 9։
ծ ԵԼ· ժգ· 11։ ժգ· 2։ ժէ· 2։ Թռ· ժա· 4։ ի· 2։ իե· 2։ ԳԼ· լա· 27։
կ ԵԼ· ը· 4։ Սաղ· ճչ· 19։
հ ԵԼ· իգ· 12, 15։
ձ ԵԼ· իգ· 18։ ԼԴ· 28։
ղ ԵԼ· լա· 18։
ճ ԵԼ· ժթ· 17։ ի· 1։ ԳԼ· գ· 10։ ժ· 4։ ժը· 16։
մ ԵԼ· ը· 10։
յ ԳԼ· լա· 29։ Դատ· բ· 17։
ն ԵԼ· ը· 9։
շ Հմր· 6։ ԳԼ· ժ· 16։ լա· 27։ գԹագ· ժէ· 14։
ո ԵԼ· ը· 10։
չ ԳԼ· իթ· 20։ Սաղ· թ· 5։ ճԺ· 13։
պ Թռ· ժգ· 12։
ջ ԵԼ· ը· 15։
ռ ԵԼ· ժթ· 18։ ԳԼ· գ· 11։ է· 23։
ս ԵԼ· ը· 19։
վ ԵԼ· ԼԴ· 28։ Սաղ· ճչ· 23։
տ Եբր· ինկայ
ր ԵԼ· ը· 10, 11։
ց ԵԼ· ը· 14։ ԼԳ· 17։ ԳԼ· ժ· 10։ Սաղ· ճչ· 23։
ւ ԵԼ· ը· 20։ Ես· լա· 7։
փ Թռ· ժա· 1, 3, 5։
ք ԵԼ· ժէ· 7։
օ Թռ· ժա· 4, 34։
ֆ Թռ· ժգ· 4։ ժգ· 1։

ու ՝անոր չհաւատալով անոր խօսքը մոռիկ
24 չըրիք։ ՞Ձեզ ճանչցած օրէս ՚ի վեր Տէրոջը
անհնազանդ էք։
25 ՝Ուստի ես քառասուն օր ու քառասուն
գիշեր որ ապաչեցի, Տէրոջը առջեւը ապաչեցի,
որովհետեւ Տէրը ըսաւ որ ձեզ կորսընցընէ։
26 ՝Եւ ես Տէրոջը ապաչելով ըսի, Ով Տէր Եհո-
վայ, մի կորսընցըներ քու ժողովուրդդ ու ժա-
ռանգութիւնդ՝ որն որ քու մեծութեամբդ
ազատեցիր, ու զօրաւոր ձեռքով եգիպտոսէն
27 հանեցիր։ Քու ծառաներդ՝ Աբրահամը, Իսա-
հակ ու Յակոբը յիշէ, և աս ժողովուրդին
խստութեանը, անօրէնութեանը ու մեղքին
28 մի նայիր. Չըլլայ որ ան երկրին, ուսկից որ
մեզ հանեցիր, ՞ԻՆԸՆԴԷԸ ըսեն թէ ՞Տէրը կա-
րող չըլլալով զանոնք առնելու ան երկիրը որ
անոնց խոստացեր էր, կամ զանոնք ատելով,
հանեց զանոնք որ անապատին մէջ մեռցընէ։
29 ՝Որովհետեւ անոնք քու ժողովուրդդ ու ժա-
ռանգութիւնդ են, որոնք դուն քու մեծ զո-
րութեամբդ ու բարձր բազուկովդ Ե՛ԼՆՈՎՆԷ
հանեցիր։

ԳԼ. Ժ

1 Մովսէս կը յիշէ Աստուծոյ ողորմութիւնը՝ որ նորէն ուրիշ երկու տախտակներու վրայ գրեց օրէնքը, 6 քահանայութեան յաջորդութիւնը որոշեց, 8 Ղեւիին ցեղը զատեց, 10 ու ժողովուրդին համար Մովսէսին բռած աղաչանքը ընդունեց։ 12 Հնազանդութեան յորդորանք մը։

1 Ա՛նաաներ Տէրը ինծի ըսաւ, ՞Քեզի առջի-
ններուն պէս երկու հատ քարէ տախտակներ
կոփէ, ու լեռը ինծի ելլիր, ու նաեւ ՝քեզի
2 մէկ փայտէ տապանակ մը շինէ. Եւ տախտակ-
ներուն վրայ քու կոտրած առջի տախտակ-
ներուդ վրայի խօսքերը պիտի գրեմ, ու ՝դա-
3 նոնք տապանակին մէջը դնես։ Ուստի ես ՞Սա-
ատիմ փայտէ տապանակ մը շինեցի, ՝ու առ-
ջինին պէս երկու հատ քարէ տախտակներ
կոփեցի, ու ան երկու տախտակները ձեռքս
4 ՚՚՚ԱՌՆԵԼՈՎ լեռը ելայ։ Եւ ՚տախտակներուն վրայ
առջի գրուածքին պէս ան տասը խօսքերը
գրեց, ՝որոնք Տէրը ձեզի լեռանը վրայ կրա-
կին մէջէն խօսեցաւ ՚ժողովքին օրը, և Տէ-
5 րը զանոնք ինծի տուաւ։ Անկէ դառնալով
՝լեռնէն վար իջայ, ու ՝տախտակները չինած
տապանակիս մէջը դրի ՝որ ան տեղը կենան,
ինչպէս որ Տէրը ինծի պատուիրեց։

6 Եւ Իսրայէլի որդիքը Բերոթ-բանէ-յա-
կանէն Մոսերա չուեցին. ՝Հոն Ահարո-
ն, ու հոն թաղուեցաւ, և անոր որդին
7 Եղիազար անոր տեղը քահանայ եղաւ։ ՝Ան-
կէ Գադգադ, ու Գադգադէն Յոտբի առա-
ներու երկիրը՝ Եատբաթա չուեցին։
8 Ա՛նաաներ Տէրը ՝Ղեւիին ցեղը զատեց, ՝որ
Տէրոջը ուխտին տապանակը կրէ, ՝Տէրոջը առ-
ջեւը կենայ որ անոր ծառայութիւն ընէ, ու
9 ՚անոր անունովը օրհնէ, մինչեւ աս օրս։ ՝Ա-
պառճառաւ Ղեւին իր եղբարցը հետ բաժին
ու ժառանգութիւն չունի. անոր ժառանգու-
թիւնը Տէրն է, ինչպէս որ քու Տէր Աստուա-
ծդ անոր ըսաւ։
10 Եւ ՚ես առջի օրերուն համեմատ քառա-
սուն օր ու քառասուն գիշեր լեռանը վրայ
կեցայ, ու ՚Տէրը աս անգամին ալ ինծի մտիկ
11 բնելով չուզեց քեզ կորսընցընել։ ՚Եւ Տէրը
ինծի ըսաւ, Ելիր ու ժողովուրդին առջեւն
չուէ, որ մտնեն ու ժառանգեն ան երկիրը
որն որ անոնց Հայրերուն երդում ըրի անոնց
տալու համար։
12 Ա՛րեմն, ով Իսրայէլ, ՚հիմա քու Տէր Ա-
ստուածդ քեզմէ ի՞նչ կը պահանջէ. միայն թէ
՚քու Տէր Աստուածմդ վախնաս, անոր ամէն
ճամբաներուն մէջը քալես և ՞անկից սիրես
ու նաեւ քու բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ
13 քու Տէր Աստուածդ պաշտես, եւ Տէրոջ
պատուիրանքները ու կանոնները պահես, ՚ո-
րոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, Որ քե-
14 զի աղէկ ըլլայ։ Ահա ՞երկինքը ու երկնից
երկինքը, ՚՚ԵՒ երկիրը ու բոլոր անոր մէջ
եղածը քու Տէր Աստուածդդ ԼԸ ՔՒՒՒՒՒ
15 ՚Միայն թէ Տէրը քու Հայրերուդ հաւնեցաւ
ու զանոնք սիրեց, և անոնցմէ ետքը անոնց
զաւակները՝ այսինքն ձեզ ընտրեց բոլոր ազ-
գերուն մէջէն, ինչպէս որ այսօր ԼԸ ՚ԵՒՒՒ
16 Ուստի ՞ձեր սրտերուն անթլփատութիւնը
թլփատեցէք, ու ՚ձեր պարանոցները՝ ալ մի
17 խստացընէք. ՞Քանզի ձեր Տէր Աստուածդ
՚աստուածներուն Աստուածը ու ՞տէրերուն
Տէրն է, մեծ, ՚հզօր ու ահեղ Աստուածն է,
որ ՚աչառութիւն չըններ ու կաշառք չառնէր
18 ՚Անիկա որբին ու որբեւայրին իրաւունք կը-
նէ, պանդուխտը կը սիրէ, ու անոր հաց ու
19 հանդերձ կու տայ։ ՚Ուրեմն պանդուխտը սի-
րեցէք. քանզի դուք ալ եգիպտացւոց եր-

ֆ ԵԼ. ԼԳ. 28։ ԳԼ. Թ. 18, 25։
ֆ ԵԼ. ԼԵ. 14, 33, 34։ ԼԳ. 17։ ԳԼ. Թ. 19։
ֆ ԵԼ. ԼԵ. 34։ ԼԳ. 1։
ֆ ՄԻՔ. Զ. 8։
ֆ ԳԼ. Զ. 13։
ֆ ԳԼ. Ե. 33։
ֆ ԳԼ. Զ. 5։ ԺՈ. 13։ Լ. 16, 20։ Մատ. ԻԲ. 37։
ֆ ԳԼ. Ժ. 1։
ֆ ԵԼ. ԻԲ. 10։
ֆ ԵԼ. ԻԲ. 16, 21։
ֆ ԵԼ. ԻԲ. 5, 10։ ԼԲ. 1։
ֆ ԵԼ. ԼԳ. 4։
ֆ ԵԼ. ԼԳ. 28։
ֆ ԵԼ. Ի. 1։
ֆ ԵԼ. ԺԹ. 17։ ԳԼ. Թ. 10։ Ժ. 16։
ֆ ԵԼ. ԼԳ. 29։
ֆ ԵԼ. Խ. 20։
ֆ Գ ԹԱԳ. Ը. 9։
ֆ ԹԱՒ. ԼԳ. 31։
ֆ ԹԱՒ. Ֆ. 28։ ԼԳ. 38։
ֆ ԹԱՒ. ԼԳ. 32, 33։
ֆ ԹԱՒ. Գ. 6։ Գ. 4։ Ը. 14։ ԺՀ. 9։
ֆ ԹԱՒ. Գ. 15։
ֆ ԳԼ. ԺԸ. 5։
ֆ ՂԵ. ԹՒ. 22։ ԹԱՒ. Զ. 23։ ԳԼ. ԻԱ. 5։
ֆ ԹԱՒ. ԺԸ. 20, 24։ ԳԼ. ԺԸ. 1, 2։ ԵԶԿ. ԻԿ. 28։
ֆ ԳԹԱԳ. Ը. 27։ ՍԱՂ. ՃԺԵ. 16։ ՃԲԸ. 4։
ֆ ԴՆ. ԺԳ. 19։ ԵԼ. ԺԹ. 5։ ՍԱՂ. ԻԳ. 1։
ֆ ԳԼ. Գ. 37։
ֆ ՂԵ. ԻԳ. 41։ ԳԼ. Լ. 6։ ԵԶԻՄ. Գ. 4։ ՀԱՍԻՄ. Բ. 28, 29։ ԿԱՂ. Բ. 11։
ֆ ԳԼ. ԹՒ. 6, 13։
ֆ ՅՇՈՒ. ԻԲ. 22։ ՍԱՂ. ՃԼԶ. 2։ ԴԱՆ. Բ. 47։ ԺԱ. 36։
ֆ ՅՈՅՆ. ԺԵ. 14։ ԺԹ. 16։
ֆ ԳԼ. Ե. 21։
ֆ ԲՄՆ. ԺԹ. 7։ ՅՕՇ. Լ. 19։ ԳԱՏ. Ժ. 34։ ՀԱՄՄ. Բ. 11։ ԳԱՂ. Բ. 6։ ԵԶԻՄ. Զ. 9։ ԿԱՂ. Գ. 17։ ա ՊԱՀ. ա. 17։
ֆ ՍԱՂ. ԿԲ. 5։ ՃԹԼ. 9։
ֆ ՂԵ. ԺԹ. 33, 34։

20 կրին մէջ պանդուխտ էիք։ 〈Քու Տէր Աստուածդ
մէդ վախնաս, 〉 զանիկա պաշտես, և անոր
Էյարիս, Էու անոր անունով երդում ընես։
21 Ընքու պարծանքդ անիկա է, և քու Աստուա-
ծդդ անիկա է, Էոր քեզի համար ասանկ մեծ ու
սքանչելի բաները ըրաւ, որոնք դուն քու
22 աչքերովդ տեսար։ Քու հայրերդ Հոբիանա-
սուն հոգի էին երբոր եգիպտոս իջան. ու
հիմա քու Տէր Աստուածդ քեզ Էերկնից աստ-
ղերուն պէս չատցուց։

ԳԼ· ԺԱ

1 Մովսէս հնազանդութեան կը յորդորէ Իսրայէլացիները, 2 Աստուծոյ մեծ գործքերուն վրայ իրենց տեղեկութիւն ու-
նենալով, 8 Աստուծոյ մեծ օրհնութիւններուն խոստումնա-
կով, 16 ու սպառնալիքով։ 18 Կ'իմացընէ նաև թէ պէտք
է զգուշաւոր խորհրդածութիւն ընել Աստուծոյ խօսքերուն
մէջ։ 26 օրհնութիւնը ու անէծքը անոնց առջեւ կը դնէ։

1 Ուրեմն դուն 〈քու Տէր Աստուածդ սիրես,
Էու միշտ անոր պատուիրած բաները, կանոն-
ները, դատաստանները ու պատուիրանքնե-
2 րը պահես։ Եւ այսօր գիտցէք, որ ձեր որ-
դւոցը չէ ԼմԷտս, որովհետև անոնք չեն գի-
տեր, ու չտեսան Էձեր Տէր Աստուածդին խրա-
տը, Էանոր մեծութիւնը, Էզօրաւոր ձեռքը
3 ու բարձր բազուկը, եգիպտոսի մէջ եգիպ-
տացւոց փարաւոն թագաւորին ու անոր բո-
լոր երկրին վրայ ըրած Ընշանները ու գործ-
4 քերը. եւ ինչ որ ըրաւ եգիպտացւոց զօրքե-
րուն, ձիերուն ու կառքերուն. ու երբոր
անոնք ձեր ետևէն հնկան, Էինչպէս Տէրը կոր-
սնցուց զանոնք մինչեւ այս օրս. եւ
5 ինչ որ ըրաւ ձեզի անապատին մէջ մինչև
6 ձեր հոս գալը. ու ինչ որ Ռուբենեան եղիա-
բին որդւոյը Ընաթանին ու Աբիրոնին ըրաւ,
Էինչպէս երկիրը իր բերանը բացաւ, ու զա-
նոնք իրենց ընտանիքներովը, իրենց վրան-
ներովը ու իրենց ամէն առացուածքովը բո-
7 լոր Իսրայէլին մէջէն կլլեց։ Ընայն Տէրո-
ջը ըրած բոլոր մեծ գործքերը տեսնողը ձեր
8 աչքերն են։ Ուրեմն պահեցէք ան ամէն պա-
տուիրանքները որ ես այսօր ձեզի կը պա-
տուիրեմ, որպէսզի Էզօրանաք, ու մտնէք
ժառանգէք ան երկիրը, ուր որ կ'երթաք
9 զանիկա ժառանգելու. եւ Էձեր օրերը եր-
կար ըլլան ան երկրին վրայ, Էորն որ Տէրը
ձեր հայրերուն երդում ըրաւ՝ անոնց և անոնց
սերունդին տալու, Էանանկ երկիր մը որ կաթ
ու մեղր կը բղխէ։
10 Քանզի ան երկիրը՝ ուր որ դուք պիտի
մտնէք անիկա ժառանգելու համար, եգիպ-
տոսի երկրին պէս չէ՝ ուսկից որ ելաք. Էոր
հոն երբոր սերմ կը ցանէիր, բանջարի պար-
տէզի պէս ոտքովդ Ընոչ կու տայիր.
11 Ընայլ ձեր մտնելու ու ժառանգելու երկիրը
լեռներու ու հովիտներու երկիր մըն է. երկ-
12 նից անձրևին ջրովը կը ջրուի. Ընանկ երկիր
մըն է, որն որ քու Տէր Աստուածդ կը դար-
մանէ. Էքու Տէր Աստուածդդ աչքը տարւոյն
սկիզբէն մինչև վերջը միշտ անոր վրայ է։
13 Ընսոնի թէ որ Էուշադրութեամբ մտիկ ընէք
իմ պատուիրանքներս, որ այսօր ձեզի կը
պատուիրեմ, Էու ձեր Տէր Աստուածը սի-
րէք, և զանիկա ձեր բոլոր սրտովը ու բո-
14 լոր հոգւովը պաշտէք, Ընաև տեն Էձեր եր-
կրին անձրևը՝ Էառաջի ու վերջի անձրևը իրենց
ատենին պիտի տամ, և քու ցորենդ, քու գի-
15 նիդ ու քու եղդ պիտի ժողվես։ Էու նաև
քու արտիդ մէջ խոտ պիտի տամ անասուն-
ներուդ համար, որ Էուտես ու կշտանաս։
16 Ձեր անձերուն զգուշութիւն ըրէք, Էչըլլայ
որ ձեր սիրտը խաբուի, ու դուք շեղուկ ճամ-
բայէն խոտորելով Էօտար աստուածները պաշ-
17 տէք, ու անոնց երկրպագութիւն ընէք. եւ
ԷՏէրը ձեզի դէմ սաստիկ բարկանալով Էեր-
կինքը գոցէ, որ անձրև չըլլայ ու երկիրը
իր պտուղը չտայ, և ԷՏէրոջը ձեզի տուած
բարի երկրէն չուտով կորսուիք։
18 ԸնԱյս իմ խօսքերս ձեր սրտին ու հոգւոյն
մէջ դրէք, ու Էզանոնք նշանի համար ձեր
ձեռքերուն վրայ կապեցէք, ու ճակատնոցի
19 համար ձեր աչքերուն մէջտեղը ըլլան. Էեւ
զանոնք ձեր տղոցը սորվեցընէք, ու տունը
նստած ատենդ, ճամբան քալած ատենդ և
պառկելու ու ելլելու ատենդ անոնք խօսիս.
20 Ընեւ զանոնք քու տանդ դրանդեացը վրայ
21 ու դռներուդ վրայ դրես. Ընպէսզի ան եր-
կրին վրայ՝ որ Տէրը ձեր հայրերուն երդում
ըրաւ անոնց տալու, Էձեր օրերը ու ձեր որ-
դւոցը օրերը չատնան Էերկրի երկնից օրեր
երկրի վրայ։
22 Քանզի Ընթէ որ ասս իմ ձեզի պատուիրած
բոլոր պատուիրանքներս զգուշութեամբ պա-
հէք ու կատարէք, և ձեր Տէր Աստուածը
սիրէք, ու անոր բոլոր ճամբաներուն մէջը

ա ԳԼ· չ· 13։ Մատ· դ· 10։ Ղուկ· դ· 8։
բ ԳԼ· ժա· 22։ Ժգ· 4։
գ Սաղ· կգ· 11։
դ ԵԼ· Ժէ· 2։ Սաղ· իբ· 3։ Երեմ· Ժէ· 14։
ե ա Թագ· Ժբ· 24։ բ Թագ· է· 23։ Սաղ· ձչ· 21, 22։
զ Ծն· խզ· 27։ ԵԼ· ա· 5։ Գոր· է· 14։
է Ծն· Ժէ· 5։ ԳԼ· ա· 10։ Իր· 62։
—
ը ԳԼ· Ժ· 12։ Լ· 16, 20։
թ Ջաք· գ· 7։
ժ ԳԼ· բ· 5։
ի ԳԼ· է· 24։ ՝
ժա ԳԼ· է· 19։
ժբ Սաղ· հբ· 12։ ձչէ· 9։
ժգ ԵԼ· Ժգ· 27, 28։ Ժէ· 9, 10։ Սաղ· ձչ· 11։
ժդ ԵՓՐ· յորդել սըտսաւ
ժե Թուս· Ժչ· 1, 31։ իէ· 3։ Սաղ· ձչ· 17։
ժզ ԳԼ· է· 3։ է· 19։
ժէ Ցես· ա· 6, 7։
ժը ԳԼ· գ· 40։ է· 16։
Աստ· Ժ· 27։
Լ ԳԼ· իթ· 5։
Խ ԵԼ· գ· 8։
ծ Ջաք· Ժգ· 18։
կ ԳԼ· բ· 7։
հ գ Թագ· իթ· 3։
ձ Էմր· 22։ ԳԼ· չ· 17։
ղ ԳԼ· Ժ· 12։
ճ Ղև· իչ· 4։ ԳԼ· իը· 12։
յ Ցովել· բ· 23։ Յակ· է· 7։
ն Սաղ· ձգ· 14։
շ ԳԼ· չ· 11։ Ցովել· բ· 19։
ո ԳԼ· իթ· 18։ Ցոբ· լա· 27։
չ ԳԼ· բ· 19։ Լ· 17։
պ ԳԼ· չ· 15։
ջ գ Թագ· բ· 35։ բ Մն· չ· 26։ է· 13։
ռ ԳԼ· գ· 26։ բ· 19, 20։ Լ· 18։ Ցես· իգ· 13, 15, 16։
ս ԳԼ· չ· 6։ լբ· 46։
վ ԳԼ· չ· 8։
տ ԳԼ· գ· 9, 10։ չ· 7։
ր ԳԼ· չ· 9։
ց ԳԼ· գ· 40։ չ· 2։ Աստ· գ· 2։ գ· 10։ Թ· 11։
ւ Սաղ· հբ· 5։ ձԹ· 29։
փ Էմր· 13։ ԳԼ· չ· 17։

23 քալէք և ՚անոր յարիք, Տէրն ալ ՚ձեզ ամէն
ազգերը ձեր առջևէն պիտի վռնտէ, և դուք
՚ձեզմէ մեծ ու զօրաւոր ազգերու վրայ պիտի
24 տիրէք։ ՚Ձեր ոտքին ամէն կոխած տեղը ձերը
պիտի ըլլայ. ձեր սահմանը ՚անապատէն ու
Լիբանանէն, գետէն՝ այսինքն Եփրատ գետէն
25 մինչև ՚արեւմտեան ծովը պիտի ըլլայ։ ՚Քնաւ
մէկը պիտի չկարենայ ձեզի դէմ դնել. ձեր
Տէր Աստուածը ՚ձեր ամէն կոխած երկրին
վրայ ձեզմէ վախ մը ու սոսկում մը պիտի
բերէ, ՚ինչպէս որ ձեզի ըսաւ։
26 ՚Ահա ես այսօր ձեր առջևը օրհնութիւն ու
27 անէծք կը դնեմ. ՚օրհնութիւնը՝ թէ որ հնա-
զանդութիւն ընէք ձեր Տէր Աստուծոյն պա-
տուիրանքներուն, որոնք ես այսօր ձեզի կը
28 պատուիրեմ. եւ ՚անէծքը՝ թէ որ ձեր Տէր
Աստուծոյն պատուիրանքներուն չհնազան-
դիք, ու խոտորիք ան ճամբայէն որ ես այսօր
ձեզի կը պատուիրեմ, ու ձեր չճանչցած օտար
29 աստուածներուն ետևէն երթաք։ Ուստի երբ-
որ քու Տէր Աստուածդ քեզ տանի ան եր-
կիրը, ուր որ պիտի մտնես ու ժառանգես,
՚օրհնութիւնը Գարիզին լեռանը վրայ, ու
30 անէծքը Եբաղ լեռանը վրայ տաս. †Ահա
տանք Յորդանանու անդիի կողմը արեւմտեան
ճամբուն վրայ, ՚Մօրէի կաղնիներուն մօտ,
Գաղգաղային դիմացի Հովխոին մէջ բնակող
31 Քանանացւոց երկրին մէջն են։ ՚Որովհետև
դուք Յորդանանէն պիտի անցնիք, որ մտնէք
ու ժառանգէք ան երկիրը՝ որն որ ձեր Տէր
Աստուածը ձեզի պիտի տայ, ու զանիկա պի-
տի ժառանգէք և անոր մէջ պիտի բնակիք։
32 Ուրեմն ՚զգուշութեամբ ՚ի գործ դրէք ան
ամէն կանոնները ու դատաստանները՝ որոնք
ես այսօր ձեր առջևը կը դնեմ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Կատարելութեան չէնգերը պէտք էր կործանել։ 5 Աստու-
ծոյ երկրպագութիւնը իր ընտրած տեղը պիտի մատուցուէր։
15, 23 Արիւնն ուտելը կ'արգիլուի։ 17, 20, 26 Սուրբ բանե-
րը սուրբ տեղ մը մէջ պիտի ուտուէին։ 19 Ղեւտացին ան-
տես չընելու վրայով։ 29 Կատարելութեան տվայտութիւննե-
րը քննել պէտք չէր։

1 -Ասոնք են ան կանոնները ու դատաստան-
ները՝ որոնք դուք պահելու ու ընելու էք ան
երկրին վրայ, որն որ ձեր Հայրերուն Տէր
Աստուածը ձեզի պիտի տայ ժառանգելու հա-
մար, ՚որչափ ժամանակ որ երկրի վրայ ապրիք։
2 ՚Ան բոլոր տեղերը՝ ուր որ ձեր յաղթելու
ազգերը ՚բարձր լեռներու վրայ, բլուրնե-
վրայ ու ամէն տերեւալից ծառերու տակ
իրենց աստուածները պաշտեր են, բոլորովին
3 կործանէք. Նաև ՚անոնց սեղանները փլց-
նէք, և անոնց արձանները կոտրտէք, անոնց
Աստարովթները կրակով այրէք, ու անոնց
աստուածներուն կուռքերը կտոր կտոր ընէք
և անոնց անունները ան տեղէն ոչնչացնէք։
4 ՚Ի՛նչ ձեր Տէր Աստուածոյն այսպէս պիտի
5 չընէք. Հապա դուք պիտի փնտռէք ան տե-
ղը՝ որն որ ձեր Տէր Աստուածը ՚ձեր ամէն
ցեղերուն մէջէն պիտի ընտրէ իր անունը
բնակութեան համար, ու հոն պիտի երթաք։
6 Եւ ՚ձեր ողջակէզները, ձեր զոհերը, ՚ձեր
տասանորդները, ‡ձեր բարձրացընելու ընծա-
ները, ձեր ուխտերը, ձեր կամաւոր ընծա-
ները ու ձեր արջառներուն ու ոչխարներուն
7 առաջնեկները հոն տանիք. Եւ ՚հոն ձեր Տէր
Աստուածոյն առջևը ուտէք, և ձեր Տէր Աս-
տուածը ձեզ օրհնելուն համար՝ ձեր ամէն
ձեռք զարկած բաներուն մէջ ուրախանաք
՚ինչ դուք և ինչ ձեր ընտանիքը։
8 Մի ընէք ան ամենուն համեմատ, որ մենք
այսօր աս տեղս կ'ընենք, այսինքն ՚ամէն մարդ
9 իր աչքերուն հաճոյ եղածին պէս. քանզի
մինչև հիմա չհասաք ան հանգստութեանը ու
ժառանգութեանը՝ որ ձեր Տէր Աստուածը
10 ձեզի պիտի տայ։ Բայց ՚դուք Յորդանանէն
պիտի անցնիք, ու պիտի բնակիք ան երկրին
մէջ՝ որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ժառան-
գութիւն պիտի տայ. ու ձեր բոլոր չորեքկող
թշնամիներէն ձեզ պիտի հանգստացընէ, ու
11 ապահովութեամբ պիտի բնակիք. Եւ ՚ան-
տեղը որ ձեր Տէր Աստուածը պիտի ընտրէ իր
անունը բնակութեան համար, բոլոր ձեզի
պատուիրածներս հոն տանիք, ձեր ողջակէզ-
ները, ձեր զոհերը, ձեր տասանորդները, ձեր
բարձրացընելու ընծաները ու ձեր բոլոր ան-
տեղուն ընտիր ընծաները, որ Տէրոջը պիտի
12 ուխտէք. Եւ ՚ձեր Տէր Աստուածոյն առջևը
ուրախութիւն ընէք, թէ դուք՝ թէ ձեր ու-
զաքները ու աղջիկները, ձեր ծառաները ու
աղախինները, և թէ ձեր դռներուն եղող Ղե-
ւտացին, վասն զի ՚անոնք ձեզի հետ բաժին
ու ժառանգութիւն չունին։
13 ՚Զգույշ կեցիր, չըլլայ որ ամէն տեսած տե-
14 ղըդ քու ողջակէզներդ մատուցանես. ՚Այլ

ք · 6։
ֆ Թուս. ԼԳ · 52։ Դատ. Բ · 2։
ղ Հմր · 31։
ճ Հմր · 11։ ԳԼ · ԽԷ · 2։ Յես · Բ · 27։ Թագ · Ը · 29։ Բ Մն · Է · 12։ Սադ · Տր · 68։
ձ Ղև · ԺԷ · 3, 4։
ղ Հմր · 17։ ԳԼ · Ժգ · 22, 23։ ԺԷ · 19, 20։
ջ Ելք · Հէ · 19, 20։
ռ Թուս · ԼԳ · 52։ Դատ · Բ · 2։
ս Հմր · 31։
վ ԳԼ · Ժգ · 26։
տ Հմր · 12, 18։ Ղև · Խգ · 40։ ԳԼ · Ժգ · 11, 14, 15։ Խգ · 11։ Խէ · 7։
ր Դատ · ԺԷ · 6։ Խա · 25։
ց ԳԼ · Ժա · 31։
ւ Հմր · 5, 14, 18, 21։
փ ԳԼ · Ժգ · 26։ ԺԷ · 8։ Ժբ · 6։ Խգ · 16։ Խգ · 2։ Լա · 11։ Յես · Ժբ · 1։ Թագ · Բ · 29։ Սադ · Ը · 68։
ք Հմր · 7։
օ ԳԼ · Ժ · 9։ Ժգ · 3։
ֆ Ղև · ԺԷ · 4։
Հմր · 11։

ֆ ԳԼ · Ժ · 20։ Լ · 20։
ռ ԳԼ · գ · 38։ Լ · 5։
ս ԳԼ · Լ · 1։
վ Յես · ա · 3։ Ժգ · 9։
տ Դն · ԺԷ · 18։ Ելք · Խգ · 31։ Թուս · ԼԳ · 3։ Ես։
ր Ելք · Հառկ
ց ԳԼ · է · 24։
ւ ԳԼ · բ · 25։
փ Ելք · Խգ · 27։
ք ԳԼ · Լ · 1։ 15։ 19։
օ ԳԼ · Խբ · 2։
ֆ ԳԼ · Խբ · 15։
ռ ԳԼ · Խէ · 12։ 13։ Յես · բ · 33։
ս Ելք · Հ՚ որ
վ Դն · Ժբ · 6։ Դատ · է · 1։
տ ԳԼ · Թ · 1։ Յես · ա · 11։
ր ԳԼ · է · 32։ Ժբ · 32։
—
ց ԳԼ · գ · 1։
ւ ԳԼ · գ · 10։ գԹագ · բ · 40։
փ Ելք · ԼԳ · 13։ ԳԼ · է · 5։
ք Գ Թագ · Ժգ · 4։ ԺԷ · 10, 11։ Երեմ.

քու ողջակէզներդ ան տեղը մատուցանես, որն
որ Տէրը քու դեղերուդ մէկուն մէջ պիտի ըն-
տրէ, ու հոն իմ բոլոր պատուիրած բաներս կա-
15 տարես։ Սակայն ¹քու ամէն *քաղաքներուդ
մէջ սրտիդ ուզածին պէս անասունը մորթես,
ու միս ուտես, որչափ որ քու Տէր Աստուածդ
քեզի օրհնութիւն տուեր է. ու ²զանիկա ան-
մաքուր ու մաքուր մարդը ³այծեամի ու եղ-
16 ջերուի պէս ուտեն։ ⁴Բայց արիւնը չուտէք.
զանիկա ջուրի պէս գետինը թափէք։
17 Ցորենիդ, գինիիդ ու եղիդ տասանորդնե-
րը, արջառներուդ ու հօտերուդ առաջինեկ-
ները, բոլոր ուխտ ըրած ուխտերդ, և կա-
մաւոր ու բարձրացրնելու ընծաներդ քու
18 դռներուդ մէջ պիտի չկրնաս ուտել· ⁵Այլ
անոնք քու Տէր Աստուածդ առջեւը Տէր Աս-
տուածդ ընտրած տեղը ուտես, թէ դուն՝ թէ
քու տղադ ու աղջիկդ, թէ ծառադ ու աղա-
խինդ, և թէ քու դռներդ եղող Ղեւտացին.
և քու Տէր Աստուածդ առջեւը քու բոլոր
ձեռքդ զարկած բաներուդ վրայ ուրախանաս։
19 ⁶Զդոյշ կեցիր, չըլլայ որ Ղեւտացին անտես
ընես, քանի որ ողջ ես քու երկրիդ վրայ։
20 Ու երբոր քու Տէր Աստուածդ ⁷քեզի լսա-
ծին պէս քու սահմանդ մեծցնէ, ու սիր-
տդ միս ուտել ուզելով՝ Միս ուտեմ ըսես,
սրտիդ բոլոր ցանկութեանը պէս միս ուտես։
21 Թէ որ քեզմէ հեռու ըլլայ այն տեղը՝ որ քու
Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անունը հոն
դնելու համար, քեզի պատուիրածիս պէս
քու արջառներէդ ու ոչխարներէդ մորթես,
որոնք Տէրը քեզի պիտի տայ, ու քու սր-
տիդ բոլոր ցանկութեանը պէս միս ուտես։
22 ⁸Ներսդ միս ուտես։ ⁹Ու այծեամը ու եղջե-
րուն ինչպէս որ կ'ուտուի, անոնք ալ անանկ
ուտես. անմաքուր ու մաքուր մարդը ան-
23 խտրաբար ուտեն։ ¹⁰Բայց ազիկ զգուշացիր
որ արիւնը չուտես. ¹¹վասն զի արիւնը ոգին
24 է, ու ոգին միսին հետ չուտես. Անիկա չու-
25 տես, այլ ջուրի պէս գետինը թափես։ Անի-
կա մի ուտեր, ¹²որ քեզի ու քեզմէ ետքը քու
որդւոցդ աղէկ ըլլայ՝ ¹³Տէրոջը առջեւը ուղիղ
26 անպատածը ընելով։ Բայց քու ¹⁴նուիրելու
բաներդ և ¹⁵ուխտերդ առնես, ու Տէրոջը ըն-
27 տրած տեղը երթաս։ Եւ ²քու ողջակէզներդ՝
միսը ու արիւնը քու Տէր Աստուածդ սեղա-
նին վրայ մատուցանես. բայց քու զոհերուդ
արիւնը քու Տէր Աստուածդ սեղանին վրայ
թափուի, ու միսը ուտես։
28 Զդոյշ եղիր հնազանդելու ասոնց բոլոր խօս-
քերուն որոնք քեզի պատուիրեցի, ¹որպէս
զի քու Տէր Աստուածդ առջեւը աղէկ ու
հաճոյ եղածը ընելով՝ քեզի ու քեզմէ ետ-
քը քու որդւոցդ յաւիտեան աղէկ ըլլայ։
29 Երբոր ²քու Տէր Աստուածդ քու առջեւէդ
կարդէ ան ազգերը, որոնց երկիրը դուն ժա-
ռանգելու պիտի երթաս, ու երբոր անոնք
ժառանգես ու անոնց երկրին մէջ բնակիս,
30 զգոյշ կեցիր, ³չըլլայ որ անոնց քու առջեւէդ
բնաջինջ ըլլալէն ետքը անոնց հետեւելով որո-
գայթի մէջ իյնաս, և չըլլայ որ անոնց աս-
տուածներուն վրայով հարցու փորձ ընես, ըսե-
լով, Ա՛ս ազգերը ի՛նչպէս իրենց աստուած-
31 ները կը պաշտեին, ես ալ այնպէս ընեմ։ ⁴Դուն
քու Տէր Աստուածդ անանկ չընես, քանզի
անոնք Տէրոջըատելի եղած բոլոր գարշելի
բաները իրենց աստուածներուն կ'ընէին. որով-
հետեւ անոնք ⁵իրենց աստուածներուն պաշ-
ընելու համար մինչեւ անդամ իրենց աղա-
32 ղջիկները կրակով կ'այրէին։ Ես քեզի ինչ
որ կը պատուիրեմ, զգուշացիր ան ընելու.
⁶անոր վրայ բան մը չաւելցընես, ու անկէ
բան մը չպակսեցընես։

ԳԼ. ԺԳ

1 Թէ որ ձեր միջէն մէկ մարգարէ մը կամ
¹երազատես մը ելլէ, ²ու ձեզի նշան մը կամ
2 հրաշք մը տայ, եւ ³ձեզի ըսած նշանը կամ
հրաշքը կատարուի, ու ձեզի ըսէ թէ Ել-
թանք օտար աստուածներ պաշտենք, որոնք
3 դուք չէք ճանչցած. Ան մարգարէին կամ
երազատեսին խօսքը մտիկ մի ընէք. քանզի
ձեր Տէր Աստուածը ⁴ձեզ կը փորձէ, որ հաս-
կընայ թէ արդեօք դուք ձեր Տէր Աստուա-
ծը ձեր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգւովը կը
4 սիրէ՛ք։ ⁵Ձեր Տէր Աստուածին հետեւող ըլլաք
ու անկէ վախնաք, անոր պատուիրանքները
պահէք ու անոր խօսքին հնազանդութիւն
ընէք, զանիկա պաշտէք ⁶ու անոր յարիք։
5 Եւ ⁷ան մարգարէն կամ երազատեսը պիտի
մեռցուի, վասն զի ձեզ Եգիպտոսի երկրէն
հանող ու ձեզ ծառայութեան տունէն ազա-
տող ձեր Տէր Աստուածին դէմ ապստամբու-
թիւն խօսեցաւ, որ ձեզ խոտորեցընէ ան ճամ-

1 Կատարածութեան չորդ օրդինները 6 որչափ մեռ ազգականնե-
րէ ալ ըլլային, 9 պիտի քարկոծուէին։ 12 Կատարածից քա-
ղաքներուն վերաբերեալ վճռով պատուէր։

ա Ելմ. 21։ բ Եբր. գանձուդ գ Ելմ. 22։ դ Գլ. ժգ. 5։ ժէ. 22։ ե Ծն. իթ. 4։ Ղև. է. 26։ ժէ. 10։ Գլ. ժէ. 23։ Ելմ. 25։ 24։ զ Ելմ. 11, 12։ Գլ. ժգ. 25։ է Գլ. ժգ. 27։ ը Ծն. ժէ. 18։ իը. 14։ Եր. լգ. 24։ Գլ. ժա. 24։ ժխ. 8։ թ Ելմ. 15։ ժ Ելմ. 16։ ժա Ծն. իթ. 4։ Ղև. ժէ. 11, 14։ ժբ Գլ. գ. 40։ Եա. գ. 10։ ժգ. 18։ գ Թագ. ժա. 38։ ժդ Թագ. ա. 9, 10։ ժը. 19։ ժե Թագ. ա. 21, 22, 24։ ժզ Ղև. ա. 5, 9, 13։ ժէ. 11։ ժը Ելմ. 25։ ժթ Եր. իգ. 23։ Գլ. ժխ. 1։ Յեսու. իգ. 4։ Գլ. է. 16։ ի Ելմ. 4։ Ղև. ժը. 5, 26, 30։ գ Թագ. ժէ. 15։ ժզ Ելմ. 16։ ժէ Ելմ. 4։ Ղև. ժը. 21։ ի. 2։ Գլ. ժը. 10։ Եր. իեմ. լը. 35։ Եզեկ. իգ. 37։ ժը Գլ. գ. 2։ ժգ. 18։ Յես. ա. 7։ Ածաք. լ. 6։ Յայտ. իբ. 18։ — Ջաք. ժ. 2։ ի Ելմ. իգ. 24։ բ Թագ. բ. 9։ ի Տես գլ. ժը. 22։ Երեմ. իբ. 9։ Ելմ. է. 22։ ժը Գլ. ը. 2։ Տես Ելմ. ժը. 1։ Յես. իգ. 4։ Գլ. է. 16։ ի Ելմ. 4։ Ղև. ժը. 5, 26, 30։ գ Թագ. ժէ. 15։ ժզ Ելմ. 16։ ժէ Ելմ. 4։ Ղև. ժը. 21։ ի. 2։ Գլ. ժը. 10։ Եր. իեմ. լը. 35։ Եզեկ. իգ. 37։ ժը Գլ. գ. 2։ ժգ. 18։ Յես. ա. 7։ Ածաք. լ. 6։ Յայտ. իբ. 18։ — Ջաք. ժ. 2։ ի Ելմ. իգ. 24։ բ Թագ. բ. 9։ ի Տես գլ. ժը. 22։ Երեմ. իբ. 9։ Ելմ. է. 22։ ժը Գլ. ը. 2։ Տես Մատ. իգ. 24։ ա Կոր. ժ. 19։ բ Թես. բ. 11։ Յայտ. ժգ. 14։ դ Թագ. իգ. 3։ բ Մն. լգ. 31։ ե Գլ. ժ. 20։ լ. 20։ զ Գլ. ժը. 20։ Երեմ. ժգ. 15։ Ջաք. ժգ. 3։

բայէն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի պա-
տուիրեց որ անոր մէջ քալէք. [ե]այսպէս չա-
րութիւնը ձեր մէջէն վերցնէք։
6 [ա]Թէ որ քու մօրդ տղան քու եղբայրդ, կամ
քու տղադ, կամ աղջիկդ, կամ [բ]ծոցիդ կը-
նիկը, և կամ քու [գ]բարեկամդ որ քու ան-
ձիդ պէս [դ]է՝ [ե]ծածկաբար ըսէ, ելլանք և օտար աստուած-
ներ պաշտենք, որոնք ոչ դուն ճանչցար,
7 ոչ ալ քու հայրերդ, Ձեր բոլորտիքը եղող
ազգաց աստուածներէն՝ թէ ձեզի մօտ ըլլան
և թէ ձեզմէ հեռու, երկրիս մէկ ծայրէն
8 մինչև մէկալ ծայրը, [զ]Անոր հաւանութիւն
չտաս, ոչ ալ անոր մտիկ ընես. քու աչքդ
անոր չխնայէ, ոչ ալ անոր վրայ գութ ունե-
9 նալով պահես անիկա. Այլ [է]անշուշտ մեռցը-
նես. ու զանիկա մեռցընելու համար [ը]նախ քու
ձեռքդ անոր վրայ ըլլայ, ու ետքը բոլոր
10 ժողովուրդին ձեռքը. [թ]քարկոծես
անիկա որ մեռնի, քանզի ուզեց քեզ ապըս-
տամբեցընել քու Տէր Աստուածիդ, որ քեզ
եգիպտոսի երկրէն՝ ծառայութեան տունէն
11 հանեց։ Եւ [ժ]բոլոր Իսրայէլը լսելով վախնայ,
ու ձեզմէն ալ ձեր մէջը ասոր պէս չարութիւն
մը չընեն։
12 [ի]Թէ որ քու Տէր Աստուածդ՝ բնակութեան
համար քեզի տուած քաղաքներուն մէկուն
13 վրայով լսես, որ կ'ըսեն թէ [լ]Ձեր մէջէն քա-
նի մը [խ]չար մարդիկ" ելան, ու իրենց քա-
ղաքին բնակիչները [ծ]ապստամբեցուցին, ըսե-
լով, [կ]Ելթանք ձեր չճանչցած օտար աստուած-
14 ները պաշտենք, Ա՛նատնիզ ադէկ մը քննես
ու հարցուփորձ ընես, ու երբոր տեսնես որ
[հ]բանը ճշմարիտ ու առյդ է, և ան գար-
15 շելի բանը ձեր մէջը եղած է, Ան քաղաքին
բնակիչները անպատճառ սուրի բերնէ անցը-
նես, [մ]թէ ան և թէ անոր մէջը եղած բոլոր
բանները նզովելով. անասուններն ալ սուրի
16 բերնէ [ն]անցնես. Եւ անոր բոլոր աւարը անոր
հրապարակին մէջը ժողվես, ու [շ]ան քաղաքը
և անոր բոլոր աւարը քու Տէր Աստուածդ
համար բոլորովին կրակով այրես. ու անիկա
[պ]յաւիտեան աւերակ ըլլայ, ա՛լ չշի-
17 նուի։ Եւ [ո]ան նզովածէն ձեռքիդ մէջ բան
մը չմակչի, որպէս զի Տէրը [ռ]իր սաստիկ բար-
կութենէն դառնայ, քեզի ողորմութիւն ու
գթութիւն ընէ, և քեզ չատցընէ, [ս]ինչպէս
18 որ քու հայրերուդ երդում ըրաւ, [տ]թէ որ
դուն քու Տէր Աստուածդ ձայնին հնազան-
դութիւն ընելով՝ անոր բոլոր պատուիրան-
ները պահես, որոնք ես այսօր քեզի կը պա-
տուիրեմ, ու Տէր Աստուածդ առջևը ուղիղ
եղածը ընես։

ԳԼ. ԺԳ

1 Աստուծոյ որդիքը սուգի համար իրենց անձը ագեցընել
լաւ չէին։ 3 Անասուններէն, ձուկերէն, 11 ու թռչուններէն
որը պիտի ուտուէր՝ ու որը չուտուէր։ 21 Ինքիրմէ մեռած
ուտուելու չէր։ 22 Աստուածոյին պաշտօնը կատարողներուն
տրուելու տասանորդները։ 25 Տէրոջը առջև փայլելու ա-
նտնորդները ու երախայրիները։ 28 Երրորդ տարուան
մաքրութեան ու բարեբարութեան տասանորդը։

1 Ո՛ւշադիր դուք [ա]ձեր Տէր Աստուածոյն որդիքն
է՛ք, [բ]մեռելի համար ձեր մարմինդ վրադ
կտրածներ չընէք, ու ձեր աչքերուն մէջտե-
2 ղի մազերը չփետէք. [գ]Քանզի դուն քու Տէր
Աստուածոյդ սուրբ ժողովուրդն ես. և Տէրը
երկրի վրայ եղած բոլոր ժողովուրդներուն
մէջէն քեզ ընտրեց, որ իրեն սեպհական ժո-
3 ղովուրդ ըլլաս։ [դ]Բնաւ պիղծ բան մը չուտես։
4 [ե]Ասոնք են ձեր ուտելու անասուննե՛րը.
5 արջառը, ոչխարը ու այծը, եղջերուն, այ-
ծեամը, վիթը, խարբուղը, այծքաղը, յա-
6 մայը ու անապուխը։ Եւ չոր քառանիներուն մէջ
ամէն կճղակաբաշխ (այսինքն կճղակը երկու-
բաժնուած), ու որոճացող անասուննե՛րը ու-
7 տէք. Բայց որոճացողներէն կամ կճղակաբաշ-
եղջիւրներէն ասոնք չուտէք. ուղտը, նապաս-
տակը ու ճադարը. քանզի անոնք թէպէտ և
կ'որոճան, բայց կճղակաբաշխ չեն. անոնք
8 ձեզի անմաքուր ըլլան։ Եւ խոզը՝ որ թէև
անիկա կճղակաբաշխ է, բայց չորոճար, անիկա
ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Անոնց միսը չուտէք,
ու ասոնց դիերուն չդպչի՛ք։
9 [զ]Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն ասոնք
ուտէք. ամէն թև ու թեփ ունեցողը ուտէք,
10 բայց ամէն թև ու թեփ չունեցողը չուտէք.
անիկա ձեզի անմաքուր ըլլայ։
11 Ամէն մաքուր թռչունը ուտէք։ (12) [է]Եւ
ձեր չուտելու [ը]ննդիրը ասոնք են. արծիւը,
13 և պատկուճը, ու գետաբծիւը, Եւ ցինը, ու
14 անդղը, և ուրուրը իր տեսակին պէս, Ա-
15 ամէն ագռաւը իր տեսակին պէս, Եւ ջայ-
լամը, ու բուն, և կկուն, ու բազէն իր տե-
16 սակին պէս, Եւ հաւպատիրը, ու քաջա-
17 ւը, և կարապը, Եւ հաւալուսը, ու սև անգ-
18 ղը, և հոզանապը, Եւ արագիլը, ու ք[թ]-
բաղը իր տեսակին պէս, և յոտապը, ու
19 չղջիկը։ Եւ [ի]ամէն թռչող զեռուններէը ձեզի

[ա] Գլ. ԺԴ. 1։ [բ] Գլ. Ժէ. 7։ իբ. 21։ 22։ 24։ ա Կոր. է. 13։ [գ] Գլ. Ժէ. 2։ [դ] Տես Դտն. Ժգ. 5։ Գլ. իբ. 54։ Աստ. է. 20։ Մտթ. է. 5։ [ե] աթտգ. ԺԸ. 1։ 5։ ի. 17։ [զ] Ածախ. ա. 10։ [է] Գլ. Ժէ. 5։ [ը] Գլ. Ժէ. 7։ Գոր. է. 58։ [թ] Գլ. Ժէ. 13։ ԺԹ. 20։ [ժ] Գէս. իբ. 11։ Եսա. ի. 1։ 2։ [ի] ա Յովհ. բ. 19։ Յուդ. 19։ [լ] Տես Դտն. ԺԳ. 22։ աթտգ. բ. 12։ իէ. 17։ 25։ գ Թագ. իա. 10։ 13։ բ Կոր. գ. 15։ [խ] Եբր. Բնչ ևարի որ դիմեր [ծ] գ Թագ. Ժէ. 21։ [կ] Ելմ. գ. 2։ 6։ [հ] Եշ. իբ. 20։ Յեզ. ժգ. 19։ [ձ] Գլ. Ժէ. 2։ [ղ] Ելմ. ժգ. 17։ 21։ [ճ] Յես. գ. 24։ [մ] Յես. բ. 28։ Եսա. Ժէ. 1։ իէ. 2։ Եր. ի՛մ. խթ. 2։ [ն] Գլ. է. 26։ Յես. գ. 18։ [շ] Յես. գ. 26։ [պ] Դն. իբ. 17։ իգ. 4։ 24։ իբ. 14։ [ռ] Գլ. Ժբ. 25։ 28։ 32։ — [ս] Հռոմ. բ. 16։ թ. 8։ 26։ Գաղ. գ. 26։ [տ] Ղև. ԺԹ. 28։ Եսա. 5։ Երեմ. Ժգ. 6։ Եսա. 5։ Եէ. 5։ ա Թես. գ. 13։ [ք] Ղև. ի. 26։ Գլ. է. 6։ իգ. 15։ 17։ [թ] Եզեկ. գ. 14։ Գոր. Ժ. 13։ 14։ [ժ] Ղև. Ժա. 2։ Եա։ [ի] Ղև. Ժա. 26։ 27։ [լ] Ղև. Ժա. 9։ [խ] Ղև. Ժա. 13։ [ծ] Ղև. Ժա. 20։

անմաքուր ըլլան. ᵇանոնք պիտի չուտուին։
20 Ամէն մաքուր թռչունները ուտէք։
21 ᵇԻնքիրմէ մեռածը բնաւ չուտէք. դանիկա քու դռներդ եղող պանդուխտին տաս որ ուտէ, կամ օտարազգիի մը ծախես. ᵇքանի որ դուն քու Տէր Աստուծոյդ սուրբ ժողովուրդն ես։

ᵇՈւլը իր մօրը կաթին մէջ չեփես։
22 ᵇՏարին տարի քու ցանած սերմիդ արդիւնքն՝ արտէն ելած ամէն արմտիքներէն անպատճառ
23 ճառ տասանորդ տաս։ Եւ քու ցորենիդ, գինիիդ ու եղիդ տասանորդը, ու ᵇարջառներուդ և ոչխարներուդ առջինեկները ᶜքու Տէր Աստուծոյդ առջեւը ուտես, ան տեղը որ ինքը իր անունը բնակութեանը համար պիտի ընտրէ. որպէս զի միշտ քու Տէր Աստուծ-
24 մդ վախնալ սորվիս։ Ու թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ քեզ օրհնելուն համար ճամբան քեզի հեռու իյնայ, ᵈև ան տեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար, քեզմէ հեռու ըլլալով կա-
25 րող չըլլաս զանոնք հոն տանելու, Անասունը զանոնք առակ ընես, ու առակը ծրարելով ձեռքդ առնես, և քու Տէր Աստուածոյդ ընտ-
26 րելու տեղը երթաս. Ու ան առակը արտիդ բոլոր ցանկացած բաներուն, արջառներու կամ ոչխարներու, գինիի կամ օղիի, ու սըրտիդ ամէն ուզած բանին տաս. ᵉև հոն քու Տէր Աստուծոյդ առջեւը ուտես և ուրախա-
27 նաս դուն և քու ընտանիքդ. Ու ᵇքու դըռներդ եղող Ղեւտացին ալ զանց չընես, քանի որ ᶠանոնիկա քեզի հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունի։
28 ᵍԱյն երեք տարուան վերջը ան նոյն տարուան արմտիքներուն բոլոր տասանորդը հանես, և զանոնիկա քու քաղաքներուդ մէջը
29 պահես. ᵇՈւ Ղեւտացին՝ որ ᵇքեզի հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունի, և դռներդ եղող օտարականը, որբը ու որբևարին գան և ուտեն կշտանան. որպէս զի ᵉքու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնէ քու ձեռքիդ ըրած ամէն գործ.քերուն մէջ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթնեւրորդ տարին թողութեան տարի պիտի ըլլար աղքատին համար. 7 այսու ամենայնիւ փոխ պիտի տուած էր ու ձրի ալ տուած էր։ 12 Եբրայեցի ծառան եօթնեւրորդ տարին ձրի ազատ պիտի ըլլար. 16 իսկ երբոր իր տիրոջմէն գոհ ըլլալով՝ ուզէր քովը կենալ, պիտի կրնար ձգել։ 19 Հօտերէն ամէն արու առջինեկները Տէրոջը պիտի նուիրուէին։

1 Ամէն ᵃեօթնեւրորդ տարին թողութիւն ընես։
2 Ու թողութեան կանոնը սա է. Ամէն պարտատէր որ իր դրացիին բան մը փոխ տուած է, անիկա պիտի թողու. իր դրացիէն կամ եղբօրմէն պիտի չպահանջէ ան, վասն զի թողու-
3 թիւն քարոզուած է Տէրոջը։ ᵇՕտարազգիէն պիտի պահանջես, բայց քու եղբօրմէդ ան-
4 նելիդ պիտի թողուս. *Մինչև որ քու քովդ աղքատ չգտնուի. ᵇվասն զի Տէրը անշուշտ քեզ պիտի օրհնէ ան երկրին մէջ, որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն պիտի
5 տայ որ անոր տիրես։ Միայն ᵇթէ որ քու Տէր Աստուածդ խօսքին ամէն կերպով հնազանդիս, ու աս բոլոր պատուիրանքները որ ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ՝ զգուշութեամբ ի գործ
6 դնես, ᵈքու Տէր Աստուածդ ալ քեզի ըսածին պէս քեզ պիտի օրհնէ, և ᵇդուն չատ ազգերու փոխ պիտի տաս, բայց դուն փոխ պիտի չառնես, ու ᵉդուն չատ ազգերու վրայ պիտի տիրես, բայց անոնք քու վրադ պիտի չտի-
7 րեն։ Քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրին մէջը՝ քու քաղաքներուդ մէկուն մէջ թէ որ եղբայրներուդ մէկը աղքատ ըլլայ, ᵇխստա-
8 սրտութիւն չընես ու աղքատ եղբօրդ ձեռքդ չդոցես. ᵉՀապա անպատճառ ձեռքդ պիտի բանաս անոր, ու անոր կարօտութեանը բաւա-
9 կան ըլլալու չափ անոր փոխ տաս։ Զգոյշ կեցիր, չըլլայ որ սրտիդ մէջէն չար խորհուրդ մը անցընես, ու եօթնեւրորդ տարին՝ թողութեան տարին մօտ է՝ ըսելով, աղքատ եղբօրդ վրայ ᵇ†անգութ աչքով նայիս ու անոր ᵍ†չտաս. և ᵇան ալ քեզի դէմ Տէրոջը աղաղա-
10 կէ, ու ᵇդուն մեղքի տէր ըլլաս։ Անպատճառ անոր պիտի տաս, ու անոր տալու առենդ սրտդ չնեղի. վասն զի ᵇքու Տէր Աստուածդ աս պատճառաւ քու ամէն գործ.քերուդ ու ամէն ձեռք զարկած բաներուդ մէջ
11 քեզ պիտի օրհնէ։ Որովհետեւ ᵇերկրին մէջէն աղքատ պակաս պիտի չըլլայ, անոր համար քեզի կը պատուիրեմ ու կ'ըսեմ, քու երկրիդ մէջ եղած աղքատ ու չքաւոր եղբօրդ ձեռքդ բաց ըլլայ։
12 Ե- ᵇթէ որ քու եղբայրներէդ եբրայեցի մնալդ մը կամ կնիկ մը քեզի ծախուի, անիկա վեց տարի քեզի ծառայութիւն պիտի ընէ, ու եօթնեւրորդ տարին զանիկա քու քովէդ ազատ
13 պիտի արձակես։ Եւ քու քովէդ ազատ ար-

ᵃ Տես Ղև. ժա. 21։ ᵇ Ղև. ԺԹ. 15։ ᵇբ. 8։ Եզեկ. գ. 14։ ᶜ Հմր. 2։ ᵈ Եւ. խգ. 19։ ԼԳ. 20։ ᵉ Ղև. իե. 30։ Գւ. ԺԲ. 6, 17։ Նէեմ. ժ. 37։ ᶠ Գւ. ԺԷ. 19, 20։ ᵍ Գւ. ԺԲ. 5, 6, 7, 17, 18։ ᵇ Գւ. ԺԲ. 21։ ᵈ Գւ. ԺԲ. 7, 18։ Իշ. 11։ ᵉ Գւ. ԺԲ. 12, 18, 19։ ᶠ Թուա. ԺԸ. 20։ Գւ. ԺԲ. 1, 2։ ᵍ Գւ. Իշ. 12։ Ա-մոս. գ. 4։ ᵇ Գւ. Իշ. 12։ ᶜ Հմր. 27։ Գւ. ԺԲ. 12։ ᵈ Գւ. ԺԷ. 10։ Ա-ռակ. գ. 9, 10։ Տես Մալ. գ. 10։

—

ᵉ Եւ. խա. 2։ Իգ. 10, 11։ Ղև. իե. 2, 4։ Գւ. Լ. 10։ Եբեմ. Լգ. 14։ ᶠ Տես գւ. Իգ. 20։ ᵍ Կամ Ընծանկ ᵇ Գւ. Իբ. 8։ ᵈ Գւ. Իբ. 1։ ᵉ Գւ. Իբ. 12, 44։ ᶠ Գւ. Իբ. 13։ Առակ. Իբ. 7։ ᵍ ա Ցամ. գ. 17։ ᵇ Ղև. իե. 35։ Մատ. է. 42։ Ղուկ. գ. 34, 35։ ᵈ Գւ. Իբ. 54, 56։ Առակ. Իգ. 6։ Իբ. 22։ Մատ. ի. 15։ ᵉ Եբր. չար ᶠ Գւ. Իգ. 15։ ᵍ Մատ. իե. 41, 42։ ᵇ բ Կոր. թ. 5, 7։ ᵇ Գւ. ԺԳ. 29։ Իգ. 19։ Սալ. խա. 1։ Առակ. Իբ. 9։ ᵈ Մատ. Իգ. 11։ Մար. ԺԳ. 7։ Ցամ. ԺԲ. 8։ ᵉ Եւ. խա. 2։ Ղև. իե. 39։ Եբեմ. Լգ. 14։

ձակելու առնդ զանիկա պարսպ չարձակես։
14 Քու ոչխարներդդ, քու կալդդ և քու հնձա-
նդդ անպատճառ պարտ և տաս անոր։ Քու
Տէր Աստուածդ ինչպէս որ խոստացաւ քեզ,
15 պիտի տաս անոր։ Եւ վիճակդ բերես որ դուն
ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ ծառայ էիր, ու
քու Տէր Աստուածդ քեզ ազատեց. ասոր
պատճառով այսօր քեզի կը պատուիրեմ ա-
16 նանը։ Բայց թէ որ քեզ և քու տունդ սի-
րելուն համար, ու անիկա քու քովդ հան-
դիստ ըլլալուն համար, հետդ չեմ ելլեր՝
17 ըսէ, Ականջները հերկուն մը առնես ու անոր
ականջը դրանը վրայ ծակես, և անիկա քեզի
յաւիտեան ծառայ ըլլայ. աղախնիդ ալ այս-
18 պէս ընես։ Ձանիկա քու քովդ ազատ արձա-
կելդ դժուար չերևնայ քեզի. վասն զի քեզի
վեց տարի ծառայութիւն բրաւ, ի վարձ-
կանի մը վարձքին կրկնապատիկ արժանը.
ու քու Տէր Աստուածդ ամէն գործ.քերուդ
մէջ քեզ պիտի օրհնէ։
19 Քու արջառներդդ ու հօտերդդ ծնած ամէն
արու առջինեկները քու Տէր Աստուածդդ պի-
տի նուիրես. արջառներուդ առջինեկներովը
չգործես, ու առջինեկ ոչխարներուդ բուրդը
20 չկտրես։ Տարին տարի քու Տէր Աստուածդդ
առջեը՝ Տէրոջը ընտրած տեղը պիտի ուտես
21 զանոնք դուն և քու ընտանիդդ։ Բայց թէ
որ անոնք արատաւոր ըլլան, կաղ կամ կոյր
ըլլան, կամ ինչ և իցէ վատ արատ մը ունե-
նան, զանոնք քու Տէր Աստուածդդ չզոհես.
22 Ճանկը քու քաղաքներուդ մէջ պիտի ուտես.
հանմանքուր ու մանքուր եղջմները անխտրաբար
23 ուտեն այծեամի ու եղջերուի պէս։ Միայն
անոր արիւնը չուտես, ջուրի պէս դետինը
թափես անոր։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ջատկին, 9 շաբաթներուն, 13 և տապաւարանդարայ տօնին
մը։ 16 Ամէն արուն իր կարգաւորութեանը համեմատ ընծայ
պիտի բերէր Տէրոջը տօն երեք տօներուն մէջ։ 18 Դատա-
ւորներու ու դատաւորաններ վերակացուներ։ 21 Աստուած անկերը ու
արձանն կանգնելը կ'արգիլէ։

1 Ապիբ ամսուն զգուշութիւնով նայէ, որ
զատիկը ընես քու Տէր Աստուածդդ. վասն
զի քու Տէր Աստուածդ Ապիբ ամսուն մէջ
2 գիշերով հանեց քեզ Եգիպտոսէն։ Ջատկին
համար քու Տէր Աստուածդդ ոչխարներ ու
արջառներ մորթիես հոն տեղը՝ որ Տէրը պի-
տի ընտրէ իր անուանը բնակութեանը համար.
3 Անոր հետ խմորեալ հաց չուտես, եօթը օր
նեղութեան անխմոր հաց պիտի ուտես անոր
հետ. վասն զի եգիպտոսի երկրէն ապշնապով
ելար. որ քու կենացդդ բոլոր օրերուն մէջ
Եգիպտոսի երկրէն ելած օրդ միտքդ բերես։
4 Եւ քու բոլոր սահմաններուդդ մէջ եօթը օր
բնաւ խմոր չերևնայ քովդ. ու առջի օրուան
իրիկունը մորթած միսէդ մինչև առաւօտ չմնայ։
5 Քու Տէր Աստուածդդ քեզի տուած քու քա-
ղաքներուդդ մէկուն մէջ բնաւ կարող չըլլաս
6 զատիկը մորթել. Հապա միայն ան տեղը որ
քու Տէր Աստուածդդ պիտի ընտրէ իր անուա-
նը բնակութեանը համար, հոն պիտի մորթես զատիկը իրիկուան դէմ արևը մտած
7 ատեներ, Եգիպտոսէն ելած ժամանակդ։ Եւ
քու Տէր Աստուածդդ ընտրած տեղը եփես և ուտես. և առաւօտուն դառնաս
8 ընդ երթաս։ Վեց օր բաղարջ ուտես, ու
եօթներորդ օրը քու Տէր Աստուածդդ հա-
մար ժողովարանութեան օր ըլլայ, և գործ մի
չընես։
9 Քեզի եօթը շաբաթ համրես. սկսիր
եօթը շաբաթը հունձքերուն մէջը մանգաղ
10 դրած ատենէդ պիտի սկսիս համրել։ Եւ կա-
տարես քու Տէր Աստուածդդ շաբաթներուն տօնը քե-
զով, քու Տէր Աստուածդդ քեզի տուած օրհ-
նութեանը համեմատ՝ ձեռքդդ եկած կամ-
11 ւորը ընծան պիտի տաս. Եւ ան տեղը որ քու
Տէր Աստուածդդ պիտի ընտրէ իր անուանը
բնակութեանը համար, հոն քու Տէր Աս-
տուածդդ առջեը ուրախութիւն ընես դուն
քու տղադ և աղջիկդդ, քու ծառադ ու աղա-
խինդ, ու քու †քաղաքներդդ եղող Ղևա-
ցին, և ձեր մէջը գտնուած օտարականը
12 որբը ու այրեւարին։ Որ եգիպտոսի մէջ ծո-
ռայ ըլլալդդ միտքդ բերելով ան կանոնները
ը զգուշութեամբ պիտի գործ դնես։
13 Քու կալիդ ու հնձանիդդ ժողվելէդ
ետքը եօթը օր տապաւարանդարայ տօնը պա-
14 հես։ Եւ տօնիդդ մէջը ուրախութիւն ընես
դուն ու քու տղադ և աղջիկդդ, քու ծա-
ռադ ու աղախինդ, և քաղաքներդդ եղող Ղևա-
ցին, օտարականը, որբը ու այրեւարին
15 քու Տէր Աստուածդդ քու բոլոր բերքերդդ
ու ձեռքդդ բոլոր գործ.քերը օրհնելուն հա-
մար, Տէրոջը ընտրած տեղը քու Տէր Աս-
տուածդդ եօթը օր տօն պահելով ուրախու-
թիւն ընես։
16 Տարին երեք անգամ այսինքն բաղարջակեր-

ա Ելա. ժ. 22։
բ ԳԼ. ե. 15։ ԺԶ. 12։
գ Ելւ. իա. 5. 6։
դ Տես Եսա. ԺԶ. 14։ իա. 16։
ե Ելւ. ԺԶ. 2։ ԼԳ. 19։ Գև. իե. 26։ Թոս. գ. 15։
զ ԳԼ. ԺԶ. 5. 6. 7։ 17։ ԺԳ. 23։ ԺԶ. 11. 14։
է Գև. իբ. 20։ ԳԼ. ԺԵ. 1։
ը ԳԼ. ԺԶ. 15. 22։
թ ԳԼ. ԺԶ. 16. 23։
ժ Ելւ. ԺԶ. 2. Ես։
ի Ելւ. ԺԳ. 4։ ԼԳ. 18։
ի Ելւ. ԺԶ. 29. 42։
լ Թոս. իԸ. 19։
խ ԳԼ. ԺԶ. 5. 26։
ծ Ելւ. ԺԶ. 15. 19. 39։ ԺԳ. 3. 6. 7։ ԼԳ. 18։
կ Ելւ. ԺԳ. 7։
հ Ելւ. ԺԶ. 10։ ԼԳ. 25։
ձ Ելւ. ԺԶ. 6։
ղ դ Թագ. իգ. 23։ Յոհ. բ. 13. 23։ ԺԱ. 55։
ճ Ելւ. ԺԶ. 8. 9. բ Մն. լԸ. 13։
մ Եբր. վերանիդդ
յ Ելւ. ԺԶ. 16։ ԺԳ. 6։ Գև. իե. 36։
ն Ելւ. իգ. 16։ ԼԳ. 22։ Գև. իգ. 15։ Թոս. իբ. 26։ Գոր. բ. 1։
շ Էմր. 17։ ա Կոր. ԺԶ. 2։
ո ԳԼ. ԺԶ. 7. 12. 18։ Էմր. 14։
չ Կամ առնդ. Եբր. գոնդրդ
պ ԳԼ. ԺԸ. 15։
ջ Ելւ. իգ. 16։ Գև. իգ. 34։ Թոս. իբ. 12։
ռ Գև. ԺԸ. 3. Ես։
ս Գև. իգ. 38. 40։
վ Ելւ. իգ. 14. 17. ԼԳ. 23։

բայց ասնին, չարաքմներու ասնին ու տապա-
լարահարայ ասնին՝ քու ամէն արուներդ քու
ՏԷր Աստուծոյդ առջևը պիտի երևնան այն
տեղը որն որ ինքը պիտի ընտրէ. ու Խմչը ՏԷ-
17 րոջը առջևը չերևնայ։ Ամէն
մէկը իր քու ՏԷր Աստուծոյդ քեզի տուած օրհ-
նութիւնը համեմատ՝ ձեռքին եկածին չափ
պէտք բերէ։

18 Քու ՏԷր Աստուծոյդ քեզի տուած ամէն
քաղաքներուդ մէջ քու ցեղերուդ համեմատ
քեզի դատաւորներ ու ոստիկաններ կար-
գես, ու անոնք արդար դատաստանով ժո-
19 ղովուրդը դատեն։ Իրաւունքը չդարձընես,
նայուածքին չընես ու կաշառք չառնես.
վասն զի կաշառքը իմաստուններուն աչքը կը
կուրցընէ, ու արդարներուն խօսքը սուտ
20 կը հանէ։ Արդարութեան՝ արդարութեան
ետևէդ հետևիլ ըլլաս, որ ողջ մնաս և քու
ՏԷր Աստուծոյդ քեզի տալու երկիրը ժա-
ռանգես։

21 Քու ՏԷր Աստուծոյդ համար չինելու ա-
զանիդ քովը ինչ և իցէ ծառէ *անտառ չտնկես
22 քեզի. Պատուար ալ չկանգնես քեզի, ուս-
կից որ քու ՏԷր Աստուածդ կը զզուի։

ԳԼ. ԺԷ

1 ՏԷրոջը մատուցանելու զոհերը անարատ պիտի ըլլային։ 2 Կռապաշտները պիտի մեռցուէին։ 8 Դժուարին վէճերը քահանաները ու դատաւորները պիտի վճռէին. 12 ու ան վճռածին դէմ գնողը պիտի մեռցուէր։ 14 Թագաւորի մը ընտրութիւնը, 16 ու անոր պարտաւորութիւնները։

1 Ասպատ մը կամ ոչխարը քու ՏԷր Աս-
տուծոյդ զոհ չմատուցանես. վասն զի ան բա-
նը քու ՏԷր Աստուծոյդ առջևը պղծած է։
2 Թէ որ քու ՏԷր Աստուծոյդ քեզի տուած
քաղաքներուն մէկուն մէջ ձեզմէ անուն մարդ
մը կամ կնիկ մը դտնուի, որ քու ՏԷր Աս-
3 տուծոյդ առջևը չարութիւն ընելով ուս ա-
նոր ուխտը չպահելով, Ինչ հրամանիս դէմ
երթայ ուրիշ աստուածներու, Արեգակին
կամ լուսնին և կամ երկնից որ և իցէ զարդե-
րուն ծառայութիւն ու երկրպագութիւն ընէ.
4 Եւ ան բանը քեզի պատմուի, ու դուն լսե-
լէդ ետքը ապէկ մը քննութիւն ընես, և ահա
բանը ճշմարիտ ու ստոյգ է, որ Իսրայէլի մէջ
5 անանկ պղծութիւն մը եղած է. Անտանը ան
չարութիւնը ընող մարդը կամ կնիկը դուռներդ
հանես, և ան մարդը կամ կնիկը Քարերով
6 քարկոծես, ու մեռնի։ Երեք ևան մահապարտը
երկու կամ երեք վկայի բերնովը մեռնի. մէկ
7 վկայի բերնովը չմեռնի։ Ջանիկա մեռցընե-
լու համար, առաջ վկաներուն ձեռքը անոր
վրայ պիտի ըլլայ, ու անկէ ետքը բոլոր ժո-
ղովուրդին ձեռքը. ան կերպով Չարութիւ-
նը ձեր մէջէն վերցընես։
8 Երբոր Ընդհանուր տեսակ արիւնհեղու-
թիւններու, դատերու կամ վէրքերու վրա-
յով" քու քաղաքներուդ մէջ եղած Վիճե-
րուն վճռաստատութիւնը խիստ դժուար երև-
նայ քեզի, անատենը ելլես և Քու ՏԷր Աս-
9 տուծոյդ ընտրած տեղը երթաս, Ու Ղևա-
յի քահանաներուն և Ան ժամանակի դա-
տաւորին մօտենալով Խորհուրդ հարցընես. Ու
անոնք դատաստանին վճիռը քեզի պիտի
10 բսեն. Ես պիտի ընես ան վճռոյն համեմատ
որ ՏԷրոջը ընտրած տեղը քեզի կ'բսեն, ու
ինչ որ քեզի սորվեցընեն՝ զգուշութեամբ Ի
11 դործ դնես. Անոնց քեզի սորվեցուցած օրէն-
քը ու քեզի պրուցած դատաստանը պիտի
կատարես. անոնց քեզի յայտնած խօսքէն չը-
12 խոտորիս ոչ աջ դին և ոչ ձախ դին. Բայց
թէ որ Ամէկ մարդ մը յանդգնութիւն ընելով,
Քու ՏԷր Աստուածդ հոն պաշտելու կեցող քա-
հանային կամ դատաւորին խօսքը մտիկ չընէ,
ան մարդը պիտի մեռնի, ու Չարութիւնը
13 Իսրայէլէն վերցընես։ Եւ բոլոր ժողովուրդը
լսելով վախնայ, ու ամէնն ալ յանդգնութիւն
չընէ։
14 Երբոր քու ՏԷր Աստուծոյդ քեզի տուած
երկիրը մտնես, ու անոր տիրելով հոն բնակիս,
ու բսես, Իմ բոլորտիքս եղող ամէն ազգերուն
15 պէս ես ալ իմ վրաս թագաւոր մը դնեմ. Ան-
պատճառ Քու ՏԷր Աստուծոյդ ընտրած Մէ-
րոջը վրադ թագաւոր դնես. Քու եղբայրներէդ
մէկը վրադ թագաւոր դնես. քու եղբայրդ
չեղող օտարականը դնելու կարող չըլլաս։
16 Սակայն չըլլայ որ անիկա Իրեն համար ձիեր
շատցընէ, ոչ ալ շատ ձիեր ժողվելու համար
Ժողովուրդը եդիպտոս դարձընէ. որովհետև
ՑՏէրը ձեզի ըսաւ որ Ետքէն ալ ան ճամբան
17 չդառնաք։ Նաև անիկա Իրեն կիներ չշատ-

ա Եւ. խգ · 15։ ԼԳ · 20։
բ Հմր · 10։
գ Բ Կոր · ը · 12։
դ ԳԼ · ա · 16։ ա Մն · խգ · 4։ խգ · 29։ բ Մն · ԺԲ · 5 · 8։
ե Եւ. խգ · 2 · 6։ Ղև · ԺԲ · 15։
զ ԳԼ · ա · 17։ Առակ · խգ · 23։
է Եւ. խգ · 8։ Առակ · ԺԷ · 23։ Ժաղ · է · 7։
ը Եսկ · Ժբ · 5 · 9։
թ Եւ. ԼԳ · 13։ գ Թագ · Ժգ · 15։ Ժչ · 33։
ժ Գ Թագ · ԺԷ · 16։ Իսա · 3։ բ Մն · ԼԳ · 3։
ի Յ՛ Իբրև կաց Հմ-ւմանի
լ Ղև · խչ · 1։
—
խ ԳԼ · ԺԷ · 21։ Մաղ · ա · 8 · 13 · 14։
ծ Եբբ · գ հշ բան
կ ԳԼ · Ժգ · 6։
հ Ցեսս · է · 11 · 15։ խգ · 16։ Դատ · բ · 20։ գ Թագ · Ժբ · 12։ Ովս · ը · 1։
ձ Եբեմ. է · 22 · 23 · 31։ ԺԲ · 5։ լբ · 35։
ղ ԳԼ · գ · 19։ Յոբ · լա · 26։
ճ Եբբ · զօրքին
մ ԳԼ · Ժգ · 12 · 14։
յ Ղև · խգ · 14 · 16։ ԳԼ · Ժգ · 10։ Ցեսս · է · 25։
ն Թաս · լէ · 30։ ԳԼ · ԺԲ · 15։ Մաս · Ժբ · 16։ Ցոմ · ը · 17։ բ Կոր · Ժգ · 1։ ա Տիմ · է · 19։ Եբր · ժ · 28։
շ ԳԼ · Ժգ · 9։ Գոր · է · 58։
ո Հմր · 12։ ԳԼ · Ժգ · 5։ ԺԲ · 19։
չ Տես Եւ. խա · 13 · 20 · 22 · 28։ խբ · 2։ Թաս · լէ · 11 · 16 · 19։ ԳԼ · ԺԲ · 4 · 10 · 11։
պ Եբբ · արեան և արեան մէջառէդը, գա-
րի ու գաղի մէջ-
առէդը, կամ վէրքի ու վէրքի մէջառէդը
ջ Բ Մն · ԺԲ · 10։ Ընգ · բ · 11։ Մաղ · բ · 7։
ռ ԳԼ · Ժբ · 5։ ԺԲ · 17։ Սաղ · Ճիբ · 5։
ս Տես Եբեմ. Ժբ · 18։
վ ԳԼ · ԺԲ · 17։
տ Եզեկ · խգ · 24։
ր Թաս · Ժէ · 30։ Եզր · Ժ · 8։ Ովս · գ · 4։
ց Գ Թագ · Ժբ · 5 · 7։
ւ ԳԼ · Ժգ · 5։
փ ԳԼ · Ժգ · 11։ ԺԲ · 20։
ք ա Թագ · ը · 5 · 19 · 20։
օ Տես ա Թագ · ԹԲ · 15։ Ժ · 24։ Ժչ · 12։ ա Մն · խբ · 10։
ֆ Եբեմ. Լ · 21։
և գ Թագ · գ · 26։ Ժ · 26 · 28։ Սաղ · խ · 7։
ւ Ես · լա · 1։ Եզեկ · Ժէ · 15։
ւ Եւ. Ժգ · 17։ Թաս · Ժգ · 3 · 4։
յ ԳԼ · խը · 68։ Ովս · Ժա · 5։ Տես Եբեմ. խբ · 15։

ցրնէ , որ ՝սիրտը չխռտորի · ու իրեն համար
18 խիստ շատ արծաթ ու ոսկի չժողվէ ։ ՝Եւ իր
թագաւորութեանը աթոռին վրայ նստածին
պէս , սա օրինաց ՛ՐՐՔՔ օրինակը Ղեւտացի
քահանաներուն քովը եղած ՛ՐՐՈՒՔՔ՝ իրեն հա-
19 մար մի կ դիրքի մը մէջ դրէ ։ Եւ ՝անկից իր
քովը ՃՈայ , ու իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ
կարդայ · որպէս զի իր Տէր Աստուածմէն վախ-
նալ սորվի , և սա օրէնքին բոլոր խօսքերը
ու սա կանոնները զգուշութեամբ ՛ի գործ դնէ ·
20 Որ իր սիրտը իր եղբայրներուն վրայ չհպար-
տանայ , ու ՝սա պատուիրանքներէն աջ դին
կամ ձախ դին չխռտորի · որ իր թագաւորու-
թեանը վրայ երկար կեանք մը վայելէ Իս-
րայելի մէջ ԹՒ ինքը և ԹՒ իր որդիները ։

ԳԼ · ԺԸ

1 Քահանայից ու Ղեւտացւոց ժառանգութիւնը Տէրը պիտի ըլլար ։ 3 Քահանայից իրաւունքը ։ 6 Ղեւտացւոց բաժինը ։ 9 Ազգաց պղծութիւններէն հեռու կենալու ։ 15 Փրկուած Մարգարէին մասին ընելու ։ 20 ու մեռցնելու մարգարէն մեռցընելու պատուէրը ։

1 Ղեւտացի քահանաները՝ Ղեւիին բոլոր ցեղը
՝Իսրայէլին հետ բաժին ու ժառանգութիւն
չունենան · ՝Տէրոջը պատարագները ու անոր
2 ժառանգութիւնը ուտեն ։ Ւսկի որոյ անունք
իրենց եղբայրներուն մէջ ժառանգութիւն
չունենան · անոնց ժառանգութիւնը Տէրը ինքն
է , ինչպէս որ անոնց ըսաւ ։
3 Եւ սա պիտի ըլլայ քահանայից իրաւունքը
ժողովուրդին կողմէն երբոր զոհ կը մա-
տուցանեն , Թէ արջառ ըլլայ ան և Թէ ոչ-
խար · ՝Թևը , ծնօտները ու քաղկրթը քա-
4 հանային պիտի տան ։ ՝Ւսկի ցորենիդ , գինիիդ
ու եղիդ երախայրիները , ու նաև ոչխարնե-
5 րուդ առջի բուրդը անոր պիտի տաս · Ւսկի
ինքը Տէր Աստուածդ քու բոլոր ցեղե-
րուդ մէջէն զանիկա ընտրեց , ՝որ Տէրոջը
անունովը ծառայութիւն ընելու միշտ կենայ
ինքն ու իր որդիները ։
6 Ու երբոր Ղեւտացի մը քու քաղաքնե-
րուդ մէկէն՝ այսինքն բոլոր Իսրայէլի մէջ Ւր
պանդխտացած տեղէն գայ , ու իր սրտին
բոլոր փափաքովը ՝Տէրոջը ընտրած տեղը
7 գայ , Ամատնը Հան Տէրոջը առջևը կեցող
՝բոլոր իր Ղեւտացի եղբայրներուն պէս իր
Տէր Աստուծոյն անունովը ծառայութիւն ընէ ·
8 Ու միւսներուն հետ հաւասար ՝բաժին պի-

ՙ Տես գ Թագ · ժա · 3 · 4 ։
՚ գ Թագ · ժա · 12 ։
Ղ Գէ · լա · 9 · 26 ։ Տես գ Թագ · իբ · 8 ։
՛ Ցես · ա · 8 ։ Սաղ · ՃՄԷ · 97 · 98 ։
՜ Գէ · է · 32 ։ գ Թագ · ժէ · 5 ։
՝ Թուա · ԺԸ · 20 ։ Իզ · 3 · 4 ։
՞ Թուա · ԺԸ · 8 · 9 ։ ա Կոր · Ը · 13 ։
՟ Ղե · է · 30—34 ։
ՠ Եզ · իբ · 29 ։ Թուա · ԺԸ · 12 · 24 ։
ա Եզ · իբ · 1 ։ Թուա · գ · 10 ։
բ Գէ · ժ · 8 ։ ԺԷ · 12 ։
գ Թուա · լէ · 2 · 3 ։
դ Գէ · ԺԸ · 5 ։
ե բ Մն · լա · 2 ։
զ բ Մն · լա · 4 ։ Նէ · եմ · ԺԸ · 44 · 47 ։
է Կ՚երեսմուանկին
ը Ղե · ԺԸ · 26 · 27 · 30 ։ Գէ · ԺԸ · 29 · 30 · 31 ։
թ Ղե · ԺԸ · 21 ։ Գէ · ԺԸ · 31 ։
ժ Ղե · ԺԹ · 26 · 31 ։

սի ուտէ , իր հայրենական ՙՠՠաաբբգ դի-
ներէն՚՚ գաս ։
9 Երբոր քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած
երկիրը մտնես , հան ազգերուն գարշելի գործ
10 քերուն պէս ընել չսորվիս ։ Ձեր մէջը չգըտ-
նուի անանկ մարդ մը , որ իր տգան կամ աղ-
ջիկը կրակէ անցընէ , Ւսկի բաղդ նայի , կամ
դիւշախութիւն , կամ հմայութիւն և կամ
11 դիւթութիւն ընէ , ՝Ղեաւ կախարդ , կամ վը-
հուկ , կամ՝ նշանագէտ , կամ՝ մեռելներէն մի
12 ՠաբ · Վասն զի ով որ սա բաները կ՚ընէ
Տէրոջը աչքը գարշելի է · ու սա գարշելի
բաներուն համար քու Տէր Աստուածդ քո
13 առջևէդ կը հալածէ զանոնք ։ Քու Տէր Ա-
14 ստուածդ առջևը կատարեալ ըլլաս · վասն
զի ան ազգերը որոնց դուն պիտի տիրես ,
դուշակներուն ու բաղդ նայողներուն մասին
կ՚ընեն · բայց քու Տէր Աստուածդ քեզի այս-
պէս ընելը ՝նրամանն չտուաւ ։
15 ՝Քու Տէր Աստուածդ ՙքու եղբայրներուդ
մէջէն՚՚ ինծի պէս մարգարէ մը պիտի հան-
16 քեզի · անոր մտիկ ըրէք · ինչպէս որ Քորէ-
ՠա ՛Ժողովքին օրը քու Տէր Աստուածմէդ
խնդրեցիր , ըսելով , ՛Իմ Տէր Աստուածոյս ձայ-
նը մէյմըն ալ չլսեմ , ու սա մեծ կրակը մի-
17 մըն ալ չտեսնեմ , որ չմեռնիմ ։ Եւ Տէրը ին-
18 ծի ըսաւ , ՛Ըսած խօսքերնին չիսակ է · Ւսկի
պէս մարգարէ մը պիտի հանեմ անոնց
իրենց եղբայրներուն մէջէն , և Ւմ խօսքե-
րը անոր բերանը պիտի դնեմ · ՝ու ինչ որ
19 անոր պատուիրեմ , անոնց պիտի ըսէ ։ Ւսկի
ով որ մտիկ չընէ Իմ խօսքերս , որ անոր Ի-
անունովը պիտի խօսի , ան մարդէն ես վրէժ
պիտի խնդրեմ ։
20 Իսկ Թէ որ ՝մարգարէ մը յանդգնի Իմ մի-
պատուիրած խօսքս Իմ անունովս դրուցել ,
կամ ՝օտար աստուածներու անունով բան մը
21 դրուցել , ան մարգարէն պիտի մեռնի ։ Եւ
Թէ որ դուն քու սրտիդ մէջ ըսես Թէ Տէրո-
22 ջը չը չխօսած բանը ի՞նչպէս գիտնանք · ՝Թէ որ
մէկ մարգարէ մը Տէրոջը անունովը բան մը
ըսէ , ՝ու ան բանը իրօք չկատարուի , Տէրոջ
չրսած խօսքը ան է · ան մարգարէն կա-
դդնութեամբ դրուցեր է ան · անկէ չվախ-
նաս ։

ԳԼ · ԺԹ

1 Ապաստանի քաղաքները ։ 4 Ւնչ իրաւունքով մարդասպանէ անանց մէկուն մէջ փախչելու էր ։ 14 Կալուածքին սահմանը

ի · 27 ։ Ես · ը · 19 ։
ֆ Ղե · ի · 27 ։
ֆֆ ա Թագ · իը · 7 ։
ֆֆֆ Ղե · ԺԸ · 24 · 25 · Գէ · Ի · 4 ։
ֆֆֆֆ Ծն · ԺԷ · 1 ։
ֆֆֆֆֆ Ելմ · 18 · Ցամ · ա · 45 ։ Գար · գ · 22 · է · 37 ։
ֆֆֆֆֆֆ Ելմ · իբ · 1 · Թուա · գ · 10 ։
ֆֆֆֆֆֆֆ Գէ · Ի · 10 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆ Եէ · ի · 19 · Եբր · ԺԸ · 19 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Գէ · է · 28 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Ելմ · 15 ։ Ցամ · ա · 45 ։ Գար · գ · 22 · է · 37 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Ես · ձա · 16 ։ Ցամ · ԺԷ · 8 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Ցամ · գ · 23 ։ ը · 28 ։ ԺԸ · 49 · 50 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Գար · գ · 23 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Գէ · ԺԳ · 5 ։ Երեմ · ԺԳ · 14 · 15 ։ Ջոփ · ԺԳ · 3 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Գէ · ԺԳ · 1 ։ Ե բեմ · բ · 8 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Երեմ · իբ · 9 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Տես գէ · ԺԳ · 2 ։
ֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆֆ Ելմ · 20 ։

պէտք էր որ անշարժ մնար։ 15 Գոնէ երկու մարդու վկայու-
թեամբը պիտի վճռուէր ամէն գատաստան։ 16 Սուտ վկայի
մը պատիժը։

1 Երբոր քու Տէր Աստուածդ՝ ընակիլնջ ընէ
ան ազգերը՝ որոնց երկիրը քու Տէր Աստուա-
ծըդ քեզի պիտի տայ, և դուն անոնք վռնտե-
լով՝ անոնց քաղաքներուն ու տուներուն
2 մէջ բնակիս, ²քեզի երեք քաղաք զատես քու
երկրիդ մէջ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քե-
3 զի կու տայ ժառանգելու. քեզի ճամբայ
պատրաստես, և քու Տէր Աստուածդ քեզի
ժառանգութեան համար տուած քու երկրիդ
սահմանը երեքի բաժնես. որպէս զի ամէն
մարդասպան հոն փախչի։

4 Եւ ³հոն փախչելու ու ողջ մնալու մարդաս-
պանին կանոնը սա է. Ան որ ընկերը չատէ
ու մէկալ օրուընէ թշնամութիւն չունենալով՝
5 անդիտութեամբ իր դրացին մեռցընէ. Ինչ-
օրինակ՝ թէ որ մէկը իր դրացին հետ ան-
տառը երթայ փայտ կտրելու համար, ու իր
ձեռքովը տապարը փայտ կտրելու վերցու-
ցած ատենը երկաթը կոթէն դուրս ցատկե-
լով դրացին հանդիպի, և նմանիկա մեռցընէ.
անոնք սա քաղաքներէն մէկուն մէջ փախչի,
6 որ ապրի, ⁴Չըլլայ որ արեան վրէժխնդիրը
սիրտը այրելուն համար մարդասպանին հասնի
ետևէն ու, ճամբան հեռու ըլլալով անոր հաս-
նի ու նմանիկա մեռցընէ, թէպէտ և մեռնելու
արժանի չէր, որովհետև երէկուընէ ու մէկալ
օրուընէ անոր դէմ թշնամութիւն չունէր։
7 Ասոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ ու կ'ը-
սեմ, որ քեզի երեք քաղաք զատես։

8 Եւ թէ որ քու Տէր Աստուածդ քու հայ-
րերուդ երդում ըրածին պէս ⁵քու սահման-
ներդ ընդարձակէ, ու քու հայրերուդ խոս-
9 տացած բոլոր երկիրները քեզի տայ, թէ որ
պահես ու կատարես սա բոլոր պատուիրանք-
ները՝ որ ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, և
քու Տէր Աստուածդ սիրես ու միշտ անոր
ճամբաներուն մէջը քալես, հնանաներդ սա
երեք քաղաքին վրայ ուրիշ երեք քաղաք ալ
10 աւելցընես. Որպէս զի քու երկրիդ մէջը՝ որն
որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգու-
թիւն պիտի տայ, անմեղ արիւն չթափուի.
ու դուն արեան պարտական չըլլաս։

11 Բայց ⁶թէ որ մէկ մարդ մը իր դրացիին ոխ
ունենալով անոր դարանամուտ ըլլայ, ու ա-
նոր դէմ ելլելով անիկա զարնէ մեռցընէ, ու
⁷սա քաղաքներուն մէկուն մէջ փախչելու
12 ըլլայ, Ինաստնները իր քաղաքին ծերերը մար-

խրկեն, ու զանիկա անկէ առնեն, և արեան
13 վրէժխնդրին ձեռքը տան, որ մեռնի։ ⁸Քու
աչքդ անոր չխնայէ. ⁹ու Իսրայէլի մէջէն ան-
մեղ արիւնը վերցընես, որ քեզի աղէկ ըլլայ։
14 ¹⁰Քու կալուածքիդ մէջը՝ որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն տուած
երկրին մէջ պիտի ժառանգես, չըլլայ որ փո-
խես քու դրացիդ սահմանը՝ որ ¹¹նախա-
հայրերդ հաստատեցին։

15 ¹²Մէկ մարդու մը որ և իցէ անօրէնութեանը
ու մեղքին համար՝ որով կրնայ յանցաւոր ըլ-
լալ, մէկ վկայ մը *բաւական չսեպուի.* ե-
կու կամ երեք վկաներու բերնով հաստատուի
ան բան։

16 Թէ որ ¹³մէկ մարդու մը դէմ սուտ վկայ ել-
լէ, ու անոր վրայով անօրէնութեան մը հա-
17 մար վկայէ, Ինաստնը ան երկու մարդիկը՝
որոնց մէջ — հակառակութիւնը կայ, Տէրոջը
առջևը ¹⁴— ան ժամանակի քահանաներուն ու
18 դատաւորներուն առջևը կայնին. Եւ դատա-
ւորները աղէկ մը քննեն. և թէ որ ան վկան
սուտ վկայ ըլլալով իր եղբօրը դէմ սուտ վը-
19 կայութիւն ըրեր է, ¹⁵Ինաստնը՝ ինչպէս որ
անիկա իր եղբօրը ընել խորհեցաւ, նոյնը ը-
րէք անոր, ¹⁶ու չարութիւնը ձեր մէջէն վեր-
20 ցուցէք. ¹⁷Եւ ուրիշներն ալ լսելով վախնան,
ու մէյմըն ալ ձեր մէջը անանկ դէշ բան մը
21 չընեն։ ¹⁸Քու աչքդ չխնայէ. Հանձի տեղ անձ,
աչքի տեղ աչք, ակռայի տեղ ակռայ, ձեռքի
տեղ ձեռք, ու ոտքի տեղ ոտք պիտի տրուի։

ԳԼ. Ի

1 Քահանաները պիտի քաջալերեն ժողովուրդը պատերազմի
ժամանակ։ 5 Ոտիկաններուն քարոզ կարդալովը ո՛վ կրնար
պատերազմին եւս դառնալ։ 10 Խաղաղութեան հրաւէրքը
ընդունող կամ մարտով քաղաքներուն հետ ինչպէս պէտք էր
վարուիլ։ 16 Ո՛ր քաղաքները պէտք էր կոտորելու։ 19 Պա-
շարման ժամանակ պաղաքեր ծառերը չկտրելու վրայով պա-
տուէրը։

1 Երբոր քու թշնամիներուդ դէմ պատերազ-
մելու ելլես, ու ²ձիեր և կառքեր — քեզ-
մէ շատուոր ժողովուրդ տեսնես, անոնցմէ
չվախնաս. վասն զի ³քեզ Եգիպտացւոց եր-
կրէն հանող քու Տէր Աստուածդ քու հետդ
2 է։ Ու երբոր պատերազմի մօտենաս, քա-
հանան մօտենալով՝ ժողովուրդին պիտի խօսի,
3 Ու անոնց ըսէ, Ով Իսրայէլ, մտիկ ըրէ. այս-
օր դուք ձեր թշնամիներուն դէմ պատերազ-
մելու կը մօտենաք. սրտերնիդ չթուլնայ, մի
վախնաք, մի դարհուրիք, ու անոնց երեսէն
4 մի դողաք. Վասն զի ձեր Տէր Աստուածը

Գլ. ժբ. 20։
Գլ. ի. 7, 8։
Ել. իա. 13։ Թուա. լէ. 10, 14։ Ցես. ի. 2։
Թուա. լէ. 15։ Գլ. գ. 42։
Թուա. լէ. 12։
Ծն. ժէ. 18։ Գլ. ժբ. 20։
Ցես. ի. 7, 8։
Ել. իա. 12, և։ Թուա. լէ. 16, 24։ Գլ. իէ. 24։ Ածախ. իբ. 17։
Գլ. ժգ. 8։ իէ. 12։ Թուա. լէ. 33, 34։
Գլ. իա. 9։ գ. 31։
Գլ. իէ. 17։ Յոբ. իգ. 2։ Ածախ. իբ. 28։ Ովս. է. 10։
Թուա. լէ. 30։ Գլ. ժէ. 6։ Մատ. ժբ. 16։ Յովհ. ը. 17։
Բ Կոր. ժգ. 1։ ա Տիմ. է. 19։ Եբր. ժ. 28։
Եբբ. չկտրէ, ի՛մ չկենայ.
Սալ. իէ. 12։ լէ. 11։
Գլ. ժէ. 9։ իա. 5։
Ածախ. ժթ. 5, 9։
Դան. զ. 24։
Գլ. ժգ. 5։ ժէ. 7։ իա. 21։ իբ. 21, 24։ իգ. 7։
Գլ. ժէ. 13։ իա. 21։
Ջմր. 13։
Ել. իա. 23։ Ղև. իգ. 20։ Մատ. է. 38։
Տես Սալ. ի. 7։ Ես. լա. 1։
Թուա. իգ. 21։ Գլ. լա. 6, 8։ բ Մն. ժգ. 12։ լբ. 7, 8։

ձեզի հետ կ'երթայ, †ձեզի համար ձեր թըշ-
նամիներուն դէմ պատերազմելու եւ ձեզ ապա-
տելու։
5 Ասոնք ոստիկանները ժողովուրդին խօ-
սելով պիտի ըսեն, Ով որ նոր տուն չ'ուներ է
ու †անոր նաւակատիքը չէ ըրեր, երթայ իր
տունը դառնայ. չըլլայ որ պատերազմին մէ-
ջը մեռնի, և ուրիշ մէկը նաւակատիքը ընէ.
6 եւ ով որ այգի անկեր է ու անոր պտուղէն
դեռ †չէ կերած, երթայ իր տունը դառնայ.
չըլլայ որ պատերազմին մէջը մեռնի, ու անոր
7 առջի պտուղը ուրիշ մարդ մը ուտէ։ †Եւ
ով որ կնկան մը նշանուած է ու զանիկա չէ
առած, երթայ իր տունը դառնայ. չըլլայ
որ պատերազմին մէջը մեռնի, ու զանիկա
8 մէկ ուրիշ մարդ մը առնէ։ Եւ ոստիկանները
իրենց խօսքը չարունակելով պիտի ըսեն
ժողովուրդին, †Ով որ վախկոտ ու թուլա-
սիրտ է, թող երթայ իր տունը դառնայ. չըլ-
լայ որ իր եղբայրներուն սիրտն ալ իր պէս
9 տխուր թուլցնէ։ Ու երբոր ոստիկանները
ժողովուրդին առջեւը իրենց խօսքը լմընց-
ընեն, *ժողովուրդին վրայ զօրապետներ
կարգեն։"
10 Երբոր մէկ քաղաքի մը կը մօտենաս՝ անոր
հետ պատերազմելու համար, †զանիկա խա-
11 դաղութեան հրաւիրէ։ Թէ որ քեզի խաղա-
ղութեան պատասխան տալու ըլլայ, ու դը-
ռները քեզի բանայ, մէջը գտնուած բոլոր ժո-
ղովուրդը քեզի հարկատու ըլլան, ու քեզի
12 ծառայութիւն ընեն։ Բայց թէ որ քեզի հետ
խաղաղութիւն ընել չուզէ ու պատերազմ ընէ,
13 անսաունը անիկա պաշարես. Ու երբոր քու
Տէր Աստուածդ քու ձեռքդ մատնի զանիկա,
†անոր բոլոր արուները սուրի բերնէ անցընես.
14 Բայց կիներն ու տղաքները ու †անասուննե-
րը և ինչ որ կայ ան քաղաքին մէջը, անոր
բոլոր աւարը քեզի համար առնես. և †քու
Տէր Աստուածդ քեզի մատնած քու թշնա-
15 միներուդ աւարը ուտես։ Այս-
պէս պիտի ընես քեզմէ հեռու եղող ամէն քա-
ղաքներուն, որ ասոնց ազգերուն քաղաքներէն
16 չեն։ Սակայն †քու Տէր Աստուածդ քեզի ժա-
ռանգութիւն տուած ասոնց ազգերուն քաղաք-
ներուն մէջ՝ բնաւ չունչ ունեցող մը ողջ չը-
17 թողուս. Այսպէս պիտի բնաւացնես զՀիթացի-
ները, զԱմորհացի-
ները, զքանանացիները, զփերեզացիները, զհե-
ւացիները ու զԵբուսացիները բոլորովին պի-
տի կոտրընցընես, ինչպէս որ քու Տէր Ա-
18 ստուածդ քեզի պատուիրեց. Որպէս զի †ձե-
զի չսորվեցընեն իրենց բոլոր գարշութիւննե-
րուն համեմատ ընել, ինչպէս որ անոնք իրենց
աստուածներուն կ'ընեն. ու դուք †ձեր
ձեր Աստուածոյն առջեւը մեղք չգործէք։
19 Երբոր մէկ քաղաքի մը դէմ պատերազ-
միս, ու զանիկա առնելու համար երկար ժա-
մանակ պաշարելու ըլլաս, անոր ծառերուն
տապար չգարնես ու զանոնք չտրեսս, (ինչու-
որ անոնցմէ պիտի ուտես. ուրեմն անոնք
կիտրես. քանզի դաշտին ծառը †մարդ է որ
20 քու երեսիդ պաշարման մէջ մտնէ։*) Բայց
ան ծառերը որոնք կը ճանչնաս թէ ուտելու
պտուղ չեն բերեր, անոնք աւրես ու կտրես
և քեզի հետ պատերազմող քաղաքին դէ-
մացը ամրոց պատնէշներ չշինես, մինչև որ
անիկա նուաճի։

ԳԼ· ԻԱ.

4 Ընդհատ մարդասպանութեան մը քաւութիւնը։ 10 Կնութեան առնուած գերիին հետ վարուելուն կերպը։ 15 Իրենց տէրէն եղող կիներէն ծնած անպարկեշտ ազան իր անդրանկութեան ժառանգութենէն պիտի չզրկուի։ 18 Ամառոտ կերպով չարկածաւորելով մեղաւորութիւնը։ 22 Ցորագործին մասին բոլոր գիշերը ծառի կախուած պիտի չմնայ։

1 Թէ որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառան-
գութիւն տուած երկրին մէջ դաշտի վրայ
†սպանած մեռցուած մարդ մը գտնուի, ու
2 չիտիա զարնողը չգիտցուի. Ատեներդ քու ծե-
րերդ ու դատաւորներդ ելլեն, և մեռցուած
մարդուան եղած քաղաքին
3 չափեն. Ու մեռցուածին մօտ եղող քաղաքին
ծերերը արջառներէն չգործածուած ու լուծ
4 տակ չմտած երինջ մը առնեն. Եւ ան քաղա-
քին ծերերը երինջը մէկ չհերկուած ու չսե-
նուած ապառաժ ձոր մը իջնցընեն, ու ան
5 ձորին մէջ երինջին վիզը կտրեն։ Եւ Ղեւի
որդիները քահանաները մօտենան, (ատոնք քու
Տէր Աստուածդ զանոնք ընտրեց իրեն ծառա-
յութիւն ընելու, ու Տէրոջը անունովը օրհ-
նելու համար. և ամէն վէճ ու ամէն վէրք
6 †անոնց խօսքովը պիտի դատուի։ Եւ ան մեռ-
ցուածին մօտ եղող քաղաքին բոլոր ծերերը
ձորին մէջ վիզը կտրած երինջին վրայ †ձեռ-
7 քերնին լուան. Եւ պատասխան տալով բան-
Մեր ձեռքերը չթափեցին սա արիւնը, ու մեր
8 աչքերը չտեսան. Ով Տէր, քաւէ քու ժո-
ղովուրդդ, որն որ դուն փրկեցիր, †ու
անմեղ արիւնը քու ժողովուրդիդ մի
սեպեր. այսպէս ան արիւնը համար քաւու-
9 թիւն պիտի ըլլայ անոնց. Իսկ դուն Տէրոջ
առջեւը ուղիղ եղածը ընելով՝ †անմեղ արիւնը
քեզմէ վերցընես։
10 Երբոր քու թշնամիներուդ դէմ պատերազ-
մի ելլես, և քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու

---

‡ Գլ· ա· 30· գ· 22· Ցես· իգ· 10։
† Տես Ղեւմ· ժբ· 27· Սագ· ե· ին վերջ Նագիրը։
§ Տես Գվ· ժԹ· 25։
24· Գլ· իբ· 30։
‖ Գլ· իգ· 5։
¶ Գատ· է· 5։
* Կամ զօրապետները ժողովուրդին գլուխը անցնին։
† բ Թագ· ի· 18· 20· Թագ· ե· 7։
‡ Ցես· բ· 2։
§ Ցես· իբ· 8։
‖ Թագ· իա· 2· 3· 35· Լգ· 52· Գլ·
է· 1· 2· Ցես· ժա· 14։
¶ Գլ· է· 4· ժբ· 30· 31· ժբ· 9։
* Եզ· իգ· 33։
† Կամ մարդ ու պէս
քեզի օգնելեան կը հանի պաշարման մէջ։
‡ Գլ· ժէ· 8· 3։
§ Տես Սագ· ժԹ· իգ· 6· Մատ· ի· 24։
‖ Ցոսե· ա· 14։
¶ Գվ· ժԹ· 13։

ձեռքդ տայ, ու անոնցմէ գերիներ առնես,
11 եւ գերիներուն մէջէն գեղեցիկ տեսքով կնիկ
մը տեսնես, ու զանիկա սիրելով քեզի կնիկ
12 առնելու ըլլաս, Զանիկա քու տունդ տանիս,
և անիկա իր գլուխը ածիլէ ու իր ըղունգնե-
13 րը կտրէ· եւ իր վրայէն գերութեան լաթերը
հանէ ու քու տունդ նստի, և համրողջ ամիս
մը իր հօրը ու մօրը համար լայ· ու անկէ
ետև անոր մօտենաս, և դուն անոր էրիկը
14 ըլլաս, ան ալ քու կնիկդ ըլլայ։ Թէ որ անկէ
գոհ չըլլաս, անիկա ազատ պիտի արձակես·
բայց ստակով բնաւ չծախես, ոչ ալ ծառայե-
ցընես, որովհետև Ելկեցիր զանիկա։

15 Թէ որ մէկ մարդ մը երկու կնիկ ունենայ,
ու մէկը սիրելի ու միւսը ատելի ըլլայ· ու
սիրելին ալ և ատելին ալ անոր զաւակներ
ծնանին, և թէ որ անդրանիկ զաւակը ատելի
16 կնիկէն ծնած է, Իր ստացուածքը որդւոցը
բաժնելու օրը կարող չըլլայ սիրելիին զաւակը
անդրանկացընելու, ու ատելիէն ծնած ան-
17 դրանիկը երեսէ ձգելու· Հապա ատելիին զա-
ւակը անդրանիկ ճանչնալով՝ բոլոր իր ձեռքը
գտնուածէն Երկու բաժին տայ անոր· վասն
զի Իր զօրութեանը սկիզբը անիկա է· Ան-
դրանկութեան իրաւունքը անոր կը վերաբերի։

8 Թէ որ մէկ մարդ մը առտնիկ ու անհնա-
զանդ տղայ մը ունենայ, որ իր հօրը ու իր
մօրը խօսքը բնաւ մտիկ չընէր, ու երբոր զա-
9 նիկա խրատեն անոնց չհնազանդիր· Անոնք
անոր հայրը ու մայրը զանիկա բռնելով, քա-
զաքին ծերերուն ու անոր բնակած տեղին դու-
20 ռը հանեն· եւ քաղաքին ծերերուն ըսեն, Ա-
մեր տղան առտնիկ ու անհնազանդ է, մեր
խօսքը մտիկ չընէր, որկրամոլ ու գինեմոլ է·
21 Անոնք անոր քաղաքին բոլոր մարդիկը քա-
րերով քարկածեն զանիկա որ մեռնի· Ու չա-
րութիւնը ձեր մէջէն վերցընես· Եւ բոլոր Իս-
րայէլը լսելով վախնան։

22 Ու երբոր մարդ մը մահու արժանի մեղք
մը գործէ, և զանիկա մեռցընելու համար
23 ծառէ մը կախես, Անոր մարմինը ծառին վրայ
գիշերը չմնայ, հապա նոյն օրը անպատճառ
թաղես անիկա· վասն զի Կախուածը Աս-
տուծոյ անիծածն է· ու Չպղծես ան երկիրը՝
որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ
ժառանգելու համար։

ԳԼ· ԻԲ

1 Մարդասիրութիւն բնելու վրայով պատուէր։ 5 Արդը ու կնիկը իրենց հագուստովը պիտի տարբերէին։ 6 Թռչունը իր պզտիկ ձագերովը մեկտեղ չառնելու, 8 տան մը տանիքին բոլորտիքը շրջանակ մը չընելու, 9 խառնակութենէ հեռանալու, 12 և հանդերձի վրայ ծոպերը դնելու պատուէրներ։ 13 Իր կնկանը համար զրպարտութիւն ընողին, 20, 22 շնացողին, 25 կոյս ըկոզին, 28 ու պոռնկութիւն ընողին պատիժը։ 30 Ագգապղծութիւնը կ'արգիլուի։

1 Երբոր տեսնես որ եղբօրդ եզը կամ ոչխա-
րը իր ճամբայէն խոտորած է, անոնք անտես
չընես· անպատճառ զանոնք քու եղբօրդ
2 դարձընես։ Բայց թէ որ քու եղբայրդ քե-
զի մօտ չէ, կամ զանիկա չես ճանչնար, ան-
ասենը քու տունդ առնես ան, ու մինչև
քու եղբօրդ զանիկա փնտռելը քու քովդ
թող կենայ· եւ անոր զանիկա անոր դարձընես։
3 Անոր էշուն ալ ասանկ ընես, զգեստին ալ
ասանկ ընես· նաև եղբօրդ ամէն կորսուած
բանը որ դուն կը գտնես, ասանկ ընես· չըլ-
լայ որ ծածուկ անտես ընես։

4 Երբոր տեսնես որ եղբօրդ էշը կամ եզը
ճամբուն վրայ ինկեր է, անոնք անտես չը-
նելով անպատճառ անոր հետը վերցընես։

5 Կնկան մը վրայ էրիկ մարդու հագուստ
չըլլայ, ու էրիկ մարդը կնկան հագուստ չը-
հագնի· քանի ով որ ասանք կ'ընէ քու Տէր
Աստուածդ առջևը պիղծ է։

6 Թէ որ ճամբան ծառի մը վրայ կամ գետ-
նի վրայ ձագերով կամ հաւկիթներով թռը-
չունի մը բոյն հանդիպի քու առջևդ, ու
մայրը ձագերուն կամ հաւկիթներուն վրայ
նստած ըլլայ, մայրը իր ձագերովը մեկտեղ
7 չառնես· Անպատճառ մայրը արձակես, ու
ձագերը քեզի առնես· Որպէս զի աղէկ ըլ-
լայ քեզի, ու կեանքդ երկայն ըլլայ։

8 Նոր առուն չինած առնդ առնիքիդ ըր-
կեղը չրջանակ մը չինես, որ չըլլայ թէ մէկը
անկէ վար իյնայ, ու քու առնդ արեան
պարտական ընես։

9 Այդիդ մէջ այլ և այլ սերմեր չցանես,
որ ցանած սերմիդ արդիւնքը ու այդիդ
10 բերքը չպղծուի։ Եզ մը ու էշ մը մեկտեղ
երկեր հերկելու չդործածես։

11 Բուրդով ու քթանով դործուած այլայլա-
խառն հանդերձ չհագնիս։

12 Չափած հանդերձիդ չորս ծայրը Ծոպեր
չինես։

13 Թէ որ մէկ մարդ մը կնիկ առնէ, ու Անոր
14 մօտենալէն ետքը զանիկա ատէ, եւ անոր
վրայ դրպարտութեան խօսքեր դնելով անոր
անունը պէշ հանէ, ու ըսէ, Ես աս կնիկը
առի, բայց երբոր անոր մօտենայ, անոր վը-
15 րայ կուսութիւն չդտայ· Անասենը աղջկանը
հայրը ու մայրը աղջկան կուսութեան նշանը

Տես Սաղ· խե· 10։ Ծն· լգ· 2։ Գլ· իբ· 29։ Դատ· ժթ· 24։ Ծն· խթ· 33։ ա Մն· է· 2։ իզ· 10։ բ Մն· ժա· 19։ Տես ա Մն· է· 1։ Ծն· խթ· 3։ Ծն· խե· 31, 33։ Գլ· ժգ· 5։ ժթ· 19, 20։ իբ· 21, 24։ Գլ· ժգ· 11։ Գլ· ժթ· 6։ իբ· 26։ Գոր· իզ· 29։ իե· 11, 25։ իզ· 31։ Ցես· բ· 2։ ժ· 26, 27։ Յովհ· ժթ· 31։ Գաղ· գ· 13։ Տես Թագ· իե· 4։ բ Թագ· իա· 6։ Գլ· ժբ· 25։ Թագ· լե· 34։ Ել· իգ· 4։ Ել· իգ· 5։ Գլ· իբ· 28։ Գլ· գ· 40։ Գլ· ժթ· 19։ Տես բ Կոր· գ· 14, 15, 16։ Գլ· ժթ· 19։ Թագ· ժե· 38։ Մատ· իգ· 5։ Ծն· խթ· 21։ Դատ· ժե· 1։

առնեն, և դուռը հանեն քաղաքին ծերե-
16 րուն առջևը. Ու աղջկան հայրը ծերերուն
պիտի ըսէ, Իմ աղջիկս աս մարդուն կնիկ
17 առի, ու առելով զանիկա, Ահա ան ինչ
գրպարտութեան խօսքեր կը դնէ, ըսելով Թէ
ես քու աղջկանդ վրայ կուսութիւն չգտայ.
բայց ահա իմ աղջկանս կուսութեան նշանը.
և լամբը քաղաքին ծերերուն առջևը պիտի
18 փռեն։ Եւ քաղաքին ծերերը ան մարդ-
19 դը առնեն ու զանիկա պատժեն, Եւ հարիւր
բայէլացի կոյս աղջկան անունը աւրեսուն հա-
մար անկէ հարիւր դրամ արծաթ ոյժ առնեն,
ու աղջկանը հօրը տան. և անիկա անոր կը-
նիկն ըլլայ, ու իր բոլոր կենացը մէջ կարող
20 չըլլայ զանիկա արձակելու։ Բայց Թէ որ ան
բանը ստոյգ է, ու աղջկանը վրայ կուսու-
21 թիւն չէ գտնուեր, Ապա անոնք աղջիկը իր հօ-
րը տանը դուռը հանեն, ու անոր քաղաքին
մարդիկը քարերով քարկոծեն զանիկա որ
մեռնի. որովհետև Իսրայէլի մէջ անպատուու-
թիւն ընելով իր հօրը տունը պոռնկութիւն
ըրեր է. Ասա կերպով չարութիւնը ձեր մէջէն
վերցընես։

22 Թէ որ մէկը երիկ ունեցող կնկան մը հետ
պառկած գտնուի, անոնք երկուքն ալ
մեռնին, Թէ ան կնիկը հետ պառկող մարդը և Թէ ան կնիկը. ու Իսրայէլէն չարու-
թիւնը վերցընես։

23 Թէ որ մէկ կոյս աղջիկ մը Իմարդու մը նը-
չանած ըլլայ, ու մէկ մարդ մը քաղաքի մէջ
24 գտնելով զանիկա՝ անոր հետը պառկի, Եր-
կուքն ալ ան քաղաքին դուռը հանէք, ու
զանոնք քարերով քարկոծէք որ մեռնին.
աղջիկը՝ քանզի քաղաքին մէջ չըղ-
կանչուռուց, և մարդը՝ քանզի Իոր դրա-
ցնին կնիկը լկեց. Ու չարութիւնը ձեր մէ-
ջէն վերցընես։

25 Բայց Թէ որ մէկ մարդ մը նշանած աղջիկ
մը գաշտի մէջ գտնէ, ու Իզանիկա բռնադա-
տելով անոր հետ պառկի, անոնք անոր
26 հետ պառկող մարդը միայն մեռնի։ Եւ աղ-
ջկանը բան մը չընես. աղջիկը մահու ար-
ժանի մեծ յանցանք մը չունի. վասն զի ինչպէս որ մէկը
իր դրացին վրայ կելլայ ու զանիկա կը
27 մեռցնէ, ասոր գործն ալ այնպէս է։ Քան-
զի գաշտի մէջ գտաւ զանիկա. ու Թէ և նշա-
նած աղջիկը կանչուըտաւ, բայց ոչինչը ա-
զատող մը չկար։

28 Թէ որ մէկ մարդ մը չնշանուած կոյս աղ-
ջիկ մը գտնէ, և զանիկա բռնադատելով ա-
29 նոր հետ պառկի, ու Իրանը իմացուի. Ան-
նոր հետ պառկող մարդը աղջկանը
հօրը հիսուն արծաթի պիտի տայ, ու ան-
նիկա իր կնիկն ըլլայ. Որովհետև լկեց զա-
նիկա, իր բոլոր կենացը մէջ զանիկա արձա-
կելու կարող չըլլայ։

30 Չըլլայ որ Իմարդ մը իր հօրը կնիկը
առնէ, ու Իիր հօրը քղանցքը բանայ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Ով կրնար ժողովքին մէջ մտնել, ու ով չէր կրնար։ 2 Բաղ-
կին մէջ անմաքրութիւնը կ'որոշուի։ 15 Իր «իրեն»
փախչող ծառային վրայով։ 17 Պառնկութեան վրայով։ 19
Պիղծ ընծաներու վրայով։ 19 Շահով տալի տարբ վրայով։
21 Երդումներու վրայով։ 24 Յանցանքներու վրայով։

1 Ամրձիքը ճղմուած կամ կտրուած մարդ
2 Իերոջը ժողովքը չմտնէ։ Պառնկորդին Իեր-
ջը ժողովքը չմտնէ, ու անոր ըսունը մինչև
տասներորդ ազգը Իերոջը ժողովքը չմտնէ,
3 Ամմոնացին ու Մովաբացին Իերոջը ժո-
ղովքը չմտնէ, ու մինչև անոնց տասներորդ ազ-
գը անոնց ըսունը Իերոջը ժողովքը չմտնէ յա-
4 ւիտեան. Քանզի երբոր դուք Եգիպտոսէն
ելաք, ճամբուն մէջ հացով ու ջրով ձեզ չդի-
մաւորեցին. ու Միջագետքէն Փաթորէն
Բէաղրի որդին Բաղաամը վարձքով բերել
5 տուին, որ քեզ անիծէ. Բայց քու Իեր Ա-
ստուածդ չուզեց Բաղաամին մտիկ ընել, հա-
պա քու Իեր Աստուածդ անէծքը քեզի օրհ-
նութեան դարձուց, որովհետև քու Իեր Ա-
6 ստուածդ քեզ սիրեց։ Քու բոլոր կենացդ
մէջ անոնց խաղաղութիւնը ու աղէկութիւնը
չխնդրես յաւիտեան։

7 Չըլլայ որ Եդոմացիին աստ, Իքանզի
անիկա քու եղբայրդ է։ Եգիպտացին աս-
տ, քանզի Հանոր երկրին մէջը պանդուխտ
8 եիր։ Անոնց ծնած զաւակներուն երրորդ ազ-
գը Իերոջը ժողովքը թող մտնեն։
9 Երբոր թշնամիներուդ դէմ բանակով կեր-
10 թաս, ամէն չար բանէն զգուշանաս։ Իթէ որ
ձեր մէջը մէկ մարդ մը երազափորձութեան
պատճառաւ մտքուր չէ, թող բանակէն դուրս
11 ելլէ, ու բանակին մէջը չմտնէ. Եւ իրիկուան
դէմ Իջրով լուացուի, ու արեւը մտածին պէս
12 բանակին մէջը մտնէ։ Նաև բանակէն դուրս
մէկ տեղ մը ունենաս, որ հոն դուրս ելլես.
13 Ու զէնքերուդ մէջը ցից մը ունենաս, որ
երբոր դուրսը նստելու ըլլաս անով փորես
14 ու դառնաս քու յետևուածդ ծածկես։ Քան-
զի քու Իեր Աստուածդ՝ քեզ ազատելու հա-
մար ու քու թշնամիներդ քու ձեռքդ մատ-
նելու համար՝ Իքու բանակիդ մէջը կը քա-
լէ. ուստի քու բանակդ մաքուր ըլլայ, որ
անիկա քու վրադ ապականութիւն մը տես-
նելով քեզմէ հետ չդառնայ։

ա Կամ յանգիմանեն. | բ Ե. 5։ | ր Ղեւ. ժգ. 20։
գ Ծն. լէ. 7։ Դատ. | գ Առած. ա. 18. 19։ | ս Ելմ. 24։
ի. 6. 10։ բ Թագ. | դ Գէ. խա. 14։ | տ Ղեւ. ժգ. 8։ ի. 11։
ժգ. 12. 13։ | ե Ելմ. 21. 22։ | Գէ. իե. 20։ ակար.
դ Գէ. ժգ. 5։ | զ բ Թագ. ժգ. 14։ | ե. 1։
ե Ղեւ. ի. 19։ Յոհ. | է ԵՀ. իբ. 16. 17։ | ֆ Տես Հռոմ. գ.

9։ Եզեկ. ժգ. 8։ | ֆ Թագ. իբ. 5. 6։ | Ղեւ. ժգ. 3։
— Ղեւեմ. ժգ. 1. 2։ | ֆ Եզր. իմ. 12։ | Գէ. ժ. 19։
ֆ Տես գԼ. բ. 29։ | ֆ Ծն. իե. 24. 25. | Ղեւ. ժե. 16։
26։ Ընդգ. 10. 12։ | ֆ Ելմ. իբ. 21։ իգ. | Ղեւ. ժե. 5։
Ղեւ. իգ. 12։

15 [ժ]Ծառայ մը որ տիրոջմէն խրկըտ՚ըլ քու քո-
վըդ ազատանալ է, իր տիրոջը ձեռքը
16 չմտանես. թող քեզի հետ բնակի իր հա-
նած տեղը քու քաղաքներուդ մէկուն մէջ
ուր որ ինքը կ՚ուզէ, և [ի]զանիկա չնեղես։
17 [ի]Իսրայէլի աղջիկներէն բոզ չըլլայ, ու ի-
18 րայէլի տղոցմէն [ի]իգացեալ չըլլայ։ Որ և իցէ
ուխտի համար բոզի վարձքը կամ շունի դի-
նը քու Տէր Աստուծոյդ տունը չտանիս. քան-
զի քու Տէր Աստուծոյդ աստիը երկուքն ալ
պիղծ են։
19 [ի]Առակը կամ ուտելիքը և կամ որ և իցէ
բանը՝ որ չահով կրնայ տրուիլ, քու եղբօրդ
20 չահով չտաս. [ի]օտարականէն չահ առնես,
բայց քու եղբօրմէդ չահ չառնես, [ի]որ քու
Տէր Աստուածդ քու ամէն ձեռք զարկած
գործքերուդ մէջ քեզ օրհնէ այն երկրին վը-
րայ, ուր որ պիտի մտնես անիկա ժառանգե-
լու համար։
21 [ի]Երբոր քու Տէր Աստուծոյդ ուխտ մը ը-
նես, առանց ուշացընելու կատարես. քանզի
քու Տէր Աստուածդ անպատճառ անիկա քեզ-
մէ պիտի պահանջէ, ու մեղքի տէր պիտի ը-
22 լլա. Բայց թէ որ ուխտ ընել չուզես, ան քե-
23 զի մեղք չըլլար։ [ի]Ինչ որ բերնովդ կը խոս-
տանաս ու քու կամօքդ քու Տէր Աստուծոյդ
ի՚ուխտես, քու շրմունքներէդ ելածը պահ-
չես կատարես։
24 Երբոր քու դրացիդ այգին կը մտնես,
ուզածիդ չափ խաղող ուտես ու կշտանաս,
25 բայց ամանիդ մէջը չդնես։ Երբոր քու դրա-
ցիդ հունձքին մէջը կը մտնես, [ի]ձեռքովդ
հասկերը փրցընես, բայց դրացիդ հունձ-
քին մանգաղ չգարնես։

ԳԼ· ԻԴ

1 Ակձակման թուղթ տալու վրայով։ 5 Նոր կարգուած մարդ
մը պատերազմի երթալու չէր։ 6, 10 Գրաւներու վրայով։ 7
Մարդ գողցողին պատիժը։ 8 Խոթոռաւթեան համար պա-
շտպանելու պատուէրը։ 14 Հանուսրին վարձքը հատու-
ցանելու, 16 արդարութիւն ընելու, 19 ու պղտմած ըլլալու
վրայով պատուէր։

1 Թէ որ [ա]մէկը կնիկ մը առնէ ու անոր էրիկը
ըլլայ, և անոր վրայ անարդութեան բան մը
դանելուն համար անիկա իր աչքին հաճոյ չըլ-
լայ, անատոնը անոր արձակման թուղթ մը
պրէ ու անոր ձեռքը տայ, և իր տունէն ճամ-
2 բէ։ [բ]Ու երբոր անիկա անոր տունէն ելլելով՝
3 երթայ ուրիշ էրկան մը ինն ըլլայ, [գ]թէ որ
նաքի էրկին ալ դանիկաատելով արձակման

ա թվագ· լ· 15։
բ Եր· իբ· 21։
գ Դև· ժթ· 29։ Տես
Առակ· բ· 16։
դ Ձն· ժթ· 5։ գ
Թուագ· իգ· 7։
ե Եր· իբ· 25։ Դև·
իե· 36, 37։ Դհեմ·
ե· 2, 7։ Մաղ· ժե·
5։ Դաւկ· գ· 34, 35։
զ Տես Դև· ժթ· 34։
Գր· ժե· 3։
է Գր· ժե· 10։
ը Թուս· լ· 2։ ժաղ·
ե· 4, 5։
թ Թուս· լ· 2։ Մաղ·
կգ· 13, 14։
ժ Մատ· ժբ· 1։ Մար·
բ· 23։ Դաւկ· գ· 1։

—

ի Մատ· ե· 31։ ժթ·
7։ Մար· ժ· 4։
ա Երեմ· գ· 1։
բ Գր· ի· 7։
գ Առակ· ե· 18։
դ Եր· իա· 16։

ե Գր· ժթ· 19։
զ Դև· ժգ· 2։ ժգ· 2։
է Տես Դաւկ· ժե·
32։ ա Կար· ժ· 6։
ը Թուս· ժբ· 10։
թ Եր· իբ· 26։
ժ Ցար· իթ· 11, 13։
լա· 20։ բ Կար· թ·
13։ բ Տիմ· ա· 18։

ի Գր· գ· 25։ Մաղ·
ծգ· 31։ ծժբ· 9։
Դան· գ· 27։
ա Մաղ· գ· 5։
բ Դև· ժթ· 13։ Եր·
բեմ· իբ· 13։ Ցակ·
ե· 4։
գ Ցակ· ե· 4։
դ թ Թագ· ժգ· 6։ բ
Մղ· իե· 4։ Երեմ·
լա· 29, 30։ Եզեկ·
ժբ· 20։
ե Եր· իբ· 21, 22։ Ա-
ռակ· իբ· 22։ Ես·
ա· 23։ Երեմ· ե·
28։ իբ· 3։ Եզեկ·
իբ· 29։ Զաք· է·
19։ Մաղ· գ· 5։

նու որթևարիին հանդերձը դրաւ չառնիս։
18 Եւ [a]մահդ բեր որ դուն Եգիպտոսի մէջ ծա-
ռայ էիր, ու քու Տէր Աստուածդ քեզ ան-
կէ ազատեց. անոր համար ես քեզի կը պա-
տուիրեմ որ այս բանը ընես։
19 [b]Երբոր քու արտիդ մէջ հունձդ հնձես,
ու արտին մէջը մկ որպէս մը մոռցած ըլլաս,
դանիկա առնելու համար եւ չդառնաս. անի-
կա օտարականին, որբին ու որթևարիին թող
ըլլայ. որպէս զի քու Տէր Աստուածդ [c]քու
ձեռքերուդ ամէն գործքին մէջ քեզ օրհնէ։
20 Ձիթենիդ թօթուելէդ ետքը [d]նայ-
ծիներդ ան-
ցիր. ան-
իկա օտարականին, որ-
21 բին ու որթևարիին թող ըլլայ։ Եւ [e]այդիդ
խաղողները ժողուելէդ ետքը ճաշաքաղ չընես.
անիկա օտարականին, որբին ու որթևարիին
22 թող ըլլայ։ Եւ [f]մահդ բեր որ Եգիպտոսի
երկրին մէջ ծառայ էիր. անոր համար ես
քեզի կը պատուիրեմ որ այս բանը ընես։

ԳԼ. ԻԵ

1 Դէպքին թիւը քառասունէն աւելի պիտի չըլլար։ 4 Կովի մէջ բանող եղին դունչը կապուելու չէր։ 5 Եղբօրը զաւակ առնելու համար պատուէր։ 11 Անպարկեշտ կնկան պատիժը։ 13 Պակաս կշռքներու վտանգ։ 17 Անպէսին յիշատակը բոլորովին պիտի ջնջուէր։

1 Երբոր [a]մարդոյ մէջ վէճ մը ըլլայ և դա-
տաստանի երթան, դատաւորները անոնց դատը
մտիկ ընելով [b]իրաւունք ունեցողը արդարա-
2 ցընեն, ու յանցաւորը դատապարտեն։ Եւ
յանցաւոր եղողը թէ որ [c]ծեծի արժանի է,
դատաւորը գանիկա պառկեցընէ, ու անոր
յանցանքին համեմատ [d]իր առջևը ծեծել տայ
3 գանիկա թուով. [e]քառասունէն աւելի զար-
նել չտայ. չըլլայ որ ասկէ աւելի զարնելը-
վը՝ եղբայրդ [f]քու աչքիդ առջևը անարդուի։
4 [g]Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես։
5 [h]Երբոր եղբարք միասին բնակին, ու անոնց
միկը առանց զաւկի մեռնի, մեռնողին կնիկը
դուրսը օտար մարդու հետ չհարդուի. [i]տաղ-
րը անոր մօտենայ և գանիկա իրեն կնիկ առնէ,
ու տաղրութեան պարտաւորութիւնը անոր
6 հատուցանէ. Եւ անոր ծնած առջինեկ որ-
գան [j]մեռնող եղբօրը անունովը [k]կոչուի, որ
[l]չըլլայ թէ անոր անունը Իսրայէլէն ջնջուի։
7 Եւ թէ որ այն մարդը վրի հարցը առնել չու-
զէ, անատնը հարցը դուռը ելլէ ծերերուն
ու ըսէ, Իմ տագրս Իսրայէլի մէջ իր եղբօրը
անունը հատուցանելէն կը հրաժարի. տագրու-

[a] Ել. իբ. 26։
[b] Հմր. 22։ Գլ. Ժգ. 12։
[c] Գլ. Ժմ. 9. 10։ իգ. 22։
[d] Գլ. Ժէ. 10։ Սաղ. իա. 1։ Առակ. Ժմ. 17։
[e] Հմր. 18։
[f] Գլ. Ժմ. 17։ Եզեկ. իգ. 24։
[g] Տես Առակ. Ժէ. 15։
[h] Գլ. Ժբ. 48։
[i] Մատ. ժ. 17։
[j] ր Կոր. Ժա. 24։
[k] Ցոր. Ժբ. 3։
[l] Առակ. Ժբ. 10։ ա Կոր. թ. 9։ ա Տիմ. է. 18։
[m] Մատ. իբ. 24։ Մարկ. Ժբ. 19։ Ղուկ. ի. 28։
[n] Ծն. իբ. 8։ Հռոմ. ա. 12։ 13։ գ. 9։
[o] Եբր. կենայ,

թեան պարտաւորութիւնը ինծի հատուցա-
8 նել չուզեր։ Աներան անոր քաղաքին ծե-
րերը զանիկա պիտի կանչեն, ու անոր խո-
սին. և թէ որ անիկա հաստատ կենալով ըսէ
9 թէ [a]Աներիկա չեմ ուզեր առնել, Աներան նոյ-
որ անոր պիտի մօտենայ ծերերուն առջևը
[b]և անոր ոտքէն կօշիկը հանէ, ու անոր երե-
սը թքնէ, և խօսելով պիտի ըսէ, [c]Իր եղբօ-
րը տունը չինել չուզող մարդուն ասանկ կըլ-
10 լայ։ Եւ անոր անունը Իսրայէլի մէջ [d]կօշիկը
հանուած մարդուն տունը ըսուի։
11 Երբոր [e]իրենց մարդիկ իրարու հետ կռիւ
կռւին, և մէկուն կնիկը՝ զարնողին ձեռքէն
իր էրիկը ազատելու համար մօտենայ, ու
ձեռքը երկրնցընելով անոր ամօթոյքը բռնէ,
12 Աներան անոր ձեռքը կտրես, և [f]քու աչ-
քերդ բնաւ ափ չինայէ։
13 [g]Ամպարդիդ մէջ տեսակ տեսակ մեծ ու
14 պզտիկ կշռքեր չըլլայ։ Տանդ մէջ
տեսակ տեսակ մեծ ու պզտիկ արդունք
15 չըլլայ։ Քու կշռքիդ քարերը լման ու ար-
դար ըլլայ, քու արդուդ լման ու արդար
ըլլայ, [h]որ քու օրերդ երկար ըլլան այն հո-
կրին վրայ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քե-
16 զի կու տայ։ Քանզի [i]ամէն ասանկ բաներ ըն-
ղը՝ ամէն անիրաւութիւն ընողը քու Տէր Աս-
տուածդ առջևը պիղծ է։
17 [j]Եգիպտոսէն ելած ատենդ Ամաղէկ ինչ-
18 պէս քեզի ըրածը միտդ պահէ. Ճամբան
մէջ ինչպէս քեզ դիմաւորեց, և քու նահ-
ւեդ ետքըլորը տկարները կտրեց, երբոր դուն
աչխատած ու յոգնած էիր, ու [k]Աստուծմէ
19 չվախցար։ Ուստի [l]երբոր քու Տէր Աստուա-
ծըդ քու բոլոր չորջակայ թշնամիներէդ քեզ
Հանդստացընէ այն երկրին մէջ, որն որ քու
Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու
տայ որ անոր տիրես, այն ատենը [m]Ամաղէկի
յիշատակը երկինքի տակէն բոլորովին վերց-
նես. չըլլայ որ մոռնաս։

ԳԼ. ԻԶ

1 Երախայրիներուն կազմը մատաղացողին խոստովանու-
նը։ 12 Երրորդ տարուայ տասանորդներուն բերողին ըն-
դհանրը։ 16 Աստուծոյ և մարդկանց միջնորդ եղած ա-
տը։

1 Երբոր մտնես այն երկիրը որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու տայ,
2 և զանիկա ժառանգես ու հոն բնակիս, [n]ա-
ռաջնեկը երկրին ամէն պտուղներուն երախայ-

[a] Հռութ. գ. 10։
[b] Հռութ. գ. 1. 2։
[c] Հռութ. գ. 6։
[d] Հռութ. գ. 7։
[e] Հռութ. գ. 11։
[f] Գլ. Ժմ. 13։
[g] Դն. Ժմ. 35. 36։ Առակ. Ժա. 1։ Եզեկ. խե. 10։ Միք. զ. 11։
[h] Եել. ի. 12։
[i] Առակ. Ժա. 1։ ա Թես. գ. 6։
[j] Եել. Ժէ. 8։
[k] Սաղ. լզ. 1։ Առակ. Ժզ. 6։ Հռոմ. զ. 18։
[l] ա Թագ. Ժէ. 3։
[m] Եել. Ժէ. 14։
[n] Եել. իգ. 12։ 26։ Թուա. Ժբ. 13։ Գլ. Ժգ. 10։ Առակ. գ. 9։

բնակերէն պիտի առնես, որոնք քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրէն ժողվեր ես, ու մէկ կողովի մը մէջ դնելով եՊրիմաս անունը՝ որ քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անունը
3 նը հոն դնելու համար. Եւ այն օրերը եղող քահանային երիմաս ըսես, Ես այսօր քու Տէր Աստուածդ ՚՚ը կը խոստովանիմ որ ես մտայ այն երկիրը, որուն համար Տէրը մեր Հայրերուն երդում ըրեր էր մեզի տալու։ Եւ քը-
4 քահանան կողովը քու ձեռքէդ առնելով՝ զանիկա քու Տէր Աստուածդ սեղանին առջեւը
5 պիտի դնէ. Եւ դուն պատասխան տալով՝ քու Տէր Աստուածդ առջեւը ըսես, Իմ Հայրս Թաւտաական ֊Աստի մը ըլլալով, ֊եգիպտոս իջաւ, ու հոն ֊քիչ հոգիներով պանդխտութիւն ընելով՝ մէկ մեծ, զօրաւոր ու չատուոր
6 ազգ մը եղաւ. Ու ֊եգիպտացիք մեզ չարչարեցին, մեզ նեղեցին և մեր վրայ ծանր ծառայութիւններ դրին. Ու ֊մենք մեր Հայրերուն Տէր Աստուծոյն աղաղակեցինք. և Տէրը մեր ձայնը լսելով՝ մեր նեղութիւնը, աշխատութիւնը ու մեզի եղած ըրկանքը տեսաւ.
8 ֊Եւ Տէրը զօրաւոր ձեռքով ու բարձր բազուկով, ֊մեծ ահարկութիւններով, նշաններով
9 ու հրաշքներով մեզ եգիպտոսէն հանեց. Եւ մեզ աս տեղս բերաւ, ու մեզի աս երկիրը՝
10 ֊կաթ ու մեղր բղխող երկիրը տուաւ։ Եւ արդ, ով Տէր, ինծի տուած երկրիդ պտուղներուն երախայրիները ֊էդ բերի։ Ու անոնք քու Տէր Աստուածդ առջեւը դնելով՝ Տէր Աստուածդ
11 առջեւը երկրպագութիւն ընես. Եւ ֊քու Տէր Աստուածդ քեզի ու քու տանդ տուած բոլոր բարիքներովը ուրախութիւն ընես, դուն ալ՝ Ղեւտացին ալ՝ և ձեր մէջը եղող օտարականն ալ։
12 Երբորդ տարին ֊տասանորդի տարի ըլլալով, երբոր դուն ֊քու արդիւնքներուդ բոլոր տասանորդները զատես լմընցընես, և անոնք Ղեւտացիին, օտարականին, որբին ու այրեւարիին տաս, որ անոնք ֊ը քու քաղաքներուդ մէջը
13 ուտեն կշտանան, Ընատենը քու Տէր Աստուածդ առջեւը ըսես, Սուրբ եղած բանը բոլորովին տունէս հանեցի, և քու բոլոր հրամայած պատուիրանքներուդ համեմաս՝ զանիկա Ղեւտացիին, օտարականին, որբին ու այրեւարիին տուի. քու պատուիրանքներդ
14 զանց չըրի, ֊ու ջնջած չմոռցայ. ֊Սուգիս օչխրան մէջ անկէ չկերայ, ու անմաքուր բանի մը չդործածեցի, և անկէ մեռելի համար չտուի. իմ Տէր Աստուածոյս խօսքը մտիկ ըրի. ինծի ինչ որ պատուիրեցիր, անոր համեմաս ըրի։
15 ֊Նայէ երկինքէն քու սուրբ բնակարանէդ, և օրհնէ քու ժողովուրդդ, ու այն երկիրը որ տուիր մեզի, ինչպէս որ մեր Հայրերուն երդում ըրած էիր ֊ը՝ երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ։
16 Այսօր քու Տէր Աստուածդ քեզի կը պատուիրէ որ այս կանոնները ու դատաստանները ՚ի գործ դնես. ուստի բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ պահես ու կատարես զանոնք։
17 Դուն ֊այսօր Տէրոջը խօսք կուտաս, որ անիկա քեզի Աստուած ըլլայ, ու դուն անոր ճամբաներուն մէջը քալես, և անոր կանոնները, պատուիրանքները ու դատաստանները
18 պահես, ու խօսքը մտիկ ընես. ֊Տէրն ալ այսօր քեզի խօսք կուտայ, որ դուն իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլլաս, ինչպէս որ քեզի բսաւ, որ
19 անոր բոլոր պատուիրանքները պահես. Եւ ֊բոլոր իր ստեղծած ազգերէն գերազանց ընէ քեզ գովութիւնով, համբաւով ու փառքով, որ ֊սուրբ ժողովուրդ մը ըլլաս քու Տէր Աստուածդ՝ իր ըսածին պէս։

ԳԼ· ԻԷ

1 Մովսէս կը հրամայէ որ բոլոր պատուիրանքները քարերու վրայ գրուին, 5 և չատաշատած քարէ սեղան մը շինուին։ 11 Մովսէս կ՚օրհնէ Գարիզին ու Գեբաղ լեռներուն վրայ կայնելու ցեղերը։ 14 Գեբաղ լեռան վրայ խօսուելու անէծքները։

1 Եւ Մովսէս Իսրայէլի ծերերուն հետ ժողովուրդին պատուիրելով ըսաւ, Պահեցէք ան բոլոր պատուիրանքները որոնք ես այսօր ձեզի կը պատուիրեմ։ Ու ֊յորդանանէն քու
2 Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկիրը անցած օրդ՝ ֊քեզի մեծ քարեր կանդնես, ու
3 զանոնք կիրով ծեփես. Եւ աս օրէնքիս բոլոր խօսքերը անոնց վրայ դրես, երբոր անցնես ու մտնես ան երկիրը՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի կուտայ, երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, ինչպէս որ քու Հայրերուն
4 քուդ Տէր Աստուածը քեզի ըսաւ։ Ուստի երբոր յորդանանէն անցնիս, աս օրուան քեզի պատուիրածիս պէս՝ աս քարերը ֊Գեբաղ լեռան վրայ կանդնես, ու զանոնք կիրով
5 ծեփես։ Եւ հոն քու Տէր Աստուածդ մէկ սեղան մը չինես, քարերէ չ֊ուսած սեղան մը.
6 ֊անոնց վրայ երկաթ չդպցնես. Ամէնքն քու Տէր Աստուածդ սեղանը ամբողջ քարերէ չինես, ու անոր վրայ քու Տէր Աստուածդ
7 ողջակէզներ մատուցանես. Եւ խաղաղութեան զոհեր մատուցանելով՝ հոն ուտես, ու քու
8 Տէր Աստուածդ առջեւը ուրախանաս. Եւ

ա ԳԼ· ԺԲ· 5։
բ Ովս· ԺԲ· 12։
գ Ծն· խզ· 1· 6։ Գոր· է· 15։
դ Ծն· խզ· 27։ ԳԼ· Ժ· 22։
ե ԵԼ· ա· 11, 14։
զ ԵԼ· բ· 23, 24, 25։ գ· 9։ գ· 31։
է ԵԼ· ԺԲ· 37· 51։ ԺԳ· 3, 14, 16։ ԳԼ· է· 15։
ը ԳԼ· գ· 34։
թ ԵԼ· գ· 8։
ժ ԳԼ· ԺԲ· 7, 12, 18։ ԺԷ· 11։
ի ԳԼ· ԺԳ· 28, 29։
լ ՂԵ· ԻԷ· 30։ ԹՎ· ԺԲ· 24։
խ Սաղ· ՃԺԹ· 141, 153, 176։
ծ Ղե· է· 20։ իա· 1, 11։ Ովս· Թ· 4։
կ Ես· կդ· 15։ Ջոփ· բ· 13։
հ ԵԼ· ի· 19։
ձ ԵԼ· գ· 7։ ԺԹ· 5։ ԳԼ· է· 6։ ԺԷ· 2։
ղ Ղե· է· 20։ իա· 1, 11։ Ովս· Թ· 4։
ճ Ես· կդ· 15։ Ջոփ· բ· 13։
մ ԵԼ· ի· 19։
յ ԵԼ· գ· 7։ ԺԹ· 5։ ԳԼ· է· 6։ ԺԷ· 2։ իբ· 9։
ն ԳԼ· գ· 7, 8։ իբ· 1։ Սաղ· ՃԽԹ· 14։
շ ԵԼ· ԺԹ· 6։ ԳԼ· է· 6։ իբ· 9։ ա Պետ· բ· 9։
ո Յես· գ· 1։
չ Յես· բ· 32։
պ ԳԼ· ԺԱ· 29։ Յես· բ· 30։
ջ ԵԼ· ի· 25։ Յես· բ· 31։

աս օրէնքիս բոլոր խօսքերը քարերուն վրայ
խիտ պարզ կերպով մը գրես։
9 Եւ Մովսէս Ղեւտացի քահանաներուն հետ
բոլոր Իսրայէլին խօսելով ըսաւ, Ով Իսրա-
յէլ, լուռ կեցիր ու մտիկ ըրէ. [a]դուն այսօր
10 քու Տէր Աստուծոյդ ժողովուրդը եղար. Ու-
ստի քու Տէր Աստուծոյդ խօսքը մտիկ ընե-
լով՝ [b]ի դործ դնես անոր պատուիրանքները
ու կանոնները, որոնք ես այսօր քեզի կը պա-
տուիրեմ։
11 Եւ նոյն օրը Մովսէս ժողովուրդին պա-
12 տուիրելով ըսաւ, Երբոր Յորդանանէն անց-
նիք, [c]ժողովուրդը օրհնելու համար Գարի-
զին լեռան վրայ ասոնք թող կայնին. Շմա-
ւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար, Յովսէփ ու
13 Բենիամին. Եւ [d]անէծքի համար Գեբալ լե-
ռան վրայ ասոնք թող կայնին. Ռուբէն, Գադ,
Ասեր, Զաբուղոն, Դան ու Նեփթաղիմ։
14 Ու [e]Ղեւտացիք Իսրայէլի բոլոր մարդոցը
հետ խօսելով՝ բարձր ձայնով պիտի ըսեն,
15 [f]Անիծեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ արուեստա-
ւորի ձեռագործ՝ ու Տէրոջը առջեւը պիծ ե-
[g]փորած կամ ձուլածոյ կուռք կը շի-
նէ, ու գաղտուկ տեղ մը կը դնէ. [h]և բոլոր
ժողովուրդը պատասխան տալով՝ Ամէն պի-
16 տի ըսէ։ [i]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը
կամ մօրը դէմ հայհոյութիւն կ'ընէ. և բո-
17 լոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ [k]Անի-
ծեալ ըլլայ ան՝ որ իր դրացիին սահմանը կը
փոխէ. և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ը-
18 սէ։ [l]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ կոյրը [m]ճամ-
բային կը խոտորեցնէ. և բոլոր ժողովուրդը
19 Ամէն պիտի ըսէ։ [n]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ պան-
դուխտին, որբին ու այրեւարիին իրաւունքը
կը ծռէ. և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի
20 ըսէ։ [o]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը կնկանը
հետ կը պառկի. քանզի իր հօրը քղանցքը կը
բանայ. և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ը-
21 սէ։ [p]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ ո և իցէ անասու-
նի հետ կը պառկի. և բոլոր ժողովուրդը Ա-
22 մէն պիտի ըսէ։ [q]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր
հօրը աղջիկը կամ իր մօրը աղջիկը եղող իր
քրոջը հետ կը պառկի. և բոլոր ժողովուրդը
23 Ամէն պիտի ըսէ։ [r]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր
զոքանչին հետ կը պառկի. և բոլոր ժողո-
24 վուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ [s]Անիծեալ ըլլայ ան՝
որ իր դրացին գաղտուկ կը սպանէ. և բո-
25 լոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ [t]Անիծեալ
ըլլայ ան՝ որ անմեղ մարդը սպանելու հա-
մար կաշառք կ'առնէ. և բոլոր ժողովուրդը
26 Ամէն պիտի ըսէ։ [u]Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ այս
օրէնքիս ամէն խօսքերուն մէջը չհաստա-
տանի զանոնք կատարել. և բոլոր ժողովուրդը Ամէն
պիտի ըսէ։

ԳԼ. ԻՔ

1 [a]Յեղափոխութեան օրհնութիւնները։ 15 Անհնազանդութեան
անէծքները։

1 Եւ [b]թէ որ դուն Տէր Աստուծոյդ խօսքը ու-
շադրութեամբ մտիկ ընելով՝ զգուշանաս
[c]ի դործ դնել անոր բոլոր պատուիրանքները
որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, դուն
Տէր Աստուածդ [d]երկրիս բոլոր ազգերէն վե-
2 րադասելու է քեզ։ Եւ թէ որ դուն Տէր
Աստուծոյդ խօսքին հնազանդիս, ասոնք բո-
3 լոր օրհնութիւնները դուն վրադ պիտի [e]գան
պիտի հասնին։ [f]Քաղաքի մէջ օրհնեալ ես,
4 [g]դաշտի մէջ օրհնեալ պիտի ըլլաս. [h]Քու որ-
վայնիդ պտուղը, դուն երկրիդ պտուղը, դուն
անասուններուդ պտուղը, կովերուդ ծնունդը
ու ոչխարներուդ հօտերը օրհնեալ պիտի
5 ըլլան. Քու կողովդ ու աւազանդ օրհնեալ պի-
6 տի ըլլան. [i]Մտած ատենդ օրհնեալ, ու ելած
7 ատենդ օրհնեալ պիտի ըլլաս. [k]Տէրը քու
առջեւդ ջարդել պիտի տայ քու վրադ հա-
րուստ թշնամիներդ. անոնք քեզի դէմ մէկ
ճամբով պիտի ելլեն, և քու առջեւդ եօթը
8 ճամբով պիտի փախչին։ [l]Տէրը քու [m]չոտե-
րանոցներուդ ու ամէն [n]ձեռք զարնելու բան-
տուդ մէջ օրհնութիւն պիտի խրկէ քեզի. և
քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրին
9 մէջ քեզ պիտի օրհնէ։ Թէ որ քու Տէր Ա-
ստուածդ հրամանները պահելով՝ անոր ճա-
նապարհներուն մէջը քալես, [o]Տէրը քեզի երդում
ըրածին պէս՝ քեզ իրեն սուրբ ժողովուրդ
10 պիտի հաստատէ. Ու երկրիս ամէն ժո-
ղովուրդները պիտի տեսնեն որ [p]Տէրոջը ան-
ուանը քու վրադ կը կոչուի, [q]ու քեզմէ պիտի
11 վախնան։ Եւ [r]Տէրը բարիքներով քեզ պիտի
լեցընէ, քու որովայնիդ պտուղը, քու ան-
ասուններուդ պտուղը ու քու երկրիդ պտու-
ղը [s]առատացնէ այն երկրին վրայ, որուն որ Տէրը
քու հայրերուդ երդում ըրաւ քեզի տալու։
12 Տէրը իր բարութեան գանձը՝ այսինքն երկ-

---

[a] Գէ. իգ. 18։
[b] Գէ. ժա. 29։ Յես. ը. 33։ Դատ. թ. 7։
[c] Գէ. ժա. 29։ Յես. ը. 33։
[d] Գէ. լգ. 10։ Յես. ը. 33։ Դան. թ. 11։
[e] Եր. ի. 4. 23։ լգ. 17։ Ղև. ժթ. 4։ իգ. 1։ Գէ. գ. 16. 23։ ե. 8։ Ես. իգ.
9։ Ովս. ժգ. 2։
[f] Տես Թուոց. ե. 22։ Երեմ. ժա. 5։ ա Կոր. ժգ. 16։
[g] Եր. ի. 12։ իա. 17։ Ղև. ժթ. 3։ Գէ. իա. 18։
[h] Գէ. ժթ. 14։ Ա. ածոյ. իը. 28։
[i] Ղև. ժթ. 14։
[k] Եր. իը. 21. 22։ Գէ. ժ. 18։ իգ. 17։ Առակ. գ. 5։
[l] Ղև. ժը. 8։ ի. 11։ Գէ. իը. 30։
[m] Ղև. ժը. 23։ ի. 15։
[n] Ղև. ժը. 9։ ի. 17։ [o] Ղև. ժը. 17։ ի. 14։
[p] Եր. ի. 13։ իա. 12. 14։ Ղև. իգ. 17։ Թուոց. լե. 31։ Գէ. ժթ. 11։
[q] Եր. իգ. 7. 8։ Գէ. ժ. 17։ ժգ. 19։ Եր. զկգ. իը. 12։
[r] Գէ. իգ. 15։ Սաղ. ձժթ. 21։ Երեմ. ժա. 5։ Գաղ. գ. 10։
[s] Ղև. ժը. 11։ Դտ. լթ. 5։ Հմր. 11։ Դտ. իը. 17։ իթ. 25։ Գէ. է. 13։ Սաղ. ձէ. 38։ ձիէ. 5։ ձիը. 5։ Ածոյ. ժ. 22։ ա Տիմ. գ. 8։
[t] Սաղ. ձիա. 8։
[u] Ղև. իգ. 7. 8։ Բ Թագ. իը. 38. 39. 41։ Սաղ. ձժ. 23։ Տես Հմր. 25։
[a] Ղև. իե. 21։
[b] Ածոյ. գ. 10։
[c] Գէ. ժե. 10։
[d] Եր. ժթ. 5։ 6։ Գէ. է. 6։ իգ. 15։ 16. իթ. 13։
[e] Թուոց. գ. 27։ Բ Պտ. է. 14։ Ես. իգ. 19։ Դան. թ. 19։
[f] Գէ. ժա. 25։
[g] Հմր. 4։ Գէ. է. 11։ Ածոյ. ժ. 21։
```
```

կինքը քեզի պիտի բանայ, հոր քու երկրիդ
անձրևը առնուիր տայ, ու ի քու ձեռքիդ
ամէն գործը օրհնէ. և դուն շատ ազգերու
փոխ պիտի տաս, բայց դուն փոխ պիտի չառ-
13 նես։ Տէրը ի՞ր ըսաւ քեզի պիտի բնակ
քեզ, և չէ թէ պոչ. դուն միշտ վրայ պիտի
14 ելլես, ու բնաւ վար պիտի չիյնաս, թէ որ
քու Տէր Աստուծոյդ պատուիրանքները մը-
ռնելով պահես ու կատարես, որոնք ես
15 այսօր քեզի կը պատուիրեմ, ի՞ւ օտար աս-
տուածներուն ետևէն երթալու համար, --
անոնց ծառայութիւն ընելու համար, ալ կող-
մը կամ ձախ կողմը չխոտորիս ան բոլոր խօս-
քերէն՝ որոնք ես այսօր քեզի կը պատուի-
րեմ։

15 Բայց թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ խօսքին
չհնազանդիս, և չպահես ու չընես անոր բո-
լոր պատուիրանքները ու կանոնները՝ որոնք
ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, անառնը աս
ամէն անէծքները քու վրադ գալով ի՞ քեզի
16 պիտի հասնին։ Քաղաքի մէջ անիծեալ, ու
17 դաշտի մէջ անիծեալ պիտի ըլլաս. Քու կո-
18 ղովդ ու տաշտդ անիծեալ պիտի ըլլայ. Քու
որովայնիդ պտուղը, երկրիդ պտուղը, կովե-
րուդ ծնունդը ու ոչխարներուդ հօտերը անի-
19 ծեալ պիտի ըլլան. Քու մուտդ առնդ անի-
ծեալ՝ ու քու ելած առնդ անիծեալ պիտի
20 ըլլաս։ Ե՞ Տէրը քու ամէն ձեռքդ զարկած
գործիդ մէջը ո՞անէծք, նատապան ու
ղ՞այդխանութիւն պիտի խրկէ քեզի՝ քու չար
գործերուդ ու դիս ձգելուդ համար, մինչև
21 որ չուտով բնաջինջ ըլլաս ու կորսուիս։ Տէրը
ի՞ քեզի ժանտախտը պիտի փակցընէ, մինչև որ
քեզ հատցընէ ան երկրին վրայէն, ուր որ
22 դուն կը մտնես անիկա ժառանգելու։ Ե՞ ո՞Տէ-
րը քեզ պիտի զարնէ ծխախտական ախտով, հրա-
տապնդող տենդով, ջերմով ու այրող տա.քու-
թիւնով, *երաշտութեամբ, ո՞խորշակահարու-
թեամբ ու ա՞ւմխեաց դալուկով. և ատոնք պիտի
23 հալածեն քեզ մինչև որ կորսուիս։ Եւ ի՞դըլ-
խուդ վրայի երկինքը պղինձէ, ու տակդ եղած
24 երկիրը երկաթէ պիտի ըլլայ։ Տէրը անձրևի
տեղ հող ու փոշի պիտի տայ քու երկրիդ.
ա՞ երկինքէն քու վրադ պիտի իջնեն մինչև
25 որ դուն բնաջինջ ըլլաս։ ո՞Տէրը քու թշնա-
միներուդ առջևը քեզ չարդել պիտի տայ.
անոնց դէմ մէկ ճամբով պիտի ելլես, և անոնց
առջևէն եօթը ճամբով պիտի փախչիս. ու

ի երկրիս բոլոր թագաւորութեանց մէջը թա-
26 փառական պիտի ըլլաս. Եւ ի՞քու մարմնիդ
երկինքի բոլոր թռչուններուն ու երկրիս գա-
զաններուն կերակուր պիտի ըլլայ. և ոչնոր-
27 վընող մը պիտի չըլլայ։ Տէրը ո՞եգիպտոսի
պալարներով, ի՞թանչով, քոստութեամբ ու
եռքով պիտի զարնէ քեզ, որ անոնցմէ չկա-
28 րենաս բժշկուիլ։ Տէրը ապշութիւնով, կու-
րութիւնով ու ի՞սրտագոյով պիտի զարնէ քեզ.
29 Եւ ինչպէս որ կոյրը խաւարի մէջ ետևէքովը
կը խարխափէ, ի՞դուն ալ կէս օրուան ատենը
անանկ պիտի խարխափես, ու գործերուդ
մէջ բարերազդութիւն պիտի չունենաս. և միշտ
դրկանք ու յափշտակութիւն պիտի կրես, ու
30 ի՞ն ազատող պիտի չըլլայ։ ի՞դուն կնկան մը
պիտի նշանուիս, ու անոր հետ ուրիշը պիտի
պառկի. ո՞ուն պիտի չիյնաս, ու անոր մէջը
դուն պիտի չբնակիս. ի՞այգի պիտի անկնես, ու
31 անոր խաղողը պիտի չժողվես. Քու եզդ քու
աչքիդ առջևը պիտի մորթուի, բայց դուն
անկէ պիտի չուտես. քու էշդ քու առջևէդ
պիտի յափշտակուի, ու քեզի ետ պիտի չը-
տրուի. Հօտերդ քու թշնամիներուդ պիտի
մատնուին, ու ո՞անոր քեզի ազատող պիտի
32 չըլլայ։ Քու տղաքներդ ու աղջկներդ մէկ
ուրիշ ժողովուրդի մը պիտի տրուին, և աչ-
քերդ պիտի տեսնեն, ու ի՞ըոլոր օրը անոնց հա-
մար ո՞անձկութեամբ պիտի նուաղին. և
33 ձեռքդ պիտի չհասնի ո՞փնէլու։ ո՞Քու երկրիդ
արդիւնքը ու քու բոլոր աշխատութիւնդ
քեզի անծանօթ եղած ժողովուրդ մը պիտի
ուտէ. և դուն ամէն օր միայն դրկանք ու
34 ճնշում պիտի կրես. Եւ ի՞աչքերուդ տեսած
35 բաներէն պիտի խենդենաս։ Տէրը ն՞քու ծուն-
կերդ ու սրունքներդ, ա՞ա.քիդ թաթէն
մինչև գլխուդ գագաթը գէշ պալարներով
պիտի զարնէ, ու պիտի չկրնաս բժշկուիլ
36 դաննել։ Տէրը ի՞պիտի տանի քեզ և քու վրադ
դրած թագաւորդ անանկ ազգի մը՝ որ ոչ դուն
ճանչցած ես, ոչ ալ քու հայրերդ. և ի՞հոն
օտար աստուածներու՝ փայտի ու քարի ծա-
37 ռայութիւն պիտի ընես։ Եւ դուն ի՞զարմանքի
ու առակի ի՞և կատակի ենթակայ պիտի ըլ-
լաս ան բոլոր ժողովուրդներուն մէջը, ուր որ
38 Տէրը քեզ պիտի տանի։ ի՞Արտիդ մէջը շատ
սերմ պիտի հանես, ու քիչ ա՞ռնես պիտի ժող-
39 վես. քանզի ո՞ւմպաստները պիտի ուտեն զա-

ա Ղև. իզ. 4։ ԳԼ. ժա. 14։
բ ԳԼ. ժգ. 29։
գ ԳԼ. ժե. 6։
դ Ես. թ. 14, 15։
ե ԳԼ. ե. 32։ ժա. 16։
զ Ղև. իզ. 14։ Ռագ. բ. 17։ Դան. թ. 11, 13։ Մաղ. բ. 2։
է Հմր. 2։
ը Տես հմր. 3, ևն.
թ Մաղ. բ. 2։
ժ Ջագ. ժգ. 13։
ի Սաղ. ձ. 16։ Ես. ե. 17։ ծա. 20։ կղ. 15։
լ Ղև. իզ. 25։ Ելեմ. իգ. 10։
խ Ղև. իզ. 16։
ծ Կամ պոմ.
կ Ամոս. գ. 9։
հ Ղև. իզ. 19։
ձ Հմր. 7։ Ղև. իզ. 17, 37։ ԳԼ. լբ. 30։ Ես. ե. 17։
ղ Ելեմ. ժե. 4։ իգ. 9։ Եզեկ. իգ. 46։
ճ ա՞թագ. ժե. 44, 46։ Սաղ. հթ. 2։ Ելեմ. ե. 33։ ժգ. 4։ լգ. 20։
մ Հմր. 35։ Ել. թ. 9։ ժե. 26։
յ ա՞թագ. ե. 6։ Սաղ. հբ. 66։
ն Ելեմ. գ. 9։
շ Ցոբ. ե. 14։ Ես. ժթ. 10։
ո Ցոբ. լա. 10։ Ելեմ. ը. 10։
չ Ցոբ. լա. 8։ Ելեմ. ժբ. 13։ Ամոս. ե. 11։ Միք. զ. 15։ Սոփ. ա. 13։
պ ԳԼ. ի. 6։
ջ Սաղ. ձժթ. 82։
ռ Հմր. 51։ Ղև. իզ. 16։ Ելեմ. ե. 17։
ս Հմր. 67։
վ Հմր. 27։
տ գ Թագ. ժե. 4, 6։ ժգ. 12, 14։ իե. 7, 11։ բ Մն. լգ. 11։
ր լգ. 6, 20։
ց ԳԼ. գ. 28։ Հմր. 64։ Ելեմ. ժգ. 13։
ւ գ Թագ. թ. 7, 8։ Ելեմ. իգ. 9։ իե. 9։ Ջագ. ը. 13։
փ Սաղ. իգ. 14։
ք Միք. զ. 15։ Անգ. ա. 6։
և Ցավել. ա. 4։

բայց դինեին պիտի չխմեա, ու խոշտը պիտի
չժողվեա. քանզի անկիա որդերը պիտի ուտեն։
40 Քու ամէն սահմաններուդ մէջ ձիմենիներ
պիտի ունենաս, բայց եղյուղ պիտի չօծուիս.
քանզի քու ձիմենիներդ ծծումբը պիտի
41 խափեն։ Տղաքներ ու աղջիկներ պիտի ծնա-
նիս, բայց քուկդ պիտի չըլլան. քանզի Տա-
42 նէրդ պերճութեան պիտի երթան։ Բոլոր ծա-
ռերդ ու երկրիդ պտուղները խառնիճը պի-
43 տի ՚ուտէ։ Ձեր մէջը եղող օտարականը քեզ-
մէ գերազանց պիտի ըլլայ, և շատ պիտի
բարձրանայ, ու դուն շատ վար պիտի իջնես.
44 ՚Անկիա քեզի փոխ պիտի տայ, բայց դուն
անոր փոխ պիտի չտաս. Անկիա գլուխ պիտի
45 ըլլայ, բայց դուն պոչ պիտի ըլլաս։ Եւ ՚տա
բոլոր անէծքները քու վրադ պիտի գան, քեզ
պիտի հալածեն, ու քեզի պիտի հասնին, մին-
չեւ որ դուն բնաջինջ ըլլաս. որովհետեւ քու
Տէր Աստուծոյդ խօսքին հնազանդութիւն չը-
րիր, և քեզի հրամայած պատուիրանքները ու
46 կանոնները չպահեցիր. Եւ անոնք քու վրադ
ու քու սերունդիդ վրայ Նշան ու Հրաշք
47 պիտի ըլլան յաւիտեան։ Որովհետեւ դուն
՚ամէն բանին առատութեանը համար՝ ուրա-
խութեամբ և յօժար սրտով քու Տէր Աստու-
48 ծոյդ ծառայութիւն չըրիր, Ինոր համար դուն
անօթութեան, ծարաւով, մերկութեան ու
ամէն բանի կարօտութեան ծառայութիւն
պիտի ընես քու թշնամիներուդ, որոնք Տէրը
քու վրադ պիտի խրկէ. և ՚քու պարանոցիդ
վրայ երկաթէ լուծ պիտի դնէ, մինչեւ որ քնա-
49 չինջ ընէ քեզ։ ՚Տէրը քու վրադ հեռուէն ելլ-
կիա ծայրէն երկրին թռչելուն պէս ազգ
մը պիտի բերէ, անանկ ազգ մը որուն լեզուն
50 դուն չես հասկընար, Պինտերնա ազգ մը, Ինոր
ծերոց պատիւ պիտի չընէ, ու տղայոց վրայ
51 դութ պիտի չունենայ. Եւ անկիա ՚քու անա-
սուններուդ պտուղը ու երկրիդ պտուղը պի-
տի ուտէ, մինչեւ որ դուն բնաջինջ ըլլաս.
որովհետեւ քեզի ցորեն, գինի, եղ, կովերուդ
ծնունդները ու ոչխարներուդ հօտերը պիտի
52 չթողու, մինչեւ որ քեզ բնաջինջ ընէ. Եւ ա-
նկիա ՚քու բոլոր քաղաքներուդ մէջ քեզ պի-
տի պաշարէ, մինչեւ որ կործանին քու բարձր
ու ամուր պարիսպները, որոնց դուն ապաւի-
ներ ես, քու բոլոր երկրիդ մէջ. և քեզ պիտի
պաշարէ քու ամէն քաղաքներուդ մէջ՝ քու
բոլոր երկրիդ մէջ, որն որ քու Տէր Աստուածդ
53 քեզի կու տայ. Ու պաշարման ատեն և քու
թշնամիդ քեզ նեղը ձգած ատեն՝ ՚քու որո-
վայնիդ պտուղը՝ քու Տէր Աստուածդ քեզի
տուած քու աղաքներուդ և աղջիկներուդ
54 միսը պիտի ուտես։ Ձեր մէջը քնքուշ ու
խիստ փափուկ մարդը իր եղբօրը ու ՚իր ծոցի
կնկանը և իր ողջ թողուցած որդւոցը ՚ծուռ
55 աչքով պիտի նայի, Որպէս զի իր ուտելու
որդւոցը միսէն անոնց մէկուն չտայ. քանզի
պաշարման ատեն՝ ու քու թշնամիդ ամէն
քաղաքներուդ մէջ քեզ նեղը ձգած ատեն՝
56 ՚ոչինչ բան մը պիտի չմնայ անոր։ Ձեր մէջը
խիստ քնքուշ ու փափուկ եղող կնիկը, որ իր
փափկութենէն ու քնքուշ ըլլալէն ոտքը
գետնի վրայ կոխելու սորված չէր, իր ծոցի
57 երկանը, իր որդւոն, իր աղջիկները, Եւ ՚իր ա-
քերուն մէջատեղէն ելլող ազու բնկերին, ու իր
ծնած զաւակներուն ՚ծուռ աչքով պիտի նա-
յի. քանզի պաշարման ատեն՝ ու քու թշնա-
միդ քու քաղաքներուդ մէջ քեզ նեղը ձգած
ատեն՝ ամէն բանին պակասութեան համար գա-
նոնք ծածկաբար պիտի ուտէ։
58 Թէ որ դուն աս գրքին մէջ գրուած աս
օրէնքին ամէն խօսքերը զգուշութեամբ չկա-
տարես, և ՚քաս՝ ՓԱՌՔ ԵՀՈՎԱՅ ԱՍՏՈՒԱԾԴ
պատուական ու ահաւոր անունէն չվախնաս,
59 Տէրն ալ ՚անսովոր հարուածներով, մեծ ու
երկարաւոր հարուածներով, գէշ ու երկայն
հիւանդութիւններով պիտի զարնէ քեզ և քու
60 սերունդդ. Ու ՚եգիպտոսի բոլոր հիւանդու-
թիւնները՝ որոնցմէ դուն կը վախնաս, քու
վրադ պիտի դարձնէ, ու անոնք քեզի պի-
61 տի փակչին։ Նաև աս օրինաց գրքին մէջ
չգրուած ամէն հիւանդութիւնը ու ամէն նա-
խտութիւնը Տէրը քու վրադ պիտի բերէ, մին-
62 չեւ որ դուն բնաջինջ ըլլաս։ Եւ քու Տէր Ա-
ստուածդ խօսքին հնազանդութիւն չընե-
լուդ համար, դուք որ ՚շատութեան կողմա-
նէ, երկինքի աստղերուն պէս էիք, ՚խիստ սա-
63 կաւաթիւ պիտի մնաք։ Եւ ինչպէս որ Տէրը
ձեզի աղէկութիւն ընելով ու ձեզ շատցնե-
լով ՚ձեր վրայ ուրախացաւ, անանկ ալ ձեզ
կորսնցնելով ու բնաջինջ ընելով ՚ձեր վրայ
պիտի ուրախանայ, և պիտի չնզովուիք այն ե-
կրէն վրայէն, ուր որ հիմա կ՚երթաք զանիկա
64 ժառանգելու։ Եւ Տէրը երկրիս մէկ ծայրէն
մինչեւ միւս ծայրը ՚բոլոր ժողովուրդներուն
մէջ պիտի ցրուէ քեզ, ու ՚հոն ծառայու-
թիւն պիտի ընես օտար աստուածներու՝ փայ-
տի ու քարի, որոնք ոչ դուն ճանչցեր էիր
65 ոչ ալ քու Հայրերդ. Եւ ՚հոն ազգերուն մի-
ջը հանգստութիւն պիտի չգտնես, ու ոտքիդ

Ի Ոզբ · ա · 5 ։
ա Երբէ · գրաւէ ։
բ Հմր · 12 ։
գ Հմր · 13 · Ոզբ · ա · 5 ։
դ Հմր · 15 ։
ե Եսա · բ · 18 · Եզեկ · ժգ · 8 ։
զ Ննհմ · թ · 35 · 36 · 37 ։
է Գէ · լբ · 15 ։
ը Երեմ · իբ · 14 ։
թ Երեմ · ե · 15 · գ · 22 · 23 · Դան · ժթ · 43 ։
ժ Երեմ · իբ · 40 · խթ · 22 · Ոզբ · գ · 19 ։
ի Եզեկ · ժե · 3 · 12 · Ովս · ը · 1 ։
ժա Ը Մն · Լգ · 17 · Եսա · խե · 6 ։
ժբ Հմր · 33 · Եսա · ա · 7 · կբ · 8 ։
ժգ Ը Թագ · խե · 1 · 2 · 4 ։
ժդ Գէ · իգ · 29 · գ Թագ · գ · 28 · 29 · Երեմ · ժթ · 9 · Ոզբ · բ · 20 · գ · 10 ։
ժե Գէ · ժգ · 6 ։
ժզ Գէ · ժե · 9 ։
ժէ Ծն · խթ · 10 ։
ժը Հմր · 54 ։
ի Եւ · գ · 3 ։
ի Գան · թ · 12 ։
ի Գէ · է · 15 ։
ի Գէ · ժ · 22 · Ննհմ · թ · 23 ։
ի Գէ · գ · 27 ։
ի Գէ · լ · 9 · Երեմ · լբ · 41 ։
ի Աս · ա · 26 · ե · ա · 24 ։
ի Գէ · իգ · 33 · Գէ · գ · 27 · 28 · Ննհմ · ա · 8 · Երեմ · ժգ · 13 ։
ի Հմր · 30 ։
ի Ամս · թ · 4 ։

ամեն ինչ ունեցողին կտրվի եւ նա առատութեան մէջ կ՚ապրի, իսկ ինչ որ ունի թէկուզ եւ քիչ մը, անկէ ալ պիտի զրկուի։ 13 Ասոր համար կը խօսեմ անոնց առակներով, որովհետեւ նայելով չեն տեսնար եւ լսելով չեն լսեր եւ չեն հասկնար։ 14 Եսայիայի վրայ կատարուած է անոնց համար մարգարէութիւնը, որ կ՚ըսէ. Լսելով պիտի լսէք, բայց չպիտի հասկնաք, եւ նայելով պիտի նայիք, բայց չպիտի տեսնէք։ 15 Որովհետեւ այս ժողովուրդին սիրտը կարծրացած է, ականջներով ծանր լսեցին եւ աչքերը գոցեցին, որպէսզի աչքերով չտեսնեն եւ ականջներով չլսեն եւ սրտով չհասկնան եւ դարձի չգան, որ ես զանոնք բժշկեմ։ 16 Բայց ձեր աչքերը երանի թէ կը տեսնեն, որովհետեւ կը տեսնեն, եւ ձեր ականջները՝ որովհետեւ կը լսեն։ 17 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ շատ մարգարէներ եւ արդարներ ուզեցին տեսնել ինչ որ դուք կը տեսնէք, բայց չտեսան, եւ լսել ինչ որ դուք կը լսէք, բայց չլսեցին։ 18 Դուք ուրեմն լսեցէք առակը սերմնացանին։ 19 Ամէն մէկը որ կը լսէ թագաւորութեան խօսքը եւ չի հասկնար, կու գայ չար մարդը եւ կը յափշտակէ անոր սրտին մէջ սերմանուածը։ Ասիկա է ճամբուն քով սերմանուածը։ 20 Քարքարոտ տեղերուն սերմանուածը՝ ասիկա է որ խօսքը կը լսէ եւ անմիջապէս ուրախութեամբ կ՚ընդունի զայն, 21 բայց իր մէջ արմատ չունենալով՝ քիչ ատենէն կը նեղուի կամ կը հալածուի խօսքին համար, եւ անմիջապէս կը գայթակղի։ 22 Փշերուն մէջ սերմանուածը՝ ասիկա է որ խօսքը կը լսէ, բայց այս աշխարհի հոգերը եւ հարստութեան խաբկանքը խեղդեցին խօսքը, եւ պտուղ չի տար։ 23 Իսկ բարի հողին մէջ սերմանուածը՝ ասիկա է որ խօսքը կը լսէ եւ կը հասկնայ, որ իսկապէս պտուղ կու տայ եւ կու բերէ մէկը հարիւրապատիկ, ուրիշը վաթսունապատիկ, ուրիշը երեսնապատիկ։

24 Ուրիշ առակ մը ալ անոնց առաջ բերաւ՝ ըսելով. Երկնքի թագաւորութիւնը նմանցուցած է մարդու մը որ իր արտին մէջ բարի սերմ ցանեց։ 25 Բայց մարդիկ քնացած ատեն անոր թշնամին եկաւ եւ գարիի մէջ աղտեղի սերմ ցանեց եւ գնաց։ 26 Երբ խոտը բուսաւ եւ հասկ հանեց, այն ատեն գարիին մէջ աղտեղի խոտն ալ երեւցաւ։ 27 Տնտեսին ծառաները եկան եւ ըսին անոր. Տէր, չէ՞ որ բարի սերմ ցանեցիր քու արտիդ մէջ. ուրկէ՞ ունի ուրեմն աղտեղի խոտը։ 28 Ան ալ ըսաւ անոնց. Թշնամի մարդ մը ըրաւ այս։ Ծառաները ըսին անոր. Կ՚ուզես որ երթանք եւ հաւաքենք զայն։ 29 Բայց ան ըսաւ. Չէ՛, գուցէ աղտեղի խոտը հաւաքելու ատեն հետը գարին ալ արմատախիլ ընէք։ 30 Թողուցէք որ երկուքն ալ միասին աճին մինչեւ հունձքը, եւ հունձքի ատենը հնձուորներուն պիտի ըսեմ. Նախ աղտեղի խոտը հաւաքեցէք եւ կապոցներ ըրէք անոր այրելու համար, իսկ գարին ժողվեցէք իմ շտեմարանիս մէջ։

31 Ուրիշ առակ մըն ալ անոնց առաջ բերաւ՝ ըսելով. Երկնքի թագաւորութիւնը նմանցուցած է մանանեխի հատիկի մը, զոր մարդ մը առաւ եւ իր արտին մէջ ցանեց։ 32 Որ թէեւ բոլոր սերմերէն աննշան է, բայց երբ աճի՝ մեծ է բոլոր բանջարեղէններէն եւ ծառ կ՚ըլլայ, այնպէս որ երկինքի թռչունները կու գան եւ բոյն կը շինեն անոր ճիւղերուն մէջ։

33 Ուրիշ առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց. Երկնքի թագաւորութիւնը նմանցուցած է խմորի, զոր կին մը առնելով երեք չափ ալիւրի մէջ պահեց, մինչեւ որ ամբողջը թթուեցաւ։

34 Այս բոլորը առակներով խօսեցաւ Յիսուս ամբոխներուն, եւ առանց առակի բան մը չէր խօսիր անոնց, 35 որպէսզի կատարուի մարգարէին խօսքը որ կ՚ըսէ. Բերանս առակներով պիտի բանամ, աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր գաղտնի եղածները պիտի յայտնեմ։

36 Յետոյ ամբոխները արձակելով՝ տուն մտաւ։ Եւ իր աշակերտները եկան անոր մօտ եւ ըսին. Մեկնաբանէ մեզի գարիի արտին առակը։ 37 Ան ալ պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց. Բարի սերմ ցանողը Մարդու Որդին է, 38 արտը՝ աշխարհը, բարի սերմը՝ Արքայութեան որդիները, իսկ աղտեղի խոտը՝ չարին որդիները, 39 թշնամին որ զանոնք ցանեց՝ սատանան է, հունձքը՝ աշխարհի վախճանը, իսկ հնձուորները՝ հրեշտակներն են։ 40 Ուրեմն ինչպէս աղտեղի խոտը կը հաւաքուի եւ կրակին մէջ կ՚այրուի, այնպէս ալ աշխարհի վախճանին պիտի ըլլայ։ 41 Մարդու Որդին պիտի ղրկէ իր հրեշտակները, եւ անոնք պիտի հաւաքեն անոր թագաւորութենէն բոլոր գայթակղութիւնները եւ անիրաւութիւն գործողները, 42 եւ պիտի նետեն զանոնք հրավառ վառարանին մէջ։ Հոն պիտի ըլլայ լացը եւ ատամներուն կրճտումը։ 43 Այն ատեն արդարները պիտի փայլին իրենց Հօրը արքայութեան մէջ իբրեւ արեւ։ Ով որ ականջներ ունի՝ թող լսէ։

44 Երկնքի թագաւորութիւնը նմանցուցած է գանձի մը որ արտի մէջ պահուած էր, զոր մարդ մը գտնելով՝ կը ծածկէ, եւ ուրախութենէն իր գնացած է եւ ունեցածին բոլորը կը ծախէ եւ կը գնէ այդ արտը։

45 Նաեւ երկնքի թագաւորութիւնը նմանցուցած է վաճառական մարդու մը որ լաւ մարգարիտներ կը փնտռէր, 46 եւ երբ մէկ թանկագին մարգարիտ մը գտաւ՝ գնաց ինչ որ ունէր ծախեց եւ գնեց զայն։

47 Նաեւ երկնքի թագաւորութիւնը նմանցուցած է ուռկանի մը որ ծովը նետուեցաւ եւ ամէն տեսակ ձուկեր հաւաքեց։ 48 Երբ լեցուեցաւ՝ ափը հանեցին եւ նստելով՝ լաւերը կողովներուն մէջ ժողվեցին, իսկ անպիտանները դուրս նետեցին։ 49 Այսպէս պիտի ըլլայ աշխարհի վախճանին։ Հրեշտակները պիտի ելլան եւ չարերը պիտի զատեն արդարներէն 50 եւ պիտի նետեն զանոնք հրավառ վառարանին մէջ։ Հոն պիտի ըլլայ լացը եւ ատամներուն կրճտումը։

51 Հասկցա՞ք այս բոլորը, ըսաւ անոնց։ Անոնք ալ պատասխանեցին. Այո՛, Տէր։ 52 Ան ալ ըսաւ անոնց. Ասոր համար ամէն գրագէտ որ երկնքի թագաւորութեան աշակերտ եղած է, նման է տան տիրոջ մը որ իր գանձատունէն նոր եւ հին բաներ կը հանէ։

53 Երբ Յիսուս այս առակները վերջացուց, հոնկէ մեկնեցաւ։ 54 Եկաւ իր հայրենի քաղաքը եւ անոնց ժողովարանին մէջ կը սորվեցնէր զանոնք, այնպէս որ զարմացան եւ ըսին. Ասոր այս իմաստութիւնը եւ զօրութիւնները որտեղէ՞ եկած են։ 55 Չէ՞ որ ասիկա հիւսնին որդին չէ՞։ Մայրը Մարիամ չէ՞ կոչուիր, եղբայրները՝ Յակոբոս, Յովսէս, Սիմոն եւ Յուդա։ 56 Եւ քոյրերը չէ՞ որ բոլորն ալ մեզի հետ են։ Ուրեմն ասոր այս բոլորը որտեղէ՞ եկած են։ 57 Եւ անոր համար կը գայթակղէին։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց. Մարգարէ մը չկայ առանց պատուի, եթէ ոչ իր հայրենի քաղաքին եւ իր տան մէջ։ 58 Եւ անոնց անհաւատութեան համար հոն զօրութիւններ շատ չգործեց։

ԺԴ. ԳԼՈՒԽ

1 Այդ ատեն չորեքտասանապետ Հերովդէս լսեց Յիսուսի համբաւը 2 եւ ըսաւ իր ծառաներուն. Ասիկա Յովհաննէս Մկրտիչն է, ան մեռելներէն յարութիւն առաւ, եւ ասոր համար զօրութիւնները կ՚ազդեն անոր մէջ։ 3 Որովհետեւ Հերովդէս բռնեց Յովհաննէսը, կապեց զայն եւ բանտը դրաւ Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերովդիադայի համար։ 4 Որովհետեւ Յովհաննէս կ՚ըսէր անոր. Քեզի չի վայելեր որ անոր հետ ունենաս։ 5 Ան ալ կ՚ուզէր սպաննել զայն, բայց ժողովուրդէն կը վախնար, որովհետեւ զայն մարգարէ կը համարէին։ 6 Երբ Հերովդէսի ծննդեան տօնը կատարուեցաւ, Հերովդիադայի դուստրը պարեցաւ անոնց մէջ եւ հաճեցուց Հերովդէսը։ 7 Ուստի երդում ըրաւ անոր որ ինչ որ խնդրէ՝ պիտի տայ իրեն։ 8 Ան ալ իր մօրմէն դրդուելով ըսաւ. Տուր ինծի հոս սկուտեղի մը վրայ Յովհաննէս Մկրտչին գլուխը։ 9 Թագաւորը տրտմեցաւ, բայց իր երդումներուն եւ հիւրերուն համար հրամայեց որ տրուի։ 10 Ղրկեց եւ գլխատել տուաւ Յովհաննէսը բանտին մէջ։ 11 Անոր գլուխը սկուտեղի մը վրայ բերին եւ տրուեցաւ աղջկան, ան ալ տարաւ մօրը։ 12 Անոր աշակերտները եկան, դիակը առին եւ թաղեցին զայն, յետոյ գացին եւ պատմեցին Յիսուսի։

13 Երբ Յիսուս լսեց՝ անկէ մեկնեցաւ նաւակով մենաւոր տեղ մը։ Ամբոխները լսեցին եւ ոտքով քաղաքներէն անոր հետեւեցան։ 14 Ան ալ ելաւ եւ տեսնելով բազմութիւնը՝ գթաց անոնց վրայ եւ բժշկեց անոնց հիւանդները։ 15 Իրիկուն եղած ատեն աշակերտները անոր մօտեցան եւ ըսին. Անապատ տեղ է եւ ժամանակն ալ անցաւ, ուստի արձակէ՛ ամբոխները, որ գնան գիւղերը եւ իրենց համար կերակուր գնեն։ 16 Յիսուս ըսաւ անոնց. Պէտք չունին գնալու, դուք տուէք անոնց ուտելու։ 17 Անոնք ալ ըսին անոր. Հոս մեզի հետ հինգ հացէ եւ երկու ձուկէ զատ բան չունինք։ 18 Ան ալ ըսաւ. Բերէ՛ք զանոնք ինծի։ 19 Եւ հրամայեց որ խոտի վրայ նստին։ Առաւ հինգ հացերն ու երկու ձուկերը, երկինքը նայեցաւ, օրհնեց, կտրեց հացերը եւ տուաւ աշակերտներուն, իսկ աշակերտները՝ ամբոխներուն։ 20 Բոլորն ալ կերան եւ կշտացան, եւ ինչ որ մնացորդ կտորներ եղան՝ տասներկու զամբիւղ լեցուն վերցուցին։ 21 Կերակրուողները հինգ հազար հոգի էին՝ կանանց եւ մանուկներէ զատ։

22 Յետոյ անմիջապէս ստիպեց աշակերտները որ նաւակ մտնեն եւ իրմէ առաջ միւս կողմը անցնին, մինչ ինք կ՚արձակէր ամբոխները։ 23 Արձակելէ յետոյ՝ լեռ մը ելաւ առանձին՝ աղօթելու համար։ Իրիկուն եղած ատեն հոն միայնակ էր։ 24 Նաւակը արդէն ցամաքէն շատ հեռու էր, ալիքներէն կը տանջուէր, որովհետեւ հակառակ հով կար։ 25 Գիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս անոնց մօտեցաւ՝ ծովուն վրայէն քալելով։ 26 Երբ աշակերտները զայն ծովուն վրայէն քալելով տեսան՝ խռովեցան եւ ըսին. Ուրուական է, եւ երկիւղէն պոռացին։ 27 Յիսուս իսկոյն խօսեցաւ անոնց եւ ըսաւ. Քաջալերուեցէ՛ք, ես եմ, մի՛ վախնաք։ 28 Պետրոս ալ պատասխանեց եւ ըսաւ. Տէր, եթէ դուն ես, հրամայէ՛ ինծի որ ջուրերուն վրայէն քեզի գամ։ 29 Ան ալ ըսաւ. Եկո՛ւր։ Պետրոս նաւակէն իջաւ եւ ջուրերուն վրայէն քալելով գնաց Յիսուսի մօտ։ 30 Բայց երբ զօրաւոր հովը տեսաւ՝ վախցաւ, եւ սկսաւ խորտակուիլ, ուստի պոռաց եւ ըսաւ. Տէր, ազատէ՛ զիս։ 31 Յիսուս իսկոյն ձեռքը երկնցուց, բռնեց զայն եւ ըսաւ անոր. Ո՛վ սակաւահաւատ, ինչո՞ւ համար տարակուսեցար։ 32 Երբ նաւակ մտան՝ հովը դադրեցաւ։ 33 Նաւակին մէջ եղողները երկիր իյնալով երկրպագեցին անոր եւ ըսին. Ճշմարիտ Աստուծոյ Որդին ես դուն։

34 Անցան եւ եկան Գեննեսարէթ երկիրը։ 35 Երբ այդ տեղի մարդիկները ճանչցան զանիկա, ամբողջ շրջակայքը ղրկեցին եւ բոլոր հիւանդները անոր մօտ բերին։ 36 Եւ կը խնդրէին անկէ, որ միայն իր հագուստին վերարկուին ծայրին դպչին։ Եւ որքան որ դպչեցան՝ բոլորն ալ ապրեցան։

ԺԵ. ԳԼՈՒԽ

1 Յետոյ Երուսաղէմէն գրագէտներ եւ փարիսեցիներ Յիսուսի մօտ եկան եւ ըսին. 2 Ինչո՞ւ համար քու աշակերտներդ նախնիներուն աւանդութիւնը կը խախտեն, որովհետեւ հացը չեն լուար, երբ կ՚ուտեն։ 3 Ան ալ պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց. Դուք ինչո՞ւ համար ձեր աւանդութեամբ կը խախտէք Աստուծոյ պատուիրանը։ 4 Որովհետեւ Աստուած ըսաւ. Պատուէ՛ հայրդ եւ մայրդ, եւ ով որ հայրը կամ մայրը անէծքի ենթարկէ՝ մահով թող մեռնի։ 5 Բայց դուք կ՚ըսէք. Ով որ հօրը կամ մօրը ըսէ. Ինչ որ քեզմէ օգտուելու համար պիտի տայի, նուէր է, 6 ան պէտք չէ որ պատուէ հայրը կամ մայրը։ Այսպէսով ձեր աւանդութեամբ Աստուծոյ խօսքը անպիտան դարձուցիք։ 7 Կեղծաւորնե՛ր, լաւ մարգարէացաւ Եսայի ձեր մասին, երբ ըսաւ. 8 Այս ժողովուրդը շրթունքներով կը մօտենայ ինծի, եւ բերանով կը պատուէ զիս, բայց սիրտը հեռու է ինծմէ։ 9 Իզուր կը պաշտեն զիս՝ մարդոց պատուիրանները իբրեւ վարդապետութիւն ուսուցանելով։

10 Ամբոխը կանչելով՝ ըսաւ անոնց. Լսեցէ՛ք եւ հասկցէ՛ք։ 11 Ոչ թէ բերանը մտնող բանը կ՚անարգէ մարդը, հապա բերանէն ելլող բանը՝ ասիկա է որ կ՚անարգէ մարդը։ 12 Ատոր վրայ աշակերտները մօտեցան եւ ըսին անոր. Գիտե՞ս որ փարիսեցիները այս խօսքը լսելով՝ գայթակղեցան։ 13 Ան ալ պատասխանեց եւ ըսաւ. Ամէն տունկ որ չտնկեց իմ Հայրս երկնաւորը՝ պիտի արմատախիլ ըլլայ։ 14 Թողուցէ՛ք զանոնք, որ՝ եթէ կուրը կուրը առաջնորդէ՝ երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան։ 15 Պետրոս ըսաւ անոր. Այս առակը մեզի բացատրէ։ 16 Ան ալ ըսաւ. Դուք ալ դեռ անմիտ էք։ 17 Չէ՞ք հասկնար որ ամէն բան որ բերանը կը մտնէ՝ փորը կ՚երթայ եւ դուրս կը նետուի։ 18 Բայց բերանէն ելլողները սրտէն կ՚ելլեն եւ ասոնք են որ մարդը կ՚անարգեն։ 19 Որովհետեւ սրտէն կ՚ելլեն չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, շնութիւններ, պոռնկութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ, հայհոյութիւններ։ 20 Ասոնք են որ մարդը կ՚անարգեն, բայց անլուա ձեռքերով ուտելը մարդը չի պղծեր։

21 Անկէ մեկնելով՝ Յիսուս գնաց Տիւրոսի եւ Սիդոնի կողմերը։ 22 Եւ ահա քանանացի կին մը այդ կողմերէն ելաւ եւ աղաղակեց անոր՝ ըսելով. Տէր, Դաւիթի Որդի՛, ողորմէ՛ ինծի։ Դուստրս դեւ մը կը տանջէ։ 23 Ան ալ պատասխան մը չտուաւ անոր։ Եւ աշակերտները մօտեցան եւ խնդրեցին անոր՝ ըսելով. Արձակէ՛ զայն, որովհետեւ կ՚աղաղակէ մեր ետեւէն։ 24 Ան ալ պատասխանեց եւ ըսաւ. Ես միայն Իսրայէլի տան կորսուած ոչխարներուն ղրկուած եմ։ 25 Բայց ան եկաւ եւ երկրպագեց անոր՝ ըսելով. Տէր, օգնէ՛ ինծի։ 26 Ան ալ պատասխանեց եւ ըսաւ. Լաւ չէ որ հացը առնեն զաւակներուն եւ շուներուն նետեն։ 27 Ան ալ ըսաւ. Այո՛, Տէր, որովհետեւ շուները անգամ կ՚ուտեն իրենց տիրոջ սեղանէն ինկած փշրանքները։ 28 Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոր. Ո՛վ կին, մեծ է քու հաւատքդ, թող քեզի ինչպէս որ կ՚ուզես։ Եւ դուստրը նոյն ժամուն ապրեցաւ։

29 Անկէ մեկնելով՝ Յիսուս Գալիլիայի ծովուն եկաւ եւ լեռը ելաւ, հոն նստեցաւ։ 30 Եւ մեծ ամբոխներ անոր մօտեցան՝ ունենալով իրենց հետ կաղեր, կոյրեր, համրեր, ժլատներ եւ շատ ուրիշներ, եւ զանոնք ոտքերուն առջեւ դրին, ան ալ բժշկեց զանոնք։ 31 Այնպէս որ ամբոխը զարմացաւ, երբ տեսաւ համրերը որ կը խօսէին, ժլատները որ կը բժշկուէին, կաղերը որ կը քալէին եւ կոյրերը որ կը տեսնէին, եւ փառաւորեցին Իսրայէլի Աստուածը։

32 Յիսուս իր աշակերտները կանչեց եւ ըսաւ. Ես կը գթամ ամբոխին վրայ, որովհետեւ արդէն երեք օր է որ ինծի հետ կը մնան եւ բան մը չունին որ ուտեն, եւ անոնք պիտի չուզեմ անօթի արձակել, որպէսզի ճամբան չձանձրանան։ 33 Աշակերտները ըսին անոր. Ուրկէ՞ մեզի անապատ տեղ այսքան հացեր պիտի գտնենք, որ այսքան մեծ ամբոխ մը կշտացնենք։ 34 Յիսուս ըսաւ անոնց. Քանի՞ հացերու տէր էք։ Անոնք ալ ըսին. Եօթը եւ քանի մը ձուկեր։ 35 Ամբոխին հրամայեց որ գետնին նստին։ 36 Առաւ եօթը հացերն ու ձուկերը, գոհացաւ, կտրեց եւ տուաւ աշակերտներուն, իսկ աշակերտները՝ ամբոխներուն։ 37 Բոլորն ալ կերան եւ կշտացան, եւ ինչ որ մնացորդ կտորներ եղան՝ եօթը զամբիւղ լեցուն վերցուցին։ 38 Կերակրուողները չորս հազար հոգի էին՝ կանանց եւ մանուկներէ զատ։ 39 Ապա արձակեց ամբոխները, նաւակ մտաւ եւ Մագադանի սահմանները եկաւ։

ԺԶ. ԳԼՈՒԽ

1 Փարիսեցիներ եւ Սադուկեցիներ եկան եւ փորձելով՝ խնդրեցին անկէ որ երկնքէն նշան մը ցուցնէ անոնց։ 2 Ան ալ պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց. Երեկոյին կ՚ըսէք. Պարզ պիտի ըլլայ, որովհետեւ կարմրագոյն է երկինքը։ 3 Եւ առտուն. Այսօր անձրեւ պիտի գայ, որովհետեւ կարմրագոյն է երկինքը, բայց խաւարած։ Ձեւացողնե՛ր, երկինքի երեսը գիտնալ գիտէք, բայց ժամանակներուն նշանները չէ՞ք կրնար գիտնալ։ 4 Չար եւ շնացող սերունդ մը նշան կը փնտռէ, բայց նշան պիտի չտրուի անոր, բացի Յովնանի մարգարէին նշանէն։ Եւ զանոնք թողլով՝ հեռացաւ։

5 Երբ աշակերտները միւս կողմը անցան՝ մոռցան հաց առնել։ 6 Յիսուս ալ ըսաւ անոնց. Զգո՛յշ եղէք եւ զգուշացէ՛ք Փարիսեցիներու եւ Սադուկեցիներու խմորէն։ 7 Անոնք ալ իրենց մէջ կը խորհէին՝ ըսելով. Հաց չառինք։ 8 Յիսուս գիտնալով՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ համար իրենց մէջ կը խորհիք, դո՛ւք սակաւահաւատներ, որ հաց չունիք։ 9 Դեռ չե՞ք հասկնար եւ չե՞ք յիշեր հինգ հացերը հինգ հազարին եւ քանի՞ զամբիւղ վերցուցիք, 10 եւ ոչ եօթը հացերը չորս հազարին եւ քանի՞ զամբիւղ վերցուցիք։ 11 Ինչպէ՞ս չէք հասկնար որ հացի համար չէ որ ես ձեզի խօսեցայ։ Զգո՛յշ եղէք Փարիսեցիներու եւ Սադուկեցիներու խմորէն։ 12 Այն ատեն հասկցան որ հացի խմորէն զգուշանալու չէ ըսած, հապա Փարիսեցիներու եւ Սադուկեցիներու ուսուցումէն։

13 Երբ Կեսարիա Փիլիպպոսի կողմերը եկաւ՝ Յիսուս հարցուց իր աշակերտներուն՝ ըսելով. Մարդիկ ո՞վ կ՚ըսեն Մարդու Որդին թէ է։ 14 Անոնք ալ ըսին. Ոմանք՝ Մկրտիչ Յովհաննէս, ոմանք՝ Եղիա, ուրիշներ՝ Երեմիա կամ մարգարէներէն մէկը։ 15 Ան ալ ըսաւ անոնց. Դուք ո՞վ կ՚ըսէք թէ եմ։ 16 Սիմոն Պետրոս ալ պատասխանեց եւ ըսաւ. Դո՛ւն ես Քրիստոսը, կենդանի Աստուծոյ Որդին։ 17 Յիսուս ալ պատասխանեց եւ ըսաւ անոր. Երանի՛ քեզի, Յովնանի Սիմո՛ն, որովհետեւ մարմինն ու արիւնը չէ որ յայտնեցին քեզի, հապա՝ երկնաւոր Հայրս։ 18 Ես ալ քեզի կ՚ըսեմ թէ դո՛ւն ես Պետրոս, եւ այս վէմին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս, եւ դժոխքի դռները չեն յաղթեր անոր։ 19 Երկնքի թագաւորութեան բանալիները պիտի տամ քեզի, եւ ինչ որ կապես երկրի վրայ՝ կապուած պիտի ըլլայ երկինքի մէջ, եւ ինչ որ արձակես երկրի վրայ՝ արձակուած պիտի ըլլայ երկինքի մէջ։ 20 Յետոյ պատուիրեց աշակերտներուն որ ոչ ոքի ըսեն թէ ինք Յիսուս Քրիստոսն է։

21 Այն ատենէն սկսաւ Յիսուս իր աշակերտներուն յայտնել թէ պէտք է որ Երուսաղէմ երթայ եւ շատ չարչարուի երէցներէն, քահանայապետներէն եւ գրագէտներէն, սպաննուի եւ երրորդ օրը յարութիւն առնէ։ 22 Պետրոս առաւ զայն իր մօտ եւ սկսաւ նզովել զայն՝ ըսելով. Աստուած չընէ, Տէ՛ր, քեզի հետ այդպիսի բան մը չպատահի։ 23 Ան ալ դարձաւ եւ ըսաւ Պետրոսի. Հեռացի՛ր իմ առջեւէս, Սատանա՛յ, դո՛ւն ինծի գայթակղութիւն ես, որովհետեւ Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հապա՝ մարդոցը։ 24 Յետոյ Յիսուս ըսաւ իր աշակերտներուն. Եթէ ոեւէ մէկը կ՚ուզէ իմ ետեւէս գալ՝ թող ինքզինքը ուրանայ, իր խաչը վերցնէ եւ ինծի հետեւի։ 25 Որովհետեւ ով որ կ՚ուզէ իր կեանքը ազատել՝ պիտի կորսնցնէ զայն, բայց ով որ իր կեանքը կորսնցնէ ինծի համար՝ պիտի գտնէ զայն։ 26 Որովհետեւ ի՞նչ օգուտ մարդուն եթէ ամբողջ աշխարհը շահի, բայց իր անձը կորսնցնէ կամ անոր փոխարէն ի՞նչ պիտի տայ մարդը։ 27 Որովհետեւ Մարդու Որդին պիտի գայ իր Հօրը փառքին մէջ՝ իր հրեշտակներով, եւ այն ատեն ամէն մարդու պիտի հատուցանէ իր գործերուն համեմատ։ 28 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ ասոնցմէ հոս կայնողներէն կան մարդիկ որ մահ չեն տեսնար մինչեւ որ Մարդու Որդին տեսնեն իր արքայութեան մէջ գալիս։

ԺԷ. ԳԼՈՒԽ

1 Վեց օր ետքը Յիսուս առաւ Պետրոսը, Յակոբոսը եւ անոր եղբայրը՝ Յովհաննէսը, եւ զանոնք առանձին լեռ մը տարաւ։ 2 Անոնց առջեւ կերպարանափոխուեցաւ, եւ անոր դէմքը արեւի պէս փայլեցաւ, իսկ հագուստները՝ լոյսի պէս սպիտակցան։ 3 Եւ ահա Մովսէս եւ Եղիա երեւցան անոնց, եւ անոր հետ կը խօսակցէին։ 4 Պետրոս ալ պատասխանեց եւ ըսաւ Յիսուսի. Տէր, լաւ է որ հոս ըլլանք։ Եթէ կ՚ուզես՝ երեք վրան պիտի շինեմ հոս, քեզի մէկ, Մովսէսի մէկ եւ Եղիայի մէկ։ 5 Դեռ խօսքը չվերջացուցած՝ ահա լուսաւոր ամպ մը զանոնք ծածկեց, եւ ամպէն ձայն մը եկաւ՝ ըսելով. Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս, որուն հանդէպ հաճոյացայ։ Անոր լսեցէ՛ք։ 6 Աշակերտները երբ լսեցին՝ երեսի վրայ ինկան եւ շատ վախցան։ 7 Յիսուս մօտեցաւ, դպաւ անոնց եւ ըսաւ. Ելէ՛ք, մի՛ վախնաք։ 8 Երբ աչքերնին վերցուցին՝ ոչ ոք տեսան, բայց միայն Յիսուս։ 9 Լեռնէն իջած ատեննին Յիսուս պատուիրեց անոնց՝ ըսելով. Տեսիլքը մինչեւ Մարդու Որդին մեռելներէն յարութիւն չառնէ՝ ոեւէ մէկուն մի՛ պատմէք։ 10 Աշակերտները հարցուցին անոր՝ ըսելով. Ուրեմն ինչո՞ւ համար գրագէտները կ՚ըսեն թէ նախ Եղիա պէտք է գայ։ 11 Ան ալ պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց. Եղիա նախ պիտի գայ եւ ամէն բան պիտի վերականգնէ։ 12 Բայց կ՚ըսեմ ձեզի թէ Եղիա արդէն եկած է, եւ չճանչցան զանիկա, հապա ինչ որ ուզեցին ըրին անոր հետ։ Նոյնպէս Մարդու Որդին ալ պիտի տառապի անոնց ձեռքէն։ 13 Այն ատեն աշակերտները հասկցան որ Մկրտիչ Յովհաննէսի համար ըսաւ իրենց։

14 Երբ ամբոխին մօտ եկան՝ մարդ մը անոր մօտեցաւ, ծունկի եկաւ անոր առջեւ 15 եւ ըսաւ. Տէր, ողորմէ՛ որդիիս, որովհետեւ լուսնոտ է եւ շատ կը տանջուի, որովհետեւ յաճախ կ՚իյնայ կրակին մէջ եւ յաճախ՝ ջուրին մէջ։ 16 Քու աշակերտներուդ բերի զայն, բայց չկրցան բժշկել զայն։ 17 Յիսուս ալ պատասխանեց եւ ըսաւ. Ո՛վ անհաւատ եւ ծուռ սերունդ, մինչեւ ե՞րբ պիտի ձեզի հետ ըլլամ, մինչեւ ե՞րբ պիտի համբերեմ ձեզի։ Բե՛րէք զայն ինծի։ 18 Յիսուս սաստեց անոր, դեւը անկէ ելաւ, եւ տղան նոյն ժամուն ապրեցաւ։ 19 Այն ատեն աշակերտները մօտեցան Յիսուսի առանձին եւ ըսին. Մենք ինչո՞ւ համար չկրցանք զայն հանել։ 20 Ան ալ ըսաւ անոնց. Ձեր հաւատքին սակաւութեան համար։ Վասն զի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ եթէ հաւատք ունենաք՝ մանանեխի հատիկի չափ, այս լերան պիտի ըսէք. Հոսկէ հոն տեղափոխուէ՛, եւ պիտի տեղափոխուի, եւ ձեզի համար անկարելի բան մը պիտի չըլլայ։ 21 Բայց այս տեսակը միայն աղօթքով եւ պահոմով կը հանուի։

22 Երբ Գալիլիայի մէջ կը շրջագայէին՝ Յիսուս ըսաւ անոնց. Մարդու Որդին մարդոց ձեռքը պիտի մատնուի, 23 եւ պիտի սպաննեն զայն, եւ երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ։ Ասոր վրայ շատ տրտմեցան։

24 Երբ Կափառնայում եկան՝ տուրք հաւաքողները Պետրոսի մօտեցան եւ ըսին. Ձե՞ր վարդապետը տուրք չի՞ տար։ 25 Ան ալ ըսաւ. Կու տայ։ Երբ տուն մտաւ՝ Յիսուս նախ ինք ըսաւ անոր. Սիմո՛ն, ինչպէ՞ս կը կարծես, երկրի թագաւորները ո՞ւմմէ մաքսեր եւ հարկեր կ՚առնեն, իրենց զաւակներէ՞ն թէ օտարներէն։ 26 Պետրոս ըսաւ անոր. Օտարներէն։ Յիսուս ալ ըսաւ անոր. Ուրեմն զաւակները ազատ են։ 27 Բայց որպէսզի չգայթակղեցնենք զանոնք՝ ծովը գնա՛, կարթ նետէ՛, առաջին ձուկը որ ելլէ՝ բռնէ՛, եւ անոր բերանը բանալով՝ պիտի գտնես ստատէր մը, զայն առ եւ անոնց համար ինծի եւ քեզի տո՛ւր։

ԺԸ. ԳԼՈՒԽ

1 Այն ատեն աշակերտները Յիսուսի մօտեցան՝ ըսելով. Ո՞վ արդեօք երկնքի թագաւորութեան մէջ մեծ է։ 2 Յիսուս ալ մանուկ մը կանչեց, զայն իրենց մէջտեղ կանգնեցուց 3 եւ ըսաւ. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ եթէ չդառնաք եւ մանուկներու պէս չըլլաք՝ երկնքի թագաւորութեան մէջ պիտի չմտնէք։ 4 Ուրեմն ով որ այս մանուկին պէս խոնարհի՝ ան է որ երկնքի թագաւորութեան մէջ մեծ է։ 5 Եւ ով որ իմ անունովս այսպիսի մանուկ մը կ՚ընդունի՝ զիս կ՚ընդունի։ 6 Բայց ով որ այս հաւատացող մանուկներէն մէկուն գայթակղութիւն պատճառէ՝ աւելի լաւ է որ իր պարանոցին մօտ ջրհորի խոշոր քար մը կապուի եւ ծովուն խորը ձգուի։ 7 Վա՜յ աշխարհին գայթակղութիւններուն համար։ Որովհետեւ գայթակղութիւններ պէտք է որ գան, բայց վա՜յ այն մարդուն որ գայթակղութիւն կու գայ։ 8 Եթէ ձեռքդ կամ ոտքդ քեզ գայթակղեցնէ՝ կտրէ՛ զանոնք եւ նետէ՛ քեզմէ։ Լաւ է որ կաղ կամ հաշտ կեանքի մտնես, քան թէ երկու ձեռքերով կամ երկու ոտքերով յաւիտենական հուրի մէջ նետուիս։ 9 Եթէ աչքդ քեզ գայթակղեցնէ՝ հանէ՛ զայն եւ նետէ՛ քեզմէ։ Լաւ է որ միաչեայ կեանքի մտնես, քան թէ երկու աչքերով գեհենի հուրին մէջ նետուիս։

10 Զգո՛յշ եղէք որ այս պզտիկներէն մէկուն անարգանք չընէք, որովհետեւ կ՚ըսեմ ձեզի թէ անոնց հրեշտակները երկինքի մէջ միշտ կը տեսնեն երկնաւոր Հայրս երեսը։ 11 Մարդու Որդին եկաւ կորսուածը փրկելու։ 12 Ինչպէ՞ս կը կարծէք, եթէ մարդու մը հարիւր ոչխար ըլլան եւ անոնցմէ մէկը մոլորի՝ չիննսունինը լերան վրայ չի՞ թողուր եւ կ՚երթայ մոլորածը չի՞ փնտռեր։ 13 Եւ եթէ զայն գտնէ՝ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ անոր համար աւելի կ՚ուրախանայ, քան թէ չիննսունինին համար որ մոլորած չեն։ 14 Ասոնց պէս երկնաւոր Հայրս չի՛ կամենար որ այս պզտիկներէն մէկը կորսուի։

15 Եթէ եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ՝ գնա՛ եւ զայն նկատողութեան առ քեզ եւ անոր միայն։ Եթէ քեզ լսէ՝ շահեցար եղբայրդ։ 16 Եթէ չլսէ՝ մէկ կամ երկու հոգի ալ քեզի հետ առ, որպէսզի երկու կամ երեք վկաներու բերանով ամէն խօսք հաստատուի։ 17 Եթէ անոնց ալ չլսէ՝ ե

առանն ան երկրին Հարուածները ու անոր
Հիւանդութիւնները, որոնցմով Տէրը զանիկա
23 պիտի նեղէ. Ո՞ Երբեք չեն ըլլար ան բոլոր եր-
կիրը ծծումբ, ՚աղ ու այրած ըլլալով, Հոն
բան մը չցանուիր, ու պտուղ մը չբերեր, և
խոտ մը չբուսաներ՝ ՚Սոդոմին, Գոմորին, Ադ-
մային ու Սեբոյիմին աւերմանը պէս, որոնք
Տէրը իր բարկութեամբը ու սրտմտութեամբը
24 բնաջինջ ըրաւ. Նաև ամէն ազգերը պիտի
ըսեն, Ինչո՞ւ Տէրը աս երկրին այս-
պէս ըրաւ. աս մեծ սրտմտութեան ու բար-
25 կութեան պատճառը ի՞նչ է։ Եւ անոնց պիտի
ըսեն, Պատճառը աս է՝ որ անոնք մերժեցին
իրենց Հարցը Տէր Աստուծոյն ուխտը, որն որ
անոնց հետ ըրեր էր՝ զանոնք եգիպտոսէ եր-
26 կրէն հանած առնեն, Եւ գացին ուրիշ աս-
տուածներու ծառայեցին, ու անոնց երկրը-
պագութիւն ըրին, անանկ աստուածներու՝
որ իրենք բնաւ չէին ճանչցած, և որ Տէրը
27 որոշած չէր անոնց։ Ուստի Տէրոջը բարկու-
թիւնը ան երկրին դէմ բորբոքեցաւ, ՚որ աս
գրքին մէջը գրուած ամէն անէծքները անոր
28 վրայ բերէ. Եւ Տէրը բարկութեամբ, սրտմ-
տութեամբ ու մեծ զայրացմամբ ՚զանոնք իրենց
երկրէն արմատախիլ ընելով՝ մէկ ուրիշ երկիր
29 մը նետեց, ինչպէս որ այսօր կ՚երեւի։ Ծա-
ծուկ բաները մեր Տէր Աստուծոյն կը պատ-
կանին, բայց յայտնուած բաները մեզի ու մեր
որդւոցը յաւիտեան կան յաւիտեան, որ աս օրէնք-
քին ամէն խօսքերը կատարենք։

ԳԼ. Լ

1 Ապաշխարողներուն խոստացուած մեծ պարգեւները։ 11 Աստուծոյ պատուիրանքներուն դիւրութիւնը։ 15 Մահ ու կեանքը Աստուծոյ առջեւը կը դրուի։

1 Ո՚ւ ՚երբոր աս քեզի ցուցուցած բաներս՝ թէ
անէծքը և թէ օրհնութիւնը քու վրադ գան,
ու ՚դուն անոնք քու սրտիդ մէջը նորէն յիշես
ան բոլոր ազգերուն մէջը, ուր որ քու Տէր
2 Աստուածդ քեզ պիտի վռնտէ, Եւ դուն
՚քու Տէր Աստուծոյդ դառնաս, և բոլոր սըր-
տովդ ու բոլոր հոգւովդ անոր խօսքին հնա-
զանդիս՝ թէ դուն և թէ քու որդիդ, ինչ-
3 պէս որ ես այսօր քեզի պատուիրեմ, ՚քու
Տէր Աստուածդ ալ քեզ դերութենէն դար-
ձընելով պիտի ողորմի քեզի, ու ՚նորէն պիտի
ժողվէ քեզ ան ամէն ազգերէն, որոնց մէջը
4 քու Տէր Աստուածդ քեզ ցրուեր էր ՚թէկ որ
մինչև երկնից ծայրը վռնտուած ալ ըլլաս,
քու Տէր Աստուածդ քեզ անկէ պիտի ժողվէ,
5 ու անկէ պիտի առնէ քեզ. Եւ քու Տէր Ա-
ստուածդ քու հայրերուդ ժառանգած երկիրը
պիտի դարձընէ քեզ, ու զանիկա պիտի ժա-
ռանգես, և քեզի ապէկութիւն ընելով քու
6 հայրերէդ աւելի պիտի շատցընէ քեզ. Եւ
՚քու Տէր Աստուածդ քու սիրտդ և քու որ-
դւոցդ սիրտը պիտի թլփատէ, որպէս զի քու
Տէր Աստուածդ բոլոր սրտովդ ու բոլոր հո-
7 գւովդ սիրես որ ապրիս։ Եւ քու Տէր Ա-
ստուածդ աս բոլոր անէծքները քու թշնամի-
ներուդ վրայ՝ քեզ առողներուն ու հալածող-
8 ներուդ վրայ պիտի դարձընէ։ Եւ դուն պիտի
դառնաս, ու Տէրոջը խօսքին հնազանդիս, ու
կատարես անոր բոլոր պատուիրանքները՝
9 որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ։ ՚Էւ
քու Տէր Աստուածդ քու ձեռացդ բոլոր գործ-
քերը, որովայնիդ պտուղը, անասուններուդ
պտուղը ու երկրիդ պտուղը չատցընելով քե-
զի յաջողութիւն պիտի տայ. քանզի Տէրը
ապէկութիւն ընելով ՚նորէն պիտի ուրախանայ
քու վրադ, ինչպէս որ քու հայրերուդ վրայ
10 ուրախացաւ, Երբոր դուն քու Տէր Աստու-
ծոյդ խօսքին հնազանդիս, ու աս օրինաց
գրքին մէջը գրուած անոր պատուիրանքները
ու կանոնները պահես, և բոլոր սրտովդ ու
բոլոր հոգւովդ քու Տէր Աստուածոյդ դառնաս։
11 Քանզի աս պատուիրանքը որ ես այսօր
քեզի կը պատուիրեմ՝ ՚քեզի անհնարանալի չէ,
12 ու քեզմէ հեռու ալ չէ։ ՚Անիկա երկինքը չէ,
որ ըսես թէ Մեզի համար ո՞վ պիտի ելլէ եր-
կինքը, և անիկա մեզի պիտի բերէ որ լսենք
13 ու ընենք. Եւ անիկա ծովուն անդին կողմն
ալ չէ, որ ըսես թէ Մեզի համար ծովուն ան-
դին կողմը ո՞վ պիտի անցնի, ու զանիկա մեզի
14 պիտի բերէ որ լսենք ու ընենք. Քանզի աս
խօսքը քեզի շատ մօտ է, քու բերնիդ ու
սրտիդ մէջն է, որ դուն անիկա կատարես։
15 Նայէ, ես այսօր կեանքը ու բարին, ու
16 հը ու չարը քու առջեւդ դրի. Որովհետեւ ես
այսօր քեզի կը պատուիրեմ որ քու Տէր Ա-
ստուածդ սիրես, անոր ճամբաներուն մէջը քա-
լես, ու անոր պատուիրանքները, կանոնները
ու դատաստաններն պահես, որ ապրիս ու
շատնաս, և քու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնէ
ան երկրին մէջը, ուր որ կ՚երթաս ժառան-
17 գելու համար։ Բայց եթէ որ քու սիրտդ դա-
նայ, ու հնազանդութիւն չընես, հապա մո-
լորելով ուրիշ աստուածներու երկրպագու-
18 թիւն ընես ու զանոնք պաշտես, ՚Ձեզի այս-
օր կը ծանուցանեմ որ անշուշտ պիտի կորչիք,

ա Սպ. ՃԺ. 34։ Եր-
եմ. ԺԶ. 6։ Սաք.
ը. 9։
բ Ծն. ԺԹ. 24, 25։
Երեմ. խ. 16։
գ Թագ. Ի. 8, 9։
Երեմ. իբ. 8, 9։
դ Դան. թ. 11, 13,
14։
ե Գ Թագ. Ժգ. 15։
բ Մն. է. 20։ Սպ.
ծբ. 5։ Առակ. բ.
22։
զ Գնհ. խգ. 40։ Գէ.
իբ.
է Գէ. գ. 29, 30։ Գ
Թագ. ը. 47, 48։
ը Գնհ. ա. 9։ Եսա.
ծէ. 7։ Ովս. գ.
40։ Յովէլ. բ. 12,
13։
թ Սպ. ՃԶ. 45։ ՃԻգ.
1, 4։ Երեմ. իթ.
14։ Ովս. գ. 22, 32։
ժ Սպ. ՃԻէ. 2։ Եր-
եմ. լբ. 37։ Եզ-
կ. ԼԳ. 13։ ԼՀ.
24։
ի Գէ. իբ. 64։ Դնհ.
եմ. ա. 9։
լ Գէ. Ժ. 16։ Երեմ.
լբ. 39։ Եզեկ. Ժա.
19։ ԼԳ. 26։
խ Գէ. իբ. 11։
ծ Գէ. իբ. 63։ Երեմ.
լբ. 41։
կ Էսթ. խե. 19։
հ Հռոմ. Ժ. 6, 8։
ձ Հմր. 1. 19։ Գէ.
Ժա. 26։
ղ Գէ. գ. 26։ ը. 18։

երկրին վրայ, ուր որ մտնելու ես անկա ժառանգելու համար Յորդանանէն կ'անցնիք։
19 Այսօր երկինքը ու երկիրը վկայ կը բռնեմ ձեզի, որ կեանքը ու մահը, օրհնութիւնը ու անէծքը ձեր առջեւը դրի. ուրեմն կեանքը ընտրէ որ ապրիս դուն և քու սերունդդ. 20 քու Տէր Աստուածդ սիրելով՝ անոր խօսքին հնազանդութիւն ընես, ու անոր յարիս, (վասն զի քու կեանքդ ու օրերուդ երկայնութիւնը ան է,) որ դուն բնակիս ան երկրին վրայ, որն որ Տէրը քու հայրերուդ՝ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին երդում ըրաւ անոնց տալու։

ԳԼ. ԼԱ

1 Մովսէս կը քաջալերէ Ժողովուրդը, 7 ու Յեսուն։ 9 Օրէնքը քահանաներուն կը յանձնէ՝ որ եօթնեռոր տարին Ժողովուրդին ականջներուն կարդան։ 14 Աստուած Յեսուին պատուէր կու տայ։ 19 ու երգ մը՝ որ Ժողովուրդին վկայութիւն մը ըլլայ։ 24 Մովսէս օրինաց գիրքը Ղեւտացւոց կը յանձնէ՝ որ պահեն։ 28 ու գալու բաները հրապարակաւ Ծերերուն կը ծանուցանէ։

1 Եւ Մովսէս գնաց բոլոր Իսրայէլին գրուցեց
2 ասոնք խօսքերը, ու անոնց ըսաւ, Ես այսօր հարիւր քսան տարեկան եմ. ալ ելլելու ու մտնելու կարողութիւն չունիմ. և Տէրը ինծի ըսաւ, Դուն աս Յորդանանէն պիտի չանցնիս.
3 քու Տէր Աստուածդ ինքը քու առջեւդ պիտի անցնի, ու աս ազգերը քու առջեւէդ ինքը պիտի կորսընդունի, և դուն անոնց ժառանգութիւնը պիտի տիրես. Յեսու ալ քու առջեւդ ինքը պիտի անցնի քու առջեւդ։
4 Եւ Տէրը անոնց այնպէս պիտի ընէ, ինչպէս որ Սեհոնայ թագաւորներուն և անոնց երկրին ըրաւ, զանոնք ըրբ-
5 նաջինջ ընելով. Եւ Տէրը անոնք ձեր ձեռքը պիտի տայ, ու իմ ձեզի բոլոր պատուիրածիս
6 պէս պիտի ընէք անոնց։ Ուժովցէք ու քաջ եղէք, մի վախնաք ու անոնց երեսէն մի զարհուրիք. քանզի քու Տէր Աստուածդ ինքը քու հետդ կ'երթայ. Նանկա քեզ չթողուր ու քեզ երեսէ չձգեր։
7 Եւ Մովսէս Յեսուն կանչեց, ու բոլոր Իսրայէլին առջեւը անոր ըսաւ, Ուժովցիր ու քաջ եղիր. քանզի աս Ժողովուրդը դուն պիտի տանիս այն երկիրը, որն որ Տէրը անոնց Հայրերուն երդում ըրաւ անոնց տալու. ու զանիկա դուն պիտի ժառանգեցնես անոնց։
8 Եւ քու առջեւդ գացողը նոյն ինքն Տէրն է, Նանկա քու հետդ պիտի ըլլայ, անկա քեզ պիտի չթողու ու քեզ երեսէ պիտի չձգէ. մի վախնար ու մի զարհուրիր։
9 Եւ Մովսէս աս օրէնքը գրեց, ու զանիկա Տէրոջը ուխտին Նասապանակը վերցնող Ղեւտացի քահանաներուն, ու Իսրայէլի բոլոր ծերերուն տուաւ. 10 Եւ Մովսէս անոնց պատուիրելով ըսաւ, Ամէն եօթնեռոր տարին՝ Վճռուելիեան տարուայն առեներ՝ տաղաւարաց տօնին, 11 երբոր բոլոր Իսրայէլ կու գայ քու Տէր Աստուածդ առջեւը երևնալու անոր ընտրած տեղը, Նանապէնը բոլոր Իսրայէլին առջեւը աս օրէնքը պիտի կարդաք, որ լսեն։ 12 ժողվեցէք ժողովուրդը՝ երիկնեները, կիներն ու տղաքնները ու քաղաքներդ եղող օտարականդ, որ լսեն, և սորվելով՝ ձեր Տէր Աստուածմէն վախնան, ու աս օրէնքիս բոլոր խօսքերը պահեն ու կատարեն. 13 Եւ անոնց չգիտցող տղաքները լսելով՝ ձեր Տէր Աստուածմէն վախնալ սորվին, բոլոր այն օրերուն մէջը որչափ որ պիտի ապրիք ան երկրին վրայ՝ որն որ Յառանգելու համար Յորդանանէն կ'անցնիք։
14 Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ, Ահա մեռնելու օրերդ մօտեցան. Յեսուն կանչէ, ու ժողովքի խորանին մէջը ներկայացէք, որ անոր պատուէր տամ։ Ուստի Մովսէս ու Յեսու գացին
15 ժողովքի խորանին մէջը ներկայացան։ Եւ Տէրը ամպի սիւնով խորանին մէջը երևցաւ, ու ամպի սիւնը խորանին դրանը վրայ կայնե-
16 ցաւ։ Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ, Ահա դուն քու հայրերուդ հետ պիտի հանգչիս, ու աս ժողովուրդը պիտի ելլէ, ու իր գացած երկրին օտար աստուածներուն եանէն երթալով՝ անոր մէջ չնութիւն պիտի ընէ, և զիս պիտի թողու, ու իրեն հետ ըրած ուխտս պիտի
17 խափանէ։ Եւ ան օրը իմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքելով՝ զանոնք պիտի մերժեմ, ու երեսս անոնցմէ պիտի ծածկեմ, ու բնաջինջ պիտի ըլլան. և չատ չարիքներու ու նեղութիւններու հանդիպելով՝ ան օրը պիտի ըսեն, Մեր Աստուածը մեր մէջը չըլլալուն համար չէ՞ որ զմեզ աս չարիքները կը կրնք։
18 Եւ ան օրը ես իմ երեսս բոլորովին պիտի ծածկեմ անոնց ըրած բոլոր չարութեանը համար, որովհետև ուրիշ աստուածներու դար-
19 ձան։ Ուստի հիմա աս երգը գրեցէք, ու Իսրայէլի որդւոցը սորվեցուցէք, զանիկա անոնց

ա ԳԼ· գ· 26 = ԼԱ· 28· դ Հմր· 15։ ե ՍպՏ· իե· 1 = կզ· 9 = Յոխ· ժա· 25։ — զ ԵԼ· է· 7 = Գ·ԼԳ· 7։ է Թոս· իե· 17 = գ Թպտ· գ· 7։ ը Թոս· ի· 12 = իե· 13 = Գ·Լ· գ· 26 = ԼԱ· 28· թ Հմր· 15։ ժ Գ·Լ· ի· 3։ ժա Թոս· իե· 21 = Գ·Լ· գ· 28։ ժբ Գ·Լ· գ· 21։ ժգ Թոս· իա· 24, 35։ ժդ Գ·Լ· է· 2։ ժե Յես· ժ· 25 = աՊՆ· իը· 15։ ժզ Գ·Լ· ա· 29 = է· 18։ ժէ Գ·Լ· ի· 4։ ժը Յես· ա· 5 = ԵԹԹ· ժգ· 5։ ժթ Հմր· 23 = Գ·Լ· ա· 38 = գ· 28 = Յես· ա· 6։ ի ԵԼ· ժգ· 21, 22 = ԼԳ· 14 = Գ·Լ· ի· 3։ իա Յես· ա· 5, 9 = ա ՄՆ· իը· 20։ իբ Հմր· 25 = Գ·Լ· ժէ· 18։ իգ Թոս· գ· 15 = Յես· գ· 3 = ա ՄՆ· ժէ· 12, 15։ իդ Գ·Լ· ժէ· 1։ իե Գ·Ե· իգ· 34։ իզ Գ·Լ· ժգ· 16։ իէ Յես· բ· 34, 35 = գ Թպտ· իգ· 2 = Նհմ· բ· 1, 2, 3, ևս։ • ԵԹԹ· կարգաս։ † ԵԹԹ· ժողվէ։ իը Գ·Լ· ժա· 2։ իթ ՍպՏ· հբ· 6, 7։ լ Թոս· իէ· 13 = Գ·Լ· ԼԳ· 5։ լա Հմր· 23 = Թոս· իէ· 19։ լբ ԵԼ· ԼԳ· 9։ լգ Բ Թպտ· է· 12։ լդ ԵԼ· ԼԲ· 6։ լե ԵԼ· ԼԳ· 15 = Դատ· բ· 17։ լզ Գ·Լ· ԼԲ· 15 = Դատ· բ· 12 = ժ· 6, 13։ լէ Դատ· բ· 20։ լը Բ ՄՆ· ժԼ· 2։ լթ Գ·Լ· ԼԲ· 20 = ՍպՏ· ՃԳ· 29 = Ես· ը· 17· ԿԳ· 7 = ԵՀԿ·ԼԹ· 23։ խ Թոս· ժգ· 42։ խա Դատ· գ· 13։ խբ Հմր· 17։

բերանը դնելով, որպէս զի աս երդը խոստիւն որդւոցը միջ՝ ինձի վկայութեան համար ըլլայ։
20 Քանզի անոնք պիտի տանիմ ան կաթ ու մեղր բղխող երկիրը, որուն համար ես անոնց հայրերուն երդում ըրի. և անոնք պիտի ուտեն ու կշտանան և դիրնան. ու Եթէ ուրիշ աստուածներու դառնալով և անոնց ծառայութիւն ընելով՝ զիս պիտի արհամարհեն, ու իմ
21 ուխտս պիտի խափանեն։ Իսկ երբոր անոնք շատ չարիքներու ու նեղութիւններու հանդիպին, աս երգը անոնց առջեւը վկայութիւն պիտի տայ. որովհետև անոնց զաւակներուն բերնէն պիտի չմոռցուի. վասն զի դիտեմ անոնց խորհուրդը՝ որ այսօր կ'ընեն, քանի որ դեռ իմ երդումով խոստացած երկիրս տա-
22 րած չեմ զանոնք։ Ուստի Մովսէս նոյն օրը աս երգը գրեց, ու Իսրայէլի որդւոցը սորվեցուց անիկա։
23 Եւ Տէրը Նաւէի որդւոյն Յեսուին պատուիրելով ըսաւ, Զօրացիր ու քաջ եղիր. քանզի Իսրայէլի որդիքը դուն պիտի տանիս ան երկիրը, որուն համար անոնց երդում ըրի. ու ես քու հետդ պիտի ըլլամ։
24 Ու երբոր Մովսէս աս օրէնքիս բոլոր խոս-
25 քերը մէկ գրքի մը մէջ գրեց լմնցուց, Տէրոջը տապանակը վերցնող Ղեւտացւոց
26 յանձնեցուն պատուիրեց Մովսէս ու ըսաւ, Առ օրէնքիս գիրքը առէք, ու զանիկա ձեր Տէր Աստուծոյն ուխտի տապանակին քովը դրէք, որ հոն քեզի դէմ վկայութեան համար ըլ-
27 լայ. Քանզի ես քու ապստամբութիւնդ ու քու պարանոցիդ խստութիւնը գիտեմ. ահա այսօր որ տակաւին ես ձեզի հետ ողջ եմ դուք Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն կ'ընէք.
28 ալ որչափ աւելի իմ մեռնելէսետքը։ Ձեր ցեղերուն բոլոր ծերերը ու ձեր ոստիկանները իմ առջեւս ժողվեցէք, որ անոնց աս խօս-
29 քերը գրուցեմ, որ լսեն. Եւ երկինքը ու երկիրը վկայ բռնեմ անոնց. Քանզի գիտեմ որ իմ մեռնելէս ետքը դուք անչուշտ ապականեալ պիտի ընէք, ու իմ ձեզի պատուիրած ճամբայէս պիտի խոտորիք. ու յետքի օրերը չարիքներու պիտի հանդիպիք. որովհետև Տէրոջը առջեւը չարութիւն պիտի ընէք, ու ձեր ձեռքերուն գործքերովը զանիկա
30 պիտի սրդոդցնէք։ Ուստի Մովսէս աս երգին խօսքերը Իսրայէլի բոլոր ժողովքին ականջներուն ամբողջ գրուցեց։

ԳԼ. ԼԲ

1 Ովսանա երգը՝ որով կը ծանուցանէ Աստուծոյ ազգութիւնը ու վերջին բարիքները։ 46 Մովսէս կը յորդորէ ժողովուրդը որ իրենց սիրտը ասոր վրայ դնեն։ 48 Աստուած կ'ըսէ որ Մովսէս՝ որ Քանանա երկիրը առնէ, ու մեռնի։

1 Ովսանա երկինք, ականջ դիրէք որ խօսիմ.
Ու երկիրը իմ բերնիս խօսքերը թող մոխրի ընէ։
2 Իմ խրատս անձրեւի պէս պիտի կաթի.
Իմ խօսքս ցօղի պէս պիտի իջնէ.
Անձրեւի պէս կանանչեղէնի վրայ,
Ու առատ անձրեւներու պէս խոտի վրայ.
3 Քանզի Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ.
Մեր Աստուծոյն պատիւ տուէք։
4 †Աստուծոյ գործը կատարեալ է.
Քանզի ճանապարհները իրաւունք են.
Աստուած հաւատարիմ է, ու անիրաւութիւն չունի.
Անիկա արդար և ուղիղ է։
5 Անոնք ապականեցան, իրենց արատը անոր որդւոցը չէ.
Անիկա մէկ խոտորած ու ծռած ազգ մըն է։
6 Տէրոջը ըրած հատուցումիդ տակա՞ է,
Ով յիմար ու անմիտ ժողովուրդ.
Անիկա քու Հայրդ չէ՞, որ քեզ ստացաւ,
Քեզ առեղծեց ու քեզ հաստատեց։

7 Հին օրերը միտքդ բեր,
Անցած գարերուն տարիները մտածէ.
Քու հօրդ հարցուր, ու թող քեզի պատմէ.
Քու ծերերուդ հարցուր, ու թող քեզի ըսեն.
8 Երբոր Բարձրեալը հազգերուն ժառանգութիւն բաժնեց,
Ու Ադամի որդիքը տարածեց,
Ազգերուն սահմանները
Իսրայէլի որդւոց թուովը դրաւ.
9 Քանզի Տէրոջը բաժինը իր ժողովուրդն է,
Ան իր ժառանգութեան վիճակը Յակոբն է։
10 Զանիկա անապատի երկրի մէջ,
Անկոխ ահագին անապատի մէջ գտաւ,
Զանիկա պաշտպանեց, խրատեց,
Ան իր աչքին բիբին պէս պահեց։

11 Ինչպէս որ արծիւը իր բոյնը կը դրդռէ,
Կը շարժի իր ձագերուն վրայ,

իր թևերը կը տարածէ, զանոնք վրան կ՚առնէ
ո– թևերով կը վերցնէ,
12 Աւետ՝ ու Տէրը միայն զանիկա պտրտցուց,
ու անոր հետը օտար աստուած չկար։
13 Զանիկա երկրիս բարձր տեղերուն վրայ *հա-
նեց,
որ արտերուն պտուղը ուտէ.
ու անոր՝ վէմէն մեղր,
ու ապառաժ վէմէն եղ ծծել տուաւ.
14 Ա՛ռ կովերու խուզ ու ոչխարներու կաթ ներ-
ցո՛ց,
գառներու ու Բասանի խոյերու և նոխազ-
ներու ճարպով,
ու ցորենի †ընտիր ալիւրով.՚
եւ հաղոզին արիւնը՝ գինի խմեցիր։
15 Ու ‡Իսրայէլ դիրնալով հաքացեց.
(հլիցար, հաստըցար, եղ կապեցիր.)
ու իր Արարիչ Աստուածը վհողաց,
եւ իր փրկութեան վէմը արհամարհեց։
16 Օտար աստո՛ւածներով հանոր նախանձը գըր-
գռեցին,
ո– գարշելի բաներով զանիկա սրդոդցուցին։
17 Դեւերուն զոհ մատուցին, և ոչ Աստուծոյ,
իրենց չգիտցած աստուածներուն,
նոր ու մօտերս եղողներուն,
որ ձեր հայրերը անոնցմէ չվախցան։
18 Զո՛ւն քեզ ծնանող վէմը մոռցար,
ու †քեզ ստեղծող Աստուածը մոռքէդ հա-
նեցիր։
19 †Եւ Տէրը տեսնելով զզուեցաւ,
Որովհետեւ իր աղաքնները ու աղջիկները
զի՛ւր սրդոդցուցին.
20 ու ըսաւ, ‡Անոնցմէ երեսս ծածկեմ,
ո– տեսնեմ թէ անոնց վերջը ինչ պիտի ըլ-
լայ.
վասն զի անոնք ծուռ ազգ մըն են,
՝Անհաւատարիմ որդիներ են.
21 ‡Անոնք չաստուածներով իմ նախանձս գըր-
գռեցին,
ո– †իրենց անօգուտ բաներով զիս սրդոդ-
ցուցին.
՝ես ալ անպիտան ժողովրդով մը անոնց նա-
խանձը պիտի գրգռեմ,
ո– անմիտ ազգով մը զանոնք պիտի սրդոդ-
ցընեմ.
22 Քանզի՝ իմ բարկութենէս կրակ վառեցաւ,
եւ դժոխքին մինչև ներքին տեղատանքը
պիտի այրէ.
երկիրը և անոր արմտիքը պիտի ուտէ,
ու լեռներուն հիմերը պիտի բռնկցընէ։
23 ՝Անոնց վրայ չարիքներ պիտի դիզեմ,
՝Իմ նետերս անոնց վրայ նետելով պիտի հատ-
ցընեմ։
24 Անօթութեամբ պիտի մաշին,
ու ‖հրատապնապ տենդով՚ և դառն ժան-
տախտով պիտի հատնին,
ու †անոնց վրայ գազաններուն ակռաները
ու գետնի վրայ սողացողներուն թոյնը պի-
տի խրկեմ։
25 ‡Դուրսէն սուրը ու §ներսէն վախը՝
երիտասարդները ու կոյս աղջիկները,
կաթնակեր տղաքները
ու ալեւոր ծերերը պիտի ջարդեն։
26 †Ըսի որ զանոնք էրէ- ամէն կողմը ցրուեմ,
Անոնց յիշատակը մարդոց միջէն վերցնեմ,
27 Միայն թէ թշնամիին բարկութենէն վախցայ.
Զըլլայ որ անոնց հակառակորդները ու-
րանան.
Զըլլայ որ ՝ըսեն թէ Ա՛ս բոլոր բանը ըն-
ծողը
Մեր բարձր ձեռքն է, և ոչ թէ Տէրը։
28 Քանզի անոնք խորհրդակորոյս ազգ մըն են,
՝Ու անոնց միջ խնամտութիւն չկայ։
29 ՝Երանի թէ խնամտուն ըլլային, ու աս բանը
հասկընային,
՝Ե՛ւ իրենց վախճանը մտածէին։
30 ՝Մէկ մարդ մը հազարը ի՞նչպէս կը հալածէր,
Ու երկու մարդ տասը հազարը ի՞նչպէս
կրնար փախցընել,
թէ որ անոնց վէմը ՝զանոնք չծախէր,
Ու Տէրը զանոնք չմատնէր։
31 Քանզի՝ անոնց վէմը մեր վէմին պէս չէ,
Ու ‡մեր թշնամիները ու բանէ դատաւոր
ըլլան։
32 Ինչու որ ՝անոնց որթը Սոդոմի որթէն է,
Ու Գոմորի արտէն է.
Անոնց խաղողները թունաւոր խաղողներ են,
ո– անոնց ողկոյզները դառն են.
33 Անոնց գինին ՝վիշապներուն ‡ժանտութիւնը
Ու ՝խժերուն մահաւէտ թոյնն է։
34 Անիկա՝ իմ քովս պահուած,

Ղ Գէ· լգ· 29 = Եսա· ծը· 14 = Եզեկ· լգ· 2 =
* Եբր· հնծցաց·
* Յոբ· իզ· 6 = Սաղ· ճա· 16 =
Ե Սաղ· ճա· 16 = Ամէ· 14 =
† Եբր· երիկամունցը ճարպով·
Զ Ծն· խթ· 11 =
‡ Եբր· Յեհոսբուն· Գէ· լգ· 5, 26 = Եսա· խգ· 2 =
Ը Տես ա թագ· բ· 29 =
՝ Գէ· լա· 20 = Ղեւ· եմ· թ· 25 = Սաղ· ժէ· 10 = Երեմ· բ· 7 = ե· 7, 28 = Ովս· ժգ· 6 =
՝ Հմր· 6 = Եսա· ծա· 13 =
Ղ Գէ· լա· 16 = Եսա· ա· 4 =
՝ բ թագ· իբ· 47 = Սաղ· ձթ· 26 = ղե· 1 =
՝ գ թագ· ժգ· 22 = ա կար· ժ· 22 =
՝ Դեւ· ժէ· 7 = Սաղ· ճղ· 37 = ա կար· ժ· 20 = Յայտ· թ· 20 =
՝ Եսա· ժէ· 10 =
՝ Երեմ· բ· 32 =
՝ Դատ· բ· 14 =
՝ Եսա· ա· 2 =
՝ Գէ· լա· 17 =
՝ Եսա· լ· 9 = Մատ· ժէ· 16 =
՝ Հմր· 16 = Սաղ· հբ· 58 =
՝ ա թագ· ժբ· 21 = գ թագ· ժգ· 13, 26 = Սաղ· լա· 6 = Երեմ· ը· 19 = ժ· 8 = ժգ· 22 = Յոել· բ· 8 = Դատ· ժգ· 15 =
՝ Եբր· անհամնեբէն
՝ Եզեկ· ի· 13, 14, 23 =
՝ Սաղ· ճխ· 8 =
՝ Եսա· իէ· 11 = Երեմ· գ· 22 =
՝ Գէ· է· 29 = Սաղ· ճա· 13 = ճէ· 43 = Դատ· ժխ· 42 =
՝ Եսա· խէ· 7 = Ովս· ա· 9 =
՝ Դէ· իգ· 8 = Յես· իգ· 10 = բ Մն· իգ· 24 = Ես· լ· 17 =
՝ Սաղ· իգ· 12 = Ես· ծ· 1 = ծբ· 3 =
՝ ա թագ· բ· 2 =
՝ ա թագ· գ· 8 = Երեմ· խ· 3 =
՝ Եսա· ա· 10 =
՝ Սաղ· ծբ· 4 =
՝ իբ՛ խոյնը
՝ Սաղ· ճխ· 3 = Հբ· ռամ· գ· 13 =
՝ Յոբ· ժգ· 17 = Երեմ· բ· 22 = Ովս· ժգ· 12 = Հռամ· բ· 5 =

Ո՞ւր չաեմարաններուս մէջ կնքուած չէ՞
արդեօք։
35 Ո՞ւմն է վրէժխնդրութիւնը ու հատուցումը.
Անոնց ոտքը սահելու ժամանակին պիտի
գտնուի.
Ինչու որ Տանոնց կորստեան օրը մօտ է,
Ու անոնց դէմս գալիքները կ՚արագանան։

36 Որովհետեւ Տէրը իր ժողովուրդը պիտի դատէ,
Ու իր ծառաներուն վրայ պիտի գթայ,
Երբոր զօրացած ու ձգուած չկայ.
37 Եւ պիտի ըսէ, Ո՞ւր են անոնց աստուածները,
Այն վէմը՝ որուն վրայ իրենց յոյսը դրեր
էին,
38 Անոնց զոհերուն ճարպը ուտողները,
Ու թափելու նուէրներուն գինին խմողները.
Թող ելլեն ու ձեզի օգնեն,
Եւ ձեզի պաշտպան ըլլան։
39 Հիմա նայեցէք, որ Ես՝ միայն Ես եմ ՚,
Ու Տինծմէ ուրիշ Աստուած չկայ.
Ես կը մեռցնեմ ու ես կ՚ապրեցնեմ.
Ես կը զարնեմ ու ես կը բժշկեմ,
Ու իմ ձեռքէս ազատող մը չկայ։
40 Որովհետեւ ձեռքս երկինքը վերցնելով կ՚ըսեմ,
Ես յաւիտեան կենդանի եմ.
41 Թէ որ փայլակի պէս սուրս սրեմ,
Ու Ձեռքս դատաստանի երկընցնեմ,
Իմ թշնամիներուս վրէժխնդրութիւն պիտի
ընեմ,
Եւ ինծի ատողներուն հատուցում ընեմ։
42 Սպանուածներուն ու գերիներուն արիւնէն,
Թշնամեաց իշխաններուն գլխէն
Իմ նետերս արիւնով պիտի արբեցընեմ,
Ու իմ սուրս միս պիտի ուտէ։

43 Ով ազգեր, Տանոր ժողովուրդին ուրախակից
եղէք,
Որովհետեւ Տիր ծառաներուն արեան վրէժը
պիտի խնդրէ.
Իր թշնամիներէն վրէժ պիտի առնէ,
Եւ Ստ իր երկրին ու ժողովուրդին քաւութիւն
պիտի ընէ։

44 Ուստի Մովսէս Նաւեան ցեղուին հետը
եկաւ, ու աս երգին բոլոր խօսքերը ժողո-
45 վուրդին ականջներուն դրատցեց։ Ու երբոր
Մովսէս աս ամէն խօսքերը բոլոր Իսրայէլին
46 դրատցեց լմընցուց, Անոնց ըսաւ, Ձեր սրտին
մէջը դրէք ան ամէն խօսքերը՝ որոնք այսօր
ձեզի վկայութիւն բերի, որ անոնք ձեր տղոցը
պատուիրէք, որ աս օրէնքիս ամէն խօսքերը
47 պահեն ու կատարեն։ Քանզի ասիկա ձեզի
պարապ բան մը չէ, Որովհետեւ ձեր կեանքն
է. ու աս բանով երկայնակեաց պիտի ըլլաք
ան երկրին վրայ, որուն համար Յորդանանէն
կ՚անցնիք անիկա ժառանգելու։
48 Եւ Տէրը նոյն օրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսե-
49 լով, Ա՛ռ Աբարիմ լեռը ելիր՝ Մովաբի երկրին
մէջը եղող Երիքովին դիմացի Նաբաու լեռը,
ու տես Քանանու երկիրը, որն որ Իսրայէլի
50 որդւոցը կալուածք պիտի տամ. Եւ դուն ան
քու եղած լեռանդ վրայ մեռնիս, ու քու
ժողովուրդիդ խառնուիս, ինչպէս որ Քու
եղբայրդ Ահարոն Հոր լեռանը վրայ մեռաւ,
51 ու իր ժողովուրդին խառնուեցաւ. Որովհետեւ
Իսրայէլի որդւոցը մէջ՝ Սինի անապատը՝ կա-
դեսի Հակառակութեան Ջուրերուն վրայ Քին-
ձի անհնազանդեցաք. Քանզի Իսրայէլի
52 որդւոցը մէջ դիս չվառաւորեցիք։ Ուստի
ան երկիրը Հեռուէն պիտի տեսնես, բայց
դուն հոն պիտի չմտնես, ան երկիրը որ ես
Իսրայէլի որդւոցը կու տամ։

ԳԼ. ԼԳ

1 Ասուածոյ մարդուն օրհնութիւնը։ 6 Տասանբերու ցեղերուն օրհնութիւնները։ 26 Իսրայէլի երջանկութիւնը։

1 Եւ աս է այն օրհնութիւնը՝ որով Աստուած մարդը Մովսէս իր մեռնելէն առաջ իս-
2 րայէլի որդիները օրհնեց. Ու ըսաւ,
Տէրը Սինայէն եկաւ,
Ու Սէիրէն անոնց երեւցաւ,
Ե՛ փառան լեռնէն փայլեցաւ,
Ու Բիւրաւոր սուրբերով եկաւ.
Անոր աջ ձեռքէն օրինաց կրակը Ելաւ անոնց։
3 Այո, Հանրիկա ժողովուրդները կը սիրէ.
Բոլոր Տասրերը քու ձեռքդ են.
Ու անոնք Հքու խօսքերդ ընդունելու հա-
մար
Քու ոտքերուդ քովը կը նստին։
4 Մովսէս մեզի տուաւ օրէնքը,

ա Սպ. զգ. 1։ Հբ. ասմ. ժբ. 19։ Երբ. ժ. 30։
բ Պճա. բ. 3։
գ Սպ. Ձկ. 14։
դ Դատ. բ. 18։ Սպ. Ձգ. 45։ Երեմ. լա. 20։ Յովէլ. բ. 14։
ե զ Թագ. ժգ. 10։ իա. 21։ գ Թագ. իմ. 8։ ժգ. 20։
զ Դատ. ժ. 14։ Եբ. բեմ. բ. 28։
է Սպ. Ձբ. 27։ Ես. խա. 4։ խբ. 12։
ը Երէր. նա՝ նա եմ,
թ ԳԼ. գ. 35։ Ես. խե. 5, 18, 22։
ժ ա Թագ. բ. 6։ գ Թագ. է. 7։ Յոբ. է. 18։ Սպ. Ձգ. 20։ Ովս. գ. 1։
ի Ծն. ժգ. 22։ ԵԼ. գ. 8։ Թես. ժգ. 30։
ժա Ես. խէ. 1։ ԼԳ. 5։ կգ. 10։ Եզեկ. իա. 9, 10, 14, 20։
ժբ Ես. ա. 24։ Նաե. ա. 2։
ժգ Յոբ. ժգ. 24։ Եբրեմ. է. 14։ Ովբ. բ. 5։
ժդ Երեմ. իզ. 10։
ժե Հառմ. ժէ. 10։
ժզ Յայտ. գ. 10։ ժԹ. 2։
ժէ Էմր. 41։
ժը Սպ. Ձէ. 1։
ժթ ԳԼ. գ. 6։ ժա. 18։ Եզեկ. իա. 4։
ի ԳԼ. է. 19։ Գաե. ժը. 5։ Աաակ. գ. 2, 22։ գ. 22։ Հբաոմ. ժ. 5։
իա Թաե. իէ. 12, 13։
իբ Թաե. ԼԳ. 47, 48։ ԳԼ. ԼԳ. 1։
իգ Թաե. ի. 25, 28։ ԼԳ. 38։
իդ Թաե. ի. 11, 12, 13։ իէ. 14։
իե Տես Գաե. ժ. 3։
իզ Եբէր. չորեքեցիք։
իէ Թաե. իէ. 12։ ԳԼ. ԼԳ. 4։
իը Եբէր. դիմացէն
—
իթ Ծն. խԹ. 28։
լ Սպ. գ. վերնագիրը։
լա Եէ. ժԹ. 18, 20։ Դատ. է. 4, 5։ Ամբ. գ. 3։
լբ Տես Սպ. կը. 17։ Դատ. է. 10։ Գատ. է. 53։ Գաղ. գ. 19։ Երբ. բ. 2։
լգ Յայտ. է. 11։ Թ. 16։
լդ Եզ. ժԹ. 5։ ԳԼ. է. 7, 8։ Սպ. իէ. 4։ Ովս. ժա. 1։ Մտ. ա. 2։
լե ԳԼ. է. 6։ ա Թագ. բ. 9։ Սպ. ծ. 5։
լզ Աաակ. բ. 1։
լէ Գաւկ. ժ. 39։ Գատ. իբ. 3։
լը Յոյե. է. 17։ ի. 19։

ՙՅակոբի ժողովքին ժառանգութիւնը։
5 Ու երբոր ժողովուրդին դլխաւորները
Իսրայէլի ցեղերուն հետ միկտեղ ժողվուեցան,
Ինքը *Իսրայէլի մէջ Ի՛շխան՚ եղաւ։

6 Ռուբէն թող ապրի ու չմեռնի,
Եւ անոր ժողովուրդը շատուոր ըլլան։

7 Եւ Յուդային համար ասա բանը ըսաւ,
Ով Տէր՝ Յուդային ձայնը լսէ,
Ու զանիկա իր ժողովուրդին տար.
ՙԱնոր ձեռքերը իրեն բաւական ըլլան,
Եւ Ւանոր թշնամեացը դէմ օդնական եղիր։

8 Ու Ղեւիին համար ըսաւ,
ՙՔու Թումմիմդ և Ուրիմդ քու սուրբ մարդուդ ըլլայ,
ՙՈր զանիկա Մասսայի մէջ փորձեցիր,
Ո՞ Մերիպայի Ջուրին վրայ անոր հետ վիճեցար։
9 Ան որ իր հօրը ու մօրը համար
Զանիկա չտեսայ՝ ըսաւ,
ՙԵւ իր եղբայրները չճանչցաւ,
Ու իր որդիքը չգիտցաւ.
Քանզի ՙանոնք քու խօսքիդ զգուշութիւն ըրին,
Ու քու ուխտդ պահեցին։
10 ՙՔու դատաստաններդ Յակոբին՝
Ու քու օրէնքդ Իսրայէլին անոնք պիտի սորվեցընեն.
ՙՔու առջևդ խունկ պիտի մատուցանեն,
ՙՈ՛ւ քու սեղանիդ վրայ ողջակէզ։
11 Ով Տէր, անոր զօրութիւնը օրհնէ,
Ու ՙանոր ձեռքին գործքը ընդունէ.
Անոր վրայ ելլողներուն ու անոր թշնամիներուն մէջքը կոտրէ,
Որ միմիւն ալ չելլեն։

12 Բենիամինին համար ըսաւ,
Տէրոջը սիրելին անոր քովը ապահովութեամբ բնակի.
Անոնք միշտ զանիկա պաշտպանէ,
Ու անոր †ուսերուն մէջը բնակի։

13 Ու Յովսեփին համար ըսաւ,
ՙԱնոր երկիրը Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլայ
Երկնից ընտիր պարգևներովը, ՙցօղովը,
Ու վարը պառկող անդունդներովը,
14 Եւ արեգակէն յառաջ եկած ընտիր բերքերովը,
Ու ‡ամիսներուն ընտիր արդիւնքներովը,
15 Եւ ՙհին լեռներուն ||ընտիր պտուղներովը,
Ու ՙհաստնեցեալ բլուրներուն ընտիր պարգևներովը,
16 Եւ երկրին ու անոր առատութեանը ընտիր պարգևներովը,
ՙՈւ մորենիին մէջը բնակողին բարեհաճութեամբը.
Ասիկա ՙՅովսեփին գլխուն վրայ,
Իր եղբարցը մէջ երևելի եղողին գագաթին վրայ թող գան։
17 Անիկա իր ցուլին ՙառջևնեկին պէս գեղեցկութիւն ունի,
Ու իր եղջիւրները ՙմեղջերուի եղջիւրներու կը նմանին.
ՙԱնոնցմով պիտի զարնէ ժողովուրդները
Մինչև երկրին ծայրերը.
ՙԱսոնք են Եփրեմին բիւրաւորները
Ու Մանասէին հազարաւորները։

18 Եւ Զաբուղոնին համար ըսաւ,
ՙՈւրախացիր, ով Զաբուղոն, քու ելած առևնդիդ,
Ու դուն, ով Իսաքար, քու վրաններուդ մէջը։
19 ՙԺողովուրդները լեռը հրաւիրելով
Հոն ՙարդարութեան զոհեր պիտի մատուցանեն.
Քանզի անոնք ծովերուն առատութիւնը
Ու աւազին ծածուկ դանձերը պիտի ծծեն։

20 Ու Գադին համար ըսաւ,
ՙԳադը ընդարձակողը օրհնեալ ըլլայ.
Մատակ առիւծի պէս կը նստի,
Ու թևերը և գլուխներ կը գիշատէ.
21 Եւ ՙանիկա երէցն առաջին մասը իրեն յօրմոց տեսաւ.
Քանզի հոն օրէնսդրին փոխ բաժինին մէջը պահուեցաւ,
Եւ ՙժողովուրդին գլխաւորներովը գալով՝
Տէրոջը արդարութիւնը ու անոր դատաստանները
Իսրայէլի հետ ՚ի գործ դրաւ։

22 Եւ Դանին համար ըսաւ,
Դան առիւծի ձագ է.
ՙԱնիկա Բասանէն պիտի ցաթկէ։

23 Ու Նեփթաղիմին համար ըսաւ,
Նեփթաղիմ ՙԱփոխ՚ի չնորհքովը կշտացած,
Եւ Տէրոջը օրհնութիւնովը լցուած,
ՙԱրևմուտքը ու Հարաւը պիտի ժառանգէ։

24 Ու Ասերին համար ըսաւ,

ծ Սաղ. ՃԺԹ. 111։
• ԵՒՐ. Յեսուբանի մէջ Թագաւոր. ԳԼ. ԼԲ. 15։
թ Տես Ծն. ԼՂ. 31։ Դատ. Թ. 2։ ԺԷ. 6։
ի Ծն. խԹ. 8։
ժ Սաղ. ՃԽԲ. 5։
ի Եւ. խԲ. 30։
ա Եւ. ԺԷ. 7։ Թուա. Ի. 13։ ԳԼ. Ը. 2, 3, 16։ Սաղ. ՃԱ. 7։
ե Եւ. ԼԲ. 26, 27, 28։
ձ Տես Եբիմ. ԺԸ. 18։ Մաղ. Բ. 5, 6։
է Ղև. Ժ. 11։ ԳԼ. ԺԷ. 9, 10, 11։ ԽԳ. 8։ Եզեկ. խգ. 23, 24։ Մաղ. Բ. 7։
ը Եւ. Լ. 7, 8։ Թուա. ԺԳ. 40։ ա Թագ. Բ. 28։
թ Ղև. ա. 9, 13, 17։ Սաղ. ծա. 19։ Ե. զեկ. խգ. 27։
ժ Բ Թագ. խգ. 23։ Սաղ. Ի. 3։ Եզեկ. Ի. 40, 41։ խգ. 27։
ի Կամ սահմաններուն
ա Ծն. խԹ. 25։
բ Ծն. ԽԷ. 28։
գ ԵՒՐ. լուսիններուն
դ Ծն. խԹ. 26։
ե ԵՒՐ. գլխովը,
զ Ելմ. Գ. 6։
է Եւ. գ. 2, 4։ Գոր. Է. 30, 35։
ը Ծն. խԹ. 26։
թ ա Մն. Ե. 1։
ժ Թուա. խգ. 22։ Սաղ. ղբ. 10։
ի Գ Թագ. խԲ. 11։ Սաղ. խգ. 5։
ի Ծն. խԸ. 19։
ի Ծն. խԹ. 13, 14, 15։
ի Ես. Բ. 3։
ա Սաղ. դ. 5։
ի Տես Ցես. ԺԳ. 10, եւ։ ա Մն. ԺԲ. 8, եւ։
ի Թուա. Լ. 16, 17, եւ։
ո Ցես. դ. 12։
փ Ցես. ԺԹ. 47։ Դատ. ԺԲ. 27։
ա Ծն. խԹ. 21։
ֆ Տես Ցես. ԺԹ. 32, եւ։

ՙԱսեր որդւոցմէ օրհնուի.
Իր եղբայրներուն հաճոյ ըլլայ,
Ու ՚ոտքը եղի մէջ թաթխէ։
25 Քու ՚ձիւղիններդ ՚երկաթէ ու պղնձէ ըլլան,
Եւ քու †ոյժդ քու օրերուդ չափ ըլլայ։

26 ՚‡Իսրայէլի ՚Աստուծոյն պէս չկայ.
ՙԱնիկա քեզի օգնութիւն ընելու համար՝
Իր մեծվայելչութեամբը երկինքներու
Ու ամպերու վրայ կը նստի։
27 Յաւիտենական Աստուածը ՚‖ՙեզ ՚ապաւէն է,
Ու ՙ‖ՙ յաւիտենական բազուկները ‖ՙեզ պաշտպան են.՚՚
Քանզի ՚թշնամիները քու առջեւդ պիտի վռնտէ,
Ու Ջ‖ՙ կսպրի՝ պիտի ըսէ։
28 Եւ ՚Իսրայէլ ապահովութեամբ առանձին պիտի բնակի.
ՙՅակոբին աղբիւրը ցորենի ու գինիի երկրին մէջ պիտի ըլլայ,
Ու ՚անոր երկինքէն ցօղ պիտի կաթի։
29 ՚Երանի քեզ, ով Իսրայէլ. ՙո՞ր ժողովուրդը քեզի պէս
Տէրոջմէ ձեռքով փրկուած է.
Վ‖ՙ ՚է քու օգնութեանդ ասպարը
Ու յաղթութեանդ սուրը անկա է.
ՙՔու թշնամիներդ քեզի պիտի †խոնարհին,
Ու ՙանոնց բարձր տեղատանքը պիտի կոխես։

ԳԼ. Լ Դ

1 Մովսէս Նաբաւ լեռանէն երկիրը կը դիտէ, 5 ու հոն կը վախճանի։ 6 Անոր թաղումը, 7 ու կենացը օրերը։ 8 Ժողովուրդը երեսուն օր սուգ կը պահէ անոր համար։ 9 Յեսու անոր տեղը կը յաջորդէ։ 10 Մովսէսին գովեստները։

1 Եւ Մովսէս Մովաբի դաշտերէն ՙՆաբաւ լեռանը վրայ Երիքովի դիմացի փառպային գագաթը ելաւ. և Տէրը ՚անոր ցուցուց բո-

2 լոր Գաղաադ ու երկիրը ՚մինչեւ Դան, Նաեւ բոլոր Նեփթաղիմը, ու Եփրեմի և Մանասէի երկիրը, ու Յուդայի բոլոր երկիրը ՚մին-
3 չեւ արեւմտեան ծովը, Եւ Հարաւային կողմը ու Երիքովի հովիտին դաշտը՝ ՙո ՚Զուար-
4 նեայ քաղաքը մինչեւ Սեգոր։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ, ՙԱյս է ան երկիրը՝ որուն համար Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին երդում ըրի ըսելով, Քու սերունդիդ պիտի տամ անիկա. ՚Ես քու աչքերուդ ցուցուցի, բայց դուն հոն պիտի չանցնիս։
5 ՙՄովսէս Տէրոջմէ ծառան Մովսէս հոն Մովաբի երկրին մէջ Տէրոջը ըսածին պէս մե-
6 ռաւ. Եւ զանիկա Բեթփեղովրին դիմացը՝ Մովաբի երկրին ձորին մէ մէջ թաղեց. ու ՚մինչեւ աս օրս անոր դերեզմանը մարդ մը չգիտցաւ։
7 Եւ Մովսէս իր մեռած ատենը հարիւր քսան տարեկան էր. ՚անոր աչքերը
8 չտկարացան, ու անոր յոյժը չդնաց։ Եւ Իսրայէլի որդիները Մովաբի դաշտերուն մէջ Մովսէսին համար ՙերեսուն օր լացին. ու Մովսէսին համար սուգի լացին օրերը լմնցան։
9 Եւ Նաւէի որդին Յեսու ՚իմաստութեան հոգւով լցուեցաւ, որովհետեւ ՚Մովսէս իր ձեռքերը անոր վրայ դրեր էր. ու Իսրայէլի որդիները անոր հնազանդութիւն ըրին, և Տէրը ինչ որ Մովսէսին պատուիրեր էր, անանկ ըրին։
10 Եւ անկէ ետեւ ՙՏէրոջը երես առ երես ճանչցած Մովսէսին պէս՝ ՚Իսրայէլի մէջ մարդ ար-
11 մը չհերաւ, Ան ՚բոլոր նշաններով ու հրաշքներով, որ Տէրը իրկեց զանիկա Եգիպտոսի երկրին մէջ ընելու փարաւոնին ու անոր ամէն
12 ծառաներուն և անոր բոլոր երկրին, Ու ան բոլոր զօրաւոր ձեռքով և բոլոր մեծ սոսկումով՝ որ Մովսէս ըրաւ բոլոր Իսրայէլին աչքին առջեւը։

ՙ Տետ Ծն · խթ · 20 ։
՚ Տետ Ցոբ · խթ · 6 ։
ՙ Կ‖ՙ կղզիներդ
Ի ԳԼ · ը · 9 ։
՚ Կ‖ՙ հանգիստդ
՚ ԳԼ · լը · 15 ։
՚ Եբբ · Յեսուրանի
Ի Եհ · ժե · 11 ։ Սալ · ձգ · 8 ։ Եբեմ. ժ · 6 ։
՚ Սալ · կը · 4 · 33 · 34 ։

Ձգ · 3 ։ Ընթ · գ · 8 ։
՚ Սալ · գ · 1 ։
՚ Եբբ · ասկն են.
՚ ԳԼ · թ · 3 · 4 · 5 ։
Ի Թուս · խգ · 9 ։ Երեմ. խգ · 6 ։ Լգ · 16 ։
Ի ԳԼ · ը · 7 · 8 ։
՚ Ծն · իե · 28 ։ ԳԼ · ժա · 11 ։
՚ Սալ · Ճկգ · 15 ։

՚ ը Թագ · է · 23 ։
՚ Սալ · ՃԺե · 9 · 10 · 11 ։
՚ ը Թագ · իբ · 45 ։ Սալ · ժը · 44 ։ կզ · 3 ։ ձա · 15 ։
՚ Կ‖ՙ սանն,
՚ ԳԼ · լը · 13 ։
՚ Թուս · իե · 12 ։ Լգ · 47 ։ ԳԼ · լը · 49 ։
Ի ԳԼ · գ · 27 ։
՚ Ծն · ժգ · 14 ։
՚ ԳԼ · ժա · 24 ։
Ի Դատ · ա · 16 ։ գ · 13 ։ բ Մն · իը · 15 ։
՚ Ծն · ժբ · 7 ։ ժգ · 15 ։ ժե · 18 ։ իգ · 3 ։ իը · 13 ։
Ի ԳԼ · գ · 27 ։ լը · 52 ։

՚ ԳԼ · լը · 50 ։ Յես · ա · 1 · 2 ։
՚ Յուդ · 9 ։
՚ ԳԼ · լա · 2 ։
Ի Տետ Ծն · իե · 1 ։ իը · 10 ։ Յես · ժգ · 10 · 11 ։
՚ Տետ Ծն · ծ · 5 · 10 ։ Թուս · ի · 29 ։
Ի Եհ · ժա · 2 ։ Ծան. գ · 3 ։
՚ Թես · իե · 18 · 23 ։
Ի Եհ · լգ · 11 ։ Թես · ժբ · 6 · 8 ։ ԳԼ · ի · 4 ։
՚ Տետ գԼ · ժբ · 11 · 18 ։
՚ ԳԼ · գ · 34 ։ է · 18 ։

—

ԳԻՐՔ ՅԵՍՈՒԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Տէրը Մովսէսին յաջորդ կը կարգէ Յեսուն։ 3 Խոստացուած երկրին սահմանները։ 5 Աստուած կը խոստանայ Յեսուին օգնելու, 8 ու անոր պատուէր կու տայ։ 10 Յեսու կարգի կը դնէ ժողովուրդը Յորդանանէն անցնելու համար։ 12 Կը յիշեցնէ երկուք ու կէս ցեղերուն՝ ինչ որ Մովսէսին խոստացեր էին։ 16 Անոնք ալ իրեն հնազանդութիւն կը խոստանան։

1 Տէրոջը ծառային Մովսէսին մեռնելէն ետքը՝ Տէրը Մովսէսին՝ Նաւէի որդի
2 Յեսուին հետ խօսեցաւ ըսելով, Իմ ծառաս Մովսէս մեռաւ. հիմա եղ՝ անցիրատ Յորդանանէն դուն և ատ բոլոր ժողովուրդը՝ ան երկիրը, որն որ ես Իսրայէլի որդւոցը
3 կու տամ։ Ձեր ոտքին բոլոր կոխած տեղերը ձեզի պիտի տամ, ինչպէս որ Մովսէսին ըսի.
4 Անապատէն ու ատ Լիբանանէն մինչև մեծ գետը՝ այսինքն Եփրատ գետը, Քետացւոց բոլոր երկիրը մինչև մեծ ծովը արևմտեան
5 կողմը ձեր սահմանը ըլլայ։ Քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ մարդ մը չկարենայ քեզի դէմ դնել. ինչպէս որ Մովսէսին հետ էի, քեզի հետ ալ անանկ պիտի ըլլամ. քեզ պիտի չմոռնամ ու քեզ անատես պիտի չընեմ։
6 Զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր. քանզի ատ ժողովուրդին դուն պիտի ժառանգեցնես ան երկիրը, որուն համարատնց հայրերուն երդում
7 դում ըրի ատնց տալու։ Միայն թէ զօրացիր ու խիստ քաջ եղիր, որ իմ ծառայիս Մովսէսին բոլոր քեզի պատուիրած օրէնքը պահես ու ընես. անկէ աջ կամ ձախ կողմը չդառնալիս, որ քու ամէն երթալու տեղդ յաջողութիւն դանես։
8 Ջողութիւն դանես։ Այս օրինաց գիրքը քու բերնէդ չպառնայ, հապա գիշեր ցորեկ անոր վրայ մտածես, որ բոլոր անոր մէջի գրուածները պահես ու կատարես. քանզի անատենը քու դործդ բերդ յառաջ կը տանիս, և անատենը
9 յաջողութիւն կը դանես։ Ահա քեզի կը պատուիրեմ, զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր, չվախնար ու մի զարհուրիր. քանզի քու ամէն երթալու տեղերդ քու Տէր Աստուածդ քու հետդ է։
10 Անկէ ետքը Յեսու ժողովուրդին ատենապետներուն պատուիրելով ըսաւ,
11 Բանակին մէջէն անցէք, ու ժողովուրդին ապսպրելով ըսէք, Ձեզի պաշար պատրաստեցէք. քանզի երեք օրէն եաև դուք աս Յորդանանէն պիտի անցնիք, որ երթաք ժառանգէք ան երկիրը, որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ժառանգութիւն կու տայ։
12 Եւ Ռուբենեանց ու Գադեանց և Մանասէի կէս ցեղին Յեսու խօսեցաւ ու ըսաւ,
13 Մխաքերնիդ բերէք ատն խօսքը, որ Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի պատուիրեց ըսելով, Ձեր Տէր Աստուածը ձեզ հանդստացուց, ու
14 աս երկիրը ձեզի տուաւ։ Ձեր կնիկները, ձեր տղաքները և ձեր անասունները թող բնակին ան երկրին մէջը, որ Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու ասդիի կողմը. բայց դուք ամէնդ որ ուժով կտրիճներ էք՝ զինեալ ձեր եղբայրներուն առջևը անցնելով՝
15 անոնց օգնութիւն ընէք, Մինչև որ Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս հանդստացընէ, և անոնք ալ ժառանգեն ան երկիրը, որն որ ձեր Տէր Աստուածը անոնց կու տայ. ետքը ձեր ժառանգութեան երկիրը դառնաք, և ժառանգէք զանիկա, որն որ Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու ասդիի կողմը դէպ՝ ի արևելք։
16 Եւ անոնք Յեսուին պատասխան տուին ու ըսին, Ինչ ամէն պատուիրածներդ պիտի ընենք, և ուր որ մեզ խրկես պիտի երթանք։
17 Ինչպէս որ Մովսէսին հնազանդութիւն կ՚ընէինք, անանկ ալ քեզի հնազանդութիւն պիտի ընենք. միայն թէ քու Տէր Աստուածդ քու հետդ ըլլայ, ինչպէս որ Մովսէսին հետն
18 էր։ Ամէն մարդ որ քու հրամանիդ դէմ դնէ, և ամէն ինչ որ անոր պատուիրես՝ քու խօսքերդ մտիկ չընէ, պիտի մեռցուի. միայն թէ զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր։

ԳԼ. Բ

1 Նախապէս՝ Սատիմէն խրկուած երկու լրտեսները կ՚ընդունի ու կը պահէ, 8 և դաշինք կ՚ընէ անոնց հետ։ 23 Լրտեսները կը դառնան ու լուր կը տանին։

1 Եւ Նաւէի որդին Յեսու Սատիմէն երկու մարդ խրկեց՝ ծածկաբար երկիրը լրտեսելու

ա ԵԼ. խգ. 13։ բ Օր. ա. 38։
գ բ Օր. լգ. 5։
դ բ Օր. ժա. 24. ԳԼ. ժգ. 9։
ե Ձն. ժե. 18։ ԵԼ. խգ. 31։ Թոս. լգ. 3—12։
զ բ Օր. է. 24։
է ԵԼ. գ. 12։
ը բ Օր. լա. 8, 23։ Հմր. 9, 17։ ԳԼ. գ. 7։ գ. 27։ Ես. խգ. 2, 5։
թ բ Օր. լա. 6, 8։ Եբր. ժգ. 5։
ժ բ Օր. լա. 7, 23։
ի Թոս. խէ. 23։ բ Օր. լա. 7։ ԳԼ. ժա. 15։
լ բ Օր. է. 32։ խը. 14։
խ Կամ խնկացութեամբ վարսխա։ բ Օր. խթ. 9։
ծ բ Օր. ժէ. 18, 19։
կ Սաղ. ա. 2։
հ Հմր. 7։
ձ բ Օր. լա. 7, 8, 23։
ղ Եբբ. չէ՞ որ
ճ Սաղ. խէ. 1։ Ե. բեմ. ա. 8։
մ ԳԼ. գ. 2։ Տես բ Օր. թ. 1։ ժա. 31։
յ Թոս. լբ. 20—28։ ԳԼ. խբ. 2, 3, 4։
ն Կամ գաւնդ գաւնդ ԵԼ. ժգ. 18։
շ ԳԼ. խբ. 4, ևս։
ո Հմր. 5։ ա Թագ. խ. 13։ գ Թագ. ա. 37։
—
չ Թոս. խէ. 1։

Համար, ու ասաց ցասաւ, Գացէք՝ ան երկիրը
ու երիքովը տեսէք. և անոնք գացին ու
[a] Բաթաել անունով պռունկ կնկան մը տունը
2 մտան, և հոն [b] մնացին։ Անատնը [c] Երիքո-
վի թագաւորին լուր տուեցաւ՝ ըսելով, Ահա
այս գիշեր երկիրը լրտեսելու համար Իսրա-
3 յէլի որդւոցմէ մարդիկ եկեր են հոս։ Ու
երիքովի թագաւորը Բաթաելին հետ խրը-
կեց ըսելով, Քեզի եկող ու տունդ մտնող
մարդիկը դուրս հանէ. քանզի անոնք այս բո-
4 լոր երկիրը լրտեսելու եկեր են։ [d] Եւ կինկը
ան երկու մարդը առաւ պահեց, ու ըսաւ,
Իրաւ ան մարդիկը ինծի եկան, բայց ուս-
5 կից ըլլալնին չգիտցայ. Ու դռներուն դո-
ցուելու ատենը՝ մութն ան մարդիկը դուրս
ելան. և ան մարդոց ուր երթալը չեմ գիտեր.
չուտով անոնց ետևէն հետեցէք, որ անոնց հաս-
6 նէք։ Իսկ [e] ինքը տանիքը հանելով զանոնք
պահեր էր քթանի եղէգներուն մէջը՝ որ տա-
7 նիքին վրայ դիզուած ունէր։ Ուստի մար-
դիկը Յորդանանու ճամբով մինչև անցքերը
անոնց ետևէն հետեցան, և անոնց ետևէն հե-
տեցողները դուրս ելլելէն ետքը դուռը դոցե-
ցին։

8 Ու երբոր անոնք դեռ չէին քնացած, կնի-
9 կը տանիքին վրայ անոնց քովը ելաւ, Եւ
մարդոցը ըսաւ, Ես գիտեմ որ Տէրը ձեզ եր-
կիրը ձեզի տուաւ, ու [f] ձեր վախը մեր վրայ
հնկաւ, և ձեր պատճառաւը աս երկրին բոլոր
10 բնակիչները [g] հալեցան. Քանզի մենք լսեցինք
թէ ինչպէս Տէրը ձեր եգիպտոսէն ելած ատե-
նը [h] Կարմիր ծովուն ջուրերը ձեր առջևէն ցամ-
քեցուց. նաև [i] ինչ որ դուք երկու Յորդա-
նանու անդիի կողմը [j] Ամորհացւոց երկու
թագաւորներուն Սեհոնին ու Ովգին՝ որոնք
11 բնաջինջ ըրիք։ Ուստի [k] այս բաները լսածնուս
պէս սիրտերնիս հալեցաւ, ու ձեր երեսէն
[l] քինաները համր մէկու մը վրայ [m] համարձա-
կութիւն չմնաց. քանզի [n] ձեր Եհովայ Ա-
տուածը վերը երկինքը ու վարը երկրիս
12 վրայ Աստուած անիկա է։ Հիմա կ'ազաչեմ,
[o] Տէրոջմով երդում ըրէք ինծի, որ ես ձեզի
ողորմութիւն ընելուս համար, դուք ալ հիմ
Հօրս տանը ողորմութիւն ընէք. և [p] ինծի
13 մարիա նշան մը տուէք, Որ իմ Հայրս, մայրս,
եղբայրներս, քոյրերս ու բոլոր անոնց վերա-
բերեալները ողջ պիտի թողուք, և մեր անձը
14 մահուանէ պիտի ազատէք։ Ու ան մարդիկը
անոր ըսին, Թէ որ աս մեր բանը չհայտնէք,
ձեր տեղը մեր անձինքը մեռնին. ու երբոր

Տէրը աս երկիրը մեզի տայ, [q] ինչպէս ողորմու-
թիւն ու հաւատարմութիւն պիտի ընենք։
15 Եւ [r] զանոնք մէկ չուանով մը պատուհանէն
վար իջեցուց. (քանզի իր տունը բերդին պա-
րսպին վրայ էր, ու [s] ինքը պարսպին վրայ
16 կը բնակէր.) Եւ անոնց ըսաւ, Լեռը գացէք,
չըլլայ որ հալածողները ձեզի հանդիպին, ու
հոն երեք օր պահուտեցէք, մինչև որ հալա-
ծողները ետ դառնան, անկէ ետև ձեր ճամ-
17 բան գացէք։ Եւ ան մարդիկը անոր ըսին,
Ա՛ս մենք աս [t] մեզի ընել տուած երդումիդ
18 [u] անպարտ կ'ըլլանք. [v] Երբոր մենք աս
երկիրը մտնենք, աս կարմիր գերձանէ չուանը
ան պատուհանին վրայ կապես, ուսկից որ մեզ
իջեցուցիր. [w] և քու հայրդ, մայրդ, եղբայր-
ներդ ու քու հօրդ բոլոր տունը քու քովդ աս
19 տանը մէջ ժողվես. Ու [x] ան որ քու տանդ
դռնէն դուրս ելլէ, անոր արիւնը իր գլխուն
վրայ ըլլայ. մենք անպարտ ենք. բայց քու
քովդ աս տանը մէջ բոլոր եղողներուն թէ որ
ձեռք մը դպչի, [y] անոնց արիւնը մեր գլխուն
20 վրայ ըլլայ։ Եւ թէ որ աս մեր բանը [z] յայտնես,
ան ատենը քու մեզի ընել տուած
21 երդումիդ անպարտ կ'ըլլանք։ Ու կինկը ը-
սաւ, Ձեր խօսքերուն պէս՝ անանկ թող ը-
լայ. և [a] թողուց զանոնք, ու անոնք գացին.
և ան կարմիր չուանը պատուհանին վրայ
կապեց։

22 Եւ անոնք անկէ լեռնակողմը գացին, ու
հոն երեք օր նստան, մինչև որ հալածողնե-
րը ետ դարձան. ու հալածողները զանոնք
ամէն ճամբու մէջ փնտռեցին, բայց չգտան։
23 Անատնը ան երկու մարդիկը ետ դառնալով
լեռնէն վար իջան, և անցնելով՝ գետէն որ-
դոյն Յեսուին գացին, ու իրենց պատահած
24 բոլոր բաները անոր պատմեցին. Եւ Յեսուին
ըսին, Իրաւցնէ [b] Տէրը ան բոլոր երկիրը մեր
ձեռքը տուաւ, ու ան երկրին բոլոր բնա-
կիչները մեր երեսէն [c] հալեցան։

ԳԼ. Գ

1 Յեսու Յորդանան կու գայ։ 2 Պատիկանները կ'ծանոյնեն ժո-
ղովուրդին թէ ինչ կարգով պիտի անցնին։ 7 Տէրը կը քա-
ջալերէ Յեսուն։ 9 ան ալ կը քաջալերէ ժողովուրդը։ 14 Յոր-
դանանու ջուրերը կը բաժնուին։

1 Ու Յեսու առտուանց կանուխ եղաւ. և ին-
քը ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը [d] Սատիմէն
չուեցին, ու մինչև Յորդանան եկան. և անդ-
2 նեցին առաջ հոն իջևան ըրին։ Ու [e] երեք օրէն
ետքը պատիկանները բանակին մէջէն անցան

[a] Ա տատ. ա. 5։
[b] Եբր. ժա. 31։ Յակ. բ. 25։
[c] Եբր. պառկեցան։
[d] Սպղ. Ղեւ. 1։ Ես. ա. 10։ Միք. զ. 5։
[e] Տես բ Թագ. ժէ. 19։ 20։
[f] Տես Եր. ա. 17։ բ Թագ. ժէ. 19։
[g] Ցն. լէ. 5։ Եր. իգ. 27։ բ Օր. բ. 25։ ժա. 25։
[h] Եր. ժէ. 15։
[i] Եր. ժգ. 21։ ԳԼ. գ. 23։
[j] Թուոց իա. 24. 34. 35։
[k] Եր. ժէ. 14. 15։
[l] ԳԼ. է. 1։ է. 5։ Ես. ժգ. 7։
[m] Եբր. հոգի
[n] Բ Օր. գ. 39։
[o] Տես ա Թագ. ի. 14. 15. 17։
[p] Տես ա Տիմ. է. 8։
[q] Ելմ. 18։
[r] Յիսուսհոմանեան թեւան
[s] Դատ. ա. 24։ Ա տատ. է. 7։
[t] Գոր. թ. 25։
[u] Եր. ի. 7։
[v] Ելմ. 12։
[w] ԳԼ. չ. 23։
[x] Ա տատ. իե. 25։
[y] Եր. իգ. 31։ ԳԼ. գ. 2։ իա. 44։
[z] Ելմ. 9։
[a] ԳԼ. բ. 1։
[b] ԳԼ. ա. 19։ 11։

ՎԵՐՆԱԳԻՐ

1 Տասերիս մեր կ՚որոշէի, որ Յորդանէն մինչեւ
Տաճար ասասկիս մեր ադեղ: 9 Մերիշ ասասկիս մեր
ալ Յորդանոն մէջեն կ՚ելլէին: 10, 19 Ծորդանէսը
կ՚ընդ: 14 Նասաւած Յիսուսն ալ ասոց: 20 Տաս-
սկիս մեր ալ կ՚ելլէին մեր ալ կ՚ելլէին:

Գլ. Վ

1 Ո՛ր մեր ասոր Յորդանէն Ցորդանէն
ասկիսէ մեր, Յիսուս մեր ալ
2 ասասկիս մեր, Փոխանակն մեր ալ
3 ասէ, ո՛ր Աստուծոյ մեր կ՚ելլէ
կ՚ելլէ մեր ալ Յիսուս մեր ալ
4 Յիսուս մեր ալ ասոր գալէն մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
5 ասէ մեր: Ո՛ր Յիսուս մեր ալ
մեր ալ, ասէ մեր ալ Յիսուս մեր ալ
6 Ո՛ր ասոր մեր ալ Յիսուս մեր ալ
մեր ալ ասասկիս մեր ալ, ո՛ր
7 Ո՛ր Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
մեր ալ ասասկիս մեր ալ, ո՛ր
8 ասէ մեր ալ Յիսուս մեր ալ
Յիսուս մեր ալ ասասկիս մեր ալ
9 Ո՛ր Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
10 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
11 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
12 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
13 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
14 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
15 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
16 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
17 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
18 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
19 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
20 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
21 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
22 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
23 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
24 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
25 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
26 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
27 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
28 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
29 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
30 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
31 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
32 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
33 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
34 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
35 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
36 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
37 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
38 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
39 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
40 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
41 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
42 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
43 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
44 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
45 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
46 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
47 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
48 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
49 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
50 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
51 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
52 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
53 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
54 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
55 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
56 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
57 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
58 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
59 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
60 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
61 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
62 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
63 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
64 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
65 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
66 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
67 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
68 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
69 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
70 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
71 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
72 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
73 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
74 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
75 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
76 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
77 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
78 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
79 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
80 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
81 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
82 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
83 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
84 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
85 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
86 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
87 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
88 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
89 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
90 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
91 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
92 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
93 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
94 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
95 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
96 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
97 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
98 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ
99 Յիսուս մեր ալ Յիսուս մեր ալ
ասասկիս մեր ալ, ո՛ր Յիսուս
100 մեր ալ Յիսուս մեր ալ ասասկիս
մեր ալ, ո՛ր Յիսուս մեր ալ

9 ու Հոն դրին։ Եւ Յեսու ՚ղչէ՝ ասաւ երկու
քարեր ալ կանգնեց Յորդանանու մէջը, ուր
ան տապանակը վերցնող քահանայից ոտ-
քերուն կեցած տեղը, ու մինչև այս օրս Հոն
10 են։ Եւ տապանակը վերցնող քահանաները
Յորդանանու մէջը կայնեցան, մինչև որ լը-
մընցաւ ան բոլոր խօսքը, որն որ Տէրը Յե-
սուին պատուիրեց ժողովուրդին ըսելու, ինչ-
պէս որ Մովսէս Յեսուին պատուիրեր էր. և
11 ժողովուրդը արագարագ անցաւ։ Ու երբոր
բոլոր ժողովուրդին անցնիլը լմընցաւ, անա-
ռնեը Տէրոջը տապանակը ու քահանաները
ժողովուրդին առջևը անցան։
12 Եւ ՚Ռուբինի որդիքը ու Գադի որդիքը
և Մանասէի կէս ցեղը ազատագինեալ՝ Իս-
րայէլի որդւոցը առջևը անցան, ինչպէս որ
13 Մովսէս անոնց ըսեր էր. քառասուն հազարի
չափ պատրաստուած զօրք Տէրոջը առջևը՝
պատերազմի համար երիքովի դաշտը անցան։
14 ԵՒայն օրը Տէրը բոլոր ՚Իսրայէլին աչքերուն
առջևը Յեսուն մեծցուց, ու անոր կենացը
բոլոր օրերուն մէջ՝ Մովսէսին վախցածնուն
15 պէս անկէ կը վախնային։ Եւ Տէրը խօսեցաւ
16 Յեսուին՝ ըսելով, ՚վկայութեան տապանակը
վերցնող քահանաներուն հրաման ըրէ որ Յոր-
17 դանանէն ելլեն։ Ուստի Յեսու քահանանե-
րուն հրամայեց ու ըսաւ, Յորդանանէն ելէք։
18 Ու երբոր Տէրոջը ուխտին տապանակը վեր-
ցնող քահանաները Յորդանանու մէջէն ելան,
և քահանայից ոտքերուն թաթերը ցամաքի
վրայ կոխեցին, Յորդանանու ջուրը իր տեղը
դարձաւ, ՚ու առջինին պէս իր բոլոր եզերք-
ներուն վրայ գալեց։
19 Եւ առաջին ամսուն տասներորդ ՚ըէ ժող-
վուրդը Յորդանանէն դուրս ելլելով, ՚Գաղ-
գաղային մէջ երիքովի արևելեան կողմը իջևան
20 ըրին։ Եւ ՚ան տասու երկու քարը՝ որ Յոր-
դանանէն առեր էին, Յեսու Գաղգաղային մէջ
21 կանգնեց. Եւ Իսրայէլի որդւոցը խօսեցաւ
ըսելով, ՚վազը թէ որ ձեր որդիքը իրենց
հայրերուն հարցընելու ըլլան ու ըսեն թէ Ա-
22 քարերը ի՞նչ են. Ձեր ազգը խնայընէք ըսե-
լով, ՚Իսրայէլ ան Յորդանանէն ցամաքով
23 անցաւ. Որովհետև ձեր Տէր Աստուածը ձեր
առջևէն Յորդանանու ջուրերը ցամքեցուց
մինչև որ դուք անցաք, ինչպէս որ ձեր Տէր
Աստուածը Կարմիր ծովուն մէջէն ալ ըրաւ,
հարն որ ցամքեցուց մեր առջևէն մինչև որ մենք
24 անցանք. Որպէս զի երկրիս ամէն ազգերը
գիտնան որ Տէրոջը ձեռքը զօրաւոր է, և
դուք ՚ձեր Տէր Աստուծմէն միշտ վախնաք։

ԳԼ. Ե

1 Քանանացիք կը վախնան։ 2 Յեսու կը նորոգէ Թլփատու-
թիւնը։ 10 Գաղգաղայի մէջ զատիկը կ'ընեն։ 12 Մանանան
կ'դադրի։ 13 Հրեշտակ մը կ'երևնայ Յեսուին։

1 Ու երբոր ՚լսեցին Ամորհացւոց բոլոր թա-
գաւորները, որոնք Յորդանանու ափին արև-
մտեան կողմը կը բնակէին, ու Քանանացւոց բո-
լոր թագաւորները, ՚որոնք ծովեզերքին քովը
կը բնակէին, թէ Տէրը Իսրայէլի որդւոցը ա-
ջևէն՝ մինչև անոնց անցնիլը Յորդանանու ջու-
րերը ցամքեցուցեր է, անոնց սիրտը հալեցաւ,
՚ու Իսրայէլի որդւոցը երեսէն՝ անոնց վրայ
համարձակութիւն չմնաց։
2 Ան ատեն Տէրը Յեսուին ըսաւ, Քեզի
*դայլախազէ դանակներ շինէ, ու դարձիր
3 Իսրայէլի որդիքը նորէն թլփատէ։ Եւ Յեսու
իրեն դայլախազէ դանակներ շինեց, ու Գիբ-
աթ-Ալլփատութեանց ըսուած տեղը Իսրայէլի որ-
4 դիքը թլփատեց։ Եւ ան է պատճառը, որուն
համար Յեսու ըրաւ թլփատեց. ՚Եգիպտոսէն
ելած բոլոր ժողովուրդին արուները՝ ամէն
պատերազմող մարդիկը Եգիպտոսէն ելլելէն
5 ետքը անապատին մէջ ճամբան մեռան։ Ու
բոլոր ելած ժողովուրդը թլփատուած էր. բայց
Եգիպտոսէն ելլելէն ետքը անապատին մէջ
ճամբան ծնած բոլոր ժողովուրդը չթլփատե-
6 ցին։ Քանզի Իսրայէլի որդիքը ՚քառասուն
տարի անապատին մէջը պտրտեցան, մինչև որ
Տէրոջը խօսքին հնազանդութիւն չընող բոլոր
ազգը՝ այսինքն Եգիպտոսէն ելլող պատերազ-
մական մարդիկը սպառեցան. որովհետև Տէրը
անոնց երդում ըրաւ որ երբեք անոնց չցու-
ցընէ ան երկիրը՝ ՚ան կաթ ու մեղր բղխող
երկիրը, որն որ Տէրը անոնց Հայրերուն եր-
7 դում ըրեր էր մեզի տալու։ Ուստի ՚անոնց
տեղը անոնց զաւակները հանեց, ու զանոնք
թլփատեց Յեսու. քանզի անթլփատ էին,
որովհետև ճամբուն մէջ թլփատած չէին զա-
8 նոնք։ Ու երբոր բոլոր ժողովուրդին թլփա-
տութիւնը լմընցաւ, բանակին մէջ իրենց տեղը
9 նստան ՚մինչև որ առողջացան։ Ան ատեն Տէ-
րը Յեսուին ըսաւ, Այսօր ՚Եգիպտոսի նախա-
տինքը ձեր վրայէն †վերցուցի. ուստի ան
տեղին անունը մինչև այս օրս ՚‡Գաղգաղա
10 կոչուեցաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Գաղգաղայի
մէջ բանակեցան. ու Յեսուին երեքտասաներ-
որդ օրը Երիքովի դաշտե-
11 րուն մէջ զատիկը ըրին։ Եւ զատկին հետև-
եալ օրը ան երկրին պտուղէն բաղարջ կերան,
ու նոյն օրը բոհրած ցորեն ալ ՚չկրան։

ը Թուա. ը. 20, 27, 28։
ի ԳԼ. գ. 7։
լ Եզ. ի՛. 16, 22։
խ ԳԼ. գ. 15։
ծ ԳԼ. ե. 9։
կ Հմի. 3։
հ Հմի. 6։
ձ ԳԼ. գ. 17։

ճ Եզ. ժգ. 21։
մ գ Թագ. ը. 42, 43։
ղ Թագ. ԺՀ. 19։
Սաղ. ՃԳ. 8։
ն Եզ. ԺԱ. 16։ ա Պն.
ԺՀ. 12։ Սաղ. ՃՀ. 13։
շ Եզ. ժգ. 31։ բ Օր.
գ. 2։ Սաղ. ՃՀ. 7։

Եբեմ. ժ. 7։
—
ո Եզ. ԺԱ. 14, 15։
ԳԼ. բ. 9, 10, 11։
Սաղ. խը. 6։ Ե.
գԼԿ. խա. 7։
չ Թուա. ժգ. 50։
ռ գ Թագ. ժ. 5։

• Կամ աբ. Տես Եզ.
գ. 25։
ր Թուա. ժգ. 29։ Իգ.
64, 65։ բ Օր. բ. 16։
ս Թուա. ժգ. 33։ բ
Օր. ա. 3։ բ. 7։
14։ Սաղ. ղե. 10։
տ Թուա. ժգ. 23։ Սաղ.

ղե. 11։ Եբր. գ.
11։
ւ Եզ. գ. 8։
փ Թուա. ժգ. 31։ բ
Օր. ա. 39։
ք Տես Դն. Լգ. 25։
օ Դն. Լգ. 14։ ա
Թագ. ժգ. 6։ Տես

Ղև. ԺԸ. 3։ ԳԼ.
իգ. 14։ Եզկ. ի.
7։ իգ. 3։ 8։
† Եբր. գԼորցուցի.
ֆ ԳԼ. գ. 19։
‡ Ցն գԼորեամ.
և Եզ. ժբ. 6։ Թագ.
Թ. 5։

12 Եւ հետեւեալ օրը երբոր ան երկրին պա-
տուղէն կերան, Էմանանան դադարեցաւ. ու
անկէետքը Իսրայէլի որդւոցը համար՝ ալ
մանանայ չէր գտնուեր. և ան տարին Քանա-
նու երկրին պտուղէն կերան։
13 Ու երբոր Յեսու Երիքովի մօտ էր, աչքե-
րը վերցնելով տեսաւ որ ահա Էր դիմացը
մէկ մարդ մը կայներ էր, Եւ անոր ձեռքը
մերկ սուր մը կար. ու Յեսու անոր մօտե-
նալով՝ անոր ըսաւ, Մեզմէ՞ ես թէ մեր թըշ-
14 նամիներէն ես. Եւ անիկա ըսաւ, Ոչ, այլ ես Տէրոջը զօրավարն եմ, հիմա եկայ։ Եւ
Յեսու Էրեսի վրայ գետինը խնկաւ ու երկրը-
պագութիւն ըրաւ, և անոր ըսաւ, Իմ աէրս
15 իր ծառային ի՞նչ կը հրամայէ։ Ու Տէրոջը
զօրավարը Յեսուին ըսաւ, Քո քերդ կօշիկ-
ները հանէ, քանզի կայնած տեղդ սուրբ է.
և Յեսու այնպէս ըրաւ։

ԳԼ. Զ

1 Երիքով կը գոցուի։ 2 Աստուած Յեսուին կ'խոստանայ թէ
ինչպէս պիտի պաշարէ զանիկա։ 12 Քաղաքին բոլորտիքը կը
գառնան։ 17 Ան քաղաքը պիտի նզովուէր։ 20 Պարիսպները
վար կ'իյնան։ 22 Ռախաբ կ'ազատուի։ 26 Յեսու կ'անիծէ
Երիքովը նորէն շինողը։

1 Ու Երիքով Իսրայէլի որդւոցը *պատճա-
ռաւ ամուր կերպով մը փակուած էր. ելլող
2 ու մտնող չկար։ Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ,
Նայէ՝ Երիքովը ու †անոր թագաւորը և զո-
3 րաւոր կարիճները ‡քու ձեռքդ տուի։ Ուս-
տի ամէն պատերազմական մարդիկը քաղա-
քին բոլորտիքը գառնալով՝ մէկ անգամ քա-
զաքին բոլորտիքը պտտիք. վեց օր ասանկ
4 ընես։ Եւ տապանակին առջեւը եօթը քա-
հանայ եօթը †Յոբելեան փողերը առնեն. ու
եօթներորդ օրը քաղաքին բոլորտիքը եօթը
անգամ պտտիք, և ‡քահանաները փողերը
5 հնչեցընեն։ Ու երբոր Յոբելեան եղջիւրնեերը
երկար հնչեցընեն, և դուք փողերուն ձայնը
լսէք, բոլոր ժողովուրդը մեծ աղաղակ մը
հանէ. և քաղաքին պարիսպները վար պիտի
իյնան, ու ժողովուրդին ամէն մէկը չխոտակ
յառաջ էրթալ ներա պիտի մտնէ։
6 Եւ Նաւէի որդին Յեսու քահանաները
կանչեց ու անոնց ըսաւ, Ուխտին տապանա-
կը վերցուցէք, ու եօթը քահանայ եօթը Յոբելեան փողեր
7 առնեն։ Եւ ժողովուրդին ըսաւ, Անցէք
ու քաղաքին բոլորտիքը պտտեցէք, և զի-
8 նուորները Տէրոջը տապանակին առջեւը անց-
նին։ Ու երբոր Յեսու ժողովուրդին պատուի-
րեց, եօթը քահանաները՝ որ եօթը Յոբե-
լեան փողերը ունէին, Տէրոջը առջեւը անց-
նելով փողերը հնչեցուցին, ու Տէրոջը ուխ-
տին տապանակը անոնց ետեւէն կ'երթար։
9 Եւ զինուորները փողերը հնչեցնող քա-
հանաներուն առջեւէն կ'երթային, Բայց վեր-
ջապահները՝ տապանակին ետեւէն. քա-
10 հանաները փողերը հնչեցնելով կ'երթային։ Եւ
Յեսու ժողովուրդին պատուիրելով ըսաւ, Բո-
ռաղաղակ մի հանէք, և ձայներնիդ չլսուի,
ու ձեր բերնէն խօսք մը չելլէ, մինչև ան օրը
որ ես ձեզի ըսեմ թէ Աղաղակ հանեցէք.
11 անատենը աղաղակեցէք։ Ուստի Տէրոջը տա-
պանակը քաղաքին բոլորտիքը մէկ անգամ
պտտեցուց ետեւ բանակը գարձան, ու գիշե-
րը բանակին մէջը մնացին։
12 Եւ Յեսու առտուանց կանուխ ելաւ, Ու
քահանաները Տէրոջը տապանակը վերցուցին։
13 Եւ եօթը Յոբելեան փողերը կրող եօթը քա-
հանաները Տէրոջը տապանակին առջեւէն կ'եր-
թային՝ փողերը հնչեցընելով, ու զինուորները
անոնց առջեւէն կ'երթային, ու վերջապահները՝
Տէրոջը տապանակին ետեւէն. և հնչեցնելով գնա-
14 ցին։ Երկրորդ օրն ալ քաղաքին բոլորտիքը մէկ անգամ պտտե-
ցուցին՝ բանակը գարձան. վեց օր այսպէս ըրին։
15 Ու եօթներորդ օրը կանուխ ելան՝ արշալուսին
ծագած ատենը, ու քաղաքին բոլորտիքը եօ-
թը անգամ պտտեցան նոյն կերպով. միայն
թէ ան օրը քաղաքին բոլորտիքը եօթը անգամ
16 պտտեցան։ Ու եօթներորդ անգամին երբոր
քահանաները փողերը հնչեցուցին, Յեսու ժո-
ղովուրդին ըսաւ, Աղաղակեցէք, քանզի Տէ-
17 րը ձեզ քաղաքը ձեր ձեռքը տուաւ։ Եւ քա-
ղաքը ու բոլոր անոր մէջը եղածը Տէրոջմէ
նզոված ըլլան, միայն Ռախաբ պոռնիկը՝ ձեր
խրկած լրտեսները պահելուն համար ողջ մնայ,
թէ ինքը և թէ իրեն հետ տանը մէջ բոլոր
18 եղողները։ Բայց դուք համն կերպով զգու-
շանաք նզովածէն. չըլլայ որ նզովածէն առ-
նելով դուք զ՚նզոված ըլլաք, ու Իսրայէլի
բանակը նզովքի մէջ ձգելով՝ զանիկա նեղու-
19 թեան հանդիպցընէք։ Եւ բոլոր արծաթը ու
ոսկին և պղինձէ ու երկաթէ ամանները Տէրոջը
համար սուրբ ըլլան. Տէրոջը գանձը մտնեն։
20 Ուստի ժողովուրդը աղաղակեց, որովհետև
փողերը հնչուեցան. ու երբոր ժողովուրդը
փողերուն ձայնը լսեց, ու ժողովուրդը բար-
ձրաձայն աղաղակեց, պարիսպները վար ին-
կան. և ժողովուրդին ամէն մէկը չխոտակ յա-
21 ռաջ քաղաքը մտնելով՝ քաղաքը առին. Ու
բոլոր քաղաքին մէջը եղողը՝ այր և կին,
երիտասարդ և ծեր, արջառ, ոչխար ու էշ

---

* Եբ. ժգ. 35։
† Ձն. ժբ. 2։ բ. 24։ Եվ. իգ. 23։ Ջաթ. ա. 8։ Գոր. ա. 10։
‡ Թուա. իբ. 25։
§ Տես Եվ. իգ. 20։ Դան. ժ. 13, 21։ ժբ. 1։ Յայտ. ժբ. 7։ ժխ. 11, 14։
¶ Ձն. ժէ. 3։
‖ Եվ. գ. 5։ Գոր. է. 33։
* Եբր. Լբևէն
** բ Օր. է. 24։
†† Գվ. բ. 9, 24։ ը. 1։
‡‡ Կամ խոյի եղջիւրէ
§§ Թուա. ժ. 8։
¶¶ Թուա. ժ. 25։
‖‖ բ Օր. ը. 25։
*** Գվ. բ. 4։
††† բ Օր. է. 26։ ժգ. 17։ Գվ. է. 1, 11, 12։
‡‡‡ Գվ. է. 25։ գ Թագ. ժբ. 17։ Գվ. է. 18։ Յոսե. ա. 12։
§§§ Հմր. 5։ Եբր. ժա. 30։
¶¶¶ բ Օր. է. 2։

22 աւրի բերնէ, անդընդէ՛ն կորընցուցին։ Եւ Յե-
սու ան երկիրը լրտեսող երկու մարդոյն ըսաւ,
Ա՛ն պոռնիկ կնկանը տունը դացէ՛ք, ու հինչ-
պէս որ անոր երդում ըրիք, կնիկը ու անոր
23 ամէն ունեցածը անկէ դուրս հանեցէ՛ք։ Ու-
ստի ան լրտես երիտասարդները դացին, ու
Ռահաբը ու անոր հայրը ու մայրը ու եղ-
բայրները և անոր ամէն ունեցածը դուրս հա-
նեցին, ու անոր բոլոր ազգատոհմն ալ դուրս
հանեցին, և զանոնք Իսրայէլի բանակին դուր-
24 ս կեցուցին։ Ու քաղաքը և բոլոր անոր
մէջը եղածը կրակով այրեցին, միայն ար-
ծաթը ու ոսկին և պղնձէ ու երկաթէ առան-
25 ները՝ տէրոջը տանը դանձին մէջը դրին։ Այս-
պէս Յեսու ողջ պահեց Ռահաբ պոռնիկը ու
անոր հօրը տունը և անոր ամէն ունեցածը,
ու Հանիկա Իսրայէլի մէջ բնակեցաւ մինչև
այսօր. քանզի անիկա պահեց ան *լրտեսնե-
րը՝ որոնք Յեսու իրկեր էր Երիքովը լրը-
տեսելու համար։
26 Եւ անոնք Յեսու երդում ընելով ըսաւ,
†Տէրոջը առջև անիծեալ ըլլայ ան մարդը՝
որ ելլէ ու աս Երիքով քաղաքը չինէ. իր
անդրանիկովը անոր հիմերը դնէ, ու անոր
դռներն ալ իր պզտիկ տղովը կանդնէ։
27 ‡Եւ Տէրը Յեսուին հետ էր, ու †անոր համ-
բաւը բոլոր երկրին մէջ տարածուեցաւ։

ԳԼ. Է

1 Իսրայէլացիք կը յանցանին Գայիի բնակիչներուն։ 6 Յեսու աս բանիս համար Աստուծոյ կը բողոքէ։ 10 Աստուած կ՚ի-մացնէ անոր՝ թէ ինչ պատճառ ընել։ 16 Ա֊բար վիճակով կը բռնուի։ 19 Անոր խոստովանութիւնը։ 22 Չանիկա իր բոլոր ունեցածովը Աբովրի ձորին մէջ կը կոխընդրուին։

1 Բայց Իսրայէլի որդիները նզովքի վրայով յան-
ցանք գործեցին. քանզի Զերայի որդւոյն †Զարդիի որդւոյն Քարմիին
որդին ¯Աքար նզովածէն առաւ, ու Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի որդւոցը վրայ բոր-
բոքեցաւ։
2 Եւ Յեսու Երիքովէն մարդիկ խրկեց դէպ
՚ի Գայի, որ Բեթաւանին մօտ է՝ Բեթէլին
արեւելեան կողմը, և խօսեցաւ անոնց ըսե-
լով, Ելէ՛ք ու ան երկիրը լրտեսեցէ՛ք. և ան
3 մարդիկը եկան ու Գային լրտեսեցին։ Եւ Յե-
սուին դարձան ու անոր ըսին, Բոլոր ժողո-
վուրդը չելլէ, հոն երկու կամ երեք հազար
մարդ ու չափ ելլեն, ու Գային զարնեն. բո-
լոր ժողովուրդը հոն տանելով մի յոգնեցներ.
4 քանզի անոնք քիչ ուր են։ Ուստի ժողովուր-
դէն երեք հազարի չափ մարդ հոն եկան,
5 †բայց Գայիի մարդոցը առջևէն փախան. Եւ
Գայիի մարդիկը անոնցմէ երեսունուվեց մար-
դու չափ զարկին, քանզի դանոնք դրանը
առջևէն մինչև Սեբարիմ հալածեցին, ու զա-
՚ի վայրին վրայ զանոնք զարկին. ուստի †ժո-
ղովուրդին սիրտը հալեցաւ ու ջուրի պէս
եղաւ։
6 Եւ Յեսու †իր հանդերձները պատռելով
Տէրոջը տապանակին առջևը երեսին վրայ
գետինը ինկաւ մինչև երեկոն, թէ ինքը և
թէ Իսրայէլի ծերերը, ու †հրնոց գլուխնին վր-
7 րայ հող ցանեցին։ Եւ Յեսու ըսաւ, Ո՜հ, Տէր
Եհովայ, †ինչո՞ւ համար աս ժողովուրդը Յոր-
դանանու ասդի կողմը անցուցիր, որ մեզ Ա-
մորհացւոց ձեռքը մատնես, ու մեզ կորընչը-
նես. երանի թէ Յորդանանու անդի կողմը
8 գոհ ըլլալով մնայինք։ Ո՜հ, Տէր, Իսրայէլ
իր թշնամիներուն առջևը կռնակ դարձընե-
9 լին ետև՝ ալ ես ի՞նչ ըսեմ. Որովհետև քա-
նանացիները ու երկրին բոլոր բնակիչները լը-
սելով՝ մեզ պիտի պաշարեն, ու †մեր անունը
երկրիս վրայէն բոլորովին պիտի վերցընեն.
անոնք †քու մեծ անունդ ի՞նչ պիտի ը-
նեն։
10 Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ, Ոտքի վրայ ելիր.
ինչո՞ւ համար այսպէս երեսիդ վրայ ինկեր
11 ես. †Իսրայէլ մեղք գործեց, և իմ անոնց
հրամայած ուխտս զանց ըրին. †քանզի նը-
զովածէն առին, ու գողցեր ծիւն ըրին և †սուտ
գրուցեցին, ու նաև իրենց կարասիքներուն
12 մէջը դրին. †Ուստի Իսրայէլի որդիները պիտի
կրնան իրենց թշնամիներուն առջևը կենալ.
իրենց թշնամիներուն առջևը կռնակ պիտի
դարձընեն, քանզի †նզոված եղան. և ալ
ձեր հետը պիտի չըլլամ, թէ որ դուք նզո-
13 վածը ձեր մէջէն բնաջինջ չընէք։ Ելիր †ժո-
ղովուրդը սրբէ, ու ըսէ, ‡Վաղուան համար
սրբուեցէ՛ք. քանզի Իսրայէլին Տէր Աստուա-
ծը այսպէս կ՚ըսէ, Ով Իսրայէլ, ձեր մէջը
նզոված կայ. մինչև որ նզովածը ձեր մէջէն
չվերցընէք, քու թշնամիներուդ առջևը պիտի
14 չկրնաս կենալ։ Ուստի առաւսւնց ձեր ցե-
ղերովը մօտենաք, ու †Տէրը որ ցեղը ¤
ՀՆԴԿ բռնելու ըլլայ, անիկա իր ազգատոհմ-
ներովը մօտենայ. և Տէրը որ ազգատոհմը
բռնելու ըլլայ, անիկա իր տուներովը մօտե-
նայ. ու Տէրը որ տուները բռնելու ըլլայ, անի-
15 կա իր մարդոցմովը մօտենայ. †Եւ ով որ
նզովածով բռնուի, կրակով պիտի այրուի,
թէ ինքը և թէ իր ամէն ունեցածը. քան-

ե ԳԼ. բ. 14։ Երբ. ժա. 31։
զ ԳԼ. բ. 13։
է Հմր. 19։
ը Տես Մատ. ա. 5։
թ Երբ. պատգամաւորները

ի գ Թագ. ժգ. 34։
ժ ԳԼ. ա. 5։
ի ԳԼ. Թ. 1. 3։
—
† Կամ Զամբրիի. ա Մն. բ. 6։
ա ԳԼ. իբ. 20։ ա Մն. բ. 7։
‡ ԳԼ. իգ. 17։ բՕր. իբ. 25։
¤ ԳԼ. բ. 9. 11։ Գվ. իգ. 36։ Սաղ. իբ. 14։
† Ծն. լե. 29. 34։

ե ա Թագ. գ. 12։ բ Թագ. ա. 2։ ժգ. 19։ Ղեւեմ. Թ. 1։ Յոբ. բ. 12։
է Եզ. ե. 22։ գ Թագ. գ. 10։
ը Սաղ. ձգ. 4։

ժ Տես Եզ. լ. 12։ Թագ. ժգ. 13։
ի Հմր. 1։
ի ԳԼ. գ. 17. 18։
ի Տես Գոտ. ե. 1. 2։
լ Տես Թագ. ժգ. 45։ Դատ. բ. 14։

խ բ Օր. ե. 26։ ԳԼ. գ. 18։
ծ Եզ. ժԹ. 10։
կ ԳԼ. գ. 5։
հ Աւետ. ժգ. 33։
ձ Տես ա Թագ. ժգ. 38. 39։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի՝ «Մի վախնար զանիկա, որովհետեւ ես քու ձեռքդ տուի զանիկա եւ անոր բոլոր ժողովուրդը եւ անոր երկիրը։ Ու ինչպէս որ Եհովան, որ երեւցաւ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակոբին, ըսաւ անոնց՝ «Ես պիտի տամ զայն ձեր սերունդին», 2 եւ ես Մովսէսին ըսի՝ «Ահա ես Եհովան եմ։ 3 Ես երեւցայ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակոբին Ամենակարող Աստուածը ըլլալով, բայց իմ անունս Եհովա չհայտնեցի անոնց։ 4 Ես նաեւ հաստատեցի իմ ուխտս անոնց հետ, որ Քանանի երկիրը տամ անոնց, այն երկիրը, որուն մէջ անոնք եկած էին իբրեւ օտարականներ։ 5 Ես նաեւ լսեցի Իսրայէլի որդիներուն հառաչանքը, որոնց Եգիպտացիները ստրկութեան մէջ կը պահեն, եւ յիշեցի իմ ուխտս։ 6 Ուստի ըսէ Իսրայէլի որդիներուն՝ «Ես եմ Եհովան, եւ պիտի հանեմ ձեզ Եգիպտացիներուն լուծին տակէն, պիտի ազատեմ ձեզ անոնց ստրկութենէն, եւ պիտի փրկեմ ձեզ երկարած բազուկով եւ մեծ դատաստաններով։ 7 Ես ձեզ պիտի առնեմ ինծի համար ժողովուրդ, եւ պիտի ըլլամ ձեր Աստուածը։ Դուք պիտի գիտնաք, որ ես եմ Եհովան, ձեր Աստուածը, որ ձեզ կը հանեմ Եգիպտացիներուն լուծին տակէն։ 8 Ես ձեզ պիտի տանիմ այն երկիրը, որուն համար իմ ձեռքս վերցուցի, որ տամ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակոբին, եւ ձեզի պիտի տամ զայն իբրեւ ժառանգութիւն։ Ես Եհովան եմ»։ 9 Մովսէս այսպէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդիներուն, բայց անոնք չլսեցին Մովսէսը, որովհետեւ հոգիով նեղութեան մէջ էին, եւ ծանր աշխատութիւն կը քաշէին։ 10 Ու Եհովա խօսեցաւ Մովսէսին եւ ըսաւ անոր՝ 11 «Գնա՛ եւ խօսէ Եգիպտոսի թագաւոր Փարաւոնին, որ Իսրայէլի որդիները իր երկրէն արձակէ»։ 12 Բայց Մովսէս պատասխանեց Եհովայի առջեւ եւ ըսաւ՝ «Ահա Իսրայէլի որդիները ինծի չեն լսեր, ուրեմն Փարաւոն ինչպէ՞ս պիտի լսէ ինծի, որովհետեւ անթլփատ շրթունքներ ունիմ»։ 13 Բայց Եհովա խօսեցաւ Մովսէսին եւ Ահարոնին, եւ Իսրայէլի որդիներուն եւ Եգիպտոսի թագաւոր Փարաւոնին հրամայեց, որ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանեն։

14 Ասոնք էին իրենց հայրերուն տոհմերուն գլուխները։ Հռուբէնի անդրանիկ Որդիին որդիները՝ Հանովք եւ Փալլու, Եսրոն եւ Քարմի։ Ասոնք էին Հռուբէնի ցեղերը։ 15 Սիմէոնի որդիները՝ Յեմուէլ, Յամին, Ովհադ, Յաքին, Սոհար եւ Քանանացի կնոջ որդին՝ Սաւուղ։ Ասոնք էին Սիմէոնի ցեղերը։ 16 Ասոնք էին Ղեւիի որդիներուն անունները՝ ըստ իրենց ծննդեան կարգին՝ Գերսոն, Կահաթ եւ Մերարի։ Ղեւին հարիւր երեսունեօթը տարի ապրեցաւ։ 17 Գերսոնի որդիները՝ ըստ իրենց ընտանիքներուն՝ Լիբնի եւ Շիմհի։ 18 Կահաթի որդիները՝ Ամրամ, Յիսհար, Քեբրոն եւ Ուզիէլ։ Կահաթ հարիւր երեսուներեք տարի ապրեցաւ։ 19 Մերարի որդիները՝ Մահլի եւ Մուշի։ Ասոնք էին ըստ իրենց ծննդեան կարգին Ղեւիի ցեղերը։ 20 Ամրամ առաւ իր հօրեղբօր աղջիկը՝ Յովքաբեդը, եւ անիկա անոր համար ծնաւ Ահարոնը եւ Մովսէսը։ Ամրամ հարիւր երեսունեօթը տարի ապրեցաւ։ 21 Յիսհարի որդիները՝ Կորհ, Նեփեգ եւ Զիքրի։ 22 Ուզիէլի որդիները՝ Միսայէլ, Եղեսափան եւ Սիթրի։ 23 Ահարոն առաւ Եղիսաբեթը, որ Ամմինադաբի աղջիկն էր եւ Նաասոնի քոյրը, եւ անիկա անոր համար ծնաւ Նադաբը, Աբիհուն, Եղիազարը եւ Իթամարը։ 24 Կորհի որդիները՝ Ասիր, Եղկանա եւ Աբիասափ։ Ասոնք էին Կորհացիներուն ցեղերը։ 25 Ահարոնի որդի Եղիազար առաւ Փուտիէլի աղջիկներէն մէկը իր կնութեան, եւ անիկա անոր համար ծնաւ Փենեհէսը։ Ասոնք էին ըստ իրենց ընտանիքներուն Ղեւացիներուն հայրերուն գլուխները։ 26 Ասոնք էին Ահարոն եւ Մովսէս, որոնց Եհովա ըսաւ՝ «Հանեցէ՛ք Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն՝ իրենց զօրաբանակներուն համեմատ»։ 27 Անոնք էին որ Եգիպտոսի թագաւոր Փարաւոնին խօսեցան, որպէսզի Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսէն հանեն։ Ասոնք էին Մովսէս եւ Ահարոն։

28 Երբ Եհովա խօսեցաւ Մովսէսին Եգիպտոսի երկրին մէջ, 29 Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Ես եմ Եհովան։ Ինչ որ քեզի կ՚ըսեմ Եգիպտոսի թագաւոր Փարաւոնին, խօսէ՛ անոր»։ 30 Բայց Մովսէս ըսաւ Եհովայի առջեւ՝ «Ահա անթլփատ շրթունքներ ունիմ, ուրեմն Փարաւոն ինչպէ՞ս պիտի լսէ ինծի»։

Գ Լ Ե

1 Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Տե՛ս, ես քեզ Փարաւոնին Աստուած կը դարձնեմ, եւ Ահարոն քու մարգարէդ պիտի ըլլայ։ 2 Դուն պիտի խօսիս այն ամէն բանը, որ ես քեզի պատուիրեմ, եւ Ահարոն պիտի խօսի Փարաւոնին, որ Իսրայէլի որդիները իր երկրէն արձակէ։ 3 Բայց ես պիտի կարծրացնեմ Փարաւոնին սիրտը, եւ պիտի շատցնեմ իմ նշաններս եւ հրաշքներս Եգիպտոսի երկրին մէջ։ 4 Փարաւոն ձեզ պիտի չլսէ, եւ ես պիտի դնեմ իմ ձեռքս Եգիպտոսի վրայ, եւ պիտի հանեմ իմ զօրաբանակները, իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլի որդիները, Եգիպտոսի երկրէն՝ մեծ դատաստաններով։ 5 Եգիպտացիները պիտի գիտնան, որ ես եմ Եհովան, երբ իմ ձեռքս երկարեմ Եգիպտոսի վրայ, եւ հանեմ Իսրայէլի որդիները անոնց միջէն»։ 6 Մովսէս եւ Ահարոն ալ այնպէս ըրին, ինչպէս Եհովա հրամայեց անոնց։ Մովսէս ութսուն տարեկան էր, եւ Ահարոն՝ ութսունեօթը տարեկան, երբ անոնք խօսեցան Փարաւոնին հետ։

7 Եհովա ըսաւ Մովսէսին եւ Ահարոնին՝ 8 «Երբ Փարաւոն ձեզի ըսէ՝ «Հրաշք մը ըրէ՛ ձեզի համար», ապա Ահարոնին ըսէ՝ «Առ գաւազանդ եւ նետէ՛ Փարաւոնին առջեւ, որպէսզի օձ դառնայ»։ 9 Երբ Փարաւոն ձեզի ըսէ՝ «Հրաշք մը ցո՛ւցէք ինծի համար», ապա Մովսէսին ըսէ՝ «Առ գաւազանդ եւ նետէ՛ Փարաւոնին առջեւ, որպէսզի օձ դառնայ»։ 10 Ու Մովսէս ու Ահարոն ներս մտան Փարաւոնին մօտ եւ ըրին այնպէս, ինչպէս Եհովա հրամայեց։ Ահարոն նետեց իր գաւազանը Փարաւոնին եւ անոր ծառաներուն առջեւ, եւ անիկա օձ դարձաւ։ 11 Բայց Փարաւոն ալ իմաստուններ եւ կախարդներ կանչեց, եւ Եգիպտոսի կախարդները՝ իրենց գաղտնի արուեստներով, նոյնպէս ըրին։ 12 Ամէնքն ալ իրենց գաւազանները նետեցին, եւ անոնք օձեր դարձան։ Բայց Ահարոնի գաւազանը կլլեց անոնց գաւազանները։ 13 Սակայն Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ ան չլսեց անոնց, ինչպէս Եհովա խօսած էր։

14 Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Փարաւոնին սիրտը քարացած է, ան չ՚ուզեր ժողովուրդը արձակել։ 15 Գնա՛ առտու Փարաւոնին մօտ, երբ ան ելլէ ջուրին։ Կեցիր անոր դիմաց գետափին, եւ առ գաւազանը, որ օձի վերածուեցաւ։ 16 Ու ըսէ անոր՝ «Եհովա, եբրայեցիներուն Աստուածը, զիս քեզի ղրկեց՝ ըսելու, որ արձակես իմ ժողովուրդս, որպէսզի անապատին մէջ ինծի պաշտամունք մատուցանեն։ Բայց մինչեւ հիմա չլսեցիր։ 17 Եհովա կ՚ըսէ՝ «Այս բանով պիտի գիտնաս, որ ես եմ Եհովան»։ Ահա ես գաւազանով, որ ձեռքիս մէջ է, պիտի հարուածեմ գետի ջուրերը, եւ անոնք պիտի դառնան արիւն։ 18 Գետին մէջ եղող ձուկերը պիտի մեռնին, գետը պիտի գարշահոտի, եւ Եգիպտացիները պիտի չկարենան խմել գետի ջուրը»։

19 Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Ըսէ Ահարոնին՝ «Առ գաւազանդ եւ երկարէ՛ ձեռքդ Եգիպտոսի ջուրերուն վրայ, անոնց գետերուն, ջրհորներուն եւ ջրամբարներուն վրայ, որպէսզի արիւն դառնան։ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ արիւն պիտի ըլլայ, նոյնիսկ փայտի եւ քարի անօթներուն մէջ»։ 20 Մովսէս եւ Ահարոն ալ ըրին այնպէս, ինչպէս Եհովա հրամայեց։ Ահարոն բարձրացուց գաւազանը եւ հարուածեց գետի ջուրերը Փարաւոնին եւ անոր ծառաներուն առջեւ, եւ գետին ջուրերը դարձան արիւն։ 21 Գետին մէջ եղող ձուկերը մեռան, գետը գարշահոտեց, եւ Եգիպտացիները չկրցան խմել գետի ջուրը։ Արիւն կար Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ։ 22 Բայց Եգիպտոսի կախարդները իրենց գաղտնի արուեստներով նոյնպէս ըրին, եւ Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ ան չլսեց անոնց, ինչպէս Եհովա խօսած էր։ 23 Փարաւոն դարձաւ եւ տունը մտաւ, եւ ասիկա ալ ուշադրութեան չառաւ։ 24 Բոլոր Եգիպտացիները ջուր փորեցին գետին շուրջը խմելու համար, որովհետեւ գետի ջուրը խմել չէին կրնար։ 25 Եհովա հարուածեց գետը եօթը օր։

Գ Լ Զ

1 Ապա Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Գնա՛ Փարաւոնին մօտ եւ ըսէ՛ անոր՝ «Եհովա կ՚ըսէ՝ «Արձակէ՛ իմ ժողովուրդս, որպէսզի անապատին մէջ ինծի պաշտամունք մատուցանեն։ 2 Եթէ դուն չուզես արձակել զանոնք, ապա գիտցիր, որ ես բոլոր ժողովուրդը պիտի հարուածեմ գորտերով։ 3 Գետը պիտի լեցուն գորտերով, որոնք պիտի ելլեն եւ մտնեն քու տունդ, ննջասենեակդ, քու մահճակալիդ վրայ, ծառաներուդ տունը, ժողովուրդիդ վրայ, ջեռոցներուդ եւ հացի տաշտերուդ մէջ։ 4 Գորտերը պիտի ելլեն քեզի, ժողովուրդիդ եւ բոլոր ծառաներուդ վրայ»։

5 Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Ըսէ՛ Ահարոնին՝ «Երկարէ՛ գաւազանդ ձեռքդ գետերուն, ջրհորներուն եւ ջրամբարներուն վրայ, եւ գորտերը Եգիպտոսի երկրին վրայ ելլեն»։ 6 Ահարոն երկարեց ձեռքը Եգիպտոսի ջուրերուն վրայ, եւ գորտերը ելան եւ ծածկեցին Եգիպտոսի երկիրը։ 7 Բայց Եգիպտոսի կախարդները իրենց գաղտնի արուեստներով նոյնպէս ըրին, եւ գորտերը հանեցին Եգիպտոսի երկրին վրայ։

8 Փարաւոն կանչեց Մովսէսն ու Ահարոնը եւ ըսաւ անոնց՝ «Աղաչեցէ՛ք Եհովան, որ գորտերը հեռացնէ ինծմէ եւ իմ ժողովուրդէս, եւ ես պիտի արձակեմ ժողովուրդը, որպէսզի Եհովայի պաշտամունք մատուցանեն»։ 9 Մովսէս ըսաւ Փարաւոնին՝ «Ինծի պատուէր տուր, թէ երբ պիտի աղաչեմ քու, քու ծառաներուդ եւ ժողովուրդիդ համար, որ գորտերը հեռացուին քեզմէ եւ քու տուներուդ, եւ միայն գետին մէջ մնան»։ 10 Ան ըսաւ՝ «Վաղը»։ Մովսէս ըսաւ՝ «Ինչպէս որ ըսիր, այնպէս ըլլայ, որպէսզի գիտնաս, որ Եհովա, մեր Աստուածը, նման չունի։ 11 Գորտերը պիտի հեռանան քեզմէ, քու տուներուդ, ծառաներուդ եւ ժողովուրդիդ, միայն գետին մէջ պիտի մնան»։ 12 Մովսէս եւ Ահարոն դուրս ելան Փարաւոնէն, եւ Մովսէս աղաղակեց Եհովայի՝ Փարաւոնին ղրկած գորտերուն համար։ 13 Եհովա ըրաւ ինչպէս Մովսէսի խօսքը եղաւ, եւ գորտերը մեռան տուներուն, բակերուն եւ դաշտերուն մէջ։ 14 Զանոնք կոյտ կոյտ դիզեցին, եւ երկիրը գարշահոտեց։ 15 Բայց Փարաւոն տեսնելով, որ հանգիստ տրուած էր, իր սիրտը կարծրացուց եւ չլսեց անոնց, ինչպէս Եհովա խօսած էր։

16 Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Ըսէ՛ Ահարոնին՝ «Երկարէ՛ գաւազանդ եւ հարուածէ՛ երկրին հողը, որպէսզի անիկա մկներ դառնայ Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ»։ 17 Ասոնք այնպէս ըրին։ Ահարոն երկարեց ձեռքը իր գաւազանով եւ հարուածեց երկրին հողը, եւ մկներ եղան մարդոց եւ անասուններուն վրայ։ Եգիպտոսի ամբողջ երկրին հողը դարձաւ մկներ։ 18 Կախարդները իրենց գաղտնի արուեստներով նոյնպէս ըրին, որպէսզի մկներ հանեն, բայց չկրցան։ Մկներ եղան մարդոց եւ անասուններուն վրայ։ 19 Կախարդները Փարաւոնին ըսին՝ «Ասիկա Աստուծոյ մատն է»։ Բայց Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ ան չլսեց անոնց, ինչպէս Եհովա խօսած էր։

20 Եհովա ըսաւ Մովսէսին՝ «Կանուխ առտու ելիր Փարաւոնին առջեւ, երբ ան ելլէ ջուրին, եւ ըսէ՛ անոր՝ «Եհովա կ՚ըսէ՝ «Արձակէ՛ իմ ժողովուրդս, որպէսզի անապատին մէջ ինծի պաշտամունք մատուցանեն։ 21 Եթէ իմ ժողովուրդս չարձակես, ապա ահա ես պիտի ղրկեմ ամբոխներ քու, քու ծառաներուդ, ժողովուրդիդ եւ տուներուդ վրայ, եւ Եգիպտացիներուն տուները պիտի լեցուին ամբոխներով, նոյնիսկ անոնք գտնուած հողին վրայ։ 22 Բայց Գեսեմ նահանգին մէջ, ուր իմ ժողովուրդս կը բնակի, այդ օր չեմ թողուր, որ ամբոխներ ըլլան, որպէսզի գիտնաս, որ ես եմ Եհովան, որ այս երկրին մէջ եմ։ 23 Ես պիտի զատորոշեմ իմ ժողովուրդս քու ժողովուրդէդ։ Վաղը այս նշանը պիտի ըլլայ»։ 24 Եհովա այնպէս ըրաւ։ Ամբոխներ եկան Փարաւոնի տունը, անոր ծառաներուն տունը եւ Եգիպտոսի ամբողջ երկիրը, եւ երկիրը ապականուեցաւ ամբոխներուն պատճառով։

25 Փարաւոն կանչեց Մովսէսն ու Ահարոնը եւ ըսաւ՝ «Գնացէ՛ք, զոհ մատուցանեցէ՛ք ձեր Աստուծոյ՝ այս երկրին մէջ»։ 26 Մովսէս ըսաւ՝ «Այդպէս ընել չի կրնար, որովհետեւ մենք Եհովա, մեր Աստուածը, պիտի զոհենք Եգիպտացիներուն գարշելի բաները։ Եթէ Եգիպտացիներուն գարշելի բաները զոհենք անոնց աչքերուն առջեւ, ան մեզ պիտի չքարկոծէ՞։ 27 Երեք օրուան ճամբայ պիտի երթանք անապատին մէջ, եւ Եհովա, մեր Աստուածը, պիտի պատուիրէ մեզի, ինչպէս որ մեզի պիտի ըսէ»։ 28 Փարաւոն ըսաւ՝ «Ես պիտի արձակեմ ձեզ, որպէսզի անապատին մէջ ձեր Եհովա, Աստուածը, զոհ մատուցանէք։ Միայն շատ հեռու մի՛ գացէք։ Ինծի համար աղաչեցէ՛ք»։ 29 Մովսէս ըսաւ՝ «Ահա ես քեզմէ կ՚ելլեմ, եւ Եհովան պիտի աղաչեմ, որպէսզի ամբոխները հեռանան Փարաւոնէն, անոր ծառաներուն եւ ժողովուրդէն վաղը։ Միայն Փարաւոն նենգութեամբ չվարուի եւ ժողովուրդը չարձակելով՝ Եհովայի զոհ չմատուցանէ»։ 30 Ապա Մովսէս ելաւ Փարաւոնէն եւ Եհովայի աղաչեց։ 31 Եհովա ըրաւ ինչպէս Մովսէսի խօսքը եղաւ, եւ ամբոխները հեռացուցին Փարաւոնէն, անոր ծառաներուն եւ ժողովուրդէն։ Մէկ հատ անգամ իսկ չմնաց։ 32 Բայց Փարաւոն այս անգամ ալ իր սիրտը կարծրացուց, եւ ժողովուրդը չարձակեց։

դուրս եկաւ, որ ինքը ու իր բոլոր ժողովուրդը որոշ ժամանակով մը դաշտի վրայ Իսրայէլի դէմ պատերազմին, ու [1]չէր գիտեր որ քա-
զաքին եւեթ երեք հարիւր գարան պատրաստը-
15 ծ էր։ Եւ Յեսու ու բոլոր Իսրայէլ [2]անոնց առջեւը զիրենք գարնուածի պէս ցուցնելով
16 անապատին ճամբան փախան։ Ու քաղաքին մէջը եղող բոլոր ժողովուրդը ժողովուելու որ զանոնք հալածեն, ու Յեսուին եւեւէն
17 հետալով քաղաքէն զաուեցան։ Եւ Գայիի ու Բեթէլի մէջ մարդ չմնաց՝ որ Իսրայէլին եւեւէն չելլէ. ասանկ քաղաքը բաց թողուցին, ու Իսրայէլին եւեւէն ինկան։
18 Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ, Ձեռքդ եղած նիզակը դէպ ի Գայի երկլնցուր, քանզի զանիկա քու ձեռքդ պիտի տամ. և Յեսու ձեռքը եղած նիզակը դէպ ի քաղաքը երկլնցուց.
19 Ու դարանակալները չուտով իրենց տեղէն եկան, և անիկա իր ձեռքը երկլնցուցածին պէս, վազեցին քաղաքը մտան ու առին անիկա, և չուտով մը քաղաքը կրակով բռնկեցուցին։ Ու Գայիի բնակիչները եւեւէնին դարձան տեսան որ ահա քաղաքին ծուխը մինչեւ երկինքը կ'ելլէր. և անոնք հոս կամ հոն փախչելու կարողութիւն չունէին. ու անապատը փախչող ժողովուրդն ալ իր եւեւէն ինկաւ։
21 Երբոր Յեսու ու բոլոր Իսրայէլ տեսան որ դարանակալները քաղաքը առին, ու քաղաքին ծուխը վեր կ'ելլէր, իրենք ալ ետ դարձան ու Գայիի մարդիկը զարկին։
22 Միւսներն ալ քաղաքէն անոնց դէմը եկան. ասանկ մէկ կողմանէ անոնք՝ ու միւս կողմանէ ալ անոնք բլլալով, Գայէի Իսրայէլացւոց միջտեղը մնացին. ու զանոնք զարկին մինչեւ որ [3]անոնցմէ մարդ
23 մը ողջ չմնաց ու չազատեցաւ։ Եւ Գայիի թագաւորը ողջ բռնեցին, ու զանիկա Յեսուին բերին։
24 Ու երբոր Իսրայէլացիք Գայիի բոլոր բնակիչները՝ զիրենք հալածողները դաշտին ու անապատին մէջ չարդեցին, ու անոնց ամէնքն ալ սուրի բերնէ լիետալով հատան, բոլոր Իսրայէլացիք Գայի դարձան, ու զանիկա սուրի
25 բերնէ անցուցին։ Եւ այն օրը [4]ինկածներուն ամէնը, [5]էրկ մարդ և [6]կին մարդ, տասներկու հազար էր, այսինքն Գայիի բո-
26 լոր մարդիկը։ Ու Յեսու նիզակով երկլնցուցած ձեռքը ետ չքաշեց մինչեւ որ Գայիի
27 բոլոր բնակիչները բնաջինջ ըրաւ։ [7]Բայց Իսրայէլացիք անասուններն ու քաղաքին առը-
րը իրենց առին, Տէրոջը [8]Յեսուին հրամայած
28 խօսքին համեմատ։ Եւ Յեսու Գային այրեց, ու զանիկա [9]միշտնջենաւոր աւերակներու դէզ
29 ըրաւ մինչեւ այսօր. [10]Եւ Գայիի թագաւորը ծառի մը կախեց մինչեւ իրիկուն. Ու արեւը մտնելուն՝ Յեսու հրամայեց որ անոր մեռած մարմինը ծառէն վար իջեցնեն, և զանիկա քաղաքին դրանը առջեւը նետեցին, ու վրան վրայ մեկ մեծ քարակոյտ մը դնեցին, [11]ո՛ր
[12]մինչեւ այսօր։
30 Այնառենը Յեսու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն սեղան մը չինեց [13]Գերզիմ լեռան վրայ,
31 ինչպէս որ Տէրոջը ծառան Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեր էր. -- [14]Մովսէսին օրինաց գրքին մէջի գրուածին պէս՝ քարէ
[15]ա անզործ ամիսղ քարերէ շինէց, որոնց վրայ երկաթ չէր գպած. և [16]անոր վրայ Տէրոջը ողջակիզներ ու խաղաղութեան զոհեր
32 մատուցին։ Եւ [17]հոն ան քարերուն վրայ գրեց Մովսէսին օրինաց [18]օրինակը, որն որ
33 Իսրայէլի որդւոցը առջեւը գրեց։ Ու բոլոր Իսրայէլ և անոնց ծերերը ու [19]սահմանները և դատաւորները տապանակին մէկ կողմէն ու միւս կողմէն՝ [20]Տէրոջը ուխտին տապանակը վերցնող Ղեւտացի քահանաներուն առջեւէն կ'երթային, [21]թէ՛ օտարականները և թէ բնակիչները. անոնց կէսը Գարիզին լեռանը կողմը՝ ու կէսն ալ Գեբաղ լեռանը կողմը [22]դիմացը, [23]ինչպէս որ Տէրոջը ծառան Մովսէս պատուիրեր էր առաջ որ Իսրայէլի ժողովուրդը
34 դը օրհնեն։ Եւ անկէետեւ [24]օրէնքին բոլոր խօսքերը կարդաց, [25]թէ՛ օրհնութիւնները և թէ անէծքները, [26]ինչ որ գրուած էր օրինաց
35 գրքին մէջը։ Մովսէսին բոլոր պատուիրածներէն բնաւ խօսք մը չմնաց, որ զանիկա Յեսու Իսրայէլի բոլոր ժողովքին և [27]կիներուն ու տղաքներուն և անոնց մէջը պտրտող [28]օտարականին առջեւը չկարդայ։

ԳԼ. Թ

1 Թագաւորները կը միաբանին Իսրայէլին դէմ, 3 Գաբաւնացիք խաբեութեամբ խաղաղութեան ուխտ մը ձեռք կը բերեն։ 16 Անոր համար յաւիտենական ծառայութեան կը դատապարտուին։

1 Ու երբոր Յորդանանէ այն կողմը եղող բոլոր թագաւորները՝ [29]լեռան վրայ, դաշտի վրայ ու [30]մեծ ծովուն բոլոր եղերքը մինչեւ Լիբանանին դիմացը եղող [31]Քետացին, Ամորհացին, Քանանացին, Փերեզացին, Խեւացին ու Յերուսացին [32]լսեցին,
2 Հարը լսեցին, [33]Միաբանութեամբ ժողովեցան որ Յեսուին ու Իսրայէլին դէմ պատերազմին։

---

[1] Գատ. ի. 34. Ժող. ի. 12։
[2] Գատ. ի. 36. Եր. ե. 2։
[3] Բ Օր. է. 2։
[4] Տես ի. 22. 26։
[5] Բ Օր. ժգ. 16։
[6] Գէ. ժ. 26. Սապ. ՆԶ. 40. ՆԺ. 5։
[7] Բ Օր. իա. 23. Գէ. ժ. 27։
[8] Ես. ե. 2։
[9] Գէ. է. 26. ժ. 27։
[10] Բ Օր. իէ. 4. 5։
[11] Եր. ի. 25. Բ Օր. իէ. 5. 6։
[12] Եր. ի. 24։
[13] Բ Օր. է. 2. 8։
[14] Բ Օր. լա. 9. 25։
[15] Բ Օր. լա. 12։
[16] Բ Օր. ժա. 29. իէ. 12։
[17] Բ Օր. լա. 11. Ղեւ. ա. 3։
[18] Բ Օր. իը. 2. 15. 45. իթ. 20. 21. Լ. 19։
[19] Բ Օր. լա. 12։
[20] Եմր. 33։
[21] Թուա. Լգ. 6։
[22] Եր. գ. 17. իգ. 23։
[23] Սապ. ՃԳ. 3. 5։

3 Բայց դարաւոր հնութիւնը երբեր բան
չի հիմ որ ցեղս Երիտասարդ ու Նորահաս
կ՚երեւայ ինծի, եւ ես ալ կ՚ուզեմ որ ան
Ծերանալ չգիտնայ։ Ուրիշ ազգեր ալ
եղան որ ունեցան իրենց Հոմերոսը, իրենց
Վիրգիլիոսը, իրենց Տանթէն, իրենց Շէքս-
պիրը, իրենց Կէօթէն, իրենց Հիւկօն։
Ասոնք ամէնքն ալ ունեցան իրենց ոսկեդա-
րը, իրենց ամենամեծ մարդերը, իրենց
ամենամեծ գործերը։ Ասոնք ամէնքն ալ
ունեցան իրենց ամենամեծ հանճարները,
որոնք ամենամեծ ազդեցութիւնը ըրին
իրենց ազգերուն վրայ։ Ասոնք ամէնքն ալ
ունեցան իրենց ամենամեծ գրականու-
թիւնները, որոնք ամենամեծ ազդեցու-
թիւնը ըրին ուրիշ ազգերուն վրայ։ Ասոնք
ամէնքն ալ ունեցան իրենց ամենամեծ
գրականութիւնները, որոնք ամենամեծ
ազդեցութիւնը ըրին ուրիշ ազգերուն
վրայ։ Ասոնք ամէնքն ալ ունեցան իրենց
ամենամեծ գրականութիւնները, որոնք
ամենամեծ ազդեցութիւնը ըրին ուրիշ
ազգերուն վրայ։ Ասոնք ամէնքն ալ ունե-
ցան իրենց ամենամեծ գրականութիւնները,
որոնք ամենամեծ ազդեցութիւնը ըրին
ուրիշ ազգերուն վրայ։ Ասոնք ամէնքն ալ
ունեցան իրենց ամենամեծ գրականու-
թիւնները, որոնք ամենամեծ ազդեցու-
թիւնը ըրին ուրիշ ազգերուն վրայ։ Ասոնք
ամէնքն ալ ունեցան իրենց ամենամեծ
գրականութիւնները, որոնք ամենամեծ
ազդեցութիւնը ըրին ուրիշ ազգերուն
վրայ։ Ասոնք ամէնքն ալ ունեցան իրենց
ամենամեծ գրականութիւնները, որոնք
ամենամեծ ազդեցութիւնը ըրին ուրիշ
ազգերուն վրայ։ Ասոնք ամէնքն ալ ունե-

նիկա բոլորովին կործանեց, [1]և ըն ինչ որ երի-
քովին ու անոր թագաւորին ըրաւ, [2]Գայիին
ու անոր թագաւորին ալ այնպէս ըրաւ, և
ինչ [3]Գաբաւոնի բնակիչները Իսրայէլացւոց հետ
հաշտութիւն ըրին, ու անոնց մէջը ճեացին,
2 [4]Շատ վախցան ըն- էր ժողովրդութիւն· քանզի
Գաբաւոն թագաւորանիստ քաղաքի մը պէս
մեծ քաղաք մըն էր, ու անիկա Գայիէն մեծ
էր, և անոր բոլոր մարդիկը զօրաւոր էին։
3 Ասոր համար Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ թա-
գաւորը Քերմոնի Հոհամ թագաւորին, Յե-
րմուխի փիրամ թագաւորին, ու Լաքիսի
Յաւիէ թագաւորին, ու Էգղոնի Գաբիր թա-
4 գաւորին հրէշ խրկեց, ըսելով, Ինծի ելէք ու
ինծի օգնութիւն ըրէք որ Գաբաւոնը զար-
նենք· [5]քանզի Յեսուին հետ ու Իսրայէլի որ-
5 դւոցը հետ հաշտութիւն ըրաւ։ Ուստի Ամո-
հացւոց հինգ թագաւորները՝ Երուսաղէմի
թագաւորը, Քերմոնի թագաւորը, Յերմուխի
թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը ու Էգղոնի
թագաւորը հաւաքուեցան, և իրենք ու իրենց
բոլոր բանակները ելան, և Գաբաւոնին քովը
բանակ դրին, ու անոր դէմ պատերազմ ըրին։
6 Եւ Գաբաւոնի բնակիչները [6]Գաղգաղայի
մէջ բանակը Յեսուին հրէշ խրկեցին, ըսելով,
Քու ծառաներիդ ձեռքդ մի քաշեր, չուտով
մեզի ել, մեզ ազատ ու մեզի օգնութիւն
ըրէ· քանզի լեռնաբնակ Ամորհացւոց բոլոր
7 թագաւորները մեր վրայ ժողովուեցան։ Եւ
Յեսու՝ ինքը ու [7]իրեն հետ բոլոր պատերազ-
մական մարդիկը և զօրքին բոլոր զօրաւոր-
8 ները Գաղգաղայէն ելան։ Ու Տէրը Յեսուին
ըսաւ, [8]Անոնցմէ մի վախնար, քանզի զանոնք
քու ձեռքդ տուի· [9]բնաւ անոնցմէ մէկը պի-
9 տի չկարենայ քու առջեւդ կայնիլ։ Եւ Յեսու
Գաղգաղայէն բոլոր գիշերը *քալելով՝ յանկար-
10 ծակի անոնց վրայ հասաւ։ Ու Տէրը [10]խռո-
վեցուց զանոնք Իսրայէլին առջեւը, և զանոնք
Գաբաւոնի [11]մեծ կոտորածով մը կոտրեց,
ու զանոնք [12]Բեթհորոնի ելլելու ճամբուն վրայ
հալածեց, և զանոնք մինչև [13]Ազեկա ու Մա-
11 կեդա զարկաւ։ Ու երբոր անոնք Իսրայէլին
առջեւէն կը փախչէին, ու Բեթհորոնէն վար
կ'իջնէին, [14]Տէրը անոնց վրայ երկինքէն [15]մե-
ծ քարեր նետեց մինչև Ազեկա, ու
մեռան· կարկտանին քարերէն մեռնողները
Իսրայէլի որդւոցը սրով մեռցուցածներէն
շատ էին։
12 Այնաժամ Յեսու Տէրոջը հետ խօսեցաւ,
այն օրը որ Տէրը Ամորհացիները Իսրայէլի որ-
դւոց ձեռքը տուաւ, ու Իսրայէլին առջեւը
բաւ, [1]Արեւ, դուն Գաբաւոնին դիմացը կաց-
նէ· Լուսին, դուն ալ [2]Այեղոնի ձորին դիմա-
13 ցը հանդէ։ Ու արեւը կայնեցաւ, և լուսինը իր
տեղը մնաց, մինչև որ ժողովուրդը իր թշնա-
միներէն վրէժ առաւ։ [3]Միթէ ասիկա Ուղի-
ղին գրքին մէջը գրուած չէ՞· ուստի արեւը
երկինքէ մէջտեղը կայնեցաւ, ու լման մէկ օրի
14 մը չափ մնալու չարտուղայ։ [4]Անոր պէս օր
մը չեղաւ, ոչ առաջ ու ոչ ետքը, որ Տէրը
մարդու ձայնը լսեց· քանզի [5]Տէրը Իսրայէլի
համար պատերազմեցաւ։
15 [6]Եսբը Յեսու ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլ
16 Գաղգաղա բանակը դարձան։ Եւ հինգ թա-
գաւորները փախան, ու Մակեդա՝ այրին մէջ
17 պահուեցան։ Եւ Յեսուին պատմուեցաւ ըսե-
լով, Ան հինգ թագաւորները Մակեդա՝ այ-
18 րին մէջ պահուած գտնուեցան։ Եւ Յեսու
ըսաւ, Այրին բերանը մեծ քարեր գլորեցէք,
ու անոր վրայ մարդիկ դրէք որ պահպանու-
19 թիւն ընեն· [7]բայց դուք մի կայնիք, ձեր թըշ-
նամիները հալածեցէք, ու անոնց հետեւիները
զարկէք, և անոնց թոյլ մի տաք որ իրենց
քաղաքները մտնեն· քանզի ձեր Տէր Աս-
20 տուածը զանոնք ձեր ձեռքը մատնեց։ Ու
երբոր Յեսու Իսրայէլի որդւոցը հետ զանոնք
խիստ մեծ կոտորածով մը կոտրեց, ու զանոնք
հաւցուց բընկցուց, և անոնց փախտականները
պարսպաւոր քաղաքները մտան,
21 բոլոր ժողովուրդը խաղաղութեամբ Մակեդա՝
բանակը Յեսուին դարձաւ· [8]ոչ Իսրայէլի որ-
դւոցը դէմ բնաւ մէկը իր լեզուն չշարժեց։
22 Այնաժամ Յեսու ըսաւ, Այրին բերանը
բացէք, ու այրէն ան հինգ թագաւորները
23 հանեցէք ինծի [9]ետ։ Եւ այնպէս ըրին, ու
այրէն ան հինգ թագաւորները՝ այսինքն Երու-
սաղէմի թագաւորը, Քերմոնի թագաւորը,
Յերմուխի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը
ու Էգղոնի թագաւորը հանեցին անոր ետ։
24 Ու երբոր ան թագաւորները Յեսուին ետ
հանեցին, Յեսու Իսրայէլի բոլոր մարդիկը
կանչեց, ու իրեն հետ գացող պատերազմա-
զգեաւորներուն ըսաւ, Մօտեցէք ու
[10]ձեր ոտքերը ան թագաւորներուն պարանոց-
ներուն վրայ դրէք· և անոնք մօտեցան ու
իրենց ոտքերը անոնց պարանոցներուն վրայ
25 դրին։ Եւ Յեսու անոնց ըսաւ, [11]Մի վախնաք
ու մի զարհուրիք, ուժովցէք և քաջասիրտ
եղէք· քանզի [12]Տէրը ասանկ պիտի ընէ ձեր
ամէն թշնամիներուն, որոնց հետ որ դուք
26 պիտի պատերազմիք։ Եւ անկէ ետև Յեսու
զանոնք զարկաւ մեռցուց, ու զանոնք հինգ

---

[1] Գէ· ը· 21։
[2] Գէ· ը· 22, 26, 28։
[3] Գէ· թ· 15։
[4] Եհ· ԺԱ· 14, 15, 16։ Բ Օր· Ժա· 25։
[5] Հմր· 1։ Գէ· թ· 15։
[6] Գէ· թ· 2։
[7] Գէ· Հ· 10։ Թ· 6։
[8] Գէ· ը· 1։
[9] Գէ· Ժա· 6։ Դատ· գ· 14։
[10] Գէ· ա· 5։
[11] Եսդ· Հզկամ։
[12] Դատ· գ· 15։ Ա Թագ· Հ· 10, 12։ Սաղ· Ժը· 14։ Եսա· Խը· 21։
[13] Գէ· Ժգ· 3, 5։
[14] Գէ· Ժէ· 35։
[15] Յես· Ժը· 13, 14։ Հէ· 17։ Եա· ը· 30։ Յայտ· Ժգ· 21։
[16] Եա· Խը· 21։ Ամբ· գ· 11։
[17] Դատ· Ժբ· 12։
[18] Բ Թագ· ա· 18։
[19] Տես Եա· ը· 8։
[20] Բ Օր· ա· 30։ Հմր· 42։ Գէ· Խգ· 3։
[21] Հմր· 45։
[22] Եզ· Ժա· 7։
[23] Սաղ· ՃՀ· 40։ ՃԺ· 5։ ՃՂԻ· 8, 9։ Եա· Խգ· 5, 6։ Մալ· Բ· 3։
[24] Բ Օր· Լ· 6, 8։ Գէ· ա· 9։
[25] Բ Օր· գ· 21, 22։

ծառէ կախէց, և ՚ծառերուն վրայ մինչև
27 իրիկուն կախուած մնացին։ Ու արևը մտնե-
լուն Յեսու հրամայեց, ու ՚զանոնք ծառե-
րուն վրայէն իջեցուցին, և իրենց պահուած
այրին մէջը նետեցին զանոնք, ու այրին բե-
րանը մեծ քարեր դրին, ՚ր կ՚ԼՆԱՆ մինչև
այսօր։
28 Եւ Յեսու նոյն օրը Մակեդան ալ առաւ.
ու զանիկա սուրի բերնէ անցուց, և անոր
թագաւորը ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հո-
գիները կոտորնցուց, Ը մէկը ողջ չթողուց.
ու Մակեդայի թագաւորին ալ անանկ ըրաւ,
Վնչպէս որ Երիքովի թագաւորին ըրած էր։
29 Եւ՚ը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ
Մակեդայէն Լիբնա անցան, ու Լիբնայի դէմ
30 պատերազմեցան. Եւ Տէրը զանիկա ալ անոր
թագաւորով Իսրայէլին ձեռքը մատնեց, և
զանիկա ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգի-
ները սուրի բերնէ անցուցին, ՚՚ մէկը ողջ
չթողուցին. և անոր թագաւորին անանկ ըրին,
ինչպէս որ Երիքովի թագաւորին ըրած էին։
31 Եւ՚ը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ
Լիբնայէն Լաքիս անցան, և անոր դէմ բա-
32 նակելով անոր դէմ պատերազմեցան. Եւ Տէ-
րը Լաքիսը Իսրայէլին ձեռքը մատնեց, և
զանիկա երկրորդ օրը առնելով, զանիկա ու
անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները սուրի
բերնէ անցուցին, ինչպէս որ Լիբնային ըրած
էին։
33 Այնաժամը Գազերի Հօրամ թագաւորը Լա-
քիսին օգնութիւն ընելու եկաւ. և Յեսու զա-
նիկա ու անոր ժողովուրդը կոտրեց, անանկ
որ անոնցմէ մէկը ողջ չմնաց։
34 Եւ՚ը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ
Լաքիսէն Էգղոն անցան, և անոր դէմ բանա-
35 կելով, անոր դէմ պատերազմ ըրին. Եւ զա-
նիկա նոյն օրը առնելով սուրի բերնէ անցու-
ցին. ու Յ՚՚՚ նոյն օրը անոր մէջ գտնուած
բոլոր հոգիները կոտորնցուց, ինչպէս որ Լա-
քիսին ըրած էր։
36 Եւ՚ը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ
Էգղոնէն ՚Փերրան եկան, ու անոր դէմ պա-
37 տերազմ ըրին. Եւ զանիկա առնելէն եւ՚ը՝
սուրի բերնէ անցուցին զանիկա ու անոր թա-
գաւորը, և անոր բոլոր քաղաքները ու անոր
մէջ գտնուած բոլոր հոգիները, Ը մէկը ողջ
չթողուցին, ինչպէս որ Էգղոնին ըրին. այս-
պէս զանիկա ու անոր մէջ գտնուած բոլոր
հոգիները կոտորնցուց։
38 Եւ՚ը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ
՚Դարիր դարձաւ, ու անոր հետ պատերազ-
39 մեցաւ. Եւ զանիկա ու անոր թագաւորը և
անոր բոլոր քաղաքները առին, ու զանոնք
սուրի բերնէ անցուցին. և անոր մէջ գտնը-
ւած բոլոր հոգիները կոտրնցուցին, ՚՚ մէկը
ողջ չթողուցին. ինչպէս որ Փերրոնին ըրաւ,
և ինչպէս որ Լիբնային ու անոր թագաւորին
ըրաւ, անանկ ալ Դարիրին ու անոր թագա-
ւորին ըրաւ։
40 Եւ Յեսու բոլոր լեռնային, Հարաւային,
դաշտային ու լեռներուն տակը եղած երկիր-
ները և անոնց բոլոր թագաւորները գարկաւ,
՚՚ մէկը ողջ չթողուց, հապա ամէն շնչաւորը
մեռցուց, ինչպէս որ Իսրայէլի Տէր Աստուա-
41 ծը հրամայեր էր։ Եւ Յեսու կադէս-բառ-
նեայէն մինչև ՚Գազա՝ ՚ու բոլոր Գոսոմի եր-
42 կիրը մինչև Գաբաւոն զանոնք գարկաւ։ Եւ
առ բոլոր թագաւորները ու անոնց երկիրը
Յեսու մէկէն առաւ. ՚քանզի Իսրայէլին Հա-
մար Իսրայէլի Տէր Աստուածը պատերազմ
43 կ՚ընէր։ Եւ Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իս-
րայէլ Գաղգաղա բանակը դարձան։

ԳԼ· ԺԱ.

1 Քանի մը թագաւորներ Մատոնի ջուրին քովը կը յաղթուին։ 10 Հասոր կը բռնուի ու կրակով կ՚այրուի։ 16 Յեսու ան բո-
լոր երկիրը կ՚առնէ։ 21 Ենակիմները կը ջարդէ։

1 Եւ Հասորի Յաբինն թագաւորը երբոր ՚՚ Բ-
ՆԷՐԸ լսեց, Մադոնի Յորաբ թագաւորին և
՚Սամրոնի թագաւորին ու Աքսափի թագա-
2 ւորին, Եւ Հիւսիսային լեռները ու ՚Քենե-
րեթի Տարաւային դաշտը ու Նովխոր և արև-
մտեան կողմի ՚Դովրի դաւառները մէջը
3 եղող թագաւորներուն, Արևելեան ու արև-
մտեան կողմը եղող Քանանացիներուն, Ամո-
հացիներուն, Փերեզացիներուն ու լեռնարնակ Յերուսացիներուն, և
՚Հերմոնին տակը ՚Մասփայի երկրին եղող
4 ՚Հեւացիներուն ՚Հոդը՝ խրկեց։ Ուստի անոնք
իրենց բոլոր բանակներովը ՚՚ չատ ժողովուր-
դով ելան, որ ՚ծովեզրը եղող աւա-
զին չափ բազմաթիւ էին, և Հեծեալ խիստ
5 չատ ձիեր ու կառքեր ՚՚։ Եւ առ բոլոր
թագաւորները միասնելով միկտեղ գացին՝
Մատոնի Ջուրին քովը բանակեցան, որ Իս-
րայէլին հետ պատերազմին։
6 Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ, ՚Անոնց երեսէն
մի վախնար, քանզի վաղը առ աառնս ես անոնց
ամէնը Իսրայէլին առջևը կոտրուելու պիտի
մատնեմ. ՚անոնց ձիերուն ջիլերը պիտի կըտ-
րես, ու անոնց կառքերն ալ կրակով այրես։
7 Ուստի Յեսու և իրեն հետ բոլոր պատերազ-
միկան ժողովուրդը յանկարծակի Մատոնի

ե ԳԼ· ը· 29։
է ԸՕր· իա· 23։ ԳԼ· ը· 29։
ը ԳԼ· զ· 21։
թ Տես գԼ· ժգ· 13։
ժե· 13։ Դատ· ա· 10։
ի Տես գԼ· ժե· 15։ Դատ· ա· 11։
լ Ը Օր· ի· 16, 17։
խ ԳՆ· ժ· 19։
կ ԳԼ· ժա· 16։
հ Հմր· 14։

ձ ԳԼ· ժԹ· 15։
ղ Թես· լգ· 11։
ճ ԳԼ· ժե· 11։ Դատ· ա· 27։ գ Թագ· գ· 11։
մ ԳԼ· ժգ· 11։
յ ԳՆ· լա· 49։
ն Դատ· գ· 3։
շ ԳԼ· ժ· 3։
ո ԳՆ· իբ· 17։ լբ· 12։
չ Դատ· է· 12։
պ Թագ· ժգ· 5։
ջ ԳԼ· ժ· 8։
ռ Ը Թագ· ը· 4։

Ջուրին քովը անոնց դէմ երթալով վրանին
8 յարձակեցան։ Եւ Տէրը զանոնք խրտչեցուց
ձեռքը առաւ, ու զանոնք զարկին, և մինչև
Մեծ Սիդոն ու Մասեփովմ-ծայրամ, և մինչև
Մասիայի Հովիտը զեզ՚ի արևելք Հալածե-
9 ցին, ու զանոնք զարկին՝ մինչև որ անոնցմէ
մէկը չազատեցաւ։ Եւ Յեսու անոնց այնպէս
ըրաւ, ինչպէս որ Տէրը իրեն ըսեր էր. ա-
նոնց ձիերուն ջիղերը կտրեց, ու անոնց
կառքերը կրակով այրեց։
10 Եւ նոյն առեն Յեսու դարձաւ՝ Հասորը
առաւ, ու անոր թագաւորը սրով մեռցուց.
քանզի Հասոր առաջուց ասոնց բոլոր թագա-
11 ւորութիւններուն գլուխն էր. Եւ անոր մէջ
գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ ան-
ցուցին, ու բնաջինջ ըրին. բնաւ մէկ շնչա-
ւոր մը չմնաց. ու Հասորը կրակով այրեց։
12 Ասոր Յեսու ասոնց թագաւորներուն բոլոր քա-
ղաքները ու անոնց բոլոր թագաւորները ա-
ռաւ, և զանոնք սուրի բերնէ անցընելով բը-
նաջինջ ըրաւ, ինչպէս որ Տէրոջը ծառան Մով-
13 սէս պատուիրեր էր։ Բայց Իսրայէլ չայրեց ան
բազաքները՝ որոնք իրենց հողաբլուրներուն
կը կենային, բայց միայն Հասորը՝ որն որ Յե-
14 սու այրեց։ Եւ ասոնց քաղաքներուն բոլոր աւա-
րը ու անասուները Իսրայէլի որդիները իրենց
առին, բայց բոլոր մարդիկը սուրի բերնէ
անցուցին, մինչև որ զանոնք բնաջինջ ըրին,
15 — բնաւ մէկ շնչաւոր մը չմնացուցին։ Ինչպէս
որ Տէրը իր Մովսէս ծառային պատուիրեր էր,
անանկ ալ Մովսէս Յեսուին պատուիրեց, ու
Յեսու ալ այնպէս ըրաւ. Ի՛նչ որ Տէրը
Մովսէսին պատուիրեր էր, բնաւ անոնց մէկը
զանց չըրաւ։
16 Այսպէս Յեսու ան բոլոր երկիրը առաւ,
Լեռնահարթն ու բոլոր Հարաւային կողմը ևս
բոլոր Գոսեմի երկիրը, Հովիտը ու դաշտը,
17 և Իսրայէլի լեռը ու անոր Հովիտը, Սէիր ել-
լող Քալակ լեռնէն մինչև Հերմոն լեռանը առ-
կը Լիբանանու Հովտին մէջը եղող Բաալ-
գադ, և անոնց բոլոր թագաւորները բռնեց,
18 ու զանոնք զարկաւ մեռցուց։ Յեսու աս բո-
լոր թագաւորներուն հետ չատ օրեր պատե-
19 րազմ ըրաւ։ Գաբաւոնին մէջ բնակող Խեւա-
ցիներէն՝ ի զատ Իսրայէլի որդիները հետ հաշ-
տութիւն ընող քաղաք մը չկար. ամէնն ալ
20 պատերազմով առին. Քանզի Տէրոջմէն այսպէս
կարծրանալը ու պատերազմով Իսրայէլին
դէմ գնալնին Տէրոջմէն եղաւ, որ անոնց ողոր-
մութիւն չըլլալով զանոնք կորընչցնէ ու ըս-
նաջինջ ընէ, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պա-
տուիրեր էր։
21 Եւ անասոնք Յեսու գնաց, ու լեռնականը՝
Քեբրոնէն, Դաբիրէն, Անաբէն ու Յուդայի
բոլոր լեռներէն, և Իսրայէլի բոլոր լեռներէն
Ենակիմներէն կտրեց. Յեսու զանոնք իրենց
22 քաղաքներովը մէկտեղ կորընչցուց։ Եւ Իս-
րայէլի որդւոցը երկրին մէջ Ենակիմներէն
Հիչ չմնաց, բայց միայն Գազայի, Գէթի ու
Ազոտոսի մէջ միացին։
23 Այսպէս Յեսու բոլոր երկիրը առաւ, ինչպէս
որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր, և Յեսու
զանիկա Իսրայէլին ժառանգութիւն տուաւ,
ըստ նոցա ցեղերուն բաժիններուն համեմատ,
ու երկիրը պատերազմէն հանգստացաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ան երկու թագաւորները՝ որոնց երկիրները Մովսէս առաւ ու բաժին ըրաւ։ 7 Յորդանանու անդին կողմը եղած երեսուն հինգ թագաւորները՝ որոնք Յեսու զարկաւ։

1 Ասոնք են ան երկրին թագաւորները՝ զո-
րոնք Իսրայէլի որդիները զարկին, ու անոնց
երկիրները առին, Յորդանանու անդին կողմը
դէպ՚ի արևելք, Արնոն ձորէն մինչև Հեր-
մոն լեռը՝ արևելեան կողմին բոլոր դաշտովը,
2 Եսերոնի մէջ բնակող Ամովրհացւոց Սհոն
թագաւորը, որ անիկա՝ Արնոն ձորին եղերքը
եղող Արոերէն, և ձորին մէջտեղէն, ու Գա-
զաադին կէսէն մինչև Ամմոնի որդւոցը սահ-
3 մանը եղած Յաբոկ ձորը, Նաև դաշտին,
արևելեան կողմէն մինչև Քիներեթի ծովը, ու
արևելեան կողմէն Բեթհեսիմոթի ճամբան, ու
Հարաւային կողմէն Աշեդոթ-փիսգային տա-
կը՝ մինչև դաշտի ծովը՝ այսինքն մինչև Աղի
4 ծովը կը տիրէր. Ու Հսկաներուն մնացորդէն
Բասանի Ովգ թագաւորին սահմանը, որ
անիկա Աստարովթի ու Եդրայիի մէջ կը բնա-
5 կէր, Եւ կը տիրէր Հերմոն լեռանը, Նաև
Սելքայի և բոլոր Բասանի մինչև Գեսուրա-
ցւոց ու Մաքաթացւոց սահմանը, ու մինչև
Գաղաադին կէսը, որ Եսեբոնի Սհոն թագա-
6 ւորին սահմանն էր։ Ասոնք Տէրոջը ծառան
Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը հետ զարկաւ, ու
Մովսէս Տէրոջը ծառան Ռուբենեանց, Գադեան-
ցոց ու Մանասէի կէս ցե-
ղին ժառանգութիւն տուաւ։
7 Եւ ասոնք են երկրին թագաւորները, որ
Յեսու ու Իսրայէլի որդիները զարկին Յորդա-
նանու ասդին կողմը դէպ՚ի արեւմուտք, Լի-
բանանու Հովտին մէջը եղող Բաալգադէն

Ղ · Գէ · Ժգ · 6 ։
Ը Ամի · 6 ։
Թ Ծնո · Լգ · 32 ։ բ Օր · է · 2 · ի · 16 · 17 ։
Ժ Ելլ · Լգ · 11 · 12 ։
ԺԱ բ Օր · է · 2 ։
ԺԲ Գէ · ա · 7 ։
ԺԳ Գէ · Ժբ · 8 ։
ԺԴ Գէ · Ժ · 41 ։
ԺԵ Գէ · Ժբ · 7 ։
ԺԶ բ Օր · է · 24 ։ Գէ · Ժբ · 7 ։
ԺԷ Գէ · Բ · 3 · 7 ։
ԺԸ բ Օր · բ · 30 ։ Պատ · Ժգ · 4 ։ ա Թագ · բ · 25 ։ գ Թագ · Ժբ · 15 ։ Հռոմ · Բ · 18 ։
ԺԹ բ Օր · ի · 16 · 17 ։
Ի Ծնո · Ժգ · 23 · 34 ։ բ Օր · ա · 28 ։ Գէ · Ժէ · 13 · 14 ։
ԻԱ ա Թագ · Ժէ · 4 ։
ԻԲ Գէ · Ժէ · 46 ։
ԻԳ Ծնո · Լգ · 2 · Ես ։ Թագ · Իգ · 33 ։ Գէ · Ժգ · Ժդ · Ժէ · Ժը · Ժթ ։
ԻԴ 6 · 16 ։
ԻԵ բ Օր · գ · 17 ։
ԻԶ Գէ · Ժգ · 20 ։
ԻԷ բ Օր · գ · 17 · գ · 49 ։
ԻԸ բ Օր · գ · 11 · Ժգ · 12 ։ Ծնո · Իա · 35 ։ բ Օր · գ · 4 · 10 ։
ԻԹ բ Օր · ա · 4 ։
Ի բ Օր · գ · 8 ։
ԻԱ բ Օր · գ · 10 · Գէ · Ժգ · 11 ։
ԻԲ բ Օր · գ · 14 ։
ԻԳ Ծնո · Իա · 33 ։
ԻԴ Թագ · Ը · 29 · 33 ։ բ Օր · գ · 11 · 13 ։ Գէ · Ժգ · 8 ։
ԻԵ Գէ · Ժա · 17 ։

մինչև քաղաք լեռը, որ [1]Սկիզբ կ'ելլէ. և ՅԻ-
սու անուն Երկրիս Իսրայէլի ցեղերուն ժա-
ռանգութիւն տուաւ իրենց վիճակներուն հա-
8 մեմատ. [2]Լեռներուն ու հովիտներուն և դաշ-
տերուն մէջը ու լեռներուն ստորոտները և
անապատը ու Հարաւային կողմը [3]Քե-
տացիները, Ամորհացիները, Քանանացիները,
Փերեզացիները, Խեւացիները ու Յերբուսացի-
9 ները. [4]Երիքովի թագաւորը մէկ, Բեթէլի
10 քովը եղող [5]Գայիի թագաւորը մէկ, [6]Երու-
սաղէմի թագաւորը մէկ, Քեբրոնի թագաւո-
11 րը մէկ, Յերմութի թագաւորը մէկ, Լաքի-
12 սի թագաւորը մէկ, Էգղոնի թագաւորը մէկ,
13 [7]Գազերի թագաւորը մէկ, [8]Դաբիրի թագա-
14 ւորը մէկ, Գազերի թագաւորը մէկ, Հորմայի
թագաւորը մէկ, Արադի թագաւորը մէկ,
15 [9]Լիբնայի թագաւորը մէկ, Ոդողամի թագա-
16 ւորը մէկ, [10]Մակեդայի թագաւորը մէկ,
17 [11]Բեթէլի թագաւորը մէկ, Թափուայի թա-
18 գաւորը մէկ, [12]Ափերի թագաւորը մէկ, Ափե-
կի թագաւորը մէկ, Լասարոնի թագաւորը
19 մէկ, Մադոնի թագաւորը մէկ, [13]Հասորի
20 թագաւորը մէկ, [14]Սամրոն-մեռոնի թագաւո-
21 րը մէկ, Աքսափի թագաւորը մէկ, Թանաքի
թագաւորը մէկ, Մակեդդովի թագաւորը
22 մէկ, [15]Կադեսի թագաւորը մէկ, Կարմելոս
23 եղած Յեկնեամի թագաւորը մէկ, [16]Դոլբի դա-
ւառին մէջը Դոլբի թագաւորը մէկ, [17]Գազ-
24 գաղային Գոյիմի թագաւորը մէկ, Թերսայի
թագաւորը մէկ. ասոնց թագաւորներուն ամէնը
երեսունումէկ էին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Դեռ շատնուած երկրին ասհմանները։ 8 Երկուք ու կէս ցե-
ղերուն ժառանգութիւնը։ 14, 33 Տէրը ու իրեն մատուցուած
զոհերը Ղեւիին ժառանգութիւնը պիտի ըլլային։ 15 Ռուբե-
նին ժառանգութեանը սահմանները։ 22 Բաղաամին մեռցուե-
լը։ 24 Գադին, 29 և Մանասէի կէս ցեղին ժառանգութեանը
սահմանները։

1 Ու երբոր Յեսու [18]ծերացաւ ու տարիքը
առաւ, Տէրը անոր ըսաւ, Դուն ծերացար
ու տարիքդ առիր. և թողուն խիստ շատ
2 երկիր մնաց ժառանգելու։ [1]Մնացած երկիրը
ասիկա է. [2]Փղշտացւոց ամէն սահմանները,
3 ու բոլոր [3]Գեսուրը, [4]Եգիպտոսին դիմացը
եղող Սիհորէն մինչև Քանանացւոյը սեպուած
Ակկարոնի սահմանին հիւսիսային կողմը, [5]Փը-
ղշտացւոց հինգ նախարարութիւնները, այս-

[1] Ես. ժգ. 6։ ը. 3։ բ Օր. բ. 1, 4։ [2] Գլ. ժա. 23։ [3] Գլ. ժ. 40։ ժա. 16։ [4] Ել. գ. 8։ իգ. 23։ Գլ. իմ. 1։ [5] Գլ. գ. 2։ [6] Գլ. բ. 29։ [7] Գլ. ժ. 23։ [8] Գլ. ժ. 33։ [9] Գն. ժգ. 6։ ը. 3։ բ Օր. բ. 1, 4։ [10] Գլ. ժ. 38։ [11] Գլ. ժ. 29։ [12] Գլ. ժ. 28։ [13] Գլ. բ. 17։ Դատ. ա. 22։ [14] գ Թագ. գ. 10։ [15] Գլ. ժա. 10։ [16] Գլ. ժա. 1։ ժԹ. 15։ [17] Գլ. ժԹ. 37։ [18] Գլ. ժա. 2։ [1] Գն. ժգ. 1, 2։ Ես. ԽԲ. 1։ [2] Դատ. գ. 3։ ա Թագ. գ. 4, 16։ Սաք. բ. 5։ [3] բ Օր. բ. 23։ [4] Գլ. ԺԹ. 30։ [5] Տես Դատ. ա. 34։ [6] գ Թագ. ե. 18։ Սաղ. ՃԳ. 7։ Եզեկ. իե. 9։ [7] Գլ. ժբ. 7։ [8] Գլ. ժա. 8։ [9] Տես գԼ. իգ. 13։ Դատ. բ. 21, 23։ [10] Գլ. ժգ. 1, 2։ [11] Թագ. լբ. 33։ բ Օր. գ. 12, 13։ Գլ. իբ. 4։ [12] Հմր. 16։ Թագ. իա. 30։ [13] Թագ. իա. 24, 25։ [14] Գլ. ժբ. 5։ [15] բ Օր. գ. 11։ Գլ. ժբ. 4։ [16] Թագ. իա. 24, 35։ [17] Հմր. 11։ [18] Թագ. ժբ. 20, 23, 24։ Գլ. ժգ. 3, 4։ [19] Հմր. 33։ [20] Գլ. ժբ. 2։ [21] Թագ. իա. 28։ [22] Թագ. իա. 30։ Հմր. 9։ [23] Թագ. իա. 23։

19 ու Կադեմոթի , ու Մեփաաթի , եւ Կաբիաթեմ , ու Սեբաման , և Սարեթ-սահառ
20 Եմակ լեռան վրայ , ու Բեթփեղոր , և
21 Աշեդոթ-փիսգա , ու Բեթեսիմոթ , եւ դաշտին ամէն քաղաքները , ու Եսերոնի մէջ թագաւորող՝ Ամորհացւոց Սհհոն թագաւորին բոլոր թագաւորութիւնը , որ զանիկա ու Մադիամու իշխանները՝ Եւին , Րակոմը , Սուրը , Ուրը ու Ռեբէն , ան երկրին մէջը բնակող Սհհոնին նախարարները Մովսէս զարկաւ :
22 Եւ Իսրայէլի որդիքը Բէովրեան Բաղաամ Տարցուկն ալ սրով մեռցուցին :— ապան-
23 նուածներուն հետ : Ու Ռուբենի որդւոցը սահմանը Յորդանան և անոր սահմանը եղաւ . Ռուբենի որդւոցը ազգաւոհմիներուն ժառանգութիւնը ասիկա է , աս քաղաքները ու աոնց գեղերը :
24 Եւ Մովսէս Գադի ցեղին՝ Գադի որդւոցը իրենց ազգաւոհմիներուն համեմատ ը—ան-
25 ը-ն ուաւ : Ու անոնց սահմանը ասիկա է՝ Յազեր ու բոլոր Գաղաադի քաղաքները , և Ամմոնի որդւոցը երկրին կէսը՝ մինչև Արո-
26 եր , որ Րաբբային դիմացն է : Ու Եսեբոնէն մինչև Մասփային Ռամովթը ու Բետոնիմ , և Մանայիմէն մինչև Դաբիրի սահմանը .
27 Ու հովիտի մէջ՝ Բեթհարամ ու Բեթնամրա , Սոկքովթ ու Սափոն՝ Եսեբոնի Սհհոն թագաւորին թագաւորութեանը մնացորդը , Յորդանան ու անոր սահմանը , մինչև Քենեռեթի ծովուն եզերքը՝ Յորդանանու անդիի
28 կողմը դէպ ’ի արեւելք : Գադի որդւոցը ժառանգութիւնը իրենց ազգաւոհմիներուն համեմատ ասիկա է , աս քաղաքները ու աոնց գեղերը :
29 Եւ Մովսէս Մանասէի կէս ցեղին — ը— —ան-ը-ն ուաւ , որ Մանասէի որդւոցը կէս ցեղին եղաւ իրենց ազգաւոհմիներուն համե-
30 մատ : Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ . Մանայիմէն՝ Բասանի Ովգ թագաւորին բոլոր թագաւորութիւնը՝ բոլոր Բասան , ու Բասանի մէջ եղող Յայիրի բոլոր գիւղաքաղաք-
31 ները՝ վաթսուն քաղաք . Ու Գաղաադին կէսը՝ և Աստարովթ ու Եդրայի՝ Բասանի մէջ Ովգին թագաւորութեանը քաղաքները Մանասեան Մաքիրին որդւոցը եղաւ , այսինքն Մաքիրի որդւոցը կէսին՝ իրենց ազգաւոհմիներուն համեմատ :
32 Ասոնք են ան ը—ը-ները , որ Մովսէս Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Երիքովի դիմաց Յոր-

դանանու անդիի կողմը դէպ ’ի արեւելք ժա-
33 ռանգութիւն ուաւ : Բայց ՄովսէսՂեւիի ցեղին ժառանգութիւն չուաւ . անոնց ժառանգութիւնը Իսրայէլին Տէր Աստուածն է , ինչպէս որ անոնց ըսաւ :

ԳԼ· ԺԴ

1 Ինն ու կէս ցեղերը իրենց ժառանգութիւնը վիճակով պիտի առնէին : 6 Քազէբ յատուկ կերպով մը իրեն ժառանգութիւն կը առնոյ Քեբրոնը :

1 Ու Քանանու երկրին մէջ Իսրայէլի որդւոցը ժառանգած տեղերը ասոնք են , որ եղիազար քահանան և Նաւեան Յեսու ու Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն նահապետութեան
2 իշխանները ժառանգեցուցին անոնց : Ինն ու կէս ցեղերուն վիճակով բո—ն-ը անոնց ժառանգութիւնը , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
3 Յեռ-քոմը հրամայեր էր : Քանզի Մովսէս երկուք ու կէս ցեղերուն Յորդանանու անդիի կողմը ժառանգութիւն տուեր էր . բայց անոնց մէջը՝ Ղեւտացիներուն ժառանգութիւն տուած
4 չէր . Որովհետև Յովսեփի որդիքը երկու ցեղ էին , Մանասէ ու Եփրեմ . ու երկրին մէջը Ղեւտացւոց բաժին չտուին , բայց միայն քաղաքներ՝ բնակելու համար , ու արուարձաններն ալ՝ անոնց խաշանց և ստացուա-
5 ծոյը համար : Ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր , Իսրայէլի որդիքը այնպէս ըրին , ու երկիրը բաժնեցին :
6 Եւ Յուդայի որդիքը Գաղգաղայի մէջ Յեսուին մօտեցան , ու Կենեզեան Յեփոնէին որդին Քազէբ անոր ըսաւ , Դուն գիտես Հան խօսքը՝ որն որ Տէրը Կադէս-բառնեայի մէջ Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին հետ խօսեցաւ
7 ինձի ու քեզի համար : Երբոր Տէրոջը ծառան Մովսէս զիս Կադէս-բառնեայէն խրկեց երկիրը լրտեսելու համար , ես քառասուն տարեկան էի . ու սրտիս մէջը եղածին պէս
8 անոր լուր բերի . Սակայն իմ հետս ելլող եղբայրներս ժողովուրդին սիրտը թուլցուցին . բայց ես իմ բոլոր սրտովս իմ Տէր Աստուծոյս
9 հնազանդեցայ : Եւ նոյն օրը Մովսէս երդում ըրաւ՝ ըսելով , Ան քու ոտքիդ կոխած երկիրը Հաստատաւ քեզի ու քու որդւոցդ յաւիտեան ժառանգութիւն պիտի ըլլայ . որովհետև իմ Տէր Աստուծոյս քու բոլոր սրբու-
10 թիդ հնազանդութիւնն ըրիր : Արդ ահա Տէրը իր ըսածին պէս աս քառասուն հինգ տա-

= Թուա · լբ · 37 ։
= Թուա · լբ · 38 ։
· Կամ Հալխաք
Հ Բ Օր · գ · 17 · ԳԼ· ժբ · 3 ։
ո Բ Օր · գ · 10 ։
ր Թուա · իա · 24 ։
ց Թուա · լա · 8 ։
= Թուա · իբ · 5 · լա · 8 ։
ֈ Թուա · լբ · 35 ։
+ Բազդաամ Թուա · իա · 26 · 28 · 29 · Բ Օր · բ · 10 · Հեսուա · ժա · 13 · 15 · Հա ։
ր Բ Թագ · ժա · 1 · ժբ · 26 ։
ֆ Թուա · լբ · 36 ։
= Ծն · լգ · 17 · Գ Թագ · Հ · 46 ։
ֆ Թուա · լբ · 11 ։
ֆ Թուա · լբ · 41 · ա Մն · բ · 23 ։
ր ԳԼ· ժբ · 4 ։
ֆ Թուա · լբ · 39 · 40 ։
Հ Հմի · 14 · ԳԼ· ժբ · 7 ։
ֆ Թուա · ժբ · 20 · Բ Օր · ժ · 9 · ժբ · 1 , 2 ։
= Թուա · լգ · 17 · 18 ։
ֆ Թուա · իզ · 55 · լգ · 54 · լգ · 13 ։
ֆ ԳԼ· ժգ · 8 · 32 · 33 ։
ր Ծն · իբ · 5 · ա Մն · Հ · 1 · 2 ։
ֆ Թուա · լե · 2 · ԳԼ· իա · 2 ։
Հ Թուա · լբ · 12 · ԳԼ· ժԼ · 17 ։
ֆ Թուա · ժգ · 24 · 30 · Բ Օր · ա · 36 · 38 ։
ֆ Թուա · ժգ · 27 ։
ֆ Թուա · ժգ · 7 · ժգ · 6 ։
ֆ Թուա · ժգ · 32 · 33 · Բ Օր · ա · 28 ։
ր Եբր · իմ Տէր Աստուածոյս եհաւնէլ. յատկ ։
ֆ Թուա · ժգ · 21 · Բ Օր · ա · 36 ։
ֆ Տես Թուա · ժգ · 23 ։
ֆ Թուա · ժգ · 23 , 31 · Բ Օր · ա · 36 · ԳԼ· ա · 5 ։
ֆ Թուա · ժգ · 30 ։

րին իմ կեանքս պահեց, ան ժամանակէն՝ի վեր՝ որ Տէրը աս խօսքը Մովսէսին ըսաւ, քանի որ Իսրայէլ անապատին մէջ կը պտըտէր. և ահա ես այսօր ութսունուհինգ տա-
11 րեկան եմ. Եւ այսօր տակաւին ուժով եմ, ինչպէս որ էի Մովսէսին դիս խրկած օրը. ան առենի զօրութիւնս հիմայ էր, հիմակուան զօրութիւնս ալ անանկ է՝ պատերազմելու,
12 և ելլելու ու մտնելու կողմանէ: Ուստի հիմա ինծի տուր ան լեռը, որուն համար Տէրը ան օրը խօսեցաւ. քանզի դուն ան օրը լսեցիր որ Ենակիմները հոն կը բնակին, ու մեծ պա-
րսպապատ քաղաքներ ունին. գուցէ Տէրը իմ հետս ըլլայ, ու ես զանոնք վռնտեմ, ինչ-
13 պէս որ Տէրը ըսաւ: Եւ Յեսու զանիկա օրհնեց, ու Յեփոնեան Քաղերին՝ Բերրոնը ժա-
14 ռանգութիւն տուաւ: Ասոր համար Բերրոն Կենեզեան Յեփոնէի որդւոյն Քաղերին ժառանգութիւնը եղաւ մինչև այսօր, որովհետև Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն լրիւր սրտով
15 հնազանդութիւն ըրաւ: Ու Բերրոնին անունը առաջուց *Կարիաթ-արբա էր. — ան Ա-
ենակիմներուն մէջ մեծ մարդ մըն էր:
Ու երկիրը պատերազմէն հանգստացաւ:

ԳԼ. ԺԵ

1 Յուդայի վիճակին սահմանները: 13 Քաղեբին բաժինը ու
ըրած յաղթութիւնը: 16 Գոթնիէլ իր քաջութեանը համար՝
Քաղեբին աղջիկը Աքսան իրեն կինի կ'առնէ. 18 ան ալ իր
հօրմէն օրհնութիւն մը կը խնդրէ, ու կը առնայ: 21 Յու-
դայի քաղաքները: 63 Յեբուսացիները չվռնտուելնան:

1 Եւ Յուդայի որդւոցը ցեղին վիճակը իրենց տոհմերուն համեմատ՝ մինչև Եդոմայեցւոց սահմանը կը հասնէր. հարաւային կողմէն Սին անապատը մինչև հարաւային ծայրն էր:
2 Եւ անոնց հարաւային սահմանը աս եղաւ, Աղի ծովուն ծայրէն՝ այսինքն հարաւակողմը
3 նայող ծոցէն ելնելով, Ու հարաւային կողմէն Ակրաբիմի զառ'ի վերը ելլելով՝ Սին կ'անցնի, ու հարաւային կողմէն կադէս-բառնեայ ելլելով՝ Եսրոն կ'անցնի. հառքը դէպ՝ի Ադդար
4 ելլելով՝ կարկային կողմը կը պտըտի. Եւ հառքը Ասեմոնէն անցնելով՝ Եգիպտոսի հեղեղատը կ'ելլէ, ու աս սահմանը ծովուն մէջ կը վերջանայ. Ձեր հարաւային սահմանը աս է:
5 Եւ արևելեան սահմանը Աղի ծովը է մինչև Յորդանանու ծայրը:
Ու հիւսիսային կողմի սահմանը Յորդանա-
6 նու ծայրը եղող ծոցէն կ'ելլէ. Եւ աս սահ-
մանը մինչև Բեթհոգղա կ'ելլէ, ու Բեթարաբային հիւսիսային կողմէն կը պտըտի. և աս սահմանը մինչև Ռուբենեան Բահանին վէմը
7 կ'ելլէ. Եւ հառքը աս սահմանը Աքորի ձորէն Դաբիր կ'ելլէ, ու հիւսիսային կողմէն Գաղգողա կը դառնայ, որ ան ձորին հարաւակողմը եղող Էդոմմիմի զառ'ի վերին դիմացն է. և աս սահմանը Ենսամիսի ջուրէն կ'անց-
8 նի, ու Ռոգելի աղբիւրը կը վերջանայ. Եւ աս սահմանը Ենոմի որդւոյն ձորը՝ հարաւային կողմէն Յեբուսացին՝ այսինքն Երուսաղէմին քովը կ'ելլէ. Եւ հառքը աս սահմանը մինչև ան լեռանը գլուխը կ'ելլէ, որ արևմտեան կողմէն Ենոմի ձորին դիմացն է, ու հիւսիսային
9 կողմէն Ռափայնոյ ձորին ծայրն է. Եւ աս սահմանը լեռանը գլխէն մինչև Նափթոայի Ջուրին աղբիւրը կը հասնի, ու Եփրոն լեռանը քաղաքները կ'ելլէ. Եւ հառքը աս սահմանը մինչև Բաալա՝ այսինքն Կարիաթարիմ կը հասնի.
10 Եւ աս սահմանը Բաալայէն դէպ՝ի արևմուտք Սէիր լեռը կը պտըտի, ու հիւսիսային կողմէն Յարիմ լեռանը քովէն կ'անցնի, որ անիկա Քեսաղօն է. անկէ Բեթսամիս կ'իջնէ,
11 ու Թամնա կ'անցնի. Եւ աս սահմանը Եկկարոնի քովը կ'ելլէ դէպ՝ի հիւսիս, ու աս սահմանը Սաքարօն հասնելով՝ Բաալա լեռնէն կ'անցնի, ու Յաբնէլ կ'ելլէ. և աս սահմանը ծովուն մէջ կը վերջանայ:
12 Եւ արևմտեան սահմանը մեծ ծովուն եզերքն է: Յուդայի որդւոցը սահմանը չորս կողմանէ իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է:
13 Եւ Յեփոնեան Քաղեբին՝ Յուդայի որդւոցը մէջ Ենակի հօրը Արբայէն քաղաքը՝ այսինքն Բերրոնը բաժին տուաւ, ինչպէս որ
14 Տէրը Յեսուին հրամայեր էր: Եւ Քաղեբ անկէ Ենակին երիք որդիները՝ Սէսին ու Աքիմանը
15 և Թոլմին Ենակին որդիքը վռնտեց. Եւ անկէ Դաբիրի բնակչացը վրայ գնաց. (ու Դաբիրին անունը առաջուց Կարիաթ-սեփեր էր.)
16 Եւ Քաղեբ ըսաւ, Ով որ Կարիաթ-սեփերը զարնէ ու առնէ, իմ Աքսա աղջիկս անոր կնու-
17 թեան պիտի տամ: Եւ Քաղեբին եղբօրը Կենեզին որդին Գոթնիէլ առաւ զանիկա. ու Քաղեբ իր Աքսա աղջիկը անոր կնութեան
18 տուաւ: Ու երբոր անոր կ'երթար, զանիկա յորդորեց որ իր հօրմէն մէկ ագարակ մը ուզէ. և Խուռն վրայէն վար իջաւ. ու Քաղեբ անոր
19 ըսաւ, Ի՞նչ եղաւ քեզի. Եւ աղջիկը ըսաւ, Ինծի օրհնութիւն տուր. որովհետև ինծի

---

1 Տես բ Օր. լէ. 7:
2 բ Օր. լա. 2:
3 թիւ. ժգ. 29, 34:
4 Սպղ. ժը. 32, 34: կ. 12: Հեսեմ. ը. 31:
5 Գլ. ժե. 14: Դատ. ա. 20:
6 Գլ. իբ. 6:
7 Գլ. ժ. 37: ժե. 13: Դատ. ա. 20: Տես գլ. իա. 11, 12: ա Մն. գ. 55, 56:
8 Գլ. իա. 12:
9 Հմր. 8, 9:
10 Ծն. իգ. 2: Գլ. ժե. 13:
* Յ՚ Արբայի քաղաքը:
11 Գլ. ժ. 37: ժե. 13: Դատ. ա. 20: Տես գլ. իա. 11, 12: ա Մն. գ. 55, 56:
12 Գլ. իա. 12:
13 Հմր. 8, 9:
14 Գլ. ժե. 14: Դատ. ա. 20:
15 Գլ. ժա. 23:
—
16 թիւ. լէ. 3:
17 թիւ. լգ. 36:
18 թիւ. լէ. 4:
19 թիւ. լէ. 5:
20 Գլ. ժը. 19:
21 Գլ. ժը. 17:
22 Գլ. է. 26:
23 բ թագ. ժէ. 17: գ թագ. ա. 9:
24 Գլ. ժը. 16: գ թագ. իգ. 10: Երեմ. ժթ. 2, 6:
25 Գլ. ժը. 28: Դատ. ա. 21: ժթ. 10:
26 Գլ. ժը. 16:
27 Գլ. ժը. 15:
28 ա Մն. ժգ. 6:
29 Դատ. ժը. 12:
30 Ծն. լը. 13: Դատ. ժգ. 1:
31 Գլ. ժթ. 43:
32 Հմր. 47: թիւ. լէ. 6, 7:
33 Գլ. ժգ. 13:
34 Գլ. ժգ. 15:
35 Դատ. ա. 10, 20:
36 թիւ. ժգ. 23:
37 Գլ. ժ. 38: Դատ. ա. 11:
38 Դատ. ա. 12:
39 թիւ. լէ. 12: Գլ. ժգ. 6:
40 Դատ. ա. 13: գ. 9:
41 Դատ. ա. 14:
42 Տես Ծն. իգ. 64: ա թագ. իե. 23:
43 Ծն. լգ. 11:

Հարաւային, երկիր մը տուիր, ինծի *Ջուրի աղբիւրներ" ալ տուր. ուստի անոր՝ վերի աղբիւրները ու վարի աղբիւրները տուաւ։
20 Յուդայի որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է։
21 Ու եղովմի սահմանին քովը Հարաւային կողմը Յուդայի որդւոցը ցեղին վերջին քաղաքները ասոնք են. Կաբսէէլ, Եդեր, Յա-
22 գուր, Կինա, Դիմոնա, Աղադա, (23) Կադէս,
24 Հասոր, Յեթնան, Զիփ, Տելեմ, Բեալոթ,
25 Հասոր-Ադաթթա, †Կարիօթ, Եսրոն՝ որ է
26 Հասոր, Ամամ, Սեմա, Մոլադա, (27) Ասար-
28 գադդա, Եսմոն, Բեղփաղեթ, Ասար-սուսաղ,
29 Բեերսաբէէ, Բազիոթիա, Բաալա, Իյիմ,
30 Ասէմ, Էլթուղադ, Քեսիլ, Հորմա, (31) Սիկ-
32 կեղակ, Մադմաննա, Սանսաննա, Լեբաոթ, Սելիմ, Ային ու Ռեմմոն. ամէնը քսանութիւնը քաղաք է, ու անոնց գեղերը։
33 Դաշտավայրի մէջ՝ Եսթաուուղ, Սարաա,
34 Ազնա, Զանով, Ենգաննիմ, Թափուա, Ենամ,
35 յիմ, Յերմութ, Ոդոդոմ, Սոքով, Ազեկա,
36 Սադարիմ, Ադիթայիմ և Գադերա (ու Գադերոթայիմ.) տասնուչորս քաղաք ու անոնց
37 գեղերը։ Սենանն, Ադասա, Մադդադգադ,
38 Դաղասան, Մասիա, †Յեկթէէլ, (39) Լա-
40 քիս, Բազկաթ, Էգղոն, Քաբբոն, Լամնաս,
41 Բիթիլիս, Գադերոթ, Բեթդագոն, Նաամա ու Մակեդա. տասնուվեց քաղաք և
42 անոնց գեղերը։ Լիբնա, Եթեր, Ասան,
43 Յեփթա, Ազնա, Նեսիբ, (44) Կեիլա, Ակզիբ և Մարեսա. ինը քաղաք ու անոնց գի-
45 ղերը։ Ակկարոն իր գիւղաքաղաքներովը ու
46 գեղերովը. Ակկարոնէն մինչև ծովը, Ասդոդիմին քովի բոլոր ⁺ագարակները իրենց գեղերո-
47 վը. Ասեդոդի իր գիւղաքաղաքներովը ու գեղերովը. Գազա իր գիւղաքաղաքներովը ու գեղերովը մինչև *Եգիպտոսի հեղեղատը ու մինչև ⁼մեծ ծովը իր սահմաններովը։
48 Ու լեռնավայրի վրայ՝ Սամիր, Յաթիր,
49 Սոքով, Դաննա, Կարիաթ-սաննա՝ այսինքն
50 Դաբիր, Անաբ, Եսթեմով, Անիմ, (51) †Գոսամ, Քօղոն ու Գեղոն. տասնուվեց քաղաք
52 ու անոնց գեղերը։ Երբէ, Դումա, Եսան,
53 Յանում, Բեթթափուա, Ափեկա, (54) Քամզիմա, *Կարիաթ-արբա՝ այսինքն Քեբրոն,
55 ու Սիովր. ինը քաղաք և անոնց գեղերը։ Մաօն, կարմելոս, Զիփ, Յեւտա, Յեզրէէլ,
57 Յեկդաամ, Զանով, Կային, Գաբաա ու Թամնա. տասը քաղաք ու անոնց գեղերը։ Ա-
59 զուց, Բեթտաբ, Եղեդովր, Մաարաթ, Բեթանոթի ու Եղթեկոն. վեց քաղաք ու անոնց
60 գեղերը։ †Կարիաթ-բաաղ՝ այսինքն Կարիաթ-

Թարիմ ու Ռաբբա. երկու քաղաք ու անոնց գեղերը։
61 Անապատին մէջ Բեթարաբա, Մադդին,
62 Սեքաքա, Նեբսան, Աղի քաղաքը ու Ենգադի. վեց քաղաք ու անոնց գեղերը։
63 Բայց Յուդայի որդիները կարող չեղան երուսաղէմի մէջ բնակող Յերուսացիները վռնտելու. ⁼ուստի Յերուսացիները Յուդայի որդւոցը հետ Երուսաղէմի մէջ կը բնակին մինչև այսօր։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ընդհանրապէս Յովսեփի որդւոցը սահմանները։ 5 Եփրեմին ժառանգութեանը սահմանը։ 10 Չվռնտացածները։

1 Ե Յովսեփի որդւոցը վիճակը ⁼ելաւ. անոնց սահմանը Երիքովին *ջուրէն Երիքովի Յորդանանէն կողմը Յուդան արևելեան կողմէն անապատը կ'երթայ, որ Երիքովէն լեռնակողմը
2 Բեթէլ կ'ելլէ, ու Բեթէլէն Լուզ կ'ելլէ,
3 և Արքի-սատարօթի սահմանէն կ'անցնի, ու արևմտեան կողմէն Յեփղեթիի սահմանը կ'իջնէ, ⁼մինչև վարի Բեթհորոնին սահմանը ու մինչև *Գազեր, և ծովուն մէջ կը վերջանայ։
4 Եւ Յովսեփին որդիքը՝ Մանասէ ու Եփրեմ ժառանգութիւն առին։
5 Ու Եփրեմի որդւոցը սահմանը իրենց տոհմերուն համեմատ ասա եղաւ. այսինքն անոնց ժառանգութեան սահմանը արևելեան կողմէն ⁼Ատարօթ-աղար եղաւ մինչև վերի Բեթհո-
6 րոնը. և ասա սահմանը հիւսիսային կողմէն դէպ *ի ⁼Մաքմեթաթ՝ ծովը կ'ելլէ, ու ասա սահմանը արևելեան կողմէն մինչև Թաանեթ-սելով կը պտըտի, ու հասքը արևելեան կող-
7 մէն Յանոհէ կը մտնէ, և Յանոհէէն Ատարոթի ու ⁼Նաարա կ'իջնէ, ու Երիքովին քովէն
8 մէն անցնելով Յորդանան կ'ելլէ. և ասա սահմանը Թափուայէն ⁼կանա հեղեղատը կ'երթայ արևմտեան կողմէն, ու ծովուն մէջ կը վերջանայ։ Եփրեմի որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է.
9 Նաև ⁼Եփրեմի որդւոցը համար զատուած քաղաքները Մանասէի որդւոցը ժառանգութեանը մէջ են, բոլոր քաղաքները իրենց գեղերովը։
10 ⁼Եւ անոնք Գազերի մէջ բնակող Քանանացիները չվռնտեցին. ու Քանանացիները մինչև այսօր Եփրեմի մէջ բնակելով՝ հարկատու ծառաներ եղան։

ԳԼ. ԺԷ

1 Մանասէին վիճակը։ 8 Ընոր սահմանը։ 12 Չվռնտացածները։ 14 Յովսեփի որդիքը ուրիշ վիճակ մըն ալ ձեռք կը բերեն։

---

* Կամ Ջրակայաններ
† Կամ Կարիաթթեսրոն
= ա Թագ. իե. 6։
‡ Բուս. ժգ. 24։
* գ Թագ. ժգ. 7։
† Հմր. 4։
‡ Թուս. Լգ. 6։
= Գլ. ժ. 41։ ժա. 16։ Հմր. 13։
* Գլ. ժգ. 15։ Հմր. 13։
† Գլ. ժը. 14։
‡ Տես Դատ. ա. 8, 21։ բ Թագ. և. 6։
§ Դատ. ա. 21։
= Գլ. ժը. 13։ Դատ. ա. 26։
* Գլ. ժը. 13։ բՄն. բ. 5։
† ա Մն. է. 28։ գ
Թագ. բ. 15։
‡ Գլ. ժէ. 14։
§ Գլ. ժը. 13։
‖ բ Մն. բ. 5։
¶ Գլ. ժէ. 7։
* ա Մն. է. 28։
† Գլ. ժէ. 9։
‡ Գլ. ժէ. 9։
§ Գլ. ժէ. 9։
‖ Դատ. ա. 29։ Տես գ Թագ. բ. 16։

1 Եւ ասիկա եղաւ Մանասէի ցեղին վիճակը, քանզի անիկա [a]Յովսեփին անդրանիկն էր. [b]Մանասէին անդրանիկը Մաքիր՝ Գաղաադին հայրը պատերազմող մարդ մը ըլլալուն համար, [c]Գաղաադ ու Բասան անոր եղաւ։
2 Եւ [d]Մանասէին միւս որդիքն ալ՝ [e]Աբիեզերին որդիքը, Քեղեքին որդիքը, [f]Ասրիելին որդիքը, Սիւքեմին որդիքը, [g]Ովերին որդիքը, ու Սեմիդային որդիքը իրենց առներուն համեմատ [h]ԶՈՒՆԵՑԱՆ. Յովսեփեան Մանասէին արու զաւակները իրենց առներուն
3 համեմատ ասոնք էին։ Եւ Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գաղաադի որդւոյն Ովեբրին որդին [i]Սալպաադ տղաքներ չունէր, բայց միայն աղջիկներ, ու անոր աղջիկներուն անունները ասոնք են. Մաալա, Նոա, Եգղա,
4 Մեղքա ու Թերսա։ Ասոնք [j]եղբայրք քահանային առջեւը, Նաւեան Յեսուին առջեւը ու իշխաններուն առջեւը ներկայանալով ըսին, [k]ՏԷրը Մովսէսին հրամայեց որ մեր եղբարցը մէջ մեզի ժառանգութիւն տուի։ Եւ Յեսու
5 անոնց ժառանգութիւն տուաւ։ Եւ Մանասէին Յորդանանու անդիի կողմը եղող Գաղաադի ու Բասանի երկրէն զատ տասը բաժին իյնաւ. քանզի Մանասէին աղջիկները
6 անոր տղոցը մէջ ժառանգութիւն առին, ու Գաղաադու երկիրը Մանասէին միւս որդւոյը եղաւ։
7 Եւ Մանասէին սահմանը ասիկա եղաւ. *Ասերէն մինչեւ [l]Մաքմեթաթ՝ " որ Սիւքեմի դիմացն է, ու աս սահմանը աջ կողմը դառնալով՝ մինչեւ Թափուայի աղբիւրին [m]ԱՀԸ ԸՐԸ-
8 նակողներուն կը հասնի։ Թափուայի երկիրը Մանասէին եղաւ, ու Մանասէի սահմանին մէջը եղող [n]Թափուա [o]ՔԱՂԱՔԸ Եփրեմի որդւոյ-
9 ը եղաւ։ Եւ աս սահմանը [p]կանայ հեղեղատը կ'իջնէ, հեղեղատին հարաւային կողմէն։ [q]Մանասէի քաղաքներուն մէջը ասոնք Եփրեմին քաղաքներն են. և Մանասէին սահմանը հեղեղատին հիւսիսային կողմն է, ու
10 ծովուն մէջ կը վերջանայ։ Հարաւային կողմը Եփրեմին, ու հիւսիսային կողմը Մանասէին ըլլալով, անոնց սահմանը ծովը եղաւ. և հիւսիսային կողմէն Ասերին, ու արեւելեան կող-
11 մէն Իսաքարին հետ կը միանան։ Եւ Իսաքարին ու Ասերին [r]ՀԱՄԱՆԵՐԱՆ մէջը՝ [s]Բեթսան ու անոր գիւղաքաղաքները, և Յեբղաամ ու անոր գիւղաքաղաքները, և Դովրի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները, ու Էն-
12 դովրի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները, և Թանաքի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները, Մակեդդովի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները, սա երեք գաւառը
12 [t]Մանասէին եղաւ։ Եւ [u]Մանասէի որդիքը չկրցան աս քաղաքներուն [v]ԲՆԱԿԱՆԸԸ դուրս վռնտել. ու քանանացիները կամակորութեամբ
13 ան երկրին մէջ բնակեցան։ Ու Իսրայէլ որդիները երբոր ուժովցան՝ [w]հարկատու ըրին քանանացիները, բայց զանոնք չվռնտեցին լսպառ։
14 [x]Եւ Յովսեփի որդիքը Յեսուին հետ խօսեցան ու ըսին, Ինչո՞ւ համար [y]մէկ վիճակ մը ու մէկ բաժին մը ժառանգութիւն տուիր, ու ես [z]բազմաթիւ ժողովուրդ մըն եմ. քանզի Աստուած մինչեւ հիմա զիս օրհնեց։
15 Եւ Յեսու անոնց ըսաւ, Թէ որ դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես, անտառը ելիր ու զանիկա կտրէ, և փերեզացւոց ու [aa]Ռափայիմոց երկրին մէջը քեզի տեղ ըրէ, որովհետեւ Եփրե-
16 մի լեռը քեզի նեղ կու գայ։ Եւ Յովսեփի որդիքը ըսին, Լեռը մեզի համար չէ. ու հովիտի երկրին մէջը՝ Բեթսանի մէջ ու անոր գիւղաքաղաքներուն մէջ, և [ab]Յեզրայելի հովիտին մէջ բնակող բոլոր քանանացիները [ac]եր-
17 կաթէ կառքեր ունին։ Ու Յեսու Յովսեփին տանը՝ այսինքն Եփրեմին ու Մանասէին հետ խօսելով ըսաւ, Դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես, ու չատ ոյժ ունիս. քեզի դուն մէկ վի-
18 ճակ մը չըլլայ. Լեռը քուկդ ըլլայ. և որովհետեւ անիկա անտառ է, զանիկա կտրէ, ու մինչեւ ծայրը քուկդ ըլլայ. քանզի դուն փանանացիները անկէ պիտի վռնտես, թէեւ անոնք երկաթէ կառքեր ունենան ու զօրաւոր ըլլան։

ԳԼ. ԺԸ

1 Խորանը Սիլովի մէջ կը կանգնեն։ 2 Երկրին մնացածը գծագրելով եօթը բաժին կ'ընեն։ 10 Յեսու վիճակով կը բաժնէ զանիկա։ 11 Բենիամինին վիճակը ու սահմանը, 21 և քաղաքները։

1 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը [ad]Սիլովի մէջ ժողովուեցան, և [ae]Հոն ժողովքի խորանը կանգնեցին, ու երկիրը անոնց առջեւը նուաճեցաւ։
2 Եւ Իսրայէլի որդւոցը մէջ եօթը ցեղ մնացեր էր, որոնք իրենց ժառանգութիւնը առած
3 չէին։ Եւ Յեսու Իսրայէլի որդւոցը ըսաւ, [af]Մինչեւ ե՞րբ անհոգութիւն պիտի ընէք, ու պիտի չերթաք ժառանգելու ան երկիրը, որն որ ձեր Հայրերուն Տէր Աստուածը ձեզի տը-

[a] Ծն. խա. 51։ Իսկ. 20։ Իր. 18։
[b] Ծն. ծ. 23։ Թուա. իզ. 29։ լբ. 39, 40։ ա Մն. է. 14։
[c] բ Օր. գ. 15։
[d] Թուա. իզ. 29—32։
[e] Թուա. իզ. 30։ ա Մն. է. 18։
[f] Թուա. իզ. 31։
[g] Թուա. իզ. 32։
[h] Թուա. իզ. 33։ իե. 1։ 1 Ճղ. 2։
[i] Գլ. ԺԳ. 1։
[j] Թուա. իե. 6, 7։
[k] Կամ Ամէր-մտքին իմանին
[l] Գլ. ԺԶ. 6։
[m] Գլ. ԺԶ. 8։
[n] Գլ. ԺԶ. 8։
[o] Գլ. ԺԶ. 9։
[p] ա Թագ. լա. 10։ գ Թագ. գ. 12։
[q] ա Մն. է. 29։
[r] Դատ. ա. 27, 28։
[s] Գլ. ԺԶ. 10։
[t] Գլ. ԺԶ. 4։
[u] Ծն. իը. 22։
[v] Ծն. իը. 19։ Թուա. իզ. 34, 37։
[w] Ծն. ԺԹ. 5։ ԺԵ. 20։
[x] Գլ. ԺԶ. 18։ գ Թագ. գ. 12։
[y] Դատ. ա. 19։ գ. 3։
[z] բ Օր. ի. 1։
[aa] Գլ. ԺԶ. 51։ խա. 2։ իբ. 9։ Երեմ. է. 12։
[ab] Դատ. ԺԸ. 31։ ա Թագ. ա. 3, 24։ գ. 3, 4։
[ac] Դատ. ԺԸ. 9։

4 ասաւ։ Ա֊ՀԻ֊ԱՅ ցեղէն երեք մարդ *ընտրեցէք, ու զանոնք խրկեմ, որ երթան եւ երկրին մէջը պտրտին, ու զանիկա իրենց ժառանգութեան
5 նման։ Եւ զանիկա եօթը մասերու բաժնեն. †Յուդա իր սահմանին մէջը հարաւային կողմը կենայ, ու †Յովսեփին տունը իրենց սահմաններուն մէջը հիւսիսային կողմը կենան։
6 Եւ դուք երկիրը եօթը բաժին գրեցէք, ու հոս ինծի բերէք, ես ձեր Տէր Աստուծոյն
7 առջեւը հոս ձեզի համար վիճակ ձգեմ. †զանազի զի Ղեւտացիները ձեր մէջը բաժին չունին, որովհետեւ անոնց ժառանգութիւնը Տէրոջը քահանայութիւնն է. ես Գադ ու Ռուբէն եւ Մանասէին կէս ցեղը Յորդանանու անդիի կողմը դէպ՚ի արեւելք՝ իրենց ժառանգութիւնները առին, որոնք Տէրոջը Ծառան Մովսէս անոնց տուաւ։
8 Եւ ան մարդիկը եղան գացին. ու Յեսու ան երկիրը գրելու գացողներուն պատուիրեց ըսելով, Գացէք և ան երկրին մէջը պտրտելով զանիկա գրեցէք. եւ քը ինծի դարձէք, որ հոս Սիլովի մէջ Տէրոջը առջեւը ձեզի համար վիճակ ձգեմ։ Եւ ան մարդիկը
9 գան, ու ան երկրին մէջը պտրտեցան, և զանիկա իբ քաղաքներով եօթը բաժին ընելով՝ գրքի մը վրայ գրեցին, ու Սիլով՝ բանակը
10 եկան Յեսուին։ Եւ Յեսու Սիլովի մէջ Տէրոջը առջեւը անոնց համար վիճակ ձգեց. ու Յեսու հոն երկիրը բաժնեց Իսրայէլի որդւոցը՝ իրենց բաժիններուն համեմատ։
11 Եւ Ա֊ՀԻ Բենիամինի որդւոցը ցեղին վիճակը ելաւ իրենց տոհմերուն համեմատ. ու իրենց վիճակին սահմանը Յուդայի որդւոցը ու Յովսէփի որդւոցը մէջտեղը ելաւ։
12 †Եւ անոնց հիւսիսային կողմի սահմանը Յորդանանէն եղաւ. ու սա սահմանը հիւսիսային կողմէն Երիքովին փովը կ՚ելլէ, և դէպ՚ի արեւմուտք լեռը վեր կ՚ելլէ, ու Բեթաւանի անապատին
13 մէջ կը վերջանայ. Եւ սահմանը անկէ Լուզէն կ՚անցնի, Լուզին՝ †այսինքն Բեթէլին հարաւային կողմէն. եւ քը սա սահմանը Ատարոթ-ադար կ՚իջնէ, որ †վարի Բեթհորոնին
14 հարաւային կողմը եղող լեռանը քովն է։ Եւ սա սահմանը արեւմտեան ծայրը հանդիպելով՝ դէպ՚ի հարաւ կը գառնայ հարաւային կողմէն Բեթհորոնին դիմացի լեռնէն, ու կը վերջանայ Կարիաթ-բաալի մէջ՝ որ է Կարիաթբաղ, Յուդայի որդւոց քաղաքը։ Արեւմտեան
15 ծայրը սակայն է։ Եւ հարաւային կողմը Կարիաթբաղի ծայրէն †ելլելով, սահմանը դէպ՚ի արեւմուտք կ՚երթայ, Եւ Նեփթոախի ջուրին
16 աղբիւրը կ՚ելլէ։ Եւ սա սահմանը Բենհինոմ

հովիտին մէջը՝ Հիւսիսային կողմը եղող †Ենոմի որդւոց ձորին դիմացի լեռանը եղբը կ՚իջնէ, ու Գերեւաին քովէն դէպ՚ի հարաւ Ենոմի ձորէն իջնելով Յեբուսեցւոց աղբիւրը
17 կ՚իջնէ. Եւ հիւսիսային կողմէն նշան կարելով Ենսամիւս կ՚ելլէ, ու †Ադումմին վերի վերին դիմացը եղող Գալիլովթ կ՚ելլէ, և
18 †Ռուբենեան Բոհանին վիմը կ՚իջնէ. եւ քը †Արաբային դիմացի կողմէն դէպ՚ի հիւսիս
19 անցնելով Արաբա կ՚իջնէ. եւ քը սա սահմանը դէպ՚ի հիւսիս Բեթհոգլային քովէն կ՚անցնի, ու սա սահմանը Ազի ծովուն հիւսիսային ծոցը -- Յորդանանու հարաւային ծայրը կը վերջանայ։
20 Հանայ։ Հարաւային սահմանը սակայն է։ Եւ արեւելեան կողմի սահմանը Յորդանանն է։ Բենիամինի որդւոցը ժառանգութիւնը չորս կողմանակի իր սահմաններով անոնց տոհմերուն համեմատ սակայն է։
21 Եւ սոնք են Բենիամինի որդւոցը ցեղին քաղաքները իրենց տոհմերուն համեմատ. Երիքով, Բեթհոգղա, Եմեկկասիս, Բեթարաբա,
23 Սեմարիմ, Բեթէլ, Աւիմ, Փարա, Եփրա,
24 Փեփարամմոնա, Հոմնի ու Գաբա. տասներկու քաղաք և անոնց գեղերը։ Գաբաոն, Ռամա, Բերոթի, Մասփա, Կեփիրա,
27 Մոսա, Ռեկեմ, Յերփեայէլ, Թարալա,
28 Սելա, Էլէփ, †Յեբուս՝ այսինքն Երուսաղէմ, Գաբաաթ -- կարիաթ. տասնուչորս քաղաք և անոնց գեղերը։ Բենհինոմի որդւոցը ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ սակայն է։

ԳԼ. ԺԹ

1 Շմաւոնին, 10 Զաբուղոնին, 17 Իսաքարին, 24 Ասերին, 32 Նեփթաղիմին, 40 և Դանին վիճակները, 46 Իսրայէլի որդիքը Յեսուին ժառանգութիւն կու տան։

1 Ու երկրորդ վիճակը Շմաւոնին ելաւ, Շմաւոնի որդւոցը ցեղին իրենց տոհմերուն համեմատ. †ու անոնց ժառանգութիւնը Յուդայի որդւոցը ժառանգութեան մէջը եղաւ։
2 Եւ †իրենց ժառանգութեանը մէջ -- [illegible] ունեցան. Բերսաբէէ, (Սարէէ,) Մոլադա,
3 Ասար-սուաղ, Բալա, Ասէմ, (4) Էլթոլադ,
5 Բաթուլ, Հորմա, Սիկեղակ, Բեթմարքաբովթ և Սարուհէն. տասներկու քաղաք ու անոնց գեղերը։
7 գերը։ Ային, Ռեմմոն, եթեր և Ասան. չորս
8 քաղաք ու անոնց գեղերը։ Եւ սա քաղաքներուն բոլոր շրջակայքը եղած բոլոր գեղերը՝ մինչեւ †Բաալաթ-բէէր -- Հարաւային Ռամաթ։ Շմաւոնի որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը
9 իրենց տոհմերուն համեմատ սակայն է։ Շմաւոնի որդւոցը ժառանգութիւնը Յուդայի որ-

• Եբր. տուէք։
† Գլ. ժե. 1։
‡ Գլ. ժգ. 1, 4։
ՀԳլ. ժգ. 2։ Համ. 10։
Ա Գլ. ժգ. 33։
Բ Գլ. ժգ. 8։
Գ Տես գլ. ժգ. 1։
Դ Ծն. իբ. 19։ Գծա. 23։
Ե Գլ. ժգ. 3։
Զ Տես գլ. ժե. 9։
Է Գլ. ժե. 9։
Ը Գլ. ժե. 8։
Թ Գլ. ժե. 7։
Ժ Գլ. ժե. 6։
ԺԱ Գլ. ժե. 6։
ԺԲ Գլ. ժե. 8։
— Համ. 9։
ԺԳ ա Մն. գ. 28։
† Կամ Բաալեթ-բէէր Լերան տարեւային կողմն։

դուռը բաժինէն եղաւ, քանզի Ցուդայի որդուռը բաժինը չատ էր իրենց. Ւանոր համար Շմաւոնի որդիքը անոնց ժառանգութեանը մէջ ժառանգութիւն առին։
10 Ու երրորդ վիճակը Զաբուղոնի որդուռը եկաւ իրենց տոհմերուն համեմատ. և անոնց ժառանգութեանը սահմանը մինչև Սարիդ
11 եղաւ. Ւու անոնց սահմանը դէպ ’ի ծովը ու Մարաղա կ’ելլէ, և Դաբասեթի կը հասնի, ու Ւցեկնամի դիմացը եղող ձորը կը հասնի,
12 Եւ Սարիդէն դէպ ’ի արևելեան կողմը՝ փասղումի-ծագորին սահմանը կը դառնայ, ու
13 Դարաթայէն ելլելով՝ վեր Ցափիէ կ’ելլէ, Եւ անկէ դէպ ’ի արևելք անցնելով՝ Գեթ-փեր և Իթազասին կ’անցնի, ու Ռեմմոն-մեթոար և Նուա կ’ելլէ. Եւ քը ան սահմանը հիւսիսային կողմէն Ենաթոն կը պարսպէ, ու
15 Ցեփթայելի ձորին մէջ կը վերջանայ. Եւ կատաթի, ու Նահալոլ, և Սամրոն ու Ցադելա, և Բեթլեհէմ. տասուերկու քաղաք ու անոնց
16 գեղերը։ Զաբուղոնի որդուռը ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, ան քաղաքները ու անոնց գեղերը։
17 Չորրորդ վիճակը Իսաքարին եղաւ, Իսաքարի որդուռը իրենց տոհմերուն համեմատ.
18 Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Ցեզրայել,
19 ու Քասեղովթ, և Սունեմ, Ու Ափերէմ, և
20 Միան, ու Ենարէթ, Եւ Ռաբբիթ, ու կե-
21 սիոն, ու Աբէս, Եւ Ռամաթ, ու Ենգաննիմ
22 և Ենթադդա, ու Բեթփասես. Եւ ան սահմանը Թաբոր, Սասիմա ու Բեթսամուս կը հասնի, ու անոնց սահմանը Յորդանանու մէջ կը վերջանայ. տասնուվեց քաղաք ու անոնց
23 գեղերը։ Իսաքարի որդուռը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, ան քաղաքները ու անոնց գեղերը։
24 Եւ հինգերորդ վիճակը Ասերի որդուռը
25 ցեղին եկաւ իրենց տոհմերուն համեմատ։ Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Քեղկաթ, ու
26 Ալի, և Բեաէն, ու Ալքասափ, Եւ Ալամելէք, ու Ամաղ, և Մասազ. ու արևմտեան կողմէն մինչև Կարմեղոս և Սիոր-լեբնաթ կը հասնի,
27 Ու արևելեան կողմէն դէպ ’ի Բեթդագոն կը դառնայ, ու հիւսիսային կողմէն Զաբուղոն, Ցեփթայելի ձորը, Բեթամէկ ու Նէիէլ կը
28 հասնի, և ձախ կողմէն Քաբօղ կ’ելլէ, Ու Եբրոն, և Րոոբ, ու Համմոն, և Կանա, մինչև
29 մեծ Սիդոն. Եւ քը ան սահմանը Ռամա կը դառնայ մինչև Ցիւրոս ամուր քաղաքը, և ան սահմանը Ուսա դառնալով ծովուն մէջ՝
30 Ափեկի վիճակին մէջ կը վերջանայ. Ու Ումմա, և Ափեկ, ու Րոոբ. քսանուերկու
31 քաղաքներ ու անոնց գեղերը։ Ասերի որդուռը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, ան քաղաքները ու անոնց գեղերը։
32 Վեցերորդ վիճակը Նեփթաղիմի որդուռը եկաւ, այսինքն Նեփթաղիմի որդուռը իրենց
33 տոհմերուն համեմատ։ Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Հելեփէն ու Ալոնէն մինչև Սաննանիմ, ու Ադամի-նեգեր, և Յաբնէլ մինչև Լակում, ու ելքերը Յորդանանու մէջ կը վեր-
34 ջանայ։ Եւ քը ան սահմանը արևմտեան կողմէն Ազանոթ-թաբոր կը դառնայ, ու անկէ Հուկոկ կ’ելլէ. և հարաւային կողմէն մինչև Զաբուղոն կը հասնի, ու արևմտեան կողմէն մինչև Ասեր, և արևելեան կողմէն մինչև Յուդա
35 ու Յորդանան կը հասնի. Եւ պարսպաւոր քաղաքները՝ Ասեդիմ, Սէր, Ումմաթ, Ռեկ-
36 կաթ, Քենեռեթ, Ադամա, Ռամա, Հասոր,
37 Կադէս, Եդրայի, Ենհասոր, (38) Յարօն, Մակդաղիել, Հարեմ, Բեթանաթ ու Բեթսամիս. տասնեւինը քաղաք և անոնց գեղերն են։
39 Նեփթաղիմի որդուռը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, ան քաղաքները ու անոնց գեղերը։
40 Եօթներորդ վիճակը Դանի որդուռը ցեղին
41 եկաւ իրենց տոհմերուն համեմատ։ Եւ անոնց ժառանգութեան սահմանը ասիկա եղաւ.
42 Սարաա, ու Եսթաւուղ, և Իրսամէս, Ու
43 Ցաղաբին, և Ալեղոն, ու Յեթղա, Եւ Եղոն,
44 ու Թամնաթա, և Ակկարոն, Ու Եղթեկէ, և
45 Գաբաղոն, ու Բաալոթ, Ու Եհուդ, և Բա-
46 նէ-բարակ, ու Գեթրիմոն, Եւ Մէարկոն, ու Ռակկոն, Ցոպպէին դիմացը եղած սահմա-
47 նով մինչև Ռեկեղ։ Եւ Դանի որդուռը սահմանը իրենց պէտի եկաւ. ուստի Դանի որդիքը ոտք ելան, ու Լէսեմի հետ պատերազմեցան, և զանիկա առնելէն ետքը սուրի բերնէ անցուցին, ու անիկա ժառանգելով անոր մէջը բնակեցան, և Լէսեմ իրենց հօրը Դանին
48 անունովը Ւդան կոչեցին։ Դանի որդուռը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, ան քաղաքները ու անոնց գեղերը։
49 Ու երկիրը իր սահմաններովը բաժնելը լմնցընելէն ետքը, Իսրայէլի որդիքը Նաւեան Յեսուէն իրենց մէջը ժառանգութիւն տուին.
50 Ցէրոջը հրամանաւ անոր ուզած քաղաքը Ւթամնաթ-սարան իրեն տուին Եփրեմի լեռանը վրայ. ու անիկա քաղաքը շինեց, և անոր մէջ բնակեցաւ։
51 Ասոնք են ան ժառանգութիւնները՝ որ եղիազար քահանան և Նաւեան Յեսու ու Իսրայէլի որդուռը ցեղերուն նահապետները Ւսիլովի մէջ Ցէրոջը առջևը՝ ժողովքի խորա-

---

ֆ Հմր · 1։
ֆ Ծն · խթ · 13։
Ե Գլ · ժբ · 22։
ը Գլ · ժա · 8։ Դատ · ա · 31։
Ե բ Թագ · ե · 11։
ը Ծն · լը · 5։ Դատ · ա · 31։ Մխ · ա · 14։
Ր բ Օր · լգ · 23։
ծ Դատ · ա · 35։
Ի Գար · ի · 36։
Լ Տես Դատ · ժբ։
Խ Դատ · ժբ · 29։
Ծ Գլ · խդ · 30։
Կ Թես · լգ · 17։ Գլ · ժգ · 1։
Հ Գլ · ժբ · 1, 10։

Նեին դրանը քովը վիճակով բաժնեցին. ու երկիրը բաժնելը լմընցուցին։

ԳԼ. Ի

1 Առաւած հրաման կ'ընէ, 7 ու Իսրայէլի որդիքը ապաստաններ վեց քաղաքներ կ'որոշեն։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Յեսուին՝ ըսելով,
2 խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ, Մովսէսին
ձեռքովը ան իմ ձեզի ըսած ապաստանի
3 քաղաքները ձեզի համար որոշեցէք. Որպէս
զի սխալմամբ անգիտութեամբ մարդ զար-
նող սպանողը հոն փախչի. ու անոնք ձեզի
ապաստանարան ըլլան արեան վրէժխնդիր
4 եղողին. Եւ երբոր ան քաղաքներուն մէկուն մէջը թող փախչի, ու դրան
քաղքին դուռը կայնի, և ան քաղաքին ծե-
րերուն իր իրաւունքը խօսի, որ լսեն. ու
անոնք զանիկա քաղաքին մէջը երենց քովը
առնելով՝ անոր մէկ տեղ մը տան, որ երենց
5 հետ բնակի։ Ու երբոր արեան վրէժխնդիրը
անոր ետևէն իյնայ, սպանողը անոր ձեռքը
չտան. քանզի անիկա իր դրացին անգիտու-
թեամբ մեղցուցեր է, և առաջուց անոր դէմ
6 թշնամութիւն մը չունէր։ Եւ անիկա ան քա-
ղաքին մէջը պիտի բնակի, մինչև որ դա-
տաստանի համար ժողովքին առջևը կայնի,
— մինչև որ ան օրերը եղող քահանայապետը
մեռնի. եաթը սպանողը թող դառնայ, իր
քաղաքը ու իր տունը երթայ, այսինքն ան
քաղաքը ուսկից որ փախեր էր։
7 Ուստի Գալիլեայի մէջ Կադէսը զատե-
ցին Նեփթաղիմի լեռնակողմը, Սիւքէմը
Եփրեմի լեռնակողմը, և Կարիաթ-արբան՝
8 այսինքն Քերրոնը Յուդայի լեռնակողմը։ Ու
երիքովի կիսագը Յորդանանու անդիի կողմը
դէպ ի արևելք՝ Ռուբենի ցեղէն՝ անապատին
դաշտին մէջ Բոսորը, և Գադի ցեղէն՝ Գա-
զաադու մէջ Ռամոթը, ու Մանասէի ցե-
9 ղէն՝ Բասանի մէջ Գովղանը տուին։ Երբոր
Իսրայէլի որդւոցը համար՝ ու անոնց մէջը
բնակող օտարականին համար որոշուած քա-
ղաքները սոնք էին. որպէս զի ամէն ով որ
սխալմամբ մարդ մեղցնէ՝ հոն փախչի, ու
արեան վրէժխնդրին ձեռքովը չմեռնի, մին-
չև որ դատաստանի համար ժողովքին առջևը չը-
կայնի։

ԳԼ. ԻԱ

1 Ղեւտացւոց վիճակով քաղաքներ կը տրուին

1 Ու ղեւտացւոց նահապետները մօտե-
ցան քահանայն Եղիազար, Նաւեան Յեսուին և Իսրայէլի
որդւոցը ցեղերուն նահապետներուն մօտ
2 ցան, Ու Քանանու երկրին Սելովի մէջ խօ-
սեցան անոնց՝ ըսելով, Տէրը Մովսէսին ձեռ-
քովը հրամայեց որ մեզի բնակելու համար
քաղաքներ, ու մեր անասուններուն համար
3 անոնց արուարձանները տուին։ Ու Իսրա-
էլի որդիքը Տէրոջը հրամանով երենց ժա-
ռանգութիւններէն սա քաղաքները ու անոնց
արուարձանները ղեւտացւոց տուին։
4 Եւ Կահաթեանց ազգա-
տոհմներուն եղաւ. ու ղեւտացիներէն Ահա-
րոն քահանային որդւոցը՝ Յուդայի ցեղէն, Շմա-
5 ւոնի ցեղէն ու Բենիամինի ցեղէն տասներեք քաղաք եղաւ, Բուդայի ցեղէն, Շմա-
ւոնի ցեղէն ու Դանի ցեղէն և Մանասէի
կէս ցեղէն վիճակով տասը քաղաք։
6 Ու Գերսոնի որդւոցը՝ Իսաքարի ցեղին ազ-
գատոհմներէն և Ասերի ցեղէն ու Նեփթա-
ղիմի ցեղէն և Բասանի մէջ եղող Մանասէի
կէս ցեղէն վիճակով տասներեք քաղաք։
7 Մերարիի որդւոցը երենց ազգատոհմներուն
համեմատ՝ Ռուբենի ցեղէն, Գադի ցեղէն ու
Զաբուղոնի ցեղէն տասներկու քաղաք։
8 Ու Իսրայէլի որդիքը սա քաղաքները
ու անոնց արուարձանները վիճակով ղեւտա-
ցւոց տուին, ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր
Մովսէսին ձեռքովը։
9 Եւ Յուդայի որդւոցը ցեղէն ու Շմաւոնի
որդւոցը ցեղէն սա երենց անուններով յիշուած
10 քաղաքները տուին, Ու Ահարոնի որդւոցը
եղան, որոնք Ղեւիի որդւոցմէ եղող կահա-
թեանց ազգատոհմներէն էին. քանզի առա-
11 ջին վիճակը անոնցն էր։ Եւ անոնց՝ Յուդա-
յի լեռանը վրայ Ենակին հօրը Արբային քա-
ղաքը՝ այսինքն Քերրոնը տուին անոր չորս-
12 կակոյ արուարձաններովը. Եւ քաղաքին ա-
գարակները ու գեղերը Յեփոնեան բաղերին
13 կալուածք տուին։ Ուստի Ահարոն քահանային
որդւոցը՝ սպանողի համար ապաստանի քա-
ղաք Քերրոնը տուին իր ար-
ուարձաններովը, Հաս Լեբնան իր արուար-
14 ձաններովը, Եւ Յաթիրը իր արուարձան-
ներովը, ու Եսթեմովը իր արուարձաններով,
15 Հոլոնը իր արուարձաններովը, ու

*միւս ցեղերուն ժառանգութիւններէն։ 43 Առաւած իր խոս-
տումը պահ երկիրը անոնց կու տայ, ու կը հանգստացնէ չո-
րս նէն։*

1 Ու ղեւտացւոց նահապետները Եղիազար
քահանային, Նաւեան Յեսուին և Իսրայէլի
որդւոցը ցեղերուն նահապետներուն մօտե-
2 ցան, Ու Քանանու երկրին Սելովի մէջ խօ-
սեցան անոնց՝ ըսելով, Տէրը Մովսէսին ձեռ-
քովը հրամայեց որ մեզի բնակելու համար
քաղաքներ, ու մեր անասուններուն համար
3 անոնց արուարձանները տուին։ Ու Իսրա-
էլի որդիքը Տէրոջը հրամանով երենց ժա-
ռանգութիւններէն սա քաղաքները ու անոնց
արուարձանները ղեւտացւոց տուին։
4 Եւ Կահաթեանց վիճակը կահաթեանց ազգա-
տոհմներուն եղաւ. ու ղեւտացիներէն Ահա-
րոն քահանային որդւոցը՝ վիճակով տասներե-
քը քաղաք եղաւ, Բուդայի ցեղէն, Շմա-
5 ւոնի ցեղէն ու Բենիամինի ցեղէն։ Եւ Կա-
հաթին միւս որդւոցը՝ Եփրեմի ցեղին ազգա-
տոհմներէն ու Դանի ցեղէն և Մանասէի
կէս ցեղէն վիճակով տասը քաղաք։
6 Ու Գերսոնի որդւոցը՝ Իսաքարի ցեղին ազ-
գատոհմներէն և Ասերի ցեղէն ու Նեփթա-
ղիմի ցեղէն և Բասանի մէջ եղող Մանասէի
կէս ցեղէն վիճակով տասներեք քաղաք։
7 Մերարիի որդւոցը երենց ազգատոհմներուն
համեմատ՝ Ռուբենի ցեղէն, Գադի ցեղէն ու
Զաբուղոնի ցեղէն տասներկու քաղաք։
8 Ու Իսրայէլի որդիքը սա քաղաքները
ու անոնց արուարձանները վիճակով ղեւտա-
ցւոց տուին, ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր
Մովսէսին ձեռքովը։
9 Եւ Յուդայի որդւոցը ցեղէն ու Շմաւոնի
որդւոցը ցեղէն սա երենց անուններով յիշուած
10 քաղաքները տուին, Ու Ահարոնի որդւոցը
եղան, որոնք Ղեւիի որդւոցմէ եղող կահա-
թեանց ազգատոհմներէն էին. քանզի առա-
11 ջին վիճակը անոնցն էր։ Եւ անոնց՝ Յուդա-
յի լեռանը վրայ Ենակին հօրը Արբային քա-
ղաքը՝ այսինքն Քերրոնը տուին անոր չորս-
12 կակոյ արուարձաններովը. Եւ քաղաքին ա-
գարակները ու գեղերը Յեփոնեան բաղերին
13 կալուածք տուին։ Ուստի Ահարոն քահանային
որդւոցը՝ սպանողի համար ապաստանի քա-
ղաք Քերրոնը տուին իր ար-
ուարձաններովը, Հաս Լեբնան իր արուար-
14 ձաններովը, Եւ Յաթիրը իր արուարձան-
ներովը, ու Եսթեմովը իր արուարձաններով,
15 Հոլոնը իր արուարձաններովը, ու

ա Լև. իա. 13։ Թուա. լե. 6, 11։ 14։ բՕր. ԺԹ. 2, 9։ գ Հեսի. գ. 1, 2։ դ Թուա. լե. 12։ ե Թուա. լե. 12, 25։ զ ԳԼ. իա. 32։ ամՆ. գ. 76։ է Եբր. որբեկին՝ ը ԳԼ. իա. 21։ բՄՆ. Ժ. 1։ թ ԳԼ. Ժգ. 15։ իա. 11, 13։ ժ Ղեւհ. ա. 39։ ի Բ Օր. գ. 43։ ԳԼ. իա. 36։ ամՆ. գ. 78։ լ ԳԼ. իա. 38։ գԹագ. իբ. 3։ խ ԳԼ. իա. 27։ ծ Թուա. լե. 15։ կ Հմր. 6։ — հ ԳԼ. Ժգ. 1։ ԺԿ. 4։ ձ ԳԼ. ԺԸ. 1։ ղ Թուա. լե. 2։ ճ Հմր. 4։ մ ամՆ. գ. 55։ յ ԳԼ. ի. 7։ Ղեւհ. ա. 39։ ն ԳԼ. ԺԸ. 13, 14։ շ Ծն. իգ. 2։ ո ԳԼ. Ժգ. 14։ ամՆ. գ. 56։ չ ամՆ. գ. 57, եւ։ պ ԳԼ. ԺԸ. 54։ բ. 7։ ջ ԳԼ. ԺԸ. 42։ ռ ԳԼ. ԺԸ. 48։ ս ԳԼ. ԺԸ. 50։ վ ամՆ. գ. 58։ ԳԼ. ԺԸ. 51։

16 Դարիվը իր արուարձաններովը, եւ Այինը իր
արուարձաններովը, Ութ Յեսոան իր արուար-
ձաններովը, Ե Բեթսամիւսը իր արուարձան-
ներովը. սա երկու ցեղէն ինը քաղաք ։
17 Ու Բենիամինի ցեղէն՝ Գաբաւոնը իր արուար-
ձաններովը, Գաբան իր արուարձաններովը,
18 Անաթովթը իր արուարձաններովը, ու Գաղ-
մոնը իր արուարձաններովը, չորս քաղաք
19 ։ Ահարոնի որդւոցը քահանաներուն բո-
լոր քաղաքները տասուերկու քաղաք էին՝ ու
անոնց արուարձանները ։
20 Ու կահաթի որդւոցմէ մնացած Ղեւտացի
կահաթեանց ազգատոհմներն ալ Եփրեմի ցե-
21 ղէն վիճակով քաղաքներ առին. Ու անոնց՝
Եփրեմի լեռնակողմը ապաստանի քաղաք ընտր-
սէքեմը տուին
իր արուարձաններովը, նաև Գազերը իր ար-
22 ուարձաններովը, Եւ Կիբսեմը իր արուար-
ձաններովը, ու Բեթորոնը իր արուարձան-
23 ներովը, չորս քաղաք ։ Եւ Դանի ցե-
ղէն՝ Եղթեկէն իր արուարձաններովը, Գա-
24 բաթոնը իր արուարձաններովը, Այեղոնը իր
արուարձաններովը, Գեթրեմոնը իր ար-
25 ուարձաններովը, չորս քաղաք ։ Եւ Մա-
նասէի կէս ցեղէն՝ Թանաքը իր արուարձան-
ներովը, ու Գեթրեմոնը իր արուարձաննե-
26 րովը, երկու քաղաք ։ Կահաթի որ-
դւոցը մնացած ազգատոհմներուն բոլոր քա-
ղաքները տասն էին՝ և անոնց արուարձան-
ները ։
27 Ու Ղեւտացւոց ազգատոհմներէն եղող Գեր-
սոնի որդւոցը՝ Մանասէի կէս ցեղէն ապան-
նողի համար ապաստանի քաղաք ընտր-
ը՝ Բասանի մէջ Գողէնը իր արուարձան-
ներովը, նաև Բեեսթարան իր արուարձան-
28 ներովը, երկու քաղաք ։ Եւ Իսաքա-
րի ցեղէն՝ Կեսիոնը իր արուարձաններովը,
29 Դաբարաթը իր արուարձաններովը, Յերի-
մութը իր արուարձաններովը, Ենգանիմը իր
30 արուարձաններովը, չորս քաղաք ։ Եւ
Ասերի ցեղէն՝ Մասաղը իր արուարձաններ-
31 ովը, Աբդօնը իր արուարձաններովը, Փել-
կամը իր արուարձաններովը, և Բոռը իր
32 արուարձաններովը, չորս քաղաք ։ Ու
Նեփթաղիմի ցեղէն՝ ապաստանի համար ապաս-
տանի քաղաք ընտր Գալիլեայի մէջ
Կադէսը իր արուարձաններովը, նաև Եմմոթ-
դովրը իր արուարձաններովը, ու Կարթանը
իր արուարձաններովը, երեք քաղաք ։
33 Գերսոնեանց բոլոր քաղաքները անոնց ազգա-
տոհմներուն համեմատ տասուերկու քաղաք
էին՝ ու անոնց արուարձանները ։
34 Եւ մնացած Ղեւտացիներուն՝ այսինքն Մե-
րարիի որդւոցը ազգատոհմներուն՝ Զաբուղոնի
ցեղէն Յեկնամը իր արուարձաններովը, Կար-
35 թան իր արուարձաններովը, Դեմնան իր ար-
ուարձաններովը, Նաալոլը իր արուար-
36 ձաններովը, չորս քաղաք ։ Եւ Ռու-
բենի ցեղէն՝ Բոսորը իր արուարձաններովը,
37 ու Յասան իր արուարձաններովը, Կադեմո-
թը իր արուարձաններովը, ու Մեփայաթը
իր արուարձաններովը, չորս քաղաք ։
38 Եւ Գադի ցեղէն ապաննողի համար ապաս-
տանի քաղաք ընտր Գաղաադի մէջ
Ռամոթը իր արուարձաններովը, նաև Մա-
39 նայիմը իր արուարձաններովը, Եսեբոնը իր
արուարձաններովը, Յազերը իր արուար-
40 ձաններովը, ամէնը չորս քաղաք ։ Ղե-
ւտացւոց ազգատոհմներէն միւսներուն Մերարիի
որդւոցը բոլոր քաղաքները իրենց տոհմե-
րուն համեմատ իրենց վիճակովը տասուերկու
քաղաք եղաւ ։
41 Իսրայէլի որդւոցը կալուածքներուն մէջ
Ղեւտացւոց բոլոր քաղաքները քառասուհու-
ութը քաղաք էին՝ ու անոնց արուարձաննե-
42 րը ։ Այս քաղաքներուն ամէն մէկը իր բոլոր-
ովրը արուարձաններ ունէր. սա քաղաքնե-
րուն ամէնն ալ այնպէս էր ։
43 Եւ Տէրը Իսրայէլին տուաւ ամն բոլոր եր-
կիրը, որուն որ անոնց Հայրերուն տալու երդում
ըրեր էր. և զանիկա ժառանգեցին ու անոր
44 մէջ բնակեցան ։ Եւ Տէրը զանոնք ամէն կող-
մէն Հանգստացուց, ինչպէս որ անոնց Հայրե-
րուն երդում ըրեր էր. ու անոնց բոլոր թըշ-
նամիներէն բնաւ մէկը չկրցաւ անոնց դէմ դը-
նել. Տէրը անոնց ամէն թշնամիները անոնց
45 ձեռքը տուաւ ։ Ե Տէրը Իսրայէլի տանը
համար որչափ բարի խօսքեր որ ըրուցեր էր,
անոնցմէ բան մը չպակսեցաւ. ամէնն ալ կա-
տարուեցաւ ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Երկոքը ու կէս ցեղերը օրհնութիւնով տուներնին կը խրկուին. 9 որոնք իրենց Յամբարդութեանը մէջ վկայութեան սեղան մը կը շինեն ։ 11 Իսրայէլացիք կը գայթակղին սա բանիս վրայ ։ 21 Իսկ անոնք իրենց դիտաւորութիւնը կը բացատրեն.

1 Ապա Յեսու Ռուբինեան-
ները, Գադեանները ու Մանասէի կէս ցեղը,
2 Եւ անոնց ըսաւ, Տէրոջը ծառան Մովսէս
ինչ որ ձեզի հրամայեր էր, դուք անոնց ա-
մէնն ալ պահեցիք. ու իմ խօսքս մանկ ըրիք
3 ամէն բանի մէջ որ ձեզի պատուիրեցի ։ Այս-
չափ շատ օրեր մինչև սա օրս ձեր եղբայրնե-
րը չթողուցիք, և ձեր Տէր Աստուծոյն պա-
4 տուիրանքները ամբողջ պահեցիք ։ Ու հիմա
ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրները հան-

ղ ԳԼ. ժե. 49։
մ ա Մն. գ. 59, Ա-
մաս, ԳԼ. ժե. 42։
ն ԳԼ. ժե. 55։
շ ԳԼ. ժե. 10։
ո ԳԼ. ժը. 25։
պ ԳԼ. ժը. 24։
ս ա Մն. գ. 60։
տ Ես. 5։ ա Մն. գ. 66
վ ԳԼ. ի. 7։
ր Ես. 6։ ա Մն. գ. 71։
ց ԳԼ. ի. 8։
ւ ԳԼ. ի. 7։
փ ԳԼ. ի. 8։
ք Թուա. լե. 7։
օ Ծն. ժգ. 15։ ժե. 18։ իգ. 3։ իը. 4։ 13։
ֆ ԳԼ. ի. 8։
օ ԳԼ. ի. 8։
ֆ Թուա. լե. 7։
ա Ծն. ժգ. 15։ ժե. 18։ իգ. 3։ իը. 4։ 13։
ֆ ԳԼ. ժա. 23։ իը. 4։
ֆ ր Օր. է. 24։
ֆ ԳԼ. իգ. 14։
—
ա Թուա. լե. 20։ բՕր.
գ. 18։
ֆ ԳԼ. ա. 16, 17։
• Եբր. պատուիրանքին պահպանութիւնը

դրատացուց, ինչպէս որ անոնց բսաւ. ուսան հիմա դարձէք, ձեր վրաններըը — ձեր կաթսածոց երկիրը դացէք, [f]որն որ Տէրոջը ծառան Մովսէս Յորդանանու անդիի կողմը ձեզի տուաւ։ Միայն թէ ազէկ [g]զգուշութիւն ընէք 'ի գործ դնելու ան պատուիրանըը ու օրէնքը, որն որ Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի պատուիրեց, [h]որ ձեր Տէր Աստուածը սիրէք, և անոր ամէն ճամբաներուն մէջը քալէք, ու անոր պատուիրանքները պահէք, և անոր յաղթիք, ու ձեր բոլոր սրտովը և բոլոր հոգւովը զանիկա պաշտէք։ Ու Յեսու [i]օրհնեց զանոնք և արձակեց. ու անոնք իրենց վրաններըը գացին։ (Եւ Մանասէի կէս ցեղին Մովսէս [j]---- տուեր էր Բասանի մէջ, [k]ու դ-- կէսն՝ Յեսու անոնց եղբայրներուն հետ՝ Յորդանանու ածիլի կողմը տուաւ դէպ 'ի արևմուտք։) Ու երբոր Յեսու զանոնք իրենց վրաններըը խրկեց, զանոնք օրհնեց. Եւ անոնց խօսեցաւ ըսելով, Շատ հարստութիւնով ու խիստ շատ անասուններով, արծաթով, ոսկւով, պղնձով, երկաթով ու խիստ շատ հանդերձներով ձեր վրաններըը դարձէք, — [l]ձեր թշնամեաց աւարը ձեր եղբայրներուն հետ բաժնեցէք։

Ասաւ Ռուբենի որդիքը, Գադի որդիքը ու Մանասէի կէս ցեղը Քանանու երկիրը Սեղեմի մէջ իսրայէլի որդւոցմէ գառուեցան գացին, որ իրենց ժառանգութեան երկիրը՝ այսինքն [m]Գաղաադու երկիրը երթան, որն որ Մովսէսին ձեռքովը [n]---- Տէրոջը հրամանու առեր էին։

Ու երբոր Յորդանանու մօտ տեղուանքը եկան, ան կողմը որ Քանանու երկրին մէջն է, Ռուբենի որդիքը, Գադի որդիքը ու Մանասէի կէս ցեղը հոն Յորդանանու քովը մէկ սեղան մը չինեցին, երևութով մեծ սեղան մը։

Ու իսրայէլի որդիքը [o]լսեցին [p]որ ահա Ռուբենի որդիքը, Գադի որդիքը և Մանասէի կէս ցեղը Քանանու երկրին կողմը Յորդանանու մօտ՝ ուր որ իսրայէլի որդիքը անցեր էին, սեղան մը չիներ են. Ու երբոր իսրայէլի որդիքը լսեցին, [q]իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Սեղեմի մէջ ժողովուեցան, որ անոնց վրայ երթան պատերազմելու համար։ Եւ իսրայէլի որդիքը [r]Ռուբենեանց, Գադեանց ու Մանասէի կէս ցեղին՝ Գաղաադու երկիրը խրկեցին [s]Եղիազարի որդին փենեհէս քահանան, նաև, եւ անոր հետ տասը իշխան, այսինքն իսրայէլի ամէն ցեղերուն նահապետութիւններէն մէկմէկ իշխան, [t]որոնց ամէն մէկը իսրայէլի հազարաւորներուն նահապետութեանց էին։ Իսկ անոնք Գաղաադու երկիրը գացին Ռուբենի որդւոցը, Գադի որդւոցը ու Մանասէի կէս ցեղին, և անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով, Տէրոջը բոլոր ժողովքը այսպէս կ'ըսէ. Ա՛ի՛նչ մեղք է, որ դուք իսրայէլի Աստուծոյն դէմ գործեցիք՝ այսօր Տէրոջմէ խոտորելով, և այսօր Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն ընելու համար ձեզի սեղան չինեցիք։ Միթէ [u]փոգովրի անօրէնութիւնը պզտի՞կ բան մըն է մեզի, որ անկէ մինչև այս օրս չմաքրուեցանք, ու Տէրոջը ժողովքին վրայ պիտի բան հարուածը ևկաւ. Եւ դուք այսօր Տէրոջմէ խոտորեցաք. ուսան թէ որ դուք այսօր Տէրոջմէ ապստամբիք, ան ալ վաղը Իսրայէլի բոլոր ժողովքին վրայ պիտի բարկանայ։ Սակայն թէ որ ձեր կալուածոց երկիրը անմաքուր [v]---- Տէրոջը կալուածոց երկիրը անցէք, ուր որ Տէրոջը խորանը կանգնած է, ու մեր մէջը ժառանգութիւն առէք. և մեր Տէր Աստուածոյն սեղանէն զատ ձեզի սեղան չինելով Տէրոջը ապստամբիք այսօր, ու մեզմէ ալ մի ապստամբիք։ Երբոր Զարայեան Աքար նզովածէն [w]---- մեղք գործեց, միթէ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի բոլոր ժողովքին վրայ չեկաւ, ու ան մարդը իր անօրէնութեանը մէջ մինակ չմեռաւ։

Եւ Ռուբենի որդիքը, Գադի որդիքը ու Մանասէի կէս ցեղը պատասխան տուին, ու Իսրայէլի հազարապետներուն ըսին, [x]Աստուածներուն Եհովայ Աստուածը, աստուածներուն Եհովայ Աստուածը՝ [y]գիտէ. ու Իսրայէլն ալ [z]գիտնայ, թէ որ ---- ապստամբութեան համար՝ կամ Տէրոջը դէմ յանցանք գործելու համար [aa]---- մեզ այսօր [ab]չազատէք։ Թէ մեղի սեղան չինեցինք Տէրոջմէ ետ դառնալու համար, կամ անոր վրայ ողջակէզ ու հացի ընծայ մատուցանելու համար, և կամ անոր վրայ խաղաղութեան զոհեր ընելու համար, Տէրը [ac]քննութիւն ընէ։ Ալ մենք ասիկա մեր վախճան չինեցինք, մտածելով որ գուցէ վաղը ձեր որդիքը մեր որդւոցը խօսին՝ ու ըսեն թէ Դուք Իսրայէլի Տէր Աստուածոյն հետ [ad]ի՞նչ ունիք. Ովկ Ռուբենեանք ու Գադեանք, Տէրը մեր ու ձեր մէջը Յորդանանը սահման դրաւ, դուք Տէրոջմէ բնաւ բաժին չունիք. և [ae]---- ձեր որդիքը մեր որդւոցմէ Տէրոջը երկիւղը վերցնելու կրնան. Ա՛ռ պատճառաւ ըսինք, Հիմա մեզի

[f] Թուա. լբ. 33. բ Օր. իվ. 8. ԳԼ. ժգ. 8։
[g] 13. բ Թագ. գ. 18։ Դատ. իգ. 50։
[h] ԳԼ. ժէ. 5։
[i] Թուա. լա. 27. ա Թագ. Ը. 14։
[j] Թուա. լբ. 1. 26. 29։
[k] բ Օր. ժգ. 12. և։
[l] Դատ. ի. 12։ • Եսր. ըսկսեալ
[m] Դատ. ի. 1։
[n] բ Օր. ժգ. 14։ Դատ. ի. 12։
[o] ԵԼ. գ. 25։ Թուա. իե. 7։
[p] Թուա. ա. 4։
[q] Տես Գ.Ե. ժէ. 8, 9. բ Օր. ժբ. 13, 14։
[r] Թուա. իե. 3. 4. բ Օր. գ. 3։
[s] Թուա. ժգ. 22։
[t] ԳԼ. ժբ. 1։
[u] Գ.Ե. ժէ. 1։
[v] ԳԼ. է. 1. 5։
[w] Յես. Ը. 1. 2։ Եսր. ժբ. 3։ բԿար. ժա. 11. 31։
[x] Կ՚ոչ Աստուածներըն Աստուածը Եհովան է. աստուածներուն Աստուածը Եհովան է. բ Օր. ժ. 17։
[y] Եսր. մի ապրեցներ։
[z] գ Թագ. բ. 39։ Յոբ. ժ. 7. իգ. 10։
[aa] Սաղ. իգ. 21։ Ծլմ. 1. 2։ Երեմ. ժբ. 3։ բԿար. ժա. 11. 31։
[ab] Եսր. մի ապրեցներ։
[ac] բ Օր. ժբ. 19։ • Թագ. ի. 16։

մէկ սեղան մը չունենք, ըլլայ չէ թէ ողջակէ-
27 ղի համար, ոչ ալ զոհի համար, Այլ որպէս
զի անիկա Տէր ու Ձեր մէջը, և մեզմէ ետ-
քը մեր սերունդներուն մէջը վկայութիւն ըլ-
լայ, որ Տէր ողջակէզներովը, մեր պատա-
րագներովը ու մեր խաղաղութեան զոհերովը
ծառայութիւնը Անոր առջևը ընենք,
ու վաղը Ձեր որդիքը մեր որդւոցը չըսեն թէ
28 Դուք Տէրոջմէ բաժին չունիք։ Ու ըսինք,
թէ որ մեզի կամ մեր սերունդին վաղը այս-
ըսելու ըլլան, պիտի ըսենք թէ Տեսէք Տէ-
րոջը սեղանին օրինակը՝ որն որ մեր Հայրերը
չունեցին, չէ թէ ողջակէզի համար կամ զո-
հի համար, հապա մեր ու Ձեր մէջը վկա-
29 յութիւն մը ըլլալու համար։ Քաւ լինի որ
մենք Տէրոջմէ ապստամբինք, ու այսօր Տէրոջ-
մէ ետ դառնալով, խորանին առջևը եղող մեր
Տէր Աստուծոյն սեղանէն՝ ողջակէզի
համար, հացի ընծայի համար և զոհի համար
սեղան չունենք։
30 Ու երբոր փենէհէս քահանան և անոր հետ
եղող ժողովրդին իշխանները, ու Իսրայէլին հա-
զարապետները Ռուբենի որդւոցը, Գադի որ-
դւոցը ու Մանասէի որդւոցը խօսքերը
31 լսեցին, իրենց հաճոյ երևցաւ։ Ու Եղիազա-
րի որդին փենէհէս քահանան Ռուբենի որ-
դւոցը, Գադի որդւոցը ու Մանասէի որդւոցը
ըսաւ, Այսօր գիտցանք որ Տէրը Տէր մէջն
է, որովհետև դուք Տէրոջը դէմ այս յանցան-
քը չգործեցիք, և Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը
ձեռքէն ազատեցիք։
32 Այսպէս Եղիազարի որդին փենէհէս քա-
հանան և իշխանները Ռուբենի որդւոցը ու
Գադի որդւոցը քովէն՝ Գաղաադ երկրէն
Քանանու երկիրը Իսրայէլի որդւոցը դարձան,
33 և անոնց լուր բերին։ Ու այս բանը Իսրա-
յէլի որդւոցը հաճոյ երևցաւ, և Իսրայէլի
որդիքը Աստուած օրհնեցին, ու Ռուբենի
որդւոցը և Գադի որդւոցը բնակած երկիրը
կործանելու համար անոնց վրայ երթանք պա-
34 տերազմինք՝ չըսին։ Եւ Ռուբենի որդիքը ու
Գադի որդիքը ան սեղանին անունը Վկայու-
թիւն դրին, որովհետև ըսին, Անիկա մեր մէջը
վկայ է, որ Տէր Աստուածը Եհովան է։

ԳԼ. ԻԳ

1 Ցեսու իր մեռնելէն առաջ կը յորդորէ Իսրայէլացիները, 3 յիշելով Աստուծոյ բոլոր բարեբարութիւնները, 5 և խրատ-
մունքները, 11 ու ապառնալիքները։

1 Ու շատ օրերէն ետքը՝ որ Տէրը Հանդա-
ղուցեր էր Իսրայէլը անոր բոլորտիքը եղած
ամէն թշնամիներէն, Ցեսու Ծերացած ու
2 տարիքը առած էր։ Եւ Ցեսու կանչեց բոլոր
Իսրայէլը՝ անոր ծերերը, իշխանները, դատա-
ւորները ու ոստիկանները, և անոնց ըսաւ,
3 Ես ծերացայ ու տարիքս առի։ Եւ դուք ան-
ասիկ ան ամէնը, որ ձեր Տէր Աստուածը ձեր
առջևը ըրաւ այս բոլոր ազգերուն. քանզի
ձեր Տէր Աստուածը ինքը ձեզի համար
4 պատերազմ ըրաւ։ Նայեցէք, Ես ձեզի
այս մնացած ազգերը վիճակով ժառանգու-
թիւն բաժնեցի ձեր ցեղերուն համեմատ,
Յորդանանէն՝ իմ կտրած բոլոր ազգերովս
մինչև մեծ ծովը դէպ ի արևմուտք։
5 Եւ ձեր Տէր Աստուածը վտնքը ձեր առջևէն
պիտի հալածէ զանոնք ու պիտի վռնտէ, և
անոնց երկիրը դուք պիտի ժառանգէք, ինչ-
6 պէս որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ըսաւ։ Ուս-
տի խիստ ժիր եղէք, որ Մովսէսին օրինաց
գրքին մէջը գրուած բոլոր բաները զգուշու-
թեամբ ի գործ դնէք, Ու անկէ աջ կողմը
7 կամ ձախ կողմը չխոտորիք. Որպէս զի ձեր
քովը մնացած այս ազգերուն Հետ չխառ-
նուիք," ու անոնց աստուածներուն անուն-
ները չյիշէք, և անոնց երդում չընէք, ու
8 անոնց երկրպագութիւն չընէք. Հապա Ձեր
Տէր Աստուածոյն յարիք, ինչպէս որ մինչև այս
9 օրս ըրիք։ Եւ Տէրը ձեր առջևէն մեծ ու
զօրաւոր ազգեր վռնտեց, ու մինչև այս օրս
10 Ձեզի մէկը չկրցաւ ձեզի դէմ դնել։ Ձեզմէ
մէկը հազարը պիտի հալածէ, քանզի
ձեր Տէր Աստուածը ինքը ձեզի համար կը
պատերազմի, ինչպէս որ ձեզի ըսաւ։
11 Ուստի ձեր անձերուն ազէկ զգուշութիւն
12 ընէք, որ ձեր Տէր Աստուածը սիրէք։ Բայց
թէ որ անկէ դառնալու ըլլաք, ու ձեր քովը
մնացած այս ազգերուն միացորդին յարիք, և
անոնց հետ խնամութիւն ընէք, ու դուք
անոնց հետ խառնուիք, և անոնք ալ ձեզի
13 հետ, Այդ գիտցէք որ ձեր Տէր Աստուա-
ծը մէյմըն ալ այս ազգերը ձեր առջևէն պիտի
չվռնտէ. Հապա անոնք ձեզի որոգայթ ու
դայթակղութիւն պիտի ըլլան, և ձեր կողե-
րուն խթաններ, ու ձեր աչքերուն փուշեր,
մինչև որ բնաջինջ ըլլաք այս բարի երկրէն
վրայէն, որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի
14 տուաւ։ Եւ ահա ես այսօր համն երկրին

ա Ծն. լա. 48։ ԳԼ. խգ. 27։ Հմր. 34։
բ Օր. ժբ. 5, 6, 11, 12, 17, 18, 26, 27։
գ Օր. ժբ. 13, 14։
դ Ղև. իզ. 11, 12։ Ես Մն. ժե. 2։
ե ա Մն. իթ. 20։ Դհ. ա. 6։ Դան. ը. 6։ Ես. ը. 19։ Ղուկ. բ. 28։
զ ԳԼ. խգ. 27։
—
է ԳԼ. իա. 44։ իբ. 4։
ը ԳԼ. ժգ. 1։
թ Օր. լա. 28։ ԳԼ. խգ. 1։ ա Մն. իբ. 1։
ժ ԳԼ. ժգ. 14։ ԴԼ. ժ. 14, 42։
ի ԳԼ. ժգ. 2, 6։ ժը. 10։
լ ԵԼ. խգ. 30։ ԼԳ. 2։ ԼԳ. 11։ Օր. ժա. 23։ ԳԼ. ժգ. 6։
խ Թագ. ԼԳ. 53։
ծ ԳԼ. է. 7։
կ Օր. ե. 32։ իբ. 14։ ե. 2, 3։ Ածախ. գ. 14։ Եփես. ե. 11։
հ Եբր. մէջը չմնանէք։
ձ ԵԼ. խգ. 13։ Սաղ. ժղ. 4։ Երեմ. ե. 7։ Սահ. ա. 5։ Տես Թագ. կբ. 38։
ղ Օր. ե. 20։ ժա. 22։ ժգ. 4։ ԳԼ. իբ. 5։
մ Օր. ժա. 23։
յ ԳԼ. ա. 5։
ն Ղև. խգ. 8։ Օր. ԼԵ. 30։ Տես Դատ. գ. 31։ ժե. 15։ Թագ. խգ. 8։
շ ԵԼ. ժգ. 14։ խգ. 27։ Օր. գ. 22։
չ ԳԼ. իբ. 5։
պ Երբ. ժ. 38, 39։ Պետ. բ. 20, 21։
ջ Օր. ե. 3։
ռ Դատ. բ. 3։
ս ԵԼ. խգ. 33։ Թագ. ԼԳ. 55։ Օր. է. 16։ գ Թագ. ժա. 4։
վ գ Թագ. բ. 2։ Տես Երբ. լթ. 27։

ճամբան կ'երթաք, ու դուք ձեր բոլոր սրտով ու բոլոր հոգւովը գիտէք որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի համար որչափ բարի խօսքեր որ բաւ, նանոնցմէ բան մը չպակսեցաւ. ամէնն ալ ձեր վրայ կատարուեցաւ, անոնցմէ
15 բնաւ մէկ խօսք մը դեռեւին չինկաւ։ Ու ինչպէս որ ձեր Տէր Աստուածին ձեզի համար բրած ամէն բարի խօսքերը ձեր վրայ կատարուեցաւ, նոյնպէս ալ Տէրը համէն չար խօսքերը ձեր վրայ պիտի բերէ, մինչեւ որ բնաջինջ ընէ ձեզ աս բարի երկրին վրայէն, որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի տուաւ։
16 Թէ որ ձեր Տէր Աստուածին ձեզի պատուիրած ուխտը զանց ընէք, ու երթաք օտար աստուածներ պաշտէք, և անոնց երկրպագութիւն ընէք, Տէրոջը բարկութիւնը ձեր վրայ պիտի բորբոքի, ու ան ձեզի տուած բարի երկրին վրայէն չուտով պիտի կորսուիք։

ԳԼ. ԻԴ

1 Ցեսու Իսրայէլի բոլոր ցեղերը Սիքեմի մէջ կը ժողվէ. 2 Թագաւորէն սկսելով համառօտաբար կը պատմէ Աստուծոյ բարեբարութիւնները, 14 և անոնց ու Աստուծոյ միջնեղբ եղած ուխտը կը նորոգէ։ 26 Ան ուխտին վկայութիւն կը դնէ։ 29 Ցեսուին մահը, մեռնի և թաղումը։ 32 Յովսէփին ոսկրներուն թաղումը։ 33 Եղիազար քահանային մահը։

1 Եւ Ցեսու Իսրայէլի ամէն ցեղերը Սիքեմի մէջ ժողվեց, ու Իսրայէլի ծերերը, իշխանները, դատաւորները և սահմանակները կանչեց, ու անոնք Աստուծոյ առջեւը կայնեցան։
2 Եւ Ցեսու բոլոր ժողովուրդին ըսաւ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Աւազ ձեր հայրերը՝ Աբրահամին հայրը ու Նաքորին հայրը Թարա՝ Գետին անդին կողմը բնակեցան, և ուրիշ աստուածներ պաշտեցին։
3 Ու հիմա ձեր Հայրը Աբրահամը Գետին անդին կողմէն առի, ու զանիկա Քանանու բոլոր երկրին մէջը պտրտցուցի, և անոր սերունդը
4 շատցուցի, ու Իսահակը անոր տուի. Եւ Իսահակին Յակոբը ու Եսաւը տուի. ու Եսաւին Սէիր լեռը ժառանգութիւն տուի. Իսկ Յակոբ ու անոր որդիքը Եգիպտոս իջան։
5 Եւ Մովսէսը ու Ահարոնը խրկելով Եգիպտոսը զարկի, (ինչպէս որ անոր մէջը ըրի,)
6 ետքը ձեզ հանեցի։ Ուստի ես Ձեր Հայրերը Եգիպտոսէն հանեցի, և դուք ծովը եկաք. Ու Եգիպտացիները կառքերով ու ձիաւորներով մինչեւ Կարմիր ծովը ձեր Հայրերուն
7 ետեւէն հետեւան։ Անոնք անոնք Տէրոջը աղաղակեցին, ես անիկա ձեր ու Եգիպտացւոց միջեւերը խաւար դգեց, ու ծովը անոնց վրայ բերելով զանոնք ծածկեց. և ձեր աչքերը Եգիպտոսի մէջ բրած բաներս տեսան. ու շատ ժամանակ անապատին մէջը բնակեցաք։
8 Յետ։ Ետքը ձեզ բերի Յորդանանու անդիմի կողմը բնակող Ամորհացւոց երկիրը, ու ձեզի հետ պատերազմ ըրին. և զանոնք ձեր ձեռքը տուի, ու անոնց երկիրը ժառանգեցիք.
9 և զանոնք ձեր առջեւէն բնաջինջ ըրի։ Եւ Մովաբի թագաւորը Սեպփորեան Բաղակ եղաւ, ու Իսրայէլին դէմ պատերազմ ըրաւ, և Բէորէ խրկեց Բէովրեան Բաղաամը կանչելու,
10 որ ձեզ նզովէ. Բայց չուզեցի Բաղաամին մտիկ ընել. Ու անիկա ձեզ բոլորովին օրհնեց, և անոր ձեռքէն ձեզ ազատեցի։ Եւ ետքը Յորդանանէն անցնելով Երիքով եկաք, ու Երիքովի բնակիչները, Ամորհացիները, փերեզացիները, Քանանացիները, Քեւացիները, Գերգեսացիները, Խեւացիները ու Յեբուսացիները ձեզի դէմ պատերազմ ըրին, ու զանոնք ձեր ձեռքը տուի. Եւ ձեր առջեւէն իշամեղուները խրկեցի, որ զանոնք՝ այսինքն Ամորհացւոց երկու թագաւորները ձեր առջեւէն վռնտեցին. ոչ քու սրովդ և ոչ քու
13 աղեղովդ ընծաներ։ Ու ձեզի մէկ երկիր մը տուի, որ դուք անոր մէջը չաշխատեցաք, և քաղաքներ՝ որ դուք չշինեցիք, ու անոնց մէջը կը բնակիք. Ե կ'ուտէք ան այգիներուն ու ձիթենիներէն, որ դուք չտնկեցիք։
14 Ուստի հիմա դուք Տէրոջմէն վախցէք, և անոր հաւատարմութեամբ ու ճշմարտութեամբ ծառայութիւն ըրէք, և ան աստուածները՝ որոնց ձեր Հայրերը Գետին անդին կողմը ու Եգիպտոսի մէջ ծառայութիւն ըրին, վկրէք
15 ձգեցէք, և Տէրը պաշտեցէք։ Բայց թէ որ Տէրոջը ծառայութիւն բնելը ձեզի հաճոյ չթւնար, ձեզի ընտրեցէք այսօր թէ ո՛վ պիտի պաշտէք. Գետին անդին կողմը ձեր Հայրերուն պաշտած աստուածները, թէ Ամորհացւոց աստուածները որ դուք անոնց երկրին մէջը կը բնակիք. Բայց ես ու իմ տունս Եհովան պիտի պաշտենք։
16 Եւ ժողովուրդը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Քաւ լիցի՝ որ մենք Եհովան թողունք
17 և ուրիշ աստուածներ պաշտենք. Քանզի †Եհովան Լինքն է մեր Աստուածը,՝ որ մեզ

ե Գէն. իա. 45։ Ղեւտ. իա. 23։
ը Բ Օր. իբ. 63։
թ Գէն. իզ. 16։ Բ Օր. իբ. 15, 16. կա։
ժ Գէն. կ. 4։
ի Գէն. իգ. 2։
լ ա Թագ. ժ. 19։
խ Գէն. ժա. 26, 31։
ծ Յհ. Եփրատին
կ Գէն. լա. 53։

ա Գէն. ժբ. 1։ Գոր. է. 2, 3։
բ Գէն. իա. 2, 3։ Սաղ. ՃԽԷ. 5։
գ Գէն. իէ. 24, 25, 26։
դ Գէն. լգ. 8։ Բ Օր. բ. 5։
ե Գէն. իգ. 1, 6։ Գոր. է. 15։
զ Ել. գ. 10։
է Ել. է. ը. ի. ժ. ժբ։

ը Ել. ժբ. 37, 51։
թ Ել. ժգ. 2։
ժ Ել. ժգ. 9։
ի Ել. ժգ. 10։
լ Ել. ժգ. 20։
խ Ել. ժգ. 27, 28։
ծ Բ Օր. գ. 34։ իխ. 2։
կ Գէն. է. 6։
հ Թուա. իա. 21, 33։ Բ Օր. բ. 32։ գ. 1։
ձ Տես Դատ. ժա. 25։

ղ Թուա. իբ. 5։ Բ Օր. իգ. 4։
ճ Բ Օր. իգ. 5։
մ Թուա. իգ. 11, 20։ իգ. 10։
յ Գէն. գ. 14, 17։ գ. 10։ 11, 12։
ն Գէն. ը. 1։ ժ. 1։ ժա. 1։
շ Ել. իգ. 28։ Բ Օր. է. 20։
ո Սաղ. իգ. 3, 6։

չ Բ Օր. գ. 10, 11։ Գէն. ժա. 13։
պ Բ Օր. ժ. 12։ ա Թագ. ժբ. 24։
ջ Գէն. ժէ. 1։ ի. 5։ Բ Օր. ժբ. 13։ Սաղ. ՃԺԹ. 1։ բ Կոր. ա. 12։ Եփես. ը. 24։
ռ Ելի. բ. 23։ Գէն. ժէ. 7։ Եզեկ. ի. 18։ Եզեկ. ի. 7, 8։ իգ. 3։

ս Տես Հառաբ. ա. 15։ գ Թագ. ժբ. 21։ Եզեկ. ի. 30։ Յովն. գ. 67։
տ Հմր. 14։
ր Ել. իգ. 34, 35։ 55։ Լե. 15։ Բ Օր. ժգ. 7։ իխ. 18։ Դատ. գ. 10։
փ Գէն. ժբ. 19։
ք Կամ մեր Եհովայ Աստուածը ընդ.

ու մեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն՝ ծառա-
յութեան տունէն հանեց, և ինքը մեր աչքե-
րուն առջեւը սա մեծ նշաններն ըրաւ, ու մեզ
պահեց մեր ամէն գացած ճամբուն մէջ և
ամէն ազգերուն մէջ, որոնց միջէն որ ան-
18 ցանք։ Ու Եհովան բոլոր ազգերը ու՝ երկ-
րիս մէջ բնակող Ամորհայիները մեր առջեւէն
վռնտեց. մենք ալ Եհովան պիտի պաշտենք,
որովհետեւ մեր Աստուածը ինքն է։
19 Եւ Յեսու ժողովուրդին ըսաւ, Դուք չէք
կրնար Եհովան պաշտել, քանզի անիկա Սուրբ
Աստուած է. ու անիկա Նախանձոտ Աստուած
ըլլալով՝ ձեր յանցանքները ու մեղքերը չը-
20 ներեր։ Քանզի երբոր Եհովան թողուք ու
օտար աստուածներուը պաշտէք, դառնալեն
պիտի դառնայ, ու ձեզի բարիք ընելուն տե-
ղը՝ ձեզ չարչարելով բնաջինջ պիտի ընէ։
21 Եւ ժողովուրդը Յեսուին ըսաւ, Չէ. հա-
պա մենք Եհովան պիտի պաշտենք։
22 Ու Յեսու ժողովուրդին ըսաւ, Դուք ձեր
անձանցը վկայ էք, որ դուք ձեզի Եհովան
ընտրեցիք՝ զանիկա պաշտելու համար. (ու
23 անոնք ըսին, Վկայ ենք.) Ուրեմն հիմա ձեր
մէջը եղած օտար աստուածները վերցուցէք,
և ձեր սիրտը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դար-
24 ձուցէք։ Ու ժողովուրդը Յեսուին ըսաւ,
Մենք մեր Տէր Աստուածը պիտի պաշտենք,
ու անոր խօսքը մտիկ ընենք։
25 Եւ նոյն օրը Յեսու Ժողովուրդին հետ
ուխտ ըրաւ, ու Սիւքեմի մէջ անոր կանոն
26 ու դատաստան դրաւ։ Եւ Յեսու սա խօս-
քերը Աստուծոյ օրինաց դրքին մէջ դրեց,
ու մեկ մեծ քար մը առաւ, և զանիկա Տէ-
րոջը սրբարանին քովը եղած Եբեւենիին տա-
27 կը հանգնեց։ Ու Յեսու բոլոր ժողովուրդին
ըսաւ, Ահա սա քարը մեզի վկայ ըլլայ,
քանզի հասիկա Տէրոջը մեզի հետ խօսած բո-
լոր խօսքերը լսեց. ուստի ասիկա ձեզի վկայ
ըլլայ, որ չըլլայ թէ ձեր Աստուածը ուրա-
28 նաք։ Եւ Յեսու ժողովուրդը արձակեց,
՝՝ ամէն մարդ իր ժառանգութեանը դնաց։
29 Եւ սա բաներէնետքը Տէրոջը ծառան
Նաւեան Յեսու մեռաւ, հարիւր տասը սա-
30 րեկան ըլլալով. Ու զանիկա իր ժառանգու-
թեանը սահմանին մէջ Գաաս լեռանը հիւ-
սիսային կողմը՝ Եփրեմի լեռը Թամնաթ-սա-
րայի մէջ թաղեցին։
31 Եւ Յեսուին բոլոր օրերուն մէջ, ու Յե-
սուէն ետքը ողջ մնացող և Իսրայէլի համար
Տէրոջը ըրած ամէն գործքերը գիտցող ծեր-
րուն բոլոր օրերուն մէջը՝ Իսրայէլ Տէրոջը
ծառայութիւն ըրաւ։
32 Եւ Յովսեփին ոսկորները՝ որ Իսրայէլի որ-
դիքը եգիպտոսէն հաներ էին, Սիւքեմի մէջ
թաղեցին այգարակին այն մասին մէջ, որն որ
Յակոբ Սիւքեմի հօրը Եմմորին որդիներէն
Հարիւր †կտոր արծաթի՝՝ ծախու առեր էր. ու
անիկա Յովսեփի որդւոցը ժառանգութիւն
եղաւ։
33 Ա.Հարոնի որդին Եղիազար ալ մեռաւ, ու
զանիկա Եփրեմի լեռը՝ անոր որդւոյն՝ փինէ-
հեսին տրուած բլուրին վրայ թաղեցին։

ԳԻՐՔ ԴԱՏԱԻՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յուդայի ու Շմաւոնի ցեղերուն գործքերը։ 4 Ադոնիբեզեկ իրաւունքով կը պատժուի։ 8 Երուսաղէմ կ'առնուի։ 10 Քեբրոն կ'առնուի։ 11 Գոմձոնիել Դաբիրը առնելուն համար, Աքսա իրեն կնութեան կը տրուի։ 16 Կինեցիները Յուդայի հետ կը բնակին։ 17 Հորմա, Գազա, Ասկաղոն ու Ակկարոն կ'առնուին։ 21 Բենիամինեանց գործքերը։ 22 Յովսեփի որդիքը Բեթէլը կ'առնեն։ 30 Զաբուղոնի, 31 Ասերի, 33 Նեփթաղիմի, 34 ու Դանի ցեղերուն գործքերը։

1 Եւ Յեսուին մեռնելէն ետքը Իսրայէլի որ-
դիքը Տէրոջը հարցուցին ու ըսին, Մեզի

ա Մատ. գ. 24։
բ Գլխ. ժթ. 2։ ա Թագ. գ. 20։ Մագ. գթ. 5. 9։ Ես. ը. 16։
գ Եր. ի. 5։
դ Եր. իգ. 21։
ե ա Մն. իը. 9։ բ Մն. ժե. 2։ Եզր. բ. 22։ Ես. ա. 28։
զ Գլխ. 14։ Ծն. լե. 2։ Դատ. ժ. 16։ ա Թագ. ը. 3։
է Տես Եր. ժե. 25։ գ Թագ. ժա. 17։
ը Հմր. 26։
թ Բ Օր. լա. 24։
ժ Տես Թուոց. իզ. 6։
ժա Ծն. լե. 4։
ժբ Տես Ծն. իը. 18։ Գէ. գ. 3։
ժգ Տես Ծն. լա. 48. 52։ Բ Օր. լա. 19. 21. 26։ Գէ. իգ. 27. 28. 34։
ժդ Բ Օր. լբ. 1։
ժե Դատ. բ. 6։
ժզ Դատ. բ. 8։
ժէ Գէ. ժթ. 50։ Դատ. բ. 9։
ժը Տես բ Օր. ժա. 2։ լա. 15։
ի Դատ. բ. 7։
իա Ծն. ծ. 25։ Եր. ժգ. 19։
իբ Ծն. լգ. 19։
† Կամ գառնուկի
իգ Եր. գ. 25։ Դատ. ի. 28։
—
իդ Թուոց. իկ. 21։ Գէ. ի. 18։
իե Ծն. խթ. 8։
իզ Հմր. 17։
իէ ա Թագ. ժա. 8։

մէջ Ադոնիբեզեկը դանելով՝ անոր հետ պա-
տերազմեցան, ու քանանացիները և փերե-
զացիները զարկին։ Եւ Ադոնիբեզեկ փախաւ.
բայց անոնք անոր եաւէն իյնալով զանիկա
բռնեցին, ու անոր ձեռքերուն ու ոտքերուն
մեծ մատները կտրեցին։ Եւ Ադոնիբեզեկ ըսաւ,
Ձեռքերնուն ու ոտքերնուն մեծ մատները
կտրած եօթանասուն թագաւորներ իմ սեղա-
նիս տակը կը ժողվէին. Ինչպէս որ ըրի, Աստուած ալ ինծի այնպէս
հատուցում ըրաւ։ Եւ զանիկա Երուսաղէմ
տարին, ու հոն մեռաւ։

8 Եւ Յուդայի որդիքը Երուսաղէմի հետ
պատերազմ ընելով զանիկա առին, ու սուրի
բերնէ անցընելով քաղաքը կրակով այրեցին։
9 Անկէետև Յուդայի որդիքը վար իջան,
որ լեռնակողմը ու Հարաւային կողմը ու դաշ-
տի մէջ բնակող Քանանացւոց դէմ պատերազ-
մին։ Եւ Յուդա Քեբրոնի մէջ բնակող Քա-
10 նանացիներուն վրայ գնաց. (ու Քեբրոնին
անունը առաջուց Կարիաթ-արբա էր.) և
անոնք Եսին, Աքիմանը ու Թոլմին զարկին։
11 Եւ անկէ Դաբիրի բնակչացը վրայ գնաց. (ու
Դաբիրին անունը առաջուց Կարիաթ-սեփեր
12 էր.) Եւ Քաղեբ ըսաւ, Ով որ Կարիաթ-սե-
փերը զարնէ ու առնէ, իմ աղջիկս Աքսան
13 անոր կնութեան պիտի տամ։ Ուսոի Քաղե-
բին պզտիկ եղբօրը Կենեզի որդին Գոթոնիէլ
առաւ զանիկա. և Քաղեբ իր աղջիկը
14 Աքսան անոր կնութեան տուաւ։ Ու երբոր
աղջիկը անոր կ'երթար, զանիկա յորդորեց որ
իր հօրմէն ագարակ մը ուզէ, և էշէն վար
իջաւ. ու Քաղեբ ըսաւ անոր, Ինչ
15 եղաւ։ Եւ աղջիկը անոր ըսաւ, Ինծի օրհ-
նութիւն տուր. որովհետև ինծի Հարաւային
երկիր մը տուիր, ինծի ջուրի ակռիւներ ալ
տուր։ Ուսոի Քաղեբ վերի ակռիւները ու
վարի ակռիւները տուաւ անոր։
16 Եւ Մովսէսին աներոջը Կենեզիին որդիքը
Յուդայի որդւոցը հետ Արմաւենեաց քաղա-
քէն Արադի Հարաւային կողմը եղող Յուդայի
անապատը եկան, ու գացին ժողովուրդին
հետ բնակեցան։
17 Եւ Յուդա իր եղբօրը Շմաւոնին հետ գը-
նաց. ու Սեփաթի մէջ բնակող Քանանացին-
րը զարկին, և զանիկա նզովեցին, ու ան քա-
18 քաղին անունը Քաղան կոչեցին։ Նաբը Յու-
դայեանք Գազան ու անոր սահմանը, և Աս-
կաղոնը ու անոր սահմանը, և Ակկարոնը ու
19 անոր սահմանը առին։ Եւ Տէրը Յուդային
հետ էր, ու անիկա լեռանը տիրեց, բայց
հովիտներուն բնակիչները չկրցաւ վռնտել,
20 քանզի անոնք երկաթէ կառքեր ունէին։ Ին-
քերբոնը Քաղեբին տուին, ինչպէս որ Մով-
սէս ըսեր էր. ու անկէ Ենակին երեք որդի-
ները վռնտեց։
21 Եւ Բենիամինի որդիքը Երուսաղէմի մէջ
բնակող Յերուսացիները չվռնտեցին. ու Յե-
բուսացիք Բենիամինի որդւոցը հետ Երու-
սաղէմի մէջ բնակեցան մինչև աս օրս։
22 Եւ Յովսեփին տունն ալ Բեթէլի վրայ ելան,
23 ու Տէրը անոնց հետ էր։ Եւ Յովսեփին տունը
Բեթէլը լրտեսեցին. (ու ան քաղաքին անու-
24 նը առաջուց Լուզ էր.) եւ պահապանները
մարդ մը տեսան որ ան քաղաքէն կ'ելլէր, ու
անոր ըսին, Ցնորհք ըրէ, քաղաքը մտնելու
կողմն մեզի ցուցուր, ու Քեզի ողորմութիւն
25 կ'ընենք։ Եւ անիկա քաղաքը մտնելու կողմը
ցուցուց անոնց. ու քաղաքը սուրի բերնէ
անցուցին, բայց ան մարդը և անոր բոլոր
26 ազգատոհմը թող տուին. Ու ան մարդը Քե-
տացւոց երկիրը գնաց, և հոն մէկ քաղաք
մը չինեց, ու անոր անունը Լուզ կոչեց, Ո-
մինչև աս օրս անոր անունը ան է։
27 Ու Մանասէ՝ Բեթսանը և անոր գիւղա-
քաղաքները, Թանաքը ու անոր գիւղաքա-
ղաքները, Դովրի բնակիչները և անոր գիւղա-
քաղաքները, Յեբղաամի բնակիչները ու անոր
գիւղաքաղաքները, Մակեդդովի բնակիչները
ու անոր գիւղաքաղաքները չզարկաւ. և Քա-
նանացիք կամակորութեամբ աս երկրին մէջ
28 բնակեցան։ Ու երբոր Իսրայէլ ուժովցաւ՝
Քանանացիները հարկատու ըրաւ, բայց զա-
նոնք բոլորովին չվռնտեց։
29 Եփրեմ ալ Գազերի մէջ բնակող Քանա-
նացիները չվռնտեց. ու Քանանացիք անոր
հետ Գազերի մէջ բնակեցան։
30 Զաբուղոն Կեդրոնի բնակիչները և Նա-
ղոլի բնակիչները չվռնտեց. ու Քանանա-
ցիք անոնց մէջը բնակելով հարկատու եղան։
31 Ասեր Ակքովի բնակիչները, ու Սիդոնի,
Աքզաբի, Աքելդերի, Եղբայի, Աֆեկի ու Րո-
32 բի բնակիչները չվռնտեց. Հապա Ասերեանք
Քանանացւոց մէջ բնա-
կեցան, որովհետև զանոնք չվռնտեցին։
33 Նեփթաղիմ Բեթսամիսի բնակիչները ու
Բեթանաթի բնակիչները չվռնտեց, հապա
Քանան երկրին բնակող Քանանացւոց մէջը բնա-
կեցաւ. և Բեթսամիսի ու Բեթանաթի բը-
նակիչները անոր հարկատու եղան։

Ե Գէս. խգ. 19։ ա Թագ. ժէ. 33։ Յակ. բ. 13։
Զ Տես Յես. ժէ. 63։
Է Յես. ժ. 36։ ժա. 21. ժէ. 13։
Ը Յես. ժգ. 15։ ժէ. 13. 14։
Թ Յես. ժէ. 15։
Ժ Յես. ժէ. 16. 17։
Ի Գէ. գ. 9։
Լ Յես. ժէ. 18. 19։
Խ Դն. լգ. 11։
Ծ Գէ. գ. 11. 17։ ա Թագ. ժէ. 6։ ա Մն. բ. 55։ Երեմ. լէ. 2։
Կ Յես. ժա. 22։
Հ Հմր. 2։ գ Թագ. ժբ. 7։
Ձ Յես. ժէ. 16. 18։
Ղ Թաւ. ժգ. 24։ բ Օր. ա. 36։ Յես. ժգ. 9, 15։ ժէ. 13. 14։
Ճ Տես Յես. ժէ. 63։ ժբ. 28։
Մ Հմր. 19։
Յ Յես. բ. 1։ է. 2։ Գէ. ժբ. 2։
Ն Դն. իբ. 19։
Շ Յես. բ. 12. 14։
Ո Յես. ժէ. 11, 12, 13։
Չ Յես. ժգ. 10։ գ Թագ. բ. 16։
Պ Յես. ժբ. 15։
Ջ Յես. ժբ. 24–30։
Ռ Ասղ. ձգ. 34. 35։
Ս Յես. ժբ. 38։
Վ Հմր. 32։
Տ Հմր. 30։

34 Եւ Ամօրհացիք Դանի որդիները լեռան վը-
րայ նեղը ձգեցին, քանզի անոնց Թող չտուին
35 որ Հովհաննեսը ջնջեն։ Ու Ամօրհացիք կամա-
կորութեամբ Հարէս լեռը, Աիեղոնի ու Սա-
ղաբինի մէջ բնակեցան. բայց երբոր Յովսե-
փին տանը ձեռքը ուժովցաւ, անոնք հար-
36 կառու եղան։ Եւ Ամօրհացւոց սահմանը Ակ-
րաբիմի զառի վերէն՝ Վէմէն ի վեր էր։

ԳԼ. Ը

1 Հրեշտակ մը Բոքիմի մէջ ժողովուրդը կը յանդիմանէ։ 6 Յե-
սուէն եւթը նոր ազգին ըրած չարութիւնը։ 14 Աստու-
ծոյ անունց վրայ բարկանալը ու գթալը։ 20 Աստուած Քանա-
նացիներուն միջոցով Իսրայէլը կը փորձէ։

1 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Գաղգաղայէն Բո-
քիմ եկաւ ու ըսաւ, Զեզ եգիպտոսէն հանեցի, և
ձեզ ան երկիրը բերի, որուն համար ձեր հայ-
րերուն երդում ըրեր էի. ու ըսի որ Զեզի
հետ ըրած ուխտս յաւիտեան պիտի չխզեմ.
2 եւ դուս երկրին բնակչացը հետ դաշնակցու-
թիւն մի ընէք, անոնց սեղանները փլցուցէք.
բայց դուք իմ խօսքիս հնազանդութիւն չը-
3 րիք. ինչո՞ւ համար աս բանը ըրիք։ Ես ալ
ըսի, Զանոնք ձեր առջևէն պիտի չվռնտեմ,
հապա անոնք ձեզի թշնամի, ու անոնց աս-
տուածները ալ ձեզի որոգայթ պիտի ըլլան։
4 Ու երբոր Տէրոջը հրեշտակը բոլոր Իսրայէլի
որդւոցը աս խօսքերը ըսաւ, ժողովուրդը
5 ձայնը վերցնելով լացաւ։ Եւ ան տեղին ա-
նունը Բոքիմ կոչեցին. ու հոն Տէրոջը զո՛հ
մատուցին։

6 Ու երբոր Յեսու ժողովուրդը արձակեց,
Իսրայէլի որդիքը ամէն մէկը իր կալուածքը
7 գնաց՝ երկիրը ժառանգելու համար։ Եւ ժո-
ղովուրդը՝ Յեսուին բոլոր օրերուն մէջ, ու Յե-
սուէն ետքը ողջ մնացողը՝ և Իսրայէլի համար
Տէրոջը ըրած ամէն մեծ գործքերը տեսնող
ծերերուն բոլոր օրերուն մէջ՝ Տէրոջը ծառա-
8 յութիւն ըրին։ Եւ Տէրոջը ծառան Յեսու
Նաւեան Հարիւր տասը տարեկան մեռաւ.
9 Ու զանիկա իր ժառանգութեանը սահմանին
մէջ Գաաս լեռանը հիւսիսային կողմը՝ Եփրե-
մի լեռը Թամնաթ-Հարեսին մէջը թաղեցին։
10 Եւ ան գարուն բոլոր մարդիկը իրենց հայ-
րերուն խառնուեցան. ու անոնցմէ ետքը մէկ
ուրիշ ազգ մը եղաւ, որ Տէրը ու Իսրայէլի
համար անոր ըրած գործքերը չճանչցան։

11 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը առջևը չա-
12 րութիւն ըրին ու Բահաղները պաշտեցին. Եւ
Եգիպտացին իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը,
որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, ու
ետևնին աստուածներու ետևէ գացին, այսին-
քեան իրենց բոլորտիքը եղող ազգաց Հնե-
րէ մէ աստուածներուն, ու հանոնց երկրպագութիւն
13 ըրին, և Տէրը զրգռեցին։ Ուստի Տէրը
թողուցին ու Բահաղը ու Աստարովթը պաշ-
14 տեցին։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի
վրայ բորբոքեցաւ, ու զանոնք կողոպտիչնե-
րու ձեռքը մատնեց, ու զանոնք կողոպտե-
ցին. և զանոնք չորջակայ թշնամիներուն ծա-
խեց, ու ալ չկրնար իրենց թշնամեաց
15 առջևը կայնիլ։ Ուր որ երթային՝ Տէրոջը ձեռ-
քը անոնց վրայ էր չարիք ընէր համար, ինչպէս
որ Տէրը ըսեր էր, և ինչպէս որ անոնց երդում
ըրեր էր. ու խիստ մեծ նեղութեան մէջ էին։
16 Եւ Տէրը դատաւորներ հանեց, որոնք կո-
ղոպտիչներուն ձեռքէն ազատեցին զանոնք։
17 Սակայն իրենց դատաւորներուն ալ մտիկ չը-
րին, ու օտար աստուածներու ետևէ պոռնկութիւն ըրին,
ու անոնց երկրպագութիւն ըրին, շուտով խոտորեցան ան ճամբա-
յէն՝ որուն մէջ իրենց հայրերը կը քալէին Տէ-
րոջը հրամաններուն հնազանդելով, բայց ասոնք
18 այնպէս չըրին։ Ու երբոր Տէրը անոնց դա-
տաւորներ կը հանէր, Տէրը դատաւորին հե-
տը ըլլալով՝ դատաւորին բոլոր օրերը զա-
նոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքէն կ'ազատէր.
քանզի անոնց նեղութիւն տուողներուն ու չար-
չարողներուն երեսէն անոնց հեծութիւններուն
19 համար Տէրը կը զղջար։ Ու երբոր Ան դա-
տաւորը մեռնէր, կը դառնային նորէն օտար
աստուածներու ետևէ կ'երթային, զանոնք կը
պաշտէին և անոնց երկրպագութիւն կ'ընէին,
ու իրենց հայրերէն աւելի անօրէնութիւն կ'ը-
նէին. իրենց ընթ գործքերէն ու իրենց ‡ծուռ
20 ճամբայէն չէին դառնար։ Ուստի Տէրոջը
բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքելով՝ ը-
սաւ, Որովհետև աս ազգը իրենց հայրերուն
պատուիրած ուխտս անց ընելով՝ իմ ձայնիս
21 հնազանդութիւն չըրին, Ես ալ այսուհետև
անոնց առջևէն բնաւ մէկը պիտի չվռնտեմ
ան ազգերէն, որոնք Յեսու իր մեռած ատե-
22 նը թողուց, Որպէս զի անոնցմով Իսրայէլը
փորձեմ, թէ արդեօք իրենց հայրերուն պէս
զգուշութիւն պիտի ընեն Տէրոջը ճամբան քա-
23 լելու, թէ ոչ։ Ուստի Տէրը աս ազգերը թող
տուաւ, և շուտով չվռնտեց, ու զանոնք Յե-
սուին ձեռքը չմատնեց։

ա Յեսու. ԻԴ. 42։
բ Թուս. ԼԴ. 4։ Յեսու. ԺԵ. 3։
գ —
դ Ելմ. 5։
ե Ծն. ԺԶ. 7։
զ Բ Օր. Է. 2։
է Բ Օր. Ժբ. 3։
ը Ելմ. 20։ Սալ. Ճղ. 34։
թ Յեսու. իգ. 13։

ի ԳԼ. գ. 6։
ժ Եւ. իգ. 33։ ԼԴ. 12։ բ Օր. Է. 16։ Սալ. Ճղ. 36։
ի Յեսու. իբ. 6։ իգ. 28։
լ Յեսու. իգ. 31։
խ Յեսու. իգ. 29։
ծ Յեսու. իգ. 30։
կ Որ Յեսու. ԺԹ. 50։

հ Եւ. ի. 5։
ձ ԳԼ. գ. 7։ Ժ. 6։ Սալ. Ճղ. 36։
ղ ԳԼ. գ. 8։ Սալ. Ճղ. 40, 41, 42։
ճ դ Թագ. Ժէ. 20։
մ ԳԼ. գ. 8։ գ. 2։ Սալ. իգ. 12։ Եսա. ծ. 1։
յ Ղև. իգ. 37։ Յեսու. Է. 6։ ի. 12, 13։
ն Ղև. իգ. բ Օր. իբ. 9, 10, 15։
շ ԳԼ. գ. 9, 10, 15։ ա Թագ. Ժբ. 11։ Գար. Ժգ. 20։
ո Եւ. ԼԴ. 15, 16։ Ղև. Ժէ. 7։
չ Յեսու. ա. 5։
պ Տես Ծն. ղ. 6։ բ Օր. լբ. 36։ Սալ. Ճղ. 44, 45։
ջ ԳԼ. գ. 12։ դ. 1։ ը. 33։
ռ Եբր. կարծր
ս Ելմ. 14։
վ Յեսու. իգ. 16։
տ Յեսու. իգ. 13։
ր ԳԼ. գ. 1, 4։
ց բ Օր. ը. 2, 16։ Ժգ. 5։

ԳԼ· Գ

1 Խոպոչելը փոքձելու համար պահուած ապգերը։ 6 Խոպոչել ա-
նանց հետ հաղորդակցութիւն ընելով կապարչութիւն կ'ընել։
9 Գոմձոնիկ Քուսարաքեմին ձեռքին կ'ապաւէ զանոնք։ 15
և Աւոդ՝ Էգղոնին։ 31 ու Սամգար՝ Փղշտացիներէն։

1 Եւ ասոնք են ազգերը որոնք Տէրը թող
ուաւ, որ անոնցմով Իսրայէլը՝ այսինքն Քա-
նանացւոց բոլոր պատերազմները ամէն չգի-
2 տցողները փորձէ· (Միայն ասոր համար՝ որ Ի-
սրայէլի որդւոցը սերունդը՝ մանաւանդ առա-
ջուց չգիտցողները պատերազմ սորվին ու գի-
3 տնան·) ֊փղշտացւոց հինգ նախարարութիւն-
ները, և բոլոր Քանանացիները ու Սիդոնացի-
ները, Լիբանան լեռը բնակող Եւացիները՝
4 Բաալ-Հերմոն լեռնէն մինչև Եմաթի մուտքը։
֊Ասոնցմով պիտի փորձէր Իսրայէլը որ գի-
տնայ թէ արդեօք պիտի հնազանդի՛ն Տէրոջը
պատուիրանքներուն, որոնք Մովսէսին ձեռ-
քովը անոնց հայրերուն հրամայեր էր։
5 ֊Եւ Իսրայէլի որդիները քանանացւոց, հի-
տացւոց, Ամորհացւոց, փերեզացւոց, Եւա-
6 ցւոց ու Յեբուսացւոց մէջը բնակեցան· Եւ
֊անոնց աղջիկները իրենց կնիկ առին, ու
իրենց աղջիկները ալ անոնց տղոցը տուին, և
7 անոնց աստուածները պաշտեցին։ ֊Ու Իսրա-
յէլի որդիները Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրին,
8 և իրենց Տէր Աստուածը մոռնալով ֊Բահա-
դիմը ու ֊Աստարովթը պաշտեցին։ Եւ Տէրո-
ջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ,
ու զանոնք ֊Միջագետի Քուսարաքեմ Թա-
գաւորին ֊ձեռքը մատնեց· և Իսրայէլի որ-
դիները ութը տարի ծառայութիւն ըրին Քու-
սարաքեմին։
9 Եաբը Իսրայէլի որդիները ֊Տէրոջը աղաղա-
կեցին· ու Տէրը ֊Իսրայէլի որդւոցը փրկիչ մը
հանեց, Քաղէբին պզտիկ եղբօրը Կենազին
10 որդին ֊Գոթոնիէլը, որ զանոնք ազատեց։ Եւ
֊Տէրոջը Հոգին անոր վրայ ըլլալով՝ Իսրայէլի
մէջ դատաւորութիւն կ'ընէր· ու երբոր պա-
տերազմի ելաւ, Տէրը Միջագետի Քուսար-
աքեմ Թագաւորը անոր ձեռքը տուաւ, և
անոր ձեռքը Քուսարաքեմին դէմ զօրացաւ։
11 Ու երկիրը քառասուն տարի հանդստացաւ·
և կենազեան Գոթոնիէլ մեռաւ։
12 ֊Ու Իսրայէլի որդիները նորէն Տէրոջը առջեւը
չարութիւն ըրին· և Տէրոջը առջեւը չարու-
թիւն ընելնուն համար Տէրը ֊Մովաբի Էգղոն
13 Թագաւորը Իսրայէլին դէմ ուժովցուց· Եւ
անոնք Ամմոնի ու ֊Ամաղեկի որդիները իր քո-
14 վը ժողվեց, և գնաց Իսրայէլը զարկաւ ու
֊Արմաւենեաց քաղաքին տիրեց։ Եւ Իսրա-
յէլի որդիները Մովաբի Էգղոն Թագաւորին
տասնուութը տարի ֊ծառայութիւն ըրին։
15 Ու Իսրայէլի որդիները ֊Տէրոջը աղաղակե-
ցին, և Տէրը անոնց մէկ փրկիչ մը հանեց,
Բենիամինեան Գերայի որդին Ակոդը որ ֊ա-
հեկադործ էր· ու Իսրայէլի որդիները անոր
ձեռքովը Մովաբի Էգղոն Թագաւորին ընծայ
16 իրկեցին։ Եւ Ակոդ մէկ †կանոնաչափ եր-
կայնութեամբ երկսայրի սուր մը չունէր իրեն,
ու զանիկա լանջերուն տակէն իր աջ ազդրին
17 վրայ կապեց։ Եւ ընծան Մովաբի Էգղոն Թա-
գաւորին տարաւ· (ու Էգղոն խիստ գէր մարդ
18 մըն էր·) Ու երբոր ընծան տուաւ լմնցուց,
19 ընծան կրող մարդիկը ևս իրկեց· Եւ ինքը
֊Գաղգազայի մօտ եղած ‡քարահանքէն ևս
դարձաւ ու բսաւ, Ով Թագաւոր, քեզի մէկ
ծածուկ խօսք մը ունիմ· և անիկա ըսաւ,
Լուռ ||կեցիր· ու բոլոր անոր քովը եղողները
20 դուրս ելան։ Եւ Ակոդ անոր քովը մտնե-
ցաւ, ու անիկա նստեր էր իրեն յատկացեալ
Համաւնային վերնատան մէջ· և Ակոդ անոր
բսաւ, Քեզի Աստուծոյ կողմանէ մէկ խօսք մը
21 ունիմ· ու անիկա աթոռէն վրայէն ելաւ։ Եւ
Ակոդ իր ձախ ձեռքը երկրընդունելով սուրը
իր աջ ազդրին վրայէն քաշեց ու անոր փորը
22 խոթեց, Այնպէս որ երկաթին ետեւէն կոթն
ալ ներս մտաւ· ու գիրութը երկաթը բռնեց,
անանկ որ սուրը անոր փորէն չկրցաւ հանել,
23 ու աղբը դուրս ելաւ։ Եւ Ակոդ սրահէն ելաւ
ու վերնատանը դռները անոր վրայէն գոցեց
24 ու կղպեց· Եւ ինքը ելաւ ֊ից։ Ու անոր ծա-
ռաները գալին նայեցան որ ահա վերնատանը
դռները կղպուած էին· ու բսին, Անիկա ան-
տարակոյս իր ամառնային սենեակին մէջը
25 ֊§հարկաւորութեան գացած է։" Եւ անոնք
ապասեցին՝ մինչև որ ամչցան, բայց ահա վեր-
նատանը դռները չէր բանար· ու բանալին
առին բացին, և ահա իրենց տէրը գետնի
26 վրայ ինկած մեռած էր։ Ու քանի որ անոնք
կը անտրնային՝ Ակոդ փախաւ, և քարա-
հանքէն անցնելով ազէ առազ Սեիրա հասաւ։
27 Ու երբոր հասաւ՝ Եփրեմի լեռանը վրայ
֊փող հնչեցուց, և Իսրայէլի որդիները անոր
հետ ան լեռնէն վար իջան, ու ինքը անոնց
28 առջեւն ֊իջաւ։ Եւ անոնց բսաւ, Իմ ետեւս
եկէք, քանզի ֊Տէրը ձեր թշնամիները՝ Մո-
վաբացիները ձեր ձեռքը տուաւ· ուստի անոր
ետեւէն իջան, և ‡Մովաբին ֊ֆորդանանի

= Գլ· բ· 21· 22։
ֆ Յեհ· ժգ· 3։
ֆ Գլ· բ· 22։
ֆ Սաղ· ծգ· 35։
ֆ Ել· լգ· 10։ բ Օր· է· 5։
ֆ Գլ· բ· 11։
ֆ Գլ· բ· 13։
ֆ Ել· լգ· 13։ բ Օր· ժգ· 21։ Գլ· գ· 25։
ֆ Ամբ· գ· 7։
ֆ Գլ· բ· 14։
ֆ Հմր· 15։ Գլ· գ· 3։ գ· 7։ ժ· 10։ ա Թագ· ժբ· 10։ Նեհմ· թ· 27։ Սաղ· իբ· 5։ ճգ· 44։ ճէ· 15։ 19։
ֆ Գլ· բ· 16։
ֆ Գլ· ա· 15։
ֆ Տես Թուա· իէ· 18։ Գլ· գ· 34։ ժա· 29։ ժգ· 25։ ժգ· 6։ 19։ ա Թագ· ժա· 6։ բ Մն· ժէ· 1։
ֆ Գլ· բ· 19։
ֆ ա Թագ· ժբ· 9։
ֆ Գլ· է· 14։
ֆ Գլ· ա· 16։
ֆ բ Օր· իբ· 48։
ֆ Հմր· 9։ Սաղ· հը· 34։
ֆ Գլ· ի· 16։
ֆ Եբր· աջ ձեռքը գոցուած մարդ
† կ=ֆ թզաչափ
ֆ Յեհ· գ· 20։
‡ կ=ֆ փորուած ժայռ ուեղէն
|| կ=ֆ կեցիր·
ֆ Տես Ամովս· գ· 15։
= ա Թագ· իգ· 4։
§ Եբր· ասքերը ծածկած է։
ֆ Յեհ· ժէ· 15։ Գլ· է· 24։ ժէ· 31։ ժբ· 1։
= Գլ· է· 14։ ը· 34։ ա Թագ· ժգ· 3։
ֆ Գլ· է· 9։ 15։ ա Թագ· ժէ· 47։
‡ կ=ֆ Մովաբի երկիրը
= Յեհ· բ· 7։ Գլ· ժբ· 5։

դանանու անդ.քերը բռնեցին, ու թող չտուին
29 որ մարդ մը անցնի։ Եւ ան ժամանակը Մո-
վաբէն տասը հազարի չափ մարդ կոտրեցին,
Ուրիա ամէնն ալ յաղթանդամ՝ ու զօրաւոր մար-
30 դիկ էին. և մէկը չկրցաւ փախչիլ։ Ու ան
օրը Մովաբ Իսրայէլի ձեռքին տակը նուա-
ճեցաւ. ու Երկիրը ութսուն տարի հանդըս-
տացաւ։
31 Եւ անկէ ետև Ընաթի որդին Սամեգար
եղաւ, ու եղներու խթանով մը փղչտացինե-
րէն վեց հարիւր մարդ կոտրեց. և ասիկա
ալ Իսրայէլը ազատեց։

ԳԼ. Դ

1 Դեբօրա ու Բարակ Յաբինին ու Սիսարային ձեռքէն Իսրա-
յէլը կ'ազատեն։ 18 Յայէլ կը մեռցնէ Սիսարա զօրագլուխը։

1 Եւ Աւոդին մեռնելէն ետքը Իսրայէլի որ-
դիքը չէրոջը առջևը նորէն չարութիւն ըրին.
2 Ու չէրը Յաբինի զանոնք Քանանացւոց յա-
բին թագաւորին ձեռքը, որ Հասորի մէջ կը
թագաւորէր. և անոր զօրագլուխը Սիսարա
էր, ու Հարոշեթ Ազգայոց մէջ կը բնակէր։
3 Եւ Իսրայէլի որդիքը չէրոջը աղաղակեցին.
քանզի անիկա ինը հարիւր երկաթէ կառ-
քեր ունէր, ու անիկա քսան տարի Իսրա-
յէլի որդիքը ստստիկ նեղեց։
4 Եւ անոնք Դեբօրա մարգարէուհին՝
Ղաբիդովթի կնիկը Իսրայէլի մէջ դատաւորու-
5 թիւն կ'ընէր։ Ու անիկա Եփրեմի լեռանը
վրայ՝ Ռամայի ու Բեթէլի միջտեղը Դեբօ-
րայի արմաւենիին տակը կը բնակէր, և Իս-
րայէլի որդիքը դատաստանի համար անոր կ'ել-
6 լէին։ Ու Դեբօրա մարդ խրկեց, և Ընեփթալի-
մի Կադեսէն Աբինոամի որդին Բարակը կան-
չեց, ու անոր ըսաւ, Իսրայէլին Տէր Աստուա-
ծը Հրամայեցի՞ ըսելով, Գնա՝ Թաբօր լե-
ռը ելլիր, ու Ընեփթալիմի որդւոցմէ և Զա-
բուղոնի որդւոցմէ քու հետդ տասը հազար
7 մարդ առ. Ու ես Յաբինի զօրագլուխը Սի-
սարան, և անոր կառքերը ու ղէրոյ բազմու-
թիւնը Քիսոն գետը պիտի հանեմ Կիսոն հե-
ղեզաւոն քովը, ու զանիկա քու ձեռքդ պի-
8 տի մատնեմ։ Եւ Բարակ անոր ըսաւ, Թէ որ
դուն ինծի հետս երթաս, կ'երթամ. բայց թէ
9 որ իմ հետս չերթաս, չեմ երթար։ Եւ անի-
կա ըսաւ, Անշուշտ ես քու հետդ պիտի եր-
թամ, բայց քու երթալու ճամբուդ մէջ դուն
փառք մը չես առնար, քանզի Տէրը Սիսա-
րան մէկ կնկան մը ձեռքը պիտի մատնէ։ Ու
Դեբօրա ելաւ Բարակին հետը Կադէս գնաց։
10 Եւ Բարակ Զաբուղոնը ու Ընեփթալիմը Կա-
դեսի մէջ *Ժողվեց, և տասը հազար մար-
դով ելաւ. Դեբօրա ալ անոր հետը ելաւ։
11 (Ու Մովսէսին աներոջը Քաբարին որդիքնե-
րէն Կենեցի Քաբերը կենեցիներէն զատուեր
էր, ու իր վրանը Կադեսի մօտ Սանանիմի
կաղնիին քովը կանգներ էր։)
12 Անոնք Սիսարային խնայուցին որ Աբի-
նոամի որդին Բարակ Թափօր լեռը ելեր է։
13 Եւ Սիսարա իր բոլոր կառքերը՝ ինը հարիւր
երկաթէ կառքերը, ու իր հետը եղող բոլոր
զօրքը ազգայ Աբիսոմէն Կիսոն հեղեղատը
Ժողվեց։
14 Եւ Դեբօրա ըսաւ Բարակին, Ոտք ելիր,
քանզի Տէրը այսօր Սիսարան քու ձեռքդ
մատնեց. Միթէ Տէրը քու առջևէդ չելա՞ւ։
Ու Բարակ Թափօր լեռնէն իջաւ, և իր հե-
15 տը տասը հազար մարդ կար։ Ու Տէրը Սի-
սարան և բոլոր կառքերը ու բոլոր բանակը
Բարակին առջևը սուրի բերնով խորտակեց.
և Սիսարա կառքէն վար իջաւ ու ոտքով փա-
16 խաւ։ Եւ Բարակ կառքերը ու բանակը մին-
չև ազգայ Աբիսոմը հալածեց, ու Սիսարա-
յին բոլոր բանակը սուրի բերնով ինկաւ, ու
մարդ մը չմնաց։
17 Եւ Սիսարա ոտքով Կենեցի Քաբերին կնո-
կանը Յայելին վրանը փախաւ. քանզի Հա-
սորի Յաբին Թագաւորին ու Կենեցի Քաբե-
18 րին տանը միջտեղը խաղաղութիւն կար։ Ու Յա-
յէլ Սիսարան դիմաւորելու ելաւ ու ա-
նոր ըսաւ, Տէր իմ, դարձիր, ինծի դարձիր,
մի վախնար։ Ուստի անիկա դէպ 'ի վրանը
անոր դարձաւ, և կնիկը զանիկա վերմակով
19 մը ծածկեց։ Ու անիկա կնկանը ըսաւ, Ծը-
նորհ.ք ընէ՝ ինծի քիչ մը ջուր տուր որ խը-
մեմ, քանզի ծարաւած եմ։ Ան ալ *կաթին
տիկը բացաւ, ու անոր խմցուց. և զանիկա ծա-
20 ծկեց։ Եւ անիկա կնկանը ըսաւ, Վրանին դուռը կեցիր, ու թէ որ մարդ մը
գայ, քեզի հարցընէ ու ըսէ թէ Այս տեղս
21 մարդ կայ, Չկայ՝ ըսես։ Ու Քաբերին կնիկը
Յայէլ *վրանին մէկ ցիցը առաւ, և ուշն ալ
ձեռքը բռնելով՝ կամացուկ մը անոր քովը
գնաց, ու ցիցը անոր ծամերուքը մխելով մին-
չև գետինը գառնց, և անիկա յոգնած ըլ-
լալուն համար խորունկ քնոյ մէջ էր. այսպէս
22 մեռաւ։ Եւ ահա Բարակ Սիսարային եռևէն
կը վազէր, և Յայէլ զանիկա դիմաւորելու ելաւ
ու անոր ըսաւ, Եկուր, քու փնտռած մար-
դըդ քեզի ցուցընեմ. ու անիկա կնկանը հետ
ներս մտաւ, և ահա Սիսարա մեռած պառ-

---

a Էմ. 11։
b ԳԼ. ե. 6, 8։ ա Թագ. ժգ. 19, 22։
c ա Թագ. ԺԷ. 47, 50։
d ԳԼ. բ. 16։
e ԳԼ. գ. 1, 3, եա։ Ժ. 7, 17։ Ժա. 4։
f եա։ ա Թագ. գ. 1։ —
g ԳԼ. բ. 19։
h ԳԼ. բ. 14։
i Ցես. ժա. 1, 10։ ԺԹ. 36։
k ա Թագ. ԺԲ. 9։ Սապ. Ձգ. 9։
l Էմ. 13, 16։
m ԳԼ. ա. 19։
n ԳԼ. ե. 8։ Սապ. Ձգ. 42։
o Ծն. լԸ. 8։
p Ցես. ԺԹ. 37։

q Եբր. ժա. 32։
r ԵԼ. ԺԳ. 4։
s ԳԼ. ե. 21։ գ Թագ. ԺԸ. 40։ Սապ. Ձգ. 9, 10։
t ԳԼ. բ. 14։
u ԳԼ. ե. 18։
v Եբր. կանչեց
w Եբր. մարդ իր ոտքը
x Տես ԵԼ. ժա. 8։ գ Թագ. ի. 10։
y Թես. Ժ. 29։
z ԳԼ. ա. 16։
a Էմ. 6։
b Օր. Թ. 3։ բ Թագ. ե. 24։ Սապ. կբ. 7։ Եա. ծբ. 12։
c Սապ. Ձգ. 9, 10։ Տես Ցես. Ժ. 10։
d ԳԼ. ե. 25։
e ԳԼ. ե. 26։

կեր էր, ու ցիցը անոր ծամելիքին մէջն էր։
23 Եւ Աստուած ան օրը Քանանացւոց Յաբին թագաւորը Իսրայէլի որդւոց առջեւը կո-
24 րագլուխ ըրաւ։ Ու Քանանացւոց Յաբին թագաւորին դէմ Իսրայէլի որդւոց ձեռքը օրէ օր կը զօրանար, մինչեւ որ Քանանացւոց Յաբին թագաւորը բնաջինջ ըրին։

ԳԼ. Ե

1—31 Դեբորային ու Բարակին երգը։

1 Եւ ան օրը Դեբորա ու Աբինոամի որդին Բարակ երգեցին ու ըսին,
2 Իսրայէլի զօրավարացը առաջնորդելուն
Ո՛ժողովուրդին յօժարակամ անձնանուէր ըլլալուն համար՝
Տէրը օրհնեցէ՛ք։
3 Ո՛վ թագաւորներ, մտիկ ըրէ՛ք,
Ո՛վ նախարարներ, ականջ դրէ՛ք.
Ես Տէրոջը պիտի երգեմ,
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն առջեւ պիտի բանամ։
4 Ո՛վ Տէր, Հերրոր դուն Սէիրէն ելար,
Ու եդովմի դաշտէն չուեցիր,
Երկիրը շարժեցաւ, երկինքը անձրեւ տեղաց,
Ամպերն ալ ջուր կաթեցուցին։
5 Տէրոջը երեսէն լեռները հալեցան,
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն երեսէն Սինայ ալ հալեցաւ։
6 Անաթի որդւոյն Սամեգարին օրերը՝
Յայելին օրերը
Մեծ ճամբաները անկոխ էին,
Ու ճանապարհորդները խոտորնակ ճամբաներէ կ'երթային։
7 Իսրայէլի մէջ զօրավարներ չմնացին,
Չմնացին, մինչեւ որ ես Դեբորա ելայ,
Մինչեւ որ ելայ Իսրայէլի մէջ մայր ըլլալու։
8 Նոր աստուածներ ընտրեցին.
Անառներ էին դռներուն մէջ պատերազմ եղաւ.
Արդեօք Իսրայէլի քառասուն հազար զրահի մէջը
Վահան կամ նիզակ երեցա՞։
9 Իմ սիրտս Իսրայէլի իշխաններուն վրայ է.
Ո՛վ ժողովուրդին անձնանուէր եղողները,
Տէրը օրհնեցէ՛ք։
10 Ճերմակ էշերու վրայ հեծնողներ,
Դատաստանի առեւանը նստողներ,
Ու ճամբու վրայ պտըտողներ, զրուցեցէ՛ք։
11 Աղեղնաւորներուն ձայնէն ջուրերուն

Ջուր հանելու տեղերուն մէջ,
Հոն Տէրոջը արդարութիւնները,
Ո՛ Իսրայէլի մէջ անոր զօրավարացը արդարութիւնները պատմեն.
Ինքնաին Տէրոջը ժողովուրդը դռները իջան,
12 Արի՛ացիր, արի՛ացիր, ով Դեբորա,
Արի՛ացիր, արի՛ացիր — երգ ըսէ.
Ով Բարակ, ելիր.
Ով Աբինոամի որդի, քու գերութիւնդ դիր երէ։
13 Ինքնաին փախստականները
Ժողովուրդին զօրաւորներուն վրայ յարձակեցան.
Տէրը ինծի հետ
Զօրաւորներուն դէմ իջաւ։
14 Եփրեմի արմատէն եղողները Ամաղեկին վրայ ելան.
Բենիամին քու եաեէդ քու ժողովուրդիդ մէջ էին.
Մաքիրէն իշխաններ՝
Ու Զաբուղոնէն գրչի գրիչ բռնողներ իջան։
15 Եւ Իսաքարի զօրավարները Դեբորային հետ,
Ու Իսաքար ալ Բարակին պէս
Անոր եաեէն հովիտը խրկուեցաւ.
Ռուբենի տոհմերուն մէջը
Մեծ յուզմունք կար.
16 Ինչո՞ւ համար հարթաւներուն մէջը նստար,
Որ հօտերուն մնցեալը լսես։
Ռուբենի տոհմերուն մէջը
Մեծ ստրակուսանք կար։
17 Գաղաադ Յորդանանու անդի կողմը կը բնակէր,
Ու Դան ինչո՞ւ համար նաւերու մէջ պանդուխտ մնաց։
Ասեր ծովուն եղերքը կը նստէր,
Ու իր նաւահանգիստներուն քովը կը բնակէր։
18 Զաբուղոն ու Նեփթաղիմ մեռնող ժողովուրդն էն է,
Ու դաշտին բարձր տեղատանդը գինքը մահուան վտանգի մէջ կը դնէ։
19 Թագաւորները եկան, պատերազմ ըրին.
Քանաանը Քանանացւոց Թագաւորները
Մակեդովի Ջուրին քովը Թանաքի մէջ պատերազմ ըրին.
Ստակ չշահեցան։
20 Երկինքէն պատերազմ ըրին.
Աստղերը իրենց շրջաններէն՝
Սիսարային դէմ պատերազմ ըրին։
21 Կիսան հեղեղատը՝ ան հին հեղեղատը՝

ե Սալ. ժը. 47։
ը Տես Եր. ժէ. 1։ Սալ. ժը. վերնագիրը։
թ Բ Մն. ժէ. 16։
ժ Բ Օր. լը. 1. 3։ Սալ. բ. 10։
ժա Բ Օր. լգ. 2։ Սալ. կը. 7։
ժբ Թագ. իբ. 8։ Սալ. կը. 8։ Ես. կգ. 3։ Ամբ. գ. 5. 10։
ժգ Բ Օր. գ. 11։ Սալ. ղե. 5։
ժդ Եր. ժթ. 18։
ժե Գէ. գ. 31։
ժզ Գէ. գ. 17։
ժէ Գէ. իգ. 22։ Բ Մն. ժէ. 5։ Ես. ԼԳ. 8։ Ող. ա. 4։ գ. 18։
ժը Եբբ. պակասեցան։
ի Ես. խթ. 23։
ի Բ Օր. լը. 16։ Գէ. բ. 12. 17։
ի ա Թագ. ժգ. 19. 22։ Գէ. գ. 3։
ի Հմր. 2։
ի Գէ. ժ. 4։ ժբ. 14։
ի Սալ. ձէ. 32։
ի Սալ. ձէ. 2։ ձխե. 5։
ի Կամ ասոր բաժնողներուն, Եւ կամ ժողովներուն
ճ ա Թագ. ժբ. 7։ Սալ. ձխե. 7։
ճ Սալ. ծէ. 8։
ճ Սալ. կը. 18։
ճ Սալ. խթ. 14։
ճ Գէ. գ. 27։
ճ Գէ. գ. 13։
ճ Թես. լբ. 39. 40։
ճ Գէ. գ. 14։
ճ Կամ հեղեղատանը բուն
ճ Թես. լբ. 1։
ճ Կամ հօտերուն մէջ արծնգի ձայնը
ճ Տես Ցես. ժգ. 25. 31։
ճ Ցես. ժթ. 29. 31։
ճ Գէ. գ. 10։
ճ Գէ. գ. 10։ Սալ. խգ. 12։ Տես Հմր. 30։
ճ Տես Ցես. ժ. 11։ Սալ. հէ. 17. 18։
ճ Գէ. գ. 15։
ճ Գէ. գ. 7։

կիսան հեղեղատը զանոնք քշեց տարաւ։
Ով իմ անձս, անոնց զօրութիւնը կոխեցիր։
22 Անատենը Հիերուն ամրակները
Սատիկ վազելնուն համար կտոր կտոր եղան,
Զօրաւորներուն վազընելովը։
23 Տէրոջը հրեշտակը բսաւ, Մարովզը նզովեցէք,
Անոր բնակիչները սատիկ նզովեցէք,
Քանզի †Տէրոջը օգնութեանը՝
Զօրաւոր [a]ընդդիմներուն դէմ Տէրոջը օգնութեանը †չեկան։
24 Կենեզի Քաբերին կնիկը Յայէլ
Կնիկներուն մէջը աւելի օրհնեալ ըլլայ.
†Վրաններու մէջ [b]բնակող կնիկներէն
Աւելի օրհնեալ ըլլայ։
25 Ան [c]ջուր ուզեց. կաթ տուաւ,
Իշխանաց ամանովը կոգի մատուց։
26 †Անիկա իր ձեռքը գնցին՝
Ու իր աջ ձեռքը հիւսան ուռին երկընցուց,
Եւ Սիսարային զարնելով գլուխը ճեղքեց.
Ու ջնջը անոր ծամելիքը մխելով խոցեց։
27 Անիկա ծռեցաւ, Յայէլին ոտքերուն մէջը լինկաւ փռուեցաւ,
Ոտքերուն մէջը ծռեցաւ լինկաւ.
Ուր որ ծռեցաւ, հոն մեռած լինկաւ։

28 Սիսարային մայրը պատուհանէն նայեցաւ,
Ու վանդակին եռևէն աղաղակեց.
Ինչո՞ւ համար անոր կառքը կ'ուշանայ գալու,
Ի՞նչու անոր կառքերուն քայլերը ետ կը մնան։
29 Անոր խնամուն իմաստունները անոր պատասխան տուին,
Ինքն ալ իր խօսքերուն պատասխանը իրեն կու տար,
30 †Անշուշտ անոնք աւար գտան,
Ջա[d]նի՞ բաժնելու վրայ են.
Ամէն կարճի համար մէկ կամ երկու աղջիկ,
Ի՛ր Սիսարային համար գոյնզգոյն աւար մը,
Գոյնզգոյն նկարազարդ աւար մը,
Երկու կողմն բանուած ու գոյնզգոյն վզնոցներ աւար պատի պէս ըլլան։
31 †Ով Տէր, քու բոլոր թշնամիներդ
Այսպէս կորսուին.
Իսկ զԱնիկա սիրողները
†Իր զօրութեամբը ելլող արեւուն պէս ըլլան։

Ու երկիրը քառասուն տարի հանգստացաւ։

ԳԼ. Զ

1 Իսրայէլացիք Տէրոջը դէմ մեղանչելով Մադիանացիներէն կը նեղուին։ 8 Մարգարէ մը զանոնք կը յանդիմանէ։ 11 Հր-

բնչտակէ մը Գեդէոն կը խրկուի Իսրայէլը ազատելու համար։ 17 Գեդէոնին զոհ կրակով կը ապտւի։ 25 Գեդէոն Բահալին սեղանը կը փլցնէ, ու իր չինած սեղանին վրայ աղջկէզ կը մատուցանէ։ 28 Յոաս իր որդին կը պաշտպանէ, և զանիկա Ցերոբաալ կ'անուանէ։ 33 Գեդէոնին զրքը։ 36 Գեդէոնին ապտւած նշանները։

1 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրին, ու Տէրը զանոնք եօթը տարի
2 †Մադիանացւոց ձեռքը մատնեց։ Եւ Մադիանացւոց ձեռքը Իսրայէլի վրայ ուժովցաւ. — Իսրայէլի որդիքը Մադիանացւոց պատճառաւ լրներ համար †լեռներու մէջ խոռոչներ, քարայրներ և պատնէշներ չինե-
3 ցին։ Ու երբոր Իսրայէլացիք սերմ կը ցանէին, Մադիանացիք անոնց վրայ կ'ելլէին. և †Ամաղեկացիք [e]ու արեւելքի բնակիչներն ալ կ'ելլէին.
4 եւ անոնց դէմ բանակ կազմելով հողատնին բերքը կ'աւերէին մինչեւ Գազա, ու Իսրայէլին ապրուստ մը չէին թողուր, ոչ ոչխար, ոչ արջառ և ոչ էշ.
5 քանզի անոնք իրենց հօտերովը ու վրաններովը կ'ելլէին, և †մարախի պէս բազմութեամբ կու գային. թէ անոնք և թէ անոնց ուղտերը չէին համրուեր. ու Իսրայէլ երկիրը կու գային զանիկա աւերելու համար։ Եւ Իսրայէլ Մադիանացւոց պատճառաւ չատ աղքատացաւ. ու Իսրայէլի որդիքը †Տէրոջը աղաղակեցին։
7 Ու երբոր Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը աղա-
8 ղակեցին Մադիանացւոց պատճառաւ, Տէրը Իսրայէլի որդւոցը մէկ մարգարէ մը խրկեց. ու անիկա բսաւ անոնց, Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ես ձեզ Եգիպտոսէն հանեցի, ու ձեզ ծառայութեան տունէն դուրս
9 բերի, եւ ձեզ Եգիպտացւոց ձեռքէն, ու բոլոր ձեզի նեղութիւն տուողներուն ձեռքէն ազատեցի, և †զանոնք ձեր առջեւէն վռընդ-
10 տելով անոնց երկիրը ձեզի տուի. Ու ձեզի ըսի, Ես եմ ձեր Եհովայ Աստուածը. †մի վախնաք Ամօրհացւոց աստուածներէն, որոնց երկրին մէջ կը բնակիք. բայց դուք իմ խօսքս մտիկ չըրիք։
11 Եւ Տէրոջը հրեշտակը եկաւ, ու †Աբիեզերեան Յոասին բևեհնին տակը նստաւ, որ Եփրայի մէջ էր. ու անոր որդին [f]Գեդէոն հնձանին մէջ ցորեն կը ծեծէր՝ Մադիանացւոց երեսէն փախցընելու համար։ Եւ †Տէրոջը հրեշտակը անոր երեւցաւ, ու բսաւ, Ով
13 զօրաւոր կարիճ, Տէրը [g]քու հետդ է։ Եւ Գեդէոն անոր բսաւ, Ո՜հ, Տէրը իմ, թէ որ Տէրը մեր հետն է, ինչո՞ւ համար աս բոլոր բաները մեր գլուխը եկաւ. և [h]ո՞ւր են անոր ամէն հրաշքները, [i]որոնք մեր հայրերը մեզի

[a] ա Թագ. ԺԷ. 47։ ԺԸ. 17։ ԻԸ. 28։
[b] ԳԼ. Իա. 9, 10։ Ղէ. Եմ. գ. 5։
[c] ԳԼ. գ. 17։
[d] Ղ.ուկ. ա. 28։
[e] ԳԼ. գ. 19։
[f] ԳԼ. գ. 21։
[g] ԵԼ. ԺԸ. 9։
[h] Սաղ. Ձգ. 9, 10։
[i] Սաղ. ԺԹ. 5։
[j] Բ Թագ. Իգ. 4։
[k] ԳԼ. բ. 19։
[l] Ամբ. գ. 7։
[m] ա Թագ. Ժգ. 6։ Եբր. Ժա. 38։
[n] ԳԼ. գ. 13։
[o] Ծն. ԻԹ. 1։ ԳԼ. է. 12։ ը. 10։ գ Թագ. գ. 30։ Յոբ. ա. 5։
[p] Ղէ. Իչ. 16։ բ Օր. Իը. 30, 33, 51։ ՄԻք. չ. 15։
[q] ԳԼ. է. 12։
[r] ԳԼ. գ. 15։ Ովս. է. 15։
[s] Սաղ. Իգ. 2։ 3։
[t] գ Թագ. ԺԷ. 35, 37, 38։ Եբեմ. Ժ. 2։
[u] Յեհ. Ժէ. 2։
[v] Եբր. Ժա. 32։
[w] ԳԼ. Ժգ. 3։ Ղ.ուկ. ա. 11, 28։
[x] Յեհ. ա. 5։
[y] Սաղ. ՁԹ. 49։ Եա. ԺԹ. 1։ Իգ. 15։
[z] Սաղ. Իգ. 1։

կը պատմեն՝ ըսելով թէ Ցերը մեզ եգիպտա-
սէն հանեց. բայց հիմա Ցերը մեզ երեսէ ձը-
գեց, ու մեզ Մադիանացւոց ձեռքը մատնեց։
14 Եւ Ցերը անոր ըսելացաւ ու ըսաւ, Վա՛ քու
զօրութիւնովդ գնա, որ Իսրայէլը Մադիա-
նացւոց ձեռքէն ազատես. չէ՞ որ ես քեզ
15 խրկեցի։ Ու անիկա անոր ըսաւ, Ո՜հ, Ցէր
իմ, Իսրայէլը ինչո՞վ ազատեմ. ահա իմ *ազ-
գատոհմս Մանասէի չքաւոր պինտ ազգատոհմն է,
16 ու ես իմ հօրս տանը պզտիկն եմ։ Եւ
Ցերը անոր ըսաւ, Ես անշուշտ քու հետդ
պիտի ըլլամ, ու Մադիամը մէկ մարդու պէս
17 պիտի զարնես։ Եւ անիկա անոր ըսաւ,
Կ՚աղաչեմ, թէ որ ես քու աչքիդ առջեւը շը-
նորհք գտայ, ինծի նշան մը ցուցուր, որ
18 †ինծի հետ խօսողը դուն ես։ Կ՚ա-
զաչեմ որ ասկէ չերթաս, մինչև որ ես քեզի
գամ, իմ ընծաս բերեմ ու քու առջեւդ դնեմ։
Եւ անիկա ըսաւ, Ես կը սպասեմ մինչև որ
19 դուն դառնաս։ Ու Գեդէօն ներս մտաւ,
այծերէն ուլ մը և մէկ արդու ալիւրէ բա-
զարջ չօթեր պատրաստեց. միսը սակառի մը
մէջ դրաւ, ու արգանակն ալ պտուկի մը մէջ
դրաւ, և անոր առջեւը հանեց բևեհնիին տա-
20 կը ու ‖մատուց։ Եւ Աստուծոյ հրեշտակը
անոր ըսաւ, Միսը ու բազարջ չօթերը առ,
դաս վէմին վրայ դիր, ու արգանակը թա-
21 փէ։ Եւ անիկա անանկ ըրաւ։ Ետքը Ցերոջ
ը հրեշտակը իր ձեռքի գաւազանին ծայրը
երկնցուց, ու միսին և բազարջ չօթերուն դը-
պաւ. ու վէմէն կրակ ելլելով միսը և բա-
զարջ չօթերը այրեց. ու Ցերոջը հրեշտակը
22 անոր աչքերուն առջեւէն գնաց։ Եւ Գեդէօն
տեսաւ որ անիկա Ցերոջը հրեշտակն է. ու
Գեդէօն ըսաւ, Ո՜հ, Ցէր Եհովայ, որ Ցերո-
23 ը հրեշտակը երես առ երես տեսայ։ Բայց
Ցէրը անոր ըսաւ, Խաղաղութիւն ըլլայ քե-
զի, մի վախնար. պիտի չմեռնիս։
24 Եւ Գեդէօն հոն Ցերոջը սեղան մը շինեց,
ու անոր անունը †Եհովայ-շալօմ կոչեց, որ
մինչև աս օրս Աբիեզերեանց Եփրային մէջ
կեցած է։
25 Եւ ան գիշերը Ցէրը անոր ըսաւ, Քու հօ-
րըդ զուարակը, եօթը տարեկան երկրորդ
զուարակը առ, և քու հօրդ ունեցած Բա-
ղայի սեղանը փլցուր, ու *քովը Աստարով-
26 թը կտրէ։ Եւ ‡աս ապառաժ բարին դը-
լուխը օրինաւոր կերպով՝ քու Ցէր Աստու-
ծոյդ սեղան մը շինէ, ու երկրորդ զուարա-
կը առ, և քու կտրած Աստարովթիդ փայ-
27 տերովը ողջակէզ ըրէ։ Ու Գեդէօն իր ծա-
ռաներէն տասը մարդ առաւ, և Ցերոջը իրեն
ըսածին պէս ըրաւ, ու իր հօրը տունէն, և
քաղաքին մարդոցմէն վախնալով — ‖ընդ ցո-
րեկը ընելու՝ գիշերը ըրաւ։
28 Ու երբոր քաղաքին մարդիկը առաւօտուն
կանուխ եղան, տեսան որ Բահաղին սեղանը
փլած, և անոր քովի Աստարովթը կտրած,
ու երկրորդ զուարակը չինուած սեղանին վը-
29 րայ ողջակէզ եղած էր։ Ուսաւ իրարու ըսին,
Այս բանը ո՞վ ըրաւ. և փնտռեցին ու քըն-
նեցին. ու ըսուեցաւ թէ Այս բանը Յոասին
30 որդին Գեդէօն ըրաւ։ Եւ քաղաքին մարդ-
կիը Յոասին ըսին, Որդիդ դուրս հանէ որ
մեռնի, քանզի Բահաղին սեղանը փլցուցեր՝ ու
31 անոր քովի Աստարովթը կտրեր է։ Եւ Յոաս
իր վրան եկող բոլոր մարդոցն ըսաւ, Միթէ
Բահաղին իրաւունքը դո՞ւք պիտի պաշտպա-
նէք, կամ թէ զանիկա դո՞ւք պիտի ազատէք.
ով որ անոր իրաւունքը պաշտպանէ՝ թող մեռ-
ցուի մինչև առաւօտ. թէ որ անիկա աստուած
է՝ թող ինքը իր իրաւունքը պաշտպանէ անոր
32 դէմ, իր սեղանը փլցընելուն համար։ Եւ նոյն
օրը զանիկա ‖Յերոբաաղ անուանեց, քանզի
ըսաւ, Թող Բահաղ իր իրաւունքը պաշտպա-
նէ անոր դէմ, իր սեղանը փլցընելուն համար։
33 Եւ բոլոր †Մադիանացիները, Ամաղեկացի-
ները ու արևելքի բնակիչները միկատ ժո-
ղովեցան, ու Յորդանանէն անցնելով՝ *Յեզրա-
34 յէլի հովտին մէջ բանակեցան։ Եւ †Ցէրոջը
Հոգին Գեդէօնին վրայ հանդչեցաւ, ու անի-
կա †փող հնչեցուց, և Աբիեզերեանք անոր
35 եանէն ժողվուեցան։ Ու բոլոր Մանասէին
պատգամաւորները խրկեց, ան ալ անոր եանէն
ժողվուեցաւ. և Ասերին, Զաբուղոնին ու
Նեփթաղիմին ալ պատգամաւորներ խրկեց,
ու անոնք գային դանդաղ դիմաւորելու։
36 Եւ Գեդէօն Աստուծոյ ըսաւ, Թէ որ ը-
սածիդ պէս Իսրայէլը իմ ձեռքովս ազատելու
37 ես, †Ահա ես կալին մէջը բուրդի դզմի մը
կը դնեմ. թէ որ միայն դզմիին վրայ ցող
ու բոլոր գետնին վրայ չորութիւն ըլլայ, անա-
տանը պիտի գիտնամ որ ըսածիդ պէս Իսրա-
38 յէլը իմ ձեռքովս պիտի ազատես։ Եւ այնպէս
եղաւ. վասն զի առաւօտուն կանուխ ելաւ,
ու դզմիը քամեց, և դզմիէն ցօղը հանեց,
39 որ կոնք մը լեցուն ջուր եղաւ։ Գեդէօն Աստուծոյ ըսաւ, ‖Քու բարկութիւնդ

ե բ Մն. ժէ. ջ։
ը ա Թագ. ժբ. 11։ Եբր. ժա. 32, 34։
ծ Յեհ. ա. 9։ Գէ. գ. 6։
ի Տ՚հա ա Թագ. թ. 21։
ժ Եբբ. հազարաւոր բան. տես Միք. է. 2։

ի Եէ. գ. 12։ Յեհ. ա. 5։
ի Եէ. գ. 1—8։ Հմր. 36, 37։ գ Թագ. ի. 8։ Սապ. ձգ. 17։ Էս. է. 11։
ի Դն. ժբ. 3, 5։ Գէ. ժգ. 15։
ի Դն. ժբ. 6, 7, 8։
ի Գէ. ժգ. 19։

ի Տես գ Թագ. ժբ. 33, 34։
ի Գէ. ե. 32։
ի Եէ. ԼԳ. 13։ բ Օբ. է. 5։

* Տես Դն. իբ. 14։ Եէ. ժէ. 15։ Երեմ. լգ. 16։ Եզէկ. իզ. 35։
† ‖՚ Տէր խաղաղութիւն։ ‖՚ խաղաղութիւն Տեառն։
ի Գէ. ը. 32։
ի Եէ. ԼԳ. 13։ բ Օբ. է. 5։

‡ Կամ առ ամբողջս գլխուն բաց անդը
ա Թագ. ժբ. 11։ բ Թագ. ժա. 21։ Տես Եբեմ. ժա. 13։ Ովս. ի. 10։
‖՚ Բահաղ ջատագովութիւն թող ընէ։
‡ Հմր. 3։

† Յեհ. ժէ. 16։
ի Գէ. գ. 10։ ա Մն. ժբ. 18։ բ Մն. իգ. 20։
ի Թագ. ժ. 3։ Գէ. գ. 27։
ի Տես Եէ. գ. 3, 4, 6, 7։
ի Դն. ժբ. 33։

իմ վրաս չերթրթոքի, ու մինակ աս անգամ ալ խօսիմ. միայն աս անգամ դգալիովը փորձեմ. հիմա մինակ դգալին վրայ չորս թիւն, ու
40 բոլոր դեանին վրայ ցօղ ըլլայ: Եւ ան դիշերը Աստուած այնպէս ըրաւ. մինակ դգալին վրայ չորս թիւն՝ ու բոլոր դեանին վրայ ցօղ եղաւ:

ԳԼ. Է

1 Գեդէօնի բանակին երեսուներկու հազար մարդոցմէն երեք հարիւր հոգին կ'ընտրուին: 9 Գեդէօն Մադիանացիի մը երազը ու մեկնութիւնը լսելով կը քաջալերուի: 16 Փողերով ու ամաններու մէջ դրած ջահերով իր բանեցուցած հնարքը: 24 Եփրեմի որդիքը Օրէբը ու Զէբը կը բռնեն կը մեռցնեն:

1 Եւ Յերոբաաղ՝ այսինքն Գեդէօն՝ ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը կանուխ ելան, Հարօդի աղբիւրին քովը բանակեցան. ու Մադիամու բանակը անոր հիւսիսային կողմը՝
2 դէպ՚ի Մօրէի բլուրը՝ հովիտին մէջն էր: Եւ Տէրը ըսաւ Գեդէօնին, Քու հետդ եղող ժողովուրդը շատ է. Էֆ՚րէմ Մադիամը անոնց ձեռքը տալ, չըլլայ որ Իսրայէլ ինծի դէմ պարծենայ ու ըսէ Թէ իմ ձեռքս ղիս ազատեց:
3 Ուստի հիմա քարոզ կարդալ տաս որ ժողովուրդը լսէ, ու ըսես, Որ ով վատասիրտ ու երկչոտ է՝ Թող դառնայ, և չուտով Գաղաադ լեռնէն երթայ. ու ժողովուրդէն քսանուերկու հազար հոգի դարձան, ու
4 տասը հազար մնացին: Եւ Տէրը ըսաւ Գեդէօնին, Ժողովուրդը տակաւին շատ է. Ջուրին քովը զանոնք փորձեմ. և որուն համար քեզի ըսեմ Թէ Ասիկա քու հետդ երթայ, անիկա քու հետդ Թող երթայ. ու որուն համար քեզի ըսեմ Թէ Ասիկա քու հետդ չերթայ, անիկա
5 Թող չերթայ: Ուստի ժողովուրդը ջուրին քովը ջնեցուց. և Տէրը Գեդէօնին ըսաւ, Ով որ շունի լափելուն պէս ջուրը լեզուովը լափէ, անիկա զատ կայնեցընես. ու ով որ խմելու համար իր ծունկերուն վրայ ծռի, անիկա
6 ալ կայնեցընես: Եւ ձեռքը բերանը դնելով լափողներուն Թիւը երեք հարիւր մարդ էր, և բոլոր մնացած ժողովուրդը իրենց ծունկերուն
7 վրայ ծռեցան ջուր խմելու համար: Ու Տէրը Գեդէօնին ըսաւ, Ես երեք հարիւր մարդոցմով՝ որոնք լափողները, ձեզ պիտի ազատեմ, և Մադիամը քու ձեռքդ պիտի մատնեմ. ու բոլոր ճաշակ ժողովուրդը՝ ամէն մարդ
8 իր տեղը երթայ: Ուստի ժողովուրդը իրենց ձեռքը պաշար առին և իրենց փողերն ալ: Եւ Գեդէօն Իսրայէլի բոլոր մարդիկը՝ ամէն մէկը իր վրանը խրկեց, բայց ան երեք հարիւր մարդը իր քովը պահեց. ու Մադիամու բանակը անոր տակը հովիտին մէջ էր:
9 Եւ նոյն դիշերը Տէրը անոր ըսաւ, Ոտք ելլէ՝ իջիր բանակը Էջէր, քանզի զանիկա
10 քու ձեռքդ մատնեցի: Եւ Թէ որ դուն Էջնելու կը վախնաս, Նախ դուն քու ծառայիդ
11 Փուրային հետ բանակը Էջէր. Եւ Նպատ լսես թէ անոնք ինչ կը խօսին. անկէ ետև քու ձեռքերդ պիտի ուժովնան, որ բանակը Էջնես: Ուստի ինքը և իր ծառան Փուրա բանակին
12 մէջի զինուորներուն ծայրը Էջան: Ու Մադիամ և Ամաղէկ ու բոլոր արևելցիները մարախներու պէս բազմութեամբ հովիտին մէջ պառկեր էին, և անոնց ուղտերը անթիւ էին, ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ շատ էին:
13 Եւ Գեդէօն հոն երթալով՝ ընթ որ մէկ մարդ մը իր ընկերին երազ կը պատմէր ու կ'ըսէր, Ես երազ մը տեսայ, և ահա մէկ գարեղէն հաց մը դէպ՚ի Մադիամու բանակը կը գլորուէր, և վրանին հասնելով զանիկա զարկաւ որ ինկաւ, ու գլխիվար դարձուց, և վրանը ինկաւ:
14 Ու անոր ընկերը պատասխան տուաւ և ըսաւ, Ասիկա ուրիշ բան չէ, բայց միայն Իսրայէլացի Յոասի որդւոյն Գեդէօնին սուրը. Աստուած Մադիամը ու բոլոր բանակը անոր ձեռքը մատներ է:
15 Ու երբոր Գեդէօն երազին պատմութիւնը ու անոր մեկնութիւնը լսեց, Տէրը երկրպագութիւն ըրաւ, և Իսրայէլին բանակը դարձաւ ու ըսաւ, Ոտք ելէք, քանզի Տէրը Մա-
16 դիամու բանակը ձեր ձեռքը տուեր է: Եւ ան երեք հարիւր մարդը երեք գունդի բաժնելով՝ ամէնուն ձեռքը փողեր ու պարապ սափորներ տուաւ, և սափորներուն մէջն ալ
17 ջահեր դրաւ. Ու անոնց ըսաւ, Ինծի նայեցէք և անանկ ըրէք. ու երբոր բանակին եղերքը հասնիմ, ես ինչպէս որ ընեմ, դուք ալ այն-
18 պէս ըրէք: Ու երբոր ես ու բոլոր իմ հետս եղողները փողը հնչեցնենք, անասանը դուք ալ բոլոր բանակին չորս կողմը փողերը հնչեցուցէք, և ըսէք, Տէրոջը ու Գեդէօնին սրբը:
19 Եւ Գեդէօն ու անոր հետ եղող հարիւր մարդը կէս դիշերուան պահուն սկիզբը՝ երբոր պահապանները նոր դրած էին, բանակին եղերքը հասան, և փողերը հնչեցընելով ձեռքերնուն մէջ եղած սափորները կոտրտեցին:
20 Անասանը երեք գունդն ալ փողերը հնչեցուցին ու սափորները կոտրտեցին, ու ձախ ձեռքով ջահերը, և աջ ձեռքով փողերը բռնելով հնչեցընելու համար, կը պոռային սր Էհովային,
21 Տէրոջը ու Գեդէօնին սուրը: Եւ բոլոր մարդ բանակին բոլորտիքը իր տեղը կայներ էր. ու բոլոր բանակը վազելով և աղաղակելով կը
22 փախչէին: Ու երբոր ան երեք հարիւր մարդը էնթ փողերը հնչեցուցին, Տէրը բոլոր բա-

ա Գէ. ը. 32: | 29: բ Կոր. գ. 7: | ե Ծն. խզ. 2, 3:
բ Օր. բ. 17: Եսա. Ժ. 13: | զ բ Օր. ի. 8: | զ Հմր. 13, 14, 15: Տես Ծն. խգ. 14:
գ ա Թագ. ժգ. 6: | է ա Թագ. ժգ. 9, 10: | ը Եզ. ժգ. 18:
դ Գէ. ը. 5, 33: ը. | 10: | թ Եզ. ժգ. 13, 14: բ Մն. ի. 17: | ժ գ Թագ. ի. 7: | ի Յեհ. ը. 4, 16, 20: Տես բ Կոր. գ. 7:

նակին մէջ համէն մարդուն առաջը իր ընկերին վրայ դարձուց . և ղօրքը մինչև Բեթասետա դէպ՚ի Սարեբա , — մինչև Աբէլմաուլային սահմանը Ե Տարէթի փախաւ ։

23 Ու Իսրայէլացիք Նեփթազամէն , Ասերէն և բոլոր Մանասէէն ժողվուեցան , ու Մադիա-
24 նացուց հետևէն ինկան ։ Եւ Գեդէօն Եփրեմի բոլոր լեռնակողմն պատգամաւորներ խրկեց , ըսելով , Մադիանացիները դիմաւորելու իջէք , և անոնց առջևէն Յուրերը բռնեցէք մինչև Բեթբարա , նաև Յորդանանը ։ Ուստի Եփրեմի բոլոր մարդիկը ժողվուեցան , ու Յուրերը
25 բռնեցին մինչև Բեթբարա , նաև Յորդանանը ։ Եւ Մադիանի երկու իշխանները Օրէբը ու Զէբը բռնեցին . Օրէբը Օրէբի վէմին քովը մեռցուցին , ու Զէբը Զէբի հնձանին քովը մեռցուցին . և Մադիանացիները հալածեցին , ու Օրէբին և Զէբին գլուխները Գեդէօնին բերին Յորդանանու անդի կողմէն ։

ԳԼ . Ը

1 Գեդէօն Եփրեմի մարդուց սիրտը կ՚իջեցնէ ։ 4 Սոկքոթի ու Փանուէլի բնակիչները Գեդէօնին զօրքը կերակրելը կը մերժեն ։ 10 Գեդէօն կը բռնէ Զեբէէն ու Սալմանան ։ 13 և դառնալով Սոկքոթի ու Փանուէլի բնակիչները կը ջարդէ ։ 17 Գեդէօն իր եղբայրներուն մեհատանը վրէժը Զեբէէն ու Սալմանային կ՚առնէ ։ 22 և չհամբեր մարդուն վրայ իշխան ըլլալու ։ 24 Անոր չինած եփուդը կառապաշտութեան պատճառ կ՚ըլլայ ։ 28 Մադիամ կը նուաճի ։ 29 Գեդէօնին մարդիքը , ու իր մահը ։ 33 Իսրայէլացւոց կառապաշտութիւնը ու ապերախտութիւնը ։

1 Ու Եփրեմեանք անոր ըսին , Ա՛ս մեզի ըրած բանդ ի՞նչ պիտի ըլլայ , որ Մադիամու դէմ պատերազմելու գացիր , և մեզ չկանչեցիր . 2 ու անոր հետ սաստիկ վէճ ըրին ։ Եւ անիկա անոնց ըսաւ , Ես հիմա ձեզի պէս ի՞նչ բան ըրի . Եփրեմի ճառաքաղութիւնը Աբիեզերի այգեկութիւնէն լաւագոյն չէ՞ արդեօք ։ 3 Աստուած Մադիամու իշխանները՝ Օրէբը ու Զէբը ձեր ձեռքը տուաւ . ես ձեզի պէս ի՞նչ բան կրցայ ընել ։ Ա՛ս խօսքը բաժնին պէս՝ անոր վրայով անոնց սիրտը հանդարտեցաւ ։
4 Եւ Գեդէօն Յորդանան եկաւ , ու ինքը և իր հետը եղող երեք հարիւր մարդիկը անցան . թէպէտև նուաղած էին , բայց կը-
5 կը հալածէին ։ Ու Սոկքոթի մարդոցը ըսաւ , Շնորհք ըրէք , հետևէս եկող ժողովուրդին հացի նկատակներ տուէք , քանզի նուաղած են . ու ես Մադիամու թագաւորներուն՝ Զեբէէին ու Սալմանային հետևէն կը հա-
6 լածեմ ։ Եւ Սոկքոթի իշխանները ըսին , Մի՞թէ Զեբէէին ու Սալմանային ձեռքը արդէն քու ձեռքիդ մէ՞ջն է , որ մենք քու զօր-
7 քիդ հաց տանք ։ Ու Գեդէօն ըսաւ , Ուրեմն երբոր Տէրը Զեբէէն ու Սալմանան իմ ձեռքս տայ , Ձեր մարմինները անապատին փուշերովը ու տատասկներովը պիտի ծեծեմ ։
8 Եւ անկէ փանուէլ եկաւ , ու անոնց ալ այնպէս ըսաւ . բայց փանուէլի մարդիկը Սոկքոթի մարդոցը առած պատասխանին պէս
9 պատասխան տուին ։ Ու փանուէլի մարդոցն ալ խօսեցաւ՝ ըսելով , Երբոր Խաղաղութեամբ դառնամ , Սա աշտարակը պիտի փլցնեմ ։
10 Եւ Զեբէէ ու Սալմանա և անոնց հետ անոնց բանակը — Արևելքի բնակիչներուն բոլոր բանակէն մնացած էր՝ ամէնը տասնու-
11 հինգ հազարի չափ մարդ կարկառի մէջ էին , ու ինկած մեռածները Հարիւր քսան հա-
12 զար մարդ էին ։ Եւ Գեդէօն Նոբահէն ու Յագբեհայէ արևելեան կողմէն վրանաբնակներուն ճամբովը եկաւ , ու բանակը զարկաւ , քանզի բանակը անհոգ կը
13 կենար ։ Եւ Զեբէէ ու Սալմանա փախան . ու Գեդէօն անոնց հետևէն խյնալով՝ Մադիամու երկու թագաւորները՝ Զեբէէն ու Սալմանան բռնեց , ու բոլոր բանակը ահիւնուվրայ բրաւ ։
14 Եւ Յոհասին որդին Գեդէօն՝ արևը չվրած
15 պատերազմէն ետ դարձաւ . Ու Սոկքոթի մարդոցմէն երիտասարդ մը բռնեց , և անոր հարցուց . ու անիկա Սոկքոթի իշխանները ու ծերերը՝ եօթանասունեւեօթը մարդ գրեց ։
16 — անոր ։ Եւ Գեդէօն Սոկքոթի բնակիչները առաւ , ու քաղաքին փուշերը տատասկներ , և անոնց-
17 մով Սոկքոթի մարդիկը պատժեց ։ Ու փանուէլի աշտարակը փլցուց , և քաղաքին մարդիկը կոտրեց ։
18 Ու Զեբէէին և Սալմանային ըսաւ , Թաբոր մէջ մեռցուցած մարդիկնիդ ինչպէս էին ։ Ու անոնք ըսին , Ինչպէս դուն , անոնք ալ այնպէս էին . ամէն մէկը
19 թագաւորի տղու կը նմանէր ։ Եւ անիկա ըսաւ , Անոնք իմ եղբայրներս՝ մօրս տղաքներն էին ։ Կենդանի է Տէրը , թէ որ դուք զանոնք ողջ
20 թողուիք , ես ձեզ չէի մեռցներ ։ Ու իր անդրանիկ տղուն՝ Յեթերին ըսաւ ,Ելիր , սանդ մեռցուր ։ Բայց պատանին իր սուրը չքաշեց .
21 քանզի մանկահասակ ըլլալով վախցաւ ։ Ուստի Զեբէէ ու Սալմանա ըսին , Դուն ելիր որ

ա Թագ . ժգ . 20 ։ բ Մն . ի . 23 ։ գ Սալ . ձգ . 9 ։ Եսթ . թ . 4 ։ դ Գէ . գ . 27 ։ ե Գէ . գ . 28 ։ զ Ճամբ . ա . 28 ։ է Գէ . բ . 3 ։ Սալ . ձգ . 11 ։ ը Եսա . ժ . 26 ։ թ Գէ . բ . 4 ։ — ժ Տես գէ . ժբ . 1 ։ բ Թագ . ժԹ . 41 ։ ի Գէ . է . 24 , 25 ։ Փիլ . բ . 3 ։ լ Լաւակ . ժէ . 1 ։ խ Դն . լգ . 17 ։ Սալ . կ . 6 ։ ծ Տես գ Թագ . ի . 11 ։

հ Տես Թագ . իե . 11 ։ ձ Հմր . 16 ։ ղ Դն . լբ . 30 ։ գ Թագ . ժբ . 25 ։ մ գ Թագ . իբ . 27 ։ յ Հմր . 17 ։ ն Գէ . է . 12 ։ շ Գէ . ի . 2 , 15 , 17 , 25 ։ գ Թագ . գ . 26 ։ ո Թագ . իբ . 35 , 42 ։ պ Գէ . ժբ . 27 ։ ա Թագ . է . 3 ։ ռ Սալ . ձգ . 11 ։ ս Կամ Աբելի դաշ . Ի .

վերէն
տ Հմր . 6 ։ ր Հմր . 7 ։ ց գ Թագ . ժբ . 25 ։ փ Հմր . 9 ։ ք Գէ . գ . 6 ։ Սալ . ձԹ . 12 ։

մեզ զարնես, քանզի մարդուս ոյժը իր հաւտին համեմատ կ'ըլլայ։ և Գեդէօն ասոր եղաւ, ու Զբրէէն և Սաղմանան մեռցուց։ ու անոնց ուղտերուն պարանոցին վրայ եղած մահիկները առաւ։

22 Եւ Իսրայէլի մարդիկը Գեդէօնին ըսին, Մեր վրայ թագաւորէ դուն ու քու որդիդ և քու որդւոյդ որդին, որովհետև մեզ Մադիամու ձեռքէն ազատեցիր։ 23 Ու Գեդէօն անոնց ըսաւ, Ես ձեր վրայ չեմ թագաւորեր, ոչ ալ իմ որդիս ձեր վրայ պիտի թագաւորէ. Տէրը թագաւորը ձեր ըլլայ։

24 Եւ ըսաւ Գեդէօն անոնց ըսաւ, Ձեզմէ բան մը պիտի խնդրեմ. ամէն մարդ իր աւարին օղերը տայ. (Քանզի անոնք Իսմայէլացի էին լայն ըլլալով ոսկի օղեր ունէին։) 25 Ու անոնք ըսին, Բոլոր սրտով կու տանք. ուստի լաթ մը փռեցին, ու ամէն մարդ իր աւարին օղերը 26 հոն ձգեց։ Եւ ան իր ուզած ոսկի օղերուն կշիռքը հազար եօթը հարիւր սկիղ ոսկի եղաւ, մահիկներէն, դինեաբէն ու Մադիամու թագաւորներուն վրայի ծիրանի պատմուճաններէն, և անոնց ուղտերուն պարանոցին վրայ 27 եղած մանեակներէն՝ զատ։ Ու Գեդէօն անոնցմով եփուդ մը չինեց, և Տիր եփրա քաղաքին մէջը դրաւ. ու բոլոր Իսրայէլ հոն անոր եռևէն էրթալով պոռնկեցաւ. և Գեդէօնին ու անոր տանը Որոգայթ եղաւ։

28 Այսպէս Մադիամ Իսրայէլի որդւոց առջևը նուաճեցաւ, և այնուհետև չկրցաւ գլուխ վերցնել. ու Գեդէօնին օրերը երկերը քառասուն տարի հանգստացաւ։

29 Եւ Յովասի որդին Երոբաաղ գնաց, ու 30 իր տանը մէջ նստաւ։ Եւ Գեդէօն եօթանասուն տղայ ունէր իր երանքէն ելած, քանզի շատ կիներ ունէր։ 31 Ու Սիւքեմի մէջ ունեցած հարճն ալ անոր տղայ մը ծնաւ, և անոր անունը Աբիմելէք դրաւ։ 32 Ու Յովասի որդին Գեդէօն բարի ծերութեամբ մեռաւ, և Աբիեզերեանց Եփրային մէջը իր հօրը Յովասին դերեզմանը թաղուեցաւ։

33 Եւ Գեդէօն մեռածին պէս՝ Իսրայէլի որդիքը դարձան ու Բահաղիմին եռևէն էրթալ պոռնկեցան, ու Բահաղ-բերիթը իրենց աստուած ըրին։ 34 Եւ Իսրայէլի որդիքը չյիշեցին իրենց Տէր Աստուածը, որ զիրենք ազատեր էր իրենց բոլորտիքը եղած ամէն թշնամիներուն 35 ձեռքէն։ Ու Երոբաաղին (այսինքն Գեդէօնին) տանը՝ անոր Իսրայէլին ըրած բոլոր բարութեանը համեմատ՝ Յեհուբիւն չըրին։

ԳԼ. Թ

1 Աբիմելէք Սիւքեմացւոց հետ խորհուրդ ընելով՝ ու իր եղբայրները սպաննելով՝ թագաւոր կ'ըլլայ։ 7 Յոթամի առակով մը զանոնք կը յանդիմանէ, ու անոնց կործանումը կը գուշակէ։ 22 Գաալ Սիւքեմացւոց հետ կը միաբանի Աբիմելէքին դէմ։ 30 Զբուղ առ բանը անոր կ'իմացընէ. 34 Աբիմելէք զանոնք կը յաղթէ, ու ապ կը ցանէ քաղաքը. 46 Բերիթ աստուծոյն աշտարակը կ'այրէ. 50 Թեբեսի մէջ երիտասարդի կտորով մը կը սպաննուի։ 56 Յամբամին անէծքը կը կատարուի։

1 Ու Երոբաաղին որդին Աբիմելէք Սիւքեմ՝ իր մօրը եղբայրներուն գնաց. և անոնց հետ ու իր մօրը հօրը բոլոր ազգատոհմին հետ 2 խօսեցաւ՝ ըսելով, Շնորհք ըրէք՝ Սիւքեմի բոլոր *բնակիչացը ականջներուն դրուցեցէք Թէ Ձեզի ո՞րը աղէկ է. Երոբաաղին բոլոր որդւոցը՝ †եօթանասուն մարդոց ձեր վրայ թագաւորե՞լը, Թէ մէկ մարդուն ձեր վրայ թագաւորելը. և միտքերնիդ բերէք, որ ես 3 †ձեր ոսկորն ու ձեր մարմինն եմ։ Ուստի իր մօրը եղբայրները անոր վրայով ամէն առ խօսքերը Սիւքեմի բոլոր բնակիչացը ականջներուն դրուցեցին. ու անոնց սիրտը Աբիմելէքին դարձաւ, քանզի ըսին Թէ Անիկա մեր †եղ- 4 բայրն է։ Եւ †Բահաղ-բերիթին տունէն եօթանասուն կտոր արծաթ տուին անոր, ու Աբիմելէք անոնցմով դատարկակեաց ու սրիկայ մարդիկ վարձքով բռնեց, և անոր եռևէն 5 գացին։ Ու †Եփրայի մէջ իր հօրը տունը մտաւ, և †իր եղբայրները Երոբաաղին որդիքը՝ եօթանասուն հոգին մէկ քարի մը վրայ սպաննեց. բայց Երոբաաղին պզտիկ տղան 6 Յովաթամ պահուելով ողջ մնաց։ Եւ բոլոր Սիւքեմի բնակիչները և Մելօնին բոլոր տունը միկտեղ ժողվուեցան, ու գացին Սիւքեմի մէջ †պահապանաց կաղնիին քովը Աբիմելէքը թագաւոր ըրին։

7 Ու երբոր †Յոթամին լսեցուցին, անիկա գնաց †Գարիզին լեռանը գլուխը կայնեցաւ, և ձայնը վերցնելով պոռաց ու անոնց ըսաւ, Ով Սիւքեմի բնակիչներ, լսեցի մտիկ 8 ընէք, և Աստուած ձեզի մտիկ ընէ։ †Ծառերը գացին որ իրենց համար թագաւոր մը օծեն, ու Ձիթենիին ըսին, †Մեր վրայ թա- 9 գաւոր եղիր։ Բայց Ձիթենին անոնց ըսաւ, Իմ պարարտութիւնս թողում, †‡որ ինծմով Աստուած ու մարդիկը կը պատուեն,՝՝ ու եր- 10 թամ ծառերուն վրայ ||իշխա՞ն ըլլամ։՝՝ Եւ ծառերը Թզենիին ըսին, Դուն եկուր մեր 11 վրայ թագաւոր եղիր։ Եւ Թզենին անոնց ըսաւ, Իմ քաղցրութիւնս ու աղէկ պտուղս

ա Սպր. ձգ. 11։
բ ա Թագ. բ. 7։ ժ. 19։ ժբ. 12։
գ Ծն. խե. 13։ լէ. 25. 28։
դ Գլ. ժէ. 5։
ե Գլ. զ. 24։
զ Սպր. ձզ. 39։
է բ Օր. է. 16։
ը Գլ. է. 31։
թ Գլ. բ. 2. 5։
ժ Գլ. թ. 1։
ի Ծն. խե. 8։ Ցոբ. է. 26։
լ Հմր. 27։ Գլ. զ. 24։
խ Գլ. բ. 19։
ծ Գլ. բ. 17։
կ Գլ. թ. 4. 46։
հ Սպր. հբ. 11. 42։ ձզ. 13. 21։
ձ Գլ. թ. 16. 17. 18։ ժզ. թ. 14. 15։
ղ Գլ. ը. 31։
ճ Եբր. սրանց
մ Գլ. բ. 30։
յ Ծն. խթ. 14։
ն Ծն. խթ. 15։
շ Գլ. բ. 33։
ո Գլ. ժա. 3. բ Մն. ժգ. 7։ Առակ. ժբ. 11։ Գոր. ժէ. 5։
չ Գլ. ը. 24։
պ Տես գ Թագ. ժգ. 9։
ջ Գլ. ը. 22. 23։
ռ Սպր. ձգ. 15։
ս Կամ սրան համար Աստուած ու մարդիկ կը պատուեն։
վ Եբր. երեսո՞վ։

թողամ, ու երթամ ծառերուն վրայ խչխա՞ն
12 ըլլամ։ Աստուածը ծառերը որթին ըսին, Դուն
13 եկուր մեր վրայ թագաւոր եղիր։ Որթին ալ
անոնց ըսաւ, Զաստուած ու մարդիկը ուրա-
խացընող դառնա թողամ, ու երթամ ծառե-
14 րուն վրայ՝ խչխա՞ն ըլլամ։ Ամառենը ամէն
ծառերը դժնիկին ըսին, Դուն եկուր մեր վը-
15 րայ թագաւոր եղիր։ Եւ դժնիկը ծառերուն
ըսաւ, Թէ որ դուք իրաւցընէ զիս ձեր վրայ
թագաւոր կ՚օծէք, եկէք իմ Հովանիիս առ-
կը նստէք, եթէ ոչ՝ Զդժնիկէն կրակ թող ել-
16 լէ՝ ու Լիբանանու եղևինները այրէ։ Եւ հի-
մա թէ որ դուք Աբիմելէքը թագաւոր ընե-
լով՝ ճշմարտութեամբ ու արդարութեամբ վա-
րեցաք, և թէ որ Ցերոբաաղին ու անոր
տանը բարութիւն ըրիք, և թէ որ հանոր
գործքերուն համեմատ անոր հատուցաք ը-
17 րիք։ (Քանզի իմ հայրս ձեզի համար պա-
տերազմ ըրաւ, ու իր անձը *վտանգի մէջ
դրաւ,) և ձեզ Մադիամու ձեռքէն ազա-
18 տեց։ Զի դուք այսօր իմ հօրս տանը դէմ
ոտք ելաք, ու անոր որդիքը՝ եօթանասուն
մարդ մէկ քարի մը վրայ սպաննեցիք, ու
անոր աղախնին տղան Աբիմելէքը՝ ձեր եղ-
բայրը իսրաէլ համար՝ Սիւքեմի բնակչացը
19 վրայ թագաւոր ըրիք։) Ուստի թէ որ այս-
օր Ցերոբաաղին ու անոր տանը վրայով ճըշ-
մարտութեամբ ու արդարութեամբ վարուե-
ցաք, Աբիմելէքին վրայ ուրախացէք, ան
20 ալ ձեր վրայ թող ուրախանայ։ Այլապէս թէ ոչ՝
Զթող Աբիմելէքին կրակ ելլէ՝ և Սիւքեմի բը-
նակիչները ու Մելլոնի տունը այրէ։ և Սիւ-
քեմի բնակիչներէն ու Մելլոնի տունէն կրակ
21 ելլէ՝ և Աբիմելէքը այրէ։ Եւ Յովաթամ
փախաւ ազատեցաւ, ու Բէէր գնաց, և
իր Աբիմելէք եղբօրմէն Զնենալաւ համար հոն
բնակեցաւ։

22 Եւ Աբիմելէք Իսրայէլի վրայ երեք տարի
23 թագաւորեց։ Ու Զաստուած Աբիմելէքին և
Սիւքեմի բնակիչներուն մէջ չար ոգի մը խըր-
կեց, ու Սիւքեմի բնակիչները Աբիմելէքին
24 հետ նենգութեամբ վարուեցան։ Որպէս զի
Ցերոբաաղին եօթանասուն որդւոյը եղած
անիրաւութիւնը գայ՝ և անոնց Զ-ի-ն արիւնը
անոնց եղբօրը Աբիմելէքին վրայ հասնի՝ որ
զանոնք սպաններ էր, ու Սիւքեմի բնակիչայր
վրայ՝ որոնք անոր ձեռքերը ուժովցուցեր էին
25 իր եղբայրները սպաննելու։ Ուստի Սիւքեմի
բնակիչները լեռներուն գլուխները անոր դա-
րանները պատրաստացին, և ճամբան իրենց
քովէն ամէն անցողները կը թալանէին. ու —

26 Եբեդ Աբիմելէքին խնամուցին։ Եւ Աբեդ որ-
դին Գաաղ ու անոր եղբայրները եկան՝ Սիւ-
քեմի մէջ մտան. և Սիւքեմի բնակիչները անոր
27 ապաւինեցան։ Ու դաշտը ելլելով իրենց ա-
դիներուն խաղողները քաղեցին, և կոխելով
հատրաստեցին, ու Զիրենց աստուածին
տունը մտնելով կերան ու խմեցին՝ և Աբիմե-
28 լէքը անիծեցին։ Ու Աբեդեան Գաաղ ըսաւ,
Աբիմելէք ո՞վ է, և Սիւքէմ ո՞վ է որ մենք
անոր ծառայ ըլլանք. անոր Ցերոբաաղին
որդին չէ՞, ու Զեբուղ անոր փոխանորդը չէ՞։
Սիւքեմի հօրը՝ Եմմորին մարդոց ծառայու-
թիւն ըրէք. ու մենք ինչո՞ւ համար անոր
29 պիտի ծառայենք։ Կերանի թէ ան ժողովուր-
դը իմ ձեռքիս տակը անցնէր, ու ես Աբի-
մելէքը վերցընէի. և Աբիմելէքին ըսաւ, Զօր-
քերդ շատցուր ու ելլէ։
30 Եւ քաղաքին իշխանը Զեբուղ երթոր Աբե-
դեան Գաաղին խօսքերը լսեց՝ խիստ բարկա-
31 ցաւ. Եւ ծածուկ կերպով մը Աբիմելէքին
պատգամաւորներ խրկեց, ըսելով, Ահա Ա-
բեդեան Գաաղը ու իր եղբայրները Սիւքէմ
եկան, և ահա անոնք քեզի դէմ քաղաքը
32 ոտք կը հանեն։ Ուստի հիմա դուն գիշերով
ելլէ, ու դաշտը դարանի մէջ նստէ քու հետ-
33 եղող ժողովուրդով. Եւ առաւօտուն արևը
ծագածին պէս կանուխկեն ելլէ, ու հան-
քաղաքին վրայ յարձակէ. և ահա անիկա ու
անոր հետ եղող ժողովուրդը քեզի դէմ պի-
տի ելլեն, անատանոր Զձեռքդ եկածը ընես
անոր։
34 Ուստի Աբիմելէք և անոր հետը եղող բոլոր
ժողովուրդը գիշերով եղան, ու չորս դունդ
ը-ը-ը-ը-ը Սիւքեմի դէմ դարանի մէջ նստան։
35 Եւ Աբեդեան Գաաղ ելաւ ու քաղաքին դռ-
բանը առջևը կայնեցաւ. և Աբիմելէք իր հետ-
տի եղող ժողովուրդով դարաններէն դուրս
36 եկաւ։ Ու Գաաղ ան ժողովուրդը տեսնելով
Զեբուղին ըսաւ, Ահա լեռներուն գլխէն ժո-
ղովուրդ կ՚իջնէ։ Ու Զեբուղ անոր ըսաւ,
Լեռներուն շուքը քեզի մարդոց պէս կ՚երև-
37 նայ։ Եւ Գաաղ դարձեալ խօսեցաւ ու ըսաւ,
Ահա երկրին †բարձր տեղերէն՝ ժո-
ղովուրդ կ՚իջնէ, և մէկ դունդ մըն ալ Մէո-
38 նենիմի կաղնիին ճամբայէն կու գայ։ Ու Զե-
բուղ անոր ըսաւ, Ո՞ւր է ան քու բերանդ,
որով Կ՚ըսէիր Թէ Աբիմելէք ո՞վ է՝ որ մենք ա-
նոր ծառայութիւն ընենք. քու վար պարկած
ժողովուրդդ ասիկա չէ՞։ հիմա ելլէ ու անոր
39 հետ պատերազմ ըրէ։ Ուստի Գաաղ Սիւքե-
մի բնակիչայր առջևէն ելլելով՝ Աբիմելէքի հետ

ե Սպ. ձգ. 15։
ը Եր. լ. 2։ Դատ. գ. 12։ Ովս. ժգ. 7։
ի Հմր. 29։ Թագ. իա. 23։ Եզեկ. ԺԶ. 14։
ա գ Թագ. ժգ. 9։ Սպ. ձգ. 10։ Եր. ը. 13։ լէ. 24։ Եզեկ. լա. 3։
բ Գվ. ը. 33։
գ Եբր. առջևը ձգեց։
դ Հմր. 5։ 6։
ե Եր. ը. 6։ Փիլ. գ. 3։
զ Հմր. 15։ 56։ 57։
է ը Թագ. ի. 14։
թ ա Թագ. ժգ. 14։ ԺԸ. 9։ 10։ Տես գ Թագ. ժը. 13։ իբ. 22։ բ Մն. ժ. 15։ ԺԸ. 19։ Ես. ԽԶ. 1։
ժ գ Թագ. բ. 32։ Եզեկ. ԻԳ. 25։ Սպ. ե. 16։ Պատ. իգ. 35։ 36։
ի Տես Ես. ժգ. 9։ 10։ Եզեմ. իե. 39։
ձ Հմր. 4։
ղ ա Թագ. իե. 10։ գ Թագ. ժը. 16։
ճ Ծն. լէ. 2։ 6։
ձ ը Թագ. ժե. 4։
ո ա Թագ. ժ. 2։ իե. 8։ ժգ. իե. 10։
ռ Եբր. պատճէն։
ս բ Օր. ժը. 14։
տ Հմր. 25։ 29։

40 պատերազմ ըրաւ։ Եւ Աբիմելէք զանիկա
հալածեց, ու անիկա անոր առջեւէն փախաւ,
ու մինչեւ դրանը առջին շատերը մեռած լի-
41 կան։ Եւ Աբիմելէք Արումայի մէջ նստաւ, ու
Զեբուղ գացողը և անոր եղբայրները վռնդ-
42 սեց, որ ալ Սիւքեմի մէջ չբնակին։ Եւ հե-
տեւեալ օրը ժողովուրդը դաշտը ելաւ. ու
43 երբոր Աբիմելէք լսեցաւ, իր ժողովուրդը
առաւ՝ երեք գունդի բաժնեց, և դաշտին
մէջը դարանամուտ եղաւ. ու երբ տեսաւ որ
ժողովուրդը քաղաքէն դուրս կ'ելլէ, անոնց
44 վրայ յարձակելով զանոնք զարկաւ։ Եւ Աբի-
մելէք ու անոր հետ եղող գունդը յարձակե-
լով՝ քաղաքին դրանը առջին կայնեցան. ու
երկու գունդերը բոլոր դաշտի մէջ եղողներուն
45 վրայ յարձակելով զանոնք զարկին։ Եւ Աբի-
մելէք ան բոլոր օրը քաղաքին հետ պատե-
րազմեցաւ ու քաղաքը առաւ, և մէջը եղող
մարդիկը կոտրեց, ու քաղաքը վերցուց և
հոն աղ ցանեց։
46 Ու Սիւքեմի աշտարակին բոլոր բնակիչնե-
րը երբոր սա բանը լսեցին, Բերիթի տաճարին
47 տանը բերդը մտան։ Եւ Աբիմելէքին լսնա-
ցուցին թէ Սիւքեմի աշտարակին բոլոր բնա-
48 կիչները ժողվուեր են։ Անտառները Աբիմելէք
իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդով Սելմոն լե-
ռը ելաւ. ու Աբիմելէք տապարը ձեռքը առ-
նելով ծառի ոստ մը կտրեց, ու զանիկա վեր-
ցուց իր ուսին վրայ դրաւ, և իր հետը եղող
ժողովուրդին ըսաւ, Ինչ որ ես
49 ըրի, շուտով դուք ալ ինծի պէս ըրէք։ Ուս-
տի ժողովուրդին ամէնն ալ մէյմէկ ոստ կտ-
րեցին, ու Աբիմելէքին ետեւէն գացին, և ա-
ռջերը բերդին քովը դրին, ու անոնցմով բեր-
դը կրակով այրեցին. այսպէս Սիւքեմի աշ-
տարակին բոլոր մարդիկն ալ՝ որոնք հազարի
չափ էրիկ ու կնիկ մարդիկ էին՝ մեռան։
50 Եւ Աբիմելէք Թեբէս գնաց, ու Թեբէսը
51 պաշարեց ու զանիկա առաւ։ Եւ քաղաքին
մէջտեղը մէկ ամուր աշտարակ մը կար. ու
քաղաքին բոլոր բնակիչները՝ թէ էրիկ և թէ
կնիկ մարդիկ հոն փախան, դուռը նեղցուն
52 գոցեցին ու աշտարակին տանիքը ելան։ Եւ
Աբիմելէք մինչեւ աշտարակը գնաց ու անոր
հետ պատերազմ ըրաւ, և աշտարակին դրանը
53 մօտեցաւ որ զանիկա կրակով այրէ։ Ու կնիկ
մը Աբիմելէքին գլխուն վրայ երկանաքարի
կտոր մը նետեց, և անոր գագաթը կոտրեց։
54 Ու անիկա շուտով իր զէնքերը կրող երի-
տասարդը կանչեց և անոր ըսաւ, Սուրդ քա-
շէ ու զիս մեռցուր, չըլլայ որ ինծի համար
ըսեն թէ Զանիկա մէկ կնիկ մը մեռցուց։ Եւ
երիտասարդը զանիկա սրով խոցեց, ու մեռաւ։
55 Ու Իսրայէլի մարդիկը Աբիմելէքին մեռնելը
տեսնելով՝ ամէն մարդ իր տեղը գնաց։
56 Այսպէս Աստուած Աբիմելէքին ընդհա-
ռաջ եկաւ այն չարութիւնը, որն որ անիկա իր հօ-
րը ըրեր էր իր եօթանասուն եղբայրները ըս-
57 պաննելով։ Եւ Սիւքեմի մարդոցը բոլոր չա-
րութիւնը Աստուած անոնց գլուխը դարձուց.
ու Յերոբաաղի որդւոյն Յովաթամին անէծքը
անոնց վրայ եկաւ։

ԳԼ. Ժ

1 Թովղա Սամերի մէջ ժողովուրդը կը դատէ. 3 Եայիր, որուն երեսուն որդիքը երեսուն քաղաք ունէին։ 6 Փղշտացիք և Ամմոնացիք Իսրայէլը կը նեղեն. 10 որոնց նեղ ժամանակին Աստուած զանոնք իրենց չաստուածներուն կը խրկէ. 15 բայց երբոր կը զղջան՝ անոնց կ'ողբայ։

1 Եւ Աբիմելէքէն ետքը Իսաքարեան Գով-
դայի որդւոյն Փուայի որդին Թովղա ելաւ
Իսրայէլը ազատելու համար. ու անիկա Եփ-
2 րեմի լեռը Սամերի մէջ կը բնակէր։ Եւ Իս-
րայէլի մէջ քսաներկու տարի դատաւորու-
թիւն ըրաւ, ու մեռաւ և Սամերի մէջ թա-
ղուեցաւ։
3 Ու անկէ ետև Գաղաադացի Եայիր ելաւ,
և Իսրայէլի մէջ քսաներկու տարի դատա-
4 ւորութիւն ըրաւ։ Ու անոնք երեսուն որդի
ունէր, որոնք երեսուն աւանակի վրայ կը
հեծնէին. և անոնք Գաղաադու երկրին մէջ
երեսուն քաղաք ունէին, որոնք մինչեւ ա-
օրս Եայիրի դիւղաքաղաքները կ'ըսուին։
5 Եւ Եայիր մեռաւ ու Կամոնի մէջ թաղուեցաւ։
6 Եւ Իսրայէլի որդիքը նորէն Տէրոջը աչ-
քին չարութիւն ըրին, ու Բահաղիմը և Աս-
տարովթը, ու Ասորւոց աստուածները, ևս
Սիդոնի աստուածները, ու Մոաբի աստուած-
ները, և Ամմոնի որդւոյոց աստուածները, ու
փղշտացւոց աստուածները պաշտեցին. և Տէ-
րը թողուցին ու անոր ծառայութիւն չըրին։
7 Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բոր-
բոքեցաւ, ու զանոնք փղշտացւոց ձեռքը
8 ու Ամմոնի որդւոց ձեռքը մատնեց։ Եւ անոնք
ան տարիէն մինչեւ տասնուութը տարի խոր-
չելի որդիքը նեղեցին ու հարստահարեցին,
այսինքն բոլոր Իսրայէլի որդիքը որոնք Յոր-
դանանու անդիի կողմը՝ Գաղաադու մէջ Ամոր-
9 հացւոց երկրին մէջ կը բնակէին։ Նաև Ամմոնի
որդիքը Յորդանանէն անցան, որ Յուդայի
հետ, Բենիամինի հետ ու Եփրեմի տանը հետ
ալ պատերազմ ընեն. ու Իսրայէլ խիստ մեծ
նեղութեան մէջ էր։
10 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը աղաղակե-
ցին ու ըսին, Քեզի դէմ մեղք գործեցինք,
քանզի մեր Աստուածը թողուցինք ու Բա-

ա Դէմ. 20։
բ Օր. իթ. 23։ գ Թագ. ժբ. 25։ գ Թագ. գ. 25։
դ Դէ. բ. 33։
ե Սպ. կբ. 14։
զ Թագ. ժա. 21։
է Տես ա Թագ. ը. 4։
ը Դէմ. 24։ Յոբ. ը. 3։ Սպ. ղգ. 23։
թ Առակ. ե. 22։
ժ Դէմ. 20։

ա Գէ. բ. 16։
բ Գէ. ե. 10։ ժբ. 14։
գ Օր. գ. 14։
դ Թագ. բ. 41։
ե Գէ. բ. 11։ գ. 7։ գ. 1։ է. 1։ ժգ. 1։
զ Գէ. բ. 13։
է Գէ. բ. 12։
ը գ Թագ. ժա. 33։ Սպ. ճգ. 36։
թ Գէ. բ. 14։ ա Թագ. ժբ. 9։
ժ ա Թագ. ժբ. 10։

11 հագիմը պաշտեցինք։ Եւ Տէրը խրայէլի որ-
դւոյը լսաւ, Զէ՞ որ Յեհ ոչխարէյ Եգիպտա-
ցիներէն, Ամօրհացիներէն, Ամմնեի որդւոց-
12 էն ու Փղշտացիներէն. Նաև երբոր Սիդո-
նացիները, Ամաղեկացիները ու Մաոնացիներ-
ը Ձեզ նեղեցին, ու դուք լինձի աղաղակե-
13 ցիք, ես Ձեզ անոնց ձեռքէն ազատեցի։ Բայց
դուք զիս թողուցիք և ուրիշ աստուածներ-
ու ծառայութիւն ըրիք. անոր համար ես
14 էլ ձեզ պիտի չազատեմ։ Գացէք Ձեր
ընտրած աստուածներուն աղաղակեցէք. Ձեր
նեղութեան առնը թող անոնք Ձեզ ազատեն։
15 Եւ իսրայէլի որդիքը Տէրոջը ըսին, Մեղք
գործեցինք. Ըրու աչքիդ առջևը ինչ որ հա-
ճելի է, ան ըրէ մեզի. բայց միայն կ'աղա-
16 չեմք՝ ազատէ մեզ այսօր։ Ուստի իրենց մէ-
ջէն օտար աստուածները վերցուցին, ու Տէ-
րոջը ծառայութիւն ըրին. և Անոր սիրտը
ԼՋաւ իսրայէլի նեղութեանը համար։
17 Եւ Ամմնեի որդիքը ժողովուեցան, ու Գա-
զաադ մէջ բանակեցան. իսրայէլի որդիքն
ալ ժողովուեցան, ու Մասփայի մէջ բանակե-
18 ցան։ Եւ ժողովուրդը — Գազաադ իշխան-
ները իրարու ըսին, Ով որ Ամմնեի որդւոյը
հետ պատերազմ ընելու սկսի, անիկա Գա-
զաադ բոլոր բնակիչը գլուխ ըլլայ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Գեփթայէին ու Գազաադ բնակիչը մէջտեղը եկած դաշ-
նակցութիւնը՝ որ ինքը անոնց գլուխ ըլլայ։ 12 Գեփթայէին
Ամմնացւոց առաջարկած խոզքերը անոգուտ
կ'ըլլան։ 29 Գեփթայ ուխտ կ'ընէ։ 32 Ամմնացիները կը
յաղթէ։ 34 ու ըսած ուխտը իր ազկանը վայ կը կատարէ։

1 Եւ Գազաադացի Գեփթայէ զօրաւոր ու
կարիճ մարդ մըն էր, ու անիկա պոռնիկ կընի-
կան մը զաւակ էր. ու Գեփթայէին Հայրը
2 Գազաադ էր։ Եւ Գազաադին կնիկը անոր զա-
ւակներ ծնաւ. ու երբոր կնկանը զաւակները
մեծցան՝ Գեփթայէն վռնտեցին, ու անոր
ըսին, Դուն մեր հօրը տանը մէջ ժառանգու-
թիւն պիտի չունենաս, քանզի դուն օտար
3 կնկան մը զաւակ ես։ Ու Գեփթայէ իր եղ-
բարցը երեսէն փախչելով՝ Տոբի երկրին մէջ
բնակեցաւ. և Գեփթայէին քովը Ընդհակ մար-
դիկ ժողովուեցան ու անոր հետ կը պտռտէին։
4 Եւ եղաւ որ աւուրն մը հարքը Ամմնեի որ-
5 դիքը իսրայէլի հետ պատերազմ ըրին։ Ու
երբոր Ամմնեի որդիքը իսրայէլի հետ պատե-
րազմ կ'ընէին, Գազաադ ծերերը գացին որ
6 Գեփթայէն Տոբի երկրէն առնեն։ Եւ Գեփ-
թայէին ըսին, Եկուր՝ մեզի զօրագլուխ եղիր
որ Ամմնեի որդւոյը հետ պատերազմ ընենք։
7 Ու Գեփթայէ Գազաադ ծերերուն ըսաւ,
Ասա դուք զիս ատեցիք և իմ հօրս տունէն
զիս վռնտեցիք, ու հիմա որ նեղութեան
8 մէջ եք՝ ինչո՞ւ համար ինձի եկաք։ Եւ Գա-
զաադ ծերերը Գեփթայէին ըսին, Անոր
համար հիմա դարձեալ քեզի կդառնանք, որ մեզի հետ
երթաս ու Ամմնեի որդւոյը դէմ պատերազմ
ընես, և մեզի՝ Գազաադ բոլոր բնակիչոյը
9 գլուխ ըլլաս։ Ու Գեփթայէ Գազաադ ծե-
րերուն ըսաւ, Թէ որ դուք զիս դարձընէք
Ամմնեի որդւոյը դէմ պատերազմ ընելու հա-
մար, ու Տէրը զանոնք իմ ձեռքս մատնէ, ես
10 ձեզի գլուխ ըլլա՞մ։ Եւ Գազաադ ծերերը
Գեփթայէին ըսին, Տէրը մեր մէջը վկայ ըլ-
11 լայ՝ որ քու ածիդ պէս պիտի ընենք։ Ու Գեփ-
թայէ Գազաադ ծերերուն հետ գնաց, և
ժողովուրդը զանոնք իրենց վրայ գլուխ ու
զօրապետ դրին. ու Գեփթայէ Մասփայի մէջ
Տէրոջը առջևը իր բոլոր խօսքերը դրուցից։
12 Եւ Գեփթայէ Ամմնեի որդւոյը թագաւո-
րին պատգամաւորներ խրկեց, ըսելով, Դուն
ինձի հետ ի՞նչ բան ունիս, որ ինձի եկար
իմ երկրիս մէջը պատերազմ ընելու համար։
13 Եւ Ամմնեի որդւոյ թագաւորը Գեփթայէին
պատգամաւորներուն ըսաւ, Որովհետև Իս-
րայէլ Եգիպտոսէն ելած ատենը՝ Արնոն
մինչև Յաբոկ ու մինչև Յորդանան իմ երկիրս
առաւ. հիմա զանոնք խաղաղութեամբ դա-
14 րձուր։ Ու Գեփթայէ Ամմնեի որդւոյը
թագաւորին նորէն պատգամաւորներ խրկեց,
15 եւ անոր ըսաւ, Գեփթայէ այսպէս կ'ըսէ,
Իսրայէլ Մոաբի երկիրը ու Ամմնեի որդւոյ
16 երկիրը չառաւ. Քանզի Եգիպտոսէն ելած
ատենը Իսրայէլ մինչև Կարմիր ծովը անա-
17 պատէն գնաց, ու Կադէս եկաւ. Եւ Իս-
րայէլ Եդոմի թագաւորին դեսպաններ խրկե-
կեց ըսելով, Ընորհք ըրէ՝ քու երկրէդ անց-
նեմ. Բայց Եդոմի թագաւորը մտիկ չըրաւ.
անանկ ալ Մոաբի թագաւորին խրկեց, ան
ալ թոյլ չտուաւ. ու Իսրայէլ Կադէսի մէջ
18 մնաց։ Եւ անապատին մէջէն գնաց, ու Ե-
դոմի երկրին ու Մոաբի երկրին բոլորտիքը
պտռտեցաւ, և Մոաբի երկրին արեւելեան
կողմէն երթալով Արնոնի անդին կողմը բա-
նակեցաւ, բայց Մոաբի սահմանին մէջը չե-
մնաւ. քանզի Մոաբի սահմանը Արնոն էր։

---

1 Եւ. Ժգ. 30։
2 Թուա. իա. 21, 24, 25։
3 Գվ. գ. 12, 13։
4 Գվ. գ. 31։
5 Գվ. չ. 3։
6 Սապ. Ձչ. 42, 43։
7 Բ Օր. լբ. 15։ Եբրեմ. բ. 13։
8 Բ Օր. լբ. 37, 38։ գ Թագ. գ. 13։ Եբրեմ. բ. 28։
9 ա Թագ. գ. 18։ բ Թագ. ժե. 26։
10 Բ Մն. է. 14, ժե. 8։ Եբրեմ. ժբ. 7, 8։
11 Սապ. Ձչ. 41, 45։ Ես. կգ. 9։
12 Գվ. ժա. 11, 29։ Դն. լա. 49։
13 Գվ. ժա. 8, 11։

---

1 Գվ. ժ. 17։ ի. 1։ ա Թագ. ժ. 17։ ժա. 15։
2 Թուա. իա. 24, 25, 26։
3 Դն. լբ. 22։
4 Բ Օր. բ. 9, 19։
5 Թուա. ժգ. 25։ Բ Օր. ա. 40։ Յես. է. 6։
6 Թուա. ժգ. 27։ ի. 1։ Բ Օր. ա. 42։
7 Թուա. ի. 14։
8 Թուա. ի. 18, 21։
9 Թուա. ի. 1։
10 Թուա. իա. 4։ Բ Օր. բ. 1—8։
11 Թուա. իա. 11։
12 Թուա. իա. 13։ Ել. 36։

19 Ու Իսրայէլ գեսպանները խրկեց Ամօրհացւոց
Սեհոն թագաւորին՝ (որ Եսեբոնի թագաւորն
էր,) և Իսրայէլ անոր ըսաւ, Ընորհք ըրէ՝
քու երկրէդ անցնեմ, որ իմ տեղս երթամ։
20 Բայց Սեհոն Իսրայէլին *հրաման չտուաւ" որ
իր սահմանէն անցնի. ու Սեհոն իր բոլոր ժո-
ղովուրդը ժողվեց, և Յասայի մէջ բանակե-
ցան, ու անիկա Իսրայէլի դէմ պատերազմ
21 բրաւ։ Եւ Իսրայէլի Տէրը Աստուածը Սեհոնը
ու անոր բոլոր ժողովուրդը Իսրայէլին ձեռ-
քը մատնեց, ու զանոնք զարկին. և Իսրա-
յէլ ան երկրին մէջը բնակող Ամօրհացւոց բո-
22 լոր երկիրը առաւ։ Ու Իւրայէլ Ամօրհացւոց
բոլոր սահմանը՝ Առնոնէն մինչև Յաբոկ, ու
անապատէն մինչև Յորդանան ժառանգեց։
23 Ուստի հիմա որ Իսրայէլի Տէրը Աստուածը
Ամօրհացիները իր Իսրայէլ ժողովուրդին առ-
ջևէն վռնտեր է, դո՞ն պիտի ժառանգես
24 ան երկիրը։ Ինչ աստուածդդ Քամոսին քեզի
ժառանգութիւն տուածը դուն չե՞ս ժառան-
գեր. մենք ալ մեր Եհովայ Աստուծոյն մեր
առջևէն վռնտած ամէն երկիրը կը ժառան-
25 գենք։ Եւ հիմա դուն Մովաբի թագաւորէն՝
Սեպփորեան Բաղակէն աւելի զօրաւո՞ր ես.
միթէ անիկա բնաւ Իսրայէլի հետ ծեծկուե-
ցա՞ւ, կամ անոնց հետ պատերազմ ըրա՞ւ։
26 Իսրայէլ Եսեբոնի ու անոր գեղերուն մէջը,
Արոերի ու անոր գեղերուն մէջը, և Առնո-
նի եզերքին վրայ եղող բոլոր քաղաքներուն
մէջը երեք հարիւր տարի է որ կը բնակի.
և ինչո՞ւ համար ատենի մէջ
27 չազատեցուիք։ Ուստի ես քեզի դէմ յանցանք
մը չեմ ըրած, և դուն ինծի հետ պատերազմ
ընելով ինծի չարութիւն կ'ընես. այսօր Ի-
սրայէլի որդւոց ու Ամմոնի որդւոց մէջը Դա-
տաւոր եղող Տէրը Յեփթայէն ընէ։
28 Բայց Ամմոնի որդւոց թագաւորը Յեփթայէին
իրկած խօսքերը մտիկ չըրաւ։
29 Անաստնը Յեփթայէին վրայ Տէրոջը Հո-
գին եկաւ. ու անիկա Գաղաադէն ու Մա-
նասէէն անցաւ, Գաղաադու Մասփային ալ
անցաւ, ու Գաղաադու Մասփայէն Ամմոնի
30 որդւոցը վրայ գնաց։ Եւ Յեփթայէ Տէրոջը
ուխտ ըրաւ ու ըսաւ, Թէ որ Ամմոնի որդի-
31 քը բոլորովին իմ ձեռքս մատնես, Ու Ամմո-
նի որդւոցմէ խաղաղութեամբ ետ դառնամ,
անաստնը իմ տանս դռնէն ինծի դիմաւորելու
հերթը Տէրոջը, ու դանիկա ող-
32 ջակէզ մատուցանեմ։ Եւ Յեփթայէ Ամմոնի
որդւոցը վրայ գնաց որ անոնց հետ պատե-

բաղմ ընէ, ու Տէրը անոր ձեռքը մատնեց
33 զանոնք։ Եւ Արոերէն մինչև Մինիթ՝ քսան
քաղաք, ու մինչև Աբէլքերամիմ ատաղիկ կո-
ստրածով չարդեց զանոնք. ու Ամմոնի որ-
դիքը Իսրայէլի որդւոց առջևը նուաճեցան։
34 Եւ Յեփթայէ Մասփա իր տունը եկաւ.
ու ահա անոր աղջիկը թմբուկներով և պար
բռնելով զանիկա դիմաւորելու կ'ելլէր. և
անիկա անոր մէկ հատիկ զաւակն էր, ու անկէ
35 'ի զատ տղայ կամ աղջիկ չունէր։ Եւ Յեփ-
երբոր զանիկա տեսաւ, իր լաթերը պատռեց,
ու ըսաւ, Ո՜հ, աղջիկս, դուն զիս բոլորովին
նկուն ըրիր, և դուն ինծի իմ նեղիչներուս
մէկը եղար. քանզի ես բերանս բացի Տէրոջը,
36 ու հետ կրնար ետ դարձընել։ Եւ աղջիկը
անոր ըսաւ, Ով հայր իմ, բե՛ր Տէրոջը բե-
րանդ բացիր, ըստ ինչպէս որ ելածը երթ ինծի.
քանզի Տէրը քու թշնամիներէդ Ամմոնի որ-
դւոցմէն քեզի համար վրէժխնդրութիւն
37 բրաւ։ Եւ իր հօրն ըսաւ, Միայն այս բանն
երթ ինծի. Զիս երկու ամիս թող տուր որ
լեռներուն վրայ երթամ ու իջնեմ, ու ես իմ
38 ընկերներուս իմ կուսութեանս վրայ լամ։ Եւ
անիկա ըսաւ, Գնա. ու զանիկա երկու ամիս
թող տուաւ. և անիկա իր ընկերներովը գնաց,
ու լեռներուն վրայ իր կուսութիւնը լացաւ։
39 Եւ երկու ամիսը լմընցնելէն ետքը իր հօրը
դարձաւ, ու անիկա իր ըրած ուխտը անոր
կատարեց. և անիկա երբէք մարդ չճանչցաւ։
40 Ու Իսրայէլի մէջ սովորութիւն եղաւ, Որ
տարին տարին Իսրայէլի աղջիկները երթան,
ու Գաղաադացի Յեփթայէին աղջիկանը հա-
մար տարին չորս օր լան։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եփրեմացիք Յեփթայէին հետ վէճ կ'ընեն, ու Գաղաադացիք
անոնց Շիբողեթի ըսել սորվել կը ստիպեն զանոնք։ 7 Յեփ-
թայէի մահը։ 8 Աբեսան՝ որ երեսուն տղայ ու երեսուն ազ-
ջիկ ունէր, 11 ու Եղոն, 13 և Աբդօն՝ որ քսանասուն տղայ ու
երեսուն թոռ ունէր, Իսրայէլը դատեցին։

1 Ու Եփրեմի մարդիկը ժողովուեցան, և դէպ
'ի Հիւսիսային կողմը անցան, ու Յեփթայէին
ըսին, Ինչո՞ւ համար Ամմոնի որդւոցը հետ
պատերազմելու գացած ատենդ մեզ չկանչե-
ցիր, որ քու հետդ երթայինք. հիմա մենք ու
քու տունդ քու վրադ կրակով պիտի այրենք։
2 Եւ Յեփթայէ անոնց ըսաւ, Ես ու իմ ժողո-
վուրդս Ամմոնի որդւոցը հետ մեծ կռիւներ
ունեցանք, և ձեզ կանչեցի, բայց դուք զիս
3 անոնց ձեռքէն չազատեցուիք։ Ես ալ երբոր

ד թիւ. խա. 21։ բ Օր. բ. 26։
ה թիւ. խա. 22։ բ Օր. բ. 27։
ו թիւ. խա. 23։ բ Օր. բ. 32։
ז Եփ. չվատահացաւ
ח թիւ. խա. 24, 25։
ט բ Օր. բ. 33, 34։
י բ Օր. բ. 36։
כ թիւ. խա. 29։ գ Թագ. ժա. 7։ Եր. խմ. խը. 7։
ל բ Օր. բ. 36։
מ Դն. ժը. 25։
נ Դն. ժգ. 5։ յա. 53։ ա Թագ. իգ. 12, 15։
ס Գէ. գ. 10։
ע Դն. իը. 20։ ա Թագ. ա. 11։
פ Տես Գէ. իէ. 2, 3, եւ ա Թագ. ա. 11, 28։ բ. 18։
צ Սաղ. կշ. 13։ Տես Ժող. է. 4։
ק թիւ. լ. 2։ Սաղ. ժե. 4։ Ժող. է. 4, 5։
ר թիւ. լ. 2։
ש բ Թագ. ժը. 19, 31։
ת Հմր. 31։ ա Թագ. ա. 22, 24։ բ. 18։
— Տես գէ. ը. 1։

անապատ որ դուք դիմ չէք ազատեր , ¦Հոդիմ ձեռքիս մէջը դնելով Ամմոնի որդւոցը վրայ դացի , ու ՏԷրը զանոնք իմ ձեռքս մատնեց . և ինչո՞ համար դուք այսօր ինծի դէմ պա-
4 տերազմ ընելու եկաք : Ու Յեփթայէ Գաղաադու բոլոր մարդիկը ժողվելով Եփրեմի հետ պատերազմ ըրաւ , և Գաղաադու մարդիկը Եփրեմեանները զարկին . քանզի ըսեր էին թէ Դուք Գաղաադացիք Եփրեմի մէջ -- Մանասէի մէջ ¦Եփրեմի փախստականն-
5 ներն էք : Եւ Գաղաադացիք Եփրեմին ¦¦ԼԱՆ ¦Յորդանանու անցքերը բռնեցին . ու երբոր Եփրեմի փախստական մը թող տուէք անցնիմ՝ ըսէր , Գաղաադու մարդիկը անոր կ'ըսէին ,
6 Եփրեմա՞ցի ես . ու անիկա Չէ՝ կ'ըսէր . Եւ անոնք անոր կ'ըսէին , Ուրեմն *Շիպպօլէթ ըսէ . ու անիկա Սիպպօլէթ կ'ըսէր , (քանզի չէր կրնար չխոսակ արտասանել .) ուսոի զանիկա կը բռնէին , և Յորդանանու անցքերուն մէջը կը սպաննէին . ու անոնք Եփրեմէն քառասունհազարկու հազար մարդ ինկաւ :
7 Եւ Յեփթայէ Իսրայէլի մէջ վեց տարի դատաւորութիւն ըրաւ . ու Գաղաադացի Յեփթայէ մեռաւ , և Գաղաադու քաղաքներն մէջը թաղուեցաւ :
8 Ու անկէ ետև Իսրայէլի մէջ Բեթղեհեմացի
9 Աբեսան դատաւորութիւն ըրաւ : Եւ անոր երեսուն տղայ ունէր , ու երեսուն աղջիկ որոնք դուրս տուաւ , ու դուրսէն ալ իր տղոցը երեսուն աղջիկ ներս առաւ . ու ինքը Իսրայէլի մէջ եօթը տարի դատաւորութիւն
10 ըրաւ : Եւ Աբեսան մեռաւ , ու Բեթղեհեմի մէջ թաղուեցաւ :
11 Եւ անկէ ետև Զաբուղոնացի Եղօն Իսրայէլի դատաւոր եղաւ , ու Իսրայէլի մէջ տասը
12 տարի դատաւորութիւն ըրաւ : Եւ Զաբուղոնացի Եղօն մեռաւ , ու Զաբուղոնի երկիրը՝ Այեղոնի մէջ թաղուեցաւ :
13 Եւ անկէ ետև Փարաթոնացի Հէլլելի որ-
14 դին Աբդօն Իսրայէլի դատաւոր եղաւ : Ու անիկա քառասուն որդի ու երեսուն թոռ ունէր , որոնք էօթանասուն աւանակներու վրայ կը հեծնէին . և ինքը Իսրայէլի մէջ ու-
15 թը տարի դատաւորութիւն ըրաւ : Ու Փարաթոնացի Հէլլելի որդին Աբդօն մեռաւ , և ¦Ամաղեկացւոց լեռանը վրայ՝ Եփրեմի երկիրը՝ Փարաթոնի մէջ թաղուեցաւ :

ԳԼ · ԺԳ

1 Իսրայէլ Փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի : 2 Հրեշտակ մը Մանուէին կնկանը կ'երեւնայ . 8 Մանուէին ալ կ'երեւնայ : 15 Մանուէ գահ մատուցանելով կը հաճեցնայ Եհ անիկա հիւրասիրէ : 24 Սամփսոնին ծնունդը :

1 Եւ Իսրայէլի որդիքը ¦նորէն ՏԷրոջը առջեւը չարութիւն ըրին . ու ՏԷրը զանոնք ¦¦քառասուն տարի Փղշտացւոց ձեռքը մատնեց :
2 Եւ Դանի ցեղէն Մանուէ անունով ¦Սարասայի մարդ մը կար , ու անոր կնիկը ամուլ էր
3 և զաւակ չէր ծնաներ : Ու ¦ՏԷրոջը հրեշտակը աս կնկանը երեւցաւ և անոր բսաւ , Ահա դուն հիմա ամուլ ես ու չես ծնանիր , բայց պիտի յղանաս ու որդի մը ծնանիս :
4 Ուստի հիմա զգոյշ կեցիր , ¦չըլլայ որ գինի կամ օղի խմես , ոչ ալ անմաքուր բան մը ու-
5 տես . քանզի ահա դուն պիտի յղանաս և որդի մը ծնանիս , ու տանոր գլուխն վրայ մազեղի պիտի չըլլայ . քանզի ան ազան ¦¦ Աստուծոյ նախատուրը պիտի ըլլայ մօրը արգանդէն , և անիկա ¦Իսրայէլը փղշտացւոց ձեռքէն ազատելու պիտի սկսի :
6 Ու կինն եկաւ և իր էրկանը պատմեց ըսելով , ¦Աստուծոյ մարդ մը ինծի եկաւ , ու անոր ¦դէմքը Աստուծոյ հրեշտակի դէմքին պէս խոստաճառակու էր . և ¦անոր ուսկից ըլլալը չհարցուցի , ոչ ալ անիկա իր անունը ինծի զրուցեց .
7 Ու ինծի ըսաւ , Ահա դուն պիտի յղանաս ու որդի մը ծնանիս , և հիմա դինի ու օղի չխմես , ու անմաքուր բան մը չուտես . քանզի ան ազան ¦¦ մեռելը արգանդէն մինչեւ իր մահուան օրը Աստուծոյ նախատուրը պիտի ըլլայ :
8 Եւ Մանուէ Տէրոջը աղաչելով ըսաւ , Կ'աղաչեմ , ով Տէր , ան Աստուծոյ մարդը որ դուն խրկեցիր՝ նորէն մեզի դայ , ու մեզի սորվեցնէ թէ ան ծնանելու տղան ինչ ընենք :
9 Եւ Աստուած Մանուէին ձայնը լսեց , ու Աստուծոյ հրեշտակը նորէն կնկանը եկաւ՝ երբոր անկիա արտին մէջը նստեր էր . ու անոր
10 էրկիը Մանուէ անոր հետը չէր : Եւ կինը շուտով վազեց , ու իր էրկանը պատմեց և անոր ըսաւ , Ահա ան օրը ինծի եկող մարդը
11 նորէն ինծի երեւցաւ : Ու Մանուէ եղաւ իր կնկանը ետևէն գնաց , և ան մարդուն քովը մօտեցաւ ու անոր ըսաւ , Կնկանը հետ խօսող մարդը դո՞ւն ես . ու անիկա ըսաւ , ¦ես
12 եմ : Եւ Մանուէ ըսաւ , Երբոր քու ըսածդ ըլլայ՝ տղուն պէտք եղածը ի՞նչ է , ու ¦ի՞նչ
13 ընելու է ։ Եւ ՏԷրոջը հրեշտակը Մանուէին ըսաւ , Կնկիը ամէն ըսածէս թող զգուշանայ .
14 Որմէն եղած բան մը բնաւ չուտէ և ¦գինի ու օղի չխմէ , և անմաքուր բան մը բնաւ չուտէ , -- իմ ամէն պատուիրածս պահէ :
15 Եւ Մանուէ ՏԷրոջը հրեշտակին ըսաւ ,

ա թ֊ագ · ժԹ · 5 · խը · 21 · Յար · ժգ · 14 · Սալ · ՀԺԹ · 100 ։
բ Տէս ա թ֊ագ · խե · 10 · Սալ · ՆԸ · 9 ։
գ Յեր · խբ · 11 · ԳԼ · գ · 28 · է · 24 ։
դ Յն հաւակ ¦¦ն հեղեղ ։
ե ԳԼ · է · 10 · ժ · 4 ։
զ ԳԼ · գ · 13 · 27 · է · 14 ։
է ԳԼ · բ · 11 · գ · 7 · գ · 1 · ղ · 1 · ժ · 6 ։
ը ա թ֊ագ · ժբ · 9 ։
թ Յեր · ԺԹ · 41 ։
ժ ԳԼ · ղ · 12 · Ղուկ · ա · 11 · 13 · 28 · 31 ։
ի Հմր · 14 · Թուս · գ · 2 · 3 · Ղուկ · ա · 15 ։
լ Թուս · գ · 5 · ա֊թագ · ա · 11 ։
խ Թուս · գ · 2 ։
ծ Տէս ա֊թագ · է · 13 · բ թագ · բ · 1 · ա Մն · ԺԸ · 1 ։
կ բ Օր · ԼԳ · 1 · ա թագ · բ · 27 · ԹԻ · 6 · գ թագ · ԺԷ · 24 ։
հ Ատ · խբ · 3 · Ղուկ · ԹԻ · 29 · Գոր · ջ · 13 ։
ձ Հմր · 17 · 18 ։
ղ Կ՚ի՞նչ ընենք ատնոր ։
ճ Հմր · 4 ։

կ՚ազատեմ։ Բնչ մը մեր քովը նստէ, ու այ-
ծերէն ուլ մը պատրաստենք ինծ. քու առջեւդ
16 քնար։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը Մանուէին ըսաւ,
Ես քու քովդ նստիմ ալ՝ քու հացդ պիտի
չուտեմ. բայց թէ որ ողջակէզ պիտի ընես՝ զա-
նիկա Տէրոջը ընծայէ. քանզի Մանուէ չը-
17 գիտցաւ թէ անիկա Տէրոջը հրեշտակն է։ Եւ
Մանուէ Տէրոջը հրեշտակին ըսաւ, Ինչունք
ի՞նչ է, որպէս զի երբոր խօսքդ կատարուի՝
18 քեզ պատուենք։ Ու Տէրոջը հրեշտակը անոր
ըսաւ, Իմ անունս ինչո՞ւ սասնկ կը հարցը-
19 նես, որովհետեւ անիկա նրբանչելի է։ Եւ Մա-
նուէ ուլը ու հացի ընծան առաւ, հև ապա-
ռաժին վրայ Տէրոջը ընծայեց. ու հրեշտակը
Մանուէին և անոր կնկանը աչքերուն առ-
20 ջեր հրաշք մը ըրաւ. քանզի երբոր բոցը
սեղանէն դէպ՚ի երկինքը վեր կ՚ելլէր՝ Տէ-
րոջը հրեշտակն ալ սեղանին բոցովը վեր ելաւ.
և Մանուէ ու իր կնկիկը կը նայէին, ու երկ-
21 պի վրայ դեմերնին կնկան։ Եւ Տէրոջը հրեշ-
տակը էլ այլեւս Մանուէին ու անոր կնկա-
նը չերեւցաւ. Հասկցաւ
22 որ անիկա Տէրոջը հրեշտակն է։ Ու Մանուէ
իր կնկանը ըսաւ, Անշուշտ պիտի մեռնինք,
23 քանզի Աստուած տեսանք։ Եւ կնկիկը անոր
ըսաւ, Թէ որ Տէրը մեզ մեռցընել ուզէր, մեր
ձեռքէն ողջակէզը ու հացի ընծան չէր ըն-
դուներ, ու աս բոլոր բաները մեզի չէր ցու-
ցըներ, և աս ժամուս մէջը ասանկ խօսքեր
մեզի լսել չէր տար։
24 Ու կնկիկը որդի մը ծնաւ, և անոր անունը
Սամփսոն կոչեց. ու տղան մեծցաւ, և Տէ-
25 րը զանիկա օրհնեց։ Ու Տէրոջը Հոգին Վա-
բաոյի ու Եսթաւոլի մէջ՝ Դանի բանա-
կին մէջը սկսաւ անոր վրայ դալ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Սամփսոն փղշտացիներէն կնիկ մը կ՚ուզէ։ 6 Իր ձամբորդա-
թիւնը մէջ առիւծ մը կը սպաննէ։ 8 Երկրորդ անգամ նոյն
ճամբային անցնելով՝ առիւծին գիւին մէջ մեղր կը գտնէ։ 10
Սամփսոնին հարսանիքը։ 12 Փղշտացիք Սամփսոնին հանելուկը
անոր կնկանը միջոցով կը բացատրեն։ 19 Սամփսոն երեսուն
Փղշտացիներ սպաննելով՝ անոնց կողոպուտը կ՚առնէ։ 20 Իր
կնիկը ուրիշի մը կը տրուի։

1 Եւ Սամփսոն Թամնաթա իջաւ, ու Թամ-
նաթայի մէջ փղշտացւոց աղջիկներէն հինգ
2 մը տեսաւ. Եւ դարձեալ երբ պառնէ եկաւ, ու իր հօրը
և մօրը պատմեց ու ըսաւ, Թամնաթայի մէջ
3 փղշտացւոց աղջիկներէն հինգ մը տեսայ. ու
Հիմա զանիկա ինծի կնկիկ առէք։ Եւ անոր
հայրը ու մայրը անոր ըսին, Միթէ քրոջ եղ,
բարդի աղջիկներուն մէջը, ու իմ բոլոր ժո-
ղովուրդիս մէջը կնիկ չկայ՝ որ դուն երթաս
թլփատ փղշտացիներէն կնիկ առնելու պիտի
երթաս. բայց Սամփսոն իր հօրը ըսաւ, Ջա-
4 նիկա ինծի առ, քանզի իմ աչքերուս անի-
կա հաճելի է։ Եւ անոր հայրը ու մայրը չէին
գիտեր որ աս բանը Տէրոջմէն է, քանզի
անիկա փղշտացիներէն միկ առիթ մը կը վըն-
տռէր. ու անոնք փղշտացիները Իսրայէլի
վրայ կ՚իշխէին։
5 Եւ Սամփսոն իր հօրը ու մօրը հետ Թամ-
նաթա իջաւ, ու մինչև Թամնաթայի այգի-
ները եկան, և ահա առիւծի կորիւն մը մը-
6 ռընչելով անոր դէմը ելաւ։ Ու Տէրոջը Հոգին
անոր վրայ գալով՝ ուղ մը ճեղքելու պէս զա-
նիկա ճեղքեց, ու ձեռքին մէջ բան մը չկար.
և ըրած բանը իր հօրը ու մօրը չպատմեց։
7 Եւ իջաւ ու կնկանը հետ խօսեցաւ. և կնիկը
Սամփսոնին աչքերուն հաճելի եղեւ։
8 Ու ժամանակ մը ետքը երբոր դարձաւ
կնիկը առնելու, առիւծին դին տեսնելու հա-
մար էր՝ ահաբեկ խոտորնեցաւ. և ահա առիւ-
ծին դիին մէջ մեղուներու դունդ ու մեղր
9 կար. Ու զանիկա ձեռքը առաւ և ուտելով
կ՚երթար, ու իր հօրը ու մօրը դնաց, և ա-
նոնց ալ տուաւ, ու կերան. բայց անոնց չը-
տուաւ թէ մեղրը առիւծին դիին հանից։
10 Եւ անոր հայրը ան կնկանը քովը իջաւ,
ու Սամփսոն հոն խնջոյք մը ըրաւ, քանզի
11 երիտասարդները այսպէս կ՚ընէին։ Ու երբոր
զանիկա տեսան՝ երեսուն ընկեր բերին, որ
անոր հետը ըլլան։
12 Եւ Սամփսոն անոնց ըսաւ, Հիմա ձեզի
հանելուկ մը պիտի ըսեմ. թէ որ զանի-
կա աս խնջոյքին օրերուն մէջ ինծի
բացատրեք ու գտնէք, ես ալ ձեզի երեսուն
շապիկ ու երեսուն ձեռք փոխելու հան-
13 դերձ կու տամ. բայց թէ որ չկարենաք ինծի
բացատրել, անոնք դուք ինծի
երեսուն շապիկ ու երեսուն ձեռք փոխելու
հանդերձ տաք. և անոր ըսին, Քու հանե-
14 լուկդ մեզի ըսէ որ լսենք։ Ու անոնց ըսաւ,
կերոջէն կերակուր ելաւ, ու հզօրէն անոյշ
եղաւ։ Եւ անոնք աս հանելուկը երեք օրուան
15 մէջ չկրցան բացատրել։ Ու եօթներորդ օրը
Սամփսոնին կնկանը ըսին, Խրիզ խաբէ որ
հանելուկը մեզի բացատրէ, որ չըլլայ թէ
քեզ ու քու հօրդ տունը կրակով այրենք.
մեզ թալանելո՞ւ համար կանչեցիք. անանկ չէ՞։

Ա Ձև. ժբ. 5 ։ Գլ. զ. 18 ։
Բ Ձև. լբ. 29 ։
Գ Եսա. խ. 6 ։
Դ Գլ. զ. 19, 20 ։
Ե Գլ. ա. 24 ։ ա Պն. իա. 16 ։ Եզեկ. ա. 28 ։ Ա Սամ. ժէ. 6 ։
Զ Գլ. զ. 22 ։
Է Ձև. լբ. 30 ։ Եզ. լգ. 20 ։ բ Օր. է. 26 ։ Գլ. զ. 22 ։
Ը Երբ. ժա. 32 ։
Թ ա Թագ. գ. 10 ։ Դան. ա. 80 ։ բ. 52 ։
Ժ Գլ. զ. 10 ։ ա Թագ. ժա. 6 ։ Ա Սամ. գ. 1 ։
ԺԱ Ձև. լբ. 33 ։ Գլ. ժբ. 11 ։
ԺԲ Կամ Ա Սահման-գա-
նեն. գլ. ժբ. 12 ։
—
ԺԳ Ձև. լբ. 13 ։ Յեհ. ժէ. 10 ։
ԺԴ Ձև. լգ. 2 ։
ԺԵ Ձև. իա. 21 ։ լգ. 4 ։
ԺԶ Ձև. իգ. 3, 4 ։
ԺԷ Ձև. լգ. 14 ։ Եզ. լգ. 16 ։ բ Օր. է. 3 ։
ԺԸ Յեհ. ժա. 20 ։ գ Թագ. ժբ. 15 ։ գ Թագ. գ. 33 ։ բ Պն. ժ. 15 ։ իբ. 7 ։ իէ. 20 ։
ԺԹ Գլ. ժգ. 1 ։ բ Օր. իբ. 48 ։
Ի Գլ. գ. 10 ։ ժգ. 25 ։ ա Թագ. ժա. 6 ։
ԻԱ Գ Թագ. ժ. 1 ։ Եզ. զկէ. ժէ. 2 ։ Դատ. ժգ. 7 ։
ԻԲ Ձև. իէ. 27 ։
† Կամ առաւն
ԻԳ Ձև. խե. 22 ։ գ Թագ. է. 22 ։
‡ Կամ չորրորդ
ԻԴ Գլ. ժգ. 5 ։
ԻԵ Գլ. ժէ. 6 ։

16 Եւ Սամիսոնին հնիկը անոր քովը լալով՝ ըսաւ, [ե]Ա՛նչուշտ դուն դիս առեցիր ու դիս չսիրեցիր. իմ ժողովուրդիս որդւոցը մէկ հանելուկ մը ըսիր, ու ինծի չբացատրեցիր: Եւ անոնիկա ըսաւ անոր, Ահա իմ հօրս ու մօրս չըսայ-
17 նեցի, ու քեզի՞ պիտի յայտնեմ: Եւ իրենց [զ]ինջոյքին եօթը օրուանը մէջ անոր քովը լացաւ. ու Սամսոն եօթնեւրորդ օրը անոր բացատրեց, քանդի իրեն նեղութիւն կու տար. անոնիկա ալ իր ժողովուրդին որդւոցը բացատ-
18 րեց հանելուկը: Եւ քաղաքին մարդիկը եօթներորդ օրը արեւը մտնելէն առաջ անոր ըսին, Մեղրէն անոյշ՝ ու առիւծէն զօրաւոր ի՞նչ կայ: Եւ անոնիկա ըսաւ անոնց, Թէ որ դուք իմ երինջովս չհերկէիք, իմ հանելուկս չէիք
19 կրնար դանել: Ու [է]Տէրոջը Հոգին անոր վրայ եկաւ, և անոնիկա Աշկաղոն ջնաւ ու անոնցմէ երեսուն մարդ մեռցուց, և անոնց հանդերձները առաւ ու հանելուկը բացատրողներուն տուաւ, և սաստիկ բարկանալով իր հօրը
20 տունը եկաւ: Ու Սամիսոնին հնիկը անոր [ը]բարեկամը եղող ընկերին տրուեցաւ:

ԳԼ. ԺԵ

1 Սամիսոն անոնցմով որ իր հնիկը սրիշն մը տրուեր է, 3 ա. զանեանոս պաշտուն ջանիր կապելով՝ Փղշտացւոց հունձքերը կ'այրէ: 6 Փղշտացիք Սամիսոնին հնիկը ու անոր հայրը կ'այրեն: 7 Սամիսոն չարաչար կը զարնէ զանոնք: 9 Յուդայի մարդոցմէ կը կապուի, ու Փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի: 14 Ժնտոն ակռով մը հազար Փղշտացի կը մեռցընէ: 18 Աստուած անոր ջուր կը խնդրէ Լեքիի մէջ:

1 Եւ եղաւ որ ժամանակէ մը ետքը ցորենի հնձոց օրերը՝ Սամիսոն այծեքէն ուղիմը առաւ, ու իր կնկանը այցելութեան դնաց ու ըսաւ, Ներքին սենեակին մէջ կնկանս քովը մտնեմ. բայց կնկանը հայրը զանիկա չթողուց որ մտնէ:
2 Նէ: Եւ անոր հայրը ըսաւ, Իրաւցնէ կարծեցի որ դուն [ա]զանիկա բոլորովին ատեցիր, ու զանիկա քու ընկերիդ տուի. ահա անոր պզտիկ քոյրը անկէ գեղեցիկ է, հիմա անոր
3 անդր անիկա քեզի ըլլայ: Եւ Սամիսոն [ծ]անոնց Համար" ըսաւ, Այս անգամ փղշտացւոցմէ անպարտ պիտի ըլլամ, թէ որ անոնց չարու-
4 թիւն մը ընեմ: Ու Սամիսոն գնաց երեք հարիւր աղուէս բռնեց, և չահեր առաւ, ու [բ]ետ-ետէն պոչ պոչի դարձուց, ու երկու պո-
5 չերուն մէջտեղը չահ մը դրաւ. Եւ չահերը կրակով բռնկցընելէն ետքը՝ զանոնք փղշտացւոց հունձքերուն մէջը ձգեց, ու դիզուած և չկրակուած հունձքերը ու մինչև ան-
6 դամ այգիները՝ ձիթենիները այրեց: Եւ փղշտացիք ըսին, Այս բանը ո՛վ ըրաւ: Ու ըսին, Թամնացիին փեսան Սամիսոն, քանզի անոր հնիկը առաւ և անոր ընկերին տուաւ: Ու փղշտացիք եկան և հնիկը ու անոր հայրը
7 կրակով այրեցին: Իսկ Սամիսոն անոնց ըսաւ, Թէ և դուք այսպէս ըրիք, բայց ես վրէժ պիտի առնեմ ձեզմէ, ու ետքը պիտի դա-
8 դարիմ: Եւ զանոնք սրատնքէն մինչև երանքը մեծ հարուածով մը զարկաւ. ու [գ]Իմաւ եամմ ապառաժին խոռոչը բնակեցաւ:
9 Եւ փղշտացիք եկան ու Յուդայի մէջ բա-
10 նակեցան, ու [դ]Լեքիի մէջ տարածուեցան: Եւ Յուդայեանք ըսին, Ինչո՞ւ համար մեր վրայ եկաք: Անոնք ալ ըսին, Սամիսոնը կապելու եկանք, որ մեզի ըրածին պէս մենք ալ անոր
11 բանենք: Ու Յուդայէն երեք հազար մարդ եամմ ապառաժին խոռոչը Իման, և Սամիսոնին ըսին, Չե՞ն գիտեր որ փղշտացիք [ե]մեր վրայ կ'իշխեն. ինչո՞ւ համար ասոր բանը մեզի ըրիր: Ու անոնիկա անոնց ըսաւ, Անոնք ինծի ինչպէս որ ըրին, ես ալ անոնց այնպէս ըրի:
12 Եւ անոր ըսին, Մենք իջանք որ քեզ կապենք ու փղշտացւոց ձեռքը տանք: Եւ Սամսոն անոնց ըսաւ, Ինծի երդում ըրէք որ դուք
13 դիս պիտի չմեռցընէք: Եւ անոնք անոր հետեւեալն ու ըսին, Չէ. բայց հիմա քեզ պինդ կապենք ու անոնց ձեռքը տանք, և քեզ պիտի չմեռցընենք. ու զանիկա երկու նոր չուանով կապեցին և ապառաժէն դուրս հանեցին:
14 Երբոր անիկա մինչև Լեքի եկաւ, փղշտացիք աղաղակելով զանիկա դիմաւորեցին. և [է]Տէրոջը Հոգին անոր վրայ զօրով՝ անոր թեւերուն վրայ եղող չուանները կրակով այրած բմիանի պէս եղան, ու կապերը ձեռքերէն
15 թափուեցան: Եւ մէկ իշու ծնօտ մը գտաւ որ դեռ չորցած չէր, ու ձեռքը երկնցուց զանիկա առաւ և սանով հազար մարդ մեռցուց:
16 Ու Սամիսոն ըսաւ, Իշու ծնօտով դէզ դէզ [զ]իշեցի զանոնք, իշու ծնօտով հազար մարդ մե-
17 ռցուցի: Ու երբոր իր խօսքը լմընցուց՝ ծնօտը ձեռքէն նետեց, և անոր տեղին անունը [է]Ռամմաթ-լեքի կոչեց:
18 Եւ խիստ չատ ծարաւելով Տէրոջը աղաղակեց ու ըսաւ, Դուն քու ծառայիդ ձեռքովը այս մեծ փրկութիւնը յաջողեցուր. և հիմա ծարաւովս մեռնեմ, ու անթլփատներուն
19 ձեռքը իյնամ: Եւ Աստուած [ը]Լեքիին մէջ եղած փոսը բացաւ, ու անկէ ջուր ելաւ. և Սամսոն խմեց, ու ոգին իրեն դարձաւ, ևապրեցաւ. անոր համար անոր անունը [թ]Ենդոքկոչեցաւ, որ Լեքիի մէջ է մինչև այս օրս:
20 Ու անիկա [ժ]փղշտացւոց օրերը Իսրայէլի մէջ քսան տարի դատաւորութիւն ըրաւ:

ե ԳԼ. ԺԴ. 15:
զ ԳԼ. Ը. 12. | Ժդ. 29:
է ԳԼ. Ը. 18. | Ժդ. 29:
ը ԳԼ. Ժդ. 15:
թ Ցոհ. Հմր. 10:
ժ ԳԼ. Ժդ. 20:
ա Կամ անոնց
բ ԳԼ. Ժդ. 15:
գ ԳԼ. Ժդ. 4:
դ ԳԼ. Ը. 10. | Ժդ. 6:
ե ԳԼ. Ը. 31. | Դ.Կ. Իշ. 8. | Յեհ. Իշ. 10:
զ Յայտ. Ը. 7:
է Կամ Ծնօտին
ը Ծն. Խն. 27. | Եսա. Խ. 29:
թ Ը. Կանչողին աղբիւրը. Այտ. ԼԴ. 6:
ժ ԳԼ. Ժդ. 1:
—

ԳԼ· ԺԶ

1 Սամիսան Գազայէն կը փախչի, ու քաղաքին դռները կ'առնէ
կը տանի: 4 Դալիլա Փղշտացիներէն կաշառք առնելով Սամի-
սանին կանչը կ'ուրայ: 6 երկար անգամ կը խաբուի: 15 բայց
վերջապէս իր խնդիրը կը կատարուի: 21 Փղշտացիք կը բռը-
նեն զանիկա ու անոր աչքերը կը փորեն: 22 Սամիսանին մազը
նորէն իր վրայ գալով՝ Դագոնի տաճարը Փղշտացւոց վրայ
կը կործանէ, ու ինքն ալ կը մեռնի:

1 Ե՛ Սամիսան Գազա գնաց, ու հոն պոռնիկ
2 կնիկ մը տեսաւ և անոր մուտ: Ո՛- Գազա-
ցւոց բսուեցաւ թէ Սամիսան հոս եկեր է: Եւ
՚պաշարեցին՝ ու բոլոր գիշերը անոր դա-
րանակալ եղան քաղաքին դրանը քովը, ու
բոլոր գիշերը լուռ կեցան և ըսին, Լուսա-
3 ւուն կանուխ զանիկա կը մեռցնենք: Ու
Սամիսան մինչև կէս գիշեր քնացաւ, և կէս
գիշերուն ելաւ, ու քաղաքին դրանը փեղ-
կերը երկու սեմերովը բռնեց, և զանոնք նի-
գովը մկաղով փրցուց, ու կռնակը առնելով
զանոնք Քեբրոնին դիմացի լեռանը գլուխը
հանեց:

4 Ե՛ անկէ ետքը Սովրեկ հեղեզաձին Եղբ՚ը
քնաւոր մկ կնիկ մը սիրեց, ու անոր անունը
5 Դալիլա էր: Եւ փղշտացւոց նախարարները
կնկանը քովը եկան ու անոր ըսին, ՚Զանիկա
խաբէ, ու անկէ հասկըցիր թէ անոր մեծ զօ-
րութիւնը ինչ՚ն է, և թէ ինչո՛վ կրնանք անոր
յաղթել, որ զանիկա կապենք ու հնազան-
դեցնենք. և մենք քեզի ամէն մէկերնիս
6 հազար հարիւր կռշ արծաթ կու տանք: Ու
Դալիլա Սամիսանին ըսաւ, Կ'ազաչեմ՝ յայտ-
նէ ինծի, թէ քու մեծ զօրութիւնդ ինչ՚ն է,
և քեզ հնազանդեցնելու համար ի՛նչ բանով
7 կապել պետք է: Ու Սամիսան անոր ըսաւ,
Թէ որ պիս եօթը հատ չչորցած *թարմ չի-
լերով՝ կապեն՝ կը տկարանամ, և ուրիշ մար-
8 դոց մէկուն պէս կ'ըլլամ: Ու փղշտացւոց
նախարարները անոր եօթը հատ չչորցած Թարմ
Չիլերը բերին, ու զանիկա անոնցմով կապեց:
9 Եւ անոր քովը ներքին սենեակին մէջ դարա-
նակալներ նստեր էին: Ու կնիկը անոր ըսաւ,
Ով Սամիսան, փղշտացիք քու վրադ կու-գան:
Անոնք անիկա Չիլերը կրակի հոտէն փըր-
թած խծուծէ լարի պէս փրցուց, ու անոր
10 ոյժը չհասկցուեցաւ: Եւ Դալիլա ըսաւ Սամի-
սանին, Ահա դիս խաբեցիր ու ինծի սուտ ը-
րուցեցիր. հիմա կ'ազաչեմ՝ յայտնէ ինծի թէ
11 ինչո՛վ կը կապուիս: Եւ անոր ըսաւ, Թէ որ
դիս նոր ու չգործածուած չուաններով ամէն
մի կապեն՝ անոնք կը տկարանամ, և ուրիշ
12 մարդոց պէս կ'ըլլամ: Ու Դալիլա նոր
չուաններ առաւ, և անոնցմով զանիկա կա-
պեց, ու անոր ըսաւ, Ով Սամիսան, փղշտա-
ցիք քու վրադ կու-գան: (և դարանակալները
նստեր էին սենեակին մէջը:) անա-
տեղը զանոնք իր թևերէն մկ ի պէս ձանձի մը
13 պէս փրցուց: Ու Դալիլա ըսաւ Սամիսանին,
Մինչև հիմա դիս խաբեցիր և ինծի սուտ ը-
րուցեցիր. ըսէ ինծի թէ ինչո՛վ կը կապուիս:
Ու անիկա անոր ըսաւ, Թէ որ գլուխս եօթը
14 բաժին մազերը ազրոլ հիւսես: Եւ անիկա ա-
պես ըրաւ, ու փրձածանին ցիցովը ամուրցուց, ու
անոր ըսաւ, Ով Սամիսան, փղշտացիք քու
վրադ կու-գան: Եւ անիկա քունէն արթնցաւ,
ու ոտացնին ցիցը ազրոլը մկտեղ քաշեց
15 ուրաց: Անոնք Դալիլա անոր ըսաւ, ՚Քու
սիրտդ իմ հետս չէ, ու ի՞նչպէս կ'ըսես թէ
Քեզ կը սիրեմ. հիմա սա երեք անգամ է որ
դիս խաբեցիր, ու ինծի չզրուցեցիր թէ քու
16 մեծ զօրութիւնդ ինչ՚ն է: Եւ օրովհետև
ամէն օր իր խօսքերովը անոր նեղութիւն կու
տար, ու զանիկա կը բռնադատէր, անանկ որ
անոր սիրտը մինչև մահուան ապչեցաւ նեղա-
17 ցաւ, ՚Բոլոր իր սրտին մէջ եղածը անոր ը-
րուցեց, ու ըսաւ անոր, ՚Իմ գլխուս վրայ
ածելի չէ եղած. քանզի իմ մօրս արգանդէն
ես Աստուծոյ ուխտաւոր եմ. թէ որ ածիլուիմ,
իմ ոյժս ինծմէ կ'երթայ ու կը տկարանամ,
18 և ամէն մարդոց պէս կ'ըլլամ: Ու երբոր Դա-
լիլա տեսաւ որ անիկա բոլոր իր սրտին մէջ
եղածը երեն ըրուցեց, փղշտացւոց նախա-
րարները կանչել տուաւ ու ըսաւ, Ա՛ս անգամ
եկէք. քանզի բոլոր իր սրտին մէջ եղածը
19 ինծի քու վրադ կու-գան. (և դարանակալները
նստեր էին սենեակին մէջը:) անա-
տեղը զանոնք իր թևերէն մկ ի պէս ձանձի մը
20 պէս փրցուց: Ու Դալիլա ըսաւ Սամիսանին,
Մինչև հիմա դիս խաբեցիր և ինծի սուտ ը-
րուցեցիր. ըսէ ինծի թէ ինչո՛վ կը կապուիս:
Ու անիկա անոր ըսաւ, Թէ որ գլուխս եօթը
բաժին մազերը ազրոլ հիւսես: Եւ անիկա ա-
պես ըրաւ, ու փրձածանին ցիցովը ամուրցուց, ու
անոր ըսաւ, Ով Սամիսան, փղշտացիք քու վրադ կու-գան:
Եւ անիկա քունէն արթնցաւ՝ ըսաւ, Ել-
լեմ, ու առջի անգամներուն պէս ծօծվուիմ.
և անիկա չէր գիտեր որ Տէրը Իրմէ գացեր
21 է: Ու փղշտացիք զանիկա բռնեցին և անոր
աչքերը փորեցին, ու զանիկա Գազա իջեցու-
ցին և ոսկեակապերով կապեցին. ու բանտին
մէջը աղօրիքի քար կը դարձնէր:
22 Եւ անոր գլխուն մազը ածիլուելէն ետքը՝
23 բուսնել սկսաւ: Ու փղշտացւոց նախարարնե-
րը ժողվուեցան, որ իրենց աստուածոյն Դա-
գոնին մեծ զոհ մատուցանեն և ուրախութիւն
ընեն. ու ըսին, Մեր աստուածը մեր ձեռքը
24 մատնեց մեր թշնամին Սամիսանը: Ու ժողո-
վուրդը զանիկա տեսնելով՝ ՚իրենց աստուա-
ծը գովեցին. քանզի ըսին, Մեր աստուա-

ա ա Թագ· իգ· 26: Սապ· ձժբ· 10, 11, 12: Գաթ· իմ· 24: բ Գլ· ժգ· 15: Տես Առակ· բ· 16—19: գ 4, 5—11: զ· 24, 25, 26: է· 21, 22, 25: դ Կամ դարար ատեղով: ե Գլ· ժգ· 16: զ Մկք· է· 5: է Թագ· զ· 5: Գլ· ժգ· 5: ը Եբր· իրենց ձեռքը: թ Առակ· է· 26, 27: ժ Թագ· ժգ· 14: ի Թագ· ժգ· 9, 42, 43: Յես· է· 12: լ Գաղ· է· 4: խ Ժգ· 12: իբ· 15, 16: ծ Ա՚Ն· ժէ· 2: կ Դան· է· 4:

ծը մեր ձեռքը մատանց մեր թշնամեաց, մեր երկիրը աւերող և մեր մեռելները չաս-
25 ցընող։ Ու երբոր անոնց սիրտը [a]ուրախ էր, ըսին, Սամփսոնը կանչեցէք որ մեր առջևը խաղայ։ Ուստի Սամփսոնը բանտէն կանչ-
ցին, ու անոնց առջևը խաղայ. և զանիկա
26 սիւներուն միջտեղը կայնեցուցին։ Ու Սամփ-
սոն իր ձեռքէն բռնող պատանեին ըսաւ, թող-
աւ ես, որ աս տուները վերցընող սիւները
27 բռնեմ, ու անոնց վրայ կռթնիմ։ Եւ տու-
նը էրկ ու կնիկ մարդոցմով լեցուն էր. ու փղշտացւոց բոլոր նախարարները հոն էին. և [b]տանիքին վրայ երեք հազարի չափ մար-
դիկ ու կնիկներ կային, որոնք Սամփսոնին
28 խաղալը կը դիտէին։ Եւ Սամփսոն Տէրոջը աղաղակելով ըսաւ, Ով Տէր Եհովայ, [c]Ի՛նչ-
գաչեմ զիս յիշէ. ով Աստուած, միայն աս անգամ ալ զիս ուժովցուր, որ փղշտացիներ-
ուն իմ երկու աչքերուս վրէժը միկէն առ-
29 նեմ։ Ու Սամփսոն ան տուները վերցընող եր-
կու միջին սիւները՝ մէկը աջ ձեռքովը ու մէսը ձախ ձեռքովը բռնելով՝ անոնց վր-
30 րայ կռթնեցաւ. Եւ Սամփսոն ըսաւ, Իմ անձս փղշտացիներուն հետ մեռնի. ու [d]ուժովը ծռեցաւ, և տուները նախարարներուն ու ամբողջ բոլոր ժողովուրդին վրայ ինկաւ. և իր մեռած առներ մեռցուցածներէն իր կեն-
դանութեան առներ մեռցուցածներէն աւելի
31 էին։ Ու անոր եղբայրները և բոլոր հօրը տու-
նը իջան, ու զանիկա վերցուցին. և Հանեցին՝ իր հօրը Մանոհէին գերեզմանը [e]Եսթաղեցին զանիկա Սարաայի ու Եսթաուղի միջտեղը։ Եւ անիկա Իսրայէլի մէջ քսան տարի դա-
տաստանութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Մէկ [a]Լեւացի մը Եփրեմի լեռնէն Միքա անունով մարդ-
2 մը կար։ Եւ անիկա իր մօրը ըսաւ, [b]Քեզմէ առնուած այն հազար հարիւր [c]արծաթէդ՝ որուն համար անէծք առիր ու իմ առջևս ալ-
ղուցեցիր, ահա այն արծաթը իմ քովս է, զանիկա ես առի. ու մայրը անոր ըսաւ, [d]Որ-
3 դեակ իմ, Տէրը քեզ օրհնէ։ Եւ անիկա հա-
զար հարիւր [e]արծաթը իր մօրը դարձուց. բայց անոր մայրը ըսաւ, Ես այն արծաթը իմ ձեռքէս բոլորովին Տէրոջը նուիրեցի իմ որ-
դուս համար, [f]անով քանդակած ու [g]ձա-
կուռք չինելու համար. ուստի հիմա զանիկա
4 քեզի կու տամ։ Իսկ Միքա [h]այն արծաթը իր մօրը դարձուց. և մայրը [i]երկու հարիւր [k]արծաթ առաւ, ու անոնք ոսկերիչին տուաւ, այն ալ անոնցմով քանդակած ու [l]ձուլածու կուռք չինեց. և անոնք Միքային
5 տունը [m]պրտեցան։ Ու այս մարդը Միքա ան-
ուանեցին. տուն մը ունէր այս. ու [n]Եփոդ և [o]Թերափիմ չինեց, ու [p]իր տղոցը մէկը օրհ-
6 նեց որ [q]քրմութիւն ընէ։ [r]Այն օրերը Իս-
րայէլի մէջ [s]թագաւոր չկար. [t]մարդ իր աչքին հաճելի եղածը կ'ընէր։
7 Եւ Յուդայի ազգատոհմէն — [u]Յուդայի Բեթղեհեմին մէկ պատանի մը կար. և անիկա Ղեւացի էր, ու հոն կը բնակէր պան-
8 դխտի պէս։ Եւ այս մարդը Յուդայի Բեթ-
ղեհեմ քաղաքէն եկաւ, որ [v]պիտոյ գտած ա-
ղը պանդխտութիւն ընէ, ու ճամբորդութիւն ընելով՝ մինչև Եփրեմի լեռը — մինչև Մի-
9 քայի տունը եկաւ։ Եւ Միքա անոր ըսաւ, Ուսկի՞ կու գաս։ Ու անիկա անոր ըսաւ, Ես Ղեւացի եմ — Յուդայի Բեթղեհեմէն [w]գամ, և [x]պիտոյ գտած տեղս պանդխտու-
10 թիւն ընելով կ'երթամ։ Ու Միքա անոր ըսաւ, Նստիր ինծի հետ, [y]և եղիր [z]հայր ու քահանայ եղիր. և ես քեզի տարուէ տարի տասը [aa]արծաթ, ձեռքդ մի [ab]հանելը— հանդերձ ու քու ուտելիքդ կու տամ։ Եւ Ղեւացին [ac]դնաց։
11 Ու Ղեւացին ան մարդուն հետ բնակելու հաւանութիւն տուաւ. և աս պատանին անոր
12 որդուցը [ad]պէս եղաւ անոր։ Ու Միքա Ղեւացին օրհնեց, և պատանին [ae]անոր քա-
հանան եղաւ, ու Միքային տունը կը բնա-
13 կէր։ Եւ Միքա ըսաւ, Հիմա [af]գիտեմ որ Տէրը ինծի բարիք պիտի ընէ, քանի աս Ղեւացին իմ քահանան եղաւ։

ԳԼ. ԺՐ

1 Դանի [a]ցեղէրը հինգ մարդ կը խրկէն իրենց ժառանգութիւն մը փնտռելու համար։ 3 Անոնք Միքային տունը երթալով, [b]ծերունի Կրնեն Յեհոնաթանին հետ, որ անոնց քաջալերեց, [c]հոն կու տայ։ 7 Լայիսը կը լրտեսեն, ու բոլոր ըսր կը գ-
տնեն։ 11 Վեց հարիւր մարդ կը խրկեն ան փոպոզը առնելու։ 14 որոնք իրենց ճամբան մէջ Միքային քահանան ու անոր սուրբ բաները կը յափշտակեն։ 27 Ընծան Լայիսը առնելով, Դան կը կոչեն զանիկա։ 30 Կուռքերը կը կանգնեն։ և Յով-
նաթան ու անոր որդիքը յաջորդաբար քահանայութիւն կը-
նեն։

1 Ան օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար. ու ան օրերը [a]Դանի ցեղը իրեն ժառանգ-
[b]թիւն մը կը փնտռէր բնակելու համար. քան-
զի մինչև ան օրը Իսրայէլի ցեղերուն մէջ

---

a ՈՒ. ԺԶ. 25։
b ՈՒ. ԺԶ. 27։
c ՈՒ. ԺԶ. 28։
d ՈՒ. ԺԶ. 30։
e ՈՒ. Ը. 32։
f ՈՒ. Ը. 27։
g ԾՆ. Ժգ. 19։ Հր. ամսի. գ. 10։
h ՏԹՀ ԵՂ. Ի. 4։ 23։ Դն. ԺԲ. 4։
i ԵՀՈ. Խգ. 6։
k ԵՀՐ. Լգան
l ԳԼ. Ը. 27։
m ԾՆ. Լա. 19։ 30։ Ամո. գ. 4։
n ՂԵ. ԼԲ. 9։ գ Թագ. Ժգ. 33։
o ԳԼ. ԺԸ. 1։ ԺԹ. 1։ Ամո. ա. 1, 2։
p ԳԼ. ԺԸ. 27։
q ՂԵ. Ժ. 1։ Հր. Ա. 5։
r ԴԱ. Ժ. 2։ Ամո. բ. 1։ 5։ 6։
s ԳԼ. ԺԹ. 19։
t ԾՆ. Խ. 8։ Յոր. ԼԲ. 16։
u Հմր. 5։
v ԳԼ. ԺԹ. 30։
w ԳԼ. ԺԷ. 6։ Խ. 25։
x ՏԹՀ ԵՂ. ԺԹ. 17։

անոր Բաաղան ժառանգութիւնն լինած չէր։
2 Եւ Դանի որդիքը իրենց ազգատոհմներէն — իրենց տասհմաններէն՝ Սարասայէն ու Եսթաւուղէն հինգ զօրաւոր մարդ խրկեցին, որ երկիրը լրտեսեն ու քննեն. և անոնց ըսին, Գացէք երկիրը քննեցէք. ու անոնք Եփրեմի լեռը մինչև Միքային տունը եկան, և գիշերը հոն մնացին։ 3 Ու երբոր անոնք Միքային տանը քովն էին, Ղեւտացի պատանիին ձայնը ճանչցան, և հոն դարձան ու ըսին, Ո՞վ քեզ հոս բերաւ, և դուն հոս ի՞նչ կ'ընես, ու ինչո՞ւ համար հոս կեցեր ես։ 4 Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Միքա ինծի ասանկ ասանկ ըրաւ, ու ինձ վարձքով բռնեց, որ անոր քահանայ ըլլամ։ 5 Եւ անոր ըսին, Հիմա Աստուծոյ հարցուր, որ գիտնանք թէ արդեօք մեր գացած ճամբան մեզի պիտի յաջողի։ 6 Ու քահանան անոնց ըսաւ, Խաղաղութեամբ գացէք. ձեր երթալու ճամբան Տէրոջը առջևը հաճելի է։
7 Ասոնք ան հինգ մարդիկը գացին, Լայիս հասան, և անոր մէջը բնակող ժողովուրդը տեսան՝ որ Սիդոնացւոց պէս անհոգութեամբ հանգիստ ու ապահով կը բնակէին, և ան երկրին մէջ ինչ տուող մը չկար՝ որ ամօթ բերէր անոնց վրայ. ու Սիդոնացիներէն հեռու ըլլալով՝ բնաւ մէկ մարդու մը հետ գործ չունէին։ 8 Եւ ան հինգ հոգիները Սարասա ու Եսթաւուղ դարձան իրենց եղբայրներուն. և անոնց եղբայրները անոնց ըսին, Ինչ կ'ընէք։ 9 Ու անոնք ըսին, Ելէք՝ անոնց վրայ երթանք, քանի մենք երկիրը տեսանք, և ահա շատ աղէկ է. ու դուք լռո՞ղ կը կենաք. երթալու մի՛ ծուլանաք երկիրը ժառանգելու համար հասնելու անհոգութիւն մի ընէք։ Երբոր հասնիք, 10 մէկ անհոգ ժողովուրդի մը ու շատ ընդարձակ երկրի մը մէջ պիտի հասնիք, որ Աստուած զանիկա ձեր ձեռքը տուեր է. ու հանանկ տեղ մըն է՝ որ հոն երկրի վրայ եղող բաներուն մէկը պակաս չէ։
11 Եւ Դանի ազգատոհմէն, անկէ՝ այսինքն Սարասայէն ու Եսթաւուղէն վեց հարիւր մարդ պատրաստեալ մարդիկ գացին։ 12 Ու եկան Յուդայի Կարիաթիարիմը բանակեցան. անոր համար անոր տեղը մինչև այս օրս ‡Մահանէ-դան կ'ըսուի. ահա անիկա Կարիաթիարիմին ետևն է։ 13 Եւ անկէ Եփրեմի լեռը անցան, ու մինչև Միքային տունը եկան։ 14 Եւ Լայիսի երկիրը լրտեսելու գացող ան հինգ մարդը պատասխան տալով՝ իրենց եղբարցը ըսին, Գիտէ՞ք որ հոս տուներուն մէջ եփուած, թերափիմ, և քանդակած ու թափծու կուռք կայ. ու 15 հիմա ձեր ընելու բանը դիտցէք։ Անոնք անոնք դէպ ի հոն դառնալով՝ ան Ղեւտացի պատանիին տունը՝ Միքային տունը մտան, 16 ու անոր ողջոյնը հարցուցին։ Եւ Դանի որդւոցմէ եղող ան վեց հարիւր սպառազէն 17 նեալ մարդիկը դրանը բերանը կայնեցան։ Ու երկիրը լրտեսելու գացող ան հինգ մարդիկը հոն մտան, և քանդակած կուռքը, եփուած, թերափիմը ու թափծու կուռքը առին. և քահանան ան վեց հարիւր սպառազինեալ 18 մարդոց հետ դրանը բերանը կայներ էր։ Ու երբոր անոնք Միքային տունը մտան, և քանդակած կուռքը, եփուած, թերափիմը ու թափծու կուռքը առին, քահանան անոնց 19 ըսաւ, Դուք ի՞նչ կ'ընէք։ Ու անոնք ըսին անոր, Լուռ կեցիր, ձեռքդ բերնիդ վրայ դիր ու մեր հետը եկուր, ու մեզի հայր ու քահանայ եղիր. քեզի մէկ մարդու մը տունը քահանայ ըլլալը աղէկ է, թէ Իսրայէլի մէկ ցեղին ու մէկ ազգատոհմին քահանայ 20 ըլլալը։ Եւ քահանան սրտին մէջը ուրախանալով՝ եփուած, թերափիմը և քանդակած կուռքը առաւ ու ժողովուրդին մէջը մտաւ։
21 Եւ անոնք դարձան գացին, ու բնաւանի-բնեները և անասունները ու թանկագին կարասիները իրենց առջևը դրին։
22 Երբոր անոնք Միքային տունէն հեռացան, Միքային տանը մօտ եղող տուներուն մարդիկը ժողովուեցան, ու Դանի որդւոցը հասան 23 ան. Եւ Դանի որդւոցը հասան կանչուրտաները, որոնք հետևէն դարձուցին ու Միքային ըսին, Ինչե՞ղ եղաւ որ ասանկ ||բազմութիւնով կու գաս։ 24 Եւ անիկա ըսաւ, Իմ շինած աստուածներս ու քահանան առիք գացիք, և ասկէ հետև ինծի ի՞նչ կը մնայ. ու ինծի ինչո՞ւ համար կ'ըսէք թէ Ինչե՞ղ եղաւ։ 25 Եւ Դանի որդիքը անոր ըսին, Մեր մէջը քու ձայնդ չլսուի. չըլլայ որ Խարկասիրտ մարդիկ ձեր վրայ յարձակին, ու քու կեանքդ և քու ընտանեացդ կեանքը կորսընչեն։ 26 Ընթացան։ Ու Դանի որդիքը իրենց ճամբան գացին. և Միքա տեսնելով որ անոնք իրմէն զօրաւոր են, դարձաւ իր տունը գնաց։
27 Ու անոնք Միքային շինածները և անոր քահանան առին, ու Լայիսի վրայ՝ հանգիստ և անհոգ կեցող ժողովուրդի մը վրայ գացին, ու զանոնք սուրի բերնէ անցընելով՝ քաղաքը կրակով այրեցին։ 28 Եւ անոնք Սիդոնէն

ե Գէ. ԺԳ. 25։
զ Թաս. ԺԳ. 17։ Յես. բ. 1։
է Գէ. ԺԷ. 1։
ը Ելք. Ի՞նչ առնես հոս։
թ Տես գէ. ԺԷ. 10։
ժ Տես գէ. ԺԷ. 5։
ի Համ. 14։
լ գ Թագ. իբ. 5։ Ես. Լ. 1։ Ամո. գ. 12։
խ գ Թագ. իբ. 6։
ծ Յես. ԺԹ. 47 ‖ Դան. Լեհեմ։
կ Համ. 27, 28։
հ Համ. 7, 27։
ձ բ Օր. բ. 9։
ղ Յես. ԺԷ. 60։
ճ Գէ. ԺԳ. 25։
մ Համ. 2։
յ Թաս. Ա. 31։ Յես. բ. 23, 24։
ն գ Թագ. իբ. 3։
շ Համ. 2։
ո Թաս. ԺԸ. 28։
չ Գէ. ԺԷ. 5։
պ Դն. խգ. 27։ ա Թագ. ԺԷ. 22։
ռ Համ. 11։
ս Համ. 2, 14։
վ Գէ. ԺԷ. 4, 5։
տ Յոբ. խա. 5։ ԽԹ. 9։ խ. 4։ Ածախ. Լ. 32։ Միք. է. 16։
ր Գէ. ԺԷ. 10։
ց Եբր. Ժողովեցաւ։
ւ բ Թագ. ԺԷ. 8։
փ Համ. 7, 10։ բ Օր. ԼԳ. 22։
ք Յես. ԺԹ. 47։
և Համ. 7։

հեռու բլլալնուն ու մարդու մը հետ գործ
չունենալնուն համար, ընդհ ապատող մը չկար.
և ան [ա]ղբիւրը Բեթթսոյրի հովիտին մէջն էր.
ու քաղաքը չվնեցին և անոր մէջը բնակեցան։
29 Ու [բ]քաղաքին անունը իրենց հօրը Իսրայէլեան
Դանին անունովը [գ]Դան կոչեցին, բայց քա-
30 ղաքին անունը առաջուց Լայիս էր։ Եւ Դանի
որդիքը քանդակած կուռքը կանդնեցին ի-
րենց. ու Մանասէի որդւոյն Գերսոնին որ-
դին Յոնաթանն՝ [դ]ինքը ու իր որդիքը [ե]մին-
չև երկրին գերութեան օրը Դանի ցեղին քա-
31 հանաներն էին։ Ա[զ]ատ անունը Միքայէլն չի-
նած կուռքը իրենց պահեցին, [է]որչափ ժամա-
նակ որ Աստուծոյ տունը Սեղովի մէջ էր։

ԳԼ· ԺԹ

[ա] Ղեւտացի մը Բեթղեհեմ կ'երթայ իր հարճը տուն դարձնե-
լու համար։ 16 Ծեր մարդ մը Գաբաայի մէջ իր տունը կը բն-
դունի գանիկա։ 22 Գաբաայիք կը լակին անոր հարճը, որ կը
մեռնի։ 29 Իսկ Ղեւտացին տասներկու կտորի բաժնելով զա-
նիկա տասներկու ցեղերուն կը խրկէ։

1 Եւ եղաւ որ (ան օրերը որ [ա]Իսրայէլի մէջ
թագաւոր չկար,) Եփրեմի լեռնային կողմերը
բնակող մէկ պանդխտացած Ղեւտացի մը կար,
ու անիկա [բ]Յուդայի Բեթղեհեմէն մէկ հարճ
2 մը առաւ իրեն։ Եւ անոր հարճը անոր դէմ
չնոխթիւն ընելով՝ անկէ իր հօրը տունը՝ Յու-
դայի Բեթղեհեմը գնաց, ու չորս ամիսի չափ
3 հոն կեցաւ։ Եւ էրիկը եկաւ անոր եռանէն
գնաց, որ [գ]բաղցրութեամբ խօսի անոր հետ՝
ու զանիկա առ բերէ. և իր հետը [դ]երէք
իր ծառան ու երկու էշ. ու կինիկը զանիկա
4 [ե]հօրը տունը տարաւ. և աղջկան հայրը
երբոր զանիկա տեսաւ՝ ուրախութեամբ զա-
նիկա դիմաւորեց։ Ու աղջկան հայրը՝ անոր
անները զանիկա ներս առաւ, և երեք օր անոր
հետ նստաւ. կերան խմեցին ու գիշերները
հոն մնացին։
5 Եւ չորրորդ օրը երբոր առաւօտուն կա-
նուխ եկան, անիկա ոտք եկաւ որ երթայ.
բայց աղջկան հայրը իր փեսային ըսաւ, կը-
տոր մը հաց կեր [զ]որ սիրտդ ուժանայ, ու
6 [է]ետքը կ'երթաք։ Եւ նստան ու երկուքը մէկ-
տեղ կերան և խմեցին. ու աղջկան հայրը ան
մարդուն ըսաւ, կ'ազաչեմ՝ ատ գիշեր ալ հոս
7 կեցիր, ու սիրտդ զուարճանայ։ Եւ ան մար-
դը եկաւ որ երթայ, բայց անոր անները զա-
նիկա բռնադատելուն համար՝ գարձաւ գիշե-
8 րը հոն մնայ։ Ու հինգերորդ օրը առաւօ-
տուն կանուխ եկաւ որ երթայ. և աղջկան
հայրը ըսաւ, կ'ազաչեմ՝ սիրտդ ուժովցու-
և ուշացան մինչև կէս օրը անցնելը, ու եր-
9 կուքը [ը]կերան։ Ու ան մարդը եկաւ՝
ինքը, իր հարճը ու իր ծառան՝ ճամբայ եր-
թալու համար. բայց անոր աները՝ աղջկան
հայրը ըսաւ անոր, Ահա օրը իրիկուն ըլլա-
լու վրայ է. կ'ազաչեմ՝ գիշերը հոս մնացէք.
ահա օրը կ'ինկնի, գիշերը հոս կեցիր, ու սիր-
տդ զուարճանայ. և վաղը կանուխ ճամբայ
10 ելէք ու ձեր վրանը դացէք։ Եւ ան մարդը
գիշերը մնալ չուզեց, ու եղաւ գնաց, ու մին-
չև [թ]Յեբուսին՝ այսինքն Երուսաղէմին դիմա-
ցը եկաւ, և իր հետը երկու հանասած էշ
ունէր, ու իր հարճն ալ իր հետն էր։
11 Ու երբոր Յեբուսին մօտեցան՝ օրը չատ
անցած բլլալուն համար՝ ծառան իր տիրոջ
ըսաւ, եկուր առ [ի]Յեբուսացւոց քաղաքը խո-
12 տորինք, ու գիշերը հոն մնանք։ Բայց տէրը
անոր ըսաւ, Իսրայէլի որդւոցմէ չեղող օտար-
ազգի բնակիչներուն քաղաքը չխոտորինք, հապա
13 մինչև [ժ]Գաբաա անցնինք։ Եւ իր ծառային
ըսաւ, եկուր ան տեղերուն մէկուն մօտե-
նանք, ու գիշերը Գաբաայի կամ [ի]Ռամայի
14 մէջ մնանք։ Եւ անցան գացին. ու երբոր
Բենիամինի Գաբաային մօտեցան՝ արեւը մնաւ,
15 Եւ հոն դարձան որ Գաբաա մտնեն ու գիշե-
րը հոն մնան. և դնաց քաղաքին հրապարակին
մէջ նստաւ. ու մարդ մը չկար որ [լ]զանոնք
իր տունը առնէ՝ գիշերը անցընելու համար։
16 Եւ ահա իրիկունը ատենն մէկ ծեր մարդ
մը կու գար՝ [խ]իր գործէն [ծ]դառնալէն. ու անի-
կա Եփրեմի լեռնէն էր, և Գաբաայի մէջ
պանդխտացեր էր. [կ]բայց ան տեղին բնակիչնե-
17 րը Բենիամինեանք էին։ Ու երբոր անիկա
աչքերը վերցուց և ճամբորդ մարդը քաղա-
քին հրապարակին մէջ տեսաւ՝ ծեր մարդը
ըսաւ, Ո՞ւր կ'երթաս, և ուսկից կու գաս։
18 Ու անիկա ըսաւ, Մենք Յուդայի Բեթղեհե-
մէն մինչև Եփրեմի լեռնային կողմերը կ'անց-
նինք. ես ան տեղացի եմ, ու մինչև Յուդա-
յի Բեթղեհեմը գացի, և հիմա [մ]Տէրոջը տունը
կ'երթամ. ու պիտի հոր տունը ընդունող մարդ
19 մը չկայ. Բայց մեր էշերուն համար չորդ ու
ճարակ կայ. և [ն]ինծի համար, քու ալախի-
նիդ համար ու քու ծառայիդդ հետ եղող
մանչուն համար հաց ու գինի ունինք. [ո]ինա-
20 մէկ բան մը պակաս չէ։ Եւ ան ծեր մարդը
ըսաւ, [պ]խաղաղութիւն քեզի. քու ամէն պակ-
սութիւնդ հիմա իմ վրաս ըլլայ. [ր]բայց գիշերը
21 հրապարակին մէջ մի մնար։ [ս]Ան զանիկա իր
տունը տարաւ, և էշերուն կեր տուաւ. [տ]ու
անոնք ոտքերնին լուալէն հետը կերան և
խմեցին։
22 Ու երբոր անոնց սիրտը կը զուարճանար,

ա թ.ա. · ժգ · 22։ բ թ.ա. · ժ · 6։
գ Յես · ժԼ · 47։
դ Դն · ժգ · 14։ Գլ· ի · 1։ գ.թ.ա. · ժբ · 29, 30։ ժԼ · 20։
ե Գլ· ժգ · 1։ աթ.ա. · գ · 2, 3, 10, 11։ Սաղ· հը · 60, 61։
զ Յես · ժբ · 1։ Գլ· ժԼ · 18։ թա · 12։
է Գլ· ժԼ · 6։ ժբ · 1։ թա · 25։
ը Գլ· ժԼ · 7։
թ Դն · ւգ · 3։
ժ Դն · ժբ · 3։
ի Յես · ժբ · 28։
լ Յես · ժԼ · 8։ 65։ Գլ· ա · 21։ բ.թ.ա. · Լ · 6։
խ Յես · ժբ · 28։
ծ Յես · ժբ · 25։
կ Մատ · ԺԼ · 45։ Եբր · ժգ · 2։
հ Սաղ· ՃԳ · 23։
ձ Յես · ժբ · 1։ Գլ· ժբ · 31։ ի · 18։ ա թ.ա. · ժ · 3, 7։
ղ Հմր · 15։
ճ Դն · ի.գ · 25։ Գլ· գ · 25։
մ Դն · ժբ · 2։
յ Դն · ի.գ · 32։ ի.գ · 33։
ն Դն · ժբ · 4։ Յով· ժգ · 5։

ահա Յբաղաքին բնակիչներէն չհար մարդիկ
տանը չորս կողմը պաշարեցին, ու դուռը ձեռք
առին. և տանը տիրոջը՝ ան ծեր մարդուն
հետ խօսեցան ու ըսին, Ցառնիլ եկող մարդը
23 հանէ, որ գանիկա գիտնանք: Եւ Ձան տա-
նուտէր մարդը անոնց ելաւ, ու անոնց ըսաւ,
Չէ, եղբայրնե՛ր. կ՚ազաչեմ՝ դէշութիւն մի
ընէք. աս մարդը իմ տունս մտնելէն ետքը
24 Ձաս անզգամութիւնը մի ընէք: Ձնա իմ կոյս
աղջիկս, ու ան մարդուն հարճը հիմա ձեզի
հանեմ, և չգանիք լլկեցէք, ու ձեր ուզա-
ծը ըրէք անոնց, և աս մարդուն աս անզգա-
25 մութիւնը մի ընէք: Բայց ան մար-
դիկը չուզեցին անոր խօսքը մտիկ ընել. ու
ան մարդը իր հարճը բռնեց դուրս հանեց
անոնց. և անոնք չգանիկա գիտցան, ու բոլոր
գիշերը գանիկա լլկեցին մինչև առաւօտ. ու
երբոր արշալոյսը ծագեցաւ, գանիկա թող
26 տուին որ երթայ: Եւ ան կինիկը առտուան
գէմ գնաց, ու ինկաւ ան մարդուն տանը
դրանը առջևը, ուր որ իր տէրը կը կենար. --
27 մինչև որ լուսցաւ՝ հոն մնաց: Եւ անոր տէրը
առաւօտուն ելաւ, տանը դռնները բացաւ,
որ երթայ իր ճամբան երթայ. և ահա կինիկը՝
իր հարճը տանը դրանը առջևն ինկեր էր,
28 և ձեռքերը սեմին վրայ էր: Ու անոր ըսաւ,
Ելիր երթանք. բայց Չպատասխան տուող չը-
կար: Ինաւեներ գանիկա իր էշուն վրայ դը-
29 րաւ, ու մարդը ելաւ իր տեղը գնաց: Եւ
երբոր իր տունը հասաւ՝ դանակ մը առաւ,
ու իր հարճը բռնեց և Ցգանիկա ոսկորներու-
վը տասներկու կտորի բաժնեց, ու խրա-
30 յէլի ամէն ահմաններուն ղրկեց: Եւ ամէն
տեսնողները կ՚ըսէին թէ Իսրայէլի որդւոցը
Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն մինչև աս օրս՝
տակաւին բան մը ոչ եղեր է, ոչ ալ տեսնուեր
է. ասոր վրայ մտածեցէ՛ք, Վճռեցէ՛ք
ու խօսեցէ՛ք:

ԳԼ. Ի

Ղեւտացին իրեն եղած պիտանքը ժողովքին կը պատմէ: 8 ժո-
ղովքին վճիռը: 12 Բենիամինեանք Իսրայէլացւոց պահանջ-
մունքներուն մտիկ չընելով՝ գլուխ կը վերցնեն: 18 Իսրայէ-
լացիք երկու անգամ պատերազմ ընելով՝ իրենցմէ քառասուն
հազար մարդ կը սպանեն: 26 Եօթը մկ հնարքով մը բոլոր
Բենիամինեանները կը ջարդեն, բայց Ի վեց հարիւր հոգիին
արձակ կ՚ազատեն:

1 Ա՚նոնք ՚բոլոր Իսրայէլի որդիքը ելան,
ու ժողովքը մկ մարդու մը պէս Դանէն մին-
չև Բերսաբէէ և Գաղաադու երկիրը՝ Մաս-
2 փայի մէջ Տէրոջը առջևը ժողովեցան: Եւ

3 Ձն. ժԲ. 4: ԳԼ. Ի. 5: Ոմ. Բ. 9: Ժ. 9:
4 Բ Օր. Ժգ. 13:
5 Ձն. ժԲ. 5: Էր. ամմ. ա. 26, 27:
6 Ձն. ժԲ. 6, 7:
7 Բ Թագ. Ժգ. 12:
8 Ձն. ժԲ. 8:
9 Ձն. ԼԲ. 2 = Բ Օր. Իա. 14:
10 Ձն. գ. 1:
11 ԳԼ. Ի. 5:
12 ԳԼ. Ի. 6: Տես ա Թագ. Ժա. 7:
13 ԳԼ. Ի. 7: Առակ. Ժգ. 10:
—
14 Բ Օր. Ժգ. 12: Ցես. Իբ. 12: ԳԼ. Իա. 5: ա Թագ. Ժա. 7:
15 ԳԼ. Ժբ. 29: ա Թագ. գ. 20: Բ Թագ. գ. 10: Իգ. 2:
16 ԳԼ. Ժ. 17: Ժա. 11: ա Թագ. Է. 5: Ժ. 17:
17 ԳԼ. Բ. 10:
18 ԳԼ. ԺԲ. 15:
19 ԳԼ. ԺԲ. 22:
20 ԳԼ. ԺԲ. 25, 26:
21 ԳԼ. ԺԲ. 29:
22 Ցես. Է. 15:
23 ԳԼ. ԺԲ. 30:
24 Բ Օր. Ժգ. 14: Ցես. Իբ. 13, 16:
25 Բ Օր. Ժգ. 13: ԳԼ. ԺԲ. 22:
26 Բ Օր. ԺԷ. 12:

տրուած [a]ահեկադործ մարդիկ կային , որոնց
ամէնն ալ պարապումիով մազի վրայ քար կը
17 Նետէին առանց վրիպելու : Եւ Իսրայէլի մար-
դիկն ալ Համրուեցան . — Բենիամինէն ՚ի զատ
չորս հարիւր հազար սուր քաշող մարդ [b]ոտ-
ք— . ասոնք ամէնն ալ պատերազմող մարդիկ
էին :
18 Ու գացին [c]Բեթել եղան . և Իսրայէլի որ-
դիքը [d]Աստուծոյ հարցուցին ու ըսին , Բենի-
ամինի հետ պատերազմելու համար ո՞վ մեզի
առաջնորդ ըլլայ . և Տէրը ըսաւ , Յուդան
19 առաջնորդ ըլլայ : Ու Իսրայէլի որդիքը ա-
ւաւօտուն եղան և Գաբաայի դիմացը բանա-
20 կեցան : Ու Իսրայէլացիք Բենիամինի հետ պա-
տերազմ ընելու եղան . և Իսրայէլացիք Գա-
բաայի քովը անոնց դէմ չարաւեցան պատե-
21 րազմի համար : Ու [e]Բենիամինի որդիքը Գա-
բաայէն եղան , և ան օրը Իսրայէլէն քսան-
22 ուերկու հազար մարդ գետինը փուեցին : Ու
ժողովուրդը՝ այսինքն Իսրայէլացիք ուժ ցոյց ըրին, և նորէն գացին պատերազմելու համար չա-
բաւեցան նոյն տեղը , ուր որ առջի օրը չա-
23 բաւեր էին : (Ու Իսրայէլի որդիքը եղան , և
Տէրոջը առջեւը մինչև իրիկուն լացին , ու Տէ-
րոջը հարցնելով ըսին , Մեր եղբօրը Բենիա-
մինին հետ պատերազմելու համար նորէն ել-
լե՞նք : Եւ Տէրը ըսաւ , Ելէք :)
24 Ու երկրորդ օրը Իսրայէլի որդիքը Բենիա-
25 մինի որդւոցը մօտեցան : Ու Երկրորդ օրը
Բենիամինեանք Գաբաայէն անոնց դէմ եղան
[f]ոխերաբար- հոգ . և Իսրայէլի որդւոցմէ նո-
րէն տասնուութը հազար մարդ գետինը փուե-
ցին . ասոնց ամէնն ալ սուր քաշող մարդիկ
էին :
26 Ամբողջ բոլոր Իսրայէլի որդիքը՝ այսին-
քեան բոլոր ժողովուրդը [g]եղան [h]Բեթէլ գացին ,
ու հոն Տէրոջը առջեւը նստան լացին , և ան
օրը մինչև իրիկուն ծոմ պահեցին , ու Տէրո-
ջը առջեւը ողջակէզներ և խաղաղութեան զո-
27 հներ մատուցին : Ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը
հարցուցին . (ու ան օրերը [i]Աստուծոյ ուխտին
28 տապանակը հոն էր . Եւ ան օրերը անոր առ-
ջեւը [j]Ահարոնեան եղիազարին որդին փենհէս
[k]կը կայնէր .) ու ըսին , Մեր եղբօրը Բենիա-
մինին որդւոցը հետ պատերազմելու համար
նորէն մէ՞կ մը ել լե՞նք , թէ ետ քաշուինք :
Եւ Տէրը ըսաւ , Ելէք , քանզի վաղը զանոնք
ձեր ձեռքը պիտի մատնեմ :
29 Ու Իսրայէլացիք [l]Գաբաայի բոլորտիքը
30 դարանակալներ դրին : Եւ Իսրայէլի որդիքը
երրորդ օրը Բենիամինի որդւոցը վրայ գա-
ցին , ու միւս անգամներուն պէս Գաբաային
31 դիմացը չարաւեցան : Անոնք Բենիամինի

որդիքը ժողովուրդին դէմ ելան , և քաղա-
քէն զատուեցան , ու առջի անգամներուն պէս
սկսան ժողովուրդը զարնել , ու երեսունի չափ
Իսրայէլացի մեռցուցին ան ճամբաներուն մէջ
որոնց մէկը Բեթել կ՚ելլէր ու միւսը դաշ-
32 տի Գաբաան : Եւ Բենիամինի որդիքը ըսին ,
Անոնք անոնք մեր առջեւը առջի անգամներուն
պէս կը կոտրուին : Ու Իսրայէլի որդիքը ըսին ,
փախչինք ու զանոնք քաղաքէն դուրս ճամ-
33 բաներու հանենք : Եւ Իսրայէլի բոլոր մար-
դիկը իրենց տեղէն եղան , ու Բահալթամարին
առջեւը չարաւեցան : Եւ Իսրայէլի դարանա-
կալները յանկարծ իրենց տեղէն՝ Գաբաայի
34 դաշտէն դուրս եղան : Ու Գաբաային առջեւ
բոլոր Իսրայէլէն տասը հազար ընտրուած մարդ
եկան , և պատերազմը սաստկացաւ . [m]ու անոնք
չէին գիտեր որ իրենց վրայ չարիք հասեր է :
35 Եւ Տէրը Իսրայէլի առջեւը Բենիամինը զար-
կաւ . ու ան օրը Իսրայէլի որդիքը Բենիա-
մինէն քսանուհինգ հազար հարիւր մարդ կո-
րնցին . անոնց ամէնն ալ սուր քաշող [n]մարդ-
36 էին : Եւ Բենիամինի որդիքը իրենց յաղթուիլը տեսան . Արանզի Իսրայէլացիք Գաբաային
մօտ տեղ տուին որ դարանակալները գան
37 [o]Գիբեայի՝ Բենիամինեանց տեղ առնեն : Ու
դարանակալները չուտով Գաբաային վրայ յար-
ձակեցան , ու դարանակալները [p]ամբողջ տա-
րածուեցան , և բոլոր քաղաքը սուրի բերան
38 անցուցին : Ու Իսրայէլացիք դարանակալնե-
րուն հետ [q]ժամանակ մը որոշեր էին , որ քա-
39 զաքէն մեծ կրակով ծուխ հանեն : Անտանիք
Իսրայէլի մարդիկը պատերազմին մէջը փո-
խուած ցուցուցին , ու Բենիամինեանք սկսան
Իսրայէլացիները զարնել , ու երեսուն մար-
դու չափ մեռցուցին . քանզի ըսին Թէ Անտա-
րակոյս անոնք մեր առջեւը առջի պատերազմին
40 պէս կը կոտրուին : Բայց երբոր քաղաքէն
կրակին ծուխը սիւնի պէս բարձրանալ սկսաւ ,
Բենիամինեանք վեր նայեցան դարձեալ՝ նայե-
ցան որ քաղաքին հրդեհը երկինքը կ՚ելլէր ,
41 Ու երբոր Իսրայէլացիները նորէն ետ դար-
ձան , Բենիամինեանք ապշեցան մնացին , քան-
դի տեսան որ չարիքը իրենց վրայ հասեր էր ,
42 Ուստի անոնք Իսրայէլացւոց առջեւէն դէպ՚ի
անապատին ճամբան դարձան . բայց պատե-
րազմը անոնց հասաւ , ու քաղաքներէն ել-
43 լողները զանոնք իրենց մէջը մեռցուցին : Անտ-
անիք Բենիամինեանները պաշարեցին , զանոնք
հալածեցին , — զանոնք դիւրաւ մինչև
Գաբաային դիմացը արեւելեան կողմէն գտկին ,
44 Եւ Բենիամինէն տասնուութը հազար մարդ
մնաւ . անոնց ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկ
45 էին : Ու [r]դառնալով դէպ՚ի անապա-

[a] ԳԼ · գ · 15 : ա Ա Ն · ժբ · 2 :
[b] Կ՝նշանակէ տասնեակ հազար · ասս Համ · 23 ·
[c] 26 :
[d] Թնա · իէ · 21 : ԳԼ · ա · 1 :
[e] Ծն · խԹ · 27 :
[f] Հմր · 26 · 27 :
[g] Հմր · 21 :
[h] Հմր · 18 :
[i] Կ՝նշանակէ տասնեակ հազար · նբ
[j] Ցես · ժբ · 1 : ա Թագ · գ · 3 · 4 :
[k] Ցես · իգ · 33 :
[l] Բ Օր · ժ · 8 : ժբ · 5 :
[m] Ցես · բ · 4 :
[n] Ցես · բ · 14 : Ես · իէ · 11 :
[o] Ցես · բ · 15 :
[p] Ցես · բ · 19 :
[q] Կ՝նշանէ
[r] Ցես · բ · 20 ·

որ Բեթէլի վէմը փախան. անոնցմէ ճամբաներուն մէջ հինգ հազար մարդ ճանապարհը բռնեն. և զանոնք մինչև Գեդոմ հալածելով՝
46 անոնցմէ երկու հազար մարդ զարկին։ Ու Բենիամինէն այն օրը բոլոր ինկածները քսան-
47 հինգ հազար սուր քաշող մարդ էր. անոնց ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկ էին։ Եւ վեց հարիւր մարդ դարձան ու անապատը Բեմմնի վէմը փախան, ու Բեմմնի վէմը չորս
48 ամիս կեցան։ Եւ Իսրայէլացիք Բենիամինի որդւոցը դառնալով՝ զանոնք սուրի բերնէ անցուցին, քաղաքներուն մէջի մարդոցմէ մինչև անասունները, ու ինչ որ գտնուեցաւ. ու բոլոր գտնուած քաղաքներն ալ կրակով այրեցին։

ԳԼ· ԻԱ.

1 Ժողովուրդը Բենիամինի ցեղին կորստեանը վրայ կ՚ողբայ։ 8 Գաղաադու Յաբիսը կը կոտրընդունին, ու անկէ չորս հարիւր աղջիկ առնելով՝ աղջ մնացած Բենիամինեանց հինգ բլուրը կու տան։ 16 Նաև կը խրատեն զանոնք՝ որ Սիլովի մէջ պար բռնող աղջիկներէն ալ յափշտակեն։

1 Եւ Իսրայէլի մարդիկը Մասփայի մէջ երդում բրեր էին, ու ըսեր էին թէ Մեզմէ
2 հինգ ըլլալու չտայ։ Եւ ժողովուրդը *Բեթէլ երթալով՝ հոն Աստուծոյ առջևը մինչև իրիկուն նստան, ու ձայներնին վերցնելով՝ մեծ
3 լայով մը լացին, Եւ ըսին, Ով Իսրայէլի Տէր Աստուածը, ինչո՞ւ համար աս բանը Իսրայէլի մէջ պատահեցաւ, որ այսօր Իսրայէլէն ցեղ
4 մը պակսի։ Ու հետևեալ օրը ժողովուրդը կանուխ եղաւ, և *հոն սեղան մը չինեցին, ու ողջակէզներ և խաղաղութեան զոհեր մատուցին։

5 Ու Իսրայէլի որդիքը ըսին, Իսրայէլի ամէն ցեղերէն ժողովքին հետ Տէրոջը առջևը չելլողը ո՞վ է. *քանզի Տէրոջը առջևը Մասփա չելլող մարդուն համար մեծ երդում ըրեր էին, ըսելով թէ Անկիա անպատճառ պիտի
6 մեռնի։ Աստաւնը Իսրայէլի որդիքը լրենց եղբօրը Բենիամինին համար ցաւելով ըսին, Այսօր Իսրայէլէն մէկ ցեղ մը բնաջինջ եղաւ։
7 Ա՛ս մնացածներուն ի՞նչ ընենք, որ անոնց կիներ առնինք. քանզի մենք Տէրոջը անուամբ երդում ըրինք որ մեր աղջիկներէն անոնց
8 կիներ չտանք։ Ու ըսին, Իսրայէլի ցեղերէն ո՞վ է որ Տէրոջը առջևը Մասփա չելաւ. և ահա *Գաղաադու Յաբիսէն բնաւ մարդ մը
9 եկած չէր բանակը՝ ժողովքը։ Ու ժողովուրդը աչքէ անցուցին. և ահա անոնց մէջը Գաղաադու Յաբիսի բնակիչներէն մարդ մը չը-
10 գտնուեցաւ։ Աստաւնը ժողովքը խոստ զօ-

11 րաւորներէն հոն տասներկու հազար մարդ խրկեցին, ու անոնց պատուիրելով ըսին, *Գացէք, և Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները սուրի բերնէ անցուցէք, կիներն ալ ու
12 տղաքներն ալ։ Եւ ձեր ընելու բանը աս է. *Ամէն էրիկ մարդը ու էրիկ մարդու անհպողին դիտցող ամէն կիները կոտրընդուցէք։ Եւ Գաղաադու Յաբիսի բնակիչներուն մէջ չորս հարիւր կոյս աղջիկներ գտան, որ անոնք արուի հետ պառկած չէին, ու էրիկ մարդ չէին դիտեր, և զանոնք Քանանու երկրին մէջ *Սիլովի բանակը բերին։ Ու բոլոր ժողովքը հաշտ
13 խրկելով, *Բեմմնի վէմը եղող Բենիամինի որդւոցը խօսեցան, և *զանոնք խաղաղութեան
14 հրաւիրեցին։ Ու անոնք Բենիամինեանք դարձան. և անոնց ան կիները տուին, որ Գաղաադու Յաբիսի կիներէն ողջ թողուցեր
15 էին. բայց անոնց բաւական չեղան։ Եւ ժողովուրդը *Բենիամինի համար յաւեցաւ. քանզի Տէրը Իսրայէլի ցեղերուն մէջ խզտատուութիւն ըրաւ։

16 Ու ժողովքին ծերերը ըսին, Մնացածներուն ի՞նչ ընենք կիներ չունենալու համար. որովհետև Բենիամինի չէզոք կիները կորսուեցան։
17 Եւ ըսին, Ողջ մնացող Բենիամինեանց ժառանգութիւն *պէտք է, որ Իսրայէլէն ցեղ մը
18 բնաջինջ չըլլայ։ Ու մենք անոնց մեր աղջիկներէն կիներ չենք կրնար տալ, *քանզի Իսրայէլի որդիքը երդում ընելով ըսին թէ Բե-
19 նիամինի կիներ առնողը անիծեալ ըլլայ։ Եւ ըսին, Ահա տարուէ տարի Տէրոջը տօնախմբութիւն կ՚ըլլայ Սիլովի մէջ, *ան *Բեթէլի հիւսիսային կողմը, ու Բեթէլէն Սիքեմ երթղ ճամբուն արևելեան կողմը, և Լե-
20 բոնային հարաւային կողմը կ՚ինայ։ Ու Բենիամինի որդւոցը պատուիրելով՝ ըսին, Գա-
21 ցէք, այգիներուն մէջը պահուեցէք. Ու երբոր տեսնէք որ Սիլովի աղջիկները *պար բռնելով խաղալու ելեր են, անոնք այգիներէն ելէք, և ամէն մէկերնիդ Սիլովի աղջիկներէն ձեզի մէկ կնիկ յափշտակեցէք,
22 ու Բենիամինի երկիրը գացէք։ Եւ թէ որ անոնց հայրերը կամ եղբայրները մեզի գալով՝ դատ ընեն, անոնց կ՚ըսենք թէ Մեր սիրոյն համար չնորհ ըրէք անոնց. քանզի մենք պատերազմին մէջ անոնց ամենուն մէկմէկ կնիկ չգտանեցինք. ու հիմա դուք չտուիք
23 անոնց որ յանցաւոր ըլլաք։ Եւ Բենիամինի որդիքը անանկ ըրին, ու իրենց թուովն չափ պար բռնողներէն կիներ յափշտակելով՝ առին ու գացին իրենց ժառանգութիւնը գարձան, ու *քաղաքները չինեցին և ա-
24 նոնց մէջը բնակեցան։ Ու անոնք Իսրա-

= Յեր. ժէ. 32։
* Գէ. իա. 13։
= Գէ. ի. 1։

* Կամ Աստուծոյ առջևը. գէ. ի. 18, 26։
† ը թագ. իգ. 25։
‡ Գէ. է. 23։

† ա թագ. ժա. 1։
իա. 11։
§ Հմր. 5։ Գէ. է. 23։ ա թագ. ժա. 7։

‖ թագ. իա. 17։
¶ Յեր. ժը. 1։
# Գէ. ի. 47։
** ը Օր. ի. 10։

†† Հմր. 6։
‡‡ Հմր. 1։ Գէ. ժա. 35։
§§ Տեր ԵԼ. ժէ. 20։

Գէ. ժա. 34։ ա թագ. ժը. 6։ Եր. լա. 13։
¶¶ Տեր գէ. ի. 48։

յեալի որդիքըՙ անկէ ամէն մարդ իր ցեղին ու իր ազգատոհմին գնաց, և ամէն մարդ անկէ
25 իր ժառանգութեանը եղաւ։ ²Ան օրերը Իս-
բայելի մէջ թագաւոր չկար. Համէն մարդ իր աչքին հաճելի եղածը կ'ընէր։

ԳԻՐՔ ՀՌՈՒԹԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Եղիմելէք ամի պառհառավ Մովաբացւոց երկիրը կ'երթայ, ու հոն կը մնայ։ 4 Մաալոն և Քեղլոն Մովաբացի կիներ կ'առնեն իրենց, ու կը մնանին։ 6 Նաոմի իր քաղաքը դառնալու առնըՙ 8 իր հարսերը կը յորդորէ որ իր հետը չերթան։ 14 Որփա անկէ կը դառնայ, բայց Հռութ հաստատուն մտքով կ'ընկերանայ անոր։ 19 որոնք երկուքն ալ Բեթլեհեմ հասնելով սիրով կ'ընդունուին։

1 -Դատաւորաց կառավարութեան օրերը ²եր-
կրին վրայ սով եղաւ. և ³Յուդայի Բեթլեհե-
մէն մէկ մարդ մը իր կնիկովը ու երկու որ-
դիներովը Մովաբի երկիրը գաղթականու-
2 թեան գնաց. եւ անոր մարդուն անունը Եղիմելէք, ու կնկանը անունը Նաոմի, ու երկու որդւոցը անուններըն Մաալոն ու Քեղլոն էին. անոնք ⁴Եփրաթացի էին Յուդայի Բեթլեհեմէն, և ⁵Մովաբի երկիրը գացին ու հոն բնակեցան։
3 Եւ Նաոմիին էրկիրը Եղիմելէք մեռաւ. ու
4 անոնիկ իր երկու որդիներովը մնաց, որոնք կիներ Մովաբացի կիներէ առին. մէկուն անունը Որփա, ու մէւսին անունը Հռութ էր. և անոնք հոն տասը տարիի չափ նստան։
5 Ու Մաալոն և Քեղլոն երկուքն ալ մեռան, և կինիկը իր երկու որդւոցմէն ու էրկիկէն զուրկ մնաց։
6 Եւ անոնիկա իր երկու հարսներովը եղաւ, որ Մովաբի երկրէն դառնայ. քանզի Մովաբի երկրին մէջ լսեր էր որ Տէրը ²իր ժողովուրդին այցելութիւն ըրեր է՝ ³անոնց հաց տա-
7 լով։ Ու անոնիկա իր եղած տեղէն իր երկու հարսներուն հետը եղաւ, և Յուդայի երկիրը դառնալու համար ճամբորդութիւն կ'ընէին։
8 Ու Նաոմի իր երկու հարսներուն ըսաւ, ⁴Գացէք, և ամէն մէկերնիդ իմոյ իր մօրը տունը դառնայ. -- ⁵Տէրը ձեզի ողորմութիւն ընէ, ինչպէս որ դուք ⁶մեռածներուն ու ինծի ըրիք.
9 Տէրը ձեզի տայ որ ամէն մէկերնիդ իր երկրորդ տուներ ⁷հանգստութիւն գտնէ. ու զանոնք համբուրեց, և անոնք ձայնները վերցնելով
10 լացին. Ու անոր ըսին, Մենք անպատճառ քու հետդ քու ժողովուրդիդ կը դառնանք։
11 Բայց Նաոմի ըսաւ, Ով իմ աղջիկներս, նո դարձէք. ինչո՞ւ համար իմ հետս պիտի երթաք. միթէ իմ արդի անդին մէջը ուրիշ որ-
12 դիներ կա՞ն, նոր ձեզի էրկիկ ըլլան։ Նո դարձէք, իմ աղջիկներս, -- գացէք. քանզի ես պառաւեր եմ, ու նորէն պիտի չկարդամ, թէ որ յոյս ունիմ ըսելով՝ առ գիշեր կոր-
13 դուելու ըլլայի, ու ազգականներ ալ ծնանիմ, Եւ դուք միննէ անոնց մեծնալը պիտի սպասէի՞ք, և դուք ասոր համար պիտի չկարդուէի՞ք ու -- ³ոչ պիտի մնայիք. չէ աղջիկներս, քանզի ⁸ձեզի համար շատ՝ կը ցաւիմ. որովհետև
14 ⁹Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս †ծանրացաւ։ Ու անոնք նորէն ձայնները վերցնելով լացին։ Եւ Որփա իր կեսուրը համբուրեց, բայց Հռութ
15 ուսի անկէ ²չդաստուեցաւ։ Ասկայն Նաոմի ըսաւ, Ահա քու նեղդ իր ժողովուրդին ու իր ³աստուածներուն դարձաւ. դուն ալ նորէն
16 եւսի անկէ եղբարդ դարձիր։ Եւ Հռութ ըսաւ, Իմ վրաս մի եյնար որ քեզ թողում, ու քեզմէ դառնամ. քանզի ուր որ երթաս՝ հոն պիտի երթամ, և ուր որ մնաս՝ հոն պիտի մնամ. քու ժողովուրդդ իմ ժողովուրդս ըլլայ, ու
17 քու աստուածդ իմ աստուածս ըլլայ. Ուր որ մեռնիս՝ հոն պիտի մեռնիմ ու հոն թա-
18 ղուիմ. ⁴Տէրը ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ, թէ որ դուն քեզմէ մնահատանէ ---։ Ե-
19 ւ զատէ։ ⁵Երբոր նորէն տեսաւ որ անիկա միտքը դրեր է իր հետը գալու, ալ չխօսեցաւ անոր։
Ու երկուքը ⁶եկան գացին, մինչև որ Բեթլեհեմ հասան. ու երբոր Բեթլեհեմ մտան, ⁷ամբողջ պատճառովը բոլոր թաղաքը շարժեցաւ, ու կ'ըսէին, ³Արդ հօ՛ք Նաոմին ասկա-
20 ցաւ, ու կ'ըսէին, ³Արդ հօ՛ք Նաոմին ասկա-
21 ⁸նակարծուկը գառնութեամբ լեցուց զիս. ե-

ᵃ Գէ. ժէ. 6. ժբ. 1. ժԹ. 1.
ᵇ ր Օր. ժբ. 8. Գէ. ԺԷ. 6.
— Դատ. բ. 16.
ᶜ Տես Ծն. ԺԲ. 10. Թգ. 1. գ Թագ. բ.
ᵈ Դատ. ԺԷ. 8.
ᵉ Տես Ծն. լե. 19.
ᶠ Դատ. գ. 30.
ᵍ Եր. գ. 31. Գաղ. ա. 68.
ʰ Սաղ. ՃԼ. 13. Մատ. գ. 11.
ⁱ Տես Ցնո. Թգ. 15.
ʲ ր Տիմ. ա. 16. 17. 18.
ᵏ Հմր. 5. Գէ. բ. 20.
ˡ Գէ. գ. 1.
ᵐ Ծն. լը. 11. ր Օր. Թէ. 5.
ⁿ Կ՚ոչ ձեզմէ աւելի
ᵒ Դատ. բ. 15. Յօր. ԺԹ. 21. Սաղ. լը. 4. լո. 2. ԼԹ. 9. 10.
ᵖ Եբբ. Եղաւ.
ᵠ Նաւակ. ԺԷ. 17. ժբ. 24.
ʳ Դատ. ժա. 24.
ˢ Տես Ցնո. Թգ. 15. 19. գ Թագ. բ. 2. Գաւկ. Թգ. 28.
ᵗ գ Թագ. բ. 2. 4. 6.
ᵘ Գէ. բ. 11. 12.
ᵛ ա Թագ. գ. 17. Թէ. 22. բ Թագ. ԺԹ. 15. ԺԹ. 23. գ Թագ. գ. 31.
ʷ Գար. Թա. 14.
ˣ Մատ. Թա. 19.
ʸ Տես Եր. Թգ. 15.
ᶻ Ոչը. բ. 15.
ᵃ՚ Տես Ծնունդ.
ᵇ՚ գաւն.

լեցուն գացի, ու ՏԷՐԸ զիս պարապ դարձուց. ինչո՞ւ զիս Նոեմի կը կանչէք, քանզի ՏԷՐԸ *ինծի դէմ վկայութիւն առաւ,՚՚ ու
22 Ա.մենակարողը զիս վշտացուց։ Այսպէս Նոեմի իր հարսին Մովաբացի Հռութին հետ Մովաբի երկրէն ետ դարձաւ. ու ՚դարիւն հընձոց սկիզբը Բեթլեհեմ հասան։

ԳԼ. Բ

1 Հռութ հասկ կը ժողվէ Բոոսին արտերէն։ 4 Բոոս խնամուքով անոր ողջոյն կ՚ընէ։ 8 մարգարիտութիւն կը ցուցընէ անոր։ 18 Եւ Հռութ իր բոլոր ժողվածը Նոեմիին կը տանի։

1 Եւ Նոեմի իր էրկանը կողմանէ մէկ ՚ազդականն մը ունէր. անիկա Ելիմելեքի ազգատոհմէն էր, ու շատ հարուստ մարդ մըն էր, և
2 անոր անունը *Բոոս էր։ Ու Մովաբացի Հռութ Նոեմիին ըսաւ, Արտերը երթամ, և որուն աչքին առջևը ողորմութիւն դանելու ըլլամ, անոր ետևէն երթամ։ — *Հասկեր ժողվեմ։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Գնա աղջիկս։
3 Ու անիկա գնաց, և արտի մը մէջ մտնելով հնձողներուն ետևէն հասկ կը ժողվեր. ու պատահեցաւ որ անիկա Ելիմելեքի ազգատոհմէն եղող Բոոսին արտին մէջը գըտնուեցաւ։
4 Եւ ահա Բոոս Բեթլեհեմէն եկաւ, ու հընձողներուն ըսաւ, *ՏԷՐը ձեր հետը ըլլայ։ Եւ
5 անոնք ըսին, ՏԷրը քեզ օրհնէ։ Ու Բոոս հընձողներուն վրայ կեցող իր մանչուն ըսաւ, Ա-
6 աղջիկը որո՞նն է։ Եւ հնձողներուն վերակացու մանչը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, *Նոեմիին հետ Մովաբի երկրէն դարձող Մո-
7 վաբացի աղջիկն է. Եւ ՚ըսաւ, կ՚ազաչեմ, որաներուն մէջը հնձողներուն ետևէն հասկ քաղեմ ու ժողվեմ. ու անիկա առտուընոյ կանուխ եկաւ, ու մինչև հիմա կեցաւ, ՚բայց Ը հիմա քիչ մը տունը նստաւ։
8 Եւ Բոոս ըսաւ Հռութին, Մտիկ ըրէ, աղջիկս. հասկ ժողվելու համար ուրիշին արտը չերթաս, ու աս տեղէն ալ չզատուիս, հա-
9 պա հոս իմ աղջիկներուս քովը կենաս. ՚որ աչքերդ անոնց հնձած արտին վրայ ըլլան, ու անոնց ետևէն գնա. ահա մանչերուն ապրուստ պըրեր եմ որ քեզի չդպչին. ու երբոր ծարաւիս՝ ամաններուն քովը գնա, ու մանչերուն
10 քաշած ջուրէն խմէ։ Եւ աղջիկը ՚երեսի վրայ ինկաւ, ու գետնին երկրպագութիւն ընելով անոր ըսաւ, Ինչո՞ւ է որ ես քու աչքերուդ առջևը չնորհք կը գտնեմ, ու դուն ինծի հետ ծանօթութիւն կ՚ընես. որովհետև ես մէկ
11 օտար կնիկ մըն եմ։ Եւ Բոոս պատասխան տուաւ ու անոր ըսաւ, ՚Որ էրկանդ մեռնելէն ետքը *դուն քու կեսուրիդ ինչ որ ըրիր՝ բոլորն ալ պատմելին ինծի, և թէ ինչպէս քու հայրդ ու մայրդ և ծնած երկիրդ թողուցիր, ու եկար այն ժողովուրդին՝ որն որ առաջուց
12 չէիր ճանչնար։ ՚Քու գործդ փոխարէնն ՏԷրը հատուցում ընէ, և քու վարձդ Իսրայէլի ՏԷր Աստուծոյն կողմանէ առատապէս տրուի, քանզի դուն եկար որ *անոր թեւե-
13 րուն տակը ապաստանարան մը գտնես։ Ու անիկա ըսաւ, Ով տէր իմ, *քու աչքերուդ առջևը չնորհք գտնեմ. քանզի դուն զիս մխիթարեցիր, ու քու ապահովդ *քաղցրութեամբ խօսեցար, ՚մէկէտ և ես քու ապա-
14 խիններուդ մէկուն պէս ալ չեմ։ Եւ Բոոս կերակուրի առտնը անոր ըսաւ, Հոս եկուր, ու հացէն կեր և պատառդ քացախին մէջ թաթխէ։ Ուստի անիկա հնձողներուն քովը նըստաւ. ու անոր բոնրած ցորեն տուաւ, ան ալ
15 կերաւ կշտացաւ և *աւելցածը պահեց։ Ու երբոր հասկ ժողվելու ելաւ, Բոոս իր մանչերուն պատուիրելով ըսաւ, Թող որաներուն
16 մէջէն ալ ժողվէ, ու զանիկա մի ամչցընէք. Եւ խուրձերէն ալ անոր համար դեամբը ձգեցէք, ու թող առնէ որ ժողվէ, և զանիկա մի յան-
17 դիմանէք։ Ու անիկա մինչև իրիկուն ան արտին մէջը ՚հաւաքէ հասկեր ժողվեց. ու երբոր ժողվածը ձեծեց, մէկ արդուի չափ գարի եղաւ։
18 Եւ զանիկա առաւ ու քաղաքը մտաւ, և կեսուրը անոր ժողվածը տեսաւ. ու Հռութ հանեց *ան իր կշտացածէն աւելցածը անոր տուաւ։
19 Եւ կեսուրը անոր ըսաւ, Այսօր ուսկից հասկ ժողվեցիր, և ո՛ւր բանեցար. *քեզի ճանչնուրդ ընողը օրհնեալ ըլլայ։ Անատեռը անիկա իր կեսուրին իմացուց թէ որուն քովը բաներ է, ու ըսաւ, Ան մարդը՝ որուն քովը
20 ես այսօր բանեցայ, Բոոս կը կոչուի։ Եւ Նոեմի իր հարսին ըսաւ, *Անիկա ՏԷրոջմէն օրհնեալ ըլլայ, որ ՚կենդանիներէն ու մեռածներէն իր ողորմութիւնը չկտրեց. և Նոեմի անոր ըսաւ, Ան մարդը մեր ազգատոհմէն է,
21 անիկա *մօտ ազգականն է մեզի։ Ու Մովաբացի Հռութ ըսաւ, Անիկա նաև ինծի ըսաւ թէ իմ մանչերուս *քովէն չզատուիս, մինչև որ
22 անոնք իմ բոլոր հունձքս լմընցընեն։ Եւ Նոեմի իր հարսին՝ Հռութին ըսաւ, Աղէկ է, աղջիկս, որ դուն անոր աղջիկներուն հետը ելլես, ու քեզ ուրիշ արտի մէջ †չտեսնեն։
23 Եւ անիկա Բոոսին աղջիկներէն չզատուեցաւ.

ա Տես Յոբ. ա. 21։ բ Կամ գիս խնամարկեցուց։ գ Եւ. խ. 31, 32։ ԳՀ. բ. 23։ բ Թագ. խա. 9։ դ ԳՀ. գ. 2, 12։ ե ԳՀ. գ. 21։ Ա՛տա. ա. 5։ զ Ղև. ԺԹ. 9։ բՕր. խգ. 19։ է Սաղ. ՃԽԹ. 7, 8։ Ղուկ. ա. 28։ բ Թէս. գ. 10։ թ ԳՀ. ա. 22։ ժ ա Թագ. խե. 23։ ի ԳՀ. ա. 14, 16, 17։ լ ա Թագ. խգ. 19։ խ ԳՀ. գ. 9։ ծ Գն. ԼԶ. 15։ ա Թագ. ա. 18։ կ Գն. ԼԶ. 3։ Գատ. ԺԹ. 3։ հ ա Թագ. խե. 41։ ձ Ժ. 8։ ԼԶ. 7։ ՃԼ. 1։ կգ. 7։ ղ Ամր. 18։ ճ Տես Ամր. 14։ մ Ամր. 10։ Սաղ. խա. 1։ յ ԳՀ. գ. 10։ բԹագ. բ. 5։ Յոբ. ԽԹ. 13։ ն Ելակ. Ժ. 17։ շ ԳՀ. գ. 9։ գ. 6։ Ղև. խե. 25։ † Եբր. Հանդիպին։

ու մինչև գարիւն հնձողը և ցորենին հնձողը ըմբնալը հաւ ժողվից, ու իր կեռաւրին քովը կը բնակիը։

ԳԼ · Գ

1 Եւ անոր կեռաւրը Նոեմի անոր ըսաւ, Աղ-
ջիկս, քեզի հանգստութիւն չփնտռեմ, որ
2 քեզի աղէկ ըլլայ։ Հիմա Բոոս մեր ազգականը
չէ՞, որ դուն անոր աղջիկներուն քովը կե-
ցար։ Ահա անիկա սա գիշեր կալին մէջ գարին
3 կը հսկէ։ Եւ դուն լուացուիլ, ու իւղ օծուիլ,
և լաթերդ հագիր ու կալը իջիր. և մինչև
որ ուտելը ու խմելը չըլլնցընէ, ան մարդուն
4 մի յայտնուիր։ Ու երբոր քնանայ՝ անոր պառ-
կած տեղը իմացիր, և դուն անոր ոտքերուն
կողմէն ծածկոցը բաց ու պառկիլ, և անիկա
5 քեզի պիտի իմացընէ թէ ինչ ընելու ես։ Ու
Հոռութ անոր ըսաւ, Ամէն ինծի ազատարծնելդ
պիտի ընեմ։
6 Եւ կալը իջաւ, ու կեռաւրին ամէն ազդ-
7 արգածին պէս ըրաւ։ Եւ Բոոս ուտելէն՝ խը-
մելէն ու սիրտը զուարճանալէն ետքը՝ գի-
զուած հրէն եզերքը պառկելու գնաց. և
Հոռութ ալ կամացուկ մը գնաց, ու անոր ոտ-
քերուն կողմէն ծածկոցը բացաւ և պառկե-
8 ցաւ։ Ու կէս գիշերուն մարդը վախցաւ, ու
ծռելով՝ ահա կին մը անոր քովը պառկած
9 կիներ մը պառկեր էր։ Եւ ըսաւ, Դուն ո՞վ ես։
Ու անիկա ըսաւ, Ես քու աղախինդ Հռութն
եմ. հո քու քղանցդ քու աղախնոյդ վրայ
տարածէ, քանզի դուն մեծ ազգականս ես։
10 Անոր ալ ըսաւ, Դուն Տէրոջմէ օրհնեալ ըլլաս,
աղջիկս. քու ետքի ազնիւթիւնդ առաջինէն
մեծ է, որովհետև աղքատ կամ հարուստ երի-
11 տասարդներուն եաւէն չգացիր։ Եւ հիմա,
ով աղջիկս, մի վախնար, դուն ինծի ինչ որ
ըսես՝ քեզի պիտի ընեմ. քանզի իմ ազգա-
քիս բոլոր ժողովուրդը դիտէ որ դուն առա-
12 բինի կնիկ մըն ես։ Ու հիմա իրաւցընէ, ես
ազգականդ եմ, բայց մինծմէ մեծ ազգա-
13 կան կայ։ Այս գիշեր հո կեցիր, ու
թէ որ անիկա առաւօտուն քեզի հատուցանել
ուզէ, աղէկ, թող հատուցանէ. բայց թէ որ
անիկա ազգականութիւնը քեզի հատուցանել
չուզէ, անատնիր ես կը
հատուցանեմ, կենդանի է Տէրը. մինչև առա-
ւօտ հո պառկիլ։

14 Ոտաի մինչև առաւօտ անոր ոտքերուն
քովը պառկեցաւ. ու հրճուած, երբոր մարդ մի
դեռ չէին կրնար միմիկ ճանչնալ, ըսաւ. և
Բոոս ըսաւ, Մարդ չգիտնայ որ կալին մէջը
15 կնիկ մտեր է։ Նաև ըսաւ, վրայի ծածկոցդ
բեր, ու զանիկա բռնէ։ Եւ Հռութ զանի-
կա բռնեց. ու անոր վրայ չափ գարի չափեց,
ու անոր վրայ բեռնաւորեց. և անիկա քա-
16 ղաքը գնաց։ Ու Հռութ իր կեռաւրին գա-
ձաւ, որ անոր ըսաւ, Ով աղջիկս, ինչ
պէս ես. ու անիկա անոր պատմեց ինչ որ ան
17 մարդը բրաւ իրեն. Եւ ըսաւ, Ինծի սա վեց
չափ գարին տուաւ, ըսելով, Դու կեռաւրիդ
18 պարապ չերթաս։ Եւ Նոեմ ըսաւ, Աղջիկս,
նստէ, մինչև որ դիտնաս թէ գործը ինչ
պէս պիտի ըմբնայ. քանզի ան մարդը մինչև
որ սա գործը այսօր չըմբնցընէ՝ չհանգստանար։

ԳԼ · Գ

1 Եւ Բոոս դատաստանի կը կանչէ Եղիմելէքին ամէնէն մօտ ազգա-
կանը։ 6 Իսկ անիկա խոստանալէ ետքը, 9 Բոոս կը փրկէ միւռնացին Ժառանգութիւնը։ 11 ու իրեն
կնիկ կ'առնէ Հռութը. որ Դաւիթին ու Յիսուս Քրիստոսին նախնիք։ 18 Փարեսին ազգաբանութիւնը։

1 Եւ Բոոս դուռը ելաւ ու հոն նստաւ. և
ահա ան Բոոսին ըսած ազգականը կ'անցնէր.
ու Բոոս անունովը կանչեց զանիկա ու ըսաւ,
Եկուր՝ հոս նստէ. և անիկա դարձաւ ու նս-
2 տաւ։ Ինաստնոր անիկա հարիւրին ծերերէն
տասը մարդ առաւ, ու ըսաւ, Այս տեղ
3 նստեցէք. և անոնք նստան։ Եւ ըսաւ ան ազ-
գականին ըսաւ, Մոաբի երկրէն դարձող Նա-
ոմիին մեր եղբօրը Եղիմելէքին արտին բաժինը
4 ծախելու վրայ է. Ու ես մտածեցի որ քեզի
իմացընեմ ու ըսեմ, Ջանիկա հոս նստողներուն
առջեւը ու իմ ժողովուրդիս ծերերուն առջեւը
ծախու առ. թէ որ ազգականութիւնս իրա-
ւունքով զանիկա ծախու առնել կ'ուզես,
ծախու առ. բայց թէ որ ծախու առնել չես
ուզեր, ինծի իմացուր որ գիտնամ. քանզի
քեզմէ զատ ազգականութիւնս իրաւունքը
կատարելու մէկը չկայ, ու քեզմէ ետքը ես
եմ։ Եւ անիկա ըսաւ, Ես ազգականութիւնս
5 իրաւունքը կը կատարեմ։ Ու Բոոս ըսաւ,
Դուն Նաոմիին ձեռքէն արտը ծախու առած
օրդ՝ միռնացին կնիկին՝ Մոաբացի Հռութէն
ալ ծախու առնելու ես, հոր միռնացին անուն
6 պահես իր ժառանգութիւնը մէջ։ Եւ ազ-
գականը ըսաւ, Ես ազգականութիւնս
իրաւունքը չեմ կրնար կատարել, չըլլայ որ
իմ ժառանգութիւնս ապրեմ. իմ ունեցած

ա Գլ · ա · 5։
բ ա Կար · ե · 36։ ա Տիմ. ե · 8։
գ Գլ · բ · 8։
դ բ Թագ. ժգ · 2։
ե Դատ. ժմ · 6 · 9 · 22։ բ Թագ. ժգ · 28։ Եսթ. ա · 10։
զ Եզեկ. ժգ · 8։
է Գլ · բ · 20։ Հմբ. 12։
ը Գլ · բ · 20։
թ Գլ · ա · 8։
ժ Եսթ. Ժողովրդիս
ի Ընակ. ժբ · 4։
լ Հմբ · 9։
խ Գլ · գ · 1։
ծ բ Օր · իե · 5։ Գլ · գ · 5։ Մատ. իբ · 24։
կ Դատ. բ · 19։ Ե բլեմ. գ · 2։
հ Հռութ. ժբ · 17։ ժգ · 10։ ա Կար. ժ · 32։ բ Կար. բ · 21։ ա Մնհ. ե · 22։
ձ Կամ ալ
ղ Սաղ. լե · 3 · 5։
—
մ Գլ · գ · 12։
յ գ Թագ. իա · 8։ Ընակ. լա · 23։
ն Ծն. իգ · 18։
շ Ելլեմ. լբ · 7 · 8։
ո Գլ. ե. իե · 55։
չ Ծն · լբ · 8։ բ Օր · իե · 5 · 6։ Գլ · գ · 13։ Մատ. իբ · 25։
պ Գլ · գ · 12 · 13։

ազգականութեանս իրաւունքը դուն կատա-
7 րէ , քանզի ես չեմ կրնար կատարել ։ ըՈւ
Իսրայէլի մէջ առաջուց ասանկ «ՀԷՐՈՒԹՆ»ը կար
փրկելու ու ծախու առնելու գործերուն մէջ՝
ամէն բան հաստատելու համար , մարդը իր
կօշիկը կը հանէր ու իր ընկերին կու տար . և
ասիկա Իսրայէլի մէջ վկայութիւն կ՚ըլլար ։
8 Ուստի ազգականը Բոոսին ըսաւ , Դուն ծա-
խու առ . ու իր կօշիկը հանեց ։
9 Եւ Բոոս ծերերուն ու բոլոր ժողովուրդին
ըսաւ , Դուք այսօր վկայ էք , որ ես Ելիմե-
լեքին բոլոր ստացուածքը , ու Քեղլոնին և
Մաալոնին բոլոր ստացուածքը Նոեմիին ձեռ-
10 քէն ծախու առի . Ու Մաալոնին կնիկը՝ Մո-
վաբացի Հռութն ալ ինծի կնիկ առի , որ մեռ-
նողին անունը պահեմ իր ժառանգութեանը
մէջ , Ռու մեռնողին անունը իր եղբայրներէն
ու իր բնակարանին դռնէն չվերնայ . դուք
11 — քանի՜ համոզ այսօր վկայ էք ։ Անասունը դու-
ռը եղող բոլոր ժողովուրդը ու ծերերը ըսին ,
Վկայ ենք . ՀՏէրը քու տունդ մտնող կնիկը
Ռաքելին ու Լիային պէս ընէ , որ անոնց եր-
կուքը Իսրայէլին տունը չինեցին . և դուն
Եփրաթայի մէջ ուժովցիր , ու Բեթլեհեմի
12 մէջ անուն վաստկէ ։ Ու քու տունդ փա-
րեսին տանը պէս ըլլայ , Որուն որ Թամար ծը-
նաւ Յուդային , Հան սերունդով՝ որ Տէրը պի-
տի տայ քեզի ասկէ նորահասակ կնիկէն ։
13 Եւ Բոոս Հռութը առաւ , որ իրեն կնիկ
եղաւ , ու անոր մտաւ . և ՀՏէրոջը ողորմու-
14 թեամբը յղացաւ ու որդի մը ծնաւ ։ Եւ Կը-
նիկները Նոեմիին ըսին , Օրհնեալ ըլլայ Տէ-
րը , որ այսօր քեզ առանց մեռ ազգականի
չմոռցուց , որ անոր անունը Իսրայէլի մէջ յի-
15 շուի։ Ու ասիկա քու հոգւոյդ վերկենդանու-
նը և ծերութեանդ Հ*դաւազանը ըլլայ . քան-
զի զանիկա քեզ սիրող Հարսդ ծնաւ , որ քե-
16 զի վեցիկա որդիէ աղէկ է ։ Ու Նոեմի ազան
առաւ՝ իր գիրկը դրաւ , և անոր դայեակը
17 եղաւ ։ ՀԵւ դրացի կնիկները անոր անուն կը-
րին , ըսելով , Նոեմիին որդի մը ծնաւ , և
անոր անունը Ովբէդ կոչեցին . ասիկա Դաւի-
թին հօրը Յեսսէին հայրն էր ։
18 Ու փարեսին ծնունդներուն տոհմը են . ՀՓա-
19 րէս ծնաւ Եսրոնը , Ու Եսրոն ծնաւ †Արամը
20 և Արամ՝՝ ծնաւ Ամինադաբը , Ու Ամինադաբ
ծնաւ ՀՆաասոնը , և Նաասոն ՀԾնաւ Սալմո-
21 նը , Ու Սալմոն ծնաւ Բոոսը , և Բոոս ծնաւ
22 Ովբէդը , Ու Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն , և Յես-
սէ ծնաւ ՚Դաւիթը ։

‡ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Եղկանա անունով Ղևտացի մը որ Երկու կնիկ ունէր . ամէն
տարի Սելով կ՚երթար Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու ։ 4 Ա-
նիկա իր Աննա կնիկը կը սիրէր . Թէև ամուլ էր ։ 9 Աննա
վշտացած պատառ ատոյ մը կը խնդրէ Տէրոջմէն ։ 12 Իսկ Հէլի
նախ կը յանդիմանէ զանիկա , ու ետքը կ՚օրհնէ ։ 19 Աննա
Սամուէլը ծնանելէն ետև՝ տանը կը մնայ մինչև անոր կամէ
կարուիլը , 24 և իր ըսած ոխանին պէս՝ Տէրոջը կը մատուցա-
նէ զանիկա ։

1 Ու Եփրեմի լեռնէն ||Ռամաթեմ-սոփիմէն
ՀԵղկանա անունով ՀԵփրաթացի մարդ մը կար ,
որ Սուփին որդւոյն Թոհայի որդւոյն Եղիուսի
2 որդւոյն Յերոամին որդին էր ։ Եւ անիկա եր-
կու կնիկ ունէր . մէկուն անունը Աննա , ու
միւսին անունը Փենանա էր . ու Փենանա
զաւակներ ունէր , բայց Աննա զաւակ չու-
3 նէր ։ Եւ այն մարդը †ամէն տարի իր քա-
ղաքէն կ՚ելլէր , Հոր Սելովի մէջ զօրութեանց
Տէրոջը Հերկրպագութիւն ու զոհ մատուցանէ .
և հոն Հէլիին երկու որդիքը՝ Ովնի ու Փե-
4 նէհես Տէրոջը քահանաներն էին ։ Ու եղկա-
նա երբ զոհ մատուցած օրը իր կնկանը Փե-
նանային և անոր ազգականներուն ու աղջիկնե-
5 րուն մէկմէկ բաժին տուաւ . իսկ Աննային
§կրկին բաժին տուաւ , քանզի անիկա Ան-
նան կը սիրէր . Հբայց Տէրը անոր արգանդը
6 գոցեր էր ։ Ու անոր նախանձորդը փնտռո-
Հզանիկա կսկծցնելու համար խիստ վշտա-
ցուց . որովհետև Տէրը անոր արգանդը գո-
7 ցեր էր ։ Եւ Աննա տարուէ տարի Տէրոջը տու-
նը երած ատենը՝ Եղնիկա այնպէս կ՚ընէր . Փե-
նանա ալ նոյնպէս Աննան կը վշտացընէր , ու անի-
8 կա կու լար և չէր ուտեր ։ Ու Հրիկը Եղկա-
նա անոր ըսաւ , Աննա , ինչո՞ւ կու լաս և ին-
չո՞ւ չես ուտեր , ու ինչո՞ւ համար սիրտդ ցա-

ը բ Օր . իե . 7 . 9 ։
բ բ Օր . իե . 6 ։
գ Սալ . Ձիկ . 3 ։ Ձիկ . 3 ։
դ բ Օր . իե . 9 ։
ե Ձն . լէ . 16 , 19 ։
զ Ձն . լը . 29 ։ ա ՄՆ . բ . 4 ։ Մաա . ա . 3 ։
է ա թագ . բ . 29 ։
ը Գ . պ . 11 ։
թ Ձն . լեթ . 31 ։ լգ . 5 ։
ժ Դ . ա . 58 ։ Հը-ասմ . Ժբ . 15 ։
ի Ձն . իե . 11 ։ Սալ . Ձե . 22 ։
լ Եբր . խնամակալ-իիւնը
խ Թագ . ա . 7 ։
ծ Մաա . ա . 4 , եւ ։
կ ա ՄՆ . բ . 15։ Մաա . ա . 6 ։
հ Կամ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ՍԱՄՈՒԵԼԻ
ձ Ռբ Ե՛ Ռամա . սեո Հմի . 19 ։
ղ ա ՄՆ . գ . 27 , 34 ։
ճ Հռութ . ա . 2 ։
մ Եզ . իգ . 14 ։ բ Օր . Ժգ . 16 ։ Դ . ուհ . բ . 41 ։
յ Յես . Ժգ . 1 ։
ն բ Օր . Ժբ . 5 , 6 , 7 ։
շ բ Օր . Ժբ . 17 , 18 ։ Ժգ . 11 ։
ո Կամ Երեմիա
չ Ձն . լ . 2 ։
պ Յոբ . իգ . 21 ։

ՀԷ՝ սրտումէ. Էմիթէ ևս քեզի տասը որդիէ
յաւ չեմ։
9 Եւ Աննա Սիլովի մէջ ուտելէն ու խմելէն
ետքը ոտք եղաւ. (ու Հեղի քահանան Էտ-
րոջը տաճարին սեմոցը քովը աթոռի մը վր-
10 րայ նստեր էր.) Եւ սրտմտից հոգւով Տե-
րոջը աղօթք ըրաւ ու խիստ չաւ լա-
11 յաւ։ Եւ նուխա ընկալ ըսաւ, Ով Տէր զո-
րութեանց, թէ որ Էդու ազախնոյդ նեղու-
թիւնը նայիս ու Էզիս յիշես, և դու ազա-
խինդ չմոռնալով՝ դու ազախնոյդ *արու զա-
ւակ մը՝ տաս, զանիկա Տէրոջը պիտի նուի-
րեմ իր կենացը բոլոր օրերուն մէջը, ու նաւոր
12 գլխուն վրայ ածելի պիտի չելլէ։ Ու երբոր
անիկա Տէրոջը առջևը իր աղօթքը շատցուց,
13 Հեղի անոր բերնին կը նայէր։ Եւ Աննա իր
սրտին մէջէն կը խօսէր. միայն անոր շրթունք-
ները կը շարժէին, բայց ձայնը չէր լսուեր.
անոր համար Հեղի զանիկա գինով կարծեց։
14 Եւ Հեղի անոր ըսաւ, Մինչև ե՞րբ գինովու-
թիւն պիտի ընես. դու գինիդ հրաժարէ։
15 Եւ Աննա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ով
տէր իմ, ՚ոչ-դէ՛ չէ. ես վշտացած սրտով կնիկ
մըն եմ, և գինի կամ օղի չեմ խմած. ա-
16 կայն Էտէրոջը առջևը †իմ սիրտս բացի։՚ Դու
ազախնոյդ Ոչար կնիկ մը մի կարծեր, քանզի
իմ վշտացս ու նեղութեանս չափութենէն հա-
17 մար մինչև հիմա խօսեցայ։ Անատնէր Հեղի
պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Գնա խաղա-
ղութեամբ, և Իսրայէլին Աստուածը քու
խնդրուածդդ Էդիք տայ՝ ինչ որ անկէ խնդրե-
18 ցիր։ Ու անիկա ըսաւ, Դու ազախնոյդ իմոց
քու աչքդ Ոչարհ գտնէ. և կնիկը Ոիր ճամ-
բան գնաց, ու կերաւ, ու երեսը ալ
չտրտմեցաւ։
19 Եւ անոնք առաւօտուն կանուխ եղան, ու
Տէրոջը առջևը երկրպագութիւն ըրին, և Ռա-
մա գարձան ու իրենց առանը գացին։ Ու Եղ-
կանա իր Աննա կնկանը մօտեցաւ. և Տէրը
20 զանիկա յիշեց։ Ու Աննա յղացաւ, և ժա-
մանակը Համնելուն տղայ մը ծնաւ, ու անոր
անունը ‡Սամուէլ կոչեց՝ ըԱստված, Քանզի զա-
21 նիկա Տէրոջմէն խնդրեցի։ Եւ առ երկիր Եղ-
կանա իր բոլոր ընտանեօքովը ԷԱստված ելաւ որ
Տէրոջը առջևը տարեկան զոհը մատուցանէ,
22 ու իր ուխտը կատարէ։ Բայց Աննա չդնաց,
քանզի իր էրկանը ըսաւ, Մինչև տղուն կամիկ
կտրուիլը կը նայիմ. ՚նոր զանիկա կը առնեմ,
որ Տէրոջը առջևը երևնայ, ու Ոիչտ հոն դիզ-
23 նայ։ Եւ Էրկիկը եղկանա անոր ըսաւ, Աչքիդ
բուդ հաճելի եղածը ըրէ. մինչև որ զանի-
կա կամիկն կտրես՝ նստէ. ՚միայն թէ Տէրը
իր խօսքը հաստատէ. ուստի կնիկը նստաւ,
ու մինչև իր տղան կամիկն կտրելը՝ զանիկա
կը մեծցանէր։
24 Եւ զանիկա կամիկն կտրածին պէս ՚իր հետ
առաւ, ու երեք զուարակով, մէկ արդու
ալիւրով ու մէկ սիկ գինով Էզանիկա Տէ-
րոջը առնը տարաւ, որ Սիլովի մէջ էր. ու
25 տղան փոքրիկ էր։ Եւ Էն զուարակը մորթե-
26 ցին, ու ՚տղան Հեղիին տարին։ Եւ Աննա ըսաւ,
Ո՜հ, տէր իմ, ՚քու անձդ կենդանի է. ես
ան կինին եմ, որ հոս քու քովդ կայնեցայ
27 Տէրոջը աղօթք ընելու համար. Էես ան աղ-
ջուն համար աղօթք ըրի, ու Տէրը իմ խնդ-
րուածքս ինծի առաւ՝ ինչ որ անկէ խնդրե-
28 ցի։ Եւ ՚Հիմա ես ալ զանիկա Տէրոջը փոխ կու
տամ. անիկա իր բոլոր կենացը մէջ Տէրոջը
փոխ արուած ըլլայ. ու անիկա Էհոն Տէրոջը
երկրպագութիւն ըրաւ։

ԳԼ. Բ

1 Ընաթային շնորհակալութեան երգը։ 12 Հեղիի որդւոցը մեղ-
քը։ 18 Սամուէլին պաշտօնը։ 20 Հեղի օրհնութիւն կու տայ
Աննային, որ ուրիշ զաւակներ ալ կը ծնանի։ 22 Հեղի իր որ-
դիքը կը նախատէ։ 28 Հեղիին տանը վտանգ մարգարէութիւն
մը։

1 Եւ Աննա ՚աղօթք ըրաւ ու ըսաւ,
Էիմ սիրտս Տէրոջմով ուրախացաւ,
Էիմ եղջիւրս Տէրոջմով բարձրացաւ.
Բերանս իմ թշնամիներուս վրայ բացուեցաւ,
Քանզի Էքու փրկութիւնովդ ուրախացայ։
2 ՚Տէրոջը պէս սուրբ չկայ, քանզի Էքեզմէ ու-
րիշը չկայ,
Ու մեր Աստուծոյն պէս վէմ չկայ։
3 Ալ ասկէ ետև հպարտութիւնով մի պարծե-
նաք,
Էու ձեր բերնէն ամբարտաւանութիւն չելլէ,
Քանզի Տէրը գիտութեանց Աստուածն է,
Ու անիկա ՚ՃՇՏՆ գործքը կը կշռէ։
4 Էզօրաւորներուն աղեղները կտրուեցան,
Ու տկարները զօր հագան։
5 Էկուշտ եղողները հացի համար վարձկան ե-
ղան,
Եւ անօթի եղողները կշտացան. Մինչև որ Էամուլը եօթը ծնաւ,

Ը Հատ. գ. 15։
Թ ԳԼ. գ. 3։
Ժ Ցօր. է. 11։ Ժ. 1։ բ Թագ. Ժէ. 8։
ԺԱ Ծն. իբ. 20։ Թատ. է. 5։ Դատ. Ժա. 30։
ԺԲ Ծն. իթ. 32։ ԵԼ. գ. 31։ բ Թագ. Ժգ. 12։ Սագ. իե. 18։
ԺԳ Ծն. ը. 1։ է. 22։
ԺԴ Եբր. մեռցաց անբուն։
ԺԵ Թատ. գ. 5։ Դատ. Ժգ. 5։
ԺԶ Սագ. կբ. 8։ Ձեր. 2։
ԺԷ Եբր. իմ հոգիս թա-փելով։
ԺԸ բ Օր. Ժգ. 15։
ԺԹ Դատ. Ժբ. 6։ Մար. է. 34։ Գաղ. է.
50։ բ. 48։
Ի Սագ. ի. 4. 5։
Ի Ծն. լգ. 15։ Հր. ատ. իթ. բ. 15։
Ի Ժագ. իթ. 7։
Ի Ծն. լ. 22։
Ի ՚ի՛ Աստուծոյ լսա. Ծր. ՟ի՛ Աստուծոյ անունը։
Ի Հմր. 8։
Ի Գաղ. բ. 22։

Ի ԵԼ. իա. 6։
Ի Հմր. 11. 28։ ԳԼ. բ. 11. 18։ գ. 1։
Ի Թատ. լ. 7։
Ի բ Թագ. է. 25։
Ի բ Օր. Ժբ. 5. 6. 11։
Ի Յեռ. Ժբ. 1։
Ի Գաղ. բ. 22։
Ի Ծն. իբ. 15։ գ Թագ. բ. 2. 4. 6։
Ի Մատ. է. 7։
Ի Հմր. 11. 22։
Ի Ծն. իգ. 26. 52։ —
Ի Փիլ. գ. 6։
Ի Տէս Գաւիթ. ա. 40. 44։
Ի Սագ. գբ. 10։ ՃՀբ. 9։
Ի Սագ. իթ. 14։ Ժգ. 5։ բ. 5։ լէ. 9։
Ի ԵԼ. Ժէ. 11։ բ Օր. գ. 24։ լբ. 4։ Սագ. Ձգ. 8։ ՃԹ. 6. 8։
Ի բ Օր. գ. 55։ բ Թագ. իբ. 32։
Ի Սագ. գՀ. 4։ Մագ. գ. 15։ Յագ. 15։
Ի Սագ. լե. 15։ 17։ Հգ. 3։
Ի Սագ. լԳ. 10։ Գաղ. ա. 53։
Ի Սագ. ՃԺգ. 9։

ա. Ես ՝Հաւ պատուիրեցի ասելով ամէն
6 ՝Մեծամշակ ու ամենքին հնազանդող,
գիտնալով ձեզի ու ամենքին
Տէրն ի։
7 ՝Ընչքնէ ամենայն ու ամենաւարժող,
՝Յաղթող ու ամենայնի Տէրն ի։
8 ՝Ընծայեցի ես ինձ Հաւատով սիրով,
Եղայ ամենայնի ամօթով
ես ամենայն ինչ, որ ինձ էր ամենայն
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
9 Ես ամենայն ինչ ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
10 Ես ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
11 Ես ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
12 Ես ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
13 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
14 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
15 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
16 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
17 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
18 Ես ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
19 Ես ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
20 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
21 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
22 Ես ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
23 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
24 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
25 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
26 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի
27 ամենայնի ամենայնի ամենայնի
ամենայնի ամենայնի ամենայնի

ւպիսի փառաւորեմ, ու ւզիս արհամարհողնե-
31 րը պիտի անարգուին։ Ա՛հա ւօրեր պիտի գան,
որ քու թեւդ ու քու հօրդ տանը թեւը պի-
տի կարեմ, որ քու տանդ մէջ ծեր չգտնուի։
32 Եւ Իսրայէլ ամէն տեսակ բարութիւն վայելած
տեղը, գուն չ՛ տանս մէջ դժբաղդութիւն
պիտի տեսնես, ու ւքու տանդ մէջ բնաւ ծեր
33 պիտի չգտնուի։ Եւ քու ւերուանդէդ ճաշակ մարդը
ւ՚ իմ սեղանէս չեմ կտրեր, քու աչքերդ նուա-
զեցնելու ու քու սիրտդ վշտացընելու հա-
մար պէտք ճայ. և քու տանդ բոլոր զաւակնե-
րը ւերկտասարդութեան մէջ՚՚ պիտի մեռնին։
34 Ու ւքու երկու որդւոցդ Ովնիին ու Փենե-
հեսին գլուխը գալիքը քեզի նշան ըլլայ,
այսինքն ւերկուքին ալ մէկ օրուան մէջ մեռ-
35 նիլը։ Եւ ւ՚ինծի մէկ հաւատարիմ քահանայ
մը պիտի հանեմ, որ բոլոր իմ սրտիս ու հո-
գւոյս մէջի եղածը կատարէ. և ւանոր մէկ
հաւատարիմ տուն մը պիտի չինեմ. ու միշտ
36 ւիմ օծեալիս առջեւը պիտի պարտի։ ւԵւ քու
տունէդ ով որ մնայ, կուգ մը արծաթի հա-
մար ու նկատակ մը հացի համար պիտի գայ
անոր երկրպագութիւն ընէ, ու ըսէ, կ՚ա-
զատեմ, պիս մէկ քահանայական պաշտօնի մը
վրայ դիր, որ պատառ մը հաց ուտեմ։

ԳԼ. Գ

1 Տէրոջը խօսքը առջի անգամ Սամուէլին կը յայտնուի։ 11 Ա-
ռաջի Սամուէլին կը ծանուցանէ Հեղիի տանը ուխտազրկու-
15 Սամուէլ պատմոյ իր տեսիլքը Հեղիին կը պատմէ։ 19 Սա-
մուէլին համբաւը կը տարածուի։

1 Ե՚ւ ՚Սամուէլ մանուկը Հեղիին առջեւը Տէ-
րոջը ծառայութիւն կ՚ընէր. և ւան օրերը
Տէրոջը խօսքը հազուագիւտ էր ։։ յայտնի
2 տեսիլք չկար։ Ու †օր մը՚՚ Հեղի իր տեղը
պառկեր էր. (ւև անոր աչքերը սկսեր էին
3 ծանրանալ, ու չէր կրնար տեսնել.) Եւ ւԱռ-
ուտոյ կանթեղը տակաւին մարած չէր, ու
Սամուէլ ՚Տէրոջը տաճարին մէջը կը քնանար,
4 ուր որ Աստուծոյ տապանակը կար։ Եւ Տէրը
կանչեց Սամուէլը. ու անիկա Հա՛ եմ՚ ըսաւ.
5 եւ Հեղիին վազելով՝ ըսաւ, Ա՛հա հա՛ եմ. ին-
չու որ դիս կանչեցիր։ Ու անիկա ըսաւ, ես
չկանչեցի. դարձիր պառկէ։ Ան ալ դարձաւ
6 պառկեցաւ։ Եւ Տէրը միւսմըն ալ Ով Սամուէլ՝
կանչեց. ու Սամուէլ եղաւ Հեղիին դնաց ու
ըսաւ, Ա՛հա հա՛ եմ. ինչու որ դիս կանչեցիր։
Ու անիկա ըսաւ, Որդեակ իմ, ես չկանչեցի.
7 դարձիր պառկէ։ Եւ Սամուէլ դեռևսաւին Տէ-

րոջը խօսքը չէր ճանչնար, ու Տէրոջը խօսքը
8 դեռ անոր յայտնուած չէր։ Եւ նորէն երրորդ
անգամ Տէրը կանչեց, Ով Սամուէլ. ու ե-
լաւ Հեղիին գնաց, ու ըսաւ, Ա՛հա հա՛-
եմ. ինչու որ դիս կանչեցիր։ Եւ Հեղի իմա-
9 ցաւ որ մանուկը կանչողը Տէրն է. Ու Հեղի
Սամուէլին ըսաւ, Գնա պառկէ, ու թէ որ
ձեզմէ ու քեզ կանչէ, ըսես, Ով Տէր, խօսէ,
քանզի քու ծառադ մտիկ կ՚ընէ։ Ու Սամուէլ
10 գնաց իր տեղը պառկեցաւ։ Եւ Տէրը եկաւ
կայնեցաւ, ու առջի անգամներուն պէս Ա-
մուէլ՝ Սամուէլ՝ կանչեց. ու Սամուէլ ըսաւ,
խօսէ, Տէր, քանզի քու ծառադ մտիկ կ՚ընէ։
11 Ա՚նաւոնը Տէրը Սամուէլին ըսաւ, Ա՛ա հա
Իսրայէլի մէջ ականջ բան մը պիտի բնեմ, ւոր
զանիկա ամէն լսողին երկու ականջները պիտի
12 խոսին։ Ա՚ն օրը Հեղիին վրայ պիտի կատարեմ
ւամէն ինչ որ անոր տանը վրայով խօսեր եմ.
13 պիտի սկսեմ ու պիտի լմընցընեմ։ ւԵւ Իրեն
խնացուցեր եմ որ ւանոր տունը պիտի դատեմ
մինչև յաւիտեան, իր գիտցած անօրէնու-
թեանը համար. քանզի ւանոր որդիքը իրենց
վրայ անէծք կը բերեն, ու անիկա ՚չյանդի-
14 մանեց զանոնք։ Ա՚ս պատճառաւ Հեղիին տանը
համար երդում ըրի, որ Հեղիին տանը անօ-
րէնութիւնը՝ ւպոհերով ու ընծաներով յաւի-
տեան քաւութիւն չըլլայ։
15 Եւ Սամուէլ մինչև առաւօտ պառկեցաւ, ու
ետքը Տէրոջը տանը գռնեները բացաւ. և Ա-
մուէլ վախցաւ տն տեսիլքը Հեղիին պատմե-
16 լու։ Բայց Հեղի Սամուէլը կանչեց ու ըսաւ,
Որդեակ իմ Սամուէլ. ու անիկա ըսաւ, Ա՛ա
17 հա՛ եմ։ Եւ անիկա ըսաւ, Քեզի ըսած խօս-
քը ի՞նչ է. լնծմէ մի պահեր. ՚Աստուած քե-
զի այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ, թէ որ քե-
զի ըրուցած բոլոր խօսքերէն մէկ խօսք մը
18 լնծմէ պահես։ Եւ Սամուէլ բոլոր խօսքերը
անոր պատմեց, անկէ չպահեց։ Ու Հեղի ը-
սաւ, ՚Անիկա Տէրն է. իր աչքերուն հաճոյ
երևցածը թող ընէ։
19 Եւ Սամուէլ ՚մեծցաւ, ու ՚Տէրը անոր հետ
էր, ևև իր ըսած խօսքերէն մէկը գետինը չէ-
20 ձգեց։ Ու ՚Դանէն մինչև Բերսաբէէ բոլոր
Իսրայէլ իմացաւ, որ Սամուէլ ‡հաստատուած
21 է Տէրոջը մարգարէ ըլլալու։ Եւ Տէրը Ա-
ւիլոյ մէջ նորէն երևցաւ. քանզի Տէրը Ա՛ւ-
իլի մէջ Սամուէլին կը յայտնուէր ՚Տէրոջը խօս-
քովը։ Ու բոլոր Իսրայէլի մէջ Սամուէլին խօս-
քը կը տարածուէր։

ւ Սաղ. ժը. 20։ զա. 14։
լ Ա՚ռաջ. բ. 9։
ւ զ Թագ. բ. 27։ Եր. ղխդ. 19։ Տեռ. գ՚. 11, 18, 20։ ժգ. 5։ իբ. 18, նա։
ռ Տեռ. Ջ՚ոգ. բ. 4։
ս Եբեր. մեղգ ընտրե-
ւնուշ ակն՝
ւ գ Թագ. ժգ. 3։
ւ Գ՚ռ. գ. 11։
ւ գ Թագ. բ. 35։ ա Ա՚ն. իԹ. 22։ Եզեկ. խդ. 15։
ւ բ Թագ. ւ. 11, 27։ գ Թագ. ժա. 38։
ւ Սաղ. բ. 2։ ժը. 50։
ւ գ Թագ. բ. 27։
—
ա Գ՚ռ. բ. 11։
ւ Սաղ. հգ. 9։ Ա՚մաս. բ. 11։ Տեռ. հմբ. 21։
† Եբեր. այն օրը
ւ Ծն. իւ. 1։ խը. 10։ Գ՚ռ. բ. 22։ գ. 15։
ւ Գ՚ռ. բ. 20, 30, 31, նա։
ւ Եռ. իւ. 21։ Գ՚ռ. խգ. 3։ բ Ա՚ն. ժգ. 11։
ւ Գ՚ռ. ա. 9։
ւ Տեռ Գաղ. ժԹ. 2։
ւ գ Թագ. խա. 12։ Եբեմ. ժԹ. 5։
ւ Գ՚ռ. բ. 30—36։
ւ Գ՚ռ. բ. 12, 17, 22։
ւ Գ՚ռ. բ. 23, 25։
ւ Թագ. ժռ. 30, 31։ Եռ. իբ. 14։
ւ Հառաջ. ա. 17։
ւ Յոբ. ա. 21։ բ. 10։
Սաղ. ւԹ. 9։ նբ. ւԹ. 8։
ւ Գ՚ռ. բ. 21։
ւ Ծն. ւԹ. 2, 21, 23։
ւ Գ՚ռ. Թ. 6։
ւ Գաղ. ւ. 1։
ւ Կամ հաստատեմ
ւ Հմր. 1, 4։
—

ԳԼ· Դ

1 Իսրայէլացիք Աբենեզերի մօտ փղշտացիներէն յաղթուելով, 3 տապանակը բերել կու տան։ 7 Նոր վախ փղշտացիք թիւա կը վախնան։ 10 Իսրայէլացիք նորէն կը յաղթուին. տապանա կը գերի կը տարուի, և Ոփնի ու Փենհէս կը սպաննուին։ 13 Հեղի առ բաները լսելով՝ կռնակին վրայ կ'ինկնայ, ու վիզը կը կոտրի։ 19 Նաև Փենհէսի յղի կնկանը սիրտը խորտակով՝ Ի-քաբօգը կը ծննդի, ու ինքը կը մեռնի։

1 Եւ Իսրայէլ պատերազմով փղշտացիները դի-
մաւորելու եղաւ, ու ⁻Աբենեզերի մէջ բանա-
կեցաւ. ու փղշտացիք Ափեկի մէջ բանա-
2 կեցան։ Եւ փղշտացիք Իսրայէլին դիմացը
շարուեցան. ու պատերազմը տարածուեցաւ,
և Իսրայէլ յաղթուեցաւ փղշտացւոց առջևը,
որոնք պատերազմի տափարէղին մէջ չորս հա-
3 զար մարդու չափ կոտրեցին։ Ու ժողովուր-
դը բանակը դարձաւ. և Իսրայէլի ծերերը
ըսին, Ինչո՞ւ Տէրը փղշտացւոց առ-
ջևը կոտրեց մեզ այսօր. Տէրոջը ուխտին տա-
պանակը Սեղովէն մեր քովը առնենք, ու մեր
մէջը գայ, ու մեզ ազատէ մեր թշնամի-
4 ներուն ձեռքէն։ Ուստի ժողովուրդը *ղրկեց
Խրկեց դէպ 'ի Սեղով, և ⁼քերովբէներուն վը-
րայ նստող ⁼զօրութեանց Տէրոջը ուխտին տա-
պանակը անկէ վերցուցին. ու Հեղիին երկու
որդիքը Ոփնի ու Փենհէս հոն Աստուծոյ ուխ-
5 տին տապանակին հետ էին։ Ու երբոր Տէ-
րոջը ուխտին տապանակը բանակին մէջ մտաւ,
բոլոր Իսրայէլ մեծ ձայնով մը աղաղակեց, ու
6 գետինը ձայն տուաւ։ Եւ փղշտացիք ան աղա-
ղակի ձայնը լսելով՝ ըսին, Եբրայեցւոց բանա-
կին մէջ ա՞ս բարձրաձայն աղաղակը ի՞նչ պի-
տի ըլլայ. ու իմացան որ Տէրոջը տապանակը
7 բանակը եկեր է։ Եւ փղշտացիք վախցան,
քանզի ըսին, Աստուած բանակին մէջը եկաւ.
ու նաև ըսին, վա՛յ մեզի, քանզի մինչև հի-
8 մա ասանկ բան եղած չէ. վա՛յ մեզի, ա՞ս ո-
րուան Աստուածներուն ձեռքէն ո՞վ մեզ պի-
տի ազատէ. ասոնք ան Աստուածներն են,
որ եգիպտոսըամէն հարուածներով զարկին
9 անապատին մէջ։ ⁼Ուժովնիք ու կարիճ եղէք,
ով փղշտացիք, չըլլայ որ եբրայեցւոց ծա-
ռայ ըլլաք, ⁼ինչպէս որ անոնք ձեզի ծառայ
եղան. ուստի կարիճ եղէք և ⁼անոնց հէց պա-
10 տերազմեցէք։ Ու երբոր փղշտացիք պատե-
րազմեցան, ⁼Իսրայէլ յաղթուեցաւ և ամէն
մարդ իր վրանը փախաւ, ու չատ մեծ կո-
տորած եղաւ, և Իսրայէլին երեսուն հազար
11 հետևակ զօրք ինկաւ. նաև ⁼Աստուծոյ տա-
պանակը առնուեցաւ. ու Հեղիին երկու որ-
դիքը՝ Ոփնի ու Փենհէս մեռան։
12 Եւ Բենիամինեան մարդ մը բանակէն վա-

ղելով՝ ⁼նոյն օրը Սեղով հասաւ, ու իր լա-
թերը պատռած էր, և ⁼իր գլխուն վրայ հող
13 տրէր էր։ Ու երբոր հոն հասաւ, ահա Հեղի
*աթոռով մը ճամբուն վրայ նստած՝ կը սպա-
սէր, քանզի Աստուծոյ տապանակին համար
սիրտը կը դողար։ Ու երբոր ան մարդը քա-
ղաքը մտնելով՝ ⁼բանը պատմեց, բոլոր քա-
14 ղաքը աղաղակեց։ Եւ Հեղի ան աղաղակին
ձայնը լսելով՝ ըսաւ, Այս աղմուկին ձայնը ի՞նչ
պիտի ըլլայ։ Ու ան մարդը շուտով վազեց
15 եկաւ, ու Եղած բաները Հեղիին պատմեց։ Եւ
Հեղի ինսունհուն տարեկան էր, ու Աչ-
քերը այնպէս *սակառացած էին, որ չէր կըր-
16 նար տեսնել։ Եւ ան մարդը Հեղիին ըսաւ,
Զօրքին մէջէն եկողը ես եմ, և պատերազ-
մէն այսօր փախայ. ու անիկա ըսաւ, ⁼Որ-
17 դեակ, ի՞նչ եղաւ։ Եւ լուր բերողը պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ, Իսրայէլը փղշտացւոց
առջևէն փախաւ, ու ժողովուրդին մէջը մեծ
կոտորած եղաւ, և քու երկու որդիքդ՝ Ոփ-
նի ու Փենհէս մեռան, ու Աստուծոյ տա-
18 պանակը առնուեցաւ։ Ու երբոր անիկա Աս-
տուծոյ տապանակը յիշեց, Հեղի սէմուէնն կռ-
նակի վրայ ինկաւ դրանը քովը, և †վիզին
ոսկորը կոտրեցաւ ու մեռաւ, քանզի ծեր
ու ծանրացած մարդ մըն էր. և անիկա Ի-
սրայէլի մէջ քառասուն տարի դատաւորու-
թիւն ըրած էր։
19 Ու անոր հարսը՝ Փենհէսին կնիկը յղի ու
ծննդելու մօտ ըլլալով, երբոր Աստուծոյ տա-
պանակին առնուելուն և իր կեսրայրին ու էր-
կանը մեռնելուն լուրը լսեց, ծունկ ծռելով
ծնաւ, քանզի ցաւերը անոր վրայ կոխեցին։
20 Ու երբոր կը մեռնէր, ⁼քովը կայնող կնիկնե-
րը անոր ըսին, Մի վախնար, ինչու որ քու
ծնածդ տղայ է. բայց անիկա պատասխան
21 չտուաւ և ուշադրութիւն չըրաւ։ Եւ տղուն
անունը ‡Ի-քաբօգ կոչեց, ըսելով, ⁼Իսրայէ-
լին փառքը վերցաւ. (քանզի Աստուծոյ տա-
պանակը առնուեցաւ, և անոր կեսրայրը ու
22 երիկը հետ։) Անոր համար ըսաւ, Աստուծոյ
տապանակը առնուելուն համար Իսրայէլին
փառքը վերցաւ։

ԳԼ· Ե

1 Փղշտացիք տապանակը Ազովտոս բերելով՝ Դագոնի տաճը մէջ կը դնեն։ 3 Դագոն վար կ'ինկնայ ու կոտր կոտր կ'ըլլայ, և Ազովտացիք խմնչքի ուռկերներով կը զարնուին։ 8 Նմա նապէս Աստուած կը պատժէ Գէթացիները, քանի որ իրենց քովը կը մնայ տապանակը. 10 նոյնպէս ալ Ակկարոնացիները, երբոր տապանակը հոն կը տարուի։

1 Եւ փղշտացիք Աստուծոյ տապանակը առին,
ու զանիկա ⁻Աբենեզերէն ||Ազովտոս տարին։

---

* ԳԼ· է · 1 = է · 12։
† Եբ· իե · 18, 22 = Թուա · է · 89։
‡ բ Թագ · գ · 2 = Սալ· ձ · 1 = գԹ ·
1։
ա Կար · ժգ · 13։
բ Դատ · ժգ · 1։
գ Ժմ· 2 = Գէ · իգ · 17 = բ Օր · իբ · 25 = Սալ· Հբ · 9 · 62 =
դ ԳԼ· բ · 32 = Սալ· Հբ · 61 =
ե ԳԼ· բ · 34 = Սալ· Հբ · 64 =
զ Գէ· է · 6 = բԹագ · ժգ · 19 = ժե · 32 = Ղևեմ· իմ · 1 = Ցար · բ · 12։
է ԳԼ· ա · 9 =
ը ԳԼ· գ · 2 =
թ Եբր · կեցած
ժ բ Թագ · ա · 2 = Կամ կռնակին
ի Ցո· է · 6։
ժա ԳԼ· ժգ · 3 =
ժբ ցի անպատիւ։
ժգ Սալ· իգ· 8 = Հբ· 61 =
—
ա ԳԼ· գ · 1 = է · 12 =
‖ Ուր է՝ Աշդոդի

2 Եւ փղշտացիք Աստուծոյ տապանակը առին, ու զանիկա [a]Դագոնի տունը տարին, և Դա-
3 գոնին քովը դրին։ Ու հետևեալ օրը Ազով-տացիք առաւօտուն կանուխ երթալով, տեսան որ Դագոն Տէրոջը տապանակին առջևը [b]երեսի վրայ գետինը ինկեր էր. ու անոնք Դա-
4 գոնը վերցուցին [c]իր տեղը դրին։ Եւ հետևեալ օրը [d]—յե— առաւօտուն կանուխ երբ, ու տեսան որ Դագոն Տէրոջը տապանակին առջևը երեսի վրայ գետինը ինկեր էր, և [e]Դագոնին գլուխը ու ձեռացը երկու մասերը կտրած՝ — սեմին վրայ [f]ի— էր, Լ միայն
5 [g]Դագոնին մարմինը՝՝ մնացեր էր։ (Ա պատ-ճառաւ Դագոնի քուրմերը ու Դագոնի տունը բոլոր մտնողները մինչև աս օրս Ազովտոս ե-
6 զող [h]Դագոնի սեմին վրայ չեն կոխեր։) Ա՛նկ եաև [i]Տէրոջը ձեռքը Ազովտացւոց վրայ ծան-րացաւ, ու [k]զանոնք կորսնցուց, և զանոնք Ազովտոսի ու անոր սահմաններուն մէջը [l]մանչ-
7 ուռեցքներով պարկաւ։ Եւ Ազովտոսի բնակիչները տեսնելով՝ ըսին, Իսրայէլի Աստուծոյն տա-պանակը մեր քովը չկենայ. քանզի անոր ձեռ-քը մեր վրայ ու մեր աստուծոյն Դագոնին
8 վրայ ծանրացաւ։ Եւ [m]—ղը— խրկեցին, ու փո-ղշտացւոց բոլոր նահապարները իրենց քովը ժողվեցին, ու ըսին, Իսրայէլի Աստուծոյն տա-պանակը [n]ի՞նչ ընենք. ու ըսին, Իսրայէլի Ա-ստուծոյն տապանակը Գէթ փոխադրուի։ Ու Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը Գէթ փո-
9 խադրեցին։ Եւ զանիկա [o]— փոխադրելէն ետքը, [p]Տէրոջը ձեռքը ան քաղաքին վրայ ըլլալով՝ [q]մեծ խռովութիւն եղաւ. ու [r]քա-զաքին մարդիկը պզտիկէն մինչև մեծը զար-կաւ, և անոնց վրայ [s]մանչուկ ուռեցքներ ե-
10 բեցան։ Եւ Աստուծոյ տապանակը Ակկարոն խրկե-ցին. ու երբոր Աստուծոյ տապանակը Ակկա-րոն մտաւ, Ակկարոնացիք կանչուըտուելով ը-սին, Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը մեզի բերին՝ որ մեզ ու մեր ժողովուրդը մեռցընեն։
11 Եւ [t]—ղը— խրկելով՝ փղշտացւոց բոլոր նահա-պարները ժողվեցին, ու ըսին, Իսրայէլի Ա-ստուծոյն տապանակը [u]մոգ տուէք երթայ և իր տեղը դառնայ, որ մեզ ու մեր ժողովուրդը չմեռցընէ. քանզի բոլոր քաղաքին մէջը մա-հաբեր ոսկեմոլ մը կար, [v]— հոն Աստուծոյ
12 ձեռքը խիստ ծանրացեր էր։ Եւ չմեռած մար-դիկը [w]մանչուկ ուռեցքներով պարսաւեցան, ու քաղաքին աղաղակը երկինքը ելաւ։

[a] Դաս. ժգ. 23։
[b] Նա. ժԲ. 1։ Խգ. 1. 2։
[c] Նա. Խգ. 7։
[d] Երեմ. 2։ Եզկէ. գ. 4. 6։ Միք. ա. 7։
[e] Կամ Հուկը. Եբր. Դագոնը։
[f] Տես Սոփ. ա. 9։
[g] Հմր. 7. 11։ Եբ. Ի. 3։ Սապ. բ. 4։ Դաս. ժգ. 11։
[h] Գբ. գ. 5։
[i] բ Օր. իբ. 27։ Սապ. Հբ. 66։
[k] բ Օր. բ. 15։ Գբ. է. 13։ ժբ. 15։
[l] Հմր. 11։
[m] Հմր. 6։ Սապ. Հբ. 66։
[n] Հմր. 6. 9։
[o] —
[p] Ծն. խա. 8։ Եբ. է. 11։ Դան. բ. 2։ է. 7։ Ա՛ստ. բ. 4։
[q] Եբ. իգ. 15։ բ Օր. ժգ. 16։
[r] Գբ. է. 15. 16։
[s] Հմր. 9։
[t] Տես Հմր. 17. 18։ Ցես. ժգ. 3։ Դաս. գ. 3։
[u] Գբ. է. 6։
[v] Ցես. է. 19։ Ես. խգ. 12։ Ա՛ապ. բ. 2։ Յաշ. Ի. 24։
[w] Դգ. է. 3. 4. 7։
[x] Տես գբ. է. 6։ 11։ Սապ. իԻ. 10։
[y] Եբր. Թէպհնճնէ։
[z] Եբ. է. 13։ ժբ. 15։
[a] Հմր. 11։
[b] Հմր. 6։ 9։
[c] Հմր. 4. 5։
[d] Եբր. անօթները։
[e] Ցես. ժԷ. 19։
[f] Հմր. 3։

ԳԼ. Զ

[1] Եօթը ամիսն եղաւ Փղշտացիք խորհուրդ կ՚ընեն՝ Թէ ինչ-պէս պատշաճ տապանակը ետ խրկել, 10 Զանիկա նոր սայլի մը վրայ կը դնեն ընծաներով, և դէպ ի Բեթսամիս կը խրկեն։ 19 Բեթսամիսացիք կը զարնուին տապանակին մէջ նայելնուն համար։ 21 ու Կարիաթարիմի բնակիչը ետ կ՚ը-խրկեն, որ գան տապանակը տանին։

1 Եւ Տէրոջը տապանակը փղշտացւոց երկրին
2 մէջը եօթը ամիս մնաց։ Ու փղշտացիք [a]քուրմերը ու բախտ նայողները կանչելցնելով ը-սին, Ի՞նչ ընենք Տէրոջը տապանակին. մեզի իմացուցէք թէ զանիկա ինչո՞վ իր տեղը
3 խրկենք։ Անոնք ալ ըսին, Թէ որ Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը խրկէք, զանիկա [b]պա-րապ չխրկէք, հապա անպատճառ [c]յանցանքի պատարագ տուէք անոր. անոնովը կը բժշ-կուիք, ու [d]ձեզի յայտնի կ՚ըլլայ թէ ինչու Համար անոր ձեռքը ձեր վրայէն չերթար։
4 Եւ անոնք ըսին, Անոր [e]ի՞նչ տեսակ պատարագ մատուցանենք։ Ու անոնք ըսին, [f]Փղշտացւոց նախապարներուն թիւովը հինգ ոսկեղէն թան-չի ուռեցքներ ու հինգ ոսկի մուկ ըն-ծայ տան-քանզի ձեր ամենուն վրայ և ձեր նախապար-
5 ներուն վրայ մի և նոյն հարուածը եղաւ։ Եւ հիմա ձեր թանչի ուռեցքներուն պատկեր-ները, ու ձեր [g]երկիրը աւրող մուկերուն պատկերները չնմանցէք, ու [h]Իսրայէլի Աստու-ծոյն փառք տուէք. կարելի է որ իր ձեռքը ձեր վրայէն, [i]ձեր աստուածներուն վրայէն
6 ու ձեր երկրին վրայէն [k]+ վերցընէ։ Եւ ինչո՞ւ համար ձեր սիրտերը կը խստացընէք, [l]ինչպէս որ եգիպտացիք ու փարաւոն իրենց սիրտերը խստացուցին. չէ՞ որ [m]— անոնց մէջը հրա-շալի գործ ըրեր ըսելէն ետքը՝ [n]զանոնք թող
7 տուին որ երթան։ Հիմա [o]մէկ նոր սայլ մը շի-նեցէք, ու երկու հատ կամ[p]ուտ երինջ առէք, [q]որ անոնց վրայ բնաւ լուծ դրուած չըլլայ. ու երինջները սայլին լծեցէք, և անոնց ձա-
8 գերը անոնց ետևէն տուն դարձուցէք. Ու Եհովայէն տապանակը առէք, և զանիկա սայ-լին վրայ դրէք, ու [r]ան ոսկեղէն [s]պատկեր-ները՝ որ դուք յանցանքի համար անոր ընծայ պիտի տաք, պզտիկ արկղով մը անոր մէկ կող-մը դրէք, ու զանիկա խրկեցէք որ ե-
9 թայ. Եւ նայեցէք, Թէ որ իր սահմանին ճամ-բովը [t]Բեթսամիս ելլէ, ան մեծ չարիքը մե-ղի ընողը անիկա է. ապա թէ ոչ՝ [u]գիտնանք որ անոր ձեռքը [v]— մեզի դպած չէ, հապ-ան բանը դիպուածով պատահեր է մեզի։
10 Եւ ան մարդիկը այսպէս ըրին. երկու հաս

[a] Եբ. իգ. 15։ բ Օր. ժգ. 16։
[b] Գբ. է. 15. 16։
[c] Հմր. 9։
[d] Տես Հմր. 17. 18։ Ցես. ժգ. 3։ Դաս. գ. 3։
[e] Գբ. է. 6։
[f] Ցես. է. 19։ Եա. խբ. 12։ Ա՛ապ. բ. 2։ Յաշ. Ի. 24։
[g] Դգ. է. 3. 4. 7։
[h] Տես գբ. է. 6։ 11։ Սապ. իԻ. 10։
[i] Եբր. Թէպհնճնէ։
[k] Եբ. է. 13։ ժբ. 15։
[l] Հմր. 11։
[m] Հմր. 6։ 9։
[n] Հմր. 4. 5։
[o] Եբր. անօթները։
[p] Ցես. ժԷ. 19։
[q] Հմր. 3։

կամնաու երինջ առնն, ու զանոնք ապլին
լծեցնեն, և անոնց ձագերը տան մէջ դոցեցին։
11 Ու Տէրոջը տապանակը, և ոսկի մուկերուն
ու իրենց թանչքի ուռեցքներու պատկերնե-
12 րուն պզտիկ արկղը ապլին վրայ դրին։ Ու
երինջները չխոտակ Բեթսամիսի ճամբան ըրա-
նեցին, ու մեծ ճամբային բառաչելով կ'եր-
թային, և ալ կամ ձախ կողմը չխոտորեցան.
ու փղշտացւոց նախարարները մինչև Բեթսա-
13 միսի սահմանը անոնց ետևէն գացին։ Եւ
Բեթսամիսացիք հովիտին մէջ ցորենի հունձք
կը հնձէին, ու իրենց աչքերը վերցնելով տա-
պանակը տեսան, ու տեսնելնուն համար ու-
14 րախացան։ Եւ սայլը Բեթսամիսացի Յեսուին
արտը մտաւ ու հոն կայնեցաւ, ուր որ
մեծ քար մը կար. ու սայլին փայտերը ճեղ-
քեցին, և ան երինջները Տէրոջը ողջակէզ
15 մատուցին։ Ու Ղեւտացիք Տէրոջը տապանա-
կը և անոր հետ եղող ոսկի պատկերներուն
պզտիկ արկղը վար ինկեցուցին, ու ան մեծ
քարին վրայ դրին. և ան օրը Բեթսամիսի
մարդիկը Տէրոջը ողջակէզներ ու զոհեր մա-
16 տուցին։ Ու փղշտացւոց հինգ նախարարնե-
րը՝ — բանը տեսնելնին եւքը՝ նոյն օրը Ակկա-
17 րոն դարձան։ Եւ ան ոսկեղէն թանչքի ու-
ռեցքները՝ որ փղշտացիք յանցանքի համար
Տէրոջը ընծայ տուին, ասոնք էին. Մէկ հատ
մը Ազոտոսի համար, մէկ հատ մը Գազայի
համար, մէկ հատ մը Ասկաղոնի համար, մէկ
հատ մը Գեթի համար — մէկ հատ մը Ակ-
18 կարոնի համար։ Եւ ոսկի մուկերը փղշտա-
ցւոց հինգ նախարարութիւններուն բոլոր քա-
ղաքներուն թուովին էին, պարսպաւոր քաղա-
քէն մինչև անպարիսպ գեղը, ու մինչև ան
մեծ քարը՝ որուն վրայ Տէրոջը տապանակը
դրուեցաւ. — մինչև առ օրս — [illegible] Բեթ-
սամիսացի Յեսուին արտին մէջ կը կենայ։
19 Եւ Տէրը Բեթսամիսի մարդիկը զարկաւ,
քանզի անոնք Տէրոջը տապանակին մէջը նա-
յեցան, ու ժողովուրդին հիսուն հազար հօ-
թանասուն մարդ զարկաւ. և Տէրը ժողովուր-
դին մէջը կոտորած ընելուն համար ժողովուր-
20 դը սուգ բռնեց։ Ու Բեթսամիսի մարդիկը
ըսին, Ա՛ռ սուրբ Տէր Աստուծոյն առջևը ո՞վ
21 կրնայ կայնիլ. ու մեր քովէն որո՞ն երթ։ Եւ
Կարիաթարիմի բնակիչներուն պատգամաւոր-
ներ խրկեցին՝ ըսելով, Փղշտացիք Տէրոջը տա-
պանակը եան բերին. ելէք ու զանիկա ձեր
քովը հանեցէք։

ԳԼ. Է

1 Կարիաթարիմի բնակիչները Աբինադաբին տունը կը տանին տապանակը. ու անոր որդին Եղիազարը կ'օրհնեն որ տապա-
նակին պահապանութիւնը ընէ։ 2 Քանի տարիներ եղան՝ 3 Սա-
մուէլեցիք Աստուծոյն յղդեցութեամբ Մասփայի մէջ հանդի-
սաւոր կերպով կ'ապաշխարեն։ 7 Երբոր Սամուէլ կ'ազօթէ
ու ոչխարներ կը մատուցանէ, Տէրը որոտալով ու կայծակով
Փղշտացիները կը ջարդէ Աբենեզերի մէջ։ 13 Փղշտացիք կը
նաւատին։ 15 Սամուէլ խոպոպութեամբ ու բարեպաշտու-
թեամբ Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն կ'ընէ։

1 Եւ Կարիաթարիմի մարդիկը գացին, ու
Տէրոջը տապանակը առնլ հանեցին, և զանիկա
տարին Աբինադաբին տունը որ բլուրին վրայ
էր. ու անոր որդին Եղիազարը †որօշեցին որ
Տէրոջը տապանակին պահապանութիւնը ընէ։
2 Եւ տապանակը Կարիաթարիմի մէջ զրուած
օրէն եւքը չատ օրեր անցաւ, ու քսան տարի
եղաւ, և Իսրայէլի բոլոր տունը Տէրոջը ե-
տևէն հառաչեցին։
3 Ասնաւոնը Սամուէլ Իսրայէլի բոլոր տանը
խօսեցաւ՝ ըսելով, Թէ որ դուք ձեր բոլոր
սրտովը Տէրոջը դարձեր էք, ձեր մէջէն
օտար աստուածները ու Աստարովթը վեր-
ցուցէք, և ձեր սիրտերը Տէրոջը պատրաս-
տեցէք, ու միայն զանիկա պաշտեցէք. ու
անիկա փղշտացւոց ձեռքէն ձեզ պիտի ազա-
4 տէ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Բահաղիմը ու
Աստարովթը վերցուցին, ու միայն Տէրոջը
5 ծառայութիւն ըրին։ Եւ Սամուէլ ըսաւ,
Բոլոր Իսրայէլը Մասփայի մէջ ժողվեցէք, ու
6 ձեզի համար Տէրոջը աղօթք ընեմ։ Եւ Մաս-
փայի մէջ ժողվուեցան, ու ջուր քաշեցին և
Տէրոջը առջևը թափեցին. ու ան օրը ծոմ
բռնեցին, և հոն ըսին, Տէրոջը դէմ մեղք
գործեցինք։ Եւ Սամուէլ Մասփայի մէջ Իս-
րայէլի որդւոցը դատաւորութիւն ըրաւ։
7 Ու երբոր փղշտացիք լսեցին որ Իսրայէլի
որդիքը Մասփայի մէջ ժողվուեր են, փղշտա-
ցւոց նախարարները Իսրայէլին դէմ ելան. ու
Իսրայէլի որդիքը — լսելով՝ փղշտացւոց երե-
8 սէն վախցան։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Սամուե-
լին ըսին, Աղաչեմ մեր Տէր Աստուծոյն
աղաղակէ մեզի համար, որ մեզ փղշտացւոց
9 ձեռքէն ազատէ։ Ու Սամուէլ մէկ կամնակեր
դառնուկ մը առաւ, ու զանիկա բոլորովին
ողջակէզ ըրաւ Տէրոջը. և Սամուէլ Իսրայէ-
լի համար Տէրոջը աղաղակելով [illegible], ու
Տէրը անոր պատասխան առաւ։
10 Ու երբոր Սամուէլ ողջակէզը կը մատուցա-
նէր, փղշտացիք մօտեցան որ Իսրայէլի դէմ
պատերազմ ընեն. և Տէրը նոյն օրը փղշտա-

---

1 Յեսու. ժգ. 3։
2 Հմր. 4։
Տես Եզ. ժթ. 21։
Թուոց. գ. 5, 15,
20։ բ Թագ. գ. 7։
3 բ Թագ. գ. 9։ Մտթ.
գ. 2։
5 Յես. ժա. [illegible]։
ժբ. 12։ ա Մն.
ժգ. 5, 6։
—
ա ԳԼ. գ. 21։ Սաղ.
ճբ. 6։
† Եբր. որբևեղեն
բ Օր. Լ. 2—10։ գ
Թագ. բ. 48։ Եսա.
ծէ. 7։ Ամո. գ. 1։
Յովէլ. բ. 12։
ծ Ես. լէ. 2։ Յես.
խգ. 14, 25։
ը Դատ. բ. 15։
ը բ Մն. Լ. 19։ Յոբ.
ժա. 13, 14։
ի բ Օր. գ. 13։ ժ.
20։ ժգ. 4։ Մատ.
գ. 10։ Ղեւտ. գ.
8։
ի Դատ. բ. 11։
ի Դատ. ի. 1։ գ
Թագ. իէ. 23։
ի բ Թագ. ժգ. 14։
ի Ղեկեմ. իբ. 1, 2։
Դան. իբ. 3, 4, 5։
Յովէլ. բ. 12։
լ Դատ. ժ. 10։ գ
Թագ. ը. 47։ Սաղ.
ճգ. 6։
խ Ես. լէ. 4։
խ Սաղ. գխ. 6։ Ե-
ղեմ. ժէ. 1։
Տես Յես. ժ. 10։
Դատ. գ. 15։ է.
20։ ԳԼ. բ. 10։
բ Թագ. իբ. 14։
15։

ցուց վրայ մեծ ձայնով մը որոտաց, ու զա-
նոնք խռովեցուց· ու Իսրայէլին առջևը զար-
11 նուեցան։ Եւ Իսրայէլի մարդիկը Փղշտացիները
եկիլով փղշտացիները հարածեցին, ու մինչև
12 Բեթ-քարի տակը զանոնք կոտրեցին։ Ան-
տեղը Սամուէլ *մէկ քար մը առաւ, և Մա-
ցփայի ու Սենի միջտեղը կանգնեց, ու անոր
անունը ¹⁰Աբենեզեր կոչեց, ըսելով, Տէրը մին-
13 չև ասդր մեզի օգնեց։ Եւ փղշտացիք
կոտրտուխ եղան, ու *մէյմին ալ Իսրայէլի
սահմաններուն մէջ չմտան. և Սամուէլին բոլոր
օրերը Տէրոջը ձեռքը փղշտացւոց վրայ էր։
14 Ու փղշտացիք Իսրայէլին որչափ քաղաքներ
որ առեր էին, Ակկարոնէն մինչև Գէթ, Իսրա-
էլ Իսրայէլին ետ տուեցան. ու Իսրայէլ
անոնց սահմաններուը փղշտացւոց ձեռքէն ա-
զատեց. և Իսրայէլի ու Ամորհացւոց միջտեղ
15 խաղաղութիւն կար։ Եւ Սամուէլ *իր կենացը բոլոր օրերուն
16 մէջ Իսրայէլը դատեց։ Ու տարուէ տարի Բե-
թէլ, Գաղգաղա ու Մասիա կ'երթար կը պըտ-
տըէր, և բոլոր այն տեղամասերը Իսրայէլը
17 կը դատէր։ Ու *նէ Հռամա կը դառնար, քան-
զի իր տունը հոն էր. և հոն կը դատէր Իս-
րայէլը, ու հոն ²Տէրոջը սեղան չշինեց։

ԳԼ. Ը

1 Խորհրդակից Սամուէլի որդւոցը գէշ կառավարութենէն ձանձ-
րանալով, Իսրայէլ կ'ուզէ 6 Սամուէլ ցաւագին որոշ-
ման կ'երթայ, ու Աստուծմէ կը մխիթարուի։ 10 և Ժողո-
վուրդին կ'իմացնէ Իսրայէլին վարուելակերպը։ 19 Աստուած
կը պատուիրէ Սամուէլին որ Ժողովուրդին խնդիրքը կատարէ։

1 Ու երբոր Սամուէլ ծերացաւ՝ *իր որդինե-
2 րը Իսրայէլի վրայ *դատաւոր դրաւ։ Եւ *իր
անդրանիկ որդւոյն անունը Յոելէ, ու երկ-
րորդին անունը Աբիա էր, — Բեերսաբէէի մէջ
3 դատաւորութիւն կ'ընէին։ Եւ անոր որդիները
*ուղղ ճամբաներուն մէջ չքալեցին, հապա
*ագահութեան ետևէ իյնալով *կաշառք
կ'առնէին, և իրաւունքը կը ծռէին։
4 Ու Իսրայէլի ամէն ծերերը ժողովուեցան,
5 ու Ռամա Սամուէլին գացին, Եւ անոր ըսին,
Ահա դուն ծերացեր ես, ու քու որդիդ քու
ճամբաներուդ մէջ չեն քալեր. *---ե հիմա
*մեր վրայ թագաւոր մը դիր, որ ամէն ազ-
6 գերուն պէս մեզ †կառավարէ։ Ու այս բանը
Սամուէլին առջևը դէշ երեցաւ, որ ըսին Իս-
Մեզի մէկ թագաւոր մը տուր, որ մեզ կա-
ռավարէ. ու Սամուէլ Տէրոջը աղօթք ըրաւ։
7 Եւ Տէրը Սամուէլին ըսաւ, Ժողովուրդին խօս-

ք Ծն. իբ. 18։ յա. 45։ լէ. 14։ Ցեռ. գ. 9։ խգ. 20։
ղ Գվ. գ. 1։
• ՚ի օգնութեան քար։
ձ Դատ. ժգ. 1։
ճ Գվ. ժգ. 5։
ձ Հմր. 6։ Գվ. ժբ. 11։ Դատ. բ. 16։
ղ Գվ. բ. 4։
ն Դատ. խա. 4։
—
= Տես Դատ. ժ. 4։ ժբ. 14։ բառգիրքը տակիւ Դատ. է. 10 ին տես։
ո բ Օր. ժգ. 18։ բ Մն. ժթ. 5։
ո ա Մն. գ. 28։
պ Եսթ. իբ. 15։ 16։ 17։
ռ Եզ. ժբ. 21։ ա Տիմ. գ. 3։ գ. 10։
ս բ Օր. ժգ. 19։ Սալ. ժէ. 5։
տ Հմր. 19։ 20։ բ Օր. ժէ. 14։ Ովս. ժգ. 10։ Գատ. ժգ. 21։
ր Եսթ. գ. առաջ։
ց Տես Եղ. ժգ. 8։
ւ Գվ. ժ. 19։ ժբ. 17։ 19։ Ովս. ժգ. 10։ 11։
ք Հմր. 11։
օ Տես բ Օր. ժգ. 16։ Եր. Գվ. ժ. 25։
ֆ Գվ. ժգ. 32։
ա գթած. խա. 7։ Տես Եզեկ. խգ. 18։
բ Ծն. լէ. 36։
գ Ելատ. ա. 25։ 26։ 27։ 28։ Եա. ա. 15։
դ Ելմտ. գ. պատերազմ. Ները պատերազմի.
ե Հմր. 2։ Ովս. ժգ. 11։

ղեց վրայ մեծ ձայնով մը որոտաց, ու զա-
նոնք խռովեցուց· ու Իսրայէլին առջևը զար-
11 նուեցան։ Եւ Իսրայէլի մարդիկը Մասիայէն
եկիլով փղշտացիները հարածեցին, ու մինչև
12 Բեթ-քարի տակը զանոնք կոտրեցին։ Ան-
տեղ Սամուէլ *մէկ քար մը առաւ, և Մա-
ցփայի ու Սենի միջտեղը կանգնեց, ու անոր
անունը ¹⁰Աբենեզեր կոչեց, ըսելով, Տէրը մին-
13 չև ասդր մեզի օգնեց։ Եւ փղշտացիք
կոտրտուխ եղան, ու *մէյմին ալ Իսրայէլի
սահմաններուն մէջ չմտան. և Սամուէլին բոլոր
օրերը Տէրոջը ձեռքը փղշտացւոց վրայ էր։
14 Ու փղշտացիք Իսրայէլին որչափ քաղաքներ
որ առեր էին, Ակկարոնէն մինչև Գէթ, Իսրա-
էլ Իսրայէլին ետ տուեցան. ու Իսրայէլ
անոնց սահմաններուը փղշտացւոց ձեռքէն ա-
զատեց. և Իսրայէլի ու Ամորհացւոց միջտեղ
15 խաղաղութիւն կար։ Եւ Սամուէլ *իր կենացը բոլոր օրերուն
16 մէջ Իսրայէլը դատեց։ Ու տարուէ տարի Բե-
թէլ, Գաղգաղա ու Մասիա կ'երթար կը պըտ-
տըէր, և բոլոր այն տեղամասերը Իսրայէլը
17 կը դատէր։ Ու *նէ Հռամա կը դառնար, քան-
զի իր տունը հոն էր. և հոն կը դատէր Իս-
րայէլը, ու հոն ²Տէրոջը սեղան չշինեց։

ԳԼ. Ը

1 Խորհրդակից Սամուէլի որդւոցը գէշ կառավարութենէն ձանձ-
րանալով, Իսրայէլ կ'ուզէ 6 Սամուէլ ցաւագին որոշ-
ման կ'երթայ, ու Աստուծմէ կը մխիթարուի։ 10 և Ժողո-
վուրդին կ'իմացնէ Իսրայէլին վարուելակերպը։ 19 Աստուած
կը պատուիրէ Սամուէլին որ Ժողովուրդին խնդիրքը կատարէ։

1 Ու երբոր Սամուէլ ծերացաւ՝ *իր որդինե-
2 րը Իսրայէլի վրայ *դատաւոր դրաւ։ Եւ *իր
անդրանիկ որդւոյն անունը Յոելէ, ու երկ-
րորդին անունը Աբիա էր, — Բեերսաբէէի մէջ
3 դատաւորութիւն կ'ընէին։ Եւ անոր որդիները
*ուղղ ճամբաներուն մէջ չքալեցին, հապա
*ագահութեան ետևէ իյնալով *կաշառք
կ'առնէին, և իրաւունքը կը ծռէին։
4 Ու Իսրայէլի ամէն ծերերը ժողովուեցան,
5 ու Ռամա Սամուէլին գացին, Եւ անոր ըսին,
Ահա դուն ծերացեր ես, ու քու որդիդ քու
ճամբաներուդ մէջ չեն քալեր. *---ե հիմա
*մեր վրայ թագաւոր մը դիր, որ ամէն ազ-
6 գերուն պէս մեզ †կառավարէ։ Ու այս բանը
Սամուէլին առջևը դէշ երեցաւ, որ ըսին Իս-
Մեզի մէկ թագաւոր մը տուր, որ մեզ կա-
ռավարէ. ու Սամուէլ Տէրոջը աղօթք ըրաւ։
7 Եւ Տէրը Սամուէլին ըսաւ, Ժողովուրդին խօս-

ԳԼ· Թ

1 Սաւուղ իր հօրը էշերը գանելու յոյս չունենալով՝ 6 իր ծա-
ռային խրատովը, 11 ու աղջիկներուն առաջնորդութեամբը,
15 Աստուծոյ յայտնութեանը համեմատ, 18 Սամուէլին կու
գայ։ 19 Սամուէլ ինձոյքին կը հրաւիրէ Սաւուղը, 25 ու ա-
նոր հետ գաղտուկ խօսակցութիւն ընելէն ետքը՝ զանիկա
ճամբայ կը հանէ։

1 Ու Բենիամինի ազգէն Կիս անուն
մարդ մը կար, ու անիկա Բենիամինեան
Աբիայի որդւոյն Բեքորաթի որդւոյն Սերօրի
2 որդւոյն Աբիելին որդին էր։ Եւ անիկա որդի
մը ունէր, որուն անունը Սաւուղ էր, անիկա
կարճ ու գեղեցիկ էր, ու Իսրայէլի որդւոց
մէջ անկէ գեղեցիկ մարդ չկար. բոլոր ժողո-
վուրդէն՝ ուսէն վեր երկայն էր։
3 Եւ Սաւուղին հօրը կիսին էշերը կորսուե-
ցան. ու Կիս իր որդւոյն Սաւուղին ըսաւ,
Մանչերուն մէկը հետդ առ, ու ելլէր գնա
4 էշերը փնտռէ։ Ան ալ Եփրեմի լեռնէն ան-
ցաւ, և Սաղիսա երկրին ալ անցնելով՝ չգտան.
եւ քը Սաղիմի երկրէն անցան, ու հոն
չկային. անկէ Բենիամինեանց երկիրը անց-
5 նելով՝ հոն ալ չգտան։ Ո՞ երբոր անոնք
Սուփի երկիրը եկան, Սաւուղ իր հետը
եղող մանչուն ըսաւ, Եկուր եւ դառնանք,
չըլլայ որ իմ Հայրս էշերուն հոգը թողու ու
6 մեզի համար հոգայ։ Բայց անիկա անոր ըսաւ,
Ահա աս քաղաքիս մէջ Աստուծոյ մարդը
կայ, ու անիկա պատուաւոր մարդ մըն է,
ամէն ըսածը անշուշտ կը կատարուի.
հիմա հոն երթանք, գուցէ մեր երթալու
7 ճամբան մեզի խնայընէ։ Եւ Սաւուղ իր ման-
չուն ըսաւ, Բայց ի՞նչ որ երթալու ըլլանք,
հոն մարդուն ի՞նչ տանինք. քանզի մեր
ամաններէն հացը պակսեցաւ, ու Աստուծոյ
մարդուն տանելու ընծայ մը չունինք. քովէր-
8 նիս ի՞նչ ունինք։ Եւ մանչը նորէն Սաւուղին
պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ահա իմ քովս
մէկ սիկղին չորրորդ մասը արծաթ կայ. զանի-
կա Աստուծոյ մարդուն կու տամ, որ մեր
9 ճամբան մեզի խնայընէ։ (Առաջուց Իսրայէլի
մէջ մէկ մարդ մը երբոր Աստուծոյ հարցընե-
լու կ՚երթար, այսպէս կ՚ըսէր, Եկուր տեսա-
նողին երթանք. քանզի այսօր մարգարէ ըսո-
10 ղը առաջուց տեսանող կ՚ըսուէր։) Եւ Սա-
ւուղ իր մանչուն ըսաւ, Աղէկ ըսիր, եկուր
երթանք. ու Աստուծոյ մարդուն բնակած
11 քաղաքը գացին։ Ո՞ երբոր անոնք զառ՚ի
վերէն դէպ՚ի քաղաքը կ՚ելլէին, քանի մը
աղջիկներ գտան, որ ջուր հանելու եկեր էին,
12 ու անոնց ըսին, Տեսանողը հո՞ն է. Եւ ա-

չիկները անոնց պատասխան տուին ու ըսին,
Հո՛ն է, ահա քու առջեդ է. հիմա չուտ ըրէ,
քանզի ժողովուրդը այսօր բարձր տեղւոյն
վրայ զոհ ընելուն համար, անիկա այսօր
13 քաղաքը եկաւ. քաղաքը մտնելնուդ պէս
զանիկա հոն կը գտնէք, քանի որ անիկա
բարձր տեղը ելած չէ կերակուր ուտելու հա-
մար. քանզի մինչև անոր գալը ժողովուրդը
կերակուր չուտեր, որովհետև անիկա կ՚օրհ-
նէ զոհը, ո՛ր անկէետքը հրաւիրուածները
կ՚ուտեն, հիմա ելէք, քանզի հիմա կը գըտ-
14 նէք զանիկա։ Եւ անոնք քաղաքը եկան. ո՞
երբոր անոնք քաղաքին մէջը կը մտնէին,
ահա Սամուէլ բարձր տեղը երթալով՝ անոնց
դէմը եկաւ։
15 Եւ Սաւուղին գալէն օր մը առաջ Տէրը
16 Սամուէլին յայտներ էր, ու ըսեր էր Թէ վա-
ղը աս առենս Բենիամինի երկրէն քեզի մէկ
մարդ մը պիտի խրկեմ, և զանիկա իմ ժողո-
վուրդիս Իսրայէլին վրայ իշխան օծիս, որ
անիկա իմ ժողովուրդս Փղշաացւոց ձեռքէն
ազատէ. քանզի Ժողովուրդիս ողբը նա-
յեցայ, որովհետև անոր աղաղակը ինծի հա-
17 սաւ։ Ու երբոր Սամուէլ Սաւուղը տեսաւ,
Տէրը անոր ըսաւ, Ահա՛ է քեզի ըսած
մարդս. ասիկա իմ ժողովուրդիս վրայ պիտի
18 իշխէ։ Եւ Սաւուղ դրանը մէջտեղը Սամուե-
լին մօտեցաւ, ու ըսաւ, Տեսանողին տունը
19 ո՞ր է, ի՛մաչեմ՝ ինծի ցուցուր։ Եւ Սա-
մուէլ պատասխան տուաւ Սաւուղին ու ըսաւ,
Տեսանողը ես եմ. իմ առջևէս բարձր տեղը
ելլէր, քանզի այսօր ինծի հետ կերակուր պի-
տի ուտէք. և վաղը քեզ կը խրկեմ, ու բո-
20 լոր սրտիդ մէջ եղածը քեզի կը պատմեմ։ Եւ
քու էշերուն երեք օրուընէ՝ ի վեր կորսուած էլ-
լուդ համար մի հոգար, քանզի անոնք գըտ-
նուած են. ու Իսրայէլի բոլոր փափաքը
որո՞նց է. քեզի ու քու հօրդ բոլոր տանը չէ՞։
21 Եւ Սաւուղ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ես
Իսրայէլի ցեղերուն ամենա պզտիկէն Բենիա-
մինեան չե՞մ, ու իմ ազգատոհմս Բենիամինի
ցեղին բոլոր ազգատոհմերուն պզտիկը չէ՞.
ուստի ինչո՞ւ համար ինծի այսպէս խօսք ըսու-
22 ցիր։ Եւ Սամուէլ առաւ Սաւուղը ու անոր
մանչը, ու զանոնք ներս-ընդունեց սրահը տարաւ,
և զանոնք կոչնականներուն գլուխը նստեցուց,
23 որոնք երեսուն մարդու չափ էին։ Ու Սամուէլ
խոհարարին ըսաւ, Բեր ան բաժինը, որն որ
քեզի տուի, ու քեզի պատուիրեցի որ զա-
24 նիկա քովդ պահես։ Եւ խոհարարը ազդրը
վրայի մասը վերցնելով, զանիկա Սաւուղին

ա ԳԼ· ԺԳ· 51 = ամՆ· Ը· 33 = ԼԲ· 30։
բ ԳԼ· Ժ· 23։
գ գ Թագ· գ· 42։
դ Կամ Սօֆիմի· առն ԳԼ· ա· 1։
ե Բ Օր· ԼԳ· 1 = գ Թագ· Ժգ· 1։
զ ԳԼ· գ· 19։
է Տես Դատ· գ· 18 = Ժգ· 17 = գ Թագ· Ժգ· 3 = գ Թագ· գ· 42 = Ը· 8։
ը Դն· իև· 22։
թ Բ Թագ· իգ· 11 = գ Թագ· Ժե· 13 = ամՆ· իգ· 28 = իԲ· 29 = Բ ՄՆ· Ժգ· 7, 10 = Ես· Լ· 10 = Ա-
մոս· է· 12։
ժ Դն· իգ· 11։
ի գ Թագ· գ· 2։
լ Ծն· լա· 54 = ԳԼ· Ժգ· 2։
խ ԳԼ· Ժե· 1 = Գոր· Ժգ· 21։
ծ ԳԼ· ի· 2։
կ ԳԼ· Ժ· 1։
հ ԵԼ· Բ· 25 = գ· 7, 9։
ձ Ծն· Լա· 54 = ԳԼ· Ժգ· 2։
ղ ԳԼ· Ժգ· 12 = Ռվ· Ժգ· 11։
ճ Էմր· 3։
մ ԳԼ· Լ· 5, 19 = Ժբ· 13։
յ Կամ վայելչութիւնը
ն Դատ· ի· 46, 47, 48 = Սալ· կը· 27։
շ ԳԼ· Ժե· 17։
ո Տես Դատ· գ· 15։
չ Ղև· է· 32, 33 = Եզկ· իգ· 4։

առջևը դրաւ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ, Ահաւասիկ ճեպացածը, զանիկա առջևդ դիր ու կեր. քանզի երբոր ըսի որ ժողովուրդը *հրաւիրեր եմ," ան վայրկեանէն՝ի վեր անիկա քեզի համար պահուած է. ու ան օրը Սաւուղ Սամուէլին հետ կերաւ։

25 Եւ բարձր տեղէն քաղաքը իջան, ու Սամուէլ ընդ տանիքին վրայ Սաւուղին հետ
26 խօսեցաւ։ Եւ առաւօտուն կանուխ եղան, ու լուացածին պէս Սամուէլ Սաւուղը տանիքը կանչեց ու ըսաւ, Ելիր ու քեզ պիտի խրկեմ։ Եւ Սաւուղ ելաւ, ու ինքը և Սամուէլ միկ-
27 տեղ դուրս եղան։ Երբոր անոնք քաղաքին ծայրը կ'իջնէին, Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին, Մանչուն ըսէ որ մեր առջևը անցնի. (և անիկա անցաւ.) ու հիմա դուն հա- կեցիր, որ Աստուծոյ պատգամը քեզի լսցընեմ։

ԳԼ. Ժ

1 Սամուէլ Սաւուղը կ'օծէ. ու երեք նշաններու կանխասացութիւնը ընելով կը քաջալերէ զանիկա։ 9 Սաւուղին սիրտը կը փոխուի ու կը մարգարէանայ։ 14 Իր հօրեղբօրմէն կը պահէ իր թագաւոր օծուիլը։ 17 Սաւուղ վիճակով թագաւոր կ'ընտրուի Մասփայի մէջ։ 26 Ժողովուրդին զանազան զգացումները անոր վրայով։

1 Եւ Սամուէլ եղին շիշը առաւ, ու անոր գլխուն վրայ թափեց, *և զանիկա համբուրեց, ու ըսաւ, Չէ՞ որ Տէրը քեզ *իր ժառան-
2 գութեանը վրայ *իշխան օծեց։ Այսօր ինձմէ գացած առնդ Բենիամինի սահմանը *Սելսահի մէջ՝ *Ռաքելին գերեզմանին քովը կը- կու մարդ պիտի գտնես, ու քեզի պիտի ըսեն, Գտնուեցան ան էշերը որոնք փնտռելու գացած էիր. և ահա քու հայրդ էշերուն հո- գը թողուց, ու ձեզի համար կը հոգայ, ու կ'ը-
3 սէ, Ցորս համար ի՞նչ ընեմ։ Ու երբոր անկէ անդին երթաս և Թաբովրի կաղնին հասնիս, հոն երեք մարդ քեզի պիտի հանդիպին, որոնց մէկը երեք ուլ, մէկը երեք հոյլ նկատակ ու մէկն ալ սրկի մը գինի տանելով *Աստու-
4 ծոյ կ'երթան դէպ ի Բեթէլ։ Ու *քու ողջու- թիւնդ հարցընելով՝ քեզի երկու հաց պիտի տան, դուն ալ անոնց ձեռքէն պիտի առնես։
5 Ետքէ հասար *Աստուծոյ բլուրը պիտի երթաս, *ուր որ փղշտացւոց բերդապահն զօրքը կ'ը- նայ. ու երբոր հոն քաղաքը մտնես, *իարձր տեղէն իջնող մարգարէից դունդի մը պիտի հանդիպիս, որոնք լիրնոյ առջևէն տաւիղ, թմբուկ, սրինգ ու քնար առնելով նուագ-
6 գարէութիւն պիտի ընեն։ Եւ *քու վրադ

* Կ՝ից հրաւիրեմ.
ա Բ Օր. իբ. 8։ բ Թագ. ժա. 2։ Գար. ժ. 9։
— գ Գլ. թ. 16։ ժգ. 13։ դ Թագ. թ. 3, 6։
ե Սպ. բ. 12։
զ բ Օր. լբ. 9։ Սպ. ղբ. 71։
է Գար. ժգ. 21։
ը Յեհ. ժբ. 28։
թ Ծն. լե. 19, 20։
ժ Ծն. իբ. 22։ լե. 1, 3, 7։
ի Դատ. ժբ. 15։
լ Հմր. 10։
խ Գլ. ժգ. 3։
ծ Գլ. թ. 12։
կ Եզ. ժե. 20, 21։ գ Թագ. գ. 15։ ա Կար. ժգ. 1։
հ Թագ. ժա. 25։ Գլ. ժգ. 15։
ձ Դատ. ժբ. 15։
ղ Հմր. 10։ Գլ. ժթ. 23, 24։
ճ Եզ. գ. 8։ Ղեւտ. բ. 12։
մ Դատ. թ. 33։
յ Դատ. գ. 12։
ն Գլ. ժա. 14, 15։
շ Գլ. ժգ. 4։
ո Գլ. ժգ. 8։
չ Հմր. 5։
պ Գլ. ժթ. 20։
ջ Հմր. 6։
ռ Գլ. ժթ. 24։ Առաք. ժգ. 54, 55։ Յովհ. ե. 15։ Գար. գ. 15։
ս Գլ. ե. 5, 6։
վ Դատ. ժա. 11։ բ. 1։ Գլ. ժա. 15։
տ Դատ. գ. 3, 5։
ր Եբր. թագաւորք, թիւններուն
ց Գլ. ը. 7, 12։

դաւոր մը դիր ։ Ուրեմն հիմա ձեր ցեղերովը
ու հազարաւորներովը Տէրոջը առջեւը կայնե-
20 ցէք ։ Ու երբոր Սամուէլ Իսրայէլին ամէն
ցեղերը մօտեցուց, վիճակը Բենիամինի ցեղին
21 ելաւ ։ Եւ քովը Բենիամինի ցեղը ազգատոհմներ-
րովը մօտեցուց, ու վիճակը Մատրիին ազգա-
տոհմին ելաւ. եւ քովը կիսի որդւոյն Սաւու-
ղին ելաւ. բայց երբոր զանիկա փնտռեցին՝
22 անիկա չգտնուեցաւ ։ Եւ նորէն Տէրոջը հար-
ցուցին, Թէ Արդեօք ան մարդը հոս կու գայ.
ու Տէրը ըսաւ, Ահա անիկա կարասիներուն
23 մէջտեղը պահուած է ։ Եւ վազելով՝ զանիկա
անկէ առին, ու ժողովուրդին մէջտեղը կայնե-
ցաւ. և երբոր ժողովուրդէն՝ ուսէն վեր երկայն
24 էր ։ Ու Սամուէլ բոլոր ժողովուրդին ըսաւ,
Տէրոջը ընտրած մարդը տեսա՞ք, որ բոլոր
ժողովուրդին մէջ անոր պէս չկայ. և բոլոր ժո-
ղովուրդը աղաղակեց ու ըսաւ, Կեցցէ՛ ար-
25 քայ ։ Եւ Սամուէլ Թագաւորութեան կանոն-
ները ժողովուրդին գրուցեց, ու գիրքի մը մէջ գրեց, ու Տէրոջը առջեւը դրաւ
և Սամուէլ բոլոր ժողովուրդը արձակեց, ու
26 ամէն մարդ իր տունը երթայ ։ Սաւուղ ալ
Գաբաա իր տունը գնաց. ու խումբ մը
մարդիկ անոր հետը գացին, որոնց սիրտը
27 Աստուած դրդեց ։ Բայց չար մարդիկ ըսին,
Ասիկա մեզ ի՞նչպէս պիտի ազատէ. ուստի
զանիկա քամահրեցին, ու անոր ընծայ մը
չտարին. բայց անիկա լուռ կեցաւ ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Նաաս Գաղաադացի ելաւ, ու Գաղաադացի Յաբէսի դէմ բանակեցաւ. և Յաբէսի բոլոր բնակիչները Նաասին ըսին, Մեզի հետ դաշ-
2 նակցութիւն երէ, ու քեզի ծառայենք ։ Բայց Նաաս անոնց ըսաւ, Քեզի հետ աս պայմանով դաշնակցութիւն կ'ընեմ, որ ձեր աջերուն աչ կողմի աչքը փորեմ, ու աս բանը բոլոր Իսրայէլին վրայ նախատինք դնեմ
3 նեմ ։ Եւ Յաբէսի ծերերը անոր ըսին, Մեզի եօթը օր ժամանակ տուր, որ Իսրայէլին բոլոր սահմաններուը պատգամաւորներ խրկենք, ու թէ որ մեզ ազատող չըլլայ՝ անատեները քեզի †անձնատուր կ'ըլլանք ։"
4 Ուստի պատգամաւորները Սաւուղին գա-

բան դային, և ժողովուրդին ականջներուն
աս խօսքերը գրուցեցին. ու Բոլոր ժողովուր-
5 դը ձայներնին վերցնելով լացին ։ Եւ ահա
Սաւուղ արտէն կու գար էր եղներուն ետեւէն.
ու Սաւուղ ըսաւ, Ժողովուրդին ի՞նչ եղաւ
որ կու լան. ու Յաբէսի բնակչացը խօսքերը
6 անոր պատմեցին ։ Եւ աս խօսքերը որ լսեց,
Աստուծոյ Հոգին Սաւուղին վրայ եկաւ, ու
7 անոր բարկութիւնը խիստ բորբոքեցաւ ։ Եւ
զոյգ մը եզ առաւ, ու զանոնք կտոր կտոր
ըրաւ, ու պատգամաւորներուն ձեռքովը Իս-
րայէլին բոլոր սահմաններուը խրկեց՝ ըսելով,
Ով որ Սաւուղին ետեւէն ու Սամուէլին ետե-
ւէն չգայ, անոր եղներուն այսպէս պիտի ընեն ։
Եւ ժողովուրդին վրայ Տէրոջը վախը ինկաւ,
8 ու անոնք մէկ մարդու մը պէս ելան ։ Եւ Ա-
զեկ Բեզեկի մէջ համրեց զանոնք, ու Իս-
րայէլի որդիքը երեք հարիւր հազար, և
9 Յուդայի մարդիկը երեսուն հազար էին ։ Ու
եկող պատգամաւորներուն ըսին, Գաղաադա-
ցի Յաբէսի բնակիչներուն այսպէս ըսէք, վա-
ղը երբոր արեւը տաքնայ՝ ձեզի ազատութիւն
պիտի ըլլայ ։ Ուստի երբոր պատգամաւորնե-
րը գացին և Յաբէսի բնակիչներուն բանը
10 իմացուցին, անոնք ուրախացան ։ Ու Յաբէ-
սի բնակիչները ըսին Ամմոնացիներուն, վաղը ձե-
զի անձնատուր կ'ըլլանք, ու ձեր աչքերուն
11 ինչ որ հաճելի ըլլայ՝ ան ըրէք մեզի ։ Եւ
հետեւեալ օրը Սաւուղ ժողովուրդը երեք
գունդի բաժնեց, ու առաւօտեան պահուն
բանակին մէջ մտան. ու մինչեւ որ օրը տաք-
նար՝ Ամմոնացիները զարկին. և մնացածները
այնպէս ցրուեցան որ անոնցմէ երկու մարդ
միկտեղ չմնաց ։
12 Անատեները ժողովուրդը Սամուէլին ըսաւ,
Սաւո՞ւղ մեր վրայ թագաւոր պիտի ըլլայ՝
ըսողը ո՞վ է. Նան մարդիկը տուէք որ մեռ-
13 ցընենք ։ Ու Սաւուղ ըսաւ, Այսօր մարդ մը
չմեռցուի, քանզի այսօր Տէրը Իսրայէլին
համան փրկութիւն ըրաւ ։
14 Եւ Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ, Եկէք
Գաղգաղա երթանք, ու հոն թագաւորու-
15 թիւնը նորէն հաստատենք ։ Ուստի բոլոր ժո-
ղովուրդը Գաղգաղա գացին, ու հոն Գաղ-
գաղայի մէջ Տէրոջը առջեւը Սաւուղը թագա-
ւոր ըրին, և հոն Տէրոջը առջեւը խաղաղու-
թեան զոհեր մատուցին. ու Սաւուղ և բոլոր
Իսրայէլի մարդիկը հոն մեծ ուրախութիւն
ըրին ։

ա Յեհ. ե. 14, 16, 17 ։ Գոր. ա. 24, 26 ։
բ Գլ. իգ. 2, 4, 10, 11 ։
գ Գլ. ի. 2 ։
դ բ թագ. իա. 6 ։
ե գ թագ. ա. 25, 39 ։ գ թագ. ժա. 12 ։
զ Տես բ Օր. ժէ. 14, և Գլ. ը. 11 ։
է Դատ. ի. 14 ։ Գլ. ժա. 4 ։
ը Դատ. իա. 8 ։
թ Գլ. ժա. 12 ։
ժ բ Օր. ժգ. 13 ։
ի բ թագ. բ. 2 ։ գ թագ. գ. 21 ։ ժ. 25 ։ բ Մն. ժէ. 5 ։ Սալ. հբ. 10 ։ Մատ. բ. 11 ։

ա Գլ. ժբ. 12 ։
բ Դատ. իա. 8 ։
գ Դատ. իա. 8 ։
դ Ծն. իզ. 28 ։ Եզ. իգ. 32 ։ գ թագ. ի. 34 ։ Յոբ. իա. 4 ։ Եզեկ. ժէ. 13 ։
ե Ծն. լգ. 14 ։ Գլ. ժէ. 26 ։
զ Եբր. կ'ելլենք ։
է Գլ. ժ. 26 ։ ժէ. 34 ։ բ թագ. իա. 6 ։
ը Դատ. բ. 4 ։ իա. 2 ։
թ Դատ. գ. 10 ։ գլ. 34 ։ ժա. 29 ։ ժգ. 25 ։ ժգ. 6 ։ Գլ. ժ. 10 ։ ժգ. 13 ։
ժ Դատ. ժթ. 29 ։
ի Դատ. իա. 5, 8, 10 ։
ձ Դատ. ի. 1 ։
ղ Դատ. ա. 5 ։
ճ բ թագ. իգ. 9 ։
մ Հմր. 3 ։
յ Տես գլ. լա. 11 ։
ն Դատ. է. 16 ։
շ Գլ. ժ. 27 ։
ո Տես Ղեւ. ժթ. 27 ։
չ բ թագ. ժթ. 22 ։
պ Եւ. ժգ. 13, 30 ։ Գլ. ժթ. 5 ։
ջ Գլ. ժ. 8 ։
ռ Գլ. ժ. 17 ։
ս Գլ. ժ. 8 ։

ԳԼ· ԺԲ

1 Սամուէլ իր ամենազթեանը համար կը վկայէ, 6 ու ժողովուրդին ապերախտութիւնը կը յանդիմանէ, 16 և իր ազօթքովս հաւնձրի ժամանակ որոտում ու անձրև բերելով՝ զանոնք կը վախցնէ, 20 և կը մխիթարէ զանոնք Աստուծոյ ողջմտութիւնը յիշելով։

1 Եւ Սամուէլ բոլոր Իսրայէլին ըսաւ, Ահա ձեր ինծի ինչ որ գրուցեցիք, ես ձեզի թագաւոր դրի։
2 Եւ ահա հիմա ձեր առջևէն թագաւորը կ՚երթայ. բայց ես ծերացայ ու մազերս ճերմկեցան. և ահա իմ որդիքս ձեզի հետ են. ու ես իմ մանկութենէս մինչև այս օրս ձեր առջևը
3 քալեցի։ Ահա ես հոս կեցեր եմ. ներկայ եղէք ինծի Տիրոջը ու անոր օծեալին առջևը ինծի համար յայտնապէս գրուցեցէք, թէ ո՞ւմ եզը առի, ու որո՞ւն էշը առի, որո՞ւն զրկանք կամ անիրաւութիւն ըրի, ու որո՞ւն ձեռքէն կաշառք առի, և աչքերս զոցեցի. ու ես
4 ձեզի հոս դարձընեմ։ Եւ ըսին, Մեզի զրկանք կամ անիրաւութիւն ըրած չես, ու բնաւ մարդ
5 դու ձեռքէ բան մը առած չես։ Եւ անոնց ըսաւ անոնց, Ականջ ընող ես այսօր Տէրը ու անոր օծեալը ձեզի վկայ ըլլան, որ դուք իմ ձեռքիս մէջը բան մը չգտաք։ Եւ անոնք ըսին, Վկայ ըլլան։
6 Անտեղը Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ, Մովսէսը ու Ահարոնը ընտրողը, և ձեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն հանողը Տէրն է։
7 Ու հիմա առաջ եկէք, և ձեզի հետ Տիրոջը առջևը քննեմ ան բոլոր արդարութիւններըն
8 որ Տէրը ձեզի ու ձեր հայրերուն ըրաւ։ Երբոր Յակոբ եգիպտոս գնաց, ձեր հայրերը Տիրոջը աղաղակեցին. և Տէրը Մովսէսը ու Ահարոնը խրկեց, որոնք ձեր հայրերը եգիպտոսէն դուրս հանեցին, ու զանոնք ասկոտ
9 բնակեցուցին։ Բայց անոնք Իրենց Տէր Աստուածը մոռցան. անոնիկ ալ զանոնք Հասորի զօրապետին եղող Սիսարային ձեռքը ու Փղշտացոց ձեռքը և Մովաբի թագաւորին ձեռքը մատնեց, ու անոնց հետ պատերազմ
10 ըրին։ Եւ Տիրոջը աղաղակեցին ու ըսին, Մենք մեղք գործեցինք, քանի Տէրը թողուցինք, ու Բահաղիմին ու Աստարովթին ծառայութիւն ըրինք. և հիմա մեզ մեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատէ, ու քեզի ծառայութիւն պիտի ընենք։
11 Ուստի Տէրը Ցերոբաաղը, Բեդանը, Յեփթայէն ու Սամուէլը խրկեց, և ձեր չորս կողմի թշնամիներուն ձեռքէն ձեզ ազատեց, ու ապահովութեամբ բնակեցուցիք։
12 Յանկարծ ու երբոր տեսաք որ Ամմոնացոց թագաւորը Նաաս ձեր վրայ կու գայ, վրձիռ ըսիք, Չէ, անպատճառ մեր վրայ թագաւոր մը ըլլայ. թէպէտ և ձեր Թագաւորը
13 ձեր Տէր Աստուածն էր։ Եւ հիմա ահաւանկ թագաւորը, զոր ընտրեցիք և ուզեցիք. ահա Տէրը ձեր վրայ թագաւոր մը դրաւ։
14 Թէ որ Տիրոջմէ վախնաք, ու անոր ծառայութիւն ընէք, և անոր խօսքին հնազանդիք, ու Տիրոջը պատուիրանքին դէմ չկենաք, անառներ թէ դուք և թէ ձեր թագաւորը՝ որ ձեր վրայ կը թագաւորէ, ձեր Տէր
15 Աստուծոյն հետևին պիտի երթաք։ Բայց թէ որ Տիրոջը խօսքին հնազանդութիւն չընէք, ու Տիրոջը հրամանին դէմ կենաք, անառներ Տիրոջը ձեռքը ձեր վրայ ու ձեր հայրերուն
16 վրայ պիտի ըլլայ։ Եւ հիմա կայնեցէք ու տեսէք այն մեծ բանը՝ որ Տէրը ձեր աչ-
17 քերուն առջևը պիտի ընէ։ Այսօր ցորենի հունձքի ժամանակ չէ՞. Ես Տիրոջը պիտի աղաղակեմ, և անիկա որոտում ու անձրև պիտի խրկէ, որ հասկընաք ու տեսնէք թէ դուք Տիրոջը առջևը մեծ չարութիւն ըրիք՝ ձեզի թագաւոր մը ուզելով։
18 Անտեղը Սամուէլ Տիրոջը աղաղակեց, ու Տէրը նոյն օրը որոտում ու անձրև առաւ. և բոլոր ժողովուրդը Տիրոջմէն ու Սամուէլէն
19 խիստ վախցաւ։ Ու բոլոր ժողովուրդը Սամուէլին ըսաւ, Քու Տէր Աստուծոյդ աղօթք ըրէ քու ծառաներուդ համար որ չմեռնինք. քանզի մեր ամէն մեղքերուն վրայ ասիկա չարութիւն ալ աւելցուցինք որ մեզի թագաւոր
20 ուզեցինք։ Եւ Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ, Մի վախնաք. դուք իրաւ ասոր բոլոր չարութիւնը ըրիք, սակայն Տիրոջմէ մի խոտորիք, ու բոլոր սրտովնիդ Տիրոջը ծառայութիւն ըրէք.
21 Եւ մի խոտորիք. քանզի ոչինչ բանի համար, որ անոնք չեն օգտակար կամ չեն ազատեր, քանի որ դատարկ են։
22 Քանզի Տէրը իր մեծ անունը համար Իր ժողովուրդը չմոռնար, որովհետև Տէրը ուզեց ձեզ իրեն ժողովուրդ
23 ընել։ Բայց ես՝ քաւ լիցի որ Տիրոջը դէմ մեղք գործեմ, ձեզի համար աղօթք ընելէն դա-

---

1 Գլ· ը· 5· 19· 23։ 2 Գլ· ժ· 24· ժա· 14· 15։ 3 Ծաղ· իե· 17· Գլ· կ· 20։ 4 Գլ· ը· 1· 5։ 5 Ելմ· 3։ Գլ· ժ· 1· իգ· 6։ ի Ծնն· ժգ· 15։ Գաղ· ե· 33։ ա Ծն· ժա· ը· 3։ ը Օր· ժգ· 19։ 7 Եղ· իը· 4։ 8 Յհմ· ժը· 38։ Գաղ· իգ· 9։ իդ· 16։ 20։ 9 Մկբ· գ· 4։ 10 Եսթ· բ։ 11 Եռ· ա· 18։ ե· 3։ 4։ Մկբ· գ· 2։ 3։ 12 Դատ· ե· 11։ 13 Ծն· իգ· 5։ 6։ 14 Եղ· ը· 23։ 15 Եղ· գ· 10։ գ· 16։ 16։ 17 Դատ· գ· 7։ 18 Դատ· ժ· 7։ ժգ· 1։ 19 Դատ· գ· 12։ 20 Դատ· գ· 2։ 21 Դատ· ժ· 10։ 22 Դատ· ը· 13։ 23 Դատ· ժ· 15· 16։ 24 Դատ· գ· 14· 32։ 25 Դատ· ժա· 1։ 26 Գլ· ե· 13։ 27 Գլ· ժա· 1։

---

1 Գլ· ը· 5· 19։ 2 Դատ· ը· 23։ Գլ· ը· 7։ ժ· 19։ 3 Գլ· ժ· 12։ Գլ· է· 9· 10։ Յակ· ե· 16· 17· 18։ 4 Գլ· ը· 5։ իմ· 20։ 5 Ելմ· ժգ· 31։ Տես եզը· ժ· 9։ 6 Ելմ· իմ· 28։ ժ· 17։ Յակ· ե· 15։ ա Յհմ· ե· 16։ 7 Ը Օր· ժա· 16։ 8 Ելեմ· ժգ· 10։ Ածմ· ը· 18։ ա Կոր· ը· 4։ 9 Յեհ· է· 9։ Սալ· ձգ· 8։ Ելեմ· ժգ· 21։ Եզկ· ի· 3· 14։ 10 գ Թագ· գ· 15։ Սալ· ղգ· 14։ 11 Ը Օր· է· 7· 8։ ժգ· 2։ Մալ· ա· 8։ 12 Գաղ· ժը· 5։ Ածմ· ա· 18։ Կոր· ա· 16։ 9։ 3։

կենալով. հապա ես ձեզի [b]ազիկ ու չիտակ
24 ճամբան [c]պիտի ասրվեցընեմ։ [d]Միայն թէ ՏԷ-
ր ոջմէն վախցէք, և ճշմարտութեամբ ու բոլոր
սրտովիդ անոր ծառայութիւն ըրէք. քանզի
տեսաք որ անիկա ձեզի համար ինչ [e]մեծ բա-
25 ներ ըրաւ։ Իսկ թէ որ չարութիւն ընելը չա-
րտնակէք, [f]թէ դուք և թէ ձեր թագաւորը
կ՚ապիտի կորսուիք։

ԳԼ. ԺԳ

1 Սաւուղին տնտրած տօրքը։ 3 Ընիկա Եբրայեցիները Գաղ-
գաղայի մէջ կը կանչէ Փղշտացւոց դէմ, որոնց պահապան
զօրքերը զարկեր էր Յոնաթանն։ 5 Փղշտացւոց անթիւ զօր-
քը։ 6 Իսրայէլացւոց խռովութիւնը։ 8 Սաւուղ ձանձրանա-
լով Սամուէլի համար սպասելէն՝ զոհը կը մատուցանէ։ 11
Սամուէլ կը յանդիմանէ զանիկա։ 17 Փղշտացւոց երեք ա-
րտաբանաւոր գունդերը։ 19 Փղշտացւոց վարպետութեամբ վարուե-
լովը Իսրայէլի մէջ դարբին չգտնուիր։

1 Եւ [g]Սաւուղ մէկ տարուան
թագաւոր էր. ու երբոր Իսրայէլի վրայ եր-
2 կու տարի թագաւորութիւն ըրաւ, Սաւուղ
Իսրայէլէն երեք հազար մարդ ընտրեց իրեն
համար. երկու հազարը Սաւուղին հետ Մաք-
մաս ու Բեթէլի լեռն էին, և հազարն ալ Յով-
նաթանին հետ [h]Բենիամինի Գաբաան էր. ու
մնացած ժողովուրդը՝ ամէն մարդ իր վրանը
խրկեց։
3 Եւ Յոնաթան Գաբայի մէջ եղող փղշտա-
ցւոց [i]պահապան զօրքերը զարկաւ, ու փղշտ-
ացւոց լսեցին։ Ամբողջ Սաւուղ բոլոր երկ-
րին մէջ փող հնչեցընել տուաւ, ըսելով, Եբ-
4 րայեցիները թող լսեն։ Եւ բոլոր Իսրայէլ լսեց
որ Սաւուղ փղշտացւոց պահապան զօրքերը
զարկաւ, և Իսրայէլ [j]փղշտացւոց առջևը ատե-
լի եղաւ. ու ժողովուրդը Գաղգաղայի մէջ
5 Սաւուղին յետևը ժողվուեցան։ Եւ փղշտացիք
ալ ժողվուեցան, որ Իսրայէլի դէմ պատե-
րազմ ընեն. և ամբողջ երեսուն հազար կառք
ու վեց հազար ձիաւոր եկան, և ժողովուրդ
ծովեզրին եղերքը եղող աւազին չափ չատ
էր. ու եկան՝ և Բեթաւանին արևելեան կող-
6 մը Մաքմասի մէջ բանակեցան։ Ու Իսրայէլի
մարդիկը զիրենք նեղութեան մէջ տեսան. և
ժողովուրդը ապաստանել ըլլալով [k]այրերու,
ծուխերու, ժայռերու, աշտարակներու ու
7 փոսերու մէջ պահուեցան։ Ու Եբրայեցիք
Յորդանանէն Գադի ու Գաղաադի երկիրը
անցան. բայց Սաւուղ դեռ Գաղգաղայի մէջ
էր, ու բոլոր ժողովուրդը դողալով անոր ետ-
ևէն կ՚երթային։
8 [l]Եւ անիկա Սամուէլին որոշած ժամանակին
չափ եօթը օր սպասեց, բայց Սամուէլ Գաղ-

դաղա չհկաւ, ու ժողովուրդը անոր քո-
9 ւէն ցրուեցաւ։ Ու Սաւուղ ըսաւ, Ողջակէզը
և խաղաղութեան զոհը [m]ինծի մօտ բերէք. ու
10 [n]ինքը ողջակէզը մատուց։ Ու երբոր անիկա
ողջակէզը մատուցանելը լմնցուց, անսաանոր
Սամուէլ եկաւ. և Սաւուղ ելաւ զանիկա դի-
11 մաւորելու ու բարևելու։ Ու Սամուէլ ըսաւ,
[o]Ի՞նչ ըրիր։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Տեսայ որ ժո-
ղովուրդը իմ քովէս կը ցրուի, ու դուն ո-
րոշած օրերուդ մէջ չհկար, ու Փղշտացիք
12 Մաքմասի մէջ ժողովուած են, Ու ըսի, Փղ-
շտացիք հիմա իմ վրաս Գաղգաղա պիտի իջ-
նեն, ուես Տէրոջը առջևը աղօթք ըրած չեմ.
ուստի [p]համարձակութիւն ընելով՝ ողջակէզը
13 մատուցի։ Ու Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին, Ցի-
մարութիւն ըրիր, որ [q]քու Տէր Աստուծոդ-
քեզի պատուիրած պատուիրանը չպահե-
ցիր. քանզի հիմա Տէրը քու թագաւորու-
թիւնդ Իսրայէլի վրայ մինչև յաւիտեան պի-
14 տի հաստատէր. [r]բայց հիմա քու թագաւո-
րութիւնդ հաստատ պիտի չըլլայ։ [s]Տէրը իրեն
համար իր սրտին համեմատ մարդ մը կը փըն-
տռէ, որն որ Տէրը իշխան պիտի կարգէ իր
ժողովուրդին վրայ. քանզի դուն Տէրոջը քե-
զի պատուիրած հրամանը չպահեցիր։
15 Եւ [t]Սամուէլ ելաւ, ու Գաղգաղայէն
Բենիամինի Գաբաան դնաց։ Եւ Սաւուղ իր
քովը գտնուող ժողովուրդը համրեց, ու [u]վեց
16 հարիւրի չափ մարդ էին։ Ու Սաւուղ և անոր
որդին Յոնաթան ու անոնց հետ գտնուող
մարդիկը Բենիամինի †Գաբաան կը նստէին.
ու փղշտացւոց բանակը Մաքմասի մէջ էր։
17 Եւ փղշտացւոց բանակէն երեք գունդ աւա-
րառու ելաւ. գունդին մէկը դէպ՚ի [v]Եփրայի
18 ճամբան՝ Սուալի երկիրը դարձաւ. Եւ գուն-
դին մէկը դէպ՚ի [w]Բեթորոնի ճամբան դար-
ձաւ. ու գունդին մէկին ալ դէպ՚ի անապատը
դարձաւ, [x]Սեբոյիմի հովիտը նայող սահ-
մանին ճամբան բռնէց։
19 Եւ [y]Իսրայէլի բոլոր երկրին մէջ մէկ դար-
բին մը չէր գտնուեր, քանզի փղշտացիք
ըսեր էին թէ Զրլլայ որ Եբրայեցիք սուր կամ
20 նիզակ չինեն։ Ու բոլոր Իսրայէլացիք՝ ամէն
մէկը իր բրիչը, խոփը, տապարը ու բահը
չիտկելու համար՝ փղշտացւոց երթերը կ՚իջնէին։
21 Բայց բրիչներուն, խոփերուն, եռաժանի
գործիքներուն ու տապարներուն համար՝ և
խթանները սրելու համար խարտոյներ ունէին։
22 Ուստի անանկ եղաւ որ պատերազմին օրը՝
Սաւուղին ու Յոնաթանին հետ եղող բոլոր
ժողովուրդին ձեռքը [z]սուր կամ նիզակ չէր

[b] գ Թագ. ը. 36։ [c] Մն. ը. 27։ Երեմ. ը. 16։ [d] Սպ. ԼԳ. 11։ Ա. ասպ. գ. 11։ [e] Ժող. ԺԲ. 13։ [f] Ես. Ե. 12։ [g] Բ Օր. Ժ. 21։ Սպ. Ձիզ. 2. 5։ [h] Բ Օր. ԼԲ. 36։ [i] Յես. ԽԹ. 20։ — [j] Գէ. Ժ. 26։ [k] Գէ. Ժ. 5։ [l] Դ. Սա. Ը. 8։ [m] Գէ. Ժ. 8։ [n] Եբր. ինքզինքը բռնաբարել։ [o] Բ Մն. Ժգ. 9։ [p] Գէ. ԺԵ. 11։ [q] Գէ. ԺԵ. 28։ [r] Սպ. Ձիզ. 20։ Գտր. Ժգ. 22։ [s] Գէ. Ժգ. 2։ [t] Կաճ Գաբաան. Հմմտ. 3։ [u] Յես. Ժը. 23։ [v] Յես. Ժգ. 3։ Ժը. 13։ 14։ [w] Ղեւտ. Ժա. 34։ [x] Տես գ Թագ. ԽԹ. 14։ Երեմ. ԽԹ. 1։ [y] Դատ. Ե. 8։

դանուէր · միայն Սաւուղին ու անոր որդւոյն Յոնաթանին քովը կը դանուէր ։
23 Ա Փղշտացւոց պահապան զօրքը Մաքմասի կիրճը ելան ։

ԳԼ · ԺԴ

1 Յոնաթան ասանց իր հօրը , քահանային և ժողովուրդին պատասխան կ'երթայ ու Տրաշքով մը Փղշտացւոց պահապան զօրքերը կը գտնէ · 15 որոնց վրայ Աստուծոյ վախը իջնալով՝ կը սկսին սիկսիկ գալնել · 17 Սաւուղ քահանային պատասխանին չսպասելով , Թշնամւոց վրայ կը յարձակի · 21 Իսկ գերի բռնուած Իսրայէլացիները ու պահնորդացածները ալ անոր հետ կը միանան Փղշտացւոց դէմ · 24 Սաւուղին անմտութեամբ երդում ընել տալովը՝ յոգնութիւնը եամ կը շատ · 32 Սաւուղ Աստուծոյ կը զոհ արիւն ուտէին · 35 Սկզբան մը կը շինէ · 36 Յոնաթանի վիճակով կը բռնուի , բայց ժողովուրդը կ'ազատէ զանիկա · 47 Սաւուղին գործունէութիւնը ու անոր գերդաստանը ։

1 Եւ եղաւ որ մէկ օր մը Սաւուղի որդին Յոնաթան իր զէնքերը կրող պատանիին ըսաւ , Եկուր , անդիի կողմը Փղշտացւոց պահապան զօրքին անցնինք · բայց իր հօրը չհնազանդեցաւ ։
2 Ու Սաւուղ Գաբաային ծայրը՝ Մագրոնի մէջ եղող նռնենիին տակը կը նստէր · և անոր հետ եղող ժողովուրդը վեց հարիւր մարդու չափ
3 էր ։ Ու Հեզիի որդւոյն փենհեսի որդւոյն Ի-քաբովդի եղբօրը Աքիտոբին որդին Աքիա Սելովի մէջ Տէրոջը քահանան էր , որ եփուտ կը հագնէր · ու ժողովուրդը Յոնաթանին
4 երթալը չէր գիտեր ։ Եւ ան կիրճերուն մէջը , ուսկից որ Յոնաթան փղշտացւոց պահապան զօրքին անցնիլ կ'ուզէր , մէկ կողմնէ մէկ քարաժայռ մը՝ ու միւս կողմնէ մէկ քարաժայռ մը կար , որոնց մէկուն անունը Բոզէս՝
5 ու միւսին անունը Սենա էր ։ Ա քարաժայռներուն մէկը հիւսիսային կողմը Մաքմասին դիմացը ցցուած էր , ու միւսը հարաւային
6 կողմը՝ Գաբաային դիմացը ։ Եւ Յոնաթան իր զէնքերը կրող պատանիին ըսաւ , Եկուր ան անթլփատներուն պահապան զօրքին անցնինք , կարելի է որ Տէրը մեզի համար բան մը ընէ · քանզի չէ մարդով կամ քիչ մարդով ազատելու կողմէ արգելք մը չկայ Տէ-
7 րոջը առջեւը ։ Ու իր զէնքերը կրողը անոր ըսաւ , Բոլոր քու սրտիդ մէջը եղածը ըրէ · յառաջ դիմա · ես քեզի հետ ինչ որ քու ու-
8 զածիդ պէս ։ Եւ Յոնաթան ըսաւ , Հիմա մենք ան մարդոցը անցնինք , ու անոնց երե-
9 նանք · թէ որ մեզի այսպէս ըսեն , Կայնեցէք՝ մինչև որ մենք ձեզի գանք , անատեղը մեր
10 տեղը կայնինք ու անոնց չելլենք ։ Բայց թէ որ այսպէս ըսեն , Մեզի ելէք , անատեղը ելլենք , քանզի Տէրը զանոնք մեր ձեռքը
11 տուած է · ու Ասիկա մեզի նշան ըլլայ ։ Ու երբոր երկուքնին փղշտացւոց պահապան զօրքին երեւցան , փղշտացիք ըսին , Ահա Եբրա-

ւ Գէ · ժգ · 1 , 4 ։
—
ա Գէ · ժգ · 15 ։
բ Գէ · գ · 21 ։
գ Գէ · իբ · 9 · 11 · 20 ։
դ Ելք · իգ · 11 ։
ե Գէ · բ · 28 ։
զ Գէ · ժգ · 23 ։
է Կամ Գաբաային ։
ը Գատ · է · 4 , 7 · բ ։
թ Մն · ժգ · 11 ։
ժ Տես Ծն · խգ · 14 ։
Գատ · է · 11 ։
ի գ Թագ · է · 7 · Յոբ · ժը · 11 ։

լեցիք իրենց պահնորդացած ծակերէն դուրս
12 կ'ելլեն ։ Եւ պահապան զօրքերը Յոնաթանին ու անոր զէնքերը կրողին պատասխանելուն ու ըսին , Մեզի ելէք , ու ձեզի մէկ բան մը խնացընենք · և Յոնաթան իր զէնքերը կրողին ըսաւ , Ինծի ելլիր , քանզի Տէրը
13 զանոնք Իսրայէլին ձեռքը կու տայ ։ Ու Յոնաթան ձեռքերովը ու ոտքերովը վեր ելաւ , և անոր զէնքերը կրողն ալ անոր ետեւէն · ու Յոնաթանին առջեւը իյնալու , անոր զէնքերը
14 կրողն ալ անոր ետեւէն կը մեռցընէր ։ Եւ Յոնաթան ու անոր զէնքերը կրողը առաջին կոտորածին մէջ՝ քսան մարդու չափ մեռցու-
15 ցին՝ գին կէս լծամարի չափ դետնի վրայ ։ Ու բանակին մէջ , դաշտին մէջ ու բոլոր ժողովուրդին մէջ Խռովութիւն եղաւ · պահապան զօրքերը ու Յաւարառուներն ալ դարխուսցան , ու երկիրը դողաց , անանկ որ Աստուծոյ Խռովութիւն մը ինկաւ ։
16 Եւ Բենիամինի Գաբաայէն Սաւուղին դիտերը տեսան որ ահա ան բազմութիւնը Ի-միջ չխռովութեան մէջ է՝ ու երթալով կը ցրուի ։
17 Եւ Սաւուղ իր հետը եղող ժողովուրդին ըսաւ , Աչքէ անցուցէք , ու նայեցէք որ մեզմէ ով գացեր է · ուստի անանք աչքէ անցուցին , և ահա Յոնաթան ու անոր զէնքերը կրողը չը-
18 կար ։ Ինատեր Սաւուղ Աքիային ըսաւ , Աստուծոյ տապանակը մօտեցուր · քանզի անատեղ Աստուծոյ տապանակը Իսրայէլի որդւոց
19 ըը հետ էր ։ Ու երբոր Սաւուղ Քահանային հետ կը խօսէր , փղշտացւոց բանակին մէջի ամբոխը երթալով կը չատնար · և Սաւուղ
20 ըսաւ քահանային , Ձեռքդ քաշէ ։ Ու Սաւուղ և իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդը մէկտեղ ժողովուեցան , ու մինչև պատերազմին տեղը գացին · և ահա Թամէն մարդ իր սուրը իր ընկերին վրայ դ-ը-ղ-ծ էր , ու չատ մեծ խռո-
21 վումթիւն մը կար ։ Եւ ան Եբրայեցիները որ առաջուց փղշտացւոց հետ էին , ու չրջակայ երկրէն անոնց հետ բանակը եկեր էին , անոնք ալ Սաւուղին ու Յոնաթանին հետ եղող Իս-
22 րայէլին հետ միացան ։ Ու Եփրեմի լեռան վրայ Ի-պահնորդացած Իսրայէլի բոլոր մարդիկը փղշտացւոց փախչիլը լսելով , անոնք ալ անոնց
23 ետեւէն պատերազմին մէջը մտան ։ Եւ ան օրը Տէրը ազատեց Իսրայէլը · ու պատերազմը Բեթէաւեան անցաւ ։
24 Եւ ան օրը Իսրայէլի մարդիկը ստղնապիցան · քանզի Սաւուղ Ժողովուրդին երդում ընել տուեր էր՝ ըսելով , Ով որ մինչև իրիկուն հաց ուտէ՝ անիծեալ ըլլայ · որպէս զի իմ թշնամիներէս վրէժ առնեմ · ու բոլոր ժո-
25 ղովուրդը բերանը հաց չդրաւ ։ Եւ բոլոր Ի-ժո-

բ Գէ · ժգ · 17 ։
գ Դտ · ե · 22 · բ Մն · ի · 23 ։
դ Գէ · ժգ · 6 ։
ե Ել · ժգ · 30 ։ Առաջ · իգ · 6 · 7 ։ Ովս · ա · 7 ։
զ Գէ · ժգ · 5 ։
է Ցես · գ · 26 ։
ը Եզր · երկերբ · ամբ · Օբ · ի · 28 ։ Մատ · գ · 5 ։

զաւուրդը մէկ անառաւ մը մնաւ , ու Դաւ-
26 նի երեսին վրայ մեղր կար : Ու երբոր ժո-
ղովուրդը անառաւը մնաւ , ասոնք որ մեղր
կը վաղեր . բայց ձեռքը բերնին մօտեցընող
չկար , քանզի ժողովուրդը երդումին վախցաւ :
27 Եւ Յովնաթան չլսեց , երբոր իր Հայրը ժո-
ղովուրդին երդում ընել տուաւ . ուստի իր
ձեռքի գաւազանին ծայրը երկնցուց , ու
զանիկա մեղրին խորիսխին մէջ խոթեց . ու իր
ձեռքը բերանը տանելով՝ աչքերը բացուե-
28 ցան : Անոնցմէն ժողովուրդին մէկը պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ , Քու Հայրդ ժողովուր-
դին մեծ երդումով ընել տուաւ՝ ըսելով , Ա-
օր Հաց ուտող մարդը անիծեալ ըլլայ : Եւ
29 ժողովուրդը նուաղած էր : Ու Յովնաթան
ըսաւ , Իմ Հայրս ժողովուրդը նեղութեան մէջ
ձգեց . նայեցէք , աս մեղրէն քիչ մը ուտե-
30 լուս պէս աչքերս բացուեցան . Ալ որչափ աւե-
լի՛ թէ որ ժողովուրդը այսօր իր թշնամինե-
րէն գտած աւարը կրնանալով ուտէր . քան-
զի հիմա փղշտացւոց մէջ *աւելի մեծ կո-
տորած կ՚ըլլար :"
31 Եւ ան օրը անոնք փղշտացիները Մա-
կմասէն մինչև Այեղոն զարկին . ու ժողովուր-
32 դը խիստ նուաղեցաւ : Եւ ժողովուրդը աւա-
րին վրայ թռնաւ . ու ոչխարները , արջառնե-
րը և որթերը առին , ու գետին վրայ մոր-
թեցին . ու ժողովուրդը †արիւնովը կերաւ :
33 Եւ Սաուղին խնացուցին ու ըսին , Ահա ժո-
ղովուրդը Տէրոջը դէմ կը մեղանչէ , քանզի ա-
րիւնով կ՚ուտէ : Եւ անիկա ըսաւ , Անօրինու-
թիւն ըրիք . հիմա ինծի մէկ մեծ քար մը
34 դլորեցէք : Ու Սաուղ ըսաւ , Ժողովուրդին
մէջը ցրուեցէք , և անոնց ըսէք , Ամէն մարդ
իր արջառը ու իր ոչխարը ինծի մօտեցընէ ,
ու հոս մորթէ և ուտէ , ու արիւնով ուտե-
լով՝ Տէրոջը դէմ մեղք չգործէ : Ուստի բո-
լոր ժողովուրդը՝ ամէն մարդ իր ձեռքովը
ան գիշերը իր արջառը մօտեցուց , ու հոն մոր-
35 թեց : Եւ Սաուղ ‡Տէրոջը սեղան չշինեց . աս
էր Տէրոջը համար Սաուղին շինած առջի սե-
ղանը :
36 Եւ Սաուղ ըսաւ , Գիշերով փղշտացւոց
ետևէն իջնենք , ու մինչև որ առաւօտը ծա-
գի՝ զանոնք թալլենք , ու անոնցմէ մարդ մը
չմոռնանք . և անոնք ըսին , Քու աչքերուդ
ինչ որ հաճոյ է՝ ան ըրէ : Ու քահանան ըսաւ ,
37 Հոս Աստուծոյ մօտենանք : Եւ Սաուղ Աս-
տուծոյ հարցուց՝ ըսելով , Փղշտացւոց ետևէն
իջնե՞մ . զանոնք Իսրայէլին ձեռքը պիտի տա՞ս :
Բայց †ան օրը պատասխան չտուաւ անոր :
38 Անոնցմէն Սաուղ ըսաւ , ՚Հոս մօտեցէք՝ Ժո-

զովուրդին բոլոր իշխանները , և հասկըցէք
ու տեսէք թէ այսօր աս մեղքը որո՞ւնն է :
39 Քանզի Իսրայէլը ազատող Տէրը կենդանի է
որ թէև իմ որդւոյս Յովնաթանին ալ ըլլայ ,
անպատճառ պիտի մեռնի . ու բոլոր ժողո-
վուրդին մէջը անոր պատասխան տուող մը չը-
40 կար : Անոնցմէն անիկա բոլոր Իսրայէլին ըսաւ ,
Դուք մէկ կողմը կայնեցէք , ու ես և իմ որդիս
Յովնաթան միւս կողմը կայնինք . ու ժողո-
վուրդը Սաուղին ըսաւ , Աչքերուդ հաճոյ
41 երևցածը ըրէ : Եւ Սաուղ Իսրայէլի Տէրը
Աստուծոյն ըսաւ , Ո՛ճշմարտութիւնը յայտ-
նէ :" Ու Յովնաթան ու Սաուղ վիճակ ձգեցին , ու ժո-
42 ղովուրդը ազատ մնաց : Եւ Սաուղ ըսաւ , Իմ և իմ որդւոյս Յով-
նաթանին վրայ վիճակ ձգեցէք . ու Յովնա-
43 թան բռնուեցաւ : Եւ Սաուղ Յովնաթանին
ըսաւ , Կինծի խնացուր թէ ի՞նչ ըրիր . ու Յով-
նաթան անոր խնացուց ու ըսաւ , Ձեռքիս
գաւազանին ծայրովը քիչ մը մեղր կերեր եմ .
44 ահա ես պիտի մեռնիմ : Եւ Սաուղ ըսաւ ,
Աստուած ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ՝
45 որովհետև անչուշտ պիտի մեռնիս , Յովնաթան : Բայց
ժողովուրդը Սաուղին ըսաւ , Յովնաթա՞նը
պիտի մեռնի , ան որ այսօր Իսրայէլի մէջ աս
մեծ փրկութիւնը ըրաւ . քաւ լիցի . կեն-
դանի է Տէրը՝ որ անոր գլխուն մէկ մազը գե-
տինը պիտի չիյնայ . քանզի այսօր Աստուծով
գործեր ըրաւ : Այսպէս ժողովուրդը Յով-
46 նաթանը ազատեց , ու անիկա չմեռաւ : Եւ
Սաուղ փղշտացիներէն ետ դարձաւ , ու փը-
ղշտացիք իրենց տեղը գացին :
47 Ուստի Սաուղ սկսաւ Իսրայէլի վրայ թա-
գաւորել . ու բոլոր չրջակայ թշնամիներուն
հետ՝ այսինքն Մովաբին հետ , և †Ամմոնի որ-
դւոցը հետ , Եդոմի հետ , †Սուբայի թա-
գաւորներուն հետ , ու փղշտացւոց հետ պա-
տերազմ ըրաւ . և որ կողմը որ դարձաւ՝ յաղ-
48 թութիւն ըրաւ : Ու ‡քաջութիւն ընելով"
՚Ամաղեկը զարկաւ , և ազատեց Իսրայէլը իր
կողոպտիչներուն ձեռքէն :
49 Ու †Սաուղին որդիքը Յովնաթան , Յե-
սուի ու Մեղքիսուէ էին . և անոր երկու աղ-
ջիկներուն անուններըը՝ առջինին անունը Մե-
50 րովը , ու պզտիկին անունը Մեղքող էր : Եւ
Սաուղին կնկանը անունը Աքինոամ էր՝ Աքի-
մասին աղջիկը , ու անոր զօրավարին անու-
նը Աբենները էր՝ Սաուղին հօրեղբօրը Ներին
51 որդին : †Եւ կիս՝ Սաուղին հայրը , ու Աբեն-
ներին հայրը Ներ Աբիելի որդիքն էին :
52 Եւ Սաուղին բոլոր օրերը փղշտացւոց դէմ
սաստիկ պատերազմ կար . ու Սաուղ ամէն

ը ԵԼ· գ· 8 : թաս· ժգ· 28 : Մաս· գ· 4 :
ե Կ՝ էաս մեծ կո-
տորած չեղաւ :
զ Դն· գ· 17 : է· 26 :
ժէ· 10 : ժԹ· 26 :
բ Օր· ժբ· 16, 25, 24 :
ծ Գլ· է· 17 :
ի Գլ· իբ· 6 :
ն Յես· է· 14 : Գլ·
ժ· 19 :
ղ Դաս· ի· 2 :
ո բ Թագ· ժբ· 5 :
շ Ղևտ· ժգ· 33 :
Գոր· ա· 24 :
ո Եբր· Կատարէլա-
Թիւն տաբ·
պ Յես· է· 16 : Գլ·
ժ· 20, 21 :
ջ Յես· է· 19 :
ռ Հմր· 27 :
ս Հառմ· ա· 17 :
տ Հմր· 39 :
վ բ Թագ· ժգ· 11 :
գ Թագ· ա· 52 :
Դաւիթ· խա· 18 :
ր Գլ· ժա· 11 :
ց բ Թագ· ժ· 6 :
ւ Կ՝ զօրք ժողվե-
լով
փ Գլ· ժէ· 3, 7 :
ք Գլ· լա· 2 : ա Մն·
բ· 33 :
օ Գլ· Թ· 1 :

առաջ զօրաւոր մարդը և ամէն ուժի տէր եղողը՝ իր քովը կը ժողվէր։

ԳԼ· ԺԵ

1 Սամուէլ կը խրկէ Սաուղը՝ որ երթայ Ամաղեկը ջարդէ։ 6 Սաուղ կենակիներուն մարդասիրութիւն կը ցուցընէ։ 8 Ագագին, ու աւարին ալ կենդանւոյն կը խնայէ։ 10 Սամուէլ կ՚իմացընէ Սաուղին թէ Աստուած ինչպէս մերժեց զանիկա իր անհնազանդութեանը համար։ 24 Սաուղ կը խոնարհի։ 32 Սամուէլ Ագագը կը մեռցընէ։ 34 Սամուէլ ու Սաուղ կը զատուին ու իրենց տեղը կ՚երթան։

1 Եւ Սամուէլ բաւ Սաուղին, ՙՏէրը զիս՝ իր Իսրայէլ ժողովուրդին վրայ քեզ թագաւոր օծելու խրկեց. ու հիմա Տէրոջը խօսքը
2 բուն ձայնը մտիկ ըրէ։ Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Մխաքս բերի ինչ որ Ամաղեկ ըրաւ Իսրայէլին, անոր եգիպտոսէն ելած աատեը՝
3 ՚ճամբուն մէջ անոր դէմ դնելով։ Հիմա գնա ու Ամաղեկը զարկ, և ՚անոր ըղձը ունեցածը նզովածի պէս բնաջինջ ըրէ, ու անոր չխնայես. և էրիկ մարդէն մինչև կին մարդը ու տղայէն մինչև կաթնկերը, արջառէն մինչև ոչխարը և ուղտէն մինչև էշը մեռցընես։
4 Սաուղ ժողովուրդը կանչեց, ու Տեղայիմի մէջ զանոնք հաշիւ տուաւ, որ երկու հարիւր հազար հետեւակ զօրք էին, ու Յուդայ
5 հետ տասը հազար։ Եւ Սաուղ մինչև Ամաղեկացւոց մէկ քաղաքը գնաց, ու հեղեղ
6 ղաւոնի մէջ դարանակալ եղաւ։ Եւ Սաուղ ՚կենակիներուն բաւ, ՚Գացէք, զատուեցէք ու Ամաղեկացւոց մէջէն իջէք, չըլլայ որ ձեզ անոնց հետ մէկտեղ զարնեմ. քանզի դուք բոլոր Իսրայէլի որդւոցը ողորմութիւն ըրիք՝ անոնց եգիպտոսէն ելած ատեը։ Ուստի կենակիները Ամաղեկացւոց մէջէն գաղթեցան։
7 Եւ Սաուղ ՚Եւիլայէն մինչև եգիպտոսին դիմաց Սուրը Ամաղեկը զարկաւ։
8 Ու ՚Ամաղեկի թագաւորը Ագագը ողջ բռնեց, ու ՚բոլոր ժողովուրդը սուրի բերնով ջարդեց։
9 Բայց Սաուղ ժողովուրդին հետ ՙԱգագը, և ոչխարներուն ու արջառներուն աղէկները ու ՚գէրերը, և գառները, ու ամէն պատուական բաները խնայեցին, և չուզեցին զանոնք ջարդել, հապա բոլոր անարգ ու անպիտան անասուները ջարդեցին։
10 Եւ Տէրոջը խօսքը Սամուէլին եղաւ՝ բսելով,
11 ՚Սաուղը թագաւոր ընելուս զղջացի. քանզի ՚ինծմէ ետ դարձաւ, ՚ու իմ խօսքերս չկատարեց։ Եւ Սամուէլ ՚տրտմեցաւ, ու բո-
12 լոր գիշերը Տէրոջը աղաղակեց։ Ու Սամուէլ առաւօտուն կանուխ եկաւ, որ Եղբ Սաուղը դիմաւորէ. և Սամուէլին խնացուցին ու բսին, Սաուղ ՚Կարմեղոս եկաւ, և ահա իրեն հաստատ †յաղթութեան նշան՚՚ կանդնեց, ու անկէ դառնալով անցաւ, ու Գաղգաղա իջաւ։
13 Եւ Սամուէլ Սաուղին քովը գնաց. ու Սաուղ անոր բաւ, ՙԴուն Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաս. Տէրոջը խօսքը կատարեցի։
14 Նեայ ըլլաս. Տէրոջը խօսքը կատարեցի։ Եւ Սամուէլ բաւ, Հապա ա՛ոչխարներուն ձայնը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որ իմ ականջիս կու գայ,
15 ու արջառներուն ձայնը որ ես կը լսեմ։ Եւ Սաուղ բաւ, Զանոնք Ամաղեկացիներէն բերին. ՚քանզի ժողովուրդը պիտի ազկ ոչխարները ու արջառները ողջ թողուցին, որ զանոնք քու Էր Աստուծոդ զոհ մատուցանեն. մնացեալները ջարդեցինք։
16 կայն միւսները ջարդեցինք։ Անատեր Սամուէլ բաւ Սաուղին, Կեցիր որ քեզի պատմեմ ինչ որ Տէրը ատ գիշեր ինծի խօսեցաւ։
17 Ան ալ անոր բաւ, Խօսէ։ Եւ Սամուէլ բաւ Ս՚՚՚

ծեցի՝ որ Տէրոջը հրամանը ու քու խօսքերդ
դանց ըրի. քանզի ⁻ժողովուրդէն վախնալուս
25 համար անոնց խօսքը մտիկ ըրի։ Ու հիմա
կ'աղաչեմ՝ իմ յանցանքս ներէ, և իմ հետս
26 դարձիր, որ Տէրոջը երկրպագութիւն ընեմ։
Եւ Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին, Ես քու հետդ
չեմ դառնար. ⁻քանզի դուն Տէրոջը խօսքը
մերժեցիր, Տէրն ալ քեզ մերժեց՝ որ Իսրա-
27 յելի վրայ թագաւոր չըլլաս։ Ու Սամուէլ
դարձաւ որ Սաաաուղ ⁺երթայ. բայց անի-
կա Հանոր վերարկուին ծայրէն բռնեց, որ
28 պատռեցաւ։ Ա֊նաւենը Սամուէլ անոր ըսաւ,
⁻Տէրը այսօր քու վրայէդ Իսրայելին թագա-
ւորութիւնը պատռեց, ու զանիկա քեզմէ
29 աղէկ եղող ընկերիդ տուաւ։ Եւ Իսրայելին
Ապաւէնը ⁺սուտ չդրուցեր ու չզղջար. քանզի
30 անիկա մարդ չէ՝ որ զղջայ։ Եւ Սաաուղ ըսաւ,
Մեղք գործեցի. կ'աղաչեմ՝ հիմա իմ ժողո-
վուրդիս ծերերուն առջևը ու Իսրայելին առ-
ջևը ²պիտ պատուէ, և իմ հետս դարձիր, որ
քու Տէր Աստուածդ երկրպագութիւն ընեմ։
31 Ու Սամուէլ Սաւուղին ետևէն դարձաւ, և
Սաւուղ Տէրոջը երկրպագութիւն ըրաւ։
32 Եւ ըսաւ Սամուէլ ըսաւ, Ամաղեկին թագա-
ւորը Ագագը ինծի բերէք. ու Ագագ քնքշու-
թեամբ անոր մօտեցաւ. և Ագագ ըսաւ, Ան-
շուշտ մահուան դառնութիւնը անցած է։
33 Բայց Սամուէլ ըսաւ, ⁻Ինչպէս որ քու սուրդ
կիներուն անզաւակ թողուց, նոյնպէս ալ քու
մայրդ կիներուն մէջը անզաւակ պիտի ըլլայ։ Ու
Սամուէլ Գաղգաղայի մէջ Տէրոջը առջևը կտոր
կտոր ըրաւ Ագագը։
34 Եւ Սամուէլ Ռամա գնաց, ու Սաւուղ իր
35 տունը՝ ⁺Սաւուղին Գաբաան ելաւ։ Եւ ⁺Սա-
մուէլ մինչև իր մահուան օրը մէյմըն ալ Սա-
ւուղը չտեսաւ. բայց Սամուէլ Սաւուղին հա-
մար սուգ կ'ընէր. և Տէրը ⁼Սաւուղը Իսրա-
յելի վրայ թագաւոր ընելուն զղջայ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Սամուէլ Աստուծմէ կը խրտնի զոհ մը մատուցանելու պատ-
ճառով, ու Բեթլեհեմ կու գայ։ 6 Անոր մտքին գաղա-
ձութիւնը կը յանդիմանուի։ 11 Սամուէլ Դաւիթը կ'օծէ։
15 Սաւուղ Դաւիթը կանչել կու տայ որ զինքը նեղուշ ատ
ոգին հանգստութիւն գտնէ։

1 Եւ Տէրը Սամուէլին ըսաւ, ⁻Մինչև ե՞րբ
Սաւուղին համար սուգ կ'ընես. որովհետև
²ես զանիկա մերժեցի, որ Իսրայէլի վրայ

չթագաւորէ. ³եղջիւրդ եղով լեցուր, ու եկուր
քեզ Բեթլեհեմացի Յեսսէին խրկեմ. քանզի
⁴անոր որդւոցը մէկը ինծի թագաւոր ⁺ընա-
2 րեցի։ Ու Սամուէլ ըսաւ, Ի՞նչպէս երթամ.
Թէ որ Սաւուղ լսէ՝ զիս կը մեռցընէ. և Տէրը
ըսաւ, †Հետդ մէկ երինջ մը առ, ու ըսէ Թէ
3 ³Տէրոջը զոհ ընելու եկայ. Եւ Յեսսէն զոհին
հրաւիրէ. ու ⁻քու ընելու բանդ ես քեզի կը
հասկցընեմ. և ³ինծի ⁻որ⁻որ օծես ան ⁼ըսը՝
որ քեզի պիտի ըսեմ։
4 Ու Սամուէլ Տէրոջը ըսածը ըրաւ, ու Բեթ-
լեհեմ գնաց։ Եւ քաղաքին ծերերը ⁺դողա-
լով զանիկա դիմաւորելին, ու ըսին, ⁵Ա֊
5 դեօք խաղաղութեամ՞բ եկար։ Եւ անիկա ը-
սաւ, Խաղաղութեամբ. Տէրոջը զոհ ընելու ե-
կայ. ⁶սրբուեցէ՛ք ու իմ հետս զոհի եկէ՛ք. և
Յեսսէն ու անոր որդիները սրբել տուաւ, և
6 անոնք զոհի հրաւիրեց։ Ու երբոր անոնք եկան,
⁷Եղիաբը տեսնելով՝ ըսաւ, Իրաւ որ Տէրոջը
7 օծեալը իր առջևն է։ Բայց Տէրը Սամուե-
լին ըսաւ, ⁸Անոր երեւութին ու հասակին եր-
կայնութեանը մի՛նայիր, քանզի ես զանիկա
անարգեցի. ⁹որովհետև մարդուն նայելը չըլ-
լար. քանզի ⁼մարդը ‡երեսացածին կը նայի,
8 բայց Տէրը ⁼սրտին կը նայի։ Եւ Յեսսէ ³Աբի-
նադաբը կանչեց, ու զանիկա Սամուելին առ-
ջևէն անցուց. և Սաաամա ըսաւ, Տէրը սոյնիկա
9 ալ չընտրեց։ Ու Յեսսէ ⁻Սամաան անցուց. և
10 Սաաամա ըսաւ, Տէրը սոյնիկա ալ չընտրեց։ Ու
երբոր Յեսսէ Սամուելին առջևէն իր եօթը
որդիները անցուց, Սամուէլ Յեսսէին ըսաւ,
11 Տէրը սոոնցմէ ⁻ոչ ոքը չընտրեց։ Եւ Սամուէլ Յես-
սէին ըսաւ, Զաւակներդ այ՞դչափ են։ Ու ա-
նիկա ըսաւ, ⁴Տակաւին պզտիկը մնաց,
և ահա անիկա ոչխարները կ'արածէ։ Ու Սա-
մուէլ Յեսսէին ըսաւ, ⁵Մարդ խրկէ ու զանի-
կա բերել տուր. քանզի մինչև որ անիկա հոս
12 չգայ, մենք ⁻եղած պիտի չնստինք։ Ուստի ⁵ղրկեց
խրկեց ու զանիկա բերել տուաւ. և անիկա
⁶կարմիր էր ու աղուոր աչքեր ունէր, ու
գեղքն ալ գեղեցիկ էր։ Եւ Տէրը ըսաւ,
13 Եւ Սամուէլ եղին եղջիւրը առաւ, ու ⁻զա-
նիկա իր եղբարցը մէջ օծեց. ու ան օրէն ետ-
քը ⁻Տէրոջը Հոգին Դաւիթին վրայ եկաւ. ու
Սամուէլ ելաւ Ռամա գնաց։
14 ⁻Եւ Տէրոջը Հոգին Սաւուղէն հեռացաւ.
ու Տէրոջը կողմանէ ⁻չար ոգի մը ⁼անոր նե-

ա Եղ. խգ. 2։ Առակ. խթ. 25։ Եսա. ծա. 12, 13։
բ Տես գղ. բ. 30։
գ գ Թագ. ժա. 30։
դ Գղ. խը. 17, 18։ գ Թագ. ժա. 31։
ե Թես. խգ. 19։ Էզեկ. խգ. 14։ բ Տիմ. բ. 13։ Տիտ. ա. 2։
զ Յովհ. է. 44։ ժբ. 43։
է Եղ. ժէ. 11։ Թես. ժգ. 45։ Տես Դատ. ա. 7։
ը Գղ. ժա. 4։
թ Տես գղ. ժԹ. 24։
ժ Հմր. 11։ Գղ. ժչ. 1։
ժա Հմր. 11։
—
ժբ Գղ. ժէ. 35։
ժգ Գղ. ժէ. 23։
ժդ Գղ. թ. 16։ գ Թագ. թ. 1։
ժե Սաղ. հը. 70։ ՃԹ. 19, 20։ Գար. ժգ. 22։
ժզ Էբեր. անօգ։
ժէ Էբեր. Հետքդ
ժը Գղ. թ. 12։ ի. 29։
ժթ Եղ. գ. 15։
ի Գղ. թ. 16։
իա Գղ. իա. 1։
իբ գ Թագ. բ. 15։ գ Թագ. թ. 22։
իգ Եղ. ժԹ. 10, 14։
իդ Գղ. ժէ. 13։ ա Մն. իէ. 18։
իե գ Թագ. ժբ. 26։
իզ Սաղ. ՃԽԷ. 10, 11։
իէ Եսա. ծէ. 8։
իը բ Կար. ժ. 7։
իթ Էբեր. աչքերուն
κ գ Թագ. բ. 39։ ա Մն. իը. 9։ Սաղ. է. 9։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ ի. 12։ Գար. ա. 24։
κա Գղ. ժէ. 13։
κբ Գղ. ժէ. 13։ բ Թագ. ժգ. 5։ ա Մն. բ. 15։
κգ Գղ. ժէ. 12։
κդ բ Թագ. է. 8։ Սաղ. հը. 70։
κե Գղ. ժէ. 42։ Երգ. է. 10։
κզ Գղ. ի. 17։
κէ Գղ. ժ. 1։ Սաղ. ՃԽ. 20։
κը Տես Թես. իէ. 18։ Դատ. ժա. 29։ ժգ. 25։ ժգ. 6։ Գղ. ժ. 6, 10։
κթ Տես գղ. ժա. 6։ ժբ. 12։ իը. 15։ Դատ. ժգ. 20։ Սաղ. ծա. 11։
λ Գար. ի. 23։ Գղ. ժբ. 10։ ժԹ. 9։
λա Կամ անիկա կը զարհուրեցնէր։

15 զուխիան կու ասէ ։" Եւ Սաուղին Յոնաթանը
անոր ըսին , Ահա Դաւիթ կողմանէ չար
16 ոգի մը քեզի նեղութիւն կու տայ · Մեր ան-
ձը Ա՛ր առջեւը եղոյ Յոնաթանըն դրուցէ՝ որ
ազիկ բնաբաւար մը մնաւէն , ու երբոր Դա-
ւիթ կողմանէ ան չար ոգին քու վրադ
գայ , անիկա ՚իր ձեռքովը նուագ զարնէ , ու
17 °դուն հանգստանաս ։" Եւ Սաուղ իր Յո-
նաթանըն բսաւ , Հիմա լսեմ մէկ ազիկ քը-
նաբաւար մը գաէք , ու զանիկա լսեմ բե-
18 րէք ։ Եւ Յոնաթանըն մէկը պատասխան տը-
ւաւ ու բսաւ , Ահա Բեթղեհեմացի Յեսսէին
մէկ որդան տեսայ , որ քնար զարնելը գիտէ ,
ու ՚անիկա զօրաւոր , պատերազմոյ , ճարտա-
րան , ու գեղեցիկ տեսքով կարճ մըն է , և
19 ՚Տէրը անոր հետն է ։ Ու Սաուղ Յեսսէին
պատգամաւորներ խրկեց ու բսաւ , ՚Ոչխար-
ներուն քովը գտնուող տղայ Դաւիթը լսեմ
20 խրկէ ։ Եւ Յեսսէ ՚էշեն մը հաց , ոսկի մը գի-
նի , ու այծերէն ուլ մը առնելով՝ իշու վրայ
բե՛ռնուցից , ու զանոնք իր որդուն Դաւիթին
21 ձեռքովը Սաուղին խրկեց ։ Եւ Դաւիթ Սա-
ւուղին եկաւ , ու ՚անոր առջեւը կայնեցաւ ։
Եւ Ս՛՛՛՛՛ զանիկա չատ սիրեց , ու Դ՛՛՛՛ անոր
22 կապարճակիրը եղաւ ։ Եւ Սաուղ Յեսսէին
հետ խրկեց ըսելով , Դաւիթը թող իմ առ-
ջեւս կայնի , քանզի անիկա իմ առջեւս շնորհք
23 գտաւ ։ Ու երբոր Աստուծմէ ՚ոգին Սա-
ւուղին վրայ կու գար , Դաւիթ քնարը կ'առ-
նէր , ու իր ձեռքովը կը զարնէր · և Սաուղ
կը հանգստանար ու կը զուարճանար , և չար
ոգին անոր վրայէն կ'ելլէր ։

Գ Լ · Ժ Է

1 Եւ Փղշտացիք ՚իրենց զօրքերը ժողվեցին
պատերազմելու համար , և ՚Յուդայի Սոքովին
մէջ ժողվուեցան · և Սոքովի ու Ազեկայի մէջ
2 տեղը ՚Ափեսդոմմին բանակեցան ։ Եւ Սաուղ
ու Իսրայէլի մարդիկը ժողվուեցան , ու Էլայի
հովիտին մէջ բանակեցան · և Փղշտացւոց
դէմ պատերազմ ընելու համար կարգ ռւ չա-
3 րեցան ։ Ու Փղշտացիք մէկ կողմնէն մէկ
լեռան մը վրայ կայներ էին , ու Իսրայէլացիք
միւս կողմնէն մէկ լեռան մը վրայ կայներ էին ·

4 ու հովիտը անոնց մէջն էր ։ Եւ Փղշտացւոց
բանակէն ՚Գողիաթ անուամբ՝ վեց կանդուն
ու մէկ թիզ բարձրութեամբ ՚Գեթացի մար-
5 դ մը ելաւ · Ինան մը եղաւ · Անոր գլուխը պղնձէ սաղաւար
կար , ու հիւսուած զրահ մը հագեր էր · ու
անոր պղնձէ զրահին ծանրութիւնը հինգ հա-
6 զար սիկղ էր ։ Եւ սաքերուն վրայէն պղնձէ
սուսապաններ , և ուսոցը մէջ պղնձէ ՚գեղարդ
7 մը ունէր ։ ՚Անոր նիզակին բունը սասյանա-
կաց գլանին պէս էր , ու նիզակին տէգը վեց
հարիւր սիկղ երկաթէ էր · և անոր վահանը
8 կրողը անոր առջեւէն կ'երթար ։ Անիկա եր-
կայնեցաւ , ու Իսրայէլի գունդերուն կանչե-
լով՝ անոնց բսաւ , Ինչո՞ւ համար ելլէք պա-
տերազմ ընելու երեր էք , ու գունդերով չա-
րեր էք · մի՞թէ ես փղշտացի չե՞մ , ու դուք
՚Սաուղին ծառաները չե՞ք · ձեր մէջէն մարդ
մը ընտրեցէք , որ իջնէ ՚ինծի հետ մարտի ։
9 Թէ որ կարող ըլլայ ինծի հետ ծեծկուելու ,
ու զիս մեռցնէ , անասունը մենք ձեզի ծա-
ռայ ըլլանք · բայց թէ որ ես յաղթեմ ու զա-
նիկա մեռցնեմ , անասունը դուք մեզի ծա-
ռայ ըլլաք ու ՚մեզի ծառայութիւն ընէք ։
10 Եւ ան փղշտացին բսաւ , Ես ՚այսօր Իսրայէլի
գունդերը նախատեցի · ինծի մէկ մարդ մը
11 տուէք , որ իրարու հետ ծեծկուինք ։ Ու
երբոր Սաուղ ու բոլոր Իսրայէլ փղշտացիին
այս խօսքերը լսեցին , զարհուրեցան ու խիստ
վախցան ։
12 Եւ Դաւիթ ՚Եփրաթացի՝ այսինքն Յուդայի
Բեթղեհեմացի Յեսսէ անունով ՚մարդու մը
որդի էր · անիկա տասը որդի ունէր , ու անի-
կա Սաուղին օրերը մարդոց մէջ ծեր մարդ
13 կը սեպուէր ։ Եւ Յեսսէին երեք մեծ որդինե-
րը էր ՚անոնք ելլելով՝ Սաուղին հետևէն պատե-
րազմի գացեր էին · և պատերազմի գացող
՚երեք որդւոցը անուններըն՝ անդրանիկը Ելիա-
ւ , երկրորդինը Աբինադաբ , և երրոր-
14 դինը Սամմա էր · Ու Դաւիթ ՚ամենա պզտի-
կին էր · և երեք մեծերը Սաուղին հետևե-
15 գացին · Բայց Դաւիթ Սաուղին քովէն գը-
նալով՝ Բեթղեհեմ դարձեր էր , ՚որ իր հօրը
16 ոչխարները արածէ ։ Եւ ան փղշտացին քա-
ռասուն օր առաւ ու երեկուն կը մօտենար ,
ու ՚ընդհանրապետութեան ներկայացաւ կը կայներ ։
17 Եւ Յեսսէ իր որդւոյն Դաւիթին ըսաւ ,
Քու եղբարցդ համար սա մէկ արդու քան-
ցած ցորենը ու սա տասը հացը առ , բանա-
18 կը վազէ եղբարցդ տո՛ւր ։ Եւ սա տասը պըտի
պանիրը ՚հազարապետին տար , ու ՚նայէ
որ եղբայրներդ ողջ առնդղէ են , ու անոնցմէ

1 Ն · խա · 46 · Էմր · 21 · 92 · գ Թագ · ժ · 8 ։
— Էմր · 23 · գ Թագ · գ · 15 ։
• Ես՛՛ · քեզի ազիկ ըլլայ ։
2 Ն · Գլ · ժէ · 32 · 34 · 35 · 36 ։
3 Գլ · գ · 19 · ժը · 12 · 14 ։
4 Էմր · 11 · Գլ · ժէ · 15 · 34 ։
5 Տեա գլ · ժ · 27 ։
ժէ · 18 · Ն · խգ · 11 · Ա՛ամ · ժը · 16 ։
7 Ն · խա · 46 · գ Թագ · ժ · 8 · Ա՛ամ · խը · 29 ։
— Էմր · 14 · 16 ։
—

— Գլ · ժգ · 5 ։
Բ Յեսս · ժէ · 35 · բ Մն · խը · 18 ։
ֆ ա Մն · ժա · 13 ։
ֆ բ Թագ · խա · 19 ։
Ե Յեսս · ժա · 22 ։
† Կամ առաջ
ֆ բ Թագ · խա · 19 ։
Ե Գլ · ը · 17 ։
Է Գլ · ժա · 1 ։
Ը Էմր · 26 · բ Թագ · խա · 21 ։
Թ Ն · լէ · 19 ։
Ի Էմր · 58 · Հառէթ ·
գ · 22 · Գլ · ժգ · 1 · 15 ։
Լ Գլ · ժգ · 10 · 11 · Տես ա Մն · բ · 13 · 14 · 15 ։
Խ Գլ · ժգ · 6 · 8 · 9 · ա Մն · բ · 15 ։
Ծ Գլ · ժգ · 19 ։
Կ Ն · լէ · 14 ։

19 նշան առ։ Եւ Սաուղ ու անոնք ու բոլոր
Իսրայէլի մարդիկը Էլայի հովիտին մէջ փղշ-
ատցոց հետ պատերազմ կ՚ընէին։
20 Եւ Դաւիթ առաւօտուն կանուխ եղաւ,
ոչխարները պահապան հովիւին թողուց, ու
ան բաները առաւ գնաց, ինչպէս որ Յեսսէ իրեն
ապսպրեր էր. ու երբոր հասաքերուն տեղը
հասաւ, զօրքերը կարգաւ կը շարուէին, ու
պատերազմի համար բարձր ձայնով կ՚աղա-
21 ղակէին. Քանզի Իսրայէլ ու փղշատցիք՝ զօր-
22 զօրքի դէմ դունդեր շարեր էին։ Եւ Դաւիթ
իր վրայէն ամաններուը վար առնելով՝ ամաններու
պահապանին ձեռքը յանձնեց, և դէպ՚ի
դունդը վազեց, ու գնաց՝ իր եղբայրներուն
23 ողջուիւնը հարցուց։ Ու երբոր անոնց
հետ կը խօսէր, ահա ան փղշատցի ախոյեա-
նը Գողիաթ անունով՝ որ Գէթէ էր,
փղշատցոց դունդերէն ելաւ, և ան նոյն
խօսքերուն պէս պրուցեց. ու Դաւիթ լսեց։
24 Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը երբոր ան մար-
դը տեսան, անոր երեսէն փախան ու զար-
25 հուրեցան։ Եւ Իսրայէլի մարդիկը ըսին, Այս
եկողը մարդը տեսա՞ք, որ Իսրայէլը նախա-
տելու կ՚ելլէ. ով որ զանիկա մեռցնէ, թա-
գաւորը մեծ հարստութիւնով պիտի հարըս-
տացընէ զանիկա, ու՝ իր աղջիկը անոր պիտի
տայ, և անոր հօրը տունը Իսրայէլի մէջ ազատ
26 պիտի ընէ։ Ու Դաւիթ իր քովը եղող մար-
դոցը հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Այս փղշտա-
ցին մեռցնող և Իսրայէլէն նախատինքը վեր-
ցընող մարդուն ի՞նչ պիտի ըլլայ. քանզի ո՞ւս
անթլփատ փղշատցին ո՞վ է՝ որ կենդանի Աս-
27 տուծոյն զօրքերը նախատէ։ Ու ժողովուր-
դը նոյն խօսքերը պրուցեց անոր ու ըսաւ,
Զանիկա մեռցընող մարդուն այնպէս պիտի
28 ըլլայ։ Եւ անոր մեծ եղբայրը Եղիաբ երբոր
լսեց անոր խօսիլը ան մարդոցը հետ, նախանձ
բարկութեամբ Դաւիթին սրդոզեցաւ Եղիաբ,
ու ըսաւ, Դուն ինչո՞ւ հոս իջար, և ան քիչ
ոչխարները անապատին մէջը որո՞ն ձգեցիր.
ես քու հպարտութիւնդ ու սրտիդ չարու-
թիւնը գիտեմ. անտարակոյս դուն պատե-
29 րազմը տեսնելու իջար ես։ Եւ Դաւիթ ըսաւ,
30 Հիմա ի՞նչ ըրի. աս *խօսք չէ՞։ Ու անոր
քովէն մէկ ուրիշ մարդու մը դարձաւ, և
նոյն խօսքերը պրուցեց, ու ժողովուրդն ալ
առջի խօսքերուն պէս պատասխան տուին
անոր։
31 Եւ Դաւիթին ըսած խօսքերը լսուեցան.
ու երբոր Սաուղին առջևը պատմեցին, Ա-
32 ռաջ էր հովը բերել տուաւ զանիկա։ Եւ Դա-

ւիթ Սաուղին ըսաւ, Պատճառաւը
բնաւ մէկ մարդու մը սիրտը չկտրի. քու
ծառադ պիտի երթայ, ու ան փղշատցիին
33 հետ ծեծկուի։ Եւ Սաուղ Դաւիթին ըսաւ,
Դուն չես կրնար ան փղշատցիին վրայ եր-
թալ, ու անոր հետ ծեծկուիլ, քանզի դուն
մանուկ ես, ու անիկա իր մանկութենէն՝ ի վեր
34 պատերազմող մարդ մըն է։ Եւ Դաւիթ ըսաւ
Սաուղին, Քու ծառադ երբոր իր հօրը ոչ-
խարները կ՚արածէր, ու առիւծ կամ արջ կու
35 գար, և հօտերէն ոչխար կը տանէր, ես անոր
ետևէն երթալով՝ զանիկա կը զարնէի, ու
անոր բերնէն կ՚ազատէի. ու երբոր անիկա իմ
վրաս յարձակէր, զանիկա մօրուքէն կը բռ-
36 նէի, կը զարնէի ու կը մեռցընէի։ Քու ծա-
ռադ առիւծ ալ մեռցուցած է՝ արջ ալ. ու
աս անթլփատ փղշատցին ալ անոնց մէկուն
պէս պիտի ըլլայ. քանզի կենդանի Աստուծոյն
37 զօրքերը նախատեց։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Ա-
ռիւծին ու արջին ձեռքէն զիս ազատող Տէրը
աս փղշատցիին ձեռքէն ալ պիտի ազատէ։
Եւ Սաուղ Դաւիթին ըսաւ, Գնա, ու Տէրը
38 քու հետդ ըլլայ։ Եւ Սաուղ իր հանդերձ-
ները Դաւիթին հագցուց, ու անոր պղնձէ
սաղաւարտ մը դրաւ, ու անոր
39 զրահ ալ հագցուց։ Եւ Դաւիթ հանդերձ-
ներուն վրայէն Սուրը մէջքը կապեց,
ու սկսաւ քալել, քանզի սորված չէր. ու
Դաւիթ Սաուղին ըսաւ, Ասոնցմով չեմ կրնար
քալել, քանզի սորված չեմ. ուստի Դաւիթ
զանոնք իր վրայէն հանեց։
40 Եւ իր ցուպը ձեռքը առաւ, ու հեղեղա-
տէն իրեն համար հինգ հատ գայլախաղ քար
ընտրեց, ու զանոնք իր հովուական ամանին՝
այսինքն մախաղին մէջը դրաւ, ու պարսը
41 ձեռքը բռնելով փղշատցիին մօտեցաւ։ Եւ փ-
ղշատցին ալ եկաւ ու Դաւիթին մօտեցաւ.
և անոր վահանը վերցընող մարդը անոր առ-
42 ջևն էր։ Ու երբոր փղշատցին նայեցաւ ու
Դաւիթը տեսաւ, զանիկա արհամարհեց.
քանզի անիկա հասակով ու դեղեցիկ
43 դէմքով պատանի մըն էր։ Եւ փղշատցին ըսաւ
Դաւիթին. Միթէ ես շո՞ւն եմ՝ որ իմ վրաս
ցուպով կու գաս. ու փղշատցին իր աստուած-
44 ներովը Դաւիթը նզովեց։ Եւ փղշատցին Դա-
ւիթին, Ինծի եկուր, ու քու մար-
մինդ երկնից թռչուններուն ու դաշտի գա-
45 զաններուն տամ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ փղշտա-
ցիին, Դուն ինծի սրով, նիզակով ու գեղար-
դով կու գաս, բայց ես զօրութեանց Տէրոջը՝
քու նախատած Իսրայէլի զօրքերուն Աստու-

ե Գլ. իգ. 5։
զ Տես Դատ. ժբ. 15։
է Յմր. 8։
ը Ցես. ժէ. 16։
թ Գլ. ժա. 2։
ժ Գլ. ժգ. 6։

ի Ր Օր. է. 26։
լ Յմր. 10։
խ Յմր. 25։
ծ Ծն. լէ. 4, 8, 11։ Մատ. ժ. 36։
կ Կամ իրաւունքով

հ Յմր. 26, 27։
ձ Ր Օր. ի. 1, 3։
ղ Գլ. ժգ. 18։
ճ Տես թագ. ժգ. 32։ Ր Օր. ի. 2։
մ Սալ. ժբ. 16, 17։

հգ. 7։ հէ. 11։ Ր Կար. ա. 10։ Ր Տիմ. գ. 17, 18։
յ Գլ. ի. 13։ ա Մն. իբ. 11, 16։
ր Սալ. ձիգ. 4։ ա Կար. ա. 27, 28։
ս Գլ. ժգ. 12։
տ Գլ. իգ. 15։ Ր թագ. գ. 8։ ի. 8։ ժգ. 9։ գ թագ. բ. 13։
ր գ թագ. ի. 10, 11։

փ Ր թագ. իբ. 33, 35։ Սալ. ձիգ. 8։ ձիէ. 1։ Ր Կար. ժ. 4։ Եբր. ժա. 33, 34։
օ Յմր. 10։

46 ծոյն անուանովը քեզի կու դամ։ Այսօր Տէրը
քեզ °իմ ձեռքս պիտի մատնէ.՚՚ ու ես քեզ
պիտի մեռցընեմ, ու վրայիդ գլուխդ պիտի
առնեմ. և ²փղշտացւոց բանակին դիակունքը
այսօր երկնից թռչուններուն ու երկրի գա-
զաններուն պիտի տամ. ՚որպէս զի բոլոր եր-
կիրը գիտնայ որ Իսրայէլի Ա֊Ը Աստուած կայ.
47 եւ աս բոլոր ժողովքը գիտնան որ Տէրը ²սրով
ու նիզակով չազատեր. քանզի ²պատերազմը
Տէրոջն է, ու անիկա ձեզ մեր ձեռքը պիտի
48 մատնէ։ Ու երբոր փղշտացին եղաւ ու եկաւ
Դաւիթին մօտեցաւ, Դաւիթ ալ շուտով պա-
տերազմի ապարէզը վազեց փղշտացին դի-
49 մաւորելու։ Եւ Դաւիթ իր ձեռքը իր մախա-
ղին մէջը խոթեց, ու անկէ քար մը առաւ,
և ²ծնդի֊ պարսով նետեց, ու փղշտացիին ճա-
կատը զարկաւ. և քարը անոր ճակատին մէջը
մտաւ, ու անիկա երեսի վրայ գետինը ինկաւ։
50 Այսպէս °Դաւիթ պարսով ու քարով փղշտա-
ցիին յաղթեց. և զարկաւ փղշտացին ու մեռ-
ցուց զանիկա. բայց Դաւիթին ձեռքը սուր
51 չկար։ Եւ Դաւիթ վազելով փղշտացիին վրան
կայնեցաւ. ու անոր սուրը առաւ, պատեա-
նէն հանեց, ու զանիկա մեռցընելէն ետքը
գլուխը անով կտրեց։ Եւ փղշտացիք երբոնց
զօրաւոր մարդուն մեռնիլը տեսնելով՝ ²փա-
52 խան։ Ա֊Ը Իսրայէլի ու Յուդայի մար-
դիկը ելան, և աղաղակներով մինչև Գովիտ՝
ու մինչև Ակկարոնի դռունքը՝ փղշտացիները
հալածելին. և փղշտացւոց մեռցուածները
²Սագարիմի ճամբուն վրայ, ու մինչև Գէթ
53 ու Ակկարոն ինկան։ Եւ Իսրայէլի որդիքը
փղշտացիները հալածելէն ետ դարձան, ու
54 անոնց բանակը կողոպտեցին։ Եւ Դաւիթ փղ-
շտացիին գլուխը առաւ, ու զանիկա Երու-
սաղէմ տարաւ. բայց անոր զէնքերը իր վրա-
նին մէջը դրաւ։
55 Ու երբոր Սաուղ Դաւիթը տեսաւ, որ
փղշտացիին դէմ ելեր է, էր զօրավարին Աբեն-
ներին ըսաւ, Ով Աբեններ, ²աս պատանին
որո՞ն տղան է։ Ու Աբեններ ըսաւ, կենդա-
նի է քու անձդ, ով թագաւոր, որ չեմ դի-
56 տեր։ Եւ թագաւորը ըսաւ, Հարցուր թէ ատ
57 պատանին որո՞ն տղան է։ Ու երբոր Դաւիթ
փղշտացին մեռցընելէն ետ դարձաւ, Աբեն-
ներ առաւ զանիկա ու Սաուղին առջեւը տա-
րաւ. °ու փղշտացիին գլուխը անոր ձեռքն
58 էր։ Եւ Սաուղ ըսաւ անոր, Որո՞ն տղան
ես դուն, պատանի։ Ու Դաւիթ ըսաւ, ²Քու
ծառայիդ Բեթղեհեմացի Յեսսէին տղան եմ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Յոնաթան Դաւիթը կը սիրէ։ 3 Սաուղ Դաւիթին եղած
գոհաբանութիւնը Տամար կը նախանձի։ 10 ու իր բարկու-
թիւնն ատոնք կ՚ուզէ զանիկա մեռցընել։ 12 Սաուղ կը վախ-
նայ անոր բարի յաջողութիւնեանը Տամար։ 17 ու անոր իր ա-
ղջիկը ատ կ՚ուզէ որ անոր որոգայթի մը բլլայ։ 22 Դաւիթ
Տամոզուելով թագաւորին փեսայ բլլալու՝ կ՚երթայ փղշտա-
ցւոցմէ երկու Տարիւր անպիսութիւնն կը բերէ Ա֊ին գովեստին
ժխտա բլլալու Տամար։ 28 Սաուղին ատելութիւնը ու Դաւ-
թին փառքը կ՚աճեցնայ։

1 Ու երբոր Սաուղին Տետ խօսելը լմնցաւ,
²Յոնաթանին սիրտը Դաւիթին արտին Տետ
կապուեցաւ, °ու Յոնաթան իր անձին պէս
2 սիրեց զանիկա։ Եւ նոյն օրը Սաուղ զանի-
կա առաւ, °ու թոյլ չտուաւ որ իր Տօրը տու-
3 նը դառնայ։ Եւ Յոնաթան Դաւիթին Տետ
ուխտ բրաւ, քանզի իր անձին պէս կը սի-
4 րէր զանիկա։ Ու Յոնաթան իր վրայի վե-
րարկուն Տանեց, և զանիկա ու իր Տանգերձ-
ները, մինչև իր սուրը, իր աղեղը ու իր գո-
5 տին Դաւիթին տուաւ։ Եւ Դաւիթ ամէն
տեղ կ՚երթար՝ ուր ²ը Սաուղ զանիկա կը
խրկէր, ու °խելացութեամբ կը վարուէր. և
Սաուղ զանիկա պատերազմական մարդոց
վրայ կեցուց, ու բոլոր ժողովուրդին ու Սա-
ուղին ծառաներուն ալ Տաճոյ եղաւ։
6 Ու երբոր Դաւիթ փղշտացին մեռցընելէն
կը դառնար, ու ²ը²ը կու գային, Իսրայէլի
բոլոր քաղաքներէն Իգիկներն երգելով ու
պար բռնելով, թմբուկներով, ուրախ Թնամի
ու ծնծղաներով Սաուղ Թագաւորը դիմա-
7 ւորելու եկան։ Եւ °պար բռնող կիներն
պատասխան տալով կ՚երգէին ու կ՚ըսէին,
²Սաուղ իր Տազարաւորները զարկաւ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները։
8 Եւ Սաուղ խիստ բարկացաւ ու աս խօսքին
Տամար °դժուարացաւ, ու ըսաւ, Բիւրաւոր-
ները Դաւիթին տուին, ու Տազարաւորները
ինծի տուին. ու Տիմա °Թագաւորութենէն ու-
9 րիշ բան պակաս մնաց անոր։ Եւ ան օրէն Իվեր
Սաուղ ծուռ աչքով կը նայէր Դաւիթին։
10 Ու Տետեւեալ օրը ²Սաուղին վրայ Ա-
ստուծմէ չար ոգի եկաւ, °ու տանը մէջ մար-
գարէութիւն ըրաւ. և Դաւիթ ուրիշ անգամ-
ներու պէս իր ձեռքովը °ը² կը զարնէր. °ու
11 Սաուղին ձեռքը նիզակ կար։ Եւ Սաուղ
²նիզակը նետեց՝ ըսելով, Դաւիթը պատին
վրայ պիտի դամեմ. բայց Դաւիթ անոր երեսէն
12 երկու անգամ միկի ի քաշուեցաւ։ Ուստի Սա-
ուղ ²Դաւիթին երեսէն կը վախնար, քանզի

ա Եչ՚՚ · իմ ձեռքս մէջը պիտի գոյն · բ Օր · իր · 29 · գ Յես · գ · 24 · դ Թագ · ը · 43 · ժը · 36 · զ Թագ · ժԹ · 19 · Եսժբ · 10 · ե Սագ · խգ · 6 · 7 · Ովս · ա · 7 · Ջար · գ · 6 · զ ը Մն · ի · 13 · է ԳԼ · խա · 9 · Տես Դատ · գ · 31 · ԺԼ · 15 · ը Թագ · իգ · 21 · թ Երբ · ժա · 34 · ժ Յես · ԺԼ · 36 · ի Տես գԼ · ժգ · 21 · 22 · լ Հմր · 54 · խ Հմր · 12 · — մ Դն · խգ · 30 · յ ԳԼ · ԺԹ · 2 · ի · 17 · ը Թագ · ա · 26 · ը Օր · ժգ · 6 · ն ԳԼ · ԺԼ · 15 · շ Հմր · 14 · 15 · 30 · ո ԵԼ · ԺԼ · 20 · Դատ · ժա · 34 · չ ԵԼ · ԺԼ · 21 · պ ԳԼ · խա · 11 · ԼԹ · 5 · ջ Ժող · գ · 4 · ռ ԳԼ · ԺԼ · 28 · ս ԳԼ · ժգ · 14 · վ ԳԼ · ԺԹ · 21 · թԹագ · ԺԸ · 29 · Գբ · ժգ · 16 · տ ԳԼ · ԺԹ · 9 · ր ԳԼ · ԺԹ · 10 · ի · 33 · Ընակ · իե · 4 · ց Հմր · 15 · 29 ·

ՅՏԸՐը անոր հետեւ էր։ բայց Սաւուղին հե-
13 ռացեր էր։ Եւ Սաւուղ զանիկա իր քովէն
հեռացուց, ու զանիկա հազարապետ ըրաւ.
ու Նաթանիա ժողովուրդին առջեւը կ'երթար կը
14 մտնէր։ Եւ Դաւիթ իր ամէն ճամբաներուն
մէջ Ա֊իմաստութեամբ կը վարուէր. ու ՅՏԸՐը
15 անոր հետեւ էր։ Եւ Սաւուղ անոր այնքան
իմաստութեամբ վարուիլը տեսնելով՝ անոր ե-
16 րեսէն կը վախնար։ Ու Իսրայէլ և Յու-
դա Դաւիթը կը սիրէին, քանզի անոնց առ-
ջեւը անիկա կ'երթար կը մտնէր։
17 Եւ Սաւուղ Դաւիթին ըսաւ, Ահա իմ մեծ
աղջիկս Մերովբը Բ֊քեզի կնիկ պիտի տամ.
միայն թէ դուն ինծի զօրաւոր մկ մը եղիր,
ու ՅՏԸՐՈՋը պատերազմները պատերազմէ. քան-
զի Սաւուղ ըսաւ, Ձեռքս անոր վրայ
18 չըլլայ, այլ Փղշտացւոց ձեռքը անոր վրայ
ըլլայ։ Եւ Դաւիթ Սաւուղին ըսաւ, Ես ո՞վ
եմ, ու իմ կեանքս կամ իմ հօրս ազգատոհմը
Իսրայէլի մէջ ի՞նչ է՝ որ թագաւորին փեսայ
19 ըլլամ։ Եւ Սաւուղին աղջիկը Մերովբ Դա-
ւիթին տրուելու առեն՝ Մաւելացի Ադրիէ-
լին տրուեցաւ։
20 Ու Սաւուղին Մեղքոլ աղջիկը կը սիրէր
Դաւիթը. ու երբոր Սաւուղին լսնացուցին,
21 առ բանը անոր աչքերուն հաճոյ երեւցաւ։ Եւ
Սաւուղ ըսաւ, Ես զանիկա անոր տամ՝ որ
անոր որոգայթ ըլլայ, ու Փղշտացւոց ձեռ-
քը անոր վրայ ըլլայ։ Ուստի Սաւուղ Դաւի-
թին ըսաւ, Ինծի Հայոր Երկրորդ փեսայ ե-
22 ղիր։ Եւ Սաւուղ իր ծառաներուն հրամա-
յեց, որ Դաւիթին հետ ծածկաբար խօսին ու
ըսեն, Ահա թագաւորը քեզի հաճելի է, ու
անոր բոլոր ծառաները քեզ կը սիրեն. ուս-
23 ոի հիմա թագաւորին փեսայ եղիր։ Եւ Սա-
ւուղին ծառաները ատ խօսքերը Դաւիթին
ականջներուն դրուցեցին. ու Դաւիթ ըսաւ,
Թագաւորի փեսայ ըլլալը ձեր աչքին պզտիկ
բան կ'երեւնայ. քանզի ես ազքատ ու ան-
24 նչան մարդ մըն եմ։ Եւ Սաւուղին ծառա-
ները անոր խնացուցին ու ըսին, Դաւիթ այս-
25 պէս խօսեցաւ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Դաւիթին
այսպէս ըսէք, Թագաւորը ՚՚՚ՒՒ օժիտ չու-
զեր, բայց միայն Փղշտացւոց հարիւր անթլե-
փահատութիւնը, որպէս զի Թագաւորին թըշ-
նամիներէն վրէժ առնուի. (ու Սաւուղ կը
խորհէր Դաւիթը Փղշտացւոց †ձեռքը մատ-
26 նել։՚՚) Ու երբոր անոր ծառաները ատ խօս-
քերը Դաւիթին խնացուցին, ատ բանը Դաւի-
թին աչքերուն աղեկ երեւցաւ որ Թագաւորին
փեսայ ըլլայ։ Ուստի ՚օրերը լմննալէն առաջ
27 Դաւիթ եղաւ, ու ‡իր մարդոցմովը գնաց, և
Փղշտացիներէն երկու հարիւր մարդ մեռ-
ցուց. ու ՚Դաւիթ անոնց անթլեփահատութիւն-
ները բերաւ, ու զանոնք լման Թագաւորին
տուին, որ Թագաւորին փեսայ ըլլայ։ Ու
Սաւուղ իր Մեղքոլ աղջիկը կնիկ տուաւ անոր։
28 Եւ Սաւուղ երբոր տեսաւ ու հասկցաւ որ
ՅՏԸՐը Դաւիթին հետ է, ու Սաւուղին Մեղ-
29 քոլ աղջիկը զանիկա կը սիրէ, Սաւուղ՝ ալ
աւելի վախցաւ Դաւիթէն. և Սաւուղ չա-
30 րունակ Դաւիթին թշնամութիւն կ'ընէր։ Ու
Փղշտացւոց իշխանները ելան, և անոնց ել-
լելէն ետքը՝ Դաւիթ Սաւուղին ամէն ծառա-
ներէն աւելի ‡իմաստութեամբ կը վարուէր.
ու անոր անունը չատ ՚հռչակաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Յոնաթան Դաւիթին կը պատմէ իր հօրը դիտաւորութիւնը՝ զանիկա մեռցնելու վերայով. 4 իր հայրը հաշտեցնել կը համոզէ։ 8 Նոր պատերազմի մը մէջ Դաւիթ յաջողութիւն գտնելով՝ Սաւուղին անիրաւ բարկութիւնը անոր դէմ կը բորբոքի։ 12 Մեղքոլ Դաւիթին անկողնին մէջ արձան մը դնելով իր հայրը կը խաբէ։ 18 Դաւիթ Ղաւամ կու գայ Սա-մուէլին։ 20 Դաւիթը բռնելու համար Սաւուղին խրկած մարդիկը 22 ու Սաւուղ ինքն ալ կը մարգարէանայ։

1 Եւ Սաւուղ իր որդւոյն Յոնաթանին ու իր
ամէն ծառաներուն ըսաւ որ Դաւիթը մեռ-
2 ցընեն։ Բայց Սաւուղին որդին Յոնաթան
՚Դաւիթը չատ կը սիրէր. ու Յոնաթան Դա-
ւիթին խնացուց ու ըսաւ, Իմ Հայրս Սաւուղ
քեզ մեռցընել կ'ուզէ. ուրեմն հիմա մինչև
առաւօտ զգոյշ կենաս, ու մէկ ծածուկ տեղ
3 մը նստէ ու պահուէ. Ու ես ելլեմ, և քու
նստած արտիդ մէջը հօրս քովը կայնիմ, ու
քեզի համար իմ հօրս հետ խօսիմ, և ինչ որ
4 իմանամ՝ քեզի պատմեմ։ Ու Յոնաթան
Դաւիթին վրայով աղեկ խօսեցաւ իր
հօրը Սաւուղին, և անոր ըսաւ, Ով թագա-
ւոր, Քու ծառայիդ Դաւիթին դէմ մեղք մի
գործեր. քանզի անիկա քեզի դէմ մեղք մը
չըրաւ, ու անոր գործքերը քեզի չատ աղէկ
5 են։ Ինչու որ ՚իր հոգին ձեռքին մէջը դրաւ,
ու Փղշտացին զարկաւ, և ՚ՅՏԸՐը բոլոր Իս-
րայէլին մէկ մեծ փրկութիւն մը ընորհեց.
դուն տեսար և ուրախացար. Եւ ինչո՞ւ հա-
մար Դաւիթը առանց պատճառի մեռցընելով՝
6 ՚անմեղ արեան մեղք պիտի մտնես։ Եւ Սա-
ւուղ Յոնաթանին խօսքը մտիկ ըրաւ, ու
Սաւուղ երդում ըրաւ՝ ըսելով, ՅՏԸՐը կենդանի
7 է որ անիկա պիտի չմեռցուի։ Եւ Յոնաթան

ա Գլ. ժգ. 13. 18։ բ Գլ. ժգ. 14։ իբ. 15։ գ Ամր. 16։ թագ. իե. 17։ բ թագ. ե. 2։ դ Ամր. 5։ ե Ծն. լմ. 2. 3. 23։ Յեսու. գ. 27։ զ Ամր. 5։ է Գլ. ժե. 25։ ը Թագ. ա. 20. 27. 29։ Գլ. իե. 28։ թ Ամր. 21. 25։ բ թագ. ժբ. 9։ ժ Տես Ամր. 23։ Գլ. իմ. 21։ բ թագ. է. 18։ ի Դաւտ. է. 22։ ժա Գլ. ժգ. 24։ ժբ Ամր. 17։ ժգ Կա՛ս ձեռքովը կոր-ընկըճելէ։ ժդ Տես Ամր. 21։ ժե Ամր. 13։ ժզ բ թագ. գ. 14։ ժէ բ թագ. ժա. 1։ ժը Ամր. 5։ ի Գլ. ժգ. 1։ իա Ածաք. լա. 8. 9։ իբ Ծն. խբ. 22։ Սաղ. լե. 12։ ՃՃ. 5։ Ածաք. ժէ. 13։ Եբեմ. ժբ. 20։ իգ Դաւտ. իմ. 17։ ժբ. 3։ Գլ. իբ. 21։ Սաղ. ՃԺմ. 109։ իդ Գլ. ժէ. 49. 50։ իե ա թագ. ժա. 13։ ա Մն. ժա. 14։ իզ Գլ. ի. 32։ իէ Ատա. իե. 4։

Դաւիթը կանչեց, ու Յոնաթանան ասր բոլոր խօսքերը անոր պատմեց. և Յոնաթանան Դաւիթը Սաուղին տարաւ, ու անկից առաջ նին պէս անոր առջևը կը կայներ։

8 Եւ նորէն պատերազմ եղաւ. ու Դաւիթ ելաւ փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ, ու անոնց մէջը մեկ մեծ կոտորած մը ըրաւ. և
9 անոնք անոր առջևէն փախան։ Ու †Սաուղին վրայ Տէրոջմէ չար ոգի եկաւ. և անկից իր տունը կը նստէր, ու նիզակը իր ձեռքն էր. Դաւիթ ալ իր ձեռքովը նուագարանը կը զար-
10 նէր։ Եւ Սաուղ ուզեց որ Դաւիթը նիզակով զարնէ ու պատին վրայ ։։։. բայց անկից Սաուղին երեսէն մեկդի քաշուեցաւ, և Ս։։։ նիզակը պատին զարկաւ. ու Դաւիթ
11 փախաւ և ան գիշերը ազատեցաւ։ †Բայց Սաուղ Դաւիթին տունը մարդիկ խրկեց, որ զանիկա պահարեն, ու առաւօտուն մեռցընեն։ Սակայն Դաւիթին կնիկը Մեղբոլ անոր խնայուց ու բսաւ, թէ որ առ գիշեր քու անձդ չազատեցընես, վաղը քեզ պիտի մեռցընեն։
12 Ուստի Մեղբոլ †Դաւիթը պատուհանէն վար իջեցուց. և անիկա գնաց՝ փախաւ ու ազա-
13 տեցաւ։ Ու Մեղբոլ մեկ *արձան մը առաւ, և զանիկա անկողինին մէջը դրաւ, ու անոր գլխուն տակը այծի մազէ բարձ մը դրաւ, և
14 զանիկա ծածկոցով մը ծածկեց։ Ու երբոր Սաուղ մարդիկ խրկեց Դաւիթը բռնելու
15 համար, անիկա բսաւ, Հիւանդ է։ Եւ Սաուղ նորէն մարդիկ խրկեց Դաւիթը տեսնելու համար, ու բսաւ, Զանիկա անկողինովը բեր-
16 բերէք, որ մեռցընեմ։ Ուստի ան մարդիկը եկան. և ահա անկողինին մէջը մեկ արձան մը կար, ու գլխուն տակը այծի մազէ բարձ
17 մը։ Եւ Սաուղ Մեղբոլին բսաւ, Ինչո՞ւ համար այսպէս խաբեցիր, ու իմ թշնամիս թող տուիր, ու ազատեցաւ։ Ու Մեղբոլ Սաուղին բսաւ, Անիկա ինծի բսաւ, Թող տուր դիս որ երթամ. †ինչո՞ւ մեռցընեմ քեզ։
18 Այսպէս փախաւ Դաւիթ ու ազատեցաւ, և Ռամա գնաց Սամուելին քովը, ու անոր պատմեց ան ամէնը որ Սաուղ ըրեր էր իրեն։ Ետքը անիկա Սամուելին հետ գնաց, ու նա-
19 տեցին մէջ բնակեցան։ Եւ Սաուղին լսնցուցին ու բսին, Ահա Դաւիթ Ռամայի Նա-
20 տեցին մէջ է։ Անոնցմէ †Սաուղ մարդիկ խրկեց որ Դաւիթը բռնեն, ‡ու անոնք մարգարէներուն ընող մարգարէներուն ժողովը՝ և անոնց վրայ կեցող Սամուէլը երբոր տեսան, Աստուծոյ Հոգին Սաուղին խրկած մարդոց վրայ եկաւ, ու անոնք ալ †մարգա-
21 րէութիւն ըրին։ Ու երբոր Սաուղին լսնցուցին, ուրիշ մարդիկ խրկեց, և անոնք ալ մարգարէութիւն ըրին։ Ու Սաուղ նորէն երրորդ անգամ մարդիկ խրկեց, և անոնք
22 ալ մարգարէութիւն ըրին։ Անսաւները ինքն ալ Ռամա գնաց, ու մինչև Սեկքովի մեծ ջրհորը գալով, հարցուց ու բսաւ, Սամուել ու Դաւիթ ո՞ւր են։ Եւ †ուրեք ինէ բսաւ,
23 Ահա անոնք Ռամայի Նաւաթին են։ Ուստի Ռամայի Նաւաթը գնաց. և անոր վրայ ալ †Աստուծոյ Հոգին եկաւ, ու մինչև Ռամայի Նաւաթը հասնիլը ճամբան երթալով մարգա-
24 րէութիւն կ'ընէր։ Նէ անիկա ալ իր լաթերը հանեց, ու Սամուելին առջևը անիկա ալ մարգարէութիւն կ'ընէր, և ան բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը †մերկ †ինկաւ։ Անոր համար կ'բսեն թէ †Սաուղն ալ մարգարէներուն մէջն է։

ԳԼ. Ի

1 Դաւիթ իր ապահովութեանը համար Յոնաթանին հետ խորհուրդ կ'ընէ։ 11 Յոնաթան ու Դաւիթ երդումով կ'նդրկեն իրենց ախոյեան։ 18 Յոնաթանին Դաւիթին ասած նշանը։ 24 Սաուղ Դաւիթին երթալը խնամով Յոնաթանը մեռցընել կ'ուզէ։ 35 Յոնաթան սիրով կը զատի Դաւիթէն։

1 Եւ Դաւիթ Ռամայի Նաւաթէն փախաւ, ու գնաց Յոնաթանին առջևը բսաւ, Ես ի՞նչ ըրեր եմ, յանցանքս ի՞նչ է, ու ի՞նչ մեղք գործեր եմ քու հօրդ առջևը, որ անիկա կը-
2 մեռցընել կ'ուզէ։ Եւ Յ։։։ բսաւ անոր, Քաւ լեցի, դուն պիտի չմեռնիս. ահա իմ հայրս մեծ կամ պզտիկ բան մը չըներ առանց †ինծի յայտնելու. ու իմ հայրս ինչո՞ւ համար սա բանը ինծմէ պիտի պահէ. առանց
3 բան չկայ։ Եւ Դաւիթ երդում ալ ըրաւ ու բսաւ, Քու հայրդ ազնիկ գիտէ որ ես քու աչքիդ շնորհք գտեր եմ. անոր համար կ'բսէ թէ Յոնաթան սա բանը չգիտնայ, չըլլայ որ վշտանայ. բայց կենդանի է Տէրը ու կեն-
դանի է քու անձդ, որ իմ ու մահուան մէջ-
4 տեղը միայն մեկ քայլ մը մնացեր է։ Եւ Յոնաթան բսաւ Դաւիթին, ‡Սրտիդ ուզած բա-
5 նը ինծի բսէ, ու ես ընեմ։ Եւ Դաւիթ բսաւ Յոնաթանին, Ահա վաղը †ամսագլուխ է, ու պէտք է որ ես թագաւորին հետ նստիմ ուտելու. հապա †ինծի ներեա՛ որ երթամ. մինչև երրորդ օրուան
6 իրիկունը †դաշտին մէջ պահուիմ. թէ որ քու հայրդ դիս փնտռելու ըլլայ, բսես որ Դաւիթ ինծի չատ ազաչեց որ արագութ†իւ քաղաքը Բեթղեհէմ երթայ. քանզի հոն է բոլոր ազգատոհմին տարեկան †զոհը կ'ըլլայ։
7 †Թէ որ այսպէս բսէ, Աղէկ, քու ծառայդ

† Գլ. ժգ. 21։ ժը. 2. 13։
† Գլ. ժգ. 14։ ժը. 10. 11։
† Սպր. ծբմ. վերնագիրը։
† Յես. բ. 15։ Գոթ. իթ. 24. 25։
* Երէց. Թեքոաթիմ. ծն. լա. 19։ Դատ. ժէ. 5։
† բ Թագ. բ. 22։
† Տես Յոհ. է. 32. 45. նբ։
† ա Կոր. ժգ. 3. 24. 25։ Գլ. ժ. 5. 6։
† Թագ. ժա. 25։ Յովել. բ. 28։
† Գլ. ժ. 10։
† Եբր. իբ. 2։
† Մխ. ա. 8։ Տես բ Թագ. գ. 14. 20։
† Թագ. իգ. 4։
† Գլ. ժ. 11։
† Երէց. իմ ահաւանքիս. 11։
† Հմմ. 12։ Գլ. իթ. 13։
† Երէց. Ինչ որ քու անձդ ինծի բսէ.
= Թագ. ժ. 10։ իբ. 11։
† Գլ. ժբ. 2։
† Գլ. ժգ. 1։
† Գլ. իթ. 12։
† Տես բ Օր. ա. 31։ բ Թագ. ժէ. 1։

խաղաղութիւն է. բայց թէ որ խնամ բարկա-
նայ, գիտցիր որ չանիկա որոշեր է ընդ քեզ չա-
8 րութիւն ընելու: Եւ ծառայիդ Հոզոմութիւն
ըրի, քանզի զդուն քու ծառայիդ հետ ցն-
րոջը անուանվը ուխտ ըրիր. ու թէ որ իմ վը-
րաս մէկ յանցանք մը կայ, դուն մեռցուր
զիս. ինչո՞ւ համար զիս քու հօրդ տանիս:
9 Եւ Յոնաթանն ըսաւ, Փառ լեցի որ ես ըս-
տոյգ գիտնալով թէ իմ հօրս կողմանէ քեզի
հանար չարիք որոշուած է, քեզի չհայցընեմ:
10 Ու Դաւիթ ըսաւ Յոնաթանին, Հապա թէ
որ քու հայրդ քեզի խառնութեամբ պատաս-
11 խան տայ, ինծի ո՞վ պիտի իմացընէ: Եւ Յով-
նաթան ըսաւ Դաւիթին, Եկուր՝ դաշտը ել-
12 լինք. ու երկուքնին դաշտը ելան: Եւ Յով-
նաթան ըսաւ Դաւիթին, Վկայ է Իսրայէլին
Տէր Աստուածը. թէ որ վաղը ասոնա կամ
միւս օր իմ հայրս քննելով տեսնեմ թէ Դա-
ւիթին համար աղէկութիւն մը կայ, և նոյն
13 ատենը չղրկեմ ու քեզի չյայտնեմ, Տէ-
րը Յոնաթանին այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ.
բայց թէ որ իմ հայրս քեզի չարութիւն մը
ընել ուզէ, ընդդ-ը քեզի պիտի յայտնեմ, ու
քեզ պիտի արձակեմ, որ խաղաղութեամբ եր-
թաս. ու Տէրը քու հետդ ըլլայ, ինչպէս
14 որ իմ հօրս հետն էր: Եւ ոչ միայն իմ կեն-
դանութեանս ատենը դուն ինծի Տէրոջը ողոր-
15 մութիւնը ընես՝ որ ես չմեռնիմ, Այլ ատենդ-
ը քու ողորմութիւնդ իմ տունէս յաւիտեան
չկտրես, ոչ ալ անատնը՝ երբոր Տէրը Դա-
ւիթին բոլոր թշնամիները երկրիս վրայէն վեր-
16 ցնէ: Եւ Յոնաթան Դաւիթին տանը հետ
դաշնակցութիւն ըրաւ, ու ըսաւ, Տէրը Դա-
17 ւիթին թշնամիներէն վրէժ առնէ: Ու Յով-
նաթան Դաւիթին նորէն երդում ընել տուաւ՝
զանիկա սիրելուն համար. քանզի զանիկա
18 իր անձին պէս կը սիրէր: Եւ Յոնաթան անոր
ըսաւ, Վաղը ամսագլուխ է, ու դուն պի-
տի փնտռուիս, քանզի քու տեղդ պարապ
19 պիտի մնայ: Ու երրորդ օրը շուտով իջնես,
և գաս հան տեղը՝ ուր որ գործին օրը պա-
հուեցար, ու եղելի քարին քովը նստիս:
20 Ու ես նշդ քովը նշանի մը նետելու պէս՝
21 երեք նետ պիտի նետեմ: Եւ ահա մանչը պի-
տի խրկեմ՝ ըսելով, Գնա նետերը գտիր. ու
թէ որ մանչուն ըսեմ, Ահա նետերը քեզմէ
ապին են, զանոնք առ. անատնը գաս,
քանզի քեզի խաղաղութիւն է, և Տէրը կեն-
22 դանի է որ բան մը չկայ. Բայց թէ որ ման-
չուն այսպէս ըսեմ, Ահա նետերը քեզմէ ան-
դին են. անոր երթաս, քանզի Տէրը քեզ

23 կը խրկէ: Ու ասա խօսքիս համար որ ես ու
դուն խօսեցանք՝ ահա Տէրը իմ ու քու մէջ
յաւիտեան վկայ ըլլայ:
24 Ուստի Դաւիթ դաշտին մէջը պահուեցաւ.
և ամսագլուխը հասնելով՝ թագաւորը կերա-
25 կուր ուտելու համար նստաւ: Եւ թա-
գաւորը իր սովորութեանը պէս իր աթոռը՝
պատին կողքին աթոռը նստաւ. ու Յով-
նաթան ոտք եկաւ, և Աբեներ Սաուղին քովը
26 նստաւ, ու Դաւիթին տեղը պարապ մնաց: Եւ
Սաուղ ան օրը բան մը չխօսեցաւ, քանզի
ըսաւ, Անոր բան մը պատահեր է. անիկա
մաքուր չէ, անտարակոյս մաքուր պիտի չըլ-
27 լայ: Ու հետևեալ օրը՝ ամսուն երկրորդ օրն ալ
Դաւիթին տեղը պարապ էր. ուստի Սաուղ
իր որդւոյն Յովնաթանին ըսաւ, Յեսսէին որ-
դին ինչո՞ւ համար երէկ ու այսօր սեղանը չե-
28 կաւ: Եւ Յովնաթան Սաուղին պատասխան
տուաւ, Դաւիթ ինծի չատ աղաչեց որ Բեթ-
29 լեհեմ երթայ, Ու ըսաւ, Շնորհք ըրէ՝ զիս
խրկէ, քանզի ան քաղաքին մէջ մեր ազ-
գատոհմը զոհ կ'ընէ, ու իմ եղբայրս ինծի
պատուիրած է. և թէ որ քու աչքերուդ առ-
նելը չնորհք գտեր եմ, կ'աղաչեմ՝ զիս թող
տուր որ երթամ ու եղբայրներս տեսնեմ. ասա
30 պատճառաւ թագաւորին սեղանը չեկաւ: Եւ
Սաուղին բարկութիւնը բորբոքեցաւ Յովնա-
թանին դէմ, ու անոր ըսաւ, Ով ապստամ-
ու չար զաւակ, ես չեմ գիտեր որ դուն Յես-
սէի որդին ընտրեցիր *քեզ ու մայրդ խայտա-
31 ռակեցու՞ համար. քանզի քանի որ Յեսսէի
որդին երկրիս վրայ ողջ է, դուն պիտի չհաս-
տատուիս, ոչ ալ քու թագաւորութիւնդ.
ուստի հիմա ղրկէ ու զանիկա ինծի
32 բեր, քանզի անիկա մահու †արժանի է: Եւ
Յովնաթան իր հօրը Սաուղին պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Ինչո՞ւ համար պիտի մեռ-
33 ցուի, ի՞նչ ըրաւ: Եւ Սաուղ նիզակը
նետեց անոր, որ զանիկա զարնէ. Ասանոնք
Յովնաթան իմացաւ որ իր հայրը որոշեր է
34 Դաւիթը մեռցընել: Ու Յովնաթան սաստիկ
բարկութեամբ սեղանէն ելաւ, ու ամսուն
երկրորդ օրը կերակուր չկերաւ. քանզի Դա-
ւիթին համար սիրտը կտրեցաւ, որովհետև
իր հայրը զանիկա անարգեց:
35 Եւ Յովնաթան առաւօտուն դաշտը ելաւ,
ինչպէս որ Դաւիթին հետ ժամնակ որոշեր
36 էր, ու իր հետը պզտիկ մանչ մը կար: Եւ
իր մանչուն ըսաւ, Վազէ ու աս իմ նետելու
նետերս գտիր. ու մանչուն վազած ատենը
37 անիկա նետը անկէ անդին նետեց: Ու երբոր

ա Գլ. իե. 17: Եսթ. ե. 7:
բ Յես. բ. 14:
գ Հմր. 16: Գլ. ԺԸ. 3: իգ. 18:
դ բ Թագ. Ժգ. 32:
ե Հմր. 2:
զ Հաւթ. ա. 17:
է Յես. ա. 5: Գլ. ԺԸ. 37: ա Պտն. իբ. 11, 16:
ը բ Թագ. թ. 1, 3:
թ Հմր. 7: իա. 7:
ժ Գլ. իե. 22: Տես գլ. լա. 2: բ Թագ. գ. 7: իա. 8:
ի Գլ. Ժբ. 1:
լ Հմր. 5:
խ Գլ. ԺԹ. 2:
ծ Եբր. քան ամէնից և մարդ մեկնելիքեանը ամէնին
կ Եբր. պղծի
հ Գլ. ԺԹ. 5: Տես Պատ. իե. 23: Գործ. իգ. 22:
ձ Գլ. Ժբ. 11:
ղ Հմր. 7:

մանչը Յովնաթանին ետաս նետն ետու դնաց , Յովնաթան մանչուն ետուէն կանչելով
38 ըսաւ , Ահա նետը քեզմէ անդին է : Եւ Յով-
նաթան մանչուն ետուէն կանչեց , Շուտ ըրէ , արագրցիր , մի կենար : Ու Յովնաթանին մանչը
39 նետերը ժողվեց , իր տիրոջը եկաւ : Բայց մանչը բան մը չէր գիտեր . աս բանը միայն
40 Յովնաթան ու Դաւիթ գիտէին : Եւ Յովնա-
թան իր զէնքերը իր մանչուն տուաւ ու
41 անոր ըսաւ , Գնա՝ քաղաքը տար : Եւ մանչը գացածին պէս Դաւիթ Հարաւային կողմէն ելաւ , ու երեսի վրայ գետինը խնկաւ ու երեք անգամ երկրպագութիւն ըրաւ . և միկիմկ համբուրեցին , ու իրարու վրայ լային մինչև
42 որ Դաւիթ չափէ դուրս լացաւ : Եւ Յովնա-
թան Դաւիթին ըսաւ , Գնա խաղաղութեամբ , հինչպէս որ երկուքնիս ալ Տէրոջը անունովը երդում ըրինք ու ըսինք , Տէրը իմ ու քու մէջ՝ և իմ սերունդիս ու քու սերունդիդ
43 մէջը ։։։ ընդ միշտ մնայ յաւիտեան : Եւ Դա-
ւիթ ելաւ գնաց . Յովնաթան ալ քաղաքը մտաւ :

ԳԼ· ԻԱ.

1 Դաւիթ Նոբ գալով՝ Աքիմելեքին սուրբութեան հայրը կ'ասէ : 7 Դոէկ հան ներկայ կը գտնուի : 8 Դաւիթ Գաղէմ սիրին սուրը կ'առնէ . 10 Գէթի մէջ գինքը խնդապար կը ձեւացընէ :

1 Ու Դաւիթ Նոբ գնաց ՚Աքիմելեք քահա-
նային . և Աքիմելեք ՚զարհուրելով Դաւիթը դիմաւորեց , ու անոր ըսաւ , Ինչո՞ւ համար
2 մինակ ես ու հետդ մարդ չկայ : Եւ Դաւիթ Աքիմելեք քահանային ըսաւ , Թագաւորը ինծի բան մը հրամայեց ու ինծի ըսաւ , Մարդ մը չգիտնայ ան բանը որուն համար որ քեզ կը խրկեմ , ու ինչ որ քեզի հրամայեցի . ու
3 ես մանչերուն մէյմէկ տեղ որոշեր եմ : Հիմա ի՞նչ կայ ձեռքիդ տակը . ինծի հինգ հաց
4 առաք , կամ ինչ որ կը գտնուի : Եւ քահանան Դաւիթին պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Ձեռքիս տակը հասարակ հաց չկայ , միայն ՚սուրբ հաց կայ . ՚թէ որ մանչերը գոնէ կիներէն
5 զգուշացած են՝ ։։։ ։։։։ : Եւ Դաւիթ քա-
հանային պատասխան տուաւ ու անոր ըսաւ , Իրաւցնէ կիներէն մեզմէ հեռու են իմ ճամբայ ելած օրէս , այսինքն երէկուընէ ու միկալ օրուընէ . և ՚մանչերուն անիւները մաքուր են . և աս ալ *հասարակ հաց կրնայ սեպուիլ , մանաւանդ որ այսօր համիւններուն մէջը ։։։։
6 հաց կը պրպտուի : Ուստի քահանան ՚սուրբ հացը տուաւ անոր . քանզի հոն ուրիշ հաց չկար , բայց միայն աւաչաւորութեան հացը , ՚որ Տէրոջը առջևէն կը վերցուէր , ու վեր-
7 ցուած օրը տաք հաց կը դրուէր : Եւ ան օրը Սաուղին ծառաներէն մէկը հոն Տէրոջը առջևը արգիլուած էր , ու անոր անունը Դոէկ Եդոմացի ՚Դուխէկ էր . անիկա Սաուղին հովիւ-
8 ներուն գլուխն էր : Եւ Դաւիթ Աքիմելեքին ըսաւ , Ա՛ս տեղ քու ձեռքիդ տակը նիզակ մը կամ սուր մը չկայ . քանզի թագաւորին գործը սոսկալի ըլլալուն համար իմ՛ սուրս
9 ու զէնքերս հետս չառի : Եւ քահանան ըսաւ , Ա՛հա փղշտացի Գողիաթին սուրը՝ որ դանիկա ՚Էլայի հովիտին մէջը մեռցուցիր , հանիկա եփուդին հետևը լաթի մը մէջ փաթթուած կը կենայ . թէ որ կ'ուզես դանիկա առնել՝ առ , քանզի հոս անկէ ուրիշ չկայ . ու Դաւիթ ըսաւ , Անոր նմանը չկայ . դանիկա ինծի տուր :
10 Եւ ան օրը Դաւիթ ելաւ ու Սաուղին երեսէն փախաւ , և ՚Գէթի Ա՛նդուս թագա-
11 ւորին գնաց : Ու ՚Ա՛նդուսին ծառաները անոր ըսին , Երկրին թագաւորը Դաւիթ ասիկա չէ՞ . ասոր համար չէ՞ որ պարը բռնողները պատասխան տալով կ'երգէին ու կ'ըսէին ,
՚Սաուղ իր հազարաւորները զարկաւ ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները :
12 Եւ Դաւիթ հոս խօսքերը իր սրտին մէջ դրաւ , ու Գէթի թագաւորին Ա՛նդուսին երե-
13 սէն չատ վախցաւ : Եւ ՚անոնց առջևը իր դէմքը փոխելով՝ անոնց ձեռքին տակը գինքը խենդ ձևացուց . դուռներու փեղկերուն վրայ նշաններ կը գծէր , ու լորձունքները
14 մօրուքին վրայ կը վազցնէր : Եւ Ա՛նդուս իր ծառաներուն ըսաւ , Ա՛հա աս մարդուն խենդ ըլլալը տեսաք , դանիկա ինչո՞ւ համար ինծի
15 բերիք : Միթէ ես խենդերու կարօտ եմ՝ որ asիկա իմ առջևս բերիք խենդութիւն ընելու համար . asիկա իմ տունս մտնէ :

ԳԼ· ԻԲ.

1 Դաւիթին քոյր մարդիկ կը ժողովին Ադոլամի մէջ : 3 Դաւիթ Մասփայի մէջ իր ծնողները Մոաբի թագաւորին կը յանձնէ . Գադ մարգարէին խրատովը Հարեթի կու գայ : 6 Սաուղ Դաւիթին հետևէն խնդալով՝ իր ծառաներուն անդիմադրութեան համար կը գանգատի : 9 Դոէկ ամբաստանելով կ'ընէ Աքիմելեքին վրայով : 11 Սաուղ կը հրամայէ որ քահանաները ոչնչանան : 17 Թիկնապահ զօրքը աս հրամանը կատարել չուզելով՝ Դոէկ ի գործ կը գնէ դանիկա : 20 Էբիաթար փախչելով՝ Դաւիթին կը բերէ այն գէշ լուրը :

1 Եւ Դաւիթ անկէ գնաց , ու ազգ առաջ ՚Ոդո-
ղամի քարայրը ՚հասաւ . ու իր եղբայրները և իր հօրը բոլոր տունը լսեցին , ու հոն անոր
2 քովը ժողովեցան : ՚Եւ բոլոր նեղութիւն մէջ եղող , պարտք ունեցող ու †սիրտը վիրաւորուած՝ մարդ իրեն անոր քովը ժողովեցան , և անիկա անոնց

Գ. ա · 17 ։ Դ. ժ · 23 ։ — Գ. ժգ · 3 · Մար. բ · 26 ։ Գ. ժչ · 4 ։ Եմ. իե · 30 · Գ. իգ · 3 · Մատ. ժբ · 4 ։ Եմ. ժմ · 15 · Ջար. է · 3 ։ ա թես. գ · 4 ։ Գ. ե · 26 ։ Եբր · կիսպով մը հասարակ է ։ Մատ · ժբ · 3 , 4 ։ Մար · բ · 25 , 26 ։ Ղուկ · գ · 3 , 4 ։ Գ. իգ · 8 , 9 ։ Գ. իբ · 9 · Սպ. ծգ · վերնագիրը ։ Գ. ժէ · 2 · 50 ։ Տես գ. ըա · 10 ։ Սպ. լգ · վերնագիրը ։ Սպ. ծգ · վերնագիրը ։ Գ. ժբ · 7 · իմ · 5 ։ Ղուկ · բ · 19 ։ Սպ. լգ · վերնագիրը ։ գերը ։ բ Թագ · իգ · 15 ։ Սպ. ծէ · և ծիզ · վերնագիրները ։ Դատ. ժա · 3 ։ Եբր · գառնահոգ ։

վրայ զօրագլուխ եղաւ . ու անոր քով չորս հարիւրի չափ մարդ եղան ։
3 Եւ Դաւիթ անկէ Մոլաբի Մասիան գը-
նաց , ու Մոլաբի թագաւորին ըսաւ , կ'ա-
զաչեմ՝ իմ հայրս ու մայրս ձեր քովը *կե-
նան , մինչև որ դիտնամ թէ Աստուած ինծի
4 ինչ պիտի ընէ ։ Ու զանոնք Մոլաբի թագա-
ւորին առջևը բերել տուաւ . և անոնք անոր
քովը բնակեցան՝ որչափ ժամանակ որ Դա-
ւիթ բերդին մէջը կեցաւ ։
5 Եւ †Գադ մարգարէն Դաւիթին ըսաւ , Բեր-
դին մէջը մի նստիր , երթալ Յուդայի երկիրը
գնա ։ Ու Դաւիթ գնաց Հարեթի անտառը
մտաւ ։
6 Եւ Սաուղ լսեց որ Դաւիթ ու անոր հետ
եղող մարդիկը գտնուեր են . ու Սաուղ Գա-
բաայի մէջ Ռամայի †ծառին տակը նստեր էր ,
ու նիզակը իր ձեռքն էր , և իր ամէն ծա-
7 ռաներն ալ իր բոլորտիքը կայներ էին ։ Ու
Սաուղ իր քովը կայնող ծառաներուն ըսաւ ,
Ով որդիք Բենիամինի , մինչ ըրէք . Միթէ
Յեսսէի որդին †ամէնքնուդ ալ արտեր ու այ-
գիներ պիտի տայ , ամէնքնիդ ալ հազարա-
8 պետներ ու հարիւրապետներ պիտի ընէ , Որ
ամէնդդ ինծի դէմ միաբաններ էք . ու †Յես-
սէի որդուն իմ որդուդս հետ ըրած դաշնակ-
ցութիւնը †իմ ականջիս ըսող մը չկայ . և ձեր
մէջը մարդ մը չկայ որ ինծի համար ցաւի ,
ու ինծի յայտնէ թէ իմ որդիս իմ ծառաս
ինծի դէմ սաք հանեց , որ դարանամուտ
ըլլայ , ինչպէս որ այսօր կը տեսնէք ։
9 Եւ Սաուղին ծառաներուն վերակացուն
†Եդոմացի Դոէկ պատասխան տուաւ ու
ըսաւ , Յեսսէի որդին տեսայ , որ Նոբ եկաւ
0 †Աքիտոբի որդւոյն †Աքիմելեքին . †Ու անի-
կա անոր համար Տէրոջը հարցուց , ու †անոր
պաշար տուաւ , և անոր փղշտացի Գողիաթին
սուրը տուաւ ։
1 Անատնը թագաւորը *շուտ խրկեց , ու
Աքիտոբի որդին Աքիմելեք քահանան , ու
անոր հօրը բոլոր տունը՝ Նոբի մէջ եղող քա-
հանաները կանչեց . ու ամէնքն ալ թագաւո-
12 րին եկան ։ Եւ Սաուղ ըսաւ , Ով որդի Աքի-
տոբ , մինչ ըրէ . ու անիկա ըսաւ , Ահա
13 հոս եմ , տէր իմ ։ Եւ Սաուղ անոր ըսաւ ,
Ինչո՞ւ համար դուն ու Յեսսէի որդին ինծի
դէմ միաբանեցաք , ու դուն անոր հաց ու
սուր տուիր , և անոր համար Աստուծոյ հար-
ցուցիր , որ անիկա ելլէ ինծի դարանամուտ
14 ըլլայ , ինչպէս որ այսօր կ'երևայ ։ Եւ Աքիմե-
լեք պատասխան տուաւ թագաւորին ու ըսաւ ,
Քու բոլոր ծառաներուդ մէջ ո՞վ հաւատարիմ
է Դաւիթին պէս , որ թագաւորի փեսայ , քու
‡առաջնիդ վերակացուն ,՝ ու քու տանդ մէջ
15 պատուաւոր է ։ Միթէ այսօ՞ր սկսայ անոր
համար Աստուծոյ հարցընելու . քաւ լիցի .
թագաւորը իր ծառային վրայ — իմ հօրս
բոլոր տանը վրայ — ամէն բան մը չդնէ , քանի
որ ծառադ ասոնց բոլոր բաներէն պզտիկ կամ
16 մեծ բան մը չէր գիտեր ։ Եւ թագաւորը
ըսաւ , Ով Աքիմելեք , անպատճառ պիտի
մեռնիս , թէ դուն և թէ քու հօրդ բոլոր
17 տունը ։ Ու թագաւորը իր քովը կայնող սու-
հանդակներուն ըսաւ , Դարձէք՝ Տէրոջը քա-
հանաները մեռցուցէք , քանի անոնց ձեռքն
ալ Դաւիթին հետ է , և որովհետև անոր
փախչիլը գիտնալով՝ ինծի չյայտնեցին . բայց
թագաւորին ծառաները †չուզեցին իրենց ձեռ-
քը երկընցընել՝ Տէրոջը քահանաները զար-
18 նելու ։ Եւ թագաւորը Դոէկին ըսաւ , Դուն
դարձիր ու քահանաները զարկ ։ Ու Եդո-
մացի Դոէկ դարձաւ և քահանաները զար-
կաւ , ու †ան օրը անիկա ութսունհինգ
մարդ մեռցուց , որ քմահճէ եփուած կը հագ-
19 նէին ։ †Եւ քահանաներուն Նոբ քաղաքը
սուրի բերնէ անցուց . էրիկ մարդէն մինչև
կնիկ մարդը , տղայէն մինչև կաթնկեր մա-
նուկը , ու մինչև արջառը , էշը ու ոչխարը
սուրի բերնէ անցուց ։
20 †Եւ Աքիտոբեան Աքիմելեքի մէկ որդին՝
որուն անունը Աբիաթար էր , ազատեցաւ ու
21 †փախաւ Դաւիթին ետևէն գնաց ։ Եւ Աբիա-
թար Դաւիթին պատմեց թէ Սաուղ Տէրոջը
22 քահանաները մեռցուց ։ Եւ Դաւիթ Աբիա-
թարին ըսաւ , Ես ան օրը գիտէի որ Եդո-
մացի Դոէկ հոն գտնուելով՝ անշուշտ Սա-
ուղին պիտի պատմէ . քու հօրդ տանը բոլոր
23 մարդոց մահուանը ես պատճառ եղայ ։ Իմ
քովս նստէ , մի վախնար . †քանի իմ հոգիս
փնտռողը քու հոգիդ ալ կը փնտռէ , բայց
դուն իմ քովս ապահով ես ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Դաւիթ Աբիամելեքին միջոցաւ Տէրոջը հարցընելէն ետև՝ Կէիլան կ'ազատէ ։ 7 Աստուած Դաւիթին կը յայտնէ Սաուղին գալը , ու Կէիլացւոց անհատնումնելիքը . ան ալ Կէիլային կը փախչի ։ 14 Ջիվի մէջ Յովնաթան կու գայ ու Դաւիթը կը միխիթարէ ։ 19 Ջիփացիք Սաուղին կը յայտնեն Դաւիթին ուր ըլլալը ։ 25 ու անիկա Մաոնի մէջ Սաուղէն կ'ազատի Փղշտացւոց յարձակմանը պատճառաւ ։

1 Եւ Դաւիթին խնայուցին ըսելով , Ահա Փը-
ղշտացիք †Կէիլայի հետ պատերազմ կ'ընեն ,
2 ու կալերը կը կողոպտեն ։ Եւ Դաւիթ †Տէրո-
ջը հարցուց ու ըսաւ , Երթամ աս Փղշտա-
ցիները զարնե՞մ ։ Եւ Տէրը Դաւիթին ըսաւ ,

* Եբր · երկեն ։
† Բ թագ · իգ · 11 ։ առաջ · իա · 9 ։ բառն · իմ · 25 ։
† Կամ մեջտեղն
ա ԳԼ · բ · 14 ։
բ ԳԼ · ժբ · 3 ։ ի · 30 ։
գ ԳԼ · ի · 2 ։
դ ԳԼ · իա · 7 ։ Սապ · ծբ · վերնագիրը
ե 1 · 2 · 3 համար նեղը ։
զ ԳԼ · ժգ · 3 ։
է ԳԼ · իա · 1 ։
ը Թագ · իե · 21 ։
թ ԳԼ · իա · 6 , 9 ։
ժ Կամ առեանդ մըտ նագ , և Կամ հրա մաններուն գացող
ի Տես Եզ · ա · 17 ։
լ ԳԼ · ի · 31 ։
խ Յմր · 9 · 11 ։
ծ ԳԼ · իգ · 6 ։
կ ԳԼ · բ · 33 ։
հ գ Թագ · բ · 26 ։
ձ Յես · ժե · 44 ։
ղ Յմր · 4 · 6 · 9 ։ ԳԼ · է · 8 ։ բ Թագ · է · 19 · 23 ։

Գնա փղշտացիները զարկ ու կէիլան ազատէ։
3 Եւ Դաւիթն մարդիկը անոր ըսին, Ահա մենք հոս Յուդայի մէջ կը վախնանք. ալ որչափ աւելի թէ որ Կէիլա երթանք փղշտացւոց
4 դունդերուն դէմ։ Ու Դաւիթ նորէն Տէրոջմէն ալ Տէրոջը հարցուց. և Տէրը անոր պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Երէր՝ Կէիլա իջիր, քանզի ես փղշտացիները քու ձեռքդ կու-
5 տամ։ Եւ Դաւիթ իր մարդոցմովը Կէիլա գնաց, ու փղշտացւոց հետ պատերազմ բռնած. ու անոնց անասունները առաւ, և զանոնք մեծ հարուածով մը զարկաւ. ու Դաւիթ Կէի-
6 լային բնակիչները ազատեց։ Եւ Աբիաթարայն որդին Աբիմելէքին քովը Կէիլա փախած առենն՝ եփոդը ձեռքը իջաւ։
7 Ու երբոր Սաուղին լսնացուցին, թէ Դաւիթ Կէիլա մտեր է, Սաուղ ըսաւ, Աստուած իմ ձեռքս մատներ է զանիկա, քանզի դռներ ու նիգեր ունեցող քաղաքի մը մէջ մը-
8 տեր գոցուեր է։ Եւ Սաուղ բոլոր ժողովուրդը պատերազմի կանչեց, որ Կէիլա իջնէ,
9 ու Դաւիթը և անոր մարդիկը պաշարէ։ Իսկ Դաւիթ խնայաւ որ Սաուղ իրեն համար գաղտուկ չարութիւն մը կը հնարէ, ու ըԱբիաթարայն քահանային ըսաւ, Եփոդը մօտեցուր։
10 Եւ Դաւիթ ըսաւ, Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, քու ծառադ անոր լսեց որ Սաուղ Կէիլայի վրայ գալ կ'ուզէ, ըսր քաղաքը իմ
11 պատճառովս ուրէ. Ընդհօք Կէիլայի բնակիչները զիս անոր ձեռքը պիտի մատնեն՞ն, — ծառայիդ լսածին պէս՝ Սաուղ հոս պիտի իջնէ՞. ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, կ'աղաչեմ՞ ծառայիդ յայտնէ։ Եւ Տէրը ըսաւ, Պիտի
12 իջնէ։ Ու Դաւիթ ըսաւ, Կէիլայի բնակիչները զիս ու իմ մարդիկս Սաուղին ձեռքը պիտի մատնե՞ն։ Եւ Տէրը ըսաւ, Պիտի մատ-
13 նեն։ Ուստի Դաւիթ ու անոր մարդիկը վեց հարիւր մարդու չափ եղան՝ Կէիլայէն ելլելով, և ուր որ կրնային երթալ՝ կ'երթային. ու երբոր Դաւիթին Կէիլայէն ելլելը Սաուղին խնդրուցին, դադրեցաւ երթալէն հոն կեցաւ։
14 Եւ Դաւիթ անապատին մէջ ամուր տեղեր կը նստէր. ու ըՋիփի անապատին մէջ լերան մը վրայ նստաւ։ Եւ Սաուղ զամէն օր զանիկա կը փնտռէր, բայց Աստուած անոր
15 ձեռքը չմատնեց զանիկա։ Ու Դաւիթ տեսաւ որ Սաուղ իր անձը փնտռելու ելեր է. և Դաւիթ Զիփի անապատը անտառի մը մէջ էր։
16 Ու Սաուղին որդին Յոնաթանն եղաւ՝ անտառը գնաց Դաւիթին, ու անոր ձեռքը Աս-
17 տուծով զօրացուց. Եւ անոր ըսաւ, Մի վախնար, քանզի իմ հօրս Սաուղին ձեռքը քեզ պիտի չգտնէ, ու դուն Իսրայէլի վրայ թա-
դաւոր պիտի ըլլաս, ու ես քու երկրորդդ պիտի ըլլամ. և զայս բանը իմ հայրս Սաուղ
18 ալ գիտէ։ Ու երկուքնին Տէրոջը առջեւ ուխտ ըրին. և Դաւիթ անտառին մէջը մնաց, բայց Յոնաթան իր տունը դարձաւ։
19 Ու ըՋիփացիք Գաբաա ելան Սաուղին, ու ըսին, Ահա Դաւիթ մեր քովը ամուր տեղտանքը անտառին մէջ՝ եբլեզա բլուրին վրայ՝ Եսիմոնի հարաւային կողմը պահուած է,
20 Հիմա, ով թագաւոր, ինչպէս որ քու անձդ իջնելու կը փափաքի՝ իջիր, ու զանիկա քեզ
21 դաւորին ձեռքը մատնելը մեզի մնայ։ Ու Սաուղ ըսաւ, Դուք Տէրոջմէն օրհնեալ ըլ-
22 լաք, որ ինծի ցաւակից եղաք։ Ուրեմն գացէք — աւելի ապէկ գիտցէք, և անոր տեղին կոխած տեղը դիտցէք ու տեսէք, ևզի ով զանիկա հոն տեսեր է. քանզի ինծի ըսած
23 են թէ անիկա չատ խորամանկ է։ Ուստի նայեցէք ու անոր բոլոր պահուելու տեղուանքը խնայեցէք, և այսպէս առաջնորդ ինծի գարձէք, և ձեզի հետ երթամ. ու թէ որ անիկա ան երկրին մէջն է, զանիկա Յուդայի բոլոր հազարաւորներուն մէջը ապէկ մը պիտի
24 փնտռեմ։ Ու անոնք եղան և Սաուղին առջեւէն Զիփ գացին. ու Դաւիթ իր մարդոցմովը եՄաոնի անապատը գաշտին մէջ՝ եսիմոնի
25 հարաւային կողմը նստեր էր։ Եւ Սաուղ իր մարդոցմովը ըսկսաւ փնտռելու գնաց. ու երբոր Դաւիթին խնայուցին՝ վէմը իջաւ և Մաոնի անապատին մէջ նստաւ. ու Սաուղ լսեց, ու Դաւիթին հետևէն Մաոնի անապատը
26 վազեց։ Եւ Սաուղ լեռանը աս կողմէն կ'երթար, Դաւիթ ալ իր մարդոցմովը լեռանը անդին կողմէն կ'երթար. ևս Դաւիթ կը փութար որ Սաուղին երեսէն փախչի, բայց Սաուղ ու իր մարդիկը եդաւիթին ու անոր մարդոցը չորս կողմն պատեցին, որ զանոնք
27 բռնեն։ եԵւ լուրեր մը եկաւ Սաուղին ու ըսաւ, Շուտով եկուր, քանզի փղշտացիք
28 երկիրը կոխեցին։ Ուստի Սաուղ Դաւիթը հալածելէն դարձաւ դնաց, որ փղշտացւոց դէմ գնէ. անոր համար ան տեղին անունը ©Սելա-համլեգօթ ըսուեցաւ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Դաւիթ Ենգադդիի այրի մը մէջ Սաուղին քաղցրը կոխելով անոր կենացը կը խնայէ. 9 և այսպէս իր անմեղութիւնը կը ցուցնէ։ 17 Սաուղ իր յանցանքը խոստովանելով Դաւիթէն երդում ընել կուտայ, ու կը մեկնի։

1 Եւ Դաւիթ անկէ եղաւ ու ըԵնգադդիի ամուր
2 տեղուանքը նստաւ։ Ու երբոր Սաուղ փղշտացիներէն ետ դարձաւ՝ անոր խնայուցին ու ըսին, Ահա Դաւիթ Ենգադդիի անապա-

---

Գ Գէ. իբ. 20։
Դ Թագ. իե. 21։ Գէ. է. 7։
Ե Գէ. իբ. 19։
Զ Գէ. իբ. 2։ իե. 13։
Է Յես. ժե. 55։
Ը Սապ. ժա. 1։
Թ Սապ. ձգ. 3, 4։
Ժ Գէ. իգ. 20։
ԺԱ Գէ. ժը. 3։ ի. 16։ 42։ բ Թագ. իա. 7։
ԺԲ Տես գէ. իգ. 1։ Սապ.
ԺԳ Սապ. ձգ. 3։
ԺԴ Յես. ժե. 55։ Գէ. իե. 2։
ԺԵ Սապ. լա. 22։
ԺԶ Սապ. ժէ. 9։
ԺԷ Տես գ Թագ. ժթ. 9։ բ Մն. ի. 2։
ԺԸ Գէ. իգ. 28։
մնաց։

3 տէն մէջն է։ Եւ Սաւուղ բոլոր Իսրայէլէն
երեք հազար ընտրուած մարդիկ առաւ, ու
ե գնաց որ Դաւիթը ու անոր մարդիկը վիճակէ
4 այծեմանց ժայռերուն վրայ։ Եւ ճամբուն
վրայ եղող ոչխարներուն փարախները եկաւ,
ու հոն մէկ քարայր մը կար. ու ե Սաւուղ
*հարկաւորութեան համար ներս մտաւ. և
ե Դաւիթ իր մարդոցմովը քարայրին ներսի
5 դին նստեր էր։ Ու Դաւիթի մարդիկը անոր
ըսին, Ահա Տէրոջը քեզի ըսած օրը ասիկա է,
թէ Քու թշնամիդ քու ձեռքդ պիտի մատ-
նեմ, և քու աչքերուդ հաճոյ երևցածը ըրէ
անոր։ Ու Դաւիթ ելաւ և Սաւուղին վերար-
6 կուին ծայրը գազտուկ կտրեց։ Բայց անկէ
ետքը ե Դաւիթին սիրտը խղճաց, Սաւուղին
7 վերուկուն ծայրը կտրելուն վրայ։ Ու իր մար-
դոցը ըսաւ, Աստուած չընէ որ Տէրոջը օծեա-
լին՝ իմ տէրոջս ատ բանը ընեմ, ձեռք տանք
անոր վրայ երկընցընելով. քանզի անկից Տէրոջը
8 օծեալն է։ Եւ Դաւիթ ե ատ խօսքերով իր
մարդիկը զսպեց, ու զանոնք չթողուց որ Սա-
ւուղին վրայ յարձակին։ Եւ Սաւուղ քարայ-
րէն դուրս ելաւ ու իր ճամբան գնաց։
9 Անկէ ետև Դաւիթ ալ քարայրէն դուրս
ելաւ, ու Սաւուղին ետևէն կանչելով ըսաւ,
Ով տէր իմ թագաւոր։ Ու երբոր Սաւուղ
ետևն նայեցաւ, Դաւիթ երեսը գետինը ծռե-
10 լով երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ
Սաւուղին, ե Ինչո՞ւ համար մարդոց խօսքը
մտիկ կ'ընես, որ ե Ելէ կ'ըսեն թէ Ահա Դա-
11 ւիթ քեզի չարութիւն ընե՞ կը չանայ։ Ահա
այսօր քու աչքերդ կը տեսնեն, որ Տէրը այսօր
քարայրին մէջը քեզ իմ ձեռքս մատնեց. ու
ըսին որ քեզ մեռցընեմ, բայց ես քեզի խնա-
յեցի, ու ըսի, Ես իմ ձեռքս իմ տիրոջս չեմ
երկընցներ, քանզի անկից Տէրոջը օծեալն
12 է։ Ու տես, Հայր իմ, տես, քու վերարկուիդ
ծայրը իմ ձեռքիս մէջն է. ու ես քու վե-
րարկուիդ ծայրը կտրելով՝ քեզ չմեռցուցի.
ասկէ հասկըցիր ու տես, որ ե իմ ձեռքիս մէջը
չարութիւն ու անօրէնութիւն չկայ, ու քեզի
յանցանք մը չեմ րրած, բայց դուն † զիս
13 մեռցընելու կ'աչխատիս։" ե Տէրը դատաստան
ընէ իմ ու քու մէջ, ու Տէրը իմ վրէժս
քեզմէ առնէ. բայց իմ ձեռքս քու վրադ
14 չըլլայ։ Ինչպէս որ հին առակը կ'ըսէ, Ամո-
րէացիներէն անօրէնութիւն կ'ելլէ. բայց իմ ձեռ-
15 քս քու վրադ չըլլայ։ Իսրայէլի թագաւորը
որո՞ն ետևէն ելեր է, և դուն որո՞ւն ետևէն
ընկեր կը հալածես. ե մեռած շան մը ետևէ,
16 ե լու մը ետևէ եղար։ Ալ Տէրը դատաւոր
ըլլայ, և իմ ու քու մէջ դատաստան ընէ.
և հոգնէ ու ե պաշտպանէ զիս, և քու ձեռ-
քէդ ազատէ։
17 Ու երբոր Դաւիթ ատ խօսքերը Սաւուղին
խօսելը լմընցուց, Սաւուղ ըսաւ, Ո՞րդեակ
իմ Դաւիթ, ատիկա քու ձայնդ է. և Սա-
18 ւուղ իր ձայնը վերցուց ու լացաւ. ե Ու Դա-
ւիթին ըսաւ, Դուն ե ինծմէ արդար ես. քանզի
ե դուն ինծի բարիք հատուցիր, բայց ես քեզի
19 չարիք հատուցի։ Ու դուն այսօր քու ինծի
ըրած աղէկութիւնդ յայտնեցիր, որովհետև
ե Տէրը զիս ձեռքդ մատնեց, ու դուն
20 զիս չմեռցուցիր։ Ուստի զի մէկ մարդ մը իր
թշնամին գտնելու ըլլայ՝ դանիկա թող կու
սա՞ որ խաղաղութեամբ երթայ. ուստի այսօր
քու ինծի ըրածիդ փոխարէն Տէրը քեզի բա-
21 րիք հատուցանէ։ Եւ հիմա ահա ե գիտեմ որ
դուն անշուշտ թագաւոր պիտի ըլլաս, ու
Իսրայէլին թագաւորութիւնը քու ձեռքիդ
22 մէջը պիտի հաստատուի։ Ուրեմն հիմա Տէրոջմով
ինծի երդում ըրէ՝ ե Որ ինծմէ ետքը իմ սե-
րունդս պիտի չմեռցընես, ու իմ հօրս տունէն
23 իմ անունս բնաջինջ պիտի չընես։ Եւ Դաւիթ
Սաւուղին երդում ըրաւ։ Ետքը Սաւուղ իր
տունը գնաց, ու Դաւիթ իր մարդոցմովը
Ամրակալ տեղը ելաւ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Սամուէլ կը մեռնի։ 2 Դաւիթ Նաբալին մարդ կը խրկէ. 10
և Նաբալին ժանտութեանը համար սրդոզելով՝ միտքը կը
դնէ որ զանիկա բնաջինջ ընէ։ 14 Աբիգեա ատ բանը խնամ-
լով 18 ընծայ մը կը պատրաստէ. 23 և իր խնամտութեամբը
32 Դաւիթին սիրտը կը հանգստացնէ։ 36 Նաբալ ալ ատ
բաները լսելով կը սպրանգի, ու հարը կը մեռնի։ 39 Դաւիթ
իրեն կնիկ կ'առնէ Աբիգեան ու Աքինաամը։ 44 Մեղքոլ Փալ-
տիելին կը տրուի։

1 Եւ ե Սամուէլ մեռաւ, ու բոլոր Իսրայէլ ժո-
ղովուեցան ու ե անոր համար սուգ ըրին, ու
զանիկա Ռամայի մէջ իր տունը թաղեցին։
Եւ Դաւիթ ելաւ ե Փառանի անապատը իջաւ։
2 Եւ ե Մաոնի մէջ մարդ մը կար, ու անոր
‡գործը ե Կարմէղոսի մէջ էր. և անիկա խիստ
մեծ մարդ էր, ու երեք հազար ոչխար և
հազար այծ ունէր. ու իր ոչխարները ասրա-
կոտուր ընելու համար Կարմէղոսի մէջ կը գտ-
3 նուէր։ Եւ ան մարդուն անունը Նաբալ էր,
ու անոր կնկանը անունը Աբիգեա. և կնիկը
խոհեմամիտ ու գեղեցկադէմ էր, բայց էրի-
կը խստասրտոտ ու չարագործ էր, ու անիկա
‖Քաղեբեան էր։

ե Ել. իզ. 11։
ը Սալ. է. 4։ Մատ. է. 44։ Հռոմ. ժբ. 17, 19։
թ Սալ. Ա.թա. 6։ Ասակ. ժզ. 28։ ժէ. 9։
ժ Սալ. է. 3։ լե. 7։
ի Ել. իզ. 11։
ժա Սալ. է. 4։ Մատ. է. 44։ Հռոմ. ժբ. 17, 19։
ժբ Սալ. Ա.թա. 6։ Ասակ. ժզ. 28։ ժէ. 9։
ժգ Սալ. է. 3։ լե. 7։
ժդ Գլ. իզ. 8։
ժե բ Թագ. իդ. 10։
ժզ Սալ. լը. 12։
ժէ Սալ. Ա.թա. 6։
ժը Եբր. սաթերը ծած-
կելու. Դատ. գ. 24։
ի Սալ. ծէ. և Ա.թա. վերնագիրները։
իա Գլ. իզ. 8։
իբ բ Թագ. իդ. 10։
իգ Գլ. իզ. 11։
իդ Սալ. է. 4։ Մատ. է. 44։ Հռոմ. ժբ. 17, 19։
իե Սալ. Ա.թա. 6։ Ասակ. ժզ. 28։ ժէ. 9։
իզ Սալ. է. 3։ լե. 7։
իէ Եբր. իմանձա կ'ոը-
ռան զանիկա առ-
նելու։ Գլ. իզ. 20։
իը Ծն. ժզ. 5։ Դատ. ժա. 27։ Գլ. իզ. 10։ Յոբ. է. 8։
իթ Գլ. ժէ. 43։ բ Թագ. իթ. 8։
ի Գլ. իզ. 20։
իա Հմի. 13։
իբ բ Մն. իդ. 22։
իգ Սալ. լէ. 1։ Ելք. 1։ Ա.ժիթ. 154։ Միք. է. 9։
իդ Գլ. իզ. 17։
իե Գլ. իզ. 21։
իզ Ծն. լը. 26։
իէ Մատ. է. 44։
իը Գլ. իզ. 23։
իթ Գլ. իդ. 12։ իզ. 8։
ի Գլ. իդ. 17։
իա Ծն. իա. 23։
իբ բ Թագ. իա. 6, 8։
իգ Գլ. իդ. 1։
իդ Գլ. իը. 3։
իե Թագ. ի. 29։ բ Օր. լգ. 8։
իզ Ծն. իա. 21։ Սալ. Ա.թ. 5։
իէ Գլ. իդ. 24։
իը Կամ առաջաւածքը
իթ Յեհ. ժէ. 55։
‖ Կամ չնաբարոյ

4 Եւ Դաւիթ անապատին մէջ լսեց որ Նա-
5 բալ իր ոչխարները հասարակաւոր կ'ընէ։ Ու
Դաւիթ առաք մանչ խրկեց, և Դաւիթ մանչ-
երուն ըսաւ, կարմելցոս եղէք ու Նաբալին
գացէք, և իմ անունովս [a]անոր ողջոյնը
6 հարցուցէք. Ու ա[b]յսպէս ըսէք, Ողջ
կեցիր. [c]քեզի և քու տանդ ու քու բոլոր
7 ստացուածքիդ խաղաղութիւն ըլլայ։ Եւ հի-
մա լսեցի որ [d]ածիւնէդ ասպարակաւոր կ'ընես.
քու հովիւներդ մեր հետն էին. անոնց ջնաս
մը չտուինք, ու անոնք կարմելոսի մէջ որ-
չափ ատեն որ կեցան, [e]անոնց մէկ բանը չբ-
8 կորսուեցաւ։ Քու մանչերուդ հարցուր, ու
քեզի խոզ ըսեն. ուստի ա՛ս մանչերը քու
աչքերուդ առջևը շնորհք խոզ գտնեն, քան-
զի [f]բարի օր եկանք. շնորհք ըրէ՝ քու ծա-
ռաներուդ ու քու որդւոյդ Դաւիթին ձեռ-
9 քէդ եկածը տուր։ Եւ Դաւիթին մանչերը
գացին, ու ա՛ս բոլոր խօսքերուն համեմատ
Դաւիթին անունովը Նաբալին պրպտեցին ու
10 կացին։ Եւ Նաբալ Դաւիթին ծառաներ-
ուն պատասխան տուաւ ու ըսաւ, [g]Դաւի-
թը ո՞վ է, ու Յեսսէի որդին ո՞վ է. ա՛ս օրե-
րուս իրենց տէրերուն երեսէն վախչող ծառա-
11 ները չատցեր են։ Էհ իմ հացս, ջուրս ու ա-
րիւնակուռ ընծաներուս համար մորթած անա-
ւունեներս առնեմ՝ ու [h]ո՞ւր մարդոց տամ,
12 որոնց ուսկից ըլլալը չեմ գիտեր։ Եւ Դաւի-
թին մանչերը իրենց ճամբան դարձան, ու
գացին ա՛ս բոլոր խօսքերը անոր պատմեցին։
13 Եւ Դաւիթ իր մարդոցը ըսաւ, Ամէն մարդ
իր սուրը մէջքը կապէ. ու ամէն մարդ իր
սուրը մէջքը կապեց, և Դաւիթ ալ իր սու-
րը մէջքը կապեց. ու Դաւիթին եօթն չորս
հարիւր չափ մարդ ելաւ, ու երկու հարիւր
մարդ հոն [i]կոտրասիներուն քովը մնացին։
14 Եւ ծառաներուն մէկը Նաբալին կնկանը
Աբիգեային խնացուց ու ըսաւ, Ահա Դաւիթ
անապատէն մարդիկ խրկեց մեր տէրը օրհնե-
լու համար. իսկ անիկա [j]խառնուխուռն խօսեցաւ
15 անոնց հետ։ Բայց ան մարդիկը մեզի հետ
չատ ազնիւ էին, ու [k]մեզի ջնաս մը չտուին.
և դաշտի մէջ որչափ ատեն որ անոնց հետ
պտտեցանք, մեզմէ բան մը չկորսուեցաւ։
16 Անոնք մեզի [l]պարիսպ էին՝ թէ գիշերը և թէ
ցորեկը՝ որչափ ատեն որ անոնց քովը ոչխար-
17 ներն էինք։ Հիմա դիտցիր ու տես՝ թէ
[m]ինչ պիտի ընես, քանզի մեր տիրոջը վը-
րայ և անոր բոլոր տանը վրայ [n]չարութիւնը հա-
տած է. որովհետև անիկա այնպէս [o]չար մարդ
մըն է, որ անոր հետ մարդ չկրնար խօսիլ։
18 Եւ Աբիգեա չուտով [p]հերկու հարիւր հաց,
ու երկու սիկ գինի, և հինգ †եփած ոչխար,
ու հինգ դրիս բոնցած ցորեն, հարիւր ողկոյզ
չամիչ, ու երկու հարիւր չորոց թմուզ առաւ
19 ու զանոնք էշերու վրայ դրաւ։ Եւ իր ծա-
ռաներուն ըսաւ, [q]Առջեւս անցէք, ահա ես
ձեր հետէն կու գամ. բայց իր էրկանը Նա-
20 բալին չհամցուց։ Ու երբոր կնիկը լեռը վրայ
հեծած՝ լեռանը դոյզ տեղէն կ'իջնէր, ահա
Դաւիթ ու անոր մարդիկը անոր առջևը կ'ի-
21 ջնէին. ու անիկա անոնց հանդիպեցաւ։ Եւ
Դաւիթ ըսեր էր, Աւերեմն անապատին մէջ
ա՛ս մարդուն բոլոր ունեցած բաները պարապ
տեղը պահեր եմ, ու անոր բոլոր ունեցածէն
բան մը չկորսուեցաւ. և անիկա ինծի [r]չա-
22 րութիւն փոխարէն գէշութիւն ըրաւ։ [s]Ա՛ս
ատած Դաւիթին թշնամիներուն այսպէս ու
ասկէ աւելի ընէ, թէ որ [t]մինչև վաղը առտու
անոր մարդոցմէն [u]մէկ էրկի մարդ՝ մը ողջ
մնայեմ։
23 Ու Աբիգեա Դաւիթը տեսածին պէս չու-
տով վիշտն վրայէն իջաւ, և Դաւիթին առ-
ջևը երեսի վրայ իյնալով՝ մինչև գետինը եր-
24 կրպագութիւն ըրաւ։ Ու անոր ոտքը ինկաւ
ու ըսաւ, Ով տէր իմ, յանցանքը իմ վրաս
ըլլայ. բայց հրաման տուր՝ որ քու աղախինդ
քու առջևդ խօսի, և քու աղախնոյդ խօս-
25 քերը մտիկ ըրէ։ Կ'աղաչեմ՝ որ իմ տէրս ա՛ս
չար մարդուն Նաբալին համար իր սրտին մէջ
[v]դնէ չդնէ. քանզի իր անունը պէս ինքն
ալ անոնակ է. անոր անունը ||Նաբալ է, ու
անպատմութիւնը իր հետն է. բայց ես քու
աղախնդ իմ տիրոջս խրկած մանչերը չտես-
26 ի։ Եւ հիմա, ով տէր իմ, [w]Տէրը կենդանի է ու
քու հոգիդ ալ կենդանի է, որ Տէրը [x]քեզ
չթողուց որ արիւն մտնես, ու [y]քու վրէժդ
քու ձեռքովդ առնես. և հիմա [z]քու թշնա-
միներդ ու իմ տիրոջս գէշութիւն ուզողները
27 Նաբալին պէս ըլլան։ Ու հիմա [a]ա՛ս բնծան
որ քու աղախնդ իմ տիրոջս բերաւ, թող իմ
28 տիրոջս [b]հետևէն եկող մանչերուն արուի։ Կ'ա-
ղաչեմ՝ քու աղախնոյդ յանցանքը ներէ. քան-
զի Տէրը իմ տիրոջս անպատճառ հաստատ
տուն պիտի շինէ, որովհետև իմ տէրս [c]Տէ-
րոջը պատերազմները պատերազմեցաւ, ու
քու օրերուդ մէջը [d]քու վրադ չարութիւն մի
29 գտնուեցաւ։ Բայց թէ և քեզ հալածելու՝ ու

[a] Ն՝ ու Գ՝ տո՝ 13՝ բ թ՝ ագ՝ ժգ՝ 23՝
[b] Գ՝ ժ՝ 22՝
[c] ա Պ՝ ն՝ ժբ՝ 18՝ Սագ՝ ՃԻԲ՝ 7՝ Ղ՝ ակ՝ ժ՝ 5՝
[d] Հմր՝ 15՝ 21՝
[e] Ղ՝ ե՛ս՝ բ՝ 10՝ Եսի՝ իթ՝ 19՝
[f] Դատ՝ թ՝ 28՝ Սագ՝ հգ՝ 7՝ 8՝ ՃԻԳ՝ 3՝ 4՝
[g] Դատ՝ ը՝ 6՝
[h] Գ՝ Լ՝ 24՝
[i] Եբբ՝ անանց վրայ յարձակեցաւ՝
[j] Հմր՝ 7՝
[k] Ել՝ ժգ՝ 22՝ Յոբ՝ ա՝ 10՝
[l] Գ՝ ի՝ 7՝
[m] բՕր՝ ժգ՝ 13՝ Դատ՝ ժԹ՝ 22՝
[n] Ծն՝ լը՝ 13՝ Ա՛ ակ՝ ԺԸ՝ 16՝ իա՝ 14՝
[o] Եբբ՝ գործ
[p] Ծն՝ լե՝ 16՝ 20՝
[q] Սագ՝ ՃԻԲ՝ 5՝ Ա՛ ակ՝ ԺԸ՝ 13՝
[r] Հռոմ՝ ժ՝ 17՝ Գա՛ղ՝ գ՝ 17՝ ի՝ 13՝ 16՝
[s] Հմր՝ 34՝
[t] Եբբ՝ պատի վրայ միզող գ թագ՝ ժգ՝ 10՝ իա՝ 21՝ գ թագ՝ ի՝ 8՝
[u] Յեհ՝ ԺԸ՝ 18՝ Դատ՝ ա՝ 14՝
[v] ՛ի՛ անպտղամ՝
[w] գ թագ՝ բ՝ 2՝
[x] Ծն՝ ի՝ 6՝ Հմր՝ 33՝
[y] Հռոմ՝ ԺԲ՝ 19՝
[z] բ թագ՝ ԺԲ՝ 32՝
[a] Ծն՝ ԼԳ՝ 11՝ Գ՛ Լ՝ 26՝ գ թագ՝ ի՝ 15՝
[b] Հմր՝ 42՝ Դատ՝ գ՝ 10՝
[c] բ թագ՝ է՝ 11՝ գ թագ՝ ի՝ 3՝
Պ՛ ն՝ ԺԸ՝ 10՝ 25՝
[d] Գ՛ Լ՝ ԺԳ՝ 17՝
[e] Գ՛ Լ՝ իգ՝ 12՝

քու հոգիդ վնասելու համար մէկ մարդ մը ոտք ելած է, իմ տիրոջս հոգին քու ձեր Աստուծոյդ առջևը՝ կենայ ծրարին մէջը ծրած պիտի ըլլայ. բայց Աբիկա քու թշնամիներուդ հոգիները պարսատիկի մէջէն ելած փրէ
30 պէս պիտի նետէ: Ու երբոր ձեր բոլոր քու դի համար բաած աղեկութիւնները իմ տիրոջս ընէ, ու քեզ Իսրայէլի վրայ թագաւոր դնէ,
31 Աբիկա քեզի դայթակղութիւն մը ու իմ տիրոջս սրտին խիղճ մը չըլլայ, թէ առանց պատճառի արիւն թափեցիր, կամ թէ իմ տէրս իր վրէժը ինքը առաւ. ու երբոր ձեր իմ տիրոջս բարութիւն ընէ, քու աղախինդ միտքդ բերես:
32 Եւ Դաւիթ ըսաւ Աբիգեայլին, Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլին Տէր Աստուածը, որ այսօր
33 քեզ խրկեց զիս դիմաւորելու. Ու քու խոհեմութիւնդ օրհնեալ ըլլայ, և դուն ալ օրհնեալ ըլլաս, որ այսօր զիս արդիլեցիր որ արիւն չթնեմ, ու իմ վրէժս ձեռքովս չառնեմ:
34 Բայց Իսրայէլին Տէր Աստուածը՝ որ զիս արդիլեց քեզի չարութիւն ընելէն, կենդանի է, թէ որ դուն չուտով չգայիր ու առջևս չելլիր, մինչև վաղը առտու Նաբալին մէկ էրիկ
35 մարդը չէր մնար: Եւ Դաւիթ անոր բերած ընծաները ձեռքէն առաւ, ու անոր ըսաւ, Խաղաղութեամբ տունդ դնա. ահա խօսքդ մտիկ ըրի ու քու երեսդ ընդունեցի:
36 Եւ Աբիգեա Նաբալին գնաց, ու ահա անոր տան մէջ թագաւորական կոչունքի պէս կոչունք կ'ընէր. և Նաբալին սիրտը ուրախացեր էր, ու անիկա չատ գինովցեր էր. ուստի կնիկը մինչև առաւօտեան լոյսը
37 պզտիկ կամ մեծ բան մը չպատմեց անոր: Եւ առաւօտուն երբոր Նաբալ գինեն ղացաց, անոնք անոր կնիկը այս բաները անոր պատմեց. ու անոր սիրտը իր ներսի դէն մեռաւ, ու քարի պէս եղաւ:
38 Եւ տասը օրի չափ անցնելէն ետև՝ Տէրը զարկաւ Նաբալը, որ մեռաւ:
39 Ու Դաւիթ Նաբալին մեռնիլը լսելով՝ ըսաւ, Օրհնեալ է Տէրը, որ Նաբալին ձեռքէն նախատինքիս դատաստանը ինքը դատեց, ու իր ծառան չարութենէ ետ պահեց. և Տէրը Նաբալին չարութիւնը անոր գլխուը դարձուց: Ու Դաւիթ հաղորդ խրկեց՝ և Աբիգեայլին խօսեցաւ, որ զանիկա իրեն
40 կնիկ առնէ: Ու Դաւիթին ծառաները Կարմեղոս գացին Աբիգեայլին, ու անոր հետ խօսեցան ու ըսին, Դաւիթ մեզ քեզի խրկեց,
41 որ քեզ իրեն կնիկ առնէ: Եւ անիկա ելաւ ու երեսի վրայ մինչև գետինը երկրպագու-թիւն ըրաւ, ու ըսաւ, Ահա իր աղախինդ իմ տիրոջս ծառաներուն ոտքերը լուալու հա-
42 մար սարկութիւն թող ընէ: Եւ Աբիգեա չուտով ոտք ելաւ, ու իրեն ապառաւորութիւն ընող հինգ աղջիկներու հետ էշը հեծաւ, ու Դաւիթին պատգամաւորներուն հետևէն դնաց, և անոր կնիկը եղաւ:
43 Ու Դաւիթ Յեզրայելէն ալ Աքինոամը առաւ. ու ասոնց երկուքն ալ անոր կնիկ-
44 ները եղան: Բայց Սաւուղ իր Մեղբոզ աղջկը՝ որ Դաւիթին կնիկն էր՝ Գաղղիմացի Լայիսի որդւոյն Փալտիելին տուաւ:

ԳԼ. ԻԶ

1 Սաւուղ Զիփացիներէն լուր առնելով՝ Եբեզա կու գայ Դաւիթին դէմ: 4 Դաւիթ կաթբերան անկը երթալով՝ կ'արգիլէ Աբեսային որ Սաւուղը չմեռցնէ, բայց Սաւուղին նիզակը ու կուժը կ'առնէ: 13 Դաւիթ Աբենեները կը յաղթէ մանէ, 18 ու Սաւուղը կը յորդորէ: 21 Սաւուղ իր յանցանքը կը խոստովանի:

1 Եւ Զիփացիք Գաբաա գացին Սաւուղին, ու ըսին, Ահա Դաւիթ Եսիմոնի դիմացը Եբե-
2 զայի բլուրին վրայ պահուեր է: Ու Սաւուղ ելաւ Զիփի անապատը իջաւ Իսրայէլի երեք հազար ընտրուած մարդոցմով, որ Զիփի ա-
3 նապատին մէջ Դաւիթը փնտռէ: Եւ Սաւուղ Եսիմոնի դիմացը Եբեզայի բլուրը՝ ճամբուն վրայ բանակեցաւ: Դաւիթ ալ անապատին մէջ նստեր էր. ու երբոր տեսաւ որ Սաւուղ
4 իր ետևէն անապատը կու գայ, Դաւիթ լրտեսներ խրկեց, ու Սաւուղին ստոյգ գալը իմացաւ:
5 Ու Դաւիթ փոքրիկ ելաւ և Սաւուղին բանակ գրած տեղը եկաւ. ու Դաւիթ Սաւուղին ու անոր զօրավարին՝ Ներնան Աբենեղրին պառկած տեղը տեսաւ. բայց Սաւուղ հասքերուն մէջտեղը պառկեր էր, ու ժողովուր-
6 դը անոր բոլորտիքը բանակեր էին: Եւ Դաւիթ պատասխան առաւ ու Քեռացի Աբիմելեքին ու Յոաբին եղբօրը Շարուհեան Աբեսային ըսաւ, Ո՞վ ինձի հետ Սաւուղին քովը բանակը կ'իջնէ: Ու Աբեսա ըսաւ, Ես քե-
7 զի հետ կ'իջնեմ: Եւ Դաւիթ Աբեսային հետ գիշերով ժողովուրդին մէջը մտաւ. և ահա Սաւուղ կառքերուն մէջտեղը պառկեր կը քնանար. անոր նիզակը գլխուն քովը գետնը ցցուած էր, և Աբիներ ու ժողովուրդը
8 անոր բոլորտիքը պառկեր էին: Եւ Աբեսա Դաւիթին ըսաւ, Այսօր քու թշնամիդ Աստուած ձեռքդ մատնեց. ու հիմա թող

ց Եբեմ. ժ. 18:
ճ Ծն. իգ. 27: Եզ. ժբ. 10: Սալ. խա. 13: հբ. 18: Դատ. ա. 68:
ի Հմր. 26:
ի Հմր. 26:
ո Հմր. 22:
ֆ ԳԼ. լ. 42: բ թագ. ժե. 9: գ թագ. է. 19: Դատ. է. 50: ը. 48:
ֆ Հմր. 26:
ա Ծն. ժթ. 21:
ա Եզր. հրեպ.
Ա թագ. բ. 44:
Սալ. է. 16:
Հատ. բ. 10, 13:
Ատակ. ժե. 33:
Հմր. 27:
Յեհ. ժե. 56:
գ թագ. բ. 44:
Սալ. է. 16:
Հատ. բ. 10, 13:
Ատակ. ժե. 33:
Հմր. 27:
Յեհ. ժե. 56:
ձ ԳԼ. լե. 3: Լ. 5:
ի բ թագ. գ. 14:
Եա. ժ. 30:
բ թագ. գ. 15:
—
ա ԳԼ. լգ. 19: Սալ.
Ծգ. վերնագիրը:
բ ԳԼ. ժգ. 50: ժէ. 55:
ֆ ԳԼ. ժէ. 20:
ա Մ Ն. բ. 16:
Դատ. է. 10, 11:
ԳԼ. լգ. 19:

առաւ որ նիզակով մէկ անգամին գետինը *ցը-
9 ցեմ զանիկա , ու չկրնեմ հարուածը : Բայց Դա-
ւիթ Աբեսողոմին բսաւ , Զանիկա մի մեռցըներ .
Է.քանզի Տէրոջը օծեալին ո՞վ կրնայ ձեռք
10 երկրնցընել ու անմեղ ըլլալ : Եւ Դաւիթ ը-
սաւ , Տէրը կենդանի է որ ե՛թանիկա Տէրը
պիտի զարնէ , կամ ե՛անոր աւուրը պիտի գայ
ու մեռնի , կամ թէ ե՛պատերազմի մէջ պիտի
11 մտնէ ու մեռնի : Է՛աստուած չընէ որ Տէրոջը
օծեալին դէմ ձեռք երկրնցընեմ. միայն թէ
հիմա անոր գլխուն քովի նիզակը ու ջուրին
12 կուժը առ ու երթանք : Եւ Դաւիթ Սաւու-
ղին գլխուն քովէն նիզակը ու ջուրին կուժը
առաւ ու գացին . և ոեւմեղ չկար , խնայող
չկար ու արթնցող չկար . որովհետև ամէնքը
կը քնանային , քանզի Տէրոջը կողմանէ անոնց
վրայ խորունկ քուն մը ինկեր էր :
13 Եւ Դաւիթ անդին կողմն անցաւ , ու լե-
ռանը գլխուն վրայ հեռուանց կայնեցաւ , ա-
14 նոնց մէջը մեծ միջոց կար : Եւ Դաւիթ ժո-
ղովուրդին ու Ներսեան Աբեննեղին կանչելով
բսաւ , Ով Աբեններ , պատասխան չե՞ս տար .
ու Աբեններ պատասխան տուաւ ու բսաւ ,
15 Դուն ո՞վ ես որ թագաւորին կը կանչես : Եւ
Դաւիթ Աբեննեղին բսաւ , Դուն էրիկ մարդ
չե՞ս , ու Իսրայէլին մէջ քեզի պէս ո՞վ կայ . և
ինչո՞ւ համար քու տիրոջդ թագաւորին պահ-
պանութիւն չըրիր . քանզի ժողովուրդէն մէ-
կը քու տէրդ թագաւորը մեռցընելու եկաւ :
16 Ա՛յս քու ըրած բանդ ապէկ չէ . կենդանի է
Տէրը՝ որ դուք ե՛մեռնելու արժանի էք , քան-
զի Տէրոջը օծեալին՝ ձեր տիրոջը պահպա-
նութիւնն չըրիք . ու հիմա նայէ , թագաւո-
րին նիզակը ու անոր գլխուն քովի ջուրին կու-
17 ժը ո՞ւր է : Ճանաեցաւ Սաւուղ Դաւիթին ձայ-
նը ճանչցաւ ու բսաւ , ե՛Որդեակ իմ Դաւիթ ,
առիկա քո՞ ձայնդ է . ու Դաւիթ բսաւ ,
18 Ով Տէր իմ թագաւոր , իմ ձայնս է . Ու բսաւ ,
իմ աէրս ինչո՞ւ համար այդպէս իր ծառա-
յին եաւէն կ՚երթայ . քանզի ի՞նչ ըրի , ու
19 ձեռքիս մէջը ի՞նչ չարութիւն կայ : Եւ հիմա
իմ աէրս թագաւորը իր ծառային խօսքերը
թող մտիկ ընէ . թէ որ Տէրը ՛քեզ իմ վրաս
ոտք հանեց , թող զոհ մը †ընդունի . բայց
թէ որ մարդոց որդիքը ***** հանեցին , անոնք
Տէրոջը առջեւը անիծեալ ըլլան , ՝քանզի ինձ
այսօր վռնտեցին՝ որ ՛Տէրոջը ժառանգու-
թիւնը հետ չմնամ , ու ըսին , Գնա
20 օտար աստուածներու ծառայութիւն ըրէ : Եւ
հիմա Տէրոջը առջեւը իմ արիւնս գետինը չիյ-
նայ . քանզի Իսրայէլի թագաւորը ՛մէկ լա-
ւ Տե՛ւ ծն · խե · 29 : ը Օր · յա · 14 : Ցար · է · 1 : Ժգ · 5 : Սալ · լէ · 15 : ֆ Գլ · յա · 6 : ֆ Գլ · խգ · 7 · 13 : ֆ Ծն · բ · 21 : ժե · 12 : ֆ բ Թագ · ժբ · 5 : ֆ Գլ · խգ · 17 : ֆ Գլ · խգ · 10 · 12 : ֆ բ Թագ · ժգ · 11 : խգ · 1 : † Եբբ · հատուցում · ծն · բ · 21 : Գև · խգ · 31 : ֆ բ Օր · գ · 28 : Սաղ · ձի · 5 : ֆ բ Թագ · ժգ · 16 : ֆ · 19 : ֆ Գլ · խգ · 15 : ֆ Գլ · ժե · 24 : խգ · 18 : ֆ Գլ · ժբ · 30 : ֆ Սալ · է · 8 : ժբ · 20 : † Եբբ · ընելոյ պիտի ընես , ֆ Ծն · լբ · 28 : — ֆ Գլ · խե · 13 : ֆ Գլ · խա · 10 : ֆ Գլ · խե · 43 :

մը փնտռելու եկաւ , ինչպէս որ մէկ մարդ
մը լեռներու վրայ կաքաւի մը եռանէ կ՚ելնայ :
21 Ու Սաւուղ բսաւ , ՛Մեղք գործեցի . դար-
ձիր , որդեակ իմ Դաւիթ . իմ հոգիս այսօր
՛քու աչքերուդ պատուական երեւնալուն հա-
մար՝ քեզի մէլ չարութիւն պիտի չընեմ.
ահա յիմարութիւն ըրի ու մեծապէս սխա-
22 լեցայ : Եւ Դաւիթ պատասխան տուաւ ու
բսաւ , Ահա թագաւորին նիզակը . մանչերուն
23 մէկը թող գայ ու զանիկա առնէ : Եւ Տէրը
ամէն մարդուն իր արդարութիւնը ու իր
հաւատարմութիւնը փոխարինը հատուցանէ.
որովհետև Տէրը քեզ այսօր իմ ձեռքս տուաւ,
բայց ես Տէրոջը օծեալին ձեռք երկրնցընել
24 չուզեցի : Եւ ահա ինչպէս որ քու հոգիդ այ-
սօր իմ աչքերուս պատուական երեւցաւ , իմ
հոգիս ալ Տէրոջը առջեւը այնպէս պատուա-
կան երեւնայ , ու զիս ամէն նեղութենէ ազա-
25 տէ : Եւ Սաւուղ Դաւիթին բսաւ , Որդեակ
իմ Դաւիթ , օրհնեալ ըլլաս . ‡քու գործե-
րուդ մէջ յաջողութիւն պիտի գտնես , ու
նաև ՛յաղթող պիտի ըլլաս : Եւ Դաւիթ իր
ճամբան գնաց , ու Սաւուղ իր տեղը դար-
ձաւ :

ԳԼ · ԻԷ

1 Սաւուղ Դաւիթին Գեթի մէջ ըլլալը լսելով՝ ալ անոր եաւէն չի՛գնար : 5 Դաւիթ Սիկեղակը կը ղրկէ Ընդուանէն . 8 և ա-
րիւ կոպիտ վրայ յարձակելով՝ Ընդուանին կը տիրացնէ թէ Ցուդայի դէմ պատերազմելը է :

1 Եւ Դաւիթ իր սրտին մէջը բսաւ , Վերջա-
պէս մէկ օր մը Սաւուղին ձեռքովը պիտի
կորսուիմ. ինծի փղշտացւոց երկիրը փախչելէն
աղէկը չկայ , որ Սաւուղ ինծմէ յոյսը կտրի ,
ու դիս ամբողջ մ՚ալ Իսրայէլի բոլոր սահման-
ներուն մէջ չփնտռէ . այսպէս անոր ձեռքէն
2 կ՚ազատիմ : Ու Դաւիթ ՛իր հետը եղող վեց
հարիւր մարդով եղաւ , ու Գեթի թագաւորին
3 Մաոքի որդւոյն ե՛Ակիսին քովը գնաց : Եւ
Դաւիթ ինքը ու իր մարդիկը , իւրաքանչիւր
մարդ իր տունովը , Դաւիթ ալ ե՛իր երկու կնիկ-
ներովը՝ Յեզրայելացի Աքինոամին հետ ու
Կարմելացի Նաբալին կնկանը Աբիգեային հետ՝
4 Ակիսին քովը Գեթի մէջ բնակեցան : Ու
երբոր Սաւուղին խնայուելին թէ Դաւիթ Գեթ
փախեր է , մէլ զանիկա չփնտռեց :
5 Եւ Դաւիթ Ակիսին բսաւ , Կ՚աղաչեմ,
թէ որ քու առջեւդ շնորհք գտայ , գիւղա-
քաղաքներուն մէկուն մէջ ինծի տեղ տրուի
որ հոն նստիմ. քանզի քու ծառադ ինչո՞ւ
համար քեզի հետ թագաւորանիստ քաղաքին

6 մէջը նաւէ։ Եւ ան օրը Ա֊նբուս Միկեալը առաւ անոր. ան պատճառով ՚Միկեալ մինչեւ ան օրս Յուդայի Թագաւորներուն եղաւ։
7 Ու փղշտացւոց երկրին մէջ Դաւիթին նստած օրերուն թիւը ՚մէկ տարի ու չորս ամիս եղաւ։
8 Եւ Դաւիթ ու անոր մարդիկը ելան, և ՚Գեսուրացւոց, ՚*Գազերացւոց ու ՚Ամաղեկացւոց վրայ յարձակեցան. քանզի անոնք շատ ատենէ՝ ի վեր ան երկրին մէջ կը բնակէին,
9 ՚Սուրէն մինչեւ Եգիպտոսի երկիրը։ Եւ Դաւիթ ան երկիրը զարկաւ, ու ամենևին էրիկ մարդ մը կամ կնիկ մարդ մը ողջ չթողուց. և ոչխարները ու արջառները ու էշերը և ուղտերը ու հանդերձները առաւ, և դարձաւ
10 Ա֊նբուսին եկաւ։ Ու Ա֊նբուս ըսաւ, Այսօր ո՞ր կողմը յարձակեցաք. և Դաւիթ ըսաւ, Յուդայի հարաւային կողմը, ՚Յերամեելացւոց հարաւային կողմը, ու ՚Կենեցւոց հարաւային
11 կողմը։ Եւ Դաւիթ մէկ էրիկ կամ կնիկ մարդ մը ողջ չթողուց, որ Գէթ ը֊ր բերէ. քանզի ըսաւ, Զըլլայ որ մեզի համար պատմեն ու ըսեն թէ Դաւիթ †այսպես ըրաւ։ Ու անոր սովորութիւնը ասանկ էր, քանի որ փղշտա֊
12 ցւոց երկրին մէջ կը նստէր։" Եւ Ա֊նբուս Դաւիթին հաւատալով՝ ըսաւ, Ա֊ ՚ր֊ր֊ր՝ իր ժողովուրդին Իսրայէլին քովը ինքզինքը խիստ ‡առնելի ընելուն համար, ինծի յաւիտեան ծառայ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԻՀ

1 Անթաս Դաւիթին վտոյ կը վտառհանայ։ 3 Սաուղ վհուկներ ջարդելէն ետև, երբոր երիւզի մէջ կ'իյնայ, Աստուծոյ երեսէն ձգուած ըլլալով 7 վհուկ մը կը փնտռէ, 9 ու Սա֊մուէլը հանել կուտայ։ 15 Սաուղ իր կոծանամէն լսելով՝ կ'սլայլայէ։ 21 Կնիկը և Սաուղին ծառաները կերակրելով կը զօրացնէն զանիկա։

1 Ու ան օրերը փղշտացիք իրենց զօրքերը ժողվեցին, որ ելլեն Իսրայէլին հետ պատերազմին. և Ա֊նբուս Դաւիթին ըսաւ, Գիտցած ըլլաս որ դուն քու մարդոցմովդ իմ
2 հետս բանակը պիտի ելլես։ Ու Դաւիթ Ա֊նբուսին ըսաւ, Ուրեմն ծառայիդ ընելու գործը պիտի տեսնես. և Ա֊նբուս Դաւիթին ըսաւ, Անոր համար քեզ միշտ ինծի անձնապահ պիտի ընեմ։
3 Իսկ ՚Սամուէլ մեռած էր. և բոլոր Իսրայէլ անոր համար սուգ ըրեր էին, ու զանիկա իր քաղաքը՝ Ռամայի մէջ թաղեր էին։ Սաուղ ալ ՚վհուկները ու նշանագէտները երկրէն
4 վերցուցեր էր։ Եւ փղշտացիք ժողովուե֊

ցան ու եկան ՚Սունամի մէջ բանակեցան. Սաուղ ալ բոլոր Իսրայէլը ժողվեց, ու ՚Գել֊
5 բուէի մէջ բանակեցան։ Եւ Սաուղ փղշտացւոց բանակը տեսնելով՝ ՚վախցաւ, ու սիրտը
6 չատ դողաց։ Եւ Սաուղ Տէրոջը հարցուց, բայց Տէրը թէ ՚երազներով՝ թէ ՚Ուրիմով և թէ մարգարէներով ՚անոր պատասխան չը֊
7 տուաւ։ Ա֊նասունը Սաուղ իր ծառաներուն ըսաւ, Ինծի մէկ վհուկ կնիկ մը փնտռեցէ֊ք՝ որ երթամ անոր հարցընեմ։ Եւ ծառաները անոր ըսին, Ահա Ենդորի մէջ մէկ վհուկ կնիկ մը կայ։
8 Ու Սաուղ իր հանդերձները փոխելով՝ ու֊րիշ հանդերձներ հագաւ, և իրեն հետ եղող երկու մարդով գնաց, ու գիշերով ան կնիկանը քովը հասան։ ՚Եւ Ս֊֊֊ղ ըսաւ, Շը֊նորհ֊ք ըրէ, ինծի վհուկի ոգւով գործ֊երթիւն ըրէ, ու քեզի ըսելու ֊րը֊ ինծի վեր հանէ։
9 Եւ կնիկը անոր ըսաւ, Ահա դուն Սաուղին ըրած բանը գիտես, թէ ինչպէս անիկա ՚վհուկները ու նշանագէտները երկրէն բնաջինջ ըրաւ. ուրեմն ինչո՞ւ վրա մեռցնելու համար իմ անձիս որոգայթ կը պատրաստես։ Եւ Սա֊
10 ւուղ Տէրոջմով երդում ըրաւ անոր ու ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ սա բանին քեզի մէկ
11 գնաս մը պիտի չպատահի։ Ա֊նասունը կնիկը ըսաւ, Քեզի ո՞վ վեր հանեմ. ու անիկա ըսաւ, Սամուէլը հանէ ինծի։
12 Եւ կնիկը Սամուէլը տեսնելով՝ մեծ ձայնով մը պոռաց. ու կնիկը Սաուղին խօսեցաւ ու ըսաւ, Ինչո՞ւ վրա խաբեցիր. քանզի
13 դուն Սաուղն ես։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Մի վախնար. բայց ի՞նչ տեսար։ Ու կնիկը Սաուղին ըսաւ, Գետնէն ելլող աս֊
14 տուածներ տեսայ։ Եւ Ս֊֊֊ղ անոր ըսաւ, Անոր կերպարանքը ի՞նչպէս է։ Ու կնիկը ըսաւ, Ահա մէկ ծեր մարդ մը կ'ելլէ, ու ՚վերարկու մը հագած է։ Եւ Սաուղ հասկըցաւ որ անիկա Սամուէլն է. ու երեսը գետինը
15 ծռելով՝ անոր երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Սա֊մուէլ ըսաւ Սաուղին, Ինչո՞ւ համար ինծի նեղութիւն տուիր ու վրա վեր հանեցիր։ Եւ Սաուղ ըսաւ, ՚Ես մեծ նեղութեան մէջ եմ, որովհետև փղշտացիք ինծի հետ պատերազմ կ'ընեն, ու ՚Աստուած ինծմէ հեռացաւ, և չինծի թէ մարգարէներու միջոցով և թէ երազներով պատասխան չտաւ. անոր համար քեզ
16 կանչեցի, որ ինծի իմացընես թէ ինչ ընեմ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ, Ինչո՞ւ համար ինծի կը հարցընես, տեսա որ Տէրը քեզմէ հեռացաւ ու

ան ըլլայ՝ քանի որ Փղշտացւոց երկրին մէջ կը նստի։
‡ Եբր. գաղշտոա — 7 Գել. իթ. 1։ Գել. իե. 1։ Դմր. 9։ Եզ. իբ. 18։ Գէ. իթ. 31։ ի. 27։ բ Օր. ժը. 10, 11։ 8։ Գել. ժդ. 37։ Ա֊ամակ. ա. 28։ Ողբ. բ. 9։ բ Օր. ժը. 11։ ա Մն. ժ. 13։ Ես. ը. 19։ 9։ Ժն. իե. 18։ Տէս ա Մն. բ. 9, 25։ Դատ. ա. 16։ 10։ Գել. ժդ. 7, 8։ Տէս Յեհ. ժե. 31։ ժթ. 5։ Տէս գլ. իթ. 3։ Յեհ. ժգ. 2։ Յեհ. ժը. 10։ Դատ. ա. 20։ Կամ գաթեկացւոց 11։ Եզ. ժե. 16

17 քեզի թշնամի եղաւ. եւ Ցերը հիմ °բերնոց
պրուցածին պէս †ըրաւ, ու Ցերը քու ձեռ-
քեդ թագաւորութիւնը պատուէց, և զանխ-
18 կա քու ընկերիդ Դաւիթին առաւ։ Քանզի
դուն Ցերոչը խօսքը մոխիկ չըրիր, ու Ա-
ղեկին վրայ անոր առաքիկ բարկութիւնը ՚ի
դործ չդրիր, անոր համար այսօր Ցերը քե-
19 դի աս բանը ըրաւ։ Եւ Ցերը քեզի հետ խո-
րհէին ալ փղշտացւոց ձեռքը պիտի մնանէ.
ու վազը դուն ու քու որդիդ իմ քովս պի-
տի ըլլաք. և Ցերը Իսրայէլին բանակն ալ
փղշտացւոց ձեռքը պիտի մնանէ։
20 Աղնաանը Սաուղ չտառով ինկաւ ու գետ-
նէ վրայ փռուեցաւ, և Սամուէլին խօսքե-
րէն չատ վախցաւ, ու ⁻ՈՒԺ վրան այժ չմը-
նաց. քանզի բոլոր օրը ու բոլոր դիշերը հայ
21 կերած չէր։ Եւ կինիկը Սաուղին քովը գնաց,
ու անոր չափազանց ասկումը տեսնելով անոր
ըսաւ, Ահա քու աղախինդ քու խօսքդ մը-
տիկ ըրաւ. և ՚իմ հոգիս ձեռքիս մէջը դը-
նելով՝ ինծի ըսած խօսքերուդ հնազանդե-
22 ցայ։ Թիւն ըրէ։ Եւ հիմա կ՚աղաչեմ՝ դուն ալ քու
աղախնոյդ խօսքը մոխիկ ըրէ, ու քու առջե-
ւդը պատառ մը հաց դնեմ, ու կեր որ այժ
23 առնես, քանզի ճամբայ պիտի երթաս։ Բայց
անիկա չուզեց, ու Ձեմ ուտեր՝ ըսաւ. սա-
կայն երբոր իր ծառաները ու կինիկն ալ դա-
նիկա բռնադատեցին, անոնց խօսքը մոխիկ
ըրաւ. ու դետնէն էլլելով անկողինէն վրայ
24 նստաւ։ Եւ կինիկը էր սանը մէջ անուցած որմ
մը ունէր. չտառով զանիկա մորթեց, ու ալիւր
առաւ չաղեց, և անով բազարջ հացեր եփեց.
25 Ու Սաուղին առջեւը և անոր ծառաներուն
առջեւը դրաւ, ու կերան, ու երան նոյն դի-
շերը դացին։

ԳԼ. ԽԹ

1 Դաւիթին փղշտացւոց հետ պատերազմի երթալը 3 անոնց նախարարներուն հաճելի չերեւնալը։ 6 Ընդառաջ եկած կը խրկէ Դաւիթը՝ անոր հաւատարմութիւնը գովեղալ։

1 Եւ °Փղշտացիք իրենց բոլոր բանակները †Ա-
փեկի մէջ ժողվեցին. ու Իսրայէլացիք Ցեզ-
րայէլի մէջ եղող աղբիւրին քովը բանակեցան։
2 Եւ փղշտացւոց նախարարները էրէց հարիւ-
րաւորներովը ու հազարաւորներովը կ՚անց-
նէին. և Դաւիթ ու իր մարդիկը անոնց եաեւէն
3 ‡Աղեղնաւորն հետ կ՚անցնէին։ Ու փղշտացւոց
իշխանները ըսին, Այս եբրայեցիները ի՞նչ պի-
տի ըլլան։ Եւ Աղեղնաւորն փղշտացւոց իշխան-
ներուն ըսաւ, Այնիկա Իսրայէլի թագաւորին
Սաուղին ծառան Դաւիթը չէ՞, որ ²տարիէ
օրերէ՛ կամ մինչեւ այսչափ տարիներէ

ի վեր իմ քովս է. ու ըն֊ինչ ինկած օրէն մինչ-
եւ այս օրս ²անոր վրայ առնելէն մէկ չտես մը
4 չգտայ։ Եւ փղշտացւոց իշխանները անոր սըր-
դողացան, ու փղշտացւոց իշխանները անոր
ըսին, ՚Այս մարդը եա երթայ իր
տեղը, ուր որ զանիկա դրիր. ու մեր հետը
պատերազմի մէջ չիջնայ, չըլլայ որ ²պատե-
րազմին մէջ մեզի թշնամութիւն ընէ. քանզի
անիկա ինչո՞վ պիտի հաշտուի իր տիրոջը հետ,
5 չէ՞ որ եա մարդոցը գլուխներովը։ Անիկա ան
Դաւիթը չէ՞, որուն համար կիներն երբ
բռնելով ու պատասխան տալով կ՚երգեին,
ՀՍաուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները։
6 Եւ Ակիսաս Դաւիթը կանչեց, ու անոր ըսաւ,
Ցերը կենդանի է որ դուն չիստակ մարդ մըն
ես, և իմ հետս բանակին մէջը ²մտնելդ ու
էլլելդ իմ աչքիս առեկ կ՚երեւնայ. ²քանզի ին-
ծի եկած օրէդ մինչեւ աս օրս քու վրադ չա-
րութիւն մը չգտայ. բայց դուն նախարարնե-
7 րուն աչքին առեկ չես երեւնար. Ուստի հիմա
դարձիր և խաղաղութեամբ դնա, ու փղշտա-
ցւոց նախարարներուն աչքին դէշ երեւցածը
8 մի ըներ։ Եւ Դաւիթ Ակիսային ըսաւ, Բայց
ես ի՞նչ ըրի, ու քու առջեւդ կոյնած օրէս
մինչեւ աս օրս ծառայիդ վրայ ի՞նչ գտար, որ
ես չերթամ ու իմ տիրոջս թագաւորին թըշ-
9 նամիներուն հետ պատերազմ չընեմ։ Եւ Ակի-
քուս պատասխան տուաւ ու Դաւիթին ըսաւ,
Գիտեմ որ դուն իմ աչքերուս ՀԱստուծոյ հրե-
շտակին պէս առեկ կ՚երեւնաս. բայց °փղշտա-
ցւոց իշխանները ըսին թէ Ակիսա մեր հետը
10 պատերազմի չելլէ։ Ուստի առաւօտուն կա-
նուխ երթիր դուն ու քու տիրոջդ ծառաները
որոնք քու հետդ եկան, առաւօտուն կանուխ
11 երթ֊ը ու լուսցածին պէս դացէք։ Եւ Դաւիթ
ինքը ու իր մարդիկը առաւօտուն կանուխ
երան որ երթան, ու փղշտացւոց երկիրը դա-
նան. ²իսկ փղշտացիք Յեզրայէլ երան։

ԳԼ. Լ

1 Ամաղեկացիք Սիկեղակը կը կողոպտեն։ 4 Դաւիթ Աստուծոյ հարցընելով՝ կը քաջալերուի որ անոնց եաեւէն էլլայ։ 11 ու Եգիպտացիի մը առաջնորդութեամբ թշնամւոց վրայ կ՚երթայ, ու բոլոր առաքը եա կ՚առնէ։ 22 Դաւիթ օրէնք կ՚հաստատէ առաքը հաւասարապէս բաժնելու՝ թէ պատերազմ բնող և թէ պահապանութիւն բնող զօրքերուն մէջտեղ։ 31 Դաւիթ իր բարեկամներուն ընծաներ կը խրկէ։

1 Ու երբոր Դաւիթ ու իր մարդիկը երրորդ
օրը Սիկեղակ հասան, ‡ահա ⁻Ամաղեկացիք
Հարաւային երկրին ու Սիկեղակին վրայ յար-
ձակեր էին. և Սիկեղակը զարնելով՝ զանիկա
2 կրակով այրեր էին. Ու հոն եղած կիներին-
րը գերի առեր էին. պզտիկին մինչեւ մեծը

ա Գէ. ԺԱ. 28։
բ Եբր. ձեռքովս
գ Եբր. իրեն համար
դ Գէ. ԺԱ. 9։ գ Թագ.
ե ։ 42։ զ Ա Ն. Ժ.
13։ Եբեմ. խը. 10։
է Դատ. Ժբ. 3։ Գէ.
ԺԹ. 5։ Ցոբ. Ժգ.
14։ ը Գէ. ԺԵ. 1։
թ Գէ. ԺԶ. 1։
ժ Գէ. իբ. 1, 2։
ի Տես գէ. իկ. 7։
լ Դան. գ. 3։
խ Ա Ն. Ժբ. 19։
ծ Գէ. Ժգ. 21։
կ Գէ. Ժբ. 7։ Իսա.
11։
հ բ Թագ. Ժգ. 27։
ձ Հմր. 3։
ղ բ Թագ. Ժգ. 17։
20։ ԺԹ. 27։
ճ Հմր. 4։
մ բ Թագ. գ. 4։
յ Եբր. և
ն Տես գէ. իկ. 8։
շ Ա Ն. Ժբ. 1։

մարդ մը չէին մեռցուցեր, հապա ընտ- 3 հետը տանելով՝ ճամբանին դացեր էին։ Ու երբոր Դաւիթ ու իր մարդիկը քաղաքը հա- 4 սան, ահա անիկա կրակով այրուած էր. ու իրենց կիներուն, աղաքներուն ու աղջիկներուն դերի առնուած էին։ Ուստի Դաւիթ ու իր հե- 5 տը եղող ժողովուրդը ձայներնին վերցուցին ու լացին, մինչև որ անոնց վրայ այժ չմնաց լալու։ Եւ Դաւիթին [b]երկու կիներն՝ Յեզրայելացի 6 Աքինոամը ու Կարմելացի Նաբալին կինը Աբիգեան ալ դերի առնուած էին։ Եւ Դա- ւիթ մեծ տագնապի մէջ էր, [c]քանզի ժողո- վուրդը զանիկա քարկոծել կ՚ուզէր. որովհե- տև բոլոր ժողովուրդին ամէն մէկուն սիրտը կը կսկծար իր որդոցը ու աղջիկներուն համար. [d]բայց Դաւիթ իր Տէր Աստուծովը զօրացաւ։ 7 [e]Եւ Դաւիթ Աբիաթարին որդուն Աբիմելէքի քահանային ըսաւ, Եփուդը մօտեցուր ինծի. ու Աբիաթար Եփուդը Դաւիթին մօտեցուց։ 8 [f]Եւ Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ու ըսաւ, Այ դունդին ետևէն իյնա՞մ. անոնց կը հասնի՞մ. ու Տէրը ըսաւ անոր, Ետևէն ինկիր, քանզի անշուշտ պիտի հասնիս ու ամէն բանը պիտի ազատես։

9 Եւ Դաւիթ՝ ինքը ու իր հետը եղող վեց հա- րիւր մարդիկը գացին, ու մինչև Բսոր հեղե- ղաւը եկան. ու ետ մնացողները հոն կայնեցան։ 10 Եւ Դաւիթ չորս հարիւր մարդով ընթացը հասա- ծեց. ([g]բայց երկու հարիւր մարդիկը չաս յոգնած ըլլալնուն համար՝ Բսոր հեղեղաւին ափին կողմը մնացին, ու չկրցան անցնիլ։) 11 Ու պաշտօնի մէջ Եգիպտացի մարդ մը գտան, և զանիկա Դաւիթին բերին. ու անոր հաց տուին, ու կերաւ, ու անոր ջուր խմցուցին. 12 Եւ անոր քիչ մը չոր թուզ ու երկու ողկոյզ չամիչ տուին, որ [h]կերաւ ու ոգին վրան եկաւ. քանզի երեք օր ու երեք գիշեր հաց չէր 13 կերած ու ջուր չէր խմած։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ, Դուն որո՞ն մարդն ես, և ուսկի՞ ես։ Եւ անիկա ըսաւ, Ես Եգիպտացի պա- տանի մըն եմ, — Ամաղեկացի մարդու մը ծա- ռայ. ու հիմա երեք օր է որ հիւանդ ըլլալուս 14 համար իմ տէրս զիս հոս թողուց. Մենք [i]Քե- րեթի հարաւային կողմը՝ Յուդայի կողմերը ու [k]Քաղէբի հարաւային կողմերը յարձակե- 15 ցանք, ու Սիկեղակը կրակով այրեցինք։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ, Չես ան դունդին կրնա՞ս իջեցընել։ Ու անիկա ըսաւ, Դուն ինծի Աս- տուծով երդուամ ըրէ որ զիս պիտի չմեռցը- նես, ու զիս իմ տիրոջս ձեռքը պիտի չտաս, ես ալ քեզ ան դունդին կ՚իջեցընեմ։

16 Եւ զանիկա հոն իջեցուց, ու ահա անոնք բոլոր դեամներուն երեսին վրայ ցրուած էին. [l]կ՚ուտէին ու կը խմէին, և փղշտացւոց երկ- րէն ու Յուդայի երկրէն առած ան բոլոր մեծ 17 աւարին համար ուրախութիւն կ՚ընէին։ Եւ Դաւիթ [m]առջեւէն մինչև հետեւեալ օրուան իրիկունը՝ զանոնք զարկաւ, ու անոնցմէ մարդ չազատեցաւ, բայց միայն չորս հարիւր երի- տասարդներ՝ որոնք ուղտերու վրայ հեծան 18 ու փախան։ Եւ Դաւիթ Ամաղեկացւոց առած բոլոր բաները ազատեց. ու Դաւիթ իր եր- 19 կու կիներն ալ ազատեց։ Եւ իրենց մէկ բանը պակաս չէր պզտիկէն մինչև մեծը, թէ տղայ, թէ աղջիկ, և թէ աւար՝ ինչ որ անոնք առեր տարեր էին. Դաւիթ ամէնն ալ ետ 20 բերաւ։ Ու Դաւիթ բոլոր ոչխարները ու ար- ջառները առաւ, և զանոնք [n]իրենց հօտերուն առջևէն կը տանէին, ու կ՚ըսէին, Դաւիթին աւարը ասիկա է։

21 Եւ Դաւիթ [o]հան երկու հարիւր մարդոյը եկաւ, որոնք շատ յոգնած ըլլալնուն համար չէին կրցեր Դաւիթին ետևէն երթալ. ու զա- նոնք Բսոր հեղեղաւը նստեցուցեր էր. և անոնք ելան Դաւիթը ու անոր հետ եղող ժո- ղովուրդը դիմաւորելու. ու Դաւիթ երբոր ժողովուրդին մօտեցաւ, անոնց [p]ողջոյնները 22 հարցուց։ Եւ Դաւիթին հետը գացող մար- դոցմէն [q]բոլոր չար ու անզգամ մարդիկը պա- տասխան տուին ու ըսին, Ասոնք մեր հետը չգալնուն համար՝ մենք ալ անոնց մեր ապա- ստաձ աւարէն չենք տար. ամէն մարդ միայն 23 իր կնիկը ու տղաքները առնէ ու երթայ։ Բայց Դաւիթ անոնց ըսաւ, Այդպէս մի ընէք, եղ- բայրներս, որովհետև Տէրը մեզի տուաւ ասի- կա, և ինքը մեզ պահեց ու մեր վրայ եկող 24 դունդը մեր ձեռքը մատնեց. Եւ ա՛ս բանիս մէջ ո՛վ ձեզի մտիկ կ՚ընէ. քանզի [r]կարասխա- ններուն քովը նստողներուն բաժինը պատե- րազմի գացողներուն բաժինին հետ հաւասար պիտի բլլայ. հաւասարապէս պիտի բաժնեն։ 25 Եւ ան օրէն՝ ի վեր ասիկա Իսրայէլի մէջ կա- նոն ու օրէնք դրաւ, [s]որ կը կայ մինչև աս օրս։

26 Եւ Դաւիթ Սիկեղակ եկաւ, ու ան աւարէն Յուդայի ծերոց՝ իր բարեկամներուն խրկեց՝ ըսելով, Ահա ձեզի Տէրոջը թշնամիներուն 27 աւարէն [t]ընծայ կը բերեմ. Բեթէլի մէջ եղողներուն, [u]Հարաւային Ռամոթի մէջ 28 եղողներուն, [v]Յաթիրի մէջ եղողներուն, [w]Ա- րոերի մէջ եղողներուն, Սեփամոթի մէջ եղող- 29 ներուն, [x]Եսթեմոայի մէջ եղողներուն, Րա- քալի մէջ եղողներուն, [y]Յերամեելացւոց քաղաք- ներուն մէջ եղողներուն, [z]Կենեցւոց քաղաք- 30 ներուն մէջ եղողներուն, [a]Հորմայի մէջ եղող-

[b] Գլ. իե. 42, 43. [c] Թագ. բ. 2. [d] Եր. ժէ. 4. [e] Սագ. խբ. 5. Ծգ. 3, 4. 11. Ելմ. գ. 17, 18. [f] Գլ. իգ. 6, 9. [g] Գլ. իգ. 2, 4. [h] Ելմ. 21. [i] Դատ. ժէ. 19. Գլ. ժգ. 27. [k] Ելմ. 16. Թագ. բ. 18. գ Թագ. ա. 38, 44. [l] Եզեկ. իե. 16. Սաք. բ. 5. [m] Ցես. ժգ. 13. ժէ. 13. [n] ա Թես. ե. 3. [o] Կամ հետևեալ օրուան արշալոյսին մինչև իրիկունը [p] Ելմ. 8. [q] Ելմ. 10. [r] Դատ. ժբ. 15. [s] բ Օր. ժգ. 13. Դատ. ժե. 22. [t] Տես Թես. ա. 27. Ցես. իբ. 8. [u] Եբր. օրհնութիւն. Ծն. լգ. 11. Գլ. իե. 27. [v] Ցես. ժե. 48. [w] Ցես. ժէ. 16. [x] Ցես. ժէ. 50. [y] Գլ. իէ. 10. [z] Դատ. ա. 16. [a] Դատ. ա. 17.

րուն, Քովթասանի մէջ եղողներուն, Ալմաքի
31 մէջ եղողներուն, Քեբրոնի մէջ եղողներուն,
և ան ամէն տեղերը ուր որ Դաւիթ իր մար-
գոցմովը պարսաւեր էր։

ԳԼ. ԼԱ.

1 Սաւուղ իր զօրքը հալածելով, ու իր որդիքը մեռցուած
լսելով, ինքը ու իր կապարճակիրը ինքզինքին կը մեռցնեն։
7 Փղշտացիք Իսրայէլացիներէն խաղաւած քաղաքներուն մէջ
կը բնակին։ 8 ԵՒ Սաւուղին ու անոր որդոցը մեռած մարմին-
ները գտնելով՝ իրենց չորմոխիներ վրայ կ'ուրախանան։ 11
Գաղաադացի Յաբեսի բնակիչները գիշերով կ'երթան մարմին-
ները կ'առնեն, ու Յաբեսի մէջ կ'այրեն, և անոնց ոսկորները
առգով կը խաղան։

1 Ու՝ փղշտացիք Իսրայէլի հետ պատերազմ
կ'ընէին. և Իսրայէլի մարդիկը փղշտացւոց
առջևէն փախան, ու Գելբուէ լեռանը վը-
2 րայ սպանուած ինկան։ Եւ փղշտացիք Սա-
ւուղին ու անոր որդոցը եհաւէն հասան, ու
փղշտացիք Սաւուղին որդիքը՝ Յոնաթանը,
Աբինադաբը ու Մելքիսուէն զարկին։
3 Եւ պատերազմը Սաւուղին վրայ սաստկա-
ցաւ, ու աղեղնաւորները զանիկա գտան. ու
աղեղնաւորներէն սաստիկ վիրաւորուեցաւ։
4 Եւ Սաւուղ իր կապարճակիրին ըսաւ, Սու-
րըդ քաշէ ու անով զիս խոցէ. չըլլայ որ ա-
նանկիսնաները գան ու զիս խոցեն, և զիս
ծաղր ընեն. բայց կապարճակիրը չուզեց, քան-
զի շատ վախցաւ։ Եւ Սաւուղ սուրը առաւ
5 ու հանոր վրայ ինկաւ։ Եւ անոր կապարճա-
կիրը Սաւուղին մեռնիլը տեսնելով՝ ան ալ
իր սուրին վրայ ինկաւ ու անոր հետ մեռաւ։
6 Եւ Սաւուղ ու անոր երեք որդիքը, ու կա-
պարճակիրը և անոր բոլոր մարդիկը նոյն օրը
միասին մեռան։
7 Ու հովիտին անդիի կողմը և Յորդանանու
անդիի կողմը եղող Իսրայէլի մարդիկը խոյս
յերացուց փախչիլը ու Սաւուղին և անոր որ-
դոցը մեռնիլը տեսնելով՝ քաղաքները թո-
ղուցին ու փախան. և փղշտացիք եկան ու
անոնց մէջը բնակեցան։
8 Եւ հետևեալ օրը փղշտացիք եկան որ մե-
ռելները մերկացնեն. ու Սաւուղը և անոր
երեք որդիները Գելբուէ լեռան վրայ ինկած
9 գտան։ Անոնք անոր գլուխը կտրեցին, ու
անոր զէնքերը հանեցին. և փղշտացւոց
երկրին չորս կողմը լուրեց կատաւնելուն ու
ժողովուրդին՝ բաներուն աւետիսը տալու
10 համար տաճ խրկեցին։ Եւ անոր զէնքերը
Աստարովթի տունը դրին, ու հանոր մարմինը
Բեթսանի պարիսպին կախեցին։
11 Եւ Գաղաադացի Յաբեսի բնակիչները լը-
սեր լսեցին ինչ որ փղշտացիք Սաւուղին բրած
12 էին, Բոլոր ուժի տէր մարդիկը ոտք եղան,
ու բոլոր գիշերը գացին, ու Բեթսանի պա-
րիսպէն Սաւուղին մարմինը ու անոր որդոց
մարմինները առին, և Յաբես եկան ու
13 հոն զանոնք այրեցին. Եւ անոնց ոսկորները
առին, ու Յաբեսի մէջ †Ծառին տակը թա-
ղեցին, ու եօթը օր ծոմ պահեցին։

‡ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ամաղեկացի մը Իսրայէլացւոց յաղթուելուն լուրը Դաւիթին
կը բերէ, ու ըսելով թէ ինքը մեռցուցեր է Սաւուղը, ինքն
ալ կը մեռցնէ։ 17 Դաւիթ Սաւուղին ու Յովնաթանին հա-
մար կ'ողբայ երգով մը։

1 Եւ Սաւուղին մեռնելէն ետքը՝ երբոր Դա-
ւիթ՝ Ամաղեկացիները զարնելէն դարձեր էր,
2 ու երկու օր Սիկղակի մէջ նստեր էր, եր-
րորդ օրը ահա բանակէն Սաւուղին քովէն
մէկը եկաւ, որուն հանդերձները պատռած
էին ու գլխուն վրայ հող կար. և անիկա Դա-
ւիթին քովը գալով՝ գետնիը ինկաւ ու եր-
3 կրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ
անոր, Ուսկից կու գաս։ Ու անիկա ըսաւ
4 անոր, Ես Իսրայէլի բանակէն փախայ։ Եւ
Դաւիթ ըսաւ անոր, Բանը ի՞նչպէս եղաւ,
պատմէ ինծի։ Ու անիկա ըսաւ, Ժողովուրդը
պատերազմէն փախաւ, ու ժողովուրդէն շատ
հարուածներ ինկան մեռան. նաև Սաւուղ ու անոր
5 որդին Յովնաթան մեռան։ Եւ Դաւիթ իրեն
լուր բերող պատանիին ըսաւ, Սաւուղին ու
անոր որդոյն Յովնաթանին մեռնիլը ուսկից
6 գիտես։ Ու անոր լուր բերող պատանին ըսաւ,
Դիպուածով †Գելբուէ լեռան վրայ գտնուե-
ցայ, և ահա Սաւուղ իր նիզակին վրայ կը-

ա Յեր. ԺԹ. 13։ բ Թագ. բ. 1։
գ ա Մն. Ժ. 1—12։
դ Գէդ. ԻԲ. 4։
ե Գէդ. ԺԳ. 49։ ա Մն. Ը. 33։
զ բ Թագ. ա. 6. Եր։
է Կամ Խթան վախցաւ։
ը Դատ. ԻՀ. 54։
թ Գէդ. Ժգ. 6։ ԺԷ. 26։
ժ բ Թագ. ա. 14։
ժա բ Թագ. ա. 10։
ժբ բ Թագ. ա. 20։
ժգ Գէդ. խա. 9։
ժդ Դատ. բ. 13։
ժե բ Թագ. խա. 12։
ժզ Յես. ԺԷ. 11։ Դատ. ա. 27։
ժէ Գէդ. Ժա. 3, 9, 10։
ժը Տես գԼ. Ժա. 1—11։
ի բ Թագ. բ. 4—7։
ժթ բ Մն. Ժգ. 14։ Երեմ. ԼԶ. 5։ Ամոս. գ. 10։
ի Կամ մեշային
իա Դն. Դ. 10։
—
իբ Կամ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՍԱՄՈՒԵԼԻ
իգ ա Թագ. Լ. 17, 25։
իդ Գէդ. գ. 10։
իե ա Թագ. գ. 13։
իզ ա Թագ. գ. 16։
իէ ա Թագ. Լ. 1։
իը Տես ա Թագ. Լ. 2, 3, 4։

Թշներ էր, ու կառքերը և ձիաւորները անոր
7 վրայ կը հաւնէին։ Անոնք եռանդ գառնա-
ղով դիս տեսան, ու դիս կանչեց. ես ալ ըսի,
8 Ա՛հա հո՛ւռ եմ։ Եւ անիկա ինծի ըսաւ, Դուն
ո՞վ ես։ Ես ալ անոր ըսի Թէ Ամաղեկացի եմ։
9 Ու անիկա ինծի ըսաւ, Կ՚ադաչեմ՝ իմ վրաս
ելլէր ու դիս մեռցուր. քանզի վրաս Թմրու-
Թիւն մը եկաւ, բայց տակաւին հոգիս վրաս
10 է։ Անոնք անոր վրայ ելայ ու *զանիկա
մեռցուցի. քանզի ես հասկըցայ որ անիկա
իյնալէն ետքը պիտի չապրի. ու անոր գլխուն
վրայի թագը և անոր թևին վրայ եղած
*ապարանջանը առի, ու զանոնք հոս իմ տի-
11 րոջս բերի։ Անոնք Դաւիթ իր հանդերձ-
ները բռնեց ու պատռեց, նոյնպէս ալ անոր
12 հետը եղող բոլոր մարդիկը։ Եւ անոնք Սա-
ուղին համար, ու անոր որդւոյն Յովնաթա-
նին համար, և Տէրոջը ժողովուրդին համար,
ու Իսրայէլի տանը համար սուգ բռնեցին ու
լացին, ու մինչև իրիկուն ծոմ բռնեցին՝ անոնց
սրով իյնալուն համար։
13 Եւ Դաւիթ իրեն լուր բերող պատանիին
ըսաւ, Դուն ո՞ր տեղացի ես։ Ու անիկա
ըսաւ, Ես մէկ պանդուխտ Ամաղեկացիի մը
14 զաւակ եմ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ, Ի՞նչ-
պէս ես չվախցար *ձեռքդ երկլնցընելու և Տէ-
15 րոջը օծեալը մեռցնելու։ Եւ Դաւիթ ման-
կտրուն մէկը կանչեց ու ըսաւ, Մօտեցէր՝
ասիկա մեռցուր. և զանիկա զարկաւ, որ մե-
16 ռաւ։ Ու Դաւիթ անոր ըսաւ, Քու արիւնդ
քու գլուխդ ըլլայ, քանզի քու բերանդ
քեզի համար վկայութիւն առաւ՝ ըսելով,
Տէրոջը օծեալը ես մեռցուցի։
17 Եւ Դաւիթ Սաուղին վրայ ու անոր որ-
18 դւոյն Յովնաթանին վրայ սա ողբը ըսաւ. Ու
պատուիրեց որ †Աղեղը Յուդայի որդւոյը սոր-
վեցընեն. ահա անիկա Յաղիղին գրքին մէ-
19 ջը գրուած է։
Ով Իսրայէլին փառքը,
Քու բարձր տեղերուդ վրայ վիրաւորուած
Ընկաւ.
Զօրաւորները ինչպէս ինկան։
20 Գէթի մէջ մի պատմէք,
Ասկաղոնի ճամբաներուն մէջ աւետիս մի տաք.
Զըլլայ որ փղշտացւոց աղջիկները ուրախա-
նան,
Զըլլայ որ անթլփատներուն աղջիկները ցնծա-
21 ձուխին ընեն։
Ով Գեղբուէի լեռները,
Ձեր վրայ ոչ ցօղ ու ոչ անձրեւ,

Ու էրեխոյէի ընծաներու անդաստաններ էք-
22 նո՛ւք.
Քանզի զօրաւորներուն վահանը հոն ձգուե-
ցաւ.
Սաուղին վահանը իբր թէ չեղով չէր օծ-
ուած։
22 Վիրաւորուածներուն արիւնէն — զօրաւորնե-
րուն ճարպէն՝
Յովնաթանին աղեղը ետ չդարձաւ,
Ու Սաուղին սուրը պարապ չդարձաւ։
23 Սաուղ ու Յովնաթան
Իրենց կենդանութեան սիրելի
ու հաճելի էլլալով,
Իրենց մահուան ժամանակն ալ իրարմէ չզա-
տուեցան.
Արծիւներէն աւելի թեթեւաչարժ
Ու առիւծներէն աւելի զօրաւոր էին։
24 Ով Իսրայէլի աղջիկները, լացէք Սաուղին
համար,
Որ ձեզի վայելուչ կարմիրներ կը հագցնէր,
Ու ձեր հանդերձներուն վրայ ոսկի զարդեր
կը դնէր։
25 Պատերազմին մէջ զօրաւորները ինչպէս ին-
կան։
Ով Յովնաթան, քու բարձր տեղերուդ վրայ
մեռցուեցար։
26 Քեզի համար չատ կը ցաւիմ,
Ով եղբայր իմ Յովնաթան.
Դուն ինծի խիստ սիրելի էիր.
Քու սէրդ ինծի զարմանալի էր,
Կանանց սէրէն աւելի էր։
27 Զօրաւորները ինչպէս ինկան,
Ու պատերազմի զէնքերը կորսուեցան։

ԳԼ. Բ

1 Դաւիթ Աստուծոյ առաջնորդութեամբը իր գործերովը Քե-
բրոն կ՚երթայ, ու հոն Յուդայի վրայ թագաւոր կ՚ընտրուի։ 5
Գաղտագրու Յաբէսի բնակիչները կը գովե, անոնց՝ Սաուղին
վրայ ցուցցած սիրոյն համար։ 8 Աբեններ Իսրայէլի թա-
գաւոր կը դնեն Յեբուսթէին։ 18 Աբիններին առաւելութ. մար-
դոցը ու Յովաբին առաւելութ. մարդոցը մէջ եղած մահաւէժ
կռիւը։ 18 Ասայէլ կը մեռցուի։ 26 Աբիններին առաջարկութիւ-
նովը Յովաբ ժողովուրդը ետ կը դարձնէ։ 32 Ասայէլին թա-
ղումը։

1 Եւ ասկէ ետև Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ու
ըսաւ, Յուդայի քաղաքներուն մէկը ելլեմ։
Եւ Տէրը անոր ըսաւ, Ելլէր։ Ու Դաւիթ ըսաւ,
2 Ո՞ր ելլեմ։ Եւ Տէրը ըսաւ, †Քեբրոն։ Եւ
Դաւիթ իր ‡երկու կիներովը՝ այսինքն Յեզ-
րայելացի Աքինոամը ու Կարմելացի Նաբալին
կնիկը Աբիգեան իր հետը ե՛նէլը՝ հոն ելաւ։
3 Եւ Դաւիթ †իր հետը եղող մարդիկն ալ՝ ամէն

ե Դատ. թ. 54։
ը Կամ՝ շրմնան
է Գէ. գ. 31։ Ժգ. 31։
ը Թագ. Ժբ. 8։
թ ա Թագ. լա. 4։
ժ ա Թագ. իգ. 7։ իզ. 9։ Սալ. ձե. 15։
ի Գէ. գ. 10, 12։
լ ա Թագ. իզ. 9։ գ Թագ. բ. 32, 33, 37։
խ Հմր. 10։ Դ. ում. Ժէ. 22։
ծ Ելք. ժե. 20։ Դատ. Ժա. 34։ ա Թագ. Ժբ. 6։
կ Յես. ժ. 13։
հ Հմր. 27։
ձ ա Թագ. իզ. 9։ Միք. ա. 10։ Տես Դատ. Ժգ. 23։
ղ Տես Եզ. ժե. 20։ Դատ. Ժա. 34։ ա Թագ. Ժբ. 6։
ճ ա Թագ. լա. 4։
մ ա Թագ. լա. 1։
յ Տես Դատ. ե. 23։ Յար. գ. 3, 4։ Եւ բեմ. ի. 14։
ն ա Թագ. ժ. 1։
շ ա Թագ. Ժբ. 4։
ո Դատ. Ժգ. 18։
չ ա Թագ. Ժբ. 1, 3։ Ժէ. 2։ ի. 17, 41։ իգ. 16։
պ Հմր. 19։
ա Դատ. ա. 1։ ա Թագ. իգ. 2, 4, 9։ ե. 7, 8։
ռ ա Թագ. լ. 31։ Հմր. 11։ Գէ. ե. 1, 3։ գ Թագ. բ. 11։
ս ա Թագ. լ. 5։
տ ա Թագ. իե. 2, 3։ ե. 1։ ա Մն. Ժբ. 1։

մէկը իր ընտանեօքովը տարաւ · ու Բեերսաբէի
4 քաղաքն նստաւ անդ։ Եւ ցուցաւ
ի մարդիկը եկան, ու Հոն Դաւիթը ցուցա-
ւի ամեն վրայ թագաւոր օծեցին։ Եւ Դա-
ւիթին պատմեցին ու ըսին թէ Գազաեցու
5 Յաբիսի բնակիչները Սաուղը թաղեցին։ Եւ
Դաւիթ Գազաեցու Յաբիսի բնակիչներուն
պատգամաւորներ խրկեց, ու անոնց բսաւ,
Օրհնեալ էիրօքէն օրհնեալ ըլլաք, որ ձեր ա-
րուեղը Սաուղին առ ողորմութիւնն ըրիք, ու
6 զանիկա թաղեցիք։ Եւ հիմա Ցիրը ձեզի ո-
ղորմութիւն ու ճշմարտութիւն բնէ. ու ես
բանը ընելուդ համար՝ ես ալ ձեզի առ ար-
7 կութեան պիտի հատուցանեմ։ Եւ հի-
մա ձեր ձեռքը զօրանայ, ու զօրաւոր կա-
րիճներ եղէք. քանզի ձեր տէրը Սաուղ
մեռաւ, և Յուդայի տունը զիս իրենց վրայ
թագաւոր օծեցին։
8 Իսկ Սաուղին զօրավարը Ներեան Աբէն-
ներ Սաուղին որդին Յեբուսթէն առաւ,
9 ու զանիկա Մահայիմ անցուց, Եւ զանիկա
Գազաեցու վրայ, Աշուրիի վրայ, Յեզրայե-
լի վրայ, Եփրեմի վրայ, Բենիամինի վրայ,
ու բոլոր Իսրայէլին վրայ թագաւոր ըրաւ։
10 Երբոր Սաուղին որդին Յեբուսթէ, Իսրայէ-
լի վրայ թագաւոր եղաւ, քառասուն տա-
րեկան էր, ու երկու տարի թագաւորութիւն
ըրաւ. միայն Յուդայի տունը Դաւիթին հե-
11 պատակ եղաւ։ Եւ Յուդայի տունը վրայ Բեր-
սաբէի մէջ Դաւիթին թագաւորութիւն ըրած
ժամանակը եօթը տարի ու վեց ամիս էր։
12 Ու Ներեան Աբէներ և Սաուղին որդւոյն
Յեբուսթէին ծառաները Մահայիմէն Գաբաո-
13 նի եկան։ Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբ ու
Դաւիթին ծառաները ելան, ու Գաբաոնի ա-
րուաստանին քովը անոնց հանդիպեցան. և
ասոնք աւազանին մէկ կողմը՝ ու ա-
14 նոնք աւազանին միւս կողմը նստան։ Եւ
Աբէներ Յովաբին բսաւ, Թող կարիճները
ելլեն ու մեր առջեւը խաղան։ Եւ Յովաբ բսաւ,
15 Թող ելլեն։ Ուստի անոնք թուով եկան, ու
Բենիամինէն ու Սաուղին որդւոյն Յեբուս-
թէին կողմէն տասներկու մարդ, և Դաւի-
թին ծառաներէն տասներկու մարդ անցան.
16 Ու ամէն մէկը իր բնկերին գլխէն բռնեց, և
իր սուրը իր բնկերին կողը խրեց, ու միասին
ինկան. ու ան տեղին անունը †Փեղկաթ-ա-
սուրիմ բսուեցաւ, որ Գաբաոնի մէջ է։
17 Եւ ան օրը խիստ սաստիկ պատերազմ
եղաւ. ու Աբէներ Իսրայէլի մարդոց հետ
Դաւիթին ծառաներուն առջեւը յաղթուեցաւ։
18 Եւ Շարուհեայի երեք որդիքը Յովաբ, Աբիսա
ու Ասայէլ հոն էին. ու Ասայէլ դաշտի
19 հայծեամի պէս հարթակ թեթեւ էր։ Եւ Ասա-
յէլ Աբէնեռին հետեւէն ինկաւ, ու Աբէնե-
րին հետեւէն աջ կամ ձախ կողմը չխոտորեցաւ։
20 Եւ Աբէներ հետը դարձաւ ու բսաւ, Ասա-
յէլ, դո՞ւն ես։ Ու անիկա բսաւ, Ես եմ։
21 Եւ Աբէներ անոր բսաւ, Քու աջ կամ ձախ
կողմդ խոտորէ, ու կարիճներուն մէկը բռնէ,
ու անոր զէնքերը քեզի առ. բայց Ասա-
22 յէլ անոր հետեւէն դառնալ չուզեց։ Եւ Աբէն-
ներ նորէն Ասայէլին բսաւ, Հետ-
էս դարձիր. քեզ ինչո՞ւ համար գետինը
զարնեմ. անառներ ի՞նչպէս երեսս վերցնեմ
23 քու եղբօրդ Յովաբին դէմ։ Բայց անիկա ա-
ռաջ դառնալ չուզեց։ Ու Աբէներ նիզա-
կին հետեւի ծայրովը †անոնակուշտին զարկաւ
զանիկա, ու նիզակը անոր կռնակէն ելաւ.
և հոն ինկաւ ու նոյն տեղը մեռաւ. և ամ-
որ Ասայէլին ինկած ու մեռած տեղը կու
24 գար՝ կանգ կառնէր։ Եւ Յովաբ ու Աբիսա
Աբէնեռին հետեւէն ինկած կը հալածէին ե-
ւ. ու երբոր անոնք Գիայի դիմացը՝ Գաբա-
ւոնի անապատին ճամբան եղող Ամմայի բլու-
րը եկան, արեւը մտաւ։
25 Եւ Բենիամինի որդիքը Աբէնեռին հետեւէն
ժողովուեցան, դունդ մը եղան, ու մէկ բլուրի
26 մը գլուխը կայնեցան։ Եւ Աբէներ Յովաբին
պատասխան բսաւ, Միթէ սուրը անդադար
պիտի ուտէ. չե՞ս գիտեր որ ասոր վերջը դառն
կ'ըլլայ. մինչեւ ե՞րբ ժողովուրդին պիտի չհրա-
մայես որ իրենց եղբայրներէն հալածելէն ետ
27 դառնան։ Ու Յովաբ բսաւ, կենդանի է Ա-
ստուած, վասն որ դուն գրուցած չըլլայիր,
ժողովուրդին առջեւն ալ առաւօտեն ի վեր իր
եղբայրներէն հալածելէն ետ պիտի դառնար։
28 Անոնք Յովաբ փող հնչեցուց. ու բոլոր
ժողովուրդը կանգ առաւ, ու ալ Իսրայէլին
հետեւէն չհինկան, ու մէյմէն ալ պատերազմ չը-
29 րին։ Եւ Աբէներ ու անոր մարդիկը անդ բոլոր
գիշերը գացին Երդանովի՝ Յորդանանէն
անցան, ու բոլոր Բեթհորոնը բաղխելով՝ Մահա-
30 յիմ եկան։ Եւ Յովաբ Աբէնեռէն դարձաւ,
ու բոլոր ժողովուրդը ժողվեց. և Դաւիթին
ծառաներէն տասնուերկու մարդ ու Ասայէլ կը
31 պակսէին. Բայց Դաւիթին ծառաները Բենիա-
մինէն ու Աբէնեռին մարդոցմէն երեք հա-
րիւր վաթսուն մարդ գարկին, որոնք մեռան։
32 Եւ Ասայէլը վերցուցին, ու զանիկա Բեթլե-
հեմի մէջ իր հօրը գերեզմանը թաղեցին։ Ու
Յովաբ և անոր մարդիկը բոլոր գիշերը քա-
լեցին, ու արշալոյսին Քեբրոն հասան։

ԳԼ. Գ

1 Դաւիթի օրէ օր կը զօրանայ, 2 Քեբրոնի մէջ անոր վեց ո-

Ե Հմր. 11 · Գշ. Ե. 5 ։
Զ ա թագ. լա. 11 · 13 ։
Է Հատ. բ. 29 ։
ը · 10 · Սալ. ՃՅԺ. 13 ։
Թ բ Տիմ. ա. 16, 18 ։
Ժ ա թագ. Ժգ. 50 ։
ա Մն. ը. 33 · Թ. 59 ։
Ի Երէմ. խա. 12 ։
Լ յն սաղմոսարանաց ա. 1 ։
Խ ա Մն. բ. 16 ։
Ծ Սալ. ԺԵ. 33 · Երգ. բ. 17 · բ. 14 ։
Կ ա Մն. Ժբ. 8 ։
Հ Գշ. գ. 27 · գ. 6 · ի. 10 ։
Ձ Հմր. 14 · Ա. Ժամ. Ժէ. 14 ։

1 Ե՛ւ Յովհաննէս ահա ես տեսի զՅե-
րուսաղէմ նորն սրբուհի եւս. ես տեսի
նա իջանէ ի յերկնից ի Յաստուծոյ իմ
ի վերոյ պատրաստեալ իբրեւ զհարս
զարդարեալ առ արանս իւր։
2 Եւ լուայ զձայնն մեծ ի յերկնից
ասելով. ահա վրանն Աստուծոյ ընդ
մարդիկ, եւ բնակեսցէ ընդ նոսա. եւ
նոքա լինիցին նորա ժողովուրդք, եւ
ինքն Աստուած նոցա լինիցի Աստուած
նոցա։
3 Եւ սրբեսցէ Աստուած զամենայն
արտասուս ի նոցանէ, եւ մահ ոչ
եւս լինիցի, եւ ոչ սուգ եւ ոչ աղա-
ղակ եւ ոչ ցաւ եւս լինիցի, զի առա-
ջինքն անցին։
4 Եւ ասէ նստեալն յաթոռն. Ահա
նորոգեմ զամենայն։ Եւ ասէ ինձ.
Գրեա, զի ճշմարիտ եւ հաւատարիմ
են բանքս։
5 Եւ ասէ ինձ. Եղեւ է։ Ես եմ
Ալփայ եւ Օմեգայ, սկիզբն եւ վախ-
ճան։ Ես ծարաւեցելոյն տացից ի
ջրոյ աղբերէ կենդանւոյ ընծայ։
6 Եւ յաղթողն ամեն ժառան-
գեսցէ զամենայն, եւ ես եղէց նմա
Աստուած, եւ նա եղիցի ինձ որդի։
7 Բայց երկչոտացն եւ անհաւատից
եւ պղծելոց եւ մարդասպանաց եւ
պոռնկաց եւ գազանաւորաց եւ կախար-
դաց եւ կռապաշտից եւ ամենայն
սուտ սիրողաց՝ բաժին նոցա լիցի
ի լճին որ բորբոքի հրով եւ ծծմբով,
որ է մահ երկրորդ։
8 Եւ եկն առ իս մի ի եօթն հրեշ-
տակացն որ ունէին զեօթն սկաւառ-
նակսն լի եօթն պատուհասաւ վերջին-
ցն, եւ խօսեցաւ ընդ իս եւ ասէ. Եկ,
ցուցից քեզ զհարսն զկին Գառնոյն։
9 Եւ տարեալ զիս ի հոգի ի լեառն
մեծ եւ բարձր, եւ ցուցին ինձ զքա-
ղաքն զսուրբ Երուսաղէմ իջանէ ի
յերկնից ի Յաստուծոյ,
10 ունելով զփառս Աստուծոյ. եւ
լոյս նորա նման քարանց պատուա-
կան, իբրեւ զքարն յասպեայ եւ
բիւրեղ պայծառ։
11 Եւ ունէր պարիսպ մեծ եւ բարձր,
ունէր դրունս տասներկու, եւ ի դրանց
դրանցն տասներկու հրեշտակք, եւ
անուանք գրեալ որ են անուանք տա-
սներկու ցեղից որդւոցն Իսրայէլի։
12 Ի հիւսիսոյ դրունս երեք, եւ ի
հարաւոյ դրունս երեք, եւ յարեւել-
եան կողմանէ դրունս երեք, եւ ի
կողմանէ արեւմտից դրունս երեք։
13 Եւ պարիսպ քաղաքին ունէր
հիմունս տասներկու, եւ ի նոսա
անուանք տասներկու առաքելոցն
Գառնոյ։
14 Եւ չափն որ խօսէր ընդ իս,
եղէ եղէգն ոսկի, զի չափեսցէ զքա-
ղաքն եւ զդրունսն նորա եւ զպա-
րիսպն նորա։
15 Եւ քաղաքն քառակուսի դնի,
եւ երկայնութիւն նորա իբրեւ զլայ-
նութիւնն։ Եւ չափեաց զքաղաքն
եղէգամբն ի տասն հազարաց ասպա-
րիզաց, եւ երկայնութիւն նորա եւ
լայնութիւն եւ բարձրութիւն հաւա-
սար են։
16 Եւ չափեաց զպարիսպն նորա
հարիւր քառասուն եւ չորից կանգնաց
չափով մարդկան, որ է հրեշտակին։
17 Եւ էր պարիսպն նորա շինուած
ի քարէ յասպեայ, եւ քաղաքն ոսկի
մաքուր նման ապակւոյ մաքրելոյ։
18 Եւ հիմունք պարսպին քաղաքին
զարդարեալ էին ամենայն քարանց
պատուականաց։ Հիմն առաջին յաս-
պեայ, երկրորդ սափիր, երրորդ քաղ-
կեդոն, չորրորդ զմրուխտ,
19 հինգերորդ սարդիոն, վեցերորդ
սարդիս, եօթներորդ քրիսողիթ, ու-
թերորդ բերիղղոս, իններորդ տոպազ,
տասներորդ քրիսոպրասոս, տասնե-
րորդ եւ մի յակինթոս, տասներորդ
եւ երկրորդ ամեթեստոս։
20 Եւ դրունքն տասներկու մարգա-
րիտք էին, եւ ամենայն դրունք մի
մարգարտէ էին. եւ հրապարակ քա-
ղաքին ոսկի մաքուր իբրեւ զապակի
անցուցեալ։
21 Եւ տաճար ոչ տեսի ի նմա, զի
Տէր Աստուած Ամենակալ տաճար
նորա է, եւ Գառն։ Եւ քաղաքն ոչ
պիտի ունիցի զարեգակն եւ զլուսին
զի լուսաւորեսցեն նմա, զի փառք
Աստուծոյ լուսաւորեցին զնա, եւ
լոյս նորա Գառն է։
22 Եւ ազգք փրկելոցն գնասցեն
ի լոյսն նորա, եւ թագաւորք երկրի
բերեսցեն զփառս իւրեանց ի նա։
23 Եւ դրունք նորա ոչ գոցեսցին
ցորեկ, զի գիշեր ոչ իցէ անդ։
24 Եւ բերեսցեն զփառս ազգաց ի
նա։ Եւ ոչ մտանիցէ ի նա ամենայն
պղծութիւն, եւ որ գործէ զանօրէնու-
թիւն եւ զստութիւն, եթէ ոչ որ գրեալ
են ի գրքի կենդանութեան Գառնոյ։
25 Եւ ցոյց ինձ գետ մի ջրոյ կեն-
դանի պայծառ իբրեւ զբիւրեղ, որ
հոսէր յաթոռոյ Աստուծոյ եւ Գառնոյ։
26 Ի մէջ հրապարակին նորա եւ
յայսկոյս եւ յայնկոյս գետոյն ծառ
կենաց, որ արդիւնս տասներկու
բերէ, մի ամի մի արդիւն իւր տայ,
եւ տերեւք ծառոյն ի բժշկութիւն
ազգաց։
27 Եւ ամենայն նզովք չիք լիցին
ի նմա։ Եւ աթոռ Աստուծոյ եւ Գառն-
ն լիցի ի նմա, եւ ծառայք նորա
պաշտեսցեն զնա։ 28 Եւ տեսցեն
զերեսս նորա, եւ անուն նորա լիցի
ի ճակատս նոցա։ 29 Եւ գիշեր ոչ
լիցի, եւ ոչ պիտի կարօտ լինիցին
լապտերի եւ լուսոյ արեգական, զի
Տէր Աստուած լուսաւորէ զնոսա,
եւ թագաւորեսցեն յաւիտեանս յա-
ւիտենից։

1 Եւ ասէ ինձ. Մի կնքեր զբանս
մարգարէութեանս գրքիս այսորիկ,
զի ժամանակ մերձ է։
2 Որ անիրաւ է՝ անիրաւեսցէ
դարձեալ, եւ որ պիղծ է՝ պղծեսցի
դարձեալ, եւ որ արդար է՝ արդա-
րասցի դարձեալ, եւ որ սուրբ է՝
սրբեսցի դարձեալ։
3 Ահա եկից շուտով, եւ վարձք իմ
ընդ իս են, հատուցանել իւրաքան-
չիւր ըստ գործոց իւրոց։
4 Ես եմ Ալփայ եւ Օմեգայ, սկիզբն
եւ վախճան, առաջին եւ յետին։
5 Երանի նոցա որ լուանան զհան-
դերձս իւրեանց, զի իշխանութիւն
լիցի նոցա ի ծառն կենաց, եւ ի դրունս
մտանիցեն ի քաղաքն։
6 Արտաքոյ շուանք եւ մոգք եւ
պոռնիկք եւ մարդասպանք եւ կռա-
պաշտք եւ ամենայն որ սիրէ եւ գործէ
զստութիւն։
7 Ես Յիսուս առաքեցի զհրեշտակ
իմ վկայել ձեզ զայս ամենայն ի վերայ
եկեղեցեաց։ Ես եմ արմատ եւ ազգ
Դաւթի, աստղ պայծառ առաւօտու։
8 Եւ Հոգին եւ հարսն ասեն. Եկ։
Եւ որ լսէ՝ ասասցէ. Եկ։ Եւ որ ծա-
րաւի է՝ եկեսցէ, եւ որ կամի՝ առցէ
ջուր կենդանի ողորմութեամբ։
9 Վկայեմ ես ամենայն որ լսէ զբան-
սա մարգարէութեանս գրքիս այսորիկ.
եթէ ոք յաւելցէ ի սոսա՝ յաւելցէ
Աստուած ի նա զհարուածս գրեալս
ի գրքի այսմիկ։
10 Եւ եթէ ոք պակասեցուսցէ ի
բանից գրքի մարգարէութեանս այսո-
րիկ, պակասեցուսցէ Աստուած զբա-
ժին նորա ի ծառոյ կենաց եւ ի քա-
ղաքէն սրբոյ, որ գրեալ են ի գրքի
այսմիկ։ 11 Ասէ որ վկայէ զայս.
Այո, եկից շուտով։ Ամէն։ Եկ, Տէր
Յիսուս։ 12 Շնորհք Տեառն մերոյ
Յիսուսի Քրիստոսի ընդ ամենայն
սուրբս։ Ամէն։

ԲՂԻՇԱՅԻ ԳԻՐՔ ՓՈՔՐԱԳՈՒՅՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

1 Յայտնութիւն Յիսուսի Քրիստոսի զոր ետ նմա Աստուած ցուցանել
ծառայից իւրոց զորս պարտ է լինել վաղվաղակի, եւ նշանակեաց
առաքելով ձեռամբ հրեշտակին իւրոյ ծառայի իւրում Յովհաննու։
2 Որ վկայեաց զբանն Աստուծոյ եւ զվկայութիւն Յիսուսի Քրիստոսի,
զամենայն զոր ետես։ 3 Երանի ընթերցողի եւ լսողաց բանիս մարգա-
րէութեանս եւ պահողաց զոր ինչ գրեալ է ի նմա. զի ժամանակ մերձ է։
4 Յովհաննէս եւ եօթն եկեղեցեաց որ են յԱսիա։ Շնորհք ձեզ եւ
խաղաղութիւն ի Յէ որ կայ եւ որ էր եւ որ գալոց է, եւ ի եօթն հո-
գւոցն որ առաջի աթոռոյ նորա են, 5 եւ ի Յիսուսէ Քրիստոսէ վկայէ
հաւատարիմ, անդրանիկ ի մեռելոց եւ իշխան թագաւորաց երկրի։ Որ
սիրեաց զմեզ եւ լուաց զմեղս մեր յարենէ իւրմէ, 6 եւ արար մեզ
թագաւորութիւն, քահանայս Աստուծոյ եւ Հաւր իւրոյ, նմա է փառք
եւ զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։ 7 Ահա գայ ընդ ամպս,
եւ տեսցէ զնա ամենայն աչք, եւ որ զնա խոցեցին, եւ լացցեն նմա
ամենայն ազգք երկրի։ Այո, ամէն։ 8 Ես եմ Ալփայ եւ Օմեգայ, սկիզբն
եւ վախճան, ասէ Տէր Աստուած, որ է եւ որ էր եւ որ գալոց է, Ամե-
նակալ։ 9 Ես Յովհաննէս եղբայր ձեր եւ ընկեր նեղութեան եւ թագա-
ւորութեան եւ համբերութեան յՅիսուսէ, էի ի կղզւոջն որ կոչի Պաթմոս
վասն բանին Աստուծոյ եւ վկայութեան Յիսուսի։ 10 Եղէ ի Հոգւոյն
յաւուր կիրակէ, եւ լուայ զձայնն իմ զկնի զիս իբրեւ զշեփորի մեծի
ասելով. 11 Զոր տեսանես գրեա ի գիրս եւ առաքեա եօթն եկեղեցեաց
որ յԱսիա, յԵփեսոս եւ ի Զմիւռնիա եւ ի Պերգամոն եւ ի Թիւատիրա
եւ ի Սարդիս եւ ի Փիլադելփիա եւ ի Լաւդիկիա։ 12 Դարձայ տեսա-
նել զձայնն որ խօսէր ընդ իս, եւ դարձեալ տեսի եօթն աստեղս ոսկի։
13 Եւ ի մէջ եօթն աստեղացն՝ նման որդւոյ մարդոյ հագեալ ընդ-
երկայնազգեստ եւ ընդ կուրծս գօտեալ գօտեաւ ոսկի։ 14 Գլուխ նորա
եւ մազք սպիտակ իբրեւ զբուրդ սպիտակ եւ իբրեւ զձիւն, եւ աչք նորա
իբրեւ զբոց հրոյ։ 15 Եւ ոտք նորա նման արոյր պայծառ իբրեւ ի
հնոցի հրով եւ ձայն նորա իբրեւ զձայն ջուրց բազմաց։ 16 Եւ ունէր
ի ձեռին աջմէ իւրմէ եօթն աստեղս, եւ ի բերանոյ նորա սուր երկա-
նաբերան սուր ելանէր, եւ երեսք նորա իբրեւ զարեգակն որ լուսաւորէ
զցերեկն զօրութեամբ իւրով։ 17 Եւ յորժամ տեսի զնա՝ անկայ առ
ոտս նորա իբրեւ մեռեալ։ Եւ եդ զաջ իւր ի վերայ իմ եւ ասէ. Մի
երկնչիր, ես եմ առաջինն եւ յետինն։ 18 Եւ կենդանի եմ եւ մեռեալ
էի, եւ ահա կենդանի եմ յաւիտեանս յաւիտենից, եւ ունիմ զբանալիսն
մահու եւ դժոխոց։ 19 Գրեա զոր տեսեր, եւ զոր են, եւ զոր պիտի
լինիցին յետ սորա։ 20 Խորհուրդ եօթն աստեղացն զոր տեսեր ի
ձեռին աջմէ իմմէ, եւ եօթն ոսկի աստեղսն՝ եօթն հրեշտակք են եկե-
ղեցեաց, եւ եօթն լամպարքն զոր տեսեր՝ եօթն եկեղեցիք են։

2 Հրեշտակին եկեղեցւոյ որ յԵփեսոս գրեա. Այսպէս ասէ որ կա-
լանայ զեօթն աստեղսն ի ձեռին աջմէ իւրմէ, որ պարի ի մէջ եօթն
ոսկի լամպարացն։ 2 Գիտեմ զգործս քո եւ զվաստակ եւ զհամբերու-
թիւն քո, եւ զի ոչ կարես համբերել չարաց, եւ փորձեցեր զայնոսիկ
որ ասեն զանձինս առաքեալս, եւ ոչ են, եւ գտեր զնոսա ստախօսս։
3 Եւ համբերութիւն ունիս, եւ տանիս վասն անուան իմոյ, եւ ոչ
նեղեցար։ 4 Բայց ունիմ զքեզ զի զսէրն քո զառաջինն թողեր։ 5 Յի-
շեա ուստի անկար, եւ ապաշխարեա, եւ զառաջին գործսն արա. եթէ
ոչ՝ գամ առ քեզ շուտով, եւ շարժեցից զաւազանն քո ի տեղւոյ իւրմէ,
եթէ ոչ ապաշխարես։ 6 Բայց զայս ունիս, զի ատես զգործս նի-
կողայեցւոց, զորս եւ ես ատեմ։ 7 Որ ունի ականջս՝ լուցէ զոր ասէ
Հոգին առ եկեղեցիս. Որ յաղթէ՝ տացեմ նմա ուտել ի ծառոյ կենաց,
որ է ի դրախտի Աստուծոյ։
8 Եւ հրեշտակին եկեղեցւոյ որ ի Զմիւռնիա գրեա. Այսպէս ասէ
Առաջինն եւ յետինն, որ մեռեալ էր եւ կենդանացաւ։ 9 Գիտեմ զգոր-
ծս քո եւ զտառապանս եւ զաղքատութիւն քո, այլ դու հարուստ ես,
եւ զհայհոյութիւնն որ ասեն զանձինս հրեայս, եւ ոչ են, այլ ժողով
սատանայի։ 10 Մի երկնչիր ոչ ի զոր պիտի կրես։ Ահա սատանայ
արկանէ զոմանս ի ձեզանէ ի բանտ, զի փորձեսջիք, եւ նեղութիւն
ունիցիք տասն աւուրս։ Եղիր հաւատարիմ մինչեւ ի մահ, եւ տացեմ
քեզ զպսակ կենաց։ 11 Որ ունի ականջս՝ լուցէ զոր ասէ Հոգին առ
եկեղեցիս. Որ յաղթէ՝ ոչ վնասիցի նմա ի մահուանէ երկրորդի։
12 Եւ հրեշտակին եկեղեցւոյ որ ի Պերգամոն գրեա. Այսպէս ասէ
որ ունի զսուր երկանաբերան երկսայրի։ 13 Գիտեմ զգործս քո եւ
զտեղի ուր բնակեալ ես, ուր է աթոռ սատանայի, եւ կալեր զանուն իմ,
եւ ոչ ուրացար զհաւատս իմ, եւ յաւուրս յորում Անտիպաս վկայ իմ
հաւատարիմ սպանաւ առ ձեզ, ուր սատանայ բնակէ։ 14 Այլ ունիմ
զքեզ սակաւ ինչ զի ունիս անդ որ կալանեն զուսմունս Բաղաամայ,
որ ուսոյց Բալակայ արկանել գայթակղութիւն առաջի որդւոցն Իսրայէլի,
ուտել զկուռս եւ պոռնկանալ։ 15 Նոյնպէս ունիս եւ դու զկալանեալսն
զուսմունս նիկողայեցւոց, զոր ատեմ։ 16 Ապաշխարեա ուրեմն, եթէ
ոչ՝ գամ առ քեզ շուտով, եւ պատերազմեցայց ընդ նոսա սրով բերա-
նոյ իմոյ։ 17 Որ ունի ականջս՝ լուցէ զոր ասէ Հոգին առ եկեղեցիս.
Որ յաղթէ՝ տացեմ նմա ուտել ի մանանայէն թաքուցելոյ, եւ տացեմ
նմա քար սպիտակ, եւ ի քարին անուն նոր գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ
բայց միայն որ առնու։
18 Եւ հրեշտակին եկեղեցւոյ որ ի Թիւատիրա գրեա. Այսպէս ասէ
Որդի Աստուծոյ, որ ունի զաչսն իբրեւ զբոց հրոյ, եւ ոտք նորա նման
արոյր պայծառ։ 19 Գիտեմ զգործս քո եւ զսէր եւ զհաւատս եւ զծա-
ռայութիւն եւ զհամբերութիւն քո, եւ զգործս քո զվերջինսն զաւելի
քան զառաջինսն։ 20 Այլ ունիմ զքեզ սակաւ ինչ զի հանդուրժես
կնոջ Յեզաբելի, որ կոչէ զանձն մարգարէ եւ ուսուցանէ եւ մոլորեցու-
ցանէ զծառայս իմ պոռնկանալ եւ ուտել զկուռս։ 21 Եւ տուի նմա
ժամանակ զի ապաշխարեսցէ, եւ ոչ կամի ապաշխարել ի պոռնկու-
թենէ իւրմէ։ 22 Ահա արկից զնա ի մահիճ, եւ որ պոռնկանան ընդ
նմա՝ ի նեղութիւն մեծ, եթէ ոչ ապաշխարեսցեն ի գործոց իւրեանց։
23 Եւ զորդիսն նորա սատակեցից ի մահ, եւ գիտասցեն ամենայն եկե-
ղեցիք թէ ես եմ որ քննեմ երիկամունս եւ սիրտս, եւ տացեմ ձեզ-
անէ իւրաքանչիւր ըստ գործոց ձերոց։ 24 Ձեզ ասեմ եւ մնացելոց
յԹիւատիրա, որ ոչ ունիք զուսմունս զայդ, որ ոչ գիտացաք զխորս
սատանայի, որպէս ասեն, ոչ արկից ի ձեզ զայլ ծանրութիւն։ 25 Այլ
զոր ունիք՝ պահեցէք մինչեւ եկից։ 26 Եւ որ յաղթէ եւ պահէ զգոր-
ծս իմ մինչեւ ի վախճան՝ տացեմ նմա զիշխանութիւն ի վերայ ազգաց,
27 եւ հովուեսցէ զնոսա գաւազանաւ երկաթի, իբրեւ զամանս բրուտի
խորտակեսցի, որպէս եւ ես առի ի Հաւրէ իմմէ, 28 եւ տացեմ նմա
զաստեղն առաւօտու։ 29 Որ ունի ականջս՝ լուցէ զոր ասէ Հոգին առ
եկեղեցիս։

3 Եւ հրեշտակին եկեղեցւոյ որ ի Սարդիս գրեա. Այսպէս ասէ որ
ունի զեօթն հոգիսն Աստուծոյ եւ զեօթն աստեղսն. Գիտեմ զգործս
քո, զի անուն ունիս թէ կենդանի ես, եւ մեռեալ ես։ 2 Արի եղիր եւ
հաստատեա զմնացեալսն որ պատրաստ էին մեռանել, զի ոչ գտի զգոր-
ծս քո լցեալ առաջի Աստուծոյ իմոյ։ 3 Յիշեա ուրեմն զոր առեր եւ
լուար, եւ պահեա եւ ապաշխարեա. եթէ ոչ արթնանաս՝ գամ առ քեզ
իբրեւ զգող, եւ ոչ գիտասցես որ ժամու գամ առ քեզ։ 4 Այլ ունիս
սակաւ ինչ անուանս յՍարդիս որ ոչ պղծեցին զհանդերձս իւրեանց,
եւ գնասցեն ընդ իս ի սպիտակս, զի արժանի են։ 5 Որ յաղթէ՝ նոյն-
պէս զգեցցի ի հանդերձս սպիտակս, եւ ոչ ջնջեցից զանուն նորա ի
գրոց կենաց, եւ խոստովանեցայց զանուն նորա առաջի Հաւր իմոյ եւ
առաջի հրեշտակաց նորա։ 6 Որ ունի ականջս՝ լուցէ զոր ասէ Հոգին
առ եկեղեցիս։
7 Եւ հրեշտակին եկեղեցւոյ որ ի Փիլադելփիա գրեա. Այսպէս ասէ
Սուրբն, ճշմարիտն, որ ունի զբանալին Դաւթի, որ բանայ եւ ոչ ոք
գոցանէ, գոցէ եւ ոչ ոք բանայ։ 8 Գիտեմ զգործս քո. ահա ետու առաջի
քո դուռն բացեալ, զոր ոչ ոք կարէ գոցել զնա, զի սակաւ ինչ զօրու-
թիւն ունիս, եւ պահեցեր զբանս իմ, եւ ոչ ուրացար զանուն իմ։
9 Ահա տամ ի ժողովոյ սատանայի զոմանս որ ասեն զանձինս հրեայս,
եւ ոչ են, այլ ստեն. ահա արասցեմ զնոսա եկեալ երկիր պագանել առ
ոտս քո, եւ գիտասցեն թէ ես սիրեցի զքեզ։ 10 Զի պահեցեր զբանն
համբերութեան իմոյ, եւ ես պահեցից զքեզ ի ժամու գայթակղութեան
որ գալոց է յամենայն տիեզերս, փորձել զամենայն որ բնակեալ են
յերկրի։ 11 Արի գամ շուտով, կալ զոր ունիս, զի մի ոք առցէ զպսակ
քո։ 12 Որ յաղթէ՝ արասցեմ զնա սիւն ի տաճարի Աստուծոյ իմոյ, եւ
ոչ եւս ելցէ արտաքս, եւ գրեցից ի վերայ նորա զանուն Աստուծոյ իմոյ,
եւ զանուն քաղաքի Աստուծոյ իմոյ, զՅերուսաղէմ նորոգ որ իջանէ ի
յերկնից ի Յաստուծոյ իմմէ, եւ զանուն իմ նորոգ։ 13 Որ ունի ականջս՝
լուցէ զոր ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։
14 Եւ հրեշտակին եկեղեցւոյ որ ի Լաւդիկիա գրեա. Այսպէս ասէ
Ամէն, վկայն հաւատարիմ եւ ճշմարիտ, սկիզբն արարածոց Աստուծոյ։
15 Գիտեմ զգործս քո, զի ոչ ես սառն եւ ոչ տապական. օ՛ե թէ սառն
կամիցիր լինել եւ թէ տապական։ 16 Այլ զի ասես թէ մեղուկ ես եւ
ոչ սառն եւ ոչ տապական, սկսայց փսխել զքեզ յերանոյ իմմէ։ 17 Զի
ասես թէ մեծատուն եմ եւ հարստացայ, եւ ոչ կարօտ ունիմ ինչ, եւ ոչ
գիտես թէ դու ես թշուառ եւ ողորմելի եւ աղքատ եւ կոյր եւ մերկ։
18 Խրատեմ զքեզ գնել յինէն ոսկի կրակեալ ի հնոցի, զի մեծատուն
լիցիս, եւ հանդերձս սպիտակս զգենուլ, զի մի երեւեսցին ամօթ մեր-
կութեան քո, եւ օծանել զաչսդ քո դեղով, զի տեսցես։ 19 Ես զորս
սիրեմ՝ նոցա յանդիմանեմ եւ խրատեմ. նախանձաւոր լեր եւ ապաշխա-
րեա։ 20 Ահա կայեմ առ դրունսն եւ կոչեմ. եթէ ոք լուիցէ ձայնի իմում
եւ բացցէ զդուռն, մտից առ նա եւ ընթեր ընդ նա, եւ նա ընդ իս։
21 Որ յաղթէ՝ տացեմ նմա նստել ընդ իս յաթոռ իմ, որպէս եւ ես յաղ-
թեցի եւ նստայ ընդ Հաւր իմում յաթոռ նորա։ 22 Որ ունի ականջս՝
լուցէ զոր ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։

4 Յետ այսորիկ տեսի, եւ ահա դուռն բացեալ յերկինս, եւ ձայնն
առաջինն զոր լուայ իբրեւ զշեփորի խօսելոյ ընդ իս, ասէ. Ելի հան
առ քեզ, եւ ցուցից քեզ զոր պարտ է լինել յետ սորա։ 2 Եւ ես ի
Հոգւոյն էի, եւ ահա աթոռ դրեալ էր յերկինս, եւ ոմն նստեալ էր ի
վերայ աթոռոյն։ 3 Եւ նստեալն նման էր տեսլեամբ քարանց յասպեայ
եւ սարդեոնի, եւ ծիածան էր շուրջ զաթոռովն, նման տեսլեան զմրուխտի։
4 Եւ շուրջ զաթոռովն աթոռք քսանչորս, եւ ի վերայ աթոռոցն քսան-
չորս երիցունք նստեալ, հագեալ զգեստս սպիտակս, եւ պսակք ոսկի
ի գլխոց նոցա։ 5 Եւ ի յաթոռոյն ելանէին փայլատակունք եւ ձայնք եւ
որոտմունք, եւ եօթն լամպարք հրոյ վառեալք առաջի աթոռոյն, որ են
եօթն հոգիքն Աստուծոյ։ 6 Եւ առաջի աթոռոյն իբրեւ զծով ապակի
նման բիւրեղի, եւ մէջ աթոռոյն եւ շուրջ զաթոռովն չորեքին կենդա-
նիք լի աչօք առաջի եւ յետոյ։ 7 Եւ առաջին կենդանին նման առիւծու,
եւ երկրորդ կենդանին նման հորթոյ, եւ երրորդ կենդանին երեսս ունէր
իբրեւ զերեսս մարդոյ, եւ չորրորդ կենդանին նման արծուոյ թռչելոյ։
8 Եւ չորեքին կենդանիքն ունէին զվեց վեց թեւս իւրաքանչիւր, եւ
շուրջանակի եւ ներքոյ լի էին աչօք, եւ հանգիստ չունէին ցորեկ եւ
գիշեր ասելով. Սուրբ, սուրբ, սուրբ Տէր Աստուած Ամենակալ, որ էր
եւ որ է եւ որ գալոց է։ 9 Եւ յորժամ տային կենդանիքն փառս եւ
պատիւ եւ շնորհակալութիւն նստելոյն յաթոռոյ, որ կենդանի է յաւի-
տեանս յաւիտենից, 10 անկանէին քսանչորս երիցունքն առաջի նստե-
լոյն յաթոռոյ, եւ երկրպագանէին կենդանի յաւիտեանս յաւիտենից, եւ
արկանէին զպսակս իւրեանց առաջի աթոռոյն ասելով. 11 Արժան ես,
Տէր մեր եւ Աստուած մեր, առնուլ զփառս եւ զպատիւ եւ զզօրութիւն,
զի դու ստեղծեր զամենայն, եւ վասն կամաց քոց էին եւ ստեղծան։

5 Եւ տեսի ի ձեռին աջմէ նստելոյն յաթոռոյ գիրս գրեալ ներքուստ
եւ արտաքուստ, կնքեալ կնիքս եօթն։ 2 Եւ տեսի զհրեշտակ զօրաւոր
քարոզեալ ձայնիւ մեծաւ. Ո՞վ է արժան բանալ զգիրսն եւ զկնիքս
նոցա։ 3 Եւ ոչ ոք կարէր ոչ յերկինս եւ ոչ ի վերայ երկրի եւ ոչ ընդ
երկրի բանալ զգիրսն եւ նայել ի նոսա։ 4 Եւ ես լայի բազում, զի ոչ
գտաւ արժան բանալ զգիրսն եւ նայել ի նոսա։ 5 Եւ ասէ ինձ մի ի
երիցանցն. Մի լար, ահա յաղթեաց առիւծն որ է ի ցեղէ Յուդայի, արմատ
Դաւթի, բանալ զգիրսն եւ զեօթն կնիքսն նոցա։ 6 Եւ տեսի, եւ ահա
ի մէջ աթոռոյն եւ չորեքին կենդանեացն եւ ի մէջ երիցանցն գառն
կանգնեալ իբրեւ զսպանեալ, որ ունէր զեօթն եղջիւրս եւ զեօթն աչս,
որ են եօթն հոգիքն Աստուծոյ, որ առաքեալ են յամենայն երկիր։
7 Եւ եկն եւ առ ի ձեռին աջմէ նստելոյն յաթոռոյ։ 8 Եւ յորժամ առ
զգիրսն՝ չորեքին կենդանիքն եւ քսանչորս երիցունքն անկանէին առաջի
Գառնոյն, ունելով իւրաքանչիւր քնար եւ ոսկի սկաւառնակս լի անու-
շահոտութեամբ, որ են աղօթք սրբոցն։ 9 Եւ երգէին երգ նոր ասելով.
Արժան ես առնուլ զգիրսն եւ բանալ զկնիքս նոցա, զի սպանեալ էիր
եւ արեամբ քով գնեցեր մեզ Աստուծոյ յամենայն ազգաց եւ լեզուաց
եւ ժողովրդոց եւ հասարակաց, 10 եւ արարեր մեզ թագաւորութիւն եւ
քահանայս Աստուծոյ մերոյ, եւ թագաւորեսցուք ի վերայ երկրի։
11 Եւ տեսի, եւ լուայ զձայն հրեշտակաց բազմաց շուրջ զաթոռովն եւ
զչորեքին կենդանեացն եւ զերիցանցն, եւ էր թիւ նոցա բիւրք բիւրոց
եւ հազարք հազարաց, 12 ասելով ձայնիւ մեծաւ. Արժան է Գառնն
սպանեալ առնուլ զզօրութիւն եւ զհարստութիւն եւ զիմաստութիւն եւ
զպատիւ եւ զփառս եւ զօրհնութիւն։ 13 Եւ զամենայն արարածս զոր
ինչ ի յերկինս եւ ի վերայ երկրի եւ ընդ երկրի եւ զոր ինչ ի ծովուն
եւ զամենայն որ ինչ ի նոսա էին, լուայ զնոսա ասելով. Նստելոյն յա-
թոռոյ եւ Գառնն օրհնութիւն եւ պատիւ եւ փառք եւ զօրութիւն յաւի-
տեանս յաւիտենից։ 14 Եւ չորեքին կենդանիքն ասէին. Ամէն։ Եւ քսան-
չորս երիցունքն անկեալ երկրպագանէին կենդանի յաւիտեանս յաւիտե-
նից։

6 Եւ տեսի յորժամ բացաւ Գառնն զմի ի կնիքսն եօթն, եւ լուայ
զմի ի չորեքին կենդանեացն ասելոյ իբրեւ զձայն որոտման. Եկ։
2 Եւ տեսի, եւ ահա ձի սպիտակ, եւ որ նստէր ի վերայ նորա ունէր
աղեղն, եւ տրեալ էր նմա պսակ, եւ ել յաղթող, եւ զի յաղթեսցէ։
3 Եւ յորժամ բացաւ զերկրորդ կնիքն, լուայ զերկրորդ կենդանին ասելոյ.
Եկ։ 4 Եւ ել ձի ուրիշ կարմիր, եւ որ նստէր ի վերայ նորա տրեալ էր
նմա առնուլ զխաղաղութիւն յերկրէ, եւ զի սպանանիցեն զմիմեանս,
եւ տրեալ էր նմա սուր մեծ։ 5 Եւ յորժամ բացաւ զերրորդ կնիքն, լուայ
զերրորդ կենդանին ասելոյ. Եկ։ Եւ տեսի, եւ ահա ձի սեւ, եւ որ նստէր
ի վերայ նորա ունէր կշիռս ի ձեռին իւրում։ 6 Եւ լուայ իբրեւ զձայն
ի մէջ չորեքին կենդանեացն ասելոյ. Չափ ցորենոյ դահեկանաւ, եւ երի
չափ գարւոյ դահեկանաւ, եւ զձէթ եւ զգինի մի՛ վնասեր։ 7 Եւ յորժամ
բացաւ զչորրորդ կնիքն, լուայ զձայն չորրորդ կենդանւոյն ասելոյ. Եկ։
8 Եւ տեսի, եւ ահա ձի դեղին, եւ որ նստէր ի վերայ նորա անուն նմա
Մահ, եւ դժոխք հետեւէին նմա, եւ տրեալ էր նոցա իշխանութիւն ի
վերայ չորից մասանց երկրի, սատակել սրով եւ սովով եւ մահու եւ
գազանաւք երկրի։ 9 Եւ յորժամ բացաւ զհինգերորդ կնիքն, տեսի ընդ
սեղանոյն զհոգիս սպանելոցն վասն բանին Աստուծոյ եւ վասն վկայու-
թեան զոր ունէին։ 10 Եւ աղաղակէին ձայնիւ մեծաւ ասելով. Մինչեւ
յե՞րբ, Տէր սուրբ եւ ճշմարիտ, ոչ դատիս եւ ոչ վրէժ հատուցանես
արեան մերոյ յերկրի բնակչաց։ 11 Եւ տրեցաւ նոցա հանդերձ սպիտակ,
եւ ասացաւ նոցա զի հանգիստ առցեն մինչեւ կատարեսցին եւ ընկերք
նոցա ծառայք եւ եղբարք նոցա որ սպանանելոց են որպէս եւ նոքա։
12 Եւ տեսի յորժամ բացաւ զվեցերորդ կնիքն, եւ ահա շարժումն մեծ
եղեւ, եւ արեգակն եղեւ սեւ իբրեւ զտրիճ մազեղէն, եւ լուսինն եղեւ
իբրեւ զարիւն, 13 եւ աստեղք երկնից անկան ի վերայ երկրի, որպէս
թզենի ընկենու զանհաս իւր յորժամ սասանի յերկրէ հովոյ մեծի։
14 Եւ երկինք հեռացան իբրեւ զմագաղաթ որ փաթթուի, եւ ամենայն
լերինք եւ կղզիք յտեղեաց իւրեանց շարժեցան։ 15 Եւ թագաւորք երկրի
եւ մեծամեծք եւ հարուստք եւ զօրավարք եւ զօրաւորք եւ ամենայն
ծառայ եւ ազատ թաքուցին զանձինս ի քարանձաւս եւ ի ժայռս լերանց,
16 եւ ասեն լերանցն եւ ժայռոցն. Անկարուք ի վերայ մեր եւ ծածկեցէք
զմեզ ի դիմաց նստելոյն յաթոռոյ եւ ի բարկութենէ Գառնոյ, 17 զի
եկն աւուր մեծ բարկութեան նոցա, եւ ո՞վ կարէ կալ։

7 Յետ այսորիկ տեսի զչորս հրեշտակս կալեալս զչորս հողմս երկրի,
որ ոչ հողմ մի փչէր ի վերայ երկրի եւ ոչ ի ծովուն եւ ոչ ի վերայ
ամենայն ծառոց։ 2 Եւ տեսի զհրեշտակ մի ելանէր յարեւելից արե-
գական, որ ունէր զկնիքն Աստուծոյ կենդանւոյ, եւ աղաղակեաց ձայնիւ
մեծաւ առ չորս հրեշտակսն զորոց տրեալ էր նոցա վնասել երկրի եւ
ծովուն, 3 ասելով. Մի՛ վնասէք երկրի եւ ծովուն եւ ծառոց, մինչեւ
կնքեսցուք զծառայս Աստուծոյ մերոյ ի ճակատս իւրեանց։ 4 Եւ լուայ
զթիւ կնքելոցն, հարիւր քառասուն եւ չորք հազարք կնքեալք յամենայն
ազգաց որդւոց Իսրայէլի։ 5 Յազգէ Յուդայի տասն եւ երկու հազարք
կնքեալք, յազգէ Ռուբինի տասն եւ երկու հազարք, յազգէ Գադայ տ

որ Աբենները Քերրան դարձաւ , ցովաբ ՝պա-
նիկա դրանը ներսի դին քաշեց՝ անոր հետ
ծածուկ խօսակցութիւն ընելու համար , ու պա-
նիկա հոն՝ իր եղբօրը ՝Աասելին արիանը հա-
մար՝ ՝անակուչեն զարկաւ , ու անիկա մեռաւ ։
28 Եւ անկէ հոն Դաւիթ լսեց , ու բսաւ ,
Ես ու իմ թագաւորութիւնս Ներեան Աբեն-
ներին արիւնէն յաւիտեան անպարտ ենք Տէ-
29 րոջը առջեւը . ՝ցովաբին գլխուն վրայ , ու
անոր հօրը բոլոր տունը վրայ հասնի . ու ցո-
վաբին տունէն ՝սերմնակաթի , բորոտ , ցուպի
կռթընող , սրով լինող ու հացի կարօտ պա-
30 կաս չըլլայ ։ Այսպէս ցովաբ ու անոր եղբայրը
Աբեսա Աբենները մեռցուցին , քանդի անի-
կա անոնց եղբայրը ՝Աասելը պատերազմի
ժամանակ Գաբաւոնի մէջ մեռցուցեր էր ։
31 Եւ Դաւիթ ցովաբին ու անոր հետ եղող
բոլոր ժողովուրդին ըսաւ , ՝Հանդերձներդ
պատռեցէք ու ՝քուրձեր հագէք , և Աբեն-
ներին առջեւէն լացէք ։ Ու Դաւիթ թագաւո-
32 րը դագաղին հետեւէն գնաց ։ Եւ Աբենները
Քերրոնի մէջ թաղեցին . ու թագաւորը ձայնը
վերցուց ու Աբենները գերեզմանին վրայ լա-
ցաւ . բոլոր ժողովուրդն ալ լացաւ ։
33 Եւ թագաւորը Աբենները համար ողբաց
ու բսաւ ,
Մեռե՞ Աբենները աֆնապէս մեռաւ ,
Ինչպէս որ Հանդգամ մարդ մը կը մեռնի ։
34 Քու ձեռքերդ կապուած չէին ,
Ու ոտքերդ կապանքի մէջ դրուած չէին .
Անօրէններուն առջեւը ինկողի մը պէս ինկար ։
Ու բոլոր ժողովուրդը նորէն անոր վրայ լացաւ ։
35 Եւ քանի որ ցորեկ էր՝ բոլոր ժողովուրդը
եկաւ ՝որ Դաւիթին հաց կերցընեն . բայց
Դաւիթ երդում ըրաւ ու բսաւ , ՝Աստուած
ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ , թէ որ
՝արեւը մինչեւ առաջ հաց կամ ուրիշ բան մը
36 ճաշակեմ ։ Եւ բոլոր ժողովուրդը ուշադրու-
թիւն ըրաւ , ու — բանը իրենց աչքին հաճոյ
երեցաւ , ինչպէս որ թագաւորին ամէն ըրա-
ծը բոլոր ժողովուրդին աչքերուն հաճոյ կ՚ե-
37 րեւար ։ Եւ ան օրը բոլոր ժողովուրդը ու բո-
լոր Իսրայէլ հասկըցաւ որ Ներեան Աբենե-
38 րին մեռցուիլը թագաւորէն չէր ։ Եւ թագա-
ւորը իր ծառաներուն բսաւ , Չէ՞ք գիտեր
որ այսօր Իսրայէլի մէջ մէկ մեծ զօրավար
39 մը ինկաւ . Ու ես այսօր տկար եմ , թէպէտ
և թագաւոր օծուեցայ . ու սա մարդիկը՝ Շա-
րուհեայի որդիքը ՝ինծի համար խիստ են .
՝Տէրը հատուցանէ չարութիւն ընողին՝ անոր
չարութեանը համեմատ ։

ԳԼ . Դ

1 Խորհրդակից Աբենները մեռնիլը լսելով՝ կը զարհուրին ,
2 Բաանա ու Ռեքաբ Ցեբուսեցին կը սպաննեն ու անոր գլուխը Քերրան կը տանին ։ 9 Դաւիթ կը հրամայէ որ զանոնք մեռցնեն ու Ցեբուսեցին գլուխը թաղեն ։

1 Եւ Սաուղի որդին Յէ---ն երբոր Աբենները Քերրոնի մէջ մեռնիլը լսեց , ՝ձեռքերը թուլցան , ու բոլոր Իսրայէլ ՝տապնագին
2 ցաւ ։ Եւ Սաուղին որդին երկու գնդապետ ունէր , մէկուն անունը Բաանա՝ ու միւսին անունը Ռեքաբ էր . սոնք Բենիամինի ցեղէն Բերովթացի Ռեմմոնի որդիքն էին . (քանզի Բերովթի ալ Բենիամինեանց ՝ըլլալու կը սեպուէր .
3 պատէր . Ու Բերովթացիները ՝Գիթթայիմ փախան , և հոն մինչև աս օրս պանդուխտ
4 պէս բնակեցան ։) Ու Սաուղին որդին Յովնաթանն ոտքերը կաղ տղայ մը ունէր , ՚ի երբ Սաուղին ու Յոզբեաթանեին Յեզրէէլ լուրը ՝Յիզրէելէն եկաւ , անիկա հինգ տարեկան էր . և անոր դայեակը զանիկա առաւ ու փախաւ . ու երբոր փախչելու կը փութար , ՚ըլլաւ՝ կաղ եղաւ . և անոր անունը ՝Մեմփիբոսթէ
5 էր ։ Ու Բերովթացի Ռեմմոնին որդիքը Ռեքաբ ու Բաանա գացին , ու ցորեկուան տաք առնը Յեբուսթէէլին տունը մտան , և անիկա
6 կէս օրուան առնը պառկեր կը քնանար . Ու անոնք մինչև տանը մէջտեղը մտան , ՚ի՞ր ցորեն պիտի առնէլին . և զանիկա ՝տնակուչէն զարկին , ու Ռեքաբ և անոր եղբայրը
7 Բաանա ՚ձկէ փախան ։ Այս կերպով տունը մտան . ու երբոր անիկա ննջարին սենեակը իր անկողինին մէջ կը քնանար , զանիկա զարկին մեռցուցին , և անոր գլուխը կտրեցին , ու գլուխը առնելով՝ բոլոր գիշերը գա-
8 տին ճամբովը գացին . Եւ Յեբուսթէէլին գլուխը Քերրոն տարին Դաւիթին , ու թագաւորին ըսին , Ահա քու թշնամիդ՝ ՚քու կեանքդ փնտռող Սաուղին որդւոյն Յեբուսթէէլին գլուխը . և Տէրը Սաուղն ու անոր սերունդէն այսօր վրէժխնդրութիւն ա-
9 ռաւ մեր թագաւոր տիրոջը ։ Եւ Դաւիթ Բերովթացի Ռեմմոնի որդւոյը՝ Ռեքաբին ու անոր եղբօրը Բաանային պատասխան առաւ ու անոնց ըսաւ , ՚իմ հոգիս ամէն նեղութենէ
10 ազատող Տէրը կենդանի է , Որ ՚ան որ ինծի պատմեց ու ըսաւ թէ Սաուղ մեռաւ , կարծելով թէ աւետիս առաջ մը պիտի բերնայ ՚ըն՚ի , զանիկա բռնեցի ու Սիկղակի մէջ զա-
11 նիկա մեռցուցի , և անոր առաջ աւետիսին վարձքը աս եղաւ . Ո՞րչափ աւելի ՚ոյ՚ն՚ը՝ ՚ն՚ը ՚ըլլէ՝ ան չար մարդոց , որոնք արդար մարդ

ա գ թագ . բ . 5 . Գէ . ի . 9 , 10 ։
բ Գէ . բ . 23 ։
գ Գէ . գ . 6 ։
դ գ թագ . բ . 32 . 33 ։
ե Գէ . ե . 1 ։
զ Գէ . բ . 23 ։
է Ցեռ . է . 6 . Գէ . ա . 2 , 11 ։
ը Դն . է . 34 ։
թ Գէ . ժգ . 12 , 13 ։
ժ Գէ . ժբ . 17 . Եբեմ . ժգ . 7 ։
ի Հաւթ . ա . 17 ։
ձ Գէ . ա . 12 ։
ղ Գէ . ժթ . 7 ։
ճ Տէս գէ . ժթ . 13 ։
մ գ թագ . բ . 5 , 6 ։ 33 , 34 ։ Սպ . իբ . 4 , կբ . 12 ։ բ Տիմ . գ . 14 ։
յ Եզր . ա . 3 ։
ն ա թագ . իթ . 1 , 11 ։
շ ա Մն . բ . 34 ։ թ . 40 ։ Մերթ . բաաղ ։
ո Գէ . բ . 23 ։
չ ա թագ . ժթ . 1 , 10 , 11 , իգ . 15 , իե . 29 ։
պ Դն . իբ . 16 ։ գ թագ . ա . 29 ։ Սպ . լա . 7 ։
ջ Գէ . ա . 2 , 4 , 11 ։

մը իր տանը մէջ՝ իր անկողինին վրայ մեռ-
ցուցին . և հիմա Հանոր արիւնը անշուշտ ձեր
ձեռքէն պիտի պահանջեմ, ու ձեզ երկրիս
12 վրայէն պիտի վերցընեմ: Ընաւոնը Դաւիթ
էր մանչերուն հրամայեց , ու զանոնք մեռ-
ցուցին . և անոնց ձեռքերը ու ոտքերը կըտ-
րեցին , ու քերրոնի աւազանին վրայ կախե-
ցին: Իսկ Յեբուսթէէին գլուխը առին , ու քեր-
րոնի մէջ Աբեններին գերեզմանը թաղեցին:

ԳԼ· Ե

1 Իսրայէլի ցեղերը քերրոն կու գան՝ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծելու: 4 Դաւիթին տարիքը: 6 Դաւիթ Յեբուսացիներէն Սիոնը առնելով՝ հոն կը բնակի: 11 Քիրամ թագաւորը Դաւիթին գեղեցիկներ կը խրկէ: 13 Երուսաղէմի մէջ տասնուվեց տղաք կը ծնանին Դաւիթին: 17 Դաւիթ Ասուածոյ աւազնորդութեամբը Բաղպհարասիմի մէջ, 22 ու նաև Թղթենիներուն անտառին մօտ փղշտացիները կը ջարդէ:

1 Եւ Իսրայէլի բոլոր ցեղերը քերրոն եկան
Դաւիթին , ու ան՛որ ըսին , Ահա մենք քու
2 ոսկորդ ու քու մարմինդ ենք: Եւ ասկէ
առաջ՛ ալ երբոր Սաուղ մեր վրայ թագաւոր
էր , Իսրայէլը դուրս հանողը ու ներս բերողը
դուն էիր . և Տէրը քեզի ըսաւ , Դուն իմ ժողո-
վուրդս Իսրայէլը պիտի հովուես , ու Իսրա-
3 յէլի վրայ իշխան ըլլաս: Եւ Իսրայէլի բոլոր
ծերերը քերրոն եկան թագաւորին մօտ . ու Դա-
ւիթ թագաւորը քերրոնի մէջ Տէրոջը առջեւը
անոնց հետ դաշնակցութիւն ըրաւ . ու անոնք
Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին:
4 Եր Դաւիթ երեսուն տարեկան էր՝ երբոր
թագաւոր եղաւ , ու քառասուն տարի թա-
5 գաւորութիւն ըրաւ: Քերրոնի մէջ Յուդայի
վրայ եօթը տարի ու վեց ամիս թագաւո-
րութիւն ըրաւ , ու Երուսաղէմի մէջ բոլոր
Իսրայէլի ու Յուդայի վրայ երեսունուերեք
տարի թագաւորութիւն ըրաւ:
6 Եւ թագաւորը իր մարդոցմովը Երուսա-
ղէմ գնաց՝ հան երկիրը բնակող Յեբուսացի-
ներուն վրայ. ու Դաւիթին խօսեցան ըսելով,
թէ որ կոյրերը ու կաղերը չվերցընես , հոս
պիտի չմտնես. կարծելով թէ Դաւիթ չկրնար
7 հոն մտնել: Բայց Դաւիթ առաւ Սիոնին բեր-
8 դը , (Հոր Դաւիթին քաղաքը կ՚ըսե՛ն:) Եւ
Դաւիթ ան օրը ըսաւ , Ով որ Յեբուսացիները
զարնէ , ու Հրանգքը հասնելով Դաւիթին
առելի եղող կաղերը ու կոյրերը ջիջընէ , Հան-
ղուցե՛ս պիտ ըլլայ. անոր համար կ՚ըսեն , կոյրը
9 ու կաղը տունը չմտնէ: Եւ Դաւիթ ան բեր-
դին մէջը նստաւ , ու զանիկա Դաւիթին
քաղաքը անուանեց . և Դաւիթ անոր չորս
10 կողմը Մելօնէն դէպ՚ի ներս շինուէր չվինեց: Ու
Դաւիթ երթալով կը մեծնար , ու զօրաց Տէր
Ասուածը անոր հետն էր:
11 Եւ Տիւրոսի թագաւորը փիրամ Դաւիթին
դեսպաններ խրկեց , նաև եղևնափայտեր ու
հիւսեր ու որմնադիրներ՝ որոնք Դաւիթին
12 տուն չվինեցին: Ընաւոնը Դաւիթ իմացաւ որ
Տէրը զինքը Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաս-
տատեց , ու իր ժողովուրդին Իսրայէլին հա-
13 մար իր թագաւորութիւնը բարձրացուց: Եւ
Դաւիթ քերրոնէն գալէն ետքը՝ երուսաղէ-
մէն ուրիշ հարճեր ու կնիկներ ալ առաւ . ու
Դաւիթին ուրիշ տղաքներ ու աղջիկներ ալ
14 ծնան: Ու Երուսաղէմի մէջ անոր ծնած տղո-
ցը անուններըը ասոնք են. Սամաա , Սովբաբ ,
15 Նաթան , Սողոմոն , Յեբաար , Եղիսուա , Նա-
16 փեկ , Յափիէ , Եղիսամա , Եղիադա ու Եղի-
փաղէտ:
17 Եւ փղշտացիք Դաւիթին Իսրայէլի վրայ
թագաւոր օծուիլը լսելով , բոլոր փղշտացիք
ոտք ելան որ Դաւիթը փնտռեն. երբոր Դա-
18 ւիթ ասոր բանը լսեց , բերդը ելաւ: Ու փը-
ղշտացիք եկան և Ռափայիմոց հովիտին մէջ
19 տարածուեցան: Ու Դաւիթ Տէրոջը հար-
ցուց ու ըսաւ , Փղշտացւոց դէմ ելլե՞մ, զա-
նոնք իմ ձեռքս պիտի մատնե՞ս: Եւ Տէրը Դա-
ւիթին ըսաւ , Ելլէր , քանզի փղշտացիները
20 անշուշտ քու ձեռքդ պիտի մատնեմ: Ընա-
ւոնը Դաւիթ Բաղպհարասիմ գնաց . ու Դա-
ւիթ զանոնք հոն զարկաւ , ու ըսաւ , Տէրը
իմ թշնամիներս իմ ձեռքովս պատառեց , ինչ-
պէս որ ջուրերը ըռ՚ՔԷԸ կը պատառեն . անոր
համար ան տեղուն անունը Բաղպհարասիմ
21 ըսուեցաւ: Եւ փղշտացիք հոն թողուցին իրենց
կուռքերը , ու Դաւիթ և իր մարդիկը զա-
նոնք առին:
22 Ու փղշտացիք նորէն ժէյմին ալ ելան , և
23 Ռափայիմոց հովիտին մէջը տարածուեցան: Ու
երբոր Դաւիթ Տէրոջը հարցուց , Ան՛որ ըսաւ ,
Չելլես . հապա դէպ՚ի անոնց ետեւի կողմը դա-
ռնալով՝ Թթենիներուն կողմէն անոնց վրայ
24 երթաս . Ու երբոր Թթենիներուն գլուխը Քա-
լուածքի մը ձայն լսես , անատունը չարժիս .
քանզի անատունը Տէրը քու առջեւէդ պիտի
ելլէ փղշտացւոց բանակը զարնելու համար:
25 Եւ Դաւիթ այնպէս ըրաւ , ինչպէս որ Տէրը
իրեն հրամայեց . ու Գաբայէն մինչև Գազեր
փղշտացիները զարկաւ:

ա Ծն· թ· 5· 6:
բ Դ.Ր· ա· 15:
գ Գ.Ր· գ· 23:
— ա ՄՆ· ժա· 1: ժբ· 23:
ե Ծն· իթ· 14:
զ Եբր· երեկ ու մէկ կէս օր
է ա թագ· ժբ· 13:
ը ա թագ· ժգ· 1· 12: Սաղ· հը· 71: Տես գԼ· է· 7:
թ ա ՄՆ· ժա· 3:
ժ դ թագ· ժա· 17:
ի Դատ· ժա· 11: ա թագ· իգ· 18:
լ ա ՄՆ· իգ· 31: իթ· 27:
խ Գ.Ր· բ· 11: ա ՄՆ· գ· 4:
ծ Դատ· ա· 21:
կ Ցես· ժե· 63: Դատ· ա· 8: ժթ· 11· 12:
հ Էմր· 9: դ թագ· բ· 10: ը· 1:
ձ Տես ա ՄՆ· ժա· 6—9:
ղ Էմր· 7:
ճ դ թագ· է· 2: ա ՄՆ· ժգ· 1:
մ բ Օր· ժե· 17: ա ՄՆ· գ· 9: ժգ· 3:
յ ա ՄՆ· գ· 5: ժգ· 4:
ն ա ՄՆ· ժա· 16: ժգ· 8:
շ Գ.Ր· իգ· 14:
ո ա ՄՆ· ժգ· 13:
չ Էմր· 19:
պ Եբր· պէքեանեերուն
ջ դ թագ· է· 6:
ռ Դատ· դ· 14:
ս ա ՄՆ· ժգ· 16 ի՛ր· ուսի Գաբաւոն:
վ Ցես· ժը· 10:

ԳԼ· Զ

1 Դաւիթ տապանակը նոր սայլի մի վրայ դնելով՝ կաբեհաթ-
բիմէն կը բերէ։ 6 Ոզային հարուածը։ 8 Ուսուած Ափղեդօմը
կ՚օրհնէ տապանակին համար։ 12 Դաւիթ տապանակը պա-
տապդնելով Սիոն բերած ատենը՝ անոր առջեւը կը խաղայ։
Իսկ Մեղքոլ սոր համար կը քամահրէ զանիկա։ 17 Դաւիթ
վրանի մը մէջ կը դնէ տապանակը մեծ ուրախութեամբ։ 20
Մեղքոլ Դաւիթին հագեալ ուրախութիւնը անարգելուն հա-
մար անպատակ կը մնանի։

1 Եւ Դաւիթ նորէն իսրայէլի բոլոր ընտրուած
մարդիկը ժողվեց, որոնք երեսուն հազար
2 հոգի էին։ Ու ՚Դաւիթ իր հետը եղող բոլոր
ժողովուրդով երաւ՝ և ՚Յուդայի Բաալը գը-
նաց, որ անկէ Աստուծոյ տապանակը վեր հա-
նէ, որ անոր վրայ՝ ՚քերովբէից էջոյ նստող
3 զօրութեանց Տէրոջը անունը կոչուած է։ Եւ
Աստուծոյ տապանակը ՚մի նոր սայլի մը վրայ
դրին, ու զանիկա բլրացի Աբինադաբին տու-
նէն վերցուցին. ու Աբինադաբին որդիքը՝ Ոզա
4 ու Աքիով ան նոր սայլը կը վարէին։ Եւ զա-
նիկա Աստուծոյ տապանակին հետ ՚բլրացի
Աբինադաբին տունէն հանեցին. ու Աքիով
5 տապանակին առջեւէն կ՚երթար։ Եւ Դաւիթ
ու Իսրայէլի բոլոր տունը՝ մայր փայտէ չիւռաճ
ամէն տեսակ նուագարաններով, քնարներով,
տաւիղներով, թմբուկներով, դափերով ու
ծնծղաներով Տէրոջը առջեւը կը խաղային։
6 Ու երբոր ՚Նաբրոնին կալը եկան, Ոզա ՚էր
յեռը Աստուծոյ տապանակին երկինցուց, ու
զանիկա բռնեց, քանզի եղնները ընկ- ծռեր
7 էին։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ
Ոզային դէմ, ու ՚Աստուած զանիկա հոն սա
յանցանքին համար զարկաւ. և նոյն տեղը
8 Աստուծոյ տապանակին քովը մեռաւ։ Ու Դա-
ւիթ տրտմեցաւ, քանզի Տէրը Հարուածով
Ոզան զարկաւ. ու ան տեղին անունը մինչև
9 աս օրս ՚փարէզ-ոզա բսուեցաւ։ Եւ ՚Դաւիթ
ան օրը Տէրոջմէն վախցաւ, ու բսաւ, Տէրոջը
10 տապանակը ի՞նչպէս իմ քովս մտնէ։ Եւ Դա-
ւիթ Տէրոջը տապանակը իր քովը՝ Դաւիթին
քաղաքը չուզեց տանիլ. ու Դաւիթ զանիկա
11 ՚Գեթացի Աբդեդօմի տունը խոտորցուց։ ՚Եւ
Տէրոջը տապանակը Գեթացի Աբդեդօմին
տունը երեք ամիս մնաց. ու Տէրը Աբդե-
դօմը ու անոր բոլոր տունը օրհնեց։
12 Եւ Դաւիթ թագաւորին պատմեցին ու բսին,
Աստուծոյ տապանակին համար Տէրը Աբդե-
դօմին տունը ու անոր ամէն ունեցածը օրհ-
նեց։ ՚Եւ Դաւիթ գնաց, ու Աստուծոյ տա-
պանակը Աբդեդօմին տունէն ուրախութեամբ
13 Դաւիթին քաղաքը հանեց։ Ու երբոր ՚Տէրո-

ջը տապանակը վերցնողները վեց քայլ առաջ
գացին, հարջառներ ու պարարտ ընտ-ոխիր զո-
14 հեց։ Եւ Դաւիթ ՚Տէրոջը առջեւը բոլոր ու-
ժովը կը խաղար, ու Դաւիթ ՚ըմիանէ եփուած
15 հագեր էր։ ՚Եւ Դաւիթ ու Իսրայէլի բոլոր
տունը Տէրոջը տապանակը ուրախութեամբ
16 ու փողերու ձայներով կը տանէին։ Ու ՚երբոր
Տէրոջը տապանակը Դաւիթին քաղաքը եկաւ,
Սաուղին աղջիկը Մեղքոլ պատուհանէն նա-
յելով՝ տեսաւ որ Դաւիթ Թագաւորը Տէրո-
ջը առջեւը ցաթկրտելով կը խաղայ, ու զանի-
17 կա իր սրտին մէջ անարգեց։ Եւ ՚Տէրոջը տա-
պանակը բերին, ու զանիկա ՚իր տեղը դրին
ան վրանին մէջ՝ որն որ Դաւիթ անոր հա-
մար կանգներ էր. և Դաւիթ Տէրոջը առջեւը
18 ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մա-
տուց։ Ու Դաւիթ երբոր ողջակէզները ու
խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը վեր-
ցուց, զօրաց Տէրոջը անունովը ՚ժողովուրդը
19 օրհնեց։ ՚Եւ իսրայէլին բոլոր բազմութեանը՝
երկկ մարդէն մինչև կնկկ մարդը, բոլոր ժո-
ղովուրդին ամէն մէկուն՝ մէկ նկանակ, կտոր
մը մս ու կարկանդակ մը բաշխեց. ու բոլոր
ժողովուրդը ամէն մէկը իր տունը գնաց։
20 ՚Եւ Դաւիթ անկէ դարձաւ իր տունը օրհ-
նելու համար, ու Սաուղին աղջիկը Մեղ-
քոլ Դաւիթը դիմաւորելու ելաւ, ու բսաւ,
Իսրայէլի թագաւորը այսօր ի՞նչ փառաւոր
էր, ՚որ անիկա այսօր իր ծառայիցը աղախին-
ներուն առջեւը ինքզինքը մերկացուց, ինչպէս
որ Արկհաներէն մէկը ինքզինքը կը մերկացնէ։
21 Եւ Դաւիթ Մեղքոլին բսաւ, Ես ան Տէրոջը
առջեւը խաղացի, ՚որ զիս քու Հօրմէդ ու անոր
բոլոր տունէն աւելի ընտրեց, ու զիս Տէրո-
ջը ժողովուրդին Իսրայէլին վրայ իշխան զը-
րաւ. այո, Ես ան Տէրոջը առջեւը կը խաղամ։
22 Նաև զիս ասկէ ալ աւելի անարգ երեւցնե-
լով՝ իմ աչքերուս առջեւը նուաստ պիտի ըլ-
լամ. իսկ ան քու բսած աղախիններուդ ա-
23 ջիկը Մեղքոլ մինչև իր մահուան օրը զաւակ
չծնաւ։

ԳԼ· Է

1 Նաթան նախ կը հաճի Դաւիթին առաջարկութեանը՝ որ Տէ-
րոջը տուն մը շինէ։ 4 Աստուծոյ խօսքը Նաթանի կ՚արգիլէ
զանիկա։ 12 և կը խոստանայ իրեն անոր սերունդին բարե-
նպաստ ու օրհնութիւններ պիտի տալ։ 18 Դաւիթին աղերսը
ու ընդհակառակութիւնը։

1 Ու ՚երբոր Թագաւորը իր տունը նստաւ, ու
Տէրը զանիկա իր բոլորտիքը եղող ամէն թըշ-

— ա Մն· ժգ· 5· 6։
ք Յհս· ժէ· 9· 60։
ր ա Թագ· գ· 4։ Սագ· ձ· 1։
ս Տհս Թաւ· է· 9։ ա Թագ· գ· 7։
տ ա Թագ· է· 1։
ու ա Մն· ժգ· 9։
փ Տհս Թաւ· գ· 15։
ք ա Թագ· գ· 19։
և ՚Յ՝ Ոզայի հարուա-
ծը։ ՚Ն՝ Ոզայի խրա-
մատութիւնը։
ֆ Սագ· ՃԺԹ· 120։ Տհս Գաւ· է· 8· 9։
ա Մն· ժգ· 13։
ա Մն· ժգ· 14։
Ծն· Լ· 27։ Լթ· 5։
ա Մն· ժէ· 25։
Թաւ· գ· 15։ Յհս· գ· 3։ ա Մն· ժէ· 2· 15։
Տհս գ Թագ· ը· 5։ ա Մն· ժէ· 26։
Տհս Եզ· ժէ· 20։ Սագ· ը· 11։
ա Թագ· ը· 18։ ա Մն· ժէ· 27։
գ Թագ· ը· 5· 62· 63։
գ Թագ· ը· 55։ ա Մն· ժգ· 2։
ա Մն· ժգ· 3։
Սագ· Լ· վերնագիրը։
Ելմ· 14· 16։ Տէ· ա Թագ· ԺԹ· 31։
Դաւտ· Թ· 1։
ա Թագ· ժգ· 11· ժէ· 28։
ա Մն· ժէ· 1· ևն։

զ Նաեւ ասոնք ալ ըսին անոր. Ահա դուն կը վկայես քու անձիդ համար, եւ քու վկայութիւնդ ճշմարիտ չէ։
8 Յիսուս ըսաւ անոր. Ես ալ քեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ զայս բաները։
9 Սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ։ Մարդ մը այգի մը տնկեց, ցանկապատ շինեց անոր շուրջը, հոն հնձան մը փորեց, աշտարակ մը շինեց, այգեպանի մը վարձեց զայն, եւ ինքը ճամբայ ելաւ։
10 Երբ հասաւ պտուղներուն ժամանակը, իր ծառաները ղրկեց այգեպաններուն մօտ, որ իր պտուղներէն առնէ։
11 Բայց անոնք բռնեցին զանիկա, ծեծեցին եւ ձեռնունայն ետ դարձուցին։
12 Դարձեալ ուրիշ ծառայ մը ղրկեց անոնց մօտ. եւ անոնք գլխուն քարկոծեցին զանիկա, վէրքեր բացին անոր, եւ ետ դարձուցին զանիկա ձեռնունայն։
13 Դարձեալ ուրիշ մը ղրկեց. եւ զանիկա ալ սպաննեցին։ Ապա ուրիշ շատեր ղրկեց, եւ անոնք ոմանք ծեծեցին, ոմանք ալ սպաննեցին։
14 Ունէր տակաւին մէկ հատ սիրելի որդի մը։ Զանիկա ալ ղրկեց անոնց մօտ վերջապէս, ըսելով. Պիտի ամչնան իմ որդիէս։
15 Բայց այգեպանները իրարու ըսին. Ասիկա ժառանգն է. եկէք սպաննենք զանիկա, եւ ժառանգութիւնը մեզի պիտի մնայ։
16 Եւ զանիկա սպաննելով՝ դուրս հանեցին այգիէն։ Ուրեմն այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ անոնց։
17 Պիտի գայ եւ կորսնցնէ այգեպանները, եւ այգին ուրիշներուն պիտի տայ։ Երբ լսեցին այս առակը, ըսին անոր. Չլինի՛ թէ այդպէս ըլլայ։
18 Եւ նայելով անոնց՝ Յիսուս ըսաւ. Ուրեմն ի՞նչ է գրուածքը որ կ՚ըսէ. Շէնքերը անարհամարհեցին, անիկա եղաւ անկիւնադարձին գլուխը։
19 Ամէն մարդ որ այդ քարին վրայ ինկնայ, պիտի ջախջախուի. բայց անիկա որուն վրայ ինկնայ, զայն պիտի փշրէ։
20 Եւ գրաւոգէտները եւ քահանայապետները ձեռք զարկին անոր վրայ նոյն ժամուն, բայց վախցան ժողովուրդէն, որովհետեւ գիտցան թէ անոնց դէմ ըսաւ զայս առակը։
21 Եւ հսկելով՝ ղրկեցին անոր մարդիկ, որ իրենց ձեւացնէին արդարներ, որպէսզի անոր խօսքին մէջ բռնեն զանիկա, եւ մատնեն իշխանութեան եւ կառավարին իշխանութեան։
22 Եւ հարցուցին զանիկա՝ ըսելով. Վարդապե՛տ, գիտենք թէ ուղիղ կը խօսիս եւ կը դասաւանդես, եւ անձնաւորութիւն չես ընդունիր, հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես։
23 Մեզի արժա՞ն է կայսրին հարկ տալ, թէ ոչ։
24 Ի՞նչ է արժանը։ Ցոյց տուէք ինծի դահեկան մը։ Ո՞ւմ պատկերն ու գրութիւնը ունի։ Անոնք ըսին անոր. Կայսրին։
25 Եւ ան ըսաւ անոնց. Ուրեմն տուէք կայսրին՝ որ կայսրինն է, եւ Աստուծոյ՝ որ Աստուծոյ է։
26 Եւ չկրցան անոր խօսքին մէջ բռնել ժողովուրդին առջեւ, եւ զարմանալով անոր պատասխանին՝ լռեցին։
27 Եկան անոր քանի մը Սադուկեցիներ, որոնք կ՚ուրանան յարութիւնը մեռելներուն, եւ հարցուցին զանիկա՝ ըսելով.
28 Վարդապե՛տ, Մովսէս մեզի գրեց թէ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի, կին առնելով եւ զաւակ չձգելով, անոր եղբայրը անոր կինը առնէ եւ զաւակ յարուցանէ իր եղբօրը համար։
29 Եղան եօթը եղբայրներ։ Առաջինը կին առաւ եւ մեռաւ զաւակ չձգելով։
30 Երկրորդը առաւ զանիկա
31 եւ երրորդը՝ զանիկա։ Նոյնպէս եօթն ալ առին եւ զաւակ չձգելով մեռան։
32 Ետքը կինն ալ մեռաւ։
33 Ուրեմն յարութեան ատեն անոնցմէ որո՞ւն պիտի ըլլայ կինը, քանի որ եօթն ալ զանիկա կին առին։
34 Յիսուս ըսաւ անոնց. Այս աշխարհի որդիները կ՚ամուսնանան եւ կ՚ամուսնացուին,
35 բայց անոնք որ արժանի պիտի նկատուին հասնելու այն աշխարհին եւ յարութեան՝ որ մեռելներէն է, կամ կ՚ամուսնանան եւ կամ կ՚ամուսնացուին։
36 Վասն զի այլեւս չեն կրնար մեռնիլ, որովհետեւ հրեշտակներու պէս են, եւ յարութեան որդիներ են՝ Աստուծոյ։
37 Իսկ մեռելները թէ յարութիւն պիտի առնեն, Մովսէս ալ ցոյց տուաւ մորենիին մէջ, երբ Տէրը կ՚ըսէ Աբրահամի Աստուած եւ Իսահակի Աստուած եւ Յակոբի Աստուած։
38 Ան մեռելներուն Աստուած չէ, հապա կենդանիներուն Աստուած. որովհետեւ բոլորն ալ անոր համար կենդանի են։
39 Ոմանք գրաւոգէտներէն պատասխանելով ըսին. Վարդապե՛տ, լաւ ըսիր։
40 Եւ այլեւս չհամարձակեցան հարցնել անոր որեւէ բան։
41 Ան ըսաւ անոնց. Ինչպէ՞ս կ՚ըսեն թէ Քրիստոս Դաւիթի որդին է։
42 Մինչդեռ Դաւիթ ինքը կ՚ըսէ Սաղմոսներու գիրքին մէջ. Տէրը ըսաւ իմ Տիրոջս. Նստէ՛ աջ կողմս,
43 մինչեւ որ թշնամիներդ դարձնեմ քու ոտքերուդ պատուանդան։
44 Ուրեմն Դաւիթ զանիկա Տէր կ՚անուանէ, ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ անոր որդին։
45 Եւ ամբողջ ժողովուրդին ունկնդրութեան ատեն ըսաւ իր աշակերտներուն.
46 Զգուշացէ՛ք գրաւոգէտներէն, որոնք կ՚ուզեն երկայնաթիկնոց պտըտիլ, եւ կը սիրեն շուկաներուն մէջ ողջոյնները,
47 ժողովարանին գլխաւոր աթոռները եւ հանդիսականներուն մէջ գլխաւոր տեղերը։ Անոնք որ այրիներուն տուները կ՚ուտեն, եւ երկայն աղօթքներ կ՚ընեն ձեւացնելով, անոնք աւելի խիստ դատապարտութիւն պիտի կրեն։

ԺԲ

1 Եւ նայելով՝ տեսաւ հարուստները որ իրենց ընծաները կը ձգէին գանձանակին մէջ։
2 Տեսաւ նաեւ աղքատ այրի մը, որ հոն երկու լումայ ձգեց։
3 Եւ ըսաւ. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ այս աղքատ այրին աւելի շատ ձգեց քան բոլորը։
4 Վասն զի անոնք բոլորն ալ իրենց առատութենէն ձգեցին ընծաներուն համար, բայց ասիկա իր կարիքէն ձգեց ամէն ինչ որ ունէր, իր ամբողջ ապրուստը։
5 Եւ երբ ոմանք կը խօսէին տաճարին մասին, որ գեղեցիկ քարերով եւ ընծաներով զարդարուած էր, ըսաւ.
6 Այս բաները որ կը տեսնէք, օրեր պիտի գան որ քար քարի վրայ պիտի չմնայ, որ չքանդուի։
7 Եւ հարցուցին անոր՝ ըսելով. Վարդապե՛տ, ե՞րբ պիտի ըլլան այս բաները, եւ ի՞նչ նշան պիտի ըլլայ երբ այս բաները պիտի սկսին կատարուիլ։
8 Ան ըսաւ. Զգուշացէ՛ք մոլորեցուիլ, որովհետեւ շատեր պիտի գան իմ անունովս՝ ըսելով. Ես եմ Քրիստոս, եւ ժամանակը մօտեցաւ. մի՛ երթաք անոնց ետեւէ։
9 Երբ պատերազմներու եւ խռովութիւններու համբաւները լսէք, մի՛ վհատիք, վասն զի նախ պէտք է որ այս բաները պատահին, բայց վախճանը անմիջապէս չի գար։
10 Ապա ըսաւ անոնց. Ազգ պիտի յարձակի ազգի մը դէմ, եւ թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան դէմ։
11 Եւ մեծ երկրաշարժներ պիտի ըլլան տեղ տեղ, սովեր եւ համաճարակներ. սարսափներ եւ մեծ նշաններ պիտի ըլլան երկնքէն։
12 Բայց այս բոլորէն առաջ ձեռք պիտի զարնեն ձեզի եւ պիտի հալածեն, մատնելով ժողովարաններուն եւ բանտերուն, թագաւորներու եւ կառավարներու առջեւ՝ իմ անուանիս համար։
13 Ասիկա ձեզի պիտի ըլլայ վկայութեան համար։
14 Ուրեմն մտիկ ըրէք ձեր սրտերուն մէջ, որ նախապէս չմտածէք թէ ինչպէս պատասխանելու էք։
15 Վասն զի ես ձեզի պիտի տամ բերան եւ իմաստութիւն, որուն դէմ չեն կրնար կենալ եւ չեն կրնար հակաճառել ձեր բոլոր հակառակորդները։
16 Ձեզ պիտի մատնեն նաեւ ծնողքը, եղբայրները, ազգականները եւ բարեկամները, եւ ձեզմէ ոմանք պիտի մեռցնեն։
17 Եւ ատելի պիտի ըլլաք բոլորին՝ իմ անուանիս համար։
18 Բայց ձեր գլխուն մազերէն մէկ հատ անգամ անկորուստ պիտի մնայ։
19 Ձեր համբերութեամբ պիտի շահիք ձեր հոգիները։
20 Երբ տեսնէք որ Երուսաղէմ զօրքերով շրջապատուած է, այն ատեն գիտցէք թէ անոր աւերումը մօտեցած է։
21 Այն ատեն անոնք որ Հրէաստանի մէջ են, թող փախչին լեռները, եւ անոնք որ անոր մէջտեղն են, թող հեռանան, եւ անոնք որ արտերուն մէջ են, թող չմտնեն անոր մէջ։
22 Վասն զի վրէժխնդրութեան օրեր են սոքա, որպէսզի կատարուին բոլոր գրուածները։
23 Վա՜յ յղի եւ ծծնդաբեր կիներուն համար այն օրերուն։ Վասն զի մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ երկրի վրայ, եւ բարկութիւն այս ժողովուրդին վրայ։
24 Եւ սուրի բերանով պիտի իյնան, եւ գերի պիտի տարուին բոլոր ազգերուն մէջ։ Եւ Երուսաղէմ պիտի կոխկռտուի հեթանոսներէն, մինչեւ որ հեթանոսներուն ժամանակները լրանան։
25 Եւ նշաններ պիտի ըլլան արեւուն, լուսնին եւ աստղերուն մէջ, եւ երկրի վրայ ազգերուն նեղութիւն՝ ծովուն եւ ալիքներուն գոռալուն պատճառով։
26 Մարդիկ պիտի նուաղին երկիւղէն եւ երկնքի ներքեւ եղող բաներուն սպասելէն, վասն զի երկնքի զօրութիւնները պիտի շարժին։
27 Եւ այն ատեն պիտի տեսնեն Մարդու Որդին՝ որ կու գայ ամպերուն մէջ՝ մեծ զօրութեամբ եւ փառքով։
28 Երբ այս բաները սկսին ըլլալ, ուղղեցէ՛ք ձեր գլուխները եւ վերցուցէ՛ք ձեր աչքերը, վասն զի ձեր ազատութիւնը մօտեցած է։
29 Եւ առակ մը ըսաւ անոնց. Թզենիին եւ բոլոր ծառերուն նայեցէ՛ք.
30 երբ որ կանաչ ծաղիկներ կու տան, կը տեսնէք եւ գիտէք թէ ամառը մօտ է։
31 Նոյնպէս դուք ալ, երբ որ այս բաները տեսնէք որ կը պատահին, գիտցէ՛ք թէ Աստուծոյ արքայութիւնը մօտ է։
32 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ այս ազգը չպիտի անցնի մինչեւ որ այս բոլորը կատարուին։
33 Երկինքն ու երկիրը պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս չեն անցնիր։
34 Ուրեմն զգուշացէ՛ք ձեզի, որ գուցէ ձեր սիրտերը ծանրանան շռայլութեամբ եւ արբեցութեամբ եւ կեանքի հոգերով, եւ այդ օրը յանկարծ վրայ հասնի ձեզի։
35 Վասն զի որոգայթի պէս պիտի գայ բոլոր երկրի երեսին բնակողներուն վրայ։
36 Արթո՛ւն կացէք ամէն ժամ աղօթելով, որպէսզի արժանի նկատուիք խուսափելու այս բոլոր պատահելիք բաներէն, եւ կանգնելու Մարդու Որդիին առջեւ։
37 Ան օրերը տաճարին մէջ կը սորվեցնէր, իսկ գիշերները ելլելով՝ կը մնար Ձիթենեաց կոչուած լերան վրայ։
38 Եւ ամբողջ ժողովուրդը կանուխ կու գար անոր՝ տաճարին մէջ լսելու համար զանիկա։

փեզի առն պիտի չինիմ. ասոր համար քու
ծառադ իր սրտին մէջ համբիւխրնչ գտաւ աս
28 աղօթքը քեզի ընելու։ Եւ հիմա, ով Տէր
եհովայ, ան Աստուածը դուն ես, ու բ քու
խօսքերդ ճշմարիտ են, և քու ծառայիդ աս
29 աղէկութիւնը խոստացար։ Ուստի հիմա գկամք
րէ՛ քու ծառայիդ տունը օրհնելու, որ յա-
ւիտեան քու առջեւդ ըլլայ. քանզի, ով Տէր
եհովայ, դուն գրուցեցիր, ու քու օրհնու-
թեամբդ ծառայիդ տունը բյաւիտեան օրհ-
նեալ ըլլայ։

ԳԼ. Ը

1 Դաւիթ փղշտացիները ու Մովաբացիները կը նուաճէ. 3 Ադ-
րազարը ու Ասորիները կը զարնէ։ 9 Թովու Թագաւորը իր
որդին Յովրամ ընծաներով կը խրկէ՝ Դաւիթը օրհնելու հա-
մար։ 11 Դաւիթ ան ընծաները ու ասոր Աստուծոյ կը նը-
վիրէ։ 14 Եդոմի մէջ պահապաններ կը դնէ։ 16 Դաւիթին
պաշտօնեաները։

1 Ա՛ետքէ եւս Դաւիթ փղշտացիները զարկաւ,
ու զանոնք նուաճեց. և Դաւիթ փղշտացւոց
2 ձեռքէն Մ՛էթեկամման առաւ. Նաև բՄովաբը
զարկաւ, ու գետինը պառկեցնելով զանոնք
լարով չափեց. երկու լարով մեռցընելու չա-
փեց, ու ֆի մէկ լարով ապրեցընելու. ու
Մովաբացիք Դաւիթին ֆհարկաւոր ծառաներ
3 եղան։ Եւ Դաւիթ գՈւրայի Թագաւորը Ռու-
բի որդին բԱդրազարը զարկաւ, երբոր ֆԵփ-
րատ գետին վրայ իր ֆիշխանութիւնը հաս-
4 տատելու՛ կ՛երթար։ Ու Դաւիթ անկէ բհա-
զար եօթը հարիւր ձիաւոր ու քսան հազար
հետեւակ զօրք բռնեց. և Դաւիթ բբոլոր ֆկառ-
քի ձիերուն չկռնչերը կարից, ու անոնցմէ միայն
5 հարիւր ձի էրբն համբ պահեց։՛ Եւ Դամաս-
կոսի Ասորիները Ուրայի Թագաւորին Ադրա-
զարին օգնութիւն ընելու եկան. ու Դաւիթ
Ասորիներէն քսաներկու հազար մարդ զար-
6 կաւ։ Եւ Դաւիթ Դամասկոսի Ասորւոց մէջ
բերդապահ զօրքեր դրաւ. ու Ասորիները
բԴաւիթին հարկատու ծառայ եղան. բու Դա-
ւիթ ուր որ կ՛երթար՝ Տէրը անոր յաջողու-
7 թիւն կու տար։ Եւ Դաւիթ Ադրազարին ծա-
ռաներուն վրայէն վահաններուն առաւ, ու զա-
8 նոնք երուսաղէմ բերաւ։ Եւ Ադրազարին
քաղաքներէն՝ բՌեհոբէն ու Բերոթայէն Դա-
ւիթ Թագաւորը խիստ չատ պղինձ առաւ։
9 Ո՛ր բԵմաթի Թագաւորը Թովու երբոր լը-
սաւ որ Դաւիթ Ադրազարին բոլոր զօրքերը
10 չարդեր է, Թովու իր որդին ‖Յովրամը Դա-

ւիթ Թագաւորին խրկեց, որ անոր բարև ը-
նէ ու զանիկա օրհնէ, Ադրազարին դէմ պա-
տերազմ ընելուն ու զանիկա զարնելուն հա-
մար. (քանզի Ադրազար Թովուին հետ պա-
տերազմներ կ՛ընէր։) Ու Յովրամ ձեռքը ար-
ծաթեայ անօթներ, ոսկեայ անօթներ ու պղնձէ ա-
11 նօթներ կայնեց։ Դաւիթ Թագաւորը զանոնք
ալ Տէրոջը նուիրեց, դո՛ւ նուիրած արծա-
թին ու ոսկիին հետ, որ բոլոր իր յաղթած
12 ազգերէն՝ ըԷդ է՝ Ասորիներէն, Մովաբին,
Ամմոնի որդիներէն, Փղշտացիներէն, Ամաղե-
կէն, և Սուբայի Թագաւորին՝ Ռուբի որդւոյն
13 Ադրազարին առաւ։ Ու Դաւիթ երբոր Աղի
ձորին մէջ Եդոմացիները տասնուութը
հազար ֆԱսորիները կոտորեց ու ետ դարձաւ, դէ՛ անուն վաստա-
14 կեցաւ։ Ու Եդոմի մէջ բերդապահ զօրքեր
դրաւ. բոլոր Եդոմի Էրէնքն մէջ բերդապահ
զօրքեր դրաւ, և բբոլոր Եդոմացիք Դա-
ւիթին ծառայ եղան. բու Դաւիթ ուր որ կ՛եր-
թար՝ Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար։
15 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլին վրայ Թագա-
ւորութիւն բրաւ. ու Դաւիթ իր բոլոր ժո-
ղովուրդին իրաւունք ու արդարութիւն կ՛ը-
16 նէր։ ՛Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբ զօրքե-
րուն վրայ էր. ու ՛Աքիղուդի որդին Յովա-
17 փատ վաստակաց գրիչը էր. Եւ ՝Աքիտով-
բի որդին Սադոկ ու Աբիաթարի որդին Աքի-
մելէք քահանաներ էին. ու ֆՍարայիա ատե-
18 նադպիր էր. Եւ ՝Յովիադայի որդին Բանեա
՝Քերեթհացիներուն ու Փելեթհացիներուն վրայ էր.
ու Դաւիթին որդիքը նախաարքներ էին։

ԳԼ. Թ

1 Դաւիթ Սիբայի միջոցով Մեմփիբոսթէն բերել կու տայ։ 7 ու
Յանձնարանին սիրոյն համար զանիկա իրեն անդամակից կ՛ընէ,
և Սաուղին բոլոր կալուածքները անոր վերայ կը դարձնէ,
9 ու Սիբան անոր երկրագործը կ՛ընէ։

1 Եւ Դաւիթ ըսաւ, Արդեօք Սաուղին տու-
նէն մնացած մարդ մը կայ, որ ՝Յովնաթա-
նին սիրոյն համար անոր բարերարութիւն ընեմ։
2 Ու Սաուղին տունէն ֆՍիբա անունով ծառայ
մը կար, ու զանիկա Դաւիթին կանչեցին. և
Թագաւորը անոր ըսաւ, Սիբան գո՞ն ես։
3 ու անիկա ըսաւ, Ծառադ եմ։ Ու Թագաւո-
րը ըսաւ, Սաուղին տունէն մնացած մարդ մը
չկայ, որ անոր ֆԱստուծոյ ողորմութիւնը ընեմ։
Եւ Սիբա ըսաւ Թագաւորին, Յովնաթանէն
4 ՚ոտքերը կաղ որդի մը մնաց։ Ու Թագաւո-

բ Յոմ. ժէ. 17։ • Կամ ահեղ ֆ Գէ. իբ. 31։
— ա ՄՆ. ժբ. 1. եւ։ բ Թաւ. իգ. 17։ գ Հմր. 6. 14. Սալ. հբ. 10. Տես ա Թագ. ժ. 27։ դ Գէ. ժ. 6. Սալ. կ. վերնագիրը։ ե ա ՄՆ. ժբ. 3։ զ Տես Ծն. ժէ. 18։ է Եբր. ձեռքը գտաւ քեզի։ ը Տես ա ՄՆ. ժբ. 4։ թ Յես. ժա. 6. 9։ ժ Կամ կառքերը քա-
կեց. ու անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց։ ի ա ՄՆ. ժբ. 5։ լ Տես Ծն. ժէ. 18։ խ Եբր. ձեռքը գտաւ քեզի։ ծ Տես ա ՄՆ. ժբ. 4։ կ Յես. ժա. 6. 9։ հ Կամ կառքերը քա-
կեց. ու անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց։ ձ Գ թագ. ժա. 23. 24. 25։ ղ Հմր. 8։ ճ Հմր. 14. Գէ. ժ. 9։ մ Տես ա ՄՆ. ժբ. 8։ յ ա ՄՆ. ժբ. 9։ ն Կամ Ադրամը. տես ա ՄՆ. ժբ. 10։ շ Գ թագ. ժ. 1. ա ՄՆ. ժբ. 11. խգ. 26։ ո Գ թագ. ժա. 7։ չ Տես ա ՄՆ. ժբ. 12։ Սադ. կ. վերնագիրը։ պ Կամ Եպոմմոյեցի-
ները. տես ա ՄՆ. ժբ. 13։ ջ Ծն. իե. 20. 37. 40. Թաւ. իգ. 18։ ռ Հմր. 6։ ս Գէ. ժիգ. 13. իբ. 23. ա ՄՆ. ժա. 6. ժբ. 15։ վ Գ թագ. գ. 3։ տ ա ՄՆ. իգ. 3։ ր Կամ Սուսա. տես ա ՄՆ. ժբ. 18։ ց ա ՄՆ. ժբ. 17։ ւ ա Թագ. Լ. 14։ — ա Թագ. ժբ. 3. իգ. 14. 15. 16. 17. 43. Առակ. իե. 10։ փ Գէ. ժգ. 1. ժբ. 17. 29։ ք ա Թագ. իգ. 14։ օ Գէ. գ. 4։

ըը անոր ըսաւ , Ահիկա ո՞ւր է ։ Եւ Սիբա ը-
սաւ թագաւորին , Ահա անիկա Լադաբարի
5 մէջ Ամիելի որդւոյն Մաքիրի տունն է ։ Եւ
Դաւիթ թագաւորը գնաց խրկեց , ու զանիկա
Լադաբարէն Ամիելի որդւոյն Մաքիրի տու-
6 նէն առաւ ։ Եւ Սաւուղի որդւոյն Յոնա-
թանին որդին Մեմփիբոսթէ երբոր Դաւի-
թին եկաւ , երեսի վրայ ինկաւ ու խոնար-
հութիւն ըրաւ ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ , Ով Մեմ-
փիբոսթէ ։ ու անիկա ըսաւ , Ահա քու ծա-
7 ռադ ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ , Մի վախնար ,
քանզի քու Յոնաթանին սիրոյն հա-
մար քեզի անշուշտ բարերարութիւն պիտի
ընեմ , ու քու Սաւուղին բոլոր արտե-
րը քու վրադ պիտի դարձընեմ ։ ու դուն
8 միշտ իմ սեղանս հաց պիտի ուտես ։ Եւ անի-
կա խոնարհութիւն ըրաւ ու ըսաւ , Քու
ծառադ ո՞վ է , որ ինծի պէս մեռած շան
9 մը վրայ նայեցար ։ Ետկ թագաւորը Սաւու-
ղին ծառան Սիբան կանչեց , ու անոր ըսաւ ,
Սաւուղին ու անոր տանը բոլոր ստացուած-
10 քը քու տիրոջդ որդւոյն տուի ։ Եւ դուն ու
քու որդիդ ու ծառաներդ անոր համար
երկիրը գործէք , ու ժող պտուղը եղիս բերես ,
որ քու տիրոջդ որդին ուտելու հաց ունենայ ։
Եւ քու տիրոջդ որդին Մեմփիբոսթէ միշտ իմ
սեղանս հաց պիտի ուտէ ։ Ու Սիբա տասնու-
11 հինգ որդի ու քսան ծառայ ունէր ։ Եւ Սի-
բա ըսաւ թագաւորին , Իմ թագաւոր տէրս
քու ծառայիդ հնչ որ հրամայեց , քու ծա-
ռադ այնպէս պիտի ընէ ։ Բայց Մեմփիբոսթէ
(ըսես Դ--:) թագաւորին որդւոյը միշտ
12 պէս՝ իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ ։ Ու Մեմ-
փիբոսթէ մէկ պզտիկ տղայ մը ունէր , ու
անոր անունը Միքա էր ։ Եւ Սիբային տունը
բոլոր բնակողները Մեմփիբոսթէի ծառաներն
13 էին ։ Ու Մեմփիբոսթէ Երուսաղէմի մէջ բը-
նակեցաւ , քանզի միշտ թագաւորին սեղա-
նը հաց կ'ուտէր . ու անիկա իր երկու ոտքե-
րովը կաղ էր ։

ԳԼ · Ժ

1 Եւ անկէ ետև Ամմոնի որդւոյ թագաւորը
մեռաւ , ու անոր որդին Անոն անոր տեղը
2 թագաւոր եղաւ ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ , Նաասի
որդւոյն Անոնին մարդասիրութիւն ընեմ ,
քանզի հայրը ինծի մարդասիրութիւն
ըրաւ ։ ու Դաւիթ իր ծառաները անոր խրը-
կեց , որ զանիկա իր հօրը վրայով մխիթա-
րեն ։ ու Դաւիթին ծառաները Ամմոնի որդւոյ
3 երկիրը գացին ։ Եւ Ամմոնի որդւոց իշխան-
ները իրենց տիրոջը Անոնին ըսին , Միթէ Դա-
ւիթ քու հայրդ քու առջեդ պատուելո՞ւ
համար քեզի մխիթարիչներ խրկեց ։ չէ՞ որ
Դաւիթ իր ծառաները քեզի խրկեց , որ քա-
ղաքը աչքէ անցընեն ու լրտեսեն , որ եւ՛ը
4 զանիկա կործանէ ։ Եւ Անոն Դաւիթին ծա-
ռաները առաւ , ու անոնց մօրուքին կէսը
ածիլել տուաւ , ու անոնց հանդերձներուն ալ
կէսը մինչև նստոց տեղը կարել տուաւ , և
5 անոնք խրկեց զանոնք ։ Ու երբոր ասոնք Դա-
ւիթին պատմուեցաւ , զանոնք դիմաւորելու
ղրկեց , քանզի այն մարդիկը շատ անար-
դուեր էին . ու թագաւորը ըսաւ , Երիքովի
մէջ նաասէք մինչև որ մօրուքնիդ աճի , ու
եւ՛ը դարձէք ։

6 Եւ Ամմոնի որդիքը տեսնելով որ Դաւի-
թին հետ աւրուեցան , Ամմոնի որդիքը ղրկե
խրկեցին , ու Բեթրոովբի Ասորիներէն և Սո-
բայի Ասորիներէն քսան հազար հետևակ , ու
Մաաքայի թագաւորէն հազար մարդ , և Իշ-
տովբէն տասներկու հազար մարդ վարձքով
7 բռնեցին ։ Ու երբոր Դաւիթ ասոնց լսեց , Յովա-
8 բը ու բոլոր զօրաւոր զօրքերը խրկեց ։ Եւ
Ամմոնի որդիքը ելան , ու դրանը առ-
ջևը կարգաւ պատերազմի շարուեցան . բայց
Սոբայի և Բոռի Ասորիները , ու Իշտովբ
ու Մաաքա՝ դաշտի մէջ զատ կայներ էին ։
9 Եւ Յովաբ երբոր տեսաւ որ պատերազմը առ-
ջևէն ու ետևէն իր վրայ կը հասնի , Իսրայելի
բոլոր ընտրուած մարդոցմէն ընտրեց , ու Ա-
10 սորւոց դէմ պատերազմի շարեց . Եւ միւսած
զօրքը իր եղբօրը Աբեսային յանձնեց , որ
11 Ամմոնի որդւոց դիմացը շարէ . Ու ըսաւ , Թէ
որ Ասորիները ինծի յաղթելու ըլլան , ինծի
օգնութեան հասնիս . և թէ որ Ամմոնի որ-
դիքը քեզ յաղթելու ըլլան , ես քեզի օգ-
12 նութեան պիտի հասնիմ . Քաջասիրտ եղիր ,
ու մեր ժողովուրդին համար և մեր Աստու-
ծոյն քաղաքներուն համար ուժով պատերազ-
մինք , ու Տէրը իր աչքին հաճոյ երևցածը
13 թող ընէ ։ Եւ Յովաբ իր հետը եղող զօրքով
Ասորիներուն մօտեցաւ , որ անոնց դէմ պա-
տերազմ ընէ . ու անոնք անոր առջևէն փա-
14 խան ։ Եւ Ամմոնի որդիքը Ասորւոց փախչիլը
տեսնելով՝ անոնք ալ Աբեսային առջևէն փա-
խան ու քաղաքը մտան ։ Եւ Յովաբ Ամմոնի
որդիներէն դարձաւ , ու Երուսաղէմ եկաւ ։

ը Գ Ա · ԻԷ · 27 ։
ղ ա Մն · ը · 34 ։ Ա-
միելիթաալ ։
ի Հմր · 1 , 3 ։
ճ ա թագ · իգ · 15 ։

Գ Ա · Ժշ · 9 ։
ր Տեսգ · Ժշ · 4 ։ Ժթ · 29 ։
չ Հմր · 7 , 11 , 13 ։
Գ Ա · Ժթ · 28 ։
յ Գ Ա · Ժթ · 17 ։

ն ա Մն · ը · 34 ։
շ Հմր · 7 , 10 ։
չ Հմր · 3 ։
—
ո ա Մն · Ժթ · 1 , և ։

բ Նա · ի · 4 ։ իե · 2 ։
գ Ծն · լգ · 30 ։ ԵԼ · ի · 21 ։ ա թագ · Ժգ · 4 ·
դ Գ Ա · ը · 3 , 5 ։
ե · Կամ Տոմբի մարդոց ·

մէն · առ Դաա ·
Ժա · 3 , 5 ։
ի Գ Ա · իգ · 8 ։
ղ Հմր · 6 ։
ո Կամ Տովբի ու Մա-

աքայի մարդիկը
ն բ Օր · լա · 6 ։
շ ա թագ · գ · 9 ։ ա
Կոր · Ժշ · 13 ։
ր ա թագ · գ · 18 ։

15 Երբոր Ասորիները տեսան որ իրենք իսրա-
յէլին առջեւը կոտրուեցան, միկռեզ ժողովե-
16 ցան։ Ու Ադրազար դրէք իրկից, և Գեսրին
անդիի կողմը եղող Ասորիները ոտք հանեց,
ու Էլամ եկան. և անոնց առջեւէն Ադրազա-
17 րին զօրագլուխը Սոփրակ կ՚երթար։ Ու երբոր
Դաւիթին պատմեցին, անիկա բոլոր Իսրայէ-
լը ժողվելով՝ Յորդանանէն անցաւ ու Էլամ
հասաւ. և Ասորիները Դաւիթին դիմացը դուն-
դերով չարուեցան, ու անոր հետ պատերազմ
18 բրին։ Եւ Ասորիները Իսրայէլին առջեւէն փա-
խան. ու Դաւիթ Ասորիներէն եօթը հարիւր
կառք ու քառասուն հազար հեծելոր կոտ-
րեց, ու անոնց զօրագլուխը Սոփրակը զար-
19 կաւ, որ հոն մեռաւ։ Եւ Ադրազարին հպա-
տակ եղող բոլոր թագաւորները երբոր տեսան
որ Իսրայէլին առջեւը չկրցան, Իսրայէ-
լին հետ հաշտութիւն բրին, ու հանոր ծա-
ռայ եղան. և Ասորիները անկէետքը Ամմոնի
որդւոյը օգնելու կը վախնային։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Յաջորդ Գարնան պաշարած ատենը, Դաւիթ շնորհքն կ՚ընկ
Բեերսաբէին հետ։ 6 Դաւիթ իր ըրած շնորհքները ծածկելու
համար Ուրիան բերել կուտայ. բայց անիկա առն երթալ
չուզեր, ոչ զպատուհասուիլուն առնէր և ոչ գինովնալուն։ 14
Ուրիա իր մահուանը պատճառ ըլլալու նամակը Յովաբին կը
տանի։ 18 Յովաբ անոր մեռնելուն լուրը Դաւիթին կը խրկէ։
26 Դաւիթ Բեերսաբէն իրեն կնիկ կ՚առնէ։

1 Ու ՚Հետեւեալ տարին՝ թագաւորներուն պա-
տերազմ ելլելու ատենը՝ ²Դաւիթ Յովաբը ու
անոր հետ իր ծառաները ու բոլոր Իսրայէլը
խրկեց, որոնք Ամմոնացիները կոտրեցին, ու
Ռաբբան պաշարեցին. բայց Դաւիթ Երուսա-
2 ղէմ կը նստէր։ Ու ³եղաւ օր մը իրիկուան դէմ
Դաւիթ իր անկողինէն ելլելով՝ ⁴պատրան
տանիքին վրայ կը պտրտէր, և տանիքին վը-
րայէն ⁵մէկ կնիկ մը տեսաւ որ կը լուացուէր,
ու ան կնիկը տեսքով խիստ գեղեցիկ էր։
3 Եւ Դաւիթ ⁶ղրկեց, ու ան կնիկը հա-
րցուց. ու ⁷ըսին թէ՝ Ասիկա ⁸Բեերսա-
բէն Ուրիային կնիկն՝ ⁹Եղիամին աղջիկը
4 †Քեերսաբէն է։ Եւ Դաւիթ պատգամաւոր-
ներ իրկեց, ու զանիկա առաւ, ու երբոր
կնիկը անոր եկաւ, ¹⁰Դա-ն անոր հետ պատ-
կեցաւ. ու անիկա ¹¹իր անմաքրութենէն ¹²ե-
նար մաքրուած էր.ետքը կնիկը իր տունը դար-
5 ձաւ։ Եւ կնիկը յղացաւ, ու Դաւիթին լուր
6 իրկեց ըսելով, Ես յղի եմ։ Եւ Դաւիթ Յո-
վաբին հրաման իրկեց, ¹³ըսելով, Փեսացի Ու-
րիան ինծի իրկէ իրկէ։ Յովաբ ալ Ուրիան Դաւի-
7 թին իրկեց։ Ու երբոր Ուրիա անոր եկաւ,

Դաւիթ Յովաբին ապշութիւնը ու զօրքին ապ-
շութիւնը ու պատերազմին վիճակը հարցուց։
8 Եւ Դաւիթ Ուրիային ըսաւ, Տուն իջիր ու
ոտքերդ լուա։ Եւ Ուրիա թագաւորին պա-
լատէն ելածին պէս, անոր ետեւէն թագաւո-
9 րին ¹⁴պարգեւ գնաց։ Բայց Ուրիա իր տիրո-
ջը բոլոր ծառաներուն հետ պալատին դու-
10 ռը պառկեցաւ, ու իր տունը չիջաւ։ Եւ Դա-
ւիթին պատմեցին ու ըսին թէ Ուրիան իր
տունը չիջաւ։ Եւ Դաւիթ Ուրիային ըսաւ,
Դուն ճամբայէ չե՞ն եկեր, ինչո՞ւ հոնար քու
11 տունդ չես իջներ։ Եւ Ուրիա ըսաւ Դաւի-
թին, ¹⁵Տապանակը ու Իսրայէլ ու Յուդա վը-
րաններու մէջ կը նստին, և իմ տէրս Յովաբ
ու իմ տիրոջս ծառաները բաց դաշտի մէջ
կը բանակին, ու ես ուտելու ու խմելու և
կնկանս հետ պառկելու հոնար իմ տունս
երթամ. դուն կենդանի ես, ու քու հոգիդ
12 կենդանի է՝ որ ես այս բանը չեմ ըներ։ Եւ
Դաւիթ Ուրիային ըսաւ, Այսօր ալ հոս մնա
ցիր, ու վաղը քեզ իրկեմ։ Եւ Ուրիա ան
օրը ու հետեւեալ օրը Երուսաղէմի մէջ մնաց։
13 Եւ Դաւիթ հրաւիրեց զանիկա, որ անոր առ-
ջեւը կերաւ խմեց. ու Դա-ն ¹⁶զանիկա գինով-
ցուց. իսկ Ու-ը իրիկունը ելաւ՝ ու իր տի-
րոջը ծառաներուն քովը իր անկողինին մէջ
14 պառկեցաւ. բայց իր տունը չիջաւ։ Եւ ա-
ռաւօտուն Դաւիթ ¹⁷նամակ մը գրեց Յովա-
15 բին, և Ուրիային ձեռքովը իրկեց։ Ու նա-
մակին մէջը գրեց ու ըսաւ, Ուրիան խիստ
սաստիկ պատերազմին դիմացը գրէք, ու դուք
16 ետ քաշուեցէք, ¹⁸որ զարնուի ու մեռնի։ Ու
երբոր Յովաբ քաղաքը պահպանեց, Ուրիան
անոնք տեղ մը գրաւ՝ որ հոն զօրաւոր մար-
17 դիկ գտնուիլը գիտէր։ Եւ քաղաքին մար-
դիկը ելան ու Յովաբին հետ պատերազմ բրին,
և զօրքին՝ Դաւիթին ծառաներէն ինկան, ու
18 Բեերսացի Ուրիան ալ մեռաւ։ Եւ Յովաբ ¹⁹ղ-
ղեստ մը իրկեց, ու պատերազմին բոլոր պա-
19 տահարները Դաւիթին խնայուց։ Եւ պատգա-
մաւորին պատուիրելով ըսաւ, Պատերազմին
բոլոր դիպուածները թագաւորին պատմելէդ
20 ետքը, թէ որ թագաւորին բարկութիւնը ել-
լէ, ու քեզի ըսէ թէ ինչո՞ւ պատերազմելու
հոնար քաղաքին մօտեցաք. չգիտէք դիտէր
21 որ պարսպէն նետ կը նետուին. ²⁰Երդրաշէնին
որդին ²¹Աբիմելէքը ո՞վ մեռուցաւ. չ՚որ մէկ
կնիկ մը պարսպին վրայէն երկանաքարի կո-
տոր մը նետեց անոր վրայ, որ անիկա Թե-
բեսի մէջ մեռաւ. պարսպին ինչո՞ւ մօտեցաք
անսաներուն դուն ըսես, Քու ծառադ Բեերսա-
22 ցի Ուրիան ալ մեռաւ։ Եւ պատգամաւորը

---

¹ ա Մն. Ժէ. 16։
² ա Մն. Ժէ. 18։
³ Գէ. ը. 6։
⁴ գ Թագ. ի. 22. 26։
⁵ Մն. ԼԶ. 10։
⁶ ա Մն. ի. 1։
⁷ բ Օր. իբ. 8։
⁸ Դն. ԼԶ. 2։ Յար. լա. 1։ Մատ. ե. 28։
⁹ Գէ. իգ. 39։
¹⁰ Կ՚ՆՀԵԼԵՆ. ԱՄՆ. գ. 5։
¹¹ Եբր. Բեեմաբէն։
¹² Սպղ. Ծա. վերնագիրը։ Յակ. ա. 14։
¹³ Դէ. Ժէ. 19, 28։
¹⁴ Ժը. 19։
¹⁵ Դն. Ժը. 4։ Ժէ. 2։
¹⁶ Կ՚ՀԱՅԵԼԵՆ. բա. Ժէն
¹⁷ Գէ. է. 2, 6։
¹⁸ Գէ. է. 6։
¹⁹ Դն. Ժէ. 33, 35։
²⁰ Հմր. 9։
²¹ Տես գ Թագ. խա. 8, 9։
²² Գէ. Ժը. 9։
²³ Եբր. Յերոբեաղի։
²⁴ Դատ. թ. 53։
²⁵ ՈՐ ԸՍԵԼ Է՝ ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ Ը ՆԵ. ՏԵՍ ԴԱՏ. Չ. 32։

դնաց, ու Յովաբին բոլոր լրեն պատուիրա-
23 ծը Դաւիթին պատմեց։ Եւ պատգամաւորը
Դաւիթին ըսաւ, Ան մարդիկը մեր վրայ ու-
ժգնան, ու մեզի դէմ դաշտը ելան. բայց
մենք մինչև քաղաքին դուռը *հալածեցինք
24 զանոնք։" Եւ ազեղնաւորները պատսպարին վը-
րայէն քու ծառաներուդ նետեր նետեցին,
ու թագաւորին ծառաներէն մէկ քանիները
մեռան, և քու ծառադ Բեեռացի Ուրիան
25 ալ մեռաւ։ Ինչաւհետ Դաւիթ պատգամաւո-
րին ըսաւ, Յովաբին այսպէս ըսէս, Այս բանը
քու աչքերուդ դէշ չերեւնայ. քանզի սուրը
երբեմն ասիկա կ'ուտէ ու երբեմն անիկա.
քաղաքին վրայ պատերազմը առատացուր,
և զանիկա փլցուր. ու դուն ալ քաջալերէ
26 զանիկա։ Եւ Ուրիային կնիկը իր էրկանը Ու-
րիային մեռնիլը լսելով՝ իր էրկանը Տէրոջ
27 ուղղ լացաւ։ Ու երբոր սուգը անցաւ, Դաւիթ
հղէ խրկեց, ու զանիկա իր տունը առաւ.
և անիկա *անոր կնիկը եղաւ, ու անոր որդի
մը ծնաւ։ Բայց Դաւիթին աս ըրած բանը
Տէրոջը աչքերուն դէշ երեւցաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Նաթան էգ դառնալին առաջը կը պատմէ, որով Դաւիթ կը ամիսուն ինքզինքը զատապարտել։ 7 Դաւիթ Նաթանէն յանդիմանուելով՝ իր մեղքը կը խոստովանի, ու Թազաւիան կը սատնայ։ 15 Դաւիթ քանի որ իր ապան ողջ էր, անոր համար սուգ կ'ընէ ու կ'ապջիկ։ 24 Սողոմոն կը ծնանի ու Յեդիդիա կ'անուանի։ 26 Դաւիթ Ռաբբան կ'առնէ, ու անոր միջը բնակող ժողովուրդը կը սանջէ։

1 Եւ Տէրը Նաթանը Դաւիթին խրկեց. ու
*անոր եկաւ և †անոր ըսաւ, Մէկ քաղաքի
մը մէջ երկու մարդ կար, մէկը հարուստ ու
2 միւսը աղքատ։ Հարուստը խիստ շատ հօտեր
3 ու արջառներ ունէր, Բայց աղքատը ուրիշ
բան մը չունէր, միայն մէկ էգ դառնուկ մը,
որ ծախու առեր էր ու կը սնուցանէր. և
*ինքնուին անոր հետ ու անոր տղոցը հետ մէկ-
տեղ մեծցաւ. անոր պատառէն կ'ուտէր ու
անոր գաւաթէն կը խմէր, և անոր ծոցը կը
պառկէր, ու անոր՝ աղջկան մը պէս էր։
4 Եւ ճամբորդ մը եկաւ ան հարուստ մարդուն.
ան ալ խնայելով իր հօտերէն ու արջառներէն
առնելու, ու իրեն եկող ճամբորդին *պատրաստելու, *ինչ ան աղքատ մարդուն էգ
դառնուկը առաւ, ու զանիկա իրեն եկող
մարդուն համար պատրաստեց։
5 Անոնց Դաւիթին բարկութիւնը ան
մարդուն դէմ սաստիկ բորբոքեցաւ, ու Նա-
թանին ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ այս բանը

6 ընող մարդը *մեռնելու արժանի է։ Եւ ան
դառնուկը †չորեքպատիկ պիտի հատուցանէ,
քանզի այս բանը ըրաւ ու գութ չունեցաւ։
7 Անոնէր Նաթան Դաւիթին ըսաւ, Ան մար-
դը դուն ես. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այս-
պէս կ'ըսէ, *Քեզ Իսրայէլի վրայ ես թագա-
ւոր օծեցի, ու քեզ Սաուղին ձեռքէն ես
8 ազատեցի. Եւ տիրոջդ տունը քեզի՝ ու տի-
րոջդ կիներուը քու ծոցդ տուի, և Իսրայէլի
ու Յուդայի տունը քեզի տուի. ու թէ որ քիչ
*էր եղեր, քեզի †աւելի բաներ կու
9 տայի։" *Ինչո՞ւ համար Տէրոջը խօսքը *անար-
դեցիր՝ անոր աչքերուն առջևը չարութիւն
ընելով. *Բեեռացի Ուրիան սրով մեռուցիր,
ու անոր կնիկը քեզի կնիկ առիր, ու զանիկա
10 Ամմոնի որդւոց սրովը սպաննեցիր։ Եւ հիմա
դու անարգելուդ համար, ու Բեեռացի Ու-
րիային կնիկը քեզի կնիկ առնելուդ համար,
*քու տունէդ սուրը յաւիտեան պակաս պիտի
11 չըլլայ։ Եւ- Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քու
տունէդ քեզի դէմ չարիք մը պիտի հանեմ.
ու *քու աչքերուդ առջևը քու կիներուդ
պիտի առնեմ, և *ընծա՛ քու դրացիդ պիտի
տամ. ու անիկա աս արեգակին առջևը քու
12 կիներուդ հետ պիտի պառկի։ Քանզի դուն
ծածկաբար ըրիր, *բայց ես աս բանը բոլոր
Իսրայէլին առջևը ու արեգակին առջևը պիտի
13 ընեմ։ Եւ Դաւիթ Նաթանին ըսաւ, *Տէրոջը
դէմ մեղք գործեցի. ու Նաթան Դաւիթին
ըսաւ, Տէրն ալ *քու մեղքդ *ներեց, պիտի
14 չմեռնիս։ Բայց որովհետև աս բանով Տէրոջը
թշնամիներուն *հայհոյութիւն ընելու առիթ
տուիր, անոր համար ան քեզի ծնած տղան
անշուշտ պիտի մեռնի։
15 Ու Նաթան իր տունը դնաց։ Եւ Տէրը
զարկաւ ան մանուկը՝ որն որ Ուրիային կնիկը
Դաւիթին ծներ էր, ու սաստիկ հիւանդացաւ։
16 Եւ Դաւիթ մանուկին համար Աստուծոյ աղա-
չեց. ու Դաւիթ ծոմ պահեց ու դնաց *իրոլոր
17 գիշերը գետնի վրայ պառկեցաւ։ Եւ անոր
տանը ծերերը անոր ‖քովը գային," որ զա-
նիկա գետնէն վերցնեն. բայց անիկա չուզեց,
18 ու անոնց հետ հաց չկերաւ։ Ու եօթներորդ-
օրը մանուկը մեռաւ. և Դաւիթին ծառաները
մանուկին մեռնիլը անոր իմացընելու վախցան,
քանզի ըսին, Ահա քանի որ մանուկը ողջ էր՝
անոր պրպտելիք, ու անիկա մեր խօսքը
մտիկ չըրաւ. և ի՞նչպէս անոր ըսենք թէ
19 Մանուկը մեռաւ, որ դէշ բան մը ընէ։ Բայց
Դաւիթ իր ծառաներուն չշունչը տեսնելով՝
իմացաւ որ մանուկը մեռեր է. ու Դաւիթ իր

* Եբր. անանց վրայ եղիր։
† Գլ. ԺԲ. 9։
— * Սպտ. ծա. վերնագիրը։
† Տես գլ. ԺԳ. 5. եւ 9 գ Թագ. ի. 35—41։ Ես. ե. 3։
‡ ա Թագ. իգ. 16։
† Եզ. իե. 1։ Դատ. ԺԲ. 8։
† ա Թագ. ԺԱ. 13։
† Եբր. այս ինչ ու այն ինչ բաները կ'ատելընկի։
† Տես ա Թագ. ԺԵ. 19։
† Թագ. ԺԵ. 31։
† Գլ. ժա. 15, 16, 17, 27։
† Ամմա. է. 9։
† բ Օր. իբ. 30։ Գլ. ԺԱ. 22։
† Գլ. ԺԱ. 22։
† Տես ա Թագ. ԺԵ. 24։
† Գլ. իգ. 10։ Յոբ. է. 20։ Սաղ. լբ. 5։ Ծա. 4։ Առակ. իբ. 15։
† Գլ. իգ. 10։ Սաղ. լբ. 1։ Յոբ. է. 21։ Մխ. է. 18։ Ջաք. գ. 4։
† Եբր. անցաց.
† Ես. ծբ. 5։ Եզեկ. ԺԶ. 20, 23։ Հռոմ. բ. 24։
† Գլ. ԺԳ. 31։
‖ Եբր. վրայ եկան.

ծառաներուն քառ, Մանուկը մեռաւ. ու
20 անոնք ըսին, Մեռաւ։ Անառներ Դաւիթ գեռանին եղաւ, թաղումեցաւ, Նօճումեցաւ, Հանդերձները փոխեց, ու Տէրոջը առունը մտնելով՝ երկրպագութիւն բրաւ. եաթը իր առունը դարձաւ, և ուզեց, ու անոր առիկը
21 հաց դրին ու կերաւ։ Եւ ծառաները անոր ըսին, Ա՛ս բրած բանդ ինչ պիտի ըլլայ. քանի որ մանուկը ողջ էր, անոր համար ծոմ պահեցիր ու լացիր. իսկ մանուկը մեռածին
22 պէս եղար հաց կերար։ Եւ Դ՚ըսաւ քառ, Քանի որ մանուկը ողջ էր՝ ծոմ պահեցի ու լացի. քանզի ըսի, Ո՞վ գիտէ, գուցէ Աստուած
23 ինծի ողորմի, ու մանուկը առողջանայ։ Բայց հիմա անիկա մեռած է, ինչո՞ւ համար ծոմ պահեմ. միթէ ես կրնա՞մ զանիկա ետ դարձընել. ես անոր պիտի երթամ, բայց անիկա ինծի պիտի չդառնայ։
24 Եւ Դաւիթ իր կնիկը Բերսաբէն մխիթարեց, ու անոր քովը մտաւ, և անոր հետ պառկեցաւ. ու անիկա որդի մը ծնաւ, ու անոր անունը Սողոմոն դրաւ. և Տէրը զանիկա սիրեց։
25 Ու Նաթան մարգարէին ձեռքովը պատգամ խրկեց. և անոր անունը Տէրոջը համար Ցեդիդիա կոչեց։
26 Ու Յոաբ Ամմոնի որդւոյըՌաբբային դէմ պատերազմ բրաւ, ու թագաւորանիստ
27 քաղաքը առաւ։ Եւ Յոաբ Դաւիթին պատգամաւորներ խրկեց, ու ըսաւ, Ռաբբայի դէմ պատերազմ բրի ու Ջուրերուն քաղաքը
28 առի. Եւ հիմա մնացած ժողովուրդը ժողվի, ու քաղաքին դիմացը բանակ դիր և զանիկա առ. չըլլայ որ քաղաքը ես առնեմ, ու
29 անոր վրայ իմ անունս դրուի։ Ուստի Դաւիթ բոլոր ժողովուրդը ժողվեց ու Ռաբբա գնաց, և անոր դէմ պատերազմելով՝ զանիկա
30 առաւ. Ու անոնց թագաւորին գլխէն թագը առաւ, որ ատաղձ մը ոսկիի ծանրութիւն ունէր՝ պատուական քարերով ըզդըրուած. և անիկա Դաւիթին գլուխը դրաւեցաւ. ու Դ՚ըսաւ քաղաքէն խիստ շատ աւար առաւ։
31 Եւ անոր մէջը եղած ժողովուրդը հանեց, ու զանոնք ազոյներու ու երկաթէ կաճառացիներու ու երկաթէ տապարներու տակ դրաւ, և զանոնք պիտի փուռէ անցուց. ու Ամմոնի որդւոյը բոլոր քաղաքներուն այսպէս ըրաւ. ու Դաւիթ բոլոր ժողովուրդովը Երուսաղէմ դարձաւ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Աբիսողոմ Թամարին սիրահարելով՝ Յոնադաբին խրատովը զինը հիւանդ կը ձեւացնէ, ու զանիկա բերել տալով կը լսէ.
15 եօթը տարեմուտներ մը զանիկա գաբա հանել կ՚ուզէ։

19 Աբիսողոմ Թամարը կը միխիթարէ, և իր գիտաստրատէգը ժամադակ կը պահէ. 23 ու երբոր իր ոչխարները ստակատը բնելու կ՚երթայ, Թագաւորին բոլոր որդոցը սպանելը կը մեղցնէ. 30 Դաւիթ լսելով որ իր բոլոր որդիները մեղցուած են կը վշտանայ. ու Յոնադաբի գանիկա կը միխիթարէ. 37 Աբիսողոմ Թալմիին քովը Գեսուր կ՚փախչի։

1 Ու անկէ ետքը՝ Դաւիթին որդւոյն Աբիսողոմին սիկ դեղեցիկ քոյրը կար, որուն անունը Թամար էր. ու զանիկա Դաւիթին որդին
2 Ամնոն սիրեց։ Եւ Ամնոն իր քրոջը Թամարին համար հիւանդանալու չափ նեղացաւ. քանզի անիկա կոյս աղջիկ ըլլալուն համար՝ անոր բան մը ընելը Ամնոնին աչքին
3 բան գժուար կ՚երեւար։ Եւ Ամնոն Յոնադաբ անուամբ բարեկամ մը ունէր, որ անիկա Դաւիթին եղբօրը Սամմային որդին էր, ու Յոնադաբ խիստ խորագէտ մարդ մըն էր։
4 Եւ անոր բառ, Ով Թագաւորի որդի, գուն ինչո՞ւ համար այդպէս օրէ օր կը հալիս. չե՞ս ինծի չե՞ս յայտներ։ Ու Ամնոն անոր բառ, Ես իմ եղբօրս Աբիսողոմին քրոջը Թամարին սիրահարած եմ։
5 Եւ Յոնադաբ անոր բառ, Անկողինդ մէջ պառկէ ու քեզ հիւանդ ձեւացուր. ու երբոր քու հայրդ քեզ տեսնելու գայ՝ անոր բսէ, Կ՚ուզեմ որ իմ քոյրս Թամար գայ, ու ինծի հաց կերցընէ, ու իմ աչքերուս առջեւը կերակուր չինէ,
6 նէ, որ տեսնեմ ու անոր ձեռքէն առնեմ։ Եւ Ամնոն պառկեցաւ ու գինը հիւանդ ձեւացուց. ու երբոր Թագաւորը զանիկա տեսնելու եկաւ, Ամնոն Թագաւորին բառ, Կ՚ուզեմ որ իմ քոյրս Թամար գայ, ու իմ աչքերուս առջեւը երկու բլիթ չինէ, ու անոր ձեռքէն առնեմ։
7 Նոր Դաւիթ Թամարին տուն խրկեց՝ բսելով, Ամնոն եղբօրդ
8 տունը դնա ու անոր կերակուր չինէ։ Եւ Թամար իր եղբօրը Ամնոնին տունը գնաց. ու անիկա պառկած էր. և առջիկը խմորը առաւ չգնեց, ու անոր աչքերուն առջեւը բլիթները չինեց
9 նէց ու եփեց. Եւ տապակը առաւ ու անոր առջեւը պարպեց. բայց անիկա ուտել չուզեց. ու Ամնոն բառ, Բոլոր ամէն մարդը դուրս հանեցէք. ու ամէն մարդ անոր քովէն դուրս
10 ելան։ Եւ Ամնոն Թամարին բառ, Կերակուրը սենեակը նեցո բեր՝ որ ձեռքէդ ուտեմ։ Ու Թամար չինած բլիթները առաւ, ու իր
11 եղբօրը Ամնոնին՝ սենեակը տարաւ. Եւ անոր մօտեցուց՝ որ ուտէ։ Իսկ Ամնո՞ն զանիկա բռնեց ու անոր բառ, Եկուր, քոյրս, ինծի
12 հետ պառկէ։ Եւ անիկա բառ անոր, Ո՛չ, եղբայրս, ինծի մի բռնադատեր. քանզի ո՛ւրիսրայէլի մէջ այդպէս բան չըլլար. առ զանազանութիւնը մի ըներ։
13 Ու ես իմ նախա-

---

1 Ա. Թագ. գ. 3։
2 Յոր. ա. 20։
3 Տես Ես. լը. 1, 5։ Յոել. գ. 9։
4 Յոր. է. 8, 9, 10։
5 Մատ. ա. 8։
6 ա Մն. իբ. 9։
7 Յ՚ Տէրոջը սիրելին։
8 ա Մն. ի. 1։
9 բ Օր. գ. 11։
10 ա Մն. ի. 2։
11 Գլ. գ. 2, 3։
12 ա Մն. գ. 9։
13 Տես ա Թագ. ԺԶ. 9։
14 Դն. ԺԸ. 6։
15 Դն. իե. 1։
16 Դն. լԶ. 12։
17 Դն. լԳ. 2։
18 Գե. ԺԸ. 9, 11։ ի. 17։
19 Դն. լԳ. 7։ Դատ. ԺԲ. 23։ ի. 6։

ամենքս ո՞ւր տանիմ. դուն ալ Իսրայելի մէջ
անզգամներուն մէկուն պէս պիտի բլլաս. և
հիմա կ՚ապաչեմ՝ Թագաւորին դրուժէ, ⁱու անկ-
14 կա դիս քեզմէ չարդիլեր: Բայց Աՙհա անոր
խօսքը մոխիկ ընել չուզեց. հապա անկէ զօրա-
ւոր ըլլալով՝ ʰդանիկա բռնադատեց ու անոր
15 հետ պառկեցաւ: Ու Եաբէը Աքինոն զանիկա
խիստ չատ առեց, անանկ որ ունեցած առելու-
թիւնը ՚՚ունեցած սէրէն աւելի մեծ էր. և
16 Աքինոն անոր ըսաւ, Ելի՝ դնա: Ու անիկա անոր
ըսաւ, *Պատճառ չկայ.՚՚ դիս վռնտելուդ
չարութիւնը միւս ինձի ըրածէդ աւելի մեծ
17 է. բայց Աՙհա անոր մոխիկ ընել չուզեց: Եւ
իրեն ծառայութիւն ընող մանչը կանչեց ու
ըսաւ, Ասիկա քովէս դուրս †հանէ, ու եասէն
18 դուռը կղպէ: (Եւ ազջիկան վրայ Ցրագմագոյն
պատմուճան մը կար. քանզի Թագաւորին
կոյս աղջիկները ասանկ պատմուճան կը հագ-
նէին:) Ու անոր ծառան զանիկա դուրս հա-
19 նեց, ու եասէն դուռը կղպեց: Եւ Թամար
էմոխիկ առաւ ՚՚ իր գլխուն վրայ դնելէ,
ու իր վրայի բազմագոյն պատմուճանը պատ-
ռեց, և ʲձեռքը իր գլխուն վրայ դրաւ
20 ու լալով գնաց: Եւ անոր եղբայրը Աբիսա-
զամ անոր ըսաւ, Միթէ եղբայրդ Աքինոն քե-
զի հետ եղաւ. ու հիմա, քոյրս, լուռ կե-
ցիր. ան քու եղբայրդ է, ասիկա սիրտդ մի
դներ. և Թամար իր եղբօրը Աբիսազամին տու-
21 նը անմխիթար կը նստէր: Ու Դաւիթ թա-
գաւորը ատ ամէն բաները լսելով՝ խիստ ‡բար-
22 կացաւ: Եւ Աբիսազամ Աքինոնին հետ †ոչէկ
կամ դէշ խօսք մը չխօսեցաւ. քանզի Աբի-
սազամ ʳԱքինոնը կ՚ատէր՝ իր քոյրը Թամարը լըլ-
կելուն համար:
23 Ու երկու տարի անցնելէն ետքը, երբոր
Աբիսազամին ՚՚խոբնէրը Եփրեմի մօտ եղած Բա-
ալասովրին մէջ ʴոտրակոսուր կ՚ընէին, Աբիսա-
զամ՝ Թագաւորին բոլոր որդիները հրաւիրեց:
24 Եւ Աբիսազամ՝ Թագաւորին գնաց ու ՚՚նոր ը-
սաւ, Ահա քու ծառայիդ ՚՚խոբնէրը ոտրակը-
սուր կ՚ընեն. չնորհք ըրէ, Թագաւորը ու
անոր ծառաները քու ծառայիդ հետ երթան:
25 Եւ Թագաւորը Աբիսազամին ըսաւ, Չէ, որ-
դիս, ամենքս չերթանք, որ քու վրադ ծան-
րութիւն չբլլանք. ու զանիկա ստիպեց. բայց
Դաւիթ երթալ չուզեց, ու զանիկա օրհնեց:
26 Եւ Աբիսազամ ըսաւ, Եթէ ոչ՝ գոնէ իմ եղբայրս
Աքինոն մեր հետը գայ. ու Թագաւորը անոր
27 ըսաւ, Անիկա ինչո՞ւ քու հետդ երթայ: Բայց
Աբիսազամ զանիկա ստիպելուն համար՝ Աքինոնը
ու Թագաւորին բոլոր որդիները անոր հետը
28 խրկեց: Եւ Աբիսազամ իր մանչերուն պատուի-
րեց ու ըսաւ, Նայեցէք, երբոր Աքինոնին սիր-
տը գինիէն զուարթանայ, ու ես ձեզի Աՙմ-
նոնը դարկէք՝ ըսեմ, զանիկա մեռցուցէք.
մի վախնաք. ʴչէ՞ որ ես ձեզի հրամայեցի,
29 քաջասիրտ ու զօրաւոր կարիճներ եղէք: Եւ
Աբիսազամին մանչերը Աբիսազամին պատուիրա-
ծին պէս ըրին Աքինոնին. ու Թագաւորին բո-
լոր որդիները ոտք ելան, և ամէն մէկը իր ջո-
30 րին հեծնելով՝ փախան: Ու անոնք դեռ ճամ-
բան ըլլալով, Դաւիթին լուր բերին ու ըսին,
Աբիսազամ՝ Թագաւորին բոլոր որդիները մեռ-
31 ցուց, ու անոնցմէ մէկը չմնաց: Եւ Թագա-
ւորը ոտք ելաւ, ʲիր հանդերձները պատ-
ռեց, ու ʴգետնին պառկեցաւ. ու անոր բո-
լոր ծառաները հանդերձներնին պատռած անոր
32 Եաբէաբէը կը կայնէին: Ու Դաւիթին եղբօրը
Սամայեին որդին ՚Յովնադաբ պատասխան
առաւ ու ըսաւ, Իմ տէրս չկարծէ որ բոլոր
երիտասարդները Թագաւորին որդիները մեռ-
ցուցին, քանզի միայն Աքինոն մեռած է. վա-
սն դի առ բանը Աբիսազամին բերնովը որո-
շուած էր՝ անոր քոյրը Թամարը լլկած օրէն
33 ʾի վեր: Ու հիմա Իմ Թագաւոր տէրս իր սըր-
տին մէջ առ բանը չդնէ, կարծելով թէ Թա-
գաւորին բոլոր որդիները մեռան, քանզի մի-
34 նակ Աքինոն մեռած է: ՚Եւ Աբիսազամ փախաւ:
Ու երբոր Դաւիթին պատանին՝ դէտը աչքերը
վերցուց նայեցաւ, տեսաւ որ իր եասէն լե-
ռանը քովէն խիստ չատ ժողովուրդ կու գար:
35 Աՙնատներ Յովնադաբ Թագաւորին ըսաւ,
Ահա Թագաւորին որդիները կու գան. ծառա-
36 յիդ խօսքը եղաւ: Եւ անիկա իր խօսքը լը-
միընցուցածին պէս՝ ահա Թագաւորին որդիքը
եկան, ու ձայներնին վերցուցին ու լացին.
և Թագաւորն ալ ու անոր բոլոր ծառաները
խիստ մեծ լայով մը լացին:
37 Իսկ Աբիսազամ փախաւ, ու Գեսուրի Թա-
գաւորին՝ Ամիուդի որդւոյն ʿԹոլմիին գնաց.
բայց Դաւիթ ամէն օր իր որդւոյն համար սուգ
38 կ՚ընէր: Եւ Աբիսազամ փախաւ, ու ՚Գեսուր
գնաց, ու հոն երեք տարի մնաց: Եւ Դաւիթ
Թագաւորը Աբիսազամին ելլելու ՚կը փափա-
քէր, քանզի մեռնող Աՙմնոնին վրայով ՚մխի-
թարուեր էր:

ԳԼ· ԺԹ

1 Յոաբ Թեկուայի կնիկ մը վարձով կը բանէ, որ առակով
մը Աբիսազամը առնէ գթութիւնելու համար Թագաւորին սիր-
տը. և Յոաբ զանիկա Երուսաղէմ կը բերէ: 25 Աբիսազամին
գեղեցկութիւնը, մազերը, ու անոր զաւակները: 28 Երիս-
տասրդին հետ Աբիսազամ Յոաբին ձեռքը Թագաւորին առ-
ջեւը կը ներկայանայ:

ⁱ Տես Գ Թ· ժբ· 9· 11:
ʲ բ Օր· իբ· 25· Տես գԼ· ժբ· 11:
* Կամ Մի ըներ առ բանը·
† Եբր· հանեցէք·
ʿ Ծն· լէ· 3· Դատ· է· 30· Սաղ· խէ· 14:
ʾ Յեսու· է· 6· ԳԼ· ա· 2· Յոբ· բ· 12·
ʴ Եբրեմ· բ· 37:
‡ Կամ տրտմեցաւ:
ʳ Ծն· իգ· 50· Ել· 24:
ʵ ԳԼ· ժէ· 17· 18:
ʶ Տես Ծն· լբ· 12· 13·
ʷ ամթագ· իէ· 4· 36:
ʸ Դատ· ժԶ· 6· 9· 22· Հռութ· գ· 7· ամթագ· իէ· 36· Եսթ· ա· 10· Սաղ· ձգ· 15·
ʹ Յես· ա· 9·
ʺ ԳԼ· ա· 11·
ʻ ԳԼ· ժբ· 16·
ʼ Հմր· 3·
ʽ ԳԼ· ժԶ· 19·
ʾ Հմր· 38·
ʿ ԳԼ· գ· 3·
ˀ ԳԼ· ժգ· 23, 32· ժէ· 8·
ˁ Սաղ· ձգ· 2·
˂ Ծն· լբ· 12·

—

1 Եւ Շարաւհեայլ որդին Յովաբ խնդացաւ որ
2 Թագաւորին սիրտը Աբիսողոմին վրայ է։ Ու
Յովաբ Թեկուէ հղաւ եւ անկէ խելացի
կնիկ մը բերել տուաւ, ու անոր ըսաւ, Կ'ա-
ղաչեմ՝ քեզ սգաւոր ձեւացուր, հո սագի
հանդերձներ հագիր, եղող մի օծուիր, ու
մեռելի մը համար չսառնցիմ տուգ բռնող
3 կնկան մը պէս եղիր։ Եւ Թագաւորին մօտիկ,
ու անոր սա կերպով խօսէ. և Յովաբ տանոր
4 բերանը խօսքերը դրաւ։ Ու սա Թեկուացի
կնիկը Թագաւորին մտաւ խօսելու համար։
ու երեսի վրայ գետինը երկնցուց՝ անոր ող-
նարհութիւն բրաւ, ու ըսաւ, Ով Թագա-
5 ւոր, օգնէ ինձ։ Եւ Թագաւորը անոր ըսաւ,
Քեզի ի՞նչ եղաւ։ Ու կնիկը ըսաւ, Ո՛հ, ես
մէկ որբևայրի կնիկ մըն եմ ու իմ երկու մե-
6 ռած է. Եւ քու աղախինդ երկու որդի ու-
նէր, ու երկուքը դաշտի մէջ իրարու հետ
ծեծկռտեցան. և անոնց մէջը հաշտեցնող մը
չըլլալուն համար՝ մէկը միւսը զարկաւ ու
7 պանիկա մեռցուց։ Եւ ահա իրոլոր ազգա-
ահմէն քու աղախինդի դէմ ոտք եղան, ու
ըսին, Իր եղբայրը մեռցնողը տուր, որ զա-
նիկա մեռցընենք՝ իր մեռցուցած եղբօրը կե-
նացը համար, ու ժառանգն ալ կորսնցընենք.
և ինծի մնացած կայծը պիտի մարեն, երկրիս
վրայ էրկանս անունը ու մնացորդը չպահե-
8 լով։ Եւ Թագաւորը կնկանը ըսաւ, Տուն գնա,
9 ու ես քեզի համար կը պատուիրեմ։ Ու Թե-
կուացի կնիկը Թագաւորին ըսաւ, Ով տէր
իմ Թագաւոր, մեղքը իմ վրաս ու իմ հօրս
տանը վրայ ըլլայ, իրայց Թագաւորը ու անոր
10 աթոռը անպարտ ըլլայ։ Եւ Թագաւորը ըսաւ,
Թէ որ քեզի բան մը ըսող ըլլայ, անիկա հն-
11 ծի բեր, ու ալ քեզի չդպչիր։ Եւ
անիկա ըսաւ, Թագաւորը չնորհք ընէ, իր
Տէր Աստուածը յիշէ, ու չթողու որ Հարեան
վրէժխնդիրները չատնան ապականելու, որ
իմ որդիս մեռցընեն։ Եւ անիկա ըսաւ, Տէրը
կենդանի է որ քու որդւոյդ գլխէն մազ մը գե-
12 տինը պիտի չկրնայ։ Անոնցմէ կնիկը ըսաւ,
Թող քու աղախինդ իմ սիրոյս Թագաւորին
մէկ խօսք մը պրսպ։ ու անիկա՝ Ըսուցէ ը-
13 սաւ։ Եւ կնիկը ըսաւ, Ընդէ՞նչ Աստուածոյ ժո-
ղովուրդին վրայ նմանը այդպէս բան
կը մտածես. որովհետև Թագաւորը քանի որ
իր աքսորածը հետ չդարձընէ, սա խօսքերը
14 խօսելով յանցաւորի պէս կ'ըլլայ. Քանզի մենք
կը հարկէ պիտի մեռնինք, ու գետինը Թա-
փած ջուրին կը նմանինք, որ ետ չհաւաքուիր. և Աստուած ոչ խլեր հոգին
չառնէր, հապա միջոցներ կը հնարէ, որ
15 աքսորուածը իրմէ աքսորուած չմնայ։ Ու
հիմա ես անոր համար իմ Թագաւոր տիրոջ
սա խօսքը բսելու եկայ, քանզի ժողովուրդը
զիս վախցուց. ու քու աղախինդ բսաւ, Հի-
մա Թագաւորին հետ խօսիմ, գուցէ Թագա-
16 ւորը իր աղախինին խօսքը կատարէ. Որով-
հետև Թագաւորը մտիկ ընելով՝ իր աղախինը
պիտի ազատէ ան մարդուն ձեռքէն, որ զիս
ու իմ որդիս միասին կ'ուզէ Աստուծոյ ժառանգու-
17 թենէն չնչել։ Եւ քու աղախինդ բսաւ, Իմ Թագաւոր տիրոջս խօսքը մխիթարութիւն
պիտի ըլլայ. քանզի իմ Թագաւոր տէրս Աս-
տուծոյ հրեշտակի մը պէս է, բարին ու
չարը կը հասկընայ. և քու Տէր Աստուածդ
18 քու հետդ ըլլայ։ Ու Թագաւորը պատասխան
տուաւ ու կնկանը ըսաւ, Քեզի հարցընելու
բան մը մի պահեր։ Ու կնիկը ըսաւ, Իմ
19 Թագաւոր տէրս Թող գրուցէ։ Եւ Թագաւորը
ըսաւ, Այդ ես սա ամէն բանիս մէջ Յովաբին
ձեռքը քեզի հետ է. ու կնիկը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Ով տէր իմ Թագաւոր, քու
անձդ կենդանի է որ իմ Թագաւոր տիրոջս
ըսած բոլոր խօսքերէն՝ բնաւ մէկը աջ ձին
կամ ձախ ձին չկրնար խոտորիլ. քանզի քու
ծառադ Յովաբն է ինծի պատուիրողը, ու
սա իրոլոր խօսքերը քու աղախինդի բերանը
20 դնողը անիկա է. Այս խօսքիս ձևը դարձնե-
լու համար՝ քու ծառադ Յովաբ սա բանը
բրաւ. ու իմ տէրս Աստուծոյ հրեշտակի մը
պէս իմաստուն է՝ բոլոր երկրիս վրայ եղած
բաները դիտնալու։
21 Եւ Թագաւորը Յովաբին ըսաւ, Ահա հի-
մա սա բանը բրի. գնա՝ Աբիսողոմ պատանին
22 ետ դարձուր։ Անատնը Յովաբ երեսի վրայ
գետինը ինկաւ և անոր խոնարհութիւն ը-
րաւ ու օրհնեց Թագաւորը. և Յովաբ ըսաւ,
Քու ծառադ այսօր գիտցաւ որ քու աչք-
րուդ առջևը շնորհք գտայ, ով տէր իմ Թա-
գաւոր, քանզի Թագաւորը իր ծառային խօս-
23 քը կատարեց։ Ու Յովաբ երաւ՝ Գեսուր գը-
24 նաց, ու Աբիսողոմ Երուսաղէմ բերաւ։ Եւ
Թագաւորը ըսաւ, Թող իր տունը դառնայ,
ու իմ երեսս չտեսնէ։ Եւ Աբիսողոմ իր տու-
նը դարձաւ, ու Թագաւորին երեսը չտեսաւ։
25 Եւ բոլոր Իսրայէլի մէջ Աբիսողոմին պէս
գեղեցիկ ու գովելի մարդ մը չկար. անկից
ոտքին Թաթէն մինչև գլխուն գագաթը ա-
26 նարատ չկար։ Ու երբոր իր մազերը կը
կտրէր, (որովհետև տարին անգամ մը մազե-
րը կը կտրէր, քանզի իր վրայ ծանրութիւն
կ'ըլլար,) իր գլխուն մազերը կը կշռէր,

ա Գլ. ժգ. 30։
բ բ Պն. ժա. 6։
գ Տես Հատ. գ. 3։
դ Տիմ. 19։ Եր. գ. 15։
ե Եբր. խօսեցաւ.
զ ա Թագ. ի. 41։
է Գլ. ա. 2։
ը Տես գ Թագ. գ. 26. 28։
թ Տես գԼ. ժբ. 1։
ժ Թագ. լէ. 19։ բՕր. ժԲ. 12։
ի Ծն. իէ. 13։ ասթագ. իէ. 24։ Պատ. իէ. 25։
լ Գլ. գ. 28. 29։ գ Թագ. բ. 33։
խ Թագ. լէ. 19։
ծ ասթագ. ժգ. 45։ Գաղ. իէ. 34։
կ Գատ. ի. 2։
հ Գլ. ժգ. 37. 38։
ձ Յամ. 19։ Եր. ժԲ. 27։
ղ Ցոր. լգ. 15։ Եբր. Թ. 27։
մ Թաս. լէ. 15. 25. 28։
յ Հմր. 20։ Գլ. ժԲ. 27։
ն Կ՚ըսէ պիտի ըլլայ։
շ Հմր. 3։
չ Հմր. 17։ Գլ. ժգ. 27։
ո Գլ. ժգ. 37։
պ Ծն. խգ. 3։ Գլ. գ. 15։
ջ Ես. ա. 6։

թագաւորական կչխոբով երկու հարիւր սիկղ
27 լու։ ։ Եւ Աբիսողոմին երեք տղայ՝ ու Թա-
մար անունով մէկ աղջիկ մը ծնաւ. անիկա
տեսքով դեղեցիկ կնիկ մըն էր։
28 Եւ Աբիսողոմ Երուսաղեմի մէջ լման երկու
տարի նստաւ, ու թագաւորին երեսը չտե-
29 սաւ։ Եւ Աբիսողոմ Յովաբին մէտ խրկեց, որ
զանիկա թագաւորին խրկէ. բայց անիկա չու-
զեց անոր երթալ. ու նորէն երկրորդ անգամ
30 մէտ խրկեց. ու անիկա երթալ չուզեց։ Ան-
ոտեներ Աբիսողոմ իր ծառաներուն ըսաւ, Տես-
էք Յովաբին արտը՝ որ իմ ոտխս մօտն է,
ու անիկա հոն գարի ունի. գացէք՝ զանիկա
կրակով այրեցէք։ Եւ Աբիսողոմին ծառանե-
31 րը ան արտը կրակով այրեցին։ Ու Յովաբ ե-
լաւ՝ Աբիսողոմին տունը գնաց, և անոր ըսաւ,
Ինչո՞ւ համար քու ծառաներդ իմ արտս կը-
32 րակով այրեցին։ Ու Աբիսողոմ Յովաբին ըսաւ,
Ահա քեզի մէտ խրկեցի ու ըսի, Հոս եկուր,
քեզ թագաւորին խրկեմ, որ ըսես թէ Գե-
սուրին ինչո՞ւ եկայ. իմ հոն ըլլալս լինժի ա-
ւելի աղէկ էր. և հիմա թագաւորին երեսը
տեսնեմ, ու թէ որ իմ վրաս չարութիւն մը
33 կայ, թող զիս մեռցնէ։ Եւ Յովաբ թագա-
ւորին գնաց ու ան բանը անոր լսեցուց. և
անիկա Աբիսողոմը կանչեց. ու թագաւորին
քովը գնաց, և թագաւորին առջևը երեսի
վրայ ընկաւ ան մինչև գետինը խոնարհելով
ըրաւ. ու թագաւորը Աբիսողոմը համբուրեց։

ԳԼ. ԺԵ

1 Աբիսողոմ անոյշ խօսքերով և մարդահաճութեամն ցուցնելով՝ Իսրայէլի մարդոց սիրտերը իրեն կը գրաւէր։ 7 Ուխտ մը կատարելու պատճառով Հրեսիան կ'առնէ Փերբոն երթալու։ 10 ու հոն ապստամբութեան մեծ խորհուրդ մը կ'ընէ։ 13 Դաւիթ ան լուրին վրայ Երուսաղեմէն կը փախչի։ 19 Եթթի Դաւիթէն զատուիլ չուզեր։ 24 Սադովկ ու Աբիաթար առաքեալներն հետ ետ կը խրկուին։ 30 Դաւիթ ու իր ժողովուրդը լալով Ձիթենեաց լեռը կ'ելլեն։ 31 Դաւիթ կը խնդրէ Աստուծմէ որ Աքիտոփելին խորհուրդը խափանուի։ 32 Քուսի պատահելով հետ կը խրկուի։

1 Եւ ետքը Աբիսողոմ իրեն համար
կառքեր, ձիեր ու իր առջևէն վազող հիսուն
2 տղայ հանուխ կ'ելլէր ու դրանը ճամբուն մէկ
կողմը կը կայնէր. և Աբիսողոմ ամէն գատ
ունեցող ու դատաստանի համար թագաւորին
եկող մարդը կը կանչէր ու կ'ըսէր, Դուն ո՞ր
քաղաքէն ես. ու երբոր անիկա՝ Ծառադ
3 Իսրայէլի ցեղերուն մէկէն եմ՝ կ'ըսէր, Աբիսո-
ղոմ անոր կ'ըսէր, Նայէ, քու դատդ բա-
նաւոր և ուղիղ է, բայց թագաւորին կողմանէ
4 քեզի մտիկ ընող չկայ։ Եւ Աբիսողոմ կ'ըսէր,

Երանի թէ զիս աս երկրին վրայ դատաւոր
դնէին. ու ամէն վէճ կամ դատ ունեցող մար-
5 դը ինծի գար, և անոր իրաւունք ընէի։ Ու
երբոր մէկ մարդ մը մօտենար անոր խոնար-
հութիւն ընելու, անիկա ձեռքը կ'երկընցը-
նէր, զանիկա կը բռնէր ու կը համբուրէր։
6 Եւ Աբիսողոմ դատաստանի համար թագա-
ւորին եկող բոլոր Իսրայէլին այսպէս ընելով,
Իսրայէլի մարդոց սիրտը †իրեն գարձուց։
7 Ու ‡քառասուն տարին լրիւնալէն հետը
Աբիսողոմ ըսաւ թագաւորին, Ինորհք ըրէ,
երթամ ու Տէրոջը ըրած ուխտս Փերբոնի մէջ
8 կատարեմ. Քանզի ծառադ Երբոր Ասուրի
Գեսուրը կը բնակէի՝ Հսկա ըրի ու ըսի, Թէ
որ Տէրը զիս Երուսաղէմ դարձընէ, Տէրոջը
9 ծառայութիւն ընեմ։ Եւ թագաւորը անոր
ըսաւ, Գնա խաղաղութեամբ։ Ու անիկա
10 եղաւ Փերբոն գնաց։ Եւ Աբիսողոմ Իսրայէլի
բոլոր ցեղերուն լրտեսներ խրկեց, ու ըսաւ,
Փողին ձայնը լսելնուդ պէս՝ Աբիսողոմ Փեր-
11 բոնի մէջ թագաւոր եղաւ՝ ըսէք։ Ու Աբի-
սողոմին հետ Երուսաղեմէն երկու հարիւր
մարդ գնաց Հրաւիրուած. անոնք Վհամառու-
թեամբ գացին, ու ամենևին բան մը չգիտ-
12 ուեր։ Եւ Աբիսողոմ գոհերն ըրած ատենը՝
Գաւիթին խորհրդակիցը Գեղոնացի Աքիտո-
փելը իր Գեղոն քաղաքէն կանչել տուաւ.
և դաւաճանութիւնը զօրացաւ, ու ժողովուր-
դը երթալով Կը շատնար Աբիսողոմին քովը։
13 Եւ Դաւիթին լրտես մը եկաւ ու ըսաւ,
Իսրայէլի մարդոց սիրտը Աբիսողոմին ||հետ
14 մէկ եղաւ։ Անատնեը Դաւիթ Երուսաղէմի
մէջ իր հետը եղող բոլոր ծառաներուն ըսաւ,
Ելէք Փախչինք, քանզի Աբիսողոմին երեսէն
մեզի ազատութիւն չկայ. շուտ երթ՝ գա-
ցէք, չըլլայ որ անիկա շուտով մեզի հասնի,
ու մեր վրայ չարիք հասցընէ, ու քաղաքը
15 սուրի բերնէ անցընէ։ Եւ թագաւորին ծա-
ռաները թագաւորին ըսին, Մեր տէր թա-
գաւորը ինչ որ ուժան հաւնի, ահա քու
ծառաներդ պատրաստ են ընելու։
16 Ու թագաւորը և անոր §եսևէն անոր բո-
լոր տունը ելաւ. ու թագաւորը Իր հարճե-
րէն տասը կնիկ թողուց, որ տանը մէջ պահ-
17 պանութիւն ընեն։ Եւ թագաւորը ու անոր
եսևէն բոլոր ժողովուրդը ելաւ, ու անոնք
18 հեռու *տեղ մը կայնեցան։ Եւ անոր բոլոր
ծառաները Նու բոլոր Քերեթհիները և բոլոր
փելեթհիները անոր քովէն կ'անցնէին. ու ա-
նոր հետ Գեթէն եկած բոլոր Գեթացիները՝ վեց
հարիւր մարդ թագաւորին առջևէն կ'անց-
19 նէին։ Եւ թագաւորը Գեթացի Եթթիին ը-

ա. Տես գլ. ժբ. 18։
բ Էմի. 24։
գ Ծն. լդ. 4։ Ել. 15։ Դատ. ժե. 20։
դ Գլ. ժբ. 11։
ե գ Թագ. ա. 5։
զ Եբբ. բարի
է Դատ. ի. 29։
ը Հատմ. ժգ. 18։
թ Եբբ. գաղտ։
ժ Ընտ ոմանց՝ չտես
ի ա Թագ. ժգ. 2։
լ Գլ. ժգ. 38։
խ Ծն. իբ. 20, 21։
ծ ա Թագ. ի. 13։ ժգ. 3, 5։
կ Ծն. ի. 5։
հ Սամ. խտ. 9։ Ել. 12, 13, 14։
ձ Յես. ժե. 51։
ղ Սամ. գ. 1։
ճ Էմի. 6։ Դատ. ի. 3։
մ Եբբ. եսևէն
յ Գլ. ժի. 9։ Սամ. գ. վերնագիրը։
ն Սամ. գ. վերնագիրը։
շ Եբբ. ասքը
ո Գլ. ժգ. 21, 22։
չ Եբբ. առն
պ Գլ. ը. 18։
ջ Գլ. ժը. 2։

աաւ , ինչո՞ւ համար դուն ալ մեզի հետ պի-
տի երթաս : դարձիր ու Թագաւորին հետը
նաեւ , քանզի դուն օտարական ես , ու նաեւ
20 եղած տեղդ պանդուխտ ես : Դուն երէկ եկար ,
ու այսօր ես քեզ տեղէդ խախտեցնեմ , որ ինծի
հետ երթաս . ահա ես կ՚երթամ ՚ուր որ պիտի
երթամ . դուն դարձիր ու քու եղբայրներդ
ալ դարձուր . ողորմութիւնը ու ճշմարտու-
21 թիւնը քու հետդ ըլլայ : Ու Եթթի Թագաւո-
րին պատասխան տուաւ ու ըսաւ , ՚Ցէրը կեն-
դանի է , ու իմ Թագաւոր տէրս ալ կենդանի
է , որ իմ Թագաւոր տէրս ուր որ ըլլայ , թէ
մահուան մէջ և թէ կենդանութեան մէջ՝ քու
22 ծառադ ալ հոն պիտի ըլլայ : Եւ Դաւիթ
Եթթիին ըսաւ , Ո՛րչափ եկուր անցիր . ու Գէ-
թացի Եթթին իր հետը եղող բոլոր մարդոց
23 մալ ու բոլոր բնտանիքներովը անցաւ : Եւ
բոլոր երկիրը մեծ ձայնով կու լար , ու բոլոր
ժողովուրդը կ՚անցնէր . և Թագաւորը ՚Կեդ-
րոն հեղեղատէն կ՚անցնէր , ու բոլոր ժողովուր-
դը դէպ ի ՚անապատին ճամբան կ՚անցնէին :
24 Եւ ահա Սադովկ ալ ու անոր հետ բոլոր
Ղեւտացիները ՚Աստուծոյ ուխտին տապանակը
կը տանէին . և Աստուծոյ տապանակը կայնե-
ցուցին , ու մինչև որ բոլոր ժողովուրդը քա-
25 դաքէն երթալ լմննցաւ , Աբիաթար *դոն կը
մատուցանէր : Եւ Թագաւորը Սադովկին
ըսաւ , Աստուծոյ տապանակը քաղաքը դար-
ձուր . թէ որ Տէրոջը աչքերը շնորհք գտնեմ ,
անոնք ՚զիս ետ պիտի դարձընէ , ու զա-
26 նիկա ու անոր բնակարանը ինծի պիտի ցու-
27 ցընէ . Բայց թէ որ ինծի այսպէս ըսէ , ՚Քեզի
չեմ հաճիր . ահա ես կ՚ընծէ եմ , ՚ինչ որ աչքին
28 հաճոյ երեցածին պէս Թող ընէ ինծի : Եւ Թա-
գաւորը Սադովկ քահանային ըսաւ , Դուն
Հեռատես ՚ես . խաղաղութեամբ քաղաքը
դարձիր , ու քու որդիդ Աբիմաաս ու
Աբիաթարին որդին Յովնաթան՝ ՚ձեր երկու
28 որդիները ձեզի հետ : Ահա ես ՚անապատին
դաշտերուն մէջ պիտի սպասեմ , մինչև որ
29 ձեզմէ լուր մը առնեմ : Եւ Սադովկ ու Աբիա-
թար Աստուծոյ տապանակը Երուսաղէմ դար-
ձուցին , ու անոնք հոն մնացին :
30 Եւ Դաւիթ Ձիթենեաց լեռնէն վեր կ՚ել-
լէր ու կ՚լլլալով կու լար , և Հղյուխը ծածկեր
էր , ու անկից ՚բոկոտն կը քալէր . և անոր
հետ եղող բոլոր ժողովուրդն ալ՝ ՚ամէնքը
իրենց գլուխը ծածկեր էին , ու ՚լալով կ՚ել-
31 լէին : Եւ Դաւիթին պատմեցին ու ըսին ,
՚Աբիաթարին հետ դաւաճանու-
թիւն ընողներուն մէջն է : Ու Դաւիթ ըսաւ ,
Ով Տէր , կ՚աղաչեմ *Աբիտոփելին խորհուր-
32 դը †խափանէ : Ու երբոր Դաւիթ անոր գլու-
խը հասաւ , ուր որ Աստուծոյ երկրպագու-
թիւն ըրաւ , ահա Արաքացի Քուսին ՚հան-
դերձները պատռած ու գլխուն վրայ հող
33 ցրուած՝ դանիկա դիմաւորեց : Եւ Դաւիթ անոր
ըսաւ , Թէ որ իմ հետս գաս , ՚ինծի բեռ մը
34 կ՚ըլլաս . Բայց թէ որ քաղաքը դառնաս , ու
Աբիսողոմին ըսես , Ով Թագաւոր , ՚ես քու
ծառադ պիտի ըլլամ . առաջուց քու հօրդ
ծառան էի , ու հիմա քու ծառադ եմ . ան-
ատենը Աբիտոփելին խորհուրդը ինծի հա-
35 մար կրնաս ցրուել : Եւ ահա Սադովկ ու Աբի-
աթար քահանաները հոն քեզի հետ են . ու
Թագաւորին առնէն ինչ որ լսես , ՚Սադովկ
36 ու Աբիաթար քահանաներուն պատմես : Ահա
հոն ՚անոնց երկու որդիները՝ Սադովկին *Ա-
քիմաաս ու Աբիաթարին *Յովնաթան
իրենց հետն են . ու ամէն լսած խօսքերնիդ
37 անոնց ձեռքովը ինծի իմացընէք : Եւ ՚Դա-
ւիթին բարեկամը Քուսի քաղաքը մտաւ . ու
՚Աբիսողոմ ալ Երուսաղէմ ‡մտաւ :

ԳԼ · ԺԶ

1 Սիբա ընծաներով ու խորամանկութիւն բանեցընելով՝ իր տէ-
րոջը առաջնածին տէր կ՚ըլլայ : 5 Սեմէի Բաւուրիմի քով
Դաւիթը կ՚անիծէ : 9 Դաւիթ համբերութիւնով վերմիծդիր
ընդունի , և ու բիշներն ալ վերմիծդրութիւն կ՚արգիլէ : 15 Քան
Աբիսողոմին խորհրդակից կ՚ըլլայ : 20 Աքիտոփելի խորհուրդը :

1 Ո՛ւ ՚երբոր Դաւիթ *լերան գլուխէն քիչ մը
անցեր էր , ահա *Մեմիբոսթեայի ծառան Սի-
բա զանիկա դիմաւորեց , հետը երկու էշ ՚ո-
ղնաքաշ , որոնց վրայ երկու հարիւր հաց , հա-
րիւր ողկոյզ չամիչ , ու հարիւր ||ամառնային
պտուղ՝ ու սիկ մը դինի բեռցուած էր :
2 Եւ Թագաւորը Սիբային ըսաւ , Ասոնք *ինչ
պիտի ընես ՚՝ Ու Սիբա ըսաւ , Էշերը Թագա-
ւորին տանը հաճար են , որ անոնց վրայ հեծ-
նեն . և հացը ու ամառնային պտուղները
մանչերուն ՚հաճար են , որ ուտեն . ու գինին
ալ ՚անապատին մէջ նուաղածներուն հաճար
3 է , որ խմեն : Եւ Թագաւորը ըսաւ , Հապա
քու տիրոջդ որդին ո՞ր է : ՚Ու Սիբա Թա-
գաւորին ըսաւ , Ահա անիկա Երուսաղէմ կը
նստի , քանզի ըսաւ Թէ Աթսոր Իսրայէլի տու-
նը իմ Հօրս Թագաւորութիւնը ինծի պիտի
4 դարձընէ : ՚Անատեն Թագաւորը Սիբային
ըսաւ , Ահա Մեմիբոսթեայի ամէն ունեցածը
քեզի ըլլայ : Ու Սիբա ըսաւ , Ով տէր իմ

ձ ա Թագ · իգ · 13 :
ճ Հաւտ · ա · 16 · 17 : Առակ · ԺԸ · 17 : Ժբ · 24 :
յ Յոմ · Ժբ · 1 :
ն Գէ · Ժգ · 2 :
շ Թաւ · գ · 15 :
ո Կամ կ՚ելլէր :

ռ Սպղ · իգ · 3 :
ս Թաւ · Ժգ · 8 : Գէ · իբ · 20 : գ Թագ · Ժ · 9 : բ Մն · Թ · 8 : Եռ · կբ · 4 :
տ ա Թագ · գ · 18 :
ր ա Թագ · Թ · 9 :
ց Տես գէ · Ժէ · 17 :

ւ Գէ · Ժէ · 16 :
փ Գէ · ԺԹ · 4 : Եսթ · գ · 12 :
ք Եռ · բ · 2 · 4 :
օ Երեմ · Ժգ · 3 · 4 :
ֆ Սպղ · Ձիգ · 6 :
– Սպղ · գ · 1 · 2 : ՅԷ · 12 · եա :

‡ Գէ · Ժգ · 23 : Ժէ · 14 · 23 :
† Եբբ · յիսնակեցաց :
+ Գէ · ա · 2 :
ֆ Գէ · ԺԹ · 35 :
ֆ Գէ · Ժգ · 19 :
= Գէ · Ժէ · 15 · 16 :
Բ Նմր · 27 :

՛ Գէ · Ժգ · 16 : ամէն · իէ · 33 :
՜ Գէ · Ժգ · 15 :
՝ Կամ կը մտնէ
—
՞ Գէ · Ժէ · 30 · 32 :

Բ Գէ · Բ · 2 :
|| Կամ չարաց էրք ինաց :
§ Եբբ · ի՞նչ են քեզի՞ :
‡ Գէ · Ժէ · 23 : Ժէ · 29 :
՞ Գէ · ԺԹ · 27 :
Ե Առակ · Ժբ · 13 :

թագաւոր, *«չնորհակալ եմ.» Թող քու առ-
ջեւդ չնորհք գտնեմ։
5 Եւ Դաւիթ թագաւորը մինչեւ Բաւուրիմ
եկաւ. և ահա անկէ Սաւուղին տանը ազգա-
տոմէն ելաւ որդին Սեմէի անունով մարդ
6 մը եկաւ, ու եկլելով կ'անիծէր, եւ Դաւի-
թին ու Դաւիթ թագաւորին բոլոր ծառա-
ներուն քար կը նետէր. և բոլոր ժողովուրդը
ու բոլոր զօրաւոր մարդիկը ի՛ձախոյսն էին
7 ու ձախ դիմէն կ'երթային. Եւ Սեմէի անդ ա-
նէծք տուած առներն այսպէս կ'ըսէր, Ելի՛
ելի՛, ով արիւնահեղ մարդ, ով անօրէն մարդ.
8 Տէրը ելաւ Սաւուղին տանը բոլոր արիւնը ի՛ք-
վրադ դարձուց, որ անոր տեղը թագաւոր
եղար. ու Տէրը թագաւորութիւնը քու որ-
դւոյդ Աբիսողոմին ձեռքը տուաւ. և ահա
քու չարիքդ քեզի հասաւ, քանզի դուն
9 արիւնահեղ մարդ մըն ես։ Եւ Շարուհեայի
որդին Աբեսա թագաւորին ըսաւ, Ա՛յս ե՛մ-
ռած շունը ինչո՞ւ համար իմ տիրոջս թագա-
ւորին անէծք ըսայ. թող տուր անցնիմ ու
10 անոր գլուխը առնեմ։ Բայց թագաւորը ըսաւ,
Ով Շարուհեայի որդիք, ղեւռք ինծի հետ
ի՞նչ բան ունիք. թող տուէք որ այսպէս ա-
նէծք ըսայ, քանզի Տէրը ըսաւ անոր, Դա-
ւիթը անիծէ. ու ո՞վ կրնայ ըսել թէ ինչո՞ւ
11 համար այդպէս ըրիր։ Եւ Դաւիթ Աբեսա-
յին ու իր բոլոր ծառաներուն ըսաւ, Ա՛հա
իմ երանքէս ելլող որդիս իմ հոգիս կը փնտ-
րէ, ա՞յր Բենիամինեանը. թող
տուէք զանիկա որ անիծէ, քանզի Տէրը
12 ըսաւ անոր։ Գուցէ Տէրը իմ նեղութիւնս
նայի, ու ասօրուան անոր տուած անէծքին
13 տեղը Տէրը ինծի բարիք հատուցանէ։ Եւ
Դաւիթ իր մարդոցը հետ ճամբան կ'երթար,
ու Սեմէի դիմացէն լեռանը քովէն կ'երթար,
և անէծք տալով, քարեր նետելով ու հող
14 ցանելով կ'երթար։ Եւ թագաւորը ու անոր
հետ եղող բոլոր ժողովուրդը յոգնած եկան
ու հոն հանգչեցան։
15 Եւ Աբիսողոմ ու բոլոր ժողովուրդը՝ Իս-
րայէլի մարդիկը Երուսաղէմ մտան, ու Աքի-
16 տոփէլ անոր հետն էր։ Ու երբոր Դաւիթին
բարեկամը Արաքացի Քուսի Աբիսողոմին քովը
գնաց, Քուսի ըսաւ Աբիսողոմին, կեցցէ ար-
17 քայ, կեցցէ արքայ։ Եւ Աբիսողոմ Քուսիին
ըսաւ, Բարեկամիդ վրայ ունեցած սէրդ ասիկա
18 կա՞ է. ինչո՞ւ բարեկամիդ հետ չգացիր։ Եւ
Քուսի ըսաւ Աբիսողոմին, Չէ, հապա Տէրը-
նը ու ասոր ժողովուրդին և Իսրայէլի բոլոր մար-

դոյ ընտրածը ով որ ըլլայ, ես անոր պիտի
19 ըլլամ ու անոր հետ պիտի նստիմ։ Ա՛խր մէյ ալ
ես որո՞ն ծառայութիւն պիտի ընեմ, անոր
որդւոյն չէ՞. ինչպէս որ քու հօրդ առջեւը
ծառայեցի, անանկ ալ քու առջեւդ պիտի
ըլլամ։
20 Եւ Աբիսողոմ ըսաւ Աքիտոփելին, Խոր-
21 հուրդ ըրէք թէ ինչ ընելու ենք։ Ու Աքի-
տոփել ըսաւ Աբիսողոմին, Քու հօրդ հար-
ճերուն մնայր, որոնք անիկա տանը պահպա-
նութիւնը ընելու համար թողուց. ու երբոր
բոլոր Իսրայէլ լսէ որ դուն քու հօրդ հաւել
եղար, անատեղը բոլոր քեզի հետ եղողներուն
22 ձեռքերը պիտի ուժովնան։ Ուստի տանիքին
վրայ Աբիսողոմին համար վրան կանգնեցին,
և Աբիսողոմ բոլոր Իսրայէլին աչքերուն առ-
23 ջեւը իր հօրը հարճերուն մտաւ։ Ու այն օրերը
Աքիտոփելին տուած խորհուրդը այնպէս էր,
ինչպէս որ մէկը Աստուծոյ խօսքը հարցնէր.
Աքիտոփելին ամէն խորհուրդը՝ թէ Դաւիթին
քովը և թէ Աբիսողոմին քովը այնպէս էր։

ԳԼ· ԺԷ

1 Քաւիին յաջողակութեամբը Աքիտոփելի խորհուրդը կը մեծ-
ցնի Աստուծոյ նախատահմանութեամբ հաստատուած։ 15 Դա-
ւիթին գաղտուկ կերպով լուր կը խրկուի։ 23 Աքիտոփել
ինքզինքը կը կախէ։ 25 Ամասայի զօրագլուխ կ'ըլլայ։ 27 Մա-
նայիմի մէջ Դաւիթին պաշար կը բերեն։

1 Եւ Աքիտոփել ըսաւ Աբիսողոմին, Հիմա տա-
սներկու հազար մարդ ընտրեմ ու ելլեմ, և
2 ես դիշեր Դաւիթին ետեւէն իյնամ. Ու անի-
կա քանի որ յոգնած ու ձեռքերը թուլցած
է, անոր վրայ հանկարծ ու վախցընեմ զանիկա,
որ անոր հետ եղող ժողովուրդը փախչի. ու
3 միմիայն թագաւորը զարնեմ։ Այսպէս բոլոր
ժողովուրդը քեզի պիտի դարձընեմ. քանզի
քու փնտռած մարդդ ՅՈՒՐ ԱՆԴԷՐՁ ամէնը
ձեռքդ անցած կը սեպուի, ու բոլոր ժողո-
4 վուրդը խաղաղութեան մէջ կ'ըլլայ։ Եւ ասս
խօսքը Աբիսողոմին աչքին ու Իսրայէլի բոլոր
ծերերուն աչքին †հաճոյ երեւցաւ։
5 Եւ Աբիսողոմ ըսաւ, Հիմա Արաքացի Քու-
սին ալ կանչեցէք, ‡որ անոր խորհուրդն ալ
6 լսենք։ Ու երբոր Քուսի Աբիսողոմին քովը
եկաւ, Աբիսողոմ անոր հետ խօսեցաւ ու ը-
սաւ, Աքիտոփել ասանկ բան մը ըսաւ. արդեօք
անոր խօսքը ||ընե՞նք՝ թէ չէ, դուն խօսէ։"
7 Եւ Քուսի Աբիսողոմին ըսաւ, Աքիտոփելին
8 տուած խորհուրդը ասս անգամ աղեկ չէ։ Եւ
Քուսի ըսաւ, Դուն գիտես որ քու հայրդ ու

* Եբր· երկրպագու-
թիւն կ'ընեմ.
ա Գլ· ԺԹ· 16։ գ
Թագ· բ· 8, 44։
բ Բ Օր· Ժգ· 13։
գ Տես գլ· ա· 16։ գ·
23, 29։ գ· 11, 12։
դ Դատ· Թ· 24, 56։
57։ գ Թագ· բ· 32·
33։
ե ա Թագ· իգ· 15։
Գլ· ԻԹ· 8։
զ Եզ· իբ· 28։
է Գլ· ԺԹ· 22։ ա
Պետ· բ· 23։
ը Տես գ Թագ· Ժբ·
25։ Ողբ· գ· 38։
թ Հռոմ· Թ· 20։
ժ Ծն· ԺԸ· 4։
ի Գլ· Ժբ· 11։
լ Ծն· իԹ· 32։ ա
Թագ· ա· 11։ Սաղ·
իԸ· 18։
խ Հռոմ· ը· 28։
ծ Գլ· ԺԸ· 37։
կ Գլ· ԺԸ· 37։
հ Գլ· ԺԹ· 25։ Ա-
մակ· ԺԷ· 17։
ձ Գլ· ԺԸ· 34։
ղ Գլ· ԺԸ· 16։ ի· 3։
ճ Ծն· ԼԴ· 30։ ա
Թագ· Ժգ· 4։
մ Գլ· բ· 7։ Ջաք·
ը· 13։
յ Գլ· Ժբ· 11, 12։
ն Գլ· ԺԸ· 12։
— Տես բ Օր· իԸ· 18։
շ Գլ· Ժգ· 14։
ո Ջաք· Ժգ· 7։
չ Եբր· ուղիղ· ա
Թագ· Ժբ· 20։
պ Եբր· ու ինչ որ կայ
անոր բերանը
|| Կա՞ ընե՞նք· Թէ
չէ՞ դուն ալ խօսէ։

անոր մարդիկը զօրաւոր են, ու †արաւերնին պրած է՝ գաշտի մէջ ‡ձագերը կորսնցուցած արջու պէս. և քու Տէրդ պատերազմով մարդ մըն է, ու դիւերը ժողովուրդին հետ չեն եր-
9 Եւ հիմա անոնց կամ փոսի մը մէջ կամ ուրիշ տեղ մը պահուած է. ու քիչ որ առջի անգամ տանդմէ իյնալու բլլան, ամէն լսողը պիտի ըսէ թէ Աբիսողոմին եաւէն զացող ժողովուր-
10 դը կոտորեր է. Անոնք ատիճի պէս սիրա ունեցող զօրաւոր մարդը անգամ բոլորովին †պիտի թուխնայ. քանզի բոլոր Իսրայէլ գիտէ որ քու Տէրդ զօրաւոր է, ու անոր հետ
11 եղողները ուժի տէր մարդիկ են: Ես պատճառաւ ես քեզի խորհուրդ կու տամ՝ որ բոլոր Իսրայէլ ‡Դանէն մինչև Բերսաբէէ՝ †ծովեզերքը եղող աւազին պէս բազմաթիւ ըլլան քու գովդ
12 ժողովին. դուն ալ անձամբ անոնց մէջը գաս-
13 ըաւ երթաս: Եւ այսպէս անոր վրայ երթանք՝ անկից ուր տեղ որ գտնուի, ու անոր վրայ հասնինք՝ ինչպէս որ ցօղը գետնի վրայ կ՚իջնէ, և անկէ ու անոր հետ եղող բոլոր մար-
13 դոցմէն մէկը ողջ չմնայ: Եւ եթէ որ քաղաքի մը մէջ դոյուի, ան քաղաքը բոլոր Իսրայէլ չուանները առնի, ու գանիկա մինչև հեղեղա-
14 որ քաշենք, այնպէս որ հոն մէկ պզտիկ քար մը անդամ չմնայ: Եւ Աբիսողոմ ու բոլոր Իսրայէլի մարդիկը ըսին, Աքաքացի Քուսիին խորհուրդը Աբիսողոմէլի խորհուրդէն աղէկ է: Քանզի †Տէրը Աբիսողոմէլին աղէկ խորհուրդը ջլատելու հրամայեր էր, որ Տէրը Աբիսողոմին վրայ չարիք հասցնէ:
15 †Եւ Քուսի Սադոկի ու Աբիաթար քահանաներուն ըսաւ, Աբիսողոմէլ Աբիսողոմին ու Իսրայէլի ծերերուն այս ինչ խորհուրդը տը-
16 ւաւ, ես ալ այս ինչ խորհուրդը տուի. Հիմա չուտով հաբր իրկեցէք ու Դաւիթին խնդրեցէք ու ըսէք, Գիշերը †անապատին դաշտերուն մէջ մի կենար, հապա չուտով անցիր. չըլլայ որ թագաւորը ու անոր հետ եղող բո-
17 լոր ժողովուրդը *յանկարծ ջարդուին:" †Եւ Յոնաթանն ու Աբիմաաս ‡Ռոգէլի աղբիւրին քովը կայներ էին, քանզի չէին կրնար քաղաքը մտնել ու երևնալ. և աղախինը գնաց ու անոնց պատմեց, և անոնք գացին ու Դա-
18 ւիթ թագաւորին խնդացուցին: Եւ պատանի մը անոնք զանոնք ու Աբիսողոմին պատմեց. բայց անոնք երկուքը միասին չուտով գացին ու †Բաւուրիմ մէկ մարդու մը տունը մտան. և անոր իր գաւիթին մէջը չրհոր մը ունէր,
19 ու անոնք հոն իջան: Եւ †կինը մէկ ծած-կոց մը առաւ, չրհորին բերնին վրայ փռեց, ու անոր վրայ ձաւար տարածեց, ու բանը
20 չհասկցուեցաւ: Եւ Աբիսողոմին ծառանները անոր կնոջանը տունը մտան ու ըսին, Աբիմաաս ու Յոնաթան որ են: Եւ †կինը անոնց ը-սաւ, †Զուրկին անդին կողմը անցան: Ու անոնք փնտռեցին ու չգտան, ու Երուսաղէմ դար-
21 ձան: Եւ անոնց երթալէն ետքը չրհորէն ելան, ու գացին Դաւիթ Թագաւորին լուացուցին, և Դաւիթին ըսին, †Ելէք ու չուտով ջուրէն անցէք, քանզի Աքիտոփել ձեզի հասնար ա-
22 սանկ խորհուրդ մը ըրաւ: Եւ Դաւիթ ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը ելան ու Յորդանանէն անցան. ու մինչև առաւօտեան լոյսը Յորդանանէն չանցած մարդ մը չմնաց:
23 Եւ Աքիտոփել երբոր տեսաւ որ իր խորհուրդը չհաստատուեցաւ, իր էշուն հասկնար դրաւ ու ելաւ †իր քաղաքը ու իր տունը դնաց. և †իր տանը հասնար պատուէր տուաւ, ու †ինքզինքը խեղդեց ու մեռաւ, և իր հօրը դերեզմանը թաղուեցաւ:
24 Եւ Դաւիթ †Մանայիմ հասաւ: Աբիսողոմ ալ բոլոր Իսրայէլի մարդոցը հետ Յորդանանէն
25 †ելաւ անցաւ: Եւ Աբիսողոմ Յովաբին տեղը Ամեսային դրաւ զօրքին վրայ. ու Ամեսայ Եթեր անուն ‡Իսրայէլացիի մը որդի էր, որ անկից Յովաբին մօրը Շարուհեայինն քոյրը՝
26 Նաասին աղջիկը †Աբիհեան աներ էր: Եւ Իսրայէլ Աբիսողոմին հետ Գաղաադ ու երկրին մէջ բանակեցաւ:
27 Ու երբոր Դաւիթ Մանայիմ եկաւ, Ամմոնի որդւոցը Հաբբայէն †Նաասի որդին Սոբի, ու Լադաբարէն †Ամիելի որդին Մաքիր, և Բող-
28 գելիմէն †Գաղաադացի Բերզելի՝ Անկողիններ, կոնքեր, խոպէ ամաններ, ցորեն, գարի, ա-
29 լիւր, ու բոնդած ցորեն, ու բակլայ, և ոսպ, ու բոնդած †ոլոռ, Ու մեղր, և կոգի, ու ոչխարներ, և կովու պանիր Դաւիթին ու անոր հետ եղող ժողովուրդին բերին որ ու-տեն. քանզի ըսին, ժողովուրդը †անապատին մէջ անօթի, յոգնած ու ծարաւած է:

ԳԼ· ԺԸ

1 Եւ Դաւիթ իր հետը եղող զօրքը համրեց, ու անոնց վրայ հազարապետներ ու հարիւ-
2 րապետներ դրաւ: Եւ Դաւիթ զօրքին երրորդ մասը՝ Յովաբին ձեռքը, ու երրորդ մա-

փ Դատ. ԺԸ. 25:
ք Մկ. Ժգ. 8:
ր Ցես. ը. 11:
ս Դատ. ի. 1:
վ Ծն. իբ. 17:
տ Գէ. Ժէ. 31. 34:
ր Գէ. Ժէ. 35:
ց Գէ. Ժէ. 28:
ւ Եբր. կատին:
փ Գէ. Ժէ. 27. 36:
ք Ցես. Ժէ. 7. ԺԸ. 16:
օ Գէ. Ժգ. 5:
ֆ Տես Ցես. ը. 6:
† Տես Եր. ա. 19:
Ցես. բ. 4. 5:
‡ Եբր. Ջաբիաուեին
ֆ Հմր. 15. 16:
ֆ Գէ. Ժէ. 12:
ղ Դ Թագ. ի. 1:
ճ Մատ. իե. 5:
ֆ Ծն. լը. 2: Ցես. Ժգ. 26: Գէ. բ. 8:
† Կամ Խանդելացիի. Տես ա Մն. բ. 17:
ֆ ա Մն. բ. 16. 17:
† Տես գէ. Ժ. 1. 2. Ժբ. 30:
ֆ Գէ. ի. 4:
- Գէ. ԺԹ. 31. 32. Թագ. բ. 7:
ֆ Գէ. Ժգ. 2:

ալ՝ Յովաբին եղբօրը Շարուհեան Աբեսային
ձեռքը, "ու երրորդ մասը Գեթացի Եթթիին
*ձեռքը յանձնեց." և Թագաւորը ժողովուր-
դին ըսաւ, Անպատճառ ես ալ ձեզի հետ պիտի
3 ելլեմ։ †Բայց ժողովուրդը ըսաւ, Մի ելլեր,
քանզի թէ որ մենք փախչելու ըլլանք, անոնք
մեզի համար հոգ չեն ըներ. ու թէ և կէսեր-
նիս մեռնին, անոնք զանիկա բանի մը տեղ չեն
դներ. բայց դուն մեր տասը հազարին չափ
ես. ու հիմա ազէկը ան է որ դուն մեզի քա-
4 զաքէն օգնութիւն ընես։ Եւ Թագաւորը
անոնց ըսաւ, Ձեր աչքերուն հաճոյ երեցածը
պիտի ընեմ. ու Թագաւորը դրանը քով կայ-
նեցաւ, և բոլոր զօրքը հարիւրներով ու հա-
5 զարներով ի՛ելլելին։ Ու Թագաւորը Յովաբին
և Աբեսային ու Եթթիին պատուիրելով ըսաւ,
Ինծի համար Աբիսողոմ պատանիին խնայեցէք։
‡Ու երբոր Թագաւորը Աբիսողոմին համար
բոլոր զօրավարներուն պատուիրեց, բոլոր
զօրքերը լսեցին։
6 Եւ զօրքը դաշտը ելաւ Իսրայէլին դէմ
դնելու համար, ու պատերազմը †Եփրեմի ան-
7 տառին մէջ եղաւ։ Եւ հոն Իսրայէլին զօր-
քերը Դաւթին ծառաներուն առջեւը յաղ-
թուեցան. ու հոն ան օրը մեծ կոտորած եղաւ,
8 — քսան հազար մարդ։ —։ Եւ հոն պատե-
րազմը բոլոր երկրին վրայ տարածուեցաւ, ու
ան օրը անտառը աւելի ժողովուրդ կարգածէն աւելի
9 սուրէն կերաւ։ Եւ Աբիսողոմ Դաւթին
ծառաներուն հանդիպեցաւ. ու Աբիսողոմ ջո-
րիի վրայ հեծեր էր, և ջորին մեծ բևեհ-
նիի մը թաւ ատերուն տակը մտաւ, ու անոր
գլուխը բևեհնիին բռնուեցաւ, ու երկինքէ ու
երկրի մէջ կախուած մնաց. և ջորին տակէն
10 անցաւ գնաց։ Ու մէկ մարդ մը տեսնելով
տուաւ՝ Յովաբին պատմեց ու ըսաւ, Ահա Աբի-
11 սողոմը բևեհնիի մը կախուած տեսայ։ Եւ Յո-
վաբ ըսին ըսաւ մարդուն ըսաւ, Որով-
հետև տեսար, ինչո՞ւ համար զանիկա
հոն գետնին չզարկիր. անտառներ քեզի տասը
12 —նի արծաթ ու մէկ գօտի մը կու տայի։ Եւ
ան մարդը Յովաբին ըսաւ, Թէ որ իմ ափս
հազար —նի կշռուքով ալ արծաթ դրուէր,
Թագաւորին որդւոյն ձեռքս չէի երկընցներ.
†քանզի մենք լսեցինք՝ երբոր Թագաւորը քե-
զի ու Աբեսային ու Եթթիին պատուիրեց՝
ըսելով, †Ամէն մէկերնիդ" Աբիսողոմ պատա-
13 նիին հոգ տարէք. եթէ ոչ ‡պարապ տեղը
իմ կեանքս վտանգի մէջ պիտի դնէի." քանզի
թագաւորէն մը Թագաւորին գաղտուկ չմնար.
14 ու դուն ալ ինքդ դէմ պիտի կենայիր։ Եւ Յո-
վաբ ըսաւ, Ես քու առջեւդ այսպէս ժամա-
նակ չեմ անցըներ. ու իր ձեռքը երեք գե-
ղարդ առաւ, ու անոնցմով Աբիսողոմին սիրտը

խոցեց, որ անիկա տակաւին բևեհնիին վրայ
15 ողջ էր։ Եւ Յովաբին զինակիրները՝ տասը պա-
տանիք չորս կողմը պաշարելով՝ Աբիսողոմը
16 զարկին ու զանիկա մեռուցին։ Եւ Յովաբ
փող հնչեցուց, ու զօրքը Իսրայէլը հալածե-
լէն ետ դարձաւ, քանզի Յովաբ զօրքը զսպեց։
17 Ու Աբիսողոմը առին և զանիկա անտառին
մէջը մեկ մեծ փոսի մը մէջ նետեցին, ու շատոր
վրան խիստ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին. և
բոլոր Իսրայէլ փախաւ՝ ամէն մէկը իր վրանը։
18 Եւ Աբիսողոմ իր կենդանութեան առնելը
մէկ արձան մը առեր էր, ու զանիկա իրեն
համար †Թագաւորի Հովիտին մէջը կանգներ
էր, ըսելով Թէ "Որդի չունիմ որ իմ անուա-
նը յիշատակը պահէ. ու ան արձանը իր
անունովը կոչեր էր, որ անիկա մինչև աս
օրս Աբիսողոմին ||արձանը կ'ըսուի։
19 Եւ Սադոկին որդին Աքիմաաս ըսաւ, Էր-
թամ վազեմ ու Թագաւորին աւետիս տանիմ,
որ Տէրը անոր իրաւունք բրաւ, — ընկա- իր
20 թշնամիներուն ձեռքէն ազատեց։ Ու Յովաբ
անոր ըսաւ, Դուն այսօր աւետիս պիտի
չես. դուն մէկ ուրիշ օր մը աւետիս տար,
բայց այսօր աւետիս մի տանիր, քանզի Թա-
21 գաւորին որդին մեռաւ։ Եւ Յովաբ Քուսիին
ըսաւ, Գնա տեսածդ Թագաւորին պատմէ.
ու Քուսի Յովաբին խոնարհութիւն ըրաւ,
22 և վազելով գնաց։ Ու Սադոկին որդին Աքի-
մաաս նորէն Յովաբին ըսաւ, Ինչ և իցէ Էր-
թամ ես ալ Քուսիին ետևէն վա-
զեմ։ Ու Յովաբ ըսաւ, Ինչո՞ւ վազես, որդիս,
23 որովհետև աւետիս մը չունիս տանելու։ Ե-
— ընկա- ըսաւ, ինչ և իցէ վազեմ. ու անոր ըսաւ,
վազե։ Եւ Աքիմաաս դաշտին ճամբովը վա-
24 զեց, ու Քուսիին անցաւ։ Եւ Դաւիթ երկու
դռներուն մէջը կը նստէր. ու †դէտը դրանը
տանիքին վրայ դէպ՝ի պարիսպը գնաց, և
աչքերը վերցընելով տեսաւ որ ահա մէկ մարդ
25 մը մինակ կը վազէր։ Պոռտնը դէտը բարձր
ձայնով Թագաւորին խնդրուց. ու Թագաւո-
րը ըսաւ, Թէ որ մինակ է, անոր բերանը աւե-
տիս կայ։ Ու անիկա կու գար ու կը մօտենար։
26 Եւ դէտը մէկ ուրիշ վազող մարդ մը տեսաւ.
ու դէտը դռնապանին բարձր ձայնով ըսաւ,
Ահա մէկ — ևս մարդ մըն ալ մինակ կը վազէ։
Եւ Թագաւորը ըսաւ, Ան ալ աւետաւոր է։
27 Ու դէտը ըսաւ, Առջինին ընթացքը Սադո-
կին որդւոյն Աքիմաասին ընթացքին պէս կ'ե-
րևնայ ինծի։ Եւ Թագաւորը ըսաւ, Անիկա
բարի մարդ է, ու բարի աւետիսով կու գայ։
28 Եւ Աքիմաաս պոռալով ըսաւ Թագաւորին,
Ողջոյն. ու երեսի վրայ դետինը խոնար-
հութիւն ըրաւ Թագաւորին, ու ըսաւ,
Օրհնեալ ըլլայ քու Տէրը Աստուածդ, որ իմ

* Գլ. ժէ. 19։ — Եբր. ձեռքովը խըր-կէց.
† Գլ. իա. 17։ ‡ Հմմ. 12։ † Ցես. ժէ. 15, 18։ § Հմմ. 5։ † Կամ Լռեցէք համար ‡ Եբր. իմ կեանքիս համար
դէմ ուռնալու թիւն ըրած պիտի ըլլայ.։ Ցես. է. 26։ Ծն. ժգ. 17։ Տես գլ. ժգ. 27։ ‖ Եբր. ձեռքը ¶ գ Թագ. թ. 17։

ամրոջ Թագաւորին դէմ ձեռք վերցնողնե-
29 րը ։— չէ՞ մնաներ ։ Եւ Թագաւորը բաւ ,
Աբիսողմ պատանին ո՞ղջ է ։ Ու Աբիմաաս ը-
նաւ , Երբոր Յովաբ՝ Թագաւորին ծառան ու
ձէ՛ք քու ծառագ խրկեց , մէկ մեծ խումբ մը
30 տեսայ , բայց ինչ ըլլալը չիմացայ ։ Եւ Թա-
գաւորը ըսաւ , Դարձիր ու հոս կայնէ ։ Ու
31 անիկա դարձաւ ու կայնեցաւ ։ Եւ ահա Քու-
շի եկաւ , ու Քուսի ըսաւ , Իմ տիրոջս Թա-
գաւորին աւետիս ։— որ բոլոր քու վը-
րադ ելլողներուն ձեռքէն Տէրը այսօր ։ե՛ղ-
32 ա՛ծ , — քեզի իրաւունք ըրաւ ։ Եւ Թագա-
ւորը Քուսիին ըսաւ , Աբիսողմ պատանին
ո՞ղջ է ։ Անաաենը Քուսի ըսաւ , Իմ տիրոջս
Թագաւորին թշնամիները ու չարութեան հա-
մար բոլոր քու վրադ ելլողները ան պատա-
33 նին պէս ելլան ։ Եւ Թագաւորը խռովեցաւ ,
ու դրան վերնատունը ելաւ ու լացաւ . և
քալելով՝ այսպէս կ՚ըսէր , Որդեակ իմ Աբի-
սողմ , որդեակ իմ , որդեակ իմ Աբիսողմ , Աբիսողմ
որդեակ իմ , որդեակ իմ ։

ԳԼ · ԺԹ

1 Յովաբ կ՚արգիլէ Թագաւորը սուգ ընելէն ։ 9 Խորհրդոցներ
կ՚ապստամբեն Թագաւորը նոր բերելու ։ 11 Դաւիթ քահանանե-
րուն լուր կը խրկէ որ Յուդայի մարդիկը յորդորեն ։ 18 Սե-
մեիին յանցանքը կը ներուի ։ 32 Բերզէլի իր տունը կը դա-
նոյ , ու անոր որդին Քամաամ Թագաւորին պալատին մէջ
կ՚ընդունուի ։ 41 Խորհրդոցներ կը վիճին Յուդայեանց հետ ,
որ առանց իրենց ներկայ գտնուելուն Թագաւորը տան բե-
րեր են ։

1 Եւ Յովաբին պատմուեցաւ թէ ահա Թագա-
ւորը Աբիսողմին համար կու լայ ու սուգ կ՚ը-
2 նէ ։ Եւ այն օրը յաղթութիւնը սուգի դար-
ձաւ բոլոր զօրքին առջեւը , քանզի զօրքը
լսեց որ Թագաւորը իր որդւոյն համար կը
3 ցաւի ։ Ու այն օրը զօրքը գողի պէս ։քաղա-
քը կը մտնէր՝ պատերազմէն վախցած ու ամչ-
4 ցած զօրքի պէս ։ Եւ Թագաւորը ։իր երեսը
ծածկեց , ու Թագաւորը մեծ ձայնով մը կը
կանչէր , Որդեակ իմ Աբիսողմ , Աբիսողմ
որդեակ իմ , որդեակ իմ ։

5 Եւ Յովաբ ներս մտաւ Թագաւորին քովը ,
ու ըսաւ , Այսօր քու կեանքդ , ու քու որ-
զաքներուդ ու աղջկներուդ կեանքը , և
քու կնիկներուդ ու հարճերուդ կեանքը ա-
պասող ամէն ծառաներուդ երեսը այսօր ա-
6 մօթով բրիր . քանզի քեզ սիրողները կը ա-
բես , ու քեզ ատողները կ՚սիրես . վասն զի
այսօր յայտնեցիր որ ։— իշխաններդ ու ծա-
ռաներդ բանի մը տեղ չես դներ . և այսօր
—։ Հասկցայ որ եթէ այսօր Աբիսողմ ողջ
մնար , ու մենք ամէնքս մեռնէինք , անսա-

7 նը քու աչքերուդ հաճոյ պիտի երեւնար ։ Եւ
հիմա ոտք ելիր ու դուրս եկուր , ու քու
ծառաներուդ ։հետ քաղցրութեամբ խօսէ ,
քանզի Տէրոջմով երդուայ կ՚ընեմ որ , եթէ դուն
դուրս չելլես , ասդիշեր քովդ մարդ մը պի-
տի չմնայ . ու ասիկա քեզի՝ քու ապագայէդ
8 մինչեւ հիմա դժուար եկած ամէն ձա-
խորդութիւններէն աւելի պիղ կ՚ըլլայ ։ Եւ
Թագաւորը եղաւ ու դուռը նստաւ . անոնք
ալ բոլոր զօրքին պատմեցին ու ըսին , Ահա
Թագաւորը դուռը նստեր է . ու բոլոր զօրքը
Թագաւորին առջեւը եկան , բայց Իսրայէլի
մարդիկը իրենց վրանները փախեր էին ։

9 Եւ Իսրայէլին ամէն ցեղերուն մէջ բոլոր
ժողովուրդը կը վիճէին ու կ՚ըսէին , Մեր թըշ-
նամիներուն ձեռքէն մեզ ազատող
է , ու փղշտացւոց ձեռքէն մեզ ազատո-
ղը անիկա է . և հիմա Աբիսողմին պատճա-
10 ռով երկրէս փախաւ . Ու Աբիսողմ
օծեցինք , պատե-
րազմի մէջ մեռաւ . և հիմա դուք Թագա-
ւորը նո՛ դարձնելու վրայով լո՞ւռ մի
չէք խօսիր ։

11 Ու Դաւիթ Թագաւորը Սադոկ ու Աբիա-
թար քահանաներուն հրէշտակներ խրկեց՝ ըսելով,
Յուդայի ծերերուն հետ խօսեցէ՛ք ու ըսէ՛ք ,
Թագաւորը իր տունը դարձնելու լո՞ւռ ։հետ
կը մնաք ։՝ քանզի բոլոր Իսրայէլին խօսքը
12 Թագաւորին հասաւ մինչեւ անոր տունը . Դուք
իմ եղբայրներս , ։ոսկորս ու մարմինս էք . ու
Թագաւորը էր ։՞՞ը դարձնելու լո՞ւռ ետ
13 կը մնաք ։ Եւ Ամեսայիին ըսէ՛ք , Դուն իմ
ոսկորս ու մարմինս չե՞ն . ։Աստուած ինծի
այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ , թէ որ Յովաբին
տեղը միշտ իմ առջեւս զօրագլուխ չըլլաս ։
14 Եւ Յուդայի բոլոր մարդոց սիրտը ։մէկ մար-
դու ։պէս նըն դարձուց . ու Թագաւորին
։՞՞ղարկեցին՝ ըսելով , Դարձիր՝ դուն
15 ու քու ամէն ծառաներդ ։ Անոնով
Թագաւորը դարձաւ ու մինչեւ Յորդանան
եկաւ . Յուդա ալ մինչեւ ։Գաղգաղա եկաւ ,
որ Թագաւորը դիմաւորէ ու Թագաւորը Յոր-
դանանէն անցնի ։

16 Ու ։Գերայի որդին Բաւուրիմացի Բենիա-
մինեան Սեմէին արտորալով՝ Յուդայի մար-
դոցը հետ Դաւիթ Թագաւորը դիմաւորելու
17 իջաւ , Եւ անոր հետ Բենիամինէն հազար մարդ
կար . ու Սաուղին տան ծառան ։Սիբա իր
տասնուհինգ որդիներովը և քսան ծառանե-
րովը ։՞՞ , ու Թագաւորին առջեւը՝ ։Յորդա-
18 նան հասան ։՝ Եւ Թագաւորին տունը անցը-
նելու համար՝ ու անոր աչքերուն հաճոյ երե-
ցածը ընելու համար մէկ նաւակ մը անցաւ ,

ա Գլ · ԺԹ · 1 ։
— Հմր · 32 ։
բ Գլ · Ժէ · 30 ։
գ Գլ · Ժբ · 33 ։
դ Երէ · որմին · Ծն · Լգ · 3 ։
ե Գլ · Ժէ · 14 ։
զ Երէ · վերջիններէն կ՚ըսէր ։
է Գլ · է · 1 ։
ը Գլ · Ժէ · 25 ։
թ Հաւ · ա · 17 ։
ժ Դատ · է · 1 ։
ի Ցեր · է · 9 ։
լ Գլ · Ժգ · 5 ։ գ Թագ · բ · 8 ։
խ Գլ · Թ · 2 , 10 ։ Ժգ ·
1 , 2 ։
ծ Կամ Յորդանանէն անցան ։

ու երրոր Թագաւորը Յորդանանէն անցաւ ,
Գերայն որդին Սեմէի Թագաւորին առջեւը
19 լնկաւ , եւ Թագաւորին ըսաւ , Իմ աերս լնծի յանցանք չսեպե , ու իմ Թագաւոր ա-
ւրջս երուսաղեմէն ելած օրը Ժառայիդ ըրած
անօրէնութիւնը չյիշե , ու Թագաւորը զանի-
20 կա իր սրտին մէջը չդնե . քանզի քու ծառադ
գիտցայ որ մեղք գործեցի . և ահա այսօր
Յովսեփեան բոլոր տունէն առաջ ես եկայ , որ
21 իմ Թագաւոր աերս դիմաւորելու էջնեմ : Ու
Շարուհեայի որդին Աբեսսա պատասխան
առաւ ու ըսաւ , Միթէ Սեմէի սորը Տաճար
պիտի չմեռնի՞ , որ Տէրոջը օծեալը անիծեց :
22 Բայց Դաւիթ ըսաւ , Դուք ինծի հետ ի՞նչ
բան ունիք , ով Շարուհեայի որդիք , որ այսօր
ինծի Թշնամութիւն կ՚ընիք . Միթէ այսօր
Իսրայէլէն մարդ մը պիտի մեռնի՞ . որովհետև
գիտեմ որ ես այսօր Իսրայէլի վրայ Թագաւոր
23 եմ : Եւ Թագաւորը Սեմէիին ըսաւ , Պիտի
չմեռնիս . ու Թագաւորը անոր երդում ըրաւ :
24 Եւ Սաուղի որդին Մեմփիբոսթէ Թագա-
ւորը դիմաւորելու իջաւ . ու անիկա Թագաւո-
րին գացած օրէն մինչև անոր խաղաղութեամբ
եկած օրը՝ ոտքերը չէր գարմաներ , ու մո-
րուքը չէր չիտկեր , և լաթերը չէր լուացեր :
25 Ու երրոր Թագաւորը դիմաւորելու Տամար
Երուսաղէմ եկաւ , Թագաւորը անոր ըսաւ ,
Ով Մեմփիբոսթէ , Ինչո՞ւ ինծի հետ չգացիր :
26 Եւ անիկա ըսաւ , Ով Տէր իմ Թագաւոր , իմ
ծառաս պիս խաբեց . քանզի քու ծառադ
ըսաւ , Էշը պատրաստեմ , որ վրան հեծնեմ
ու Թագաւորին հետը երթամ . վասն զի ծա-
27 ռադ կաղ է : Եւ Զիպիա քու ծառադ իմ
Թագաւոր տիրոջս առջեւը բամբասեց . Բայց
իմ Թագաւոր տէրս Աստուծոյ հրեշտակի մը
պես է . ուստի քու աչքերուդ Տաճոյ երեւցա-
28 ծը ըրէ : Քանզի Թէպետ և իմ Տօրս բոլոր
տունը իմ Թագաւոր տիրոջս առջեւը մեռեալ
մեռնելու մարդիկ էին , Բայց դուն քու ծա-
ռադ քու սեղանդ կերակրուր ուտողներուն
կարգը դրիր . ուստի ալ ամէն ես ի՞նչ իրա-
29 ւունք ունիմ Թագաւորին բողոքելու : Եւ
Թագաւորը անոր ըսաւ , Ալ ինչո՞ւ քու բա-
ներուդ վրայ կը խօսիս . ես ըսի որ դուն ու
30 Սիբան արտերը միջերնիդ բաժնեք : Ու Մեմ-
փիբոսթէ ըսաւ Թագաւորին , Թող անիկա
ամէնն ալ առնէ , որովհետև իմ Թագաւոր
տէրս խաղաղութեամբ իր տունը եկաւ :
31 Եւ Գաղաադացի Բերզեղլի Ռոգելլիմէն
ջնաւ , ու Թագաւորին Տետ Յորդանանէն ան-
ցաւ , որ զանիկա Յորդանանէն յուղարկէ :
32 Ու Բերզեղլի խիստ ծեր էր՝ ութսուն տարե-
կան մարդ էլլալով . և որչափ ժամանակ որ
Թագաւորը Մանայիմի մէջ կեցաւ , Նզանիկա
ինքը կերակրեց , քանզի խիստ մեծ մարդ
33 մըն էր : Ու Թագաւորը Բերզեղլիին ըսաւ ,
Ինծի հետ անցիր , և քեզ իմ քովս երուսա-
34 ղեմի մէջ կերակրեմ : Ու Բերզեղլի Թագաւո-
րին ըսաւ , Իմ կենացս տարիներուն օրերը
ո՞րչափ պիտի ըլլան՝ որ Թագաւորին Տետ երու-
35 սաղէմ երթամ . Ես այսօր ութսուն տարեկան
եմ . միթէ աղէկը ու դէշը կրնամ որոշել .
միթէ ծառադ իր կերածին ու խմածին Տա-
մը կրնայ առնել . և ասկէ ետքը խաղ կանչող
մարդերուն կամ երգիչներուն ձայները կրնամ
լսել . ու քու ծառադ իմ Թագաւոր տիրոջս՝
36 ալ ինչո՞ւ Տամար բեռ ըլլայ : Քու ծառադ
Թագաւորին Տետ քիչ մը Յորդանանէն պիտի
անցնի . ու Թագաւորը ինչո՞ւ ինծի այսպէս
37 փոխարէն մը Տատուցանէ : Թող ծառադ դա-
նամ , ու իմ քաղաքիս մէջ իմ Տօրս ու մօրս
գերեզմանին քովը մեռնիմ . ահա քու ծա-
ռադ Քամաամ իմ տիրոջս Թագաւորին Տետ
անցնի . ու քու աչքերուդ Տաճոյ երեւցածը
38 ըրէ անոր : Եւ Թագաւորը ըսաւ , Թող Քա-
մաամ ինծի Տետ անցնի , ու ես քու աչքե-
րուդ Տաճոյ երեւցածը պիտի ընեմ անոր . և
39 ինծմէ ինչ որ խնդրես՝ քեզի պիտի ընեմ : Ու
բոլոր ժողովուրդը Յորդանանէն անցաւ . Թա-
գաւորն ալ անցաւ : Եւ Թագաւորը Բերզե-
լիին Տամբուրեց ու զանիկա օրհնեց . ան ալ
40 իր տեղը գարձաւ : Եւ Թագաւորը Գաղգա-
ղա անցաւ , ու Քամաամ անոր Տետ անցաւ .
այսպէս Յուդային բոլոր ժողովուրդը ու Իս-
րայէլին ալ կէս ժողովուրդը Թագաւորը ան-
ցուցին :
41 Եւ ահա բոլոր Իսրայէլի մարդիկը Թագա-
ւորին եկան՝ ու Թագաւորին ըսին , Ինչո՞ւ
Տամար մեր եղբայրնիքը՝ Յուդային մարդիկը
քեզ գողցան , ու Թագաւորը և անոր տու-
նը ու անոր Տետ Դաւիթին բոլոր մարդիկը
42 Յորդանանէն անցուցին : Եւ Յուդայի բոլոր
մարդիկը Իսրայէլի մարդոցը պատասխան տը-
ւին ու ըսին , Քանզի Թագաւորը մեզի մօտ
ազգական է , ու ա բանիս Տամար ինչո՞ւ այս-
պէս կը նեղանաք . միթէ Թագաւորէն բան
մը կերա՞նք , կամ թէ անիկա մեզի պարգև
43 մը տուա՞ : Եւ Իսրայէլի մարդիկը Յուդա-
յի մարդոցը պատասխան տուին ու ըսին ,
Մենք Թագաւորին քովը տասը բաժին ու-
նինք , ու Նաև Դաւիթին վրայ ձեզմէ աւե-
լի իրաւունք ունինք . և ինչո՞ւ Տամար մեզ
անարգեցիք , ու մեր Թագաւորը Տետ դարձը-
նելու Տամար առաջ մեզմէ խորհուրդ չՏար-
ցուցիք . Բայց Յուդայի մարդոց խօսքը Իս-
րայէլի մարդոց խօսքէն աւելի խիստ էր :

---

1 ա Թագ . իբ . 15 :
2 Գէ . ժգ . 5 . 6 . եւ :
3 Գէ . ժգ . 33 :
4 Տես գէ . ժգ . 5 :
5 Եբ . իբ . 28 :
6 ա Թագ . իբ . 15 :
7 Գէ . ժգ . 10 :
8 ա Թագ . ժա . 13 :
9 գ Թագ . բ . 8 . 9 . 37 . 46 :
10 Գէ . ի . 6 :
11 Գէ . ժգ . 17 :
12 Գէ . ժգ . 3 :
13 Գէ . ժգ . 17 . 20 :
14 ա Թագ . իգ . 16 :
15 Գէ . ի . 7 . 10 . 13 :
16 գ Թագ . բ . 7 :
17 Գէ . ժե . 27 :
18 Սաղ . գ . 10 :
19 գ Թագ . բ . 7 . եւ քիմ . խա . 17 :
20 Ծն . լա . 55 :
21 Հմր . 15 :
22 Հմր . 12 :
23 Եբր . միւք խօսքը չկայ :
24 Տես Դատ . բ . 1 . ժբ . 1 :

ԳԼ· Ի

1 Իսրայէլի ու Յուդայի մէջ եղած վէճին պատճառովը Սաբէէ երկպառակութիւն մը կը հանէ Իսրայէլի մէջ։ 5 Դաւիթ իր տասը հարճերը մինչև իրենց մահուան օրը զատ տան մը մէջ պահել կու տայ։ 4 Ամասայի Յուդային վրայ զօրապետ կ'ըլլայ։ Յոաբ զանիկա կը մեռցնէ։ 14 Յոաբ Սաբէէին եանէն կ'ինայ մինչև Աբէլ։ 16 Իմաստուն կին մը Սաբէէին գլուխը քաղաքը կ'աղատէ։ 23 Դաւիթին պաշտօնեաները։

1 Եւ հան բենեամինի ցեղէն Բոքորեան Սաբէէ անուն անօրէն մարդ մը դանուեցաւ, և
անիկա փող հնչեցուց ու ըսաւ, Մենք Դա-
ւիթին բովը բաժին՝ ու Յեսսէի որդւոյն բովը
ժառանգութիւն չունինք. ով Իսրայէլ, Համն
2 մարդ իր վրանը դո՛ւրս։ Ուստի Իսրայէլի բոլոր
մարդիկը Դաւիթէն զատուեցան, ու Բոք-
բեան Սաբէէին եանէն գացին. բայց Յուդայի
մարդիկը Յորդանանէն մինչև Երուսաղէմ
իրենց թագաւորին յարեցան։
3 Եւ Դաւիթ Երուսաղէմ իր տունը եկաւ.
ու թագաւորը իր տասը պահապանութեանը
համար թողուցած տասը Հարճերը առաւ,
ու զանոնք մէկ տան մը մէջ պահել տուաւ և
զանոնք կը կերակրէր, բայց անոնց չմօտեցաւ.
և անոնք մինչև իրենց մեռնելու օրը պահուած
մնացին, ու որբևարիի պէս ապրեցան։
4 Եւ թագաւորը Ամասայիին ըսաւ, Մինչ-
երեք օր Յուդայի մարդիկը ինծի կանչէ, ու
5 դուն ալ հոս ներկայ եղիր։ Ուստի Ամասայ
Յուդան կանչելու գնաց, ու Դա՛նդ
6 առնելն աւելի ուշացաւ։ Ա՛նառնը Դաւիթ
Աբիսայիին ըսաւ, Հիմա Բոքորեան Սաբէէ
Աբիսողոմէն աւելի չարութիւն պիտի ընէ մե-
զի. զա՛նի դուն Տ.րու ծառաները
հետդ առ ու անոր եանէն ինկիր, չըլլայ որ
իրեն պարսպաւոր քաղաքներ գտնէ ու մեր
7 աչքէն անցայտ ըլլայ։ Անոր վրայէն մար-
դիկը ու Քերեթհիները ու Փելեթհիները և
բոլոր զօրաւորները անոր եանէն ելան, ու
Բոքորեան Սաբէէն հալածելու համար Երու-
սաղէմէն ելան։
8 Երբոր անոնք Գաբաւոնի մէջ եղած մեծ
քարին քովն էին, Ամասայ անոնց դիմացը
եկաւ. և Յոաբ իր հագած հանդերձը զո-
տեւորած էր, ու անոր վրայէն զո՛ւրս
մէջքը տուր մը կապած էր պատեանովը մէկ-
տեղ. ու երբոր անիկա ի՛ երթալ՝ զո՛ւրս պո՛ւխ-
9 նէն ինկաւ։ Եւ Յոաբ Ամասայիին ըսաւ, Եղ-
բայրս, ողջ առո՞ղջ ես. Ու Յոաբ Ամասային
համբուրելու համար աջ ձեռքովը անոր մօ-
10 րուքէն բռնեց։ Եւ Ամասայ Յոաբին ձեռքը
եղած սուրէն չզգուշացաւ. Ո՛ւ անով Յո՛ւ-
Ր՛անակուշտն զարկաւ զանիկա և անոր աղիք-
ները գետինը թափեց, ու անոր երկու անգամ
չզարկաւ. ու անիկա մեռաւ։ Եւ Յոաբ ու
անոր եղբայրը Աբիսայ Բոքորեան Սաբէէին
11 եանէն էին։ Ա՛նառնը Յոաբին պատանի-
ներուն մէկը անոր քովը կայնեցաւ ու ըսաւ,
Ով որ Յոաբը կը սիրէ՝ ու ով որ Դաւիթին
12 կողմն է՝ Յոաբին եանէն երթայ։ Եւ Ամասայ
ճամբուն վրայ էր արեանը մէջ կը թաւալէր.
Ու ան մարդը երբոր տեսաւ որ բոլոր ղօրքը
կայնեցաւ մնաց, Ամասային ճամբու վրայէ
վերցուց ա՛ռտի մը մէջ ձգե՛ց, և անոր վրայ
լաթ մը ծածկեց. քանզի տեսաւ որ ամէն
13 անոր քովը եկողը կանգ կ'առնէ։ Ու զանիկա
ճամբուն վրայէն վերցուցածին պէս՝ ամէն
մարդ Յոաբին եանէն գնաց՝ Բոքորեան Սա-
14 բէէին հալածելու համար։ (Բայց անիկա Իս-
րայէլի բոլոր ցեղերէն մինչև Աբէլ ու Բեթ-
մաաքա անցեր էր բոլոր Բերացիներուն հետ,
որոնք անոր քովը ժողվուեցան՝ անոր եանէն
15 գացեր էին։) Եւ անոնք եկան, ու Բեթմաա-
քայի Աբէլի մէջ զանիկա պաշարեցին. ու
քաղաքին առջևը հողաբլուր մը չինեցին, որ
պարսպին մօտ կանգնուեցաւ. և Յոաբին
հետ եղող բոլոր ղօրքը պարիսպը փլցնելու
16 կ'աշխատէին։ Ու մէկ խնամտուն կնիկ մը քաղաքէն կան-
չեց, Լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք. ընծհ՛ը ըրէ՛ք՝ Յո-
վաբին ըսէ՛ք, Հոս մօտեցիր որ քեզի հետ
17 խօսիմ։ Եւ Յո՛ւ անոր մօտեցաւ. ու կնիկը
ըսաւ, Յոաբը դո՞ւն ես։ Եւ անիկա ըսաւ,
Ես եմ։ Ու կնիկը անոր ըսաւ, Քու աղախ-
նիդ խօսքերը մտիկ ըրէ. ու անիկա ըսաւ,
18 Կ'ե՛մ մտիկ կ'ընեմ։ Եւ կնիկը խօսեցաւ ու ը-
սաւ, Հին առներ առաջարար կ'ըսէին, Թող
Աբէլին †երթան հարցընեն," ու անանկ լը-
19 մընցընեն։ Ես Իսրայէլի մէջ խաղաղարար ու
հաւատարիմ ե՛ս եմ. ու դուն կ'ըզ-
նաս աւերել ‡մայրաքաղաք մը՝ որ Իսրայէլի
մէջ մայրաքաղաք մըն է։" Տ՛էրոջը ժառան-
20 գութիւնը ինչո՞ւ կընջնջել կ'ընես։ Եւ Յոաբ
պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Քու լեսի,
քաւ լեսի, որ ես կընջնջենք կամ աւերեմ.
21 Բանը այդպէս չէ. Հապա Եփրեմի լեռնէն
Բոքորեան Սաբէէ անունով մարդ մը իր ձեռ-
քը Դաւիթ թագաւորին դէմ վերցուց. մի-
նակ անիկա տուէք, ու աս քաղաքէս կը-
քամ։ Եւ կնիկը Յոաբին ըսաւ, Ահա անոր
գլուխը պարսպին վրայէն քեզի պիտի նե-
22 տուի։ Ու կնիկը բոլոր ժողովուրդին գնաց
Իր խնամտութեամբը խօսեցա՛։ և Բոքորեան
Սաբէէին գլուխը կտրեցին ու Յոաբին նե-
տեցին։ Անոնք անիկա փող հնչեցուց, ու

ա ԳԼ· ԺԹ· 43։
բ Մն· Ժ· 4։
գ Գ Թագ· Ժբ· 16։
դ Գ Թագ· Ժբ· 16։
ե Մաաւխ· 49։ Դաւիթ Իբ· 47։
զ Գ Թագ· Ժ· 5։
է Գ Թագ· Ժ· 32։
ը Գ Թագ· Ժ· 32։
թ Գ Թագ· Ժ· 29։
ժ ԳԼ· ԺԹ· 15։
ի ԳԼ· Ժա· 11։ Գ Թագ· ա· 33։
լ ԳԼ· բ· 18։ Գ Թագ· ա· 38։
խ ԳԼ· Ժե· 16։ Ժզ· 21, 22։
ծ ԳԼ· Ժբ· 15։
կ Գ Թագ· Ժբ· 16։
հ Գ Թագ· Ժբ· 16։
ձ ԳԼ· բ· 23։
ղ Գ Թագ· Ժե· 29։
մ Եբր· կ'ուբէնի։
յ Եբր· Հարցընենք։
ն Եբր· քաղաքեւ մայր Իսրայէլի մէջ։
շ ա Թագ· Իգ· 12։ ԳԼ· իա· 3։
ո Ժող· ԺԲ· 14, 15։

ամէն մարդ ան քաղաքէն իր վրանը քաշուեցաւ · Յովաբ ալ Երուսաղէմ Թագաւորին դարձաւ ։

23 Եւ Յովաբ Իսրայէլի բոլոր զօրքերուն վրայ էր · ու Յովիադային որդին Բանեա Քեռեթացիներուն ու Փելեթիներուն վրայ էր · Եւ
24 Ադորամ Հարկերուն վրայ · ու Աքիղուդի որդին Յովսափաս յիշատակաց դպիր էր ·
25 Եւ Սուսա աւենադպիր էր · ու Սադովկ ու
26 Աբիաթար քահանաներ էին ։ Եւ Յայիրացի Իրաս ալ Դաւիթին նախարարն էր ։

ԳԼ · ԻԱ.

1 Գարաւոնացւոց պատճառովը եղած երեք տարուան սովը Սաւուղին հօմը որդիներուն կախուելովը կը դադարի ։ 10 Ռեսփային գործը որ մեռցուածներուն ցուցուց ։ 12 Դաւիթ Սաւուղն ու Յովնաթանին ոսկորները կ'առնէ դերեզմանին մէջ թաղել կու տայ ։ 15 Փղշտացւոց դէմ եղած չորս պատերազմներուն մէջ · Դաւիթին չորս մարդիկը չորս հսկաներ կը մեռցընեն ։

1 Եւ Դաւիթին օրերը երեք տարի սով եղաւ · ու Դաւիթ Տէրոջը *հարցուց ։ Եւ Տէրը ըսաւ , Ա՛նիկա Սաւուղին ու անոր արիւնահեղ տանը համար է , քանզի անի-
2 կա Գարաւոնացիները մեռցուց ։ Ու թագաւորը Գարաւոնացիները կանչեց ու անոնց խօսեցաւ · (և Գարաւոնացիք Իսրայէլի որդւոցմէ չէին , այլ ¯Ամովհայւոց մնացորդէն էին · ու Իսրայէլի որդիքը անոնց երդում ըրեր էին · բայց Սաւուղ Իսրայէլի ու Յուդայի որդւոցը համար նախանձաւորութիւնն ընելով՝
3 զանոնք զարնել ուզեր էր ։) Եւ Դաւիթ Գարաւոնացիներուն ըսաւ , Ձեզի ի՞նչ ընեմ , ու ինչո՞վ քաւութիւն ընեմ , որ *Տէրոջը ժառանգութիւնը օրհնէք ։
4 Եւ Գարաւոնացիք անոր ըսին , Սաւուղէն ու անոր տունէն արծաթի կամ ոսկի չունք ուզեր , ու Իսրայէլէն մարդ մը մեռցընել չունք ուզեր ։ Եւ անիկա ըսաւ , Դուք
5 ինչ որ ըսէք՝ ձեզի պիտի ընեմ ։ Ու անոնք թագաւորին ըսին , Ան մարդը որ մեզ չարչարեց , ու մեզ անանկ կորսընցնել ուզեց , որ ամենևին Իսրայէլի սահմաններուն մէջը չըմնանք ,
6 թանաւին՝ Անոր որդիներէն մեզի հօմը մարդ տրուի , ու զանոնք *Տէրոջը ընտրեալ ¯Սաւուղին Գաբաային մէջ Տէրոջը համար կախեն՝ Եւ Թագաւորը՝ կու տամ ըսաւ ։
7 Բայց Թագաւորը Սաւուղեան Յովնաթանին որդւոյն Մեմիբոսթէին խնայեց , Սաւուղին որդւոյն Յովնաթանին ու Դաւիթին մէջտեղը
8 եղած *Տէրոջը երդումին համար ։ Բայց Թագաւորը ¯Աչիայեն աղջկանը Ռեսփայեն երկու որդիները , որոնք Սաւուղին ծներ էր , այսինքն Ա՛րմոնին ու Մեմիբոսթէին , և Սաւուղին աղջկանը †Մեղքողին հինգ որդիները՝ որոնք *Մաուբայի Բերզելիին որդւոյն Եդրիէլին ծներ էր , առաւ ,
9 Ու զանոնք Գաբաաւոյ ձեռքը տուաւ · ու զանոնք ¯Տէրոջը առջևը լեռանը վրայ կախեցին , ու հօմն ալ միասին մեռան · և անոնք հնձոյ առջի օրերը՝ գարնի հնձոյ սկիզբը մեռցուեցան ։
10 Ու *Այիայի աղջիկը Ռեսփա միս քուրձ մը առաւ , ու ժանիկա լրեն համար ապառաժի մը վրայ փռեց , ¯հնձոյ սկիզբէն մինչև անոնց վրայ երկինքէն անձրև գալը · ու ցորեկը երկնից թռչուններուը՝ ու գիշերը անապատին
11 գազանները չէր թողուր որ անոնց դպչին ։ Եւ Սաւուղին հարճին՝ Աչիայեն աղջկանը Ռեսփային գործը որ ըրած էր՝ անոր լսեցուցին ։
12 Եւ Դաւիթ գնաց , և Սաւուղին ու անոր որդւոյն Յովնաթանին ոսկորները առաւ ¯Գաղաադու Յաբիսի բնակիչներէն , որոնք Բեթսանի հրապարակէն զանոնք գողցեր էին · Փղշտացիք զանոնք հոն կախեր էին այն օրը՝ որ Փղշտացիք Գեղբուէի վրայ Սաւուղը մեռցուցեր էին ·
13 Եւ անկէ վեր ոսկորները ու անոր որդւոյն Յովնաթանին ոսկորները անկէ վերցուց · ու կախուածներուն ոսկորներն ալ ժողվեցին ։
14 Եւ Սաւուղին ու անոր որդւոյն Յովնաթանին ոսկորները Բենիամինի երկրին՝ *Սելայի մէջ անոր հօրը կխին դերեզմանը թաղեցին , ու Թագաւորին բոլոր պատուիրածը ըրին · ու անկէ ետքը *Աստուած երկրին համար եղած աղօթքը ընդունեց ։
15 Եւ Փղշտացիք նորէն Իսրայէլի հետ պատերազմ ըրին · և Դաւիթ ու իր ծառաները իր հետը իջան ու Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրին · ու Դաւիթ ուժէ կարեցաւ ։
16 Եւ Յեսբիբենոբ՝ որ Ռափայի որդիներէն էր , ու երկաթ Հարիւր †սիկղ ծանրութեամբ պղնձէ նիզակ մը ունէր , ու մէջքը նոր *սուր կապած էր , ուզեց որ Դաւիթը զարնէ ։ Բայց Շարուհեայի որդին Աբեսսա անոր օգնութեան հասաւ , ու Փղշտացին զարկաւ ու զանիկա մեռցուց ։ Անոնք Դաւիթին մարդիկը անոր երդում ըրին ու ըսին , ¦Ա՛սկէ ետքը դուն մեզի հետ պատերազմի չելլես , որ Իսրայէլին ճրագը չմարես ։
18 ¦Եւ ասկէ ետքը նորէն Փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ Գովբի մէջ · անատեղը ¯Ովսացի Սոփերաք Ռափայի որդւոցմէ եղող Սեփիան մեռցուց ։
19 Եւ նորէն Փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ Գովբի մէջ · ու Բեթլեհեմացի Աբեովրը-

---

ա Գ Ա · ը · 16 · 18 ։
բ թ Թագ · գ · 6 ։
գ Գ Ա · ը · 16 ։ թ Թագ · գ · 3 ։
դ Գ Ա · ը · 17 ։ թ Թագ · գ · 4 ։
ե Գ Ա · իգ · 38 ։
զ Գ Ա · ը · 18 ։
— Եբր · երեսը փնտրել ։
է Ցես · թ · 3 , 15 ։ 16 , 17 ։
ը Գ Ա · ի · 19 ։
թ ա Թագ · ժ · 24 ։
ժ ա Թագ · ժ · 26 ։ ժա · 4 ։
ի ա Թագ · ժը · 3 ։ ի · 8 , 15 , 42 ։ իգ · 18 ։
ժա Գ Ա · գ · 7 ։
ժբ Մ Նեփթալին · ա Թագ · ժը · 19 ։
ժգ ա Թագ · ժը · 19 ։
ժդ Գ Ա · գ · 17 ։
ժե Հմր · 8 ։ Գ Ա · գ · 7 ։
ժզ Տեսբ Օր · իա · 23 ։
ժէ ա Թագ · լա · 11 ։ 12 , 13 ։
ժը ա Թագ · լա · 10 ։
ժթ Ցես · ժը · 28 ։
ի Ցես · է · 20 ։ Գ Ա · իգ · 7 ։
իա ա Մն · ի · 4 ։
իբ ա Մն · ժա · 29 ։
իգ · 25 ։
իդ Գ Ա · ժը · 3 ։
իե գ Թագ · ժա · 36 ։ ժե · 4 ։ Սալ · ճը · 17 ։
իզ ա Մն · ի · 4 ։
իէ ա Մն · ժա · 29 ։

դիմին որդին Եղիանան Գեթայի Գողիաթին
Էղբայրը զարկաւ, որ անոր նիզակին բունը
ոստայնանկաց գլանին պէս էր։
20 Եւ նորէն Գեթի մէջ պատերազմ եղաւ.
ու մէկ երկայնահասակ մարդ մը կար, որ
անոր ձեռքերուն մատները ու ոտքերուն մա-
տերը վեց վեց հատ ըլլալով՝ քսանուչորս հատ
21 ունէր. անիկա ալ Ռափային որդւոցմէ էր։ Եւ
անիկա Իսրայէլը նախատեց. բայց Դաւիթին
եղբօրը Սամայի որդին Յովնաթան զանիկա
22 զարկաւ։ Ասոնք չորսը Գեթի մէջ Ռափային
ծներ էին, և Դաւիթին ձեռքովը ու անոր
ծառաներուն ձեռքովը ինկան։

ԳԼ. ԻԲ

1—51 Աստուծոյ մեծ փրկութեանը և պետին բարեմիտներուն համար շնորհակալութեան երգ մը։

1 Եւ Դաւիթ՝ այն օրը որ Տէրը զանիկա իր
բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն ու Սաուղին
ձեռքէն ազատեց, այս երգին խօսքերը Տէ-
2 րոջը խօսեցաւ, ու ըսաւ,

Տէրը իմ վէմս, ամրութիւնս ու փրկիչս է.
3 իմ Աստուածս իմ պարիսպս է, ես անոր
կը յուսամ.
Անիկա իմ վահանս ու իմ փրկութեանս եղ-
ջիւրը,
իմ աշտարակս, իմ ապաւէնս ու ազատիչս է։
Զիս անէրատութենէ դուն կ'ազատես։
4 Օրհնեալ Տէրը կը կանչեմ,
ու իմ թշնամիներէս կ'ազատիմ։
5 Քանզի մահուան ալիքները իմ բոլորտիքս
առին,
ու անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցու-
ցին.
6 Դերեզմանին լարերը իս պաշարեցին,
ու մահուան որոգայթները իմ առջեւս առին։
7 Իմ նեղութեանս մէջ Տէրոջը կանչեցի,
ու իմ Աստուծոյս ազազակեցի.
Որ իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց,
ու իմ ազազակս անոր ականջներուն հասաւ։
8 Աշխարհը երկիրը սասանեցաւ ու դողաց.
Երկինքի հիմերը չարժեցան ու սասանեցան,
քանզի անիկա բարկացաւ։
9 Անոր քթէն ծուխ ելաւ,
ու բերնէն մաշող հուր.
Ածուխներ անկից կայծակներ բռնկեցան։
10 Եւ նախիկա երկինքը խոնարհեցուց ու իջաւ,
Եւ անոր ոտքերուն տակը մռայլ կար.
11 Ու քերովբէի վրայ նստաւ ու թռաւ.
Եւ հովին թեւերուն վրայ երեցաւ։
12 Ու խաւարը ու մանր ջուրերը
ու երկինքի ամպերը իր բոլորտիքը վարագոյր
քաշեց։
13 Անոր առջեւը եղող ճառագայթէն
հրաւի կայծակներ բռնկեցան։
14 Տէրը երկինքէն որոտաց,
ու Բարձրեալը իր ձայնը ըն տուաւ։
15 Եւ նետեր խրկեց ու զանոնք ցրուեց,
կայծակներ էլլեց ու զանոնք խռովեցուց։
16 Եւ Տէրոջը յանդիմանութենովը
ու անոր բարկութեան հովին փչելովը
Ծովուն յատակները երեցան,
ու աշխարհս հիմերը յայտնուեցան։
17 Բարձրէն խրկեց ինծի ալ բռնեց,
Եւ շատ ջուրերէն զիս հանեց։
18 Իմ զօրեղ թշնամիէս ինծի ալ ատելներէն ազա-
տեց զիս,
Վասն զի ինծմէ զօրաւոր էին։
19 Իմ նեղութեանս օրը իմ առջեւս ալին,
Բայց Տէրը ինծի հաստատութիւն դուրս եղաւ։
20 Եւ զիս լայնարձակ տեղ մը հանեց,
ու զիս ազատեց, ինչու որ ինծի հաճելի եղաւ։
21 Տէրը իմ արդարութեանս պէս ինծի վարձա-
տրեց կրնայ.
Իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ հատու-
ցում կ'ընէ ինծի.
22 Վասն զի Տէրոջը ճամբաները պահեցի,
ու իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութենէն չբռ-
նեցի։
23 Քանզի անոր ամէն դատաստանները իմ առ-
ջեւս էին,
ու անոր օրէնքներէն չհեռացայ։
24 Եւ անոր առջեւը կատարեալ եղայ,
ու իմ անօրէնութենէս զգուշացայ։
25 Ու Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ իմ արդա-
րութեանս համեմատ,
Իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ, որ անոր
աչքերուն առջեւն է։
26 Ողորմածին հետ ողորմած կ'ըլլաս,
կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ'ըլլաս.
27 Մաքուրին հետ մաքուր կ'ըլլաս,
ու ծուռին հետ կը ծռիս։

ձ Տէռ ա Աշ · ի · 5 ։
ճ ա Աշ · ի · 6 ։
չ ա թնաք · ԺԷ · 10 · 25 · 26 ։
ռ ա թնաք · ԺԶ · 9 ։
ս ա Աշ · ի · 8 ։

—

ո Սաղ · ԺԲ · վերնա. գիրքը։ Սաղ · ԼԳ · 19 ։
ղ Եզ · ԺԷ · 1 ։ Դատ · ի · 1 ։
ր Օր · բ · 4 ։ Սաղ · ԺԲ · 2 · ԼԵ · ԼՈ · 5 ։ Հա · 5 ։ գբ · 2 · Ամոգ · 2 ։
ց Եզբ · Ժողո.
տ Եզբ · բ · 13 ։
փ Ծն · ԺԷ · 1 ։
ք Գաղ · ա · 60 ։
օ Ռաբ · ԺԲ · 10 ։
ֆ Սաղ · ԲՇ · 9 ։ ԺԲ · 6 ։ Ծագ · ԺԹ · 16 · Հա · 7 ։ Երեմ · ԺԳ · 19 ։
ա Սաղ · ՃԺԳ · 5 ։
բ Օր · բ · 4 ։ Սաղ · ԺԲ · 2 · Լե · ԼՈ · 5 ։ Հա · 5 · գբ · 2 · Ամոգ · 2 ։
գ Եզբ · Ժողո.
դ Եզբ · բ · 13 ։
ե Ծն · ԺԷ · 1 ։
զ Գաղ · ա · 60 ։
է Ռաբ · ԺԲ · 10 ։
ը Սաղ · ԲՇ · 9 ։ ԺԲ · 6 ։ Ծագ · ԺԹ · 16 · Հա · 7 ։ Երեմ · ԺԳ · 19 ։
թ Սաղ · ՃԺԳ · 5 ։
ժ Սաղ · ՃԺԳ · 4 · Ձի · 1 · Յայիս · բ · 2 ։
ի Եզ · գ · 7 · Սաղ · ԼԳ · 6 · 15 · 17 ։
լ Դատ · ի · 4 · Սաղ · ԽԷ · 18 · զԷ · 4 ։
խ Յար · ԽԳ · 11 ։
ծ Սաղ · զԷ · 3 · Ամբ · գ · 3 · Եզբ · ԺԲ · 29 ։
կ Սաղ · ՃԽԳ · 5 · Եզ. կգ · 1 ։
հ Եզ · ԲՀ · 21 · գ Թագ · բ · 12 · Սաղ · զԼ · 2 ։
ձ Սաղ · ՃԳ · 3 ։
ղ Ամբ · 10 · Սաղ · զԼ · 2 ։
ճ Ամբ · 9 ։
չ Դատ · ի · 20 · ա Թագ · բ · 10 · Ի · 10 · Սաղ · ԽԹ · 3 · Եզ · Լ · 30 ։
ռ Օր · բ · 23 · Սաղ · Ի · 13 · ԻԷ · 17 · ՃԽԳ · 6 · Ամբ · գ · 11 ։
ս Եզ · ԺԷ · 8 · Սաղ · ՃԳ · 9 · Ծատ · ա · 4 · Մատ · բ · 26 ։
վ Սաղ · ԻԳ · 1 ։
տ Սաղ · ՃԽԳ · 7 ։
ր Ամբ · 1 ։
ց Սաղ · լա · 8 · ՃԺԲ · 5 ։
տ Գլ · ԺԷ · 26 · Սաղ · ԽԲ · 8 ։
փ Ամբ · 25 · ա Թագ · ԽԳ · 23 · գ Թագ · ո · 32 · Սաղ · Ի · 8 ։
ք Սաղ · ԽԳ · 4 ։
օ Դն · ԺԲ · 19 · Սաղ · ՃԺԲ · 3 · ՃԽԲ · 1 · Ասակ · բ · 31 ։
ֆ Օր · Ի · 12 · Սաղ · ՃՈՒԲ · 30 · 102 · 3 · Ծն · գ · 9 · ԺԷ · 1 · Յար · ո · 1 ։
ա Ամբ · 21 ։
բ Ատ · Ի · 7 ։
գ Գ Ի · ԽԳ · 25 · 31 · 27 · 28 ։
դ Սաղ · ԺԲ · 26 ։

28 Եւ ՙվշտացած ժողովուրդը դուն կ՚ազատես ։
Ու քու աչքերդ ֈամբարտաւաններուն վրայ
են ։ը ընդ յաժցրննես ։
29 Քանզի իմ ֊ճրագս դուն ես , ով Տէր ,
Ու իմ խաւարս Տէրը կը լուսաւորէ ։
30 Վասն զի քեզմով դունդի մը վրայ կը վազեմ ,
Ու֊ իմ Աստուծովս պարիսպ կ՚անցնեմ ։
31 ֈԱստուծոյ ճամբան կատարեալ է ։
ֈՏէրոջը խօսքերը փորձուած են ։
Ամենից ամէն իրեն յուսացողներուն ասպար է ։
32 Քանզի ֊Տէրոջմէն զատ ո՞վ է Աստուած ,
Կամ մեր Աստուծմէն զատ ո՞վ է վէմ ։
33 Իմ ֈզօրաւոր բերդս Աստուած է ,
Ու ֊իմ ճամբաս կատարեալ կ՚ընէ ։
34 Իմ ոտքերս ֈեղջերուի ոտքերա՚ պէս կ՚ընէ ,
Ու ֊իմ բարձր տեղերուս վրայ զիս կը կայ֊
նեցընէ ։
35 ֈՁեռքերս պատերազմի կը վարժէ ,
Ու իմ *բազուկներս պղնձէ աղեղ կը լարեն ։՚՚
36 Ինծի նաև քու փրկութեանդ ասպարը տուիր ,
Ու քու քաղցրութիւնդ զիս մեծցուց ։
37 Իմ ֈքալելու ճամբաս ներքեւս լայնցուցիր ,
Ու իմ ոտքիս յօդուածները չտատանեցան ։
38 Իմ թշնամիներս հալածելէ ու զանոնք չար֊
դեցնել ,
Ու ետ չդարձայ մինչեւ որ զանոնք հատցուցի ։
39 Եւ զանոնք հատցուցի , զեռիները զարկի՝ որ
չկանգնին .
Անոնք ֈիմ ոտքերուս տակը ինկան ։
40 Ու պատերազմի համար ինծի ֊զօրութիւն
հագցուցիր .
Եւ ֈիմ վրաս եղողները տակս ձգեցիր ։
41 Ու իմ թշնամիներուս †կռնակը ինծի ֊դարձե֊
ուցիր ,՚՚
Որ զիս ատողները չարդեմ ։
42 ‡Աղաղակեցին , բայց ապատող չկար .
ֈՏէրոջը ֊՚ետ՚ն՚էջ , բայց անոնց պատասխան
չտուաւ ։
43 Ինատնը զանոնք ՙվերկրի փոշիին պէս մանր֊
րեցի .
Զանոնք ֈփողոցներուն ցեխին պէս կոխեցի
֊֊ ճմլեցի ։
44 ֈԵւ իմ ժողովուրդիս կռիւներէն զիս ազա֊
տեցիր ,
Ու֊ զիս պահեցիր՝ ֊որ ազգերու գլուխ ըլլամ .
Ու֊ ֈիմ չգիտցած ժողովուրդս ինծի ծառայից ։

45 Օտարները ինծի ՙ\խոնարհութիւն ըրին ։՚՚
Իրենց ականջներովը լսածնուն պէս՝ ինծի հը֊
նազանդեցան ։
46 Օտարները սիրտցան ,
Ու ՙիրենց պահուրտած տեղերէն դողացին ։
47 Տէրը կենդանի է , ու իմ վէմս օրհնեալ ըլլայ ։
Եւ ֊իմ փրկութեանս վէմը Աստուած բարձր
ըլլայ ։
48 Աստուած է որ ֊իմ վրէժս կը խնդրէ ,
Ու ֊ժողովուրդները ինծի կը հնազանդեցնէ ։
49 Իմ թշնամիներէս զիս հանելով՝
Ձիս իմ վրաս եղողներէն աւելի բարձրացու֊
ցիր ,
Ու֊ ՙբռնաւոր մարդէն ազատեցիր ։
50 Ասոր համար , ով Տէր , ֊ազգերուն մէջը քեզ
պիտի դովեմ ,
Ու քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ ։
51 ՙԻր թագաւորին փրկութիւնները մեծցնողը՝
Ու իր ֊օծեալին՝ Դաւիթին ու ֊անոր սերունդին
Յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Ա֊ է ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Դաւիթ իր վերջին խօսքերուն մէջ կը խոստովանի Աստուծոյ խոստմունքը վասն իր ունեցած հաւատքը ։ 6 Զարկերան վիճակին տարօրինակութիւնը ։ 8 Դաւիթի զօրաւոր մարդոցը համրանքը ։

1 Եւ Դաւիթի վերջին խօսքերը ասոնք են ։

Յեսսէի որդին Դաւիթ կ՚ըսէ ,
֊Ան մարդը որ բարձրացաւ ,
ֈՅակոբայ Աստուծոյն օծեալը ,
Ու իսրայէլի վայելուչ երգերը շարադրողը
կ՚ըսէ ,
2 ֈՏէրոջը Հոգին ինծմով խօսեցաւ ,
Ու անոր խօսքը իմ լեզուս վրայ էր ։
3 Իսրայէլին Աստուածը ըսաւ ,
Ու֊ Իսրայէլին ֊վէմը ինծի խօսեցաւ ,
Ը֊ի֊է՚, ֈՄարդոց վրայ իշխողը արդար ըլլայ ,
Ու ֊Աստուծոյ վախովը իշխէ ։
4 Անատնը ֈանիկա առաւօտեան լուսոյն կը
նմանի ,
Որ արեւուն ծագած առենը ՙէրեւայ ,
Անամպ առաւօտ մը որ առանց անկի է ,
Ու ուխտս ճառագայթին ,
Որ անձրեւէն ետքը գետնէն կանանչ խոտը ՙը
բուսցընէ ։

5 Եթէ տունս ոտկոյն ։
Մինչ ֊ինծի հետ յաւիտենական ուխտ մը դրաւ ։
Ամէն բանի մէջ կանոնաւոր ու հաստատուն ։
Որովհետեւ ամբողջ փրկութիւնս ու ամբողջ
փափաքս ինծի համար չյառաջացնէ ։
6 Բայց անօրէնները ամէնքն ալ փշոտ տատասկի
պէս են ,
Որոնց ձեռքով չեն առնուիր ։
7 Այլ երկաթի եւ նիզակի փայտի մը համար ։
Ու զանոնք կրակով բոլորովին պիտի այրեն ։
8 Դաւիթի զօրաւոր մարդոցը համրանքը ։
Յաքմոնացին նախագահներուն գլուխն էր ։
Ան էր որ իր նիզակը վեց հարիւրի դէմ վերցուց ,
Որոնց մէկ անգամ սպաննեց ։
9 Անկէ ետքը Ելիազար Դոդոյի որդին ,
Որ երեք զօրաւորներէն մէկն էր ։
Որ Դաւիթի հետ էր ,
Երբ Փղշտացիները հաւաքուեցան ,
Որ հոն պատերազմի համար ժողվուած էին ։
Ու Իսրայէլի մարդիկը ետ դարձան ։
10 Ան ելաւ ու Փղշտացիներուն զարկաւ ,
Մինչեւ որ ձեռքը յոգնեցաւ ,
Ու ձեռքը սուրին կպաւ ։
Ու Տէրը մեծ փրկութիւն մը ըրաւ այդ օրը ։
Ու ժողովուրդը անոր ետեւէն դարձաւ ,
Միայն թէ կողոպտելու համար ։
11 Անկէ ետքը Հարարացի Սագէի որդին Սամա ։
Փղշտացիները Ղեհի մէջ հաւաքուեցան ,
Ուր ոսպնեայ արտ մը կար ։
Ու ժողովուրդը Փղշտացիներուն առջեւէն փախաւ ։
12 Բայց ինքը արտին մէջտեղը կեցաւ ,
Ու զայն պաշտպանեց ,
Ու Փղշտացիները սպաննեց ։
Ու Տէրը մեծ փրկութիւն մը ըրաւ ։
13 Երեսուն գլխաւորներէն երեքը իջան ,
Ու հունձքի ատենը Դաւիթի մօտ Ադողղամի
քարայրը եկան ։
Ու Փղշտացիներուն զօրքը Հռեփայիմի հովիտը
բանակած էր ։
14 Ու Դաւիթ այն ատեն ամրոցին մէջ էր ,
Ու Փղշտացիներուն դիրքը այն ատեն Բեթղեհէմի
մէջ էր ։
15 Ու Դաւիթ ցանկացաւ ու ըսաւ ,
֊Ո՞վ ինծի Բեթղեհէմի դրան քովի ջուրէն
պիտի խմցնէ ։
16 Այն ատեն երեք զօրաւորները Փղշտացիներուն
բանակին մէջէն անցան ,
Ու Բեթղեհէմի դրան քովի ջուրէն քաշեցին ,
Ու առին ու Դաւիթին բերին ։
Բայց ան չուզեց խմել զայն ,
Հապա զայն Տէրոջ առջեւ թափեց ։
17 Ու ըսաւ ,
֊Աստուած չընէ որ ես այս բանը ընեմ ։
Ասոնք իրենց կեանքերուն արիւնը չեն՞ ։
Որովհետեւ իրենց կեանքերուն համար գացին ։
Ուստի ան չուզեց խմել զայն ։
Այս բաները ասոնք երեք զօրաւորները ըրին ։
18 Ու Սարուհեայի որդի Յովաբայ եղբայրը Աբիսա
երեքին գլխաւորն էր ։
Ան իր նիզակը երեք հարիւրի դէմ վերցուց ,
Ու զանոնք սպաննեց ,
Ու երեքին մէջ անունը կար ։
19 Երեքէն աւելի պատուաւոր չէ՞ր ,
Ու անոնց իշխանը եղաւ ։
Բայց առաջին երեքին չհասաւ ։
20 Ու Յովիադայի որդի Բանայի որդի Բնայիան
քաջ մարդ մըն էր ,
Ու Կաբսեելէն շատ գործեր ըրաւ ։
Ան Մովաբացի երկու առիւծները զարկաւ ։
Ան ալ ձիւնի ատենը իջաւ ,
Ու փոսին մէջ առիւծը զարկաւ ։
21 Ան ալ Եգիպտացի մարդ մը զարկաւ ,
Որ գեղեցիկ մարդ էր ։
Եգիպտացիին ձեռքը նիզակ մը կար ։
Բայց ան գաւազանով իջաւ անոր ,
Ու Եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը յափշտակեց ,
Ու անոր նիզակովը զանիկա սպաննեց ։
22 Յովիադայի որդի Բանայի որդի Բնայիան
այս բաները ըրաւ ,
Ու երեք զօրաւորներուն մէջ անունը կար ։
23 Երեսունէն աւելի պատուաւոր չէ՞ր ,
Բայց առաջին երեքին չհասաւ ։
Ու Դաւիթ զանիկա իր պահակներուն վրայ դրաւ ։
24 Յովաբայ եղբայրը Ասայէլ երեսունին մէջ էր ։
Բեթղեհէմացի Դոդոյի որդի Եղհանան ,
25 Սամմա Հարոդացի ,
Եղիկա Հարոդացի ,
26 Փաղտի Պելոնացի Քսեղեսի որդի Եղիսա ,
Թեկոացի Իկեսի որդի Իրա ,
27 Անաթովթացի Աբիեզեր ,
Քուսացի Սիբքէի որդի Մեբունեայ ,
28 Աքոհացի Սաղմոնի որդի Սելմա ,
Նետովփացի Մահարի ,
29 Նետովփացի Բանայի որդի Հելէս ,
Բենիամինի որդիներուն Գաբայացի Հիբէի որդի
Իթտի ,
30 Փիրաթովնացի Բնայիա ,
Գաաշայի հեղեղատներէն Հուրայ ,
31 Արբաթացի Աբիաղբոն ,
Բարհումացի Ազմաւէթ ,
32 Շաղբոնացի Եղիաբա ,
Յասենի որդիներէն Յովնաթան ,
33 Հարարացի Սամմա ,
Հարարացի Սարարի որդի Աքիամ ,
34 Մաքայի որդի Եղիփելէտ ,
Գիլովնացի Եղիաբայի որդի Եղիաթոփեցի Եղիամ ,
35 Կարմելացի Եսրի ,
Արբացի Փարայի որդի Յոէլ ,
36 Սոբայի Նաթանի որդի Իգաղ ,
Գադացի Բանի ,
37 Ամմոնացի Սելեկ ,
Սարուհեայի որդի Յովաբայ զրահակիր Բերովթացի
Նահարի ,
38 Եթերացի Իրա ,
Եթերացի Գարէբ ,
39 Քետացի Ուրիա ։
Ամբողջը երեսունեւեր հոգի ։

ԳԼ · ԻԴ

1 Դաւիթ Իսրայէլի ազգին վրայ մարդահամար մը կ՚ընէ ։ 11 Գադ մարգարէ Դաւիթին երեք պատուհասներ կը յանձնէ ։ 14 Դաւիթ Տէրոջ ողորմութեան կը յանձնուի ։ 18 Դաւիթ Տէրոջ համար սեղան մը կը շինէ ։

1 Եւ Տէրոջ բարկութիւնը նորէն Իսրայէլի դէմ
բորբոքեցաւ ,
Ու անոնց դէմ Դաւիթը գրգռեց ,
Որ ըսաւ ,
֊Գնա՛ Իսրայէլը եւ Յուդան համրէ ։
2 Ուստի թագաւորը Յովաբ զօրավարին ըսաւ ,
Որ անոր հետ էր ,
֊Գնա՛ հիմա Դանայ մինչեւ Բերսաբէէ ամէն
կողմերը ,
Ու ժողովուրդը համրեցէք ,
Որ ես ժողովուրդին թիւը գիտնամ ։
3 Յովաբ թագաւորին ըսաւ ,
֊Տէր Աստուած ժողովուրդը հարիւր անգամ
աւելի թող ընէ ,
Քան որ են ,
Ու իմ տէրս թագաւորին աչքերը թող տեսնեն ։
Բայց իմ տէրս թագաւորը ինչո՞ւ այս բանին
կը հաճի ։
4 Բայց թագաւորին խօսքը Յովաբի եւ զօրավար֊
ներուն վրայ զօրացաւ ։
Ուստի Յովաբ եւ զօրավարները թագաւորին
առջեւէն ելան ,
Որ երթան Իսրայէլի ժողովուրդը համրեն ։
5 Ու Յորդանանը անցան ,
Ու բանակեցան Արոհերի աջ կողմը ,
Գադի հեղեղատին մէջտեղի քաղաքին քով ,
Որ Յազերի կողմն է ։
6 Ու Գաղաադ եկան ,
Ու Տահթիմ Հոդսիի երկիրը ,
Ու Դանայ եկան ,
Ու Սիդոնի շուրջը դարձան ։
7 Ու Տիւրոսի ամրոցը եկան ,
Ու Քանանացիներուն եւ Հեւացիներուն բոլոր
քաղաքները ,
Ու Յուդայի Բերսաբէէ հարաւային կողմը ելան ։
8 Ու ամբողջ երկիրը պտըտեցան ,
Ու իննսուն օրուան վերջը Երուսաղէմ եկան ։
9 Ու Յովաբ ժողովուրդին համրուածները
թագաւորին տուաւ ։
Ու Իսրայէլի մէջ սուր քաշող զինուորները
ութ հարիւր հազար էին ։
Ու Յուդայի մարդիկը հինգ հարիւր հազար էին ։
10 Ու ժողովուրդը համրելէ ետքը Դաւիթի սիրտը
զինք տանջեց ։
Ու Դաւիթ Տէրոջ ըսաւ ,
֊Մեծապէս մեղանչեցի այս բանին մէջ ։
Բայց հիմա , Տէր , քու ծառայիդ անօրէնութիւնը
թող անցնի ,
Որովհետեւ շատ յիմարութիւն ըրի ։
11 Դաւիթ առաւօտուն կանուխ ելած ատենը ,
Տէրոջ խօսքը Գադ մարգարէին ,
Դաւիթի տեսանողին եկաւ ,
Որ ըսաւ ,
12 ֊Գնա՛ Դաւիթին խօսէ ,
Ու ըսէ ,
֊Տէրը կ՚ըսէ ,
֊Երեք բան կը տամ քեզի ,
Մէկը ընտրէ ,
Որ զայն ես ընեմ քեզի ։
13 Ուստի Գադ Դաւիթի եկաւ ,
Ու զայն յայտնեց ,
Ու անոր ըսաւ ,
֊Եօթը տարի սովը քու երկրիդ մէջ գայ ,
Թէ՞ երեք ամիս քու թշնամիներդ քեզ հալածեն ,
Ու անոնք քեզ հետապնդեն ,
Թէ՞ երեք օր քու երկրիդ մէջ համաճարակ մը
ըլլայ ։
Հիմա խորհէ ,
Ու տես թէ ինչ պատասխան տամ Ա֊ին ,
Որ զիս ղրկեց ։
14 Դաւիթ Գադի ըսաւ ,
֊Մեծ նեղութեան մէջ եմ ։
Հիմա Տէրոջ ձեռքը իյնանք ,
Որովհետեւ անոր ողորմութիւնները շատ են ։
Բայց մարդու ձեռքը թող չիյնամ ։
15 Ուստի Տէր առաւօտուն կանուխէն համաճա֊
րակ մը ղրկեց Իսրայէլի մէջ ,
Մինչեւ ժամանակի նշանակուած ատեն ։
Ու ժողովուրդէն եօթանասուն հազար հոգի
մեռաւ ։
16 Ու հրեշտակը իր ձեռքը Երուսաղէմի վրայ
երկնցուց ,
Որ զայն կործանէ ։
Բայց Տէր չարութեան համար ցաւեցաւ ,
Ու ժողովուրդը կործանող հրեշտակին ըսաւ ,
֊Բաւական է ։
Հիմա քու ձեռքդ թող քաշէ ։
Ու Տէրոջ հրեշտակը Յեբուսացի Արաւնայի
կալատեղիին քով էր ։
17 Ու Դաւիթ ժողովուրդը զարնող հրեշտակը
տեսնելով ,
Տէրոջ խօսեցաւ ,
Ու ըսաւ ,
֊Ահա ես մեղանչեցի ,
Ու ես անօրէնութիւն ըրի ։
Բայց այս ոչխարները ի՞նչ ըրին ։
Թող քու ձեռքդ իմ վրաս ու հօրս տան վրայ
ըլլայ ։
18 Ու Գադ այն օր Դաւիթի եկաւ ,
Ու անոր ըսաւ ,
֊Ելիր՝ Տէրոջ համար սեղան մը շինէ
Յեբուսացի Արաւնայի կալատեղիին մէջ ։
19 Ուստի Դաւիթ Գադի խօսքին համեմատ ելաւ ,
Ինչպէս Տէր պատուիրեց ։
20 Ու Արաւնա նայեցաւ ,
Ու թագաւորին եւ անոր ծառաներուն իր կողմը
գալը տեսաւ ։
Ուստի Արաւնա ելաւ ,
Ու թագաւորին առջեւ երեսի վրայ խոնարհեցաւ ։
21 Ու Արաւնա ըսաւ ,
֊Ինչո՞ւ տիրոջս թագաւորը իր ծառային կուգայ ։
Դաւիթ ըսաւ ,
֊Որ կալատեղին քեզմէ գնեմ ,
Ու Տէրոջ համար սեղան մը շինեմ ,
Որ ժողովուրդին վրայէն համաճարակը դադրի ։
22 Ու Արաւնա Դաւիթի ըսաւ ,
֊Թող իմ տէրս թագաւորը իր աչքին բարի
երեւցածը առնէ ու մատուցէ ։
Ահա եզները ողջակէզի համար ,
Ու կալատախտակները ու եզներուն լուծերը
վառելափայտի համար ։
23 Արաւնա թագաւորին ամէնը տուաւ ։
Ու Արաւնա թագաւորին ըսաւ ,
֊Տէր Աստուած թող քեզ ընդունելի ընէ ։
24 Ու թագաւորը Արաւնայի ըսաւ ,
֊Ոչ ։
Հապա գնով գնելով առնելու եմ ։
Ես իմ Տէր Աստուածիս ողջակէզ չեմ մատուցա֊
ներ ինծի արժեցած բաներ ։
Ուստի Դաւիթ կալատեղին ու եզները հիսուն
սիկղի արծաթով գնեց ։
25 Ու Դաւիթ հոն Տէրոջ համար սեղան մը շինեց ,
Ու ողջակէզներ ու խաղաղութեան պատարագներ
մատուցանեց ։
Ուստի Տէր երկրին համար աղաչանքը լսեց ,
Ու Իսրայէլի վրայէն համաճարակը դադրեցաւ ։

5 Թէ և իմ տունս Աստուծոյ քովը այսպէս չէ,
ըՍակայն ինծի հետ յաւիտենական ուխտ մը
ըրաւ,
Որ ամէն բանի մէջ պատրաստ ու հաստատ է.
Քանզի իմ բոլոր փրկութիւնս ու իմ բոլոր
փափաքս — է.
*Ու պիտի չծաղկեցնէ՞" —:
6 Բայց բոլոր անօրէնները՝
Դուրս նետուած փուշերու պէս պիտի ըլլան.
Քանզի անոնք ձեռքով չեն բռնուիր:
7 Եւ անոնց դպչելու մարդը
Երկաթը ու նիզակին բունը †իրեն զէնք պի-
տի ընէ.՚"
Ու իրենց եղած տեղը՝
Բոլորովին կրակի մէջ պիտի այրին:

8 Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը անուններն
ասոնք են. ‡Յոսէբ-բասեբեթ Թահքեմոնա-
յին, որ զօրավարներուն գլխաւորն էր. անոր
կա է ||Ազնուացի Ադինոն, †որ —ի՛մ ըլ ուիր
Հարիւր մարդը մէկէն մեռցուց:՚"
9 Եւ անկէ ետքը †Աքոհացի Դոդոյին որ-
դին Եղիազարը՝ որ Դաւիթին հետ եղող երեք
զօրաւորներուն մէկն էր, երբոր անոնք պա-
տերազմելու համար հոն ժողոված փղշտացի-
ները նախատեցին, ու Իսրայէլի մարդիկը
10 փախան. Ան՝ կայնեցաւ ու փղշտացիները զար-
կաւ, մինչև որ ձեռքը յոգնեցաւ, ու ձեռքը
իր սուրին վրայ փակաւ, և Տէրը այն օրը մեծ
փրկութիւն ըրաւ. ու ժողովուրդը անոր ետևէն
դարձաւ՝ միայն կողոպտուր առնելու համար:
11 Եւ անկէ ետքը †Աքարացի Ագէի որդին
Սամմա էր. Լու փղշտացիք §դունդ մը
ժողվեցին.՚" ու հոն ոսպով լեցուն ադարակ մը
կար. և ժողովուրդը փղշտացւոց առջևէն փա-
12 խաւ. Բայց անիկա ադարակին մէջտեղը կայ-
նեցաւ, զանիկա պաշտպանեց ու փղշտացինե-
րը զարկաւ. և Տէրը մեծ փրկութիւն ըրաւ:
13 Ու †երեսուն †զօրավարներուն երեքը ի-
ջան, և հունձքի առեն †Ոդողամի քարայրը՝
Դաւիթին եկան. ու փղշտացւոց մէկ դունդը
14 ||Ռափայիմոյ հովիտին մէջը բանակեր էր: Եւ
անառանը Դաւիթ †բերդին մէջն էր. ու անա-
ռանը փղշտացիք Բեթլեհեմի մէջ բերդապահ
15 զօրք ունէին: Եւ Դաւիթ փափաքելով ըսաւ,
Բեթլեհեմին դուռը եղող ջրհորէն ո՛վ ինծի
16 Ջուր կը խմցնէ: Անառանը աս երեք զօրա-
ւորները փղշտացւոց բանակը ճեղքեցին ան-
ցան, ու Բեթլեհեմի դուռը եղող ջրհորէն
Ջուր քաշեցին, ու առին Դաւիթին տարին.
բայց անիկա չուզեց անկէ խմել, Հապա զա-
17 նիկա Թափելով՝ Տէրոջը †երեսից. Ու ըսաւ,
Ով Տէր, քաւ լիցի որ ես աս բանը ընեմ.
Իրենց կեանքը վտանգի մէջ դնելով գացող
մարդոց Արիւնը խմե՞մ. ու անկէ խմել չուզեց:
Ասանք են այն երեք զօրաւոր մարդոց ըրած-
ները:
18 Եւ Շարուհեան Յոաբին եղբայրը †Աբես-
սա այն երեք մարդոց գլխաւորն էր. ու անի-
կա իր նիզակը երեք հարիւր մարդոց վրայ
վերցնելով՝ սպաննեց և նշանա՛ր. ու անիկա երե-
19 քին մէջը անուանի էր: Եւ անիկա երեքին
աւելի համարում ունենալուն համար, անոնց
գլուխ եղաւ. բայց —ը՛ն երեքին —ին չհասաւ:
20 Ու Յոյժ գործքեր գործող †Կաբսեելացի
զօրաւոր մարդու մը որդւոյն Յոյիադային որ-
դին Բանեա †Մոաբին երկու զօրաւոր մար-
դիկը մեռցուց. Նաև ձիւնի ժամանակ ջրա-
21 ու գուբին մէջը առիւծը մեռցուց: Ասիկա
անոնցմով †երեւելի եղիսպացի մարդ մըն ալ
մեռցուց. ու եգիպտացիին ձեռքը մէկ նի-
զակ մը կար, բայց Բանե՛ա ցուպով մը անոր
վրայ իջաւ, ու եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը
յափշտակեց, և զանիկա անոր նիզակովը մեռ-
22 ցուց: Յոյիադային որդին Բանեա ասոնք բաները
ըրաւ, ու երեք զօրաւորներուն մէջը անուա-
23 նի եղաւ. Երեսունէն աւելի պատիւ ունէր,
բայց —ը՛ն երեքին —ին չհասաւ. ու Դա-
ւիթ զանիկա իր †առաջնորդին վերակացու դրաւ:
24 Յոյիադային եղբայրը †Ասայէլ երեսունէնէր,
Նա՝ Բեթլեհեմացի Դոդոյին որդին Եղհանան,
25 †Հարոդացի Սամմա, Հարոդացի Եղիկա,
26 ††Փելտացի Բեղդէս, Թեկուացի Եկքեսի
27 որդին Իրաս, Անաթովթացի Աբիեզեր, Ով-
28 սացի Մեբունայ, Աքոհացի Սեղբոն, Նետո-
29 փաթացի Մահարայ, Նետոփաթացի Բանեայի
որդին Հէլեբ, Բենիամինի որդւոց Գաբաայէն
30 Ռիխայի որդին Եթթի, Փարաթոնացի Բա-
31 նեա, †Գաաշի †ձորերէն Ադդայի, Աբիա-
32 թացի Աբիէլբոն, Բարհումացի Ազմաւէթ, Շաղ-
բիմացի Եղիահբա, Յաշենի որդիներէն՝ Յովհո-
33 նան, Աքարացի Սամմա, Աքարացի Սարարի
34 որդին Ահիամ, Մաքաթիի որդւոյն Եհոնա-
թան որդին Եղիփաղէտ, Գեղոնացի Ահեղա-
35 փերի որդին Եղիամ, Կարմելացի Հասրէ,
36 Արբացի Փաարայ, Սուբացի Նաթանի որդին
37 Իգալ, Գադացի Բանի, Ամմոնացի Սելեկ,
Շարուհեան Յոաբին կառապանները Բերով-
38 թացի Նահարա, †Յեթթերացի Իրաս, Յեթ-
39 թացի Գարեբ, —բեւացի Ուրիա. ամէնը երե-
սունհինգ էին:

ը Գէդ. ե. 15. 16. Սամ. ձիի. 29. Եսա. ծե. 3.
ա Կամ թէ և չծաղկեցընէ
բ Եբր. լեցուած.
գ Կամ սրճատ քարով.
|| Կամ իր նիզակը վերցուց սպաննեց հարիւր մարդոց վրայ, ու զանոնք մէկէն մեռցուց:
ե Տես ա Մն. ժա. 11. իե. 2.
զ Կամ Գիհատարնեցի
է ա Թագ. իբ. 1.
ը Գէդ. ե. 18.
թ ա Թագ. իբ. 4. 5.
ժ Գես. իե. 10.
ի ա Մն. ժա. 20.
լ Ելե. իե. 15. ա Մն. ժա. 22.
խ ա Մն. ժա. 23.
ծ ա Թագ. իբ. 14. Գէդ. բ. 18. ի. 25.
կ Գէդ. բ. 18.
հ Տես ա Մն. ժա. 27.
ձ Կամ փելեթացի. ա Մն. ժա. 27.
ղ Գաա. բ. 3.
ճ Օբ. ա. 24.
մ Գէդ. ի. 36.
յ Գէդ. ժա. 3. 6.

ԳԼ· ԻԴ

1 Դաւիթ առաձնայէն փոքձուելով՝ կը սպասէ Յովաբը որ եր-
թայ ժողովուրդը համրէ։ 5 Զօրագլուխները ինը ամսու ու
քսան օրուան մէջ՝ ամէն մէկն երեք հարիւր հազար պատերազ-
մական մարդոց հաշիւը կը բերեն։ 10 Դագին միջոցով երեք
հարուած կ'առաջարկուի Դաւիթին, որ կը ղջայ, ու երեք
օրուան ժանտախտը կ'ընտրէ։ 15 Եօթանասուն հազար մար-
դոց մեռնելէն յետը Դաւիթ ապաշխարելով՝ Էրուսաղէմի
կոթնանդանը սպիւռք կ'առնէ։ 18 Դաւիթ Դագին ծանուց-
նելով Ոռնայի կալը ծախու կ'առնէ. ուր սեղ պատ-
ցանելով՝ ժանտախտը կը դադրի։

1 Եւ ՚Յէրոմը բարկութիւնը նորէն Իսրայէլի
վրայ բորբոքեցաւ. ու ՚Դաւիթը անոնց դէմ
դրդռեց, ըսելով, ՚Գնա Իսրայէլը ու Յու-
2 դան համրէ։ Եւ թագաւորը իր քովը եղող
Յովաբ զօրապետին ըսաւ, Իսրայէլի բոլոր
ցեղերուն մէջը՝ ՚Դանէն մինչև Բերսաբէէ պը-
տրտէ, ու ժողովուրդը համրեցէք, որ ՚ժո-
3 ղովուրդին թիւը գիտնամ։ Եւ Յովաբ ըսաւ
թագաւորին, Քու Տէր Աստուածդ՝ ժողո-
վուրդը որչափ որ է՝ հարիւրապատիկ աւել-
ցընէ, ու իմ թագաւոր տիրոջս աչքերը տես-
նեն. բայց իմ թագաւոր տէրս ինչո՞ւ համար
4 ասը բանիս կը ցանկայ։ Ու երբոր թագաւո-
րին խօսքը Յովաբին ու զօրավարներուն վը-
րայ առաւակացաւ, Յովաբ զօրավարներուն հետ
թագաւորին առջևէն ելաւ, որ Իսրայէլի ժո-
5 ղովուրդը համրէ։ Եւ Յորդանանէն անցան,
ու Գադի ձորին մէջը եղող քաղաքին աջ կող-
6 մը՝ ՚Արոէր բանակեցան. հետը ՚Յազեր, Եւ
Գաղաադ ու Թահթիմհոդսի երկիրը եկան.
անկէ *Դանեաան, ու ՚Սիդոնի չրջակաները
7 եկան։ Եւ անկէ Տիւրոսի ամրոցը ու Խեւացւոց
ու Քանանացւոց ամէն քաղաքները գացին.
և Յուդայի Հարաւային կողմը Բերսաբէէ
8 ելան։ Ու բոլոր երկիրը պտըտեցան. և ինը
ամիսէն ու քսան օրէն հետը Երուսաղէմ դար-
9 ձան։ Եւ Յովաբ ժողովուրդին համրանքին
ցուցակը թագաւորին առաւ։ ՚Ու Իսրայէլի
մէջ ութը հարիւր հազար սուր քաշող պա-
տերազմական մարդ կար. և Յուդայեանք
հինգ հարիւր հազար մարդ էին։
10 Եւ ՚Դաւիթ ժողովուրդը համրելէն հետը՝
իր խղճմտանքը զինքը դրդեց. ու Դաւիթ
Տէրոջը ըսաւ, Ա՛ն ընելով ՚մեծ մեղք գոր-
ծեցի. ով Տէր, հիմա քու ծառայիդ ասա մեղ-
11 քը ներէ. քանզի մեծ յիմարութիւն ըրի։ Ու
երբոր Դաւիթ առաւօտուն ելաւ, Տէրոջը
խօսքը Դաւիթին Գադ մար-
12 գարէին եղաւ, ըսելով, Գնա ու Դաւիթին
ըսէ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզի երեք
բան կ'առաջարկեմ. անոնցմէ մէկը ընտրէ որ
13 քեզի ընեմ։ Եւ Գադ Դաւիթին գալով՝ անոր
պատմեց, ու անոր ըսաւ, ՚Եօթը տարի քու
երկրիդ վրայ սո՞վ ըլլայ, կամ երեք ամիս
քու թշնամիներուդ երեսէ՞ն փախչիս, ու
անոնք քեզ հալածեն, կամ թէ երեք օր քու
երկրիդ վրայ ժանտախտ ըլլայ. հիմա մը-
տածէ ու տես թէ ինչ պատասխան տանեմ
14 զիս խրկողին։ Եւ Դաւիթ Գադին ըսաւ, Խիստ
մեծ նեղութեան մէջ եմ. հիմա Տէրոջը ձեռ-
քը ինկանք, *քանզի անոր գթութիւնը շատ
է, ու ՚մարդու ձեռքը չինկնամ։
15 Եւ ՚Տէրը ան առաւօտէն մինչև որոշուած
ժամանակը Իսրայէլին վրայ ժանտախտ խրը-
կեց. ու Դանէն մինչև Բերսաբէէ ժողովուրդ-
16 էն եօթանասուն հազար մարդ մեռաւ։ ՚Եւ
Աստուծոյ հրեշտակը ձեռքը երուսաղէմին վը-
րայ երկրնցուց որ զանիկա ջնջէ. ու աս չա-
րութիւնին վրայ ՚Տէրոջը սիրտը ինքաւ, ու ժողո-
վուրդը ջնջող հրեշտակին ըսաւ, Հերիք է,
ալ ձեռքդ քաշէ. ու Տէրոջը հրեշտակը ՚Յե-
17 բուսացի Ոռնայի կալին քովն էր։ Եւ Դա-
ւիթ ժողովուրդը զարնող հրեշտակը տեսնե-
լով՝ Տէրոջը ըսաւ, Ա՛հա ՚ես մեղանչեցի ու
ես անօրէնութիւն ըրի, բայց ասոնք ոչխարները
ի՞նչ ըրին. կ'աղաչեմ՝ քու ձեռքդ իմ վը-
րաս ու իմ հօրս տանը վրայ ըլլայ։
18 Եւ նոյն օրը Գադ Դաւիթին եկաւ, ու
անոր ըսաւ, ՚Ելիր, Յերուսացի Ոռնային կա-
19 լին մէջ Տէրոջը սեղան մը կանգնէ։ Եւ Դա-
ւիթ Գադին ըսածին համեմատ վեր ելաւ,
20 ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր։ Ու Ոռնա
նայեցաւ, ու երբոր տեսաւ որ Թագաւորը և
անոր ծառաները դէպ՚ի իրեն կու գան, Ոռ-
նա ելաւ ու երեսը մինչև գետինը խոնար-
21 հեցուց։ Եւ Ոռնա ըսաւ, Տիրացիս թագաւորին։ Եւ Ոռնա ըսաւ,
Ա՛րդեօք ի՞նչ պատճառով իմ թագաւոր տէրս
իր ծառային եկաւ։ ՚Ու Դաւիթ ըսաւ, Ա-
կալը քեզմէ ծախու առնելու, ու Տէրոջը սե-
ղան մը չինելու համար, որ ժողովուրդին վը-
22 րայէն ՚հարուածը վերնայ։ Եւ Ոռնա ըսաւ
Դաւիթին, իմ թագաւոր տէրս ընտիր առնէ,
ու իր աչքերուն հաճոյ երևցածին պէս զոհ
ընէ. ՚ահա եղները ողջակէզի համար, կամ-
ասայլները ու եղներուն դործիքները փայտի
23 համար ըլլան։ Ամէնը †Ոռնա թագա-
ւորին մը պէս՚՚ թագաւորին առաւ. ու Ոռնա
թագաւորին ըսաւ, Քու Տէր Աստուածդ ՚ընդ-
24 ունի։ Բայց թագաւորը Ոռնային ըսաւ,
Չէ. հապա ես անդին քեզմէ անշուշտ առակով

= Գլ· իա· 1։
= Տես ա Մն· իա· 1։ Յակ· ա· 13, 14։
= ա Մն· իե· 23, 24։
= Դատ· ի· 1։
= Երեմ. ժէ· 5։
= բ Օր· բ· 36։ Ցես· ժգ· 9, 16։
= Թագ· կ· 1, 3։
= Կ՚ես Դանի անուանէ ոբ· տես Ցես· ժի· 47։ Դատ· ժբ· 29։
= Ցես· ժի· 25։ Դատ· ժբ· 28։
= Տես ա Մն· իա· 5։
= ա Թագ· իգ· 5։
= Տես ա Մն· իա· 12։
= Սոպ· ձգ· 8, 13· 14։ Ամխ· 156։
= Ես· իե· 6։ Զաք· ա· 15։
= ա Մն· իա· 14։ իե· 24։
= Եել· ժբ· 23։ ա Մն· իա· 15·
= Դն· գ· 6։ ա Թագ· ժե· 11։ Յովել· բ· 13, 14։
= ա Մն· իա· 15։ Տես Հմր· 18։ բ Մն· գ· 1։
= ա Մն· իա· 17։
= ա Մն· իա· 18, 1ե։
= Տես Դն· իգ· 8—16։
= Թագ· ժգ· 48, 50։
= գ Թագ· ժի· 21։
† Եբր· Ոռնա Թագաւորը
Ջ Եզեկ· ի· 40, 41։

ծախու պիտի առնեմ, ու ձրի ոչ-ոչ իմ Տէր Աստուծոյս ողջակէզ պիտի չմատուցանեմ։ Եւ Դաւիթ կալը ու եզները յիսուն սիկղ արծաթ-
25 ով ծախու առաւ։ Ու Դաւիթ հոն Տէրոջը

անզան չինեց, ու ոչ էլ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուց. Եւ Տէրը թախ ոչ աղօթքը երկրին համար, ու Իսրայէլի վրայէն հարուածը վերցաւ։

ԵՐԲՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Աբեթակ կը դարմանէ Դաւիթը անոր ծերութեան առիթը։ 5 Ադոնիա Դաւիթին սիրելի որդին թագաւորութիւնը յա-
փշտակելու կը համարձակի։ 11 Նաթանին խորհուրդ 15 Բէթ-
սաբէ թագաւորը կը զգուշ։ 22 ու Նաթան ներս կ'երթայ անոր։ 28 Դաւիթ կը նորոգէ իր խոստումները որ Բէթսաբէին ըրած էր։ 32 Սադոկ Դաւիթին հրամանով Սողոմոնին ու Նաթանին ձեռքը թագաւոր կ'օծուի. ու ժողովուրդը ուրա-
խութեան հանդէսը կը կատարէ։ 41 Յոյնամեան ան լսելը ու առնելով. Ադոնիայի կռնակները կը դողայ։ 50 Ադոնիա սեղանին եղջիւրներուն բռնած կը փախչի. իսկ Սողոմոն կ'որ-
ձակէ զանիկա ան պայմանով՝ որ ամբարշտութիւն բոլոր մը չունենայ։

1 Եւ Դաւիթ թագաւորը ծերացած ու տա-
րիքը առած էր ըլլալով, զանիկա հանդերձներ
2 բոլ կը ծածկէին, բայց չէր տաքնար։ Եւ ծառաները անոր ըսին, Մեր թագաւոր տի-
րոջը համար կոյս աղջիկ մը փնտռուին՝ որ թա-
գաւորին առջեւը կայնի, զանիկա դարմանէ, ու անոր ծոցը պառկի, որ մեր թագաւոր
3 տէրը տաքնայ։ Ու Իսրայէլի բոլոր սահման-
ներուն մէջ մէկ գեղեցիկ աղջիկ մը փնտռե-
ցին. և Սունամացի Աբիսագը գտան, ու զա-
4 նիկա թագաւորին բերին։ Եւ ան աղջիկը
խիստ գեղեցիկ էր. ու անիկա թագաւորը կը դարմանէր ու անոր սպասաւորութիւն կ'ը-
նէր. բայց թագաւորը զանիկա չգիտցաւ։
5 Աթոռները Ադոնիան որդին Ագիթի հը-
պարտցաւ ու ըսաւ, Ես թագաւոր ըլլամ. և իրեն համար կառքեր ու ձիաւորներ պատ-
րաստեց, և հիսուն մարդ՝ որ իր առջեւէն
6 վազեն։ Եւ անոր հայրը անոր կենացը մէջ ամենեւին յանդիմանած չէր զանիկա, ըսելով թէ ինչո՞ւ այդպէս ըրիր. և անիկա սեւագոյն խիստ գեղեցիկ էր, ետք անոր մայրը զանիկա
7 Աբիսագին հետը ծներ էր։ Եւ անիկա խօսքը մէկ ըրաւ Յովաբին որդւոյն Սերուիային հետ ու Աբիաթար քահանային հետ, որոնք Ադո-
նիային հետեւելով՝ անոր օգնականին կ'ընէին։
8 Բայց Սադոկ քահանան ու Յոյիադայի որդին Բանեա և Նաթան մարգարէն ու Շիմէի և Ռէի ու Դաւիթին զօրաւոր մարդիկը Ադո-
9 նիային հետ չէին։ Եւ Ադոնիա Ռոգելի աղ-
բիւրին մօտ եղող Զոհելեթի քարին քովը՝ ոչ-
խարներ, արջառներ ու գէր անասուններ մորթեց. և իր ամէն եղբայրները՝ թագաւո-
րին որդիքը, ու Յուդայի բոլոր մարդիկը՝
10 թագաւորին ծառաները հրաւիրեց. Բայց Նա-
թան մարգարէն ու Բանեան և զօրաւորները ու իր Սողոմոն եղբայրը չհրաւիրեց։
11 Եւ Նաթան Սողոմոնին մօրը Բէթսաբէին հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Չլսեցիր որ Ագ-
գիթի որդին Ադոնիա թագաւոր եղաւ, ու
12 մեր տէրը Դաւիթ չգիտցաւ։ Ուրեմն հիմա եկուր քեզի խրատ մը տամ, որ քու կեան-
քըդ ու քու որդւոյդ Սողոմոնին կեանքը ազա-
13 տես։ Եկիր՝ Դաւիթ թագաւորին քովը դնա, ու անոր ըսէ, Ով տէր իմ թագաւոր, դուն քու ապահոգիդ եղբօրդ չըրի՞ր ու չըսի՞ր որ ինծի հետքը քու որդիդ Սողոմոն թագաւոր պիտի ըլլայ, և իմ աթոռս անիկա պիտի նստի. ու ինչո՞ւ Ադոնիա թագաւոր եղաւ։
14 Ահա դուն անդ տակը թագաւորին հետ խօսած ատենդ՝ ես ալ ետեւէդ կու գամ, ու քու խօսքերդ կը լրացնեմ։
15 Եւ Բէթսաբէ ներքին սենեակը մտաւ թա-
գաւորին քովը. և թագաւորը շատ ծերա-
ցած էր, ու Սունամացի Աբիսագը թագաւո-
16 րին սպասաւորութիւն կ'ընէր։ Եւ Բէթսա-
բէ գլուխը ծռեց ու թագաւորին խոնարհու-
թիւն ըրաւ։ Ու թագաւորը ըսաւ, Ի՞նչ կ'ու-
17 զես։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Ով տէր իմ, դուն քու սպասիդով քու Տէր Աստուծոյդ անունովը երդում ըրիր, ըսելով, Ինծի հետքը քու որդիդ Սողոմոն թագաւոր պիտի ըլլայ, 18 ու իմ աթոռս ան պիտի նստի. Եւ ահա հի-
մա Ադոնիա թագաւոր եղած է, ու դուն
19 չգիտցար, ով տէր իմ թագաւոր. Եւ անի-
կա շատ արջառներ ու գէր անասուններ ու ոչխարներ մորթեց, և թագաւորին բոլոր որ-
դիները ու Աբիաթար քահանան և Յովաբ զօրապետը հրաւիրեց, բայց քու ծառայ Սո-
20 ղոմոնը չհրաւիրեց։ Հիմա, ով տէր իմ թա-

= Տես ա Մն. խա. 24. 25։ = Գէդ. խա. 14։ ⁴ Հմր. 21։ ⁵ Կամ ԱՌՆԱՉԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԸՆ ԸՆՑ = Յես. ԺԹ. 18։ ⁷ բ Թագ. գ. 4։ ⁸ բ Թագ. Ժէ. 1։ ⁹ բ Թագ. գ. 5. 4։ ա Մն. գ. 2։ ¹⁰ բ Թագ. ի. 25։ ¹¹ Գէդ. բ. 22. 28։ ¹² Գէդ. գ. 18։ ¹³ բ Թագ. իգ. 8։ ¹⁴ բ Թագ. Ժէ. 17։ ¹⁵ բ Թագ. գ. 4։ ¹⁶ ա Մն. իբ. 3։ ¹⁷ Հմր. 13. 30։ ¹⁸ Հմր. 7. 8. 9. 35։

դաւոր, բոլոր Իսրայէլին աչքերը քու վրադ
են, որ անոնց խնայցնես թէ իմ Թագաւոր
սիրոջս ամօռը իրմէ հառքը ուր պիտի նստի.
21 եթէ ոչ՝ երթոր իմ Թագաւոր տէրս ինր հայ-
րերուն հետ քնանայ, ես ու իմ որդիս Սո-
ղոմոն յանցաւոր պիտի սեպուինք։
22 Ու երբոր անոնք Թագաւորին հետ կը խո-
23 սէր, Նաթան մարգարէն եկաւ։ Եւ Թագա-
ւորին խնայցուցին ու ըսին թէ Ահա Նաթան
մարգարէն է՝ ու անոնք ներս մտաւ Թա-
գաւորին առջեւը, ու երեսը մինչեւ գետինը
ծռեցաւ՝ Թագաւորին խոնարհութիւն ըրաւ.
24 Եւ Նաթան ըսաւ, Ով տէր իմ Թագաւոր,
դո՞ն ըսիր որ Ադոնիա Թագա-
ւոր պիտի ըլլայ, ու իմ աթոռս անոնք պիտի
25 նստի. Քանզի անոնք այսօր իջաւ, և չատ
արջառներ ու գեր անասուններ ու ոչխարներ
մորթեց. և Թագաւորին բոլոր որդիները,
զօրավարները ու Աբիաթար քահանան հրա-
ւիրեց. և ահա անոնք անոր առջեւը կ'ուտեն,
կը խմեն ու կ'ըսեն, Կեցցէ արքայ Ադոնիա։
26 Բայց զիս քու ծառադ ու Սադոկ քահա-
նան և Յովիադային որդին Բանեան ու քու
27 ծառադ Սողոմոնը չհանեցիր։ Այս բանը արդեօք
իմ Թագաւոր սիրոջս ձեռքովը եղաւ, ու
քու ծառայիդ չգիտցուցիր թէ քեզմէ հառքը
իմ Թագաւոր սիրոջս աթոռը ուր պիտի նստի։
28 Եւ Դաւիթ Թագաւորը պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, Բերսաբէն ինծի կանչեցէք։ Եւ
անիկա Թագաւորին առջեւը եկաւ ու Թագա-
29 ւորին առջեւը կայնեցաւ։ Եւ Թագաւորը եր-
դում ըրաւ ու ըսաւ, Իմ անձս ամէն նե-
30 ղութենէ ազատող Տէրը կենդանի է որ, Ինչ-
պէս որ քեզի Իսրայէլին Տէր Աստուածով եր-
դում ըրի, ու ըսի թէ ինծի հառքը քու որ-
դիդ Սողոմոն Թագաւոր պիտի ըլլայ, ու իմ
տեղս իմ աթոռիս վրայ անիկա պիտի նստի,
31 ահա այսօր այնպէս պիտի ընեմ։ Անոնք
Բերսաբէ երեսը մինչեւ գետինը ծռելով՝ Թա-
գաւորին խոնարհութիւն ըրաւ ու ըսաւ,
Իմ տէրս Դաւիթ Թագաւորը յաւիտեան ողջ
կենայ։
32 Եւ Դաւիթ Թագաւորը ըսաւ, Սադոկ
քահանան ու Նաթան մարգարէն և Յովիա-
դային որդին Բանեան ինծի կանչեցէք։ Ու
33 անոնք Թագաւորին առջեւը եկան։ Եւ Թա-
գաւորը անոնց ըսաւ, Ձեր տիրոջը ծառա-
ները ձեր հետ առէք, ու իմ որդիս Սող-
մոնը իմ ջորիիս վրայ հեծցուցէք, ու զանիկա
34 Գեհոն իջեցուցէք. Եւ Սադոկ քահանան
ու Նաթան մարգարէն Գհոն զանիկա Իսրայէլի
վրայ Թագաւոր օծեն. ու փող հնչեցուցէք
35 ու ըսէք, Կեցցէ արքայ Սողոմոն. Եւ անոր
ետեւէն ելէք, ու անիկա գայ ու իմ ա-
թոռս նստի, և իմ տեղս անիկա Թագաւոր
ըլլայ. քանզի ես հրամայեցի որ անիկա
Իսրայէլի վրայ ու Յուդայի վրայ իշխան ըլ-
36 լայ։ Ընդունեց Յովիադային որդին Բանեա Թա-
գաւորին պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ամէն.
37 Իմ Թագաւոր սիրոջս Տէրը Աստուածն ալպէս
պէս ըսէ։ Ինչպէս որ Տէրը իմ Թագաւոր սի-
րոջս հետ եր, Սողոմոնին հետ ալ այնպէս
ըլլայ, ու անոր աթոռը իմ սիրոջս Դաւիթ
38 Թագաւորին աթոռէն մեծ ընէ։ Ընդունեց
Սադոկ քահանան, Նաթան մարգարէն ու
Յովիադային որդին Բանեա, և քերեթհիները
ու փելեթհիները իջան, ու Սողոմոնը Դաւիթ
Թագաւորին ջորիին վրայ հեծցուցին, ու գա-
39 նիկա Գհոն տարին։ Եւ Սադոկ քահանան
խորանէն եղջիւրը առաւ ու Սողոմոնը
օծեց. և փողը հնչեցուցին, Ու բոլոր ժողո-
40 վուրդը կ'ըսէր, Կեցցէ արքայ Սողոմոն։ Եւ
բոլոր ժողովուրդը անոր ետեւէն կ'ելլէին. ու
ժողովուրդը սրինգներ հնչեցնելով մեծ ու-
րախութեամբ մը կ'ուրախանային, անոնց որ
անոնց ձայնէն գետինը *կը դղրդէր։
41 Եւ Ադոնիա ու անոր բոլոր բազմականները
լսեցին. ու անոնք կերակուրէն ելեր էին. և
Յովաբ փողին ձայնը լսելով՝ ըսաւ, Ինչ պի-
տի ըլլայ աս դղրդման ձայնը որ քաղաքին
42 կ'ելլէ։ Երբոր անիկա տակաւին կը խօսէր,
ահա Աբիաթար քահանային որդին Յոնաթան
եկաւ. ու Ադոնիա ըսաւ, Եկուր, քանզի դուն
քաջ մարդ մըն ես, ու բարի աւետիս պիտի
43 բերես։ Եւ Յոնաթան պատասխան տուաւ ու
Ադոնիային ըսաւ, Շնորհք աս է որ մեր տէրը
Դաւիթ Թագաւորը Սողոմոնը Թագաւոր ըրաւ.
44 Ու Թագաւորը Սադոկ քահանան և Նաթան
մարգարէն ու Յովիադային որդին Բանեան,
և քերեթհիները ու փելեթհիները անոր հետ
խրկեց. ու զանիկա Թագաւորին ջորիին վրայ
45 հեծցուցին. Եւ Սադոկ քահանան ու Նա-
թան մարգարէն զանիկա Գհոնի մէջ Թագա-
ւոր օծեցին, ու անկէ ուրախութեամբ ելան,
ու քաղաքը դղրդեցաւ. Ա՛ձեր լսած ձայնը
46 աս է։ Նաև Սողոմոն Թագաւորութեան աթո-
47 ռին վրայ նստաւ. Եւ Թագաւորին ծառաներն
ալ մեր տէրը Դաւիթ Թագաւորը օրհնելու
եկան, ու ըսին, Քու Աստուածդ Սողոմոնին
անունը քու անունէդ աւելի մեծցնէ, ու
անոր աթոռը քու աթոռէդ աւելի բարձրա-
ցնէ։ Եւ Թագաւորը իր անկողնին վրայ

ֆ բ Օբ · լո · 16 : Գէ · բ · 10 :
ֆ Ելմ · 19 :
ֆ ա Թագ · ժ · 24 :
ֆ բ Թագ · գ · 9 :
ֆ Ելմ · 17 :
ֆ Ելեմ · բ · 3 : Դան · բ · 4 :
ֆ բ Թագ · ի · 6 :
ֆ Տես Եսթ · գ · 8 :
ֆ բ Պն · լբ · 30 :
ֆ աԹագ · ժ · 1 : Ժգ · 3 · 12 : բ Թագ · բ · 4 : Ե · 3 : Գէ · ԺԹ · 16 : գ Թագ · Թ · 3 : ժա · 12 :
ֆ բ Թագ · ԺԵ · 10 : գ Թագ · Թ · 13 : ժա · 14 :
ֆ Յես · ա · 5 · 17 : ա Թագ · ի · 13 :
ֆ Ելմ · 47 :
ֆ բ Թագ · ը · 18 : Եզ · 20—23 :
ֆ Եր · Լ · 23 · 25 · 32 : Սագ · ՃԹ · 20 :
ֆ ա Պն · ԽԹ · 22 :
ֆ ա Թագ · ժ · 24 :
ֆ Եբր · կը Ճնգբը- ւէր։
ֆ բ Թագ · ԺԸ · 27 :
ֆ ա Պն · ԽԹ · 23 :
ֆ Ելմ · 37 :
ֆ Դն · խէ · 31 :

48 երկրպագութիւն բրաւ։ Նաև Թագաւորը այսպէս բաւ, Իսրայէլին Տէր Աստուածը օրհնեալ ըլլայ, որ [a]այսօր իմ աթոռիս վրայ
49 նստող մը տուաւ, ու իմ աչքերս տեսան։ Եւ Ադոնիային բոլոր կռնակցութիւնները զարհուրեցան, ու եղան և ամէն մէկերնին երթնց ճամբան գացին։
50 Եւ Ադոնիա Սողոմոնին երեսէն վախցաւ, ու երթաւ դնաց ու [b]սեղանին եղջիւրները բռնեց։
51 Նոյն։ Եւ Սողոմոնին պատմեցին ու բսին, Ահա Ադոնիա Սողոմոն Թագաւորէն վախցաւ, և ահա անիկա սեղանին եղջիւրները բռնեց, ու բաւ, Սողոմոն Թագաւորը այսօր ինծի երդումով ընէ որ իր ծառան սրով պիտի չսպանէ։
52 Նոյնէ։ Ու Սողոմոն բաւ, Թէ որ անիկա առաքինի ըլլայ, [c]անոր մէկ մազը գետինը պիտի չիյնայ։ բայց թէ որ անոր վրայ չարութիւն
53 գտնուի, անհատնելը պիտի մեռնի։ Եւ Սողոմոն Թագաւորը հրէշ խրկեց, ու զանիկա սեղանէն վար իջեցուցին։ Եւ անիկա եկաւ ու Սողոմոն Թագաւորին խոնարհութիւն բրաւ. ու Սողոմոն անոր բաւ, Տունդ գնա։

ԳԼ. Բ

1 Դաւիթ պատուէր կու տայ Սողոմոնին՝ 3 առաւածպաշտութեան համար։ 5 Յոաբին համար։ 7 Բերզելլին համար։ 8 Սեմէիին համար։ 10 ու հոգը կը մեռնի։ 12 Սողոմոն Դաւիթին յաջորդը կ'ըլլայ։ 13 Ադոնիա որ Բերսաբէին միջոցով Սողոմոնէն Աբիսակը իրեն կնիկ ըլլալու կ'ուզէ, մահուան կը դատապարտուի։ 26 Աբիաթար Ադոնիային կողմն ըլլալուն համար քահանայութենէն կը զրկուի, բայց չմեռցուիր։ 28 Յոաբ անզանին եղջիւրներուն բռնը կը փախչի, ու հոն կը սպանուի։ 35 Բանիա Յոաբին անդր կ'անցնի։ ու Սադոկ Աբիաթարին։ 36 Սեմէի երուսաղէմի մէջ միայն դաշնքով արգիլուած ըլլալէ. Գէթ երեքտարի համար մահուան կը դատապարտուի։

1 Ու երբոր [d]Դաւիթին մեռնելու օրերը մօտեցան, իր որդւոյն Սողոմոնին պատուէր տը-
2 ւաւ բսելով, [e]Ահա ես ամէն երկրին ճամբան կ'երթամ, խակ դուն ուժովցիր ու [f]քաջա-
3 սիրտ եղիր։ [g]Եւ քու Տէր Աստուծոյդ պահպանութիւնը պահէ, որ անոր ճամբաներուն մէջը քալես, ու անոր կանոնները, պատուիրանքները, դատաստանները ու վկայութիւններդ պահես, ինչպէս որ Մովսէսին օրինաց [h]գրքին մէջը գրուած է. որպէս զի [i]հնչ որ բնես՝ և ուր որ երեսդ դարձընես՝ [j]յաջողութիւն
4 գտնես. Որպէս զի Տէրը [k]իր խօսքը հաստատէ, որն որ խնդրեց ինծի համար խօսելով՝ բսելով, [l]Թէ որ քու որդիդ երթնց ճամբաներուն ղգուշութիւն ընեն, [m]ու իմ առջեւս բոլոր սրտովը, բոլոր հոգւովը ու ճշմարտութեամբ քա-
5 պահս պիտի չըլլայ։ Եւ դուն գիտես ինչ որ Յոաբ Սերուհեայի որդին ինծի բրաւ, [n]— ինչ որ Իսրայէլին երկու զօրավարներուն՝ Ներնեան [o]Աբենները ու Յեթերեան [p]Ամեսայիին բրաւ. քանզի զանոնք մեռցուց, ու խաղաղութեան ատեներ պատերազմի արիւն թափեց, և իր մէջքի գօտիին ու ոտքի կօշիկներուն վրայ պատերազմի արիւն արկեց։
6 Ուրեմն դուն [q]քու իմաստութիւնդ ի գործ դնես, ու անոր ճերմակ մազերը խաղաղու-
7 թեամբ գերեզմանը չիջեցընես։ Բայց [r]Գաղաադացի Բերզելլէին որդւոցը ողորմութիւն ընես, ու [s]քու սեղանիդ ուտողներուն հետ ըլլան. քանզի երբոր քու եղբօրդ Աբիսաղոմին երեսէն փախայ, [t]ինծի այնպէս մօտեցան։
8 Եւ ահա Բաւուրիմացի Բենիամինեան [u]Գերայիին որդին Սեմէի քու քովդ է. ու անիկա Մահայիմ գացած օրս ինծի ծանր անէծք տուաւ. բայց [v]երբոր անիկա դիս դիմաւորելու Յաւոնի կողմը իջաւ, [w]Տէրոջմով երդումով ըսի անոր՝ ու բսի, Թէզ պով չեմ
9 մեռցըներ։ Եւ հիմա [x]զանիկա անմեղ չսեպես, քանզի դուն խելացի մարդ ես ու անոր ինչ ընելիքդ գիտես. և անոր ճերմակ մազերը [y]արիւնով գերեզմանը իջեցընես։
10 Ու [z]Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացաւ,
11 ու [a]Դաւիթի քաղաքին մէջ Թաղուեցաւ։ Եւ Դաւիթին Իսրայէլի վրայ [b]Թագաւորութիւնը բրած օրերը քառասուն տարի էր. հինգ տարի Քեբրոնի մէջ Թագաւորութիւն բրաւ, ու երեսունուերկու տարի Երուսաղէմի մէջ Թագաւորութիւն բրաւ։
12 [c]Եւ Սողոմոն իր հօրը Դաւիթին աթոռը նստաւ, ու անոր Թագաւորութիւնը շատ
13 հաստատեցաւ։ Եւ Ադդիթի որդին Ադոնիա Սողոմոնին մօրը Բերսաբէին գնաց. ու Բերսաբէ անոր բսաւ, [d]Արդեօք խաղաղութեա՞մբ եկար. ու
14 անիկա բսաւ, Խաղաղութեամբ. Եւ բսաւ, Քեզի մէկ խօսք մը ունիմ. ու անիկա բսաւ,
15 Խօսէ. Եւ անիկա բսաւ, Դուն ալիկ գիտես որ Թագաւորութիւնը Վրան էր, ու բոլոր Իսրայէլին երեսը իմ վրաս էր որ Թագաւոր ըլլամ. բայց Թագաւորութիւնը դարձաւ ու իմ եղբօրս եղաւ, քանզի [e]անոր Տէրոջմէ եղաւ։
16 Եւ հիմա ես քեզմէ մէկ խնդիրք մը կը խնդրեմ. [f]մի դարձներ զիս։ Ու Բերսաբէ անոր
17 բսաւ, Խօսէ։ Եւ անիկա բսաւ, Կ'աղաչեմ Սողոմոն Թագաւորին բսէ, (քանզի անիկա

[a] Գէդ. գ. 6։ Սամ. Ձիր. 11. 12։
[b] Գէդ. բ. 28։
[c] ա Թագ. Ժգ. 45։ բ Թագ. Ժգ. 11։ Գտր. իե. 34։
[d] Ծն. իե. 29։ բՕր. ես. 14։
[e] Ցես. իգ. 14։
[f] Եբր. այր
[g] բ Օր. Ժե. 19. 20։ [h] բՕր. իհ. 9։ Ցես. ա. 7։ ա Մն. իբ. 12. 13։
[i] ա Թագ. Ժբ. 5։ 14. 30։
[j] բ Թագ. գ. 27։
[k] բ Թագ. է. 25։
[l] Սամ. Ձիր. 12։
[m] գ Թագ. ի. 3։
[n] բ Թագ. է. 12. 13։ Գէդ. բ. 25։
[o] բ Թագ. գ. 39։ Ժբ. 5. 12. 14։ Ժհ. 5. 6. 7։
[p] բ Թագ. գ. 27։
[q] բ Թագ. ի. 10։
[r] Յես. ժ. 9։ Ասահ. ի. 26։
[s] բ Թագ. Ժհ. 31—38։ ի. 7։ 10։ Ժհ. 23։
[t] բ Թագ. ի. 27։
[u] բ Թագ. Ժգ. 5։
[v] բ Թագ. Ժհ. 18։
[w] բ Թագ. Ժհ. 23։
[x] Ելք. ի. 7։ Ցար. իհ. 28։ Յես. Դան. իե. 33։ իգ. 31։
[y] Գէդ. ա. 21։ Գտր. ի. 29։ Ժգ. 36։
[z] բ Թագ. է. 7։
[a] բ Թագ. է. 4։ ա Մն. իհ. 26. 27։
[b] ա Մն. իհ. 23։ բ Մն. ա. 1։
[c] ա Թագ. Ժգ. 1. 37։
[d] Գէդ. ա. 5։
[e] ա Մն. իբ. 9. 10։ Ասահ. իբ. 5. 6. 7։ Ամաս. իա. 30։ Դան. բ. 37։
[f] Եբր. Եմ երեսս մի դարձներ։ Սամ. Ձիր. 10։

քեզի չէ չըսեր,) որ Սունամացի Աբիսագը
18 ինձի կնիկ տայ։ Ու Բերսաբէ ըսաւ, Ադէկ,
ես քեզի համար թագաւորին կը խօսիմ։
19 Եւ Բերսաբէ Սողոմոն թագաւորին գնաց,
որ Ադոնիային համար անոր հետը խօսի. ու
թագաւորը զանիկա դիմաւորելու համար ոտք
ելաւ ու անոր խոնարհումին երթաւ. ու
երբոր իր աթոռը նստաւ, թագաւորին մօրը
համար ալ աթոռ դնել տուաւ, ու անիկա
20 անոր աջ կողմը նստաւ. Ու ըսաւ, Ես քեզմէ
մէկ պզտիկ խնդիրք մը կը խնդրեմ, ինձի չէ
չըսես։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Խնդրէ,
21 մայր իմ, քանզի քեզի չէ պիտի չըսեմ։ Ու
անիկա ըսաւ, Սունամացի Աբիսագը եղբօրդ
22 Ադոնիային կնիկ արուի։ Եւ Սողոմոն թագա-
ւորը պատասխան տուաւ ու իր մօրը ըսաւ,
Դուն ինչո՞ւ Ադոնիային համար Սունամացի
Աբիսագը կը խնդրես. անոր համար թագա-
ւորութիւնն ալ խնդրէ, (քանզի անիկա իմ
մեծ եղբայրս է,) անոր ու Աբիաթար քա-
23 հանային և Շարուհեան Յոաբին համար։ Ու
Սողոմոն թագաւորը Տէրոջմով երդում ըրաւ,
ու ըսաւ, Աստուած ինձի այսպէս ու ասկէ
աւելի ընէ, որ Ադոնիա ատ խօսքը իր կե-
24 նացը դէմ խօսեր է. Եւ հիմա պիտի հաստա-
տողը, ու պիտի իմ հօրս Դաւիթին աթոռը
նստեցնողը, և որ խոստացեր է ինձի տուն
չինող Տէրը կենդանի է որ Ադոնիա այսօր
25 պիտի մեռցուի։ Ու Սողոմոն թագաւորը Յո-
վիադային որդին Բանեան խրկեց. ու զարկաւ
զանիկա, որ մեռաւ։
26 Եւ թագաւորը Աբիաթար քահանային ը-
սաւ, Անաթովթ՝ քու ագարակդ գնա, քան-
զի դուն մեռնելու արժանի ես, բայց այսօր
քեզ չեմ մեռցներ. որովհետև իմ հօրս Դա-
ւիթին առջևը Տէր Եհովային տապանակը
վերցուցիր. ու իմ հօրս ամէն բաներուն
27 մխիթարուն մասնակից եղար։ Ու Սողոմոն
Աբիաթարը Տէրոջը քահանայութենէն հանեց,
որ Սիլոյի մէջ Հեղիին տանը համար Տէրոջը
բառը խօսքը կատարէ։
28 Եւ ասոր լուրը մինչև Յոաբին հասաւ. (քան-
զի Յոաբ Ադոնիային հետևող չէր, բայց Աբ-
սողոմին հետևող եղաւ.) ու
անասունը Յոաբ Տէրոջը խորանը փախաւ, ու
29 սեզանին եղջիւրները բռնեց։ Եւ Սողոմոն
թագաւորին խնայուելին Յոաբ Տէրոջը
խորանը փախաւ, և ահա անիկա սեզանին քով
է. ու Սողոմոն Յովիադային որդին Բանեան
30 խրկեց ու ըսաւ, Գնա անիկա զարկ։ Եւ Բա-
նեա Տէրոջը խորանը Յ-վ-բ-ի գնաց, ու անոր

ըսաւ, Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ, Դուրս ելլէր.
ու անիկա ըսաւ, Չէ, ես հոս պիտի մեռնիմ.
ու Բանեա թագաւորին պատմեց ու ըսաւ,
Յոաբ այսպէս ըսաւ, ու ինձի այսպէս պա-
31 տասխան տուաւ։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ,
Անոր ըսածին պէս ըրէ, ու զանիկա մեռցուր
և զանիկա թաղէ, որ իմ վրայէս ու իմ հօրս
տանը վրայէն Յոաբին թափած անմեղ արիւ-
32 նը վերցնես։ Եւ Տէրը անոր դլուխը անոր
գլխուն դարձնէ. որովհետև անիկա առանց իմ հօրս Դաւիթին գիտնալը եր-
կու հրեշ արդար ու աղէկ մարդոց, Իսրա-
յէլի սպարապետին Ներեան Աբենեղին, ու
Յուդայի սպարապետին Յեթերեան Ամեսա-
յիին վրայ յարձակեցաւ, ու զանոնք սրով
33 մեռցուց։ Ուստի անոնց արիւնը Յոաբին
գլխուն ու անոր Հսերունդին գլխուն դառնայ
յաւիտեան. Բայց Դաւիթին ու անոր սերուն-
դին և անոր տանը ու անոր աթոռին՝ Տէրոջը
34 կողմանէ յաւիտեան խաղաղութիւն ըլլայ։ Եւ
Յովիադային որդին Բանեա ելաւ ու անոր վրայ
յարձակեցաւ, ու զանիկա մեռցուց. և անի-
կա անապատին մէջ իր տունը թաղուեցաւ։
35 Ու թագաւորը անոր տեղը զօրքերուն վրայ
Յովիադային որդին Բանեան դրաւ. ու թա-
գաւորը Սադոկ քահանան Աբիաթարին
տեղը դրաւ։
36 Եւ թագաւորը հասաւ խրկեց, Սեմէին կան-
չեց ու անոր ըսաւ, Քեզի Երուսաղէմի մէջ
տուն մը չինէ ու հոն նստէ, ու անկէ ապրին
37 կամ անդին չելլես. Քանզի ազէկ գիտցած որ
եթէ ելլես ու Կեդրոն հեղեղատը անցնես,
նոյն օրը անպատճառ պիտի մեռնիս. Քու
38 արիւնդ քու գլուխդ պիտի ըլլայ։ Եւ Սեմէի
թագաւորին ըսաւ, Այս խօսքդ բարի է. իմ
թագաւոր աէրս ինչպէս որ ըսաւ՝ քու ծառադ
այնպէս պիտի ընէ։ Ուստի Սեմէի շատ օրեր
Երուսաղէմի մէջ նստաւ։
39 Ու երեք տարիէն հետը Սեմէիին երկու
ծառաները Գեթի թագաւորին՝ Մաաքային
որդւոյն Աքիսին քովը փախան. ու Սե-
մէիին խնայուելին ըսելով, Ահա քու ծառա-
40 ներդ Գեթի մէջ են։ Եւ Սեմէի ելաւ ու իր
էշուն հասնելով գնաց Աքիսին քովը.
և Սեմէի գնաց ու իր ծառաները Գեթէն
41 բերաւ։ Ու երբոր Սեմէիին Երուսաղէմէն Գեթ
երթալը ու դառնալը Սողոմոնին պատմեցին,
42 Անասունը թագաւորը հասէ խրկեց, ու Սեմէին
կանչեց ու անոր ըսաւ, Չէ՞ որ քեզի Տէրոջ-
մով երդում ընել տուի, և քեզի վկայութիւն

* Գէ. ա. 3, 4։
† Եզ. ի. 12։
‡ Տնա Սալ. խէ. 9։
ր Գէ. ա. 7։
ս Հառմ. ա. 17։
տ բ Թագ. է. 11, 13։ ա Մն. խբ. 10։
ֆ Յնս. իա. 18։
ա թագ. իգ. 6։ բ Թագ. ԺԷ. 24, 29։
ց ա Թագ. իբ. 20, 23։ բ Թագ. ԺԷ. 24։
ֆ ա Թագ. բ. 31—35։
ա Գէ. ա. 7։
բ Գէ. ա. 50։
գ Եզ. իա. 14։
դ Թաւ. լէ. 33։ բՕր. ԺԹ. 13։ իա. 8, 9։
ե Դատ. Թ. 24, 57։ Սալ. է. 16։
զ բ Մն. իա. 13։
է բ Թագ. գ. 27։
ը բ Թագ. ի. 10։
թ բ Թագ. գ. 29։
ժ Ածախ. իէ. 5։
ի Թաւ. իէ. 11, 12, 13։ ամթագ. բ. 35։ Տնս ա Մն. գ. 53։ իգ. 3։
լ Հմր. 27։
խ բ Թագ. ԺԶ. 5։
Հմր. 8։
ծ բ Թագ. ԺԷ. 23։
կ Ղէ. ի. 9։ Յնս. բ. 19։ բ Թագ. ա. 16։
հ ա Թագ. իէ. 2։

ըրի ու ըսի Ահեկ դիտնաս որ Եւսոսիւնն
եղած ու ապրին կամ անկին գացած օրդ՝ ան-
պատճառ պիտի մեռնին. ու դուն ինծի լսած
43 խօսքս բարի է՝ ըսիր. Ուրկից ինչո՞ւ համար
Տէրոջը երդումին ու քեզի տուած պատուէ-
44 րիս հնազանդութիւն չըրիր։ Եւ Թագաւորը
Մեմփիին ըսաւ, Դուն իմ հօրս Դաւիթին դէմ
քու ըրած Չարը չարութիւնդ դիտես, *որուն
քու սիրտդ ~ կը վկայէ.» ուստի Տէրը Չարը
քու չարութիւնդ քու գլուխդ պիտի դարձնէ.
45 Բայց Սողոմոն Թագաւորը օրհնեալ, ու Դա-
ւիթին աթոռը Տէրոջը առջեւը յաւիտեան հաս-
46 տատուեցաւ։ Եւ Թագաւորը Յովիա-
դայի որդւոյն Բանեայիին հրամայեց ուստւ, ու
անիկա ելաւ ու զարկաւ զանիկա, որ մեռաւ։
Եւ Թագաւորութիւնը Սողոմոնին ձեռքին
մէջ հաստատուեցաւ։

ԳԼ. Գ

1 Սողոմոն փարաւոնին աղջկան հետ կնիկ կ'առնէ։ 2 Բարձր տեղերը դեռ մատուցանելը ամբաստութիւն ըլլալով՝ Սողոմոն Գաբաւոնի մէջ զոհեր կը մատուցանէ։ 5 Սողոմոն Գաբաւոնի մէջ Աստուծոյ ուսուքարկած բաներին խնամատութիւնը ընտրելուն համար, խնամատութիւն, հարստութիւն ու պատիւ կը առնոյ։ 16 Սողոմոն երկու պառնիկ կնիկներուն գատաստանը խնամատութեամբ կատարելուն համար խիստ անուանի կ'ըլլայ։

1 Եւ Սողոմոն Եգիպտոսի փարաւոն Թագա-
ւորին հետ խնամութիւն ըրաւ, ու փարա-
ւոնին աղջիկը առաւ, ու զանիկա Դաւիթին
քաղաքը բերաւ, մինչեւ որ իր տունը ու Տէ-
րոջը տունը ու Երուսաղէմի չրջակայ պա-
2 րիսպը չինեց լրիցուց։ Ասկայն ժողովուր-
դը բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցա-
նէր, քանզի մինչեւ ան օրերը Տէրոջը անուա-
նը տուն չինուած չէր։
3 Եւ Սողոմոն Տէրը կը սիրէր, ու իր հօրը
Դաւիթին կանոններովը կը քալէր. միայն թէ
բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէր
4 ու խունկ կը ծխէր։ Եւ Թագաւորը Գաբա-
ւոն գնաց, որ հոն զոհ մատուցանէ, քանի-
պէ մեծ բարձր տեղը անիկա էր. Սողոմոն
ան տեղանին վրայ հազար ողջակէզ զոհեց։
5 Ու Գաբաւոնի մէջ Տէրը Սողոմոնին երևցաւ
երազով. և Աստուած ըսաւ, Ըսի
6 մը խնդրէ որ քեզի տամ։ Ու Սողոմոն ըսաւ,
Դուն քու ծառայիդ իմ հօրս Դաւիթին մեծ
ողորմութիւն ըրիր, ինչպէս որ անիկա քու
առջեւդ ճշմարտութեամբ, արդարութեամբ
և ուղիղ սրտով քեզի հետ քալեց, ու անոր՝
այս մեծ ողորմութիւնը պահեցիր, ու կը պիտի
նստող որդի մը տուիր անոր, ինչպէս որ այս-
7 օր կ'երևի։ Եւ հիմա, ով Տէր Աստուած իմ,
դուն քու ծառադ իմ հօրս Դաւիթին տեղը
թագաւոր ըրիր. Ըսայց ես պզտիկ տղայ մըն
8 եմ, չգիտնալ ու մտնել չեմ գիտեր. Ու քու
ծառադ քու ընտրած ժողովուրդիդ մէջն է,
որ անթիւ չատութ՝ անթիւ ու անհամար ժո-
9 ղովուրդ մըն է։ Ուստի քու ծառայիդ խել-
ամտութիւն սիրտ տուր, որ քու ժողովուրդդ
դատէ, ու չարին ու չարը որոշէ. քանի՞
աս քու մեծ ժողովուրդդ ոնի կրնայ դատել։
10 Եւ աս խօսքը՝ այսինքն Սողոմոնին աս բանը
խնդրելը՝ Տէրոջը աչքերուն հաճոյ երևցաւ։
11 Ու Աստուած անոր ըսաւ, Որովհետև ասա-
նը խնդրեցիր, ու երկար չատ օրեր չխնդրե-
րեցիր, ու քեզի հարստութիւն չխնդրեցիր,
ու քու թշնամիներուդ հոգին չխնդրեցիր,
հապա իրաւունքը հասկնալու խնամատութիւն
12 խնդրեցիր. Ահա քու խօսքիդ պէս ըրի. Ահա
քեզի իմաստուն ու հանճարեղ սիրտ տուի,
այնպէս որ քեզմէ առաջ քեզի պէս մէկը
եղած չէ, ու քեզմէ ետքն ալ քու նմանդ
13 պիտի չկայ։ Նաև որ չխնդրած ալ քեզի
տուի, թէ հարստութիւն և թէ փառք, այն-
պէս որ քու կեանքդ բոլոր օրերուն մէջ թագա-
14 ւորաց մէջ քեզի պէս մէկը չգտնուի։ Եւ թէ
որ իմ ճամբաներուս մէջ քալես՝ իմ հրաման-
ներս ու պատուիրանքներս պահելով, ինչ-
պէս որ քու հայրդ Դաւիթ քալեց, անոնք
15 երկարացնեմ։ Ու Սողոմոն
արթնցաւ և ահա երազ էր. ու Երուսաղէմ
գնաց, ու Տէրոջը ուխտին տապանակին առ-
ջևը կայնեցաւ, և ողջակէզներ մատուց ու
խաղաղութեան զոհեր ըրաւ, ու իր բոլոր
ծառաներուն կոչունք ըրաւ։
16 Անոնց երկու պոռնիկ կնիկներ թագա-
17 ւորին եկան, ու առջևը կայնեցան։ Ու
կնիկներէն մէկը ըսաւ, Ով տէր իմ, ես
18 ու աս կնիկը մէկ տան մը մէջ կը
բնակինք, ու նոյն տանը մէջ ատոր քովը
ծնայ. Ու իմ ծնանելուս երրորդ օրը աս
կնիկն ալ ծնաւ. ու մենք միասին
էինք. տանը մէջ մեր հետը օտար մարդ չը-
կար, հապա տանը մէջ մենք երկուքնիս։
19 Ու այս կնկանը տղան գիշերով մեռաւ,
20 քանզի անոր վրայ պառկեցաւ. Ու
կէս գիշերուն ելաւ, և քու աղախնոջդ քնա-

ա Թագ. ժգ. 5։ • Երր. այն որ քու սիրտդ գիտէ. ը Սաղ. ե. 16։ Եզեկ. ժե. 19։ ծ Ածախ. իե. 5։ ի Հմր. 12։ բ Մն. ա. 1։ — ա Գէ. ե. 8։ ի. 24։ բ Թագ. ժգ. 5։ գ Գէ. ը. 7։ դ Գէ. ե. 1։ ե Գէ. է. ի Գէ. իի. 15, 19։ զ Գէ. ժե. 3, 4, 5։ բ Օր. ժբ. 2, 4, 5։ Գէ. իբ. 44։ է Բ Օր. գ. 5։ ը. 16։ 20։ Սաղ. լո. 23։ Հառմ. ը. 28։ ա Կոր. ը. 3։ ը Հմր. 6, 14։ թ Բ Մն. ա. 3։ ժ Մն. ժգ. 39։ բ Մն. ա. 3։ ի Գէ. ի. 2։ բ Մն. ա. 7։ լ Թագ. ժբ. 6։ Մատ. ա. 20։ բ. 13, 19։ խ Բ Մն. ա. 8, եւ։ ծ Գէ. բ. 4։ ի. 4։ գ Թագ. ի. 3։ Սաղ. ժե. 2։ կ Գէ. ա. 43։ հ Ա Մն. իի. 1։ ձ Թագ. խե. 17։ ղ Բ Օր. է. 6։ ճ Ծն. ժգ. 10։ ժե. 5։ ն Բ Մն. ա. 10։ Ածախ. բ. 3—9։ Յակ. ա. 5։ շ Սաղ. հբ. 1, 2։ ո Երբ. է. 14։ չ Յակ. գ. 3։ պ Երր. լոեկ. ժ. 16։ ջ Ծն. իա. 14, 15։ ռ Գէ. գ. 29, 30, 31։ է. 12։ ժ. 24։ ժզ. ա. 16։ ս Մատ. գ. 33։ Եփես. գ. 20։ վ Գէ. գ. 21, 24։ ժ. 25, 25, եւ։ Ածախ. գ. 16։ տ Գէ. ժե. 5։ ր Սաղ. ղ. 16։ Ածախ. գ. 2։ ց Ծն. իա. 7։ ւ Ծն. ի. 20։ Գէ. ը. 65։ Երի. ա. 3։ Դան. է. 1։ Մար. գ. 21։ ք Թագ. խէ. 2։

ցած սանեն՝ իմ տղա քովէս առաւ ու զա-
նիկա իր ծոցը պառկեցուց, ու իր մեռած
21 տղան իմ ծոցս պառկեցուց։ Ու երբոր առա-
ւօտուն ելայ որ տղուս ծիծ տամ, ահա անի-
կա մեռած էր. ու առաւօտուն մտադրու-
թեամբ անոր նայեցայ, և ահա անիկա իմ
22 ծնած տղաս չէր։ Իսկ միւս կինիկը ըսաւ, Չէ,
հապա ողջ եղողը իմ տղաս է, ու մեռածը
քու տղադ է։ Եւ առիկա ըսաւ, Չէ, հապա
մեռածը քու տղադ է, ու ողջ եղողը իմ տը-
զաս է. ու թագաւորին առջևը խօսե-
23 ցան։ Անսանեն թագաւորը ըսաւ, Առիկա
կ'ըսէ, իմ տղաս աս ողջ եղողն է, ու մե-
ռածը քու տղադ է. ու անիկա կ'ըսէ, Չէ,
հապա մեռածը քու տղադ է, ու ողջ եղո-
24 ղը իմ տղաս է. Եւ թագաւորը ըսաւ, Ինծի
մէկ սուր մը բերէք. ու թագաւորին առջևը
25 սուր մը բերին։ Եւ թագաւորը ըսաւ, Ողջ
եղող տղան կտրեցէք, երկու կտոր ըրէք, ու
26 կէսը մէկուն ու կէսն ալ միւսին տուէք։ Ան-
սանեն ողջ տղուն մայրը եղող կինիկը թագա-
ւորին պատասխան տուաւ, ու իր տղուն վը-
րայ ծաղիքը գալարելուն համար՝ ասանկ ըսաւ,
Ով աչք իմ, տղուն ինծի. ողջ տղան անոր
տուէք, ու զանիկա մի մեռցընէք։ Բայց մի-
սը ըսաւ, Ոչ ինծի ըլլայ, ոչ քեզի. ջոկե-
27 ցեցէք։ Եւ թագաւորը պատասխան տը-
ւաւ ու ըսաւ, Ողջ տղան աս կինիկը տուէք,
ու չըլլայ որ զանիկա մեռցընէք. ինքն անոր
28 մայրը ասիկա է։ Եւ բոլոր Իսրայէլ թագա-
ւորին կատած դատաստանը լսելով՝ թագա-
ւորէն վախցան. քանզի տեսան որ անոր վը-
րայ Աստուծոյ իմաստութիւնը կայ դատաս-
տան ընելու համար։

ԳԼ. Դ

1 Սողոմոնին իշխանները. 7 Անոր տասնեւերկու պաշտօնեաները՝ որոնք իրեն ռաճիկ կու տային։ 20, 24 Սողոմոնին թագաւորութիւնը խաղաղութիւնը ու ընդարձակութիւնը։ 22 Անոր ամէն օրուան ռաճիկը։ 26 Անոր ախոռները։ 29 Անոր իմաստութիւնը։

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը բոլոր Իսրայէլի վը-
2 րայ թագաւոր էր։ Ու անոր իշխանները ա-
նոնք էին. Սադոկի որդին Ազարիա քահա-
3 նայ էր. *Սիսային որդիքը Եղիբորէփ ու Ա-
քիա առենադպիրներ էին. և Աքիղուդի որ-
4 դին Յովսափատ յիշատակագիր էր. Ու
†Յովիադային որդին Բանեա զօրքերուն վրայ
էր. և Սադոկ ու †Աբիաթար քահանաներ
5 էին. Ու Նաթանի որդին Ազարիա ‡պաշտօ-
նէից վրայ էր. ու Նաթանի որ-
դին Զաբուդ նախարար ու †թագաւորին բա-
6 րեկամն էր. Ու Աքիսար տանը հրամանատա-
րըն էր. ու Աբդային որդին §Ադոնիրամ հար-
կերուն վրայ էր։
7 Եւ Սողոմոն բոլոր Իսրայէլի վրայ տասներ-
կու պաշտօնակալներ ունէր, ու անոնք թագաւորը
ու անոր տունը կը կերակրէին. — կերակրե-
լը ամէն մէկուն տարին մէկ ամիս կ'իյնար։
8 Եւ անոնց անուններուն սոքա են. Եփրեմի
9 լեռան մէջ՝ †Բենհուր. Մաքսաի, Սաղաբինի,
Բեթսամիսի ու Եղօն-բեթհանանի մէջ՝ ‡Բեն-
10 դակար. Արարովթի մէջ՝ ||Բենհեսեդ, որուն
կը ՚պատկանէր Սոքով ու բոլոր Ոփերի երկիրը.
11 Բոլոր Դովրի դաւառին մէջ՝ §Բենաբինադաբ.
Սողոմոնին աղջիկը Տափաթ սորը կինին էր.
12 Թաանաքի ու Մակեդոնի մէջ, ու Յեզրեել-
ի սակը՝ Սարթանի քովը եղող բոլոր Բեթ-
սանի մէջ, — Բեթսանէն մինչև Աբէլմեհո-
լա, — մինչև Յեկմեամի անդին կողմը՝ Աքի-
13 մաազ Նեփթաղիի մէջ՝ *Բենգաբեր. Գաղաադի մէջ եղող Մա-
նասէի †Յայիրին դիւղաքաղաքները, ու Բա-
սանի մէջ եղող ‡Արգոբի նահանգը՝ վեց-
սուն մեծ պարսպաւոր ու պղնձանիգ քա-
14 ղաքներ անոր կը ՚պատկանէին։ Մանայիմի մէջ՝
15 Աղդոնի որդին Աքինադաբ. Նեփթաղիմի
մէջ՝ Աքիմաաս. ասիկա ալ Սողոմոնին աղջիկը
16 Բասեմաթը կինիկ առաւ. Ասերի ու Բեղո-
17 թի մէջ՝ Քուսիի որդին Բանա. Իսաքարի
18 մէջ՝ Փարուայի որդին Յովսափատ. Բենիա-
19 մինի մէջ՝ Էղայի որդին Սեմէի. Գաղաադի
երկիրը ու Ամովհացւոց Սեհոն թագաւորին
ու Բասանի Ովգ թագաւորին †երկիրը՝ Ուրիի
որդին Գաբեր. ու ան երկրին մէջ դ՚ատ մէկ
20 դործակալ մը կար։
Յուդա ու Իսրայէլ շատ բազմութեան կոզ-
մանէ †ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ շատ
էին. †կ'ուտէին, կը խմէին և ուրախութիւն
21 կ'ընէին։ Եւ Սողոմոն §Եփրատ գետէն մինչև
փղշտացւոց երկիրը ու մինչև Եգիպտոսի սահ-
մանը՝ †բոլոր թագաւորութիւններուն վրայ
կ'իշխէր. և անոր †ընծաներ կը բերէին, ու
Սողոմոնին ծառայութիւն կ'ընէին՝ անոր կե-
նացը բոլոր օրերուն մէջ։
22 Եւ Սողոմոնին մէկ օրուան ռաճիկը աս էր.
երեսուն քոռ նաշիհ, ու վաթսուն քոռ ալիւր,
23 Տասը գէր արջառ, ու քսան արօտական ար-
ջառ, ու հարիւր ոչխար, բայ'ի եղջերուներ-
ուն, այծեամներուն, ††վիթերուն ու դիրցու-
24 ցած թռչուններուն։ Քանզի անիկա գետին
բոլոր ասդիի կողմին՝ Թափսայէն մինչև Գազա՝
գետին ասդիի կողմը եղող †բոլոր թագաւոր-
ներուն վրայ կ'իշխէր. ու †իր բոլորտիքը

---

2 Ձն. խդ. 30։ Եսա. խե. 13։ Երեմ. լս. 20։ Ովս. Ժա. 8։ Հմր. 9, 11, 12։
— Կամ Սուսային. աեւս
ա Մն. Ժը. 16։
ա բ Թագ. ը. 16։ Ի. 24։
բ Գէն. բ. 35։
գ Տես գէն. բ. 27։
դ Հմր. 7։
ե Բ Թագ. Ժե. 37։
Ժզ. 16։ ա Մն. իե. 33։
զ Գէն. է. 14։
է իբ Գաբելիտդին։
ը Թագ. լբ. 41։
թ Բ Օր. գ. 4։
ժ Բ Օր. գ. 8։
ի Ձն. իբ. 17։ Գէն. գ. 8։ Ա Մն. բ. 26։
ի իբ Գաբելիտդին։
լ Սալ. հբ. 3, 7։ Մխ. գ. 4։
խ Ձն. Ժե. 18։ Յես. ա. 4։
ծ Սալ. հբ. 8։
կ Սալ. կբ. 29։ հբ. 10, 11։
հ Կամ գոմիշներին
ձ Սալ. հբ. 11։
ղ Ա Մն. իբ. 9։

25 եղոզնեերան հետ խաղաղութիւն ունէր։ Եւ Սողոմոնին բոլոր օրերուն մէջ ցուդա ու Իսրայէլ՝ Դանէն մինչև Բերսաբէէ՝ Հրեաքան չիւր մարդ իր որթին տակը ու իր թզենիին տակը ապահովութեամբ կը նստէր։

26 Եւ Սողոմոն իր կառքին ձիերուն համար քառասուն հազար ախոռ ունէր, ու տասներկու հազար ձիաւոր։ Եւ ան դրծակալները՝ ամէն մէկը իր ամսուն մէջ Սողոմոն Թագաւորին ու Սողոմոն Թագաւորին սեղանը բոլոր մօտեցողները կը կերակրէին՝ մէկ բան մը պակաս չընելով։ Նաև ձիերուն ու հերիւաբներուն համար՝ անոնց եղած տեղը՝ ամէն մէկը իր վրայ դրուած հարկին չափովը գարի ու յարդ կը բերէին։

29 Եւ Աստուած Սողոմոնին իմաստութիւն ու խիստ շատ հանճար և սրտի լայնութիւն տուաւ՝ ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ։

30 Ու Սողոմոնին իմաստութիւնը բոլոր Արևելեան երկրներուն իմաստութենէն ու Եգիպտացւոց

31 բոլոր իմաստութենէն աւելի էր։ Եւ անիկա Եթանէն մարդոցմէ իմաստուն էր։ Եզրահացի Եթանէն, ու Մաուղի որդւոցմէն՝ Եմանէն, Քաղքոլէն ու Դարդայէն իմաստուն էր։ Եւ բոլոր

32 շրջակայ ազգերուն մէջ անուանի եղաւ։ Եւ հազար երեք հատար առակ խօսեցաւ, ու անոր երգերը հազար ու հինգ էին։

33 Եւ անիկա ծառերուն վրայ խօսեցաւ, Լիբանոնի եղևինէն մինչև պատի վրայ բուսնող զոպան։ Ու նաև անասնոց վրայ, թռչուններու վրայ, սողուններու վրայ ու ձուկերու

34 վրայ խօսեցաւ։ Եւ ամէն ժողովուրդներէն, անոր իմաստութեանը համբաւը լսող երկրին բոլոր թագաւորներէն՝ Սողոմոնին իմաստութիւնը մտիկ ընելու կու գային։

ԳԼ. Ե

1 Քիրամ Հնոհետաքսութեան համար պատգամաւորներ իրկեր Սողոմոնին՝ իմանալու որ անոնք Տէրոջը տաճար չինեցեր է։ 6 և Սողոմոն կը խնդրէ որ ան չինութեան հարկաւոր ըլլալու փայտերը Քիրամ հագայ։ 7 Քիրամ գնաստած կը փառաւորէ Սողոմոնին համար։ և անկէ իր ընտանեացը համար կեղակոր խնդրելով՝ ինչն ալ անոր փայտերը կը իրկէ։ 13 Սողոմոնին գործաւորներուն ու բանուորներուն թիւը։

1 Եւ Տիւրոսի Քիրամ Թագաւորը իր ծառաները Սողոմոնին իրկեց, քանզի լսեր էր որ անոր Հօրը տեղը զանիկա Թագաւոր օծեր են. Քիրամ միշտ Դաւիթը կը սիրէր։ 2 Ու Սողոմոն ալ Քիրամին հետ իրկեց ու 3 ըսաւ, Դուն դիտես որ իմ Հայրս Դաւիթ չը-

կրցաւ իր Տէր Աստուծոյն անուանը տուն չինել, Տան պատերազմներուն պատճառաւ որոնք անոր բոլորտիքը պատեր էին, մինչև որ Տէրը զանոնք անոր ոտքերը թաթխերուն տակ

4 կը դրաւ։ Բայց հիմա իմ Տէր Աստուածս հանգիստ կողմանէ, ինծի հանդառութիւն տուաւ, հչնամի չկայ, ու ձախորդ պատահար մը չկայ։

5 Ահա ես կ'ըսեմ որ իմ Տէր Աստուածս անուանը տուն մը չինեմ, Ինչպէս որ Տէրը իմ Հօրս Դաւիթին հետ խօսեցաւ՝ ըսելով, Քու որդիդ՝ որ քու տեղդ քու աթոռիդ վրայ պիտի նստեցընեմ, անիկա իմ անուանս տուն պիտի չինէ։ Ու հիմա

6 հրաման ըրէ որ ինծի համար Լիբանանէն եղևիններ կտրեն. ու իմ ծառաներս քու ծառաներուդ հետ ըլլան. և քու ծառաներուդ վարձքը քու ամէն ըսածիդ պէս քեզի կու տամ. քանզի դուն գիտես որ մեր մէջը Սիդոնացւոց պէս փայտ կտրող վարպետ մարդ չկայ։

7 Ու երբոր Քիրամ Սողոմոնին խօսքերը լսեց՝ շատ ուրախացաւ, ու ըսաւ, Այս մեծ ժողովուրդին վրայ Դաւիթին իմաստուն որդի տուող Տէրը այսօր օրհնեալ ըլլայ։ Եւ Քիրամ Սողոմոնին հետ իրկեց՝ ըսելով, Ինծի իրկած խօսքդ լսեցի. ես եղևնափայտի ու մայր փայտի համար քու ամէն կամքդ պիտի կատարեմ։

9 Իմ ծառաներս Լիբանանէն ծովը իջնցընեն. Ու ես զանոնք լաստեր չինեմ՝ մինչև ինծի ցուցուցած տեղդ ծովէն ատելիմ, և հոն զանոնք բակեմ, ու դուն վերցընես. դուն ալ իմ տանս պաշար տալով՝ իմ կամքս կատարես։

10 Ուստի Քիրամ Սողոմոնին ուզածին չափ

11 եղևնափայտ ու մայր փայտ կու տար։ Ու Սողոմոն Քիրամին տարի հարկաւոր քանի հազար քոր ցորեն, ու երկու հարիւր մեզր մաքրած եղ պաշար կու տար։ Սողոմոն Քի-

12 րամին տարուն տարի ասանկ կու տար։ Եւ Տէրը Սողոմոնին իմաստութիւն տուաւ՝ ինչպէս որ անոր խոստացեր էր. ու Քիրամին ու Սողոմոնին միջտեղը խաղաղութիւն կար, ու երկուքնին դաշնակցութիւն ըրին։

13 Եւ Սողոմոն Թագաւորը բոլոր Իսրայէլին †մարդ ժողվեց, ու ժողովածը երեսուն հա-

14 զար մարդ եղաւ։ Եւ զանոնք յաջորդ ամսոր ամիսը տասնական հազար հոգի Լիբանան կը իրկէր, որոնք մէկ ամիս Լիբանան կը կենային, ու երկու ամիս իրենց տուներ. ու Ադո-

15 նիրամ ան մարդ ահարկուին վրայ էր։ Եւ Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռնակիր, ու

ե Դատ. ի. 1։
զ Միք. գ. 4։ Ջաք. գ. 10։
է Տես Երեմ. խգ. 6։
ը Տես Օբ. ժէ. 16։
թ Գէ. ժ. 26։ բ Պն. ա. 14։ ի. 25։
ժ Հմր. 7։
ժա Նախ. բ. 14։ Միք. ա. 15։
ժբ Գէ. գ. 12։
ժգ Ծն. իե. 6։
ժդ Տես Գոր. է. 22։
ժե Գէ. գ. 12։
ժզ ա Պն. ԺԱ. 19։ Սալ. ձիի. վիրնագիրը։
ժէ Տես առաջն. բ. 6։ գ. 33։ ԺԷ. 19։ Սալ. ձը. վիրնագիրը։
ժը Ընտ. ա. 1։ Ժոզ. Ժբ. 9։
ի Երգ. ա. 1։
իա Գէ. Ժ. 1։ բ Պն. իե. 1։ 23։

—

իբ Հմր. 10։ 18։ բ Պն. բ. 3։
իգ բ Թագ. է. 11։ ա Պն. Ժզ. 1։ Ամոս. ա. 9։
իդ բ Պն. բ. 3։
իե ա Պն. իբ. 8։ իբ. 3։
իզ Տես Եզր. գ. 7։ Եզեկ. իե. 17։ Գոր. իբ. 9։
իէ բ Պն. բ. 4։
իը բ Թագ. է. 13։ ա Պն. Ժէ. 12։ իբ. 10։
իթ բ Պն. բ. 8։ 10։
լ բ Պն. բ. 10։
լա Տես Եզր. գ. 7։ Եզեկ. իե. 17։ Գոր. Ժբ. 20։
լբ Տես բ Պն. բ. 12։
լգ Եբր. քսան քսան ձեռնաւած եզ
լդ Գէ. գ. 12։
լե Կամ մարդ անօրէն
լզ Գէ. գ. 6։
լէ Գէ. իբ. 21։ բ Պն. բ. 17։ 18։

լեռը ումխաուն հազար փայտ կտրոզ ունէր,
16 Բայց՝ ի Սողոմոնին երեք հազար երեք հարիւր
գլխաւոր գործակալներէն՝ որոնք գործը բա-
17 նող ժողովուրդին վրայ կ՚ելլէին։ Եւ թա-
գաւորը հրամայեց որ մեծ ու պատուական
քարեր կոտրեն, որ տանը հիմը հաստատած
18 քարերով դնեն։ Ու Սողոմոնին վարպետ-
ները ու Փիրամին վարպետները և Գեբա-
զացիք փայտերը ու քարերը տաշեցին ու
պատրաստեցին՝ տանը շինութեանը համար։

ԳԼ. Զ

1 Սողոմոնի տաճարին շինութիւնը. 5 անոր սենեակները։ 11 Աստուծոյ խոստմունքը անոր վերաբերեալ։ 15 Տաճարին ձեղունը ու զարդերը. 23 քերովբէները. 31 դռները. 36 գաւիթը։ 37 Տաճարին շինութեանը ժամանակը։

1 Եւ Իսրայէլի որդւոցը եգիպտոսի երկրէն
ելլելուն չորս հարիւր ումխաուներորդ տարին,
— Սողոմոնին Իսրայէլի վրայ թագաւորելուն
չորրորդ տարին, Զիւս ամսուն՝ այսինքն ե-
կրորդ ամսուն մէջ Տէրոջը տունը *չինել
սկսաւ։"
2 Եւ Սողոմոն թագաւորին՝ Տէրոջը համար
շինած †տանը երկայնութիւնը վաթսուն կան-
գուն, լայնութիւնը քսան ու բարձրութիւնը
3 երեսուն կանգուն էր։ Եւ տանը տաճարին
առջեւի սրահը քսան կանգուն երկայնութիւն
ունէր, որ տանը լայնութեանը չափ էր, ու
անոր լայնութիւնը տանը առջեւէն տասը կան-
4 գուն էր։ Եւ տանը †վանդակապատ պա-
5 տուհաններ շինեց։ Ու տանը պատին բոլոր-
ակը տանը պատին կցուած †դասիկներ
շինեց, թէ տաճարին †ու թէ դարբիրին բոլոր-
ակը, և այսպէս շուրջանակի սենեակներ շի-
6 նեց։ Վարի կարգին լայնութիւնը հինգ կան-
գուն՝ ու մէջինն վեց կանգուն՝ ու երրորդին լայնութիւնը եօթը կան-
գուն էր. քանզի դուրսէն տանը բոլորակը
միջոցներ ձգեց գերաններուն հենցքնելու համար, որ
7 տանը պատին մէջը չմտնեն։ Ու երբոր տունը
նը կը շինուէր՝ քարահանքին մէջ պատրաս-
տուած քարերով կը շինուէր, այնպէս որ ա-
նոր շինուած ատենը մուրճի կամ տապարի
և կամ ուրիշ երկաթէ գործիքի մը ձայն չլսուե-
8 ցաւ տանը մէջ։ Միջին կարգին դուռը տա-
նը ‡աջ կողմն էր, ու չրջանակաւոր սան-
դուխներով միջին կարգէն՝ ու միջին կարգէն
9 երրորդ կարգը կ՚ելլէին։ †Եւ տունը շինեց
ու գանիկա լրցուց, ու տանը ձեղունը եղե-
նափայտ տախտակներով գրաւազարդ շի-

10 նեց։ Եւ բոլոր տանը վրայ ||սենեակներուն կար-
գը՝ հինգ կանգուն բարձրութեամբ շինեց,
ու եղևնափայտերով տանը կցուած էր։
11 Եւ Տէրոջը խօսքը Սողոմոնին եղաւ՝ ըսե-
12 լով, Հիմա որ դուն աս տունը կը շինես, *եթէ
որ իմ կանոններուս քալես, ու իմ դատաս-
տանութիւններս ի գործ դնես, և իմ բոլոր պատուի-
րանքներս պահես՝ անոնց մէջը քալելով, ան-
տանը քու վրադ պիտի հաստատեմ այն խոս-
13 քը՝ զոր քու Հօրդ Դաւիթին խոսեր եմ. Ու
†Իսրայէլի որդւոցը մէջ պիտի բնակիմ, ու իմ
ժողովուրդս Իսրայէլը †պիտի չմոռնամ։
14 †Եւ Սողոմոն տունը շինեց ու գանիկա լմնց-
15 րաւ։ Ու տանը պատերը անոր ներսի դիէն՝
Իսաուակէն մինչև պատերուն վերի ծայրը՝ եղև-
նափայտի տախտակներով շինեց. այսպէս ներսի
դին փայտով ծածկեց. ու տանը յատակը մայր
16 փայտի տախտակներով պատեց։ Եւ տանը
ետևի կողմին քսան կանգունը՝ յատակէն մին-
չև պատին ծայրը՝ եղևնափայտի տախտակնե-
րով շինեց. ու ան ներսի միջոցը դարբիրին՝
այսինքն †սրբութեանց սրբութիւնին համար
17 շինեց։ Բայց տունը՝ այսինքն առջևի տաճարը
18 քառասուն կանգուն էր։ Եւ տանը մէջ եղող
եղևնափայտերուն վրայ գնդակներ ու բա-
ցուած ծաղիկներ փորագրուած էր. ու ամէնը
եղևնափայտ էր՝ քարը մը չէր
19 երևնար։ Եւ գարբիրը ներսէն տանը մէջ պատ-
րաստեց, որ հոն Տէրոջը ուխտին տապանակը
20 դնէ։ Ու դարբիրին երեսը քսան կանգուն եր-
կայն էր, և անոր լայնութիւնը քսան կան-
գուն՝ ու բարձրութիւնը քսան կանգուն էր.
և զանիկա մաքուր ոսկիով պատեց. եղևնա-
21 փայտ սեղանն ալ պատեց։ Ուստի Սողոմոն
տանը ներսի կողմը մաքուր ոսկիով պատեց.
ու դարբիրին առջևը ոսկի շղթաներով փակ էր
*ըստ որ ես անցուց, և զանիկա ոսկիով պատեց։
22 Ու բոլոր տունը ոսկիով պատեց աւանդ տեղ
մը ձգելու, և դարբիրին քովի †բոլոր սեղանն
ալ ոսկիով պատեց։
23 Եւ դարբիրին մէջը §իւղալի փայտէ" *երկու
քերովբէներ շինեց, — անոնց երկայնութիւնը
24 տասը կանգուն էր։ Եւ քերովբէին մէկ թևը
հինգ կանգուն, ու քերովբէին միւս թևը
հինգ կանգուն էր. մէկ թևէն ծայրէն մինչև
25 միւս թևին ծայրը տասը կանգուն էր։ Ու միւս
քերովբէնն ալ տասը կանգուն էր, երկու
26 քերովբէներուն չափը ու ձևը մէկ էր։ Մէկ
քերովբէին բարձրութիւնը տասը կանգուն էր,
27 ու միւս քերովբէնն ալ նոյնպէս էր։ Ու քե-

† ա Մն. խբ. 2։
‡ Եզեկ. խէ. 9։

—

* բ Մն. գ. 1, 2։
† Գոր. է. 47։
* Եբր. կը չինէր։

‡ Տես Եզեկ. խա. 1, և։
† Կամ նեղսէն քսան դասէն նեղ. տես Եզեկ. խ. 16։ խա. 16։
† Տես Եզեկ. խա. 6։

‖ Հմր. 16, 19, 20, 21, 31։
* Տես բ Օր. խէ. 5, 6։ Գէ. է. 18։
‡ իբ՝ Հարսնացուին։
§ Հմր. 14, 38։
|| Կամ չրջանակը

ը Գէ. բ. 4։ Թ. 4։
թ բ Թագ. է. 13։ ա Մն. խբ. 10։
ժ Եզ. խէ. 8։ Գէ. խգ. 11։ բ Կար. գ. 16։ Յայտ. խա. 3։
ի բ Օր. լա. 6։
լ Հմր. 38։
խ Հմր. 16։
ծ Եզ. խգ. 33։ Գէ. ժգ. 2։ Գէ. բ. 6։ բ Մն. գ. 8։ Եզեկ. խէ. 3։ Եբր. թ. 3։
կ Եզ. է. 1, 3, 6։
հ Կամ վերնի ձիթէ նիւէ. և կամ նաձիւ
ձ Եզ. է. 7, 8, 9։ բ Մն. գ. 10, 11, 12։

թովքէնները ներքին սանը մէջ դրաւ . ու Նթե-
թովքէնները Իրենց Թևերը Կ՚երկրընկնէին . մէ-
կուն Թևը մէկ պատին կը դպչէր , ու միւս
բերովքէին Թևը միւս պատին կը դպչէր . և
անոնց Գ-ա Թևերը սանը մէջտեղը իրև Թևէ
28 կը դպչէին : Ու բերովքէները ոսկիով պատեց :
29 Եւ սանը բոլոր պատերուն վրայ բերովքէ-
ներ , արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ
քանդակաձև փորագրեց՝ Իրէ ներսի կողմը և
30 Իրէ դուրսի կողմը : Ու սանը ներսի ու դուր-
ս յատակը ոսկիով պատեց :
31 Եւ դարիրին դրանը Իւղալի փայտէ փեղկեր
չունէր , որոնք դրանդէքներով Իկռեզ պոռ-
32 հնդերորդ մասն էին : Եւ Իւղալի փայտէ
չունուած երկու փեղկերուն վրայ բերովքէ-
ներ , արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ
փորագրեց , և ընդ ոսկիով պատեց , բերով-
քէներուն ու արմաւենիներուն վրայ ալ ոսկին
տարածելով :
33 Նոյնպէս ալ տաճարին դրանը բրաւ , Իւ-
ղալի փայտէ դրանդէքներ չունէր , որոնք պռոֆ-
34 հնդերորդ մասն էին : Ու դրանը երկու փեղկերը
մայր փայտէ էին . մէկ Հփեղկը երկու կտորէ
բլլալով կը ծալլուէր , ու միւս փեղկը երկու
35 կտորէ բլլալով կը ծալլուէր : Եւ անոնց վրայ
բերովքէներ , արմաւենիներ ու բացուած ծա-
ղիկներ փորագրեց , և գրաւազներուն վրայ
յարմարցուած ոսկիով պատեց :
36 Ու ներքին դաւիթը երեք կարգ տաշուած
քարերով ու մէկ կարգ եղինափայտի *հե-
ծաններով չունէր :
37 Տներորդը սանը հիմը չորրորդ տարին Զիւ-
38 սանուն մէջ դրուեցաւ . Ու միւսոսանիներորդ
տարին Բուլ ամսուն՝ այսինքն ութներորդ ամ-
սուն մէջ՝ տունը իրեն վերաբերեալ ամէն
բաներովը լմընցաւ : Եօթը տարի տաճարին
մէջ չունէր անիկա :

ԳԼ · Է

1 Սողոմոնին սանը , 2 Լիբանանի անտառին սանը , 6 սիւներ
ըուն պատին , 7 գահուսանի պատին , 8 ու փարաւոնի աղջ-
կան սանը չունը Իմիւնը : 13 Երկու սիւները , 23 Ձուլածոյ Ծո-
ովը , 27 տասը մեքենամիներուն , 38 տասը աւազաններուն , 40 և
բոլոր կատարներուն որոնք Ջիւրամ չունէր :

1 Եւ Սողոմոն իր տունը տասներեք տարուան
մէջ չունէր , ու ամէն իրենցուց իր բոլոր տունը :
2 Եւ Լիբանանի անտառին տունն ալ չունէր .
երկայնութիւնը Հարիւր կանգուն , ու լայ-
նութիւնը յիսուն կանգուն , ու բարձրութիւ-
նը երեսուն կանգուն . չորս կարգ եղինափայ-
տէ սիւներու վրայ չունէր , ու սիւներուն վրայ
3 եղինափայտէ Տեծաններ ՟ղ-ա · Ու նաև եղի-
նափայտէ յարկ մը չունէր ան դերանիներուն
վրայ , որոնք քառասունհինգ սիւներու վր-
րայ էին . ու ամէն կարգը տասնհինգ էր :
4 Եւ երեք կարգ Իրարու դիմացէ դիմաց չո-
րսուած վանդակաւոր պատուհաններ կային :
5 Ու բոլոր դռնները ու դրանդէքները քառա-
կուսի էին , և վանդակաւոր պատուհանները
Իրարու դիմացէ դիմաց երեք կարգ էին :
6 Եւ սիւներուն պատը չունէր , երկայնու-
թիւնը յիսուն կանգուն ու լայնութիւնը երե-
սուն կանգուն . ու անոնց առջևը պատ մը
ու անոնց առջևը սիւներ ու †սանդուխ մը
7 կար : Նաև ամառանի պատը չունէր , ուր որ
դատաստան Կընէր , -- անիկա առեանի որ-
մայ Կըսուէր . ու անիկա յատակէն մինչև Ձէ-
ղանը եղինափայտով ծածկուած էր :
8 Եւ իր նստած սանը -ՂԸ ատ դործիս պէս
ուրիշ գաւիթ մը կար՝ սանը ու պատին միջան-
ցը . ու փարաւոնին աղջկանը համար՝ Հորն
որ Սողոմոն իրեն Քնի առեր էր , սա պատին
9 պէս սուն մը չունէր : Այսոնց ամէնը ներսէն
ու դուրսէն՝ և հիմէն մինչև սուսուռը՝ ու
դուրսի կողմէն մինչև մեծ գաւիթը տաշուած
քարերու չափով՝ սղոցած սղնիս քարերով
10 չ-ա-ղ էր : Հիմն ալ Թանկագին քարերէ էր ,
մեծ քարերէ՝ տասը կանդուն քարերէ և ու-
11 ղիը կանդուն քարերէ էր : Ու վերը տաշուած
քարերուն չափովը սղնիս քար ու եղինա-
12 փայտ էր : Եւ մեծ գաւիթին չորս կողմը ու
Տերոջը սանը ներքին գաւիթը և սանը Հոր-
րանը երեք կարգ տաշուած քարերով ու մէկ
կարգ եղինափայտի հեծաններով չ-ա-ղ էր :
13 Եւ Սողոմոն թագաւորը Ւ-ղ խրկեց , ու
14 Տիւրոսէն Ւ-ղիրամը բերել տուաւ . Հնիկիա
Նեփթաղիմի ցեղէն որբևայրի կնոջ մը որդի
էր , ու Ւանոր Հայրը Տիւրոսցի պղնձագործ
մին էր . և Ւ-ղ Ւ-ղրը պղինձէ ամէն տեսակ գործ-
քերը գործելու մեծ Հմտութիւն , խնամաս-
թիւն ու դիտութիւն ունէր . և Սողոմոն թա-
գաւորին եկաւ , ու անոր ամէն գործքը կա-
15 տարեց : Եւ ասիկա Ւպղինձէ երկու սիւն ձու-
լեց , մէկ սիւնին երկայնութիւնը տասնուու-
թը կանդուն՝ ու չորեքտասը տասուերկու կան-
16 դուն էր . ու պսակ էր երկրորդ սիւնին -Ը՝ ներ
սիւներուն գլուխը դնելու համար պղինձէ եր-
կու խոյակ ձուլեց . մէկ խոյակին բարձրու-
թիւնը հինգ կանդուն ու միւս խոյակին բար-
17 ձրութիւնը հինգ կանդուն էր : Եւ սիւներուն
գլուխը եղող խոյակներուն համար՝ մէկ խոյա-
կին համար եօթը՝ ու միւս խոյակին համար
եօթը ցանցակերպ -- չղթայազործ հիւսուած
18 գործեր չունէր : Այսպէս սիւները չունէր , ու
մէկ ցանցակերպ գործին վրայ չորեքհարիւր
երկու կարգ նռներէ շուրջանակի , որ Ւ-ղ-ը գլուխը

3 Եւ · խե · 20 · իզ · 9 · բ Մն · ե · 8 ·
4 Եզեկ · խա · 23 · 24 · 25 ·
5 Կոխ տաշուած կոճղերով
6 Հմր · 1 ·
7 Բազդատ հմր · 1 ·
8 Տեռ Գվ · թ · 10 · բ Մն · ը · 1 ·
9 Կոխ վեղարագործ
10 Երէմ · յատակը
11 Գվ · գ · 1 · բ Մն · ը · 11 ·
12 Ցեփն · ժ · 23 · Գոր · գ · 11 ·
13 Տեռ Գվ · գ · 11 · Տեռ Հմր · 40 ·
14 բ Մն · բ · 14 ·
15 բ Մն · գ · 16 ·
16 Եվ · լ · 3 · Լգ · 1 ·
17 գ Թագ · իե · 17 · բ Մն · գ · 15 · գ · 19 · Երէմ · ծբ · 21 ·

եղած խոյակը նուռերով ծածկուի. միւս խո-
19 յակին ալ այնպէս ըրաւ։ Եւ սրահին մէջի
սիւներուն գլուխը եղող խոյակները չորս կան-
20 դուն էին շուշանաձեւ չինուած քով։ Ու երկու
սիւներուն վրայի խոյակներուն՝ ուռկանին պար-
զորդին մօտ եղող փորին վրայէն ալ նուռեր
կային. ու *երկու խոյակներուն՝ վրայ †կար-
21 գով չարուած երկու հարիւր նուռ կար։ ‡Եւ
սիւները §տաճարին սրահին մէջը կանգնեց.
ու այ կողմի սիւնը կանգնելով՝ անոր անունը
†Յաքին կոչեց, ու ձախ կողմի սիւնը կանգ-
22 նելով՝ անոր անունը ‡Բոոզ կոչեց։ Եւ սիւ-
ներուն գլխուն վրայ շուշանաձեւ գործ կար.
այսպէս սիւներուն գործը լմննցաւ։
23 Եւ ծովը ձուլածոյ չինեց, ու մէկ չըր-
թունքէն մինչեւ միւս չրթունքը տասը կան-
գուն էր՝ ու բոլորաձեւ էր. և անոր բարձ-
րութիւնը հինգ կանգուն՝ ու անոր չրջապա-
24 տը երեսուն կանգուն էր։ Ու անոր չրթուն-
քին տակը չուրջանակի ամէն կողմէն դնդակ-
ներ չարուած էին. †ծովուն բոլորակը մէկ
կանգունի մէջ տասնական փնտռելէ կային,
— դնդակները երկու կարգ էին, որոնք ձուլ-
25 ձուլած տաւարին ձուլեր էին։ Անոնք †տաս-
ուերկու եզներու վրայ կը կենային, որոնց երե-
քը դէպ՚ի հիւսիս, երեքը դէպ՚ի արեւմուտք,
երեքը դէպ՚ի հարաւ ու երեքը դէպ՚ի ա-
րեւելք կը նայէին, ու ծովը անոնց վրայ էր,
և ամենուն հասի կողմը դէպ՚ի ներս դարձած
26 էր։ Ու անոր թանձրութիւնը չորս մատնա-
չափ էր, և չրթունքը գաւաթի չրթունքի
պէս էր, ու վրան շուշանի ծաղիկներ չինուած
էին. հարիւր հազար մար կ՚առնէր։
27 Եւ պղնձէ տասը ‖մեքենայքը չինեց, ամէն
մէկ մեքենայքին երկայնութիւնը չորս կան-
գուն՝ ու լայնութիւնը չորս կանգուն՝ և բարձ-
28 րութիւնը երեք կանգուն էր։ Ու մեքենայք-
ները այսպէս չինուած էին. անոնք սապա-
ուտածներ ունէին՝ և սապաուտածները եղերք-
29 ներուն միջտեղն էին։ Ու եղերքներուն մէջ-
տեղը եղող սապաուտածներուն վրայ առիւծ-
ներ, եղներ ու քերովբէներ կային. ու եղերք-
ներուն վրայ վերի կողմը §խարխան էր. ու
առիւծներուն ու եղներուն տակը կախուած
30 գարդեր կային։ Եւ ամէն մէկ մեքենայքը
պղնձէ չորս անիւ ու պղնձէ առանցքներ ու-
նէր, ու չորս ոտքերը ուսեր էին անոնց. ու
ամէն կախուած գարդին քովը աւազանին
31 տակը ձուլածոյ ուսեր կային։ Եւ անոր բե-
րանը խոյակին միջէն դէպ՚ի վեր մէկ կան-
գուն էր, ու անոր բերանը խարխախի գործքի
պէս բոլորաձեւ էր, ու մէկ ու կէս կանգուն
էր. և բերնին վրայ ալ քանդակներ ու ըս-

պատուածներ կային՝ քառակուսի և ոչ բոլո-
32 րաձեւ։ Ու սապաուտածներուն տակը չորս անիւ
կար, և անիւներուն առանցքները մեքենայ-
քին վրայ հատոտուած էին, ու ամէն մէկ անի-
ւին բարձրութիւնը մէկ ու կէս կանգուն էր։
33 Եւ անիւներուն չինուածքը կառքի անիւնե-
րուն չինուածքին պէս էր, ու անոնց առանցք-
ները, շրջանակները, շառաւիղները ու գունդ-
34 ները բոլորը ձուլածոյ էին։ Եւ ամէն մէկ մե-
քենայքին չորս անկիւններուն վրայ չորս ուս
35 կար, և ուսերը նոյն նիւթ մեքենայքէն էին։ Ու
մեքենայքին գլուխը կէս կանգուն բարձրու-
թեամբ բոլորակ մը կար, ու մեքենայքին
գլուխն վրայ եղող եղերքը ու սապաուտած-
36 ները լրմնէ էին։ Ու եղերքներուն տախտակ-
ներուն վրայ ու սապաուտածներուն վրայ քե-
րովբէներ, առիւծներ ու արմաւենիներ քան-
դակուած էին, ամէն մէկ տեղին չարմնորու-
թեանը համեմատ, ու շուրջ բոլորտիքը կա-
37 խուած գարդեր կար։ Տասը մեքենայքներն
ալ այսպէս ըրաւ, ամենուն ձուլուածքը, չա-
փը ու ձեւը մէկ էր։
38 Եւ †տասը հատ պղնձէ աւազան չինեց,
ամէն մէկ աւազանը քառասուն մարով կը լե-
ցուէր, — ամէն մէկ աւազանը չորս կանգուն
էր, — տասը մեքենայքներուն վրայ մէկմէկ
39 աւազան կար։ Եւ հինգ մեքենայքը տանը
այ կողմը՝ ու հինգ մեքենայքը տանը ձախ կող-
մը դրաւ, ու ծովը տանը այ կողմը հարաւոյ
դէմ՝ դէպ՚ի արեւելք դրաւ։
40 Եւ Քիրամ աւազանները, թիակները ու
կանքերը չինեց. ու Քիրամ կատարեց ան բոլոր
գործքերը՝ որ Տէրոջը տանը համար Սողոմոն
41 թագաւորին կը չինէր. Այսինքն երկու սիւ-
ները, ու սիւներուն գլուխը եղող խոյակնե-
րուն երկու գունտերը, և սիւներուն գլու-
խը եղող խոյակներուն երկու գունտերը ծած-
կելու համար երկու †ցանցակերպ գարդերը,
42 ու երկու ցանցակերպ գարդերուն չորս հա-
րիւր նուռերը, այսինքն սիւներուն վրայի
խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու հա-
մար՝ ամէն մէկ ցանցակերպ գարդին վրայ
43 երկու կարգ նուռեր։ Եւ տասը մեքենայք-
ները, ու մեքենայքներուն վրայի տասը աւա-
44 զանները, ու մէկ ծովը, ու ծովին տակի
45 տասուերկու եզները, Եւ կաթսաները, ու
թիակները, ու կանքերը. և ասոնց բոլոր կարա-
սիները որ Քիրամ Սողոմոն թագաւորին չի-
նեց Տէրոջը տանը համար, փայլուն պղնձէ
46 էին։ †Թագաւորը զանոնք Յորդանանու գաւ-
առին մէջ թանձր հողի մը վրայ ձուլել տուաւ
47 Սոկքովթի ու Սարթանի մէջտեղը։ Եւ Սո-
ղոմոն ասոնց կարասիները ոտանց կշռելու ձգեց,

* Կամ երկրորդ խոյակին
† Տես բ Մն. գ. 16։ գ. 15։ Երեմ. ծբ. 25։
‡ Բ Մն. գ. 17։
§ Գէ. գ. 5։
† Թ՚ պիտի հասասա- ակ։
‡ Թ՚ անոր մէջը գ- բաւթիւն։
† Բ Մն. գ. 17։
‖ Գ Թագ. իե. 13։ Բ Մն. գ. 2։ Երեմ. ծբ. 17։
§ Կամ նկարեալ
† Բ Մն. գ. 6։
‡ Հմմ. 17, 18։
† Բ Մն. գ. 4, 5։ Եր. իեմ. ծբ. 20։
‡ Տես բ Մն. գ. 5։
‖ Թ՚ խարխախ, կամ խարխաձեւ պա- տառատածներ
գ. 16։
† Բ Մն. գ. 17։
‡ Ծն. իգ. 17։
§ Ցես. գ. 16։

վան դի խիստ չաւ էին , այնպէս որ պղնձին
կշիռքը չհամրանքի չէր գար ։
48 Եւ Մոզոմեն Տէրոջը առնը բոլոր կարասի-
ները չինեց , Հաւրէնն ոսկի սեղանը , ու վրան
առաջաւորութեան հացը դրուելը ոսկի սե-
49 ղանը , Եւ գարիերին առջեւի զաւտ ոսկիէ աչ-
ատնակները , որնց հինգը աջ կողմն էին ու
հինգը ձախ կողմը , և ոսկիէ ծաղկինները , ու
50 ճրագները , և ունելիները , Եւ զաւտ ոսկիէ
դաւաթները , բազմակաթները , կանքերը , խըն-
կանոնները և բուրվառները , ու նոր բին ատ-
նը՝ այսինքն սրբութեանց սրբութիւնին դռ-
ները — ատնը՝ այսինքն ատճարին դռնե-
րուն ոսկի ծղնկինները ։
51 Այսպէս Տէրոջը ատճարին համար Մոզոմեն
Թագաւորին բոլոր չինած գործքերը բընցան ։
ու Մոզոմեն իր հօրը Դաւիթին նուիրած բա-
ները՝ արծաթը ու ոսկին ու անօթները ատ-
րաւ , Տէրոջը ատնը գանձերուն մէջը դրաւ ։

ԳԼ · Ը

1 Տաճարին նուիրատուց հանգէսը ։ 12 · 54 Մոզոմենին օրհ-
նութիւնը ։ 22 անոր աղօթքը ։ 62 անոր մատուցած խաղաղու-
թեան զոհերը ։

1 Այնաւհետեւ Մոզոմեն Իսրայէլի ծերերը ու
ցեղերուն բոլոր իշխանները , Իսրայէլի որ-
դւոց նահապետները Մոզոմեն Թագաւորին քո-
վը Երուսաղէմ ժողվեց , որ Տէրոջը ուխտին
տապանակը Դաւիթին քաղաքէն՝ այսինքն
2 Սիոնէն հանեն ։ Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը
եօթներորդ ամսուն՝ Ընթանի ամսուն մէջ՝
տօնին առնը Մոզոմեն Թագաւորին քովը
3 ժողվուեցան ։ Ու Իսրայէլի բոլոր ծերերը ե-
կան , ու քահանաները տապանակը վերցու-
4 ցին ։ Եւ Տէրոջը տապանակը ու ժողովքի խո-
րանը և խորանին մէջը եղած բոլոր սուրբ
անօթները հանեցին ։ ու գանոնք քահանաները
5 ու Ղեւտացիները հանեցին ։ Եւ Մոզոմեն Թա-
գաւորը ու անոր քովը ժողված Իսրայէլին
բոլոր ժողովքը անոր հետ տապանակին առ-
ջեւը ըլլալով՝ ոչխարներ ու արջառներ կը զո-
հէին՝ այնչափ շատ որ անթիւ ու անհամար
6 էին ։ Եւ քահանաները Տէրոջը ուխտին տա-
պանակը նեռս տարին իր տեղը՝ ատնը գարի-
քը՝ սրբութիւն սրբութեանցը , — Քերովբէ-
7 նները թեւերուն տակը տէր · Քանզի քերով-
բէնները տապանակին տեղւոյն վրայ էրէց թեւե-
րը կը տարածէին , ու քերովբէնները վերէն
8 կը ծածկէին տապանակը ու անոր ձողերը ։ Եւ
Ձողերը երկընցուկին , այնպէս որ ձողերուն
ծայրերը Սրբութիւնէն կ'երեւնային դարերին
առջեւը , բայց դուրսէն չէին երեւնար · ու մին
9 չեւ աս օրս Հոն են ։ Տապանակին մէջ ուրիչ
բան չկար , Բայց միայն երկու քարէ տա-
ւանները՝ որ Մովսէս Քորեբի մէջ Հոն դրաւ ,
Որոնցմով Տէրը Իսրայէլի որդւոցը հետ՝ անոնց
եգիպտոսէ երկրէն ելած առնը ուխտ բրաւ ։
10 Ու երբոր քահանաները սրբութիւնէն ելան՝
11 ամպը Լեցուց Տէրոջը առնը · Եւ ամպին պատ-
ճառուր քահանաները չէին կրնար Հոն կենալ՝
որ Էրէց պաշտօնը կատարեն , վասն դի Տէրո-
ջը փառքը Տէրոջը առնը լեցուցեր էր ։
12 Այնաւհետեւ Մոզոմեն բսաւ , Տէրը բսաւ որ
13 Ինքը Մուտախտի մէջ կը բնակի ։ Անա քեզի
բնակութեան համար առն , Յաւիտեան քա-
նատեղի համար տեղ չինեցի ։ Եւ Թագաւորը
14 իր երեսը դարձուց , ու Իսրայէլի բոլոր ժո-
ղովքը օրհնեց · ու Իսրայէլի բոլոր ժողովքը
15 ոտի կեցեր կային էին · Եւ անիկա բսաւ , Օրհ-
նեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը , որ իր
բերնովը իմ հօրս Դաւիթին խօսք ատաւ , ու
16 իր ձեռքովը կատարեց · քանզի բսաւ , Իմ ժո-
ղովուրդս Իսրայէլը եգիպտոսէն հանած օրէս
Ի վեր՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն բնաւ մէկ քա-
ղաք մը չընտրեցի տուն չինելու համար , որ իմ
անունս Հոն ըլլայ · բայց Դաւիթը ընտրեցի ,
որ իմ ժողովուրդս Իսրայէլին վրայ [illegible]
17 ըլլայ ։ Եւ Իմ Հայրս Դաւիթ միտք ունէր
որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունը տուն մը
18 չինէ · Բայց Տէրը իմ հօրս Դաւիթին բսաւ ,
Որովհետեւ դուն միտքդ դրիր որ իմ անունս
նոս տուն չինես , ապէկ ըրիր որ սա բանը
19 միտքդ դրիր · Սակայն Տունը դուն պիտի
չչինես , Հապա քու որդիդ՝ որ քու երան-
քէդ պիտի ելլէ , անիկա իմ անունս՝ տունը
20 պիտի չինէ ։ Եւ Տէրը իր բսած խօսքը
կատարեց , ու ես իմ հօրս Դաւիթին տեղը
յաջորդեցի , ու Տէրոջը բսածին պէս Իսրա-
յէլի աթոռը նստայ , ու Իսրայէլի Տէր Աս-
21 տուծոյն անունը սա տունը չինեցի · Ու
Հոն տեղ մը պատրաստեցի տապանակին հա-
մար , որուն մէջը Ուխտ է Տէրոջը ուխտա-
րին որ մեր Հայրերուն հետ բրաւ , երբոր
զանոնք եգիպտոսէ երկրէն դուրս հանեց ։
22 Եւ Մոզոմեն Տէրոջը սեղանին առջեւը Իս-
րայէլի բոլոր ժողովքին դիմացը կայնելով

ե ա Մն · խ · 14 ։
ը Եվ · ւկ · 25 · եռ ։
ի Եվ · խե · 30 ։ Գվ · խգ · 5—8 ։
լ Եվ · ւկ · 10 · եռ ։
ո բ Թագ · բ · 11 ։ բ Մն · է · 1 ։

—

ս բ Մն · է · 2 · եռ ։

փ բ Թագ · գ · 17 ։
ք բ Թագ · է · 7 · 9 ։ գ · 12 · 16 ։
ր Գվ · խգ · 34 ։ բ Մն · է · 8 ։
ց Թագ · գ · 15 ։ բ Օր · բ · 9 ։ Ցեռ · գ · 5 · 6 ։ ա Մն · Ժէ · 14 · 15 ։
ւ Գվ · գ · 4 ։ բ Մն · ա · 5 ։

ե բ Թագ · գ · 15 ։
զ բ Թագ · գ · 17 ։
է Եվ · խգ · 53 · 54 ։ Գվ · գ · 19 ։
ը Գվ · գ · 27 ։
թ Եվ · խե · 14 · 15 ։
ժ բ Մն · է · 9 ։
ի Եվ · խե · 21 ։ բ Օր · Ժ · 2 ։
լ բ Օր · Ժ · 5 ։ Եզր · խ · 4 ։

ձ Եվ · խ · 20 ։
ղ Եվ · ւգ · 27 · 28 ։ բ Օր · գ · 13 · Էսթ · 21 ։
ճ Եվ · խ · 54 · 55 ։ բ Մն · է · 15 · 14 · է · 2 ։
մ բ Մն · գ · 1 · եռ ։
յ Գվ · Ժգ · 2 ։ Սապ · Ժբ · 11 · պէ · 2 ։
ն բ Թագ · է · 15 ։

շ Սապ · Ձբ · 14 ։
ո բ Թագ · գ · 18 ։
չ Գաւ · ա · 68 ։
պ բ Թագ · է · 5 · 25 ։
ջ բ Թագ · է · 6 ։ բ Մն · գ · 5 · եռ ։
ռ Էսթ · 29 ։ բ Օր · Ժբ · 11 ։
ս ա Թագ · Ժգ · 1 ։ բ Թագ · է · 8 ։ ամն ·

Ձբ · 4 ։
ր բ Թագ · է · 9 ։ ա Մն · Ժէ · 1 ։
ց բ Մն · գ · 8 · 9 ։
ւ բ Թագ · է · 5 · 11 · 13 ։ Գվ · է · 5 · 5 ։
փ ա Մն · խբ · 5 · 8 ։
ք բ Մն · գ · 12 · եռ ։

23 ՚Ձեռքերը դէպ՚ի երկինքը տարածեց, ու
ըսաւ, Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, վերը
երկինքը ու վարը երկրի վրայ ⁑քեզի պէս
Աստուած չկայ, որ ⁑քու առջեւդ իրենց բո-
լոր սրտովը քալող ծառաներուդ հետ ՚ուխտ
24 ու ողորմութիւն կը պահես. Դուն քու ծա-
ռայիդ՝ իմ հօրս Դաւիթին ըրած խոստումնը-
րըդ պահեցիր, ու բերնովդ ըսածդ ձեռքո-
վըդ կատարեցիր, ինչպէս որ այսօր կ՚երեւայ։
25 Եւ հիմա, ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, պահէ
ան խոստումնըդ, որն որ քու ծառայիդ՝ իմ
հօրս Դաւիթին ըրիր, ու ըսիր, ⁑Իմ առջեւս
Իսրայէլի աթոռին վրայ նստող մարդ քեզմէ
պակաս պիտի չըլլայ. միայն թէ քու որդի-
քըդ իրենց ճամբաներուն զգուշութիւն ընեն
ու իմ առջեւս քալեն, ինչպէս որ դուն իմ
26 առջեւս քալեցիր։ ՚Եւ հիմա, ով Աստուած
Իսրայէլի, թող քու ծառայիդ՝ իմ հօրս Դա-
ւիթին ըսած խօսքդ հաստատուի։
27 Բայց ⁑միթէ Աստուած իրաւցընէ երկրիս
վրայ պիտի բնակի՞. ահա երկինքը ու ⁑երկ-
նից երկինքը քեզ չեն կրնար պարունակել.
28 ո՛ր կը մնայ ան իմ չինած տունս։ Սակայն,
ով Տէր Աստուած իմ, քու ծառայիդ աղօթ-
քին ու խնդրուածքին նայէ, որ քու ծա-
ռայիդ այսօր քու առջեւդ ըրած պաղատանքը
29 ու աղօթքը լսես. Որպէսզի աս տանը վրայ
գիշեր ցորեկ քու աչքերդ բաց ըլլան, ան
տեղւոյն վրայ՝ որուն համար ըսիր թէ ⁑իմ
անունս հոն պիտի ըլլայ. այնպէս որ աս տե-
30 ղը քու ծառայիդ ըրած աղօթքը լսես։ ⁑Ու-
րիմն քու ծառայիդ և քու ժողովուրդիդ Ի-
սրայէլին ան տեղը ըրած աղօթքները լսես.
այո՛ քու բնակութիւնդ եղող երկինքէն լը-
սես, ու լսածատենդ ներես։
31 Թէ որ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ, ու
ան ալ երդում ընել տալու համար՝ ⁑անոր եր-
դում առաջարկէ, ու երդումը ան տունը քու
32 սեղանիդ առջեւը գայ, Ինքնաւորը դուն եր-
կինքէն լսես ու կատարես, ու քու ծառա-
ներդ դատես, ⁑և յանցաւորը դատապարտես
ու անոր ⁑ըրածը անոր գլխովը բերես, և
արդարը արդարացընես ու անոր արդարու-
թեանը չափովը անոր հատուցում ընես։
33 ⁑Եւ թէ որ քու ժողովուրդդ Իսրայէլ քե-
զի դէմ մեղանչելնուն համար իրենց թշնամի-
ներուն առջեւը յաղթուին, ու ⁑քեզի դառ-
նան և քու անունդ փառք տան, ու աս
տանս մէջ քեզի աղօթք ու աղաչանք ընեն,
34 Ինքնաւորը դուն երկինքէն լսես, և քու ժո-
ղովուրդիդ Իսրայէլին մեղքը ներես, ու անոնց
հայրերուն տուած երկիրդ դարձը-
նես։
35 Թէ որ անոնց քեզի դէմ մեղք գործելուն
համար ⁑երկինքը գոցուի ու անձրեւ չգայ, ու
անոնք աս տեղս քեզի աղօթք ընեն, և քու
անուանդ փառք տան, ու դանդնք նեղելուդ
36 համար իրենց մեղքերէն դառնան, Ինքնաւորը
դուն երկինքէն լսես, և քու ծառաներուդ
ու քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին մեղքը ներ-
սես, որ ⁑անոնց սորվեցընես ան ազիկ ճամ-
բան՝ որուն մէջը պիտի քալեն, ու քու ժո-
ղովուրդիդ ժառանգութիւն տուած երկրիդ
վրայ անձրեւ տաս։
37 ⁑Թէ որ երկրի վրայ սով, կամ ժանտախտ,
կամ խորշակահարութիւն, կամ ցրտաչեաց գալուկ,
կամ մարախ, կամ թրթռուր ըլլայ, կամ անոնց
թշնամիները զանդնք իրենց †բնակած երկ-
րին մէջը նեղեն, կամ որ և իցէ հարուած կամ
38 հիւանդութիւն ըլլայ, քու բոլոր ժողովուր-
դէդ Իսրայէլէն որ և իցէ մարդ աղօթք մը
ու խնդրուածք մը ընելու ըլլայ, և իւրա-
քանչիւր մարդ իր սրտին ախտը ճանչնալով՝
39 ձեռքերը դէպ՚ի աս տունը երկինքցընէ, Ին-
քնաւորը դուն երկինքէն՝ քու բնակութեանդ
տեղէն լսես ու ներես, և ընես. և ամէն մար-
դու իր բոլոր ճամբաներուն համեմատ հա-
տուցում ընես՝ անոր սիրտը գիտնալուդ հա-
մար. վասն զի ⁑բոլոր մարդոց որդիներուն սիր-
40 տը միայակ դուն գիտես. ⁑Որպէս զի քեզմէ
վախնան երկնից բոլոր օրերուն մէջը՝ որչափ ժա-
մանակ որ մեր հայրերուն տուած երկրիդ վր-
րայ պիտի ապրին։
41 Ու քու ժողովուրդդ Իսրայէլէն չեղող՝ և
հեռաւոր երկրէ մը քու անուանդ համար եկող
42 օտարականն ալ՝ (վասն զի քու մեծ անունդ
ու հզօրաւոր ձեռքդ ու երկնցուած բազուկդ
պիտի լսեն,) թէ որ գայ ու աս տանս մէջ
43 աղօթք ընէ, Դուն երկինքէն քու բնակու-
թեանդ տեղէն լսես, և օտարականին քեզի
ըրած ամէն խնդրուածքը կատարես, ⁑որ երկ-
րիս ամէն ժողովուրդները քու անունդ ճանչ-
նան, ու քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին պէս
⁑քեզմէ վախնան, և գիտնան թէ աս իմ չի-
նած տանս վրայ քու անունդ կոչուած է։
44 Երբոր քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ
պատերազմի երթայ ան ճամբով՝ որ դուն
պիտի խրկես զանոնք, թէ որ անոնք աս քու
ընտրած քաղաքիդ, ու քու անուանդ հա-
մար աս իմ չինած տանս կողմը ⁑աղօ-

~ Եզր. Թ. 33։ Եզր. Թ. 5։ Եր. ա. 15։
‡ Եզր. ԺԱ. 11։ բ Թագ. Ը. 22։
† Ծն. ԺԵ. 1։ ԳԼ. գ. 6։ գ Թագ. Ի. 3։
° բ Օր. Ե. 9։ ՆՀ. եմ. ա. 5։ Դան.
Թ. 4։
Ֆ ԳԼ. բ. 4։ բ Թագ. Ը. 12, 16։
ա բ Թագ. Ը. 25։
Ք բ Մն. բ. 6։ Եր. կզ. 1։ Եզեմ. իգ. 24։ Գոր. Ե. 49։ ԺԵ. 24։
՛ բ Կար. ԺԲ. 2։
՚ բ Օր. ԺԲ. 11։
՝ բ Մն. Ի. 9։ ՆՀ. եմ. ա. 6։
՞ Եզր. ԻԲ. 11։ ԴԼ. Ե. 1։
՟ բ Օր. ԻԸ. 1։
ՠ Եսթ. գրանելուն

ա ԴԼ. իզ. 17։ բՕր. իը. 25։
բ ԴԼ. իզ. 16, 25։ 26։ բ Օր. իը. 21։ 22, 27, 38, 42, 52։ բ Մն. Ի. 9։
† Եսթ. գրանելուն
գ ա Թագ. ԺԲ. 23։
դ ԴԼ. իզ. 39, 40։ ՆՀեմ. ա. 9։
ե ԴԼ. իզ. 19։ բՕր. իը. 23։
զ Սադ. իԸ. 4։ իԸ. 11։ ՂԳ. 12։ Ա Թագ. 8։
է ա Թագ. ԺԲ. 7։ ա Մն. իը. 9։ Սադ.
Ժա. 4։ Եզեմ. ԺԸ. 10։ Գոր. ա. 24։
ը Սադ. Ձի. 4։
թ բ Օր. Ե. 24։
ժ ա Թագ. ԺԸ. 46։ գ Թագ. ԺՄ. 19։ Սադ. կԸ. 2։
ի Սադ. Ձբ. 15։

45 բոլը աղօթք ընեն, երկինքէն անոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես, և անոնց իրաւունք
ընես։
46 Երբոր քեզի դէմ մեղք գործեն, (քանզի մեղք չգործող մարդ չկայ,) ու անոնց բարկանալով զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես, ու անոնց գերեվարները թշնամիին հեռու
47 կամ մօտ երկիրը գերի առնեն զանոնք։ Թէ որ ան իրենց գերութեան երկրին մէջ զեղջի գան ու դառնան, և իրենց գերեվարներուն երկրին մէջ քեզի աղաչեն ու ըսեն, Մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն ու անիրաւութիւն ըրինք։ Եւ
48 դարձ ընեն քեզի աղօթք ընեն, դուն երկինքէն քու բնակութենանդ անոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես, ու անոնց իրաւունք
50 ընես, Եւ քու ժողովուրդիդ քեզի դէմ ըրած մեղքը ու բոլոր յանցանքը ներես, ու դէպի ի գերութիւն անոնց գերեվարները անոնց վրայ գթան, և անոնց ողորմութիւն ընեն.
51 Քանզի ատոնք քու ժողովուրդդ ու քու ժառանգութիւնդ են, որ զանոնք Եգիպտոսէն
52 Երկաթի հնոցին միջէն հանեցիր։ Եւ քու ծառայիդ խնդրուածքին ու քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին խնդրուածքին քու ակդ ունջ դնել, որ անոնց քեզի ըրած ամէն
53 ազազակը լսես։ Քանզի երկրին ամէն ժողովուրդներէն դուն զատեցիր անոնք, որ քու ժառանգութիւնդ ըլլան, ինչպէս որ քու ծառայիդ Մովսէսին ձեռքովը խօսեցար երբոր հայրերը Եգիպտոսէն հանեցիր, Տէր Եհովայ։
54 Երբոր Սողոմոն այս բոլոր աղօթքը ու խնդրուածքը Տէրոջը ըրաւ լմնցուց, Տէրոջը առջեւէն ելաւ, ուր որ ձեռքերը դէպ'ի
55 երկինքը տարածուած ծունկ կրկներ էր, Ու ոտքի վրայ կայնելով՝ Իսրայէլին բոլոր ժո-
56 ղովուրդին մեծ օրհնութիւն ու բաւ, Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, որ իր բոլոր լսածին համեմատ իր Իսրայէլ ժողովուրդին հանգստութիւն տուաւ, Ոչ իր ծառային Մովսէսին ձեռքովը խօսած ամէն բարի խօսքերէն մին
57 մ'ի խօսք մը դեռևս չկնկաւ։ Մեր Տէր Աստուածը մեզի հետ ըլլայ, ինչպէս որ մեր հայրերուն հետ էր. ու մեզ չմոռնա ու մեզ
58 երեսէ չձգէ, Եւ մեր սիրտը իրեն դարձնէ, որ իր բոլոր ճամբաներուն մէջը քալենք, ու պահենք իր պատուիրանքները, կանոնները ու իրաւունքները, որոնք մեր հայրերուն պա-
59 տուիրեց։ Եւ Տէրոջը առջեւը մատուցած ա պաղաչանքի խօսքերս ցորեկ ու գիշեր մեր Տէր Աստուծոյն մօտենան, որ օրէ օր պատահած գործքերուն մէջ իր ծառային ու իր
60 Իսրայէլ ժողովուրդին իրաւունք ընէ. Որ երկրիս ամէն ժողովուրդները գիտնան թէ Եհովայ ինքն է Աստուած, և ուրիշ մը չկայ։
61 Ու ձեր սիրտը մեր Տէր Աստուծոյն առջեւ ուղիղ ըլլայ, որ աս օրուան պէս անոր կանոններուն մէջը քալէք, ու անոր պատուիրանքները պահէք։
62 Եւ թագաւորը ու բոլոր Իսրայէլ անոր հետ
63 Տէրոջը առջեւը զոհեր մատուցին։ Եւ Սողոմոն Տէրոջը մատուցած խաղաղութեան զոհին հարիւր քսանուերկու հազար արջառ ու հարիւր քսան հազար ոչխար զոհ ըրաւ. և թագաւորը ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը տա-
64 ճարը նաւակատեցին։ Այն օրը թագաւորը Տէրոջը առջեւը եղող գաւիթին մէջտեղը սրբեց. քանզի էր պղնձակիզները, հացի ընծաները ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը հոն մատուց, վասն զի Տէրոջը առջեւի պղնձէ սեղանը պզտիկ կու գար աս պղնձակիզները, հացի ընծաները ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը ընդունելու։
65 Եւ անանունը Սողոմոն ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլ՝ մէկ մեծ ժողով մը՝ Եմաթի մուտքէն մինչև Եգիպտոսի հեղեղատը մեր Տէր Աստուծոյն առջեւը եօթը օր ու եօթը օր ևս՝
66 տասնըչորս օր տօն ըրին։ Ու ութերորդ օրը ժողովուրդը արձակեց, որոնք թագաւորը օրհնեցին, ու իրենց վրանները գացին, ուրախ սրտով ու ուրախանալով ան բոլոր բարիքներուն համար՝ որ Տէրը իր Դաւիթ ծառային ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին ըրաւ։

ԳԼ. Թ

1 Աստուած Սողոմոնին հետ ուխտ կ'ընէ անոթքի մէջ։ 10 Սողոմոն ու Քիրոմին իրարու խրատ ընծայանքը։ 15 Սողոմոն գործքերուն մէջը առաջադիմները անոր առաքն ծառներն էին, և Իսրայէլացիք պատասուար ծառաները։ 21 Քանանին ազգերը իր ասեղ կը փախցնէ։ 23 Սողոմոն առիւծեան հանդիսաւոր գահերը։ 26 Սողոմոն նաւերը Ոփիրն ալկ կը բերեն։

1 Երբոր Սողոմոն Տէրոջը տաճարը ու թագաւորական տունը և իր սրտին բոլոր ուզած

ա. 5։
բ Սպր. ՃՄԲ. 36։
գ Ցեր. գ. 24։ ա Թագ. Ժէ. 46։ գ Թագ. ԺԲ. 19։
– բ Օր. գ. 33։ 39։
ե Գլ. Ժա. 4։ ԺԶ. 3։ 14։ գ Թագ. ի. 3։
զ բ Մն. է. 4։ Եւ 5։
է բ Մն. է. 7։
ը Գր Մն. գ. 1։
– Թագ. ւգ. 8։ Ցեր. Ժգ. 5։ Դատ. գ. 3։ գ Թագ. Ժգ. 25։
ի Ծն. ԺԵ. 18։ Թագ. ւգ. 5։
ժ բ Մն. է. 8։
ի Հմր. 2։ Գլ. իգ. 34։
ի բ Մն. է. 9։ 10։
– բ Մն. է. 11։ Եւ 12։
ի Գլ. է. 1։
ի բ Մն. ը. 6։

ե բ Մն. գ. 36։ Ա. ամակ. ի. 9։ Ժող. է. 29։ Ցաղ. գ. 2։ ա Ցաղ. ա. 8։ 10։
ի Գլ. իգ. 34։ 44։ բ Օր. իը. 36։ 64։
ը Գլ. իգ. 40։
թ Գլ. Եվեմ. ա. 6։ Սպր. Ձգ. 6։ Դան. ի. 5։
ժ Երեմ. իի. 12։ 13։ 14։
ժա Դան. գ. 10։
ժբ Եզր. է. 6։ Սպր. Ձգ. 46։
ժգ բ Օր. ի. 29։ Գլ. Եմ. ա. 10։
ժդ բ Օր. գ. 20։ Եբեմ. Ժա. 4։
ժե Եզ. Ժի. 5։ բ Օր. ի. 26. 29։ Ժգ. 2։
ժզ բ Թագ. գ. 18։
ժէ բ Օր. Ժբ. 10։ Ցեր. իա. 43։ իգ. 11։
ժը բ Օր. լ. 6։ Ցեր. ա. 5։

2 բաները չինէց լմընցուց, Տէրը Սողոմոնին նո-
րէն երեւցաւ՝ †ինչպէս որ Գաբաւոնի մէջ երե-
3 ցեր էր։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ, †Իմ առջեւս
ըրած աղօթքդ ու պաղատանքդ լսեցի. Ե-
ս չինած տունդ սրբեցի, †որ իմ անունս յա-
ւիտեան հոն դնեմ, †ու իմ աչքերս ու սիրտս
4 միշտ հոն պիտի ըլլան։ Եւ թէ որ դուն իմ
առջեւս †քու հօրդ Դաւիթին քալածին պէս՝
†կատարեալ սրտով և ուղղութեամբ քալես,
ու բոլոր քեզի պատուիրածներս ընես ու իմ
5 կանոններս ու դատաստաններս պահես, Ես-
տանեն քու Թագաւորութեանդ աթոռը Ի-
րայէլի վրայ յաւիտեան պիտի հաստատեմ,
†ինչպէս որ քու հօրդ Դաւիթին խոսեցայ ըսե-
լով, Իսրայէլի աթոռին վրայ քեզմէ մարդ
6 պակաս պիտի չըլլայ։ †Թէ որ դուք կամ ձեր
որդիքը ինծմէ խոտորիք, ու ձեր առջեւը
դրած պատուիրանքներս ու կանոններս չպա-
հէք, ու երթաք ուրիշ աստուածներու ծա-
ռայութիւն ընէք և անոնց երկրպագութիւն
7 ընէք, †Ես Իսրայէլը պիտի չնչեմ ան
երկրին վրայէն, որն որ իրենց տուի. ու †Իմ
անուանս համար ես սրբած տունս երեսէս
պիտի ձգեմ. †և Իսրայէլ բոլոր ազգաց մէջ
8 առակ ու կատակ պիտի ըլլայ։ Եւ †ես բարձր
տանը համար ամէն քովէն անցնողը պիտի
զարմանայ, ու սուլելով պիտի ըսէ, †Տէրը ին-
չո՞ւ համար այս երկրիս ու այս տանս այսպէս
9 ըրաւ։ Եւ պիտի ըսեն, վասն զի անոնք իրենց
Տէր Աստուածը թողուցին, որ անոնց հայրերը
Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, և ուրիշ աս-
տուածներու յարեցան և անոնց երկրպագու-
թիւն ու ծառայութիւն ըրին. ես պատճա-
ռաւ Տէրը անոնց վրայ այս բոլոր չարիքները
բերաւ։
10 †Եւ Սողոմոն երկու տունը՝ Տէրոջը տունը
ու թագաւորական տունը քսան տարուան մէջ
11 չինելէն ետքը, †Տիւրոսի Թագաւորը Քիրամ
եղէնափայտերով, մայր փայտերով ու ոսկիով՝
անոր ամէն ուզածին համեմատ Սողոմոնին
օգնութիւն ընելուն համար, Սողոմոն Թագա-
ւորն ալ անոնք Քիրամին քսան քաղաք
12 տուաւ Գալիլեայի երկրին մէջ։ Ու Քիրամ
Տիւրոսէն ելաւ՝ որ Սողոմոնին իրեն տուած
քաղաքները տեսնէ, և իր աչքերուն հաճոյ
13 չերեւցան. Ու ըսաւ, Եղբայր, ես ի՞նչ քա-
ղաքներ են՝ որ ինծի տուիր. †ու անոնց անու-
14 նը *Քաբօղի երկիր կոչեց մինչեւ այս օրս։ Եւ

Քիրամ Թագաւորին հարիւր քսան տաղանդ
ոսկի խրկեց։
15 Ու †Սողոմոն Թագաւորին դրած հարկին
պատճառը ասէ՝ որ Տէրոջը տունը, իր տունը
ու †Մելօնը ու Երուսաղէմի պարիսպը, †Հա-
16 սոր, †Մակեդոնը ու †Գազերը չինէ։ (Քանի
Եգիպտոսի փարաւոն Թագաւորը ելլելով՝ Գա-
զերը առեր, ու զանիկա կրակով այրեր էր,
և ան †քաղաքին մէջը բնակող Քանանացինե-
րը մեռցնելով, զանիկա իր աղջկանը Սո-
17 ղոմոն կնկանը օժիտ տուեր էր։) Ու Սո-
ղոմոն Գազերը ու †Վարի Բեթհորոնը չինեց,
18 Նաև †Բաալեթը ու Թադմորը երկրին անա-
19 պատին մէջ, Եւ Սողոմոնին բոլոր չուժարա-
նի քաղաքները, ու †կառքերուն քաղաքնե-
րը, ու ձիաւորներուն քաղաքները, և ան բո
լոր չէնքերը, որ Սողոմոն †ուզեց չինել Երու-
սաղէմի մէջ, Լիբանանի մէջ ու իր տէրու-
թեանը բոլոր երկրին մէջ։
20 †Ան բոլոր ժողովուրդները՝ որ Ամորհացի-
ներէն, Քետացիներէն, Փերեզացիներէն, Խե-
ւացիներէն ու Յերուսացիներէն մնացեր էին,
21 և Իսրայէլի որդւոցմէ չէին, Անոնց
զաւակները, †որ անոնցմէ ետքը ան երկրին
մէջ մնացեր էին, †ու Իսրայէլի որդիքը չէին
կրցեր զանոնք բնաջինջ ընել, Սողոմոն զա-
նոնք †հարկատու †ծառայ ըրաւ մինչեւ յայս-
22 օր։ Բայց Սողոմոն Իսրայէլի որդիներէն իրեն
†ծառայ չըրաւ. հապա անոնք էր պատերազ-
մական մարդիկը, իր †պալատականները, իշ-
խանները, զօրավարները, ու իր կառքերուն
23 ու ձիաւորներուն վերակացուները էին։ Ս-
ղոմոնին գործքին վրայ †հինգ հարիւր յիսուն
գլխաւոր իշխանները կային, որոնք բանուոր
ժողովուրդին վրայ կ'ինչխէին։
24 Իսկ †փարաւոնին աղջիկը Դաւիթին քա-
ղաքէն ելաւ, մինչեւ †իր տունը՝ որն որ Ս-
ղոմոն անոր համար չիներ էր. †անատնը Մե-
լօնը չինեց։
25 †Եւ Սողոմոն տարին երեք անգամ Տէրոջը
համար չինած սեղանին վրայ ողջակէզներ ու
խաղաղութեան զոհեր կը մատուցանէր, և Տէ-
րոջը առջեւը †եղանին վրայ խունկ կը ծխէր։
26 Ու †երբոր տունը լմընցուց, Սողոմոն թագա-
ւորը եղոսիի երկրին մէջ կարմիր ծովուն ե-
զերքը՝ Եղոթին քովը եղող †գասիոնգաբերի
27 մէջ †նաւեր չինեց։ †Եւ Քիրամ Սողոմոնին
ծառաներուն հետ, ծովու ճարպրտութիւն հը-

† Գէ. գ. 5։
† գ Թագ. ի. 5։ Սաղ. ժ. 17։
† Գէ. ը. 29։
† ը Օր. ժա. 12։
† Գէ. ժա. 4, 6, 38։ ժգ. 8։ ժէ. 5։
† Ծն. ժէ. 1։
† ը Թագ. է. 12, 16։ Գէ. ը. 4։ գ. 12։
† ա Մն. իբ. 10։ Սաղ. ձիբ. 12։
† ը Թագ. է. 14։ ը Մն. է. 19, 20։ Սաղ. ձիթ. 30, եւ։
† ը Օր. գ. 26։ գ Թագ. ժէ. 23։ իէ. 21։
† Երեմ. է. 14։
† ը Օր. իբ. 37։ Սաղ. իգ. 14։
† ը Մն. է. 21։
† ը Օր. իթ. 24, 25, 26։ Երեմ. իբ. 8, 9։
† Գէ. գ. 37, 38։ է. 1։ ը Մն. ը. 1։
† Ելս ը Մն. ը. 2։
† Ելս. ԺԹ. 27։
† յո՛ անհաճոյ, խոհ կապեալ։
† Գէ. է. 13։
† Հմր. 24։ ը Թագ. է. 9։
† Ելս. ԺԹ. 36։
† Ելս. ԺԷ. 11։
† Ելս. ԺԷ. 10։ Դատ. ա. 29։
† Ելս. ԺԶ. 10։
† Ելս. ԺԶ. 3։ Իսա. 22։ ը Մն. ը. 5։
† Ելս. ԺԹ. 44։ ը Մն. ը. 4, 6, եւ։
† Գէ. գ. 26։
† Հմր. 1։
† ը Մն. ը. 7, եւ։
† Դատ. ա. 21, 27, 29։ գ. 1։
† Ելս. ԺԷ. 63։ ԺԷ. 12։
† Դատ. ա. 28։
† Տես Ծն. ԻԹ. 25, 26։ Եզր. բ. 55, 58։ Դևեմ. է. 57։ Ժա. 3։
† Գէ. ԻԹ. 39։
† Եբր. Ծառանները։
† Տես ը Մն. ը. 10։
† Գէ. գ. 1։ ը Մն. ը. 11։
† Գէ. է. 8։
† ը Թագ. է. 9։ Գէ. Ժա. 27։ ը Մն. ը. 5։
† ը Մն. ը. 12, 13, 16։
† Թես. Ա գ. 35։ ը Օր. ը. 8։ Գէ. իբ. 49։
† ը Մն. ը. 17, 18։
† Գէ. ժ. 11։

մեռա եղող իր նաւաւոր ծառաները ան նաւե-
28 րով Իրկեց ։ Ու անոնք Ոփիր գացին, և անկէ
չորս Հարիւր քսան տաղանդ ոսկի առին, ու
Սողոմոն Թագաւորին բերին ։

ԳԼ· Ժ

1 Սաբայի Թագուհին Սողոմոնին խնամաւորեանը վրայ կը գոր-
ծածոյ ։ 14 Սողոմոնին ոսկին ։ 16 անոր վահանները ։ 18 անոր
գահակերպ աթոռը ։ 21 անոր ամաններըը ։ 24 անոր բերրաւած
ընծաներըը ։ 26 անոր կառքերը ու ձիերը ։

1 Եւ Սաբայի Թագուհին Սողոմոնին համբաւը
ու Տէրոջը անունը լսեց, ու եկաւ որ խըը-
2 թին Հարցուփներով զանիկա փորձէ ։ Եւ
անիկա Երուսաղէմ եկաւ խիստ չատ հանդէ-
սով, խունկեր ու խիստ չատ ոսկի ու պա-
տուական քարեր բեռցած ուղտերով· և Սո-
ղոմոնին գալը գնաց, ու բոլոր իր սրտին մէջ
3 եղածը անոր դրուցեց ։ Եւ Սողոմոն անոր բո-
լոր Հարցուփները բացատրեց· ու բնաւ
անանկ մէկ խօսք մը չկար, որ Թագաւորը
4 չհասկընայ ու չբացատրէ անոր ։ Եւ Սաբայի
Թագուհին Սողոմոնին բոլոր խնամաւորեանը,
5 ու անոր շինած տունը, Եւ անոր սեղանին
կերակուրները, ու անոր ծառաներուն բնա-
կարանները, և սպասաւորներուն կայնուած-
քը, ու անոնց Հագուստները, և անոր մատ-
ռաւակները, ու Տէրոջը տունը ելլելու ան-
6 գամը՝ անոնցով՝ խելքը դլխէն գնաց· Եւ
Թագաւորին ըսաւ, Քու վիճակիդ ու իմաս-
տութեանդ վրայով իմ երկրիս մէջ լսած խօս-
7 քերուն չհաւատացի, մինչև որ անձամբ եկայ
ու իմ աչքերովս տեսայ, և ահա ինծի ասոր
կէսը չպատմեցին· քու իմաստութիւնդ ու
երջանկութիւնդ իմ լսածս Համբաւէս աւելի է ։
8 Երանի քու մարդոցդ, երանի ասոնք քու ծա-
ռաներուդ՝ որոնք միշտ քու առջեդ կայնելով
9 քու իմաստութիւնդ կը լսեն ։ Քու Եհովայ
Աստուածդ օրհնեալ ըլլայ, որ քեզի Հաճե-
ցաւ ու քեզ Իսրայէլի աթոռին վրայ դրաւ·
Եհովան Իսրայէլը յաւիտեան սիրելուն Համար՝
քեզ Թագաւոր ըրաւ, Որ իրաւունք ու ար-
10 դարութիւն ընես ։ Եւ Թագաւորին Հարիւր
քսան տաղանդ ոսկի ու խիստ չատ խունկեր
ու պատուական քարեր տուաւ ։ Ալ անկէ
եկաւ այնչափ չատ խունկ չեկաւ, որչափ որ
Սաբայի Թագուհին Սողոմոն Թագաւորին տը-
ւաւ ։
11 Եւ Քիրամին նաւերը՝ որ Ոփիրէն ոսկի կը
բերէին, Ոփիրէն խիստ չատ Հալմուկ փայտեր
12 ու պատուական քարեր ալ բերին ։ Եւ Թա-

դաւորը ալմուկ փայտէն յենարաններ չինեց՝
Տէրոջը տանը ու Թագաւորական տանը Հա-
մար, և քնարներ ու տաւիղներ՝ երգեցողնե-
րուն Համար· ասանկ Հալմուկ փայտ բնաւ
չեկաւ ու չերեցաւ մինչև ցայսօր ։
13 Ու Սողոմոն Թագաւորը Սաբայի Թագուհին
բոլոր ուզած ու խնդրած բաները տուաւ,
Սողոմոն Թագաւորը իր ‡առատաձեռնու-
թեանը անոր տուածէն ՚ի զատ ։ Եւ անիկա
իր ծառաներուն հետ դարձաւ իր երկիրը
գնաց ։
14 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնին եկած ոս-
կիին կշիռը վեց Հարիւր վաթսունուվեց տա-
15 ղանդ ոսկի էր· Ասոնցմէ բնողներէն ու վա-
ճառականներէն և †Արաբացւոց բոլոր Թա-
գաւորներէն ու երկրին նահապարներէն ---
ՀԽ ՚ի զատ ։
16 Եւ Սողոմոն Թագաւորը կռացոց ոսկիէ եր-
կու Հարիւր վահան չինեց, -- ամէն մէկ
վահանին Համար վեց Հարիւր -ԵՒՀ ոսկի ղը-
17 նաց ։ Կռացոց ոսկիէ երեք Հարիւր տոպոր
ալ չինեց, -- ամէն մէկ տոպրին երեք մնա
ոսկի գնաց· ու Թագաւորը Լիբանանի ան-
տառին տունը դրաւ զանոնք ։
18 Եւ Թագաւորը փղոսկրէ մեծ աթոռ մը չի-
19 նեց, ու զուտ ոսկիով պատեց զանիկա ։ Աթ
աթոռը վեց աստիճան ունէր· ու աթոռին
վերի ծայրը հաւէն բոլորչի էր, և նստելու
տեղը մէկ կողմէն ու միւս կողմէն յենարան-
ներ ունէր, ու յենարաններուն քովը երկու
20 առիւծներ կը կայնէին ։ Եւ Հոն վեց աստի-
ճաններուն վրայ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն
տասներկու առիւծներ կը կայնէին· բոլոր
Թագաւորութիւններու մէջ ասանկ բան չի-
նուած չէր ։
21 Ու Սողոմոն Թագաւորին բոլոր խմելիքի
ամաններըը ոսկի էին, և Լիբանանի անտառին
տանը բոլոր ամաններըը զուտ ոսկի էին, ար-
ծաթէ չկար· Քանզի անիկա Սողոմոնին ո-
22 րեն բանի մը տեղ չէր սեպուեր ։ Վասն զի
Թագաւորը ծովու վրայ Քիրամին նաւերուն
հետ †Թարսեսացի նաւեր ունէր· Թարսեսացի
նաւերը երեք տարին անգամ մը ոսկիով, ար-
ծաթով, փղոսկրով և կապիկներով ու սիրա-
մարդներով բեռնաւորուած կու գային ։
23 Եւ Սողոմոն Թագաւորը Հարստութեան ու
իմաստութեան կողմանէ երկրին բոլոր Թագա-
24 ւորներէն մեծ եղաւ ։ Ու բոլոր երկիրը կը
փափաքէր Սողոմոնին երեսը -ԵՒՀԵԼ- Ե անոր
իմաստութիւնը լսելու, որն որ Աստուած անոր
25 սրտին մէջ դրեր էր ։ Ու անոնց ամէնը տա-
րուն տարի ընծաները կը բերին, այս-

ա Ցար· իբ· 24 ։
բ Բ ՄՆ· ԹՒ· 1, Եւ ։ Մատ· Ժբ· 42 ։ Գաւիթ· Ժա· 31 ։
գ Տես Դատ· Ժդ· 12 ։ Առակ· ա· 6 ։
դ Կամ Ժողովը·
ե Ա ՄՆ· իզ· 16 ։
զ Կամ Տէրոջը տանը մէջ բոսն ոզջա-կիզները
է Առակ· ը· 34 ։
ը ԳԼ· Է· 7 ։
թ Բ Թագ· ը· 15։ Սոզ· հր· 2։ Առակ· ը· 15։
ժ Սոզ· հր· 10, 15 ։
ի ԳԼ· Ի· 27 ։
լ Բ ՄՆ· բ· 8։ Թ· 10, 11 ։
խ Բ ՄՆ· Ի· 11 ։
ծ Բ ՄՆ· Ի· 10 ։
կ ԵՀԲ· Ձեռքին Համաձայն
հ Բ ՄՆ· Ի· 24։ Սոզ· հր· 10 ։
ձ Կամ խոսն Ժողովուրդներուն
ղ ԳԼ· Ժդ· 26 ։
ճ ԳԼ· Է· 2 ։
մ Բ ՄՆ· Ի· 17, Եւ ։
յ Բ ՄՆ· Ի· 29, Եւ ։
ն Դն· Ժ· 4։ Բ ՄՆ· Ի· 30 ։
շ ԳԼ· գ· 12, 13։ գ· 30 ։

[ին]քն արծաթէ ամաններ , ոսկիէ ամաններ ,
հանդերձներ , զէնքեր , խունկեր , ձիեր ու
ջորիներ ։
26 *Եւ Սողոմոն կառքեր ու ձիաւորներ ժող-*
ովեց , ու անոնք հազար չորս հարիւր կառք
ու տասներկու հազար ձիաւոր ունեցան . ու
զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջ ու
27 *Երուսաղէմի մէջ թագաւորին քովը տեղաւո-*
28 *րեց ։ Եւ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ ար-*
ծաթը քարերու պէս հասարակ բան մը ըրաւ ,
ու եղևնափայտը շատութենէն՝ դաշտի մէջ
29 *եղող մոլաթզենիներուն պէս ըրաւ ։ Եւ Սո-*
ղոմոնին ձիերը Եգիպտոսէն կու գային , ու
թագաւորին վաճառականներուն կարաւանը
մէկ որոշուած գնով մը չուէ- երամակներ ծա-
խու կ'առնէին ։ Ու Եգիպտոսէն մէկ կառք
մը դուրս ելլելուն՝ վեց հարիւր արծաթով
վեր կու գար , ու մէկ ձին՝ հարիւր հիսուն
արծաթով . նոյնպէս բոլոր թագաւորնե-
րուն համար և Ասորւոց թագաւորներուն հա-
մար ալ անոնց ձեռքովը այնպէս կը հանէին ։

ԳԼ · ԺԱ

1 Սողոմոնին կիներն ու հարճերը 4 անոր ծերութեան առեն զանիկա կռապաշտութեան կը դարձընեն ։ 9 Աստուած ոպառնալիքներ կ'ընէ անոր ։ 14 Սողոմոնին հակառակորդները , Ադադ՝ որ Եգիպտոսի մէջ իրեն հետ ընդառնաած էր , 23 ու Հազոնը՝ որ Դամասկոսի մէջ կը թագաւորէր , 26 և Ցերոբովամ՝ որուն համար Աբիա մարգարեացաւ ։ 41 Սողոմոնին գործերը , իր թագաւորութեանը օրերը , ու մահը ։ Ռոբովամ անոր տեղը կը յաջորդե ։

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը փարաւոնին աղջիկէն՝ զատ շատ օտարազգի կիներ՝ այսինքն Մովաբացի , Ամմոնացի , Եդոմացիի ,
2 Սիդոնացի ու Քետացի կիներ սիրեց . Ան ազգերէն՝ որոնց համար Տէրը Իսրայէլի որդւոցը ըսեր էր , Անոնց քովը մի մտնէք , ու անոնք ալ ձեր քովը չմտնեն , որ ձեր սիրտերը իրենց աստուածներուն չդարձընեն . Սո-
3 ղոմոն սիրով անոնց յարեցաւ ։ Եւ անիկա եօթը հարիւր իշխանազուն կիներ՝ ու երեք հարիւր հարճ ունէր . ու անոր կիներն անոր
4 սիրտը խոստրցուցին ։ Եւ Սողոմոնին ծերութեան ժամանակը անոր կիներն անոր սիրտը օտար աստուածներու դարձուցին , ու հայր սիրտը իր Տէր Աստուծոյն հետ չէր հօրը
5 Դաւիթին պէս կատարեալ չէր ։ Եւ Սողոմոն Սիդոնացւոց աստուծոյն Աստարովթին եաւէն՝ ու Ամմոնացւոց գարշելի Մել-
6 քոմին եաւէն գնաց ։ Եւ Սողոմոն Տէրոջը առջևը չարութիւն բրաւ , ու Տէրոջը եաւէն իր հօրը Դաւիթին պէս կատարեալ սրտով
7 չդնաց ։ Անատեն Սողոմոն Երուսաղէմի դիմացը եղող լեռանը վրայ Մովաբացւոց գարշելի քամոսին համար տարձր տեղ մը շինեց , ու Ամմոնացւոց գարշելի Մողոքին հա-
8 մար ալ ։ Եւ իր բոլոր օտարազգի կիներուն համար ալ այնպէս ըրաւ , որոնք իրենց աստուածներուն խունկ կը ծխէին ու զոհ կը մատուցանէին ։
9 Եւ Տէրը Սողոմոնին բարկացաւ , վասն զի անիկա Իր սիրտը խոստրցուց Իսրայէլի Տէր Աստուածմէն , Ան որ երկու անգամ երև-
10 ցաւ , Ու հաս բանիս համար պատուիրեց՝ որ ուրիշ աստուածներու ետևէ չերթայ . բայց
11 անիկա Տէրոջը պատուիրը չպահեց ։ Եւ Տէրը Սողոմոնին ըսաւ , Որովհետև *դուն ասանկ ըրիր՝ և իմ ուխտս ու քեզի պատուիրած կանոններս չպահեցիր , Ես թագաւորութիւնը անշուշտ քեզմէ պիտի պատառեմ , ու զա-*
12 *նիկա քու ծառայիդ պիտի տամ ։ Սիայն թէ*
աս բանը քու օրերուդ մէջ չեմ ըներ՝ քու
հօրդ Դաւիթին համար , Բայց զանիկա քու
13 *որդւոյդ ձեռքէն պիտի պատառեմ ։ Սակայն*
բոլոր թագաւորութիւնը պիտի չպատառեմ , հա-
մա իմ ծառայիս Դաւիթին համար՝ ու Երու-
սաղէմիս համար՝ քու որդւոյդ մէկ
14 *ցեղ մը պիտի տամ ։*
Եւ Տէրը Սողոմոնին դէմ մէկ թշնամի մը հանեց , այսինքն Եդոմի թագաւորին սերունդէն՝
15 զէն Եդոմացեցի Ադադը ։ Վասն զի Դաւիթ Եդոմի մէջ եղած ատեն՝ երբոր Յովաբ զօրագլուխը մեռցուածները թաղելու համար ելաւ , Ու Եդոմի մէջ բոլոր արուները մեռ-
16 ցուց ։ (Որովհետև Յովաբ բոլոր Իսրայէլին հետ հոն վեց ամիս նստաւ , մինչև որ Եդոմ-
17 *ացիներուն բոլոր արուները մեռցուց ։*) Անատեղը Ադադ իր հօրը քանի մը Եդոմացի ծառաներուն հետ փախաւ որ Եգիպտոս երթայ ։
18 Ու Ադադ դէռ պզտիկ տղայ էր ։ Եւ անոնք Մադիամէն ելան ու Փառան եկան , և Փառանէն իրենց հետ մարդիկ առին , ու Եգիպտոս եկան Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին , որ անոր տուն տուաւ , ու անոր ռոճիկ կա-
19 պեց , ու անոր երկիր տուաւ ։ Եւ Ադադ փառաւոնին առջևը շատ հնարքով գտաւ , ու փո-
խանդ իր կնկանը քոյրը՝ Թահփենէս թագու-
20 *հին քոյրը անոր կնիկ տուաւ ։ Եւ Թահփենէս նեհոմ քոյրը Ադադին որդի մը ծնաւ , որ Գանեբաթ նեղսիրտ ։ ու Թահփենէս զանիկա փարաւոնին տանը մէջ մեծցուց . ու Գանեբաթ փարաւոնին տունը փարաւոնին որդւոցը մէջ*
21 *էր ։ Ու երբոր Ադադ Եգիպտոսի մէջ լսեց*

ճ ԳԼ · գ · 26 ։ բ Մն · ա · 14 ։ թ · 25 ։
ի բ Օր · ժէ · 16 ։
ն բ Մն · ա · 15—17 ։
շ բ Օր · ժէ · 16 ։ բ Մն · ա · 16 ։ թ · 28 ։
ո Ցհս · ա · 4 ։ գ Թագ · է · 6 ։
չ ԳԼ · գ · 26 ։ բ Մն · ա · 14 ։ թ · 25 ։
պ բ Օր · ժէ · 16 ։
ջ Ելք · Լգ · 16 ։ բ Օր · է · 3 · 4 ։
ռ ԳԼ · ժգ · 26 ։
ս բ Օր · ժէ · 17 ։
վ Ելք · Լգ · 16 ։ բ Օր · է · 6 ։
տ ԳԼ · ժգ · 26 ։
ր ԳԼ · բ · 61 ։
ց ԳԼ · թ · 4 ։
ւ Հմր · 35 ։ Դատ · բ · 13 ։ գ Թագ · իգ · 13 ։
փ Հմր · 7 ։ Ընթ · Մոզբ ։
ք Տհս Թագ · ժգ · 24 ։
օ ԳԼ · ժգ · 26 ։
ֆ գ Թագ · իգ · 13 ։
և Թագ · իա · 29 ։ Դատ · ժա · 24 ։
ա Թագ · լգ · 52 ։
բ Տհս Հմր · 2 · 3 ։
գ ԳԼ · գ · 5 · թ · 2 ։
դ ԳԼ · չ · 12 · թ · 6 ։
ե Ելք · ասիկա քու քովդ եղաւ ։
զ Հմր · 31 ։ ԳԼ · ժբ · 15 · 16 ։
է բ Թագ · է · 15 ։ Սաղ · ձթ · 33 ։
ը բ Օր · ժբ · 11 ։
թ ԳԼ · ժբ · 20 ։
ժ ա Մն · է · 26 ։
ի բ Թագ · բ · 14 ։ ա Մն · ժբ · 12 · 13 ։
լ Թագ · իգ · 19 ։ բ Օր · թ · 13 ։
խ գ Թագ · ե · 10 · 34 ։

թէ Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացեր է, ու
յոյակ գօրանոցը մեռեր է, Աղտատ փարա-
տնին բատ, Աբեսակէ գիս, որ իմ երկիրս
22 երթամ։ Եւ փարատնին անոր բատ, իմ քոյս
քու ի՞նչդ պակաս է, որ քու երկիրդ երթալ
կ՚ուզես։ Ու անիկա բատ, Ո՛չ, բայց ինձ կո-
ղոքելէն ղրկէ, բայց անպատճառ արձակէ գիս։
23 Եւ Աստուած անոր դէմ մէկ հրեշտակ
մը հանեց, այսինքն Եղիազարի որդին Դա-
գոնը, որ իր ակռաները՝ Մարդայի Ադրագար
24 թագաւորին քովէն փախեր էր։ Ու անիկա իր
քովը մարդիկ ժողվեց և գնդապետ եղաւ.
հու երբոր Դաւիթ զանոնք կոտրեց, Դամաս-
կոս գացին ու հոն բնակեցան, ու Դամասկոսի
25 մէջ թագաւորութիւնը ըրին։ Ուստի Ղ֊ղ Սո-
ղոմոնին բոլոր օրերուն մէջ Իսրայէլին թշնա-
մի եղաւ, Աղտատին ըստ չարութենէն՝ ի զատ.
ու Իսրայէլին նեղութիւն կու տար, և Ասո-
րեց վրայ կը թագաւորէր։
26 Եւ Սողոմոնին ծառան՝ Յարեդացին Եփրա-
թացի Նաբատի որդին Ցերոբոամն ալ, ո-
րուն մայրը որբևարի կին էր Սարուա
անուն՝ կին թագաւորին դէմ ձեռք վերցուց։
27 Ու թագաւորին դէմ ձեռք վերցնելուն պատ-
ճառը սա էր. Երբոր Սողոմոն Մելոնը չինեց,
և իր հօրը Դաւիթին քաղաքին վրած տեղը
28 գոցեց, Ցերոբոամ խիստ ուժով մարդ մը ըլ-
լալով, ու Սողոմոն տեսնելով որ անիկա գոր-
ծունեայ կարճ մէն է, զանիկա Յովսէփի տա-
29 նը բոլոր բեռներուն վրայ դրաւ։ Եւ եղաւ որ
ան ժամանակը Ցերոբոամ Երուսաղէմէն դուրս
եկաւ. ու ճամբուն մէջ Սիլովնացի Աքիա մար-
գարէն անոր հանդիպեցաւ, և անիկա նոր
վերարկու մը հագեր էր, ու դաշտին մէջ
30 երկուքնին միայակ էին։ Եւ Աքիա անոր վրայի
նոր վերարկուն բռնեց, ու զանիկա տաս-
31 ներկու կտոր պատռեց։ Եւ Ցերոբոամին ը-
սաւ, Տասը կտորը քեզի առ. քանզի Իսրայէ-
լին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ, Ահա Սող-
մոնին ձեռքէն թագաւորութիւնը պիտի պատ-
32 ռեմ, ու տասը ցեղը քեզի պիտի տամ։ Եւ իմ
ծառայիս Դաւիթին համար՝ ու Իսրայէլին բո-
լոր ցեղերէն ընտրած Երուսաղէմ քաղաքիս
33 համար՝ մէկ ցեղ մը անոր ըլլայ. Որովհետև
զիս թողուցին, ու Սիդոնացւոց աստուծոյն
Աստարովթին և Մովաբացւոց աստուծոյն Քա-
մոսին ու Ամմոնի որդւոցը աստուծոյն Մել-
քոմին երկրպագութիւնն ըրին, և իմ ճամբա-
ներուս մէջը չքալեցին, որ իր հօրը Դաւիթին
պէս իմ աչքիս ուղիղ եղածը ու իմ կանոն-
34 ներս ու դատաստաններս՝ ի գործ դնեն։ Սա-
կայն անոր ձեռքէն բոլոր թագաւորութիւնը
պիտի չառնեմ, ու զանիկա իր կենացը բոլոր
օրերուն մէջ իշխան պիտի թողում՝ իմ պա-
տուիրանքներս ու կանոններս պահող իմ ըն-
35 արած ծառայիս Դաւթին համար։ Բայց
անոր որդւոյն ձեռքէն թագաւորութիւնը
պիտի առնեմ, ու տասը ցեղը քեզի պիտի
36 տամ։ Եւ անոր որդւոյն մէկ ցեղ մը պիտի
տամ, որ՝ իմ ծառայ Դաւթի իմ առջևս միշտ
մէկ ճրագ մը ունենայ Երուսաղէմ քաղաքին
մէջ՝ որն որ ընտրեցի իմ անունս հոն դնելու
37 համար։ Ու քեզ պիտի առնեմ, և որով-
հետև բոլոր ուզածին պէս թագաւորութիւն պիտի
ընես, ու Իսրայէլի վրայ թագաւոր պիտի ըլ-
38 լաս։ Եւ եթէ որ իմ բոլոր քեզի պատուիրած-
ներուս հնազանդութիւն ընես, ու իմ ճամ-
բաներուս մէջը քալես, և իմ ծառայիս Դա-
ւթին ըրածին պէս՝ իմ կանոններս ու պա-
տուիրանքներս պահելով՝ իմ առջևս ուղիղ
եղածը ընես, անաստնը հետս քեզի հետ պիտի
ըլլամ, ու քեզի Իսրայէլ տուն պիտի շինեմ,
ինչպէս որ Դաւթին շինեցի, ու Իսրայէլը
39 քեզի պիտի տամ։ Եւ ասոր համար Դաւթին
սերունդը պիտի չարչարեմ, բայց ոչ թէ միշտ։
40 Ու Սողոմոն Ցերոբոամը մեռցնել ուզեց,
բայց Ցերոբոամ եղաւ եգիպտոս փախաւ՝ ե-
գիպտոսի Սիսակ թագաւորին քովը, ու
մինչև Սողոմոնին մեռնելը եգիպտոս մնաց։
41 Եւ Սողոմոնին մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր ըրածները ու անոր իմաստու-
թիւնը՝ ահա Սողոմոնին պատմութեան գրքին
42 մէջ գրուած են։ Եւ Սողոմոնին Երուսաղէ-
մի մէջ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն
43 ըրած օրերը քառասուն տարի եղաւ։ Ու
Սողոմոն իր հայրերուն հետ քնացաւ, և իր
հօրը Դաւթին քաղաքին մէջը թաղուեցաւ.
ու անոր որդին Ռոբոամ անոր տեղը թա-
գաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Իսրայէլացիք Ռոբոամին թագաւոր ընելու համար Սիւքէմ
մէջ ժողովուեալ՝ Ցերոբոամին միջոցով անկէ իրենց
վրայ գրուած լուծը թեթևցնել։ 6 Ռոբոամ երէց-
ապետներուն խորհրդոց դէմ երիտասարդներուն խորհուրդը
ստիպելով՝ ժողովուածներուն անոնց։ 16 Տասը ցեղերը ի-
պրտամբին, ու Ադոռամը կը մեռցնեն. ասոր վրայ Ռոբո-
ամ կը փախչի։ 21 Ռոբոամ բանակ կը կոչէ. բայց Աստ-
ված կ՚արգիլէ։ 25 Ցերոբոամ իր թագաւորութիւնը ա-
մրացնելու համար քաղաքներ կը շինէ, 26 ու երկու ոսկեայ
հաստատութիւնը կը հաստատէ։

1 Եւ Ռոբոամ Սիւքէմ գնաց, վասն զի բո-
լոր Իսրայէլ զանիկա թագաւոր ընելու հա-
2 մար Սիւքէմ գացեր էր։ Ու Նաբատի
Ցերոբոամ՝ որ Սողոմոն թագաւորին երեսին

ա բ Թագ. ը. 3։
ե բ Թագ. ը. 3։ Ժ. 8, 18։
է Գէ. ԺԸ. 2։ բ Մն. Ժգ. 6։
ը բ Թագ. ի. 21։
ժ Գէ. ԻԹ. 24։
ի Գէ. Ժգ. 2։
լ Տեա ա Թագ. ԺԱ. 27։ Իգ. 5։
խ Ամ. 11, 13։
ծ Ամ. 5. 6, 7։
կ Գէ. ԺԸ. 16, 17։
հ Գէ. ԺԱ. 4։ գ Թագ. ը. 19։ Սաղ. 17։
ձ Ցեա. ա. 5։
ղ բ Թագ. ե. 11։
մ Մաա. ա. 7։
յ բ Մն. Ի. 29։
ն բ Մն. Ի. 30։
շ բ Մն. Ի. 31։
ո Մն. Ա. 1, 5։
պ Գէ. ԺԱ. 26։

փախած՝ Եգիպտոս կը բնակէր , դէտ ֊Եգիպ֊
3 տոսի մէջ էր երրոր ֍ Բանը լսեց ։ Եւ հրէշ
խրկելով զանիկա կանչեցին . ու Յերոբոամ
և Իսրայէլի բոլոր ժողովքը եկան , ու Ռոբո֊
4 վամին հետ խօսեցան ու ըսին , Քու Հայրդ
մեր վրայ ֊ծանր լուծ մը դրաւ . դուն հիմա
քու հօրդ խիստ ծառայութիւնը ու մեր վը֊
րայ դրած ծանր լուծը թեթեւցուր , ու քե֊
5 զի ծառայութիւն ընենք ։ Եւ անոնց ըսաւ
անոնց , Գացէք՝ ու երեք օրէն նորէն ինծի
դարձէք . ու ժողովուրդը գնաց ։
6 Եւ Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ հար֊
ցուց ան ծերերուն՝ որ իր հօրը Սողոմոնին
առջեւը կը կայնէին երրոր անոնք ողջ էր , ու
ըսաւ , Դուք ինչ խորհուրդ կու տաք ,
7 որ աս ժողովուրդին պատասխան տամ ։ Եւ
անոր խօսեցան ու ըսին , ֊Թէ որ դուն այս֊
օր աս ժողովուրդին ծառայ ըլլաս ու անոնց
ծառայութիւն ընես , և անոնց բարի խօսքեր
ըսելով պատասխան տաս , անոնք անոնք
8 քեզի միշտ ծառայ կ՚ըլլան ։ Բայց անիկա ծե֊
րերուն իրեն տուած խորհուրդը մերժեց , ու
իր առջեւը կայնող ֍ իր հետ մեծցած երի֊
9 տասարդներուն խորհուրդ հարցուց . Եւ ա֊
նոնց ըսաւ , Դուք ինչ խորհուրդ կու տաք ,
որ աս ժողովուրդին պատասխան տանք . քան֊
զի անոնք ինծի խօսեցան ու ըսին , Քու
10 հօրդ մեր վրայ դրած լուծը թեթեւցուր ։ Ու
անոր հետ մեծցած երիտասարդները անոր
խօսեցան ու ըսին , Քու Հայրդ մեր լուծը
ծանրացուց , ու դուն մեր վրայէն թեթեւցուր՝
ըսող ժողովուրդին այսպէս խօսիս , ու անոնց
այսպէս ըսես , Իմ պզտիկ մատս իմ հօրս մէջ֊
11 քէն հաստ է . Իմ Հայրս ձեր վրայ ծանր լուծ
դրեր էր , բայց ես ձեր լուծը աւելի պիտի
ծանրացընեմ . իմ Հայրս ձեզ խարազաններով
խրատեր է , բայց ես ձեզ կարիճներով պիտի
խրատեմ ։
12 Եւ Յերոբոամ ու բոլոր ժողովուրդը եր֊
րորդ օրը Ռոբովամին եկան , ինչպէս որ թա֊
գաւորը ըսեր էր թէ երրորդ օրը ինծի եկէք ։
13 Ու թագաւորը ժողովուրդին խստութեամբ
պատասխան տուաւ , և ծերերուն իրեն տուած
14 խրատը մերժելով , երիտասարդներուն խոր֊
հուրդին պէս անոնց հետ խօսեցաւ ու ըսաւ ,
Իմ Հայրս ձեր լուծը ծանրացուցեր է , բայց
ես ձեր լուծը աւելի պիտի ծանրացընեմ . իմ
Հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր է , բայց
15 ես ձեզ կարիճներով պիտի խրատեմ ։ Եւ թա֊
գաւորը ժողովուրդին խօսքը մտիկ չընաւ , վասն
զի Աս բանը Տէրոջմէն եղաւ , որ Տէրը ֏Սի֊
ղոնացի Ահիային ձեռքով Նաբատեան Յերո֊
16 բոամին ըսած խօսքը հաստատէ ։ Ու երբոր
բոլոր Իսրայէլ տեսաւ որ թագաւորը իրենց
մտիկ չընաւ , ժողովուրդն ալ թագաւորին
պատասխան տուին ու ըսին , ֊Մենք դաւիթ֊
ին քովը ի՞նչ բաժին ունինք , ու Յեսսէի
որդւոյն քովը ժառանգութիւն չունինք . ով
Իսրայէլ , ձեր վրաններդ դէպ֊ . ով Դաւիթ ,
հիմա դուն քու տունդ հոգա . ու Իսրայէլ
17 իրենց վրաններդ գացին ։ Բայց ֊Յուդայի քա֊
ղաքներուն մէջ բնակող Իսրայէլի որդւոց վը֊
18 րայ Ռոբովամ թագաւոր եղաւ ։ Եւ Ռոբո֊
վամ թագաւորը ֊երրոր հարկերուն վրայ եղող
Ադորամը խրկեց , բոլոր Իսրայէլ զանիկա քա֊
րերով քարկոծեցին , ու մեռաւ ։ Եւ Ռոբո֊
վամ թագաւորը արագրալով կառքը հեծաւ ,
19 որ Երուսաղէմ փախչի ։ Այսպէս ֊Իսրայէլ Դա֊
ւիթի տունէն ապստամբեցաւ մինչև աս օրս ։
20 Եւ բոլոր Իսրայէլ Յերոբոամին դառնալը
լսելով՝ հրէշ խրկեցին ու զանիկա ժողովքին
մէջ կանչեցին , և զանիկա բոլոր Իսրայէլի
վրայ թագաւոր դրին , ու ֏Յուդայի ցեղէն
՚ի զատ Դաւիթին տանը ուրիշ հետեւող մը
21 չկար ։ Եւ ֊Ռոբովամ Երուսաղէմ մտաւ , ու
բոլոր Յուդայի տունէն ու Բենիամինի ցեղէն
հարիւր ութսուն հազար ընտիր պատերազ֊
մողներ ժողվեց , որ Իսրայէլի տանը հետ պա֊
տերազմին , ու թագաւորութիւնը Սողոմոնի
որդւոյն Ռոբովամին դարձընեն ։
22 Եւ Աստուծոյ մարդուն Սեմայիային ֊Ա֊
23 ստուծոյ խօսքը եղաւ՝ ըսելով , Սողոմոնի որ֊
դւոյն Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին ու բո֊
լոր Յուդայի տանը ու Բենիամինին և մնացորդ
24 ժողովուրդին խօսիս , ու ըսես , Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ , Մի ելլէք , ու Իսրայէլի որդւոցը՝ ձեր
եղբայրներուն հետ մի պատերազմիք . ամէն
մարդ թող իր տունը դառնայ . ֏Վասն զի աս
բանը ինծմէ եղաւ ։ Եւ Տէրոջը խօսքը մտիկ
ըրին , ու Տէրոջը բանին պէս ֍ետ դարձան ։
25 Ու Յերոբոամ Եփրեմի լեռանը վրայ ֏Սի֊
քեմը չինեց ու հոն բնակեցաւ . և անկէ ե֊
26 լաւ , ֏Փանուէլը չինեց ։ Ու Յերոբոամ իր
սրտին մէջը ըսաւ , Հիմա թագաւորութիւնը
27 Դաւիթին տանը պիտի դառնայ ։ Թէ որ աս
ժողովուրդը Երուսաղէմ ֏Տէրոջը տունը ելլէ
պատարագ ընելու համար , անատենը աս ժողովուր֊
դին սիրտը իրենց տէրոջը Յուդայի Ռոբովամ
թագաւորին պիտի դառնայ , և զիս պիտի
մեռցընեն , ու Յուդայի Ռոբովամ թագաւո֊
28 րին պիտի դառնան ։ Եւ թագաւորը խորհուրդ
ըրաւ , ու ֏երկու հատ ոսկիէ որմի չինեց . ու
անոնց ըսաւ , ֍Ձեզի հետ ձեզի Երուսաղէմ
ելլել պէտք չէ . ով Իսրայէլ , ՚ահա քու

ք ԳԼ · ժա · 10 ։
ր ա Թագ · ը · 11—18 ։ ԳԼ · դ · 7 ։
ս Բ Մն · ժ · 7 ։ Ա֊ ռակ · ԺԲ · 1 ։
տ Ես · 24 ։ Դատ · ժգ · 4 ։ Բ Մն · ժ · 15 ։ Իբ · 7 ։ Իե · 20 ։
ւ ԳԼ · ժա · 11 , 31 ։
փ Բ Թագ · ի · 1 ։
ք ԳԼ · ժա · 13 , 36 ։
օ ԳԼ · դ · 6 ։ Ե · 14 ։
ֆ Դ Թագ · ԺԲ · 21 ։
ա ԳԼ · ժա · 13 , 32 ։
բ Բ Մն · ժա · 1 ։
գ Բ Մն · ժա · 2 ։
դ Ես · 15 ։
ե Կամ երթալէն
զ Տես Դատ · ի · 45 ։
է Դատ · ը · 17 ։
ը Օր · ԺԲ · 5 , 6 ։
թ Դ Թագ · ժ · 29 ։
ժ Ես · 16 ։
ի Կամ Ա՛վ հերիք է ձեր Երուսաղէմ ելլելը ։
լ ԵԼ · ը · 4 , 8 ։

ասաւածնեղդ՝ որ քեզ եդիպտասի երկրէն
29 հանեցին։ Ու մէկը Բեթէլի մէջ դրաւ, ու
30 միւսն ալ Դանի մէջ դրաւ։ Եւ սա բանը
մեղքի պատճառ եղաւ. վասն զի ժողովուրդը
մինչև Դան կ'երթայր առ դէնդրան մէկուն առ-
31 ջևը երկրպագութիւն ընելու համար։ Ու տարձր տե-
ղերու վրայ կառաւոններ չինեց, և Ժողո-
վուրդին ցած մարդոցմէն քուրմեր ըրաւ,
որոնք Ղևիի որդւոցմէ չէին։
32 Ու ձերոբոամ ութերորդ ամսուն մէջ՝ ամ-
սուն տասնուհինգերորդ օրը՝ Յուդայի մէջ
պահոցի օրինի պէս օրն տասհմանեց, ու սե-
զանին վրայ զոհեր մատուց. Բեթէլի մէջ
այսպէս ըրաւ, ու իր չինած որթերուն զոհեր
մատուց. և բարձր տեղերուն համար ըրած
33 էքուրմերը Բեթէլի մէջ դրաւ։ Ու իր մտքին
հնարած ամսուն մէջ՝ այսինքն ութերորդ ամ-
սուն տասնուհինգերորդ օրը Բեթէլի մէջ իր
չինած սեզանին վրայ զոհեր մատուց, ու Իս-
րայէլի որդւոցը օրն տասհմանեց, ու սեզանին
վրայ †զոհեր մատուցանելով Խունկ ծխեց։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ձերոբոամին ձեռքը կը չորնայ, Բեթէլի մէջ իր չինած սե-
զանին վրայով մարգարէութիւն կ'եմ չարութիւն մատ-
ծելուն համար, 6 և մարգարէին օրհնութիւն կը բժշկուի։ 7
Ան մարգարէն Թագաւորին ընկեր պատիւ մերժելով՝ Բեթէ-
լէն կ'երթայ։ 11 Մէկ ծեր մարգարէ մը խաբելով՝ Իսա կը
դարձնէ զանիկա, 20 որ Աստուծմէ կը յանդիմանուի, 23 ու
առիւծէ մը կը սպանուի, 26 ու ծեր մարգարէն զանիկա կը
թաղէ, 31 և անոր մարգարէութիւնը կը հաստատէ։ 33 Ձե-
րոբոամին կամակորութիւնը։

1 Ու երբոր Ձերոբոամ խունկ ծխելու հա-
մար սեզանին քովը կը կայներ, ահա Աս-
տուծոյ մարդ մը Տէրոջը խօսքովը Յուդայէն
2 Բեթէլ եկաւ։ Եւ Տէրոջը խօսքովը սեզանին
կանչեց ու ըսաւ, Ով սեզան, ով սեզան, Տէրը
այսպէս կ'ըսէ, Ահա Դաւիթին տանը որդի մը
պիտի ծնանի Յոսիա անունով, և քու վրադ
խունկ ծխող բարձր տեղերուն քուրմերը քու
վրադ պիտի զոհէ, ու քու վրադ մարդոց
3 ոսկորներ պիտի այրեն։ Եւ նոյն օրը նշան մը
տալով՝ ըսաւ, Տէրոջը խօսելուն նշանը սա է.
Ահա սեզանը պիտի պատռի, ու վրայի մո-
խիրը պիտի թափի։
4 Ու երբոր Թագաւորը Աստուծոյ մարդուն
Բեթէլի մէջ սեզանին համար կանչած խօսքը
լսեց, Ձերոբոամ սեզանին վրայէն ձեռքը
երկնցուց, ու ըսաւ, Ա՛ս բռնեցէք. և
անոր վրայ երկնցուցած ձեռքը չորցաւ, ու
5 զանիկա իրեն դարձընելու կարող չեղաւ։ Եւ
Աստուծոյ մարդուն Տէրոջը խօսքովը տուած

նշանին պէս՝ սեզանը պատռեցաւ ու մոխիրը
6 սեզանէն թափեցաւ։ Եւ Թագաւորը Աստու-
ծոյ մարդուն պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Խնդրեմ Տէր Աստուծոյդ առջևը ազաչէ ու ինծի
համար աղօթք լրէ, որ ձեռքս ինծի դար-
նայ։ Աստուծոյ մարդը Տէրոջը աս-
ջևը ազաչեց, և Թագաւորին ձեռքը իրեն
7 դարձաւ ու առջինին պէս եղաւ։ Եւ Թագա-
ւորը Աստուծոյ մարդուն ըսաւ, Ինծի հետ
տուն եկուր, և հանգչիլ պէս եղար։ Եւ Թագա-
ւորը Աստուծոյ մարդուն ըսաւ, Ինծի հետ
8 կէս մը կերակուր կեր," ու
Բեզի պարգև տամ։ Եւ Աստուծոյ մարդը
Թագաւորին ըսաւ, Թէև որ ինծի քու տանդ
կէսն ալ տաս, քեզի հետ պիտի չերթամ, ու
սա տեղս հաց պիտի չուտեմ, ոչ ալ ջուր խմեմ.
9 վասն զի Տէրը իր խօսքովը ինծի այսպէս
պատուիրեց ու ըսաւ, Հաց չուտես ու ջուր
10 չխմես, ու դացած ճամբայդդ չդառնաս։ Աս-
ոի անկից ուրիշ ճամբով դնաց ու Բեթէլ
դացած ճամբովը չդարձաւ։
11 Եւ Բեթէլի մէջ ծեր մարգարէ մը կը բը-
նակէր. ու անոր որդիքը եկան, ու Աստու-
ծոյ մարդուն նոյն օրը Բեթէլի մէջ բոլոր ը-
րած գործքերը անոր պատմեցին, և անոնք
Թագաւորին ինչ խօսքեր որ ըրուցեր էր՝ ա-
12 նոնք ալ իրենց հօրը պատմեցին։ Ու անոնց
հայրը անոնց ըսաւ, Ո՛ր ճամբայէն դնաց։ Եւ
անոր որդիքը Յուդայէն եկող Աստուծոյ մար-
13 դուն դացած ճամբան ||տեսեր էին։ Ու իր
որդւոցը ըսաւ, Էշը պատրաստեցէք ինծի. և
անոնք անոր համար էշը պատրաստեցին, ու
14 անիկա վրան հեծաւ. Եւ Աստուծոյ մարդուն
եաւէն դնաց ու զանիկա բևեհնի մը տակ
նստած գտաւ, ու անոր ըսաւ, Յուդայէն
եկող Աստուծոյ մարդը դո՞ւն ես. և անիկա
15 ըսաւ, Ես եմ։ Ու անոր ըսաւ, Ինծի հետ
16 տուն եկուր ու հաց կեր։ Եւ անիկա ըսաւ,
Բեզի հետ չեմ կրնար դառնալ ու քու տունդ
մտնել. ոչ ալ սա տեղս քեզի հետ հաց պի-
17 տի ուտեմ, ու ոչ ջուր խմեմ. վասն զի Տէրո-
ջը խօսքովը ինծի պատուիրեց, Հոն հաց չու-
տես՝ ջուր ալ չխմես, ու դացած ճամբայդդ
18 չդառնաս։ Բայց անիկա ըսաւ անոր, Ես ալ
քեզի պէս մարգարէ եմ, ու հրեշտակ
մը ինծի հետ Տէրոջը խօսքովը խօսեցաւ ու
ըսաւ, Զանիկա քեզի հետ քու տունդ դար-
ձուր՝ որ հաց ուտէ ու ջուր խմէ. սակայն սուտ
դրուցեց անոր։
19 Անոնք անոր հետը դարձան, և անոր
20 տունը հաց կերաւ ու ջուր խմեց։ Ու երբոր
անոնք սեղան նստեր էին, Տէրոջը խօսքը ա-
21 նիկա դարձրնող մարգարէին եղաւ. Ու անի-

ա Դն. իբ. 19։ Ովս. գ. 15։
բ Դատ. ժբ. 29։
գ Գվ. ժգ. 34։ գ Թագ. ժէ. 21։
դ Գվ. ժգ. 32։
ե Թագ. գ. 10։ Գվ. ժգ. 33։ գ Թագ. ժէ. 32։ բ Մն. ժա. 14, 15։ Էզկ. իգ. 7, 8։
զ Ղվ. իգ. 33, 34։ Թագ. իմ. 12։ Գվ. ը. 2, 5։
է Գվ. ժբ. 32։
ը Ամով. է. 13։
թ Թագ. ժէ. 39։
ժ Կամ խունկ ծխելու եղաւ։
ի Գվ. ժգ. 1։
ա Գվ. ժբ. 32, 33։
բ գ Թագ. իգ. 17։
գ գ Թագ. իգ. 15, 16։
դ Էս. է. 14։ Ցաղ. բ. 18։ ա Կոր. ա. 22։
ե Ել. ը. 8։ իթ. 28։
զ ժ. 17։ Թագ. իա. 7։ Գատ. ը. 24։ Ցակ. է. 16։
է Էջեր. տէրտէր զօրաց.
ը ա Թագ. իթ. 7։ գ Թագ. է. 15։
թ Թագ. իբ. 18։ իգ. 13։
ժ ա Կոր. է. 11։
ի Կամ ցուցցին։
ա Ել. ը. 8։ 9։
բ Գվ. բ. 35։ աԹես. գ. 15։

կա Յուդայէն եկող Աստուծոյ մարդուն կանչելով՝ ըսաւ, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ, Որովհետեւ դուն Տէրոջը խօսքին անհնազանդութիւն ըրիր, ու քու Տէր Աստուծոդ քեզի պա-
22 ատուիրած պատուէրը չպահեցիր, եւ դարձար, ու հաց կերար ու ջուր խմեցիր՝ ան տեղը՝ որուն համար քեզի ըսած էր որ հաց չուտես ու ջուր չխմես, քու մեռելդ քու հայրերուդ
23 գերեզմանը պիտի չմտնէ։ Եւ հաց ուտելէն ու ջուր խմելէնետքը ա-
24 նիկա իր էշ դարձուցած մարգարէին էշը պատրաստեց. Ան ալ գնաց, ու ճամբուն մէջ առիւծ մը գտաւ զանիկա ու մեռուցց. եւ անոր մեռելը ճամբուն վրայ փռուած մնաց, ու էշը անոր քովը կայներ էր, առիւծն ալ
25 մեռելին քովը կայներ էր։ Եւ ահա անկէ քա-նի մը մարդիկ անցնելով՝ ճամբուն վրայ փռուած մեռելը ու մեռելին քովը կայնող առիւծը տեսան. ու գացին ան ծեր մարգարէին
26 բնակած քաղաքին մէջը պատմեցին։ Եւ զանիկա ճամբայէն դարձընող մարգարէն երբոր լսեց՝ ըսաւ, Անիկա Տէրոջը խօսքին անհնազանդութիւն ընող Աստուծոյ մարդն է. ու Տէրը զանիկա առիւծին տուեր է, որ զանիկա պատառելով մեռուցեր է՝ Տէրոջը անոր
27 ըսած խօսքին համեմատ։ Եւ իր որդուորը խօսեցաւ ու ըսաւ, Ինծի համար էշը պատ-
28 րաստեցէք, ու անոնք պատրաստեցին։ Եւ գնաց անոր մեռելը գտաւ, որ ճամբուն վրայ փռուած էր. ու էշը և առիւծը մեռելին քովը կայներ էին. առիւծը մեռելը կե-
29 րած չէր՝ ոչ ալ էշը պատառեր էր։ Եւ ան մարգարէն Աստուծոյ մարդուն մեռելը վերցուց ու զանիկա էշուն վրայ դրաւ ու զանիկա դարձուց. և ծեր մարգարէն քաղաքը
30 մտաւ, որ ողբ ընէ ու զանիկա թաղէ. Եւ անոր մեռելը իր դերեզմանին մէջ դրաւ, ու Վայ եղբայր ըսելով, անոր վրայ ողբ ըրին։
31 Ու զանիկա թաղելէնետքը իր որդուորը խօսեցաւ ու ըսաւ, Երբոր ես մեռնիմ, դիս Աստուծոյ մարդուն թաղուած գերեզմանին մէջը թաղէք, իմ ոսկորներս անոր ոսկորներուն
32 քովը դնէք. Վասն զի Բեթէլի մէջ եղող սեղանին համար՝ ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ եղող ամէն բարձր տեղերու կռատուններուն համար՝ անոր Տէրոջը խօսքովը կանչած խօսքը անպատճառ պիտի կատարուի։
33 Այս բանէնետքը Յերոբոամ իր չար ճամբայէն չդարձաւ. մանաւանդ նորէն ժողովուրդին ցած մարդոցմէն բարձր տեղերուն քրմեր կ՚ընէր, ամէն ուզողը կ՚օրհնէր, ու անի-
34 կա բարձր տեղերուն քրմի կ՚ըլլար։ Եւ այս

բանը Յերոբոամին տանը մեղքի պատճառ եղաւ, նաեւ՝ անոր երկրին երեսէն կորսուելուն ու բնաջինջ ըլլալուն։

ԳԼ. ԺԴ

1 Յերոբոամ իր որդւոյն Աբիայէն հիւանդանալուն համար՝ իր կնկանը հագուստը փոխել կու տայ, ու գնիկա ընծաներով Սկզավ կը խրկէ Աբիա մարգարէին։ 5 Աբիա Աստուծոյ յայտնութեամբը Աստուծոյ գաղտնաւանը կը ցուցնէ անոր։ 17 Աբիա կը մեռնի ու կը թաղուի։ 19 Նոգոբ Յերոբոամին յաջորդը կ՚ըլլայ։ 21 Ռոբոամին չար վարմունքը։ 25 Սիսակ Երուսաղէմը կը կողոպտէ։ 29 Աբիա Ռոբոամին յաջորդը կ՚ըլլայ։

1 Անատեղը Յերոբոամին որդին Աբիա հի-
2 ւանդացաւ։ Ու Յերոբոամ իր կնկանը ըսաւ, Ելիր, կերպարանքդ փոխէ, այնպէս որ Յերոբոամին կնիկը ըլլալդ չգիտցուի, ու Սեղով գնա. ահա Աքիա մարգարէն հոն է. անիկա էր՝ որ ինծի համար ըսաւ թէ՝ Այս ժողովրդին վրայ թագաւոր պիտի ըլլամ. 3 Ու ձեռքդ տասը հաց և բլիթներ ու մէկ սափոր մեղր առ, ու անոր գնա. անիկա քեզի պիտի պատմէ ինչ որ տղուն պիտի պատահի։
4 Եւ Յերոբոամին կնիկը այնպէս ըրաւ, ու ելաւ Սեղով գնաց, և Աքիային տունը մտաւ. բայց Աքիային աչքերը ծերութենէն տկարացեր էին, ու չէր կրնար տեսնել։
5 Եւ Տէրը Աքիային ըսաւ, Ահա Յերոբոամին կնիկը իր տղուն համար քեզի բան հարցնելու կու գայ, վասն զի անիկա հիւանդ է. անոր այսպէս ու այսպէս խօսիս. ու անիկա գալուատենը անծանօթ կերպարանքով
6 պիտի ըլլայ։ Ու երբոր Աքիա զանիկա դռնէն ներս կը մտնէր, Աքիա անոր ոտքերուն ձայնը լսածին պէս՝ ըսաւ, Ով Յերոբոամին կնիկը, եկուր. դուն ինչո՞ւ ուրիշ անծանօթ կերպարանքի մտեր ես. բայց ես քեզի խիստ լուր պիտի
7 խրկուեցայ։ Գնա, Յերոբոամին ըսէ, Ըսրա-յէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ, Որովհետեւ քեզ ժողովուրդին մէջէն բարձրացուցի, ու քեզ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ իշ-
8 խան ըրի, եւ թագաւորութիւնը Դաւիթին տունէն պատռեցի, ու զանիկա քեզի տուի. ու դուն՝ իմ պատուիրանքներս պահող՝ ու իմ առջեւս ուղղութիւն ընելու համար իր բոլոր սրտովը ինծի հնազանդ եղող իմ Դաւիթ
9 ծառայիս պէս չեղար. Մանաւանդ բոլոր քեզմէ առաջ եղողներէն աւելի չարութիւն ըրիր, ու գնա բարկացընելու համար դացիր քեզի ուրիշ աստուածներ ու ձուլածոյ կուռքեր
10 չինեցիր, ու զիս ետիդ նետեցիր. Ասոր համար ահա Յերոբոամին տանը վրայ չարիք պիտի բերեմ, ու Յերոբոամին ամէն էրկ

ա Հմր. 9։
բ Գլ. ի. 36։
գ Եբեմ. իբ. 18։
դ Թագ. իգ. 17, 18։
ե Տես Գլ. Ժգ. 24։
զ Հմր. 2։ դ Թագ. իգ. 16, 19։
է Գլ. Ժբ. 31, 32։ բ Մն. Ժա. 15։ Ժգ. 9։
ը Դատ. Ժէ. 12։
թ Գլ. Ժբ. 30։
ժ Գլ. Ժգ. 10։
ի Գլ. Ժա. 31։
ժա Գլ. Ժա. 29։
ժբ Տես բ Թագ. Ժբ. 7, 8։
ժգ Գլ. Ժա. 31։
ժդ Գլ. Ժա. 33, 38։
ժե Ժէ. 5։
ժզ Եբր. իմ եաեւէս է. կոզ
ժէ Գլ. Ժբ. 28։ բ Մն. Ժա. 15։
ժը Ղեւտ. թ. 26։ Սաղ. ծ. 17։ Եզեկ. իգ. 35։
ի Գլ. Ժէ. 29։
ի Գլ. իա. 21։ գ Թագ. թ. 8։

մարդիկը, եւ նա խոպայէլի մէջ գոյաւածը ու
ձգուածը պիտի կատարեմ, և Յերոբոամին
առնը պիտի աւելի՞ ինչպէս որ ապրը կ'աւ-
11 լէն, մինչև որ հասնի։ Յերոբոամին քաղա-
քի մէջ մեռնողը չուները պիտի ուտեն, ու
դաշտի մէջ մեռնողը երկնից թռչունները պի-
12 տի ուտեն, քանզի Տէրը խոսեցաւ։ Եւ դուն
ելիր՝ գնա տունդ գնա. ու ԽՐու ոտքերդ
քաղաքին մէջը մտած ատենը ոգին պիտի
13 մեռնի. Ու բոլոր իսրայէլ ապրատով պիտի
պիտի թաղեն, վասն զի Յերոբոամին միայն
անիկա գերեզման պիտի մտնէ. որովհետև
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն առջևը Յերոբոա-
մին տանը մէջ ԽՐարի բան մը գտնւ անոր վրայ
14 գտնուեցաւ։ Նաև Տէրը իրեն համար Իսրայէլի
վրայ մէկ թագաւոր մը պիտի հանէ, որ անի-
կա «նոյն օրը» Յերոբոամին տունը պիտի կո-
տրէ. ու ալ ինչ հարց, դրեթէ հիմա պէտ
15 եղաւ — բանը։ Եւ Տէրը Իսրայէլը պիտի զարնէ,
ու Իսրայէլը պիտի իրէ աս Ղարի երկրիս երե-
սէն, որն որ անոնց հայրերուն տուեր էր, ու
զանոնք Ցգետին անդին կորմը պիտի ցրուէ,
Որովհետև Տէրը բարկացընելով՝ իրենց †Աս-
16 տարովթի կուռքին՝ չնեցին. Եւ Իսրայէլը
Ղէհ պիտի ձգէ՝ Յերոբոամին Ղրած մեղքե-
րուն համար ու Իսրայէլին ալ մեղանչել տա-
յուն համար
17 Ասնատնը Յերոբոամին կնիկը եղաւ գնաց
ու Թիրսա մտաւ, ու Նանիկա տանը գտնին
18 նեղս մտածին պէս՝ ոգին մեռաւ։ Եւ զանի-
կա թաղեցին, ու բոլոր իսրայէլ անոր վրայ
ողբացին Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ որ իր ծա-
ռային Աքիա մարգարէին ձեռքով խօսեր էր։
19 Ու Յերոբոամին մնացորդ պատմութիւնը՝
թէ ինչպէս պատերազմ ըրաւ, և թէ ինչպէս
թագաւորեց, ահա Իսրայէլի թագաւորներուն
20 յիշատակաց դրքին մէջ գրուած է։ Եւ Յե-
րոբոամին թագաւորութիւն ըրած օրերը
քսանուերկու տարի եղաւ, ու իր հայրերուն
հետ քնացաւ. ու անոր տեղը անոր որդին
Նադաբ թագաւոր եղաւ։
21 Եւ Սողոմոնին որդին Ռոբոամ Յուդայի
մէջ թագաւորեց. Ռոբոամ քառասունհինգ
տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, և տա-
սնհինգ տարի Երուսաղէմ մէջ, այսինքն ան քաղաքին մէջ որն
որ Տէրը Իսրայէլին ամէն ցեղերէն ընտրեց իր
անունը հոն դնելու համար. Ու անոր մայրը
22 Ամմոնացի էր Նաամա անունով։ Եւ Յու-
դայեանք իր Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրին,
ու իրենց ըրած մեղքերովը իրենց հայրերուն
բոլոր ըրածէն աւելի նախանձ բարկացուցին։
23 Եւ անոնք ալ ամէն բարձր բլուրներուն վրայ,
ու Ամէն կանաչ ծառերուն տակ բարձր
տեղեր ու արձաններ և Աստարթիի կուռ-
24 քեր չինեցին։ Ու երկրին մէջ Սոդոմեան
մեղք ալ գործողներ կային, ու Տէրոջը Իս-
րայէլի որդւոցը առջևէն վռնտած ազգե-
րուն բոլոր գարշելի բաներուն նման կ'ընէին։
25 Եւ Ռոբոամ թագաւորին հինգերորդ տա-
րին եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը երուսա-
26 ղեմի վրայ եկաւ։ Ու Տէրոջը տանը գանձե-
րը ու թագաւորին տանը գանձերը առաւ,
ամէնն ալ առաւ. Սողոմոնին չինած բոլոր
27 ոսկի ասպարներն ալ առաւ։ Եւ Ռոբոամ
թագաւորը անոնց տեղը պղնձէ ասպարներ
չինեց, ու զանոնք թագաւորական տանը դու-
ռը պահպանութիւն ընող սուրհանդակաց ա-
28 պետներուն ձեռքը յանձնեց։ Ու երբոր
թագաւորը Տէրոջը տունը կ'երթար՝ սուրհան-
դակները զանոնք կը կրէին, ու Նորը զանոնք
սուրհանդակներուն խուցը կը դարձնէին։
29 Եւ Ռոբոամին մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր ամէն ըրածը ահա Յուդայի թագաւոր-
ներուն յիշատակաց դրքին մէջը գրուած է։
30 Ու Ռոբոամին և Յերոբոամին միջտեղը
31 միշտ պատերազմ կար։ Եւ Ռոբոամ իր հայ-
րերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ
Դաւթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. Եւ ա-
նոր մայրը Ամմոնացի էր Նաամա անունով. ու
անոր տեղը անոր որդին Աբիա թագաւոր
եղաւ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Ներքոյին գէշ վարմունքը։ 7 Նաև անոր տեղը կը յայտնէ։ 9 Ասային բարի վարմունքը։ 16 Բռնասային ու իրեն ձեռնադրած պատերազմը պատմուած կ'ըլլայ՝ որ ինքը Բենհադադի հետ դաշնակցութիւն կ'ընէ։ 23 Յոխորտանքն Ասային անգործ կը յայտնէ։ 25 Նադաբին գէշ վարմունքը։ 27 Բռնասա անոր դէմ ապստամբելով՝ Ափխնին մարգարէութիւնը ի գործ կը դնէ։ 31 Նադաբին մահը։ 33 Բռնասային գէշ վարմունքը։

1 Եւ Նաբատեան Յերոբոամին թագաւորու-
թեանը տասնուվեցերորդ տարին՝ Աբիա Յու-
2 դայի վրայ թագաւորեց։ Անիկա երուսաղե-
մի մէջ երեք տարի թագաւորութիւն ըրաւ.
Ու անոր մօրը անունը Մաասա էր, ու Աբի-
3 սողոմին աղջիկն էր։ Եւ անիկա իրմէ առաջ
իր հօրը ըրած բոլոր մեղքերուն հետևեցաւ.

ե Բ Օր · լբ · 36 · գ թագ · ժգ · 26։
զ Գէ · ժգ · 4 · խա · 24։
է Հմր · 17։
ը Բ Մն · ժբ · 12 · ժԹ · 3։
թ Գէ · ժէ · 27 · 28 · 29։
ժ Կամ այլոյ
ի գ թագ · ժէ · 6 · Սապ · ծբ · 5։
լ Ցեռ · իգ · 15 · 16։
խ գ թագ · ժէ · 29։
ծ Նէ · լգ · 13 · Բ Օր · ժբ · 3 · 4։
կ Կամ անասունք
ձ Գէ · ժբ · 30 · ժգ · 34 · ժէ · 30 · 34 · ժգ · 2։
ղ Գէ · ժգ · 6 · 8 , 15 · 23 · Երգ · գ · 4։
ճ Հմր · 12։
ն Հմր · 13։
շ Բ Մն · ժգ · 2 , եւ · ե · 13։
ո Բ Մն · ժբ · 13։
չ Գէ · ժա · 36։
պ Հմր · 31։
ջ Բ Մն · ժբ · 1։
ռ Բ Օր · լբ · 21 · Սապ · Նը · 58 · առթ · ժ · 22։
ս Եհ · ծէ · 5։
վ Բ Օր · ժբ · 2 · Եզկ · ժգ · 24 , 25։
տ գ թագ · ժէ · 9 · 10։
ր Բ Օր · իգ · 17 · Գէ · ժէ · 12 · իբ · 40 · գ թագ · իգ · 7։
ց Գէ · ժա · 40 · Բ Մն · ժբ · 2։
ւ Բ Մն · ժբ · 9 · 10 · 11։
փ Գէ · ժ · 17։
ք Բ Մն · ժբ · 15։
օ Գէ · ժբ · 24 · ժէ · 6 · Բ Մն · ժբ · 15։
ֆ Բ Մն · ժբ · 16։
Հմր · 21։
և Բ Մն · ժբ · 16 · Մաա · ա · 7։
Եբր · Աբիամ
Բ Մն · ժգ · 1։
Բ Մն · ժա · 20 · 21 · 22։
Բ Մն · ժգ · 2 ։։ Մատթէոս · Գործք Առաքելոց ագիրքը։

ու ՙանոր սիրտը իր Տէր Աստուծոյն հետ կատարեալ չէր՝ իր Հօրը Դաւիթին պէս։
4 Բայց ՚Դաւիթին սիրոյն համար անոր Տէր Աստուածը Երուսաղէմի մէջ անոր մէկ ՚ճրագ մը տուաւ, անկէ եաբը անոր որդին նստե-
5 ցընելով ու Երուսաղէմը հաստատելով. Որովհետեւ Դաւիթ ՚Տէրոջը առջեւը ուղղութիւն ըրաւ, ու իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ ըրաւ նաեւ անոր պատուիրանքներէն չխոտորեցաւ՝
6 ՚Բհատացի Ուրիային բանէն ՚ի զատ։ ՚Եւ Ռոբոամին ու Յերոբովամին միջտեղը պատերազմ կար՝ անոր կենացը բոլոր օրերուն մէջ։
7 ՚Ու Աբիային մնացորդ պատմութիւնը և անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է. ու Աբիային ու Յերոբովամին միջտեղը պա-
8 տերազմ կար։ ՚Եւ Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին, և անոր տեղը անոր որդին Ասա թագաւոր եղաւ։
9 Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւորին քսանեցրորդ տարին Ասա Յուդայի վրայ թագաւոր
10 եղաւ. Ու Երուսաղէմի մէջ քառասունումէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ, և անոր *մօրը անունը Մաաքա էր ու Աբիսողոմին աղջիկն էր։
11 ՚Եւ Ասա իր Հօրը Դաւիթին պէս
12 Տէրոջը առջեւը ուղղութիւն ըրաւ։ ՚Ու Սոդոմական մեղք գործողները երկրէն վերցուց, և իր հայրերուն չինած բոլոր կուռքերը բը-
13 նաջինջ ըրաւ։ Ու ՚իր մայրը Մաաքան տիկնութենէ հանեց, քանզի անիկա Աստարովթի կուռք մը չիներ էր. և Ասա անոր կուռքը կոտրեց ու Կեդրոն հեղեղատին մէջը
14 այրեց։ ՚Բայց բարձր տեղերը չվերցան, սակայն Ասային ՚սիրտը իր կենացը բոլոր օրե-
15 րուն մէջ Տէրոջը հետ կատարեալ էր։ Եւ իր Հօրը նուիրած բաները ու իր նուիրած բաները՝ արծաթը ու ոսկին ու անօթները Տէրոջը տունը տարաւ։
16 Եւ Ասային ու Իսրայէլի Բաասա թագաւորին միջտեղը՝ անոնց բոլոր օրերուն մէջ
17 պատերազմ կար։ Ու ՚Իսրայէլի թագաւորը Բաասա Յուդայի դէմ ելաւ, և ՚Ռաման չինեց, ՚որ Յուդայի Ասա թագաւորին երթալ-
18 մնող *մարդ մը չթողու։ Ուստի Ասա Տէրոջը տանը գանձերուն մէջ ու թագաւորական տանը գանձերուն մէջ մնացած բոլոր արծաթը ու ոսկին առաւ, և իր ծառաներուն ձեռքը տուաւ, ու Ասա թագաւորը ՚Դամասկոս բնակող Ասորոց թագաւորին՝ Էղիոնի որդւոյն Տաբրեմոնի որդւոյն ՚Բենհադադին խրկեց զա-
19 նոնք, ու ըսաւ, Իմ ու քու մէջ և իմ Հօրը ու քու Հօրդ մէջը դաշնակցութիւն կայ. ահա քեզի արծաթ ու ոսկի ընծայ խրկեցի. աղէ Իսրայէլի Բաասա թագաւորին հետ ու-
20 նեցած դաշնակցութիւնդ աւրէ, որ անիկա իմ վրայէս ետ քաշուի։ Ու Բենհադադ Ասա թագաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ, և իր զօրքերուն իշխանները Իսրայէլի քաղաքներուն վրայ խրկեց. ու ՚Իյոնը, ՚Դանը, ՚Աբել-բեթմաաքան ու բոլոր Քեներոթը ու բոլոր Նեփ-
21 թաղիմի երկիրը զարկաւ։ Եւ Բաասա ՚՚բանը լսելով՝ Ռաման չինելն ետ կեցաւ ու Թերսա մէջ նստաւ։
22 ՚Ապա Ասա թագաւորը բոլոր Յուդայի մարդիկը կանչեց առանց մէկը ձգելու, որոնք Բաասայէն չինած Ռամային քարերը ու փայտերը վերցուցին, և Ասա թագաւորը անոնցմով ՚Բենիամինի Գաբան ու ՙՄասփան չինեց։
23 Եւ Ասային բոլոր մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր զօրութիւնը ու բոլոր ըրածը, և անոր չինած քաղաքները ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած են. բայց ՙանիկա իր ծերութեան ա-
24 տենը ոտքերու ցաւ ունէր։ Ու Ասա իր հայրերուն հետ քնացաւ, և իր հայրերուն հետ իր Հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. ՚Ու անոր տեղը անոր որդին ՙՅովասափատ թագաւոր եղաւ։
25 Եւ Յուդայի Ասա թագաւորին երկրորդ տարին Յերոբովամի որդին Նադաբ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու անիկա Իսրայէլի վրայ երկու տարի թագաւորութիւն
26 ըրաւ. Եւ Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ, ու իր Հօրը ճամբուն մէջ քալեց, ու ՙանոր ըրած մեղքին մէջ՝ որով Իսրայէլին մեղանչել
27 տուաւ։ Եւ Իսաքարի տունէն ՚Ախիայի որդին Բաասա անոր դէմ դրաւ վերցուց. ու Բաասա զանիկա փղշտացւոց ՙԳաբաթոնին քովը զարկաւ, երբոր Նադաբ բոլոր Իսրայէլի
28 հետ Գաբաթոնը պաշարեր էր. Եւ Յուդայի Ասա թագաւորին երրորդ տարին Բաասա մեռցուց զանիկա, ու անոր տեղը թագաւոր եղաւ.
29 Եւ ինքը թագաւոր եղածին պէս Յերոբովամին բոլոր տունը զարկաւ. ու ՚Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ որ իր ծառային Սիլովնացի Ախիա մարգարէին ձեռքով խօսեր էր, Յերոբովամին բնաւ մէկ շնչաւոր մը ՚՚ը չթողուց,
30 ու զանիկա բնաջինջ ըրաւ, ՚Յերոբովամին մեղքերուն համար՝ որոնցմով մեղանչեր էր, ու Իսրայէլին մեղանչել տուեր էր՝ Իսրայէլին Տէր Աստուածը բարկացընելով։

ד Գլ. ժա. 4։ Սապ. ձեթի. 80։
ה Գլ. ժա. 32, 36։ բ Մն. խ. 7։
ו Գլ. ժա. 36։
ז Գլ. ժգ. 8։
ח բ Թագ. ժա. 4, 15։ ժբ. 9։
ט Գլ. ժգ. 30։
י բ Մն. ժգ. 2, 3, 22։
כ բ Մն. ժգ. 1։
• յո՛ մեծ մօրը. տես հմր. 2։
ל բ Մն. ժգ. 2։
מ Գլ. ժգ. 24։ իբ. 47։
נ բ Մն. ժե. 16։
ס Եզ. ը. 20։
ע Գլ. իբ. 44։ բ Մն. ժե. 17, 18։
פ Տես հմր. 3։
צ բ Մն. ժգ. 1, եւ։
ק Ցես. ժբ. 25։
ר Տես Գլ. ժբ. 27։
ש Գլ. ժա. 23, 24։
ת բ Մն. ժգ. 2։
א դ Թագ. ժե. 29։
ב Դաս. ժբ. 29։
ג բ Թագ. ի. 14։
ד բ Մն. ժգ. 6։
ה Ցես. ժբ. 17։
ו Ցես. ժբ. 26։
ז բ Մն. ժգ. 12։
ח բ Մն. ժե. 1։
ט Մատ. ա. 8։
י Գլ. ժբ. 30։ ժգ. 16։
כ Գլ. ժգ. 14։
ל Ցես. ժԹ. 44։ խա. 23։ Գլ. ժգ. 15։
מ Գլ. ժգ. 10, 14։
נ Գլ. ժգ. 9, 16։

31 Եւ Նաթաբին միացորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի Թագա-
ւորներուն յիշատակաց դրքին մէջ գրուած
32 է։ Եւ Ասային ու Իսրայէլի Բաասա Թագա-
ւորին միջեւերը՝ անոնց բոլոր օրերուն մէջ
պատերազմ կար։
33 Յուդայի Ասա Թագաւորին երրորդ տա-
րին Ախիայի որդին Բաասա Թերսայի մէջ բո-
լոր Իսրայէլի վրայ Թագաւոր եղաւ, ու քը-
34 սան չորս տարի Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ։ Եւ անի-
կա Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ, ու Յե-
րոբոամին ճամբան մէջ գնաց, և անոր մեղ-
քին մէջ՝ որով անիկա Իսրայէլին մեղանչել
տուեր էր։

ԳԼ· ԺԶ

1 Ցեհուին մարգարէութիւնը Բաասային դէմ։ 6 Էլա իր հօրը
տեղը կը յաջորդէ։ 8 Զամբրի Էլային դէմ դաւաճանութիւն
ընելով՝ անոր տեղը կ՚անցնի։ 11 Ցեհուին մարգարէութիւնը
Զամբրիին ձեռքով կը կատարուի։ 15 Ժողովուրդը Ամրին
Թագաւոր կ՚ընէն։ ու Զամբրի յաղթահարելով՝ ինքզինքը կա-
րէ։ 21 Ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն պատճառելով՝
Ամրի Թաբնիին դէմ յաղթող կը դառնայ։ 23 Ամրի Սամարիան
կը շինէ։ 25 Անոր գէշ վարմունքը։ 27 Ափսոս անոր տեղը
կը յաջորդէ։ 29 Ախաբին խնամ գէշ վարմունքը։ 34 Ցեհու-
ին անէծքը Երիքով նորոգող Իելիին վրայ կը կատարուի։

1 Եւ Բաասային համար Տէրոջը խօսքը Ցե-
2 հուի որդուն Ցեհուին եղաւ՝ ըսելով, Որով-
հետեւ քեզ փոշիէն բարձրացուցի, ու քեզ
իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ իշխան դրի,
և դուն Յերոբոամին ճամբան գացիր, ու
իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մեղանչել տուիր,
3 ու անոնց մեղքերովը զիս բարկացուցիր, Ահա
ես Բաասան ու անոր տունը՝ բնաջինջ պիտի
ընեմ, և քու տունդ Նաբաթեան Յերոբոամ-
4 ին տան պէս պիտի ընեմ։ Բաասային քա-
զաքին մէջ մեռնողը շուները պիտի ուտեն, ու
դաշտի մէջ մեռնողը երկինքի թռչունները պի-
տի ուտեն։
5 Եւ Բաասային միացորդ պատմութիւնը ու
անոր ըրածը ու զօրութիւնը՝ ահա Իսրայէ-
լի Թագաւորներուն յիշատակաց դրքին մէջ
6 գրուած է։ Եւ Բաասա իր հայրերուն հետ
քնացաւ ու Թերսայի մէջ թաղուեցաւ, և
անոր տեղը անոր որդին Էլա Թագաւոր եղաւ։
7 Նաև Եհուի որդուն Ցեհու մարգարէին ձեռ-
քովը Տէրոջը խօսքը եղաւ Բաասային ու անոր
տանը վրայ ան ամէն չարիքներուն համար՝
որ ինքը Տէրոջը աչքին չարչրնելուն համար՝
իր ձեռքերուն գործքովը բարկացընելով՝ ու
Յերոբոամին տանը պէս ըլլալով, նաև զա-
նիկա մեռցնելուն համար։
8 Յուդայի Ասա Թագաւորին քառասունեօ-
րդ տարին Բաասային որդին Էլա Թերսայի
մէջ Իսրայէլի վրայ Թագաւոր եղաւ, ու քը-
9 սան տարի Թերսային մէջ թագաւորեց։ Անոր
ծառան Զամբրի՝ որ հարիւր կառքերուն կէսին
վրայ իշխան էր, անոր դէմ դուս վերցուց.
10 Եւ Զամբրի ներս մտնելով՝ զանիկա զարկաւ
մեռցուց, և անոր տեղը ինքը Թագաւոր
եղաւ՝ Յուդայի Ասա Թագաւորին քառասուերէ-
11 նեքորդ տարին։ Ու երբոր Թագաւոր եղաւ
ու իր աթոռը նստաւ, իսկոյն Բաասային բոլոր
տունը՝ թէ անոր ազգականները և թէ բարե-
կամները մեռցուց, ու անոր Եհուի մարդը
12 ոչ չմոռցուց։ Եւ Զամբրի Բաասային բոլոր
տունը բնաջինջ ըրաւ, Բաասային վրայով
Ցեհու մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը բառ
13 խօսքին համեմատ, Բաասային բոլոր մեղքե-
րուն համար ու անոր որդուն Էլային մեղքե-
րուն համար, որոնցմով իրենք մեղանչին
և Իսրայէլին մեղանչել տուին, ու Իրենց
սնապարծութիւններովը Իսրայէլին Տէր Աս-
տուածը բարկացուցին։
14 Ու Էլային միացորդ պատմութիւնը և անոր
բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի Թագաւորներուն
յիշատակաց դրքին մէջ գրուած է։
15 Յուդայի Ասա Թագաւորին քառասուեօթնե-
րորդ տարին Զամբրի Թերսայի մէջ եօթը օր
Թագաւորութիւն ըրաւ. բայց ժողովուրդը
փղշտացւոց Գաբաթոնին դէմ բանակեր էր.
16 Եւ բանակին մէջ եղող ժողովուրդը լսելով որ
Զամբրի դրաւ վերցուցեր է, ու նաև Թա-
գաւորը մեռցուցեր է, նոյն օրը բոլոր Իսրա-
էլ բանակին մէջ Ամրի զօրավարը Իսրայէլի
17 վրայ Թագաւոր դրին։ Եւ Ամրի ու անոր
հետ բոլոր Իսրայէլ Գաբաթոնէն եկան ու Թիր-
18 սան պաշարեցին։ Ու երբոր Զամբրի քաղա-
քին առնուիլը տեսաւ՝ Թագաւորական տանը
Նեռթի կոմքը մտաւ, և իր վրայ Թագաւո-
19 րական տունը կրակով այրեց՝ ու մեռաւ, իր
գործած մեղքերուն համար՝ որոնցմով Տէրո-
ջը առջեւը չարութիւն ըրաւ, Յերոբոամին ճա-
նապարհովը ու անոր ըրած մեղ-
քին մէջ, որով անիկա Իսրայէլին մեղանչել
տուեր էր։
20 Եւ Զամբրիին միացորդ պատմութիւնը ու
անոր ըրած դաւաճանութիւնը ահա Իսրայէ-
լի Թագաւորներուն յիշատակաց դրքին մէջ
գրուած է։
21 Այնատենը Իսրայէլի ժողովուրդը երկու-
քառասնեցաւ. ժողովուրդին կէսը Գինաթի
որդուն Թիբնիին հետեւիլ գնաց, որ զանիկա
Թագաւոր դնէն. ու կէսն ալ Ամրիին հետեւ-

ա Հմր· 16։
բ Գլ· ժգ· 28· 29։ ժգ· 33։ ժգ· 16։
գ Հմր· 7։ ե Մն· ժե· 2։ է· 34։
դ Գլ· ժգ· 7։
ե Գլ· ժե· 34։
զ Հմր· 11։
է Եբր· Բաասային ևս։
ը Գլ· ժգ· 10։ ժե· 29։
թ Գլ· ժգ· 11։
ժ Ե Մն· ժգ· 1։
ի Գլ· ժգ· 17։ ժե· 21։
լ Հմր· 1։
խ Գլ· ժե· 27· 29։
ծ Տե Ա Թգ· ա· 4։
կ Թագ· ի· 31։
հ ա Թագ· իե· 22։
ձ Հմր· 1։
ղ Հմր· 3։
ճ Ե Օր· իբ· 21։ ա Թագ· ժբ· 21։ Եսայ· խա· 29։ Յուդ·
մ Ա Թագ· ժբ· 28։ ժե· 26։ 34։
յ Գլ· ժե· 27։
ն Կամ պակաս։
շ Գլ· ժբ· 28։ ժե· 4։ ժ· 11։
ո Կամ· ժբ· 27։
պ Գլ· ժե· 28։ ժե· 26։ 34։

22 դնայ ։ Եւ Ա֊միլին հասկն գայոզ ժողովուրդը Գինաթեան Թաբնիլին հասկն գայոզ ժողովրդին զօրաւոր դառնացայ . ու Թաբնիլ
23 մեռաւ , և Ա֊միլ թագաւոր եղաւ ։ Յուդայի Ասա թագաւորին երեսունուհինգերորդ տարին Ա֊միլ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ , ու֊
տասուերկու տարի Թ֊փ֊ս֊ր֊Ն֊ի֊ ը֊ր֊ս֊ . վեց տարի Թերսայի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ .
24 Ու Սամերէն երկու տաղանդ արծաթով Սամարիայի լեռը ծախու առաւ , ու լեռանը վրայ ։֊ս֊ չինող , և չինած քաղաքին անունը ան
լեռանը տիրոջը Սամերին անունովը Սամարիա կոչեց ։
25 Ու Ա֊միլ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ , և բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն աւելի չար
26 եղաւ . քանդի անիկա Նաբաատեան Յերոբովամին բոլոր ճամբուն մէջ քալեց , ու անոր մեղքին մէջ որով Իսրայէլին մեղանչել տուաւ . անանկ որ Իսրայէլ Տէր Աստուածը բարկացուցին ։
27 Եւ Ա֊միլին ըրած գործքերուն միացորդ պատմութիւնը ու անոր ըրած զօրութիւնը՝ ահա Իսրայէլի Թագաւորներուն յիշատակաց
28 գրքին մէջ գրուած է ։ Եւ Ա֊միլ իր հայրերուն հետ քնացաւ ու Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ . ու անոր տեղը անոր որդին Աքաաբ թագաւոր եղաւ ։
29 Եւ Ա֊միլի որդին Աքաաբ Յուդայի Ասա թագաւորին երեսունութերորդ տարին Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ . ու Ա֊միլի որդին Աքաաբ Իսրայէլի վրայ Սամարիայի մէջ քառասերկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ ։
30 Եւ Ա֊միլի որդին Աքաաբ բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն աւելի Տէրոջը առջևը չարութիւն
31 ըրաւ ։ Ու Նաբաատեան Յերոբովամին մեղքերուն մէջ քալելը անոր աչքին բան մը սեպուելով , Ա֊թ֊ռ֊ա֊ց֊ա֊ց Եթբասեր թագաւորին աղջիկը՝ Յեզաբելը Վիճիկ առաւ , և գնաց Բահաղին ծառայութիւն ըրաւ ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ ։
32 Եւ Սամարիայի մէջ իր չինած Բահաղի տանը մէջ Բահաղին սեղան մը կանգնեց ։
33 Ու Աքաաբ Աստարովթի կուռք մը չինեց . և Աքաաբ իր ըրած գործքերովը Վիրմէ առաջ եղող Իսրայէլի բոլոր թագաւորներէն աւելի Իսրայէլի Տէր Աստուածը բարկացուցին ։
34 Անոր օրերը Բէթէլացի Յիէլ երիքովը չինեց . ու իր անդրանիկ տղովը Աբիրոնով անոր հիմը դրաւ , և իր պզտիկ տղովը Սեգուբով անոր դռնները կանգնեց՝ Նաւեան Յեսուին ձեռքովը Տէրոջը ըսած խօսքին համեմատ ։

ԳԼ · ԺԷ

1 Եղիա Աբրաբին դէմ մարգարէութիւն ընելէն առքը՝ Տէրը Քերիթ կը խրկէ գանիկա , ու հոն ապրուելուը գանիկա կը կերակրէն ։ 8 Առաւած Սարեփթացի որբևարի կնկան մը տունը կը խրկէ գանիկա ։ 17 Եղիա որբևարի կնկանը մեռած տղան կը յարուցանէ · 24 ու որբևարին կը հաւատայ անոր ։

1 Ե֊ Գաղաադ ու բնակիչներէն Թեղբացի Եղիա Աբրաբին ըսաւ , Իսրայէլի Տէր Աստուածը՝ որուն առջևը կը կայնիմ , կենդանի է որ ասա տարիներուս մէջ ցօղ ու անձրև պիտի չըլլայ , բայց եթէ իմ խօսքովս ։
2 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով ,
3 Ա֊կէ գնա , ու դէպ՚ի արևելք դառնալով՝ Յորդանանու դիմացը եղող Քերիթ հեղեղատին գրուի պահուէ . Դուն ան հեղեղատէն ջուր պիտի խմես . ու ագռաւներուն հրամայեր
5 յեր եմ որ հոն քեզ կերակրեն ։ Եւ անիկա գնաց ու Տէրոջը բանին պէս ըրաւ . ու գնաց Յորդանանու դիմացը եղող Քերիթ հեղեղատին գրուի նստաւ ։ Եւ ագռաւները առաւուն անոր հաց ու միս՝ ու իրիկուան ալ հաց ու միս կը բերէին , ու անիկա հեղեղատէն ջուր կը խմէր ։ Եւ ժամանակ մը հետը հեղեղատը ցամքեցաւ , վասն զի երկրի վրայ անձրև չեկաւ ։
8 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով ,
9 Ելիր , Սիդոնացւոց Սարեփթա գնա , ու հոն նստէ . ահա հոն մէկ որբևարի կնկան մը հրամայեր եմ որ քեզ կերակրէ ։ Եւ անիկա
10 ելաւ Սարեփթա գնաց . ու քաղաքին դուռը հասնելով՝ տեսաւ որ մէկ որբևարի կնիկ մը փայտ կը ժողվէր . ու գանիկա կանչեց ու ըսաւ , Կ՚ազաչեմ՝ ինծի ամանով քիչ մը ջուր բեր
11 որ խմեմ ։ Ու երբոր անիկա բերելու գնաց , էն֊ անոր եսաւ կանչեց ու ըսաւ , Ձեռքդ
12 պատառ մըն ալ հաց մի֊ մի֊ ինծի բեր ։ Եւ կնիկը ըսաւ , Քու Տէր Աստուածդ կենդանի է որ նկանակ չունիմ , բայց միայն կարասին մէջը մէկ բուռն չափ ալիւր կայ , ու կուժին մէջէն ալ քիչ մը եղ կայ . և ահա երկու կը֊ տոր փայտ կը ժողվեմ , որ երթամ զանիկա ինծի ու իմ տղուս համար եփեմ , և ուտենք ,
13 ու մեռնինք ։ Ու Եղիա անոր ըսաւ , Մի վախնար , գնա ըսածիդ պէս ըրէ . բայց անկէ նախ ինծի համար մէկ պզտիկ չօմ մը չինէ ու ինծի բեր , և քեզի ու քու տղուդ
14 համար ետքը չինէ . քանդի Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Կարասին ալիւրը պիտի չհատնի , ու կուժին եղը պիտի չպակսի՝ մինչև այն օրը որ Տէրը երկրի վրայ անձ֊
15 րեւ տայ ։ Եւ կնիկը գնաց ու Եղիային ըսածին պէս ըրաւ . ու անիկա և ինքը ու իր
16 ընտանիքը շատ մը աաեն կերան ։ Կարասին

---

1 Ա֊մ֊ Գլ · ժգ · 32 ։ 2 Թագ · ժէ · 24 ։ 3 Յոխ · գ · 4 ։ 4 Ա֊մ֊ Գլ · ժգ · 16 ։ 5 Հմր · 19 ։ 6 Հմր · 13 ։ 7 Դատ · ժը · 7 ։ 8 Բ Օր · է · 3 ։ 9 Գլ · իա · 25 , 26 ։ 9 Թագ · ժ · 18 ։ ժէ · 16 ։ 10 գ Թագ · ժ · 21 , 26 , 27 ։ 11 Գլ · իա · 25 ։ 11 գ Թագ · ժգ · 6 ։ ժէ · 10 ։ իա · 3 ։ Ե֊ բեմ · ժէ · 2 ։ 12 Հմր · 30 ։ Գլ · իա · 25 ։ 13 Յեա · գ · 26 ։ — 14 գ Թագ · գ · 14 ։ 15 Բ Օր · ժ · 8 ։ 16 Ղուկ · գ · 25 ։ 17 Յակ · է · 17 ։ 18 Ածգ · 20 ։ Ղուկ · գ · 26 ։

այնբը չհասաւ, ու կուժէն եղը չպակսեցաւ, Տէրոջը՝ եղիայեն Ձեռքովը ըրուցած խօսքին համեմատ։

17 Եւ եղաւ որ աս բաներէն ետքը տանը տիկնոջը տղան հիւանդացաւ, ու անոր հիւանդութիւնը չատ ծանր էր՝ այնպէս որ անոր
18 վրայ չունչ չմնաց։ Եւ կնիկը եղիայեն ըսաւ, Մարդ Աստուծոյ, ինծի հետ ի՞նչ ունիս, միթէ իմ մեղքս յիշեցընելու ու իմ տղաս մեռ-
19 ցընելո՞ւ համար ինծի եկար։ Ու անիկա անոր ըսաւ, Տղադ ինծի տուր. ու զանիկա անոր ծոցէն առաւ, և իր բնակած վերնատունը հանեց, ու զանիկա իր անկողնին մէջը պառ-
20 կեցուց, Եւ Տէրոջը աղաղակելով ըսաւ, Ով Տէր Աստուած իմ, իրաւցընէ աս որբևարի կնիկին ալ՝ որուն քովը ես պանդխտութեամբ կը բնակիմ, չարչարեցնե՞ր անոր տղան մեռ-
21 ցընելով։ Ու տղան վրայ երեք անգամ երկննալով՝ ու Տէրոջը աղաղակելով ըսաւ, Ով Տէր Աստուած իմ, կ'աղաչեմ որ աս տղուն
22 հոգին իր մարմինին դառնայ։ Եւ Տէրը եղիայեն ձայնը լսեց, ու տղուն հոգին իր մարմինին դարձաւ, և անիկա կենդանացաւ։
23 Ու եղիա տղան առաւ, ու զանիկա վերնատունէն տունը իջեցուց, և անոր մօրը տուաւ. ու եղիա ըսաւ, Նայէ, տղադ կենդանի է։
24 Եւ կնիկը եղիայեն ըսաւ, Հիմա ասով գիտցայ որ դուն Աստուծոյ մարդն ես, ու քու բերնիդ մէջ Տէրոջը խօսքը ճշմարիտ է։

ԳԼ. ԺԸ

1 Սոքին խիստ սատակացած ատենը՝ եղիա Աքաաբին խրկուեցաւ՝ բայց Աբդիային կը հանդիպի։ 9 Աբդիա Աքաաբ Թագաւորը եղիային կը բերէ։ 17 Եղիա Աքաաբը յանդիմանելով՝ երկինքին իջած կրակին միջոցով Բահաղին մարգարէները ամենքով կ'բնէ։ 42 Եղիա ազօթքով անձրեւ կը տեսցընէ, ու Աքաաբին հետ Յեզրէել կ'երթայ։

1 Եւ ՚չատ աւուն անցնելէն ետքը Տէրոջը խօսքը երրորդ տարին եղիայեն եղաւ՝ ըսելով, Գնա, Աքաաբին երեւցիր, ու ՚երկրի վրայ
2 անձրեւ պիտի տամ։ Ու եղիա Աքաաբին երեւնալու գնաց. և Սամարիայի մէջ սաստիկ սով կար։
3 Ու Աքաաբ իր տանը անտեսը Աբդիան կանչեց. (ու Աբդիա Տէրոջմէ չատ կը վախնար.
4 Ու երբոր Յեզաբէլ Տէրոջը մարգարէները կտրդեց, Աբդիա հարիւր մարգարէ առաւ, և զանոնք հիսուն հիսուն՝ քարայրներու մէջ պահեց, ու զանոնք հացով ու ջրով կերակ-
5 րեց։) Եւ Աքաաբ ըսաւ Աբդիային, Եկուր տան երկրին մէջ եղած բոլոր ջուրի աղբիւրներուն ու բոլոր հեղեզառներուն քովերը պտըտինք. գուցէ կրնայ ըլլալ որ խոտ գտնենք, և ձիերը ու ջորիները ապրեցընենք ու բոլոր անասուններէն չը-
6 կորնչցընենք։ Եւ անոնք երկիրը իրենց մէջը բաժնեցին պտրտելու համար. Աքաաբ մէկ ճամբայէ մինակ գնաց, ու Աբդիա մէկ ուրիշ ճամբայէ մինակ գնաց։
7 Ու երբոր Աբդիա ճամբուն մէջն էր՝ ահա եղիա անոր դիմացը ելաւ. ու Աբդիա զանիկա ճանչցածին պէս իր երեսին վրայ ինկաւ ու ըսաւ, Աբդեօք իմ տէրս եղիան դուն ես։
8 Ու ետ անոր ըսաւ, Ես եմ. գնա քու տիրոջդ ըսէ, Ահա եղիան հոս է։
9 Բայց ըսաւ, Մէ Ահա եղիան ի՞նչ մեղք գործեր եմ, որ դուն քու ծառադ Աքաաբին ձեռքը կը մատնես, որ զիս սպաննէ։
10 Նէս, որ կեցցէ քու Տէրդ Աստուածդ կենդանի է, որ մէկ ազգ մը կամ թագաւորութիւն մը չմնաց, ուր որ իմ տէրս քեզ փնտռտելու համար մարդ չղրկած չըլլայ. ու երբ որ Չկայ ըսին, ան թագաւորութիւնը կամ ան ազգին երդում բնել տուաւ՝ որ քեզ գտած
11 չեն. Եւ հիմա դուն կ'ըսես, Գնա քու տիրոջդ
12 Չըլլայ ըսէ, Մէ Ահա եղիան հոս է. Ու կրնայ ըլլալ որ ես քու քովէդ երթալէս ետքը՝ Տէրոջը Հոգին քեզ իմ չգիտցած տեղս փոխադրէ, ու ես գայած Աքաաբին պատմած ըլլալով՝ երբոր քեզ չգտնէ՝ զիս պիտի մեռցընէ. ու ես քու ծառադ տղայութենէս ի վեր Տէ-
13 րոջմէ կը վախնամ։ Իմ ըրածս իմ տիրոջս չպատմուեցաւ՝ մէ երբոր Յեզաբէլ Տէրոջը մարգարէները սպաննեց, ես Տէրոջը մարգարէներէն հարիւր մարդ՝ հիսուն հիսուն քարայրներու մէջ պահեցի, ու զանոնք հացով ու ջրով
14 կերակրեցի։ Եւ հիմա դուն կ'ըսես, Գնա տիրոջդ ըսէ, Մէ Ահա եղիան հոս է. ու
15 անիկա զիս պիտի մեռցընէ։ Ու եղիա ըսաւ, Զօրութիւններուց Տէրը որուն առջեւը կը կայնիմ՝ կենդանի է որ այսօր անոր պիտի երեւնամ։
16 Եւ Աբդիա Աքաաբին առջեւը ելաւ ու անոր պատմեց. ու Աքաաբ եղիան դիմաւորելու
17 գնաց։ Եւ Աքաաբ եղիան տեսածին պէս՝ Աքաաբ անոր ըսաւ, ՚Իսրայէլը նեղողնե՞ն
18 Ան ձգողը ՚դո՛ւն ես։ Ու անիկա ըսաւ, Իսրայէլը ես չնեղեցի, հապա դուն ու քու հօրդ տունը. ՚քանզի Տէրոջը պատուիրանքները մոռցուցիք, ու Բահաղիմին հետևեցար գո-
19 նեը Իմացուցիք, ու Բահաղիմին հետևեցար գո-
19 ցիք։ Եւ հիմա ՚ղրկէ, ու բոլոր Իսրայէլը և Բահաղին չորս հարիւր հիսուն մարգարէները, ու Յեզաբէլին սեղանին ուտող ՚Աստարովթի չորս հարիւր մարգարէները
20 ՚Կարմեղոս լեռան վրայ իմ քովս ժողվէ։ Եւ Աքաաբ բոլոր Իսրայէլի որդւոցը ՚ղրկեց, ու ՚մարգարէները Կարմեղոս լեռը ժողվեց։
21 Ու եղիա բոլոր ժողովուրդին մօտեցաւ, ու ըսաւ, ՚Գո՞ւք մինչև ե՞րբ երկու մտքի վրայ

ը Տես Դ.Ագ. Ը. 8։ | ի Գ.Թագ. Գ. 34. 35։ | ժ Ելբր. Ժա. 35։ | ի Ցոմ. գ. 2. Ժգ. | ա Դ.Ագ. գ. 25։ Յակ. | 30։ — | Ե. 17։ | ը Ր Օր. Իբ. 12։ | թ Գ.Թագ. բ. 16։ Ես. գլխ. գ. 12. 14։ | ի Գլ. Իա. 20։ | ա Ր Մն. Ժէ. 2։ | ի Գլ. Ժգ. 33։ | ի Յեհ. ԺԹ. 26։ | Մատ. գ. 1։ Գործ. | ը. 39։ | ր Յեհ. Է. 25։ Գործ. | Ժգ. 20։ | ի Գլ. Իբ. 6։ | ի Գ.Թագ. Ժէ. 41։ | Մատ. գ. 24։

կը կաղաք · Թէ որ Եհովան Աստուած է՝ անոր
եառեէն գացէք, իսկ Թէ որ Բահաղը Աստուած
է՝ անոր եառեէն գացէք · և ժողովուրդը ըս-
22 նաւ պատասխան մը չտուաւ անոր : Ու եղիա
ժողովուրդին ըսաւ, Ես Տէրոջը մնացի միայն
մնացի, Եւ Բահաղին մնացորդներուն
23 չորս հարիւր յիսուն մարդիկ են : Ուրեմն
մեզի երկու զուարակ տուէք · ու զուարա-
կին մէկը անոնք իրենց համար ընտրեն, ու
կոտոր կոտոր ընեն, և դանիկա փայտերու վրայ
դնեն, բայց կրակ չդնեն · ու մէս զուարա-
կը ես պատրաստեմ, ու դանիկա փայտերու
24 վրայ դնեմ, բայց կրակ չդնեմ : Եւ դուք ձեր
աստուծոյն անունը կանչեցէք, ես ալ Եհո-
վային անունը կանչեմ · ու Հրեակոլ պատաս-
խան տուող աստուածը՝ Աստուած անիկա է ·
և բոլոր ժողովուրդը պատասխան տուին ու
ըսին, Ա՛ս խօսքը բարի է :
25 Ու եղիա Բահաղին մարգարէներուն ըսաւ,
Ձեզի զուարակներուն մէկը ընտրեցէք, ու
առաջ դուք ըրէք, վասն զի դուք չատուոր
էք · ու ձեր աստուծոյն անունը կանչեցէք,
26 բայց կրակ մի դնէք : Եւ անոնք իրենց տրուած
զուարակը առին ու պատրաստեցին · և
առաւօտեն մինչև կէս օր Բահաղին անունը
կանչեցին ու ըսին, Ով Բահաղ, մեզի պա-
տասխան տուր · բայց ձայն չկար ու պատաս-
խան տուող չկար · և անոնք իրենց չինած
27 սեղանին *քովը կը ցաթկրտէին : Ու երբոր
կէս օր եղաւ, եղիա զանոնք ծաղր ընելով
ըսաւ, Բարձր ձայնով կանչեցէք, քանզի ան-
կա աստուած է · գուցէ †խօսակցութիւն մը
ունի, կամ զբաղած է, կամ ճամբորդութիւն
կ'ընէ, կամ գուցէ քնացած է՝ ու պէտք է
28 որ արթննայ : Եւ անոնք բարձր ձայնով կը
պոռային, ու իրենց սովորութեանը պէս ‡զա-
նակներով ու դեղարդներով իրենց մարմին-
ները կը կտրէին, մինչև որ իրենց վրայէն
29 արիւն կը վազէր : Ու երբոր կէս օրը անցաւ,
մինչև էւէ-ի զոհին ատենը մարգարէութիւն
ըրին · ու ձայն չկար ու պատասխան տուող
չկար, ու մտիկ ընող չկար :
30 Անատենը եղիա բոլոր ժողովուրդին ըսաւ,
Ինձի մօտեցէք · ու բոլոր ժողովուրդը անոր
մօտեցաւ · և անիկա Տէրոջը փլած սեղանը
31 նորոգեց : Ու եղիա տասներկու քար առաւ
Յակոբին որդւոյը ցեղերուն թուովը, որուն
Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ ըսելով, §Քու անունդ
32 Իսրայէլ ըլլայ · Եւ ան քարերով Տէրոջը ան-
ուանը սեղան չինեց, ու սեղանին բոլորտիքը
մէկ փոս մը ըրաւ, որ երկու դրիւի չափ հոնտեղ
33 կ'առնէր : Եւ †փայտերը չարեց, ու զուա-
բակը կոտոր կոտոր ըրաւ և փայտերուն վրայ
34 դրաւ · Ու ըսաւ, Չորս սափոր լեցուն ջուր
բերէք, ու ողջակէզին վրայ ու փայտերուն
վրայ Թափեցէք · ու ըսաւ, Երկրորդ անգամ
անանկ ըրէք, ու երկրորդ անգամ անանկ
ըրին · ու ըսաւ, Երրորդ անգամ անանկ ը-
35 րէք, ու երրորդ անգամ անանկ ըրին : Ե-
ջուրը սեղանին բոլորտիքը քալեց, ու փոս
ալ ջրով լեցուեցաւ :
36 Ե՛ւ էւէ-ի զոհին մատուցելու ատենը
եղիա մարգարէն մօտեցաւ ու ըսաւ, Ով Ե-
հովայ Աստուած Աբրահամու, Իսահակայ
և Իսրայէլի, այսօր գիտցուի որ Իսրայէլի
մէջ Աստուած դուն ես, ու ես քու ծառադ
եմ, և աս բոլոր բաները քու խօսքովդ ըրի ·
37 Ինծի պատասխան տուր, ով Տէր, ինծի պա-
տասխան տուր, ու աս ժողովուրդը գիտցայ
Թէ դուն ես Աստուած, ով Տէր, և Թէ
38 անոնց սիրտը ետ դարձընողը դուն ես : Ան-
ատենը ‡Տէրոջմէ կրակ ելաւ, և ողջակէզը ու
փայտերը և քարերը ու հողը այրեց, ու փո-
39 սին մէջի ջուրն ալ լափեց : Եւ բոլոր ժողո-
վուրդը զայն տեսնելով՝ երեսի վրայ ին-
կան, ու ըսին, Եհովան է Աստուած, Եհո-
վան է Աստուած :
40 Ու եղիա անոնց ըսաւ, Բահաղին մար-
գարէները բռնեցէք, որ անոնցմէ մարդ մը
չազատի · և զանոնք բռնեցին, ու եղիա զա-
նոնք Կիսոն հեղեղատը իջեցուց, և §հոն զա-
նոնք մորթեց :
41 Ու եղիա Աքաաբին ըսաւ, Վեր ելիր,
կեր ու խմէ, վասն զի ‖անձրևի ահագին
42 կայ : Եւ Աքաաբ ուտելու ու խմելու ելաւ,
ու եղիա Կարմեղոս լերան գլուխը ելաւ, հո
գետնին ծռեցաւ, ու երեսը ծունկերուն մէջը
43 դրաւ · Եւ իր մանչուն ըսաւ, Հիմա ել, ե-
դեպ՚ի ծովակողմը նայէ · և անիկա ելաւ նա-
յեցաւ, ու ըսաւ, Բան մը չկայ · ու եղիա ե-
44 թը անգամ՝ Նորէն դնա ըսաւ : Ու եօթնե-
րորդ անգամն ըսաւ, Ահա ծովէն մարդու
թաթի չափ պզտիկ ամպ մը կ'ելլէ · ու անի-
կա ըսաւ, Ելիր, Աքաաբին ըսէ, կառքդ
45 կապէ ու իջիր, որ անձրևի չբռնուիս : Ու մին-
չև ասդին անդին ¶երկինքը ամպերով
մթնցաւ և հով կար, ու մեծ անձրև եղաւ :
46 Ու Աքաաբ հեծաւ, Յեզրայէլ գնաց : Եւ Տէ-
րոջը ձեռքը եղիային հետ եղաւ · ու անիկա
*իր մէջքը պնդեց, ու մինչև Յեզրայելի
մուտքը Աքաաբին առջևէն վազեց :

ԳԼ · ԺԹ

1 Եղիա Յեզաբելին ապատնալքէն վանեցաւ՝ գետ՚ի Բէերսա-

* Տես Ցես · իգ · 15 : Գլ · ԺԹ · 10 , 14 : † Ելմ · 19 : ‡ Ելմ · 38 : ա Մն · խա · 26 : § Սալ · ՀԺԱ · 5 : Ե-ղիա · բեմ · Ժ · 5 : ակտ · ը · 4 : մբ · 2 : * Կամ վազ † Կամ մուսմունջ ‡ Գլ · ԺԹ · 28 : բ Օր · Ժգ · 1 : § Ելմ · 26 : Գլ · ԺԹ · 10 : Ծն · լբ · 28 : լէ · 10 : դ Թագ · ԺԸ · 34 : Գլ · ա · 6 , 7 , 8 : Տես Դասա · Ջ · 20 : Ելմ · 32 , 38 : Եր · գ · 6 : Գլ · բ · 43 : դ Թագ · ԺԹ · 19 : Սալ · ձգ · 18 : Թես · ԺՋ · 28 : Գլ · թ · 24 : Դասա · գ · 21 : ա Մն · խա · 26 : բ Մն · է · 1 : Ելմ · 24 : դ Թագ · Ժ · 25 : բ Օր · Ժգ · 5 : ԺԲ · 20 : ‡ Կամ չատ անձրևի ձայն Յակ · Ե · 17 , 18 : ¶ գ Թագ · գ · 29 : ԼԹ · 1 :

բէհ կը փախչի։ 4 Անապատին մէջ իր կեանքին զգուած ըլլալ՝ հրեշտակ մը զանիկա կը մխիթարէ։ 9 Քորէբի վրայ Աստուած Եղիային կ՚երեւնայ, ու զանիկա կը խրկէ որ Ազահէլ, Ցեհուն ու Եղիսէն օծէ։ 19 Եղիսէ իր բարեկամներէն զատուելով՝ Եղիային եւեւէն կ՚երթայ։

1 Ե՛ Աքաաբ Եղիային բոլոր ըրածը, ու անոր՝ բոլոր մարգարէները սրով մեռցնելը ցեզա-
2 բելին պատմեց։ Ու ցեզաբէլ պատգամաւոր մը խրկեց Եղիային՝ ըսելով, Աստուածները այսպէս ու ասկէ աւելի ընեն ինձ, թէ որ վաղը աս առեն քու անձդ անոնց մէկուն անձին տեղը չդնեմ։
3 Ու եկա՛ն բանը տեսնելով՝ եւ իր անձին համար դնաց, և Յուդայի Բերսաբէէն մնաւ, ու իր մանչը հոն ձգեց։
4 Ե՛ ինքը անապատին մէջ մէկ օրուան ճամբայ դնաց, ու գիհիի մը տակ նստաւ. և մահանչ մեռնիլ ուզեց, ու ըսաւ, Ալ հերիք է, ով Տէր, առ իմ հոգիս, քանզի ես իմ հայրե-
5 րէս լաւ չեմ։ Ու գիհիի մը տակ պառկեցաւ քնացաւ. և ահա մէկ հրեշտակ մը անոր դպաւ
6 ու անոր ըսաւ, Ելիր կեր։ Ու նայեցաւ, և ահա գլխուն քովը մխիթիի տակ եփուած չօփ՚ մը ու մէկ կուժ ջուր կար. ու կերաւ
7 խմեց, ու նորէն պառկեցաւ։ Ե՛ Տէրոջը հրեշտակը դարձաւ երկրորդ անգամ անոր դպաւ ու անոր ըսաւ, Ելիր կեր, քանզի
8 քու երթալդ ճամբադ՚ շատ է։ Եւ անիկա ելաւ, կերաւ ու խմեց. և ան կերակուրին ուժովը քառասուն օր ու քառասուն գիշեր գնաց, — մինչեւ Քորէբ Աստուծոյ լեռը հասաւ։
9 Ե՛ հոն քարայրը մտաւ ու գիշերը հոն մնաց. և ահա Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսե-
10 լով, Ով եղիա, հոս ի՞նչ բան ունիս։ Ու անիկա ըսաւ, Զօրաց Տէր Աստուծոյն համար մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ, քանի որ Իսրայէլի որդիները քու ուխտդ թողուցին, քու սեղաններդ փլցուցին ու քու մարգարէներդ սրով մեռցուցին. ու մինակ ես մնացեր եմ, և իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որ զա-
11 նիկա վերցնեն։ Ու ան ըսաւ, Ելիր ու լեռը Տէրոջը առջեւը կայնէ։ Ե՛ ահա Տէրը կ՚անցնէր. ու Տէրոջը առջեւէն լեռները քա-
կող ու ապառաժները կոտրող մեծ ու սաստիկ հով եղաւ, բայց Տէրը ան հովին մէջը չէր. և հովին եւեւէն դետնաշարժ եղաւ, բայց Տէ-
12 րը դետնաշարժին մէջը չէր. Ու դետնաշարժին եւեւէն կրակ եղաւ, բայց Տէրը կրակին մէջը չէր. և կրակին եւեւէն մեղմ — բարակ
13 ձայն մը կը լսուէր։ Ու եղիա լսելով՝ թաժին պէս՝ իր վերարկուովը երեսը ծածկեց, ու ելաւ քարայրին բերանը կայնեցաւ. Ե՛ ահա անոր մէկ ձայն մը եկաւ ու ըսաւ, Ով եղիա, հոս
14 ի՞նչ բան ունիս։ Ան անիկա ըսաւ, Զօրաց Տէր Աստուծոյն համար մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ, քանզի Իսրայէլի որդիքը քու ուխտդ թողուցին, քու սեղաններդ փլցուցին ու քու մարգարէներդ սրով մեռցուցին. ու մինակ ես մնացեր եմ, և իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որ զանիկա վերցնեն։
15 Ու Տէրը անոր ըսաւ, Գնա՝ քու ճամբադ դարձիր, և Դամասկոսի անապատին ճամբայէն երթալով՝ Ա-
16 զայէլը Ասորւոց վրայ թագաւոր օծես. Եւ Նամեսսիի որդին Եհուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծես. ու Աբէլմեսուլայէն եղող Սափատ որդին Եղիսէն քու տեղդ մարգարէ
17 օծես։ Եւ պիտի ըլլայ թէ ով որ Ազայէլին սուրէն ազատի, Եհու պիտի մեռցնէ զայն, ու ով որ Եհուին սուրէն ազատի, Եղիսէ
18 պիտի մեռցնէ զանիկա. Բայց ես Իսրայէլին եօթը հազար մարդ ապահեցի, այսինքն բոլոր անունք որ Բահաղին առջեւը ծունկ կրկնած չեն, ու զանիկա բերնով պագած չեն։
19 Ե՛ անկէ գնաց ու Սափատի որդին Եղիսէն գտաւ, որ արտ կը վարէր՝ իր առջեւը տասնեւերկու զոյգ եզներ, ու ինքը երկոտասաներորդին հետն էր. ու Եղիա անոր քովէն անցնելով՝ իր վերարկուն անոր վրայ ձգ-
20 եց. Ան եզները թողուց ու Եղիային եւեւէն վազեց, ու ըսաւ, Հրամանատուր՝ որ Էրմոմ հայրս ու մայրս համբուրեմ, ու քու եւեւէդ գամ. ու անոր ըսաւ, Գնա՝ ետ դարձիր, քանզի ես քեզի ի՞նչ
21 ըրի։ Ե՛ անոր քովէն դարձաւ, ու եզներուն մէկ զոյգը բռնեց մորթեց, ու եզներուն գոր-ծիքներովը անոնց միսը եփեց, և ժողովուրդին տուաւ, ու կերան. և ինքը ետք եղիային եւեւէն գնաց ու անոր ծառայութիւն կ՚ընէր։

ԳԼ· Ի

1 Բենհադադ Աքաաբը իրեն հնազանդեցնելը բաւական չսեպ-ելով Սամարիան կը պաշարէ։ 13 Մէկ մարգարէի մը խրատով Աստիք կը ջարդուին։ 22 Ան մարգարէին առաջուց Աստ-ուծոյ կը յայտնուին պէտ Աստիք գաշնադրեն ապահովելով Ափեկի մէջ անոր դէմ պատերազմելու կու գան։ 28 Մարգ-արէին խօսքովը ու Աստուծոյ նախատինամոլեմամբ Աստիք նորէն կը ջարդուին։ 31 Աստուծոյ դատաստանովը մէկ գաշնադրով մը Բենհադադ կը խրկէ։ 35 Մարգարէ մը կ՚ա-ղաչեցնէ մէկ առակով Աքաաբին դատաստանը իրեն կարդ-ացնելով՝ անոր դէմ եղած Աստուծոյ դատաստանը կ՚իմացնէ։

1 Ու Ասորւոց Բենհադադ թագաւորը իր բոլոր զօրքերը ժողվեց, և իր հետը երեսունուերկու թագաւոր կար. ու ձիերով ու կառքերով

= ԳԼ· ժը· 40։
Բ Հատ. ա· 17։ ԳԼ· ի· 10։ գ Թագ· գ· 31։
• Կամ՝ վախնալով՝
Փ Թագ. ժա· 15։ Ցուխ. գ· 3։ 8։
Ք Եբբ· կայծերատօքմ
Ր Եբբ· Ճամբանքեզ-մէ
Ս Եզ· լգ· 28։ բ Օր· ի· 9։ 18։ Մատ· գ· 2։
Տ Եզ· գ· 1։
Ւ Թագ· իե· 11։ 13։ Սոզ· կի· 9։
Ր Հատ. ժա· 3։
Ց ԳԼ· ժը· 4։
Ւ ԳԼ· ժը· 22։ Հը-ատմ. ժա· 3։
Ր Եզ· իգ· 12։
Ա Եզեկ· ա· 4։ լե· 7։
Բ Եզ· գ· 6։ Եա· գ· 2։
Գ Հմր· 9։
Դ Հմր· 10։
Ե Տեա գ Թագ· բ· 12· 13։
Զ գ Թագ· բ· 1—3։
Է Գատ· գ· 27։
Ը գ Թագ· բ· 12։ իդ· 14։ Եւ։ Ժ· 6։ Եա· Ժգ· 3։
Թ Տեա Ովս· գ· 5։
Ժ Հատմ. ժա· 4։
Ի Կ՚ա պիտի պահեմ։
Լ Տես Ովս· Ժգ· 4։
Խ Պատ· բ· 21։ 22։ Գատ· իե· 61։ 62։
Ծ բ Թագ· իգ· 22։

եւս Սամարիան պաշարեց, և անոր հետ պա-
2 տերազմ ըրաւ։ Ու Իսրայէլի Աքհաաբ թա-
գաւորին դեսպաններ խրկեց քաղաքին մէջ,
3 եւ անոր ըսաւ, Բենհադադ այսպէս կ'ըսէ.
Քու արծաթդ ու ոսկիդ իմն է, ու քու կնիկ-
4 ներդ ու գեղեցիկ որդիներդ իմն են։ Եւ Իս-
րայէլի թագաւորը պատասխան տուաւ ու
ըսաւ, Ով տէր իմ թագաւոր, քու ըսածիդ
պէս ես ալ քուկդ եմ ու իմ ամէն ունեցածս
ալ։
5 Ու դեսպանները նորէն եկան ըսին, Բենհա-
դադ այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզի տղդ խրկեցի
ու ըսի որ քու արծաթդ, քու ոսկիդ, քու
6 կնիկներդ ու քու որդիներդ ինծի տաս. Բայց
վաղը աս առենս իմ ծառաներս քեզի պիտի
խրկեմ. և քու տունդ ու քու ծառաներուդ
տուները աղէկ մը աչքէ պիտի անցընեն. և
քու աչքերուդ առջևը պատուական սեպուած
բոլոր բաները *ձեռքովնին պիտի առնեն։
7 Անառենը Իսրայէլի թագաւորը երկրին բոլոր
ծերերը կանչեց ու ըսաւ, Հիմա գիտցէք ու
տեսէք, որ ասկից չարութիւն կ'ուզէ ընել.
վասն զի իմ կնիկներուս ու որդիներուս ու
արծաթիս և ոսկիիս համար ինծի տղդ խրկեց,
8 ու ես անոր չէ չըսի։ Եւ բոլոր ծերերը ու
բոլոր ժողովուրդը անոր ըսին, Ականջ մի դը-
9 ներ ու յանձնառու մի ըլլար։ Անոնք ալ Բե-
նհադադին դեսպաններուն ըսաւ, Իմ թագա-
ւոր տիրոջս ըսէք, Առջի անգամին քու ծա-
ռայիդ ինչ հրամայեցիր՝ անոնք պիտի
ընեմ, բայց աս բանը չեմ կրնար ընել. ու
դեսպանները գացին և աս պատասխանը տա-
րին անոր։
10 Ու Բենհադադ տղդ խրկեց անոր ու ըսաւ,
Աստուածները ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի
ընեն, թէ որ Սամարիայի հողը †իմ եւսէս
11 եկող բոլոր զօրացս ափերուն օգտէ։ Եւ Իս-
րայէլի թագաւորը պատասխան տուաւ ու
ըսաւ, Անոր այսպէս ըսէք. Իր զէնքը մէջքը կա-
պողը ընկնիս մէջքէն հանողի պէս չպարծի։
12 Ու անիկա երբ հրեղը եկող թագաւորներուն հետ
վրաններու մէջ ‡կը խմէր. և աս խօսքը լսա-
ծին պէս իր ծառաներուն ըսաւ, Պատրաստ
չարուեցէք, ու քաղաքին դիմացը պատրաստ
չարուեցան։
13 Եւ ահա մէկ մարգարէ մը Իսրայէլի Աքհա-
աբ թագաւորին մօտեցաւ ու ըսաւ, Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Բոլոր աս մեծ բազմութիւնը
տեսա՞ր. ահա †ես այսօր անոնք քու ձեռքդ
14 պիտի տամ, որ գիտնաս թէ Տէրը ես եմ։ Եւ
Աքհաաբ ըսաւ, Որո՞ն ձեռքովը. ու անիկա
ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Գաւառաց իշ-
խաններուն մանչերուն ձեռքովը։ Եւ ըսաւ,
Պատերազմը ո՞վ սկսի. ու անիկա ըսաւ, Դուն։
15 Եւ գաւառաց իշխաններուն մանչերը հաշուեց,
ու երկու հարիւր երեսունուերկու հոգի էին.
և անոնցմէ ետքը բոլոր ժողովուրդը՝ բոլոր
Իսրայէլի որդիքը հաշուեց, ու եօթը հազար
16 հոգի էին։ Եւ ասոնք կէսօրին եկան. բայց
Բենհադադ խմբը ու անոր օգնական թագա-
ւորները, ան երեսունուերկու թագաւորները
17 վրաններու մէջ †խմելով կը գինովնային։ Եւ
առաջ գաւառաց իշխաններուն մանչերը եկան.
ու Բենհադադ տղդեն խրկեց, որոնք անոր պատ-
18 մեցին թէ Սամարիայէն մարդիկ եկան։ Ու
անիկա ըսաւ, Թէ որ անոնք խաղաղութեան
համար եկան՝ զանոնք ողջ բռնեցէք, ու թէ
որ պատերազմելու եկան՝ զանոնք ողջ բռնե-
19 ցէք։ Եւ աս գաւառաց իշխաններուն ման-
չերը ու անոնց հետևէն գացող զօրքը քաղաք-
20 քէն դուրս եկան. Եւ ամէն մարդ իր †դխմացը
եկողը՝ զարկաւ, ու Ասորիները փախան. և
Իսրայէլ զանոնք հալածեց, ու Ասորւոց Բե-
նհադադ թագաւորը ձիու վրայ հեծած՝ հետ
21 ձիաւորներով ազատեցաւ։ Եւ Իսրայէլի թա-
գաւորը եկաւ ու ձիերը ու կառքերը զարկաւ,
ու Ասորիները մեծ կոտորածով մը զարկաւ։
22 Եւ մարգարէն Իսրայէլի թագաւորին մօ-
տեցաւ, ու անոր ըսաւ, Գնա, ուժովցիր, ու
գիտցիր ու տես թէ ինչ պիտի ընես, վասն
զի եկող տարի Ասորւոց թագաւորը քու վրադ
պիտի գայ։
23 Եւ Ասորւոց թագաւորին ծառաները անոր
ըսին, Անոնց աստուածները լեռներու աս-
տուածներ են, անոր համար մեզի յաղթեցին.
բայց թէ որ անոնց հետ դաշտի մէջ պատե-
րազմինք, անտարակոյս անոնց կը յաղթենք։
24 Ուրեմն աս բանը ըրէ. թագաւորներուն ա-
մէն մէկը իր տեղէն հանէ, ու անոնց տեղը
25 նախապարներ դիր. Եւ դուն քեզմէ կորսը-
ւած զօրքին չափ զօրք, ու ձիերուն չափ ձի-
եր, ու կառքերուն չափ կառքեր ‡պատրաս-
տէ քեզի, և անոնց հետ դաշտի մէջ պատե-
րազմինք. անտարակոյս անոնց կը յաղթենք.
ու անիկա անոնց խօսքը մտիկ ընելով՝ այն-
26 պէս ըրաւ։ Ու հետևեալ տարին Բենհադադ
Ասորիները համրեց, ու †Աֆեկ գնաց խորա-
27 յելի պատերազմելու համար։ Իսրայէլի
որդիքն ալ համրուեցան ու ||պատրաստուե-
ցան, ու դանոնք դիմաւորելու գացին. և
Իսրայէլի որդիքը անոնց դիմացը այծերու
երկու երամակներու պէս բանակ կառմեցին,
բայց Ասորիները երկիրը լեցուցին։
28 Եւ Աստուծոյ մարդը եկաւ, ու Իսրայէլի
թագաւորին հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև Ասորիները ըսին թէ
Եհովան լեռներու Աստուած է, ու հովիտ-
ներու Աստուած չէ, ասոր համար †բոլոր աս

* Եբր. ձեռքերնուն մէջ գնելով
= Գլ. ԻԹ. 2։
ե Եբր. ես. 8։ Դատ. 10։ գ Հմմ. 16։
ը Հմմ. 28։ թ Հմմ. 12։ Գլ. ԺԶ. 9։
† Եբր. մարդը ղ Թագ. ժա. 1։
‡ Եբր. համրէ ի Յես. ժգ. 4։
|| Կամ պաշար առին, շ Հմմ. 13։

մեծ բազմութիւնը քո ձեռքդ պիտի մատ-
29 նեմ, որ գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։ Եւ իրա-
րու դէմ եօթը օր բանակեցան. ու եօթնե-
րորդ օրը պատերազմ եղաւ, և Իսրայէլի որ-
դիքը մէկ օրուան մէջ Ասորիներէն հարիւր
30 հազար հետեւակ զօրք զարկին. Ու մնացած-
ները Ափեկ քաղաքը փախան. և ան մնա-
ցած քառասնօթը հազար մարդոցը վրայ պա-
րիսպ իյնալու։ Ու Բենհադադ փախաւ ու քա-
ղաքին մէջ ներսեակ ներսեակ մտաւ։
31 Եւ անոր ծառաները անոր ըսին, Ահա մեզ
լսեր ենք որ Իսրայէլի տանը թագաւորները
արդարած թագաւորներ են. հիմա մէջքնե-
նիս գուրձեր՝ ու գլուխնիս չուաններ դնենք,
և Իսրայէլի թագաւորին առջևը ելլենք, գու-
32 յ քու անձդ ապրեցընէ։ Ու մէջքնին գուրձ-
եր՝ ու գլուխնին չուաններ կապեցին, և Իս-
րայէլի թագաւորին գացին ու ըսին, Քու
ծառայ Բենհադադ կ'ըսէ, Կ'ազաչեմ՝ թող
անձս ապրի։ Ու անիկա բսաւ, Տակաւին
33 ո՞ղջ է. անիկա իմ եղբայրս է։ Եւ ան մար-
դիկը ամիկա յաղողութիւն անպելով, անոր
բերնէն առ խօսքը առածնուն պէս՝ չուռով
պատասխան տուին, Քու եղբայրդ Բենհա-
դադ հո՛ է։ Ու անիկա բսաւ, Գացէք զա-
նիկա բերէք։ Ու երբոր Բենհադադ անոր ե-
34 կաւ, զանիկա իր կառքին մէջը առաւ։ Ան
ալ անոր բսաւ, Իմ հօրս քու հօրմէդ առած
քաղաքները ետ տամ, ու դուն Դամասկոսի
մէջ քեզի համար հրապարակներ ունենաս,
ինչպէս որ իմ հայրս Սամարիայի մէջ ունե-
ցաւ։ Ու՝ անիկա ըսաւ, Ես ալ առ դաշինքով
քեզ կ'արձակեմ. ուստի անոր հետ դաշնակ-
ցութիւն ըրաւ ու զանիկա արձակեց։
35 Եւ մարդարէից որդիներուն մէկը Տէրոջ
խօսքովը իր ընկերին ըսաւ, Զարկէ՛ զիս
զարկ. ու ան մարդը անիկա զարնել չու-
36 զեց։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Տէրոջը խօս-
քին հնազանդութիւն չընելուդ համար՝ ա-
հա իմ քովէս գացածիդ պէս՝ քեզ մէկ առիւծ
մը պիտի սպաննէ։ Ու անիկա անոր քովէն
գնաց, ու մէկ առիւծ մը զանիկա գտաւ ու
37 սպաննեց։ Եւ գտաւ անիկա մէկ ուրիշ մարդ մը
գտաւ, ու ան ըսաւ, Զարկէ՛ զիս զարկ.
ու ան մարդը զանիկա զարկաւ, ու զարնե-
38 լով վիրաւորեց։ Եւ ան մարդարէն գնաց
ճամբան վրայ թագաւորին սպասեց, ու չը-
ճանչցաւելու համար աչքերուն վրայ ծած-
39 կոց մը դրաւ։ Ու երբոր թագաւորը անկէ
կ'անցնէր, թագաւորին աղաղակելով ըսաւ,
Քու ծառայ պատերազմին մէջը գնաց, և
ահա մէկ մարդ մը դարձուցին զուրս ելլելով՝
ինծի մարդ մը բերաւ, ու ըսաւ, Այս մարդը
պահէ. թէ որ ասիկա մէկ կերպով մը կորսը-
ւելու ըլլայ, քու անձդ անոր անձին տեղը
պիտի ըլլայ, կամ տաղանդ մը արծաթ պի-
40 տի վճարես։ Ու երբոր ծառայ սպրին
անդին գործքով զբաղեր էի անիկա կոր-
ուեցաւ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը անոր ը-
սաւ, Քու դատաստանդ այդպէս է, ինքնիդ
41 դուն որոշեցիր վճռեցիր։ Ու անիկա չու-
տով մը ծածկոյը աչքերուն վրայէն հանեց,
ու Իսրայէլի թագաւորը ճանցաւ որ անիկա
42 մարգարէներէն մէկն է։ Եւ անիկա ըսաւ ա-
նոր, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն
իմ նզոված մարդս քու ձեռքդ ազատ ար-
ձակեցիր, անոր համար քու անձդ անոր ան-
ձին տեղը, ու քու ժողովուրդդ անոր ժողո-
43 վուրդին տեղը պիտի ըլլայ։ Եւ Իսրայէլի
թագաւորը տխրած ու նեղացած՝ իր
տունը գարձաւ, ու Սամարիա եկաւ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Ախաաբ չկրնալով Նաբովթին այդքան ձեռք բերել, կը տրտմի։
5 Յեզաբէլ նամակներ գրելով Նաբովթին գէմ, անիկա նզովութեան մեղքով կ'ամբաստանեւի, ու կը գատապարտուի։
15 Ախաաբ իրեն կ'առնէ ան այգին։ 17 Եղիա Ախաաբին ու Յեզաբէլին գէմ Աստուծոյ դատաստանները կը յանդիմանէ։
25 Զոր Ախաաբ կ'ապշեցնէ, ան պատճառով Աստուած անոր դատաստանը կ'ուշացնէ։

1 Եւ ասոնք բաներէն ետքը՝ Յեզրայելացի Նա-
բովթ Յամարիացի Ախաաբ թագաւորին պա-
լատին քովը Յեզրայելի մէջ այգի մը ունէր։
2 Ու Ախաաբ Նաբովթին հետ խօսեցաւ ու ը-
սաւ, Քու այգիդ ինծի տուր, որ ինծի բան-
ջարի պարտէզ ըլլայ, քանզի իմ մօտս մօտ
է. և անոր տեղը անկէ աղէկ այգի մը տամ
քեզի. կամ թէ որ կ'ուզես՝ անոր դինը տամ
3 քեզի արծաթով։ Ու Նաբովթ Ախաաբին
ըսաւ, Տէրը չյոյսընէ որ իմ հայրե-
րուս ժառանգութիւնը քեզի տամ։
4 Եւ Ախաաբ՝ Յեզրայելացի Նաբովթին ըսած
խօսքին համար՝ որ ըսաւ թէ իմ հայրերուս
ժառանգութիւնը քեզի չեմ տար, սիրտը կոտ-
րած ու նեղացած իր տունը գնաց, և իր ան-
կողինին վրայ պառկեցաւ ու երեսը դարձուց
5 ու հաց չկերաւ։ Եւ անոր կնիկը Յեզաբէլ
անոր քովը գնաց ու ըսաւ, Ինչո՞ւ համար
սիրտդ այդպէս նեղացած է ու հաց չես ուտեր։
6 Եւ անիկա ըսաւ անոր, Ես Յեզրայե-
լացի Նաբովթին հետ խօսեցայ ու անոր ըսի,
Քու այգիդ ինծի սուակով տուր, կամ թէ որ
կը հաճիս՝ անոր տեղը քեզի ուրիշ այգի մը
տամ. բայց անիկա՝ Իմ այգիս քեզի չեմ տար
7 ըսաւ։ Ինատնոր անոր կնիկը Յեզաբէլ անոր
ըսաւ, Դուն հիմա Իսրայէլի վրայ թագաւո-
րութիւն պիտի ընես. ելիր՝ հաց կեր,
ու սիրտդ ինչ գուարճանայ. Յեզրայելացի
Նաբովթին այգին ես քեզի տամ։

ա Գլ. իբ. 25։
բ Տես Դան. լե. 34։
գ Գլ. ոէ. 20։
դ Թագ. բ. 3. 5. 7. 13։
ե Գլ. ոգ. 17, 18։
զ Գլ. ոգ. 24։
է Կ-ի մեխիք
ը Տես բ Թագ. ոբ։
թ Գլ. իբ. 31—37։
ժ Գլ. իա. 4։
ի Եբր. կեանս։
ժա Թագ. բ. 14։
ժբ Գն. իե. 23։ Թագ.
ԼՂ. 3։ Եզեկ. իե. 15։

8 Եւ անիկա Աքաաբին անուանով նամակներ
գրեց, ու կնքեց անոր կնիքովը կնքեց, և ան
նամակները Նաբովթին քաղաքակից ծերերուն
9 ու ազնուականներուն իրկեց։ Ու նամակնե-
րուն մէջը այսպէս գրեր էր. Ծոմապահութիւն
քարոզեցէք, ու Նաբովթը ժողովուրդին գլու-
10 խը նստեցուցէք. Եւ անոր դիմացը երկու անօ-
րէն մարդիկ նստեցուցէք, որոնք անոր համար
վկայութիւն տան ու ըսեն թէ Դուն Աստու-
ծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրիր.
ու զանիկա հանեցէք ու քարկոծեցէք որ
մեռնի։

11 Եւ անոր քաղաքակիցները՝ անոր քաղաքին
մէջը բնակող ծերերը ու ազնուականները Յե-
զաբելին լրենց ապապրածին պէս ըրին, ինչպէս
որ անոր իրկած նամակներուն մէջը գրուած
12 էր։ Անոնք ծոմապահութիւն քարոզեցին, և
Նաբովթը ժողովուրդին գլուխը նստեցուցին։
13 Ու երկու անօրէն մարդիկ գացին անոր դի-
մացը նստան. և ան անօրէն մարդիկը ժողո-
վուրդին առջևը Նաբովթին համար վկայու-
թիւն տուին ու ըսին թէ Նաբովթ Աստուծոյ
ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրաւ.
Ուստի զանիկա քաղաքէն դուրս հանեցին և
14 քարերով քարկոծեցին, ու մեռաւ։ Ու Յե-
զաբելին լուր իրկեցին ըսելով, Նաբովթ
քարկոծուեցաւ ու մեռաւ։

15 Ու երբոր Յեզաբէլ Նաբովթին քարկոծուե-
լը ու մեռնիլը լսեց, Յեզաբէլ Աքաաբին ը-
սաւ, Ելիր ժառանգէ Յեզրայելացի Նաբով-
թին այգին, որն որ ինքը քեզի առակով տալ
չուզեց. քանզի Նաբովթ ողջ չէ, հապա մե-
16 ռաւ։ Ու երբոր Աքաաբ Նաբովթին մեռնիլը
լսեց, Աքաաբ ոտք ելաւ որ Յեզրայելացի Նա-
բովթին այգին իջնէ, ու զանիկա ժառանգէ։
17 Եւ Տէրոջը խօսքը Թեզբացի Եղիային եղաւ
18 ըսելով, Ելիր՝ Սամարիա բնակող Իսրայէլի
Աքաաբ թագաւորը դիմաւորելու իջիր. ա-
հա անիկա Նաբովթին այգին մէջն է, ուր
19 որ իջեր է զանիկա ժառանգելու համար. Ու
անոր խօսես ու ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մեռցուցիր ու կը ժառանգե՞ս ալ. Նաև անոր
խօսելով ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ան տե-
ղը որ շուները Նաբովթին արիւնը լափեցին,
20 հո՛ն շուները քու արիւնդ ալ պիտի լափեն։ Եւ
Աքաաբ Եղիային ըսաւ, Ով իմ թշնամիս,
դիս գտա՞ր. ու անիկա ըսաւ, Գտայ. որով-
հետև դուն քեզ ծախեցիր Տէրոջը առջևը
21 չարութիւն ընելու համար. Ահա ես քու
վրադ չարիք պիտի բերեմ, ու քեզ հալա-
ծելով պիտի չնչեմ, և Աքաաբին էշ-ուր երկ
մարդիկը ու Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձը-
22 դուածը պիտի կոտրտնջեմ. Եւ քու տունդ
Նաբատի որդւոյն Յերոբոամին տանը պէս
ու Աքիայի որդւոյն Բաասային տանը պէս
պիտի ընեմ. որովհետև դուն բարկացուցիր, ու
23 Իսրայէլին մեղք գործել տուիր։ Եւ Տէրը
Յեզաբելին համար ալ խօսեցաւ ու ըսաւ,
Յեզաբէլը Յեզրայելի պարսպին քովը չուն-
24 րը պիտի ուտեն։ Աքաաբէն՝ քաղաքի մէջ
մեռնողը չուները պիտի ուտեն, ու դաշտի
մէջ մեռնողը երկնից թռչունները պիտի ու-
տեն։

25 Բայց Աքաաբին պէս բնաւ չեղաւ մը եղած
չէր, որ զինքը ծախէ Տէրոջը առջևը չարու-
թիւն ընելու համար, զոր անոր կինիկը Յե-
26 զաբել գլխէ հանեց։ Ու անիկա կուռքերուն
եւեթն երթալով չատ գարշելի եղաւ, ինչ-
պէս Ամովրհացւոց ըրածները ըրաւ, որոնք Տէրը
Իսրայէլի որդւոցը առջևէն վռնտեց։

27 Եւ Աքաաբ ան խօսքերը լսածին պէս՝ իր
հանդերձները պատռեց, ու մարմնոյն վրայէն
քուրձ հագաւ, ու ծոմ պահեց. և քուրձով
28 կը պառկէր, ու կամաց կը քալէր։ Եւ Տէրո-
ջը խօսքը Թեզբացի Եղիային եղաւ ըսելով,
29 կը տեսնե՞ս որ Աքաաբ իմ առջևս խոնարհու-
թիւն կ'ընէ. անոր իմ առջևս խոնարհութիւն
ընելուն համար՝ անոր օրերուն մէջ ան չարի-
քը պիտի չբերեմ. հանոր որդւոյն օրերը ան չա-
րիքը անոր տանը վրայ պիտի բերեմ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Աքաաբ տասն մարգարէներէն խաբուելով Մեքիայեն բա-
ծին պէս՝ Ռամոթ-գաղաադի մէջ կը սպաննուի։ 37 Ըունելը
անոր արիւնը կը լափեն. ու Ոքոզիա անոր տեղը կը յաջոր-
դէ։ 41 Յովսափատեն բարի թագաւորութիւնը. 45 անոր
գործերը։ 50 Յովսամ անոր տեղը կը յաջորդէ։ 51 Ոքոզիա-
յին գէշ վարմունքը։

1 Եւ երեք տարի անցաւ՝ որ Ասորիներուն
2 ու Իսրայէլին մէջը պատերազմ չեղաւ։ Ու
երրորդ տարին Յուդայի Յովսափատ թա-
3 գաւորը Իսրայէլի թագաւորին իջաւ։ Եւ Իս-
րայէլի թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ,
Գիտէք որ Ռամոթ-գաղաադ մերն է,
ու մենք զանիկա Ասորւոց թագաւորին ձեռ-
4 քէն առնելու հոգ չենք տանիր։ Եւ Յովսա-
փատին ըսաւ, Ինծի հետ Ռամոթ-գաղաադ
պատերազմելու կ'երթա՞ս։ Ու Յովսափատ
Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ, Ես քեզի պէս
եմ, իմ ժողովուրդս՝ քու ժողովուրդդ պէս,
ու իմ ձիերս քու ձիերուդ պէս են։
5 Եւ Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ,
6 Հիմա Տէրոջը խօսքը փնտռէ։ Ու Իսրայէլի
թագաւորը մարգարէները ժողվեց, որոնք

ֆ Եզ. իբ. 28։ Ղև. իգ. 15, 16։ Գար. գ. 11։
ֆ Ղև. իգ. 14։
ֆ Ես. ծը. 4։
ֆ Տես գ Թագ. ի. 26։
ֆ Սաղ. ի. 12։
ֆ Գվ. ժգ. 32։ բ Մն. իբ. 9։
ֆ Գվ. իբ. 38։
ֆ Գվ. ժը. 17։
ֆ գ Թագ. ժէ. 17։ Հռոմ. է. 14։
ֆ Գվ. ժգ. 10։ գ Թագ. ի. 8։
ֆ Կամ. տես. Եբր. Քան եւեհզ
ֆ ա Թագ. իէ. 22։
ֆ Գվ. ժգ. 10։
ֆ Գվ. ժէ. 29։
ֆ Գվ. ժգ. 3, 11։
ֆ գ Թագ. ի. 36։
ֆ Գվ. ժգ. 11։ ժզ. 4։
ֆ Գվ. ժգ. 30, իա։
ֆ Գվ. ժգ. 31։
ֆ Ծն. ժէ. 16։ գ Թագ. իա. 11։
ֆ Ծն. լէ. 34։
ֆ գ Թագ. ի. 25։
ֆ բ Մն. ժը. 2, իա։
† Եբր. Գիտէք
ֆ բ Օր. գ. 43։
ֆ գ Թագ. գ. 7։
ֆ Գվ. ժը. 19։

չորս հարիւրի չափ մարդիկ էին, ու անոնց բսաւ, Ռամովթ-գաղաադի վրայ պատերազմելու երթա՞մ, թէ ետ կենամ. ու անոնք ըսին, Գնա, վասն զի Տէրը ձեռքդ պիտի տայ։ 7 բին ձեռքը պիտի տայ։ Եւ Յովսափատ ըսաւ, Այս տեղս Տէրոջը ուրիշ մարգարէ մին 8 ալ չկա՞յ որ անոր հարցընենք։ Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին ըսաւ, Կայ մէկ ուրիշ մարդ մին ալ, որուն միջոցովը կրնանք Տէրոջը հարցընել, բայց ես զանիկա կ'ատեմ. քանզի ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն չբներ, հապա դէշ. անիկա Յեհոյի որդին Միքիան է։ Եւ Յովսափատ ըսաւ, Թագաւորը այդպէս չպրսցի։ 9 Ու Իսրայէլի թագաւորը ներքինի մը կանչեց ու ըսաւ, Յեհոյի որդին Միքիան շուտով հո բեր։ 10 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Սամարիայի դրանը առջեւի հրապարակին մէջ՝ ամէն մէկը իրենց զգեստները հագած՝ իրենց աթոռներուն վրայ նստեր էր. ու բոլոր մարգարէները անոնց 11 առջեւը մարգարէութիւն կ'ընէին։ Եւ Քանաանայի որդին Սեդեկիա երկաթէ եղջիւրներ չինեց, ու ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ասորիները ասոնցմով պիտի զարնես՝ մինչեւ 12 չև որ զանոնք բնաջինջ ընես։ Բոլոր մարգարէներն ալ այնպէս կը մարգարէանային ու կ'ըսէին, Ռամովթ-գաղաադ երթը, ու յաջողութիւն պիտի ունենաս, և Տէրը ձեռքը պիտի տայ արքային։ 13 Ու Միքիան կանչելու գացող մարդը խօսեցաւ անոր՝ ըսելով, Ահա մարգարէները մէկ բերնով թագաւորին համար բարութիւն խօսցան. քու քոյ խօսքդ ալ անոնց մէկուն խօսքին պէս ըլլայ, ու բարութիւն խօսէ։ 14 Իսկ Միքիա ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ Տէրը ինծի ինչ որ ըսէ՝ ան պիտի խօսիմ։ 15 Ու երբոր անիկա թագաւորին եկաւ, թագաւորը անոր ըսաւ, Ով Միքիա, Ռամովթ-գաղաադ պատերազմելու երթա՞նք, թէ ետ կենանք։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Երթ ու յաջողութիւն պիտի ունենաս, ու Տէրը ձեռքը 16 թագաւորին պիտի տայ։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Մինչեւ քանի՞ անգամ երդմնցնեմ քեզ, որ Տէրոջը անունովը ճշմարիտը 17 միայն խօսես ինծի։ Ու անիկա ըսաւ, Բոլոր Իսրայէլը հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս լեռներու վրայ ցրուած տեսայ. և Տէրը ըսաւ, Ասոնք տէր չունին, ամէն մարդ խա- 18 ղաղութեամբ իր տունը դառնայ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին ըսաւ, Քեզի չըսի՞ որ անիկա ինծի համար աղէկ 19 մարգարէութիւն չբներ՝ հապա դէշ։ Ու Մի-

ի դ Թագ. գ. 11։
ա Թագ. իբ. 38։
բ Մատ. թ. 36։
գ Եսա. գ. 1։ Դասն. է. 9։
դ Յոր. ա. 6։ բ. 1։ Մատ. ծգ. 20. 21։ Դասն. է. 10։ Մատ. ժբ. 10։ Երբ. ա. 7. 14։
ե Դասա. իդ. 23։ Յոբ. ժբ. 16։ Եզեկ. ժգ. 9։ բ Թագ. բ. 11։ ֆ բսաւ. Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մոխիկ ըրէ. զՏէրը իր ամբոխին վրայ նստած տեսայ, ե՛ւ երինելց բոլոր զօրքերը անոր բոլորտիքը՝ աջ 20 կողմն ու ձախ կողմն կայներ էին. Եւ Տէրը ըսաւ, Աքաաբը ո՞վ կրնայ խաբել, որ Ռամովթ-գաղաադ ելլէ ու կորսուի. ու մէկը այսպէս ու միւսը այնպէս ըսաւ։ Ու մէկ ոգի 21 մը ելաւ և Տէրոջը առջեւը կայնեցաւ, ու ը- 22 սաւ, Զանիկա ես կը խաբեմ։ Ու Տէրը անոր ըսաւ, Ի՞նչ միջոցով։ Եւ անիկա ըսաւ, Ելլեմ ու անոր բոլոր մարգարէներուն բերանը սուտ ոգի բլլամ. ու Տէրը ը՛սաւ, Պիտի խաբես ու պիտի յաջողիս. ելիր ու այն- 23 պէս ըրէ։ Եւ հիմա ահա Տէրը սա քու բոլոր մարգարէներուդ բերանը սուտ ոգի դրեր է, բայց Տէրը քեզի համար չարիք խօսեցաւ։ 24 Ասհաամեր փառասոյի որդին Սեդեկիա մօտեցաւ, ու Միքիային ծնօտին զարկաւ ու ըսաւ, զՏէրոջը Հոգին ի՞նչպէս իմ քովէս ե- 25 լաւ՝ քեզի հետ խօսելու համար։ Եւ Միքիա ըսաւ, Դուն ալ պիտի տեսնես այն օրը որ պահուելու համար ներսէնակէ սենեակ մտնես։ 26 Ու Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ, Միքիան առ, ու զանիկա Ամմոն քաղաքապետին և 27 թագաւորի որդւոյն Յովասին ետ տար, Ու ըսէ, Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Այս բանտը դրէք, ու մինչեւ որ ես խաղաղութեամբ դառնամ, զանիկա նեղութեան հացով ու ան- 28 զրով կերակրեցէք։ Եւ Միքիա ըսաւ, Թէ որ բնաւ խաղաղութեամբ դառնաս, զՏէրը ինծմով խօսած չըլլայ. ու ըսաւ, Ով ժողովուրդներ, ամէնդ լսեցէք։ 29 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Ռամովթ-գաղաադ ելան։ 30 Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին ըսաւ, կերպարանքս պիտի փոխեմ, ու մտնեմ պատերազմի պիտի մտնեմ, բայց դուն քու հագուստդ հագիր. և Իսրայէլի թագաւորը իր կերպարանքը փոխեց, ու պատերազմին մտնը- 31 մաւ։ Եւ Ասորւոց թագաւորը իր երեսուներկու կառապետներուն պատուիրեց ու ըսաւ, Պզտիկին կամ մեծին հետ մի պատերազմիք, բայց միայն Իսրայէլի թագաւորին հետ։ 32 Ու երբոր կառապետները Յովսափատը տեսան, Իսրայէլի թագաւորը անշուշտ ասիկա է՛ ըսելով, անոր վրայ պատերազմելու դա- 33 ձին. և Յովսափատ ղաղակեց։ Ու երբոր կառապետները տեսան որ անիկա Իսրայէլի 34 թագաւորը չէ, անկէ ետ դարձան։ Եւ մէկը մէկը *տառանց դիտելու" իր աղեղը քաշեց, ու Իսրայէլի թագաւորը †պրաէնին օղակներուն մէջէն" զարկաւ. անոսանոր անիկա իր կառավարին ըսաւ, Ձեռքդ դարձուր ու դիս

ե Եզեկ. ժգ. 9։
զ բ Մն. ժբ. 23։
է Գէ. ի. 30։
ը Թագ. ժգ. 29։ թ Օբ. ժբ. 20. 21. 22։
ի բ Մն. իբ. 22։
ժ բ Մն. իդ. 31։ Նահ. ժգ. 20։
ա Կամ ուժով մը
բ Եբր. յոգնատանջ բառն ու զրահին մէջտեղին

35 բանակէն հանէ, քանզի վիրաւորուեցայ։ Եւ
ան օրը պատերազմը սաստկացաւ, ու Թա-
գաւորը Ասորւոց դիմացը իր կառքին մէջ կե-
ցաւ, և իրիկուան դէմ մեռաւ. ու վեր-
36 քին արիւնը կառքին մէջ վազեց։ Ու երբոր
արևը կը մտնէր՝ բանակին մէջ մունետիկ պը-
ոտեցաւ ու ըսաւ, Ամէն մարդ իր քաղա-
37 քը ու ամէն մարդ իր երկիրը դառնայ։ Եւ
Թագաւորը մեռաւ, ու Սամարիա բերուեցաւ,
ու Թագաւորը Սամարիայի մէջ թաղեցին։
38 Եւ կառքը Սամարիայի աւազանին քովը լը-
ացին, ու շուները անոր արիւնը լափեցին.
*անոր զէնքերն ալ հոն լուացին" ըստ Տէրոջը ըսած
խօսքին համեմատ։
39 Եւ Աքաաբին միւսորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր ըրածը, և փղոսկրով չինած տու-
նը ու բոլոր չինած քաղաքները ահա Իսրա-
յէլի Թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ
40 գրուած են։ Եւ Աքաաբ իր հայրերուն հետ
քնացաւ, ու անոր տեղը անոր որդին Ոքո-
զիա Թագաւոր եղաւ։
41 Եւ Իսրայէլի Աքաաբ Թագաւորին չորրորդ
տարին Յուդայի վրայ Ասայի որդին Յովսա-
42 փատ Թագաւոր եղաւ։ Յովսափատ երեսու-
նու հինգ տարեկան էր երբոր Թագաւոր եղաւ,
ու Երուսաղէմի մէջ քսանու հինգ տարի Թա-
գաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը
43 Ազուբա էր ու Սալհին աղջիկն էր։ Ու Յանիկա
իր ոտքը Ասայի բոլոր ճամբուն մէջ քալեց,
անկէ չխոտորեցաւ, ու Տէրոջը աչքին ուղ-
44 ղութիւն ըրաւ։ Բայց բարձր տեղատանքը
չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տե-
ղերու վրայ զոհեր կը մատուցանէր ու խունկ
45 կը ծխէր։ Եւ Յովսափատ Իսրայէլի Թագա-
ւորին հետ խաղաղութիւն ըրաւ։
46 Եւ Յովսափատին միւսորդ պատմութիւնը
և անոր ըրած քաջութիւնը ու պատերազմները՝
ահա Յուդայի Թագաւորներուն յիշատակաց
47 գրքին մէջ գրուած են։ Եւ անիկա իր օրը
Ասային ժամանակէն միացած՝ Սոդոմական
մեղք գործողները երկրէն բնաջինջ ըրաւ։
48 Անառանը Եդոմի մէջ Թագաւոր չկար,
մէկ փոխարքայ մը կար։
49 Ո- Յովսափատ Թարսիսի նաւեր չունէր,
որ Ոփիր երթան ոսկի համար, բայց չգա-
ցին," քանզի նաւերը Գասիոնգաբերի մէջ
50 կոտրտուեցան։ Ախազիան Աքաաբի որդին
Ոքոզիա Յովսափատին ըսաւ, Իմ ծառաներս
քու ծառաներուդ հետ նաւերով երթան. բայց
51 Յովսափատ չհաճեցաւ։ Եւ Յովսափատ իր
հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն
հետ իր տօրը Դաւիթին քաղաքին մէջ Թա-
գաւորեցաւ. և անոր տեղը անոր որդին Յովրամ
Թագաւոր եղաւ։
52 Յուդայի Յովսափատ Թագաւորին տասնու-
եօթներորդ տարին Իսրայէլի վրայ Աքաաբի
որդին Ոքոզիա Թագաւոր եղաւ Սամարիայի
53 մէջ, ու Իսրայէլի վրայ երկու տարի Թագա-
ւորութիւն ըրաւ։ Եւ Տէրոջը աչքը չարու-
թիւն ըրաւ, ու իր հօրը ճամբան և իր մօրը
ճամբան ու Իսրայէլին մեղանչել տուող Նա-
54 բաատի Յերոբովամին ճամբան բռնեց. Ու
Բահաղին ծառայութիւն ըրաւ ու անոր եր-
կրպագութիւն ըրաւ. և իր հօրը բոլոր ըրա-
ծին պէս ընդդէմ՝ Իսրայէլի Տէր Աստուածը
բարկացուց։

‡ՋՈՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Մովաբ կ'ապստամբի։ 2 Ախազիա Բահաղ-Ջանճիկին բան հար-
ցընելու համար մարդ կը խրկէ, բայց Եղիա անոր վրայ գալու
դառաւանը կ'իմացընէ անոր։ 5 Եղիա երկու անգամ երկին-
քէն կրակ կ'իջեցընէ այն մարդոցը վրայ՝ որոնք Ախազիա խրկեր
էր զանիկա բռնելու. 13 իսկ երրորդ զօրապետին կը խնայէ,
ու հրեշտակէ մը քաջալերութիւն առնելով՝ կ'երթայ Թագա-
ւորին կ'իմացընէ Թէ պիտի մեռնի։ 17 Յովրամ Ախազիային
տեղը կը յաջորդէ։

1 Եւ Աքաաբին մեռնելէն ետքը Մովաբ Իս-
րայէլին դէմ ապստամբեցաւ։

2 Ու Ախազիա Սամարիայի մէջ իր վերնատա-
նը վանդակապատէն վար ինկաւ ու հիւան-
դացաւ. ու պատգամաւորներ խրկեց՝ անոնց
ըսելով, Գացէք Ակկարոնի Բահաղ-Ջանճիկ
աստուծոյն հարցուցէք, Թէ արդեօք աս հի-
3 ւանդութենէս պիտի առողջանամ։ Եւ Տէրո-
ջը հրեշտակը Թեշբացի Եղիային ըսաւ, Ելիր՝
Սամարիայի թագաւորին պատգամաւորները
դիմաւորելու գնա, ու անոնց ըսէ, Միթէ Իս-
րայէլ մէջ Աստուած չկայ, որ դուք Ակկա-

* Կամ բոզերն ալ հոն լուացուեցան։
ե Գլ. խա. 19։
զ Ամոզ. գ. 15։
է Հմր. 52։
ը Բ Մն. ի. 31։
թ Բ Մն. ժէ. 3։
ժ Գլ. ժգ. 23։ ժէ. 14։ գ Թագ. ժբ. 3։
ժա Բ Մն. ժթ. 2։ Բ Կար. գ. 14։
ժբ Գլ. ժգ. 24։ ժէ. 12։
ժգ Ծն. իե. 23։ բ Թագ. բ. 14։ գ Թագ. գ. 9։ բ. 20։
ժդ Բ Մն. ի. 35, եւ։
ժե Գլ. ժ. 22։
† Կամ երթայ ոսկիի համար. բայց չգնաց.
ժզ Բ Մն. ի. 37։
ժէ Գլ. ժ. 26։
ժը Բ Մն. խա. 1։
ի Հմր. 40։
ի Գլ. ժե. 26։
ի Դասա. բ. 11։ Գլ. ժգ. 31։
‡ Կամ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ
ի Գլ. գ. 5։
ի Բ Թագ. բ. 2։
ի Թագ. ե. 10։

բանի Բահադ-Ճանճիկ աստուծոյն Հարցընելու
4 կ՚երթաք. Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Քու եղած անկողինդ վար պիտի չիջնես, հա-
պա անչուշտ պիտի մեռնիս. ու եղիա գնաց։
5 Եւ պատգամաւորները անոր դարձան. ու
Ա֊քազիա անոնց ըսաւ, Ինչո՞ւ համար եա դար-
6 ձաք։ Եւ անոր ըսին, Մեր դիմացը մարդ
մը ելաւ ու մեզի ըսաւ, Գացէք ձեզ խրկող
թագաւորին դարձէք ու անոր ըսէք, Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ. Միթէ Իսրայէլի մէջ Աստուած
չկայ, որ Ակկարոնի Բահադ-Ճանճիկ աստու-
ծոյն Հարցընելու կը խրկես. անոր համար քու
եղած անկողինդ վար պիտի չիջնես, հապա
7 անչուշտ պիտի մեռնիս։ Եւ անոնք ըսաւ
անոնց, Ձեզ դիմաւորող ու աս խօսքերը ձեզի
8 պրուցող մարդը ի՞նչպէս մարդ էր։ Ու անոր
ըսին, Ա֊նիկա ՚մազոտ մարդ մըն էր, ու մէջ-
քը մաշկեզէն գօտի մը կապած էր։ Եւ Թես-
՚բէ ըսաւ, Անիկա թեզբացի Եղիան է։
9 Ու անոր՝ յիսուն մարդով մէկ յիսնապետ
մը խրկեց, և անիկա եկաւ՝ քովը նստաւ, ու
ե֊նէ լեռան գլուխը նստած էր. և չքնաղա֊
՚ծը անոր ըսաւ, Մարդ Աստուծոյ, թագա-
10 ւորը կ՚ըսէ որ վար իջնես։ Ու եղիա պա-
տասխան տուաւ ու յիսնապետին ըսաւ, Թէ
որ ես Աստուծոյ մարդն եմ, ՚երկինքէն կրակ
իջնէ, և քեզ ու քու յիսուն մարդդ
ուտէ։ Ու երկինքէն կրակ իջաւ, և զանիկա
ու անոր յիսուն մարդը կերաւ։
11 Եւ անոր նորէն յիսուն մարդով մէկ ուրիշ
յիսնապետ մը խրկեց. ու անիկա խօսեցաւ
ու անոր ըսաւ, Մարդ Աստուծոյ, թագաւորը
12 այսպէս կ՚ըսէ. Շուտով վար իջիր։ Ու եղիա
պատասխան տուաւ ու անոնց ըսաւ, Թէ որ
ես Աստուծոյ մարդն եմ, երկինքէն կրակ
իջնէ, և քեզ ու քու յիսուն մարդդ
ուտէ։ Ու երկինքէն Աստուծոյ կրակը իջաւ,
և զանիկա ու անոր յիսուն մարդը կերաւ։
13 Ու նորէն յիսուն մարդով մէկ երրորդ յի-
սնապետ մը խրկեց, ու ան երրորդ յիսնապե-
տը վեր ելաւ, ու գնաց եղիային առջեւը ծունկ
կրկնեց, և անոր ազաչեց ու ըսաւ, Մարդ
Աստուծոյ, թող իմ հոգիս ու աս յիսուն ծա-
ռաներուդ հոգիները ՚քու աչքերուդ առ-
14 ջեւ պատուական ըլլան։ Ահա երկինքէն
կրակ իջաւ, ու ան առջի երկու յիսնապետ-
ները և անոնց յիսուն մարդիկը կերաւ.
բայց հիմա իմ հոգիս քու աչքիդ առջեւը թող
պատուական ըլլայ։
15 Ու Տէրոջը հրեշտակը եղիային ըսաւ, Անոր
հետ իջիր, անոր երեսէն մի վախնար. ու
16 եղի֊նէ ելաւ անոր հետ թագաւորին իջաւ։ Եւ
անոր ըսաւ, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ, Որովհետեւ
Ակկարոնի Բահադ-Ճանճիկ աստուծմէն հար-
ցընելու համար պատգամաւորներ խրկեցիր,
իբր թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկար որ անոր
բան հարցընէիր, անոր համար ան քու եղած
անկողինդ վար պիտի չիջնես, հապա անչուշտ
պիտի մեռնիս։
17 Եւ անիկա մեռաւ Տէրոջը խօսքին հա-
մեմատ՝ որն որ եղիա խօսեր էր. և որովհե-
տեւ անիկա որդի չունէր, անոր տեղը ՚Յովրամ
թագաւոր եղաւ՝ Յուդայի Յովսափատեան
18 Յովրամ թագաւորին երկրորդ տարին։ Եւ
Ա֊քազիային ըրած գործքերուն մնացորդը
պատմութիւնը ահա Իսրայէլի թագաւորնե-
րուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։

ԳԼ. Բ

1 Եղիա իր գաղտնելուն համար եղեռնին խօսելով՝ իր վերջ-
կատմը Յորդանանը երկոքին կը բամնեն. 9 ու եղիային խնդ-
րերը կատարելով՝ ինքը հրեղէն կառքով երկինք կը վերնայ,
12 եղիսէ եղիային վերարկուովը Յորդանանը երկոքի բամ-
նելով՝ իբրև եղիային յաջորդը կ՚ընդունուի. 16 Մարգարէից
որդիները եղիսէին գաղտնաբար հրաման առնելով՝ ե-
ղիան փնտռելու կ՚երթան, բայց չեն կրնար գտնել։
19 Եղիսէ ազով կը բժշկէ վատառակոյս ջուրերը։ 23 Երիքոյ ե-
ղիսէին ծաղր ընող տղոցը կը պատառէն։

1 Ու երբոր Տէրը ՚եղիան մրրիկով երկինք
պիտի վերցընէր, եղիա ու ՚եղիսէ Գաղգա-
2 զայէն գացին։ Ու եղիա ըսաւ եղիսէին,
՚Դուն հոս նստէ, քանզի Տէրը զիս Բեթէլ
խրկեց։ Ու եղիսէ ըսաւ, Տէրը կենդանի է,
ու ՚քու անձդ կենդանի է, որ ես քեզ չեմ
3 թողուր. ու Բեթէլ իջան։ Եւ Բեթէլի մէջ
գտնուող ՚մարդարէից որդիքը եղիսէին եկան,
ու անոր ըսին, Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու
ա֊երդ քու գլխէդ պիտի առնէ։ Եւ անիկա
4 ըսաւ, Ես ալ գիտեմ, լուռ կեցէք։ Ու եղիա
անոր ըսաւ, Ով եղիսէ, դուն հոս նստէ,
քանզի Տէրը զիս Երիքով խրկեց։ Եւ անիկա
ըսաւ, Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կեն-
դանի է, որ ես քեզ չեմ թողուր. ու Երիքով
5 գացին։ Ու Երիքովի մէջ գտնուող մարդա-
բէից որդիքը եղիսէին մօտեցան, ու անոր
ըսին, Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու ա֊երդ քու
գլխէդ պիտի առնէ։ Եւ անիկա ըսաւ, Ես
6 ալ գիտեմ, լուռ կեցէք։ Ու եղիա անոր ը-
սաւ, Դուն հոս նստէ, քանզի Տէրը զիս Յոր-
դանան խրկեց։ Եւ անիկա ըսաւ, Տէրը կեն-
դանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ ես
7 քեզ չեմ թողուր. ու երկուքնին գացին։ Եւ
մարգարէից որդիներէն հիսուն մարդ գացին
դիմացը՝ հեռուանց կայնեցան. ու անոնք ե-
8 կուքը Յորդանանու քովը կայնեցան։ Ու ե-
ղիա իր վերարկուն առաւ ծալլեց և ջուրերուն
զարկաւ, ու ՚անկ կողմը ու միւս կողմը բաժ-
նուեցան, ու երկուքնին ցամաքով անցան։
9 Ու երբոր անոնք անցան՝ եղիա ըսաւ եղի-

ակին , Խնդրէ ինչ ընեմ քեզի՝ քանի որ քեզ-
մէ վերցուած չեմ։ Ու Եղիսէ ըսաւ , Քու ոգի-
10 իդ կրկնապատիկը ունենամ։ Եւ անիկա ըսաւ ,
Դժուար բան խնդրեցիր . բայց թէ որ քեզմէ
վերցուելու աուենս դիս տեսնես՝ քեզի այն-
պէս ըլլայ , ապա թէ ոչ՝ չըլլայ ։
11 Ու երբոր անոնք խօսելով կ'երթային , ահա
Հրեղէն կառք մը և Հրեղէն ձիեր երեսցան , ու
զանոնք իրարմէ զատեցին . ու Եղիսէ մրրիկով
12 երկինքը ելաւ ։ Ու Եղիսէ կը տեսնէր , ու
աղաղակեց , Հայր իմ, Հայր իմ, Իսրայէլի
կառքը ու անոր ձիաւորները . ու ալ չտեսաւ
զանիկա . և իր հանդերձները բռնեց ու զա-
13 նոնք երկու կտորի պատռեց ։ Ու Եղիսային
վրայէն ինկած վերարկուն վերցուց , և դար-
14 ձաւ ետ ու Յորդանանու եղերքը կայնեցաւ ։ Ու Ե-
ղիսային վրայէն ինկած վերարկուն առաւ ,
խուբերուն զարկաւ և ըսաւ , Եղիսային Տէր
Աստուածը ո՞ր է հիմա . ու երբոր խուբերուն
զարկաւ , Հէկ կողմն ու միւս կողմը բաժ-
նուեցան , ու Եղիսէ անցաւ ։
15 Ու Երիքովի մարդարէից որդիքը զանիկա
Դիմացէն տեսնելով՝ ըսին , Եղիսային ոգին
Եղիսէին վրայ հանգչեցաւ . և զանիկա դի-
մաւորելու գացին ու գետնէն անոր խոնար-
16 հուբիւն ըրին . Եւ անոր ըսին , Ահա քու
ծառաներուդ հետ յիսուն զօրաւոր մարդիկ
կան . թող երթան ու քու տէրդ փնտռեն .
Կարելի է որ Տէրոջը Հոգին զանիկա վեր-
ցուց , ու մէկ լեռան մը վրայ կամ մէկ ձո-
րի մը մէջ ձգեց . ու անիկա ըսաւ , Մի խրր-
17 կէք ։ Բայց անոնք բռնադատեցին զանիկա
մինչև որ ամչցաւ , ու ըսաւ , Խրկեցէք ։ Եւ
յիսուն մարդ խրկեցին , որոնք երեք օր փնտ-
18 տռեցին , բայց զանիկա չգտան . Ու անոր
դարձան , և անիկա երիքով կը նստէր , ու
անոնց ըսաւ , Ես ձեզի չըսի՞ որ Մի երթաք ։
19 Եւ քաղաքին մարդիկը Եղիսէին ըսին ,
Ահա քաղաքիս բնակութիւնը աղեկ է , ինչ-
պէս որ մեր տէրը կը տեսնէ , բայց ջուրերը
20 դէշ ու երկիրը անպտուղ է ։ Եւ անիկա ըսաւ ,
Ինծի մէկ նոր *կուժ մը բերէք , ու մէջը
21 աղ դրէք . ու անոր բերին ։ Եւ անիկա ջու-
րերուն ակունքը ելաւ ու Հոն աղ նետեց ,
ու ըսաւ , Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ա՛ս ջուրերը
բժշկեցի , ասկէ այլեւս մահ ու անպտ-
22 ղութիւն չըլլայ ։ Եւ ան ջուրերը բժշկուեցան
մինչև այս օրս՝ Եղիսէին ըսած խօսքին հա-
մեմատ ։
23 Ու անկէ Բեթէլ ելաւ . ու երբոր ճամբա-
յին վրայ կ'ելլէր , քաղաքէն պզտիկ տղաքներ
ելան , և զանիկա ծաղր կ'ընէին ու կ'ըսէին ,
24 Ելիր կնատակ , ելիր կնատակ ։ Ու ետին դար-

ձաւ ու զանոնք տեսաւ , և Տէրոջը անունը
վրայ զանոնք անիծեց ։ Ու անտառէն երկու
մատակ արջ ելան , ու անոնցմէ քառասունու-
25 երկու տղայ պատռեցին ։ Եւ անկէ Կարմելոս
լեռը գնաց , ու անկէ Սամարիա դարձաւ ։

ԳԼ · Գ

1 Յովրամին թագաւորութիւնը ։ 4 Մեսա թագաւորը կ'ապըս-
տամբի ։ 6 Յովրամ, Յովսափատ , ու Եդովմի թագաւորը Ջու-
րի համար նեղութիւն կրելով՝ Եղիսէին կ'երթան . ան ալ
Ջուր ու յաղթութիւն կը խոստանայ ։ 21 Մոաբացիք Ջուրին
պղնձէն խաբուելով՝ պատ առնելու մտոք կ'երթան , ու կը
յաղթին ։ 26 Մոաբի թագաւորը իր անդրանիկ որդին տղ-
քակէզ մատուցանելով՝ պաշարումը կը դադրեցնէ ։

1 Եւ Աքաաբի որդին Յովրամ Յուդայի Յով-
սափատ թագաւորին տասնուութերորդ տա-
րին՝ Սամարիայի մէջ Իսրայէլի վրայ թագա-
ւորել եղաւ , ու տասներկու տարի թագա-
2 ւորութիւն ըրաւ ։ Եւ անիկա Տէրոջը առ-
ջևը չարութիւն ըրաւ , բայց ոչ իր հօրը ու
իր մօրը պէս , քանզի անիկա Իր հօրը չինած
3 Բահաղի կուռքը վերցուց ։ Բայց Իսրայէլին
մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբոամին
մեղքերուն յարեցաւ , անոնցմէ չդառնալով ։
4 Եւ Մոաբի Մեսա թագաւորը հօտերու
տէր ըլլալով՝ Իսրայէլի թագաւորին Տարիւր
հազար գառն ու Տարիւր հազար գեղմիա-
5 ւոր խոյ կու տար ։ Բայց Աքաաբին մեռնե-
լէն ետքը Մոաբի թագաւորը Իսրայէլի թա-
6 գաւորին դէմ ապստամբեցաւ ։ Եւ ան օրը
Յովրամ թագաւորը Սամարիայէն ելաւ ու
7 բոլոր Իսրայէլը համրեց , Ու գնաց , և Յու-
դայի Յովսափատ թագաւորին հետ խրկեց՝
ըսելով , Մոաբի թագաւորը ինծի դէմ ապըս-
տամբեցաւ . ինծի հետ Մոաբի վրայ պա-
տերազմելու կ'երթա՞ս ։ Ու անիկա ըսաւ ,
Կ'երթամ . Ես քեզի պէս եմ, իմ ժողովուր-
դս քու ժողովուրդիդ պէս՝ ու ձիերս քու
8 ձիերուդ պէս են ։ Եւ անիկա ըսաւ , Ո՛ր ճամ-
բային երթանք ։ Ան ալ ըսաւ , Եդովմի ա-
9 նապատին ճամբային ։ Եւ Իսրայէլի թագա-
ւորը , Յուդայի թագաւորը ու Եդովմի թա-
գաւորը գացին , ու եօթը օրուան ճամբայ
պտրտեցան . և Ճանոնց հետը եղող բանակին
ու անասուններուն համար Ջուր չկար ։
10 Ան ատեն Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ , Ափ-
սոս , Տէրը սա երեք թագաւորները Մոաբին
11 ձեռքը տալու կանչեր է ։ Եւ Յովսափատ
ըսաւ , Ա՛ս տեղս Տէրոջը մարդարէ մը չկա՞յ ,
որ անոր միջոցովը Տէրոջը հարցընենք ։ Ու
Իսրայէլի թագաւորին ծառաներէն մէկը պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ , Եղիսային ձեռքին
տակ Ջուր լեցընող Սափատեան Եղիսէն հոս

ե Գէ · չ · 17 : Սապ · ձգ · 4 :
զ Գէ · ժգ · 14 :
է Հմր · 8 :
ը Հմր · 7 :
թ Տես գ Թագ · ժը · 12 : Եզեկ · ը · 3 : Գար · ը · 39 :
ժ Կամ բաժակ
ի Տես Եփ · ժէ · 25 : Գէ · գ · 41 : չ · 6 : Յովհ · Թ · 6 :
ի Գէ · ա · 17 : 31 : 32 :
լ գ Թագ · ժչ · 31 : 32 :
խ գ Թագ · ժը · 28 :
ծ Տես Եփ · ժչ · 1 :
կ Գէ · ա · 1 :
հ գ Թագ · խբ · 4 :
ձ Տես Եփ · ժա · 8 :
ղ գ Թագ · խբ · 7 :

12 է ։ Եւ ցովաթիաս ըսաւ , Մնոր քովը Տէրոջը
խօսքը կայ · ու Իսրայէլի Թագաւորը և ցով-
սափատ ու Եղովմի Թագաւորը [ե]անոր ԼՀան ։
13 Ու Եղիսէ Իսրայէլի Թագաւորին ըսաւ , [ը]Դուն
ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս · [թ]դուն քու հօրդ
ւմարդարէներուն ու քու մօրդ մարդարէնե-
րուն գնա ։ Եւ Իսրայէլի Թագաւորը անոր
ըսաւ , Չէ , վասն զի Տէրը աս երեք Թագա-
ւորը Մովաբին ձեռքը մատնելու կանչեր է ։
14 Ու Եղիսէ ըսաւ , Զօրաց Տէրը՝ որուն առջևը
կը կայնիմ , [ժ]կենդանի է որ , եթէ ցուգայի ցով-
սափատ Թագաւորին վրայ Համարուտ չունե-
նայի , բնաւ քու երեսդ պիտի չնայէի , ու քեզ
15 պիտի չտեսնէի ։ Եւ հիմա ինծի [ի]մէկ նուա-
գածու մը բերէք · ու երբոր նուագածուն
նուագարանը կը զարնէր , անոր վրայ Տէրոջը
16 ձեռքը եղաւ · Ու ըսաւ , Տէրը այսպէս կ'ը-
17 սէ · [ի]Աս հեղեղատը փոս փոս ըրէք · Քանզի
Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Հով պիտի չտեսնէք ու
անձրեւ պիտի չտեսնէք · բայց աս հեղեղատը
ջրով պիտի լեցուի , և պիտի խմէք դուք ու
18 ձեր հօտերը ու ձեր անասուինները ։ Սակայն
ասիկա Տէրոջը առջևը պզտիկ բան մը ըլլալով ,
19 Մովաբն ալ ձեր ձեռքը պիտի մատնէ · Եւ
ամէն պարսպաւոր քաղաքը ու ամէն ընտիր
քաղաքը պիտի զարնէք , և ամէն աղնիւ ծա-
ռերը կտրէք , ու ամէն ջուրի աղբիւրները
գոցէք , ու ամէն ընտիր արտերը քարերով
20 ւսրէք ։ Եւ առաւօտուն [ղ]զոհը մատուցուած
առեն՝ ահա Եդովմի ճամբայէն ջուրեր կու
գային , ու երկիրը ջրով լեցուեցաւ ։
21 Ու երբոր բոլոր Մովաբացիք լսեցին որ Թա-
գաւորները ելեր են իրենց հետ պատերազ-
մելու , ամէն զօտի կապելու կարողութիւն
ունեցողները ժողվուեցան , ու սահմանագլու-
22 խը կայնեցան ։ Եւ առաւօտուն կանուխ եղան ,
ու արեւուն ճառագայթները ջուրերուն վրայ
զարկած ըլլալով Մովաբացիք դիմացէն ան
23 ջուրերը արիւնի պէս կարմիր տեսան , Ու ըսին ,
Ասիկա արիւն է · անշուշտ Թագաւորները
իրարու հետ կռուեր են , ու մէկզմէկ զարկեր
են · հիմա , ով Մովաբացիք , աւարը [ճ]ետքէն ։
24 Ատանկով անոնք Իսրայէլի բանակը գացին ,
ու Իսրայէլացիք ելան Մովաբացիները զար-
կին , որոնք անոնց երեսէն փախան · ու ի-
[մ]ջենէն Մովաբացիները զարնելով՝ անոնց էր-
25 կիրը մտան · Ու քաղաքները կործանեցին , ու
ամէն ընտիր արտերու մէջ ամէն մարդ իր քարը
նետեց , ու զանոնք լեցուցին , և ամէն ջուրի
աղբիւրները գոցեցին , ու ամէն աղնիւ ծա-
ռերը կտրտեցին , այնպէս որ միայն [ն]Կիրհա-
րեթեթին քարերը թողուցին · ու պարսաւոր-
26 ները զանիկա պաշարեցին ու զարկին ։ Եւ
Մովաբի Թագաւորը երբոր տեսաւ որ պատե-
րազմը իր վրայ սաստկացաւ , իր հետը հօթը
հարիւր սուսերամերկ զօրք առաւ , որ մինչև
Եդովմի Թագաւորը ճեղքէն անցնին , բայց
27 չկրցան ։ Ուստի առաւ իր անդրանիկ որդին
որ իր տեղը պիտի Թագաւորէր , ու զանիկա
պարսպին վրայ ողջակէզ ըրաւ · և Իսրայէլա-
ցւոց դէմ մեծ բարկութիւն եղաւ · ու անոր
վրայէն ետ քաշուեցան , ու իրենց երկիրը
դարձան ։

ԳԼ · Գ

1 Եղիսէ պրեւարիին եղը կը շտացընէ · 8 բարի Յունամացիին
զառակ մը կը խոստանայ · 18 անոր մեռած ազան կը յարու-
ցանէ · 38 Գաղգալայի մէջ Թունաւոր ապուրը կը բժշկէ · 41
Հարիւր մարգը քսան հացով կը կշտացընէ ։

1 Ու [ա]մարդարէից որդւոցը կնիկներէն մէկ կը-
նիկ մը եղիսէին աղաղակելով ըսաւ , Քու ծա-
ռադ իրիկս մեռաւ · ու դուն քու ծառադ
յիդ տառուածդ[բ]ավախ ըլլալը գիտես · և պար-
տատէրը եկաւ [գ]որ իմ երկու որդիներս իրեն
2 ծառայ առնէ ։ Ու եղիսէ անոր ըսաւ , Քեզի
ի՞նչ ընեմ · ըսէ ինծի՝ տունը ի՞նչ ունիս ։ Եւ
անիկա ըսաւ , Քու աղախնիդ տանը մէջ [դ]ա-
մանի մը՝ եղէն՝ի զատ ուրիշ բան մը չունի ։
3 Ու եղիսէ անոր ըսաւ , Գնա դուրսէն քու բոլոր
դրացիներէդ քեզի պարապ անօթներ ուզէ ,
4 [ե]ու քիչ մի ուզեր · Եւ [զ]ներսը մտիր , քու ու-
րայիդ ու քու որդւոցդ վրայէն դուռը գո-
ցէ , և [է]եղը ան բոլոր անօթներուն մէջը
5 պարպէ , ու լեցուածը վերցուր ։ Եւ անիկա
անոր քովէն գնաց , ու իր վրայէն ու իր որ-
դւոցը վրայէն դուռը գոցեց · անոնք անոր
6 կը մօտեցընէին , ու անիկա կը լեցնէր ։ Ու
երբոր ան անօթները լեցուեցան՝ իր որդւոյն
ըսաւ , Ինծի ուրիշ անօթ մօտեցուր · ու անի-
կա ըսաւ անոր , Ուրիշ անօթ չկայ · անատե-
7 նը եղը կայնեցաւ ։ Եւ կնիկը գնաց Աստ-
ծոյ մարդուն պատմեց · ու անիկա ըսաւ ,
Գնա եղը ծախէ ու պարտքդ վճարէ , և ա-
ւելցածովը դուն ու քու որդիքդ ապրեցէք ։
8 Ու մէկ օր մը երբոր եղիսէ [ե]Շունամին
կ'անցնէր , հոն մէկ երեւելի կնիկ մը կար՝ որ
զանիկա հաց ուտելու ստիպեց · ու [զ]քա-
նի որ հոնէ կ'անցնէր՝ հաց ուտելու համար
9 հոն կ'իջնէր ։ Եւ ան կնիկը իր էրկանը ըսաւ ,
Ահա գիտեմ որ ասիկա Աստուծոյ մէկ սուրբ
10 մարդն է , որ միշտ մեր քովէն կ'անցնի · Հիմա
մէկ պզտիկ վերնատուն մը չինենք պատին
վրայ , ու հոն անոր համար՝ անկողին , սեղան ,
աթոռ ու աչտանակ դնենք , որ երբոր մեզի
11 գայ՝ հոն իջնէ ։ Եւ եղաւ որ մէկ օր մը անիկա
հոն եկաւ , ու վերնատունը մտաւ ու հոն

[բ] Դ[ա]ւ · բ · 25 ։
[գ] Եղիկ · ժգ · 3 ։
[դ] Գ[ա]ռ · ժ · 14 · Հը-
ռութ · ա · 15 ։
[ե] գ Թագ · ժը · 19 ։
[զ] գ Թագ · ժէ · 1 ։
Գլ · է · 16 ։
[է] Տես ա Թագ · ժ ։
5 ։
[ը] Եղիկ · ա · 3 · գ ·
14 · 22 · բ · 1 ։
[թ] Տես Գլ · գ · 3 ։
[ժ] գ Թագ · ի · 35 ։
[ի] Տես Գլ · իե · 39 ։
Ա[ռա] · ժը · 25 ։
[լ] Կա՛ ա[ծուելու] մը
[ջաթ]
[խ] Տես Գլ · գ · 16 ։
[ծ] Ցես · ժե · 18 ։
[կ] Եղ · իե · 39 · 40 ։
[հ] Ես · ժգ · 7 · 11 ։

12 պառկեցաւ. Եւ իր ծառային Գէհազիին ըսաւ, Սունամացի կնիկը կանչէ. ու զանիկա կան-
13 չեց. և անոր առջևը կայնեցաւ։ Ու անիկա իր ծառային ըսաւ, Անոր ըսէ, Ահա դուն մեզի համար ասոր բոլոր աշխատանքը քաշեցիր. քեզի ի՞նչ ընեմ. թագաւորին կամ զո-
բապետին բանի մը ունի՞ն. և անիկա ը-
սաւ, Ես իմ ժողովուրդիս մէջ կը բնակիմ։
14 Ու ըսաւ ըսաւ, Անոր ի՞նչ կրնանք ընել. ու Գէհազի ըսաւ, Իրաւցնէ անիկա զաւակ չու-
15 նի, ու անոր էրիկը ծերացեր է։ Ու ըսաւ ըսաւ, Զանիկա կանչէ. և զանիկա կանչեց.
16 ու դրանը մէջ կայնեցաւ։ Ու ըսաւ անոր ըսաւ, *Գալ տարի՝ ասա ատենս դիրկդ որդի մը պի-
տի ունենաս։ Եւ անիկա ըսաւ, Չէ, ով տէր իմ՝ մարդ Աստուծոյ, †քու աղախինդ սուտ
17 մի ը՛ներ։ Ու կնիկը յղացաւ ու հետևեալ տարին նոյն ատենը որդի մը ծնաւ՝ ինչպէս որ Եղիսէ անոր ըսեր էր։
18 Եւ տղան մեծցաւ, ու մէկ օր մը իր հո-
19 րը դնաց հնձողներուն քովը։ Եւ իր հօրը ըսաւ, Գլո՛ւխս՝ գլո՛ւխս. ան ալ մանչուն ըսաւ,
20 Անիկա իր մօրը տար։ Ու զանիկա վերցուց, ու անոր մօրը տարաւ. և անիկա մինչև կէս օր անոր ծունկերուն վրայ նստաւ, ու մե-
21 ռաւ։ Եւ կնիկը վեր ելաւ, ու զանիկա Աս-
տուծոյ մարդուն անկողնին մէջ պառկեցուց,
22 ու դուռը վրայէն գոցեց ու ելաւ. Եւ իր էրիկը կանչեց ու ըսաւ, Կ՚ազաչեմ ինծի մանչերուն մէկուն հետ էշ մը խրկէ, որ չուտով մինչև Աստուծոյ մարդուն քովը երթամ ու
23 նայ դառնամ։ Եւ անիկա ըսաւ, Ինչ կայ որ դուն այսօր անոր պիտի երթաս. ամսագլուխ չէ, շաբաթի չէ։ Ու անիկա ըսաւ, Ողջո՛ւնիւն։
24 Ու էշը պատրաստել տուաւ, և մանչուն ը-
սաւ, Քշէ գնա, ու մինչև որ քեզի չըսեմ՝
25 քշելէն ետ մի կենար ինծի համար։ Եւ ե՛կաւ, մինչև լեռը երթալով՝ Աստուծոյ մարդուն քովը գնաց։ Ու երբոր Աստուծոյ մարդը դի-
մայէն զանիկա տեսաւ, իր մանչուն Գէհազիին
26 ըսաւ, Ահա Սունամացի կնիկը հո՛ն է։ Հի-
մա վազէ, դիմաւորէ զանիկա, ու անոր ըսէ, Ողջ առո՞ղջ ես, էրիկդ ողջ առո՞ղջ է, տըղան ողջ առո՞ղջ է։ Եւ անիկա ըսաւ, Ողջ
27 առողջ ենք։ Ու կնիկը լեռը Աստուծոյ մարդուն եկաւ, և ‡անոր ոտքերուն փաթթուեցաւ. ու Գէհազի մօտեցաւ որ զանիկա հետ քաշէ, բայց Աստուծոյ մարդը ըսաւ, Թող տուր զանիկա, քանզի անոր սիրտը ցաւած է. ու Տէրը ինծմէ պահեց ու ինծի չյայտ-
28 նեց։ Եւ կնիկը ըսաւ, Ես իմ ակրոջմէս որ-
դի խնդրեցի՞. ե՛ս չըսի՞ որ Ձիս մի խաբեր։

29 Ու անիկա Գէհազիին ըսաւ, §Մէջքդ գօտի կա-
պէ, և իմ գաւազանս ձեռքդ առ ու գնա. և թէ որ մարդու մը հանդիպիս՝ ‖անոր բա-
րև մի տար, ու թէ որ մէկ մարդ մը քեզի բարև տայ՝ պատասխան մի տար, և ¶իմ գա-
30 ւազանս տղուն երեսին վրայ դիր։ Իսկ տղուն մայրը ըսաւ, **Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ քեզ պիտի չթողում։
31 Ու ե՛ղաւ եւս անոր եաւէն գնաց։ Բայց Գէհազի անոնց առջևը անցաւ, ու գաւազանը տղուն երեսին վրայ դրաւ, սակայն ոչ ձայն կար՝ և ոչ ղթացում. ուստի զանիկա դիմա-
ւորելու դարձաւ, և անոր պատմեց ու ըսաւ,
32 Տղան ††չարթընցաւ։ Ու երբոր եղիսէ տունը մտաւ, ահա տղան մեռած ու իր անկողնին
33 վրայ պառկած էր։ Ու ‡‡ներս մտնելով՝ ե-
կու բնուն վրայէն դուռը գոցեց, §§և Տէրոջը
34 աղօթք ըրաւ. Ու ելաւ տղուն վրայ պառ-
կեցաւ. և իր բերանը անոր բերնին վրայ՝ ու իր աչքերը անոր աչքերուն վրայ՝ ու իր թա-
թիերը անոր թաթիերուն վրայ դրաւ, և ‖‖անոր վրայ կծկեցաւ, ու տղուն մարմինը տաքցաւ։
35 Եւ դարձաւ տանը մէջ մէյմը աս կողմը ու մէյ-
մը ան կողմը պտըտեցաւ, ¶¶ու ելաւ անոր վը-
րայ կծկեցաւ. և ***տղան եօթը անգամ վը-
36 րնդացաւ, ու տղան աչքերը բացաւ։ Անա-
ւենը Գէհազին կանչեց ու ըսաւ, Սունամացի կնիկը կանչէ. ու զանիկա կանչեց. և անոր
37 եկաւ. ու եղաւ անոր ըսաւ, Տղադ առ։ Եւ կնիկը ներս մտնելով՝ անոր ոտքերը ընկաւ, ու գետնին խոնարհումիւն ըրաւ, և †††իր տղան առնելով դուրս ելաւ։
38 Ու եղիսէ ‡‡‡Գաղգաղա դարձաւ. և սո-
վը կար երկրին մէջ, ու մարգարէից որդիները §§§անոր առջևը կը նստէին. ու անիկա իր ծա-
ռային ըսաւ, Մեծ կաթսան կրակը դիր,
39 և մարգարէից որդիներուն ապուր եփէ։ Ու մէկը դաշտը ելաւ որ խոտեր ժողվէ, ու մէկ վայրենի բոյս մը գտաւ, և անկէ հանդերձը լեցուն վայրենի վարունգ ժողվեց, ու եկաւ՝ զանոնք ապուրին կաթսային մէջը մանրեց,
40 քանզի չէին ճանչնար։ Եւ անոնք մարդոցը առջևը դրին որ ուտեն. ու երբոր անոնք ապուրէն կե-
րան՝ պոռալով ըսին, Կաթսային մէջը մահ կայ, ով մարդ Աստուծոյ. ու չկրցան ուտել։
41 Եւ անիկա ըսաւ, Ալիւր բերէք. ու ¶¶¶զանիկա կաթսային մէջ նետեց, ու ըսաւ, Ժողովուրդին առջևը դիր որ ուտեն. անառենը կաթսային մէջ վնասակար բան մը չկար։
42 Եւ ****Բահաղ-սաղիսայէն մարդ մը եկաւ, ††††ու Աստուծոյ մարդուն երախայրիներէն չնո-
Հացեր՝ քսան հատ գարեղէն հաց ու խաթամ

* Եբր. կենաց ժա-
մանակին. ծն. ժբ.
19. 14։
† Հմր. 28։
‡ ԳԼ. բ. 25։
§ Մտա. խբ. 9։
‖ Հմր. 16։
¶ գ Թագ. ժբ. 46։
ԳԼ. ի. 1։
** Ղեւտ. ժ. 4։
†† Տես Եւ. է. 19։
ժգ. 16։ ԳԼ. բ. 8։
‡‡ գ Թագ. ժէ. 21։
Գար. ի. 10։
§§ գ Թագ. ժէ. 21։
‖‖ ԳԼ. բ. 1, 5։
¶¶ գ Թագ. ժէ. 23։
Եբր. ժա. 35։
*** ԳԼ. բ. 1։
††† ԳԼ. բ. 1։
‡‡‡ ԳԼ. բ. 3։ Ղեւտ.
ժ. 39։ Գար. խբ. 3։
§§§ Եւ. ժ. 17։
‖‖‖ Տես Եւ. ժէ. 25։
¶¶¶ ԳԼ. բ. 21։ Յովհ.
ի. 6։
**** ա Թագ. ի. 4։
†††† ա Թագ. ի. 7։ ա
Կար. ի. 11։ Գաղ.
զ. 6։

Հասկեր բերաւ իր պարկովը։ Եւ անիկա ըսաւ ,
43 Ժողովուրդին տուր որ ուտեն ։ Եւ անոր ծառան ըսաւ , Ա՞ս ի՞նչ է որ Տարւոյ մարդոց առջեւը դնեմ. բայց անիկա ըսաւ , Ժողովուրդին տուր որ ուտեն , քանզի Տէրը այսպէս
44 կ՚ըսէ . Պիտի ուտեն ու պիտի աւելնայ ։ Եւ անոնց առջեւը դրաւ , ու կերան , և Տէրոջը բանին պէս մնացին ։

ԳԼ · Ե

1 Ներեման գերի բռնուած աղջիկան մը ծանուցանելովը Նամանի կը խրկուի , որ իր բորոտութենէն բժշկուի ։ 8 Եղիսէ գանիկա Յորդանան խրկելով՝ բորոտութիւնը կը բժշկէ · 15 ու Ներեմանին պարգեւները չընդունելով՝ երկրին հողէն կառայ անոր ։ 20 Գեհազի իր սիրոյը անուանով Ներեմանը խաբելուն համար բորոտութեամբ կը պատժուի ։

1 Ե Ասորւոց թագաւորին զօրագլուխը Նեհեման իր սիրոյը առջեւը մեծ ու յարգելի մարդ մըն էր , քանզի Տէրը անոր ձեռքովը Ասորւոց փրկութիւն տուեր էր . ու ան մարդը զօրաւոր կարիճ մըն էր , բայց բորոտ էր ։ Եւ
2 Ասորւոց գունդերը ելլելով՝ Իսրայէլի երկրէն մէկ պզտիկ աղջիկ մը գերի առեր էին , ու
3 անիկա Ներեմանին կնկանը քովը էր ։ Եւ անիկա իր սիրոյը ըսաւ , Երանի թէ իմ տէրս Սամարիա եղող մարգարէին առջեւը ըլլար , անշուշտ զանիկա իր բորոտութենէն կը բժըշ-
4 կէր ։ Ու Ներեման գնաց իր սիրոյը պատմեց , ու ըսաւ , Իսրայէլի երկրէն եղող աղջիկը այսպէս
5 ու այսպէս խօսեցաւ ։ Եւ Ասորւոց թագաւորը ըսաւ , Գնա ուրեմն , ես Իսրայէլի թագաւորին նամակ կը խրկեմ ։ Ու անիկա գնաց , և իր ձեռքը տասը տալանդ արծաթ ու վեց հազար ոսկի ու տասը շորեղ զգեստ վճռելու համար
6 առաւ ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորին բերաւ նամակը , որ այսպէս գրուած էր . Այդ երբոր ատ նամակը քեզի հասնի , †գիտցած ըլլաս որ իմ ծառաս Ներեմանը քեզի կը խրկեմ , որ
7 զանիկա իր բորոտութենէն բժշկես ։ Ու երբոր Իսրայէլի թագաւորը նամակը կարդաց՝ իր հանդերձները պատռեց , ու ըսաւ , Միթէ ես մեռցընելու ու ապրեցընելու Աստուած եմ , որ ասիկա ինծի մարդ մը խրկեր է՝ իր բորոտութենէն բժշկելու համար . ուստի աղէկ դիտցէք ու տեսէք , որ ասիկա ինծմէ պատճառ մը կը փնտռէ ։
8 Ու երբոր Աստուծոյ մարդը Եղիսէ լսեց՝ որ Իսրայէլի թագաւորը իր հանդերձները պատռեր է , թագաւորին Աստուծոյ ի-րէն խրկեց ու ըսաւ , Ինչո՞ւ հանդերձները պատռեցիր . թող անիկա ինծի գայ , ու դիտնայ թէ Իսրայէլի մէջ
9 մարգարէ կայ ։ Եւ Ներեման իր ձիերովը ու կառքովը գնաց , ու եղիսէին տանը դուռը
10 կայնեցաւ ։ Ու Եղիսէ մարդ մը խրկեց անոր ըսելով , Գնա Յորդանանու մէջ եօթը անգամ լուացուէ , և մարմինդ քեզի կը դառ-
11 նայ , ու կը մաքրուիս ։ Ու Ներեման բարկացաւ ու դնաց՝ ըսելով , Ահա ես կ՚ըսէի որ անիկա անպատրաստ իմ քովս պիտի գայ ու կայնի , և իր Եհովայ Աստուծոյն անունը պիտի կանչէ , ու ձեռքը ան տեղը վրայ պի-
12 տի երերցնէ , ու բորոտութիւնը բժշկէ ։ Դամասկոսի Աբանա ու փարփար գետերը Իսրայէլի բոլոր ջուրերէն աղէկ չե՞ն . միթէ չնի՛ կրնար անոնց մէջը լուացուիլ ու մաքրուիլ ։
13 և դարձաւ բարկութիւնով դնաց ։ Իսկ անոր ծառաները մօտեցան , ու անոր խօսեցան ըսելով , Ով Տայր , Ը-ր մարգարէն քեզի մէկ մեծ բան մը ըսէր՝ պիտի չընէիր . ո՛ր մանաւանդ որ անիկա քեզի՝ Լուացուէ ու պիտի մաք-
14 րուիս ըսաւ ։ Անոնք անիկա իջաւ , ու Աստուծոյ մարդուն խօսքին համեմատ եօթը անգամ Յորդանանու մէջ լուացուեցաւ . ու անոր մարմինը պզտիկ տղու մը մարմինին պէս եղաւ , ու մաքրուեցաւ ։
15 Եւ անիկա իր բոլոր բանակովը Աստուծոյ մարդուն դարձաւ , ու գնաց անոր առջեւը կայնեցաւ , ու ըսաւ , Ահա հիմա գիտցայ որ բոլոր երկրի վրայ Աստուած չկայ , բայց միայն Իսրայէլի մէջ . ուստի հիմա կ՚ազաչեմ քու
16 ծառայէդ †ընծայ մը ընդունիս ։ Բայց անիկա ըսաւ , Տէրը՝ որուն առջեւը կը կայնիմ , կենդանի է որ պիտի չընդունեմ։ ու զանիկա ստիպեց որ ընդունի , բայց անիկա չհաճեցաւ ։
17 Ու Ներեման ըսաւ , Ուրեմն քու ծառայիդ — Երեք — հոգին երկու ջորիի բեռ չորեքտասնեկ քու ծառադ միւսին ալ ուրիշ աստուածներու ողջակէզ կամ զոհ պիտի չընէ ,
18 բայց միայն Եհովային ։ Տէրը ան բանիս համար քու ծառայիդ Թողութիւն տայ , այսինքն երբոր իմ տէրս Ռեմոնի տունը մտնել , հոն երկրպագութիւն ընելու համար , և հանոր իմ ձեռքիս վրայ կռթնելովը , ես — Ռեմոնի տանը մէջ ծռիմ , ան բանիս՝ այսինքն Ռեմոնի տանը մէջ իմ ծռելուս համար Տէրը քու ծառայիդ Թողութիւն տայ ։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ , Գնա խաղաղութեամբ . և անիկա անոր քովէն գնաց , — Քիչ մը ճամբայ —
20 Եւ Աստուծոյ մարդուն Եղիսէին ծառան Գեհազի ըսաւ , Ահա իմ տէրս ան Ասորի Ներեմանին խնայեց , ու անոր ձեռքէն անոր բերածը չառաւ . Տէրը կենդանի է որ ես անոր ետևէն կը վազեմ , և անկէ բան մը կ՚առնեմ ։
21 Ու Գեհազի Ներեմանին ետևէն վազեց . ու Ներեման երբոր անոր ետևէն կը վազէ , իր կառքէն իջաւ զանիկա դիմաւո-

---

ը · 6 ։
ե Տես Գէ · գ · 41 ։ Յոշ · ի · 7 ։
զ Յոբ · ԼԳ · 25 ։
է Դատ · ե · 47 ։ գ · 29 ։ գ · 26 · 27 ։
ը Եբբ · օրինակին ։ Ծն · ԼԳ · 11 ։
թ Գէ · գ · 14 ։
ժ Ծն · ԺԳ · 23 · Տես Ած · ժ · 8 · Գոր · ը · 18 · 20 ։
ի Գէ · է · 2 · 17 ։
լ Ծն · լ · 16 ։

2 Դատ · ի · 13 · Յոշ · գ · 9 ։
= Դատ · ի · 17 · Յոշ · գ · 11 ։
= Ած · ԺԳ · 20 · ԺԶ ։
37 · Յոշ · գ · 13 ։
—
= Դատ · գ · 27 ։
Բ Եզ · ԺԱ · 3 ։
Ֆ աթոռ · ի · 8 ։
Գէ · բ · 8 · 9 ։
• Եբբ · ամէնուն ։
† Եբբ · ահա
† Ծն · է · 2 · բ Օր · ը · 39 · աթոռ ·

22 րելու , ու ըսաւ , Ողջութիւն է : Եւ անիկա
ըսաւ , Ողջութիւն է . իմ տէրս դիս խրկեց
ու կ'ըսէ , Ահա հիմա եփրեմի լեռնէն մարդա-
բէից որդիներէն երկու պատանի եկաւ ինծի .
չնորհք ըրէ՝ անոնց համար տաղանդ մը ար-
ծաթ ու երկու ձեռք փոխելու հանդերձ
23 տուր : Ու Նէեման ըսաւ , Շնորհք ըրէ՝ եր-
կու տաղանդ առ . և զանիկա բռնադատեց ,
ու երկու պարկի մէջ երկու տաղանդ արծաթ
դրաւ , ու երկու ձեռք ալ փոխելու հանդերձ
ծրարեց , և իր ծառաներէն երկուքին տուաւ ,
24 որ անոր առջևէն տարին : Ու երբոր *բլուրը
եկաւ՝ անոնց ձեռքէն առաւ ու տանը մէջ
պահեց , և ան մարդիկը ճամբեց , ու գացին .
25 Եւ ինքը ներս գնաց իր տէրոջը առջևը կայ-
նեցաւ . Ու Եղիսէ անոր ըսաւ , Ով Գեհազի ,
ուսկից՝ ։։–։։ . և անիկա ըսաւ , Ծառադ մէկ
26 տեղ մը չգնաց : Ու Եղիսէ անոր ըսաւ , Երբոր
ան մարդը իր կառքէն քեզ դիմաւորելու
դարձաւ , միթէ իմ հոգիս հո չգնաց . — հէ-
ռ արծաթ առնելու , և հանդերձներ ու ձի-
թենիներ և այգիներ ու ոչխարներ և արջառ-
ներ ու ծառաներ ու աղախիններ առնելու
27 առե՞ն է : Ուրեմն Նէեմանին բորոտութիւնը
†քեզի ու քու սերունդիդ փակչի յաւիտեան :
Եւ անիկա անոր առջևէն ‡ձիւնի պէս բորո-
տեալ ելաւ :

ԳԼ· Զ

1 Եղիսէ հրամայէ կու տայ մարգարէից որդիներուն որ երթան
իրենց բնակարաններէն ու երկաթը կը լաղացնեն : 8 Եղիսէ Ասորւոց թագաւորին խորհուրդը կը յայտնէ Իսրայէլի թագաւորին : 13 Եղիսէն բռնելու համար Դոթէմայիմ ըրած կասկածը կը զգուշանայ , 19 ու Սամարիա տարուելով՝ խաղաղութեամբ ետ կը խրկուի : 24 Սամարիայի մէջ պատահած սովին պատճառաւը կնիկները իրենց զաւակները կ'ուտեն : 30 Թագաւորը մտադ կը խրկէ որ Եղիսէն պատնէշ :

1 Եւ *մարգարէից որդիքը Եղիսէին ըսին ,
Ահա աս տեղը՝ ուր որ մենք քու առջևդ կը
2 նստինք՝ մեզի նեղ է : Երթանք ուրեմն մինչև
Յորդանան , ու ան տեղէն ամէն մէկերնիս մէյ-
մէկ գերան առնենք , ու հոն մեզի բնակելու
3 տեղ չինենք : Եւ անիկա ըսաւ , Գացէք : Ու
անոնց մէկը ըսաւ , Շնորհք ըրէ՝ քու ծա-
ռաներուդ հետ եկուր . և անիկա՝ կու գամ
4 ըսաւ . Ու անոնց հետ գնաց . և Յորդանան
5 հասնելով ծառեր կտրեցին : Ու երբոր մէկը
գերան մը կը կտրէր , փոփոչն երկաթը ջուրին
մէջ ինկաւ . ուստի անիկա պոռալով ըսաւ ,
6 Ո՜հ , տէր իմ , ան ալ փոխ առնուած էր : Եւ
Աստուծոյ մարդը ըսաւ , Ո՞ւր ինկաւ . ու անի-
կա ան տեղը ցուցուց անոր : Ու †Եղիսէ փայտ
մը կտրեց ու հոն նետեց , ու երկաթը ջուրին
7 երեսը ելաւ : Եւ անոր ըսաւ , Զանիկա վեր-
ցուր , ան ալ ձեռքը երկընցուց ու զանիկա
առաւ :

8 Եւ Ասորւոց թագաւորը Իսրայէլի դէմ
պատերազմ կ'ընէր , ու իր ծառաներուն հետ
խորհուրդ ըրաւ ու ըսաւ , Այս ինչ կամ այն
9 ինչ տեղը բանակ դնեմ : Եւ Աստուծոյ մար-
դը Իսրայէլի թագաւորին հրէշ խրկեց՝ բսե-
լով , Զգուշացիր որ ան տեղէն չանցնիս , վասն
10 զի Ասորիները հոն լջած են : Ու Իսրայէլի
թագաւորը Աստուծոյ մարդուն ըսած տեղը
հրէշ խրկելով՝ տեղեկացաւ , ու անկէ զգու-
11 շացաւ †շատ անգամ : Եւ ասոր բանիս համար
Ասորւոց թագաւորին սիրտը նեղանալով՝ իր
ծառաները կանչեց ու անոնց ըսաւ , Չէ՞ք
յայտներ լինծի , թէ մերիններէն ով կայ ։։
12 Իսրայէլի թագաւորին ։։։ է էրէ : Ու ծա-
ռաներուն մէկը ըսաւ , Ձկայ ։։։։ էրէ , ով
տէր իմ թագաւոր . հապա Իսրայէլի մէջ եղող
Եղիսէ մարգարէն՝ քու պառկելու սենեակիդ
մէջ խօսած խօսքերդ Իսրայէլի թագաւորին
13 կը յայտնէ : Եւ անիկա ըսաւ , Գացէք ու
անոր ուր ըլլալը տեսէք , որ զանիկա բռնել
տամ : Եւ անոր պատմեցին ու ըսին , Ահա
անիկա ‡Դովթայիմի մէջ է :
14 Ուստի անիկա ձիեր ու կառքեր ու բազ-
մաթիւ զօրքեր խրկեց հոն , որոնք գիշերով
15 գացին և քաղաքը պաշարեցին : Եւ Աստու-
ծոյ մարդուն ծառան առաւօտուն կանուխ
ելաւ ու դուրս գնաց . և ահա զօրքեր , ձի-
եր ու կառքեր քաղաքը պաշարեր էին . ու
ծառան անոր ըսաւ , Ո՜հ , տէր իմ , ի՞նչ ը-
16 նենք : Ու Եղիսէ ըսաւ , Մի վախնար , քանզի
†մեզի հետ եղողները անոնց հետ եղողներէն
17 շատուր են : Ու Եղիսէ աղօթք ըրաւ ու ը-
սաւ , Ով Տէր , աստ աչքերը բաց որ տես-
նէ : Եւ Տէրը ծառային աչքերը բացաւ . ու
տեսաւ որ ահա լեռը Եղիսէին չորս կողմը
‡հրեղէն ձիերով ու կառքերով լեցուն էր :
18 Ու երբոր անոնք Եղիսէի քովը ջան , Եղիսէ
Տէրոջը աղօթք ըրաւ ու ըսաւ , Կ'աղաչեմ՝
ասոնց ազգը ‡կուրութեամբ զարկ . և †Տէրը զա-
նոնք կուրութեամբ զարկաւ Եղիսէին խօս-
19 քին համեմատ : Անտանոնք Եղիսէ անոնց ը-
սաւ , Ճամբան ասիկա չէ ու քաղաքը ասիկա չէ ,
եսուհետ եկէք որ ձեզ ձեր փնտռած մարդուն
20 տանիմ . և զանոնք Սամարիա տարաւ : Ու
երբոր Սամարիա եկան , Եղիսէ ըսաւ , Ով
Տէր , աստոնց աչքերը բաց որ տեսնեն : Եւ
Տէրը անոնց աչքերը բացաւ , ու տեսան , և
ահա Սամարիայի մէջ էին :
21 Եւ Իսրայէլի թագաւորը զանոնք տեսնե-
լով Եղիսէին ըսաւ , Ով հայր իմ , զարնեմ ,
22 զարնեմ : Եւ անիկա ըսաւ , Մի զարներ . մի-
թէ քու սրովդ ու աղեղովդ գերի բռնած-

* Կամ առանձին տեղ
† ա Տիմ· գ· 10 :
‡ Եբ· զ· 6 : Թուղ·
ժբ· 10 : Գլ· ժէ· 5 :
—
ա Գլ· գ· 38 :
§ Տես Գլ· բ· 21 :
† Եբր· ոչ միայն ու ոչ երկու
ը· 31 :
‡ Ծն· լբ· 17 :
†† բ Մն· լբ· 7 : Սաղ· ծէ· 18 : Հռովմ·
Գլ· բ· 11 : Սաղ· ղէ· 7 : կը· 17 :
Ջոք· ա· 8 : գ· 1—7 :
‡ Կամ շլացուցիչ եղանակ
ղ Ծն· ժխ· 11 :

նե՞րդ կը զարնես. Ւանոնց առջին հայց ու ջուր դիր, որ ուտեն, զանոնք ու իրենց ախրոջը եր-
23 թան։ Եւ անոնց մէկ մեծ կոչունք մը ըրաւ, ու կերան խմեցին, ու զանոնք նա խրկեց, ու իրենց ախրոջը գացին. և ⁵Ասորւոց գունդերը մէլմէն ալ Իսրայէլի երկիրը չկան։
24 Եւ անկէ ետքը Ասորւոց Բենհադադ թա-
գաւորը իր բոլոր բանակը ժողվեց, ու եկաւ
25 Սամարիան պաշարեց։ Եւ Սամարիայի մէջ մեծ սով եղաւ, քանզի զանիկա պաշարեր էին, այնպէս որ մէկ իշու գլուխը՝ ութսուն ար-
ծաթի, ու մէկ կապիճին չորրորդ մասը *աղաւնիի աղբը՝ հինգ արծաթի ծախուեցաւ։
26 Ու երբոր Իսրայէլի թագաւորը պարսպին
վրայէն կ'անցնէր, մէկ կնիկ մը անոր աղա-
27 ղակեց ու ըսաւ, Ով տէր իմ թագաւոր, օգ-
28 նէ ինձի։ Եւ անիկա ըսաւ, Թէ որ Տէրը քեզի չօգնէ, ես քեզի ուսկի՞ց օգնեմ, կալէ՞ն մէ
29 հնձանէն։ Ու թագաւորը անոր ըսաւ, Քեզի ի՞նչ եղաւ։ Եւ անիկա ըսաւ, Այս կնիկը ինծի ըսաւ որ Քու աղաղ տուր, ու այսօր զանիկա ուտենք, և իմ աղաս վաղը ուտենք։ Ուստի
30 իմ աղաս եփեցինք և զանիկա կերանք. ու երկրորդ օրը անոր ըսի, Տզաղ տուր որ ու-
31 տենք, բայց անիկա իր աղան պահեց։ Եւ թագաւորը ան կնկանը խօսքը լսածին պէս ⁶իր հանդերձները պատռեց, ու պարսպին վրայէն անցած ատենը՝ ժողովուրդը տեսաւ որ անդ ներքէն անոր մարմնոյն վրայ քուրձ
32 կար։ Եւ անիկա ըսաւ, ⁷Աստուած ինծի այս-
պէս ու ասկէ աւելի ընէ, Թէ որ այսօր Սա-
փատեան Եղիսէին գլուխը իր վրայ մնայ։ Ու Եղիսէ իր տունը կը նստէր, ու ծերերը անոր հետ կը նստէին. և ⁸Թագաւորը իր առջևէն մարդ մը խրկեց անոր. ու պատգամաւորը դեռ չհասած՝ Եղիսէ ծերերուն ըսաւ, ⁹Կը տեսնէ՞ք որ աս ⁹մարդասպանի որդին գլուխս առնելու
33 խրկեց. Նայեցէք՝ ան մարդը եկած ատեն դուռը դոցեցէք, ու զանիկա դրանը քովը բռնեցէք. միթէ անոր տիրոջը ոտքե-
րուն ձայնը անոր ետևէն չէ՞։ Ու երբոր անոնց հետ կը խօսէր, ահա ան պատգամաւորը անոր քովը իջաւ. ու ¹⁰ըսաւ, Ահա աս չարիքը Տէրոջմէն է. ¹¹ալ ասկէ ետև Տէրոջմէ ի՞նչ պիտի յուսամ։

ԳԼ. Է

1 Եղիսէ Սամարիայի մէջ պատահելու անհատապի ատաստիճները կը նախատանքէ։ 3 Ձորս բորոտներ Համազդահարմիան բնակավ Ասորւոց բանակը մնանելու, անոնց փախչելուն լուրը կը բերեն։ 12 Թագաւորը լրտեսներու միջոցավ ան լուրին ճշդութիւնը կ'ուսումնասիրէ։ Ասորւոց վտանգները կը կազապատ։ 17 Ան իշխանը՝ որ առաստիճան համար Եղիսէին ըսած մարգարէութիւնը չհաւատաց, գրան պահպանութիւնը իրեն յանձնուած ըլլալով՝ ամբոխէն ոտնակոխ կ'ըլլայ ու կը մեռնի։

1 Ու Եղիսէ ըսաւ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ²Վաղը աս առենս Սա-
մարիայի դրանը մէջ մէկ գրիւ բարակ ալիւր՝ մէկ սիկղ գ-ը-ր, ու երկու գրիւ գարին
2 մէկ սիկղի գ-ե-ր։ ³Եւ ան զօրապետը՝ որուն ձեռքին վրայ թագաւորը կը կռթնէր, Աստուծոյ մարդուն պատասխան տուաւ ու ըսաւ, ⁴Թէ որ Տէրը երկինքը պատուհաններ ալ չընէ, միթէ ասիկա ըլլալո՞ւ բան է։ Եւ անիկա ըսաւ, Դուն քու աչքերովդ պիտի տեսնես, բայց անկէ պիտի չուտես։
3 Ու ⁵դրանը առջևը չորս բորոտ մարդիկ կային, և անոնք իրարու ըսին, Ինչո՞ւ հոս
4 նստինք մինչև որ մեռնինք. Թէ որ ըսինք Թէ քաղաքը մտնենք, քաղաքին մէջ սով կայ, ու հոն պիտի մեռնինք. և Թէ որ հոս մնանք, նոյնպէս պիտի մեռնինք. ուրեմն եկէք Աս-
5 որւոց բանակը դիմենք. Թէ որ մեզ ողջ թողուն՝ կ'ապրինք, ու Թէ որ մեզ մեռցընեն՝ կը մեռ-
6 նինք։ Եւ մութի առեն եղան որ Ասորւոց բանակը երթան. ու մինչև Ասորւոց բանակին ծայրը գացին, և ահա հոն մարդ մը չկար.
6 Քանզի Տէրը Ասորւոց բանակին մէջ ⁶կառքերու ձայն ու ձիերու ձայն՝ մէկ մեծ զօրքի մը ձայն լսել տուաւ, և իրարու ըսին, Ահա Իսրայէլի թագաւորը ⁷Քետացւոց թագաւորները ու Եգիպտացւոց թագաւորները վարձքով
7 բռնեց որ մեր վրայ գան։ Ու ⁸երեկոյան մութին վրանները ու ձիերը ու էշերը՝ բանակը եղածին պէս թողուցին, ու կ'
8 երթային անոնց կեանքը ազատելու համար։ Եւ այս բորոտները մինչև բանակին ծայրը գացին, ու մէկ վրան մը մտնելով կերան ու խմեցին, և անկէ արծաթ ու ոսկի ու հանդերձներ վերցուցին, ու գացին պահեցին. ու հոս գառնալով՝ մէկ ուրիշ վրան մը մտան, և անկէ ալ վերցու-
9 ցին ու գացին պահեցին։ Եւ ըսին իրարու ընդոմին, Ադէկ չէ մեր ըրածը. այս օրս աւետեաց օր է, ու մենք լուռ կեցեր ենք. Թէ որ մինչև առաւօտեան լոյսը սպասենք, ⁹չար անօրէնութիւնը պատիժ պիտի կրենք. ուստի հիմա եկէք երթանք ու թագաւորին տունը
10 պատմենք։ Եւ գացին դարպասին դռնապանները պոռացին, ու անոնց պատմեցին ու ըսին, Մենք Ասորւոց բանակը մտանք, և ահա հոն մարդ կամ մարդու ձայն չկայ, բայց միայն ձիերը կապուած ու էշերը կապուած, ու վե-
11 րանները ալ այնպէս կեցեր են։ Եւ դռնապանները պոռացին, ու թագաւորին տունը՝ ներսը խնացուցին։

ե Հատոր. ժբ. 20։ | ի. 53։ 57։
ը Գլ. ե. 2։ Հմր. 8. 9։ | ի գ Թագ. իա. 27։
թ Կը կարծուի Թէ ան- | ժ Հատոր. ա. 17։
ասկ մը ընդհնդնէն է։ | գ Թագ. ժէ. 2։
ժ Դե. իզ. 29։ ի Օր. | լ. Եզեկ. ը. 1։ ի. 1։

ծ Դատ. ժգ. 32։
ի գ Թագ. ժբ. 4։
լ Հ—ռանձնաբար՝ Թագաւորը ըսաւ։
խ Գ. Թագ. ժ. 19։
ծ Դե. իզ. 46։

ա Հմր. 18. 19։
բ Հմր. 17. 19. 20։ Տես գլ. ե. 18։
գ Մաղ. գ. 10։
դ Դե. ի. 1։ ի. 1։

ե բ Թագ. է. 24։
զ Գլ. ժէ. 7։ Յոբ. ժե. 21։
է գ Թագ. ժ. 29։
թ Սաղ. իբ. 4. 5. 6։

Ասակ. իբ. 1։
ի Եբր. անօրէնութիւնը մեզ պիտի գանէ։

12 Ու թագաւորը դիմերով եկաւ և իր ծառաներուն ըսաւ, Ասորիներուն մեզի ըրած բանը ես ձեզի պատմեմ. Անոնք մեր անօթի ըլլալը գիտնալով՝ բանակէն ելած են, ու դաշտին մէջ պահուած են՝ ըսելով, Երբոր անոնք քաղաքէն դուրս ելլեն, զանոնք ողջ բռնենք 13 ու քաղաքը մտնենք։ Եւ անոր ծառաներուն մէկը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Թող մը՛նացած ձիերուն հինգը առնեն՝ որոնք հոս մնացած են. ահա անոնք բոլոր Իսրայէլին բազմութեանը պէս եղան, [որոնք հոս մնացած են. ահա անոնք բոլոր Իսրայէլին բազմութեանը պէս եղան,] որ հասնելու վրայ 14 է. և հո՛ խրկենք ու տեսնենք։ Ու *երկու կառք առին իրենց ձիերովը," և թագաւորը Ասորւոց բանակին ետևէն խրկեց ու ըսաւ, 15 Գացէք նայեցէք։ Ու անոնք մինչև Յորդանան անոնց ետևէն գացին, և ահա բոլոր ճամբան լեցուն էր հանդերձներով ու առնելով՝ որոնք Ասորիները արտորալով փախած առեր էին։ Եւ պատգամաւորները ետ դարձան ու թագաւորին պատմեցին։

16 Ան ալ ժողովուրդը ելաւ ու Ասորւոց բանակը կողոպտեց. ու †Յէրովբը խօսքին համեմատ մէկ դրխ. բարակ ալիւրը՝ մէկ սիկղ –չ–ՂՂ, ու երկու դրխ. գարին մէկ սիկղի 17 †ծախուեցաւ։ Եւ թագաւորը դրանը վերակացու դրաւ ան գօրապետը՝ որուն ձեռքին վրայ ինքը կը կռթնէր. ու ժողովուրդը դրանը մէջ զանիկա կոխկրտեցին, ու մեռաւ, †Ասորւոց մարդուն խօսքին համեմատ որ խօսեր էր՝ թագաւորը անոր գալը լսած առեն 18 նը։ Ու եղաւ՝ ինչպէս որ Ասորւոց մարդը թագաւորին խօսեր էր՝ ըսելով, †Վաղը ասառենա Սամարիայի դրանը մէջ երկու դրխ. գարին՝ մէկ սիկղ –չ–ՂՂ, ու մէկ դրխ. բա19 րակ ալիւրը մէկ սիկղի պիտի ծախուի. Եւ ան գօրապետը Ասորւոց մարդուն պատասխան տուեր ու ըսեր էր, Թէ որ Տէրը երկինքը պատուհաններ ալ չունի, միթէ ասիկա ըլլալո՞ր բան է. ու Ա–պո–ՀՂ մարդը ըսեր էր, Ահա դուն քու աչքերովդ պիտի տեսնես, 20 բայց անկէ պիտի չուտես. Այսպէս եղաւ անոր, քանզի ժողովուրդը զանիկա դրանը մէջ կոխկրտեցին, ու մեռաւ։

ԳԼ. Ը

1 Սունամացի կնիկը սովին պատճառաւոր էօթը տարի իր երկրէն կը հեռանայ. իսկ թագաւորը Եղիսէին հրաշքներուն պատմութիւնը լսելով՝ ետ կու տայ անոր կալուածքը։ 7 Ասզայէլ Բենհադադէն ընծայով մը Եղիսէին խրկուելով Դամասկոսի մէջ, անոր մարգարէութիւնը լսելէն ետև՝ իր տէրը կը մեռցընէ, ու անոր տեղը կ'անցնի։ 16 Յորդամի Յովրամ թագաւորին չար վարմունքը։ 20 Եդոմի ու Լիբնա կ'ապստամբին։ 23 Աքազիա Յովրամին տեղը կը յաջորդէ։ 25 Աքազիա Յովրամին տեղը կը յաջորդէ։

զեցին չար վարմունքը։ 28 Անիկա Ցեզրայէլ կ'երթայ վիրաւորուած Յովրամին տեսութիւն ընելու։

1 Ու Եղիսէ խօսեցաւ ան կնկանը, որուն որդին ողջընցուցեր էր, ու ըսաւ, Ելիր դուն քու ընտանիքովդ գնա, և ուր որ կրնաս՝ հո՛ պանդխտութիւն երթ, վասն զի Տէրը սով կանչեց. և ահա կու գայ եօթը տարի սով երկրին վրայ։ 2 Ու ան կնիկը ելաւ ու Աստուծոյ մարդուն ըսածին պէս ըրաւ. և ինքը իր ընտանիքովը գնաց ու փղշտացւոց երկրին մէջ եօթը տարի պանդխտութիւն ըրաւ։

3 Ու եօթը տարին լմննալէն ետքը ան կնիկը փղշտացւոց երկրէն դարձաւ, և իր տունը համար ու իր արտին համար թագաւորին բողոքելու գնաց։

4 Ու թագաւորը Աստուծոյ մարդուն ծառային †Գէհազիին հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Եղիսէին ըրած բոլոր մեծ †գործերը խնդրէ պատմէ։ 5 Ու երբոր անիկա թագաւորին կը պատմէր, թէ ինչպէս անիկա †մեռած զանոնք ողջընցուց, ահա ան կնիկը՝ որուն տղան ողջընցուցեր էր, իր տանը համար և իր արտին համար թագաւորին կը բողոքէր. ու Գէհազի ըսաւ, Ով տէր իմ թագաւոր, ասկէ է ան կնիկը, ու ասկէ է անոր տղան՝ որն որ Եղիսէ ողջընցուց։ 6 Եւ թագաւորը կնկանը հարցուց, ու անիկա անոր պատմեց։ Ու թագաւորը մէկ նեռքին մը տուաւ անոր ու ըսաւ, Ասոր ամէն ստացուածքը, նաև երկիրը թողած օրէն մինչև հիմա էր արտին բոլոր արդիւնքը երեն դարձուր։

7 Ու Եղիսէ Դամասկոս գնաց։ Եւ Ասորւոց Բենհադադ թագաւորը հիւանդացեր էր. ու անոր պատմեցին ու ըսին թէ Աստուծոյ մարդը հոս եկաւ։ 8 Եւ թագաւորը †Ազայելին ըսաւ, Ջեռքդ ընծայ առ ու գնա Աստուծոյ մարդը դիմաւորէ, ու †անոր միջոցովը Տէրոջմէն հարցուր թէ արդեօք աս հիւանդութենէս պիտի առողջանա՞մ։ 9 Եւ Ազայէլ զանիկա դիմաւորելու գնաց. ու ձեռքը ընծայ առաւ, այսինքն Դամասկոսի բոլոր բարիքներէն քառասուն ուղտ բեռնաւորած, ու գնաց և անոր առջևը կայնեցաւ ու ըսաւ, Քու որդի Ասորւոց Բենհադադ թագաւորը զիս քեզի խրկեց՝ ըսելով, Արդեօք աս հիւանդութենէս պիտի առողջանա՞մ։ 10 Ու Եղիսէ անոր ըսաւ, Գնա անոր ըսէ, Անշուշտ պիտի առողջանաս. բայց Տէրը ինծի ցուցուց, որ †անիկա անշուշտ պիտի մեռնի։ 11 Եւ աչքերը անթարթափ կեցուց՝ մինչև որ անիկա ամչցաւ. 12 ցաւ. ու Աստուծոյ մարդը †լացաւ։ Եւ Ազայէլ ըսաւ, Իմ տէրս ինչո՞ւ կու լայ։ Ու անսը

* Կ–Ն երկու զոգ ձեռ. ունի.
† Եբր. եղաւ.
† ԳԼ. Ջ. 32։ Հմր. 2։
† Հմր. 1։
† ԳԼ. Ժ. 35։
† Սաղ. ՃԶ. 16։ Անգ. ա. 11։
† ԳԼ. Ե. 27։
† ԳԼ. Գ. 35։
† Գ Թագ. ԺԹ. 15։
† ա Թագ. Թ. 7։ գ Թագ. Ժ. 3։ ԳԼ. Ե. 3։
† ԳԼ. ա. 2։
† Հմր. 15։
† Ղեւկ. ԺԹ. 41։

կա ըսաւ , Աննո Տաճար որ [a]Իսրայէլի որդւոցը ընելու չարութիւնդ գիտեմ. անոնց ամրոցները կրակով պիտի այրես , ու անոնց կռիւներէն սրով պիտի մեռցընես , և [b]անոնց պզտիկ ազգը գետինը պիտի զարնես , ու
13 յղի կիներնին պիտի ճեղքես : Եւ Ազայէլ ըսաւ , Քու ծառադ ի՞նչ [c]շուն է՝ որ սա մեծ բաները ընէ : Ու Եղիսէ ըսաւ , [d]Տէրը ինծի յուզուց՝ որ դուն Ասորւոց վրայ թագաւոր
14 պիտի ըլլաս : Եւ անկից եղիսէին քովէն եկաւ ու իր տիրոջը դնաց . ու անոր ըսաւ , Եղիսէն քեզի ի՞նչ ըսաւ . և անոր ըսաւ , Ինծի ըսաւ որ անշուշտ պիտի առող-
15 [e]նանաս : Ու հետևեալ օրը անոր [f]հասա յորմ՝ մը առաւ , ջուրը թաղթեց ու անոր երեսին վրայ փռեց . և անոր մեռաւ , ու Ազայէլ անոր տեղը թագաւոր եղաւ :
16 Եւ Իսրայէլի թագաւորին Աքաաբեան Յովրամին հինգերորդ տարին երբոր Յովսափատ [g]Յուդայի վրայ կը թագաւորէր , Յուդայի Յովսափատ թագաւորին որդին [h]Յովրամ թա-
17 գաւոր եղաւ . [i]Անոր երեսունուերկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու երուսաղէմի մէջ ութը տարի թագաւորութիւն
18 ըրաւ : Եւ ան Աքաաբին տանը ըրածին պէս՝ Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբան ըրաւ նաեւ . քանզի [j]Աքաաբին աղջիկը տարի կնիկ եղաւ . ու ան չար Տէրոջը առջեւը չարութիւն
19 ըրաւ : Սակայն Տէրը Յուդան կորսնցընել չուզեց՝ իր Դաւիթ ծառային պատճառաւ , ինչպէս որ անոր խոստացաւ էր , որ [k]անոր և անոր որդւոցը միշտ մէկ ճրագ մը տայ :
20 Անոր օրերը [l]Եդոմացիները Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան [m]ու իրենց վրայ
21 թագաւոր մը դրին : Ու Յովրամ [n]իր բոլոր կառքերը հետը առաւ ու Սայիր անցաւ . և գիշերով եղաւ , ու իր չորս կողմը առնող Եդոմացիները ու կառքերուն իշխանները զարկաւ . և ժողովուրդը իրենց վրանները փա-
22 խան : [o]Բայց Եդոմացիները Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան մինչև այս օրս : [p]Ինա-տնեն Լիբնա ալ ապստամբեցաւ :
23 Եւ Յովրամին միւսորդ պատմութիւնը ու բոլոր րրածները ահա Յուդայի թագաւորնե-
24 րուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է : Ու Յովրամ իր հայրերուն հետ քնացաւ , ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ . և անոր որդին [q]Ոքոզիա անոր տեղը թագաւոր եղաւ :
25 Իսրայէլի Աքաաբեան Յովրամ թագաւորին

երկուտասաներորդ տարին Յուդայի Յովրամ թագաւորին որդին Ոքոզիա թագաւոր եղաւ :
26 Ոքոզիա քսանուերկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու երուսաղէմի մէջ մէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր մօրը անունը Գոթողիա էր , որ [r]Իսրայէլի Ամրիի
27 թագաւորին աղջիկն էր : [s]Եւ անիկա Աքաաբին տանը ճամբուն մէջ քալեց , ու Աքաաբին տանը պէս Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ , քանզի Աքաաբին տանը փեսան էր :
28 Եւ անիկա [t]Աքաաբեան Յովրամին հետ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին վրայ Ռամոթ-գաղաադ դնաց պատերազմելու համար , և Ա-
29 սորիք Յովրամը վիրաւորեցին : Եւ [u]Յովրամ թագաւորը դարձաւ որ Յեզրէելի մէջ բժշկուի ան վէրքերէն որ Ասորիները անոր արուեր էին [v]Ռամոթի մէջ՝ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին հետ պատերազմ ըրած ատենը . ու Յուդայի թագաւորը Յովրամի որդին [w]Ազարիա Յեզրէելէ իջաւ , Աքաաբի որդին Յովրամը տեսնելու համար . քանզի անիկա հիւանդ էր :

ԳԼ· Թ

1 Եղիսէ մարգարէին [x]մարգարէից որդիներէն մէկը կանչեց , ու անոր ըսաւ , [y]Գօտիդ մէջդ կապէ , ու սա եղին չէրը ձեռքդ
2 առ , [z]և Ռամոթ-գաղաադ դնա : Ու երբոր հոն երթաս՝ Եամեսեան Յովսափատին որդին Յեհու ||գտիր , ու մտնելով՝ զանիկա [a]իր եղբայրներուն միջէն վերցուր , և զանիկա ներ-
3 քին սենեակ մը տար . Ու [b]եղին չէրը առ և անոր գլխուն թափէ , ու ըսէ , Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Քեզ Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցի . ու դուռը բանաս ու փախչելու չա-
4 նանաս : Եւ ան պատանին՝ նոթահասակ մարգարէն Ռամոթ-գաղաադ դնաց :
5 Ու երբոր հոն հասաւ՝ ահա զօրքոյ իշխանները նստեր էին . և անիկա ըսաւ , Ով իշխան , քեզի խօսք մը ունիմ . ու Յեհու ըսաւ , Մեր ամենէն որո՞ւն . ու անիկա ըսաւ , Քե-
6 զի , ով իշխան : Եւ Յեհու եղաւ՝ ներս մտաւ . ու անիկա եղը անոր գլխուն թափեց , ու անոր ըսաւ , [c]Իսրայէլին Տէր Աստուածը այս-

---

[a] Գլ· ժ· 32 : ժբ· 17 : ժգ· 3· 7 : Ամոս· ա· 3 :
[b] Գլ· ժէ· 18 : Ովս· ժգ· 16 : Ամոս· ա· 13 :
[c] ա Թագ· ժէ· 43 :
[d] գ Թագ· ժԹ· 15 :
[e] Կամ վերնայ
[f] բ Մն· իա· 3· 4 :
[g] բ Մն· իա· 5· եւ :
[h] Հմմտ· 26 :
[i] բ Թագ· է· 13 : գ Թագ· ժա· 36 : ժէ· 4 : բ Մն· իա· 7 :
[j] Ղե· իէ· 40 : բ Մն· իա· 8· 9· 10 :
[k] գ Թագ· իբ· 48 :
[l] Ծն· իէ· 40 :
[m] բ Մն· իա· 10 :
[n] բ Մն· իբ· 1 :
[o] բ Մն· իբ· 6 : Ընդհանուր, Եւ
[p] Ծն· իէ· 40 : բ Մն· իա· 8· 9· 10 :
[q] գ Թագ· իբ· 48 :
[r] Հմմտ· 28 :
[s] Եբր· Ուսմունք
[t] Գլ· ի· 16 : բ Մն· իբ· 6· 7 :
[u] գ Թագ· ի· 35 :
[v] Գլ· գ· 29 : Եբր· ա· 17 :
[w] Գլ· ը· 28· 29 :
[x] Եբր· Մանչուկ
[y] Գլ· ե· 5· 11 :
[z] Հմմտ· 14 :
[a] գ Թագ· ժԹ· 16 :
[b] գ Թագ· ժԹ· 16 : բ Մն· իբ· 7 :
[c] բ Մն· իա· 17· ՈՒ իէ· 23 : Ընդհանուր վերապ·
[d] Տես բ Մն· իբ· 2 :
[e] Տես Հմմտ· 18 :
[f] բ Մն· իբ· 3· 4 :
[g] բ Մն· իբ· 5 :
[h] Գլ· Թ· 15 :

պես կ'ըսէ. Քեզ Տէրոջը Ժողովուրդին՝ Իսրայէլի վրայ Թագաւոր օծեցի. Եւ քու տիրոջդ Աքաաբին տունը պիտի տապնես, որ իմ ծառաներուս՝ մարգարէներուն արիւնին համար՝ ու Տէրոջը բոլոր ծառաներուն արիւնին համար Izեզաբելին ձեռքէն վրէժ առնեմ։ Ու Աքաաբին բոլոր տունը բնաջինջ պիտի ըլլայ. և Աքաաբին քովը երիկ մարդիկը, ու Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձգուածը պիտի կորընչնցնեմ. Եւ Աքաաբին տունը Նաբատի որդուն Izերոբովամին տանը պէս՝ ու Աքիայի որդուն Բաասային տանը պէս պիտի ընեմ. 10 Ու Izեզաբելը Izեզրայելի ագարակին մէջ չուները պիտի ուտեն, ու ոեւէ Թաղող պիտի չըլլայ։ Եւ դուռը բացաւ ու փախաւ։ 11 Եւ Ցեհու իր ծերոջը ծառաներուն ելաւ, ու անոր ըսին, Ողջո՞ւթիւն է. Ինչո՞ւ քեզի եկաւ։ Եւ անոնց անոնց ըսաւ, Դուք ան մարդը ու անոր խօսքերը գիտէք։ 12 Եւ անոնք ըսին, Սուտ է. պատմէ մեզի հիմա. ան ալ ըսաւ, Անոնք ինծի այսպէս ու այսպէս խօսեցան՝ ըսելով, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Քեզ Իսրայէլի վրայ Թագաւոր օծեցի։ 13 Անոնք շուտով ամէն մարդ իր հանդերձը առաւ, ու ասղուխին դիմաց վրայ անոր տակը դրին, ու փող հնչեցընելով ըսին, Ցեհու թագաւոր եղաւ։ 14 Այսպէս Նամեսեան Յովսափատին որդին Ցեհու Յովրամին դէմ դաւս վերցուց։ (Իսկ Յովրամ բոլոր Իսրայէլի հետ Ասորւոց Ազայել Թագաւորին երեսին Ռամոթ-գաղաադը կը պահպանէր. 15 Յայն Թագաւորը Ասորւոց Ազայել Թագաւորին հետ պատերազմ բրած առնելը՝ Ասորիներուն տուած վէրքերէն առողջանալու համար Izեզրայել դարձեր էր։) Եւ Ցեհու ըսաւ, Թէ որ կը հաճիք՝ փախստական մը ան քաղաքէն դուրս չելլէ, որ երթայ ու բանը Izեզրայելի մէջ պատմէ։ 16 Եւ Ցեհու հեծաւ ու Izեզրայել գնաց, քանի Յովրամ հոն պառկած էր. և Յուդայի Ողքոխա Թագաւորը Յովրամը տեսնելու էկեր էր։ 17 Ու Izեզրայելի մէջ աշտարակին վրայ դէտ մը կայներ էր, որ Ցեհուի գունդին գալը տեսնելով՝ ըսաւ, Ես մէկ գունդ մը կը տեսնեմ. և Յովրամ ըսաւ, Մէկ ձիաւոր մը առ ու անոնց դիմացը խրկէ, ու Թող ըսէ, 18 Խաղաղութի՞ւն է։ Եւ ձիաւորը զանիկա դիմաւորելու գնաց ու ըսաւ, Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Խաղաղութի՞ւն է. ու Ցեհու ըսաւ, Դուն խաղաղութիւնը ի՞նչ պիտի ընես. Եռա անցիր։ Եւ դէտը պատմեց ու ըսաւ, Պատգամաւորը մինչև անոնց քովը գնաց, բայց 19 չդարձաւ։ Ու մէկ ուրիշ ձիաւոր մը խրկեց. անոնք ալ անոնց դնաց ու ըսաւ, Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Խաղաղութի՞ւն է. և Ցեհու ըսաւ, Դուն խաղաղութիւնը ի՞նչ պիտի ընես. 20 Եռա անցիր։ Ու դէտը պատմեց ու ըսաւ, Մինչև անոնց քովը դնաց, բայց չդարձաւ. և սա ընթացքը Նամեսեան Ցեհուին ընթացքին կը նմանի, քանզի կատաղաբար կը քշէ։ 21 Անոր Յովրամ ըսաւ, Կապէ պատրաստէ. ու անոր կառքը պատրաստեցին, և Իսրայէլի Թագաւորը Յովրամ, ու Յուդայի Թագաւորը Ողքոխա՝ ամէն մէկը իր կառքովը Ցեհուն դիմաւորելու ելան, ու զանիկա Izեզրայելացի Նաբովթին ագարակին մէջը գտան։ 22 Եւ Յովրամ Ցեհուն տեսնելուն պէս ըսաւ, Ով Ցեհու, խաղաղութի՞ւն է. ու անիկա ըսաւ, Ինչպէս խաղաղութիւն կ'ըլլայ, քանի որ քու մօրդ Izեզաբելին պոռնկութիւնները ու կախարդութիւնները կը չատնան։ 23 Եւ Յովրամ ձեռքերը դարձուց ու փախաւ, ու Ողքոխային ըսաւ, Ով Ողքոխա, դաւաճանութիւն։ 24 Ցեհու *ձէ աղեղը ուժով քաշեց,* ու Յովրամին ուսերուն մէջտեղէն զարկաւ, ու նետը անոր սրտէն ելաւ, և անիկա իր կառքին մէջը կծկեցաւ։ 25 Ու Ցե՛հու իր զօրագլուխին Բագեկարին ըսաւ, Ասիկա վերցուր, Izեզրայելացի Նաբովթին կալուածքի ագարակին մէջը նետէ. քանզի միտքդ բեր որ երբոր ես ու դուն անոր հօրը Աքաաբին եռելէն †ձիերու վրայ հեծած՝ քովէքով կ'երթայինք, 26 ‡Տէրը անոր դէմ սա †վճիռը տուաւ. Տէրը կ'ըսէ որ իրաւցընէ երէկ Նաբովթին արիւնը ու անոր որդուոյը արիւնը տեսայ, ու քեզի սա ագարակին մէջը պիտի հատուցանեմ, կ'ըսէ Տէրը։ Անոր համար հիմա վերցուր զանիկա՝ սա ագարակին մէջը նետէ՝ Տէրոջը բանին համեմատ։

27 Եւ Յուդայի Ողքոխա Թագաւորը՝ բանը տեսնելով՝ պարտէզի տանը ճամբային փախաւ. ու Ցեհու անոր եռելէն հալածելով՝ ըսաւ, Անիկա ալ կառքին վրայ զարկէք. սա եղաւ Izերգամի քովը եղող Գուր բլուրին վրայ. ու Ողքոխա Մակեդդովէ փախաւ, ու հոն մեռաւ։ 28 Եւ անոր ծառաները զանիկա կառքով Երուսաղէմ տարին, ու զանիկա Դաւիթի քաղաքը իր դերեզմանին մէջ իր Հայրերուն հետ թաղեցին։

29 Եւ Ողքոխա Աքաաբի որդւոյն Յովրամին տասնմէկերորդ տարին Յուդայի վրայ Թագաւոր եղեր էր։

30 Եւ Ցեհու Izեզրայել եկաւ. ու երբոր Իզաբել լսեց՝ Իր աչքերուն ծարոյը դրաւ և

ե գ Թագ. ժը. 4։ իա. 15։
ը ա Թագ. իե. 22։
ը բ Օր. լը. 36։
ը գ Թագ. ժգ. 10։
թ գ Թագ. իա. 21։
ի գ Թագ. ժգ. 10։ ժե. 29։ իա. 22։
լ գ Թագ. ժզ. 3։ 11։
խ գ Թագ. իա. 23։ Հմի. 35, 36։
ծ Երեմ. իզմ. 26։ Յովէլ. ժ. 20։ Գոր. իգ. 24։ ա Կար. գ. 10։
կ Մատ. իա. 7։
հ Գէ. ը. 29։
յ Գէ. ը. 29։
ղ բ Մն. իբ. 7։
ճ Եղիր. ազգով իր ձեռքը լեցուց։
մ գ Թագ. իա. 29։
ն Եղիր. բեռը
շ գ Թագ. իա. 19։
ո բ Մն. իբ. 9։
չ Եզեկ. իգ. 40։

իր դլուխը զարդարեց, ու պատուհանէն կը
31 նայէր։ Ու երբոր Յեու դռնէն ներս կը մըտ-
նէր, անիկա ըսաւ, Մինէ՛ իր ախոյը մեռցը-
32 նող Զամբրին յաղթութի՞ւն։ Եւ Յեու իր
երեսը դէպ՚ի պատուհանը վերցուց, ու ըսաւ,
Ինծի հետ ո՞վ կայ, ո՞վ. ու երկու երեք ներ-
33 քինները անոր նայեցան։ Անոնց ըսաւ,
Զանիկա վար նետեցէ՛ք. ու զանիկա վար նե-
տեցին, և անոր արիւնէն պատին ու ձիերուն
34 վրայ ցամքեց. ու կոխկրտեց զանիկա։ Եւ
ինքը ներս մտաւ ու կերաւ խմեց, ու ըսաւ,
Հիմա աս անիծած կնկանը հոգ տարէ՛ք ու
զանիկա թաղեցէ՛ք, քանզի թագաւորի աղ-
35 ջիկ է։ Եւ զանիկա թաղելու գացին. բայց
անոր գագաթէն ու ոտքերէն ու ձեռքերուն
36 թաթերէն չի գտա ուրիչ բան մը չգտան։ Եւ
դարձան անոր պատմեցին. ու անիկա ըսաւ,
Ա՛ս Տէրոջը խօսքը՝ որ իր ծառային Թես-
բացի Եղիային ձեռքով խօսեցաւ՝ ըսելով,
Յեզաբելին մսերմինը Յեզրայելի ագարակին
37 մէջ չուներ պիտի ուտեն. Ու Յեզաբելին
դիակը Յեզրայելի ագարակին մէջ պարտի
երեսի վրայ եղող աղբի պէս պիտի ըլլայ,
այնպէս որ չըսուի թէ Աբիկա Յեզաբէլն է։

ԳԼ. Ժ

1 Յեու նամակներ խրկեցավ Աքաաբին հօթանասուն որդիները գեղատեղ կոչուած Տ ու աս ըրած բանը կ՚արդարացնէ Եղիային մարգարէութիւնը յիշելով։ 12 Համբներու Բեթա-կաժին քովը Ազոքային քառասունհարկու եղբայրները կը մեռցնէ։ 15 Յեու իրեն ընկեր կ՚առնէ Յովնադաբը, 18 ու խարտանեակութիւնով Բահաղին երկրպագութիւն ընդհանրացնէ ամէնն ալ բնաջինջ կ՚ընէ։ 29 Յեու Յերոբովամին ըրած մեղքերուն կը հետեւի։ 32 Ազայել Իսրայէլը կը նեղէ։ 34 Յոաքազ Յեուին տեղ կը յաջորդէ։

1 Եւ Աքաաբ Սամարիայի մէջ հօթանասուն
որդի ունէր. ու Յեու նամակ մը գրեց, և
Սամարիա խրկեց Յեզրայելի իշխաններուն ու
Յերեներուն և Աքաաբին որդւոցը հոգաբար-
2 ձուներուն՝ ու ըսաւ, Երբոր աս նամակս ձե-
զի հասնի, ահա ձեր տիրոջը որդիքը ձեր
քովը են, ու կառքեր ու ձիեր և պարսպա-
3 ւոր քաղաք ու զէնքեր ալ ունիք. Ուրեմն
ձեր տիրոջը որդիներէն որն որ ազէկ ու յար-
մար կը դատէք՝ ընտրեցէ՛ք իր հօրը աթոռին վը-
րայ նստեցուցէ՛ք, ու ձեր տիրոջը տանը հա-
4 մար պատերազմ ըրէ՛ք։ Ու անոնք խիստ չատ
վախցան, ու ըսին, Ահա երկու թագաւորներն
չկրցան անոր առջեւը կայնիլ, ու մենք ինչ-
5 պէս պիտի կայնինք։ Եւ պալատին հազարա-
պետը ու քաղաքապետը ու Յերները և հո-
գաբարձուները Յեուին հետ խրկեցին ու ը-
սին, Մենք քու ծառաներդ ենք, ու մեզի
ինչ որ հրամայես՝ պիտի ընենք. բնաւ մէկը
թագաւոր պիտի չդնենք. քու աչքերուդ
ազէկ երեցածը ըրէ։
6 Եւ անոնց նորէն նամակ մը գրեց՝ ըսելով,
Թէ որ դուք իմ հետս էք ու իմ խօսքս մտիկ
կ՚ընէք, ձեր տիրոջը որդւոցը գլուխները ա-
ռէք, ու վաղը աս ատենս ինծի Յեզրայել
եկէք. ու թագաւորին որդիքը հօթանասուն
հոգի էին, ու զանոնք մեծցընող քաղաքի
7 մեծերուն քովն էին։ Եւ նամակը անոնց հա-
սածին պէս՝ թագաւորին որդիները բռնեցին,
ու հօթանասուն հոգի մորթեցին, և անոնց
գլուխները կողովներու մէջ դրին, ու անոր
8 խրկեցին Յեզրայել։ Եւ լուր եկաւ,
ու անոր պատմեց՝ ըսելով, Թագաւորին որ-
դւոցը գլուխները բերին։ Եւ անիկա ըսաւ,
Զանոնք մինչև առտու դրանը քովը դրէք
9 երկու դէզ ընէ՛ք։ Ու առտուանց դուրս ե-
լաւ կայնեցաւ, և բոլոր ժողովուրդին ըսաւ,
Դուք արդար էք. ահա ես իմ տիրոջս դէմ
գլուխ վերցուցի ու զանիկա մեռցուցի, բայց
10 ասոնք ամէնը ո՞վ մեռցուց։ Հիմա գիտցէք
որ Տէրոջը խօսքէն երբեք ոչ մէկ բան
պիտի չկրնայ, որն որ Տէրը Աքաաբին տանը
համար խօսեցաւ. ու Տէրը իր ծառային
11 Եղիային ձեռքովը ըսածը ըրաւ։ Եւ Յեու
Յեզրայելի մէջ Աքաաբին տունէն բոլոր մնա-
ցածները, ու անոր բոլոր մեծ նախարարնե-
րը և մտերիմ բարեկամները, ու քուրմերը
մեռցուց, այնպէս որ անոր մնացորդ մը չթո-
ղուց։
12 Անկէ ետքը երբ Սամարիա գնաց. ճամ-
բան վրայ հովիւներու Բեթակադին հասնելով,
13 Յեու Յուդայի Ազոքիա թագաւորին եղբայ-
ները գտաւ, ու հարց ըսաւ, Դուք ո՞վ էք,
Եւ անոնք ըսին, Ազոքային եղբայրներն ենք,
ու թագաւորին որդիները ու թագուհիին որ-
14 դիները ողջունելու իջանք։ Անոնք անի-
կա ըսաւ, Առնք ողջ բռնեցէ՛ք. ու զանոնք
ողջ բռնեցին, և Բեթակադի ջրհորին քովը
մեռցուցին զանոնք, որ քառասունհոգի
հոգի էին. ու անոնց մէկը ողջ չմնաց։
15 Եւ անկէ գնաց. ու իր դիմացը ելլող Ռե-
քաբի որդին Յովնադաբը գտաւ, ու անոր
բարև տուաւ ու ըսաւ, Ինչպէս որ իմ սիրտս
քու սրտիդ հետ ուղիղ է, արդեօք քու սիր-
տդ ալ այնպէս ուղիղ է. և Յովնադաբ ըսաւ,
Այո։ Ուրեմն ձեռքդ տուր. ու անիկա ձեռ-
քը տուաւ, ու զանիկա կառքին մէջ իր քո-
16 վը առաւ, Եւ ըսաւ, Ինծի հետ եկուր, ու
Տէրոջը համար ունեցած նախանձաւորու-
թիւնս տես. այսպէս անոր կառքը հեծցու-
17 ցին զանիկա։ Եւ Սամարիա գնաց, ու Սա-
մարիայի մէջ Աքաաբէն բոլոր մնացածները

ը գ Թագ. Ժգ. 9—20։ | դ Սաղ. Ձգ. 10։ | ո գ Թագ. իա. 21։ | 21. 29։
ր գ Թագ. Ժգ. 31։ | Բ Գէ. ի. 14, 24։ | • Կամ ասպետաւոր բ-
ս գ Թագ. իա. 23։ | ֆ ա Թագ. գ. 19։ | նէքա տունը
տ գ Թագ. իա. 19։ | խբ. 8։
ը ա Մն. բ. 55։
ի Երեմ. լէ. 6, եւ։
ձ Եզր. Ժ. 19։
ղ գ Թագ. ԺԲ. 19։
ղ Գէ. ի. 8։ բ Մն.
խբ. 8։

զարկաւ , մինչև որ զանիկա բնաջինջ ըրաւ՝ ան խօսքին համեմատ որ ՚ՏԷրը եղիային խօսեր էր ։

18 Եւ Ցեհու բոլոր ժողովուրդը ժողվեց , ու անոնց բսաւ , Աքաաբ քահաղին քիչ ծառայութիւն ըրաւ , Ցեհու անոր չատ ծառա-
19 յութիւն պիտի ընէ ։ Եւ հիմա ՚քահաղին բոլոր մարգարէները , բոլոր ծառաները ու բոլոր քուրմերը կանչեցէք , — մարդ մը պակսա չըլլայ , քանզի քահաղին մեծ զոհ *պիտի ընեմ ։" ամէն հոն չգտնուողը պիտի չապրի ։ — Բայց Ցեհու խարէութեամբ ըրաւ , որ քահաղին ծառայութիւն ընողները բնաջինջ ընէ ։
20 Եւ Ցեհու բսաւ , քահաղին համար ժողովուրդ բուիչն մը †սահմանեցէք ։ ու ծանուցում
21 ըրին ։ Եւ Ցեհու բոլոր իսրայէլին պտտմտուրը խրկեց , ու քահաղին բոլոր ծառայութիւն ընողները եկան , ու չեկող մարդ չմնաց ։ և ՚քահաղին տունը եկան , ու քահաղին տունը
22 ծայրէ ՚ի ծայր լեցուեցաւ ։ Եւ հանդերձապետին բսաւ , քահաղին բոլոր ծառայութիւն ընողներուն պատմուճաններ հանէ ։ ու պատ-
23 մուճանները հանեց անոնց ։ Եւ Ցեհու Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբին հետ քահաղին տունը մտաւ , ու քահաղին ծառայութիւն ընողներուն բսաւ , փնտուեցէք նայեցէք , չըլլայ որ հոս ձեզի հետ եհովային ծառաներէն մըդ-
24 դանուի , բայց միայն քահաղին ծառայող ։ Մինն ընծաները ։ Եւ զոհեր ու ողջակէզներ ընելու մտան ։ ու Ցեհու իրեն համար դուրսը ութսուն մարդ կայնեցուց , ու անոնց բսաւ , Ով որ ձեր ձեռքը տուած մարդոցմէն ՚ձեր ազատի , ՚իր անձը անոր անձին տեղը պիտի
25 ըլլայ ։ Ու երբոր ողջակէզը ընել լմընցուց , Ցեհու սուրհանդակներուն ու զօրապետներուն բսաւ , Գացէք , սպնդ մեռցուցէք ։ մարդ մը դուրս չելլէ ։ Ու զանոնք սուրէ անցուցին , և սուրհանդակները ու զօրապետները ընկե-
26 նետեցին ։ ու եռքը քահաղին տանը քաղաքը մտան ։ Եւ քահաղին տանը †արձանները
27 հանեցին , ու զանոնք կրակով այրեցին ։ Եւ քահաղին արձանը կործանեցին , ու քահաղին տունը փլցուցին ։ու զանիկա ար-
28 ատաքնոց ընին մինչև աս օրս ։ Այսպէս Ցեհու
29 իսրայէլէն բնաջինջ ընաւ քահաղը ։ Սակայն Ցեհու՝ իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբոամին մեղքերէն՝ այսինքն Բեթէլի ու Դանի մէջ եղող ոսկիէ որթերէն ետ չկեցաւ ։
30 Եւ ՏԷրը Ցեհուին բսաւ , Որովհետև դուն լմ աչքերուս առջևը ուղիղ եղածը ՚ի գործ դնելով՝ ազէկ ընիր , — Աքաաբին տանը բոլոր լմ սրտիս մէջը եղածին համեմատ ընիր ,
31 ՚քու որդիդ մինչև չորրորդ ազգը իսրայէլի աթոռին վրայ պիտի նստին ։ Բայց Ցեհու իսրայէլի Տէր Աստուծոյն օրէնքին մէջը բոլոր սրտով քալելու զգուշութիւն չըրաւ , — ՚Իսրայէլին մեղանչել տուող Յերոբոամին մեղքերէն ետ չկեցաւ ։
32 Ան օրերը Տէրը սկսաւ իսրայէլը ‡կտրել . և Ազգայել իսրայէլացւոց բոլոր սահմաններուն
33 մէջը զանոնք զարկաւ , Յորդանանէն դէպ՚ի արևելք բոլոր Գաղաադ երկիրը , այսինքն Գադեանները , Ռուբենեանները ու Մանասեանները՝ Առնոն ձորին վրայ եղող Արոերէն մինչև Գաղաադ ու Բասան ։
34 Եւ Ցեհուին մնացորդ պատմութիւնը ու ամէն ըրածը ու բոլոր զօրութիւնը , ահա իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին
35 մէջ գրուած է ։ Եւ Ցեհու իր հայրերուն հետ քնացաւ , ու զանիկա Սամարիայի մէջ թաղեցին ։ և անոր որդին Յովաքազ անոր տե-
36 ղը թագաւոր եղաւ ։ Ու Ցեհուին իսրայէլի վրայ Սամարիայի մէջ թագաւորութիւն ըրած օրերը քսանուութը տարի էր ։

ԳԼ · ԺԱ

1 Գոթողիա բոլոր թագաւորի որդիքը ջարդած առնը , Յովաս իր Յոսաբէթ հօրաքրոջը ձեռքովը կ՚ազատաւի , ու վեց տարի Աստուծոյ տանը մէջ կը պահուի ։ 4 Յովիադա հարիւրապետներուն պատուէրները տալով , եօթներորդ տարին թագաւոր կ՚օծէ Յովաշը ։ 13 Գոթողիա կը սպաննուի ։ 17 Յովիադա Աստուծոյ երկրպագութիւն ընելը նորէն կը հաստատէ ։

1 Եւ ՚Ովքոզիային մայրը †Գոթողիա իր որդւոյն մեռնիլը տեսնելով , երաւ բոլոր †թագաւորա-
2 կան սերունդը բնաջինջ ընաւ ։ Բայց Յովրամ թագաւորին աղջիկը՝ Ովքոզիային քոյրը Յոսաբէթ Ովքոզիային որդին Յովաշը առաւ , ու թագաւորին սպանուած որդւոցը մէջէն գողցաւ զանիկա ու անոր դայեակը . և Գոթողիայէն երեսէն անկողիններու սենեակին մէջ
3 պահեցին զանիկա , ու չմեռցուեցաւ ։ Եւ անիկա անոր հետ վեց տարի Տէրոջը տանը մէջ պահուեցաւ . ու երկրին վրայ Գոթողիա թագաւորութիւն կ՚ընէր ։
4 Ու †եօթներորդ տարին Յովիադա հրէշ խրկեց , և հարիւրապետները , թիկնապահները ու սուրհանդակները կանչեց , և զանոնք իր քովը Տէրոջը տունը բերաւ , ու անոնց հետ ուխտ ըրաւ , ու Տէրոջը տանը մէջ անոնց երդում ընել տուաւ , ու թագա-
5 ւորին որդին անոնց ցուցուց ։ Եւ անոնց պատուիրելով բսաւ , Ձեր ընելու բանը աս է . ձեր երթալու մասը՝ որ †շաբաթ օրը պիտի մըտնեն , թագաւորին տանը պահապանութիւնը ը-

† գ Թագ · իա · 21 ։ ‡ գ Թագ · ժգ · 31 · 32 ։ * Եբր · ունիմ ։ ՚ Եբր · սրբեցիք ։ ՚ գ Թագ · ժգ · 32 ։ ՚ գ Թագ · ի · 30 ։ ՚ գ Թագ · ժգ · 23 ։ ‡ Եբր · կտրել · ի · 5 ։ գ · 29 ։ ՚ գ Թագ · ժբ · 28 · 29 ։ ՚ Տես հմր · 35 ։ ԳԼ · ժգ · 1 · 10 ։ ժգ · 23 · ժէ · 8 · 12 ։ ՚ գ Թագ · ժգ · 16 ։ ‡ Եբր · ծպրատել · ՚ ԳԼ · ը · 12 ։ ՚ Ամոզ · ա · 3 ։ — ՚ ԳԼ · ը · 26 ։ † բ Մն · լբ · 10 ։ ‡ բ Մն · լբ · 11 ։ † բ Մն · լգ · 1 · եւ ։ † ա Մն · ի · 25 ։

6 նեն · Ու երրորդ մասը՝ Սուրբ դաւռը, ու
երրորդ մասն ալ սուրհանդակաց եաեի դա-
ռը ։–։ · և այսպէս ամեն պահպանութիւնը
7 ընէք որ մարդ մը չմտնէ ։ Ու Ձեզմէ երկու
դասնդը՝ որոնց սիրտը չարաթ ։ը պի-
տի երթայ, Թագաւորին բոլորտիքը Տէրոջը
8 տանը պահպանութիւն ընեն ։ Եւ ամէն մարդ
իր զէնքերը ձեռքը՝ Թագաւորին չորս կողմ
առնէք · ու կարգերէն ներս մտնողը սպան-
նուի · ու Թագաւորին հետը ըլլաք՝ անոր
երթած ու մնացած ատենը ։
9 Եւ ։Հարիւրապետները ցոյիսադա քահա-
նային բոլոր պատուիրածները ըրին · ու ամէն
մէկը իր մարդիկը առաւ՝ թէ չարաթ ։ը մըտ-
նողները և թէ չարաթ ։ը երթցողները, ու Յո-
10 ւիսադա քահանային քովը եկան ։ Եւ քահա-
նան Տէրոջը տունը եղած Դաւիթ Թագաւո-
րին նիզակները ու վահանները Հարիւրապետ-
11 ներուն տուաւ ։ Ու սուրհանդակները ա-
մէն մարդ իր զէնքը ձեռքը՝ տանը աջ կող-
մէն մինչև ձախ կողմը՝ սեղանին ու տանը
12 քովը Թագաւորին բոլորտիքը կայնեցան ։ Եւ
Թագաւորին որդին հանեց, ու անոր վրայ
Թագը ու վկայութիւնը դրաւ · և զանիկա
Թագաւոր ըրին ու օծելին, ու ծափ զար-
նելով ըսին, ։Կեցցէ արքայ ։
13 ։Եւ Գոթոդիա երրոր ։։վազող ժողովուր-
դին ձայնը լսեց, Տէրոջը տունը ժողովուրդին
14 եկաւ · Ու տեսաւ որ անա Թագաւորը ըստ
սովորութեան ։սիւնին քովը կայներ էր, և
զօրապետները ու փողերը Թագաւորին քովը
էին, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախա-
նալով՝ փողեր կը հնչեցնէին · անաաւնը Գո-
թոդիա իր հանդերձները պատռեց ու պատաց,
15 Դաւաճանութիւն է, դաւաճանութիւն ։ Եւ
Յոյիսադա քահանան զօրքերուն վրայ եղող
Հարիւրապետներուն հրամայեց, ու անոնց
բսաւ, Ձսիկա կարգերուն միջէն հանեցէք,
ու սսոր եաեէն գացողը սրով մեռցուցէք,
(քանզի քահանան ըսեր էր որ Տէրոջը տա-
16 նը մէջ չմեռցուին ։) Եւ անոր վրայ ձեռքերը
նին երկինցուցին · ու երրոր անիկա Թագա-
ւորական տունը մտնող ձիերուն ճամբային
կ'երթայ՝ հոն մեռցուեցաւ ։
17 ։Եւ Յոյիսադա Տէրոջը ու Թագաւորին ու
ժողովուրդին միջաեը ուխտ բըաւ, որ Տէրոջը
ժողովուրդը ըլլան · ։նաև Թագաւորին ու ժո-
18 ղովուրդին միջաեը ։ Ու երկրին բոլոր ժո-
ղովուրդը ։Բահաղին տունը մտան, և զանի-
կա կործանեցին, Ե անոր սեղաններն ու կուռ-
քերը ։կոտոր կոտոր ըրին, և Բահաղին քուր-
մը Մատթանը սեղաններուն առջեւ սպաննե-
ցին · ու ։քահանան Տէրոջը տանը մէջ պաշ-
19 տօնեաներ դրաւ ։ Եւ հարիւրապետները,
թիկնապահները ու սուրհանդակները, ու
երկրին բոլոր ժողովուրդը առաւ, և Թագա-
ւորը Տէրոջը տունէն իջեցուցին, ու սուրհան-
դակաց դրանեն Թագաւորին տունը
մտան · և անիկա Թագաւորներուն աթոռին
20 վրայ նստաւ ։ Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը
ուրախացաւ, ու քաղաքը հանդարտութեան
մէջ էր · իսկ Գոթոդիան Թագաւորական սա-
21 րը մեռցուցին ։ Եոյաս եօթը տա-
րեկան էր երբոր Թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ · ԺԲ

1 Յեհուն եօթներորդ տարին ։Յոյաս Թագա-
ւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քառասուն
տարի Թագաւորութիւն ըրաւ · ու անոր մօրը
2 անունը Սարիա էր՝ Բերսաբէէ ։–։ · Եւ Յո-
վաս Տէրոջը աեջերը ուղղութիւն ըրաւ ան
բոլոր օրերուն մէջ՝ որ Յոյիսադա քահանան
3 անոր կը սորվեցնէր ։ Բայց ։բարձր տեղատա-
րը չվերցան · ժողովուրդը տակաւին բարձր
տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու խունկ
կը ծխէին ։
4 Եւ Յոյաս քահանաներուն բսաւ, ։Տէրոջը
տունը բերուած սուրբ բաներուն բոլոր սուակը,
։։Համրուած մարդոց սուակը, ։դիներ կորուած
անձինքներուն սուակը, և ան բոլոր սուակը՝
որ ։մարդ մը Տէրոջը տունը բերելու կամք
5 կ'ընէ, քահանաները՝ ամէն մարդ իրենց ճան-
չուրնեէն առնեն, ու տանը փլած տեղատանքը
իրենք նորոգեն, ուր որ փլած տեղ մը գտնուի ։
6 Սակայն Յոյաս Թագաւորին քսանուիսն-
երորդ տարին ։քահանաները տանը փլած
7 տեղատանքը չնորոգեցին ։։Եւ Յոյաս Թագա-
ւորը ։։։ կանչեց Յոյիսադա քահանան ու ։։
քահանաները, և անոնց բսաւ, Տանը փլած
տեղատանքը ինչո՞ւ չէք նորոգեր · ու հիմա ձեր
ճանչուրնեէն ։–։ սուակ մի առնէք,
հապա զանիկա տանը փլած տեղերուն համար
8 տուէք ։ Եւ քահանաները հաւանութիւն
տուին, որ իրենք սուակ չառնեն ժողովուր-
դէն, †ոչ ալ տանը փլած տեղատանքը նոր-
9 գին ։։ Եւ Յոյիսադա քահանան ։մէկ մեսուակ
մը առաւ, ու անոր վրան ծակ մը ծակեց, ու
զանիկա սեղանին քովը՝ Տէրոջը տունը մտնող-
ներուն աջ կողմը դրաւ · և դուռը սպասող
քահանաները Տէրոջը տունը բերուած բոլոր
10 սուակը հոն կը դնէին ։ Ու երբոր կը տեսնէին

1 Յոյաս սկիզբ կ'ունենայ Ժողովուրդը Յոյադա-
յին բոլոր օրերուն մէջ · 4 սուակները նորոգելու հրաման կը
տայ · 17 Ազատել Երուսաղէմի վայ երթալէն կը գաւանայ սու-
գանձերը իրեն ընծայ ղրկելուն համար · 19 Յոյասին դառ-
ները գիրքը կը պատմեն, ու Ամասիա անոր տեղը կը յաջորդէ ։

ը բ Մն · իգ · 8 ։
թ ա Թագ · Ժ · 24 ։
ժ բ Մն · իգ · 12 · և ։
ի Կ՝ ասնչանգակաց
նեղուն ։։

ա Գէ · իգ · 3 · բ Մն ·
ԼԳ · 31 ։
ե բ Մն · իգ · 16 ։
է բ Թագ · Լ · 3 ։
լ Գէ · Ժ · 20 ։

ծ բ Օր · Ժբ · 3 · բ
Մն · իգ · 17 ։
ը բ Մն · իգ · 18 · և ։
ի բ Մն · իգ · 1 ։
—

ա բ Մն · իգ · 1 ։
գ գ Թագ · Ժե · 14 ։
իբ · 41 ։ Գէ · Ժգ ·
4 ։
ք Գէ · իբ · 4 ։

ք Եէ · է · 13 ։
թ Գ՛ե · իե · 2 ։
ժ Եէ · է · 3 ։ ա Մն ·
իե՛ · 9 ։
ի բ Մն · իգ · 5 ։

ե բ Մն · իգ · 6 ։
ը Կ՝ ասնչ Նորո-
գելու տանը փլած
տեղատանքը ։
թ բ Մն · իգ · 8 · և ։

որ անտուկին մէջ ստակը չատցեր է, թագաւորին դրադիրը ու մեծ քահանան կ'ելլեին, ու Ցէրոմը տունը դանուած ստակը համրելով
11 կը ծրարէին. եւ պատրաստուած ստակը՝ Ցէրոմը տանը դուռը փոքր վրայ դրուած բանուորներուն ձեռքը կու տային, որ անոնք Ցէրոմը տանը մէջ գործող հիւսերուն ու շինողներուն
12 եւ որմնադիրներուն ու քարահատներուն վճարեն. նաև Ցէրոմը տանը վրած տեղւոյն քը նորոգելու համար փայտեր ու տաշուած քարեր ծախու առնեն, և տանը նորոգութեանը
13 բնեն։ Բայց Ցէրոմը տունը բերուած ստակէն՝ Ցէրոմը տանը համար արծաթէ գաւաթներ, բաշմակալներ, կոնքեր, փողեր ու ոսկիէ սքաններ կամ արծաթէ սքաններ ամենևին
14 չշինուեցան. քանի բանուորներուն կու տային զանիկա, որ անով Ցէրոմը տունը նորոգեն։
15 Եւ որոնց ձեռքը որ կը յանձնէին ան ստակը՝ բանուորներուն տալու համար, հանդիմ հաշիւ չէին առներ. քանի անոնք հաւատար-
16 մութեամբ կ'աշխատէին։ Յանցանքի ստակը ու մեղքի ստակը Ցէրոմը տունը չէր մտներ, հանիկա քահանաներուն կ'ըլլար։
17 Ասահոնը Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը եկաւ՝ Գեթի դէմ պատերազմ ըրաւ, ու զանիկա առաւ. եւ քը Ազայէլ իր երեսը դար-
18 ձուց, որ Երուսաղեմի վրայ գլէ։ Եւ Յուդայի թագաւորը Յովաս՝ իր հայրերուն Յուդայի թագաւորներուն՝ Յովսափաթին ու Յովրամին և Աքազիայէն հնուխրած բոլոր սուրբ բաները, ու իր նուխրածը, և Ցէրոմը տանը ու թագաւորական տանը գանձերուն մէջը գտնուած բոլոր ոսկին առաւ, ու Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին խրկեց. այսպէս անիկա Երուսաղեմի վրայէն *ետ քաշուեցաւ։"
19 Եւ Յովասին միւացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը աչս Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։
20 Եւ ⁴անոր ծառաները ոտք եկան, ու անոր դէմ դաւաճանութիւն ըրին. ու Յովասը զարկին Մելօնի տանը մէջ, որ Սիլլայի դառ՚ի վայրին
21 վրայ է։ Եւ անոր ծառաները՝ Սաբեթի որդին ⁵Յովզաքար ու Սոմերի որդին Յովզաբատ, զանիկա զարկին, ու մեռաւ. և զանիկա իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. ու անոր տեղը անոր որդին ⁶Ամասիա թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Յովաքազին չորս վարմունքը։ 3 Յովաքազ Ազայէլէն նեղութիւն կը կրէ, բայց ազօթքով կը զբաղուի։ 5 Յովաս անոր տեղը կը յաջորդէ։ 10 Յովասին չորս վարմունքը։ 13 Երկրորդ

Ցերոբոամ անոր տեղը կը յաջորդէ։ 14 Եղիսէ իր մեռնելու առնէն՝ Ասորւոց դէմ Յովասին ընելու երեք յաղթութիւններուն վրայ կը մարգարէանայ։ 20 Մոաբացւոց Խորտկելի երկրին վրայ արշաւանք ընելու եկած առնէն՝ մեռած մարդ մը Եղիսէին ոսկորներուն դպչելով՝ կ'ողջենայ։ 22 Ազայէլին մեռնելէն առքը՝ Յովաս Բենհադադին վրայ երեք յաղթութիւնները կը կատարէ։

1 Յուդայի թագաւորին՝ Ոքոզիայի որդւոյն Յովասին քսանուվեցերորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ Յեհուի որդին Յովաքազ Թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, տասնեւհինգ տա-
2 րի թագաւորեց։ Եւ Ցէրոմը տունը չարութիւն ըրաւ, ու Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Ցերոբոամին մեղքերուն հետեւող եղաւ,
3 անոնցմէ հետ չկեցաւ։ Եւ ⁷Ցէրոմը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու զանոնք չարունակ ⁸Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին ձեռքը, ու Ազայէլի որդւոյն Բենհադադին ձեռքը մատնեց։
4 Եւ Յովաքազ ⁹Ցէրոմը աղօթք ըրաւ, ու Տէրը անոր մտիկ ըրաւ. ¹⁰քանի տեսաւ Իսրայէլի նեղութիւնը, որով Ասորւոց թագա-
5 ւորը զանոնք նեղեց։ ¹¹Եւ Տէրը Իսրայէլին մէկ փրկիչ մը տուաւ, ու Ասորւոց ձեռքին տակէն ելան. և Իսրայէլի որդիքը երկուսան ու մէկալ օրուան պէս իրենց վրաններուն մէ-
6 ջը կը նստէին։ Բայց Իսրայէլին մեղանչել տուող Յերոբոամին տանը մեղքերէն հետ չկեցան, հապա անոնց մէջ քալեցին. ¹²ու Աստարովթի կուռքն ալ Սամարիայի մէջ կը կե-
7 նար։ Իսկ Յովաքազին ¹³ոչ ղօրք չմտցուց, բայց միայն յիսուն ձիաւոր, տասը կառք ու տասը հազար հետեւակ ղօրք. վասն զի Ասորւոց թագաւորը զանոնք բնաջինջ ըրեր էր, ¹⁴ու զանոնք կոխուած հողի պէս ըրեր էր։
8 Եւ Յովաքազին միւացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը ու զօրութիւնը աչս Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։ Եւ Յովաքազ իր հայ-
9 րերուն հետ քնացաւ, ու զանիկա Սամարիայի մէջ թաղեցին. և անոր տեղը անոր որդին Յովաս թագաւոր եղաւ։
10 Յուդայի Յովաս թագաւորին երեսունեւեօթներորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ ¹⁵Յովաքազին որդին Յովաս թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, տասնուվեց տարի տիրեց։
11 Եւ Ցէրոմը տունը չարութիւն ըրաւ, ու Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Ցերոբոամին բոլոր մեղքերէն հետ չկեցաւ, հապա անոնց մէջ քալեց։
12 ¹⁶Եւ Յովասին միւացորդ պատմութիւնը ու ¹⁷անոր բոլոր ըրածը՝ և Յուդայի Ամասիա թագաւորին հետ պատերազմ ըրած առնը ¹⁸իր քաջութիւնը աչս Իսրայէլի թագաւորներուն

1 Տես բ Մն. խգ. 14։ 2 Գլ. խբ. 7։ 4 Գլ. ե. 15, 18։ 5 Գլ. է. 7։ թագ. ԺԸ. 9։ 6 Գլ. ը. 12։ 7 Տես բ Մն. խգ. 23։ 8 գ թագ. ԺԸ. 18։ Գլ. ԺԸ. 15, 16։ 9 Եբր. հետ։ 13 Գլ. ԺԳ. 5։ բ Մն. խգ. 25։ 26 Ա՛ը. ԱՆՈՒՆ ՉԱՐԱԳ։ ա Դատ. բ. 14։ գ Գլ. ը. 12։ դ Յաղ. հը. 34։ ե Եզ. գ. 7։ Գլ. ԺԳ. 26։ զ Տես հմր. 25։ Գլ. ԺԳ. 25, 27։ է գ թագ. ԺԸ. 33։ ը Ամաս. ա. 3։ թ Գլ. ԺԳ. 1։ ժ Գլ. ԺԳ. 15։ ի Տես հմր. 14, 25։ լ Գլ. ԺԳ. 9, եւ բ Մն. խե. 17, եւ։

13 յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։ Ու Յո-
վաս իր հայրերուն հետ քնացաւ, և անոր
աթոռը Յերոբոամ նստաւ. ու Յովաս խրա-
յելի թագաւորներուն հետ Սամարիայի մէջ
թաղուեցաւ։
14 Ու Եղիսէ իր մեռնելու հիւանդութիւնովը
հիւանդացաւ, և իսրայէլի թագաւորը Յո-
վաս անոր իջաւ, ու անոր երեսին վրայ լացաւ
ու ըսաւ, Հայր իմ, հայր իմ, Իսրայէլին
15 կառքը ու անոր ձիաւորները։ Ու Եղիսէ անոր
ըսաւ, Մէկ աղեղ մը ու նետեր առ. և անի-
16 կա աղեղ մը ու նետեր առաւ։ Ու իսրայէլի
թագաւորին ըսաւ, Ձեռքդ աղեղին վրայ
հեծցուր, և անիկա ձեռքը հեծցուց. ու Եղի-
սէ իր ձեռքերը թագաւորին ձեռքերուն վրայ
17 դրաւ, Ու ըսաւ, Արեւելեան կողմի պատու-
հանը բաց. ան ալ բացաւ. ու Եղիսէ ըսաւ,
Նետէ. ան ալ նետեց։ Անոր Եղիսէ ըսաւ,
Տէրոջը փրկութեան նետ, ու Ասորւոց դէմ
փրկութեան նետ. քանզի Ասորիները Ափեկի
18 մէջ պիտի զարնես մինչև որ հատցընես։ Նաև
ըսաւ, Նետերը առ. ու անիկա առաւ.
և իսրայէլի թագաւորին ըսաւ, Գետինը
զարկ. ու անիկա երեք անգամ զարկաւ
19 կաւ ու կեցաւ։ Եւ Աստուծոյ մարդը անոր
բարկացաւով ըսաւ, Թէ որ հինգ կամ վեց
անգամ զարնէիր, այնատենը Ասորիները պիտի
զարնէիր ու պիտի հատցընէիր. բայց հիմա
Ասորիները քեզ երեք անգամ պիտի զարնես։
20 Ու Եղիսէ մեռաւ, և զանիկա թաղեցին։
Ու հետևեալ տարին Մոաբացւոց գունդե-
21 րը երկրին վրայ եկան։ Ու երբոր մարդ մը
կը թաղէին՝ անա գունդ մը տեսան, ու մարդը
Եղիսէին գերեզմանը նետեցին. և ան մարդը
Եղիսէին ոսկորներուն դպաւ ու կենդա-
նացաւ ու իր ոտքերուն վրայ կայնեցաւ։
22 Եւ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը Յով-
աքազին բոլոր օրերուն մէջ Իսրայէլը նեղեց։
23 Բայց Տէրը Աբրահամին, Իսահակին ու Յա-
կոբին հետ իր ըրած ուխտին համար անոնց
ողորմեցաւ ու գթութիւն ըրաւ, և դառնոյց
նայեցաւ. զանոնք կորսնցընել չուզեց, ու
զանոնք դեռ իր երեսէն չձգեց։
24 Եւ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը մեռաւ,
ու անոր տեղը անոր որդին Բենհադադ Թա-
25 գաւոր եղաւ։ Եւ Յովաքազի որդին Յովաս
Ազայելի որդւոյն Բենհադադին ձեռքէն նո՛ւ
առաւ ան քաղաքները, որ Ազայէլ անոր Հօրը
Յովաքազին ձեռքէն պատերազմով առեր էր.
Յովաս զանիկա երեք անգամ զարկաւ, ու
Իսրայէլին քաղաքները նո՛ւ առաւ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ամասիային բարի վարմունքը։ 5 Իր հայրը մեղքնաշնեբան
իր բռած պատժոյ պատճառանքը։ 7 Իր բռած յաղթութիւնը Ե-
դոմի վրայ։ 8 Մնասիա Յովասը կը գրգռէ բայց անկէ կը
յաղթուի ու կը կողոպտուի։ 15 Երիսրդ Ցերոբոամ Յովա-
սին անդր կը յաջորդէ։ 17 Ամասիա գաւառնութիւնով մը
կը մեռնուի։ 21 Ազարիա անոր յաջորդը կ'ըլլայ։ 25 Ցերոբո-
ամին չար վարմունքը։ 28 Ջաբարիա անոր տեղը կը յաջորդէ։

1 Իսրայէլի թագաւորին Յովաքազեան Յով-
սին երկրորդ տարին Յուդայի թագաւորին
Յոաշի որդին Ամասիա թագաւոր եղաւ։
2 Ամենիկա քսանհինգ տարեկան էր երբոր թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանհինգ
տարի թագաւորութիւնը ըրաւ. և անոր մօրը
անունը Յովադան էր ու Երուսաղէմցի էր։
3 Ու Տէրոջը առջևը ուղղութիւնը ըրաւ, բայց
ոչ իր հօրը Դաւիթին պէս. իր հօրը Յովասին
4 բոլոր ըրածներուն համեմատ ըրաւ։ Միայն
բարձր տեղատեղը չվերցան. ժողովուրդը
տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մա-
5 տուցանէին ու խունկ կը ծխէին։ Ու երբոր
թագաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջ հաս-
տատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, որոնք
6 իր հայրը թագաւորը սպաններ էին։ Բայց
սպաննողներուն որդիները չմեռցուց, ինչպէս որ
Մովսէսին օրինաց գրքին մէջ գրուած է, որ
Տէրը պատուիրեց ըսելով, Հոգ չանցանք հա-
մար հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն հո-
գ չանցանք համար տղաքը չմեռցուին, հապա ամէն
մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի։
7 Անիկա Աղի ձորին մէջ հազար եդոմ-
ացիներ զարկաւ, ու վէմը պատերազմով
առաւ, և անոր անունը Յեկթէել կոչեց
մինչև այս օրս։
8 Անասեներ Ամասիա՝ Իսրայէլի թագաւորին
Յեհուի որդւոյն Յովաքազի որդւոյն Յովասին
դեսպաններ խրկեց՝ ըսելով, Եկուր՝ երես ե-
9 լնենք իրարու։ Եւ Իսրայէլի Յովաս թա-
գաւորը Յուդայի Ամասիա թագաւորին դէս
խրկեց ու ըսաւ, Լիբանանի փուշը Լիբա-
նանի եղևնատեսային պատգամ խրկեց՝ ըսելով,
Քու աղջիկդ իմ տղուս կնիկ տուր. բայց Լի-
բանանի մէջ եղող գազան գազանը անցաւ,
10 ու փուշը կոխկրտեց։ Իրաւ եդոմացիները
զարկիր, ու Սիրտ քեզ հպարտա-
ցուց. Քու փառքովդ գոհ եղիր, ու տուն
նդ նստիր. քանզի ինչո՞ համար չարութեան
խառնուիս, որ իյնաս դուն ու քեզի հետ
11 Յուդան ալ։ Բայց Ամասիա մտիկ չընդու։
Ուստի Իսրայէլի Յովաս թագաւորը եկաւ, և
ինքը ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը Յու-
դայի Բեթսամիսին մէջ երես երեսի տես-

---

1 Գ Ար. բ. 12։
2 գ Թագ. ի. 26։
3 Ելմ. 25։
4 Գ Ար. բ. 12։
5 Գ Ար. ժգ. 27։
6 Եզ. ը. 13։
7 Եզ. բ. 24, 25։
8 Ելմ. 18, 19։
— Գ Ար. ժգ. 10։
9 բ Մն. իե. 1։
10 Գ Ար. ժբ. 3։
11 Գ Ար. ժբ. 20։
12 բ Օր. իդ. 16։ Եզ. զկ. ժբ. 4, 20։
13 բ Թագ. ը. 13։ Սազ. կ. վերնագիր։
14 բ Մն. իե. 17, 18։ Ես։
15 Տես Դատ. ի. 8։
16 գ Թագ. գ. 33։
17 բ Օր. ը. 14։ բ Մն. իե. 25։ Եզկ. իէ. 2, 5, 17։ Ամբ. բ. 4։
18 Եզր. փառաբանութ. 16։
19 Ցես. ժե. 38։ իա. 16։

12 նուեցան։ Եւ Յուդա Իսրայէլին առջեւը յաղ-
թուեցաւ, ու ամէն մարդ իր վրանը փա-
13 խաւ։ Եւ Իսրայէլի Յովաս Թագաւորը՝ Ռե-
զիայի որդւոյն Յովաքինի որդին Ամասիան Յու-
դայի Թագաւորը Բեթսամիսի մէջ բռնեց,
ու Երուսաղէմ եկաւ, ու [2]Եփրեմի դռնէն
մինչեւ Անկեան դուռը Երուսաղէմի պարիսպ-
14 պին չորս հարիւր կանգունը փլցուց. Եւ [3]որ-
ջոր ոսկին ու արծաթը՝ ու ծերպը տանը մէջ
ու Թագաւորին տանը գանձերուն մէջ գըտ-
նուած բոլոր սպասները առաւ, և պատանդ-
ներ ալ ----, ու Սամարիա դարձաւ։
15 [4]Եւ Յովաքինի գործքերուն մնացորդ պատ-
մութիւնը ու անոր զօրութիւնը և Յուդայի
Ամասիա Թագաւորին հետ ըրած պատերազ-
մը՝ ահա Իսրայէլի Թագաւորներուն յիշատա-
16 կաց գրքին մէջ գրուած է։ Ու Յովաս իր
հայրերուն հետ քնացաւ, և Իսրայէլի Թա-
գաւորներուն հետ Սամարիայի մէջ Թաղուե-
ցաւ. ու անոր տեղը անոր որդին Յերոբովամ
Թագաւոր եղաւ։
17 Եւ Յուդայի Թագաւորը՝ Յովաքազի որդին
Ամասիա՝ Իսրայէլի Թագաւորին Յովաքազի
որդւոյն Յովաքինի մեռնելէն հետը տասնհինգ
18 տարիապրեցաւ։ Ու Ամասիային մնացորդ
պատմութիւնը ահա Յուդայի Թագաւորնե-
րուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։
19 [5]Անոր դէմ Երուսաղէմի մէջ դաւաճանութիւն
ըրին, և անիկա [6]Լաքիս փախաւ. բայց անոր
եաւէն Լաքիս հոգի խրկեցին, ու զանիկա
20 հոն մեռցուցին։ Եւ զանիկա ձիերով վերցու-
ցին, ու Երուսաղէմ իր Հայրերուն հետ Դա-
21 ւիթի քաղաքին մէջ Թաղուեցաւ։ Եւ բոլոր
Յուդայի ժողովուրդը [7]Ազարիան առին, որ
տասնհինգ տարեկան էր, ու զանիկա իր Հօ-
22 րը Ամասիային տեղը Թագաւոր դրին։ Ան-
կա [8]Ելաթը չինեց, ու Թագաւորը իր Հայ-
րերուն հետ քնանալէն հետը զանիկա Յու-
դային հետ դարձուց։
23 Յուդայի Թագաւորին՝ Յովաքազի որդւոյն
Ամասիային տասնհինգերորդ տարին Իսրա-
էլի Յովաս Թագաւորին որդին Յերոբովամ
Սամարիայի մէջ Թագաւոր եղաւ, ու քառա-
24 սունմէկ տարի [9]թագաւորեց։ Եւ Տէրոջը աս-
չեւը չարութիւն ըրաւ, ու Իսրայէլին մեղան-
չել տուող Նաբատեան Յերոբովամին բոլոր մեղ-
25 քերէն հետ չկեցաւ։ Անիկա Իսրայէլին տէ-
րանը [10]Եմաթի մուտքէն մինչեւ դաշտի ծովը
հետ դարձուց՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն խօս-
քին համեմատ, որ իր ծառային [11]Գէթքեփե-
րայի Ամաթիան [12]Յովնան մարգարէին ձեռ-
26 քով խօսեր էր։ Քանզի Տէրը տեսաւ Իս-
րայէլին խիստ սաստիկ տառապանքը, որ [13]ոչ
ոգուած ու ոչ ձգուած կար, ու Իսրայէլ
27 օգնական ալ չունէր։ [14]Եւ Տէրը չըսաւ որ
Իսրայէլին անունը երկնից տակէն բնաջինջ
ընէ. ուստի Յովասեան Յերոբովամին ձեռ-
քով զանոնք ազատեց։
28 Ու Յերոբովամին մնացորդ պատմութիւնը,
և անոր բոլոր ըրածը, ու պատերազմական
քաջութիւնը, և Դամասկոսը ու †Եմաթը՝ Յու-
դային հետ դարձընելը Իսրայէլի մէջ,՝ ահա
Իսրայէլի Թագաւորներուն յիշատակաց գրքին
29 մէջ գրուած է։ Ու Յերոբովամ իր Հայրե-
րուն՝ Իսրայէլի Թագաւորներուն հետ քնա-
ցաւ, և անոր տեղը անոր որդին [15]Զաքարիա
Թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Ազարիային գործն ու վարմունքը։ 5 Անիկա բորոտ կը մեռնի, ու Յովաթամ անոր յաջորդը կ'ըլլայ։ 8 Զաքարիա Յեհուին վերջին ներատնդը՝ չար կերպով կը Թագաւորէ, ու Սեղբամն կը մեռցնէ։ 13 Սեղբամ ամիս մը Թագաւորելէն հետո Մանահեմն կը սպաննուի։ 16 Մանահեմ Առաբոամնի Փուղ Թագաւորին օգնութիւնովը կը զօրանայ։ 21 Փակէհա անոր տեղը կը յաջորդէ։ 23 Փակէհա Փակէհէն կը սպաննուի։ 27 Փակէհ Թագլաթ-փաղասարէն կը նեղուի, ու Ովսէհէն կը սպաննուի։ 32 Յովաթամին գործն ու վարմունքը։ 36 Աքազ անոր յաջորդը կ'ըլլայ։

1 Իսրայէլի Յերոբովամ Թագաւորին քսանու-
եօթներորդ տարին Յուդայի Ամասիա Թա-
գաւորին որդին [1]Ազարիա Թագաւոր եղաւ։
2 Անիկա տասնուվեց տարեկան էր երբոր Թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ հիսունու-
երկու տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր
մօրը անունը Յեքէլիա էր, ու Երուսաղէմա-
3 ցի էր։ Եւ անիկա Տէրոջը աչքը ուղղութիւն
ըրաւ՝ իր Հօրը Ամասիային բոլոր ըրածին
4 պէս։ [2]Բայց բարձր տեղերուն չվերցան. ժո-
ղովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ
5 կը մատուցանէին ու խունկ կը ծխէին։ Եւ
Տէրը [3]Թագաւորը զարկաւ, ու մինչեւ իր մա-
հուան օրը բորոտած էր, և [4]զատ տան մը մէջ
կը բնակէր. ու պալատին վրայ Էլիսուը Թագա-
ւորին որդին Յովաթամ էր, ու անիկա կը
դատէր երկրին ժողովուրդը։
6 Եւ Ազարիային մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի Թագաւոր-
ներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։
7 Ու Ազարիա իր Հայրերուն հետ քնացաւ, ու
[5]զանիկա իր Հայրերուն հետ Դաւիթի քաղա-
քին մէջ Թաղեցին. և անոր տեղը անոր որ-
դին Յովաթամ Թագաւոր եղաւ։
8 Յուդայի Ազարիա Թագաւորին երեսունու-

ա Գե. ժգ. 16։ ժբ. 39։
բ Եբեմ. լա. 38։ Զաք. ժգ. 10։
գ գ Թագ. է. 51։
դ Գե. ժգ. 12։
ե բ Մն. իե. 35։ Ես. ժ. 1։
զ Ես. ժ. 31։
է Կամ Ոզիան. անս գե. իե. 13։ բ Մն. իզ. 1։
ը Գե. ժգ. 6։ բ Մն. իզ. 2։
թ Ես. ժգ. 22։ լգ. 8։
ժ բ Օր. գ. 17։
ի Ես. ժի. 13։
լ Յես. ա. 1։ Մատ. ժբ. 59, 40։
խ Գե. ժգ. 4։
ծ բ Օր. լբ. 36։
կ Գե. ժգ. 5։
հ Կամ Յուդայի Էմմիմը Իսրայէլին եւս դատձընելը։
մ բ Թագ. ը. 6։ գ Թագ. ժա. 24։ բ Մն. ը. 3։
յ Գե. ժե. 8։
—
ն Հմր. 13, 30։ եւ ու բ Մն. իզ. 1։
շ Գե. ժգ. 21։ բ Մն. իզ. 1, 3, 4։
ո Հմր. 35։ Գե. ժբ. 3։ ժգ. 4։
չ բ Մն. իզ. 19—21։
պ Գե. ժգ. 46։
ջ բ Մն. իզ. 23։

ուԹերորդ տարին Իսրայէլի վրայ Յերոբո-
վամին որդին Ջաքարիա Թագաւոր եղաւ Սա-
9 մարիայի մէջ, -- վեց ամիս [ր]տիրեց։ Եւ
անոր հայրերուն ըրածին պէս Տէրոջը աչ-
քին չարութիւն ըրաւ, -- Իսրայէլին մեղան-
չել տուող Նաբատեան Յերոբոամին մեղքե-
10 րէն ետ չկեցաւ։ Ու Յաբիսի որդին Սեղղում
անոր դէմ դրաւ վերցուց, և [ա]զանիկա ժողո-
վուրդին առջեւը զարկաւ մեռցուց, ու անոր
տեղը ինքը Թագաւոր եղաւ։
11 Եւ Ջաքարիային մնացորդ պատմութիւնը
անա Իսրայէլի Թագաւորներուն յիշատակաց
12 դրքին մէջ գրուած է։ Ասիկա [ը]Տէրոջը խօսքն
է՝ որ Յեհուին խօսեր էր ըսելով, Իսրայէլի
աթոռին վրայ քու որդիդ մինչև չորրորդ
ազգը պիտի նստին. ու այնպէս եղաւ։
13 Յաբիսի որդին Սեղղում Յուդայի [բ]Ողիա
Թագաւորին երեսունմէկերորդ տարին Թա-
գաւոր եղաւ, ու Սամարիայի մէջ մէկ ամիս
14 Թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ Գադդիի որդին
Մանայեմ [գ]Թերսայէն եկաւ, ու Սամարիա
եկաւ. և Սամարիայի մէջ Յաբիսի որդին
Սեղղումը զարկաւ մեռցուց, ու անոր տեղը
ինքը Թագաւոր եղաւ։
15 Ու Սեղղումին մնացորդ պատմութիւնը ու
ըրած դաւաճանութիւնը անա Իսրայէլի Թա-
գաւորներուն յիշատակաց դրքին մէջ գրուած
16 է։ Այնառենը Մանայեմ [դ]Թափսան ու բոլոր
անոր մէջը եղողները, ու անոր սահմանը զար-
կաւ *մինչև Թերսա," և չբանալնուն համար
զարկաւ -- [ե]Հոն եղող բոլոր յղի կիներուն
ճեղքեց։
17 Յուդայի Ազարիա Թագաւորին երեսու-
նեւմէներորդ տարին Իսրայէլի վրայ Գադդիի
որդին Մանայեմ Թագաւոր եղաւ, -- Սամա-
18 րիայի մէջ տասը տարի [զ]Թերսայէն։ Եւ անիկա
Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ, -- իր բոլոր
օրերուն մէջ Իսրայէլին մեղանչել տուող Նա-
բատեան Յերոբոամին մեղքերէն ետ չկե-
ցաւ։
19 Եւ [է]Ասրիւտանի փուղ Թագաւորը երկ-
րին վրայ եկաւ. ու Մանայեմ հազար տա-
ղանդ արծաթ տուաւ փուղին, որ [ը]անիկա
իրեն օգնական ըլլայ," [թ]Թագաւորութիւնը
20 իր ձեռքին մէջ հաստատելու համար։ Ու Մա-
նայեմ ան արծաթը Ասրիւտանի Թագաւորին
տալու համար Իսրայէլին բոլոր Հարուստնե-
րուն վրայ հարկ դրաւ, -- ամէն մէկէն յի-
սունական սկղ արծաթ ---. և Ասորես-
տանի Թագաւորը ետ դարձաւ ու ան երկրին
մէջ չկեցաւ։
21 Ու Մանայեմին մնացորդ պատմութիւնը և
անոր ամէն ըրածը անա Իսրայէլի Թագաւոր-
ներուն յիշատակաց դրքին մէջ գրուած է։
22 Ու Մանայեմ իր հայրերուն հետ քնացաւ,
և անոր տեղը անոր որդին Փակէխիա Թագա-
ւոր եղաւ։
23 Յուդայի Ազարիա Թագաւորին յիսունե-
րորդ տարին Իսրայէլի վրայ Մանայեմի որ-
դին Փակէխիա Թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ,
24 -- երկու տարի [ը]Թերսայէն։ Եւ Տէրոջը աչքին
չարութիւն ըրաւ, -- Իսրայէլին մեղանչել
տուող Նաբատեան Յերոբոամին մեղքերէն
25 ետ չկեցաւ։ Եւ անոր զօրապետը Յոմմելայի
որդին Փակէխ անոր դէմ դրաւ վերցուց, ու
իր հետը Արգովբը ու Արիէն՝ ու Գաղաադա-
ցիներէն յիսուն մարդ ---, և Սամարիայի
մէջ Թագաւորին տանը [ի]նեղսի կողմը" գտնե-
կա զարկաւ մեռցուց, ու անոր տեղը ինքը
Թագաւոր եղաւ։
26 Եւ Փակէխային մնացորդ պատմութիւնը
ու անոր բոլոր ըրածը՝ անա Իսրայէլի Թագա-
ւորներուն յիշատակաց դրքին մէջ գրուած է։
27 Յուդայի Ազարիա Թագաւորին յիսունե-
րկուերորդ տարին Իսրայէլի վրայ [ե]Յոմմե-
լայի որդին Փակէխ Թագաւոր եղաւ Սամա-
28 րիայի մէջ, -- քսան տարի [ը]Թերսայէն։ Եւ
Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ, -- Իսրա-
յէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբո-
29 վամին մեղքերէն ետ չկեցաւ։ Իսրայէլի թա-
կէխ Թագաւորին օրերը [զ]Ասրիւտանի Թագ-
ղամէ-փաղասար Թագաւորը եկաւ, ու [է]Իյոնը
և Աբէլ-բեթմաաքան ու Յանոախն և Կադէսը
ու Հասորը և Գաղաադը ու Գալիլեան [ը]Նեփթաղիմի բոլոր երկիրը առաւ, ու անոնց
30 [թ]Թերսէրը Ասրիւտանի գերի տարաւ։ Ու Էլա-
յի որդին Ովսէէ Յոմմելայի որդւոյն Փակէխին
դէմ դաւաճանութիւն ըրաւ, և զանիկա
զարկաւ մեռցուց, ու [ա]նոր տեղը ինքը Թա-
գաւոր եղաւ՝ Ողիայի որդւոյն Յոթամամին
քսաներորդ տարին։
31 Ու Փակէխին մնացորդ պատմութիւնը և
անոր բոլոր ըրածը անա Իսրայէլի Թագաւոր-
ներուն յիշատակաց դրքին մէջ գրուած է։
32 Իսրայէլի Թագաւորին [բ]Յոմմելայի որդւոյն
Փակէխին երկրորդ տարին Յուդայի Թագա-
ւոր Ողիայի որդին [գ]Յոթամամ Թագաւոր ե-
33 ղաւ։ Քսանհինգ տարեկան էր երբ
որ Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ
տասնուվեց տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. և
անոր մօրը անունը Յերուսա էր, ու Սադո-
34 կին աղջիկն էր։ Եւ անիկա Տէրոջը աչքը
ուղղութիւն ըրաւ, [դ]իր հօրը Ողիային բոլոր
35 ըրածին պէս ըրաւ։ [ե]Բայց բարձր տեղերն
չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր
տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու խունկ

[ա] Ամբ. ե. 9։
[բ] Գէ. ժ. 30։
[գ] Ասոր. ա. 8. 9։ Իսկ հմմտ. 1 Եզրաս. Ա.
գաբիա։
[դ] գ Թագ. ժգ. 17։
[ե] գ Թագ. գ. 24։
[զ] Եզր. Թեգաթպաղն.
[է] Գէ. ը. 18։
[ը] ա Մն. ե. 26։ Եա. ի. 1։ Ովս. ը. 9։
[թ] Գէ. ժգ. 5։
[ի] կամ պատասը
[ա] ա Մն. ե. 26։ Եա. ի. 1։
[բ] գ Թագ. ժե. 20։
[գ] Գէ. ժե. 1։ Ովս. ա. 1։ ժ. 3. 7. 15։
[դ] ը Մն. իե. 1։
[ե] Հմմտ. 3։
[զ] Հմմտ. 4։

կը ծխէին։ 36 Ուստի Տէրոջը տանը ամէնէն բարձրը դուռը չմնաց։
Եւ Յովաթամին միացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։ 37 Ան օրերը Տէրը Ասորւոց Ռասին թագաւորը ու Ռոմմելեայի որդին Փակէհն Յուդայի վրայ խրկել սկսաւ։ 38 Եւ Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ իր հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. ու անոր տեղը անոր որդին Աքազ թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Աքազին չար վարմունքը։ 5 Աքազ անհնազանդ կ՚ըլլայ Ռասին ու Փակէհ իր վրայ կը յարձակին, Թագղաթ-փաղասարին վարձք տալով՝ անոնց դեմ գնելու կը դրդռէ զանիկա։ 10 Աքազ՝ Ուրիա քահանային տեղանի օրինակ մը խրկելով Դամասկոսէն, առջի պղնձէ տեղանը իրեն կը յատկացնէ. 17 սամառը կը կողոպտէ։ 19 Եղեկիա անոր յաջորդը կ՚ըլլայ։

1 Ռոմմելեայի որդւոյն Փակէհին տասնուեօթներորդ տարին Յուդայի թագաւորին Յովաթամի որդին Աքազ թագաւոր եղաւ։ 2 Աքազ քսան տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնուվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և իր հօրը Դաւիթին պէս՝ իր Տէր Աստուծոյն առջեւը ուղղութիւն չըրաւ, 3 Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբուն մէջ քալեց. Եւ իր որդին ալ կրակէ անցուց՝ Եհովային ազգերուն գարշելի սովորութիւններուն համեմատ, որոնք Տէրը 4 Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռնտեց։ Եւ բարձր տեղատեղը ու բլուրներու վրայ և ամէն կանանչ ծառերու տակ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր։

5 Ասորւոց Ռասին թագաւորը ու Իսրայէլի թագաւորը՝ Ռոմմելեայի որդին Փակէհ Երուսաղէմի վրայ պատերազմելու եկան, ու Աքազը պաշարեցին, բայց պատերազմը 6 չարունակելու կարող չեղան։ Ասորւոց Ռասին թագաւորը Ելաթը Ասորիներուն դարձուց, և Յուդայեանները Ելաթէն վռնտուց, ու Ասորիք Ելաթ եկան ու հոն բնակեցան մինչեւ այս օրս։ 7 Եւ Աքազ Ասորեստանի թագաւորին դեսպաններ խրկեց՝ ու ըսաւ, Ես քու ծառան ու որդիդ եմ. եկէք՝ ու վրաս ազատէ Ասորւոց թագաւորին ձեռքէն ու Իսրայէլի թագաւորին ձեռքէն, որոնք իմ վրաս եկեր են։ 8 Եւ Աքազ Տէրոջը տանը մէջ ու թագաւորին տանը գանձերուն մէջ գտնուած արծաթը ու ոսկին առաւ, և Ասորեստանի թագաւորին ընծայ խրկեց։ 9 Ու Ասորեստանի թագաւորը անոր մտիկ ըրաւ, և Ասորեստանի թագաւորը Դամասկոսի վրայ գնաց, ու զանիկա առաւ, և անոր բնակիչները կիր գերի տարաւ, ու Ռասինը մեռցուց։

10 Եւ Աքազ թագաւորը Ասորեստանի թագաւորին-փաղասար թագաւորը դիմաւորելու համար Դամասկոս գնաց, ու Դամասկոսի մէջ եղած սեղանը տեսաւ. և Աքազ թագաւորը ան սեղանին օրինակը ու ձեւը՝ անոր բոլոր շինուածքին համեմատ Ուրիա քահանային խրկեց։ 11 Ուրիա քահանան Աքազ թագաւորին Դամասկոսէն խրկած †օրինակին նման սեղան մը շինեց. մինչեւ Աքազ թագաւորին Դամասկոսէն գալը՝ Ուրիա քահանան այնպէս 12 ըրաւ։ Ու երբոր թագաւորը Դամասկոսէն եկաւ՝ թագաւորը սեղանը տեսաւ, և թագաւորը սեղանին մօտեցաւ, ու անոր վրան ողջակէզ 13 ու մատուց. Եւ իր ողջակիզը ու հացի ընծան արեց ու նուէրը թափեց, և իր խաղաղութեան զոհին արիւնը ան սեղանին վրայ 14 սրսկեց։ Ու Տէրոջը առջեւը եղող պղնձէ սեղանը տանը առջեւէն՝ այսինքն նոր սեղանին ու Տէրոջը տանը մէջտեղէն քաշեց, ու զանիկա 15 նոր սեղանին քովը դրաւ դէպ՚ի հիւսիս։ Եւ Աքազ թագաւորը Ուրիա քահանային հրամայեց ըսելով, Մեծ սեղանին վրայ առաւտուան ողջակէզը ու իրիկուան հացի ընծան՝ և թագաւորին ողջակէզը ու անոր հացի ընծան՝ ու երկրին բոլոր ժողովուրդին ողջակէզը և անոնց հացի ընծան ու անոնց նուէրները մատուցանես. ու ողջակէզներուն բոլոր արիւնը, և զոհերուն բոլոր արիւնը անոր վրայ սրսկես, ու պղնձէ 16 սեղանը ինծի ըլլայ՝ հարցրնելու համար։ Եւ Ուրիա քահանան Աքազ թագաւորին բոլոր 17 հրամայածին պէս ըրաւ։ Ու Աքազ թագաւորը ‡մեքենովքներուն սպասուածները կտրեց, ու աւազանները անոնց վրայէն վերցուց, Ծովն ալ իր տակը եղող պղնձէ եղներուն վրայէն իջեցուց, ու զանիկա քարայատակի մը 18 վրայ դրաւ։ Եւ Տէրունէն տանը մէջ շինուած շաբաթին ծածկոցը՝ ու թագաւորին դուրսի ճամբան Ասորեստանի թագաւորին պատճառաւ Տէրոջը ‡տունը դարձուց։

19 Եւ Աքազին գործերուն միացորդ պատմութիւնը ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։ 20 Եւ Աքազ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ և անոր տեղը անոր որդին Եզեկիա թագաւոր եղաւ։

ե բ Մն. խէ. 3. հա։
զ Գէ. ԺԶ. 5։ Եա. է. 1։
է Եմր. 27։

ա բ Մն. խը. 1. հա։
բ Գէ. ԺԶ. 21։ բ Մն. խը. 3։ Սապ. Ա՚. 37. 38։
գ բ Օր. ԺԲ. 31։
դ բ Օր. ԺԲ. 2։ գ Թագ. Ժգ. 23։
ե Եա. է. 1. 4. հա։
զ Գէ. ԺԶ. 22։
է Կամ Եզովմնցիք
ը Գէ. ԺԸ. 29։ ամՆ. է. 26։ բ Մն. խը. 20։
թ Գէ. ԺԸ. 18։ Տհս բ Մն. խը. 21։
ժ Ամմա. ա. 5։
ի Եբր. ամենաւն
ժա բ Մն. խգ. 16. 19։
ժբ բ Մն. գ. 1։
ժգ Եզ. խմ. 39. 40. 41։
ժդ բ Մն. խը. 24։
ժե գ Թագ. է. 27. 28։
ժզ գ Թագ. է. 23. 25։
ժէ Կամ առնէն
ժը բ Մն. խը. 27։

ԳԼ· ԺԷ

1 Ամէնէն չոր վայրենին։ 3 Ամէնէ Սաղմանասարէն նուաճե-
լով՝ անոր գէմ ապստամբութեան խորհուրդ մը կ՚ընէ Եգիպ-
տոսի Սուա թագաւորին հետ։ 5 Սամարացիք իրենց մեղաց
համար գերի կը տարուին։ 21 Սամարիա փոխագրուած օտար-
ազգինները առիւծներէն կը ջարդուին։ անոնց խառնակ կրօնքը։

1 Յուդայի Ազաք թագաւորին երկուտասաներ-
րորդ տարին Իսրայէլի վրայ Հէլային որդին
Ովսէէ թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու
2 ինը տարի իշխեց։ Եւ Տէրոջը առջեւը չա-
րութիւն ըրաւ, բայց ոչ իրմէ առաջ եղող
3 Իսրայէլի թագաւորներուն պէս։ Ասոր դէմ
եկաւ Ասորեստանի Սաղմանասար թագաւորը,
և Ովսէէ անոր ծառայ եղաւ ու հանոր հարկ
4 կու տար։ Եւ Ասորեստանի թագաւորը Ով-
սէէին վրայ նենգութիւն գտաւ, որովհետեւ
անիկա Եգիպտոսի Սուա թագաւորին դես-
պաններ իրկեր էր, ու Ասորեստանի թագա-
ւորին ամէն տարուան պէս հարկ վճարած չէր։
անոր համար Ասորեստանի թագաւորը դանի-
5 կա բռնեց ու բանտի մէջ կապեց։ Եւ Աս-
րեստանի թագաւորը բոլոր երկրին վրայ եկաւ։
Սամարիայի վրայ ալ եկաւ, ու զանիկա երեք
տարի պաշարեց։
6 Ովսէէին ինիներորդ տարին Ասորեստանի
թագաւորը Սամարիան առաւ, ու Իսրայէլը
Ասորեստան փոխադրեց, և զանոնք Գոզանի
գետին քովը Քաղայի ու Քաբորի մէջ՝ ու
7 Մարաց քաղաքներուն մէջ բնակեցուց։ Քան-
զի Իսրայէլի որդիները զերեզ Եգիպտոսի երկ-
րէն՝ Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին ձեռ-
քեն ազատէն Հանող իրենց Տէր Ասուծոյն դէմ
մեղք գործեցին, և ուրիշ աստուածներէն
8 վախցան։ Ու Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առ-
ջեւէն վռնտած հեդանոսներուն կանոններուն հա-
մեմատ՝ և Իսրայէլի թագաւորներուն բրած
9 կանոններուն համեմատ քալեցին։ Ու Իսրայէլի
որդիները իրենց Տէր Ասուծոյն առջեւը ուղիղ
չեղած բաները գաղտուկ ըրին, և իրենց ամէն
քաղաքներուն մէջ՝ պահապանաց աշտարա-
կէն մինչեւ պարսպաւոր քաղաքը իրենց բարձր
10 տեղեր չինեցին։ Ու անոնք համէն բարձր
բլուրներու վրայ՝ և ամէն կանանչ ծառերու
տակ իրենց արձաններ ու Աստարովթի կուռ-
11 քեր կանգնեցին։ Եւ հոն ամէն բարձր տե-
ղերու վրայ խունկ ծխեցին՝ Տէրոջը անոնց առ-
ջեւէն վռնտած ազգերուն պէս, ու չար գործ-
12 քեր ըրին ու Տէրը բարկացուցին։ Եւ կուռ-
քերու ծառայութիւն ըրին, որոնց համար

Տէրը անոնց ըսեր էր թէ Այս բանը մի ընէք։
13 Ու Տէրը բոլոր մարգարէներուն ու բոլոր
հեռատեսներուն ձեռքովը Իսրայէլին ու Յու-
դայեն վկայութիւն ընելով՝ ըսեր էր, Ձեր
չար ճամբաներէն դարձէք, և իմ պատուի-
րանքներս ու կանոններս պահեցէք, ան ամէն
օրէնքին համեմատ՝ որն որ ձեր Հայրերուն
պատուիրեցի, ու իմ ծառաներուս մարգարէ-
14 ներուն ձեռքովը ձեզի խրկեցի։ Բայց անոնք
մտիկ չըրին, հապա իրենց պարանոցը իրենց
Տէր Ասուծոյն չհաւատացող իրենց Հայրե-
15 րուն պարանոցին պէս խստացուցին։ Ու անոր
կանոնները՝ ու իրենց Հայրերուն հետ հանոր
բրած ուխտը՝ և անոր տուած վկայութիւն-
ները մէկդի ձգեցին, ու հանապաշտութեան
ետեւէ գացին ու հնապաշտ եղան, և իրենց
չորս կողմը գտնուած ազգերուն հետեւող ե-
ղան, որոնց համար Տէրը իրենց պատուիրեր
16 էր որ հանոնց պէս չընեն։ Բայց իրենց Տէր
Ասուծոյն բոլոր պատուիրանքները թող-
ցին, և իրենց երկու հատ ձուլածոյ որմի
չինեցին, հու Աստարովթի կուռք չինեցին,
ու երկինքի բոլոր զօրութիւններուն երկրպա-
գութիւն ըրին, ևս Բահաղին ծառայեցին։
17 Ու իրենց տղաքները ու աղջիկները կրակի
անցուցին, և վախարգութիւն ու հմայու-
թիւն ըրին, և ղիրենք ծախեցին Տէրոջը
առջեւը չարութիւն ընելու համար զանիկա բարկա-
18 ցընելու։ Ուստի Տէրը Իսրայէլին խիստ բար-
կացաւ, ու զանոնք իր երեսէն ձգեց։ Ասի
չմնաց, Կրայն միայն Յուդայի ցեղը։
19 Յուդա ալ իր Տէր Ասուծոյն պատուի-
րանքները չպահեց, հապա Իսրայէլին բրած
20 կանոններովը քալեց։ Եւ Տէրը Իսրայէլին
բոլոր սերունդը մերժեց, ու զանոնք չար-
չարեց, և զանոնք յափշտակողներուն ձեռ-
քը մատնեց, մինչեւ որ զանոնք իր
21 երեսէն ձգեց։ Քանզի Իսրայէլը Դաւիթի
տունէն պատռեց։ հանոնք ալ Եղբաաման
Յերոբովամը թագաւոր դրին, ու Յերոբո-
վամ Իսրայէլը Տէրոջմէն հետեւելէն պղտիկ
22 ու անոնց մեծ մեղք գործել տուաւ։ Եւ Իս-
րայէլի որդիները Յերոբովամին բոլոր բրած
մեղքերուն մէջ քալեցին, անոնցմէ ետ չկե-
23 գան, Մինչեւ որ Տէրը Իսրայէլը իր առջեւէն
վերցուց, ինչպէս որ իր բոլոր ծառաներուն
մարգարէներուն ձեռքովը խօսեր էր։ Այս-
պէս Իսրայէլ իր երկրէն Ասորեստան փոխա-
դրուեցաւ մինչեւ այս օրս։

ա Գլ· ԺԷ· 30։
բ Գլ· ԺԸ· 9։
գ Բ Թագ· Ը· 2։
դ Գլ· ԺԸ· 9։
ե Գլ· ԺԸ· 10, 11։ Ովս· Ժգ· 16։
զ ԳՂ· Իգ· 32, 33։ Բ Օր· Իը· 36, 64։ ԼԹ· 27, 28։
է ա Մն· Ե· 26։
ը ԳՂ· ԺԸ· 3։ Բ Օր· ԺԸ· 9։ Գլ· ԺԸ· 3։
թ Գլ· ԺԸ· 8։
ժ Բ Օր· ԺԸ· 2։ Գլ· Ժգ· 4։
ի Կամ անուանները։
ժա Եզե· Լգ· 13։ Բ Օր· Ժգ· 21։ Միք· Ե· 14։
ժբ Գ Թագ· Ժգ· 23։
ժգ Եսա· Ծէ· 5։
ժդ Եզե· Ի· 3, 4։ ԳՂ· Իգ· 1։ Բ Օր· Ե· 7, 8։
ժե Բ Օր· Գ· 19։
ժզ ա Թագ· ԼԹ· 9։
ժէ Եբեմ· ԺԸ· 11։ Իե· 5։ Իզ· 15։
ժը Բ Օր· Ը· 8։ Գ Թագ· Ժգ· 25։
ժթ Բ Օր· ԺԸ· 30, 31։
ի Եզ· Ը· 8։ Գ Թագ· ԺԸ· 28։
իա Գ Թագ· Ժգ· 15։
իբ Բ Օր· ԼԹ· 28։
իգ Բ Օր· Լ· 21։ Գ Թագ· Ժգ· 13։ ա Կոր· Բ· 4։
իդ Սաղ· ՃԺԱ· 8։ Հբ-ամմ· ա· 21։
իե Բ Օր· ԺԸ· 30, 31։
իզ Եզ· Ը· 8։ Գ Թագ· ԺԸ· 28։
իէ Գ Թագ· Ժգ· 15։
իը Գ Թագ· Ժգ· 23։ Յեր· Ժգ· 3։ Ամ· Ե· 5։
իթ Գ Թագ· Ժգ· 31։ Իբ· 54։ Գլ· Ժա· 18։
κ ԳՂ· ԺԸ· 21։ Գլ· Ժգ· 3։ Եզեկ· Իգ· 37։
κա Բ Օր· ԺԸ· 10։ Գ Թագ· Իա· 20։
κբ Գ Թագ· Ժա· 13։ Ժգ· 23։ Ժէ· 13։ Ժգ· 33։
κգ Գ Թագ· Ժգ· 31։ Ա Մակ· Ա· 54։ Գլ· Ժա· 18։ Բ Մակ· Ե· 27։
κդ Գ Թագ· Ժա· 31։ Ա Մակ· Ա· 54։ Գլ· Ժա· 18։ Բ Մակ· Ե· 27։
κե Եբեմ· Գ· 8։ Գլ· Ժգ· 3։ Ամ· Ժ· 29։
κզ Գ Թագ· Ժա· 31։ Ա Մակ· Ա· 54։ Գլ· Ժա· 18։ Բ Մակ· Ե· 27։
κէ Գ Թագ· ԺԸ· 28։
κը Գ Թագ· Ժգ· 16։
κթ Ամբ· Գ· 6։

24 ՚Ու Ասորեստանի Թագաւորը ‡Բաբելոնէն, Քութայէն, †Աւայէն, Եմաթէն ու Սեփարուիմէն հոտերէ բերաւ, ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ Իսրայէլի որդւոց տեղը բնակեցուց. և անոնք Սամարիան ժառանգեցին, ու անոր քաղաքներուն մէջ բնակեցան։
25 Ու երբոր անոնք սկսան հոն բնակիլ, Տէրոջմէ չէին վախնար. ու Տէրը անոնց մէջը առիւծներ խրկեց, որ զանոնք կը մեռցնէին։
26 Եւ Ասորեստանի Թագաւորին խօսեցան ու ըսին, Ան ազգերը որ դուն փոխադրեցիր ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ բնակեցուցիր, այն երկրին Աստուծոյն *կրօնքը չեն գիտեր. ու անոր համար անոնց մէջ առիւծներ խրկեր է, և ահա զանոնք կը մեռցնեն՝ այն երկրին Աստուծոյն կրօնքը չգիտնալնուն համար։
27 Անոտոնը Ասորեստանի Թագաւորը հրաման ըրաւ՝ ըսելով, Ձեր անկէ գերի առած քահանաներուն մէկը հոն տարէք, ու երթան հոն բնակին, ու անոնք անոր երկրին Աստուծոյն կրօնքը թող անոնց սորվեցընէ։
28 Անոր համար գերի առնուած քահանաներուն մէկը գնաց Բեթէլի մէջ բնակեցաւ, ու անոնց կը սորվեցընէր թէ ինչպէս Տէրոջմէ վախնան։
29 Բայց էին։ Եւ ամէն մէկ ազգ իր աստուածները կը շինէր, ու Սամարացւոց չշինած բարձր տեղերուն տուները կը դնէր ամէն մէկ ազգ
30 իր բնակած քաղաքին մէջ։ Եւ ՚Բաբելացիք Սաքքովթ-բանովթը չինեցին, ու Քութացիք Ներգաղը չինեցին, ու Եմաթացիք Ասիմաթը չինեցին,
31 ու Աւացիք Նիբազը ու Թարթակը չինեցին, ու Սեփարուիմացիք ՚իրենց որդիները Սեփարուիմացւոց աստուածներուն՝ Ադրամելեքին ու Անամելեքին համար կրակով կ՚այրէին։
32 Ասոնք Տէրոջմէ կը վախնային, ‡ու իրենց՝ պինա ցած մարդոցմէն բարձր տեղերուն քուրմեր կ՚ընէին, որոնք անոնց համար բարձր տեղեաց տուները ըստ կ՚ընէին։
33 ‡Անոնք Տէրոջմէ կը վախնային, ու նաև իրենց աստուածներուն ծառայութիւն կ՚ընէին ան ազգերուն սովորութիւններովը՝ որոնց մէջէն փոխադրուած էին։
34 Անոնք մինչև ասօր առջի սովորութիւնները կը գործածեն. ոչ Տէրոջմէ կը վախնան, և ոչ իրենց կանոնները ու դատաստանները կը կատարեն, ոչ ալ այն օրէնքը ու պատուիրանքը, որ Տէրը Յակոբին որդւոյը որուն անունը Իսրայէլ դրեր էր։
35 Եւ Տէրը անոնց հետ ուխտ ըրեր էր, ու անոնց պատուիրեր էր՝ ըսելով, ‡Ուրիշ աստուածներէն չվախնաք, ու անոնց երկրպագութիւն չընէք, և անոնց ծառայութիւն չընէք, և անոնց զոհ չմատուցանէք.
36 նէք, ու անոնց զոհ չմատուցանէք. Հապա Տէր Եգիպտոսի երկրէն մեծ զօրութիւնով ու ‡բարձր բազուկով հանող ‡Տէրոջմէն վախնաք, և անոր երկրպագութիւն ընէք, ու անոր զոհ
37 մատուցանէք. Եւ Տէրի համար գրած կանոնները, դատաստանները, օրէնքը ու պատուիրանքը ‡միշտ զգուշութեամբ ՚ի գործ դնէք,
38 և ուրիշ աստուածներէն չվախնաք. Ու Տէրի հետ ըրած ուխտս ‡չմոռնաք, և ուրիշ
39 աստուածներէն չվախնաք. Հապա Տէր Տէրը Աստուծմէն վախնաք, ու անիկա Ձեր ամէն թշնամիներուն Ձեռքէն Ձեզ պիտի ազատէ։
40 Բայց անոնք հնազանդութիւն չըրին, հապա իրենց առջի սովորութիւններուն պէս կ՚ընէին։
41 ‡Ան ազգերն ալ ՚Տէրոջմէ կը վախնային, բայց իրենց կուռքերուն ալ ծառայութիւն կ՚ընէին. նաև անոնց որդիքը ու անոնց որդւոյը որդիքը մինչև ասօր իրենց հայրերուն ըրածին պէս կ՚ընեն։

ԳԼ. ԺԸ

1 Եզեկիայէն բարի վարմունքը։ 4 Ամիկա կատարեալ թիւնը բնաջինջ կ՚ընէ, ու յաջողութիւն կը գտնէ։ 9 Սամարացիք գերի կը տարուին իրենց մեղքերուն համար։ 13 Սենեքերիմ Յուդայի վրայ կը յարձակի, ու անոր վրայ հարկ մը դնելով խաղաղութիւն կ՚ընէ։ 17 Ռապսակէ Սենեքերիմ Եհովային կը խրկէ. ան ալ Եզեկիան կը նախատէ, և հայհոյութեան խօսքերով Երուսաղէմը ապստամբութեան կը գրգռէ։

1 Եւ Իսրայէլի Թագաւորին՝ Էլային որդւոյն Ովսէէին երրորդ տարին Յուդայի Ագաք Թագաւորին որդին ՚Եզեկիա Թագաւոր եղաւ։
2 Քսանուհինգ տարեկան էր երբոր Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանուինը տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը
3 ‡Աբիա էր, ու Զաքարիային աղջիկն էր։ Եւ իր Հօրը Դաւիթին բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը
4 առջեւը ուղղութիւն ըրաւ։ ‡Անիկա բարձր տեղերուն վերցուց, ու արձանները կոտրտեց, և Աստարտիի կուռքերը կարեց, ու Մովսէսին չինած †պղնձէ օձը կտոր կտոր ըրաւ, (քանզի մինչև ան օրերը Իսրայէլի որդիքը անոր խունկ կը ծխէին,) ու զանիկա
5 †Նեհեմեան կոչեց։ Անիկա ‡Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ապաւինեցաւ. Ուստի անկէ ետքը Յուդայի բոլոր Թագաւորներուն մէջ անոր նմանը չեղաւ, ոչ ալ անկէ առաջ եղողներուն մէջ.
6 Ու ‡Տէրոջը յարեցաւ և անոր ետևէն չդարձաւ, ու Տէրոջը Մովսէսին պատուիրած
7 պատուիրանքները պահեց։ Եւ Տէրը †անոր հետն էր, և ուր որ կ՚երթար ‡յաջողութիւն կը գտնէր։ Եւ ՚Ասորեստանի Թագաւորին

՚ Եգ · գ · 2 · 10 ։
‡ Տես հմմ. 30 ։
* Գ։ · ժբ · 34 ։
• Եբբ · գաստաստանը
◦ Հմմ · 24 ։
֏ Եգբ · գ · 9 ։

՚՚ Ղև · ժբ · 21 ։ բՕր · ժբ · 31 ։
‡‡ գ Թագ · ժբ · 31 ։
֏֏ Սամ · ա · 5 ։
֏֏֏ Ծն · լբ · 28 ։ լբ · 10 ։ գ Թագ · ժա · 31 ։
֎ Դատ · գ · 10 ։
֎֎ Եզ · բ · 5 ։
֎֎֎ Եզ · գ · 6 ։
֎֎֎֎ բ Օր · ժ · 20 ։
֎֎֎֎֎ բ Օր · է · 32 ։

֏ բ Օր · գ · 25 ։
֏֏ Հմմ · 32 · 33 ։
—
՚՚՚ բ Մն · իբ · 27 ։ իթ · 1 ։ Մատ · ա · 9 ։
‡‡‡ բ Մն · իթ · 1 ։
֏֏֏֏ բ Մն · լա · 1 ։
֎֎֎֎֎ Թագ · իա · 9 ։
† Յի պղնձէ կաթ ։
֎֎֎֎֎֎ Գէ · ժթ · 10 ։ Յոբ · ժգ · 15 ։ Սաղ · ժգ · 5 ։
֎֎֎֎֎֎֎ Գէ · իգ · 25 ։

֏֏֏֏֏֏ բ Օր · ժ · 20 ։ Յես · իգ · 8 ։
֎֎֎֎֎֎֎ բ Մն · ժէ · 2 ։
֎֎֎֎֎֎֎֎ ա Թագ · ժբ · 5 · 14 ։ Սաղ · կ · 12 ։
֏֏֏֏֏֏֏ Գէ · ժգ · 7 ։

ապատամբեցաւ ու անոր ծառայութիւն չը-
8 բաւ։ Ընկիկա փղշտացիները զարկաւ մինչև
Գազա ու անոր սահմանները՝ հսկահասնաց
աշտարակէն մինչև պարսպաւոր քաղաքը։
9 Եւ Եհզաւ որ եղեկիա թագաւորին չորրորդ
տարին, որ Իսրայէլի թագաւորին՝ Ելային որ-
դւոյն Ովսէէին հօմնեցորդ տարին էր, Ասո-
բեսաանի Սաղմանասար թագաւորը Սամարիա-
10 յի վրայ եկաւ, ու զանիկա պաշարեց։ Եւ
երեք տարիէն հաւքը զանիկա առաւ. Սամա-
րիա եզեկիային վեցերորդ տարին՝ (այսինքն
Իսրայէլի թագաւորին Ովսէէին ինեներորդ
11 տարին) առնուեցաւ։ Ու Ասորեստանի թա-
գաւորը Իսրայէլը Ասորեստան փոխադրեց,
և զանոնք Գոզան գետին քովը՝ Քաղայի ու
Քաբովրի մէջ, ու Մարաց քաղաքներուն մէջ
12 դրաւ։ Վասն զի անոնք իրենց Տէր Աստու-
ծոյն ձայնին ականջ չդրին, ու անոր ուխտը
չպահեցին, և Տիրոջը ծառային Մովսէսին ա-
մէն պատուիրածները մնիկ չըրին ու՝ ի գործ
չդրին։
13 Ու Եզեկիա թագաւորին չորեքտասաներ-
րորդ տարին Ասորեստանի Սենեքերիմ թա-
գաւորը ցուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաք-
14 ներուն վրայ եկաւ, ու զանոնք առաւ։ Եւ
ցուդայի եզեկիա թագաւորը Լաքիս հրէշ
խրկեց Ասորեստանի թագաւորին՝ ըսելով, Մե-
ղայ, վրայէս ետ դարձիր. ինչ որ իմ վրաս
դնես՝ կը հատուցանեմ։ Ու Ասորեստանի թա-
գաւորը ցուդայի եզեկիա թագաւորին վրայ
երեք հարիւր տաղանդ արծաթ ու երեսուն
15 տաղանդ ոսկի հրաւ դրաւ։ Ու եզեկիա Տէ-
րոջը տանը մէջ և թագաւորին տանը գան-
ձերուն մէջ գտնուած բոլոր արծաթը տուաւ։
16 Ընաամենը եզեկիա Տէրոջը տաճարին դռնե-
րուն ու դրանդիքներուն վրայ ոսկի քակեց,
որ Իւդա ցուդայի եզեկիա թագաւորը զանոնք
պատեր էր, ու Ասորեստանի թագաւորին
տուաւ։
17 Եւ Ասորեստանի թագաւորը Տարաթանը,
Ռաբսարիսը ու Ռափսակը չատ զօրքով Լա-
քիսէն Երուսաղէմ խրկեց եզեկիա թագաւո-
րին. անոնք ալ եկան Երուսաղէմ հասան, ու
հաս հասնելով՝ Թաւիլի ագարակին ճամբան
եղող վերի առագաստին չրմուղին վրայ կայնե-
18 ցան, Ու թագաւորը կանչեցին. և Քեղկիայի
որդին եղիակիմ պալատին հազարապետը՝ ու
Սերնա առենադպիրը ու յիշատակաց դպիր
Ասափի որդին Յովաք անոնց եկան։
19 Եւ Ռափսակ անոնց ըսաւ, եզեկիային ը-
սէք, Մեծ թագաւորը՝ Ասորեստանի թա-
գաւորը այսպէս կ'ըսէ. Ի՞նչ է սա յոյսը՝
20 որուն դուն կ'ապաւինիս. Դուն ըսիր, Պա-

տերազմի համար խորհուրդ ու զօրութիւն
ունիմ. բայց չլմնաներ խօսքեր են. Հիմա ո-
րո՞ւն ապաւինելով ինծմէ ապստամբեցար։
21 Ահա դուն ան ջախջախած եղեգէ ցուպին՝
Եգիպտոսին ապաւինեցար, որ եթէ անոր
մէկ մարդ մը կռթնի, ձեռքը պիտի մտնէ
ու զանիկա պիտի ծակէ. Եգիպտոսի փարա-
ւոն թագաւորը բոլոր իրեն ապաւինողներուն
22 այնպէս է։ Բայց թէ որ ինծի ըսէք թէ Մենք
մեր Եհովայ Աստուծոյն կ'ապաւինինք, ասիկա ան չէ՞, որուն բարձր տեղերը ու սեղան-
ները եզեկիա վերցուց, և Յուդային ու Երու-
սաղէմին ըսաւ, Ասոնց առջև միայն պիտի
23 երուսաղէմի մէջ երկրպագութիւն ընէք։ Ու
հիմա իմ տիրոջս Ասորեստանի թագաւորին
*հետ հաշտուէ, ու քեզի երկու հազար ձի
տամ, թէ որ դուն քու կողմանէդ անոնց վը-
24 րայ հեծնողներ դնելու կարող ես։ Եւ իմ
տիրոջս պիտի պզտիկ ծառաներէն մէկ կա-
ռավարի ի՞նչպէս կրնաս դէմ դնել, որ դուն
կառքերու ու ձիերու համար Եգիպտոսին
25 կ'ապաւինիս։ Հիմա ան երկիրս վրայ ա-
դեօք առանց Եհովայի հրամանի՞ եկեր եմ
զանիկա աւերելու համար. Ինծի Եհովան ը-
սաւ, Ան երկրին վրայ եկեր ու զանիկա
աւիր։
26 Ու Քեղկիայի որդին Եղիակիմ և Սեբնա
ու Յովաք Ռափսակին ըսին, Ծնորհք ըրէ՛
քու ծառաներուդ հետ †Ասորերէն խօսէ,
քանզի մենք կը հասկընանք, ու մեղի հետ
Երբայեցերէն մի խօսիր որ պարսպին վրայ
27 եղող ժողովուրդը լսէ։ Բայց Ռափսակ անոնց
ըսաւ, Միթէ աս խօսքերը խօսելու համար
իմ աէրս զիս քու տիրոջդ ու քեզի՞ դրկեց.
չէ՞ որ աս մարդոց ալ՝ որոնք պարսպ-
պին վրայ կը նստին, ձեզի հետ իրենց աղ-
րը ուտելու ու իրենց միզը խմելու։
28 Եւ Ռափսակ ոտք եկաւ, ու մեծ ձայնով
մը Երբայեցերէն աղաղակեց, ու խօսեցաւ
ըսելով, Մեծ թագաւորին՝ Ասորեստանի թա-
29 գաւորին խօսքը մնիկ ըրէք. Թագաւորը այս-
պէս կ'ըսէ. Եզեկիա ձեզ չխաբէ, քանզի
անկիա չկրնար ձեզ ‡անոր ձեռքէն ազատել.
30 Ու եզեկիա ձեզ Եհովային չյուսացնէ՝ ըսե-
լով, Եհովան մեզ անչուշտ պիտի ազատէ, ու
աս քաղաքը Ասորեստանի թագաւորին ձեռ-
31 քը պիտի չտրուի։ Եզեկիային մնիկ մի ընէք,
քանզի Ասորեստանի թագաւորը այսպէս կ'ը-
սէ. Հնազի հետ հաշտութիւն ըրէք, ու ինծի
ելէք. և ամէն մարդ իր որթէն՝ ու ամէն մարդ
իր թզենիէն ուտէ, և ամէն մարդ իր ջրհորին
32 ջուրէն խմէ, Մինչև որ ես գամ, ու ձեզ ձեր
երկրին պէս մի երկիր մը՝ ցորենի ու գինիի

ա ա Պն. գ. 41. Եսա. ժգ. 29։
բ Գղ. ժէ. 9։
գ Գղ. ժէ. 3։
դ Գղ. ժէ. 6։
ե Գղ. ժէ. 6։
զ ա Պն. է. 26։
է Գղ. ժէ. 7։ Գան.
թ. 6, 10։
ը Բ Պն. իը. 1, եւ։
Եսա. լգ. 1, եւ։
թ Գղ. ժգ. 8։
ի Եսա. է. 3։
ժ Բ Պն. իը. 10, եւ։
ի Եզեկ. ին. 6, 7։
լ Հմր. 4։ Բ Պն. իա.
1։ իբ. 12։
խ Կամ պատանդ առաւ
ծ Կամ Քաղդէացին
կ Բ Պն. իը. 15։
հ Կամ իմ ձեռքս
ձ Ծն. իբ. 20, 14։
11։ Ածակ. ժբ. 16
ղ Բ Օր. ը. 7, 8։

երկիր մը՝ հայի ու այդ[ի]ներու երկիր մը՝ իւղ առուլ ձիթենիներու ու մեղրի երկիր մը առնեմ, որ ապրիք ու չմեռնիք. ու եղեկիայեն մտիկ մի ընէք, քանզի ձեզ դէմ կը հանէ՝
33 ըսելով, Եհովան մեզ պիտի ազատէ։ Մի[թէ] ազգաց աստուածները Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն՝ ամէն մէկը իր երկիրը կրցա՞ն
34 ազատել։ Եմաթի ու Արփադի աստուածները ո՞ր են. Սեփարուիմի, Ենայի ու Ասայի աստուածները ո՞ր են. միթէ անոնք Սամարիան իմ ձեռքէս ազատեցի՞ն, երկիրներուն ամէն
35 աստուածներէն ո՞րը իր երկիրը իմ ձեռքէս ազատեց, որ Եհովան Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազատէ։
36 Բայց ժողովուրդը լուռ կեցաւ և անոր պատասխան մը չտուաւ, քանզի թագաւորը հրաման ըրեր էր ըսելով, Անոր պատասխան մի տաք։
37 Ու Քեղկեայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին հաշտարարը և Սեբնա առենապետը ու յիշատակագիր Ասափի որդին Յովաք հանդերձներն պատռած՝ եկեղեայեն դացին, ու Ռաբսակեին խօսքերը անոր պատմեցին։

ԳԼ· ԺԹ

1 Ու թագաւորը լսեց՝ իր հանդերձները պատռեց ու քուրձ հագաւ,
2 և Տէրոջը տունը մտաւ. Ու Եղիակիմ՝ պալատին հաշտարարը և Սեբնա առենապետը ու քահանաներուն ծերերը քուրձեր հագած՝ Ամոսի որդւոյն Եսայի մարգարէին խրկեց։
3 Եւ անոր ըսին, եղեկիա այսպէս կ'ըսէ. Այս օր նեղութեան, կշտամբանայ ու նախատանայ օր է. քանզի ծոպերը մինչև ծնանելու վայրկեանը հասան, բայց ծնանելու ոյժ չը-
4 կայ։ Կարելի է որ քու Տէր Աստուածդ Ռաբսակեին բոլոր խօսքերը լսէ, որն որ իր տէրը Ասորեստանի թագաւորը խրկեց՝ կենդանի Աստուածը նախատելու համար, ու քու Տէր Աստուածդ ան իր լսած խօսքերուն համար յանդիմանութիւն ասէ. ուրեմն դուն պաղատագին ձայնդ[ո]րդին համար աղօթք ըրէ։
5 Ու եղեկիա թագաւորին ծառաները Եսայիին
6 գացին։ Ու Եսայի անոնց ըսաւ, Ձեր տիրոջը ասանկ ըսէք, Տէրը այսպէս կ'ըսէ,

Մի վախնար ան լսած խօսքերէդ, որոնցմով Ասորեստանի թագաւորին ծառաները զիս
7 հայհոյեցին։ Ահա ես անոր վրայ ոգի մը կը խրկեմ, ու լուր մը լսելով՝ իր երկիրը պիտի դառնայ. ու զանիկա իր երկրին մէջ սրով պիտի կործանեմ։
8 Ու Ռաբսակ դարձաւ, ու Ասորեստանի թագաւորը գտաւ՝ որ Լաբնայի հետ կը պատերազմէր, վասն զի լսած էր որ Լաքիսէն
9 չուեր է։ Ու Սենեքերիմ եթովպացւոց թագաւորին Թարակա թագաւորին համար լսեց, որ կ'ըսէին, Ահա անիկա քեզի հետ պատերազմելու ելեր է. ու նորէն եղեկիայեն դեսպաններ խրկեց՝
10 ըսելով, Յուդայի եղեկիա թագաւորին այսպէս խօսէք ու ըսէք. Քու Աստուածդ՝ որուն դուն ապաւիներ ես, թող քեզ չխաբէ՝ ըսելով, Երուսաղէմ Ասորեստանի թագա-
11 ւորին ձեռքը պիտի չմատնուի։ Ահա դուն լսեցիր ինչ որ Ասորեստանի թագաւորները բոլոր երկիրներուն ըրին, ու ինչպէս զանոնք բոլորովին կործանեցին, ու դո՞ւն պիտի
12 ազատիս։ Միթէ իմ հայրերուս կործանած ազգերուն՝ այսինքն Գոզանին, Խառանին, Ռեսեփին ու Թելասարի մէջ եղող Եդեմի որդւոյը աստուածները զանոնք ազատեցի՞ն։
13 Ո՞ր է Եմաթի թագաւորը ու Արփադի թագաւորը, ու Սեփարուիմ քաղաքին՝ Ենային և Ասային թագաւորը։
14 Ու եղեկիա նամակը դեսպաններուն ձեռքէն առաւ ու զանիկա կարդաց, և Տէրոջը տունը գնաց. ու եղեկիա Տէրոջը առջևը բացաւ զա-
15 նիկա։ Ու եղեկիա Տէրոջը առջևը աղօթք ըրաւ ու բաւ, Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի՝ որ քերովբէներուն վրայ կը նստիս, երկրիս ամէն թագաւորութիւններուն վրայ Աստուած միմակ դուն ես. երկինքը ու երկիրը դուն
16 ստեղծեցիր։ Ով Տէր, ականջդ խոնարհեցուր ու լսէ. ով Տէր, աչքերդ բաց ու նայէ, և լսէ Սենեքերիմին խօսքերը, որ խրկեց կեն-
17 դանի Աստուածը նախատելու համար։ Ով Տէր, իրաւցնէ Ասորեստանի թագաւորները ազգերը ու անոնց երկիրը աւերեցին, եւ ա-
18 նոնց աստուածները կրակի տուին, վասն զի անոնք Աստուած չէին, հապա մարդու ձեռագործ՝ փայտ ու քար էին. անոր համար
19 զանոնք կորսնցուցին։ Եւ հիմա դուն, ով Տէր Աստուած մեր, ազատէ մեզ անոր ձեռքէն, որպէս զի երկրիս բոլոր թագաւորութիւնները գիտնան, որ Տէր Աստուած միայն դուն ես։
20 Ու Ամոսի որդին Եսայի եղեկիայեն խրկեց՝ ըսելով, Իսրայէլի Տէր Աստուածը

---

1 Եղեկիա սուգ ընելով՝ Եսայիին մարգ կը խրկէ որ իրենց համար աղօթք ընէ։ 6 Եսայի զանոնք կը մխիթարէ։ 8 Սենեքերիմ Թարակա թագաւորին դէմ պատերազմելու գացած ատենը նախատալից նամակ մը կը խրկէ Եզեկիային։ 14 Եզեկիային աղօթքը։ 20 Եսայիին մարգարէութիւնը Սենեքերիմին հալածուելուն ու կործանմանը, և Սիոնին ըլլալու բարիքին վրայով։ 25 Հրեշտակ մը Ասորեստանի զօրքերը կը ջարդէ։ 36 Սենեքերիմ իր սպասնին կը պատնեշի Նինուէի մէջ։

Ջ ԳԼ· ԺԹ· 12։ բՄՆ· լբ· 14։ Եռ· ժ· 10, 11։
ա ԳԼ· ԺԹ· 13։
ե ԳԼ· Ժէ· 24։
է Գան· գ· 15։
ը Եռ· լգ· 7։
—
ի Եռ· լէ· 1, եւ։
ձ բ Թագ· Ժգ· 12։
ղ ԳԼ· Ժը· 35։
ճ Սաղ· ծ· 21։
մ Եռ· լէ· 6, եւ։
յ ԳԼ· Ժը· 17։
ն Էմի· 35, 36, 37։
Եբեմ· ծա· 1։
շ ԳԼ· Ժը· 14։
ո Տես ա Թագ· իգ· 27։
չ ԳԼ· Ժը· 5։
պ ԳԼ· Ժը· 33։
ջ Եզեկ· իէ· 23։
ռ ԳԼ· Ժը· 34։
ս Եռ· լէ· 14, եւ։
վ Կամ ասպածէց
տ ա Թագ· գ· 4։
Սաղ· ճ· 1։
ր գ Թագ· Ժը· 39։
Եռ· իգ· 6։ Եբեմ· ժ· 10, 11, 12։
ց Սաղ· կ· 2։
ւ բ Մն· գ· 40։
փ Էմի· 4։
ք Սաղ· ձԺէ· 4։ Եբեմ· ժ· 3։
և Սաղ· ձգ· 18։

այսպէս կ՚ըսէ ։ Աստուածամանէ Սենեքերիմ թա-
գաւորին Համար լինի ըրած ՝ազօթիդ լսե-
21 ցի ։ Անոր վրայով Տէրոջը բառն այս է ։
Սիոնի Կոյս աղջիկը քեզ անարգեց , քեզ
ծաղր ըրաւ ։
Երուսաղէմի աղջիկը քու ետեւէդ ՝գլուխ չար-
ժեց ։
22 Դուն ո՞վ նախատեցիր ու հայհոյեցիր ,
Ու որո՞ն վրայ ձայնդ վերցուցիր .
Եւ աչքերդ Իսրայէլի Սուրբին դէմ վեր վե-
ցուցիր ։
23 Քու ՝դեսպաններուդ ձեռքովը Տէրը նախա-
տելով՝ ըսիր ,
Իմ ՝կառքերուս չառումիւնովը լեռնե-
րուն բարձրութիւնը՝
Լիբանանու քովերը եկայ ,
Ու անոր բարձր եղեւինները
Ե՛ ընտիր մայրիները *պիտի կտրեմ .՚՚
Ու անոր վերջին բնակութիւնը
Անոր †կարմելոսին անտառը ‡պիտի մըտ-
նեմ ։՚՚
24 Ես փորեցի ու օտար ջուրերը խմեցի ,
Ու ‖պաշարուած տեղերուն՚՚ բոլոր գետերը
Ոտքերուս թմբիերովը ցամքեցուցի ։
25 Մէմէ լսած չե՞ս որ Հասիկա շատոնցմէ ես
կազմեցի ,
Ու առջի օրերէն՝ի վեր ձեւակերպեցի .
Հիմա հասուցի ,
Որ ՝դուն պարսպաւոր քաղաքները աւերա-
կի հոգակոյտներու դարձնես ։
26 Ուստի անոնց բնակիչներուն ձեռքը կարճ
ըլլալուն Համար
Զարհուրեցան ու ամչցան .
Անոնք դաշտի խոտի պէս
Եւ կանանչ բանջարի պէս ,
՚Տանիքի խոտի պէս
Եւ դեռ չհասած ու խորշակին զարնուած
հունձքի պէս եղան ։
27 Բայց ՝ես քու բնակութիւնդ , ելլելդ ու մըտ-
նելդ ,
Ես ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ դիտեմ ։
28 Որովհետեւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ
Ու քու ամբարտաւանութիւնդ իմ ականջնե-
րուս եկաւ ,
Ես ալ ՝իմ կարմիս քու բերանդ պիտի դնեմ ,
Եւ իմ սանձս քու բերանդ պիտի դնեմ ,
Ու †քո եկած ճամբայէդ քեզ ետ պիտի դար-
ձընեմ ։
29 Եւ ասիկա քեզի ՝նշան ըլլայ ,
Ա՛ս տարի ինքնիրմէ բուսածը ,
Ու երկրորդ տարին ինկած հատիկէն բուսա-
ծը պիտի ուտէք .
Ու երրորդ տարին ցանեցէք ու հնձեցէք ,
Եւ այդինէր տնկեցէք ու անոնց պտուղը կե-
րէք ։
30 Եւ Յուդայի տանը ազատուած մնացորդը
վարէն արմատ պիտի արձակէ ,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ ։
31 Քանզի երուսաղէմէն մնացորդ՝
Ու Սիօն լեռնէն ազատուած պիտի ելլէ .
Ահեկա †զօրաց Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ ։
32 Ասոր Համար Աստուածամանէ Թագաւորին
վրայով Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Անիկա աս քաղաքը պիտի չմտնէ ,
Ու անոր նետ պիտի չձգէ ,
Եւ անոր առջեւը վահանով պիտի չգայ ,
Ու անոր դէմ պատնէշ պիտի չկանգնէ .
33 Իր եկած ճամբայէն նո՛ւ պիտի դառնայ ,
Ու աս քաղաքը պիտի չմտնէ՝ կ՚ըսէ Տէրը ։
34 Եւ ՝աս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ՝
Ու զանիկա ազատեմ ինծի Համար
Ու †իմ ծառայիս Դաւիթին Համար ։
35 Ու †եղաւ որ այն գիշերը Տէրոջը հրեշտա-
կը ելաւ , և Աստեսանէի բանակին մէջ հա-
րիւր ութսունհինգ հազար մարդ զարկաւ .
ու երբոր առաւօտուն կանուխ ելան , ահա
36 անոնց ամէնը մեռած մարմիններ էին ։ Եւ
Աստեսանէի Սենեքերիմ թագաւորը չուեց
37 դնաց , ու դարձաւ ՝Նինուէի մէջ նստաւ ։ Ու
երբոր անիկա իր աստուծոյն Նեսրաքին տանը
մէջ երկրպագութիւն կ՚ընէր , անոր որդիքը
†Ադրամելէք ու Սարասար ՝զանիկա սրով զար-
կին , ու Արարատի երկիրը փախան . և անոր
տեղը անոր որդին †Աստրդան թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ · Ի

1 Եզեկիա իր մահուան լուրը առնելով՝ ազօթք կ՚ընէ , ու
կենաքը երկարնալուն խոստումնալը կ՚առնէ ։ 8 Արեւը ետ
ասպիճան ետ կ՚երթայ՝ ան խոստումնալին նշան մը ըլլալ
Համար ։ 12 Մարդափոխ բաղադան աս եկած հրաշքին Համար
Եզեկիայէն տեսութիւնը մտրդ կը խրկէ , ու անոր ունեցած
գանձերուն կը տեսչեկնայ ։ 14 Եսայի աս բաները Յմանալ
Հրեից Բաբելոն գերի տարուելուն վրայ կը մարգարեանայ ։
20 Մահուան Եզեկիային տեղը կը յայտնուի ։

1 ՚Ան օրերը Եզեկիա մահուան տասիճան հի-
ւանդացաւ ։ Ու Ամոսին որդին Եսայի մար-
գարէն անոր եկաւ , ու անոր ըսաւ , Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ . ՝Քանդ Համար պատուէր տուր ,
քանզի դուն մեռնելու ես ու պիտի չապրիս ։
2 Եւ անիկա իր երեսը պատին դարձուց , ու

ա Ես · իզ · 21 · և ։
բ Սաղ · կե · 2 ։
գ Ոչ · բ · 15 ։
դ Յոբ · ժգ · 4 ։ Սաղ · իբ · 7 · 8 · Ոչ · բ · 15 ։
ե Սաղ · հա · 22 ։ Ես · կ · 24 ։ Երեմ · ծա · 5 ։
զ Գ · Թագ · ժբ · 17 ։
է Սաղ · ի · 7 ։
ը Ես · ժ · 5 ։
թ Սաղ · ձիթ · 6 ։
ժ Սաղ · ձկթ · 1 · և ։
ի Յոբ · խա · 2 ։ Եզ · զկգ · լծ · 4 · լբ · 4 · Ես · ի · 21 · և ։
ա Ես · ի · 7 ։
բ Գ · Թագ · ի · 6 ։
գ Ղ · Թագ · ժա · 12 · 13 ։
դ Բ Մն · լբ · 21 ։ Ես · լե · 36 ։
ե Ծն · ժ · 11 ։
զ Բ Մն · լբ · 21 ։
է Հմր · 7 ։
ը Եզր · գ · 2 ։
թ Բ Մն · լբ · 24 · և ։ Ես · լբ · 1 · և ։
ժ Բ Թագ · ժկ · 23 ։
ի Կամ Եզեքիասի
ա Ես · խե · 7 ։
բ Ես · ժ · 5 ։
գ Սաղ · ձիթ · 6 ։
դ Սաղ · ձկթ · 1 · և ։
ե Յոբ · խա · 2 ։ Եզ · զկգ · լծ · 4 · լբ · 4 · Ես · ի · 21 · և ։
զ Կամ կարկեհի ։
է Կամ պղպեքը ու գորտիկն · Ես · ժ · 18 ։
ը Կամ մուկ ։
թ Կամ Եգիպտոսի
ժ Ես · խե · 7 ։
ի Ես · ժ · 5 ։
ա Թագ · բ · 34 ։ Գէ · ի · 8 · 9 · Ես · է · 11 · 14 · Ղուկ · բ · 12 ։
բ Բ Մն · լբ · 22 · 23 ։
գ Բ Մն · լբ · 21 ։ Ես · լե · 1 · և ։
դ Բ Թագ · ժկ · 23 ։

3 Տէրոջը աղօթք ըրաւ՝ ըսելով, Ով Տէր, կ՚ա-
զաչեմ, †քու առջեւդ ճշմարտութեամբ ու կա-
տարեալ սրտով քալելը՝ և քու աչքիդ առ-
ջեւը բարի եղածը ընելը ‡յիշէ. ու Եզեկիա
մեծ լացով մը լացաւ։
4 Ու Եսայի տակաւին միջին դաւիթէն չելած՝
5 Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ ըսելով, Դարձիր,
ու իմ ժողովուրդիս †իշխանին՝ Եզեկիային
ըսէ, Քու հօրդ Դաւիթին Տէր Աստուածը
այսպէս կ՚ըսէ. ‡Քու աղօթքդ լսեցի, †քու
արցունքը տեսայ. ահա քեզ պիտի բը-
ժշկեմ, — երրորդ օրը Տէրոջը տունը պի-
6 տի երթես. Եւ քու օրերուդ վրայ տասնու-
հինգ տարի պիտի աւելցնեմ, ու քեզ ու
աս քաղաքը Ասորեստանի թագաւորին ձեռ-
քէն պիտի ազատեմ, և †աս քաղաքին պաշ-
պանութիւնն պիտի ընեմ հինճի համար ու իմ
7 ծառայիս Դաւիթին համար։ Ու †Եսայի ը-
սաւ, Քանի մը չոր թուղ առէք. ու առին
և վէրքին վրայ դրին, ու ապրեցաւ։
8 Ու Եզեկիա Եսայիին ըսաւ, Տէրոջը պիտի
բժշկելուն ու երրորդ օրը Տէրոջը տունը
9 երթալուս †նշանը ի՞նչ ըլլայ։ Ու Եսայի ը-
սաւ, †Ասիկա քեզի Տէրոջմէ նշան ըլլայ՝
թէ Տէրը իր ըսած խօսքը պիտի կատարէ.
Աստուերը կամ տասը աստիճան առաջ երթայ,
10 կամ տասը աստիճան ետ դառնայ։ Ու Եզե-
կիա ըսաւ, Աստուերին տասը աստիճան առաջ
երթալը դիւրին է. ոչ, հապա աստուերը տա-
11 սը աստիճան ետ դառնայ։ Ու Եսայի մար-
գարէն Տէրոջը աղաղակեց. ու †տասը աստի-
ճան ետ դարձուց աստուերը ան աստիճաննե-
րէն որ Աքազին արեւու ժամացոյցին վրայ
իջած էր։
12 †Ասնաեանը Բաբելոնի թագաւորը՝ Բաղա-
դանի որդին *Մարովդաք-բաղադան նամակ-
ներ ու ընծաներ խրկեց Եզեկիային, քանզի
13 Եզեկիային հիւանդ ըլլալը լսեր էր։ Ու †Ե-
զեկիա †անոնց մտիկ ըրաւ,՚՚ և Թանկագին
բաներուն բոլոր տունը՝ արծաթը ու ոսկին ու
խունկերը և պատուական եղը, ու իր զէն-
քերուն բոլոր տունը և իր գանձերուն մէջ
բոլոր գտնուածը ցուցուց. իր տանը մէջ և
իր բոլոր տէրութեանը մէջ բան մը չմնաց, որ
Եզեկիա անոնց չցուցընէ։
14 Ու Եսայի մարգարէն Եզեկիա թագաւորին
եկաւ, ու անոր ըսաւ, Ա՛ս մարդիկը ի՞նչ
ըսին, և ուսկի՞ց եկան քեզի. ու Եզեկիա
15 ըսաւ, Հեռու տեղէ՝ Բաբելոնէն եկան։ Եւ
անիկա ըսաւ, Քու տանդ մէջ ի՞նչ տեսան.
ու Եզեկիա ըսաւ, †Տանս մէջ ինչ որ կայ՝
տեսան, — գանձերուս մէջ անոնց չցուցու-
16 ցած բանս չմնաց։ Ինսաեանը Եսայի Եզեկիա-
17 յին ըսաւ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ. Ահա
օրեր կու գան, որ քու տանդ մէջ ինչ որ կայ՝
ու քու հայրերդ մինչեւ աս օրս ինչ որ ժո-
ղովեցին՝ †Բաբելոն պիտի տարուի. մէկ բան մը
18 պիտի չմնայ՝ կ՚ըսէ Տէրը. Ու քեզմէ ելլելու՝
քու ծնանելու որդիներդէ †պիտի առնեն, և
անոնք Բաբելոնի թագաւորին պալատին մէջը
19 նաբքինեներ պիտի ըլլան։ Ու Եզեկիա Եսա-
յիին ըսաւ, †Տէրոջը խօսքը՝ որ դուն ըսիր,
բարի է. Նաեւ ըսաւ, Բան չէ՞, որովհետեւ իմ
օրերուս մէջ խաղաղութիւն ու ապահովու-
թիւն պիտի ըլլայ։
20 †Ու Եզեկիային միւսորդ պատմութիւնը, և
անոր բոլոր զօրութիւնը, ու †չինած աւազանը
ու ջրմուղը, և †քաղաքը բերած ջուրը՝ ահա
Ջուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին
21 մէջ գրուած է։ Ու †Եզեկիա իր հայրերուն
հետ քնացաւ, և անոր տեղը անոր որդին
Մանասէ թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Մանասէին թագաւորութիւնը. 3 անոր չափազանց կռապաշտութիւնը. 10 անոր ըրած չարութիւնէն պատճառով Յուդա-
յի վրայ գալու չարիքները մարգարէներուն ձեռքով կը յայտնուին։ 17 Անոն անոր տեղը կը յաջորդէ։ 19 Ամոնին չար
վարմունքը։ 23 Անիկա իր ծառաներէն կը մեռցուի. Յոզիա վրան ալ ան մարգապատանները կը մեռցընեն, ու Յովսիան
թագաւոր կ՚ընէն։

1 Մանասէ տասներկու տարեկան էր երբ
որ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յի-
սունհինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ,
2 ու անոր մօրը անունը Լիփսիբայ էր։ Եւ ա-
նիկա Տէրոջը իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վը-
ռնտած †ազգերուն գարշելի գործքերուն
3 պէս՝ Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ։ Ու
անիկա †իր հօրը Եզեկիային կործանած բարձր
տեղութիւնքը նորէն չինեց, ու Բահաղին սե-
պաններ կանգնեց, և Աստարովթի կուռք մը
չինեց †Իսրայէլի Աքսաաբ թագաւորին ըրա-
ծին պէս. ու †երկինքի բոլոր զօրութիւններուն
երկրպագութիւն ըրաւ և անոնց ծառայու-
4 թիւն ըրաւ. Ու †սեղաններ չինեց Տէրոջը
տանը մէջ, որուն համար Տէրը ըսած էր թէ
†Իմ անունս Երուսաղէմի մէջ պիտի դնեմ։
5 Եւ Տէրոջը տանը երկու գաւիթներուն մէջ
երկինքի բոլոր զօրութիւններուն սեղաններ չի-

÷ Ծն. ԺԵ. 1 : գթած. գ. 6 :
† Նկեմ. ԺԳ. 22 :
‡ ա թագ. թ. 16 : ժ. 1 :
† Գվ. ԺԹ. 20 : Սաղ. կե. 2 :
† Սաղ. լԹ. 12 : ծգ. 8 :
‡ Գվ. ԺԹ. 34 :
† Ես. լԹ. 21 :
† Տես Գատ. գ. 17 : 37 : 39 : Ես. է. 11 : 14 : լը. 22 :
† Տես Ես. լը. 7 : 8 :
† Տես Յես. ժ. 12 : 14 : Ես. լը. 8 :
† Ես. լԹ. 1 : եւ :
• Եբբ. Բաղադան բաղադան
† Գվ. իգ. 13 : իե. 13 : Երեմ. իե. 21 : 22 : ծբ. 17 :
† Գվ. իգ. 12 : բ Մն. լգ. 11 :
† Տես Գատ. ա. 3 :
† ա թագ. գ. 18 : Յոբ. ա. 21 : Սաղ. լԹ. 9 :
† բ Մն. լբ. 32 :
† Նկեմ. գ. 16 :
† բ Մն. լբ. 30 :
† բ Մն. լբ. 33 :
† բ Մն. լգ. 1 : եւ :
† Գվ. ԺԶ. 3 :
† Գվ. ԺԸ. 4 :
† գ Թագ. ԺԶ. 32 : 33 :
† բ Օր. գ. 19 : ԺԷ. 3 : Գվ. ԺԷ. 16 :
† Երեմ. լբ. 34 :
† բ Թագ. է. 13 : գ Թագ. ը. 29 : Թ. 3 :

6 Նեց · ᵉՈւ իր ոտան կրակէ անցուց , և ᵉզու-
չակութիւն ու հնոյութիւն կ'ընէր , և վհուկ-
ներ ու նշանագէտներ ᵉունէր · և Տէրոջը
7 բարկացուց : Եւ իր չինած Աստարթիի կուռ-
քը ան տանը մէջ դրաւ , որուն համար Տէրը
Դաւիթին ու անոր որդւոյն Սողոմոնին ըսեր
էր , ᶠիմ անունս ա տանը մէջ՝ ու Իսրայէլի
բոլոր ցեղերէն իմ ընտրած Երուսաղէմս մէջ
8 պիտի դնեմ յաւիտեան · ᵍԵւ Իսրայէլին ոտ-
քը մէյմն ալ պիտի չշարժեմ ատ երկրէն ,
որն որ անոնց Հայրերուն տուի · միայն թէ
անոնք իմ ամէն պատուիրանքներս՝ ու իմ
Մովսէս ծառային անոնց պատուիրած բոլոր
9 օրէնքը զգուշութեամբ ՚ի գործ դնեն : Բայց
անոնք մտիկ չրին , ու Մանասէ այնպէս մո-
լորցուց զանոնք , որ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոց
առջևէն կորսընցուցած ազգերէն աւելի
չարութիւն ըրին :
10 Եւ Տէրը իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն
11 ձեռքով խօսեցաւ՝ ըսելով , ʰԱրդեհաև Յու-
դայի Մանասէ թագաւորը ատ գարշութիւն-
ները ընելով՝ ᶦիրմէ առաջ եղող Ամովրհացւոց
բոլոր բրածներէն աւելի չարութիւն ըրաւ ,
ու իր կուռքերովը ʲՅուդային ալ մեղք գոր-
12 ծել տուաւ , Անոր համար Իսրայէլին Տէր Աս-
տուածը այսպէս կ'ըսէ · Ահա ես երուսաղէ-
մի վրայ ու Յուդայի վրայ ˣաղէ չարիք մը
պիտի խրկեմ , որ ամէն լսողին երկու ʸականջը
13 պիտի խօսի : Ու Երուսաղէմին վրայ ᶻՍամա-
րիայի լարը և Աքաաբին տան գնառակը պի-
տի երկրնցնեմ , ու Երուսաղէմը պիտի սրբե
ինչպէս որ մէկը սանի մը կը սրբէ , ու
սրբելէն ետև երեսն ՚ի վար կը դարձնէ :
14 Եւ իմ ժառանգութեանս մնացորդը պիտի
մերժեմ , ու զանոնք իրենց թշնամիներուն
ձեռքը պիտի տամ , ու անոնք իրենց բոլոր
թշնամիներուն առաջ ու յափշտակութիւն պի-
15 տի ըլլան · Որովհետև իմ առջևս չարութիւն
ըրին , ու իրենց Հայրերուն եգիպտոսէն ելած
16 օրէն մինչև աս օրս դէս բարկացուցին : Դեռ
Մանասէ խիստ չատ անմեղ արիւն թափեց ,
այնպէս որ Երուսաղէմը ծայրէ ՚ի ծայր լեցուց ·
բայց ՚ի սա իր մեղքին՝ որով Տէրոջը առջևը
Յուդային մեղանչելուն ու չարութիւն ընելուն
պատճառ եղաւ :
17 Եւ ᵃՄանասէին մնացորդ պատմութիւնը
ու ամէն բրածը և անոր գործած մեղքը՝ ա-
հա Յուդայի Թագաւորներուն յիշատակար-
18 գրքին մէջ գրուած է : Ու ᵇՄանասէ իր Հայ-
րերուն հետ քնացաւ , և իր տանը պարտէ-
զին մէջ՝ Ոզայի պարտէզին մէջ թագուեցաւ ,
ու անոր տեղը անոր որդին Ամմն թագաւոր
եղաւ :
19 ᶜԱմմն քսանուերկու տարեկան էր երբոր
թագաւոր եղաւ , ու երուսաղէմի մէջ երկու
տարի թագաւորութիւն ըրաւ , ու անոր մօր
անունը Յեդիդա էր , ու ᵈԲածկաթցի Հա-
20 րուսի աղջիկն էր : Եւ անիկա ᵉիր Հօրը Մա-
նասէին ըրածին պէս Տէրոջը առջևը չարու-
21 թիւն ըրաւ · Ու իր Հօրը քալած բոլոր ճամբան
մէջ քալեց , և իր Հօրը պաշտած կուռքե-
րը պաշտեց ու անոնց երկրպագութիւն ըրաւ ·
22 Եւ ᵛիր Հայրերուն Տէր Աստուածը թողուց
ու Տէրոջը ճամբուն մէջ չքալեց :
23 ᵍԵւ Ամմնին ծառաները անոր դէմ դաւա-
ճանութիւն ըրին , ու թագաւորը իր տան
24 մէջ մեռցուցին : Ու երկրին ժողովուրդը Ամմն
թագաւորին դէմ դաւաճանութիւն ընողնե-
րուն ամէնը մեռցուցին · ու երկրին ժողովուր-
դը անոր որդին Յոսիան անոր տեղը թա-
գաւոր դրին :
25 Եւ Ամմնին ըրած գործքերուն մնացորդ
պատմութիւնը ահա Յուդայի Թագաւորնե-
26 րուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է : Ու
զանիկա Ոզայի պարտէզը՝ իր գերեզմանին
մէջը թաղեցին · և անոր տեղը անոր որդին
Յոսիա թագաւոր եղաւ :

ԳԼ · ԻԲ

1 Յոսիա ութ տարեկան էր երբոր թագա-
ւոր եղաւ , ու երուսաղէմի մէջ երեսունմէկ
տարի թագաւորութիւն ըրաւ , և անոր մօրը
անունը Յեդիդա էր , ու ʰԲոսկաթցի Ադա-
2 յիայի աղջիկն էր : Եւ անիկա Տէրոջը առջևը
ուղղութիւն ըրաւ , ու իր Հօրը Դաւիթին
բոլոր ճամբուն մէջը քալեց , ու ʲաջ կամ ձախ
կողմը չխոտորեցաւ :
3 ᵏԵւ Յոսիա թագաւորին տասնուութերորդ
տարին թագաւորը Մեսուզամի որդւոյն Եսա-
լիային որդին Սափան գիվրը Տէրոջը տունը
4 խրկեց՝ ըսելով , Բեզկիա քահանայապետին
գնա , ու անիկա ˡՏէրոջը տունը բերուած
տուակը թող Հաւքէ , որն որ ᵐդրան պահա-
5 պանները ժողովուրդէն ժողվեցին · Ու զանիկա
Տէրոջը տանը ⁿգործակատարներուն վրայ դրուած բանուո-

ᶜ Գ Ի · ժբ · 21 · ի · 2 · Գէ · ժգ · 3 · ժէ · 17 ·
ᵈ Գ Ի · ժեի · 26 · 31 · բ Օր · ժբ · 10 · 11 · Գէ · ժէ · 17 ·
ᵉ Եզր · կ'ընէր ·
ᶠ բ Թագ · է · 13 · գ Թագ · ը · 29 · ի · 3 · Գէ · իգ · 27 · Սագ · ձիբ · 13 · 14 · Երեմ · կբ · 34 ·
ᵍ բ Թագ · է · 10 ·
ʰ Ածակ · իեի · 12 ·
ᶦ բ Թագ · իգ · 26 · 27 · իգ · 3 · 4 · Երեմ · ժէ · 4 ·
ʲ գ Թագ · իա · 26 ·
ᵏ Հմր · 9 ·
ˡ աշխագ · գ · 11 · Երեմ · ժեի · 3 ·
ᵐ Տեա · եա · լգ · 11 · Ոչբ · բ · 8 · Ածախա · է · 7 · 8 ·
ⁿ Գէ · իգ · 4 ·
ᵃ բ Մն · լգ · 11—19 ·
ᵇ բ Մն · լգ · 20 ·
ᶜ բ Մն · լգ · 21—23 ·
ᵈ Հմր · 9 · եա ·
ᵉ գ Թագ · ժա · 33 ·
ᶠ բ Մն · լգ · 24 · 25 ·
ᵍ բ Օր · է · 33 ·
ʰ բ Մն · լգ · 8 · եա ·
ᶦ Գէ · ժբ · 4 ·
ʲ Գէ · ժբ · 9 · Սագ · ձգ · 10 ·
ᵏ Գէ · ժբ · 11 · 12 · 14 ·

Ներսն տան , ու տանը փլած սեղանը չինելու համար Տէրոջը տանը մէջն դործը
6 բանողներուն տան զանիկա , Հիւսերուն , չինողներուն ու արմնադիրներուն . նաև փայտ ու տաշուած քարեր ծախու առնեն տունը նորոդելու համար : Բայց ՚Յովնոյ ձեռքը արուած
7 տակին հաչիւը չէին հարցներ , քանդի անոնք հաւատարմութեամբ կը դործէին : Եւ Քեղկիա քահանայապետը Սափան դպիրին ըսաւ , ՚Տէրոջը տանը մէջ օրինաց գիրք մը գտայ , ու Քեղկիա ան գիրքը Սափանին տուաւ , ու
9 զանիկա կարդաց : Եւ Սափան դպիրը թագաւորին եկաւ , ու թագաւորին պատասխան բերաւ ու ըսաւ , Քու ծառաներդ տանը մէջ գտնուած տակը հանեցին , ու Տէրոջը տանը ՚ուՀՀ վրայ դրուած բանուորներուն ձեռքը
10 տուին : Եւ Սափան դպիրը թագաւորին պատմեց ու ըսաւ , Քեղկիա քահանան ինծի մէկ գիրք մը տուաւ . և Սափան զանիկա թագա-
11 ւորին առջևը կարդաց : Ու թագաւորը օրինացը դրքին խօսքերը լսածին պէս իր հան-
12 դերձները պատռեց : Եւ թագաւորը Քեղկիա քահանային՝ ու Սափանի որդւոյն Ակիկամին՝ ու Միքիայի որդւոյն ՚Աքբորին՝ և Սափան դպիրին՝ ու թագաւորի ծառային Ասայիային
13 պատուիրեց ու ըսաւ , Գացէք՝ ինծի համար ու ժողովուրդին համար ու բոլոր Յուդային համար՝ ան գտնուած գրքին խօսքերուն վրայով Տէրոջը Հարցուցէք . քանդի մեր վրայ ՚Տէրոջը մեծ բարկութիւնը բորբոքեր է , որովհետև մեր Հայրերը ան գրքին խօսքերուն հնազանդութիւն չըրին , ու մեզի համար ամէն գրուած բաները՝ ի գործ չդրին :
14 Ու Քեղկիա քահանան և Ակիկամ ու Աքբոր և Սափան ու Ասայիա Ագրաի որդւոյն ՚Թեկուայի որդւոյն Սեղղումի հանդերձապահին կնիկը Ողդա մարգարէին դաղին , ու անիկա Երուսաղէմ *Մասենայի մէջ
15 կը բնակէր , ու անոր հետ խօսեցան : Եւ ան նիկա ըսաւ անոնց , Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Ձեզ ինծի ղրկող մարդուն
16 ասանկ ըսէք , Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Ահա ՚ես ան տեղս ու անոր բնակիչներուն վրայ չարիք պիտի բերեմ , այսինքն Յուդայի Թագաւորին
17 կարդացած գրքին ամէն խօսքերը . ՚Որովհետև զիս թողուցին և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին , որ իրենց ձեռքերուն բոլոր գործքերովը զիս բարկացնեն . ուստի ան տեղս վրայ իմ բարկութիւնս պիտի բոր-
18 բոքի ու պիտի չմարի : Բայց ՚Տէրոջը հարցնելու համար ձեզ ղրկող Յուդայի Թագաւորին ասանկ ըսէք . Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Լսած խօսքերուդ համար ,
19 Որովհետև հոգիդ փափուկ կակղացաւ , ու Տէրոջը առջևը Յոռնարհեցար՝ երբոր լսեցիր իմ խօսքս , Թէ ան տեղս վրայ ու անոր բնակիչներուն վրայ Հաւերտմ ու ՚անէծք պիտի ըլլայ , և քու հանդերձներդ պատռեցիր ու իմ առջևս լացիր , ես ալ լսեցի՝ կ՚ըսէ Տէրը :
20 Ընոր համար ահա ես քեզ քու Հայրերուդ պիտի խառնեմ , ու ՚խաղաղութեամբ քու դերեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփուիս . և աս աղիս վրայ իմ՝ բերելու բոլոր չարիքները քու աչքերդ պիտի չտեսնեն : Ու անոնք Թագաւորին պատասխան բերին :

ԳԼ · ԻԳ

1 Յովսիա հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ ան գիրքը կարդալ կու տայ : 3 Անիկա Տէրոջը ուխտը կը նորոգէ : 4 կռապաշտութիւնը կը կործանէ : 13 Բէթէլի սեղանին վրայ մեռելոց ոսկորներ կ՚այրէ ինչպէս որ մարգարէութիւն եղած էր : 21 Յովսիա խնամ հանդիսաւոր զատիկ մը կ՚ընէ : 24 կախարդները ու բոլոր պղծութիւնները բնաջինջ կ՚ընէ : 26 Աստուծոյ վերջին բարկութիւնը Յուդայի դէմ : 29 Յովսիա յանդգնութեամբ Փարաւոն Նեքաւոնին վրայ կռիւ՝ Մաիւդդոյի մէջ կը մեռցնէ : 31 Յովսիայէ անոր ետքը կը յաջորդէ , բայց Փարաւոն Նեքաւոն զանիկա բանտարկելով՝ Յովակիմը թագաւոր կը նշանակէ : 36 Յովակիմին չար վարմունքը :

1 Եւ ՚թագաւորը հրէշ խրկեց , ու Յուդային ու Երուսաղէմին բոլոր ծերերը անոր քովը
2 ժողովեցան : Եւ թագաւորը ու անոր հետ Յուդայի բոլոր մարդիկը ու Երուսաղէմին բոլոր բնակիչները , ու քահանաները և մարգարէները , ու պզտիկէն մինչև մեծը բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը տունը ելան . և ՚Տէրոջը տանը մէջ գտնուած ուխտի գրքին բոլոր
3 խօսքերը անոնց †առջևը կարդաց : Եւ թագաւորը ՚սիւնին քովը կայնեցաւ ու Տէրոջը առջևը ուխտ ըրաւ , որ ան գրքին մէջ գրուած ուխտին խօսքերը հաստատելու համար Տէրոջը ետևէն երթայ , և անոր պատուիրանքները ու վկայութիւնները ու կանոնները բոլոր սրտով ու բոլոր հոգւով պահէ . և բոլոր ժողովուրդը ուխտին հաւանութիւն տուաւ :
4 Ու թագաւորը Քեղկիա քահանայապետին ու երկրորդ աստիճանի քահանաներուն և դրան պահապաններուն հրամայեց , որ Բահաղին համար ու ՚Աստարովթին համար ու երկնից բոլոր զօրութիւններուն համար չինուած գործիքներուն ամէնը Տէրոջը առաջարին դուրս հանեն . ու զանոնք Երուսաղէմէն դուրս Կեդրոնի դաշտավայրին մէջ այրեց , ու անոնց
5 մոխիրը Բեթէլ տարաւ : Եւ Յուդայի թագաւորներուն՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմին բոլորտիքը բարձր տեղերու վրայ դրած խունկ ծխող ՚քուրմերը , և Բահաղին — արեգակին ու լուսնին և համա-

---

ե ԳԼ · ԺԲ · 15 :
ը Բ Օր · լա · 24 , եւ :
Բ Մն · ԼԳ · 14 , եւ :
թ Բ Մն · ԼԳ · 20 ։ Ե-ռոմ Աբգօն :
ժ Բ Օր · իԹ · 27 :
ի Բ Մն · ԼԳ · 22 :
· յՀ՝ երկրորդ Տաւն
լ Բ Օր · իԹ · 27 :
Դան · Ժ · 11 , 12 ,
13 , 14 :
խ Բ Օր · իԹ · 25 , 26 , 27 :
ծ Բ Օր · լա · 24 , եւ :
կ Բ Մն · ԼԳ · 26 , եւ :
հ Սամ · ծա · 17 : Եսա · ՃԼ · 15 :
յ գ Թագ · իա · 29 :
ղ ԳԼ · իզ · 31 , 32 :
ճ Երեմ · իզ · 6 : իգ · 22 :
մ Սամ · լԸ · 37 : Եսա ·
ՃԼ · 1 , 2 :
—
ն Բ Մն · ԼԳ · 29 , 30 , եւ :
շ ԳԼ · իբ · 8 :
չ Եբբ · ականջներուն
ո ԳԼ · Ժա · 14 , 17 :
ջ ԳԼ · իա · 3 , 7 :
ռ Ովս · Ժ · 5 : Սոփ · ա · 4 :

կենդանակերպներուն ու Երկինքը բոլոր զօրութիւններուն խառնակ ծխամուխները վերցուց։
6 Եւ Աստարովթի կուռքը Տէրոջը առնէն ու բուսաղէմին դուրսը կեդրան հեղեղատը հանեց, ու զանիկա կեդրան հեղեղատին մէջ այրեց, ու ծեծեց փոչի ըրաւ, ու փոչին ժողովրդին որդւոցը դերեզմաններուն վրայ
7 ցանեց։ Եւ Տէրոջը տանը մէջ գտնուող Սոդոմական մեղքը գործողներուն տուները փլուցուց, որ որ կիներները Աստարովթին վառ-
8 գարգրներ կը գործէին։ Ու Յուդայի քաղաքներէն բոլոր քահանաները եկան, ու Գաբայէն մինչև Բերսաբէէ պղծեց այն բարձր տեղատունը, որուն մէջ քահանաները խառնակ կը ծխէին. և քաղաքի իշխանին՝ Ցեսուայի դրանը բերանը՝ քաղաքին դրանը ձախ կողմը եղող դռներուն բարձր տեղատունը փլուցուց։
9 Բայց բարձր տեղերուն քահանաները Երուսաղէմ եղող Տէրոջը սեղանը չէին երթար, հապա իրենց եղբայրներուն մէջ բաղարջ կուտէին։
10 Ու Ենոմի որդւոյն Ադոլէի մէջ եղող Յօսիեթը պղծեց, որ մարդ մը իր որդան կամ
11 աղջիկը Մողոքին համար կրակի չանցընէ։ Ու նաև վերցուց Տէրոջը տանը դրանը առջևէն ան ձիերը, որ Յուդայի թագաւորները արեգակին նուիրեր էին, և անոնք փարուրիմ եղող Նաթանաելէլ ներքինին սենեակին քովը էին. ու արեգական կառքերը կրակով այրեց։ Եւ
12 Աքազին վերնատունը տանիքին վրայ Յուդայի թագաւորներուն շինած սեղանները, ու Տէրոջը տանը երկու գաւիթներուն մէջ Մանասէին շինած սեղանները թագաւորը փլցուց, ու անկէ բնաջինջ ըրաւ, և անոնց հողը կեդ-
13 րան հեղեղատը նետեց։ Ու Երուսաղէմին դիմացը Ապականութեան լեռան աջ կողմը՝ Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորին Մկոնացւոց գարշելիին՝ Աստարովթին համար, ու Մոաբացւոց գարշելիին՝ Քամոսին համար ու Ամմոնի որդւոց գարշելիին Մելքոմին համար շինած բարձր տեղատունը՝ թագաւորը պղծեց։
14 Ձեց. Եւ սարձանները խորտակեց ու Աստարովթի կուռքերը կտրտեց, ու անոնց տեղը մարդու ոսկորներով լեցուց։
15 Ու Բեթէլի սեղանն ալ, Նաբաթեան Երոբովամին շինած բարձր տեղը՝ (ան սեղանը ու բարձր տեղն ալ) փլցուց, և բարձր տեղը այրեց ու փոչի դարձուց, ու Աստարովթի կուռքը այ-
16 րեց։ Եւ Յոսիա դարձաւ ու հոն լեռանը վրայի դերեզմանները տեսաւ, և մարդ խրկեց՝ դերեզմաններուն մէջէն ոսկորները առաւ, ու տեղէն վրայ այրելով զանիկա պղծեց՝ ձեթը խօսքին համեմատ, որն որ այս բանները խօսող Աստուծոյ մարդը բարձր ձայնով խո-
17 սեցաւ։ Ու ըսաւ՝ Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս կոթողը որ ես կը տեսնեմ. ու քաղաքին մարդիկը անոր ըսին, Անիկա Աստուծոյ մարդուն դերեզմանն է, որ Յուդայէն եկաւ, ու Բեթէլի սեղանին վրայ այս քա-
18 րերուն հասցուց։ Եւ ըսաւ՝ Թողէք զանիկա, անոր ոսկորները մարդ մը տեղէն չշարժէ. ուստի անոր ոսկորները Սամարիացին եկող մարգարէին ոսկորներուն
19 հետ թող տուին։ Ու Յոսիա Սամարիայի քաղաքներուն մէջի բոլոր բարձր տեղատունները այլ վերցուց, որ Իսրայէլի թագաւորները զայրոյթ չհնեցուցեր էին. ու Բեթէլի մէջ բոլոր բրածին պէս ա-
20 նոնց ալ բրաւ։ Եւ հոն զոհասեղաններուն բոլոր քուրմերը սեղաններուն վրայ սպնդեց, ու անոնց վրայ մարդու ոսկորներ այրեց. ետքը Երուսաղէմ դարձաւ։
21 Եւ թագաւորը բոլոր ժողովուրդին պատուիրեց ըսելով, Զկեր Տէր Աստուծոյդ զատիկ Բերք, իհնչպէս որ այս ուխտի գրքին մէջ գրած է։
22 բուած է։ Քանի իսրայէլը դատող դատաւորներուն օրերէն՝ ի վեր՝ և Իսրայէլի թագաւորներուն ու Յուդայի թագաւորներուն բոլոր օրերն ալ՝ այս զատիկին պէս եղած չէր։
23 Բայց Յոսիա թագաւորին տասնուութերորդ տարին այս զատիկը Տէրոջը եղաւ Երուսաղէմի մէջ։
24 Ու նաև Յոսիա հմուխները, նշանագէտները ու իմերափիմները ու կուռքերը, և Յուդայի երկրին մէջ ու Երուսաղէմի մէջ երևցած բոլոր գարշութիւնները վերցուց, որ Բեղկիա քահանային՝ Տէրոջը տունը գտած գրքին մէջ գրուած՝ օրէնքին խօսքերը հաս-
25 տատէ։ Եւ անկէ առաջ անոր նման թագաւոր մը չեղաւ, որ իր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգւովը ու բոլոր զօրութիւնովը Տէրոջը դառնայ՝ Մովսէսին բոլոր օրէնքին համեմատ.
26 ոչ ալ անկէ ետքը անոր նմանը եղաւ։ Բայց Տէրը Յուդայի վրայ բորբոքած իր մեծ սաստիկ բարկութիւնէն ետ չդարձաւ՝ Մանասէի բոլոր իչար գործերուն համար, որոնցմով
27 զինք բարկացուցեր էր։ Եւ Տէրը ըսաւ, Յուդան ալ իմ երեսէս պիտի ձը-

---

ա Գէ. իա. 3։
բ Գէ. իա. 7։
գ Ա Մն. լգ. 4։
դ Թագ. Ժգ. 24։ Ժէ. 12։
ե Եզեկ. Ժգ. 16։
զ Եսր. առնդ
է Թագ. Ժէ. 22։
ը Տես Եզեկ. իգ. 19։
թ Գէ. իա. 33։ Երեմ. է. 31։ ԺԹ. 6, 11։ —15։
ժ Գե. Ժբ. 21։ Բօր. Ժբ. 10։ Եզեկ. իգ. 37, 39։
ի Տես Երեմ. ԺԹ. 13։ Սոփ. ա. 5։
լ Գէ. իա. 5։
խ Թագ. Ժա. 7։
ծ Եզ. իգ. 24։ Բօր. է. 5. 25։
կ Թագ. Ժբ. 28. 33։
հ Թագ. Ժգ. 2։
ձ Թագ. Ժգ. 1. 30։
ղ Եսր. Կանխց։
մ Թագ. Ժգ. 31։
յ Տես Ա Մն. լգ. 6. 7։
ն Թագ. Ժգ. 2։
շ Եզ. իբ. 20։ Թագ. Ժբ. 40։ Գէ. Ժա. 18։
ո Ա Մն. լգ. 5։
պ Ա Մն. լե. 1։
ջ Եզ. Ժբ. 3։ Գե. իգ. 5։ Բօր. Ժգ. 2։
ռ Ա Մն. լե. 18. 19։
ս Գէ. իա. 6։
վ Ծն. լա. 19։
տ Գե. Ժթ. 31։ իգ. 27։ Բ Օր. Ժբ. 11։
ր Գէ. Ժբ. 5։
ց Գէ. իա. 11, 12։ իգ. 3, 4։ Երեմ. Ժէ. 4։
ւ Եսր. զսպաց. թիւններուն

գեմ, ինչպէս որ Իսրայէլը ձգեցի. ու պիտի մերժեմ աս քաղաքը՝ իմ ընտրած Երուսաղէմը, ու աս տունը՝ որուն համար ըսի Իմ անունս հոն ըլլայ։

28 Եւ Յովսիային մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած
29 է։ Անոր օրերը Եգիպտոսի թագաւորը Փարաւոն Նեքաւով Ասորեստանի թագաւորին վրայ Եփրատ գետը ելաւ. ու Յոսիա թագաւորը անոր դէմ ելլելու դնաց, ու անիկա Յովնէ Մեսեադին պէս՝ զանիկա մեռցուց
30 Մակեդովի մէջ։ Եւ անոր ծառաները անոր մարմինը Մակեդովէն կառքով Երուսաղէմ բերին, ու զանիկա իր դերեզմանին մէջ թաղեցին. ու Երկրին ժողովուրդը Յոսիային որդին Յովաքազը առին ու օծեցին, և զանիկա իր հօրը տեղը թագաւոր դրին։
31 Յովաքազ քսանուերեք տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Ամիտաղ էր, ու Լիբնացի Երեմիայի աղջիկն էր։ Եւ անիկա իր հայրերուն
32 բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ։ Ու փարաւոն Նեքաւով զանիկա Եմաթի երկիրը՝ Ռեբղայի մէջ բանտարկեց, որ Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն չընէ. ու Երկրին վրայ հարիւր տաղանդ արծաթ ու տաղանդ մը ոսկի հարկ դրաւ։
34 Եւ փարաւոն Նեքաւով Յոսիային որդին Եղիակիմը անոր հօրը Յոսիային տեղը թագաւոր դրաւ, ու անոր անունը փոխեց՝ Յովակիմ ընելով. բայց Յովաքազը առաւ Եգիպտոս
35 տարաւ. ու անիկա հոն մեռաւ։ Եւ Յովակիմ ան արծաթը ու ոսկին փարաւոնին տուաւ, բայց երկրին վրայ հարկ դրաւ՝ ան արծաթը փարաւոնին պատուիրածին պէս տալու համար. ու երկրին ժողովուրդէն՝ ամէն մարդուն վրայ դրուած հարկին համեմատ՝ արծաթը ու ոսկին առաւ, որ փարաւոն Նեքաւովին տայ։
36 Երբոր Յովակիմ թագաւոր եղաւ՝ քսանհինգ տարեկան էր, ու Երուսաղէմի մէջ տասնումէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Զաբիդա էր, ու Ռումացի փա-
37 դայիային աղջիկն էր։ Եւ անիկա իր հայրերուն բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Յովակիմ նախ Նաբուգոդոնոսորին կը հնազանդի. յետը ապստամբելով՝ Տէրը իր կործանմանը պատճառ կ'ըլլայ։ 5 Յովաքին անոր տեղը կը յաջորդէ։ 7 Եգիպտոսի թագաւորը Բաբելոնի թագաւորէն կը յաղթուի։ 8 Յովաքինին չար վարմունքը։ 10 Երուսաղէմ կ'առնուի, ու անոր բնակիչները Բաբելոն գերի կը տարուին։ 17 Սեդեկիա թագաւոր կ'ըլլայ, ու չար կերպով կը թագաւորէ մինչև Յուդայի վերջին կործանումը։

1 Անոր օրերը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ելաւ. ու Յովակիմ երեք տարի անոր ծառայ եղաւ, ու նորէ դարձաւ անոր
2 դէմ ապստամբեցաւ։ Եւ Տէրը անոր վրայ Քաղդէացւոց գունդերը, ու Ասորւոց գունդերը, և Մոաբացւոց գունդերը ու Ամմոնի որդւոց գունդերը խրկեց. զանոնք Յուդայի վրայ խրկեց, որ զանիկա կործանեն Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ որն որ իր ծառաներուն
3 մարգարէներուն ձեռքովը խօսեր էր։ Իրաւ ընդ ասիկա Տէրոջը հրամանովը եղաւ Յուդային, որ ետնիկ իր առջևէն մերժէ՝ Մանասէի
4 նասէին ըրած բոլոր մեղքերուն համար, Ու նաև անոր թափած անմեղ արիւնը համար, քանզի Երուսաղէմը անմեղ արիւնով լեցուց. ու Տէրը չուզեց որ ներէ։
5 Եւ Յովակիմին մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է։
6 Ու Յովակիմ իր հայրերուն հետ քնացաւ, և անոր տեղը անոր որդին Յովաքին թագաւոր եղաւ։
7 Ու Եգիպտոսի թագաւորը անկէ ետքը մէյմըն ալ իր երկրէն չելաւ, քանզի Բաբելոնի թագաւորը Եգիպտոսի հեղեղատէն մինչև Եփրատ գետը՝ Եգիպտոսի թագաւորին ամէն ունեցածը առեր էր։
8 Յովաքին տասնուութ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Նեհուսթա էր, ու Երուսաղէմացի
9 Եղնաթանին աղջիկն էր։ Եւ անիկա իր հօրը բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ։
10 Անոնք Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառաները Երուսաղէմ ելան, ու
11 քաղաքը պաշարուեցաւ։ Եւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը քաղաքին վրայ եկաւ, երբոր անոր ծառաները զանիկա պա-
12 չարեր էին։ Ու Յուդայի թագաւորը Յովաքին իր մօրը ու ծառաներուն և իշխաններուն ու նեղբևնիներուն հետ Բաբելոնի թագաւո-

---

ա ԳԼ. ԺԵ. 18, 20։ ԺԶ. 11. խա. 13։
բ Գ Թագ. բ. 29։ ԺԹ. 3։ ԳԼ. խա. 4, 7։
գ Բ ՄՆ. լԵ. 20։
դ ԳԼ. ԺԳ. 8։
ե Ջաք. ԺԶ. 11։
զ Բ ՄՆ. լԵ. 24։
է Բ ՄՆ. լԶ. 1։
ը Տես ա ՄՆ. գ. 15։ Երեմ. խբ. 11։
թ ԳԼ. խգ. 18։
ժ ԳԼ. խե. 6։ Երեմ. ԾԲ. 27։
ի Բ ՄՆ. լԶ. 3։
ժա Բ ՄՆ. լԶ. 4։
ժբ Տես գԼ. խգ. 17։ Դան. ա. 7։
ժգ Մատ. ա. 11։
ժդ Երեմ. խբ. 11, 12։ Եզեկ. ԺԹ. 3, 4։
ժե Հմր. 33։
ժզ Բ ՄՆ. լԶ. 5։
ժէ Բ ՄՆ. լԶ. 6։ Երեմ. խե. 1, 9։ Դան. ա. 1։
ժը Եզեկ. ԺԹ. 8։ Երեմ. խե. 9։ ԼԸ. 28։
ժթ ԳԼ. ի. 17։ խա. 12, 13, 14։ խգ. 27։
ի ԳԼ. խա. 2, 11։ խգ. 26։
իա ԳԼ. խա. 16։
իբ Տես բ ՄՆ. լԶ. 6, 8։ Երեմ. խբ. 18, 19։ լԶ. 30։
իգ ՄՆ. գ. 16։
իդ Յեքոնիա։
իե Տես Երեմ. լԵ. 5, 7։
իզ Երեմ. խզ. 2։
իէ Բ ՄՆ. լԶ. 9։
իը Դան. ա. 1։
իթ Երեմ. խգ. 1։ խԹ. 1, 2։ Եզեկ. ԺԵ. 12։

բին եղաւ. Նու Բաբելոնի թագաւորը Իւր թա-
գաւորութեանը ութերորդ տարին Զեդեկիա
13 բռնեց։ Եւ անկէ Տէրոջը տանը բոլոր գան-
ձերը ու թագաւորին տանը գանձերը հանել.
ու Կոտրտեց ան ամէն ոսկեղէն անօթները,
որոնք Իսրայէլի Սողոմն թագաւորը Տէրոջը
տաճարին համար չիներ էր Տէրոջը բաժնին
14 համեմատ։ Եւ Բոլոր երուսաղէմը, ու ամէն
իշխանները և ամէն զօրաւոր մարդիկը՝ տասը
հազար գերի, ու ամէն հիւսները ու դար-
բինները քշեց տարաւ. երկրին ժողովրդոյը
15 աղքատներէն Ի զատ մարդ մը չմնաց։ Եւ
Յոյաքինը Բաբելոն փոխադրեց, ու թագա-
ւորին մայրը ու թագաւորին կիներուն և անոր
ներքինիները ու երկրին զօրաւորները երու-
16 սաղեմէն Բաբելոն գերի տարաւ։ Եւ Բոլոր
զօրաւոր մարդիկը հօմը հազար մարդ, ու
հազար հիւս ու դարբին, որոնց ամէնն ալ
պատերազմել կարենները էին, Բաբելոնի թա-
17 գաւորը զանոնք Բաբելոն գերի տարաւ։ Եւ
Բաբելոնի թագաւորը անոր տեղը Մաթանիան
եղբայրը Միքիայի փոխեց։
18 Սեդեկիա քսան-ումեկ տարեկան էր երբոր
թագաւոր եղաւ, ու երուսաղէմի մէջ տասն-
ումեկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր
մօրը անունը Ամիտաղ էր, ու Լիբնայի երե-
19 միային աղջիկն էր։ Եւ անիկա Յովակիմին
բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը աչքին չարութիւն
20 ըրաւ։ Քանզի Տէրոջը բարկութիւնը երու-
սաղէմի ու Յուդայի վրայ էր, մինչև որ զա-
նոնք իր երեսէն ձգէ. անոր համար Սեդե-
կիա Բաբելոնի թագաւորին ապստամբեցաւ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Եբուսաղէմ կը պաշարուի։ 4 Քաղդեացիք Սեդեկիան կը բռնե-
նեն. անոր ազգը կը սպանուին, ու անոր աչքերը կը կուրցը-
նեն։ 8 Նաբուզարդան քաղաքը կ'աւերէ, ու ապրատ երկրագոր-
ծները Ի գլուխ մնաց. ինչպէս նաև գերի կը տանի. 13 տաճա-
րին անօթները ու գանձերը կը կոտրտէ։ 18 Ազնուականները
Ռեբղայի մէջ կը մեռցնէ։ 22 Գեդալիա որ ան մնացած ժո-
ղովուրդին վրայ կառավարել դրուեր էր, կը մեռցուի. ու ժող-
ովուրդը Եգիպտոս կը փախչի։ 27 Եվմորովդ կը բարձրացը-
նէ Յովաքինը իր պալատին մէջ։

1 Ու եղաւ որ՝ անոր թագաւորութեանը ին-
ներորդ տարին տասներորդ ամիսը՝ տասն
տասներորդ օրը Բաբելոնի Նաբուզոդոնոսոր
թագաւորը իր բոլոր զօրքով երուսաղէմի
վրայ եկաւ, ու անոր դէմ չուրջանակի պատնէշներ չինե-
2 ցին. Ու մինչև Սեդեկիա թագաւորին մեռա-
ցնելորդ տարին քաղաքը պաշարման մէջ
3 էր։ Եւ Յամսուն ինկնի քաղաքին մէջ սաս-
տիկ սով կար, ու երկրին ժողովուրդը հաց
4 չունէր. Եւ քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ,
ու բոլոր պատերազմողները գիշերով թագա-
ւորի պարտէզին քովը եղող երկու պարսպին
մէջի դրանը ճամբայէն Քաղդէա-
ցիք քաղաքին բոլորտիքը կեցեր էին. ու
5 Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին հետևէն ինկան,
ու Երիքովի դաշտերուն մէջ անոր հասան.
և անոր բոլոր զօրքը անոր քովէն ցրուեցաւ.
6 Ու թագաւորը բռնեցին ու դանիկա Ռեբղա
տարին Բաբելոնի թագաւորին, և անոր դա-
7 տաստանը տեսան։ Ու Սեդեկիային աչքը
իր աչքերուն առջև մոլորեցին, ու Սեդե-
կիային աչքերը կուրացուցին, և զինքը Բաբ-
ելոնով կապեցին ու Բաբելոն տարին։
8 Եւ Բաբելոնի թագաւոր՝ Նաբուզոդոնոսոր
թագաւորին Համսուն ինկներորդ տարին հին-
գերորդ ամիսը՝ Յամսուն եօթներորդ օրը Բա-
բելոնի թագաւորին ծառան Նաբուզարդան
9 դահճապետը երուսաղէմ եկաւ, Ու Տէրոջը
տունը և թագաւորին տունը այրեց, ու ե-
րուսաղէմին բոլոր տուները ու ամէն մեծ տուն-
10 ները կրակով այրեց։ Եւ դահճապետին հե-
տը եղող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքերը Երու-
11 սաղէմին չրջակայ պարիսպները փլցուցին։ Իր
քաղաքին մէջ մնացած ժողովուրդին մնացոր-
դը, ու Բաբելոնի թագաւորին իյնող փախ-
ստականները ու մնացած բազմութիւնը Նա-
12 բուզարդան դահճապետը գերի տարաւ։ Եւ
դահճապետը Երկրին աղքատներէն Թողուց՝
այգեգործներ ու երկրագործներ ըլլալու հա-
մար։
13 Եւ Քաղդէացիք Տէրոջը տանը մէջ եղող
պղնձէ սիւները՝ ու սեկենաքիները՝ ու Տէ-
րոջը տանը մէջ եղող պղնձէ ծովը կոտ-
որ ըրին, ու անոնց պղինձը Բաբելոն տա-
14 րին։ Եւ Մաղարները ու խիտիները և բաղ-
մակաները ու խնկամաններն ու պաշտօնի
համար գործածուած բոլոր պղնձէ անօթնե-
15 րը առին։ Եւ դահճապետը Ոսկի, ու ար-
16 ծաթ բուրվառները ու կանքերը առաւ։ Ն-

ա Երեմ. իե. 1։
բ Տես Երեմ. ծբ. 28։
գ Տես գլ. իե. 27։
դ Գլ. ի. 17։ Եսա. լխ. 6։
ե Տես Դան. ե. գ. 3։
զ Երեմ. ի. 5։
է Երեմ. իգ. 1։
ը Տես Երեմ. ծբ. 28։
թ ա Թագ. ժգ. 10, 22։
ժ Գլ. իե. 13։ Երեմ. խ. 7։

ի բ Մն. լգ. 10։ Եսթ. բ. 6։ Երեմ. իբ. 24, և։
լ Տես Երեմ. ծբ. 28։
խ Երեմ. լէ. 1։
ծ ա Մն. գ. 15։ բ Մն. լգ. 10։
կ Գլ. իգ. 34։ բ Մն. լգ. 4։
հ բ Մն. լգ. 11։ Երեմ. լէ. 1։ ծբ. 1։
ձ Գլ. իգ. 31։

ղ բ Մն. լգ. 12։
ճ բ Մն. լգ. 13։ Երեմ. լէ. 15։
—
մ բ Մն. լգ. 17։ Երեմ. լգ. 2, լթ. 1։ ծբ. 4, 5։ Երեմ. իգ. 1։
յ Երեմ. լթ. 2։ ծբ. 6, 7, և։
ն Երեմ. լթ. 2։ ծբ. 4—7։

ծբ. 7։ Եզեկ. ժբ. 12։
շ Գլ. իգ. 33։ Երեմ. ծբ. 9։
ո Երեմ. լթ. 7։ Եզեկ. ժբ. 13։
չ Տես գլ. իգ. 12։ Հմր. 27։
պ Տես Երեմ. ծբ. 12—14։
ջ Երեմ. լթ. 9։
ռ բ Մն. լգ. 19։ Սոպ. հթ. 1։
ս Երեմ. լթ. 8։ Ամմո. բ. 5։
վ Նեհեմ. ա. 3։ Երեմ. ծբ. 14։
տ Երեմ. լթ. 9։ ծբ. 15։
ր Գլ. իգ. 14։ Երեմ. լթ. 10։ խ. 7։ ծբ. 16։
ց Գլ. ի. 17։ Երեմ. իէ. 19, 22։ ծբ. 17, և։
ւ գ Թագ. է. 15։
փ գ Թագ. է. 27։
ք գ Թագ. է. 23։
և Եւ. իէ. 3։ գ Թագ. է. 45, 50։
օ Կամ բուրվառները ու կանքերը առաւ, ինչ որ ոսկիէ կը էր՝ ոսկի, ու ինչ որ արծաթէ կը էր՝ արծաթի,

Սողոմոնին՝ Տէրոջը տանը համար չվնասծ երկու սիւները, մէկ ծովը ու մի քենովմներըը։ Բոլոր աս գործիքներուն պղինձը կշիռ
17 չէր դար։ Մէկ սիւնին բարձրութիւնը տասնուութը կանգուն էր, և անոր վրայ պղինձէ խոյակ կար, ու խոյակին բարձրութիւնը երեք կանգուն էր. և խոյակին վրայ շուրջ
նակի ցանցակերպ զարդ ու նուռեր կային, ամէնն ալ պղինձէ էին. ու միւս սիւնն ալ ցանցակերպ զարդով այնպէս էր։
18 Եւ դահճապետը առաջին քահանան Սարայիան՝ ու երկրորդ քահանան Սոփոնիան՝
19 ու երեք դռնապաններըը առաւ. Եւ քաղաքէն մէկ նետքինի մը առաւ, որ անկից պատերազմող մարդոց զօրագլուխն էր. ու թագաւորին *առջևը կայնողներէն" քաղաքին մէջը գտնուած հինգ մարդ, ու երկրին ժողովուրդը զինուորութեան դրող՝ զօրքին մեծ դպրագիրը, և քաղաքին մէջը գտնուած երկ-
20 րին ժողովուրդէն վաթսուն մարդ ---։ Ու Նաբուզարդան դահճապետը զանոնք առաւ, ու Բաբիլոնի թագաւորին՝ Ռեբղա տարաւ։
21 Եւ Բաբիլոնի թագաւորը զանոնք զարկաւ, ու Եմաթի երկրին Ռեբղային մէջ զանոնք մեռցուց։ Այսպէս Յուդա իր երկրէն գերի տա-
22 րաւեցաւ։ Բայց Յուդայի երկրին մէջը մնացած ժողովուրդը՝ որ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը հոն թողուցեր էր, անոնց վրայ Սափանեան Աքիկամին որդին Գոդողիան կուսակալ դրաւ։
23 Եւ զօրայ բոլոր իշխանները իրենց մարդոյմովը երբոր լսեցին որ Բաբիլոնի թագաւորը Գոդողիան կուսակալ ըրեր է, Գոդողիային՝ Մասիա Եհան, այսինքն Նաթանեայի որդին Իսմայէլ, Կարէէի որդին Յօհանան, ու Թանհումեթի որդին Նետոփաթացի Սարայիա, ու Մաքաթիի որդին Յեզոնիա, Թէ
24 իրենք և Թէ իրենց մարդիկը։ Ու Գոդողիա անոնց ու անոնց մարդոյը երդում ըրաւ, ու անոնց ըսաւ, Քաղդէացիներուն †ծառայութիւն ընելէն" մի վախնաք. աս երկրիս մէջ բնակեցէք, և Բաբիլոնի թագաւորին ծառայութիւն ըրէք, ու ձեզի աղէկ պիտի ըլլայ։
25 Եւ եղաւ որ եօթներորդ ամսոյ սերունդէն եղող Եղիսամայի որդւոյն Նաթանիայէն որդի Իսմայէլ տասը մարդով եկաւ. ու Գոդողիան զարկին, ու մեռաւ, նոյնպէս ալ անոր հետ Մասիա եղող Հրէա-
26 նները ու քաղդէացիները։ Եւ բոլոր ժողովուրդը պզտիկէն մինչև մեծը՝ ու զօրայ իշխանները եկան Եգիպտոս գացին, քանզի քաղդէացիներէն վախցան։
27 Ու եղաւ որ Յուդայի Յոյաքին թագաւորին գերութեանը երեսունեւեօթներորդ տարին երկոտասաներորդ ամսոյ՝ ամսուն քսաներեւեօթներորդ օրը, Բաբիլոնի եղեսրովգաք թագաւորը՝ իր թագաւոր եղած տարին, Յուդայի Յոյաքին թագաւորին *գլուխը բարձ-
28 րացուց --- ըսելով բանտէն հանեց. Եւ անոր հետ քաղցրութեամբ խօսեցաւ, ու անոր աթոռը Բաբիլոնի մէջ իր հետը եղող թագաւորներուն
29 աթոռէն վեր դրաւ. Եւ անոր բանտի հագուստները փոխեց, ու անիկա իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ *միշտ անոր առջևը հաց կ'ուտէր։
30 Եւ անոր ռոճիկը միշտաւոր ռոճիկ ըլլալով, անոր կենացը բոլոր օրերուն մէջ թագաւորին կողմէն օրէ օր անոր կը տրուէր։

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ադամ, Սէթ, Ենոս, (2) Կայնան, Մահղաղիել, Յարեդ, Ենովք, Մաթուսաղա,
4 Ղամէք, Նոյ. Սէմ, Քամ ու Յաբեթ։
5 Յաբեթին որդիները Գոմեր, Մադոգ, Մադայ, Յաւան, Թուբէլ, Մոսոք ու Թիրասի։
6 Գոմերին որդիները՝ Աշքանաս, ‡Րիփաթ ու Թորգոմա էին։ Եւ Գոմերին որդիները՝ Եղիսամայ, Թարսիս, Կիտացիք ու ||Դոդանիմ էին։
8 Քամին որդիները Քուշ, Մեսրեմ, Փութ ու Քանան էին։ Եւ Քուշին որդիները Սաբա, Եւիլա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սաբեթաքա էին։ Եւ Ռեգմային որդիները Սաբա ու Դեդան
10 էին։ Եւ Քուշ †Ծնաւ Ներովմը. ասիկա
11 սկսաւ երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ։ Եւ Մեսրա-

---

§ գ Թագ. է. 47։ ‖ գ Թագ. է. 15։ Երեմ. ծբ. 21։ ‡ Երեմ. ծբ. 24. եւ։ ¶ ամն. ը. 14։ Եզր. է. 1։ * Երեմ. խա. 1։ իմ. 25։ ** Եբր. երեսը տեսնողներէն. Եսթ. ա. 14։ † Տես Երեմ. ծբ. 25։ †† Գ. Եւ. իզ. 33։ բՕր. իբ. 36, 64։ Գէ. իգ. 27։ ‡ Երեմ. խա. 5։ ¶ Երեմ. խա. 7, 8, 9։ + Կամ ծառանեցին։ || Երեմ. խա. 1, 2։ ** Երեմ. խզ. 4, 7։ †† Երեմ. ծբ. 31. եւ։ ‡‡ Տես ծն. խ. 13, 20։ §§ բ Թագ. թ. 7։ ¶¶ ծն. գ. 25, 26։ եւ. 5, 6։ ‖‖ ծն. ժ. 2. եւ։ ‡ Կամ Դիմեմ։ || Կամ Ռոդացիք։ ** ծն. ժ. 6. եւ։ †† ծն. ժ. 8. եւ։

բեմ Ծնաւ Ղուդացիները, Անամացիները,
12 Ղաբացիները, Նեփիմուքացիները, Պաթրու-
բեսացիները ու Քասղուքացիները, (ուսկից
փղշտացիք ելան,) ու Կափթորացիներն
13 ալ։ Եւ Քանան Ծնաւ իր անդրանիկը Սի-
14 դոն, նաև Քեւտը, Յեբուսացին, Ամորհա-
15 ցին, Գերգեսացին, Խեւացին, Արուկեցին,
16 Ասենացին, Արուադացին, Սամարացին ու
Ամաթացին։
17 Սեմին որդիքը եղան, Ասուր, Արփաք-
ատդ, Ղուդ, Արամ, Հուս, Հուլ, Գաթեր
18 ու Մոսոք էին։ Եւ Արփաքսադ Ծնաւ Սա-
19 ղան, և Սաղայ Ծնաւ Եբերը։ Ու Եբերին
երկու որդի Ծնան. մէկուն անունը փաղէկ
էր, քանզի երկիրը անոր օրերը բաժնուե-
ցաւ. և անոր եղբօրը անունը Յեկտան էր։
20 Ու Յեկտան Ծնաւ Եղմոդադը, Սաղաթը,
21 Ասարմաթը, Յարաբը, Ադորամը, Ուզալը,
22 Դեկղան, Գեբաղը, Արիմեէլը, Սաբան,
23 Ոփիրը, Եւիլան ու Յոբաբը. ամէն սոքա
Յեկտանին որդիքն էին։
24 Սեմ, Արփաքսադ, Սաղայ, (25) Եբեր,
26 փաղէկ, Ռաբաւ, Սերուղ, Նաքորը, Թա-
27 րայ, Աբրամ այսինքն Աբրահամ։
28 Աբրահամին որդիքը Իսահակ ու Իսմայէլ
29 էին։ Անոնց Ծնունդները սոքա են. Իսմա-
յէլին անդրանիկը՝ Նաբէովթ, Կեդար,
30 Ադբեէլ, Մաբսամ, Մասմա, Դումա, Մասաէ,
31 Ռազադ, Թեման, Յետուր, Նաֆիս ու Կեդ-
մա. Իսմայէլի որդիքը սոքա էին։
32 Եւ Աբրահամին հարճին Քետուրային որ-
դիքը. անոնք Ծնաւ Զեմիրանը, Յեկսանը,
Մադանը, Մադիանը, Յեսբոկը ու Սուէն։
Ու Յեկսանին որդիքը Սաբա ու Դեդան էին։
33 Եւ Մադիանին որդիքը Կեփա, Ասփեր, Ե-
նովք, Աբիդա ու Եղդաղա էին. սոքա ամէ-
նը Քետուրային որդիքն էին։
34 Եւ Աբրահամ Ծնաւ Իսահակը։ Իսահա-
35 կին որդիքը Եսաւ ու Իսրայէլ էին։ Եսաւին
որդիքը՝ Եղիփազ, Ռագուէլ, Յեուս, Յեղ-
36 ղամ ու Կորհ էին։ Եղիփազին որդիքը Թե-
ման, Օմար, Սեփոյ, Գոդոմ, Կենէզ, Թամ-
37 նա ու Ամաղէկ էին։ Ռագուէլին որդիքը
38 Նահաթ, Զարա, Սամմա ու Մզգա էին։ Ու
Սէիրին որդիքը Ղոտան, Սոբաղ, Սեբեղօն,
39 Անա, Դիսօն, Եսեր ու Դիսան էին։ Եւ Ղո-
տանին որդիքը Քոռի ու Հեմամ էին. և Թամ-
40 նա Ղոտանին քոյրն էր։ Սոբաղին որդիքը
Գաղուան, Մանահաթի, Գեբաղ, Սեփոյ ու
Օնամ էին։ Ու Սեբեղօնին որդիքը Այիա ու
41 Անա էին։ Անային որդին Դիսօն, ու Դիսո-
42 նին որդիքը Ամիտան, Եսբան, Յեթրան ու
Քառան էին։ Եսերին որդիքը Բաղդան, Զա-
ւան ու Յաւկան էին։ Դիսանին որդիքը
Հուս ու Արան էին։
43 Եւ Սոսան են այն թագաւորները որ եղա-
ւ մի երկրին մէջ թագաւորեցին՝ Իսրայէլի որ-
դւոցը վրայ թագաւոր մը թագաւորելէն ա-
ռաջ. Բէովրի որդին Բալա, ու անոր քա-
44 ղաքին անունը Դինհաբա էր։ Եւ Բալա մե-
ռաւ, ու անոր տեղը Բոսրացի Զարային որդին
45 Յոբաբ թագաւորեց։ Եւ Յոբաբ մեռաւ, ու
անոր տեղը Թեմանացւոց երկրէն Հուսամ
46 թագաւորեց։ Եւ Հուսամ մեռաւ, ու անոր
տեղը Բադադի որդին Ադադ թագաւորեց,
որ Մովաբի դաշտին մէջ Մադիանացիները
կոտորեց. և անոր քաղաքին անունը Աւիթ
47 էր։ Եւ Ադադ մեռաւ, ու անոր տեղը Սաւ-
48 լեկացի Սամղա թագաւորեց։ Եւ Սամղա
մեռաւ, ու անոր տեղը Գետին քովը Ռոով-
49 թին եղող Սաւղը թագաւորեց։ Եւ Սաւղ
մեռաւ, ու անոր տեղը Աքբորի որդին Բա-
50 ղանան թագաւորեց։ Եւ Բաղանան մեռաւ,
ու անոր տեղը Ադադ թագաւորեց. և անոր
քաղաքին անունը Փոգոր էր, ու անոր կնո-
ջանը անունը Մեհաբէել էր, որ Մէզաաբին
աղջկանը Մատրեդին աղջիկն էր։
51 Եւ Ադադին մեռնելէն ետքը եդոմի
իշխանները եղան, Թամնա իշխան, Գաղուա
52 իշխան, Յեղիաղ իշխան, Ողիբամա իշխան,
53 Եղա իշխան, Փինոն իշխան, Կենէզ իշխան,
54 Թեմման իշխան, Մաբզար իշխան, Մագդիել
իշխան, Իրամ իշխան. եդոմին իշխանները
սոքա էին։

ԳԼ. Ը

1 Իսրայէլի որդիքը սոքա են. Ռուբէն,
Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար, Զաբու-
2 ղոն, Դան, Յովսէփ, Բենիամին, Նեփթա-
3 ղիմ, Գադ ու Ասեր։
Յուդայի որդիքը էր, Ովնան ու Սելոմէին-
սա երեքը Քանանացի Շուային աղջիկէն
Ծնան անոր. ու Յուդային անդրանիկը Էր
Ցերոջը առջևը չար բլլալուն համար՝ Տէ-
4 ր զանիկա մեռցուց։ Եւ անոր հարսը Թամար
փարեսը ու Զարան Ծնաւ անոր։ Յուդային
բոլոր որդիքը հինգ էին։

ե բ Օբ. բ. 25։
զ Ծն. Ժ. 15, եւ։
է Ծն. Ժ. 22. Ժաղ. 10։
ը Ծն. Ժ. 25. Մաշ։
• Յի բառնաւոր Ծն.
Ժ. 25։
ի Ծն. Ժ. 26։
ժ Ծն. Ժա. 10, եւ։ Ղուկ. գ. 36, եւ։
ժա Ծն. Ժա. 15։
ժբ Ծն. Ժբ. 5։
ժգ Ծն. իդ. 2, 3։
ժդ Ծն. Ժդ. 11, 15։
ժե Ծն. իե. 15—16։
ժզ Ծն. իզ. 15։
ժէ Ծն. իէ. 1, 2։
ժը Ծն. իը. 2, 3։
ժթ Ծն. իթ. 25, 26։
ի Ծն. ԼԶ. 9, 10։
ա Ծն. ԼԶ. 20։
բ Ծն. ԼԶ. 25։
գ Ծն. ԼԶ. 26. Ընդունած։
դ Ծն. ԼԶ. 27. Ընկած։
ե Ծն. ԼԶ. 31, եւ։
զ Ծն. ԼԷ. 37։
է Ծն. ԼԷ. 39։
ը Ծն. ԼԷ. 40։
—
թ Ծն. իթ. 32. Լ. 5. Լե. 18, 22. Իշ.
8, եւ։
ժ Ծն. Լը. 3. Իգ. 12. Թագ. Իշ. 19։
ժա Ծն. Լը. 2։
ժբ Ծն. Լը. 7։
ժգ Ծն. Լը. 29, 30. Մատ. ա. 3։

5 ։Փարեսի որդիքը Եսրոն ու Համուլ էին։
6 Եւ Զարայեն որդիքը՝ ։Զամբրի, ։Եթան,
Եման, Քալքօլ ու *Դարա. ամէնը հինգ էին։
7 Եւ ։Քարմիի որդին Աքար էր, որ ։նզովածով
մեղք գործեց, ու Իսրայէլը նեզուքեան մէջ
8 ձգեց։ Ու Եթանի որդին Ազարիա էր։ (9) Ու
Եսրոնի որդիքը՝ որոնք անոր ծնան, Յերա-
մել, ։†Արամ ու ‡Քելուբայ էին։
10 Ե՛ւ Արամ ծնաւ ։Ամինադաբը, ու Ամին-
դաբ ծնաւ ։Յուդայի որդւոց իշխանը Նաա-
11 սոնը, Եւ Նաասոն ծնաւ ։Սալմոնը, ու Սալ-
12 մոն ծնաւ Բոոզը, Եւ Բոոզ ծնաւ Ովբէդը,
13 ու Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն, ։Եւ Յեսսէ ծնաւ
իր անդրանիկը Եղիաբը, ու երկրորդը՝ Աբի-
14 նադաբը, ու երրորդը՝ Սամաան, Չորրորդը՝
15 Նաթանայէլը, Հինգերորդը՝ Հռադայեն, Վե-
ցերորդը՝ Ասոմը -- եօթներորդը՝ Դաւիթը։
16 Եւ անոնց քոյրերը Շարուհեա ու Աբիգեա
էին։ ։Ու Շարուհեայի որդիքը երեք էին.
17 Աբեսսա, Յովաբ ու Ասայէլ։ Եւ ։Աբիգեա
ծնաւ Ամեսայեն, ու Ամեսայեի հայրը Իսմա-
յէլացի Յեթերն էր։
18 Ու Եսրոնի որդին Քաղէբ կնոջմէն Ազու-
բայէն ու Յերիոթէն որդիներ ծնաւ. և անոր
որդիքը սոսնձ են. Յասեր, Սովրաբ ու Ար-
19 դօն։ Ու երբոր Ազուբա մեռաւ, Քաղէբ իրեն
կին առաւ ։Եփրաթը, որ անոր ծնաւ Ովրը։
20 Եւ Ովր ծնաւ Ուրին, և Ուրի ծնաւ ։Բեսա-
լէելը։
21 Եւ ։Ե՛տք եւս եղաւ Եսրոն Գաղաադայ հօրը
։Մաքիրին աղջկանը մօտ ու զանիկա առաւ,
և ինքը վաթսուն տարեկան էր. ու անիկա
22 Սեգուբը ծնաւ անոր։ Եւ Սեգուբ ծնաւ Յա-
յիրը. ու ասիկա Գաղաադայ երկրին մէջ
23 քսանուերեք քաղաք ունէր։ ։Ու ‖Գեսուրը
և Արամը," Յայիրի դիւղաքաղաքները, կա-
ռամիը ու անոր գեղերը՝ վաթսուն քաղաք
առաւ անոնցմէ. ասոնք ամէնը Գաղաադայ
24 հօրը Մաքիրին որդւոյն էր։ Ու §Եսրոն քա-
ղէբ-եփրաթայի մէջ մեռնելէն ետքը, Եսրո-
նին կնիկը Աբիա" անոր ծնաւ ։Թեկուէնին
հայրը Ասքուրը։
25 Ու Եսրոնին անդրանիկանը Յերամեելին որ-
դիքը սոսնձ էին. անդրանիկը Հռամ, Բու-
26 նա, Օրէնն, Ասամ -- Աբիա։ Եւ Յերամեել
մէկ ուրիշ կնիկ մը ունէր, ու անոր անունը
27 Ատարա էր. անիկա Օնամի մայրը եղաւ։ Ու
Յերամեելին անդրանիկանը Հռամին որդիքը
28 սոսնձ էին. Մաոս, Յամին ու Ակոր։ Եւ
Օնամի որդիքը Սամմայի ու Յադայ էին։ Եւ
Սամմայեի որդիքը Նադաբ ու Աբիսուր էին։
29 Եւ Աբիսուրի կնկանը անունը Աբիհայիլ էր,
30 որ անոր ծնաւ Աբբանը ու Մովսէսը։ Եւ
Նադաբի որդիքը Սաղադ ու Ափփեմ էին.
31 ու Սաղադ անորդի մեռաւ։ Եւ Ափփեմի որ-
դին՝ Յեսսի, ու Յեսսիի որդին՝ Սեսան, ու
32 ։Սեսանի որդին Աղայի էր։ Եւ Սամայիի եղ-
բօրը՝ Յադայեն որդիքը Յեթեր ու Յոնա-
33 թան էին. ու Յեթեր անորդի մեռաւ։ Եւ
Յոնաթանի որդիքը փաղէթ ու Զազա էին։
Յերամեելի որդիքը սոսնձ էին։
34 Եւ Սեսան տղաքներ չունեցաւ, բայց միայն
աղջիկներ։ Ու Սեսան Յարբա անունով Ե-
35 գիպտացի ծառայ մը ունէր. Ու Սեսան իր
աղջիկը իր Յարբա ծառային կնիկ տուաւ.
36 որ անոր Եթթին ծնաւ։ Ու Եթթի ծնաւ
37 Նաթանը, և Նաթան ծնաւ ։Զաբադը, Ու
Զաբադ ծնաւ Ափղադը, և Ափղադ ծնաւ Ով-
38 բէդը, Ու Ովբէդ ծնաւ Յեհուն, և Յեհու
39 ծնաւ Ազարիան, Ու Ազարիա ծնաւ Քելղե-
40 սը, և Քելղես ծնաւ Եղիասան, Ու Եղիասա
ծնաւ Սոսմին, և Սոսմի ծնաւ Սեղղումը,
41 Ու Սեղղում ծնաւ Յեկամիան, և Յեկամիա
ծնաւ Եղիասման։
42 Ու Յերամեելին եղբօրը Քաղէբի որդիքը.
անոր անդրանիկը Մեսա՝ Զիփի հայրն էր,
ու Քեբրոնի հայրը Մարեսայի որդին էր։
43 Եւ Քեբրոնի որդիքը Կորխ ու Թափուա և
44 Րեկեմ ու Սեմա էին։ Ու Սեմա ծնաւ Հռա-
մին՝ Յարկաամի հայրը, ու Րեկեմ ծնաւ Սա-
45 մայեն։ Եւ Սամայիի որդին Մաոն էր. ու
46 Մաոն Բեթսուրի հայրն էր։ Եւ Քաղէբին
հարճը Գեփա ծնաւ Առանը, Մոսան ու Գա-
47 զեզը. և Առան ծնաւ Գազեզը։ Ու Յադա-
յիի որդիքը Հռադեմ, Յովթամ, Գեսան,
48 Փաղէտ, Գեփա ու Սագաֆ էին։ Եւ Քա-
ղէբին հարճը Մաախա ծնաւ Սեբերը ու Թա-
49 բանան. Նաև ծնաւ Մադմաննայի հայրը
Սագաֆը, ու Մաքբենայի հայրը ու Գաբա-
այի հայրը Շաւան. և Քաղէբին աղջիկը ։Ք-
սա էր։
50 ։Եփրաթի անդրանիկանը Ովրի որդւոյն Քա-
ղէբին որդիքը սոսնձ էին. Կարիաթարիմի
51 հայրը Սոբաղ, Բեթղեհեմի հայրը Սալմոն,
52 Բեթգադերի հայրը Հարեփ։ Եւ Կարիաթա-
րիմի հօրը Սոբաղին որդիքը Հարօէ՝ -- Մա-
53 նահաթացւոց կէսն էին։ Եւ Կարիաթարիմի
տոհմերը Յեթերացիք, Փութացիք, Սամա-
թացիք ու Մասարացիք էին. Սարաացիք
54 ու Եսթաուղացիք սոսնձ եղան։ Սալմո-
նին որդիքը Բեթղեհեմ, Նետոփաթացիք,
Ատարովթ, Յովաբին տունը ու Մանահաթ-

։ Ծն. խղ. 12։ Հեզ-
ռուն. գ. 18։
։ Յես. է. 1։ ։Ղեւտ-
Հմր. ա. 18։
* Յես. է. 1։ Հմր.
ժգ. 31։
† Կամ Քեմուել։
‡ Կամ Քեղուբա. տես
Հմր. 18. 42։
§ Հռութ. դ. 19։
20։ Մատ. ա. 4։
։ Ծն. խզ. 18։ է. 1։
։ Մատ. ա. 3. 4։
† Եզր. Բամ
‡ Կամ Քաղէբ. տես
Հմր. 18. 42։
§ Հռութ. դ. 19։
20։ Մատ. ա. 4։
։ Թագ. ա. 7։ բ. 5։
։ Հռութ. դ. 21։
Մատ. ա. 4։
։ ա Թագ. ժգ. 6։
։ բ Թագ. բ. 18։
։ Տես բ Թագ. ժէ.
25։
։ Հմր. 50։
։ Եզ. լա. 2։
։ Թագ. իբ. 1։
։ Թագ. լբ. 41։ բ Օր.
գ. 14։ Յես. ժգ.
30։
‖ Կամ Գեսուրացւոց
ու Ասուրաց երկրէն
§ Կամ Եսրոնին մեռ-
նելէն հետը՝ Քա-
ղէբ Եփրաթա հե-
տոյ, ու անոր հէք
Եսրոնին կնիկը Ա-
բիան։
։ Ծն. ե. 32։
։ Գէն. ը. 3։
։ Տես Հմր. 34. 35։
։ Գէն. ժա. 41։
։ Յես. ժէ. 17։
։ Հմր. 19։

55 Թացոց կէսը ՝՝ Սարացիք էին ։ Եւ Գաբէ-
սի մէջ բնակող պիրնեարան տոհմերը Թար-
գամացիք , Սամաղացիք , Սոփեղացիք · ա-
նանք Ռեքաբի տանը Հօրմէն եմաթէն էլ-
լոզ ՝կենեցիք էին ։

ԳԼ · Գ

1 Դաւիթին որդիքը ։ 10 Ազար ախրանդը մինչև Սեդեկիա ։ 17 Ցկքանիային յաջորդները ։

1 Եւ Դաւիթին քէրրանի մէջ ծնած որդիքը
տանք էին · անդրանիկը ՝Ամնոն ՝ Ցեզրայե-
լացի Աքինոամէն , երկրորդը ՝Դանիել՝ Կար-
2 մելացի Աբիգեայէն , երրորդը Աբիտողոմ Գե-
շուրի Թագաւորին Թոլմիին աղջիկանը Մաա-
քայէն որդին , չորրորդը Ադոնիա՝ Ադգիթին
3 որդին , Հինգերորդը Սափատիա՝ Աբիտալէն ,
վեցերորդը Յեթրաամ իր կնոջմէն ՝Եգղայէն ։
4 Ա՛ս վեցը անոր ծնան քէրրանի մէջ · և ՝Հոն
եօթը տարի ու վեց ամիս Թագաւորութիւն
ըրաւ , ու ՝Երուսաղէմի մէջ երեսունեւերկու
տարի Թագաւորութիւն ըրաւ ։
5 ՝Ու Երուսաղէմի մէջ տասը ծնան անոր ·
Սամաա , Սոփրաթ , Նաթան ու ՝Սողոմոն ·
սա չորսը ՝Ամիէլի աղջկէն՝ Բէրսաբէէն ։
6 ՝՝ · Եւ Յեբհար , ու ՝՝Եղիսամա , ու Եղիփա-
7 զէտ , Եւ Նոբա , ու Նաֆիկ , և Յաֆիէ , (8) Ու
Եղիսամա , ու ՝Եղիադա ու Եղիփաղէտ · Տասնը
9 էին ։ Ամէնն ալ Դաւիթին որդիներն էին ,
Հարճերուն որդիներէն ու անոնց քրոջմէն՝
՝Թամարէն ՚ի զատ ։
10 Եւ Սողոմոնի որդին ՝Ռոբոամ էր · անոր
որդին Աբիա , անոր որդին Ասա , անոր որ-
11 դին Յոսափատ , Անոր որդին Յորամ , անոր
12 որդին ՝Ոքոզիա , անոր որդին Յոաս , Անոր
որդին Ամասիա , անոր որդին ՝Ազարիա , անոր
13 որդին Յոաղիամ , Անոր որդին Ազաղ , անոր
14 որդին Եզեկիա , անոր որդին Մանասէ , Անոր
15 որդին Ամմոն , անոր որդին Յոսիա ։ Եւ Յով-
սիային որդիքը՝ անդրանիկը Յօհանան , երկ-
րորդը Յոսակիմ , երրորդը Սեդեկիա , չոր-
16 րորդը Սեղդում էր ։ Ու Յոսակիմին որդիքը՝
անոր որդին Յեքոնիա , անոր որդին Սեդե-
17 կիա էր ։ Ու Յեքոնիային որդիքը՝ Ասիր ,
18 անոր որդին Սաղաթիէլ · Նաև Մեղբի-
րամ , Փադայիա , Սանէսար , Յեկամիա , Ոսա-
19 ամա ու Նադաբիա էին ։ Եւ Փադայիային
որդիքը Զօրաբաբէլ ու Սեմէի էին · ու Զո-
րաբաբէլին որդիքը՝ Մեսուղամ ու Անանիա ,
20 ու անոնց քոյրը Սաղոմիթ էր · Նաև Ասու-
բա ու Ոհէլ և Բարաքիա ու Ասադիա և Յով-
21 սաբեսեդ՝ հինգ էին ։ Եւ Անանիային որդիքը
Փաղաաիա ու Եսայի էին · ՝Հռափայիային
որդիքը , Որնայիի որդիքը , Ասդիայիի որ-
22 դիքը , Սեքենիայիի որդիքը ՝՝ Ու Սեքենիա-
յին որդին Սեմայիա էր · ու Սեմայիային
որդիքը ՝Հեսաուս , և Իգալ , ու Բեբիա ,
23 և Նաարիա ու Յաթաատ՝ վեց էին ։ Եւ Նաա-
րիային որդիքը Եղիովէնայի ու Եզեկիա ու
24 Եզրիկամ՝ երեք էին ։ Ու Եղիովէնայիին որ-
դիքը Ոզոսւիա , ու Եղիասիբ , և Փաղայիա ,
ու Ակկուբ և Յօհանան ու Դաղայիա և
Անանի՝ եօթն էին ։

ԳԼ · Գ

1 Յուդայի ախրանդը ։ 5 Եսրոնին մեռնելէն ետքը՝ իրեն ծնած Աքսուբէն յառաջ եկած ախրանդը ։ 9 Գաբեսին ու անոր աղօթք ընելուն վրայով ։ 21 Սելոմի ախրանդը ։ 24 Շմաաիի ախրանդը ու քաղաքները ։ 39 անոնք Գեդովրին ու Սէիր քով բնակող Ամաղեկացիներուն վրայ կ՚երթան ։

1 Յուդայի որդիքը ՝Փարէս , Եսրոն ու Քարմի
2 և Ովր ու Սորաղ էին ։ Եւ Սորաղի որդին
՝Ռեայիա Ցեմը ծնաւ · ու Ցեմ Ալիմայիին
ու Ղատղը ծնաւ · Սարաացոց տոհմերը
3 սասնք են ։ Ու Ետամի ‡Հօրմէն սասնք եղան ·
Ցեզրայէլ ու Ցեսմա ու Ցեզբաա · և անոնց
4 քրոջը անունը Եսելեփօն էր ։ Ու Գեդովրի
Հայրը Փանուէլ , և Ովսայի Հայրը եղեր էր ·
սասնք Բեթղեհեմի Հօրը՝ Եփրաթի անդրան-
կանը ՝Ովբէն որդիքն էին ։
5 Ու ՝Թեկուէի Հայրը Ասբուր երկու կնիկ
6 ունէր , եզաա ու Նաարա · Եւ Նաարա անոր
ծնաւ Ոքոզաթը , Ոփերը , Թեմանը ու Ահաս-
7 թարին · Նաարայիին որդիքը սասնք էին ։ Ու
Եղաայիին որդիքը Սարեթ , Սահաս ու Եթ-
8 նան էին ։ Եւ Կոզս ծնաւ Ենովբը , Սօբեբան ,
ու Հարումի որդւոյն Ահարհելին տոհմերը ։
9 Եւ Գաբէս իր եղբայրներէն ՝փառաւոր էր ,
ու անոր մայրը անոր անունը ‖Գաբէս դրաւ ,
10 ըսելով , Զանիկա սրտմտութեամբ ծնայ ։ Եւ
Գաբէս Իսրայէլի Աստուծոյն ազաղակեց ու
ըսաւ , Երանի թէ ամէն կողմանէ զիս օրհնես
ու իմ սահմանս մեծցնես , և քու ձեռքդ
ինծի հետ ըլլայ , ու զիս չարէն ազատես որ
ինծի սրտմտութիւն չըլլայ ։ Եւ Աստուած
անոր խնդրուքը կատարեց ։
11 Ու Սուհայի եղբայրը Քեղուբ Մահիրը
12 ծնաւ , որ Եսթոնի Հայրն էր ։ Եւ Եսթոն ծնաւ Բեթռափան ու Փասէն և Իր-
Նահասին Հայրը Թեհանն · սասնք Հռեքքի

ջ Դատ · ա · 16 ։
ռ Եսիմ · լե · 2 ։

—

ա բ Թագ · գ · 2 ։
բ Ցես · ժէ · 56 ։
գ բ Թագ · գ · 3 ։ ‖ Ըստ Քիլաք ։
դ բ Թագ · գ · 5 ։
ե բ Թագ · բ · 11 ։
զ բ Թագ · է · 5 ։
է բ Թագ · է · 14 ։ ԳԼ · ժգ · 4 ։
ը բ Թագ · ժբ · 24 ։
թ բ Թագ · ժա · 3 ։ ‖ Ըստ Եւիսամ ։
ժ · Կամ Եղիսաա · բ Թագ · է · 15 ։
ի ԳԼ · ժգ · 7 ։ ‖ Ըստ Բաղեաա ։
լ Տես բ Թագ · է · 14 , 15 , 16 ։
խ բ Թագ · ժգ · 1 ։
ծ գ Թագ · ժա · 43 ։
ժէ · 6 ։
կ բ Մն · խա · 17 ։ ‖ Ըստ Յովզաբադ · Խալ · է · 6 ։ ‖ Ըստ Աշբէա ։
հ գ Թագ · ժէ · 30 ։ ‖ Ըստ Ոգնա ։
ձ Կամ անոր որդին Հռափայիա , անոր որդին Որնա , ու Նաթարդին Ասբիա , անոր որդին Սեքենիա ։
ղ Եզը · ը · 2 ։
—
ճ Ծն · լը · 29 ։ Խզ · 12 ։
մ ԳԼ · բ · 52 ։ ‖ Ըստ Հաթոէ ։
յ Կամ որդիքը
ն ԳԼ · բ · 50 ։
շ ԳԼ · բ · 24 ։
ո Ծն · ԼԳ · 13 ։
չ Այ՝ սրտմտութիւն ։

13 մարդիկն էին։ Ու կենեզի որդիքը՝ Գոթոնիել ու Սարայիա էին, և Գոթոնիելի որդին
14 Աթաթ էր։ Ու Մաոնաթացի Ծնաւ Եփրան. և Սարայիա Ծնաւ Յովաբը՝ *Գեբարասիմի հայրը. (քանդի անոնք արհեստաւորներ էին։)
15 Ու Յեփոնեան Քաղեբին որդիքը Իրու, Ելա ու Նաամ էին. ու Էլային որդին Կենեզ
16 էր։ Եւ Յաղելելի որդիքը՝ Զիփ, Զիփա,
17 Թիրիա ու Ասարէլ. Ու Եզրային որդիքը Յեթեր, Մօրադ, Ափեր ու Յաղօն էին. ու սուր կնիկը Ծնաւ Մարիամը և Սամային
18 ու Եսթեմովի հայրը Յեսբան. Եւ անոր կընիկը Յուդիա Ծնաւ Գեդովրի հայրը Յարեդը, Սոքովի հայրը Քաբերը ու Զանոյի հայրը Յեքթիէլը. և Մօրադին առած փարաւոնի աղջիկանը՝ Բեթիային որդիքը սանդ էին։
19 Ու անոր կնկանը Նայեմին քրոջը՝ Ոթովիային որդիքը Կէիլային հայրը Գարմին, ու Մաքա-
20 թացի Եսթեմոն էր։ Եւ Սիմոնի որդիքը Ամնոն, Հոնինա, Բենհանան ու Թիղոն էին. ու Յեսայիին որդիքը Զոհեթ ու Բենզոհեթ էին։
21 Եւ Յուդայի որդւոյն Սելոմին որդիքը՝ Ղեքայի հայրը էր, ու Մարեսայի հայրը Ղաձադա, և Աբէայի տանը՝ բեհեզագործներուն
22 տանը տոհմերն էին. Նաև Յոկաքիմ և Քոզեբայի մարդիկը ու Յովաս և Սարափ որոնք Մոաբի մէջ տիրացուած ունեցան, ու Յասուբի-լեհէմ. †իսկ տանը հին բաներ են։"
23 Սանդ բրուտներ էին և Նետայիմի ու Գադերայի մէջ կը բնակէին. Թագաւորին գործքին համար հոն կը բնակէին։
24 Շմաւոնի որդիքը՝ Նամուէլ, Յամին, Յա-
25 րիբ, Զարա ու Սաւուղ. Անոր որդին Սեղդում, անոր որդին Մարսամ, անոր որդին
26 Մասմա։ Ու Մասմայի որդիքը, անոր որդին Ամուէլ, անոր որդին Զաքուր, անոր որդին
27 Սեմէի։ Եւ Սեմէի տասնուվեց տղայ ու վեց աղջիկ ունէր, բայց անոր եղբայրները չատ տղաքներ չունէին. ու անոնց բոլոր տոհմերը
28 Յուդայի որդւոյը չափ չէաւոյան։ Եւ անոնք *Բերսաբէէի, ու Մօղադայի, ու Ասեր-սուսայի,
29 Եւ Բաղայի, ու Ասեմի, և Թուղադի, (30) Ու
31 Բաթուէլի, ու Հորմայի, և Սիկեղակի, Ու Բեթմարքաբովթի, և *Ասեր-սուսիմի, ու Բեթբարէիի և Սաղարիմի մէջ բնակեցան. մինչև Դաւիթին թագաւոր եղած տունը տանդ
32 էին անոնց քաղաքները, Ու անոնց գեղերը։ Նոր Եթամ, Ային, Ռեմմոն, Թոքան ու Ասան,
33 հինգ քաղաք։ Եւ ատ քաղաքներուն բոլոր այլքը եղած բոլոր գեղերը մինչև †Բաալ, անոնց բնակութիւնները ու ‡վիճակները ա-

34 տանդ էին։ Ու Մոսոբաբ, և Յամլէք, ու Ամա-
35 զիայի որդին Յոսա, Եւ Յոէլ, ու Ասիելի որդւոյն Սարայիայի որդւոյն Յոսաբիային որ-
36 դին Յէհու, Ու Եղիոենայի, ու Յեկեբայ, և Յասուհա, ու Ասայիա, և Ադիէլ, ու Յեսիմիէ-
37 լ, ու Բանեա, Եւ Սեմայիայի որդւոյն Սամարիի որդւոյն Յեդայիայի որդւոյն Ալոնի
38 որդւոյն Սիփիի որդին Զիզա։ Ա՛ս անուն-ներով յիշուածները իրենց տոհմերուն մէջ իշխաններ էին, ու անոնց պզտատոհմները խիտ
39 չատցան։ Եւ իրենց անասուններուն համար արօտ փնտռելով՝ Գեդովրի մուտքը գացին
40 մինչև Ձորին արեւելեան կողմը. Եւ առատ ու ապէկ արօտ գտան. ու ան երկիրը ընդարձակ էր, և խաղաղութեան ու հանգստութեան մէջ էր. քանդի առաջ Քամին եղող-
41 ները հոն կը բնակէին։ Եւ սա անուններով գրուածները Յուդայի եզեկիա թագաւորին օրերը գացին, ու անոնց վրաններն ու հոն գտնուած բնակարանները *զարկին, ու զանդ բնակչինջ ըրին մինչև սա օրս, և անոնց տեղը բնակեցան. վասն զի հոն իրենց հօտե-
42 րուն համար արօտ կար։ Ու անոնցմէ՝ այսինքն Շմաւոնի որդիներէն հինգ հարիւր մարդ Սէիր լեռը գացին, իրենց վրայ Յեսսէի որդիքը Փալատիան, Նեարիան, Հռափայիան ու Ոզիէլ
43 էլը իշխան։ *Եւ *Ամաղեկին փախուցտականն մնացորդները զարկին, ու մինչև սա օրս հոն բնակեցան։

ԳԼ. Ե

1 Իր անդրանկութենէն զրկուած Ռուբենին տերունդը մինչև գերութիւնը. 9 անոնց բնակութիւնը, ու Հոգեպատգամով վրայ ըրած յայտնութիւնը։ 11 Գադի որդւոյը գլխաւոր մարդիկը ու բնակութիւնները։ 18 Ռուբենեանց, Գադեանց ու Մանասէի կէս ցեղին թիւը ու յայտնութիւնները։ 23 Կէս ցեղին բնակութիւնները ու գլխաւոր մարդիկը։ 25 Անոնց գերութիւնը իրենց մեղքին համար։

1 Եւ Իսրայէլին անդրանկանը Ռուբենին որդիքը. (քանդի *անդրանկութիւնը անոր էր. բայց †իր հօրը անկողինը պղծելուն համար՝ †իր անդրանկութեան իրաւունքը Իսրայէլի որդւոյն՝ Յովսեփին որդւոյը տրուեցաւ. ու ազգահամարին մէջ անդրանկի պէս չգրուե-
2 ցաւ։ Իսկ *Յուդա իր եղբայրներէն զօրաւոր եղաւ, ու անկէ †իշխանները ելան, բայց անդրանկութեան իրաւունքը Յովսեփինն էր։)
3 Իսրայէլին անդրանկանը *Ռուբենին որդիքը՝ Ենոքը, փաղղուս, Եսրոն ու Քարմի էին։
4 Յոէլին որդիքը՝ անոր որդին Սեմայիա, անոր
5 որդին Գոգ, անոր որդին Սեմէի, Անոր որդին Միքա, անոր որդին Ռեայիա, անոր որ-
6 դին Բաաղ, Անոր որդին Բէերա, որն որ

ք Յես. ԺԵ. 17։
* Յն՝ արհեստաւորաց ձաղին
ր Նէեմ. Ժա. 35։
ս Ծն. լը. 1, 5։ խզ. 12։
† Կամ ու Ադդեբարիմ աթթիկիմ։
ր Ծն. խզ. 10։ և ԵԼ. գ. 15։ ՝Ը՛ասո՛ւթ Յասմուէլ Թաս. խզ. 12։
ֆ Յես. ԺԲ. 2։
‡ Կամ ապգաբանու-թիւնները
ֆ Յես. ԺԲ. 5 ՝Ը՛ասո՛ւթ Ասեր-սուսաս։
լ Յես. ԺԲ. 8 ՝Ը՛ասո՛ւթ Բաալէթ-բէհր։
խ գ Թագ. ԺԸ. 8։
ծ Տես ա Թագ. ԺԵ. 8։ լ. 17։ բ Թագ. ը. 12։
* Ծն. խԹ. 32։ խթ. 3։
բ Ծն. լե. 22։ խթ. 4։
‡ Ծն. խը. 15, 22։
† Ծն. խթ. 8, 10։
Սալ. կ. 7։ ՃԸ. 8։
ե Միք. և. 2։ Մատ. բ. 6։
ռ Ծն. խզ. 9։ ԵԼ. գ. 14։ Թես. խզ. 5։

[ա]Ասրեասանի թագաւոր Թագաւորը գնաց տարաւ. անկա Յաբենեանց էր
7 Լաման էր։ Եւ անոր եղբայրները իրենց առաջերով [բ]երդոր ազգաժառնարին մէջ գրուեցան, [գ]Ասդ գլխաւորը Յեհել էր, եօթը Զաքարիա,
8 քարիա, Եւ Յովելի որդւոյն Սեմայի որդւոյն Ագազի որդին՝ Բաղա. ասիկա [դ]Արոերի մէջ, ու [ե]մինչև Նեբաւ ու Բէէլմէոն
9 բնակեցաւ. Եւ արեւելեան կողմը՝ Եփրատ գետէն մինչև անապատը բնակեցաւ, քանզի անոնց անասունները [զ]Գաղաադայ երկրին մէջ
10 չատցեր էին։ Ու Սաւուղին օրերը անոնք պատերազմ ըրին [է]Հագարացւոց հետ, որոնք իրենց ձեռքը ինկան. ու Գաղաադայ բոլոր բնակեալեան կողմերը՝ անոնց վրաններուն մէջը բնակեցան։
11 Եւ Գադի որդիները սահմնց դիմացը [ը]Բասանի երկրին մէջ բնակեցան մինչև Սելքա.
12 Գլխաւորը՝ Յովէլ, ու երկրորդը՝ Սափամ, եօթը Յանայի, ու Սափատ՝ Բասանի մէջ։
13 Եւ անոնց եղբայրները իրենց ազգաժառնիներուն համեմատ՝ Միքայէլ, Մեսուլամ, Սաբէէ, Յովրէ, Յաքան, Զիա ու Եբեր՝ եօթն
14 էին։ Ասոնք Բուզի որդւոյն Յագդոյի որդւոյն Յեհսիայի որդւոյն Միքայէլի որդւոյն Գաղաադի որդւոյն Յարոայի որդւոյն Հուբիի
15 որդւոյն Աբիհայէլին որդիք էին։ Անոնց ազգաժառնիներուն իշխանը Դունեի որդւոյն Ա-
16 դիելի որդին Աքի էր։ Եւ անոնք Գաղաադ՝ Բասանի ու անոր գիւղաքաղաքներուն մէջ, ու [թ]Արօնի բոլոր արուարձաններուն մէջ՝ մինչև անոնց սահմանները բնակեցան։
17 Ամէն ասոնք Յուդայի [ժ]Յոթամի թագաւորին օրերը, ու Իսրայէլի [ի]Երոբովամ թագաւորին օրերը ազգաժառնարին մէջ գրուեցան։
18 Ռուբինի որդիները ու Գադեանք ու Մանասէի կէս ցեղը՝ քաջասուներէն հազար եօթը հարիւր վաթսուն զօրաւոր, վահան ու սուր կրող, և աղեղ քաշող, պատերազմ սորված, ու պատերազմի ելլող մարդիկ էին։
19 Եւ անոնք Հագարացւոց, [լ]Յետուրացւոց, Նաբեսացւոց ու Նոդաբացւոց հետ պատերազմ ըրին, և անոնց յաղթեցին.
20 քանզի անոնք և բոլոր անոնց հետ եղողները անոնց ձեռքը մատնեցան. քանզի անոնք պատերազմին մէջ Աստուծոյ ապաւինեցին, ու անոնց
21 լսեց, վասն զի [խ]անոր ապաւինեցան։ Եւ անոնց անասունները՝ հինգ հազար ուղտ, ու երկու հարիւր հինգ հազար ոչխար, ու երկու հազար էշ, և հարիւր հազար մարդ գերի ըրին.
22 (քանզի շատերը մեռած ինկան. [ծ]վասն որ պատերազմը Աստուծմէ էր.) ու մինչև [կ]գերութիւնը անոնց տեղը բնակեցան։
23 Եւ Մանասէի որդւոյը կէս ցեղը անոնք երկրին մէջ բնակեցան, Բասանէն մինչև Բաալհերմոն, Սանիր ու Հերմոն լեռը, [ղ]Ասդ բազմացան.
24 Թիւ էին։ Եւ անոնց ազգաժառնիներուն իշխանները սասնք էին. Ափեր, Յեսի, Եղիել, Եզրիել, Երեմիա, Ովդուիա ու Յաքդիել, որոնք զօրաւոր, քաջ ու անուանի մարդիկ էին, ու իրենց ազգաժառնիներուն իշխաններն էին։
25 Եւ երենց հայրերուն Աստուծոյն դէմ ապստամբեցան, ու անոնք երկրին ազգացը [մ]աստուածներուն հետևեցան երկրացիներ պատնկեցան, որ Աստուած զանոնք անոնց առջևէն բնաջինջ
26 ըրած էր։ Եւ Իսրայէլին Աստուածը Ասորեստանի [ն]Փուղ Թագաւորին հոգին՝ ու Ասորեստանի [շ]Թագդաղաթ-փաղասար Թագաւորին հոգին դրդռեց, ու Ռուբինեանները, Գադեանները ու Մանասէին կէս ցեղը գերի ըրաւ, և զանոնք [պ]Հալա ու Քաբոր ու Հարա ու Գոզանի գետը տարաւ մինչև ասօր։

ԳԼ. Զ

1 Ղեւիի որդիները՝ [ռ]Գերսոն, Կահաթ ու Մե-
2 բարի էին։ Եւ Կահաթին որդիները Ամրամ,
3 Իսհառ, Քեբրոն ու Ոզիել էին։ Եւ Ամբրամին որդիները Ահարոն, Մովսէս ու Մարիամ էին։ Ու Ահարոնին որդիները՝ [ս]Նադաբ,
4 Աբիուդ, Եղիազար ու Իթամար էին։ Եղիազար Փենհէսը, — Փենհէս Աբիսուա,
5 Բուկին, Եւ Աբիսուա Աբիսուա Բուկին, ու
6 Բուկի Ոզին, Եւ Ոզի Զարհիան,
7 ու Զարհիա Մարիովթը, Ու Մարիովթ Ամարիան, և Ամարիա Աքիտով.
8 բը, Ու [տ]Աքիտովբ Սադովկը, ու [ր]Սադովկ Աքիմաասը, Եւ Աքիմաաս Ազարիան,
9 Ազարիա Յովհանան, Եւ Յովհանան Ազարիան, ու Ազարիա Ասարիան (որ Սողոմոնին Երուսաղէմ չինած [ց]տաճարին մէջ
10 քահանայութիւն բրաւ.) Ու [ւ]Ազարիա Ամարիան, և Ամարիա Աքիտովբ,
11 Աքիտով Սադովկը, ու Սադովկ Սաղում,
12 Սաղում, Եւ Սաղում Քեղկիան, ու
13 Քեղկիա Ասարիան, Եւ Ասարիա [ք]Սարայիան, ու Սարայիա Յովսեդեկը,

---

ա դ Թագ. Ժէ. 29։ Ժգ. 7։
բ Տիս Հմր. 17։
գ Յես. Ժգ. 15, 16։
դ Յես. իբ. 9։
ե Ծն. իե. 12։
զ —
է Յես. Ժգ. 11. 24։
ը Գլ. իե. 29։
թ դ Թագ. Ժէ. 5. 32։
ժ դ Թագ. Ժգ. 16. 28։
ի Ծն. իե. 15։ Գլ. ա. 31։
լ Տես Հմր. 22։
խ Սալ. իբ. 4, 5։
ծ դ Թագ. Ժէ. 29։ Ժէ. 6։
կ դ Թագ. Ժէ. 7։
հ դ Թագ. Ժէ. 19։
ղ դ Թագ. Ժէ. 29։
ճ դ Թագ. Ժէ. 6։ Ժը. 11։
մ Ծն. իզ. 11։ Եզ. ղ. 16։ Թագ. իգ. 57։ Գլ. իգ. 6։ Հմր. 16։
յ Ղև. Ժ. 1։
շ բ Թագ. բ. 17։
ո բ Թագ. Ժէ. 27։
չ գ Թագ. ղ, բ Մն. ը, 18։
պ Եզբ. տասը.
ռ Տես բ Մն. իզ. 17, 18։
ս Ղևէմ. Ժա. 11։
տ
ր
ց
ւ
ք Սարայիան. Ասարիա Ծնաւ Յովսեդեկը՝

15 Եւ Յովսեդեկ ՛էէւ գնաց, ՛երբոր Տէրը Յու-
դան ու Երուսաղէմը Նաբուգոդոնոսորին ձեռ-
քովը փոխադրեց։
16 Ղևիի որդիքը՝ Գերսան, Կահաթ ու Մե-
17 րարի էին։ Ու Գերսոնին որդւոցը անունները
18 սոնք էին. Ղոբենի ու Սեմէի։ Եւ Կահա-
թին որդիքը Ամրամ, Իսհառ, Քեբրոն ու
19 Ոզիել էին։ Մերարիին որդիքը Մոողի ու
Մուսի էին. և սոնք են Ղևտացւոց տոհ-
մերը ըստ հայրերուն համեմատ։
20 Գերսոնին որդին. անոր որդին Ղոբենի,
անոր որդին Յեղի, անոր որդին Զամմա,
21 Անոր որդին Յովաք, անոր որդին Ադդով,
անոր որդին Զարա, անոր որդին Յաթրի էր։
22 Կահաթին որդիքը. անոր որդին Ամմինա-
դաբ, անոր որդին Կորխ, անոր որդին Ասիր,
23 Անոր որդին Եղկանա, անոր որդին Աբիասափ,
24 անոր որդին Ասիր, Անոր որդին Թահաթ, անոր
որդին Ուրիել, անոր որդին Ոզիա ու անոր
25 որդին Սաւուղ էր։ Ու Եղկանային որդիքը
26 Ամեսայի, Ահիմոթ ու Եղկանա էին. Եղկա-
նային որդիքը. անոր որդին Սուփի, ու անոր
27 որդին Նահաթ, Անոր որդին Եղիաբ, անոր
28 որդին Յերոամ, անոր որդին Եղկանա էր։ Ու
Սամուելին որդիքը, անոր անդրանիկը Յո-
էլ, ու երկրորդը Աբիա էր։
29 Մերարիին որդիքը՝ Մոողի, անոր որդին
Ղոբենի, անոր որդին Սեմէի, անոր որդին
30 Ոզա, Անոր որդին Սամաա, անոր որդին Ան-
դիա, անոր որդին Ասայիա էր։
31 Եւ սոնք են որ Դաւիթ երգեցողութեան
պաշտօնին վրայ դրաւ Տէրոջը տունը ՛տա-
32 պանակին հանգստանալէն ետքը. Ու անոնց
պաշտօնը ժողովքի խորանին առջևը օրհնու-
թիւն երգել էր, մինչև որ Սողոմոն Երու-
սաղէմի մէջ Տէրոջը տունը չինեց. ու իրենց
կարգին համեմատ իրենց պաշտօնին վրայ կը
33 կենային։ Եւ իրենց որդիներովը կեցողները
սոնք են. Կահաթեանց որդիներէն Երգե-
ցող Եմանը՝ Յովելին որդին, որ ան Սամուէ-
34 լին որդին, Որ ան Եղկանային որդին, որ ան
Յերոամին որդին, որ ան Եղիելին որդին,
35 որ ան Թովայիին որդին, Որ ան Սուփիին որ-
դին, որ ան Եղկանային որդին, որ ան Մա-
36 հաթին որդին, որ ան Ամեսայիին որդին, Որ
ան Եղկանային որդին, որ ան Յովելին որ-
դին, որ ան Ազարիայիին որդին, որ ան Սո-
37 փոնիային որդին, Որ ան Թահաթին որդին,
որ ան Ասիրին որդին, որ ան Աբիասափին
38 որդին, որ ան Կորխին որդին, Որ ան Իսա-
հարին որդին, որ ան Կահաթին որդին, որ
ան Ղևիին որդին, որ ան Իսրայէլին որդին
39 էր. Եւ անոր աջ կողմը կայնողը իր եղբայրը
Ասաֆն էր, — Ասաֆ՝ Բարաքիային որդին,
40 որ ան Սամայիին որդին, Որ ան Միքայէլին
որդին, որ ան Բաասէայիին որդին, որ ան Մել-
41 քիային որդին, Որ ան Ամմանիին որդին, որ ան
Զարայիին որդին, որ ան Ադայիային որդին,
42 Որ ան Եթանին որդին, որ ան Զամմային
43 որդին, որ ան Սեմէիին որդին, Որ ան Յե-
թին որդին, որ ան Գերսոնին որդին, որ ան
44 Ղևիին որդին էր. Ու անոնց եղբայրները՝
Մերարիին որդիքը ձախ կողմը կը կայնէին. Եթան՝
Կիսեայիին որդին, որ ան Աբդիին որդին, որ
45 ան Մալուքին որդին, Որ ան Ասաբեայիին որ-
դին, որ ան Ամասեայիին որդին, որ ան Փել-
46 կիային որդին, Որ ան Ամսիին որդին, որ
ան Բանիին որդին, որ ան Սամերին որդին,
47 Որ ան Մոողիին որդին, որ ան Մուսիին որ-
դին, որ ան Մերարիին որդին, որ ան Ղե-
48 ւիին որդին էր։ Ու անոնց եղբայրները՝ Ղև-
տացիք Աստուծոյ տանը խորանին ամէն ծա-
ռայութեանը նուիրուած էին։
49 Բայց Ահարոն ու անոր որդիքը ողջակէզի
սեղանին վրայ ողջակէզ՝ ու խունկի սեղանին
վրայ խունկ կը մատուցանէին, սրբութեանց
սրբութիւնին ամէն գործը կատարելով, ու
Իսրայէլին համար քաւութիւն ընելով, ան
ամենուն համեմատ որ Աստուծոյ ծառան
50 Մովսէս պատուիրեր էր։ Եւ Ահարոնին որ-
դիքը սոնք էին. Անոր որդին Եղիազար,
անոր որդին Փենէհէս, անոր որդին Աբիտուա,
51 Անոր որդին Բոկկի, անոր որդին Ոզի, անոր
52 որդին Զարխիա, Անոր որդին Մարիոթ, անոր
որդին Ամարիա, անոր որդին Ախիտուբ,
53 Անոր որդին Սադոկ, անոր որդին Ախիմաաս։
54 Եւ կահաթի տոհմին՝ Ահարոնի որդւոցը
բնակութիւնները սոնք էին՝ իրենց դեղե-
րովը ու իրենց սահմաններովը, քանզի ան
55 վիճակը անոնց եղաւ։ Եւ Յուդայի երկրին
մէջ Քեբրոնը ու անոր չրջակայ արուարձան-
56 ները անոնց տուին. Բայց ան քաղաքին ար-
տերը ու անոր գեղերը Յեփոնեան Քաղերին
57 տուին։ Եւ Յուդայի քաղաքներէն Ահարո-
նի որդւոցը Քեբրոնը տուին (որ ապաստանի
քաղաք էր), ու Լիբնան իր արուարձաններովը, և
Յաթիրը ու Եսթեմովը իր արուարձաններովը,
58 Եւ Հոլոնը իր արուարձաններովը, ու Դաբի-
59 րը իր արուարձաններովը, Եւ Այինը իր
արուարձաններովը, ու Բեթսամիսը իր
60 արուարձաններովը. Եւ Բենիամինի ցեղէն
Գաբան իր արուարձաններովը, ու Գաղեմէթը
իր արուարձաններովը, և Անաթովթը իր
արուարձաններովը. անոնց տոհմերուն ամէն
քաղաքները տասներեք քաղաք էին։
61 Ու ասն ցեղին տոհմերէն մնացած Կահաթի

Ը Թագ. ին. 18։ | Ը Տիս հմր. 35. 36։ | Ի ԵԼ. գ. 24։
Թ ԵԼ. գ. 16։ Հմր. 1։ | Ժ Հմր. 33։ ա Թագ. բ. 2։ | Ի Գն. ա. 9։
Ի Հմր. 42։ | Ի ԳԼ. Ժգ. 1։ | Ի ԵԼ. գ. 7։
Ի Յես. իա։

Ի Յես. իա. 11, 12։ | Ի Յես. իա. 15 ՛ի- ՚՚՚

որդւոցը՝ Մանասէին կէս ցեղէն վիճակով տասը քաղաք ։

62 Ու Գերսոնի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ Իսաքարի ցեղէն, Ասերի ցեղէն ու Նեփթաղիմի ցեղէն ու Բասանի մէջ Բենիամինի ցեղէն Մանասէի ցեղէն տասներեք քաղաք ։

63 Մերարիի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ Ռուբենի ցեղէն ու Գադի ցեղէն և Զաբուղոնի ցեղէն վիճակով տասներկու քաղաք ։

64 Ու Իսրայէլի որդիքը սա քաղաքները իրենց արուարձաններովը Ղեւացիներուն տուին ։

65 Եւ Յուդայի որդւոցը ցեղէն ու Շմաւոնի որդւոցը ցեղէն ու Բենիամինի որդւոցը ցեղէն վիճակով՝ սա անունով յիշուած քաղաքները

66 տուին ։ Եւ Կահաթի որդւոցը ճոյճ տոհմերուն Կաղուած քաղաքները Եփրեմի ցեղ-

67 ին էր։ Ու անոնց Եփրեմի լեռանը վրայ Սիւքեմը տուին, (որ ապաստանի քաղաքներէն էր,) ու անոր արուարձանները, և Գազերը

68 իր արուարձաններովը, Ու Կիբզայիմ իր արուարձաններովը, և Բեթհորոնը իր արուար-

69 ձաններովը, Ու Այղոնը իր արուարձաններովը, և Գեթրեմմոնը իր արուարձաններովը։

70 Ու Մանասէի կէս ցեղէն Ները իր արուարձաններովը, և Բղրաամը իր արուարձաններովը կահաթի որդւոցը մնացած տոհմին ։

71 Գերսոնի որդւոցը՝ Մանասէի կէս ցեղին տոհմէն Բասանի մէջ Գոլզանը իր արուարձաններովը, ու Աստարովթը իր արուարձան-

72 ներովը։ Եւ Իսաքարի ցեղէն Կադէսը իր արուարձաններովը, Դաբարաթը իր արուար-

73 ձաններովը, Ու Ռամովթը իր արուարձաններովը, և Անամը իր արուարձաններովը։

74 Ու Ասերի ցեղէն Մաասաղը իր արուարձաննե-

75 րովը, և Աբդոնը իր արուարձաններովը, Ու Հուկոկը իր արուարձաններովը, և Բոորը իր

76 արուարձաններովը։ Ու Նեփթաղիմի ցեղէն Գալիլեայի մէջ Կադէսը իր արուարձաննե-

77 րովը, և Համմոնը իր արուարձաններովը, ու Կարիաթեմը իր արուարձաններովը ։

77 Եւ մնացածներուն՝ այսինքն Մերարիի որդւոցը՝ Զաբուղոնի ցեղէն Ռիմոնը իր արու-

78 արձաններովը, Թաբորը իր արուարձաննե-

79 րովը։ Ու Երիքովի Յորդանանէ անդին կողմը՝ Յորդանանէ արեւելեան կողմը՝ Ռուբենի ցեղէն անապատի մէջ Բոսորը իր արուար-

80 ձաններովը, ու Յասսան իր արուարձաննե-

81 րովը։ Եւ Գադի ցեղէն Գաղաադի մէջ Ռամովթը իր արուարձաններովը, ու Մանայիմը իր արուարձաններովը, և Եսերոնը իր արուարձաններովը, և Յաղերը իր արուարձաններովը ։

ԳԼ · Է

1 Իսաքարի · 6 Բենիամինի · 13 Նեփթաղիմի · 14 Մանասէի · 20 · 24 ու Եփրեմի որդիքը · 21 Եփրեմին կրած Նեղութիւնը Գեթի մարդոցմէ · 23 Բարիա կը ծնանի անոր · 28 Եփրեմացւոց բնակութիւնները · 30 Ասերի որդիքը ։

1 Եւ Իսաքարի որդիքը՝ Թովղա ու Փուա

2 և Յասուբ ու Սամրօն՝ չորս էին ։ Եւ Թովղայի որդիքը՝ Ոզի ու Հռափայիա և Յեղիէլ ու Յեհմայի և Յերեմաթ ու Սամուէլ՝ իրենց հօրը Թովղայի տները իշխանները՝ իրենց ազգին մէջ զօրաւոր կարիճներ էին. Դաւիթին օրերը թուով իրենց քսանուերկու

3 հազար վեց հարիւր էր ։ Եւ Ոզիին որդիքը՝ Յեզրիա ու Յեզրիայի որդիքը Միքայէլ և Աբդիա ու Յոէլ և Յեսիա՝ հինգ էին, և

4 ամէնն ալ իշխաններ էին։ Ու անոնց հետ անոնց ցեղին ու ազգատոհմին մէջ պատերազմի շարուող երեսունուվեց հազար զօրք կար, քանզի անոնց կիներն ու որդիները շա-

5 տ էր ։ Եւ անոնց եղբայրները Իսաքարի բոլոր տոհմերուն մէջ զօրաւոր կարիճներ ըլլալով՝ իրենց ազգահամարին համեմատ ամէնը ութսունեւեօթը հազար էին ։

6 Բենիամինի որդիք՝ Բալա, Բոքոր ու Յեդիաէլ՝ երեք էին ։ Եւ Բալայի որդիքը՝ Եսբօն,

7 Ոզի, Ոզիէլ, Յերիմոթ ու Իրի՝ իրենց ազգատոհմին իշխանները ու զօրաւոր կարիճները՝ հինգ էին. և անոնց ազգահամարին մէջ դրուածները քսանուերկու հազար երեսուն-

8 ուչորս հոգի էին ։ Ու Բոքորի որդիքը Զամիրա, Յոաս, Եղիազար, Եղհովենայի, Ամրի, Յերիմոթի, Աբիա, Անաթովթի ու Գադեմի էին. ասոնք ամէնը Բոքորի որդիքն

9 էին ։ Եւ անոնց ազգահամարին մէջ իրենց ազգատոհմներուն իշխանները՝ զօրաւոր կարիճներ ըլլալով՝ քսան հազար երկու հա-

10 րիւր հոգի կար ։ Եւ Յեդիէլի որդին Բալհան, ու Բալհանի որդիքը՝ Յեուս, Բենիամին, Ահոդ, Քանանա, Զեթհան, Թարսիս

11 ու Աքիսահար էին ։ Ասոնք ամէնը Յեդիէլի որդիքը իրենց տոհմերուն իշխանները ու զօրաւոր կարիճներ էին, — տասնեւեօթը հազար երկու հարիւր պատերազմի ելլող մար-

12 դիկ էին ։ Եւ Շուփիմ ու Ուփիմ Իրի որդիքն էին, Հուսիմ ալ Աքիրի որդին էր ։

13 Նեփթաղիմի որդիքը՝ Յասիէլ, Գունի, Յասեր ու Շեղղում՝ Բալհայի որդիքն էին ։

14 Մանասէի որդիքը՝ Ասրիէլ, որ զանիկա Ե-

ա Յես · խա · 5 ։
բ Յես · խա · 7 · 34 ։
գ Հմմ · 61 ։
դ Եբր · տասնմանին

ե Յես · խա · 21 ։
զ Տես Յես · խա · 22— 33 ։

է Ծն · խզ · 13 ։ Թուա · խզ · 23 ։
ը Թագ · խդ · 1 · 2 ։ Գէ · խե · 1 ։

թ Ծն · խզ · 21 ։ Թուա · խզ · 38 ։ Գէ · ը · 1 · եւ ։

ժ Թուա · խզ · 39 ։ Սաւթամ ։
ի Թուա · խզ · 38 ։

Ասկրամ ։
ձ Ծն · խզ · 24 ։ Սիլեմ ։

15 դին Հայրը Մաքիրը ծնաւ ։ Եւ Մաքիր իրեն
կնիկ առաւ Ոփիմի ու Սուփիմի քոյրը՝ որուն
անունը Մաաքա էր , ու երկրորդին անունը
Սալպաադ էր . և Սալպաադին աղջիկները
16 ծնան ։ Ու Մաքիրի կնիկը Մաաքա որդի մը
ծնաւ , և անոր անունը փարէս կոչեց . ու
անոր եղբօրը անունը Սարէս էր , և անոր որ-
17 դիները Ուղամ ու Բոկոմ էին ։ Եւ Ուղամի
որդին Բեդան էր . Մանասէի որդւոյն Մա-
քիրի որդւոյն Գաղաադին որդիքը սոսնձ
18 էին ։ Ու անոր քոյրը Մաղքէթ ծնաւ Եսու-
19 դ , Աբիեզերը ու Մաալան ։ Եւ Սեմիդայի
որդիքը Ալքիան , Սիւքեմ , Ղահէլ ու Անիամ
էին ։
20 Ու Եփրեմի որդիքը՝ Սուտաղա , (և անոր
որդին Բարադ , ու անոր որդին Թահաթ , ու
անոր որդին Եղիադա , և անոր որդին Թա-
21 ահ , Ու անոր որդին Զաբադ , և անոր որ-
դին Սուտաղա ,) նաև Եզեր ու Եղիադ էին .
ու զանոնք ան երկրին մէջ ծնած գեղացիք
մեռցուցին , քանի անոնց անասունները առ-
22 նելու էկան ։ Եւ անոնց Հայրը Եփրեմ շատ
օրեր սուգ բռնեց , ու անոր եղբայրները զա-
23 նիկա մխիթարելու գացին ։ Եւ անիկա իր
կնկանը մուտ , ու անիկա յղանալով որդի մը
ծնաւ . և անոր անունը Բարիա կոչեց , վասն
24 զի իր տանը վրայ չարիք եկած էր ։ Ու ա-
նոր աղջիկը Սէերա էր . ասիկա վարի ու
25 վերի Բեթորոնը ու Ողան-սէերան շինեց ։ Եւ
անոր որդին Հռափէ ու Հռասէփ , ու անոր
26 որդին Թահէ , և անոր որդին Թաան , Անոր
որդին Ղաադան , անոր որդին Ամիուդ , անոր
27 որդին Եղիսամա , Անոր որդին Նաւէ ։
28 անոր որդին Յեսու էր ։ Եւ անոնց կալուածք-
ները ու բնակութիւնները սոսնձ էին , Բե-
թէլ ու անոր գեղերը , ու արեւելեան կողմն
Նաարան , և արեւմտեան կողմն Գազեր ու
անոր գեղերը , և Սիւքեմ ու անոր գեղերը ,
29 մինչև Գազա ու անոր գեղերը , Եւ Մանա-
սէի որդւոյը սահմաններուն քովը Բեթսան
ու անոր գեղերը , Թանաք ու անոր գեղերը ,
Մակեդդով ու անոր գեղերը , Դովր ու անոր
գեղերը . Իսրայէլի որդւոյն Յովսեփին որդի-
քը սոսնձ մէջ կը բնակէին ։
30 Ասերի որդիքը Յեմնա , Յեսուա , Յեսուի
31 ու Բարիա , և անոնց քոյրը Սարա էր ։ Ու Բա-
րիային որդիքը Փաբեր ու Մեղքիել էին .
32 ասիկա Բարսաւիթի Հայրն էր . Ու Փաբեր
ծնաւ Յափլեթը , Սոմերը և Քովէթան , ու
33 անոնց քոյրը Սոլան ։ Ու Յափլեթին որ-
դիքը Փասաք , Բամհէլ ու Ասուաթ էին .
34 Յափլեթի որդիքը սոսնձ էին ։ Եւ Սոմե-
րի որդիքը Ախի , Հռոհգա , Ովա ու Արամ
35 էին ։ Ու անոր եղբօրը Հելեմին որդիքը Սոփ-
36 փա , Յամնա , Սելէս և Ամաղ էին ։ Սոփ-
37 փայի որդիքը՝ Սուա , Հռնաթար , Սուաղ , Բե-
րի , Յեմրա , Բասար , Ովդ , Սամմա , Սաղի-
38 սա , Յեթրան և Բէերա ։ Ու Յեթերի որդի-
39 քը Յեփունէ , Փասպա և Արա էին ։ Ու Ուլ-
ղայի որդիքը Արահ , Անիէլ ու Հռասիա էին ։
40 Ասոնք ամէնը Ասերի որդիքն էին , ու էրքնոյ
աղդատոհմներուն իշխաններն էին , ընտիր ու
զօրաւոր կարիճներ և դլխաւոր իշխաններ
էին . ու անոնց աղդահամարին մէջ պատե-
րազմական զօրաց թիւը քսանուվեց հազար
մարդ էր ։

ԳԼ . Ը

1 Բենիամինի որդիքը , ու անոր գլխաւոր մարդիկը ։ 33 Սաուղն ու Յովնաթանին սղգաբանութիւնը ։

1 Ու Բենիամին ծնաւ իր անդրանիկը Բաղան ,
2 երկրորդը Ասբէլը , երրորդը Ահրան , Զոր-
3 րորդը Նովան , ու հինգերորդը Ռափան ։ Եւ
Բաղային որդիքը †Ադար , Գերա , Աբիուդ ,
4 Աբիսուա , Նէեման , Ահոք , (5) Գերա ,
6 Սուփան և Փիսամ էին ։ Ու Ահոդի որդի-
քը սոսնձ էին , Եհաթայի բնակչացը իշխան-
ները սոսնձ էին , ու զանոնք Մանահաթի
7 փոխադրեցին . Եւ Նէեման ու Ախիա ու զա-
նոնք փոխադրողը Գերա . ասիկա Ողան ու
8 Ախիուդը ծնաւ ։ Եւ Սահարիմ զանոնք Խըր-
կնելին հաքը Մոաբի երկրին մէջ ղրկեցին
նաքը Մովաբի երկրին մէջ ղրկեցին ծը-
նաւ . — անոր կնիկները Հուսիմ ու Բաարա
9 էին ։ Եւ իր կնիկէն Յոդեսէն Յոբաբը , Սաբիան ,
10 Մեսան , Մեղքամը , Յեուսը , Սեքիան ու Մար-
ման ծնաւ . ասոնք անոր որդիքը — տոհմերու
11 իշխաններ էին ։ Եւ Հուսիմէն Աբիտովբը ու Ել-
12 փաադը ծնաւ ։ Ու Եղփաադին որդիքը՝ Եբեր ,
Միսաամ ու ‡Սամեր , (ասիկա Ոնովը , Ղադը
13 ու անոր գեղերը շինեց ,) Եւ Բարիա ու Սե-
մա էին . ասոնք Այեղոն բնակող տոհմերուն
իշխաններն էին , — ասոնք վռընտեցին Գե-
14 թի բնակիչները ։ Եւ ||Ահիով , Սոսեկ , Յե-
15 րիմովթ , Զաբադիա , Արադ , Եդեր ,
16 Միքայէլ , Յեսպա ու Յովքա Բարիայի որդիքն
17 էին ։ Եւ Զաբադիա , Մեսուղամ , Ազակի ,
18 Բաբեր , Յեսամարի , Յեզղիա և Յոբաբ Եղիա-
19 ապի որդիքն էին ։ Եւ Յակիմ , Զեքրի , Զաբ-
20 դի , Եղիհնայի , Սաղթի , Եղիել , (21) Ադայիա ,
Բարիա և Սամարաթ Սեմհիի որդիքն էին ։
22 Ու Յեսպան , Եբեր , Եղիել , (23) Աբդոն ,
24 Զեքրի , Անան , Անանիա , Եղամ , Անա-
25 թոթիա , Յեփադիա ու Փանուէլ Սոսեկի
26 որդիքն էին ։ Եւ Սամսարի , Սահարիա , Գո-
27 թողիա , Յարեսիա , Եղիա և Զեքրի Յերո-
28 ամի որդիքն էին ։ Ասոնք իրենց տոհմերուն

ե ա թագ . ժբ . 11 ։
զ Թագ . իզ . 30 ։ Ի՛ շատ-
է Ինկեր ։
ը Թագ . իզ . 35 ։

* Յի՛ չարիքի մէջ ։
ժ Թագ . ժգ . 9 . 17 ։
ի Յես . ժգ . 7 ։
լ Յես . ժէ . 7 ։

խ Յես . ժէ . 11 ։
ծ Դն . իզ . 17 ։ Թագ .
իզ . 44 ։

ա Դն . իզ . 21 ։ Թագ .
իզ . 38 ։ Գլ . է .
6 ։
† Կամ Արկգ . Դն .

իզ . 21 ։
բ Թագ . իզ . 39 ։ Շատ-
Սագիսամ ։ Տես գլ .
է . 12 ։

ֆ Գլ . բ . 52 ։
‡ Կամ Սամեգ ,
‖ Կամ անոր եղբայրք
ները ,

Համեմատ նահապետաներ -- իշխաններ էին,
ու Երուսաղեմի մէջ կը բնակէին։
29 Եւ [1]Գաբաւոնի մէջ Գաբաւոնի Հայրը կը
բնակէր. ու անոր կնկանը անունը Մաաքա
30 էր. Եւ անոր անդրանիկ որդին Աբդօն էր.
31 հաբը Սուր, Կիս, Բաալ, Նադաբ, Գեդոր,
32 Աքիով ու [2]Զաքար էին։ Եւ Մակելոթի ծը-
նաւ [3]Սամեան. ու սոնք ալ իրենց եղբայր-
ներուն դիմացը Երուսաղեմի մէջ իրենց ե-
բայրներուն հետ բնակեցան։
33 Եւ [4]Ներ ծնաւ Կիսը, ու Կիս ծնաւ Սա-
ուղը, և Սաուղ ծնաւ Յոնաթանը, Մել-
34 քիսուէն, Աբինադաբը ու [5]Եսբաալը։ Եւ
Յոնաթանի որդին [6]Մերիբաալ էր. ու Մի-
35 բիաալ ծնաւ [7]Միքան։ Եւ Միքային որդի-
քը Փիթօն, Մելէք, Թարէ ու Աքազ էին։
36 Եւ Աքազ ծնաւ Յոհադան, ու Յոհադա ծը-
նաւ Գաղեմմէթը, Ազմաւթը ու Զամբրին. և
37 Զամբրի ծնաւ Մոսան, Ու Մոսա ծնաւ Բա-
նաան. անոր որդին [8]Փաթա, անոր որդին
38 Եղեասա -- անոր որդին Եսել էր։ Ու Եսել
վեց որդի ունէր, և անոնց անուններն սոսնք
են. Եզրիկամ, Բոքերու, Իսմայէլ, Սաարիա,
Աբդիա ու Հանան. սոսնք ամէնը Եսելի որ-
39 դիքն էին։ Եւ անոր եղբօրը Եսեկի որդիքը՝
անդրանիկը Ուզամ, երկրորդը Յեուս, եր-
40 րորդը Եղիփազէտ էր։ Եւ Ուզամի որդիքը
զօրաւոր կարճներ -- աղեղնաւորներ էին,
և անոնք շատ որդիներ ու թոռներ ունէին՝
հարիւր յիսունի չափ. սոսնք ամէնը Բենիա-
մինի որդւոցմէ էին։

ԳԼ. Թ

1 Ա[1]յսպէս [2]բոլոր Իսրայէլացիք արձանագ-
րուած էին, և ահա Իսրայէլի ու Յուդայի
թագաւորաց գրքին մէջ գրուած էին. Ե
իրենց անօրինութեանը համար Բաբելոն գերի
տարուելցան։
2 [3]Եւ անոնց կալուածքներուն մէջ անոնց
քաղաքներուն մէջ առաջ բնակողները՝ Իսրա-
յէլացիներէն, քահանաներէն, Ղեւտացիներէն
3 և [4]նաթինայիմներէն եղան։ Ու [5]Երուսա-
ղեմի մէջ Յուդայի որդւոցմէ, Բենիամինի
որդւոցմէ, Եփրեմի ու Մանասէի որդւոցմէ
4 բնակեցան. Յուդայի որդւոյն Փարեսի որդի-
ներէն՝ Բանիի որդւոյն Իմրիի որդւոյն Ամրիի
5 որդւոյն Ամիուդի որդին Ութայ։ Եւ [6]Սե-
լոմեաններէն՝ անոր անդրանիկը Ասայիա ու
6 անոր որդիքը։ Եւ Զարայի որդւոցմէ՝ Յեհիէլ

ու անոնց եղբայրները՝ վեց հարիւր իննսուն
7 մարդ։ Ու Բենիամինի որդւոցմէ՝ Սաանուայի
որդւոյն Ոդոսիայի որդւոյն Մեսուղամի որ-
8 դւոյն Յիդոնիայի որդւոյն Երոհամի որդին
Յեղա, ու Մաքբիի որդւոյն Ոզնի որդին Էլա, ու
Յեբնիայի որդւոյն Ռագուելի որդւոյն Սե-
9 փատիային որդին Մեսուղամ, Եւ անոնց եղ-
բայրներուն իրենց ցեղերուն համեմատ՝ ինչ հա-
րիւր չիսունուվեց մարդ. սոս բոլոր մարդիկը
իրենց սոհմերուն նահապետներն էին։
10 [7]Ու քահանաներէն՝ Յեդայիա, Յոյարիբ
11 ու Յաքին, Եւ Ազարիա Հղկիայի սոնը վերակացու՝
Աքիտոբի որդւոյն Մարիովթի որդւոյն Սա-
դոքի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Փեղղիա-
12 յին որդին Ադայիա, Ու Մեղբիայի որդւոյն
Փաշուրի որդւոյն Յերոհամին որդին Ադայիա,
ու Եմմերի որդւոյն Մեսեզաբէլի որդւոյն
Մեսուղամի որդւոյն Եզեքիայի որդւոյն Ադին-
13 յին որդին Մասէ, Եւ անոնց եղբայրները
իրենց սոհմերուն իշխանները՝ հազար եօթը
հարիւր վաթսուն զօրաւոր կարճներ Աստա-
ծոյ սոնը գործքին ծառայութեանը մէջ էին։
14 Ու Ղեւտացիներէն՝ Մերարիի որդւոցմէն՝
Սաարիայի որդւոյն Եզրիկամի որդւոյն Սոս-
15 բին որդին Սեմայիա, Եւ Բակբակար -- Երես
և Գալազ՝ ու Ասաբի որդւոյն Զեբրիի սո-
16 դւոյն Միքայէլին որդին Մաթթանիա, Եւ Իդի-
թունի որդւոյն Գալազի որդւոյն Սեմայիային
որդին Աբդիա, ու Եղկանայի որդւոյն Ասա-
յին որդին Բարսաբիա, որ Ներոտիաթացւոց
17 դեղերուն մէջ կը բնակէր։ Ու դռնապաններ-
րը՝ Սեղդում, Ակկուբ, Տելմոն և Աքիման ու
անոնց եղբայրները. Սեղդ վերակացուն Սել-
18 զում էր։ Մինչև †հոս թագաւորին դուռը
ելլելուն՝ որ արեւելեան կողմն է. սոսնք Ղեւիի
որդւոցը բանակներուն դռնապաններն էին։
19 Եւ Կորխի որդւոյն Աբիասաֆի որդւոյն Կոր-
խին որդին Սեղդում, ու անոր եղբայրները՝
անոր հօրը սունէն եղող կորխացիները ծա-
ռայութեան գործքին վրայ էին, ու խորանին
սեմերուն պահապանութիւնը կ'ընէին. և անոնց
հայրերը Տէրոյը բանակին մէջ դրան պահ-
20 պանութիւնը կ'ընէին։ Ու Եղիազարի որդին
Փենեհէս առաջ անոնց վրայ իշխան էր, ու
21 Տէրը անոր հետ էր։ Մասեզամիայի որդին
Զաբարիա ժողովքի խորանին դրանը պահա-
22 պան էր։ Դռներուն մէջը պատուելի ընտ-
հանր բոլոր դռնապան ընտրուածները երկու
հարիւր տասներկու հոգի էին, սոսնք իրենց
դեղերուն մէջ սպասաւորի մէջ գրուելցան.
Դաւիթ ու Սամուէլ [8]տեսողը զանոնք իրենց
23 պաշտօնին վրայ դրին։ Եւ անոնք ու անոնց
որդիքը Տէրոջը տան՝ այսինքն խորանի տան

---

[1] Գէ. Թ. 35։
[2] Գէ. Թ. 37 ։ Զաքարիա։
[3] Գէ. Թ. 38 ։ Սամաաւ։
[4] ա Թագ. ժգ. 51։
[5] բ Թագ. բ. 8 ։ Եսբաաղ։ Յերոհամի։
[6] բ Թագ. գ. 4։ Թ. 6. 10 ։ Մեմ-
փիբոսթէ։
[7] բ Թագ. Թ. 12։
[8] Գէ. Թ. 43 ։ Ոսոխիա։

[1] Եզր. բ. 59։
[2] Եզր. բ. 70։ Ղեւտ. ի. 73։
[3] Յեհ. Թ. 27։ Եզր. բ. 43։ ը. 20։
[4] Ղեւտ. ժա. 1։
[5] Կամ Սիլոեացիները։
[6] Ղեւտ. ժա. 10։ ևն։
[7] Կամ հինգ
[8] Թագ. ւա. 6։
[9] ա Թագ. Թ. 9։
[10] Գէ. իգ. 1, 2։

դռներուն քովը փոխանակաւ պահպանութիւն
24 կ՚ընէին։ Դռնապանները չորս կողմերը կը կայ-
նէին՝ արեւելեան, արեւմտեան, հիւսիսային
25 ու հարաւային կողմերը։ Եւ գեղերու մէջ
եղող անոնց եղբայրները աոնէն աոնէն կու գա-
յին, — Բեօթհաական օր անոնց հետ կը կեռչէր։
26 Քանի մը Ղեւտացիները՝ ան չորս գլխաւոր
դռնապանները մէջտեղ պաշտօնին մէջ՝ ան-
նեակներուն վրայ ու Աստուծոյ տանը գան-
27 ձերուն վրայ էին. Ու գիշերը Աստուծոյ տանը
բղոթաի.քը կը կենային, քանդի պահպանու-
թիւնը անոնց վրայ էր. և ամէն առտու գա-
28 նիկա անոնք պիտի բանային։ Ու պաշտօնի
անօթներուն վերակացուները անոնցմէ էին,
քանդի զանոնք համրանքով ներս կը բերէին,
29 ու համրանքով դուրս կը հանէին։ Եւ —բիշ
ամաններուն ու սրբարանին բոլոր գործիքնե-
րուն, և նաչինին ու գինիին ու եղին և կըն-
դրուկին ու համեմներուն վերակացուները
30 անոնցմէ էին։ Եւ Համեմներուն բաղադրու-
թիւանքը եղը չինողները քահանայից որդի-
31 ներէն էին։ Ու Ղեւտացիներէն՝ Կորխացի Սել-
ղումին անդրանիկը Մատաթիա Տատպակի
32 գործքին վերակացուն էր։ Եւ Տատաքաւորու-
թիան հացին վերակացուները անոնց եղբայր-
նեբէն՝ կահաթացւոց որդիներէն էին, որ գա-
33 նիկա չաբաթէ չաբաթ պատրաստեն։ Ու սոն.ք՝
այսինքն Ղեւտացւոց տոհմերուն իշխանները
Երգիցողները էին. և անենաւիներուն մէջ կը
նստէր, և ուրիշ գործ մը չունէին, քանդի
ցորեկ ու գիշեր սա պաշտօնով զբաղած էին։
34 Ա՛ս Ղեւտացւոց տոհմերուն իշխանները իրենց
ցեղերուն համեմատ իշխաններ էին. անոնք
երուսաղեմի մէջ կը բնակէին։
35 Եւ Գաբաւոնի մէջ Գաբաւոնի հայրը Յեհիէլ
կը բնակէր. ու անոր կնկանը անունը Մաա-
36 քա էր. Եւ անոր անդրանիկ որդին Աբդօն
էր.ետքը Սուր, Կիս, Բաաղ, Ներ, Նա-
37 դաբ, Գեդոր, Աքիով, Զաքարիա և Մա-
38 կելոթ էին։ Ու Մակելոթ Ծնաւ Սամաամի.
ու սոնք ալ իրենց եղբայրներուն դիմացը՝
երուսաղեմի մէջ իրենց եղբայրներուն հետ
բնակեցան։
39 Եւ Ներ Ծնաւ Կիսը, ու Կիս Ծնաւ Սա-
ուղը, և Սաուղ Ծնաւ Յոնաթանը, Մել-
40 քիսուէն, Աբինադաբը ու Եսբաալը։ Եւ
Յոնաթանի որդին Մերիբաալ էր. ու Մերի-
41 բաալ Ծնաւ Միքան։ Եւ Միքայի որդիները
42 փիթոն, Մելէք, Թարէ՝ — Ա՛ահազ էին։ Եւ
Ա՛հազ Ծնաւ Յոադան, ու Յոադա Ծնաւ
Գաղեմէթը, Ազմաւէթը ու Զամրին. և Զամ-
43 րի Ծնաւ Մոսան. Ու Մոսա Ծնաւ Բանաան.
անոր որդին Ռափայիա, անոր որդին Եղեա-
44 սա, — անոր որդին Եսել էր։ Ու Եսել վեց
որդի ունէր, և անոնց անուններըը սոսն.ք են.
Եզրիկամ, Բոքերու, Իսմայէլ, Սաարիա,
Աբդիա ու Անան. Եսելին որդիները սոսն.ք էին։

ԳԼ. Ժ

1 Սաուղին յաղթութիւնը ու մահը։ 8 Փղշտացիք Սաուղին
վրայ յաղթութեան Հանդէսը կը կատարեն։ 11 Գաղաադ ու
Յաբեսի բնակիչները Սաուղին ու անոր որդւոցը ցաւցու-
ցած սկզբ։ 13 Սաուղին մեղքը որուն համար թագաւորու-
թիւնը անկէ վերցաւ ու Դաւիթին տրուեցաւ։

1 Եւ Փղշտացիք Իսրայէլի հետ պատերազմ
բրին, ու Իսրայէլի մարդիկը փղշտացւոց առ-
ջևէն փախան, ու Գեղբուէ լեռանը վրայ ըս-
2 պանուած ինկան։ Եւ Փղշտացիք Սաուղին
ու անոր որդւոցը հասան. ու Փղշտ-
ացիք Սաուղին որդիքը՝ Յոնաթանը, Ա-
3 բինադաբը ու Մելքիսուէն զարկին։ Եւ պա-
տերազմը Սաուղին վրայ սաստկացաւ. ու ա-
զեղնաւորները զանիկա գտան, ու ազեղնաւոր-
4 ներէն վիրաւորուեցաւ։ Եւ Սաուղ իր կա-
պարճակիրին ըսաւ, Սուրդ քաշէ ու անով
զիս խոցէ, չըլլայ որ սա անթլփատները գան
ու զիս ծաղր ընեն. բայց կապարճակիրը չու-
զեց, քանդի շատ վախցաւ։ Եւ Սաուղ առ-
5 րը առաւ ու անոր վրայ ինկաւ։ Եւ անոր
կապարճակիրը Սաուղին մեռնիլը տեսնելով՝
ան ալ իր սուրին վրայ ինկաւ ու մեռաւ։
6 Այսպէս մեռաւ Սաուղ ու անոր երեք որ-
դիքը. անոր բոլոր տունն ալ միասին մեռաւ։
7 Ու հովիտին մէջը եղող բոլոր Իսրայէլի մար-
դիկը՝ անոնց փախչիլը, և Սաուղին ու անոր
որդւոցը մեռնիլը տեսնելով՝ իրենց քաղաք-
ները թողուցին փախան. և փղշտացիք եկան
ու անոնց մէջը բնակեցան։
8 Եւ հետևեալ օրը փղշտացիք եկան որ մե-
ռելները մերկացնեն, ու Սաուղը և անոր
որդիները Գեղբուէ լեռան վրայ ինկած գը-
9 տան. Ու զանիկա մերկացուցին, և անոր գը-
լուխը ու զէնքերը առին. ու փղշտացւոց երկ-
րին չորս կողմը՝ իրենց կուռքերուն ու ժողո-
վուրդին՝ — Բանիրաւ աւետիս տալու հա-
10 մար դրդ խրկեցին։ Եւ անոր զէնքերը իրենց
աստուծոյն տունը դրին, ու անոր գլուխը
Դագոնի տանը մէջ գամեցին։
11 Եւ Գաղաադ ու Յաբեսի բոլոր բնակիչները երը-
ր որ լսեցին այն ամէնը՝ որ փղշտացիք Սաու-
12 ղին բրած էին, Բոլոր զօրաւոր մարդիկը ոտք
եցան, և Սաուղին մարմինը ու անոր որդւոցը
մարմինները վերցուցին, և զանոնք Յաբես բե-
րին. և անոնց ոսկորները Յաբեսի մէջ բեւեկնիին
տակը թաղեցին, ու եօթը օր ծոմ պահեցին։
13 Այսպէս մեռաւ Սաուղ Տէրոջը դէմ բրած
ապստամբութեան մեղքին համար. որովհետև
Տէրոջը խօսքը չպահեց, ու նաև վհուկ փըն-

14 որուեց Էրան հարցընելու համար, ու Տէրոջը չհարցուց։ Ուստի Տէրը զանիկա մեռցուց, ու Հիզատաւորութիւնը Յեսսէի որդւոյն Դաւիթին դարձուց։

ԳԼ· ԺԱ.

1 Դաւիթի բոլոր ժողովուրդին համաձեւութիւնը Քեբրոնի մէջ թագաւոր կ'ըլլայ։ 4 Յովաբին քաջութիւնովը Յերուսաղէմ Սիոնին բերդը կ'առնէ։ 10 Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը անուններըը։

1 Ե՚րոլոր Իսրայէլ Դաւիթին քովը Քեբրոն մէջ ժողովուեցան, ու բսին, Ահա մենք
2 քու ոսկորդ ու քու մարմինդ ենք։ Եւ առաջ ալ երբոր Սաուղ թագաւոր էր, Իսրայէլը դուրս հանողը ու ներս բերողը դուն էիր։ ու քու Տէր Աստուածդ քեզի բսաւ, Իմ ժողովուրդս Իսրայէլը դուն պիտի Հովուես, ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ
3 դուն իշխան պիտի ըլլաս։ Եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերը Քեբրոն եկան թագաւորին, ու Դաւիթ Քեբրոնի մէջ Տէրոջը առջեւը անոնց հետ դաշնակցութիւն բրաւ։ ու Անոնք Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին, ինչպէս որ Տէրը Սամուէլին ձեռքովը խոսեր էր։
4 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի հետ Երուսաղէմ այսինքն Յերուս գնաց, հոն ան երկրին բնակիչները՝ Յերուսացիք կը կոչուէին։
5 Եւ Յերուսի բնակիչները Դաւիթին բսին, Հոս պիտի չմտնես։ բայց Դաւիթ առաւ Սիոնին
6 բերդը, (որ Դաւիթին քաղաքը կ'ըսուի։) Ու Դաւիթ բսաւ, Ով որ Յերուսացիները առաջ զարնէ, անիկա իշխան ու զօրավար պիտի ըլլայ։ Եւ առաջ Ծարուհեայի որդին Յոաբ ելաւ,
7 ու անիկա զօրավար եղաւ։ Եւ Դաւիթ ան բերդին մէջ բնակեցաւ։ անոր համար
8 Անիկա Դաւիթին քաղաքը կոչուեցաւ։ Ու Դ՚ քաղաքը չվնեց չուրջանակի՝ այսինքն Մելօնը ու անոր չրջակայ տեղատեղը։ ու
9 Յոաբ քաղաքին մնացորդը նորոգեց։ Եւ Դաւիթ երթալով կը մեծնար, ու զօրաց Տէրը անոր հետ էր։
10 Եւ սոսկ են Դաւիթին գլխաւոր զօրաւորները, որոնք անոր թագաւորութեանը համար անոր օգնութիւն ըրին բոլոր Իսրայէլի հետ, որ զանիկա թագաւոր հաստատեն՝ Տէրոջը Իսրայէլի վրայով ը՚ խօսքին
11 համեմատ։ Եւ Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը թիւը ասիկա է։ Յաքեմոնիի որդին Յեսբաամ՝ զօրավարներուն գլուխը, որ իր նիզակը երեք հարիւր մարդոց վրայ վերցուց, ու մէկէն զանոնք մեռցուց։
12 Եւ անկէ հետը Ելիազար Դոդոյին որդին Եզիատար՝ որ երեք զօրաւորներէն էր։
13 Ասիկա երբոր Փղեստացիները մէջ Դաւիթին հետ էր, փղշտացիք հոն ժողովուեցան պատերազմելու համար, և արտ մը մէկ մասը դարիով լեցուն էր։ ու ժողովուրդը փղշտացւոց
14 ցոյց երեսէն փախաւ։ Իսկ ասոնք արտին մէջտեղը կայնեցան, և զանիկա ազատեցին ու փղշտացիները զարկին։ և Տէրը մեծ փրկութիւն բրաւ։
15 Ու երեսուն զօրավարներուն երեքը Ադոզամի քարայրը՝ Դաւիթին քով վէմը իջան։ և փղշտացւոց բանակը Հռափայիմ Հովիտին մէջ
16 բանակեր էր։ Եւ անտառները Դաւիթ բերդին մէջն էր։ ու անտառները փղշտացիք բնթռչտելով
17 մի մէջ բերդապահ զօրք ունէին։ Եւ Դաւիթ փափաքելով բսաւ, Բնթռչտելին դուռը
18 եղող Բեթղեհէմին ո՚վ ինծի ջուր կը խմցնէ։ Ընտանիները աս երեք մարդիկը փղշտացւոց բանակը ճեղքելին անցան, ու Բնթռչտելին դուռը եղող Բեթղեհէմին ջուր քաշեցին և առին Դաւիթին տարին։ բայց Դաւիթ զանիկա խմել չուզեց, Հապա զանիկա Յեհովայի Տէրոջը
19 Նւիրեց, Ու բսաւ, Իմ Աստուածս չցուցնէ ինծի՝ որ ես աս բանը ընեմ։ միթէ ես ան մարդոց արիւնը երկնց կեանքովը պիտի խմեմ։ վասն զի երկնց կեանքին Նովէ աս Ըրաւ բերին։ ու անկէ խմել չուզեց։ Ասանք են ան երեք զօրաւոր մարդոց բրածները։
20 Եւ Յոաբին եղբայրը Աբեսա ան երեք մարդոց գլխաւորն էր։ ու անիկա իր նիզակը երեք հարիւր մարդոց վրայ վերցնելով սպաննեց, ու անոնց երեքին մէջ
21 անուանի էր։ Եւ Երեքին երկուքէն աւելի համարում ունենալուն համար անոնց գլուխ եղաւ, բայց Երեքին Նովէ չհասաւ։
22 Ու մեծ գործքեր գործով կաբսեելացի զօրաւոր մարդու մը որդւոյն Յոյիադային որդին Բանեա Մոաբին երկու զօրաւոր մարդիկը մեռցուց։ Նաև ձիւնի ժամանակ ինքը
23 ու գուբին մէջը առիւծ մեռցուց։ Ասիկա եգիպտացի մարդը՝ ան հինգ կանդուն բարձր մարդը մեռցուց։ ու եգիպտացիին ձեռքը ոստայնանկաց գլանին պէս նիզակ մը կար։ բայց Բեհե- ցուզով մը անոր վրայ իջաւ, ու եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը յափշտակեց, և
24 զանիկա անոր նիզակովը մեռցուց։ Յոյիադայի որդին Բանեա ասոնք բրաւ, ու երեք
25 զօրավարներուն մէջը անուանի եղաւ։ Անիկա աւելի պատիւ ունէր, բայց Երեքին Նովէ չհասաւ։ ու Դաւիթ զանիկա իր առեւանին վերակացու դրաւ։
26 Եւ զօրքերուն զօրաւորները Ասայէլ, Բնթռչտելին Դոդոյի եղբայրը Ասայէլ,
27 Դալի որդին Եղիանան, Աբովրացի Սամմոթ,

---

1 ա Թագ· իբ· 7։ | 2 ա Թագ· ժէ· 28։ | բ Թագ· գ· 9· 10։ | է· 3։ | 3 բ Թագ· է· 1։ | 4 Սալ· հը· 71։ | 5 բ Թագ· է· 3։ | 6 ա Թագ· ժգ· 1։ | 12· 13։ | 7 բ Թագ· է· 6։ | 8 Յեսս· ա· 21։ ժմ· 10։

1 բ Թագ· է· 7։ | 2 բ Թագ· իգ· 8։ | 3 ա Թագ· ժգ· 1։ | 12։ | 4 ա Թագ· ժէ· 1։ | 5 բ Թագ· իգ· 15։ | 6 Գէ· ժգ· 9։ | 7 բ Թագ· իգ· 18· եա։ | 8 բ Թագ· իգ· 19· եա։ | 9 բ Թագ· իգ· 20։ | 10 բ Թագ· իգ· 24։

28 փելօնացի Քեղղէս, Թեկուացի Եկդեմի որ-
29 դին Իրաս, Աշամոլմացի Աբիեզեր, Ովա-
30 ցի Մոլբաք, Աքուբացի Եղի, Նեաոփաթա-
ցի Մահարայ, Նեաոփաթացի Բաանայի որդին
31 Ալաթ, Բենիամինի որդւոցը Գաբաայէն Ո-
բայի որդին Եթթիէլ, Փարաթոնացի Բանեա,
32 Գահասի Հորերէն Հուրայ, Արաբաթացի Աբի-
33 էլ, Բարումացի Ազմաթի, Սաղաբինացի Ե-
34 ղիաբա, Գեզոնացի Հասեմի որդիներէն՝ Ովա-
35 բացի Սագէի որդին Յոնաթանի, Արարացի
Սաքարի որդին Աքիամ, Ովրի որդին Եղի-
36 փազ, Մերոթոթացի Ովեր, Փելօնացի Ա-
37 քիա, Կարմելացի Ասարէ, Ազրիացի որդին
38 Նաարայ, Նաթանի եղբայրը Յոէլ, Ագա-
39 բայի որդին Մաբար, Ամմոնացի Սելէկ, Շա-
րուհեան Յոաբին կապարճակիրը Բերոթացի
40 ցի Նաարա, Յեթերացի Իրաս, Յեթերացի
41 Գարեբ, Քեւռացի Ուրիա, Ազայիի որդին
42 Զաբադ, Ռուբենեանց դլուխը՝ Ռուբենեան
Սիզայի որդին Ադինա, ու անոր հետ երե-
43 սուն մարդ կար. Մահաքացի որդին Ջնան,
44 Մաթթանացի Յոսափատ, Աստարովթացի Ո-
զիա, Արոերացի Քոթթամի որդւոցը՝ Յամա
45 ու Յեհիէլ, Սամարիի որդին Յեգիէլ ու անոր
46 եղբայրը Թիսացի Յոփա, Մահաւացի Եղիէլ,
Եղնաամի որդւոցը՝ Յարիբայի և Յոսաւիա,
47 Մովաբացի Յեթեմա, Եղիէլ, Ովեդ ու
Մեսոբացի Յեսիէլ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Սիկեղակի մէջ Դաւիթին քովը ժողվուած մարդիկը։ 23 Քնե-
բանի մէջ անոր քովը եկող զօրքերը։

1 Եւ ահաւասիկ են որ Սիկեղակ եկան Դաւիթին
քովը՝ երբոր անիկա դեռ կխեան Սաւուղին
երեսէն պահուած էր, ու ասոնք զօրաւորնե-
րէն ըլլալով՝ պատերազմի մէջ օգնականն
2 կ'ընէին։ Քանդէ աղեղնաւոր էին, ու պարա-
քարերը ու աջերով նետերը նետելու՝ թէ աջ
և թէ ձախ ձեռքերնին կը գործածէին. ա-
նոնք Սաւուղին եղբայրներէն Բենիամինեան-
3 ներէն էին։ Անոնց գլուխը Աքիեզեր էր, եաթը
Յոաս՝ Գաբաացի Սամահային որդիները; և
Յեզիէլ ու Փալէտ՝ Ազամմէթի որդիները, և
4 Բարաքա ու Անաթոթացի Յեհու, Ու երե-
սունին մէջը զօրաւոր՝ ու երեսունին վերա-
կացուն Գաբաւոնացի Իսմայիան, ու Երեմիա
ու Յազիէլ և Յովհանան ու Գադերացի Յոզ-
5 զաբադ, Եղիոզայ ու Յերիմոթի և Բաալիա
ու Սամարիա և Յարուփացի Սափատիա,
6 Եղկանա, Յեսիա, Ազարիէլ, Յոէզեր ու
7 Յեսբաամ՝ Կորհացիք, Ու Գեդոմրացի Յե-
րոամին որդիները՝ Յոէլա ու Զաբադիա։
8 Եւ Գադեաններէն ալ Դաւիթին քովը՝
անապատին մէջ բերդը քաշուելան զօրաւոր,
քաջ, պատերազմական, վահան ու նիզակ
գործածող մարդիկ. անոնց դէմքը առիւծի
դէմքի կը նմանէր, ու լեռներու վրայի դա-
9 ծաններուն պէս թեթեւաշարժ էին։ Առաջի-
նը Եզէր, երկրորդը Աբդիա, երրորդը Ե-
10 ղիաբ, Չորրորդը Մաամանա, Հինգերորդը
11 Երեմիա, Վեցերորդը Եթթի, Եօթնեերորդը
12 Եղիէլ, Ութերորդը Յոհանան, Իններորդը
13 Եղզաբադ, Տասներորդը Երեմիա, Մեռաս-
14 նեերորդը Մաքբաննայ էր։ Ասոնք Գադի որ-
դւոցմէ զօրքին խլխաններն էին. պզտիկնե-
րուն մէկը՝ հարիւրի վրայ, ու մեծերուն մէկը
15 հազարի վրայ էր։ Ասոնք են որ առաջին ամ-
սուն մէջ Յորդանանէն անցան՝ երբոր Ջուրը
իր բոլոր եզերքները կոխեր էր, և դէպ'ի
արեւելք ու արեւմուտք բոլոր հովիտն բնա-
կիչները վախցուցին։
16 Ու բերդը Դաւիթին քովը Բենիամինի ու
17 Յուդայի որդւոցմէ ալ եկան։ Եւ Դաւիթ
անոնց առջեւը ելաւ ու պատասխան առաւ՝
անոնց ըսելով, Թէ որ խաղաղութեամբ ինծի
օգնութիւն ընելու եկեր էք, իմ սիրտս ձեզի
հետ պիտի ըլլայ. բայց թէ որ խաբէութեամբ
ձեր իմ թշնամեացս ձեռքը մատնելու հա-
մար ելեր եք, (որ իմ ձեռքերուս մէջ անօրէ-
նութիւն մը չկայ,) մեր հայրերուն Աստուա-
18 ծը տեսնէ ու յանդիմանէ։ Եւ Յեսսէի
դլուխը Ամեսայի Հոգւով լեցուեցաւ, ու
ըսաւ,
Մենք քուկդ ենք, ով Դաւիթ,
Ու քեզի հետ պիտի ըլլանք, ով Յեսսէի
որդի.
Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն քեզի,
Ու քու օգնականներուդ խաղաղութիւն ըլ-
լայ.
Քանզի քու Աստուածդ քեզի օգնական է։
Անոնք Դաւիթ զանոնք ընդունեց, ու զա-
նոնք էր դունդին խլխաններուն մէջ դրաւ։
19 Մանասէէն ալ Դաւիթին անցան, երբոր
անիկա Փղշտացւոց հետ Սաւուղի վրայ պա-
տերազմելու գնաց, բայց անոնց օգնութիւն
չբերին. քանզի Փղշտացւոց նախարարները
խորհրդով զանիկա ետ խրկեցին՝ ըսելով, Ա-
սիկա մեր գլուխներուն ծուռով կ'երթայ
20 Սաւուղին պիտի անցնի։ Երբոր անիկա Սի-
կեղակ կ'երթար՝ Մանասէէն Մանասէէն հա-
զարապետները՝ Եդնա, Յոզաբադ, Յեդի-
էլ, Միքայէլ, Յոզաբադ, Եղիհու ու Սաղ-
21 թի անոր անցան. Եւ ասոնք Դաւիթին օգ-
նութիւն բերին †առաջնորդներուն դունդին վե-
րայ յոյժ ուժեղ։ քանզի ամենքն ալ զօրաւոր
կարիճներ էին, ու զօրաց իշխաններ եղան.
22 ինչու որ անոնք օրէ օր Դաւիթին կու գա-

ա ա Թագ. իե. 2։
բ ա Թագ. իե. 6։
գ Դատ. ի. 16։
դ բ Թագ. բ. 18։
ե Յեհ. գ. 15։
զ բ Թագ. ժէ. 25։
է Դատ. գ. 34։
ը ա Թագ. իթ. 2։
թ ա Թագ. իթ. 4։
† Կամ անոր գունդին վրայ տէրոնէլը։
ժ ա Թագ. Լ. 1, 9, 10։

յին՝ անոր օդնութիւն ընելու համար, մինչև որ Աստուծոյ բանակին պէս մեկ մեծ բանակ մը եղաւ։

23 Եւ ասոնք են անոնք ապառազինեալ *զօրքերուն համրանքները՝ որոնք †Քերթն եկան Դաւիթին, որ ‡Տէրոջը խօսքին համեմատ Հանոր գործերն Աստուծմէ թագաւորութիւնը.
24 Յուդայի որդւոցմէ՝ վահան ու նիզակ կրող վեց հազար ութը հարիւր ապառազինեալ զօրք.
25 Շմաւոնի որդւոցմէ՝ եօթը հազար հարիւր պա-
26 տերազմական զօրաւոր կարիճներ. Ղեւիի որ-
27 դւոցմէ՝ չորս հազար վեց հարիւր. Եւ Ահարոնեաններուն առաջնորդը Յոյիադա, ու ա-
նոր հետ երեք հազար եօթը հարիւր մար-
28 դիկ. Եւ զօրաւոր կարիճ †Սադոկ երիտա-
սարդը, ու անոր հօրը տունէն քառասներկու
29 իշխան. Եւ Աստուծմէ Հզրայրներէն՝ Բենիա-
մինի որդւոցմէ երեք հազար մարդիկ. քանի
դի մինչև անոնք †անոնց չասը Սաւուղին
30 տանը պահպանութիւնը կ'ընէին. Ու Եփրե-
մի որդւոցմէ՝ անոնց ազգատոհմներուն անուա-
նի մարդիկը քսան հազար ութը հարիւր զօ-
31 րաւոր կարիճներ. Եւ Մանասէի կէս ցեղէն
տասնուերկու հազար մարդիկ, որոնք էրկնոյ
անուններովը գրուելան երթալու՝ ու Դա-
32 ւիթը թագաւոր դնելու. Եւ Իսաքարի որ-
դւոցմէ երկու հարիւր խնամատուն իշխաններ,
‡որոնք ժամանակներուն համեմատ գիտէին
թէ Իսրայէլը ինչ ընելու է. ու անոնց բոլոր
33 եղբայրները անոնց բերանը կը նայէին. Զա-
բուզոնէն պատերազմի ելլող և ամէն տեսակ
պատերազմական գործիքներով պատերազմող
յիսուն հազար մարդիկ, որոնք †մէկ սրտով՝
34 կարգաւ կը չարուէին. Ու Նեփթաղիմէն հա-
զար իշխան, և անոնց հետ երեսուներեք հօրը
հազար վահանաւոր ու նիզակաւոր մարդիկ.
35 Ու Դանեաններէն՝ քառասուներկու հազար վեց
36 հարիւր պատերազմական մարդիկ. Եւ Ասե-
րէն՝ քառասուն հազար պատերազմի գացող
37 զօրք. Ու Յորդանանէ անդին կողմէն՝ Ռու-
բենեաններէն ու Գադեաններէն և Մանա-
սէի կէս ցեղէն ամէն տեսակ պատերազմա-
կան գործիքներով պատերազմող հարիւր քա-
38 սան հազար մարդիկ։ Բոլոր սա գունդով շա-
րուող պատերազմական մարդիկը անկեղծ սրտով Քերթն եկան՝ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր դնելու համար. ու Իսրայէ-
լին բոլոր մնացորդն ալ մէկ սրտով էր՝ Դաւիթ
39 թը թագաւոր ընելու։ Եւ հոն Դաւիթին հետ ուտելով ու խմելով երեք օր կեցան. քանզի անոնց եղբայրները անոնց համար պատրաս-
40 տած էին։ Եւ անոնց մօտ եղողները ալ՝ մինչև անդամ Իսաքար, Զաբուղոն ու Նեփթաղիմ էշերով, ուղտերով, ջորիներով ու եզներով հաց բերին. նաև ուտելիքի համար չատ ալիւր, չոր թուզ, չամիչ, գինի, եղ, արջառներ ու ոչխարներ. քանզի Իսրայէլի մէջ ուրախութիւն կար։

ԳԼ. ԺԳ

1 Դաւիթ մեծ հանդէսով ապտակը կարմրամարիմէն բերել կ'երթայ։ 9 Ոզային գարեհատէն համար՝ ապտակը Ներգոմին առնը կը ձգտի։

1 Եւ Դաւիթ հազարապետներուն ու հարիւրապետներուն և բոլոր իշխաններուն հետ
2 խորհուրդ ըրաւ։ Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի ժողովրդին ըսաւ, թէ որ ձեզի հաճոյ կ'երևնայ, ու սա բանը մեր Տէր Աստուծմէն, խրկենք բոլոր երկիրներուն մէջը՝ մնացած մեր եղբայրներուն, ու անոնց հետ քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն՝ իրենց քաղաքները ու արուարձանները ‡հաւաք իրենք, որ մեր քով
3 վար ժողովուին. Եւ մեր Աստուծոյն տապանակը մեր քովը վերադարձնենք. †քանզի Սաւուղի
4 գլխուն օրերը զանիկա չխնդրեցինք։ Ու բոլոր ժողովը այսպէս ընելու համաձայնեցաւ. քանզի սա խօսքը բոլոր ժողովուրդին աչքին
5 բան ուղիղ երևցաւ։ Եւ †Դաւիթ *եղիսպատի Սիովրէն մինչև Եմաթի մուտքը բոլոր Իսրայէլը ժողվեց, Աստուծոյ տապանակը †կա-
6 րիճարիմէն բերելու համար։ Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէլին հետ՝ †Բաալ այսինքն Յուդայի կարիճարիմը գնաց, որ անկէ †բերուէր Ներոմով կոչուած Աստուծոյն տապանակը մեր հանէ։ Եւ Աստուծոյ տապանակը †Աբինադաբի տունէն ‡ետ
7 †մէկ նոր սայլի մը վրայ դրին. ու Ոզա
8 ու Ախիով այն սայլը կը վարէին։ †Եւ Դաւիթ ու բոլոր Իսրայէլ բոլոր ուժով Աստուծոյ առջևը կը խաղային օրհնութիւններով, քնարներով, տաւիղներով, թմբուկներով, ծնծղաներով ու փողերով։
9 Ու մինչև †Քիդոնի կալը եկան. և Ոզա իր ձեռքը երկնցուց որ տապանակը բռնէ.
10 քանզի եղները ‡ցնծացուցին զանիկա։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Ոզային դէմ բորբոքեցաւ, և ձեռքը տապանակին երկնցնելուն համար զանիկա զարկաւ. ու անիկա հոն †Աստուծոյ
11 առջևը մեռաւ։ Եւ Դաւիթ տրտմեցաւ, քանի դի Տէրը Հարուածով Ոզան զարկաւ. ու ան տեղին անունը մինչև այս օրս ||Փարէս-Ոզա
12 բռնեցաւ։ Եւ Դաւիթ այն օրը Աստուծմէ

* Կամ զօրաց խմբաններուն. Եբր. զօրաց գլխաններուն
† Բ թագ. բ. 3, 4; ե. 1 = Գէ. ժա. 1
‡ ա թագ. ժգ. 1
§ Գէ. ժ. 14
† բ թագ. բ. 17
‡ Ցն. լա. 23
§ բ թագ. բ. 8, 9
‖ Եսի. ա. 13
† Եբր. ոչ սրտով
* Կամ Եղիսպատի
† Գէ. ժգ. 13, 15
‡ Եբր. մատաղներ
§ Թագ. գ. 15; Գէ. ժե. 13, 15
‖ Ղեւ. ժ. 2
† Ցն. Ներսեն
‡ Ա թագ. ը. 1, 2
§ ա թագ. է. 1, բ
Թագ. գ. 1
† Յեհ. ժգ. 5
‡ ա թագ. գ. 21, է. 1
§ Յեհ. ժե. 9, 60
‖ ա թագ. գ. 4, բ
Թագ. գ. 2
† ա թագ. է. 1
‡ Յեհ Թագ. գ. 15
Գէ. ժե. 2, 13
§ բ թագ. գ. 5
‖ բ թագ. գ. 6
† Ցն. Նոսեն
‡ Գէ. ժե. 13, 15
§ Ղեւ. ժ. 2
‖ Ցն Ոզայի խրտուիլ տալիքներ

վախցաւ , ու ըսաւ , Աստուծոյ տապանակը
13 ի՞նչպէս քովս բերեմ ։ Ու Դաւիթ տապանա-
կը իր քովը՝ Դաւիթին քաղաքը չբերաւ . հա-
պա զանիկա Գեթացի Աբդեդոմին տունը խո-
14 տոլցուց ։ Եւ Աստուծոյ տապանակը Աբ-
դեդոմին քովը անոր տանը մէջ երեք ամիս
մնաց . ու Տէրը Աբդեդոմին տունը ու անոր
բոլոր առացուածքը օրհնեց ։

ԳԼ . ԺԹ

1 Քիրամին՝ Դաւիթին ցուցուցած մարդասիրութիւնը ։ 2 Դա-
վիթին երջանկութիւնը , անոր կռիւները ու պղծութիւնը ։ 8 Դա-
վիթ երկու անգամ Փղշտացիները կը յաղթէ ։

1 Ե Տիրոսի Քիրամ թագաւորը Դաւիթին
դեսպաններ խրկեց , ու եղէնահատեակներ , արմ-
նապէրներ ու հիւսներ , որ անոր տուն շինեն ։
2 Անոնք Դաւիթ խնացաւ որ Տէրը զինքը
Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատեց , վասն
զի իր ժողովուրդին Իսրայէլին համար անոր
թագաւորութիւնը բարձրացաւ ։
3 Եւ Դաւիթ Երուսաղէմի մէջ ուրիշ կիսկ-
ներ ալ առաւ , ու Դաւիթ ուրիշ տղաքներ
4 ու աղջիկներ ալ ծնաւ ։ Ու Երուսաղէմի մէջ
անոր ծնած տղոցը անուններուն սոնք են . Սա-
5 մսա , Սոբաբ , Նաթան , Սողոմոն , Յեբա-
6 ար , Եղիսուա , Եղիսափաս , Նոգա , Նա-
7 փեկ , Յափիէ , Եղիսամա , Բաղիադա ու
Եղիսափաս ։
8 Եւ փղշտացիք երբոր լսեցին Դաւիթին
բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծուիլը , բո-
լոր փղշտացիք ոտք եկան որ Դաւիթը փնտռ-
տեն . երբոր Դաւիթ այդ բանը լսեց՝ անոնց դի-
9 մացը ելաւ ։ Ու փղշտացիք եկան և Բաւխայ-
10 նայ Հովխոնի մէջը տարածուեցան ։ Ու Դա-
վիթ Աստուծոյ հարցուց ու ըսաւ , Փղշտա-
ցւոց դէմը ելլե՞մ , ու զանոնք իմ ձեռքս պի-
տի մատնե՞ս ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ , Ելիր ,
11 ու զանոնք քու ձեռքդ պիտի մատնեմ ։ Եւ
անոնք Բաալփարասին եկան , ու Դաւիթ զա-
նոնք հոն զարկաւ . ու Դաւիթ ըսաւ , Աս-
տուած իմ թշնամիներս իմ ձեռքովս պատա-
ռեց , ինչպէս որ ջուրերը կը պատռեն . անոր համար այն տեղուան անունը Բաալ-
12 փարասին կոչեցին ։ Եւ փղշտացիք հոն թողուցին
իրենց աստուածները . ու Դաւիթ հրամայեց ,
ու զանոնք կրակով այրեցին ։
13 Եւ փղշտացիք նորէն ժխտին ալ Հովխոնի
14 մէջը տարածուեցան ։ Ու Դաւիթ նորէն Աս-
տուծոյ հարցուց . և Աստուած անոր ըսաւ ,
Անոնց ետևէն չելլես , հապա անոնց բոլորտիքը
պտտելով՝ Բմբենիներուն կողմէն անոնց վրայ
15 երթաս . ու երբոր թմբենիներուն գլուխը
քալուածքի մը ձայն լսես , անատնը պատե-
րազմելու ելլես , քանզի Աստուած քու առ-
ջևէդ պիտի ելլէ փղշտացւոց բանակը զար-
16 նելու համար ։ Եւ Դաւիթ այնպէս ըրաւ՝ ինչ-
պէս որ Աստուած իրեն հրամայեց , ու Գա-
բաւոնէն մինչև Գազեր փղշտացւոց բանակը
17 զարկին ։ Եւ Դաւիթին անունը ամէն երկիր-
ներու մէջ տարածուեցաւ , և Տէրը ամէն
ազգերուն վրայ անոր վախը ձգեց ։

ԳԼ . ԺԵ

1 Դաւիթ տապանակին համար տեղ մը պատրաստելով՝ քահա-
նաներն ու Ղեւտացիները կը հրամայէ որ պահիկա Աբ-
դեդոմին տունէն բերեն . 25 ու պահիկա բերելուն հանդէսը
մեծ ուրախութեամբ կը կատարէ ։ 29 Մեղքոլ կ՚անարգէ
Դաւիթը ։

1 Ե անիկա իրեն համար Դաւիթի քաղաքին
մէջ տուներ չինեց , ու Աստուծոյ տապանա-
կին համար տեղ մը պատրաստեց , ու անոր
2 համար վրան մը կանգնեց ։ Անատնը Դաւիթ
ըսաւ , Աստուծոյ տապանակը վերցնելը ո-
րեւ հետ մը օրհնուած չէ , բայց միայն Ղեւտացի-
ներուն . քանզի Տէրը զանոնք ընտրեց որ Աս-
տուծոյ տապանակը վերցնեն , ու յաւիտեան
անոր ծառայութիւն ընեն ։
3 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլը Երուսաղէմի
մէջ ժողվեց , որ Տէրոջը տապանակը անոր
4 համար պատրաստուած տեղը հանէ ։ Ու Դա-
վիթ Ահարոնի որդիները ու Ղեւտացիները
5 ժողվեց . Կահաթի որդւոցմէ Ուրիէլ իշխանը
ու անոր եղբայրները հարիւր քսան հոգի .
6 Մերարիի որդւոցմէ Ասայիա իշխանը ու անոր
7 եղբայրները երկու հարիւր քսան հոգի . Գեր-
սոնի որդւոցմէ Յոէլ իշխանը ու անոր եղ-
8 բայրները հարիւր երեսուն հոգի . Եղիսա-
փանի որդւոցմէ Սեմայիա իշխանը ու անոր
9 եղբայրները երկու հարիւր հոգի . Քեբրոնի
որդւոցմէ Եղիէլ իշխանը ու անոր եղբայրնե-
10 րը ութսուն հոգի . Ոզիելի որդւոցմէ Ամի-
նադաբ իշխանը ու անոր եղբայրները հարիւր
տասներկու հոգի ։
11 Եւ Դաւիթ՝ Սադոկ ու Աբիաթար քահա-
նաները , ու Ղեւտացիներէն Ուրիէլը , Ասա-
յիան , Յոէլը , Սեմայիան , Եղիէլը ու Ամի-
12 նադաբը կանչեց , Եւ անոնց ըսաւ , Դուք
Ղեւտացւոց առաջնորդ իշխաններն էք . սրբա-
ցուցէք դուք ու ձեր եղբայրները որ բերէք Իս-
րայէլի Տէր Աստուծոյն տապանակը հանէք
ան տեղը՝ որ ես անոր համար պատրաստեր եմ ։
13 Վասն զի դուք առջի անգամին հոն չտանը-
ւեցիք համար , Մեր Տէր Աստուածը մեր

ֆ բ թագ . գ . 11 ։
ֆ Ծն . լ . 27 ։ Գլ . իգ . 5 ։
—
ֆ բ թագ . ե . 11 , ևն ։
ֆ Գլ . գ . 5 ։
ֆ բ թագ . ե . 16 ։ Ուր. Եղիսափաս ։
ֆ բ թագ . ե . 17 ։
ֆ Գլ . ժա . 15 ։
ֆ բ թագ . ե . 22 ։
ֆ բ թագ . ե . 23 ։
ֆ Տես բ թագ . ե . 25 ։
ֆ Յես . գ . 27 ։ բ Մն . իգ . 8 ։
ֆ բ Օր . բ . 25 ։ ժա . 25 ։
—
ֆ Գլ . ժգ . 1 ։
ֆ Թագ . գ . 2 , 15 ։ բ Օր . ժ . 8 ։ ժա . 9 ։
ֆ գ թագ . բ . 1 ։ Գլ . ժգ . 5 ։
ֆ Եզ . գ . 22 ։
ֆ Եզ . գ . 18 ։
ֆ բ թագ . գ . 3 ։ Գլ . ժգ . 7 ։
ֆ Գլ . ժգ . 10 , 11 ։

մէջը հարուած ըլլաս , քանզի գանիկա կա-
14 նանաւոր կերպով չխնդրեցինք : Եւ Իսրայէլի
տէրը Աստուծոյն տապանակը հանելու համար
քահանաները ու Ղեւտացիները պրպտեցան :
15 Ու Ղեւտացւոց որդիքը Աստուծոյ տապանա-
կը ձողերովը իրենց ուսերուն վրայ վերցու-
ցին , ինչպէս որ Մովսէս Տէրոջը խօսքովը
պատուիրեր էր :
16 Եւ Դաւիթ Ղեւտացւոց իշխաններուն պա-
տուիրեց որ իրենց եղբայրներէն՝ նուագարան-
ներով , աւետիսներով , քնարներով ու ծնծղա-
ներով երգեցողները կայնեցընեն , որ ուրա-
17 խութեան ձայներ վերցընելով հնչեցընեն : Ու-
ստի Ղեւտացիները՝ Յովելի որդին Եմանը , և
անոր եղբայրներէն Բարաքիայի որդին Աս-
փը , ու անոնց եղբայրներէն Մերարիի որ-
դւոցմէ Կուշայեայի որդին Եթանը կայնեցուցին.
18 եւ անոնց հետ երկրորդ դասէն՝ անոնց եղ-
բայրները դռնապաններըը՝ Զաքարիան , Բենը ,
Յազիելը , Սեմիրամովթը , Եհդիէլը , Ունին ,
Եղիաբը , Բանեան , Մաասիան , Մատաթիան ,
Եղիփազէն , Մաքնեքիան , Ադեդեդոմը ու Ե-
19 հիէլը : Ադեդեդոմն ու Եթան երգե-
20 ցողները պղնձէ ծնծղաներ կը զարնէին : Եւ
Զաքարիա , Ազիել , Սեմիրամովթ , Եհդիէլ ,
Ունի , Եղիաբ , Մաասիա ու Բանեա տաւիղ-
21 ներով Ալամոթի եղանակը վրայ էին : Եւ Մա-
տաթիա , Եղիփազ , Մաքնեքիա , Ադեդեդոմ ,
Եհդիէլ ու Ազազիա քնարներով Հեմինիթի
22 եղանակով կ'առաջնորդէին : Եւ Քանոնիա Ղե-
ւտացիներուն երգեցողութեան առաջնորդը ըլ-
լալով՝ ցնծութիւն երգելու կը վարժէր , որովհետեւ
23 հանճարեղ էր : Ու Բարաքիա ու Եղկանա տա-
24 պանակին դռնապաններն էին : Եւ Սեբանիա
ու Յովսափատ և Նաթանայէլ ու Ամեսայի և
Զաքարիա ու Բանեա ու Եղիազար՝ քահա-
նաները Աստուծոյ տապանակին առջեւը նը-
դերը կը հնչեցընէին . և Ադեդեդոմ ու Եհիա
տապանակին դռնապաններն էին :
25 Այսպէս Դաւիթ և Իսրայէլի ծերերը ու
հազարապետները Տէրոջը ուխտին տապանա-
կը Ադեդեդոմի տունէն ուրախութեամբ հանե-
26 լու գացին : Ու երբոր Աստուած Տէրոջը ու-
խտին տապանակը վերցընող Ղեւտացիներուն
օգնութիւն ըրաւ , եօթը զուարակ ու եօթը
27 խոյ զոհ ըրին : Եւ Դաւիթ բեհեզէ պատմու-
ճան հագեր էր . նոյնպէս ալ տապանակը վեր-
ցընող բոլոր Ղեւտացիները ու երգեցողները
ու երգեցողներուն երգոց իշխանը Քանոնիա .
28 և Դաւիթին վրայ քիմանէ եփուդ կար : Ի-
րենք բոլոր Իսրայէլ Տէրոջը ուխտին տապանակը
ուրախութեան աղաղակով , շեփորի ձայնով ,
փողերով ու ծնծղաներով , տաւիղներ ու քա-
29 նարներ զարնելով վերը կը հանէին : Ու երբոր
Տէրոջը ուխտին տապանակը մինչեւ Դաւիթին
քաղաքը եկաւ , Սաւուղին աղջիկը Միքող
պատուհանէն նայեցաւ , ու Դաւիթ Թագա-
ւորին կաքաւելը ու խաղալը տեսնելով՝ գա-
նիկա իր սրտին մէջ անարգեց :

ԳԼ . ԺԶ

1 Դաւիթ ուրախութեան զոհ կը մատուցանէ . 4 երգեցողներուն կը հրամայէ որ շնորհակալութեան երգ երգեն , 7 Շնորհակալութեան սաղմոսը : 37 Դաւիթ պաշտօնեաներ , գանձապաններ , քահանաներ ու երգեցողներ կ'որոշէ , որ շաբաթական ժամապահին գործ ծառայութիւն ընեն :

1 Եւ Աստուծոյ տապանակը տարին , ու զա-
նիկա ան վրանին մէջը դրին , որն որ Դաւիթ
անոր համար կանգներ էր . և Աստուծոյ առ-
ջեւը ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր
2 մատուցին : Եւ Դաւիթ երբոր ողջակէզները
ու խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը լմնը-
ցուց , Տէրոջը անունով ժողովուրդը օրհնեց ,
3 Ու Իսրայէլի բոլոր մարդոց՝ էրիկ մարդէն
մինչեւ կնիկ մարդ՝ ամէն մէկուն մէկ նկանակ
հաց , կտոր մը միս ու կարկանդակ մը բաշ-
խեց :
4 Եւ Տէրոջը տապանակին առջեւը Ղեւտա-
ցիները պաշտօնեաներ դրաւ՝ Իսրայէլի Տէր
Աստուածը յիշելու , օրհնելու ու փառաւո-
5 րելու համար . Գլխաւորը Ասափ էր , ու անոր
երկրորդը Զաքարիա , ետ Յեհիէլ , Սեմիրա-
մովթ , Յեհդիէլ , Մատաթիա , Եղիաբ , Բա-
նեա , Ադեդեդոմ ու Յեհիէլ տաւիղներու ու
քնարներու նուագարաններ կը ջրդէր . բայց
6 Ասափ ծնծղաներ կը զարնէր : Եւ Բանեա ու
Յազիել քահանաները Աստուծոյ ուխտի տա-
պանակին առջեւը միշտ փողեր կը հնչեցընէին :
7 Եւ ան նոյն օրը Դաւիթ առջի անգամ
յանձնեց Ասափին ու անոր
եղբայրներուն ձեռքը , որ Տէրոջը գոհու-
թիւն տան :

8 Գոհացէք Տէրոջմէ , անոր անունը կանչե-
ցէք ,
Անոր գործերը ժողովուրդներուն մէջը պատ-
մեցէք :
9 Երգեցէք անոր , սաղմոս ըսէք անոր ,
Պատմեցէք անոր բոլոր հրաշքները :
10 Անոր սուրբ անունովը պարծենցէք :
Տէրը թնդ բաներուն սիրտը ուրախ ըլլայ ,
11 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէք ,
Միշտ անոր երեսը փնտռեցէք :
12 Յիշեցէք անոր ըրած հրաշքները ,
Անոր նշանները ու բերնին դատաստանները ,
13 Ով անոր ծառային Իսրայէլի սերունդը ,

ե Եր . իե . 14 . թագ . գ . 15 . ե . 9 .
զ Գր . գ . 33 .
է Գր . գ . 39 .
ը Գր . գ . 44 .
թ Դհ . 18 . Յազիել .
ժ Սաղ . խզ . վերնագիրը .
ի Գր . ժգ . 8 .
ձա . 3 .
ի բ թագ . գ . 12 . 13 . եա . գ թագ . բ . 1 .
լ Գր . ժգ . 8 .
խ բ թագ . գ . 16 .
ծ բ թագ . գ . 17—19 .
կ Սաղ . լբ . ա . 5 .
հ Տես բ թագ . իգ . 1 .
ձ Սաղ . ճէ . 1—15 .

Ով Յակոբին որդիքը՝ անոր ընտրեալները.
14 Եհովան ինքն է մեր Աստուածը,
Անոր դատաստանները բոլոր երկրիս մէջն են։
15 Անոր ուխտը յաւիտեան յիշեցէք,
Անոր պատուիրած խօսքը մինչև հազար ազգ.
16 Ան [ա]Աբրահամին հետ ըրաւ,
Ու իր երդումը՝ [բ]Իսահակին ըրաւ.
17 Յակոբին ալ հաստատեց զանիկա՝ օրէնք մը
ըլլալու,
Ո՛ Իսրայելին՝ [գ]յաւիտենական ուխտ մը,
18 Ըսելով, Քեզի պիտի տամ քանանու երկիրը՝
Ձեր ժառանգութեան վիճակը.
19 երբոր դուք սակաւաթիւ էիք,
Եւ քիչուոր ու պանդուխտ անոր մէջը։
20 Եւ անոնք մէկ ազգէ ուրիշ ազգի գացին,
Ու մէկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի.
21 Անիկա մէկու մը թող չտուաւ որ զանոնք
նեղէ.
[դ]Թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար,
22 Ըսելով, [ե]Իմ օծեալներուս մի դպչիք,
Ու իմ մարգարէներուս չարութիւն մի ընէք։

23 [զ]Երգեցէք Տէրոջը, ով բոլոր երկիր,
Օրէ օր անոր փրկութիւնը քարոզեցէք։
24 Անոր փառքը ազգերու մէջ պատմեցէք,
Ո՛ անոր հրաշքները ամէն ժողովուրդներու
մէջ.
25 Քանզի Տէրը մեծ է՝ ու խիստ գովելի,
Անիկա ամէն աստուածներուն վրայ ահա-
ւոր է։
26 Ինչու որ [է]ազգերուն ամէն աստուածները
[ը]կուռքեր են,
Բայց Եհովան երկինքըստեղծեց։
27 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջին,
Զօրութիւն և ուրախութիւն անոր բնակու-
թեանը մէջ.
28 Տէրոջը տուէք, ով ժողովրդոց տոհմերը,
Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն։
29 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը.
Ընծայ առէք ու անոր առջևը եկէք.
Սուրբ հանդիսով Տէրոջը երկրպագութիւն
ըրէք։
30 Ով բոլոր երկիր, անոր երեսէն վախցէք.
Աշխարհքս ալ պիտի հաստատուի
Ու պիտի չսասանի։
31 Երկինքը թող ուրախանայ, ու երկիրը ցնծայ,
Եւ ազգերուն մէջ ըսեն թէ Տէրը կը թագա-
ւորէ։
32 Ծովը իր լիութեամբը թող գոռայ,
Դաշտը ու բոլոր անոր մէջը եղողները թող
ուրախանան։
33 Անտառները անտառին ծառերը Տէրոջը առջևը
ցնծան,
Քանզի երկիրն դատաստան ընելու կու գայ։
34 [ը]Գոհացէք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
35 Նաև [թ]ըսէք, Ով մեր փրկութեան Աս-
տուածը, մեզ փրկէ,
Ու մեզ ժողվէ և մեզ ազգերէն ազատէ,
Որ քու սուրբ անուանդ գոհութիւն մատու-
ցանենք,
Ու քու օրհնութիւնովդ պարծենանք։
36 [ժ]Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլին Տէր Աստուածը
Յաւիտեանս յաւիտենից։

Ու բոլոր [ի]ժողովուրդը Ամէն ըսելով Տէրը
օրհնեցին։
37 Եւ հոն Տէրոջը ուխտի տապանակին առ-
ջևը Ասափը ու անոր եղբայրները թողուց,
որ շարունակ ամէն օրուան պաշտօնը կատա-
38 րեն տապանակին առջևը։ Եւ Աբդեդովմ ու
անոր վաթսունհնգուերը եղբայրները՝ և Իդի-
թունի որդին Աբդեդովմ և Ուսան դռնա-
39 պաններ էին։ Եւ Սադովկ քահանան ու ա-
նոր քահանայ եղբայրները [ժա]Գաբաւոնի բար-
ձրը առջևն վրայ [ժբ]Տէրոջը խորանին առջևը
40 [ժգ]էին, Որ միշտ [ժդ]առաւօտ ու իրիկուն ողջա-
կիզի սեղանին վրայ Տէրոջը ողջակէզներ մա-
տուցանեն, ու Տէրոջը Իսրայէլին պատուի-
րած օրէնքին մէջի ամէն գրուածը [ժե]ընեն։
41 [ժզ]Եւ անոնց հետ [ժէ]Եմանը ու Իդիթու-
նը և ուրիշ ընտրուածները՝ որոնք անուն-
ված յիշուեցան, որ Տէրոջը գոհութիւն մատու-
ցանեն, [ժը]քանզի անոր ողորմութիւնը յաւի-
42 տեան է. Եւ անոնց՝ այսինքն Եմանին ու Իդի-
թունին հետ եղող նուագածուներուն փողերը
ու ծնծղաներ [ժթ]էին, նաև Աստուծոյ երգե-
ցուն նուագարանները. ու Իդիթունի որդի-
43 քը դրանը [ի]պահապան [ի՛]էին։ [իա]Եւ բոլոր ժո-
ղովուրդը դնաց՝ ամէն մէկը իր տունը. Դա-
ւիթ ալ իր տունը օրհնելու դարձաւ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Նաթան նախ կը հաձի Դաւիթին աստիարկութեանը՝ որ Աս-
տուծոյ տուն մը չենել կ'ուզէր, 3 բայց ետքը Աստուծոյ խօս-
քովը կ'արգիլէ զանիկա։ 11 [ա]Նաթան օրհնութիւններ ու բա-
րիքներ կը խոստանայ Դաւիթին սերունդին։ 16 Դաւիթին
աղօթքը ու շնորհակալութիւնը։

1 Ու [բ]երբոր Դաւիթ իր տանը մէջ բնակեցաւ,
Դաւիթ Նաթան մարգարէին ըսաւ, Ահա ես
եղևնափայտէ [գ]տաճար տան մէջ կը բնակիմ,
բայց Տէրոջը ուխտին տապանակը վրանի տակ
2 է։ Եւ Նաթան Դաւիթին ըսաւ, Բոլոր սրբա-
տեղ մէջ եղածը ըրէ, քանզի Աստուած քու
3 հետդ է։ Ու նոյն գիշերը Աստուծոյ խօսքը
4 Նաթանին եղաւ՝ ըսելով, Գնա, իմ ծառայիս

[ա] Ծն. ժէ. 2։ իգ. 3։ իբ. 13։ լբ. 11։ [բ] Ծն. լգ. 30։ [գ] Ծն. ժբ. 17։ ի. 3։ Եզ. է. 15—18։ [դ] Սաղ. ձե. 15։ [ե] Սաղ. ղգ. 1, եւ։ [զ] Ղեւ. ժթ. 4։ [է] Կամ աննշանութիւն ընել։ [ը] Սաղ. ձզ. 1։ ձէ. 1։ ձժբ. 1։ ձկգ. 1։ [թ] Սաղ. ձզ. 47, 48։ [ժ] գ Թագ. ը. 15։ [ի] բ Օր. իէ. 15։ [ժա] գ Թագ. գ. 4։ [ժբ] Գէ. իա. 29։ բՄն. ա. 5։ [ժգ] Եզ. իթ. 38, եւ։ Թագ. իբ. 3, եւ։ [ժդ] Ելս. 54։ բ Մն. է. 13։ է. 3։ Նեղ. գ. 11։ Երեմ. լգ. 11։ [ժե] բ Թագ. գ. 19, 20։ — [ժզ] բ Թագ. է. 1, եւ։

Դաւիթին ըսէ, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Իմ ըը-
5 նակելու առնես դուն պիտի չշինես. Քանզի
իսրայէլը ելլելուդնէ հանած օրէս մինչև այս
օրս տան մէջ չբնակեցայ, հապա վրանէ վը-
6 րան ու խորանէ խորան պտրտեցայ։ Բոլոր իս-
րայէլին հետ որչափ տեղ որ պտրտեցայ, միթէ
բան մը խօսեցայ Իսրայէլի դատաւորներուն
ինկուն հետ՝ որոնց իմ ժողովուրդս հսկելու
լու հրաման տուեր էի, ու ըսի՝ Ինչո՞ւ
համար չէք եղէնափայտէ տուն մը չշինեցիք։
7 Եւ հիմա իմ ծառայիս Դաւիթին այսպէս ը-
սես, Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ես քեզ
փարախէն՝ ոչխարներուն ետևէն առի, որ իմ
8 իսրայէլ ժողովուրդիս առաջնորդ ըլլաս. Եւ
ուր որ կ՚երթայիր՝ քու հետդ էի, և քու
առջևէդ բոլոր թշնամիներդ կտրեցի. ու քու
անունդ երկրիս վրայ եղող մեծերուն անուա-
9 նը պէս ըրի։ Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին
ալ մէկ տեղ մը պիտի որոշեմ, ու զանիկա
պիտի տնկեմ. ու իր տեղը պիտի բնակի, ալ
պիտի չչարժի. և անիրաւութեան որդիները
առջինին պէս ու յետոյ ալ պիտի չնեղեն զանի-
10 կա, ինչպէս որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին
վրայ դատաւորներ դրած օրէս ի վեր ընե-
ու քու ամէն թշնամիներդ պիտի հնատճեմ.
ու քեզի կ՚ըսեմ որ Տէրը քեզի տուն
11 պիտի չշինէ։ Ու երբոր քու օրերդ լեցուին՝
և քու հայրերուդ խառնուիս, քեզմէ ետքը
քու սերունդդ՝ քու որդիներդէդ մէկը պիտի
բարձրացնեմ, ու անոր թագաւորութիւնը
12 պիտի հաստատեմ։ Անիկա ինձի տուն պիտի
չշինէ. ու անոր աթոռը յաւիտեան պիտի
13 կանգնեմ. Ես անոր հայր պիտի ըլլամ, ու
անիկա ինծի որդի պիտի ըլլայ. ու իմ ողոր-
մութիւնս անկէ պիտի չվերցնեմ, ինչպէս որ
14 քեզմէ առաջ եղողէն վերցուցի։ Եւ զանիկա
յաւիտեան իմ տանս մէջ ու իմ թագաւորու-
թեանս մէջ պիտի հաստատեմ, ու անոր ա-
15 թոռը յաւիտեան հաստատ պիտի ըլլայ։ Եւ
Նաթան ատ բոլոր խօսքերը ու ատ բոլոր տե-
սիլքը մէ ըստ մէնջէ Դաւիթին դրուցեց։
16 Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց՝ Տէրոջը առ-
ջևը նստաւ, ու ըսաւ, Ով Տէր Աստուած,
ես ո՞վ եմ, ու իմ տունս ի՞նչ է, որ զիս մինչև
17 հոս բերիր. Սակայն ասիկա քու աչքերուդ
պզտիկ երևցաւ, ով Աստուած, ու քու ծա-
ռայիդ տանը վրայով հեռաւոր ժամանակի
համար խօսեցար, ու ինծի, ով Տէր Աստուած,
18 բարձր աստիճանի մարդու պէս նայեցար։ Եւ
քու ծառայիդ փառքին համար Դաւիթ ալ
աւելի ի՞նչ խօսի. դուն քու ծառադ կը
19 ճանչնաս։ Ով Տէր, քու ծառայիդ սրտին հա-
մար՝ ու քու սրտիդ համեմատ այս բոլոր մեծ
բաները ըրիր, որ այս բոլոր մեծ բաները գիտ-
20 ցնես։ Ով Տէր, քեզի պէս ուրիշ մէկը չկայ,
ու քեզմէ զատ Աստուած չկայ՝ մեր ականջ-
21 ներովը բոլոր լսածներնուս համեմատ։ Եւ
երկրիս վրայ ո՞ր ազգը քու ժողովուրդիդ Ի-
սրայէլին պէս է, որուն համար Նո՛ր Ա-
ստուած երթաս փրկելու, իրեն ժողովուրդ
ընես. որ եղիսաստնն ազատած ժողովուրդիդ
առջևէն ազգեր վռնտելով՝ քեզի մեծ ու
22 երևելի անուն տայիր։ Եւ քու ժողովուրդդ
Իսրայէլը յաւիտեան քեզի ժողովուրդ ըրիր,
ու դուն, ով Տէր, անոնց Աստուած եղար։
23 Եւ հիմա, ով Տէր, քու ծառայիդ ու անոր
տանը համար բաած խօսքդ հաստ յաւիտեան
24 հաստատուի, ու բաժիդ պէս ըրէ. Թող
հաստատուի, ու քու անունդ յաւիտեան մեծ
ճանչցուի, ու ըսուի թէ Զօրաւիմանց Տէրը
Իսրայէլին Աստուածն է, Աստուած Իսրայէլի.
ու քու ծառայիդ Դաւիթին տունը քու առ-
25 ջևդ հաստատ ըլլայ։ Քանզի դուն, ով Ա-
ստուած իմ, քու ծառայիդ յայտնեցիր, որ
անոր տուն պիտի շինես. անոր համար քու
ծառադ իր սրտին մէջ համարձակութիւն գտաւ քու
26 առջևդ աս աղօթքը ընելու։ Եւ հիմա, ով
Տէր, ան Աստուածը դուն ես, ու քու ծա-
27 ռայիդ աս աղեկութիւնը խոստացար։ Եւ հի-
մա *կամեր ըրէ՝ քու ծառայիդ տունը օրհ-
նելու, որ յաւիտեան քու առջևդ ըլլայ. քանզի դուն օրհնեցիր, ով Տէր, ու յաւ-
տեան օրհնեալ է։

ԳԼ. ԺԸ

1 Դաւիթ Փղշտացիները ու Մոաբացիները կը նուաճէ։ 3 Ես-
բաղարը ու Ասորիները կը զարնէ։ 9 Թովա Ադորամը կը
խրկէ ընծաներով՝ Դաւիթը աղօթնելուս համար։ 11 Դաւիթ
աս ընծաները իր աստուածներուն մէկտեղ Աստուծոյ կը
նուիրէ։ 13 Եդոմին մէջ պահակապահներ կը դնէ։ 14 Դա-
ւիթին պաշտօնեաները։

1 Ետքէ եղաւ Դաւիթ Փղշտացիները զարհու-
րեցուց ու զանոնք նուաճեց, և Գէթը ու անոր գիւ-
2 ղերը Փղշտացւոց ձեռքէն առաւ։ Նաբը Մո-
ւաբը զարհուրեցուց, ու Մոաբացիք Դաւիթին
3 հարկատու ծառաներ եղան։ Եւ Դաւիթ Ա-
դրազար Թագաւորը Եմաթի կողմերը
զարկաւ, երբոր Եփրատ գետին վրայ իր †ի-
4 շխանութիւնը հաստատելու կ՚երթար։ Եւ Դա-
ւիթ անկէ հազար կառք ու †եօթը հազար
ձիաւոր ու քսան հազար հետևակ զօրք բռ-
նեց. և Դաւիթ բոլոր ‡կառքի ձիերուն ջլ-
ղերը կտրեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր ձի
5 երքն համար պահեց։ Եւ Դամասկոսի Ասորիները
Սուբայի Թագաւորին Ադրազարին օգնութիւն
ընելու եկան. ու Դաւիթ Ասորիներէն քսան
6 ուերկու հազար մարդ զարկաւ։ Եւ Դաւիթ
Դամասկոսի Ասորւոց մէջ բերդապահներ դրաւ, ու Ասորիները Դաւիթին հարկատու
ծառայ եղան. ու Դաւիթ ուր որ կ՚երթար,
7 Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար։ Եւ Դա-

† բ Թագ. է. 14, 15։ ‡ գ Թագ. է. 18։ ա բ Թագ. ը. 1, ևս։ բ Ա. Մակ. ա. 33։ • Կամ ախեցիք։ ֆ բ Թագ. ը. 3։

† Եբր. ձեռքը ‡ Կամ կառքերը քա- կից, ու անոնց. ֆ Տես բ Թագ. ը. 4։ ֆֆ Միայն հարիւր կառք պահեց։

ւելի՝ Ադրազարին ծառանելուն վրայ եղող
ոսկիե վահանները առաւ, ու զանոնք Երու-
8 սաղէմ բերաւ։ Եւ Ադրազարին քաղաքնե-
րէն՝ Տեբաթէն ու Քունէն Դաւիթ խիստ չատ
պղինձ առաւ. ։անկէ չինեց Սողոմոն պղնձէ
ծովը ու սիւները ու պղնձէ գործիքները։
9 Ու Եմաթի թագաւորը ։Թոու Երբոր լսեց
որ Դաւիթ Սուբայի Ադրազար թագաւորին
10 բոլոր զօրքերը ջարդեր է, Իր որդին ։Ադո-
րամ Դաւիթ թագաւորին խրկեց, որ անոր
բարև ընէ ու *զանիկա օրհնէ, Ադրազարին
դէմ պատերազմ ընելուն ու զանիկա զարնե-
լուն համար. (քանի Ադրազար Թոուի
հետ պատերազմներ կ'ընէր.) ու ։Ադո-
րամ ամէն
11 տեսակ ոսկիէ, արծաթէ ու պղնձէ անօթներ
Երուսաղէմ։ Դաւիթ թագաւորը զանոնք ալ Տէրոջը
նուիրեց՝ ան արծաթով ու ոսկիով միկտէ,
որ ամէն ազգերէն՝ Եդոմէն, Մովաբէն, Ա-
մմոնի որդիներէն, Փղշտացիներէն ու Ամաղե-
12 կէն առեր էր։ Եւ Ծարուհեայի որդին Աբեշ-
սա Աղի ձորին մէջ ։տասնուութը հազար Ե-
դոմացիի զարկաւ։
13 ։Ու Եդոմի մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ,
և բոլոր Եդոմացիք Դաւիթին ծառայ Ե-
զան. ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար՝ Տէրը անոր
յաղթութիւն կու տար։
14 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագա-
ւորութիւն ըրաւ, ու իր բոլոր ժողովուրդին
15 իրաւունք ու արդարութիւն կ'ընէր։ Եւ Ծա-
րուհեայի որդին Յովաբ զօրքերուն վրայ էր.
ու Աքիղուդի որդին Յովսափատ յիշատակաց
16 դպիր էր. Եւ Աքիտոբի որդին Սադովկ ու
Աբիաթարի որդին ։Աբիմելէք քահանաներ
17 էին, և ։Սաւսա առենադպիր էր. Ու Յովիա-
դայի որդին ։Բանեա քերեթհիներուն ու փե-
լեթհիներուն վրայ էր. և Դաւիթին որդիքը
թագաւորին քովը նախարարներ էին։

ԳԼ. ԺԹ

1 Դաւիթ դեսպաններ կը խրկէ Նաասի որդին Անոնը մխիթա-
րելու. բայց անիկա անպատուած կը վտարէ անոնց հետ։ 6
Ամմոնացիք լմէ և Ասորիներէն օգնութիւն կը գտնեն, բայց
Յովաբէն ու Աբեսայէն կը յաղթուին։ 16 Ասորոց զօրա-
գլուխ Սոփակ նոր ձեռնամուխ մը կ'ընէ Ամմոնացի-
ներուն. իսկ Իսրէլ Դաւիթին կը ապաւինի։

1 Եւ անկէ ետև Ամմոնի որդւոց թագաւորը
Նաաս մեռաւ, ու անոր տեղը անոր որդին
2 թագաւոր եղաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Նաասի
որդւոյն Անոնին մարդասիրութիւն ընեմ, քան-
զի անոր Հայրը ինծի մարդասիրութիւն ը-
րաւ. ու Դաւիթ դեսպաններ խրկեց, որ զա-
նիկա իր Հօրը վրայով մխիթարեն. ու Դա-
ւիթին ծառաները Ամմոնի որդւոց երկիրը
Անոնին գացին՝ զանիկա մխիթարելու համար։
3 Եւ Ամմոնի որդւոց իշխանները Անոնին ըսին,
Միթէ Դաւիթ քու Հայրդ քու առջեդ պա-
տուելո՞ համար քեզի մխիթարիչներ խրկեց.
միթէ անոր ծառաները աս երկիրը քննելու,
տակնուվրայ ընելու ու լրտեսելու համար չե-
4 կա՞ն քեզի։ Եւ Անոն Դաւիթին ծառաները
բռնեց, ու զանոնք ածխեց, և անոնց հան-
դերձները ալ կէսը մինչև նստոյ տեղը կըտ-
5 րել տուաւ, և ։Ռէմ խրկեց զանոնք։ Ու դա-
յլին՝ ան մարդոց ։ընթերը եկածը Դաւիթին պատ-
մեցին. ան ալ զանոնք դիմաւորելու հոդ խրը-
կեց, քանզի ան մարդիկը չատ անարգուեր
էին. ու թագաւորը ըսաւ, Երիքովի մէջ նըս-
տէք մինչև որ մօրուքնիդ աճի, ու ետը դար-
ձէք։
6 Եւ Ամմոնի որդիքը տեսնելով որ Դաւի-
թին հետ ատելացան, Անոն ու Ամմոնի որ-
դիքը հազար տալանդ արծաթ խրկեցին, որ
Միջագետաց Ասորիներէն ու Մաաքացի Ասո-
րիներէն ու ։Սուբայէն վարձքով կառքեր
7 ու ձիաւորներ բռնեն։ Եւ անոնք իրենց վարձ-
քով բռնեցին երեսունուերկու հազար կառք,
ու Մաաքայի թագաւորը և անոր զօրքը,
որոնք գացին Մեդաբայի առջեը բանակե-
ցան. Ամմոնի որդիքն ալ իրենց քաղաքներէն
ժողովուեցան, ու պատերազմելու գացին։
8 Ու երբոր Դաւիթ ։ասիկա լսեց, Յովաբը ու բո-
9 լոր զօրաւոր զօրքերը խրկեց։ Եւ Ամմոնի որ-
դիքը ելան ու քաղաքին դրանը առջեը կար-
գաւ պատերազմի շարուեցան, ու ։ինքնիւրա-
կոչ եկող թագաւորները դաշտի մէջ զատ կայներ
10 էին։ Եւ Յովաբ երբոր տեսաւ որ պատերազ-
մը առջեէն ու եետեէն իր վրայ կը հասնի,
Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդոցմէ ընտ-
րեց, ու Ասորւոց դէմ պատերազմի շարեց.
11 Եւ մնացած զօրքը իր եղբօրը Աբեսայէն
յանձնեց. ու անոնք Ամմոնի որդւոցը դիմա-
12 ցը շարուեցան. Եւ ըսաւ, Թէ որ Ասորիներ
դիս յազթելու ըլլան, ինծի օգնութեան
հասնիս. ու թէ որ Ամմոնի որդիքը քեզ յաղ-
թելու ըլլան, ես քեզի օգնութեան պիտի
13 հասնիմ. քաջասիրտ եղիր, ու մեր ժողովուր-
դին համար և մեր Աստուծոյ քաղաքներուն
համար †ուժով պատերազմինք. և Տէրը իր
14 աչքին հաճոյ երեւցածը թող ընէ։ Ու Յովաբ
իր հետը եղող զօրքով Ասորիներուն մօտե-
ցաւ, որ անոնց դէմ պատերազմ ընէ. ու անոնք
15 անոր առջեէն փախան։ Եւ Ամմոնի որդիքը
Ասորւոց փախչելը տեսնելով՝ իրենք ալ անոր
եղբօրը Աբեսայէն առջեէն փախան, ու քա-
ղաքը մտան։ Եւ Յովաբ Երուսաղէմ եկաւ։
16 Երբոր Ասորիները տեսան որ իրենք իսրա-

ד գ Թագ. ե. 15. 25։ բ Մն. գ. 12. 15. 16։
ה բ Թագ. ը. 9։
ו բ Թագ. ը. 10 ։'ը-սոսկ Յովսեմ։
ז Կամ Շուրհաւորու-թիւն ընել անոր։
ח բ Թագ. ը. 13։
ט բ Թագ. ը. 14. եւ։
י բ Թագ. ը. 17 ։'ը-սոսկ Ադրամելէք։
כ բ Թագ. ը. 17 ։'ը-սոսկ Սոբայիա. ։ոմն գ Թագ. դ. 3 Սիւսաս։
ל բ Թագ. ը. 18։
מ —
נ բ Թագ. ժ. 1. եւ։
ס Գծ. ժը. 5. 9։
ע ԵՒԹ. քաջութիւն ընծայք։

յելին առջևը կատարեցան, զեռպաններ իբր- կեցին, ու Գեհոն անդիմի կողմը եղող Աորի- նեղը առաք հանեցին. և անոնց առջևէն Ա- 17 թազարին զօրագլուխը Մոաբաց կ'երթար: Ու երբոր Դաւիթին պատմեցին, անիկա բոլոր ի- րայէլը ժողվելով՝ Յորդանանէն անցաւ, ու անոնց վրայ գնաց, և անոնց դէմ գունդեր չարեց. ու երբոր Դաւիթ Աորիները պատ- րաստվիլ գիմաւորելու համար գունդեր չա- րեց, անոնք անոր հետ պատերազմ ըրին:
18 Եւ Աորիները իրայէլին առջևէն փախան. ու Դաւիթ Աորիներէն եօթը հազար կառ- քի ու, ու քառասուն հազար հետևակ զօրք կտրեց, ու Մոաբաց զօրագլուխն ալ մեռ- 19 ցուց: Եւ Ադրազարին ծառաները երբոր տե- սան որ իրայէլին առջևը յաղթուեցան, Դա- ւիթին հետ հաշտութիւն ըրին, ու անոր ծառայ եղան. և Աորիները անկէ ետքը Ամ մնոնի որդւոցը օգնել չուզեցին:

ԳԼ. Ի

1 Ամոնացւոց թագաւորն կը պաշարէ. Դաւիթ ուղղը կ'առնէ, ու ան անոնց ժողովուրդը կը տանջէ: 4 Փղշտացւոց երէք անգամ յաղթուած առնելը երէք հսկաներ կը պատնառին:

1 Ու ետևէւետ ասիկա՝ թագաւորներուն պա- տէրազմ ելլելու առնեն՝ Յովաբ զօրքերուն ի- շխ գունդերը հանեց, և Ամմոնի որդւոցը երկիրը աւերեց, ու գնաց Ռաբբան պաշարեց, բայց Դաւիթ Երուսաղէմ կը նստէր. ու Յո- վաբ Ռաբբան գարկաւ ու զանիկա կործանեց:
2 Եւ Դաւիթ անոնց թագաւորին թագը անոր գլխուն վրայէն առաւ, ու զանիկա գտաւ ոք ատգանդ մը ոսկիի ծանրութիւն ունէր, և անոր վրայ պատուական քարեր կար. ու Դաւիթին գլուխը զրուեցաւ. և Դ-ի քաղաքէն խիստ
3 շատ աւար առաւ: Ու անոր մէջը եղած ժո- ղովուրդը հանեց, ու ընդ- սղոցներով, եր- կաթէ կաճառացիներով ու տապարներով կտր- եց. և Դաւիթ Ամմոնի որդւոցը բոլոր քա- ղաքներուն այսպէս ըրաւ. ու Դաւիթ բոլոր ժողովուրդով Երուսաղէմ դարձաւ:
4 Եւ ասկէ ետքը Գազերի մէջ փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ. անոնցմէ Հուսացի Սոփքաբ Ռափային որդւոցմէ եղող Սեփեան մեռցուց, ու անոնք նուաճեցան:
5 Եւ նորէն փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ. ու Յայիրի որդին Եղհանան Գեթացի Գողիաթին եղբայրը Դէնեմին գարկաւ, որուն նիզակին բունը ոստայնանկաց գրանին պէս էր:
6 Եւ նորէն Գեթի մէջ պատերազմ եղաւ. ու մէկ երկայնահասակ մարդ մը կար, որուն մատները վեց վեց էին՝ բոլորովին քսա- 7 ուն. անիկա ալ Ռափային որդւոցմէ էր: Եւ

անիկա Իսրայէլը նախատեց. բայց Դաւիթին եղբօրը Սամայային որդին Յոնաթան զանիկա
8 գարկաւ: Ասոնք Գեթի մէջ Ռափայէն ծներ էին, և Դաւիթին ձեռքովը ու անոր ծառա- ներուն ձեռքովը ինկան:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Դաւիթ Սաուղային փոքռնալով՝ կը սպրդի Յոաբը որ ժո- ղովուրդը հաշիւ: 5 Երբոր ժողովուրդին թիւը կը բերէն Դաւիթ իր բռնածին համար կը զղջայ: 9 Գադ մարգարէին ձեռքով ասուածաբանած երէք հարուածներէն Դաւիթ մէկը ան- պատով կ'ընտրէ: 14 Եօթանասուն հազար հոգի մահուան կ'ենթարկէ: 18 Դաւիթ Դարմին ծանուցանելովը Ջեբու- սին կողմ ծախս կ'ուտէ, ու հոն սեպհական մը կը շինէ. ասոր վրայ Աստուած իր հաշտութիւնը նշան մը կատարելով, ու Յանապատը կը դադրեցնէ: 28 Դաւիթ հոն ողջակէզ կը մատուցանէ, քանզի հրեշտակին վրանատան համար չէր կրնար մինչև Գաբաւոն երթալ:

1 Եւ Սատանան իսրայէլին դէմ եղաւ, ու 2 Դաւիթը գրգռեց որ իսրայէլը համրէ: Եւ Դա- ւիթ Յոաբին ու ժողովուրդին իշխանները բսաւ, Գացէք, իսրայէլը Համրեցէք Բեերսա- բէէն մինչև Դան, ու հաշիւը բնէք բերէք 3 որ գիտնամ: Եւ Յոաբ բսաւ, Տէրը՝ իր ժո- ղովուրդը որչափ որ է՝ հարիւրապատիկ ա- ւելցնէ. ով տէր իմ թագաւոր, միթէ անոնց ամէնը իմ տիրոջս ծառաները չէ՞ն. իմ տէրս ինչո՞ւ սա բանը կը փնտռէ. ինչո՞ւ համար սա բանը իսրայէլին յանցանքի պատճառ ըլլայ:
4 Բայց երբոր թագաւորին խօսքը Յոաբին վրայ առտակացաւ, Յոաբ եղաւ ու բոլոր իս- րայէլի մէջ պտըտեցաւ, ու Երուսաղէմ եկաւ:
5 Եւ Յոաբ ժողովուրդին համրանքին ցուցակը Դաւիթին առաւ. ու իսրայէլին ամէնը հա- զար անգամ հազար ու հարիւր հազար սուր քաշող մարդ էր, և Յուդան չորս հարիւր եօթանասուն հազար սուր քաշող մարդ էր:
6 Սակայն Ղեւտացիները ու Բենիամինեանները անոնց մէջ չհամրեց, քանզի թագաւորին սա հրամանը Յոաբին զզուելի էր:
7 Եւ սա բանը Աստուծոյ աչքերը զէշ երե- 8 ևցան համար իսրայէլը զարկաւ: Ու Դա- ւիթ Աստուծոյ բսաւ, Ա բանը ընելովս մեծ մեղք գործեցի. ու հիմա կ'աղաչեմ՝ քու ծառայիդ մեղքը նելէ, քանզի մեծ յիմա- րութիւն ըրի:
9 Եւ Տէրը Դաւիթին առեսանողին Գադին 10 խօսեցաւ ու բսաւ, Գնա ու Դաւիթին խօսք ըսելով, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզի երէք բան կ'առաջարկեմ. անոնցմէ մէկը ընտրէ որ 11 քեզի ընեմ: Եւ Գադ Դաւիթին եկաւ ու անոր բսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ընտրէ քե- 12 զի՝ եամ երէք տարուան սով, կամ երէք ամիս քու թշնամիներուդ երեսէն փախչիս, ու քու թշնամիներուդ սուրը ետևէդ հասնի, և

ա բ թագ. ժա. 1:
ե Եբբ. զօրաթիւնը
բ բ թագ. ժբ. 26:
գ բ թագ. ժբ. 30:
31:
դ բ թագ. խա. 18:
ե բ թագ. ժբ. 30:
ը բ թագ. խա. 19 ¦ ը-ի Ա-բիմելեքի:
թ Գէ. ժա. 29:
ժ բ թագ. խա. 20:
ժա բ թագ. խգ. 1, եւ:
ժբ Գէ. իե. 23:
ժգ Գէ. իե. 24:
ժդ բ թագ. խգ. 10:
ժե բ թագ. ժբ. 13:
ժզ Տես ա թագ. ի. 9:
ժէ բ թագ. խգ. 13:

կամ երեք օր Տէրոջը սուրը՝ այսինքն ժանտախտ ըլլայ երկրիս մէջը, ու Տէրոջը հրեշտակը Իսրայէլի բոլոր սահմաններուն մէջը կատարած ըլլէ. և հիմա տես, դիս խրկողին
13 ի՞նչ պատասխան տանիմ: Ու Դաւիթ ըսաւ Գադին, Խիստ մեծ նեղութեան մէջ եմ. հիմա Տէրոջը ձեռքը ինկնամ, քանզի անոր գթութիւնը խիստ շատ է. ու մարդու ձեռքը չինկնամ:
14 Նամ: Եւ Տէրը Իսրայէլի վրայ ժանտախտ խրկեց, ու Իսրայէլէն եօթանասուն հազար
15 մարդ ինկաւ: Եւ Աստուած հրեշտակ մը խրկեց Երուսաղէմ, որ զանիկա կորսնցընէ. ու երբոր կը կորսնցընէր՝ Տէրը նայեցաւ ու աս չարիքին վրայ սիրտը ինչաւ, և կատարած ընող հրեշտակին ըսաւ, Հերիք է, ալ ձեռքդ քաշէ. ու Տէրոջը հրեշտակը Յեբուսացի Ոռնային
16 նային կալին քովը կայներ էր: Եւ Դաւիթ իր աչքերը վերցուց ու Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ, որ երկրի ու երկնից մէջտեղը կայներ էր, ու ձեռքը մերկ սուր մը կար, որ Երուսաղէմի վրայ երկնցուցեր էր. անոնք Դաւիթ ու ծերերը քրձեր հագած՝ երես-
17 նուն վրայ ինկան: Եւ Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ, Ահա ես պատուիրեցի որ ժողովուրդը համրեն, ու ես եմ որ մեղանչեցի ու մեծ չարութիւն ըրի. բայց աս ոչխարները ի՞նչ ըրին. ով Տէր Աստուած իմ, քու ձեռքդ իմ վրաս ու իմ հօրս տանը վրայ ըլլայ. բայց քու ժողովուրդիդ վրայ չըլլայ *զանիկա բնաջինջ ընելու համար:
18 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Գադին ըսաւ, Դաւիթին ըսես որ ելլէ, ու Յեբուսացի Ոռնային կալին մէջ Տէրոջը սեղան մը կանգնէ:
19 Եւ Դաւիթ վեր ելաւ՝ Գադին Տէրոջը անու-
20 նովը ըսած խօսքին համեմատ: Ու Ոռնա դարձաւ ու հրեշտակը տեսաւ, և իր չորս որդիքը իր հետը պահուեցան. (քանի Ոռ-
21 նա ցորեն կը ծեծէր:) Ու Դաւիթ Ոռնային եկաւ. և Ոռնա նայեցաւ, ու Դաւիթը տես նելով՝ կալէն ելաւ, ու երեսը վինչև գետինը
22 Դաւիթին խոնարհումիւն ըրաւ: Անատոնը Դաւիթ Ոռնային ըսաւ, Այս կալին տեղը ինծի տուր, որ հոն Տէրոջը սեղան մը շինեմ, (զանիկա լեցուն դնով տուր ինծի,) ու ժո-
23 ղովուրդին վրայէն հարուածը վերնայ: Եւ Ոռնա Դաւիթին ըսաւ, Զանիկա քեզի առ, ու իմ տէրս թագաւորը իր աչքին ազեկ երևցածը թող ընէ. ահա եղները ողջակէզի համար, ու կամուսայիները փայտի համար, ու ցորենը հացի ընծայի համար կու տամ, ամ-
24 ենն ալ կու տամ: Եւ Դաւիթ թագաւորը Ոռնային ըսաւ, Չէ, հապա շահով անշուշտ ի-

ցուն դնով ծախու պիտի առնեմ. քանզի քու կըզ եղածը Տէրոջը համար պիտի չառնեմ,
25 ոչ ալ ձրի ողջակէզ մատուցանեմ: Ու Դաւիթ անդ տեղին համար կշռութով վճ-
26 հարիւր սիկղ ոսկի առաւ Ոռնայէն: Եւ Դաւիթ հոն Տէրոջը սեղան չինեց, ու ամբ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուց, և Տէրոջը աղաչակեց. ու Երկինքէն կրակով ողջակէզի սեղանին վրայ անոր պա-
27 տասխան առաւ: Եւ Տէրը հրեշտակին խօսեցաւ, ու անիկա սուրը իր պատեանը դարձուց:
28 Անատոնը Դաւիթ տեսնելով որ Տէրը Յեբուսացի Ոռնային կալին մէջ իրեն պատաս-
29 խան առաւ, անդ տեղը զոհեր մատուց: Իսկ Մովսէսին՝ անապատին մէջ չինած Տէրոջը խորանը ու ողջակէզի սեղանը անատոնը Գա-
30 բաւնի բարձր տեղն էր. Բայց Դաւիթ Աստուծոյ հարցնելու համար չկրցաւ անոր առջևը երթալ, քանզի Տէրոջը հրեշտակին սուրին երեսէն վախցաւ:

ԳԼ. ԻԲ

1 Դաւիթ տաճարին համար պաշտամունքի տեղը գիտնալով՝ անոր շինութիւնը հարկաւոր եղած բաները առատօրէն կը պատրաստէ. 6 ու Սողոմոնին կ'իմացնէ Աստուծոյ խոստումնքնելը, ու նաև անոր պարտաւորութիւնը տաճարը շինելու վրայով. 17 իշխաններուն կը պատուիրէ, որ իր որդւոյն ձեռնտու ըլլան:

1 Եւ Դաւիթ ըսաւ, Ասիկա է Տէր Աստուծոյ տունը, ու ասիկա է Իսրայէլի ողջակէ-
2 զին սեղանը: Եւ Դաւիթ հրամայեց որ Իսրայէլի երկրին մէջ գտնուող հօտարադիները ժողվեն. ու Աստուծոյ տունը շինելու համար քարահատներ դրաւ, որ տաշուած քարեր պատ-
3 րաստեն: Եւ Դաւիթ դրան փեղկերուն բեւեռներուն համար ու շրջանակներուն համար խիստ շատ երկաթ պատրաստեց, և այն-
4 չափ շատ պղինձ՝ որ կշռութի չէր գար. Ու պարսպաշէն եղեւնափայտին համրանքը չկար, քանզի Սիդոնացիք և Տիւրացիք Դաւիթին շատ եղեւնափայտեր կը բերէին:
5 Եւ Դաւիթ ըսաւ, Իմ որդիս Սողոմոն փափուկ տղայ մըն է, ու Տէրոջը շինուելու տունը մեծ, բարձր, ու ամէն երկիրներու մէջ անուանի ու փառաւոր պիտի ըլլայ. Հիմա անոր համար պատրաստութիւն տեսնեմ. և Դաւիթ իր մեռնելէն առաջ խիստ շատ պատ-
6 րաստութիւն տեսաւ: Եւթը իր որդին Սողոմոնը կանչեց, ու անոր պատուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տուն շինէ:
7 Ու Դաւիթ Սողոմոնին ըսաւ, Որդեակ իմ, հարտիս մէջը ունենայ Իմ իմ Տէր Աստուծոյս

ե բ Թագ. իգ. 16:
զ Տես Ծն. ը. 6:
է բ Մն. գ. 1:
* Եբր. Հարուածի համար:
ը բ Մն. գ. 1:
թ բ Թագ. իգ. 24:
ժ Գէ. իմ. 24: բ Մն. գ. 1: է. 1:
ի Գէ. ժգ. 39:
ժա գ Թագ. գ. 4: Գէ. ժգ. 39: բ Մն. ա. 5:
—
ժբ բ Օր. ժբ. 5: բ Թագ. իգ. 18: Գէ. իտ. 18, 19, 26, 28: բ Մն. գ. 1:
ժգ գ Թագ. իմ. 21:
ժդ Ելմ. 14: գ Թագ. է. 47:
ժե գ Թագ. է. 6:
ժզ Գէ. իմ. 1:
ժէ բ Թագ. է. 2: գ Թագ. ը. 17: Գէ. ժէ. 1: իբ. 2:
ժը բ Օր. ժբ. 5, 11:

8 անուանը տուն չինեմ. Բայց Տէրոջը խօսքը
ինձի եղաւ՝ ըսելով, Պատուհաս չառ արիւն թա-
փեցիր ու մեծ պատերազմներ ըրիր. դուն
իմ անուանս տուն պիտի չշինես, քանզի իմ
առջեւս դեմդի վրայ շատ արիւն թափեցիր.
9 Ահա քեզի որդի մը պիտի ծնանի, անիկա
հանգստութեան մարդ պիտի ըլլայ. և զանի-
կա ի բոլոր ամէն չրջակայ թշնամիներէն պիտի
հանգչեցնեմ. քանզի անոր անունը Սողո-
մոն պիտի ըլլայ, ու անոր օրերուն մէջ Իս-
րայէլին խաղաղութիւն ու հանգստութիւն
10 պիտի տամ. Անիկա իմ անուանս տուն պի-
տի շինէ. ու անիկա ինձի որդի պիտի ըլլայ,
ու ես անոր հայր պիտի ըլլամ. և անոր թա-
գաւորութեան աթոռը Իսրայէլի մէջ յաւի-
11 տեան պիտի հաստատեմ: Արդեօք, որդեակ
իմ, Տէրը քու հետդ ըլլայ, ու յաջողու-
թիւն գտնես և քու Տէր Աստուծոյդ տուն
չինես, ինչպէս որ քեզի համար խօսեցաւ:
12 Միայն թէ Տէրը քեզի խելամտութիւն ու հան-
ճար տայ, և քեզ Իսրայէլի վրայ հաստատէ,
13 որ քու Տէր Աստուծոյդ օրէնքը պահես: Ա-
յնժամ յաջողութիւն կը գտնես, եթէ զգու-
շութեամբ կը գործ դնես այն կանոնները
ու դատաստանները, որոնք որ Տէրը Մով-
սէսին պատուիրեց Իսրայէլի համար. զօրա-
ցիր ու քաջասիրտ եղիր, մի վախնար ու մի
14 զարհուրիր: Եւ ահա ես իմ նեղութիւնս[ա]
քու մէջ Տէրոջը տանը համար՝ հարիւր հա-
զար տաղանդ ոսկի ու հազար անգամ հազար
տաղանդ արծաթ պատրաստեցի. իսկ պղին-
ձը ու երկաթը չատութեանը համար կշռե-
լի չգար. փայտեր ու քարեր ալ պատրաս-
տեցի, ու անոնց վրայ դուն ալ աւելցնես:
15 Եւ դուն քու քովդ խիստ շատ արուեստա-
ւորներ, քարահատներ, շինագործներ, հիւ-
սեր ու ամէն գործի համար ամէն փորձ
16 վարպետ մարդիկ ունիս: Ոսկիին, արծաթին,
պղինձին ու երկաթին համրանքը չկայ. ելիր
ու գործին ձեռք զարկ, ու Տէրը քու
հետդ ըլլայ:
17 Եւ Դաւիթ Իսրայէլի բոլոր իշխաններուն
պատուիրեց, որ իր որդւոյն Սողոմոնին ձե-
18 ռնտու ըլլան. Ո՞ր Տէրը Աս-
տուածդ ձեր հետն է, և անկից ձեզ ամէն
կողմանէ հանգստացուց. որովհետև անոնց
բնակիչները իմ ձեռքս տուաւ, ու երկիրը
Տէրոջը առջեւը ու անոր ժողովուրդին առջեւը
19 նուաճեցաւ: Եւ հիմա զձեր սիրտը ու ձեր

ա գ Թագ. է. 3։ Գէ. իը. 5։
բ Գէ. իը. 5։
գ գ Թագ. գ. 25։ է. 4։
դ Ի՛ խաչապատառ։
ե բ Թագ. է. 13։ գ Թագ. է. 5։ Գէ. Ժե. 12։ 13։ իը. 6։
զ Եբր. ա. 5։
է Ես. ը. 16։
ը գ Թագ. գ. 9։ 12։ Սոպ. հբ. 1։
թ Ձեռ. ա. 7։ 8։ Գէ. իը. 7։
ժ բ Օր. լա. 7. 8։ Ձեռ. ա. 6։ 7։ 9։ Գէ. իը. 20։
ի Կ՚ասի ազգաւոր Թեամբա
ձ Հմր. 5։
ղ Եզր. ըսէ.
ճ Հմր. 11։
մ բ Օր. ժբ. 10։ Ձեռ. իբ. 4։ բ Թագ. է. 1։ Գէ. իզ. 25։
յ Հմր. 5։
ն Եզր. ըսէ.
շ բ Մն. ի. 3։
ո գ Թագ. ը. 6։ 21։ բ Մն. է. 7։ գ. 11։
չ Հմր. 7։ գ Թագ. է. 3։
—
պ գ Թագ. ա. 33—39։ Գէ. իը. 5։
ջ Թես. գ. 3։ 47։
ռ բ Օր. ժզ. 18։ Գէ. իզ. 29։ բ Մն. ժթ. 3։
ս Տես բ Մն. իթ. 25։ 26։ Ամմա. գ. 5։
վ Եւ. գ. 16։ Թագ. իզ. 57։ Գէ. գ. 1։ Ես. բ Մն. ը. 14։ իթ. 25։
տ Գէ. իզ. 21։
ր Եւ. գ. 18։
ց Եւ. գ. 20։
ւ Եւ. իը. 1։ Եբր. է. 4։
փ Եւ. ւ. 7։ Թագ. ժգ. 40։ ա Թագ. բ. 28։
ք բ Օր. իա. 5։
օ Թագ. գ. 23։
ֆ Տես գէ. իզ. 23։ 24. 25։
և Եբր. կալուածոյ։
ֆ Եւ. բ. 22։ ժբ. 3. 4։

հոգին ձեր Տէր Աստուածը խնդրելու տալէք,
ու եղէք Տէր Աստուծոյն սրբարանը չինելնիք,
որ Տէրոջը ուխտին տապանակը ու Աստուծոյ
սուրբ անօթները Տէրոջը անուանը համար
չինուած տունը տանիք:

ԳԼ. ԻԳ

1 Դաւիթ ծերացած բլլալով՝ Սողոմոն թագաւոր կրնէ, 2 Ղեւացւոց թիւը ու գործակատարները: 7 Գերսոնեան տոհմերը: 12 Կահաթի որդիքը: 21 Մերարիի որդիքը: 24 Ղեւացւոց պաշտօնը:

1 Եւ Դաւիթ ծերացած ու օրերը լեցուած
բլլալով, իր որդին Սողոմոնը Իսրայէլի վրայ
2 թագաւոր դրաւ: Եւ Իսրայէլի բոլոր իշխան-
ները նաև քահանաները ու Ղեւացիները
3 ժողվեց: Ու Ղեւացիները՝ երեսուն
տարեկանէն վեր եղող Լեւիի մարդիկը մկկի
մկկի համրուելով, անոնց թիւը երեսուն-
4 ութ հազար էր: Եւ Դաւիթ ըսաւ, Աստղա-
քանութեան հազարը՝ Տէրոջը տանը գործին
վրայ, ու վեց հազարը դատաւորներ ու
5 դատաւորներ բլլան, Ու չորս հազարը՝ դրա-
նապաններ, ու չորս հազարը՝ օրհնելու հա-
մար շինած նուագարաններովս Տէրոջը օրհ-
6 նելիները բլլան: Եւ Դաւիթ զանոնք բաժնեց,
Ղեւիի որդւոցը՝ Գերսոնին, Կահաթին ու Մե-
րարիին դասակարգութիւններուն պէս:
7 Գերսոնեանները Ղադան ու Սեմէի էին.
8 Ղադանին որդիները՝ առջինը Յեհիել, հետը
9 Զեթամ ու Յոելի՝ երեք էին: Սեմէիին որ-
դիները՝ Սղոմոթի, Ազիել ու Որան՝ երեք էին.
սոյնք Ղադանի տոհմերուն իշխաններն էին:
10 Եւ Սեմէիին որդիները՝ Յեհի, Զիզա, Յեուս ու
Բարիա էին. սոյնք Սեմէիին որդիները չորս
11 հոգի էին: Եւ առջինը՝ Յեհի, ու երկրորդը
Զիզա էր. բայց Յեուս ու Բարիա շատ որ-
դիներ չունենալնուն համար մէկ ազգատոհմ
համրուեցան:
12 Կահաթի որդիները՝ Ամրամ, Իսահար, Քե-
13 բրոն ու Ոզիել՝ չորս էին: Ամրամին որդիները
Ահարոն ու Մովսէս էին. և Ահարոն ինքը ու
իր որդիները յաւիտեան սրբագործուելնուն՝ ամեն-
սուրբ բաներուն նուիրուածը կատարելու, Տէ-
րոջը առջեւը խունկ ծխելու, հանոր ծառա-
յութիւնն ընելու ու հանոր անունովը յաւի-
14 տեան օրհնելու համար: Եւ Աստուծոյ մար-
դուն՝ Մովսէսին որդիները Ղեւիի ցեղին հետ
15 համրուեցան: Մովսէսին որդիները Գերսամ
16 ու Եղիեզեր էին: Գերսամին որդիները՝ ա-

ա 11։
բ Հմր. 7։ գ Թագ. է. 5։
—
գ գ Թագ. ա. 33—39։ Գէ. իը. 5։
դ Թես. գ. 3. 47։
ե բ Օր. ժզ. 18։ Գէ. իզ. 29։ բ Մն. ժթ. 3։
զ Տես բ Մն. իթ. 25. 26։ Ամմա. գ. 5։
է Եւ. գ. 16։ Թագ. իզ. 57։ Գէ. գ. 1։ Ես. բ Մն. ը. 14։ իթ. 25։
ը Գէ. իզ. 21։
թ Եւ. գ. 18։
ժ Եւ. գ. 20։
ի Եւ. իը. 1։ Եբր. է. 4։
ձ Եւ. ւ. 7։ Թագ. ժգ. 40։ ա Թագ. բ. 28։
ղ բ Օր. իա. 5։
ճ Թագ. գ. 23։
մ Տես գէ. իզ. 23։ 24. 25։
յ Եբր. կալուածոյ։
ն Եւ. բ. 22։ ժբ. 3. 4։

17 Ջինը Սուբայէլ էր. ու եղբայրն որդիքը՝
առաջինը Հէռաբիա էր. ու եղբայր ուրիշ
որդիներ չունէր. բայց Հէռաբիային որդիքը
18 խիստ շատցան։ Իսահառին որդիքը՝ առջինը
19 Սաղովմէթ էր։ Երիրոնին որդիքը՝ առջինը
Յերիա, երկրորդը Ամարիա, երրորդը Յա-
20 զիել, չորրորդը Յեկամամ էր։ Ոզիելին որ-
դիքը՝ առջինը Միքա, երկրորդը Յեսիա էր։
21 Մերարիի որդիքը Մոողի ու Մուսի էին.
22 Մոողիին որդիքը եղբայր ու Կիս էին։ Ու
եղբայր մեռաւ. Հանիկա որդիներ չունէր,
հապա միայն աղջիկներ ունէր. ու զանոնք
իրենց եղբայրները կիսին որդիքը առին։
23 Մուսիին որդիքը՝ Մոողի, Եդեր ու Յերի-
մոթ՝ երեք էին։
24 Ամոնք Ղևիի որդիքն էին իրենց ազգա-
տոհմիներուն համեմատ, ու անուններով մէկիկ
մէկիկ հարուածք զբան տարեկանէն վեր՝
Տէրոջը տանը սպասաւորութիւնը կատարող-
25 ներուն տոհմապետներն էին։ Քանդի Դաւիթ
ըսեր էր, Իսրայէլի Տէր Աստուածը Հզի ժո-
ղովուրդը Հանգստացուց, ու յաւիտեան Երու-
26 սաղէմի մէջ պիտի բնակի. Ու Ղևտացիք ալ
Խորանը ու անոր պաշտօնին ամէն անօթնե-
27 րը՝ ալ այսուհետև պիտի չկրեն։ Քանզի Դա-
ւիթին վերջին խօսքերովը՝ Ղևիի որդւոցմէ
քսան տարեկանէն վեր եղողները համրուեցան.
28 Որովհետև անոնց պաշտօնը՝ Տէրոջը տանը
ծառայութեանը մէջ Ահարոնի որդւոցը օգ-
նութիւն ընել, գաւիթներու ու սենեակներու
վերակացու ըլլալ, բոլոր սուրբ բաները մաք-
րել, ու Աստուծոյ տանը ծառայութիւնը կա-
29 տարել էր. Նաև հացաւորութեան հացին,
ու հայր ընծայի նաշիհին, և հանկարծ կա-
ւաներուն, ու տապակի մէջ եփած և տապ-
կուած բաներուն, ու բոլոր չափերուն վե-
30 րաչափութիւնը ընել, Եւ առաւօտ ու
իրիկուն Տէրը օրհնելու ու գովելու համար
31 առի վրայ կայնել, Ու շաբաթի օրերը և ամ-
սագլուխները ու մեծ ժողովրդու մէջ Տէրոջը
բոլոր պղպակէնները՝ իրենց թիւովը ու իրենց
օրէնքովը՝ միշտ Տէրոջը առջևը մատուցանել,
32 Ու Տէրոջը տանը ծառայութեան համար ժո-
ղովքի խորանին պահպանութիւնը, և սրբա-
րանին պահպանութիւնը, ու իրենց եղբայր-
ներուն՝ Ահարոնի որդւոցը պահպանութիւնը
ընել էր։

ԳԼ. ԻԴ

1 Եւ Ահարոնի որդւոցը դասակարգութիւն-
ներըս ասոնք են. Ահարոնի որդիքը՝ Նադաբ,
2 Աբիհու, Եղիազար ու Իթամար էին։ Եւ
Նադաբ ու Աբիհու իրենց հօրը առջևը մե-
ռան, ու անոնք որդիներ չունէին. ու Եղի-
3 ազար ու Իթամար քահանայ եղան։ Եւ Դա-
ւիթ ու Եղիազարի որդիներէն Սադովկ ու
Իթամարի որդիներէն Աբիմելէք զանոնք բաժ-
նեցին անոնց համրանքովը անոնց պաշտօնին
4 համար։ Ու եղիազարի որդւոցը մէջ գտնը-
ւած իշխանները Իթամարի որդւոցը մէջ հե-
նուածներէն շատ էին. ու զանոնք այսպէս բաժ-
նեցին. եղիազարի որդւոցը համար տասնու-
վեց իշխան՝ իրենց ազգատոհմիներուն համե-
մատ, ու Իթամարի որդւոցը համար ութը
5 իշխան՝ իրենց ազգատոհմիներուն համեմատ։ Եւ
ասոնք ու անոնք վիճակով բաժնուեցան, քան-
զի սրբարանին իշխանները ու Աստուծոյ պան-
խշխանները եղիազարի որդիներէն ու Իթա-
6 մարի որդիներէն էին։ Ու Ղևտացիներէն՝
Նաթանայէլի որդին Սեմայիա գպիրը՝ Թա-
գաւորին ու իշխաններուն և Սադովկ քահա-
նային ու Աբիաթարի որդւոյն Աբիմելէքին
և քահանայից ու Ղևտացւոց նահապետնե-
րուն առջևը՝ մէկ ազգատոհմ մը եղիազա-
րէն առնելով ու մէկ ազգատոհմ մը Իթամա-
րէն առնելով՝ զանոնք գրեց։
7 Եւ առաջին վիճակը Յովարիբին ելաւ, երկ-
8 րորդը Յեդայիային, երրորդը Հարիմին, չոր-
9 րորդը Սէորիմին, Հինգերորդը Մելքիային,
10 վեցերորդը Միամինին, Եօթներորդը Հակու-
11 սին, ութերորդը Աբիային, Իններորդը Յե-
12 սուին, տասներորդը Սեքենիային, Մեհա-
սաներորդը Եղիասիբին, երկոտասաներորդը
13 Յակիմին, Երեքտասաներորդը Ոփիային, չո-
14 րեքտասաներորդը Յեսբէաբին, Հնգետասա-
ներորդը Բելգային, վեչտասաներորդը Եմմե-
15 րին, Եօթնուտասաներորդը Եզիրին, ու թ-
16 ուտասներորդը Ափեսեսին, Իննուտասան-
րորդը Փեթհայիային, քսաներորդը Եզեկիե-
17 լին, Քսանումէկերորդը Յաքինին, քսանու-
18 երկուերորդը Գամուլին, Քսանուերեքերոր-
դը Դասայիային, քսանուչորսերորդը Մաս-
19 զիային։ Ա՛յ անոնց կարգադրութիւնը իրենց
պաշտամանացը համար՝ Տէրոջը տունը մտ-
նելու համար՝ իրենց հօրը Ահարոնին ձեռ-
քը իրենց Տէր Աստուածը անոր պատուի-
րեր էր։
20 Ու Ղևիի որդւոցը մնացորդներէը ասոնք
էին. Ամրամի որդիներէն՝ Սուբայէլ. Սու-

1 Գ՚Ե. իգ. 20։ իչ. 24։
2 Գ՚Ե. իգ. 25։
3 Գ՚Ե. իգ. 22։
4 Գ՚Ե. իգ. 23։
5 Գ՚Ե. իգ. 26։
6 Գ՚Ե. իգ. 20։ իչ. 24։
7 Գ՚Ե. իգ. 29։
8 Գ՚Ե. իգ. 28։
9 Տես թագ. Ա՚Ղ. 6. 8։
10 Գ՚Ե. իգ. 30։
11 թագ. ժ. 17, 21։
12 Ե՚մր. 27։ Տես թագ. ա. 3։ գ. 3։ ը. 24։ Եզր. գ. 8։
13 Գ՚Ե. իբ. 18։
14 թագ. գ. 5, եա։
15 Ես. իե. 30։
16 Գ՚Ե. իգ. 29։ իթ. 29։ եա։
17 Ղև. բ. 4։
18 Ղև. բ. 5, 7։
19 Ղև. ժթ. 35։
20 թագ. ժ. 10։ Սաղ. ճա. 3։
21 Ղև. գ. 20։ Գ՚Ե. իգ. 21։
22 Ղև. իգ. 4։
23 թագ. ա. 53։
24 թագ. գ. 6—9։
25 Ղև. ժ. 1, 6։
26 թագ. իչ. 60։
27 թագ. գ. 4։ իչ. 61։
28 Ղեհատ. ժբ. 4, 17։ Ղեւհ. ա. 5։
29 Գ՚Ե. իթ. 25։
30 Գ՚Ե. իգ. 16։

21 բայելին որդիներէն՝ Յադայիա · [a]Հռաբիայէն՝
այսինքն Հռաբիային որդիներէն առջինը
22 Յեսիա · Խասհաւի որդիներէն՝ [b]Յազօմեթ ·
23 Յազօմեթի որդիներէն՝ Յեհի · Ու [c]Բենէյահու որ-
դիներէն՝ —Ընը Յերիա, երկրորդը Ամարիա,
24 երրորդը Յազիել, չորրորդը Յեկամամ· Ողե-
ելի որդիներէն՝ Միքա · Միքայէն որդիներ-
25 րէն՝ Սամիր · Միքիայէն եղբայրը՝ Յեսիա · Յե-
26 սիայէն որդիներէն՝ Զաքարիա · [d]Մերարիի
որդիքը Մոողի ու Մուսի էին · Յազիայի որ-
27 դին Բենով· Մերարիի որդիքը Յազիայէն՝
28 Բենով, Սոհամ, Զաքուր ու Երրի էին · Մո-
ղիէն եղիազար ՀԱ—, [e]ու անոր որդիներ
29 չունէր · Կիսէն՝ այսինքն Կիսին որդիներէն
30 Յերամէլ էր · [f]Մուսիին որդիքը Մոողի, Եդեր
ու Յերիմոթ էին · Դասացուց որդիները ի-
31 րենց տոհմերուն համեմատ առնք էին · Եւ
առնց համար ալ իրենց եղբարցը Ահարոնի
որդւոցը պէս՝ Դաւիթ Թագաւորին ու Սա-
դոքին ու Աբիմելէքին և քահանայից ու
Ղեւտացւոց տոհմապետներուն առջեր վիճակ
ձգեցին, թէ տոհմապետներուն և թէ անոնց
պզտիկ եղբայրներուն համար ·

ԳԼ · ԻԵ

[a] Երդեցողներուն թիւը ու պաշտօնը · 8 անոնց՝ վիճակով քան-
ւչերա գասակարգաւթիւններու բաժնուիլը ·

1 Եւ Դաւիթ ու զօրքին իշխանները [g]Ասա-
փին, Եմանին ու Իդիթունին որդիներէն՝
քնարներով, տաւիղներով ու ծնծղաներով
մարդ արհեստիէն ընտրեցին աս պաշ-
տօնս համար · ու իրենց պաշտօնին համեմատ՝
2 աս ծառայութիւնը ընող մարդոց համրանքը
եղաւ · Ասափի որդիներէն՝ Թագաւորին
քովը մարդ արհեստիէն ընող Ասափին ձեռ-
քին տակը Ասափի որդիքը՝ Զաքուր, Յով-
3 սէփ, Նաթանիա և [h]Ծասարէլա էին · Իդիթու-
նէն՝ Իդիթունի որդիքը՝ Գոդոլիա, Եզրի,
Եսայի, [i]Հաշէ, Ասարիա ու Մատաթիա՝ վեց
էին, ու անոնք իրենց հօրը Իդիթունին ձեռ-
քին տակն էին, որ քնարով Տէրոջը գոհու-
թիւն ու օրհնութիւն երգելով մարդ արհես-
4 տիին կ՚ընէր · Եմանին՝ Եմանին որդիքը՝ Բոկ-
քիա, Մատթանիա, [j]Ոզիէլ, Սուբայէլ, Յե-
րիմոթ, Անանիա, Անանի, Եղիաթա, Գի-
դողաթի, Ռոմամթիեզեր, Յեսբակասա, Մա-
5 զիթ, Յոթիր — Մազիոթ էին · Ամէնը
Եմանի որդիքն էին, որ Թագաւորին տեսա-
նողն էր՝ Աստուծոյ խօսքերուն մէջ եղջիւրը
վերցնելու · ու Աստուած Եմանին տասնե-
6 չորս տղայ ու երեք աղջիկ տուեր էր · Ամէնք
ամէնը Աստուծոյ տանը պաշտօնին համար
ծնծղաներով, տաւիղներով ու քնարներով
իրենց հօրը ձեռքին տակը Տէրոջը տանը եր-
գերը կ՚երգէին · Ասափ, Իդիթուն ու Եման
7 Թագաւորին ձեռքին տակն էին · Եւ անոնց
թիւը՝ Տէրոջը երգերը սորված իրենց եղբայր-
ներուն հետ, այսինքն բոլոր հանճարեղներուն
[k]ութը երկու հարիւր ութսունհատ էր ·
8 Եւ իրենց յաջորդական պաշտօնին համար՝
պզտիկ ու մեծ, [l]վարպետ ու աշակերտը
9 միասին վիճակ ձգեցին · Եւ առաջին վիճակը
Ասափի [m]—Ոյն Յովսեփին եղաւ · երկրորդը
Գոդոդիային, որ ինքը ու իր եղբայրները ու
10 որդիքը տասներկու մարդ էին · երրորդը
Զաքուրին, որ իր որդիներովը ու եղբայր-
11 ներովը տասներկու մարդ էր · Չորրորդը Եզ-
րիին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
12 տասներկու մարդ էր · Հինգերորդը Նաթա-
նիային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
13 տասներկու մարդ էր · Վեցերորդը Բոկքիա-
յին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
14 տասներկու մարդ էր · Եօթներորդը Յես-
բեսայէլին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
15 տասներկու մարդ էր · Ութերորդը Եսայիին,
որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասե-
16 րկու մարդ էր · Իններորդը Մատթանիային,
որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասե-
17 րկու մարդ էր · Տասներորդը Սեմէիին,
որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասե-
18 րկու մարդ էր · Մեհտասաներորդը Ազա-
րէելին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
19 տասներկու մարդ էր · Երկտասաներորդը
Ասարիային, որ իր որդիներովը ու եղբայր-
20 ներովը տասներկու մարդ էր · Երեքտասա-
ներորդը Սուբայէլին, որ իր որդիներովը ու
21 եղբայրներովը տասներկու մարդ էր · Չորք-
տասներորդը Մատաթիային, որ իր որդի-
ներովը ու եղբայրներովը տասներկու մարդ
22 էր · Հնգետասաներորդը Յերիմոթին, որ իր
որդիներովը ու եղբայրներովը տասներկու
23 մարդ էր · Վեչտասաներորդը Անանիային, որ
իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասներ-
24 կու մարդ էր · Եօթնուտասաներորդը Յեսբա-
կասային, որ իր որդիներովը ու եղբայրնե-
25 րովը տասներկու մարդ էր · Ութտասաներ-
որդը Անանիին, որ իր որդիներովը ու ժո-
26 ղայրներովը տասներկու մարդ էր · Իննու-
տասներորդը Մեհզէլիէլին, որ իր որդիներովը
27 ու եղբայրներովը տասներկու մարդ էր · Քս-
ան[n]երորդը Եղիաթային, որ իր որդիներովը
28 ու եղբայրներովը տասներկու մարդ էր · Քսա-
նումեկերորդը Յօթիրին, որ իր որդիներովը
ու եղբայրներովը տասներկու մարդ էր ·
29 Քսաներկուերորդը Գիդողաթիին, որ իր
որդիներովը ու եղբայրներովը տասներկու
30 մարդ էր · Քսաներեքերորդը Մազիոթին,

---

[a] Գ.Ր · խգ · 17 ։
[b] Գ.Ր · խգ · 18 ։
[c] Գ.Ր · խգ · 19 · խզ · 31 ։
[d] Եզ · զ · 19 · Գ.Ր · խգ · 21 ։
[e] Գ.Ր · խգ · 22 ։
[f] Գ.Ր · խգ · 23 ։ —
[g] Գ.Ր · զ · 33 · 39 · 44 ։
[h] Ձեռ · 14 · Ի՛ՇՈՒԹ Ձեսարիա ։
[i] Տէռ Ձմ · 17 ։
[j] Կամ Ընդարձակ · աեռ Ձմ · 18 ։
[k] ը Մ՚ն · խգ · 13 ։ —

որ էր որդիներովը ու եղբայրներովը տասներկու մարդ էր. Քանաւչացիներուդը Ամմիէլեզերին, որ էր որդիներովը ու եղբայրներովը տասներկու մարդ էր։

ԳԼ. ԻԶ

1 Դռնապաններուն դասակարգութիւնները։ 13 Դռներուն պահպանութիւնը վճռակով անոնց կը յանձնուի։ 20 Տէրոջը գանձերուն վրայ հսկացող ընտրուած Ղեւտացիները։ 29 Ոստիկաններ ու գատաւորներ։

1 Դռնապաններուն դասակարգութիւնները. Կորխեանցիներէն՝ Ասափի որդիներէն Կորէին որ-
2 դին Մասեզամիան էր։ Ու Մասեզամիայի որդիքը՝ անդրանիկը Զաքարիա, երկրորդը Յեդիէլ, երրորդը Զարադիա, չորրորդը Յաթ-
3 նիէլ, հինգերորդը Եղամ, վեցերորդը Յո-
4 հանան, եօթներորդը Եղհովէնայի էին։ Եւ Աբդեդոմի որդիքը՝ անդրանիկը Սեմայիա, երկրորդը Յովզաբատ, երրորդը Յովախ, չոր-
5 րորդը Սաքար, հինգերորդը Նաթանայէլ, վեցերորդը Ամիէլ, եօթներորդը Իսաքար, ութներորդը փեղաթի. քանզի Աստուած *զա-
6 նիկա օրհներ էր։ Ու անոր որդւոյն Սեմայիային որդիներ ծնան, որոնք իրենց հօրը տանը իշխաններ եղան, քանզի անոնք զօրաւոր
7 կարիճներ էին։ Սեմայիային որդիքը Ոթնի, Ռափայէլ, Ովէդ, Եղզաբատ, †Ելիհու, Սեմաքիա,
8 Բենհայիլ։" Եղիսա ու Սամաքիա էին։ Ասոնք ամէնը Աբդեդոմի որդիներէն էին, -- իրենք ու իրենց որդիքը և իրենց եղբայրները՝ ծառայութեան համար զօրաւոր ու կարիճ մարդիկ՝ Աբդեդոմէն վեհութեան էին։
9 Եւ Մասեզամիա տասնուվեց որ-
10 դիներ ու եղբայրներ ունէր։ Ու Մերարիի որդւոյմէ †Ուսա որդիներ ունէր. դլխաւորը Սամարի էր. քանզի թէպէտ և անդիկա անդրանիկ չէր, բայց անոր հայրը զանիկա դը-
11 լխաւոր ըրաւ. Երկրորդը Քեղկիա, երրորդը Տարապիա, չորրորդը Զաքարիա էր. Ուսային բոլոր որդիները ու եղբայրները տասներկու
12 էին։ Դռնապաններուն դասակարգութիւնները ասանց պրո-եցի էին՝ դլխաւոր մարդոց, որ իրենց եղբայրներուն հետ պահպանութիւն
13 ընելով՝ Տէրոջը տանը մէջ ծառայեն։ Եւ պզտիկը ու մեծը հաւասարապէս վիճակ ձգեցին իրենց ազգաւոհմներուն համեմատ՝ ամէն
14 մէկ դրան համար։ Եւ արեւելեան կողմին վիճակը †Սեղեմիային եղաւ. եւ‌ը անոր որդւոյն՝ խելացի ու խորհրդական Զաքարիային համար վիճակ ձգեցին, ու անոր վիճակը հիւսիսային
15 կողմը եղաւ։ Աբդեդոմին՝ հարաւային կողմը,
16 ու անոր որդւոյը՝ Բեհմասուփիմ։ Սուփիմին և Ոսային՝ արեւմտեան կողմը Եքեղեթ-
17 թին դրանը քով դէպի եղող ճամբուն վրայ. ու մէկ պահպանութիւնը միւս պահպանու-
18 թեանը դիմացն էր։ Արեւելեան կողմը վեց Ղեւտացի, հիւսիսային կողմը օրը չորս, հարաւային կողմը օրը չորս, ու Ասուփիմի կողմը
19 երկերուք էին։ փարպարին կողմը դէպ'ի արեւմուտք վեր եղող ճամբան՝ չորս, -- փար-
20 պար երկու դռնապան կար։ Կորխեանց որդիներէն ու Մերարիի որդիներէն եղող դռնապաններուն դասակարգութիւնները ասոնք էին։
20 Ու Ղեւտացիներէն՝ †Ասուձդ ասանք դանձերուն ու նուիրական դանձերուն վրայ Աբիա-
21 էր։ Գերսոնացի Ղապանին ազգաւոհմներուն իշխաններէն՝ Գերսոնացի Ղապանի որդիներ-
22 էն՝ †Յեհիել էր։ Յեհիելին որդիքը Զեթամ ու անոր եղբայրը Յոէլ Տէրոջը տանը գան-
23 ձերուն վրայ էին։ Ու- Ամրամեաններէն, Իսահառեաններէն, Քեբրոնեաններէն -- Ոզ-
24 ելեաններէն ասանք էին. Մովսէսի որդւոյն Գերսոմի որդին †Սուբայէլ գանձերուն վե-
25 րակացուն էր։ Եւ անոր եղբայրները Եղիազարի որդին. անոր որդին Հռաբիա, անոր որդին Եսայի, անոր որդին Յովրամ, անոր որդին Զիքրի, ու անոր որդին †Սալո-
26 միթ էր։ Ան Սալոմիթը ու անոր եղբայրները Դաւիթ թագաւորին ու ազգաւոհմից իշխաններուն ու հազարապետներուն և հարիւրապետներուն ու զօրուց իշխաններուն նուիրած
27 ամէն սուրբ գանձերուն վրայ էին, Ու-ն- պատերազմներէն ու աւարէն Տէրոջը ‡տանը նո-
28 րոգելով՝ նուիրեցին" Համար նուիրեր էին. Եաև Սամուէլ †տեսանողին ու Կիսեան Սաուղին ու Ներեան Աբենէրին և Շարուհեան Յոաբին նուիրած բոլոր նուէրները՝ Սալոմիթին ու անոր եղբայրներուն ձեռքին տակն էին։
29 Իսահառեաններէն՝ Քենոնիա ու անոր որդիքը արտաքին գործքերու համար՝ Իսրայէլի վրայ †ոստիկաններ ու գատաւորներ է-
30 ին։ Քեբրոնեաններէն՝ Ասաբիա ու անոր եղբայրները՝ հազար եօթը հարիւր զօրաւոր մարդիկ՝ Յորդանանայ այդ կողմը դէպ'ի արեւմուտք՝ Տէրոջը ամէն գործքին համար ու թագաւորին ծառայութիւնը համար Իսրայէլի
31 վրայ վերակացու էին։ Քեբրոնեաններէն՝ Քեբրոնեաններուն ||ազգաւոհմին իշխանը †Քերիա էր. Դաւիթին թագաւորութիւնը քառասներորդ տարին անոնք համբուենցան, ու Գաղաադ ու †Յազերի մէջ անոնցմէ զօրաւոր կըտ-
32 րիճներ գտնուեցան։ Եւ անոր եղբայրները երկու հազար եօթը հարիւր զօրաւոր մարդիկ

= Հմր. 14 ¦ †ՀԵՒ. Սեղեմիա։
* Յ' Աբդեդոմը. տես գԼ. ԺԶ. 14։
† Կամ անոր եղբայրները։
Նեղը զօրաւոր մարդիկ։
‡ ԳԼ. ԺԶ. 38։
§ Հմր. 1 ¦ ՀԵՒ. Մաղեդաիա։
¶ Տես գ Թագ. Ժ. 5։ բ Մն. Ի. 4։
‖ ԳԼ. Իզ. 10։ Մագ. 10։
** ԳԼ. Զ. 17։
†† ԳԼ. Իգ. 8։ Իթ. 8։
‡‡ Եբր. առանը հաստատելու
§§ ա Թագ. Ի. 9։
¶¶ ԳԼ. Իգ. 4։
‖‖ Եբր. ակրանգոյը հարց
*** ԳԼ. Իգ. 19։
††† Տես Յես. Իա. 39։

— տաճարու իշխաններ էին. և Դաւիթ թա-
գաւորը զանոնք Ռուբենեանց, Գադեանց
ու Մանասեանց կէս ցեղին վրայ դրաւ՝ Ա-
ստուծոյ և թագաւորին ամէն գործքին հա-
մար։

ԳԼ. ԻԷ

1 Տասնչորս գործակալներք տասներկու ամիսներուն համար։
16 Տասներկու ցեղերուն տասներկու իշխաններք։ 23 Յա-
կոբոյ հետևյալը կը խոսիմանաւ։ 25 Դաւիթին մանուսոր
գործակալներք։

1 Եւ Իսրայէլի որդւոցմէ իրենց համրանքովը՝
այսինքն հազարապետներն ու հարիւրա-
պետները և հարիւրապետներէն ու անոնց
սահմանակալներէն՝ որ ամէն գործքին մէջ թագաւորին ծառայութիւն ը-
նողներուն, և տարւոյն ամէն ամիսներուն մէջ
ամէն ամիս մտնողներուն ու ելլողներուն ամէն
մէկ տասը քանուչորս հազար մարդ էր։
2 Առաջին ամսուն համար առաջին գասին վը-
րայ Զաբդիելի որդին Յեսբաամին էր, ու անոր
3 գասը քանուչորս հազար մարդ էր։ Ա-
ջին ամսուն ամէն զօրավարներուն իշխանը
4 Փարեսին որդիներէն էր։ Ու երկրորդ ամ-
սուն գասին վրայ Ահոհացի Դոդդան էր.
ու Մաղելովթ անոր գասին իշխանն էր, ասոր
5 գասն ալ քանուչորս հազար մարդ էր։ Եր-
րորդ ամսուն համար երրորդ զօրապետը Յո-
յիադա քահանային որդին Բանեա գլխա-
ւորն էր, ու անոր գասը քանուչորս հազար
6 մարդ էր։ Այս Բանեան երեսունէն զօրաւոր
էր ու երեսունին վրայ էր, և անոր որդին
7 Ամիզաբատ անոր գասին մէջն էր։ Չորրորդ
ամսուն համար չորրորդ զօրագլուխը Յոաբին եղ-
բայրը Ասայել, ու անկէ ետքը անոր որդին
Զաբադիան էր, և անոր գասը քանուչորս
8 հազար մարդ էր։ Հինգերորդ ամսուն հա-
մար հինգերորդ զօրագլուխը Յեզրացի Սամ-
մուհէթ էր, ու անոր գասը քանուչորս հա-
9 զար մարդ էր։ Վեցերորդ ամսուն համար
Վեցերորդ զօրագլուխը Թեկուացի Իկկեսի որդին
Իրասա էր, ու անոր գասը քանուչորս հա-
10 զար մարդ էր։ Եօթներորդ ամսուն համար
Եօթներորդ զօրագլուխը Եփրեմի որդւոցմէ Փե-
լոնացի Հեղես էր, ու անոր գասը քան-
11 ուչորս հազար մարդ էր։ Ութերորդ ամսուն
համար ութերորդ զօրագլուխը Զարայեանց Սիբ-
բացի Սոփրայն էր, ու անոր գասը քանու-
12 չորս հազար մարդ էր։ Իններորդ ամսուն
համար իններորդ զօրագլուխը Բենիամինեան Ան-
թոթացի Աբիեզեր էր, և անոր
13 գասը քանուչորս հազար մարդ էր։ Տասնե-
րորդ ամսուն համար տասներորդ զօրագլուխը Ո-
թոնայեանց Նետոփաթացի Մահարա էր, ու անոր
14 գասը քանուչորս հազար մարդ էր։ Տասն-
մէկերորդ ամսուն համար տասնմէկերորդ զ-
օրագլուխը Եփրեմի որդւոցմէ Փարաթոնացի Բա-
նեա էր, և անոր գասը քանուչորս հազար
15 մարդ էր։ Երկոտասաներորդ ամսուն համար
երկոտասաներորդ զօրագլուխը Գոթոնիելի Հրա-
մէն Նետոփաթացի Ալդայ էր, ու անոր գա-
սը քանուչորս հազար մարդ էր։
16 Եւ Իսրայէլի ցեղերուն վրայ սոսկ էին.
Ռուբենի ցեղէն իշխան՝ Զիքրիի որդին Եղիա-
զար, Շմաւոնի ցեղէն՝ Մաասէյի որդին Ա-
17 փատիա, Ղեւիի ցեղէն՝ Կամուէլի որդին Հա-
18 սաբիա, Ահարոնի տոհմէն՝ Սադոկ, Յուդա-
յի ցեղէն՝ Դաւիթին եղբայրներէն՝ Եղիուս,
19 Իսաքարի ցեղէն՝ Միքայէլի որդին Ամրի, Զա-
բուղոնի ցեղէն՝ Աբդիայի որդին Իսմայիա, Նեփ-
թաղիմի ցեղէն՝ Եզրիելի որդին Յերիմոթ,
20 Եփրեմի որդւոցմէ՝ Ազազիայի որդին Ովսէ, Ա-
նասեի կէս ցեղին՝ Փադայիայի որդին
21 Յովէլ, Գաղաադ եղող Մանասեի կէս ցեղէն՝
Զաքարիայի որդին Յեդդով, Բենիամինի
22 ցեղէն՝ Աբենների որդին Յասիէլ, Դանի ցեղէն՝
Յերոամի որդին Ազարիէլ. Իսրայէլի ցեղերուն
իշխաններք սոսկ էին։
23 Եւ Դաւիթ զանոնք վար եղող-
ները չհամրեց, վասն զի Տէրը ըսեր էր որ
Իսրայէլը երկինքը աստղերուն չափ պիտի չաս-
24 գլնէ։ Ծարուհեայի որդին Յովաբ սկսաւ համ-
րել՝ բայց չվերջնցուց. ու անոր համար Իսրա-
յէլի վրայ բարկութիւն եկաւ. և ան համ-
րանքը Դաւիթ Թագաւորին յիշատակաց գրք-
քին մէջ չմտաւ։
25 Ու թագաւորին գանձերուն վրայ Ազմաւէթ
որդին Ազամաթ էր. և դաշտը՝ քաղաքնե-
րը և գեղերը ու աշտարակները եղող չափա-
նիներուն վրայ Ոզիայի որդին Յոնաթան
26 էր. Եւ արտը բանող երկրագործներուն վր-
27 րայ Քելուբի որդին Եզրի էր. Ու այգինե-
րուն վրայ Ռամաթացի Սեմհին էր. ու այգի-
ներուն †բերբերուն՝ գինիի չափարաններ-
28 րուն վրայ Սեփամացի Զաբդի էր. Եւ ձի-
րաստ եղող Ելհանանի ու մոմաթգենիներուն
վրայ Գադերացի Բաաղանան էր. ու եղի չա-
29 փարաններուն վրայ Յոսիա էր. Ու Սարոնի
մէջ եղող արօտականաց արջառներուն վրայ Ա-
դղայի Սհարա էր. ու Հովխոնիերու մէջ ե-
ղող արջառներուն վրայ Ադդէի որդին Ա-
30 փատ էր. Եւ ուղտերուն վրայ Իսմայէլացի
Ովբիլ էր. ու էշերուն վրայ Մերոնոթացի Յա-
31 դայիա էր. Եւ հօտերուն վրայ Հագարացի

ե Ր Մն · ժԹ · 11։ | 8։ Գլ · ժա · 11։ | ը Ր Թագ · իգ · 24։
— | է Ր Թագ · իգ · 9։ | Գլ · ժա · 26։
Ը Տէս Ր Թագ · իգ · | ը Ր Թագ · իգ · 20։ | թ Գլ · ժա · 28։
22։ 23։ Գլ · ժա · | ժ Գլ · ժա · 27։
22։ Էն։ | ի Ր Թագ · իա · 18։

Գլ · ժա · 29։
ձ Գլ · ժա · 23։
ղ Ր Թագ · իգ · 28։
Գլ · ժա · 33։
ճ Գլ · ժա · 31։

յ Գլ · ժա · 30։
ն Գլ · իգ · 30։
շ Կամ Եզիաբ · Թագ · ժգ · 6։
ո Ծն · ժե · 3։

պ Ր Թագ · իգ · 15
Գլ · իա · 7։
ռ Երէց · Մէջ բանի
բաներ։

ցոզալ էր · ասոր ժղատ մէնչ ծառայ-
ութիւն սաղարթացոր մեռելոց նէն ։
32 Ո֊ Դաւիթ ալ նէնէրուն ցրնկալով նոր-
նեռ էրկրպագին ու ըսին · Ով տէր իմ
թագաւոր, ասիկա Նաթան մարգարէն է ։
Երբ ան ներս եկաւ թագաւորին առջեւ,
երեսին վրայ գետին խոնարհեցաւ ու
երկրպագութիւն ըրաւ ։ 24 Ու ըսաւ ան-
որ · Տէ՛ր իմ թագաւոր, դուն ըսա՞ծ
ես թէ Նաթան ըսաւ · Ես պիտի թագա-
ւորեմ իմ ետեւէս ու ան պիտի նստի իմ
գահոյքիս վրայ ։ 25 Վասն զի այսօր
իջաւ ու շատ եզներ ու գերի ոչխարներ
զոհեց ու բոլոր թագաւորին որդիները,
զօրավարները եւ Աբիաթար քահանան
հրաւիրեց ։ Ահա անոնք կ՚ուտեն ու կը
խմեն անոր առջեւ ու կ՚ըսեն · Կեցցէ
թագաւոր Ադոնիա ։ 26 Բայց ինծի՝ քու
ծառայիդ, եւ Սադոկ քահանային ու Բա-
նայիա Յովհադայի որդիին ու քու ծա-
ռայ Սողոմոնին չհրաւիրեց ։ 27 Թէ
այս բանը քու կողմէդ, տէ՛ր իմ թագա-
ւոր, եղաւ ու քու ծառայիդ չգիտցուց
թէ ո՞վ պիտի նստի իմ տէ՛ր թագաւորիս
գահոյքին վրայ իր ետեւէն, չէ՞ որ
քեզի ծառայ եղողներէն ոչ մէկ մարդ
Սողոմոնին հրաւիրեց ։ 28 Ու Դաւիթ
թագաւոր պատասխանեց ու ըսաւ · Ինծի
կանչեցէք Բերսաբէն ։ Ան ներս եկաւ
թագաւորին առջեւ ու թագաւորին ծա-
ռայութեան կեցաւ ։ 29 Ու թագաւորը
երդում ըրաւ ու ըսաւ · Կենդանի է Տէ՛ր,
որ իմ հոգիս ամէն նեղութենէ ազատեց,
30 որովհետեւ ինչպէս որ քեզի երդում
ըրի Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ առջեւ ու
ըսի թէ՝ Քու որդիդ Սողոմոն իմ ետեւէս
պիտի թագաւորէ ու ան պիտի նստի իմ
գահոյքիս վրայ իմ տեղս, այնպէս ալ
պիտի ընեմ այսօր ։ 31 Ու Բերսաբէ գե-
տին երեսովը խոնարհեցաւ ու թագա-
ւորին երկրպագութիւն ըրաւ ու ըսաւ ·
Կեցցէ իմ տէ՛ր թագաւոր Դաւիթ յաւի-
տեան ։

ԳԼ ԽԶ

1 Դաւիթ ծերացած եւ մեծ տարիքի հա-
սած ըլլալով իր ծառայ Սողոմոնը
Իսրայէլի վրայ թագաւոր կացուց ։
2 Ու Իսրայէլի բոլոր իշխանները, քա-
հանաները եւՂեւտացիները ժողո-
վեցուց ։ 3 Ու Ղեւտացիները երեսուն
տարեկանէն վեր հասակով հաշուեցին
եւ անոնց գլխաւորները իրենց գլուխ-
ներով հաշուով երեսունութը հազար
մարդ եղան ։ 4 Անոնցմէ քսանչորս հա-
զարը տէ՛ր տան գործերուն վրայ պի-
տի հսկէին ։ Վեց հազարը պաշտօնեայ-
ներ եւ դատաւորներ պիտի ըլլային ։
5 Չորս հազարը դռնապաններ պիտի ըլ-
լային ։ Ու չորս հազարը պիտի գոհա-
բանէին տէ՛ր զանազան նուագարան-
ներով, որոնք ես Դաւիթ շինեցի որ-
պէսզի անոնցմով գոհաբանեն ։ 6 Ու Դա-
ւիթ զանոնք Ղեւտացիներուն բաժան-
մունքներուն համեմատ Գերսոնի, Կա-
հաթի եւ Մարարիի որդիներուն մէջ
խմբեց ։ 7 Գերսոնացիներէն էին Լադան
եւ Սեմեի ։ 8 Լադանի որդիները · Իեհիէլ
գլխաւոր, Զեթամ եւ Յոել, երեք հոգի ։
9 Սեմեիի որդիները · Սելոմիթ, Խազիէլ
եւ Հարան, երեք հոգի ։ Ասոնք Լադանի
հայրերուն գլխաւորներն էին ։ 10 Ու Սե-
մեիի որդիները · Յահաթ, Զինա, Յէուս
եւ Բերիա ։ Ասոնք Սեմեիի երեք որդի-
ներն էին ։ 11 Ու Յահաթ գլխաւոր էր ու
Զիզա երկրորդ ։ Բայց Յէուսի եւ Բերիա-
յի շատ որդիներ չունէին, ուստի հայ-
րական մէկ տուն մը եղան ։ Անոնք մէկ
հաշուով հաշուեցին ։ 12 Ամրամի որդի-
ները · Ահարոն եւ Մովսէս ։ Ահարոնի
եւ Մովսէսի որդիները զատուեցան, որ-
պէսզի սրբութեան սրբութիւնները
սրբացնեն, ինքնին եւ անոնց յաւիտե-
նական ժամանակ տէ՛ր առջեւ խունկ
ծխեն եւ անոր ծառայեն ու անոր անու-
նով օրհնութիւններ տան ։ 13 Մովսէսի
որդիները Աստուծոյ մարդուն որդիները
կոչուեցան · Անոնց ցեղը Ղեւտացիներուն
մէջ հաշուուեցաւ ։ 14 Մովսէսի որդի-
ները · Ո֊ւան որոշուեցան · Ո֊ւանի որդի-
ներէն Սեբուէլ գլխաւոր էր ։ 15 Մովսէսի
որդիները · Եղիէզեր եւ Սեմեի ։ 16 Եղի-
էզերի որդիները · Սեբուէլ գլխաւոր էր ։
17 Սեմեիի որդիները · Սելոմիթ, Խազիէլ
եւ Հարան, երեք հոգի ։ Ասոնք հայրե-
րուն գլխաւորներն էին ։ 18 Սելոմիթի
որդիները · Յահաթ գլխաւոր էր ։ Ու Զի-
զա երկրորդ ։ Յովհադ երրորդ ։ Ու Յես-
մէրիա չորրորդ ։ 19 Երիայի որդիները ·
Ամարիա գլխաւոր էր ։ Յահազիէլ երկ-
րորդ ։ Յեկմաամ երրորդ ։ Ու Յեկմէ-
ամ չորրորդ ։ 20 Ուզիէլի որդիները ·
Միքա գլխաւոր էր ։ Յեսիա երկրորդ ։
21 Մեռարիի որդիները · Մաղի եւ Մուսի ։
Մաղիի որդիները · Եղիազար եւ Կիս ։
22 Ու Եղիազար մեռաւ ու որդիներ չու-
նէր, հապա աղջիկներ ։ Կիսի որդիները,
իրենց եղբայրները, ամուսնացան ։
23 Մուսիի որդիները · Մաղի, Եդեր եւ Ե-
րիմովթ, երեք հոգի ։ 24 Ասոնք Ղեւտա-
ցիներուն հայրերուն գլխաւորներն էին,
հայրերուն տուներուն համեմատ, գլխա-
ւորները անոնց գլխաւոր անուններուն
համեմատ, որոնք քսան տարեկանէն
վեր հասակով հաշուեցին տէ՛ր տան
գործերուն համար ։ 25 Վասն զի Դաւիթ
ըսաւ · Իսրայէլի Աստուած տէ՛ր իր ժո-
ղովուրդին հանգստութիւն տուաւ ու
Երուսաղէմ յաւիտեան պիտի բնակի ։
26 Ու Ղեւտացիներուն ալ պէտք չէ որ
անոնք տանեն սրբութեան խորանը ու
անոր ծառայութեան համար ամէն իր-
ենց սպասները ։ 27 Վասն զի Դաւիթի
վերջին խօսքերով Ղեւտացիները հաշ-
ուեցին քսան տարեկանէն վեր հասակով ։
28 Որովհետեւ անոնց տեղը Ահարոնի
որդիներուն քով էր, տէ՛ր տան բոլոր
գործերուն համար, գաւիթներուն եւ
սենեակներուն համար, սրբութեան բո-
լոր սրբացնելուն համար եւ Աստուծոյ
տան ծառայութեան գործերուն համար ։
29 Ու հացի շարքերուն համար, նաեւ
նրբագեղ ալիւրի համար որ ընծայուի
եւ խմորով հացերուն համար եւ թա-
ւայի եւ խառնուածքի համար եւ ամէն
տեսակ չափի ու տեսակի համար ։ 30 Ու
ամէն առտու կեցան որ տէ՛ր առջեւ գո-
հութիւն ու օրհնութիւն ընծայեն եւ
նոյնպէս իրիկունը ։ 31 Ու ամէն ամբող-
ջական ողջակէզներ որ տէ՛ր ընծայեն
շաբաթներուն, նորալուսիններուն եւ
կարգաւոր տօներուն համեմատ, թիւով
անոնց վրայ որոշուած կարգին համե-
մատ, միշտ տէ՛ր առջեւ ։ 32 Ու Ղեւտա-
ցիները վրանին պահակութիւնը կը
պահէին ։ Ահարոնի որդիները իրենց
եղբայրներուն հետ տէ՛ր տան սրբու-
թեան ծառայութիւնը կը կատարէին ։
33 Ու Ահարոնի որդիները · Ահարոն եւ
անոր որդիները կը մատուցանէին ողջա-
կէզներուն եւ խունկ ծխելուն տեղին
վրայ, ամէն սրբութեան գործերուն հա-
մար եւ Աստուծոյ մարդուն Մովսէսի
պատուիրանքին համեմատ ։ 34 Ահարոնի
որդիները · Ելիազար եւ Իթամար ։ 35 Ե-
լիազարի որդիները · Փենեհէս գլխաւոր
էր ։ Ու Աբիսուէ երկրորդ ։ 36 Ու Բոկ-
քի որդիները · Ոզի գլխաւոր էր ։ Ու Զե-
րահիա երկրորդ ։ Ու Մերայովթ երրորդ ։
37 Ու Ոզիի որդիները · Յովհաննան գլ-
խաւոր էր ։ Ու Զիմրի երկրորդ ։ Ու Ե-
լիազար երրորդ ։ Ու Սամա չորրորդ ։
38 Ու Եղիազարի որդիները · Ռափայիա
գլխաւոր էր ։ Ու Յեսիա երկրորդ ։ Ու
Յովրամ երրորդ ։ Ու Զաքար չորրորդ ։
Ու Յեսրիա հինգերորդ ։ 39 Ու Իսհարի
որդիները · Սելոմիթ գլխաւոր էր ։ 40 Ու
Սելոմիթի որդիները · Յահաթ գլխաւոր
էր ։ Ու Զիզա երկրորդ ։ Ու Յեսիա եր-
րորդ ։ Ու Յեկմէամ չորրորդ ։ 41 Ու Ե-
րիմովթի որդիները · Ամարիա գլխաւոր
էր ։ Ու Յահազիէլ երկրորդ ։ Ու Յեկ-
մէամ երրորդ ։ Ու Եկամիա չորրորդ ։
42 Ու Ուզիէլի որդիները · Միքա գլխա-
ւոր էր ։ Ու Յեսիա երկրորդ ։ 43 Ու Մե-
ռարիի որդիները · Մաղի, Մուսի եւ Ե-
թանիա ։ 44 Ու Եթանիայի որդիները ·
Եդեր գլխաւոր էր ։ Ու Կիս երկրորդ ։
45 Ու Մաղիի որդիները · Եղիազար եւ
Կիս ։ 46 Ու Եղիազար մեռաւ ու որդի-
ներ չունէր, հապա աղջիկներ ։ Կիսի
որդիները, իրենց եղբայրները, ամուսնա-
ցան ։ 47 Մուսիի որդիները · Մաղի, Եդեր
եւ Երիմովթ, երեք հոգի ։ 48 Ասոնք հայ-
րերուն գլխաւորներն էին, հայրերուն
տուներուն համեմատ, գլխաւորները
անոնց գլխաւոր անուններուն համե-
մատ, որոնք քսան տարեկանէն վեր հա-
սակով հաշուեցին տէ՛ր տան գործերուն
համար ։ 49 Վասն զի անոնց տեղը Ահա-
րոնի որդիներուն քով էր, Իսրայէլի հա-
մար ողջակէզներուն եւ խունկ ծխելուն
սրբութեան սրբութեան համար, Աստ-
ուծոյ մարդուն Մովսէսի ամէն պատ-
ուիրանքին համեմատ ։ 50 Ու Մովսէսի
որդիները · Եղիազար ։ 51 Ու անոր որդի-
ներէն Սեբուէլ գլխաւոր էր ։ Ու անոր
որդիները · Յեհեդիա ։

1 Ե֊ Դաւիթ, նայելով թագաւորին ա-
ռատութեան եւ իշխանութեան ա-
ռատութեան եւ հարստութեան ա-
ռատութեան իշխանութեան եւ
հարստութեան ընդ հարստութեան
եւ իշխանութեան ընդ հարստութեան
եւ իշխանութեան ընդ հարստութեան
եւ իշխան

18 տաչտին կշռովքը ըստ-ին։ Ու խառնկի սեզանին
համար կշռովով մաքուր ոսկի, և էջքին ըստ-էջը
տարածող ու Տէրոջը ուխտին առագաստը
ծածկող ըստ-ովքերուկից կառքին գաղափարին
19 համար ոսկի ըստ-ին։ Ա՛ս բոլոր բաները՝ աս գա-
ղափարին բոլոր գործքերը Տէրը իր ձեռքին
գրովը ինծի յայտնեց՝ ը՛ստ-։
20 Եւ Դաւիթ իր որդւոյն Սողոմոնին ըսաւ,
Զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր, ու ա՛ր-ը
կատարէ. մի վախնար ու մի զարհուրիր,
քանզի Տէր Աստուած՝ իմ Աստուածս քեզի
հետ է. ո՛անիկա քեզ պիտի չթողու ու քեզ
երեսէ պիտի չձգէ, մինչև որ Տէրոջը տանը
ծառայութիւնը բոլոր գործքերը լմնցընես։
21 Եւ ահա Ղեւտացւոց դասերը
Աստուծոյ տանը բոլոր ծառայութիւնը համար
են. ու ամէն ծառայութիւն համար՝ ամէն
գործքի մէջ ո՛ամէն յօժարակամ խնամառու-
նները քեզի հետ են. և իշխանները ու բոլոր
ժողովուրդը քու ամէն հրամանիդ ը՛նդ-ին։

ԳԼ· ԻԹ·

1 Դաւիթ իր օրինակովը ու յորդորանքովը 6 պատճառ կ'ըլլայ որ իշխանները ու ժողովուրդը կառնար ընծաներ կը մատուցանեն։ 10 Դաւիթին շնորհակալութիւնը ու ազօթքը։ 20 ժողովուրդը կ'Աստուած օրհնելով ու գոհ մնալնալով, Սողոմոնը թագաւոր կը նստեցընեն։ 26 Դաւիթին թագաւորութիւնը օրերը ու մահը։

1 Եւ Դաւիթ թագաւորը բոլոր ժողովքին ը-
սաւ, Իմ որդիս Սողոմոն՝ որ Աստուած մի-
այն անիկա ընտրեց, ո՛փոքուկ ոտայ մըն է,
ու գործքը մեծ է. քանզի աս պալատը մար-
դու համար չէ, հապա Տէր Աստուծոյ համար
2 է։ Ուստի ես իմ բոլոր կարողութեանցիս իմ
Աստուծոյս տանը համար՝ ոսկիէ բլլալու բա-
ներուն համար ոսկի, ու արծաթեղէնեղուն
համար արծաթ, և պղնձեղէնեղուն համար
պղինձ, ո՛ երկաթեղէնեղուն համար երկաթ,
և փայտեղէնեղուն համար փայտ, ո՛ ե՛ղինդ-
նատաքարեր, և գամելու ը՛ստ-էր, ու զարդի հա-
մար գոյնզգոյն քարեր, և ամէն տեսակ պա-
տուական քարեր ու մարմարիոն քարեր առա-
3 տօրէն պատրաստելի։ Ու նաև իմ Աստուծոյս
տանը վրայ մեծ սէր ունենալուս համար՝ որը-
բատանին տանը համար ամէն պատրաստած
բաներէս ես՝ ոսկի՝ իմ յատուկ դանձիս մէջէը
եղած ոսկին ու արծաթն ալ իմ Աստուծոյս
4 տանը համար տուի, ե՛Ոփիրի ոսկիէն երե-
հատակ տալար ոսկի, ու եօթը հատակ տա-
դանդ մնացած արծաթ՝ որ տեսնցնով տունին
5 բոլն որմունքը պատեն. Ոսկիէ բլլալու բա-

ներուն համար ոսկի, ու արծաթեղէններուն համար արծաթ, ու արուեստաւորներուն ձեռքովը բլլալու ամէն տեսակ գործքին համար հաւնո՛ր ը՛ստ-է. և այսօր ինքնիք իր կամքովը Տէրոջը ո՞ընծայ տուող՝ ո՞վ կայ։
6 Ա՛նոնք ը՛ստ-ին իշխանները, ու Իսրա-
էլի ցեղերուն իշխանները, և հազարապետ-
ները, ու հարիւրապետները, և է՛մազաւորին
գործքին վերակացուները յօժար կամօք ըն-
7 ծայ բերին, Ու Աստուծոյ տանը գործքին հա-
մար հինգ հազար տաղանդ և տասը հազար
դրամ ոսկի, ու տասը հազար տաղանդ ար-
ծաթ, և տասնուեօթը հազար տաղանդ պղ-
ինձ, ու հարիւր հազար տաղանդ երկաթ
8 տուին։ Եւ որուն քովը որ քարեր գտնուե-
ցաւ՝ Գերսոնացի ը՛Յեհդիելին ձեռքովը Տէրո-
9 ջը տանը դանձին ընծայելին։ Ու ժողովուրդը
անոնց կամաւոր ընծաներ մատուցանելուն հա-
մար ուրախացան, քանզի է՛կամաւոր ընծան
բոլոր սրտով մատուցին Տէրոջը. ու Դաւիթ
թագաւորն ալ խիստ չատ ուրախացաւ։
10 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին աչքին առջև
Տէրը օրհնեց. ու Դաւիթ ըսաւ, Ով Տէր, մեր
հօրը Իսրայէլին Աստուածը, յաւիտենից մինչև
11 յաւիտեան օրհնեալ ես. Ով Տէր, ը՛մեծու-
թիւնը, զօրութիւնը, փառքը, պայծառու-
թիւնը ու վայելչութիւնը քուկդ է. քանզի
բոլոր երկինքը ու երկրի վրայ եղածը ը՛նդ-ին է.
ով Տէր, թագաւորութիւնը քուկդ է, ու դուն
12 իբրև գլուխ ամէնէն բարձրացեալ ես։ Եւ հա-
րստութիւնը ու փառքը քեզմէ է, ու ամե-
նուն իշխանը դուն ես. և զօրութիւնը ու կա-
րողութիւնը քու ձեռքիդ մէջն է, և ամէնը
մեծցընելը և ուժովցընելը քու ձեռքդ է։
13 Եւ հիմա, ով մեր Աստուածը, քեզի գոհու-
թիւն կու տանք, ու քու փառաւորեալ անու-
14 նդ կ'օրհնենք։ Բայց ես ո՞վ եմ, ու իմ ժո-
ղովուրդս ո՞վ է, որ այսպէս կամաւոր ընծայ
տալու կարող բլլանք. քանզի ամէն բան քեզ-
15 մէ է, ու †քուկինէրէդ քեզի տուինք։ Վա-
րած դի ե՛մեք քու առջևդ մեր բոլոր հայրե-
րուն պէս օտարականներ ու պանդուխտներ
ենք. երկրի վրայ ե՛մեր օրերը շուքի պէս է,
16 ու ‡միայնակ բան՝ ո՞ր չկայ։ Ով Տէր Աստուած
մեր, քեզի քու սուրբ անունդ չինուելու
տանը համար աս մեր պատրաստած բանե-
րուն բոլոր առատութիւնը քու ձեռքէդ է, ու
17 ամէնն ալ քուկդ է. Եւ դիտեմ, ով Աստուած
իմ, որ դուն սիրտերը կը փորձես, և է՛ուղ-
ղութիւնը կը սիրես. ասոնց ամէնը ես ուղիղ
սրտով ու յօժար կամօք ընծայ ըրի. ու հիմա

ը Եւ· իւ· 18—22։ ա Թագ· գ· 4։ գ Թագ· գ· 23։ եւ։ ե Տես Եւ· իւ· 40։ Էմր· 11։ 12։ զ Օր· լա· 7· 8։ Յես· ա· 6· 7· 9։ է Գ·· իբ· 13։ ը Յես· ա· 5։ թ Գ·· իգ· իե· իզ· ի Գ·· լ· 25· 26։ լգ· 1· 2։ — ժ գԹագ· գ· 7։ Գ·· իբ· 5։ Ասակ· գ· 3։ ի Տես Եա· ծգ· 11· 12։ Յայտ· իա· 18· եւ։ ձ գ Թագ· իե· 28։ ղ Եզր· իբ ձեռքը լը-
ցնող ճ Գ·· իե· 1։ մ Գ·· իե· 25· եւ։ յ Գ·· իզ· 21։ ն բ Կոր· իե· 7։ շ Մատ· գ· 13· ա Տիմ· ա· 17։ Յայտ· է· 13։ պ Հաւմ· ժա· 36։ ռ Հաւմ· ժա· 36։ ս Եզր· յատ ձեռքիդ Սապ· լե· 12։ Եզր· ժա· 13։ ա պէտ· բ· 11։ տ Յոբ· ժգ· 2։ Սապ· գ· 9։ Ամբ· 4։ ր Եզր· ապատնա-
թիւն ց ա Թագ· ժգ· 7։ Գ·· իբ· 9։ փ Ասակ· ժա· 20։

հոս դանուած ժողովուրդդ ուրախութեամբ տեսայ , որ քեզի կամաւոր ընծայ կը մատու-
18 ցանեն ։ Ով մեր Հայրերուն՝ Աբրահամին , Իսահակին ու Իսրայէլին Տէր Աստուածը , սիրտ յարատեան քու ժողովուրդիդ սրտին
19 մէջը պահէ , ու *անոնց սիրտը քեզի *ուղղէ ։ Եւ Կիմ որդւոյս Սողոմոնին կատարեալ սիրտ տուր , որ քու պատուէրանքներդ , վկայութիւններդ ու կանոններդ պահէ և ամէնը ՚ի գործ դնէ , ու
չինէ ան պալատը՝ որուն համար *պատրաստութիւն տեսեր եմ ։

20 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին ըսաւ , Հիմա
ձեր Տէր Աստուածը օրհնեցէք · ու բոլոր ժողովքը իրենց Հայրերուն Տէր Աստուածը օրհնեցին , և ծռելով՝ Տէրոջը ու թագաւորին
21 երկրպագութիւն ըրին ։ Ու հետեւեալ օրը զոհեր ու ողջակէզներ մատուցին Տէրոջը , հազար զուարակ , հազար խոյ , հազար գառն՝ անոց թափելու նուէրներովը , ու բոլոր Իս-
22 րայէլին համար չատ զոհեր *պատրաստեցին ։ Եւ ան օրը Տէրոջը առջեւը մեծ ուրախութիւնով կերան խմեցին , ու Դաւիթին որդին Սողոմոնը նորէն թագաւոր ըրին · *ձեռնադրեցին Տէրոջը համար թագաւոր՝ ու Սադոկը քահանայ օծեցին ։
23 Եւ Սողոմոն իր հօրը Դաւիթին տեղը Տէրոջը աթոռին վրայ թագաւոր նստաւ , ու յաջողութիւն գտաւ . և բոլոր Իսրայէլ անոր հը-
24 նազանդեցաւ ։ Ու ամէն իշխանները ու զօրաւորները , և Դաւիթ թագաւորին բոլոր որդիներն ալ Սողոմոն թագաւորին *ի+հնազան-
25 դեցան ։ Ու Տէրը բոլոր Իսրայէլին առջեւը Սողոմոնը խիստ մեծցուց , և *անոր այնպէս թագաւորութեան փառք տուաւ , որ անկէ առաջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղողին մը ա-
մենևին եղած չէր ։

26 Այսպէս Յեսսէի որդին Դաւիթ բոլոր Ի-
27 սրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ . ՚եւ անոր Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրած օրերը քառասուն տարի եղաւ . *Քեբրոնի մէջ եօթը տարի թագաւորութիւն ըրաւ , ու Երուսաղէմի մէջ երեսունեւերեք տարի թագա-
28 րութիւն ըրաւ ։ Եւ *բարի ծերութեամբ մեռաւ , կեանքին , մեծութենէն ու փառքին իր բաղձանքը առած . և անոր տեղը անոր
29 որդին Սողոմոն թագաւոր եղաւ ։ Ու Դաւիթ թագաւորին առաջին ու վերջին գործքերը ահա Սամուէլ տեսանողին գրքին մէջը՝ ու Նաթան մարգարէին գրքին մէջը՝ և Գադ տե-
30 սանողին գրքին մէջը գրուած են , նաև անոր բոլոր թագաւորութիւնը ու քաջութիւնը *ու թէ անոր՝ թէ Իսրայէլին և թէ *երկիրներուն ամէն թագաւորութեանցը պատահած դիպուածները ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Գաբաւոնի մէջ Սողոմոնին մատուցած հանդիսաւոր պտիղը ։ 7 Սողոմոն իմաստութիւնը ընտրելուն համար Աստուծմէ կ՚օրհնուի ։ 13 Սողոմոնին ոյժը ու հարստութիւնը ։

1 Եւ *Դաւիթի որդին Սողոմոն իր թագաւո-
րութեանը մէջ զօրացաւ · ու *անոր Տէր Աստուածը անոր հետ էր , ու *զանազիկա խիստ
2 մեծցուց ։ Եւ Սողոմոն բոլոր Իսրայէլին՝ այսինքն *հազարապետներուն , հարիւրապետներուն , դատաւորներուն ու բոլոր Իսրայէլին
3 ամէն առաջնորդներուն խօսեցաւ ։ Եւ Սողոմոն ու բոլոր ժողովքը անոր հետ *գաբաւոնի բարձր տեղը գացին · քանզի Տէրոջը ծառայեայ Մովսէսին անապատին մէջ չինած՝ Աս-
4 տուծոյ ժողովքի խորանը հոն էր · *Միայն թէ Դաւիթ Աստուծոյ տապանակը Կարիա-
թարիմէն իր պատրաստած տեղը հաներ էր · քանզի Երուսաղէմի մէջ անոր վրան մը կանգ-
5 ներ էր · Սակայն Ուրիան Ուրիին որդւոյն *Բեսաղիլէլին չինած *պղնձէ սեղանը հոն Տէրոջը խորանին առջեւն էր . և Սողոմոն ու ժո-
6 ղովքը զանիկա փնտռեցին ։ Եւ Սողոմոն հոն Տէրոջը առջեւը ժողովքի խորանին պղնձէ սեղանին ‡քովը եկաւ ,՝ ու անոր վրայ *հազար ողջակէզ մատուց ։
7 *Ան գիշերը Աստուած Սողոմոնին երեւցաւ ,
8 ու անոր ըսաւ , Խնդրէ , քեզի *ի՞նչ տամ ։ Եւ Սողոմոն Աստուծոյ ըսաւ , Դուն իմ հօրս Դաւիթին մեծ ողորմութիւն ըրիր , ու զիս *անոր
9 տեղը թագաւոր ըրիր · Հիմա , ով Տէր Աստուած , իմ հօրս Դաւիթին ըրած խոստումնդ հաստատ ըլայ · *քանզի դուն զիս երկրիս հողին չափ չատ ժողովուրդի վրայ թագաւոր

---

* Ապ · ժ · 17 ։
• Կամ հաստատէ ։
‡ Ապ · հբ · 1 ։
՚ Հմր · 2 · Գէ · իբ · 14 ։
՝ գ Թագ · ա · 35 · 39 ։
՞ ժող · բ · 2 ։

† Եբբ · ձեռք առնել · առն · Ծն · իզ · 2 ։ իէ · 29 ։ բ Մն · է · 8 ։ Եզկ · ժէ · 18 ։
՛ գ Թագ · գ · 15 ։ բ Մն · ա · 12 ։ ժող · բ · 9 ։

՛ բ Թագ · է · 4 ։ գ Թագ · բ · 11 ։
՝ բ Թագ · է · 5 ։
՞ Ծն · իէ · 8 ։
՟ Գէ · իգ · 1 ։

՚ Դան · բ · 21 ։

՝ գ Թագ · բ · 46 ։
՞ Ծն · լթ · 2 ։
՟ ա Մն · իէ · 25 ։
ՠ ա Մն · իէ · 1 ։

՟ գ Թագ · գ · 4 ։ ա Մն · ժգ · 39 ։ իա · 29 ։
ՠ բ Թագ · գ · 2 ։ 17 ։ ա Մն · ժէ · 1 ։
ա Եզ · լա · 2 ։
բ Եզ · իէ · 1 ։ 2 ։ լբ ·

1 · 2 ։
‡ Կամ վրայ մատուց ։
՚ գ Թագ · գ · 4 ։
՝ գ Թագ · գ · 5 · 8 ։
՞ ա Մն · իբ · 5 ։
՟ գ Թագ · գ · 7 · 8 ։

10 ըրիր ։ Ի՛նչ ինձի խնաւութիւն ու դիտու-
թիւն առեր, որ աս ժողովուրդիս առջեւը ելլեմ ու մտնեմ. վասն զի աս քու մեծ ժողո-
11 վուրդդ ո՞վ կրնայ դատել ։ Եւ Աստուած Սո-
ղոմոնին ըսաւ, Որովհետեւ քու սրտիդ մէջը ասիկա եղաւ, ու հարստութիւն, ստացուածք, փառք և քու թշնամիներուդ հոգին չխնդրե-
ցիր, ու երկար կեանք ալ չխնդրեցիր, հապա քեզի խնաստութիւն ու դիտութիւն խնդրե-
ցիր, որ դատես իմ ժողովուրդս՝ որուն վրայ
12 քեզ թագաւոր ըրի, ո՛րեհ խնաստութիւն ու դիտութիւն արուի քեզի, և հարստութիւն, ստացուածք ու փառք ալ պիտի տամ քեզի. անանկ որ քեզմէ առաջ եղող թագաւորնե-
րուն այնպէս եղած չէ, ու քեզմէ ետքը ես-
13 նէ՛ր-ը այնպէս պիտի չըլլայ ։ Եւ Սողոմոն Գարաւոնի բարձր տեղին՝ ժողովքի խորանին առջեւէն Երուսաղէմ դարձաւ, ու Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ ։
14 Եւ Սողոմոն կառքեր ու ձիաւորներ ժո-
ղվեց ։ ու անոր հազար չորս հարիւր կառք ու տասներկու հազար ձիաւոր ունեցաւ, և զանոնք կառքի քաղաքներուն մէջը ու թա-
գաւորին քովը Երուսաղէմի մէջ տեղաւորեց ։
15 Ու թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը ու ոսկին քարերու պէս ըրաւ, ու եղևնափայտը չաւութենին՝ դաշտի մէջ եղող մոլաթզենի-
16 ներուն պէս ըրաւ ։ Եւ Սողոմոնին ձիերը Եգիպտոսէն կու գային. ու թագաւորին վա-
ճառականներուն կարաւանը մէկ որոշուած գնով մը չէ՛ր-ը երամներ ծախու կ'առնէին.
17 Ու Եգիպտոսէն մէկ կառք մը դուրս ելլե-
լուն՝ վեց հարիւր արծաթով վեր կը հանէին, ու մէկ ձին՝ հարիւր յիսուն չ՛ը-ը. ու ինչ-
պէս բոլոր թագաւորներուն համար, և Ասորւոց բոլոր թագաւորներուն համար ալ՝ անոնց ձեռքովը այնպէս կը հանէին ։

ԳԼ· Ը

1 Եւ Սողոմոն «Տիրոջը տունը» որ Տէրոջը ա-
նուանը տուն՝ ու իր թագաւորութիւնեանը տուն
2 չինէ ։ Ու Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռ-
նակիր՝ ու ըեռը լերանց կտրող ութսուն հազար մարդ †ընտրեց, և անոնց վրայ երեք հազար վեց հարիւր վերակացու դրաւ ։
3 Ու Սողոմոն Տիւրոսի թագաւորին փիլա-
մին հետ խրկեց, ու ըսաւ, Ինչպէս որ իմ

հօրս Դաւիթին ըրիր, ու անոր եղևնափայ-
տեր խրկեցիր որ իրեն բնակելու համար տուն
4 չինէ, Ահա ես իմ Տէր Աստուծոյս անուանը տուն կը չինեմ, որ անոր նուիրուի, Տանոր առջեւը անուշահոտ խունկ ծխուի, ու միչտ առաջաւորութեան հացը դրուի, և առտու ու իրիկուն, շաբաթները և ամսագլուխները ու մեր Տէր Աստուծոյն տօներուն օրերը՝ ող-
ջակէզներ մատուցուին ։ ասիկա Իսրայէլին յա-
5 ւիտենական պարտաւորութիւնն է ։ Եւ այ տունը որ ես կը չինեմ, մեծ ըլլալու է. քան-
զի Մեր Աստուածը ամէն աստուածներէն մեծ
6 է. Ու անոր տուն չինելու ո՞վ կարող է. քանզի երկինքը ու երկնից երկինքը չեն կրը-
նար պարունակել զանիկա. ուրեմն ես ո՞վ եմ, որ անոր տուն չինեմ. միայն թէ անոր առ-
ջեւը խունկ ծխելու համար տեղ պիտի տրտրուի։
7 Եւ հիմա ինձի մէկ խնաստուն մարդ մը խրր-
կէ, որ ոսկին, արծաթը, պղինձը, երկաթը, ծիրանեգոյնը, կարմիրը և կապուտակը բա-
նել գիտնայ, ու քանդակագործութիւն ալ գիտ-
նայ, որ իմ քովս Ցուդայի ու Երուսաղէմի մէջ եղող՝ Իմ հօրս Դաւիթին պատրաստած
8 խնաստուններուն հետ ըլլայ ։ Եւ ինձի Լի-
բանանէն եղևնափայտեր, մայր փայտեր ու Էալմուկ փայտեր խրկէ. քանզի ես գիտեմ որ քու ծառաներդ Լիբանանէն փայտ կտրելը գիտեն. և ահա իմ ծառաներս քու ծառա-
9 ներուդ հետ ըլլան, Ու ինձի խիստ չատ փայտեր պատրաստեն. քանզի իմ չինելու տունս մեծ ու փառաւոր ըլլալու է ։ Եւ ահա ես քու ծառաներուդ՝ փայտ կտրող բանուորներուն քսան հազար քոռ ցորեն, ու քսան հազար քոռ գարի, ու քսան հազար մալ գինի ու քսան հազար մալ եղ
կու տամ ։
11 Եւ Տիւրոսի Փիլամ թագաւորը Սողոմոնին նամակ խրկեց ու ըսաւ, Տէրը իր ժողովուր-
դը սիրելուն համար քեզ անոնց վրայ թագա-
12 ւոր դրաւ ։ Եւ Փիլամ ըսաւ, Երկինքը ու երկիրը ստեղծող Իսրայէլին Տէր Աստուածը Յօրհնեալ ըլլայ, որ Դաւիթ թագաւորին խո-
հեմութիւն ու դիտութիւն ունեցող խնաստուն որդի մը տուաւ, որ անիկա Տէրոջը տուն, ու իր թագաւորութեանը տուն պիտի չինէ ։
13 Եւ հիմա իմ ‡վարպետս Փիլամը կը խրկեմ,
14 որ հանճարեղ ու խնաստուն մարդ մըն է. Ո՛նի-
կա Դանի ազջիկներէն եղող կնկան մը որդի է, ու անոր Հայրը Տիւրացի է. անիկա ոսկի, արծաթ, պղինձ, երկաթ, քարեր ու փայ-
տեր, նաև ծիրանեգոյնի, կապուտակի, բի-

ա գ Թագ · գ · 9 ։
բ Թագ · իե · 17 · բՕր · բ · 2 ։
գ գ Թագ · գ · 11 · 12 · 13 ։
դ ա Մն · իթ · 25 · ԳԼ · թ · 22 · ժագ · բ · 9 ։
ե գ Թագ · գ · 26 · ժ · 28 · իե · ԳԼ · թ · 25 ։
զ գ Թագ · ժ · 27 · ԳԼ · թ · 27 · Ցոբ · իբ · 24 ։
է գ Թագ · ժ · 28 · 29 · ԳԼ · թ · 28 ։
ը գ Թագ · է · 5 ։
թ Եբր · բառ.
ժ գ Թագ · է · 15 · Էմր · 18 ։
ի Եբր · համրեց ·
լ գ Թագ · է · 1 ։
խ ա Մն · ժգ · 1 ։
ծ Էմր · 1 ։
կ Եզ· ե · 7 ։
հ Եզ· իե · 30 · Դ.Ե · իգ · 8 ։
ձ Թագ · ը · 3 · 9 · 11 ։
ղ Սագ · ՃԼ · 5 ։
ճ գ Թագ · ը · 27 · ԳԼ · գ · 18 · Նա · կգ · 1 ։
մ ա Մն · իբ · 15 ։
յ գ Թագ · է · 6 ։
ն գ Թագ · ժ · 11 ։
շ գ Թագ · է · 11 ։
ո գ Թագ · ժ · 9 · ԳԼ · թ · 8 ։
չ Դն · ա · 2 · Սագ · ԼԳ · 6 · Ճբ · 25 ։
պ Թագ · 8 · ՃԼԳ · 5 · 6 · Գաղ · գ · 24 · ժգ · 14 · Ցայս · ժ · 6 ։
ջ գ Թագ · է · 7 ։
ռ Եբր · Հայր
ս գ Թագ · է · 13 · 14 ։

հեգի և կարմիրի վրայ բանելու կողմանէ, ու ամէն սեռակ քանդակը քանդակելու կողմանէ յաջողակ է. և քու խնաստուններուդ հետ, ու քու Հօրդ Դաւիթին՝ իմ տիրոջս խնաստուններուն հետ իրեն ամէն առաջարկուած բանին
15 հնար կը դանէ։ Եւ հիմա [f]իմ տէրս իր ըսած ցորենը ու գարին, եղը ու դինին իր ծառաներուն թող խրկէ. [g]ու մենք Լիբանանէն քեզի հարկաւոր եղածին չափ փայտեր կը կտրենք, և զանոնք ծովէն լաստեր չինելով [h]Յոպպէ կը բերենք քեզի, ու դուն զանոնք Երուսաղէմ հանէ։

17 [i]Ու Սողոմոն Իսրայէլի երկրին մէջ եղող բոլոր օտարազգի մարդիկը վեր հօրը Դաւիթին հաշիւներէն եաբը հաշիւ ըրաւ. և անոնք հարիւր յիսունհազար հազար վեց հարիւր մարդ
18 գտնուեցան. Ու [j]անոնցմէ եօթանասուն հազար բեռնակիր, ու լեռը [k]քար կտրող ութսուն հազար, ու զանոնք բանեցընելու համար երեք հազար վեց հարիւր վերակացու ըրաւ։

ԳԼ. Գ

1 Տաճարին սեղը ու չինութեան սկզբնաւորութիւնը։ 3 Ընոր չափերը ու զարդերը։ 11 Քերովբէները։ 14 Վարագոյրը ու սիւները։

1 Եւ [a]Սողոմոն սկսաւ Տէրոջը տունը չինել [b]Երուսաղէմի մէջ՝ Մօրիա լեռանը վրայ՝ ուր որ Տէրը անոր Հօրը Դաւիթին երեւցեր էր, այն տեղը՝ որն որ Դաւիթ [c]Յերուսացի Ոռնա-
2 յին կալին մէջը պատրաստեր էր։ Եւ իր թագաւորութեանը չորրորդ տարին՝ երկրորդ
3 ամսուն երկրորդ օրը սկսաւ շինել։ Ու [d]Աստուծոյ տունը չինելու համար Սողոմոնին դրած հիմը ասիկա էր. առջի չափով վաթսուն կանգուն երկայն, ու քսան կանգուն
4 լայն էր։ Եւ [e]դիմացը եղող սրահին երկայնութիւնը՝ տանը լայնութեամբը քսան կանգուն, ու բարձրութիւնը հարիւր քսան [f]էն էր. ու զանիկա ներսէն մաքուր ոսկիով
5 պատեց։ Եւ [g]մեծ տունը մայր փայտով ծածկեց, ու զանիկա մաքուր ոսկիով պատեց, ու անոր վրայ արմաւենիներ ու շղթաներ [h]փորագրեց։
6 Եւ չքեղութեան համար տունը պատուական քարերով զարդարեց. ու ոսկին
7 փարուխի ոսկի էր։ Եւ տանը գերանները, սեմերը, պատերը ու դռնները ոսկիով պատեց. ու պատերուն վրայ քերովբէներ քանդակեց։

8 Եւ սրբութեանց սրբութիւնին տունը չինեց. անոր երկայնութիւնը տանը լայնութեանը պէս՝ քսան կանգուն, ու լայնութիւնը քսան կանգուն էր. և զանիկա վեց հարիւր
9 տաղանդ չափ մաքուր ոսկիով պատեց։ Ու բևեռներուն կշիռը յիսունական սիկղ ոսկի էր. ու վերնատուններուը ոսկիով պատեց։
10 Եւ սրբութեանց սրբութիւնին տանը մէջ երկու քանդակագործ քերովբէներ չինեց, ու
11 զանոնք ոսկիով պատեց. Եւ քերովբէներուն թևերը քսան կանգուն երկայնութիւն ունէին. մէկ թևը հինգ կանգուն էր ու տանը պատին կը դպչէր, և միւս թևը հինգ կանգուն էր ու միւս քերովբէին թևին կը դպչէր.
12 Ու՝ քերովբէին ալ մէկ թևը հինգ կանգուն էր ու տանը պատին կը դպչէր, ու միւս թևը հինգ կանգուն էր ու միւս քերովբէին
13 թևին կցուած էր։ Այս քերովբէներուն տարածուած թևերուն [i]բոլորը քսան կանգուն էր. ու անոնք երեսնց ոտքերուն վրայ կայնած էին, ու անոնց երեսը դէպ'ի [j]տունը կը նայէր։

14 Եւ [k]վարագոյրը կապուտակէ, ծիրանիէ, կարմիրէ ու բեհեզէ շինեց, ու անոր վրայ քերովբէներ գործեց։

15 Եւ տանը առջևը [l]երեսուհինգ կանգուն երկայնութեամբ երկու սիւն շինեց, ու ամէն մէկուն վրայի խոյակը հինգ կանգուն
16 էր։ Եւ գարիներն մէջի ընտիրներուն պէս շղթաներ շինեց, ու սիւներուն վրայ դրաւ. և [m]հարիւր նուռ շինեց ու շղթաներուն անցուց։
17 Եւ [n]սիւները տաճարին առջևը կանգնեց, մէկը աջ կողմէն ու միւսը ձախ կողմէն. և աջ կողմը եղողին անունը Յաքին, ու ձախ կողմը եղողին անունը Բոոզ կոչեց։

ԳԼ. Դ

1 Պղնձէ սեղանը։ 2 Ջուրածոց ծովը տասներկու եզներու վրայ։ 6 Տասը աւազանները, աշտանակները ու սեղանները։ 9 Գաւիթները ու պղնձէ գործիքները։ 19 Ոսկեղէն անօթները։

1 Ու [a]պղնձէ սեղան մը շինեց, երկայնութիւնը քսան կանգուն, և լայնութիւնը քսան կանգուն ու բարձրութիւնը տասը կանգուն։
2 [b]Եւ ձուլածոյ ծովը շինեց. -- մէկ շրջանքէն մինչև միւս շրջանքը տասը կանգուն էր, ու բոլորաձև էր, և անոր բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր, ու անոր շրջապատը
3 երեսուն կանգուն էր. [c]Եւ անոր տակը շուրջանակի ամէն կողմէն եզներու նմանութիւններ կային. ծովուն բոլորտիքը մէկ կանգունի մէջ տասնական [d]էջերը [e]էր. -- եզները երկու կարգ էին, որոնք ձուլած աւեներին ձուլեր էին։
4 Անիկա տասներկու եզներու վրայ

[a] Ելմ. 10։
[b] գ Թագ. ե. 8, 9։
[c] Յեսու. ԺԸ. 46։ Գար. Թ. 36։
[d] Ելմ. 2։ գ Թագ. ե. 13, 15, 16։ ի. 20, 21։ Գ.Լ. ը. 7, 8։
[e] ա Պտ. իբ. 2։
[f] Ելմ. 2։
—
[g] գ Թագ. գ. 1, եւս։
[h] Ծն. իբ. 2, 14։
[i] գՊտ. իա. 18։ իբ. 1։
[j] գ Թագ. գ. 2։
[k] գ Թագ. գ. 3։
[l] գ Թագ. գ. 17։
[m] Եր. իե. 1, 2։ գ Թագ. Ժգ. 14։ Եզեկ. խգ. 13, 16։
[n] գ Թագ. է. 23։
[o] գ Թագ. է. 24, 25, 26։
[p] գ Թագ. է. 15—21։ Երեմ. ծբ. 21։
[q] գ Թագ. է. 20։
[r] գ Թագ. է. 21։
—
[s] Եբր. հանեց։
[t] կամ նեբա
[u] Եզ. իգ. 31։ Մատ. իե. 51։ Եբր. Թ. 3։
[v] Եբր. հանեց։
[w] գ Թագ. է. 23, եւս։
[x] կամ նեբա
[y] Եզ. իգ. 31։ Մատ. իե. 51։ Եբր. Թ. 3։

կը կենար, արդ երեքը դէպ՚ի հիւսիս, երեքը դէպ՚ի արեւմուտք, երեքը դէպ՚ի հարաւ, ու երեքը դէպ՚ի արեւելք կը նայէին, ու ծովը անոնց վրայ էր, և ամենուն ետեւի կողմը
5 դէպ՚ի ներս [1]էր։ Ու անոր թանձրութիւնը չորս մատնաչափ էր, և շրթունքը գաւաթի շրթունքի պէս էր, ու էջեր չուչանի ծաղիկներ [2]էին։ Հազար մար կ՚առնէր։
6 Եւ [3]տասը աւազան չինեց, ու հինգը աջ կողմը ու հինգն ալ ձախ կողմը դրաւ լուացման համար. [4]ողջակէզները անոնց մէջը կը լուային. բայց ծովը քահանայից համար էր, որ հոն լուացուին։
7 [5]Եւ տասը ոսկեղէն աշտանակները չինեց [6]իրենց օրինակին համեմատ, ու զանոնք տաճարին մէջը դրաւ, հինգը աջ կողմը ու հինգը ձախ կողմը։
8 [7]Եւ տասը սեղան չինեց, ու զանոնք տաճարին մէջը դրաւ, հինգը աջ կողմը ու հինգը ձախ կողմը. ու հարիւր ոսկեղէն կոնքեր չինեց։
9 Եւ [8]քահանայից գաւիթը ու մեծ գաւիթը և գաւիթին դռները չինեց, ու անոնց փեղկերը պղինձով պատեց։ Եւ [9]ծովը աջ կողմը
10 հարաւայ դէմ դէպ՚ի արեւելք դրաւ։
11 Ու [10]փիրամ կաթսաները, թիակները ու կոնքերը չինեց. և փիրամ կատարեց ան բոլոր գործքերը՝ որ Աստուծոյ տանը համար Սողոմոն
12 զանոնք թագաւորին կը չինէր. Երկու սիւները ու գունտերը ու երկու սիւներուն գլուխը եղող խոյակները, և սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու համար երկու ցանցակերպ զարդերը,
13 Ու երկու ցանցակերպ զարդերուն [11]չորս հարիւր նռներ, այսինքն սիւներուն վրայի խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու համար՝ ամէն մէկ ցանցակերպ զարդին վրայ երկու կարգ նռներ։ Եւ [12]մեքենովթները չինեց, ու մեքենովթներուն վրայի աւազանները
15 չինեց. Մէկ ծովը ու անոր տակի տասնուերկու եզները։ Եւ կաթսաները ու թիակները ու մսահանները և անոնց բոլոր գործիքները՝ Հերովդէս տանը համար Սողոմոն Թագաւորին փայլուն պղինձէ չինեց Տանոր վարպետը Փիրամ։
17 [13]Թագաւորը զանոնք Յորդանանու գաւառին մէջ թանձր հողի մէջ վրայ ձուլել տուաւ Սոկ-
18 քովթի ու [14]Սարեդայի միջտեղը։ [15]Եւ Սողոմոն ատ բոլոր կարասիները խիստ չատ չինեց,
19 քանզի պղինձը կշռութի չէր գար։ Ու [16]Սոզոմոն Աստուծոյ տանը բոլոր կարասիները չինեց. Նաև խոհակին ոսկի սեղանը, ու անոնց սեղանները՝ որոնց վրայ [17]առաջաւորութեան հացը
20 էր դրուէր, Եւ մաքուր ոսկիէ աշտանակները ու անոնց [18]ճրագները՝ զարիրին առջևը վառելու
21 համար ըստ սովորութեան, Եւ [19]զատ ոսկիէ ծաղիկները, ու ճրագները, և մնչելիները,
22 Ու մաքուր ոսկիէ բազմակաները, տաշտերը, խնկամանները, ու բուրվառները. և տանը դռները՝ այսինքն սրբութեանց սրբութիւնին ներսի դրանը փեղկերը, և տանը՝ այսինքն տաճարին դրանը փեղկերը ոսկիէ չինեց։

ԳԼ. Ե

1 Դարիրած գանձերը։ 2 Տապանակին հանգիստաւոր կերպով զարիրի մէջ դրուիլը։ 11 Երբոր գՀատուած կ՚օրհնեն, անկա տեսանելի կերպով իր հաճութիւնը նշան մը կու տայ,

1 Եւ [1]Սողոմոնին Տէրոջը տանը համար չինած բոլոր գործը լրիցաւ. ու Սողոմոն իր հօրը Դաւիթին նուիրած բաները, և արծաթը ու ոսկին ու բոլոր անօթները տարաւ, և Աստուծոյ տանը գանձերուն մէջ դրաւ։
2 [2]Ապա Սողոմոն Իսրայէլի ծերերը, ու ցեղերուն բոլոր իշխանները, Իսրայէլի որդւոց նահապետները Երուսաղէմի մէջ ժողվեց, որ Տէրոջը ուխտին տապանակը [3]դայիթին քաղաքէն՝ այսինքն Սիովնէն հանեն։
3 [4]Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը [5]եօթներորդ ամսուն տօնին առներ Թագաւորին քովը ժողվուեցան։ Ու Իսրայէլի բոլոր ծերերը եկան.
5 ու Ղեւտացիները տապանակը վերցուցին։ Եւ տապանակը ու ժողովքի խորանը և խորանին մէջը եղած բոլոր սուրբ անօթները հանեցին, զանոնք քահանաները — Ղեւտացիները հանեցին։ Եւ Սողոմոն Թագաւորը ու անոր քովը ժողովուած Իսրայէլին բոլոր ժողովքը տապանակին առջևը բլլալով՝ ոչխարներ ու արջառներ կը զոհէին, այնչափ չատ որ անթիւ ու անհամար էին։ Եւ քահանաները Տէրոջը ուխտին տապանակը տարին իր տեղը՝ տանը գաբիրը՝ սրբութիւն սրբութեանցը, — քերովբէներուն թեւերուն տակ։
8 Որ [6]երկայն։ Ու քերովբէները տապանակին տեղւոյն վրայ էջերնոց թեւերը կը տարածէին, և քերովբէները տապանակը ու անոր ձողերը
9 վերէն կը ծածկէին։ Եւ ձողերը երկընցուցին, և ձողերուն ծայրերը տապանակէն դարիրին առջևը կ՚երեւնային, բայց դուրսէն չէին երեւնար. նոր ու [7]մինչև ատ օրս հոն է։ Տապանակին մէջը ուրիշ բան չկար, բայց միայն երկու տախտակները, որ Մովսէս [8]Քորէբի մէջ հոն դրաւ, որոնցմով Տէրը Իսրայէլի որդւոցը

---

1 Տես գ Թագ. է. 26։
2 գ Թագ. է. 28։
3 Էջեր. ալջակէզի գործը
4 գ Թագ. է. 49։
5 Եզ. իե. 31, 40։ ա Մն. իը. 12, 19։
6 գ Թագ. է. 48։
7 գ Թագ. գ. 36։
8 գ Թագ. է. 39։
9 Տես գ Թագ. է. 40։
10 գ Թագ. է. 41։
11 Տես գ Թագ. է. 20։
12 գ Թագ. է. 27, 43։
13 գ Թագ. է. 14, 45։
14 գ Թագ. է. 46։
15 Կ՚ես Սարիմանի. գ Թագ. է. 46։
16 գ Թագ. է. 47։
17 գ Թագ. է. 48, 49, 50։
18 Եզ. իե. 20, 21։
19 Եզ. իե. 31, ևս։ — գ Թագ. է. 51։
1 գ Թագ. բ. 1, ևս։
2 բ Թագ. չ. 12։
3 գ Թագ. բ. 2։
4 Տես գԵզ. է. 9, 10։
5 գ Թագ. բ. 3։
6 բ Օր. ժ. 2, 5։ ԳԼ. ջ. 11։

հետ սախ ըրաւ՝ անոնց եգիպտոսէն ելած առենը։
11 Ու երբոր քահանաները սուրբ տեղէն ելան, (վասն զի բոլոր հն դանուող քահանաները սրբուեր էին, չէ թէ իրենց յաջորդական կար-
12 գը պահելով. ևու երգեցող Ղևտացիներուն բոլորը՝ Ասափին, Եմանին ու Իդիթունին և անոնց որդիներուն ու եղբայրներուն հետ բեհեզներ հագած, ծնծղաներով, տաւիղներով ու քնարներով սեզանին արևելեան կողմը կայնեցան. ևև անոնց հետ հարիւր քահա-
13 նայ փող կը հնչեցընէին.) Ու երբոր փող հնչեցընողները ու երգեցողները միաբեր ան մէկ ձայնով Տէրը կ'օրհնէին ու կը դո-վէին, և փողերով, ծնծղաներով ու երգոց նուագարաններով ձայներնին վերցնելով՝ Տէրը կ'օրհնէին, ըսելով,

ևԳոհացէ՛ Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է, ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է. անատենը Տէրոջը տունը ամպով լեցուեցաւ։
14 Եւ ամպին պատճառաւը քահանաները չկրնար հն կենալ, որ իրենց պաշտօնը կատարեն. ևքանզի Տէրոջը փառքը Աստուծոյ տունը լեցուցեր էր։

ԳԼ. Զ

1 Սողոմն՝ Յաղթութիւնը օրհնելէն ետև, կ'ամուսնանայ Փարաւոնի դստերը հետ։ 12 Տաճարին նուիրագործութեան օրը պղնձէ կայարանին վրայ Սողոմն մատուցած ալօթքը։

1 Ասոնց Սողոմն ըսաւ, Տէրը ըսաւ որ
2 ինքը ևմառախուղի մէջ կը բնակի։ Բայց ես քեզի բնակութեան համար տուն՝ ու յաւի-
3 տեան քու նստելուդ համար տեղ չինեցի։ Եւ թագաւորը իր երեսը դարձուց, ու Իսրայէլի բոլոր ժողովքը օրհնեց. ու Իսրայէլի բոլոր
4 ժողովքը ոտքի վրայ կայներ էին։ Եւ անոնք ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ իր բերնովը իմ հօրս Դաւիթին խօսքը տուաւ, ու իր ձեռքովը կատարեց. քանզի
5 ըսաւ, Իմ ժողովուրդս եգիպտոսի երկրէն հանած օրէս ’ի վեր՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն քնաւ մէկ քաղաք մը չընտրեցի տուն չինելու համար, որ իմ անունս հոն ըլլայ, ու մարդ մը չընտրեցի, որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին
6 վրայ իշխան ըլլայ. ևՀապա Երուսաղէմը ընտրեցի, որ իմ անունս հոն ըլլայ. ու ևԴաւիթը ընտրեցի, որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ
7 իշխան ըլլայ։ Եւ Իմ հայրս Դաւիթ միտք ունէր որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունը
8 տուն մը չինէ. Բայց Տէրը իմ հօրս Դաւիթին ըսաւ, Որովհետև դուն միտքդ դրիր որ իմ անունս տուն չինես, ապէկ ըրիր որ սա բանը
9 միտքդ դրիր. Սակայն տունը դուն պիտի չշինես. հապա քու որդիդ՝ որ քու երանքէդ պիտի ելլէ, անիկա իմ անունս՝ տունը պիտի
10 շինէ։ Եւ հիմա Տէրը իր ըսած խօսքը կատարեց, ու ես իմ հօրս Դաւիթին տեղը յաջորդեցի, ու Տէրոջը ըսածին պէս Իսրայէլի աթոռը նստայ, ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունը
11 նուաներ՝ սա տունը շինեցի։ Եւ հոն դրի սա պահակը՝ հորուն մէջն է Տէրոջը ուխտը, որն որ Իսրայէլի որդւոցը հետ ըրաւ։
12 ևՈւ Տէրոջը սեղանին առջևը՝ Իսրայէլի բոլոր ժողովքին դիմացը կայնելով, ձեռքերը
13 տարածեց. (Քանզի Սողոմն պղնձէ *խարխափ մը չինելով՝ զանիկա դաւիթին մէջտեղը դրեր էր. անոր երկայնութիւնը հինգ կանգուն, ու լայնութիւնը հինգ կանգուն, ու բարձրութիւնը երեք կանգուն էր. և ինքը անոր վրայ կայնեցաւ, ու Իսրայէլի բոլոր ժողովքին առջևը ծունկ կրկնեց, ու ձեռքերը դէպ ’ի երկինքը տարածեց.)
14 Եւ ըսաւ, Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, ևերկինքի մէջ ու երկրի վրայ քեզի պէս Աստուած չկայ, որ քու առջեդ իրենց բոլոր սրտովը քալող ծառաներուդ հետ ուխտ ու-
15 զողութիւն կը պահես. ևԴուն քու ծառայիդ՝ իմ հօրս Դաւիթին ըրած խոստումնդ պահեցիր, ու բերնովդ բանդ ձեռքովդ կա-
16 տարեցիր, ինչպէս որ այսօր կ'երևայ։ Եւ հիմա, ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, պահէ անխոստումնդ, որն որ քու ծառայիդ իմ հօրս Դաւիթին ըրիր, ու ըսիր, ևԻմ առջևս Իսրայէլի աթոռին վրայ նստող մարդ քեզմէ պակաս պիտի չըլլայ. միայն թէ քու որդիքդ իրենց ճամբաներուն զգուշութիւն ընեն, ու իմ օրէնքիս մէջը քալեն, ինչպէս որ դուն
17 իմ առջևս քալեցիր։ Եւ հիմա, ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, թող քու ծառայիդ Դաւիթին ըսած խօսքդ հաստատուի։
18 Բայց միթէ Աստուած երկրիս վրայ մարդոց հետ պիտի բնակի՞. Ահա երկինքը ու երկնից երկինքը քեզ չեն կրնար պարունակել. ո՛ր կը մնայ սա իմ շինած տա-
19 նը։ Սակայն, ով Տէր Աստուած իմ, քու ծառայիդ աղօթքին ու խնդրուածքին նայէ, որ քու ծառայիդ ձայնը քու առջևդ ըրած
20 պաղատանքը ու աղօթքը լսես. Որպէս զի աս տաճարը վրայ գորովդ ու դիշեր քու աչքերդ բաց ըլլան, այն տեղուդն վրայ՝ որուն համար ըսիր թէ քու անունդ հոն պիտի դնես. այնպէս որ աս տեղը քու ծառայիդ ըրած աղօթքը լը-
21 սես։ Ուրեմն քու ծառայիդ՝ և քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին սա տեղը ըրած աղօթքնեերը լսես. այո՛ քու բնակութեանդ տեղէն՝

ա ա Մն. խե. 1։
բ ա Մն. ԺԵ. 24։
գ Սալ. ՃԼԶ. Տես ա Մն. ԺԶ. 34. 41։
դ Եզ. ԼԵ. 35։ Գվ. Զ. 2։
ե — ա զթագ. Ը. 12, եև։
զ Ղև. ԺԶ. 2։
է Գվ. ԺԲ. 13։
ը ա Մն. խը. 4։
թ Բ թագ. Է. 2։ ա Մն. ԺԶ. 1։ խը. 2։
ժ Սալ. Ճղ. 12։
ի Գվ. Բ. 6։ Եա. կզ. 1։ Գաղ. Է. 49։
ծ Գվ. Ե. 39։ Է. 9։
կ ա Մն. խը. 9։
հ Բ թագ. Է. 12. 16։ զ թագ. Բ. 4։ Ա. 12։ Գվ. Է. 18։
ձ Գվ. ԺԵ. 11։ Բ Օր. Զ. 2։
ղ Գվ. Է. 10։
ճ զ թագ. Ը. 22։
մ Կամ բեմ
յ Եզ. ԺԵ. 11։ Բ Օր. Զ. 2։
ն Գվ. Ե. 10։
շ ա Մն. խը. 4։
ո Բ թագ. Է. 2։ ա Մն. ԺԶ. 1։ խը. 2։
չ ա Մն. խե. 1։
պ ա Մն. ԺԲ. 24։
ջ Սալ. ՃԼԶ. Տես ա Մն. ԺԶ. 34. 41։
ռ Եզ. խ. 35։ Գվ. Զ. 2։
ս — ա զթագ. Ը. 12, եև։
վ Ղև. ԺԶ. 2։
տ Գվ. ԺԲ. 13։
ր ա Մն. խը. 4։
ց Բ թագ. Է. 2։ ա Մն. ԺԶ. 1։ խը. 2։
ւ Սալ. Ճղ. 12։
փ Գվ. Բ. 6։ Եա. կզ. 1։ Գաղ. Է. 49։
ք Գվ. Ե. 39։ Է. 9։
և ա Մն. խը. 9։
օ Բ թագ. Է. 12. 16։ զ թագ. Բ. 4։ Ա. 12։ Գվ. Է. 18։
ֆ Գվ. ԺԵ. 11։ Բ Օր. Զ. 2։

երկինքէն լսես , ու լսած ասենդ ներես ։
22 Թէ որ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ , ու
ան ալ երդում ընել տալու համար անոր եր-
դում առաջարկէ , ու երդումը ան տունը քու
23 սեղանիդ առջեւը գայ , Ինսաունը դուն եր-
կինքէն լսես ու կատարես , ու քու ծառա-
ներդ դատես , և յանցաւորը դատապարտես ,
ու անոր ըրածը անոր գլխուը բերես . և ար-
դարը արդարացընես , ու անոր արդարու-
թեանը չափովը անոր հատուցում ընես ։
24 Ե՛ւ թէ որ քու ժողովուրդդ Իսրայէլը՝ ք՛ե-
զի դէմ մեղանչելնուն համար՝ իրենց թշնամի-
ներուն առջեւը յաղթուին , ու ի՛ւղ դառնան
և քու անուանդ փառք տան , ու աս տանս
մէջ քու առջեւդ աղօթք ու աղաչանք ընեն ,
25 Ինսաունը դուն երկինքէն լսես , և քու ժո-
ղովուրդիդ Իսրայէլին մեղքը ներես . ու անոնց
և անոնց հայրերուն տուած երկիրդ դարձը-
նես զանոնք ։
26 Թէ որ անոնց քեզի դէմ մեղք գործելուն
համար Երկինքը գոցուի ու անձրեւ չգայ . ու
անոնք աս տեղս քեզի աղօթք ընեն և քու
անուանդ փառք տան , ու զանոնք նեղելուդ
27 համար իրենց մեղքերէն դառնան , Ինսաունը
դուն երկինքէն լսես , և քու ծառաներուդ
ու քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին մեղքը ներես ,
որ անոնց սորվեցընես ան ազէկ ճամբան՝ որուն
մէջը պիտի քալեն . ու քու ժողովուրդիդ
ժառանգութիւն տուած երկիրդ վրայ անձրեւ
տաս ։
28 Թէ որ Երկրի վրայ սով , կամ ժանտախտ ,
կ՚ո խորչակահարութիւն , կամ ար՛տ՚ե՛ւ դա-
լուկ , կ՚ո մարախ , կամ թրթռուր ըլլայ , կամ
անոնց թշնամիները զանոնք իրենց *բնակած
երկրին մէջը նեղեն , կ՚ո որ և իսկ հարուած
29 կամ հիւանդութիւն ըլլայ , քու բոլոր ժողո-
վուրդիդ Իսրայէլէն որ և իսկ մարդ աղօթք
մը ու խնդրուածք մը ընելու ըլլայ , ու իւրա-
քանչիւր մարդ իր ախտը ու ցաւը ճանչնալով՝
30 ձեռքերը դէպ՚ի աս տունը երկնցընէ , Ինսա-
ունը դուն երկինքէն՝ քու բնակութեանդ տե-
ղէն լսես ու ներես . և ամէն մարդու իր
բոլոր ճամբաներուն համեմատ հատուցում
ընես , անոր սիրտը դիտնալուդ համար . վասն
զի Նմարդոց որդիներուն սիրտը միայնակ դուն
31 դիտես . Որպէս զի քեզմէ վախնան ու քու
ճամբաներուդ մէջը քալեն բոլոր էն՚ի օրերուն
մէջը , որչափ ժամանակ որ մեր հայրերուն
տուած երկրիդ վրայ պիտի ապրին ։
32 Ո՛ւ Ն՚քու ժողովուրդդ Իսրայէլէն չեղող՝ և
հեռաւոր երկրէ մը քու մեծ անուանդ համար
և զօրաւոր ձեռքիդ համար ու բարձր բազու-
կիդ համար եկող օտարականն ալ թէ որ գայ
33 ու աս տանս մէջ աղօթք ընէ , Դուն երկին-

քէն՝ քու բնակութեանդ տեղէն լսես , և օտա-
րականին քեզի ըրած ամէն խնդրուածքը կա-
տարես , որ երկրիս ամէն ժողովուրդները քու
անունդ ճանչնան , ու քու ժողովուրդիդ Իս-
րայէլին պէս քեզմէ վախնան , և գիտնան
թէ աս իմ չինած տանս վրայ քու անունդ
կոչուած է ։
34 Երբոր քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ
պատերազմի երթայ ան ճամբով որ դուն պի-
տի խրկես զանոնք , թէ որ անոնք աս քու
ընտրած քաղաքիդ , ու քու անուանդ համա-
ր աս իմ չինած տանս կողմը Նայելով՝ քեզի աղօթք
35 ընեն , Երկինքէն անոնց աղօթքը ու խըն-
դրուածքը լսես , և անոնց իրաւունք ընես ։
36 Երբոր քեզի դէմ մեղք գործեն , (քանի
մեղք չգործող մարդ չկայ ,) ու անոնց բար-
կանալով զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես ,
ու անոնց գերեվարները հեռու կամ մօտ եր-
37 կիր մը գերի տանին զանոնք , Թէ որ ան իրենց
գերութեան երկրին մէջ զիջի դան ու դառ-
նան , և իրենց գերութեան երկրին մէջ քե-
զի աղաչեն ու ըսեն , Մեղք գործեցինք , ա-
38 նօրէնութիւն ու անիրաւութիւն ըրինք . Ե՛ւ
Ե՛ր՚ անոնք իրենց գերութեան երկրին մէջ
ուր որ գերի տարուած են , իրենց բոլոր սրտո-
վը ու իրենց բոլոր հոգւովը քեզի դառ-
նան , ա՛ւ իրենց երկրին՝ որ իրենց հայրերուն
տուիր , և քու ընտրած քաղաքիդ , ու քու
անուանդ համար իմ չինած տանս կողմը Նայե-
39 լով աղօթք ընեն , Դուն երկինքէն քու բնա-
կութեանդ տեղէն անոնց աղօթքը ու խըն-
դրուածքը լսես , ու անոնց իրաւունք ընես , և
քու ժողովուրդիդ քեզի դէմ ըրած մեղքը
40 ներես ։ Հիմա , ով Աստուած իմ , աս տեղը
Տ՚ո՛ւ՚ն՚ աղօթքին թող քու աչքերդ բաց
41 ըլլան , ու քու ականջներդ մտիկ ընեն ։ Ե՛ւ
Հիմա , ով Տէր Աստուած , Տ՚քու հանգստու-
թեանդ տեղը ելիր դուն ու քու զօրու-
թեանդ տապանակը . ով Տէր Աստուած , քու
քահանաներդ փրկութիւն հագնին , և քու
42 սուրբերդ Տ՚բարութիւնով ուրախանան ։ Ով
Տէր Աստուած , քու օծեալիդ երեսը մի ա-
նարգեր . հո՛ Տ՚քու ծառայիդ Դաւիթին Տ՚ո՛ւ
ողորմութիւնները յիշէ ։

ԳԼ · Է

1 Աստուած երկինքէն կրակ խրկելով՝ Սողոմոնին աղօթքին պա-
տասխանելը կը յայտնէ , ու առաջուր փառքով կը լեցնէ .
ժողովուրդն ալ Տէրոջը երկրպագութիւն կ՚ընէ ։ 4 Սողոմոնին
հանգիստաւոր զոհը ։ 8 Սողոմոն՝ տապատարահատաց տանը ու
սեղանին նուաճակատաց տանը կատարելէն ետքը , ժողովուրդը
կ՚արձակէ ։ 12 Աստուած Սողոմոնին կ՚երեւնայ , ու պայմա-
նով անոր խոստումներ կ՚ընէ ։

1 Ո՛ւ Երբոր Սողոմոն իր աղօթքը լմընցուց ,

Է գ Թագ · ժէ · 1 ·
ե Կ՚ · է · 9 ·
ը Եզր · գ · 28 ·
թ ա Մն · իը · 9 ·
ի Ցահ · ժբ · 20 ·
Գօր · ը · 27 ·
լ Ա՛ռակ · է · 9 ·
ժոզ · կ · 20 · Ցակ ·
գ · 2 · ա Ցահ · ա ·
8 ·
ձ Սակ · ձյբ · 8 · 9 ·
10 · 16 ·
ճ ա Մն · իը · 2 ·
ի Դ՚ե՛ւ՚ն՚ · ի · 25 ·
ղ Սակ · ձյբ · 1 · Ես ·
ժէ · 3 ·
—
ա գ Թագ · ը · 54 ·

ե Երկինքէն կրակ լիջաւ, ու ողջակէզները և զոհերը ապառնեց. ու ե Տէրոջը փառքը տունը
2 լեցուց։ ը Եւ քահանաները չէին կրնար Տէրոջը տունը մտնել, քանզի Տէրոջը փառքը
3 Տէրոջը տունը լեցուցեր էր։ Ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը կրակին լիջնելը՝ և տանը վրայ Տէրոջը փառքին հաթ էնելը կը տեսնէին. ու երեսի վրայ գետինը վրայ երկրպագութիւն ըրին, ու Տէրը օրհնեցին, թ որ բարի է, զոր անոր ողորմութիւնը
4 յաւիտեան է։ ժ Եւ թագաւորը ու բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը առջեւը զոհեր կը մատուցա-
5 նէին։ Եւ Սողոմոն թագաւորը քսանուերկու հազար արջառ ու հարիւր քսան հազար ոչխար զոհ ըրաւ. այսպես թագաւորը ու բոլոր ժողովուրդը Աստուծոյ տանը նաւակատիքը ըրին։
6 ի Եւ քահանաները իրենց պահպանութեանը համեմատ կը կայնէին, ու Ղեւտացիները՝ Տէրոջը երգոց նուագարաններովը՝ որոնք Դաւիթ թագաւորը չէներ էր Տէրը դոհելու համար, որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է, ի երբոր Դաւիթ անոնց ձեռքովը Տէրը օրհնեց.» ու ե քահանաները անոնց դիմացը փողերը կը հնչեցընէին, ու բոլոր Իսրայէլը ոտքի վրայ կայներ էր։
7 Եւ ե Սողոմոն Տէրոջը տանը առջեւը եղող դաւիթին մէջ տեղը սրբեց, քանզի ողջակէզները ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը հոն մատուց. որովհետեւ Սողոմոնին չինած պղնձէ սեղանը՝ ողջակէզները ու հացի ընծաները ու ճարպերը չէր կրնար պարունակել։
8 ի Եւ անառնը Սողոմոն ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլ՝ խիստ մեծ ժողով մը՝ եմաթի մուտքէն մինչեւ Եգիպտոսի հեղեղատը եօթը օր
9 ատեն ըրին։ Եւ ութերորդ օրը մեծ ժողով ըրին. քանզի եօթը օր սեղանին նաւակատիքը՝ ու եօթը օր տօնը կատարեցին։ Ու
10 ը եօթնեերորդ ամսուն քսանուերեքերորդ օրը ժողովուրդը արձակեց, ոբռնե իրենց վրաններուն գացին, զուարթ սրտով մը ուրախանալով այն բարիքներուն համար՝ որ Տէրը Դաւիթին, Սողոմոնին ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին ըրեր էր։
11 Եւ ե Սողոմոն Տէրոջը տունը ու թագաւորական տունը լմնցուց. ու Տէրոջը տանը մէջ և իր տանը մէջ Սողոմոնին սիրտը ինչ որ չինել ուզեց, ամէնն ալ յաջողեցաւ։
12 Ու Տէրը գիշերով Սողոմոնին երեւցաւ, և անոր ըսաւ, «Ես աղօթքդ լսեցի, ի ու ես տեղս ընտրեցի, որ ինծի զոհի տուն ըլլայ։
13 ժ Թէ որ երկինքը գոցեմ որ անձրեւ չըլլայ,

և թէ որ մարախին պատուիրեմ որ երկիրը ուտէ, կամ թէ որ իմ ժողովուրդիս մէջը ժանտա-
14 խտութիւն դրկեմ. ա Ու իմ անունովս կոչուած ժողովուրդս ի թէ որ խոնարհին ու աղօթք ընեն, ու իմ երեսս խնդրեն և իրենց չար ճամբաներէն դառնան, ես ալ երկինքէն պիտի լսեմ, ու անոնց մեղքը ներեմ, ու անոնց եր-
15 կիրը պիտի բժշկեմ։ Հիմա ի աս տեղս հպարտ աղօթքին իմ աչքերս բաց՝ ու ականջ-
16 ներս մտիկ ընող պիտի ըլլան։ Եւ հիմա ի աս տունը ընտրեցի ու սրբեցի, որ իմ անունս յաւիտեան հոն ըլլայ. ու իմ աչքերս ու սիրտս
17 որս ամէն ատեն հոն պիտի ըլլայ։ ի Եւ թէ որ դուն իմ առջեւս քու Հօրդ Դաւիթին քալածին պէս քալես, ու բոլոր բիզի պատուիրածներս ընես, և իմ կանոններս ու դատաս-
18 տաններս պահես, Ինաատնը քու թագաւորութեանդ ամրութիւն պիտի հաստատեմ, ինչպէս որ քու Հօրդ Դաւիթին հետ ուխտ ըրի՝ ըսելով, «Քեզմէ Իսրայէլի վրայ իշխող մարդ
19 պակաս պիտի չըլլայ։ ի Բայց թէ որ դառնաք, ու ձեր առջեւը դրած կանոններս ու պատուիրանքներս թողուք, ու երթաք ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընէք, և անոնց
20 երկրպագութիւն ընէք, Ինաատնը ի ձեզ արմատախիլ պիտի խլեմ ան երկրին վրայէն՝ որն որ ի ձեզի տուի. և աս տունը՝ որ իմ անուանս Համար սրբեցի, երեսէս պիտի ձգեմ, ու զանիկա բոլոր ազգաց մէջ առակ ու կատակ
21 պիտի ընեմ։ Եւ աս բարձր տանը Համար ամէն անցնողը պիտի զարմանայ, ու պիտի ըսէ, «Տէրը ինչո՞ւ Համար աս երկրիս
22 ու աս տանս այսպէս ըրաւ։ Եւ պիտի ըսեն, վասն զի իրենց Հայրերուն Տէրը Աստուածը թողուցին, որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն Հաներ էր, և ուրիշ աստուածներու յարեցան, և անոնց երկրպագութիւն ու ծառայութիւն ըրին. ասոր պատճառով անոնց վրայ աս բոլոր չարիքները բերաւ։

ԳԼ. Ը

1 Սողոմոնին շինութիւնները։ 7 Խորհրդատուց մէջ ազգ թագուած հեթանոսները Սողոմոն հարկատու ծառայութիւն կ'ընէ, բայց Իսրայէլացիները իշխանութիւն կ'ընէ։ 11 Փարաւոնին ազջիկը իր տունը կը փոխադրէ։ 12 Սողոմոնին տարեկան Հանդիսաւոր պահերը։ 14 Սողոմոն քահանաները ու Ղեւտացիները իրենց պաշտօններուն վրայ կը կեցնէ։ 17 Նաւերը Ոփիրէն ոսկի կը բերեն։

1 Եւ ա Սողոմոն Տէրոջը տունը ու իր տունը
2 քսան տարուան մէջ չինելէն ետքը, Սողոմոն ան քաղաքներն ալ չինեց, որոնք Փիրամ Սողոմոնին տուեր էր, ու հոն Իսրայէլի որդի-

ե Ել. Բ. 24։ Դատ. Ղ. 21։ գ Թագ. Ժբ. 38։ ա Մն. խա. 26։
զ գ Թագ. բ. 10, 11։ Գլ. է. 13, 14։ Եր. ձկգ. ժ. 3, 4։
է Գլ. է. 14։
ը Գլ. է. 13։ Սալ. Ձ. 1։
թ ա Մն. ժգ. 41։ Գլ. ի. 21։
ժ գ Թագ. բ. 62, 63։
ի ա Մն. ԺԸ. 16։
ա Կամ Դաւիթին օրհնութիւնը իրենց ձեռքը ուներ։
ի գ Թագ. բ. 66։
ձ գ Թագ. Ի. 1. Ես։
ղ բ Օր. ժբ. 5։
ճ Գլ. գ. 26, 28։
յ Յակ. գ. 10։
ղ գ Թագ. բ. 64։
ն գ Թագ. բ. 65։
շ Յես. ժգ. 3։
ո գ Թագ. Ի. 3։ Գլ. գ. 6։
չ գ Թագ. Ի. 4. Ես։
պ Գլ. գ. 16։
ջ Ղեւ. Ի. 14, 33։
ռ Օր. իբ. 15, 36, 37։
ս Եբր. զանոնք
տ Եբր. անոնց
ր բ Օր. Ի. 24։ Ե. բեմ. իբ. 8, 9։
—
ւ գ Թագ. Ի. 10. Ես։

3 Ները բնակեցաւ։ Եւ Սողոմն Սաբայի եմա-
4 թը դնաց, ուր անոր սիրեց։ [b]Եւ անապատին
մէջ Թագմորը չմնաց, ու ան բոլոր չաւեմա-
րանի քաղաքները՝ որոնք եմաթի [c]Եդեմ մէջ
5 չմնաց։ Ու վերի Բեթհորոնը և վարի Բեթհո-
րոնը պարիսպներով, դռներով ու նիգերով
6 ամրացած քաղաքներ չմնաց։ Նաև Բաալա-
թը, ու Սողոմոնին բոլոր չաւեմարանի քաղաք-
ները, ու կառքերուն բոլոր քաղաքները,
ու ձիաւորներուն քաղաքները, և ան բոլոր
*չէնգերը՝ որ Սողոմոն ուզեց չմնալ Երուսա-
ղեմի մէջ, Լիբանանի մէջ ու իր տէրութեանը
բոլոր երկրին մէջ։
7 [d]Ան բոլոր ժողովուրդները՝ որ Քեւտացիներ-
էն, Ամորհացիներէն, Փերեզացիներէն, Խե-
ւացիներէն ու Յեբուսացիներէն մնացեր էին,
8 և իսրայէլի որդիքէ չէին, Ասոնցմէ անոնց
զաւակները՝ որ անոնցմէ ետքը ան երկրին
մէջ մնացեր էին, ու իսրայէլի որդիքը զա-
նոնք բոլորովին կոտրնցուցած չէին, Սողոմոն
9 զանոնք հարկառու ըրաւ մինչեւ յայսօր։ Եւ
Սողոմոն իր գործքին համար իսրայէլի որ-
դիներէն ծառաներ չընաւ. հապա անոնք
պատերազմական մարդիկ, ու իր զօրավար-
ներուն իշխաններն էին, և իր կառքերուն ու
10 ձիաւորներուն վերակացուներն էին։ Եւ Սո-
զոմոն Թագաւորին գլխաւոր իշխանները [e]երե-
կու հարիւր հիսուն մարդիկ էին, որոնք ժո-
ղովուրդին վրայ կ'իշխէին։
11 Ու Սողոմոն [f]փարաւոնին աղջիկը Դաւիթի
քաղաքէն անոր համար չբնակած տունը հա-
նեց. վասն զի ըսաւ, Իմ կնիկս Իսրայէլի Թա-
գաւորին՝ Դաւիթին տունը չնստի, [g]ընչա՛ որ
Տէրոջը տապանակին մուտք տեղուանքը սուրբ
են։
12 Այնուհետեւ Սողոմոն որոհին առջեւը չբնակած
Տէրոջը սեղանին վրայ ողջակէզներ մատուց
13 Տէրոջը։ Եւ Մովսէսին պատուիրածին համե-
մատ շաբաթուան օրուան օրաշուածը՝ չարաքնելու,
ամսագլուխներու ու հանդիսաւոր ժամերուն
մէջ [h]տարին երեք անգամ՝ այսինքն բաղար-
ջակերաց ժողովին, շաբաթներու ժողովին ու տա-
14 գաւարահարաց ժողովին կը մատուցանէր։ Եւ
իր հօրը Դաւիթին կանոնովը [i]քահանաներուն
դասերը իրենց պաշտամունքը վրայ, ու [k]Ղե-
ւտացիները իրենց պահպանութիւնքը վրայ՝
ամէն օրուան օրաշուածին պէս՝ քահանանե-
րուն առջեւը օրհնելու ու պատարագելուն
ընելու համար, և [l]դռնապաններն ալ իրենց
դասերուն կարգովը՝ ամէն մէկ դուռը գրա-
քանդի այսպէս էր Աստուծոյ մարդուն Դաւի-
15 թին հրամանը։ Ու քահանաներուն ու Ղե-
ւտացիներուն հրամար, և գանձարաններուն
հրամար՝ ամէն բանի մէջ Թագաւորին հրամա-
16 նէն դուրս չելան։ Ու Սողոմոնին ամէն գոր-
ծքը՝ Տէրոջը տանը հիմը դրուած օրէն մինչեւ
անոր լրիւնալը՝ [m]պատրաստուած էր։ Այսպէս
կատարուեցաւ Տէրոջը տունը։
17 Այնուհետեւ Սողոմոն Եզեմեր երկրին մէջ՝
Ծովեզերքը եղող [n]Պաասնեզարբերը ու Ելաթը
18 գնաց։ Եւ [o]Քիրամ իր ծառաներուն ձեռ-
քովը նաւեր ու ծովու [p]ճանչցող եղող ծառաներ խրկեց անոր։ Ու Սողոմոնին
ծառաներուն հետ Ոբեղը գացին, և անկէ
չորս հարիւր հիսուն տաղանդ ոսկի առին, ու
Սողոմոն Թագաւորին բերին։

ԳԼ. Թ

1 Սաբայի Թագուհին Սողոմոնին խնամառութիւնը լսած կը գտնէ։ 13 Սողոմոնին ոսկին։ 15 անոր վահանները։ 17 անոր փղոսկրեայ աթոռը։ 20 անոր սանդուղները։ 23 անոր բնակած ըն-
դհանրապէս։ 25 անոր կառքերը ու ձիերը։ 29 անոր Թագաւորութեանը օրերը ու մահը։

1 Եւ [a]Սաբայի Թագուհին Սողոմոնին համբաւը
լսեց, ու Սողոմոնը խրճին հարցմունքներով
փորձելու համար Երուսաղէմ եկաւ խիստ չատ
հանդէսով, և ուղտերով ու չատ ոսկի և պա-
տուական քարեր բեռցած ուղտերով. և Սո-
զոմոնին քովը գնաց, ու բոլոր իր սրտին մէջը
2 եղածին վրայով անոր հետ խօսեցաւ։ Եւ Սո-
զոմոն անոր բոլոր հարցմունքները բացատրեց.
ու բնաւ անանկ մէկ խօսք մը չկար, որ Սո-
3 զոմոն չհասկընայ ու չբացատրէ անոր։ Եւ Սա-
բայի Թագուհին՝ Սողոմոնին խնամառութիւնը,
4 ու անոր չինած տունը, և անոր սեղանին
կերակուրները, ու անոր ծառաներուն [b]բնա-
կարանները, և սպասաւորներուն կացուած-
քը, ու անոնց հագուստները, և անոր մատ-
ուռաւորները, ու անոնց հագուստները, ու
Տէրոջը տունը երթալու ատեղ անանկով
5 [c]տեսը գլխէն գնաց։ Եւ Թագաւորին ըսաւ,
Քու վիճակիդ ու խնամառութեանդ վրայով իմ
երկրիս մէջ լսած խօսքերս ճշմարիտ են եղեր.
6 Բայց ես ան խօսքերուն չհաւատացի, մինչեւ
որ [d]աչքերս եկայ ու իմ աչքերովս տեսայ. և
ահա քու խնամառութեանդ չափովը կէսը
ինծի չպատմեցար. դուն գերազանց ես [e]ան-
7 համբաւէդ՝ որ ես լսեցի։ Երանի քու մար-
դոցդ, ու երանի ատ քու ծառաներուդ՝ ո-
րոնք միշտ քու առջեւդ կայնելով քու խոհա-
8 ութիւնդ կը լսեն։ Քու Եհովայ Աստուածդ
օրհնեալ ըլլայ, որ քեզի հաճեցաւ, ու քեզ
իր աթոռին վրայ դրաւ, որ քու Տէր Աս-
տուծոյդ համար Թագաւոր ըլլաս. քու Աս-

[a] գ Թագ. Բ. 17, 18։ [b] Կբ. 2. փոփոխ. [c] գ Թագ. Բ. 20, 22։ [d] Տես գ Թագ. Բ. 23։ [e] գ Թագ. գ. 1։ [f] գ Թագ. Բ. 24։ [g] Կր. Ա. 38։ Թագ. Ե. 3, 9, 11, 26։ [h] Ել. Ի. 14։ Բ Օր. Ժգ. 16։ [i] ա Մն. Ի. 17, 18։ [k] Ա. 1։ [l] Կամ կարգաւորուած [m] գ Թագ. Բ. 26։ [n] Բ Օր. բ. 8։ գ Թագ. Ժգ. 22։ [o] գ Թագ. Բ. 27։ Գր. Ա. 10, 13։ [p] ա գ Թագ. Ժ. 1, 13։ Առա. Ժբ. 43։ Գ. Ա. Ժա. 31։ [q] Կամ Ժողովը։

տուածդ՝ Իսրայէլը սիրելուն համար ու զանգիա յանխտան հաստատելու համար , քեզ անոնց վրայ թագաւոր դրաւ , որ Իրաւունքը 9 ու արդարութիւնը ընես : Եւ Թագաւորին Հարիւր քան ատաղնդ ոսկի ու խիստ շատ խունկեր և պատուական քարեր տուաւ . ու Սաբայի Թագուհին՝ Սողոմոն Թագաւորին տուած խունկերուն պէս չիար :

10 Եւ Փիրամին ծառաները ու Սողոմոնին ծառաները՝ որոնք Ոփիրէն ոսկի կը բերէին , Էարմուկ փայտեր ու պատուական քարեր ալ 11 բերին : Եւ Թագաւորը արմուկ փայտէն՝ Տէրոջը տանը ու Թագաւորական տանը աստիճաններ , ու երգեցողներուն համար քնարներ ու տաւիղներ չինեց . և անոնց պէս ան՚կէ առաջ Յուդայի երկրին մէջը չէր երեցած :

12 Ու Սողոմոն Թագաւորը Սաբայի Թագուհիին բոլոր ուզած ու խնդրած բանները տուաւ , ան բաներէն՝ ի զատ՝ որ անիկա Թագաւորին բերաւ . և անիկա իր ծառաներուն հետ դարձաւ իր երկիրը գնաց :

13 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնին եկած ոսկին կշռուքը վեց Հարիւր վաթսունուվեց 14 տաղանդ ոսկի էր , Այռուսոր ընողներուն , ու վաճառականներուն , և Արաբացւոց բոլոր Թագաւորներուն , ու երկրին նախարարներուն՝ Սողոմոնին բերած ոսկիէն ու արծաթէն ի զատ :

15 Եւ Սողոմոն Թագաւորը կռած ոսկիէ երկու Հարիւր վահան չինեց . — ամէն մէկ վահանին համար վեց Հարիւր -ներ կռած ոսկի 16 գնաց : Կռած ոսկիէ երեք Հարիւր տոպրակ ալ շինց , — ամէն մէկ տոպրակին երեք Հարիւր -ներ ոսկի գնաց . ու Թագաւորը Լիբանոնի անտառին տունը դրաւ զանոնք :

17 Եւ Թագաւորը փղոսկրէ մեծ աթոռ մը շինեց , ու զանիկա մաքուր ոսկիով պատեց :

18 Եւ աթոռը վեց աստիճան ու ոսկիէ պատուանդան մը ունէր , որոնք աթոռին կպած էին . և նստելու տեղը մէկ կողմէն ու միւս կողմէն չինարաններ ունէր , ու չինարաններուն 19 քովը երկու առիւծներ կը կայնէին : Եւ հոն վեց աստիճաններուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն տասներկու առիւծներ կը կայնէին . բնաւ մէկ Թագաւորութեան մէջ ատանկ բան մը չինուած չէր :

20 Ու Սողոմոն Թագաւորին բոլոր խմելիքի ամաններըը ոսկի էին . և Լիբանանի անտառին տունը բոլոր ամաններըը զուտ ոսկի էին , արծաթէն չիար . քանի՚ որ անիկա Սողոմոնին օրերը 21 բան մը անեղ չէր սեպուեր : Քանզի Թագաւորին նաւերը Փիրամին ծառաներուն հետ Թարսիս կ՚երթային . Թարսիսի նաւերը երեք տարին անգամ մը ոսկիով , արծաթով , փղոսկրով , կապիկներով ու սիրամարգներով բեռնաւորուած կու գային :

22 Եւ Սողոմոն Թագաւորը հարստութեան ու խնամատութեան կողմանէ երկրիս բոլոր Թա- 23 գաւորներէն մեծ եղաւ : Ու երկրի բոլոր Թագաւորները կը փափաքէին Սողոմոնին երեսը տեսնել , և անոր խնամատութիւնը լսելու , որն 24 որ Աստուած անոր սրտին մէջ դրեր էր : Ու անոնց ամէնը տարուէ տարի իրենց ընծաները կը բերէին , այսինքն արծաթէ առաներ , ոսկիէ առաներ , Հանդերձներ , զէնքեր , խունկեր , ձիեր ու ջորիներ :

25 Եւ Սողոմոն ձիերու ու կառքերու Համար չորս Հազար ախոռ ունէր , ու տասներկու Հազար ձիաւոր , ու զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի մէջ Թա- 26 գաւորին քովը անդաւորեց : Ու Եփրատ գետէն մինչև Փղշտացւոց երկիրը ու մինչև Եգիպտոսի սահմանը՝ բոլոր Թագաւորներուն 27 վրայ կ՚իշխեր : Եւ Թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը քարերու պէս հասարակ բան ըրաւ , ու եղևնափայտը շատութենէն դաշտի մէջ եղող մալաթենիներուն պէս ըրաւ : 28 Եւ Սողոմոնին համար Եգիպտոսէն ու ամէն երկիրներէն ձիեր կը հանէին :

29 Եւ Սողոմոնին առաջին ու վերջին պատմութիւնը մի՞ գուցէ գրուած չէ Նաթան մարգարէին գրքին մէջ ու Աքիովնացի Աքիային մարգարէութեան մէջ , և Ադդով տեսանողին՝ Նաբատեան Երոբովամին վրայով տեսած տեսիլքը 30 ներառն մէջ գրուած են : Ու Սողոմոն բոլոր Իսրայէլին վրայ Երուսաղէմի մէջ քառասուն 31 տարի թագաւորութիւն ըրաւ : Եւ Սողոմոն իր հայրերուն հետ քնացաւ , ու զանիկա իր հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջ թաղեցին . և անոր տեղը անոր որդին Ռոբովամ թագաւոր եղաւ :

ԳԼ · Ժ

1 Իսրայէլացիք Ռոբովամը թագաւոր բնելու համար Սիւքեմի մէջ Յովսէլով՝ Յերոբովամին միջոցով անկէ կը խնդրեն որ իրենց վրայ դրուած լուծը թեթևցընէ : 6 Ռոբովամ ծերերուն խորհուրդին համեմատ՝ խստութեամբ կը պատասխանէ անոնց : 16 Տասը ցեղերը կ՚ապստամբին ու Ադոռամը կը մեռցընեն . ասոր վրայ Ռոբովամ կը փախչի :

1 Եւ Ռոբովամ Սիւքեմ գնաց . վասն զի բոլոր Իսրայէլ զանիկա թագաւոր բնելու համար 2 Սիւքեմ գացեր էր : Ու Նաբատեան Յերոբովամ՝ որ Սողոմոն թագաւորին երեսէն փախած՝ Եգիպտոս կը բնակէր , — բանը լսելով 3 Եգիպտոսէն դարձաւ : Եւ հղրկելով զանիկա կանչեցին . ու Յերոբովամ և բոլոր Իս-

---

ե Գ Լ · ը · 18 :
զ գ թագ · ժ · 11 :
է գ թագ · ժ · 26 : ժ · 26 : Գ Լ · ա · 14 :
ը Ծն · ԺԵ · 18 : Սալ · Իր · 8 :
թ գ թագ · գ · 21 :
ժ գ թագ · ժ · 27 : Գ Լ · ա · 15 :
ի գ թագ · ժ · 28 : Գ Լ · ա · 16 :
լ գ թագ · ժա · 41 :
խ գ թագ · ժա · 29 :
ծ Գ Լ · Ժբ · 15 : Ժգ · 22 :
կ գ թագ · ժա · 42 : 43 :
հ գ թագ · ժբ · 1 : Եզ :
ձ գ թագ · ժա · 40 :

բայել եկան, ու Ռոբոամին հետ խօսեցան
4 ու ըսին, Քո հայրդ մեր վրայ ծանր լուծ մը դրաւ. ու հիմա քու հօրդ խիստ ծառայութիւնը ու մեր վրայ դրած ծանր լուծը թե-
5 թևցուր, ու քեզի ծառայութիւն ընենք։ Եւ անոնց ըսաւ անոնց, Երեք օրէն եաքը ինծի դարձէք. ու ժողովուրդը գնաց։
6 Եւ Ռոբոամ թագաւորը խորհուրդ հարցուց ան ծերերուն՝ որ իր հօրը Սողոմոնին առջևը կը կայնէին երբոր անիկա ողջ էր, ու ըսաւ, Դուք ինծի ի՞նչ խորհուրդ կու տաք,
7 որ աս ժողովուրդին պատասխան տամ։ Եւ անոր խօսեցան ու ըսին, Թէ որ աս ժողովուրդին հետ բաղցրութեամբ վարուիս, ու անոնց հաճելի ըլլաս, ու անոնց բարի խօսքեր դրուցես, անոնք անոնք միշտ քեզի ծառայ
8 կ'ըլլան։ Բայց անիկա ծերերուն իրեն տուած խորհուրդը մերժեց, ու իր առջևը կայնող
9 իր հետ մեծցած երիտասարդներուն խորհուրդ հարցուց. Եւ անոնց ըսաւ, Դուք ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ աս ժողովուրդին պատասխան տամ. քանզի անոնք ինծի խօսեցան ու ըսին, Քու հօրդ մեր վրայ դրած
10 լուծը թեթևցուր։ Ու անոր հետ մեծցած երիտասարդները անոր խօսեցան ու ըսին, Քու հայրդ մեր լուծը ծանրացուց, ու դուն մեր վրայէն թեթևցուր՝ ըսող ժողովուրդին այսպէս խօսիս, ու անոնց այսպէս ըսիս. Իմ
11 պզտիկ մատս իմ հօրս մէջքէն հաստ է. Եւ հիմա իմ հայրս ձեր վրայ ծանր լուծ դրեր է, բայց ես ձեր լուծը աւելի պիտի ծանրացնեմ. իմ հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր է, բայց ես չէ՛ կարիճներով պիտի խրատեմ։
12 Եւ Երոբոամ ու բոլոր ժողովուրդը երրորդ օրը Ռոբոամին եկան, ինչպէս որ թագաւորը ըսեր էր թէ երրորդ օրը ինծի դարձէք։
13 Ու թագաւորը անոնց խստութեամբ պատասխան տուաւ, և Ռոբոամ թագաւորը ծերե-
14 րուն խորհուրդը մերժելով, երիտասարդնե-րուն խորհուրդին պէս անոնց հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Իմ հայրս ձեր լուծը ծանրացուցեր է, բայց ես դանիկա աւելի պիտի ծանրացնեմ. իմ հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր
15 է, բայց ես չէ՛ կարիճներով պիտի խրատեմ։ Եւ թագաւորը ժողովուրդին խօսքը մտիկ չըրաւ. [1]վասն զի աս բանը Աստուծմէ եղաւ, որ Տէրը [2]Ախիայեան Աբիային ձեռքովը Նաբատեան Երոբոամին ըսած խօսքը հաստատէ։
16 Ու երբոր բոլոր Իսրայէլ տեսաւ որ թագաւորը իրենց մտիկ չըրաւ, ժողովուրդն ալ թագաւորին պատասխան տուին ու ըսին, Մենք Դաւիթին բոլը ի՞նչ բաժին ունինք. ու Յեսսէի որդւոյն բոլը ժառանգութիւն չունինք. ով Իսրայէլ, թող ամէն մարդ իր վրանը դո-
դա. ու բոլոր Իսրայէլ իրենց վրանները գա-
17 ցին։ Բայց Յուդայի քաղաքներուն մէջ բնակող Իսրայէլի որդւոցը վրայ Ռոբոամ թա-
18 գաւոր եղաւ։ Եւ Ռոբոամ թագաւորը երբոր Հարիերուն վրայ եղող Ադորամը խրկեց, Իսրայէլի որդիները զանիկա քարերով քարկոծեցին, ու մեռաւ։ Եւ Ռոբոամ թագաւորը արագարաւ կառքը հեծաւ, որ Երուսաղէմ
19 փախչի։ [3]Այսպէս Իսրայէլ Դաւթի տունէն ապստամբեցաւ մինչև այս օրս։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ռոբոամ գոյք կը ժողվէ Իսրայէլը հնազանդեցնելու համար, բայց Սեմայիայէն կ'արգիլուի։ 5 Իր թագաւորութիւնը կը զօրացնէ պարիսպներ շինելով ու պաշարներ ժողվելով։ 13 Քահանաները ու Ղեւտացիները։ 18 Ռոբոամին կիները ու որդիները։

1 Եւ [4]Ռոբոամ Երուսաղէմ եկաւ, ու Յուդայի ու Բենիամինի տունէն հարիւր ութսուն հազար ընտիր պատերազմողներ ժողվեց, որ Իսրայէլի հետ պատերազմ ընեն, ու թագա-
2 ւորութիւնը Ռոբոամին դարձընեն։ Բայց [5]Աստուծոյ մարդուն Սեմայիային Տէրոջը խօս-
3 քը եղաւ՝ ըսելով, Սողոմոնի որդւոյն Յուդայի Ռոբոամ թագաւորին, ու Յուդայի ու Բենիամինի մէջ եղող բոլոր Իսրայէլացիներուն
4 խօսիս ու ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մի ելլէք ու ձեր եղբայրներուն հետ մի պատերազմիք. ամէն մարդ թող իր տունը դառնայ, վասն զի աս բանը ինծմէ եղաւ։ Եւ Յեղոբոամին խօսքը մտիկ ըրին, ու Յերոբոամին վրայ երթալէն եաս կեցան։
5 Եւ Ռոբոամ Երուսաղէմ բնակեցաւ, ու Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ չինեց։
6 Բեթլեհէմը, Ետամը, Թեկուէն, (7) Բեթ-
8 սուրը, Սոքոյը, Ադոզամը, Գէթը, Մարե-
9 ան, Զիփը, Ադորայիմը, Լաքիսը, Ազե-
10 կան, Սարայան, Այեղոնը ու Քերբոնը չինեց, որոնք Յուդայի ու Բենիամինի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ էին։ Եւ պարիսպները ամրացուց, ու անոնց մէջ զօրապետներ, և կերակուրի ու եղի ու գինիի չափազանցներ,
12 Ու ամէն մէկ քաղաքին մէջ վահաններ ու նիզակներ դրաւ. և զանոնք խիստ շատ ամրացուց, ու Յուդա ու Բենիամին անոր հպատակ էին։
13 Եւ բոլոր Իսրայէլի մէջ եղող քահանաները ու Ղեւտացիները իրենց բոլոր սահմաններէն
14 անոր քովը ժողովեցան. (Քանզի Ղեւտացիք [6]իրենց արուարձանները ու կալուածքները թողացին, և Յուդայի Երուսաղէմ գացին. վասն զի [7]Յերոբոամ ու անոր որդիները զանոնք Տէրոջը քահանայութենէն մեր-
15 ժեցին. Եւ անիկա բարձր տեղերուն համար

ա Թագ. բ. 25. գ | 24. Թագ. ժբ. 15. | դ Թագ. ժա. 29. | ե Գ. Թագ. ժբ. 19. | զ Թագ. ժբ. 21. | է Գ. ժբ. 15. Եւ. | ը Թաւ. լե. 2. | թ Գ. ժգ. 9.

ու [ե]դիւաց Համար ու իր չինած [ո]որթերուն
16 Համար [ի]րեն քուրմեր դրաւ։) [ը]Եւ անոնց
եաւէն՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն Իսրայէլի
Տէր Աստուածը "որոնց փնտռոտները" իրենց
Հայրերուն Տէր Աստուծոյն դէմ ընելու Համար
17 Երուսաղէմ կ'երթային։ Ու [ի]Յուդայի Թագա-
ւորութիւնը զօրացուցին, և Սողոմոնի որդին
Ռոբոամ երեք տարուան մէջ ուժովցուցին.
քանզի երեք տարի Դաւիթին ու Սողոմոնին
ճամբովը քալեցին։
18 Եւ Ռոբոամ Դաւիթի որդւոյն Յերիմոթ-
թի աղջիկը Մահլեթը իրեն կնիկ առաւ. նաև
Յեսսէի որդւոյն Եղիաբին աղջիկը Աբիքէլը.
19 Ու անկից որդիներ ծնաւ անոր, Յեուսը,
20 Սամարիան ու Զաամը։ Եւ անկէ ետքը Աբի-
սողոմին աղջիկը [ի]Մաաքան առաւ, որ անոր
ծնաւ Աբիան, Եթթին, Զիզան ու Սողոմի-
21 թը։ Եւ Ռոբոամ Աբիսողոմին աղջիկը Մաա-
քան իր բոլոր կնիկներէն ու Հարճերէն աւելի
կը սիրէր. (վասն զի անիկա տասնուութը կնիկ
ու վաթսուն Հարճ առեր էր. և քսանուութը
22 որդի ու վաթսուն աղջիկ ծնաւ.) Եւ Ռոբո-
վամ՝ Մաաքայի որդին [ի]Աբիան դլուխ դրաւ,
այսինքն իր եղբայրներուն վրայ իշխան. քան-
23 զի զանիկա թագաւոր ընելու դի՛տ ո՛նէր։ Ու
խելացութիւնն ընելով՝ իր բոլոր տղաքները
բոլոր Յուդայի ու Բենիամինի դաւառներուն
մէջ՝ բոլոր պարսպաւոր քաղաքներուն մէջ
†տեղաւորեց, և անոնց առատ ապրուստ կու
տար. ու շատ կիներ փնտռեց։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ռոբոամ Տէրը թող տալուն համար՝ Սիսակին միջոցով կը պատժուի։ 5 Ռոբոամ ու իշխանները Սեմայիային քարոզութեամբը գարձի գալով՝ կործանումէ ազատ կ'ըլլան, բայց կը կազատաւին։ 13 Ռոբոամին Թագաւորութեանը օրերը ու մահը։

1 Ու երբոր Ռոբոամին Թագաւորութիւնը
հաստատուեցաւ, ու ինքը զօրացաւ, [ի]Տէրո-
ջը օրէնքը թողուց, ու անոր հետ բոլոր Իս-
րայէլն ալ։
2 [ի]Եւ Ռոբոամ Թագաւորին հինգերորդ տա-
րին Եղիպտոսի Սիսակ Թագաւորը Երուսա-
ղէմի վրայ եկաւ. (քանզի Տէրոջը դէմ ապըս-
3 ատամբութիւն ըրեր էին.) [ա]Նիւ Հազար երկու
Հարիւր կառքով ու վաթսուն Հազար ձիա-
ւորով [ե]ւ. ու անոր հետ Եգիպտոսէն եկած
ժողովուրդը անթիւ էր, այսինքն [ւ]Լիբեացիք,
4 ‡Սուկիացիք ու Եթիոպացիք. Եւ Յուդային

[ե] Գ Ես. Ժէ. 7։ ա Կար. Ժ. 20։
[զ] գ Թագ. Ժբ. 28։ Ժգ. 9։ Ես. Ժգ. 2։
[է] գ Թագ. Ժբ. 31։ Ժգ. 33։
[ը] Տես գԼ. Ժէ. 9։ Լ. 11։ 18։
[թ] Ը՛ր. մխտակը Համար իրենց սիրտը առածնին։
[ժ] ԳԼ. Ժբ. 1։
[ի] գ Թագ. Ժէ. 2։ [ի՛ա] ԳԼ. Ժգ. 2։ [ի՛բ] ***[ի] Մէկայեան Ռո-
բէլեն ազգին
[լ] Տես Օր. խա. 15։ 16։ 17։
[խ] Ես. Ր՛ր. 10։ Եր. Ժ. 27։
[ծ] գ Թագ. Ժգ. 24։ 25։
[կ] ԳԼ. Ժզ. 8։
[հ] Կա՛մ Տրտզ զազգակը։
[ձ] ԳԼ. Ժա. 2։
[ղ] ԳԼ. Ժէ. 2։
[ճ] Յակ. գ. 10։
[մ] Եր. Ժ. 27։
[յ] գ Թագ. խա. 28։ 29։
[ն] Տես Եա. իզ. 13։
[շ] ր Օր. իբ. 47։ 48։
[ո] գ Թագ. Ժգ. 25։ 26։
[չ] գ Թագ. Ժ. 16։ 17։ ԳԼ. Ժ. 15։ 16։
[պ] Տես բ Թագ. ը. 18։
[ջ] Տես Ծն. Ժբ. 24։ գ Թագ. Ժգ. 13։ ԳԼ. Ժթ. 3։
[ռ] գ Թագ. Ժգ. 21։
[ս] ԳԼ. ջ. 6։
[վ] ԳԼ. Ժ. 29։ Ժգ. 22։
[տ] գ Թագ. Ժգ. 30։

պարսպաւոր քաղաքները առաւ, ու մինչև
5 Երուսաղէմ եկաւ։ Եւ [ե]Սեմայիա մարգարէն
եկաւ Ռոբոամին ու Յուդայի իշխաններուն՝
որոնք Սիսակին երեսէն Երուսաղէմ ժողված
էին, ու անոնց ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
"Դուք զիս թողուցիք, ու ես ալ ձեզ Սիսա-
6 կին ձեռքը կը թողում։ Եւ Իսրայէլի իշխան-
ները ու Թագաւորը [ե]խոնարհեցան ու ըսին,
7 [ը]Տէրը արդար է։ Ու երբոր Տէրը անոնց խո-
նարհիլը տեսաւ, [ը]Տէրոջը խօսքը Սեմայիային
եղաւ՝ ըսելով, Անոնք խոնարհեցան. պիտի
չկորընչեցնեմ զանոնք, Հապա անոնց քիչ մը
ազատութիւն պիտի տամ, ու իմ բարկութիւնս
Սիսակին ձեռքովը Երուսաղէմի վրայ պիտի
8 չթափի. Սակայն [ա]նոր ծառաները պիտի ըլ-
լան, որ [ի]մ ծառայութիւնս ու երկրի թա-
գաւորներուն ծառայութիւնը [պ]ը[ր]ը[ն]ը
9 գիտնան։ [ղ]Ու Եգիպտոսի Սիսակ Թագաւորը
Երուսաղէմի վրայ եկաւ, և Տէրոջը տանը
գանձերը ու Թագաւորին տանը գանձերը
առաւ, ամէնն ալ առաւ. Սողոմոնին [չ]նշուած
10 ոսկիէ վահաններն ալ առաւ։ Եւ Ռոբոամ
Թագաւորը անոնց տեղը պղնձէ վահաններ
չինեց, ու զանոնք Թագաւորական տանը
դուռը պահապանութիւն ընող [ս]ուրհանդակաց
11 ոստիկաններուն ձեռքը յանձնեց։ Ու երբոր
Թագաւորը Տէրոջը տունը կ'երթար, սուր-
հանդակները կու գային՝ զանոնք կը կրէին,
ու [ի]ետ զանոնք սուրհանդակներուն խուցը
12 կը դարձընէին։ Ուստի անոր խոնարհելուն
համար Տէրոջը բարկութիւնը անկէ դարձաւ,
ու [ը]ընդհանրապէս չկորընչուց. [ի]նաև Յու-
դայի մէջ ազէկ բաներ կային։
13 Եւ Ռոբոամ Թագաւորը Երուսաղէմի մէջ
զօրացաւ, ու Թագաւորութիւն ըրաւ. ու
[հ]երբոր Ռոբոամ Թագաւորեց, քառասունհու-
մէկ տարեկան էր, ու տասնուեօթը տարի
Թագաւորութիւն ըրաւ Երուսաղէմի մէջ, այ-
սինքն նան քաղաքին մէջ՝ որն որ Տէրը Իս-
րայէլի ամէն ցեղերէն ընտրեց՝ իր անունը հոն
դնելու համար. ու անոր մայրը Ամմոնացի
14 էր Նահմա անունով։ Եւ անիկա չարութիւն
ըրաւ, քանզի իր սիրտը չուղղեց որ Տէրը փնտ-
15 տռէ։ Ու Ռոբոամին առաջին ու վերջին
գործքերը ահա Սեմայիա մարգարէին դրքին
մէջ ու Իդդով տեսանողին ազգաբանութեան
մէջ գրուած են։ [ղ]Եւ Ռոբոամին ու Յերո-
բոամին մէջտեղը միշտ պատերազմ կար։
16 Ու Ռոբոամ իր Հայրերուն հետ քնացաւ,
և Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. ու

անոր տեղը [ա]անոր որդին Աբիա թագաւոր եղաւ։

ԳԼ· ԺԹ

1 Աբիա Ռոբոամին տեղը անցնելով՝ Յերոբոամին դէմ պա-
տերազմ կ՚բռնէ· 4 իր փառքին իրաւացի ըլլալը կը յայտնէ·
13 ու Աստուծոյ ապաւինելով՝ Յերոբոամը կը յաղթէ։ 21
Աբիային կիներուն ու որդիները։

1 Յերոբոամ թագաւորին տասնուութերորդ
տարին Յուդայի վրայ Աբիա թագաւորեց։
2 Անիկա երուսաղէմի մէջ երեք տարի թագա-
ւորութիւն ըրաւ· և անոր մօրը անունը [ա]Մի-
քայիա էր, — Գաբաայի Ուրիէլին աղջիկն
էր· և Աբիային ու Յերոբոամին միջեւերը
3 պատերազմ կար։ Եւ Աբիա զօրաւոր ու պա-
տերազմնոց զօրքերով՝ չորս հարիւր հազար
ընտիր մարդոցմով պատերազմելու պատրաս-
տուեցաւ· Յերոբոամ ալ անոր դիմացը [բ]և-
լաւ ութը հարիւր հազար ընտիր, զօրաւոր
ու պատերազմնոց մարդոցմով։
4 Եւ Աբիա եփրեմի լեռնակողմը [գ]Սեմարիմ
լեռանը վրայ կայնեցաւ ու ըսաւ, Ով Յե-
րոբոամ ու բոլոր Իսրայէլ, լսեցէ մինչեւ երեք·
5 Գուք գիտնալու չէ՞ք որ Իսրայէլի Տէր Աս-
տուածը [դ]Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւնը՝ յա-
ւիտեան Դաւիթին ու անոր որդւոցը տուաւ
6 [ե]աղի ուխտով։ Եւ Դաւիթի որդւոյն Սողո-
մոնին ծառան Նաբատեան Յերոբոամ ոտք
7 եղաւ, ու [զ]իր տիրոջմէն ապստամբեցաւ· Եւ
անոր քովը [է]դատարկակեաց ու անօրէն մարդ-
կիկ ժողվուեցան, ու Սողոմոնի որդւոյն Ռո-
բոամին դէմ կեցան· քանզի Ռոբոամ մանկա-
հասակ ու վախկոտ սրտով ըլլալով՝ անոնց
8 դէմ չդրաւ։ Եւ հիմա դուք չաստիր ըլլալու
համար, ու Յերոբոամին [ը]ձեզի չինած
աստուածները՝ ան ոսկի որթերը ձեր քովը
ըլլալուն համար, Դաւիթին որդւոյն ձեռքը
եղող Տէրոջը թագաւորութեանը դէմ կենալ
9 կը մտածէք։ [թ]Մինչեւ դուք Տէրոջը քահանա-
ները՝ Ահարոնի որդիները ու Ղեւտացիները
դուրս չըրիք, և ուրիշ երկիրներուն ժողո-
վրդոցը պէս ձեզի քուրմեր չըրիք· ան բոլոր
մարդիկը՝ [ժ]որուն որ ուզեց հետ երթալու, որ
10 չաստուածներու քուրմ ըլլայ։ Բայց մեր Աս-
տուածը Եհովան է, ու մենք զանիկա չմո-
ռցուցինք· և Տէրոջը ծառայութիւն ընող քա-
հանաները Ահարոնի որդիքն են· ու Ղեւտա-
11 յիները իրենց պաշտօնին վրայ են· [ի]Եւ առ-
տու առտու ու ամէն իրիկուն Տէրոջը ողջակէզ-
ները կը [ժա]ծխացնեն, ու անուշահոտ խունկ կը
ծխեն, [ժբ]ու մաքուր սեղանին վրայ առաջա-
ւորութեան հացերը կը շարեն, [ժգ]և ամէն իրիկուն
վառելու համար ոսկի աշտանակը ու անոր
ճրագները կը պատրաստեն· քանզի մենք մեր
Տէր Աստուծոյն պահպանութիւնը կը պահենք,
12 բայց դուք զանիկա մերժեցիք։ Եւ ահա Աս-
տուած ինքը մեր հետն է՝ [ժդ]իր իշխանը ըլլա-
լու· նաեւ անոր քահանաները զգուշացնող
թմբուկով, որ ձեզի դէմ հնչեցնեն· [ժե]Ով Իսրայէլի որդիք, [ժզ]ձեր հայրերուն
Տէր Աստուծոյն հետ մի պատերազմիք· քան-
զի դուք յաջողութիւն պիտի չգտնէք։
13 Բայց Յերոբոամ դարանակալները դար-
ձուց, որ անոնց եաւէն գան· ու [ժէ]Յուդայեանց առջեւն էին, ու դարանակալնե-
14 րը անոնց եաւեն էին։ Եւ Յուդայեանք դար-
ձան նայեցան որ պատերազմը երեսնց առջեւն
ու եաւէն էր, ու Տէրոջը աղաղակեցին, և
15 քահանաները փողերը հնչեցուցին· Ու Յու-
դայի մարդիկը ազաղակ վերցուցին· ու երբոր
Յուդայի մարդիկը աղաղակեցին, Աստուած
[ժը]Յերոբոամը ու բոլոր Իսրայէլը Աբիային ու
16 Յուդային առջեւը զարկաւ։ Եւ Իսրայէլի որ-
դիքը Յուդային առջեւէն փախան· ու Աս-
17 տուած անոնց ձեռքը մատնեց զանոնք։ Եւ
Աբիա ու իր զօրքը մեծ կոտորած ըրին անոնց
մէջը· ու Իսրայէլէն հինգ հարիւր հազար
18 ընտիր մարդիկ սպանեալ ինկան։ Ա՛ստանիք
Իսրայէլի որդիքը նուաճեցան, ու Յուդայի
որդիքը հիմնոց հայրերուն Տէր Աստուծոյն
19 ապաւինելուն համար յաջ գտան։ Եւ Աբիա
Յերոբոամին հալածեց, ու անկէ քաղաքներ
առաւ, այսինքն Բեթէլը ու անոր գեղերը,
և Յեսանան ու անոր գեղերը, ու [ժթ]Եփրոնը ու
20 անոր գեղերը։ Եւ Յերոբոամ Աբիային օրե-
րուն մէջը ուժին ալ չկրցաւ յաջ գտնել· ու
Տէրը [ի]զանիկա զարկաւ, ու [իա]մեռաւ։
21 Եւ Աբիա ուժովցաւ, ու իրեն տասնուչորս
կնիկ առաւ, և քառասունիրկու տղայ ու տասն-
22 ութնց աղջիկ ծնաւ։ Ու Աբիային մնացորդ
պատմութիւնը, և անոր գործքերը ու խօս-
քերը [իբ]Ադդով մարգարէին յիշատակարանին
մէջը գրուած է։

ԳԼ· ԺԴ

1 Աստ Աբիային տեղը յաջորդելով՝ կառավարութիւնը կը վեր-
ցնէ· 6 ու խաղաղութիւն անհնազով՝ իր թագաւորութիւ-
նը կը զօրացնէ բերդերով ու զօրքերով։ 9 Ուստ Աստուծոյ
ապաւինելով՝ Զարային կը յաղթէ, ու Եհովայեանները
խիստ շատ ուտար կ՚առնէ։

1 Եւ Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու
զանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղեցին·
և անոր տեղը անոր որդին [ա]Ասա թագաւոր

[ա] գ Թագ· ժգ· 31։
[բ] գ Թագ· ժե· 1· Ես։
[գ] Տես գԼ· ժա· 29։
[դ] Եբր· պատերազմը
[ե] Ես· իդ· 1։
[զ] Ես· ժբ· 22։
[է] ը Թագ· ե· 12· 13· 16։
[ը] Թուա· ժը· 19։
[թ] գ Թագ· ժա· 26։
[ժ] ժբ· 29։
[ի] Դասա· բ· 4։
[իա] գ Թագ· ժբ· 28։ ժգ· 9։ Եվս· բ· 6։
[իբ] ԳԼ· ժա· 14· 15։
[իգ] Եզ· իդ· 33։
[ա] Թուա· ժ· 8։
[բ] Գար· ե· 30։
[գ] ԳԼ· ժգ· 12։
[դ] աՊն· ե· 20· Սամ· իբ· 5։
[ե] Ձես· ժե· 9։
[զ] ա Թագ· իե· 38։
[է] գ Թագ· ժգ· 20։
[ը] ԳԼ· ժբ· 15։
[թ] գ Թագ· ժե· 8· Ես։

եղաւ · սաղ օրերը երկիրը տասը տարի հան-
2 ղըստութիւն գտաւ ։ Ու Ասա իր Տէր Աս-
տուծոյն առջեւը բարի և ուղիղ եղածը ըրաւ ·
3 Ու օտար սեղանները ու †բարձր
տեղերը վերցուց , և †արձանները կոտրտեց ,
ու Աստարովթի կուռքերը կտոր կտոր ըրաւ ·
4 Եւ Յուդային հրամայեց որ իրենց Հայրերուն
Տէր Աստուածը փնտռեն , ու օրէնքը ու պա-
5 տուիրանքները կատարեն ։ Եւ Յուդային ա-
մէն քաղաքներէն բարձր տեղութիւնը , ու
արեգական կուռքերը վերցուց · ու իր առ-
6 ջեւը թագաւորութիւնը հանգիստ էր ։ Եւ ա-
նկէ Յուդայի մէջ պարսպատուր քաղաքներ
չկենաց · քանզի ան տարիներուն մէջ երկիրը
հանգստութիւն կը վայելէր , ու անոր հետ
7 պատերազմ ըլլալ չկար , վասն զի Տէրը անոր
հանգստութիւն տուաւ ։ Եւ Ասա Յուդային
ըսաւ , Ա՛ս երկիրը քանի որ մեր *իշխանու-
թեանը տակն է ,՚՚ ան քաղաքները չկենանք ,
ու զանոնք պարիսպներով , աշտարակներով ,
դուներով ու նիգերով չըջապատենք · քանզի
մենք մեր Տէր Աստուածը փնտռեցինք , ՚՚
փնտռենուս համար ամէն կողմանէ մեզի
հանգստութիւն տուաւ ։ Եւ շինեցին
8 ու յաջողութիւն գտան ։ Եւ Ասա Յուդային
վահան ու նիզակ կրող երեք հարիւր հազար
զօրք , ու Բենիամինէն՝ վահան կրող ու ա-
ղեղ քաշող երկու հարիւր ութսուն հազար
զօրք ունէր · ասոնք ամէնը զօրաւոր կորիճ-
ներ էին ։
9 †Ու Եթիովպացի Զարա հազար անգամ հա-
զար զօրքով ու երեք հարիւր կառքով անոնց
10 վրայ եկաւ , ու մինչեւ ‡Մարեսա եկաւ ։ Եւ
Ասա անոր դիմացը ելաւ · ու Մարեսայի Սե-
փեթա ձորին մէջ պատերազմի շարուեցան ։
11 Եւ Ասա †իր Տէր Աստուծոյն աղաղակեց , ու
ըսաւ , Ով Տէր , §քու առջեւդ տարբերութիւն
մը չկայ թէ շատով և թէ †քիչով օգնութիւն
ընելու մէջ · մեզի օգնութիւն ըրէ , ով Տէր
Աստուած մեր , որովհետեւ քեզի ապաւինե-
ցանք , ու †առ բազմութեանս վրայ քու ա-
նունովդ եկանք · ով Տէր , մեր Աստուածը
դուն ես · մի թողուր որ մարդը քեզի դէմ
12 զօրանայ ։ Եւ Տէրը †Եթիովպացիները Աս-
այի ու Յուդային առջեւը զարկաւ · ու Եթի-
13 ոպացիք փախան ։ Եւ Ասա ու անոր հետե-
զող ժողովուրդը զանոնք մինչեւ †Գերարա հա-
լածեցին · ու Եթիովպացիք կենան , և անոնց
վրայ կենդանութիւն չմնաց · քանզի Տէրոջը
առջեւը ու անոր բանակին առջեւը խորտա-
14 կեցան · ու խիստ շատ աւար առին ։ Եւ Գե-
րարայի բոլորտիքը եղող ամէն քաղաքները
զարկին , քանզի Տէրոջը վրայ Տէրոջը վախը
15 իննայ · ու ամէն քաղաքները կողոպտեցին ,
վասն զի անոնց մէջը շատ աւար կար ։ Եւ
‡Հօտերուն վրանները ալ զարկին , ու խիստ
շատ ոչխար և ուղտ առին , ու Երուսաղէմ
դարձան ։

ԳԼ · ԺԵ

1 Ասա Յուդային հետ ու Իսրայէլին պանդուխտ եղողներուն
հետ Ազարիա մարգարէին խօսքերէն քաջալերուելով՝ Աստու-
ծոյ հետ հանդիսաւոր ուխտ մը կ՚ընէ · 16 իր մայրը Մաաքան
սիւնազարդելէն կը հանէ՝ անոր կռապաշտութեանը համար · 18
ու նուիրուած բաները Աստուծոյ տունը կը տանի , ու երկար
ժամանակ խաղաղութիւն կը վայելէ ։

1 Ու Ովդեդի որդւոյն Ազարիային վրայ †Աս-
2 տուծոյ Հոգին եկաւ · Եւ Ասային առջեւը ել-
լելով՝ ըսաւ անոր , Ով Ասա ու բոլոր Յուդա
ու Բենիամին , լսեցէք ինծի · †Տէրը ձե-
զի հետ կ՚ըլլայ , քանի որ դուք անոր հետ
է՛ք · ու †եթէ որ զանիկա փնտռէք , զանիկա
կը գտնէք · բայց †եթէ որ զանիկա թողուք ,
3 անիկա ալ ձեզ պիտի թողու ։ Եւ †Իսրայէլ
երկար ժամանակ առանց ճշմարիտ Աստուծոյ ,
առանց ուսուցիչ քահանայի , ու առանց
4 օրէնքի մնացեր էր · Բայց †երբոր նեղութեանը
մէջ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դարձան , ու
5 զանիկա փնտռելով գտան ։ Եւ ‡ան աստեն-
նները ելլողին ու մտնողին ապահովութիւն չը-
կար · քանզի երկիրներուն բոլոր բնակիչը
6 մէջ շատ խռովութիւններ կար · †Եւ ազգ ազ-
գի հետ ու քաղաք քաղաքի հետ կը զար-
նուէր · ինչու որ Աստուած ամէն նեղութիւն-
7 ներով զարհուրեցուց զանոնք ։ Եւ հիմա դուք
զօրացէք , ու ձեռքերնիդ չմուլնայ · վասն
գի ձեր գործքին վարձքը կայ ։
8 Եւ Ասա այս խօսքերը ու ‖Ովդեդ մար-
գարէին մարգարէութիւնը լսելով՝ զօրացաւ ,
և Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր երկրին , ու
†Եփրեմի լեռնէն իր առած քաղաքներէն պըղ-
ծութիւնները վերցուց , ու Տէրոջը §§ըն-
դհանի առջեւը եղող Տէրոջը սեղանը նորոգեց ·
9 Եւ բոլոր Յուդան ու Բենիամինը , ու †Եփ-
րեմէն և Մանասէէն ու Շմաւոնէն անոնց քո-
վը դանուած պանդուխտները ժողվեց · քանզի
Իսրայէլէն շատ մարդիկ անոր կողմն անցան ,
տեսնելով որ անոր Տէր Աստուածը անոր
10 հետն է · Եւ անոնք Ասային թագաւորութեա-
նը տասնուհինգերորդ տարուն երրորդ ամ-
11 սը Երուսաղէմի մէջ ժողովուեցան · †Ու այն օրը
իրենց †բերած աւարէն Տէրոջը զոհ ըրին ,
եօթը հարիւր արջառ ու եօթը հազար ոչ-

ա Տէր գ թագ · ԺԸ · 14 : ԳԼ · ԺԸ · 17 ։
բ ԵՀ · ԼԳ · 13 ։
գ գ թագ · Ժՠ · 7 ։
դ ԼԵԲ · առջեւն է ։
ե ԳԼ · ԺԳ · 8 ։
զ Յէս · ԺԸ · 44 ։
է ԵԼ · ԺԳ · 10 : ԳԼ · ԺԳ · 14 : Սալ · իր · 5 ։
ը ա թագ · ԺԳ · 6 ։
թ ԼԵԲ · ակտով
ժ ա թագ · ԺԸ · 45 : Ասակ · ԺԸ · 10 ։
ի ԳԼ · ԺԳ · 15 ։
լ Ծն · Հՠ · 10 : ի · 1 ։
խ Ծն · ԼԸ · 5 : ԳԼ · ԺԸ · 10 ։
ծ յի Հռովմեերուն —

ա թաւ · իգ · 2 : Գաւտ · գ · 10 : ԳԼ · ի · 14 : իգ · 20 ։
բ Յակ · գ · 8 ։
գ Հմր · 4 · 15 : ա Մն · իր · 9 : Գ · ԼԳ · 12 · 13 : Երեմ · իմ · 15 : Մաա · Ե · 7 ։
դ ԳԼ · իգ · 20 ։
ե Ովբ · գ · 4 ։
զ ԳՀ · Ժ · 11 ։
է Օբ · գ · 20 ։
ը Գաւտ · Ե · 6 ։
թ Մաա · իգ · 7 ։
ժ Ըստ Լ · Ե Աստ · Ե · 2 : Ովդեդ մարգարէն Ազարիա
ի ԳԼ · ԺԳ · 19 ։
լ ԳԼ · Ժՠ · 16 ։
խ ԳԼ · ԺԳ · 15 ։
ծ ԳԼ · ԺԳ · 13 ։

12 խար · եւ [a]ուխտ երին որ երդնոյ Հայրերուն
Տէր Աստուածը բոլոր սրտով ու բոլոր հոգի-
13 ով խնդրին · [b]եւ ով որ Իսրայէլին Տէր Աս-
տուածը չխնտռէ , թէ պզտիկ և թէ մեծ ,
թէ էրիկ մարդ և թէ կնիկ ըլլայ [c]մեռցուի :
14 Ու մեծ ձայնով և ցնծութեան աղաղակով
ու փողերով ու չիփորներով Տէրոջը երդում
15 երին : Եւ բոլոր Յուդա ան երդումին վրայ
ուրախացաւ · քանզի երկնց բոլոր սրտովը եր-
դում երին , ու [d]երկնց բոլոր կամքովը խըն-
դրելով՝ գտան զանկից · ու Տէրը ամէն կող-
մանէ հանդստացուց զանոնք :
16 Եւ Ասա թագաւորը իր [e]մայրը [f]Մաաքան
ալ սկիներէնէ հանեց · վասն զի անկից Աս-
տարթիին կուռք չիներ էր , խակ Ասա անոր
կուռքը կտրեց ու փշրեց , ու Կեդրոն հե-
17 ղեղաձին մէջ այրեց : Բայց [g]բարձր տեղատեղ-
քը Իսրայէլէն չվերցան · սակայն Ասային սիր-
տը իր [h]ամբողջ բոլոր օրերուն մէջ ուղիղ էր :
18 Եւ իր հօրը նուիրած ու իր նուիրած բաներ-
րը՝ արծաթը ու ոսկին ու անօթները Աստու-
19 ծոյ տունը տարաւ : Ու մինչև Ասային թա-
գաւորութեանը երեսունհինգերորդ տարին
պատերազմ չեղաւ :

ԳԼ · ԺԶ

1 Ասային թագաւորութեանը երեսունհնգե-
րորդ տարին [i]Իսրայէլի Բաասա թագաւորը
Յուդայի դէմ եկաւ , ու Ռաման չինեց , [k]որ
Յուդայի Ասա թագաւորին ելլող մնծող հոգ-
2 մի չթողու : Եւ Ասա Տէրոջը տանը ու թա-
գաւորին տանը գանձերէն արծաթ ու ոսկի
հանեց , ու Դամասկոս բնակող Ասորւոց թա-
3 գաւորին՝ Բենհադադին խրկեց՝ ըսելով , Իմ
ու քու մէջ , և իմ հօրս ու քու հօրդ մէջը
դաշնակցութիւն կայ · ահա քեզի արծաթ ու
ոսկի կը խրկեմ · եկուր , Իսրայէլի Բաասա
թագաւորին հետ ունեցած դաշնակցութիւնդ
4 աւրէ , որ անկից իմ վրայէս ետ քաշուի : Ու
Բենհադադ Ասա թագաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ ·
և իր զօրագլուխները Իսրայէլի քաղաքներուն
վրայ խրկեց · ու Իյոնը , Դանը , Աբէլմայիմը
ու Նեփթալիմի բոլոր շտեմարանի քաղաք-
5 ները զարկին : Եւ Բաասա ատ [l]եղը լսելով՝
Ռաման չինելին ետ կեցաւ , ու գործը գադ-

6 րեցուց : Ասային Ասա թագաւորը բոլոր Յու-
դան առաւ , ու Բաասային չինած Ռամայի
քարերը ու փայտերը վերցուցին · ու անոնց-
մով Գաբան ու Մասփան չինեց :
7 Եւ անառնէր [m]Ջիանի տեսանողը Յուդայի
Ասա թագաւորին եկաւ , ու անոր ըսաւ ,
[n]Որովհետև դուն Ասորւոց թագաւորին ապա-
ւինեցար , ու քու Տէր Աստուծոդ չապա-
ւինեցար , անոր համար Ասորւոց թագաւորին
8 գօրքը քու ձեռքէդ ազատեցաւ : Մի՞թէ Եթ-
իովպացիք ու [o]Լիբիացիք խոստ չատ կառ-
քերով ու ձիաւորներով բազմամիւ զօրք
չէի՞ն · բայց որովհետև դուն Տէրոջը ապաւի-
9 նեցար , զանոնք քու ձեռքդ մատնեց · [p]Քանի-
դի Տէրոջը աչքերը բոլոր երկիրը [q]կը դիտեն ,
որ լրիւ ուղիղ սրտով յարդիներուն զօրացնէ ,
[r]դուն ասոր բանիս մէջ անմտութիւն ըրիր · ասկէ
10 ետքը [s]պատերազմներ պիտի ունենաս : Եւ
Ասա այն տեսանողին զրդռիկեաց , ու [t]զանիկա
բանտը դրաւ · վասն զի ասոր բանիս համար
խիստ բարկացաւ անոր · ու անառնէր Ասա
ժողովուրդին միկ քանիները հարստահարեց :
11 [u]Եւ Ասային առաջին ու վերջին պատմու-
թիւնը ահա Յուդայի ու Իսրայէլի թագա-
12 ւորներուն գրքին մէջ գրուած է : Եւ Ասա իր
թագաւորութեանը երեսունիններորդ տա-
րին ոտքի հիւանդացաւ · ու անոր հի-
ւանդութիւնը ծանրացաւ · և իր հիւանդու-
թեանը մէջն ալ [v]Տէրը չխնտռեց , հապա բը-
13 ժիշկները՝ [w]Եւ Ասա իր հայրերուն հետ
քնացաւ , ու անոնց իր թագաւորութեանը
14 քառասունհնգերորդ տարին մեռաւ : Ու
զանոնք Դաւիթի քաղաքին մէջ իրեն համար
փորած դերեզմանը թաղեցին · և զանոնք
[x]խունկերով ու խադագործ արուեստին զա-
նազան բաղադրութիւններովը լեցուն անկո-
ղնին մը մէջ պառկեցուցին , ու անոր վրայ
[y]խիստ շատ խոշոր ծխեցին :

ԳԼ · ԺԷ

1 Յոսափատ Ասային տեղը յաջորդելով՝ ոտքի կեցաւ
ամրացաւ ու յաջորդներ ալ դրաւ : Ղեւտացիներ ու Իշան-
ներ կը խրկէ , որ Աստուծոյ օրէնքը Յուդայի սորվեցնեն :
10 Աստուծոյ վախը Յոսափատին թշնամիներուն վերյ ըլ-
լալով անոնցմէ անոնք բնաւ կը բերեն ու Տուրկ ֆո-
ռան : 12 Անոր մեծութիւնը , պաշտամտարնները ու զօրքերը

1 Եւ անոր տեղը անոր որդին [a]Յոսափատ
թագաւոր եղաւ , ու Իսրայէլի դէմ զօրացաւ
2 Եւ Յուդայի ամէն պարսպաւոր քաղաքներուն
մէջ զօրքեր դրաւ · ու Յուդայի երկրին մէջ

---

a դ Թագ · խգ · 3 : Գէ · իգ · 31 : Նէհ · եմ · Ժ · 29 :
b Եզ · իբ · 20 :
c ր Օր · Ժգ · 5 · 9 · 15 :
d Էմր · գ :
e իր մեծ մայրը · ակս
f դ Թագ · Ժէ · 2 · 10 :
g դ Թագ · Ժէ · 15 :
h Գէ · Ժգ · 3 · 5 · գ Թագ · Ժէ · 14 · եա :
i դ Թագ · Ժէ · 17 · եա :
k Գէ · Ժէ · 9 :
l դ Թագ · Ժգ · 1 : Գէ · Ժմ · 2 :
m Եհռ · լա · 1 : Եբեմ · Ժէ · 5 :
n Գէ · Ժգ · 5 :
o Գէ · Ժբ · 3 :
p Յով · իգ · 21 : Ամակ · կ · 21 · Ժէ · 3 : Եբեմ · Ժգ · 17 · իբ · 19 : Ջաք · գ · 10 :
q Եզբ · կը պտըտին
r ա Թագ · Ժգ · 15 :
s դ Թագ · Ժէ · 32 :
t Գէ · Ժբ · 26 : Եբեմ · ի · 2 : Մատ · Ժգ · 3 :
u դ Թագ · Ժէ · 23 :
v Եբեմ · Ժէ · 5 :
w դ Թագ · Ժէ · 24 :
x Ծն · ծ · 2 : Մատ · Ժգ · 1 : Յոմ · Ժմ · 39 · 40 :
y Գէ · խա · 19 : Եբեմ · լդ · 5 :
a դ Թագ · Ժէ · 31 :

ու Հանոր հօրը Ասային առաջ Եփրեմի քա-
ղաքներուն մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ։
3 Եւ Տէրը Յովսափատին հետն էր. քանզի անի-
կա իր հօրը Դաւիթին առջի ճամբաներուն
4 մէջը քալեց, ու Բահաղիմը չփնտռեց, Հա-
պա իր հօրը Աստուածը փնտռեց, անոր պա-
տուիրանքներուն մէջը քալելով, և չէ թէ
5 Իսրայէլին ըրածին պէս ընթացաւ։ Եւ Տէրը թա-
գաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջ հաստա-
տեց. ու բոլոր Յուդա Յովսափատին ընծա-
ներ կուտար, Եւ անոր հարստութիւնը ու
6 փառքը շատցաւ. Ու անոր սիրտը Տէրոջը
ճամբաներուն մէջ բարձրացաւ. և դեռևիկա
բարձր տեղերը ու Աստարովթի կուռքերն
ալ Յուդայէն վերցուց։
7 Եւ իր թագաւորութեանը երրորդ տարին
իր իշխանները՝ Բենհայիլը, Աբդիան, Զա-
քարիան, Նաթանայէլը ու Միքիան խրկեց,
Որ Յուդայի քաղաքներուն մէջը սորվեցընեն.
8 եւ անոնց հետ էին Սեմայիա, Նաթանիա,
Զաբադիա, Ասայէլ, Սեմիրամովթ, Յոնա-
թան, Ադոնիա, Տուբիա ու Տոբադոնիա Ղե-
ւտացիները. նաև անոնց հետ՝ Եղիսամա ու
9 Յովրամ քահանաները. Ու Յուդայի մէջ կը
սորվեցընէին, ու Տէրոջը օրէնսգիրքը ա-
նոնց հետն էր, և Յուդայի ամէն քաղաքնե-
րը կը պտըտէին ու ժողովուրդին կը սորվե-
ցընէին։
10 Եւ Յուդայի բոլորտիքը եղող երկիրներուն
բոլոր թագաւորութիւններուն վրայ Տէրոջը
վախը ինկաւ, ու Յովսափատին հետ պատե-
11 րազմ չըրին։ Եւ փղշտացիներէն ալ Յովսա-
փատին ընծաներ ու հարկի ոսկ կը բերէին. և
Արաբացիներն ալ հօտերէն եօթը հազար եօթը
հարիւր խոյ, ու եօթը հազար եօթը հարիւր
12 նոխազ կը բերէին անոր։ Եւ Յովսափատ ել-
թալով խիստ մեծցաւ, ու Յուդայի մէջ բեր-
13 դեր ու չափազանց քաղաքներ շինեց։ Եւ
անոնց Յուդայի քաղաքներուն մէջ շատ գործ-
քեր ունէր, ու Երուսաղէմի մէջ զօրաւոր
կարիճներ ու պատերազմող մարդիկ ունէր։
14 Եւ ասոնք էր անոնց թիւը իրենց ազգաւոհմիե-
րուն համեմատ. Յուդայի հազարապետները՝
Եդինա իշխան, ու անոր հետ երեք հարիւր
15 հազար զօրաւոր կարիճներ. Եւ անկէ ետքը
Յովհանան իշխան, ու անոր հետ երկու հա-
16 րիւր ութսուն հազար մարդիկ. Եւ անկէ ետ-
քը Զիքրիի որդին Ամասիան, Որ Տէրոջը
*ուխտաւորն էր, ու անոր հետ երկու հա-
17 րիւր հազար զօրաւոր կարիճներ. Ու Բենի-
ամինէն՝ զօրաւոր կարիճ Եղիադան, և անոր
հետ երկու հարիւր հազար աղեղնաւոր ու
18 ասպարաւոր մարդիկ. Եւ անկէ ետքը Յով-

զարաձ, ու անոր հետ հարիւր ութսուն հա-
19 զար ապառազինեալ մարդիկ։ Ասոնք էին թա-
գաւորին ծառայութիւն ընողները, բացի՝ ի նա-
մարդոցմէն՝ որոնք թագաւորը բոլոր Յուդա-
յին պարսպաւոր քաղաքներուն մէջը դրաւ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Յովսափատ Աքաաբին հետ խնամութիւն ունենալով, անոր
հետ Ռամոթ-գաղաադի վրայ պատերազմի երթալու կը հա-
մոզուի։ 4 Աքաաբ տասը մարգարէներէն խաբուելով՝ պա-
տերազմին մէջ կը սպաննուի Միքիային ըսածին համեմատ։

1 Եւ Յովսափատ խիստ չատ հարստութիւն
ու փառք ունեցաւ. և Աքաաբին հետ խնա-
2 մութիւն ըրաւ։ Ու մէկ քանի տարիէն ետ-
քը Սամարիա ի՛ջաւ Աքաաբին. և Աքաաբ
անոր ու անոր հետ եղող ժողովուրդին խիստ
շատ ոչխարներ ու արջառներ մորթեց, ու
դանիկա համոզեց որ Ռամոթ-գաղաադ ելլէ։
3 Եւ Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը Յուդայի
Յովսափատ թագաւորին ըսաւ, Ինծի հետ
Ռամոթ-գաղաադ կ'երթա՞ս. ու անոր ան-
դրեաս, Ես քեզի պէս եմ, ու իմ ժողովուրդս
քու ժողովուրդիդ պէս է. ու քեզի հետ պա-
տերազմի կ'ելլեմ։
4 Եւ Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ը-
5 սաւ, Հիմա Տէրոջը խօսքը փնտռէ։ Ու Իս-
րայէլի թագաւորը մարգարէները ժողվեց,
որոնք չորս հարիւր հոգի էին, ու անոնց ը-
սաւ, Ռամոթ-գաղաադի վրայ պատերազ-
մելու երթա՞նք, թէ ետ կենամ. ու անոնք
ըսին, Գնա. վասն զի Աստուած ձեռքդ թա-
6 գաւորին ձեռքը պիտի տայ։ Եւ Յովսափատ
ըսաւ, Այս տեղս Տէրոջը ուրիշ մարգարէ մըն
7 ալ չկայ, որ անոր հարցընենք։ Ու Իսրայէլի
թագաւորը Յովսափատին ըսաւ, Կայ մէկ ու-
րիշ մարդ մըն ալ, որուն միջոցովը կրնանք Տէ-
րոջը հարցընել, բայց ես զանիկա կ'ատեմ.
քանզի ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն
չըներ, հապա միշտ դէշ. անիկա Յեմլայի
որդին Միքիան է։ Եւ Յովսափատ ըսաւ,
Թագաւորը այդպէս չզրուցէ։
8 Ու Իսրայէլի թագաւորը ներքինի մը կան-
չեց, ու ըսաւ, Յեմլայի որդին Միքիան շու-
9 տով հո՛ բեր։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու
Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝ Սամարիա-
յի դրանը առջևի հրապարակին մէջ՝ ամէն
մէկը իր թագերը հագած՝ իր աթոռին
վրայ նստեր էր. ու բոլոր մարգարէները ա-
10 նոնց առջևը մարգարէութիւն կ'ընէին։ Եւ
Քանանայի որդին Սեդեկիա երկաթէ
եղջիւրներ շինեց, ու ըսաւ, Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Ասորիները առնոցմով պիտի զարնես,
11 մինչև որ զանոնք բնաջինջ ընես։ Բոլոր մար-

գարմնեքն ալ այնպէս կը մարդ արէանային ու
կ'ըսէին , Ասմովթ-գաղաադ եղիր , ու յա-
ջողութիւն պիտի ունենաս , և Տէրը ընդ-
թագաւորին ձեռքը պիտի տայ :
12 Ու Միքիան կանչելու գացող մարդը խո-
սեցաւ անոր՝ բսելով , Ա՛հա ամէն մարդարէնե-
րը մէկ բերնով թագաւորին համար բարու-
թիւն խօսեցան . թող քու խօսքդ ալ անոնց
մէկուն խօսքին պէս ըլլայ , ու բարութիւն խո-
13 սէ : Իսկ Միքիա բսաւ , Տէրը կենդանի է որ
Իմ Աստուածս ինչ որ ըսէ , ան պիտի
խօսիմ :
14 Ու երբոր անիկա թագաւորին եկաւ , թա-
գաւորը անոր բսաւ , Ով Միքիա , Ասմովթ-
գաղաադ պատերազմելու երթա՞նք , թէ ետ
կենամ : Եւ անիկա բսաւ , Ելէք , ու յա-
ջողութիւն պիտի ունենաք . ու ձեր ձեռքը
15 պիտի արուին : Եւ թագաւորը անոր բսաւ ,
Մինչև քանի՞ անգամ երդմնցընեմ քեզ , որ
Տէրոջը անունովը ճշմարիտը միայն խօսիս ինծի
16 Ու անիկա բսաւ , Բոլոր Իսրայէլը Տովիս չու-
նեցող ոչխարներու պէս լեռներու վրայ ցը-
րուած տեսայ . և Տէրը բսաւ , Աստնք տէր
չունին . ամէն մարդ խաղաղութեամբ թող իր
17 տունը դառնայ : Եւ Իսրայէլի թագաւորը ցոյ-
ասիասին բսաւ , Քեզի չըսի՞ որ անիկա ինծի
համար աղէկ մարդարէութիւն չըներ , հապա
18 գէշ : Ու Մխիա բսաւ , Ուրեմն Տէրոջը խօս-
քը մնդէկ ըրէք . Տէրը իր աթոռին վրայ նըս-
տած տեսայ , ու երկնից բոլոր զօրքերը ա-
19 նոր աջ կողմէ ու ձախ կողմէ կայներ էին . Եւ
Տէրը բսաւ , Իսրայէլի Աքհաբ թագաւորը
ո՞վ կրնայ խաբել , որ Ասմովթ-գաղաադ
ելլէ , ու կորսուի . և մէկը այսպէս՝ ու միւսը
20 այնպէս բսաւ : Ու մէկ հոգի մը ելաւ և
Տէրոջը առջևը կայնեցաւ , ու բսաւ , Ջանի-
կա ես կը խաբեմ : Եւ Տէրը անոր բսաւ , Ի՞նչ
21 միջոցով : Ու անիկա բսաւ , Ելլեմ , ու ա-
նոր բոլոր մարդարէներուն բերանը սուտ ոգի
ըլլամ . և Տէրը ան՛որ բսաւ , Դուն պիտի խա-
բես ու պիտի յաղթես . ելիր ու այնպէս ըրէ :
22 Եւ հիմա ահա Տէրը սա քու մարդարէնե-
րուդ բերանը սուտ ոգի դրեր է . բայց Տէ-
րը քեզի համար չարիք խօսեցաւ :
23 Ասատնը Քանանայի որդին Սեդեկիա մօ-
տեցաւ , ու Միքիային ծնօտին զարկաւ , ու
բսաւ , Տէրոջը Հոգին ի՞նչպէս իմ քովէս ելաւ՝
24 քեզի հետ խօսելու համար : Եւ Միքիա ը-
սաւ , Դուն պիտի տեսնես այն օրը որ պա-
հուելու համար սենեակէ սենեակ մտնես :
25 Ու Իսրայէլի թագաւորը բսաւ , Միքիան
առէք , ու զանիկա Ամմոն քաղաքապետին և
26 թագաւորի որդւոյն Յովասին տարէք , Ու
ըսէք , Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ . Այս
բանտը դրէք , ու մինչև որ ես խաղաղութեամբ
դառնամ , զանիկա նեղութեան հացով ու
27 նեղութեան ջրով կերակրեցէք : Եւ Միքիա
բսաւ , Եթէ երբէք խաղաղութեամբ դառնաս ,
Տէրը ինծմով խօսած չըլլայ . ու բսաւ , Ով
ժողովուրդներ , ամէնդ ալ լսեցէք :
28 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յո-
սափատ թագաւորը Ասմովթ-գաղաադ եկան :
29 Ու Իսրայէլի թագաւորը Յոսափատին բսաւ ,
կերպարանքս պիտի փոխեմ , ու պիտի պա-
տերազմի պիտի մտնեմ . բայց դուն քու հա-
դուստդ հագիր . և Իսրայէլի թագաւորը իր
կերպարանքը փոխեց , ու պատերազմին մէջ
30 մտան : Եւ Ասորւոց թագաւորը իր կառա-
պետներուն պատուիրեց ու բսաւ , Պզտիկի
կամ մեծի հետ մի պատերազմիք , բայց միայն
31 Իսրայէլի թագաւորին հետ : Ու երբոր կա-
ռապետները Յոսափատը տեսան , Իսրայէլի
թագաւորը ասիկա է՝ ըսելով , անոր վրայ պա-
տերազմելու դարձան . և Յոսափատ աղաղա-
կեց . ու Տէրը անոր օգնութիւն բրաւ , և
32 Աստուած զանոնք անկէ դարձուց : Ու երբոր
կառապետները տեսան որ անիկա Իսրայէլի
33 թագաւորը չէ , անկէ հետ դարձան : Եւ մար-
դուն մէկը *առանց դիտելու իր աղեղը քա-
շեց , ու Իսրայէլի թագաւորը †դրահին օղակ-
ներուն միջէն՝ զարկաւ . անսաունը անիկա իր
կառապարկին բսաւ , Ձեռքդ դարձուր ու դիս
34 բանակէն հանէ , քանի վիրաւորուեցայ : Եւ
այն օրը պատերազմը սաստկացաւ . ու Իսրա-
յէլի թագաւորը մինչև իրիկուն Ասորւոց դի-
մացը իր կառքին մէջ կեցաւ , ու արեւուն
մտած ատենը մեռաւ :

ԳԼ . ԺԹ .

1 Յոսափատ Յեհու մարգարէին կը յանդիմանուի . իր թագա-
ւորութեանը մէջ կը պարսի ու առաւածպաշտութեան կը
յորդորի . Ժողովրդը . 5 դատաւորներուն , 8 քահանաներուն
ու Ղեւտացիներուն պատուէրներ կու տայ :

1 Եւ Յուդայի Յոսափատ թագաւորը խաղա-
ղութեամբ Երուսաղէմ իր տունը դարձաւ :
2 Ու Ափանիի որդին Յեհու տեսանողը անոր դի-
մացը ելաւ , ու Յոսափատ թագաւորին բսաւ ,
Պէ՞տք էր որ մեղաւորին օգնէիր , ու †Տէրը
սատնիները սիրէիր . ասոր համար Տէրո-
3 ջը երեսէն †քու վրադ բարկութիւն կայ : Բայց
†քու վրադ բարի բաներ գտնուեցան . քան-
զի Աստարովթի կուռքերը երկրէն բնաջինջ
ըրիր , ու քու սիրտդ †Աստուած խնդրելու
պատրաստեցիր :
4 Եւ Յոսափատ Երուսաղէմի մէջ կը բնա-
կէր . ու նորէն ելաւ ժողովուրդին մէջը ՝ը-

ե Թագ . իբ . 18 . 20 ; 35 . իգ . 12 . 26 ; իգ . 13 . գ Թագ . իբ . 14 .

զ Ցար . ա . 6 .
է Ցար . ժբ . 16 : Նա-
ժմ . 14 . Եզեկ . ժգ . 9 .

ը Երեմ . ի . 2 : Ա՛ար . ժգ . 65 : Գար . իգ . 2 ;
թ ԳԼ . ժչ . 10 :

ժ Կամ ուժով մը
ի Եբր . յոգուածնե-
րուն ու դրահին
միջտակէն

լ Ա Թագ . իզ . 9 .
խ Սաղ . ճԼՁ . 21 .
ծ ԳԼ . ա . 25 .
կ ԳԼ . ժե . 4 , 6 : Տես

գԼ . ժբ . 12 .
հ ԳԼ . ի . 19 : Եմ .
է . 19 .

ԹԷՖՅ— Բերսաբէէն մինչև Եփրեմի լեռը,
ու զանոնք իրենց հայրերուն Տէր Աստուծոյն
5 դարձուց։ Ու երկրին մէջ քաղաք քաղաք
դառաւորներ դրաւ, Յուդայի ամէն պարսպա-
6 պատ քաղաքներուն մէջը։ Եւ դառաւոր-
ներուն բսաւ, Նայեցէք ինչ կ՚ընէք. քանզի
ձեր տեսնելու դառաստանը մարդու չէ հա-
բերը, հապա Տէրոջը՝ որ դառաստանի մէջ
7 ձեզի հետ է. Ուրեմն Տէրոջը վախը ձեր վը-
րայ ըլլայ. զգուշութեամբ բան տեսէք. քան-
զի մեր Տէր Աստուծոյն քովը անիրաւութիւն,
Բաչառութիւն ու կաշառք առնել չկայ։
8 Եւ Յովսափատ Երուսաղէմի մէջ ալ Ղե-
ւտացիներէն ու քահանաներէն ու Իսրայէլի
նահապետներէն դրաւ՝ Տէրոջը իրաւունքին
համար ✲ու դատերու համար. ու Երուսա-
9 ղէմ դարձան։ Եւ անոնց պատուէր տուաւ
ու բսաւ, Այսպէս ընէք Տէրոջը վախովը,
10 հաւատարմութեամբ և ուղիղ սրտով։ Ու
երբոր իրենց քաղաքներուն մէջը բնակող ձեր
եղբայրներէն դատ մը գայ ձեր առջևը՝ Ե
արեան և արեան մէջտեղը, Ե օրէնքի ու
պատուիրանքի մէջտեղը, Ե կանոններու ու
դառաստաններու մէջտեղը, անոնց իրաս
տուէք, որ Տէրոջը դէմ յանցանք չգործեն.
որպէս զի Ձեր վրայ ու ձեր եղբայրներուն
վրայ Բարկութիւն չգայ. այսպէս ըրէք որ
11 յանցաւոր չըլլաք։ Եւ ահա Տէրոջը ամէն
գործքին համար Ամարիա մեծ քահանան
ձեր վրայ ✲✲ընդ է, ու Թագաւորին ամէն
գործքին համար՝ Ցուդայի տանը իշխանը Իս-
մայէլի որդին Զաբադիա, ու ձեր առջևէն
Ղեւտացիները ասողականներ են. զօրացէք ու
✲✲ԹԷՖՅ— ըրէք, և Տէրը Բարին հետ ըլլայ։

ԳԼ. Ի

1 Յովսափատ վախճանած՝ Յորամ իշխան կը փոխուի։ 5 Անոր ապստամբութիւն։ 14 Յազիէլին մարգարէութիւնը։ 20 Յովսափատ կը յիշատակի Յոգեբերդը. ու հրեշտակներ կը դան որ Տէրը օրհնեն։ 22 Թշնամիներուն մեծ կոտորածը։ 26 Յոգեբերդը Օրհնութեան հովիտին մէջ Տէրը օրհնելով յաղթութեան կը դառնան։ 31 Յովսափատին թագաւորութիւնը։ 35 Անոր նաւերը՝ որ Եզիոնգաբերին մօտ շինել տուեր էր, Եղիեզերին մարգարէութեամբ համեմատ կը կոտրուին։

1 Եւ ասկէ ետքը Մովաբի որդիքը ու Ամմո-
նի որդիքը, ու անոնց հետ †Ամմոնացիներէն
ալ Յովսափատին վրայ պատերազմելու եկան։
2 Ուստի գային, ու Յովսափատին պատմեցին
ու բսին, Քու վրադ ծովէն անդին կողմէն
Ասորւոց միջէն մեծ բազմութիւն կու գայ. և

ահա անոնք Ասասանթամարի (այսինքն Էն-
3 գադի) մէջ են։ Ու Յովսափատ վախցաւ,
ու Տէրը փնտռելու ‡նուիրեց. և բոլոր
4 Յուդայի մէջ Ծոմապահութիւն քարոզեց։ Ու
Յուդայեանք ժողովեցան որ Տէրոջմէ օգ-
նութիւն խնդրեն. ու Յուդայի բոլոր քաղաքնե-
5 րէն ալ Տէրը խնդրելու եկան։ Եւ Յովսափատ
Տէրոջը տանը մէջ նոր դաւիթին առջևը՝ Ցու-
դայի ու Երուսաղէմի ժողովրդին մէջ կայնե-
6 ցաւ, Ու բսաւ, Ով մեր հայրերուն Տէր Աս-
տուածը, դուն Ան Աստուածը չե՞ս որ եր-
կինքը կը բնակիս, ու Ըոլոր աղգայ թագա-
ւորութիւններուն վրայ կը տիրես, և Քու
ձեռքիդ մէջ անանկ մէկ զօրութիւն և ոյժ մը
կայ, որ բնաւ մէկը չկրնար քեզի դէմ դնել.
7 Չէ՞ որ դուն, Ով մեր Աստուածը, Քաս եր-
կրիս բնակիչները քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ
առջևէն վռնտեցիր, ու զանիկա յաւիտեան
Քու սիրելւոյդ Աբրահամին սերունդին տուիր։
8 Եւ անոնք հոն բնակեցան, ու հոն քու անուա-
նդ համար քեզի սրբարան մը չինեցին, ու
9 բսին, Թէ որ մեր վրայ չարիք՝ սուր, դա-
տաստան, ժանտախտ կամ սով գայ, մենք աս
տանս առջևը ու քու առջևդ կայնինք, (վասն
զի Քու տանս մէջ քու անունդ կայ,) ու մեր
նեղութեան ատենը քեզի աղաղակենք, անա-
10 տենը խնս ու Ձե՞ւ ազատես։ Եւ հիմա ահա
Ամմոնի ու Մովաբի որդիքը, ու Սէիր լեռանը
բնակիչները՝ որոնց միջը մտնելու Իսրաէլ չտուիր
Իսրայէլի որդոցը իրենց Եգիպտոսէն ելած
ատենը, հապա Քանանցիէ խոտորելցան, ու
11 զանոնք չկորսնցուցին, Ահա անոնք մեզի
հատուցում ընելու համար՝ Կու գան մեզ վռն-
տելու քու ժառանգութենէդ, որն որ մեզի
12 տուիր։ Ով մեր Աստուածը, Քանոնց դատաս-
տան չե՞ս ըներ. քանզի մեր վրայ եկող այս մեծ
բազմութեանը դէմ դնելու զօրութիւն չու-
նինք, ու չենք գիտեր ինչ ընելու ենք. Հա-
13 պա Քեր աչքերը քու վրադ են։ Եւ բոլոր
Յուդայեանք իրենց ընտանիքներովը, կնիկ-
ներովը ու տղաքներովը Տէրոջը առջևը կայ-
ներ էին։
14 Ասաւոնը Ասափի որդիներէն Ղեւտացի
Մաթանիայի որդւոյն Յէիէլի որդւոյն Բանեա-
յի որդւոյն Զաբարիայի որդւոյն Յազիէլին
վրայ Տէրոջը Հոգին եկաւ ժողովքին մէջը.
15 Ու անոնք բսաւ, Ով բոլոր Յուդա ու Երու-
սաղէմի բնակիչներ, ու դուն, Յովսափատ
Թագաւոր, մտիկ ըրէք, Տէրը ձեզի այսպէս

Ը Օր · ա · 17։
Ը Սամ· ձբ · 1 · Թագ· կ · 8։
Ը Օր · լբ · 4 · Հը-ամմ· իմ · 14։
Բ Օր · ժ · 17 · Յոր · ԼԺ · 19 · Գար · ժ · 34 · Հաւամմ· բ · 11 · Գաղ· բ · 6 · Երեմ· գ · 9 · Կող· գ · 25։
ա Պետ · ա · 17։
Բ Օր · ժգ · 18 · ԳԼ· ժէ · 8։
Ըհա ոմանց Քարբ· Երուսաղէմի բնակիչները գառելու համար։
Բ Թագ · իգ · 3։
Բ Օր · ժէ · 8 · եւ։
Եզեկ · գ · 18։
Թես · Ժգ · 46։
ա Մն · իզ · 30։
ԳԼ · ժէ · 2։
† Կամ Մաոնացիներուն · տես Հմր · 10 · և ԳԼ · իզ · 7։
Դն · Ժգ · 7։
Յէս · ԺԷ · 62։
ԳԼ · ԺԹ · 3։
‡ Եբր · Երեսը գրաս·
Եզը · բ · 21 · Երեմ· ԼԳ · 9 · Յուխ · գ · 5։
Բ Օր · գ · 39 · Յեսու · բ · 11 · գ Թագ · բ · 23 · Մաս · գ · 9։
Սամ· իե · 2 · 8։
Գատ · գ · 17 · 25 · 32։
ա Մն · իթ · 12։
Սամ· կբ · 11 · Մաս· գ · 13։
Դն · ԺԷ · 7 · ԵԼ· գ · 7։
Սամ· իզ · 2։
Եա · իա · 8 · Յակ· բ · 23։
գ Թագ · բ · 33 · 37։
ԳԼ · գ · 28 · 29 · 30։
ԳԼ · գ · 20։
Բ Օր · բ · 4 · 9 · 19։
Թես · ի · 21։
Սամ· ձգ · 12։
ա Թագ · գ · 13։
Սամ· իե · 15 · Ճխա· 1 · 2 · Ճիգ · 1 · 2 · Ճխա · 8։
Թես · Ժա · 25 · 26 · իզ · 2 · ԳԼ· ԺԷ · 1 · իզ · 20։

կ՚ըսէ , Դուք մի վախնաք , ու աս մեծ բազմութեանը երեսէն մի զարհուրիք · քանզի պատերազմը ձերը չէ , հապա Աստուծոյ է ։
16 վաղը անոնց վրայ ելէք · ահա անոնք Ասիսի զառ՚ի վերը պիտի ելլեն · ու դանոնք հեղձ զաձին ծայրը՝ Յերուէլի անապատին առջևը
17 պիտի դանէք ։ Ձեր պատերազմիդ մէջ դուք պիտի չպատերազմիք · դուք երեցէք ու կայնեցէք , որ Տէրոջը ձեզի ըրած փրկութիւնը տեսնէք , ով Յուդա ու Երուսաղէմ · մի վախնաք ու մի զարհուրիք · վաղը անոնց դիմացը
18 ելէք , Ու Տէրը ձեզի հետ պիտի ըլլայ ։ Ինձ առնոր Յովսափատ երեսը գետինը ծռեց · ու բոլոր Յուդան ու Երուսաղէմի բնակիչները Տէրոջը առջևը երեսի վրայ իյնան , ու Տէրոջ
19 չը երկրպագութիւն ըրին ։ Եւ Կահաթեանց որդիներէն ու Կորխեանց որդիներէն եղող Ղևտացիները՝ Իսրայէլին Տէր Աստուածը խիստ բարձր ձայնով օրհնելու եղան ։
20 Եւ առաւօտուն կանուխ եղան , ու Թեկուէի անապատը գացին · ու անոնց երթալու ատենը Յովսափատ կայնեցաւ , ու ըսաւ , Ով Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչներ , լսեցէք ինձի · Ձեր Տէր Աստուծոյն հաւատացէք , ու ապահով պիտի ըլլաք · անոր մարգարէներուն հաւատացէք , ու յաջողութիւն
21 պիտի ունենաք ։ Եւ ժողովուրդին հետ խորհուրդ ըրաւ , ու Տէրոջը երգեցողներ որոշեց , որ զօրքին առջևէն ելլեն , ու Տէրը սուրբ փառքը օրհնեն ու ըսեն , Գոհացէք Տէրոջմէն , Քանի որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։
22 Ու երբոր անոնք ցնծութեան երգը ու օրհնութիւնը սկսան , Յուդայի վրայ եկող Ամմոնի ու Մոաբի որդիները Սէիր լեռանը բնակիչներուն դէմ Տէրը դարանակալներ հանեց ·
23 և անոնք կոտորուեցան · Քանզի Ամմոնի ու Մոաբի որդիքը Սէիր լեռանը բնակիչներուն վրայ ելան , որ ջնջեն ու բնաջինջ ընեն · ու երբոր Սէիրի բնակիչները հատցուցին ,
24 ջնջեցին , միկնիկ կոտրելու եղան ։ Եւ Յուդայեցիներ անապատին մէջ եղող դիտանոցը հասնելով , անբազմութեանը նայեցան , և ահա անոնց դիները գետնի վրայ փռուած էին , ու
25 ազատուած մը չկար ։ Անաանը Յովսափատ ու անոր ժողովուրդը անոնց աւարը ժողվելու գացին · ու դիներուն մէջը շատ ապրանք ու պատուական առներ գտան , ու իրենց համար կողոպտեցին , մինչև որ ալ չէին կրնար տանիլ · ու աւարը երեք օր ժողվեցին , վասն զի խիստ շատ էր ։
26 Եւ չորրորդ օրը Օրհնութեան հովիտը ժողվուեցան , քանզի հոն Տէրը օրհնեցին · անոր համար անոր տեղին անունը Օրհնութեան հո-
27 վիտ կոչեցին մինչև աս օրս ։ Եւ բոլոր Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդիկը ու անոնց առաջնորդը Յովսափատ ուրախութեամբ Երուսաղէմ դարձան · քանզի Տէրը զանոնք իրենց թշնամիներէն ուրախացուցեր
28 էր · Եւ սաւղիներով , քնարներով ու փողե-
29 րով Երուսաղէմ Տէրոջը տունը գացին ։ Ու ամէն երկիրներուն թագաւորութիւնը վրայ Իսրայէլի թշնամիացը հետ պատերազ-
30 մեցաւ ։ Եւ Յովսափատին թագաւորութիւնը խաղաղ էր · ու անոր Աստուածը զանիկա ամէն կողմանէ հանգստացուց ։
31 Եւ Յովսափատ Յուդայի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ · երեսունհինգ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ , ու քսանհինգ տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւորեց · և անոր մօրը անունը Ազուբա էր , ու Սալխին աղջիկն
32 էր ։ Եւ անկիկ իր հօրը Ասային ճամբուն մէջ քալեց , ու անկէ չխոտորեցաւ՝ Տէրոջը առջևը
33 ուղղութիւն ընելով ։ Բայց բարձր տեղերը չվերցան · ու ժողովուրդը տակաւին սիրտերնին չէին չիսկած իրենց հարցը Աստուծոյն ։
34 Եւ Յովսափատին մնացորդ պատմութիւնը՝ առաջինը ու վերջինը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն գրքին մէջը յիշուած Յանիի որդւոյն Եհուին պատմութեանը մէջ գրուած է ։
35 Եւ ասկէ ետքը Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝ չարութիւն ընող Իսրայէլի Ոքոզիա
36 թագաւորին հետ միաբանեցաւ , Ու անոր հետ ընկերութիւն ըրաւ , որ Թարսիս երթալու նաւեր չինեն · ու Գասիոնգաբերի մէջ նաւեր
37 չինեցին ։ Եւ Մարեսացի Դոդիայի որդին Եղիազար Յովսափատին վրայ մարգարէութիւն ըրաւ , ու ըսաւ , Որովհետև դուն Ոքոզիային հետ ընկերացար , Տէրը քու գործդ ալ րեց ։ Ու նաւերը խորտակեցան , ու չկրցան Թարսիս երթալ ։

ԳԼ · ԻԱ.

1 Յովսամ Յովսափատին անոր յաջորդելով՝ իր եղբայրները կը մեռցընէ ։ 5 Ամոր չար վարմունքը ։ 8 Եդոմ ու Լիբնա կ՚ապստամբին ։ 12 Եղիայեն անոր գէմ գրած մարգարէական գիրը ։ 16 Փղշտացիք ու Արաբացիք կը նեղեն զանիկա ։ 18 Ան-նոր անբժշկելի ախտը , անպատիւ մահը ու թաղումը ։

1 Ու Յովսափատ իր հայրերուն հետ քնացաւ , ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ · և անոր տեղը անոր
2 որդին Յովրամ թագաւոր եղաւ ։ Ու անոր եղբայրները՝ Յովսափատի որդիքը՝ Ազարիա ,

---

ա Եւ · ժգ · 13 · 14 · բ Օր · ա · 29 · 30 · բ · 6 · 8 · Գէ · իբ · 7 ։
բ Եւ · ժգ · 9 · Գէ · ժ · 1 ։
գ Թես · ժգ · 9 · Գէ · ժէ · 2 · իբ · 8 ։
դ Եւ · գ · 31 ։
ե Եա · է · 9 ։
զ ա Մն · ժգ · 29 ։
է ա Մն · ժգ · 34 · Սալ · ՃԼԶ · 1 ։
ը ա Մն · ժգ · 41 · Գէ · է · 13 · է · 3 · 6 ։
թ Դատ · է · 22 · ա Թագ · ժգ · 20 ։
ժ Ղևմ · ժբ · 43 ։
ժա Գէ · ժէ · 10 ։
ժբ Գէ · ժէ · 15 · Ցար · ԼԶ · 29 ։
ժգ Գ Թագ · իբ · 41 · Եես · 2 ։
ժդ Տես գէ · ժէ · 6 ։
ժե Գէ · ժբ · 14 · ժԹ · 3 ։
ժզ Գ Թագ · ժգ · 1 · 7 ։
ժէ Գ Թագ · իբ · 49 · 50 ։
ժը Տես Գ Թագ · իբ · 50 ։
ի Գ Թագ · իբ · 49 ։
իա Գէ · Թ · 21 ։
իբ Գ Թագ · իբ · 51 ։

ցեփիել, Զաքարիա, Ազարիու, Միքայէլ ու Սափատիա էին. ասոնք ամէնը Իսրայէլի թա-
3 գաւորին Յովսափատին որդիքն էին։ Եւ ա-նոնց Հայրը արծաթ ու ոսկի ու թանկագին բաներ՝ շատ պարգևներ տուաւ անոնց, նաև Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ. բայց թագաւորութիւնը Յովրամին տուաւ, քան-
4 զի անդրանիկը ան էր։ Ու երբոր Յովրամ իր հօրը թագաւորութեանը աթոռը նստաւ ու զօրացաւ, իր բոլոր եղբայրները ու Իսրայէլի իշխաններէն մէկ քանիները սրով մեռցուց։
5 Յովրամ երեսունուերկու տարեկան էր երբ-որ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղեմի մէջ
6 ութը տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ անի-կա Աքաաբին տանը ըրածին պէս Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբուն մէջ քալեց, (քանզի Աքաաբին աղջիկը անոր կնիկն էր,) ու Տէ-
7 րոջը առջևը չարութիւն ըրաւ։ Բայց Տէրը Դաւիթին հետ ըրած ուխտին համար, և անոր ու անոր որդւոցը միշտ մէկ ճրագ մը տալու խոստմունքին համար՝ Դաւիթին տունը կոր-սընցընել չուզեց։
8 Անոր օրերը եդոմեայեցիք Յուդային ձեռ-քին տակէն ապստամբեցան, ու իրենց վրայ
9 թագաւոր մը դրին։ Եւ Յովրամ իր իշխաննե-րովը ու բոլոր կառքերովը գնաց, ու գիշե-րով ելաւ, և իր չորս կողմը առնող եդոմա-ցիները ու կառքերու իշխանները զարկաւ։
10 Բայց եդոմեայեցիք Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան մինչև ասօրս. անատեղը ի-նա ալ անոր ձեռքին տակէն ապստամբեցաւ, քանզի անիկա իր Հայրերուն Տէր Աստուածը
11 թողուցեր էր։ Անիկա Յուդայի լեռներուն վրայ բարձր տեղեր ալ շինեց. ու երուսա-ղեմի բնակիչներուն պոռնկութիւն ընել տը-ւաւ, և Յուդան գլխէ հանեց։
12 Ու Եղիա մարգարէին անոր թուղթ եկաւ, որ կ'ըսէր, Քու Հօրդ Դաւիթին Տէր Աս-տուածը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև քու Հօրդ Յովսափատին ճամբանները, ու Յուդայի Ասա
13 թագաւորին ճամբանները չբռնեցիր, Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբանները բռնե-ցիր, և Յուդայի ու Երուսաղեմի բնակիչնե-րուն՝ Աքաաբին տանը պոռնկութիւններուն պէս պոռնկութիւն ընել տուիր, ու նաև քեզմէ աւելի եղող եղբայրներդ՝ քու Հօրդ-
14 որդիները մեռցուցիր, Ահա Տէրը քու ժո-ղովուրդդ, քու որդիներդ ու կնիկներդ, և քու բոլոր առացուածդդ մեծ հարուածով
15 պիտի զարնէ. Ու դուն չարաչար պիտի հի-ւանդանաս փորի հիւանդութիւնով, մինչև որ փորոտիքդ դուրս պիտի թափի ան հիւան-դութեանը պատճառաւ, ու օրէ օր պիտի ելլէ։
16 Եւ Տէրը Յովրամին դէմ դրդռեց փղշտա-ցիները, ու Եթիովպացւոց մօտերը բնակող
17 Արաբացիները. Եւ անոնք Յուդայի վրայ ելան ու զանիկա ներխուժեցին, և թագաւորին տանը մէջ գտնուած բոլոր առացուածքը, ու անոր որդիները ու կնիկներն ալ քշեցին տա-րին. ու անոր որդիներէն միայն անոր պզտիկ որդին Յովահազ մնաց։
18 Եւ ասոնց բոլոր բաներէնետքը՝ Տէրը զանիկա անանկ մէկ փորոտիքի հիւանդութեամբ մը
19 զարկաւ, որ անբժշկելի էր։ Ու շատ մը օրե-րէն ետքը՝ այսինքն երկու տարիի չափ ժա-մանակ անցնելէն ետքը իր հիւանդութենէն փորոտիքը դուրս թափեցաւ, ու չարաչար հիւանդութիւնով մեռաւ։ Եւ ժողովուրդը անոր վրայ խունկ չվառեցին, ինչպէս որ նանոր
20 հայրերուն վրայ վառեր էին։ Անիկա թագաւոր եղած ատենը երեսունուերկու տարեկան էր. և ութը տարի երուսաղեմի մէջ թագաւորու-թիւն ըրաւ. և անիկա ոչ ոքի մեռաւ՝ առանց մէ-կու մը անոր վրայ ցաւելուն. ու զանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին, բայց չէ-թէ թագաւորաց դերեզմաններուն մէջ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Ոքոզիա իր հօրը տեղը կը յաջորդէ. ու չար կերպով կը թա-գաւորէ. 5 Աքաաբի որդւոյն Յովրամին հետ գործակցու-թիւն ունենալով՝ ցեղէն կը սպաննուի։ 10 Գոթոլիա բոլոր թագաւորական սերունդը կոտորելով, բայց ի Յովասէն՝ որն որ անոր Յոսաբեթ հօրաքոյրը պահեր էր, ինքը կը յա-փշտակէ թագաւորութիւնը։

1 Ու երուսաղեմի բնակիչները անոր տեղը անոր պզտիկ որդին Ոքոզիան թագաւոր ըրին. քանզի Արաբացւոց հետ բանակը եկող գոն-դերը բոլոր մեծերը մեռցուցեր էին. այսպէս Յուդայի Յովրամ թագաւորին որդին Ոքոզիա
2 թագաւորեց։ Ոքոզիա քառասունուերկու տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու երուսաղեմի մէջ մէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Գոթողիա էր,
3 ու Ամրիին աղջիկն էր։ Անիկա ալ Աքաաբին տանը ճամբաներուն մէջ քալեց. քանզի անոր մայրը չարութիւն ընելու խորհուրդ կու տար
4 անոր։ Ու անիկա Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ Աքաաբին տանը պէս. վասն զի իր հօրը մեռնելէն ետքը անոնք էին իր խորհրդականնե-
5 ները՝ իր կործանմանը համար։ Եւ անիկա անոնց խորհրդովը գնաց, ու Աքաաբեան

ե դ Թագ. ը. 16։
զ դ Թագ. ը. 17, և։
է Գէ. իբ. 2։
ը բ Թագ. ֆ. 12, 13։
դ Թագ. ժա. 36։
դ Թագ. ը. 19։
Սաղ. ձղ. 11, և։
թ դ Թագ. ը. 20, և։
ժ Դ Ն. ԺԶ. 7։ ի. 5։
Հմր. 13։
ի Հմր. 11։
լ գ Թագ. ժգ. 31—33։
գ Թագ. լժ. 22։
խ ԵԼ. ԼԳ. 15։ բ Օր.
լա. 16։
ծ Հմր. 4։
կ Եբր. առանց
ո Եբր. առանց վա-
փսպի գնաց
—
ր դ Թագ. ը. 22, և։
Տես գէ. իա. 17։
Հմր. 6։
ս Գէ. իդ. 7։
տ Գէ. իբ. 1։ ի Ը-նոյն Ոքոզիա. իա. իբ. 6 Ազարիա։
փ Հմր. 15։
ք Գէ. ժգ. 14։
օ Եսթ. ա. 1։
ֆ Գէ. իա. 17։
Ա Ընդ. Առ. Ե Ա-րամ. Խորհ. քան-ակնա. ակն նաև գ Թագ. ը. 26։
ղ Գէ. իա. 6։
ձ դ Թագ. ը. 28, և։

Յովրամին՝ Իսրայէլի Թագաւորին հետ Ասորւոց Ազայէլ Թագաւորին վրայ Ռամովթ-գաղաադ պատերազմելու գնաց · ու Ասորիք
6 Յովրամը զարկին ։ Եւ անկա դարձաւ որ Յեզրայելի մէջ բժշկուի ան վէրքերէն՝ որ Ասորիքը անոր տուեր էին Ռամովթի մէջ, Ասորւոց Ազայէլ Թագաւորին հետ պատերազմ բրած առենը · ու Յուդայի Թագաւորը Յովրամի որդին †Ազարիա Յեզրայէլ էջաւ՝ Աքաաբի որդին Յովրամը տեսնելու, վասն զի անկա
7 կ՚հիւանդ էր ։ Եւ Ովզիայեան կործանումը ։Աստուծմէ եղաւ՝ Յովրամին գոյը երթալովը · վասն զի երբոր անկա հոն գնաց, ։Յովրամին հետ Նամեսեան Յեհուն դիմաւորելու եաւ, ։որն որ Տէրը օծեր էր՝ Աքաաբին տու-
8 նը բնաջինջ ընելու համար ։ Ու երբոր Յեհու ։Աքաաբին տանը վրայ Աստուծոյ վճիռը՝ի դործ կը դնէր, ։Յուդայի իշխանները և Ովզիային ծառայութիւն ընող Ովզիային եղբօր-
9 որդիները գտաւ, ու զանոնք մեռցուց · ։Եւ Ովզիան ալ փնտռեց, որ Սամարիայի մէջ պահուած էր · ու զանոնք բռնեցին և Յեհուին բերելով մեռցուցին, ու զանոնք թաղեցին, քանզի ըսին, Անոնք ։Տէրը բոլոր սրտով խնդրող Յովսափատին որդին է ։ Ու Ովզիային տունին ձեռ չկար՝ որ Թագաւորութիւնը պահելու կարող ըլլայ ։
10 ։Իսկ Ովզիային մայրը Գոթոզիա իր որդւոյն մեռնիլը տեսնելով՝ եղաւ, ու Յուդայի տանը բոլոր Թագաւորական սերունդը բնա-
11 ջինջ ըրաւ ։ Բայց ։Թագաւորին աղջիկը Յոսաբէթ Ովզիային որդին Յովսաբը առաւ, ու Թագաւորին սպանուած որդւոյը մէջէն գողցաւ զանիկա, և անոր դայեակին հետ անկողիններու սենեակին մէջ դրաւ զանիկա · ու այսպէս Յովրամ Թագաւորին աղջիկը՝ Յովհադա քահանային կնիկը Յոսաբէթ Ովզիային քոյրը ըլլալով՝ Գոթոզիային երեսէն պահեց,
12 որ զանիկա չմեռցուց ։ Եւ Յեհու անոնց հետ վեց տարի Աստուծոյ տանը մէջ պահուեցաւ · ու երկրին վրայ Գոթոզիա Թագաւորութիւնն կ՚ընէր ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Յովհադա ամէն բանը կարգի դնելով՝ Յովաս Թագաւոր կը նշանակեցնէ ։ 12 Գոթոզիա կը սպանուի ։ 16 Յովհադա Աստուծոյ երկրպագութիւն ընելը կը նորոգէ ։

1 Ու ։Եօթներորդ տարին Յովհադա ուժովցաւ, դաշնադրութիւնամբ իր հետը առնելով Հարիւրապետները, Յերոհամի որդին Ազարիան, և Յովհանանի որդին Իսմայէլը, ու Ովբէդի որդին Ազարիան, և Ադայիայի որդին Մաա-
2 սիան, ու Զիքրիի որդին Եղիսափատը ։ Եւ անոնք Յուդայի մէջ պտրտեցան, ու Յուդայի ամէն քաղաքներէն Ղեւտացիները ու Իսրայէլի տոհմերուն իշխանները ժողվեցին, ու
3 երուսաղէմ եկան ։ Եւ բոլոր ժողովը Աստուծոյ տանը մէջ Թագաւորին հետ դաշնակցութիւն ըրին · ու Յ-ի-ա-ն անոնց ըսաւ, Ահա Թագաւորին որդին Թագաւոր պիտի ըլլայ, ինչպէս որ Տէրը ։Դաւիթին որդւոյը համար
4 ըսաւ ։ Ձեր ընելու բանը սա է · Ձեր երթալիքը՝ թէ քահանաներէն և թէ Ղեւտացիներէն ։Շաբաթ օրը մտնողները դռներուն պահ-
5 պանութիւնը ընեն · Ու Յէր երթալիք մասը՝ Թագաւորին տունը, ու երրորդ մասը հիմնադուռը ըլլան · բայց բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը
6 տանը գաւիթներուն մէջը ։Յ-ն է · Իսկ Տէրոջը տունը՝ քահանաներէն ու ։Ծառայութիւն ընող Ղեւտացիներէն՝ի զատ ։Ուրիշ մարդ չմտնէ · անոնք թող մտնեն, քանզի անոնք սուրբ են · և բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը պահպանու-
7 թիւնը պահեն · Ու Ղեւտացիք ամէն մարդ իր զէնքը ձեռքը բռնած՝ Թագաւորին բոլորտիքը կայնին, ու տունը մտնողը մեռցուի · և Թագաւորին հետը ըլլաք անոր մտած ա-
8 ելած ատենը ։ Ու Ղեւտացիք ու բոլոր Յուդա Յովհադա քահանային բոլոր պատուիրածին պէս ըրին · և ամէն մէկը իր մարդիկը առաւ, թէ շաբաթ օրը մտնողները և թէ շաբաթ օրը ելլողները · քանզի Յովհադա քահանան ։դասակարգութիւնները չարձակեց ։
9 Եւ Յովհադա քահանան Դաւիթ Թագաւորին նետերնիները ասպարներն ու վահաններն՝ որ Աստուծոյ տանը մէջ էին, Հարիւրա-
10 պետներուն տուաւ · Եւ բոլոր ժողովուրդը ամէն մարդ իր զէնքը ձեռքը՝ տանը աջ կողմէն մինչև ձախ կողմը՝ սեղանին ու տանը քո-
11 վը Թագաւորին բոլորտիքը կայնեցուց · Եւ Թագաւորին որդին հանեցին, ու ։Տնոր վրայ դրին Թագը ու վկայութիւնը, ու զանիկա Թագաւոր ըրին · և Յովհադա ու անոր որդիքը զանիկա օծեցին, ու ըսին, Կեցցէ արքայ ։
12 Իսկ Գոթոզիա՝ լսելով ժողովուրդին ձայնը որ կը վազէին ու Թագաւորը կ՚օրհնէին,
13 Տէրոջը տունը ժողովուրդին եկաւ · Ու տեսաւ որ ահա Թագաւորը իր սիւնին քովը ։Ե-ն-ի-ն մուտքը կայներ էր, և զօրապետները ու փողերը Թագաւորին քովն էին, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախանալով՝ փողեր կը հնչեցնէին ու երգեցողները երգի նուագարանները առնուլ ու ։‡երաժշտութեանները օրհնութիւն կ՚երգէին · անատնը Գոթոզիա իր հանդերձները պատռեց, ու ըսաւ, Դաւաճանու-

։ դ Թագ · Բ · 15 ։	Թագ · ԺԲ · 15 ։	14 ։
· Եբր · Ռամայի	ԳԼ · Ժ · 15 ։	։ Տես դ Թագ · Բ · 27 ։
† Կամ Ազարիա · հմմտ · 1 · Ե ։ Յ-ի Յովհադա · գլ · իա · 17 ։	։ դ Թագ · Բ · 21 ։	։ ԳԼ · Ժ է · 4 ։
։ Գաւա · Ժգ · 4 · գ	։ դ Թագ · Բ · 6 · 7 ։	։ դ Թագ · Ժա · 1 · և ։
	։ դ Թագ · Ժ · 10 · 11 ։	
	։ դ Թագ · Ժ · 13 ։	

։ դ Թագ · Ժա · 2 ։	Թագ · բ · 4 ։ Բ · 5 ։ ԳԼ · գ · 16 ։ է · 18 ։ իա · 7 ։	իէ ։
—		։ բ Օր · Ժէ · 18 ։
։ դ Թագ · Ժա · 4 · և ։	։ ա Մն · Բ · 25 ։	։ ա Մն · իէ · 8 ։
	։ ա Մն · իգ · 28 · 29 ։	։ Եբր · ասացեալն է ։
։ բ Թագ · է · 12 ։ գ	։ Տես ա Մն · իգ · և	

14 թիւն է, դաւաճանութիւն։ Եւ Յովիադա
քահանան զօրքին վրայ եղող Հարիւրապետ-
ները հանեց, ու անոնց ըսաւ, Ասիկա կար-
գերուն մէջէն հանեցէք, ու ասոր հետևէն
գացողը սրով մեռցուի. (քանզի քահանան
15 ըսեր էր, Զանիկա Տէրոջը տանը մէջ մի մեռ-
ցընէք։) Եւ անոր վրայ ձեռք բերնին երկրն-
ցուցին, ու երբոր անիկա Թագաւորական տա-
նը ձիերու դռնէն ներա կը մտնէր, զանիկա
հոն մեռցուցին։
16 Եւ Յովիադա երին ու բոլոր ժողովուրդին
ու Թագաւորին միջտեղը դաշնակցութիւն
17 ըրաւ, որ Տէրոջը ժողովուրդը ըլլան։ Եւ
բոլոր ժողովուրդը Բահաղին տունը մտան,
ու զանիկա կործանեցին, և անոր սեղանները
ու կուռքերը կտոր կտոր ըրին, ու Բահաղին
քուրմը Մատթանը սեղաններուն առջևը ըս-
18 պանեցուին։ Եւ Յովիադա Դևտայի քահա-
նաներուն ձեռքով՝ Դաւիթին Տէրոջը տանը
վրայ կարգած Տէրոջը տանը պաշտօնեաները
դրաւ, որ Ամանէլին օրինացը մէջ գրուածին
պէս՝ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցանեն ուրա-
խութեամբ ու երգով, ինչպէս որ Դաւիթ
19 սահմաներ էր։ Եւ Դռնապանները Տէրոջը
տանը դռները կայնեցուց, որպէս զի ինչ և
իսկ կերպով անմաքուր եղող բան մը չմտնէ։
20 Ու անիկա հարիւրապետները ու ազնուա-
կանները և ժողովուրդին իշխանները ու
երկրին բոլոր ժողովուրդը առաւ, ու Թագա-
ւորը Տէրոջը տունէն իջեցուց. և բարձր դրու-
նէն Թագաւորին տունը մտան, ու Թագաւո-
րը նստեցուցին Թագաւորութեանը աթոռին
21 վրայ։ Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրա-
խացաւ, և քաղաքը հանդստութեան մէջ
էր. ու Գոթողիան սրով մեռցուցին։

ԳԼ. ԻԳ

1 Յովաս ութ տարեկան էր երբոր Թագա-
ւոր եղաւ, ու Երուսաղեմի մէջ քառասուն
տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. ու անոր մօ-
րը անունը Սարիա էր՝ Բերսաբէէ ծագէն։
2 Եւ Յովաս՝ Յովիադա քահանային բոլոր օրե-
րուն մէջ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ։
3 Ու Յովիադա անոր երկու կնիկ առնել տը-
ւաւ, ու աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։
4 Եւ ասկէ հետը Յովաս ուզեց որ Տէրոջը
5 տունը նորոգէ։ Ու քահանաները ու Դևտա-
յեցիները ժողվեց, և անոնց ըսաւ, Յուդայի
քաղաքները ելէք, ու ձեր Աստուծոյն տունը
նորոգելու համար Իսրայէլէն տարուէ
տարի տասակ ժողվեցէք, ու այս գործը չուտով
6 ըրէք. բայց Դևտացիք չուտով չըրին։ Եւ
Թագաւորը Յովիադա իշխանը կանչեց, ու
անոր ըսաւ, Տէրոջը ծառային Մովսէսին,
ու Իսրայէլի ժողովքին վկայութեան խորա-
նին համար պատրաստած տուրքը ինչո՞ւ համար
Դևտացիներէն չպահանջեցիր, որ Յուդային
7 ու Երուսաղեմին բերեն։ (Քանզի Աթալիան
Գոթողիան և անոր որդիքը Աստուծոյ տունը
աւերեր էին, ու Տէրոջը տանը բոլոր սուրբ
8 բաները Բահաղիմին նուիրեր էին։) Եւ Թա-
գաւորը հրամայեց. ու մէկ մատուռ մը շի-
նեցին, ու զանիկա Տէրոջը տանը դրանը դուր-
9 սի կողմը դրին։ Եւ Յուդայի մէջ ու Երու-
սաղեմի մէջ մունետիկ կանչել տուին, որ Աս-
տուծոյ ծառային Մովսէսին՝ անապատին մէջ
Իսրայէլին պատրաստած տուրքը Տէրոջը բերեն։
10 Եւ բոլոր իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը
ուրախացան, ու բերին մատուռին մէջը ձգե-
11 ցին, մինչև որ անիկա լեցուեցաւ։ Ու երբոր
մատուռը Դևտացւոց ձեռքով Թագաւորին
վերակացուներուն կը տարուէր, և Հանդը
կը տեսնէին որ տասակը շատցեր է, Թագա-
ւորին դրագիրը ու մեծ քահանային վերա-
կացուն կու գար, և մատուռը կը պարպէին,
ու զանիկա վերցընելով՝ իր տեղը կը դար-
ձընէին. օրէ օր այսպէս կ'ընէին, ու շատ
12 տասակ ժողվեցին։ Եւ Թագաւորը ու Յովիա-
դա զանիկա Տէրոջը տանը ծառայութեան
գործը ընողներուն կու տային. ու անոնք Տէ-
րոջը տունը նորոգելու համար՝ վարձքով քա-
րահատներ ու հիւսեր կը բռնէին. ու Տէրո-
ջը տունը ամրացընելու համար՝ երկաթագործ-
ներուն ու պղնձագործներուն ալ կու տային։
13 Եւ բանուորները կ'աշխատէին. ու նորոգու-
թեան գործը անոնց ձեռքով կատարուե-
ցաւ. ու Աստուծոյ տունը իր ձևին բերելով
14 զանիկա ամրացուցին։ Ու երբոր նորոգութիւնը
լմնցուցին, մնացած տասակը Թագաւորին ու
Յովիադայի առջևը բերին. ու անով Տէրո-
ջը տանը համար անօթներ, պաշտօնին ու
ողջակէզներուն համար ամաններ ու խնկա-
մաններ, և ոսկիէ ու արծաթէ աման-
ներ չշինեցին. ու Յովիադայի բոլոր օրերը
Տէրոջը տանը մէջ միշտ ողջակէզներ կը մա-
տուցանէին։
15 Եւ Յովիադա ծերացած ու օրերը լեցուած
ըլլալով մեռաւ. ու մեռած ատեն
16 հարիւր երեսուն տարեկան էր։ Եւ զանիկա Դաւիթի

ը Նեհեմ. գ. 28։ | ի Թագ. իբ. 2։ | ա դ Թագ. ժա. 21։
ի Ը Օր. ժգ. 9։ | լ ա Մն. իե. 2, 6։ | ժբ. 1, եւ։
ժ ա Մն. իգ. 6, 30, 31։ իգ. 1։ | խ ա Մն. իզ. 1, եւ։ | ի Տես գԼ. իզ. 5։
ժ դ Թագ. ժա. 19։ | ի դ Թագ. ժբ. 4։

ի դ Թագ. ժբ. 7։ | կ. 44։ | ծ Հմր. 6։
ի ԵԼ. Լ. 12, 13, 14, 16։ | ի ԳԼ. խա. 17։ | ի դ Թագ. ժբ. 10։
ղ Թագ. ա. 50։ Գար. | ի դ Թագ. ժբ. 4։ | լ Տես դ Թագ. ժբ 13։
ի դ Թագ. ժբ. 9։

քաղաքին մէջ Թագաւորաց հետ Թաղեցին. քանզի անիկա Իսրայէլի մէջ Աստուծոյ ու անոր տանը համար աղէկութիւն ըրեր էր։
17 Եւ Յովհադային մեռնելէն ետքը Յուդայի իշխանները եկան, ու Թագաւորին խոնարհութիւն ըրին. անոնք Թագաւորը ա-
18 նոնց մտիկ ըրաւ. ու իրենց հարցը տէր Աստուծոյն տունը Թողուցին, և Աստարովթի կուռքերուն ու չաստուածներուն ծառայութիւն ըրին և Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ բարկութիւն եկաւ իրենց այս յանցան-
19 քին համար։ Ւ Անոնց մարգարէներ իրկեց, որ զանոնք տէրոջը դարձնեն. ու անոնց վկայութիւն ըրին, բայց անոնք մտիկ չըրին։
20 Եւ Յովհադա քահանային որդւոյն Զաքարիային վրայ Աստուծոյ Հոգին եկաւ, ու անիկա ժողովուրդին մէջը բարձր տեղ մը կայնեցաւ, ու անոնց ըսաւ, Աստուած այսպէս կ՚ըսէ. Ինչո՞ւ համար տէրոջը պատուիրանքներէն կը խոտորիք. դուք չեք յաջողութիւն պիտի չգտնէք, ւքանզի դուք տէրը մերժեցիք, ան ալ ձեզ պիտի մերժէ։
21 Եւ անոնք անոր դէմ միաբանեցան, ու զանիկա Թագաւորին հրամանով տէրոջը տանը
22 գաւիթին մէջ քարերով քարկոծեցին։ Եւ Յովաս Թագաւորը անոր Հօրը Յովհադային իրեն ըրած բարերարութիւնը չյիշելով՝ անոր որդին մեռցուց. ու անիկա մեռած առնը ըսաւ, Տէրը տեսնէ ու դատէ։
23 Եւ հետեւեալ տարին Ասորւոց զօրքը անոր դէմ ելլելով Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ եկան, ու ժողովուրդին բոլոր իշխանները մեռցուցին, ու անոնց բոլոր աւարը Դամասկոս
24 կոսի Թագաւորին իրկեցին։ Ասորւոց զօրքը քիչ մարդոցմով եկաւ, բայց Տէրը խիստ շատաւոր եղող զօրքը անոնց ձեռքը մատնեց. քանզի անոնք իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը թողուցեր էին։ Այսպէս Ասորիք Յոաշին
25 դատաստանը կրեցին։ Ու երբոր անոնք գացին անկէ, մեծ հիւանդութիւններու մէջ ձգելով զանիկա, անոր ծառաները անոր դէմ դաւաճանութիւն ըրին Յովհադա քահանային որդւոյը արեանը համար, ու զանիկա իր անկողնին մէջ սպաննեցին, ու մեռաւ. ու զանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ Թաղեցին, բայց Թագաւորաց դե-
26 րեզմաններուն մէջ չթաղեցին։ Եւ անոր դէմ դաւաճանութիւն ընողները սոսկ էին. Ամմոնացի կնկանը Սամաթին որդին Զաբադ, ու Մովաբացի կնկանը Սամարիթին որդին
27 Յովզաբադ։ Եւ անոր որդւոյը համար, ու իր վրան նշուածը մեծ բանին չատութեանը համար, ու Աստուծոյ տանը †նորոգութեանը համար՝ ահա Թագաւորաց գրքին յիշատակարանին մէջ գրուած է։ Ու անոր տեղը անոր որդին Ամասիա Թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Ամասիա իր Թագաւորութեանը սկիզբը ութ վարմունք կ՚ունէր։ 3 գաւաճանութիւն ընողներուն պատիժ դատաստան կ՚ընէ. 5 Եդոմացիները վրայ երթալու համար՝ Իսրայէլացիներէն զօրաց դարձ մը վարձքով կը բռնէ, սակայն մէկ մարգարէի մը խօսքով իր տուած հարիւր տաղանդը կորսնցնելով, ան զօրքերը ետ կը խրկէ. 11 Եդոմացիները կը յաղթէ. 10, 13 Իսրայէլացիք՝ իրենց ետ խրկուելուն վշտանալով՝ Բեթ-հորոնի մէջ 3000 հոգի կը սպաննեն. 14 Ամասիա Եդոմի աստուածները կը ծառայէ, ու մարգարէին խրատը կ՚անարգէ. 17 Յովասը գրգռելով՝ ինք իր կործանումը պատճառ կ՚ըլլայ. 25 Ամասիային Թագաւորութեանը օրերը. 27 Անոր դաւաճանութեամբ սպաննուիլը։

1 Ամասիա քսան ու հինգ տարեկան էր երբոր Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսան ու մէկ տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Յովադան էր, ու Երուսա-
2 ղէմացի էր։ Եւ Տէրոջը առջեւը ուղղութիւն ըրաւ, բայց ոչ կատարեալ սրտով։
3 Ու երբոր Թագաւորութիւնը անոր վրայ հաստատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, որոնք իր Հայրը Թագաւորը սպաններ էին.
4 բայց անոնց որդիքը չմեռցուց, ինչպէս որ Մովսէսին օրինաց գրքին մէջ գրուած է, որ Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով, Տղոց յանցանքին համար հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն յանցանքին համար տղաքը չմեռցուին, հապա ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռ-
5 ցուի։ Եւ Ամասիա Յուդան ժողվեց, ու անոնց տոհմերուն վրայ հազարապետներ ու հարիւրապետներ դրաւ բոլոր Յուդայի ու Բենիամինի մէջ, և զանոնք քսան տարեկանէն վեր համրեց, ու պատերազմի ելլող և նիզակ ու վահան կրող երիք հարիւր հազար ընտիր
6 զէր գտաւ։ Ու անիկա հարիւր տաղանդ արծաթով Իսրայէլէն հարիւր հազար զօրաւոր
7 կտրիճ վարձքով բռնեց։ Եւ Աստուծոյ մարդ մը եկաւ անոր ու ըսաւ, Ով Թագաւոր, Իսրայէլի զօրքը քեզի հետ չերթայ. քանզի Տէրը Իսրայէլի հետ՝ այսինքն բոլոր Եփրեմի
8 որդւոյը հետ չէ. Բայց թէ որ դուն երթալ կ՚ուզես՝ ամուր ըրէ, -- պատերազմի համար ուժովցիր, Բայց Աստուած թշնամիին առջեւը պիտի կործանէ քեզ. քանզի Աստուծոյ ու

ե գ Թագ. ժգ. 23։
զ Դատ. ե. 8։ Գէդ. ժգ. 1։ իե. 13։ իթ. 8։ լը. 25։
է Գէդ. լգ. 15։ Իսրեմ. ե. 25։ 26։ իե. 4։
ը Գէդ. ժե. 1։ ի. 14։
թ Թագ. ժգ. 41։
ժ Գէդ. ժե. 2։
ժա Մատ. իգ. 35։ Գատ. է. 57։ 58։
ժբ Եզր. ինգերբ։
ժգ գ Թագ. ժբ. 17։
ժդ Դհ. իգ. 8։ բ Օր. լբ. 30։ Ես. Լ. 17։
ժե Դհ. իգ. 25։ բ Օր. իբ. 25։
ժզ Գէդ. իբ. 8։ Եսա. ժ. 5։
ժէ գ Թագ. ժբ. 20։
ժը Հմր. 21։

ի գ Թագ. ժբ. 21։
ժա Հոսէ Յովզաբար։
ժբ գ Թագ. ժբ. 18։
ժգ Եզր. Հիմնոր
ժդ գ Թագ. ժբ. 21։
—
ժե գ Թագ. ժգ. 1։ Եւ։
ժզ Տես գ Թագ. ժգ. 4։ Հմր. 14։
ժէ գ Թագ. ժգ. 3։ Եւ։
ժը բ Օր. իգ. 16։ Թագ. ժգ. 6։ Բեմ. լ. 30։ Ղեկ. ժբ. 20։
ի Թուա. ա. 3։
ա Գէդ. ի. 6։

կործանելու զօրութիւնը Աստուծոյ ձեռքն է։
9 Եւ Ամասիա Աստուծոյ մարդուն ըսաւ, Հապա ի՞նչպէս ընելու է ան հարիւր տաղանդը՝ որ ես Իսրայէլի զօրքին տուի. ու Աստուծոյ մարդը ըսաւ, Տէրը քեզի անկէ աւելին կրնայ
10 նայ տալ։ Եւ Ամասիա եփրեմէն իրեն եկող գունդերը զատեց, որ իրենց տեղը երթան. ու անոնք Յուդայէ վրայ խիստ սրդոզեցան, ու տաստիկ բարկութեամբ իրենց տեղը դարձան։
11 Եւ Ամասիա ուժովցաւ ու իր զօրքը հանեց, ու Աղի ձորը գնաց, և Սէիրի որդւոց
12 մէ տասը հազարը գերկաւ, ու տասը հազարն ալ Յուդայի որդիքը ողջ դերի առին, և քարաժայռին գլուխը տարին, ու զանոնք քարաժայռին գլխէն վար ձգեցին, ու ամէնքն ալ կտոր կտոր եղան։
13 Եւ ան զօրքերը՝ որոնք Ամասիա հետ խրկեց, որ իրեն հետ պատերազմի չերթան, Յուդայի քաղաքներուն վրայ յարձակեցան՝ Սամարիայէն մինչև Բեթհորոն, ու անոնցմէ երեք հազար մարդ սպաննեցին, և շատ աւար առին։
14 Ու երբոր Ամասիա եդոմեայեցիները ջարդելէն դարձաւ, Սէիրի որդւոցը աստուածները բերաւ. ու զանոնք կանգնեց, որ իրեն աստուածներ ըլլան. և անոնց առջևը երկրպագութիւն կ'ընէր, ու անոնց խունկ կը
15 ծխեր։ Ու Տէրոջը բարկութիւնը Ամասիայէն վրայ բորբոքեցաւ, և անոր մէկ մարգարէ մը խրկեց՝ ըսելով, Դուն ինչո՞ւ փնտռեցիր ան ժողովուրդին աստուածները՝ որոնք չկրցան իրենց ժողովուրդը քու ձեռքէդ աղա-
16 տել։ Ու երբոր անոր հետ կը խօսէր, Թա-գաւորը ըսաւ անոր, Միթէ քեզ թագաւորի խորհրդակա՞ն դրին. լուռ կեցիր, *չըլլայ որ" քեզ զարնեն։ Եւ մարգարէն լռեց. ու ըսաւ, Աչքս դիտեմ որ Աստուած Խորհեր է քեզ կորսընցնելու, որովհետև իմ խրատս մտիկ չըրնելով՝ այս բանը ըրիր։
17 Եւ †Յուդայի Ամասիա թագաւորը խորհուրդ ըրաւ, ու Իսրայէլի թագաւորին՝ Յեհուի որդւոյն Յովաքազի որդւոյն Յովասին հետ խրկեց՝ ըսելով, Եկուր, երես երեսի տես-
18 նուինք։ Եւ Իսրայէլի Յովաս թագաւորը Յուդայի Ամասիա թագաւորին հետ խրկեց ու ըսաւ, Լիբանանի փուշը Լիբանանի եղեւնիային պատգամ խրկեց՝ ըսելով, Քու աղջկդ իմ տղուս կնիկ տուր. բայց Լիբանանի մէջ եղող գազան գազանը անցաւ, ու փուշը
19 կոխկրտեց։ Դուն՝ Ահա եդոմը զարկի՝ ըսիր, ու քու սիրտդ քեզ բարձրացընելով հպարտացուց. հիմա քու տունդ նստէ. քանզի դի ինչո՞ւ համար չարութեան խառնուիս, որ
20 ի քեզ ես դուն՝ ու քեզի հետ Յուդան ալ։ Բայց Ամասիա մտիկ չըրաւ. քանզի Աստուծմէ եղաւ, որ զանոնք Եդոմայեցւոց աստուածներուն ձեռքը մատնէ, Եդոմայեցւոց աստուածնե-
21 րը փնտռտելնուն համար։ Ուստի Իսրայէլի Յովաս թագաւորը եկաւ. և ինքը ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը Յուդայի Բեթսամիսին
22 մէջ երես երեսի տեսնուեցան։ Եւ Յուդա Իսրայէլին առջևը յաղթուեցաւ, ու ամէն
23 մարդ իր վրանը փախաւ։ Եւ Իսրայէլի Յովաս թագաւորը՝ †Յովաքազի որդւոյն Յովասին որդին Ամասիան Յուդայի թագաւորը Բեթսամիսի մէջ բռնեց, ու զանիկա Երուսաղէմ տարաւ. ու Եփրեմի դռնէն մինչև Անկեան դուռը՝ երեսունեմի պարսպին չորս
24 հարիւր կանդունը փլցուց։ Եւ բոլոր ոսկին ու արծաթը, և Աստուծոյ տանը մէջ գըտնուած՝ Աբդեդոմին գտի բոլոր առաններուն, ու թագաւորին տանը գանձերը, և պատանդներ ալ ---, ու Սամարիա դարձաւ։
25 Եւ Յուդայի թագաւորը †Յովասի որդին Ամասիա՝ Իսրայէլի թագաւորին Յովաքազի որդւոյն Յովասին մեռնելէն հետը՝ տասնու-
26 հինգ տարիապրեցաւ։ Ու Ամասիային միւս գործք պատմութիւնը՝ առաջինը ու վերջինը՝ ահա Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորներուն
27 գրքին մէջ գրուած է։ Եւ Ամասիա երբոր Տէրոջմէ հետևելէն խոտորեցաւ, անոր դէմ Երուսաղէմի մէջ դաւաճանութիւն բրին. ու անիկա Լաքիս փախաւ. բայց անոր հետևէն Լաքիս տղայ խրկեցին, և զանիկա հոն մեռ-
28 ցուցին։ Ու ձիերով վերցուցին, ու զանիկա իր հայրերուն հետ †Յուդայի քաղաքին մէջը թաղեցին։

ԳԼ· ԻԶ

1 Ոզիա կը թագաւորէ, ու Ջաքարիային օրերը Տէրոջը հետևելուն համար յաջողութիւն կը գտնէ։ 16 Անիկա հպարտութեամբ քահանային պաշտօնին ձեռք կը զարնէ. անոր համար բորոտութեամբ կը պատժուի։ 22 Ոզիա կը մեռնի, ու Յովաթամ անոր տեղը կը յաջորդէ։

1 Եւ բոլոր Յուդայի ժողովուրդը †Ոզիան առին, որ տասնուվեց տարեկան էր, ու զանիկա իր հօրը Ամասիայի տեղը թագաւոր
2 դրին։ Աիլա եղաթը չինեց, ու թագաւորը իր հայրերուն հետ քնանալէնետքը՝ զանիկա
3 Յուդային հետ դարձուց։ Ոզիա տասնուվեց տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունուերկու տարի թագաւորութիւն բրաւ. և անոր մօրը անունը
4 Յեքէլիա էր, ու Երուսաղէմացի էր։ Եւ անիկա Տէրոջը առջևը ուղղութիւն բրաւ, իր

ե Աստ· ժ· 22։
ը գ Թագ· ժգ· 7։
թ Տես գլ· իբ· 23։
ժ Եզ· ի· 3, 5։
ի Սալ· ղգ· 5։
լ Հմր· 11։
խ Կամ ինչո՞ւ
ծ ա Թագ· բ· 25։
կ գ Թագ· ժգ· 8, 9, և։
հ գ Թագ· ժբ· 15։ Գլ· իբ· 7։
ձ Հմր· 14։
ղ Տես գլ· իա· 17։ իբ· 1, 6։
ճ գ Թագ· ժգ· 17։
մ Կամ Դաւիթի· գ Թագ· ժգ· 20։
յ գ Թագ· ժգ· 21, 22։ ժե· 1, և։

5 հօրը Ամասիային բոլոր ըրածին պէս։ Ու [f]Ա-
մասիա ծախսքներուն համար հզոր Զաբարիա-
յին օրերը [g]զօրաւած կը խնդրէր. և Տէրը
խնդրած օրերը Ազատած անոր յաջողութիւն
6 կու տար։ Ու եբաւ [h]փղչացւոց հետ պատե-
րազմ ըրաւ. և Գեթի պարիսպը, Յաբնէի
պարիսպը ու Ազոտոսի պարիսպը փլցուց.
և Ազոտոսի [i]---ին մէջ ու փղչացւոց --
7 րէչ երկիրներուն մէջ քաղաքներ չինեց։ Եւ Ա-
մասիա անոր օգնութիւն ըրաւ [k]փղշտացւոց
դէմ, ու Գուր-բահաղ բնակող Արաբացւոց
8 դէմ ու Մաոնացւոց դէմ։ Եւ Ամմոնացիք
Ոզիային հրնծաներ կու տային. ու անոր անու-
նը մինչև Եգիպտոսի մուտքը տարածուեցաւ,
9 քանզի անիկա խիստ ուժովցաւ։ Եւ Ոզիա
Երուսաղէմի մէջ՝ [l]Անկիւն դրանը վրայ, ու
Ձորին դրանը վրայ, և [m]դարձուած բնին
վրայ աշտարակներ չինեց, ու զանոնք ամրա-
10 ցուց։ Եւ անապատին մէջ աշտարակներ չի-
նեց, ու շատ ջրհորներ փորեց. քանզի անի-
կա դաշտի մէջ ու Հովիտի մէջ շատ անասուն-
ներ, -- լեռնակողմն նաև Կարմեղոս [n]--ը
երկրագործներ ու այգեգործներ ունէր. քան-
11 զի երկրագործութիւնը կը սիրէր։ Եւ Ոզիա՝
Յեհիէլ գրագրապետին ու Մասեիա ասարիանին
ձեռքովը համրուած թուոյն համեմատ, թա-
գաւորին իշխաններէն Անանիային ձեռքին
տակը՝ դունդով պատերազմի ելլող զօրքեր
12 ունէր։ Բոլոր զօրաւոր կարիճներուն առնմա-
պետներուն թիւը երկու հազար վեց հարիւր
13 էր։ Եւ անոնց ձեռքին տակը երեք հարիւր
հօթը հազար հինգ հարիւր պատերազմող
մարդ կար, որոնք մեծ ուժով կը պատերազ-
մէին, ու թշնամիին դէմ թագաւորին օգնու-
14 թիւն կ'ընէին։ Եւ Ոզիա ան բոլոր զօրքին
համար վահաններ, նիզակներ, սաղաւարտ-
ներ, դրահներ, աղեղներ ու քարերու համար
15 պարսատիկներ պատրաստեց։ Ու անիկա Երուսա-
ղէմի մէջ պատերազմական հարստարուես-
թեամբը մեքենաներ չինեց, որ նետեր ու մեծ
քարեր նետելու համար՝ աշտարակներուն վրայ
և անկիւններուն վրայ կենան. ու անոր անու-
նը հեռու տեղեր տարածուեցաւ, վասն
զի անիկա զարմանալի օգնութիւններ գտաւ,
16 մինչև որ ուժովցաւ։ Բայց [o]երբոր ուժովցաւ,
անոր [p]սիրտը հպարտանալով [q]չարութիւն
բրաւ, և իր Տէր Աստուծոյն դէմ յանցանք
գործեց. ու [r]Տէրոջը տաճարը մտաւ, որ
17 խունկի սեզանին վրայ խունկ ծխէ։ Եւ անոր
ետևէն [s]Ազարիա քահանան մտաւ, ու անոր
հետ Տէրոջը ութսուն քահանաները՝ որոնք
18 զօրաւոր մարդիկ էին. Եւ անոնք Ոզիա թա-
գաւորին դէմ կեցան, ու անոր ըսին, Ով Ոզիա,
[t]քեզի չյինար որ Տէրոջը խունկ ծխես, հա-
պա [u]Ահարոնեան քահանաները՝ որոնք
խունկ ծխելու համար սրբուած են. սրբա-
նէն դուրս ելիր, քանզի յանցանք գործեցիր.
ու -- [v]--ին համար Տէր Աստուծմէ պատիւ պիտի
19 չառնես։ Եւ Ոզիա բարկացաւ, ու անոր ձեռ-
քը խունկ ծխելու համար բուրվառ կար. ու
երբոր քահանաներուն բարկացաւ, քահանա-
ներուն առջևը՝ Տէրոջը տանը մէջ խունկի
սեզանին քովը՝ անոր ճակատին վրայ [w]բորո-
20 տութիւն ելաւ։ Եւ Ազարիա քահանայա-
պետը ու բոլոր քահանաները անոր նայեցան,
և ահա անոր ճակատին վրայ բորոտութիւն
կար, ու զանիկա չատով անկէ հանեցին. ու
անիկա ալ [x]ելլելու արտօրաց, քանզի Տէրը
21 զանիկա զարկեր էր։ [y]Եւ Ոզիա թագաւորը
մինչև իր մահուան օրը բորոտած էր, ու [z]զատ
տան մը մէջ բորոտած կը նստէր, վասն զի
Տէրոջը տունէն արդիլուեցաւ, ու անոր որդին
Յոթամ՝ թագաւորին տանը վրայ ըլլալով՝
երկրին ժողովուրդը կը դատէր։
22 Եւ Ոզիային մնացորդ պատմութիւնը՝ ա-
ռաջինը ու վերջինը՝ [a]Ամովսի որդին Եսայի
23 մարգարէն գրեց։ [b]Եւ Ոզիա իր հայրերուն
հետ քնացաւ. ու զանիկա իր հայրերուն հետ
թագաւորաց դերեզմաններուն դաշտին մէջը
թաղեցին. վասն զի ըսին, Անիկա բորոտ է։
Եւ անոր որդին Յոթամ անոր տեղը թա-
գաւորեց։

ԳԼ. ԻԷ

1 Յոթամ [c]քսանհինգ տարեկան էր երբոր
թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնու-
վեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և
անոր մօրը անունը Յերուսա էր, ու Սա-
2 դոկին աղջիկն էր։ Եւ իր հօրը Ոզիային
բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը առջևը ուղղու-
թիւն ըրաւ. բայց Տէրոջը տաճարը չմտաւ.
ու [d]ժողովուրդը տակաւին ապականած էր։
3 Անիկա Տէրոջը տանը ամենէն բարձր դուռը
չինեց, ու [e]Ոփելի պարսպին վրայ չատ [f]--ներ
4 չինեց։ Եւ Յուդայի լեռնակողմը քաղաքներ,
ու անտառներու մէջ բերդեր ու աշտարակ-
5 ներ չինեց։ Եւ անիկա Ամմոնի որդւոցը թա-
գաւորին հետ պատերազմ ըրաւ, ու զանոնք
յաղթեց. և նոյն տարին Ամմոնի որդիքը հա-

[f] Ծն. խա. 15։ Դան. ա. 17։ բ. 19։ ժ. 1։
[g] Տես Գէ. խգ. 2։
[h] Եր. ժգ. 29։
[i] Գէ. խա. 10։
[k] բ Թագ. ը. 2։ Գէ. ժէ. 11։
[l] գ Թագ. ժգ. 13։ Նէեմ. գ. 13. 19. 32։ Զեփ. ժգ. 10։
[m] բ Օր. ը. 15։
[n] բ Օր. ը. 14։ Գէ. իէ. 19։
[o] ա Մն. գ. 10։
[p] Թես. ժգ. 40։ ժը. 7։
[q] Եչ. ը. 7. 8։
[r] Թես. ժբ. 10։ գ Թագ. ե. 27։
[s] Եսթ. գ. 12։
[t] գ Թագ. ժե. 5։
[u] Ղև. ժգ. 46։ Թես. ե. 2։
[w] Եր. ա. 1։
[x] գ Թագ. ժե. 32։ Ես.
[y] գ Թագ. ժե. 33։
[z] Գէ. ԼԳ. 14։ Ղէ. եմ. գ. 26։
[a] Եսայ. ա. 1։
[b] Եր. ա. 1։
[c] Յոթամ բարի վարմունք ունենալով կը յաջողի։ 5 Ամմոնացիները կը հնազանդեցնէ։ 7 Յոթամին թագաւորութեանը օրերը։ 9 Ախազ անոր տեղը կը յաջորդէ։

ըիւր տաղանդ արծաթ, ու տասը հազար քոռ ցորեն, և տասը հազար [1]սաղ դարի տուին անոր. այսպէս երկրորդ ու երրորդ
6 տարին ալ Ամմոնի որդիքը բերին անոր։ Եւ Յովաթամ զօրացաւ, վասն զի իր ճամբաները իր Տէր Աստուծոյն առջեւը չիակեց։
7 Ու Յովաթամին մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր պատերազմները ու ճամբանե-
8 րը ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորաց
9 գրքին մէջ գրուած է։ Տասնիւ թագաւոր եղած առեներ քսանուհինդ տարեկան էր, ու տասնուվեց տարի Երուսաղեմի մէջ թագա-
9 ւորութիւն ըրաւ։ [2]Եւ Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու [3]քանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. և անոր որդին Ահաք անոր տեղը թագաւորեց։

ԳԼ. ԻՀ

1 Ահաք [4]քսան տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղեմի մէջ տասնուվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և իր հօրը Դաւիթին պէս Տէրոջը առջեւը ուղղութիւն
2 չըրաւ. Հապա Իսրայէլի թագաւորաց ճամ-
3 բաներուն մէջ քալեց, ու [5]Բահաղիմին [6]ձուլա-
3 ծոյ կուռքեր չինեց։ Եւ անիկա [7]Ենոմմի որ-
4 դւոյն ձորին մէջ խունկ կը ծխէր, ու [8]իր որդիները կրակով այրեց՝ ան ազգերուն գար-
4 շելի սովորութիւններուն համեմատ, որոնք Տէրը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռնտեց։
4 Եւ բարձր տեղուանքը, ու լերուներու վը-
5 րայ, և ամէն կանանչ ծառերու տակ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր։
5 Եւ [9]անոր Տէր Աստուածը զանիկա Ասորւոց թագաւորին ձեռքը մատնեց. ու [10]զանիկա զարկին, և անկէ խիստ չատ գերիներ առին, ու Դամասկոս տարին. նաև Իսրայէլի թա-
6 գաւորին ձեռքը մատնուեցաւ, որ զանիկա մեծ հարուածով զարկաւ։ Եւ [11]Ռովմելեայի որդին Փակէհ մէկ օրուան մէջ Յուդային հարիւր քսան հազար [12]մարդ սպաննեց, որոնց ամէնն ալ զօրաւոր կորիճներ էին. քանզի իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը թողուցեր
7 էին։ Ու Եփրեմին Զիքրի անուանի զօրաւոր մարդ մը թագաւորին որդին Մաասիան և պալատին հազարապետը Եղրիկամը ու Թա-

8 դաւորին փոխանորդը Եղկանան մեռցուց։ Եւ Իսրայէլի որդիքը իրենց [13]եղբայրներէն՝ կնիկ-
ներ ու տղաքներ ու աղջիկներ՝ երկու հա-
բիւր հազար դերի առին. և անոնցմէ չատ աւարներ առին, ու աւարը Սամարիա տա-
9 րին։ Եւ հոն Տէրոջը մէկ մարգարէն կար Ով-
դեդ անունով, որ Սամարիա եկող զօրքին դիմացը ելաւ ու անոնց ըսաւ, Ահա [14]ձեր հայրերուն Տէր Աստուածը Յուդայի վրայ բարկանալուն համար՝ զանոնք ձեր ձեռքը մատնեց. ու մեռցուցիք զանոնք այնպէս բար-
10 կութեամբ որ [15]մինչև երկինքը հասաւ։ Եւ հիմա կը մտածէք որ Յուդայի ու Երուսաղեմի որդիքը՝ ձեզի ծառաներ ու աղախիններ ընէք. չէ՞որ ձեր Տէր Աստուածոյն առջեւը միայն
11 դուք յանցաւոր կ'ըլլաք։ Ու հիմա լսեցէք մեկ ըրէք, ու եղբայրներէն առիք. [16]քանզի Տէ-
12 րոջը սաստիկ բարկութիւնը ձեր վրայ է։ Ու Եփրեմի որդւոցը իշխաններէն Յոհանանի որ-
դին Ազարիա, Մեսեզամոթի որդին Բարա-
քիա, Սեղղումի որդին Եղեկիա ու Ադ-
դիայի որդին Ամեսայի պատերազմէն եկող-
13 ներուն դէմ կեցան, Եւ անոնց ըսին, Գերի-
ները հոս մի բերէք. քանզի մենք Տէրոջը առ-
ջեւը յանցաւոր ըլլալով՝ դուք կ'ուզէք աւելի
մեր մեղքերուն ու մեր յանցանքներուն վրայ
աւելցնել. [17]մեղս որ մեր յանցանքը չատ է,
ու Իսրայէլի վրայ սաստիկ բարկութիւն կայ։
14 Անոնք զինուորները իշխաններուն ու բոլոր ժողովքին առջեւը թողուցին գերի-
15 ները ու աւարը։ Եւ [18]իրենց անուններովը յի-
շուած մարդիկը ելան, ու գերիները առին, ու բոլոր մերկ եղողները աւարէն հագցուցին. անոնց հանդերձներ ու կօշիկներ հագցուցին, [19]զանոնք կերցուցին՝ խմցուցին ու եղով օծե-
ցին, և բոլոր տկարները էշերու վրայ հեծ-
ցնելով՝ [20]Երիքովի քաղաքը երիքով տարին անոնց եղբայրներուն քովը, ու իրենք Սամարիա դարձան։
16 [21]Անոնք Ահաք թագաւորը Ասորեստանի թագաւորներուն պատգամ խրկեց, որ իրեն
17 օգնութիւն ընեն. վասն զի Եդոմացիք նորէն եկեր էին, ու Յուդան գարնելով՝ գե-
18 րիներ տարեր էին։ [22]Փղշտացիք ալ՝ դաշտի մէջ ու Յուդայի հարաւային կողմը եղող քա-
ղաքներուն վրայ յարձակելով՝ Բեթսամիսը, Այեղոնը, Գադերովթը, Սոքովը ու անոր գե-
ղերը, և Թամնան ու անոր գեղերը, և Գամ-
զովը ու անոր գեղերը առեր ու հոն բնա-
19 կեր էին։ վասն զի Տէրը [23]Իսրայէլի թագա-

---

[1] Աքսղ չար վարմունք ունենալով՝ Ասորիներէն խիստ չատ նե-
ղութիւն կը կրէ։ 6 Յուդայեանք Իսրայէլացիներէն գերի կը
առնուին, բայց Ովեդ մարգարէին խրատովը էս կը խրկը-
ւին։ 16 Աքսղ Ասորեստանի թագաւորէն օգնութիւն կը
խնդրէ, բայց անկէ օգուտ մը չգտներ։ 22 Իր նեղութեան
առեներ ալ աւելի կռապաշտութեան կը դառնայ։ 26 Աքսղ կը
մեռնի, ու Եզեկիա անոր տեղը կը յաջորդէ։

[1] Ա Թագ. ժե. 38։
—
[2] Բ Թագ. ժգ. 2։
[3] Դատ. բ. 11։
[4] Եզ. ԼԴ. 17։ Դ Թագ. ժե. 38։ ժԹ. 4։
[5] Դ Թագ. իգ. 10։
[6] Ղե. ժը. 21։ Դ Թագ. ժգ. 3։ Դ Ը. ԼԴ. 6։
[7] Ես. ե. 1։
[8] Դ Թագ. ժգ. 5, 6։
[9] Դ Թագ. ժե. 27։
[10] Դ Թագ. իգ. 5։ Բ Գ. ժա. 4։
[11] Սաղ. կԹ. 26։ Եսա. ժ. 5։ խե. 6։ Եզեկ. խե. 12, 15։ իգ. 2։ Աբդ. 10։
[12] Յակ. բ. 13։
[13] Հմր. 12։
[14] Դ Թագ. գ. 22։ Ասակ. խե. 21, 22։ Դատ. գ. 27։ Հրամ. ժը. 20։
[15] Բ Օր. ԼԴ. 3։ Դատ. ա. 16։
[16] Դ Թագ. ժգ. 7։
[17] Եզեկ. ժգ. 27, 57։
[18] Գ Ը. իա. 2։

ւորքն Աքազին պատճառաւը Յուդան նկուն
ըրաւ. որովհետեւ անկից Յուդան *գլխէ հա-
20 նեց," ու Տէրոջմէ ապատամբեցաւ: Եւ Աս-
բեսաանի թագաւոր-փաղաստր թագաւորը ա-
նոր եկաւ, ու զանկից նեղեց. բայց անոր
21 օգնութիւն չըրաւ: Քանզի թէպետեւ Աքազ
Տէրոջը տունէն ու թագաւորին և իշխան-
ներուն տուներէն †բաժիններ առաւ, ու Աս-
բեսաանի թագաւորին տուաւ, բայց անկից
օգնութիւն չըրաւ անոր:
22 Եւ իր նեղութեանը մէջ՝ ալ աւելի Տէրոջը
դէմ մեղք կը գործէր. ասանկ ‡ՈՒԶ ՆԱ էր
23 Աքազ թագաւորը: Ու †անկից զոհեր կը մա-
տուցանէր Դամասկոսի աստուածներուն՝ ո-
րոնք զինքը զարկեր էին. քանզի ըսաւ, Աս-
բեսայ թագաւորներուն աստուածները անոնց
օգնութիւն ընելուն համար՝ անոնց զոհ մա-
տուցանեմ, որ ինծի օգնութիւն ընեն. բայց
անոնք իրեն ու բոլոր Իսրայէլին աւերմանը
24 պատճառ եղան: Եւ Աքազ Աստուծոյ տանը
անօթները ժողվեց, ու զանոնք կտրատեց, ու
Տէրոջը տանը դռները գոցեց, ու Երուսաղե-
մին ամէն անկիւնները իրեն սեղաններ շինեց:
25 Եւ Յուդայի ամէն քաղաքներուն մէջ բարձր
տեղեր շինեց, որ ուրիշ աստուածներու խունկ
ծխէ, ու իր հայրերուն Տէր Աստուածը սըր-
դողցուց:
26 Եւ անոր միացորդ պատմութիւնը ու բո-
լոր վարմունքը՝ առաջինը ու վերջինը՝ ահա
Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորներուն գըր-
27 քին մէջ գրուած է: Եւ Աքազ իր հայրե-
րուն հետ քնացաւ. ու զանկից Երուսաղէմ
քաղաքին մէջ թաղեցին, բայց Իսրայէլի թա-
գաւորներուն գերեզմաններուն չտարին. և անոր
որդին Եզեկիա անոր տեղը թագաւոր եղաւ:

ԳԼ. ԻԹ

1 Եզեկիա քսանուհինգ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսան-
ուինը տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Աբիա էր, ու †Զաքարիային աղ-
2 ջիկն էր: Եւ Անկիա իր հօրը Դաւիթին բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը առջեւը ուղղութիւն ըրաւ:
3 Անկիա իր թագաւորութեանը առաջին տա-
րուն առաջին ամիսը †Տէրոջը տանը դռները

* Կ՚ի թագաւորեցաւ ու նորոգութիւն ը-նելու. Եզ. իբ. 25:
† Կ՚ինչ որ կար
‡ Տես գլ. իե. 14:
† Երեմ. իզ. 17, 18:
† Տես գլ. իթ. 3, 7:
* գ Թագ. ժե. 29: ժգ. 7, 8, 9:
† գ Թագ. ժե. 29:
† գ Թագ. ժգ. 19, 20:
* գ Թագ. ժը. 1:
† Գլ. իգ. 5:
‡ Տես գլ. իբ. 24: Հմմ. 7:
† ա Մն. ժե. 12: Գլ. լե. 6:
† Երեմ. բ. 27. Եզ. զկ. ը. 16:
‡ Է՚ր. կռնակ գոչ. ձուլին:
† գ Թագ. իթ. 8: Երեմ. ժը. 16: ժթ. 8: իե. 9, 18: իթ. 18:
† Գլ. իբ. 24:
† Գլ. իգ. 18:
† Գլ. իբ. 5, 6, 8. 17:
† Գլ. ժե. 12:
† Թագ. գ. 6. ը. 14: ժը. 2, 6:
† Հմմ. 5:
† Գլ. լ. 12:
† ա Մն. իգ. 28:

4 բացաւ, ու զանոնք նորոգեց: Եւ քահանա-
ները ու Ղեւտացիները բերել տուաւ, ու զա-
նոնք արեւելեան հրապարակին մէջ ժողվեց,
5 Եւ անոնց ըսաւ, Լսեցէք ինծի մտիկ ըրէք, ով Ղե-
ւտացիներ, †հիմա սրբուեցէք, ու ձեր հարցը
Տէր Աստուծոյն տունը սրբեցէք, և պղծու-
6 թիւնը սրբարանէն դուրս հանեցէք. քանզի
մեր հայրերը ապատամբեցան, ու մեր Տէր
Աստուծոյն առջեւը չարութիւն ըրին, ու զա-
նկից մոռցան. և †իրենց երեսը Տէրոջը
խորանէն դարձուցին, ու ‡արհամարհեցին
7 զանիկա." †Արահին գոնները ալ գոցեցին, ճրագ-
ները մարեցին, խունկ չծխեցին ու սուրբ տե-
ղը Իսրայէլի Աստուծոյն ողջակէզ չմատուցին:
8 Անոր համար Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ
†Տէրոջը բարկութիւնը եկաւ, ու զանոնք
†խռովութեան, աւերման ու †խայտառակու-
թեան մէջ ձգեց, ինչպէս որ ‡ձեր աչքե-
9 րով կը տեսնէք: Եւ ահա պատճառաւ անոնց
†մեր հայրերը սրով ինկան, ու մեր տղաքնե-
րը և աղջիկները ու կնիկները գերութեան
10 մէջ են: Հիմա իմ սրտիս մէջ ‡-‡-‡ ունիմ, որ
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն հետ †ուխտ ընեմ,
որպէս զի իր սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ
11 դառնայ: Որդի, որդեակք իմ, անհոգութիւն
մի ընէք. վասն զի Տէրը †ձեզ ընտրեց, որ
իրեն ծառայութիւն ընելու համար իր առջեւը
կայնիք, իրեն սպասաւորներ ըլլաք ու խունկ
ծխէք:
12 Անոնք ոտք եղան Ղեւտացիները՝ այսինքն
Կահաթի որդւոցմէ Ամեսայիի որդին Մահաթ,
ու Ազարիայի որդին Յովել. և Մերարիի
որդւոցմէ՝ Աբդիի որդին Կիս, ու Յաղելելի
որդին Ազարիա. ու Գերսոնեաններէն՝ Զամ-
մայի որդին Յոահ, և Յոահի որդին Ե-
13 դէն. Ու Եղիսափանի որդիներէն՝ Սամրի ու
Յեհիել. և Ասափի որդիներէն՝ Զաքարիա ու
14 Մաթթանիա. Ու Եմանի որդիներէն՝ Յեհիել
ու Սեմէի. և Իդիթունի որդիներէն՝ Սեմայիա
15 ու Ոզիել. Եւ իրենց եղբայրները ժողվեցին
ու †սրբուեցան. և թագաւորին հրամանովը
ու †Տէրոջը խօսքովը՝ †Տէրոջը տունը մաքրելու
16 գացին: Եւ քահանաները՝ մաքրելու համար
Տէրոջը տանը ներսի կողմն մտան, ու Տէրոջ
տաճարին մէջ գտնուած բոլոր ապականութիւնը
Տէրոջը տանը գաւիթը հանեցին. ու Ղեւտա-
ցիները զանիկա վերցուցին, որ դուրսը Կեդ-
17 րոն հեղեղատը տանին: Եւ առաջին ամսուն
առաջին օրը սկսան սրբել. ու ամսուն ութե-
րորդ օրը Տէրոջը սրահը եկան, ու Տէրոջը
տունը ութ օրուան մէջ սրբեցին. և առաջին
18 ամսուն տասնուվեցերորդ օրը լմնցուցին: Ու

եղեկիա թագաւորին քովը դացին ու ըսին, Տէրոջը բոլոր տունը, ու ողջակէզի սեղանը ու անոր բոլոր գործիքները, և առաջաւորութեան հացին սեղանը ու անոր բոլոր գործիք-
19 ները մաքրեցինք։ Ու նաև պատրաստեցինք ու սրբեցինք ան բոլոր ամանները, որոնք Աքազ թագաւորը իր թագաւորութեանը ու իր անօրէնութեանը առներ պղծեց. և ահա անոնք Տէրոջը սեղանին առջեւն են։
20 Ու եղեկիա թագաւորը կանուխ ելաւ, ու քաղաքին իշխանները ժողվելով՝ Տէրոջը տու-
21 նը գնաց. եւ չորս թագաւորութեանը ու սրբարանին ու Յուդայի համար՝ եօթը զուարակ, եօթը խոյ ու եօթը գառն, ու մեղքի պատարագ ըլլալու համար եօթը նոխազ բերին. և անիկա Ահարոնի որդւոցը՝ քահանաներուն հրամայեց որ Տէրոջը սեղանին
22 վրայ մատուցանեն։ Ու զուարակները մորթեցին, և քահանաները արիւնը առին ու սեղանին վրայ սրսկեցին. և խոյերն ալ մորթեցին, ու արիւնը սեղանին վրայ սրսկեցին. և գառներն ալ մորթեցին, ու արիւնը սեղանին
23 վրայ սրսկեցին։ Ու մեղքի պատարագի նոխազները թագաւորին ու ժողովքին առջեւը բերին. և անոնք ձեռքերնին անոնց վրայ
24 դրին։ Ու քահանաները զանոնք մորթեցին, և անոնց արիւնը սեղանին վրայ *սրսկեցին՝ բոլոր Իսրայէլին քաւութիւն ընելու համար. վասն զի թագաւորը ըսեր էր որ ողջակէզը ու մեղքի պատարագը բոլոր Իսրայէլին հա-
25 մար մատուցանէն։ Ու Ղեւտացիները ծնծղաներով, տաւիղներով ու քնարներով Տէրոջը տանը մէջ կայնեցուց, ինչպէս որ Դաւիթ, ու Գադ թագաւորին տեսանողը Գադ, և Նաթան մարգարէն պատուիրեր էին. վասն զի Տէրը իր մարգարէներուն ձեռքովը պատ-
26 րհամայեր էր։ Ու Ղեւտացիները Դաւիթին նուագարաններովը՝ և քահանաները փողե-
27 րով կայնեցան։ Ու եղեկիա հրամայեց որ ողջակէզը սեղանին վրայ մատուցանեն. ու ողջակէզին սկսած առներն Տէրոջը օրհնութիւնն ալ փողերով ու Իսրայէլի թագաւորին
28 Դաւիթին նուագարաններովը սկսաւ։ Ու մինչեւ ողջակէզին լմընալը բոլոր ժողովքը երկրպագութիւն կ'ընէր, երգեցողները օրհնութիւն կ'երգէին, և հնձանները փողերը կը հնչե-
29 ցընէին։ Ու երբոր ողջակէզ մատուցանելը լմընցուցին, թագաւորը և բոլոր քովը գտնուողները ծունկերով երկրպագութիւն ըրին։
30 Ու եղեկիա թագաւորը ու իշխանները Ղեւտացոց ըսին որ Տէրոջը օրհնութիւն երգեն Դաւիթին ու Ասափ տեսանողին խօսքերովը. անոնք ալ ուրախութեամբ երգեցին, ու խո-
31 նարհելով երկրպագութիւն ըրին։ Ու եղեկիա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Հիմա ինքզինքնիդ Տէրոջը նուիրեցիք. մօտեցէք, ու Տէրոջը տունը զոհեր ու *օրհնութեան ընծաներ բերէք։ Եւ ժողովքը զոհեր ու օրհնութեան ընծաներ բերաւ. և ամէն յօժարութիւն ունեցողը ողջակէզներ բե-
32 րաւ։ Ու ժողովքին բերած ողջակէզներուն թիւը սա էր. եօթանասուն արջառ, հարիւր խոյ — երկու հարիւր գառն. ասոնց ամէնը Տէ-
33 րոջը ողջակէզ ըլլալու համար էր։ Եւ նուիրաբերածները վեց հարիւր արջառ ու երեք հա-
34 զար ոչխար էին։ Բայց քահանաները քիչ ըլլալնուն համար՝ բոլոր ողջակէզներուն մորթերը հանելու կարող չեղան. ու մինչեւ աս գործին լմընալը, ու մինչեւ *քահանաները սրբուելը, Վերնոյ Ղեւտացի եղբայրները իրենց օգնութիւն ըրին. *քանզի Ղեւտացիք քահանաներէն աւելի յօժարութեամբ
35 սրբուեցան. Ու նաև ողջակէզները խաղաղութեան զոհերուն *ճարպովը և ողջակէզներուն *թափելու նուէրներովը մէկտեղ չատ էին։ Այսպէս Տէրոջը տանը պաշտօնը կար-
36 դի դրուեցաւ։ Ու եղեկիա և բոլոր ժողովուրդը ուրախացան որ Աստուած ժողովուրդը *պատրաստեց. քանզի աս բանը յանկարծ եղաւ։

ԳԼ. Լ

1 Եղեկիա կը հրամայէ որ Յուդայեանք ու Իսրայէլացիք երկրորդ ամսուն մէջ հանդիսաւոր զատիկ ընեն։ 13 Բոլոր ժողովքը կատարշաւութեան սեղանները կը կործանեն, ու տասնուչորս օր ուրիշ կը պահեն։ 27 Քահանայք ու Ղեւտացիք ժողովուրդը կ'օրհնեն։

1 Ու եղեկիա բոլոր Իսրայէլին և Յուդայինն *դրդ խրկեց. ու Եփրեմին ու Մանասէին ալ նամակներ գրեց, որ Երուսաղէմ Տէրոջը տունը գան, ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն զատիկ
2 ընեն։ Եւ թագաւորը ու անոր իշխանները ու բոլոր ժողովքը Երուսաղէմի մէջ խորհուրդ
3 բրին, որ զատիկը *երկրորդ ամսուն մէջ ընեն. վասն զի *անատունը կարող չէին զանիկա ընելու, *ինչու որ բաւական քահանաներ սրբուած չէին, ու ժողովուրդը Երուսաղէմ ժողովուած
4 չէր։ Եւ այս բանը թագաւորին առջեւը ու
5 բոլոր ժողովքին առջեւը հաճոյ երեւցաւ. Ու այնպէս որոշեցին, որ բոլոր Իսրայէլի մէջ Բերսաբէէն մինչեւ Դան լուր խրկեն, որ գան ու Երուսաղէմի մէջ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն զատիկ ընեն. քանզի չատ առենէ՝ ի վեր դրուածին պէս ըրած չէին։

ա ԳԼ. իբ. 24։
բ Ղա. գ. 3. 14։
գ Ղա. ը. 14. 15. 19. 24։ Եզր. թ. 21։
դ Ղա. գ. 15. 24։
ե Եզր. մեղքի պատարագի պէս մատուցին
զ Ղա. ժգ. 20։
է ա Մն. ժգ. 4։ իե. 6։
ը ա Մն. իգ. 5։ իե. 1։ ԳԼ. ը. 14։
թ բ Թագ. իգ. 11։
ժ ԳԼ. լ. 12։
ի ա Մն. իգ. 5։ Ա-մաս. զ. 5։
ժա Թաւ. ժ. 8. 10։ ա Մն. ժե. 24։ ժգ. 6։
ժբ ԳԼ. իգ. 18։
ժգ ԳԼ. ի. 18։
ժդ Ղա. կ. 12։
ժե ԳԼ. լե. 11։
ժզ ԳԼ. լ. 3։
ժէ Ղա. գ. 10։
ժը Թաւ. ժե. 5. 7. 10։
ժթ Թաւ. թ. 10. 11։
ի Եզ. ժբ. 6. 18։
ի ԳԼ. իթ. 34։

6 Եւ սուրհանդակները թագաւորին ու իշխաններուն նամակներով բոլոր Իսրայէլին ու Յուդային գացին, ու թագաւորին հրամանին համեմատ ըսին, Ով Իսրայէլի որդիք, [a]Դարձէք Աբրահամին, Իսահակին ու Իսրայէլին Տէր Աստուծոյն դարձէք, ու ան ալ պիտի դառնայ Ձեզի, որ [b]Ասորեստանի թագաւորներուն ձեռ-
7 քէն ազատեալով՝ Ձեր հայրերուն պէս ու ձեր եղբայրներուն պէս մի ըլլաք, որոնք իրենց հայրերուն Տէր Աստուծմէն ապստամբեցան. [c]ան ալ զանոնք կործանման մատնեց, ինչպէս որ դուք կը
8 տեսնէք։ Ուրեմն ձեր հայրերուն պէս [d]ձեր պարանոցը մի խստացնէք, [e]Տիրոջը հնազանդեցէք Տէրոջը, ու եկէք անոր սրբարանը՝ որն որ ինքը յաւիտեան սրբած է. ու ձեր Տէր Աստուծոյն ծառայութիւն ըրէք, [f]որ անոր սաս-
9 տիկ բարկութիւնը ձեզմէ դառնայ։ Քանզի թէ որ դուք Տէրոջը դառնաք, ձեր եղբայրները ու ձեր որդիքը գերիներէ առնողներուն երեսին [g]գթութիւն պիտի գտնեն, և ատ երկիրը պիտի դառնան. [h]ինչու որ ձեր Տէր Աստուածը ողորմած ու գթած է. ու թէ որ [i]անոր դառնաք, ձեզմէ երես պիտի չդարձընէ։

10 Եւ սուրհանդակները Եփրեմի ու Մանասէի երկիրը քաղաք քաղաք պտըտելով, մինչև Զաբուղոն [j]եկան. բայց զանոնք [k]ծաղր
11 կ'ընէին ու կ'արհամարհէին։ Սակայն [l]Ասերէն ու Մանասէէն ու Զաբուղոնէն ոմանք խոնար-
12 հեցան ու Երուսաղէմ գացին։ Յուդայի վրայ ալ [m]Աստուծոյ ձեռքը կար, որ անոնց մէկ սիրտ տայ, որպէս զի թագաւորին ու իշխաններուն՝ [n]Տիրոջը խօսքին համեմատ պատուիրածը կատարեն։

13 Ու Երուսաղէմի մէջ բազմաթիւ ժողովուրդ հաւաքուեցաւ՝ երկրորդ ամուան մէջ բազարջակերաց տօնը կատարելու համար, ու խիստ
14 մեծ ժողովք մը եղաւ։ Եւ եղան՝ Երուսաղէմի մէջ եղող [o]զոհի սեղանները ու բոլոր խունկի սեղանները վերցուցին, ու կեդրոն հեղ-
15 զառը նետեցին։ Ու երկրորդ ամուան չորեքտասաներորդ [p]օրը զատիկը մորթեցին. և քահանաները ու Ղեւտացիները [q]ամչցան ու սրբութեան, ու Տէրոջը առունը ողջակէզներ բե-
16 րին։ Եւ Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին օրէնքին համեմատ՝ իրենց սովորութեանը պէս՝ իրենց տեղը կայնեցան. քահանաները Ղեւտացւոց ձեռքէն արիւնը [r]ընդունելով կը սրսկ-
17 կէին։ Քանզի ժողովքին մէջ շատեր չսրբուածներ էին. [s]ու բոլոր մաքուր չեղողներուն հա-
18 մար զատիկի գառը Ղեւտացիները կը մորթէին, որ [t]Տէրոջը սրբէն։ Վասն զի ժողովուրդին շատերը՝ այսինքն Եփրեմէն, Մանասէէն, Իսաքարէն ու Զաբուղոնէն [u]չէին մաքրուեր, այլ զատիկը կերան՝ [v]գրուածին համեմատ. իսկ Եզեկիա անոնց համար աղօթք ըրաւ ու ըսաւ, Բարերար Տէրը քաւութիւն ընէ ան-
19 բոլոր մարդոյ՝ [w]որն որ սրտերին ուղեցին Տէր Աստուածը՝ իրենց հայրերուն Աստուածը փնտռելու, թէև անոնք սրբարանին մաքրութեա-
20 նը համեմատ [x]չըլլան։ Եւ Տէրը եզեկիայեն [y]լսեց, ու [z]ժողովուրդին թողութիւն տուաւ։
21 Ու Երուսաղէմի մէջ գտնուող Իսրայէլի որդիքը մեծ ուրախութեամբ [a]եօթը օր բազարջակերաց տօնը կատարեցին. ու Ղեւտացիները և քահանաները ամէն օր բարձրաձայն նուագարանները Տէրոջը [b]գովեցին՝ Տէրը կ'օրհ-
22 նէին։ Ու Եզեկիա [c]քաջալերութեամբ խօսեցաւ՝ Տէրոջը բարի հանճարը [d]իմացող բոլոր Ղեւտացիներուն. և տօնին եօթը օրը խաղաղութեան զոհեր մատուցանելով՝ ու [e]իրենց հայրերուն Տէր Աստուածոյն գոհութիւն տալով՝ կ'ուտէին։
23 Եւ բոլոր ժողովքը խորհուրդ ըրին որ նուրիչ եօթը օր ալ պահեն, ու եօթը օր ալ
24 մեծ ուրախութիւն ըրին։ Քանզի Յուդայի Եզեկիա թագաւորը ժողովքին [f]հազար զուարակ ու եօթը հազար ոչխար պարգեւեց. իշխաններն ալ ժողովքին հազար զուարակ ու տասը հազար ոչխար պարգեւեցին. ու շատ
25 քահանաներ [g]սրբուեցան։ Եւ բոլոր Յուդայի ժողովքը, ու քահանաները, ու Ղեւտացիները, և [h]Իսրայէլէն եկողներուն բոլոր ժողովքը, ու Իսրայէլի երկրէն եկող և Յուդայի մէջ բնա-
26 կող պանդուխտները ուրախացան։ Ու Երուսաղէմի մէջ մեծ ուրախութիւն եղաւ. քանի Իսրայէլի թագաւորին՝ Դաւիթի որդւոյն Սողոմոնէն օրերէն [i]ի վեր Երուսաղէմի մէջ ասանկ [j]բան եղած չէր։
27 Ա՛նկէ ետքը Ղեւտացի քահանաները ելան ու ժողովուրդը [k]օրհնեցին. և անոնց ձայնը լսուեցաւ, ու անոնց աղօթքը [l]անոր [m]սուրբ բնակարանը՝ երկինքը հասաւ։

ԳԼ. ԼՍ.

1 Ժողովուրդը յաժար կամք կատարութիւնը կը կոչեցնէ։ 2 Եզեկիա կարգ կը դնէ քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն դասակարգութիւններէն, ու անոնց գործքը ու ապրուստը կը հոգայ։ 3 Ժողովուրդին յաժարամտութիւնը զոհեր մատուցանելու ու տասանորդներ տալու համար։ 11 Եզեկիա վեր-

---

[a] Ել. Ե. 1։ Ծն. վԼ. Բ. 13։
[b] գ Թագ. Ժէ. 19։ 20։
[c] Եզեկ. ք. 18։
[d] Գէ. խԲ. 8։
[e] բ Օր. Ժ. 16։
[f] Տես ա Մն. խԲ. 21։ Եզր. Ժ. 19։
[g] Եզր. ձեռք առէք
[h] Գէ. խԲ. 10։
[i] Սաղ. Ճգ. 46։
[j] Եր. լգ. 6։
[k] Նա. Ձէ. 7։
[l] Գէ. լգ. 16։
[m] Գէ. Ժա. 16։ Հմմտ. 18. 21։
[n] Փիլ. Բ. 13։
[o] Գէ. խԲ. 25։
[p] Գէ. իբ. 24։
[q] Գէ. խԲ. 34։
[r] Գէ. խԲ. 34։
[s] Հմմտ. 11։
[t] Եր. Ժբ. 15։ Ժգ. 6։
[u] Եր. խ. 2։
[v] Կ՚ելլ. առաքեցիք. բ Օր. լգ. 16։ Գէ. Ժէ. 9։ լէ. 3։
[w] Եզր. Ժ. 11։
[x] Տես գ Թագ. Բ. 65։
[y] Գէ. իէ. 7. 8։
[z] Գէ. խԲ. 34։
[a] Ել. Ժբ. 15։ Ղե. Ի. 11։ 18։
[b] Թուա. գ. 25։
[c] Սաղ. կբ. 5։

կացուներ կը դնէ տասանորդները բաժին ընելու համար։ 20 Եզեկիային անկեղծ բարեպաշտութիւնը։

1 Ու երբոր ասոնք ամէնը լմընցան, հոն դանուող
բոլոր Իսրայէլացիք Յուդայի քաղաքները ե-
լան, և բոլոր Յուդայի, Բենիամինի, Եփրե-
մի ու Մանասէի մէջ եղող արձանները կոտր
կոտր ըրին, Աստարթէի կուռքերը կոտրը-
տեցին, և բարձր տեղերը ու սեղանները փլե-
ցուցին, անանկ որ բան մը չմնացուցին. ետ-
քը Իսրայէլի որդիները՝ ամէն մարդ իր ժա-
ռանգութիւնը՝ իրենց քաղաքները դարձան։
2 Ու Եզեկիա քահանաներուն ու Ղեւտա-
ցիներուն դասերը հաստատեց իրենց կարգե-
րուն համեմատ, թէ քահանաներուն և թէ
Ղեւտացիներուն, ամէն մէկուն գործքին նա-
յելով, ողջակէզներու ու խաղաղութեան զո-
հերու համար, ու Տէրոջը *արանները դրու-
ներուն մէջ պաշտելու, գովելու ու օրհնու-
3 թիւն երգելու համար։ Նաև իր ստացուած-
քէն ողջակէզներուն համար՝ այսինքն †Տէ-
րոջը օրէնսդրին մէջը գրուածին պէս՝ ա-
ռաւօտեան ու երեկոյեան ողջակէզներուն հա-
մար, և չաբաթներուն ու ամսագլուխներուն
4 ու հանդիսաւոր ժողովներուն ողջակէզներուն հա-
մար՝ թագաւորին բաժինը տուաւ։ Ու երուսա-
ղեմի մէջ բնակող ժողովուրդին հրամայեց որ
‡քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն բաժինը
տան, որպէս զի անոնք †Տէրոջը օրէնքը կատար-
5 ելու մէջ զօրանան։ Ու երբոր ** հրամանը հրա-
տարակուեցաւ, իսրայէլի որդիները †ցորենին,
գինիին, եղին, մեղրին և բոլոր անդաս-
տանաց բերքերուն երախայրիները առատու-
թեամբ բերին, ու ամէն բանին տասանորդը
6 առատապէս բերին։ Եւ Յուդայի քաղաքնե-
րուն մէջը բնակող Իսրայէլի ու Յուդայի որ-
դիքը՝ անոնք ալ արջառներուն ու ոչխարնե-
րուն տասանորդները, և իրենց Տէր Աստու-
ծոյն նուիրած սուրբ բաներուն †տասանորդ-
7 ները բերին ու դիզեցին։ Անոնք երրորդ ամ-
սուն մէջ սկսան դիզել, և եօթներորդ ամ-
8 սուն մէջ լմընցուցին։ Ու Եզեկիա ու իշխան-
ները եկան, ու երբոր ան դէզերը տեսան՝
Տէրը ու անոր Իսրայէլ ժողովուրդը օրհնեցին։
9 Ու Եզեկիա ան դէզերուն համար քահանա-
10 ներուն ու Ղեւտացիներուն հարցուց։ Եւ Սա-
դովկի տունէն եղող մեծ քահանան Ազարիա
անոր պատասխան տուաւ ու ըսաւ, †քանի
որ ընծաները Տէրոջը տունը բերելու սկսան՝
կերանք, կշտացանք ու խիստ շատ ալ մնա-
ցաւ, վասն զի Տէրը իր ժողովուրդը օրհնեց.
11 ու ասիկայեցը ան առատութիւնն է։ Ու Եզե-
կիա հրամայեց որ Տէրոջը տանը մէջ շտեմա-
րաններ պատրաստեն. ու պատրաստեցին։
12 Եւ ընծաները ու տասանորդները ու սուրբ
բաները հաւատարմութեամբ ներս տարին. և
†անոնց վերակացուն Ղեւտացի Քոնոնիան էր,
ու անոր եղբայրը Սեմէի *նը* փեհանեդրն
13 էր. Եհիէլ, Ազազիա, Նահաթ, Ասա-
հէլ, Երիմոթ, Յովզաբատ, Եղիէլ, Իս-
մաքիա, Մահաթ ու Բանեա՝ Քոնոնիային ու
անոր եղբօրը Սեմէիին ձեռքին տակը՝ Եզե-
կիա թագաւորին ու Տէրոջը տանը առաջ-
նորդին Ազարիային հրամանովը վերակացու-
14 ներ էին։ Եւ արեւելեան կողմին դռնապանը՝
Ղեւտացի Իմնայի որդին Կորէ Տէրոջը բարե-
բացընելու ընծաները ու ամենասուրբ բա-
ները բաժնելու համար՝ Աստուծոյ կամաւոր
15 ընծաներուն վրայ էր. և անոր հրամանին
տակը †քահանայից քաղաքներուն մէջ՝ Եզե-
նեան, Միւիամինին, Իեսուին, Սեմայիային,
Ամարիային ու Սեքենիային յանձնուած էր,
իրենց եղբայրներուն՝ մեծին ու պզտիկին դա-
սակարգութեանը նայելով ընծաները բաժնելը.
16 նաև տղայ տղամարդոցմէն վեր երեք տա-
րեկնէ վեր եղող բոլոր արուներուն՝ որոնք
օրէ օր Տէրոջը տունը կը մտնէին իրենց պահ-
պանութիւններուն մէջ՝ իրենց դասակարգու-
թեանցը համեմատ իրենց ծառայութիւնը ‡-
17 ծրէլը- համար. Ու նաև տղայ տղամարդոցմէն վեր
գրուած քահանաներուն՝ իրենց տոհմ-
ներուն համեմատ, ու †քան տարեկանէն վեր
եղող Ղեւտացիներուն՝ իրենց պահպանութեան-
ցը՝ իրենց դասակարգութիւններուն մէջ.
18 նաև տղայ տղամարդոցմէն վեր գրուած անոնց
ամէն ընտանիքներուն՝ կնիկներուն տղաք-
ներուն ու աղջիկներուն, այսինքն ամբողջ
ժողովքին. քանզի հաւատարմութեամբ կը
19 սրբուէին։ Եւ անոնց քաղաքներուն †արուար-
ձանաց սրտերուն մէջ եղող Ահարոնի որ-
դւոցը քահանաներուն համար՝ ամէն քաղա-
քի մէջ †իրենց անուններովը յիշուած մարդիկ
կային, որպէս զի քահանայից բոլոր արուներուն
ու Ղեւտացւոց տղայ տղամարդոցմէն բոլոր գը-
20 րուածներուն բաժիններ կու տային։ Ու Եզե-
կիա բոլոր Յուդայի մէջ այսպէս ըրաւ, և իր
Տէր Աստուծոյն առջեւը †բարի, ուղիղ ու ճըշ-
մարիտ եղածը ըրաւ։
21 Եւ իր ամէն ձեռք զարկած գործը՝ թէ
Աստուծոյ տանը ծառայութեանը համար և
թէ օրէնքին ու պատուիրանքին համար, իր
բոլոր սրտովը իր Աստուածը փնտռելով ըրաւ
ու յաջողեցաւ։

ԳԼ. ԼԲ

*1 Սննեքերիմ Յուդայի վրայ կը յարձակի. խակ Եզեկիա սիրտը
ամուր բռնելով՝ իր ժողովուրդը կը քաջալերէ. 9 Սննեքերի-*

---

* գ Թագ. ժը. 4։ Գէ. է. 14։
† ա Մն. իգ. 6։ իգ. 1։
‡ ա Մն. իգ. 30։ 31։
** Եբր. բանակին
†† Թուա. իը. և իթ։
‡‡ Թուա. ժը. 8, և։
§§ Ղեւտ. ժգ. 10։
¶¶ Մատ. բ. 7։
*** Եւ. իբ. 29։ Ղեւտ. ժգ. 12։
†† Ղեւ. իե. 30։ բ Օր. ժգ. 28։
‡‡ Մատ. գ. 10։
§§ Ղեւտ. ժգ. 13։
¶¶ Յեհ. իա. 9։
*** ա Մն. իգ. 24, 27։
††† Ղեւ. իե. 34։ Թուա. լե. 2։
‡‡‡ Եմր. 12, 13, 14, 15։
§§§ դ Թագ. ի. 3։

քին՝ թէ պատգամաւորներու միջոցով և թէ գրաւոր քով ըրած հայհոյութիւնը գիմ՝ եզեկիա ու ետոյ ալօթք կ՚ընեն։ 21 Տէրն ալ մը Ասորեստանի բանակը բնաջինջ կ՚ընէ։ 22 Եզեկիա իր հիւանդութիւնը սաներ ալօթելով՝ Աստուած անոր ուշքիանալուն նշան մը կու տայ։ 25 Եզեկիա կը հպարտանայ, բայց Աստուծով կը խոնարհի։ 27 Անոր հարստութիւնը ու գործերը։ 31 անոր չանցակիրք Բաբիլոնի դեսպաններուն հետ։ Անոնք։ 32 Եզեկիա մեռնելով՝ Մանասէ անոր տեղը կը յաջորդէ։

1 Ա՛ս °բաներէն ու աս ճշմարտութիւնէն՝» ետ-
քը Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը
եկաւ, ու Յուդայի երկիրը մտնելով՝ պարսպա-
2 ւոր քաղաքներուն դէմը բանակեցաւ, ու
միտքը դրած էր որ զանոնք բռնութեամբ իրեն
3 առնէ։ Ու Եզեկիա տեսնելով որ Սենեքերիմ
եկեր է, ու երուսաղէմի դէմ պատերազմիլ
4 կ՚ուզէ, իր իշխաններուն ու զօրաւորներուն
հետ խորհուրդ ըրաւ, որ քաղաքին դուրս
եղող աղբիւրներուն ջուրերը գոցեն. և ա-
5 նոնք անոր օգնութիւն ըրին։ Ու չատ ժո-
ղովուրդ ժողովուեցաւ, ու բոլոր աղբիւրները
ու երկրին միջէն անցնող հեղեղատը գոցելին՝
ըսելով, ինչո՞ւ համար Ասորեստանի թագա-
6 ւորները գան, ու առատ ջուր գտնեն։ Ու
°ետքէն գինքը ուժովցուց, °և ամէն փլած
պարիսպները չինեց, ու աշտարակները բարձ-
րացուց, ու դուրսէն մէկ ուրիշ պարիսպ մըն
ալ չինեց. և Դաւիթի քաղաքին մէջը եղող
°Մելօնը նորոգեց, ու չատ †նետարձակներ ու
7 ասպարներ չինեց։ Եւ ժողովուրդին վրայ
պատերազմի զօրապետներ դրաւ, ու զանոնք
քաղաքին դրանը հրապարակին մէջ իր քովը
ժողվեց, և անոնց հետ °քաջալերութեամբ խօ-
սեցաւ՝ ըսելով, «Զօրացէք ու քաջասիրտ
եղէք. Ասորեստանի թագաւորին երեսէն,
ու անոր հետը եղող բոլոր բազմութեանը երես-
էն °մի վախնաք ու մի պարհուիք. վասն զի
°մեզի հետ եղողները անոր հետ եղողներէն
8 չատաւոր են։ Անոր հետ °մարմնեղէն բազուկ
կայ, բայց °մեզի հետ եղողը մեր Տէր Ա-
ստուածն է, որ պիտի օգնէ մեզի, ու մեր
‡պատերազմներուն մէջ առաջնորդութիւն
պիտի բնէ։» Եւ ժողովուրդը Յուդայի եզե-
կիա թագաւորին ||խօսքերէն ապրա առաւ։
9 °Ա՛ւ ետև Ասորեստանի Սենեքերիմ թա-
գաւորը, երբոր ինքը ու իր բոլոր ³իշխան-
ները Լաբիսի վրայ էին, իր ծառաները Երու-
սաղէմ խրկեց Յուդայի եզեկիա թագաւորին
ու երուսաղէմ եղող բոլոր Յուդային՝ ըսելով,
10 °Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը այսպէս
կ՚ըսէ. Դուք որո՞ն ապաւինելով՝ երուսաղէմ
11 °պաշարման մէջ կը նստիք. Չէ՞ որ եզեկիա

ձեզ դլխէ կը հանէ, որ ձեզ անօթութեամբ
ու ծարաւով մեռնելու մատնէ, ըսելով թէ
°Մեր Տէր Աստուածը մեզ Ասորեստանի թա-
12 գաւորին ձեռքէն պիտի ազատէ։ °Ա՞խկա՞նոյն
եզեկիան չէ՞, որ անոր բարձր տեղերը ու սե-
գանները վերցուց, և Յուդայի ու Երուսաղէ-
մի քննչեցոյց, Միայնակ մէկ սեգանի
առջև երկրպագութիւն ըրէք, ու անոր վրայ
13 խունկ ծխեցէք։ Չէ՞ք գիտեր թէ երկիրնե-
րուն ամէն ժողովուրդոցը ինչ ըրի ես՝ ու իմ
հայրերս. միթէ ան երկիրներուն ազգաց աս-
տուածները երէնց երկիրները կրցա՞ն իմ
14 ձեռքս ազատել։ Իմ հայրերուս բնաջինջ
ըրած ազգերուն բոլոր աստուածներուն մէջը
իր ժողովուրդը իմ ձեռքս ազատելու կարող
եղաւ, որ ձեր Աստուածը ձեզ իմ ձեռքս
15 ազատելու կարող ըլլայ։ Եւ հիմա °եզեկիա
ձեզ չխաբէ, ու ձեզ այդպէս դլխէ չհանէ,
անոր մի հաւատաք. վասն զի ամէն մէկ
թագաւորութեան մէջ բնաւ մէկ աստուածը իր
ժողովուրդը իմ ձեռքս ու իմ հայրերուս
ձեռքէն չկրցաւ ազատել. ո՛րը մնաց որ ձեր
16 Աստուածը ձեզ իմ ձեռքս ազատէ։ Եւ անոր
ծառաները Տէր Աստուծոյ դէմ ու անոր
ծառային եզեկիային դէմ աւելի խօսքեր ալ
17 ըսին։ Եւ Սենեքերիմ Իսրայէլի Տէր Աստուածը
հայհոյելով ու անոր դէմ խօսելով նամակ
դրեց ու ըսաւ, °Ինչպէս որ երկիրներուն ազ-
գաց աստուածները երէնց ժողովուրդները իմ
ձեռքս չկրցան ազատել, այնպէս ալ եզե-
կիային Աստուածը իր ժողովուրդը իմ ձեռ-
18 քս պիտի չազատէ։ Եւ °պարսպին վրայ եղող
Երուսաղէմի ժողովուրդին՝ °բարձր ձայնով
Եբրայեցերէն պոռացին, զանոնք վախցնելու
ու չփոթութեան մէջ ձգելու համար, որ քա-
19 ղաքը առնեն։ Ու Երուսաղէմի Աստուծոյն
դէմ խօսեցան՝ երբև երկրի ժողովրդոց աս-
տուածներու դէմ, որոնք °մարդու ձեռա-
գործ են։
20 °Ու եզեկիա թագաւորը և °Ամովսի որդին
Եսայի մարգարէն աս բանիս համար դէպ՚ի
21 երկինքը ազաղակելով ալօթք ըրին։ Եւ
Տէրը հրեշտակ մը խրկեց, ու Ասորեստանի
թագաւորին բանակին մէջ ամէն զօրաւոր կռ-
ւիճը ու իշխանը ու զօրապետը զարկաւ. և
անիկա ամօթով իր երկիրը դարձաւ. ու իր
աստուծոյն տունը մտաւ, և իր երանքէն եղած
22 °որդիքը զանիկա հոն սրով մեռցուցին։ Այսպէս
Տէրը եզեկիան ու երուսաղէմի բնակիչները
Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորին ձեռ-
քէն և ամէնուն ձեռքէն ազատեց, ու զա-

– ղ Թագ. ԺԸ. 13։ Եսա. լզ. 1. Եր.
• Կ=Ն հաւատարմա-
թեամբ բռած գործ-
քերէն
ք Եսա. խբ. 9. 19։
÷ Գ=ք. խե. 23։

ր Բ Թագ. Ե. 9. գ
Թագ. ԺԲ. 24։
† Կ=Ն սուրեր
ֆ Գէ. Ը. 22. Եսա. խզ.
ՀԲ Օբ. լա. 6։
՚ Գէ. ի. 15։
ը ղ Թագ. Չ. 16։

ճ Երեմ. ԺԷ. 5. ա
Ցովն. գ. 4։
ձ Գէ. Ժգ. 12. Հը-
ամոմ. Բ. 31։
ղ Եբր. պատերազմ-
ները պիտի պատե-
րազմի։

ն Եբր. խօսքերուն
կռինգեցաւ։
շ ղ Թագ. ԺԸ. 17։
ո Կ=Ն ջղերը
չ ղ Թագ. ԺԸ. 19։
պ Կ=Ն ամբոցին
ջ ղ Թագ. ԺԸ. 30։

ռ ղ Թագ. ԺԸ. 22։
ս ղ Թագ. ԺԸ. 33.
34. 35։
վ ղ Թագ. ԺԹ. 9։
տ ղ Թագ. ԺԹ. 9։
ր ղ Թագ. ԺԹ. 12։
ց ղ Թագ. ԺԸ. 26.
27. 28։
ւ ղ Թագ. ԺԸ. 28։
փ ղ Թագ. ԺԹ. 18։
ք ղ Թագ. ԺԹ. 18։
և ղ Թագ. ԺԹ. 2. 4։
օ ղ Թագ. ԺԹ. 35։
և։

23 նոնք ամէն կողմանէ պաշտպանեց։ Եւ չաւերը
Տէրոջը ընծաներ կը բերէին Երուսաղէմ, ու
Յուդայի Եզեկիա թագաւորին ալ Հպատուա-
կան բաներ. ու անկէ ետքը անիկա բոլոր
ազգերուն առջեւը Հրաձգեցաւ։
24 Ան օրերը Եզեկիա մահուան ասպիճան
հիւանդացաւ, ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ. և
Տէրը խօսեցաւ անոր, ու *հրաշք մը ըրաւ՝՝
25 անոր։ Ու Եզեկիա Հոր ընդունած բարիքին
փոխարէն ընդհակառակն չմատուց, վասն զի
Հանոր սիրտը Հպարտացաւ. Հուստի անոր վրայ
և Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ բարկութիւն
26 եկաւ։ Բայց Եզեկիա իր սրտին Հպարտու-
թեանը համար խոնարհեցաւ, թէ ինքը և թէ
Երուսաղէմի բնակիչները. անոր համար Տէ-
րոջը բարկութիւնը Եզեկիային օրերը անոնց
վրայ չեկաւ։
27 Ու Եզեկիա խիստ չատ Հարստութիւն ու
փառք ունեցաւ. և անիկա իրեն արծաթի,
ոսկիի, պատուական քարերու, խունկերու,
ասպարներու ու ամէն տեսակ ցանկալի անօթ-
28 ներու համար գանձարաններ չունեց. Եւ յո-
րենի ու դինիի ու ձէթի բերքերուն համար
չտեմպարաններ, և ամէն տեսակ անասուննե-
րու համար ախոռներ, ու Հօտերու համար
29 փարախներ չունեց։ Եւ քաղաքներ չունեց
իրեն, ու չատ ոչխարներ ու արջառներ առա-
ջաւ. վասն զի Աստուած խիստ չատ առա-
30 ջաւ։ Նոյնիկ նոյն Եզեկիան Գե-
հոնին վերի Հրանցքը գոցեց, ու զանիկա
դէպ՝ի վար Դաւիթի քաղաքին արեւմտեան
կողմը ուղղեց. ու Եզեկիա իր բոլոր գործ-
քերուն մէջ յաջողութիւն գտաւ։
31 Բայց երբոր Բաբելոնի իշխանաց դեսպան-
ները Հանոր իրկուեցան՝ երկրին մէջը եղած
հրաշքը Հարցնելու համար, Աստուած զա-
նիկա թողուց Հոր փորձէ, ու բոլոր անոր
սրտին մէջ եղածը գիտնայ։
32 Ու Եզեկիային մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բարեպաշտութիւնը՝ ահա Ամովսի որ-
դւոյն Եսայի մարգարէին տեսութեանը
մէջ՝ և Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորնե-
33 րուն գրքին մէջ գրուած է։ Ու Եզեկիա իր
Հայրերուն հետ քնացաւ. ու զանիկա Դաւի-
թի որդւոյը պիտի բարձր գերեզմաններուն
մէջ թաղեցին. և բոլոր Յուդա ու Երու-
սաղէմի բնակիչները պատիւ ըրին անոր իր
մահուան առեներ. ու անոր տեղը անոր որ-
դին Մանասէ թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԼԳ

1 Մանասէ տասներկու տարեկան էր երբոր
թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ հիսուն-
2 ուհինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ
անիկա Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն
վռնտած ազգերուն գարշելի գործքերուն
3 պէս Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ։ Ու
անիկա իր Հօրը Եզեկիային կործանած բարձր
տեղատանքը նորէն շինեց, ու Բահաղիմին սե-
պաններ կանգնեց, և Աստարովթի կուռ-
քեր շինեց. ու երկնից բոլոր զօրութիւննե-
րուն երկրպագութիւն ըրաւ, և անոնց ծա-
4 ռայութիւն ըրաւ. Ու սեղաններ շինեց Տէ-
րոջը տանը մէջ, որուն համար Տէրը ըսած
էր թէ Իմ անունս յաւիտեան Երուսաղէմի
5 մէջ պիտի ըլլայ։ Ու Տէրոջը տանը երկու
դաւիթներուն մէջ երկնից բոլոր զօրութիւն-
6 ներուն սեղաններ շինեց. Եւ անիկա Ենոմի
որդւոյն Հոլին մէջ Հոր որդիները կրակէ ան-
ցուց, Ու դուշակութիւն, հմայութիւն և դի-
թութիւն կ՚ընէր, և Հմուկներ ու նշանա-
դէտներ ունէր. Տէրոջը առջեւը շատ չարու-
7 թիւն ըրաւ, ու զանիկա բարկացուց։ Եւ Հոր
շինած քանդակեալ կուռքը Աստուծոյ տու-
նը դրաւ, որուն համար Աստուած Դաւիթին
ու անոր որդւոյն Սողոմոնին ըսեր էր, Իմ ա-
նունս տան տանս մէջ ու Իսրայէլի բոլոր ցե-
ղերէն իմ ընտրած Երուսաղէմիս մէջ պիտի
8 դնեմ յաւիտեան. Հեւ Իսրայէլին ոտքը մէյ-
մըն ալ պիտի չշարժեմ աս երկրէն, որուն
մէջ ձեր Հայրերը Հաստատեցի. միայն թէ
անոնք զգուշութեամբ Ի գործ դնեն ան բո-
լոր օրէնքը, կանոնները ու դատաստանները
որոնք Մովսէսին ձեռքովը անոնց պատուի-
9 րեցի։ Բայց Մանասէ Յուդան ու Երուսա-
ղէմի բնակիչները այնպէս մոլորցուց, որ Տէ-
րոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն կորսընցու-
10 ցած ազգերէն աւելի չարութիւն ըրին։ Եւ
Տէրը Մանասէին ու անոր ժողովուրդին խօ-
սեցաւ, բայց անոնք մտիկ չըրին։
11 Եւ Տէրը անոնց վրայ Ասորեստանի Թա-
գաւորին զօրագլուխները բերաւ. ու Մանա-

---

1 Մանասէին չար վարմունքը։ 3 Անիկա կռապաշտութիւնը կը
հաստատէ, ու խրատս ընդունել չուզեր։ 11 Մանասէ Բաբի-
լոն կը տարուի։ 12 ու Հոն Աստուծոյ աղօթքով՝ գերութե-
նէ կ՚ազատուի. ու կը դառնայ կռապաշտութիւնը կը կործա-
նէ։ 18 Անոր գործքերը։ 20 Մանասէ մեռնելով՝ Ամմն անոր
տեղը կ՚անցնի։ 21 Ամմնին չար վարմունքը ու իր ծառաներէն
սպանուիլը։ 25 Ժողովուրդը ան սպանողը մորթելով կը մե-
ծցընեն ու Յոսիան թագաւոր կ՚ընեն։

աչն կարմիրով բանեցյալն, և Դանիկա առնա-
12 կապիրով կապեցյալն ու Բաբիղան տարին։ Ու
անիկա իր նեզուխեան առնը իր Տէր Աս-
տուծոյն երեսը խնդրեց, և իր հայրերուն Աս-
13 տուծոյն առչին Հեծապէս խոնարհեցաւ, Ու
անոր ազօխք ըրաւ. և Տէրէ Նանոր ազօխքը
ընդունեց ու աղաչանքը լսեց, ու զանիկա
Երուսաղէմ իր թագաւորութեանը դարձուց։
Աիսաներն Մանասէ Հմացաւ որ Եհովան է
14 Աստուած։ Եւ ասկէ հետը Դաւիխի քաղա-
քին դուրսը՝ Գիհոնին արեւմուտեան կողմը հե-
զեսաին մէջ ու մինչև Ձկանց դրանը բլուրը
մէկ պարիսպ մը չինեց, Ոփազն ալ մէջը առ-
նելով, ու զանիկա չատ բարձրացուց, և Ցու-
դայի բոլոր պարսպազարդ քաղաքներուն մէջ
15 զօրքեր իշխաններ դրաւ։ Ու Հօտար աստուած-
ները ու կուռքը Տէրոջը առնէն վերցուց, ու
Տէրոջը տանը լեռանը վրայ՝ ու Երուսաղէմի
մէջ իր չինած բոլոր սեզանները Քէց-ից և
16 քաղաքէն դուրս նետեց։ Ու Տէրոջը սեզանը
չինեց. և անոր վրայ խաղաղութեան ու Շնոր-
հակալութեան զոհեր մատուց. և Ցուդային
պատուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ծա-
17 ռայութիւն ընեն։ Սակայն ժողովուրդը տա-
կաւին բարձր սեղերու վրայ զոհ կը մատու-
ցանէին, Քայց միայն իրենց Տէր Աստուծոյն։
18 Եւ Մանասէին մնացորդ պատմութիւնը,
ու իր Աստուծոյն բրած ազօխքը, ու Իսրա-
յէլի Տէր Աստուծոյն անունովը անոր խօսող
Հեսանողներուն խօսքերը տես Իսրայէլի
Թագաւորներուն յիշատակաց ։։։ մէջ ։։։
19 է։ Ու անոր ազօխքը և ընդունուիլը ու անոր
բոլոր մեղքը ու յանցանքը, և ան տեղեան-
քը՝ ուր որ իր դարձի գալէն առաջ բարձր
տեղեր չինեց ու Աստարովթի կուռքեր ու
քանդակած կուռքեր կանգնեց, տես Հե-
զեկիայի ժամանակագրութեանը մէջ գրուած է։
20 Եւ Մանասէ իր հայրերուն հետ քնացաւ.
ու զանիկա իր տանը մէջ թաղեցին. և անոր
տեղը անոր որդին Ամմոն թագաւոր եղաւ։
21 Ամմոն Հքսանեւերկու տարեկան էր երբոր
թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երկու
22 տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Ու Տէրոջը
առչին չարութիւն ըրաւ իր հօրը Մանասէին
ըրածին պէս. և իր հօրը Մանասէին չինած
բոլոր կուռքերուն Ամմոն զոհ մատուց, ու
23 անոնց ծառայութիւն ըրաւ։ Քայց Տէրոջը
առչին չխոնարհեցաւ, Կինչպէս որ իր Հայրը
Մանասէ խոնարհեր էր. մանաւանդ աս Ամմոն
24 աւելի յանցանք գործեց։ Եւ իր ծառաները
դաւաճանութիւն ըրին իրեն դէմ, ու զանիկա
25 իր տանը մէջ մեռցուցին։ Ու երկրին ժողո-

վուրդը Ամմոն թագաւորին դէմ դաւաճանու-
թիւն ընողներուն ամէնը մեռցուցին. ու երկ-
րին ժողովուրդը անոր որդին Յովսիան անոր
տեղը թագաւոր դրին։

ԳԼ. ԼԴ

1 Յովսիա ութը տարեկան էր երբոր թագա-
ւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսունու-
2 մէկ տարի թագաւորեց։ Եւ անիկա Տէրոջը
առչին ուղղութիւն ըրաւ, ու իր հօրը Դա-
ւիխին ճամբաներուն մէջ քալեց, ու աջ կամ
ձախ կողմ չխոտորեցաւ։
3 Եւ իր թագաւորութեանը ութերորդ տա-
րին երբոր դեռ Ինքը պատանի էր, Իր հօ-
րը Դաւիխին Աստուածը խնդրել սկսաւ. ու
երկուտասաներորդ տարին՝ Ցուդան ու Երու-
սաղէմը Բարձր տեղերէն, Աստարովթի կուռ-
քերէն և քանդակած ու ձուլածոյ կուռքե-
4 րէն մաքրել սկսաւ։ Եւ Բահաղիմի սեզան-
ները անոր առչին կործանեցին. ու անոնց
վրայի արեգական կուռքերը կոտրատեց, և Աս-
տարովթի կուռքերը ու քանդակած և ձու-
լածոյ կուռքերը մանրեց ու փչրեց, Ռու ա-
նոնց զոհ մատուցանողներուն գերեզմանները
5 բուն վրայ տանեց։ Եւ Քրմերուն ոսկորնե-
րը անոնց սեզաններուն վրայ այրեց, ու Ցու-
6 դան ու Երուսաղէմը մաքրեց։ Եւ Մանասէի
ու Եփրեմի ու Շմաւոնի քաղաքներուն մէջը
մինչև Նեփթաղիմ, †Ե անոնց բոլորտիքը և-
7 զած աւերակ տեղերը Նդ-ից ։։։ Ու սեզան-
ները և Աստարովթի կուռքերը կործանեց. ու
Քրանդակած կուռքերը մանրեց ու փչրեց, և
Իսրայէլի բոլոր երկրին մէջ եղած բոլոր արե-
գական կուռքերը կոտրատեց, ու Երուսաղէմ
գարձաւ։
8 Եւ Իր թագաւորութեանը ասանուն ութե-
րորդ տարին երբոր երկիրը ու Իր տունը մաք-
րեց, Եսելիայի որդին Սափանը ու քաղա-
քին իշխանը Մաասիան ու Յովաքազի որ-
դին Յովաքը յիշատակաց գրերը իրենց, որ
9 իր Տէր Աստուծոյն տունը նորոգեն։ Եւ ա-
նոնք Բլզիկիա քահանայապետին եկան. ու
Աստուծոյ տունը բերուած առակը ‡առին,
որն որ Դևտացիները՝ դրան պահապանները
Մանասէի ու Եփրեմի ձեռքէն և Իսրայէլի

* Սպ. Ա՛ե. 10. 11։ † ա Պետ. է. 6։ ‡ ա Պետ. է. 20. Եզր. բ. 23։ § Սպ. իմ. 16. Դատ. գ. 25։ ¶ գ Թագ. ա. 33։ ** Գէ. իե. 3։ †† Հմր. 3. 5. 7։ ‡‡ Դէ. է. 12։ §§ Գէ. բ. 12։ ¶¶ ա Թագ. իմ. 9։ *** Կ՝ունի ասեսանողնե-ըուն։ ††† գ Թագ. ա. 18։ ‡‡‡ գ Թագ. իա. 19. 6։ §§§ գ Թագ. իա. 23. 24։ ¶¶¶ գ Թագ. իա. 1. 6։ **** Գէ. Ա՛է. 2։ †††† գ Թագ. Ա՛ց. 2։ ‡‡‡‡ Գէ. Լգ. 17. 22։ §§§§ Գէ. Լգ. 30։ գ Թագ. իգ. 4։ ¶¶¶¶ գ Թագ. իգ. 4։ ***** գ Թագ. Ա՛ց. 2։ †††††

Կ՝ունի չատ բլրականներ ա-
նունները փոխ-
ուած։ ‡‡‡‡‡ Բ Օր. բ. 21։ §§§§§ գ Թագ. իգ. 3։ ¶¶¶¶¶ Տես գ Թագ. Ա՛ց. 4. 6։ ****** Եզր. առաջն։

բոլոր Ղեւացորդէն ու բոլոր Յուդայէն ու
Բենիամինէն ու Եբուսացեմի բնակիչներէն
10 Ժողվեր էին. Եւ Տէրոջը տանը դրան մուտքին վրայ դրուած բանուորներուն ձեռքը տուին.
11 անոնք ալ Տէրոջը տանը մէջ գործող բանուորներուն տուին զանիկա՝ տունը նորոգելու
ու չինելու համար, Ա.յսինքն հիւսներուն ու
12 չինողներուն տուին, որ Յուդայի Թագաւորներուն աւրած տունները չինելու համար տաշուած քարեր, ու գերաններու համար փայտեր Ժողովեն՝ Եւ այն մարդիկը գործը հաւատարմութեամբ կը բանէին. ու
13 Ղեւացիներէն անոնց վրայ կեցողները Մերարիի որդիներէն՝ Ղեւատայի Յեհ
ու Աբդիա, և Կահաթեանց որդիներէն Զաքարիա ու Մեսուղամ էին. նաև Ղեւատացիները՝ երգոց նուագարաններուն ամէն
13 տեսակ եղողներուն ամէնը. Նաև բեռնակիրներուն ու ամէն տեսակ գործը բանողներուն վերակացուներն էին, և գպիրները, ատեաններն ու դռնապաններն Ղեւատացիներէն էին։

14 Ու երբոր Տէրոջը տունը բերուած սահակը կը հանէին, Քեղկիա քահանան Մովսէսին ձեռքովը տրուած Տէրոջը օրինաց գիրքը գտաւ. Ու Քեղկիա պատասխան տուաւ ու
15 Սափան գպիրին ըսաւ, Տէրոջը տանը մէջ օրինաց գիրք մը գտայ. ու Քեղկիա ան գիր
16 քը Սափանին տուաւ։ Եւ Սափան գիրքը Թագաւորին տարաւ, ու Թագաւորին պատասխան բերաւ ըսելով, Քու ծառաներդ իրենց յանձնուած բոլոր տրածը կը կատարեն.
17 Եւ Տէրոջը տանը մէջ գտնուած սահակը հանեցին, ու զանիկա վերակացուներուն ձեռքը ու գործը բանողներուն ձեռքը տուին։
18 Եւ Սափան գպիրը Թագաւորին պատմեց ու ըսաւ, Քեղկիա քահանան ինծի մէկ գիրք մը տուաւ. ու Սափան անոր մէջէն Թագա
19 ւորին առջևը կարդաց։ Ու Թագաւորը օրինաց խօսքերը լսածին պէս իր հանդերձները
20 պատռեց։ Եւ Թագաւորը Քեղկիային, ու Սափանի որդւոյն Ա.քիկամին, ու Միքայի որդւոյն Ա.բդոնին, և Սափան գպիրին, ու Թագաւորի ծառային՝ Ա.սայիային պատուի-
21 րեց ու ըսաւ, Գացէք ինծի համար, և ժողովրդեանը մնացորդներուն համար այս գտնուած գրքին խօսքերուն վրայով Տէրոջը հարցուցէք. վասն զի մեր հայրերը Տէրոջը խօսքը չպահեցնելուն համար, և այս գրքին մէջը բոլոր գրուածները չկատարելնուն համար՝ մեր վրայ Թափուած Տէրոջը բարկու-
22 թիւնը մեծ է։ Ու Քեղկիա ու Թագաւորին մարդիկը Ա.սրայի որդւոյն Թեկուայի որդւոյն Սեղղումի հանդերձապահին կնկանը՝ Ողդա մարգարէին դացին. և անիկա Երուսաղէմ Մասենայի մէջ կը բնակէր. ու անոր հետ այնպէս խօսեցան։

23 Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Իսրայէլին Տէր Ա.ստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ձեզ ինծի խրկող
24 մարդուն ըսէք, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ա.հա ես աս տեղիս ու անոր բնակիչներուն վրայ չարիք պիտի բերեմ, այսինքն ան բոլոր անէծքները՝ որ Յուդայի Թագաւորին առջևը կար-
25 դացուած գրքին մէջ գրուած է. Որովհետև զիս Թողուցին և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին, որ իրենց ձեռքերուն բոլոր գործքերովը զիս բարկացընեն. ուստի աս տեղիս վրայ իմ բարկութիւնս պիտի Թափի
26 ու պիտի չմարի։ Բայց Տէրոջը հարցընելու համար ձեզ խրկող Յուդայի Թագաւորին ասանկ ըսէք, Իսրայէլի Տէր Ա.ստուածը այս-
27 պէս կ'ըսէ լսած խօսքերուդ համար. Որովհետև քու սիրտդ կակղացաւ, ու Ա.ստուծոյ առջևը խոնարհեցար, երբոր աս տեղիս վրայ ու անոր բնակիչներուն վրայ անոր ըսած խօսքերը լսեցիր, և իմ առջևս խոնարհեցար, ու հանդերձներդ պատռեցիր ու իմ առջևս լացիր,
28 ես ալ լսեցի՝ կ'ըսէ Տէրը։ Ա.հա ես քեզ քու հայրերուդ պիտի խառնեմ, ու խաղաղութեամբ քու գերեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփուիս. և աս տեղիս վրայ ու անոր բնակիչներուն վրայ իմ բերելու բոլոր չարիքներս քու աչքերդ պիտի չտեսնեն։ Ու անոնք Թագաւորին պատասխան բերին։

29 Եւ Թագաւորը խրկեց, ու Յուդայի
30 ու Եբուսաղէմի բոլոր ծերերը ժողվեց։ Եւ Թագաւորը, ու Յուդայի բոլոր մարդիկը, ու Եբուսաղէմին բնակիչները, և քահանաները, ու Ղեւատացիները, ու բոլոր ժողովուրդը՝ մեծէն մինչև պզտիկը Տէրոջը տունը գնաց. և Տէրոջը տանը մէջ գտնուած ուխտի գրքին
31 բոլոր խօսքերը անոնց *առջևը կարդաց։ Ու Թագաւորը իր տեղը ոտքի վրայ կայնեցաւ, ու Տէրոջը առջևը ուխտ ըրաւ, որ ան գրքին մէջ գրուած ուխտին խօսքերը կատարելու համար Տէրոջը եւեւէն երթայ, և անոր պատուիրանքները ու վկայութիւնները ու կանոնները բոլոր սրտով ու բոլոր հոգիով պահէ։
32 Ու Եբուսաղէմի և Բենիամինի մէջ բոլոր գտնուողները կայնեցուց. ու Եբուսաղէմի բնակիչները Ա.ստուծոյ իրենց հարցը Ա.ստուծոյն ծոյն ուխտին պէս ըրին։ Եւ Յոսիա Իսրա-
33 յէլի որդւոյը ամէն երկիրներէն բոլոր գտնուողները վերցուց, ու բոլոր Իսրայէլի մէջ գտնուողներուն իրենց Տէր Ա.ստուծոյն ծառայութիւն ընել տուաւ. Անոր կենդանի բոլոր օրերուն մէջ իրենց հայրերուն Տէր Ա.ստուծմէն չխոտորեցան։

ե ա Մն. իգ. 4, 5։ | ի գ Թագ. իբ. 12 | ձ գ Թագ. իբ. 14
զ գ Թագ. իբ. 8, 9։ | ը Հոսի. Ա.քսար։ | թ Հոսի. Ա.սա։

ի գ Թագ. իգ. 1, 2։ | ժ գ Թագ. ժա. 14։ | ի գ Թագ. ժա. 3։
* Եբր. ականջներուն | իգ. 3։ Գծ. ը. 13։ | ղ Եբեմ. գ. 10։

ԳԼ· ԼԸ

1 Յաջմա խեթա հանգիստով զաւակ մը կ՚ընէ։ 20 Անիկա փա-
րաւոն Նկաւազով գերգելով Մահեդոմի մէջ կը ապաննաւի։
25 Յաջմային վերջ բառած ազգերը։

1 Եւ ՚Յովսէս երուսաղէմի մէջ Տէրոջը զա-
ւակ ըրաւ։ ու զաւակը առաջին ամսուն ՚էր
2 ըլլալուն ժողովուրդը մըրմնջեցին։ Եւ քահա-
նաները իրենց ՚պահպանութեանը վրայ կայ-
նեցուց, ու ՚զանոնք Տէրոջը առին ծառա-
3 յութիւնը ընելու քաջալերեց։ Եւ բոլոր Իս-
րայէլին ՚ազգովիցընող — Տէրոջը նուիրուած
Նէառացիներուն բառ, ՚Սուրբ առպահակը՝
Իսրայէլի Թագաւորին Դաւիթի որդւոյն Սո-
զոմընին չինած առնը դրէք, ՚Ձեր ուսերուն
վրայ բեռ չըլլայ։ — Հիմա Ձեր Տէր Աստու-
ծոյն ու անոր ժողովուրդին Իսրայէլին ծա-
4 ռայութիւն ըրէք։ Եւ Ձեր ազգառոհմներո-
վը ու Ձեր դասերովը՝ ՚Իսրայէլի Թագաւո-
րին Դաւիթին գրածին պէս ՚ու անոր որ-
դւոյն Սողոմընին գրածին պէս՝ պատրաստ ե-
5 ղէք։ Եւ Ձեր եղբայրներուն՝ ժողովուրդին
որդւոյը առհմերուն որոշմունքներուն համե-
մատ՝ ու Նէառացւոց ազգառոհմներուն բա-
ժանմունքներուն համեմատ ՚սրբարանին մէջը
6 կայնեցէք։ Եւ զաւակը մըրմնջեցէք ու ՚սըր-
բուեցէք, ու ընդդէմ Ձեր եղբայրներուն համար
պատրաստեցէք, որ անոնք Տէրոջը Մովսէ-
7 սին Ձեռքովը բառած խօսքին պէս ընեն։ Եւ
Յովսիա Երոյը հոն գտնուող ժողովուրդին
որդւոյը՝ հօտերէն երեսուն հազար գառն ու
այծի ձագ պարգեւեց, ամէնն ալ զաւակի հա-
մար, նաև երեք հազար արջառ։ ասոնք թա-
8 գաւորին առացուածքէն էին։ Իր իշխաններ-
ըն ալ ժողովուրդին, քահանաներուն ու
Նէառացիներուն յօժարութեամբ պարգեւ տը-
ւին։ Աստուծոյ տանը իշխանները՝ Քեղկիա,
Զաքարիա ու Յեքիէլ՝ զաւակի համար երկու
հազար վեց հարիւր ՚ոչխար ու երեք հարիւր
9 արջառ քահանաներուն տուին։ Եւ Քոնոնիա
ու անոր եղբայրները՝ Սեմայիա ու Նաթա-
նայէլ, ու Նէառացւոց իշխանները՝ Ասաբիա,
Յեհիէլ և Յովզաբադ՝ զաւակի համար Նէառա-
ցիներուն հինգ հազար ՚ոչխար ու հինգ հարիւր
արջառ պարգեւեցին։
10 Եւ պաշտօնը պատրաստուեցաւ, ու քա-
հանաները Իսրայէլի Թագաւորին հրամայածին պէս՝ իրենց կարգին համեմատ՝ ու Նէառացիները
11 իրենց դասերուն համեմատ կայնեցան։ Եւ
զաւակը կը մըրմնջէին, ու քահանաները անոնց
Ձեռքէն արիւնը առնելով ՚կը սրսկէին։ Իսկ Նէ-
12 առացիները ՚մորթը կը հանէին, Եւ ողջակէզ

ընծան ՚հանելը կը զաւէին, ու զանոնք ժողո-
վուրդին որդւոցը՝ ազգառոհմներուն համե-
մատ կը բաժնէին, որ Տէրոջը մատուցանեն
ՙՄովսէսին գրքին մէջ գրուածին պէս։ Ար-
13 ջառներուն ալ առանկ ՚ընին։ Եւ ՚զաւակը
բառ սովորութեան կրակով խորովեցին, բայց
նուիրուած բաները ՚կաթսաներով, սաներով
ու տապակներով եփեցին, ու չուռով բաժ-
14 նեցին ընդոծ բոլոր ժողովուրդին որդւոցը։ Եւ
իրենց ու քահանայից համար նաբը պատրաս-
տեցին։ քանզի Ահարոնի որդիքը՝ քահանա-
ները մինչև գիշերը ոչխարներն ու ճարպիը
մատուցանելու ՚բռնուած էին։ ուստի Նէառա-
ցիները իրենց համար և Ահարոնի որդւոցը
15 քահանաներուն համար պատրաստեցին։ Իսկ
Ասափի որդիքը՝ երգեցողները ՚Դաւիթին ու
Ասափին ու Եմանին և Թագաւորական տե-
սանող Իդիթունին պատուիրածին համեմատ
իրենց տեղը՝ ու դռնապանները ՚ամէն մէկ
դուռը կայնէր էին։ պէտք չեղաւ որ իրենց
պաշտօնէն զատուին։ վասն զի անոնց համար
անոնց եղբայրները Նէառացիները կը պատրաս-
16 տէին։ Եւ Յովսիա Թագաւորին հրամայածին
պէս՝ այն օրը Տէրոջը ամէն պաշտօնը կարգի
դրուեցաւ, զաւակը ընելու ու ողջակէզները
Տէրոջը սեղանին վրայ մատուցանելու համար,
17 Եւ անոնք՝ հոն գտնուող Իսրայէլի որդիքը
զաւակը ու ՚բազարջակերաց տօնը եօթը օր
18 ըրին։ Եւ Սամուէլ մարգարէին օրերէն ՚ի վեր
Իսրայէլի մէջ ՚ասոր պէս զաւակ մը չեղաւ։
ու Յովսիային, ու քահանաներուն, ու Նէ-
առացիներուն, և բոլոր հոն գտնուող Յուդային
ու Իսրայէլին ու Երուսաղէմի բնակիչը ըրած
զաւակին պէս Իսրայէլի բոլոր Թագաւորները
19 ըրած չէին։ Այս զաւակը Յովսիայի Թագաւո-
րութեանը տասնուութերորդ տարին եղաւ։
20 ՚Այս ամէն բաներէն ետքը՝ ու Յովսիային
տաճարին ՚պատրաստելէն ետքը,
Եգիպտոսի Նեքաւով Թագաւորը Եփրատին
քովը Քարքամիս ՚պատերազմելու ելաւ։ ու Յովսիա զանիկա դիմաւորելու
21 դնաց։ Իսկ անիկա դեսպաններ խրկեց անոր
ու ըսաւ, Ով Յուդայի Թագաւոր, դուն ին-
ծի հետ ի՚նչ գործ ունիս։ ես այսօր քեզի
դէմ չե՚մ, հապա ինծի հետ պատերազմ
բնող տանը դէմ։ ու Աստուած ինծի հրամա-
յեց որ չուտով ընեմ։ իմ հետս եղող Աստուծ-
22 մէն ետ կեցիր, որ քեզ չկործանցընէ։ Բայց
Յովսիա իր երեսը անկէ չդարձուց, հապա
անոր հետ պատերազմելու ՚համար ՙիր հա-
գուստը փոխեց, ՚՚ ու մորիկ չբրաւ Նեքաւո-
վին խօսքը՝ որ Աստուծոյ բերնէն էր, ու Մա-

ա գ Թագ· իգ· 21·
22·
բ Եզր· ժբ· 6· Եզր·
ը· 19·
գ Գէ· իգ· 18· Եզր·
ը· 18·
դ Գէ· իմ· 5· 11·
ե Բ Օբ· լգ· 10· Գէ·
լ· 22· Մ՚ազ· բ· 7·
զ Գէ· Լ· 7·
է ա Մն· իգ· 20·
ը ա Մն· իգ· իգ·
թ Գէ· իմ· 5· 11·
ժ Գէ· բ· 14·
ի Մ՚ազ· Ձ՚գ· 1·
լ Գէ· իմ· 5· 15· լ·
5· 15· Եզր· ը· 20·
խ Գէ· լ· 24·
ծ Եզր· ը· 18·
կ Գէ· իբ· 22·
հ Տ՚ես գէ· իմ· 34·
ձ Ղէ· գ· 3·
ղ Եզ· ժբ· 8· 9· բ
Օբ· ժգ· 7·
մ ա Թագ· բ· 13· 14·
15·
յ ա Մն· իմ· 1· Եւ·
ն ա Մն· իմ· 17· 18·
իգ· 14· Եւ·
շ Եզ· ժբ· 15· ժգ·
6· Գէ· լ· 21·
ո գ Թագ· իգ· 22· 23·
չ գ Թագ· իգ· 29·
Եբեմ· իգ· 2·
պ Կ՚ես փնաւեց·
ջ գ Թագ· իբ· 30·

23 կէդդովի Հովիսը պատերազմելու դնաց։ Եւ
ազեղնաւորները Յովսիա Թագաւորը նետով
զարկին, ու Թագաւորը իր ծառաներուն ը-
սաւ, Ձիս վերցուցէք ինձ, վասն զի սաստիկ
24 վիրաւորուեցայ։ Եւ իր ծառաները զանիկա
կառքէն Հանեցին, ու իր երկրորդ կառքը
հեծցընելով՝ Երուսաղէմ տարին. և անիկա
մեռաւ, ու իր Հարցը դերեզմաններուն մէ-
ջը Թաղուեցաւ. և Հրոյր Յուդա ու Երու-
25 սաղէմ Յովսիային վրայ սուգ ըրին։ Ու Երե-
միա Յովսիային վրայ ողբ ըսաւ. ու Հրոյր
երգեցողները ալ և կանայք մինչև ասօր
իրենց ողբերուն մէջ Յովսիան կը յիշեն, ու
դանոնք Իսրայէլի մէջ
մտցուցին. և ահա ողբերուն մէջ գրուած են։
26 Եւ Յովսիային մնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր՝ Տէրոջը օրէնքին մէջ գրուածին Հա-
27 մեմատ ըրած բարեգործութիւնը, Եւ անոր
առաջին ու վերջին պատմութիւնը ահա Իս-
րայէլի ու Յուդայի Թագաւորներուն գրքին
մէջ գրուած է։

ԳԼ. ԼԶ

1 Յովաքազ իր Հօրը տեղը կը յաջորդէ. խակ Փարաւոն Նեքա-
համ զանիկա ամմաւէն վար առնելով՝ Եգիպտոս կը տանի իր
Հետը։ 5 Յովակիմ չարութիւն կ'ընէ Տէրոջը առջևը, ու կա-
պած Բաբիլոն կը տարուի։ 9 Յովաքին անոր տեղը յաջոր-
դեալ՝ չար վարմունք կ'ունենայ, ու Բաբիլոն կը տարուի։
11 Սեդեկիա անոր տեղը կ'անցնի ու չար վարմունք կ'ունե-
նայ. մարգարէները կ'անարգէ, ու Նաբուգոդոնոսորին դէմ
կ'ապստամբի։ 14 Երուսաղէմ՝ քահանաներուն ու ժողովուր-
դին մեղքը պատճառաւ բաբելոն կը գերծանուի։ 22 Կիւ-
բեսին հրաւարտակը։

1 Ու երկրին ժողովուրդը Յովսիային որդին
Յովաքազը առին, և զանիկա իր Հօրը տե-
2 ղը Երուսաղէմի մէջ Թագաւոր դրին։ Յովա-
քազ քառասուներկու տարեկան էր երբոր Թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ա-
3 միս Թագաւորութիւն ըրաւ։ Ու Եգիպտոսի
Թագաւորը զանիկա Երուսաղէմի մէջ Ռիւռէն
վար առաւ, ու երկրին վրայ Հարիւր տա-
ղանդ արծաթ ու մէկ տաղանդ ոսկի Հարկ
4 դրաւ։ Ու Եգիպտոսի Թագաւորը անոր եղ-
բայրը Եղիակիմը Յուդայի ու Երուսաղէմի
վրայ Թագաւոր դրաւ, և անոր անունը Յո-
վակիմի փոխեց. ու Նէքաւով անոր եղբայրը
Յովաքազը առաւ ու Եգիպտոս տարաւ։
5 Յովակիմ քառասնհինգ տարեկան էր երբ-
որ Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ
տասնումէկ տարի Թագաւորութիւն ըրաւ.
և անիկա իր Տէր Աստուծոյն առջևը չարու-
6 Թիւն ըրաւ։ Անոր վրայ Բաբիլոնի Նաբուգո-
դոնոսոր Թագաւորը ելաւ, ու զանիկա բա-
բիլոն տանելու Համար առնակապերով կա-
7 պեց։ Եւ Նաբուգոդոնոսոր Տէրոջը տանը
անօթներէն առաւ, ու Բաբիլոն տարաւ, ու
դանոնք Բաբիլոն իր տաճարին մէջը դրաւ։
8 Եւ Յովակիմին մնացորդ պատմութիւնը, ու
անոր ըրած գարշութիւնները, և անոր վրայ
գտնուածը ահա Իսրայէլի ու Յուդայի Թա-
գաւորներուն գրքին մէջ գրուած են. ու անոր
տեղը անոր որդին Յովաքին Թագաւոր եղաւ։
9 Յովաքին ութ տարեկան էր երբոր
Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք
ամիս ու տասը օր Թագաւորեց. և անիկա
10 Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ։ Ու Հե-
ւետեալ տարին Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը
ղրկեց, ու զանիկա Տէրոջը տաճարին
պատուական սպասներովը Բաբիլոն բերել
տուաւ. և Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ
անոր հօրը եղբայրը Սեդեկիան Թագաւոր
դրաւ։
11 Սեդեկիա քսանումէկ տարեկան էր երբոր
Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասն-
12 ումէկ տարի Թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ
անիկա իր Տէր Աստուծոյն առջևը չարու-
13 Թիւն ըրաւ. ու Տէրոջը բերնէն խօսող Երեմիա մար-
գարէին առջևը չխոնարհեցաւ. Ու նաև ա-
պստամբեցաւ Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորէն,
որ անոր երդումով կապել տուեր էր Աստուծոյ
անունովը, և կր պարանոյը խստացուց ու իր
սիրտը կարծրացուց՝ որ Իսրայէլի Տէր Աստու-
14 ծոյն չդառնայ։ Քահանաներուն բոլոր իշխան-
ները ու ժողովուրդն ալ ազգերուն բոլոր գար-
շութիւններուն հետևելով՝ խիստ շատ անօ-
րէնութիւններ ըրին, ու Տէրոջը Երուսաղէմի
15 մէջ սրբած տունը պղծեցին։ Եւ անոնց Հայ-
րերուն Տէր Աստուածը՝ իր ժողովուրդին ու
իր բնակարանին խնայելուն Համար, իր պատ-
գամաւորներուն ձեռքովը *ժեծ փութով"
16 ղրկեց կր իրիկէր. Բայց նանոնք Աս-
տուծոյ խրկած պատգամաւորները կ'անարգէին,
նանոր խօսքերը կ'արհամարհէին ու նանոր
մարգարէները ծաղր կ'ընէին. մինչև որ Տէ-
րոջը բարկութիւնը իր ժողովուրդին վրայ
բորբոքեցաւ, անանկ որ ալ բժշկութիւն չը-
17 մնայ։ Եւ նանոնց վրայ Քաղդէացւոց Թա-
գաւորը Հանեց. անիկա ալ նանոնց երիտա-
սարդները անոնց սրբարանին մէջը սրով մեռ-
ցուց. ու երիտասարդին ու կոյսին, ծերին
ու ալեւորին չխնայեց. ամէնն ալ Տէրը անոր

ե դ Թագ. իբ. 34։
ո դ Թագ. իգ. 30։
ջ Ջար. ժբ. 11։
ռ Ին. գ. 20։
ս Տես Մաս. թ. 23։
—
տ դ Թագ. իգ. 30։

և։
ր դ Թագ. իգ. 36։ 37։
ց դ Թագ. իգ. 1։
ւ Ամբ. ա. 6։
փ Տես դ Թագ. իգ. 6։ Երեմ. իբ. 18։ 19։ ԼԶ. 30։

ք դ Թագ. իգ. 15։ Դան. ա. 1, 2։ ե. 2։
օ ա Մն. գ. 16 ։ե-ռ-ւ Յեքոնիա։
ֆ դ Թագ. իգ. 8։
ա դ Թագ. իգ. 10—17։

ե Դան. ա. 1, 2։ ե. 2։
ի դ Թագ. իգ. 17։
լ Երեմ. լե. 1։
խ դ Թագ. իգ. 18։ Երեմ. ծբ. 1, և։
ծ Երեմ. ծբ. 3։ Եզեկ. ժէ. 15, 18։
կ դ Թագ. ժէ. 14։
հ Երեմ. իե. 3, 4։ լե. 15։ իգ. 4։
ն Եբր. կանուխ եղելով ու իրիկնով
յ Երեմ. է. 12, 13։
շ Ածակ. ա. 25, 30։
ձ Երեմ. լբ. 3։ լը.

6։ Մաս. իգ. 34։
ղ Սապ. հգ. 1։ հմ. 5։
ճ բ Օր. իբ. 49։ գ Թագ. իե. 1, և։ Եզր. իմ. 7։
ռ Սապ. հգ. 20։ հթ. 2, 3։

18 ձեռքը մատնեց։ Եւ Աստուծոյ տանը բոլոր
մեծ ու պզտիկ անօթները, ու Տէրոջը տանը
գանձերը, և թագաւորին ու անոր իշխան-
ներուն գանձերը՝ ամէնն ալ Բաբելոն տարաւ։
19 Եւ Աստուծոյ տունը այրեցին, ու Երու-
զեմին պարիսպը փլցուցին, ու անոր ամէն
պալատները կրակով այրեցին, ու բոլոր գե-
20 ղեցիկ բաները աւերեցին։ Եւ նետրէն փախած
մնացորդները Բաբելոն գերի տարաւ. ու մին-
չեւ Պարսից թագաւորութիւնը հաստատուելը,
21 նոյնը եւ անոր որդւոցը ծառաները եղան, մինչեւ
որ Երեմիային բերնովը [ը]Տէրոջը խօսքը
կատարուի, մինչեւ որ երկիրը [ը]իր շաբաթները
վայելէ։ Իր աւերմանը բոլոր օրերը [ը]շաբաթ
պահեց՝ մինչեւ եօթանասուն տարին լմննալը։
22 Եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորին առջի
տարին [ը]Երեմիային բերնովը [ը]Տէրոջը
խօսքը [ը]կատարուելու համար՝ Տէրը Պարսից
[ը]Կիւրոս թագաւորին հոգին արթնցուց, ու
անիկա իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ հրա-
տարակել տուաւ, ու նաեւ գրաւոր ալ ըսաւ՝
ըսելով,
23 [ը]Այսպէս կ՚ըսէ Կիւրոս՝ Պարսից թագաւո-
րը. Երկնից Եհովայ Աստուածը երկրիս բոլոր
թագաւորութիւնները ինծի տուաւ. ու անի-
կա ինծի պատուիրեց որ Յուդայի Երուսա-
ղեմին մէջ անոր տուն մը շինեմ։ Ձեր մէջը
ով որ անոր բոլոր ժողովուրդէն է, իր Եհովայ
Աստուածը իր հետը ըլլայ, ու թող ելլէ։

ԳԻՐՔ ԵԶՐԱՍԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

[ը]Կիւրոսին հրամանը առնչութեամբ շինութեանը համար։ [ը]Ժողո-
վուրդը կը պատրաստուի Երեսաման գաղթելու։ [ը]Կիւրոս
թագաւորը առնչութեամբ անօթներուը Սաբասարին կը յանձնէ։

1 Եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորին առջի տա-
րին՝ [ը]Երեմիային բերնովը [ը]Տէրոջը խօսքը
[ը]կատարուելու համար, Տէրը Պարսից Կիւ-
րոս թագաւորին հոգին արթնցուց. [ը]ու ա-
նիկա իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ հրա-
տարակել տուաւ, ու նաեւ գրաւոր ալ ըսաւ՝
ըսելով,
2 Այսպէս կ՚ըսէ Կիւրոս՝ Պարսից թագաւո-
րը՝ Երկնից Եհովայ Աստուածը երկրիս բոլոր
թագաւորութիւնները ինծի տուաւ. ու անի-
կա [ը]ինծի պատուիրեց որ Յուդայի Երուսա-
3 ղեմին մէջ անոր տուն մը շինեմ։ Ձեր մէջը
ով որ անոր բոլոր ժողովուրդէն է, իր Ա-
ստուածը իր հետը ըլլայ, ու Յուդայի Երու-
սաղէմ ելլէ, և Իսրայէլի Եհովայ Աստուծոյն՝
ան Երուսաղեմի մէջ եղող [ը]Աստուծոյն տունը
4 շինէ։ Ու անոր քարափոյները՝ պահնէն
բոլոր մնացորդները երկնից պանդխտութիւնը
անկէն արծաթով, ոսկիով, ապրանքով
ու անասուններով անոր օգնութիւն ընեն,
Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյն տանը հա-
մար պրոյա կամաւոր ընծաներէն՝ ի զատ։
5 Այնուհետեւ Յուդայի ու Բենիամինի տոհմե-
րուն իշխանները, և քահանաները ու Ղե-
տապիները ոտք ելան՝ ան բոլոր հոգիին հետ
որուն Հոգին [ը]Աստուած արթնցուցեր էր,
որ ելլեն ու Երուսաղէմ եղող Տէրոջը տունը
6 շինեն։ Եւ անոնց բոլորտիքը եղողները
ամէնը բոլոր կամաւոր ընծաներէն՝ ի զատ՝
արծաթէ առաներով, ոսկիով, ապրանք-
քով ու անասուններով և պատուական պար-
գեւներով անոնց [ը]օգնութիւն բերին։
7 [ը]Ու Կիւրոս Թագաւորը Տէրոջը տանը ա-
նօթները հանեց, [ը]որոնք Նաբուզոդոնոսոր
Երուսաղէմէն հանելով՝ իր աստուծոյն տունը
8 դրեր էր. Պարսից Կիւրոս թագաւորը զա-
նոնք Միթրիդատ դանձապետին ձեռքովը
հանել տուաւ, ու զանոնք համրանքով Շես-
9 բասարայ նախարարին յանձնեց։ Եւ
սա էր անոնց թիւը. երեսուն ոսկեղէն կնիք,
հազար արծաթեղէն կնիք, քսանուինը դա-
10 նակ, երեսուն ոսկեղէն տաշտ, չորս հա-
րիւր տասը արծաթէ տաշտ՝ երկրորդ կար-
11 գին, և հազարաւոր ուրիշ անօթներ։ Բոլոր
ոսկիէ ու արծաթէ առաներուը հինգ հազար
չորս հարիւր էին։ Աշեզբ ամէնը Սաբասար
Բաբելոնի գերութենէն Երուսաղէմ ելլողնե-
րուն հետը հանեց։

ԳԼ. Բ

1 Գերութենէ դարձող ժողովուրդին, 36 քահանաներուն, 40
Ղեւտացիներուն, 45 Նեթինացիներուն, 58 և Սողոմոնի ծա-
ռաներուն որդւոցը թիւը. 62 նաեւ այն քահանաներուն ո-

Ե դ Թագ. իե. 13. Ես. 39. • դ Թագ. իե. 9. Սոպ. Հգ. 6. 7. Հմ. 1. 7. Ե դ Թագ. իե. 11. Դ Երեմ. իե. 7. Զ Երեմ. իե. 9. 11. 12. իգ. 6. 7. իմ. 10. Է Գղ. իգ. 34. 35. 43. Դան. թ. 2. Ը Գղ. իե. 4. 5. Թ Եզր. ա. 1. Ժ Երեմ. իե. 12. 13. իմ. 10. Լէ. 10. 11. 14. ԺԱ Կ՚ի կատարուելան պէս. ԺԲ Նա. իգ. 28. ԺԳ Եզր. ա. 2. 3. ԺԴ Բ Մն. լ. 22. 23. Երեմ. իե. 12. իմ. 10. ԺԵ Կ՚ի կատարուելան պէս. ԺԶ Գղ. է. 13. 14. ԺԷ Նա. իգ. 28. իե. 1. 13. ԺԸ Դան. գ. 26. ԺԹ Փիլ. բ. 13. Ի Եզր. ձեռքերը ու. ժողովելին. ԻԱ Գղ. է. 14. գ. 3. Ե դ Թագ. իգ. 13. Բ Մն. լգ. 7. Ը Տես գղ. է. 14.

րանք չէին կրնար իրենց ազգահամարը գտնել։ 64 Բոլոր ժո-
ղովին գումարը իրենց առացուածներովը։ 68 Անանց ընծա-
նները։

1 Եւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին
բաբելոն տարած գերիներէն ելլող Գաւառի
բնակիչները առնք էին, որոնք Երուսաղէմ
ու Յուդա դարձան, ամէն մէկը իր քաղա-
2 *քը։* Ո՝ Զորաբաբելին, Յեսուան, Նէեմիային,
Սարայիային, Հռէէղիային, Մուրդոքէին,
Բաղսանին, Մասփարին, Բագուէին, Հռհ-
ումին — Բաանային հետը եկան։ Ե՝ —
3 Իսրայէլի ժողովուրդին մարդոյը թիւը. Փա-
րոսի որդիքը՝ երկու հազար հարիւր եօթա-
4 նասունուերկու. Սափատիայի որդիքը՝ երեք
5 հարիւր եօթանասունուերկու. Արահի որդի-
քը՝ Եօթը հարիւր եօթանասունուհինգ.
6 Փահաթ-Մովաբի որդիքը՝ Յեսուի — Յովաբի
որդիներէն՝ երկու հազար ութը հարիւր
7 տասուերկու. Եղամի որդիքը՝ հազար երկու
8 հարիւր յիսունուչորս. Զաթուի որդիքը՝ ինը
9 հարիւր քառասունուհինգ. Զաքքայի որդիքը՝
10 եօթը հարիւր վաթսուն. Բանիի որդիքը՝ վեց
11 հարիւր քառասունուերկու. Բերայիի որդի-
12 *քը՝* վեց հարիւր քսանուերեք. Ազգադի որ-
դիքը՝ հազար երկու հարիւր քսանուերկու.
13 Ադոնիկամի որդիքը՝ վեց հարիւր վաթսուն-
14 ուվեց. Բագուէի որդիքը՝ երկու հազար յի-
15 սունուվեց. Ադինի որդիքը՝ չորս հարիւր յի-
16 սունուչորս. Ատերի որդիքը Եզեկիայէն՝
17 իննսունուութը. Բեսէիի որդիքը՝ երեք հա-
18 րիւր քսանուերեք. Յօրայի որդիքը՝ հարիւր
19 տասուերկու. Հասումի որդիքը՝ երկու հա-
20 րիւր քսանուերեք. Գաբերի որդիքը՝ ինը-
21 սունուհինգ. Բեթլեհեմի որդիքը՝ հարիւր
22 քսանուերեք. Նետոփայի մարդիկը՝ յիսուն-
23 ուվեց. Անաթոթի մարդիկը՝ հարիւր քսան-
24 ուութը. Ազմաւեթի որդիքը՝ քառասունուեր-
25 կու. Կարիաթարիմի, Քեփիրայի ու Բերոթ-
թի որդիքը՝ եօթը հարիւր քառասունուերեք.
26 Ռամայի ու Գաբայի որդիքը՝ վեց հարիւր
27 քսանումէկ. Մաքմասի մարդիկը՝ հարիւր
28 քսանուերկու. Բեթէլի ու Գայիի մարդիկը՝
29 երկու հարիւր քսանուերեք. Նաբաւի որդի-
30 *քը՝* յիսունուերկու. Մակբիսի որդիքը՝ հա-
31 րիւր յիսունուվեց. Միւս Եղամին որդիքը՝
32 հազար երկու հարիւր յիսունուչորս. Հարիմի
33 որդիքը՝ երեք հարիւր քսան. Ղոդի, Ադի-
դի ու Ասիմի որդիքը՝ եօթը հարիւր քսան-
34 ուհինգ. Երիքովի որդիքը՝ երեք հարիւր
35 քառասունուհինգ. Սենասայի որդիքը՝ երեք
հազար վեց հարիւր երեսուն։
36 Քահանաները՝ Յեսուի տունէն Յեդայիա-
յի որդիքը՝ ինը հարիւր եօթանասունուերկու։
37 Եմմերի որդիքը՝ հազար յիսունուերկու.
38 Փասուրի որդիքը՝ հազար երկու հարիւր քա-
39 ռասունուեօթը. Հարիմի որդիքը հազար
տասնուեօթը էին։
40 Ղեւտացիները՝ Ովդուիայի որդիներէն՝ Յե-
սուի ու Կադմիելի որդիքը եօթանասունու-
չորս էին։
41 Երգեցողները՝ Ասափի որդիքը հարիւր քը-
սանուութը էին։
42 Դռնապաններուն որդիքը՝ Սեղղումի որ-
դիքը, Ատերի որդիքը, Տեղմոնի որդիքը,
Ակկուբի որդիքը, Ատիտայի որդիքը, Սու բայի
որդիքը՝ ամէնը հարիւր երեսունուհինգ էին։
43 Նաթինայիները՝ Սիհայի որդի-
քը, Ասուփայի որդիքը, Տաբաոթի որդի-
44 *քը, Կերոսի որդիքը, Սիայի որդիքը, Փա-*
45 դոնի որդիքը, Ղեբանայի որդիքը, Ագա-
46 բայի որդիքը, Ակկուբի որդիքը, Ագաբի
47 որդիքը, Սաղամէի որդիքը, Անանի որդի-
քը, Գեդդելի որդիքը, Գահարի որդիքը,
48 Ռէայիայի որդիքը, Ռասինի որդիքը, Նե-
49 կոդայի որդիքը, Գազամի որդիքը, Ոզայի
որդիքը, Փասեխի որդիքը, Բասեխի որդիքը,
50 Ասենայի որդիքը, Մոսնիմի որդիքը, Նե-
51 փուսիմի որդիքը, Բակբուկի որդիքը, Ակու-
52 փայի որդիքը, Արուրի որդիքը, Բասղո-
թի որդիքը, Մեհիդայի որդիքը, Արսայի որ-
53 *դիքը, Բարկոսի որդիքը, Սիսարայի որդի-*
54 *քը, Թամայի որդիքը, Նեսիայի որդիքը,*
55 Ասեփայի որդիքը. Սողոմոնի ծառաներուն
որդիքը՝ Սոտէի որդիքը, Սոփերեթի որդի-
56 *քը, Փարեդայի որդիքը, Յեղայի որդիքը,*
57 Դերկոնի որդիքը, Գեդդելի որդիքը, Ա-
փատիայի որդիքը, Ատիլի որդիքը, փա-
քարեթ-ասեբայիմի որդիքը, Ամիի որդի-
58 *քը։* Բոլոր Նաթինայիները ու Սողոմոնի
ծառաներուն որդիքը երեք հարիւր իննսուն-
ուերկու էին։
59 Ու Թելմելայէն, Թելհարսայէն, Քերու-
բէն, Ադդանէն — Եմմերէն ելլողները ասոնք
էին, և իրենց հայրերուն տունը ու իրենց
սերունդը՝ այսինքն Իսրայէլէն ըլլալնին յու-
60 *յընելու կարող չեղան. Դալայիայի որդիքը,*
Տոբիայի որդիքը — Նեկոդայի որդիքը՝ վեց
61 հարիւր յիսունուերկու մարդ։ Եւ քահանա-
յից որդիներէն՝ Հաբայայի որդիքը, Հակկուսի
որդիքը, Բերզելլի որդիքը, որ ինքը Գաղաա-
դացի Բերզելլէին աղջիկներէն կնիկ առնելով՝
62 անունը անուանվը կոչուեցաւ։ Ասոնք իրենց
ազգաբանութեան դիրքը փնտռեցին, բայց
չկրցան գտնել. ու անմաքուր սեպուելով՝

= Նէեմ. է. 6. եւ։ † Տես Նէեմ. է. 10։ ‡ Նէեմ. է. 25 և Եզոռ։ Գաբաւան։ ¶ ա Մն. իգ. 8։ ‖ Տես Եզր. բ. 7։ ** Նէեմ. է. 59 և Եզոռ։ Ամմի։ †† Նէեմ. է. 61 և Եզոռ։ Ադդօն։
Ե՝ 4 Թագ. իգ. 14. 15, 16։ իե. 11։ բ Մն. լգ. 20։ ‡ Նէեմ. է. 7 և Եզոռ։ Ազբիա։ ‖ Նէեմ. է. 11։ ** Նէեմ. է. 15 և Եզոռ։ Բանուի։ †† Նէեմ. է. 24 և Եզոռ։ Ասիփ։ ‡‡ ա Մն. իգ. 7։ §§ ա Մն. իգ. 14։ ¶¶ ա Մն. ի. 13։ ‖‖ Նէեմ. է. 54։ *** 4 Թագ. ի. 21, 27։ ա Մն. ի. 2։ ††† 4 Թագ. ի. 21։ ‡‡‡ Նէեմ. է. 57։ §§§ Նէեմ. է. 61 և Եզոռ։ Ադդօն։ ¶¶¶ բ Թագ. իէ. 27։ ‖‖‖ Թուոց գ. 10։

63 քահանայութենէ արդելուեցան։ Եւ [o]Ամատաման անոնց ըսաւ, Մինչեւ որ [p]Ուրիմով ու Թումիմով քահանայ մը չկայէ, անոնք [q]ամենասրբոց բաներէն չուտեն։

64 Բոլոր ժողովուրդը միաբան քառասունուերկու հազար երկու հարիւր վաթսուն հոգի

65 էր. բայց [r]ի անոնց ծառաներէն ու աղախիններէն, որոնք եօթը հազար երկու հարիւր երեսունեօթն էին. ու անոնց մէջը երկու

66 հարիւր այր և կին երգեցողներ կային։ Անոնց ձիերը եօթը հարիւր երեսունուվեց, ջորիները

67 երկու հարիւր քառասունուհինգ, ուղտերը չորս հարիւր երեսունուհինգ. էշերը վեց հազար եօթը հարիւր էին։

68 [s]Եւ առնէրու իշխաններէն մէկ երբոր երուսաղէմ եղող Տէրոջը տունը գացին, Աստուծոյ տանը կանգուր ընծաներ տուին, որ

69 զանիկա իր [t]տեղը հաստատեն։ Անոնք իրենց կարողութենէնը չափ վաթսունուվեց հազար դրամ ոսկի, ու հինգ հազար մնաս արծաթ, ու հարիւր քահանայական պատմուճան տը-

70 [u]ին։ Ուրծատարութենէն գանձին։ Եւ քահանաները ու Ղեւտացիները ու ժողովուրդէն ոմանները, երգեցողները, դռնապաններն ու Նաթինայիմները՝ իրենց քաղաքներուն մէջ, ու բոլոր Իսրայէլ իրենց քաղաքներուն մէջ բնակեցան։

ԳԼ. Գ

1 Սկզբնը կը կանգնած։ 4 Զահերը առեղ կը մատուցանին։ 7 Գործատարները կը պատրաստուին։ 8 Տաճարին հիմնադրութիւնը մեծ ուրախութիւնով ու լացով կ'ըլլայ։

1 Ու երբոր եօթներորդ ամիսը հասաւ, իսրայէլի որդիները իրենց քաղաքներուն մէջն էին, ու ժողովուրդը մէկ մարդու պէս Երու-

2 սաղէմի մէջ ժողովուեցան։ Եւ Յովսեդեկեան [a]Յեսուա ու անոր քահանայ եղբայրները, և [b]Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ ու անոր եղբայրները եկան, ու Իսրայէլի Աստուծոյն սեղանը շինեցին, որ անոր վրայ ողջակէզներ մատուցանեն, [c]ինչպէս որ Աստուծոյ մարդուն Մով-

3 սէսին օրինաց [d]գիրքին մէջ գրուած է։ Ու սեղանը իր [e]տեղը շինեցին. վասն զի ան երկիրներուն ժողովուրդներէն կը վախնային. և անոր վրայ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցին՝ առաւօտեան ու երեկոյեան ողջակէզները։

4 [f]Եւ տաղաւարահարաց տօնը [g]գրուածին պէս կատարեցին. ու [h]ամէն օրուան ողջակէզները ըստ թուոյը օրէ օր հրամցուածին պէս հա-

5 [i]մեմատ։ Եւ անկէետքը [j]միշտնջենաւոր ողջակէզը, ու ամսագլուխներու ու Տէրոջը ամէն սուրբ տօներուն [k]ընծաները հատուցին. նաև ան կամեցող ընծաները՝ որ ամէն մարդ յօժար

6 սրտով Տէրոջը կը մատուցանէր։ Եօթներորդ ամսուն առաջին օրէն Տէրոջը ողջակէզներ մատուցանելու սկսան. բայց Տէրոջը տաճա-

7 րին հիմը [l]դրուած չէր։ Եւ քարհատաններուն ու հիւսներուն առակ, ու [m]Սիդոնացոց և Տիւրացոց [n]ուտելիք ու խմելիք ու եղ տուին, որ Լիբանանէն ծովով եղեւնափայտեր [o]Յոպպէ բերեն, [p]ինչպէս որ Պարսից Կիւրոս թագաւորը անոնց արտօնութիւն տուեր էր։

8 Եւ անոնց Երուսաղէմ Աստուծոյ տունը գալուն երկրորդ տարին երկրորդ ամսուն մէջ, Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, ու Յեսուա, և անոնց միւս եղբայրները քա-

հանաները ու Ղեւտացիները, ու գերութենէն բոլոր Երուսաղէմ դարձողները [q]սկսան ընթացքը սկսան, [r]և քսան տարեկանէն վեր եղող Ղեւտացիները Տէրոջը տանը գործքին վրայ վե-

9 րակացու դրին։ Ու [s]Յեսուա և անոր որդիքը ու եղբայրները, և Կադմիել ու անոր որդիքը, [t]Յուդայի որդիքը, — Ենադադի որդիքը — անոնց որդիքը ու եղբայրները Ղեւտացիները գործաւորներուն վրայ վերակացու[u]միւն ընելու եան մէկ մարդու պէս։

10 Ու երբոր [v]շինարարները Տէրոջը տաճարին հիմը դրին, [w]քահանաները իրենց պզեսանները հագած՝ փողերով, ու Ղեւտացիները Ասափի որդիքը ծնծղաներով, Տէրը օրհնելու համար կայնեցուցին՝ Իսրայէլի Դաւիթ թագաւորին կարգադրութեանը համեմատ.

11 [x]Եւ փոխոխակի կ'երգէին՝ Տէրոջմէ գոհանալով ու [y]անոր հնոտհակալութիւն մատուցանելով, [z]ինչու որ բարի է, [a]ինչու որ անոր ողորմութիւնը Իսրայէլի վրայ յաւիտեան է. ու բոլոր ժողովուրդը մեծաձայն աղաղակելով Տէրը օրհնեցին՝ Տէրոջը տանը հիմը դրուելուն համար։

12 [b]Եւ քահանաներէն ու Ղեւտացիներէն ու առնէրու իշխաններէն հասակը՝ որոնք ծեր բլլալով Տէր-ը առջի տունը տեսած էին, երբոր իրենց աչքին առջեւ աս տանը [c]հիմը դրուեցաւ, մեծ ձայնով լացին, ու շատերը ուրախութենէն ձայներնին վերցնելով

13 աղաղակեցին. Ու ժողովուրդը ուրախութեան աղաղակին ձայնը ու բազմութեանը լալուն ձայնը իրարմէ չէր կրնար որոշել. վասն զի

- Տես Ղեհեմ. բ. 9։
- Կամ կառավարիչը
- Էզր. իբ. 30 · Թուս. իե. 21։
- Ղեհ. իբ. 2. 10. 15. 16։
- Ղեհեմ. է. 66։
- Ղեհեմ. է. 70։
- Կամ --ջէն կացուցեալ
- Թիւանը մէջ
- ա Մն. իգ. 20։
- Գէ. գ. 16. 17 · Ղեհեմ. է. 73։
- Ընդ. ա. 1 · բ. 2։ Զաք. գ. 1։
- Մատա. 12։ Ղուկ. գ. 27։
- բ Օր. ժբ. 5։
- Կամ --ջէն կացուցեալ
- Թիւանը մէջ
- Թուս. իբ. 5. 4։
- Ղեհեմ. բ. 14. 17։ Զաք. ժգ. 16. 17։
- Եզր. իգ. 16։
- Թուս. իե. 12. եւ։
- Եզր. իե. 38 · Թուս. իբ. 3. 11. 19. 26։
- իե. 2. 8. 13։
- գ Թագ. է. 6. 9 · բ Մն. բ. 10 · Գաղ. ժբ. 20։
- բ Մն. բ. 16 · Գաղ. ի. 36։
- Գէ. գ. 3։
- ա Մն. իգ. 24. 27։
- Գէ. բ. 40։
- Կամ Ոմգուխայի աւս գէ. բ. 40։
- ա Մն. ժգ. 5. 6. 42։
- ա Մն. գ. 31 · ժգ. 4 · իե. 1։
- Եզր. ժէ. 21 · բ Մն. է. 3 · Ղեհեմ. ժբ. 24։
- ա Մն. ժգ. 31։ Սագ. Ծղգ. 1։
- ա Մն. ժգ. 41 · Եսթ. ա. 11։
- Տես Ածգ. բ. 3։

բազմաթիւնը մեծ ցնծութեան ձայնով կ'աղաղակէր , ու ձայներնին մինչև հեռու տեղուանք կը լսուէր ։

ԳԼ· Գ

1 Թշնամիները՝ տաճարին շինութեանը մէջ Հրեից հետ մասնակից ըլլալու չընդունուելնուն համար , կը ջանան որ ան շինութիւնը խափանեն ։ 7 Արտաշէսին նամակ կը գրեն ։ 17 Արտաշէսին իրկած հրովարտակը ։ 23 Շինութիւնը կը խափանուի ։

1 Եւ Յուդայի ու Բենիամինի թշնամիները
երբոր լսեցին որ *գերութենէ ելլողները՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տաճարը կը շինեն ,
2 Զօրաբարելին ու նահապետներուն մօտեցան , ու անոնց ըսին , Մենք ալ ձեզի հետ շինենք · քանզի մենք ալ ձեզի պէս ձեր Աստուածը կը խնդրենք , ու մեզ հոս բերող †Ասորեստանի Ասորդան թագաւորին օրերէն՝ ի վեր անոր
3 զոհ կը մատուցանենք ։ Բայց Զօրաբաբել ու Յեսու ու Իսրայէլի միւս նահապետները անոնց ըսին , ‡Ձեզի ու մեզի որ հնուէ մեր Աստուծոյն տունն չշինենք · Հապա Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տունը մինակ մենք պիտի շինենք , ինչպէս որ §Պարսից թագաւորը՝ Կիւրոս թագաւորը մեզի հրամայեց ։ Եւ
4 ան երկրին ժողովուրդը Յուդայի ժողովուրդին ձեռքերը կը թուլցնէին , ու զանոնք՝ չշինելէն կը
5 խափանէին ։ Եւ անոնց խորհուրդը խափանելու համար՝ վարձքով անոնց դէմ խորհրդականներ բռնեցին՝ Պարսից Կիւրոս թագաւորին բոլոր օրերը , ու մինչև Պարսից Դարեհ թագաւորին թագաւորութեանը ժամանակը ։
6 Եւ Աստերոսին թագաւորութեան առնը՝ անոր թագաւորութեանը սկիզբը՝ Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչները դէմ ամբաստանութեան գիր գրեցին ։
7 Եւ Արտաշէսին օրերը՝ Բեսելամ , Միթրիդատ , Տաբէել ու ասոնց ուրիշ ընկերները Պարսից Արտաշէս թագաւորին գրեցին · ու նամակին գիրը †Ասորերէն գրուած էր , ու
8 մեկնութիւնը †Ասորերէն էր ։ Հնէում հրամանատարը ու Սամսայ դպիրը Երուսաղէմի դէմ առ կեդրոն նամակ մը գրեցին Արտաշէս թագաւորին ·
9 Այնառնը Հնէում հրամանատարը ու Սամսայ դպիրը և անոնց ուրիշ ընկերները՝ ‖Դինայեցիք , Ափարսաթաքայեցիք , Տարփալեցիք , Ափերսայեցիք , Արքեւեցիք , Բաբելոնացիք , Շուշանայեցիք , Դաւեցիք , Եղամայեցիք ,
10 ու միւսազգ ազգերը՝ որոնք մեծ ու պատուական Ասենափարը փոխադրեց ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ բնակեցուց , ու միւսները՝ որ Գետին ասդիի կողմը կը գտնուին , և այլն ։
11 Ա՛յս է ան նամակին օրինակը՝ որ Արտաշէս թագաւորին խրկեցին ։

Գետին ասդիի կողմը բնակող քու ծառա-
12 ներդ , և այլն ։ Թագաւորիդ յայտնի ըլլայ որ ձեր կողմանէ մեզի վեր եկող Հրեաները Երուսաղէմ եկան , ու պարիսպներ կանգնելով ու հիմեր ձգելով՝ ան ապստամբ ու անբերա-
13 քաղաքը կը շինեն ։ Հիմա թագաւորիդ յայտնի ըլլայ , որ եթէ սա քաղաքը նորէն շինուի , ու անոր պարիսպները կանգնուին , անոնք Տարկ , առւրք ու ճնգբս պիտի չտան , և սա պատճառով թագաւորներուն ջնաս տուած
14 պիտի ըլլաս ։ Ու մեր ‡ռոճիկը պալատէն ըլլալուն համար՝ մեզի չվայելեր որ թագաւորին ջնաս տեսնենք · անոր համար սա նամակը խրր-
15 կեցինք , ու թագաւորիդ խնայողցինք · Որ քու հայրերուդ յիշատակաց գրքին մէջը փնտռուի , որ ան յիշատակաց գրքին մէջը գտնես ու իմանաս թէ ան քաղաքը ապստամբ՝ և թագաւորներուն և գաւառներուն ջնասակար քաղաք մը եղած է , և թէ հին ատենը անոր մէջ գաւաճանութիւն ըրած են , ու անոր համար սա քաղաքը կործանուեր է ։
16 Մենք թագաւորիդ կ'իմացընենք որ եթէ սա քաղաքը շինուի ու անոր պարիսպները հաստատուին , սա պատճառով Գետին ասդիի կողմը բաժին պիտի չունենաս ։
17 Ի՛նչ թագաւորը Հնէում հրամանատարին և Սամսայ դպիրին ու Սամարիայի մէջ բնակող անոնց միացած ընկերներուն , ու Գետին անդիի կողմը եղող միացածներուն հրովարտակ խրկեց — Խօսքերով ։
18 Ողջոյն , և այլն · Մեզի խրկած նամակնիդ
19 իմ առջեւս յայտնապէս կարդացուեցաւ · Ու ես հրաման ըրի , ու փնտռեցին և գտան որ ան քաղաքը հին առենէն ի վեր թագաւորներու դէմ դրեր է , ու անոր մէջը ապըստամբութիւն ու գաւաճանութիւն եղեր է ։
20 Ու Երուսաղէմի մէջ զօրաւոր թագաւորներ եղած են , որ բոլոր §Գետին †անդիի կողմը կ-
21 ղողնեցուն վրայ կը տիրէին · ու անոնց հարկ , առւրք ու մնգբս կը տրուէր ։ Հիմա պատուէր տուէք որ ան մարդիկը արգիլեն · ու սա քաղաքը չշինուի , մինչև որ իմ կողմանէս մէկ
22 հրովարտակ մը տրուի ։ Եւ զգոյշ եղէք որ սա բանիս անհոգութիւն չընէք · չըլլայ որ չարութիւնը չաճեայ , ու թագաւորներուն ջնաս ման ։
23 Ու երբոր Արտաշէս թագաւորին նամակին օրինակը Հնէումին ու Սամսայ դպիրին և անոնց ընկերներուն առջեւը կարդացուեցաւ , արտորնօք Երուսաղէմ գացին Հրեաներուն , և զանոնք բռնութեամբ ընդդիմ արգիլեցին ։

= Տես Եզր· դ· 7—9 ։
* Եզր· գ· գերութեան արգիլը
† Կամ Բաբելերէն
‡ Տես գ Թագ· ժէ· 20 , 30 , 31 ։
§ Գ Թագ· ժէ· 24 , 32 , 33 ։ ժթ· 37 ։ Հմի· 10 ։
‖ Գ Եզեմ· բ· 20 ։
† Գէ· ա· 1 , 2 , 3 ։
§ Գէ· գ· 3 ։
† Գէ· է· 24 ։
‡ Բառէ· ապր
§ Ծն· ժէ· 18 ։ Յես· ա· 4 ։
‖ գ Թագ· գ· 21 ։ Սոլ· ղբ· 8 ։

24 Ինաամնը երուսաղէմ եղոյ Աստուծոյ տանը գործը արգիլուեցաւ ։ ու մինչև Պարսից Դարեհ թագաւորին թագաւորութեանը երկրորդ տարին արգիլուած մնաց ։

ԳԼ · Ե

1 Ա Զաքարիա մարգարէն ու Աղդովի որդին Զաքարիա մարգարէն Իսրայէլի Աստուծոյն անունովը մարգարէութիւն ըրին Յուդայի
2 ու Երուսաղէմի մէջ եղոյ Հրէաներուն ։ Ինաամնը Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ ու Յոշաբեդեկեան Յեսու ելան , ու Երուսաղէմի մէջ եղոյ Աստուծոյ տանը չինելու սկսան · և Աստուծոյ մարգարէները անոնց հետը ըլլալով անոնց օգնութիւն կ՚ընէին ։
3 Ինաամնը Թաթնա գեհոն ասղէի կոզմի իշխանը Թաթանային ու Սաթրաբուզան իրենց ընկերներովը անոնց եկան , և այսպէս ըսին · Ո՞վ ձեզի հրաման տուաւ որ աս տունը չինէք ու աս պարիսպները կանգնէք ։
4 Ինաամնը անոնց ըսինք թէ աս չինողը չինող
5 մարդոց անունները ինչ էին ։ Բայց Հրէից ծերերուն վրայ Երենց Աստուծոյն աչքը ըլլալով զանոնք չարգիլեցին , մինչև որ բանը Դարեհին հասնի , ու անկէ ետև բանիս համար հրովարտակ բերել տան ։
6 Աս է ան նամակին օրինակը որ Գեհոն ասղէի կոզմի իշխանը Թաթանային ու Սաթրաբուզան , ու Գեհոն ասղէի կոզմը եղոյ Ինաամնց ընկերները Ափարսաքացիք Դարեհ
7 թագաւորին խրկեցին · Եւ Երենց անոր խըրկած նամակին մէջը այսպէս գրուած էր ·
8 Դարեհ թագաւորին չատ բարև ։ Թագաւորիդ յայտնի ըլլայ որ Հրէաստանի գաւառը՝ մեծ Աստուծոյն տունը գացինք · ու անիկա մեծ քարերով կը չինուի , և ատոր պատերուն մէջը փայտեր կը դրուին · ու գործը չտւսով կը բանուի , ու անոնց ձեռ-
9 քովը կը յաջողուի ։ Եւ ան ծերերուն հարցուցինք , ու անոնց այսպէս ըսինք · Ո՞վ ձեզի հրաման տուաւ որ աս տունը չինէք , ու աս
10 պարիսպները կանգնէք ։ Ու քեզի խնդրելու համար անոնց անուններն ալ հարցուցինք , որ անոնց առաջնորդ եղոյ մարդոց անուննե-
11 րը գրենք ։ Եւ անոնք մեզի այսպէս պատասխան տուին ու ըսին · Մենք երկնից ու երկրի Աստուծոյն ծառաներն ենք · ու չորս տարիներէ առաջ չինուած տունը կը չինենք ,

որ զանիկա Իսրայէլին մէկ մեծ թագաւորը
12 չինեց ու լմընցուց ։ Բայց մեր հայրերը երկնից Աստուածը բարկացընելնուն համար , զանոնք Բաբիլոնի թագաւորին՝ Քաղդէացի Նաբուզոդոնոսորին ձեռքը մատնեց · ան ալ աս տունը աւրեց , ու ժողովուրդը Բաբիլոն գերի
13 տարաւ ։ Բայց Բաբիլոնի կիւրոս թագաւորին առջի տարին կիւրոս թագաւորը աս Աստու-
14 ծոյ տունը չինելու հրաման տուաւ ։ Եւ Աստուծոյ տանը ոսկեղէն ու արծաթեղէն անօթները՝ որոնք Նաբուզոդոնոսոր Երուսաղէմի տաճարէն հանելով՝ Բաբիլոնի տաճարը տարեր էր , կիւրոս թագաւորը Բաբիլոնի տաճարէն հանեց , ու Սաստասար անունով մէկու-
15 մը յանձնեց , որն որ նախապար ըրաւ , ու անոր ըսաւ , Այս անօթները առ , գնա զանոնք Երուսաղէմ եղոյ տաճարը տար · ու Աստու-
16 ծոյ տունը իր տեղը չինուի ։ Ինաամնը Սասթասար եկաւ , ու Երուսաղէմ եղոյ Աստուծոյ տանը հիմը դրեց · և ան ատենէն մինչև
17 հիմա կը չինուի , բայց չէ լմընցած ։ Ու հիմա թէ որ թագաւորը կը հաճի , հոն Բաբիլոնի եղոյ թագաւորին գանձատանը մէջ փնտրտուի , թէ արդեօք կիւրոս թագաւորը հրաման տուե՞ր է որ Երուսաղէմի մէջ աս Աստուծոյ տունը չինուի · ու թագաւորը աս բանիս վրայով իր կամքը մեզի Հասկըցընէ ։

ԳԼ · Զ

1 Ա Ինաամնը Դարեհ թագաւորը հրաման ըրաւ , ու հոն Բաբիլոնի գիւանին մէջ փնտրտուեցաւ ,
2 ուր որ գանձերը կը պահուէին ։ Եւ Մարաց գաւառին մէջ եղոյ Եկբատանայի պալատին մէջ տան մը գանուեցաւ , որուն մէջ աս կերպով դրուած յիշատակարան մը կար ։
3 Կիւրոս թագաւորին առջի տարին , կիւրոս թագաւորը Երուսաղէմի մէջ եղոյ Աստուծոյ տանը համար հրաման տուաւ , որ ան տունը չինուի , ուր որ զոհ կը մատուցանեն · և անոր հիմերը ամուր ըլլան · անոր բարձրութիւնը վաթսուն կանգուն ու լայնութիւնը
4 վաթսուն կանգուն , Երեք կարգ մեծ քարերէ ու մէկ կարգ նոր փայտէ ըլլայ · ու անոր ծախքը թագաւորին տունէն արուի ·
5 Եւ Նաբուզոդոնոսորին Երուսաղէմի տաճարէն հանած ու Բաբիլոն բերած՝ Աստուծոյ տանը ոսկեղէն ու արծաթեղէն անօթներն ալ

ա Ինգ · ա · 1 ։
բ Զաք · ա · 1 ։
գ Գէ · գ · 2 ։
դ Հմր · 6 · Գէ · զ · 6 ։
ե Հմր · 3 ։
զ Հմր · 10 ։
է Տես գէ · է · 6 · 28 · Նապ · էգ · 18 ։
ը Գէ · ը · 6 ։
թ Գէ · գ · 9 ։
ժ Հմր · 3 · 4 ։
ի գ Թագ · զ ։
լ ր Մն · լգ · 16 · 17 ։
խ գ Թագ · խգ · 2 · ին · 8 · 9 · 11 ։
ծ Գէ · ա · 1 ։
կ Գէ · ա · 7 · 8 · զ · 3 ։
հ Ինգ · ա · 14 · բ · 2 · 21 ։
ձ Գէ · գ · 8 · 10 ։
ղ Գէ · ը · 15 ։
ճ Գէ · ը · 1 · 2 ։
մ Գաղտ · խորհ ։
յ Գէ · է · 17 ։
ն Գաղտ · Ակամեայք
շ գ Թագ · ը · 36 ։
ո Գէ · ա · 7 · 8 · է · 14 ։

եւ տրուին , ու Երուսաղէմ եղող տաճարը՝ իրենց տեղը տարուին , ու Աստուծոյ տունը դրուին ։

6 [t]Ե- Հիմա՝ Գեսէրն անդին կողմի իշխանը Թաթթանայի , Սաթրաբուզան , ու Գեսէրն անդին կողմը եղող անոնց ընկերները Ափարսա-
7 քայէք , անկէ եւս քաշուեցէք · Այս Աստուծոյ տանը գործը թող տուէք · Հրէից նահապետը ու Հրէից ծերերը աս Աստուծոյ տունը
8 նը թող իր տեղը չթողեն ։ Եւ — Հրամանը կու տամ , [t]ըստ [t]ինչպես թէ Հրէից ծերերուն ինչ պիտի ընէք աս Աստուծոյ տանը չինելիքին համար , այսինքն արքունի դանձէն՝ Գեսէրն անդին կողմէն [t]տուչութ հարկէն ան մարդոց ծախքը չուտով տրուի , որ արգելք մը չունե-
9 նան ։ Եւ անոնց ինչ որ պէտք ըլլայ , թէ զուարակներ , թէ խոյեր և թէ գառներ՝ երկնից Աստուծոյն ողջակէզներու համար , հաւ ցորեն , աղ , գինի ու եղ ամէն օր անոնց
10 տրուի անպակաս՝ Երուսաղէմի մէջ եղող քա-
հանաներուն խօսքովը , [t]որ երկնից Աստու-
ծոյն անուշահոտ զոհեր մատուցանեն , և [t]մա-
գաւորին ու անոր որդւոցը կենացը համար
11 աղօթք ընեն ։ Ու ես կը հրամայեմ որ ով որ
աս խօսքիս դէմ կենայ , անոր տունէն փայտ
մը քակելով անկեն , ու ան մարդը անոր վը-
րայ գամեն · Ու աս բանիս համար անոր տու-
12 նը աղբանոց ըլլայ ։ Եւ ան Աստուածը՝ որ
իր Անունը հոն դրեր է , թող կործանէ ամէն
թագաւորը ու ժողովուրդը , որ ձեռք կ'երկ-
նցնէ աս հրամանիս դէմ կենալու , — Երու-
սաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ տունը աւերելու ։
Ես Դարեհս աս հրամանը ըրի · Թող չուտով
13 ի գործ դրուի ։
Ատենը Գեսէրն անդին կողմի իշխանը Թաթթանայի , Սաթրաբուզան և անոնց ընկեր-
14 ները Դարեհ թագաւորին խրկած հրամանը
չուտով կատարեցին ։ [t]Եւ Հրէից ծերերը կը-
չինէին ու կը յաջողէին՝ Անգէ մարգարէին
ու Զաքարիայի Զաքարիային մարգա-
րէութիւնովը · ու անոնք Իսրայէլի Աստու-
ծոյն հրամանովը և Պարսից [t]Կիւրոս ու [t]Դա-
րեհ ու [t]Արտաշէս թագաւորին հրամանովը
15 չինեցին լմնցուցին ։ Եւ աս տունը Ադար
ամսուն երրորդ օրը՝ Դարեհ թագաւորին թա-
գաւորութեանը վեցերորդ տարին լմնցաւ ։
16 Ու Իսրայէլի որդւոցը՝ քահանաները ու
Ղեւտացիները ու մնաց գերութենէ եկածնե-
րը ուրախութեամբ [t]Աստուծոյ տանը նուա-
17 կաստիը ըրին ։ Եւ Աստուծոյ տանը նուա-
կաստիին համար՝ հարիւր զուարակ , երկու
հարիւր խոյ , չորս հարիւր գառն , ու բո-
լոր Իսրայէլին մեղքի պատարագ ըլլալու հա-
մար՝ Իսրայէլի ցեղերուն թուովը այծերէն
18 տասներկու նոխազ [t]մատուցին ։ Ու Երու-
սաղէմի մէջ Աստուծոյ սպասաւորութիւնը
վրայ՝ քահանաները իրենց [t]կարգերուն մէջ
ու Ղեւտացիները իրենց [t]դասերուն մէջ կայ-
նեցուցին , [t]ինչպէս որ Մովսէսին գրքին մէջ
գրուած է ։
19 Ու գերութենէ եկողները տասնչորսին ամսուն
20 չորեքտասաներորդ օրը զատիկը ըրին · Քան-
զի քահանաները ու Ղեւտացիները [t]միկտեղ
սրբուեցան , — ամէնքն ալ մաքուր եղան · ու
բոլոր գերութենէ եկողներուն համար , և
իրենց եղբարցը քահանաներուն համար , ու
21 իրենց համար [t]զատիկը մորթեցին · Ու գերու-
թենէ դարձող Իսրայէլի որդիքը , ու Իսրա-
յէլի ՏԷր Աստուածը փնտռելու համար անոնց
[t]էջընէրը , որ [t]ան երկրին ազգերուն պղծութե-
22 նէն զատուեր էին՝ ամէնն ալ կերան ։ Եւ [t]եօ-
թը օր բաղարջակերաց տօնը կատարեցին ու-
րախութեամբ · վասն զի ՏԷրը զանոնք ուրա-
խացուց , ու [t]Ասորեստանի թագաւորին [t]սիր-
տը անոնց դարձուց , որ Աստուծոյ՝ Իսրայէլի
Աստուծոյն տանը գործին մէջ անոնց ձեռքը
ուժովցնէ ։

ԳԼ · Է

1 Եւ աս բաներէն ետքը՝ Պարսից թագաւորին [t]Արտաշէսին թագաւորութեանը առեջը , Եզ-
բան՝ [t]Սարայիայի որդին , որ ան Ազարիայի
2 որդին , որ ան Քեղկիայի որդին , Որ ան Սեղ-
դումի որդին , որ ան Սադոկի որդին , որ ան
3 Աքիտոբի որդին , Որ ան Ամարիայի որդին ,
որ ան Ազարիայի որդին , որ ան Մարիովթի որ-
4 դին , Որ ան Զարհիայի որդին , որ ան Ոզիի
5 որդին , որ ան Բոկկիի որդին , Որ ան Աբի-
սուայի որդին , որ ան Փենէհեսի որդին , որ
ան Եղիազարի որդին , որ ան մեծ քահանա-
6 յին Ահարոնին որդին էր , Ա՛ս Եզրասը Բաբի-
լոնէն եկաւ · ու անիկա Իսրայէլի Տէր Աստու-
ծոյն տուած Մովսէսին [t]օրինացը արագագիր
գրիչն էր , ու [t]Իր Տէր Աստուածոյն ձեռքը իր
վրայ ըլլալուն համար՝ ամէն խնդրածը թա-
7 գաւորը անոր կատարեր էր ։ [t]Եւ Աքտաշէս թա-
գաւորին եօթներորդ տարին՝ Իսրայէլի որդի-
ներէն , քահանաներէն , ու [t]Ղեւտացիներէն ,
ու երգեցողներէն , և դռնապաններէն , ու

[t] Գէ · ե · 3 ։
[t] Գէ · է · 25 ։ Եբեմ · իզ · 7 ։
[t] ա Տիմ · բ · 1 · 2 ։
[t] Գան · բ · 5 ։ գ · 29 ։
[t] գ Թագ · իթ · 3 ։
[t] Գէ · է · 1 · 2 ։
[t] Գէ · է · 1 · 2 ։
[t] Գէ · ա · 1 ։ է · 13 ։ Հմր · 3 ։
[t] Գէ · գ · 24 ։
[t] Գէ · է · 1 ։
[t] գ Թագ · բ · 63 ։ բ Մն · է · 5 ։
[t] Գէ · բ · 35 ։
[t] ա Մն · իգ · 1 ։
[t] ա Մն · իգ · 6 ։
[t] Թաս · գ · 6 ։ բ · 9 ։
[t] Եզ · ժբ · 6 ։
[t] բ Մն · լ · 11 ։
[t] Գէ · իթ · 11 ։
[t] Եզ · ժբ · 15 ։ ժգ · 6 ։ բ Մն · լ · 21 ։ լթ · 17 ։
[t] գ Թագ · իգ · 29 ։ բ Մն · լգ · 11 ։
Գէ · ա · 1 ։ Հմր · 6 , եւս ։
[t] Առակ · իա · 1 ։
—
[t] ա Մն · զ · 14 ։
[t] Հմր · 11 , 12 , 21 ։
[t] Հմր · 9 ։ Գէ · ը · 22 , 31 ։
[t] Գէ · ը · 1 ։
[t] Գէ · ը · 15 , եւս ։

8 [ե]Եամ անապիմներէն սկսեալ Երուսաղէմ եան։ Եւ
անոնք Հինգերորդ ամսուն մէջ՝ թագաւորին
9 եօթներորդ տարին Երուսաղէմ եկաւ. քանզի
ան առաջին ամսուն առաջին [զբ] Բաբիլոնէն
ելլելու սկսաւ. ու [ը]Աստուծոյ բարի ձեռքը
անոր վրայ ըլլալով՝ Հինգերորդ ամսուն առա-
10 ջին [զբ] Երուսաղէմ եկաւ։ Վասն զի Եզրաս
իր սիրտը պատրաստեց՝ որ [թ]Տէրոջը օրէնքը
փնտռէ ու կատարէ, ու Իսրայէլի մէջ [ժ]օրէնք
ու դատաստան սորվեցընէ։
11 Եւ ասիկա է ան նամակին օրինակը՝ որն որ
Արտաշէս թագաւորը տուաւ Եզրաս քահա-
նային ու դպիրին, որ Տէրոջը Իսրայէլին ---
պատուիրանաց և օրինաց խօսքերուն դպիրն
էր։
12 [ի]Թագաւորաց թագաւորը Արտաշէս՝ Եզրաս
քահանային՝ երկնից Աստուծոյ օրինացը կա-
13 տարեալ դպրին, և այլն։ Հրաման կու տամ
որ իմ թագաւորութեանս մէջ եղող Իսրայէլի
ժողովուրդին, ու անոր քահանաներէն ու
Ղեւտացիներէն՝ ամէն իրենց կամքովը Երու-
սաղէմ ելլել ուզողները քեզի հետ ելլեն.
14 վասն զի դուն թագաւորէն ու անոր վեցիմը
խորհրդականներուն կողմանէ կը հարցուիս, որ
քու ձեռքդ եղող քու Աստուծոյդ օրէնքովը
15 Յուդան ու Երուսաղէմը քննես, Եւ ասոնց
ան արծաթը ու ոսկին, որն որ թագաւորը
ու անոր խորհրդականները երկնից կամքովը
ընծայ առին Իսրայէլի Աստուծոյն՝ [ի]որուն
16 բնակութիւնը Երուսաղէմի մէջ է. [ժ]Եւս բա-
բելոնի բոլոր գաւառին մէջ գտած բոլոր ար-
ծաթիդ ու ոսկիդ, որն որ ժողովուրդը ու քա-
հանաները երուսաղէմի մէջ եղող երկնից Ա-
աստուծոյն տանը համար կամաւոր ընծայի պէս
17 պիտի մատուցանեն, Որ ան առակով անյա-
պաղ դուարակներ, խոյեր, գառներ, ու անոնց
[ի]հացի ընծաները ու թափելու նուէրները ծա-
խու առնես, ու [ժ]զանոնք Երուսաղէմ եղող
ձեր Աստուծոյն տանը սեղանին վրայ մատու-
18 ցանես. Եւ մնացած արծաթով ու ոսկիով՝
քեզի ու քու եղբայրներուդ ինչ որ պատշաճ
կ'երեւնայ բնել, ձեր Աստուծոյն կամացը նա-
19 մեմատ բնէք։ Եւ ան անօթները, որ քու
Աստուծոյդ տանը պաշտօնին համար քեզի
տրուեցան, [ը]ամբողջ Երուսաղէմի Աստուծոյն
20 առջեւը հաւ յանձնէ։ Եւ ուրիշ ինչ որ քու
Աստուծոյդ տանը համար պէտք ըլլայ, որ
քեզի կը վայլէ տալ, զանիկա թագաւորին
21 գանձատունէն տաս։ Ու ես Արտաշէս թա-
գաւորս [ի]ես՝ գեհոնի անդի կողմը եղող բոլոր
գանձապետներուդ հրաման կու տամ, որ Եզ-
րաս քահանան՝ երկնից Աստուծոյն օրինացը
գրիչը ինչ որ ձեզմէ ուզէ, անմիջապէս
22 տուէք. Մինչեւ հարիւր տաղանդ արծաթի,
մինչեւ հարիւր քոռ ցորեն, ու մինչեւ հարիւր
բաթ գինի ու հարիւր բաթ եղ, ու աղ առանց
23 [ի]չափը որոշելու։ Երկնից Աստուածը ինչ որ
կը հրամայէ, չուտով՝ ի գործ դրուի երկնից
Աստուծոյն տանը համար, որ չըլլայ թէ թա-
գաւորին ու անոր որդւոցը թագաւորութեանը
24 վրայ բարկութիւն գայ։ Եւ ձեզի յայտնի ըլ-
լայ որ բոլոր քահանաներէն, Ղեւտացիներէն,
երգեցողներէն, դռնապաններէն, Նեթի-
նայիմներէն, և աս Աստուծոյ տանը պաշտա-
մունքներէն հարկ, տուրք ու մաքս առնելու
25 հրաման չկայ։ Եւ դուն, ով Եզրաս, քու
Աստուծոյդ իմաստութեամբը որ դուն ունիս՝
դատաւորներ ու իշխաններ դիր, որ Գետին
անդի կողմը եղող բոլոր ժողովուրդը՝ այսինքն
քու Աստուծոյդ օրէնքը ամէն գիտցողները
դատեն. ու [ի]չգիտցողներուն սորվեցուցէք։
26 Եւ ով որ քու Աստուծոյդ օրէնքին Համեմատ՝
ու թագաւորին օրէնքին համեմատ չընէ,
անպատճառ անոր դատաստանը՝ ի գործ դրուի
կամ մահուամբ, կամ աքսորով, կամ տու-
գանքով և կամ բանտարկութեամբ։
27 [ա]Ամէն Տէրոջմէն Տէր Աստուածը օրհնեալ
ըլլայ, որ երուսաղէմի մէջ եղող Տէրոջը տու-
նը փառաւորելու համար՝ [ա]այս բանը թագա-
28 ւորին սրտին մէջ դրաւ, Եւ [ի]թագաւորին
ու անոր խորհրդականներուն ու թագաւո-
րին բոլոր զօրաւոր իշխաններուն առջեւը ին-
ձի շնորհք գտնել տուաւ. և [ի]մէ Տէր Ա-
աստուծոյս ձեռքը իմ վրաս ըլլալուն համար
զօրացայ, ու Իսրայէլէն իշխաններ ժողվեցի,
որ ինձի հետ ելլեն։

ԳԼ. Ը

1 Եզրասին ընկերները՝ որոնք Բաբիլոնէն հետ գացին։ 15 Եզ-
րաս Ագաւային մարդ կը խրկէ. անկէ առաջին համար պաշ-
տօնեաներ ուզելով։ 21 Ժամ կը պահէ։ 24 գանձերը քահանա-
յից պահպանութեանը կը յանձնէ։ 31 Երուսաղէմ կու գան։ 33 Գանձերը առաջին մէջը կը կշռուին։ 36 Թագաւորին հրամայուածին իշխաններուն կը յանձնուին։

1 Եւ Արտաշէս թագաւորին թագաւորութեան առներ՝ ինձի հետ Բաբիլոնէն ելլողներուն
անմնացականները ու համրանքը ասոնք են։
2 Փենհեսի որդի Գերսոն, Իմամարի
որդի Դանիէլ, Դաւիթի որդի
3 [ե]Քեատուս, Սեքենեայի որդիներէն՝ [բ]փարո-
սի որդիներէն՝ Զաքարիա, ու անոր հետ հա-
4 րիւր հիսուն էրկի մարդ համրուեցան. Փա-

[ե] ԳԼ · բ · 43 · բ · 20։
[զ] Էզր · 6 · գՆեեմ. բ · 8 · 18։
[է] Սապ. ՆԺԹ · 45։
[ը] Էզր · 6 · 25 · բ Օր · ԼԳ · 10 · գՆեեմ. բ · 1—8 · Մոզ · բ · 7։
[թ] Եզեկ · իզ · 7 · Դան. բ · 37։
[ժ] Եսթ · ա · 14։
[ի] բ Մն · գ · 2 · Սապ. ՃԺԸ · 21։
[ա] ԳԼ · բ · 25։
[ա] ա Մն · ԼԺ · 6 · 9։
[ա] Թագ · ԺԸ · 4—15։
[ա] բ Օր · Ժբ · 5 · 11։
[ա] Քաղդ · կառավար։
[ա] Քաղդ · գրչաց։
[ա] Եզ · Ժբ · 21 · 22 · բ Օր · Ժգ · 18։
[ա] Էզր · 6 · 10 · բ Մն · ԺԸ · 7 · Մոզ · բ · 7։ Մաս · իգ · 2 · 3։
[ա] ա Մն · ԼԺ · 10։
[ա] ԳԼ · գ · 22։
[ա] ԳԼ · ԼԺ · 9։
[ա] Տես գԼ · ե · 3 · Էզր · 6 · 9 · ԳԼ · բ · 18։
[ա] ա Մն · գ · 22։
[ա] ԳԼ · բ · 3։

ամի-մոլաբի որդիներէն՝ Զարիայի որդին Եղիաղնային, ու անոր հետ երկու հարիւր երիկ մարդ։ 5 Սեքենիայի որդիներէն՝ Յազիելի որդին, ու անոր հետ երեք հարիւր երիկ մարդ։ 6 Եւ Ադինի որդիներէն՝ Յովնաթանի որդին Աբեդ, ու անոր հետ հիսուն երիկ մարդ։ 7 Ու Եղամի որդիներէն՝ Գոթոդիայի որդին Եսայի, ու անոր հետ եօթանասուն երիկ մարդ։ 8 Սափատիայի որդիներէն՝ Միքայէլի որդին Զարագիա, ու անոր հետ ութսուն երիկ մարդ։ 9 Յոաբի որդիներէն՝ Յեհիելի որդին Աբդիա, ու անոր հետ երկու հարիւր տասնուվեց երիկ մարդ։ 10 Սաղոմիթի որդիներէն՝ Յոսեփիայի որդին, ու անոր հետ հարիւր վաթսուն երիկ մարդ։ 11 Եւ Բեբայի որդիներէն՝ Բեբայի որդին Զաքարիա, ու անոր հետ քսանուութը երիկ մարդ։ 12 Եւ Ազգադի որդիներէն՝ Ակատանի որդին Յոհանան, ու անոր հետ հարիւր տասը երիկ մարդ։ 13 Եւ Ադոնիկամի որդիներէն վերջիններըն՝ որոնց անունները սա՛նք էին. Եղիփաղէտ, Յեհիել ու Սեմայիա, և անոնց հետ վաթսուն երիկ մարդ։ 14 Եւ Բագոսէի որդիներէն՝ Ութայի ու Զաբուդ, ու անոնց հետ եօթանասուն երիկ մարդ։

15 Եւ սա՛նք Ահավա վազող գետին եկերքը ժողվեցի, ու հոն երեք օր իջևան ըրինք. և ժողովուրդը ու քահանաները աչքէ անցուցի, ու հոն Ղեւացոց որդիներէն մէ՛ջ չգըտայ։ 16 Ապա Ես հասնէր Եղիազար, Արիէլ, Սեմայիա, Եղնաթան, Յարիբ, Եղնաթան, Նաթան, Զաքարիա ու Մեսուլամ իշխաններըը, ու Յոյարիբ ու Եղնաթան իմաստուններըը կանչել տուի. 17 եւ ես նանք Քասիփիա գիւղին մեծը եղող Ադդոսի իշխանին պատուիրեցի, երբ կեցի, ու Քասիփիա գիւղը եղող Ադդոսին ու անոր եղբայրը՝ Նաթինայիմներուն պրուցուելու խօսքերը տանոց բերանը դրի, որ մեր Աստուծոյն տանը համար մեզի 18 պաշտօնեաներ բերեն։ Ու մեր Աստուծոյն բարի ձեռքը մեր վրայ էր՝ հասկեան Ղևիին որդւոյն Մոողիին որդիներէն Հասեհիա մարդ մը, այսինքն Սարաբիան ու անոր որդիներըը ու եղբայրներըը՝ 19 տասնուութը մարդ բերին մեզի. Նաև Ասաբիան, ու անոր հետ Մերարիի որդիներէն՝ Եսային ու անոր եղբայրներըը, ու անոնց որդիներըը՝ քսան մարդ. 20 Ու Նաթինայիմներէն, որ Դաւիթ ու իշխաններըը Ղեւացոց ծառայութեան տուեր էին, ամէնը իրենց անուններովը յիշուած՝ երկու հարիւր քսան Նաթինայիմներ։

21 Եւ հոն Ահավայի գետին քովը Յոմնապատհաբիէն քարոզեցի, որ խոնարհինք մեր Տէր Աստուծոյն առջեւը, ու անկէ յաջող ճամբորդութիւն խնդրենք մեզի ու մեր բնաւնեացը և մեր բոլոր ստացուածքին համար. 22 վասն զի ճամբուն մէջ մեզ թշնամիներէն պաշտպանելու համար թագաւորէն զօր ու ձիաւորներ ուզելու համչցայ. որովհետև թագաւորին ըսեր էինք թէ Մեր Աստուծոյ ձեռքը բոլոր զանիկա փնտռողներուն վրայ է բարութեամբ, ու անոր զօրութիւնը ու բարկութիւնը համին անոնց վրայ՝ որ զանիկա կը թողուն։ 23 Ուստի ծոմ բռնեցինք, ու աս բանիս համար մեր Աստուծմէն օգնութիւն խնդրեցինք. ու անիկա մեր ծնդրուածքը ընդունեց։

24 Եւ քահանայից իշխաններէն տասուերկու մարդ զատեցի, այսինքն Սարաբիան՝ Ասաբիան ու անոնց հետ երկոց եղբայրներէն տասը. 25 որ մարդ, Եւ հարծաթը ու ոսկին ու անօթները, նաև թագաւորին ու անոր խորհրդականներուն ու իշխաններուն, և հոն գտնուող բոլոր Իսրայէլին մեր Աստուծոյն տանը համար տուած ընծաները կշռեցի անոնց յանձնելի։ 26 Ու վեց հարիւր յիսուն տաղանդ արծաթ, և հարիւր տաղանդ արծաթէ առաններ, 27 հարիւր տաղանդ ոսկի, Եւ քսան ոսկի տաշտ հազարական դրամէ, ու մանրուր ու փայլուն և ոսկիի պէս պատուական պղինձէ երկու առան՝ 28 կշռեցի անոնց յանձնելի, Ու անոնց ըսի, Դուք Տէրոջը նուիրուած էք, առ անօթներն ալ նուիրուած են, և արծաթը ու ոսկին ձեր հարցը Տէր Աստուծոյն կամաւոր ընծայ մըն է. 29 Արթուն կացէք ու պահեցէք, մինչև որ չանգրեւտեմ Տէրոջը տանը սենեակներուն մէջ՝ քահանայից ու Ղեւացոց իշխաններուն ու Իսրայէլի տոհմապետներուն առջեւը կշռէք։ 30 Եւ քահանաները ու Ղեւացիները արծաթը ու ոսկին ու առաններըը կշռեցին առին, որ Երուսաղէմ մեր Աստուծոյն տունը տանին։

31 Եւ առաջին ամսուն երկոտասաներորդ օրը Ահավայի գետէն չուեցինք Երուսաղէմ երթալու համար, ու Մեր Աստուծոյն ձեռքը մեր վրայ էր, ու մեզ ճամբան թշնամիին ու 32 դարանակալին ձեռքէն ազատեց. Ու Երուսաղէմ եկանք և հոն երեք օր նստանք։ Ու 33 չորրորդ օրը արծաթը ու ոսկին ու առաններըը՝ մեր Աստուծոյն տանը մէ՛ջ՝ Ուրիա քահանային որդւոյն Մերեմովթին ձեռքովը կշռուեցաւ, որուն հետ էր փինէհասի որդին Եղիազար. ու անոնց հետ Յեսուի որդին Յովզաբադ ու Բանուէի որդին Նոադիա Ղե-

---

ա Տես գլ. է. 7։
ի Տես բ Թագ. ժգ. 3, 19։
ա Ղեւտ. ը. 7։ թ. 4, 5։
ը Տես գլ. բ. 43։
ե բ Մն. ի. 3։
զ Ղե. ժգ. 29։ իգ. 29։ Եսթ. դ. 3, 5։
է Սապ. է. 8։
ի Տես առաք. ժ. 15։
ժ Գլ. է. 6, 9, 28։
ժա Սապ. լգ. 18, 19։ լգ. 15, 22։ Հռոմ. ը. 28։
ժբ Սապ. լգ. 16։
ժգ բ Մն. ժէ. 2։
ժդ ա Մն. է. 20։ բ Մն. լգ. 13։ Եսթ. ժթ. 22։
ժե Գլ. է. 15, 16։
ժզ Ղե. իա. 6, 7, 8։ բ Օր. լգ. 8։
ժէ Ղե. իբ. 2, 3։ Թագ. գ. 4, 15, 19, 20։
ժը Գլ. է. 6, 9, 28։
ի Գեհ. բ. 11։
ի Էզր. 26, 30։

34 տացինները կային։ Ամէնը թուով ու կշռով չանչուեցաւ, ու անասունը բոլոր կշռովը գրուեցաւ։
35 Գերութեան որդիքը՝ որոնք գերութենէ դարձած էին, Իսրայէլի Աստուծոյն ողջակէզներ մատուցին. բոլոր Իսրայէլին համար տասներկու զատրակ, ինսունուհինգ խոյ, եօթանասունուեօթը գառն, — մեղքի պատարագի համար տասներկու նոխազ. ասոնց ամէնը Տէրոջը ողջակէզ հաւսցին։ 36 Եւ անոնք թագաւորին հրովարտակը գեհոն սատիպ կողմը եղող՝ թագաւորին փոխանորդներուն ու նշխաններուն տուին. անոնք ալ ժողովուրդին ու Աստուծոյ տանը ձեռնտու եղան։

ԳԼ. Թ

1 ժողովուրդը օտար ազգաց հետ խառնութիւն ընելուն համար Եզրաս սուգ կ'ընէ. 5 ու գործատ մեղքերը խոստովանելէ Աստուծոյ աղօթք կ'ընէ։

1 Ու երբոր ասոնք բաները կատարուեցան, իշխանները ետեւէ մօտեցան ու ըսին, Իսրայէլի ժողովուրդը ու քահանաները ուՂեւտացիները՝ երկիրներուն ժողովուրդներէն չզատուեցան, Քանանացւոց, Քետացւոց, Փերեզացւոց, Յերուսացւոց, Ամմոնացւոց, Մովաբացւոց, Եգիպտացւոց ու Ամորհացւոց պղծութիւններուն պէս կ'ընեն. 2 վասն զի իրենց համար ու իրենց որդւոցը համար Տանուց աղջիկներէն ընդունած առին. և Տաբը սերունդը՝ երկիրներուն ժողովրդոցը հետ խառնուեցաւ. ու իշխաններուն ու ոստիկաններուն ասիկը գործ 3 ծերս մէջ առաջիններն եղան։ Եւ ասոր բանը լսածիս պէս հանդերձս ու վերարկուս պատռեցի, և գլխատ ու մօրուքիս մազերը փետռեցի, ու տխրած նստայ։ 4 Անոնք որ Իսրայէլի Աստուծոյն խօսքերէն բոլոր վախցողները իմ գոմս ժողովեցան. ու ես մինչև իրիկուան զոհին ատենը տխրած նստայ։ 5 Եւ իրիկուան զոհին ատենը ապաշխարութենէս ելայ, ու պատռած հանդերձներովս ու վերարկուովս ծնկան վրայ եկայ, ու ձեռքերս իմ Տէրը Աստուծոյս վրայ երկայ, 6 ու ըսի, Ով Աստուած իմ, ես ամչնամ, ու իմ երեսս քեզի վերցնելու չեմ համարձակիր, ով Աստուած իմ. վասն զի մեր անօրէնութիւնները մեր գլխէն վեր բարձրացան, ու մեր յանցանքը մինչև երկինքը եղաւ։ 7 Մինչև երկինքը եղաւ։ Մեր հայրերուն օրերէն ի վեր մեծ յանցանքի մէջ ենք մինչև այս օրս. ու մեր անօրէնութիւններուն համար մենք, մեր թագաւորները և մեր քահանաները երկիրներու թագաւորներուն ձեռքը՝ սուրի, գերութեան, յափշտակութեան ու հերսի սեւութեան որուեցանք, ինչպէս որ այսօր կ'երեւայ։ 8 Եւ հիմա քիչ մը առեն մեր Տէր Աստուծմէն ողորմութիւն եղաւ, որ մեզի փրկութիւն չնորհէ, ու իր սրբութեանը տեղին մէջ *մեզ հաստատէ," որ մեր Աստուածը մեր աչքերը լուսաւորէ, ու մեր ծառայութեանը մէջ մեզի քիչ մը հանգստութիւն 9 տայ։ Վասն զի մենք ծառայ էինք, բայց մեր Աստուածը մեզ երեսէ չձգեց մեր ծառայութեանը մէջ. հապա մեզի հանգստութիւն տալու, ու մեր Աստուծոյն տունը կանգնելու, և անոր աւերակները նորոգելու, ու մեզի Ցուդայի մէջ ու Երուսաղէմի մէջ պատսպարուելու տեղ մը տալու համար՝ Պարսից թագաւորներուն առջեւը մեզի չնորհք դանել 10 տուաւ։ Եւ հիմա, ով Աստուած մեր, ասկէետքը ի՞նչ բանենք, քանզի քու պատուիրանք 11 ներդ մոռցինք, որ քու ծառաներուդ մարգարէներուն ձեռքովը պատուիրեցիր բսելով, Այն երկիրը՝ որ պիտի մտնէք զանիկա ժառանգելու համար, դարշելի երկիր մըն է, հեթանոսներու աղտերուն գարշելի պղծութիւններովը ընդհատ. որովհետև զանիկա ետ ետ լեցուն. որովհետև զանիկա ետ ետ լեցուն. 12 իրենց անմաքրութեամբը լեցուցեր են։ Ուրեմն ձեր աղջիկները անոնց որդւոցը չառնէք, ու անոնց աղջիկները ձեր որդւոցը համար չառնէք, և յաւիտեան անոնց խաղաղութիւնը ու երջանկութիւնը չփնտռէք, որպէս զի ուժգնաբար ուտէք ան երկրին բարիքը, ու ձեր որդւոցը յաւիտենական ժառանգ 13 դութիւն թողուք։ Ու մեր չար գործերուն համար, ու մեր մեծ յանցանքին համար՝ ամբոխներուն բոլոր բաները մեր վրայ գալէն ետքը, (թէպէտ և դուն, ով Աստուած մեր, մեր չափ ծեղիր մեր մեղացը չափ, հապա մեզի այս 14 պէս փրկութիւն տուիր,) պիտի էր որ նորէն քու պատուիրանքներդ զանց ընէինք, և ամբոխներուն հետ խնամութիւն ընէինք. միթէ դուն մեզի պիտի չսրդոզիր, ու մեզ պիտի չսպառէիր, մինչև որ հետք մնայ 15 ոչոք ու ազատուած մը չմնար։ Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, դուն արդար ես, վասն զի մենք մինչև այս օրս ազատուած մնացինք. ահա մենք ձեր յանցանքովը քու առջեւդ

ա Գէ. ը. 17։
բ Գէ. է. 21։
գ —
դ Գէ. գ. 21։ Ղեւտ. ի. 2։
ե Բ Օր. ժբ. 30. 31։
զ Եզր. ւդ. 16։ Բ Օր. է. 3։ Ղեւտ. ժգ. 23։
է Եզր. ժի. 6։ իբ. 31։ Բ Օր. է. 6։ ժգ. 2։
ը Բ Կօր. գ. 14։
թ Յոբ. ա. 20։
ժ Սաղ. ծիգ. 4։
ի Գէ. ժ. 3։ Եսա. կգ. 2։
լ Եզր. իի. 39։
խ Եզր. ի. 29. 33։
ծ Դան. ի. 7. 8։
կ Սոփ. բ. 4։
հ Ամովս. իբ. 9։ Յեսայ. ժբ. 5։
ձ Սաղ. ծէ. 6։ Դան. ի. 5. 6. 8։
ղ Բ Օր. իբ. 36. 64։ Ղեւտ. ի. 30։
ճ Դան. ի. 7. 8։
մ Եզր. մեզի բնակ մը տայ։ Եսա. իբ. 23։
յ Սոփ. ժգ. 3։ ւդ. 5։
ն Ղեւտ. ի. 30։
շ Սոփ. ծէդ. 23։
ո Եսա. է. 2։
չ Գէ. է. 28։
պ Գէ. գ. 21։
ջ գ Թագ. իա. 16։
ռ Ես. իգ. 32։ ւդ. 16։ Բ Օր. է. 3։
ս Բ Օր. իգ. 6։
վ Ածաք. ժգ. 22։ բ. 7։
տ Սոփ. ծգ. 10։
ր Յովէ. է. 14։ բ Պետ. բ. 20. 21։
ց Հոբ. գ. 2։ Ղեւտ. ժգ. 25. 27։
ւ Բ Օր. ի. 8։
փ Ղեւտ. ի. 33։ Դան. ի. 14։
ք ա Կոր. ժէ. 17։
օ Հռոմ. գ. 19։

ենք , թէպէտեւ սա պատճառաւ ՚քու առ-
ջեւ չենք կրնար կայնիլ ։

ԳԼ · Ժ

1 Սկզբնեա կը յորդորէ Եզրասը՝ որ օտար ազգաց հետ եղած ամուսնութիւնները խափանէ ։ 6 Եզրաս սուգ բռնելով Ժո-ղովուրդը կը ժողվէ ։ 9 Ժողովուրդը Եզրասին յորդորածը կը ղլխին ։ ու կը խոստանան որ այնպէս անի մեղքին հետ. Ժողովէ ։ 13 Որ բանը գլուխ կը տարուի ։ 18 Օտարազգի կա-նխներ ունեցողներուն անունները ։

1 Ու երբոր Եզրաս լալով , ու ՚Աստուծոյ տա-նը առջեւը գետնին թեւնած էր՝ ազգովքը ու խռոտանութիւնը կ'ընէր , Իսրայէլին խիստ շատ բազմութիւն՝ էրիկ ու կնիկ մարդիկ ու աղաքնեք անոր քովը ժողվուեցան . և ժո-
2 ղովուրդը խիստ շատ լացաւ ։ Ու Եղամի որ-դիներէն՝ Յեքոնեայի որդին Սեքենիա Եզրա-սին պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Մենք էինք Աստուծոյն դէմ մեղք գործեցինք , ու երկրին ժողովուրդներէն օտար կիներ ա-ռինք · բայց հիմա սա բանիս մէջն ալ Իսրա-
3 յէլի համար յոյս կայ ։ Եւ հիմա ՚մեր Աս-տուծոյն առջեւը ուխտ ընենք , որ բոլոր կը-նիկները ու անոնցմէ ծնածները իմ ակռայս ու մեր Աստուծոյն էհրամանէն ՚վախցողնե-րուն խրատովը հանենք , և սա ֆրէնքը օրէն-
4 քին համեմատ թող ըլլայ ։Ելէր , վասն զի սա գործը քեզի կ'էյնայ · մենք ալ քեզի հետ կ'ըլլանք · ՚զօրացիր ու ըրէ ։
5 Ու Եզրաս ելաւ , և քահանայից էղեան-ներուն , Ղեւտացիներուն ու բոլոր Իսրայէլէն էներգում ընել տուաւ որ սա խօսքիս պէս ը-
6 նեն · և անոնք երդում ըրին ։ Ու Եզրաս Աստուծոյ տանը առջեւէն ելաւ , ու Եղիասէ-բի որդւոյն Յօհանանին սենեակը գնաց · և հոն մտնելով ՚հաց չկերաւ ու ջուր չխմեց , վասն զի գերութենէ ելածներուն յանցան-
7 քին համար սուգ կը բռնէր ։ Եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի մէջ մնացեալ կանչել տուին , որ բոլոր գերութենէ ելածները Երուսաղէմ
8 ժողվուին · Ու մէկն և երեք օր ալ որ չգար՝ էչխաններուն ու ծերերուն հրամանին հա-մեմատ , անոր բոլոր առարկաները *նզոված պիտի ըլլար , ու ինքը գերութենէ դարձող-
9 ներուն ժողովէն պիտի զատուէր ։ Եւ Յու-դայի ու Բենիամինի բոլոր մարդիկը այն ե-րեք օրուանը մէջ՝ այսինքն ինիներորդ ամսուն քսաներորդ օրը Երուսաղէմի մէջ ժողվուեցան · և ֆբոլոր ժողովուրդը սա գործիս համար՝ ու սաստիկ անձրեւներուն համար՝ դողալով նըս-
10 տան Աստուծոյ տանը հրապարակին մէջ ։ Ու Եզրաս քահանան ելաւ ու անոնց ըսաւ , Դուք մեղք գործեցիք , և օտար կիներ առնե-
11 լով՝ Իսրայէլին յանցանքը աւելցուցիք ։ Ու հիմա ձեր Հայրերուն Տէր Աստուծոյն ՚՚քը էյէր Ղէղը խոստովանեցէք , և անոր հաճոյ ե-ղածը ըրէք , ու ՚երկրիս ժողովուրդներէն ու օտար կիներէն զատուեցէք ։
12 Ամբոխը բոլոր ժողովքը պատասխան ըս-ուին ու բարձր ձայնով ըսին , Մեր †պարտքն է որ անանկ քու ըսածիդ պէս ընենք ·
13 Բայց ժողովուրդը շատուր ու ժամանակը անձրեւոտ է , ու դուրս տեղ չենք կրնար կայ-նել · և ասիկա մէկ օրուան կամ երկու օրուան գործ չէ , քանզի շատերնիս սա բանիս մէջ
14 յանցաւոր ենք ։ Հիմա մեր իշխանները բո-լոր ժողովքին համար կայնին , ու մեր քա-ղաքներուն մէջը բոլոր օտար կնիկ առնողնե-րը որոշուած ժամանակներու մէջ գան · և ամէն մէկ քաղաքին ծերերը ու դատաւոր-ները անոնց հետ ըլլան , մինչեւ որ սա բա-նիս համար ՚մեր Աստուծոյն սաստիկ բար-կութիւնը մեզմէ դառնայ ։
15 ‡Յասահ Ասայելի որդին Յոնաթան , ու Թեկուայի որդին Յազիա սա գործիս վրայ կայնեցան , ու Մեսուլամ ու Ղեւտացի Սաբե-
16 թա անոնց օգնութիւն ըրին ։ Եւ գերութե-նէ եկածները այնպէս ըրին · ու Եզրաս քա-հանան , ու քանի մը առհնապետներ իրենց առհներուն համեմատ՝ (ամէնն ալ էրէց անուն-ներով) ընտրուեցան · ու առաջին ամսուն
17 առաջին օրը սա գործը քննելու նստան · Եւ բոլոր օտար կնիկ առնող մարդոց ֆբոբէը առա-ջին ամսուն առաջին օրը լմընցուցին ։
18 Ու քահանայից որդիներէն օտար կնիկ առ-նողներ ասանք գտնուեցան · Յոսեդեկեան Յեսուէն որդիներէն ու եղբայրներէն՝ Մաա-
19 սիա , Եղիազար , Յարիբ ու Գոդոդիա · Եւ իրենց կիներէն արձակելու ||խօսք տուին · ու *յանցաւոր ըլլալով՝ իրենց յանցանքին
20 համար Հօտերէն մէյմէկ խոյ ԺԲ-ը ։ Ու Եմ-
21 մերի որդիներէն՝ Անանի ու Զաբադիա · Ու Հարիմի որդիներէն՝ Մաասիա , Եղիա , Սե-
22 մայիա , Յեքիել ու Ոզիա · Եւ Փաշուրի որ-դիներէն՝ Եղիոէնայի , Մաասիա , Իսմայէլ ,
23 Նաթանայէլ , Յովզաբադ ու Եղեասա · Ու Ղեւտացիներէն՝ Յովզաբադ , Սեմէի , Կոզելա՝ այսինքն Կոզղիտա , Փեղայիա , Յուդա ու
24 Եղիազար · Ու երգեցողներէն՝ Եղիասիբ · ու դռնապաններէն՝ Սեղղում , Տելեմ և Ուրի ·
25 Ու Իսրայէլէն՝ Փարոսի որդիներէն՝ Ռամիա , Յեզիա , Մեղքիա , Միամին , Եղիազար , Մեզ-
26 քիա ու Բանեա · Ու Եղամի որդիներէն՝ Մա-թանիա , Զաքարիա , Յեքիել , Աբդի , Յերի-
27 մոթ ու Եղիա · Եւ Զաթուի որդիներէն՝ Եղիոէնայի , Եղիասիբ , Մաթթանիա , Յերի-

---

ա Սադ · Ա · 3 ։
բ Մն · ի · 9 ։
գ Դան · իդ · 20 ։
դ Ղեւմ · Ժգ · 27 ։
ե Բ Մն · լգ · 31 ։
զ Բ Օր · ե · 2 , 3 ։
է ԳԼ · իդ · 4 ։
ը Ղեւմ · ե · 12 ։
թ Բ Օր · իդ · 18 ։
ժ Կամ գրաւելով ։
ի Տես ա Թագ · Ժբ · 18 ։
լ Յեր · ե · 19 : Աստ իԼ · 13 ։
խ Էզր · 3 ։
ծ Եզր · վեց
կ Բ Մն · լ · 8 ։
հ Կամ Միսպե
ձ Եզր · ձեռքերնին
ղ Ղե · Ա · 4 , 6 ։

28 մովթ, Զարադ ու Ադիդա· Եւ բնբայիլ որ-
դիներէն՝ Յօհանան, Աճանիա, Զաբրայ ու
29 Սիմալի· Եւ Բանիի որդիներէն՝ Մեսուղամ,
Սաղուր, Ադայիա, Յաասիւ, Յասպ ու Ով-
30 մովթ· Եւ Փաղաթ-մովաբի որդիներէն՝ Եղնա,
Քաղել, Բանեա, Մաասիա, Մաղիանիա, Բե-
31 սելիէլ, Բանուի ու Մանասէ· Ու Հարիմի
որդիներէն՝ Եղիեզեր, Յեսիա, Մելքիա,
32 Սեմայիա, Շիմէոն, Բենիամին, Մալուք ու
33 Ոամարիա· Հասումի որդիներէն՝ Մաղիանայ,
Մաասեիա, Զարադ, Եղիփաղէտ, Յերիմի,
34 Մանասէ ու Սեմէի· Բանիի որդիներէն՝ Մա-
35 ադայ, Ամիռամ, Ուէլ, Բանեա, Բադալիա,
36 Բեզաէնայ, Ուամիա, Մերամոթ, Եղիասիբ,
37 Մաղիանիա, Մաղիանայ, Յասասու, (38) Բա-
39 նի, Բանուի, Սեմէի, Սեղեմիա, Նաթան,
40 Ադայիա, Մաքնադբայ, Սասայ, Նաթայ,
41 Ադարիէլ, Սեղեմիա, Յերիմոթ, (42) Սե-
43 զար, Ամարիա ու Յոսէփ· Նաբաւի որդի-
ներէն՝ Յէխիէլ, Մաասեիա, Զարադ, Զեբինա,
44 Յադայի, Յոէլ ու Բանեա։ Ասոնք ամէնը
օտար կիներ առեր էին. ու անոնցմէ ոմանք
զաւակ ծնած կիներ ունէին։

ԳԻՐՔ ՆԷԵՄԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Նէեմիա Քաղիէն լսելով Եբռատաղէմի դժբաղդութիւնը,
սուգ կ'ընէ, ծոմ կը պահէ, ու կ'աղօթէ։ 5 Աղօթք ապօխքը։

1 Ահաքաղիայի որդւոյն Նէեմիայէն խօսքերը։
Ու եղաւ որ Քասղէ ամսուն մէջ՝ Արտաշէս
2 թագաւորութեան քսաներորդ տարին երբոր ես Շու-
շան մայրաքաղաքն էի, Անանի անունով եղ-
բայրներէս մէկը, ու քանի մը Յուդայի մար-
դիկ գալէն եկան. և անոնց՝ գերութենէ ապա-
տուած ու մնացած Հրէաներուն վրայով ու
3 Երուսաղէմին վրայով հարցուցի։ Եւ ինծի
ըսին, Գերութենէ ապատուած մնացածները
հոն գաւառին մէջ մեծ նեղութեան ու անար-
գութեան մէջ են, ու Երուսաղէմին պարիսպը
փլած՝ և անոր դռնները կրակով այրուած են։
4 Ու երբոր ես այս խօսքերը լսեցի, նստայ
լացի. ու քանի մը օր սուգ բռնեցի, և ծոմ
պահելով երկնից Աստուծոյն առջեւը աղօթք
5 ըրի, Ու ըսի, Ո՛հ, Տէր Աստուած երկնից,
որ մեծ ու ահեղ Աստուած ես, ու քեզ սի-
րողներուն և քու պատուիրանքներդ պահող-
ներուն՝ ուխտ ու ողորմութիւն կը պահես.
6 կ'ազաչեմ՝ քու ականջներդ լսող մտիկ բնեն,
ու հայրերդ բայ ըլլան, որ քեզ քու ծառա-
յիդ աղօթքը, որն որ քու ծառաներուդ իս-
րայէլի որդւոյը համար հիմա ցորեկ ու գիշեր
քեզի կը մատուցանեմ, խոստովանելով իս-
րայէլի որդւոյը մեղքը, որով քեզի դէմ մե-
ղանչեցինք. քանդի թէ ես և թէ իմ հօրս
7 տունը մեղք գործեցինք։ Քիրաւի ձեզի քու
առջեւդ անօրէնութիւններ ըրինք, ու քու
ծառայիդ Մովսէսին տուած պատուիրանք-
8 ներդ, կանոններդ ու դատաստաններդ չպա-
հեցինք։ Ա՛խ կ'ազաչեմ՝ յիշէ ան խօսքը,
որ քու ծառայիդ Մովսէսին պատուիրեցիր
ըսելով, Թէ դուք յանցանք ընէք, ես ձեզ ա-
9 զերս մէջ սփռեմ ցրուեմ. Իսկ դուք դիրդ
դառնաք, ու իմ պատուիրանքներս պահէք
ու գործեք կատարէք, եթէ ձեզմէ ցրուածներդ
թէկուզ երկրիս ծայրը ըլլան, զանոնք անկէ
պիտի ժողվեմ, ու ան տեղը պիտի տանիմ՝
որն որ ընտրեցի իմ անունս հոն դնելու հա-
10 մար։ Եւ հիմա անոնք քու ծառայդ ու ժո-
ղովուրդ են։ Որ հզօր ձեռքովդ ազատած ծառաներդ ու
11 ժողովուրդդ են։ Ո՛հ, Տէր, հիմա քու ծա-
ռայիդ աղօթքը, ու քու անունդ վախնա-
լու փափաք ունեցող ծառաներուդ աղօթքը
քու ականջդ լսող լսէ. և այսօր քու ծառա-
յիդ յաջողութիւն տուր, ու այս մարդուն
առջեւը ինծի չնորհք դանել տուր։ Վասն զի
ես իմ թագաւորին մատուռնէն էի։

ԳԼ. Բ

1 Ընտաշէս Նէեմիային արտաքինէն պատճառը կ'իմանայ, ու
նամնինեը ու պատուէրներ առնելով՝ զանիկա Երուսաղէմ կը
խրկէ։ 9 Նէեմիա Երուսաղէմ կու գայ. իսկ Հրեից ծիծաղ
նեը անոր գալուն վրայ կը պատմին։ 12 Ընծիկ գիշերակ
կ'երթայ՝ պարսպին փլած անգամները տեսնելու։ 17 Նէեմիա
կը յորդորէ Հրեաները որ պարսպին շինութիւնը սկսին, եւ
նամնոց խոսքերուն պատճէն չդնելով։

1 Ու եղաւ որ Նիսան ամսուն մէջ՝ Արտաշէս
թագաւորին քսաներորդ տարին՝ անոր առ-
ջեւը գինի կար, և գինին առի ու թագա-
2 ւորին տուի. ու անոր առջեւը քիչ տրտում
չէի երեցած։ Եւ թագաւորը ինծի բսաւ,
ինչո՞ւ երեսդ տրտում է, որովհետեւ հիւանդ

ա Գէ. ժ. 1։
բ Գէ. բ. 13։
գ գ Թագ. իե. 10։
դ Դան. թ. 4։
ե Եզ. ե. 6։
զ գ Թագ. բ. 28, 29։ բ Մն. գ. 40։ Դան. թ. 17, 18։
է Դան. թ. 20։
ը Սաղ. ճգ. 6։ Դան. թ. 5։
թ բ Օր. իբ. 15։
ժ Ղե. իգ. 33։ բ Օր. գ. 25, 26, 27։ իբ. 64։
ի Ղե. իգ. 40, եւ։ բ Օր. գ. 29, 30, 31։ Ը. 2։
լ բ Օր. Ը. 4։
խ Եզր. երկնից
ծ բ Օր. թ. 29։ Դան. թ. 15։
կ Նա. իգ. 8։ Եզր. ժգ. 18։
հ Հմր. 6։
ձ Գէ. բ. 1։
ղ Եզր. է. 1։
ճ Գէ. ա. 11։

չես · ատիկա ուրիշ բան չէ , բայց եթէ Էաըը-
ան տրամաբիւն · ու ես խնամ չատ վախ-
3 ցայ ։ Անատնը Թագաւորին ըսի , Թագա-
ւորը յաւիտեան ողջ կենայ · ի՞նչպէս իմ երե-
սս տրտում չըլլայ , որ իմ հարցս դերեզ-
մաններուն տեղը եղող Էքաղաքը աւերակ՝ ու
4 անոր դռնները կրակով այրած են ։ Եւ Թա-
գաւորը ինծի ըսաւ , Դուն ընչ ի՞նչ կը խըն-
դրես ասկից բանիս վրայով ։ Անատնը երկինքը
5 Աստուծոյն աղօթք ըրի · Ու Թագաւորին ը-
սի , Թէ որ Թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ , ու
Թէ որ քու ծառադ քու առջեդ շնորհք գը-
տաւ , գիս Հրեաստան իրկես իմ հարցս գե-
րեզմաններուն քաղաքը , որ գանիկա շինեմ։
6 Եւ Թագաւորը ինծի ըսաւ , (ու Թագուհին
անոր քովը նստեր էր ,) քու ճամբորդու-
թիւնդ ո՛չափ ատեն պիտի ըլլէ , ու ե՞րբ
պիտի գաւնաս · և Թագաւորին հաճոյ երե-
ցաւ որ գիս իրկէ · ես ալ անոր ժամանակ
7 որոշեցի ։ Ու Թագաւորին ըսի , Թէ որ Թա-
գաւորին հաճոյ կ՚երևնայ , ինծի նամակներ
տրուի Գետին միւս կողմը եղող իշխաններուն ,
որ գիս անցընեն , մինչև որ Հրեաստան եր-
8 թամ , ու մէկ նամակ մը Ասափին՝ որ Թա-
գաւորական անտառին պահապանն է , որ-
պէս զի ինծի փայտ տայ , Աստուծոյ տանը աշ-
տարակին դռնները և քաղաքին պարիսպը ու
տունը չինելու համար ։ Եւ Թագա-
ւորը գանիկա ինծի տուաւ , ուստի որ Աս-
տուծոյս բարի ձեռքը իմ վրաս էր ։
9 Ու Գետին միւս կողմը եղող իշխաններուն
գացի , ու Թագաւորին նամակները անոնց
տուի · և Թագաւորը իմ հետս զօրապետներ
10 ու ձիաւորներ իրկեց ։ Ու երբոր Սանբա-
զատ Որոնացին ու Ամմոնացի ծառան Տուբիա
լսեցին , չատ նեղացան , որ Իսրայէլի որդւո-
ցը աղէկութիւնը փնտռելու համար մարդ մը
11 եկաւ ։ Ու Երուսաղէմ եկայ , և հոն երեք
օր մնացի ։
12 Ու ես քանի մը մարդոց հետ գիշերով
ելայ · ու ինչ որ իմ Աստուածս սրտիս մէջը
դրեր էր Երուսաղէմին համար ընելու , գանի-
կա մարդու մը չպրծուցուցի , և ինծի հետ իմ
հեծած անասունէս ՚ի զատ ուրիշ անասուն մը
13 չկար ։ Եւ գիշերով Զորի դռնէն՝ վիշապի
աղբիւրին առջևէն Աղբեայ դուռը ելայ , ու
Երուսաղէմին Էփած պարիսպները ու կրակէն
14 այրած դռնները դիտեցի ։ Եւ Աղբիւրի դուռը
ու Թագաւորին աւազանը անցայ , ու տակս
15 եղող անասունին անցնելու տեղ չկար ։ Եւ
գիշերով Էհեղեցաւէն վեր ելայ ու պարիսպը

զննեցի · ու դարձայ , Զորի դռնէն մտայ ,
16 ու այսպէս նորէն էմ տեղս եկայ ։ Եւ ոստիկան-
ները իմ ուր երթալս ու ինչ ընելս չիմացան ·
ու Հրեաներուն , կամ քահանաներուն , կամ
ազնուականներուն , կամ ոստիկաններուն , և
կամ ուրիշներուն՝ որոնք գործը կ՚ընէին ,
մինչև հիմա չպրուցեցի ։
17 Եսքը անոնց ըսի , Դուք կը տեսնէք ա-
ղէկութիւնը՝ որուն մէջ կը գտնուինք ,
և Թէ ինչպէս Երուսաղէմ աւերակ՝ ու անոր
դռնները կրակով այրուած են · եկէք Երուսա-
ղէմին պարիսպը չինենք , որ այսուհետև ՚նա-
18 խատինք չըլլանք ։ Եւ Իմ Աստուծոյս բարի
ձեռքը իմ վրաս ըլլալը , ու Թագաւորին ինծի
ըսած խօսքերն ալ անոնց պատմեցի · ու անոնք
ըսին , Ելլենք չինենք · և Էրնոյ ձեռքերը
ուժովցուցին ասկից բարի գործի համար ։
19 Բայց Որոնացի Սանբաղատ ու Ամմոնացի
ծառան Տուբիա և Արաբացի Գեսամ լսելով՝
՚մեզ ծաղր ըրին , ու մեզ քամահրելով ըսին ,
Ա՛ս ձեր ըրած գործը ի՞նչ պիտի ըլլայ · Ուս-
Թէ դուք Թագաւորին ապստամբի՞ կ՚ուզեք ։
20 Եւ անոնց պատասխան տուի ու ըսի , Երկ-
նից Աստուածը ինքը մեզի յաջողութիւն պի-
տի տայ , ու մենք որ անոր ծառաներն ենք ,
պիտի ելլենք ու չինենք , ՚բայց դուք Երու-
սաղէմի մէջ բաժին , իրաւունք ու յիշատակ
չունիք ։

ԳԼ · Գ

1—32 Պարիսպը չինող մարդոց անունները ու անոնց կարգը ։

1 Ու մեծ քահանան ՚Եղիասիբ և անոր քա-
հանայ եղբայրները ելան ՚ու Ոչխարաց դու-
ռը չինեցին · անոնք զանիկա նուիրեցին և
անոր փեղկերը կանգնեցին · ու զանիկա ՚մին-
չև Մէային աշտարակը , մինչև ՚Ղնանայելի
2 աշտարակը նուիրեցին ։ Եւ անոր քովը ՚Երի-
քովի մարդիկը չինեցին , ու անոնց քովը Իմ-
3 րիի որդին Զաքուր չինեց ։ ՚Եւ Զկանց դու-
ռը Սենասի որդիքը չինեցին · անոնք գա-
նիկա չինեցին , ու ՚անոր փեղկերը , փական-
4 քը ու նիգերը անցուցին ։ Եւ անոնց քովը
Ակկոսի որդւոյն Ուրիային որդին Մերամոթ
նորոգեց · ու անոնց քովը Մասիզբելի որ-
դւոյն Բարաքիայի որդին Մեսուղամ նորո-
գեց · և անոնց քովը Բաանայի որդին Սադոկ
5 նորոգեց ։ Ու անոնց քովը Թեկուացիք նո-
րոգեցին · բայց անոնց մեծերը ՚իրենց Տէրո-
6 ջը գործքին իրենց վիզը չծռեցին ։ Եւ ՚Հին
դուռը փառէի որդին Յոյիադա ու Բասոդե-

ղեկ · ե · 14 , 15 ։ իբ · 4 ։
7 Հմր · 8 ։
8 բ թծագ · բ · 7 ։
9 Սազ · իգ · 15 ։ ՀԹ · 4 ։ Հ · 6 ։
10 Գէ · ջ · 6 ։
11 Եզբ · գ · 3 ։ — Գէ · ժբ · 10 ։
12 Յոյճ · է · 2 ։
13 Գէ · ժբ · 39 ։
14 Երեմ · լա · 38 ։ Զոք · ժգ · 10 ։
15 Եզբ · բ · 34 ։
16 բ Մն · ԼԳ · 14 ։ Գէ · ժբ · 39 ։ Սափ · ա · 10 ։
17 Տեո գէ · ջ · 1 ։ է · 1 ։
18 Դաա · է · 23 ։
19 Գէ · ժբ · 39 ։

այլ որդին Մեսուզամ նորոգեցին. անոնք
զանիկա չինեցին, ու անոր փեղկերը, փա-
7 կանքը ու նիգերը անցուցին։ Եւ անոնց քո-
վը Գաբաւոնացի Մելատիա ու Մերոնոթա-
ցի Յազոն և Գաբաւոնէ ու Մասփայի մար-
դիկը չինեցին՝ մինչև Գետին աս կողմը եզող
8 իշխանին Համոսը։ Անոր քովը ոսկերիչնե-
րէն Հարհայիայի որդին Ոզիէլ նորոգեց. ու
անոր քովը դեղագործներուն որդին Անանիա
նորոգեց. ու Երուսաղէմը մինչև Լայն պա-
9 րիսպը թողացին։ Եւ անոնց քովը Երուսա-
ղեմի կէս մասին իշխանը՝ Ովրի որդին Հռա-
10 փայիա նորոգեց։ Եւ անոնց քովը ու իր տա-
նը դիմացը Հարումափի որդին Յեդայիա նո-
րոգեց. ու անոր քովը Ասարանեայի որդին
11 Քեռասուս նորոգեց։ Միւս բաժինը՝ ու փու-
ռերու աչտարակը Հարիմի որդին Մեղքիա
ու Փահաթ-Մոաբի որդին Ասուբ նորոգեցին։
12 Եւ անոր քովը Երուսաղեմի կէս մասին իշ-
խանը՝ Ղողեսի որդին Սեղղում ինքը ու իր
13 աղջիկները նորոգեցին. Հնոզի դուռը Անոն
ու Զանոավի բնակիչները նորոգեցին. անոնք
զանիկա չինեցին, ու անոր փեղկերը, փա-
կանքը ու նիգերը անցուցին. ու պարիսպէն
հազար կանգուն չափը մինչև Աղբեց դու-
14 ռը։ Եւ Աղբեց դուռը Բեթհաքարմայի կող-
մանց իշխանը՝ Ռեքաբի որդին Մեղքիա նո-
րոգեց. զանիկա ան չինեց, ու անոր փեղ-
15 կերը, փականքը ու նիգերը անցուց։ Եւ
Աղբիւրի դուռը Մասիայի կողմանց իշխանը
Քոլոզէի որդին Սեղղուն նորոգեց. զանիկա
ան չինեց ու ծածկեց, և անոր փեղկերը,
փականքը ու նիգերը անցուց. ու Թագաւո-
րի պարտէզին մօտ եզող Սիլոամայի աւազա-
նին պարիսպը մինչև Դաւիթի քաղաքէն իջ-
16 նող սանդհամները չափեց։ Անոնց քովը Բեթ-
սուրի կէս մասին իշխանը՝ Ազբուքի որդին
Նեհեմիա նորոգեց մինչև Դաւիթին դերեզ-
մանոցներուն դիմացը, ու մինչև չինուած աւա-
17 զանը, ու մինչև Բեթհագարէրին։ Անոնք ետ-
քը Ղեւտացիք նորոգեցին. Բանիի որդին Հը-
ռեում. անոր քովը Կեիլային կէս մասին իշ-
18 խանը Ասաբիա իր ազգականքը նորոգեց։ Ան-
կէ ետքը անոնց եղբայրները՝ Կեիլային կէս մա-
սին իշխանը՝ Ենադադի որդին Բաւայի նո-
19 րոգեց։ Եւ անոր քովը Մասիայի իշխանը՝
Ցեսուէ որդին եղեր միւս բաժինը նորոգեց,
այսինքն դէպի զարհուրած քէն, որ դինարա-
20 նը ելլելու ճանապարհ է։ Անկէ ետքը
միւս բաժինը՝ դէպի զարհուրած քէն մինչև
մեծ քահանային Եղիասիբին տանը դուռը՝
Զաբբայի որդին Բարուք փութով նորոգեց։
21 Անկէ ետքը միւս բաժինը՝ Եղիասիբին տանը
դռնէն մինչև Եղիասիբին տանը ծայրը՝ Ա-
կուսի որդին Ուրիայիէն որդին Մերամոթ
22 նորոգեց։ Եւ անկէ ետքը քահանաները՝ դաշ-
23 տի բնակիչները նորոգեցին։ Ու անկէ ետքը
Բենիամին ու Ասուբ իրենց տուներուն առ-
ջեւը նորոգեցին. անկէ ետքը Անանիայի որ-
դւոյն Մասեիայէն որդին Ազարիա իր տանը
24 դիմացը նորոգեց։ Անկէ ետքը միւս բաժինը՝
Ազարիայի տունէն մինչև դէպի դարձուած-
քը՝ մինչև անկիւնը, Ենադադի որդին Բանուի
25 նորոգեց։ Ե- Ուզայի որդին Փարալ դէպի
դարձուածքին դիմացը ու բանտի գաւիթին քովը եզող թագաւորին վերի պալատին
դուրսի աչտարակը չափեց. -- անոր ետեւէն
26 Փարոսի որդին Փադայիա չափեց։ Եւ Նեթի-
նայիմները՝ Ոփէլ կը բնակէին, մինչև
արեւելեան կողմը եզող Ջուրի դրանը դիմա-
27 ցը ու դուրսի աչտարակը նորոգեցին։ Անկէ
ետքը միւս բաժինը՝ դուրսի մեծ աչտարա-
կին դիմացէն մինչև Ոփէլի պարիսպը՝ Թե-
28 կուացիք նորոգեցին։ Ձիերու դռնէն վեր
քահանաները նորոգեցին՝ ամէն մարդ իր տա-
29 նը դիմացը։ Անկէ ետքը Եմմերի որդին Սա-
դոկ իր տանը դիմացը նորոգեց. ու անկէ
ետքը արեւելեան դրանը պահապանը՝ Սեքի-
30 նայի որդին Սեմայիա նորոգեց։ Անկէ ետ-
քը միւս բաժինը Սելեմիայի որդին Հնա-
նիա ու Սելեմի վեցերորդ որդին Անոն նո-
րոգեցին. անկէ ետքը Բարաքիայի որդին
Մեսուզամ իր սենեակին դիմացը նորոգեց։
31 Անկէ ետքը *Մարեփէի որդին Մեղքիա՝ մին-
չև Նաթանայիմներուն ու վաճառականաց տու-
նը Մափկաթի դրանը դիմացը՝ ու մինչև †ան-
32 կիւնը ելլելու տեղը՝ նորոգեց։ Եւ անկիւնը
ելլելու տեղէն մինչև Ոչխարաց դուռը ոս-
կերիչները ու վաճառականները նորոգեցին։

ԳԼ. Գ

1 Երբոր Թզնամիները ծազը կ'ընեն, Հէլիա ազգիք կ'ընէ, ու
զօրքը կը շարուանակէ. 7 ու Թզնամիներուն բարկութիւնը ու
գայթի խորտրդը իմանալով՝ պահապաններ կը դնէ. 15
զօրքը բանուողներուն կը հրամայէ որ վրանին գինք առնեն. 19
ու անոնց պատասխանը կու տայ։

1 Ու երբոր Սանաբաղատ լսեց որ մենք պա-
րիսպը կը չինենք, սիրտը նեղացաւ, ու չատ
2 զրդռնալով Հրէաները ծազը բռաւ։ Եւ իր
եղբարցը ու Սամարիայի զօրքին առջեւը խո-
սեցաւ ու ըսաւ, Այս տկար Հրէաները ի՞նչ
կը չինեն. միթէ թոյլատուութիւն կ'ըլլայ ա-
նոնց. միթէ զոհ պիտի գոհեն, ու այսօր
լմնցընեն. միթէ այրած քարերը փոշիի դէ-

ᵃ ԳԼ. բ. 8։
ᵇ ԳԼ. ժբ. 38։
ᶜ ԳԼ. ժբ. 38։
ᵈ ԳԼ. բ. 13։
ᵉ ԳԼ. բ. 13։
ᶠ ԳԼ. բ. 14։
ᵍ Յոյն. թ. 7։
ʰ գ Թագ. ի. 20։ Եսր. իբ. 11։
ⁱ Բ Մն. իգ. 9։
ʲ Հմր. 19։
ᵏ Երեմ. լբ. 2։ Լգ. 1. իչ. 21։
ˡ Եզր. բ. 43։ ԳԼ. ժա. 21։
ᵐ Բ Մն. իե. 3։
ⁿ ԳԼ. բ. 1, 3։ ժբ. 37։
ᵒ գ Թագ. ժա. 16։
ᵖ Բ Մն. իգ. 15։ Եւ. բԼմ. լա. 40։
ᵠ Կամ ոսկերչի
ʳ Կամ անկեան վրայ
Նաասոնը
—
ˢ ԳԼ. բ. 10, 19։

3 զերէն պիտի կենդանացընեմ։ Եւ ֊Ամմոնացի
Տուբիան անոր քովն էր, ու ըսաւ, Թէ որ
ազատ մըն ալ ելլէ անոնց չվնասին վրայ,
անոնց քարէ պարիսպը պիտի փլցընէ։
4 ֊Ով մեր Աստուածը, լսէ, վասն զի նախա֊
տուկցանք. ու ֊անոնց նախատինքը իրենց
գլուխը դարձուր, ու զանոնք գերութեան
5 երկրի մէջ աւար ըլլալու մատնէ. Եւ ֊անոնց
անօրէնութիւնը մի ծածկեր, ու քու առջեւդ
անոնց մեղքը չջնջուի. քանզի չվնասողներուն
առջեւը ֊ես բարկացուցին։
6 Եւ պարիսպը չվնցինք, ու բոլոր պարիս֊
պը մինչեւ կէսը *հասաւ. վասն զի ժողովուր֊
դը գործելու սիրտ ունէր։
7 Ու ֊երբոր Սանաբատաս ու Տուբիա և
Արաբացիք ու Ամմոնացիք ու Ազոտացիք
լսեցին, որ երուսաղէմին պարիսպներուն նո֊
րոգութիւնը յառաջ կ'երթայ, ու վրած ան֊
գուանքը սկսեր են չվնուիլ, շատ սրդոզեցան.
8 Եւ ֊ամէնքը միաբեր խօսք ըրին, որ գան
երուսաղէմին դէմ պատերազմ ընեն, ու անոր
9 վնաս տան։ Բայց ֊մենք մեր Աստուծոյն ա֊
ղօթք ըրինք, ու †֊անոնցմէ պահապան֊
10 ներ դրինք։ Եւ Յուդան ըսաւ, Բեռնաւորը֊
ներուն ոյժը հատաւ, ու հողը շատ է. մենք
11 պիտի չկրնանք պարիսպը չվնել։ Ու մեր թըշ֊
նամիները կ'ըսէին, Չգիտնան ու չտեսնեն,
մինչեւ որ մենք անոնց մէջը մտնենք ու զանոնք
12 մեռցընենք, և անոնց գործը խափանենք։ Ու
եղաւ որ անոնց քովը բնակող Հրէաները մե֊
րի կուգան, և տասը անգամ մեզի ըսին Ի
Ամէն կողմանէ ուր որ դառնաք, մեր վրայ
պիտի յարձակին։
13 Ուստի ցած տեղատեղը՝ պարսպին ետեւը,
‡֊֊ բարձր տեղատեղը՝ ժողովուրդը իրենց
ազգատոհմներուն համեմատ բահերով կայնե֊
ցուցի, ու իրենց սուրերով, նիզակներով
14 ու աղեղներով կայնեցուցի։ Եւ նայեցայ ու
ելայ, և իշխաններուն ու ոստիկաններուն ու
մնացած ժողովուրդին ըսի, ֊Անոնց երեսէն
մի վախնաք. յիշեցէք Տէրը որ †մեծ ու ահեղ
է, և †ձեր եղբայրներուն, աղաքներուն,
աղջիկներուն, կիներուն ու տուներուն հա֊
մար պատերազմ ըրէք։
15 Ու երբոր մեր թշնամիները լսեցին որ մենք
իմացեր ենք, և ֊Աստուած անոնց խորհուրդը
ցրուեց, մենք ամէնքս պարիսպը դար֊
16 դարձանք, ամէն մէկը իր գործին։ Եւ այն
օրէն ի վեր իմ մարդոցս կէսը կ'աշխատէին,
ու կէսն ալ նիզակներ, ասպարներ, աղեղներ

ու պրահներ կը բռնէին. ու իշխանները ցու֊
գայն բոլոր ||ազգատոհմներուն ետեւը էին։
17 Նէեմ։ Պարիսպը չվնողները ու բեռնակիրները
֊֊ բեռցնողները՝ ամէն մէկ ձեռքով
կը բանէր, ու մէս յատկը զէնքը կը բռնէր։
18 Եւ չվնողներուն ամէն մէկը իր սուրը մէջքը
կապած՝ կը գործէր. ու փողահարը իմ քովս
19 էր։ Եւ ազնուականներուն ու ոստիկաննե֊
րուն ու մնացած ժողովուրդին ըսի, Ա֊ գործը
մեծ ու ընդարձակ է, ու մենք պարսպին վրայ
20 ցրուած ենք, Ե իրարմէ հեռու։ Ո֊ւր
փողին ձայնը ուր տանջ որ լսէք, հոն մեր
քովը ժողվուիք. ֊Մեզի համար մեր Աստուա֊
21 ծը պատերազմ պիտի ընէ։ Ու մենք ցօղս֊ գործը
կ'ընէինք. և †կէսը կայր՝ արշա֊
լոյսին ծագած առենէն մինչեւ աստղերուն երե֊
ցած առենը՝ նիզակներ բռնած կը կենային։
22 Եւ անառանը ժողովուրդին ըսի, Ամէն մարդ
իր ծառային հետ դիշերները երուսաղէմի
մէջ մնայ, որ դիշերը մեզի համար պահապա֊
23 նութիւն ընէ, ու ցորեկը գործէ։ Ու ես ու
իմ եղբայրներս և իմ ծառաներս ու իմ հետևէս
եկող պահապան մարդիկը՝ ամենևին մեր հան֊
դերձները չէինք հաներ՝ §լուացուելու առ֊
նէն ի զատ։"

ԳԼ· Ե

1 Եւ ֊ժողովուրդը ու անոնց կիներուն իրենց
֊եղբայրը Հրէաներուն դէմ մեծ դանդատ
2 ըրին։ Եւ ոմանք կ'ըսէին, Մենք մեր որ֊
զաքներովը ու աղջիկներովը չատուոր ենք.
և ուտելիք ծախու առնենք, որ ուտենք ու
3 ապրինք։ Ոմանք ալ կ'ըսէին, Մենք մեր
արտերը, այգիները ու տուները դրաւի կը
դնենք, որ սովի համար ուտելիք ծախու
4 առնենք։ Եւ ոմանք կ'ըսէին, Թագաւորին
հարկ տալու համար մեր արտերուն ու այգի֊
5 ներուն վրայ առակ փոխ առինք։ Ու հիմա
֊մեր մարմինը մեր եղբայրներուն մարմի֊
նին պէս է, ու մեր որդիքը՝ անոնց որդուց
ը պէս. և ահա մենք ֊մեր որդիքը ու
աղջիկները ծառայութեան †կը ծախենք. և
արդէն մեր աղջիկներէն ազատին ըլլալու
††ծախուածներ կան, ու մեր ձեռքը կարո֊
ղութիւն չկայ. որովհետև մեր արտերը ու
այգիները ուրիշներուն §ձեռն են։

ֆ Գա. ը. 10. 19։
ֆ Սաղ. ճկզ. 3. 4։
† Սաղ. հի. 12։ Ա
ռակ. գ. 34։
ֆ Սաղ. կի. 27. 28։
ճի. 14. 15։ Երեմ.
ժը. 25։

• Եբր. կապուեցաւ։
ղ Հմի. 1։
ֆ Սաղ. ձգ. 3. 4.
5։
ը Սաղ. ծ. 15։
† Եբր. անոնց երե֊
սէն

‡ Կամ չար տեղատե֊
ղը, և ‡֊մ յարկե֊
րուն տակ
ֆ Թուս. ժգ. 9։ բ Օր.
ա. 29։
ֆ բ Օր. ժ. 17։
ֆ բ Թագ. ժ. 12։

ֆ Յար. է. 12։
‖ Եբր. տանը
ֆ Եր. ժգ. 14. 25։
բ Օր. ա. 30։ գ.
22։ ֆ. 4։ Յեսու.
իգ. 10։
§ Եբր. ամէն մէկը

Քովը կը խրկէր։

—

ֆ Ես. է. 7։
ֆ Ղե. իե. 35. 36.
37։ բ Օր. ժե. 7։

ֆ Ես. ծը. 7։
† Եր. իա. 7։ Ղե.
իե. 39։
‡ Եբր. կը հպատա֊
կեցնենք.
†† Եբր. հպատակած֊
ներ

6 Ու երբոր ես անոնց ազազակը ու աս խօս-
7 քերը լսեցի, խիստ դժուարեցայ։ Եւ մտքիս
մէջ խորհրդեցայ եւս՝ ազնուականները ու ա-
ւելիաններըը յանդիմանեցի, ու անոնց ըսի,
Դուք ամէնքդ ալ ձեր եղբայրներէն Ժ՚ավչիս
կ՚առնէք. ու անոնց դէմ մեծ ժողովք ըրի։
8 Անոնց անոնց ըսի, Մենք հնարաւորութիւն
ծախուած մեր Հրէայ եղբայրները մեր կա-
րողութեանը չափ Ը՚ծախու առինք, ու հիմա
դուք ձեր եղբայրնե՞րը կը ծախէք, կամ ա-
նոնք մեզի ծախուի՞ն. և անոնք լռեցին ու
9 չկրցան պատասխան տալ։ Ու ըսի, Ա՛ս ձեր
ըրածը ազիկ բան չէ. պէտք չէ՞ որ Ժ՚ուր Ա-
ստուծոյն վախովը քալէք, Ը՚որ մեզի Թշնամի
10 եղող ազգերուն նախատինք չըլլանք։ Ես ալ
— իմ եղբայրներս ու ծառաներս ալ տոկո
ու ցորեն փոխ առած ենք անոնց, Բայց հիմա
11 աս պարտքը ՚անոնց չներեննք։ Ե՛ ձեզի կ՚ա-
զաչեմ, որ այսօր անոնց ետ դարձնէք ա-
նոնց արտերը, այգիները, ձիթենիները ու
տուները. նաև տոկոսին, ցորենին, գինիին
ու եղին հարիւրին մէկը՝ որ անոնցմէ կը պա-
12 հանջէք։ Եւ անոնք ըսին, Ետ պիտի դարձը-
նենք, ու անոնցմէ Բ՚ոչ Ը՚ը պիտի չպահանջենք.
ինչպէս որ ըսիր՝ այնպէս պիտի ընենք։ Ա՚ն-
սաներն քահանաները կանչեցի, Ը՚ու անոնց
13 երդումի բնել տուի որ ասանկ ընեն։ Նաև
°Հանդերձս Ը՚թօթուեցի ու ըսի, Ով որ աս
բանը չկատարէ, իր տունէն ու իր վաստա-
կէն Աստուած այսպէս թօթուի, ու այսպէս
թօթուած ու դատարկ ըլլայ։ Եւ բոլոր ժո-
ղովրդը Ամէն ըսին, ու Տէրը օրհնեցին. Ը՚ու
ժողովուրդը աս բանը կատարեց։
14 Եւ Յուդայի երկրին մէջ անոնց իշխանը
եղած օրէն՝ Աքսաչէս թագաւորին քսաներորդ
տարին մինչև երեսունեւերկուերորդ տա-
րին՝ տասներկու տարի՝ Թէ ես և Թէ իմ եղ-
բայրներս Ը՚իշխանութեան ռոճիկը չտեսանք։
15 Բայց ինձմէ առաջ եղող նախորդ իշխաննե-
րը ժողովուրդին բեռ կ՚ըլլային, ու անոնցմէ
հաց ու գինի կ՚առնէին՝ քառասուն սիկղ ար-
ծաթէն՝ ի զատ. անոնց ծառաներն ալ ժողո-
վուրդին բռնութիւն կ՚ընէին. բայց ես Ը՚Աս-
16 տուծմէ վախնալով՝ այնպէս չըրի։ Ու նաև
աս պարսպին գործին մէջ աշխատեցայ, ու
մեզ արտ ծախու չառինք. և իմ բոլոր ծա-
ռաներս հոն ժողվուած էին ան գործին հա-
17 մար։ Ու Հրէաներէն ու աւելիաններէն հա-
րիւր հիսուն մարդ, ու չրջակայ ազգերէն
18 մեզի եկողները Ը՚իմ սեղանիս կ՚ուտէին։ Եւ Յամէն
օրուան ծախքս առ էր. արջառ մի ու վէց
ընտիր ոչխար, և հնձէ հաւկար թռչուններ
ալ կը պատրաստուէր, ու տասը օրը անգամ
մի առատութեամբ ամէն տեսակ գինիէն Չէր-
կէր. այսու ամենայնիւ Հիշխանութեան ռո-
ճիկը չպահանջեցի, վասն զի աս ժողովուր-
դին վրայ եղած ծառայութիւնը ծանր էր։
19 Ո՚վ Աստուած իմ, աս ժողովուրդին բոլոր ը-
րածներուս համեմատ զիս Ի բարին յիշէ։

ԳԼ. Զ

1 Սանաբաղատ խորամանկութեամբ, երկիւղալի լուրերով ու
վարձքով բռնուած մարգարէներու միջոցով կը ջանայ որ Դաւ
միան վախցնէ։ 15 Աս գործս բնաւ չկատարուեցաւ վասն Թշնամիներ
ը կը վախնան։ 17 Թշնամիներուն ու Յուդայի ազնուական-
ներուն միջև եղած հաղորդակցութիւն կ՚ըլլայ։

1 Ու երբոր Սանաբաղատ, Տուբիա ու Աքս-
բայի Գեսամ ու մեր միւս Թշնամիները լսե-
ցին որ ես պարիսպը չշինեցի, ու հոն փուճ
անցք մը չմնաց, (Բայց մինչև ան ատենը
2 դռներուն փեղկերը դրած չէի.) Սանաբաղ-
ատ ու Գեսամ Ի՚ղրկեցին ինծի խրկեցին ու ըսին,
Եկուր, Ո՚ղջալի դաշտին գեղերուն մէջ Հրա-
րտ տեսնուինք. բայց անոնք Ի՚նծի չա-
3 րուածք ընել կը խորհէին։ Եւ անոնց պատ-
գամաւորներ խրկեցի ու ըսի, Ես մեծ գործով
մը պրազած եմ, ու չեմ կրնար իջնել. Ինչու
համար գործը դադարի, երբոր զանիկա թո-
4 ղում ու ձեզի իջնեմ։ Եւ անոնք ինծի չորս
անգամ ասանկ խօսքեր խրկեցին, ես ալ անոնց
5 նոյն պատասխանը տուի։ Ու հինգերորդ ան-
գամին Սանաբաղատ նոյն խօսքերով իր մանչ-
կը ինծի խրկեց՝ ձեռքը մէկ բաց Թուղթով
6 մը, Որուն մէջը այսպէս գրուած էր. Ազգաց
մէջը լսուեցաւ, ու Գեսամ կ՚ըսէ որ Հրէան
ու Հրէաները ապստամբել կը խորհիք. դուն
անոր համար կը չինես պարիսպը, որ անոնց
7 թագաւոր ըլլաս, Ը՚ինչպէս որ կ՚ըսուի։ Ու
նաև Երուսաղէմի մէջ մարգարէներ հաստա-
տեցիր, որ քարոզեն ու քեզի համար ըսեն,
Թէ Ա՚ղիկա Հրէաստանի թագաւոր է. ու հիմա
աս խօսքերը թագաւորին ականջը պիտի հաս-
նին. ուրեմն եկուր որ միասին խորհուրդ ը-
8 նենք։ Բայց ես անոր Ը՚ղրկեցի ու ըսի,
Բանը քու ըսած խօսքերուդ պէս չէ, հապա
9 սուտ դուն քու սրտիդ հնարեցիր։ (Վասն
զի անոնց ամէնը մեզ կը վախցընէին՝ ըսելով,
Թող անոնց ձեռքը ան գործէն Թուլնայ, որ
չկատարուի։ Ու հիմա, Ո՚վ Տէր, իմ ձեռքերս
ուժովցուր։)
10 Ու ես Մեհատբէելի որդւոյն Դալայիայի որ-
դւոյն Սեմայիային տունը մտայ. և անիկա
փակ ՚ի՚ր գոցուած էր, ու ըսաւ, Երթ՚ա՛նք մի-
ասին Աստուծոյ տունը՝ տաճարին մէջը եր-

Ե՚ր Եր. 25։ Գէ. Եր. 36։ Եզեկ. Եր. 12։
ը Գէ. Եր. 48։
Ը Գէ. Եր. 36։
ը Թագ. Ժբ. 14։ Հռոմ. բ. 24։ ա Պետ. բ. 12։
Ե՚ Եզր. Ժ. 5։ Երեմ. Լգ. 8, 9։
Ը՚ Եբր. Ծագմ
Ը՚ Մատ. Ժ. 14։ Գործ. Ժգ. 51։ Ժբ. 6։
Ը՚ գ Թագ. Իգ. 3։
Ը՚ Գէ. Ժգ. 6։
Ը՚ Տես ա Կոր. Թ. 4, 15։
Ը՚ Եբր. Իշխանի հաց չկերանք։
Ը՚ Հմր. 9։
Ը՚ բ Կոր. Ժա. 9։ Ժբ. 13։
Ը՚ բ Թագ. Իբ. 7։ գ Թագ. Ժբ. 10։
Ը՚ գ Թագ. գ. 22։
Ը՚ Հմր. 14, 15։
Ը՚ Գէ. Ժգ. 22։ —
Ը՚ Գէ. բ. 10, 19։ գ 1, 7։
Ը՚ Գէ. գ. 1, 5։
Ը՚ Ա՚ռակ. Իգ. 24, 25։
Ը՚ ա Պետ. բ. 12։ Գէ. Ժա. 35։
Ը՚ Ասպ. Լե. 12, 32։
Ը՚ Գէ. բ. 19։
Ը՚ Եբր. աս խօսքը բան Համեմատ։

Թանք , ու տաճարին դռները դոցենք , վասն
դի քեզ մեռցընելու կու գան . ու անոնք դի-
11 չերով պիտի գան քեզ մեռցընելու : Ու ես
ըսի , Մէյմէկ ինծի պէս մարդը կը վախչի՞. և
ո՞վ կայ ինծի պէս՝ որ տաճարը մտնէ ապրելու
12 համար . չեմ մտներ : Ու ազէկ հասկըցայ որ
զանիկա Աստուած իրկած չէր , հապա Թիմ
վրաս առ մարգարէութիւնը ինքնին խօսեցաւ .
վասն դի Տուբիա ու Սանբաղատ զանիկա
13 վարձքով բռներ էին : Ես- տոր համար վարձ-
քով բռներ էին զանիկա , որ ես վախնամ , ու
առանկ ընելով մեզանչեմ , որ պիս բամբասա-
լու ու իմ անունս աւրելու պատճառ մը ու-
14 նենան : Ով Աստուած իմ , Տուբիան ու Սա-
նբաղատը առ իրենց գործոցը համեմատ , ու
Նոատիա Թմարգարէուհին , ու պիս վախցը-
նող միւս մարգարէները յիշէ :
15 Ես պարիսպը իլուլ ամսուն քառասնհինգե-
րորդ օրը լիառնաւերկու օրուան մէջ լմընցաւ :
16 Ու Թերթոր մեր ամէն թշնամիները լսեցին ,
մեր բոլորտիքը եղող ամէն ազգերը վախցան
ու չատ ամչցան , ու Թմացան որ առ գործը
մեր Աստուծոյն օգնութեամբը կատարուեցաւ :
17 Ես ան օրերը Յուդայի ազնուականներէն
Տուբիային չատ նամակներ կ'երթար , Տու-
18 բիային ալ անոնց կու գար . վասն զի Յու-
դային չատ մարդիկը անոր հետ երդումով
միաբաներ էին . քանզի անիկա Արահեան Մե-
քենիային փեսան էր , ու անոր որդին Յօհա-
նան Բարաքիայի որդւոյն Մեսուզամին ազ-
19 նիկը առեր էր : Նաև իմ առջեւս անոր ազէ-
կութիւնները կը գրուցէին , ու իմ խօսքերս
անոր կը հասցընէին . և Տուբիա ԹԹ նամակ-
ներ կը խրկէր զիս վախցընելու համար :

ԳԼ · Է

1 Նէեմիա Եղեազարին պահպանութիւնը Անանիին ու Ան-
նէոնին կը յանձնէ : 5 Աշխի անգամ Բարիլոնէն գաթմալ 9
Ժողովրդին : 39 քահանաներուն , 43 Դևտացիներուն , 46
Նաժանդիմներուն , 57 Սողոմոնի ծառաներուն , 65 և իրենց
ազգահամարը կտրիցուցած քահանաներուն ցուցակը : 66 Ա-
նոնց ամենուն թիւը իրենց հաստատութեամբը : 70 Անոնց մա-
սուցած ընծաները :

1 Ու երբոր պարիսպը լմընցաւ , և ես դռներուն
փեղկերը անցուցի , ու դռնապաններ , եր-
2 գեցողներ ու Դևտացիներ դրուեցան , իմ
եղբայրս Անանին , ու աչառութիւն իշխանը Ա-
նանիան՝ (որ Հաւատարիմ ու չատերէն աւելի
Աստուծմէ վախցող մարդ մին էր ,) երու-
3 սաղէմի վրայ դրի , Ու անոնց ըսի , Մինչև
որ արեւը չատ բնայ՝ երուսաղէմին դռները
չբացուին . և իրենց ներկայութեամբը դռ-
նները գոցեն ու նիզերը դնեն , ու երուսա-
ղէմի բնակիչներէն պահապաններ կարգեն ,
ամէն մէկը իր պահպանութեանը մէջ , ու ա-
մէն մէկը իր տանը դիմացը :
4 Քաղաքը ընդարձակ ու մեծ էր , բայց մէ-
ջի ժողովուրդը քիչ էր , ու տուներ չկոնուած
5 չէր : Ես իմ Աստուածս իմ սրտիս մէջը դրաւ ,
որ ազնուականները , ռասխականները ու ժող-
ովուրդը ժողվեմ որ ազգանագրուին . ու առ-
ջի անգամ Թերթոր ելլողներուն մէկ ազգա-
բանութեան գիրքը գտայ , ու անոր մէջը
այսպէս գրուած գտայ .
6 Բարիլոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին
տարած գերիներէն ելլող Թգաւառի բնակիչ-
ները տանք էին , որոնք Երուսաղէմ ու Յու-
7 դա դարձան , ամէն մէկը իր քաղաքը . Ու
Զօրաբաբելին , Յեսուին , Նէհեմիային , Ազա-
րիային , Ռաամիային , Նահմանիին , Մուրդ-
քէին , Բաղսանին , Մասփարաթին , Բագու-
էին , Նաւումին -- Բաանային հետ եկան : Ես-
-- էր իսրայէլի ժողովուրդին մարդոցը թիւը .
8 փարոսի որդիքը՝ երկու հազար հարիւր ևօ-
9 թանասունհինգ երկու . Սափատիայի որդիքը՝ և-
10 րեք հարիւր ևօթանասունհինգ երկու . Արահէ
11 որդիքը վեց հարիւր յիսունհինգ . Փահաթ-
մոաբի որդիքը՝ Յեսուի ու Յոաբի որդինե-
րէն՝ երկու հազար ութը հարիւր տասնհու-
12 թը . Եղամի որդիքը՝ հազար երկու հարիւր
13 յիսունչորս . Զաթուի որդիքը՝ ութը հա-
14 րիւր քառասունհինգ . Զաբբայի որդիքը՝
15 եօթը հարիւր վաթսուն . Բանուէի որդիքը՝
16 վեց հարիւր քառասունհուրը . Բեբայի որ-
17 դիքը՝ վեց հարիւր քառասունհուրը . Ազգադ
որդիքը՝ երկու հազար երեք հարիւր քսան-
18 ուերկու . Ադոնիկամի որդիքը՝ վեց հարիւր
19 վաթսունհուեօթը . Բագուէի որդիքը՝ երկու
20 հազար վաթսունհուեօթը . Ադինի որդիքը՝ վեց
21 հարիւր յիսունհինգ . Ատերի որդիքը Եզե-
22 կիային՝ ինիսունհուրը . Հասումի որդիքը՝
23 երեք հարիւր քառասուրը . Բեսէլի որդի-
24 քը՝ երեք հարիւր քառասունչորս . Արիփի որ-
25 դիքը՝ հարիւր տասուերկու . Գաբաւոնի որ-
26 դիքը՝ ինիսունհինգ . Բեթլհեմի ու Նե-
տոփայի մարդիկը՝ հարիւր ութսունհուրը .
27 Անաթոթի մարդիկը՝ հարիւր քառասունութը .
28 Ազմաթի տանը մարդիկը՝ քառասունհուեր-
29 կու . Կարիաթարիմի , Կեփիրայի ու Բերով-
թի մարդիկը՝ եօթը հարիւր քառասունհու-
30 րեք . Ռամայի ու Գաբայի մարդիկը՝ վեց
31 հարիւր քսանմէկ . Մաքմասի մարդիկը՝
32 հարիւր քառասուերկու . Բեթելի ու Գայիի
33 մարդիկը՝ հարիւր քսանհուրեք . Մեւս Նա-
34 բաւի մարդիկը՝ յիսունհուերկու . Մեւս Եղա-
մին որդիքը՝ հազար երկու հարիւր յիսուն-
35 ուչորս . Հարիմի որդիքը՝ երեք հարիւր քը-
36 սան . Երիքովի որդիքը՝ երեք հարիւր քա-

ե Եզկ · ԺԳ · 22 : | ը Եզկ · ԺԳ · 17 : | 7 : գ · 1 :
ը ԳԼ · ԺԳ · 29 : | թ ԳԼ · բ · 10 : գ · 1 :

ե Սագ · ՃԿգ · 2 : | ի ԳԼ · գ · 1 : | ժ Եզբ · բ · 1 , և :
— | ի ԵԼ · ԺԸ · 21 : | ի Տես հմր · 12 :

37 առաւնուհինք · Ղովդի, Ադիդի ու Ոզնովի
38 որդիքը՝ եօթը. Հարիւր քսանուվեց · Սենա-
այի որդիքը՝ երեք հազար ինը հարիւր երե-
սուն ։
39 Քահանաները՝ Յեսուի տունէն Յեդայիա-
յի որդիքը՝ ինը հարիւր եօթանասունուվե-
40 ր եք · Իմմերի որդիքը՝ հազար յիսունուեր-
41 կու · Փասուրի որդիքը՝ հազար երկու հարիւր
42 քառասունուեօթը · Հէարիմի որդիքը հազար
տասնուեօթն էին ։
43 Ղեւտացիները՝ Ովդուխայի որդիներէն Յե-
սուի — Կադմիելի որդիքը եօթանասունու-
չորս էին ։
44 Երգեցողները՝ Ասափի որդիքը հարիւր
քառասունուութ էին ։
45 Դռնապաններուն՝ Սեղղումի որդիքը, Ատե-
րի որդիքը, Տեղմոնի որդիքը, Ակկուբի որ-
դիքը, Ատիտայի որդիքը, Սուբայի որդիքը՝
հարիւր երեսունուութ էին ։
46 Նաթինայեցիները՝ ասոնք էին · Սիայի որ-
դիքը, Ասուփայի որդիքը, Տարաովթի որ-
47 դիքը, Կերոսի որդիքը, Սիայի որդիքը, Փա-
48 դոնի որդիքը, Ղարանայի որդիքը, Ագաբայի
49 որդիքը, Սաղամէի որդիքը, Անանի որդիքը,
50 Գեդդելի որդիքը, Գահարի որդիքը, Ռէա-
յիայի որդիքը, Ռասինի որդիքը, Նեկոդայի
51 որդիքը, Գազամի որդիքը, Ոզայի որդիքը,
52 Փասէի որդիքը, Բասլի որդիքը, Մոսինեմի
53 որդիքը, Նեփուսիմի որդիքը, Բակբոկի որ-
դիքը, Ակուփայի որդիքը, Արուրի որդիքը,
54 Բասաղոթի որդիքը, Մէիդայի որդիքը, Ար-
55 սայի որդիքը, Բարկոսի որդիքը, Սիսարայի
56 որդիքը, Թամայի որդիքը, Նեսիայի որդիքը,
57 Ատեփայի որդիքը · Սողոմոնի ծառաներուն
որդիքը՝ Սոտէի որդիքը, Սոփերաթի որդի-
58 քը, Փարիդայի որդիքը, Յեղայի որդիքը,
59 Դերկոնի որդիքը, Գեդդելի որդիքը, Ամ-
փոնիայի որդիքը, Ատտիլի որդիքը, փա-
քարեթ-ասեբայիմի որդիքը, Ամոնի որդիքը ·
60 Բոլոր Նաթինայեցիները ու Սողոմոնի ծառա-
ներուն որդիքը երեք հարիւր ինսունուերկու էին ։
61 Ու Թեղմեղայէն, Թեղարսայէն, Քերու-
բէն, Ադդոնէն ու Իմմերէն եկողները ասոնք
էին, և իրենց հայրերուն տունը ու իրենց
սերունդը՝ այսինքն Իսրայէլէն ըլլալնին ցու-
62 ցընելու կարող չեղան · Դաղայիայի որդիքը,
Տոբիայի որդիքը, Նեկոդայի որդիքը՝ վեց
63 հարիւր քառասունուերկու մարդ ։ Եւ քա-
հանաներէն՝ Հաբայայի որդիքը, Ակկոսի որ-
դիքը, Բերզելիի որդիքը՝ որ ինքը Գաղաա-
դացի Բերզելիին աղջիկներէն կնիկ առնելով՝
64 անոնց անունովը կոչուեցաւ ։ Ասոնք իրենց
ազգաբանութեան դիրքը փնտռեցին, բայց
չգտան դանել · ու անմաքուր սեպուելով՝
65 քահանայութենէ արգիլուեցան ։ Եւ Հաթա-
սաման անոնց ըսաւ, Մինչև որ Ուրիմով ու
Թումիմով քահանայ մը չելլէ, անոնք ամե-
նասուրբ բաներէն չուտեն ։
66 Բոլոր ժողովքը միկտեղ քառասունուե-
կու հազար երեք հարիւր վաթսուն հոգի էր,
67 բաց ի անոնց ծառաներէն ու աղախիններէն,
որոնք եօթը հազար երեք հարիւր երեսուն-
ուեօթն էին · ու անոնց մէջը երկու հարիւր
քառասունուհինգ այր և կին երգեցողներ
68 կային ։ Անոնց ձիերը եօթը հարիւր երեսուն-
ուվեց, ջորիները երկու հարիւր քառասուն-
69 ուհինգ, Ուղտերը չորս հարիւր երեսունու-
հինգ, — էշերը վեց հազար եօթը հարիւր
քսան էին ։
70 Ու տոհմերու իշխաններէն ոմանք գործին
համար ընծայ տուին · Հայիրատհաման հազար
դրամ ոսկի, յիսուն սկաւառակ — հինգ
հարիւր երեսուն քահանայական պատմուճան
71 տուաւ դանձին ։ Եւ տոհմերու իշխաններէն
— դործաւորութեան դանձին — քսան հա-
զար դրամ ոսկի, ու երկու հազար երկու
72 հարիւր մնաս արծաթ տուին ։ Եւ մնացած
ժողովուրդին տուածները քսան հազար դրամ
ոսկի, ու երկու հազար մնաս արծաթ, ու
վաթսունուեօթը քահանայական պատմուճան
73 էր ։ Եւ քահանաները, ու Ղեւտացիները, և
դռնապանները, ու երգեցողները, և ժողո-
վուրդէն եղողները, ու Նաթինայեցիները, և
բոլոր Իսրայէլ իրենց քաղաքներուն մէջ
բնակեցան · Եւ երբոր եօթներորդ ամիսը
հասաւ, Իսրայէլի որդիքը իրենց քաղաք-
ներուն մէջ էին ։

ԳԼ · Ը

1 Իսրայէլացւոց ջերմեռանդութիւնը օրէնքը կարդալու ու մեկնիկ ընելու մէջ ։ 9 Նէեմիա ։ Եզրաս ու Ղեւտացիք կը միխիթարեն ժողովուրդը · 13 պատը լսելու ու սորվելու յաժամ մուռթիւն ունէին ։ 16 Տաղաւարատարաց տօնը կը պահեն ։

1 Եւ բոլոր ժողովուրդը միկ մարդու մը պէս՝
Ջուրի դրանը առջևը եղող հրապարակին
մէջ ժողվուեցան, ու եղրաս դպիրին ըսին,
որ Մովսէսին օրինաց գիրքը բերէ, որն որ
2 Տէրը Իսրայէլին պատուիրած էր ։ Ու երէք-
ներորդ ամսուն առջի օրը եղրաս քահանան
օրինաց գիրքը ժողովքին առջևը բերաւ, ե
էրկիկ ու կնիկ մարդոցմէ, ու ամէն լսելու
ու հասկընալու կարողութիւն ունեցողներէ
3 քաղցած էր · Եւ դանդիկա Ջուրի դրանը առ-
ջևը եղող հրապարակին մէջ առաւոտեան մին-
չև կէս օր էրկիկ ու կնիկ մարդոց ու հաս-

ա ԱՆ · իգ · 7 ։
բ ա ԱՆ · իգ · 14 ։
գ Տէռ ա ԱՆ · Ի · 12 ։
դ իգ · 9 ։
ե ա ԱՆ · իգ · 8 ։
զ Եզը · բ · 49 ։
է Եզը · բ · 59 ։
ը Յ՚ կառավարիչը · առ գէ · բ·9։ժբ·26։
թ Գէ · բ · 9 ։
ժ Եզը · բ · 69 ։
ի Եզը · գ · 1 ։
լ Եզը · գ · 1 ։
խ Գէ · գ · 26 ։
ծ Եզը · է · 6 ։
կ Ղև · իգ · 24 ։
հ բ Օբ · լ · 11 · 12 ։

կրցողներուն առջևը կարդայ . և բոլոր ժո-
ղովուրդը իրենց ականջները օրինաց գրքին
4 ա--եր էին : Ու Եզրաս գիրքը յառուկ սորո
Համար չինուած փայտեզէն բեմին վրայ կայ-
նեցաւ . ու անոր քովը աջ կողմը՝ Մատա-
թիա , Սեմա , Անանիա , Ուրիա , Քեղկիա ու
Մասսիա , և ձախ կողմը փադայիա , Միսա-
յէլ , Մելքիա , Հասում , Ասբադանա , Զա-
5 քարիա -- Մեսուղամ կայնեցան : Ու Եզրաս
գիրքը բացաւ բոլոր ժողովուրդին աչքերուն
առջևը . վասն զի ինքը բոլոր ժողովուրդէն
բարձր էր . ու զանիկա բացածին պէս բոլոր
6 ժողովուրդը ոտքի վրայ եղաւ : Անասոնք
Եզրաս ևՀովայ մեծ Աստուածը օրհնեց . ու
բոլոր ժողովուրդը ՝ձեռքերնին վերցուցին ,
ու Ամէն Ամէն՝ ըսին . և ՝իրենց երեսին
վրայ գետինը ծռելով Տէրոջը երկրպագու-
7 թիւն ըրին : Ու Յեսու , Բանի , Սարաբիա ,
Յամին , Ակկուբ , Սաբեթա , Ովդիա , Մասա-
սիա , Կովղիտա , Ազարիա , Յովզաբադ , Անան ,
փադայիա ու Ղեւտացիք ՝օրէնքը ժողովուր-
դին կը հասկցընէին . և ժողովուրդը իրենց
8 կարգովը կայներ էին : Անոնք Աստուծոյ օրի-
նաց գիրքը յստակ կերպով կարդացին , ու
մեկնութիւնը տալով կարդացածնին հասկը-
ցուցին :
9 ՝Ու Նէեմիա Աթարաթիան , ու Եզրաս քա-
հանան -- գիրը , ևւ ժողովուրդին հասկը-
ցընող Ղեւտացիները բոլոր ժողովուրդին ըսին ,
՝Այս օրս ձեր Տէր Աստուծոյն սուրբ ՛ր է . .
Ռաւդ մի ընէք ու մի լաք . վասն զի բոլոր
ժողովուրդը կու լային՝ երբոր օրէնքին խօս-
10 քերը կը լսէին : Եւ անոնց ըսաւ , Գացէք պա-
րարտ բաներ կերէք ու անոյշ բաներ խմե-
ցէք , ու պատրաստութիւն չունեցողներուն
Ղրաժիններ խրկեցէք , քանզի աս օրս մեր
Տէրոջը սուրբ ՛ր է , ու մի տրտմիք . վասն
11 զի Տէրոջը ուրախութիւնը ձեր զօրութիւնն
է : Անասոնք Ղեւտացիք բոլոր ժողովուրդը
լռեցուցին՝ ըսելով , Լուռ կեցէք , քանզի
12 ասիկա սուրբ օր է , ու մի տրտմիք : Եւ բո-
լոր ժողովուրդը ուտելու ու խմելու , ու Ղրա-
ժիններ խրկելու , և մեծ ուրախութիւն ընե-
լու գացին . վասն զի իրենց բացատրուած
խօսքերը ՝հասկցան :
13 Ու երկրորդ օրը՝ բոլոր ժողովուրդին առն-
մնագլեաններըը , քահանաները ու Ղեւտացիները
Եզրաս գիրքին քովը ժողվուեցան , որ օրէնքին
14 բին խօսքերը հասկընան : Եւ օրինաց ՛՛ր՛ր
մէջ գրուած գտան որ Տէրը Մովսէսին ձեռ-
քովը հրամայեր է , որ ևօթներորդ ամսուն
տօնին տաներ Իսրայէլի որդիքը Տապաւար-
15 ներու մէջ բնակին , Նաև իրենց ամէն քա-
ղաքներուն մէջ ու ՝Երուսաղէմի մէջ ՝հրա-
տարակեն ու քարոզեն ըսելով , Լեռը երթ ,
՝ու ձիթենիի ոտեր , խզի ծառի ոտեր , ու
մրտենիի ոտեր , և արմաւենիի ոտեր , ու տե-
րեւախիտ ծառերու ոտեր բերէք , որ տա-
16 ղաւարներ չինէք , ինչպէս որ գրուած է : Եւ
ժողովուրդը երթաւ ու բերաւ . ու ամէն մարդ
Իր տանիքին վրայ , ու իր գաւիթին մէջ ,
և Աստուծոյ տանը գաւիթներուն մէջ , ու
՝Ջուրի դրանը հրապարակին մէջ , ՝ու Եփրե-
մի դրանը հրապարակին մէջ՝ իրենց տապա-
17 ւարներ չինեցին : Ու գերութենէ դարձողնե-
րուն բոլոր ժողովը տապաւարներ չինեցին ,
ու տապաւարներու մէջ նստան . վասն զի Իս-
րայէլի որդիքը՝ Նաւեան Յեսուէին օրերէն մին-
չև ան օրը՝ այնպէս ըրած չէին . ու խիստ մեծ
18 ուրախութիւն եղաւ : Եւ Տապաւարին օրէն մինչև
վերջին օրը ամէն օր Աստուծոյ օրինաց գիրքը
կարդացուեցաւ . ու ևօթը օր տօն ըրին , և
ութներորդ օրը Հանդիսաւոր ժողով եղաւ ,
Վինչպէս որ Հրամայուած էր :

ԳԼ · Թ

1 ժողովուրդին Հանդիսաւոր ծոմապահութիւնը ու ապաչխա-
րութիւնը . 4 Ղեւտացիք բարեպաշտութեամբ կը խոստովա-
նին թէ Աստուծոյ բարութիւնը և թէ իրենց չարութիւնը :

1 Եւ ՝այս ամսուն քսանուչորսերորդ օրը Ի-
րայէլի որդիքը ծոմով , քուրձերով ՝ու վրա-
2 նին հող ցոնած մկուռէ ժողվուեցան : Եւ ՝Ի-
րայէլի որդիքը բոլոր օտարազգիներէն զա-
տուեցան , ու Աստուծոյ ՝՝ջը կայնելով՝ իրենց
մեղքերը ու իրենց Հայրերուն անօրէնութիւն-
3 ները խոստովանեցան : Եւ իրենց տեղը կայ-
նելով՝ օրուան չորրորդ մասը ՝իրենց Տէր
Աստուծոյն օրինաց գրքին կարդացին , ու
չորրորդ մասը իրենց Տէր Աստուծոյն խոստո-
վանութիւն ու երկրպագութիւն ըրին :
4 Եւ Յեսու , Բանի , Կադմիէլ , Սեբանիա ,
Բունի , Սարաբիա , Բանի -- Քենանի Ղեւտա-
ցիները ՝բեմին վրայ ելան , ու իրենց Տէր
5 Աստուծոյն բարձր ձայնով աղաղակեցին : Եւ
Յեսու , Կադմիէլ , Բանի , Ասաբանիա , Սա-
բաբիա , Ովդիա , Սարանիա -- Փեղայիա
Ղեւտացիները ըսին , Ելէք , ձեր Տէր Աստուա-
ծը յաւիտեան յաւիտենից օրհնեցէք :

Օրհնեալ ըլլայ ՝քու փառաւորեալ անու-

ա Դատ . գ . 20 : բ Ելք . գ . 41 : գ ՍՏիմ . բ . 8 : դ ա Կոր . ժգ . 16 : ե Ելք . գ . 31 : զ Ը . 27 : է Մն . ի . 18 : ը Ղեւ . ժ . 11 : թ Օր . ԼԳ . 10 : ժ Մն . ժէ . 7 : ի Դատ . գ . 20 : ժա Ելք . գ . 41 : ժբ Ը . 8 : ժգ Ելք . բ . 63 : ԳԼ . է . 65 : ժդ . 1 : ժե Ը Մն . լէ . 3 : Էմ . 8 : ժզ Ղեւ . իգ . 24 : Թագ . իմ . 1 : ժէ Ը Օր . ժգ . 14 , 35 : Ժամ . գ . 4 : ժը Եմի . Թ . 19 , 22 : Յայտ . ժա . 10 : ի Էմ . 10 : ձ Էմ . 7 , 8 : ղ Ղեւ . իգ . 34 , 42 : Ը Օր . ժգ . 13 : ճ Ը Օր . ժգ . 16 : ձ Ղեւ . իգ . 4 : ղ Ղեւ . իգ . 40 : ն Ը Օր . իբ . 8 : շ ԳԼ . ժբ . 37 : ո գ Թագ . ժգ . 13 : ԳԼ . ժբ . 39 : չ Ը Մն . Լ . 21 : պ Ը Օր . Լա . 10 , եւ : ջ Ղեւ . իգ . 36 : Թագ . իմ . 35 : — ռ ԳԼ . Ը . 2 : ս Յեսու . է . 6 : աԹագ . գ . 12 : Ը Թագ . ա . 2 : Յոբ . բ . 12 : ւ Ելք . ժ . 11 : ԳԼ . ժգ . 3 , 30 : տ ԳԼ . Ը . 7 , 8 : ր Կամ աստիճաններ բուն : ց Ա Մն . իմ . 13 :

նզդ , ու ամէն օրհնութիւնէ ու գոհութիւնէ
6 բարձր ըլլայ ։ ²Դուն՝ միայն դուն Տէր ես . երկինքը , ³երկինից երկինքը և ⁴ամեն բոլոր զօրքերը , երկիրը ու բոլոր անոր վրայ եղածը , ծովերը ու բոլոր անոնց մէջ եղածը ⁵դուն առեջնեցիր , և ⁶ամենուն դուն կենդանութիւն կու տաս . ու երկինից զօրքերը քեզի
7 երկրպագութիւն կ՚ընեն ։ Դուն ես ան Տէր Աստուածը՝ որ ¹Աբրամը ընտրեցիր , և զանիկա Քաղդէացւոց Ուր ²ելլէն հանեցիր , ու
8 անոր անունը ³Աբրահամ դրիր . Եւ անոր սիրտը քու առջեւդ ⁴հաւատարիմ գտար , ու անոր հետ ⁵ուխտ ըրիր որ քանանացւոց , հետացւոց , Ամորհացւոց , փերեզացւոց , Յեբուսացւոց ու Գերգեսացւոց երկիրը անոր սերունդին տաս . ու ⁶քու խօսքդ հաստատեցիր , վասն զի արդար ես .
9 Ու եգիպտոսի մէջ ¹մեր հայրերուն նեղութիւնը նայեցար , ու կարմիր ծովուն վրայ
10 ²անոնց աղաղակը լսեցիր . Եւ ³փարաւոնին ու անոր բոլոր ծառաներուն , ու անոր երկրին բոլոր ժողովուրդին նշաններ ու հրաշքներ ցուցուցիր , վասն զի գիտցար որ անոնց վրայ ⁴հպարտացան . ու աս օրուան պէս ⁵քեզի ա-
11 նուն վաստակեցար . ²Եւ ծովը անոնց առջեւը պատուեցիր , անանկ որ ծովուն մէջէն ցամաքով անցան , և զանոնք հալածողները ³խորունկ ջուրերու մէջ ⁴ետ-ետ քարի պէս անգունդը
12 ⁵նետեցիր ։ Եւ ցորեկը ամպի սիւնով , ու գիշերը անոնց գացած ճամբան լուսաւորելու համար՝ կրակի սիւնով ²առաջնորդեցիր անոնց ։
13 Նաև ¹Սինայ լեռանը վրայ իջար , ու անոնց հետ երկինքէն խօսեցար . և անոնց ²ուղիղ դատաստաններ , ճշմարիտ օրէնքներ ³՝ բա-
14 րի կանոններ ու պատուիրանքներ տուիր . Եւ քու ²սուրբ շաբաթդ անոնց գիտցուցիր , ու քու ծառայիդ Մովսէսին ձեռքովը՝ անոնց պատուիրանքներ , կանոններ ու օրէնքներ
15 հրամայեցիր . Ու երբոր անօթեցան՝ անոնց ¹երկինքէն հաց տուիր , ու երբոր ծարաւեցան՝ անոնց ²ապառաժէն ջուր հանեցիր . և անոնց ըսիր որ ³մտնեն ու ժառանգեն այն երկիրը՝ որուն որ անոնց տալու համար ⁴ձեռքդ վերցուցիր ։
16 ¹Բայց անոնք՝ այսինքն մեր հայրերը հպարտացան , ու ²իրենց պարանոցը խստա-
յուցին , և քու պատուիրանքներուդ հնա-
17 զանդութիւն չըրին , Ու չուզեցին մտիկ ընել , ²և անոնց մէջը ըրած հրաշքներդ չյիշեցին . հապա իրենց պարանոցը խստացուցին , ու իրենց ապստամբութեամբը ³իրենց ծառայութեանը դառնալու ⁴դլուխ դրին ։ բայց դուն ներող , ⁵ողորմած , դիմած , երկայնամիտ և բազմողորմ Աստուած ըլլալովդ՝ զանոնք
18 երեսէ չձգեցիր . Մանաւանդ ¹երբոր անոնք իրենց ձուլածոյ որմի չինեցին , ու ²քեզ եղիազատէն հանող Աստուածդ ասիկա է՝ բսելով՝
19 ³Ես մեծապէս անարգեցին , Դուն քու ⁴մեծ ողորմութեամբդ զանոնք անապատին մէջ երես չձգեցիր . ճամբան անոնց առաջնորդութիւն ընելու համար՝ ցորեկը ամպի ²սիւնը , ու գիշերը անոնց գացած ճամբան լուսաւորելու համար կրակի սիւնը անոնց վրայէն
20 չվերցուցիր ։ Նաև զանոնք խնամառուն ընելու համար քու ¹բարի Հոգիդ տուիր , ու անոնց բերնէն քու ²մանանադ չպակսեցուցիր , ու
21 ծարաւած առնելէն անոնց ³ջուր տուիր ։ Եւ ⁴զանոնք քառասուն տարի անապատին մէջը կերակրեցիր . անոնց բան մը չպակսեցաւ , անոնց ⁵հանդերձները չմաշեցան ու անոնց
22 ոտքերը չուռեցան ։ Եւ անոնց թագաւորութիւններ ու ժողովուրդներ տուիր , ու անոնց սահմաններ որոշեցիր . ու ¹Սեհոնին երկիրը՝ այսինքն Եսբոնի թագաւորին երկիրը , ու Բասանի Ովգ թագաւորին երկիրը
23 ժառանգեցին ։ ²Եւ անոնց որդիները երկինից աստղերուն չափ չսացուցիր . ու տարիր զանոնք ան երկիրը՝ որուն որ անոնց հայրերուն խոստացեր էիր , թէ անոնք հոն պիտի մտնեն
24 ու ժառանգեն ։ Եւ ¹հողին որդիները մտան ու ան երկիրը ժառանգեցին . և հոն երկրին մէջ բնակող քանանացիները անոնց առջեւը նուաճեցուցիր , ու զանոնք ու անոնց թագաւորները ու երկրին ժողովուրդը անոնց ձեռքը տուիր , որ ուզածնուն պէս վարուին անոնց
25 հետ ։ Եւ պարսպաւոր քաղաքներ ու ²պարարտ երկիր մը առին . ու ³ամէն բարիքով լեցուն տուներ , փորուած ջրհորներ , այգիներ , ձիթենիներ ու պտղաբեր ծառեր առատօրէն ժառանգեցին . ու կերան , կշտացան ու ⁴զիրցան , և քու մեծամեծ բարիքներովդ զուարճացան ։

ղ Թագ · ժԹ · 15 · 19 ։ Սաղ · ձգ · 10 · Եր · լհ · 16 · 20 ։
ի Բ Օր · ժ · 14 · գ Թագ · բ · 27 ։
ճ Ծն · բ · 1 ։
ի Ծն · ա · 1 ։ Եզ · ի · 11 ։ Յայտ · ժգ · 7 ։
ձ Սաղ · լգ · 6 ։
ի Ծն · ժա · 31 ։ ժբ · 1 ։
ղ Ծն · ժէ · 5 ։
ի Ծն · ժէ · 6 ։
ն Ծն · ժբ · 7 ։ ժէ · 18 ։ ժէ · 7 · 8 ։
շ Յիս · իգ · 14 ։
ո Եզ · բ · 25 ։ գ · 7 ։
չ Եզ · ժգ · 10 ։
պ Եզ · կ · բ · իթ · ժ · ժբ · և ժգ ։
ջ Եզ · ժբ · 11 ։
ռ Եզ · իթ · 10 ։ Եր · կգ · 12 · 14 ։ Երեմ · ը · 20 ։ Դան · իթ · 15 ։
ս Եզ · ժգ · 21 · 22 · 27 · 28 ։ Սաղ · հը · 13 ։
վ Եզ · ժէ · 5 · 10 ։
տ Եզ · ժգ · 21 ։
ր Եզ · ժԹ · 20 · ի · 1 ։
ց Սաղ · ժԹ · 8 · 9 ։ Հեսու · կ · 12 ։
ու Ծն · բ · 3 ։ Եզ · ի · 8 · 11 ։
փ Եզ · ժգ · 14 · 15 ։ Յով · գ · 31 ։
ք Եզ · ժէ · 6 ։ Թես · ի · 9 · ես ։
և Բ Օր · ա · 8 ։
օ Յի՛ երդում ըրիր · Թես · ժգ · 30 ։
ֆ Հմր · 29 · Սաղ · ձգ · 6 ։
ա Բ Օր · լա · 27 · գ Թագ · ժէ · 14 · բ Մն · լ · 8 · Երեմ · ժԹ · 15 ։
բ Սաղ · հը · 11 · 42 · 43 ։
գ Թես · ժգ · 4 ։
դ Յի՛ իշխան կարգեցին ։
ե Եզ · լգ · 6 · Թես · ժգ · 18 · Սաղ · ձգ · 5 · 15 · Յովել · բ · 13 ։
զ Եզ · իգ · 4 ։
է Հմր · 27 · Սաղ · ձգ · 45 ։
ը Եզ · ժգ · 21 · 22 · Թես · ժգ · 14 · ա Կոր · ժ · 1 ։
թ Թես · ժա · 17 · Եր · կգ · 11 ։
ժ Եզ · ժգ · 15 · Յես · ի · 12 ։
ի Եզ · ժէ · 6 ։
լ Բ Օր · բ · 7 ։
խ Բ Օր · ը · 4 · ԼԹ · 5 ։
ծ Թես · իբ · 21 · ես · 5 ։
կ Ծն · իբ · 17 ։
հ Յես · ա · 2 · ես ։
ղ Սաղ · խգ · 2 · 3 ։
ճ Հմր · 33 · Թես · ժգ · 28 · Բ Օր · բ · 7 · 8 · Եզեկ · ի · 6 ։
մ Բ Օր · գ · 11 ։
յ Բ Օր · լբ · 15 ։
ն Ովբ · գ · 5 ։

26 Սակայն քեզի [a]անհնազանդութիւն ու ա-
պստամբութիւն ըրին, և քու օրէնքդ [b]ե-
տևնին ձգեցին, ու քու նմարգարէներդ ալ
մեռցուցին, որ զանոնք քեզի դարձնելու
համար [c]անոնց վկայութիւն կու տային. [d] և
27 [e]մեծապէս անարգեցին։ [f]Եւ զանոնք իրենց
թշնամիներուն ձեռքը մատնեցիր, որ զանոնք
նեղեցին. ու երբոր իրենց նեղութեան ատենը
քեզի աղաղակեցին, դուն [g]երկինքէն լսեցիր,
և քու առատ ողորմութեանդ համեմատ [h]ա-
նոնց ազատիչներ տուիր. ու ազատեցին զա-
28 նոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքէն։ Բայց
երբոր հանգստութիւն գտան, [i]նորէն քու
առջևդ չարութիւն ըրին. ու զանոնք իրենց
թշնամիներուն ձեռքը թողուցիր, որ անոնց
վրայ տիրեցին. ու երբոր նորէն քեզի աղա-
ղակեցին, դուն երկինքէն լսեցիր, և [j]քու
ողորմութեանդ համեմատ շատ անգամ զա-
29 նոնք ազատեցիր. Ու քու օրէնքիդ դարձը-
նելու համար անոնց վկայութիւն ըրիր. բայց
անոնք [k]հպարտացան, ու քու հրամաններուդ
հնազանդութիւն չըրին, և քու պատուիրանք-
ներուդ դէմ մեղք գործեցին, ([l]որ զանոնք
պահող մարդը անոնցմով կ'ապրի,) ու իրենց
ուսերը չխոնարհեցուցին, հապա իրենց պա-
րանոցը խստացուցին ու հնազանդութիւն չը-
30 րին։ Եւ շատ տարիներ անոնց երկայնմտու-
թիւն ըրիր, ու քու Հոգիովդ, [m]քու մարգա-
րէներուդ ձեռքովը [n]անոնց վկայութիւն ըրիր.
բայց անոնք մտիկ չըրին. [o]ուստի զանոնք
երկիրներուն ժողովրդոցը ձեռքը մատնեցիր։
31 Սակայն քու առատ ողորմութեանդ [p]պա-
նոնք բոլորովին չկորսընցուցիր ու չմերժեցիր,
վասն զի դուն [q]ողորմած ու գթած Աստուած
ես։

32 Եւ հիմա, ով Աստուած մեր, որ [r]ուխտ
ու ողորմութիւն պահող, մեծ, զօրաւոր ու
ահեղ Աստուած ես, [s]Ասորեստանի թագա-
ւորներուն օրերէն մինչև աս օրս մեզի, մեր
թագաւորներուն, մեր իշխաններուն, մեր
քահանաներուն, մեր մարգարէներուն, մեր
հայրերուն և քու բոլոր ժողովուրդիդ ամէն
պատահած նեղութիւնները քու առջևդ քիչ
33 չերևնան։ Սակայն բոլոր մեզի պատահած
բաներուն մէջ [t]դուն արդար ես. քանզի
դուն ճշմարտութեամբ ըրիր, բայց [u]մենք
34 անօրէնութիւն ըրինք։ Ու մեր թագաւոր-
ները, իշխանները, քահանաները ու հայրե-
ր ը քու օրէնքդ չպահեցին, ու քու պատուի-
րանքներդ ու անոնց ըրած վկայութիւններդ
35 մտիկ չըրին։ Եւ անոնք իրենց թագաւորու-
թեան ատենը, ու անոնց [v]շատ բարիքներ
տուած ատենդ, և ան ընդարձակ ու [w]պա-
րարտ երկրին մէջ՝ որ անոնց տուիր, [x]քեզի
ծառայութիւն չըրին, ու իրենց չար գործ-
36 քերէն չդարձան։ Ահա [y]մենք այսօր ծառայ
ենք. մանաւանդ ան երկրին մէջ՝ որն որ մեր
հայրերուն տուիր, որ անոր պտուղները ու
բարիքները ուտեն, ահա մենք հոն ծառայ
37 ենք։ Եւ [z]անոր էրիւծը շատ պտուղ կու տայ ան
թագաւորներուն, որոնք մեր մեղացը համար
մեր վրայ դրիր, ու անոնք [a]մեր մարմնոյն
վրայ ու մեր անասուններուն վրայ իրենց
ուզածին պէս կը տիրեն. ու մենք մեծ նե-
38 ղութեան մէջ ենք։ Եւ ասոր ամենուն համար
մենք [b]հաստատ ուխտ մը կ'ընենք ու կը գրե-
նք, ու մեր իշխանները, մեր Ղեւտացինե-
րը ու մեր քահանաները [c]գանիկա կը կնքեն։

ԳԼ. Ժ

1 Ա-խտոլ կնքողներուն անուանները։ 29 Ա-խտին բովանդակու-
թիւնը։

1 Եւ [d]կնքողները ասոնք էին. [e]Ա-քաղիայի որ-
դին [f]Նէեմիա Ազմարոթեան, Սեդեկիա,
2 [g]Սարայիա, Ազարիա, Երեմիա, (3) Փաշուր,
4 Ամարիա, Մելքիա, Հատուս, Սաբանիա,
5 Մալուք, Հարիմ, Մերեմոթ, Աբդիա,
6 Դանիէլ, Գինթովն, Բարուք, (7) Մեսուզամ,
8 Աբիա, Միամին, Մաազիա, Բելգա ու Սե-
9 մայիա. ասոնք քահանաներն էին։ Ու Ղե-
ւտացիները՝ Ազանիայի որդին Յեսու, Բանու-
10 ենադադի որդիներէն Կադմիէլ, Եւ անոնց
եղբայրները՝ Սաբանիա, Ոդդիա, Կողդիտա,
11 Փալայիա, Միքա, Րոհոբ, Ասաբիա,
12 Զաքուր, Սարաբիա, Սաբանիա, (13) Ոդ-
14 դիա, Բանի ու Բանինու։ Ժողովուրդին իշ-
խանները՝ [h]Փարոս, Փահաթ-Մոաբ, Եղամ,
15 Զաթթու, Բանի, Բունի, Ազգատ, Բեբայի,
16 Ադոնիա, Բագուէ, Ադին, (17) Ատեր, Եզե-
18 կիա, Ազուր, Ոդդիա, Հասում, Բեսէի, (19) Ա-
20 րիփ, Անաթովթի, Նոբէի, Մագպիաս, Մե-
21 սուղամ, Եզիր, Մասիզեբէլ, Սադոկ, Յադ-
22 դուա, Փալտիա, Անան, Անանիա, (23) Ոզ-
24 սէէ, Անանիա, Ասուբ, Ալոհէս, Պիլա, Սոբէկ,
25 Հոհէում, Ասաբանա, Մաասիա, (26) Ա-քիա,

[a] Դատ. բ. 11, 12։ Երէմ. ի. 21։ [b] գ Թագ. ժգ. 9։ Մաղ. ծ. 17։ [c] գ Թագ. ժբ. 4։ ժԹ. 10։ բ Մն. իդ. 20, 21։ Մատ. իդ. 37։ Գործ. է. 52։ [d] Կ՚երևի զանոնք կը յանդիմանէին։ [e] Դատ. բ. 14։ գ. 8, եւ։ Սաղ. ձղ. 41, 42։ [f] Սաղ. ձղ. 44։ [g] Դատ. բ. 18։ գ. 9։ [h] Դատ. գ. 11, 12։ 30։ գ. 1։ է. 31։ ը. 1։ [i] գ Թագ. ժէ. 13։ բ Մն. լԶ. 15։ Եզր. է. 25։ իե. 4։ [j] Դատ. բ. 16։ [k] Գաղ. ժբ. 5։ Եզ. գէկ. ի. 11։ Հբ. առմ. ժ. 5։ Գաղ. գ. 12։ [l] Ղեւ. ժբ. 5։ Եզ. Ե. 5։ խբ. 24։ [m] Եզր. գ. 27։ է. 10, 18։ [n] Հմի. 17։ [o] Եզ. ԼԶ. 6, 7։ Գաղ. ա. 5։ [p] գ Թագ. ժէ. 3։ [q] Դան. թ. 14։ Սաղ. ճԺԹ. 137։ [r] Սաղ. ձղ. 6։ Դան. թ. 4։ [s] Եզր. դ. 2։ Եսայ. ի. 8։ [t] Հմի. 25։ [u] Հմի. 25։ [v] բ Օր. իբ. 47։ [w] բ Օր. իբ. 48։ Եզր. թ. 9։ [x] բ Օր. իբ. 33, 51։ [y] բ Օր. իբ. 48։ [z] գ Թագ. իգ. 3։ բ Մն. իթ. 10։ ԼԳ. 31։ Գաղ. ժ. 29։ [a] Եզր. ժ. 3։ [b] Գաղ. ժ. 1։ [c] — [d] Գաղ. թ. 38։ [e] Գաղ. ա. 1։ [f] Գաղ. բ. 9։ [g] Տես գաղ. ժբ. 1—21։ [h] Տես Եզր. բ. 3։ եւ։ Գաղ. է. 8։ եւ։

27 Ինան, Օնան, Մալուք, Հարիմ։ — Բաա-
նա։
28 Եւ միացած ժողովուրդը՝ քահանաները,
Ղեւտացիները, դռնապանները, երգեցողնե-
րը, Նաթինայիները, ու երկիրներու ժողո-
վուրդներէն Աստուծոյ օրէնքը ընդունող հա-
մայ [b]բոլոր զաւակները, իրենց կիներն, որ-
պաքները ու աղջիկները՝ ամէն անոնք
29 որ կրնային հասկնալ, իրենց եղբայրնե-
րուն հետ միաբանեցան, ու անէծքով եր-
դում ըրին, որ Աստուծոյ ծառային Մովսէ-
սին ձեռքով արուած [c]Աստուծոյ օրէնքին
մէջը քալեն, ու մեր Եհովայ Տէրոջը բոլոր
պատուիրանքները ու դատաստանները և կա-
30 նոնները պահեն ու կատարեն։ Եւ [d]որ
[e]մեր աղջիկները երկրին ժողովուրդներուն
չտանք, և անոնց աղջիկները մեր որդոց չառ-
31 նենք։ [f]Ու երկրին ժողովուրդներուն չարաչ
օրը ծախելու համար բերած ապրանքները և
ամէն տեսակ ուտելիքը՝ շաբաթ օրը կամ սուրբ
օրերը՝ անոնցմէ չառնենք. ու վեցմեներորդ
տարին ու [g]ամէն պարտքի պահանջումնը
32 թողունք։ Ու մեզի կանոն դրինք, որ մեր
Աստուծոյն տանը ծառայութիւնը համար ամէն
33 տարի մէկ սիկղին երրորդ մասը տանք, [h]Ա-
ռաջաւորութիւնն հացին համար, ճիշդ ընծայ
հաց համար, ճշդիւնեաւոր ալ-
ջահէզին համար, շաբաթներուն համար, ա-
պագութիւններուն համար, ժողովներու համար,
սուրբ բաներու համար, ու Իսրայէլին քա-
ւութիւն ըլլալու մեղքի պատարագներուն
համար, ու մեր Աստուծոյն տանը ամէն գործ-
34 քին համար. ([i]Եւ փայտի ընծային համար՝
քահանաներուն, Ղեւտացիներուն ու ժողո-
վուրդին վիճակ ձգեցինք, որ [j]մեր Տէր
Աստուծոյն սեղանին վրայ վառելու համար,
տարէ տարի՝ որոշուած ատիւնները բոլ տուղ-
գաւոհմից մեր Աստուծոյն տունը բերենք,
35 [k]ինչպէս որ օրէնքին մէջ գրուած է.) ու [l]մեր
երկրին առաջին պտուղները, և ամէն ծառին
ամէն առաջին պտուղները տարէ տարի Տէ-
36 րոջը տունը տանինք։ Ու մեր որդիներուն ու
մեր անասուններուն առջիներնիները՝ [m]ինչպէս որ
[n]օրէնքին մէջ գրուած է, ու մեր արջառ-
ներուն ու ոչխարներուն առջիներնիները մեր
Աստուծոյն տունը տանինք՝ մեր Աստուծոյն
տանը մէջ պաշտօն կատարող քահանաներուն.
37 [o]Ու մեր խմորներուն երախայրիները, և մեր
ընծաները՝ այսինքն ամէն ծառի պտուղը,
գինի ու եղ տանինք քահանաներուն՝ մեր

Աստուծոյն տանը սենեակները, ու մեր [p]հո-
գին տասանորդը Ղեւտացիներուն. [q]ու
Ղեւտացիները մեր բոլոր երկրագործութեան
քաղաքներուն մէջ տասանորդները տանին։
38 Ու Ահարոնի որդին քահանան՝ Ղեւտացւոց
[r]տասանորդին մէջը՝ Ղեւտացւոց մանակից
ըլլայ, ու Ղեւտացիք տասանորդին տասա-
նորդը մեր Աստուծոյն տունը՝ գանձատունը
39 [s]սենեակները տանին. վասն զի Իսրայէլի ու-
դիքը ու Ղեւիի որդիքը [t]ցորենին ու գինիին
ու եղին ընծան այն սենեակները պիտի տանին,
ուր որ սրբարանին անօթները ու պաշտօն կա-
տարող քահանաները ու դռնապանները ու
երգեցողները կը կենան. [u]ու մեր Աստուծոյն
տանը վրայով անհոգ պիտի չըլլանք։

ԳԼ. ԺԱ.

1 [a]Ժողովուրդին իշխանները Երուսաղէմի
մէջ բնակեցան. ու միացած ժողովուրդը վի-
ճակ ձգեցին, որ տասնին մէկը բերուն Երու-
սաղէմ՝ սուրբ քաղաքը բնակելու, ու միւս
[b]ինը բաժինը [c]քաղաքներու մէջ բնակին։
2 Եւ ժողովուրդը օրհնեց այն ամէն մարդիկը՝
որոնք [d]յօժար կամօք երթեց անձը բնծայելին
3 Երուսաղէմի մէջ բնակելու։ [e]Ու Երուսաղ-
էմի մէջ բնակող գաւառին իշխանները տասնք
էին. (սակայն Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝
Իսրայէլը, քահանաները, Ղեւտացիները, [f]Նա-
թինայիները ու [g]Սողոմոնին ծառաներուն
որդիքը՝ ամէն մարդ իրենց կալուածքին մէջ
4 իրենց քաղաքներուն մէջը բնակեցան։) Ու
Երուսաղէմի մէջ Յուդայի որդիներէն ու Բե-
նիամինի որդիներէն բնակեցան։

Յուդայի որդիներէն՝ Մաղալիելի որդւոյն
Սափատիայի որդւոյն Ամարիայի որդւոյն Զա-
քարիայի որդւոյն Ոզիայէն որդին Ամարիա,
5 որ [h]Փարեսի որդիներէն էր, Եւ Ամրծիի որ-
դւոյն Զաքարիայի որդւոյն Յոհարիվի որդւոյն
Ադայիայի որդւոյն Յոյարիվի որդւոյն Զող-
զէի որդւոյն Բաթաւքէն որդին Մասիա։
6 Երուսաղէմի մէջ բնակող Փարեսի որդիներուն
ամէնը չորս հարիւր վեհամտութիւն զօրա-
ւոր մարդիկ էին։
7 Ու Բենիամինի որդիքը սանք էին. Եսա-
յիի որդւոյն Իմիելի որդւոյն Մասիայի որ-
դւոյն Կոլհոզէի որդւոյն Փադայիայի որդւոյն

---

[a] Եզր. բ. 36—43։
[b] Եզր. բ. 1։ Ժ. 11։ 12. 19։ Գծ. Ժգ. 3։
[c] բ Օր. իե. 12. 14։ Գծ. ե. 12. 13։ Ասց. ՀՀԲ. 106։
[d] գ Թագ. իգ. 3։ բ Մն. լգ. 31։
[e] Եծ. ԼԳ. 16։ բ Օր. ե. 3։ Եզր. թ.։ 12. 14։
[f] Եծ. բ. 10։ Ղե. իգ. 3։ բ Օր. ե. 12. 13։ Գծ. Ժգ. 15։ Եա։
[g] Եծ. իգ. 10։ 11։ Ղե. իե. 4։
[h] բ Օր. Ժե. 1. 2։ Գծ. ե. 12։
[i] Ղե. իե. 30։ Թաե. Ժբ. 21։ եա։
[j] Թաե. Ժբ. 26։
[k] ա Մն. թ. 26։ բ Մն. լա. 11։
[l] բ Օր. Ժբ. 6. 11։ բ Մն. լա. 12։ Գծ. Ժգ. 12։
[m] Գծ. Ժգ. 10. 11։ Ղե. իե. 30։ Թաե. Ժբ. 21։ եա։
[n] Թաե. Ժբ. 26։
[o] ա Մն. թ. 26։ բ Մն. լա. 11։
[p] բ Օր. Ժբ. 6. 11։ բ Մն. լա. 12։ Գծ. Ժգ. 12։
[q] Գծ. Ժգ. 10. 11։ —
[r] Ես. 18։ Մասա. գ. 5։ իե. 33։
[s] Դատա. ե. 9։
[t] ա Մն. թ. 2. 3։
[u] Եզր. բ. 43։
[v] Եզր. բ. 53։
[w] ա Մն. թ. 3. եա։
[x] Ծն. լբ. 29։

Յովադի որդւոյն Մեսուղամին որդին Սալլու։
8 Եւ անկէ եաքը Գերեբի, Սելեի, Հուդ, [ի]նը
9 հարիւր քառասունմը հոգի. Ու անոնց վրայ իշխան՝ Զեքրիի որդին Յովել էր. ու Սենուայի որդին Յուդա քաղաքին վրայ տեղակալ էր։
10 Քահանաներէն՝ Յովարիբի որդին Յեդա-
11 յիա, Յաքին, Ազարեայ տանը վերակացուն՝ Ալքիասուբի որդւոյն Մարիովթի որդւոյն Սադովկի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Փեղկիա-
12 յին որդին Սարայիա, Եւ անոնց եղբայրները՝ որ Ազարեայ տանը գործը կը բանէին, ութը հարիւր քառասերեակ էին. ու Մեղքիայի որդւոյն Փասուրի որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Ամասիի որդւոյն Փաղալիայի որդւոյն
13 Յերոամին որդին Ադայիա, Ու անոր եղբայրները՝ առհմապետները երկու հարիւր քառասունուերկու էին. ու Եմմերի որդւոյն Մեսեզաբեէլի որդւոյն Զաբդիէլ էր։
15 Ու Ղեւտացիներէն՝ Բունիի որդւոյն Սամբիայի որդւոյն Եզրիկամի որդւոյն Ասուբին
16 որդին Սեմայիա, Նաև Սաբեթա ու Յոզաբադ՝ որոնք Ղեւտացոց իշխաններէն էին, Ազարեայ տանը [ի]արտաքին գործքին վրայ
17 էին։ Եւ Ասափի որդւոյն Զաբդիի որդւոյն Միքայէլի որդին Մաթանիա երգեցողներուն գլխաւորն էր, ու աղօթքներուն օրհնութիւնները նախ անիկա կը սկսէր երգել. և անոր եղբայրներէն Բակբոկիա երկրորդն էր, ու անկէ եաքը Իդիթունի որդւոյն Գալալի որ-
18 դւոյն Սամուայինի որդին Աբդա էր։ [ի]Ուրիր քաղաքին մէջ բնակող բոլոր Ղեւտացիները երկու հարիւր ութսունուչորս էին։
19 Եւ դռնապաններէն՝ Ակկուբ ու Տելմոն, ու անոնց եղբայրները՝ դռներուն պահապանները հարիւր եօթանասունուերկու էին։
20 Եւ իսրայէլին, քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն մնացորդը՝ Յուդայի բոլոր քաղաքներուն մէջ՝ ամէն մարդ իր ժառանգութեանը
21 մէջ էր։ [ի]Բայց Նաթինայիմները Ոփլայի մէջ կը բնակէին. և Սիա ու Գիսբա Նաթինայիներուն վրայ էին։
22 Յերուսաղէմի մէջ Ղեւտացոց վերակացուն՝ Միքայէլ որդւոյն Մաթանիայի որդւոյն Ասաբիայի որդւոյն Բանիի որդին Ոզի էր, Ասափի որդիներէն երգեցողներէն, որոնք Աստուծոյ տանը գործքին վրայ էին։ վասն զի հանոնց համար հրաման տուեր էր, որ երգեցողներուն
24 բան օրէ օր ոռճիկ տրուի։ Եւ Յուդայեան

Զարայեն որդիներէն Մասիզերելի որդին Փեթայիա ժողովուրդին ամէն գործքին մէջը թագաւորին գործակալն էր։
25 Ու Յուդայի որդիներէն գեղերու ու արտերու մէջ բնակեցան, այնոնք՝ Կարիաթարբայէն ու անոր գեղերուն մէջ, Դիբոնին ու անոր գեղերուն մէջ, Կաբեսէելին ու անոր
26 գեղերուն մէջ, Ու Յեսուայեն, ու Մօլադա-
27 յին, ու Բեթփաղեթին, Եւ Ասեր-սուսալին ու Բերսաբէէին ու անոր գեղերուն մէջ,
28 Եւ Սիկեղակին, ու Մեքոնային և անոր գե-
29 ղերուն մէջ, Ու Ենռեմմոնին, Սարայեն, Յե-
30 լիսեթին, Զանովին, Ողոդոմին ու անոնց գեղերուն մէջ, Լաքիսին ու անոր արտերուն մէջ, Ազեկային ու անոր գեղերուն մէջ, ու Բերսաբէէին մինչև Ենոմին ձորը բնակեցան։
31 Ու Բենիամինի որդիքը՝ Գաբայէն մինչև Մաքմաս, Աիա, ու Բեթէլ ու անոր գե-
32 ղերուն մէջ, Անաթոթին, Նոբ, Անանիա,
33 Հասոր, Ռամա, Գեթթայիմ, (34) Հադիդ, Սե-
35 բոյիմ, Նեբաղատ, Ղոդ, Ովնոմ — Գեքարասիմ բնակիչներ։
36 Ու Ղեւտացիներէն Յուդայի ու Բենիամինի մէջ բաժնուած էին։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եւ [ի]Սաղաթիելեան Զօրաբաբելին ու Յեսուին հետ ելլող քահանաները ու Ղեւտացիները ասոնք են. [ի]Սարայիա, Երեմիա, Եզ-
2 րաս, Ամարիա, Մալուք, Բեռատուս, (3) Սե-
4 քենիա, Հադատ, Մերամոթ, Ադդով,
5 Կանաթոն, [ի]Ազբիա, Միամին, Մովադիա,
6 Բեղգա, Սեմայիա, Յոյարիբ, Յեդայիա,
7 Սալլու, Ամոկ, Փեղկիա, Յեդայիա. [ի]Յեսուին օրերը ասոնք էին քահանաներուն իշխանները իրենց եղբայրներովը։
8 Ու Ղեւտացիք՝ Յեսու, Բանուի, Կադմիէլ, Սարաբիա, Յուդա — Մաթանիա, [ի]ասիկա իր եղբայրներուն հետ օրհնութեանց վրայ էր. Եւ անոնց եղբայրները՝ Բակբոկիա և Ունննի անոնց դէմացը իրենց կարգին մէջ կը կայնէին։
10 Ու Յեսու Ննաւ Յոյակիմը, և Յոյակիմ Ննաւ Եղիասիբը, ու Եղիասիբ Ննաւ Յոյիա-
11 դան, Եւ Յոյիադա Ննաւ Յոնաթանը, ու Յոնաթանն Ննաւ Յադդուան։
12 Եւ Յոյակիմին օրերը ասոնք քահանաները ատենք էին. Սարայիային՝ Մարայիա,

[ի] ա Մն. թ. 10. և ։ [ի] ա Մն. խգ. 29։ | [ի] Հմր. 1։ [ի] Տես գլ. գ. 26։ [ի] Եզր. ը. 8, 9։ է. | 20. և։ [ի] Դն. ը. 30։ [ի] Յես. ժգ. 15։

[ի] ա Մն. գ. 14։ — [ի] Եզր. բ. 1, 2։ | [ի] Տես գլ. ժ. 2—8։ [ի] Գահ. ա. 5։ [ի] Եզր. գ. 2։ Անգ. | ա. 1։ Զաք. գ. 1։ [ի] Գլ. ժա. 17։

13 Երեմիային՝ Անանիա, Եզրաէլն՝ Մեսուլամ,
14 Ամարիային՝ Յովհանան, Մաղուքն՝ Յոիսա-
15 թան, Սարանիային՝ Յովսէփ, Հարիմն՝ Եզ-
16 նա, Մարիովթն՝ Քեզկիա, Ադդովն՝ Զա-
17 քարիա, Կանաթոնին՝ Մեսուլամ, Աբիային՝
Զիքրի, Մինիամինն՝ Մոաղիային՝ Փաղալ,
18 Բեզդային՝ Սամուա, Սեմայիային՝ Յոիսա-
19 թան, Յովարիբն՝ Մաթթանայ, Յեդայիային՝
20 Ողի, Սալլուն՝ Կալլայ, Ամոկն՝ Եբեր,
21 Քեզկիային՝ Ասարիա, Յեդայիային՝ Նաթա-
նայել։

22 Եղիասիբն, Յովիադային, Յովհանանին
ու Յադդուային օրերը Ղեւտացիք՝ այսոքիկ
անուն առնմանեանները գրուեցան. նաև քա-
հանաները՝ մինչև Պարսից Դարեհին թագա-
23 ւորութիւնը։ Ղեւիի որդւոցը առնմանեանները
մինչև Եղիասիբեան Յովհանանին օրերը ժամա-
24 նակագրութեան գրքին մէջ գրուեցան։ Ու
Ղեւտացւոց իշխանները Ասարիա, Սարաբիա,
ու Կադմիելի որդին Յեսու էին. և անոնց
եղբայրները անոնց առջեւը կը կայնէին՝ գա-
ղի գէմ, որ Աստուծոյ մարդուն Դաւիթին
հրամայածին պէս օրհնութիւն ու գոհութիւն
25 մատուցանեն։ Մաթթանիա, Բակբակիա, Աբ-
դիա, Մեսուլամ, Տեղմոն — Ակկուբ դրան
չուժմարանները մէջ պահապանութիւն ընող
26 դռնապաններ էին։ Յովսեդեկեան Յեսուին
որդւոյն Յովակիմին օրերը՝ ու Նէեմիա վա-
ռամարիչին ու Եզրաս քահանային — գրո-
27 ղին օրերը սահմ էին։

Ու երուսաղէմի պարսպին նորակառոյց
առնիր Ղեւտացիները փնտռեցին իրենց բոլոր
տեղերէն, որ զանոնք երուսաղէմ բերեն, ու
նորակառոյցը ուրախութեամբ, գոհու-
թեամբ, օրհնութիւններով, ծնծղաներով,
28 տաւիղներով ու քնարներով կատարեն։ Ու
երգեցողներուն որդիքը երուսաղէմին չրջա-
կայ տեղերէն, ու Նետոփաթացւոց գեղերէն,
29 եւ Գաղգաղայի առնէն ու Գաբայի ու
Ազմաւէթի դաշտերէն ժողվուեցան. վասն զի
երգեցողները երուսաղէմին բոլորտիքը իրենց
30 գեղեր չիներ էին։ Եւ քահանաները ու Ղե-
ւտացիները սրբուեցան, ու ժողովուրդը ու
դռնները ու պարիսպը սրբեցին։

31 Եւ Յուդայի իշխանները պարսպին վրայ
հանեցի, ու գոհութիւն երգող երկու մեծ
դաս կարգեցի. Որոնք պարսպին վրայ ալ կող-
32 մը գոհով՝ի Աղբիւս դուռը կ'երթային. Եւ անոր
ետեւէն Ովկիա ու Յուդայի իշխաններուն
33 կէսը գացին. Նաև Ազարիա, Եզրաս, Մե-
34 սուղամ, Յուդա, Բենիամին, Սեմայիա ու
35 Երեմիա. Եւ քահանայից որոշեալ

ե Նեհ. գ. 11։
զ ա Մն. թգ. իե. և իզ։
է Գե. ը. 9։
ը Նեհ. է. 6, 11։
թ ը Օր. ի. 5։ Սալ.

ժ. մինոգիները։
ի ա Մն. իե. 6։ ը Մն. է. 13։ է. 6։
ժա. Կամ Բենիգազպա-զալէն
ժբ Տես հմմ. 38։

ժգ Գե. ը. 13։ գ. 13։
ժդ Թագ. ժ. 2, 8։
ժե ա Մն. իգ. 5։
ժզ Գե. գ. 14։ գ. 15։
ժէ Գե. գ. 15։
ժը Գե. գ. 26։ ը. 1,

լեն՝ Ասափ որդւոյն Զաքարի որդւոյն Մի-
քիայի որդւոյն Մաթանիայի որդւոյն Սեմա-
յիայի որդւոյն Յովնաթանին որդին Զաքա-
36 րիա. Ու անոր եղբայրները՝ Սեմայիա, Ազա-
րիել, Միլալայ, Գիլալայ, Մայ, Նաթա-
նայել, Յուդա — Մնանի Աստուծոյ մար-
դուն Դաւիթին սրդոյ նուագարաններով
կ'երթային, ու անոնց առջեւէն եզրաս գրիչը.
37 Եւ իրենց առջեւը եղող Աղբիւրի դուռը եկան,
ու Դաւիթի քաղաքին աստիճաններէն պարզ-
պին աստիճաններ ելան, Դաւիթի տունը վրայէն
դէպ՚ի արեւելք մինչև Ջուրի դուռը։

38 Եւ գոհութիւն երգողներուն միւս դասը
գիմացէն կ'երթային. ու ես՝ ժողովուրդին
կէսին հետ պարսպին վրայ՝ փուռերուն աչ-
39 տակէն մինչև լայն պարիսպը, Ու Եփրա-
մի դրանը վրայէն, և Հինն դրանը վրայ,
ու Ձկանց դրանը, և Հնանեայելի աշտարա-
կին ու Մէային աշտարակին վրայ, մինչև
Ոչխարաց դուռը անոնց հետէն կ'երթային. ու
40 Բանտի դուռը կայնեցան. Եւ գոհութիւն
երգողներուն երկու դասը Աստուծոյ տունը
մէջ կայնեցան. Նոյնպէս ալ ես ու ռաւիկաննե-
41 րուն կէսը՝ որոնք իմ հետս էին. Նաև քա-
հանաները Եղիակիմ, Մաասիա, Մինիա-
մին, Միքիա, Եղիոէնայի, Զաքարիա —
42 Հնանիա՝ փողերով. Եւ Մաասիա, Սեմայիա,
Եղիազար, Ոզի, Յովհանան, Մելգիա, Եղամ
ու Եզեր։ Հնաստեղ երգեցողները իրենց վե-
րակացութեան Յեզրիայեին հետ ձայներնին վեր-
43 ցուցին։ Եւ ան օրը մեծ զոհեր մատուցին ու
ուրախութիւն ըրին, վասն զի Աստուած մեծ
ուրախութիւնով ուրախացուց զանոնք, ու
կիներն ու տղաքներն ալ ուրախութիւն ը-
րին, ու Երուսաղէմին ուրախութիւնը մինչև
հեռու տեղուանք լսուեցաւ։

44 Եւ ան օրը անոնք մարդիկ կացուցին գանձ-
րուն համար, ընծաներուն համար, երախայրի
պտուղներուն համար ու տասանորդներուն
համար մարդիկ որոշուեցան, որ քաղաքնե-
րուն արտարհներէն քահանայից ու Ղեւտա-
ցւոց օրինաւոր բաժիններուն հետ ժողվեն. վասն
զի Յուդան կայնող քահանայից ու Ղեւտա-
45 ցւոց վրայ ուրախացաւ. Ինչու որ անոնք իւ-
րենց Աստուծոյն հրամանը ու սրբութեան
հրամանը կը պահէին, նոյնպէս ալ երգեցողները
և դռնապանները՝ Դաւիթին ու անոր որդւոյն
46 Սողոմոնին պատուիրածին համեմատ. վասն
զի առաջ Դաւիթին ու Ասափին օրերը եր-
գեցողներու գլխաւորներ կար, և գԱստուած
47 օրհնելու ու գոհելու երգեր։ Ու բոլոր Իս-
րայէլ Զօրաբաբելին օրերը ու Նէեմիային

ե. 16։
զ Տես հմմ. 31։
է Գե. գ. 11։
ը Գե. գ. 8։
թ գ Թագ. ժգ. 13։
Գ. ը. 16։

ի Գե. գ. 6։
ժ Գե. գ. 3։
ժա Գե. գ. 1։
ժբ Գե. գ. 32։
ժգ Երեմ. լը. 2։
ժդ ը Մն. լա. 11, 12։

Գե. ժգ. 5, 12, 13։
ժե ա Մն. իե. և իզ։
ժզ ա Մն. իե. 1, ևս։
ը Մն. իթ. 30։

օրերը երդեցողներուն ու դռնապաններուն օրէ օր ռոճիկ կու տային. 7ու սուրբ բաները Ղեւտացւոց կու տային, 8Ղեւտացիք ալ Ահարբոնի որդւոյը կու տային։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Օրէնքը կարդալուն վրայ օսար ազգերէն կը զատուին։ 4 Ղեւիա երբոր Երուսաղէմ կը դառնայ՝ անհակները ծպրել կու սոյ։ 10 ու Տէրջր ասնը մէջ ամէն մէկուն պաշտօնը կարգի կը դնէ։ 15 Հարթմապղծութիւնը 23 ու օսար կիսկ ներու հետ ամուսնանալը կը խափանուի։

1 Ան օրը Մովսէսին դրքին կարդացուեցաւ ու Ժողովուրդը լսեց,՝ ու հոն գրուած գրեցուեցաւ 2որ Ամմոնացիք ու Մովաբացիք Աստուծոյ Ժողովքին մէջը յաւիտեան չմտնեն. 2 Որովհետեւ անոնք Իսրայէլի որդիները հացով ու ջրով չդիմաւորեցին, հապա 3Բաղաամը անոնց դէմ վարձքով բռնեցին, որ զանոնք անիծէ. 3բայց մեր Աստուածը անէծքը օրհնութիւն դարձուց։ 3Ու երբոր օրինաց խօսքերը լսեցին, 4բոլոր խառնուած մարդիկը Իսրայէլին զատեցին։

4 Բայց առկէ առաջ Եղեր Աստուծոյն տանը սենեակներուն վերակացուն՝ Եղիասիբ քահանան 5նան Տուբիային հետ ազգական եղեր էր, 3ու անոր մէկ մեծ սենեակ մը չիներ էր ան տեղը՝ 4ուր որ առաջ հացի ընծաները, կնդրուկը ու անօթները, 2ու Ղեւտացիներուն, երդեցողներուն և դռնապաններուն համար որոշուած ցորենին, գինիին ու եղին տասանորդները, ու քահանաներուն պրոշած ընծաները կը դնէին։ 6Եւ ասոնց ամէն քանդրած առներ ես երուսաղէմի մէջ չէի. 5վասն զի Բաբելոնի Արտաշէս Թագաւորին երեսունհուերկուերորդ տարին Թագաւորին գացի։ 3Ու ժամանակ մը 7ետքը Թագաւորէն հրաման առի, 3Ու երուսաղէմ դալով՝ եղիասիբին ըրած չարութիւնը իմացայ, որ 5Աստուծոյ տանը դաւիթին մէջ 8Տուբիային համար սենեակ մը չիներ էր։ Եւ շատ դժուարեցայ, ու Տուբիային բոլոր կահ 9բաները սենեակէն դուրս նետեցի. Եւ հրամայեցի, ու 6սենեակները մաքրեցին, և Աստուծոյ տանը անօթները ու հացի ընծան և 10կնդրուկը նորէն հոն տարի։ Ու նաև իմացայ որ Ղեւտացւոց 4բաժինները տրուած չէին, վասն զի ազատասրութիւն ընող Ղեւտացիները ու երդեցողները ամէնքն ալ 5իրենց արտարակ 11նները փախեր էին։ Անոր համար ոստիկաններուն հետ 5վիճեցայ ու ըսի, 4Աստուծոյ տունը ինչ պատճառաւ մոռնկ թողուած է. ու զանոնք ժողվեցի, ու զանոնք իրենց պաշ- 12տօնները դրի։ Ու Հաստասեցի 6Եւ բոլոր Յուդան ցորենին, գինիին ու եղին տասանորդ- 13ները դանձարանները տարին։ 3Եւ դանձարանները վրայ Սելեմիա քահանան ու Սադոկ գրչիը ու Ղեւտացիներէն փադայիան դանձապետ կարգեցի. ու անոնց ետեւը Մաթանիայի որդւոյն Զաքուրի որդին Անան էր. վասն զի անոնք 6հաւատարիմ կը սեպուէին, ու անոնց գործը իրենց եղբայրներ- 14ուն բաժին տալ էր։ 4Ով Աստուած իմ, ասոր համար դիս յիշէ, ու իմ Աստուծոյս տանը մէջ ու անոր ծառայութեանը մէջ իմ ըրած բարեգործութիւնները մի ջնջեր։

15 Ան օրերը Հրէաստանի մէջ տեսայ որ 5շաբաթի օրը խաղող կը կոխեին, ու 3ցորեն որա- ներ կը բերէին, ու էշերու վրայ բեռ կը բեռ- ցընէին. նաև գինի, խաղող, թուզ ու ամէն տեսակ բեռ Երուսաղէմ կը բերէին. 5որ զանոնք շաբաթի օրը 16ծախեն։ Եւ հոն բնակող Տիւրացիք ձուկ ու ամէն տեսակ ապրանք կը տանէին, ու շաբաթի օրը Յուդա- յի որդիներուն ու Երուսաղէմի 3Ներկընդրուն 17ծախէին։ 3Եւ Յուդայի ազնուականներուն հետ վիճեցայ, ու անոնց ըսի, Ա՛ս ի՞նչ գէշ բան է որ դուք կ՚ընէք, ու շաբաթի օրը կը 18պղծէք։ 3Ա՛խա ձեր հայրերն ալ այսպէս ըրին, ու մեր Աստուածը մեր վրայ ու աս քաղա- քին վրայ աս բոլոր չարիքները բերաւ. և դուք շաբաթը պղծելով՝ Իսրայէլին վրայ 19բարկութիւն կ՚աւելցնէք։ Ուստի շաբա- թին առաջ Երուսաղէմին 4դռներուն 5արևը քաշուածին պէս,՝ հրամայեցի որ դռները դոցուին. նաև հրամայեցի որ շաբաթը չան- ցած չբացուին. 3ու դռները իմ մանչերէս կայնեցուցի, որ շաբաթի օրը ներսը բեռ չը- 20մտնէ։ Եւ վաճառականները ու ամէն տեսակ ապրանք ծախողները մէկ երկու անգամ Երու- 21սաղէմին դուրսը անցուցին գիշերը։ Ու ես զանոնք յանդիմանեցի՝ ըսելով, Դուք ինչո՞ւ համար պարսպին քովը գիշերը կ՚անցընէք. թէ որ մէյմըն ալ այդպէս ընէք, ձեռքս վը- րանիդ կը դնեմ։ Անասնեէն ի վեր մէյմըն 22ալ շաբաթի օրը չեկան։ Ու Ղեւտացիներուն ըսի որ 7ինքնիրենք սրբեն, ու շաբաթի օրը սըր- բելու համար՝ երթան դռները պահպանու- թիւն ընեն։ 4Ով Աստուած իմ, ասոր համար

ա թագ. ժբ. 21, 24։ գ թագ. ժբ. 26։ — ե Օր. լա. 11, 12։ զ թագ. իգ. 2։ Գլ. ը. 3, 8։ իմ. 3։ ի՞մ. լգ. 16։ է Եզր. ժողովրդին ականջներուն կարդացուցած։ ը Օր. իգ. 3, 4։ թ թագ. իբ. 5։ Ճնա. իգ. 9, 10։ ժ թագ. իգ. 11։ իգ. 10։ Օր. իգ. 5։ ի Գլ. իմ. 2։ ժ. 28։ ի Գլ. ժբ. 44։ լ Գլ. ժբ. 41։ խ թագ. ժբ. 21, 24։ ծ Գլ. է. 14։ կ Ելի. 1, 5։ հ բ Մն. իմ. 5, 15, 16, 18։ ձ Մտթ. գ. 8։ ղ թագ. լէ. 2։ ճ Ելի. 17, 25։ Աս. իբ. 4։ մ Գլ. ժ. 39։ յ Գլ. ժ. 38, 39։ ժբ. 44։ ն Գլ. ժբ. 44։ բՄն. լա. 12։ շ Գլ. է. 2։ ա կար. գ. 2։ ո Ելի. 22, 31։ Գլ. է. 19։ չ Ել. ի. 10։ պ Երեմ. ժէ. 21, 22։ Գլ. ժ. 31։ ջ Եզր. անանց դէպ վկայութիւն ըսի։ ռ Ելի. 11։ ս Երեմ. ժէ. 21, 22։ վ Գլ. ժբ. 30։ տ Ելի. 14, 31։

ալ դիս յիշէ, ու քու մեծ ողորմութեանդ համեմատ ինծի ողորմէ։

23 Եւ ան օրերը Հրէաները տեսան, որ Ագոլատային, Ամմոնացին ու Մովաբացին կնիկներ 24 առեր էին. Ու անոնց տղաքը Հրէարէն խօսիլը ազէկ չգիտնալով՝ կէս մը Ազոտացւոց լեզուն կը խօսէին, նմանապէս ուրիշ ազգե- 25 րուն լեզուները։ Ա՛ս պատճառաւ՝ անոնց հետ վէճ բրի ու զանոնք նզովեցի, և անոնցմէ մէկ քանին ծեծեցի ու մազերնին փետռեցի, և Աստուծով ա՛նունը զանոնք երդմնցուցի, ը- ւսելով, Ձեր աղջիկները անոնց տղոցը չտաք, ու անոնց աղջիկներէն ձեր տղոցը կամ ձեզի 26 ալ չառնէք։ Ա՛նոնց պատճառաւ չէ՞ր, որ Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը մեղանչեց. ու թէպէտև չատ ազգերու մէջ անոր պէս թագաւոր չկար, և իր Աստուծոյն սիրելի էր, ու Աստուած զանիկա բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր դրաւ, ՝սակայն օտարազգի կնիկ- 27 ները անոր ալ մեղանչել տուին։ Եւ հի՞մա ձեզ խոզմ ընք, որ ասա բոլոր մեծ չարութիւնը ը- նէք, ու ՝օտարազգի կնիկներ առնելով մեր 28 Աստուծոյն դէմ մեղք գործէք։ Եւ մեծ քահանային ՝Եղիասիբին որդւոյն Յոյիադային որդիներէն չէին Երուսաղէմի Անաթոթացին փա- սան էր. անոր համար զանիկա քովիս վըզն- 29 տեցի։ ՛Որ Աստուած իմ, զանոնք յիշէ՝ քա- հանայութիւնը և ՝քահանայից ու Ղևտացւոց 30 ուխտը պղծելուն համար։ ՝Այսպէս զանոնք բոլոր օտարազգիներէն մնքրեցի, ու քահա- նաներուն ու Ղևտացիներուն գասերը հաս- տատեցի, ամէն մէկը իր պաշտօնին վը- 31 րայ դնելով. նաև որոշուած ժամանակներուն բերելու ՝փայտի ընծային համար՝ ու երա- խայքի պատուղներուն համար հոգ տարի։ ՝Որ Աստուած իմ, դիս ՚ի բարին յիշէ։

ԳԻՐՔ ԵՍԹԵՐԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Աստեղոս Թագաւորական կոչումները կ'ընէ. 10 Վաշթի թագուհին կանչել կուտայ, բայց անիկա չերթայ։ 13 Ա- ստեղոս Մեմուքանին առած խորհուրդին համեմատ կը հրա- մայէ որ Երիներէրը իրենց կնիկներուն վրայ իշխող ըլլան։

1 Ո՛ւ եղաւ որ ՝Աստեղոսին օրերը՝ (այսինքն այն Աստեղոսին՝ որ ՝Հնդկաստանէն մինչև Եթիովպիա ՝Տարիւր քառասուհինգ գաւառի 2 վրայ թագաւորութիւն կ'ընէր,) Այն օրերը, երբոր Աստեղոս թագաւորը ՝Շուշան մայրա- քաղաքին մէջ ՝իր թագաւորութեանը աթո- 3 ռին վրայ կը նստէր, իր թագաւորութեանը երրորդ տարին իր բոլոր իշխաններուն ու ծա- ռաներուն ՚կոչունք ըրաւ. ԵՒ Պարսից ու Մա- դայ ՛մեծերը, նախարարները ու գաւառաց 4 իշխանները անոր առջևն էին։ Աստանոր չատ օրեր՝ այսինքն հարիւր ութսուն օր իր թա- գաւորութեանը փառաւոր Հարստութիւնը ու իր մեծութեանը պատուական շքեղութիւնը ցուցուց։

5 Ո՛ւ երբոր ան օրերը լմննան, թագաւորը Շուշան մայրաքաղաքին մէջ գտնուող բոլոր ժողովուրդին՝ մեծէն մինչև պզտիկին՝ թա- գաւորական պալատին պարտէզին գաւիթին 6 մէջ եօթը օր կոչունք ըրաւ։ Ճերմակ բեհե- զէ, կերպասէ ու կապուտակէ վարագոյրներ՝ բա- րակ բիսոնէ և ծիրանեգոյնէ չուաններով ու արծաթէ օղակներով՝ մարմարիոն սիւներէ վար կախուած էին, և պորփիւրէ, ճերմակ մարմարիոնէ, ազաբաստրէ ու սև մարմարիոնէ յատակի վրայ ՝ոսկիէ ու արծաթէ նստարան- 7 ներ շարուած էին։ Եւ խմելիքները ոսկիէ անոն- ներով ու տեսակ տեսակ ամաններով կուտա- յին. ու թագաւորական գինին առատ էր, 8 †ինչպէս որ թագաւորին կը վայլէր։" Ու- խմելիքը կանոնաւոր էր, բռնադատող չկար. վասն զի թագաւորը այսպէս հրամայեր էր իր տանը բոլոր վերակացուներուն, որ ամէն մէ- 9 կուն ուզածին պէս ընեն։ Եւ Վաշթի թա- գուհին ալ Աստեղոս թագաւորին պալատին մէջ կիներուն կոչունք ըրաւ։

10 Եօթներորդ օրը՝ երբոր ՝թագաւորին սիրտը գինեմաղեր էր, ‡իր առջևը ծա- ռայութիւն ընող եօթը ներքինիներուն՝ Մե- հուման, Բիզթա, ՝Աբդոնա, Բիգ- թա, Աբագթա, Զեթար ու Քարքա- 11 սին բաւ, Որ Վաշթի թագուհին իր արքա- յական թագով թագաւորին առջևը բերեն, որ ժողովուրդներուն ու իշխաններուն անոր գ-

---

ա Եսթ. Թ. 2։
բ Ես. 11։ Աամ. ԺԲ. 4։
գ Եսթ. Ժ. 3։ ԳԼ. Ժ. 29. 30։
դ գ Թագ. Ժա. 1։ Նե.
ե գ Թագ. գ. 13։ բ Մն. ա. 12։
զ բ Թագ. Ժբ. 21։
է գ Թագ. Ժա. 4։ Նե.
ը Եսթ. Ժ. 2։
թ ԳԼ. Ժբ. 10. 22։
ժ ԳԼ. Ը. 14։
ի Մաղ. բ. 4. 11. 12։
լ ԳԼ. Ժ. 30։
խ ԳԼ. Ժ. 34։
ծ Ես. 14. 22։
—
ա Եսթ. գ. 6։ Դան. Թ. 1։
բ ԳԼ. Բ. 9։
գ Դան. գ. 1։
դ Ղեւմ. ա. 1։
ե գ Թագ. ա. 46։
զ Ծն. խ. 20։ ԳԼ. Բ. 18։ Պար. գ. 21։
է Եսթ. գծագրութիւն Նր.
ը Տես գԼ. Ե. 8։ Եզկ. իգ. 41։ Ամաս. գ. 4։
թ Եսթ. Թագաւորին Հանգիստ
ժ բ Թագ. Ժգ. 28։
ի Եսթ. Աստեղոս Թագաւորին

զեղկութիւնը տեսանեն. վասն զի անիկա տես-
12 քոլ զեղեցիկ էր։ Բայց վաշթի Թագաւհին
ներ.քինեներուն ձեռ.քովը եղած Թագաւորին
հրամանին համեմատ երթալ չուզեց, ու թա-
գաւորը խիստ սրդոզեցաւ ու իր բարկու-
թիւնը բորբոքեցաւ։
13 Ա՛նսաեին Թագաւորը *ժամանակները գիտ-
ցող *խնամաուներուն ըսաւ, (վասն զի Թա-
գաւորը ամէն օրէնք ու իրաւունք գիտցող-
14 ներուն այսպէս խորհուրդ կը հարցընէր. ևս
Պարսից ու Մարաց *ետօքը իշխանները՝ կար-
սենա, Սեթար, Ադմաթա, Թարսիս, Մե-
րես, Մարսենա -- Մեհուքան՝ որ անոր մօտն
էին, ու *Թագաւորին երեսը կը տեսնէին,
Թագաւորութեան առաջին *խորհրդականո-
15 ներն էին.) Օրէնքին համեմատ ի՞նչ պիտի
է ընել վաշթի Թագուհիին, որովհետև Ա-
սուերոս Թագաւորին՝ ներքինիներուն ձեռ-
քովը *ես-ի հրամանը չկատարեց։
16 Ա՛նսաեին Մեհուքան՝ Թագաւորին ու իշ-
խաներուն առջևը ըսաւ, վաշթի Թագու-
հին ոչ միայն Թագաւորին դէմ, հապա բոլոր
իշխաներուն դէմ, ու Ասուերոս Թագաւորին
17 բոլոր գաւառներուն մէջ եղող բոլոր ժողո-
վուրդներուն դէմ յանցանք ըրաւ. վասն զի
Թագուհիին ըրածը բոլոր կանանց մէջը ա-
բածուելով, անոնք *իրենց էրիկները պիտի
անարգեն, ըսելով Թէ Ասուերոս Թագաւորը
հրամայեց որ վաշթի Թագուհին իր առջևը
18 բերեն, բայց անիկա չեկաւ։ Եւ ասօրուան
օրը՝ Թագուհիին ըրածը լսող Պարսից ու Մա-
րաց ամիրները Թագաւորին բոլոր իշխան-
ներուն *նոյնը պիտի խօսին. ու խիստ շատ
անարգանք ու տհաճութիւն պիտի ըլ-
19 լայ։ Եթէ Թէ որ Թագաւորին հաճոյ կ'ելնի-
նայ, իր կողմանէ հրովարտակ ատրածուի,
և Պարսից ու Մարաց օրէնքներուն մէջ գը-
րուի՝ *նրպէս որ հետ չդառնայ, որ վաշթին
*ես-ը Ասուերոս Թագաւորին առջևը չգայ.
ու Թագաւորը անոր ամիրութիւնը անկէ աղկ
20 եղող ուրիշ կնիկան մը տայ։ Ու երբոր
Թագաւորին ըրած հրամանը լսուի իր բոլոր
Թագաւորութեանը մէջ՝ որ շատ ընդարձակ է,
բոլոր կնիկները՝ մեծէն մինչև պզտիկը՝ *իրենց
էրիկները պիտի պատուեն։
21 Եւ այս խօսքը Թագաւորին ու իշխաննե-
րուն հաճոյ երևցաւ, ու Թագաւորը Մեհու-
22 քանին ըսածին պէս ըրաւ։ Եւ Թագաւորին
բոլոր գաւառներուն՝ *ամէն մէկ գաւառին
իր գրովը, ու ամէն մէկ ժողովուրդին իր
լեզուովը նամակներ խրկեց, որ ամէն մարդ-

*ինր տանը մէջ տէր ըլլայ, ու իր ժողովուր-
դին լեզուովը խօսի։

ԳԼ. Բ

1 Ընտրուած կոյս աղջիկներուն մէջէն Թագուհի մը պիտի բնա-
բուէր։ 5 Մուրթքէ Եսթերին մօտիկ հայրը։ 8 Եսթեր
միւս աղջիկներէն աւելի շնորհք կը գտնէ Հեգեին առջևը։
12 Մաքրուելու, ու Թագաւորին մօտենալու կանոնը։ 15 Ե-
թեր բոլոր աղջիկներէն աւելի հաճոյ ներելով Թագաւորին
անոր Թագուհին կ'ընտրէ։ 21 Մուրթքէ Թագաւորին դէմ ըն-
թացող դաւաճանութիւնը յայտնելով անոր անունը ժամանա-
կագրութեան մէջ կը գրուի։

1 Ա՛յս բաներէն ետքը՝ երբոր Ասուերոս Թա-
գաւորին բարկութիւնը հլաւ, վաշթին ու
անոր ըրածը ու *անոր դէմ եղած վճիռը յի-
2 շեց։ Եւ Թագաւորին ծառայութիւն ընող
պատանիները ըսին, Թագաւորին համար
3 գեղեցիկ կոյս աղջիկներ փնտռուին. Ու Թա-
գաւորը իր Թագաւորութեանը բոլոր գաւա-
ռներուն մէջ վերակացուներ դնէ, որ ամէն
գեղեցիկ կոյս աղջիկը ըլլայ, -- Շուշան
մայրաքաղաքը կանանց տունը՝ Թագաւորին
ներքինին՝ կանանց պահապան եղող Հեգեին
ձեռքին տակը ժողվեն, ու անոնց մաքրու-
թիւնը համար պէտք եղած բաները տրուին.
4 Եւ Թագաւորին աչքին հաճոյ երևցած ա-
ղջիկը վաշթիին տեղը Թագուհի ըլլայ։ Ու
այս խօսքը Թագաւորին աչքին հաճելի եղաւ,
ու այնպէս ըրաւ։
5 Շուշան մայրաքաղաքին մէջ Հրէայ մարդ
մը կար, որուն անունը Մուրթքէ էր, ու Բե-
նիամինեան Կիսի որդւոյն Սեմէիի որդւոյն Յա-
6 յիրին որդին էր։ *Անիկա Երուսաղէմէն գե-
րի տարուած էր այն գերիներուն հետ՝ որոնք
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին գե-
րի տարած Յուդայի *Յեքոնիա Թագաւորին
7 հետ տարուեցան։ Եւ անիկա *իր հօրեղբօ-
րը աղջիկը Ադասան՝ այսինքն Եսթերը *կը
մեծցնէր, վասն զի անիկա հայր ու մայր
չունէր. ու աս աղջիկը գեղեցիկ դէմք ու վա-
յելուչ կերպարանք մը ունէր, և անոր հօրը
ու մօրը մեռնելէն ետքը՝ Մուրթքէ զանիկա
իրեն աղջիկ առեր էր իրեն։
8 Ու երբոր Թագաւորին հրամանը ու հրո-
վարտակը լսուեցաւ, և Շուշան մայրաքաղա-
քին մէջ Հեգեին ձեռքին տակը շատ աղջիկ-
ներ *ժողվուեցան, Եսթեր ալ Թագաւորին
պալատը՝ կանանց պահապան եղող Հեգեին
9 պահպանութեանը յանձնուեցաւ։ Եւ աղջիկը
անոր հաճելի եղաւ ու անոր առջևը շնորհք
գտաւ, և շուտով *անոր մաքրութեան հա-
մար պէտք եղած բաները ու անոր ուռճիկը

ժ՝ ա Մն. ժբ. 32։
ի Եբեմ. ժ. 7։ Դան. բ. 12։ Մատ. բ. 1։
ւ Եզր. է. 14։
ի գ Թագ. իե. 19։
ի Եբեմ. ժ. 7։ Դան. ը. 8։ Դան. ը. 8։ 12։ 15։
ի Եփես. է. 33։ Կող.
գ. 18։ ա Պետ. գ. 1։
ձ Գէ. ը. 9։
ղ Եփես. է. 22։ 23։ 24։ ա Տիմ. բ. 12։
ճ Գէ. ա. 19։ 20։
ի գ Թագ. իգ. 14։ 15։ բ Մն. իգ. 10։ 20։ Երեմ. իգ. 1։
ի գ Թագ. իգ. 6։ Ես. ԽԳ. Յովել.
ի Հմր. 15։
ի Եփես. գ. 4։
ի Հմր. 3։
ի Հմր. 3. 12։

ու Թագաւորին պալատէն անոր տուեալու հա-
մար պատրաստուած եօթը ազախիններուն տուաւ
անոր , և զանիկա իր ազախիններուն հետ
կանանց տանը ՚ներքին աղկ տեղը փոխադրեց :
10 Եսթեր իր ազգը ու ծնունդը չյայտնեց . վասն զի Մուրթքէ անոր պատուիրեր էր որ
11 չյայտնէ : Եւ Մուրթքէ ամէն օր կանանց տա-
նը դաւթին առջեը կը պարտէր , որ Եսթե-
րին առողջութիւնը ու անոր ինչ ըլլալիքը
իմանայ :
12 Ու երբոր ամէն մէկ աղջկան կարգը կու-
գար Աստերոս Թագաւորին քովը երթալու՝
կանանց սովորութեանը պէս տասներկու
ամիսը լրիւնալէն ետքը , (որովհետև անոնց
մաքրութեան օրերը ասանկ կերպով՝ այսինքն
վեց ամիս զմուռսի եղով , ու վեց ամիս անու-
շահոտ խունկերով , ու կանանց մաքրութեանը
13 վերաբերեալ բաներովը կը լրիւնար ,) Ան-
տեղ աղջիկը Թագաւորին քովը այսպէս կու-
գար . անիկա ինչ որ ուզէր՝ անոր կը տրուէր ,
որ իր հետը կանանց տունէն Թագաւորին պա-
14 լատը երթայ : Անիկա երեկուընը կ'երթար , ու
առաւօտուն կանանց միւս տունը՝ Հարճերուն
պահապանը եղող Թագաւորին Ներքինիին
Սաասգազին ձեռքին տակը կը դառնար . անի-
կա ալ՚ին Թագաւորին քովը չէր երթար ,
բայց միայն՝ թէ որ Թագաւորը անոր հաւնէր ,
ու անիկա անունով կանչուէր :
15 Եւ Թագաւորին քովը երթալու կարգը
Մուրթքէին Հօրեղբօրը Աբիքէլին աղջկանը՝
Եսթերին գալով , (որն որ Աստեր երեւն ազ-
ջիկ ըլլէր էր ,) անիկա կանանց պահապանը
եղող Թագաւորին Հեգէ Ներքինիին բաներէն
՚ի զատ ուրիշ բան չխնդրեց . ու Եսթեր բոլոր
կինքը տեսնողներուն առջեը չնորհք գտաւ :
16 Ու Եսթեր Աստերոս Թագաւորին քովը՝ ա-
նոր Թագաւորական պալատը առնուելուն
տասներորդ ամիսը՝ այսինքն Թեբեթ ամսուն
17 մէջ , անոր Թագաւորութեանը եօթներորդ
տարին : Եւ Թագաւորը Եսթերը ամէն կնիկ-
ներէն աւելի սիրեց , ու անիկա անոր առջեը
ամէն աղջիկներէն աւելի սէր ու չնորհք գտաւ .
և Թագաւորական Թագը անոր գլուխը դրաւ ,
ու զանիկա Վաշթիին տեղը Թագուհի ըրաւ :
18 Եւ Թագաւորը իր բոլոր իշխաններուն ու
ծառաներուն մեծ կոչունք ըրաւ , այսինքն
Եսթերի կոչունք . ու գաւառներուն հանգըս-
տութիւն չնորհեց , և Թագաւորի վայելուչ
պարգեւներ տուաւ :
19 Ու երբոր երկրորդ անգամ աղջիկներ ժո-
ղովեցին , Մուրթքէ Թագաւորին դուռը կը
20 նստէր : Եսթեր իր ծնունդը ու իր ազգը
յայտնած չէր , ինչպէս որ Մուրթքէ անոր
պատուիրեր էր . վասն զի Եսթեր Մուրթքէին
բաները կ'ընէր՝ անոր քովը մեծցած ատենին
պէս :
21 Ան օրերը՝ երբոր Մուրթքէ Թագաւորին
դուռը կը նստէր , դրան պահապաններէն
Բիգթանն ու Թարէս անուանի՝ Թագաւորին
երկու Ներքինիները սրդողելով , Աստերոս
Թագաւորին վրայ ձեռք երկընցնելու խորհե-
22 ցան : Եւ Մուրթքէ ասոր բանը իմանալով՝
Եսթեր Թագուհիին յայտնեց . ու Եսթեր
Մուրթքէին անունովը Թագաւորին պատմեց :
23 Եւ ասոր բանը քննուելով ճշմարիտ գտնուեցաւ .
ու անոնց երկուքն ալ ծառի վրայ կախուե-
ցան . ու Թագաւորին առջեը ժամանակա-
գրութեան գրքին մէջ գրուեցաւ :

ԳԼ. Գ

1 Համան Թագաւորէն պատիւ կը սառնայ , ու Մուրթքէէն ա-
նարգանքը Համանի՝ բոլոր Հրեաներէն վրէժ առնել կ'ուզէ ,
7 Վիճակ կը ձգէ , 8 Համան զրպարտութեան խօսքերով
Թագաւորէն Հրաման կը սառնայ Հրեաները ջարդելու :

1 Եւ ասոր բաներէն ետքը՝ Աստերոս Թագա-
ւորը ՚Ագագացի Ամադաթային որդին Հա-
մանը մեծցուց ու զանիկա բարձրացուց , ու
անոր աթոռը իր հետը եղող բոլոր իշխաննե-
2 րուն վերի կողմը դրաւ : Եւ Թագաւորին
դուռը եղող Թագաւորին բոլոր ծառաները
ծնրադրութեամբ երկրպագութիւն կ'ընէին
Համանին . վասն զի Թագաւորը անոր Համար
այսպէս հրամայեր էր . բայց Մուրթքէ ՚ծըն-
րադրութիւն ու երկրպագութիւն չըրաւ :
3 Եւ Թագաւորին դուռը եղող՝ Թագաւորին
ծառաները Մուրթքէին ըսին , ինչո՞ւ Համար
դուն Թագաւորին հրամանէն դուրս կ'ելլես :
4 Ու անոնք ամէն օր անոր կը զրուցէին . ու
երբոր անոնց մտիկ չըրաւ , անոնք Հա-
մանին խնացուցին , որ տեսնեն թէ Մուրթ-
քէին բաներ ուր պիտի կայանայ . " վասն զի անի-
5 կա իր Հրէայ ըլլալը անոնց զրուցեր էր : Ու
երբոր Համան տեսաւ որ Մուրթքէ իրեն ՚ծըն-
րադրութիւն ու երկրպագութիւն չընէր ,
6 Համան խիստ Դրարկացաւ : Ու մինակ Մուրթ-
քէին ձեռք զարնելը անոր աչքին ցած բան
մը երեցաւ . և որովհետև Մուրթքէին ազգը
անոր խնացուցեր էին , Համան Մուրթքէին
ազգը՝ այսինքն Աստերոսին բոլոր Թագաւո-
րութեանը մէջ եղող ՚բոլոր Հրէաները կոր-
սընցընել խորհեցաւ :
7 Առաջին ամսուն՝ այսինքն Նիսան ամսուն
մէջ , Աստերոս Թագաւորին երկոտասաներորդ
տարին մինչև երկոտասաներորդ ՚ամսը՝ այսինքն
Ադար ամիսը , օրէ օր ու ամսէ ամիս Համա-
նին առջեը ՚փուր՝ այսինքն վիճակ ձգեցին :

ը Հմր · 20 ։
բ Հմր · 7 ։
գ Գէ · ա · 5 ։
դ Հմր · 21 ։ Գէ · գ ·
2 ։
ե Հմր · 10 ։
զ Գէ · գ · 2 ։
է Եսթ · փնաւելին ։
ը Գէ · գ · 2 ։
թ Գէ · գ · 1 ։
ժ Թոռ · իգ · 7 ։ ա
Թագ · ժե · 8 ։
ի Գէ · ը · 19 ։
լ Հմր · 5 ։ Սագ · ժե · 4 ։
խ Հմր · 2 ։
+ Կամ՝ արդեօք Մուրթ-
քէ իր խօսքերուն
վրայ հաստատ պի-
տի կենայ ։
ծ Հմր · 2 ։ Գէ · ժե ։
կ Դան · գ · 19 ։
հ Սագ · ձգ · 4 ։
ձ Գ · · թ · 24 ։

8 Եւ Համան Ասուերոս Թագաւորին ըսաւ, Ռու Թագաւորութեանդ բոլոր գաւառներուն
մէջ՝ ժողովուրդներուն մէջը ցրուած ու տա-
բածուած ազգ մը կայ. ու Ե՚անոնց օրէնքնե-
րը ամէն ժողովուրդներուն օրէնքներէն տարբեր
են, ու Թագաւորին օրէնքները չեն կատարեր.
ուստի չվայելեր որ Թագաւորը անոնց թոյլ-
9 տուութիւն ընէ։ Թէ որ Թագաւորին հաճոյ
կ՚երևնայ, *Հրաման արուի՚՚ որ զանոնք կոր-
սընցընեն, ու ես պաշտօնատարներուն ձեռ-
քը՝ Թագաւորին գանձը բերելու համար՝ տա-
սը հազար տաղանդ արծաթ կը կշռեմ ի՚ռ պահ։
10 Ա՚նատեղը Թագաւորը իր ձեռքէն Ե՚իր մատա-
նէն Ե՚հանեց, ու զանիկա Հրէից Ե՚թշնամիին՝
Ա՚գագացի Ա՚մադաթային որդւոյն Համանին
11 տուաւ։ Եւ Թագաւորը Համանին ըսաւ, Ա՚ն
արծաթը քեզի †կու տամ, ու ան ազգն ալ,
որ քու աչքերուդ հաճոյ երևցածը ընես ա-
նոնց։
12 Եւ առաջին ամսուն երեքտասաներորդ
օրը՝ Ե՚Թագաւորին գրագիրները կանչուեցան,
ու Թագաւորին նախարարներուն, ու ամէն
գաւառներուն վրայ եղող կուսակալներուն,
և ամէն գաւառին ամէն մէկ ժողովուրդին
իշխաններուն Ե՚իրենց գրովը, ու ամէն ժո-
ղովուրդին իր լեզուովը Համանին բոլոր հրա-
մայածին պէս գրուեցաւ. Ա՚սուերոս Թագա-
ւորին անունովը գրուեցաւ, ու Թագաւորին
13 մատանիովը կնքուեցաւ։ Եւ նամակները կանչ-
րու ձեռքով Թագաւորին ամէն գաւառները
հրովարտակներ խրկուեցան, որ Ե՚մէկ օրուան
մէջ՝ երկոտասաներորդ ամսուն՝ այսինքն Ա՚դար
ամսուն երեքտասաներորդ օրը՝ բոլոր Հրէա-
ները երիտասարդներէն մինչև ծերերը դա-
ղաքները ու կնիկները կոտորեն, մեռցընեն
ու կորսընցընեն. և անոնց Ե՚նչ-ը իրենց աւար
14 յափշտակեն։ Ե՚Հրովարտակին ‡պատուէրը
աս էր՝ որ հրաման ամէն մէկ գաւառին մէ-
ջը հրատարակուի, ու ամէն ժողովուրդնե-
րուն բացայտուի, որ ան օրուան համար
15 պատրաստ գտնուին։ Սուրհանդակները թա-
գաւորին հրամանին առիթուելով՝ ճամբայ
ելան, ու հրովարտակը Շուշան մայրաքաղա-
քին մէջ ալ ‖հրատարակուեցաւ. և Թագա-
ւորը ու Համան խմելու նստան, սակայն Ե՚Շու-
շան քաղաքը չփոթմունքի մէջ էր։

*ընելը յոտաջ բերելուն համար՝ Մուրթքէէն կը յանդիմա-
նուի։ 15 Ա՚սահի ծոմ կը պահէ, ու աս գործը իր վրայ կ՚առնէ։

1 Ո՚ւ երբոր Մուրթքէ բոլոր եղածները իմա-
ցաւ, Մուրթքէ Ե՚իր հանդերձները պատռեց
և քուրձ հագաւ, ու վրան Ե՚մոխիր ցանեց, ու
քաղաքին հրապարակը ելլելով՝ Ե՚մեծ ու §ողո-
2 րալի ձայնով ազազակեց. Ո՚ւ մինչև Թագա-
ւորին դրանը առջևը եկաւ ներս եղաւ. վասն զի
քուրձ հագած Ե՚ոբ մը չէր կրնար Թագաւո-
3 րին դռնէն ներս մտնել։ Եւ ամէն գաւառնե-
րուն մէջ՝ ուր որ Թագաւորին հրամանը ու
հրովարտակը կը հասնէր, Հրէաները մեծ սուգ
կ՚ունենային, ծոմ կը կեներին, կու լային ու
կ՚ողբային. և շատերը Ե՚քուրձի ու մոխրի
վրայ կը պառկէին։
4 Ո՚ւ Եսթերին աղախինները ու ներքինիները
եկան անոր պատմեցին. և Թագուհին մեծա-
պէս խռովեցաւ, ու հանդերձներ խրկեց որ
Մուրթքէին հագցընեն, ու անոր վրայէն
5 քուրձը հանեն. բայց անիկա չընդունեց։ Ո՚ւ
Եսթեր Հաթաքը կանչեց, որ Թագաւորին
ներքինիներուն մէկն էր, (որն որ Ե՚նբ-ոյբը ա-
նոր ապասաւոր տուեր էր,) ու անոր հրամայեց
որ Մուրթքէէն հասկընայ թէ աս ի՚նչ պատ
6 ըլլայ ու ի՚նչո՞ւ համար է։ Եւ Հաթաք Մուրթ-
քէին գնաց, որ Թագաւորին դրանը առջևն
7 եղող քաղաքի հրապարակին մէջ էր։ Ո՚ւ
Մուրթքէ բոլոր իրեն պատահած բաները
անոր յայտնեց, նաև Համանին Ե՚ասկարկու-
թիւնը՝ որով Թագաւորին գանձին արծաթ
տալ խոստացեր էր Հրէաներուն համար, որ
8 զանոնք կորսընցընէ։ Եւ զանոնք կորսընցընե-
լու համար՝ Շուշանի մէջ Ե՚հրատարակուած
հրովարտակին օրինակը անոր տուաւ, որ Ես-
թերին ցուցընէ ու հասկցընէ, և անոր պա-
տուիրէ որ Թագաւորին դրանը երթայ, և
անոր աղաչէ, ու անոր առջևը իր ազգին
9 համար աղաչանք խնդրէ։ Եւ Հաթաք դնաց
ու Մուրթքէին խօսքերը Եսթերին պատմեց։
10 Ո՚ւ Եսթեր Հաթաքին հետ խօսեցաւ, ու
հրամայեց Ե՚ր Մուրթքէին այսպէս պատասխան տանի.
11 Թագաւորին բոլոր ծառաները, ու Թագաւո-
րին գաւառներուն ժողովուրդները գիտեն դի-
տեն, որ մէկ երկիք կամ կնիկ մտեղ մը թէ որ
չկանչուած՝ Թագաւորին ներքին դաւիթը
մտնէ, Ե՚զանիկա մեռցընելու համար մէկ օրէնք
մը կայ. ու անիկա միայն կ՚ապրի՝ Ե՚որուն որ
Թագաւորը էր ոսկի գաւազանը կ՚երկընցընէ.
և հիմա երեսուն օր է որ ես Թագաւորին
12 գրովը մտնելու կանչուած չեմ։ Ո՚ւ Եսթերին
13 խօսքերը Մուրթքէին պատմեցին։ Եւ Մուրթ-

1 Մարդքէ ու Հրեաները մեծ սուգի մէջ կը մտնեն։ 4 Եսթեր
աս բանը լսելով Մուրթքէին մտեղ կը խրկէ. ան ալ պատաս-
ան կ՚ինդրէ, ու զանիկա կը խրատէ որ Թագաւորէն ազա-
տութիւն խնդրէ իր ազգին համար։ 10 Եսթեր իր անկարող

Ե՚կզ · գ · 13։ Գործ · ժգ · 20, 21։
• Ե՚ստ · գրուխ
Ե՚ս · ը · 2 · 8։
Ե՚ս · խա · 42։
ԳԼ · է · 6։
† Ե՚ստ · կը տրուի,
ԳԼ · ը · 9։
ԳԼ · ա · 22 · բ · 9։
գ Թագ · խա · 8։
ԳԼ · ը · 8 · 10։
ԳԼ · ը · 10։
‡ ԳԼ · ը · 12 · եւ։
ԳԼ · ը · 11։
ԳԼ · ը · 13 · 14։
Ե՚ստ · օրինակը
‖ Ե՚ստ · արուեցաւ։
§ Տես գԼ · ը · 15։ Ա՚-
ասակ · խթ · 2։
—
ա բ Թագ · ա · 11։
Ց Ես · է · 6։ Եզէկ ·
խէ · 30։
Դան · խէ · 34։
Ե՚ստ · գաւառ
Ե՚ս · Ծը · 5։ Դան · թ · 3։
Ե ԳԼ · գ · 9։
ԳԼ · գ · 14, 15։
է ԳԼ · է · 1։
Դան · բ · 9։
ԳԼ · է · 2։ ը · 4։

քէ ըսաւ որ Եսթերին յուղէ պատասխան տա-
նին. Դուն մի կարծեր որ թագաւորին տունը
ըլլալովդ՝ բոլոր Հրէաներէն դուն միայն պի-
14 տի ազատիս։ Վասն զի ա՛ս ժամանակիս մէջ
թէ որ դուն լռես, Հրէաներուն մէկ ուրիշ
տեղէն օգնութիւն ու ազատութիւն կու գայ.
բայց դուն ու քու հօրդ տունը կը կորսուիք.
և ո՞վ գիտէ, դուն ա՛սանկ ժէկ ատե-
նի մը համար թագուհի եղար։
15 Ու Եսթեր ըսաւ որ Մուրթքէին յուղէ-
16 պատասխան տանին. Գնա դուն Շուշանի մէջ
եղող բոլոր Հրէաները ժողվէ, ու ինծի հա-
մար ծոմ պահեցէք, ու երեք գիշեր ցորեկ երեք օր
մի ուտէք ու մի խմէք. նոյնպէս ալ ես իմ
ազախիներուս ծոմ կը պահեմ, ու այնպէս
թագաւորին առջեւը կ՚երթամ, թէպէտև օրէն-
քին դէմ է. ու թէ որ մեռնիմ՝ թող մեռնիմ։
17 Ա՛ստաներ Մուրթքէ գնաց, ու ըրաւ ան ա-
մենուն համեմատ՝ որ Եսթեր իրեն պատուի-
րեր էր։

ԳԼ. Ե

1 Եսթեր իր անձը վտանգի մէջ դնելով՝ թագաւորին առջեւը
հնարէք կը գտնէ, և թագաւորը ու Համանը կոչուելի կը
հրաւիրէ։ 6 Թագաւորը կը քաջալերէ Եսթերը որ իր ազա-
չանքը զրուցէ. բայց անկա հետևեալ օրուան ուրիշ կոչուն-
քի մը կը հրաւիրէ զանոնք։ 9 Համան իր յաւակնութեան
վրայ կը հպարտանայ. բայց երբոր Մուրթքէ զանկիա չպա-
տուհէր. խիստ կը դժուարի։ 14 Ջնորհուին տուած խրատին
համեմատ Մուրթքէին համար կախաղան մը շինել կու տայ։

1 Ու եղաւ որ երրորդ օրը Եսթեր իր թա-
գաւորական զգեստները հագաւ, ու թագա-
ւորին տանը ներքին դատիճին մէջը՝ թա-
գաւորին տանը դիմացը կայնեցաւ. և թա-
գաւորը թագաւորական պալատին մէջը՝ պա-
2 լատին դրանը դիմացը իր թագաւորական
աթոռին վրայ նստեր էր։ Ու երբոր թագա-
ւորը Եսթեր թագուհին տեսաւ որ դատիճին
մէջը կը կայնէր, ի նորէ չնորհք գտաւ անոր
աչքերը, և երկաթովը իր ձեռքը եղած ոս-
կի գաւազանը Եսթերին երկրընցուց. ու Ես-
թեր մօտեցաւ ու գաւազանին ծայրին դպաւ։
3 Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Ով Եսթեր թա-
գուհի, քեզի ի՞նչ եղաւ, և ուզածդ ի՞նչ
է. մինչև թագաւորութեանը կէսը քեզի
4 արուի։ Ու Եսթեր ըսաւ, թէ որ թագաւորը
կը հաճի, այսօր թագաւորը Համանին հետ
5 իրեն ըրած կոչունքիս գայ։ Եւ թագաւորը
ըսաւ, Շուտով Համանը կանչեցէք, որ Ես-
թերին ըսածը կատարէ. ու թագաւորը Հա-
մանին հետ Եսթերին ըրած կոչունքին գնաց։
6 Ու երբոր գինի կը խմէին՝ թագաւորը Ես-
թերին ըսաւ, Ի՞նչ է քու խնդրուքդ. որ-
ու քեզի պիտի արուի. և ի՞նչ է քու ազա-
7 չանքդ. մինչև թագաւորութեանը կէսը՝ պիտի
կատարուի։ Ու Եսթեր պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, Իմ ազաչանքս ու խնդիրքս ասիկա է.
8 թէ որ թագաւորին աչքերը հնարէք գտայ,
ու թէ որ թագաւորը կը հաճի իմ խնդիրքս
տալու ու իմ ազաչանքս կատարելու, թող
թագաւորը ու Համանը ընթրիքին համար
ընելու կոչունքիս գան, ու վաղը թագաւո-
րին խօսքին պէս կ՚ընեմ։
9 Եւ Համան ան օրը զուարթ և ուրախ սրտով դուրս եկաւ. բայց երբոր Համան թա-
գաւորին դրանը մէջ Մուրթքէն տեսաւ, որ
իրեն առաջ չէր ելլեր ու իր տեղէն չէր շարժեր,
Համանին սիրտը շատ նեղացաւ Մուրթքէին
10 վրայ։ Բայց Համան ինքզինքը զսպելով իր
տունը գնաց. ու մարդ խրկեց՝ իր բարեկամ-
ները ու իր կնիկը Զերէշը կանչել տուաւ։
11 Եւ Համան պատմեց անոնց իր հարստութեանը
փառքը ու իր որդւոցը շատութիւնը, և ան
ամէն բաները, որոնցմով թագաւորը զինքը
մեծցուցեր էր, և թէ ինչպէս իշխաններուն
ու թագաւորին ծառաներէն աւելի բարձ-
12 րացուցեր էր։ Ու Համան ըսաւ, Նաև Ես-
թեր թագուհին թագաւորին հետ ինծմէ զատ
մէկը չհրաւիրեց իր ըրած կոչունքին. ու
վաղուան համար ալ ես թագաւորին հետ
13 հրաւիրեց։ Բայց ա՛ս ամէնէն բնաւ գոհ չեմ,
քանի որ Հրէայ Մուրթքէն թագաւորին գու-
14 ռը նստած կը տեսնեմ։ Եւ անոր կնիկը Զե-
րէշ ու անոր բոլոր բարեկամները անոր ըսին,
Հիսուն կանգուն բարձրութեամբ փայտ մը
թող շինուի, ու ես առտու թագաւորին
ըսէ, որ Մուրթքէն անոր վրայ կախուի. և
դուն թագաւորին հետ ուրախ սրտով կոչուն-
քը գնա։ Ու ա՛ս խօսքը Համանին հաճոյ ե-
կաւ, ու փայտը պատրաստեց։

ԳԼ. Զ

1 Ա՛ստուածոյ յիշատակաց գրքին մէջը Մուրթքէին հաւատարիմ
ծառայութիւնը կարդացուիլ կը մտածէ որ անոր փոխարէն մը
ընէ։ 4 Համան կ՚երթայ Մուրթքէն կախելու համար թագա-
ւորէն հրաման խնդրելու, սակայն անդիմադրելիօրէն թագա-
ւորին խօսքա կու տայ որ անոր պատիւ ընէ։ 12 Համան իր
անբաղդութեանը համար կը գանգատի, իսկ անոր բարեկամ-
ները անոր վերջին կորուստը կը գուշակեն։

1 Ա՛ն գիշերը թագաւորին քունը փախաւ, ու
հրամայեց որ դիւղաւածները պատմող յիշա-
տակաց գիրքը բերեն. ու թագաւորին առ-
2 ջեւը կարդացուեցաւ։ Ու գրուած գտնուե-
ցաւ որ Մուրթքէ՝ դրանը պահպանութիւն
ընող՝ թագաւորին երկու ներքինիներուն
Բիգթանին ու Թարեսին համար խնցուցեր
էր, թէ անոնք Ա՛ստուերոս թագաւորին վրայ
3 ձեռք երկընցնել ուզեր էին։ Եւ թագաւորը

ա Տես գլ. ե. 1։
բ Տես Ծն. խգ. 14։
—
գ Տես գլ. գ. 16։
դ Տես գլ. գ. 11։ զ. 4։
ե Ա՛ստ. խա. 1։
զ Գլ. գ. 11։ ը. 4։
է Մար. զ. 23։
ը Գլ. է. 2։
թ Գլ. թ. 12։
ժ Գլ. գ. 5։
ի ր Թագ. ժգ. 22։
լ Գլ. թ. 7, եւ։
խ Գլ. գ. 1։
ծ Եփր. չմատուց
կ Գլ. է. 9։
հ Գլ. զ. 4։
ձ Գլ. է. 10։
—
ղ Գլ. բ. 23։
մ Գլ. բ. 21։

ըսաւ , Ասոր փոխարէն ի՞նչ պատիւ կամ մեծութիւն տրուեցաւ Մուրթքէին. ու թագաւորին ծառայութիւն ընող պատանիները ըսին ,
4 Անոր բան մը չեղաւ : Եւ թագաւորը ըսաւ , Գաւիթը ո՞վ կայ . (ու Համան թագաւորին պալատին դուրսի գաւիթը եկեր էր , թագաւորին խօսելու , որ Մուրթքէն կախ ան փայտին վրայ , որ ինքը անոր համար պատրաստեր էր .)
5 Եւ թագաւորին պատանիները անոր ըսին , Ահա Համան գաւիթը կը սպասէ . ու թագաւորը ըսաւ , Թող ներս գայ :
6 Ու երբոր Համան ներս մտաւ , թագաւորը անոր ըսաւ , Ի՞նչ ընել պէտք է ան մարդուն , որուն որ թագաւորը պատիւ ընել կ՚ուզէ : Եւ Համան իր սրտին մէջ ըսաւ ,
7 Թագաւորը ինծմէ ուրիշ որո՞ւն պատիւ ընել պիտի ուզէ : Ու Համան ըսաւ թագաւորին , Ան մարդուն համար՝ որուն որ թագաւորը
8 պատիւ ընել կ՚ուզէ , Թագաւորին հագած թագաւորական զգեստը , ու թագաւորին հեծած ձին , ու անոր գլխուն դրուած թագաւորական թագը բերուին .
9 Եւ զգեստը ու ձին թագաւորին խիստ պատուաւոր իշխաններէն մէկուն ձեռքը տրուի . ու հագցնեն ան մարդուն՝ որուն որ թագաւորը պատիւ ընել կ՚ուզէ . ու ձիուն վրայ հեծցընեն և քաղաքին փողոցին մէջէն անցընեն , ու առջևէն կանչեն — ըսեն , Այսպէս պիտի ըլլայ ան մարդուն , որուն որ թագաւորը պատիւ տալ
10 կ՚ուզէ : Անոնք թագաւորը Համանին ըսաւ , Շուտով բսածիդ պէս զգեստը ու ձին առ , ու թագաւորին դուռը նստող Հրէայ Մուրթքէին այնպէս ըրէ . քու բսածէդ բնաւ մէկ բան մը պակաս չըլլայ :
11 Եւ Համան զգեստը ու ձին առաւ , ու զգեցուց Մուրթքէին հագցնելով՝ զանիկա ձիուն վրայ հեծցուց , և քաղաքին փողոցէն անցուց , ու առջևէն կը կանչէր , Այսպէս պիտի ըլլայ ան մարդուն , որուն որ թագաւորը պատիւ
12 տալ կ՚ուզէ : Եւ Մուրթքէ թագաւորին դուռը դարձաւ . բայց Համան տրտում ու գլուխը ծածկած՝ շտապով իր տունը քաշուեցաւ :
13 Եւ Համան իր կնկանը Զերեսին ու բոլոր բարեկամներուն պատմեց ամէն ինչ որ իր գլուխը եկած էր . և անոր խնամուններն ու անոր կնիկը Զերես անոր ըսին , Թէ որ Մուրթքէն՝ (որուն առջևը դուն կրնալու սկսար ,) Հրէից ազգէն է , դուն անոր պիտի չյաղթես , հապա անոր առջևը անշուշտ պիտի կրնաս :
14 Եւ անոնք դեռ անոր հետ կը խօսէին , թագաւորին ներքինիները հասան , որ Համանը շտապով Եսթերին պատրաստած կոչունքին տանին :

ԳԼ . Է

1 Եսթեր՝ թագուհին ու Համանին կոչունք ըրած առնը՝ իր կեանքը ու իր ազգին կեանքը շնորհել կը խնդրէ . 8 Համանին համար կը գանգատի : 7 Թագաւորը իր բարկութեանը վրէ՛ լսելով որ Համան կախաղան մը շիներ է Մուրթքէին համար , կը հրամայէ որ զանիկա անոր վրայ կախեն :

1 Եւ թագաւորը Համանին հետ Եսթեր թագուհիին գովը †կոչունքի գնաց :
2 Ու թագաւորը երկրորդ օրն ալ ըզինի խմելու առնր Եսթերին ըսաւ , Ով Եսթեր թագուհի , ի՞նչ է քու խնդրուքդ . ու՞ր , ու քեզի պիտի տրուի . և ի՞նչ է քու աղաչանքդ . մինչև թագաւորութեանը կէսը՝ պիտի կատարուի :
3 Ու Եսթեր թագուհին պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Թէ որ քու առջևդ շնորհք գտայ , ով թագաւոր , ու թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ , խնդրուքոս իմ հոգիս՝ ու ազգս իմ քովս թող տրուին .
4 չանքոս իմ ազգս ինծի տրուի . վասն զի թէ ես և թէ իմ ազգս կոտրուելու , մեռնելու ու բնաջինջ ըլլալու †ծախուեցանք . ու թէ որ ծառայ ու աղախին ըլլալու ծախուէինք , բան մը չէի խօսեր . թէպէտ և թշնամին թագաւորին *նշաւ չէր կրնար հատուցանել :
5 Եւ Ասուերոս թագաւորը խօսեցաւ , ու Եսթեր թագուհիին ըսաւ , Ո՞վ է անիկա , և ո՞ր է անիկա , որ սա բանը ընելու հանձակեցաւ :
6 Ու Եսթեր ըսաւ , Հակառակորդը ու թշնամին սա չար Համանն է . ու Համան թագաւորին ու թագուհիին երեսէն խիստ վախցաւ :
7 Եւ թագաւորը զինի խմելէն բարկութեամբ ելաւ , պալատին պարտէզը գնաց . բայց Համան հոն մնաց , որ իր անձին համար Եսթեր թագուհիին աղաչէ . վասն զի տեսաւ որ իր վրայ չարիքը հասած է թագաւորէն :
8 Ու թագաւորը երբոր պալատին պարտէզէն կոչունքին տեղեակը դարձաւ , Համան Եսթերին եղած †բազմոցին վրայ ինկած էր . ու թագաւորը ըսաւ , Մինչ ես իմ տանս մէջ իմ քովս թագուհի՞ն ալ պիտի բռնադատէ . սա խօսքը թագաւորին բերնէն ելածին պէս †Համանին երեսը ծածկեցին :
9 Ու Եսթեր թագուհին պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Թէ որ քու առջևդ շնորհք գտայ , ով թագաւոր , ու թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ , խնդրուքոս իմ հոգիս՝ ու ազգս իմ քովս թող տրուին . վասն զի մենք ենք ծախուեցանք , ես և իմ ազգս , որ կոտորուելու , մեռնելու ու բնաջինջ ըլլալու . ու թէ որ ծառայ ու աղախին ըլլալու ծախուէինք , բան մը չէի խօսեր . թէպէտ և թշնամին թագաւորին *նշաւ չէր կրնար հատուցանել :
10 Եւ Ասուերոս թագաւորը խօսեցաւ , ու Եսթեր թագուհիին ըսաւ , Ո՞վ է անիկա , և ո՞ր է անիկա , որ սա բանը ընելու հանձակեցաւ : Ու Եսթեր ըսաւ , Հակառակորդը ու թշնամին սա չար Համանն է . ու Համան թագաւորին ու թագուհիին երեսէն խիստ վախցաւ :
7 Եւ թագաւորը զինի խմելէն բարկութեամբ ելաւ , պալատին պարտէզը գնաց . բայց Համան հոն մնաց , որ իր անձին համար Եսթեր թագուհիին աղաչէ . վասն զի տեսաւ որ իր վրայ չարիքը հասած է թագաւորէն :
8 Ու թագաւորը երբոր պալատին պարտէզէն կոչունքին տեղեակը դարձաւ , Համան Եսթերին եղած †բազմոցին վրայ ինկած էր . ու թագաւորը ըսաւ , Մինչ ես իմ տանս մէջ իմ քովս թագուհի՞ն ալ պիտի բռնադատէ . սա խօսքը թագաւորին բերնէն ելածին պէս †Համանին երեսը ծածկեցին :
9 Ու Եսթեր թագուհին պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Թէ որ քու առջևդ շնորհք գտայ , ով թագաւոր , ու թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ , խնդրուքոս իմ հոգիս՝ ու ազգս իմ քովս թող տրուին . վասն զի մենք ենք ծախուեցանք , ես և իմ ազգս , որ կոտորուելու , մեռնելու ու բնաջինջ ըլլալու . ու թէ որ ծառայ ու աղախին ըլլալու ծախուէինք , բան մը չէի խօսեր . թէպէտ և թշնամին թագաւորին *նշաւ չէր կրնար հատուցանել :

ֆ Տես գլ . է . 1 :
† Գլ . է . 14 :
‡ գ Թագ . ա . 33 :
ֆ Ծն . խա . 43 :

• Կամ մեկը կը կանչէր .
‡ բ Թագ . ժէ . 30 :
Երեմ . ժգ . 3 , 4 :

ֆ բ Մն . իզ . 20 :
ֆ Գէ . է . 8 :

† Եբր . խմելու

ֆ Գէ . է . 6 :
ֆ Գէ . գ . 9 : գ . 7 :
‡ Գէ . ա . 6 :
† Յոբ . թ . 24 :

‡ Գէ . ա . 10 :
ֆ Գէ . է . 14 : Սաղ . է . 16 : Առակ . ժա . 5 , 6 :

‡ Եբր . խօսող
ֆ Դան . գ . 24 : Սաղ . լէ . 35 , 36 :

ԳԼ· Ը

1 Մաւրթաքէ կը յառաջանայ։ 3 Եսթեր կը խնդրէ որ Համանին գրած նամակները խափանուին։ 7 Ասուերոս Թագաւորին կը հնարէ Հրեաներուն որ իրենց անձերը պաշտպանեն։ 15 Մաւրթաքէին պատիւը, ու Հրէից ուրախութիւնը։

1 Ան օրը Ասուերոս թագաւորը Հրէից թըշ-
նամիին Համանին տունը եսթեր թագուհիին
պարգեւեց. ու Մաւրթ.քէ թագաւորին առ-
ջեւը եկաւ, վասն զի եսթեր [1]յայտ-
2 ներ էր թէ [2]անիկա իրեն հիչ [3]էր։ Եւ
թագաւորը առաւ [4]իր մատանին՝ որ Համա-
նէին հաներ էր, ու զանիկա Մաւրթ.քէին տը-
ւաւ, ու եսթեր Համանին տանը վրայ դրաւ
Մաւրթ.քէն։
3 Ու եսթեր նորէն թագաւորին առջեւը խօ-
սեցաւ, ու անոր առջեւը լինկաւ, և լալով
անոր աղաչեց որ Ագագացի Համանին չարու-
թիւնը՝ ու Հրէից դէմ անոր հնարած հնար-
4 քը խափանէ։ Եւ [5]թագաւորը ոսկի գաւա-
զանը եսթերին երկինցուց. ու եսթեր եղաւ
5 ու թագաւորին առջեւը կայնեցաւ, ու ըսաւ,
թէ որ թագաւորին հաճոյ կ'երեւնայ, ու ես
քու աչքերուդ հնարքը գէշ, ու թէ որ ա-
րքունի թագաւորին առջեւը ուղիղ կ'երեւնայ,
ու ես քու աչքերուդ հաճոյ եմ, թող գրուի
որ Ագագացի Ամմադաթային որդւոյն Համա-
նէին հնարքը՝ որոնք թագաւորին բոլոր գա-
ւառներուն մէջը եղող Հրէաները կորսընցը-
նելու համար անոր գրած հրովարտակները
6 խափանեն։ վասն զի [6]ի՞նչ ժողովուրդս վը-
րայ գալու չարիքը [7]ինչպէս կրնամ տեսնել.
իմ ազգականներուս կորուստը [8]ինչպէս կըր-
նամ տեսնել։
7 Եւ Ասուերոս թագաւորը եսթեր թագու-
հիին ու Հրէայ Մաւրթ.քէին ըսաւ, Ահա [9]Հա-
մանին տունը եսթերին պարգեւեցի. ու զա-
նիկա փայտի վրայ կախեցին՝ Հրէից վրայ
8 ձեռք երկընցնելուն համար։ Եւ դուք Հր-
էից համար ձեզի հաճոյ երեցածը թագա-
ւորին անունովը գրեցէք, ու թագաւորին
մատանիովը կնքեցէք. վասն զի թագաւորին
անունովը գրուած՝ ու թագաւորին մատա-
նիովը կնքուած հրովարտակը [10]չխափանուիր։
9 Եւ անատեներորդ ամսուն՝ այսինքն Սի-
վան ամսուն քսանուերեքերորդ [11]օրը [12]թագա-
ւորին դպրագիրները կանչուեցան, ու Հրէա-
ներուն, ու [13]Հնդկաստանէն մինչև Եթիոպիա
եղող գաւառներուն՝ հարիւր քսանուեօթը
գաւառաց նախարարներուն և կուսակալնե-
րուն ու իշխաններուն, [14]ամէն գաւառին իր
գրովը, ու ամէն ազգին իր լեզուովը, ու
Հրէաներուն իրենց գրովը ու լեզուովը գրուե-
ցաւ՝ Մաւրթ.քէին բոլոր հրամայածին պէս։
10 [15]Եւ Ասուերոս թագաւորին անունովը գրեց ու
թագաւորին մատանիովը կնքեց, և ձիերու,
նժոյգներու, ու մատակ ձիերու քուռակ չո-
բիներու վրայ հեծած սուրհանդակներով հրո-
11 վարտակներ խրկեց, որոնցմով թագաւորը
ամէն քաղաքներու Հրէաներուն հրաման
տուաւ որ ժողովուին, ու իրենց կեանքը պաշտ-
պանեն, և իրենց վրայ յարձակող ազգին ու
գաւառին բոլոր մարդիկը, տղաքներն ու կիւ-
ներն կատորեն, սպաննեն ու կորսընցնեն,
12 և [16]անոնց ունեցածը յափշտակեն [17]Մէկ օրուան
մէջ՝ Ասուերոս թագաւորին բոլոր գաւառնե-
րուն մէջը, երկոտասաներորդ ամսուն՝ այս-
ինքն Ադար ամսուն երեքտասաներորդ [18]ը։
13 [19]Հրովարտակին պատուէրը աս էր՝ որ հրա-
մանը ամէն մէկ գաւառին մէջը հրատարա-
կուի, ու ամէն ժողովուրդներուն բացատ-
րուի, որ Հրէաները նոյն օրը իրենց թշնամի-
ներէն վրէժ առնելու պատրաստ ըլլան։
14 Սուրհանդակները նժոյգներու -- չորիներու
վրայ հեծան, ու թագաւորին հրամանէն սաս-
տացուելով՝ արտորացին ճամբայ ելլելու. ու
հրովարտակը Շուշան մայրաքաղաքին մէջը
հրատարակուեցաւ։
15 Եւ Մաւրթ.քէ ելաւ թագաւորին առջեւէն՝
կապուտակէ ու ճերմակ բեհեզէ թագաւորա-
կան զգեստով և ոսկիէ մեծ թագով, ու բի-
սեզգէն ու ծիրանի պատմուճանով. և [20]Շու-
շան քաղաքը ուրախացաւ ու ցնծութիւն
16 ըրաւ։ Հրէաները [21]լոյս, ուրախութիւն, պըն-
17 ծութիւն ունեցան։ Եւ ամէն գա-
ւառներու մէջ ու ամէն քաղաքներու մէջ՝
ուր որ թագաւորին հրամանը ու հրովարտա-
կը կը հասնէր, Հրէաները ուրախութիւն ու
ցնծութիւն ունեցան, և կոչունքի հու ուրա-
խութեան օր [22]։ ու երկրին ժողովուրդ-
ներէն չատերը [23]Հրէայ եղան, վասն զի [24]անոնց
վրայ Հրէաներուն վախը [25]եկաւ։

ԳԼ· Թ

1 Կատարմանները Մաւրթ.քէին վախնալուն համար՝ Հրեաներուն ձեռնասու կ'ըլլան։ անոնք ալ իրենց թշնամիները։ Նաև Համանին տասը որդիները կը սպաննեն։ 12 Ասուերոս եսթերին ազաչանքովը հրաման կը շնորհէ որ մէկ օր մըն ալ կոտորած ընեն։ ու Համանին որդիները կախեն։ 20 Փուրիմին երկու օրերը սուն կը սահմանուին։

1 Ու [1]երկոտասաներորդ ամսուն՝ այսինքն Ա-
դար ամսուն երեքտասաներորդ օրը [2]թագա-
ւորին խօսքը ու հրամանը կատարուելու ժա-
մանակը հասնելով՝ ան օրը որ Հրէից թշնամի-

ա ԳԼ· բ· 7։
բ ԳԼ· գ· 10։
գ ԳԼ· դ· 11։ ե· 2։
դ ԳԼ· ե· 4։ Ղեւեմ. բ· 3։
ե ԳԼ· ա· 1։
զ ԳԼ· ա· 22։ գ· 12։
է գ Թագ· խա· 8։ ԳԼ· գ· 12։ 13։
ը Տես գԼ· բ· 10։ 15։ 16։
թ ԳԼ· գ· 13։ եւ բ· 1։
ժ ԳԼ· գ· 14։ 15։
ի Տես գԼ· գ· 15։ Ասակ· իթ· 2։
ա Եմր· 1։ Ասակ· Ժգ· 22։
բ Տես գԼ· ա· 19։ Դան· գ· 8։ 12։ 15։
գ ԳԼ· գ· 12։
դ Սաղ· ղէ· 11։
ե Ա թագ· իե· 8։ ԳԼ· իթ· 19· 22։
զ Սաղ· Ժբ· 45։
է Դն· լե· 5։ Եզ· Ժե· 16· բ Օբ· բ· 15։ Ժա· 25։ ԳԼ· ի· 1։
ը ԳԼ· բ· 12։
թ ԳԼ· գ· 13։

նները կը յուսային անոնց վրայ տիրել, նե-
հակը պատահեցաւ. վասն զի Հրէանները ի-
2 րենց թշնամիներուն վրայ տիրեցին. Ասու-
րոս Թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ
Հրէանները իրենց քաղաքներուն մէջը ժող-
վուեցան, որ իրենց չարիք ուզողներուն
վրայ ձեռք երկրնցընեն. ու ամենուն մէկը
չկրցաւ անոնց դէմ կենալ, վասն զի անոնց
վախը ամէն ժողովուրդներուն վրայ իյնկեր
3 էր: Եւ գաւառներուն բոլոր իշխանները ու
նահապարները և կուսակալները ու Թագա-
ւորին գործակալները Հրէաներուն ձեռնտու
էին. ինչու որ անոնց վրայ Մուրթքէին վա-
4 խը իյնկեր էր: Քանզի Մուրթքէ Թագաւո-
րին պալատին մէջը մեծ էր, ու անոր համ-
բաւը բոլոր գաւառները տարածուեր էր.
5 վասն զի Մուրթքէ երթալով կը մեծնար: Եւ
Հրէանները իրենց բոլոր թշնամիները սրով
մեռցուցին, ու խիստ մեծ կոտորած ըրին,
6 ու դիրենք ատողներուն իրենց ուզածին պէս
7 ըրին: Եւ Հրէանները Շուշան մայրաքաղաքին
մէջ հինգ հարիւր մարդ մեռցնելով կոտորե-
8 ցուցին. Նաև Փարսանդաթման, Դալփոնը,
9 Ասփաթան, Փորաթան, Ադալիան, Արիդա-
թան, Փարմաշթան, Արիսայիս, Արիդայիս
10 ու Վայեզաթան, Հրէից Թշնամիին Ամադա-
թայի որդւոյն Համանին տասը տղաքները
մեռցուցին. բայց աւարին ձեռք չերկրնցու-
11 ցին: Ան օրը Շուշան մայրաքաղաքին մէջ
մեռցուածներուն հաշիւը թագաւորին առջևը
եկաւ:
12 Եւ թագաւորը Եսթեր թագուհիին ըսաւ,
Հրէանները Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հինգ
հարիւր մարդ, ու Համանին տասը տղաքը
մեռցնելով կոտրընցուցին. թագաւորին միւս
գաւառներուն մէջը ինչեր ըրած պիտի ըլլան.
հիմա ի՞նչ է խնդրքդ. պիտի տրուի քեզի.
ալ ի՞նչ աղաչանք ունիս. պիտի կատարուի:
13 Ու Եսթեր ըսաւ, թէ որ թագաւորը կը հա-
ճի, Շուշանի մէջ եղող Հրէաներուն հրա-
մայէ, որ վաղն ալ ևս օրուան հրովարտա-
կին համեմատ ընեն, ու Համանին տասը տղա-
14 քը փայտի վրայ կախուին: Եւ թագաւորը
ըսաւ որ այնպէս ըլլայ. ու Շուշանի մէջ
հրամանը հրատարակուեցաւ, ու Համանին
15 տասը տղաքը կախուեցան: Եւ Շուշանի մէջ
եղող Հրէանները Ադար ամսուն չորեքտասա-
նեերորդ օրն ալ ժողվուեցան, ու Շուշանի
մէջ երեք հարիւր մարդ մեռցուցին. բայց
16 աւարին ձեռք չերկրնցուցին: Եւ թագաւո-
րին գաւառներուն մէջը եղող միւս Հրէանե-
րը ժողվուեցան, ու իրենց կեանքը պաշտ-
պանեցին, և իրենց թշնամիներէն հանգստա-
ցան, ու դիրենք ատողներէն եօթանասունհին-
գ հազար մարդ մեռցուցին. բայց աւարին
17 ձեռք չերկրնցուցին: Ադար ամսուն
երեքտասաներորդ օրը եղաւ, և անոր չորեք-
տասաներորդ օրը հանգստացան, ու զանիկա
18 կոչունքի և ուրախութեան օր ըրին: Իսկ Շու-
շանի մէջ եղող Հրէաները ան մսուն երեք-
տասաներորդ օրը ու չորեքտասաներորդ օրը
ժողվուեցան. ու անոր տասնուհինգերորդ օրը
հանգստացան, և զանիկա կոչունքի և ու-
19 րախութեան օր ըրին: Ան պատճառով գե-
ղացի Հրէաները՝ անպարիսպ գիւղաքաղաք-
ներու մէջ բնակողները Ադար ամսուն չորե-
քտասաներորդ օրը ուրախութեան, կոչունքի
ու ուրախութեան օր կ'ընեն, ու ան օրը
ամէն մարդ իր բարեկամին ընծաներ կը խրկէ:
20 Եւ Մուրթքէ սա բաները գրեց, ու Ասու-
րոս Թագաւորին ամէն գաւառներուն մէջը
մօտ ու հեռու եղող բոլոր Հրէաներուն թուղ-
21 թեր խրկեց, պատուիրելով անոնց՝ որ ամէն
տարի Ադար ամսուն չորեքտասաներորդ օրը
ու անոր հնգետասաներորդ օրը ժէ կատա-
22 րեն, (Ան օրերուն համեմատ որ Հրէաները
իրենց թշնամիներէն հանգստացան, և ան
ամսուն համեմատ որ տխրութիւնը ուրախութեան՝ ու անոնց սուգը բարի օրուան
դարձաւ,) զանոնք կոչունքի և ուրախու-
թեան օրեր ընեն, որոնց մէջ ևամէն մարդ
իր բարեկամին ընծաներ՝ ու աղքատներուն
23 պարգևներ խրկեն: Եւ Հրէաները խօսք ար-
ուին որ իրենց սկսածին պէս՝ ու Մուրթքէին
24 իրենց դրածին պէս ընեն: Վասն զի բոլոր
Հրէաներուն թշնամին Ագագացի Ամադաթայի
որդին Համան ևՀրէաները կորընչելու խոր-
հեցաւ, ու զանոնք բնաջինջ ընելու ու կոր-
սընցնելու համար փուր՝ այսինքն վիճակ ձը-
25 գեց: Բայց երբոր Եսթեր թագաւորին առ-
ջևը գնաց, նոփոորը հրովարտակով հրամայեց՝
որ Հրէից դէմ հնարած չար հնարքը
նանոր գլուխը գառնայ, և զանիկա ու անոր
26 տղաքը փայտի վրայ կախեն: Ասոր համար
ան օրերը *փուր անունէն փուրիմ բառեցան.
և ան պատճառաւ նաև Թուղթին խօսքերուն
համար՝ ու անոնց տեսած ու անոնց պատա-
27 հած բաներուն համար՝ Հրէաները որոշեցին,
ու իրենց և իրենց սերունդին ու բոլոր երկրնց
հետ միացողներուն կանոն դրին, որ ամէն
տարի ան երկու օրը՝ իրենց դրուածին ու
ատենին համեմատ անպատճառ ժե պահեն.

փ բ Թագ. խբ. 41: | առակ. գ. 18: | ն Գէ. բ. 11:
ր Գէ. բ. 11: Հմր. 16: | ը Գէ. է. 11: Ցաբ. ԺԶ. 19: իէ. 13, 14, 15: Սամ. ժ. 10: | ո բ Թագ. խա. 6, 9:
ս Սամ. հա. 13, 24: | թ Տիտ գէ. բ. 11: | շ Հմր. 2: Գէ. բ. 11:
ւ Գէ. բ. 17: | ի Գէ. է. 6: ը. 2: | ո Հմր. 10:
ր բ Թագ. գ. 1: ա Մն. ժա. 9: Ես. | | ջ Հմր. 2, Գէ. բ. 11:

ե Տիտ գէ. բ. 11: | ն Հմր. 10: Ղեհմ. բ. 10: | ա. 16:
զ Հմր. 11, 15: | ղ բ Օբ. ԺԶ. 11, 14: | ղ Գէ. գ. 6, 7: | ֆ՝ վիճակ:
է Գէ. բ. 17: | ճ Հմր. 22: Ղեհմ. բ. 10, 12: | ռ Հմր. 13, 14: Գէ. ը. 5, ևա: բ. 3, ևա: | ց Հմր. 20:
ը Հմր. 11, 15: | յ Սամ. լ. 11: | ւ Գէ. ը. 10: Սամ. | ջ Գէ. բ. 17: Եա. ԺԶ. 3, 6: Ջաք. բ. 11:

28 Եւ աս օրերը ամէն դարերու մէջ, ամէն ազ-
դատոհմի մէջ, ամէն գաւառի մէջ ու ամէն
քաղաքի մէջ յիշուելն ու պահուելն. և աս
փուրիմի օրերը Հրեից մէջէն պակաս չըլլան,
ու անոնց յիշատակը իրենց սերունդէն չվեր-
նայ։
29 Եւ ՙԱբիքեղին աղջիկը Եսթեր թագուհին
ու Հրէայ Մուրթքէն՝ փուրիմը հաստատելու
համար աս ՙերկրորդ նամակը կատարեալ իշ-
30 խանութեամբ գրեցին. Եւ Ասուերոսին թա-
գաւորութեանը Հարիւր քառասնեւհինգ գա-
ւառներուն մէջ եղող բոլոր Հրէաներուն խա-
ղաղութեան ու հաւատարմութեան խօսքե-
31 րով թուղթեր խրկեցին, որ աս փուրիմի օրե-
րը իրենց որոշ ժամանակին մէջ հաստատուն,
ինչպէս որ Մուրթքէ Հրէան ու Եսթեր թա-
գուհին անոնց պատուիրեցին, ու ինչպէս որ
Հրէաները իրենց համար ու իրենց սերունդին
համար ՙծոմապահութեան ու իրենց աղաղա-
32 կին վերաբերեալ բանները հաստատեցին։ Այս-

պէս Եսթերին հրամանը աս փուրիմին *պահ-
պանութիւնը հաստատեց, ու գրքի մէջ գրը-
ուեցաւ։

ԳԼ· Ժ

1 Ասուերոսին մեծութիւնը։ 3 Մուրթքէին յառաջանալը։

1 Եւ Ասուերոս թագաւորը ցամաք երկիրնե-
րու վրայ ու ՙծովու կղզիներուն վրայ հարկ
2 ձգեց։ Եւ անոր քաջութեանը բոլոր գործ-
քերը ու զօրութիւնը, և Մուրթքէին մեծու-
թեանը փաստը՝ ՚որով թագաւորը զանիկա
մեծցուց, ահա Մարաց ու Պարսից թագա-
ւորներուն ժամանակագրութեանը գրքին մէջ
3 գրուած է։ Վասն զի Մուրթքէ Հրէան ՚Ասու-
երոս թագաւորին երկրորդն էր, ու Հրէա-
ներուն մէջը մեծ՝ ու իր եղբայրներուն բազ-
մութեանը հաճոյ էր. ՚իր ազգին ապէկու-
թիւնը կը փնտռէր, և իր բոլոր սերունդին
խաղաղութեանը ՙբարիբարեաւ բաները կը խօսէր։

ԳԻՐՔ ՅՈՒԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յոբին բարեպաշտութիւնը, հարստութիւնը ու իր որդւոցը
համար ունեցած հոգը։ 6 Սատանան Աստուծոյ ապլիք կը
ներկայանայ, ու Յոբին համար չարախօսութիւն ընելով՝ զա-
նիկա փորձելու հրաման կ'առնէ։ 13 Յոբ իր սատկուածոցը
ու իր որդւոցը կորսուած ըլլալով՝ իր պատուհասին մէջ
Տէրը կ'օրհնէ։

1 †Հաւս երկրին մէջ ՙՅոբ անունով մարդ մը
կար. ու ան մարդը ՚կատարեալ ու արդար
և ՚աստուածավախ էր, ու չարութենէ հեռ կը
2 քաշուէր։ Եւ անոր եօթը տղայ ու երեք աղ-
3 ջիկ ծնաւ։ Ու անոր սատկուածքը՝ եօթը հա-
զար ոչխար, ու երեք հազար ուղտ, և հինգ
հարիւր զոյգ եզ, ու հինգ հարիւր մատակ
էշ էր, ու խիստ շատ ծառաներ ունէր. և ան
մարդը բոլոր արեւելցիներէն մեծ էր։
4 Ու անոր տղաքը կ'երթային, ու ամէն մէկը
իր օրը տուներնին հայկերոյթ կ'ընէին, և
մէյդ խրկելով երեք քոյրերնին կը հրաւի-
5 րէին, որ իրենց հետ ուտեն ու խմեն։ Ու
երբոր հայկերոյթին օրերը կը լմննար, Յոբ
‡կանչել կու տար՝ զանոնք ու կը սրբէր. և

առտուանց կ'ելլէր՝ անոնց ամենուն թուովը
ՙողջակէզներ կը մատուցանէր. որովհետև
կ'ըսէր Յոբ, կարելի է որ տղաքս մեղք գոր-
ծեցեր, ու սրտերնուն մէջ ՚Աստուծոյ հայհո-
յեցեր. միշտ այսպէս կ'ընէր Յոբ։
6 Ապրդ ՙմէկ օր մէ ՚Աստուծոյ որդիքը գա-
ցին Տէրոջը առջեւը կայնելու, ու ՚Սատանան
7 ալ գնաց անոնց մէջը. Եւ Տէրը ըսաւ Սա-
տանայինն, Ուսկի՞ կու գաս. ու Սատանան
պատասխան տուաւ Տէրոջը ու ըսաւ, ՚երկրի
8 վրայ շրջելէն ու անոր մէջը պտըտելէն։ Եւ
Տէրը ըսաւ Սատանայինն, ՚Իմ Յոբ ծառայիս
ալ կ'ուշադրութիւն ըրիր, որ երկրի վրայ
անոր պէս ՚կատարեալ և արդար, աստուա-
ծավախ ու չարութենէ հեռ քաշուող մարդ
9 չկայ։ Ու Սատանան պատասխան տուաւ Տէ-
րոջը ու ըսաւ, Միթէ Յոբ ‖ձրի՞ կը պաշտէ
10 զԱստուած։" ՙՉէ՞ որ դուն անոր ու անոր տա-
նը և անոր ամէն ունեցածներուն բոլորտիքը
ցանկով պատեցիր, ՚անոր ձեռացը գործքերը
օրհնեցիր, ու անոր տասդուածքը երկրի վրայ
11 շատցաւ։ ՚Բայց հիմա ձեռքդ երկնցուր, ու

† Տես Ծն· իբ· 20· 21։
‡ Եբր· կը խրկէր
ՙ Ծն· ը· 20· ԳԼ· իբ· 8։
՚ գ Թագ· իա· 10· 13։
՛ ԳԼ· բ· 1։
՝ գ Թագ· իբ· 19։ ԳԼ· լը· 7։
՞ ա Մն· իա· 1։ Յայտ· ժբ· 9· 10։
՟ ԳԼ· բ· 2։ Մտաս· ժբ· 43։ ա Պետ· ե· 8։
ՠ ԳԼ· բ· 3։
ա Հմր· 1։
‖ Եբր· ձրի կը վախ-
Նայ Աստուծմ·
՚ Սալ· ԼԲ· 7։ Ես· ե· 2։
՛ Սալ· ծիբ· 1· 2։ Առակ· ժ· 22։
՝ ԳԼ· բ· 5։ ժք· 21։

՞ ԳԼ· բ· 15։
՟ Տես· գԼ· ը· 10։ Հմր· 20։
ՠ ԳԼ· ա· 1։
ա ԳԼ· գ· 3· 16։
՚ Եբր· բանները —
՛ Ծն· ժ· 5։ Սալ· հբ· 10։ Ես· խգ· 15։
՝ ԳԼ· բ· 15։ իմ· 4։
՞ Ծն· խա· 40։ բՄն· իը· 7։
՟ Նվեմ· բ· 10· Սալ· ծիբ· 8· 9։ —
ՠ Տես Ծն· իը· 20· 21։
ա Եսթ· ժգ· 14։ Ցաք· ե· 11։
՚ Ծն· գ· 9· ժե· 1։ ԳԼ· բ· 5։
՛ Առակ· ը· 13· ժԼ· 6։

անոր ամէն ունեցածին դպչէ , — պէտ պէտ-
12 թէ ինչպէս Աբեղի դէմ պիտի հայհոյէ : Եւ
Տէրը ըսաւ Սատանային , Ահա անոր ամէն
ունեցածը քու ձեռքդ է — միայն թէ
իրեն վրայ ձեռք չերկլնցընես : Ան ժամանա-
կը Սատանան Տէրոջը առջևէն ելաւ :
13 Ու եղաւ որ օր մը Յանոր տղաքը ու աղ-
ջիկները իրենց մեծ եղբօրը տանը մէջ կ՚ու-
14 տէին ու գինի կը խմէին : Ու մէկ պատգա-
մաբերը մը եկաւ Յոբին ու ըսաւ , Երբոր ե-
զնները կը հերկէին ու մատակ էշերը անոնց քո-
15 վը կ՚արածուէին , Սաբայեցիք յարձակեցան
ու զանոնք առին , ու ծառաները սուրի բեր-
նէ անցուցին . և միայն ես ազատեցայ — է՛ն-
16 որ քեզի պատմեմ : Երբոր անիկա տակաւին
կը խօսէր , — ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ , Ե-
կինքէն Աստուծոյ կրակը լջաւ , ու հօտերը
ու ծառաները այրեց ու զանոնք ապառնց .
և միայն ես ազատեցայ — է՛ն որ քեզի պատ-
17 մեմ : Երբոր անիկա տակաւին կը խօսէր , —ուրիշ
մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ , Քաղդէացիք երեք
դունդի բաժնուած՝ ուղտերուն վրայ յարձա-
կեցան և զանոնք առին , ու ծառաները սուրի
բերնէ անցուցին . և միայն ես ազատեցայ —
18 է՛ն որ քեզի պատմեմ : Երբոր անիկա տա-
կաւին կը խօսէր , —ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ ,
Որ տունն Հազաբդ ու աղջիկներդ իրենց մեծ
եղբօրը տանը մէջ կ՚ուտէին ու գինի կը խը-
19 մէին , Ահա անապատէն անգին կողմէն մեծ
հով մը եկաւ , ու տանը չորս կողմը —ինկաւ
զարկաւ , որ տղոցը վրան փլաւ , ու անոնք
մեռան . և միայն ես ազատեցայ — է՛ն որ
քեզի պատմեմ :
20 Անատանը Յոբ ելաւ , Ի՛ր պատմուճանը
պատռեց և գլխուն մազերը կարեց , ու Ի՛նկ-
21 աւնը երկրպագութիւն ըրաւ , Ու
ըսաւ , Մօրս արգանդէն մերկ ելայ , ու հոն
մերկ պիտի դառնամ . Տէրը Ի՛ուաւ ու Տէ-
րը Ի՛առաւ , Ի՛որհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը :
22 Ի՛Այս ամենուն մէջ Յոբ չմեղանչեց , ու Աստու-
ծոյ անպատշաճութիւն չտուաւ :

ԳԼ · Բ

1 Սատանան նորէն Աստուծոյ առջևը ներկայանալով՝ երկրորդ անգամ հրաման կ՚առնէ որ Յոբը փորձէ : 7 Զարհուրելի պա-
տիներով զանիկա կը զարնէ : 9 Յոբ իր կնիկը կը յանդիմանէ , երբոր կը տեսնէ որ անիկա նկուղ է դիմելը որ պնա-
ռատած անիծէ : 11 Յոբին երեք բարեկամները լսելնեամբ յուսակից կ՚ընեան անոր :

1 Եւ ՚ուրիշ օր մը Աստուծոյ որդիները գային
Տէրոջը առջևը կայնելու , ու Սատանան ալ

1 Ի՛ոբ · բ · 21 : Պատ-
պ · 13 · 14 :
2 Դն · ժպ · 6 :
3 Ժող · իթ · 12 :
Ե՛մր · 4 · 13 :
Դն · լբ · 29 : Եզր ·
թ · 3 :
4 ա Պետ · է · 6 :
5 Պատ · իթ · 17 :
Ժող · է · 15 : ա Տիմ·
պ · 7 :
6 Ժող · է · 19 : Յակ ·
ա · 17 :
7 Պատ · ի · 15 :
8 Եփես · է · 20 : ա
Թես · է · 18 :
9 Գէ · բ · 10 :
—
10 Գէ · ա · 6 :
11 Գէ · ա · 7 :
12 Գէ · ա · 1 · 8 :
13 Գէ · իէ · 5 · 6 :
14 Գէ · թ · 17 :
15 Գէ · ա · 11 :

անոր ամէն ունեցածին դպչէ , — պէտ պէտ-
12 թէ ինչպէս Աբեղի դէմ պիտի հայհոյէ : Եւ
Տէրը ըսաւ Սատանային , Ահա անոր ամէն
ունեցածը քու ձեռքդ է — միայն թէ
իրեն վրայ ձեռք չերկլնցընես : Ան ժամանա-
կը Սատանան Տէրոջը առջևէն ելաւ :
13 Ու եղաւ որ օր մը Յանոր տղաքը ու աղ-
ջիկները իրենց մեծ եղբօրը տանը մէջ կ՚ու-
14 տէին ու գինի կը խմէին : Ու մէկ պատգա-
մաբերը մը եկաւ Յոբին ու ըսաւ , Երբոր ե-
զնները կը հերկէին ու մատակ էշերը անոնց քո-
15 վը կ՚արածուէին , Սաբայեցիք յարձակեցան
ու զանոնք առին , ու ծառաները սուրի բե-
րնէ անցուցին . և միայն ես ազատեցայ —
16 է՛ն որ քեզի պատմեմ : Երբոր անիկա տակաւին
կը խօսէր , —ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ , Ե-
կինքէն Աստուծոյ կրակը լջաւ , ու հօտերը
ու ծառաները այրեց ու զանոնք ապառնց .
և միայն ես ազատեցայ — է՛ն որ քեզի պատ-
17 մեմ : Երբոր անիկա տակաւին կը խօսէր , —ուրիշ
մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ , Քաղդէացիք երեք
դունդի բաժնուած՝ ուղտերուն վրայ յարձա-
կեցան և զանոնք առին , ու ծառաները սուրի
բերնէ անցուցին . և միայն ես ազատեցայ —
18 է՛ն որ քեզի պատմեմ : Երբոր անիկա տա-
կաւին կը խօսէր , —ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ ,
Որ տունն Հազաբդ ու աղջիկներդ իրենց մեծ
եղբօրը տանը մէջ կ՚ուտէին ու գինի կը խը-
19 մէին , Ահա անապատէն անգին կողմէն մեծ
հով մը եկաւ , ու տանը չորս կողմը —ինկաւ
զարկաւ , որ տղոցը վրան փլաւ , ու անոնք
մեռան . և միայն ես ազատեցայ — է՛ն որ
քեզի պատմեմ :
20 Անատանը Յոբ ելաւ , Ի՛ր պատմուճանը
պատռեց և գլխուն մազերը կարեց , ու Ի՛նկ-
21 աւնը երկրպագութիւն ըրաւ , Ու
ըսաւ , Մօրս արգանդէն մերկ ելայ , ու հոն
մերկ պիտի դառնամ . Տէրը Ի՛ուաւ ու Տէ-
րը Ի՛առաւ , Ի՛որհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը :
22 Ի՛Այս ամենուն մէջ Յոբ չմեղանչեց , ու Աստու-
ծոյ անպատշաճութիւն չտուաւ :

ԳԼ · Գ

1 Յոբ իր ծննդեան օրը կ՚անիծէ : 13 Պահուան հանգստու-

1 Ի՛ոբ · ժթ · 20 :
2 Գէ · ա · 12 :
Եփ · ա · 6 :
3 բ Թագ · ժպ · 19 :
Գէ · իբ · 6 : Եզեկ ·
իե · 30 : Պատժ · 21 :
4 Գէ · իա · 15 :
5 Ե՛մր · 3 :
6 Գէ · ա · 21 : Ե՛ր ·
ատմ · ժբ · 12 :
Յակ · է · 10 · 11 :
7 Գէ · ա · 22 :
8 Սալ · լթ · 1 :
9 Աստ · ժէ · 17 :
10 Դն · լգ · 11 : Ե-
ղեմ · իթ · 7 :
11 Կա՛ Սամկ՚ն · ա՛ն
Ծն · իե · 2 :
12 Գէ · իբ · 10 : Ե՛ր ·
ատմ · ժբ · 15 :
13 Ղեւտ · թ · 1 : Ռզ ·
բ · 10 : Եզեկ · իե · 30 :
14 Ծն · ծ · 10 :
—

Թիւնը։ 20 Յոբ իր նեղութեանը պատճառով իր կեանքէն կը գանգատի։

1 Անկէ ետեւ Յոբ իր բերանը բացաւ ու իր
2 օրը անիծեց։ Եւ Յոբ *խօսելով ու ըսաւ,
3 †Կորսուի՛ն օրը որ ես ծնայ,
Ու այն գիշերը՝ որ ըսին թէ Արու զաւակ մը †ծնաւ։
4 Անի՛ն օրը խաւար ըլլայ,
Ու Աստուած չհետաքրքրուի զանիկա վերէն,
Ու երկնքի լոյս չծագի անոր վրայ։
5 Խաւարը ու ‡մահուան չուքը ‡ներկեց սեպհականեն՝ զանիկա.
Ամպը ծածկէ զանիկա.
Օրուան մթութիւնը վախցնէ զանիկա։
6 Այն գիշերը մառախուղը պաշարէ.
Անիկա տարուան օրերուն ||հետ չհաշուուի,
Ու ամիսներուն մէջ չհամրուի։
7 Ահա այն գիշերը թող անյղի մնայ,
Ու անոր մէջ ուրախութեան ձայն չմտնէ։
8 Թող անիծեն զանիկա †օրը անիծողները
Որոնք պատրաստ են §վիշապը արթնցնելու։
9 Անոր գիշերուան աստղերը աղօտանան.
Լոյսին սպասէ ու չտեսնէ.
Ու †արշալոյսին ‡ճառագայթները չտեսնէ.
10 Վասն զի իմ *ծոց արգանդին դուռները չդոցեց,
Ու տառապանքը աչքերէս չծածկեց։
11 †Ինչո՞ւ համար *ծոց արգանդէն չմեռայ,
Ու որովայնէն ելածիս պէս չկորսուեցայ։
12 Ինչո՞ւ ծունկերը ընդունեցին զիս,
Ու ինչո՞ւ ծիծ ‖‖ ըմբէ որ ես ծծեմ։
13 Ինչու որ հիմա պառկած կը հանդչէի ու կը քնանայի.
Անի՛ն ժամանակը հանգստացած կ'ըլլայի՝
14 Իրենց համար †աւերակներ չինող
Երկրի թագաւորներուն ու խորհրդականներուն հետ,
15 Կամ ոսկի ունեցող իշխաններուն հետ՝
Որոնք տուներնին արծաթով կը լեցընեն.
16 Կամ թէ †գաղտուկ վիժածի մը պէս կ'ոչնչանայի
Անի՛ն երախաներուն պէս՝ որոնք երբէք լոյս չտեսան։
17 Հոն չարերը դադրե՛ն կը դադարին,
Եւ հոն ուժէ ընկածները կը հանգստանան։
18 Նմանապէս բանտարկեալները հաւ կը հանդչին,
Ա՛լ չեն լսեր †հարկապահանջին ձայնը։
19 Պզտիկը ու մեծը հոն են.
Ծառան ալ իր տիրոջմէն ազատ է։
20 †Ինչո՞ւ համար թշուառութեան մէջ եղողին լոյս՝
Ու †դառնահոգիներուն կեանք տրուի,
21 Որոնք *մահուան կը սպասեն, ու անիկա չգայ,
Ու †գանձերէն աւելի զանիկա կը փնտռեն.
22 Գերեզմանը գտած ժամանակնին
Խիստ ուրախ կ'ըլլան ու կը ցնծան.
23 Անանկ մարդու մը՝ որուն ճամբան գոցուած է,
†Ու Աստուած արգիլեր է զանիկա ամէն կողմէն։
24 Որովհետեւ կերակուր ուտելէս առաջ իմ հեծծումբիս կուգայ,
Ու իմ ազաղակներս չուրերու պէս կը հոսին։
25 Վասն զի ի՛նչ բանէ որ շատ կը վախնայի, անիկա ինծի հանդիպեցաւ,
Եւ ի՛նչ բանէ որ երկիւղ ունէի, անիկա ինծի հասաւ։
26 Ոչ խաղաղութիւն ունիմ, ոչ հանդստութիւն
Եւ ոչ հանգստութիւն. բայց թշուառութիւնը կու գայ։

ԳԼ. Գ

1 Եղիփազ կը յանդիմանէ Յոբը իբրև ամբարիշտ մէկ մը։ † Կ'իմացընէ թէ Աստուծոյ դատաստաններն արդարներուն համար չէն, հապա չարերուն համար։ 12 Կը պատմէ իր գտնուրդի տեսիլքը, որով առիթ տուաւ Յոբին՝ կը յանդիմանուելէ։

1 Անատեներ Եղիփազ Թեմանացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Միտք դիր արդեօք՝ թէ որ սկսինք քեզի խօսիլ.
Բայց ո՛վ կրնայ զինքը զսպել որ չխօսի։
3 Ահա դուն շատերուն խրատ տուիր,
Ու †ուժգար ձեռքերը զօրացուցիր։
4 Քու խօսքերդ սահելու վրայ եղողը հաստատեցին,
Ու դուն †ակարացած ծունկերը †կազդուրեցիր.
5 Բայց հիմա ‖‖ իջաւ քեզի պատահեցաւ ու դժուարեցար.
Քեզի դպաւ ու բոլորովին չփոթեցար։
6 Միթէ †† աստուածապաշտութիւնդ քու †յոյսդ չէ՞,
Ու ճամբաներուդ ուղղութիւնը՝ քու ակնկալութիւնդ։
7 Արի՛, միտքդ բեր, †ո՞վ անմեղը կորսուեցաւ,
Եւ ո՞ւր տեղ արդարները բնաջինջ եղան։
8 Ինչպէս որ տեսայ, †անօրէնութիւն հերկողները

---

* Եբր. պատասխանեց։
= Գլ. ժ. 18։ 19։ Եբեմ. ԻԵ. 10։ ի. 14։
† Եբր. արգանդի մէջ գոյացաւ։
‡ Գլ. ժ. 21։ 22։ ԺԷ. 16։ իբ. 3։ Սոպ. իգ. 4։ իդ. 19։ ՃԼ. 10։ 14։ Եբեմ. ԺԷ. 16։ Ամոս. ե. 8։
‡ Կամ պզտիկն ու մեծը հոն են.
‖ Կամ մէջը չտրտմած նայ։
§ Տես Եբեմ. Թ. 17, 18։
§ Եբր. Լևիաթանը
† Գլ. խա. 18։
‡ Եբր. Թաթխիչները
‖ Գլ. ժ. 18։
‖ Ծնն. լ. 3։ Եսա. կզ. 12։
† Տես Եբեմ. Թ. 17, 18։
‡ Գլ. ժե. 28։
‖ Սոպ. ծբ. 8։
† Տես գլ. լԹ. 7։
‡ Եբեմ. ի. 18։
‖ ա թմբագ. ա. 10։ գ թմբագ. գ. 27։ Ասակ. լա. 6։
† Ծպա. Թ. 6։
‡ Ասակ. բ. 4։
‖ Գլ. ժԹ. 8։ Ոպբ. գ. 7։
= Եսա. լե. 3։
† Եբր. ժբ. 12։
‡ Եսա. լե. 3։
†† Եբր. երկիւղդ։
ա Տես գլ. ա. 1։
† Ասակ. գ. 26։
‡ Սոպ. լե. 25։
‖ Սոպ. է. 14։ Ասակ. իբ. 8։ Ոպբ. ժ. 13։ Գոզ. Ե. 7։ 8։

և անիրաւութիւն ցանողները նոյնը կը հնձեն.
9 Աստուծոյ շունչէն կը կորսուին,
Ու անոր բունգացը հովէն բնաջինջ կ'ըլլան։
10 Առիւծին կը խփեն ատիւծին մռնչիւնը և մռնչող առիւծին ձայնը.
Ու երիտասներուն ակռաները կը կոտրտուին։
11 Առիւծը առանց որսի կը կորսուի,
Ու մատակ առիւծին կորիւնները կը ցրուին։
12 Եւ ինծի գաղտուկ կերպով խօսք մը ըսուեցաւ,
Ու անոր չշունչը ականջս հասաւ։
13 Գիշերային տեսլեանէն պէսպէս խորհուրդներուն առթիւ՝
երբոր խորունկ քուն մը մարդոց վրայ կ'իջնէ,
14 վրաս ահ ու դող մը եկաւ,
Որ բոլոր ոսկորներս ցնցեց։
15 Առջևէս մէկ ոգի մը անցաւ,
Ո– մարմնոյս մազերը փուշ փուշ եղան.
16 Անիկա կայնեցաւ, բայց ես չկրցայ զանազանել անոր կերպարանքը.
Աչքերուս առջեւն երեւոյթ մը կար.
Լռութիւն եղաւ, ու ձայն մը լսեցի, որ ՝ըսէր,
17 «Մեռեալ մարդը Աստուծմէ արդար կ'ըլլա՞յ.
Մարդը իր Արարիչէն մաքուր կ'ըլլա՞յ.
18 Ահա Անիկա իր ծառաներուն չհաւատար,
Ու իր հրեշտակներուն վրայ ալ պակասութիւն կը դանէ.
19 Ալ ո՞ր կը մնան անոնք՝ որ կաւեղէն տուներու մէջ կը բնակին,
Որոնց հիմը փոշիին մէջն է, և որոնք ցեցէն առաջ կը ճզմուին։
20 Անոնք առտուընէ մինչեւ իրիկուն կը ճնշուին,
Ո– առանց մէկու մը խնամալուն կը կորսուին յաւիտեան։
21 Ահա անոնց վրայ եղած փառաւորութիւնը կը վերցուի.
Անոնք կը մեռնին առանց իմաստուն ըլլալու։

ԳԼ. Ե

1 Ընթացէ՛ք հիմա աղաղակեցէք. բնդի պատասխան տուող մը կայ արդեօք,
Ու սուրբերուն որո՞ն պիտի դարձնեցնես քու երեսդ։
2 Մտադիր է որ բարկութիւնը յիմարը կը սպաննէ,
Ու նախանձը անմիտը կը մեռցնէ։
3 Ես յիմարին արմատանալը տեսայ,
Բայց յանկարծ մը անոր բնակութիւնը անիծեցի։
4 Անոր որդիները ապահովութենէ հեռու են.
Անոնք դրանը մէջ կը կոխկռտուին,
Եւ ազատող մը չկայ անոնց։
5 Անօթիի եղովը կ'ուտէ անոր հունձքը,
Ու զանիկա փուշերու ցանքին մէջէն կը յափշտակեն.
Ու անոնց ստացուածքը ծարաւնուն կը կլլէ։
6 Որովհետեւ չարիքը հողէն չելլեր,
Ու թշուառութիւնը գետնէն չբուսնիր.
7 Թեպետ մարդը թշուառութեան համար կը ծնանի,
Ինչպէս որ կրակին կայծերը՝ վեր կը թռչին։
8 Իսկ ես Աստուծոյ պիտի դիմիմ,
Ու իմ գործս Աստուծոյ պիտի յանձնեմ,
9 Որ մեծ բաներ կ'ընէ, որ հետք չկարնար քննել,
Ու անհաշուելիքներ կ'ընէ, որ հնար չէ համրել զանոնք։
10 Անիկա երկիրս վրայ անձրեւ կու տայ,
Ու դաշտերուն վրայ ջուրեր կը խրկէ.
11 Նաեւ ցածները կը բարձրացնէ,
Ու պատուները ապահովութեան կ'երթեւեն։
12 Անիկա խորամանկներուն խորհուրդները կը ցրուէ,
Որ ձեռքերնին կարող չըլլայ իրենց դործքերը գլուխ առնելու.
13 Իմաստուններուն իրենց խորամանկութեանը մէջ կը բռնէ,
Ու նենգաւորներուն խորհուրդը շուռով կը խափանէ։
14 Ցորեկը մութի կը բռնուին,
Ու կէս օրին դիշերուան պէս խարխափելով կը գտնեն։
15 Բայց նաղքատը սուրէն, անոնց բերնէն
Ու հզօրին ձեռքէն կ'ազատէ։
16 Աղքատը յոյս կ'ունենայ,
Իսկ անօրէնութիւնը իր բերանը կը գոցէ։
17 Ահա երանելի է այն մարդը՝ որն որ Աստուած կը խրատէ.
Ուրեմն Ամենակարողին յանդիմանութիւնը մի անարգեր.
18 Վնասու որ ինքը կը վիրաւորէ ու կը փաթթէ.
Կը զարնէ ու իր ձեռքերը կը բժշկեն։
19 Վեց նեղութիւններէն քեզ պիտի ազատէ,

1 Ընթացէ՛ք հիմա աղաղակեցէք. բնդի պատասխան տուող մը կայ արդեօք,
Ու սուրբերուն որո՞ն պիտի դարձնեցնես քու երեսդ։
2 Մտադիր է որ բարկութիւնը յիմարը կը սպաննէ,

Ու եօթներորդին՝ քեզի չարիք պիտի չդպչի։
20 Սովի ժամանակ քեզ մահուանէ պիտի ազատէ,
Ու պատերազմի մէջ սուրին ձեռքէն։
21 Լեզուի խարազանէ ապահով պիտի ըլլաս,
Ու կործանման դարս առնդ անկէ չվախնաս։
22 Կործանման ու սովի վրայ պիտի ծիծաղիս,
Ու երկրի գազաններէն պիտի չվախնաս։
23 Քանդի դաշտի քարերուն հետ դաշինք պիտի ունենաս,
Ու դաշտի գազաններդ քու հետդ խաղաղութեամբ պիտի վարուին։
24 Ու պիտի գիտնաս որ վրանիդ մէջ յաջողութիւն կայ։
Եւ քու բնակարանիդ այցելութիւն պիտի ընես ու բան մը պակաս պիտի չգտնես։"
25 Եւ պիտի գիտնաս որ քու զաւակներդ շատ ըլլան,
Ու քու սերունդդ երկրի խոտերուն պէս պիտի ըլլան։
26 "Ողջ մը ծերացած՝ դէմդ գնդակին պիտի մտնես,
Ցորենի խուրձերուն դիզին պէս՝ որ իր ժամանակին կը դիզուի։

27 Ահա մենք սա բանը քննեցինք, ատանկ է։
Մտիկ ըրէ անոր ու քու օգտիդ համար գիտցիր զանիկա։

ԳԼ. Զ

1 Ցոբ իր գանգատները խրատուցի ըլլալ կը յայտնէ։ 8 Աստուած կը ցանկայ, յատագով որ իր միխիթարութիւնը հոն պիտի գտնէ։ 14 Կը յանդիմանէ իր բարեկամները իրեն անողորմ ըլլալնուն։

1 Ցոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Երանի թէ իմ ազգութիւնս ակնէ կշռուէր,
Ու իմ թշուառութիւնս միասին կշիռքի մէջ դրուէր։
3 Քանզի հիմա անկա ծովուն աւազէն ծանր կ'ըլլար.
Անոր համար իմ խօսքերս կը համրուին։
4 Որովհետև Ամենակարողին նետերը իմ ներսիս մէջ են,
Որոնց թոյնը իմ հոգիս կը ծծէ.
Աստուծոյ արհաւիրքները ինծի դէմ պատրաստուած են։
5 Մէկու վայրենի էշը խոտին քովը կը գոչէ՞.
Կամ եզը իր մսուրին քովը կը բառաչէ՞.
6 Անհամ բանը աղանց ալի կ'ուտուի՞.
Հաւկիթին ճերմակուցին մէջը համ կա՞յ արդեօք։
7 Այն բաները՝ որոնց դիպուած չեր ուզեր դպչիլ,
Իմ զազրելի կերակուրս եղան։
8 Երանի թէ ուզածս կատարուէր,
Ու տար Աստուած ան բանը՝ որուն կը սպասեմ.
9 Այսինքն թէ Աստուած գիս ճնշելու հաւաներ,
Ու ձեռքը երկընցնելով գիս կործաներ։
10 Բայց տակաւին սա միխիթարութիւնը պիտի ունենամ,
Եւ անողորմ ցաւին մէջը պիտի ուրախանամ,
Որ ես Սուրբին խօսքերը չեմ ծածկեր։
11 Ո՞րչափ իմ ոյժս քարերո՞ւ պէս է,
Կամ թէ մարմինս պղնձեղէ՞ն է.
13 Չէ՞ որ օգնութիւնէ զուրկ եմ,
Ու ձեռնտուութիւնը հեռացած է ինծմէ։
14 Թշուառութեան մէջ եղողին իր բարեկամին կարեկցութիւնը պէտք է.
Բայց անկա Ամենակարողին վախը մէկդի թողուց։
15 Իմ եղբայրներս հեղեղներու պէս խաբեցին,
Զորերու հեղեղատներու պէս՝ որ կ'անցնին.
16 Որոնք սառոյցէն պղտորած են,
Եւ ձնոնց մէջ ձիւնը կը ծածկուի."
17 Տաքը սկսածնատն պէս կը ցամքին,
Խիստ տաք առենը իրենց տեղէն անհետանալի կ'ըլլան։
18 Կարաւանները իրենց ճամբան կը դարձընեն,
Բայց դատարկ երթալով կը կորսուին.
19 Թեմայի կարաւանները նայեցան,
Սաբայի ճամբորդները անոնց յուսացան.
20 Յուսահատ Տանար ամչցան,
Հոն գացած առենին կարմրեցան։
21 Ձերսուն եղայ անօգուտ եղաք,
Թշուառութիւն սկսաք ու սոսկացիք։
22 Ես ձեզի ըսի՞ որ ինծի բերէք,
Ու ձեր առագաստէն ընծայ սուէք ինծի.
23 Կամ թէ գիս թշնամիին ձեռքէն ազատեցէք,
Ու բռնաւորներուն ձեռքէն գիս փրկեցէք.
24 Սորվեցուցէք ինծի՝ ու լուռ պիտի կենամ.
Ու հասկցուցէք ինծի թէ ինչ բանի մէջ սխալեր եմ։
25 Ուղիղ խօսքերը որչափ զօրաւոր են.
Բայց ձեր յանդիմանութիւնը ի՞նչ կը նշանակէ։
26 Արդեօք խօսքե՞ր յանդիմանել կը մտածէք.
Յուսահատեալին խօսքերը հով են։
27 Մանաւանդ որբին համար վիճակ կը լարէք,
Ու ձեր բարեկամին համար հոյ կը փորէք։

3 Սպաս. զա. 10։
4 Սպաս. լԳ. 19։ լԶ. 19։
5 Սպաս. լա. 20։
6 Եսա. ԺԱ. 9։ լԶ. 9։ կԶ. 25։ Եզեկ. ԼԳ. 25։
9 Սպաս. զա. 12։ Ամբ. բ. 18։
10 Կամ պիտի չսխալիս։
11 Սպաս. ՃԺբ. 2։
12 Սպաս. հր. 16։
13 Առակ. ի. 11։ Ժ. 27։
14 Սպաս. ՃԺա. 2։
15 Առակ. ի. 12։
—
17 Առակ. իզ. 3։
18 Սպաս. հէ. 4։
19 Կամ յանդգնեցան։
20 Սպաս. լբ. 2։
21 Սպաս. ՃԽ. 15. 16։
22 Դ Թագ. ԺԹ. 4։
23 Գէ. ԺԹ. 2։ Եսա. ՃԶ. 13։ Ամբ. Ժա. 9։
24 Գոր. ի. 20։
25 Առակ. Ժէ. 17։
26 Սպաս. լո. 11։ Յաս. 9։
27 Երեմ. ԺԸ. 18։
28 Կամ անոնց վրայ ձիւնը կը դիպուի։
29 Կամ անապատը
30 Ծն. իէ. 15։
2 Սպաս. ՃԽ. 1։
Սպաս. հր. 10։ Եզեկ. իէ. 22։ 23։
3 Երեմ. Ժգ. 5։
4 Գէ. Ժգ. 4։
5 Սպաս. լո. 11։
6 Սպաս. ՃԶ. 6։

28 Հիմա հաճեցէ՛ք լինձի նայելու ։
Թէ որ սուտ կը խօսիմ, յայտնի է ձեզի ։
29 Դարձէ՛ք՝ կ՚աղաչեմ, ու անիրաւութիւն չըլ-
լայ ։
Այո՝ դարձէ՛ք ։ քանզի ասով իմ արդարու-
թիւնս կը յայտնուի ։
30 Միթէ իմ լեզուիս վրայ անիրաւութիւն կայ ։
Միթէ չիմ քիմքս չար բաները չը՞կրնար զա-
նազանել ։

ԳԼ ։ Է

1 Յոբ իր մեռնելու փափաքը կ՚արդարացընէ ։ 12 Իր անհան-
գըստութեանը համար, 17 ու Աստուծոյ քննութեանը հա-
մար գանգատ կ՚ընէ ։

1 Մթիթէ մարդս երկրի վրայ պատերազմի
ասպարէզ մը չունի՞ ։
Ու անոր օրերը վարձկանի մը օրերուն պէս
չե՞ն ։
2 Ինչպէս որ ծառան էնկուածն չուքին կը փա-
փաքի,
Ու վարձկանը իր վարձքին կը սպասէ,
3 Անանկ ալ ունայնութեան ըամիսներ լինձի բա-
ժին տրուած են,
Ու թշուառութեան գիշերներ լինձի համար
որոշուած են ։
4 ըՊառկած ատենս կ՚ըսեմ, Երբ պիտի ելլեմ,
Ու գիշերը երբ պիտի անցնի ։
Ու մինչև արշալոյսը անհանգստութեամբ լը-
ցուած եմ ։
5 Մարմինս ըորդերով ու հողի կոշտերով ծած-
կուած է ։
Մորթս կը ճեղքուի ու կը հալի ։
6 ԼՕրերս ոստայնանկին կկոցէն արագ կ՚անցնին,
Ու կը սպառին առանց յոյս մը ճարելու ։
7 Յիշէ որ Հեսանքս հովի պէս է ։
Աչքս այսուհետև բարիք պիտի չտեսնէ ։
8 ԼՉիս տեսողին աչքերը Նորէն պիտի չը-
տեսնեն ։
Քու աչքերդ իմ վրաս կը նային, ու ես բնա-
չինչ կ՚ըլլամ ։
9 Ինչպես որ ամպը կը ցրուի կ՚երթայ,
Անանկ ալ ըգերեզմանը իջնողը պիտի չելլէ ։
10 Ալ անիկա իր տունը պիտի չդառնայ,
ԼՈւ իր բնակարանը ալ զանիկա պիտի չճանչ-
նայ ։
11 Ուստի ես ԼԻմ բերանս պիտի չզսպեմ ։
Հոգիիս նեղութեամբը պիտի խօսիմ,
ԼԱրախս դառնութեամբը պիտի դանգատիմ ։
12 Միթէ ես ծո՞վ եմ, կամ կէտ,
Որ իմ վրաս պահապաններ կը դնես ։
13 ԼԵրբոր ես կ՚ըսեմ Թէ անկողինս պիտի
մխիթարէ,
Մահիճս իմ դանդաղութիւնս պիտի պակսեցընէ,
14 Ջիս երազներով կը վախցընես,
Ու տեսիլքներով կը զարհուրեցընես ։
15 Վասն որոյ աւելի կ՚ընտրեմ խեղդուիլ ու
մեռնիլ,
Քան Թէ իմ ոսկորներուս պահպանուիլը ։
16 ԼԵս ձանձրացած եմ, ու չեմ ուզեր որ յաւի-
տեան ապրիմ.
ԼԻնծի՛ս ետ կեցիր, լինչու որ Վիմ օրերս ու-
նայնութիւն է ։
17 ԼՄարդը ո՞վ է՝ որ դուն անոնիկա մեծ բան մը
համարիս,
Ու անոր համար հոգ տանիս,
18 Եւ ամէն առաւօտ դանոնիկա դիտես,
Ու ամէն վայրկեանի մէջ փորձես ։
19 Մինչև ե՞րբ լինծի՛ս ետ չես կենար.
Թուքս կլկլո՞ւ չափ ալ Թող չես տար ։
20 Մեղանչեցի. քեզի ի՞նչ ընեմ, ով մարդկերը
քննող.
Ինչո՞ւ համար ԼԻս քեզի նշան առիր, ու ես
լինծի բեռ եղայ ։
21 Եւ լինչո՞ւ իմ մեղքս չես ներեր,
Ու իմ անօրէնութիւնս չես վերցըներ.
Որովհետև հիմա հողին մէջ պիտի պառկիմ,
Ու առաւօտուն Թէ որ դիս փնտռես՝ պիտի
չգտնուիմ ։

ԳԼ ։ Ը

1 Բազդատ կը ցուցընէ Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որով կը վարուի մարդոց հետ իրենց գործերուն համեմատ ։ 8 Անի-
կա ապէ գործերէն ապացոյցներ առած բերելով՝ կեղծաւո-
րին անխուսափելի կործանումը կը հաստատէ ։ 20 Աստուծոյ ար-
դար գործերը յիշելէն ետև՝ զանոնք Յոբին վրայ կը յարմար-
ցընէ ։

1 Անատնը Բազդատ Սօքեցին պատասխան
տուաւ ու ըսաւ,
2 Մինչև ե՞րբ այդպէս պիտի խօսիս,
Ու բերնիդ խօսքերը սաստիկ հովի պէս պիտի
ըլլան ։
3 ՀՄիթէ Աստուած դատաստանը կը խափանէ՞,
Կամ Ամենակարողը իրաւունքը կը խափանէ՞ ։
4 Եթէ քու ըորդդ անոր դէմ մեղանչեր են,
Եւ ան ալ իրենց յանցանքին մատնած է զա-
նոնք,
5 ըԵթէ դուն առտուները կանուխ զԱստուած
փնտռես,
Ու Ամենակարողէն չնորհք խնդրես ։

ե ԳԼ · ԺԶ · 10 ։
զ ԳԼ · Ժբ · 11 · ԼԳ · 3 ։
—
ը ԳԼ · Ժգ · 5 · 14 · Սաղ · ԼԹ · 4 ։
թ Տես գԼ · ԼԹ · 2 ։
ժ բ Օր · իբ · 67 · ԳԼ · ԺԶ · 12 ։
ի Էս · Ժգ · 11 ։
լ ԳԼ · Թ · 25 · Ժգ · 22 · ԺԶ · 11 · Սաղ · գ · 6 · ՆԹ · 11 · ՆԳ · 15 · ՆԹգ · 4 · Էս · լը · 12 · Յա · 6 ։
խ Յակ · գ · 14 ։
ծ Սաղ · ՀԲ · 39 · ՆԹ · 47 ։
կ ԳԼ · Ը · 9 ։
հ բ Թագ · Ժբ · 23 ։
ձ ԳԼ · Լ · 18 · Ը · 9 · Սաղ · ՃԳ · 16 ։
ղ Սաղ · ԼԹ · 1, 9 ։
Յա · գ · 9 ։
ն ա Թագ · ա · 10 · ԳԼ · Ժ · 1 ։
շ ԳԼ · Թ · 27 ։
ո ԳԼ · Ժ · 1 ։
չ ԳԼ · Ժ · 20 · Ժգ · 6 · Սաղ · ԼԹ · 13 ։
պ Սաղ · Կբ · 9 ։
ջ Սաղ · Ը · 4 · ՃԹգ · 3 · Եբր · բ · 6 ։
ռ ԳԼ · Ժգ · 12 · Սաղ · Ըա · 12 · ՈՁ · գ · 12 ։
—
ս Դն · Ժբ · 25 · բ Օր · Կբ · 4 · բ Մն · ԺԹ · 7 · ԳԼ · ԼԳ · 12 · 17 · Դան · Թ · 14 · Հբ-
ակմ · գ · 5 ։
վ ԳԼ · ա · 5 · 18 ։
տ ԳԼ · Ե · 8 · Ժա · 13 · Իբ · 23 · Եա ։

6 Եթէ դուն մաքուր ու չհատակ ըլլաս ,
Հիմա անչուշտ անկից քեզի հասնար պիտի
արթննայ ,
Ու քու արդարութեանդ բնակարանին յա-
ջողութիւն պիտի տայ .
7 Թէև քու սկիզբդ փոքր ըլլայ ,
Բայց քու վերջդ խիստ պիտի մեծնայ ։

8 ⁺Հիմա հարցուր առջի ազգերուն ,
Ու անոնց հայրերը քննելու ուշադրութիւն
ըրէ .
9 (Ինչու որ ⁺մենք երէկուանները ենք , ու բան
չ՚ենք գիտեր .
Քանզի մեր կեանքը երկրի վրայ աւուր
մըն է .)
10 Անոնք անոնք քեզի պիտի սորվեցընեն , քեզի
պիտի խօսին ,
Ու իրենց սրտէն խօսքեր պիտի հանեն ։
11 Մլիճ պրաւուն աւանդ տիղմի կը բռանի* .
Կեհիւրը աւանդ Ջուրի կ՚աճի* .
12 Անկիա ⁻գիտէ իր գալարութիւնը մէջ — չը-
կարուած՝
Այմէն խառնէն առաջ կը չորնայ ։
13 Աւանկ պիտի ըլլայ ամէն անոնց ճամբանները՝
որ կ՚աւանդած կը մոռնան .
Ու *կեղծաւորին յոյսը պիտի կորսուի .
14 Ինչու որ անոր յոյսը պիտի կորսուի ,
Ու անոր վստահութիւնը †սարդի †սարայնին
պէս պիտի ըլլայ ։
15 ⁼Անկիա իր տանը պիտի կռթնի ,
Բայց ան հաստատութիւն պիտի չունենայ .
Իր ⁼⁼էջը պանկիա պիտի բռնի ,
Բայց ան կանգնած պիտի չմնայ ։
16 ‡Արեւը չծագած՞ գալար է ,
Ու անոր ճիւղերը իր եղած պարտէզին վրայ
կ՚երկնին ։
17 Անոր արմատները քարակոյտին կը փաթ-
թռւին ,
Ու քարերուն տեղը կը տեսնէ ։
18 ⁾Թէ որ մէկը զանկիա իր տեղէն խլէ ,
Ցե՞ը պիտի ուրանայ զանկիա՝ ը՞ը չը՞ չէ ես
քեզ չտեսայ ։
19 Անա անոր ճամբուն ուրախութիւնը սա է ,
Ու ⁾հողէն ուրիշներ պիտի կըլլեն ։
20 Անա Աստուած արդար մարդը չմերժեր ,
Ոչ ալ չարերուն ձեռնտու կ՚ըլլայ ,
21 Մինչև որ քու բերանդ ծիծաղով լեցընէ ,
Ու շրթունքներդ ուրախութեան ձայնով ։
22 Քեզ ատողները †ամօթով պիտի ըլլան .

Ու ամբարիշտներուն վրանը բնաջինջ պիտի
ըլլայ ։

ԳԼ · Թ

1 Ցօբ Աստուծոյ արդարութիւնը խոստովանելով կը յուշէ
թէ պէտք անկարելի բան է անոր հետ վիճաբանիլը ։ 22 Ու
հաստատակ թէ անմեղ մարդը պէտք չէ դատապարտել էլ կը
բան նեղութիւններուն համար ։

1 Ե՛ Ցօբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
2 Իրաւցընէ անանկ ըլլալը գիտեմ .
Ու ⁻մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ Աս-
տուծոյ առջեւը ։
3 Եթէ անոր հետ վիճաբանիլ ուզէ ,
Հազարէն մէկուն չկրնար անոր պատասխան
տալ ։
4 ⁼Անկիա սրտով խելառուն՝ և ուժով կարող է .
Ո՞վ անոր դէմ ելաւ ⁻ԷՐԵԼ խստացուցեր՝ ու յա-
ջողութիւն գտեր է ։
5 Անկիա լեռները կը տեղափոխէ , ու անոնք չեն
գիտեր .
Իր բարկութեամբը զանոնք կը տապալէ ։
6 ⁼Երկիրը իր տեղէն կը շարժէ ,
Ու ⁼անոր սիւները կը դողան ։
7 Արեւին հրաման կ՚ընէ , ու անկիա չծագիր .
Ու աստղերը կը կնքէ ։
8 ⁾Ինքը միսակ երկինքը կը տարածէ ,
Ու ծովուն ‖ալիքներուն վրայ կը քալէ ։
9 ⁻Անկիա ըրաւ Արջը , Հայկը ու Բազմաստեղը
Ու Տարաւնի չտեսնուածները ։
10 ⁾Անկիա անքննելի մեծագործութիւններ
Ու անթիւ սքանչելիքներ կ՚ընէ ։
11 ⁻Անա անկիա քովէս կ՚անցնի , ու ես չեմ
տեսներ .
Առաջ կ՚անցնի , ու չեմ իմանար ։
12 ⁼Թէ որ յափշտակէ , ո՞վ կրնայ զանկիա ար-
գիլել .
Ո՞վ կարող է ըսել անոր թէ ի՞նչ կ՚ընես ։
13 Աստուած իր բարկութիւնը ետ չդարձներ ,
Ու ⁾Տպարտ օգնականները անոր տակը կը խո-
նարհին ։
14 Ո՞ր մնաց որ ես անոր պատասխան տամ ,
Ու անոր դէմ ՅՅ՚ԷԼԸ՝ համար խօսքերս ընտրեմ .
15 ⁾Որովհետև արդար ալ ըլլամ , պատասխան
պիտի չտամ .
Իմ Դատաւորիս չնորհք պիտի խնդրեմ ։
16 Թէ որ ես զանկիա կանչէի , ու ինծի պա-
տասխան ալ տար ,
Պիտի չհաւատայի թէ անկիա իմ ձայնս լսած է ։
17 Որովհետև փոթորիկով զիս ճնշեց ,

† Բ Օբ · գ · 32 · ը · 7 · Գլ · ժե · 18 ։
‡ Ծն · խե · 9 · ա Պտ · իթ · 15 · Գլ · կ · 6 · Սաղ · լթ · 5 · Ամ · 11 · Հեզ · 4 ։
ⁿ Սաղ · Ղհգ · 6 · Ե · բեմ · ժէ · 6 ։
ⁱ Գլ · ժա · 20 · ժբ · 14 · իե · 8 · Սաղ · Ղժբ · 10 · Ածախ · ժ · 28 ։
* Կամ ամբարշտին
ⁿ Էս · ծԹ · 5 · 6 ։
† Եբր · ասանը
ք Գլ · իե · 18 ։
‡ Եբր · Արեւն ա-
ւաջ
ⁱ Գլ · կ · 10 · ի · 9 · Սաղ · լէ · 36 ։
ⁿ Սաղ · ՃԺգ · 7 ։
ⁿ Սաղ · լէ · 26 · ՃԹ · 29 ։

⁼ Սաղ · ՃԹգ · 2 · Հբ · ածմ · գ · 20 ։
ք Գլ · լգ · 5 ։
÷ Էս · բ · 19 · 21 · Ածգ · բ · 6 · 21 · Եբր · ժբ · 26 ։
ⁿ Գլ · իգ · 11 ։
ⁿ Ծն · ա · 6 · Սաղ · ՃԺգ · 2 · Ես · 3 ։
‖ Եբր · բարձրութեան
ⁿ Ծն · ա · 16 · Գլ · յբ · 31 · եւ · Ամբ · է · 8 ։
ⁿ Գլ · է · 9 · Սաղ · Հա · 13 ։
ⁿ Գլ · իգ · 8 · 9 · լէ · 14 ։
ք Էս · խե · 9 · Երեմ · ժբ · 6 · Հաամ · իթ · 20 ։
ⁿ Գլ · իգ · 13 · Եր · լ · 7 ։
ⁿ Գլ · ժ · 15 ։

Ու Տառանց պատճառի իմ վէրքերս աւելցուց։
18 Ձիս չթողուր որ շունչ առնեմ,
Հապա դառնութեամբ զիս կը լեցընէ։
19 Թէ որ զօրութիւն ջրոյ է, անկա անիկա զօրաւոր է,
Իսկ թէ որ դատաստան՝ *ո՞վ զիս տեւանը պիտի կանչէ։"
20 Թէ որ անձս արդարացընեմ, իմ բերանս զիս կը դատապարտէ.
Թէ ու զիս կատարեալ ընէ ջընջէ, զիս յանցաւոր կը հանէ։
21 Թէ ու զիս կատարեալ ընէ ջընջէ, իմ անձս չեմ ճանչնար,
Իմ կեանքս կ'արհամարհեմ։
22 Ա.ԷՏը մէկ է. անոր համար ըսի Թէ
Ընդիկա արդարը ու ամբարիշտը չնչին կ'ընէ։
23 Թէ որ հարուածը յանկարծ մեռցընէ,
Անիկա անմեղին պատուհաս փորձութեանը վրայ կը ծիծաղի։
24 Երկիրը ամբարշտին ձեռքը տրուեցաւ.
Ընդ.ԴԴԴ անոր դատաւորներուն երեսը կը ծածկէ.
Եթէ ոչ՝ ո՞վ է անիկա։
25 Արդ՝ իմ օրերս սուրհանդակէն արագ են,
փախան ու բարութիւն չտեսան։
26 †Արագաղնաց նաւերու պէս՝
Որսի վրայ յարձակող արծիւի պէս կ'անցնին։
27 Թէ որ ըսեմ, Գանգատս մոռնամ,
Տրտմութիւնս ձգեմ ու զուարթ ըլլամ,
28 Բոլոր իշխանութիւններէս կը վախնամ.
Գիտեմ որ զիս անմեղ պիտի չհամարիս։
29 Ամբարիշտ պիտի սեպուիմ,
Ինչո՞ւ համար զուր տեղը աշխատիմ։
30 Թէ որ ձիւնի ջրով լուայուիմ,
Ու ձեռքերս ‡մաքրութիւնով սրբեմ,
31 Ան ժամանակը զիս փոսը կ'ընկղմես,
Ու հանդերձս պիտի զզուի ինձմէ։
32 Ինչու որ ինծի պէս մարդ չէ որ անոր պատասխան տամ,
Որ միասին դատաստանի երթանք։
33 Մէջնորդ դատաւոր մը չկայ մեր մէջը,
Որ կարենայ իր ձեռքը մեր երկուքին վրայ դնել։
34 Թող իր գաւազանը վրայէս վերցընէ,
Ու անոր երկիւղը ալ զիս չզարհուրեցընէ,
35 Ա.ԽՕՍԸ պիտի խօսիմ, ու անկէ պիտի չվախնամ.
Բայց եղած վիճակիս մէջ ես իմ անձիս օգտը չեմ։

ԳԼ. Ժ

1 Յոբ գանգատելու համարձակելով՝ Աստուծոյ կը բողոքէ իր նեղութեանը համար։ 18 Իր կեանքին համար կը գանգատի, ու կը խնդրէ որ իր մահկէն առաջ փէշ մը հանգստութիւն ունենայ։

1 Հոգիս կեանքէս ձանձրացաւ.
Համարձակ պիտի գանգատիմ,
Հոգիս դառնութեամբը պիտի խօսիմ.
2 Պիտի ըսեմ Աստուծոյ, Մի դատապարտեր զիս,
Յայտնէ ինծի թէ ի՛նչ բանի համար հետս կը վիճիս։
3 Քեզի աղէկ կ'երեւնայ որ զիս հարստահարես,
Ու քու ձեռացդ գործը արհամարհես,
Եւ ամբարիշտներուն խորհուրդին լոյս տաս։
4 Միթէ դուն մարմնաւո՞ր աչքեր ունիս.
Մարդուն տեսածի՞ն պէս կը տեսնես։
5 Միթէ քու օրերդ մարդո՞ն օրերուն պէս են.
Քու տարիներդ մարդո՞ն օրերուն պէս են,
6 Որ դուն իմ յանցանքս փնտռես,
Ու մեղքս քննես։
7 Գիտես որ յանցաւոր չեմ,
Բայց չկայ մէկը որ քու ձեռքէդ ազատէ զիս։

8 Քու ձեռքերդ զիս տեղծեցին,
Ու ||իմ բոլոր անդամներս" կազմեցին,
Ու զիս բնաջի՞նջ կ'ընես։
9 Կ'աղաչեմ՝ յիշէ որ Ոգիս կաւի պէս չինեցիր,
Ու զիս հո՞ղ պիտի դարձընես։
10 Ըչ՞ որ զիս կաթի պէս թափեցիր,
Ու պանիրի պէս թանձրացուցիր.
11 Ջիս մորթով ու մսով հագուեցուցիր,
Ու զիս ոսկորներով ու ջիլերով հիւսեցիր.
12 Ինծի կեանք ու ողորմութիւն շնորհեցիր,
Եւ քու խնամքդ իմ Հոգիս պահեց։
13 Ու սակայն սրտիդ մէջը պահեցիր.
Գիտեմ որ սակայն §միտքդ են։
14 Եթէ մեղք գործեմ, Ոդուն զիս կը դիտես,
Ու իմ անօրէնութենէս անմեղ չես համարիր զիս։
15 Եթէ ամբարշտութիւն ընեմ, Ավա՛յ է ինծի,
Ու արդար ալ ըլլամ՝ գլուխս չեմ կրնար վերցընել.
Ամօթալիս լցուած եմ.
Հիմա՛ իմ թշուառութեանս նայէ,
16 *Որ աւելնալու վրայ է։"
Ընդ.ԴԴԴ որսի պէս զիս կ'որսաս,
Եւ դարձեալ իմ վրաս ††յաղթող կ'ելլաս։
17 Ինծի դէմ վկաներդ կը նորոգես,
Ու քու սրամտութիւնդ իմ վրաս կը շատցընես.

ե ԳԼ. բ. 3։ ԼԳ. 6։
զ Կամ ինծի հասնար ո՞վ վկայութիւն պիտի ասէ։
է ժող. իմ. 2, 3։ Եզկ. խա. 3։
ը թագ. ԺԸ. 30։ ԺԹ. 4։ Երեմ. ԺԳ. 4։
թ ԳԼ. Ե. 6, 7։
ի Կամ Ցանկալի, ։Կամ Աստղատակի
ժ Ամբ. ա. 8։
ի ԳԼ. Կ. 13։
լ Սաղ. ՃՀԹ. 120։
խ Եզ. Ը. 7։
ծ Երեմ. բ. 22։
կ Կամ օձաձուկ
հ ժող. զ. 10։ Եսա. խե. 9։ Երեմ. խթ. 19։ Հռոմ. Թ. 20։
ձ Հմր. 19։ ա թագ. բ. 25։
ղ ԳԼ. Ժգ. 20—22։ ԼԳ. 7։ Սաղ. ԼԹ. 10։
ճ Ժգ. 4։
մ ԳԼ. Կ. 6, 7։
յ Կամ Ցանկալի, ։Կամ Աստղատակի
ն Ամբ. ա. 8։
շ ԳԼ. Կ. 13։
ո Սաղ. ՃՀԹ. 120։
չ Եզ. Կ. 7։
պ Եբրա. Ը. 22։
ջ Սաղ. ՃՀԹ. 1, 2։
ռ Սաղ. ՃՀԹ. 73։
ս Երէց. զիս շուրջանակի
վ Ծն. բ. 7։ գ. 19։ Եսա. կգ. 8։
տ Սաղ. ՃԼԹ. 14—16։
ր Երէց. քառակ
ց Սաղ. ՃԼԹ. 1։
ւ Եսա. գ. 11։
փ ԳԼ. Թ. 12, 15, 20, 21։
ք Սաղ. խե. 18։
օ Կամ Իսկ ինչ որ փլուխը վերցնեմ.
ֆ Եսա. լը. 15։ Ողբ. գ. 10։
†† Երէց. զարմանալի

փոփոխութիւններ ու պատերազմ ունիմ։
18 Արդ ի՞նչո՞ւ համար ես արդանդէն հանե-
ցիր .
եւ՝ն ինձ ու մեռնէի , ու աչք չտեսներ զիս ,
19 Որ չեզած ըլլայի ,
Ու տչ՝ս արդանդէն գերեզմանը տարուէի ։
20 Միա՞ օրերս սակաւութիւն չե՞ն .
Ետ կեցիր ինծի , ու ինձ առ որ քիչ մը
Հանգչիմ՞
21 Ա՛ն որէ՛ն երթալէս առաջ , ուսկից որ ետ պի-
տի չդառնամ ,
Մութ երկիրը ու ահնհուան չուքը ,
22 Ան ՚խաւար մութ երկիրը , մահուան չուքին
խաւարը ,
Ուր տեղ կարգ չկայ , ու լոյսը խաւարի պէս է ։

ԳԼ · ԺԱ

1 Սոփար կը յանդիմանէ Յոբը իր անձը արդարացընելուն հա-
մար ։ 5 Աստուծոյ իմաստութեանը անքննելի ըլլալը ։ 13 Ա-
պաշխարելն համար որոշուած օրինութիւնը ։

1 Ա՛նաամնը Սոփար Նաամացին պատասխան
տուաւ ու ըսաւ ,
2 Շատ խօսքերուն պատասխան պիտի չտրուի՞,
Ու լեզուանի մարդը կրնա՞յ իւ՝ւ արդարա-
նալ ։
3 Քու պարապ խօսքերդ մարդիկը պիտի լռե-
ցընե՞ն ,
Ու երբոր դուն ծաղր կ'ընես , պիտի չըլլա՞յ
մէկը որ ի՛ւ ամչցընէ ։
4 Ինչու որ ՚դուն ըսիր թէ Իմ խօսքս մաքուր է ·
Ու քու աչքիդ առջեւը անարատ եմ ։
5 Սակայն երանի թէ Աստուած խօսէր ,
Ու քեզի դէմ իր չրթունքը բանար ,
6 Ու քեզի յայտնէր իմաստութեան գաղանիքը ,
Որ հ՚ր՚ւ՚ս՚ խնացածին կրկինն է ։
Հիմա դիտցիր որ ՚Աստուած
Քու անօրէնութենանդ դի՛ւ տ՚ւ՚ը †անտես կ'ընէ ։"
7 ՚Աստուծոյ գաղանիքը կրնա՞ս գտնել ·
Ամենակարողը կատարեալապէս կրնա՞ս իմանալ ։
8 Անիկա երկինքէ պէս բարձր է · ի՞նչ կրնաս
ընել ·
Դժոխքէն խորունկ է · ի՞նչ կրնաս գիտնալ ։
9 Անոր չափը երկրէն երկայն՝
Ու ծովէն լայն է ։
10 ՚Երթ անիկա յարձակի ու զոյգ կամ ժողվի ,
Ո՞վ ՚անոր արգելք պիտի ըլլայ ·
11 Քանզի ՚ինքը ունայն մարդիկը կը ճանչնայ ·
Ու անօրէնութիւնը տեսնելով՝ ուշադրութիւն
պիտի չընէ՞ ։
12 Բայց ՚անմիտ մարդը կը հպարտանայ ,
Ու մարդը վայրենի իշու ձագի պէս կը ծնանի ։
13 ՚Թէ որ դուն ՚սիրտդ պատրաստես ,
Ու ՚ձեռքերդ անոր երկինացընես ·
14 Թէ որ քու ձեռքդ անօրէնութիւն կայ , ա-
նիկա ՚եղէ հեռացուր ,
Ու ՚մի թողուր որ վրաններուդ մէջ անզգա-
մութիւն բնակի ։
15 ՚Անաանդը անշուշտ կրնաս պարզերես ճակ-
տայ ·
Հաստատ կ'ըլլաս ու բան ՚ը չես վախնար ։
16 ՚Բա՛ն թշուառութիւնդ պիտի մոռնաս ·
Անցած չուրերու պէս պիտի յիշես զ՚նի՛ ։
17 Ու կեանքդ ՚‡կէս օրուան լոյսէն պայծառ
պիտի ըլլայ ·"
Թէ ե՛ խաւարի մէջ ես , առտուան պէս պիտի
ըլլաս ·
18 Եւ ապահով պիտի ըլլաս , ինչու որ յոյս կայ
՚եղէ ·
Պիտի փորես ա՛ ապահովութեամբ քնանաս ։
19 Եւ պիտի պառկիս , ու վախցընող պիտի չըլ-
լայ ·
Ու շատերը ՚քու երեսդ պիտի փնտռեն ։
20 Բայց ՝ամբարիշտներուն աչքերը պիտի նուա-
ղին ,
Ու անոնց ապաստանարան պիտի ||չգտնուի ,
Ու ՝յոյսերնին հոգեվարութիւն պիտի ըլլայ ։

ԳԼ · ԺԲ

1 Յոբ իր անձին ջատագովութիւն կ'ընէ իր բարեկամներուն
դէմ՝ որոնք զինքը կը յանդիմանէին ։ 7 Աստուծոյ ամենակա-
րողութիւնը կը խոստանայ ։

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
2 Արդարև ժողովուրդը դուք եք ,
Ու իմաստութիւնը ձեզի հետ պիտի մեռնի ։
3 ՚Ես ալ ձեզի պէս խելք ունիմ՝ ես ձեզմէ
նուազ չեմ ·
Ու ասանկ բաներ ՚ո՞վ չգիտեր ։"
4 ՚Իր բարեկամին ծաղր եղող մարդ ըն եմ ես ·
Բայց ով որ ՚Աստուծոյ աղաղակէ ,
Ա՛ստուած պատասխան կու տայ անոր ·
Արդար ա՛ կատարեալ մարդը ծաղր կ'ըլլայ ։
5 Ոտքը սահելու վրայ եղողը՝ հանգիստ կեան-
քով ունեցողին կարծեացը համեմատ՝
Անպիտան չահ մըն է ։
6 ՚Գողերուն վրաններըը յաջողութեան մէջ են ,
Ու զԱստուած բարկացընողներըը ապահով են ,

Ա Գէն · գ · 11 ։
Բ Տես գէն · է · 6 · 16 ·
ը · 9 · Սապ · լԹ · 5 ։
Գ Գէն · է · 16 · 19 · Սապ · լԹ · 13 ։
Դ Սապ · ձը · 12 ։
Ե Սապ · խգ · 4 ։
Զ Եբր · մեռնելու պէս
Է Գէն · գ · 10 · ժ · 7 ։
Ը Եզր · ԼԹ · 13 ։
Թ Եբր · քեզի կը մատ-
ցընէ ։
Ժ ժող · գ · 11 · Հբ-
ռայմ · ժա · 33 ։
ԺԱ Գէն · ԼԹ · 12 · ժբ ·
14 · Ցայտ · գ · 7 ։
ԺԲ Գէն · ԼԹ · 12 ։
ԺԳ Սապ · ժ · 11 · 14 ·
լէ · 22 · ղգ · 11 ։
ԺԴ Սապ · հգ · 22 · ղբ ·
6 · ժող · գ · 18 ·
Հռոմ · ա · 22 ։
ԺԵ Գէն · է · 8 · իբ · 21 ։
ԺԶ ա Թագ · է · 3 ·
Սապ · հը · 8 ։
ԺԷ Սապ · ձը · 9 · Ամգ ·
6 ։
ԺԸ Սապ · ձա · 3 ։
ԺԹ Տես Ծն · գ · 5 · 6 ·
Գէն · իբ · 26 · Սապ ·
ԽԹԹ · 6 · ա Յովհ ·
գ · 21 ։
Ի Եզր · կէ · 16 ։
ԻԱ Սապ · լէ · 6 · Առբ ·
4 · Եզ · ծբ · 8 · 10 ։
ԻԲ Եբր · կես օրվան պի-
տի բարձրանայ ։
ԻԳ Գէն · իգ · 5 · 6 ·
Սապ · գ · 5 · գ · 8 ·
Առակ · գ · 24 ։
ԻԴ Սապ · խե · 12 ։
ԻԵ Գէն · իգ · 16 · բ Օր ·
իբ · 65 ։
ԻԶ Եբր · կոթսած ։
ԻԷ Գէն · ը · 14 · ժբ ·
14 · Առակ · ժա ·
7 ։
ԻԸ Գէն · ժգ · 2 ։
ԻԹ Եբր · որոնց քաջ
չկայ ։
Լ Գէն · ժգ · 10 · ժէ ·
2 · 6 · իա · 3 · է · 1 ։
ԼԱ Սապ · զա · 15 ։
ԼԲ Գէն · իա · 7 · Սապ ·
լէ · 1 · 35 · հգ · 11 ·
12 · ղբ · 7 · Երեմ ·
ժբ · 1 · Մապ · գ ·
15 ։

Որոնց ձեռքը Աստուած ---ը* կը լեցընէ։
7 Բայց աղէ, անասուններուն հարցուր՝ որ քեզի սորվեցընեն,
Ու երկնից թռչուններուն՝ որ քեզի իմացընեն։
8 կամ թէ երկրին դրացէ, ու անիկա քեզի պիտի սորվեցընէ.
Ծովուն ձուկերը անդամ քեզի պիտի պատմեն։
9 Ա՛ս ամէն բաներով ո՞վ չգիտեր
Թէ ասիկա ընողը Տէրոջը ձեռքն է.
10 †Որ ամէն տպրողին անձը՝
Ու բոլոր մարդկային մարմնոյ հոգին անոր ձեռքն է։
11 ‡Միթէ ականջը խօսքերը չո՞րոշեր,
Ինչպէս որ †բիմբը կերակուրին համը կ'առնէ։
12 ‡Իմաստութիւնը ծերերուն քովն է,
Ու հանճարը՝ օրերուն չատութեանը մէջ։
13 †Անոր քովն է իմաստութիւնը ու զօրութիւնը.
Հանճարը ու իմաստութիւնը Անոնն է։
14 Ա՛ն †Ան կը փլցընէ, ու ետ չշինուիր.
†Թշ-ը մէկուն վրայ դռնէ, ալ չբացուիր։
15 Ա՛ն ‡Անիկա ջուրերը կ'արգիլէ, ու կը չորնան,
Ու †ղանոնք թող կու տայ, ու երկիրը տակնուվրայ կ'ընեն։
16 †Զօրութիւնը ու հանճարը անոր հետն են.
Խաբուողը ու խաբուղը անոնն են։
17 Խորհրդականները կողոպտուած կը պտըտցընէ,
Ու †դատաւորները կը յիմարեցընէ։
18 Թագաւորներուն իշխանութիւնը կը քակէ,
Ու մէջքերնին չուան կը կապէ։
19 †Նախարարները կողոպտուած կը պտըտցընէ,
Ու զօրաւորները կը կործանէ։
20 ‡Հաւատարիմներուն չրմունքը կը պապանձեցընէ,
Ու ծերերուն խելքը կ'առնէ։
21 †Ազնուականներուն վրայ անարգութիւն կը թափէ,
Ու հզօրներուն գօտին կը թուլցընէ։
22 ‡Խորունկ բաները խաւարէն հանելով կը յայտնէ,
Ու մահուան սուրբը †ի լոյս կը հանէ։
23 †Ազգերը կը շատցընէ, ու զանոնք կը կորսընցընէ.
Ազգերը ---ը կը տարածէ, ու զանոնք նա կը դարձընէ։
24 Երկրի ժողովրդոյը առաջնորդներուն խելքը կ'առնէ,
Ու ճամբայ չունեցող անապատներու մէջ կը մոլորեցընէ զանոնք։
25 †Անոնք առանց լոյսի մութին մէջ խարխափելով կ'երթան.
Ու †գինովներու պէս կը մոլորեցընէ զանոնք։

ԳԼ· ԺԳ

1 Ցոբ իր բարեկամները կը յանդիմանէ աչառութեան համար։ 14 Կը խոստանայ թէ իր յոյսը Աստուծոյ վրայ է։ 20 Կը փափագի դիտնալ թէ ինչ են իր մեղքերը, և թէ Աստուած ինչ դիտաւորութիւնով զանիկա նեղութեան մէջ ձգած է։

1 Ա՛հա աս ամէնը իմ աչքս տեսաւ.
Ականջս լսեց զանիկա ու իմացաւ։
2 †Ձեր գիտցածը ես ալ գիտեմ.
Ես ձեզմէ նուաստ չեմ։
3 †Բայց ես Ամենակարողին խօսելու՝
Ու իմ երաւունքներս Աստուծոյ ներկայացընելու կը փափագիմ.
4 Ա՛կայն դուք սուտ խո-ը կը հնարէք.
†Ամէնդդ ալ ունայնութեան բժիշկներ էք։
5 Երանի թէ բոլորովին լուռ կենայիք.
Եւ †--- բանը ձեզի իմաստութիւն պիտի սեպուէր։
6 Հիմա իմ վիճաբանութիւնս մտիկ ըրէք,
Ու շրմունքներուս փաստերուն ականջ դրէք։
7 Աստուծոյ համար անիրաւութիւն կը դրուցէք,
Ու անոր համար նենգութիւն կը խօսիք։
8 Միթէ աչառութիւն կ'ընէք անոր,
կամ Աստուծոյ փաստը կը պաշտպանէք։
9 Աղէ՞կ է որ անիկա ձեզ քննէ.
Պիտի խաբէ՞ք զանիկա մարդ խաբելու պէս։
10 Երէ ծածուկ աչառութիւն ալ ընէք,
Անշուշտ անիկա պիտի յանդիմանէ ձեզ։
11 Միթէ անոր փառքը ձեզ չդիվախցընէր,
Ու անոր ահը ձեր վրայ չկիյնար։
12 Ձեր յիշատակութիւնները մոխրի առակներ են,
Ձեր †պատասխանները կաւէ պատասխաններու՞ պէս են։
13 Լռեցէք իմ առջեւս, ու ես խօսիմ.
Եւ ինչ որ ըլլայ՝ թող պատահի ինծի։
14 Ինչո՞ւ համար †մարմինս ակռաներուս մէջը կ'առնեմ,
Ու †հոգիս ափիս մէջը կը դնեմ։
15 †Թէ և անիկա զիս սպաննէ, ես անոր պիտի յուսամ.
‡Մանաւանդ իմ ճամբաներս անոր առջեւը պիտի պաշտպանեմ։
16 Նաև իմ փրկութիւնս անիկա է.
Բայց կեղծաւորը բնաւ անոր առջեւը պիտի չգայ։

* Եբր· կը բերէ։ † Թուր· Ժգ· 22։ Դան· է· 23։ Գար· Ժէ· 23։ ‡ Գէ· ԼԳ· 3։ † Գէ· գ· 30։ ‡ Գէ· լբ· 7։ † Գէ· իթ· 4։ ԼԳ· 5։ ‡ Գէ· Ժա· 10։ † Եսա· իբ· 22։ Յոբ· գ· 7։ ‡ գ Թագ· բ· 35։ Ժէ· 1։ † Ծն· է· 11։ Եւ։ ‡ Հմր· 13։ † բ Թագ· Ժէ· 31։ Ժէ· 14։ 23։ Եսա· Ժթ· 12։ իթ· 14։ ա Կոր· ա· 19։ † Կամ Քահանաները։ ‡ Գէ· լբ· 9։ Եսա· գ· 1։ 2։ 3։ † Սաղ· ձէ· 40։ Դան· բ· 21։ ‡ Դան· բ· 22։ Մատ· Ժ· 26։ ա Կոր· գ· 5։ † Սաղ· ձէ· 38։ Եսա· իթ· 3։ իգ· 15։ † Սաղ· ձէ· 4· 40։ † բ Օր· իբ· 29։ Գէ· է· 14։ † Սաղ· ձէ· 27։ — † Գէ· Ժբ· 3։ † Գէ· իգ· 3։ Լսա· 35։ † Գէ· գ· 21։ Ժգ· 2։ † Աստ· Ժէ· 28։ † Կամ մարմինները։ կաւէ մարմիններ։ † Գէ· Ժբ· 4։ † ա Թագ· իբ· 21։ Սաղ· ձԺթ· 109։ † Սաղ· իգ· 4։ Աստ· Ժգ· 32։ † Գէ· իէ· 5։

17 Ազէկ մտիկ ըրէք իմ խօսքս ,
Ու իմ բանլիքս ձեր ականջներուն հասնի ։
18 Ահա հիմա չէ գաղտ կարգի դրած եմ.
Գիտեմ որ պիտի արդարանամ ։
19 [ր]Ո՞վ ինծի հետ պիտի վիճի .
Քանզի թէ որ հիմա լռելու ըլլամ, պիտի մեռնիմ ։
20 [ր]Միայն թէ ասոնք երկու բանը մի ըներ ինծի ,
Ո՝ անոնցմէ քու երեսդ պիտի չպահուըլ–
ամ ։
21 [ր]Ձեռքդ վրայէս վերցուր ,
Ու քու երկիւդդ զիս չզարհուրեցընէ ։
22 Եաբր դուն կանչէ , ու ես պատասխան տամ.
Կամ թէ ես խօսիմ, ու դուն ինծի պատասխան տուր ։
23 Ո՞րչափ են իմ անօրէնութիւններս ու մեղքերս.
Իմ յանցանքս ու մեղքս ինծի իմացուր ։
24 [ր]Ինչո՞ւ համար երեսդ կը պահես ,
Ու [ր]զիս քեզի թշնամի կը սեպես ։
25 [ր]Հո՞ւմ քշուած տերեւի՞ մը դէմ ահաւոր պիտի ըլլաս ,
Կամ թէ չոր ծղո՞ղ մը պիտի հալածես ։
26 Որովհետեւ °դառնութեան վճիռ կու տաս՞
ինծի ,
Ու իմ երիտասարդութեանս անօրէնութիւնները ինծի կը ժառանգեցնես .
27 [ր]Ոտքերս կոճղի մէջ կը դնես ,
Ու բոլոր ճամբաներս կը դիտես ,
Ե՞ս իմ ոտքերուս չափերուն նչան կը դնես ։
28 Ու ես հո՞ւմ փտած բանի պէս՝
Ու ցեցին կերուած լաթի պէս կը մաշի ։

ԳԼ· ԺԴ

1 Կնիկ ծնած մարդը կարճ կեանք ունի .
Ու °յուզումնութիւնով լեցուն է .
2 [ր]Ծաղիկի պէս կ'ելլէ ու կը կարուի ,
Ու չուքի պէս կը փախչի ու չկենար ։
3 Բայց [ր]անոր վրայ ալ աչքերդ կը բանաս ,
Ու °զիս քու հետդ դատաստանի՞ կը բերես ։
4 [ր]Անհնարութիւն ո՛վ կրնայ մաքուր հանել .
Բնաւ մէկը չկայ ։
5 °Որովհետեւ անոր օրերը որոշուած են .
Անոր ամիսներուն թիւը քու քովդ է .
Դուն անոր սահման դրիր ,
Ու անիկա չկրնար անդին անցնել .
6 [ր]Երեսդ մէկդի դարձուր անկէ , որ անիկա հանգչի ,
°Մինչեւ որ վարձկանի պէս իր օրը բերնցընէ ,
7 Վասն զի թէ որ ծառը կարուի , դեռ յոյս կայ
[ր]Որ վերաճէն ծլի ու շառաւիղը պակաս չլլայ ։
8 Թէ և անոր արմատը երկրին մէջը ծերացած ըլլայ ,
Ու անոր բունը հողին մէջը մեռած ,
9 Անիկա ջուրին հառիղ կը ծաղկի ,
Ու նոր անկուած բոյն պէս ճիւղեր կը բաղձակ ։
10 Բայց մարդը կը մեռնի ու †կ'երթայ .
Մարդը իր հոգին կ'աւանդէ , ու [ր]ո՞ւր անդ է ։
11 [ր]Ջուրերը ծովէն կը պակսին ,
Ու գետը կը չորնայ ու կը ցամքի ,
12 Ասանկ ալ մարդը [ր]ննջումը կը պառկի ու չկենար .
[ր]Մինչեւ որ ալ երկինքը չըլլայ՝ պիտի չկենան ,
Ու իրենց քունէն պիտի չարթընցուին ։
13 Երանի թէ մինչեւ քու բարկութեանդ անցնիլը՝
Գերեզմանին մէջը ծածկէիր ու պահէիր զիս .
Ինծի ժամանակ մը որոշէիր , ու [ր]ո՞ւմ զիս միտդ բերէիր ։
14 Թէ որ մարդը մեռնի , պիտի կենդանանայ՞ արդեօք .
Պատերազմիս բոլոր օրերը [ր]պիտի սպասեմ ,
°Մինչեւ որ իմ փոխուելու [ր]ժամս գայ ։
15 [ր]Պիտի կանչես , ու ես քեզի պատասխան պիտի տամ .
Քու ձեռքերուդ գործքին պիտի փափաքիս ։
16 [ր]Որովհետեւ հիմա քայլերս կը հաշուես ,
Մեղքս չե՞ս զններ ։
17 Իմ յանցանքս քսակի մէջ կնքուած է ,
Ու իմ անօրէնութիւնս վրայ ‡կարկեցիր ։
18 Երբ որ լեռը խիտալով կը կործանի ,
Ու ապառաժը իր տեղէն կը փոխադրուի ։
19 Ջուրերը կը մաշեցընեն քարերը .
Յորդած ժամանակներն դեանէն հողերը կը քշեն կը տանին .
Դուն ալ մարդուն յոյսը ահով կը կորսընցընես ։
20 Դուն բոլորովին յաղթող կ'ըլլաս անոր վրայ , ու անիկա կ'երթայ .
Անոր դէմքը փոխելով՝ զանիկա կը վռնտես ։
21 Անոր ազաքը պատիւ կ'ունենան , ու [ր]ինքը չդիտնար .
Անոնք անարգ կ'ըլլան , ու ինքը անոնց [ր]ցաւը չիմանար ։

[ր] Գլ· լգ· 6։ Եսա· ծ· 8։
[ր] Գլ· թ· 34։ լգ· 7։
[ր] Սաղ· լթ· 10։
[ր] Որ· լբ· 20։ Սոփ· ժգ· 1։ Լող· 24։ Նը· 14։ Եսա· ը· 17։
[ր] Որ· լբ· 42։ Նը· ասթ· ա· 21։ Գլ· ժգ· 9։ ԺԹ· 11։ լգ· 10։ Ովբ· բ· 5։
[ր] Եսա· խը· 3։
° Եչր· գաղտնի մեւնոնք կը գրես
[ր] Գլ· ի· 11։ Սոփ· իե· 7։
[ր] Գլ· լգ· 11։
= Գլ· է· 7։ Ժող· բ· 23։
[ր] Գլ· ը· 9։ Սոփ· գ· 5։ 6։ 9։ Նը· 11։ Նգ· 15։ Նիփ· 4։ Եսա· խ· 6։ Յոբ· ա· 10։ 11։ գ· 14։ ա Պետ· ա· 24։
÷ Սաղ· Նիգ· 3։
† Սաղ· Նիգ· 2։
[ր] Ծն· է· 3։ Սաղ· ծա· 3։ Յոհ· գ· 6։ Հռոմ· ի· 12։ Եփես· բ· 3։
[ր] Գլ· է· 1։
[ր] Գլ· է· 16· 19։ ժ· 20։ Սաղ· լմ· 13։
[ր] Գլ· է· 1։
[ր] Հմր· 14։
† Կամ ապականու- թիւն կը տեսնէ ·
[ր] Սաղ· Նբ· 26։ Եսա· ծա· 6։ կե· 17։ կգ· 22։ Գար· գ· 21։ Հռոմ· թ· 3։ Պետ· գ· 7։ 10։ 11։ Յայտ· ի· 11։ խառ։
[ր] Գլ· ժգ· 15։
[ր] Հմր· 7։
[ր] Գլ· ժգ· 22։
[ր] Գլ· ժ· 6։ 14։ ժգ· 27։ լա· 4։ լգ· 21։ Սաղ· ծգ· 8։ Նկմ· 1։ 2։ 3։ Առակ· է· 21։ Երեմ· լբ· 13։
[ր] Որ· լբ· 34։ Նմբ· ժգ· 12։
‡ Կամ տեսկցուցիր ·
[ր] Ժող· ի· 3։ Նա· կգ· 16։

22 Մէյն Թէ իր վրայէ մարմինը ցաւ պիտի կրէ,
Ու իր հոգին պիտի տրամի իր ներսէ դէն։

ԳԼ· ԺԵ

1 Եղիփազ կը յանդիմանէ Յոբը, անոր իր անձը արդարացընելը
ամբարշտութիւն ակնկալէ։ 17 Աստղաբաշխութենէվար կ'ապա-
ցուցանէ չար մարդոց անհանգստութիւնը։

1 Ա Նաամանը Եղիփազ Թեմանացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Մէթէ խմաստուն մարդը հովի պէս *խօսքերով
պատասխան պիտի տա՞յ,
Ու իր փորը արեւելեան հովով պիտի լեցընէ՞։
3 Պարապ խօսքերով պիտի վիճաբանի՞,
Ու անանկ ըրոյցներով՝ որոնք օգուտ մը չու-
նին։
4 Մանաւանդ դուն Երկիւղը կը խափանես,
Ու Աստուծոյ մաստուցելու աղօթքը կ'ար-
դիլես։
5 Որովհետեւ բերանդ քու անօրէնութիւնդ կը
ցուցընէ,
Ու նենգաւորաց լեզուն ընտրեցիր։
6 †Քու բերանդ քեզ պիտի դատապարտէ, ու
չէ Թէ ես,
Եւ քու շրթունքներդ քեզի դէմ պիտի վը-
կայեն։
7 Առջի ծնած մարդը դո՞ւն ես։
‡Կամ բլուրներէն առա՞ջ ստեղծուեցար։
8 §Աստուծոյ գաղտնեացը ունկնդիր եղա՞ր։
Եւ խմաստութիւնը դո՞ւն քեզի՞ պահեցիր։
9 ¶Ի՞նչ գիտես դուն՝ որ մենք չենք գիտեր։
Ի՞նչ բան տեղեկութիւն ունիս, որ մենք չու-
նինք։
10 ‖Մէջերնիս ճերմակ մազերով
Ու խիստ ծեր մարդիկ ալ կան,
Որոնք տարիքով քու հօրմէդ աւելի մեծ են։
11 Մէթէ քի՞չ կը թուին քեզի Աստուծոյ մխի-
թարութիւնները,
†Ու քեզի ըսուած մեղմ խօսքերը։"
12 Քու սիրտդ ո՞ւր կը տանի քեզ,
Ու աչքերդ ի՞նչ բանի կ'ակնարկեն,
13 Որ հոգիդ Աստուծոյ դէմ դարձընելով՝
Բերնէդ ասանկ խօսքեր կը հանես։
14 ¶Մարդը ի՞նչ է՝ որ մաքուր ըլլայ,
Ու կնիկէ ծնածը՝ որ արդարանայ։
15 ‖Ահա Աստուած իր սուրբերուն չհաւատար,
Ու երկինքը անոր աչքերուն առջեւը մաքուր
չէ։
16 ¶Ո՞ւր կը մնայ դարշելի ու պիղծ մարդը՝
‖Որ անօրէնութիւնը ջուրի պէս կը խմէ։
17 Քեզի խմացընեմ, մտիկ ըրէ ինծի,

ու տեսածս պատմեմ քեզի։
18 Ինչ որ իմաստունները յայտնեցին,
Ու բնաւ չծածկեցին †իրենց հայրերէն առած։
19 (Երկիրը անոնց միայն տրուեցաւ,
Ու †անոնց մէջէն օտարական մը չանցաւ։)
20 Զարը իր բոլոր օրերուն մէջ տանջանք կը կրէ,
Ու բռնաւորին քիչ տարիներ պահուած են։
21 ¶Ահերու ձայնը անոր ականջն է։
†Խաղաղութեան մէջ անոր վրայ կործանիչը
պիտի գայ։
22 Չհաւատար որ մութէն պիտի ելլէ,
Ու անիկա սուրի պահուած է։
23 †Հացը ո՞ւր է ըսելով թափառական կը պարտի։
Գիտէ որ մութի օրը պատրաստ է Ե իր
ձեռքն է։
24 Նեղութիւնը ու տառապանքը զանիկա կը
վախցընեն,
Ու պատերազմի պատրաստուած թագաւորի
պէս անոր վրայ յարձակ կ'ըլլան։
25 Ինչու որ Աստուծոյ դէմ ձեռք վերցուց,
Ու Ամենակարողին դէմ հպարտացաւ։
26 Անոր վրայ կը յարձակի ‡զոռզութեամբ,
Ու իր ասպարներուն թանձր դմբեղներովը։
27 Որովհետեւ իր երեսը ճարպով ծածկեց,
Ու երիկամունքները պարարտութիւնով զո-
ցեց։
28 Ու անիկա աւերակ քաղաքներու մէջ բնա-
կեցաւ,
Ու կործանելու մօտեցած անցէն տուներու մէջ։
29 Անիկա պիտի չհարստանայ,
Անոր ստացուած քները հաստատ պիտի չըլլան,
Ու անոնց չափութիւնը երկրի վրայ պիտի
չտարածուի։
30 Մութէն պիտի չդառնայ.
Բոցը պիտի չորցընէ անոր ճիւղերը,
Ու §Աստուծոյ բերնին շունչովը պիտի ոչընչա-
նայ։
31 Թարուելով †նախայտութեան չվստահի,
Վասն զի անոր փոխարէնը ունայնութիւն պի-
տի ըլլայ։
32 ¶Օրերը չլմընցած պիտի կատուի,
Ու ճիւղերը նորէն պիտի չկանանչին.
33 Որթի պէս իր ազոխը պիտի թափէ,
Ու ձիթենիի պէս իր ծաղիկները պիտի թօ-
թափէ։
34 Ինչու որ կեղծաւորներուն ժողովը ամայի պի-
տի ըլլայ,
Ու կաշառք առնողներուն վրաններէը կրակը
պիտի այրէ։
35 ‖Անոնք թշուառութիւն կը յղանան, անօրէ-
նութիւն կը ծնանին,
Ու արտերնին խաբէութիւն կը պատրաստէ։

---

* ԵՓԵՍ· գիտութիւն նաեւ
† ԳԼ· ԺԹ· 22։
‡ Սպդ· գ· 2։ Ածուկ· ը· 25։
§ Յոբ· ԺԹ· 34։
¶ Կոր· բ· 11։
‖ ԳԼ· Ժգ· 2։
† ԳԼ· ը· 6։ 7։
† Կամ Ծածուկ բան մը ունի՞ ատդեղ։
‡ Գ Թագ· ը· 46։ բ Մն· գ· 36։ ԳԼ· Ժգ· 4։ Սպդ· Ժգ· 3։ Ածուկ· ի· 9։ Ժպդ· է· 20։ ա Ցոհ· ա· 8։ 10։
ե ԳԼ· գ· 18։ իե· 5։ զ ԳԼ· Ժ· 19։ Սպդ· Ժգ· 3։ Ծգ· 3։
է ԳԼ· ԼԳ· 7։ Ածուկ· ԺԹ· 28։
ը ԳԼ· ը· 8։
թ Ցոհ· գ· 17։
ժ Սպդ· գ· 12։
ի ա Թես· ե· 3։
լ Սպդ· ԺԹ·15։ ԽԹ·10։
խ ԳԼ· Ժը· 12։
ծ ԵՓԵՍ· պարանոցով։
կ ԳԼ· գ· 9։
հ Ես· ԽԹ· 4։
ձ ԳԼ· իբ· 16։ Սպդ· Ծե· 23։
ղ Սպդ· է· 14։ Ես· ԽԹ· 4։ Ովս· Ժ· 13։

ԳԼ· ԺԶ

1 Ցոր իր բարեկամները կը յանդիմանէ՝ զանոնք անգութ ա-
նուանելով· 7 իր վհատին թշուառութիւնը կը ցուցնէ· 17
իր անմեղութիւնը կը հաստատէ։

1 Եւ Ցոր պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
2 Ես ասոնց պէս շատ բաներ լսած եմ.
–Ամէնքդ ալ ձանձրութիւն տուող մխիթարիչ-
ներ էք ։
3 Դատարկ խօսքերը ծայր ունի՞ն.
եթէ ոչ ի՞նչ բանէ դրդուած պատասխան
կու տաս ։
4 Ես ալ ձեզի պէս կրնայի խօսիլ.
թէ որ ձեր անձը իմ անձիս տեղը ըլլար ,
կրնայի ձեզի դէմ խօսքեր դիզել ,
Ու *ձեզի դէմ գլուխս երերցընել ։
5 Ա–ւ՜ն իմ բերնովս ձեզ կը զօրացընէի ,
Ու շրթունքներուս չարժումը ձեր ցաւ–ը՜ն–ը
կը փարատէր ։

6 Թէ որ խօսիմ՝ ատամութիւնս չփարատիր ,
Եւ թէ որ լռեմ՝ ի՞նչ կը պակսի ինծմէ ։
7 Բայց հիմա զիս յոգնեցուց .
Բոլոր †տունս ամայի ըրիր .
8 Նաև զիս †բռնեցիր , ու –ս՜կ– ինձի դէմ վկա-
յութիւն մըն է .
Ու իմ նիհարութիւնս ինծի դէմ ելլելով՝ ե-
րեսիս վրայ վկայութիւն կ'ընէ ։
9 *Անոր բարկութիւնը զիս պատռեց , ու ինծի
թշնամի եղաւ ,
Ակռաները իմ վրաս կրճտեց .
†Թշնամիս սուր աչքերով ինծի նայեցաւ ։
10 *Բերանները վրաս բացին ,
Ու զիս նախատելու համար ծնօտներուս ապ-
տակ զարկին .
*Մէկտեղ վրաս ժողվուեցան ։
11 Աստուած †զիս ամբարշտին յանձնեց ,
Ու անօրէններուն ձեռքը ձգեց ։
12 Հանդիստ էի , ու զիս ճնշեց ,
Ու վիզէս բռնելով՝ զիս չախչախեց ,
Ու *զիս իրեն նշան դրաւ ։
13 Անոր աղեղնաւորները իմ բոլորտիքս առին .
Երիկամունքներս կը խոցէ , ու ինծի չխնայեր .
Լեղիս գետինը կը թափէ ։
14 կատրածէ վրայ կատրած ընելով զիս կոտ-
րեց ,
իմ վրաս զօրաւորի մը պէս յարձակեցաւ ։
15 Մորթիս վրայ քուրձ կարեցի ,
Ու *եղջիւրս ‡հողով ապտակի ։
16 Երեսս լալէն ||ուռեցաւ ,
Ու աչքիս թարթիչներուն վրայ մահուան չուք
կայ ·

17 Թէ և ձեռքերուս մէջը անօրէնութիւն չկայ ,
Ու ազօթքս մաքուր է ։
18 Ով երկիր , իմ արիւնս մի ծածկեր ,
Ու *աղաղակիս տեղ չըլլայ ։
19 Հիմա ալ ահա †իմ վկաս երկնից մէջ է ,
Ու փառաբանս բարձր տեղուանքն է ։
20 Ձիս ծաղր ընողները իմ բարեկամներս են .
Աչքերս Աստուծոյ առջեւը արցունք կը թա-
փեն ։
21 *Երանի թէ մարդս կարենար Աստուծոյ հետ
վիճաբանիլ ,
Ինչպէս մարդ իր ընկերին հետ ։
22 Ինչու որ քիչ տարիներ անցնելէն ետքը՝
*Անանկ ճամբայ մը պիտի երթամ , ուսկից ո՛ր
ալ պիտի չդառնամ ։

ԳԼ· ԺԷ

1 Ցոր մարդոց ձեռքէն Աստուծոյ կը բողոքէ ։ 6 Մարդոց՝ ա-
ռակներուն հետ անգթութեամբ վարուիլը Թէ և արդ-
րը կ'ապշեցնէ , բայց չյուսահատցընէր ։ 11 Ցոր կ'ըսէ նաև՝
Թէ իր յոյսը կեանքի վրայ չէ , հապա մահուան վրայ ։

1 Շունչս կը նուազի , օրերս կը մարին ,
–Գերեզմանը ինծի կը *պատ ։
2 Չէ՞ որ ծաղր ընողներ կան իմ քովս ,
Ու աչքս անոնց *վիճմունքովը դիշերը կ'ան-
ցընէ ։
3 Աղէ՝ քու քովդ ինծի երաշխաւոր մը դիր .
*Ո՞վ կայ որ իմ ձեռքս բռնէ ։
4 Ինչու որ դուն խելառութիւնը անոնց սրտէն
ծածկեցիր ,
Անոր համար պիտի չբարձրացընես զանոնք ։
5 Ով որ էր §բարեկամները կողոպտուելու կը
մատնէ ,"
Անոր տղոցը աչքերը պիտի նուազին ։
6 Ձիս ժողովուրդներուն †առակ ըրաւ .
Անոնց առջեւը զզուելի եղայ ։
7 Նաև *աչքերս տրտմութենէն չլացան ,
Ու *մարմնոյս բոլոր անդամները չուքի պէս ե-
ղան ։
8 Ուղիղները սա բանիս վրայ պիտի զարմանան ,
Եւ անմեղները պիտի արթընանան կեղծաւորին
դէմ ։
9 Ու արդարը հաստատ պիտի կենայ իր ճամ-
բուն մէջ ,
Եւ *մաքուր ձեռք ունեցողը երթալով պիտի
զօրանայ ։
10 Բայց դուք ամէնքդ ալ *դարձէք ու եկէք ,
Ինչու որ ձեր մէջը իմաստուն չեմ գտներ ։
11 *Իմ օրերս անցան ,
Իմ դիտաւորութիւններս –– սրտիս խորհուրդ-
ները խափանեցան ։
12 Գիշերը ցորեկի փոխուեցաւ ,

= ԳԼ· ԺԳ· 4 ։
† Սպղ· իբ· 7 ։ ՀԹ·
25 ։ Ոզբ· բ· 15 ։
* ՆԵր· ԺԱղովմ
† Կամ խորշոմութիւն
ներով ծածկեցիր ։
‡ ԳԼ· ժ· 16· 17 ։
† ԳԼ· ԺԳ· 24 ։
* Սպղ· իբ· 13 ։
|| Ոզբ· գ· 30 ։ Միք·
է· 1 ։
* Սպղ· լե· 15 ։
= ԳԼ· ա· 15· 17 ։
† ԳԼ· է· 20 ։
* ԳԼ· լ·19։ Սպղ·է·5։
‡ Կամ հողի մէջ
|| Կամ կաթմըեցաւ ։
* ԳԼ· իէ· 9 ։ Սպղ·
կղ· 18· 19 ։
* Հռովմ· ա· 9 ։
* ԳԼ· լա· 33 ։ Ժող·
գ· 10 ։ Ես· խե·
9 ։ Հռովմ· թ· 20 ։
* Ժող· ԺԶ· 5 ։
= Սպղ· ձբ· 3· 4 ։
† ա թես. ա· 6· 7 ։
‡ Ածաղ· գ· 1 ։ ԺԷ·
18 ։ իբ· 26 ։
§ Կամ բարեկամնե-
րուն շողոքորթու-
թիւն կ'ընէ ,
† ԳԼ· լ· 9 ։
* Սպղ· գ· 7 ։ լ·9 ։
* Սպղ· իգ· 4 ։
* ԳԼ· գ· 29 ։
* ԳԼ· է, 6 ։ թ· 35 ։

Ո՞ւ լոյսը *խաւարին մօտեցաւ։"
13 Մեւսէն դերեզմանին կը սպասեմ, որ իմ տունս
պիտի ըլլայ։
Անկողինս մթութեան մէջ փռեցի։
14 Ապականութեանը ազգակցի՝ ըսի՝ Դուն
իմ հայրս ես,
եւ որդերուն՝ Դուք իմ մայրս ու քոյրս էք։
15 Ո՞ւ հիմա ո՞ւր է իմ յոյսս։
Իմ յոյսս ո՞վ պիտի տեսնէ։
16 †Գերեզմանին առանձնութեանը մէջ պիտի
իջնէ,
երբոր †մէկտեղ հողին մէջը հանգստանանք։

ԳԼ. ԺԸ

1 Բազդատ կը յանդիմանէ Յոբը՝ զանիկա ինքնահաւան ու անհամբեր անուանելով։ 5 Զարերտն իշխանութիւնները։

1 Անատնը Բազդատ Սուքեացին պատասխան
տուաւ ու ըսաւ,
2 Ե՞րբ աս խօսքերը պիտի հատցընէք։
Հասկցէք, ու անկէետքը խօսինք։
3 Ինչո՞ւ համար ־անասնոց պէս համարուինք,
Ո՞ւ աչքերնուդ առջին անմաքուր սեպուինք։
4 (†Իր բարկութիւնովը զինքը կը պատառէ։)
Մեզմէ երկիրը քեզի համար երեսի վրայ պի-
տի ձգուի՞,
Ո՞ւ ապառաժը իր տեղէն պիտի փոխադրուի՞։
5 Անշուշտ †ամբարշտին լոյսը պիտի մարի,
Ո՞ւ անոր կրակին բոցը լոյս պիտի չտայ։
6 Անոր վրանին մէջ լոյսը պիտի խաւարի,
ֆՈ՞ւ անոր ճրագը անոր վրայ պիտի մարի։
7 Անոր զօրութեանը քայլերը նեղութիւն պիտի
կրեն,
Ո՞ւ †անոր խորհուրդը զանիկա գետինը պի-
տի գարնէ։
8 Ինչո՞ւ որ ־ինր ոտքերովը ուռկանի մէջ պիտի
բռնուի,
Ո՞ւ ցանցի վրայ պիտի քալէ։
9 Վարսը ־ով զարշապարը պիտի բռնէ,
Ո՞ւ †աւարառուն անոր պիտի յաղթէ։
10 Անոր համար գետնին մէջը թակարդ պա-
հուած է,
Ո՞ւ ճամբուն վրայ որոգայթ։
11 ־Արհաւիրքը զանիկա ամէն կողմէն պիտի պա-
շարէ,
Ո՞ւ զանիկա իր ոտքերովը ապտին անդին պի-
տի վազցընէ։
12 Անոր զօրութիւնը պիտի անօթեւնայ,
Ո՞ւ †կորուստը անոր քովը պատրաստ է,
13 Որ անոր մորթին ոյժը պիտի ուտէ։
Մահուան առջինեկը պիտի ուտէ անոր ոյժը։
14 †Անոր վստահութիւնը իր վրանէն պիտի կըտ-
րուի։
Ո՞ւ անիկա զինք †զարհուրանաց թագաւորը
պիտի քշուի։
15 Անոր վրանին մէջը ըւնդուած պիտի բնակի, որ
այնհետեւ իրը պիտի չըլլայ։
Ո՞ւ անոր բնակարանին վրայ ծծումբ պիտի
ցանուի։
16 †Անոր արմատները տակէն պիտի չորնան,
Ո՞ւ վերէն ճիւղերը պիտի կտրուին։
17 ־Անոր յիշատակը երկրէն պիտի կորսուի,
Ո՞ւ անոր անունը հրապարակներուն մէջը պի-
տի չգրուցուի։
18 Անիկա լոյսէն խաւարը պիտի քշուի,
Ո՞ւ անիկա աշխարհէն պիտի վռընտուի։
19 †Իր ժողովուրդին մէջ ոչ զաւակ պիտի ունե-
նայ եւ ոչ թոռ,
Ո՞ւ անոր բնակութիւններուն մէջ մէկը պի-
տի չմնայ։
20 †Եւրիններն իրը †անոր օրուանը վրայ պիտի զար-
մանան,
Ո՞ւ ‡առաջիններն պիտի սոսկան։
21 Արդարև ամբարշտին բնակարաններն ասանկ
պիտի ըլլան,
Ո՞ւ †Աստուած չճանչցողին տեղը ասանկ է։

ԳԼ. ԺԹ

1 Յոբ իր բարեկամներուն անգթութենէն կը գանգատի. 21. 28 կը խնդրէ որ իր վրայ գութ ունենան։ 23 Մեռելոց յարութիւն առնելը կը խոստովանի։

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Մինչեւ ե՞րբ հոգիս պիտի վշտացընէք,
Ո՞ւ զիս խօսքերով պիտի ճնշէք։
3 Արդէն ־տասը անգամ է որ զիս կը մեղադրէք.
Չէք ամչնար ־ր զիս կ'ապշեցընէք։
4 Եւ թէ որ յիրաւի ես սխալեր եմ,
Իմ սխալմունքս իմ քովս կը մնայ։
5 Թէ որ անպատճառ †ամբարտաւանութեամբ
խօսիլ կ'ուզէք ինծի դէմ,
Ո՞ւ ամօթս երեսս զարնել,
6 Գիտցէք ուրեմն որ զիս Աստուած կործանեց,
Ո՞ւ իր ցանցը իմ վրաս դարձուց։
7 Ահա †բռնի եղջ անիրաւութեանը համար կ'ա-
զդակեմ, ու պատասխան տուող չկայ.
կը բողոքեմ, բայց դատաստան չկայ։
8 †Անիկա իմ ճամբաս գոցեց, անանկ որ չեմ
կրնար անցնիլ.

* Կամ խաւարին առջեւէն կարճ եղաւ։ † Գլ. ժը. 13։ ‡ Գլ. գ. 17. 18. 19։ = Սաղ. հգ. 22։ ‖ Գլ. ժգ. 14։ ¶ Առակ. ժգ. 9։ թ. 20։ իգ. 20։ ** Գլ. իա. 17։ Սաղ. ժը. 28։ †† Գլ. է. 13։ ‡‡ Գլ. իբ. 10։ Սաղ. թ. 15։ լէ. 8։ §§ Գլ. է. 5։ ‖‖ Գլ. ժէ. 21։ իւ. 25։ Երեմ. գ. 25։ ի. 3։ իգ. 5։ իմ. 29։ ¶¶ Գլ. ժէ. 23։ ** Գլ. ը. 14։ ժա. 20։ Սաղ. ճժբ. 10։ Առակ. ժ. 28։ †† Գլ. իթ. 19։ Եսա. է. 24։ Ամոս. ը. 9։ Մատ. գ. 1։ ‡‡ Սաղ. լգ. 16։ ճթ. 13։ Առակ. բ. 22։ ժ. 7։ §§ Եսա. ժգ. 22։ Երեմ. իբ. 30։ ‖‖ Կամ Արեւմտեան բնակիչները ¶¶ Սաղ. լէ. 13։ ** Կամ արեւելեայ բնակիչները †† Երեմ. թ. 3։ ժ. 25։ ա Թես. գ. 5։ բ Թես. ա. 8։ Տիտ. ա. 16։ = Ծն. լա. 7։ Ղեւ. իգ. 26։ ‡‡ Սաղ. լբ. 16։ §§ Գլ. գ. 23։ Սաղ. ձբ. 8։

Իմ չաւիղներուս վրայ խաւար դրաւ։
9 ՙՉիս իմ փառքէս մերկացուց,
Ու գլխուս թագը վերցուց։
10 Չիս ամէն կողմէն աւրեց, ու ես գացի,
Ու իմ յոյսս ծառի մը պէս արմատէն խլեց։
11 Անոր բարկութիւնը իմ վրաս բորբոքեցաւ,
Ու ՚զիս իր թշնամիներուն կարգը դրաւ։
12 Անոր գունդերը միկտեղ եկան,
Ու ճամբանին ինծի դէմ պատրաստեցին,
Ու վրանիս բոլորտիքը բանակեցան։
13 ՚Անիկա իմ եղբայրներս ինծմէ հեռացուց,
Ու յիրաւի ծանօթներս օտարացան ինծմէ։
14 Ազգականներս չքացան,
Ու իմ ճանչուորներս զիս մոռցան։
15 իմ տունս բնակողները ու աղախիններս զիս անծանօթ մէկ մը սեպեցին,
Ու՝ անոնց աչքին առջեւը օտարական եղայ։
16 Ծառաս կանչեցի, ու անիկա պատասխան չտուաւ,
Թէեւ բերնովս անոր աղաչեցի։
17 իմ շունչս *առելի եղաւ կնոջս,
Ու իմ աղաչանքներս՝ իմ ծոց որովայնին որդոյը։
18 ՚Փոքր տղաքն ալ զիս կ'անարգեն,
Ու երբոր կ'ելլեմ, ինծի դէմ կը խօսին։
19 ՚Բոլոր մտերիմ բարեկամներս ինծմէ զզուեցան,
Ու իմ սիրականներս ինծի դէմ դարձան։
20 ՚Ոսկորներս մսիս ու մաշիս վրան.
Միայն ակռաներուս կաշիով ազատեցայ։
21 Ով իմ բարեկամներս, դուք ողորմեցէք ինծի,
Ողորմեցէք ինծի. ՚քանզի Աստուծոյ ձեռքը ինծի դպաւ։
22 Ինչո՞ւ Աստուծոյ պէս զիս ՚կը հալածէք,
Ու մարմինէս չէք կշտանար։

23 Երանի թէ հիմա խօսքերս դրուէին.
Երանի թէ գիրքի մը մէջ քանդակուէին.
24 Երկաթէ գրիչով կապարի վրայ
Ո՞ր քարի վրայ յաւիտեան փորագրուէին։
25 Վասն զի գիտեմ որ իմ †փրկիչս ողջ է,
Ու անիկա վերջին ժամանակը պիտի ելլէ ‡երկրի վրայ։
26 Ու թէ և մարմինս եաքը աս ալ փճանայ,
Բայց ՚իմ մարմնովս զԱստուած պիտի տեսնեմ,
27 Որն որ ես ինծի համար պիտի տեսնեմ,
Ու իմ աչքերս պիտի դիտեն զանիկա, և ոչ թէ ուրիշինը.
Երկեամնեքներս իմ ներսի դիս կը հալին։
28 Պէտք էր ըսէիք, ՚Ինչո՞ւ կը հալածենք զանիկա.
Որովհետեւ բանին արմատը իմ վրաս գտնուեցաւ։
29 Սուրէն վախցէք. ՚Քանի որ բարկութեան պատիժը սուրն է,
՚Որ դիտնաք թէ դատաստան կայ։

ԳԼ. Ի

1—29 Սոփար չարերուն վիճակը ու բաժինը կը ցուցնէ.

1 Անաամնը Սոփար Նաամացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Ասոր համար իմ խորհուրդներս ինծի պատասխանել կուտան,
Ու ասոր համար կ'արտորամ։
3 Չիս խայտառակող յանդիմանութիւնը լսեցի,
Բայց էմ հոգիս ՚հնէցած իմաստութենէս պատասխան տալ կը տիպէ զիս։
4 Դուն տիկա գիտե՞ս՝ որ 'ի յաւիտենից
Մարդս երկրի վրայ դրուելէն 'ի վեր,
5 ՙԱղգամին յաղթականը քիչ ժամանակ կը տեւէ,
Ու կեղծաւորին ուրախութիւնը մէկ վայրկեանի համար է։
6 ՚Թէև անոր փառաւորութիւնը մինչև երկինքը ելլէ,
Ու գլուխը ամպերուն հասնի,
7 ՚Իր աղբին պէս յաւիտեան պիտի ոչնչանայ,
Ու զինքը տեսնողները պիտի ըսեն, Ո՞ր է անիկա։
8 ՙԵրազի պէս պիտի թռչի ու պիտի չգտնուի,
Ու գիշերուան ցնորքի պէս պիտի փախչի։
9 ՚Զանիկա տեսնող աչքը ալ պիտի չտեսնէ.
Ու անոր բնակած տեղը ալ պիտի չդնայ անոր։
10 Անոր զաւակները ||աղքատներէն ընդհակ պիտի խնդրեն,՛՛
Ու անոր ձեռքերը իր §յափշտակածը վեր պիտի տան.
11 Անոր ոսկորները ՚իր ‡երիտասարդութեան ԴԷՂԷՐՈՆ պոռչտուքը լեցուն է.
՚Ու անոր հետ հողին մէջ պիտի պառկի։

12 Թէ որ անդգամութիւնը անոր բերնին մէջ քաղցրը է,
Եւ թէ որ իր լեզուին տակը կը պահէ զանիկա,
13 Թէ որ զանիկա խնայէ ու չձգէ,
Ու իր քմայը մէջ պահէ զանիկա,
14 Կերակուրը անոր աղիքներուն մէջ պիտի փոխուի,

† Սաղ. ԺԹ. 44։
‡ ԳԼ. Ժգ. 24։ Որը. բ. 5։
՚ ԳԼ. Լ. 12։
՚ Սաղ. լա. 11։ լբ. 11։ կԹ. 8։ Ժը. 8։ 18։
՚ գ Թագ. բ. 23։
՚ ԵՖԹ. օտար
՚ Սաղ. խա. 9։ Ժէ. 13։ 14։ 20։
՚ ԳԼ. Լ. 30։ Սաղ. ՃԹ. 5։ Որը. գ. 8։
՚ ԳԼ. ա. 11։ Սաղ. լբ. 2։
՚ Սաղ. կԹ. 26։
† Կամ վրէժխնդիրս
‡ ԵՖԹ. Հոգի
՚ Սաղ. ԺԷ. 15։ ա Կոր. Ժգ. 12։ ա Ցովհ. գ. 2։

՚ Հմր. 22։
՚ Սաղ. Ծը. 10։ 11։
— Սաղ. լէ. 35։ 36։
՚ ԵՀ. Ժգ. 13։ 14։ Ածգի. 3։ 4։
՚ Սաղ. Ճգ. 10։
՚ Սաղ. Հգ. 20։ գ. 5։
՚ ԳԼ. է. 8։ 10։ բ. 18։ Սաղ. լէ. 36։ Ճգ. 16։
՚ ԵՖԹ. ապքաանները պիտի հաձեցընեն։
՚ Կամ հարատութիւնը
՚ Հմր. 18։
՚ ԳԼ. Ժգ. 26։ Սաղ. խե. 7։
՚ Կամ ծածուկ
՚ ԳԼ. խա. 26։

Անոր ներսի դէն քարերի լեզի պիտի ըլլայ ։
15 Անիկա հարստութիւններ կուլ տուաւ , բայց
պիտի փսխէ զանոնք .
Ո– Աստուած անոր փորէն դուրս պիտի հա–
նէ զանոնք ։
16 Անիկա քարերուն թոյնը պիտի ծծէ ,
ո– զանիկա իժի լեզուն պիտի մեռցընէ ։
17 [f]Անիկա պիտի չտեսնէ վտակները ,
Մեղրի ու կոգիի հեղեղներուն գետերը ։
18 Իր աշխատանքով վաստկածը [g]ետ պիտի
տայ ու պիտի չկլլէ ,
Ու ետ տուածը չէ հարստութեանը չափ պի–
տի ըլլայ ,
Ու անոր չէ՛յ պիտի չուրախանայ ։
19 Որովհետեւ աղքատները ճնշեց ու երեսի վը–
րայ թողուց ,
Ու իր չշինած տունը յափշտակեց .
20 [h]Անշուշտ իր ներսի դէն խաղաղութիւն պիտի
չգտայ ,
Ու ցանկացածը պիտի չկրնայ ազատել ։
21 Անոր ուտելու բան մը պիտի չմնայ ,
Անոր հաւնար անոր յաջողութիւնը հաստատ
պիտի չըլլայ ։
22 Առատութեամբ լեցուն եղած ժամանակին ալ
նեղութեան մէջ պիտի ըլլայ .
Թշուառութեան մէջ եղողներուն ամէն *հա–
րուստը անոր վրայ պիտի գայ ։
23 Երբոր փորը կշտացընելու վրայ կ'ըլլայ ,
Աստուած իր սաստիկ բարկութիւնը անոր վրայ
պիտի խրկէ ,
Ու անձրեւի պէս անոր վրայ պիտի թափէ
[i]կերակուր ուտելուատեղը ։
24 [j]Երկաթէ զէնքին առջեւէն փախած ատեն՝
պղնձէ աղեղը զանիկա պիտի խոցէ ։
25 Աւիր դէմ արձակուածը մարմինը պիտի թա–
փանցէ ,
Ու [k]փայլուն սէգը անոր մաղձէն պիտի ելլէ .
Անոր վրայ [l]արհաւիրք պիտի գայ ։
26 Բոլոր խաւարը անոր գանձուկ տեղուանքը
պիտի պահուի .
[m]Չփչուած կրակը զանիկա պիտի լափէ .
Անոր վրանը մնացողը †ապերջանիկ պիտի
ըլլայ ։"
27 Երկինքը անոր յանցանքը պիտի յայտնէ ,
Երկիրն ալ անոր դէմ պիտի ելլէ ։
28 Անոր տանը եկամուտը պիտի յափշտակուի ,
Անիկա բան պիտի անցնի Աստուծոյ բարկութեան օրը ։
29 [n]Ասիկա է ամբարիշտ մարդուն բաժինը՝ ու
Աստուծմէ պէտ առնէ ,
Եւ ասիկա է անոր ժառանգութիւնը՝ որ Աս–
տուած անոր համար սահմաներ է ։

ԳԼ· ԻԱ

1 Յոբ կը հաստատէ թէ ինքը իրաւունք ունի արտմելու ։ 7 Երբեմն չարերը այնքան յաջողութեան մէջ կ'ըլլան , մինչեւ որ կ'Աստուած կ'արհամարհեն ։ 16 Երբեմն անոնց կործանումը յայտնի կերպով կ'ըլլայ ։ 22 Երջանիկը ու ապերջանիկը մեռած ատենին հաւասար են ։ 27 Զարերուն դատաստանը գալու աշխարհին մէջ պիտի տեսնուի ։

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
2 Խօսքս ականջ մտիկ ըրէք ,
Ու աս ըլլայ ձեր մխիթարութիւնը ։
3 Ինծի համբերեցէք ու ես խօսիմ ,
Ու խօսելէս ետքը [a]ծաղր ըրէք ։
4 Միթէ ես մարդո՞ւ հետ կը վիճիմ .
Եւ ինչո՞ւ համար հոգիս չտրտմի ։
5 Ինծի նայեցէք ու ապշեցէք ,
[b]Ու բերաննուդ վրայ ձեռք դրէք ։

6 Ա– Քանիը մտածելով կը զարհուրիմ ,
Ու մարմինս կը սկսի դողալ ։
7 [c]Ամբարիշտները ինչո՞ւ կ'ապրին .
Կը ծերանան ու խիստ կ'ուժոգնան ։
8 Անոնց սերունդը հետերնին կը հաստատուի
իրենց առջեւը ,
Եւ անոնց զաւակները աչքերնուն առջեւ ։
9 Տուներնին խաղաղութեան մէջ է՝ – վախէն
ազատ ,
[d]Եւ Աստուծոյ գաւազանը անոնց վրայ չէ ։
10 Անոնց ցուլը կը զուգաւորուի ու գառարկը
չվրիպեր .
Կովը եր–ղը կը ծնանի ու [e]չվիժեր ։
11 Իրենց պզտիկները ոչխարի հօտի պէս կը հանեն .
Ու անոնց տղաքը ւրթեւրնեւթ կը ցատկտեն .
12 Թմբուկով ու քնարով յոյն կը վերցընեն ,
Ու սրինգին ձայնով ուրախ կ'ըլլան ։
13 Անոնք հոգերնին զուարճութիւնով կ'անցընեն ,
Ու մէկ վայրկեանի մէջ գերեզմանը կ'իջնեն ։
14 [f]Եւ Աստուծոյ կ'ըսեն ,
Քաշուէ մեզմէ ,
Ինչու որ քու ճամբաներդ գիտնալ չենք
ուզեր .
15 [g]Ամենակարողը ո՞վ է՝ որ անոր ծառայենք .
Ու մեզի ի՞նչ օգուտ պիտի ունենանք ։
16 Անոնց բարիքը ձեռքերնին չէ .
[h]Ամբարիշտին խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլլայ ։
17 [i]Ամբարիշտներուն ճրագը քանի՞ անգամ կը
մարի ,
Ու տառապանքը անոնց վրայ կու գայ .
Աստուած [j]վիր բարկութեամբը անոնց ցաւեր կը
բաժնէ ։
18 [k]Հովին առջեւը եղած յարդին պէս՝

[a] Սաղ· լգ· 9։ Երեմ· ժէ· 6։
[b] Հմր· 10· 15։
[c] Ժող· է· 13· 14։
[d] Եբր· ձեռքը· առն· գլ· իգ· 2։
[e] Թագ· ժա· 33։ Սաղ· հը· 30· 31։
[f] Եո· իգ· 18։ Եբեմ· իը· 43· 44։ Ամմս· է· 19։
[g] Գլ· ժգ· 13։
[h] Գլ· ժբ· 11։
[i] Սաղ· իա· 9։
[j] Կամ պիտի ապառէ։
[k] Գլ· իե· 13։ լա· 2· 3։
[a] Գլ· իե· 9։ իա· 4։ Սաղ· լե· 9։
[b] Գլ· ժբ· 6։ Սաղ· ժէ· 10· 14։ հգ· 3· 12։ Երեմ· ժբ· 1։ Ամբ· ա· 16։
[c] Գլ· իգ· 26։
[d] Գլ· լգ· 11։
[e] Գլ· իբ· 17։
[f] Ել· է· 2։ Գլ· լգ· 9։
[g] Գլ· լե· 3։ Սաղ· գ· 14։
[h] Գլ· իբ· 18։ Սաղ· ա· 1։ Առակ· ա· 10։
[i] Գլ· ժբ· 6։
[j] Ղուկ· ժբ· 46։
[k] Սաղ· ա· 4։ լե· 5։ Եա· ժէ· 13։ իե· 5։ Ովս· ժգ· 3։

Ու մըրկին յափշտակած չիւղին պէս կ'ըլլան։
19 Աստուած անոր անիրաւութիւնը †անոր որդւոյը կը պահէ.
Անոր փոխարէն պիտի հատուցանէ, ու ան ալ պիտի գիտնայ։
20 Անոր աչքերը իր կորուստը պիտի տեսնեն,
Ու ¶Ամենակարողին բարկութենէն պիտի խմէ։
21 Անիկա ի՞նչ գուարճութիւն պիտի ունենայ իրմէ ետքը մնացած տունէն,
Որովհետեւ իր ամիսներուն թիւը կիսուած է։

22 ՙՄիթէ Աստուծոյ դիտութիւն սորվեցընել հնա՞ր է,
Անոր՝ որ բարձրերը կը դատէ։
23 Մէկը կը մեռնի իր առողջութեանը մէջ
Բոլորովին հանգարտ և հանդիստ.
24 Անոր *գովերը ճարպով" լեցուն են,
Ու ոսկրներուն ծուծը թարմ է.
25 Ու մէկ ուրիշը կը մեռնի հոգիի ցաւով
Ու առանց բարիքով կչտանալու.
26 Մ–ւ–ն էլ–ո–ւ–ր մէկտեղ †հողին մէջը կը պառկին,
Ու որդերը կը ծածկեն զանոնք։

27 Ահա գիտեմ ձեր խորհուրդները,
Ու ինծի դէմ հնարած անիրաւութիւնները։
28 Ինչու որ կ'ըսէք, ¶Ո՞ւր է նախարարին տունը,
Եւ ո՞ր է ամբարիշտներուն բնակած վրանը։
29 Ճամբորդներուն չհարցուցի՞ք,
Ու անոնց նշանները չէ՞ք հասկընար։
30 ՙԻնչու որ չարը կորստեան օրուան կը պահուի,
Ու բարկութեան օրուան կը տարուի։
31 ՙԱնոր երեսին դէմ ո՞վ պիտի յանդիմանէ ա նոր ճամբան.
Եւ անոր ըրածին փոխարէնը ո՞վ անոր պիտի հատուցանէ։
32 Բայց ան ալ դերեզմանը պիտի տարուի,
Ու տապանին մէջը պիտի մնայ։
33 Ձորին հողի կոշտերը անոր անոյշ պիտի գան,
Ու †ամէն մարդ անոր ետեւէն պիտի երթայ.
Իսկ անոր առջեւէն ֆ–ղ–ը–ե–ր–ն հաշիւը չկայ։
34 Ուրեմն ի՞նչպէս փուճ մխիթարութիւններ կու տաք ինծի.
Որովհետեւ ձեր պատասխաններուն մէջ սըտութիւն կայ։

ԳԼ· ԻԹ

1 Եղիփազ կը ցուցընէ թէ մարդուն ազկութիւնը Աստուծոյ օգտա մը չունի։ 5 Զանազան միջոցներու համար Յոբը կը յանդիմանէ։ 21 զանիկա կը յորդորէ որ զղջայ, ու Աստուծոյ ազբժութիւնը անոր կը խոստանայ։

1 Ասոնք եղիփազ Թեմանացին պատասխան տալով ըսաւ,
2 ՙՄիթէ մարդը կրնայ Աստուծոյ օգտակար ըլլալ.
Խելացի մարդը միայն իրեն օգուտ կ'ընէ։
3 Ամենակարողին հաճութիւն մը կ'ըլլայ՞ թէ որ արդար ըլլաս,
Կամ մէկ շահ մը՝ թէ որ քու ճամբանդ չիակես։
4 Մի՞թէ քեզմէ վախնալով քեզի հետ վիճաբանութիւն կ'ընէ՞.
Քեզի հետ դատաստանի կը մտնէ՞։
5 Չէ՞ որ քու անպատուութիւնդ մեծ է,
Ու անօրէնութիւններդ անհատնելի են։
6 Որովհետեւ եղբայրներէդ առանց պատճառի †գրաւ առիր,
Ու մերկերուն հանդերձները յափշտակեցիր.
7 Ծարաւածին ջուր չխմցուցիր,
Ու †հացը անօթիին խնայեցիր.
8 Բայց երկիրը զօրաւորին էր,
Ու անոր մէջ պատուաւորը կը բնակէր։
9 Որբևայրի կիներուն դատարկ խրկեցիր,
Ու †որբերուն թեւերը կոտրեցան։
10 Անոր համար քու բոլորտիքդ †որոգայթներ ըռ–ո–ւ–ծ են,
Ու յանկարծահաս վախը քեզ կը զարհուրեցընէ։
11 կամ †ընդ խաւար մը †ը–ռ–ո–ւ–է՝ որ չես կրնար տեսնել.
Ու †ջուրերուն չափութիւնը քեզ կը ծածկէ։

12 Աստուած երկինքէ խիստ բարձր տեղը չէ՞.
Հիմա աստղերուն †բարձրութեանը նայէ, որչափ բարձր են։
13 Ու դուն ըսիր,
Ի՞նչ գիտէ Աստուած.
Մառախուղին միջէն դատաստա՞ն պիտի ընէ.
14 ՙԱմպերը անոր առջեւը ծածկոյթ են, ու չտեսներ.
Եւ անիկա երկինքէ կամարին վրայ կը պտտի։
15 ‡Ուշադրութիւն ըրիր" ան ||հին ճամբային,
Որ անօրէն մարդիկը պտրտեցան.
16 Որոնք †յանկարծակի յափշտակուեցան,
Որ անոնց հիմերը հեղեղը ընկղմեց։
17 ՙԱնոնք կ'ըսէին Աստուծոյ, Հեռացիր մեզմէ.

ֆ Եզ· ի· 5։
ֆ Սաղ· հե· 8· Իս· ծա· 17· Երեմ· իե· 15· Ցաւ· ժգ· 10· ԺԲ· 15։
ֆ Իս· իս· 13· իե· 9· Հաւմ· ծա· 31· ա Կոր· բ· 16։
ֆ Կ–ւ անօթիները կամ իմա
ֆ Գլ· ի· 11· ԺԱ· Բ· 2։
ֆ Գլ· ի· 7։
ֆ Ածա· ԺԳ· 4· բ Գնա· բ· 9։
ֆ Գաղ· բ· 11։
ֆ Երբ· Բ· 27։
—
ֆ Գլ· իէ· 7· Գահ· ԺԷ· 10։
ֆ Եզ· իր· 26· 27· բ Օր· իգ· 10· Ես· Գլ· իգ· 3· 9· Եզեկ· ԺԸ· 12։
ֆ Տես գլ· յա· 17· բ Օր· ԺԷ· 7· Ես· Իս· ծբ· 7· Եզեկ· ԺԸ· 16· Մատ· իե· 42։
ֆ Գլ· յա· 21· Իս· Ժ· 2· Եզեկ· իբ· 7։
ֆ Գլ· ԺԲ· 8· 9· 10· ԺԳ· 6։
ֆ Սաղ· կԲ· 1· 2· Ծիզ· 4· Ղեւ· գ· 54։
ֆ Երէ· գլուխ
ֆ Սաղ· Ժ· 11· ծԳ· 7· Հգ· 11· ղԳ· 7։
ֆ Սաղ· ծլԲ· 11· 11։
ֆ Կ–ւ գիտի հետ
ֆ Կ–ւ հին ուխտին ճամբային,
ֆ Գլ· ԺԷ· 32· Սաղ· ծԷ· 23· ծլ· 9· Ժաղ· է· 17։
ֆ Գլ· իա· 14։

Ու Ամենակարողը *մեզի ի՞նչ պիտի ընէ.
18 Թէ և անոնց առունը բարեւթիւնով լեցուցեր էր։
Անդդամներուն խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլլայ։
19 Արդարները պիտի տեսնեն և ուրախ ըլլան,
Եւ անմեղները զանոնք ծաղր պիտի ընեն,
20 Մեր թշնամիները կորսուած չե՞ն,
Ու անոնց մնացորդը կրակը չկերա՞ւ։
21 Ազէ՛ Անոր հետ բարեկամ եղիր, ու †խաղաղութիւն ունեցիր.
Ու ասկէ քեզի օգուտ կ'ըլլայ։
22 Անոր բերնէն օրէնքը ընդունէ,
Ու անոր խօսքերը սիրտդ դիր։
23 Թէ որ Ամենակարողին դառնաս, դուն պիտի †հաստատուիս.
Անօրէնութիւնը քու վրաններէդ հեռացուր.
24 Ու †ոսկին հողին ‡վրայ պիտի դնես,
Ու Ովիրի ոսկին՝ հեղեղատներու քարերուն ‡վրայ.
25 Եւ Ամենակարողը քու ոսկիդ ըլլալով՝
Քու զօրութեանդ արծաթը պիտի ըլլայ։
26 Ինչու որ անառնը Ամենակարողէն ուրախութիւն պիտի ունենաս,
Ու †երեսդ դէպ ի Աստուած պիտի վերցընես.
27 Անոր պիտի աղաչես, ու քեզի պիտի լսէ.
Եւ քու ուխտերդ պիտի կատարես։
28 Թէ որ դիտաւորութիւն մը ունենաս՝ քեզի պիտի յաջողի,
Ու ճամբաներուդ վրայ լոյս պիտի ճառագայթէ։
29 Երբոր †նէր ցածնայ, ու դուն ըսես, ||Թող բարձրանայ,"
Անառնը †պիտի ազատէ զանիկա՝ որ աչքերը խոնարհած էր։
30 †Անմեղ չէզոքն –ը պիտի ազատէ,
Ու քու ձեռքերուդ մաքրութիւնովը պիտի ազատուի։

ԳԼ· ԻԳ

1 Յոբ կը փափաքի Աստուծոյ առջևը երթնալու՝ 6 անոր զօրութեանը զարմանալով։ 8 Աստուած թէև անտեսանելի է, սակայն միշտ ճամբաները կը դիտէ։ 11 Յոբին անմեղութիւնը։ 13 Աստուծոյ վճիռը անփոխարկելի է։

1 Ե՛ւ Յոր պատասխանն առաւ ու ըսաւ,
2 Այսօր ալ իմ դանդաղս դառն է,
§Հարուածս հառաչանքէս ծանր է։
3 †Երանի թէ կարող ըլլայի գտնել զԱնիկա,
Մինչև անոր աթոռը կ'երթայի.

4 Իմ դատս անոր առջևը կը տարածէի,
Ու բերանս փաստերով կը լեցնէի։
5 Կը գիտնայի թէ ինծի ինչ պատասխան կուտար,
Ու կը լսէի ինչ որ ինծի կ'ըսէր։
6 Մեծ †ուժին չաստութիւնովը ինծի հետ պիտի վիճէ՞ր. ոչ.
Հապա ինքը դիս պիտի զօրացնէր։
7 Ուղիղ մարդը հոն կրնայ վիճաբանիլ անոր հետ.
Ու ես յաւիտեան իմ Դատաւորէս կ'ազատիմ։
8 Բայց †ահա դէպ ի արեւելք կ'երթամ, ու անիկա չերևնար,
Եւ դէպ ի արևմուտք, ու զանիկա չեմ նշմարեր.
9 Դէպ ի հիւսիս կ'երթամ, ուր որ ինքը կը գործէ,
Բայց զանիկա չեմ կրնար դիտել.
Հարաւային կողմը կը պահուի,
Ու չեմ կրնար տեսնել զանիկա։
10 Իսկ անիկա †դիտէ իմ ճամբաս.
Երբ †դիս փորձէ, ոսկիի պէս պիտի ելլեմ։
11 Ոտքս անոր քայլերուն վրայ հաստատուեցաւ,
Անոր ճամբան պահելով՝ չմոլորեցայ։
12 Անոր շրթունքներուն պատուիրանքներէն չգաստուեցայ.
†Անոր բերնին խօսքերը իմ պիտոյքէս աւելի պահեցի։
13 Բայց անիկա միակ դիտի վրայ է,
Եւ ո՞վ կրնայ զանիկա դարձընել.
Ու †հոգի կրնայ զանիկա գործընել.
14 Ուրեմն †ինծի համար սահմանուածը պիտի կատարէ.
Ու ասոր պէս շատ բաներ կան անոր քովը։
15 Անոր համար անոր ներկայութենէն կը շփոթիմ,
Ու երբոր կը մտածեմ՝ անկէ կը վախնամ։
16 Ինչու որ Աստուած †սիրտս կը կակուղցնէ,
Ու Ամենակարողը զիս կը շփոթէ։
17 Որովհետև ես †չըսուրեցայ խաւարէն առաջ չմեռայ,
Ու մութը առջևէս չծածկեց։

ԳԼ· ԻԴ

1 Ազգութիւնը շատ անգամ անպատիժ կը մնայ։ 17 Ազգութիւն համար գալանի գաղտնաման մը կայ։

1 Քանի որ Ամենակարողէն պահուած չեն ժամանակները,
Ի՞նչպէս զանիկա ճանչցողները անոր օրերը չեն տեսներ։

† Սալ· գ· 6։
* Երէց· անունց
‡ ԳԼ· իտ· 16։
† Սալ· ծը· 10· ՃԿ· 42։
§ Երս· իէ· 5։
† Սալ· ՃԺԹ· 11։
† ԳԼ· ը· 5· 6· ԺԱ· 13· 14։
† Երէց· չինուխա·
‡ բ Մն· ա· 15։
‡ Կամ պէս
† ԳԼ· իէ· 10· Երս· ծը· 14։
† ԳԼ· ԺԱ· 15։
† Սաղ· ծ· 14· 15։
Երս· ծը· 9։
|| Երէց· Բարձրութիւն.
† Ննկ· իԹ· 23։
Յակ· գ· 6· ա Պետ. ե· 5։
† Տես Ծն· ԺԸ· 26· ևա։
§ Երէց· Չեզոք
– ԳԼ· ԺԳ· 3· ԺԷ· 21։
† Երս· իէ· 4· 8· ծէ· 16։
† ԳԼ· Թ· 11։
† Սալ· ՃԼԹ· 1· 2· 3։
† Սալ· ԺԷ· 3· կգ· 10· Յակ· ա· 12։
† Սալ· իգ· 18։
† Յովհ· գ· 32· 34։
† ԳԼ· Ք· 12· 13· ԺԸ· 14· Հռոմ. Ք· 19։
† Սալ· ՃԺԷ· 3։
† ա Թես· գ· 3։
† Սալ· իբ· 14։
—
= Գոր· ա· 7։

2 Զ–րէը [f] սահմանները կը փոխեն ,
Հօտեր կը յափշտակեն ու ըռնած կ'արածեն .
3 Որբերուն էշերը կ'–ռնեն կը տանին ,
[g] Որբևարիւն եզը գրաւ կ'առնեն .
4 Աղքատները ճամբայէն կը մղլոցընեն ,
Ո– [h] երկրին անանկները միկաեղ կը պահուին :
5 Ահա անոնք անապատի վայրենի էշերուն պէս
իրենց գործքին կ'ելլեն ,
Կանուխ որս փնտռելու կ'երթան .
Անապատը անոնց ուղղը հաց կ–ռ–ւ :
6 Իրենցը չհզած արտը կը հնձեն ,
Ու անիրաւութեամբ այգի կ'աւրեն :
7 Գիշերը [i] առանց հանդերձի կը պառկեցընեն
մերկը ,
Ու ցուրտ ժամանակին առանց ծածկոցի կը
թողում :
8 Անոնք լեռներուն սաստիկ անձրեւներէն կը
թրջուին ,
Ու ապաստանարան մը չունենալնուն համար
ժայռերը կը գրկեն :
9 Որբը ծիծէն կը փրցընեն ,
Ու աղքատէն գրաւ կ'առնեն :
10 Մերկերը առանց հանդերձի կը պտըտցընեն ,
Ու անօթիները անոնց դիզէն խուրձերը կը կրեն :
11 Իրենց պատերուն միջը եզ հանողները
Ու հնձաններուն մէջ [k] կոխողները ծարաւ
կը մնան :
12 Քաղաքին մէջէն մարդիկ կը հեծծեն ,
Ու վիրաւորուածներուն հոգին կ'աղաղակէ ,
Բայց Աստուած անոնց ըրածը անպատասխան
չհամարիր :
13 Անոնք լոյսին դէմ կեցողներէն են ,
Անոր ճամբաները չեն գիտեր ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջը չեն կենար :
14 [l] Մարդասպանը լուսնալուն պէս կ'ելլէ ,
Աղքատը ու անանկը կը սպաննէ ,
Ու գիշերը գողի պէս կ'ըլլայ :
15 [m] Շնացողին աչքն ալ երիկուան խաւարին կը սպա–
սէ՝ [n] րսելով ,
Ջես աչք չտեսնէ . ու երեսին ծածկոց կը դնէ :
16 Մութ տեղն կը ծակեն ան տուներըթ
Որոնց վրայ ցորեկուընէ նշան դրած են .
[o] Անոնք լոյսը չեն ճանչնար .
17 Ինչու որ առտուան ըլ–ը մահուան չուքի պէս
է անոնց ,
Որովհետեւ մահուան չուքին երկիւղներուն
սորված են :
18 Ընկիա չուքին երեսին վրայ թեթեւ է .
Անոնց բաժինը երկրի վրայ անիծեալ է ,
Ու այգիներուն ճամբան չդառնար :
19 Զորութիւնը ու սաքութիւնը ձիւնին ջուրը
կը հատցընեն ,
Ը– գերեզմանը՝ մեղք գործողները :
20 Որովայնը զանիկա պիտի մոռնայ .
Որդիքը պիտի ուտեն զանիկա անոյշ բանի
պէս .
[p] Ամ անիկա պիտի չյիշուի .
Ամբարշտութիւնը ծառի մը պէս պիտի կոտ–
րուի :
21 Անիկա զառակ չծնանող ամուլը կը չարչարէ ,
Ու որբևարիւն աղէկութիւն չընէր :
22 Անիկա իր ուժովը զօրաւորներն ալ էր կը
քաշէ .
Թէ երբոր ելլէ , մէկուն կեանքը ապահով չէ :
23 Ա–ռ–ւ անոր ապահովութիւն կու տայ , որ
անոր վստահի ,
Բայց վր աչքերը անոնց ճամբաներուն վրայ
են :
24 Քիչ մը բարձրացան ու ոչինչ եղան ,
Ամենուն պէս կորսուելով ընկղմեցան ,
Ու հասկի գլխու պէս կորուեցան :
25 Թէ որ ասանկ չէ՝ ո՞վ զիս սուտ կը հանէ ,
Եւ իմ խօսքս ոչինչ ըլլալ կը ցուցընէ :

ԳԼ· ԻԵ

1–6 Բաղդատ կը հաստատէ թէ մարդս չկրնար Աստուծոյ առջեւը արդարանալ :

1 Եւ Բաղդատ Սօքեցին պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
2 Իշխանութիւնը ու վախը Անոր քովն են ,
Իր բարձր տեղերուն մէջ խաղաղութիւն կ'ընէ :
3 Անոր գունդերուն համրանքը կա՞յ արդեօք ,
Ու [a] անոր լոյսը որո՞ն վրայ չծագիր :
4 [b] Ուրեմն մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ
Աստուծոյ առջեւը ,
Ու կնիկէ ծնածը ի՞նչպէս կրնայ մաքուր ե–
լլալ :
5 Ահա լուսինն ալ լոյս չտար ,
Ու Անոր աչքերուն առջեւն աստղերն ալ մաք–
րուր չեն .
6 Ալ ո՞ր կը մնայ մարդը՝ որ [c] մկ որդ մըն է ,
Ու մարդու որդին՝ որ մկ ճճի մըն է :

ԳԼ· ԻԶ

1 Յօբ Բաղդատին անգութ պին չանդիմանելով՝ Աստուծոյ կատղութիւնը անհուն ու անքննելի ըլլալ կը խոստովանի :

1 Ա[d]նասունը Յօբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
2 Տկարին ի՞նչ շա– օգնութիւն բրիր ,
Ե– ոյժ չունեցող բազուկը ի՞նչ– ղօրացու–
ցիր :
3 Անխելքին ի՞նչ խրատ տուիր ,
Ու ի՞նչ չատ իմաստութիւն ցուցուցիր :
4 Դուն որո՞ւն ըսիր – խօսքերը ,
Ու որո՞ւն շունչը եկաւ քեզմէ :

[a] Առակ· է· 9 :
[b] Սպ· ժ· 11 :
[c] Յովհ· գ· 20 :
[d] Առակ· ժ· 7 :
[e] Սպ· ժա· 4 : Առակ· ժե· 3 : — Յակ· ա· 17 :
[f] Գ Օր· ԺԹ· 14 : Ելհ· 17 : Առակ· իբ· 28 : Իգ· 10 : Ոմ· է· 10 :
[g] Գլ· իբ· 6 : Բ Օր· իգ· 6 : 10 , 12 , 17 :
[h] Առակ· իբ· 28 :
[i] Ել· իբ· 26 , 27 :
[k] Բ Օր· իգ· 12 , 13 : Գլ· իբ· 6 :
[l] Ոզը· գ· 5 :
[m] Սպ· ժ· 8 :
[n] Սպ· իբ· 6 :
[o] Ամ· է· 9 :
[p] Սպ· ժ· 11 :
[q] Յովհ· գ· 20 :
[r] Առակ· ժ· 7 :
[s] Գլ· գ· 17 , ե· ժե· 14 , եւ : Սպ· ՃԼ· 3 : ՃԻգ· 2 :
[t] Սպ· իբ· 6 :

5 Ողինները վարէն կը դողան ,
Նե՛ւ ջուրերը ու անոնց բնակիչները ։
6 Դժոխքը բաց է Աստո՛ւծոյ առջեւն ,
Ու կորուստը անծածկելի է ։
7 Անիկա հիւսիսը պարապ տեղն վրայ կը տա֊
ծէ ,
Ու երկիրը ոչնչին վրայ կը կախէ ։
8 Ջուրերը իր մուխի ամպերուն մէջը կը ծրարէ .
Ու անոնց տակէն ամպը չպատռիր ։
9 Իր աթոռին երեսը կը պահէ ,
Անոր վրայ իր ամպը կը տարածէ ։
10 Ջուրերուն երեսին վրայ ամէն կողմէն սահ֊
մաններ դրաւ՝
Մինչեւ լոյսին ու խաւարին ծայրը ։
11 Երկնից սիւները կը սարսին ,
Ու անոր յանդիմանութենէն կ'ապշին ։
12 Իր զօրութեամբը ծովը *կը խաղաղեցնէ ,
Ու իր դիտութեամբը հպարտութիւնը կը զար֊
նէ ։
13 Իր Հոգիովը երկինքը զարդարեց .
Անոր ձեռքը †փախչող վիշապը ստեղծեց ։

14 Ահա սոնք են անոր ճամբաներուն ծայ֊
րերը ,
Բայց անոր վրայով լսածնիս ո՛րչափ քիչ է .
Եւ ո՞վ կրնայ իմանալ անոր զօրութեանը ո֊
րոտումը ։

ԳԼ· ԻԷ

1 Ցոբ իր անկեղծութիւնը կը հաստատէ · 8 ու կեղծաւորին առանց յուսոյ ըլլալը կը ցուցնէ · 11 Զարերուն ունեցած բա֊րիքները չարիքներու կը դառնան ։

1 Ե՛ւ Ցոբ դարձեալ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ ,
2 Թէ՝ Իմ իրաւունքս մէկդի դնող Աստուածը՝
Ու Հոգիս դառնութեամբ լեցընող Ամենա֊
կարողը կենդանի է .
3 քանի որ շունչս վրաս է ,
Ու ռնգացս մէջ Աստուծոյ Հոգին կայ ,
4 Շրթունքներս անիրաւ բան մը պիտի չըրու֊
ցեն ,
Ու լեզուս նենգութիւն պիտի չխօսի ։
5 Քաւ լիցի ինձ՝ որ ձեզ արդարացընեմ .
Մինչեւ մեռնիմ †իմ ուղղութիւնս ձեռքէ պի֊
տի չձգեմ ։
6 Իմ արդարութիւնս Հաստատ բռներ եմ , ու
չանիկա պիտի չթողում ,
Ո֊ կեանքիս †մէջ նախատս բնաւ պիտի չյան֊
դիմանէ գիմանէ՞ ։
7 Իմ թշնամիս ամբարշտի պէս ըլլայ ,

* Սաղ· ձլթ · 8 · 11 ։ Առակ · ժե · 11 ։ Եբր · գ · 13 ։
† ԳԼ· իթ · 8 · Սաղ· իգ · 2 · ձգ · 2 · Եւ ։
‡ Առակ · լ · 4 ։
† ԳԼ· լը · 8 · Սաղ· լգ · 7 · ձգ · 9 · Առակ · ը · 29 · Եբեմ. ւ · 22 ։
† ԵԼ· ժգ · 21 · Սաղ· հգ · 13 · Էս · ծս · 15 · Եբեմ · լա · 35 ։
• Կամ կը յանդիմանէ
՞ Սաղ· լգ · 6 ։
† Ես · իե · 1 ։

Ու լինձի դէմ ելլողը անզգամի պէս ։
8 †Քանզի կեղծաւորին յոյսը ի՞նչ է , (†Թէ և հարստութիւն ալ դիզած ըլլայ ,՞)
Երբոր Աստուած անոր հոգին առնէ .
9 ՞Միթէ Աստուած անոր ազաղակը պիտի լսէ՞ ,
Երբոր անոր վրայ փորձանք գայ ։
10 †Անիկա Ամենակարողին վրայ պիտի ուրախա֊
նա՞յ .
Ամէն ժամանակ Աստուծոյ պիտի ազաղակէ՞ ։
11 Աստուծոյ ձեռքին մէջ եղածը ձեզի պիտի
սորվեցընեմ .
Ամենակարողին քովը եղածը պիտի չծածկեմ ։
12 Ահա դուք ամէնքդ ալ տեսաք ,
Ու ինչո՞ւ այդպէս բոլորովին ունայնացեր էք ։
13 †Անիկա է ամբարիշտ մարդուն բաժինը Աս֊
տուծոյ առջեւն ,
Ու բռնաւորներուն Ամենակարողէն առնելու
ժառանգութիւնը .
14 †Եթէ անոր տղաքը չատնան , սուրի համար է .
Ու անոր սերունդը հացով պիտի չկշտանայ ։
15 Անոր մնացորդները մահուամբ պիտի թաղուին ,
Բայց *անոր որբևարիները պիտի չլան ։
16 Թէ և հողի պէս արծաթ դիզէ ,
Ու սիրտի պէս հանդերձներ պատրաստէ ,
17 Անիկա պիտի պատրաստէ , բայց †արդարը
պիտի հագնի ,
Ու անմեղը արծաթը պիտի բաժնէ .
18 Իրեն տուն մը կը չինէ ցեցի պէս ,
Ու այգեպահապանին չինած †խրճիթին պէս ։
19 Հարուստը կը պառկի ու չամիխուխուր ,
‖Աչքերը կը բանայ ու՝ ոչինչ կ'ըլլայ ։
20 ‖Ահեղութիւնը ջուրերու պէս անոր պիտի հասնի .
Գիշերով փոթորիկը պիտի յափշտակէ զանիկա ։
21 Արեւելեան հովը պիտի զայ զանիկա , ու ան
պիտի երթայ .
Ու փոթորիկի պէս զանիկա իր տեղէն պիտի
վերցընէ ։
22 Ա֊ստուածը իր նետերը անոր դէմ պիտի նետէ ,
ու պիտի չխնայէ .
Ան ալ անոր ձեռքէն փախչելու պիտի ջանայ ։
23 Անոր համար ծափ պիտի զարնեն ,
Ու անոր եղած տեղէն անոր դէմ պիտի սու֊
լեն ։

ԳԼ· ԻԸ

1 Ցոբ կը ցուցնէ թէ մարդիկ բնական բաներուն վրայով գի֊տութիւն ունին · 12 բայց իմաստութիւնը Աստուծմ մէկ գերազանց պարգեւն է ։

1 Արդարեւ արծաթը էր երակը ունի ,
Ու ոսկին էր զտուելու տեղը ։

‡ Կամ երբոր մեռնի ·
† ԳԼ· լե · 12 · Սաղ· ժը · 41 · ձթ · 7 · Առակ · ա · 28 · իը · 9 · Եա · ա · 15 · Եբեմ· ժգ · 12 · Եզկ · ը · 18 · Միք · գ · 4 · Ցոփ · թ · 31 · Ցակ · գ · 3 ։
† Տես գԼ· իբ · 26 · 27 ։
† ԳԼ· ի · 29 ։
† Օր· իը · 41 · Եսթ · թ · 10 · Ոմր · թ · 13 ։
† Սաղ· հը · 64 ։
† Առակ · իը · 8 · ժողՀ· բ · 26 ։
† Եա · ա · 8 · Ողբ · բ · 6 ։
‖ Կամ Ահեղութիւն
† ԳԼ· ժը · 11 ։

2 Երկաթը հողէն կ՚առնուի,
Հանքը կը հալի ու պղինձ կ՚ելլէ։
3 Մարդը խաւարին վախճան կը դնէ,
Ու ամէն բան կատարելապէս կը քննէ,
Պինտ ծածուկ պահուած քարերը՝ որ մահուան
ստուերին մէջն են։
4 Իր բնակած տեղին քովէն փոս կը բանայ.
Ոտք չկոխած կը կախուին,
Ո՛ մարդոցմէ հեռու կ՚երերան։
5 Երկրէն հաց կ՚ելլէ,
Ու անոր տակը կրակի նման բանէր կը դըտնուին.
6 Անոր քարերը շափիւզաներու տեղ են,
Ու հոն ոսկեայ աւազ կայ։
7 Յափշտակող թռչունը անոր շաւիղը չճանչցաւ,
Ու անդղին աչքը զանիկա չտեսաւ։
8 Վայրենի գազանները՝ հոն ոտք կոխած չեն.
Առիւծը անկէ անցած չէ։
9 Մարդը իր ձեռքը կ՚երկընցնէ ապառաժներուն,
Ու լեռները հիմէն կը տապալէ.
10 Ապառաժները ճեղքելով՝ անոնց մէջէն վտակներ կ՚անցընէ.
Ու ամէն թանկագին բաները անոր աչքը կը տեսնէ։
11 Գետերը վազելէն կ՚արգիլէ,
Ու գաղտուկ եղածը երեսն կը հանէ։
12 Բայց իմաստութիւնը ո՞ր կը գտնուի,
Ու հանճարին տեղը ո՞ր է։
13 Մարդը անոր յարդը չգիտեր.
Ու կենդանեաց երկրին մէջ չգտնուիր։
14 Անդունդը կ՚ըսէ, Անիկա իմ մէջս չէ.
Ու ծովը կ՚ըսէ, Իմ քովս չէ։
15 Ջուտ ոսկիով ծախու չառնուիր,
Ու անոր արժէքին համար արծաթ չկշռուիր։
16 Ոչ Ոփիրի ոսկիով կը փոխուի,
Ո՛չ սարտոնեան եղինձնաքարով ու շափիւզայով։
17 Ոսկին ու ակնեղէնին չեն կրնար անոր հաւասարիլ.
Ու զուտ ոսկիէ առաններուը անոր փոխանակ չեն ըլլար։
18 Բուսան ու բիւրեղը անոր դէմ չեն յիշուիր,
Ու իմաստութեան գինը կարմիրներու ընտիր տեսիլէ բարձր է։
19 Եթովպիայի ադաղխանին գինը անոր հաւասար չգար,
Ու զուտ ոսկիով չփոխուիր։
20 Ուրեմն իմաստութիւնը ուսկից կու գայ,
Ու հանճարին տեղը ո՞ր է.
21 Որովհետև բոլոր ապրողներուն աչքերէն ծածկուած՝
Ու երկնից թռչուններէն պահուած է։
22 Կորուստը ու մահը կ՚ըսեն,
Մենք անոր համբաւը մեր ականջներովը լսեր ենք։
23 Անոր ճամբան Աստուած կը հասկընայ,
Ու անոր տեղը ինքը գիտէ.
24 Քանզի մինչև երկրիս ծայրերը կը նայի,
Ու երկնից տակը եղածը կը տեսնէ,
25 Երբոր հովին կշիռ կը դնէր
Ու ջուրերը չափով կը չափէր,
26 Երբոր անձրեւին օրէնք՝
Ու որոտումներուն փայլակին ճամբայ կ՚որոշէր,
27 Անատեսը տեսաւ զանիկա ու յայտնեց,
Պատրաստեց զանիկա ու նաև քննեց.
28 Ու մարդուն ըսաւ, Ահա Տէրոջը վախն է իմաստութիւնը,
Ու չարութենէ հեռ քաշուիլը հանճարն է։

ԳԼ. ԽԹ

1—25 Յոբ իր առջի յաջողութեանը ու պատուոյն վրայ կ՚ողբայ։

1 Ե՛ւ Յոբ նորէն իր առակը սկսելով ըսաւ,
2 Երանի թէ առջի ամիսներուն պէս՝
Աստուծոյ դիս պահած օրերուն պէս ըլլայի.
3 Երբոր անոր ճրագը իմ գլխուս վրայ լոյս կու տար,
Ու ես խաւարի մէջ անոր լուսովը կը քալէի.
4 Երիտասարդութեանս օրերը եղածիս պէս՝
Երբոր Աստուծոյ մտերմութիւնը իմ վրանիս մէջն էր.
5 Երբոր Ամենակարողը տակաւին ինծի հետ էր,
Ու տղաքս իմ բոլորտիքս էին։
6 Երբոր իմ ճամբաներս կաթովով կը թրջէի,
Ու ապառաժէն ինծի համար ձէթի հեղեղներ կը վազէին։
7 Երբոր դռնէն քաղաքը կ՚ելլէի,
Ու ամբոխ հրապարակին մէջ կը դնէի,
8 Երիտասարդները զիս տեսնելով կը պահուէին,
Ու ծերերը ոտք կ՚ելլէին կը կայնէին.
9 Իշխանները խօսելէն կը դադրէին,
Ու ձեռքերնին երնոց բերնին վրայ կը դնէին.
10 Ազնուականները ձայնները կը կտրէին,
Անոնց լեզուն երնոց քմացը կը փակէր։
11 Ինչ ժամկ ընող ականջը երանի կ՚ըսէ ինծի,
Ու զիս տեսնող աչքը վկայութիւն կու տար ինծի.
12 Ինչու որ ես ազատակոչ աղքատը
Ու որբը ու օգնականի չունեցողը կ՚ազատէի։
13 Կորսուելու վրայ եղողին օրհնութիւնը վրաս կու գար,

---

* Եբր. Հպարտաց թեան արգելը.
= Հմր. 20. Ժող. Է. 24։
† Առակ. գ. 15. ։ 15. ը. 10. 11. 19. Ժգ. 16։
‡ Կամ քաւութիւն։
§ Հմր. 21։
‖ Հմր. 22։
¶ Հմր. 12։
# Հմր. 14։
** Առակ. ժէ. 3։
†† Սաղ. ձէ. 7։
‡‡ ԳԼ. լը. 25։
§§ Ը Օր. գ. 6. Սաղ. ձժա. 10. Առակ. ա. 7. ի. 10. Ժող. ժբ. 15։
¶¶ Ժբ. 28։
Սաղ. խէ. 14։
*** Դն. խի. 11. Ը Օր. ը. 13. ԼԳ. 24. ԳԼ. ի. 17։
††† Սաղ. ձա. 16։
‡‡‡ ԳԼ. խա. 5։
§§§ Սաղ. ձէ. 6։
¶¶¶ Սաղ. ձբ. 12. Առակ. իա. 13. իբ. 11։

Ու որբևարիւն սիրտը կ'ուրախացընէի։
14 [ր]Աղտարուխիւն կը հագնէի, անիկա էր իմ
հանդերձս.
Ու դատաստանը ինծի պատմուճանի ու խոյրի պէս էր։
15 Կոյրին [ա]աչքեր էի
Ու կաղին ոտքեր.
16 Աղքատին հայր էի,
Ու [է]գիտացած դատաստանս կը քննէի։
17 Անիրաւին [ժ]անիքը կը կոտրէի,
Ու անոր ակռաններէն որսը կը խլէի.
18 Ու կ'ըսէի, [բ]Բոյնիս մէջը պիտի մեռնիմ,
Եւ օրերս աւազի պէս պիտի շատցընեմ։
19 [գ]Արմատս կիսպ'ի ջուրերը կը տարածուէր,
Ու ցօղը բոլոր գիշերը ոստերուս վրայ էր։
20 Փառքս իմ վրաս կը նորոգուէր,
Ու հազեցս ձեռքիս մէջը կ'ուժգնացար։
21 Մարդիկ ինծի մտիկ կ'ընէին ու կը սպասէին,
Ու երբոր իմ խորհուրդս կ'ըսէի՝ լուռ կը կեցնային։
22 Իմ զրուցելէս ետքը անոնք չէին կրկներ,
Ու իմ խօսքս անոնց վրայ կը կաթէր։
23 Անձրեւի պէս ինծի կը սպասէին,
Ու հետքի անձրեւին պէս բերաննին կը բանային։
24 Թէ որ անոնց վրայ խնդայի՝ չէին հաւատար,
Ու երեսիս լոյսը չէին կրնար արհամարհել։
25 Անոնց ճամբանները ընտրելով՝ իշխան կը նստէի,
Եւ [է] զօրքին մէջը եղող թագաւորի մը պէս՝
Ու սգաւորներուն մխիթարիչն էի կը բնակէի։

ԳԼ. Լ

1 Յոբ կը գանգատի թէ իր առջի պատիւը յետին ստորնանի անարգութեան փոխուեր է, 15 ու իր չարաչարութեան։

1 Բայց հիմա տարիքով ինծմէ պզտիկ եղողները պիտ ծաղր կ'ընեն,
Որոնց հայրերը հօտերուս շուներուն հետ դնելու չէի համաձեր.
2 Նաև անոնց ձեռքերուն ոյժը ինծի ի՞նչ օգուտ ունէր.
Անոնց առուգութիւնը կորսուած էր։
3 Չքաւորութենէ ու սովութենէ նիհարացեր էին,
Ու անապատը՝ միթին, աւերակ ու վայրի տեղերը կը փախչէին։
4 Իրենց կերակուրին համար մացառներուն [ը]մոլոշները կը քաղէին,
Ու գիհիի արմատ կը [թ]ուքէին։
5 Մարդոց միջէն կը վռնտուէին.

[ը] ՐՕր · խգ · 13 : Սալ · ձլ · 9 : Եմ · ծխ · 17 : կո · 10 : Եփես · ջ · 14 : եռ : ա Թես · է · 8 :
[թ] Թոս · ժ · 31 :
[ժ] Առակ · խխ · 7 :
[ի] Ջաք · ժ · 1 :
[լ] Սալ · ծբ · 6 : Առակ · լ · 14 :
[խ] Սալ · լ · 6 :
[ծ] ԳԼ · ժբ · 16 :
[կ] Սալ · ա · 3 : Երեմ · ժէ · 8 :
[հ] Ծն · խխ · 24 :
[մ] կո՞ վրիժառութիւնները
[ն] ԳԼ · ժէ · 6 : Սալ · լբ · 15 : կխ · 12 :
[շ] անոնց օգնելուն :
[ո] ՓԸ · գ · 14 · 65 :
[չ] Սալ · խբ · 4 :
[պ] կո՞ կ'ընեմ :
[ջ] ԵՒԲ · փոխառեցար ·
[ռ] ԵՒԲ · բ · 27 :
[ս] կո՞ Ադգարև ազատ չանգը ուզենչ ։'օփ.
[վ] ՓԸ · ԵՒԲՐ Ադիաբ ձեռքը երկընցընէ, ոչ ալ անոնց ազատ զանկը երբոր Անիկա կոչընցընէ :
[տ] Սալ · լե · 13 · 14 : Հռովմ · ժբ · 13 :

Ազգ առին համար հոգիս չէ՞ր նեզանար։
26 [ր]Բայց երբոր ես բարիք կը յուսայի՝ չարիքը հասաւ.
Ու երբոր լոյսին կը սպասէի՝ խաւարը եկաւ։
27 փորոտիքս եռաց ու չհանգարտեցաւ.
Թշուառութեան օրերը ինծի հասան։
28 [ս]Սևցած պտրտեցայ, բայց ոչ արևէն.
Ելայ ու ժողովքին մէջը աղաղակեցի։
29 [տ]Զագաւներուն եղբայր՝
Ու չայլամներուն ընկեր եղայ։
30 [ւ]Մորթս վրաս սևցաւ,
Ու [ք]ոսկորներս ապուռթենէն այրեցան։
31 վասն որոյ իմ քնարս սուգի փոխուեցաւ,
Ու իմ սրինգս՝ լալկաններու ձայնի։

ԳԼ· Լ Ա.

1—40 Յոբ հանդիսաւոր կերպով կը հաստատէ իր անարատ վարմունքը մէկ քանի պատասխանութիւններու մէջ։

1 [ա]Աչքերուս հետ ուխտ եղի.
Ուրեմն ի՞նչպէս կոյսի վրայ մտածեմ։
2 Քանզի վերէն՝ [բ]Աստծմէ ի՞նչ բաժին կ'ըլլայ ինծի,
Ու բարձր տեղւոյն՝ Ամենակարողէն ի՞նչ ժառանգութիւն։
3 Կորուստը ամբարշտին հասար չէ՞,
Ու սոսկալի պատիժը անօրէնութիւն գործողներուն համար։
4 [դ]Միթէ Անիկա իմ ճամբաներս չըմեռաներ,
Ու ամէն քայլերս չը[ե]համրեր։
5 Թէ որ սուտութեան մէջ քալեցի,
Կամ իմ ոտքս նենգութեան արտորայ,
6 Թող կշռէ զիս արդարութեան կշիռքով,
Ու Աստուած իմ անմեղութիւնս գիտնայ։
7 Թէ որ ոտքս ճամբայէն խոտորեցաւ,
Ու [զ]սիրտս աչքերուս ետևէն գնաց,
Ու ձեռքերուս արատ մը փակաւ,
8 [է]Թող ես սերմանեմ, և ուրիշը ուտէ.
Ու բուսոյցներս արմատէն վերցուի։
9 Թէ որ սիրտս կնկան մը եռևէ մոլորեցաւ,
Կամ թէ դրացիս դուռը դարանամուտ եղայ,
10 Իմ կինս [ը]ուրիշէ մը համար աղօրիքի քար դարձընէ,
Եւ ուրիշները անոր վրայ ծռին։
11 Ինչու որ ասիկա պղծագործութիւն է,
Ու [թ]դատաւորներէն պատիժը անօրէնութիւն.
12 Որովհետև մինչև [ժ]կորստեանդնելը լափող կրակ մըն է,
Ու բոլոր արդիւնքս արմատէն կը խլէ։
13 Թէ որ ծառայիս կամ աղախնոջս իրաւունք ընել չուզեցի,

Երբոր ինծի հետ վէճ ունեցան.
14 Ես ի՞նչ պիտի ընեմ, երբոր [ի]Աստուած ելլէ.
Ու երբոր քննէ, ի՞նչ պատասխան պիտի տամ անոր։
15 [ժ]Զիս որ գիս որովայնի մէջ առեղծողը զանոնք ալ առեղծեց.
Ու մեզ [ի]նոյն [լ]արգանդին մէջ ձևակերպողը մէկ չէ՞։
16 Թէ որ աղքատին ցանկացածը չտուի,
Ու որբևայրին աչքերը մարեցուցի.
17 Թէ որ պատառս վհնակ կերայ,
Ու անկէ որբն ալ չկերաւ.
18 (Ինչու որ երիտասարդութենէս [ի]վեր հօր պէս մեծցուցի [ա]զանիկա,
Ու մօրս արգանդէն [բ]անոր խնամք տարի.)
19 Թէ որ հանդերձ չունեցողի մը կորսուելու վրայ,
Կամ ծածկոց չունեցող չքաւոր մը տեսայ,
20 Ո՞ր [գ]թէ որ անոր երիկամունքը [դ]չօրհնեցին զիս,
Ու իմ ոչխարներուս բուրդէն չտաքցաւ.
21 Թէ որ ձեռքս [ե]որբին դէմ վերցուցի,
Երբոր տեսայ որ դրանը մէջ ինծի օգնական՝ ներ կան,
22 Թող իմ թևս ուսէն իյնայ,
Ու բազուկս արմունկէն կոտրուի։
23 Ինչու որ [զ]Աստուծոյ [է]պատասխանէն կը վախնայի,
Ու անոր մեծափառութեանը առջևը չեմ կրնար դիմանալ։
24 [ը]Թէ որ յոյսս ոսկիի վրայ դնելով,
Ոսկւոյն ըսի թէ իմ վստահութիւնս [թ]է.
25 [ժ]Թէ որ առատութիւնս շատ ըլլալէն՝
Ու ձեռքս շատ գտնելէն ուրախացայ.
26 [ի]Թէ որ արևին նայեցայ՝ անոր խիստ փայլուն եղած ատենը,
Կամ պայծառութեամբ քալող լուսինին,
27 Ու սիրտս գաղտնի խաբուելով՝
Բերանս ձեռքս պագաւ,
28 (Որ աս ալ [ղ]պատուելու անօրէնութիւն մըն է,
Որովհետև վերը բնակող Աստուածը ուրացած կ'ըլլայի.)
29 [ի]Թէ որ գիս ատողին [ճ]չարութեանը վրայ ուրախացայ,
Կամ անոր փորձանքի հանդիպելուն համար խնդացի.
30 (Եղբերնիս ալ մեղք գործելու [մ]թող չտուի,
Անէծքով անոր մեռնիլը ուզելով.)
31 Թէ որ վրանիս մարդիկը չըսին,
[յ]Ե՞րբ անոր միսէն չկշտացանք.

[ա] Երեմ. բ · 15։
[բ] Սալ. լբ · 6։ Խր · 9 · խգ · 2։
[գ] Սալ. ղբ · 6։ Մխ · ա · 8։
[դ] Սալ. ճժթ · 83։ Ողբ · գ · 8։ Ե · 10։
[ե] Սալ. ճբ · 3։
[զ] Մաա · Ե · 28։
[է] Գէ · ի · 29։ իե · 13։
[ը] Բ Մն · ժգ · 9։ Գէ · իգ · 21։ Ածախ · Ե · 21։ ժԵ · 3։ Երեմ. լբ · 19։
[թ] Տես Թաւ · ժԵ · 39։ ժոզ · ժա · 9։ Եզեկ. գ · 9։ Մաա · Ե · 29։
[ժ] Ղև · իգ · 16։ բՕր · իբ · 30 · 38 · Ես։
[ի] Բ Թագ · ժբ · 11։ Երեմ. բ · 10։
[լ] Ծն · լբ · 24։ Ղև · Ի · 10։ բ Օր · իբ · 22։ Տես Հմր · 28։
[խ] Սալ. խգ · 21։
[ծ] Գէ · Լգ · 19։ Ածախ · ժգ · 31։ իբ · 2։ Մալ. բ · 10։
[կ] Յբ՝ որբը։
[հ] Յբ՝ որբևայրին
[ձ] Տես բ Օր · իգ · 15։
[ղ] Գէ · իբ · 9։
[ճ] Սալ. իգ · 21։
[մ] Ես · ժգ · 6։ Յո · վել · ա · 15։
[յ] Եզր · կօրնտացին
[ն] Մաթ · ժ · 24։ ա Տիմ. գ · 17։
[շ] Սալ. կբ · 10։ Ածախ · ժա · 28։
[ո] բ Օր · գ · 19։ ժա · 16։ ժԵ · 3։ Եզեկ. բ · 16։
[չ] Հմր · 11։
[պ] Ածախ · ժԵ · 5։
[ջ] Մաա · Ե · 44։ Հբ · ռոմ. ժբ · 14։
[ռ] Եզր · Գմացա
[ս] Եզր · Երաքի իե

Եբրոր լինծի հետ վէճ ունեցան.

32 (Հիւրը երբէք դիշերը դուրսը չէր մնար,
ձանապարհորդին դուռը կը բանայի.)
33 Թէ որ յանցանքներս *Ադամին պէս ծած-
կեցի,
Ու անօրէնութիւնս ծոցիս մէջ պահեցի,
34 Շատ †բազմութենէ վախնալով,
Ու ազգերուն անարգութիւնը դիս վախցը-
նելով,
Ալ չհօսեմ ու դուռնէն չելլեմ։
35 Երանի թէ ինծի ականջ դնող մը ըլլար,
(Ահա սա է իմ փափաքս՝ որ Ամենակարողը
ինծի պատասխան տայ.)
Ու իմ դատախազս դրուածք մը գրէր.
36 Անշուշտ զանիկա իմ ուսս վրայ պիտի կրէի,
Ու պսակի դէս ինծի պիտի կապէի.
37 Քայլերուս համրանքը անոր պիտի ըրուցէի,
Իշխանի պէս պիտի մօտենայի անոր։
38 Թէ որ իմ երկիրս ինծի դէմ կը բողոքէ,
Ու անոր ակօսները կու լան,
39 Թէ որ *անոր արդիւնքը առանց սակի կերայ,
կամ հանոր տէրերուն հոգին հանեցի,
40 Ցորենին տեղը †փուշ՝
Ու գարիին տեղը որոմ բուսցընէ։
Ցոբին խօսքերը լմընցան։

ԳԼ. ԼԲ

1 Եղիսա Ցոբին ու անոր երէք բարեկամներուն կը բարկանայ։ 6 Իր երիտասարդական համարձակութիւնը կ'արդարացնէ, ըսելով թէ խոհեմութիւնը ծերերէն կ'ելլայ։ 11 ու զանոնք կը յանդիմանէ՝ որ չկրցան Ցոբը համոզել։ 16 Եղիսաին փափաքը խօսելու համար։

1 Ասոնք այս երէք մարդիկը Ցոբին պա-
տասխան տալէն դադրեցան, ինչու որ անի-
կա *իր աչքերուն առջևը արդար *Էր։
2 Եւ †Ադամի ազգատոհմէն *Բուզացի Բարա-
քէելի որդւոյն Եղիսաին բարկութիւնը բոր-
բոքեցաւ. անոր բարկութիւնը Ցոբին դէմ
բորբոքեցաւ, ինչու որ Աստուծմէ աւելի ինք-
3 նին կ'արդարացընէր։ Նաև իր բարկու-
թիւնը բորբոքեցաւ անոր երէք բարեկամնե-
րուն դէմ, որովհետև պատասխան չգտան,
4 ու Ցոբը յանցաւոր հանեցին։ Ու Ե-
ղիսաս Ցոբին խօսքերուն լըմընցնելուն սպասեր
5 էր, որովհետև անոնք իրմէ ծեր էին։ Բայց
երբոր Եղիսաս տեսաւ որ ան երէք մարդոց
բերանէն՝ ալ պատասխան չկար, իր բարկու-
6 թիւնը բորբոքեցաւ։ Անատնէն Բուզացի Բա-
րաքէելի որդին Եղիսաս պատասխան տալով
ըսաւ,
Ես տարիքով փոքր եմ, *ու դուք շատ ծեր
էք,
Անոր համար եղա կեցայ, ու վախցայ
յայտնելու ձեզի իմ գիտցածս։
7 Ըսի թէ †երկար կեանքը՝ թող խօսի,
Ու տարիներուն շատութիւնը թող իմաստու-
թիւնը դիտցընէ.
8 Բայց մարդուն ներսի դին հոգի կայ,
Ու *Ամենակարողին շունչը անոնց հանճար
կու տայ։
9 †Երէցները մեծերը իմաստուն չեն,
Ու ծերերը դատաստան չեն հասկընար։
10 Անոր համար ըսի, ինծի մտիկ ըրէք,
Որ ես ալ իմ գիտցածս զրուցեմ։
11 Ահա ես ձեր խօսքերուն սպասեցի,
Ձեր փաստերուն ականջ դրի,
Մինչև որ դուք խօսքերը փնտռեցիք։
12 Ես ձեզի ալէկ ուշադրութիւն ըրի,
Եւ ահա ձեզմէ մէկը չկայ, որ Ցոբը յանդի-
մանէ,
Ու անոր խօսքերուն պատասխան տայ.
13 *Զգուշացէք որ ըսէք թէ իմաստութիւն գտանք.
Աստուած է որ զանիկա կը յաղթէ, և չէ թէ
մարդ։
14 Անիկա իր խօսքերը ինծի դէմ չպատրաս-
տեց,
Ես ալ ձեր խօսքերուն համեմատ անոր պա-
տասխան պիտի չտամ։
15 Անոնք ապշեցան, ալ պատասխան չտուին,
Անոնց խօսքերը հատան.
16 Ու ես սպասեցի, մինչև որ ալ բան մը չըսին,
Մնացին ու ալ չկրկնեցին։
17 Ես ալ իմ կարգիս պատասխան տամ,
Ես ալ իմ գիտցածս զրուցեմ.
18 Ինչու որ խօսքերով լեցուն եմ,
Իմ ներսի դիս եղած հոգին դիս կը սոսկացընէ։
19 Ահա որովայնս չբացուած գինիի պէս է.
Նոր սիւներու պէս պատռելու վրայ է.
20 Զրուցեմ որ շունչ առնեմ,
Շրթունքներս բանամ ու պատասխան տամ։
21 Ազէ՛ *մէկու մը աչառութիւն չընեմ,
Ու մարդու մը չողոքորթութիւն չընեմ.
22 Քանզի չեմ գիտեր չողոքորթութիւն ընելը.
Ջիս Սահեցողը շուտով դիս պիտի վերցընէր։

ԳԼ. ԼԳ

1 Եղիսաս հեգութեամբ իր անձը Աստուծոյ տեղը կը դնէ, Ցոբին հետ վիճաբանելու համար։ 8 զԱստուած կ'արդարացնէ, ըսելով թէ Ընիկա մեծ ըլլալով՝ իր գործերը մարդուն խմռելու պարտաւորութիւն չունի։ 14 կը հաստատէ թէ Աստուած ապաշխարելու կը կանչէ մարդը տեսիլներով։ 19 Նէ-
ղութիւններով։ 23 և իր պատգամաւորներով։ 31 Եղիսաս կը յորդորէ Ցոբը որ ականջ դնէ։

1 Բայց ազէ, ով Ցոբ, իմ խօսքս մտիկ ըրէ,

ա Ծն. ժթ. 2. 3: Դատ. ժթ. 20. 21: Հռոմ. ժբ. 13: Եբր. ժգ. 2: ա Պետ. գ. 9:
բ Ծն. գ. 8. 12: Ա-
ռակ. իբ. 13: Ովս. զ. 7:
գ Կամ մարդու:
դ Եզ. իգ. 2:
ե Գէ. լգ. 6:
զ Գէ. ժգ. 22:
է Ծն. իբ. 21:
ը Գէ. ժե. 10:
թ Եբր. Օրհրը
ժ Թագ. գ. 12: գ. 29: Գէ. լե. 11: լբ. 36: Առակ. բ. 6:
ի Ծն. գ. 18:
—
լ Գէ. լգ. 9:
խ Ելք. ժգ. 19:
ծ Ելք. Թ. 23: ա Կոր. ա. 26:
կ Ելք. ժե. 15: բ Օր. ա. 17: ժգ. 19: Առակ. իգ. 25: Մատ. իբ. 16:
—
ձ Ծն. ժթ. 2. 3: Դատ. ժթ. 20. 21: Հռոմ. ժբ. 13: Եբր. ժգ. 2: ա Պետ. գ. 9:
ղ Ծն. գ. 8. 12: Ա-
ռակ. իբ. 13: Ովս. զ. 7:
ճ Կամ մարդու:
մ Եզ. իգ. 2:
յ Գէ. լգ. 6:
ն Գէ. ժգ. 22:
շ Ցակ. ե. 4:
ո Գ Թագ. իս. 19:
չ Ծն. գ. 18:
—
պ Գէ. լգ. 9:
ջ Եբր. Ոտամբ

Ու ամէն բաժնելուս ականջ դիր ։
2 Ահա հիմա բերանս կը բանամ,
Ո՛ւ լեզուս քմիցս հետ կը խօսի.
3 Խօսքերս սրտիս ուղղութեանը պիտի բլլան,
Ու շրթունքներս գուտ խնաստութիւն պիտի խօսին ։
4 ՚Չիս Աստուծոյ Հոգին ստեղծեց,
Ու Ամենակարողին շունչը ինձի կեանք տուաւ ։
5 Թէ որ կրնաս՝ պատասխան տուր ինծի,
Պատրաստուելով՝ դիմացս կայնէ ։
6 ՚Ահա ես քու բաժիդ համեմատ Աստուծոյ հասար կ՚ընէմ.
Ես ալ Հոգէն ստեղծուեցայ ։
7 ՚Ահա իմ երկիւղս քեզ պիտի չզարհուրեցնէ,
Ու իմ ձեռքս քու վրադ պիտի չծանրանայ ։
8 Արդարև ականջիս լսիր,
Ու խօսքերուդ ձայնը լսեցի, ըսէր,
9 ՚Ես մաքուր եմ՝ առանց յանցանքի.
Ես անարատ եմ, ու իմ վրաս անօրէնութիւն չկայ.
10 Ահա Անիկա վրաս պատճառներ կը դտնէ,
՚Ինձ իբրեն թշնամի կը սեպէ.
11 ՚Ոտքերս կոճղերու մէջ կը դնէ,
Իմ բոլոր շաւիղներս կը դիտէ ։
12 Ահա քեզի պատասխան կուտամ որ ասկէ բանիս մէջ իրաւունք չունիս,
Ինչու որ Աստուած մարդէն մեծ է ։
13 Անոր հետ ինչո՞ւ կը վիճիս.
Որովհետև անիկա բնաւ իր ըրածներուն համար պատասխան չտալ ։
14 ՚Բերաւ Աստուած մէկ անգամ կամ երկու անգամ կը խօսի,
(Թէև մարդը ուշադրութիւն չընէր,)
15 ՚Երազի մէջ՝ գիշերուան տեսիլքի մէջ՝
Երբոր խորունկ քուն մը կ՚ինկնայ մարդոց վրայ,
Ու անոնք ննջեցեայ անկողիններուն մէջ կը քնանան ։
16 ՚Անոնց ականջները կը բանայ,
Ու անոնց խրատը կը կնքէ,
17 Որ մարդը գործէն դարձնէ,
Ու մարդէն հպարտութիւնը †արգիլէ ։
18 Անոր հոգին գերեզմանէն կը պահէ,
Ու կեանքը՝ որ սրոյ չմեռնի ։
19 Նաև մարդը իր անկողինին մէջ յաւոյ կը պատժուի,
Եւ իր բոլոր ոսկորները սաստիկ ցաւով ։
20 Անասունը ՚անոր անձը հացին կը զզուի,
Եւ անոր հոգին՝ փափագելի կերակուրին ։
21 Անոր մարմինը այնպէս կը հալի որ ալ չերևնար,
Ու անոր չերևցած ոսկորները դուրս կ՚ելլեն,
22 Անոր անձը գերեզմանին կը մօտենայ,
Ու անոր կեանքը՝ կորստեան ։
23 Եթէ անոր քովը Թարգման պատգամաւոր մը ըլլայ,
Հազարէն մէկը,
Որ անոր ուղղութիւնը մարդուն իմացընէ,
24 Անասունը անոր ողորմելով պիտի ըսէ,
Ազատէ զանիկա՝ որ գերեզմանը չիջնէ.
Ես քաւութիւն մը գտայ ։
25 Անոր մարմինը տղու մարմինէն աւելի փափուկ պիտի ըլլայ,
Ո՛ւ անիկա իր մանկութեան օրերուն պիտի դառնայ.
26 Աստուծոյ պիտի աղաչակէ, ու Ա---՚ զանիկա պիտի ընդունի,
Ու անոր երեսը ուրախութեամբ պիտի տեսնէ.
Քանզի Անիկա պիտի հատուցանէ մարդուն՝ անոր արդարութեանը համեմատ ։
27 Անիկա մարդոց վրայ կը նայի.
Ու ՚ով-ոք ՚ինչ ըսէ, Մեղք գործեցի ու ուղիղը ծռեցի,
Ու ասիկա ՚ինծի օգտակար չեղաւ,
28 Անոնքը ՚անոր հոգին կ՚ազատէ, որ գերեզմանը չիջնէ.
Ու անոր կեանքը լոյսը կը տեսնէ ։
29 Ահա Աստուած աս ամէն բաները
Երկու երեք անգամ մարդուն կ՚ընէ,
30 ՚Որ անոր հոգին գերեզմանէն դարձնէ,
Որ ապրողներուն լուսովը լուսաւորուի ։
31 Ականջ դիր, ով Յոբ, ինծի մտիկ ըրէ,
Լուռ կեցիր որ ես խօսիմ ։
32 Թէ որ բանիլիք ունիս՝ ինծի պատասխան տուր.
Ջրուցէ, ինչու որ քեզ արդարացընելու կը փափագիմ ։
33 Եթէ ոչ՝ ՚ինծի մտիկ ըրէ,
Լուռ կեցիր, որ ես քեզի իմաստութիւն սորվեցընեմ ։

ԳԼ ԼԴ

1 Եղիհու կը յանդիմանէ Յոբը. քանզի Աստուծոյ վրայ անիրաւութիւն կը դնէր ։ 10 Կը հաստատէ թէ Աստուած Ամենակարող չկրնար անիրաւ ըլլալ։ 31 Մարդը պատի խնդրէ Աստուծոյ առջին ։ 34 Եղիհու Յոբը կը յանդիմանէ ։

1 Այնաժամը Եղիհու իր խօսքը չարունակելով ըսաւ,
2 Ով իմաստուններ, իմ խօսքերս մտիկ ըրէք,
Ես գուք, ով գիտուններ, ինծի ականջ դրէք.
3 ՚Քանզի ականջը խօսքերը կ՚որոշէ,
Ինչպէս որ քիմքը կերակուրին համը կ՚առնէ.

՚ Ծն. ը. 7։
՚՚ Գէ. իթ. 34, 35։ Ժգ. 20, 21։ լա. 35։
՚՚՚ Գէ. իթ. 34։ Ժգ. 21։
՚՚՚՚ Կ՚ինչ բնաւ։
† Գէ. իթ. 17։ Ժ. 7։ Ժա. 4։ Ժգ. 17։ իգ. 10, 11։ իկ. 5։ իթ. 14։ լա. 1։
՚՚՚՚՚ Գէ. Ժգ. 24։ Ժգ. 9։ Ժթ. 11։
՚՚՚՚՚՚ Գէ. Ժգ. 23։ Ժգ. 16։ լա. 4։
՚՚՚՚՚՚՚ Էս. իկ. 9։
՚՚՚՚՚՚՚՚ Գէ. ի. 5։ Սապ. կբ. 11։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Թաւ. Ժբ. 6։ Գէ. գ. 13։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գէ. էգ. 10, 15։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Եզր. ծ. 24։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Սապ. ձէ. 18։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ա. Թագ. Ժբ. 13։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ասա. իբ. 13։ Գ. Կա. իբ. 21։ Յով. ա. 9։ Հռոմ. գ. 21։ Էս. ը. 17։ Հին. 28։ Սապ. ձգ.
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Սապ. ԼԲ. 11։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գէ. գ. 30։ Ժբ. 11։

4 Իրաւունքը մեզի մեռնիլ,
Մեչեկինս գնայինք եւ մեզ ոչինչ ։
5 Որովհետեւ ցոյց տուր,
Թէ արդար եմ,
Իսկ արդար եմ՝ Աստուածդ մի՛ մոռնար ։
Ես որ ամէն առաւօտ իմ խիղճս մէկ կողմ դնելով
6 Մինչեւ իմ հիւանդութիւնս պիտի տեսնէ։
Իմ ծնողներս մեռան, ես եւ իմ ամուսինս
Իմ մահուանս ցաւերը միասին կրեցինք ։
Ես ալ մոռցայ ձեզի ըսել, որ Նահապետ Յոբ
16 Հիւանդ էր ես եւ իմ ընտանեկան անհանգիստ միտքս
Միայն ։
Յոբ ինծի ըսաւ, որ Աստուած ինծի
17 Մինչեւ այդ ատեան ինծի տուած պիտի չտայ
Նոյնիսկ այն ատեան ալ ինծի պիտի չտայ
Ինչ որ ուզեմ ։
Ես ալ ըսի, որ Աստուած ինծի
18 Կ՚ուզէ որ ես ինքնասպանութիւն գործեմ
Ես ալ ըսի, որ ես ինքնասպանութիւն չեմ գործեր,
19 Մի որ իրմէ ուրիշ բան չունիմ
Ես հարցուր ուզածդ ինծի չեմ կրնար,
Որովհետեւ ես ալ ձեզ նման
Հարցնելու բան չունիմ ։
20 Մեկ մարդ ինծի պիտի ըսէ,
Ես ալ պիտի ըսեմ որ Աստուած
Ինծի ոչ մէկ բան տուաւ
Եւ ոչ մէկ բան ալ պիտի տայ ։
Ես ալ ըսի,

Ինչու որ ամբարիշտ մարդոց *պէս պատասխաններ տուաւ ։

37 Քանզի իր մեղքին վրայ ապստամբութիւն կ'աւելցընէ ։
Մէջերնիս ծափ կը զարնէ ,
Ու Աստուծոյ դէմ իր խօսքերը կը շատցընէ ։

ԳԼ · ԼԵ

1 Եղիուա կը յաւելնէ թէ պէտք չէ որ մարդը Աստուծոյ հետ բարեպաշտութիւն որոնելու մէջ ազնիւութիւնը ու գէշութիւնը չնչին անոր համեմատ ։ 9 Մարդիկ իրենց նեղութեանը մէջ շատ անգամ կ'ազաղակեն , բայց անոնց հեծութիւնները չլսուիր , քանզի աստծոյ հատուցումն է ։

1 Դարձեալ Եղիուա իր խօսքերը շարունակելով ըսաւ ,
2 Արդեօք իրաւունքո՞վ ըսելով կը կարծես ասիկա ,
Որ ըսիր թէ Ես Աստուծմէ աւելի արդար եմ ։
3 Քանզի *դուն ըսիր , Քեզի ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ ։
Մեղքէս աւելի ի՞նչ կը վաստկիմ ։
4 Ահա ես քեզի պատասխան կու տամ ,
Նաև †քեզի հետ քու բարեկամներուդ ։
5 †Երկինքը նայէ ու տես ։
Ամպերը դիտէ , որ անոնք քեզմէ աւելի բարձր են ։
6 Թէ որ դուն մեղք գործես , *Անոր դէմ ի՞նչ ըրած կ'ըլլաս ,
Ու երբոր քու անօրէնութիւններդ շատնան , Անոր ի՞նչ կ'ընես ։
7 †Թէ որ արդար ես , Անոր ի՞նչ կու տաս ,
Կամ անիկա քու ձեռքէդ ի՞նչ կ'առնէ ։
8 Քու ամբարշտութիւնդ քեզի պէս մարդուն՝
Ու արդարութիւնդ մարդու որդիին կը ձգէ ։
9 *Անիրաւութիւններուն շատութենէն կը բողոքեն ,
Բռնաւորներուն բազուկին համար կ'աղաղակեն ։
10 Բայց Ան չըսեր որ †Զիս ստեղծող Աստուածը ո՞ւր է ,
*Ան որ գիշերուան մէջ երգեր կու տայ ,
11 Ան որ մեզ երկրի անասուններէն աւելի †դիտուն ,
Ու երկնից թռչուններէն աւելի խմաստուն կ'ընէ ։
12 ‡Հոն չարերուն հպարտութեանը համար †կ'աղաղակեն ,
Բայց Ա---ն պատասխան չտար ։"
13 †Արդարև Աստուած ունայնութիւն մտիկ չըներ ,
Ու Ամենակարողը անոր չնայիր ։
14 *Ու թէև կ'ըսես թէ Զանիկա չես տեսներ ,
Բայց դատաստան կայ անոր առջեւը , ու †անոր յուսա ։
15 Եւ հիմա †իր բարկութեանը երածը բան մը չէ ,
Ու անօրէնութիւնը սաստիկ գիտած չէ ։
16 †Ուստի Յոբ իր բերանը զուր տեղը բանալով՝
Անգիտութեամբ խօսքեր կը շատցընէ ։

ԳԼ · ԼԶ

1 Եղիուա կը յաւելնէ թէ Աստուած արդար է իր ճամբաներուն մէջ , 16 և թէ Յոբին մեղքերը Աստուծոյ սրտին թիւններուն արգելք կ'ըլլան ։ 24 Աստուծոյ գործերը մեծ ծրագիր են ։

1 Ու Եղիուա շարունակելով ըսաւ ,
2 Քիչ մը համբերէ՛ , ու ես քեզի յայտնեմ ,
Որ Աստուծոյ համար ուրիշ խօսելիք ալ ունիմ ։
3 Գիտութիւնս հեռուէն պիտի առնեմ ,
Ու արդարութիւնը Ստեղծողիս ընծայեմ ։
4 Իրաւցընէ իմ խօսքերս սուտ չեն ։
Գիտութեամբ կատարեալ մէկ մը քու քովդ է ։
5 Ահա Աստուած հզօր է , բայց †ոչ չարհամարհեր ,
*Անիկա հզօր է իր սրտին զօրութեամբը ։
6 Անիկա ամբարիշտը չապրեցըներ ,
Ու նեղեալներուն իրաւունք կ'ընէ ։
7 †Արդարներուն վրայէն աչքերը չվերցըներ ,
Ու *անոնք †թագաւորներուն հետ աթոռին վրայ են *յաւիտեան ։
Զանոնք յաւիտեան կը նստեցընէ , ու կը բարձրանան ։
8 Ու անոնք *թէ որ շղթաներով կապուած՝
Թշուառութեան կապերուն մէջ բռնուին ,
9 Անատնը անոնց կը յայտնէ իրենց գործքերը ,
Ու իրենց յանցանքներուն չափազանցը ։
10 Նաև †անոնց ականջը կը բանայ , որ խրատ ընդունին ,
Եւ *անոնց կը պատուիրէ որ անօրէնութենէ դառնան ։
11 Թէ որ անոնք հնազանդելով *անոր ծառայեն ,
*Օրերնին բարութիւնով , ու տարիներնին ուրախութիւնով կ'անցընեն ։
12 Բայց թէ որ անոնք հնազանդութիւն չընեն ,
սուրէ պիտի անցնին ,
Ու առանց գիտութեան պիտի մեռնին ։
13 Եւ անոնք որ սրտով կեղծաւոր են , †բարկութիւն կը դիզեն ·
Երբոր զանոնք կապէ , *անոր չեն աղաղակեր ։

* Կամ կապէն
—
= Գլ · իս · 15 · լդ · 9 ։
† Գլ · լդ · 8 ։
‡ Գլ · իբ · 14 ։
† Առակ · ը · 36 · Եբեմ · է · 19 ։
* Գլ · իբ · 2 , 3 ։
Սալ · ժգ · 2 · Առակ · թ · 12 · Երեմ · ժա · 35 ։
† Եր · բ · 23 · Գլ · լդ · 28 ։
† Ես · ծա · 13 ։
† Սալ · իբ · 8 · է՛ · 6 · Ձիմ · 5 · Գար · ժգ · 25 ։
† Սալ · զդ · 12 ։
‡ Կամ Հոն կ'աղաղակեն , բայց Ա---ն պատասխան չտար՝ չարերուն հպարտութեանը համար ։
† Առակ · ա · 28 ։
† Գլ · իե · 9 · Առակ · ժե · 29 · Ես · ա · 15 · Երեմ · ժա · 11 ։
† Գլ · թ · 11 ։
† Սալ · լէ · 5 · 6 ։
† Սալ · ձթ · 32 ։
† Գլ · լդ · 35 · 37 · լը · 2 ։
—
= Գլ · թ · 4 · ժբ · 13 · 16 · լէ · 23 · Սալ · զթ · 4 ։
† Սալ · լգ · 18 · լդ · 15 ։
† Սալ · ձիգ · 8 ։
† Սալ · ձէ · 10 ։
† Գլ · լգ · 16 · 25 ։
† Գլ · իս · 13 · Ես · ս · 19 · 20 ։
† Հռովմ · բ · 5 ։

14 ¤Անոնց անձը երիտասարդութեան մէջ պիտի մեռնի,
Ու անոնց կեանքը պիղծերուն մէջը դէպի ջրհեղեղ։
15 Աղքատը կ'ազատէ իր թշուառութեան առնելը,
Ու նեղութեան մէջ անոր ականջը կը բանայ։
16 Քեզ ալ նեղութենէ պիտի ազատէր,
Ու ընդարձակութեան բերէր, ուր որ նեղութիւն չկայ.
Ու քու սեղանդ ճրուաձը †պարարտութեամբ լեցուն պիտի ըլլար։
17 Բայց դուն ‡ուզածդ չարին փաստը *պաշտպանեցիր,
Իրաւունքն ու դատաստանը քեզ պիտի բռնեն։
18 Որովհետեւ բարկութիւն կայ, չըլլայ որ հարուածով մը քեզ վերցնէ,
Ձնատեղը մեծ փրկանքը քեզ չկրնար ազատել։
19 ¤Միթէ անիկա քու հարստութիւնդ բանի տեղ կը դնէ՞
Ոչ ոսկին ու ոչ մեծ գանձերը քեզ չեն հաներ։
20 Մի փափաքիր այն գիշերին՝
Որուն մէջ ժողովուրդները իրենց տեղէն †անհետ կ'ըլլան։"
21 Զգուշացիր †անօրէնութեան դառնալէն.
Ինչու որ դուն ասիկա թշուառութենէն աւելի ընտրեցիր։
22 Ահա Աստուած իր զօրութիւնովը ‡բարձրացեալ է."
¤Ով կրնայ անոր պէս սորվեցընել։
23 ¤Անոր †ճամբան ո՞վ որոշեց անոր,
Եւ ո՞վ ըսաւ անոր թէ դուն անիրաւութիւն գործեցիր։
24 Միտքդ պահէ որ †մեծարես անոր գործքերը՝
Որուն որ մարդիկ ‖կը տեսնեն։
25 Ամէն մարդ կը տեսնէ զանոնք,
Իւրաքանչիւրը ոք հեռուէն կը դիտէ։
26 Ահա Աստուած մեծ է, ու մենք †չենք գիտեր.
Եւ †անոր տարիներուն համրանքը անքննելի է։
27 Ինչու որ ¤ջուրերուն կաթիլները կը քաշէ.
Անոնք իր գոլորշիէն անձրեւ կը թափեն,
28 ¤Որն որ ամպերը վազցընելով՝
Մարդոց վրայ առատօրէն կը կաթեցընեն։
29 Բայց բնաւ մէկը ամպերուն տարածումը՝
Ու Անոր վրանին դղդումը կրնայ հասկընալ։
30 Ահա †անոր վրայ իր լոյսը կը տարածէ,
Ու ծովուն խորութիւնը կը ծածկէ։
31 ¤Ժողովուրդները աս բաներով §կը դատէ,
Ու †առատօրէն կերակուր կու տայ։
32 Ափովը ‡կայծակը կը ծածկէ,
Ու անոր Հրամանն կու տայ, թէ ո՛ւր պիտի զարնէ։
33 ¤†Անոր կը ցուցընէ իր բարեկամը.
Անօրէնութեան դէմ բարկութիւն կը դիզուի։"

ԳԼ. ԼԷ

1 Եղկօս իր խօսքը շարունակելով կը հաստատէ թէ պէտք է Աստուծմէ վախնալ՝ անոր մեծ գործքերուն համար, 15 և թէ անոր իմաստութիւնը անքննելի է իր գործքերուն մէջ։

1 Ասոր համար ալ սիրտս կը դողայ,
Ու իր տեղէն կ'երերայ։
2 Անոր ձայնին որոտումը
Ու անոր բերնէն ելած շառաչիւնը մինչ երկինք։
3 Բոլոր երկնից տակը կը խրկէ զանիկա,
Ու անոր լոյսը՝ մինչև երկրին ծայրերը։
4 Անոր ետեւէն †մէկ մեծ ձայն մը կ'ելլէ,
Իր վեհափառութեան ձայնովը կ'որոտայ,
Ու իր ձայնը լսուելէն ետեւ չուշացըներ զանոնք։
5 Աստուած իր ձայնովը սքանչելի կերպով կ'որոտայ,
Ու †անհնարին մեծ բաներ կ'ընէ՝ որ մենք չենք կրնար հասկընալ։
6 Ինչու որ †անիկա կ'ըսէ ձիւնին, երկրի վրայ եղիր,
Նաեւ սաստիկ անձրեւին ու իր զօրութեանը սաստիկ անձրեւներուն։
7 Անիկա ամէն մարդուն ձեռքը կը կնքէ,
†Որ իր ստեղծած բոլոր մարդիկը հասկընան։
8 Գազանները †որջերնին կը մտնեն,
Ու այրերնուն մէջ կը բնակին։
9 Հարաւէն փոթորիկ կու գայ,
Ու հիւսիսէն ցուրտ։
10 ¤Աստուծոյ շունչէն սառնամանիք կը տրուի,
Ու ջուրերուն լայնութիւնը կը նեղնայ։
11 Նաեւ պարզութիւնը մէգը կը փարատէ.
Անոր լոյսը ամպը կը ցրուէ։
12 Անոր խորհրդովը տեղէ տեղ կը փոխադրուին,
Որ աշխարհքին երեսը՝ երկրի վրայ անոր բոլոր †հրաման ըրածը կատարեն։
13 ¤Ջանոնք կը բերէ՝ թէ խրատի համար,
†Թէ իր երկրին համար և †թէ չնորհքի համար։

14 Ով Ցոբ, աս բանը մտիկ ըրէ.

ա ԳԼ. ԺԸ. 32։ իբ. 16։ Սաղ. ծԸ. 23։
բ Սաղ. ԺԸ. 19։ ղա. 8։ ՃԺԸ. 5։
գ Սաղ. իգ. 5։
դ Սաղ. ԼԳ. 8։
ե ԵՒՐ. կատարեցիր։
զ Սաղ. խԹ. 7։
է Առակ. ժա. 4։
ը ԳԼ. ԺԸ. 32։ իբ. 16։ Սաղ. ծԸ. 23։
թ Սաղ. ԺԸ. 19։ ղա. 8։ ՃԺԸ. 5։
ժ Սաղ. կՂ. 18։
ի Տես ԵՒՐ. ԺԱ. 25։
լ Կամ կը բարձրացընէ։
խ Ա Կոր. ԺԳ. 12։
ծ Սաղ. Ղ. 2։ Ճբ. 24, 27։ ԵՒՐ. ա. 12։
կ Սաղ. ՃԽԷ. 8։
հ Առակ. գ. 20։
ձ ԳԼ. ԼԶ. 13։
ղ ԳԼ. ԼԶ. 10։
ճ Սաղ. ՂԸ. 5։ Ցայտ. ԺԸ. 3։
մ Կամ կ'ինդրէն։
յ Ա Կոր. ԺԳ. 12։
ն Սաղ. Ղ. 2։ Ճբ. 24, 27։ ԵՒՐ. ա. 12։
շ Սաղ. ՃԽԷ. 8։
ո Առակ. գ. 20։
չ ԳԼ. ԼԷ. 3։
պ ԳԼ. ԼԷ. 13։ ԼԸ. 23։
ջ Կամ կը խնամէ։
ռ Սաղ. ՀԼՂ. 25։ Գոր. ԺԳ. 16։
ս ԵՒՐ. լոյսը
վ գ Թագ. ԺԸ. 41։ 45։
տ Կամ Անոր շառաւիղները անոր համար լաւ կու տայ, խաւիղն ալ հետզհետէ։
ր Սաղ. ՀԼՂ. 25։
ց Գոր. ԺԳ. 16։
ւ ԵՒՐ. լոյսը
փ Սաղ. իԹ. 3։ կը։ 33։
ք ԳԼ. Է. 9։ Թ. 10։ ԼՂ. 26։ Ցայտ. ԺԸ. 3։
և Սաղ. ՃԽԹ. 16, 17։
օ Սաղ. ՃԽԹ. 27։
ֆ Սաղ. ՃԳ. 22։
ա ԳԼ. լը. 29, 30։ Սաղ. ՃԽԷ. 17, 18։
բ Սաղ. ՃԽԷ. 8։
գ ԵԼ. Թ. 18, 23։ ա Թագ. ԺԸ. 18, 19։ ԵԶՐ. Ժ. 9։ ԳԼ. ԼՂ. 31։
դ ԳԼ. լը. 26, 27։
ե Ր Թագ. իա. 10։ գ Թագ. ԺԸ. 45։

կայնէ ու Աստուծոյ սքանչելիքներուն վրայ մտածէ։
15 Գիտե՞ս թէ Աստուած ինչպէս կը կարգաւորէ զանոնք,
եւ իր ամպէն լոյս կը փայլեցընէ։
16 Գիտե՞ս ամպերուն հաւասարակշռութիւնը,
ու հիմնաւորեալ եղողին քսքանչելիքները։
17 Երկիրը հարաւային հովէն հանդարտացուցած ժամանակը,
Դուն թէ ինչու համար քու հանդերձներդ կը տաքնան։
18 Ինո՞ր հետ միկտէղ տարածեցիր երկինքը,
որ ամուր է թափծու հայելի պէս։
19 Սորվեցուր մեզի թէ ի՛նչ պիտի ըսենք անոր.
Ինչո՞ւ մթութեան պատճառովը չենք կրնար դէմ խօսիլ կարգաւորել։
20 Թէ որ ես խօսելու ըլլամ, պիտի պատմուի՞ Անոր,
եթէ մէկը ըսուչէ, անչուշտ պիտի կլլուի։
21 Ու հիմա ալ չեն կրնար նայիլ, երբոր երկինքը կը վայլատակէ,
Բայց հովը կանցնի, ու զանիկա կը սրբէ։
22 Ան՝ հիւսիսէն ոսկիի պէս լոյս կու գայ.
Աստուծոյ քովը ահաւոր փառաւորութիւն կայ։
23 Անիկա Ամենակարող է, չենք կրնար հասկընալ զանիկա.
Մեծ է զօրութեամբ, դատաստանով ու չատ արդարութեամբ,
Ու ճկուն զրկանք չընէր։"
24 Անոր համար մարդիկ կը վախնան անկէ.
Ամբաւ խնամատարներուն †ընաւ չնայիր։"

ԳԼ. ԼՐ

1 Աստուած կը կանչէ Յոբը որ իր հարցմունքներուն պատասխան տայ։ 4 Աստուած իր մեծամեծ գործերը յիշելով կը յանդիմանէ Յոբին ոգիտութիւնը ու ակարամտութիւնը։

1 Ահատեղը եհովայ ՚փոթորիկին միջէն պատասխան տալով Յոբին՝ ըսաւ,
2 Ո՞վ է ատիկա՝ որ ²անխմաստ խօսքերով
խորհուրդը կը նսեմացընէ։
3 ³Հիմա կորիճի պէս մէջքդ պնդէ.
Քեզի հարցընեմ, և քու դիտցածդ ինծի իմացընես։
4 ⁴Ո՞ւր էիր դուն՝ երբոր ես երկրին հիմերը կը դնէի.
Ըսէ ինծի՝ թէ որ խնամատարութեան տեղեկութիւն ունիս։
5 Թէ որ դիտես՝ ըսէ, ո՞վ դրաւ անոր չափերը,
համր թէ անոր վրայ լարը ո՞վ քաշեց։
6 Անոր հիմերը ինչի՞ վրայ հաստատուած են,
կամ թէ անոր անկիւնին քարը ո՞վ դրաւ,
7 Երբոր առաւօտեան աստղերը միկտեղ վառաբանութիւն կ'ընէին,
Ու երբոր ՚Աստուծոյ բոլոր որդիները ցնծութեամբ կ'աղաղակէին։
8 ⁸Նաև ծովը որովայնէն յարձակելով ելած ժամանակը՝
Ո՞վ դռնից զանիկա դռնելով,
9 Երբոր ամպը անոր հանդերձ դրի,
Ու մէգը խանձարուր,
10 Եւ ¹⁰անոր վրայ իմ հրամանս հաստատելով՝
Անոր փականք ու դռներ դրի,
11 Ու ըսի ¹¹ես, Մինչև հոս դաս ու անդին չանցնես,
եւ քու ալիքներուդ հպարտութիւնը հոս դադրի։
12 Կեանքիդ մէջ երբէք ¹²առաւօտուն հրաման ըրի՞ր,
Արշալոյսին իր ¹³տեղը ցուցուցի՞ր,
13 Որ երկրին ծայրերը բռնէ,
Ու ¹⁴չարագործները անկէ թօթվուին։
14 Երէսը նոր ձև մը կ'առնէ կնքուած կաւի պէս,
եւ ¹⁵ան բան ‡հանդերձով զարդարուածի՞ պէս կ'երեւնայ։
15 Յակայն ամբարիշտներէն կ'արգիլուի իրենց լոյսը,
Ու ¹⁶բարձր բազուկը կը խորտակի։
16 ¹⁷Ովուան աղբիւրները մտե՞ր ես,
Ու անդունդին ծածուկ տեղուանքը պտրտե՞ր ես։
17 ¹⁸Մահուան դռները յայտնուեցա՞ն քեզի,
Ու մահուան չուքին դռները տեսա՞ր։
18 Երկրին լայնութեանը խելքդ հասա՞։
Թէ որ ամէնը գիտես՝ դրուցէ։

19 Լոյսին ||բնակարանը ո՞ւր է,
Ու խաւարին տեղը ո՞ւր է,
20 Որ զանիկա առնես իր սահմանը դնէ,
Ու անոր տանը ճամբաները խնամես։
21 Դուն անտառները ծնած ըլլալո՞ւդ համար,
Ու քու օրերուդ համրանքը չատ ըլլալնէն համար գիտես։
22 ²Ձիւնին չուքերուն մտե՞ր ես,
Ու կարկտաին գանձերը տեսե՞ր ես,
23 ³Որ ես կը պահեմ նեղութեան ժամանակին,
Ու կռիւի ու պատերազմի օրուան համար։
24 Ի՞նչ ճամբով լոյսը կը բաժնուի,
Եւ ⁴Նեղոս արեւելեան հովը երկրի վրայ կը տարածուի։

Ա: Սալ. ՃԺա. 2։
Լ: ԳԼ. ԼԳ. 29։
Բ: ԳԼ. ԼԳ. 4։
Գ: Ծն. ա. 6։ Եա. Խգ. 24։
Դ: ա Տիմ. գ. 16։
Ե: ԳԼ. ԼԳ. 5։
Զ: Կամ պատասխանեց։
Է: Մատ. ժ. 28։
Ը: Մատ. ժա. 25։ ա Կոր. ա. 26։
Թ: Կամ մէկը բնաւ չը կրնար անանկ ըսել։
Ժ: Եզեկ. ա. 4։ Նաա. ա. 3։
ԺԱ: ԳԼ. լգ. 35։ Խբ. 3։
ԺԲ: ա Տիմ. ա. 7։
ԺԳ: ԳԼ. խ. 7։
ԺԴ: Սալ. ՃԳ. 5։ Ա-համ։
ԺԵ: Եզ. ԺԹ. 16, 18։ գ Թագ. ԺԹ. 11։ Եզեկ. ա. 4։ Նաա. ա. 3։
ԺԶ: ԳԼ. լգ. 35։ Խբ. 3։
ԺԷ: ա Տիմ. ա. 7։
ԺԸ: ԳԼ. խ. 7։
ԺԹ: Սալ. ՃԳ. 5։ Ա-ակ. բ. 29։ Լ. 4։
Ի: ԳԼ. ա. 6։
ԻԱ: Ծն. ա. 9։ Սալ. ԼԳ. 7։ ՃԳ. 9։ Ա-ակ. բ. 29։ Եբեմ. Ե. 22։
ԻԲ: ԳԼ. խգ. 10։
ԻԳ: Սալ. ՃԹ. 9։ ՂԳ. 4։
ԻԴ: Սալ. ՃԳ. 16։ ՃԼԲ. 5։
ԻԵ: Սալ. ՃԳ. 35։
ԻԶ: ԵՀԲ. Հագուածի։
ԻԷ: ԳԼ. ԺԲ. 5։
ԻԸ: Սալ. Ժ. 15։
ԻԹ: Սալ. ՀԸ. 19։
Ի: Սալ. Բ. 13։
Ի: ԵՀԲ. բնական ձեւ բան
Ի: Տես Սալ. ՃԼԸ. 7։
Ի: Եւ. Բ. 18։ Յհ. Ժ. 11։ Եա. Լ. 35։ Եզեկ. ԺԳ. 11, 13։ Յայտ. ԺՂ. 21։

25 ՚Հեղեղներուն համար անցք՝
Ու որոտումներուն փայլակին համար ճամբայ
ո՞վ բացաւ,
26 Որ անձրեւ տայ ան երկրին վրայ՝ ուր որ մարդ
չկայ,
Անապատին վրայ՝ ուր տեղ մկկը չբնակիր,
27 ՚Որ անապատները ու անչէն տեղերը կշտա-
յընէ,
Ու կանանչ խոտին բնձիւղը բուսցընէ։
28 ՚Անձրեւը հայր ունի՞,
Կամ թէ ցօղին կաթիլները ո՞վ ծնաւ։
29 Սառը որո՞ւն արգանդէն կ'ելլէ,
Ու երկնից ՚եղեամը ո՞վ ծնաւ։
30 Ջուրերը քարի պէս կ'ըլլան կը պահուին,
Ու անդունդին երեսը ՚*կը սառի։

31 ՚Բազմաստեղին †կապերը կրնա՞ս կապել,
Կամ թէ Հայկին կապերը կրնա՞ս քակել։
32 ‡Մազարօթը ժամանակին կրնա՞ս հանել,
Ու Արջին և իր զաւակացը առաջնորդել։
33 ՚Երկնից կանոնները գիտե՞ս,
Անոր իշխանութիւնը երկրի վրայ կրնա՞ս դնել։
34 Ձայնդ ամպերուն կրնա՞ս վերցընել,
Որ ջուրերուն շատութիւնը քեզ ծածկէ։
35 կայծակները կրնա՞ս խրկել որ երթան,
Ու քեզի՝ Ահա պատրաստ ենք՝ ըսեն։
36 ՚Երիկամունքներուն մէջ ո՞վ իմաստութիւն
դրաւ,
Կամ սրտին ո՞վ հանճար տուաւ։
37 Ո՞վ կրնայ իմաստութիւնով ամպերը համրել,
Ու երկնից տիկերը ||պառկեցընել։
38 Երբոր փոշին Էջ-ի-ԷՀ զանգուած մը կ'ըլլայ,
Ու հողին կոշտերը իրարու կը փակչին։

39 ՚Առիւծին համար որս կրնա՞ս որսալ,
Ու կորիւններուն ախորժակը կրնա՞ս կշտա-
յընել,
40 Երբոր անոնք էրէից այրերուն մէջ կը կծկտին,
Ո- դարանի համար որջերնուն մէջ կը կենան։
41 ՚Ո՞վ կը պատրաստէ ագռաւին իր որսը,
Երբոր անոր ձագերը Աստուծոյ կ'աղաղակեն,
Ե- ուտելիք չունենալնուն համար կը թափա-
ռին։

ԳԼ· ԼԹ

1 Ա-յծեամներուն ու եղջերուներուն վայրամ· 5 վայրենի էշուն, 9 միեղջերուին, 13 Ջայլամին, 19 ձիուն, 26 բազէին, 27 ու արծիւին վրայով։

1 Ժայռի այծեամներուն ծնանելու ժամանակը
գիտե՞ս.
՚Եղնիկներուն ծնանիլը դիտեցի՞ր։
2 Անոնց կատարելու ամիսները կրնա՞ս համրել,
Ու ծնանելու ժամանակնին գիտե՞ս։
3 Անոնք ծռելով ձագերնին կը ծնանին,
Ո- ցաւերնին կ'անցընեն։
4 Անոնց ձագերը կը զօրանան, դաշտի մէջ կը
մեծնան.
Կ'երթան ու նորէն անոնց չեն դառնար։

5 Ջիւը ո՞վ համարձակ թող տուաւ,
Ու վայրենի էշուն կապերը ո՞վ քակեց,
6 ՚Որուն՝ դաշտը տուի տունի համար,
Ու անապատը՝ անոր բնակութեանը համար։
7 Անիկա քաղաքին ազաղակը ծաղր կ'ընէ,
Ու բանեցընողին պոռալը չլսեր.
8 Անոր պտըտած լեռները իր արօտն է,
Ու ամէն թարմ խոտերը կը փնտռէ։

9 ՚Միեղջերուն քեզի ծառայելու կը հաճի՞,
Կամ քու մսուրիդ քովը գիշերը կը մնա՞յ։
10 §Ակռ վարելու համար՝ միեղջերուն կրնա՞ս
չուանով կապել,
Կամ թէ քու հովիդ հովիտները կը տափանէ՞։
11 Անոր ոյժը չատ ըլլալուն համար անոր կը վրա-
տահի՞ս,
Ու գործդ անոր կը յանձնե՞ս։
12 կը հաւատա՞ս անոր թէ քու արմտիքդ պիտի
բերէ,
Եւ քու կալդ ժողվէ։

13 Ջայլամին թևը ցնծութեամբ կը չարժի.
Արդեօք արագիլին թևերուն ու փետուրնե-
րուն կը նմանի՞։
14 Անիկա իր հաւկիթները գետինը կը ձգէ,
Ու զանոնք հողին վրայ կը տաքցընէ,
15 Ու մոռցը չգար որ ոտքը կը կոտրի
զանոնք,
Կամ դաշտի գազանները ոտնակոխ կ'ընեն։
16 Անիկա ՚անդութ է իր ձագերուն՝ իրենը չե-
զածնելու պէս.
Իր աշխատութիւնը դատարկ ելլելուն վախ
չունի։
17 Ինչու որ Աստուած իմաստութենէն զուրկ ը-
րաւ զանիկա,
Ու ՚հանճարէն անոր բաժին չտուաւ։
18 Անիկա բարձրը եղած ժամանակը՝
Ձին ու անոր վրայ հեծնողը ծաղր կ'ընէ։

19 Ձիուն դո՞ւն ոյժ տուիր,
Անոր պարանոցին *բաշը դո՞ւն հագցուցիր։
20 Զանիկա մարախի պէս կրնա՞ս ցաքկեցընել.
Անոր վրնջելուն ††փառաւոր ձայնը՞ահաւոր է։
21 Հովիտի մէջ գետինը կը փորէ, ու էր զո-
րութեամբը կը զուարճանայ.
՚Սպառազէնը դիմաւորելու կ'ելլէ.

ա ԳԼ· իը· 26։ գ Սալ· ձկ· 35։ ե Երեմ· ժգ· 22։ Սալ· ձխէ· 8։ զ Սալ· ձխէ· 16։ է ԳԼ· լէ· 10։ ը Եբր· կը բառնսի։ թ ԳԼ· թ· 9։ Ամաս· ե· 8։ ի Կամ Զուարճու-թիւնները։ ժ Կամ Տ‹ռռ›էդոն։ ժա Երեմ· լա· 35։ ժբ ԳԼ· լը· 8։ Սալ· ծա· 6։ ժգ Ժալ· բ· 26։ ‖ Կամ Թափել տալ։ ժդ Սալ· ձգ· 21։ ձխե· 15։ ժե Սալ· ձխէ· 9։ Մաս· չ· 26։ ժզ Սալ· իթ· 9։ իա ԳԼ· իգ· 5։ Երեմ· բ· 24։ Ովս· ը· 9։ իբ Թուա· իգ· 22։ Օբ· լգ· 17։ իգ Եբր· Ակօսին մէջը։ իդ Ողբ· գ· 3։ իե ԳԼ· լէ· 11։ իզ Կամ որոտումը։ †† Եբր· փառքը։ իէ Երեմ· ը· 6։

22 Երկիւղը ծագը կ'ընէ, քանի մը չվախնար,
Ու սուրին երեսէն ետ չդառնար։
23 °Նետերը անոր վրայ կը սուլեն,"
Ն՚ը փայլուն նիզակը ու գեղարդը.
24 կատաղութեամբ ու բարկութեամբ գետինը
կը կլլէ,
Ու փողին ձայնը լսելուն՝ †չկրնար ինքզինքը
զսպել։"
25 Քանի որ փողը կը հնչուի, Ագէ՚ կ'ըսէ.
Հեռուէն կ'առնէ պատերազմին հոտը,
Զօրագլուխներուն որոտումը ու ազդարարու-
թիւնը կ՚ը։
26 Բազէն քո՞ւ խելառութիւնովդ կը թռչի,
Ու՞ թևերը դէպ՚ի հարաւ կը բանայ։
27 Արծիւը քո՞ւ հրամանովդ կը բարձրանայ,
Ու ՚բոյները բարձրը կը հաստատէ։
28 Անիկա ժայռի վրայ՝ ժայռի գագաթներու
վրայ՝
Ու ապառաժներու մէջ բնակելով կը կենայ.
29 կերակուրը անկէ կը փնտռէ.
Անոր աչքերը հեռուէն կը տեսանին։
30 Անոր ձագերն ալ արիւն կը ծծեն.
Ու որ դիակը ըլլայ, անիկա հոն է։

ԳԼ. Խ

1 Յոբ Աստուծոյ առջևը կը խոնարհի։ 6 Աստուած զանիկա կը հրաւիրէ որ իր արդարութիւնը, կարողութիւնը և խոնարհութիւնը խօսի։ 15 Բեհեմոթին վրայով։

1 Ե՛ւ Տէրը Յոբին խօսելով բաւ,
2 Ըսաւ. "Ամենակարողին հետ վիճողը բան մը
պիտի սորվեցնէ՞.
Աստուծոյ հետ վիճաբանողը թող պատաս-
խան տայ։
3 Անատնը Յոբ Տէրոջը պատասխան տալով
բաւ,
4 ՚Ահա ես նուաստ եմ. քեզի ի՞նչ պատաս-
խան տամ.
՚Ձեռքս բերնիս վրայ կը դնեմ։
5 Մէկ անգամ խօսեցայ, ալ պատասխան պի-
տի չտամ.
Երկու անգամ ալ, բայց պիտի չկրկնեմ։
6 ՚Այն ժամանակը Տէրը մրրիկէն Յոբին
պատասխան տալով բաւ,
7 ՚Հիմա կաթիճի պէս մէջքդ պնդէ,
Ես քեզի հարցնեմ՝ ու դուն ինծի ծանուցիր։
8 ՚Իմ դատաստանս պիտի խափանե՞ս,
Քեզ արդարացընելու համար զիս յանցաւո՞ր
պիտի հանես։
9 Աստուծոյ պէս բազուկ ունի՞ս,
Եւ ես ձայնով կրնա՞ս անոր պէս որոտալ,
10 ՚Հիմա փառաւորութիւնով ու մեծութիւնով
զարդարուէ,
Եւ պատիւով ու փառքով հագուէ։
11 Բարկութեանդ եռանդը տարածէ,
Եւ ամէն հպարտին նայէ ու զանիկա խո-
նարհեցուր։
12 Ամէն ՚հպարտին նայէ ու զանիկա նուաճէ,
Ու անօրէնները իրենց տեղը կոխկրտէ։
13 Անոնց ամէնն ալ հողին մէջը աներեւոյթ ըրէ,
Երեսնին գաղտուկ տեղ պահէ։
14 Անատնը ես ալ քեզի կը խոստովանիմ,
Որ աջ ձեռքդ քեզ կրնայ ազատել։
15 Ահա ‡Բեհեմոթին որ քեզի հետ ստեղ-
ծեցի,
Անիկա արջառի պէս խոտ կ'ուտէ։
16 Ահա հիմա անոր զօրութիւնը իր մէջքն է,
Եւ ոյժը փորին ||մկաններուն մէջ։
17 Պոչը կ'երերցընէ եղեւնի պէս.
Ազդրերուն ջիլերը հիւսուած են։
18 Անոր ոսկորները §պղինձէ խողովակներ" են,
Անոր ոսկորները երկաթէ նիգերու պէս են։
19 Աստուծոյ ճարտար գործը անիկա է.
Զանիկա ստեղծողը ՚իր սուրը կրնայ ան-
տեղընել։"
20 Արդարև անոր ՚պաշար կը բերեն լեռները,
Ուր որ դաշտի բոլոր գազանները կը խաղան։
21 Անիկա հովանաւոր ծառերուն տակը,
Եղէգներուն չուքը ու ճահիճներուն մէջը
կը պառկի։
22 Հովանաւոր ծառերը իրենց չուքովը կը ծած-
կեն զանիկա,
Հեղեզառներուն ուռիները անոր բոլորտիքն
են։
23 Թէ որ գետը առատանայ, անիկա չվախնար.
Թէև Յորդանանը անոր բերանին վրայ դիմե-
լու բլլայ, հանդարտ կը կենայ։
24 Միթէ անիկա յայտնի՚կը բռնուի՞.
††Որոգայթի մէջ անոր քիմքը ո՞վ կրնայ ծա-
կել։"

ԳԼ. ԽԱ

1—34 Լևխամանին վրայ երեցած Աստուծոյ մեծ զօրութիւնը։

1 -‡‡Լևխամանը կարթով կրնա՞ս վերցընել,
Ու անոր լեզուն լարով կրնա՞ս քաշել։
2 ՚Անոր քիմքին չուան անցընելով՝
Ծիսոր կրնա՞ս փուշով ծակել։
3 Միթէ անիկա քեզի շատ աղաչանքներ կ'ընէ,

---

* Եբր. կապարձը ա-
նոր վրայ կը սուլէ.
† Կամ չհանգստանայ։
‡ Երեմ. խ՚. 16։
Ածգ. 4։
§ Ա՚սա. խգ. 28։
Դատ. ժէ. 31։
|| ԳԼ. լգ. 13։
¶ Եզր. թ. 6։ ԳԼ.
խբ. 6։ Սալ. ծա.
4։
ԳԼ. լթ. 9։ Սալ.
լթ. 9։
** ԳԼ. լը. 1։
†† ԳԼ. լը. 3։
‡‡ ԳԼ. խբ. 4։
§§ Սալ. ծա. 4։ Հը-
առմ. գ. 4։
||| ԳԼ. լէ. 4։ Սալ.
խթ. 3. 4։
¶¶ Սալ. զգ. 1։ Ծգ.
1։
Կամ անոր սուրը
էրէն կու տայ։
*** Սալ. Ծգ. 14։
††† ԳԼ. խա. 1, 2։
‡‡‡ Կամ քիմքովը արա-
գոյժները կը ծա-
կէ։
§§§ Կամ —
|||| Սալ. Ծգ. 26, ը-
խէ. 1։
¶¶¶ Կամ կոկորդիլոս
Տես Ես. լէ. 19։

քեզի մեղմ խօսքեր կ'ըսէ՞։
4 Անիկա քեզի հետ ուխտ կ'ընէ՞,
Զանիկա մշտնջենաւոր ծառայի պէս կրնա՞ս առնել։
5 Թռչունի հետ խաղա՞ պէս՝ անոր հետ կրնա՞ս խաղալ,
կամ թէ քու աղախիններուդ համար զանիկա կրնա՞ս կապել։
6 Ընկերները անոր վաճառականներուն մէջը կը բաժնուի՞։
Անիկա վաճառականներուն մէջը կը բաժնուի՞։
7 Անոր մորթը սլաքներով՝
Ու անոր գլուխը ձկնորսի տէգերով կրնա՞ս լեցընել։
8 Ձեռքդ անոր վրայ դիր, պատերազմը յիշէ.
Ո՛ր նորէն պիտի չընես ըսելիս։
9 Ահա անոր յոյսը պարապ է.
Զանիկա տեսնելով ալ՝ վար չի՞ զարհուրիր։
10 Ձկայ քաջասիրտ մէկը որ զանիկա արթընցընէ.
Հապա իմ առջեւս ո՞վ կրնայ կայնիլ։
11 ᵗՈ՞վ ինծի առաջուց տուաւ, որ ես վար հատուցանեմ.
ᵗԲոլոր երկնիս տակը եղածը իմն է։

12 Անոր անդամներուն ու զօրութեանը,
Նաև գեղեցիկ կարգաւորութեանը վրայով խօսելու պիտի չլռեմ։
13 Անոր հանդերձին երեսը ո՞վ կրնայ բանալ.
Անոր երկու կզակներուն մէջը ո՞վ կրնայ մտնել.
14 Անոր երեսին դռնները ո՞վ կրնայ բանալ.
Անոր ակռաներուն բոլորտիքն է։
15 Անոր ամուր վահաններն էր հպարտութիւնն են,
Պինդ կնքուածի պէս զոց են.
16 Իրարու քովէքով չարուած են,
Որ անոնց մէջը քամի չկրնար մտնել.
17 Իրարու կցուած են,
Միկտմիկ կը բռնեն ու բնաւ չեն զատուիր։
18 Անոր փռնգոցէն լոյս կը փայլի,
Ու աչքերը արշալոյսին արտեւանունքներուն կը նմանին։
19 Անոր բերնէն վառած ջահեր կ'ելլեն,
Ո՛ր կրակի կայծեր կը ցայտեն։
20 Քիթին ծակերէն շոգի կ'ելլէ՝
Եռացող ամանի կամ կաթսայի պէս։
21 Անոր շունչն կրակի կայծեր կը բորբոքի,
Ու բերնէն բոց կ'ելլէ։
22 Անոր պարանոցին վրայ ոյժ կը բնակի.
Ու երկիւղը անոր առջեւէն կը խաղայ։
23 Անոր միսին ծալուածքները փակած են,
Անոր վրան հաստատուելով չեն երերար։
24 Անոր սիրտը քարի պէս պինդ է,
Ու աղօրիքին վարի քարին պէս ամուր է։
25 Անոր ելած ժամանակը զօրաւորները կը վախնան,
Ո՛ր երկիւղէն կը չփոթին։
26 Անոր վրայ յարձակողին սուրը չդիմանար,
Ո՛չ նիզակը, գեղարդը ու զրահը։
27 Երկաթը յարդի պէս է անոր առջեւը,
Ո՛ր պղինձը փտած փայտի պէս։
28 Աղեղին նետը զանիկա չփախցըներ,
Պարսատիկները անոր դէմ մղեղի կը դառնան։
29 Մահակները չխուճերու տեղ կը սեպէ,
Տէգին ճօճալը ծաղր կ'ընէ։
30 Անոր տակը սրածայր խեցիի կտորուանք կան,
Ցեխին վրայ սուր բաներ կը տարածէ։
31 Անդունդը ամանի մը պէս կ'եռացընէ,
Ո՛ր ծովը ապեզանիի կաթսային նման կ'ընէ։
32 Իր եռանէն ճամբան պայծառ կ'երեւցընէ,
Անդունդը ճերմկած մազերու կը նմանի։
33 Երկրի վրայ անոր նմանը չկայ,
Որ անվախ ստեղծուած ըլլայ։
34 Ամէն բարձր բաներու վրայ կը նայի,
Բոլոր *հպարտութեան որդւոցը՝ թագաւորն է։

ԳԼ. ԽԲ

1 Ցոբ Աստուծոյ կը հնազանդի։ 7 Աստուած Ցոբը կ'արդարացընէ, անոր բարեկամները կը խրատէ։ 10 Ցոբին գերծքը կ'ընդունի։ 10 Աստուած կը մեծցընէ ու կ'օրհնէ Ցոբը։ 16 Ցոբին սարիքը ու մահը։

1 Ասոնք Ցոբ Տէրոջը պատասխան տալով ըսաւ,
2 Գիտեմ որ ամէն բանի կարող ես,
Ու քու դիտաւորութիւնդ բնաւ չարգիլուիր։
3 ᵉՈ՞վ է ասիկա որ տգիտութեամբ խորհուրդը կը նահմայցընէ.
Ցերաւի կը դրուցէի, բայց չէի հասկընար.
ᵉ†Ինծի սքանչելի բաներ բլլալով՝ չէի նմանար։
4 Կ'աղաչեմ մտիկ ըրէ որ ես դրուցեմ,
ᵗՔեզի հարցընեմ ու ինծի սորվեցուր։
5 Ես քու վրայով ականջի լրով լսեր էի,
Բայց հիմա աչքս կը տեսնէ քեզ։
6 Անոր համար ᵉᵉᵎᵎ-ից կ'արհամարհեմ,
Հողի ու մոխիրի վրայ կը զղջամ։

7 Արդ Տէրը ասս խօսքերը Ցոբին դրուցելէն ետքը՝ Տէրը Եղիփազ Թեմանացիին բսաւ, Քու վրադ ու երկու ընկերներուդ վրայ իմ բարկութիւնս բորբոքեցաւ, ինչու որ ինծի համար իմ Ցոբ ծառայիս պէս չխոսեցաք։
8 Ուստի հիմա ձեզի համար եօթը զուարակ ու եօթը խոյ առէք, ու ᵉՑոբ ծառայիս երթալով՝ ձեզի համար ողջակէզ մատուցէք, և իմ Ցոբ ծառաս ᵉձեզի համար աղօթք ընէ, որ ես

ᵍ Հռոմ. ժա. 35։
ᵗ Եզ. ժթ. 5։ բ Օր. ժ. 14։ Սաղ. իգ. 1։ ծ. 12։ ա Կոր. ժ. 26։
• Կամ վայրենի գազաններուն
ᵐ Ծն. ժը. 14։ Մատ. ժթ. 26։ Մար. ժ. 27։ Ժգ. 36։ Ղուկ. ժը. 27։
ᵉ ԳԼ. լը. 2։
ᵍ Սաղ. խ. 5։ Ձլա. 1։ Ձէթ. 6։
† Եբր. Ինծմէ
ᵗ ԳԼ. լը. 3։ խ. 7։
ᵏ Եզր. թ. 6։ ԳԼ. խ. 4։
ᵉᵉ Թես. իգ. 1։
ᵏ Մատ. է. 24։
ᶻ Ծն. ի. 17։ Ցակ. է. 15։ 16։ ա Յովհ. է. 16։

ը անոր *աղօթքը ընդունելով՝ չէր անմոռաց
թեանը դէմ չընեմ ձեզի. ինչու որ իմ առջեւս
ծոր ծառայիս պէս չիտակ չխօսեցաք։
9 Անատեռը եղփտաց թեմնանացին ու բաղ-
դատ Սօքեցին և Սոփար Նաամացին երթա-
լով՝ ՅԷրովը իրենց ըսածին պէս ըրին. և Յէ-
րը ծորին *աղօթքը ընդունեց։
10 Եւ Յերը դերուխթենէ ազատեց ծորը՝ իր
բարեկամներուն համար աղօթք ըրած ատենը.
նաև Յերը ծորին բոլոր ստացուածոցը †կրկնա-
11 պատիկը տուաւ։ Եւ անոր †բոլոր եղբայրնե-
րը ու բոլոր քոյրերը և զանիկա առաջուց
ճանչցողներուն բոլորն ալ անոր գալով՝ անոր
տանը մէջ հաց կերան անոր հետ, ու անոր
համար յաւելով Յերովը անոր իւրաքանչիւր
փոքր‡անքին համար անոր մխիթարութիւն տը-
ւին. և ամէն մէկերնին մէյմէկ կտոր ստակ ու
12 մէյմէկ ոսկի օղ տուին անոր։ Եւ Յերը †ծորին
վերջը առջինէն աւելի օրհնեց. անանկ որ
Խառանուչորս հազար ոչխար, ու վեց հազար
ուղտ, և հազար զոյգ եզ ու հազար մատակ
13 էշ ունեցաւ։ †Եւ անոր եօթը տղայ ու երի-
14 աղջիկ եղաւ։ Ու մէկ աղջկան անունը †Եմի-
մա՝ ու երկրորդին անունը Կասիա՝ ու երրոր-
15 դին անունը ‡Կերէն-Հապուք դրաւ։ Եւ բո-
լոր երկրին վրայ ծորին աղջիկներուն պէս գե-
ղեցիկ կիներ չէր գտնուեր. ու Հայրերնին
անոնց ժառանգութիւն տուաւ իրենց եղբայր-
ներուն մէջը։
16 Եւ ասկէ ետքը †ծոր հարիւր քառասուն
տարիապրելով՝ տեսաւ իր որդիները ու իր
որդւոցը որդիները չորրորդ աղգը։
17 Ու ծոր ծերացած ու †օրերը լեցուած մե-
ռաւ։

‖ԳԻՐՔ ՍԱՂՄՈՍԱՑ

ՍԱՂՄՈՍ Ա.

1 Բարեպաշտ մարդուն երջանկութիւնը. 4 ամբարիշտին ապերջանկութիւնը։

1 Երանելի է †ան մարդը՝
Որ ամբարիշտներուն խորհուրդին մէջ չքալեր,
Ու մեղաւորներուն ճամբուն մէջ չկենար,
Եւ †ծաղր ընողներուն նստած տեղը չնստիր.
2 Հապա †անոր հաճութիւնը Աստուծոյ օրէնքին
մէջ է,
Եւ †ցորեկ ու գիշեր անոր օրէնքին վրայ կը
մտածէ։
3 Եւ անիկա †ջուրի ճամբաները տնկուած ծա-
ռի պէս պիտի ըլլայ,
Որ իր ժամանակին իր պտուղը կուտայ.
Ու անոր տերեւը պիտի չթափի,
Եւ ինչ բան որ ընէ՝ †պիտի յաջողի։
4 Ամանկ չեն ամբարիշտները,
Հապա †մըղեղի պէս՝ որ հովը կը ցրուէ։
5 Անոր համար ամբարիշտները դատաստանին
մէջ պիտի չկրնան կենալ,
Ոչ ալ մեղաւորները արդարոց ժողովքին մէջ։
6 Վասն զի †Տէրը կը ճանչնայ արդարներուն
ճամբան.
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան պիտի կորսուի։

ՍԱՂՄ. Բ

1 Քրիստոսի թագաւորութիւնը։ 10 թագաւորներուն յորդորանք մը որ անոր հնազանդին։

1 Ինչո՞ւ †հեթանոսները խռովութիւն կ'ընեն,
Ու ժողովուրդները պարապ բան կը մտա-
ծեն։
2 Երկրի թագաւորները ինքզինքնին կը հաս-
տատեն,
Ու իշխանները միաւոր խորհուրդ կ'ընեն
Տէրոջը դէմ ու անոր †Օծեալին դէմ,
3 Ըսելով, †Կոտրենք անոնց կապերը,
Ու մեզմէ ձգենք անոնց †լուծը։
4 †Երկինքը բնակողը անոնց վրայ †պիտի ծի-
ծաղի,
Տէրը ծաղր պիտի ընէ զանոնք։
5 Անատեռը իր բարկութիւնովը պիտի խօսի ա-
նոնց,
Եւ իր սրտմտութիւնովը պիտի խռովեցնէ
զանոնք, ըսելով,
6 Ես օծեցի իմ թագաւորս
Իմ սուրբ լեռանս՝ †Սիոնին վրայ։
7 Հրամանը պիտի պատմեմ.
Տէրը ինծի ըսաւ,

---

* Եբր. երեսը. ա Թագ. իե. 35։ Մաղ. ա. 8։
բ Սաղ. ժգ. 7։ Ամգ. 1։ գ Եւ. ի. 2։ դ Տես գԼ. ժթ. 13։ ե ԳԼ. ը. 7։ Ցակ. ե. 11։ զ Տես գԼ. ա. 3։ է ԳԼ. ա. 2։ ը Յի՛ ախ.։ ‡ Յի՛ ևգիւբ ծարրոյ։ ¦ ԳԼ. ե. 26։ Ամակ. գ. 16։ ի Ծն. իե. 8։

Ա

‖ Ղուկ. ի. 42։ Գոր. ա. 20։ = Ամակ. գ. 14, 15։ ֆ Սաղ. իզ. 4։ Եբեմ. ժե. 17։ ֆ Սաղ. ՃԺԹ. 35, 47, 92։ ֆ Եբեմ. ժե. 8։ Յեկ. իե. 12։ ղ Ծն. լԹ. 3, 23։ Սաղ. ՃԺը. 2։ Ես. գ. 10։ ճ Ցար. իա. 18։ Սաղ. լե. 5։ Ես. ժե. 13։ ձ Սաղ. լե. 18։ Նաե. ա. 7։ Ցոփ. ժ. 14։ ղ Տիմ. բ. 19։

Բ

= Սաղ. իզ. 6։ Գոր. գ. 25, 26։ ֆ Սաղ. իե. 7։ Ցոփ. իթ. 5։ Ոմռ. ժգ. 3։ ը Սաղ. լե. 18։ Նաե. ա. 7։ Ցոփ. ժ. 14։ ղ Տիմ. բ. 19։ ֆ Եբեմ. ե. 5։ Ղուկ. ժԹ. 14։ § Եր՛ր. չուանները։ † Սաղ. ժա. 4։ ֆ Սաղ. լե. 13։ ՅԹ. 8։ Ամակ. ա. 16։ ղ բ Թագ. է. 7։

ԴՈՒՆ իմ Որդիս ես ,
Ես այսօր քեզ ծնայ .
8 ԽՆդրէ՛ ինծմէ , ու հեթանոսները քեզի ժա-
ռանգութիւն պիտի տամ ,
Ու երկրին ծայրերը՝ քեզի տացուածք .
9 ՋԱնոնք երկաթէ գաւազանով պիտի °կոտրես.
Բրուտի անօթի պէս պիտի փշրես զանոնք :

10 Ուստի հիմա , ով թագաւորներ , միտքերնիդ գործ ածեցէք ,
երկրի դատաւորներ , խրատուեցէք :
11 ՎԵրկիւղով ՏԷրոջը ծառայեցէք ,
Ու ԴողալովԹՆդիր վախցէք :՚՚
12 Որդին համբուրեցէք՝ որ չբարկանայ ,
Ու ճամբուն մէջ չկորսուիք ,
երբոր Նորա բարկութիւնը քիչ մը բորբոքի :
ԵրանելՆ ան ամենուն որ անոր կը յուսան :

ՍԱՂՄ· Գ

1—8 Աստուծոյ պաշտպանութեանը ապահովութիւնը :

Սաղմոս Դաւթի , երբ որդւոյն Աբիսողոմին երե-
սէն փախած ժամանակը :

1 Ով ՏԷր , ԻՄ թշնամիները որչափ շատցան .
Իմ վրաս եղողները շատուոր են :
2 Շատերը իմ անձիս Համար կ'ըսեն թէ
ԱՍոր փրկութիւն չկայ Աստուածմէն : (ՍԷլայ :)

3 Բայց , ով ՏԷր , դուն ես ԻՄ ասպարս ,
Իմ փառքս ու ԻՄ գլուխս բարձրացնողը :
4 Իմ ձայնովս ՏԷրոջը կանչեցի ,
Ու Անոր սուրբ լեռնէն ԻՆծմէ պատասխանեց :
(ՍԷլայ :)
5 ԵՍ պառկեցայ ու քնացայ .
Զարթնցայ , վասն զի ՏԷրը զիս պաշտպանեց :
6 ԻՆչ պիտի չվախնամ բիւրաւոր ժողովուրդներ-
էն՝
Որոնք իմ չորս կողմս պատեցին :
7 Ելլէ՛ , ով ՏԷր , զիս փրկէ , ով իմ Աստուածս ,
ԻՎասն զի դուն զարկիր իմ բոլոր թշնամիներ-
ուս թուշը .
Ամբարիշտներուն ակռաները փշրեցիր :
8 ԻՓրկութիւնը ՏԷրոջն է .
Քու օրհնութիւնդ քու ժողովուրդիդ վրայ
եղիր : (ՍԷլայ :)

ՍԱՂՄ· Դ

1 Դաւիթ կ'աղաչէ որ Աստուած իրեն ականջ դնէ : 2 Իր թըշ-
նամիները կը յանդիմանէ , ու անոնց յոյսերնէր կ'ընէ : 6
Մարդուն երջանկութիւնը Աստուծոյ ընծրհքովը կ'ըլլայ :

ԳԼխաւոր երաժշտին , §Նկինոթի վրայ . Սաղ-
մոս Դաւթի :

1 Կանչելու առենս լինձի պատասխան տուր ,
ով իմ արդարութեանս Աստուածը .
Նեղութեան մէջ զիս ընդարձակեցիր .
Ողորմէ լինձի ու լսէ իմ աղօթքս :

2 Մարդոց որդիներ , մինչև ե՞րբ իմ փառքս
ամօթի պիտի դարձնէք ,
ե՞ր ունայնութիւն պիտի սիրէք ու սուտին
փնտռէք : (ՍԷլայ :)
3 Բայց գիտցէք որ ԻՏէրը երեն նուիրուած մար-
դը *որոշեց .
Տէրը պիտի լսէ երբեն կանչելու առենս :
4 ԻԴողացէք ու մեղք մի գործէք .
ԻԽօսեցէք սրտերնուդ հետ անկողիններնուդ
վրայ ու լռեցէք : (ՍԷլայ :)
5 ԻԱրդարութեան զոհեր մատուցէք ,
Ու ՀՏէրոջը յուսացէք :
6 Շատերը կ'ըսեն թէ Ո՞վ մեզի բարութիւն
պիտի ցուցնէ .
ԻՈվ Տէր , քու երեսիդ լոյսը մեր վրայ ծագէ :
7 ԻԻմ սրտիս ուրախութիւն տուիր՝
Անոնց ցորենին ու գինիին առատութեան ժա-
մանակէն աւելի :
8 ԻԽաղաղութեամբ պիտի պառկիմ ու քնանամ ,
ԻՎասն զի դուն միայն , ով Տէր , զիս ապա-
հովութեամբ կը բնակեցընես :

ՍԱՂՄ· Ե

1 Դաւիթ աղօթք ընելով իր ջերմեռանդութիւնը կը յայտնէ :
4 Աստուած չարութեան չհաճիր : 7 Դաւիթ իր հաւատարիմ յայտ-
նելով՝ Աստուծոյ կ'աղօթէ որ իրեն առաջնորդէ , 10 իր թըշ-
նամիները կատծանէ , 11 ու արդարը պահպանէ :

ԳԼխաւոր երաժշտին , ††Նհիլոթի վրայ . Սաղ-
մոս Դաւթի :

1 Ով Տէր , ականջ դիր իմ խօսքերուս ,
Մխածդ առ իմ աղաղակս :
2 ՀԻմ կանչելուս ձայնը մտիկ ըրէ , ով իմ Թա-

ԻԳար . ժգ . 33 : Երբ-
ա . 5 : Ե . 5 :
ԸՍալ . իբ . 27 : Հր .
8 : Ձիվ . 27 : Դան .
Է . 13 . 14 : Տէս
Ցավ . ժէ . 4 , 5 :
ԲՍալ . ձիվ . 23 : Ցայս-
բ . 27 : ժբ . 5 : ժիվ .
15 :
• Կամ հանուեա :
ԻԵրբ . ժբ . 28 :
ԻՓիլ . բ . 12 :
ՀԿամ ցնծացէք :
ԼՑայս . գ . 16 , 17 :
ԻՍալ . լգ . 8 : Ձգ .
12 : Առակ . ժգ .

20 : Եա . լ . 18 : Ե-
րեմ . ժէ . 7 : Հբ .
ռոմ . ի . 33 : Ժ .
11 : ա Պետ . բ . 6 :
Գ
ա բ Թագ . ժէ . ժգ .
ժէ . և . ժբ :
ԲԲ բ Թագ . ժէ . 12 :
ժգ . 15 :
ԳԳ բ Թագ . ժգ . 8 :
Սաղ . հա . 11 :
ԴԱ բառիս սկսյն նը-
շանակութիւնը ըլլալ
չյայտնի է . սակայն
Եբերայեցիներ բնագիրին
մէջ գործածելով՝ գիտ-

ալ պահելնէն Բարգ-
հանութիւնը հիմ
կ'երեսի ըլլալ ,
ռոմ . ի . 33 : Ժ .
յողները տալիս Յէ
գործածելին երեսները-
գերեսն մէջ՝ Յամ Ե-
րեմն Յայնը Յարելու-
համար և Յամ բարձ-
րացընելու համար :
ԵԴն . ժէ . 1 : Սաղ .
իը . 7 : Ձիվ . 114 :
ԶՍալ . իէ . 6 :
ԷՍալ . բ . 6 : Խգ .
3 : գիվ . 9 :
ԸՍալ . լգ . 4 :
ԹՂե . իղ . 6 : Սաղ .

գ . 8 : Առակ . գ .
24 :
ԺՍալ . իէ . 3 :
ԻԾ Ցար . ժգ . 10 : իիվ .
17 : Սաղ . ծբ . 6 :
Ողբ . գ . 30 :
ԻԱ Առակ . իա . 31 :
Եա . խգ . 11 : Ե-
րեմ . գ . 23 : Ովս .
ժգ . 4 : Ցակ . բ .
9 : Ցայս . է . 10 :
ժիվ . 1 :
ԼԿամ ընտ :
Դ
ա Ամբ . գ . 19 :

ՁԱխիա հոռոմէական
յորինէօ ընդունելո-
նոսփորաններուն ա-
նուն է :
ԻԲ բ Տիմ . բ . 19 : բ
Պետ . բ . 9 :
ԻԳ Կամ երեմիա ըսու-
ՀԻ Եփես . գ . 26 :
ԻԹ Սաղ . հէ . 6 : բ Կոր .
ժգ . 5 :
ԽԲ Օր . լգ . 19 :
Սաղ . ծ . 14 : ծա .
19 : Տէս բ Թագ .
ժէ . 12 :
ԼՍաղ . լէ . 3 : կբ .
8 :

ՁԱխիա հոռոմէական
յորինէօ էլելու նը-
նոսփորաններուն ա-
նուն է :
ա Սաղ . գ . 4 :

ԻԹուղ . գ . 26 : Սաղ .
ձ . 3 , 7 , 19 : ՁԺիվ .
135 :
Ըեա . իվ . 3 :
ԲԲ Ցար . ժա . 18 , 19 :
Սաղ . գ . 5 :
ԳԳ Ղե . իէ . 18 , 19 :
իգ . 5 : բ Օր . ժբ .
10 :
Ե
†† Ձիխիա հոռոմէական
յորինէօ էլելու նը-
նոսփորաններուն ա-
նուն է :
ա Սաղ . գ . 4 :

գաւօրս ու Աստուածս ,
վասն զի [f]ես քեզի կ'աղաչեմ։
3 Ով Տէր , [g]առաւուանց պիտի լսես իմ ձայնս .
Առաւուանց [h]պատրաստ պիտի ըլլամ՝ քեզի
ու սպասեմ։
4 վասն զի դուն անօրէնութիւն ուզող Աստուած
չես .
Չարը քու քովդ պիտի չբնակի ։
5 [i]Հպարտները քու աչքերուդ առջին պիտի
չկենան .
Բոլոր անօրէնութիւն գործողները կ'ատես .
6 [k]Սուտ խօսողները կը կորսընցընես .
[l]Տէրը արիւնահեղ ու նենգաւոր մարդէն կը
զզուի ։
7 Բայց ես քու ողորմութենդ չափովը
քու տունդ պիտի մտնեմ .
քու վախովդ երկրպագութիւն պիտի ընեմ
[m]քու սուրբ տաճարիդ մէջը ։

8 [n]Ով Տէր , քու արդարութեանդ մէջ մե-
ռնողիդ եղիր թշնամիներուս համար .
[o]քու ճամբադ չիտակ իմ առջեւս .
9 վասն զի անոնց բերնին մէջ ճշմարտութիւն
չկայ ,
Անոնց ներսիդին չարութիւն է .
[p]Անոնց կոկորդը բաց գերեզման է .
[q]Իրենց լեզուովը նենգաւոր եղան ։
10 Ով Աստուած , յանցաւոր հանէ զանոնք .
[r]Իրենց խորհուրդներովը թող իյնան .
Անոնց չափ ամբարշտութիւններուն համար
հալածէ զանոնք .
վասն զի քեզի դէմ ապստամբեցան ։

11 Բայց ամէն քեզի յուսացողները [s]թող ու-
րախ ըլլան .
Յաւիտեան թող ցնծան , լինչու որ դուն զա-
նոնք կը պաշտպանես .
Եւ քու անունդ սիրողները թող քեզմով
զուարճանան ։
12 վասն զի դուն [t]պիտի օրհնես արդարը , ով Տէր ,
Բարի կամեցողութիւնով անոր չորս կողմը պի-
տի պատես՝ որպէս թէ վահանով մը ։

ՍԱՂՄ· Զ

1 Դաւիթին գանգատները իր հիւանդութեանը առնէր ։ 8 Ա-
նիկա հաւատքով իր թշնամիներուն վրայ յաղթած ըլլալ կը
յուսայ ։

Գլխաւոր երաժշտին , Նկինոթի վրայ , [u]Շե-
միներէն վրայ · Սաղմոս Դաւիթ ։

1 Ով [v]Տէր , քու սրտմտութեանդ պիս մի յան-
դիմանիր ,
Եւ քու բարկութեանդ պիս մի խրատեր ։
2 [w]Ով Տէր , ողորմէ ինծի , վասն զի տկար եմ ես .
[x]Ջիս բժշկէ , ով Տէր , վասն զի ոսկորներս
կը սարսափին ։
3 Իմ անձս ալ խիստ սարսափեցաւ .
Եւ դուն , ով Տէր , [y]մինչեւ ե՞րբ ։
4 Դարձիր , ով Տէր , փրկէ իմ անձս ,
քու ողորմութենդ համար պիս ազատէ ։
5 [z]Վասն զի մահուան մէջ քեզ յիշատակ չըլ-
կայ .
Գերեզմանին մէջ ո՞վ քեզի չնորհակալութիւն
պիտի ընէ ։
6 Հառաչանք ընելէն յոգնեցայ .
Ամէն գիշեր առատութեամբ կը լուսամ իմ ան-
կողինս ,
Արցունքներովս կը թրջեմ իմ մահիճս ։
7 [a]Իմ աչքս մաշեցաւ տրտմութենէն ,
իմ ամէն թշնամիներուս համար հինցաւ ։

8 [b]Ինծմէ հեռ կեցէք ամէնքդ ալ որ անօրէ-
նութիւն կը գործէք .
Վասն զի Տէրը իմ լալուս ձայնը [c]լսեց .
9 Տէրը իմ աղօթքս լսեց .
Տէրը իմ խնդրուածքս պիտի ընդունի ։
10 Թող ամչնան ու խիստ զարհուրին իմ ամէն
թշնամիներս ,
Եւ դառնան -- չուտով թող ամչնան ։

ՍԱՂՄ· Է

1 Դաւիթ իր անմեղութիւնը յայտնելով՝ իր թշնամիներուն
չարութեանը դէմ կ'աղօթէ ։ 10 Անիկա հաւատքով կը տեսնէ
իր պաշտպանութիւնը , ու իր թշնամիներուն կործանումը ։

‡Շիկկայօն Դաւիթ , որ երգեց Տէրոջը [d]Բե-
նիամինեան Քուշին խօսքերուն համար ։

1 Ով իմ Տէր Աստուածս , քեզի կը յուսամ ,
[e]փրկէ զիս իմ ամէն հալածիչներէս ու ազա-
տէ զիս .
2 [f]Չըլլայ որ առիւծի պէս իմ անձս դիչատէ ,
Ու [g]պատառէ և ազատող մը չըլլայ ։
3 Ով իմ Տէր Աստուածս , [h]թէ որ ասանկ բանը
ըրի ,
կամ թէ [i]իմ ձեռքերուս մէջը անօրէնութիւն
կայ ,
4 թէ որ բարեկամիս չարութիւն ըրի ,
Ու [k]յափշտակեցի [l]նեղիչս՝ որ առանց պատճա-
ռի իմ թշնամիս էր ,
5 Թող թշնամին հալածէ իմ անձս ու հասնի
անոր ,
Ու երկրի վրայ կոխկրտտէ իմ կեանքս ,
Եւ իմ փառքս հողի վրայ բնակեցընէ ։ (Սէլայ)

[a] Սաղ· կէ· 2։
[b] Սաղ·5։ ձը·13։ Ձը·6։
[c] Կ՚ես ուզեմ պիտի
նեկեսցուցընեմ
[d] Ածք · ա · 13։
[e] Ցոյս · խա · 8։
[f] Սաղ· ծէ· 23։
[g] գ թագ · ը· 29 · 30 ·
35 · 38։ Սաղ· իը·
2։ Ձը · 7։ Ձը· 2։
[h] Սաղ· իէ· 5։
[i] Սաղ· իէ· 4։ իէ· 11։
[k] Դ.ես.կ · ժա · 44։
Հռոմ· գ · 13։
[l] Սաղ· կը· 4։
[m] բ թագ · ժէ· 31։
ժէ · 14 · 23։
[n] Եսա · կէ · 13։
[o] Սաղ· ձժէ · 13։
Ջ
[p] Տէսա Մն · ժէ · 21։
Սաղ·ժբ·վ.ընծագիրը
[q] ցի՛ ուխեթպդի։
[r] Սաղ·կը· 1։ Եբեմ·
ժ · 24։ Թագ · 28։
[s] Սաղ· խա · 4։
[t] Ովս · գ · 1։
[u] Սաղ· գ · 13։
[v] Սաղ· է · 9։ Ձը·
11։ Ձժէ · 17։ Ձժը·
17։ Եա · լը · 18։
[w] Ցոբ· ժէ · 7։ Սաղ·
լա · 9։ լը · 10։ Ձը·
9։ Ողբ · է · 17։
[x] Սաղ· Ձժթ · 115։
Մատ · է · 23։ իէ·
41։ Դ.ես.կ · ժգ · 27։
[y] Սաղ· գ · 4։
Է
[z] կամ Մեղէգի · առս
Ամբ · գ · 1։
[a] բ թագ · ժգ·
[b] Սաղ· լա · 15։
[c] Եա · լը · 15։
[d] Սաղ· ծ · 22։
[e] բ թագ · ժգ· 7։ 8։
[f] ա թագ · իգ· 11։
[g] ա թագ·իգ·17։իգ·

6 Եվիր , ով Տէր , քու բարկութեամբդ ,
ե՛իմ թշնամեացս կատաղութիւններուն դէմ
բարձր եղիր ,
Եւ քու հրամայած դատաստանիդ ը՛նծի հա-
մար արթնցիր ։
7 Եւ ժողովուրդներուն ժողովը քու չորս կողմդ
պիտի պատեն .
Անոնց վրայ դէպ ’ի բարձրը դարձիր ։
8 Տէրը պիտի դատէ ժողովուրդները .
Ով Տէր , իմ դատաստանս տես՝
ը՛իմ ունեցած արդարութեանս ու անմեղու-
թեանս նայելով ։
9 Ամբարիշտներուն չարութիւնը թող հասնի ,
Բայց դուն արդարը հաստատէ .
ը՛վասն զի դուն , ով արդար Աստուած , կը
քննես սիրտերը ու երիկամունքները ։
10 Իմ պաշտպանութիւնս Աստուծմէ է ,
Ան որ կ’ապրեցընէ ուղիղսիրտերը ։
11 Աստուած արդար դատաւոր է ,
Ու Աստուած ը՛ամէն օր բարկացած է .
12 Թէ որ անիկա չդառնայ , ը՛իր սուրը պիտի
սրէ .
Աղեղը լարեր ու պատրաստեր է ,
13 Ու մահու գործիքները անոր համար պատ-
րաստեր է ,
ը՛իր նետերը *հալածիչներուն համար՝ չիներ է ։
14 ը՛Ահա անօրէնութեան երկունքը բռնեց զա-
նիկա .
Ցաւութիւն յղացաւ ու ստութիւն ծնաւ ։
15 Հոր փորեց ու խորունկցուց ,
ը՛Բայց իր չինած փոսին միջը ինքը պիտի էյ-
նայ .
16 ը՛Անոր չարութիւնը իր գլուխը պիտի դառնայ ,
Ու անոր բռնութիւնը իր գագաթին վրայ
պիտի իջնէ ։
17 Գոհութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը իր
արդարութեանը համար ,
Ու սաղմոս պիտի երգեմ Բարձրեալ Տէրոջը
անուանը ։

ՍԱՂՄ· Ը

1—9 Աստուծոյ փառքը յայտնի կ’ընծայ իր գործքերէն՝ ու մար-
գոց վրայ իր ունեցած սէրէն ։

Գլխաւոր երաժշտին , ը՛†Կիթթիթի վրայ .
Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ով Տէր՝ մեր Տէրը ,
Ի՛նչ ը՛փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի
վրայ ,
Որ ը՛քու փառքդ երկինքներէն վեր դրիր ։
2 ը՛Մանկանց ու կաթնկեր տղայոց բերնէն
‡Զօրութիւն կատարեցիր՝ քու թշնամիներուդ
համար ,
Որ ը՛թշնամին ու վրէժխնդիրը լռեցընես ։
3 Երբոր ը՛տեսնեմ երկինքդ՝ քու մատերուդ
գործքը ,
Լուսինը ու աստղերը՝ որոնք դուն հաստա-
տեցիր ,
4 ը՛Մարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկա կը յիշես ,
Կամ մարդու որդին , որ անոր այցելութիւն
կ’ընես ։
5 Քիչ մը վար ըրիր զանիկա հրեշտակներէն ,
Փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկա .
6 ը՛Քու ձեռացդ գործքերուն վրայ իշխան դը-
րիր զանիկա .
ը՛Ամէն բան անոր ոտքին տակը դրիր .
7 Բոլոր ոչխարները ու արջառները ,
Նաև վայրենի անասունները ,
8 Երկնից թռչունները ու ծովուն ձուկերը
Ե՛ւ ինչ որ ծովու ճամբաներուն միջը կը պը-
տրտի ։
9 ը՛Ով Տէր՝ մեր Տէրը ,
Ի՛նչ փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի
վրայ ։

ՍԱՂՄ· Թ

1 Դաւիթ գԱստուած կը գովաբանէ՝ անոր գատաստաններուն
համար ։ 11 Ուրիշներն ալ կը յորդորէ որ զանիկա գովաբա-
նեն ։ 13 Աղօթելով կը խնդրէ որ զանիկա գովաբանելու առիթ
ունենայ ։

Գլխաւոր երաժշտին , Մութլապպէնի վրայ .
Սաղմոս Դաւթի ։

1 Գոհութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը իմ
բոլոր սրտովս .
Քու ամէն սքանչելիքներդ պիտի պատմեմ ։
2 ը՛Կեզմով ուրախ պիտի ըլլամ ու ցնծամ .
Քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ , ով
ը՛Բարձրեալ ։
3 Թշնամիներս ետ դառնալու առենին
Քու երեսիդ պիտի իյնան ու կորսուին .
4 Վասն զի դատաստանս և իրաւունքս դուն
տեսար .
Աթոռին վրայ նստար ը՛իբ՛ արդարութեան
դատաւոր ։
5 Հեթանոսները յանդիմանեցիր ,
Ամբարիշտը կորսնցուցիր ,
‡Անոնց անունները յաւիտեան յա-
ւիտենից ։

ը՛ Սալ· գգ · 2 ։
Սալ· խգ · 23 ։
Սալ· ժբ · 20 · լե · 24 ։
ա Թագ· ժզ· 7 ։ ա Մն· իբ· 3 ։ Սալ· ձլթ · 1 ։ Երեմ· ժա · 20 · ժէ · 10 ։
բ · 12 · Ցայտ · բ · 23 ։
գ Սալ· ձիե · 4 ։
դ բ Օր · լբ · 41 ։
ե բ Օր · լբ · 23 · 42 ։ Սալ· կգ · 7 ։
զ Կամ կրակոտ
է Ցօր · ժէ · 35 ։ Ես · լգ · 11 ։ ծմ · 4 ։ Ցակ · ա · 15 ։
ը Եսթ · է · 10 ։ Ցօր · գ · 8 ։ Սալ· թ · 15 ։ ժ · 2 ։ լե · 8 ։ գգ · 23 ։ ձխա · 10 ։ Առակ · է · 22 ։ իզ · 27 ։ Հռոմ· ժ · 8 ։
թ գ Թագ · բ · 32 ։ Եսթ · իմ · 25 ։

ը Սալ· ձա · և ձգ · վերնագիրը ։
թ Կը հարցնուի ի՛նչ ան-
ուն է ։
ժ Սալ· ձիը · 13 ։
ի Սալ· ձժգ · 4 ։
լ Տես Մատ · ժա · 25 · իա · 16 ։ ա Կոր · ա · 27 ։
խ Կամ Զօրութիւն
ծ Սալ· խգ · 16 ։
կ Սալ· ձժա · 2 ։
հ Ցօր · է · 17 ։ Սալ· ձխգ · 5 ։ Երբ · բ · 6 ։
ձ Ծն · ա · 26 · 28 ։

ղ ա Կոր · ժէ · 27 ։ Երբ · բ · 8 ։
ճ Հմր · 1 ։

Թ

ա Սալ· է · 11 ։
բ Սալ· ձգ · 18 ։
գ բ Օր · թ · 14 ։ Առակ · ժ · 7 ։

6 Թշնամիին աւերմունքները բոլորովին վերջա-
ցան.
քաղաքները աւրեցիր.
Անոնց յիշատակը երենց հետ կորսուեցաւ։
7 Բայց Տէրը յաւիտեան կը մնայ.
Անիկա իր աթոռը պատրաստեց դատաստա-
նի համար։
8 Ինքը պիտի դատէ աշխարհը արդարու-
թիւնով,
ժողովուրդներուն դատաստան պիտի ընէ ուղ-
ղութիւնով։
9 Հնանկին ալ ապաւէն պիտի ըլլայ Տէրը,
Ապաւէն նեղութեան ժամանակները։
10 Եւ անոնք որ քու անունդ գիտեն՝ քեզի
պիտի յուսան.
Վասն զի քեզ փնտռողները, ով Տէր, երես
ո՛չ չդարձուցիր։

11 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը որ Սիոն կը բը-
նակի,
Ժողովրդոց մէջ պատմեցէք անոր ըրածները։
12 Վասն զի արեան վրէժխնդիրը յիշեց զանոնք,
Չմոռցաւ նեղեալներուն աղաղակը։

13 Ով Տէր, ողորմէ ինծի,
Տես իմ թշնամիներէս կրած նեղութիւնս,
Դուն որ զիս մահուան դռներէն կը վերցնես.
14 Որպէս զի քու ամէն գովութիւններդ պատ-
մեմ
Սիոնի աղջկանը դռներուն մէջ.
Պիտի ցնծամ քու փրկութիւնովդ։

15 Հեթանոսները երենց չինած փոսին մէջ ըն-
կղմեցան.
Իրենց գաղտուկ լարած որոգայթին մէջը ի-
րենց ոտքը բռնուեցաւ։
16 Տէրը ճանչցուած է, Ը՛նդ որ դատաստան ը-
րաւ.
Ամբարիշտը իր ձեռքին գործ քերովը որո-
գայթը կ'ինայ։ (*Հիկկայօն. Սէլայ։)
17 Ամբարիշտները դժոխքը պիտի դառնան,
Եւ ամէն ազգերը որ զԱստուած կը մոռնան։
18 Դանդի աղքատը պիտի չմոռցուի մինչև վերջը.
Հնանկներուն յոյսը յաւիտեան պիտի չկոր-
սուի։
19 Ելիր, ով Տէր, մարդը չզօրանայ.
Թող հեթանոսները դատուին քու առջիդ։
20 Ով Տէր, †զանոնք վախցուր.՝՝
Թող հեթանոսները ճանչնան թէ իրենք մարդ
են։ (Սէլայ։)

‡ՍԱՂՄ· Ժ

1 Դաւիթ Աստուծոյ կը գանգատի չարերուն ամբարտաւանու-
թիւնը համան· 12 օգնութիւն կը խնդրէ· 16 իր վստահու-
թիւնը կը խոստովանի։

1 Ով Տէր, ինչո՞ւ հեռու կը կենաս.
Նեղութեան ժամանակները անտես կ'ըլլաս։
2 ||Ամբարշտին ամբարտաւանութիւնը պատ-
ճառով աղքատը կը տառջորի.՝՝
Իրենց խորհած հնարքներուն մէջը թող
բռնուին։
3 Վասն զի ամբարիշտը իր անձին ցանկութիւ-
նովը կը պարծենայ,
Եւ ագահը Եհովան կ'անարգէ։
4 Ամբարիշտը իր երեսին ամբարտաւանութեանը
համար չ՚Աստուած չփնտռեր.
Բոլորովին անոր մտքին մէջը Աստուած չկայ։
5 Ամէն ժամանակ անոր ճամբաները պինա են,
Քու դատաստաններդ անոր առջևէն բարձր
են.
Անիկա իր բոլոր թշնամիներուն վրայ կը փչէ։
6 Իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Պիտի չսասանիմ.
Վասն զի ազգէ մինչև ազգ նեղութեան մէջ
պիտի չըլլամ։
7 Անոր բերանը անէծքով ու նենգութիւններով
ու հարստահարութիւնով լեցուն է.
Անիրաւութիւնը ու անօրէնութիւնը անոր լե-
զուին տակն են։
8 Գիւղերուն դարանի տեղուանքը կը նստի,
Գաղտուկ տեղերու մէջ անմեղը կը սպաննէ.
Անոր աչքերը ծածկաբար անանկներուն կը
նային։
9 Գաղտուկ տեղեր դարանամուտ կ'ըլլայ, ինչ-
պէս որ առիւծը իր որջին մէջ.
Դարանակալ կը նստի՝ աղքատը յափշտակելու
համար.
Աղքատը կը յափշտակէ՝ իր որոգայթը ձգե-
լով գանիկա.
10 Ու կծկուած կը պառկի,
Եւ անանկներուն անոր ճանկերուն տակը կ'ին-
նան։
11 Իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Աստուած մոռցեր է,
Ան իր երեսը ծածկեր է որ բնաւ չտեսնէ։

† Կամ անոնց վրայ
ապստիցընող դիր։
‡ Ան պատկերուած Սաղ-
մոսը Երեմեայէն է հաշիւ
Հայերէն թարգմանչաց եւ
առանձնաբերուած Տէր
բնաբանը։
|| Կամ Ամբարիշտը իր
ամբարտաւանու-
թիւնովը ասանկ
կը հարցնէ աղքա-
տը.

ա Սաղ· ծբ· 12· 26։ բ Սաղ· ղգ· 13· 22։ գ Սաղ· ղգ· 13· 22։ դ Սաղ· ը· 7։ ժ· 39։ խգ· 1։ ղա· 2։ ե Սաղ· ղա· 14։ զ Սաղ· ծէ· 22։ է Ծն· ի· 5։ ը Սաղ· ժգ· 5։ թ· 5։ ժ· 5։ ի Սաղ· ը· 15· 16։ ժա· 8։ ծէ· 6։ ղգ· 23։ Ածախ· է· 22։ խբ· 8։ խգ· 27։ ժբ Եզ· է· 5։ ժգ· 4։ 10· 31։ ժգ՝ մասնաւորութիւն։ ժդ Ցոր· ը· 13։ Սաղ· ծ· 22։ ժե Հմր· 12։ Սաղ· ժբ· 5։ ժզ Ածախ· իգ· 18։ իգ· 14։ ժէ Սաղ· ը· 16։ թ· չէ՞ որ ամբարիշտը Աստուած չի՞ փնտռեր։ ժթ Սաղ· ը· 4։ ի Սաղ· ղգ· 4։ ժդ Ածախ· իը· 4։ Ես-
թեր· ա· 32։ ի Սաղ· ժգ· 2։ ժե Սաղ· ժգ· 1։ ծգ· 1։ ժզ Էս· իգ· 11։ ժէ Սաղ· ժբ· 5։ ժը Սաղ· ը· 6։ Ժող· ը· 11։ Էս· ծգ· 12։ ի Ցայտ· ժբ· 7։ ժթ Հռոմ· գ· 14։ ի Ցոր· ի· 12։ Սաղ· ժբ· 2։ ի Ածխ· գ· 14։ ի Սաղ· ժէ· 11։ ի Սաղ· ժէ· 13։ Մխ· է· 2։ ի Ցոր· իբ· 13։ Սաղ· հգ· 11։ ղէ· 1։ ի Եզեկ· ը· 12։ թ· 9։

12 Եւ՛ր, ով ՏԷՐ. ով Աստուած, ՛ձեռքդ
վեր վերցուր.
Մի մոռնար նեղեալները։
13 Ինչո՞ւ համար ամբարիշտը կ՚անարդէ զԱստուած.
Իր սրտին մէջ բաւ թէ պիտի չքննես։
14 Դուն տեսար, ինչու որ չարին ու նեղութեանը կը նայիս՝
Քու ձեռքովդ ՟խնդրելու համար։
՝Աղքատը ինքզինքը քեզի կը յանձնէ.
՟Որբին օգնականը դուն ես։
15 ՛Ամբարշտին բազուկը կոտրէ,
Ու չարին անօրէնութիւնը փնտռէ՝ մինչեւ որ չգտնես։
16 ՛ՏԷՐը յաւիտեան յաւիտենից թագաւոր է.
Հեթանոսները կորսուած են անոր երկրէն։
17 Տնանկներուն ցանկութիւնը լսեցիր, ով ՏԷր.
՛Անոնց սիրտերը պիտի հաստատես, ու քու ականջդ պիտի տաս՝
18 ՟Որբին ու ճնշուածին դատաստանը տեսնելու,
Որ երկրին մարդը՝ ալ ըլլան չվախցընէ։

ՍԱՂՄ· ԺԱ

1 Դաւիթ Աստուծով կը զբօսնայ իր թշնամիներուն դէմ։ 4 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ու արդարութիւնը։

Գլխաւոր երաժշտին. Սոլոմոն Դաւթի։

1 ՟Տէրոջը ապաւինեցայ,
՝Ի՞նչպէս իմ անձիս կ՚ըսէք թէ
Թռչունի պէս գէպ՚ի ձեր լեռը թռչէ.
2 վասն զի ահա ՛մեղաւորները աղեղ լարեցին,
՟Իրենց նետերը լարին վրայ պատրաստեցին,
Որ մութ տեղէն սիրտը շիտակ եղողներուն նետեն։
3 ՛Թէ որ հիմերը կործանին,
Արդարը ի՞նչ պիտի ընէ։
4 ՟ՏԷրը իր սուրբ տաճարին մէջն է.
ՏԷրոջը ՛աթոռը երկինքն է.
՟Անոր աչքերը կը տեսնեն,
Անոր թարթիչները կը քննեն մարդոց որդիները։
5 ՏԷրը ՛կը քննէ արդարը.
Բայց անոր անձը կ՚ատէ ամբարիշտը ու բռնութիւն սիրողը։
6 ՛Ամբարիշտներուն վրայ պիտի տեղայ *որոգայթներ,
Հուր և ծծումբ ու խորշակ.

՛Այս ՟բաժակին բաժինը։
7 Քանզի արդար ՏԷրը ՟արդարութիւնը կը սիրէ,
՛Անոր երեսը ուղիղին կը նայի։

ՍԱՂՄ· ԺԲ

1 Դաւիթ մարդկային մխիթարութենէ զուրկ մնալով՝ Աստուծմէ օգնութիւն կը խնդրէ։ 3 Աստուծոյ չարչրուն ըրած դատաստաններով՝ ու Աստուծոյ հաւատարիմ խոստմունքներով ինքզինքը կը քաջալերէ։

Գլխաւոր երաժշտին, ՟Շէմինիթի վրայ. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով ՏԷր, փրկէ, վասն զի սուրբը չմնաց.
վասն զի ՛հաւատարիմները մարդոց որդիներուն մէջէն պակսեցան։
2 ՛Ամէն մարդ սուտ կը խօսի իր ընկերին հետ.
՟Շողոքորթող շրթունքներով ու կրկին սրտով կը խօսին։
3 ՏԷրը պիտի կտրէ ամէն շողոքորթող շրթունքները
Ու ՛մեծախօս լեզուն,
4 Որ ըսին թէ Լեզուներուիս պիտի յաղթենք,
Շրթունքներնիս մերն է, ո՞վ վրայ տիրող մ՚ալ պիտի ըլլայ։
5 Աղքատներուն զրկանքին ու տնանկներուն հեծութեանը համար
՟Հիմա պիտի ելլեմ՝ կ՚ըսէ ՏԷրը,
Ապաստեան մէջ պիտի դնեմ զանիկա որ ՛կը փչուի։
6 ՏԷրոջը խօսքերը ՟մաքուր խօսքեր են.
Հողէ բովքի մէջ զտուած՝
Ո՛ւթը անգամ մաքրուած արծաթի պէս են։
7 Ով ՏԷր, դուն պիտի պահես անոնք,
Ո՛ պիտի պաշտպանես աս ազգէն մինչեւ յաւիտեան։
8 Ամբարիշտները ամէն կողմ կը պտրտին,
Երբոր մարդոց որդիներուն մէջը անարգները բարձրանան։

ՍԱՂՄ· ԺԳ

1 Դաւիթ օգնութեանը ուշանալուն համար կը գանգատի. 3 կանխատես չնորհքի համար ապրելք կ՚ընէ. 5 աստուածային ողբմութեամբ կը պարծի։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով ՏԷր, մինչեւ ե՞րբ բոլորովին զիս պիտի մոռնաս,

՛Ա. պէտ ըլլայ անոնց բաժակին բաժինը։

Ա Մխ· ե· 9։
Բ Տիմ· ա· 12։ ա ՊԷտ· գ· 19։
Գ Սաղ· կը· 5։ Ովս· ժգ· 3։
Դ Սաղ· լե· 17։
Ե Սաղ· խթ· 10։ Ձխե· 13։ Ձխղ· 10։ Ե բէմ· ժ· 10։ Ովս· ե· 19։ Դան· գ· 34։ չ· 26։ ա Տիմ· ա· 17։
Զ ա Մն· խթ· 18։
Է Սաղ· ձբ· 3։ Ես· ժա· 4։

ԺԱ

Ա Սաղ· ծգ· 11։
Բ Տես ա թագ· խգ· 19։ 20։
Գ Սաղ· կգ· 3, 4։
Դ Սաղ· խա· 12։
Ե Սաղ· ձբ· 5։
Զ Ես· բ· 20։
Է Սաղ· բ· 4։ Ես· կգ· 1։ Մտթ· ե· 34։ խգ· 22։ Գործ· ե· 49։ Յայտ· գ· 2։
Ը Սաղ· լգ· 13։ լգ· 15, 16։ կգ· 7։
Թ Ծն· իբ· 1։ Յակ· ա· 12։
Ժ Ծն· ժթ· 24։ Ե. գԷկ· լբ· 22։
ժա Կոհ փողերնիս։
ժբ Տես Ծն· խգ· 34։ ա թագ· ա· 4։ թ· 23։ Սաղ· հե· 8։
ժգ Սաղ· խե· 7։ Ձխղ· 8։
ժդ Ցար· լգ· 7։ Սաղ· լգ· 18։ լգ· 15։ ա ՊԷտ· գ· 12։

ԺԲ

ա Սաղ· գ· վերնագ։
բ Ես· ձե· 1։ Մխ· ե· 2։
գ Սաղ· ժ· 7։
դ Սաղ· իբ· 3։ կբ· 4։ Եբեմ· թ· 8։ Հռոմ· ժգ· 18։
ե ա թագ· բ· 3։ Սաղ· ժե· 10։ Դան· է· 8, 25։
զ Եմ· գ· 7, 8։ Ես· լգ· 10։
է Սաղ· ժ· 5։
ը բ թագ· իբ· 31։ Սաղ· ժը· 30։ ժթ· 8։ Ձժթ· 140։ Առակ· Լ· 5։

- Մինչև ե՞րբ քու երեսդ ինծմէ պիտի ծածկես։
2 Մինչև ե՞րբ մտքիս միջը հոգեր պիտի դնեմ,
ամէն օր սրտիս միջը տրտմութիւն ունենալով.
Մինչև ե՞րբ թշնամիս իմ վրաս պիտի բարձրանայ։
3 Նայէ, ով իմ Տէրը Աստուածս, ու պատասխան տուր ինծի.
Լուսաւորէ իմ աչքերս,
Որ մահուան քունը չքնանամ։
4 Զի՛ըլլայ որ թշնամիս ըսէ թէ ձաղթեցի անոր.
Ու՝ ինծի դէմ կեցողները խնդան իմ սասանելուս առեներ։

5 Իս քու ողորմութեանդ յուսացայ,
Իմ սիրտս քու փրկութիւնովդ պիտի ցնծայ։
6 Պիտի երգեմ Տէրոջը,
Ինչու որ ինծի հատուցութիւն ըրաւ։

ՍԱՂՄ· ԺԳ

1 Դաւիթ մարգարեաբար մարդուն ապականութիւնը կը տեսնէ. 4 զարհուրը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին առաջև. 7 Աստուծոյ փրկութիւնը կը պարծի։

Գլխաւոր երաժշտին. Մաղա՛ղ Դաւթի։

1 Ա՛նզգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Աստուած չկայ.
Ապականեցան ու պիղծ գործքեր ըրին.
Մէկ մը չկայ որ ազնիւութիւն ընէ։
2 Տէրը երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն վրայ,
Որ տեսնէ թէ կայ արդեօք խելաւորն ու Աստուած փնտռէ։
3 Ամէնքը խոտորեցան, միասին անպիտան եղան.
Ազնիւութիւն ընող մը չկայ, մէկ մըն ալ չկայ։
4 Մի՞թէ չե՞ն ճանչնար ամէն անօրէնութիւն ընողները,
Որոնք հաց ուտելու պէս իմ ժողովուրդս կ'ուտեն,
Ու՝ Տէրոջը չեն կանչեր։
5 Անտեսը չատ վախցան.
Քանզի Աստուած արդարներուն ազգին միջն է։
6 Աղքատին խորհուրդը ամօթով ըրիք,
Վասն զի անոր յոյսը Տէրն է։
7 Երանի թէ Սիոնէն գար Իսրայէլին փրկութիւնը.
Տէրը իր ժողովուրդը դերութենէն դարձուցած ատենը՝
Յակոբ պիտի ցնծայ, ու Իսրայէլ ուրախ պիտի ըլլայ։

ՍԱՂՄ· ԺԵ

1—5 Դաւիթ Սիոնի բնակիչ մը կը տարբերէ։

Մաղմոս Դաւթի։

1 Տէր, ո՞վ պիտի կենայ քու վրանիդ մէջը,
Ո՞վ պիտի բնակի քու սուրբ լեռանդ վրայ։
2 Ան որ անմեղութեամբ կը քալէ, ու արդարութիւն կը գործէ,
Եւ ճշմարտութիւն կը խօսի իր սրտին մէջը.
3 Ան որ լեզուովը չզրպարտեր,
Ընկերին չարութիւն չըներ,
Ու իր դրացիին վրայ նախատինք չդներ.
4 Որուն աչքին անարդուած է չարագործը,
Բայց աստուածավախները կը պատուէ.
Երդում կ'ընէ †ինասին՝ ու չդառնար.
5 Իր արծաթը վարձքով չտար,
Ու անմեղին դէմ կաշառք չառնէր.
Ով որ ասոնք կ'ընէ՝ յաւիտեան պիտի չսասանի։

ՍԱՂՄ· ԺԶ

1 Դաւիթ իր բարի գործքերուն վրայ հիմնահանելով՝ ու կատարելութիւնը առաջի՛ Աստուծոյ կը դնէ պաշտպանութեան համար։ 5 Իր կոչմանը, յարութեան ու յաւիտենական կեանք յոյսը կը յայտնէ։

Երգ Դաւթի։

1 Ով Աստուած, զիս պահէ,
Ինչու որ քեզի յուսացայ։
2 Տէրոջը ըսի, իմ Տէրս դուն ես,
Առանց քեզի բարիք մը չունիմ։
3 Երկրիս միջ եղող սուրբերուն ու պատուականներուն՝
Անոնց վրայ է իմ բոլոր հաճութիւնս։
4 Անոնց ցաւերը պիտի չատնան, որոնք որ ուրիշի մը կ'արտորան.
Անոնց արիւնի նուէրները պիտի չնուիրեմ,
Ու անոնց անուննները չբերանքներուս վրայ պիտի չառնեմ։
5 Տէրն է իմ ժառանգութեանս ու †բաժակիս բաժինը.
Իմ վիճակս դուն պիտի պահես։
6 Վիճակներս եղան ինծի գուարճալի †երէսս մէջ.
Իրաւ նէ ժառանգութիւնս ինծի գեղեցիկ եղաւ։

ԺԳ
= բՕր· լա· 17· Յաբ· ԺԳ· 21· Սալ· խդ· 24· Ձբ· 14· ՀԹ· 45· Եա· ՃԹ· 2·
Բ Եզր· Թ· 8·
Գ Երեմ· Ծա· 39·
Դ Սալ· խե· 2· լե· 19· ղ· 16·
Ե Սալ· լԳ· 21·
Զ Սալ· ՃԺԳ· 7· ՃՀԹ· 17·

ԺԴ
= Սալ· Ժ· 4· Ծգ· 1· Եա·
Բ Ծն· դ· 11· 12· Հբ. ատմ· գ· 10· Եա·
Գ Սալ· լԳ· 13· Ճբ· 19·
Դ Հատմ· գ· 10· 11· 12·
Ե Երեմ· Ժ· 25· Ա-

մսխ· ը· 4· Մխ· գ· 3·
Զ Սալ· հԹ· 6· Եա· կգ· 7·
Է Սալ· Ծգ· 5·
Ը Կ՝ Թանգի
Թ Սալ· Թ· 9· Ճխբ· 5·
Ժ Սալ· Ծգ· 6· Տեա Հատմ· Ժա· 26·
Ի Ցաբ· խբ· 10· Սալ· Ճխգ· 1·

ԺԵ
= Սալ· խգ· 3· եա·
Բ Սալ· բ· 6· գ· 4·
Գ Եա· լԳ· 15·
Դ Օ ար· ը· 16· Եփես· գ· 25·
Ե Գե· ԺԹ· 16· Սալ· լԳ· 13·
Զ Եփ· խգ· 1·
Է Եսթ· գ· 2·
Ը Դատ· Ժա· 35·
Թ Կ՝ գրացիին
Ժ Եր· խբ· 25· Գե· խե· 36· բՕր· խգ· 19· Եզեկ· Ժը· 8· խբ· 12·
Ի Եր· խգ· 8· բՕր· ԺԳ· 19·
Լ Սալ· Ժգ· 8·

ԺԶ
= Սալ· խե· 20·
Բ Եր· խգ· 13· Ցեա· խգ· 7· ՈՀ· ը· 16· 17·
Գ բՕր· լը· 9· Սալ· հգ· 26· ՃԺԹ· 51· ՃխԹ· 5· Երեմ· Ժ· 16· ՈՁ· գ· 24·
Դ Սալ· Ժա· 6·

7 Պիտի օրհնեմ Տէրը որ ղիս խրատեց .
Նաև Իմ երիկամունքներս դիշերուան մէջ
ինծի կը սորվեցընեն ։
8 Ես Ամէն առեն Տէրը իմ առջեւս դրի .
Որովհետեւ Իմ աջ կողմն է , ես պիտի չսասա-
նիմ ։
9 Ասոր համար սիրտս ուրախ եղաւ եւ փառ-
քիս բերկրեցաւ ,
Ո՛ մարմինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ ։
10 Վասն զի իմ անձս դերեզմանին մէջը պիտի
չթողուս ,
Ու քու սուրբիդ ալ ապականութիւն տեսնել
պիտի չտաս ։
11 Կենաց ճամբան ինծի պիտի ցուցընես .
Երեսիդ առջին լեցուն ուրախութիւն կայ ,
Քու աջ կողմդ միշտ հաճութիւններ կան ։

ՍԱՂՄ · ԺԶ

1 Դաւիթ իր անկեղծութեանը վրայ վստահելով՝ Աստուծմէ պաշտպանութիւն կը խնդրէ իր թշնամիներուն դէմ։ 10 Անոնց ամբարտաւանութիւնը , խորամանկութիւնը ու բռնութիւնը կը ցուցընէ ։ 13 Իր ունեցած յոյսին վստահութիւնովը անոնց դէմ աղօթք կ՚ընէ ։

Աղօթք Դաւթի ։

1 Ով Տէր , լսէ արդարութիւնը ,
Մտիկ ըրէ իմ աղաղակս ,
Ականջ դիր աղօթքիս ,
Որ խարեպայ չրթունքներով չէ ։
2 Իմ դատաստանս քու երեսիդ թող ելլէ .
Քու աչքերդ ուղղութիւնը թող տեսնեն ։
3 Իմ սիրտս փորձեցիր , դիշեր առեն քննեցիր ,
Զիս նուաղ փորձեցիր ու բան մը չգտար .
Միտքս դրի որ բերանս պատուիրանազանց
չըլլայ ։
4 Մարդոց գործքերուն նայելով՝
Քու շրթունքներուդ խօսքերովը ես բռնա-
ւորին ճամբաներէն զգուշացայ ։
5 Իմ քայլերս քու ճամբաներուդ մէջը պահէ ,
Որ իմ դնայդքներս չսասանին ։
6 Ես քեզի կանչեցի , ինչու որ ինծի պատաս-
խան պիտի տաս , ով Աստուած .
Խոնարհեցուր ինծի քու ականջդ , լսէ իմ
խօսքս ։
7 Սքանչելի կերպով քու ողորմութիւններդ
ցուցուր ,
Դուն որ ձեռքդ յուսացողները աջ ձեռքովդ կ՚ա-
զատես
Հակառակ կեցողներէն ։
8 Աչքի բիբի պէս զիս պահէ ,
Թեւերուդ հովանաւորութեանը տակը զիս
ծածկէ
9 Ինծի տառապանք տուող ամբարիշտներուն
երեսէն ։
Իմ անձիս թշնամիները զիս պաշարեցին ։
10 Իրենց պարարտութիւնովը ծածկուեցան ,
Իրենց բերնովը համբարտաւանութեամբ խօ-
սեցան ։
11 Հիմա քայլերնուս չորս կողմը պատելով՝
Աչքերնին դէպ վար անկեցին դետինը զարնե-
լու համար ,
12 Առիւծի պէս ոտ կը փափաքի դիշատելու ,
Առիւծի կորիւնի պէս որ դարանակալ կ՚ըլլայ ։
13 Ելիր , ով Տէր , անոր առջեւը բռնի օգնութեան
հասիր ,
Զանիկա դետինը զարկ .
Քու սրովդ փրկէ իմ անձս ամբարիշտներէն ,
14 Քու ձեռքովդ մարդոցմէն , ով Տէր ,
Աշխարհի մարդոցմէն՝ որոնց բաժինը առկեան-
քիս մէջն է ,
Ու անոնց փորերը շռեմարաններէդ կը լե-
ցընես .
Անոնց որդիքն ալ կը կշտանան ,
Ու իրենցմէ աւելցածը իրենց ազգը կը թո-
ղուն ։
15 Ի՛ս ես արդարութեամբ պիտի տեսնեմ քու
երեսդ .
Երբոր արթննամ կրնամ դէմքիդ պիտի կըշ-
տանամ ։

ՍԱՂՄ · ԺԸ

1—50 Դաւիթ կը գովաբանէ Աստուած իր բազմապատիկ և զարմանալի բարիքներուն համար ։

Դլխաւոր երաժշտին . Տէրոջը ծառային Դա-
ւիթին Սաղմոսը , որ լսաւ Տէրոջը
խօսքերը այն օրը որ Տէրը ազատեց զանիկա
իր ամէն թշնամիներուն ձեռքէն , և Սաւու-
ղին ձեռքէն . ու ըսաւ ,

1 Ով Տէր՝ իմ զօրութիւնս , քեզ պիտի սի-
րեմ ։
2 Տէրը իմ վէմս , ամրութիւնս ու փրկիչս է ։
Իմ Աստուածս իմ պարիսպս է , ես անոր կը
յուսամ ,
Անիկա իմ վահանս ու իմ փրկութեանս եղ-
ջիւրը
Ո՛ իմ բարձր աշտարակս է ։

ե Սաղ · ժե · 3 ։
զ Գար · բ · 25 , 1ե ։
է Սաղ · հգ · 23 ։ Ամ · 5 ։ Նիս · 5 ։
ը Սաղ · ժե · 5 ։
թ Սաղ · լ · 12 ։ Ել · 8 ։
ժ Յի անձս , կամ լե-
զուս ։
ի Սաղ · խդ · 15 ։ Գար · բ · 27 , 31 ։
ժգ · 35 ։
ի Կամ գ Ժամբին
լ Մատ · է · 14 ։
խ Սաղ · ժե · 15 ։ Ես · 6 ։ Մատ · է · 8 ։ Ա-
կար · ժգ · 12 ։ Յոհ · գ · 2 ։
ծ Սաղ · լգ · 8 ։
ժէ
կ Սաղ · ժգ · 7 ։
ձ Յար · իգ · 10 ։ Սաղ · իգ · 2 ։ կգ · 10 ։ Ձ Ել · 1 ։ Ջաբ · ժգ · 9 ։ Մաղ · գ · 2 ։ 3 ։ ա Պետ · ա · 7 ։
ղ Կամ Բնթռանս իմ խորհուրդներս պիտի չհեռանայ ։
ճ Սաղ · ՃԺԹ · 133 ։
ի Սաղ · ՃԺգ · 2 ։
ե Սաղ · լա · 21 ։
զ Բ Օր · լբ · 10 ։ Ջաբ · բ · 8 ։
է Հառել · բ · 12 ։ Սաղ · լգ · 7 ։ ձէ · 1 ։ կա · 4 ։ կգ · 7 ։ զա · 1 ։ 4 ։ Մատ · իգ · 37 ։
ը Բ Օր · լբ · 15 ։ Յար · ժէ · 27 ։ Սաղ · հգ · 7 ։ ժգ · 70 ։
թ ա Թագ · բ · 3 ։ Սաղ · լա · 18 ։
ժ ա Թագ · իգ · 26 ։
ի Սաղ · ժ · 8 · 9 · 10 ։
լ Իս · ժ · 5 ։
խ Սաղ · հգ · 12 ։ Դատ · ժգ · 25 ։ Յակ · է · 5 ։
ծ Կամ Անանք սրդ է
կ Նեղամ
ձ ա Յամ · գ · 2 ։
ղ Սաղ · գ · 6 · 7 ։ ժգ · 11 ։ կէ · 4 ։
ժՀ
ճ Սաղ · լգ · վերնա-
գիրը ։
ի Բ Թագ · իբ ։
ե Սաղ · ՃԾգ · 1 ։
զ Ներ · բ · 13 ։

3 [ա]Որ հնեալ Տէրը կը կանչեմ,
Ու իմ Թշնամիներէս կ'ազատիմ։
4 [բ]Մահուան լարերը իմ բոլորտիքս առին,
Ու անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցուցին։
5 [գ]Դերեզմանին լարերը զիս պաշարեցին,
Ու մահուան որոգայթները իմ առջեւս առին։
6 [դ]Իմ նեղութեանս մէջ Տէրոջը կանչեցի,
Ու իմ Աստուծոյս աղաղակեցի,
Անիկա իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց,
Ու իմ աղաղակս անոր առջեւը՝ անոր ականջը հասաւ։
7 [ե]Անտառները երկիրը սասանեցաւ ու դողաց,
Ու լեռներուն հիմերը շարժեցան ու սասանեցան,
Քանզի Անիկա բարկացաւ։
8 Անոր քիթէն ծուխ ելաւ,
Ու բերնէն մաշող կրակ.
Անկէ կայծակներ բռնկեցան։
9 [զ]Եւ անիկա երկինքը խոնարհեցուց ու իջաւ,
Եւ անոր ոտքերուն տակը մառախուղ կար։
10 [է]Ու քերովբէի մը վրայ ելաւ ու թռաւ,
Ու [ը]հովին թեւերուն վրայ սլացաւ։
11 Խաւարը իրեն ծածկոյթ դրաւ,
Ու [թ]իր բոլորտիքը իրեն բնակարան
Թանձր ջուրերը ու երկինքց ամպերը ընտրեց։
12 [ժ]Անոր առջեւը եղող պայծառութենէն անոր ամպերը անցան
Կարկտառատ ու կրակի կայծակներով։
13 Ու Տէրը երկինքց մէջ որոտաց,
Եւ Բարձրեալը իր ձայնը տուաւ
Կարկտառատ ու կրակի կայծակներով։
14 [ի]Եւ իր նետերը խրկեց ու զանոնք ցրուեց,
Եւ շատ կայծակներ խրկեց ու զանոնք խռովեցուց։
15 Եւ քու յանդիմանութենովդ, ով Տէր,
Քու բարկութեանդ հովին փչելովը
[լ]Ջուրերուն յատակները երեցան,
Ու աշխարհիս հիմերը յայտնուեցան։
16 [խ]Բարձրէն խրկեց ու զիս բռնեց,
Ե՛ւ շատ ջուրերէն զիս հանեց։
17 Իմ զօրեղ թշնամիէս ու զիս առողներէն ազատեց զիս.
Վասն զի ինծմէ զօրաւոր էին։
18 Իմ նեղութեանս օրը իմ առջեւս առին,
Բայց Տէրը ինծի հոսոփռութեան գաւազան եղաւ.
19 [ծ]Եւ զիս լայնարձակ տեղ մը հանեց,
Ու զիս ազատեց, ինչու որ ինծի հաճեցաւ։
20 [կ]Տէրը իմ արդարութեանս պէս ինծի վարձատրեն կու տայ,
Իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ հատուցում կ'ընէ ինծի.
21 Վասն զի Տէրոջը ճամբաները պահեցի,
Ու իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութիւն չըրի,
22 Քանզի անոր ամէն դատաստաններն իմ առջեւս էին,
Ու անոր օրէնքները ինծմէ չհեռացուցի։
23 Նաև անոր առջեւը կատարեալ եղայ,
Ու իմ անօրէնութենէս զգուշացայ։
24 [հ]Եւ Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ իմ արդարութեանս համեմատ,
Իմ ձեռացս մաքրութիւնը համեմատ՝ որ անոր աչքերուն առջեւն է։

25 [ղ]Ողորմածին հետ ողորմած կ'ըլլաս,
Կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ'ըլլաս.
26 Մաքուրին հետ մաքուր կ'ըլլաս,
Ու [ճ]ծուռին հետ կը ծռիս։
27 Վասն զի դուն վշտացած ժողովուրդը կ'ազատես,
Ու [մ]ամբարտաւանին աչքերը կը ցածցնես։
28 [յ]Քանզի դուն իմ ճրագս կը վառես.
Իմ Տէր Աստուածս իմ խաւարս կը լուսաւորէ։
29 Վասն զի բազմով դունդի մը վրայ կը վազեմ,
Ու իմ Աստուածովս պարիսպի կ'անցնեմ։
30 [շ]Աստուծոյ ճամբան կատարեալ է.
[ն]Տէրոջը խօսքերը փորձուած են.
Անիկա [շ]ամէն իրեն յուսացողներուն ապահով է։
31 [ո]Քանզի Տէրոջմէն զատ ո՞վ է Աստուած,
Կամ մեր Աստուծմէն զատ ո՞վ է վէմ։

32 Աստուած է որ [պ]ինծի զօրութիւն կը հագցնէ,
Ու իմ ճամբաս կատարեալ կ'ընէ։
33 [ջ]Իմ ոտքերս եղջերուի [ռ]պէս կ'ընէ,
Ու [ս]իմ բարձր տեղերուս վրայ զիս կը կայնեցնէ։
34 [վ]Ձեռքերս պատերազմի կը վարժէ,
Ու իմ [տ]բազուկներս պղնձէ աղեղ կը բարձրացնեն։
35 Ինծի նաև քու փրկութենովդ ասպարը տուիր,
Եւ քու աջ ձեռքդ զիս զօրացուց,
Ու քու քաղցրութենովդ զիս մեծցուց։
36 Իմ քայլերու ճամբան ներքեւս լայնցուցիր,
[ր]Ու իմ ոտքիս յօդուածները չսասանեցան։
37 Իմ թշնամիներս հալածելի ու անոնց հասայ,
Ու ետ չդարձայ՝ մինչեւ որ զանոնք հատցուցի։
38 Զանոնք դեմքնիր զարկի, ու կանգնելու կարող չեղան.
Անոնք իմ ոտքերուս տակը ինկան։

---

1 Սալ. հգ. 4։
2 Սալ. ճմգ. 3։
3 Դտ. գ. 31։
4 Սալ. ճխգ. 5։
5 Սալ. զխ. 1։
6 Սալ. ճգ. 3։
7 Սալ. զէ. 2։
8 Սալ. զէ. 3։
9 Սալ. խթ. 3։
10 Ցեւ. ժ. 10։ Սալ. ճխգ. 6։ Եմ. լ. 30։
11 Եզ. ժէ. 8։ Սալ. ճգ. 9։
12 Սալ. ճխգ. 7։
13 Սալ. լ. 8։ ճմը. 5։
14 ա Թագ. իգ. 20։
15 ա Թագ. իվ. 25։
16 գ Թագ. բ. 32։
17 Գվ. իգ. 23, 24, 27, 28։ Առակ. գ. 34։
18 Սալ. ձա. 5։ Առակ. գ. 17։
19 Ցոբ. ժը. 6։
20 բ Օր. լ. 4։ Դատ. գ. 37։ Յոյա. ժե. 3։
21 Սալ. ժը. 6։ ճմթ. 140։ Առակ. լ. 5։
22 Սալ. ժէ. 7։
23 բ Օր. լ. 31, 39։ ա Թագ. բ. 9։ Սալ. ձգ. 8։ Եմ. իե. 5։
24 Սալ. զա. 9։
25 բ Թագ. բ. 18։ Ամբ. գ. 19։
26 բ Օր. լ. 15, 19, 29։
27 Սալ. ճխգ. 1։
28 Կամ բազուկներով պղնձէ ազեղ մը կը կտրեմ։
29 Առակ. գ. 13։

39 Ու պատերազմի համար լինձի զօրութիւն հագ-
ցուցիր,
Իմ վրաս եղողները տակս ձգեցիր։
40 Ու իմ թշնամիներուս *կռնակը լինձի դարձը-
ուցիր տուիր,"
Որ զիս ատողները կարդեմ։
41 Աղաղակեցին, բայց ազատող չկար.
Տէրոջը՝ ու՝ նէ, բայց անոնց պատասխան
չտուաւ։
42 Ու զանոնք հովին առջևէն մղաւազ փոշիի պէս
մանրեցի,
Ես փողոցներուն ցեխին պէս *ոչկղի ձգեցի
զանոնք։
43 †Ժողովուրդին կռիւներէն զիս ազատեցիր,
Ու՝ զիս ազգերու գլուխ կրիր.
Ինծի չգիացած ժողովուրդ լինձի ծառայեց։
44 Իրենց ականջներով լսածնուն պէս՝ լինձի հը-
նազանդեցան.
Օտարները †լինձի †խոնարհութիւն ըրին։"
45 *Օտարները սկսան,
Եւ իրենց պահուրտած տեղերէն դողացին։
46 Տէրը կենդանի է, ու իմ վէմս օրհնեալ
ըլլայ,
Եւ իմ փրկութեանս Աստուածը բարձր ըլլայ։
47 Աստուած է որ իմ վրէժս կը խնդրէ,
*Ու ժողովուրդները լինձի կը հնազանդեցնէ։
48 Իմ թշնամիներէս զիս կը փրկէ.
Նաև †զիս իմ վրաս եղողներէն աւելի բար-
ձրացուցիր,
Ու բռնաւոր մարդէն զիս ազատեցիր։
49 *Ասոր համար, ով Տէր, ազգերուն մէջը քեզ
պիտի գովեմ,
Եւ քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ։
50 †Իր թագաւորին փրկութիւնները մեծցընողը,
Ու իր օծեալին՝ Դաւիթին ու անոր սերուն-
դին
Յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Ա՛ստ է։

ՍԱՂՄ· ԺԹ

* Սահղծուածներըը Աստուծոյ փառքը կը ցուցընեն. † իսկ անոր
խօսքը իր ընտրեալը կը յայտնէ։ 12 Դաւիթի ընտրեալ կը խնդրէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 *Երկինքը Աստուծոյ փառքը կը պատմէ,
Ու էջերէն հաստատութիւնը անոր ձեռացը
գործքերը կը ցուցընէ։
2 Օրը օրին կը յայտնէ խօսքը,
Ու գիշերը գիշերին կը ցուցընէ գիտութիւնը։
3 Ձկայ ըրոց ու չկան խօսքեր.
Անոնց ձայնը չլսուիր։
4 †Բոլոր *ամէն երկիր եղաւ անոնց հնչիւնը,
Ու մինչև աշխարհի ծայրը՝ անոնց խօսքը։
Անոնց մէջը արևին համար վրան մը կանգնեց.
5 Ու ‡անիկա իր առագաստէն եղած փեսայի
պէս է,
Հզօր մարդու պէս †է ճամբան վազելով կ'ու-
րախանայ։
6 Անոր ելքը երկինքէ ծայրէն է,
Ու անոր շրջանը մինչև անոնց ծայրերը,
Եւ անոր տաքութենէն բան մը չծածկուիր։
7 *Տէրոջը օրէնքը կատարեալ է, հոգին կը
նորոգէ.
Տէրոջը վկայութիւնը ճշմարիտ է, տգէտը ի-
մաստուն կ'ընէ։
8 Տէրոջը կանոնները շիտակ են, սիրտը կ'ու-
րախացընեն.
†Տէրոջը պատուիրանքները պայծառ են, *աչ-
քերուն լոյս կու տան։
9 Տէրոջը վախը սուրբ է, յաւիտեան կը մնայ.
Տէրոջը դատաստանները ճշմարիտ -- բոլորովին
արդար են։
10 Ցանկալի են անոնք ոսկիէն *ու շատ փոր-
ձուած ոսկիէն.
*Մեղրէն անոյշ են, ու խորիսխէ կաթած
մեղրէն։
11 Նաև քու ծառադ անոնցմով կը խրատուի,
Ու †զանոնք պահելուն վարձքը շատ է։
12 †Ո՞վ կրնայ գիտք առնել իր յանցանքները,
†Ծածուկ հերիւրէն զիս մաքրէ.
13 †Ամբարտաւան հերիւրէն ալ պահէ քու ծա-
ռադ.
†Թող անոնք ինծի չտիրեն.
Այնատենը անմեղ կ'ըլլամ,
Ու կը մաքրուիմ մեծ անօրէնութենէ։
14 †Բերնիս խօսքերը ու սրտիս խորհուրդը
քու առջիդ ընդունելի ըլլան,
Ով Տէր՝ իմ վէմս ու †փրկիչս։

ՍԱՂՄ· Ի

1 Ժողովրդը կ'օրհնէ թագաւորը ու անոր ամէն ձեռք գրածները և
գործքերը։ 7 Ժողովրդին ունեցած յոյսը՝ Աստուծոյ օգնութեան
ըլլալուն վրայ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Նեղութեան օրը Տէրը պատասխանէ քեզի,
Յակոբին Աստուծոյն անունը քեզ պաշտ-
պանէ.

* Կ=Տ պարանոցը ին-
դի տուիր.
† Ծար· իե· 9: լէ·
12: Ննակ· ա· 28:
Ես· ա· 15: Երեմ·
ժա· 11: ժգ· 12:
Եզեկ· բ· 18: Միք·
գ· 4: Զաք· է· 13:
‡ Զաք· ժ· 5:
‡ բ Թագ· բ· 9, 10:
գ· 1:
+ բ Թագ· բ:
* Ես· ծբ· 15: ծէ·
5:
Ֆ բՕր· լգ· 29: Սալ·
կզ· 3: ձա· 15:
† Եբեր· առեցին:
= Միք· է· 17:
‡ Սալ· իէ· 3:
‡ Սալ· ծԹ· 1:
† Հռոմ· ժէ· 9:
† Սալ· ՃԿ· 10:
† բ Թագ· է· 13:
ԺԹ
= Ծն· ա· 6: Ես·
խ· 22: Հռոմ· ա·
19, 20:
‡ Հռոմ· ժ· 18:
‡ ՟ն՝ արևը:
‡ Ժող· ա· 5:
† Սալ· ՃԺա· 7:
† Սալ· ժբ· 6:
† Սալ· ժգ· 3:
† Սալ· ՃԺԹ· 72:
127: Ննակ· բ· 10:
11, 19:
Սալ· ՃԺԹ· 103:
Ննակ· իԹ· 18:
Սալ· խ· 12:
Սալ· գ· 8:
Դև· գ· 2· ևս:
Ծն· ի· 6: աՖնագ·
իէ· 32, 33, 34, 39:
Ֆ Սալ· ՃԺԹ· 133:
Հռ·մ· գ· 12, 14:
Սալ· ծա· 15:
Ես· իգ· 14: իգ·
6: իէ· 4: աՖնա·
ա· 10:
Ի
= Ննակ· ժբ· 10:

2 Օդնութիւն խրկէ քեզի *սուրբ տեղէն,
Ու Սիովնէն զօրացընէ քեզ.
3 քու ամէն ընծաներդ յիշէ,
եւ քու ողջակէզներդ ընդունի. (Սելայ.)
4 †քու սրտիդ համեմատ քեզի տայ,
եւ քու ամէն խորհուրդներդ կատարէ։
5 քու փրկութիւնովդ պիտի ուրախանանք,
Ու †մեր Աստուծոյն անունովը դրօշակ վերցընենք։
Տէրը կատարէ քու ամէն խնդրուածքներդ։
6 Հիմա գիտցայ որ Տէրը կը պահէ իր †օծեալը,
Անոր պատասխան կու տայ իր սուրբ երկինքէն՝
Իր աջ ձեռքին փրկութեան ուժովը։
7 Ոմանք կառքերու, և ոմանք ալ ձիերու՝
†Բայց մենք մեր Տէր Աստուծոյն անունը պիտի յիշենք։
8 Անոնք կորացան ու ինկան,
Բայց մենք եղանք ու չխոտակ կայնեցանք։
9 *Ով Տէր, փրկէ թագաւորը.
Պատասխան տուր մեզի մեր կանչելու օրը։"

ՍԱՂՄ. ԻԱ

1 Ցպհաւթեան համար ընդհակալութիւն։ Դաւթի յաջողութիւններու յայտ։

Դլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով Տէր, քու զօրութիւնովդ թագաւորը ուրախ պիտի ըլլայ,
Ու †քու փրկութիւնովդ ո՞րչափ չատ պիտի ցնծայ։
2 †Անոր սրտին փափաքը լրեր տուիր.
Ու անոր չրծունքներուն խնդիրքը չերթ չարգիլեցիր։ (Սելայ։)
3 Վասն զի բարութեան օրհնութիւններով անոր հասար.
†Անոր գլուխը մաքուր ոսկիէ պսակ դրիր։
4 †Քեզմէ կեանք խնդրեց,
Ո՛ր անոր †երկայն օրեր տուիր յաւիտեանս յաւիտենից։
5 Անոր փառքը մեծ է քու փրկութիւնովդ.
Փառք ու վայելչութիւն դրիր անոր վրայ։
6 վասն զի †օրհնութիւնները անոր վրայ հաստատեցիր յաւիտեան.
†Ուրախութեամբ ուրախ ըրիր զանիկա քու երեսիդ առջեւն։
7 Ինչու որ թագաւորը Տէրոջը կը յուսայ,
Ու Բարձրելոյն ողորմութեամբը †պիտի չսասանի։
8 †Քու ձեռքդ պիտի դտնէ քու ամէն թշնամիներդ.
Քու աջ ձեռքդ պիտի դտնէ քեզ ատողները,
9 Ջանալ †կրակի հնոցի պէս պիտի ընես քու բարկութեանդ ժամանակը.
Տէրը իր բարկութիւնովը †ըոլորովին պիտի կորսընցընէ՝ զանոնք,
†Ու կրակը պիտի ուտէ զանոնք։
10 †Անոնց պտուղը երկրէն պիտի կորսընցընես,
Ու անոնց սերունդը մարդոց որդիներէն։
11 Ինչու որ քեզի դէմ չարութիւն պատրաստեցին.
†Դիւրին կարող չեղան խորհուրդ ըրին, †Բայց կարող չեղան կատարելու։
12 Վասն դի դուն անոնց կռնակը ես պիտի դարձնես.
Քու †նետերդ անոնց երեսին դէմ լարերուդ վրայ պիտի պատրաստես։
13 Ով Տէր, քու ուժովդ բարձր եղիր.
Պիտի երգենք ու սաղմոս ընենք քու զօրութեանդ։

ՍԱՂՄ. ԻԲ

1 Դաւիթ իր սրտաբեկութեան առեղը կը գանգատի. 9 մեծ ապտնայի մէջ բլլալով աղօթք կ'ընէ. 23 գԱստուած կը փառաւորէ։

Դլխաւոր երաժշտին, Ա.յեղեց Շահարի վրայ. Սաղմոս Դաւթի։

1 -Աստուած իմ՝ Աստուած իմ, դիս ինչո՞ւ թողուցիր.
Չես փրկեր՝ — †պոռալուս խօսքերէն հեռու եղար։
2 Ով իմ Աստուածս, ցորեկը †էդ կը կանչեմ, ու չես պատասխաներ.
Եւ գիշերը կը կանչեմ ու չեմ դադարիր։
3 Բայց դուն սուրբ ես,
Ով †Իսրայէլի դովաբանութեանց մէջ բնակող։
4 Մեր հայրերը քեզի յուսացան.
Յուսացան, ու փրկեցիր անոնք։
5 Քեզի աղաղակեցին ու ազատեցան.
†Քեզի յուսացան ու չամչցան։
6 Բայց ես †որդ եմ ու մարդ չեմ.
†Մարդոց մէջը քամահրուած, ու ժողովըրդոց մէջը անարգուած։

---

*Ա գ թագ. ը. 16։ բ Մն. ի. 8։ Սալ. հգ. 17։ ‡ Սալ. իա. 9։ † Եր. ԺԶ. 15։ Սալ. կ. 4։ ‖ Սալ. բ. 2։ ¶ Սալ. ԼԳ. 18, 17։ Առակ. իա. 31։

Ես. լա. 1։ ‖ բ Մն. լը. 8։ • Կամ Ով Տէր, փրկէ. Թագաւորը մի պատասխան տայ մեր կանչելու օրը։

ԻԱ

* Սալ. ի. 5, 6։

‡ Սալ. ի. 4, 5։ † բ Թագ. ԺԸ. 30։ * Մն. ի. 9։ † Սալ. կա. 5, 6։ ‖ բ Թագ. է. 19։ Սալ. ղա. 16։ ¶ Դն. Ժբ. 2։ Սալ. հը. 17։ ‖ Սալ. Ժզ. 11։ իե.

7։ Գար. բ. 28։ ‖ Սալ. Ժզ. 8։ ¶ ա Թագ. լա. 3։ ‖ Մալ. գ. 1։ † Եբր. պիտի կրէ ‖ Սալ. Ժբ. 8։ Ես. իգ. 11։ ‖ գ Թագ. Ժգ. 34։ Ցոբ. Ժբ. 13, 17։

19։ Սալ. լէ. 28։ ‖ Ժբ. 13։ Ես. Ժգ. 20։ ‖ Սալ. բ. 1։

ԻԲ

* Մատ. իե. 46։ Մար. Ժե. 34։

‡ Եբր. է. 7։ ‖ բ Օր. Ժ. 21։ † Սալ. իե. 2, 3։ լա. 1։ Հա. 1։ Ես. խե. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 33։ ‖ Ցոբ. իե. 6։ Ես. խա. 14։ ¶ Ես. Ծգ. 3։

7 [h]Ամէն գիս տեսնողները գիս ծաղր կ՚ընեն.
Շրթունք կը բանան, [i]գլուխ կ՚երերցընեն,
8 Ը-ԽԼ, [j]Տէրոջը յուսացաւ, ՝՝ Թող փրկէ
զանիկա.
[k]Թող ազատէ զանիկա, ինչու որ անոր հաւ-
նեցաւ։
9 [l]Բայց գիս տէր արդանդէն հանողը դուն ես.
Մօրս ծիծը եղած առենս դուն ինծի յոյս
տուիր։
10 Արգանդէն ես քեզի յանձնուեցայ.
[m]Իմ մօրս որովայնէն դուն ես իմ Աստուածս։
11 Մի հեռանար ինծմէ, վասն զի նեղութիւնը
մօտ է,
վասն զի օգնող մը չկայ։
12 [n]Շատ զուարակներ չորս կողմս առին,
Բասանի ցուլերը գիս պաշարեցին.
13 [o]Իրենց բերանը իմ վրաս բացին՝
Յափշտակող ու մնչող առիւծի պէս։
14 Ջուրի պէս թափուեցայ,
[p]Ու ամէն ոսկորներս քակուեցան.
[q]Մերաս մոմի պէս եղաւ,
Հալեցաւ փորիս մէջը։
15 [r]Չորցաւ իմ ոյժս հողէ ամանի մը պէս,
Ու [s]լեզուս քմացս փակաւ.
Եւ գիս մահուան հողը դրիր։
16 [t]Վասն զի շուները չորս կողմս առին,
Չարերուն ժողովուրդը գիս պատեցին,
[u]Ձեռքերս ու ոտքերս ծակեցին։
17 Իմ ամէն ոսկորներս կրնամ համրել.
[v]Անոնք կը նային, կը տեսնեն գիս։
18 [w]Իմ հանդերձներս իրենց մէջը կը բաժնեն,
Ու պատմուճանիս վրայ վիճակ կը ձգեն։
19 Բայց [x]դուն, ով Տէր, մի հեռանար ինձմէ.
Ով իմ զօրութիւնս, շուտով ինծի օգնութեան
հասիր.
20 Իմ անձս սուրէն ազատէ,
Ու [y]կեանքս շանը ձեռքէն։
21 [z]Փրկէ գիս առիւծին բերնէն,
Ու ինծի պատասխան տուր [a]միեղջերուներ-
ուն եղջիւրներէն։
22 [b]Քու անունդ [c]եղբայրներուս պիտի պատ-
մեմ,
Ժողովրդին մէջ քեզ պիտի գովեմ։
23 [d]Ով Տէրոջմէ վախցողներ, գովեցէք զանիկա.
Ով Յակոբին բոլոր զաւակները, փառաւորե-
ցէք անիկա,
Ու վախցէք անկէ, Իսրայէլին բոլոր զաւակ-
ները։
24 Վասն զի չանարգեց ու չքամահրեց տառա-
պեալին [e]տառապանքը,
Ու երեսը անկէ չդարձուց.
Հապա [f]լսեն կանչած առենը լսեց։
25 [g]Քեզմով պիտի ըլլայ իմ գովութիւնս մեծ ժո-
ղովրդին մէջ.
[h]Իմ ուխտերս անկէ վախցողներուն առջեւն պի-
տի կատարեմ։
26 [i]Նուանկնելները պիտի ուտեն ու կշտանան.
Տէրը պիտի գովեն՝ զանիկա փնտռողները.
Ձեր սիրտը [j]յաւիտեան պիտի ապրի։
27 Պիտի յիշեն [k]ու Տէրոջը դառնան երկրի ամէն
ծայրերը,
[l]Ու քու առջեւդ երկրպագութիւն պիտի ընեն
ազգերուն ամէն տոհմերը։
28 [m]Վասն զի թագաւորութիւնը Տէրոջն է,
Ու ան կը տիրէ ազգերուն վրայ։
29 [n]Երկրի ամէն պարարաններն պիտի ուտեն ու
երկրպագութիւն պիտի ընեն.
[o]Ամէն հողը [p]ննջողները ծունկ պիտի կրնեն
անոր առջեւն,
Ու ան [q]իր անձը չապրեցըներ։
30 Զաւակը պիտի ծառայէ անոր.
Ո՚ Տէրոջը վրայով պիտի պատմուի [r]գա-
լոցն մէջ։
31 [s]Պիտի գան ու անոր արդարութիւնը պիտի
պատմեն
Ան ժողովուրդին, որ պիտի ծնանի.
Վասն զի [t]ան բանը ան կատարեց։

ՍԱՂՄ ԻԳ

1—6 Դաւիթին վստահութիւնը Աստուծոյ շնորհացը վրայ։

Յաղմոս Դաւիթի։

1 Տէրը իմ [u]հովիւս է.
[v]Ես բանի մը կարօտութիւն պիտի չունենամ։
2 [w]Զիս խոտաւէտ արօտներու մէջ կը պառկե-
ցընէ.
[x]Հանդարտ ջուրերուն քովը ինծի կ՚առաջ-
նորդէ.
3 Հոգիս կը նորոգէ.
Իր անունը համար [y]արդարութեան ճամբա-
ներուն մէջը կ՚առաջնորդէ ինծի։

[a] Մատ. իե. 39, 41։ Մար. ժե. 29։ Դործ. իդ. 35։
[b] Յոբ. ժգ. 4։ Սաղ. ղ. 4։ Ամբ. գ. 25։
[c] Մատ. իե. 43։
[d] Սաղ. պա. 14։
[e] Սաղ. հա. 6։
[f] Եսա. խզ. 3։ խե. 1։
[g] Սաղ. կը. 30։ Եզեկ. լե. 18։ Ամոս. գ. 1։
[h] Յոբ. ժգ. 10։ Սաղ. լե. 21։ Ողբ. բ. 16։ գ. 46։
[i] Դան. է. 6։
[j] Յեռ. է. 5։ Յոբ. խգ. 16։
[k] Ածաք. ժե. 22։
[l] Յոբ. խե. 10։ Ողբ. գ. 4։ Յովհ. ժե. 28։
[m] Յայտ. իբ. 15։
[n] Մատ. իե. 35։ Մար. ժե. 24։
[o] Դատ. իգ. 33։ Յովհ. ժե. 23, 37։ ի. 25։
[p] Դատ. խգ. 35։
[q] Դատ. խգ. 34։ Յովհ. ժե. 23, 24։
[r] Հմր. 11։ Սաղ. ժ. 1։
[s] Սաղ. լե. 17։
[t] Եբր. Վիճակս
[u] Եբր. բ. 12։ Սաղ. ի. 9։
[v] Յովհ. է. 17։ Հնգ. բ. 29։
[w] Սաղ. ձե. 19, 20։
[x] Կամ ապրեցնել.
[y] Եբր. է. 7։
[z] Սաղ. լե. 18։ ի. 9, 10։ Ածաք. 1։
[a] Սաղ. կզ. 13։ Ածգ. 14։ Ժող. է. 4։
[b] Եսա. կե. 13։
[c] Յովհ. զ. 51, 52։
[d] Սաղ. բ. 8։ Հբ. 11։ Ձգ. 9։ ղբ. 5։ Եսա. խթ. 6։
[e] Սաղ. ղգ. 7։
[f] Սաղ. խե. 8։ Աբդ. 21։ Զաք. ժգ. 9։ Մատ. գ. 13։
[g] Սաղ. խե. 12։
[h] Եսա. խգ. 19։ Փիլ. բ. 10։
[i] Սաղ. հբ. 6։ Ձգ. 9։ Ձբ. 18։ Եսա. կ. 3։ Տես Հռոմ. գ. 21, 22։

ԻԳ

[j] Եսա. խ. 11։ Երեմ. իգ. 4։ Եզեկ. լդ. 11, 12, 23։ Յովհ. ժ. 11։ ա Պետ. բ. 25։ Յայտ. է. 17։
[k] Փիլ. գ. 19։
[l] Եզեկ. լդ. 14։
[m] Յայտ. է. 17։
[n] Սաղ. է. 8։ լա. 3։ Ածաք. ը. 20։

4 Թէ և ՚ահաւասիկ շուքի ձորին մէջ ալ պըտտիմ,
Չարէն պիտի չվախնամ.
՚Վասն զի դուն իմ հետս ես,
Քու ցուպդ ու գաւազանդ՝ անոնք իս պիտի մխիթարեն։
5 Սեղան կը պատրաստես իմ առջեւս իմ թշնամիներուս դիմացը.
՚Իմ գլուխս իւղով կ՚օծես,
Իմ բաժակս խնսա լեցուն է։
6 Ցերեկուան բարերարութիւնը ու ողորմութիւնը իմ հետս պիտի գան
Կենացս բոլոր օրերուն մէջը,
Ու յաւ օրեր Տէրոջը տունը պիտի բնակիմ։

ՍԱՂՄ· ԻԳ

1 Աստուծոյ աերութիւնը երկրիս վրայ։ 3 Անոր հոգեւոր թագաւորութեանը հպատակները։ 7 Զանիկա ընդունելու յորդորանք մը։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Տէրոջն է երկիրը ու անոր լիութիւնը,
Աշխարհը ու անոր բնակիչները։
2 Քանզի որ ինքը անոր հիմերը ծովերուն վրայ ձգեց,
Ու զանիկա գետերուն վրայ հաստատեց։
3 Ո՞վ պիտի երթէ Տէրոջը լեռը,
Կամ ո՞վ պիտի կենայ անոր սուրբ տեղը։
4 Ջեռքերով սուրբը ու սրտով մաքուրը,
Որ աստութեան անձնատուր չեղաւ,
Ու ընկերութեամբ երդում չըրաւ.
5 Անիկա Տէրոջմէն օրհնութիւն պիտի առնայ,
Ու իր փրկութեանը Աստուծմէն՝ արդարութիւն։
6 Զանիկա փնտռողներուն ցեղը աս է.
Քու երեսդ խնդրողները Յակոբն է։" (Սէլայ։)
7 Ո՛վ դռներ, գլուխնիդ վեր վերցուցէք.
Ու վերցուեցէք, ով յաւիտենական դռներ,
Որ փառաց թագաւորը մտնէ։
8 Ո՞վ է աս փառաց թագաւորը.
Կարող ու հզօր Տէրը,
Պատերազմի մէջ հզօր Տէրը։
9 Ով դռներ, գլուխնիդ վեր վերցուցէք.
Ու վերցուեցէք, ով յաւիտենական դռներ,
Որ փառաց թագաւորը մտնէ։
10 Ո՞վ է աս փառաց թագաւորը.
Զօրքերուն Տէրը,
Ինքն է փառաց թագաւորը։ (Սէլայ։)

ՍԱՂՄ· ԻԵ

1 Դաւիթին վստահութիւնը աղօթքի մէջ։ 7 Մեղքերու թողութեան համար։ 16 ու ներելութենէ ապաստանելու համար աղօթք կ՚ընէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Ո՛վ Տէր, իմ անձս քեզի վերցուցի։
2 Ով իմ Աստուածս, քեզի յուսացայ. Թող չամչնամ,
Ու թշնամիներս իմ վրաս չցնծան։
3 Նաև ամէն քեզի սպասողները Թող չամչնան.
Ունայնութեամբ անօրէնութիւն ընողները թող ամչնան։
4 Ով Տէր, ցոյց ճամբաներդ ինծի,
Քու շաւիղներդ սորվեցուր ինծի։
5 Քու ճշմարտութեանդ մէջ ինծի առաջնորդէ ու սորվեցուր ինծի,
Քանզի դուն ես իմ փրկութեանս Աստուածը.
Ես քեզի կը սպասեմ ամէն օր։
6 Ով Տէր, յիշէ քու ողորմութիւններդ ու ողորմութիւններդ յիշէ,
Ինչու որ յաւիտենական են։
7 Մանկութեան մեղքերս ու յանցանքներս մի յիշեր,
Ըստ ողորմութիւնովդ յիշէ
Քու բարութեանդ համար, ով Տէր։
8 Տէրը բարի և ուղիղ է.
Անոր համար մեղաւորներուն կը սորվեցնէ ճամբան։
9 Դատաստանի մէջ պիտի առաջնորդէ հեզերուն,
Ու իր ճամբան հեզերուն պիտի սորվեցնէ։
10 Տէրոջը բոլոր ճամբաները ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն են
Իր ուխտը ու վկայութիւնները պահողներուն։
11 Ով Տէր, քու անուանդ համար
Ներէ իմ անօրէնութիւնս, զի մեծ է,
12 Ո՞վ է այն մարդը որ Տէրոջմէն կը վախնայ.
Անոր պիտի սորվեցնէ իր ընտրած ճամբան։
13 Անոր անձը բարութեան մէջ պիտի բնակի,
Ու անոր սերունդը երկիրը պիտի ժառանգէ։
14 Տէրոջը ընտանութիւնը իրեն վախցողներուն հետն է,
Ու իր ուխտը անոնց կը սորվեցնէ։

Ա Ցոբ · գ · 5 : ժ · 21 · 22 : իդ · 17 : Սաղ · խգ · 19 :
Բ Սաղ · գ · 6 : իէ · 1 : ՃԺբ · 6 :
Գ Ես · խգ · 2 :
Դ Սաղ · ՃԳ · 15 :
Ե Սաղ · ղբ · 10 :

ԻԴ

Ա ԵՀ · Թ · 29 : ԺԹ · 5 : բ Օր · ժ · 14 : Յոբ · խա · 11 : Սաղ · ծ · 12 : ակոր · ժ · 26 :
Բ Ծն · ա · 9 : Յոբ · լբ · 6 : Սաղ · ՃԳ · 5 : ՀԼգ · 6 : բ Պետ · գ · 5 :
Գ Սաղ · ԺԷ · 1 :
Դ Ցոբ · ԺԷ · 9 : Ես · ԼԴ · 15 · 16 : ա Տիմ. բ · 8 :
Ե Մատ · է · 8 :
Զ Սաղ · ԺԷ · 4 :
Է Սաղ · իէ · 8 : ՃԼ · 4 :
Ը Կամ ով Յակոբ :
Թ Ես · իգ · 2 :
Ժ Սաղ · ղէ · 6 : Մաղ · գ · 1 : ա կոր · բ · 8 :

Զօրքերուն Տէրը,
Ինքն է փառաց Թագաւորը։ (Սէլայ։)

ՍԱՂՄ· ԻԵ

1 Դաւիթին վստահութիւնը աղօթքի մէջ։ 7 Մեղքերու թողութեան համար։ 16 ու ներելութենէ ապաստանելու համար աղօթք կ՚ընէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Ո՛վ Տէր, իմ անձս քեզի վերցուցի։
2 Ով իմ Աստուածս, քեզի յուսացայ. Թող չամչնամ,
Ու թշնամիներս իմ վրաս չցնծան։
3 Նաև ամէն քեզի սպասողները Թող չամչնան.
Ունայնութեամբ անօրէնութիւն ընողները թող ամչնան։
4 Ով Տէր, ցոյց ճամբաներդ ինծի,
Քու շաւիղներդ սորվեցուր ինծի։
5 Քու ճշմարտութեանդ մէջ ինծի առաջնորդէ ու սորվեցուր ինծի,
Քանզի դուն ես իմ փրկութեանս Աստուածը.
Ես քեզի կը սպասեմ ամէն օր։
6 Ով Տէր, քու գթութիւններդ ու ողորմութիւններդ յիշէ,
Ինչու որ յաւիտենական են։
7 Մանկութեան մեղքերս ու յանցանքներս մի յիշեր,
Ըստ ողորմութիւնովդ յիշէ
Քու բարութեանդ համար, ով Տէր։
8 Տէրը բարի և ուղիղ է.
Անոր համար մեղաւորներուն կը սորվեցնէ ճամբան։
9 Դատաստանի մէջ պիտի առաջնորդէ հեզերուն,
Ու իր ճամբան հեզերուն պիտի սորվեցնէ։
10 Տէրոջը բոլոր ճամբաները ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն են
Իր ուխտը ու վկայութիւնները պահողներուն։
11 Ով Տէր, քու անուանդ համար
Ներէ իմ անօրէնութիւնս, զի մեծ է,
12 Ո՞վ է այն մարդը որ Տէրոջմէն կը վախնայ.
Անոր պիտի սորվեցնէ իր ընտրած ճամբան։
13 Անոր անձը բարութեան մէջ պիտի բնակի,
Ու անոր սերունդը երկիրը պիտի ժառանգէ։
14 Տէրոջը ընտանութիւնը իրեն վախցողներուն հետն է,
Ու իր ուխտը անոնց կը սորվեցնէ։

ԻԵ

Ա Սաղ · ՃԳ · 4 : ՃԽԳ · 8 : ՈՂԸ · գ · 41 :
Բ Սաղ · իբ · 5 : լա · 1 : ԼԳ · 8 : Ես · իը · 16 : խԹ · 23 : Հբ · ամս. ժ · 11 :
Գ Սաղ · ԺԳ · 4 :
Դ ԵՀ · ԼԳ · 13 : Սաղ · է · 8 : իէ · 11 : ՃԳ · 11 : ՃԺԹ · 23 : Ա Կոր · ժգ · 11 : Եբհ. գ · 25 :
Ե Սաղ · ծա · 1 :
Զ Սաղ · լա · 3 : ՀԹ · 9 : ՃԹ · 21 : ՃԽԳ · 11 :
Է Տես Հառմ. է · 30 : † Կամ Թեև
Ը Սաղ · լէ · 23 :
Թ Աճակ · ԺԹ · 33 :
Ժ Սաղ · լէ · 11 : 21 : 29 :
Ի Աճակ · գ · 32 : Տես Յովէ · է · 17 : ԺԷ · 15 :

15 [ה]Իմ աչքերս ամէն ատեն Տէրոջը կը նային,
Ինչու որ իմ ոտքերս որոգայթէն ան պիտի հանէ։
16 [ו]Ինծի դարձիր ու ողորմէ ինծի,
Վասն զի մինակ ու վշտացած եմ։
17 Սրտիս նեղութիւնները չատցան.
Իմ վիշտերէս հան հանէ։
18 [ז]Իմ նեղութեանս ու տառապանքիս նայէ,
Ու բոլոր մեղքերս ներէ։
19 Տես իմ թշնամիներս, ինչու որ չատցան,
Ու անիրաւ ատելութիւնով զիս ատեցին։
20 Պահէ իմ անձս ու փրկէ զիս.
[ט]Թող չամչնամ, վասն զի քեզի յուսացայ։
21 Կատարելութիւնը և ուղղութիւնը իս թող պահեն,
Ինչու որ քեզի սպասեցի։
22 Ով Աստուած, [י]փրկէ Իսրայէլը
Իր ամէն նեղութիւններէն։

ՍԱՂՄ· ԻԶ

1—12 Դաւիթ Աստուծոյ կը դիմէ իր անարատութեանը վրայ վստահանալով։

Ս—ՀՈՎ ԴԱՒԹԻ։

1 Ով Տէր, [א]իմ դատէ,
Վասն զի [ב]իմ անարատութիւնով քալեցի.
[ג]Տէրոջը յուսացայ, պիտի չսասանիմ։
2 Ով Տէր, [ד]զիս փորձէ ու քննէ,
Փորձէ իմ երիկամունքներս ու սիրտս։
3 Վասն զի քու ողորմութիւնդ իմ աչքերուս առջեւն է,
Ու [ה]քու ճշմարտութեանդ մէջ քալեցի։
4 [ו]Ընծայն մարդոց հետը չնստայ,
Ու կեղծաւորներուն հետը պիտի չխառնուիմ։
5 [ז]Չարերուն ժողովը ատեցի,
[ח]Ու ամբարիշտներուն հետը պիտի չնստիմ։
6 [ט]Անմեղութիւնով ձեռքերս պիտի լուամ,
Եւ քու սեղանիդ չորս կողմը պիտի պտըտիմ,
ով Տէր,
7 Որ չնորհակալութեան ձայնը լսել տամ,
Ու քու ամէն սքանչելիքներդ պատմեմ։
8 Ով Տէր, [י]սիրեցի քու տանդ բնակութիւնը,
Եւ քու փառքիդ կեցած տեղը։
9 [כ]Մի կորնչցներ իմ անձս մեղաւորներուն հետ,
Ու իմ կեանքս արիւնահեղ մարդոց հետ,
10 Որ անոնց ձեռքերուն մէջը անօրէնութիւն կայ,

[ל]Ու անոնց աջ ձեռքը կաշառքով լեցուն է։
11 Բայց ես [מ]իմ անարատութիւնով պիտի քալեմ.
Ջիս փրկէ ու ինծի ողորմէ։
12 [נ]Իմ ոտքս հաստատութեան մէջ կը կենայ.
[ס]Ժողովքներուն մէջ Տէրը պիտի օրհնեմ։

ՍԱՂՄ· ԻԷ

1 Դաւիթ Աստուծոյ կատարելութեամբը, և Աստուծոյ ծառայութիւնը հանար իր ունեցած սիրովը, 9 ու աղօթքով իր հաւատքը կը պահպանէ։

Ս—ՀՈՎ ԴԱՒԹԻ։

1 [א]Տէրը իմ լոյս ու [ב]իմ փրկութիւնս է,
Ես ուսկից պիտի վախնամ.
[ג]Տէրը իմ կեանքիս ապաւէնն է,
Ես ուսկից պիտի դողամ։
2 Չարերը [ד]իմ մարմինս ուտելու համար ինծի մօտեցած ատեննին՝
Իմ նեղիչներս ու թշնամիներս սահեցան ու ինկան։
3 [ה]Թէ որ վրաս զօրքի բանակ ելլէ,
Սիրտս պիտի չվախնայ.
Թէ որ վրաս պատերազմի պատրաստութիւն ըլլայ,
Անով ես վստահ պիտի ըլլամ։
4 [ו]Բան մը կը խնդրեմ Տէրոջմէն,
Ու ասիկա կ'ազաչեմ,
Որ կեանքիս բոլոր օրերը
[ז]Տէրոջը տանը մէջ բնակիմ.
[ח]Տէրոջը վայելչութիւնը տեսնելու,
Ու անոր տաճարին մէջ [ט]խնդրելու համար։
5 Վասն զի չար օրուան մէջ
Իր բնակարանին մէջ [י]զիս պիտի պահէ,
Իր վրանին ծածկութիւնը զիս պիտի ծածկէ.
[כ]Վէմի վրայ պիտի վերցնէ զիս։
6 Ու հիմա [ל]իմ գլուխս պիտի բարձրանայ
Իմ բոլորտիքս եղող թշնամիներուս վրայ.
Ու անոր վրանին մէջ ուրախութեան ձայնով զոհեր պիտի մատուցանեմ.
Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ Տէրոջը։
7 Ով Տէր, ձայնս լսէ կանչելու ատենս,
Ու ողորմէ և պատասխան տուր ինծի։
8 [מ]Իմ երեսս փնտռեցէք՝ ըսիր դուն,
Իմ սիրտս քեզի ըսաւ, Քու երեսդ պիտի փնտռեմ, ով Տէր։
9 [נ]Քու երեսդ ինծմէ մի ծածկեր,
Բարկութիւնով ծառադ մէկդի մի ձգեր.

[ס]Դուն եղար իմ օգնականս,
Ինծի մի թողուր ու մի ձգեր,
Ով իմ փրկութեան Աստուածս։
10 Թէեւ հայրս ու մայրս զիս ձգեցին,
Տէրը սակայն զիս պիտի առնէ։
11 Ցոյց տուր ինծի, Տէր, քու ճամբադ,
Ու ուղիղ ճամբայէ տար զիս
Իմ թշնամիներուս պատճառով։
12 Չմատնես զիս իմ հակառակորդներուս կամքին,
Վասն զի սուտ վկաներ ելան իմ դէմս,
Ու անոնց մէջ ձեռքը կաշառքով լեցուն է։
13 Բայց ես [ע]իմ անարատութիւնով պիտի քալեմ.
Ջիս փրկէ ու ինծի ողորմէ։
14 [פ]Իմ ոտքս հաստատութեան մէջ կը կենայ.
[צ]Ժողովքներուն մէջ Տէրը պիտի օրհնեմ։

ՍԱՂՄ· ԻԸ

Ս—ՀՈՎ ԴԱՒԹԻ, [ק]Տէրոջը ծառան, որ Տէրոջը խօսքերը իրեն ըրաւ այս երգը, երբ Տէրը զինքը ազատեց իր բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն և Սաւուղի ձեռքէն։ Եւ ասիկա ըսաւ.

[ר]Սիրելի կ'ունենամ քեզ, ով Տէր, իմ զօրութիւնս։
2 Տէրը իմ վէմս է, իմ ամրոցս ու իմ ազատիչս,
Իմ Աստուածս, իմ զօրութիւնս, որուն վրայ յոյս պիտի դնեմ,
Իմ վահանս, իմ փրկութեանս եղջիւրը, իմ բարձր աշտարակս։
3 Կանչեցի Տէրը, որ գովութեան արժանի է,
Ու իմ թշնամիներէս ազատեցայ։
4 Մահուան պարաններ զիս պատեցին,
Ու անօրէնութեան հեղեղներ զիս ահաբեկեցին։
5 Դժոխքի պարաններ զիս շրջապատեցին,
Մահուան որոգայթներ ինկան իմ առջեւս։
6 Իմ նեղութեանս մէջ [ש]Տէրոջը կանչեցի,
Ու իմ Աստուածս ականջ դրաւ իմ ձայնիս,
Ու իմ աղաղակս իր առջեւ եկաւ, իր ականջները մտաւ։
7 Ու երկիրը սարսեցաւ ու դողաց,
Ու լերանց հիմերը շարժեցան ու սասանեցան,
Վասն զի բարկացաւ։
8 Իր քթէն ծուխ ելաւ,
Ու իր բերնէն կրակ կերաւ,
Ածուխներ վառեցան անկէ։
9 Ու [ת]վարդերը վար իջուցանելով իջաւ,
Ու մէգ մը ոտքերուն տակ էր։
10 Ու [א]քերովբէի վրայ նստելով թռաւ,
Ու հողմոց թեւերուն վրայ երեւցաւ։
11 Խաւարը [ב]իր ծածկոցը շինեց իր շուրջը,
Իր վրանը՝ ջուրերուն խաւարը, երկնքի ամպերը։
12 Իր առջեւէն եղած փայլակէն [ג]ամպերը անցան,
Կարկուտ ու ածուխներ վառեցան։
13 Ու [ד]Տէրը որոտաց երկնքի մէջ,
Ու Բարձրեալը իր ձայնը տուաւ,
Կարկուտ ու ածուխներ վառեցան։
14 Ու [ה]իր նետերը արձակեց ու զանոնք ցրուեց,
Շատ կայծակներ ու զանոնք խռովեցուց։
15 [ו]Իմ աչքերս ամէն ատեն Տէրոջը կը նային,
Ինչու որ իմ ոտքերս որոգայթէն ան պիտի հանէ։
16 [ז]Ինծի դարձիր ու ողորմէ ինծի,
Վասն զի մինակ ու վշտացած եմ։
17 Սրտիս նեղութիւնները չատցան.
Իմ վիշտերէս հան հանէ։
18 [ח]Իմ նեղութեանս ու տառապանքիս նայէ,
Ու բոլոր մեղքերս ներէ։
19 Տես իմ թշնամիներս, ինչու որ չատցան,
Ու անիրաւ ատելութիւնով զիս ատեցին։
20 Պահէ իմ անձս ու փրկէ զիս.
[ט]Թող չամչնամ, վասն զի քեզի յուսացայ։
21 Կատարելութիւնը և ուղղութիւնը իս թող պահեն,
Ինչու որ քեզի սպասեցի։
22 Ով Աստուած, [י]փրկէ Իսրայէլը
Իր ամէն նեղութիւններէն։

ՍԱՂՄ· ԻԹ

1—12 Դաւիթ Աստուծոյ կը դիմէ իր անարատութեանը վրայ վստահանալով։

Ս—ՀՈՎ ԴԱՒԹԻ։

1 Ով Տէր, [א]իմ դատէ,
Վասն զի [ב]իմ անարատութիւնով քալեցի.
[ג]Տէրոջը յուսացայ, պիտի չսասանիմ։
2 Ով Տէր, [ד]զիս փորձէ ու քննէ,
Փորձէ իմ երիկամունքներս ու սիրտս։
3 Վասն զի քու ողորմութիւնդ իմ աչքերուս առջեւն է,
Ու [ה]քու ճշմարտութեանդ մէջ քալեցի։
4 [ו]Ընծայն մարդոց հետը չնստայ,
Ու կեղծաւորներուն հետը պիտի չխառնուիմ։
5 [ז]Չարերուն ժողովը ատեցի,
[ח]Ու ամբարիշտներուն հետը պիտի չնստիմ։
6 [ט]Անմեղութիւնով ձեռքերս պիտի լուամ,
Եւ քու սեղանիդ չորս կողմը պիտի պտըտիմ,
ով Տէր,
7 Որ չնորհակալութեան ձայնը լսել տամ,
Ու քու ամէն սքանչելիքներդ պատմեմ։
8 Ով Տէր, [י]սիրեցի քու տանդ բնակութիւնը,
Եւ քու փառքիդ կեցած տեղը։
9 [כ]Մի կորնչցներ իմ անձս մեղաւորներուն հետ,
Ու իմ կեանքս արիւնահեղ մարդոց հետ,
10 Որ անոնց ձեռքերուն մէջը անօրէնութիւն կայ,

[ל]Ու անոնց աջ ձեռքը կաշառքով լեցուն է։
11 Բայց ես [מ]իմ անարատութիւնով պիտի քալեմ.
Ջիս փրկէ ու ինծի ողորմէ։
12 [נ]Իմ ոտքս հաստատութեան մէջ կը կենայ.
[ס]Ժողովքներուն մէջ Տէրը պիտի օրհնեմ։

ՍԱՂՄ· Ի

1 Դաւիթ Աստուծոյ կատարելութեամբը, և Աստուծոյ ծառայութիւնը հանար իր ունեցած սիրովը, 9 ու աղօթքով իր հաւատքը կը պահպանէ։

Ս—ՀՈՎ ԴԱՒԹԻ։

1 [א]Տէրը իմ լոյս ու [ב]իմ փրկութիւնս է,
Ես ուսկից պիտի վախնամ.
[ג]Տէրը իմ կեանքիս ապաւէնն է,
Ես ուսկից պիտի դողամ։
2 Չարերը [ד]իմ մարմինս ուտելու համար ինծի մօտեցած ատեննին՝
Իմ նեղիչներս ու թշնամիներս սահեցան ու ինկան։
3 [ה]Թէ որ վրաս զօրքի բանակ ելլէ,
Սիրտս պիտի չվախնայ.
Թէ որ վրաս պատերազմի պատրաստութիւն ըլլայ,
Անով ես վստահ պիտի ըլլամ։
4 [ו]Բան մը կը խնդրեմ Տէրոջմէն,
Ու ասիկա կ'ազաչեմ,
Որ կեանքիս բոլոր օրերը
[ז]Տէրոջը տանը մէջ բնակիմ.
[ח]Տէրոջը վայելչութիւնը տեսնելու,
Ու անոր տաճարին մէջ [ט]խնդրելու համար։
5 Վասն զի չար օրուան մէջ
Իր բնակարանին մէջ [י]զիս պիտի պահէ,
Իր վրանին ծածկութիւնը զիս պիտի ծածկէ.
[כ]Վէմի վրայ պիտի վերցնէ զիս։
6 Ու հիմա [ל]իմ գլուխս պիտի բարձրանայ
Իմ բոլորտիքս եղող թշնամիներուս վրայ.
Ու անոր վրանին մէջ ուրախութեան ձայնով զոհեր պիտի մատուցանեմ.
Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ Տէրոջը։
7 Ով Տէր, ձայնս լսէ կանչելու ատենս,
Ու ողորմէ և պատասխան տուր ինծի։
8 [מ]Իմ երեսս փնտռեցէք՝ ըսիր դուն,
Իմ սիրտս քեզի ըսաւ, Քու երեսդ պիտի փնտռեմ, ով Տէր։
9 [נ]Քու երեսդ ինծմէ մի ծածկեր,
Բարկութիւնով ծառադ մէկդի մի ձգեր.

[ס]Դուն եղար իմ օգնականս,
Ինծի մի թողուր ու մի ձգեր,
Ով իմ փրկութեան Աստուածս։
10 Թէեւ հայրս ու մայրս զիս ձգեցին,
Տէրը սակայն զիս պիտի առնէ։
11 Ցոյց տուր ինծի, Տէր, քու ճամբադ,
Ու ուղիղ ճամբայէ տար զիս
Իմ թշնամիներուս պատճառով։
12 Չմատնես զիս իմ հակառակորդներուս կամքին,
Վասն զի սուտ վկաներ ելան իմ դէմս,
Ու անոնց մէջ ձեռքը կաշառքով լեցուն է։
13 Բայց ես [ע]իմ անարատութիւնով պիտի քալեմ.
Ջիս փրկէ ու ինծի ողորմէ։
14 [פ]Իմ ոտքս հաստատութեան մէջ կը կենայ.
[צ]Ժողովքներուն մէջ Տէրը պիտի օրհնեմ։

ՍԱՂՄ· ԻԸ

Ս—ՀՈՎ ԴԱՒԹԻ, [ק]Տէրոջը ծառան, որ Տէրոջը խօսքերը իրեն ըրաւ այս երգը, երբ Տէրը զինքը ազատեց իր բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն և Սաւուղի ձեռքէն։ Եւ ասիկա ըսաւ.

[ר]Սիրելի կ'ունենամ քեզ, ով Տէր, իմ զօրութիւնս։
2 Տէրը իմ վէմս է, իմ ամրոցս ու իմ ազատիչս,
Իմ Աստուածս, իմ զօրութիւնս, որուն վրայ յոյս պիտի դնեմ,
Իմ վահանս, իմ փրկութեանս եղջիւրը, իմ բարձր աշտարակս։
3 Կանչեցի Տէրը, որ գովութեան արժանի է,
Ու իմ թշնամիներէս ազատեցայ։
4 Մահուան պարաններ զիս պատեցին,
Ու անօրէնութեան հեղեղներ զիս ահաբեկեցին։
5 Դժոխքի պարաններ զիս շրջապատեցին,
Մահուան որոգայթներ ինկան իմ առջեւս։
6 Իմ նեղութեանս մէջ [ש]Տէրոջը կանչեցի,
Ու իմ Աստուածս ականջ դրաւ իմ ձայնիս,
Ու իմ աղաղակս իր առջեւ եկաւ, իր ականջները մտաւ։
7 Ու երկիրը սարսեցաւ ու դողաց,
Ու լերանց հիմերը շարժեցան ու սասանեցան,
Վասն զի բարկացաւ։
8 Իր քթէն ծուխ ելաւ,
Ու իր բերնէն կրակ կերաւ,
Ածուխներ վառեցան անկէ։
9 Ու [ת]վարդերը վար իջուցանելով իջաւ,
Ու մէգ մը ոտքերուն տակ էր։
10 Ու [א]քերովբէի վրայ նստելով թռաւ,
Ու հողմոց թեւերուն վրայ երեւցաւ։
11 Խաւարը [ב]իր ծածկոցը շինեց իր շուրջը,
Իր վրանը՝ ջուրերուն խաւարը, երկնքի ամպերը։
12 Իր առջեւէն եղած փայլակէն [ג]ամպերը անցան,
Կարկուտ ու ածուխներ վառեցան։
13 Ու [ד]Տէրը որոտաց երկնքի մէջ,
Ու Բարձրեալը իր ձայնը տուաւ,
Կարկուտ ու ածուխներ վառեցան։
14 Ու [ה]իր նետերը արձակեց ու զանոնք ցրուեց,
Շատ կայծակներ ու զանոնք խռովեցուց։

Ինձի օգնական եղար , դիս մի մերժեր ,
Եւ դիս մի թողուր , ով իմ փրկութեանս Աստուածը ։
10 Թէև հայրս ու մայրս դիս թողուն ,
Բայց Տէրը իս պիտի ընդունի ։
11 Ով Տէր , ի քու ճամբադ ինձի ցուցուր ,
Ու հիւսակ ճամբուն մէջ ինձի առաջնորդէ
Թշնամիներուս համար ։
12 Զիս իմ թշնամիներուս կամացը մի մատներ ,
Ինչու որ ինձմէ սուտ վկաներ
Ու անիրաւութիւն փչողներ եղան ։
13 Հաւատացի Տէրոջը բարութիւնը տեսնելու
Կենդանիներուն երկրին մէջ ։
14 Տէրոջը սպասէ .
Զօրացիր ու սիրտդ թող զօրանայ .
Այ Տէրոջը սպասէ ։

ՍԱՂՄ · ԻԸ

1 Դաւիթ չերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէ իր թշնամիներուն դէմ. 6 գԱստուած կ'օրհնէ . 9 Ժողովուրդին համար աղօթք կ'ընէ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ով Տէր , քեզի կը կանչեմ .
Ով իմ վէմս , մի լռեր ինձի .
Զըլլայ որ ինձի լռելովդ
Գերեզմանը իջնողներուն նմանիմ ։
2 Լսէ իմ խնդրուածքիս ձայնը՝
Երբոր քեզի կ'աղաչեմ ,
Երբոր իմ ձեռքերս կը վերցընեմ
Դէպ ի քու սուրբ դաբիրդ ։
3 Զիս մի կորսընցըներ ամբարիշտներուն հետ ,
Ու անօրէնութիւն գործողներուն հետ ,
Որոնք իրենց ընկերներուն հետ խաղաղութիւն կը խօսին ,
Բայց սրտերնուն մէջը չարութիւն կայ ։
4 Տուր անոնց իրենց գործքերուն պէս ,
Ու իրենց ըրածներուն չարութեանը պէս .
Իրենց ձեռացը գործքերուն պէս տուր անոնց ,
Հատուցում ըրէ անոնց ։
5 Որովհետև անոնք Տէրոջը ըրածներուն
Ու անոր ձեռացը գործքերուն մտադրութիւն չեն ըներ ,
Պիտի կործանէ զանոնք , ու չ պիտի չշինէ ։
6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը ,
Որ լսեց իմ աղօթքիս ձայնը ։
7 Տէրը իմ զօրութիւնս ու իմ ասպարս է .
Իմ սիրտս անոր յուսացաւ , ու ես օգնութիւն գտայ .
Ուստի սիրտս ուրախացաւ ,
Եւ ես իմ երգովս զանիկա պիտի գովեմ ։
8 Տէրը անոնց ոյժն է ,
Ու իր օծեալին փրկութեանը պարսպան է ,
9 Փրկէ քու ժողովուրդդ ,
Ու օրհնէ քու ժառանգութիւնդ .
Նաև հովուէ զանոնք ու յաւիտեան բարձրացուր ։

ՍԱՂՄ · ԻԹ

1 Աստուծոյ փառաբանութիւն կը վայլէ 3 իր կարողութեանը համար , 11 ու իր ժողովուրդը պաշտպանելուն համար ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Տէրոջը տուէք , ով հզօրաց որդիք ,
Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն ։
2 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը ,
Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք սրբութեան զարդ սրանքով ։
3 Տէրոջը ձայնը Յորդանան վրայ է .
Փառաց Աստուածը կ'որոտայ .
Տէրը շատ Յորդանան վրայ է ։
4 Տէրոջը ձայնը ուժով է ,
Տէրոջը ձայնը վեհափառութիւնով է ։
5 Տէրոջը ձայնը եղևինները կը կոտրէ ,
Ու Տէրը կը կոտրտէ Լիբանանի եղևինները.
6 Զանոնք կը յամէկցընէ որթու պէս ,
Լիբանանը ու Սարիւնը միեղջերուներուն ձագին պէս ։
7 Տէրոջը ձայնը կրակին բոցերը կը ճեղքէ ։
8 Տէրոջը ձայնը կը դողացընէ անապատը ,
Տէրը Կադեսի անապատը կը դողացընէ ։
9 Տէրոջը ձայնը եղնիկները կը ծնեցընէ ,
Ու անտառները կը մերկացընէ .
Անոր տաճարին մէջը ամէնքն ալ կը խօսին անոր փառքը ։
10 Տէրը ջրհեղեղին վրայ կը նստի ,
Տէրը յաւիտեան թագաւոր կը նստի ։
11 Տէրը իր ժողովուրդին զօրութիւն պիտի տայ ,
Տէրը իր ժողովուրդը խաղաղութիւնով պիտի օրհնէ ։

ՍԱՂՄ · Լ

1 Դաւիթ իր փրկութեանը համար գԱստուած կը գովաբանէ , 4 կը յորդորէ ուրիշներն ալ որ զանիկա գովաբանեն . յիշեցնելով անոնց թէ Աստուած ինչպէս վարուեցաւ իրեն հետ ։

Սաղմոս Դաւթի . ի տանը նաւակատեաց երգը ։

1 Ով Տէր , կը բարձրացընեմ քեզ , վասն զի ինձ ազատեցիր ,

ա Ես · խե · 15 ։
բ Սաղ · իե · 4 ։ Ձզ · 11 ։ Ջմե ։
գ Սաղ · իգ · 12 ։
դ Սաղ · լե · 25 ։
ե ա Թագ · իբ · 9 ։ բ Թագ · ժգ · 7 · 8 ։ Սաղ · լե · 11 ։
զ Սաղ · ծգ · 13 ։ Ջժգ · 9 ։ Ջխբ · 5 ։ Երեմ. ժա · 19 ։ Եզեկ · իգ · 23 ։
է Սաղ · լա · 24 ։ կբ · 1 · 5 ։ Ռէ · 5 ։ Ես · իե · 9 ։ Ամբ · բ · 3 ։
ԻԸ
ը Սաղ · ձգ · 1 ։
թ Սաղ · ձբ · 4 ։ Ջխգ · 7 ։
ժ Եբբ · Գուբը
ի գ Թագ · ը · 28 · 29 ։
ժա գ Թագ · ը · 22 · 23 ։ Սաղ · կ · 7 · Ռէը · 2 ։
ժբ Սաղ · իգ · 3 ։
ժգ Եբբ · քաշէր
ժդ Սաղ · ժբ · 2 · ծե · 21 · կբ · 4 · Երեմ. Թ · 8 ։
ժե բ Տիմ · գ · 14 ։ Յայտ · ժը · 6 ։
ժզ Ցոբ · լգ · 27 · Ես · կ · 12 ։
ժէ Սաղ · ժբ · 2 ։
ժը Սաղ · ժգ · 5 · իբ · 4 ։
ժթ Սաղ · ի · 6 ։
ի բ Օր · թ · 29 · գ Թագ · ը · 51 · 53 ։
ԻԹ
κ ա Մն · ժգ · 28 · 29 ։ Սաղ · ղգ · 7 · 8 · 9 ։
κա Կամ Աստուածդ
κբ Ցոբ · լե · 4 · 5 ։
κգ Ես · բ · 13 ։
κդ Սաղ · ձժգ · 4 ։
κե բ Օր · գ · 9 ։
κզ Թու · ժգ · 27 ։
κէ Ցոբ · լի · 1 · 2 · 3 · ը · 8 · 25 ։
κը Սաղ · ժ · 16 ։
κթ Սաղ · իբ · 8 ։
Լ
λ բ Օր · ի · 5 · բ Թագ · ե · 11 · ղ · 20 ։

Ու թշնամիներս իմ վրաս չուրախացուցիր։
2 Ով իմ Տէր Աստուածս, քեզի կանչեցի,
Ու դու բժշկեցիր։
3 Ով Տէր, դու իմ անձս դերեզմանէն հանեցիր,
Գուրբը ինծի ողջներուն մէջէն ապրեցուցիր։
4 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը, ով անոր սուրբերը,
Ու անոր սրբութիւնը յիշելով շնորհակալ եղէք։
5 Վասն զի մէկ րոպէ մը իր բարկութեանը մէջ է,
Բայց իր հաճութեանը մէջ է ամբողջ կենացը աստիճը.
Իրիկունը լայ կայ,
Բայց առաւօն ուրախութիւն։
6 Ես իմ յաջողութեանս մէջ ըսի թէ
Յաւիտեան պիտի չսասանիմ։
7 Ով Տէր, քու հաճութեամբդ իմ լեռս հաստատուն ըրիր.
Երեսդ ծածկեցիր, ու խռովեցայ։
8 Ով Տէր, քեզի կը կանչեմ,
Ու Տէրոջը աղաչանք կ'ընեմ։
9 Իմ արիւնս ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ,
Թէ որ ես գուրբը իջնեմ.
Մի՞թէ հողը քեզ պիտի գովէ,
Կամ անիկա պիտի պատմէ քու ճշմարտութիւնդ։
10 Լսէ, ով Տէր, ու ողորմէ ինծի.
Ով Տէր, ինծի օգնական եղիր։
11 Իմ սուգս պարի փոխեցիր,
Քուրձս ինծմէ հանեցիր
Եւ ինծի ուրախութիւն հագցուցիր.
12 Որպէս զի իմ փառքս սաղմոս երգէ քեզի ու
ալ չլռէ.
Ով իմ Տէր Աստուածս, յաւիտեան քեզ պիտի գովեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԱ

1 Դաւիթ Աստուծոյ վրայ իր ունեցած վստահութիւնը ցուցընելով՝ անկէ օգնութիւն կը խնդրէ։ 7 Աղոթ ողորմութիւն ներելոյ կ'ուրախանայ։ 9 Իր նեղութեանը մէջ կ'ապաւինէ։ 19 Աստուծոյ բարութիւնները յիշելով զանիկա կ'օրհնէ։

Դէմատոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով Տէր, քեզի յուսացայ,
Յաւիտեան չամչնամ.
Քու արդարութեամբդ ինձ ազատէ։
2 Քու ականջդ ինծի խոնարհեցուր,
Շուտով ինձ ազատէ.
Ինծի ամրութեան վէմ մը եղիր,
Ու ապրեցընելու համար ապաստանի տուն մը.
3 Վասն զի իմ վէմս ու բերդս դուն ես.
Եւ քու անուանդ համար ինծի առաջնորդէ ու ինծի կառավարէ։
4 Որոգայթին ինձ համար պատրաստուկ լարեր են,
Ինչու որ իմ զօրութիւնս դուն ես։
5 Իմ հոգիս քու ձեռքդ կը յանձնեմ.
Ով ճշմարտութեան Աստուած ճշմարտութեան, դուն ինծի փրկեցիր։
6 Սնոտի ունայնութիւններ պահողները ատեցիր.
Բայց ես Տէրոջը յուսացայ։
7 Քու ողորմութիւնովդ պիտի ցնծամ և ուրախ ըլլամ.
Ինչու որ իմ թշուառութիւնս տեսար,
Ու իմ անձս տառապանքներուն մէջ գիտցար.
8 Եւ ինծի իմ թշնամիին ձեռքը չմատնեցիր,
Հապա իմ ոտքերս լայնարձակ տեղ մը կանգնեցուցիր։
9 Ով Տէր, ողորմէ ինծի, վասն զի նեղութեան մէջ եմ.
Սրտնեղութենէն մաշեցաւ իմ աչքս, իմ անձս ու իմ փորս։
10 Վասն զի իմ կեանքս տրտմութենէն՝
Ու տարիներս հառաչանք ընելէն ապառեցան.
Իմ ոյժս թշուառութենէս ակարացաւ,
Ոսկորներս ալ մաշեցան։
11 Իմ բոլոր թշնամիներուս՝ մանաւանդ դրացիներուս առջեւը նախատինք եղայ,
Ու իմ ծանօթներուս երկիւղ եղայ.
Ինծի դուրսը տեսնողները ինծմէ կը փախչէին։
12 Մեռածի պէս սիրտէ մոռցուած եղայ,
Կորսուած անօթի նմանեցայ։
13 Վասն զի շատերուն բամբասանքը լսեցի.
Զորս կողմն վախ կար.
Երբոր անոնք ինծի համար միկտեղ ժողվուեցան,
Խորհուրդ կ'ընէին որ հոգիս առնեն։
14 Բայց ես քեզի յուսացայ, ով Տէր.
Ըսի թէ Դուն ես իմ Աստուածս.
15 Իմ ժամանակներս քու ձեռքդ են.
Փրկէ զիս թշնամիներուս ձեռքէն ու հալածողներէն։
16 Քու ծառայիդ վրայ երեսդ փայլեցուր,
Քու ողորմութեամբդ զիս փրկէ։

ե Սաղ. իե. 2 : լե. 19 : 21 :
զ Սաղ. գ. 2 : ձգ. 3 :
է Սաղ. ձղ. 13 :
ը Սաղ. իը. 1 :
թ Եբր. վեր հանեցիր.
ժ ա Մն. ժգ. 4 :
Սաղ. ղե. 12 :
ի Սաղ. ճգ. 9 : եա. իգ. 20 : ծգ. 7, 8 :
բ Կոր. գ. 17 :
լ Սաղ. կգ. 3 :
խ Սաղ. ճիգ. 5 :
ծ Ցար. իմ. 18 :
կ Սաղ. ճգ. 29 :
հ Սաղ. գ. 5 : ձը. 11 : ճժե. 17 : ճժը. 17 :
եա. լը. 18 :
ղ Բ Թագ. գ. 14 :
եա. կա. 3 : Եբեմ. լա. 4 :
ն Սաղ. ծե. 8 :

ԼԱ

ա Սաղ. իբ. 5 : իե. 2 : հա. 1 : եա. իթ. 23 :
բ Սաղ. ճիգ. 1 :
գ Սաղ. հա. 2 :
դ Սաղ. ժը. 1 : 2 :
ե Ցաղ. իգ. 3 : իե. 11 :
զ Ղուկ. իգ. 46 :
Գործ. է. 58 :
է Ցովե. բ. 8 :
ը Ցովհ. ժ. 27 :
թ Բ Օր. լը. 30 : Թագ. ժե. 46 : իգ. 19 :
ժ Սաղ. գ. 1 : ժը. 19 :
ի Սաղ. գ. 7 :
լ Սաղ. լը. 3 : ձբ. 3 :
խ Ցոբ. ժի. 13 :
Սաղ. լը. 11 : ձը. 8 : 18 :
ծ Սաղ. խա. 8 : եա. ծգ. 4 :
կ Սաղ. կգ. 8 :
հ Սաղ. ձը. 4 : 5 :
ղ Եբեմ. ի. 10 :
ճ Եբեմ. գ. 25 : ի. 5 : Ողբ. բ. 22 :
մ Ասա. իե. 1 :
յ Թես. գ. 25, 26 :
Սաղ. գ. 6 : կե. 1 :

17 Ով Տէր, չամչեամ,
վասն զի քեզի կանչեցի.
Ամբարիշտները թող ամչնան,
ու- գերեզմանին մէջ թող լուռ կենան։
18 Թող պապանձին սուտաւոր շրթունքները,
որոնք հպարտութեամբ և նախատանօք
Ամբարտաւանութիւն կը խօսին արդարին դէմ։

19 Ո՜րչափ մեծ է քու բարութիւնդ՝
որ քեզմէ վախցողներուն համար պահեցիր,
ու- քեզի յուսացողներուն համար ըրիր
Մարդոց որդիներուն առջեւը։
20 Զանոնք քու երեսիդ ծածկոյթովը պիտի ծածկես
Մարդոց դաւաճանութիւններէն.
Խորանի մէջ պիտի ծածկես զանոնք
Լեզուներուն հակառակութենէն։

21 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը,
վասն զի իր ողորմութիւնը զարմանալի ըրաւ ինծի
պարսպաւոր քաղաքի մէջ։
22 Իմ չփոթութեանս մէջ ըսի թէ
կտրուեցայ ես քու աչքերուդ առջեւէն.
Սակայն դուն իմ աղօթքիս ձայնը լսեցիր՝
երբոր քեզի աղաղակեցի։
23 Տէրը սիրեցէք, ով անոր բոլոր սուրբերը,
վասն զի Տէրը հաւատացեալները կը պահէ,
ու ամբարտաւանութիւն ընողներուն առատօրէն հատուցում կ'ընէ։
24 Քաջ եղէք ու ձեր սիրտը թող զօրանայ,
Դուք ամէնքդ որ Տէրոջը կը յուսաք։

ՍԱՂՄ· ԼԲ

1 Երջանկութիւնը մեղքերուն թողութեանը մէջ կը կայանայ։
3 Մեկայ խոստովանութիւնը խղճմտանքը կը հանդարտեցնէ։
8 Աստուծոյ խոստումներնէրը ուրախութիւն կը պատճառեն։

Դաւթին Երգը։

1 Երանի անոր՝ որուն յանցանացը թողութիւն եղաւ,
ու- անոր մեղքերը ծածկուեցան։
2 Երանի այն մարդուն՝ որ Տէրը անօրէնութիւն չսեպեր անոր,
Ու անոր հոգիին մէջը նենգութիւն չկայ։

3 Երբոր լուռ կեցայ՝ ոսկորներս մաշեցան
իմամէն օր աղաղակելովս.
4 վասն զի ցորեկ ու գիշեր ծանր եղաւ քու ձեռքդ իմ վրաս ծանրացաւ.
իմ թացութիւնս ամառուան չորութեան դարձաւ։ (Սէլայ։)
5 իմ մեղքս քեզի յայտնեցի,
Ու իմ անօրէնութիւնս չծածկեցի.
Ըսի թէ Տէրոջը պիտի խոստովանիմ յանցանքներս.
Ու դուն թողուցիր իմ մեղքիս անօրէնութիւնը։ (Սէլայ։)

6 Ասոր համար ամէն աստուածապաշտ աղօթք պիտի ընէ քեզի
քու գտնուելու ժամանակդ.
Յերեսաւ չսար չորերուն հեղեղներուն առնը
Անոր պիտի չմօտենան։
7 Դուն ես իմ ապաստանարանս.
Նեղութենէն պիտի պահես.
Դուն իս պիտի պատես փրկութեան երգերով։ (Սէլայ։)

8 Քեզի պիտի սորվեցընեմ, ու երթալու ճամբադ պիտի ցուցընեմ քեզի.
†Քեզ պիտի խրատեմ," իմ աչքս քու վրադ պիտի ըլլայ։
9 Ձիու պէս ու- Ջորիի պէս մի ըլլաք, որ հասկ չունին,
ու- երնոց սանձին ու պախուրցին զարդով կապելու է, որ քեզի չմօտենան։
10 Ամբարշտին տանջանքները չատ պիտի ըլլան,
Սակայն Տէրոջը յուսացողին չորս կողմը ողորմութիւնը պիտի պատէ։
11 Ով արդարներ, Տէրոջմով ուրախ եղէք ու ցնծացէք,
Ցնծութեամբ երգեցէք դուք ամէնքդ՝ որ սրտով ուղիղ էք։

ՍԱՂՄ· ԼԳ

1 Աստուած գոհաբանութեան արժանի է իր բարութեանը համար· ու իր կատարելութեանը համար· 12 և իր նախախնամութեանը համար։ 20 Պէտք է որ մեր վստահութիւնը Աստծոյ վրայ դնենք։

1 Ով արդարներ, Տէրոջմով ցնծացէք.
Ուղիղներուն կը վայլէ օրհնութիւնը։
2 Գովեցէք Տէրը քնարով,
Տասը լար ունեցող տաւիղով սաղմոս երգեցէք անոր։

ա Սալ· իե· 2։
բ Սալ· ՃԻե· 17։
գ Սալ· ժբ· 3։
դ ա Թագ· բ· 3։
Սալ· ՃԻգ· 4։ Յովհ· 15։
ե Նե· կդ· 4։ ակար· բ· 9
զ Սալ· իե· 3։ լ· 7։
է Յոբ· է· 21։
ը Սալ· ժե· 7։
թ ա Թագ· իգ· 7։
ժ ա Թագ· իգ· 26։
Սալ· ՃԻգ· 11։
ի Նե· լբ· 11· 12։
Ովբ· գ· 54։ Յովե· բ· 4։
ժա Սալ· լդ· 9։
ժբ Սալ· իե· 14։

ԼՐ

Կամ խոստովանութեան սաղմոս։
Սալ· ձե· 2։ Հռ. ռամ· գ· 6· 7· 8։
բ Կոր· է· 19։
Յովհ· ա· 47։
գ ա Թագ· է· 6· 11։
Յոբ· լգ· 7։ Սալ· լբ· 2։

ե Առակ· իբ· 13։
Ես· կե· 24։ Դ. ամ. ժե· 18· 21· եւ ա Յովհ· ա· 9։
զ Նե· ձե· 6։ Յովհ· է· 34։
է Սալ· թ· 9։ իե· 5։ լա· 20։ ՃԺԹ· 114։
ը Եր· ժե· 1։ Դատ· է· 1։ ը Թագ· իբ· 1։
թ Կամ խորհուրդ պիտի ընեմ ձեզի հասար
ժ Առակ· իգ· 3։ Յակ· գ· 3։
ի Տես Յոբ· լե· 11։
ժա Առակ· ժգ· 21։ Հռոմ. բ· 9։
ժբ Սալ· լդ· 8։ ձգ· 12։ Առակ· ժէ· 20։ Երեմ. ժե· 1։
ժգ Սալ· կդ· 10։ կբ· 3։

ԼԳ

Սալ· լբ· 11։ կէ· 12։
Սալ· ՃԻե· 1։
Սալ· կբ· 3։ ՃԻգ· 9։

3 ՙՆոր երդ մը երգեցէք անոր,
վարպետութեամբ նուագելովը զարկէք ցընծութեան ձայնով։
4 վասն զի ՏԷրոջը խօսքը չիտակ է,
ու անոր բոլոր գործքերը ճշմարտութեամբ են։
5 ᵇԱնիկա արդարութիւնը ու իրաւունքը կը սիրէ.
ՙՏէրոջը ողորմութիւնովը երկիրը լեցուն է։
6 ᵇՏէրոջը խօսքովը երկինքը առեղծուեցաւ,
ու ՙիր բերնին հոգիովը բանոր բոլոր զօրքը։
7 ᵇԾովուն ջուրերը *դէզի մը պէս՚ կը ժողվէ,
Անդունդները չաեմարաններուն մէջը կը դնէ։
8 Բոլոր երկիրը Թող ՏԷրոջմէն վախնայ,
ու անկէ դողան աշխարհի բոլոր բնակիչները։
9 վասն զի ՙանիկա ըսաւ, ու եղաւ.
ինքը հրամայեց, ու հաստատուեցաւ։

10 ՙՏէրը կը յրուէ հեթանոսաց խորհուրդները,
փուճը կը հանէ ժողովրդոց դիտաւորութիւններուն։
11 ᵇՏէրոջը խորհուրդը յաւիտեան կը մնայ,
ու անոր սրտին դիտաւորութիւնները՝ ազգէ մինչև ազգ։

12 ᵇԵրանի ան ազգին՝ որուն Աստուածը ՏԷրն է,
ու ան ժողովուրդին՝ որ ինքն ժառանգութեան համար ընտրեց։
13 ᵇՏէրը երկինքէն կը նայի,
Բոլոր մարդոց որդիները կը տեսնէ։
14 Իր բնակութեանը տեղէն
Աշխարհի բոլոր բնակիչները կը դիտէ։
15 Անոնց սիրտերը հաւասարապէս ինքը ստեղծեց,
ᵇԱնոնց բոլոր ըրածները կ'իմանայ։
16 ՙԹագաւոր մը զօրքի շատութիւնով չապահովի.
ու հզօր մարդ մը ուժի շատութիւնով կը փրկուի։
17 ᵇՁին ազատութեան համար պարապ բան է,
ու իր ուժին շատութիւնովը չի՛նար ազատել։

18 ᵇԱհա ՏԷրոջը աչքը ՙիրմէ վախցողներուն
ու իր ողորմութեանը յուսացողներուն վրայ է,
19 Անոնց անձը մահուանէ փրկելու,
ու ՙսովի ժամանակ զանոնք ապրեցնելու համար։
20 ՙՄեր անձը ՏԷրոջը կը սպասէ.
ᵇՄեր օգնութիւնը ու մեր վահանը անիկա է։
21 Վասն զի ՙմեր սիրտերը անով կ'ուրախանան.
ինչու որ անոր սուրբ անունը յուսացանք։
22 Ով ՏԷր, քու ողորմութիւնդ մեր վրայ ըլլայ,
ինչպէս որ քեզի կը յուսանք։

ՍԱՂՄ· ԼԴ

1 Դաւիթ զԱստուած կը գովաբանէ, ու իր փրկութեամբը ուրիշներն ալ կը յորդորէ նոյն բանը ընելու։ 8 Աստուծոյ յուսացողին երջանկութիւնը։ 11 Աստուծմէ վախնալու յորդոր մը։ 15 Արդարներուն պատուհասները։

Ա—ղա— Դաւիթ՝ անասունը որ †Աբիմելէքին առջևն յիմար ձևացաւ, ան ալ դուրս ըրաւ զանիկա որ գնաց։

1 ՙԱմէն ժամանակ ՏԷրը պիտի գովեմ.
Անոր գովութիւնը միշտ իմ բերանս պիտի ըլլայ։
2 Իմ անձս ᵇՏէրոջմով պիտի պարծի.
ᵇխոնարհները պիտի լսեն և ուրախ ըլլան։
3 ՙԻնծի հետ ՏԷրը մեծցուցէք,
ու միասին բարձրացնենք անոր անունը։

4 ᵇՏէրը խնդրեցի, ու ինծի պատասխան տուաւ,
Եւ իմ ամէն երկիւղներէս իս փրկեց։
5 Անոր նայեցան ու լոյս առին,
Եւ անոնց երեսները չամչցան։
6 ՙԱս աղքատը աղաղակեց, ու ՏԷրը լսեց անոր,
Եւ ᵇզանիկա իր բոլոր նեղութիւններէն փրկեց։
7 ՙՏէրոջը հրեշտակը ᵇիր բանակը անկէ վախցողներուն չորս կողմը կը դնէ,
ու զանոնք կ'ազատէ։
8 ᵇՃաշակեցէք ու տեսէք որ ՏԷրը բարի է.
ᵇԵրանի ան մարդուն որ անոր կը յուսայ։
9 ՙՏէրոջմէ վախցէք, ով անոր սուրբերը,
վասն զի անկէ վախցողներուն բան մը պակաս չըլլար։
10 ᵇԱրիւծի կորիւնները չքաւորութիւն ու անօթութիւն կը կրեն.
ᵇՍակայն ՏԷրը փնտռողներուն բարութիւն մը պակաս պիտի չըլլայ։

11 Եկէք, որդիք, մտիկ ըրէք ինծի,
ᵇՏէրոջը վախը ձեզի սորվեցընեմ։
12 ՙՈ՞վ է ան մարդը որ ապրիլ կ'ուզէ,
ու շատ օրեր կը սիրէ՝ բարութիւն տեսնելու համար։

ד Սալ· ղգ· 1։ պը· 1։ Ձխգ· 9։ Ձխվ· 1։ Եա· խբ· 10։ Յայտ· է· 9։
ה Սալ· ժա· 7։ խե· 7։
וּ Սալ· Ձ·իթ· 64։
ז Ծն· ա· 6, 7։ Եբր· ժա· 3։ բ Պետ· գ· 5։
ח Յոբ· իգ· 13։
ט Ծն· բ· 1։
י Ծն· ա· 9։ Յոբ· իգ· 10։ լը· 8։
כ Կամ պրպտէս իմ ու. կի մը մէջ
ל Ծն· ա· 3։ Սալ· Ձխբ· 5։
מ Եա· բ· 10։ ԺԹ· 3։
נ Յոբ· իգ· 13։ Առակ· ԺԹ· 21։ Եա· խգ· 10։
ס Սալ· կէ· 4։ Ձխգ· 15։
ע Եր· ԺԹ· 5։ բ Օր· է· 6։
פ ԲՊն· ԺԶ· 9։ Յոբ· իբ· 24։ Սալ· ժա· 4։ ԺԶ· 2։ Առակ· ԺԷ· 3։
צ Յոբ· ԼԳ· 21։ Եբրմ· իբ· 19։
ק Սալ· խգ· 6։
ר Սալ· ի· 7։ Ձխե· 10։ Առակ· խա· 31։
ש Յոբ· ԼԶ· 7։ Սալ· ԼԳ· 15։ ա Պետ· գ· 12։
ת Սալ· Ձխե· 11։
Յոբ· է· 20։ Սալ· լէ· 19։
ב Սալ· կբ· 1։ Ձխ· 6։
ה Սալ· ՁԺէ· 9, 10· 11։
ו Սալ· ԺԶ· 5։ Զաք· Ժ· 7։ Յոբ· ԺՀ· 22։
ז Սալ· ՁԺԹ· 74։ Ձխբ· 7։
ח Սալ· կԺ· 30։ Գաղ· ա· 46։
ט Մատ· է· 7։ Գաղ· ԺՀ· 9։
י Սալ· գ· 4։
כ Հմր· 17· 19։ բ Թագ· իբ· 1։
ל Դան· գ· 22։ Եբր· ա· 14։
מ Տես Ծն· իբ· 1, 2։ գ Թագ· գ· 17։ Զաք· իՅ· 8։
נ ա Պետ· բ· 3։
ס Սալ· բ· 12։
ע Սալ· լա· 23։
פ Յոբ· գ· 10, 31։
צ Սալ· ձգ· 11։
ק Սալ· լբ· 8։
ר ա Պետ· գ· 10, 11։

13 Քու լեզուդ չարութենէ պահէ,
Ու շրթունքներդ նենգութիւն խօսելէն։
14 Չարութենէ հեռացիր ու բարութիւն ըրէ,
Խաղաղութիւն փնտռէ ու անոր եռանդն ըլլա։
15 Տէրոջը աչքերը արդարներուն վրայ են,
Ու անոր ականջները անոնց աղաղակին։
16 Տէրոջը երեսը չարագործներուն դէմ է՝
Անոնց յիշատակը երկրէն բնաջինջ ընելու համար։
17 Անոնք կ՚աղաղակեն, ու Տէրը կը լսէ,
Ու իրենց բոլոր նեղութիւններէն կը փրկէ զանոնք։
18 Տէրը մօտ է անոնց՝ որոնց սիրտը կոտրած է,
Ու հոգիով խոնարհածները կ՚ապրեցընէ։
19 Արդարին նեղութիւնները շատ են,
Բայց Տէրը ամէնէն կը փրկէ զանիկա։
20 Անոր բոլոր ոսկորները կը պահէ,
Անոնցմէ մէկը չիմտրուիր։
21 Չարութիւնը ամբարիշտը պիտի մեռցընէ,
Ու արդարը ատողները պիտի դատապարտուին։
22 Տէրը իր ծառաներուն անձը կը փրկէ,
Եւ իրեն յուսացողներէն բնաւ մէկը պիտի չդատապարտուի։

ՍԱՂՄ· Լ

Դաւիթ իր անձին ազատութեանը համար, ու իր թշնամիները նսեմանալու համար կ՚աղօթէ. 11 անոնց անիրաւութեանը համար կը գանգատի. 22 ու զԱստուած անոնց դէմ կը դրդռէ։

Ս–ջա– Դաւթի։

1 Ով Տէր, ինծի հետ հակառակողներուն հետ հակառակէ.
Ինծի հետ պատերազմողներուն հետը պատերազմէ։
2 Վահանը ու վահանը առ,
Ու եղիր ինծի օգնութիւն ընելու։
3 Նաև նիզակը քաշէ, ու ճամբան գոցէ իմ հալածողներուն դէմ.
Ըսէ անձիս թէ, Քու փրկութիւնդ ես եմ։
4 Իմ անձս փնտռողները ամչնան ու խայտառակ ըլլան.
Եղած դառնան ու ամչնան
Անոնք որ ինծի համար չարութիւն կը խորհին։
5 Հովին առջեւը եղած մինդին պէս ըլլան անոնք,
Եւ Տէրոջը հրեշտակը վռնտըլնէ զանոնք.
6 Անոնց ճամբան խաւար ու սլիպ եղըլնայ,
Եւ Տէրոջը հրեշտակը հալածէ զանոնք.
7 Վասն զի զուր տեղը ինծի որոգայթը փոսի մէջ թաղեցին,
Զուր տեղը փորեցին անձիս համար.
8 Թող անոր վրայ յանկարծ աւերում գայ,
Եւ իր ծածկած որոգայթը զինքը բռնէ,
Նոյն աւերման մէջը իյնայ։
9 Սակայն իմ անձս Տէրոջմով պիտի ցնծայ,
Անոր փրկութիւնովը ուրախ պիտի ըլլայ։
10 Իմ բոլոր ոսկորներս պիտի ըսեն,
Տէր, ո՞վ քեզի նման է,
Որ աղքատը կ՚ազատես անկէ որ կը զօրանայ անոր վրայ,
Ու աղքատը և անանկը՝ իր յափշտակողէն։
11 Սուտ վկաներ եղան,
Զոր հարցընելէն կը հարցընէին ինծի։
12 Զիս կատութեան փոխարէն ինծի գէշութիւն կ՚ընեն՝
Կողոպտելով իմ անձս։
13 Բայց ես հանուց հիւանդութեան առնը զգեստ կը հագնէի,
Իմ անձս ծոմով կը չարչարէի,
Ու իմ աղօթքս իմ ծոցս պիտի դառնայ։
14 Ինչպէս իմ ընկերիս կամ եղբօրս հետ՝ այնպէս անոնց հետ կը վարուէի,
Իր մօրը համար սուգ ունեցողի մը պէս տրտմութեամբ կը ցածնայի։
15 Բայց անոնք իմ կաղութեանս առնը խնդացին ու ժողովեցան.
Զարնողները իմ վրաս ժողովեցան, ու ես բան մը չգիտի գիտեր.
Կը ճեղքեին զիս ու չէին դադրեր.
16 Խնճոյքի կեղծաւոր խնջոյականներուն հետ
Ակռաները իմ վրաս կը կրճտէին։
17 Ով Տէր, մինչեւ ե՞րբ պիտի նայիս.
Ազատէ իմ անձս անոնց աւերումներէն,
Իմ միակեանքս առիւծի կոլիւններէն։
18 Մեծ ժողովքի մէջ քեզ պիտի գովեմ,
Շատ ժողովուրդի մէջ քեզ պիտի օրհնեմ։
19 Զուր տեղը չինծի թշնամի եղողները թող իմ վրաս չխնդան,
Առանց պատճառի զիս աչքով նշան թող չտան։
20 Ինչու որ խաղաղութիւն չեն խօսիր,

ֆ ա Պետ· բ· 22։
ղ Սաղ· լե· 27։ Եսա· ա· 16· 17։
ճ Հռոմ· ժբ· 18։ Եբր· ժբ· 14։
ե Յոբ· լգ· 7։ Սաղ· լգ· 18։ ա Պետ· գ· 12։
յ Հմր· 6· 17։
ն Դն· ժէ· 10։ Եսթ. բէմ. խգ· 11։ Ամաթ· թ· 4։
շ Առակ· ժ· 7։
ո Հմր· 6· 15· 19։ Սաղ· ճխէ· 19· 20։
չ Սաղ· ճխէ· 18։
ռ Սաղ· ծա· 17։ Եսա· ծէ· 15։ կա· 1։ կգ· 2։
ջ Առակ· իգ· 16։ Բ Տիմ. գ· 11· 12։
ա Հմր· 6· 17։
ի Յաղ· ժթ· 36։
խ Սաղ· ղգ· 23։
ձ Բ Թագ· գ· 9։ գ Թագ· ա· 29։ Սաղ· հա· 23։ ճգ· 4։ Ողբ· գ· 58։

Լ Ե

ա Սաղ· իգ· 1։ ՃԺԹ. 154։ Ողբ· գ· 58։
բ Եզ· ժգ· 25։
գ Ես· իբ· 13։
դ Հմր· 26։ Սաղ· իս· 14· 15։ Հ· 2· 3։
ե Սաղ· ճխԹ· 5։
զ Յոբ· իա· 18։ Սաղ· ա· 4։ ՃԹ· 13։ Եսթ. իԹ· 5։ Ովս· ժգ· 3։ Ամո· 3· 4· 5։ Երեմ. ժբ· 20։ Յաղ· ժ· 32։
է Յոբ· լ· 25։ Սաղ· կԹ· 10· 11։
ը Մատ. ժ· 13։ Գործ· ժ· 6։
թ Կամ կը դառնար։
ժ Սաղ· լբ· 17։
ի Յոբ· լ· 1· 8· 12։
լ Յոբ· ժգ· 9։
խ Յոբ· ժգ· 9։ Սաղ· լէ· 12։ Ողբ· բ· 16։
ծ Ամբ· ա· 13։
կ Սաղ· իբ· 20։
հ Եբր. միայնար։
ձ Սաղ· իբ· 23· 31։ խ· 9· 10։ ՃՀա· 1։
ղ Սաղ· ժգ· 4։ Ա· 2· 16։
ճ Սաղ· կԹ· 4։ ՃՁ· 3։ ՃՀԹ· 161։ Ողբ· գ· 52։ Յաղ· ժե· 25։
ն Յոբ· ժե· 12։ Առակ· գ· 13։ ժ· 10։

Հապա երկրի մէջ հանգարտներուն դէմ նեն-
դումիւն կը խորհին ,
21 Ու ⁻իրենց բերանը ինծի դէմ կը լայնցընեն՝
ըսելով ,
⁻Վաշ վաշ , մեր աչքերը տեսան ։
22 Ով Տէր , դուն հասուար , ⁻լուռ մի կենար .
Ով Տէր , ⁼ինծմէ մի հեռանար ։
23 ⁼Արթնցիր , ով իմ Աստուածս ու Տէրս ,
Ու իմ դատաստանիս — դատիս երթ ։
24 ⁻Քու արդարութեանդ համեմատ ⁼ինծի
ըրէ ինծի , ով իմ Տէր Աստուածս ,
Եւ ⁼իմ վրաս թող չխնդան .
25 ⁼Իրենց սրտին մէջը թող չըսեն թէ Ա՜հա մեր
կամքը եղաւ ,
Ու- թող չըսեն թէ ⁼կլլեցինք անիկա ։
26 ⁻Թող ամչնան ու միասին խայտառակ ըլլան
Անոնք որ իմ չարիքիս վրայ կը խնդան .
⁼Իմ վրաս հպարտացողները
⁼Ամօթ ու խայտառակութիւն հագնին ։
27 ⁻Թող ցնծան և ուրախանան
Անոնք որ իմ արդարութիւնս կ'ուզեն ,
Ու ⁼միշտ թող ըսեն թէ Աստուած մեծցնայ ,
⁻Որ իր ծառային խաղաղութիւնը կ'ուզէ ։
28 ⁼Ու- իմ լեզուս քու արդարութիւնդ պիտի
խօսի ,
Ու- ամէն օր քու գովութիւնդ ։

ՍԱՂՄ· ԼԶ

1 Ջաթերան դէջ վէմակը ։ 5 Աստուծոյ ազգութեանը գերա-
զանցութիւնը ։ 10 Դաւիթ Աստուծոյ ոգուոյը համար չնորհք
կը խնդրէ ։

Գլխաւոր երաժշտին . Սաղմոս Դաւթի՝ Տէրո-
ջը ծառային ։

1 Ամբարշտին չարութեանը վրայով սրտիս մէ-
ջի խօսքը — է .
⁻Աստուծոյ վախը չկայ անոր աչքերուն առջին ։
2 Ինչու որ ⁼ինքզինքը կը չողոքորթէ իր աչք-
րուն առջին՝
Իր անօրէնութեանը դանուելուն ու ատելի
ըլլալուն վրայով ։
3 Անոր բերնին խօսքերը անօրէնութիւն ու ⁼նեն-
դումիւն են .
Բարին ընելու համար ⁼խմաստուն ըլլալը մէկ-
դի ձգեց ։
4 ⁼Իր անկողնին մէջը անօրէնութիւն կը մտածէ ,
Ու- կը կենայ ⁻անանուկ ճամբու մէջ որ աղէկ չէ ,
Եւ- չարէն չզզուիր ։
5 Ով Տէր , ⁼քու ողորմութիւնդ միտքէ երկինքը
է հասնիր ,
Ու- քու ճշմարտութիւնդ՝ մինչև ամպերը ։
6 Քու արդարութիւնդ հզոր լեռներու պէս է ,
Քու ⁼իրաւունքդ մեծ անդունդ մըն է .
⁼Մարդիկը ու անասուունները դուն կ'ապրեցը-
նես , ով Տէր ։
7 Ով Աստուած , ⁼ի՜նչ գերագանց է քու ող-
թութիւնդ ,
Որ մարդոց որդիքը ⁼քու թեւերուդ հովա-
նաւորութեանը կ'ապաւինին ։
8 ⁻Անոնք քու տանդ պարարտութենէն պիտի
կշտանան ,
Ու ⁼քու հաճութիւններուդ ⁼գետէն պիտի
խմցընես անոնց ։
9 ⁼Ինչու որ կենաց աղբիւրը քու քովդ է .
⁼Քու լուսովդ լոյս պիտի տեսնենք ։
10 Քու գթութիւնդ ⁼քեզ ճանչցողներուն չա-
րունակէ ,
Ու քու արդարութիւնդ ⁻սրտով ուղիղներուն ։
11 Ամբարտաւանութեան ոտքը թող իմ վրաս
չգայ ,
Ու չարերուն ձեռքը զիս չշարժէ ։
12 Հոն ինկան անօրէնութիւն գործողները .
Գետինը զարնուեցան ու ⁼չկրցան վեր ելլել ։

ՍԱՂՄ· ԼԷ

1—40 Դաւիթ բարեպաշտ ու չար մարդոց տարբեր վիճակները
տարբերելով՝ համբերելու ու Աստուծոյ ապաւինելու կը հա-
մոզէ մարդիկ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 -Զարերուն համար մի նեղանար ,
Անօրէնութիւն գործողներուն մի նախանձիր .
2 Վասն զի անոնք ⁼խոտի պէս շուտով պիտի
կտրուին ,
Ու կանանչ խոտի պէս պիտի չորնան ։
3 Տէրոջը յոյսա ու բարութիւն ըրէ ,
Երկրին վրայ բնակէ ու ճշմարտութեան մէջ
արածուէ ,
4 Ու ⁼Տէրոջմով ուրախացիր .
Եւ անիկա կու տայ քեզի քու սրտիդ խըն-
դրուածքները ։
5 ⁻Տէրոջը յանձնէ քու ճամբադ ,
Ու անոր յուսա , և անիկա պիտի կատարէ .
6 ⁼Ու դուրս պիտի հանէ քու արդարութիւնդ
լոյսի պէս ,

- Սաղ· խբ · 13 ։
- Սաղ· խ · 15 · Ծգ · 7 · Հ · 3 ։
- Ղ· գ · 7 · Գար · է · 34 ։
- Սաղ· խբ · 1 · Ձգ · 1 ։
- Սաղ· ժ · 1 · խբ · 11 · 19 · լո · 21 · Հա · 12 ։
- Սաղ· խգ · 23 · Ձ · 2 ։
- բ Թես · ա · 6 ։
- Սաղ· խգ · 1 ։
- Հմ · 19 ։
- Սաղ· խէ · 12 · Հ · 3 · Ջե · 8 ։
- Ողջ · բ · 16 ։
- Հմ · 4 · Սաղ· խ · 14 ։
- Սաղ· լը · 16 ։
- Սաղ· ՃԹ · 20 · Ձլը · 18 ։
- Հռոմ· ժբ · 15 · ա Կոր · ժբ · 26 ։
- Սաղ· Հ · 4 ։
- Սաղ· ՃԹ · 4 ։
- Սաղ· ծ · 15 · Ծա · 14 · Հա · 24 ։

Լ.Զ

- Հռոմ· գ · 18 ։
- բ Օր · խԹ · 19 · Սաղ· ժ · 3 · խԹ · 18 ։
- Սաղ· ժբ · 2 ։
- Երեմ· գ · 22 ։
- Աառակ· գ · 16 · Մխ· բ · 1 ։
- Ես · կե · 2 ։
- Սաղ· ծէ · 10 · Ձը · 4 ։
- Ցոբ · ժա · 9 · Սաղ· հէ · 19 · Հռոմ· ժա · 33 ։
- Ցոբ · է · 20 · Սաղ· ՃԹե · 9 · ա Տիմ· գ · 10 ։
- Սաղ· լա · 19 ։
- Հռութ · բ · 12 ։
- Սաղ· ժէ · 8 · զա · 4 ։
- Սաղ· կե · 4 ։
- Սաղ· ժգ · 11 ։
- Ցոբ · խ · 17 · Ցայս· խբ · 1 ։
- Երեմ· բ · 13 · Ցոհ· գ · 10 · 14 ։
- ա Պետ · բ · 9 ։
- Երեմ· խբ · 16 ։
- Սաղ· է · 10 · ղԶ · 15 · ղէ · 11 ։
- Սաղ· ա · 5 ։

ԼԷ

- Հմ · 7 · Սաղ· հգ · 3 · Աառակ · խգ · 17 · խգ · 1 · 13 ։
- Սաղ· ղ · 5 · 6 ։
- Ես · ծբ · 14 ։
- Սաղ· ծէ · 22 · Աառակ· ժգ · 3 · Մատ· ղ · 25 · Ղուկ · ժգ · 22 · ա Պետ · է · 7 ։
- Ցոբ· ժա· 17 · Մխ· է · 9 ։

Ու քու իրաւունքդ կէս օրուան պէս։
7 ՚Տէրոջը համբերէ՝ ու անոր ապասէ,
՚Ե- մի նեղանար իր ճամբան յաջողութեամբ
գացողին համար,
Ո- խարէութիւն ընող մարդուն համար։
8 Դադարէ բարկութենէն, ու պղտիզը վերջ ըրէ.
՚Մի նեղանար, որ չարութիւն ընես։
9 ՚Վասն զի չարագործները պիտի կորսուին,
Սակայն Տէրոջը համբերողները՝ երկիրը պիտի
ժառանգեն։
10 Վասն զի ՚քիչ ժամանակէ ետև ամբարիշտը
պիտի չըլլայ,
՚Եւ անոր տեղը պիտի փնտռես, ու ինքը պի-
տի չգտնուի։
11 Սակայն ՚հեզերը պիտի ժառանգեն երկիրը,
Ու խաղաղութեան առատութիւնովը ուրախ
պիտի ըլլան։
12 Մեղաւորը արդարին դէմ չար կը խորհի,
՚Ու անոր վրայ ակռաները կը կրճտէ։
13 ՚Տէրը ծաղր պիտի ընէ զանիկա,
վասն զի ՚անոր օրը հասնելու վրայ կը տեսնէ։
14 Մեղաւորները թուր քաշեցին,
Ո- աղեղնին լարեցին՝
Աղքատը ու անանկը վար ձգելու համար,
*Շիտակ ճամբու մէջ քալողները՝՝ սպաննելու
համար։
15 ՚Անոնց թուրը իրենց սիրտը պիտի մտնէ,
Ու անոնց աղեղները պիտի կոտրտին։
16 ՚Արդարին քիչ բանը
Շատ ամբարիշտներու առատ առատութենէն
աղէկ է։
17 Ինչու որ ՚ամբարիշտներուն բազուկները պի-
տի կոտրուին,
Բայց արդարներուն †ապաւէնը Տէրն է։
18 ՚Արդարներուն օրերը գիտէ Տէրը,
Եւ անոնց ժառանգութիւնը ՚յաւիտենական
պիտի ըլլայ.
19 Փորձանքի ժամանակ պիտի չամչնան,
Ու սովի օրերը պիտի կշտանան։
20 Բայց ամբարիշտները պիտի կորսուին,
Ու Տէրոջը թշնամիները ‡դաշտավներու ճար-
պին՝՝ պէս պիտի սպառին,
՚Մուխի պէս պիտի սպառին։
21 Ամբարիշտը փոխ կ'առնէ ու չվճարեր,
Սակայն արդարը կ'ողորմի ու կու տայ։
22 ՚Ինչու որ անոր օրհնածները պիտի ժառան-
գեն երկիրը,
Բայց անկէ անիծուածները պիտի կորսուին։
23 ՚Բ-էէ մարդուն քայլերը Տէրոջմէ կը հաստա-
տուին,
Ու Անկից անոր ճամբուն կը հաճնի։
24 ՚Թէև կ'իյնայ, պիտի չկործանի.
Վասն զի Տէրը անոր ձեռքը կը բռնէ։
25 Տղայ էի ու ծերացայ,
Բայց արդարը անտես եղած չտեսայ,
Կամ անոր զաւակը հաց մուրացող։
26 ՚Ամէն օր կ'ողորմի ու փոխ կու տայ.
Եւ անոր սերունդը օրհնուած է։
27 ՚Չարութենէ ետ կեցիր ու բարութիւն ըրէ,
Եւ յաւիտեան պիտի մնաս.
28 Ինչու որ Տէրը ՚կը սիրէ իրաւունքը,
Եւ իր սուրբերը երեսէ չձգեր.
Յաւիտեան կը պահուին անոնք.
՚Բայց ամբարիշտներուն սերունդը պիտի կոր-
սուի։
29 ՚Արդարները պիտի ժառանգեն երկիրը,
Ու յաւիտեան անոր վրայ պիտի բնակին։
30 ՚Արդարին բերանը իմաստութիւն կը խօսի,
Ու անոր լեզուն իրաւունք կը զրուցէ։
31 ՚Իր Աստուծոյն օրէնքը իր սրտին մէջ է.
Եւ անոր քայլերը պիտի չսահին։
32 Մեղաւորը ՚արդարը կը դիտէ,
Եւ զանիկա մեռցնելու եռանդ կ'ելլայ։
33 Տէրը ՚անոր ձեռքը պիտի չձգէ զանիկա,
Եւ անոր ՚դատաստանը տեսնուած ատենը
պիտի չդատապարտէ զանիկա։
34 ՚Տէրոջը համբերէ ու անոր ճամբան պահէ,
Եւ անիկա քեզ կը բարձրացնէ որ երկիրը
ժառանգես.
՚Ամբարիշտներուն ատակումը պիտի տեսնես։
35 ՚Ամբարիշտը զօրացած տեսայ,
Ու իր տեղը կեցող կանանչ ծառի մը պէս
տարածուած.
36 Բայց ՚ան անցաւ, ու ահա չկար.
Եւ զանիկա փնտռեցի, բայց չգտնուեցաւ։
37 Ամբարը նկատէ և ուղիղին նայէ.
Վասն զի ՚խաղաղարար մարդը ՚բ-էէ վախ-
ճան պիտի ունենայ։
38 ՚Իսկ անօրէնները միկտեղ պիտի կորսուին.
Ամբարիշտներուն վախճանը կորսուած պիտի
ըլլայ։
39 ՚Բայց արդարներուն փրկութիւնը Տէրոջմէն է,

ՙ Սաղ. կբ. 1։
՚ Ես. լ. 15։ Ողբ. գ. 26։
՚ Հմր. 1. 8։ Երեմ. ժբ. 1։
՚ Սաղ. հդ. 3։ Եփես. գ. 26։
՚ Ցոբ. իե. 13, 14։
՚ Հմր. 11. 22, 29։ Ես. ծէ. 13։
՚ Երբ. ժ. 36, 37։
՚ Ցոբ. է. 10։ ի. 9։
՚ Մաա. է. 5։
՚ Սպ. լե. 16։
՚ Սաղ. բ. 4։
՚ ա Թագ. իզ. 10։
* Երէ. Ձամբով ձիաւոր եղողները։
՚ Միք. է. 6։
՚ Ածակ. ժէ. 16։ ժզ. 8։ ա Տիմ. զ. 6։
՚ Ցոբ. լը. 15։ Սաղ. ժ. 15։ Եզեկ. է.
21, եա։
† Երէ. Նեցուկը
՚ Սաղ. ա. 6։
՚ Ես. կ. 21։
՚ Ցոբ. է. 20։ Սաղ. լգ. 19։
‡ Կամ պարարտաբոյսի
՚ Սաղ. ձբ. 3։
՚ Սաղ. ձժբ. 5, 9։
՚ Ածակ. գ. 33։
՚ Հմր. 9։

՚ ա Թագ. բ. 9։ Ածակ. ժզ. 9։
՚ Սաղ. լէ. 19, 20։ իս. 2։ զա. 12։ Ածակ. իդ. 16։ Միք. է. 8։ բ Կար. գ. 9։
՚ Ցոբ. ժե. 25։ Սաղ. ծիթ. 15։ ձիթ. 10։
՚ բ Օր. ժե. 8, 10։ Սաղ. ձժբ. 5, 9։
՚ Սաղ. լգ. 14։ Ես. ա. 16, 17։
՚ Սաղ. ժա. 7։
՚ Սաղ. խա. 10։ Ածակ. բ. 22։ Ես. ժգ. 20։
՚ Ածակ. բ. 21։
՚ Մաա. ժբ. 35։
՚ բ Օր. գ. 6։ Սաղ. խ. 8։ ձժիթ. 98։ Եա. ծա. 7։
՚ Սաղ. ժ. 8։
՚ բ Պետ. բ. 9։
՚ Սաղ. ձիթ. 31։
՚ Հմր. 9։ Սաղ. իե. 14։ Ածակ. ի. 31։
՚ Սաղ. ծբ. 5, 6։ զբ. 8։
՚ Ցոբ. է. 5։
՚ Ցոբ. ի. 5, եա։
՚ Ես. լբ. 17։ ծէ. 2։
՚ Սաղ. ա. 4։ ծբ. 11։
՚ Սաղ. գ. 8։

ֈՆեղուԹեան ժամանակ ինքը անոնց ապաւէնն է ։
40 Ու ֈՏէրը պիտի օգնէ անոնց և պիտի ազատէ զանոնք ։
Ազբաթիշաներէն պիտի ազատէ,
Ու պիտի փրկէ զանոնք, ևվասն զի անոր կը յուսան ։

ՍԱՂՄ· Լ

1—11 Դաւիթ իր ազգակից վհատին համար գԹուԹիւն կը խնդրէ Աստուծմէ ։

Սաղմոս Դաւիթի, յիշատակի համար ։

1 Ով ֊Տէր, քու արդարութեամբդ պիս մի յանդիմաներ,
Ու բարկութեամբդ պիս մի խրատեր ։
2 վասն զի ֈքու նետերդ իմ ներսի դիս մխուեցան,
Եւ ֈքու ձեռքդ իմ վրաս կ'իջնէ ։
3 Իմ մարմնոյս մէջ առողջութիւն չկայ քու բարկութեանդ համար,
Ո֊ոսկորներուս մէջ հանգստութիւն չկայ իմ մեղքիս համար ։
4 Ինչու որ ֈանօրէնութիւններս գլխէս վեր բարձրացան.
Ծանր բեռի պէս ֈ֊իմ վրաս՝ ծանրացած են ։
5 Վէրքերս հոտեցան ֊֊ փտեցան
Իմ յիմարութեանս պատճառով ։
6 Նուաստացայ ֊֊ ֈխիստ ցածցայ.
ևԱմէն օր սրտմտմամբ կը պտրտիմ.
7 վասն զի աղիքներս ֈջերմութիւնով լեցուեցան,
Ու ֈմարմնոյս մէջ առողջութիւն չկայ ։
8 Տկարացայ ու խիստ ճնշուեցայ.
ֈՍրտիս հեծութենէն մռնչեցի ։

9 Ով Տէր, իմ ամէն բաղձանքս քու առջեւդ է,
Ու իմ հեծութիւնս քեզմէ չծածկուեցաւ ։
10 Սիրտս կը բաբախէ, ոյժս զիս լմոզ տուաւ,
Ու ևիմ աչքերուս լոյսը՝ ան ալ իմ հետս չէ ։
11 ֈՍիրականներս ու բնկերներս ֈիմ չարչարանքէս հեռու կը կենան,
Ազգականներս ալ ֊հեռու կը կենան.
12 Ու անձս փնտռողները ֈնէն որոգայթ կը լարեն,
Ու ինծի չարիք ուզողները ֈանօրէնութիւն կը խօսին,
Եւ ամէն օր ֊նենգութիւն կը մտածեն ։

13 Սակայն ֈես խուլի պէս չեմ լսեր,
ևՈւ բերանը չբացող համրի մը պէս եմ ։
14 Եւ ես անդի մարդու մը պէս եմ որ չլսեր,
Ու հակառակ խօսք չկայ իր բերանը ։

15 Վասն զի, ով Տէր, ֈես քեզի կը յուսամ,
Դուն պիտի պատասխանես, ով իմ Տէր Աստուածս ։
16 Ինչու որ ըսի, ֈԹող չխնդան իմ վրաս.
ևՈտքիս սահած ժամանակը ֊ինծի դէմ չքնաղ կը մեծցընեն ։
17 վասն զի ես կաղ ըլլալու պատրաստ եմ,
Ու իմ ցաւս ամէն առեն առջեւս է ։
18 Ինչու որ ֊անօրէնութիւնս պիտի պատմեմ,
Ո֊ֈմեղքիս համար հոգ պիտի ընեմ ։
19 Բայց թշնամիներս ողջ են, ուժովցան.
ևՉիս զուր տեղը ատողները չատցան.
20 Ու ֊աղէկութեան փոխարէն դէշութիւն ընողները
Ինծի դէմ կը կենան, ֊վասն զի ես աղէկութեան ետեւէ կ'երթամ ։
21 Իս մի թողուր, ով Տէր,
Ով իմ Աստուածս, ֈինծմէ մի հեռանար ։
22 Ինծի օգնութիւն ընելու արագացիր,
Ով Տէր՝ ֊իմ փրկութիւնս ։

ՍԱՂՄ· ԼԹ

1 Դաւիթին դգուշութիւնը իր խորհուրդներուն վերաբերեալ ։ 4 Կենաց կարճութիւնը և ունայնութիւնը վերջ եղած խորհրդածութիւնը ։ 7 Աստուծոյ գառասանութիւնէրուն երկիւղը ։ 12 ու ապրիլը անհամբերութեան առձեր են ։

Գլխաւոր երաժշտին՝ ֊Իդիթունին ։ Սաղմոս Դաւիթի ։

1 Ըսի թէ ֈձամբաներուս դգուշութիւն ընեմ,
Որ լեզուովս մեղք չգործեմ.
ֈԲերանս սանձով պահեմ՝
֊Մինչեւ որ ամբարիշտը իմ առջեւս եղած ատենը ։
2 ֈՄունջ եղայ լռութիւնով,
Աղէկութեան վրայով ֊ալ լռեցի,
Ու ցաւս չարժեցաւ ։
3 Սիրտս բորբոքեցաւ ներսի դիս,
†Ջերմութեանս մէջ ևկրակ վառեցաւ.
Անոր֊ինը լեզուովս խօսեցայ ։

4 ֈՅուցուր ինծի, ով Տէր, իմ վերջս,
Եւ օրերուս չափը որչափ է,
Որ գիտնամ թէ ինչպէս անցաւոր եմ ։
5 Ահա իմ օրերս թիզերու ֊չափ դրիր,
Ու ևիմ կեանքս ոչինչի պէս է քու առջեւդ.
ֈԻրաւ ամէն մարդ ընդհանրապէս ամուր,

ֆ Սաղ· ճ· 9 ։
ֆ Եսա· լա· 5 ։
լ աՄն· ե· 20 ։ Դան· գ· 17· 28 ։ ղ· 25 ։

ԼԸ

ա Սաղ· գ· 1 ։
բ Յոբ· գ· 4 ։
գ Սաղ· ը· 4 ։
դ Սաղ· գ· 2 ։
ե Եզր· ճ· 6 ։ Սաղ· խ· 12 ։
զ Մատ· ժա· 28 ։
է Եբէ· ինձմէ
ը Սաղ· լէ· 14 ։
թ Յոբ· ւ· 28 ։ Սաղ· խգ· 9 · խգ· 2
ժ Յոբ· է· 5
ի Հմր· 3 ։
լ Յոբ· գ· 24 ։ Սաղ· իբ· 1 ։ Եսա· ծճ· 11 ։
խ Սաղ· ղ· 7 ։ ճբ· 9 ։
ծ Սաղ· լա· 11 ։
կ Ղուկ· ժ· 31 · 32 ։
հ Ղուկ· իգ· 49 ։
ձ ր Թագ· ժէ· 1 · 2 · 3 ։
ղ ր Թագ· ժգ· 7 · 8 ։
ճ Սաղ· լէ· 20 ։
մ Տես ր Թագ· ժգ· 10 ։
յ Սաղ· լճ· 2 · 9 ։
ն ր Թագ· ժգ· 12 ։
շ Սաղ· լճ· 7 ։
ո Սաղ· ժգ· 4 ։
չ ր Օր· լը· 35 ։
պ Սաղ· լե· 26 ։
ջ Սաղ· լը· 5 ։ Ամակ· իը· 13 ։
ռ ր Կար· է· 9 · 10 ։
ս Սաղ· լէ· 19 ։
վ Սաղ· լէ· 12 ։
տ Տես ապհա· գ· 13 ։
ր Յովհ· գ· 12 ։
ց Սաղ· լէ· 22 ։
ւ Սաղ· իէ· 1 · կը· 2 · 6 ։ Ես· ժբ· 2 ։

Լ Թ

ա աՄն· ժգ· 41 · իէ· 1 · Սաղ· կբ· Ա Հէ· վերնագիրները ։
բ գ Թագ· բ· 4 ։ գ Թագ· ժ· 31 ։
գ Սաղ· ճհա· 3 ։
դ Յակ· գ· 2 ։
ե Կող· գ· 5 ։
զ Սաղ· լբ· 13 ։
է † Կ֊ոմ Մատ Աստուածա Նրա
ը Երէմ· ի· 9 ։
թ Սաղ· գ· 12 · ճԺԹ· 84 ։
ժ Սաղ· ղ· 4 ։
ի Հիւ· 11 ։ Սաղ· կբ· 9 ։ ճիգ· 4 ։

Բ–յց բոլորովքեան ունայնութիւն է։ (Սէլայ։)
6 Յիրաւի մարդը *սաուերի մը պէս կը պտըտի.
Ապրարև փուճ տեղը անհանգիստ կ'ըլլայ.
*Կը գիզէ, բայց չգիտեր թէ ով պիտի առնէ զանոնք։

7 Ու հիմա ի՞նչ բանի սպասեմ, ով Տէր.
Իմ յոյսս քեզմէ է.
8 Փրկէ զիս իմ բոլոր յանցանքներէս,
Խ*ւմարներուն նախատինք ըլլալու մի դներ։
9 *Մունջ եղայ ու բերանս չբացի,
Վասն զի Դուն ըրիր։
10 *Քու հարուածդ հեռացուր ինձմէ.
Ձեռքիդ զարնելովը ես կորսուեցայ։
11 Անօրէնութեան համար յանդիմանութիւններով կը խրատես մարդը,
*Ցեցի մը պէս կը հալեցնես անոր ցանկալի բաները.
Իրաւ ամէն մարդ ունայնութիւն է։ (Սէլայ։)
12 Ով Տէր, լսէ իմ աղօթքս, ու ականջ դիր աղաղակիս.
Արցունքներուս մի լռեր.
*Ինչու որ քու առջիդ պանդուխտ մըն եմ ես,
Հիւր մը՝ իմ բոլոր նախնիներուս պէս։
13 *Թոյլատուութիւն ըրէ ինծի որ զուարճանամ,
Քանի որ չեմ գայեր ա՛ւ աւելի՝ որ *ալ պիտի չգտնուիմ։

ՍԱՂՄ· Խ

1 Առաւծոյ ապաւինեալն օգտաբեր։ 6 Հնազանդութիւնը խիստ ընդունելի գոհ է։ 11 Դաւիթ իր նեղութիւններուն պատճառովը աւելի ջերմեռանդութեամբ կ'աղօթէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 -Ս պասելով սպասեցի Տէրոջը,
Ու ծռեցաւ ինծի ու լսեց իմ աղաղակս.
2 Եւ զիս կորստեան փոսէն՝ *ապմաղկ կաւէն հանեց,
Ու *ոտքերս վէմի վրայ ամրացուց ու *քալուածքս հաստատեց.
3 Ու բերանս գրաւ *մէկ նոր երգ մը՝
Մեր Աստուծոյն գովութիւնը։
Շատերը պիտի տեսնեն ու պիտի վախնան,
Ու Տէրոջը պիտի յուսան։
4 *Երանի՛ այն մարդուն՝ որ իր յոյսը Տէրոջը վրայ կը դնէ,
Ու *հպարտներուն ու սուտին դարձողներուն։

5 *Շատ են սքանչելիքներդ որ դուն ըրիր հս,
Ով իմ Տէր Աստուածս,
*Ու մեր վրայ ունեցած խորհուրդներդ
Մէկը քովդ կարգաւ պատմել քու առջիդ.
Պիտի պատմէի ու խօսէի,
Բայց համրանքէն աւելի շատ են։
6 *Զոհի ու ընծայի չհաճեցար,
Հո՛ս իմ ականջներս բացիր.
Ողջակէզ ու մեղքի պատարագ չպահանջեցիր։
7 Ես ժամանակը բան մի՛ Ահա կու գամ հս.
Գրքի տոմսի մէջ վրձի համար գրուած է,
8 Ով իմ Աստուածս, *քու կամքդ կատարելս փափաքեցայ,
Ու քու օրէնքդ *իմ ներսի դիս է։
9 *Արդարութիւն քարոզեցի հաւատաւոր ժողովքի մէջ.
Ահա չրթներս չարգիլեցի.
Ով Տէր, *դուն գիտես։
10 *Սրտիս մէջը գաղտուկ չպահեցի քու արդարութիւնդ,
Հաւատարմութիւնդ ու փրկութիւնդ պատմեցի.
Քու ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ չհաւատաւոր ժողովքին չծածկեցի։
11 Դուն, ով Տէր, քու գթութիւնդ հետ մի պահեր ինծմէ.
*Քու ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ միշտ ժամանակ պահպանեն զիս։
12 Վասն զի անթիւ չարիքներ իս պատեցին.
*Անօրէնութիւնները ինծի հասան, ու ես չեմ կրնար տեսնել.
Գլխուս մազերն շատ են, ու *սիրտս իս թողուց։
13 Ով Տէր, *իս փրկելու կամք ըրէ.
Ով Տէր, ինծի օգնելու արագիր։
14 *Թող ամչնան ու միկտեղ խայտառակ ըլլան
Իմ անձս փնտռողները՝ անիկա կորսընցնելու համար.
Նա դառնան ու ամօթով ըլլան
Ինծի չարութիւն ուզողները։
15 *Թող *ամչնալով վերծանուին
Անոնք որ ինծի վայ վայ կ'ըսեն։
16 *Միմն քեզ փնտռողները
Քեզմով թող ցնծան ու ուրախանան.

ա ակ · է · 31 · Յակ · գ · 14։
բ Յոբ · իե · 17 · Ժող · ը · 18 · 21 · 26 · է · 14 · Դատ · Ժբ · 20 · 21։
գ Սաղ · լը · 15։
դ Սաղ · խգ · 13 · հմմտ · 4։
ե Դատ · Ժ · 3 · Յոբ · ի · 4 · 5 · Սաղ · լը · 13։
զ բ Թագ · Ժգ · 10 · Յոբ · բ · 10։
է Յոբ · թ · 34 · Ժգ · 21։
ը Յոբ · գ · 19 · Ժգ · 28 · Եսա · ծ · 9 · Ով · է · 12։
թ Հմր · 5։
ժ Դատ · իե · 23 · ամմնհմ · 15 · Սաղ · ձԺ · 19 · բ Կոր · է · 6 · Երբ · Ժա · 13 · պետ · ա · 17 · բ · 11։
ի Ծն · իէ · 9։
ժա Յոբ · Ժ · 20 · 21 · Ժգ · 5 · 6։
ժբ Յոբ · Ժգ · 10 · 11 · 12։

Խ

ա Սաղ · լգ · 8 · Եր · բնմ · Ժէ · 7։
բ Սաղ · ձա · 3 · 7։
գ Եր · Ժէ · 11 · Յոբ · է · 9 · ի · 10 · Սաղ · հա · 15 · ղբ · 5 · ձէի · 6 · 17։
դ Եսա · ծէ · 8։
ե ա Թագ · Ժէ · 22 · Սաղ · ծ · 8 · Ծա · 16 · Եսա · ա · 11 · կգ · 3։ Ովս · գ · 6 · Մատ · ի · 13 · Ժբ · 7։
զ Երբ · Ժ · 5։
է Դատ · իգ · 44։
ը Սաղ · ձմի · 16 · 24 · 47 · 92 · Յակ · գ · 34 · Հատ · է · 22։
թ Սաղ · լէ · 31 · Եր · բնմ · լա · 33 · բկոր · գ · 3։
ժ Սաղ · իբ · 22 · 25 · լէ · 18։
ի Սաղ · ձմի · 13։
ժա Սաղ · ձէի · 2։
ժբ Գոր · ի · 20 · 21։
ժգ Սաղ · խգ · 3 · 5։ 3 · կա · 7։
ժդ Սաղ · լը · 4։
ժե Սաղ · հգ · 26։
ժզ Սաղ · հ · 1 · ևս։
ժէ Սաղ · լէ · 4 · 16 · հ · 2 · 3 · հ= · 13։
ժը Սաղ · հ · 3։
ժթ Կ=ի իրենց ամբոխ պատճառով
ի Սաղ · հգ · 19։
իա Սաղ · հ · 4։

քու վրկութիւնդ սիրողները
Ամէն ժամանակ թող ըսեն, Տէրը մեծցնայ։
17 Բայց ես աղքատ ու անանկ եմ,
Ա՛յդ Տէրը հոգ կը տանի ինծի.
Իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես,
Ով իմ Աստուածս, մի ուշանար։

ՍԱՂՄ· ԽԱ.

1 Աստուած ապրատին հոգ կը տանի։ 4 Դաւիթ իր թշնամիներուն նենգութիւնը հատոր կը գանգատի։ 10 Օգնութիւն համար Աստուծոյ կը գիմէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Երանի անոր որ աղքատին հոգ կը տանի.
Նեղութեան օրը Տէրը պիտի փրկէ զանիկա։
2 Տէրը պիտի պահէ ու ապրեցընէ զանիկա,
Երանելի պիտի ըլլայ երկրի վրայ.
Ու թշնամիներուն կամացը պիտի չմատնես զանիկա։
3 Տէրը անոր պիտի տայ տկարութեան անկողնին մէջը.
Անոր ամէն անկողինը պիտի դարձընես անոր հիւանդութեան առենը։

4 Ես ըսի, Ով Տէր, ողորմէ ինծի,
Բժշկէ իմ անձս, ինչու որ ես քեզի դէմ մեղանչեցի։
5 Թշնամիներս դէշ կը խօսին իմ վրայիս,
Ըսելով Ե՞րբ պիտի մեռնի ու անունը կորսուի։
6 Թէ որ հնէն գալու ըլլայ տեսնելու համար, ունայնութիւն կը խօսի.
Իր սիրտը անօրէնութիւն կը ժողվէ իրեն համար,
Ու դուրս կելլելով կը խօսի։
7 Ինծի դէմ միկտեղ կը փսփսան ամէն ինչ ատոնները,
Իմ վրայիս չարութիւն կը խորհին.
8 Ը՛սկ Զարհուրելի բան մը անոր վրայ թափեցաւ.
Ու հիմա որ պառկած է, ալ պիտի չկրկնէ։
9 Մինչև անգամ իմ բարեկամս՝ որուն ապաւիներ էի,
Իմ հացս ուտողը ինծի դէմ կրունկ վերցուց։

10 Սակայն, Ով Տէր, դուն ողորմէ ինծի ու կանգնեցուր զիս,
Ու ես փոխարէնը տամ անոնց։
11 Ա՛կն գիտեմ որ ինծի կը հաճիս,
Որ թշնամիս իմ վրաս չյաղթեներ։
12 Ես իմ անմեղութեանս մէջ կը պահես,
Ու յաւիտեան ինծի քու առջիւդ կը կայնեցընես։
13 Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլին Տէր Աստուածը
Յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն ու ամէն։

ՍԱՂՄ· ԽԲ

1 Դաւիթ կը փափագի Աստուծոյ ծառայելու խորանին մէջ։ 5 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ սպասին։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի որդւոցը երգը։

1 Ինչպէս որ եղջերուն ջուրի վտակներուն կը փափաքի,
Անանկ ալ իմ անձս քեզի կը փափաքի, ով Աստուած։
2 Հոգիս ծարաւի է Աստուծոյ՝ կենդանի Աստուծոյն.
Ե՛րբ պիտի դամ ու երևնամ Աստուծոյ առջին։
3 Ցորեկ ու գիշեր արցունքներս լինին հաց եղան.
Որովհետև ամէն օր ինծի կ՛ըսեն թէ Ո՞ւր է քու Աստուածդ։
4 Այս բաները միտքս կը բերեմ,
Ու Հոգիս կը թափեմ իմ ներսէն դիս,
Փութալէ որ բազմութեան հետ երթամ,
Անոնց հետ հանդէսով Աստուծոյ տունը մըտնեմ
Ուրախութեան ու օրհնութեան ձայնով,
Տօնախմբող բազմութեան հետ։

5 Ինչո՞ւ կը ցածնաս, ով իմ Հոգիս,
Եւ քո՞ւ իմ ներսէն դիս անհանգիստ ես.
Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անդամ մըն ալ զանիկա պիտի գովեմ
Իր երեսին փրկութեանը համար։

6 Ով իմ Աստուածս, Հոգիս իմ ներսէն դէս կը ցածնայ.
Անոր համար քեզ կը յիշեմ Յորդանանու երկրէն
Ու Հերմոնիներէն ու փոքր լեռնէն։
7 Անդունդը անդունդին կը կանչէ քու յորձանքներուդ ձայնովը.
Քու ամէն կոհակներդ ու ալիքներդ իմ վրայէս անցան։
8 Ցորեկը Տէրը պիտի պատուիրէ իր ողորմութիւնը,
Ու գիշերը իր երգը ինծի հետ պիտի ըլլայ,
Ու աղօթքս իմ կենացս Աստուծոյն ըլլայ։
9 Պիտի ըսեմ Աստուծոյ՝ իմ վէմիս,
Ինչո՞ւ ես մոռցեր ես,
Ինչո՞ւ տրտում պարտիմ
Թշնամիին հարատահարութենէն։

ջ Սաղ· լե· 27։
ա Սաղ· հ· 5։
ա պետ· է· 7։

ԽԱ

ա Աստ· ժգ· 21։
բ Սաղ· իէ· 12։
գ Սաղ· զ· 2։ Ամս· 5։
դ Սաղ· ժբ· 2։ Աստ· իզ· 24, 25, 26։
ե թագ· ժէ· 12։ Յոբ· ժիթ· 19։ Սաղ· ծէ· 12, 13, 20։ Երեմ· ի· 10։
զ Աբդ· 7։ Յոհ· ժգ· 18։
է Յոբ· լգ· 7։ Սաղ· լգ· 15։
ը Սաղ· ձզ· 48։

ԽԲ

ա Սաղ· կգ· 1։ Ձգ· 2։ Յոհ· է· 37։
բ ա Թես· ա· 9։
գ Սաղ· ձ· 5։ Ձբ· 9։
դ Ամբ· 10։ Սաղ· հթ· 10։ Ձժէ· 2։
ե Յոբ· լ· 16։ Սաղ· կբ· 8։
զ Ես· լ· 29։
է Ամբ· 11։ Սաղ· խգ· 5։
ը Ողբ· գ· 24։
թ Երեմ· գ· 20։ Եզեկ· է· 26։
ժ Եփ· Միսար
ի Սաղ· ձը· 7։ Յովէլ· բ· 3։
ի Գաղ· իե· 21։ բՕր· իբ· 8։
լ Յոբ· լէ· 10։ Սաղ· լբ· 7։ կգ· 6։ Ձեթ· 5։
խ Սաղ· լբ· 6։ խգ· 2։

10 Ոսկորներս կոտրեալ չափ թշնամիներս վիս
կը նախատեն՝
Ամեն օր ինծի ըսելով թէ Ո՞ր է քու Ա-
ստուածդ։
11 Ինչո՞ւ կը յուսահատիս, ով իմ հոգիս,
Եւ ինչո՞ւ իմ ներսի դիս անհանգիստ ես.
Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անդամ մըն ալ
գանիկա պիտի գովեմ,
Ան է իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստուածս։

ՍԱՂՄ· ԽԳ

1 Դաւիթ աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ որ զինքը խորանը դարձընէ, ու կը խոստանայ ուրախութեամբ անոր ծառայել։ 5 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ ապաւինի։

1 Ինծի դատաստան ըրէ, ով Աստուած, ու
Իրաւունքս պաշտպանէ
Ազգը չեզոք ազդէն.
Նենգաւոր ու անօրէն մարդէն իս ազատէ։
2 Քանզի դուն ես իմ ամրութիւնս Աստուածը.
Ինչո՞ւ իս կը մերժես,
Ինչո՞ւ տրտում պտըտիմ
Թշնամիին հարստահարութենէն։
3 Քու լոյսդ ու ճշմարտութիւնդ խրկէ.
Անոնք առաջնորդեն ինծի, ու իս հասնեն
Քու սուրբ լեռդ ու քու բնակարաններդ։
4 Ու Աստուծոյ սեղանին քովը պիտի երթամ,
Իմ ուրախութեանս ու ցնծութեանս Աստու-
ծոյն առջեւն.
Ու քեզ քնարով պիտի գովեմ,
Ով Աստուած՝ իմ Աստուածս։

5 Ինչո՞ւ կը յուսահատիս, ով իմ հոգիս,
Եւ ինչո՞ւ իմ ներսի դիս անհանգիստ ես.
Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անդամ մըն ալ
գանիկա պիտի գովեմ,
Ան է իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստուածս։

ՍԱՂՄ· ԽԴ

1 Եկեղեցին իր ուղղ ընդունած հնարքները յիշելով՝ ներկայ ժամանակի չարիքներուն համար կը գանգատի։ 17 Իր անկեղծութիւնը խոստանալով՝ 24 ջերմեռանդութեամբ կ'աղօթէ օգնութեան համար։

Դպետաւոր երաժշտին. Կորխի որդւոցը երգը։

1 Ով Աստուած, մեր ականջներով լսեցինք,
Հայրերնիս մեզի պատմեցին
Ձեր գործը ի անոնց օրերը դործեցիք
Առջի ժամանակը։
2 Դուն քու ձեռքովդ հեթանոսները քշեցիք,
Ու զանոնք անկեցիք.
Ազգերուն վրայ վատ ըրիր,
Ու տարածեցիր զանոնք։
3 Քանզի ոչ թէ իրենց սրովը ժառանգեցին եր-
կիրը,
Ու չէ թէ իրենց բազուկը պիրենք փրկեց,
Հապա քու աջ ձեռքդ ու քու բազուկդ և
քու երեսիդ լոյսը.
Վասն զի անոնց հաճեցար։
4 Դուն ինքդ ես իմ թագաւորս, ով Աստուած,
Հրամայեր սուրբ Յակոբին փրկութիւններուն
համար։
5 Քեզմով հարնամիներնիս դեամբը պիտի զար-
նենք.
Մեր վրայ կրծողները քու անունովդ ոտքի
տակ պիտի առնենք։
6 Վասն զի աղեղիս չեմ յուսար,
Ու թուրս իս չկրնար ազատել.
7 Հապա դուն մեզ կը փրկես մեր թշնամինե-
րէն,
Ու ամէն ատողները ամօթով կ'ընես։
8 Աստուծով կը պարծենանք,
Ու յաւիտեան քու անունդ պիտի գովենք։
(Սելայ։)
9 Սակայն մեզ մերժեցիր ու խայտառակ ըրիր,
Ու մեր զօրքերուն հետը չելար։
10 Թշնամիին մեզ ետ դարձուցիր,
Ու մեզ ատողները ձեզ կողոպտեցին իրենց
համար։
11 Մեզ ոչխարի պէս ուտելու տուիր,
Ու հեթանոսներուն մէջը մեզ ցրուեցիր։
12 Քու ժողովուրդդ ոչինչ գնով ծախեցիր,
Ու չաւելցուցիր քու հարստութեանդ անոնց գի-
ներովը։
13 Դրացիներնուս առջեւը մեզ խայտառակ ըրիր,
Մեր բովերուն եղողներուն ծաղր ու կա-
տակ։
14 Մեզ հեթանոսներուն մէջը առակ ըրիր,
Ո՛ժողովուրդներուն մէջը գլուխնին երե-
ցնելու պատճառ։
15 Ամէն օր իմ նախատինքս առջեւս է,
Ու երեսիս ամօթը դիս կը ծածկէ՝
16 Նախատողին ու հայհոյողին ձայնէն,
Թշնամիին ու վրէժխնդրին երեսէն։
17 Այս ամէնը մեր վրայ եկաւ,
Սակայն մենք քեզ չմոռցանք և քու ուխ-
տիդ սուտ չեղանք.
18 Սիրտերնիսետ չդարձան,
Ու քայլուածքնիս քու ճամբայէդ դուրս չխ-
լեցին.

Ա Ամ. 3 : Յամ. բ. 17 : Մխ. է. 10 : Ե Ր. 5 : Ա ած. խգ. 5 :
ԽԳ
Ա ած. իգ. 1 : լէ. 34 :
Ղ ած. ի. 1 :
Ա ած. իէ. 1 :
Բ Ա ած. խբ. 9 :
Գ Ա ած. խ. 11 : ծէ. 3 :
Դ Ա ած. գ. 4 :
Ե Ա ած. խբ. 5 : 11 :
ԽԵ
Ել. ժբ. 26, 27 :
Ա ած. հբ. 3 :
Զ Եզ. ժէ. 17 : բ Օր. է. 1 : Ա ած. հբ. 55 : ձ. 8 :
Է Յր Հայրերնիս
Ը բ Օր. բ. 17 : Յես. իգ. 12 :
Թ բ Օր գ. 37 : է. 7, 8 :
Ժ Ա ած. հգ. 12 :
ԺԱ Դան. ը. 4 :
ԺԲ Ա ած. ւգ. 16 : Ամս. է. 7 :
ԺԳ Ա ած. խ. 14 :
ԺԴ Ա ած. ւգ. 2 : Եր. իթ. 24 : Նե. ասմ. բ. 17 :
ԺԵ Ա ած. կ. 1. 10 : հգ. 1 : ձբ. 14 : ձԹ. 38 : ճբ. 11 :
ԺԶ Գէ. իգ. 17 : բ Օր. իը. 25 : Յես. է. 8 : 12 :
ԺԷ Հռոմ. ը. 36 :
ԺԸ բ Օր. գ. 27 : իը. 64 : Ա ած. կ. 1 :
ԺԹ Ես. ծբ. 3, 4 : Եր. իժ. 13 :
Ի բ Օր. իը. 37 : Ա ած. հԹ. 4 : ձ. 6 :
ԻԱ Երեմ. իգ. 9 :
ԻԲ գ Թագ. ԺԹ. 31 : Յոբ. ԺԷ. 4 : Ա ած. իբ. 7 :
ԻԳ Ա ած. ը. 8 :
ԻԴ Դան. Թ. 13 :
ԻԵ Յոբ. իգ. 11 : Ա ած. ճԺԹ. 51 : 157 :

19 Թէպէտ չհագաւներուն եղած տեղը մեղ ճըշմեցիր ,
Ու Յահուան առուերովը մեզ ծածկեցիր ։
20 Թէ որ մեր Աստուծոյն անունը մոռցեր ենք ,
Կամ օտար աստուծոյ ձեռքերնիս երկնցուցեր ենք ,
21 Միթէ Աստուած ասը բանը պիտի չգիտնար* ,
Որովհետեւ ինքը սրտին գաղտնիքները գիտէ ։
22 Բայց ամէն օր քեզի համար կը սպաննուինք ,
Մորթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք ։
23 Արթընցիր , ով Տէր , ինչո՞ւ կը քնանաս ,
Ելիր , մի մերժեր յաւիտեան ։
24 Ինչո՞ւ երեսդ կը ծածկես ,
Մեր տրտմութիւնը ու տառապանքը կը մոռնաս ։
25 Ինչու որ մեր անձը մինչեւ հողը ծռեցաւ ,
Մեր փորը գետինը փակաւ ։
26 Ելիր մեր օգնութեանը ,
Ու ազատէ մեզ քու ողորմութեանդ համար ։

ՍԱՂՄ · ԽԵ

1 Քրիստոսի թագաւորութեանը վերափոխութիւնը ու շնորհքը ։ 10 Եկեղեցիին պարտաւորութիւնները ու պատճառները ։

Գլխաւոր երաժշտին , Շօշանիմի վրայ . Կորխի որդւոցը քերթուածը . երգ սիրոյ ։

1 Իմ սրտիս բարի խօսք կը բղխի .
Շարադրածս թագաւորին համար կը խօսիմ .
Իմ լեզուս արագագիր դպիրին գրչին պէս է ։
2 Դուն մարդոց որդիներէն աւելի գեղեցիկ ես .
Քու շրթանցդ վրայ շնորհք թափուած է .
Անոր համար Աստուած քեզ օրհնեց յաւիտեան ։
3 Ով հզօր , զգեցիր մէջքդ կապէ
Քու փառքովդ ու վայելչութիւնովդ ։
4 Ու քու վայելչութիւնովդ յաջողուէ .
Ճշմարտութեան ու հեզութեան և արդարութեան համար հնծիր .
Ու քու աջ ձեռքդ քեզի ահաւոր բաներ պիտի սորվեցնէ ։
5 Քու նետերդ սրուած են ,
Ո՛ թագաւորին թշնամիներուն սրտին մէջը խոցոջ են .
Ժողովուրդները քու տակդ պիտի իյնան ։
6 Ով Աստուած , քու աթոռդ յաւիտեանս յաւիտենից է .
Քու թագաւորութեանդ գաւազանը ուղղութեան գաւազան է .
7 Արդարութիւնը կը սիրես ու անօրէնութիւնը կ'ատես .
Անոր համար , ով Աստուած , քու Աստուածդ Ուրախութեան եղով քեզ օծեց քու ընկերներէդ աւելի ։
8 Քու բոլոր հանդերձներդ զմուռս ու հալուէ և կասիա կը հոտին .
Փղոսկրէ պալատներէն նուագարանները լարը՝ քեզ ուրախացուցին ։
9 Թագաւորներուն աղջիկները քու պատուականներուդ մէջն են .
Թագուհին քու աջ կողմդ կը կանգնի Ոփիրի ոսկիով շքեղացած ։
10 Ով աղջիկ , լսէ ու տես , և քու ականջդ ծռէ .
Մոռցիր քու ժողովուրդդ ու քու հօրդ տունը ։
11 Անատեր թագաւորը պիտի ցանկայ քու գեղեցկութեանդ ,
Ինչու որ ան է քու տէրդ , ու անոր երկրպագութիւն ըրէ ։
12 Եւ Տիւրոսին աղջիկը — ժողովուրդին հարուստները
Ընծայով պիտի խնդրեն քու երեսդ ։
13 Թագաւորին աղջիկը բոլորովին փառաւոր է ներսը ,
Ոսկի թելով հիւսուած է իր հանդերձը ։
14 Նկարակերպած հանդերձով պիտի բերուի թագաւորին .
Անոր ետեւէն եկող աղջիկ ընկերները քեզի պիտի բերուին ։
15 Ցնծութիւնով և ուրախութիւնով պիտի բերուին ,
Թագաւորին պալատը պիտի մտնեն ։
16 Քու հայրերուդ տեղը որդիդ պիտի ըլլան .
Բոլոր երկրին մէջ իշխաններ պիտի ընես զանոնք ։
17 Քու անունդ հռչակել պիտի տամ ազգէ մինչեւ ազգ .
Անոր համար ժողովուրդները քեզ պիտի գովեն յաւիտեանս յաւիտենից ։

ՍԱՂՄ · ԽԶ

1 Եկեղեցիին Աստուծոյ վրայ ունեցած վստահութիւնը ։ 8 Զանիկա գիտենալու համար յորդորանք մը ։

Գլխաւոր երաժշտին . Կորխի որդւոցը երգը Ալամոթի վրայ ։

1 Աստուած մեր ապաւէնը ու զօրութիւնն է .

---

1 Ա՝ Ա՝ Ա՝

ՙՆեղութիւններուն մէջը խիստ օդնական կը գտնուի ։
2 Անոր համար պիտի չվախնանք , թէև երկիրը փոխուի ,
Ու լեռները ծովուն սիրտը ձգուին .
3 ՚թէև անոր ջուրերը գոռան ու պղտորին ,
Լեռները դողան անոր ուռենալովը ։ (Սէլայ ։)
4 ՚Գետի վտակները պիտի ուրախացընեն ՚Աստուծոյ քաղաքը՝
Բարձրելոյն սուրբ բնակարանները ։
5 Աստուած ՚անոր մէջն է , անկիւա պիտի չսասանի .
Աստուած անոր պիտի օդնէ առտուանոյ կանուխ ։
6 ՚Հեթանոսները կը խռովին , թագաւորութիւնները կը շարժին .
Բ–ՇՆԵ–ԼԸ իր ձայնը կու տայ , ՚երկիրը կը հալի ։
7 ՚Զօրաց Տէրը մեզի հետ է .
Յակոբին Աստուածը մեզի ապաւէն է ։ (Սէլայ ։)
8 ՚Եկէք ու տեսէք Տէրոջը գործքերը ,
Որ աւերումներ ըրաւ երկրի մէջ ։
9 ՚Պատերազմները կը դադրեցընէ մինչև երկրի ծայրը .
՚Աղեղը կը կոտրտէ ու նիզակը կը չարդէ ,
՚կառքերը կրակով կ'այրէ ։
10 Հանդարտ կեցէք ու ճանչցէք որ ես եմ Աստուած .
Հեթանոսներուն մէջը պիտի բարձրանամ ,
Երկրի վրայ պիտի բարձրանամ ։
11 ՚Զօրաց Տէրը մեզի հետ է ,
Յակոբին Աստուածը մեզի ապաւէն է ։ (Սէլայ ։)

ՍԱՂՄ · ԽԷ

1–9 Աղերսուն յորդորանք մը՝ որ ուրախութեամբ փրկութեան թագաւորութիւնը ընդունին ։

Գլխաւոր երաժշտին . Կորխի որդւոցը Սաղմոս ։

1 ՙՕ ամէն ազգեր , ծափ զարկէք ,
Ցնծութեան ձայնով Աստուծոյ աղաղակեցէք ։
2 Վասն զի Տէրը Բարձրեալ ՚է Ահարկու է .
Բոլոր երկրի վրայ ՚մեծ թագաւոր է ։
3 ՙԺողովուրդները մեզի կը հնազանդեցընէ ,
Ու ազգերը մեր ոտքերուն տակը ։
4 Ընտրեց մեզի ՚մեր ժառանգութիւնը ,

Յակոբին փառաւորութիւնը՝ որ ինքը սիրեց , (Սէլայ ։)
5 ՙԱստուած ցնծութիւնով վեր ելաւ ,
Տէրը փողի ձայնով ։
6 Սաղմոս երգեցէք Աստուծոյ , սաղմոս երգեցէք .
Սաղմոս երգեցէք մեր թագաւորին , սաղմոս երգեցէք .
7 ՚Վասն զի բոլոր երկրի վրայ թագաւոր Աստուած է .
՚Երգ երգեցէք ՝ուշ ։
8 ՚Աստուած ազգերուն վրայ կը թագաւորէ ,
Աստուած կը նստի իր սուրբ աթոռին վրայ ,
9 Ժողովրդոց իշխանները ժողվուեցան
՚Աբրահամի Աստուծոյն ժողովուրդին հետ .
՚Վասն զի երկրի ասպարները Աստուծոյն են .
Ինքը խիստ բարձրացած է ։

ՍԱՂՄ · ԽԸ

1–14 Եկեղեցիին վայելչութիւնը ու պատճառութիւնները ։

Կորխի որդւոցը երգը ՝ Սաղմոս ։

1 Տէրը մեծ է ու խիստ օրհնեալ է
ՙՄեր Աստուծոյն քաղաքին մէջ՝
՚Իր սուրբ լեռանը վրայ ։
2 ՚Գեղեցիկ բարձրութիւնով ,
ՙԲոլոր երկրի ուրախութիւնը՝
՚Հիւսիսային կողմերը եղող Սիոն լեռն է ,
ՙՄեծ թագաւորին քաղաքը ։
3 Աստուած անոր պալատներուն մէջ
Ապաւէն դիտցուած է ։
4 Վասն զի ՚ահա թագաւորները ժողվուեցան ,
Ո– մկառեղ անցան ։
5 Ինքնք տեսածնուն պէս զարմացան .
Զարհուրեցան ՝ շուտով փախան ։
6 Հոն ՚դողութիւն բռնեց զանոնք ,
՚Ո– ցաւը՝ պառակ ծնանողի ցաւէ պէս ։
7 ՚Արևելեան հովով
՚Թարսիսի նաւերը կը խորտակես ։
8 Ինչպէս որ լսեցինք , անանկ ալ տեսանք
ՙՋօրութեանց Տէրոջը քաղաքին մէջ ,
Մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջը .
Աստուած ՚անիկա պիտի հաստատէ յաւիտեան ։ (Սէլայ ։)
9 Ով Աստուած , ՚քու ողորմութեանդ վրայ կը մտածենք
Քու տաճարիդ մէջ ։
10 Քու գովութիւնդ , ով Աստուած ,

ՙ Ա Օր · գ · 7 ։ Սաղմ · ծիե · 18 ։
ՙ Սաղ · գգ · 3 · 4 ։ Երեմ. ե · 22 Մատ. է · 25 ։
՚ Տես Եա · բ · 7 ։
՚ Սաղ · խը · 1 · 8 ։ Եա · կ · 14 ։
՚ Բ Օր · իգ · 14 ։ Եա · ժբ · 6 ։ Եզեկ · իգ · 7 · 9 ։ Ովս · ժա · 9 ։
Յեսու · բ · 27 ։ Սոփ · գ · 15 ։ Զաք · բ · 5 · 10 · 11 ։ ը · 3 ։
՚ Սաղ · բ · 1 ։
՚ Յես · բ · 9 · 24 ։
՚ Հմր · 11 ։ Թուա · ժգ · 9 ։ ԲՄն · ժգ · 12 ։
՚ Սաղ · կգ · 5 ։
՚ Եա · բ · 4 ։
՚ Սաղ · հգ · 3 ։
՚ Եզեկ · լԹ · 9 ։
՚ Եա · բ · 11 · 17 ։
՚ Հմր · 7 ։

Խէ

՚ Եա · ծէ · 12 ։
՚ Բ Օր · է · 21 ։ ՆԿ · ա · 5 ։ Սաղ · հգ · 12 ։
՚ Մատ · ա · 14 ։
՚ Սաղ · ժը · 47 ։
՚ ա Պետ · ա · 4 ։
՚ Սաղ · կը · 24 · 25 ։
՚ Զաք · ժգ · 9 ։
՚ անոր · ժգ · 15 · 16 ։
՚ ա ՄՆ · ժգ · 31 ։ Սաղ · ղգ · 1 · ղգ · 10 · ղէ · 1 · ղԹ · 1 · Յոյս · ժԹ · 6 ։
՚ Հռոմ. գ · 11 · 12 ։
՚ Սաղ · ձԹ · 18 ։

ԽԸ

՚ Սաղ · խգ · 4 · ձէ · 5 ։
՚ Եա · բ · 2 · 3 ։ Մհ. գ · 1 ։ Զաք · բ · 3 ։
՚ Սաղ · ծ · 2 ։ Երեմ. գ · 19 ։ Ովբ · բ · 15 ։ Դան · ը · 9 ։ Ժա · 16 ։
՚ Եզեկ · ի · 6 ։
՚ Եա · ժգ · 13 ։
՚ Մատ · է · 35 ։
՚ Բ Թագ · ժ · 6 · 14 · 16 · 18 · 19 ։
՚ Եէ · ժէ · 15 ։
՚ Ովս · ժգ · 13 ։
՚ Երեմ. ժբ · 17 ։
՚ Եզեկ · իէ · 25 · 26 ։
՚ Հմր · 1 · 2 ։
՚ Եա · բ · 2 ։ Մհ. գ · 1 ։
՚ Սաղ · իգ · 3 · ի · 18 ։

Կը առնուանդ պէս մինչև երկրին ծայրերն է.
Արդարութիւնով լեցուն է քու աջ ձեռքդ։
11 Սիօն լեռը թող ուրախանայ,
Ո՛ Յուդայի աղջիկները թող ցնծան
Քու դատաստաններուդ համար։
12 Սիօնին չորս կողմը պտտեցէք,
Ու անոր բոլորտիքը չարուեցէք
Ո՛ աշտարակները համրեցէք.
13 Ուշադրութեամբ դիտեցէք անոր պարիսպները.
Անոր պալատները գննեցէք,
Որ գալու ազգին պատմէք։
14 Վասն զի ա՛ս Աստուածը մեր Աստուածն է յաւիտեանս յաւիտենից.
Անիկա՛ պիտի առաջնորդէ մեզ մինչև ՚ի մահ։

ՍԱՂՄ· ԽԹ

1 Յոյսդ արդար մը՝ որ մարդիկ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ հաստատեն, և չէ մէկ աշխարհային մեծութեան վրայ։ 16 Աշխարհային յաջողութիւններուն վրայ զարմանալ պէտք չէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի որդւոցը Սաղմոսը։

1 Լսեցէք ասիկա, ով բոլոր ազգեր,
Ականջ դրէք, աշխարհի բոլոր բնակիչներ,
2 ՚Ո՛ամիկներ ու ազնուականներ,
Հարուստներ ու աղքատներ միասին։
3 Բերանս իմաստութիւն պիտի խօսի,
Ու սրտիս խորհուրդները՝ հանճար։
4 ՚Իմ ականջս առակի պիտի ծռեմ,
Երգնագանութիւնս քնարով պիտի բանամ։
5 Ինչո՞ւ վախնամ չար օրերուն մէջը,
Երբոր ՚զարհանակիներուն անօրէնութիւնը չորս կողմս կը պատէ։
6 ՚Իրենց զօրութեանը յուսացողներուն
Ու իրենց հարստութեանը չառութիւնովը պարծողներուն
7 Մէկը բնաւ չկրնար փրկել իր եղբայրը,
Ո՛չ ա՛նոր փրկանքը Աստուծոյ հատուցանել.
8 (Քանզի ՚սուղ է անոնց անձին փրկութեան գինը,
Ու յաւիտեան պիտի դադարի.)
9 Որ ալ ապրի յաւիտեան,
Ո՛ւ ապականութիւն չտեսնէ։
10 Ինչու որ կը տեսնէ թէ ՚իմաստուններն կը մեռնին,
Յիմարը ու անխելքը միասին կը կորսուին,
Ո՛ւ իրենց առաջաւած քիները ուրիշներուն կը թողուն։

11 Անոնց խորհուրդը ա՛ն է՝ Ըն իրենց տուները յաւիտեան պիտ ճան,
Ո՛ւ իրենց բնակարանները ազգէ մինչև ազգ.
Երկիրները իրենց անուններովը կը կոչեն։
12 Բայց ՚մարդը պատուոյ մէջ չմնար,
Անասուններուն նման է՝ ոչ կը կորսուին։
13 Անոնց ա՛ս ճամբան իրենց ՚յիմարութիւն է,
Սակայն անոնց ետեւէն եկողները անոնց խօսքին հաճութիւն պիտի տան։ (Սէլայ։)
14 Անոնք ոչխարներու պէս դերեզմանը կը դրուին.
Մահը պիտի հովուէ զանոնք.
Եւ ուղիղները անոնց վրայ պիտի տիրեն առտուանց.
Ո՛ւ անոնց դէմքը դերեզմանը պիտի մաշեցնէ իրենց բնակարանէն։
15 Սակայն Աստուած ՚դերեզմանէն ձեռքէն պիտի փրկէ իմ անձս,
Ինչու որ ես պիտի ընդունի։ (Սէլայ։)
16 Մի վախնար երբոր մարդ մը հարստանայ,
Ո՛ւ անոր տանը փառքը շատնայ.
17 Վասն զի մեռնելու ատենը ամենևին բան մը իր հետը պիտի չառնէ,
Ո՛ւ իր փառքը իր ետեւէն պիտի չիջնէ։
18 Թէպէտև ՚իր անձը օրհնեց իր կենդանութեան ատենը,
(Ու քեզ կը գովեն երբոր դուն քու անձիդ աղէկութիւն կ'ընես,)
19 Ա՛ն-նչ ՚իր նախնիքներուն ազգին պիտի երթայ.
Մինչև յաւիտեան չլոյս պիտի չտեսնեն։
20 ՚Մարդը որ պատուոյ մէջ է ու իմաստութիւն չունի,
՚Անասուններուն կը նմանի՝ ոչ կը կորսուին։

ՍԱՂՄ· Ծ

1 Աստուածներուն Աստուածը՝ Տէրը խօսեցաւ,
Ո՛ւ երկիրը կանչեց արեւելքէն մինչև արեւմուտք։
2 Սիօնէն՝ ՚գեղեցկութեան կատարելութենէն ՚Աստուած փայլեցաւ։
3 Մեր Աստուածը պիտի գայ ու պիտի չլռէ.
՚Անոր առջեւն ժայռ կրակ,
Ո՛ւ բոլորտիքը սաստիկ փոթորիկ պիտի ըլլայ։

4 ՟Երկինքը պիտի կանչէ վերէն,
Ու երկիրը՝ իր ժողովուրդը դատելու համար։
5 ՟Ինծի ժողվեցէք իմ սուրբերս,
Ո՛ւ ուխտ ընողները։
6 Ու ՟երկինքները անոր արդարութիւնը պիտի պատմեն,
Վասն զի ՟Աստուած ինքը դատաւոր է։ (Սէլա։)
7 ՟Լսէ, ով իմ ժողովուրդս, ու խօսիմ.
Ով Իսրայէլ, ու քեզի վկայութիւն ընեմ,
Որ ՟ես եմ Աստուած՝ քու Աստուածդ։
8 ՟Զէ թէ ՟քու զոհերուդ համար քեզ կը յանդիմանեմ,
Ու քու ողջակէզներուդ համար՝ որոնք միշտ իմ առջեւս են։
9 ՟Քու տունէդ զուարակ չեմ առներ,
Ո՛չ ՟քու գոմերէդ նոխազներ։
10 Ինչու որ իմն են անտառին բոլոր գազանները,
Հազարաւոր լեռներուն անասունները։
11 Ես գիտեմ լեռներուն բոլոր թռչունները,
Ու դաշտի *գազանները իմ քովս են։"
12 Թէ որ անօթենամ՝ քեզի պիտի չըսեմ.
՟Վասն զի աշխարհը ու անոր լիութիւնը իմն է։
13 Միթէ ես ցուլերու միս կ'ուտեմ,
Կամ նոխազներու արիւն կը խմեմ։
14 ՟Շնորհակալութիւն զոհէ Աստուծոյ,
Ու ՟քու ուխտերդ կատարէ Բարձրեալին.
15 Ու ՟նեղութեան օրը ինծի կանչէ.
Ես քեզ պիտի ազատեմ, ու դուն ինծի պիտի փառաւորես։

16 Սակայն Աստուած ամբարշտին կ'ըսէ,
Քեզի ի՞նչ՝ որ դուն իմ օրէնքներս կը պատմես,
Ու իմ ուխտս բերանդ կ'առնես։
17 ՟Վասն զի դուն խրատը ատեցիր,
Ու ՟իմ խօսքերս ետիդ ձգեցիր.
18 Գողը տեսնելով՝ *անոր հետ միաբանեցար,
Ու շնացողներուն հետ *բաժին ունեցար.
19 Քու բերանդ չարութեան տուիր,
Ու ՟քու լեզուդ նենգութիւն կը հնարէ.
20 Կը նստիս եղբօրդ դէմ կը խօսիս,
Մօրդ որդւոյն դէմ չարախօսութիւն կ'ընես։
21 Ա՛ս բաները ըրիր *ու ես լռեցի.
՟Կարծեցիր թէ ես բոլորովին քեզի կը նմանիմ.
Բայց ՟քեզ պիտի յանդիմանեմ,
Ու աչքերուդ առջեւը պիտի չարեմ *ո՛ր ըլլալը։
22 Արդ խնայեցէք ասիկա, *ով դուք Աստուած մոռցողներ,
Չըլլայ որ յե՛ղ պատռեմ, և ազատող մըն ալ չգտնուի։
23 ՟Շնորհակալութիւն մատուցանողը ես կը փառաւորէ.
Ու ՟է՛ճամբուն դուն չայողին
Պիտի ցուցընեմ Աստուծոյ փրկութիւնը։

ՍԱՂՄ· ԾԱ.

1 Դաւիթ խնդարհութեամբ իր մեղքերը խոստովանելով անոնց համար թողութիւն կը խնդրէ. 6 արդութեան համար ապրիլ կ'ըլլայ։ 16 Աստուած զոհերու չհաճիր, հապա անկեղծութեան, 18 Դաւիթ եկեղեցիին համար կ'աղօթէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Աղաղոս Դաւթի, անոր Բերսաբէին քովը մտնելէն ետքը, ՟Նաթան Մարգարէին անոր եկած ժամանակը։

1 Ողորմէ ինծի, ով Աստուած, քու ողորմութեանդ համեմատ,
Քու առատ գթութեանդ համեմատ ՟ջնջէ իմ յանցանքներս։
2 ՟Իմ անօրէնութենէս բոլորովին լա՛ւ լուա,
Ու իմ մեղքէս սրբէ։
3 Վասն զի ՟ես կը ճանչնամ իմ յանցանքներս,
Ու իմ մեղքս միշտ իմ առջեւս է։
4 ՟Քեզի՝ միայն քեզի դէմ մեղանչեցի,
Ես քու *աչքերուդ առջեւը չարութիւն ըրի.
՟Որ արդար ըլլաս խօսքերուդ մէջ,
Ու անարատ ըլլաս դատաստանիդ մէջ։
5 ՟Ահա ես անօրէնութիւնով ծնայ,
՟Ու իմ մայրս մեղքով յղացաւ զիս։
6 Ահա դուն ճշմարտութիւն կ'ուզես ՟ներքին կամուրջներու մէջ.
Ու ծածուկ տեղը իմաստութիւն պիտի գիտցընես ինծի։
7 ՟Զոպայի մշակով մաքրէ զիս, ու մաքուր ըլլամ.
Զիս լուա, ու ՟ձիւնէն աւելի ճերմակ ըլլամ։
8 Ցնծութիւն և ուրախութիւն լսել տուր ինծի,
՟Թող ցնծան ան ոսկորները որ կոտրեցիր։
9 ՟Իմ մեղքերէս երեսդ ծածկէ,
Ու ՟բոլոր անօրէնութիւններս ջնջէ։
10 ՟Ով Աստուած, իմ մէջս մաքուր սիրտ ստեղծէ,
Եւ իմ ներսիս դիս ուղիղ հոգի նորոգէ։

Տ բ Օր· գ· 26 = լա· 28 = լբ· 1 = Ես· ա· 2 = Միք· ը· 1· 2։
Ե բ Օր· լգ· 3 = Ես· ԺԳ· 3։
Զ Եր· իգ· 7։
Է Սալ· զէ· 6։
Ը Սալ· հե· 7։
Թ Սալ· ձա· 8։
Ժ Եր· ի· 2։
Ի Ես· ա· 11 = Երեմ· է· 22։
Լ Ովս· գ· 6։
Խ Միք· ը· 6 = Գար· ԺԷ· 25։
Ծ Կամ առատութիւնը իմ քովս է։
Կ Եր· ԺԹ· 5 = բ Օր· Ժ· 14 = Ցար· իա· 11 = Սալ· իգ· 1 = ա Կար· Ժ· 26։
Հ Ովս· Ժգ· 2 = Երբ· Ժգ· 15։
Ձ բ Օր· իգ· 21 = Ցար· իբ· 27 = Սալ· Հզ· 11 = Ժող· ե· 4· 5։
Ղ Ցար· իբ· 27 = Սալ· զա· 15 = ՃԼ· 6· 13· 19· 28 = Ջաք· Ժգ· 9։
Ճ Հմր· 23 = Սալ· իբ· 23։
Մ Հռոմ· բ· 21· 22։
Յ Ղեծմ· Թ· 26։
Ն Հռոմ· ա· 32։
Շ ա Տիմ· ե· 22։
Ո Սալ· ծբ· 2։
Չ Ժող· ը· 11· 12 = Ես· իզ· 10 = ՃԼ· 11։
Պ Տես Հռոմ· բ· 4· 25 = իգ· 22 = Կող· բ· 14։
Ջ Ցար· ը· 13 = Սալ· Լ· 17 = Ես· ծա· 13։
Ռ Սալ· իե· 6 = Հռոմ· Ժբ· 1։
Ս Գալ· ը· 16։
ԴԱ
Ա բ Թագ· Ժբ· 1 = Ժա· 2· 4։
Բ Հմր· 9 = Ես· իգ· 25 = իգ· 22 = Կող· բ· 14։
Գ Երբ· Թ· 14 = ա Յովհ· ա· 7· 9 = Յայտ· ա· 5։
Դ Սալ· լբ· 5 = լը· 18։
Ե Ծն· ի· 6 = ԼԹ· 9։
Զ Դն· ե· 19 = զ· 2 = բ Թագ· Ժբ· 13։
Է Դան· Ժե· 21։
Ը Հռոմ· գ· 4։
Թ Ցար· Ժգ· 4 = Սալ· ծը· 3 = Յովհ· գ· 6 = Հռոմ· ե· 18։
Ժ Եփես· բ· 3։
Ի Ցար· Ժգ· 4։
Լ Ցար· լը· 36։
Խ Դն· ե· 4· 6· 13· Թու· Ժի· 18։
Ծ Երբ· Թ· 19։
Կ Ես· ա· 18։
Հ Մատ· է· 4։
Ձ Երեմ· Ժգ· 17։
Ղ Հմր· 1։
Ճ Գար· Ժե· 9։ Եփես· բ· 10։

11 Իս ՙերեսէդ մի ձգեր ,
Ու քու Հոգիդ Հոգիդ [ինծմէ] մի հաներ ։
12 Քու փրկութեանդ ցնծութիւնը [ինծի] եւս դարձուր ,
Ու *կամաւոր հոգի մը թող հաստատէ զիս ։
13 Ամբարիշտներուն պիտի սորվեցընեմ քու ճամբաներդ ,
Ու մեղաւորները քեզի պիտի դառնան ։
14 Ով Աստուած՝ իմ փրկութեանս Աստուածը ,
փրկէ զիս ՚արիւնհեղութենէն .
Լեզուս ցնծութեամբ պիտի խօսի քու արդարութեանդ վրայով ։
15 Ով Տէր , իմ շրթունքներս բաց ,
Ու բերանս պիտի պատմէ քու գովութիւնդ ։
16 Վասն զի ՚զոհի չես հաճիր որ ես մատուցանէի.
Դուն ողջակէզի ես չես հաւնիր ։
17 ՚Աստուծոյ զոհը կոտրած հոգին է .
կոտրած ու խոնարհ սիրտը , ով Աստուած ,
դուն չես անարգեր ։
18 Քու բարեհաճութեամբդ Սիովնին բարիք ըրէ ,
Երուսաղէմին պարիսպները չինէ ։
19 Այնատենը պիտի հաւնիս *արդարութեան զոհերուն՝
ողջակէզներուն ու բոլորովին այրուած զոհերուն .
Այնատենը քու սեղանիդ վրայ զուարակները պիտի մատուցանեն ։

ՍԱՂՄ · ԾԲ

1 Դաւիթ Գովեկին չարութիւնը գաւառապարեալ՝ անար կոծանումը կը գուշակէ · 6 որուն վերջ արդարը պիտի ուրախանայ · 8 Դաւիթ Աստուծոյ վերջ ունեցած փառհատնութեամբը ընդհակառակութիւն կը մատուցանէ ։

Գլխաւոր երաժշտին . Դաւիթին երգը , երբոր ՙԴովեկ եդովմայեցին եկաւ ու *ըրուցեց Սաւուղին , ու անոր ըսաւ թէ Դաւիթ Աքիմելեքին տունը մտեր է ։

1 Ինչո՞ւ անօրէնութիւնով կը պարծիս , ով բռնաւոր .
Աստուծոյ գթութիւնը ամէն օր կայ ։
2 †Լեզուդ չարութիւններ կը հնարէ ,
՚Սուր ածելիի պէս նենգութիւն կը գործէ .
3 Չարութիւնը բարութենէն աւելի կը սիրես ,
Ու †սուտութիւնը արդարութիւն խօսելէն աւելի ։ (Սէլայ ։)
4 Ամէն կործանման խօսքերը
Ու նենգաւոր լեզուն կը սիրես ։
5 Աստուած ալ յաւիտան քեզ պիտի կործանէ ,
քեզ պիտի բռնէ ու քեզ հանէ *** բնակարանէդ ,
Ու †քեզ արմատէդ պիտի խլէ կենդանեաց երկրէն ։ (Սէլայ ։)
6 †Արդարները պիտի տեսնեն ու վախնան ,
Ու †անոր վրայ պիտի ծիծաղին՝ ըսելով ,
7 Ահա այն մարդը՝ որ զԱստուած իրեն ամրութիւն չըրաւ ,
Հապա †իր շատ հարստութեանը վստահացաւ ,
Ու՝ իր անօրէնութիւնովը զօրացաւ ։
8 Սակայն ես Աստուծոյ տանը մէջ †կանանչ ձիթենիի պէս եմ .
Աստուծոյ ողորմութեանը կը յուսամ յաւիտեանս յաւիտենից ։
9 Քեզ պիտի գովեմ յաւիտեան ,
Որ ես բանը կատարեցիր .
Ու քու անունդ պիտի յուսամ ,
†Վասն զի բարի է սուրբերուդ առջեւն ։

ՍԱՂՄ · ԾԳ

1 Դաւիթի մարդանաւար մարգարէն ապականութիւնը կը ատրագրէ · 4 չարերը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին լուսովը · 6 Աստուծոյ փրկութեամբը կը պարծի ։

Գլխաւոր երաժշտին , Մահալաթին վրայ · Դաւիթին երգը ։

1 -Անզգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Աստուած չկայ .
Ապականեցան ու պիղծ անօրէնութիւն ըրին .
†Մէկ մը չկայ որ աղէկութիւն ընէ ։
2 Աստուած †երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն վրայ ,
Որ տեսնէ թէ կա՛յ արդեօք խմաստուն մէկը
Որ †զԱստուած փնտռէ ։
3 Ամէնքը խոտորեցան , միկտեղ անպիտան եղան .
Աղէկութիւն ընող մը չկայ , մէկ մըն ալ չկայ ։
4 Միթէ †չե՞ն ճանչնար անօրէնութիւն ընողները ,
Որոնք հաց ուտելու պէս իմ ժողովուրդս կ՚ուտեն ,
Ու՝ Աստուծոյ չեն կանչեր ։
5 ՙԱնոնք ան տեղը չատ վախցան՝ որ՝ վախ չկար .
Ինչու որ քեզ պաշարողներուն †ոսկորները ցրուեց Աստուած .
Ամչցուցիր †անոնք , վասն զի Աստուած անարգեց զանոնք ։
6 ՙԵրանի՛ թէ Սիովնին դար Իսրայէլին փրկութիւնը .

---

†ծ Ծն. գ · 14 ։ գԹագ · ժգ · 23 ։
ՙէ Հռոմ. ը · 9 ։ Եփես · գ · 30 ։
*բ Կոր · գ · 17 ։
• Կամ այնիւ
†բ Թագ · ժա · 17 · ժբ · 9 ։
†յ Ծն. գ · 14 ։ գԹագ · ժգ · 23 ։
ՙէ Հռոմ. ը · 9 ։ Եփես · գ · 30 ։
*բ Կոր · գ · 17 ։
• Կամ այնիւ
†բ Թագ · ժա · 17 · ժբ · 9 ։
†յ Սաղ · լե · 28 ։
ՙէ Թագ · ժէ · 27 , 30 ։ Սաղ · խ · 6 ։ ծ · 8 ։ Էս · ա · 11 ։ Երեմ · է · 22 ։ Ովս · գ · 6 ։
*բ Սաղ · լգ · 18 ։ Ես · ծէ · 15 ։ կդ · 2 ։
• Սաղ · գ · 5 ։ Մաղ · գ · 3 ։
ծՐ
• ա Թագ · իբ · 9 ։
†բ Եզէկ · իբ · 9 ։
*գ Սաղ · ծ · 19 ։
†է Սաղ · ծէ · 4 ։ ծԹ · 7 ։ կդ · 3 ։
†ը Երեմ · Թ · 4 , 5 ։
*ը Առակ · բ · 22 ։
†ը Յոբ · իբ · 19 ։ Սաղ · լէ · 34 ։ խ · 3 ։ կդ · 9 ։ Մտ. ա · 5 ։
*ը Սաղ · ծբ · 10 ։
†ը Սաղ · խԹ · 6 ։
†ի Երեմ · ժա · 16 ։
Ովս · ժգ · 6 ։
†ի Սաղ · ծգ · 6 ։
ծԳ
• ա Սաղ · ժ · 4 ։ ժգ · 1 · ևս ։
†բ Հռոմ. գ · 10 ։
*գ Սաղ · լգ · 13 ։
†բ Մն · ժէ · 2 ։ ժԹ. 3 ։
†ը Երեմ. գ · 22 ։
*ը Ղև · իզ · 17 , 36 ։ Առակ · իբ · 1 ։
†ը Եզէկ · գ · 5 ։
*ը Սաղ · ժգ · 7 ։

Աստուած իր ժողովուրդը դերութենէն դարձուցած առնը՝
Ցակոբ պիտի ցնծայ — Իսրայէլ ուրախ պիտի ըլլայ ։

ՍԱՂՄ· ԾԴ

1 Դաւիթ Չխոցիներէն գանգատելով՝ իր փրկութեանը համար աղօթք կ'ընէ ։ 4 Աստուծոյ օգնականութեանը վրայ վստահանալով՝ ազգակիցներ մատուցանել կը խրատանայ ։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ· Դաւիթին երգը ։

1 Ով Աստուած, քու անունովդ զիս ազատէ,
Ու քու զօրութիւնովդ իրաւունք ըրէ ինծի ։
2 Ով Աստուած, լսէ իմ աղօթքս,
Բերնիս խօսքերուն ականջ դիր ։
3 Վասն զի [ա]օտարները իմ վրաս եղան,
Ու բռնաւորները կը փնտռեն իմ անձս,
Ո՛ր զԱստուած իրենց առջեւը չդրին ։ (Սէլայ ։)
4 Ահա Աստուած ինծի օգնական է ։
[բ]Տէրը իմ հոգիիս պաշտպաններուն հետն է ։
5 Չարութիւնը թշնամիներուս վրայ պիտի դարձնէ ։
[գ]Քու ճշմարտութեամբդ կորսնցուր զանոնք ։
6 Ես իմ կամքովս քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ ։
Ով Տէր, քու անունդ պիտի գովեմ, [դ]ինչու որ բարի է ։
7 Վասն զի ամէն նեղութենէ ինծի փրկեց,
Ու վրաս աչքս թշնամիներուս [ե]ջրոսոցը տեսաւ ։

ՍԱՂՄ· ԾԵ

1 Դաւիթ իր աղօթքին մէջ իր երկիւղալի վիճակին համար կը գանգատի ։ 9 Իր թշնամիներուն դէմ կ'աղօթէ, ու անոնց չարութեանը ու նենգութեանը համար կը գանգատի ։ 16 Ինքզինքը կը մխիթարէ յուսալով որ Աստուած զինքը պիտի պահպանի ։ ու իր թշնամիները ամչցած պիտի ընէ ։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ· Դաւիթին երգը ։

1 Ով Աստուած, ականջ դիր իմ աղօթքիս,
Ու իմ խնդրուածքս քու [զ]բերանդ մի ծածկեր ։
2 Մտիկ ըրէ ու պատասխանէ ինծի·
[է]Իմ դանգատովս [ը]կը մրմռտիմ ու կը խռովիմ,
3 Թշնամիին ձայնէն — ամբարշտին նեղութենէն
տալէն·
[թ]Ինչու որ իմ վրաս անիրաւութիւն կը բերեն,
Ու բարկութիւնով զիս կը հալածեն ։
4 [ժ]Սիրտս ցաւայ իմ ներսի զիս,

Ու մահուան արհաւիրքները իմ վրաս [ի]ինկան,
5 Վախ ու դող եկաւ իմ վրաս,
Ու սոսկումը իս ծածկեց ։
6 Ու ըսի, Երանի [ի]թէ աղաւնիի նման թեւեր ունենայի,
Որ թռչէի ու հանգիստ ըլլայի ։
7 Ահա հեռուն կը փախչէի,
Անապատին մէջ կը բնակէի ։ (Սէլայ ։)
8 Աստիկ հովէն — փոթորիկէն
Իմ փախչիս կ'արագորցնէի ։
9 Ով Տէր, կորսնցուր, անոնց լեզուները բաժնէ,
Վասն զի քաղաքին մէջը [ժ]բռնութիւն ու կռիւ տեսայ ։
10 Ցորեկ ու գիշեր անոր չորս կողմը՝ անոր պարիսպներուն վրայ կը պտրտին·
Անօրէնութիւն ու չարիք կայ անոր մէջը ։
11 Անոր մէջը եղեռնագործութիւն կայ·
Եւ բռնութիւնը ու նենգութիւնը անոր հրապարակներէն չեն զատուիր ։
12 [ի]Ինչու որ թշնամին չէր իս նախատողը, որ համբերէի·
Կամ ատողը չէր վրաս հպարտացողը, որ անկէ պահուէի·
13 Հապա դուն, ով մարդ, իմ հաւասարս,
[ի]Իմ ընկերս ու ճանչուածս,
14 Որ երբոր հետ անոյշ խօսակցութիւն կ'ընէինք,
Ո՛– [բ]բազմութեան հետ Աստուծոյ տունը կերթայինք ։
15 Մահը յանկարծ անոնց վրայ պիտի հասնի,
Ո՛– [ժ]ողջ ողջ դերեզմանը պիտի իջնեն,
Վասն զի իրենց բնակարաններուն — իրենց մէջը չարութիւն կայ ։
16 Ի՛նչ ես Աստուծոյ պիտի կանչեմ,
Ու Տէրը իս պիտի փրկէ ։
17 [ի]Իրիկունը, առաւօն ու կէս օրը պիտի բողբոջիմ ու հառաչեմ,
Եւ անկէ պիտի լսէ իմ ձայնս ։
18 Խաղաղութիւնով կը փրկէ իմ անձս [ի]ինծի դէմ եղած պատերազմէն,
Ինչու որ [ի]շատերը կան իմ [ի]դէմս ։
19 Աստուած պիտի լսէ,
Ու [ի]յաւիտենականութենէն մէջ բնակողը պիտի ցածցնէ զանոնք· (Սէլայ·)
Որովհետեւ չեն փոխուիր անոնք,
Ու Աստուծմէ չեն վախնար ։
20 [ի]Զեռքը [ի]րեն հետ հաշտուածներուն վրայ երկընցուց,
Իր ուխտը աւրեց ։
21 [ի]Անոր բերնին [ի]խօսքերը կոզիէն կակուղ են,

ծդ

ա Թագ· իգ· 19 ։ իգ· 1 ։
[բ] Սաղ· ձգ· 14 ։
[գ] Սաղ· ձԺը· 7 ։
[դ] Սաղ· ձթ· 49 ։
[ե] Սաղ· ձր· 9 ։
[զ] Սաղ· ձճ· 10 ։ ը· 11 ։

ծե

ա Ես· ը· 14 ։
[ա] կամ կը տրամիմ
[բ] Թագ· ժգ· 7, 8 ։
[գ] Սաղ· ձԺգ· 3 ։
[դ] Երեմ· գ· 7 ։
[ե] Սաղ· խա· 9 ։
[զ] Սաղ· լե· 26 ։ ը· 16 ։
[է] Թագ· ժե· 12 ։ ժգ· 23 ։ Սաղ· խա· 9 ։ Երեմ· ի· 4 ։
[ը] Սաղ· խը· 4 ։
[թ] Թաւ· ժգ· 30 ։
[ժ] Դան· գ· 10 ։ Ղուկ· ժը· 1 ։ Գոր· գ· 1 ։ ժ· 3, 9, 30 ։ ա Թես· ե· 17 ։
[ի] ը Մն· ը· 7, 8 ։
[լ] ը Օր· լգ· 27 ։
[խ] Գոր· ժը· 1 ։
[ծ] Սաղ· է· 4 ։
[կ] Սաղ· իը· 3, 5։ 4 ։ կը· 4 ։ կդ· 3 ։ Առակ· ե· 3, 4 ։ ժը· 18 ։

Բայց անոր սրտին մէջը պատերազմ կայ ·
Անոր խօսքերը ձէթէն կակուղ են ,
Բայց մերկ սուրեր են ։

22 Քու հոգդ Տէրոջը վրայ ձգէ ,
Ու ան քեզ պիտի կրնայ ։
Ընկիկա յաւիտեան սասանութիւն չտար արդարին ։

23 Բայց դուն , ով Աստուած , անոնք ապականութեան գուբին մէջը պիտի իջեցնես ·
Արիւնահեղ ու նենգաւոր մարդիկ օրերնուն կէսին պիտի չհասնին ,
Սակայն ես քեզի պիտի յուսամ ։

ՍԱՂՄ · ԾԲ

Դաւիթ Աստուծոյ խօսքին վրայ վստահանալով՝ իր ազօթքին մէջ իր թշնամիներուն համար կը դանգատի ։ 9 Կը խոստովանի թէ իր յոյսը Աստուծոյ խօսքին վրայ է , ու կը խոստանայ որ զԱստուած գովէ ։

Գլխաւոր երաժշտին , Եօնաթ-էլեմ-րէհոքիմին վրայ · Դաւիթին երգը , երբոր փղշտացիք Գեթի մէջ բռնեցին զանիկա ։

1 Ով Աստուած , ողորմէ ինծի , վասն զի մարդը կ'ուզէ իս կլլել ·
Ամէն օր պատերազմ ընելով իս կը նեղէ ։
2 Թշնամիներս ամէն օր կ'ուզեն իս կլլել ,
Վասն զի շատ մարդիկ ամբարտաւանութիւնով կը մարտնչին ։
3 Վախցած օրս քեզի պիտի յուսամ ։
4 Աստուծով պիտի գովեմ իր խօսքը ·
Աստուծոյ կը յուսամ , պիտի չվախնամ ·
Մարմինը ինծի ինչ կրնայ ընել ։
5 Ամէն օր իմ բաներուս ցնաս կու տան ·
Իմ վրայովս անոնց բոլոր խորհուրդները չարի համար են ։
6 Կը ժողվուին ու կը պահուին ,
Իմ չաւիշներս կը դիտեն ,
Վասն զի իմ անձիս կը սպասեն ։
7 Միթէ անօրէնութիւնով անոնց փրկութիւն կ'ըլլայ ·
Քարկութիւնով ժողովուրդները վար ձգէ , ով Աստուած ։
8 Իմ թափառական պարտիզս համրեցիր ·
Արցունքներս քու սրվակդ մէջը դիր ·
Միթէ անոնք քու գրքիդ մէջը չգրուած չի՞ն ։
9 Քեզի կանչած օրս ետ պիտի դառնան իմ թշնամիներս ·
Ասիկա գիտեմ , ինչու որ Աստուած ինծի հետ է ։

10 Աստուծով պիտի գովեմ էր խօսքը ,
Տէրոջմով պիտի գովեմ էր խօսքը ։
11 Աստուծոյ կը յուսամ , պիտի չվախնամ ·
Մարդը ինծի ինչ կրնայ ընել ։

12 Ով Աստուած , քու ուխտերդ իմ վրաս են ·
Քեզի չնորհակալութիւններ պիտի հատուցանեմ ։
13 Որովհետև իմ անձս մահուանէ ազատեցիր ,
Ոտքերս ալ գայթակղելէն չե՞ս ազատեր ,
Որ Աստուծոյ առջևը քալեմ կենդանիներուն լոյսին մէջ ։

ՍԱՂՄ · ԾԼ

Դաւիթ ազօթքի մէջ Աստուծոյ դիմելով՝ իր վտանգաւոր վիճակին համար կը դանգատի ։ 7 Ինքզինքը կը քաջալերէ որ զԱստուած գովէ ։

Գլխաւոր երաժշտին · Ալ-թաշխէթ , Դաւիթին երգը , Սաուղին երեսէն դէպ՚ի քարայրը փախած առենը ։

1 Ողորմէ ինծի , ով Աստուած , ողորմէ ինծի ,
Վասն զի իմ անձս քեզի կը յուսայ ·
Ու քու թևերուդ հովանաւորութեանը պիտի ապաւինիմ ,
Մինչև որ թշուառութիւնները անցնին ։
2 Բարձրեալ Աստուծոյն պիտի աղաղակեմ ,
Ինծի համար գործող Աստուծոյն ։
3 Երկինքէն պիտի խրկէ ու փրկէ զիս ,
Թէև իս կլլել ուզողը ինծ նախատէ · (Սէլայ ·)
Աստուած պիտի խրկէ իր ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը ։
4 Իմ անձս առիւծներու մէջ է ·
Բոց փչող մարդոց որդիներուն ջիջը կը պառկիմ ,
Որոնց ակռաները նիզակներ ու նետեր են ,
Եւ անոնց լեզուները սրած թուրեր են ։

5 Ով Աստուած , երկինքէ վրայ բարձրացիր ·
Քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ ։
6 Իմ քայլերուս որոգայթ պատրաստեցին ,
Անձս վար ծռեցաւ ·
Փոս փորեցին առջևս ,
Ո՛ւր երթնք ինկան անոր մէջը ։ (Սէլայ ։)
7 Սիրտս պատրաստ է , ով Աստուած , սիրտս պատրաստ է ·
Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ ·
8 Արթնցիր , իմ փառքս ·
Արթնցիր , ով տաւիղ ու քնար ·
Ես կանուխ պիտի արթննամ ։

---

4 Սաղ · լէ · 5 : Մատ · ղ · 25 : Ղուկ · ժբ · 22 : ա Պետ · ե · 7 :
5 Սաղ · լէ · 24 :
6 Սաղ · ե · 6 :
8 Յոբ · ժե · 32 : Ամոս · ժ · 27 : Ժող · ե · 17 :

ԾԲ

ա ա Թագ · իա · 11 :
բ Սաղ · ծէ · 1 :
գ Սաղ · ծէ · 3 :
դ Կամ բարձրէն , և կամ ով Բարձրեալ :
զ Էմր · 10 , 11 :
է Սաղ · ճԺբ · 6 : Եսա · լա · 3 : Եբր · ժգ · 6 :
թ Կամ խօսքերս կը ծռէն ·
ը Սաղ · ծԹ · 3 : Ամ · 2 :
ժ Սաղ · հա · 10 :
ի Մաղ · գ · 16 :
լ Հռոմ · ը · 31 :
խ Էմր · 4 :

ծ Սաղ · ճԺգ · 8 :
կ Յոբ · լգ · 30 :

ԾԻ

ա Ամ · իբ · 1 :
բ Սաղ · ճԽբ · 3 : Սաղ · ճԽբ · վերնագիրը :
գ Սաղ · ծգ · 1 :
դ Սաղ · ժէ · 8 : կդ · 7 :
զ Ես · իգ · 20 :
է Սաղ · ճկբ · 8 :
ը Սաղ · ճկգ · 5 , 7 :
թ Սաղ · ծգ · 1 :
ժ Սաղ · լ · 11 : խգ · 3 : կա · 7 :
ի Աստ · լ · 14 :

լ Սաղ · ծէ · 21 : կդ · 3 :
խ Էմր · 11 : Սաղ · ճբ · 5 :
ծ Սաղ · է · 15 , 16 : ԺԹ · 15 :
կ Սաղ · ճբ · 1 , եա :
հ Սաղ · ժգ · 9 : Լ · 12 : ճբ · 1 , 2 :

9 Ով ՏԷՐ , Ժողովրդոց մէջը քեզ պիտի դոյնեմ.
Սաղմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջ .
10 Վասն զի մեծ է քու ողորմութիւնդ մինչև երկինքը ,
Ու քու ճշմարտութիւնդ մինչև ամպերը :
11 Երկինքից վրայ բարձրացիր , ով Աստուած ,
Քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ :

ՍԱՂՄ· ԾԸ

1 Դաւիթ կը յանդիմանէ անիրաւ դատաւորները· 3 չարերուն բնութիւնը կը ստորագրէ· 6 զանոնք Աստուծոյ դատաստանին կը յանձնէ , 10 արուն վրայ արդարը պիտի ուրախանայ :

Գլխաւոր երաժշտին . Ալ-թաշհէթ , Դաւիթին երգը :

1 Իրաւունք անաբարեաո արդարութիւն կը խօսիք ,
Ուղղութեամբ դատաստա՞ն կը տեսնէք , ով մարդոց որդիներ :
2 Յիրաւի սրտով անօրէնութիւններ կը դործէք ,
Երկրի վրայ ձեռքերնուդ բռնութիւնը կը կշռէք :
3 Ամբարիշտները էնէց օրը արդանդէն խոտորեցան .
Որովայնէն կը մոլորին սուտ խօսելով :
4 Անոնց թոյնը օձի թոյնի պէս է ,
Խուլ խժի պէս՝ որ կը դոցէ իր ականջները ,
5 Որ չլսեր թովիչներուն ձայնը ,
Թէև վարպետութեամբ կախարդութիւն կ'ընեն :
6 Ով Աստուած , ատոնց ակռաները իրենց բերաններուն մէջը փշրէ .
Ով Տէր , առիւծի կորիւններուն ժանիքները կոտրատէ :
7 Թող անոնք հալին ջուրերու պէս որ կը վազեն .
Երբ իրենց աղեղները կը լարեն , թող կոտրտին .
8 Խոնջելի պէս՝ որ քալած ատենը կը հալի ,
Կնկան մը վիժած զաւակին պէս արևը չտեսնեն :
9 Ձեր կաթսաները փուշերուն էռնէ զգալէն առաջ ,
Թէ թարմ և թէ այրուող տօնէրը փոթորիկով պիտի ցրուէ :
10 Արդարը պիտի ուրախանայ , երբոր վրէժխնդրութիւնը տեսնէ .
Իր ոտքերը ամբարշտին արեանը մէջ պիտի լուայ :
11 Ու մարդը պիտի ըսէ թէ Իրաւունքի արդարին համար վարձք կայ .
Իրաւունք Աստուած կայ , որ երկրի վրայ դատաւոր է :

ՍԱՂՄ· ԾԹ

1 Դաւիթ իր թշնամիներէն ազատ մնալու համար աղերս կ'ընէ· 6 անոնց անգթութեանը համար կը գանգատի· 8 Աստուծոյ կ'ապաւինի· 11 անոնց դէմ կ'աղօթէ· 16 զԱստուած կը գովաբանէ :

Գլխաւոր երաժշտին . Ալ-թաշհէթ , Դաւիթին երգը , Անատոնը որ Աստուծոյ հոգին խրոխտ կեց , ու տունը պաշարեցին որ մեռցընեն զանիկա :

1 Ծնողներէս իս փրկէ , ով իմ Աստուածս ,
Իմ վրաս եղողներէն իս վեր վերցուր :
2 Անօրէնութիւն գործողներէն իս ազատէ ,
Ու արիւնահեղ մարդոցմէն իս փրկէ :
3 Ինչու որ ահա իմ անձիս համար դարանը մըտան .
Զօրաւոր մարդիկ իմ վրաս ժողվուեցան ,
Զէ թէ մեղքիս ու յանցանքիս համար , ով Տէր ,
4 Մեղք չունեցած առենս վազելն ու պատրաստուեցան .
Արթընցիր դիս դիմաւորելու ու նայէ :
5 Ով Տէր Աստուած զօրութեանց՝ Աստուած Իսրայէլի ,
Արթընցիր բոլոր հեթանոսները քննելու .
Չար անօրէններուն չնաւ մի ողորմիր : (Սէլա)
6 Անոնք իրիկուան ետ կը դառնան ,
Շան պէս կ'ոռնան ,
Ու քաղաքին չորս կողմը կը պտըտին :
7 Ահա իրենց բերնէն չար-բան դուրս կը թափին .
Անոնց շրթունքներուն վրայ սուրեր կան .
Ինչու որ կ'ըսեն թէ Ո՞վ պիտի լսէ :
8 Բայց դուն , ով Տէր , անոնց վրայ պիտի ծիծաղիս :
Բոլոր հեթանոսները ծաղր պիտի ընես :
9 Ով իմ զօրութիւնս ," քեզի պիտի սպասեմ.
Վասն զի Աստուած է իմ ապաւէնս :
10 Ողորմութեանս Աստուածը կ'ընծի պիտի հասնի .
Աստուած պիտի ցուցընէ ինծի թշնամիներուս իրենց տեսքը :
11 Մի մեռցներ անոնք , որ ժողովուրդս չմոռնայ .
Զանոնք ցնորքան ըրէ քու զօրութեամբդ ,

ա Սաղ· ծբ· 3 :
բ Սաղ· ծբ· 5 ; Հա· 19 ; ծգ· 11 ; ծբ· 4 :
գ Հմր· 5 :

ԾԸ

դ Սաղ· ծէ· վերնագիրը :
ե Կամ արգելք

զ Սաղ· ղգ· 20 ; Եա· ժ· 1 :
է Սաղ· ծա· 5 ; Եա· խը· 8 :
ը Սաղ· ծհ· 3 ; ժոզ· ժ· 11 :
թ Երեմ· ը· 17 :
ժ Յոբ· գ· 10 ; Սաղ· գ· 7 :
ի Յեհ· է· 5 ; Սաղ· ճժբ· 10 :
լ Յոբ· գ· 16 ; ժոզ· գ· 3 :
խ Ածահ· ժ· 25 :
ծ Սաղ· ծբ· 6 ; կգ· 10 ; ճէ· 42 :
կ Սաղ· կը· 23 :
հ Սաղ· ղբ· 15 :

ձ Սաղ· կէ· 4 ; ղգ· 13 ; ղբ· 9 :

ԾԹ

ղ ա Թագ· ժԲ· 11 :
ճ Սաղ· ժբ· 48 :
մ Սաղ· ծգ· 6 :
յ ա Թագ· իդ· 12 :
ն Սաղ· լբ· 23 ; խգ· 23 :
շ Հմր· 14 :
ո Սաղ· ծէ· 4 ; Ածահ· ժբ· 18 :
չ Սաղ· ժ· 11 , 13 ; կգ· 5 ; հգ· 11 ; ղգ· 7 :
պ ա Թագ· ժԲ· 16 :
ջ Սաղ· բ· 4 :
ռ Կամ անոր գլխաւոր թիւրը
ս Հմր· 17 ; Սաղ· կբ· 9 :
վ Սաղ· իա· 3 :
տ Սաղ· ծգ· 7 ; ղբ· 11 ; ճժբ· 8 :
ր Ծն· գ· 12 , 13 ·

Ու վար ձգէ զանոնք, ով ՏԷՐ՝ մեր վահանը։
12 Անոնք [ի]րենց բերաններուն մեղքին — չըր-
թունքներուն խօսքին համար՝
[ի]րենց ամբարտաւանութեանը մէջ թող բռնուին,
Նաև անէծքին ու սուտին համար՝ որ կը խօսին։
13 [կ]որսընցուր բարկութիւնով, կորսընցուր ը-
նդ՝ որ ոչնչանան,
Ու [գ]իտնան թէ Աստուած կը տիրէ Յակոբին
վրայ
Մինչև երկրի ծայրերը։ (Սէլայ։)
14 [Ա]նոնք իրիկուան ետ պիտի դառնան,
Շան պէս պիտի ոռնան,
Ու քաղաքին չորս կողմը պտրտին.
15 [Ո]ւտելիքի համար պիտի թափառին,
Թէ որ չկշտանան՝ գիշերը ընդ անկընին։

16 Բայց ես քու զօրութիւնդ պիտի երգեմ,
Ու առտուանց քու ողորմութիւնովդ պիտի
ցնծամ.
Վասն զի դուն ինծի պահապան եղար,
Ու ապաւէն՝ իմ նեղութեանս օրը։
17 [Ո]վ իմ զօրութիւնս, քեզի սաղմոս պիտի եր-
գեմ,
[Ո]ւնչու որ իմ պաշտպանս Աստուած է՝
Իմ ողորմութեանս Աստուածը։

ՍԱՂՄ· Կ

1 Դաւիթ առջի պատիժները կը յիշատակէ· 4 եպքը բարի յա-
ռաջմը ազատութեան համար կ'աղօթէ· 6 Աստուծոյ խոստա-
ցուածքներովը զինքը միխիթարելով՝ անկէ օգնութիւն կը խնդրէ։

Գլխաւոր երաժշտին, [Շ]ուշան-էտութի վը-
րայ· Դաւիթին երգը՝ ազատելնելու համար,
[Բ]անատէնը որ պատերազմեցաւ Միջագետի
Ասորւոց ու Սուբայի Ասորւոց հետ, ու
Յովաբ ետ դառնալով՝ եդոմացիներէն
տասներկու հազար հոգի զարկաւ Աղի ձորին
մէջ։

1 Ով Աստուած, [մ]եզ երեսէ ձգեցիր,
Մեզ ցրուեցիր — բարկացար· մեզի դար-
ձիր։
2 Երկիրը դողացուցիր, անկիա պատռեցիր·
[Ա]նոր փլած տեղուանքը նորոգէ, ինչու որ
կ'երերայ։
3 [Ք]ու ժողովուրդիդ խստութիւն ցուցուցիր,
[Մ]եզի թմրութեան դինի խմցուցիր։
4 [Ք]եզմէ վախցողներուն դրօշակ տուիր,

[*]ճշմարտութեան համար վերցընելու·" (Սէ-
լայ·)
5 [Ո]ր քու սիրելիներդ փրկուին՝
Ա՛ձեռքովդ ապրեցուր ու պատասխան տուր
ինծի։
6 Աստուած [ի]ր սրբութիւնովը" խօսեցաւ,
Ես պիտի ցնծամ, [Սի]ւքէմը պիտի բաժնեմ,
Ու [Սոկքոթի] հովիտը պիտի չափեմ։
7 Իմն է Գաղաադը ու իմն է Մանասէն,
[Եփրեմը] գլխուս զօրութիւնն է.
[Յ]ուդան իմ օրէնադիրս է.
8 [Մ]ոաբը իմ լուացուելու ամանս է.
[Եդոմի] վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս.
[Ո]վ փղշտացիք, ինծի համար ձայնով ցնծա-
ցէք։
9 Ո՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը.
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ ինծի մինչև Եդոմ։
10 Չէ՞ որ դուն, ով Աստուած, [ե]րեսէ ձգե-
ցիր մեզ,
Ու մեր զօրքերուն հետը չելար, ով Աստուած։
11 Նեղութեան միջէն մեզի օգնութիւն տուր,
Վասն զի [փուճ է մարդուն փրկութիւնը։
12 Աստուծով [յ]աջութիւն պիտի ընենք.
Ու ան [պիտի] կոխէ մեր թշնամիները։

ՍԱՂՄ· ԿԱ

1 Դաւիթ իր փոքրաոութենէն քաջալերուելով Աստուծոյ կը
դիմէ· 4 յանիրաւի անոր ծառայելու ատիա կ'ընէ անոր
խոստումնդրութեան համար։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ· Ա-
ղաղդաւթի։

1 Ով Աստուած, լսէ իմ աղաղակս,
Ու մտիկ ըրէ իմ աղօթքս։
2 Երկրին ծայրէն քեզի պիտի կանչեմ՝ սրտիս
մտրելու ատեն.
Ինծմէ բարձր եղած վէմին առաջնորդէ լե-
ցիր։
3 Ինչու որ դուն ինծի ապաւէն մը եղար,
Ամուր աշտարակ մը՝ թշնամիին երեսէն։
4 [Ք]ու խորանիդ մէջը պիտի բնակիմ ես յաւի-
տեան.
[Ք]ու թեւերուդ հովանաւորութեանը տակը
պիտի ապաւինիմ։ (Սէլայ։)
5 Ինչու որ դուն, ով Աստուած, լսեցիր իմ ուխ-
տերս.
Քու անունէդ վախցողներուն ժառանգութիւ-
նը ընծի տուիր։
6 [Թ]ագաւորին օրերուն վրայ օրեր պիտի աւել-
ցընես.

[א] Առակ· ժբ· 13։ ժբ· 7։
[ב] Սաղ· է· 9։
[ג] Սաղ· ձգ· 18։
[ד] Հմր· 6։
[ה] Յոբ· ժե· 23։ Սաղ· ղծ· 10։
[ו] Սաղ· ժբ· 1։
[ז] Հմր· 9· 10։

Կ

[ח] Տես Սաղ· ձ· վեր-
նագիրը։
[ט] բ Թագ· բ· 3· 13։
ա Մն· ժբ· 3· 12։
[י] Սաղ· խգ· 9։
[כ] բ Մն· է· 14։
[ל] Սաղ· հա· 20։
[מ] Ես· ծա· 17· 22։
Երեմ· իե· 15։
[נ] Սաղ· ի· 5։
[ס] Կ՚ոՀ ՈՐ փախչին ա-
զգերն երեսէն.
[ע] Սաղ· ղբ· 6· եա։
[פ] Սաղ· ձթ· 35։

[צ] Կ՚ոՀ իր սրբարանին
մէջ
[ק] Ծն· ժբ· 6։
[ר] Յես· ժգ· 27։
[ש] Տես բ Օր· լգ· 17։
[ת] Ծն· իեթ· 10։
[א] բ Թագ· բ· 2։
[ב] Սաղ· ղբ· 9։ բ Թագ·
բ· 14։
[ג] բ Թագ· բ· 1։
[ד] Հմր· 1։ Սաղ· խգ·
9։ ղբ· 11։
[ה] Յես· է· 12։
[ו] Սաղ· ձժբ· 8։ ձԹգ·
3։
[ז] Թուս· խգ· 18։ ա

Մն· ժԹ· 13։
[ח] Ես· կգ· 3։

ԿԱ

[ט] Առակ· ժբ· 10։
[י] Սաղ· իէ· 4։
[כ] Սաղ· ժէ· 8։ ծէ
1։ զա· 4։
[ל] Սաղ· իա· 4։

Անոր տարինները երբև ազգէ մինչև ազգ պիտի
ըլլան։
7 Անիկա յաւիտեան Աստուծոյ առջին պիտի
նստի.
Ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն պատրաստէ
որ զանիկա պահպանեն։
8 Այսպէս սաղմոս պիտի երգեմ քու անուանդ
յաւիտեան,
Որ ամէն օր ուխտերս կատարեմ։

ՍԱՂՄ· ԿԲ

1 Դաւիթ իր յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով՝ իր թշնամիները յանդիմանելէն կ'ընէ. 5 նոյն յուսով բարեպաշտները կը քաջալերէ. 9 կը հաստատէ թէ աշխարհի բաներուն վստահիլ պէտք չէ. 11 և թէ կարողութիւնը ու ողորմութիւնը Աստուծոյ կը վերաբերի։

Գլխաւոր երաժշտին, Խղճմտանքին վրայ. Սաղմոս Դաւթի։

1 Յերեսի իմ անձս թռիչք կը ազատէ Աստուծոյ.
Անկէ է իմ փրկութիւնս.
2 Յերեսի ան է իմ վէմս ու փրկութիւնս.
իմ ապաւէնս է, շատ պիտի չսասանիմ։
3 Մինչև ե՞րբ մարդու վրայ կը յարձակիք.
Դուք ամէնդդ պիտի կոտրուիք ընկէզ
Ծռած պատի ու խախտած ցանկի պէս։
4 Անդադար իր պատիւէն ձգելու խորհուրդ կ'ընեն.
Սուտին կը սիրեն.
Իրենց բերնով կ'օրհնեն,
Բայց իրենց սրտով կ'անիծեն։ (Սէլայ։)
5 Ով իմ անձս, միայն Աստուծոյ ազատէ,
Վասն զի անկէ է իմ յոյսս։
6 Յերեսի ան է իմ վէմս ու փրկութիւնս.
իմ ապաւէնս է, պիտի չսասանիմ։
7 Աստուծմէ է իմ փրկութիւնս ու փառքս.
Իմ զօրութեան վէմը ու իմ ապաւէնս Աստուած է։
8 Ամէն ժամանակ անոր յուսացէք, ով ժողովուրդ.
Անոր առջին սիրտերնիդ թափեցէք.
Աստուած ապաւէն է մեզի։ (Սէլայ։)
9 Ադամարդ ոամիկ մարդիկը փուճ են,
Ազնուական մարդիկը սուտ են.
Թէ որ կչիռքի մէջ դրուելու ըլլան,
Ամէնքն ալ ունայնութենէն ընդունայն են։
10 Հարստահարութեան մի յուսաք,
Ու յափշտակութեան վրայ փուճ յոյս մի դնէք.
Հարստութիւնը թէ որ չաճայ,
Անոր վրայ սիրտ մի դնէք։
11 Մէկ անգամ խօսեցաւ Աստուած.
Երկու անգամ լսեցի ասիկա,
Թէ զօրութիւնը Աստուծոյ է։
12 Ողորմութիւնն ալ քուկդ է, ով Տէր,
Ինչու որ դուն մէկուն իր գործքին համեմատ հատուցում կ'ընես։

ՍԱՂՄ· ԿԳ

1 Դաւիթին փախիլը Աստուծոյ համար. 4 անոր Աստուած օրհնելուն կերպը. 9 իր թշնամիներուն կործանմանը ու իր ապահովութեանը վերայով իր վստահութիւնը։

Սաղմոս Դաւթի, Երբոր ինքը ծուռդալի անապատին մէջ էր։

1 Ով Աստուած, դուն ես իմ Աստուածս,
Ես առտուընդ քեզ կը փնտռեմ.
Հոգիս կը ծարաւի քեզի, ու մարմինս քեզի կը փափաքի
Ջոր ու ծարաւ տեղը, ուր որ ջուր չկայ,
2 Քու զօրութիւնդ ու փառքդ տեսնելու համար,
Ինչպէս որ քեզ տեսած եմ սրբարանին մէջ։
3 Որովհետև քու ողորմութիւնդ կեանքէն աղէկ է,
Իմ շրթունքներս քեզ պիտի գովեն։
4 Ամանկ պիտի օրհնեմ քեզ իմ կենացս մէջ.
Քու անունովդ ձեռքերս վեր պիտի վերցնեմ։
5 Իբր թէ ճարպով ու պարարտութիւնով պիտի կշտանայ իմ անձս,
Ու ցնծութեան շրթունքներով պիտի գովէ իմ բերանս,
6 Երբոր անկողինիս վրայ քեզ կը յիշեմ,
Գիշերապահներուն մէջ քու վրայովդ կը մտածեմ.
7 Վասն զի ինծի օգնական եղար.
Ու քու թևերուդ հովանաւորութեանը տակը պիտի ցնծամ։
8 Իմ անձս քեզի հետևելով կը յարի.
Քու աջ ձեռքդ իս կը պահէ։
9 Բայց անոնք որ իմ անձս կը վնտռեն՝ կորսընցնելու համար,
Գետնին խորունկ տեղերը պիտի մտնեն.
10 Սուրի պիտի մատնուին,
Աղուէսներուն բաժին պիտի ըլլան։
11 Բայց թագաւորը Աստուծով պիտի ուրախանայ,

ժ Ընավ երդում ընողներուն բոլորը պիտի պար-
ծին .
Իսկ սուտասաններուն բերանը պիտի պապանձի :

ՍԱՂՄ· ԿԳ

*Դաւիթ իր թշնամիներէն գանգատ ընելով՝ փրկութեան հա-
մար կ'աղաչէ . ։ կը մարգարէանայ իր եւ իր թշնամիներուն
յաւիտեան կերպով կործանումը . ինչը պիտի տեսնէ , անանկ որ
արդարը անոր վայ ուրախանայ :*

Գլխաւոր երաժշտին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ով Աստուած , լսէ իմ ձայնս իմ դանդա-
ղութիւս ատենս .
Թշնամիին վախէն իմ կեանքս պահպանէ :
2 Ծածկէ զիս չարերուն ժողովքէն ,
Անօրէնութիւն գործողներուն բազմութենէն ,
3 ¯Որոնք իրենց լեզուները թուրի պէս կը սրեն ,
Իրենց նետերը կը քաշեն , որ լեղի խօսքեր են ,
4 Գաղտուկ տեղէն անմեղին նետելու համար .
Յանկարծակի անոր կը նետեն ու չեն վախ-
նար :
5 Իրենց մէջը չար խօսքեր կը հաստատեն .
Գաղանի որոգայթներ դնելու համար կը խօսին ,
Կ'ըսեն թէ Անոնք ո՞վ պիտի տեսնէ :
6 Անօրէնութիւն կը փնտռեն ,
«Կ'ըլլան ըլլ կատարելութիւնը մեր խորհած խոր-
հուրդը .»
Մարդուն ներսը և սիրտը խորունկ է :
7 Բայց Աստուած անոնք պիտի զարնէ նետով ,
Անոնք յանկարծ պիտի վիրաւորին :
8 Ու Իրենց լեզուն իրենց վրայ պիտի հանդըգ-
ցընեն .
Ամէն զանոնք տեսնողները պիտի փախչին :
9 Եւ բոլոր մարդիկ պիտի վախնան ,
Ու Աստուծոյ գործը պատմեն ,
Ու անոր ըրածին ուշադրութեամբ պիտի նա-
յին :
10 Արդարը Տէրոջմով պիտի ուրախանայ , և ա-
նոր պիտի յուսայ .
Եւ ամէն ուղիղ սրտով եղողները պիտի պար-
ծին :

ՍԱՂՄ· ԿԵ

Դաւիթ գԱստուած կը գովաբանէ անոր շնորհացը համար : Աստուծոյ բնաբեւութեան երջանկութիւնը ու անոնց վայելած բարիքները :

Գլխաւոր երաժշտին . Դաւիթին Սաղմոսը ։ երգը :

1 Քեզի †կը սպասէ օրհնութիւնը , ով Աս-
տուած , Սիոնի մէջ ,
Ու քեզի ուխտը պիտի կատարուի :
2 Ով աղօթքի լսող ,
¯Քեզի պիտի գայամէն մարմին :
3 Անօրէնութիւնները իմ վրաս զօրացան .
Մեր մեղքերը դուն պիտի քաւես :
4 Երանի անոր որ ընտրես ու †կը մո-
տեցընես ,
Որ բնակի քու սրահներուդ մէջ .
Պիտի յագուինք քու տանդ՝
Քու սուրբ տաճարիդ բարութենէն :
5 Սքանչելի բաներով՝ արդարութիւնով պիտի
պատասխանես մեզի ,
Ով մեր փրկութեան Աստուածը ,
Որ երկրի ամէն ծայրերուն ու ծովուն մէջը
հեռուն եղողներուն յոյսն ես .
6 Որ քու զօրութիւնովդ լեռները հաստատե-
ցիր ,
Կարողութիւնով գօտի կապուելար .
7 Որ կը ցածցընես ծովուն ձայնը՝
Անոր ալիքներուն ձայնը ,
Ու ազգերուն խռովութիւնը :
8 Ու երկրի ծայրերը բնակողները պիտի վախնան
քու նշաններէդ .
Առտուան ու իրիկուան ելքը դուն կ'ուրա-
խացընես :
9 Երկրին այցելութիւն կ'ընես ու զանիկա կը
ջրես ,
Շատ կը հարստացընես անիկա .
Աստուծոյ գետը ջրով լեցուն է .
Անոնց ցորեն կը պատրաստես ,
Վասն զի ասանկ պատրաստեցիր անիկա :
10 Անոր ակօսները կը խմցընես ,
Ու անոր փոսերը կը չեզոքես .
Անձրեւներով կը կակուղցընես անիկա ,
Կ'օրհնես անոր բոյսը :
11 Կը պսակես տարին քու բարութիւնովդ ,
Ու քու շաւիղներդ պարարտութիւն կը կա-
թեցընեն ,
12 Անապատի արօտներուն վրայ կը կաթեցընեն .
Ու բլուրները ուրախութիւնով պատած են :
13 Արօտները հօտերով հագուած են ,
Ու հովիտները ցորենով ծածկուած են .
Ցնծութեամբ կ'աղաղակեն ու կ'երգեն :

ե Օր · զ · 13 : Եա · խե · 23 : կէ · 16 : Սոփ · ա · 5 :

ԿԴ

ա Սաղ · ժա · 2 : ձէ · 4 :
բ Սաղ · ձբ · 7 : Ելեմ · թ · 3 :
գ Տես Աւակ · ա · 11 : Սաղ · ժ · 11 : ձթ · 7 :
դ Գո՞ւմ Իրենց խորհած խորհուրդը կը ծածկեն .
ե Սաղ · է · 12 , 13 :
զ Աւակ · ժբ · 13 : ժբ · 7 :
է Սաղ · լա · 11 : ձբ · 6 :
ը Սաղ · խ · 3 :
թ Երեմ · ծ · 28 : ծա · 10 :
ժ Սաղ · լբ · 11 : ձբ · 10 : կը · 3 :

կե

ա Գո՞յ մի կը սպասէ Սաղ · կը · 1 :
բ Եա · կզ · 23 :
գ Սաղ · լբ · 4 : խ · 12 :
դ Գո՞ւմ Անօրէնութեանդ խոսքերը
ե Սաղ · ծա · 2 : հթ · 9 : Եա · ջ · 7 : Երբ · բ · 14 : ա · Յոհ · ա · 7 , 9 :
զ Սաղ · լգ · 12 : ձգ · 4 :
է Սաղ · գ · 3 ·
ը Սաղ · լգ · 8 :
թ Սաղ · իբ · 27 :
ժ Սաղ · ոդ · 1 :
ի Սաղ · ձթ · 9 : ձէ · 29 : Մատ · բ · 26 :
լ Սաղ · հգ · 10 : Եա · ժէ · 12 · 13 :
խ Բ Օր · ժա · 12 :
ծ Սաղ · կբ · 9 · 10 · ձգ · 13 : Երեմ · ե · 24 :
կ Սաղ · խզ · 4 :
հ Եա · ձէ · 12 :

ՍԱՂՄ· ԿԶ

1 Դաւիթ կը յորդորէ մարդիկ որ գԱստուած գովեն, 5 անոր մեծ գործքերը զիւրաքանչիւրն պիտի պատմէ, 8 և զանիկա օրհնեն իր բարեբեր ընծաներուն համար· 12 իսկ ինքը ուխտ կ՚ընէ՝ որ Աստուծոյ հոգևոր ծառայութիւն մատուցանէ· 16 և Աստուծոյ իրեն ըրած մանաւանդ բարեբեր ընծաները կը պատմէ։

Գլխաւոր երաժշտին· Աղաֆա -- Երգ։

1 Ով բոլոր երկիր, ցնծութիւնով Աստուծոյ
աղաղակեցէք։
2 Սաղմոս երգեցէք անոր անուանը փառքին,
փառաւոր ըրէք անոր օրհնութիւնը։
3 Աստուծոյ ըսէք Ե՛ւ ի՛նչպէս †ահաւոր են քու
գործերդ.
Քու մեծ զօրութեանդ համար
Թշնամիներդ քեզի ծխտարհութիւն պիտի
ընեն։"
4 Բոլոր երկիրը երկրպագութիւն պիտի ընէ
քեզի.
Սաղմոս պիտի երգեն քեզի,
Սաղմոս պիտի երգեն քու անուանդ։ (Սէլայ։)
5 Եկէք ու տեսէք Աստուծոյ ըրածները.
Անիկա է գործքովը մարդոց †որդիներուն
վրայ" ահաւոր է։
6 Ծովը ցամքի դարձուց,
Գետին ոտքով անցան.
Անոր տեղը խրմով ուրախացանք։
7 Իր ուժովը յաւիտեան կը տիրէ։
Անոր աչքերը ազգերը կը դիտեն.
Ապստամբները թող չբարձրանան։ (Սէլայ։)
8 Ով ժողովուրդներ, օրհնեցէք մեր Աստուածը,
Ու լսել տուէք անոր գովութեան ձայնը։
9 Անիկա մեր հոգին կենդանի կը պահէ,
Ու †ոտքերնուս սասանիլ չտար։
10 Ինչու որ Էդուն քննեցիր մեզ, ով Աստուած.
Փորձեցիր մեզ, ինչպէս որ արծաթը կը փորձուի.
11 Մեզ որոգայթի մէջ մտցուցիր,
Ծանր բեռ դրիր մեր ‡կռնակին վրայ։
12 Մեր գլուխներուն վրայ մարդիկ հեծցուցիր.
Կրակը ու ջուրը մտանք,
Սակայն մեզ առատութեան տեղը հանեցիր։
13 Ողջակէզներով պիտի մտնեմ քու տունդ,
Քեզի պիտի հատուցանեմ իմ ուխտերս,
14 Որ շրթունքներս խոստացան,
Ու ներքուստ իմ բերանս խօսեցաւ։
15 Պարարտ ոչխարներ պիտի մատուցանեմ քեզի խոյերու խունկով.
Զուարակներ պիտի զոհեմ նոխազներու հետ։ (Սէլայ։)
16 Եկէք լսեցէք դուք ամէնքդ որ Աստուծմէ կը վախնաք,
Ու պատմեմ ինչ որ ըրաւ իմ անձիս։
17 Բերնովս անոր աղաղակեցի,
Ու լեզուս անոր ||բարձրացուցի։
18 Թէ որ սրտիս մէջը անօրէնութիւն տեսնէի,
Տէրը պիտի չլսեր։
19 Սակայն Աստուած լսեց,
Իմ աղօթքիս ձայնը մտիկ ըրաւ։
20 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած, որ իմ աղօթքս
չդարձուց,
Ու իր ողորմութիւնը ինձմէ եւս չդարձուց։

ՍԱՂՄ· ԿԷ

1 Սաղմոսերգուն աղօթք կ՚ընէ Աստուծոյ արդարութեանը ընդդարձակութեանը համար· 3 որ ժողովուրդը ուրախանայ· և Աստուծոյ բարեբարութիւնները ապրածնուին։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինօթի վրայ· Սաղմոս -- Երգ։

1 Աստուած ողորմի մեզի ու օրհնէ մեզ,
Երեսը փայլեցնէ մեր վրայ, (Սէլայ,)
2 Որ երկրի վրայ քու ճամբադ ճանչցուի,
Ո- †ամէն ազգայ մէջ քու փրկութիւնդ։
3 Թող ժողովուրդները քեզ գովեն, ով Աստուած,
Բոլոր ժողովուրդները քեզ գովեն։
4 Ազգերը թող ուրախանան ու ցնծան,
Վասն զի †ժողովուրդները ուղղութիւնով պիտի դատես,
Ու երկրի ազգերուն դուն պիտի առաջնորդես։ (Սէլայ։)
5 Թող ժողովուրդները քեզ գովեն, ով Աստուած,
Բոլոր ժողովուրդները քեզ գովեն։
6 Երկիրը իր պտուղը պիտի տայ·
Ո- Աստուած՝ մեր Աստուածը մեզ պիտի օրհնէ։
7 Աստուած մեզ պիտի օրհնէ,
Ու երկրի ամէն ծայրերը անկէ պիտի վախնան։

ՍԱՂՄ· ԿԸ

1 Աստուծոյ ողորմութիւններուն համար, 7 իր ակնկալութիւն հաստատելուն համար· 19 ու իր մեծ գործքերուն համար՝ զինքը գովաբանելու յորդորանք մը։

ԿԶ
= Սաղ· Ա· 1։
Բ Սաղ· կէ· 5։
Գ Սաղ· ԺԸ· 44։
Դ Երէց· պիտի ասէն· Սաղ· ԺԸ· 44։ Ձա· 15։
Ե Սաղ· իբ· 27։ կէ· 3։ ՃԺԷ· 1։
Զ Սաղ· ղգ· 1։ 2։
Է Սաղ· խգ· 8։
Ը Կամ արդիներէն ա. ւելի
Թ Ել· Ժգ· 21։
Ժ Ցէս· գ· 14· 16։
ԺԱ Սաղ· Ժա· 4։
ԺԲ Սաղ· ՃԾա· 3։
ԺԳ Սաղ· ԺԷ· 3։ Ես· խը· 10։
ԺԴ Սաղ· Ա· 4։ ՃԺԶ· 14· 17· 18· 19։
ԺԵ Ժամ· Է· 4։
ԺԶ Սաղ· ԼԲ· 11։
ԺԷ Երէց· բարձրացաւ։
ԺԸ Ցաք· իէ· 9։ Ա. ամակ· ԺԷ· 29։ իը· 9։ Ես· ա· 15։ Ցոհ· Բ· 31։ Ցահ· գ· 3։
ԺԹ Սաղ· ՃԺԶ· 1։ 2։
ԿԸ
= Թա· ղ· 25։ Սաղ· գ· 6։ լա· 16։ Ձ· 3· 7· 19։ ՃԺԲ· 135։
Բ Գոր· ԺԶ· 25։
Գ Ղուկ· բ· 30· 31։ Տիտ· բ· 11։
Դ Սաղ· կգ· 4։
Ե Սաղ· ղգ· 10· 13· ղբ· 9։
Զ Ղե· իգ· 4։ Սաղ· ձև· 12։ Եզեկ· ԼԲ· 27։
Է Սաղ· իբ· 27։

Գլխաւոր երաժշտին. Դաւիթին Սաղմոսը՝ երգը։

1 Թ՚ողՂ եղէ Աստուած, անոր թշնամիները
թող ցրուին,
Ու զանիկաատողները իր երեսէն թող փախչին։
2 Մուխին ցրուելուն պէս ցրուէ զանո՛ւ.
ինչպէս որ մոմը կրակին առջեւն կը հալի,
Այսպէս թող կորսուին ամբարիշտները Աստուծոյ երեսէն։
3 Բայց արդարները թող ուրախանան,
Աստուծոյ առջեւն թող ցնծան,
Եւ ուրախութիւնով զուարճանան։
4 Երգեցէ՛ք Աստուծոյ, սաղմո՛ս երգեցէ՛ք անոր անուանը.
Ճամբայ պատրաստեցէ՛ք անապատներուն մէջէն հեծնողին,
Որուն անունը *Եհո՛վ է,
Ու ցնծացէ՛ք անոր առջեւն։
5 Որբերուն հայրը ու որբևարիներուն դատաւորը
Աստուած իր սուրբ բնակարանին մէջ։
6 Աստուած մինակ եղողները տան մէջ կը բնակեցնէ,
Կապուածները յաջողութեան կը հանէ.
Բայց ապստամբները չոր տեղ կը բնակին։
7 Ով Աստուա՛ծ, քու ժողովուրդիդ առջեւէն
գացած ատենդ,
Անապատէն անցած ատենդ, (Սելա)
8 Երկիրը շարժեցաւ, երկինքն ալ շա՛ռաչեցուց Աստուծոյ երեսէն.
Սինայ ալ շարժե՛ցաւ Աստուծոյ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն առջեւէն։
9 Ով Աստուա՛ծ, քու ժառանգութեանդ առատօրէն անձրեւ տարուով,
Երբոր յոգնած էր՝ դուն հաստատեցիր անիկա։
10 Քու ժողովուրդդ անոր մէջը բնակեցաւ.
Քու քաղցրութեամբդ աղքատին համար պատրաստեցիր, ով Աստուա՛ծ։
11 Տէրը պատգամ տուաւ.
Աւետիս տուողները մեծ բազմութիւն են։
12 Զօրքերուն թագաւորները կը փախչին.
կը փախչին, ու տան մէջ բնակող կիները աւարը կը բաժնեն։
13 Թէեւ գոմերուն մէջտեղը պառկած ըլլաք,
Աղաւնիի թեւերուն պէս պիտի ըլլաք արծաթով պատած,
Ու անոր փետուրները դեղին ոսկիով։
14 Ամենակարողը ան երկրի վրայ թագաւորները ցրուած ատենը՝
Երկիրը Սելմոնին մէջի ձիւնին պէս ճերմկցաւ։
15 Աստուծոյ լեռը Բասան լեռն է,
Բազմագագաթ լեռը Բասան լեռն է։
16 Ով բազմագագաթ լեռնե՛ր, ինչո՞ւ նախանձով կը նայի՛ք.
Ա՛ն լեռն է՝ որ Աստուած հաճեցաւ անոր մէջը բնակելու.
Յիրաւի Տէրը հո՛ պիտի բնակի յաւիտեան։
17 Աստուծոյ կառքերը երկու անգամ տասը հազար են, հազար հազարաց.՚՚
Տէրը անոնց մէջն է, ե՛ւ սուրբ տեղն է Սինայի մէջ։
18 Բարձր տեղը ելար, գերութիւնը գերի ըրիր,
պարգևներ առիր մարդոց համար,
Ու ապստամբներուն համար ալ,
Որ Տէր Աստուած անոնց հետը բնակի։
19 Տէրը օրհնեալ ըլլայ օրէ օր.
Թէ որ հետ բեռ մը դնէ մեր վրայ,՚՚
Աստուած է մեր փրկիչը։ (Սելա։)
20 Աստուած մեզի փրկութեան Աստուած է,
Ու մահուանէ ազատութիւը Տէր Եհովային է։
21 Սակայն Աստուած պիտի փշրէ իր թշնամիներուն գլուխը,
Նաև՝ իր անօրէնութիւններուն մէջը պտրտողին գլխաւոր երաժշտին.
22 Տէրը ըսաւ, Ջանի՛ Բասանէն եմ դարձնեմ.
Ծովուն անդունդներէն եմ դարձնեմ.
23 Անոնք որ ոտքդ արեան մէջ թաթխուի,
Շուներուդ լեզուն թշնամիներէն իր բաժինը առնէ։
24 Քու քալուածքներդ տեսան, ով Աստուա՛ծ,
իմ Աստուծոյս՝ իմ թագաւորիս քալուածքները սուրբ տեղին մէջը։
25 Առջեւէն երգեցողները գացին,
Ետեւէն նուագածուները՝
Թմբուկ զարնող կոյսերուն մէջտեղը։
26 Ժողովուրդներուն մէջը օրհնեցէ՛ք զԱստուա՛ծ,
Տէրը, ով Իսրայէլի աղբիւրէն եղողնե՛ր։
27 Ան տեղն է փո՛քր Բենիամինը անոնց տիրապետողը,

կը
ա Թառ. ժ. 35։ Ես. լգ. 3։
բ Ես. իդ. 18։ Ովս. ժգ. 3։
գ Առ. ղէ. 5։ Միք. ա. 4։
դ Առ. լբ. 11։ Ծը. 10։ կգ. 10։
ե Առ. կղ. 4։
զ Եր. գ. 3։
է Կո՛ Եհովայ, յ՛ ՈՐ

Էն։
ը Առ. ժ. 14, 18։ Ձեղ. 9։
թ ա Թագ. բ. 5։ Առ. ՃԺգ. 9։
ժ Առ. ՃԷ. 10, 14։ Ձեղ. 7։ Գաղ. ժբ. 6, հա։
ի Առ. ՃԷ. 34, 40։
լ Եր. ժգ. 21։ Դատ. գ. 14։ Ամբ. գ. 13։

լ Եր. ԺԹ. 16, 18։ Դատ. Ե. 4։ Ես. կդ. 1, 3։
խ բ Օր. ժա. 11, 12։ Եզեկ. լդ. 26։
ծ բ Օր. իգ. 5, 9։ Առ. Հգ. 19։
կ Թուա. լա. 8, հե։ Ցեփ. ժ. 16։ ժբ. 8։
հ Առ. ՃԷ. 37։
ձ Թուա. իա. 3։ Ցեփ. ժ. 10։ ժբ. 1, հե։

ղ Առ. ՃԺգ. 4, 6։
ճ բ Օր. ժբ. 5, 11։ գ Թագ. Ի. 3։ Առ. ՃԼ. 1, 2։ ՃԼը. 13, 14։
յ բ Օր. լգ. 2։ գ Թագ. գ. 16, 17։ Դան. Է. 10։ Եբր. ժբ. 22։ Ցայտ. Թ. 16։
ն Կո՛ Հայտարարեր հրեշտակներ.

շ Գաղ. ա. 9։ Եփես. գ. 8։
ո Դատ. Ե. 12։
չ Գաղ. բ. 4, 33։
պ ա Տիմ. ա. 13։
ջ Առ. Հը. 60։
ռ Կո՛ որ օրէ օր մեր վրայ բեռնաւոր կը դնէ. Բե՛ւեռ կը դնէ. Ելից ժբ. 39։ Ասակ. գ. 25։ Յայտ. ա. 18։ Ի. 1։

ս Առ. ՃԺ. 6։ Ամբ. գ. 13։
վ Առ. ծէ. 23։
տ Թուա. իա. 33։
ր Եր. ժգ. 22։
ց Առ. ծը. 10։
ւ գ Թագ. իա. 19։
փ ա Մն. ժգ. 8։ ժէ. 16։ Առ. իէ. 5։
ք Բ Օր. լգ. 28։ Ես. Ի. 1։
և ա Թագ. Թ. 21։

Ցուդայի իշխանները իրենց բազմութեամբը ,
Զաբուղոնի իշխանները — Նեփթաղիմի իշխանները ։

28 Քու Աստուածդ քու զօրութիւնդ հաստատեց .
Զօրացուր , ով Աստուած , ան բանը որ մեզի համար ըրիր ։

29 Երուսաղէմ եղող տաճարիդ համար
†Թագաւորները քեզի ընծաներ պիտի բերեն ։

30 Եղէգներու մէջ բնակող գազանները , ու ցուլերուն ժողովը
Ժողովրդոց զուարակներուն հետը սաստէ ,
‡Որ խոնարհին՝ արծաթի կտորներուն բերբեր .
Պատերազմ սիրող ժողովուրդները ցրուէ ։

31 Եգիպտոսէն աղնուականներ պիտի գան .
†Եթովպացիա իր ձեռքերը շուտով Աստուծոյ պիտի երկնցնէ ։

32 Ով երկրի թագաւորութիւններ , երգեցէք Աստուծոյ ,
Սաղմոս ըսէք Տէրոջը , (Սէլայ ,)

33 Անոր՝ որ ՚ի յաւիտենից երկինքներուն երկնից վրայ *կը նստի .
Ահա անկից †իր ձայնովը զօրաւոր ձայն կու տայ ։

34 Զօրութիւն տուէք Աստուծոյ .
Անոր մեծվայելչութիւնը Իսրայէլին վրայ է ,
Ու անոր զօրութիւնը ամպերուն մէջն է ։

35 †Ահաւոր ես , ով Աստուած , քու սուրբ տեղերուդ մէջ .
Իսրայէլին Աստուածը
Ինքը կու տայ իր ժողովուրդին ոյժ ու կարողութիւն .
Աստուած օրհնեալ ըլլայ ։

ՍԱՂՄ · ԿԹ·

1 Դաւիթ իր նեղութեանը համար կը գանգատի . 13 աղօթք կ'ընէ իր ապառութեանը համար , 22 ու իր թշնամիներուն կործանումը համար . 30 զԱստուած կը փառաւորէ ընծայ կալութիւնով ։

Գլխաւոր երաժշտին , Շօշանիմի վրայ . Սոդոմոն ։

1 Ազատեցուր զիս , ով Աստուած ,
Վասն զի †ջուրերը իմ անձիս հասան ։
2 †Խորունկ ցեխի մէջ կ'ընկղմիմ ,
Ուր որ կայնելու տեղ չկայ .
Ջուրերուն խորունկ տեղերը մտայ ,
Ու յորձանքները իս ընկղմեցին ։
3 †Յոգնեցայ ես կանչելէս , կոկորդս ցամքեցաւ ,
†Աչքերս նուաղեցան իմ Աստուծոյս սպասելէն ։

4 Առանց պատճառի իս ատողները գլխուս մազերէն շատ են .
Իս փուճ տեղը կորսընցնող թշնամիներս զօրացան .
Ան բանը՝ որ չէի յափշտակեր , անառանը վճարեցի ։

5 Ով Աստուած , իմ յիմարութիւնս դուն գիտես ,
Ու յանցանքներս քեզմէ ծածկուած չեն ,
6 Քեզի հաւատացողները իմ պատճառովս չամչնան ,
Ով Տէր՝ զօրոց Տէրը .
Քեզ փնտռողները իմ պատճառովս ամօթով չըլլան ,
Ով Իսրայէլին Աստուածը ։
7 Վասն զի քեզի համար նախատինքին համբերեցի ,
Ամօթը ծածկեց իմ երեսս .
8 †Եղբայրներուս օտար՝
Ու մօրս որդւոցը անծանօթ եղայ ։
9 †Ինչու որ քու տանդ նախանձը իս կերայ ,
†Ու քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ վրաս ինկան ։
10 †Իմ անձիս ծոմ պահելովը լացի ,
Ու սա ինծի նախատինք սեպուեցաւ ։
11 Եւ իմ հանդերձս քուրձ ըրի ,
†Ու անոնց առակ եղայ ։
12 Դուռը նստողները իմ վրայովս կը խօսին ,
Ու հարբեցողներուն խաղը եղայ ։

13 Բայց ես իմ աղօթքս կ'ընեմ քեզի ,
Ով Տէր , †ընդունելի ժամանակին .
Ով Աստուած , քու մեծ ողորմութիւնովդ ,
Քու փրկութեանդ ճշմարտութիւնովը լսեցի պատասխան տուր .
14 Հանէ զիս ցեխէն , ու չընկղմիմ .
†Զիս ատողներէն ու խորունկ ջուրերէն ազատուիմ ։
15 Ջուրերուն յորձանքը թող իս չընկղմէ ,
Ու անդունդը իս չկլլէ ,
Ու †Լրտոը Իր բերանը վրաս չդոցէ ։
16 Պատասխան տուր ինծի , ով Տէր ,
†Վասն զի քու ողորմութիւնդ քաղցր է .
Քու առատ գթութեանդ համեմատ նայէ ինծի .
17 Ու †երեսդ մի ծածկեր քու ծառայէդ ,
Վասն զի ես նեղութեան մէջ եմ .
Շուտով պատասխան տուր ինծի ։
18 Իմ անձիս մօտեցիր — զանիկա փրկէ .
Իմ թշնամիներուս համար իս ազատէ ։
19 Դուն գիտես †իմ նախատինքս

* գ Թագ . ժ . 10 . 24 . 25 . բ Մն . բ . 21 . Սազ . հր . 10 . հգ . 11 . Եսա . կ . 16 . 17 .
* Սազ . իբ . 12 .
† ր Թագ . բ . 2 . 6 .
‡ Նա . ա . 1 . 19 . 21 .
† Սազ . հր . 9 . Եսա . խե . 14 . Սափ . գ . 10 . Գար . բ . 27 .
‡ Սազ . իգ . 20 .
† Սազ . ժբ . 10 . Ազգ . 3 .
* Երէ . կր հեծնէ .
† Սազ . իթ . 3 . ես .
‡ Սազ . իթ . 1 .
† Սազ . խե . 4 . կե . 5 . կգ . 5 . հգ . 12 .

կթ.
* Սազ . խե . վերնագիրը .
† Հմր . 2 . 14 . 15 . Յեսու . բ . 5 .
‡ Սազ . ի . 2 .
† Սազ . գ . 6 .
† Սազ . ձկթ . 82 . 123 . Եսա . լբ . 14 .

* Սազ . լե . 19 . Յովհ . ժե . 25 .
† Սազ . լե . 13 . 14 .
† գ Թագ . իթ . 7 . Եր . բեմ . իգ . 9 .
‡ Յոբ . լ . 9 . Սազ . լե . 15 . 16 .
† Եսա . խթ . 8 . ժե . 6 . բ Կոր . գ . 2 .
† Սազ . ձխգ . 7 . Հմր . 1 . 2 . 15 .
† Կամ գութը .
‡ Թագ . ժգ . 33 .
† Սազ . կգ . 3 .
† Սազ . խե . 16 . 17 .
† Սազ . կե . 9 . Նէ . 11 .
† Սազ . իբ . 6 . 11 . Եսա . ծգ . 3 . Երե . ժբ . 2 .

և իմ ամէնից ու իմ խոյտառակութիւնս ։
Քու առջիդ են բոլոր իմ նեղողները ։
20 Նախատինքը սիրտս կոտրեց ու հիւանդ եղայ ։
Վշտակից եղողի մը նայեցայ , բայց չկար ,
ու մխիթարողներուն՝ բայց չգտայ ։
21 Հապա կերակուրի տեղ թոյն տուին ինծի ,
ու ծարաւած առենս քացախ խմցուցին ինծի ։
22 Անոնց սեղանը երեսի առջին որոգայթ ,
ու յաջողութեան տեղ վարմ ըլլայ ։
23 Անոնց աչքերը մթանան որ չտեսնեն ,
ու անոնց մկրճերը միշտ դողացուր ։
24 Քու սրտմտութիւնդ անոնց վրայ թափէ ,
ու սաստիկ բարկութիւնդ անոնց վրայ հասնի ։
25 Անոնց բնակարանը աւերակ ըլլայ ,
ու անոնց վրաններուն մէջը բնակող չգտնուի ։
26 Վասն զի հան որ դուն զարկիր , անոնք կը հալածեն ,
ու քու վիրաւորածիդ ցաւին վրայով կը խօսին ։
27 Անոնց անօրէնութեանը վրայ անօրէնութիւն դիր ,
ու քու արդարութեանդ չհասնին ։
28 Կենաց դրքէն թող ջնջուին ,
ու արդարներուն հետ չգրուին ։

29 Բայց ես աղքատ ու վշտացած եմ .
ով Աստուած , քու փրկութիւնդ թող իս պաշտպանէ ։
30 Աստուծոյ անունը պիտի գովեմ երգով ,
ու պիտի բարձրացնեմ անիկա գոհութիւնով ։
31 Ու ասիկա եղջերաւոր -- կճղակաւոր եղէն -- զատ պիտի
Աւելի ընդունելի պիտի ըլլայ Տէրոջը ։
32 Հեզերը պիտի տեսնեն և ուրախանան .
ով Աստուած փնտռողներ , ձեր սիրտն ալ պիտի ապրի ։
33 Վասն զի Տէրը անանկներուն կը լսէ ,
ու իր կապուածները չանարգեր ։

34 Թող գովեն զանիկա երկինքը ու երկիրը ,
ծովը ու բոլոր անոր մէջը շարժողները ։
35 Ինչու որ Աստուած Սիոնը պիտի փրկէ ,
ու Յուդայի քաղաքները պիտի շինէ .
և հոն պիտի բնակին ու ժառանգեն անիկա ։
36 Եւ իր ծառաներուն սերունդը պիտի ժառանգէ անիկա ,
ու իր անունը սիրողները անոր մէջը պիտի բնակին ։

ՍԱՂՄ · Հ

1—5 Դաւիթ կը խնդրէ Աստուծմէ որ շուտով չարերը կոծանէ , ու բարեպաշտները պահպանէ ։

Դիմաւոր երաժշտին . Յաղս. Դաւթի ՝յիշատակի համար ։

1 Ով Աստուած , իս փրկելու կամ ըլլ ,
ով Տէր , ինծի օգնելու արագացիր ։
2 Թող ամչնան ու խայտառակ ըլլան
իմ անձս փնտռողները .
Եւ դառնան ու ամօթով ըլլան
Ինծի չարիք ուզողները ։
3 Թող *ամչնալով ետ դառնան
Անոնք որ ՚ինձ վաշ վաշ կ՚ըսեն ։
4 Ամէն քեզ փնտռողները
Քեզմով թող ցնծան և ուրախանան .
Եւ քու փրկութիւնդ սիրողները
Ամէն ժամանակ թող ըսեն , Աստուած մեծացնայ ։
5 Բայց ես աղքատ ու անանկ եմ ,
ով Աստուած , շուտով հասիր ինծի .
Իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես ,
ով Տէր , մի ուշանար ։

ՍԱՂՄ · ՀԱ

1 Դաւթի հաւատքի վստահութիւնով ու Աստուծոյ ընծայքին փափաքութիւնը ապրելէ կ՚ընէ իրեն համար , և իր անձին Աշնամիներուն դէմ . 14 հաւատարմութիւն կը խոստանայ . 19 զԱստուած կը փառաւորէ , ու կը խոստանայ յաջող սրտիւ անանկ ընել ։

1 Ով Տէր , ՚քեզի յուսացայ ,
Զամչնամ յաւիտեան ։
2 Քու արդարութեամբդ զիս ապրեցուր ու աղատէ զիս .
՚Ականջդ ծռէ ինծի ու փրկէ զիս ։
3 ՚Ինծի ապաւինութեան վէմ եղիր ,
Որ միշտ հոն երթամ .
Դուն ՚հրաման տուիր իս փրկելու ,
Ինչու որ իմ վէմս ու բերդս դուն ես ։
4 ՚Ով իմ Աստուածս , ամբարշտին ձեռքէն ,
Անօրէնին ու բռնաւորին ձեռքէն իս փըրկէ .
5 Վասն զի ՚իմ ակնկալութիւնս դուն ես , ով Տէր Եհովայ .
Մանկութենէս ՚ի վեր իմ յոյս դուն ես .
6 ՚Ես քեզի հաստատուեցայ արգանդէն ,
Մօրս որովայնէն իմ պաշտպանս դուն ես .
Իմ գովութիւնս միշտ քու վրադ է ։

ֆ Սալ· ձխբ · 4 : Եսա· կգ · 5 :
ց Յոբ · ժգ · 2 :
ղ Մատ · իէ · 34 , 48 : Մարկ · ժէ · 23 : Յովհ · ժթ · 29 :
շ Հռոմ· ժա · 9 , 10 :
ո Եսա· գ · 9 , 10 : Յովհ· ժբ · 39 , 40 : Հռոմ· ժա · 10 : Կոր · գ · 14 :
չ Ա Թես · բ · 16 :
պ Մատ · իգ · 38 : Գործ · ա · 20 :
ջ Եսա · ծգ · 4 :
ռ Տես բ Մն · իբ · 9 : Ջաբ · ա · 15 :
ս Հռոմ· ա · 28 :
վ Եսա · իգ · 10 : Հռոմ· թ · 31 :
տ Եր· լբ · 32 : Փիլ· գ · 3 : Յայտ· գ · 5 : ժգ · 8 :
ր Եղիկ · ժգ · 9 : Ղուկ· ժ · 20 : Եբր· ժբ · 23 :
ց Սալ· իբ · 7 :
ւ Սալ· ծ · 13 , 14 , 23 :
փ Սալ· ղգ · 2 :
ք Սալ· իբ · 26 :
օ Եփես · գ · 1 :
ֆ Սալ· ղգ · 11 : Ձխբ· 1 : Եսթ· բգ · 15 : իմմ · 15 :
և Եսա · ծէ · 12 :
բ Սալ· ծա · 18 : Եսթ· իգ · 26 :
գ Սալ· ձբ · 28 :
Հ
ժ Սալ· լբ · վերնագիրը :
ի Սալ· իբ · 13 , 14 : Հա · 12 :
լ Սալ· լէ · 4 , 20 : Հա · 13 :
խ Սալ· իբ · 15 :
ծ Կամ իրենց ամենին պատճառը ը
կ Սալ· իբ · 17 :
հ Սալ· ձիա · 1 :
—
ՀԱ
ա Սալ· իէ · 2 , 3 : լա · 1 :
բ Սալ· լա · 1 :
գ Սալ· ժէ · 6 :
դ Սալ· լա · 2 , 3 :
ե Սալ· իգ · 4 :
զ Սալ· ձիթ · 1 , 4 :
է Եբեմ· ժէ · 7 , 17 :
ը Սալ· իբ · 9 , 10 : Եսթ· իգ · 3 :

7 [ք]Զարմանալի բանի մը պէս եղայ շատերուն,
Բայց իմ զօրաւոր ապաւէնս դուն ես։
8 [բ]Թերանս քու գովաբանութիւնովդ լցուի,
Ամէն օր քու փառաբանութիւնովդ։
9 [գ]Ծերութեան առենս ինծի մի ձգեր.
Ո՛չ ժամ պակսած առենը ինծմէ մեկնելու։
10 Ինչու որ թշնամիներս ինծի համար կը խօսին,
Ու իմ անձս պահպանողները միասին խորհուրդ կ՚ընեն,
11 Ըսելով, Աստուած թողուց անիկա.
Հալածեցէք ու բռնեցէք անիկա,
Վասն զի ազատող մը չկայ։
12 [դ]Ով Աստուած, ինծմէ մի հեռանար.
Ով իմ Աստուածս, [ե]ինծի օգնելու արագերցիր։
13 [զ]Թող ամչնան ու կորսուին իմ անձիս հակառակորդները.
Նախատինքով ու ամօթով թող ծածկուին
ինծի չարութիւն ուզողները։

14 Բայց ես ամէն առեն պիտի յուսամ,
Ու քու ամէն գովաբանութիւններուդ վրայ պիտի աւելցնեմ։
15 [է]Բերանս պիտի պատմէ քու արդարութիւնդ,
Ամէն օր քու փրկութիւնդ.
Ինչու որ ես [ը]անոնց համրանքը չեմ գիտեր։
16 Պիտի քալեմ Տէր Եհովային զօրութիւնովը.
Քու արդարութիւնդ՝ միայն քուկինդ պիտի յիշեմ։
17 Ով Աստուած, մանկութենէս ի վեր սորվեցուցիր ինծի.
Ու մինչև հիմա քու հրաշալի գործքերդ պատմեցի։
18 [թ]Ու հիմա մինչև ծերութեան ու ալեւորութեան առենս
Իս մի ձգեր, ով Աստուած,
Մինչև որ պատմեմ քու [ժ]կարողութիւնդ ետքի սերունդին,
Ու զօրութիւնդ ան ամենուն որ պիտի գան։
19 [ի]Քու արդարութիւնդ ալ շատ բարձր է, ով Աստուած,
Որ դուն մեծամեծ բաներ ըրիր.
[ժա]Քեզի պէս ո՞վ կայ, ով Աստուած։

20 [ժբ]Դուն որ շատ ու ծանր նեղութիւններ ցուցուցիր ինծի,
[ժգ]Նորէն իս պիտի կենդանացնես,
Ու երկրին անդունդներէն նորէն իս պիտի հանես։
21 Իմ մեծութիւնս պիտի շատցնես,
Ու դառնալով իս պիտի մխիթարես։
22 Ուստի ես ալ պիտի գովեմ քեզ նուագովքս
Քու ճշմարտութիւնդ, Հանգոյ, ով իմ Աստուածս.
Պատմոս պիտի երգեմ քեզի քնարով,
Ով [ժդ]Իսրայէլին Սուրբը։
23 Քեզի պատմոս երգած առենս իմ շրթունքներս
ըրա պիտի ցնծան,
Ու [ժե]իմ հոգիս՝ որ դուն փրկեցիր։
24 [ժզ]Իմ լեզուս ալ ամէն օր քու արդարութիւնդ
պիտի խօսի,
Ինչու որ ինծի չարիք ուզողները ամչցան ու
խայտառակ եղան։

ՍԱՂՄ. ՀԲ

[ա]Պատմութիւն պատրաստ ընելով Սողոմոնին համար, անոր քաջագործութիւնը օրհնաբանելէ վերջ Աստուծոյ թագաւորութիւնը բացատրելու կը յորդորէ, 18 ու զԱստուած կ՚օրհնէ,

[ա]Սողոմոնին համար։

1 Ով Աստուած, քու դատաստաններդ թագաւորին տուր,
Ու արդարութիւնդ՝ թագաւորին որդւոյն։
2 [բ]Անիկա արդարութեամբ պիտի դատէ քու ժողովուրդդ,
Ու ազքատներդ ճիրաւունքով։
3 [գ]Լեռները խաղաղութիւն պիտի բուսցընեն ժողովուրդին,
Ու բլուրներն ալ՝ արդարութեամբ։
4 [դ]Ժողովուրդին ազքատներուն իրաւունք պիտի ընէ,
Ցնանկին զաւակները պիտի ազատէ,
Ու բռնաւորը պիտի ջարդէ։
5 Քեզմէ պիտի վախնան [ե]քանի որ արեգակը ու լուսինը կը մնան՝
Ազգէ մինչև ազգ։
6 [զ]Չնաճուած խոտի վրայ իջնող անձրեւի պէս պիտի իջնէ,
Ցարտիներու պէս որ երկիրը կը թրջեն։
7 Անոր օրերուն մէջ արդարը պիտի ծաղկի.
[է]Ու շատ խաղաղութիւն պիտի ըլլայ,
Մինչև որ ալ լուսին չըլլայ։
8 Ու [ը]ծովէն մինչև ծովը պիտի տիրէ անիկա,
Ու գետէն մինչև երկրի ծայրերը։
9 [թ]Անոր առջեւն անապատաին բնակիչները ծունկ պիտի կրկնեն,
[ժ]Ու անոր թշնամիները փոշի պիտի լզեն։
10 [ի]Թարսիսի ու կղզիներուն թագաւորները ընծայ պիտի մատուցանեն.

ՀԲ

[ա]Սող. Ծիէ. վերնագիրը։
[բ]Կամ Սողոմոնին Սաղմոսը։
[գ]Եհ. Ժա. 2, 3, 4։ Լը. 1։
[դ]Սող. Ձէ. 10։ Եհ. Լը. 11։ Ծբ. 7։
[ե]Եհ. Ժա. 4։
[զ]Ես. Ծ. 7։ 17։ Սող. Ձհ. 36, 37։
[է]Բ Թագ. Իգ. 4։ Ովս. Գ. 5։
[ը]Եհ. Բ. 4։ Դան. Բ. 44։ Գաղ. ա. 33։
[թ]Տես Եզ. Իգ. 31։ Գ Թագ. գ. 21, 24։
Սող. Բ. 8։ Ե. 11։ Ձհ. 25։ Ջոք. Բ. 10։
[ժ]Սող. Հգ. 14։
[ի]Եհ. Խհ. 23։ Միք. Է. 17։
[ժա]Բ Մնաց. Իհ. 21։ Սող. Խէ. 12։ Կը. 33։ Եհ. Խհ. 7։ Կ. 4, 9։

Շաբայի ու Մաբայի թագաւորները պարզև պիտի բերեն ։
11 Ու բոլոր թագաւորները անոր երկրպագու-
թիւն պիտի ընեն .
Բոլոր ազգերը անոր պիտի ծառայեն ։
12 Վասն զի [a]աղքատը պիտի փրկէ աղաղակելու
առենը ,
Թեղճն ալ, ու անիկա ալ որ օգնութիւն չունի ։
13 Պիտի խղճայ աղքատին ու անանկին ,
Ու անանկիներուն անձերը պիտի ազատէ ։
14 Հարստահարութենէ ու բռնութենէ պիտի
փրկէ անոնց անձը ,
Ու [b]անոնց արիւնը պատուական պիտի ըլլայ
անոր առջին ։
15 Ու պիտի ապրի , և Շաբայի ոսկիէն անոր պի-
տի տրուի .
Ու ամէն առեն աղօթք պիտի մատուցուի անոր
համար .
Ամէն օր պիտի օրհնեն զանիկա ։
16 Ցորենի առատութիւն պիտի ըլլայ երկրին մէջ
Լեռներուն գլուխը .
Անոր պտուղը Լիբանանին պէս պիտի չարժի .
Ու [c]գետնի խոտին պէս պիտի ծաղկին *քա-
ղաքացիները ։
17 [d]Անոր անունը յաւիտեան պիտի մնայ .
Քանի որ արեգակը կը տայ , անոր անունն ալ
պիտի մնայ .
Ու [e]մարդիկ անով պիտի օրհնուին .
Ամէն ազգերը երանութիւն պիտի տան անոր ։

18 [f]Օրհնեալ ըլլայ Տէր Աստուած՝ Իսրայէլին
Աստուածը .
[g]Մինակ ինքն է հրաշքներ ընողը ։
19 Ու [h]օրհնեալ ըլլայ յաւիտեան անոր փառա-
ւոր անունը ,
[i]Ու բոլոր երկիրը թող լցուի անոր փառքովը ։
Ամէն ու ամէն ։
20 Յեսսէի որդւոյն Դաւիթին աղօթքները լմնե-
ցան ։

ՍԱՂՄ· ՀԳ

1 Մարգարէն փորձութեան մը մէջ յաղթող գտնուելէն ետև՝ 2 կը ցուցընէ այն փորձութեանը պատճառը՝ այսինքն չարերուն յաջողութիւնը, 13 անոր տեւած վայրկեան թերահաւատութիւնը, 15 ու անոր վերջ յաղթող ըլլալուն կերպը՝ այսինքն խոնարհել Աստուծոյ խորհուրդը թէ անիկա չարը պիտի կործանէ ու արդարը պիտի պաշտպանէ ։

Սաղմոս [j]Ասափայ ։

1 Յիրաւի Աստուած բարի է Իսրայէլին ,
Անոնք որոնք սրտով մաքուր եղողներուն ։
2 Բայց քիչ մնաց որ իմ ոտքերս պիտի ծռէին ,
Ո՞ մատ մնաց որ իմ քայլերս դայթակղէին ։
3 Վասն զի նախանձեցայ հպարտներուն ,
Երբ ամբարիշտներուն յաջողութիւնը տեսայ ։
4 Ինչու որ իրենց մահուան ժամանակն ալ ցա-
ւեր չունին .
Մարմիննին ալ պարարտ է ։
5 [k]Անոնք մարդոց նեղութեանը մէջ չեն ,
Ու [l]մարդոց հետ չեն տանջուիր ։
6 Անոր համար վիզնոյն պէս ամբարտաւանու-
թիւնը անոնք կը շրջապատէ .
Բռնութիւնը [m]հանդերձի պէս անոնք կը ծած-
կէ ։
7 [n]Անոնց աչքերը պարարտութենէն դուրս կ'ել-
լեն .
Անոնք սրտի խորհուրդներէն անդին կ'անցնին ։
8 Ծաղր կ'ընեն ու չարութիւնով կը խօսին բըռ-
նութեան համար ,
[o]Հպարտութիւնով կը խօսին ։
9 Բերաննին [p]երկինքէ դէմ կը դնեն ,
Ու իրենց լեզուն երկրին մէջը կը պտրտի ։
10 (Անոր համար իր ժողովուրդը հոս պիտի դառ-
նայ ,
[q]Ու առատութիւնով ջուր պիտի քամուի ա-
նոնց ։)
11 Ու կ'ըսեն , [r]Աստուած ինտո՞ր գիտէ .
Ու Բարձրելոյն գիտութիւն կա՞յ ։
12 Ահա սանդ են ամբարիշտները
Որ միշտ [s]յաջողութիւն ունին , ու հարստու-
թիւն կ'աւելցընեն ։
13 [t]Ցիրաւի զուր տեղը իմ սիրտս մաքրեցի ,
Ու [u]իմ ձեռքերս անմեղութիւնով լուացի .
14 Որովհետև ամէն օր կը տանջուիմ ,
Ու ամէն առտու կը խրատուիմ ։
15 Թէ որ ըսէի Թէ ես սանդ խօսիմ ,
Ահա քու որդւոցդ ազգին նենգութիւն ըրած
պիտի ըլլայի ։
16 [v]Երբոր խորհեցայ ասիկա իմանալու ,
Դժուար եկաւ իմ աչքերուս .
17 Մինչև որ Աստուծոյ սրբարանը մտայ ,
Ու [w]անոնց վերջը իմացայ ։
18 Իրաւ որ [x]դուն անոնք սահելու տեղերը դը-
րեր ես .
Կործանման մէջ [y]ձգեցուցիր անոնք ։
19 Ի՜նչպէս յանկարծակի աւերմունքի մէջ [z]կենան .
Հատան ու վախերով կորսուեցան ։
20 [a]Ինչպէս երազ մը [b]զարթնողն արհամարհէն ետքը ,
Ով Տէր , †քաղաքին մէջը" անոնց պատկերը
[c]պիտի անարգես ։

21 Բայց իմ սիրտս [d]դառնեցաւ ,
Ու իմ երիկամունքներէս խոցուեցայ ։

a Եսա· խթ· 22, 23 ։
b Ցոբ· իթ· 12 ։
c Սաղ· ճժգ· 15 ։
d Տես գ Թագ· գ· 20։
e Եր՛ր· քաղաքին ։
f Սաղ· ձխ· 36 ։
g Ծն· ժբ· 3· Իր· 18 ։ Երեմ· գ· 2 ։
h Գաղ· ա· 48 ։
i ա Մն· իխ· 10 ։ Սաղ· խա· 13 ։ ճգ· 48 ։
j Ել· ժե· 11 ։ Սաղ· հե· 14 ։ ճԼգ· 4 ։
k Ղեւեմ· իթ· 5 ։
l Թուա· ժգ· 21 ։ Ջաք· ժգ· 9 ։
ՀԳ
m Սաղ· ծ· վերնագիրը ։
n Ցոբ· խա· 7 ։ Սաղ· լե· 1 ։ Երեմ· ժբ· 1 ։
o Ցոբ· իե· 27 ։ Սաղ· ժե· 10 ։ ճժթ· 70 ։ Երեմ· ե· 28 ։
p Ովս· ե· 16 ։
q Բ Պետ· բ· 18 ։ Յուդ· 16 ։
r Յոյա· ժգ· 6 ։
s Սաղ· հե· 8 ։
t Ցոբ· իբ· 13 ։ Սաղ· ժ· 11 ։ ղգ· 7 ։
u Էմի· 3 ։
v Ցոբ· խա· 15 ։ ղգ· 9 ։ լե· 3 ։ Մաղ· գ· 14 ։
w Սաղ· իզ· 6 ։
x Սաղ· ժԼ· 18 ։
y Ցոբ· իե· 27 ։ Սաղ· ճ· 6 ։
z Սաղ· լե· 38 ։
a Ժող· ը· 17 ։
b Սաղ· լե· 6 ։
c Ցոբ· ի· 8 ։ Սաղ· ղ· 5 ։ Ես· խթ· 7, 8 ։
d Կամ արթննալով· Սաղ· հը· 65 ։

22 [ա]Ու ես յիմար էի ու չէի իմանար ,
քու առջիդ անասուններու պէս էի ։
23 Սակայն ես միշտ քեզի հետ եմ .
Դուն իմ աջ ձեռքէս կը բռնես ։
24 [բ]Դուն պիտի առաջնորդես ինծի քու խոր-
հըրդովդ ,
Ու վերջը փառքով իս պիտի ընդունիս ։
25 [գ]Ո՞վ ունիմ ես երկինց մէջ .
Երկրի վրայ ալ քեզմէ ուրիշը չեմ ուզեր ։
26 [դ]Իմ մարմինս ու սիրտս կը մաշին ,
Բայց Աստուած իմ սրտիս զօրութիւնը ու [ե]իմ
բաժինս է յաւիտեան ։
27 Վասն զի ահա [զ]անոնք որ քեզմէ կը հեռա-
նան՝ կը կորսուին .
Դուն կը սատկեցնես ամէնը՝ որ [է]նոյնիւն
կ'ընեն՝ քեզմէ հաւքնալով ։
28 Բայց [ը]Աստուծոյ մօտենալս բարի է ինծի .
Քոյոս դրեր եմ Տէր Եհովային վրայ ,
Որ [թ]քու բոլոր գործքերդ պատմեմ ։

ՍԱՂՄ· ՀԴ

1 Սրբարանին ատեպակ դասնալուն համար մարդասէրն կը գանգատի· 10 Աստուած օգնութիւնն կը կանչէ յիշելով անոր կարգաւորութիւնը· 18 գանիկա նախատող թշնամիները, անոր ժողովուրդը, ու ըրած ուխտը ։

Երգ Ասափայ ։

1 Ով Աստուած , [ա]ինչո՞ւ ետ բոլորովին մերժե-
ցիր ,
Ո՞ [բ]բարկութիւնդ կը մխայ [գ]քու արօտիդ ոչ-
խարներուն վրայ ։
2 Յիշէ քու ժողովուրդդ [դ]որ սկիզբէն ստացեր
ես ,
[ե]Քու ժառանգութեանդ վիճակը որ փրկեր ես ,
Ո՞ սա Սիօն լեռը ուր որ բնակեր ես ։
3 Բարձրացուր քու քայլերդ դէպ՚ի բոլորովին
աւերուածներուն ,
Ո՞ սուրբ տեղին մէջ թշնամիին ըրած բոլոր
դէշ գործքերուն ։
4 [զ]Քու թշնամիներդ կը պոռան քու ժողովքիդ
մէջը .
[է]Իրենց նշաններըը նշանի պէս կը դնեն ։
5 Անիկա անտառի ծառերուն վրայ
Կացիններ վերցնողի մը պէս դիտցուեցաւ .
6 Ու հիմա [ը]անոր քանդակազործ գործերը՝
Ամէնը մէկէն կացիններով ու մուրճերով կը
կոտրտեն ։
7 [թ]Կրակով այրեցին քու սրբարանդ .
[ժ]Մինչև գետինը կործանեցին քու անուանդ
բնակարանը ։
8 [ի]Իրենց սրտերուն մէջ ըսին թէ կորսընջեննք
ամէնը միասին .
Երկրին մէջ Աստուծոյ բոլոր ժողովարանները
այրեցին ։
9 Մեր նշանները չենք տեսներ .
[լ]Ալ մարգարէ չկայ .
Ու քովերնիս մէկն ալ չկայ ,
Որ գիտնայ թէ ասկից մինչև [խ]ե՞րբ պիտի տեւ ։
10 Ով Աստուած , մինչև [ծ]ե՞րբ նախատինք պի-
տի ընէ նեղիչը .
Թշնամին մինչև յաւիտեան քու անունդ պի-
տի անարգէ՞ ։
11 [կ]Ինչո՞ւ ետ կը քաշես քու ձեռքդ՝ ու ա՛յ
ձեռքդ .
Ջանկո՛ծ ծոցէդ հանէ ու կորսընցուր ան-
ոնք ։
12 Բայց սկիզբէն [հ]իմ թագաւորս Աստուած է ,
Որ փրկութիւններ կ'ընէ երկրին մէջ ։
13 [ձ]Դուն քու զօրութեամբդ ծովը պատռեցիր ,
[ղ]Վիշապներուն գլուխները ջուրերուն մէջ փըշ-
րեցիր ։
14 Դուն [մ]ջարդ եղիր Լևիաթանին գլուխները .
Անիկա [յ]կերակուր ըլլալու տուիր անապա-
տին մէջի ժողովուրդին ։
15 [ն]Դուն ճեղքեցիր աղբիւրը ու վտակը ,
[շ]Դուն չորցուցիր միշտ ինծնաւոր գետերը ։
16 [ո]Քուկդ է ցորեկը , և քուկդ է գիշերը .
[չ]Լոյսը ու արեւը դուն պատրաստեցիր ։
17 [պ]Դուն հաստատեցիր երկրին ամէն սահման-
ները .
[ջ]Ամառը ու ձմեռը դուն ստեղծեցիր ։
18 Յիշէ ասիկա՝ որ թշնամին նախատինք տա-
ւաւ Տէրոջը ,
Ու [ռ]յիմար ժողովուրդը քու անունդ անար-
գեց ։
19 Մի մատներ գազանին [ս]քու տատրակիդ անձը
[տ]Մի մոռնար յաւիտեան քու աղքատներուդ
[ֆ]կեանքը ։
20 [ք]Նայէ ուխտիդ , [ֆ]ինչու որ երկրին խա-
ւար տեղեանքը
Բռնութեան բնակարաններով լցուած են ։
21 Թող խեղճը ետ չդառնայ ամօթով .
Թող աղքատը ու անանկը օրհնեն քու անունդ ։
22 Ելիր , ով Աստուած , քու դատդ պաշտպանէ .
Յիշէ ան նախատինքը՝ որ անզգամը ամէն օր
քեզմէ կ'ընէ ։

[ա] Սաղ· զբ· 6։ Ա-
մակ· լ· 2։
[բ] Սաղ· լբ· 8։ Եռ·
ծր· 8։
[գ] Փիլ· գ· 8։
[դ] Սաղ· ձգ· 2։ ՃԺԹ·
81· 82։
[ե] Սաղ· ժգ· 5։ ՃԺԹ·
57։
[զ] Սապ· ՃԺԹ· 155։
[է] Եր· լՃ· 15։ Թաւ·
ԺԵ· 39։ Ցակ· գ·
4։
[ը] Երբ· ժ· 22։
[թ] Սաղ· ՃԶ· 22։ ՃԺԸ·
17։

ՀԴ

[ա] Սաղ· խգ· 9· 23։
կ· 1· 10։ հԶ· 7։
Երեմ· լա· 37։ լԳ·
24։
[բ] Բ Օր· իթ· 20։
[գ] Սաղ· զե· 7։ Ճ· 3։
[դ] Եր· ԺԵ· 16։ Բ Օր·
իթ· 29։
[ե] Բ Օր· լբ· 9։ Ե-
րեմ· ժ· 16։
[զ] Ոզբ· բ· 7։
[է] Դան· գ· 27։
[ը] Գ Թագ· գ· 18· 29·
32· 35։
[թ] Գ Թագ· իե· 9։
[ժ] Սաղ· ձթ· 39։
[ի] Սաղ· ձգ· 4։
[լ] Ա Թագ· գ· 1։ Ա-
մաս· բ· 11։
[խ] Ոզբ· բ· 3։
[ծ] Սաղ· խգ· 4։
[կ] Եր· ժգ· 21։
[հ] Ես· ծա· 9· 10։
Եզեկ· իթ· 3։ լբ·
2։
[ձ] Թաւ· ժգ· 9։
[ղ] Սաղ· հբ· 9։
[մ] Եր· ժԶ· 5· 6։
Թաւ· ի· 11։ Սաղ·
ՃԸ· 41։ Եռ· խբ·
21։
[յ] Ցեւ· գ· 13· եւ։
[ն] Ծն· ա· 14· եւ։
[շ] Գոբ· ժԶ· 26։
[ո] Ծն· բ· 22։
[չ] Հմր· 22։ Ցայտ·
ժգ· 19։
[պ] Սաղ· լԹ· 8։
[ջ] Երգ· բ· 14։
[ռ] Սաղ· կբ· 19։
[ս] Կաղ ժողովը·
[տ] Ծն· ԺԶ· 7· 9։
Դև· իգ· 44· 45։
Սաղ· ձգ· 45· ե-
րեմ· լԳ· 21։
[ր] Հմր· 18։ Սաղ·
ձԹ· 51։

23 Մի մոռնար քու թշնամիներուդ ձայնը.
բեզի դէմ ոտք ելլողներուն խռովութիւնը
ամէն ժամանակ կը բարձրանայ։

ՍԱՂՄ· ՀԸ

1 Մարգարէն Աստուած կը գովաբանէ. 2 կը խոստանայ ազգութեամբ գաղտնի ունենալ. 4 հպարտը կը յանդիմանէ Աստուծոյ նախախնամութիւնը յիշեցնելով. 9 Աստուած կը գովէ, ու կը խոստանայ որ արդարութիւն ի գործ դնէ։

Գլխաւոր երաժշտին. ՚Ալ-թաշխէթ, Ասաֆին Սաղմոսը ՝՝ Երգը։

1 Կը գովենք քեզ, ով Աստուած,
կը գովենք, և քու անունդ մօտ է.
քու հրաշքներդ կը պատմուին։
2 Երբոր որոշեալ ժամանակ ունենամ
Ուղիղ դատաստան պիտի տեսնեմ։
3 Երկիրը ու անոր բոլոր բնակիչները մաշեցան.
Անոր սիւները ես կը հաստատեմ։ (Սէլայ։)
4 Ըսի հպարտներուն թէ Հպարտութիւն մի ընէք.
Ու ամբարիշտներուն թէ ՚եղջիւր մի վերցնէք։
5 Ձեր եղջիւրները վեր մի վերցնէք.
Ամբարտաւան պարանոցով մի խօսիք։
6 Ինչու որ բարձրանալը ոչ արևելքէն է
Եւ ոչ արևմուտքէն՝ ոչ ալ անապատէն,
7 Հապա ՚դատաւորը Աստուած է.
՚Մէկը կը ցածցնէ, ու միւսը կը բարձրացնէ։
8 Ինչու որ ՚Տէրոջը ձեռքը բաժակ կայ, ու գինին կարմիր է.
Անիկա Հնաոսուած քով լեցուն է, ու անկէ կը թափէ.
Եւ երկրի բոլոր ամբարիշտները
՚Անոր մրուրները քամելով պիտի խմեն։
9 Բայց ես յաւիտեան պիտի պատմեմ.
Յակոբին Աստուծոյն սաղմոս պիտի երգեմ։
10 Ու ՚ամբարիշտներուն բոլոր եղջիւրները պիտի փշրեմ,
՚Արդարին եղջիւրները պիտի բարձրանան։

ՍԱՂՄ· ՀԹ

1 Աստուծոյ վերնախնամութիւնը եկեղեցւոյ մէջ։ 11 Անոր յաղթանք ծառայելու համար յորդորանք մը։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ· Ասաֆին Սաղմոսը ՝՝ Երգը։

1 ՚Աստուած Յուդայի մէջ ճանչցուած է.
Անոր անունը Իսրայէլի մէջ մեծ է։
2 Ու անոր խորանը Սաղեմի մէջ է,
Եւ անոր բնակարանը Սիօնի մէջ է։
3 ՚Ան տեղը Ջարդեց աղեղին նետերը,
վահանը, սուրը ու պատերազմը։ (Սէլայ։)
4 Դուն լուսափայլ ես,
՚Ցափշտակութեան լեռներէն աւելի գեղացդանոց ես։
5 Սրտով զօրաւորները յափշտակուեցան,
՚Քուներնին քնացան.
Ու բոլոր զօրեղ մարդիկը ձեռքերնին չգտան։
6 Ով Յակոբին Աստուածը, ՚քու յանդիմանելէդ
կառքը ու ձին անդդայ պառկեցան։
7 Դուն, ՚Վէ Տէր, դուն ահաւոր ես,
Եւ ՚ո՞վ կրնայ կայնիլ քու առջիդ՝ քու բարկութեանդ առեն։
8 ՚Դուն երկինքէն լսել տուիր դատաստանը.
՚Երկիրը վախցաւ ու լռեց,
9 Երբոր Աստուած ՚դատաստան բնելու եղաւ՝
Որ երկրին բոլոր *հեզերը փրկէ։ (Սէլայ։)
10 ՚Իրաւ զրկէ մարդուն բարկութիւնը քեզ պիտի դովէ.
Ո՞ մնացած բարկութիւնը դուն պիտի զսպես։
11 ՚Ուխտ ըրէք ու կատարեցէք ձեր Տէր Աստուծոյն.
՚Անոր բոլորտիքը եղողներուն ամէնը
Թող ընծաներ բերեն Ահաւորին։
12 Ինքը իշխաններուն հոգին պիտի կտրէ.
՚Ահաւոր է երկրի թագաւորներուն։

ՍԱՂՄ· ՀԱ

1 Սաղմոսերգուն կը յայտնէ թէ օրհասի ատեն պատերազմ ունեցաւ թերահաւատութեան դէմ. 10 և թէ Աստուծոյ մեծ ու շնորհալի գործերուն վրայ մտածելով՝ ինչպէս յաղթած դանուեցաւ։

Գլխաւոր երաժշտին, ՚Իդիթունին վրայ· Ասաֆին Սաղմոսը։

1 ՚Իմ ձայնս Աստուծոյ է, ու ես կ'աղաղակեմ.
Իմ ձայնս Աստուծոյ է, ու ան լսէն պիտի լսէ։
2 ՚Իմ նեղութեանս օրը ՚Տէրը փնտռեցի.
Գիշերը տարածուած էր իմ ձեռքս ու չէր թմրեցաւ.
Իմ անձս մխիթարուիլ չէր ուզեր։
3 Աստուած յիշեցի ու անհանգիստ եղայ.
Խորհեցայ ու ՚իմ հոգիս մաշեցաւ։ (Սէլայ։)
4 Իմ աչքերս արթուն պահեցիր.
Խռովեցայ ու չկրցայ խօսիլ։
5 ՚Մխտքս բերի առջի օրերը,

Հէն ժամանակներուն սարսիները։
6 Գիշերասան մէջ կը յիշեմ իմ երգս.
իմ սրտիս հետ կը խօսիմ,
Ու իմ հոգիս ալ քննութիւն կ՚ընէ։
7 [a]Արդեօք Տէրը յաւիտան պիտի մերժէ՞,
Ու ալ [b]բնաւ պիտի չհաճի՞։
8 Միթէ անոր ողորմութիւնը բոլորովին պակսեցա՞ւ,
Ո՞ւ [c]իր խոստումնքը վերջացա՞ւ ազգէ մինչև ազգ։
9 Միթէ Աստուած դթութիւն ընելը մոռցա՞ւ,
Միթէ բարկութիւնով ալգիրը՞ իր ողորմութիւնը։ (Սելա։)
10 Ուսաւ ըսի, Ա՛ս է [d]իմ ակարութիւնս,
*Բարձրեալին աջ ձեռքին փոփոխութիւնը։"
11 [e]Տէրոջը գործքերը պիտի յիշեմ.
Միայն քու առջի հրաշքներդ պիտի յիշեմ։
12 Բոլոր գործքերուդ վրայ պիտի խորհիմ,
Ու քու ըրածներուդ վրայ պիտի մտածեմ։
13 Ով Աստուած, քու ճամբադ սրբութեան մէջ է.
[f]Աստուծոյ պէս մեծ Աստուած ո՞վ կայ։
14 Հրաշքներ ընող Աստուածը դուն ես.
Քու զօրութիւնդ ժողովուրդներուն մէջը ցուցուցիր։
15 [g]Քո՛ւ բազուկովդ փրկեցիր քու ժողովուրդդ՝
Յակոբին ու Յովսեփին որդիները։ (Սելա։)
16 [h]Ջուրերը քեզ տեսան, ով Աստուած,
Ջուրերը քեզ տեսան — դողացին.
Անդունդներն ալ սարսափեցան։
17 Ամպերը ջուր թափեցին.
երկինքները ձայն հանեցին.
Նետերդ ալ գացին։
18 Քու որոտմունքիդ ձայնը [i]երկինքն էր.
[j]Փայլակները լոյս տուին աշխարհքին.
[k]Երկիրը սասանեցաւ ու դողաց։
19 [l]Քու ճանապարհդ ծովուն մէջ է,
Եւ քու ճամբադ մեծ ջուրերուն մէջ է.
Ու քու չաւիղներդ չեն գիտցուիր։
20 [m]Հօտի պէս քու ժողովուրդիդ առաջնորդեցիր՝
Մովսէսին ու Ահարոնին ձեռքովը։

ՍԱՂՄ· ՀԷ

Աստուծոյ օրէնքը սորվելու ու քարոզելու յորդորանք մը։ 9 Աստուծոյ բարկութիւնը անհաւատութեան ու անհնազանդներուն դէմ։ 67 Աստուած խորհրդոյնները մերժելով կ՚ընտրէ Յուդան, Սիոնը ու Դաւիթը։

Երգ Ասափայ։

1 Ով իմ ժողովուրդս, [a]մտիկ ըրէք իմ [b]օրէնքը,
խոնարհեցուցէք ձեր ականջը իմ բերնիս խօսքերուն։
2 [c]Առակով պիտի բանամ իմ բերանս,
Ու հին ժամանակի խրթնաբանութիւնները պիտի խօսիմ,
3 [d]Որոնք լսեցինք ու գիտցանք,
Եւ մեր հայրերը մեզի պատմեցին։
4 [e]Մենք պիտի չպահենք անոնց որդիներէն,
Հետքի նման ապագային պիտի պատմենք
Տէրոջը գովութիւնները ու անոր զօրութիւնը
Եւ անոր ըրած հրաշքները։
5 Վասն զի [f]վկայութիւն հաստատեց Յակոբին մէջ,
Ու օրէնք դրաւ Իսրայէլին մէջ,
Որոնք պատուիրեց մեր հայրերուն,
[g]Որ սորվեցընեն իրենց որդւոցը.
6 [h]Որպէս զի գալու ազգը՝ ծնելու տղաքը — յանձնան,
Ու իրենք իրենց որդւոցը պատմեն.
7 Աննոնք ալ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով՝
Չմոռնան Աստուծոյ գործքերը,
Հապա անոր պատուիրանքները պահեն.
8 Ու [i]իրենց հայրերուն պէս
[k]կամակոր ու ապստամբ ազգ մը չըլլան,
Ազգ մը՝ որ իրենց սիրտը չէն չիտակցուցած,
Ու իրենց հոգին հաւատարիմ չէ Աստուծոյ։
9 Եփրեմի որդիքը — զօրաւոր նետաձիգներ էին,
Պատերազմին օրը նահ դարձան.
10 [l]Աստուծոյ ուխտը չպահեցին,
Ու անոր օրէնքին համեմատ չուզեցին քալել
11 Ու [m]մոռցան անոր գործքերը,
Եւ անոր հրաշքները որ իրենց ցուցուցեր էր։
12 [n]Անոնց հայրերուն առջին հրաշքներ ըրաւ,
Եգիպտոսի երկրին՝ [o]Տայանեայ դաշտին մէջ։
13 [p]Ծովը պատռեց ու անոնք անցուց,
Եւ [q]ջուրերն ալ դէզի պէս կանգնեցուց։
14 Ու [r]ցորեկը ամպով առաջնորդեց անոնց,
Եւ ողջը գիշերը կրակի լուսով։
15 [s]Վէմերը պատռեց անապատին մէջ,

[a] Սաղ· խբ· 8։
[b] Սաղ· գ· 4։
[c] Սաղ· հգ· 1։
[d] Սաղ· ձէ· 1։
[e] Հաւմ· թ· 6։
[f] Ելս· խթ· 15։
[g] Սաղ· լս· 22։
[h] Կամ Սուսոյն Բարձրելոյն աջ ձեռքին տարբերները պէտք չէ ջնջել։
[i] Սաղ· ձխգ· 5։
[j] Ելս· ժէ· 11։
[k] Ելս· կ· 6։ բ Օր· թ· 29։
[l] Ելս· ժգ· 21։ Ցես· գ· 15· 16։ Սաղ· ձժգ· 3։ Ամբ· գ· 8· եա։
[m] Թագ· խբ· 15։ Ամբ· գ· 11։
[n] Կամ մերիկի մէջ
[o] Սաղ· կէ· 4։
[p] բ Թագ· խբ· 8։
[q] Ամբ· գ· 15։
[r] Ելս· ժգ· 28։
[s] Ելս· ժգ· 21։ ժգ· 19։ Սաղ· հը· 52։ ճ· 1։ Եա· կգ· 11։ 12։ Ովս· ժբ· 14։

ՀԸ

[a] Սաղ· հգ· վերնագիրը։
[b] Եա· ծա· 4։
[c] Կամ վարժութիւնս,
[d] դ Թագ· ժէ· 14։ Եզեկ· ի· 18։
[e] Ելս· լբ· 9։ լգ· 3։ լգ· 9։ բ Օր· թ· 6· 13։ լա· 27։ Սաղ· կը· 6։
[f] Հմր· 37։ բ Մն· ի· 35։
[g] Թագ· ժէ· 15։
[h] Սաղ· ձղ· 13։
[i] Ելս· է· ը· թ· ժ· ժա· և ժբ։
[j] Ծն· լբ· 3։ թա· ժգ· 23։ Հմր· 43։ եա· ժթ· 11· 12։ Եզեկ· ի· 14։
[k] Ելս· ժգ· 21։
[l] Ելս· ժէ· 8։ Սաղ· լգ· 7։
[m] Ելս· ժգ· 21։ ժգ· 24։ Սաղ· ձէ· 38։
[n] Ելս· ժէ· 6։ թա· ի· 11։ Սաղ· ձէ· 41։ ա Կոր· ժ· 4։

Ու խմցուց անոնց իրը թէ մեծ անդունդէ մը։
16 Եւ առուներ հանեց վէմէն,
Ու ջուրերը գետերու պէս բղխեցուց։
17 Բայց անոնք նորէն մեղքերնին աւելցուցին
անոր դէմ,
Ու՝ Բարկացուցին Բարձրեալը անապատին մէջ.
18 Եւ՝ Սրտերնուն մէջ գԱստուած փորձեցին,
Կերակուր ուզելով իրենց անձերուն համար.
19 Եւ Աստուծոյ դէմ խօսեցան՝ ըսին,
Մի՞թէ կարո՞ղ է Աստուած
Անապատին մէջ սեղան պատրաստել.
20 Ահա վէմին զարկաւ, ու ջուրերը դուրս
բղխեցին,
Ու առուներ վազեցին.
Արդեօք հաց ալ կրնա՞յ տալ.
Արդեօք միս կը պատրաստէ՞ իր ժողովուրդին համար։
21 Ուստի Տէրը լսեց ու՝ բարկացաւ.
Եւ կրակ բորբոքեցաւ Յակոբին մէջ,
Ու նաև բարկութիւն ելաւ Իսրայէլին վրայ.
22 Վասն զի՝ Աստուծոյ չհաւատացին,
Ու յոյսերնին անոր փրկութեանը վրայ չդրին.
23 Թէպէտ ինքը վերէն հրաման ըրեր էր ամպերուն,
՝Ու երկնից դռնները բացեր էր,
24 Եւ կերակուրի համար անոնց վրայ մանանայ
տեղացեր էր,
Ու երկնից ցորենը տուեր էր անոնց,
25 Մարդիկ հրեշտակներուն հացը կերան.՝
Կշտանալու չափ պաշար խրկեց անոնց։
26 Երկնից մէջ արեւելեան հովը հանեց,
Եւ իր զօրութեամբը հարաւայինը հովը բերաւ.
27 Եւ անոնց վրայ փոշիի պէս միս տեղացց,
Ու ծովու աւազին չափ թեւաւոր թռչուններ,
28 Եւ անոնց բանակին մէջը՝
Անոնց վրաններուն չորս կողմը ինկեցուց։
29 Ու կերան և ամէկ կշտացան.
Ու իրենց ցանկութիւնը իրենց տուաւ.
30 Իրենց ցանկութենէն զուրկ չմնացին.
Եւ՝ Քանի որ իրենց կերակուրը իրենց բերանն էր,
31 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց վրայ բորբոքեցաւ,
Ու ազնիւներն անոնց պարարտներէն,
Ու գեղերը զարկաւ Իսրայէլին ընտիրները։
32 Ա՛ս բոլոր բաներուն վրայ՝ Նորէն մեղանչեցին,
Ու՝ Չհաւատացին անոր հրաշքներուն։
33 Եւ ունայնութեան մէջ ապառեց անոնց օրերը,
Եւ ահի մէջ՝ անոնց տարիները։
34 Երբոր կը սպաննէր անոնք, ինքը կը խնդրէին.
Ու եա կը դառնային, և գԱստուած կանուխ
կը փնտռէին։
35 Ու կը յիշէին որ Աստուած իրենց վէմն էր,
Եւ Բարձրեալ Աստուածն Իրենց փրկիչն էր։
36 Սակայն՝ Իրենց բերնովը կեղծաւորութիւն
կ՚ընէին անոր,
Ու իրենց լեզուովը սուտ կը խօսէին անոր.
37 Եւ Իրենց սիրտը ուղիղ չէր անոր առջեւը,
Ու հաւատարիմ չէին անոր ուխտին մէջ։
38 Բայց ինքը ողորմած ըլլալով՝ անոնց անօրէնութիւնը կը քաւէր,
Ու չէր կորընչցներ զանոնք.
Եւ շատ անգամ՝ կը դարձնէր իր բարկութիւնը,
Ու չէր բորբոքեցներ իր բոլոր սրտմտութիւնը։
39 Ինչու որ՝ կը յիշէր Թէ անոնք մարմին են,
՝Հովի մը պէս՝ որ կ՚երթայ ու եա չդառնար։
40 Քանի անգամ Անիկա սրդողցուցին անապատին մէջ,
Ու՝ բարկացուցին անիկա անջուր տեղին մէջ,
41 Եւ Դարձան գԱստուած փորձեցին,
Ու Իսրայէլին Սուրբը նեղացուցին։
42 Չյիշեցին անոր ձեռքը,
Ու՝ այն օրը՝ որ զինքն Թշնամիէն փրկեց.
43 Եւ՝ Թէ ինչպէս Իր նշանները ըրաւ Եգիպտոսի մէջ,
Ու իր հրաշքները Տայանեի դաշտին մէջ.
44 Ու արիւն դարձուց անոնց գետերը,
Եւ անոնց առուները, որ չկրցան խմել.
45 Շանաճանճներ խրկեց անոնց վրայ, որ կերան զանոնք,
Ու գորտեր՝ որ ապականեցին զանոնք.
46 Ու Անոնց բերքը գրուխճին տուաւ,
Եւ անոնց վաստակը մարախին.
47 Անոնց որթերը փճացուց կարկուտով,
Ու անոնց ժանտաթզենիները խոշոր կարկուտով.
48 Եւ Անոնց անասուններըը կարկուտին մատնեց,
Ու անոնց հօտերը կայծակին։
49 Իր սաստիկ բարկութիւնը խրկեց անոնց վրայ,
Սրտմտութիւն ու բարկութիւն ու նեղութիւն,
† Չար հրեշտակներըը խրկելով։

ր ԲՕր. Թ. 21։ Սալ. ՃԺ. 41։
ս ԲՕր. Թ. 22։ Սալ. ղ՚. 8։ Եբր. գ. 16։
տ ԵԼ. Ժգ. 2։
ու Թուա. Ժա. 4։
ւ ԵԼ. Ժէ. 6։ Թուա. ի. 11։
փ Թուա. Ժա. 1, 10։
ք Եբր. գ. 18։ Յուդ. 5։
օ Դն. է. 11։ Մալ. գ. 10։
ֆ ԵԼ. Ժգ. 4, 14։ Սալ. ՃԺ. 40։ Յոհ. ղ. 31։ ա Կոր. Ժ. 3։
ա Կամ Աննդ. ամէն մէկը ապնուպարան ներսէն հացը կը բան.
բ Թուա. Ժա. 31։
գ Թուա. Ժա. 20։
դ Թուա. Ժա. 33։
ե Թուա. Ժգ. Ժզ. Ժէ։
զ Ելմ. 8։
է Թուա. Ժգ. 18, 20։
ը Ես. խլ. 9։
թ գ Թագ. իա. 29։
ժ Սալ. ՃԳ. 14, 16։
ի Դն. ղ. 3։ Յոհ. գ. 6։
լ Յոբ. է. 7, 16։ Յակ. գ. 14։
խ Ելմ. 17։ Սալ. ղ՚. 9, 10։ Ես. է. 13։ կգ. 10։ Եփես. գ. 30։ Եբր. գ. 16, 17։
ծ Թուա. Ժգ. 22։ ԲՕր. ղ. 16։
կ Ելմ. 20։
հ Ելմ. 12։ Սալ. ՃԺ. 27, եւ։
ձ Ելմ. է. 20։ Սալ. ՃԺ. 29։
ղ Ելմ. ը. 24։ Սալ. ՃԺ. 31։
ճ Ելմ. ը. 6։ Սալ. ՃԺ. 30։
մ Ելմ. Ժ. 13, 15։ Սալ. ՃԺ. 34, 35։
յ Ելմ. Թ. 23, 25։ Սալ. ՃԺ. 33.
ն Ելմ. Թ. 23, 24, 25։ Սալ. ՃԺ. 32։
շ Կամ Զարիքներուս

50 իր բարկութեանը ճամբայ բացաւ ·
Անոնց անձը մահուանէ չխնայեց ,
Հապա անոնց [a]կեանքը ժանտախտի մատնեց ·
51 [b]Ու ամէն անդրանիկը սպաննեց Եգիպտոսի
մէջ ,
Եւ [c]առաջնեկները [d]Քամի վրաններուն մէջ ·
52 Ու [e]իր ժողովուրդը ոչխարներու պէս հանեց ,
Ու զանոնք հօտի պէս վարեց անապատին
մէջը ·
53 Եւ [f]անոնց ապահովութեամբ առաջնորդեց ,
ու չվախցան ·
Իսկ [g]անոնց թշնամիները ծովը ծածկեց ·
54 Ու զանոնք տարաւ իր [h]սրբութեան սահմանը ,
Ան լեռը [i]որն որ իր աջ ձեռքը առացեր էր ·
55 Ու [k]անոնց առջեւէն ազգեր վռնտեց ,
Եւ չափով ժառանգութիւն բաժնեց անոնց ,
Ու Իսրայէլին ցեղերը անոնց վրաններուն մէջ
բնակեցուց ։

56 [l]Բայց անոնք փորձեցին ու սրդոդցուցին
Բարձրեալ Աստուածը ,
Ու չպահեցին անոր վկայութիւնները ·
57 Եւ [m]լրիւնց հայրերուն պէս ետ դարձան ու
նենգութիւն ըրին ·
[n]Թափերայ աղեղի պէս խոտորեցան ։
58 [o]Ինչու որ զանիկա սրդոդցուցին լրիւնց [p]բարձր
տեղերովը ,
Ու նախանձի չարժեցին զանիկա լրիւնց կուռ-
քերովը ։

59 Աստուած լսեց ու բարկացաւ ,
Եւ չատ անարգեց Իսրայէլը ·
60 Ու [q]Սիլովի խորանը մերժեց ,
Ան վրանը որ մարդոց մէջը կանգներ էր ·
61 [r]Եւ [s]իր զօրութիւնը գերութեան մատնեց ,
Ու իր փառքը թշնամիներուն ձեռքը ·
62 Եւ [t]իր ժողովուրդը սուրի մատնեց ,
Ու իր ժառանգութեանը վրայ բարկացաւ ։
63 Անոր երիտասարդները կրակը կերաւ ·
Ու անոր ||աղջիկները սուգ չըրին ։||
64 [u]Անոր քահանաները սրով ինկան ,
Ու [v]անոր որբևարիները չլացին ։
65 Բայց Տէրը [w]արթնցաւ որպէս թէ քունէն՝
[x]Գինեկէն սթափած զօրաւոր մարդու մը պէս ,
66 Ու [y]իր թշնամիները ետեւնուն զարկաւ ·
Յաւիտենական նախատինք տուաւ անոնց ։

67 Եւ Յովսեփին վրանը մերժեց ,
Ու Եփրեմին ցեղը չընտրեց ·
68 Հապա Յուդային ցեղը ընտրեց ,
Ան· Սիօն լեռը [z]որն որ սիրեց ·
69 Եւ [a]իր սրբարանը վեհ բարձր [b]բե--ռնե-- պէս,
Երկրին պէս որ յաւիտեան հաստատեց ։
70 [c]Ու իր Դաւիթ ծառան ընտրեց ,
Եւ զանիկա ոչխարի փարախներէն առաւ ·
71 [d]Ծիծ տուող [e]մա--յե-- ետեւէն բերաւ զա-
նիկա ,
[f]Որ իր Յակոբ ժողովուրդը
Ու իր Իսրայէլ ժառանգութիւնը հովուէ ։
72 Անիկա ալ հովուեց զանոնք [g]իր սրտին անմե-
ղութեամբը ,
Ու իր ձեռքերուն յաջողակութեամբը առաջ-
նորդեց անոնց ։

ՍԱՂՄ· ՀԹ

1 Սաղմոսերգուն Երուսաղէմին աւերմանը վշտով կը գանգատի. 8 ապաշխութեան համար աղօթք կ'ընէ, 13 ու կը խոստանայ գոհութիւն մատուցանել ։

Սաղմոս Ասափայ ։

1 [h]Ով Աստուած , հեթանոսները [i]քու ժառան-
գութեանդ մէջը մտան ,
[k]Քու սուրբ տաճարդ պղծեցին ,
[l]Երուսաղէմը աւերակներու դարձուցին ։
2 [m]Քու ծառաներուդ դիները
Երկնից թռչուններուն կերակուր տուին ·
Քու սուրբերուդ մարմինը՝ երկրի գազաննե-
րուն ։
3 Անոնց արիւնը ջուրի պէս թափեցին Երու-
զեմին բոլորտիքը ,
[n]Ու մէկը չկար որ ղանդ թաղէր ։
4 Մեր դրացիներուն [o]նախատինք եղանք ,
Ծաղր ու կատակ՝ մեր բոլորտիքը եղողներուն ։
5 [p]Մինչեւ ե՞րբ , ով Տէր· միշտ պիտի բարկանա՞ս·
[q]Քու նախանձդ կրակի պէս պիտի բորբոքի՞ ։
6 [r]Թափէ քու բարկութիւնդ ան ազգերուն
վրայ՝
Որ [s]քեզ չեն ճանչնար ,
Ու ան թագաւորութիւններուն վրայ՝
Որ [t]քու անունդ չեն կանչեր ։
7 Ինչու որ Յակոբը կերան ,
Ու անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին ։
8 [u]Մի յիշեր մեզի դէմ առջի անօրէնութիւն-
ները ·
Թող չաւտով հասնի մեզի քու ողորմութիւն-
ներդ ,

• Կ=Տ անաստուածները · ա Սաղ· խգ · 3 · գ Թագ· ժա · 7 · Եզ· թ · 3 · 6 · Սաղ· խգ · 2 · ժբ · 31 ·
ա Եզ· ժբ · 29 · Սաղ· Ձկ · 36 · Ձկզ · 10 · ղ Յեսու· ժգ · 7 · ժթ · 51 · Սաղ· Ձկզ · 21 · 22 ·
թ Եբ· զօրութեան ակիզբը · ժ Դատ· բ · 11 · 12 · ի Ելք· խ · 27 · 28 ·
ժ Սաղ· Ձգ · 22 · ժա Սաղ· հե · 20 · ժբ Ամս· է · 16 ·
ժգ Եզ· ժգ · 19 · 20 · ժդ Եզ· ժգ · 27 · 28 · ժե · 10 · ժզ Եզ· ժե · 17 · ժէ Ա Օր· լբ · 16 · 21 · Դատ· բ · 12 · 20 · Ելք· խ · 28 ·
ժը Ա Օր· ժբ · 2 · 4 · ի Թագ· ժա · 7 · ժբ · 31 · ա Թագ· գ · 11 · Եբեմ· է · 12 · 14 · իզ · 6 · 9 ·
ի Դատ· ժբ · 30 · ի Կ=Տ անոր · ա Թագ· գ · 10 · ||Կ=Տ աղջիկներուն համար սուգ ընել չկար ։
ի Յոբ· իե · 15 · Ե. զկ · իգ · 25 · ի Սաղ· խգ · 23 · ի Ես· խբ · 13 · ա Թագ· ե · 9 · 12 · զ · 4 ·
ի Սաղ· ձե · 2 · ի Գ Թագ· զ · ա Թագ· ժգ · 11 · 12 · բ Թագ· է · 8 · ի Ես· խ · 11 · ի Բ Թագ· ե · 2 · ա Մն · ժա · 2 · ի Գ Թագ· թ · 4 · Հթ ·
ա Եզ· ժե · 17 · Սաղ· հգ · 2 · ի Սաղ· հգ · 7 · ի Գ Թագ· իե · 9 · 10 · բ Մն · ԼԶ · 19 · Մկբ · գ · 12 · ի Եբեմ· է · 33 · ժգ · 4 · ԼԶ · 20 · ի Սաղ· Ձխա · 7 · Ե. բեմ· ժգ · 16 · ժէ · 4 · Յայտ· ժա · 1 · ի Սաղ· իգ · 13 · ձի · ի Սաղ· նգ · 1 · 3 · 10 · ձե · 5 · ձը · 10 · ի Սոփ· ա · 18 · գ · 1 · ի Եբեմ· ժ · 25 · Յայտ· ժգ · 1 · ի Ես· իե · 4 · 5 · Թես· ա · 8 · ի Սաղ· նգ · 4 · ի Ես· կգ · 9 ·

Ինչու որ Էխխատ թշուառացանք ։
9 Քու անուանդ փառքին համար
Ձգնէ մեզի, ով մեր փրկութեան Աստուածը ·
Եւ քու անուանդ համար փրկէ մեզ,
Ու մեր մեղքերը քաւէ ։
10 Ինչո՞ւ ըսեն հեթանոսները թէ Ո՞ւր է անոնց
Աստուածը ·
Թող յայտնուի հեթանոսաց մէջ մեր աչքե-
րուն առջեւը
Քու ծառաներուդ թափուած արիւնին վրէժը ։
11 Հասցուածին հառաչանքը քու առջիդ թող
գայ ·
Քու զօրութեանդ մեծութիւնովը՝
Մահուան մատնուածները ապրեցուր ·
12 Ու հեթնոսաց եօթնապատիկ հատուցում ըրէ մեր դրա-
ցիներուն գրկունց ծոցին մէջ
Ան որ նախատինքին խնդրէը, որով քեզ
անարգեցին, ով Տէր ։
13 Բայց մենք քու ժողովուրդդ ու քու արօ-
տիդ ոչխարները
Յաւիտեան քեզ պիտի գոհանք,
Ո՛ւ քու փառքդ պիտի պատմենք աղգէ մին-
չեւ աղգ ։

ՍԱՂՄ· Չ

1 Սաղմաերգուն իր աղօթքին մէջ՝ եկեղեցին դժբաղդութիւն-
ներուն վրայով, 8 և Աստուծոյ առջի ընտիքները գաղա-
ռանիներու փոխուելուն վրայով կը գանգատի· 14 աղաու-
թեան համար աղօթք կ'ընէ ։

Գլխաւոր երաժշտին, Շօշանեմ-Էտուխին վը-
րայ· Ասափին Սաղմոսը ։

1 Ականջ դիր, ով Իսրայելին Հովիւը,
Որ ցոխսեփին՝ Հօտի պէս կ'առաջնորդես ·
Դուն որ քերովբէից վրայ կը նստիս՝ պայծա-
ռացիր ։
2 Եփրեմին ու Բենիամինին և Մանասէին առջեւ
Արթընցուր քու զօրութիւնդ,
Ու եկուր մեզ փրկելու ։
3 Ով Աստուած, մեզ դարձուր,
Եւ քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փըր-
կուինք ։

4 Ով Տէր՝ զօրաց Աստուած,
Մինչեւ ե՞րբ կը բարկանաս քու ժողովուրդիդ
աղօթքին դէմ ։
5 Արտասուքի հաց կը կերցընես անոնց,
Ու մեծ չափով արտասուք կը խմցընես անոնց ։
6 Մեզ կռիւի պատճառ կ'ընես մեր դրացի-
ներուն,
Ու մեր թշնամիները դէպ ծաղր կ'ընեն իրենց
մէջը ։
7 Ով զօրաց Աստուած, մեզ դարձուր,
Եւ քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փըր-
կուինք ։

8 Եգիպտոսէն մէկ որթ մը փոխադրեցիր,
Հեթանոսները վռնտեցիր ու զանիկա տըն-
կեցիր ։
9 Անոր առջեւէն դէպ պատրաստեցիր,
Ու անոր արմատները հաստատեցիր ·
Եւ անիկա երկիրը լեցուց ։
10 Լեռները ծածկուեցան անոր հովանիովը,
Ու անոր ճիւղերը Աստուծոյ եղևիններուն դէ-
ղան ։
11 Իր ճիւղերը երկընցուց մինչեւ ծովը,
Ու իր բողբոջները մինչեւ Գետը ։
12 Ինչո՞ւ կիզուցիր անոր ցանկերը,
Որ ճամբայէն բոլոր անցնողները անիկա փըր-
ցընեն ։
13 Անտառին խոզը ապականեց զանիկա,
Ու դաշտի գազանները կերան զանիկա ։

14 Ով զօրաց Աստուած, կ'աղաչեմ՝ դարձիր·
Նայէ երկինքէն ու տես,
Ու այցելու եղիր աս որթին,
15 Եւ աս առնկին՝ որ քու աջ ձեռքովդ տնկեցիր,
Ու որդւին՝ որ քեզի համար հաստատեցիր ։
16 Կրակով այրուած ու կտրուած է ·
Քու երեսդ սատեղէն կը կորնչին ։
17 Թող քու ձեռքդ քու աջ ձեռքիդ մարդուն
վրայ ըլլայ,
Ո՛ մարդու որդւին վրայ՝ որն որ քեզի հա-
մար հաստատեցիր ։
18 Մենք ալ ետ պիտի չդառնանք քեզմէ ·
Կենդանացուր մեզ, ու քու անունդ պիտի
կանչենք ։
19 Ով Տէր՝ զօրաց Աստուած, մեզ դարձուր,
Ե՛ւ քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փըր-
կուինք ։

ՍԱՂՄ· ՁԱ

1 Հանդիսաւոր կերգով զԱստուած գովաբանելու յորդորանք
մը ։ 4 Աստուած կը պահանջէ աս պարտաւորութիւնը իր ը-
նտիր բարիքներուն համար ։ 8 Աստուած հնազանդութեան
յորդորելով ժողովուրդը, կը գանգատի անոնց անհնազանդու-
թենէն՝ որ իրենց վնասին պատճառ կ'ըլլայ ։

Գլխաւոր երաժշտին, Կիթթիթի վրայ· Ա-
սափին Սաղմոսը ։

1 Ցնծայեք Աստուծոյ առջեւ, որ մեր զօրու-
թիւնն է,

Խ բՕր· իը· 43 ։ Սաղ· ձ՛ը· 6 ։
Ծ բ Մն· ժգ· 11 ։
Կ Երեմ· ժգ· 7, 21 ։
Հ Սաղ· խբ· 10 ։ ՁԺե· 2 ։
Ձ Սաղ· ձբ· 20 ։
Ղ Ծն· գ· 15 ։ Ես· կե· 6, 7 ։ Երեմ·
լբ· 18 ։ Ղ ու հ· գ· 38 ։
Ճ Սաղ· հգ· 18, 22 ։
Մ Սաղ· հդ· 1 ։ ղե· 7 ։ Ձ· 3 ։
Յ Ես· խգ· 21 ։

2

Ն Սաղ· խե· և կհ· վերնագիրները ։
Շ Սաղ· հե· 20 ։
Ո Ել· իե· 20, 22 ։ ա Թագ· գ· 4 ։ բ Թագ· գ· 2 ։ Սաղ· ղհ· 1 ։
Չ բՕր· լգ· 2 ։ Սաղ· ծ· 2 ։ ղգ· 1 ։
Պ Թագ· բ· 18—23 ։
Ջ Հմր· 7, 19 ։ Ոչբ· ե· 21 ։
Ռ Թագ· գ· 25 ։ Սաղ· գ· 6 ։ կե· 1 ։
Ս Սաղ· խբ· 3 ։ ձբ· 9 ։ Ես· լ· 20 ։
Վ Սաղ· խգ· 13 ։ հԹ· 4 ։ Հմր· 3, 19 ։
Տ Ես· ե· 1, 7 ։ Երեմ· բ· 21 ։ Եզեկ· ժե· 6 ։ ժէ· 6 ։ ժթ· 10 ։
Ր Սաղ· խգ· 2 ։ հը· 55 ։
Ց Ել· իգ· 28 ։ Յես· իգ· 12 ։
Ւ Սաղ· հբ· 8 ։
Փ Սաղ· ձԹ· 40, 41 ։ Ես· ե· 5 ։ Նաե·
բ· 2 ։
Ք Ես· կգ· 15 ։
Օ Ես· խԹ· 5 ։
Ֆ Սաղ· լԹ· 11 ։ հգ· 7 ։
Ձ Սաղ· ձԹ· 21 ։
Ֆ Հմր· 3, 7 ։

ՁԱ

ա Սաղ· ը· վերնագիրը ։

Ողբախառնեամբ ազաղակեցէք Յակոբին Աստուծոյն ։
2 Սաղմոս առէք ու թմբուկը բերէք ,
Նուագ անոյշ քնարը տաւիղին հետ ։
3 փող հնչեցուցէք ամսու գլխուն ,
*Նշանակեալ լրման տաւնը՝ մեր ծննդեան օրը ։
Վասն զի †սահման Իսրայելին կանոն մըն է ,
Յակոբին Աստուծոյն հրամանն է ։
5 Ինքը վկայութիւն դրաւ ասկա Յովսեփին մէջ ,
Եդիպտոսի երկրին վրայ ելած առենը ։
‡Ո՛ւ ‡ձեղ լեզու մը լսեցի որ չէի գիտեր ։
6 *Անոր թիկունքը հեռացուցի բեռէն ։
Անոր ձեռքերը հանդիպեցան †կողովին ։
7 ‡Նեղութեան մէջ կանչեցիր , ու քեզ փրկեցի ։
†Պատասխան տուի քեզի որոտման ծածկոցին մէջէն ։
‡Փորձեցի քեզ Մերիպայի ջուրին քովը ։ (Սէլա ։)
8 †Լաե , ով իմ ժողովուրդս , ու վկայեմ քեզի ։
Ով Իսրայէլ , թէ որ ինծի մտիկ ընես ,
9 †Օտար աստուած չըլլայ քու մէջդ ,
Ու օտար աստուծոյ երկրպագութիւն չընես ։
10 †Ես եմ քու Տէրը Աստուածդ ,
Որ հանեցի քեզ Եգիպտոսի երկրէն ։
Վայն բաց քու բերանդ ,
Ու զանիկա ես պիտի լեցընեմ ։
11 Բայց իմ ժողովուրդս մտիկ չըրաւ իմ ձայնս ,
Ու Իսրայէլ †ինձ չուզեց ։
12 †Ուստի զանոնք իրենց սրտին կամակորութեանը թողուցի ,
Որ իրենց խորհուրդներուն համեմատ քալեն ։
13 †Երանի թէ իմ ժողովուրդս ինծի մտիկ ընէր ,
Ո՛ Իսրայէլը իմ ճամբաներուս մէջ քալէր ։
14 Շուտով պիտի խոնարհեցնէի անոնց թշնամիները ,
Ու ձեռքս պիտի դարձընէի անոնց նեղիչներուն վրայ ։
15 ‡Տէրը աստղները †խոնարհութիւն պիտի ընէ՝ ին՝ իրեն ,
Ու անոնց ժամանակը յաւիտեան պիտի ըլլար ։
16 Ան՝ պիտի կերակրէր զանոնք պարարտ ցորենով ։
Ու վէմէն չ՚՚ձ մեղրով քեզ պիտի կշտացընէի ։

ՍԱՂՄ · ՁԲ

1 Սաղմոսք գտաւ Ասափայ ։ Աստուած կայնած է Աստուծոյ ժողովքին մէջը ,
‡Աստուածներուն մէջը դատաստան կ՚ընէ ։
2 Մինչեւ ե՞րբ անիրաւութեամբ պիտի դատիք ,
Ու ամբարիշտներուն †երեսառութիւն պիտի ընէք ։ (Սէլա ։)
3 Դատաստան ըրէք աղքատին ու որբին ,
†Խեղճին ու չքաւորին իրաւունք ըրէք ։
4 †Փրկեցէք աղքատը ու անանկը ,
Ամբարիշտներուն ձեռքէն ազատեցէք զանոնք ։
5 †Չեն իմանար ու միտք չեն առներ ,
Խաւարի մէջ կը պտրտին ։
‡Երկրին բոլոր սիւները շարժեցան ։
6 †Ես ըսի Թէ դուք աստուածներ էք ,
Ու դուք ամէնդդ Բարձրելոյն որդիներն էք ,
7 Բայց †մարդոց պէս պիտի մեռնիք ,
Ու իշխաններէն մէկուն պէս պիտի իյնաք ։
8 Ելլէ՛ , ով Աստուած , դատէ երկիրը ,
†Ինչու որ բոլոր ազգերը դուն պիտի ժառանգես ։

ՍԱՂՄ · ՁԳ

1 Թշնամիներուն գտաձանութեանը համար գանգատ մը ։ Ասափայ եկեղեցիին նկատմամբ աստղներուն դէմ ազօթք մը ։

Աստիճան երգը — Սաղմոս ։

1 Ով Աստուած , ՚լուռ մի կենար .
Անձայն մի ըլլար , ու հանդարտ մի կենար , ով Աստուած ։
2 Ինչու որ ահա †քու թշնամիներդ կը դոռան ,
Ու †քեզ ատողները գլուխ կը վերցընեն .
3 Խորամանկութեան հնարք կը դանեն քու ժողովուրդդ դէմ ,
Ու խորհուրդ կ՚ընեն †քու պահպանածներդ դէմ ։
4 Կ՚ըսեն Թէ եկէք , †կորընչընենք անոնք որ ազգ չըլլան ,
Ու ալ չյիշուի Իսրայէլին անունը ։
5 Ինչու որ միաբան սրտով խորհուրդ ըրին ,
Ո՛ քեզի դէմ դաշնակցութիւն ըրին
6 ‡Եդոմի վրաններն ու Իսմայէլացիք ,
Մոաբ ու Հագարացիք ,
7 Գեբաղ ու Ամմոն և Ամաղէկ ,
Փղշտացիք՝ Տիւրոսի բնակչացը հետ ։

ՁԲ

= բԱՊն · ժ՚ժ · 6 : ժողովուրդ · 8 ։ ‡ Կ՚ըսէ Դատաստանին , բուն · եւ · խս · 6 : իր · 28 ։ † բ Օր · ա · 17 : բ ԱՊն · ժ՚ժ · 7 : Ա ամ՚ · ժբ · 5 ։ ‡ Երեմ՚ · իբ · 3 ։ † Յոբ · իմ · 12 : Ա ամ՚ · խդ · 11 ։ ‡ Մխ · գ · 1 ։ † Սաղ · ժա · 3 : Հմ · 3 ։ ‡ Հմ · 1 : Յախ · ժ · 34 ։ † Յոբ · իա · 32 : Սաղ · իմ · 12 : Եզէկ · լա · 14 ։ ‡ Սաղ · բ · 8 : Յոբ · ժա · 15 ։

ՁԳ

= Սաղ · իբ · 1 : լե · 22 : ՃՄ · 1 ։ ‡ Սաղ · բ · 1 : Գործ · գ · 25 ։ † Սաղ · ձա · 15 ։ ‡ Սաղ · իե · 5 : Ը · 20 ։ † Տես Եսթ · գ · 6 : 9 : Երեմ՚ · ժա · 19 : լա · 36 ։ ‡ Տես բ ՄՆ · ի · 1 : 10 : 11 ։

գութիւնը յանդիմանելէն առաջ · 8 Աստուածմէ կը խնդրէ որ ինքը դատաստան ընէ ։

Սաղմոս Ասափայ ։

1 Աստուած կայնած է Աստուծոյ ժողովքին մէջը ,
‡Աստուածներուն մէջը դատաստան կ՚ընէ ։
2 Մինչեւ ե՞րբ անիրաւութեամբ պիտի դատիք ,
Ու ամբարիշտներուն †երեսառութիւն պիտի ընէք ։ (Սէլա ։)
3 Դատաստան ըրէք աղքատին ու որբին .
†Խեղճին ու չքաւորին իրաւունք ըրէք ։
4 †Փրկեցէք աղքատը ու անանկը ,
Ամբարիշտներուն ձեռքէն ազատեցէք զանոնք ։
5 †Չեն իմանար ու միտք չեն առներ ,
Խաւարի մէջ կը պտրտին .
‡Երկրին բոլոր սիւները շարժեցան ։
6 †Ես ըսի Թէ դուք աստուածներ էք ,
Ու դուք ամէնդդ Բարձրելոյն որդիներն էք ,
7 Բայց †մարդոց պէս պիտի մեռնիք ,
Ու իշխաններէն մէկուն պէս պիտի իյնաք ։
8 Ելլէ՛ , ով Աստուած , դատէ երկիրը ,
†Ինչու որ բոլոր ազգերը դուն պիտի ժառանգես ։

ՍԱՂՄ · ՁԳ

1 Թշնամիներուն գտաձանութեանը համար գանգատ մը ։ Ասափայ եկեղեցիին նկատմամբ աստղներուն դէմ ազօթք մը ։

Աստիճան երգը — Սաղմոս ։

1 Ով Աստուած , ՚լուռ մի կենար .
Անձայն մի ըլլար , ու հանդարտ մի կենար , ով Աստուած ։
2 Ինչու որ ահա †քու թշնամիներդ կը դոռան ,
Ու †քեզ ատողները գլուխ կը վերցընեն .
3 Խորամանկութեան հնարք կը դանեն քու ժողովուրդդ դէմ ,
Ու խորհուրդ կ՚ընեն †քու պահպանածներդ դէմ ։
4 Կ՚ըսեն Թէ եկէք , †կորընչընենք անոնք որ ազգ չըլլան ,
Ու ալ չյիշուի Իսրայէլին անունը ։
5 Ինչու որ միաբան սրտով խորհուրդ ըրին ,
Ո՛ քեզի դէմ դաշնակցութիւն ըրին
6 ‡Եդոմի վրաններն ու Իսմայէլացիք ,
Մոաբ ու Հագարացիք ,
7 Գեբաղ ու Ամմոն և Ամաղէկ ,
Փղշտացիք՝ Տիւրոսի բնակչացը հետ ։

8 Նաև Աստուած անոնց հետ միաբանեցաւ.
Դուխովն որդւոցը ձեռնտու եղան։ (Սէլայ։)
9 Ըրի անոնց [ե]Ադխամին,
Ինչպէս [ը]Միսրայիմն ու Յարկնեն ըրեր Կիսան
հեղեղատին քովը.
10 Անոնք Ենդորի մէջ սատակեցան,
[թ]Աղբի պէս եղան երկրի վրայ։
11 Անոնց իշխանները [ի]Օրեբին ու Զէբին պէս,
Ու անոնց բոլոր երեւելիները [ժ]Զեբէէին ու
Սալմունային պէս ըրէ.
12 Որովհետեւ ըսին թէ Աստուծոյ բնակարանները
Մենք ժառանգենք մեզի համար։
13 [ի]Ով իմ Աստուածս, անոնք [ի]մրրկի պէս,
[ի]Հովի առջեւ եղող չիւղի պէս ըրէ։
14 Ինչպէս որ կրակը անտառը կ'այրէ,
Ու բոցը [լ]լեռները կը բռնկեցնէ,
15 Անոնք ալ հալածէ զանոնք [խ]քու մրրիկովդ,
Ու խռովութեան մէջ ձգէ զանոնք քու փո-
թորիկովդ։
16 [խ]Երեսը անոնց երեսները անարգանքով,
Որ քու անունդ [ծ]նդրեն, ով Տէր։
17 Թող ամչնան ու խռովին յաւիտեան,
Եւ ամօթալից ըլլան ու կորսուին.
18 [ի]Որ գիտնան թէ միայն դուն՝ [ը]քու [ա]անունդ
Եհովայ է,
[ի]Բարձրեալ ես բոլոր երկրի վրայ։

ՍԱՂՄ· ՀԴ

1 Ամբակումին որբաբանին հաղորդակցութեանը փափկերով։ 4 կը ցուցընէ թէ արշաւ երանելի են անոր մէջը բնակողները. 8 իր հան դառնալուն համար ազօթք կ'ընէ։

Դվխաւոր երաժշտին, [ը]Կիթթիթի վրայ.
Կորխի որդւոցը Սաղմոսը։

1 [ի]Ինչպէս [ս]սիրելի են քու բնակարաններդ,
Ով զօրաց Տէր։
2 [ի]Իմ անձս կը փափաքի ու նաև կը մաշի
Տէրոջը սրահներուն համար.
Իմ սիրտս ու մարմինս ցնծութեամբ կ'աղա-
ղակեն
Կենդանի Աստուծոյն։
3 Ճնճղուկն ալ տուն գտաւ,
Ու ծիծեռնիկը իրեն բոյն՝ իր ձագերը դնե-
լու համար,
Քու սեղաններուդ քովը, ով զօրաց Տէր,
Իմ թագաւորս ու Աստուածս։
4 [ե]Երանի անոնց որ քու տանդ մէջ կը բնակին.
Անոնք անդադար քեզ պիտի օրհնեն։ (Սէ-
լայ։)
5 Երանի ան մարդուն որուն զօրութիւնը քեզ-
մէ է,
Ու իրենց սրտին մէջ [ճ]ճամբաները կան։
6 [ի]Արտասուաց հովիտէն անցնելով աղբիւրի պէս
կ'ընեն անիկա.
Առջի անձրեւն ալ [օ]օրհնութիւնով պիտի ծած-
կէ զայն։
7 Անոնք [զ]զօրութենէ զօրութիւն կ'երթան,
Մինչեւ որ Սիոնի մէջ [ի]Աստուծոյ առջեւն երեւնան։
8 Ով Տէր՝ զօրաց Աստուած, լսէ իմ աղօթքս.
Ականջ դիր, ով Յակոբին Աստուածը։ (Սէ-
լայ։)
9 Ով [մ]մեր վահանը Աստուած, տես,
Ու քու օծեալիդ երեսը նայէ։
10 Ինչու որ քու սրահներուդ մէջը
Մէկ օրը հազարէն աղէկ է.
Աւելի ընտրեցի իմ Աստուծոյս տանը շեմին
վրայ կենալ,
Քան թէ ամբարշտաց վրաններուն մէջը բնա-
կիլ։
11 Քանզի Տէր Աստուած [ա]արեւ ու [վ]վահան է.
Տէրը շնորհք ու փառք պիտի տայ.
[բ]Բարութիւն մը պիտի չպակսեցնէ
Ուղղութեամբ քալողներէն։
12 Ով զօրաց Տէր,
[ե]Երանելի է քեզի յուսացող մարդը։

ՍԱՂՄ· ՀԵ

1 Սաղմոսերգուն Աստուծոյ առջի շնորհքները յիշելով՝ կը խնդրէ որ ան շնորհքները շարունակուին. 8 կը խոստանայ անոնց ազա-
կալ. Աստուծոյ բարութիւնը յուսալով։

Դվխաւոր երաժշտին. [ը]Կորխի որդւոցը Սաղ-
մոսը։

1 Ով Տէր, դուն հաւնեցար քու երկիրդ,
[բ]Յակոբին դերութիւնը դարձուցիր.
2 [ը]Քու ժողովուրդիդ անօրէնութիւնը ներեցիր,
Անոնց բոլոր մեղքերը ծածկեցիր։ (Սէլայ։)
3 Հեռացուցիր քու բոլոր սրտմտութիւնդ,
[ե]Ետ դարձար քու սաստիկ բարկութենէդ։
4 ‡Մեզ դարձուր," ով մեր փրկութեան Աս-
տուածը,
Եւ քու բարկութիւնդ որ մեր վրայ է՝ դադ-
րեցուր։
5 [ի]Մինչեւ յաւիտեան պիտի բարկանա՞ս մեզի.
Քու բարկութիւնդ ազգէ մինչեւ ազգ պիտի
երկընցնե՞ս։
6 Մինչեւ հո պիտի չդառնա՞ս ու մեզ կենդա-
նացընես,

[ե] Թուղ· լա· 7։ Դատ· է· 22։ [ը] Դատ· գ· 15· 24։ է· 21։ [թ] Դատ· թ· 37։ Սոփ· ա· 17։ [ժ] Դատ· է· 25։ [ի] Դատ· ը· 12· 21։ [լ] Ես· ժէ· 13· 14։ [խ] Կամ անիւի [ծ] Սաղ· լե· 5։ [կ] Ը Օր· լը· 22։ [ձ] Յոբ· ի· 17։ [հ] Սաղ· լէ· 4· 26։ [ղ] Սաղ· ծի· 13։ [ղ] Եր· գ· 3։ [ճ] Սաղ· ղը· 8։

ՉԴ

[ա] Սաղը·վերնագիրը։ [բ] Սաղ· իէ· 4։ [գ] Սաղ· խը· 1· 2։ կգ· 1։ հգ· 26։ ՃԺԹ· 20։ [դ] Սաղ· կէ· 4։ [ե] ԸԹ·ագ· է· 22· 23։ [զ] Կամ աւազաններըը կը լեցնէ։ [է] Առակ· գ· 18։ ը Կար· գ· 18։ [ը] Ը Օր· լը· 22։ [թ] Սաղ· խը· 1։ [ժ] Ծն· ժէ· 1։ Ել· գ· 3։ [ի] Եւ· կ· 19։ [լ] Ծն· ժէ· 1։ Ել· գ· 9։ Սաղ· ՃԺԷ· 9։ 10։ 11։ ՃԺԹ· 114։ [խ] Առակ· բ· 7։ [ծ] Սաղ· լգ· 9։ 10։ [կ] Սաղ· բ· 12։

ՉԵ

[ա] Սաղ· խը· վերնագիրը։ [բ] Եզր· ա· 11։ բ· 1։ Սաղ· ժգ· 7։ Ե· բնմ· լ· 18։ լա· 23։ Եկէկ· լԹ· 25։ Յովէլ· գ· 1։ [գ] Սաղ· լը· 1։ [դ] Ը Օր· ժգ· 17։ [ե] Կամ Մեզի դարձիր, Սաղ· ձ· 7։ [զ] Սաղ· հգ· 1։ հԹ· 5։ ձ· 4։

Որ քու ժողովուրդդ քեզմով ուրախ ըլլայ։
7 Ցուցուր մեզի, ովՏէր, քու ողորմութիւնդ,
Եւ քու փրկութիւնդ մեզի տուր։
8 ՚Պիտի լսեմ ինչ որ կը խօսի Տէր Աստուած.
Ինչու որ խաղաղութիւն պիտի խօսի իր ժողովուրդին ու իր սուրբերուն.
Ու ՚յիմարութեան չդառնան անոնք։
9 Արդարև ՚իր փրկութիւնը մօտ է երկրէն վախցողներուն,
՚Որ մեր երկրին մէջը փառք բնակի։
10 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը իրարու պատահեցան,
՚Արդարութիւնը ու խաղաղութիւնը իրարու համբուրեցին։
11 ՚Ճշմարտութիւնը երկրէն պիտի բուսնի,
Ու արդարութիւնը երկինքէն վար պիտի նայի։
12 Նաև ՚Տէրը բարութիւն պիտի տայ,
Ու ՚մեր երկիրը իր պտուղը պիտի տայ։
13 ՚Արդարութիւնը անոր առջևէն պիտի երթայ,
Ու *իր գնացքները ճամբու" պիտի դնէ։

ՍԱՂՄ· ՁԶ

1 Դաւիթ իր հաւատքին վստահութիւնովը, 5 և Աստուծոյ բարութիւնը ու կարողութիւնը յիշելով իր ազօթքը կը զօրացնէ. 11 առջի շնորհքին շարունակութեանը կը ցանկայ. 14 Հպարտներուն համար գանգատ ընելով Աստուծոյ բարութեանը մէկ նշանը կը խնդրէ։

Աղօթք Դաւթի։

1 Ով Տէր, խոնարհեցուր քու ականջդ.
Պատասխան տուր ինծի, ինչու որ աղքատ ու անանկ եմ։
2 Պահէ իմ անձս, ինչու որ ես սուրբ եմ.
Ով իմ Աստուածս, ՚քեզի յուսացող ծառադ դուն փրկէ։
3 ՚Ողորմէ ինծի, ով Տէր,
Ինչու որ քեզի կը կանչեմ ամէն օր։
4 Ուրախացուր քու ծառայիդ անձը,
՚Ինչու որ դէպ 'ի քեզի կը վերցնեմ իմ անձս, ով Տէր։
5 ՚Վասն զի դուն, ով Տէր, բարի ու ներող ես.
Եւ խիստ ողորմած ան ամենուն որ քեզի կը կանչեն։
6 Ականջ դիր իմ աղօթքիս, ով Տէր,
Ու մտիկ ըրէ իմ ազաչանքներուս ձայնը։
7 ՚Նեղութեանս օրը քեզի կ'աղաղակեմ,
Ինչու որ դուն ինծի կը պատասխանես։

8 ՚Աստուածներուն մէջը քեզի նման մէկը չկայ, ով Տէր,
Եւ ՚քու գործերուդ պէս չկայ։
9 ՚Բոլոր ազգերը որ դուն ստեղծեցիր՝ պիտի գան
Ու երկրպագութիւն ընեն քու առջևդ, ով Տէր,
Եւ քու անուանդ փառք պիտի տան։
10 Վասն զի դուն մեծ ու ՚հրաշքներ գործող ես,
՚Աստուած մինակ դուն ես։
11 ՚Ով Տէր, սորվեցուր ինծի քու ճամբադ,
Որ քու ճշմարտութեանդ մէջ քալեմ.
†Միացուր իմ սիրտս," որ քու անունդէդ վախնայ։
12 Իմ բոլոր սրտովս քեզ պիտի գովեմ, ով Տէր՝ իմ Աստուածս,
Ու յաւիտեան պիտի փառաւորեմ քու անունդը։
13 Ինչու որ քու ողորմութիւնդ մեծ եղաւ իմ վրաս.
Ու դուն ՚փրկեցիր իմ անձս խորունկ դժոխքէն։
14 Ով Աստուած, ՚ամբարտաւանները ինծի դէմ եղան,
Ու բռնաւորներուն ժողովքը իմ անձս փնտռեցին,
Եւ քեզ երբեք առջևը չդրին։
15 ՚Բայց դուն, ով Տէր, գթած ու ողորմած Աստուած ես,
Երկայնամիտ՝ ու ողորմութիւնով և ճշմարտութիւնով առատ ես։
16 ՚Դարձի բեր ինծի ու ողորմէ ինծի,
Քու զօրութիւնդ տուր քու ծառայիդ,
Ու ՚քու աղախնիդ որդին փրկէ։
17 Բարութեան նշան մը ըրէ ինծի,
Որ իմատելիները տեսնեն ու ամչնան.
Ինչու որ դուն, ով Տէր, ինծի օգնեցիր ու իմ մխիթարեցիր։

ՍԱՂՄ· ՁԸ

1 Եկեղեցիին բնութիւնը ու փառքը. 4 անոր անգամներուն ուրախութիւնը, պատիւը ու մխիթարութիւնը։

Կորխի որդւոցը Սաղմոսը -- երգը։

1 Անոր հիմերը ՚սուրբ լեռներուն վրայ են։
2 ՚Տէրը Սիոնին դռները
Յակոբին բոլոր բնակարաններէն աւելի կը սիրէ։
3 ՚Փառաւոր բաներ կը պատմուին քեզի համար,
Ով Աստուածոյ քաղաքը։ (Սէլայ։)

ա Ամբ· բ· 1։
բ Ձաք· ի· 10։
գ Բ Պետ· բ· 20· 21։
դ Եսա· խդ· 13։
ե Ձաք· բ· 5։ Յովէլ· ա· 14։
զ Սաղ· հբ· 3։ Եսա· լբ· 17։ Ղուկ· բ· 14։
է Եսա· խե· 8։
ը Սաղ· ձգ· 11։ Յակ· ա· 17։
թ Սաղ· կէ· 6։
ժ Սաղ· ձի· 14։
ի Կո՛ Ֆէշ իր քարկըրան Հաճիան մէջ

ՁՋ

ա Եսա· խգ· 3։
բ Սաղ· ծգ· 1։ ծէ· 1։
գ Սաղ· իե· 1։ Հագ· 8։
դ Հմր· 15։ Սաղ· Ճէ· 7։ Հներ· 9։ Յովէլ· բ· 13։
ե Սաղ· ծ· 15։
զ Եզ· ժէ· 11։ Սաղ· ձի· 6։
է Բ Օր· գ· 24։
ը Սաղ· իբ· 31։ Ճբ· 18։ Ես· խգ· 7։ Յայտ· ժէ· 4։
թ Եզ· ժէ· 11։ Սաղ· հր· 18։ Հէ· 14։
ժ Բ Օր· գ· 3։ լբ· 39։ Եսա· լէ· 16։ խգ· 6։ Մաթ· ժբ· 29։ ա Կոր· բ· 4։ Եփես· գ· 6։
ի Սաղ· իե· 4։ իէ· 11։ Ճժի· 33։ Հագ· 8։
ի Կա՛ Իմ սիրտս պինա ուրախանայ,
ա Սաղ· ծգ· 13։ Ճժգ· 8։
ի Սաղ· ծգ· 3։
ի Եզ· լգ· 6։ Թագ· ժգ· 18։ Դևեմ· Թ· 17։ Հմր· 5։ Սաղ· Ճգ· 8։ Ճժա· 4։ Ճէ· 4։ 7։ Ճիե· 8։ Յովէլ· բ· 13։
ի Սաղ· իե· 16։ կթ· 16։
ի Սաղ· Ճժգ· 16։

ՁԹ

ա Սաղ· իբ· 1։
բ Սաղ· հբ· 67· 68։
գ Տես Եսա· կ·

4 ՙ*Ահարը ու Բարխոնը պիտի յիշեմ իս
†ճանչցողներուն մէջ.
Ահա փղշտացւոց երկիրը ու Տիւրոսը Քուշին
հետ.
Ասոնք ՚ես Հոն ծնան։
5 Ու Սիոնին համար պիտի ըսուի թէ
Այս մարդը ու ան մարդը Հոն ծնաւ.
Եւ Բարձրեալը ինքը պիտի հաստատէ զանի-
կա։
6 Տէրը ազգերը ՚գրած ժամանակը պիտի ըսէ՝
Թէ ասիկա Հոն ծնաւ։ (Սէլայ։)
7 Ու երգեցողները, նոյնպէս ՚ը ‡սրնգահարները
ՙնոյնպէս ըսեն,
Իմ բոլոր աղբիւրներս քեզմէ են։

ՍԱՂՄ· ՁԸ

1–8 Ծանր գանգատ պարունակող աղօթք մը։

Կորխի որդւոյը երգը ՚՚ Սաղմոս. Գլխա-
ւոր երաժշտին, Մահալաթ-Լեաննոթի վրայ.
ՙԵզան եզրահայեցին երգը։

1 Ով Տէր՝ ՚իմ փրկութեանս Աստուածը,
՚Ցորեկը կ՚աղաղակեմ ՚՚ գիշերը քու առջի-
ւդ եմ։
2 Իմ աղօթքս քու առջիւդ թող ելլէ.
Խոնարհեցուր քու ականջդ իմ աղաղակիս։
3 Ինչու որ իմ անձս չարիքներով լեցուեցաւ,
Ու իմ կեանքս ՚գերեզմանին մօտեցաւ։
4 ՚Գուրը իջնողներուն հետ սեպուեցայ.
ՙՈյժ չունեցող մարդու մը պէս եղայ։
5 Մեռելներուն մէջը ինկած եմ՝
Գերեզմանի մէջ պառկող մեռուածներուն
պէս,
Որոնք ալ չես յիշեր,
Ու քու ձեռքէդ ՚մերժուած են։
6 Զիս դիս ամենէն խորունկ գուբին մէջը դրիր՝
Խաւարային անդունդներուն մէջ։
7 Քու սրտմտութիւնդ ծանրացաւ իմ վրաս,
Եւ ՚քու բոլոր ալիքներովդ ՚՚ չարչարեցիր։
(Սէլայ։)
8 ՚Իմ ճանչուորներս ինծմէ հեռացուցիր,
Իս գարշելի ըրիր անոնց առջին.
ՙԳոցուեցայ ու դուրս չեմ ելլեր։
9 ՚Տառապանքէն աչքերս վատնցան.
ՙԱմէն օր քեզի աղաղակեցի, ով Տէր,
՚Ձեռքերս քեզի երկրնցուցի։
10 ՚Մի՞թէ մեռելներո՞ւն հրաշք պիտի ընես.
Մի՞թէ մեռածնե՞րը պիտի ելլեն ու քեզ դո-
ղունե։ (Սէլայ։)
11 Մի՞թէ կը պատմուի՞ քու ողորմութիւնդ գե-
րեզմանին մէջ,
Ո՞ր քու ճշմարտութիւնդ՝ կորստեան մէջ։
12 ՙՄի՞թէ կը ճանչցուի՞ն քու հրաշքներդ խա-
ւարին մէջ,
՚Ո՞ր քու արդարութիւնդ՝ մոռացման երկրին
մէջ։
13 Բայց ես, ով Տէր, քեզի աղաղակեցի,
Ու ՙիմ աղօթքս առաւուանց քու առջիդ պի-
տի ելլէ։
14 Ով Տէր, ՚ինչո՞ւ իմ անձս կը մերժես,
Ո՞ր ՚քու երեսդ կը ծածկես ինծմէ։
15 Ես խեղճ եմ ու մանկութենէս ՚ի վեր մեռնե-
լու վրայ եմ.
՚Քու ահերդ քաշեցի ՚՚ խռովեցայ։
16 Քու սրտմտութիւնդ իմ վրաս ինջաւ,
Ե՞ր քու գարհուրանքներդ իս կորսընցուցին։
17 Անձն օր ջուրի պէս իս պատեցին,
՚Միասեղ չորս կողմս առին։
18 ՙՀեռացուցիր ինծմէ սիրելին ու բարեկամը,
Իմ ճանչուորներս խաւարի մէջ են։

ՍԱՂՄ· ՁԹ

1 Սաղմոսերգուն գԱստուած կը գովէ իր ազգին համար, 5 իր հրաշալի կարողութեանը համար, 15 իր ակնկալութեան համար, 19 ու Դաւիթին թագաւորութեանը ըրած ընտրութեան համար։ 38 Եւ երբ ձախող գիտուածներու վրայով կը գանգատի, 46 կը բողբոջէ, կ՚աղօթէ ու գԱստուած կ՚օրհնէ։

ՙԵզան եզրահայեցին երգը։

1 ՚Տէրոջը ողորմութիւնները յաւիտեան պիտի
երգեմ.
Քու հաւատարմութիւնդ իմ բերնովս ՚ազգէ
ազգ պիտի պատմեմ։
2 Վասն զի ըսի թէ Ողորմութիւնը յաւիտեան
պիտի չինուի.
՚Երկինքի մէջ պիտի հաստատես քու հաւա-
տարմութիւնդ։
3 ՚Ես իմ ընտրեալիս հետ ուխտ ըրի,
՚Իմ Դաւիթ ծառայիս երդում ըրի, ըԵըՎ,
4 ՚Քու ՙսերունդդ յաւիտեան պիտի հաստատեմ,
Եւ ՚ազգէ ազգ պիտի չինեմ քու աթոռդ։
(Սէլայ։)
5 ՚Երկինքն ալ կը փառաւորէ քու հրաշքներդ,
ով Տէր,
Եւ քու հաւատարմութիւնդ ՚սուրբերուն ժո-
ղովքին մէջ։

ա Մն· ժէ· 10· եւ։
Տես Երեմ· լ· 9։
Եզեկ· լդ· 23։ Ովս·
գ· 5։
ե Հմր· 29· 36։
ը Տես Հմր· 1։ Ղեւկ·
ա· 32· 33։
թ Սաղ· ժթ· 1։ ղէ·
6։ Յայտ· է· 10·
11· 12։
ժ Հմր· 7։

ի Ողբ· գ· 7։
լ Սաղ· լբ· 10։
խ Սաղ· ձգ· 3։
ծ Յոբ· ժա· 13։ Սաղ·
ձխգ· 6։
կ Սաղ· գ· 5։ լ· 9։
ձժե· 17։ ձժը· 17։
Ես· լը· 18։
հ Յոբ· ժ· 21։ Սաղ·
ձխգ· 5։
ձ Սաղ· լա· 12։ Հմր·
5։ ժող· ը· 10։ թ·
11։

ձթ

ա գ Թագ· գ· 31։ ա
Մն· բ· 6։
բ Սաղ· ե· 3։ ձժթ·
147։
գ Սաղ· խգ· 2։
դ Յոբ· ժգ· 24։ Սաղ·
ժգ· 1։
ե Յոբ· գ· 4։
զ Սաղ· իբ· 16։
է Յոբ· ժթ· 13։
Սաղ· լա· 11։ լը·
4։
ը Սաղ· իե· 9։ ծա·
14։
թ Սաղ· լբ· 10։
ժ Ղեւկ· ժը· 7։
ի Սաղ· ձէ· 18։
լ Սաղ· իբ· 1։
խ Սաղ· լա· 12։
ծ Ես· ծգ· 8։
կ Սաղ· իբ· 7։
հ Յոբ· ժթ· 13· 19։
Սաղ· լա· 11։ ձխբ·
4։
ձ Սաղ· ձխգ· 5։
ղ Սաղ· լա· 12։ Հմր·

ա Մն· ժէ· 10· եւ։
Տես Երեմ· լ· 9։
Եզեկ· լդ· 23։ Ովս·
գ· 5։
բ Հմր· 29· 36։
գ Տես Հմր· 1։ Ղեւկ·
ա· 32· 33։
դ Սաղ· ժթ· 1։ ղէ·
6։ Յայտ· է· 10·
11· 12։
ե Հմր· 7։

6 Վասն զի [a]ոչ կայ երկնից մէջ Տէրոջը հաւասար.
Ո– *հզօրաց որդւոցն մէջ [b]չ կը նմանի Տէրոջը։
7 [c]Աստուած խիստ զարհուրելի է առաքելոցն ժողովքին մէջ,
Եւ ահաւոր է ամէն իր բոլորտիքը եղողներուն։
8 Ով Տէր՝ զօրաց Աստուած, [d]ո՞վ է [e]քեզի պէս հզօր Տէր.
Որ քու հաւատարմութիւնդ քու բոլորտիքդ է։
9 [f]Դուն կը տիրես ծովուն հպարտութեանը վրայ.
Երբոր անոր ալիքները կը բարձրանան, դուն կը հանդարտեցնես անոնք։
10 [g]Դուն ճնշեցիր Ռահաբը խոցուածի պէս.
Քու զօրութեանդ բազուկովը ցրուեցիր քու թշնամիներդ։
11 [h]Քուկդ է երկինքը ու քուկդ է երկիրը.
Դուն հիմնեցիր աշխարհը ու անոր լիութիւնը։
12 [i]Հիւսիսը ու Հարաւը դուն ստեղծեցիր.
[k]Թաբօր ու [l]Հերմոն քու անունովդ կը ցնծան։
13 Դուն զօրաւոր բազուկ ունիս.
Քու ձեռքդ ուժով է, քու աջ ձեռքդ բարձրացած է։
14 [m]Ազդարութիւնը ու իրաւունքը քու գահուդ հիմն է,
[n]Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քու երեսիդ առջեւէն կ'երթան։
15 Երանի՜ անոնց ժողովուրդին որ գիտեն [o]տաղաւարտութեան [p]ձայնը՝
Քէ Տէր, անոնք [q]քու երեսիդ լուսովը պիտի քալեն։
16 Քու անունովդ ամէն օր պիտի ցնծան,
Ու քու արդարութիւնովդ պիտի բարձրանան։
17 Վասն զի դուն ես անոնց զօրութեանը փառքը,
[r]Եւ քու հաճութեամբդ պիտի բարձրանայ մեր եղջիւրը։
18 Ինչու որ մեր վահանը Տէրոջն է,
Ու մեր թագաւորը Իսրայէլին Սուրբինն է։
19 Ան ժամանակը տեսիլքով խօսեցար քու սուրբիդ հետ,
Ու ըսիր, Օգնութիւն դրի զօրաւորին վրայ,
Ժողովուրդէն [s]ընտրուածը բարձրացուցի։
20 [t]Իմ ծառա Դաւիթը գտայ,
Իմ սուրբ եղոյնս օծեցի անոր.
21 [u]Որուն հետ իմ ձեռքս պիտի հաստատուի,
Ու իմ բազուկս պիտի զօրացընէ զանիկա։
22 [v]Թշնամին պիտի չհարստահարէ զանիկա,
Ու անօրէնութեան որդին պիտի չյաղթէ զանիկա։
23 [w]Եւ անոր թշնամիները իր առջեւէն պիտի կոտրեմ,
Ու զանիկա սատկները պիտի զարնեմ։
24 Եւ [x]իմ հաւատարմութիւնս ու ողորմութիւնս անոր հետ պիտի ըլլայ.
Ու [y]անոր եղջիւրը իմ անունովս պիտի բարձրանայ։
25 [z]Անոր ձեռքը ծովուն մէջ պիտի դնեմ,
Ու անոր աջ ձեռքը գետերուն մէջ։
26 Անիկա [aa]ինծի պիտի կանչէ թէ Դուն ես [ab]իմ Հայրս,
Իմ Աստուածս ու [ac]իմ փրկութեան վէմը.
27 Ու ես զանիկա [ad]անդրանիկ պիտի ընեմ՝
[ae]Երկրի թագաւորներէն աւելի բարձր։
28 [af]Իմ ողորմութիւնս յաւիտեան պիտի պահեմ անոր համար,
Ու [ag]իմ ուխտս անոր հետ հաւատարիմ պիտի ըլլայ։
29 [ah]Եւ անոր սերունդը յաւիտեան,
[ai]Ու անոր աթոռը [aj]երկնից օրերուն չափ պիտի ընեմ։
30 [ak]Թէ որ անոր որդիները [al]իմ օրէնքս թողուն,
Ու իմ իրաւունքներովս չքալեն,
31 Թէ որ իմ կանոններս անարգեն,
Ու իմ պատուիրանքներս չպահեն,
32 [am]Ես ալ գաւազանով պիտի պատժեմ անոնց յանցանքը,
Ու հարուածներով՝ անոնց անօրէնութիւնը։
33 [an]Բայց իմ ողորմութիւնս պիտի չկարտեմ անկէ,
Ու իմ հաւատարմութիւնս սուտ պիտի չհանեմ։
34 Իմ ուխտս պիտի չանարգեմ,
Ու չրմռունքներէս ելածը պիտի չփոխեմ։
35 Անգամ մը երդուայ երեմ [ao]իմ սրբութիւնովս,
Որ սուտ պիտի չխօսիմ Դաւիթին.
36 [ap]Անոր սերունդը յաւիտեան պիտի մնայ,
Ու անոր աթոռը իմ առջեւս [aq]արեգակին չափ.
37 Լուսնին պէս յաւիտեան պիտի հաստատուի,
Ու երկնից մէջ հաւատարիմ վկայ [ar]։ (Սէլա։)
38 Բայց դուն [as]երեսէ ձգեցիր ու տանարգեցիր,
Քու օծեալիդ բարկացար,

---

a Սաղ. խ. 5։ Հա. 19։ Ձգ. 8։ Ածգ. 5։
b Կամ առաւտուն
c Սաղ. Հգ. 7։ 11։
d Եր. Ժե. 11։ աթոռ. բ. 2։ Սաղ. լե. 10։ Հա. 19։
e Սաղ. կե. 7։ ղգ. 3. 4։ Ձէ. 29։
f Եր. Ժգ. 26. 27. 28։ Սաղ. Ձէ. 4։
g Եսա. լ. 7։ Ծա. 9։
h Ծն. ա. 1։ ա Մն. իե. 11։ Սաղ. իգ. 1. 2։ Ծ. 12։
i Ցոբ. իգ. 7։
k Ցես. Ժե. 22։
l Ցես. Ժբ. 1։
m Սաղ. պէ. 2։
n Սաղ. ձե. 13։
o Թագ. Ժ. 10։ Սաղ. զո. 6։
p Կամ ցնծութեան. Թագ. իգ. 21։
q Սաղ. գ. 6։ իգ. 3։
r Հմր. 24։ Սաղ. Հե. 10։ զբ. 10։ Ձբ. 17։
s Հմր. 3։ գ Թագ. Ժա. 34։
t աթոռ. Ժգ. 1։ 12։
u Սաղ. ձ. 17։
v բ Թագ. է. 10։
w բ Թագ. է. 9։
x Սաղ. կա. 7։
y Հմր. 17։
z Սաղ. Հբ. 8։ ձ. 11։
a բ Թագ. է. 14։ ա Մն. իբ. 10։
b բ Թագ. իբ. 47։
c Սաղ. բ. 7։ Կող. ա. 15։ 18։
d Թագ. իգ. 7։
e Եսա. ծե. 3։
f Հմր. 34։
g Հմր. 4։ 36։
h Հմր. 4։ Եսա. իզ. 7։ Երեմ. լգ. 17։
i բ Օր. Ժա. 21։
k բ Թագ. է. 14։
l Սաղ. ՃԺԹ. 53։ Երեմ. իզ. 13։
m բ Թագ. է. 14։ գ Թագ. Ժա. 31։
n բ Թագ. է. 13։
o Ամմա. գ. 2։
p բ Թագ. է. 16։ Դ.ում. ա. 33։ Ցոհ. Ժբ. 34։ Հմր. 4. 29։
q Սաղ. Հբ. 5. 17։ Երեմ. լգ. 20։
r ա Մն. իբ. 9։ Սաղ. իգ. 9։ է. 1. 10։
s բ Օր. լբ. 19։ Սաղ. Հբ. 59։

39 Քու ծառայիդ ուխտը մերժեցիր,
Ընոր թագը գետնին հաւասար պղծեցիր,
40 Ընոր բոլոր պարիսպները փլցուցիր,
Ընոր բերդերը աւերակ ըրիր։
41 Բոլոր ճամբայէն անցնողները կողոպտեցին զանիկա.
Դրացիներուն նախատինք եղաւ իր դրացիներուն։
42 Ընոր նեղիչներուն աջ ձեռքը բարձրացուցիր,
Ընոր բոլոր թշնամիները ուրախացուցիր։
43 Ընոր սուրին բերանն ալ դարձուցիր,
Ու զինքը պատերազմին մէջ չկայնեցուցիր։
44 Ընոր փառքը դադրեցուցիր,
Ու Ընոր աթոռը գետինը գարկիր։
45 Ընոր երիտասարդութեան օրերը կարճեցուցիր.
Ջանիկա ամօթով ծածկեցիր։ (Սէլա։)

46 Մինչեւ ե՞րբ, ով Տէր. քու անձդ միշտ պահե՞ս պահեն.
Քու սաստիկութիւնդ կրակի պէս պիտի բորբո՞քի։
47 Յիշէ իմ կեանքիս ինչ ըլլալը.
Ի՞նչ ունայնութեան համար ստեղծեցիր մարդոց բոլոր որդիները։
48 Ո՞վ է այն մարդը որ ապրի ու մահ չտեսնէ,
Եւ իր անձը դժոխքին ձեռքէն փրկէ։ (Սէլա։)
49 Ով Տէր, ո՞ւր են քու առջի ողորմութիւններդ,
Ընոր երդումդ ըրիր Դաւիթին քու հաւատարմութիւնովդ։
50 Ով Տէր, յիշէ քու ծառաներուդ նախատինքը,
Ու իմ ծոցիս մէջը կը կրեմ բոլոր մեծ ազգերուն.
51 Ընոր անով քու թշնամիներդ անարգեցին, ով Տէր,
Ընոր անով քու օծեալիդ քայլերը անարգեցին։
52 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը յաւիտեան։
Ամէն ու ամէն։

ՍԱՂՄ· Գ

1 Մովսէս Աստուծոյ նախախնամութիւնը խոստովանելով՝ 3 մարդոց ակարութեանը համար, 7 Աստուծոյ պատիժներուն, 10 և մարդկային կեանց կարճութեանը համար կը գանգատի։ 12 Անիկա Աստուծոյ բարի նախախնամութեան գիտութեանը ու յայտնի երեւնալուն համար կ'աղօթէ։

Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին աղօթքը։

1 Ով Տէր, դուն մեզի ապաւէն եղար ազգ ազգի մինչեւ ազգ։
2 Լեռներուն ծնանելէն առաջ

Ու երկրի և աշխարհի ստեղծուելէն առաջ՝
Յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան դուն ես Աստուած։

3 Դուն մարդը փոշի կը դարձընես,
Ու կ'ըսես, Եա դարձէք, մարդոց որդիներ։
4 Վասն զի հազար տարին քու առջիդ երէկուան օրին պէս է որ անցաւ,
Կամ դիշերուան պահու մը պէս։
5 Կ'ընկղմես անոնք, Երազի պէս կ'ըլլան.
Առտուանց կանանչացած խոտի պէս կ'ըլլան.
6 Առտուանց կը ծաղկի ու կը կանանչանայ,
Իրիկունը կը կարուի ու կը չորնայ։
7 Ինչու որ քու բարկութենէդ կը մաշինք,
Եւ քու սրտմտութենէդ կը խռովինք։
8 Մեր անօրէնութիւնները քու առջիդ,
Մեր ծածուկ Դէպերը քու երեսիդ լուսին մէջը դրիր։
9 Ինչու որ մեր բոլոր օրերը քու բարկութենովդ կ'անցնին.
Մեր տարիները ցնորքի մը պէս կ'անցընենք։
10 Մեր տարիներուն օրերը եօթանասուն տարի են.
Ու թէ որ զօրութիւնով ութսուն տարի ըլլան,
Տակաւին անոնց փառքը աչխատանք ու ցաւ է.
Ինչու որ անոնք չուտով կ'անցնին, ու մենք կը թռչինք։
11 Ո՞վ գիտէ քու բարկութեանդ զօրութիւնը,
Եւ քու սրտմտութիւնդ՝ քու վախիդ համեմատ։
12 Անոնք սորվեցուր մեզի մեր օրերը համրել,
Որ սրտի խոհեմութիւն առնանք։

13 Դարձիր, ով Տէր, մինչեւ ե՞րբ.
Ու գթութիւն բրէ քու ծառաներուդ։
14 Կշտացուր մեզ կանուխ քու ողորմութիւնովդ,
Որ ցնծանք և ուրախ ըլլանք մեր բոլոր օրերուն մէջ։
15 Ուրախացուր մեզ այն օրերուն չափովը որ տրտմեցուցիր.
Այն տարիներուն չափովը որ չարիք տեսանք։
16 Թող երեւնայ քու գործդ քու ծառաներուդ,
Եւ քու փառքդ անոնց որդիներուն։
17 Ու մեր Տէր Աստուծոյն վայելչութիւնը մեր վրայ ըլլայ.
Եւ ձեռքերնուս գործդ հաստատէ մեր վրայ.
Մեր ձեռքերուն գործդ հաստատէ։

ՍԱՂՄ· ՂԱ

1 Բաբելացւոց մարդոց վիճակը. 3 անոնց ապահովութիւնը. 9 անոնց ապաստանարանը։

ՍԱՂՄՈՍ ՂԲ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկ որ գԱստուած գովեն, 4 նոր մեծ գործերուն համար, 6 նաեւ անոր գատաստանին համար, որ չարերուն կ՚ընէ, 10 ու անոր բարեմեծանքը նմար որ բարեպաշտներուն կ՚ընէ։

Շարաթ օրուան համար Սաղմոս — Երգ։

1 Բարի է գոհանալ Տէրոջմէն,
ու սաղմոս ըսել քու անուանդ, ով Բարձրեալ,
2 Առտուանց քու ողորմութիւնդ,
ու գիշերները քու հաւատարմութիւնդ պատմել՝
3 Տասը լար ունեցող նուագարանով ու տաւիղով
եւ քնարի ձայնով։
4 Վասն զի գուն, ով Տէր, քու գործդ կը ուրախացուցիր.
քու ձեռքերուդ գործերովը պիտի ցնծամ։
5 Ով Տէր, ի՜նչ մեծ են քու գործերդ.
Շատ խորունկ են քու խորհուրդներդ։
6 Անմիտ մարդը ասիկա չմանար,
ու յիմարը չհասկնար։
7 Ամբարիշտներուն խոտի պէս բուսնիլը՝
ու բոլոր անօրէնութիւն գործողներուն ծաղկիլը
հրենց յաւիտենական կորստեանը կ՚երթայ։
8 Բայց գուն, ով Տէր, յաւիտեան բարձր ես։
9 Վասն զի ահա քու թշնամիներդ, ով Տէր,
վասն զի ահա քու թշնամիներդ պիտի կորսուին.
Բոլոր անօրէնութիւն գործողները պիտի ցրուին։
10 Բայց իմ եղջիւրս միեղջերուինին պէս պիտի բարձրացնես.
Եւ նոր իւղով օծուեցայ.
11 Եւ իմ աչքերս թշնամիներուս կորուստը պիտի տեսնեն.
իմ ականջներս լսեն գէմ ելլող չարագործներուն կորուստը պիտի լսեն։
12 Արդարը արմաւենիի պէս պիտի ծաղկի,
Լիբանանի եղեւնիի պէս պիտի մեծնայ։
13 Տէրոջը տանը մէջ տնկուածները
Մեր Աստուծոյ սրահներուն մէջը պիտի ծաղկին.
14 Ծերութեան ատեն ալ պտուղ պիտի տան,
Պարարտ ու կանանչ պիտի մնան,
15 Որ պատմեն թէ Տէրը ուղիղ է.
Անիկա Իմ վէմս է, ու անիրաւութիւն չկայ անոր մէջը։

ԳԻՆ

1 Սալ. ՀԷ. 5։ Լա. 20։ ԺԲ. 7։
2 Սալ. ՃԷ. 8։
3 Սալ. ՀԸ. 5։
4 Սալ. ՀՆգ. 7։
5 Սալ. ՃԷ. 8։ ՃԷ. 1։ Կա. 4։
6 Ցոբ. Կ. 19. Եւ 7։ Սալ. ՀՀ. 7։
8 Սալ. ՀՀ. 8։ Ածակ. գ. 23. 24։ Իւս. խգ. 2։
9 Սալ. ԼԷ. 34։ Մալ. ա. 5։
10 Ելմ. 2։
11 Սալ. Հա. 3։ գ. 1։
12 Ածակ. Ժբ. 21։
13 Սալ. ԼԳ. 7։ Հա. 3։ Մաա. գ. 6։ Ղեւկ. գ. 10. 11։ Երբ. ա. 14։
14 Ցոբ. Կ. 23։ Սալ. ԼԷ. 24։
15 Սալ. ԼԹ. 10։
16 Սալ. Ծ. 15։
17 Իս. խգ. 2։
18 ա Թագ. բ. 30։ Ածակ. գ. 2։

ՂԲ

1 Սալ. ՃԽԷ. 1։
2 Սալ. ՃԹ. 1։
3 ամՆս. խգ. 5։ Սալ. ԼԳ. 2։
4 Սալ. Խ. 5։ ՃԼԹ. 17։
5 Իս. ԽԸ. 29։ Ելմ. ՀԸ. 35։ Ռամ. Ժա. 33. 34։
6 Սալ. Հգ. 22։ գԳ. 8։
7 Ցոբ. Ժբ. 6։ Իս. 10։ Սալ. ԼԷ. 1. 2։ 35. 38։ Երեմ. Ժբ. 1. 2։ Մալ. գ. 15։
8 Սալ. ՃՁ. 18։
9 Սալ. ԿԸ. 1։ ՃԹ. 10։ Սալ. ՃԹ. 17. 24։
10 Սալ. Խգ. 5։
11 Սալ. Ծ. 7։ ՃԹ. 10։ Սալ. ՃԺբ. 8։
12 Սալ. Ծբ. 8։ Ես. Կ. 22։ Ովս. Ժգ. 5. 6։
13 Սալ. Ա. 4։ ՃԼԸ. 1։
14 Ը Օր. ԼԲ. 4։ Ռամ. ԺԲ. 14։

ՍԱՂՄ· ՂԳ

1–5 Քրիստոսի թագաւորութեանը վեհափառութիւնը, զօրութիւնը ու սրբութիւնը։

1 ¯Տէրը կը թագաւորէ, ˚մեծափառութիւն
հագած է.
Տէրը զօրութիւն հագած ու ˚գօտեւորած է.
˚Աշխարհն ալ հաստատուած է որ չսասանի։
2 ˚Քու աթոռդ հին ժամանակէն հաստատ է.
Ի յաւիտենից ես դուն։
3 Ով Տէր, գետերը բարձրացուցին,
Գետերը բարձրացուցին իրենց ձայնը.
Գետերը կը բարձրացընեն իրենց շառաչիւնը։
4 ¯Շատ ջուրերուն ձայնէն ու ծովուն զօրաւոր
ալիքներէն
Աւելի զօրաւոր է Տէրը բարձրութեան մէջ։
5 Քու վկայութիւններդ շատ հաւատարիմ են.
Ով Տէր, սրբութիւնը քու տանդ կը վայլէ
*յաւիտեան։

ՍԱՂՄ· ՂԴ

1 Մարգարէն արդարութիւն խնդրելով՝ բանաւորութեան ու ամբարշտութեան համար կը գանգատի. 8 Աստուծոյ նախախնամութիւնը կ'իմացընէ. 12 վշտացած մարդուն երջանկութիւնը կը ցուցընէ. 16 կը հաստատէ թէ Աստուած ներելով կը պաշտպանէ։

1 Ով Տէր, ¯վրէժխնդրութեանց Աստուած,
Ով վրէժխնդրութեանց Աստուած, յայտնուէ։
2 ˚Ելլէ, ով ˚երկրին Դատաւորը,
Ամբարտաւաններուն հատուցում ըրէ։
3 Ով Տէր, ˚մինչև ե՞րբ ամբարիշտները,
Մինչև ե՞րբ ամբարիշտները պարծենան.
4 ˚Դառնութեամբ բարբառելով խօսին,
Ո՞ր բոլոր անօրէնութիւն գործողները պարծենան։
5 Ով Տէր, անոնք քու ժողովուրդդ կը հարստահարեն,
Ու քու ժառանգութիւնդ կը չարչարեն.
6 Որբևարքին ու պանդուխտը կը սպաննեն,
Եւ որբերը կը մեռցընեն.
7 ¯Ու կ'ըսեն, Տէրը չտեսնէր,
Եւ Յակոբին Աստուածը չիմանար։
8 ˚Իմացէք, ով ժողովուրդին անմիտները,
Ու դուք, ով յիմարներ, ե՞րբ միտք պիտի առնէք։
9 ˚Մէթէ ականջը տնկողը չընե՞ր,
Կամ թէ աչքը առնչողը չը՞տեսներ։
10 Մէթէ ազգերը խրատողը չը՞յանդիմաներ.
Մէթէ ˚մարդու դիտութիւն սորվեցընողը չէ՞ր։
11 ˚Տէրը մարդոց խորհուրդները դիտէ՝
Որ ունայնութիւն են։
12 ˚Երանի՜ ան մարդուն որն որ դուն կը խրատես, ով Տէր,
Եւ քու օրէնքէդ անոր կը սորվեցընես,
13 Որ չարութեան օրերուն մէջը անկից հանդչեցընես,
Մինչև որ ամբարիշտին համար հոր փորուի։
14 ¯Վասն զի Տէրը իր ժողովուրդը երեսէ պիտի չձգէ,
Ու իր ժառանգութիւնը պիտի չմերժէ.
15 Հապա դատաստանը իրաւունքի պիտի դառնայ,
Ու ամէն սրտով ուղիղները անոր ետևէն պիտի երթան։
16 Ո՞վ ինծի համար չարերուն դէմ պիտի ելլէ,
Ո՞վ ինծի համար անօրէնութիւն գործողներուն դէմ պիտի կայնի։
17 ˚Թէ որ Տէրը ինծի օգնական չըլլար,
Քիչ պիտի մնար որ իմ անձս լռութեան ˚երը բնակէր։
18 Երբոր կ'ըսէի թէ ˚իմ ոտքս կը սասանի,
Ով Տէր, քու ողորմութիւնդ իս կը հաստատէր։
19 Իմ ներսի դիս հոգերս չատցած ատենը՝
Քու մխիթարութիւններդ իմ անձս կ'ուրախացընէին։
20 Մէթէ քեզի հետ հաղորդակցութիւն ունի՞ անօրէնութեան աթոռը,
Որ ˚†օրէնքին դէմ՞" չարիք կը պատրաստէ։
21 ¯Արդարին անձին դէմ կը ժողվուին,
Ու անմեղ արիւնը կը դատապարտեն։
22 Բայց Տէրը ˚իմ ամրութիւնս է,
Ու իմ Աստուածս՝ իմ ապաւինութեանս վէմը.
23 Եւ ˚անոնց անօրէնութիւնը իրենց վրայ պիտի դարձընէ,
Ու զանոնք իրենց չարութիւնովը պիտի կընջէ.
Մեր Տէր Աստուածը պիտի կընջէ զանոնք։

ՍԱՂՄ· ՂԵ

1 Աստուած գովաբանելու յորդորանք մը. 3 իր մեծութեանը, 6 ու իր բարութեանը համար։ 8 Աստուած չփորձելու յորդորանք մը։

ՂԳ

՝ Սաղ· ղղ· 10։ պէ· 1։ պք· 1։ Ես· ծբ· 7։ Յայտ· ժթ· 6։
՞ Սաղ· ձգ· 1։
՟ Սաղ· կէ· 6։
ՠ Սաղ· ղզ· 10։
՚ Սաղ· խե· 6։ Առակ· բ· 22։ Եւ։
՛ Սաղ· կէ· 7։ ձթ· 9։
՝ Եբր· երկար օրեր։

ՂԴ

՝ բՕր· լբ· 35։ Նաա· 2։
՞ Սաղ· է· 6։
՟ Ծն· ժբ· 25։
ՠ Յոբ· ի· 5։
՚ Սաղ· լա· 18։ Յուդ· 15։
՛ Սաղ· ժ· 11, 13։ ծթ· 7։
՝ Սաղ· հգ· 22։ ղբ· 6։
՞ Սաղ· ի· 12։
՟ Յոբ· լէ· 11։ Ես· իբ· 26։
ՠ ա Կոր· գ· 20։
՚ Յոբ· է· 17։ Առակ· գ· 11։ ակոր· ժա· 32։ Եբր· ժբ· 5, Եւ։
՛ ա Թագ· ժբ· 22։ Հռոմ· ժա· 1, 2։
՝ Սաղ· ձիգ· 1, 2։
՞ Սաղ· լը· 16։
՟ Ամոս· գ· 3։
ՠ Սաղ· ծբ· 2։ Ես· ժ· 1։
՚ կամ՝ իր աստիճանաւ օրէնքովը
՛ Մատ· իէ· 1։
՝ Ել· իգ· 7։ Առակ· ժէ· 15։
՞ Սաղ· ծթ· 9։ կբ· 2· 6։
՟ Սաղ· է· 16։ Առակ· բ· 22։ է· 22։

1 Եկէք ցնծութիւն ընենք Տէրոջը առջեւը,
Աղաղակենք մեր փրկութեան վէմին։
2 Գոհութիւնով անոր երեսին առջեւը գանք,
Սաղմոսներով աղաղակենք անոր։
3 Ինչու որ Տէրը մեծ Աստուած է,
Ու բոլոր աստուածներուն վրայ մեծ թագաւոր է։
4 Անոր ձեռքին մէջ են երկրի խորունկ տեղերը,
Ու լեռներուն բարձրութիւնները անոնն են։
5 Իրն է ծովը, ու ինքը չինեց զանիկա.
Եւ իր ձեռքերը առեղծեցին ցամաքը։
6 Եկէք երկրպագութիւն ընենք ու ծռինք.
Ծունկ կրկնենք մեզ առեղծող Տէրոջը առջեւն.
7 Ինչու որ ան է մեր Աստուածը,
Ու մենք անոր արօտին ժողովուրդը և անոր ձեռքին ոչխարներն ենք.

Այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք,
8 Զեր սիրտերը մի խստացընէք Մերիպային մէջ՝
Անապատին մէջ փորձութեան օրուանը պէս,
9 Ուր որ ձեր հայրերը զիս փորձեցին,
Քննեցին զիս ու իմ գործերս տեսան։
10 Քառասուն տարի զզուեցայ ազգէն,
Ու ըսի, Անոնք սրտով մոլորած ժողովուրդ մըն են,
Իմ ճամբաներս չճանչցան։
11 Որպէս իմ բարկութեանս մէջ վերդում ըրի,
Թէ անոնք իմ հանգիստս պիտի չմտնեն։

ՍԱՂՄ· ՂԴ

1 Աստուած գովելու յորդորանք մը՝ 4 իր մեծութեանը, 8 իր թագաւորութեանը 11 և իր արիւնբական դառնասաանին համար։

1 Նոր երգ երգեցէք Տէրոջը.
Ամբողջ երկիր, երգեցէք Տէրոջը։
2 Երգեցէք Տէրոջը, օրհնեցէք անոր անունը.
Օր ե օր անոր փրկութիւնը քարոզեցէք։
3 Անոր փառքը ազգերուն մէջ պատմեցէք,
Ու անոր հրաշքները՝ բոլոր ժողովուրդներուն մէջ.
4 Քանզի Տէրը մեծ է ու խիստ գովելի.
Անիկա բոլոր աստուածներուն վրայ ահաւոր է։
5 Ինչու որ ազգերուն բոլոր աստուածները կուռքեր են.
Բայց երկինքը ստեղծեց։
6 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջեւն,
Զօրութիւն ու գեղեցկութիւն՝ անոր սրբարանին մէջ։
7 Տէրոջը տուէք, ով ժողովրդոց տոհմերը,
Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն։
8 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը.
Ընծայ առէք ու անոր սրահներուն մէջը մտէք.
9 Սուրբ հանդէսով Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք.
Վախցէք անոր երեսէն, ով բոլոր երկիր։
10 Հեթանոսներուն մէջ ըսէք թէ Տէրը կը թագաւորէ.
Աշխարհն ալ հաստատուած է որ չսասանի.
Անիկա պիտի դատէ ժողովուրդները ուղղութիւնով։
11 Երկինքը թող ուրախանայ ու երկիրը ցնծայ.
Ծովը իր լիութեամբը թող գոռայ.
12 Դաշտը ու բոլոր անոր մէջը եղողները թող ուրախանան.
Անտառներ անտառին բոլոր ծառերը թող ցնծան
13 Տէրոջը առջեւը, ինչու որ կու գայ,
Ինչու որ կու գայ երկիրը դատելու.
Պիտի դատէ աշխարհը արդարութիւնով,
Ու ժողովուրդները՝ իր ճշմարտութիւնով։

ՍԱՂՄ· ՂԵ

1 Աստուծոյ թագաւորութիւնը յիշատակութիւն։ 7 Եկէք ցին կատարելութեան վրայ Աստուծոյ բերած գատաստանին, բովը կ'ուրախանայ, 10 Խարեպաշտութեան և ուրախութեան յորդորանք մը։

1 Տէրը կը թագաւորէ, երկիրը թող ցնծայ.
Շատ կղզիներ թող ուրախանան։
2 Անոր բոլորտիքըամպ ու մառախուղ կայ,
Արդարութիւնը ու իրաւունքը անոր աթոռին հիմերն են։
3 Անոր առջեւէն կրակ կ'երթայ,
Ու անոր բոլորտիքը եղած թշնամիները կ'այրէ։
4 Անոր փայլակները աշխարհը կը լուսաւորեն,
Երկիրը կը տեսնէ ու կը դողայ։
5 Լեռները մոմի պէս կը հալին Եհովային երեսէն՝
Բոլոր երկրին Տէրոջը երեսէն։
6 Երկինքը կը պատմէ անոր արդարութիւնը,
Ու բոլոր ժողովուրդները կը տեսնեն անոր փառքը։

Ղե
= Սաղ· ճ· 1։
ֆ բ Օր· լբ· 15· բ Թագ· իբ· 47։
ֆ Սաղ· ղլ· 4· ղե· 9· Ես· 5։
· կ=ֆ զբոսթիւններ։
† Դն· ա· 9· 10։
ֆ ա Կար· գ· 20։
ֆ Սաղ· հթ· 13· ճ· 1· ճ· 3։
ֆ Եբր· գ· 7· 15· գ· 7։
ֆ Եղ· ԺԷ· 2· 7· Թագ· ի· 13· բ Օր· գ· 16։
ֆ Սաղ· հը· 18· 40· 56· ա Կար· ժ· 9։
ֆ Թագ· ժգ· 22։
ֆ Եբր գ· 10· 17։
ֆ Թագ· ԺԳ· 23· 28· 30· Եբր· գ· 11· 18· գ· 5· 5։

Ղզ
= ա Մն· ԺԳ· 23—33· Սաղ· լգ· 3։
ֆ Սաղ· ճխե· 3։
ֆ Սաղ· ԺԸ· 3։
† Սաղ· զե· 3։
ֆ Տես Երեմ· ժ· 11· 12։
† կ=ֆ անդայնութիւն։
ֆ Սաղ· ճԺե· 15· Եսթ· 5։
ֆ Սաղ· խթ· 1· 2։
ֆ Սաղ· խթ· 2· ճԺ· 3։
‡ կ=ֆ Սրբութեան զարդարանքով։
ֆ Սաղ· ղգ· 1· ղե· 1· Յայտ· ԺԸ· 6։
ֆ Հմր· 13· Սաղ· կե· 4· զբ· 9։
ֆ Սաղ· կթ· 34։
ֆ Սաղ· զո· 7· եւ։
ֆ Սաղ· կե· 4· Յայտ· ԺԹ· 11։

Ղէ
= Սաղ· ղգ· 10։
ֆ Ես· կ· 9։
ֆ գ Թագ· ը· 12։
Սաղ· ԺԸ· 11։
† Սաղ· ճԹ· 14։
ֆ Սաղ· ԺԸ· 8· 9· 3· Դան· է· 18· Ամբ· գ· 5։
ֆ Եղ· ԺԹ· 18· Սաղ· կե· 18· ՃԳ· 32։
ֆ Դատ· է· 5· Միք· ա· 4· Նաե· ա· 5։
ֆ Սաղ· ԺԹ· 1· 6։

7 [ե]Թող ամէնան ան ամէնը որ կուռքերուն կը
ծառայեն,
Որ ունայնութիւններով կը պարծենան.
Ով բոլոր աստուածները, [զ]անոր երկրպագու-
թիւն ըրէք։
8 Սիօնը լսեց և ուրախացաւ,
Եւ Յուդայի աղջիկները ցնծացին
Քու իրաւունքներուդ համար, ով Տէր։
9 Վասն զի դուն, ով Տէր, [է]բարձրեալ ես բո-
լոր երկրի վրայ.
[ը]Շատ բարձրացար բոլոր աստուածներուն վրայ։
10 Ով Տէրը սիրողներ, [թ]չարութիւնը ատեցէք.
[ժ]Անիկա իր սուրբերուն անձերը կը պահէ,
[ի]Ամբարիշտներուն ձեռքէն կը փրկէ զանոնք։
11 [ի]Արդարին համար լոյս ցանուեցաւ,
Ու սրտով ուղիղներուն համար ուրախութիւն։
12 [լ]Տէրոջմով ուրախացէք, ով արդարներ,
[խ]Ու անոր սրբութիւնը յիշելով չնորհակալ ե-
ղէք։

ՍԱՂՄ· ՂԵ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ Հրեաները, և հեթանոսները, 7 ու բոլոր առեղծուածները՝ որ զԱստուած գովեն։

Սաղմոս։

1 [ա]Ով երդ երգեցէք Տէրոջը,
Ինչու որ [բ]հրաշքներ ըրաւ.
[գ]Իր աջ ձեռքը ու իր սուրբ բազուկը
Իրեն *փրկութիւն տուաւ։
2 [դ]Տէրը յուսուց իր փրկութիւնը,
Ազգերուն առջին [ե]յայտնեց իր արդարութիւնը։
3 [զ]Յիշեց իր ողորմութիւնը ու իր հաւատար-
մութիւնը
Իսրայէլին տանը համար.
[է]Երկրին ամէն ծայրերը
Մեր Աստուծոյն փրկութիւնը տեսան։
4 [ը]Ցնծացէք Տէրոջը առջևը, ով բոլոր երկիր.
Ուրախութեան ձայնով աղաղակեցէք ու սաղ-
մոս ըսէք։
5 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը քնարով
Քնարով ու սաղմոսի ձայնով.
6 [թ]Փողերով ու շեփորի ձայնով
Աղաղակեցէք Տէր թագաւորին առջևը։
7 [ժ]Թող գոռայ ծովը ու անոր լիութիւնը,
Աշխարհը ու անոր բնակիչները։
8 Գետերը [ի]թող ծափ զարնեն,
Ու լեռները միկտեղ թող ցնծան
9 Տէրոջը առջևը, [լ]վասն զի կու գայ երկիրը
դատելու.
Անիկա պիտի դատէ աշխարհը արդարու-
թիւնով,
Ու ժողովուրդները՝ ուղղութիւնով։

ՍԱՂՄ· ՂԹ

1 Մարգարէն Սիոնի մէջ եղող Աստուծոյ թագաւորութիւնը կ՚առաջագրէ. 5 ու նախահայրերուն օրինակովը կը յորդորէ ամէնքն ալ որ Աստուծոյ երկրպագութիւն ընեն իր սուրբ լեռանը վրայ։

1 [ա]Տէրը կը թագաւորէ, ժողովուրդները թող
սարսափին.
[բ]Ինքը քերովբէից վրայ կը նստի, երկիրը թող
չարժի։
2 Տէրը մեծ է Սիոնի մէջ,
Ու [գ]բարձրացած է բոլոր ժողովուրդներուն
վրայ։
3 Թող դո՛վքն [դ]քու մեծ ու ահաւոր անունդ.
Անիկա սուրբ է։
4 [ե]Եւ †թագաւորին զօրութիւնը իրաւունք կը
սիրէ.՚՚
Ուղղութիւն հաստատեցիր,
Իրաւունք ու արդարութիւն ըրիր Յակոբին
մէջ։
5 [զ]Բարձրացուցէք Տէրը՝ մեր Աստուածը,
Ու երկրպագութիւն ըրէք [է]անոր ոտքերուն
պատուանդանին.
[ը]Անիկա սուրբ է։
6 [թ]Մովսէս ու Ահարոն անոր քահանաներուն մէջ
Եւ Սամուէլ անոր անունը կանչողներուն մէջ
[ժ]Տէրոջը կ՚աղաղակէին,
Ու անիկա պատասխան կու տար անոնց.
7 [ի]Ամպի սիւնին մէջէն կը խօսէր անոնց հետ.
Անոնք կը պահէին անոր վկայութիւնները,
Ու այն հրամանը՝ [լ]որ իրենց տուաւ։
8 Ով Տէր՝ մեր Աստուածը, դուն կը լսէիր անոնց.
[խ]Դուն անոնց նկատող Աստուած էիր,
Թէպէտ [ծ]վրէժխնդիր եղար անոնց գործքե-
րուն։
9 [կ]Բարձրացուցէք Տէրը՝ մեր Աստուածը,
Ու երկրպագութիւն ըրէք անոր սուրբ լեռա-
նը վրայ.
Ինչու որ Տէրը՝ մեր Աստուածը սուրբ է։

[բ] Եբ· ի· 4։ Ղև· իզ· 1։ բՕր· ի· 8։ իե· 15։
[գ] Եբր· ա· 6։
[դ] Սաղ· ձգ· 18։
[ե] Եր· ժբ· 11։ Սաղ· ղէ· 3։ ղզ· 4։
[զ] Սաղ· լգ· 14։ լէ· 27։ ձա· 3։ Ամով· ե· 15։ Հռոմ· ժբ· 9։
[է] Սաղ· լա· 23։ լէ· 28։ ձիե· 20։ Ա-
ակ· բ· 8։
[թ] Սաղ· լէ· 39· 40։ Դան· գ· 28։ զ· 22· 27։
[ժ] Յոբ· իբ· 28։ Սաղ· ձմբ· 4։ Աստ· գ· 18։
[ի] Սաղ· լգ· 1։
[լ] Սաղ· լ· 4։
ՂԸ
[խ] Սաղ· լգ· 3։ ղզ· 1։ Եա· խբ· 10։
[ծ] Եր· ժե· 11։ Սաղ· հէ· 14։ ձզ· 10։ ձկ· 5։ ձլզ· 4։ ձլթ· 14։
[կ] Եր· ժե· 6։ Եա· ծմ· 16։ կգ· 5։
• Կամ յաղթութիւն
[ղ] Եա· ծբ· 10։ Ղուկ· բ· 30· 31։
[ճ] Եա· կբ· 2։ Հռոմ· գ· 25· 26։
[մ] Ղուկ· ա· 54· 55· 72։
[յ] Եա· խթ· 6։ ծբ· 10։ Ղև· իգ· 1։
[ն] Սաղ· ղգ· 10· 13։
ՂԹ
[շ] Սաղ· ղգ· 1։
[ո] Եր· իե· 22։ Սաղ· ժգ· 47։ իբ· 28։
[չ] Սաղ· ղէ· 1։ ձ· 1։
[պ] Թագ· ժ· 10։ ա Մն· ժե· 28։ բՄն· իթ· 27։
[ջ] Սաղ· ղգ· 11։ ևա։
[ռ] Եա· ծե· 12։
[ս] Սաղ· ղգ· 10· 13։
[վ] Սաղ· ղգ· 1։
[տ] Եր· իե· 22։ Սաղ· ժբ· 10։ ձ· 1։
[ր] Սաղ· ղէ· 9։
[ց] Օր· իբ· 58։ Յայտ· ժե· 4։
[ւ] Յոբ· լգ· 5—7։
[փ] Կամ դուն, ով ի-
րաւունք զօրաւոր թագաւոր,
[ք] Ժբ· 9։
[օ] ամՆ· իբ· 2· Սաղ· ձլբ· 7։
[ֆ] Ղև· ժթ· 2։
[ա՛] Երեմ· ժե· 1։
[բ՛] Եր· ժգ· 15։ ժե· 25։ ա թագ· է· 9։ ժբ· 18։
[գ՛] Եր· լգ· 9։
[դ՛] Թագ· ժգ· 20։ Երեմ· խզ· 28։ Սափ գ· 7։
[ե՛] Տես Եր· լբ· 2։ ևս։ Թագ· ի· 12։ 24։ բՕր· ի· 20։
[զ՛] Հմր· 3։ Եր· ժե· 2։ Սաղ· լգ· 3։ ձմբ· 28։

ՍԱՂՄ· Ճ

1 Ընթախութեամբ զԱստուած գովելու յորդորանք մը՝ 3 անոր մեծութեանը և ու կարողութեանը համար։

Գոհութեան Սաղմոս։

1 Աղաղակեցէ՛ք Տէրոջը, ով բոլոր երկիր,
2 Ծառայեցէ՛ք Տէրոջը ուրախութեամբ.
Անոր առջեւն եկէ՛ք ցնծութեամբ։
3 Ճանչցէ՛ք որ Եհովան է Աստուած.
[ա]Ինք ստեղծեց մեզ, ու [բ]*չէ թէ մենք."
[գ]Մենք անոր ժողովուրդը ու անոր արօտին
ոչխարներն ենք։
4 [դ]Մտէ՛ք անոր դռները գոհութեամբ,
ու անոր սրահները՝ օրհնութեամբ.
Գոհացէ՛ք անկէ ու օրհնեցէ՛ք անոր անունը։
5 վասն զի Տէրը բարի է.
[ե]Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է,
ու անոր հաւատարմութիւնը ազգ մինչև ազգ։

ՍԱՂՄ· ՃԱ

1–8 Դաւիթ բարեպաշտութեան ուխտ ու խոստումնէք կ'ընէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Ողորմութիւն ու իրաւունք պիտի երգեմ.
ով Տէր, քեզի սաղմոս պիտի բանեմ։
2 [ա]Իմաստութիւնով պիտի քալեմ կատարելու-
թեան ճամբուն մէջ.
ե՞ր լինիս պիտի գաս.
[բ]իմ տանս մէջ սրտիս կատարելութիւնովը պի-
տի վարուիմ։
3 Աչքերուս առջեւն չար բան մը պիտի չդնեմ.
[գ]Մոլորածներուն գործը [դ]կ'ատեմ,
Թող անոնք ինծի չկպչին։
4 Ծուռ սիրտը ինծի թող զատուի ինծմէ.
[ե]Չարը պիտի չճանչնամ։
5 Ան որ ծածուկ կը խօսի իր ընկերին դէմ, պի-
տի ջնջեմ.
[զ]Ան որ աչքերով բարձր է ու սրտով ամբար-
տաւան,
Անոր պիտի չհամբերեմ։
6 Իմ աչքերս երկրի հաւատարիմներուն վրայ
պիտի ըլլան,
Որ ինծի հետ բնակին.
[է]Կատարելութեան ճամբուն մէջ քալողը
ինծի ծառայութիւն պիտի ընէ։
7 Նենգաւորը պիտի չբնակի իմ տանս մէջ.
Սուտ խօսողը աչքերուս առջեւն պիտի չհաս-
տատուի։
8 Առտուանց [ը]կանուխ պիտի ջնջեմ երկրին բո-
լոր ամբարիշտները,
Որ [թ]Տէրոջը քաղաքէն բոլոր անօրէնութիւն
գործողները կտրատնչեմ։

ՍԱՂՄ· ՃԲ

1 Մարգարէն իր աղօթքին մէջ ծանր գանգատ մը կ'ընէ. ու
բայց Աստուծոյ յաւիտենականութիւնը ու աղբիւրութիւնը զի-
նեալ կը միխիթարուի։ 18 Հաճիր որ Աստուծոյ աղբիւրութիւն
ները անյիշատակ ձգան։ 23 Իր ակարութիւնը կը զգայնէ
Աստուծոյ անփոփոխ բնութիւնովը միայն։

Վշտալիին աղօթքը՝ երբոր [ա]էջը կը մարի ու
իր դանգատը Տէրոջը առջեւն կը թափէ։

1 Ով Տէր, լսէ՛ իմ աղօթքս.
[բ]Ու իմ ազաղակս թող քեզի հասնի։
2 [գ]Ինծմէ երեսդ մի ծածկեր ինծմէ իմ նեղութեան
նոյն օրը.
[դ]Խոնարհեցուր ինծի քու ականջդ.
Շուտով պատասխան տուր ինծի այն օրը որ
[ե]կանչեմ։
3 [զ]Ինչու որ իմ օրերս մուխի պէս փճացան,
Եւ [է]իմ ոսկորներս խոխի պէս այրեցան։
4 Սիրտս զարնուեցաւ ու [ը]խոտի պէս չորցաւ,
Անանկ որ իմ հացս ուտելու մոռցայ։
5 Հառաչանքիս ձայնէն
[թ]Ոսկորներս մսերիներս փական։
6 Անապատին մէջի [ժ]հաւալուսնին [ի]նմանեցայ,
Աւերակներուն բուին պէս եղայ։
7 [ժա]Ակնդուն մնացի, ու նման եղայ
Տանիքին վրայ [ժբ]մինակ եղող ճնճղուկին։
8 Ամէն օր իմ թշնամիներս ինծ կը նախատեն,
[ժգ]Իմ վրաս սաստիկ բարկացողները [ժդ]ինծի դէմ
երդում կ'ընեն։
9 Ինչու որ մոխիրը հացի պէս կերայ,
Ու [ժե]խմելիքս արցունքով խառնեցի՝
10 Քու բարկութիւնդ ու սրտմտութիւնդ հա-
մար,
Ինչու որ իս վերցուցիր ու նետեցիր։
11 [ժզ]Իմ օրերս երկննցած սուսերի պէս եղան,
Ու ես խոսի պէս չորցայ։
12 Բայց դուն, ով Տէր, յաւիտեան կը կենաս,
Եւ [ժէ]քու յիշատակդ ազգ մինչև ազգ։
13 Դուն պիտի երթես — [ժը]Սիոնին ողորմիս.
Ինչու որ ժամանակ է անոր ողորմելու,

Ճ

ա Սալ· զէ· 1 · զը· 4·
բ Սալ· ճժթ· 77 ·
ձէթ· 13 · եւ · ձիթ·
3 · էփես· բ · 10 ·
գ Կ–ի մենք անուն
ենք·
դ Սալ· զէ· 7 · ե·
զէկ· լգ· 30 · 31 ·
ե Սալ· կզ· 13 · ճժգ·
17 · 18 · 19 ·

ե Սալ· ձլգ· 1 · եւ ·

ՃԱ

ա Սալ· ձիթ· 1 ·
բ ա թնաց· ժբ· 14 ·
գ գնացաւ· իթ· 4 · ժա·
4 ·
դ Ցնա· իգ· 6 · ա
թնաց· ժբ· 20 · 21 ·
Սալ· խ· 4 · ձիե·
5 ·

ե Սալ· զէ· 10 ·
զ Մատ· հ· 23 · բ Տիմ·
բ· 19 ·
է Սալ· ժբ· 27 · Ա·
ռակ· գ· 17 ·
ը Սալ· ճժթ· 1 ·
թ Սալ· հէ· 10 · ե·
բեմ· իա· 12 ·
ժ Սալ· իբ· 2 · 8 ·

ՃԲ

ա Սալ· կա· 2 · ձիբ·
2 ·
բ Եզ· բ· 23 · ա թնաց·
իթ· 16 · Սալ· ժբ·
6 ·
գ Սալ· իէ· 9 · կիթ·
17 ·
դ Սալ· հա· 2 · ձբ·
2 ·
ե Սալ· ճժթ· 83 ·
Ցակ· գ· 15 ·
զ Ցոբ· լ· 30 · Սալ·
լա· 10 · Ոզբ· ա·
13 ·
է Սալ· լէ· 2 · Հմր·
11 ·
ը Ցոբ· ժթ· 20 · Ոզբ·
գ· 8 ·
թ Ես· լգ· 11 · Սաի·
բ· 14 ·
ժ Ցոբ· լ· 20 ·
ի Սալ· հէ· 4 ·
ժա Սալ· յս· 11 ·
ժբ Գար· իզ· 11 ·
ժգ Գար· իգ· 12 ·

ժդ Սալ· իբ· 5· ժ·
5 ·
ժե Ցոբ· ժգ· 2 · Սալ·
ձիթ· 25 · ձիգ· 4 ·
ժթ·
ժզ· 12 ·
ի Հմր· ե· 4 · Եա· ի·
7 · 8 · Ցակ· ա· 13·
ժը Հմր· 26 · Սալ·
իթ· 7 · Ոզբ· ի· 13·
ժթ Սալ· ձէի· 13 ·
ի Եա· կ· 10 · Ջզբ·
ա· 12 ·

Ինչու որ ժողովուած ժամանակը հասաւ ։
14 Վասն զի քու ծառաներդ անոր քարերուն
կը հաւնին,
Ու անոր հողին կը դթան ։
15 Եւ հեթանոսները Տիրոջը անունը
նաւնէն,
Ու երկրի բոլոր թագաւորները քու փառքդ ։
16 Ինչու որ Տէրը պիտի չինէ Սիոնը.
Իր փառքովը պիտի երեւնայ ։
17 Տնանկներուն աղօթքը մտիկ պիտի ընէ,
Ու անոնց աղօթքը պիտի չանարգէ ։
18 Ա՛ս պիտի գրուի գալու ազգին համար.
Ու նաեւ ծնուելու ժողովուրդը Տէրոջը գո-
հութիւն պիտի տայ ։
19 Վասն զի իր սրբութեանը բարձրութենէն
հայեցաւ.
Տէրը երկինքէն երկրի վրայ նայեցաւ.
20 Որ կապուածին հառաչանքը լսէ,
Ու մահու որդիները ազատէ,
21 Որ Սիոնի մէջ Տէրոջը անունը պատմեն,
Ու անոր գովութիւնը Երուսաղէմի մէջ,
22 Երբոր ժողովուրդները միանգամ ժողովին,
Ու թագաւորութիւնները՝ Տէրոջը ծառայե-
լու համար ։

23 Ընկիկա զօրութիւնս ակարացուց ճամբուն մէջ,
Ու՝ իմ օրերս կարճցուց ։
24 Ես ըսի, Ով իմ Աստուածս,
իմ օրերուս կէսին մէջը իս մի վերցներ.
Քու տարիներդ ազգ ազգ են ։
25 Սկիզբէն երկրին հիմերը դրիր,
Ու երկինքը քու ձեռքերուդ գործքն է ։
26 Անոնք պիտի կորսուին, բայց դուն պիտի
կենաս.
Ու անոնց ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին.
Հանդերձի պէս պիտի փոխես անոնք,
Ու պիտի փոխուին ։
27 Բայց դուն նոյն ինքն ես,
Եւ քու տարիներդ պիտի չվերջանան ։
28 Քու ծառաներուդ որդիները պիտի բնակին,
Ու անոնց սերունդը հաստատ պիտի մնայ քու
առջեւդ ։

ՍԱՂՄ· ճԳ

1 Աստուած օրհնելու յորդորանք մը՝ անոր ազատութեանը հա-
մար, 15 ու անոր գթութեանը աւետարանի ըլլալուն համար ։

Ս–ՂՈՒ Դաւթի ։

1 Ով իմ անձս, օրհնէ Տէրը,
Ու ան ամէնը որ իմ ներսի դիս է՝ անոր սուրբ
անունը ։
2 Ով իմ անձս, օրհնէ Տէրը,
Եւ անոր բոլոր բարերարութիւնները մի մոռ-
նար.
3 Որ կը քաւէ բոլոր անօրէնութիւններդ,
Ու կը բժշկէ քու բոլոր հիւանդութիւններդ.
4 Որ կը փրկէ քու կեանքդ ապականութենէն,
Ու կը պսակէ քեզ ողորմութիւնով ու գո-
թութիւնով.
5 Որ կը լեցնէ քու ծերութիւնդ բարութիւնով,
Ու նորոգութիւնդ արծիւին պէս կ'նո-
րոգուի ։

6 Տէրը արդարութիւններ ու իրաւունքներ
կ'ընէ
Բոլոր ղրկուածներուն ։
7 Մովսէսի իր ճամբաները Մովսէսին ճանչցուց,
Ու իր գործքերը՝ Իսրայէլի որդիներուն ։
8 Բարեգութ ու ողորմած է Տէրը,
Երկայնամիտ ու առատ ողորմութիւնով ։
9 Անիկա մինչեւ վերջը չհակառակիր,
Եւ յաւիտեան ոխ չպահեր ։
10 Անիկա մեր մեղքերուն համեմատ չըրաւ մեզի,
Ու մեր անօրէնութիւններուն համեմատ հա-
տուցում չըրաւ մեզի ։
11 Ինչպէս որ երկինքը երկրէս բարձր է,
Այնպէս իր ողորմութիւնը երկնչողներուն վրայ զօրաւոր է ։
12 Որչափ որ արեւելքը արեւմուտքէն հեռու է,
Այնպէս հեռացուց մեզմէ մեր յանցանքները ։
13 Ինչպէս որ հայր մը կը գթայ իր որդւոցը վրայ,
Այնպէս ալ Տէրը կը գթայ երկնչողներուն
վրայ ։
14 Վասն զի ան գիտէ մեր կազմուածքը,
Կը յիշէ որ մենք հող ենք ։
15 Մարդուն օրերը խոտի պէս են.
Ինչպէս դաշտի ծաղիկը, անանկ կը ծաղկի ։
16 Վասն զի հովը անոր վրայէն կ'անցնի ու ան
կ'ոչնչանայ,
Եւ ալ անոր տեղը չճանչնար զանիկա ։
17 Բայց Տէրոջը ողորմութիւնը յաւիտեանս յա-
ւիտենից երկնչողներուն վրայ է,
Ու անոր արդարութիւնը որդւոց որդիներուն
վրայ.
18 Անոնց որ կը պահեն անոր ուխտը,
Եւ կը յիշեն անոր պատուիրանքները ու կը
կատարեն ։

19 Տէրը իր նախռատ երկնից մէջ հաստատեց.
Ու նորա թագաւորութիւնը ամենուն վրայ կը տիրէ։
20 Օրհնեցէք Տէրը, ով անոր հրեշտակները, որ ուժով զօրաւոր էք,
Որ անոր խօսքին ձայնը լսելով՝ կը հրամանը կը կատարէք։
21 Օրհնեցէք Տէրը, ով նորա բոլոր զօրքերը՝ Անոր կամքը կատարող պաշտօնեաները։
22 Օրհնեցէք Տէրը, ով անոր բոլոր գործերը, Անոր տէրութեանը ամէն տեղերուն մէջ.
Օրհնէ Տէրը, ով իմ անձս։

ՍԱՂՄ. ՃԴ

1 Առաւօտ մեծ զօրութեանը 7 և պարտէզի նախախնամութեանը վրայով խորհրդածութիւն մը։ 31 Առաւօտային փառաց յաւիտենականութիւնը։ 33 Մարգարէն ուխտ կ'ընէ որ միշտ գԱստուած գովէ։

1 Օրհնէ Տէրը, ով իմ անձս.
Ով Տէր՝ իմ Աստուածս, դուն խիստ մեծ ես.
Փառք ու վայելչութիւն հագած ես.
2 Լոյսը հանդերձի պէս կը հագնիս,
Երկինքը վարագոյրի պէս կը տարածես։
3 Անկիւ իր վերնաստանները ջուրերուն վրայ կը չինէ,
Ամպերը իրեն կառք կ'ընէ,
Հովին թեւերուն վրայ կը պտրտի։
4 Իր հրեշտակները հոգիներ կ'ընէ,
Ու իր պաշտօնեաները՝ կրակի բոց։

5 Անկիւ հաստատեց երկիրը իր հիմերուն վրայ,
Որ յաւիտեան յաւիտենից չխախտի։
6 Ջանիկա անդունդով ծածկեցիր իբր թէ հանդերձով.
Ջուրերը լեռներուն վրայ կայնեցան.
7 Քու սաստիդ փախան.
Քու որոտմունդիդ ձայնէն արտորալով փախան.
8 Լեռներուն վրայ ելան — հովիտներուն մէջ իջան,
Ան տեղը որ դուն հաստատեցիր անոնց համար։
9 Սահման դրիր որ չանցնին,
Ու նորէն երկիրը չծածկեն։

10 Ջորերուն մէջը ազբիւրներ կը խրկէ.
Ջուրերը լեռներուն մէջէն կ'երթան։
11 Անոնք բոլոր դաշտի գազաններուն կը խմցընեն.
Վայրի էշերը իրենց ծարաւութիւնը կանցընեն։
12 Անոնց քովը երկնից թռչունները կը բնակին,
Ոստերուն մէջէն ձայն կու տան։
13 Անկիւ իր վերնաստաններէն լեռները կը ջրէ.
Քու գործիդ պտուղէն երկիրը կը կշտանայ։
14 Անկիւ անասուններուն համար խոտ կը բուսցընէ,
Ու մարդուն ծառայութեան համար բոյս,
Որ հկերակուր հանէ երկրէն,
15 Ու գինի՝ որ կ'ուրախացընէ մարդուն սիրտը,
Եւ իւղ՝ որ անոր երեսը կը վայլեցընէ,
Ու հաց՝ որ կը հաստատէ մարդուն սիրտը։
16 Տէրոջը ծառերը կուշտ են,
Լիբանանի եղեւիններըՙ որ ինքը տնկեց։
17 Հոն թռչունները բոյներնին կը չինեն,
Ու արագիլին բնակարանը մայրերուն վրայ է։
18 Բարձր լեռները այծեամներուն ապաւէն են,
Ու վիմերը՝ ճագարներուն։

19 Ժամանակներու համար լուսինը ստեղծեց.
Արեգակը իր մարը մտնելը կը ճանչնայ։
20 Խաւարը կը դնես ու գիշեր կ'ըլլայ,
Որուն մէջ անտառին բոլոր գազանները կը պտրտին։
21 Առիւծներուն կորիւնները կը մռնչեն յափշտակութեան համար,
Ու Աստուծմէ իրենց կերակուրը կը խնդրեն.
22 Արեգակը ծագելուն պէս կը ժողվուին,
Եւ իրենց որջերուն մէջը կը պառկին։
23 Մարդը մինչեւ իրիկուն իր գործին
Ու իր ծառայութեանը կ'երթայ։

24 Ով Տէր, ո՜րչափ շատ են քու գործերդ.
Անոնց բոլորը իմաստութիւնով ըրիր.
Երկիրը լցուած է քու †ստեղծածներովդ։
25 Ա՛ս ծովը մեծ ու խիստ լայն է,
Հոն անթիւ սողացողներ՝
Պզտիկ ու մեծ կենդանիներ կան։
26 Հոն նաւերը կը քալեն,
Ու Լեւիաթանը՝ որ անոր մէջը խաղալու համար ստեղծեցիր։
27 Ասոնց ամէնը քեզի կը սպասեն,
Որ իրենց կերակուրը ժամանակին տաս։
28 Դուն անոնց կու տաս — անոնք կը ժողվեն.
Ձեռքդ կը բանաս — բարութիւնով կը կշտանան։
29 Երբ երեսդ կը ծածկես՝ կը խռովին.

1 Ցոր. իզ. 10։ Սապ. ղա. 7։ Երեմ. ե. 22։
2 Ծն. թ. 11, 15։
3 Սապ. ձխե. 8։
4 Երեմ. ժ. 13։ Ժղ. 22։
5 Սապ. կե. 9, 10։
6 Ծն. ա. 29, 30։ գ. 18։ թ. 3։ Սապ. ձխե. 8։
7 Սապ. ժա. 4։
8 Սապ. խե. 2։ Դան. գ. 25, 34, 35։
9 Սապ. ձխը. 2։
10 Մաս. ղ. 10։ Երբ. ա. 14։
11 Ծն. լբ. 2։ Ցեր. ե. 14։ Սապ. կը. 17։
12 Դան. ե. 9, 10։ Երբ. ա. 14։
13 Սապ. ձխե. 10։
14 Հմր. 1։
ՃԴ
15 Սապ. ձգ. 1։ Հմր. 35։
16 Սապ. ղգ. 1։
17 Դան. է. 9։
18 Ես. խ. 22։ խե. 12։
19 Աննխ. թ. 6։
20 Ես. ԺԹ. 1։
21 Սապ. ժը. 10։
22 Երբ. ա. 7։
23 գ Թագ. բ. 11։ գ. 17։
24 Ցոր. իզ. 10։ Սապ. ղգ. 7։ Երեմ. է. 22։
25 Ծն. թ. 11, 15։
26 Սապ. ձխե. 8։
27 Երեմ. ժ. 13։ Ժղ. 22։
28 Սապ. կե. 9, 10։
29 Ծն. ա. 29, 30։ գ. 18։ թ. 3։ Սապ. ձխե. 8։
1 Ցոր. լբ. 12։
2 Ես. խե. 7։
3 Ցոր. լբ. 39։ Ցոր. իե. 20։ ա. 19։
4 Ծն. գ. 19։
5 Նեեմ. գ. 19։
6 Կամ առաջնորդներ։
7 Ցոր. խա. 1։
8 Սապ. ղգ. 25։ ձխե. 15։ ձխե. 3։

եւ ի՛ր անունդ հոգին կ՚առնեա՝ կը մեռնին
եւ իրենց հողը կը դառնան։
30 Հոգիդ կը խրկես — անոնք կը ստեղծուին,
ու երկրիս երեսը կը նորոգես։

31 Տէրոջը փառքը յաւիտեան ըլլայ.
Տէրը իր գործքերուն վրայ ուրախանայ։
32 Երկիրս վրայ կ՚նայի ու ան կը դողայ.
Լեռներուն կը դպչի եւ անոնք կ՚ծխան։
33 Տէրոջը պիտի երգեմ իմ կենացս մէջ.
Սաղմոս պիտի ըսեմ իմ Աստուծոյս՝ քանի որ ես եմ։
34 Անոր վրայով իմ մտածութիւնս քաղցր պիտի ըլլայ.
Ես Տէրոջմով պիտի ուրախանամ։
35 Մեղաւորները աշխարհիս վրայէն թող պակսին,
ու ամբարիշտները ոչնչանան։
Օրհնէ Տէրը, ով իմ անձս։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԵ

1 Աստուած գովաբանելու ու անոր գործքերը քննելու յորդոր մը։ 7 Աստուծոյ նախախնամական գործը որ ցուցուցեր էր Աբրահամին։ 16 Յովսեփին։ 23 Եգիպտոսի մէջ Յակոբին։ 26 Խորհրդատիները ազատող Մովսէսին։ 37 ու Իսրայէլացիներուն պատճառ Եգիպտոսէն գալու հանդէս։ անապատին մէջ կերակրելուն ու Քանանու մէջ բնակեցուցած։

1 Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն, անոր անունը կանչեցէ՛ք,
Անոր գործքերը ժողովուրդներուն մէջը պատմեցէ՛ք։
2 Երգեցէ՛ք անոր, սաղմոս ըսէ՛ք անոր,
Պատմեցէ՛ք անոր բոլոր հրաշքները։
3 Անոր սուրբ անունովը պարծենցէ՛ք.
Տէրը խնդրողներուն սիրտը թող ուրախ ըլլայ։
4 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէ՛ք,
Անոնց ժամնակ անոր երեսը փնտռեցէ՛ք։
5 Յիշեցէ՛ք անոր ըրած հրաշքները,
Անոր նշաններն ու բերնին դատաստանները,
6 Ով անոր ծառային Աբրահամին սերունդը,
Ով Յակոբին որդիները՝ անոր ընտրեալները.
7 Ես Տէրն իմ քովս է մեր Աստուածը.
Անոր դատաստանները բոլոր երկրիս մէջ են։

8 Անիկա իր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ,
Ան իր պատուիրած խօսքը միշտ հազար ազգ.
9 Ան զոր Աբրահամին հետ ըրաւ,
Ու իր երդումը Իսահակին ըրաւ.
10 Յակոբին ալ հաստատեց զանիկա՝ օրէնք մը ըլլալու,
Ան իսրայէլին՝ յաւիտենական ուխտ մը,
11 Ըսելով, Քեզի պիտի տամ Քանանու երկիրը՝
Ձեր ժառանգութեան վիճակը.
12 Երբոր անոնք սակաւաթիւ էին,
Քիչուոր ու պանդուխտ անոր մէջը,
13 Ու ազգէ ազգի ուրիշ ազգի գացին,
Մէկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի.
14 Անիկա մէկու մը թող չտուաւ որ զանոնք նեղէ.
Թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար,
15 Ըսելով, Իմ օծեալներուս մի դպչիք,
Ու իմ մարգարէներուս չարութիւն մի ընէք։
16 Ու սով կանչեց երկրին վրայ.
Հացին բոլոր զօրութիւնը կտրեց։
17 Անոնց առջևէն մարդ խրկեց,
Յովսէփը՝ որ ծառայութեան ծախուեցաւ։
18 Անոր ոտքերը կապանքով նեղեցին.
Անոր անձը երկաթի մէջ դրուեցաւ՝
19 Մինչև ան ժամանակը որ անոր խօսքը եկաւ,
Տէրոջը խօսքը փորձեց զանիկա։
20 Թագաւորը խրկեց ու արձրկեց անիկա,
Ժողովուրդներուն իշխանը ազատեց անիկա։
21 Իր տանը վրայ տէր կեցուց զանիկա,
Ու իր բոլոր ունեցածին վրայ իշխող.
22 Որ անոր իշխաններուն իր ուզածին պէս կապէ,
Ու անոր ծերերը իմաստուն ընէ։

23 Ու Իսրայէլ եգիպտոս եկաւ,
Ու Յակոբ պանդուխտ եղաւ Քամի երկրին մէջ։
24 Եւ Տէրը իր ժողովուրդը խիստ չատցուց,
Ու զանոնք իրենց թշնամիներէն աւելի զօրաւոր ըրաւ։
25 Անոնց սիրտը †դարձուց որ իր ժողովուրդը ատեն,
Ու իր ծառաներուն նենգութիւն ընեն։
26 Իր ծառան Մովսէսը խրկեց,
Ու իր ընտրած Ահարոնը,
27 Որոնք անոնց մէջը իր նշանները ըրին,
Ու հրաշքներ՝ Քամի երկրին մէջ։

28 Խաւար խրկեց ու խաւարեցուց.
Եւ անոր խօսքին դէմ չկեցան։
29 Անոնց ջուրերը արիւնի դարձուց,
Ու անոնց ձուկերը սպաննեց։
30 Անոնց երկիրը առատօրէն գորտեր դուրս բերաւ՝
Մինչև անոնց թագաւորներուն ներքին սենեակներուն մէջը։

ա Յոբ · լդ · 14 · 15։ Սաղ · ղհգ · 4։ Ժող · Ժբ · 7։
բ Եր · լբ · 15։ Եզեկ · լե · 9։
գ Դն · ա · 31։
դ Ածխ · գ · 10։
ե Սաղ · ղհգ · 5։
զ Սաղ · կգ · 4։ ղհգ · 2։
է Սաղ · լե · 38։ Ա-ոտ · բ · 22։
ը Հմխ · 1։
թ Ի՛ Տէրը օրհնեցէ՛ք։
ՃԵ
ա ա Մն · Ժգ · 8—22։ Եո · Ժբ · 4։
բ Սաղ · ղհե · 4, 5։ 11։
գ Սաղ · ՃԺԹ · 27։
դ Սաղ · իե · 8։
ե Սաղ · հե · 11։
զ Եո · իգ · 9։
է Ղ-ւկ · ա · 72։
ը Դն · Ժե · 2։ իբ · 16 · եւ · իգ · 3։ իբ · 13։ լե · 11։ Ղ-ւկ · ա · 73։ Եբր · գ · 17։
թ Դն · Ժգ · 15։ Ժե · 18։
ժ Դն · լդ · 30։ բՕր · է · 7։ իգ · 5։
ի Եբր · Ժա · 9։
լ Դն · լե · 5։
խ Դն · Ժբ · 17։ ի · 3։ 7։
ծ Դն · իա · 54։
կ Ղե · իգ · 26։ Եո · գ · 1։ Եզեկ · գ · 16։
հ Դն · իե · 5։ ծ · 20։
ձ Դն · լե · 28, 36։
ղ Դն · լԹ · 20։ ի · 15։
ճ Դն · խա · 25։
մ Դն · խա · 14։
յ Դն · խա · 40։
ն Դն · իգ · 6։
շ Սաղ · հբ · 51։ ղչ · 22։
ո Եւ · ա · 7։
չ Եւ · ա · 8։ եւ ։
պ Կ՚ել գործեաւ
ջ Եւ · գ · 10։ գ · 12։ 14։
ռ Թա · Ժգ · 5։ Ժէ · 5։
ս Եւ · է · ը · Թ · Ժ · Ժա · Ժբ։ Սաղ · հբ · 43 · եւ ։
վ Սաղ · ղչ · 22։
տ Եւ · Ժ · 22։
ր Սաղ · գԹ · 7։
ց Եւ · է · 20։ Սաղ · հբ · 44։
ւ Եւ · ը · 6։ Սաղ · հբ · 45։

31 [z]Բաաւ , ու չանաճանճը և մունելը
Ամենց բոլոր սահմաններուն մէջը ևկան ։
32 [a]Ամէրևէ տեղ կարիւտ տուաւ անոնց ,
Ո- կրակի բոցեր անոնց երկրին մէջ ։
33 [b]Ամենց որթերը ու թզենիները զարիաւ ,
Եւ անոնց սահմաններուն ծառերը կոտրտեց ։
34 [c]Բաաւ , ու ևկաւ մարախը ,
Եւ չորեակը՝ առանց համրանքի ,
35 Ու անոնց երկրին մէջի բոլոր խոտը կերան ,
Եւ անոնց արտերուն պտուղը կերան ։
36 [d]Ամենց երկրին մէջի բոլոր անդրանիկները ,
Ո- [e]անոնց բոլոր զօրութեանը սկիզբը զարիաւ ։
37 Եւ [f]զանոնք արծաթով ու ոսկիով հանեց .
Ու անոնց ցեղերուն մէջ ակար մարդ չկար ։
38 [g]Եգիպտոս ուրախացաւ անոնց դուրս ելլելուն ,
Ինչու որ անոնց ահը իրենց վրայ ինկած էր ։

39 [h]Ցօ-ւնչ Տալմն իրենց համար՝ ամպը ,
Ու գիշերը լոյս տալու համար կրակը տա-
րածեց ։
40 [i]Խնդրեցին , ու լորամարդիները բերաւ ,
Ու [k]երկնից հացով կշտացուց զանոնք ։
41 [l]Վէմը պատռեց , ու ջուրերը վազեցին .
Գետի պէս քալեցին չոր տեղերուն մէջ ։
42 Ինչու որ [m]իր սուրբ խօսքը յիշեց ,
Ո- [n]իր Աբրահամ ծառային հետ ըրէր էր ։
43 Ու իր ժողովուրդը ցնծութիւնով հանեց ,
Եւ իր ընտրածները՝ ուրախութիւնով ։
44 [o]Ու հեթանոսաց երկիրները անոնց տուաւ .
Եւ ժողովուրդոց վաստակները ժառանգեցին
անոնք .
45 [p]Որպէս զի անոր պատուիրանքները պահեն ,
Ու անոր օրէնքները կատարեն ։ Ալէլուիա ։

ՍԱՂՄ · ճԶ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ մարդիկ գնասուած գովաբանե-
լու ։ 4 Մեղքի թողութեան համար ազօթք կ'ընէ , յիշելով
թէ ինչպէս Աստուած իրենց հայրերուն մեղքերը նեղեց ։ 7
Ժողովուրդին ապստամբութիւնը ու Աստուծոյ ողորմութիւ-
նը կը պատմէ ։ 47 Աղաչելով աս գովութիւնով կը վերջացնէ
սաղմոսը ։

1 Ա[s]լէլուիա ։ [t]Գոհացէք Տէրոջմէն , ինչու որ
բարի է ,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։
2 [u]Ո՞վ պիտի պատմէ Տէրոջը մեծ գործերը .
Ո՞ պիտի լսցնէ անոր ամէն գովութիւնը ։
3 Երանի անոնց որ իրաւունքը կը պահեն ,
Ո- [v]ամէն ժամանակ [w]արդարութիւն կ'ընեն ։
4 [x]Յիշէ զիս , ով Տէր , քու ժողովուրդիդ կա-
մակրութեամբ Հաճութիւնով Տամեմատ ,
Ինծի այցելութիւն բրէ քու փրկութիւնովդ .
5 Որ քու ընտրեալներուդ բարութիւնը տեսնեմ ,
Քու ազգիդ ուրախութիւնովը ուրախանամ ,
Քու ժառանգութիւնովդ պարծենամ ։
6 [y]Մենք մեր Հայրերուն հետ մեզանչեցինք .
Անօրէնութիւն բրինք , ամբարշտութիւն գոր-
ծեցինք ։
7 Մեր Հայրերը Եգիպտոսի մէջ չհմացան քու
հրաշքներդ ,
Չյիշեցին քու ողորմութեանդ չատութիւնը .
[z]Հապա ապստամբեցան ծովուն քովը՝
Կարմիր ծովուն քովը ։
8 Բայց զանոնք [a]իր անուանը համար փրկեց ,
[b]Որ իր մեծ զօրութիւնը ճանչցընէ ։
9 [c]Եւ կարմիր ծովուն սաստեց , ու ցամքեցաւ .
Ու [d]անդունդներուն մէջէն քալել տուաւ ա-
նոնց իբր թէ անապատին մէջէն ։
10 Եւ [e]զանոնք փրկեց ատելին ձեռքէն ,
Ու ազատեց զանոնք թշնամիին ձեռքէն ։
11 [f]Եւ ջուրերը անոնց թշնամիները ծածկեցին .
Անոնցմէ մէկը չմնաց ։
12 [g]Անսաեցան Տաւատացին անոր խօսքին ,
Եւ անոր օրհնութիւն երգեցին ։

13 [h]Շուտով մոռցան անոր գործերը ,
Ո- անոր խրատին չսպասեցին ։
14 [i]Եւ անապատին մէջ խիստ ցանկացան ,
Ու գայթուած փորձեցին անջուր տեղին մէջ ։
15 [k]Եւ անոնց տուաւ իրենց ուզածը ,
Թէպէտև [l]վատութիւն խրկեց անոնց անձ-
ձերուն վրայ ։

16 [m]Եւ Մովսէսին նախանձեցան բանակին մէջ ,
Ո- Տէրոջը սուրբին՝ Ահարոնին ։
17 [n]Երկիրը բացուեցաւ ու կլլեց Դաթանը ,
Ու Աբիրոնին ժողովքը ծածկեց ։
18 [o]Եւ կրակ բորբոքեցաւ անոնց ժողովքին մէջ
Բոցը այրեց ամբարիշտները ։
19 [p]Ոսկի չնեցին Քորեբի մէջ ,
Ու երկրպագութիւն ըրին ձուլածոյ պատկե-
րին ։
20 Եւ [q]փոխեցին փառքը
Խոտակեր արջառի նմանութիւնը վրնեցին ։
21 [r]Մոռցան իրենց փրկիչ Աստուածը՝
Որ մեծամեծ գործեր բրաւ Եգիպտոսի մէջ ,
22 Ո- Հրաշքներ՝ [s]Քամի երկրին մէջ ,

- Եզ · ը · 17 · 24 ։ Սաղ · հը · 45 ։
- Եզ · թ · 25 · 25 ։ Սաղ · հը · 48 ։
- Սաղ · հը · 47 ։
- Եզ · ժ · 4 · 13 · 14 ։ Սաղ · հը · 46 ։
- Եզ · ժբ · 29 ։ Սաղ · հը · 51 ։
- Ծն · խզ · 3 ։
- Եզ · ժբ · 35 ։
- Եզ · ժբ · 33 ։
- Եզ · ժգ · 21 ։ Նեեմ · թ · 12 ։
- Եզ · ժգ · 12 · Ես ։ Սաղ · հը · 18 · 27 ։
- Սաղ · հը · 24 · 25 ։
- Եզ · ժէ · 6 ։ Թուա · ի · 11 ։ Սաղ · հը · 15 · 16 ։ ա Կոր · ժ · 4 ։
- Ծն · ժէ · 14 ։
- Բ Օր · գ · 10 · 11 ։ Յես · ժգ · 7 · Ես ։ Սաղ · հը · 53 ։
- Բ Օր · գ · 1 · 40 ։ գ · 21—25 ։

ճԶ

- ա Պն · ժգ · 34 ։ Սաղ · ճէ · 1 ։ ճԺը · 1 ։ ՃԼգ · 1 ։
- Սաղ · խ · 5 ։
- Գործ · 16 ։ Գաղ · գ · 9 ։
- Սաղ · ժէ · 2 ։
- Սաղ · ճԺթ · 132 ։
- Դէ · իզ · 40 ։ գ Թագ · ը · 47 ։ Դան · թ · 5 ։
- Եզ · ժգ · 11 · 12 ։
- Եզկ · ի · 14 ։
- Եզ · թ · 16 ։
- Եզ · ժգ · 21 ։ Սաղ · ժը · 15 ։ Նաե · ա · 4 ։
- Եսա · կգ · 11 · 12 · 13 · 14 ։
- Եզ · ժգ · 30 ։
- Եզ · ժգ · 27 · 28 · ժէ · 5 ։
- Եզ · ժգ · 31 ։ ժէ · 1 ։
- Եզ · ժէ · 24 ։ ժշ · 2 ։ ժէ · 2 ։ Սաղ · հը · 11 ։
- Թուա · ժա · 4 · 33 ։ Սաղ · հը · 18 ։ ա Կար · ժ · 6 ։
- Թուա · ժա · 31 ։
- Սաղ · հը · 29 ։
- Ես · ժ · 16 ։
- Թուա · ժգ · 1 · Ես ։
- Թուա · ժգ · 31 · 32 ։ Բ Օր · ժա · 6 ։
- Թուա · ժգ · 35 · 36 ։
- Եզ · ը · 4 ։
- Երեմ · բ · 11 · Հբ ։ ա Թագ · ա · 23 ։
- Սաղ · հը · 11 · 12 ։
- Սաղ · հը · 51 · 52 · 23 · 27 ։

և ահաւոր բաներ՝ կարմիր ծովուն մէջ։
23 Ուստի ըսաւ որ զանոնք կորընչեցնէ,
Թէ որ անոր ընտրեալը Մովսէս
Մէջտեղը անոր առջեւն կայնած չըլլար,
Անոր բարկութիւնը եւս դարձընելու համար՝
որ չսասկեցընէ։
24 Նաեւ ե՛ս յանկարծ երկիրը անարգեցին,
Ո՛չ անոր խօսքին չհաւատացին։
25 Եւ իրենց վրաններուն մէջ տրտնջեցին,
Տէրոջը ձայնը չլսեցին։
26 Ուստի անոնց համար երդում ըրաւ
Որ զանոնք անապատին մէջ ձգէ,
27 Եւ անոնց սերունդը ազգերու մէջ ձգէ,
Ու զանոնք երկիրներու մէջ ցրուէ։
28 Եւ անոնք Բեղփեգովրին յարեցան,
Ու մեռածներուն զոհերը կերան.
29 Եւ իրենց գործքերովը Տէրը բարկացուցին.
Ու անոնց վրայ ժանտամահ հասաւ։
30 Ելաք փինհէս եղաւ ու դատաստան ըրաւ,
Եւ ժանտամահը դադրեցաւ։
31 Ու սա բանը անոր արդարութիւն սեպուեցաւ՝
Աղէ մինչեւ ազգ յաւիտեան։
32 Նաեւ բարկացուցին ՅԱՒՀ Մերիպայի ջուրերուն վրայ,
Ու անոնց համար Մովսէսին դէշ եղաւ.
33 Ինչու որ դառնացուցին անոր հոգին,
Անա անխոհեմաբար խօսեցաւ իր շրթունքներովը։
34 Չկտրեցին ան ազգերը
Որ Տէրը ըսեր էր անոնց.
35 Հապա հեթանոսներուն հետ խառնուեցան,
Ու անոնց գործքերը սորվեցան.
36 Եւ անոնց կուռքերուն ծառայեցին,
Ու անոնք իրենց որոգայթ եղան։
37 Եւ իրենց աղաքները ու աղջիկները
Դեւերուն զոհեցին.
38 Ու անմեղ արիւն թափեցին,
Իրենց աղաքներուն ու աղջիկներուն արիւնը,
Որոնք որ զոհեցին Քանանու կուռքերուն.
Ու երկիրը պղծուեցաւ արիւնով։
39 Եւ իրենց գործքերովը պղծուեցան,
Ու իրենց ըրածներովը պոռնկութիւն ըրին։
40 Ուստի Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ
իր ժողովուրդին վրայ,
Ու զզուեցաւ իր ժառանգութենէն.
41 Եւ զանոնք հեթանոսներուն ձեռքը մատնեց,
Ու զանոնքատողները տիրեցին անոնց վրայ։
42 Եւ անոնց թշնամիները նեղեցին զանոնք.
Ու անոնց ձեռքին տակը խոնարհեցան։
43 Շատ անգամ փրկեց զանոնք.
Բայց անոնք իրենց խորհուրդներովը դառնացուցին Զինք,
Ու նուաստացան իրենց անօրէնութիւններուն համար։
44 Սակայն անիկա նայեցաւ անոնց նեղութեանը,
Երբոր անոնց աղաղակը լսեց.
45 Ու անոնց համար իր ուխտը յիշեց,
Եւ իր մեծ ողորմութեանը համեմատ զղջացաւ.
46 Ու անոնց բոլոր գերեվարներուն առջեւ
Գթութիւն գտնել տուաւ անոնց։
47 Փրկէ մեզ, ով Տէր՝ մեր Աստուածը,
Ու ժողվէ մեզ հեթանոսներուն մէջէն,
Որ քու սուրբ անուանդ գոհութիւն մատուցանենք,
Ու քու օրհնութեամբդ պարծենանք։
48 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
Յաւիտեանս յաւիտենից.
Ու բոլոր ժողովուրդը թող ըսէ, Ամէն։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԷ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ փրկուածները որ գԱստուած գովքը մէջ զգաշնութեամբ ընծան անոր բազմաստեակ խնամքները, 4 որ կ'ընէ ճամբորդներուն, 10 գերիներուն, 17 հիւանդներուն, 23 նաւորդներուն, 33 ու ամէն ատենի մարգոց։

1 Գոհացէք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
2 Թող ասեն Իսրայէլ որ Տէրոջը փրկածները,
Որոնք փրկեց թշնամիին ձեռքէն,
3 Ու ժողվեց անոնք երկիրներէն,
Արեւելքէն ու արեւմուտքէն, հիւսիսէն ու ծովէն։
4 Անոնք մոլորեցան անապատին մէջ՝ անջուր ճամբու մէջ,
Բնակելու քաղաք չգտան։
5 Անօթի ու ծարաւ էլլալով՝

ա եւ։ լբ · 10 · 11 · 32 ։ բ Օր · թ · 19 · 25 · ժ · 10 · եւկկ · ի · 13 ։
• եզր · խոտհասին մէջը · եւկկ · ժէ · 5 · իբ · 30 ։
ջ բ Օր · ը · 7 · եզեկ · գ · 19 · եւկկ · ի · 6 ։
ռ եբր · գ · 18 ։
ս թուա · ժգ · 2 · 27 ։
վ թուա · ժգ · 28 · Սաւ· ին · 11 · եւկկ · ի · 15 · եբր · գ · 11 · 18 ։
տ եզր · ձեռքը վերցուց · եւ· գ· 8 ։ բ Օր · ը · 43 ։
ր Դ՚թ · իէ · 33 ։ Սապ· խգ · 11 ։ եզեկ · ի · 23 ։
ց թուա · իե · 2 · 3 ։ ես · 16 ։ բ Օր · գ · 3 ։ ը · 17 ։ Ովս · թ · 10 ։ Յեսու · բ · 14 ։
ւ թուա · իե · 7 · 8 ։
փ թուա · իե · 11 · 12 · 13 ։
ք թուա · ի · 3 · 13 ։ Սապ· ձա · 7 ։
օ թուա · ի · 10 ։
ֆ Դատ· ա · 21 · 27 · 28 · 29 · ես ։
ա բ Օր · է · 2 · 16 ։ Դատ· բ · 2 ։
բ Դատ· բ · 2 ։ գ · 5 · 6 ։ էս· բ· 6 ։ ասղ· է · 6 ։
գ Դատ· բ · 12 · 13 · 17 · 19 ։ գ · 6 · 7 ։
դ եզ· իգ · 33 ։ բ Օր · է · 16 ։ Դատ· բ · 3 · 14 · 15 ։
ե գ թագ · ժգ · 3 ։ էս· ձէ · 5 ։ եզեկ · ժգ · 20 · ի · 26 ։
զ Դ՚թ · ժէ · 7 ։ բ Օր · ը · 17 ։ բ Մն · ժա · 15 ։ ա կար · ժ · 20 ։
է թուա · լէ · 33 ։
ը եզեկ · ի · 18 · 30 · 31 ։
թ Դ՚թ · ժէ · 7 ։ թուա · ժէ · 39 ։ եզեկ · ի · 30 ։
ժ Դատ· բ · 14 · ես · Սապ· հբ · 59 · 62 ։
ի բ Օր · իթ · 29 ։
լ Դատ· բ · 14 ։ Դ՚թ· եմ· իթ · 27 · ես ։
խ Դ ատ· բ · 16 ։ Դ՚թ· եմ· իթ · 27 · ես ։
ծ Դատ· գ · 9 ։ գ · 3 ։ գ · 7 ։ ժ · 10 ։ Դ՚թ· եմ· իթ · 27 · ես ։
կ Դ՚թ · իգ · 41 · 42 ։
հ Սապ· ծա · 1 ։ կիմ · 16 ։ եա · կգ · 7 ։ Ոզմ · գ · 32 ։
ձ Դատ· բ · 18 ։
ղ եզր · իթ · 9 ։ եզեմ· իգ · 12 ։
ճ ա Մն · ժգ · 35 · 36 ։
յ Սապ· խա · 13 ։

ՃԷ

ա Սապ · ճգ · 1 ։ ճժբ · 1 ։ ճկ գ · 1 ։
բ Սապ· ճժթ · 68 ։ Աստ · ժթ · 17 ։
գ Սապ· ճգ · 10 ։
դ Սապ· ճգ · 47 ։ եա· իգ · 5 · 6 ։ եզեմ· իթ · 14 ։ լա · 8 · 10 ։ եզեկ · ի թ · 27 · 28 ։
ե Կամ հարաւէն ։
զ Ամր · 40 ։
է բ Օր · ը · 10 ։

Հոգիներն իրենց ներսի դէն կը մաքրէր ։
6 ՝Ու Տէրոջը ազազակեցին իրենց նեղութեանը մէջ,
Ե՝ ան ի կ փրկեց զանոնք իրենց տառապանքներէն ։
7 Ու անոնց ՚ուղիղ ճամբու մէջ առաջնորդեց,
Որ բնակելու քաղաք երթան ։
8 ՝Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքները համար ։
9 Ինչու որ ՚անկա ծարաւած հոգին կը յագեցնէ,
Ու անօթեցածը բարութիւնով կը լեցնէ ։

10 Անոնք ՚խաւարի ու մահուան չուքի մէջ կը նստէին,
՚Տառապանքով ու երկաթով կապուած էին.
11 Ինչու որ ՚Աստծոյ խօսքերուն հակառակ կեցան,
Ու ՚Բարձրեալին խորհուրդը անարգեցին ։
12 Ուստի անկա ՚՚նեղութիւնով խոնարհեցուց անոնց սիրտը.
Ինկան ու ՚օգնական մը չկար ։
13 Եւ ՚Տէրոջը ազազակեցին իրենց նեղութեանը մէջ,
Ու՝ զանոնք փրկեց իրենց տառապանքներէն ։
14 ՝Զանոնք խաւարէն ու մահուան չուքէն հանեց,
Ու անոնց կապանքները կոտրտեց ։

15 ՚Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքները համար.
16 Ինչու որ ՚պղնձէ դռնները փշրեց,
Ու երկաթէ նիգերը կոտրեց ։

17 Ցնմարները ՚իրենց չար ճամբուն համար
Ու իրենց անօրէնութիւններուն համար նեղութիւն կը կրեն.
18 ՚Անոնց անձր ամէն կերակուրէ կը զզուի,
Ու մինչև ՚մահուան դռնները կը մօտենան ։
19 Եւ ՚Տէրոջը կ՚ազազակեն իրենց նեղութեանը մէջ,
Ու՝ կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն ։
20 ՚Իր խօսքը կը խրկէ ու ՚կը բժշկէ զանոնք,
Ու ՚կ՚ազատէ ՚՚նոնց իրենց կործանութենէն ։
21 ՚Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,

Ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքները համար ։
22 Եւ ՚գոհութեան պատարագներ մատուցանեն,
Ու ՚ուրախ գործքերը յայտութեամբ պատմեն ։
23 Նաւերով ծովը կ՚իջնողները
Ու՝ մեծ ջուրերու մէջ գործ գործողները,
24 Անոնք Տէրոջը գործքերը
Ու անոր հրաշքները կը տեսնեն անդունդին մէջ ։
25 Վասնզի ան կ՚ըսէ ու ՚հրրկաթից հովը կը հանէ,
Որ անոր ալիքները կը բարձրացնէ ։
26 Երկինքը կ՚երթան, ՚՚ անդունդը կ՚իջնեն.
՚Անոնց անձերը նեղութենէ կը հալին ։
27 Գինով մարդու պէս կը դողդան ու կ՚երերան,
Եւ անոնց բոլոր խելամտութիւնը կը հատնի ։
28 ՚Անտանը Տէրոջը կ՚աղազակեն իրենց նեղութեանը մէջ,
Ու կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն ։
29 ՚Մրրիկը հանդարտութեան կը դարձնէ,
Ու ալիքները կը դադրին ։
30 Իրենք ալ կ՚ուրախանան որ դադրեցան.
Եւ կ՚առաջնորդէ անոնց իրենց ուզած նաւահանգիստը ։

31 ՚Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքները համար ։
32 Եւ թող բարձրացնեն զանիկա ՚ժողովուրդին ժողովրին մէջը,
Ու ծերոց առեանին մէջը գովեն զանիկա ։

33 ՚Գետերը անապատի կը դարձնէ,
Ու չուրերուն գնացքները չոր երկիր,
34 Ու՝ ՚պտղաբեր երկիրը աղի երկիր՝
Անոր բնակիչներուն չարութեանը համար ։
35 ՚Անապատը ջուրերու լիճի կը փոխէ,
Ու չոր երկիրը՝ ջուրերու գնացքի.
36 Եւ անօթիները հոն կը բնակեցնէ,
Որ բնակելու քաղաք հաստատեն,
37 Ու արտեր ցանեն և այգիներ տնկեն,
Որ արմտիքի պտուղ բերեն ։
38 ՚՚Զանոնք կ՚օրհնէ, և անոնք ՚խիստ կը բազմանան,
Ու անոնց անասուններէը չպակսեցնեն ։
39 Նորին ՚կը պակսին ու կը ցածնան
Բռնութենէ, նեղութենէ ու տրտմութենէ,
40 ՚Անարգանք կը թափէ իշխաններուն վրայ,
Ու զանոնք ճամբայ չունեցող անապատի մէջ կը մոլորցնէ ։
41 ՚Բայց աղքատը նեղութենէն կը բարձրացնէ

Ա՝ Հմր · 13 · 19 · 28 · Սաղ · ծ · 15 · Ովս · ե · 15 ։
Բ՝ Եզր · ը · 21 ։
Գ՝ Հմր · 15 · 21 · 31 ։
Դ՝ Սաղ · ւգ · 10 · Ղուկ · ա · 53 ։
Ե՝ Ղուկ · ա · 79 ։
Զ՝ Յոբ · լգ · 8 ։
Է՝ Ովս · գ · 42 ։

Ը՝ Սաղ · հգ · 24 · ՃԺԲ · 24 · Ղուկ · է · 30 · Գոր · ի · 27 ։
Թ՝ Սաղ · իա · 11 · Եսա · կգ · 5 ։
Ժ՝ Հմր · 6 · 19 · 28 ։
Ժա՝ Սաղ · կը · 6 · Ծիզ · 7 · Գոր · ժբ · 7, Եւս · Ժգ · 26, Եւս ։
ԺԲ՝ Հմր · 8 · 21 · 31 ։

ԺԳ՝ Եսա · խե · 2 ։
ԺԴ՝ Ովս · գ · 59 ։
ԺԵ՝ Յոբ · լգ · 20 ։
ԺԶ՝ Յոբ · լգ · 22 · Սաղ · ի · 13 · Ձբ · 3 ։
ԺԷ՝ Հմր · 6 · 13 · 28 ։
ԺԸ՝ գ Թագ · ի · 4 · 5 · Սաղ · Ծիե · 15 · 18 · Մաա · ը · 8 ։
ԺԹ՝ Սաղ · լ · 2 · Ծգ · 3 ։

Ի՝ Յոբ · լգ · 28 · 30 · Սաղ · լ · 3 · խԺ · 15 · Ծգ · 13 · Ծգ · 4 ։
ԻԱ՝ Հմր · 8 · 15 · 31 ։
ԻԲ՝ Ղև · է · 12 · Սաղ · ծ · 14 · ՃԺգ · 17 · Եբր · Ժգ · 15 ։
ԻԳ՝ Սաղ · ի · 11 · Եզ · 28 · ՃԺբ · 17 ։
ԻԴ՝ Ծին · ա · 4 ։

ԻԵ՝ Սաղ · խբ · 14 · ՃԺԲ · 28 · Ղաւ · բ · 10 ։
ԻԶ՝ Հմր · 6 · 13 · 19 ։
ԻԷ՝ Սաղ · ՃԺ · 9 · Մաա · բ · 26 ։
ԻԸ՝ Հմր · 8 · 15 · 21 ։
ԻԹ՝ Սաղ · իբ · 22 · 25 · ՃԺա · 1 ։
Κ՝ գ Թագ · Ժէ · 1 · 7 ։
ԿԱ՝ Ծն · Ժգ · 10 · Ժգ · 5 · ԺԲ · 25 ։
ԿԲ՝ Սաղ · ՃԺգ · 8 · Եսա · ԺԸ · 18 ։
ԿԳ՝ Ծն · Ժբ · 2 · Ժէ · 16 · 20 ։
ԿԴ՝ Եզ · ա · 7 ։
ԿԵ՝ գ Թագ · Ժ · 32 ։
ԿԶ՝ Յոբ · Ժբ · 21 · 24 ։
ԿԷ՝ ա Թագ · բ · 5 ։ Սաղ · ՃԺգ · 2 · 5 ։

Եւ Հանոյ տոհմերը ոչխարներու հօտի պէս կ'ընէ։
42 ᵏՈւղիղները պիտի տեսնեն և ուրախանան.
Ու ամէն ՀանօրէնութԻւն իր բերանը պիտի
գոցէ։
43 ˡՈ՞վ է խմաստունը՝ որ սա բաները պահէ.
Անիկա Տէրոջը ողորմութիւնները պիտի հաս-
կընայ։

ՍԱՂՄ· ՃԸ

1 Դաւիթ ինքզինքը կը քաջալերէ որ գԱստուած գովէ. 5 ա-
ղօթքով օգնութիւն կը խնդրէ Աստուծմէ անոր խոստմանը
համեմատ։ 11 Իր վստահութիւնը Աստուծոյ օգնականութեա-
նը վրայ։

Դաւիթին երգը — Սաղմոսը։

1 Իմ սիրտս պատրաստ է, ով Աստուած.
Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ իմ փառ-
քովս ալ։
2 ᵉԱրթընցիկ, ով տաւիղ ու քնար.
Ես կանուխ պիտի արթննամ։
3 Ով Տէր, ժողովուրդոց մէջը քեզ պիտի գովեմ,
Ու սաղմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջը.
4 Վասն զի քու ողորմութիւնդ մեծ է — եր-
կինքէն վեր,
Եւ քու ճշմարտութիւնդ մինչև ամպերը։
5 ᶠԵրկինքց վրայ բարձրացիր, ով Աստուած,
Ու քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ։
6 ᵍՈր քու սիրելիներդ փրկուին՝
Ա՛յ ձեռքովդ ապրեցուր ու պատասխան տուր
ինծի։

7 Աստուած *իր սրբութիւնովը՝ խօսեցաւ,
Ես պիտի ցնծամ, Սիւքէմը պիտի բաժնեմ,
Ու Սոկքովթի հովիտը պիտի չափեմ։
8 Իմն է Գաղաադը — իմն է Մանասէն.
Եւ Եփրեմը գլխուս զօրութիւնն է.
ʰՅուդան իմ օրէնադիրս է.
9 Մովաբը իմ լուացուելու ամանս է.
Եդոմի վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս.
Փղշտացիներուն վրայ ձայնով պիտի ցնծամ։

10 ՀՈ՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը.
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ ինծի մինչև Եդոմ։
11 Չէ՞ որ դուն, ով Աստուած, որ երեսէ ձգե-
ցիր մեզ,
Ու մեր զօրքերուն հետը չելար, ով Աստուած։
12 Նեղութեան մէջէն մեզի օգնութիւն տուր,
Վասն զի փուճ է մարդուն փրկութիւնը։
13 ʲԱստուծով քաջութիւն պիտի ընենք.
Ու ան պիտի կոխէ մեր թշնամիները։

ՍԱՂՄ· ՃԹ

1 Դաւիթ իր չարաճոճ թշնամիներուն համար գանգատելով՝
զանոնք կ'անիծէ. 16 անոնց յանցանքը կը պատմէ. 21 իր թը-
շուառութեանը համար գանգատելով՝ օգնութիւն կը խնդրէ,
29 և Աստուծոյ շնորհակալութիւն կը խոստանայ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով իմ օրհնութեանս Աստուածը, ՀԱւռ մի
կենար.
2 Ինչու որ ամբարշտին բերանը
Ու նենգաւորին բերանը բացուեցաւ իմ վրաս.
Ինծի դէմ սուտ լեզուով խօսեցան։
3 Ատելութեան խօսքերով իս պատեցին,
Եւ ինծի հետ ᵐանիրաւ տեղը կռուեցան։
4 Իմ սիրոյս փոխարէն հակառակութիւն ըրին
ինծի,
Բայց ես աղօթք կ'ընէի։
5 Նաև ⁿբարիին տեղը չար հատուցին,
Ու իմ սիրոյս տեղը՝ ատելութիւն։

6 Անոր վրայ ամբարիշտ մը վերակացու դիր,
Եւ ᵒ†Սատանան թող կայնի անոր աջ կողմը.
7 Երբոր դատուի՝ յանցաւոր ելլէ,
Ու ᵖանոր աղօթքը մեղք ըլլայ։
8 Անոր օրերը պակսին,
Եւ ՀԱնոր պաշտօնը ուրիշը առնէ.
9 ᵍԱնոր որդիները որբ ըլլան,
Ու անոր կնիկը՝ որբևայրի։
10 Եւ անոր որդիները թափառական ըլլան ու
մուրան,
Եւ իրենց աւերակներէն էլլէալ՝ հաց փընտռեն։
11 ʳՓոխ առուղը առնէ անոր բոլոր ունեցածը,
Ու օտարները յափշտակեն անոր վաստկածը։
12 Բնաւ մէկը գթութիւն չընէ անոր,
Ու մէկը չողորմի անոր որբերուն։
13 ˢԱնոր զաւակները կորսուեան մատնուին,
Անոնց ᵗանունը գալու ազգին մէջ ջնջուի։
14 ᵘԱնոր հայրերուն անօրէնութիւնը Տէրոջը առ-
ջևն յիշուի,
Եւ անոր մօրը մեղքը չջնջուի։
15 Անոնք ամէն ժամանակ Տէրոջը առջևն ըլլան,
Որ ᵛանոնց յիշատակը երկրէն վերցնէ։
16 Ինչու որ անիկա ողորմութիւն ընելը չյիշեց,
Հապա խեղճը ու աղքատը հալածեց,
Որ ʷսիրտը կոտրածը սպաննէ։
17 Նաև ˣանէծքը սիրեց, ու թող անոր վրայ գայ,
Եւ օրհնութիւնը չուզեց, ու թող անկէ հե-
ռու ըլլայ։
18 Անէծքը իր հանդերձին պէս հագաւ,
Եւ անիկա ʸջուրի պէս անոր փորին մէջը մտնէ,
Ու ձէթի պէս՝ անոր ոսկորներուն մէջ։
19 Հագնելու հանդերձի պէս
Ու միշտ մէջքը կապելու գօտիի պէս ըլլայ
անոր։

ᵉ Սաղ· հը· 52։ ᶠ Յոբ· իբ· 19։ Սաղ· ծբ· 6։ ծը· 10։ ᵍ Յոբ· կ· 16։ Սաղ· կգ· 11։ Ածախ· ժ· 11։ Հռոմ· գ· 19։ ʰ Սաղ· կգ· 9։ ⁱ Եր· իե· 12։ ՈՒմ· ժգ· 9։ ՃԸ ᵏ Սաղ· ծէ· 7։ ˡ Սաղ· ծէ· 8—11։ ᵐ Սաղ· ծէ· 5, 11։ ⁿ Սաղ· կ· 5, եւ։ ᵒ Կամ իր սրբարանին մէջ ᵖ Ծն· խթ· 10։ ᵍ Սաղ· կ· 9։ ʳ Սաղ· կ· 12։ ՃԹ ˢ Սաղ· ձգ· 1։ ᵗ Սաղ· կը· 7։ ᵘ Ելմ· իբ· 24։ ᵛ Յոբ· կ· 5։ ʷ Ելմ· իբ· 24։ ˣ Յոբ· ժբ· 9։ ʸ Յոբ· ժբ· 19։ Սաղ· լծ· 28։ ᶻ Ածախ· ժ· 7։ ᵃ Եր· ի· 5։ ᵇ Ղեւմ· գ· 5։ ᵉ Եր· իե· 23։ ᶠ Յոբ· ժբ· 17։ Սաղ· լգ· 16։ ᵍ Սաղ· լգ· 18։ ʰ Ածախ· ժգ· 14։ Եզէկ· լե· 6։ ⁱ Թուա· ե· 22։

20 Ինձի հակառակ կեցողներուն
Ու իմ անձիս համար չար խօսողներուն վարձքը ա՛ս ըլլայ Տէրոջմէն։
21 Բայց դուն, ո՛վ Տէր Եհովայ, *օգնէ ինձի՛՝
քու անուանդ համար.
փրկէ զիս քու ողորմութեանդ բարի ըլլալուն համար։
22 Ինչու որ ես խեղճ ու աղքատ եմ,
Ու իմ սիրտս ներսէն դիս խոցուած է։
23 Կ՚երթամ իբրեւ ստուերի պէս անցայ,
Մարախի պէս թօթուեցայ։
24 Ծունկերս ծոմապահութենէն ակարացան,
Ու մարմինս էլ պարարտութենէն մաշեցաւ։
25 Ու ես անոնց նախատինքը եղայ.
Երբոր զիս կը տեսնեն՝ գլուխնին կը շարժեն։
26 Օգնէ ինձի, ո՛վ Տէր՝ իմ Աստուածս.
փրկէ զիս քու ողորմութեանդ համեմատ.
27 Ու գիտնան թէ քու ձեռքդ ա՛ս է,
Ո՛ր դուն ըրիր ասիկա, ո՛վ Տէր։
28 Թող անոնք անիծեն, բայց դուն օրհնէ.
Երբոր ելլեն՝ թող ամչնան,
Բայց քու ծառադ թող ուրախ ըլլայ։
29 Իմ թշնամիներս թող նախատինք հագնին,
Ու էրեւնց ամօթը պատմուճանի պէս վրանին առնեն։
30 Շատ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն իմ բերնովս,
Ու շատերուն մէջը պիտի օրհնեմ անոնիկ։
31 Ինչու որ Եհովան աղքատին աջ կողմը կը կայնի,
Որ անոր անձը դատապարտողներէն փրկէ։

ՍԱՂՄ· ՃԺ

1 Դրիտասարդի Թագաւորութիւնը, 4 քահանայութիւնը 5 ու յաղթութիւնը։

Յաղթող Դաւթի։

1 Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ, Նստէ իմ աջ կողմս,
Մինչեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ։
2 Տէրը քու զօրութեանդ գաւազանը Սիոնէն պիտի խրկէ.
Քու թշնամիներուդ մէջտեղը դուն տիրէ։
3 Ժողովուրդդ քու զօրութեանդ օրը
Յօժարակամ պիտի ըլլայ սրբութեան զարդարանքներով.
Քու երիտասարդներդ արշալոյսին արգանդի ցօղին պէս
Ա՛նթիւ պիտի ըլլան քեզի։

4 Տէրը երդում ըրաւ ու պիտի չզղջայ,
Դուն յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգին պէս քահանայ ես։
5 Տէրը քու աջ կողմդ է,
Անիկա իր բարկութեան օրը թագաւորները պիտի ջարդէ։
6 Անիկա հեթանոսներուն մէջ դատաստան պիտի ընէ,
Մեռելներով պիտի լեցնէ,
Շատ երկիրներու վրայ գլուխ իջեցնող պիտի ջարդէ։
7 Ճամբուն մէջ գետէն պիտի խմէ.
Անոր համար գլուխ պիտի վերցնէ։

ՍԱՂՄ· ՃԺԱ

1 Սաղմոսերգուն իր օրինակով ուրիշները կը յորդորէ գործերուն համար գովել անոր փառաւոր գործքերուն 5 ու ընտրեալին համար։ 10 Աստուծոյ երկիւղը ճշմարիտ իմաստութիւն կը պատճառէ։

1 Ալելուիա։ Բոլոր սրտով պիտի գովեմ Տէրը
Ուղիղներուն ժողովքին ու ժողովուրդին մէջը։
2 Տէրոջը գործերը մեծ են,
Անոնք ախորժներուն բոլորին կը քննուին։
3 Անոր գործքը փառաւոր ու վայելուչ է,
Եւ անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ։
4 Յիշել տուաւ իր հրաշքները.
Տէրը ողորմած ու գթած է։
5 Կերակուր տուաւ իրմէն վախցողներուն.
Իր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ։
6 Իր գործքերուն զօրութիւնը ցուցուց իր ժողովուրդին,
Անոնց տալով ազգերուն ժառանգութիւնը։
7 Անոր ձեռքերուն գործքերը ճշմարտութիւն ու իրաւունք են.
Անոր բոլոր պատուիրանքները հաստատուն են.
8 Յաւիտեան յաւիտենից հաստատուած են,
Ճշմարտութեամբ ու ուղղութեամբ եղած են։
9 Փրկութիւն խրկեց իր ժողովուրդին,
Իր ուխտը յաւիտեան պատուիրեց.
Սուրբ ու ահաւոր է անոր անունը։
10 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է.
Բարի խոհեմութիւն ունին անոնք որ անոր պատուիրանքը կ՚ընեն.
Անոր օրհնութիւնը յաւիտեան կը մնայ։

• Եբր. ինձի հետ գործէ։ ‖ Սաղ. լե. 18։ Ճժա. 1։ ‖ Սաղ. ժգ. 8։ Հգ. 23։ Ճժ. 5։ Ոխ. 5։ ‖ Սաղ. խե. 6։ 7։ ‖ Դատ. է. 2։ ‖ Սաղ. ղգ. 9։ ‖ Եբր. երիտասարդ. դաւիթեանդ ցօղը արշալոյսին արգանդէն։ ‖ Ծն. իգ. 19։ ‖ Եբր. է. 6։ ը. 20։ է. 17. 21։ Տնս. Ը. ար. ը. 15։ ‖ Սաղ. ժգ. 8։

Ճժ

‖ Մատ. իբ. 44։ Մրկ. ժբ. 36։ Ղ.ա.կ. ի. 42։ Գործ. բ. 34։ ա Կոր. ժե. 25։ Եբր. ա. 13։ Յայտ. գ. 22։ Տնս. Ը. ար. ը. 15։ ‖ Սաղ. ժգ. 8։ ‖ Սաղ. բ. 5. 12։ Հռոմ. բ. 5։ Յայտ. ժա. 18։ ‖ Սաղ. կը. 21։ Ա՛մբ. գ. 13։ ‖ Դատ. է. 5. 6։ ‖ Ես. ծգ. 12։

ՃժԱ

‖ Սաղ. լե. 13։ Ճժ. 5։ Ճէ. 32։ Ճժ. 30։ Ղեւ. 1։ ‖ Ցոբ. լը. լժ. իս. և իա։ Սաղ. ղբ. 5։ Ճէ. 14։ Յայտ. ժե. 3։ ‖ Սաղ. Ճիգ. 5։ ‖ Սաղ. Ճիա. 4. 5. 10։ ‖ Սաղ. Ճգ. 5։ Ճգ. 8։ ‖ Մատ. գ. 26. 33։ ‖ Յայտ. ժե. 3։ ‖ Սաղ. ժի. 7։ ‖ Ես. իս. 8։ Մատ. է. 18։ ‖ Սաղ. ժի. 3։ Յայտ. ժե. 3։ ‖ Մատ. ա. 21։ Գործ. ա. 68։ ‖ Գ.ա.կ. ա. 49։ ‖ Ը Օր. գ. 6։ Յոբ. իբ. 25։ Ա.ա.կ. ա. 7։ իի. 10։ Ժող. ժբ. 13։

ՍԱՂՄ· ՃԺԸ

1 Աստուածպաշտութիւնը թէ ատ կ'անգիս և թէ հանդերձեալին խոստմունքները ունի։ 10 Բարեպաշտ մարդուն յաջողութիւնը չարերուն սրամտութիւն պիտի պատճառէ։

1 Ա՛լէլուիա։ ¯Երանի՛ ան մարդուն որ Տէրոջմէն կը վախնայ,
Ո՛– ⁽անոր պատուիրանքներուն չատ կը հաւնի։
2 ⁽Անոր սերունդը զօրաւոր պիտի ըլլայ երկրի վրայ.
⁽ուղիղներուն ցեղը պիտի օրհնուի։
3 Ա՛ստուածութիւն ու հարստութիւն պիտի ըլլայ անոր տանը մէջ,
Ու անոր արդարութիւնը յաւիտեան պիտի մնայ։
4 ⁽Խաւարի մէջ լոյս կը ծագի ուղիղներուն.
Ողորմած ու գթած և արդար է։
5 ¯Բարի մարդը կ'ողորմի ու փոխ կու տայ.
Իր բաները ⁽իրաւունքով կը կառավարէ։
6 Յիրաւի ¯անիկա յաւիտեան պիտի չսասանի.
⁽Արդարին յիշատակը յաւիտեան պիտի մնայ.
7 ⁽Անիկա դէշ լուրէն չվախնար.
Անոր սիրտը հաստատ է, -- ⁽Տէրոջը կը յուսայ։
8 Անոր սիրտը հաստատուած է, չվախնար,
Մինչև որ ⁽իր թշնամիներուն կրծոտելը տեսնէ։
9 ⁽Տարածեց, աղքատներուն տուաւ.
⁽Անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ.
⁽Անոր եղջիւրը փառքով պիտի բարձրանայ։
10 ⁽Ամբարիշտը պիտի տեսնէ ու բարկանայ,
¯Իր ակռաները պիտի կրճտէ ու ⁽պիտի հալի.
⁽Ամբարիշտներուն ցանկութիւնը պիտի կորսուի։

ՍԱՂՄ· ՃԺԹ

1 Աստուած գովելու յորդորանք մը իր գերազանցութեանը 6 ու իր ոգորմութեանը համար։

1 Ա՛լէլուիա։ ¯Օրհնեցէ՛ք, ով Տէրոջը ծառաներդ,
Օրհնեցէ՛ք Տէրոջը անունը։
2 ⁽Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրոջը անունը
Ա՛կէ հետև մինչև յաւիտեան։
3 ⁽Արեւելքէն մինչև արեւմուտք
Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրոջը անունը։
4 Տէրը ¯բարձր է բոլոր ազգերուն վրայ.
⁽Անոր փառքը երկինքէն վեր է։
5 ¯Մե՞ր Տէր Աստուծոյն պէս ո՞վ կայ,
Ո՛ր բարձրութեան մէջ կը բնակի.
6 ⁽Որ երկինքը ու երկրի մէջ եղած բաները
Տեսնելու համար կը խոնարհի.
7 ¯Որ աղբատը փոշիէն վեր կը վերցնէ,
Ո՛– անանկը աղբահոգէն կը բարձրացնէ,
8 Որ ⁽պատուական նստեցնէ իշխաններուն հետ՝
Իր ժողովուրդին իշխաններուն հետ.
9 Որ ⁽ամուլ կնիկը տունը կը բնակեցնէ,
Ո՛– որդիներու ուրախ մայր կ'ընէ։ Ա՛լէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԺԴ

1–8 Անիսօ կաղնեղան օրինակով Աստուծմէ վախնալու յորդորանք մը։

1 ¯Երբոր Իսրայէլ եգիպտոսէն դուրս ելաւ,
Ո՛– Յակոբին տունը՝ ⁽օտարալեզու ժողովուրդին միջէն,
2 ⁽Յուդա անոր սրբարանը՝
Ո՛– Իսրայէլ անոր իշխանութիւնը եղաւ։
3 ¯Ծովը տեսաւ ու փախաւ.
⁽Յորդանանետ դարձաւ։
4 ¯Լեռները խոյերու պէս ցամքկռտեցին,
Ո՛– բլուրները գառնուկներու պէս։
5 ⁽Քեզի՛ հետ եղաւ, ով ծով, որ փախար,
Եւ– դուն, Յորդանան, որետ դարձար։
6 Ով լեռներ, ⁽ես՞– խոյերու պէս ցամքկռտեցիք,
Ո՛վ բլուրներ, գառնուկներու պէս։
7 Սարսափէ, ով երկիր, Տէրոջը երեսէն՝
Յակոբին Աստուծոյն երեսէն,
8 ¯Ան որ վէմը ջուրերու լիճի դարձուց,
Ո՛– ապառաժը՝ ջուրերու աղբիւրի։

ՍԱՂՄ· ՃԺԵ

1 Սաղմոսերգուն Աստուծոյ ճշմարիտ փառքը, 4 ու կուռքերուն ունայնութիւնը ցուցընելով, 9 կը յորդորէ Աստուծոյ վստահելու, 12 և անոր գոհութիւն մատուցանելու՝ իր բարեբարութիւններուն համար։

1 ¯Ո՛չ թէ մեզի, ով Տէր, չ'է թէ մեզի,
Հապա քու անուանդ փառք տուր՝
Քու ողորմութեանդ -- ճշմարտութեանդ համար։
2 Ինչո՞ւ համար հեթանոսները կսեն թէ
⁽Ո՞ւր է հիմա անոնց Աստուածը։
3 ⁽Բայց մեր Աստուածը երկինքն է.
Անիկա իր բոլոր ուզածը ըրաւ։
4 ¯Անոնց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են,

ՃԺԲ

= Սաղ· ճիբ· 1։
⁽ Սաղ· ճիժ· 16· 35· 47· 70· 143։
⁽ Սաղ· իե· 13· լէ· 25· ճբ· 28։
¯ Մատ· գ· 33։
⁽ Յոբ· ժա· 17· Սաղ· ղէ· 11։
¯ Սաղ· լէ· 26· Դ.Օրէ· գ· 35։
⁽ Եփես· է· 15· Կող· գ· 5։
¯ Սաղ· ժէ· 5։
⁽ Աբակ· ժ· 7։
¯ Աբակ· ա· 33։
⁽ Սաղ· կդ· 10։
¯ Աբակ· գ· 25։
⁽ Սաղ· ծի· 10· ճժը· 7։
¯ բ Կոր· իզ· 9։
⁽ բ Օր· իգ· 13· Հմր· 3։
¯ Սաղ· հէ· 10։
⁽ Տես Դ.Օրէ· ժգ· 28։
¯ Սաղ· կէ· 12։
⁽ Սաղ· ծը· 7· 8։
¯ Աբակ· ժ· 28· ժա· 7։

ՃԺԳ

= Սաղ· ճիե· 1։
⁽ Գան· բ· 20։
¯ Եւ· ծի· 19· Մտղ· ա· 11։
⁽ Սաղ· ղէ· 9· ղի· 2։
¯ Սաղ· ը· 1։
⁽ Սաղ· ճի· 6։
¯ Սաղ· ժա· 4· ճիը· 6· Եւ· ծէ· 15։
⁽ աթոռ· բ· 8· Սաղ· ճէ· 41։
¯ Յոբ· լզ· 7։
⁽ ա թոռ· բ· 5· Սաղ· կը· 6· Եւ· ծգ· 1· Գաղ· գ· 27։

ՃԺԳ

= ԵՂ· ժգ· 3։
⁽ Սաղ· ճա· 5։
¯ Եղ· գ· 7· ժի· 6· իե· 8· իի· 45· 46· բ Օր· իէ· 9։
⁽ Եղ· ժգ· 21· Սաղ· հէ· 16։
¯ Յես· գ· 13· 16։
⁽ Սաղ· իի· 6· Ամբ· գ· 6։
¯ Ամբ· գ· 8։
⁽ ԵՂ· ժէ· 6· թագ· ի· 11· Սաղ· ճէ· 55։

ՃԺԵ

= Տես Եւ· իը· 11· Եզեկ· լզ· 32։
⁽ Սաղ· իը· 3· 10· հի· 10· Յովել· բ· 17։
¯ ա Մն· ժգ· 26· Սաղ· ճլե· 6· Գան· գ· 35։
⁽ բ Օր· գ· 28· Սաղ· ճլե· 15· 16· 17· Երեմ· ժ· 3· եւ։

Մարգու ձեռքի գործքեր են.
5 Բերան ունին՝ բայց չեն խօսիր.
Աչքեր ունին՝ բայց չեն տեսներ.
6 Ականջներ ունին՝ բայց չեն լսեր.
Քիթ ունին՝ բայց հոտ չեն առներ.
7 Ձեռքեր ունին՝ բայց չեն շօշափեր.
Ոտքեր ունին՝ բայց չեն քալեր,
Ո– երենց կոկորդովը ձայն չեն հաներ։
8 ⁴Անոնց նման կ'ըլլան անոնք շինողները
Ո– բոլոր անոնց յուսացողները։

9 ⁵*Ով Իսրայէլ, Տէրոջը յուսա."
⁶Ան է անոնց օգնութիւնը ու սպարը։
10 †Ով Ահարոնի տունը, Տէրոջը յուսացէք."
Ան է անոնց օգնութիւնը ու սպարը։
11 ‡Ով Տէրոջմէ վախցողներ, Տէրոջը յուսացէք."
Ան է անոնց օգնութիւնը ու սպարը։

12 Տէրը մեզ կը յիշէ — պիտի օրհնէ,
Իսրայէլի տունը պիտի օրհնէ,
Ահարոնի տունը պիտի օրհնէ.
13 ⁵Տէրոջմէ վախցողները պիտի օրհնէ՝
Պզտիկները մեծերուն հետ։
14 Տէրը ձեզի բ–ութ– պիտի աւելցնէ,
Ձեզի ու ձեր որդիներուն։
15 ⁶Օրհնեալ էք դուք Տէրոջմէն,
⁷Ան որ երկինքն ու երկիրը առնզծեց։

16 Երկնից երկինքը Տէրոջն է,
Բայց երկիրը մարդոց որդիներուն տուաւ։
17 ⁸Մեռելները Տէրը չեն օրհներ,
Ոչ ալ ան ամէնը որ ||գերեզմանը կ'իջնէն։
18 ⁹Բայց մենք Տէրը պիտի օրհնենք
Ա–ակէ եւս մինչեւ յաւիտեան։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԺԲ

1 Սաղմոսերգուն կը խոստովանի իր սէրը ու իր պարտաւորութիւնը առ Աստուած՝ անոր փրկութեանը համար։ 12 Ուխտ կ'ընէ որ շնորհակալութիւն մատուցանէ Աստուծոյ։

1 ¹⁰Ս–երած եմ ես," ինչու որ Տէրը
Իմ ձայնս — աղաչանքս լսեց.
2 Ինչու որ անիկա իր ականջը ինծի խոնարհեցուց,
Ու իմ օրերուս մէջ ա–ոչ պիտի կանչեմ։
3 ¹¹Մահուան լարերը իս պատեցին,
Ու գերեզմանին վիշտերը իս գտան.
Նեղութիւն ու տրտմութիւն գտայ։
4 Բայց ես Տէրոջը անունը կանչեցի,
Կ'աղաչեմ, ով Տէր, փրկէ իմ անձս։
5 ¹²Ողորմած ու ¹³արդար է Տէրը,

¹ Սաղ· ղէ· 18։ Եսայ· ը· 9· 10· 11։ Յայտ· բ· 8։ Ամո· բ· 18· 19։
² Տես Սաղ· ճժբ· 2· 3· 4· ղէ· 19· 20։
³ Կամ Խրայէլ. Տէրոջը կը յուսայ.
⁴ Սաղ· լգ· 20։ Առակ· լ· 5։
⁵ Կամ Ահարոնի տունը Տէրոջը կը յուսան.
⁶ Սաղ· ղէ· 19։
⁷ Կամ Տէրոջմէ վախցողները Տէրոջը կը յուսան.
⁸ Սաղ· ղէ· 1· 4։
⁹ Դն· ժգ· 19։
¹⁰ Դն· ա· 1։ Սաղ· ղգ· 5։
¹¹ Սաղ· գ· 5։ Ձբ· 10· 11· 12։ Եսա· լը· 18։
‖ Եբր· լաւութիւնը
¹² Սաղ· ճժգ· 2։ Դան· բ· 20։

ՃԺԲ

¹³ Կամ Տէրը կը սիրեմ, Սաղ· ժբ· 1։
¹⁴ Սաղ· ժբ· 4· 5· 6։
Եւ մեր Աստուածը գթած է։
6 Տէրը միամիտները կը պահէ.
Ես խեղճ եղայ, ու անիկա զիս ազատեց։
7 Ով իմ անձս, դարձիր քու ¹Հանգստութեանդ,
Ինչու որ ²Տէրը քեզի բարիք ըրաւ։
8 ³Վասն զի դուն իմ անձս մահուանէ փրկեցիր,
Իմ աչքերս արցունքէն, — իմ ոտքերս դայլայկութենէն։
9 Տէրոջը առջեւը պիտի քալեմ
⁴Կենդանիներուն երկրին մէջը։
10 ⁵Հաւատացի՝ անոր համար խօսեցայ.
Ես խիստ թշուառացայ։
11 ⁶Իմ շիտակութեանս մէջ ըսի թէ
⁷Ամէն մարդ սուտ է։

12 Ի՞նչ հատուցանեմ Տէրոջը՝
Անոր բոլոր ինծի ը–ած բարութեանը փոխարէն։
13 Փրկութեան բաժակը պիտի առնեմ,
Ու Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ։
14 ⁸Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ
Իր բոլոր ժողովուրդին առջեւ։
15 ⁹Պատուական է Տէրոջը առջեւ
Իր սուրբերուն մահը։
16 Կ'աղաչեմ, ով Տէր, ¹⁰ինչու որ ես քու ծառադ եմ,
Ես քու ծառադ եմ ու ¹¹քու աղախնիդ որդին.
Դուն իմ կապերս արձկեցիր։
17 ¹²Գոհութեան պատարագ պիտի մատուցանեմ քեզի,
Ու Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ։
18 ¹³Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ
Իր բոլոր ժողովուրդին առջեւ,
19 ¹⁴Տէրոջը տանը սրահներուն մէջը,
Քու մէջդ, ով Երուսաղէմ։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԺԼ

1, 2 Աստուած փառաւորելու յորդորանք մը իր ազգութեանը եւ ճշմարտութեանը համար։

1 ¹⁵Օրհնեցէք Տէրը, ով բոլոր ազգեր,
Գովեցէք անիկա, ով բոլոր ժողովուրդներ.
2 Վասն զի անոր ողորմութիւնը մեր վրայ մեծ է,
Ու ¹⁶Տէրոջը ճշմարտութիւնը յաւիտեան է։
Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԺԴ

1 Աստուծոյ ազգութեանը համար գինքը փառաւորելու յորդորանք մը։ 5 Սաղմոսերգուն իր փորձառութեամբ կը ցուցնէ թէ որչափ ապէկ բան է Աստուծոյ ապաւինիլը։ 19 Սաղ

¹ Սաղ· ճկէ· 8։
² Երեմ· ղ· 16։ Մատ· ժա· 29։
³ Սաղ· ժգ· 6։ Ճժթ· 17։
⁴ Սաղ· ժգ· 13։
⁵ Սաղ· ճկ· 8։
⁶ Երեմ· թ· 15։ Դնէ· եմ· թ· 8։ Սաղ· ճժթ· 137։ Ամբ· 17։
⁷ Եբր· գ· 16։ Մատ· ժա· 29։
⁸ Սաղ· խբ· 15։
⁹ Բ Կոր· գ· 13։
¹⁰ Սաղ· լա· 22։
¹¹ Հռոմ· գ· 4։
¹² Հռոմ· 18։ Սաղ· խբ· 25։ Յայտ· բ· 9։
¹³ Սաղ· հբ· 14։
¹⁴ Սաղ· ճժթ· 125։ ճխգ· 12։
¹⁵ Սաղ· ձգ· 16։
¹⁶ Ղե· է· 12։ Սաղ· ծ· 14։ ճէ· 22։
¹⁷ Հմր· 14։
¹⁸ Սաղ· ղգ· 8։ ճ· 4։ ճէ· 2։

ՃԺԵ

¹⁹ Հռոմ· ժէ· 11։
²⁰ Սաղ· ճ· 5։

մաերգուին օրինակովը՝ Քրիստոսի իր Թագաւորութեամբը գալը կը ցուցուի։

1 Գոհացէք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է.
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
2 Իսրայէլը թող ըսէ թէ
Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
3 Հարոնին տունը թող ըսէ թէ
Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
4 Տէրոջմէ վախցողները թող ըսեն թէ
Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
5 Նեղութեան մէջ Տէրոջը կանչեցի,
Եւ Տէրը պատասխան առաւ տուաւ ինծի, լայնարձակ տեղ մը հանելով։
6 Տէրը իմ հետս է, չեմ վախնար.
Մարդը ինծի ի՞նչ կրնայ ընել։
7 Տէրը իմ օգնականներուս հետ ինկաւ իմ հետս է,
Ու ես իմ թշնամիներուս կրծոտը պիտի տեսնեմ։
8 Վաւ է Տէրոջը յուսալ,
Քան թէ մարդուն ապաւինիլ։
9 Վաւ է Տէրոջը յուսալ,
Քան թէ իշխաններուն ապաւինիլ։
10 Բոլոր ազգերը զիս պաշարեցին.
Բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք։
11 Իմ բոլորտիքս առին, եւ զիս պաշարեցին.
Բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք։
12 Մեղուներու պէս իմ բոլորտիքս առին,
Փուշերու կրակի պէս մարեցան.
Քանի Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք։
13 Մատով հրեցիր զիս, որ վար իյնամ.
Բայց Տէրը օգնեց ինծի։
14 Տէրը իմ զօրութիւնս ու սաղմոս է,
Ու իմ փրկութիւնս եղաւ։
15 Ուրախութեան բնակարաններուն մէջը ցնծութեան ու փրկութեան ձայն կայ.
Տէրոջը աջ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ։
16 Տէրոջը աջ ձեռքը բարձր է.
Տէրոջը աջ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ։
17 Պիտի չմեռնիմ, հապա պիտի ապրիմ,
Ու Տէրոջը գործերը պատմեմ։
18 Տէրը զիս շատ խրատեց,
Բայց մահուան չմատնեց զիս։

19 Բացէք ինծի արդարութեան դռնները.
Անոնց մէջը պիտի մտնեմ, ու Տէրոջը գոհութիւն մատուցանեմ։
20 Ա՛ս է Տէրոջը դուռը,
Արդարները ասկէ պիտի մտնեն։
21 Կը գոհանամ քեզմէ որ լինծի պատասխան տուիր,
Ու ինծի փրկութիւն եղար։
22 Այն քարը որ շինողները անարգեցին,
Անկիւնին գլուխը եղաւ։
23 Ասիկա Տէրոջմէն եղաւ.
Զարմանալի է ասիկա մեր աչքերուն։
24 Ա՛ս ան օրն է որ Տէրը սահեցուց.
Ցնծանք ու ուրախ ըլլանք անոր մէջը։
25 Հիմա կ'ազատեմ, ով Տէր, փրկէ,
Հիմա կ'ազատեմ, ով Տէր, յաջողէ։
26 Օրհնեալ ըլլայ ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ.
Օրհնեցինք ձեզ Տէրոջը տունէն։
27 Տէրը Աստուած է, ու լոյս կը ցուցընէ մեզի.
Զոհն անասունները չուաններով կապեցէք,
Ո՛ սեղանին եղջիւրներուն մօտեցուցէք։
28 Դուն ես իմ Աստուածս, ու քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեմ.
Իմ Աստուածս, քեզ պիտի բարձրացընեմ։
29 Գոհացէք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է.
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։

ՍԱՂՄ· ՃԺԹ

1—176 Զանազան ազօթքներ, գովաբանութիւններ, ու հնազանդութեան խոստումներ։

ԱԼԵՖ

1 Երանի ճամբով ամբիծներուն՝
Որ Տէրոջը օրէնքին մէջ կը քալեն։
2 Երանի անոնց՝ որ անոր վկայութիւնները կը պահեն,
Ո՛ բոլոր սրտով զինքը կը խնդրեն,
3 Եւ անօրէնութիւն չեն ըներ,
Հապա անոր ճամբաներուն մէջը կը քալեն։
4 Դուն պատուիրեցիր որ շատ զգուշութեամբ քու հրամաններդ պահենք։
5 Երանի թէ իմ ճամբաներս յաջողին,
Որ քու կանոններդ պահեմ։
6 Այնատենը պիտի չամչնամ,
Երբոր քու բոլոր պատուիրանքներուդ զգուշութիւն ընեմ։
7 Պիտի գովեմ քեզ ուղիղ սրտով,
Երբոր քու արդար դատաստաններդ սորվիմ։
8 Քու կանոններդ պիտի պահեմ.
Ինծի բոլորովին մի թողուր։

ՊԷԹ

9 Երիտասարդը ինչո՞վ մաքրէ իր ճամբան.
Քու խօսքիդ համեմատ անոր զգուշութիւն ընելով։
10 Իմ բոլոր սրտովս փնդրեցի քեզ,

ՃԺԴ

1 Սաղ· ձիւլ· 1։
2 ա Ցովհ· գ· 9։ ե· 18։
3 բ Ցոբ· իբ· 26։ ա Ցովհ· բ· 28։
4 բ Մն· ժե· 15։
5 բ Օր· ա· 44։
6 ժաղ· է· 6։ Գաւ· ա· 10։
7 Եզ· ժե· 2։ Ես· ժբ· 2։
8 Եզ· ժե· 6։
9 Սաղ· զ· 5։ Ամբ· ա· 12։
10 Սաղ· հգ· 28։
11 Սաղ· ձ· 4։ 11։ Ձիւլ· 5։ Ես· ծա· 12։ Երբ· ժգ· 6։
12 Սաղ· ծգ· 4։
13 Սաղ· ծմ· 10։
14 Սաղ· ի· 4։ կբ· 8։ 9։ Երեմ· ժէ· 5, 7։
15 Սաղ· ձիւլ· 3։
16 Սաղ· ձբ· 17։
17 Սաղ· ճգ· 23։
18 Սաղ· ճգ· 1։
19 Սաղ· իէ· 1։ ծչ· 1։ Ձիւլ· 1։
20 Սաղ· ժբ· 19։
21 Սաղ· ճէ· 1։
22 Սաղ· ճէ· 1։ Ձիւլ· 1։
23 Սաղ· ճէ· 9։ Եսթ· ա· 1։
24 Սաղ· ճէ· 8, 34։ Սաղ· ձչ· 1։ ձէ· 1։ ձէգ· 1։
25 Տես Սաղ· ճժե· 9։ Եւս։
26 Սաղ· ձ· 1։
27 Սաղ· ժգ· 19։
28 Սաղ· իէ· 1։ ծչ· 1։

Մի թողուր զիս որ [ե]քու պատուիրանքներէդ մոլորիմ։
11 [ը]Իմ սրտիս մէջը պահեցի քու խօսքերդ,
Որ չմեղանչեմ քեզի դէմ։
12 Օրհնեալ ես դուն, ով Տէր.
[թ]Սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։
13 Իմ շրթունքներովս [ժ]պատմեցի
Քու բերնիդ բոլոր դատաստանները։
14 Քու վկայութիւններուդ ճամբովը ուրախացայ,
Որպէս թէ ամէն կերպ հարստութիւնով։
15 [ի]Քու հրամաններուդ վրայով պիտի մտածեմ,
Եւ քու ճամբաներդ պիտի դիտեմ։
16 [ի]Քու կանոններովդ պիտի ուրախանամ,
Ո՛ր քու խօսքդ պիտի չմոռնամ։

ԿԻՄԷԼ

17 [ի]Բարութիւն ըրէ քու ծառայիդ,
Որ ապրիմ ու քու խօսքդ պահեմ։
18 Բաց իմ աչքերս,
Որ քու օրէնքիդ հրաշքներ տեսնեմ։
19 [ի]Պանդուխտ եմ ես երկրի վրայ.
Մի ծածկեր ինծմէ քու պատուիրանքներդ։
20 [ի]Իմ անձս կը նեղուի
Ամէն ժամանակ քու դատաստաններուդ ցանկալէն։
21 Դուն սաստկիլը անիծած ամբարտաւաններըդ,
[ի]Որ պատուիրանքներէդ մոլորողները։
22 [ի]Նախատինքը ու անարգանքը վերցուր ինծմէ,
Ինչու որ քու վկայութիւններդ պահեցի։
23 Իշխաններ ալ կը նստէին ու ինծի դէմ կը խօսէին,
Բայց քու ծառադ [ի]քու կանոններուդ վրայով կը մտածէր։
24 [ի]Քու վկայութիւններդ ալ իմ ուրախութիւնս
Ո՛ր իմ խորհրդականներս են։

ՏԱԼԷԹ

25 [ը]Իմ անձս հողին կը փակչի.
[կ]Կենդանացուր զիս քու խօսքիդ համեմատ։
26 Իմ ճամբաներս պատմեցի, ու դուն ինծի պատասխան տուիր.
[ս]Սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։
27 Քու հրամաններուդ ճամբան ինծի խնայուր,
Եւ քու սքանչելիքներուդ վրայով պիտի *մտածեմ։
28 [յ]Իմ անձս տրտմութենէն կը հալի.
Հաստատէ զիս քու խօսքիդ համեմատ։
29 Պատութեան ճամբան հեռացուր ինծմէ,
Ու քու օրէնքդ չնորհէ ինծի։
30 Ճշմարտութեան ճամբան ընտրեցի,
Եւ քու դատաստաններդ իմ առջեւս դրի։
31 Քու վկայութիւններուդ յարեցայ,
Ով Տէր, մի ամչցներ։
32 Քու պատուիրանքներուդ ճամբուն մէջ պիտի վազեմ,
Ինչու որ դուն [լ]իմ սիրտս պիտի լայնցընես։

Ե

33 Ով Տէր, [ս]որվեցուր ինծի քու կանոններուդ ճամբան,
Ու [մ]մինչեւ վերջը պիտի պահեմ զանիկա։
34 [խ]Իմաստուն ըրէ զիս, որ քու օրէնքդ պահեմ,
Ու բոլոր պատով անիկա [ի] գործ դնեմ։
35 Առաջնորդէ ինծի քու պատուիրանքներուդ շաւիղին մէջ,
Ինչու որ անոր հաւնեցայ։
36 Իմ սիրտս քու վկայութիւններուդ յօժարեցուր,
Ու չի թէ [ա]ագահութեան։
37 Նա [դ]դարձուր իմ աչքերս, որ [ա]նոտի բան չտեսնեն.
Եւ [զ]կեա քու ճամբուդ մէջ կենդանացուր։
38 [է]Հաստատէ քու խօսքդ
Քեզմէ վախցող ծառայիդ վրայ։
39 Նա դարձուր ինծմէ իմ նախատինքս, ուսկից որ կը վախնամ,
Ինչու որ քու դատաստաններդ բարի են։
40 Ահա [ը]ցանկացայ քու հրամաններուդ.
Քու արդարութեանդ մէջ [կ]կենդանացուր զիս։

Վ Ա Վ

41 Ով Տէր, [բ]թող իմ վրաս գայ քու ողորմութիւնդ,
Եւ քու փրկութիւնդ քու խօսքիդ համեմատ։
42 Ու ես խօսքով պատասխան պիտի տամ նախատողին,
Վասն զի քու խօսքիդ յուսացած եմ։
43 Եւ ճշմարտութեան խօսքը բնաւ մի հեռացներ իմ բերնէս,
Ինչու որ քու դատաստաններուդ յուսացած եմ։
44 Ու քու օրէնքդ միշտ պիտի պահեմ
Յաւիտեանս յաւիտենից.
45 Եւ լայնարձակ [գ]ընդ մէջ պիտի քալեմ,
Քանզի քու հրամաններդ խնդրեցի։
46 Ու [ը]քու վկայութիւններդ թագաւորներուն առջեւն պիտի խօսիմ,
Եւ պիտի չամչնամ։
47 Ու [ի]պիտի ուրախանամ քու պատուիրանքներդ՝

[ա] Տէր · 21 · 118 ։
[բ] Սաղ · լե · 31 · Ղեւտ · բ · 19 · 51 ։
[գ] Տէր · 26 · 33 · 64 · 68 · 108 · 124 · 135 ։ Սաղ · խե · 4 ։
[դ] Սաղ · լդ · 11 ։
[ե] Սաղ · ա · 2 · Տէր · 23 · 43 · 78 ։
[զ] Սաղ · ա · 2 · Տէր · 47 · 70 · 77 ։
[է] Սաղ · ՃԺԷ · 7 ։
[ը] Դն · խե · 9 · ամՆ · իԹ · 15 · Սաղ · լԹ · 12 · բ Կար · ե · 6 · Եբր · ժա · 13 ։
[թ] Սաղ · խբ · 1 · 2 · կգ · 1 · ՃԳ · 2 · Տէր · 40 · 131 ։
[ժ] Տէր · 10 · 110 · 118 ։
[ի] Սաղ · լԹ · 8 ։
[լ] Տէր · 15 ։
[խ] Տէր · 77 · 92 ։
[ծ] Սաղ · խգ · 25 ։
[կ] Տէր · 40 · Սաղ · ՃԽԳ · 11 ։
[հ] Տէր · 12 · Սաղ · իե · 4 · իե · 11 · ՃՂ · 11 ։
[ձ] Կամ խօսիմ. Սաղ · ՃԽԵ · 5 · 6 ։
[ղ] Սաղ · ՃՀ · 26 ։
[ճ] գ Թագ · գ · 29 · Եսթ · կ · 5 · բ Կար · զ · 11 ։
[մ] Տէր · 12 ։
[յ] Տէր · 112 · Առակ · ժ · 22 · Յայտ · բ · 20 ։
[ն] Տէր · 73 · Առակ · բ · 6 · Յակ · ա · 5 ։
[շ] Եզեկ · լգ · 31 · Մար · Լ · 21 · 22 · Ղեւտ · ժբ · 15 · ա Տիմ · զ · 10 · Եբր · ժգ · 5 ։
[ո] Եսա · լգ · 15 ։
[չ] Առակ · իգ · 5 ։
[պ] Տէր · 40 ։
[ջ] Թագ · Ե · 25 ։
[ռ] Տէր · 20 ։
[ս] Տէր · 25 · 37 · 88 · 107 · 149 · 150 · 158 ։
[վ] Սաղ · ՃՀ · 4 · Տէր · 77 ։
[տ] Սաղ · ՃԼԹ · 1 · Մատ · ԺԸ · 18 · 19 · Գոր · իգ · 1 · 2 ։
[ր] Տէր · 16 ։

Որոնք սիրեցի։
48 Եւ ձեռքերս դէպ՚ի քու պատուիրանքներդ որոնք սիրեցի,
Ու ՚քու կանոններուդ վրայով պիտի մտածեմ։

ԶԱՅԻՆ

49 Յիշէ քու ծառայիդ եղած խօսքը,
Որուն վրայ ինծի ՚յուսալ տուիր։
50 Իմ նեղութեանս մէջ ՚մխիթարութիւնս ա՛ս է,
Քանի որ քու խօսքդ զիս կենդանացուց։
51 Ամբարտաւանները խիստ չա՛ռ ՚ծաղր ըրին զիս,
Բայց ես ՚քու օրէնքէդ չխոտորեցայ։
52 Ով Տէր, քու առջի դատաստաններդ յիշեցի,
Ու մխիթարուեցայ։
53 ՚Սոսկումը կ՚ինկնէ ան ամբարիշտներուն համար՝
Որ քու օրէնքդ կը թողուն։
54 Քու կանոններդ ինծի երգեր եղան
Իմ պանդխտութեանս տանը մէջ։
55 Ով Տէր, գիշերը ՚քու անունդ յիշեցի,
Ու քու օրէնքդ պահեցի։
56 Ա՛ս եղաւ ինծի,
Ինչու որ քու հրամաններդ կը պահեմ։

ԽԷԹ

57 ՚Դո՛ւռ իմ բաժինս ե՛ս, ով Տէր.
Ըսի որ քու խօսքերդ պահեմ։
58 Բոլոր սրտով քու երեսդ խնդրեցի.
Ողորմէ ինծի ՚քու խօսքիդ համեմատ։
59 ՚Իմ ճամբաներուս վրայով մտածեցի,
Եւ իմ ոտքերս քու վկայութիւններուդ դարձուցի։
60 Քու պատուիրանքներդ պահելու
Արտորացի ու չուշացայ։
61 Ամբարիշտներուն *խումբերը խլ պատեցին,
Բայց ես քու օրէնքդ չմոռցայ։
62 ՚Կէս գիշերին կ՚ելլեմ քեզի գոհութիւն մատուցանելու
Քու արդար դատաստաններուդ համար։
63 Ես ընկեր եղայ ան ամենուն որ քեզմէ կը վախնան,
Ու քու հրամաններդ կը պահեն։
64 Ով Տէր, ՚երկիրը լեցուն է քու ողորմութեամբդ.
՚Սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։

ԴԷԹ

65 Բարութիւն ըրիր քու ծառայիդ, ով Տէր,
Քու խօսքիդ համեմատ։
66 Բարի խմաստութիւն ու գիտութիւն սորվեցուր ինծի,
Որովհետև քու պատուիրանքներուդ հաւատացի։
67 ՚Քանի որ վշտացած չէի՝ կը սխալէի,
Բայց հիմա քու խօսքդ կը պահեմ։
68 ՚Բարի ես դուն ու բարերար.
՚Սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։
69 Ամբարտաւանները ՚սուտութիւն հնարեցին ինծի դէմ,
Բայց ես բոլոր սրտով քու հրամաններդ պիտի պահեմ։
70 ՚Անոնց սիրտը ճարպի պէս պարարտացաւ,
Բայց ՚ես քու օրէնքովդ ուրախացայ։
71 ՚Աղէկ եղաւ ինծի որ վշտացայ,
Որպէս զի քու կանոններդ սորվիմ։
72 ՚Ինծի հաղարաւոր ոսկիէ ու արծաթէ
Աւելի աղէկ է քու բերնիդ օրէնքը։

ԵՕՏ

73 ՚Ձիս քու ձեռքերդ ըրին ու ստեղծեցին.
՚Խմաստուն ըրէ զիս, որ քու պատուիրանքներդ սորվիմ։
74 ՚Քեզմէ վախցողները խլ պիտի տեսնեն և ուրախանան,
՚Որովհետև քու խօսքիդ յուսացայ։
75 Գիտեմ, ով Տէր, որ քու դատաստաններդ արդարութիւնով են,
Ու ՚վրաւորանքով զիս վշտացուցիր։
76 Հիմա թող քու ողորմութիւնդ ինծի մխիթարութիւն ըլլայ՝
Քու ծառայիդ *ուխտիդ համեմատ։
77 ՚Թող քու գթութիւնները իմ վրաս գան որ ապրիմ,
Վասն զի ՚քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է։
78 Ամբարտաւանները ՚պիտի ամչնան,
Ինչու որ ՚առանց պատճառի անիրաւութիւն ըրին ինծի դէմ.
Բայց ես ՚քու հրամաններուդ վրայ պիտի մտածեմ։
79 Թող ինծի դառնան քեզմէ վախցողները
Եւ քու վկայութիւններդ ճանչցողները։
80 Թող իմ սիրտս կատարեալ ըլլայ քու կանոններուդ մէջը,
Անանկ որ չամչնամ։

ՓԱՓ

81 ՚Իմ անձս քու փրկութեանդ †կը կարօտի,
Ա՛ ՚ես քու խօսքիդ կը յուսամ։
82 ՚Իմ աչքերս քու խօսքիդ համար կը նուաղին,
Ըսելով թէ Ե՞րբ պիտի մխիթարես զիս։
83 Ինչու որ ՚ես ծուխի մէջ ՚եղած ոսկի պէս եղայ,

ֆ Տիմ. 15։
ա Տիմ. 74, 81, 147։
բ Հռոմ. ժե. 4։
գ Երեմ. ի. 7։
դ Յոբ. խդ. 11։ Սաղ. խդ. 18։ Տիմ. 157։
ե Երգ. ի. 5։
զ Սաղ. կգ. 6։
է Սաղ. ժգ. 5։ Եբեմ. ժ. 16։ Ոզը. գ. 24։
ը Տիմ. 41։
թ Գալ. ժե. 17, 18։
ժ Կամ լարերը
ի Գոր. ժգ. 25։
լ Սաղ. լգ. 5։
խ Տիմ. 12, 26։
ծ Տիմ. 71։ Երեմ. լա. 18, 19։ Եբր. ժբ. 11։
կ Սաղ. ձղ. 1։ ձէ. 1։ Մտա. ժի. 17։
հ Տիմ. 12, 26։
ձ Յոբ. ժգ. 4։ Սաղ. ձի. 2։
ղ Սաղ. ժէ. 10։ Եսա. ջ. 10։ Գոր. իբ. 27։
ճ Տիմ. 35։
մ Տիմ. 67։ Եբր. ժբ. 10, 11։
յ Տիմ. 127։ Սաղ. ժի. 10։ Առակ. բ. 10, 11, 19։
ն Յոբ. ժ. 8։ Սաղ. ձ. 3։ ձկը. 8։ ձկի. 14։
շ Տիմ. 54, 144։
ո Սաղ. լդ. 2։
չ Տիմ. 49, 147։
պ Եբր. ժբ. 10։
ջ Տիմ. 41։
ռ Տիմ. 24, 47, 174։
ս Սաղ. իե. 3։
վ Տիմ. 86։
տ Տիմ. 23։
ր Սաղ. հգ. 26։ ձգ. 2։
ց Եբր. կը մտնէ,
ւ Տիմ. 74, 114։
փ Տիմ. 123։ Սաղ. կի. 3։
ք Յոբ. Լ. 30։

Բայց քու կանոններդ չմոռցայ ։
84 [ա]Ո՞րչափ են քու ծառայիդ օրերը ։
[բ]Ի՞նչ հալածողներուն ես՝ որ դատաստան պիտի ընես ։
85 [գ]Ամբարտաւանները փոսեր փորեցին ինձի համար ,
Որ քու օրէնքիդ պէս չեն ։
86 Քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարիտ են ։
[դ]Զուր տեղը [1]ինծի կը հալածեն , օգնէ ինծի ։
87 Քիչ մնաց որ ինծ կորսընցնէին երկրին մէջ ,
Բայց ես քու հրամաններդ չլքողացի ։
88 [ե]Քու ողորմութեանդ համեմատ կենդանացուր զիս ,
Եւ քու բերնիդ վկայութիւնը պիտի պահեմ ։

Լ Ա Մ Ե Տ

89 Ով Տէր , [զ]քու խօսքդ
Յաւիտեան հաստատ է երկինքի մէջ ։
90 Քու հաւատարմութիւնդ ազգէ մինչեւ ազգ կը մնայ ։
Դուն հաստատեցիր երկիրը ու կը կենայ ։
91 [է]Քու հրամաններուդ պէս կը կենան մինչեւ այս օր ,
Ինչու որ բոլորը քու ծառաներդ են ։
92 Թէ որ [ը]քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս չըլլար ,
Անառնը կորսուած պիտի ըլլայի իմ աղքատութեանս մէջ ։
93 Յաւիտեան պիտի չմոռնամ քու հրամաններդ ,
Քանզի անոնցմով կենդանացուցիր զիս ։
94 Ես քուկդ եմ , փրկէ զիս ։
Ինչու որ քու հրամաններդ փնտռեցի ։
95 Ամբարիշտները ինծի սպասեցին , որ ես կորսընցնեմ ,
Բայց ես քու վկայութիւններդ պիտի խորհիմ ։
96 [թ]Ամէն կատարելութեան վերջը տեսայ ։
Քու պատուիրանդ չատ ընդարձակ է ։

Մ Ե Մ

97 Որչա՞փ կը սիրեմ քու օրէնքդ ։
[ժ]Ան է ամէն օր իմ մտածութիւնս ։
98 Քու պատուիրանքներդ զիս [ի]մէ թշնամիներէս իմաստուն կընին ,
Քանզի անոնք միշտ իմ քովս են ։
99 Իմ բոլոր ուսուցիչներէս աւելի հանճարեղ եղայ ,
[ի]Ինչու որ քու վկայութիւններդ իմ մտածութիւնս են ։
100 [լ]Ծերերէն աւելի խիտասուն եղայ ,
Վասն զի քու հրամաններդ պահեցի ։
101 [խ]Ամէն գէշ ճամբայէն իմ ոտքերս եա քաշեցի ,
Որ քու խօսքդ պահեմ ։
102 Քու դատաստաններէդ չխոտորեցայ ,
Ինչու որ դուն սորվեցուցիր ինծի ։
103 [մ]Որչա՞փ քաղցր է քու խօսքդ իմ բերնիս .
Մեղրէն աւելի անոյշ է իմ բերնիս ։
104 Քու հրամաններովդ խիտասուն եղայ ,
Ասոր համար [ն]ատելի ամէն ճամբան ատեցի ։

Ն Ո Ւ Ն

105 [շ]Քու խօսքդ իմ ոտքերուս ճրագ է ,
Ու իմ շաւիղներուս լոյս ։
106 [ո]Երդում ըրի ու պիտի կատարեմ ,
Որ քու արդար դատաստաններդ պահեմ ։
107 Շատ նեղացայ .
Ով Տէր , [չ]կենդանացուր զիս քու խօսքիդ համեմատ ։
108 Հաճա՛ յիմ բերնիս կամաւոր գոհերը ընդունիր , ով Տէր ,
Ու [պ]քու դատաստաններդ սորվեցուր ինծի ։
109 [ջ]Իմ հոգիս ամէն ժամանակ ափիս մէջն է ,
Բայց քու օրէնքդ չեմ մոռնար ։
110 [ռ]Ամբարիշտները որոգայթ լարեցին ինծի համար ,
Բայց ես [ս]քու հրամաններէդ չմոլորեցայ ։
111 [վ]Քու վկայութիւններդ յաւիտեան ինծի ժառանգութիւն առի ,
Ինչու որ [տ]անոնք իմ սրտիս ցնծութիւնն են ։
112 Խոնարհեցուցի իմ սիրտս , որ քու կանոններդ կատարեմ
Յաւիտեան՝ մինչեւ վերջը ։

Ս Ա Մ Ե Խ

113 [ր]Երկմիտ մարդիկը ատեցի ,
Բայց քու օրէնքդ սիրեցի ։
114 [ց]Իմ ապաւէնս ու վահանս դուն ես .
[փ]Քու խօսքիդ յուսացի ։
115 [ք]Կեա՛ քաշուեցէք ինծմէ , ով չարագործներ ,
Ինչու որ ես իմ Աստուծոյս պատուիրանքները պիտի պահեմ ։
116 Պահպանէ զիս քու խօսքիդ համեմատ , որ ապրիմ .
Եւ զիս [օ]իմ յոյսիս մի ամչցնեներ ։
117 Զօրացուր զիս որ ապրիմ ,
Ու միշտ քու կանոններուդ ուշադրութիւն ընեմ ։
118 Անարգեցիր ան ամէնը որ [ֆ]քու կանոններէդ խոտորեցան ,
Քանզի անոնց [ն]ենդութիւնը սուտ է ։
119 Դուն [և]ոտքէ-ընդ-* կղկղանք կը համարիս՝ երկրի բոլոր ամբարիշտները ։

---

[1] Ա Օր · գ · 6 , 8 ։ [2] Ա Տիմ · գ · 15 ։ [3] Ծար · լբ · 7 , 8 , 9 ։ [4] Ա Թագ · ա · 15 ։ [5] Սաղ · ժթ · 10 ։ Առակ · բ · 11 ։ [6] Ա Թագ · ա · 23 ։ [7] Ղեւտ · ժ · 29 ։ [8] Ա Թագ · ա · 15 ։ [9] Ա Օր · ի · 4 ։ [10] Ա Թագ · ա · 21 ։ [11] Ա Օր · ի · 4 ։ [12] Ա Թագ · ա · 21 ։ [13] Ա Թագ · ա · 23 ։ [14] Սաղ · լե · 4 ։ [15] Ծայտ · գ · 10 ։ [16] Սաղ · լե · 7 ։ Առակ · ժգ · 27 ։ [17] Սաղ · լե · 19 ։ Ա Թագ · ա · 19 ։ [18] Ա Թագ · ա · 78 ։ [19] Ա Թագ · ա · 40 ։ [20] Սաղ · ձթ · 2 ։ Մատթ · ի · 34 , 35 ։ Պետ · ա · 25 ։ [21] Երեմ · լգ · 25 ։ [22] Ա Թագ · ա · 24 ։ [23] Մատթ · ե · 18 ։ Ի · 35 ։ [24] Սաղ · ա · 2 ։ [25] Սաղ · ձթ · 2 ։ Մատթ · ի · 34 , 35 ։ Պետ · ա · 25 ։ [26] Երեմ · լգ · 25 ։ [27] Ա Թագ · ա · 24 ։ [28] Մատթ · ե · 18 ։ Ի · 35 ։ [29] Սաղ · ա · 2 ։ [30] Սաղ · ձթ · 2 ։ Մատթ · ի · 34 , 35 ։ Պետ · ա · 25 ։ [31] Երեմ · լգ · 25 ։ [32] Ա Թագ · ա · 24 ։ [33] Մատթ · ե · 18 ։ Ի · 35 ։ [34] Սաղ · ա · 2 ։ [35] Սաղ · ձթ · 2 ։ Մատթ · ի · 34 , 35 ։ Պետ · ա · 25 ։ [36] Երեմ · լգ · 25 ։ [37] Ա Թագ · ա · 24 ։ [38] Մատթ · ե · 18 ։ Ի · 35 ։ [39] Սաղ · ա · 2 ։ [40] Սաղ · ձթ · 2 ։ Մատթ · ի · 34 , 35 ։ Պետ · ա · 25 ։ [41] Երեմ · լգ · 25 ։ [42] Ա Թագ · ա · 24 ։ [43] Մատթ · ե · 18 ։ Ի · 35 ։ [44] Սաղ · ա · 2 ։

Ամեն համար ես քու վկայութիւններդ կը սիրեմ։
120 ⁷Իմ մարմինս քու ահեդ դողաց,
Ու ես քու դատաստաններեդ վախցայ։

ԱՅԻՆ

121 Իրաւունք ու արդարութիւն ըրի.
Չես իմ նեղիչներուս մի մատներ։
122 ⁸Քու ծառայիդ բարութեան համար երաշխաւոր եղիր.
Ամբարտաւանները չհարստահարեն զիս։
123 ⁹Իմ աչքերս նուաղեցան քու փրկութեանդ համար
Ու քու արդարութեանդ խօսքին համար։
124 Ըրէ քու ծառայիդ քու ողորմութեանդ համեմատ,
Եւ ¹⁰քու կանոններդ սորվեցուր ինծի։
125 ¹¹Ես քու ծառադ եմ, իմաստուն ըրէ զիս,
Որ քու վկայութիւններդ ճանչնամ։
126 Տէրոջը բան տեսնելու ժամանակն է.
Ինչո՞ւ քու օրէնքդ խափանեցին։
127 ¹²Ամեն համար քու պատուիրանքներդ
Ոսկիէն ու աղնիւ ոսկիէն աւելի սիրեցի։
128 Ուստի ամէն բանի վրայով պարապեցած ըլլալ քու
Բոլոր հրամաններդ ուղիղ կը համարիմ,
Ու ¹³ատութեան ամէն ճամբան կ'ատեմ։

Փ

129 Քու վկայութիւններդ զարմանալի են.
Ամեն համար իմ անձս անոնք կը պահէ։
130 Քու խօսքերուդ յայտնութիւը լոյս կու տայ,
Ու ¹⁴միամիտները խմաստուն կ'ընէ։
131 Իմ բերանս բացի ու հեւացի,
Վասն զի ¹⁵քու պատուիրանքներուդ ցանկացայ.
132 ¹⁶Ինծի նայէ ու ողորմէ ինծի,
Ինչպէս որ ¹⁷սովորաբար կ'ընես քու անուանդ սիրողներուն։
133 ¹⁸Իմ դնացքներս հաստատէ քու խօսքիդ մէջ,
Ու ¹⁹բնաւ անօրէնութիւն մը չտիրէ ինծի։
134 ²⁰Փրկէ զիս մարդոց բռնութենէն,
Եւ քու հրամաններդ պահեմ։
135 ²¹Երեսդ փայլեցուր քու ծառայիդ վրայ,
Ու սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։
136 ²²Ջուրերու առուներ կ'իջնեն իմ աչքերէս,
Ինչու որ չըրէն քու օրէնքդ չպահեցին։

Ց

137 ²³Արդար ես դուն, ով Տէր,
Եւ քու դատաստաններդ ուղիլ են։
138 ²⁴Քու պատուիրած վկայութիւններդ
Արդար ու խիստ ճշմարիտ են։
139 ²⁵Իմ նախանձս իս մաշեց,
Ինչու որ իմ թշնամիներս քու խօսքերդ մոռցան։
140 ²⁶Քու խօսքդ խիստ մաքուր է,
Ամեն համար քու ծառադ անկից կը սիրէ։
141 Ես ցած ու անարգուած եմ,
Բայց քու հրամաններդ չմոռցայ։
142 Քու արդարութիւնդ յաւիտենական արդարութիւն է,
Ու քու օրէնքդ ²⁷ճշմարտութիւն է։
143 Նեղութիւն ու վիշտ իս գտան,
Բայց քու պատուիրանքներդ ²⁸իմ ուրախութիւնս են։
144 Քու վկայութիւններուդ արդարութիւնը յաւիտեան է.
²⁹Իմաստուն ըրէ զիս, ու պիտի ապրիմ։

Ք Օ Փ

145 Բոլոր սրտով աղաղակեցի,
Ով Տէր, պատասխան տուր ինծի, ու քու կանոններդ պիտի պահեմ։
146 Քեզի աղաղակեցի, փրկէ զիս,
Ես քու վկայութիւններդ պիտի պահեմ։
147 ³⁰Կանուխ եղայ արշալուսին ու աղաղակեցի.
Քու խօսքիդ յուսացայ։
148 ³¹Գիշերապահներուն առաջ բացուեցան իմ աչքերս
Քու խօսքերուդ վրայ մտածելու համար։
149 Իմ ձայնս լսէ քու ողորմութեանդ համեմատ.
³²Ով Տէր, քու դատաստաններուդ համեմատ կենդանացուր զիս։
150 Անօրէնութեան հետեւողները մօտեցան.
Անոնք քու օրէնքէդ հեռացան։
151 Ով Տէր, դուն մօտ ես,
Ու քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարտութիւն են։
152 Առաջուց իմացած եմ քու վկայութիւններէդ,
Որ անոնք յաւիտեան հաստատեցիր։

Ր Ե Շ

153 ³³Տես իմ խղճութիւնս ու իս փրկէ,
Ինչու որ քու օրէնքդ չմոռցայ։
154 ³⁴Իմ իրաւունքս պաշտպանէ ու փրկէ զիս.
Քու խօսքիդ համեմատ ³⁵կենդանացուր զիս։
155 ³⁶Փրկութիւնը հեռու է ամբարիշտներէն,
Վասն զի քու կանոններդ չփնդրեցին։
156 Ով Տէր, քու գթութիւններդ շատ են.
Քու դատաստաններուդ համեմատ ³⁷կենդանացուր զիս։
157 Շատ են իմ հալածիչներս ու թշնամիներս,

ա Ամե. գ. 16։
բ Եբր. է. 22։
գ Տիր. 81. 82։
դ Տիր. 12։
ե Սալ. ՃԺԶ. 16։
զ Տիր. 72. Սալ. ԺԹ. 10. Առակ. ը. 11։
է Տիր. 104։
ը Սալ. ԺԹ. 7. Առակ. ա. 4։
թ Տիր. 20։
ժ Սալ. ՃԶ. 4։
ի Բ Թես. ա. 6, 7։
լ Սալ. ԺԷ. 5։
խ Սալ. ԺԹ. 13. Հռոմ. գ. 12։
ծ Գուկ. ա. 74։
կ Սալ. գ. 6։
հ Տիր. 12. 26։
ձ Երեմ. թ. 1. Ժգ. 17. Տես Եզեկ. թ. 4։
ղ Եզր. թ. 15. Նեհ. եմ. թ. 33. Երեմ. Ժբ. 1. Դան. թ. 7։
ճ Սալ. ԺԹ. 7, 8, 9։
մ Սալ. կԹ. 9. Ցաղ. բ. 17։
յ Սալ. Ժբ. 6. Ժբ. 30. ԺԹ. 8. Առակ. ը. 5։
ն Տիր. 151. Սալ. ԺԹ. 9. Ցաղ. ԺԷ. 17։
շ Տիր. 77։
ո Տիր. 34. 73. 169։
չ Սալ. է. 3. Ձբ. 13. ՃԼ. 6։
պ Տիր. 74։
ջ Սալ. կգ. 1. 6։
ռ Տիր. 40. 154։
ս Սալ. ՃԽԸ. 18։
վ Տիր. 142։
տ Գուկ. խա. 33։
ր Ողբ. է. 1։
ց Ա Թագ. խգ. 16. Սալ. լԸ. 1. Մխք. է. 9։
ւ Տիր. 40։
փ Ցոբ. է. 4։
ք Տիր. 149։

Բ–յց ես քու վկայութիւններէդ չխոտորեցայ ։
158 Անօրէնները տեսայ ու հղձուեցայ ,
Ինչու որ անոնք քու խօսքդ չէին պահեր ։
159 Նայէ որ քու հրամաններդ կը սիրեմ .
Ով Տէր , քու ողորմութեանդ համեմատ կեն–
դանացուր զիս ։
160 Քու խօսքիդ սկիզբը ճշմարտութիւն է ,
Ու քու բոլոր արդար դատաստաններդ յա–
ւիտեան են ։

ՇԻՆ

161 Իշխանները զուր տեղը իս հալածեցին ,
Բայց իմ սիրտս քու խօսքէդ վախցաւ ։
162 Ես կը ցնծամ քու խօսքերովդ
Շատ աւար դանողի պէս ։
163 Սուտութիւնը ատեցի ու անարգեցի ,
Բայց քու օրէնքդ սիրեցի ։
164 Օրը եօթը անգամ կ՚օրհնեմ քեզ՝
Քու արդար դատաստաններուդ համար ։
165 Քու օրէնքդ սիրողներուն շատ խաղաղու–
թիւն կայ ,
Ու անոնց դայթակղութիւն չըլլար ։
166 Ով Տէր , քու փրկութեանդ սպասեցի ,
Եւ քու պատուիրանքներդ կատարեցի ։
167 Իմ անձս քու վկայութիւններդ պահեց ,
Ու ես անոնք շատ կը սիրեմ ։
168 Քու հրամաններդ և քու վկայութիւններդ
պահեցի ,
Ինչու որ իմ բոլոր ճամբաներս քու առջիդ
են ։

ԹԱՒ

169 Ով Տէր , թող իմ աղաղակս քու առջիդ մօ–
տենայ .
Քու խօսքիդ համեմատ խելամտուն ըրէ զիս ։
170 Թող իմ աղաչանքս քու առջիդ հլլի .
Քու խօսքիդ համեմատ փրկէ զիս ։
171 Իմ շրթունքներս օրհնութիւն պիտի բղխեն ,
Վասն զի քու կանոններդ սորվեցուցիր ինծի ։
172 Իմ լեզուս քու խօսքդ պիտի պատմէ ,
Ինչու որ քու բոլոր պատուիրանքներդ ար–
դար են ։
173 Թող քու ձեռքդ ինծի օգնական ըլլայ ,
Ինչու որ քու հրամաններդ ընտրեցի ։
174 Ով Տէր , քու փրկութեանդ ցանկացայ ,
Ու քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է ։
175 Թող իմ անձս ապրի ու քեզ օրհնէ ,
Եւ քու դատաստաններդ օգնեն ինծի ։
176 Կորսուած ոչխարի պէս մոլորեցայ .
Փնտռէ քու ծառադ , ինչու որ քու պատուի–
րանքներդ չմոռցայ ։

ՍԱՂՄ · ՃԻ

1 Դասէի ազգէն կ՚բնէ նեղութեան դէմ . ե բնքը չարերուն
հետ կենակցութիւն ընելու առիթ աւելուն համար դանգատ
կ՚ընէ ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Իմ նեղութեանս մէջ Տէրոջը աղաղակեցի ,
Ու անիկա ինծի պատասխան տուաւ ։
2 Ով Տէր , փրկէ իմ անձս սուտ շրթունքներէն
Ու նենգաւոր լեզուէն ։
3 †Ով նենգաւոր լեզու , քեզի ի՞նչ տալու ,
Եւ քեզի ի՞նչ աւելցուի ."
4 Զօրաւոր մարդուն սուր նետերը
Ու գիհիին կայծերը ։
5 Վա՛յ ինծի որ Մոսոքի մէջ պանդուխտ եղայ ,
Եւ Կեդարի վրաններուն քովերը բնակեցայ ։
6 Շատ ժամանակ իմ անձս բնակեցաւ
Խաղաղութիւնը ատոնցմէ հետ ։
7 Ես խաղաղասէր էի .
Բայց երբոր կը խօսէի , անոնք կռիւ կ՚ընէին ։

ՍԱՂՄ · ՃԻԱ

1–8 Բարեպաշտ մարդոց ապահովութիւնը , որոնք Աստուծոյ
պաշտպանութեանը վստահ կը դնեն իրենց յոյսը ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Աչքերս դէպ՚ի լեռները պիտի վերցընեմ ,
Ուսկից որ իմ օգնութիւնս պիտի գայ ։
2 Իմ օգնութիւնս Տէրոջմէն է ,
Ան որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց ։
3 Անիկա քու ոտքդ չդողայընէ ,
Ու քու պահապանդ չքնանայ ։
4 Ահա Իսրայէլի պահապանը
Պիտի չմրափէ ու պիտի չքնանայ ։
5 Տէրը քու պահապանդ է .
Տէրը քու աջ ձեռքիդ քովը քու հովանիդ է ։
6 Ցորեկը արեգակը քեզ պիտի չզարնէ ,
Ոչ ալ գիշերը՝ լուսինը ։
7 Տէրը քեզ ամէն չարէն պիտի պահպանէ ,
Քու անձդ պիտի պահպանէ ։
8 Տէրը քու երթալդ ու մնալդ պիտի պահպանէ
Ասկէ ետև միշտ յաւիտեան ։

ՍԱՂՄ · ՃԻԲ

1 Դասէի եկեղեցիին համար իր ունեցած ուրախութիւնը կը
յայտնէ . 6 անոր խաղաղութեանը համար կ՚աղօթէ ։

Դասէի աստիճաններուն երգը ։

1 Ո՛ւրախանայի երբոր ինծի կ՚ըսէին ,
Տէրոջը տունը երթանք ։

* Սաղ · խգ · 18 · Էմր · 51 ։
ձ Էմր · 136 · Եզեկ · թ · 4 ։
ո Էմր · 88 ։
ղ Կամ բռնակալութիւնը
ճ ա Թագ · խդ · 12 · 15 · խգ · 18 · Էմր · 23 ։
յ Եո · լբ · 17 ։
ն Ծն · խմ · 18 · Էմր · 174 ։
շ Առակ · ե · 21 ։
ո Էմր · 144 ։
չ Ցնո · խդ · 22 · Առակ · ա · 29 · Դատ · ժ · 42 ։
պ Էմր · 166 ։
ջ Էմր · 16 · 24 · 47 · 77 · 111 ։
ռ Եո · ծգ · 6 · Դատ · ժե · 4 · եւ · ապես · բ · 25 ։

ՃԻ

ա Սաղ · ՃԺը · 5 · Ցուխ · բ · 2 ։

† Կամ դիւցազուր լեզուն քեզի ինչ կու տայ ու քեզի ինչ կ՚աւելցընէ ։
բ Ծն · ժ · 2 · Եզեկ · խե · 13 ։
գ Ծն · խե · 13 · ա թագ · խե · 1 · Եբրեմ · խմ · 28 · 29 ։

ՃԻԱ

ա Սաղ · ՃԻգ · 8 ։
բ ա Թագ · բ · 9 · Առակ · գ · 25 · 26 ։
գ Սաղ · ՃԻե · 1 · Եսե · խե · 5 ։
դ Սաղ · ժգ · 8 · ՃԻժ · 31 · Եո · խե · 4 ։
ե Սաղ · վ · 5 · Եո · խմ · 10 · Յայտ · է · 16 ։
զ Սաղ · խա · 2 · գբ · 10 · ՃԻե · 20 ։
է Բ Օր · իբ · 6 · Առակ · բ · 8 · գ · 6 ։

ՃԻՐ

ա Եո · բ · 3 · Զաք · ը · 21 ։

2 Մեր ոտքերը քու դռներուդ մէջը կայնեցան,
Ով Երուսաղէմ։
3 Երուսաղէմ՝ ան՝ քաղաքն մը պէս չինուած է,
Որ ի՛ւնքնիրեն միաւորուած է։
4 ՚Ուր ցեղերը՝ Տէրոջը ցեղերը հոն կ՚ելլեն
՚Իսրայէլին պատուիրուածին պէս,
Տէրոջը անունը դոհութիւն մատուցանելու
համար։
5 ՚Ինչու որ հոն դրուած են դատաստանի աթոռները,
Դաւիթին տանը աթոռները։
6 ՚Երուսաղէմի խաղաղութիւնը խնդրեցէ՛ք.
Թող յաջողուին անոնք որ քեզ կը սիրեն։
7 Խաղաղութիւն թող ըլլայ քու պարիսպներուդ մէջը,
Ո՛ւ յաջողութիւն՝ քու պալատներուդ մէջը։
8 Իմ եղբայրներուս ու ընկերներուս համար
Հիմա պիտի ըսեմ, Խաղաղութիւն ըլլայ քու
մէջդ։
9 Մեր Տէր Աստուծոյն տանը համար՝
՚Քեզի բարութիւն պիտի ուզեմ։

ՍԱՂՄ· ՃԻԳ

1 Բարեպաշտները խրճոց վատահութիւնը Աստուծոյ վրայ կը դնեն, ու կ՚ազատին որ մարդոց նախատինքներէն ազատ ըլլան։

Ասիճաններուն երգը։

1 ՔԵզի ՚կը բարձրացնեմ իմ աչքերս,
՚Ով երկինքը մէջ բնակող։
2 Ահա ինչպէս որ ծառաներուն աչքերը իրենց
տիրոջը ձեռքին կը նային,
Ո՛- ինչպէս որ աղախնին աչքերը իր տիկնոջը ձեռքին,
Անոնք ալ մեր աչքերը Տէրոջը մեր Աստուծոյն պէտք նային,
Մինչև որ մեզի ողորմի։
3 Ողորմէ մեզի, ով Տէր, ողորմէ մեզի,
Ինչու որ խիստ լեցուեցանք անարգանքով։
4 Խիստ լեցուած է մեր անձը հանդիստ վայելողներուն նախատինքովը
Ո՛- ամբարտաւաններուն անարգանքովը։

ՍԱՂՄ· ՃԻԴ

1—8 Եհովեցին զԱստուած կ՚օրհնէ հրաշալի ազատութեան մը համար։

Դաւիթի աստիճաններուն երգը։

1 ԹԷ որ Տէրը մեր հետը չըլլար,
՚Հիմա Իսրայէլ թող ըսէ,
2 Թէ որ Տէրը մեր հետը չըլլար,
Երբոր մարդիկ մեր վրայ ելան,
3 Անոնք ՚ողջ ողջ պիտի կլլէին մեզ,
Երբոր անոնց բարկութիւնը մեր վրայ բորբոքած էր.
4 Անոնք ջուրերը մեզ պիտի ընկղմէին,
Հեղեղը մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէր.
5 Անոնք հպարտացած ջուրերը
Մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէին։
6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը,
Որ մեզ անոնց ակռաներուն որս չտուաւ։
7 Մեր անձերը ՚ճնճղուկի պէս որսորդներուն որոգայթէն ազատեցան.
Որոգայթը կոտրտեցաւ ու մենք ազատեցանք։
8 ՚Մեր օգնութիւնը Տէրոջը անունովն է,
՚Ան որ երկինքն ու երկիրը առեղծեց։

ՍԱՂՄ· ՃԻԵ

1 Իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնողներուն ապահովութիւնը։ 4 Բարեպաշտ մարդոց համար՝ ու չարերուն դէմ աղօթք։

Աստիճաններուն երգը։

1 ՏԷրոջը յուսացողները Սիօն լեռանը պէս են,
Որ չսասանիր, հապա յաւիտեան կը մնայ։
2 ՚Ինչպէս որ Երուսաղէմ լեռներով պատած է,
Անոնք ալ Տէրը իր ժողովուրդին չորս կողմն է
Ա՛ռէ եւս մինչև յաւիտեան։
3 Ինչու որ ՚ամբարշտին գաւազանը արդարներուն վիճակին վրայ պիտի չմնայ,
Որ արդարները ձեռքերնին անօրէնութեան չերկնցընեն։
4 Ով Տէր, բարիք ըրէ բարիներուն
Ու սրտով ուղիղներուն։
5 Սակայն անոնք որ իրենց ՚ծուռ ճամբաներուն մէջը կը մոլորին,
Տէրը պիտի *կորսընցընէ անօրէնութիւն դործողներուն հետ։
՚Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլին վրայ։

ՍԱՂՄ· ՃԻԶ

1 Եհովեցին իր անակնկալելի գերեզմանութիւնը հրատարակելով՝ կ՚աղօթէ, ու անոր բարի յաջողութեանը վրայ կը մտածատենայ։

Աստիճաններուն երգը։

1 ԵՐբոր Տէրը Սիօնին դերութիւնը դարձուց,
՚†Երազ տեսնողներու՞ պէս եղանք։
2 Այն ժամանակը ՚մեր բերանը խնդութիւնով լեցուեցաւ,
Ու մեր լեզուն ցնծութիւնով.
Այն ժամանակը հեթանոսաց մէջ ըսին թէ
Տէրը մեծ գործեր մեծ բաներ ըրաւ։
3 Տէրը մեզի համար մեծ բաներ ըրաւ,
Ո՛- մենք ուրախացանք։
4 Ով Տէր, դարձուր մեր դերութիւնը

՚ Տես բ Թագ. ե. 9։ † Եզ. իէ. 17։ բ Օր. ժգ. 16։
‡ Եզ. ժգ. 34։
՚՚ բՕր. ժէ. 8։ բՄն. ժթ. 8։
՚ Սպր. ծա. 18։
՚՚ Դհմ. բ. 10։
ՃԻԳ
՚ Սպր. ՃԽԲ. 1։ ՃԽԱ. 8։
՚՚ Սպր. բ. 4։ ժա. 4։ ՃԺՀ. 3։
ՃԻԴ
՚ Սպր. ՃԽԲ. 1։
՚՚ Սպր. ծգ. 1, 2։ ծէ. 3։ Առակ. ա. 12։
՚՚՚ Սպր. զա. 3։ Առակ. գ. 5։
† Սպր. ՃԽԱ. 2։
‡ Ծն. ա. 1։ Սպր. ՃԼԳ. 3։
ՃԻԵ
՚ Առակ. իբ. 8։ Եա. ժգ. 5։
՚՚ Առակ. բ. 15։
՚՚՚ ԵՀԲ. ասնի
‡ Սպր. ՃԽԲ. 6։ Գպր. գ. 16։
ՃԻԶ
՚ Գոր. ժբ. 9։
† Կա՛մ Առոջացանքը
՚՚ Յոբ. բ. 21։

Հարաւին առաւնելուն պէս ։
5 ՝Ինոնք որ արցունքով կը ցանեն
Ցնծութիւնով կը հնձեն ։
6 Ան որ լալով կ'երթայ՝
Ցանելու սերմը տանելով,
Անշուշտ ցնծութիւնով եւ պիտի դառնայ՝
Իր ցորեն խուրձերը բերելով ։

ՍԱՂՄ· ՃԻԷ

1 Առաւօտ օրհնութիւնը զօրութիւնը ։ 3 Բարի ազգը անոր պարգեւն են ։

Սողոմոնի աստիճաններուն երգը ։

1 Թէ որ Տէրը չշինէ տունը,
Զուր տեղը կ'աշխատին անոր շինողները ·
Թէ որ Տէրը չպահպանէ քաղաքը,
Զուր տեղը կը հսկեն պահապանները ։
2 Պարապ բան է ձեզի համար կանուխ ելլելը
Ու ուշ հանգչիլը
Ո– ցաւով հաց ուտելը ·
Ցերեւ Անոնք իր սիրելիին քուն կու տայ ։
3 Ահա ազգը Տէրոջը ժառանգութիւնն են ·
Որովայնի պտուղը՝ պարգեւն է ։
4 Ինչպէս են նետերը զօրաւորին ձեռքին մէջը,
Այնպէս են երիտասարդներուն տղաքը ։
5 Երանի ան մարդուն՝
Որ իր կապարճը անոնցմով լեցուց ·
Երբոր դրանը մէջ թշնամիով հետ խօսելու
ելլան՝
Պիտի չամչնան ։

ՍԱՂՄ· ՃԻԸ

1–6 Չանազան օրհնութիւններ՝ որոնք առաւաձաւախներուն կը տրուին ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Երանի ան ամենուն՝ որ Տէրոջմէն կը վախնան,
Ո– անոր ճամբաներուն մէջը կը քալեն ։
2 Վան դի քու ձեռքիդ աշխատութիւնը պիտի ուտես ·
Երանի է քեզի, ու քեզի բարի պիտի ելլայ ։
3 Քու կնիկդ պտղաբեր որթի մը պէս պիտի
ելլայ
Քու տանդ ներսի դիերը,
Ո– քու որդիներդ ձիթենիի տունկերու պէս
Քու սեղանիդ չորս կողմը ։
4 Ահա Տէրոջմէն վախցող մարդը
Այսպէս պիտի օրհնուի ։
5 Տէրը քեզ Սիոնէն օրհնէ,
Ու երուսաղէմին բարութիւնը տեսնես
Քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ ·
6 Եւ տքու որդւոցդ որդիները տեսնես ։
Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլին վրայ ։

ՍԱՂՄ· ՃԻԹ

1 Առաւած գովելու յորդորանք մը Իսրայէլը իր մեծ նեղութիւններէն փրկելուն համար ։ 5 Եկեղեցին առաջնորդուելու վայ գալու չարիքները ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Հիմա Իսրայէլ թող ըսէ,
Իմ մանկութենէս ի վեր չատ անգամ խնդեցին ·
2 Իմ մանկութենէս ի վեր չատ անգամ խնդեցին,
Բայց ինծի չյաղթեցին ։
3 Հերկողները իմ կռնակիս վրայ հերկեցին,
Ո– երկնց ակօսները երկընցուցին ։
4 Տէրը արդար է ·
Անիկա ամբարիշտներուն չուանները կտրատեց ։
5 Սիոնըատողներուն ամէնը
Պիտի ամչնան ու ետ դառնան ·
6 Տանիքի վրայի խոտին պէս պիտի ըլլան,
Որ գետ չբերցուած կը չորնայ ·
7 Որ հնձողը չկրնար անով իր ձեռքը լեցընել,
Ոչ ալ խուրձ կապողը իր գոգը ·
8 Եւ անցնողները չեն ըսեր իրեն
Տէրոջը օրհնութիւնը ձեր վրայ ըլլայ,
Ո– ձեզ Տէրոջը անունովը կ'օրհնենք ։

ՍԱՂՄ· ՃԼ

1 Սաղմոսերգուն ազօթքի մէջ իր անկեցած յոյսը ։ և իր յուսոյն յարատեւութիւնը կը ցուցնէ · 7 կը յորդորէ Իսրայէլացիները որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնեն ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Խորունկ տեղերէն քեզի կանչեցի, ով Տէր ։
2 Ով Տէր, իմ ձայնս լսէ ·
Քու ականջներդ թող միտք ընեն իմ աղօթքիս ձայնը ։
3 Ով Տէր, եթէ անօրէնութիւնները յիշելու
ըլլաս,
Տէր, ո՞վ կրնայ կենալ ։
4 Բայց քու քովդ է թողութիւնը,
Որ երկեմ վախնան ։
5 Ես Տէրոջը կը սպասեմ, իմ անձս կը սպասէ,
Ու անոր խօսքին կը յուսամ ։
6 Առտուան սպասողներէն՝ առտուան սպասողներէն աւելի
Իմ անձս Տէրոջը կը սպասէ ։
7 Իսրայէլ թող Տէրոջը յուսայ,

ֆ Տես Եբեմ. լա · 9 · եւ ։
ՃԻԷ
ա Սաղ · ձխա · 3 · 4 · 5 ։
բ Ծն · գ · 17 · 19 ։
գ Ծն · լգ · 5 · խը · 4 · Ցես · խգ · 3 · 4 ։
դ Բ Օր · իը · 4 ։
ե Կամ վարձքն
զ Տես Ցոբ · ե · 4 ։
Ածախ · իե · 11 ։
ՃԻԸ
է Սաղ · ձիժ · 1 · 13 · ձիժ · 1 ։
ը Եա · գ · 10 ։
թ Եզեկ · ժվ · 10 ։
ժ Սաղ · ձը · 8 · ձխգ · 12 ։
ի Սաղ · ձէգ · 3 ։
լ Ծն · ծ · 23 · Ցոբ · խը · 16 ։
խ Սաղ · ձիե · 5 ։
ՃԻԹ
ծ Սաղ · ձիգ · 1 ։
կ Տես Եզեկ · իգ · 3 ։
Ովս · բ · 15 · ժա · 1 ։
հ Սաղ · լէ · 2 ։
ձ Հառաբ · բ · 4 ։
Սաղ · ձիը · 26 ։
ՃԼ
ղ Ողբ · գ · 55 · Ցոէլ · բ · 2 ։
ճ Սաղ · ձխգ · 2 · Հռոմ. գ · 20 · 23 · 24 ։
մ Եւ · լգ · 7 ։
յ Գ Թագ · ը · 40 ։
Սաղ · բ · 11 · Եբեմ. լգ · 8 · 9 ։
ն Սաղ · իէ · 14 · լգ · 20 · խ · 1 · Եփ · ը · 17 · իգ · 8 · է · 18 ։
շ Սաղ · ձնթ · 81 ։
ո Սաղ · կգ · 6 · ձիթ · 147 ։
չ Սաղ · ձկ · 3 ։

ինչու որ [b]ՏԷրոջը քովը ողորմութիւն կայ ·
Ու անոր քովը չատ փրկութիւն կայ ·
8 Եւ [c]անիկա պիտի փրկէ Իսրայէլը
Իր բոլոր անօրէնութիւններէն ։

ՍԱՂՄ· ՃԼԱ

1 Դաւիթ իր խոնարհութիւնը ցուցընելով՝ 3 կը յորդորէ Իսրայէլը որ Աստուծոյ յուսայ ։

Դաւիթի աստիճաններուն երգը ·

1 Ով ՏԷր , իմ սիրտս չդողոդացաւ ,
Եւ իմ աչքերս չդարձրացան ·
Ու ես մեծամեծ բաներու մէջ՝
Եւ ինծի բարձր բաներու մէջ չբաղեցի ։
2 Ցիրաւի իմ անձս հանդարտեցուցի ու հանդրսաացուցի
[d]Իր մօրը կաթէն կտրուած տղու մը պէս ·
Իմ անձս կաթէն կտրուած տղու մը պէս է ։
3 [e]Իսրայէլ թող ՏԷրոջը յուսայ
Ասկէ եւեւ մինչեւ յաւիտեան ։

ՍԱՂՄ· ՃԼԲ

1 Դաւիթ իր ազթքին մէջ՝ տապանակին համար իր ունեցած հոգը կը յիշէ Աստուծոյ առջեւը։ 8 Իր ազթքը տապանակը վերցուցած ատենը։ 11 Աստուծոյ խոստմունքներուն յիշատակութիւնը ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Դաւիթին համար յիշէ , ով ՏԷր ,
Անոր բոլոր նեղութիւնը ·
2 Որ ան երդում ըրաւ ՏԷրոջը ,
–Եւ ուխտ դրաւ [f]Յակոբին Զօրաւորին ,
3 Ը֊ես֊Ջ թէ իմ տանս բնակարանը չմտնեմ ,
Ու իմ փռած անկողնիս վրայ չելլեմ ,
4 Թէ [g]իմ աչքերուս քունը՝
Եւ արտեւանունքներուս նիրհում չտամ ,
5 Մինչեւ որ [h]ՏԷրոջը համար տեղ մը դանեմ ,
Ո– Յակոբին Զօրաւորին համար բնակարան ։
6 Ահա անոր վրայով լսեցինք [i]Եփրաթայի մէջ ,
Եւ– զանիկա գտանք [j]անտառի դաշտերուն մէջը ։
7 Մտնենք անոր բնակարանները ,
Ո– [k]երկրպագութիւն ընենք անոր պատուանդանին քովը ։
8 [l]Քու հանգստութիւնդ տեղը ելլիր , ով ՏԷր ,
Դուն ու [m]քու զօրութիւնդ տապանակը ։
9 Քահանաներդ [n]ճշմարտութիւն հագնին ,
Եւ քու սուրբերդ ցնծան ։
10 Քու Դաւիթ ծառայիդ համար
Մի դարձներ քու օծեալիդ երեսը ։
11 [o]ՏԷրը երդում ըրաւ Դաւիթին ճշմարտութեամբ ,
Ո– եւս չդառնար անկէ ,
Թէ [p]Քու որովայնիդ պտուղէն
Քու աթոռիդ վրայ պիտի նստեցընեմ ։
12 Թէ որ քու որդիներդ պահեն իմ ուխտս ու վկայութիւններս
Որ անոնց պիտի սորվեցընեմ ,
Անոնց որդիներն ալ
Քու աթոռիդ վրայ պիտի նստին յաւիտեան ։
13 [q]Ինչու որ ՏԷրը Սիօնը ընտրեց ,
Եւ– զանիկա իրեն բնակութեան համար ուզեց ,
14 Ը֊ես֊Ջ , [r]Ա՛ս է յաւիտեան իմ հանգիստս ·
Ասոր մէջը պիտի բնակիմ , ինչու որ ասիկա ուզեցի ։
15 [s]Անոր պաշարը առատապար պիտի օրհնեմ ,
Ո– անոր աղքատները հացով պիտի կշտացընեմ ։
16 [t]Եւ անոր քահանաներուն փրկութիւն պիտի հագցընեմ ·
[u]Ու անոր սուրբերը ուրախութեամբ պիտի ցնծան ։
17 [v]Ան տեղը Դաւիթին եղջիւր պիտի բուսցընեմ ,
Ո– [w]ճրագ պիտի պատրաստեմ իմ օծեալիս համար ։
18 [x]Անոր թշնամիներուն ամօթ պիտի հագցընեմ ,
Բայց անոր վրայ իր թագը պիտի ծաղկի ։

ՍԱՂՄ· ՃԼԳ

1–3 Սուրբերուն միաբանութեանը օգուտը ։

Դաւիթի աստիճաններուն երգը ։

1 Ահա որչափ բարի ու որչափ վայելուչ է
Որ [y]եղբայրները իրարու հետ միաբանութեամբ բնակին ։
2 Ան [z]աղնիւ իւղին պէս է ,
Որ գլխուն վրայէն մօրուքին վրայ՝
Ահարոնին մօրուքին վրայ վազեց ,
Ո– մինչեւ անոր զգեստներուն ծայրը կ֊ջաւ ։
3 Սիօնի լեռներուն վրայ կ֊ջած
[aa]Հերմոնին չաղին պէս է ·
Ինչու որ ՏԷրը հոն հաստատեց օրհնութիւնը
Ո– կեանքը մինչեւ յաւիտեան ։

ՍԱՂՄ· ՃԼԴ

1–3 Աստուած օրհնելու յորդորանք մը ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Ահդ օրհնեցէք ՏԷրը , [ab]ով ՏԷրոջը բոլոր ծառաները ,

---

[b] Սաղ· ձգ· 5· 15։ Ես· ծե· 7։
[c] Սաղ· ձգ· 3· 4։ Մատ· ա· 21։
[d] Սաղ· ճլ· 7։
[e] Սաղ· կե· 1։
[f] Ծն· խթ· 24։
[g] Առակ· գ· 4։
[h] Գոր· ե· 46։
[i] ա Թագ· ժե· 12։
[j] ա Թագ· ե· 1։
[k] ա Մն· ժգ· 5։
[l] Սաղ· ե· 7։ գթ· 5։
[m] Թագ· ժ· 35։ բՄն· գ· 41· 42։
[n] Սաղ· հը· 61։
[o] Յոբ· իթ· 14։ Հմր· 16։ Ես· կա· 10։
[p] Սաղ· ձթ· 3· 4· 33։ կե։ ձժ· 4։
[q] բ Թագ· ե· 12։ գ Թագ· ը· 25։ բՄն· գ· 16։ Ղուկ· ա· 69։ Գոր· բ· 30։
[r] Սաղ· հը· 1· 2։
[s] Սաղ· կը· 16։
[t] Սաղ· ճխե· 14։
[u] բ Մն· գ· 41։ Հմր· 9։ Սաղ· ճխթ· 4։
[v] Ովս· ժբ· 1։
[w] Եզեկ· իթ· 21։ Ղուկ· ա· 69։
[x] Տես գ Թագ· ժա· 36։ ժե· 4։ բ Մն· իա· 7։
[y] Սաղ·լե· 20։ ճթ· 29։
[z] Ծն· ժգ· 8։ Եբր· ժգ· 1։
[aa] Եւ· լ· 25· 30։
[ab] բ Օր· գ· 48։
[ab] Սաղ· ձլե· 1· 2։

ՙՈՐ ՏԷՐՈՋԸ տունը կը կենաք դիշերները։
2 ՚Մարդ տեղը ձեռքերնիդ վերցուցէք,
Ու օրհնեցէք Տէրը։
3 ՛Երկինքը ու երկիրը առեղծող Տէրը
՚Թող օրհնէ քեզ Սիովնէն։

ՍԱՂՄ· ՃԼԵ

1 Առաւած գովելու յորդորանք մը իր ազգմութեանը համար։ 5 Իր կարողութեանը համար։ 8 Իր գաղտնաւանութեան համար։ 15 Կուռքերուն անօգնութիւնը։ 19 Առաւած օրհնելու յորդորանք մը։

1 Ալէլուիա։ Օրհնեցէք Տէրոջը անունը,
՚Օրհնեցէք, ով Տէրոջը ծառաները,
2 ՚Որ Տէրոջը տունը կը կենաք,
՚Մեր Աստուծոյն տանը սրահներուն մէջ։
3 Օրհնեցէք Տէրը, ինչու որ ՚Տէրը բարի է.
Սաղմոս բանք անոր անուանը, ՚ինչու որ քաղցրը է։
4 Վասն զի ՚Տէրը Յակոբը ընտրեց Ցակորը,
Ու- Իսրայէլը իրեն սեպհական ՚ժողովուրդ ընտրեաց։
5 Վասն զի ես գիտցայ, որ ՚Եհովան մեծ է,
Ու մեր Տէրը բոլոր աստուածներէն։
6 ՚Տէրը ամէն ինչ որ ուզեց՝ ըրաւ,
Երկինց ու երկրի մէջ,
Ծովերուն ու բոլոր անդունդներուն մէջ։
7 ՚Երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ,
՚Անձրեւի համար փայլակներ կը չինէ,
Ու- Հով կը հանէ իր ՚չտեսութիւններէն։
8 ՙԱնիկա Եգիպտոսին առջինեկները զարկաւ
Մարդէ մինչեւ անասուն.
9 ՚Նշաններ ու հրաշքներ իրկից քու մէջդ, ով Եգիպտոս,
՚Փարաւոնին ու անոր բոլոր ծառաներուն վրայ.
10 ՚Շատ ազգեր զարկաւ,
Ու զօրեղ թագաւորներ սպաննեց,
11 Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորը,
Բասանի Ովգ թագաւորը,
Եւ ՙՔանանու բոլոր թագաւորութիւնները.
12 ՚Ու անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուաւ,
Իր Իսրայէլ ժողովուրդին ժառանգութիւն։
13 Ով Տէր, ՚քու անունդ մինչեւ յաւիտեան կը հաւ.
Ով Տէր, քու յիշատակդ ազգէ մինչեւ ազգ։
14 ՚Ինչու որ Տէրը իր ժողովուրդը կը դատէ,
Եւ իր ծառաներուն կ՚ողորմի։
15 ՛Հեթանոսաց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են,
Մարդու ձեռքի գործքեր են.
16 Բերան ունին, բայց չեն խօսիր.
Աչքեր ունին, բայց չեն տեսներ.
17 Ականջներ ունին, բայց չեն լսեր,
Ու չունչ չկայ անոնց բերնին մէջ։
18 Անոնց նման կ՚ըլլան անոնք չինողները
Ու- բոլոր անոնց յուսացողները։
19 ՛Ով Իսրայէլի տունը, օրհնեցէք Տէրը.
Ով Ահարոնի տունը, օրհնեցէք Տէրը.
20 Ով Ղեւիի տունը, օրհնեցէք Տէրը.
Ով Տէրոջմէն վախցողներ, օրհնեցէք Տէրը։
21 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը ՚Սիովնէն,
Ան որ Երուսաղէմի մէջ կը բնակի։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԼԶ

1—26 Առաւծոյ մանաւանդ ազգմութիւններուն համար՝ իրեն ընծայակատարութիւն մատուցանելու յորդորանք մը։

1 ՙՁոհացէք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է.
՚Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
2 Գոհացէք ՚աստուածներուն Աստուծմէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
3 Գոհացէք տէրերուն Տէրոջմէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
4 ՚Մինակ մեծ հրաշքներ ընողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
5 ՚Երկինքը խելամտութեամբ առեղծողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
6 ՚Երկիրը ջուրերուն վրայ տարածողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
7 ՚Մեծամեծ լուսաւորներ առեղծողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
8 ՚Արեգակը՝ որ ցորեկին լուսէ,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
9 Լուսինը ու աստղերը՝ որ գիշերին լուսին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
10 ՚Եգիպտացւոց անդրանիկները՝ զարնողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
11 ՚Ու Իսրայէլը անոնց մէջէն հանողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
12 ՚Հզօր ձեռքով ու տարածուած բազուկով,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
13 ՚Կարմիր ծովը երկու բաժնողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
14 Ու Իսրայէլը անոր մէջէն անցընողէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ՙ ա Մն· ի· 33։
՚ ա Տիմ· բ· 8։
՛ Սաղ· ՃԺ· 8։
՚ Սաղ· ՃԺ· 5։ ՃԼԵ· 21։

ՃԼԵ

ա Սաղ· ՃԺգ· 1։ ՃԼԳ· 1։
բ Գ.ոկ· բ· 37։
գ Սաղ· ղբ· 15։ ղԼ· 8։ ՃԺԶ· 19։
դ Սաղ· ՃԺԹ· 68։
ե Սաղ· ՃԽԷ· 1։
զ Եր· ԺԹ· 5։ բ Օր· Ե· 6· 7։ Ժ· 15։
է Սաղ· ղԵ· 3։ ղԷ· 9։
ը Սաղ· ՃԺԵ· 3։
թ Երեմ· Ժ· 13։ Ծա· 16։
ժ Ցոբ· իբ· 25։ 26։ իգ· 25։ եա։ Զաք· Ժ· 1։
ի Ցոբ· լբ· 22։
լ Եր· ԺԲ· 12։ 29։ Սաղ· ՀԲ 51։ ՃԼԶ· 10։
խ Եր· Է· ը· ԹԲ· Ժ· 6· 7· Ժգ։
ծ Սաղ· ՃԼԶ· 15։
կ Թուա· խա· 24։ 25։ 26։ 34։ 35։ Սաղ· ՃԼԶ· 17։ եա։
հ Ցեսու· ԺԲ· 7։
ձ Սաղ· ՀԲ· 55։ ՃԼԶ· 21։ 22։
ղ Եր· գ· 15։ Սաղ· ՃԲ· 12։
ճ բ Օր· լբ· 36։
մ Սաղ· ՃԺԵ· 4։ 5։ 6· 7· 8։
յ Սաղ· ՃԺԵ· 9։ եա։
ն Սաղ· ՃԼԶ· 3։

ՃԼԶ

ա Սաղ· ՃԼԶ· 1։ ՃԼ· 1։
բ ա Մն· Ժգ· 34· 41։ բ Մն· ի· 21։
գ բ Օր· Ժ· 17։
դ Սաղ· ՀԲ· 18։
ե Ծն· ա· 1։ Ասակ· գ· 19։ Երեմ· Ծա· 15։
զ Ծն· ա· 9։ Սաղ· իդ· 2։ Երեմ· Ժ· 12։
է Ծն· ա· 14։
ը Ծն· ա· 16։
թ Եր· Ժբ· 29։ Սաղ· ՃԼԲ· 8։
ժ Եբ։ Եգիպտացիք նկրէ իրենց անդրանիկները Տիրոջ նուիրելու մէջ
ի Եր· Ժբ· 31։ Ժգ· 3· 17։
լ Եր· Զ· 6։
խ Եր· Ժգ· 21։ 22։ Սաղ· ՀԲ· 13։

15 [ե]Եւ փարաւոնը ու անոր զօրքը կարմիր ծո-
վուն մէջը թօթվուցին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
16 [իր]Իր ժողովուրդը անապատին մէջը պատսպլնո-
ղին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
17 [մ]Մեծ թագաւորներ զարնողին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
18 [ո]Ու զօրեղ թագաւորներ սպաննողին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
19 [ս]Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորը,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
20 [ո]Ու Բասանի Ովգ թագաւորը,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
21 [և]Եւ անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուողին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
22 իր Իսրայէլ ծառային ժառանգութիւն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
23 [մ]Մեր խոնարհութեանը մէջ մեզ յիշողին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
24 [ո]Ու մեր թշնամիներէն մեզ փրկողին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
25 [բ]Բոլոր մարմնի հայ տուողին,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
26 Գոհացէք երկնից Աստուծմէն,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։

ՍԱՂՄ· ՃԼԵ

1 Բաբելոնի գետերուն քովը՝ հոն կը նստէինք,
Ու Սիոնը միտքերնիս բերելով կու լայինք։
2 Անոր մէջը ուռիներուն վրայ
կախեցինք մեր քնարները։
3 Ինչու որ մեզ գերի բնակնները
Հոն մեզմէ երգ մը խնդրեցին,
Ու մեր [*]կողոպտիչները ուրախութիւն,
Ըսելով, երգեցէք մեզի Սիոնի երգերէն։
4 Տէրոջը երգը [ի]նչպէս երգենք
Օտար երկրի մէջ։
5 Ով երուսաղէմ, թէ որ քեզ մոռնամ,
Թող իմ աջ ձեռքս իր պաշածը մոռնայ.
6 [թ]Թող իմ լեզուս իմ քմացս փակչի,
Թէ որ քեզ չյիշեմ,
Թէ որ Երուսաղէմը իմ գլխաւոր ուրախու-
թիւնս
Աւելի մեծ չհամարիմ։
7 Յիշէ, ով Տէր, [ե]Եդոմի որդիները
Երուսաղէմի օրուանը մէջ,
Որ կ'ըսէին, փլցուցէք՝ վլցուցէք
Մինչև անոր հիմը։
8 Ով Բաբելոնի †աւերող աղջիկը,
Երանի անոր՝ որ քեզի կը հատուցանէ
[մ]Մեզի ըրած դործքերուդ փոխարէնը.
9 Երանի անոր՝ որ [ք]քու զաւակներդ կը բռնէ
Ու քարի կը զարնէ։

ՍԱՂՄ· ՃԼԸ

1 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած անոր խօսքին ճշմարտութեա-
նը համար. 4 կը մարգարէանայ թէ երկրի թագաւորները
զԱստուած պիտի գովաբանեն. 7 իր վստահութիւնը Աստու-
ծոյ վրայ բլլալ կը յայտնէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեմ իմ բո-
լոր սրտովս.
–‡Աստուածներուն առջին քեզի սազմոս պի-
տի երգեմ։
2 [ե]Երկրպագութիւն պիտի ընեմ [դ]դէպ ի քու
սուրբ տաճարդ,
Եւ քու անուանդ գոհութիւն պիտի մատու-
ցանեմ
Քու ողորմութեանդ ու ճշմարտութեանդ հա-
մար.
Ինչու որ քու բոլոր անունէդ վեր [մ]մեծցու-
ցիր քու խօսքդ։
3 Կանչած օրս պատասխան տուիր ինծի,
Իմ անձիս մէջ զօրութիւնով դիս ուժովցուցիր։
4 Ով Տէր, [է]երկրին բոլոր թագաւորները քեզի
գոհութիւն պիտի մատուցանեն,
Երբոր քու բերնիդ խօսքերը լսեն.
5 Ու Տէրոջը ճամբաներուն մէջը պիտի երգեն.
Ինչու որ Տէրոջը փառքը մեծ է։
6 [թ]Թէպէտ Տէրը բարձր է, բայց [ց]ցածը եղողը
կը տեսնէ,
Ու բարձրամիտը հեռուէն կը ճանչնայ։
7 [թ]Թէ որ նեղութեան մէջ ալ քալեմ,
Դուն դիս պիտի կենդանացնես.
Իմ թշնամիներուս բարկութեանը դէմ
Քու ձեռքդ պիտի երկընցնես,
Եւ քու աջ ձեռքդ իս պիտի փրկէ։
8 [Տ]Տէրը պիտի դործէ ինծի համար.
Ով Տէր, քու ողորմութիւնդ յաւիտեան է.
[ձ]Քու ձեռացդ դործքերը երբեք մի ձդեր։

ՍԱՂՄ· ՃԼԹ

1 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իր ամենատես նախախնա-
մութեանը, 17 ու իր անկեղծ ողորմութիւններուն համար.

[ե]Եւ· Ժգ· 27։ Սաղ· ՃԼԵ· 9։
[ե]Եւ· Ժգ· 18։ Ժէ· 22։ [բ]Օր· ը· 15։
Սաղ· ՃԼԵ· 10, 11։
[բ]Օր· իթ· 7։
[թ]Թագ· իա· 21։
[թ]Թագ· իա· 33։
Յես· Ժբ· 1, և։
Սաղ· ՃԼԵ· 12։
[դ]Դն· ը· 1։ [բ]Օր· իբ· 36։ Սաղ· ՃԺգ· 7։
Սաղ· Ճգ· 27։ ՃԽԵ· 15։ ՃԽԵ· 9։

ՃԼԻ

[մ]Սաղ· ՃԽԹ· 1։
[•]Կամ գերեվարները
[բ]Եզեկ· գ· 26։
[գ]Երեմ· խթ· 7, 8։
Ողբ· գ· 22։ Եզեկ· իէ· 12։ Ածբ· 10, և։
[†]Կամ աւերուելու·
Իտ· Ժգ· 1, 6, և։
Խէ· 1։ Երեմ· իէ·
Կամ գերեվարներուն, [ե]Կամ Աստուծոյ
[մ]Սաղ· իբ· 2։
[գ]գթած· ը· 29, 30։ Սաղ· է· 7։
[է]Ես· խբ· 21։
[ն]Սաղ· Ճբ· 15, 22։
[ղ]Սաղ· ՃԺգ· 5, 6։ Ես· Ժէ· 15։
[ե]Ատակ· գ· 34։ Ցակ· գ· 6։ ա՚Պետ· է· 5։
Սաղ· իգ· 3, 4։
[ի]Սաղ· Ժէ· 2։ Փիլ· ա· 6։
[ձ]Տես Ցոբ· Ժ· 3, 8։ Ժգ· 15։

19 չարերը կը նախատէ. 23 իր հաւատարիմ ըլլալուն համար կ'ազատէ։

Դվևաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով Տէր, ե՞ս քննեցիր ու ճանչցար։
2 Դուն դիտես իմ նստիլս ու ելլելս,
իմ խորհուրդս հեռուանց կ'իմանաս։
3 Իմ չափս ու պառկիլս կը քննես,
Ու իմ բոլոր ճամբաներս դիտես։
4 Ինչու որ բնաւ խօսք չկայ իմ լեզուիս վրայ,
Ահա, ով Տէր, դուն ամէնը գիտես։
5 Իմ ետևէս ու առջևէս զիս պաշարեցիր,
Եւ քու ձեռքդ իմ վրաս դրիր։
6 Այս գիտութիւնը ինծի խիստ զարմանալի է,
Բարձր է — չեմ կրնար հասկընալ անիկա։

7 Ո՞ւր երթամ քու Հոգիէդ,
Եւ քու երեսէդ ո՞ւր փախչիմ։
8 Թէ որ երկինքը ելլեմ, դուն հոն ես.
Թէ որ գԺոխքը անկողինս ընեմ, ահա դուն հոն ես.
9 Թէ՝ որ արշալուսին թևերը առնեմ,
Եւ ծովուն վերջի ծայրերը բնակիմ,
10 Հոն ալ քու ձեռքդ ինծի պիտի առաջնորդէ,
Ու քու աջ ձեռքդ զիս պիտի բռնէ։
11 Թէ որ ըսեմ, Իրաւցընէ խաւարը զիս պիտի ծածկէ,
Այո՛ ինձ դիշերն ալ լոյս կ'ըլլայ իմ բոլոր սիրտս։
12 Մութն ալ քեզի խաւար չէ.
Հապա դիշերը ցորեկի պէս լուսաւոր կ'ըլլայ.
Խաւարը և լոյսը մի և նոյն բան է։

13 Ինչու որ դուն *առեղծեցիր իմ երիկամունքս,
Ու իմ մօրս որովայնին մէջը դուն իս ծածկեցիր։
14 Կը գոհանամ քեզմէ,
Որ ահաւոր — զարմանալի կերպով առեղծուեցայ.
Քու գործերդ զարմանալի են,
Ու իմ անձս ալ դիտէ։
15 Իմ գոյութիւնս չծածկուեցաւ քեզմէ,
Երբոր գաղտուկ տեղը չինուեցայ,
Երկրի խորութեանցը մէջ †ճարտարութեամբ կազմուեցայ։

16 Քու աչքերդ իմ անկատար կազմուածքս տեսան.
Ու անդամներս բոլորը քու գրքիդ մէջ գրուած էին,
Որ ժամանակին պիտի կազմուէին,
Երբոր դեռ անոնցմէ մէկը չկար։

17 Ո՜րչափ պատուական են ինծի քու խոհուրդներդ, ով Աստուած.
Որչափ մեծ է անոնց թիւը։
18 Թէ՝ հաշուեմ անոնք՝ աւազէն շատ են.
Երբոր արթննամ՝ դեռ քեզի հետ եմ։

19 Իրաւցընէ համբարիշտը պիտի սպաննես, ով Աստուած.
Արիւնահեղ մարդիկ, հեռացէք ինծմէ։
20 Անոնք քեզի դէմ նենգութեամբ կը խօսին.
Ե՛ք քու †թշնամիներդ ունայն պարապ տեղը կ'առնեն։"
21 Քեզ ատողները չե՞մ ատեր, ով Տէր,
Ու քեզի դէմ ելլողներէն չե՞մ զզուիր։
22 Զանոնք կատարեալ ատելութեամբ կ'ատեմ,
Ե՛ք ինծի թշնամի կը համարիմ։

23 Փորձէ զիս, ով Աստուած, ու դիտցիր իմ սիրտս.
Իմ քննէ ու դիտցիր իմ մտածմունքներս,
24 Եւ նայէ թէ ապրելու ճամբու մէջ եմ,
Եւ զիս դէպ՚ի յաւիտենական ճամբան առաջնորդէ։

ՍԱՂՄ. ճԽ

1 Դաւիթ իր թշնամիներուն ձեռքէն ազատութիւն կը խնդրէ. 8 անոնց դէմ կ'ազօթէ. 12 Աստուծոյ վրայ իր ունեցած վստահութեամբը զինքը կը քաջալերէ։

Դվևաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով Տէր, չար մարդէն իս փրկէ,
Ու բռնաւոր մարդէն իս պահէ,
2 Որ անոնք սրտերնուն մէջ չար բաներ կը մտածեն,
Ամէն օր կռիւներու համար կը ժողվուին։
3 Իրենց լեզուները օձի պէս սրեցին.
Իժի թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակը։ (Սէլա։)
4 Ով Տէր, ղիս ամբարիշտին ձեռքէն պահէ.
Ինձ բռնաւոր մարդէն պահպանէ,
Որոնք իմ դնացքներս խափանելու խորհուրդ ըրին։
5 Ամբարտաւանները ինծի համար գաղտնի ծուղակ ու չուաններ լարեցին.
Ուղիին մէր փուեցին իմ ճամբուս վրայ.
Վարմեր դրին ինծի համար։ (Սէլա։)

6 Ըսի Տէրոջը, Դուն ես իմ Աստուածս.
Ով Տէր, լսէ իմ աղաչանքիս ձայնը։
7 Ով Տէր Եհովայ, իմ փրկութեանս զօրութիւնը,

ճԼԹ
= Սաղ. ԺԷ. 3. Եսայ. Ժբ. 3։
Բ գ Թագ. ԺԹ. 27։
Գ Մատ. Թ. 4. Յովհ. բ. 24. 25։
Դ Յոբ. Լ. 4։
Ե Երբ. գ. 13։
Զ Յոբ. խբ. 3. Սաղ. ի. 5. Ձեռ. 1։
Է Երեմ. իգ. 24. Յովել. ա. 3։
Ը Ամովս. Թ. 2. 3. 4։
Թ Յոբ. իգ. 6. Առակ. ԺԷ. 11։
Ժ Յոբ. իգ. 6. Լմ. 22. Դան. բ. 22. Երբ. գ. 13։
ժա Կամ ատացար։
ժբ Յոբ. ժ. 8. 9. Ժող. Ժա. 5։
† Եբր. նկարակիր. պեցայ։
ժգ Սաղ. ի. 5։
ժդ Եսա. Ժա. 4։
ժե Սաղ. ՃԺԹ. 115։
ժզ Յուդ. 15։
ժէ Կամ գաղտնի ներքնամեսմէ կ'առնուին։
ժը բՄն. ԺԹ. 2. Սաղ. ՃԺԹ. 158։
ի Յոբ. Լա. 6. Սաղ. իգ. 2։
իա Սաղ. Է. 8. Ձեզ. 10։
ճԽ
= Հմր. 4։
Բ Սաղ. Ծգ. 6։
Գ Սաղ. Ծբ. 4. Հբակ. գ. 13։
Դ Սաղ. Հա. 4։
Ե Հմր. 1։
Զ Սաղ. լէ. 7. Ծէ. 6. ՃԺԹ. 110. Ձեռ. 9. Երեմ. Ժբ. 22։

Դուն իմ դլխուս հովանի եղար պատերազմին օրը։
8 Ով Տէր, ամբարշտին ցանկութիւնները մի տար.
Անոր չար խորհուրդը մի յաջողեր,
Ո՛ր ամբարտաւան՝ բարձրանան։ (Սելա։)
9 Իմ պաշարողներուն դլուխը
Իրենց շրթունքներուն աչխատութիւնը ալ-
տի ծածկէ։
10 Վառած ածուխներ պիտի իյնան անոնց վրայ.
Կրակի մէջ պիտի ձգէ զանոնք,
Ո՛ր խորունկ ջուրերու մէջ, որ բնաւ վեր չելլեն։
11 Ձարախօս մարդը երկրի վրայ պիտի չհաստա-
տուի.
Թշուառութիւնը պիտի որսայ բռնաւոր մարդը,
Որ ընկճի կործանէ։
12 Դիտեմ որ Տէրը դատաստան պիտի ընէ խեղ-
ճին,
Ո՛ր իրաւունք՝ աղքատներուն։
13 Ձիրաւի արդարները քու անունդ պիտի դովեն.
Ուղիղները քու առջիդ պիտի բնակին։

ՍԱՂՄ· ՃԽԱ.

1 Դաւիթ կ'աղաչէ որ իր աղօթքը ընդունելի ըլլայ, 3 իր խոշտ-
մանքը մաքուր, 7 ու իր կեանքը պահպանելէն ազատ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով Տէր, քեզի կը կանչեմ, շուտով հասիր
ինծի.
Ականջ դիր իմ ձայնիս՝ երբոր քեզի կը կանչեմ։
2 Թող իմ աղօթքս խունկի պէս քեզի չհասկնայ,
Ե՛ւ իմ ձեռքերուս վերը վերցնելը իրիկնա-
պատարագին պէս։
3 Ով Տէր, պահապան դիր իմ բերնիս,
Ո՛ւ իմ շրթունքներուս դուռը պահպանէ։
4 Իմ սիրտս չար բանի հակէ խոտորելու մի
թողուր,
Որ անօրէնութիւն գործող մարդոց հետ դէշ
գործքեր չընեմ,
Ո՛ւ անոնց համադամ կերակուրներէն չուտեմ։
5 Արդարը թող զիս զարնէ, ան ողորմութիւն է.
Ե՛ւ զիս յանդիմանէ, ան դլխու իւղ է,
Իմ դլուխս չմերժէ ըսելիս.
Ինչու որ անոնց նեղութիւններուն մէջն ալ
պիտի աղօթեմ։
6 Երբոր անոնց դատաւորները ապառաժներու
մէջ ձգուին,
Անոնք պիտի լսեն իմ խօսքերս, ինչու որ
քաղցր են։
7 Ինչպէս որ հերկողը ու ճեղքողը հո՛ղ երկ-
րի վրայ,
Անդի ա՛լ մեր ոսկորները ցրուեցան
նը ցիրուցան եղան։
8 Սակայն, ով Տէր Եհովայ, իմ աչքերս դէպ
ի՛ քեզի են.
Քեզի յուսացայ, իմ հոգիս մի մերկացըներ։
9 Ինծի համար լարուած որոգայթէն,
Ու անօրէնութիւն գործողներուն վարմերէն
իս պահէ։
10 Ամբարիշտները իրենց ցանցերուն մէջը պիտի
իյնան,
Երբոր ես բոլորովին անցնիմ։

ՍԱՂՄ· ՃԽԲ

1—7 Դաւիթ կը յայտնէ իր նեղութեանը մէջ իր բոլոր մե-
խիթարութիւնը Աստուծոյ աղօթելէն է։

Դաւիթին երգը — աղօթքը՝ երբոր ինքը
այրին մէջն էր։

1 Իմ ձայնովս Տէրոջը կ'աղաղակեմ.
Իմ ձայնովս Տէրոջը կ'աղաչեմ։
2 Իմ դանդաւոս անոր առջին կը թափեմ.
Իմ նեղութիւնս անոր առջին կը պատմեմ։
3 Երբոր հոգիս իմ մէջս կը մարէր,
Դուն իմ շաւիղս դիտցար.
Իմ թաքած ճամբուս մէջ
Ինծի համար դաղտուկ որոգայթ լարեցին։
4 Նայէ աջ կողմը ու տես
Որ բնաւ իս ճանչցող մը չկայ.
Ապաւէնը ինծմէ կորսուեցաւ.
Բնաւ մէկը չկայ որ իմ անձիս համար հոգ ընէ։
5 Ով Տէր, քեզի աղաղակեցի,
Ո՛ւ ըսի, Դուն ես իմ ապաւէնս,
Ե՛ւ իմ բաժնիս կենդանեաց երկրին մէջ։
6 Ականջ դիր իմ աղաղակիս,
Ինչու որ շատ նուաստացայ.
Ազատէ զիս իմ հալածիչներէս,
Ինչու որ ինծմէ զօրաւոր են։
7 Իմ անձս բանտէն հանէ,
Որ քու անուանդ դոհութիւն մատուցանեմ.
Արդարները իմ չորս կողմս պիտի պատեն,
Երբոր ինծի բարութիւն ընես։

ՍԱՂՄ· ՃԽԳ

1 Դաւիթ աղօթք կ'ընէ դատաստանի մէջ չնորհք գտնելու հա-
մար· 3 իր արդարացութեանը համար կը գանգատի· 5 իր հա-
ւատքը կը զօրացընէ մտածութիւնով ու աղօթքով· 7 չնորհքի
համար· 9 ազատութեան համար· 10 սրբութեան համար 12
ու իր թշնամիներուն կործանմանը համար կ'աղօթէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով Տէր, լսէ իմ աղօթքս,

Ականջ դիր իմ աղաչանքիս.
–պատասխան տուր ինձի քու ճշմարտութիւնովդ
ու– քու արդարութիւնովդ։
2 Եւ քու ծառայիդ հետ դատաստանի մի մըտներ,
Ինչու որ քնաւ կենդանի մը պիտի չարդարանայ քու առջիդ։
3 Վասն զի թշնամին իմ անձս հալածեց,
Իմ կեանքս գետինը զարկաւ,
Զիս չատնցուբնակ մեռածներուն պէս
Մութը նստեցուց։
4 Եւ իմ հոգիս ներսի դիս մաըեցաւ,
Իմ սիրտս ներսի դիս խռովեցաւ։
5 Հինջի օրերը կը յիշեմ,
Քու բոլոր գործքերուդ վրայ կը մտածեմ.
Քու ձեռացդ ըրածներուն վրայ կը խորհիմ։
6 Զեռքերս դէպ՚ի քեզի կ՚երկընցընեմ.
Իմ անձս չոր երկրի պէս քեզի կը ծարաւի։ (Սելայ։)
7 Շուտով պատասխան տուր ինձի, ով Տէր.
Իմ հոգիս մաըեցաւ.
Քու երեսդ մի ծածկեր ինձմէ,
Որ գուբը իջնողներուն պէս չըլլամ։
8 Առաւանց քու ողորմութիւնդ ինձի լսել տուր,
Ինչու որ քեզի յուսացայ.
Իմ երթալու ճամբաս ինձի ցուցուր,
Վասն զի իմ անձս դէպ՚ի քեզի վերցուցի։
9 Ով Տէր, փրկէ զիս իմ թշնամիներէս,
Ինձմէ քեզ իմ ապաւէնս բըրի։
10 Սորվեցուր ինձի որ քու կամքդ ընեմ,
Քանզի դուն ես իմ Աստուածս.
Թող քու բարի Հոգիդ զիս ուղիղ երկիրը առաջնորդէ։
11 Ով Տէր, քու անուանդ համար Կենդանացուր զիս.
Քու արդարութեանդ համար իմ անձս նեղութենէ հանէ.
12 Եւ քու ողորմութեամբդ հաւակեցուր իմ թըշնամիներս,
Ու կորսնցուր բոլոր իմ անձս վշտացընողները,
Ինչու որ ես քու ծառադ եմ։

ՍԱՂՄ· ՃԽԴ

Դաւիթ թէ իրեն և թէ մարգոց եղած ողորմութեանը համար գԱստուած կ՚օրհնէ· 5 կը խնդրէ Աստուծմէ որ նշանաւոր հերթով ազատէ գինքը իր թշնամիներէն· 9 կը խոստանայ գԱստուած գովել· 11 իր թագաւորութեանը երջանիկ վիճակին համար կ՚աղաչէ։

Ա֊ըն֊ Դաւթի։

1 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը՝ իմ վէմս,
Որ իմ ձեռքերս մարտնչելու կը վարժէ,
Ու– իմ մատերս՝ պատերազմելու։
2 Ընկերս է իմ ողորմութիւնս ու պարիսպս,
Իմ ապաւէնս ու իմ փրկիչս,
Իմ վահանս, և ես անոր կը յուսամ,
Որ իմ ժողովուրդս ինձի կը հնազանդեցնէ։
3 Ով Տէր, մարդը ի՞նչ է որ զանիկա կը ճանչնաս,
Ու– մարդու որդին՝ որ զանիկա կը յարգես։
4 Մարդը ունայնութեան պէս է,
Անոր օրերը անցնող չուքի պէս են։
5 Ով Տէր, խոնարհեցուր քու երկինքդ ու վար իջիր.
Լեռներուն դպիր ու պիտի մխան։
6 Փայլակը նետէ ու ցրուէ զանոնք.
Քու նետերդ խրկէ ու զանոնք խռովեցուր։
7 Քու ձեռքդ վերէն խրկէ և ազատէ զիս.
Փրկէ զիս մեծ ջուրերէն– օտարներուն ձեռքէն,
8 Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի,
Եւ անոնց աջ ձեռքը սուտեան աջ ձեռք է։
9 Ով Աստուած, քեզի նոր երգ պիտի երգեմ,
Տասը լար ունեցող տաւիղով սաղմոս պիտի ըսեմ քեզի։
10 Թագաւորներուն փրկութիւն տուողը,
Ու– իր Դաւիթ ծառան չար սուրէն ազատողը ան է։
11 Հիս ազատ ու օտարներուն ձեռքէն փրկէ,
Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի,
Եւ անոնց աջ ձեռքը սուտեան աջ ձեռք է.
12 Որ մեր որդիքը իրենց երիտասարդութեանը մէջ նմանկերու պէս մեծնան,
Ու– մեր աղջիկները պալատի չինելին համար փորագրուած անկիւնի քարերու պէս ըլլան.
13 Որ մեր ամբարները լեցուին,
Եւ– ամէն տեսակ կերակուրներէ բղխեն.
Ու– մեր ոչխարները հազարաւոր և բիւրաւոր ծնանին մեր արտերուն մէջը.
14 Որ մեր արջառները բազմանան ըլլան,
Ու առանց բռնութեամբ մտնել ու ելլել չըլլայ,
Ոչ ալ աղաղակ՝ մեր հրապարակներուն մէջ։
15 Երանի սանկ վիճակի մէջ եղող ժողովուրդին.
Երանի ան ժողովուրդին՝ որուն Աստուածը Եհովան է։

ՍԱՂՄ· ՃԽԵ

1 Դաւիթ գԱստուած կը գովաբանէ յիշելով անոր համբաւը, 8 անոր բարեբեր-
թիւնը, 11 անոր թագաւորութիւնը, 14 անոր Նախախնամութիւնը 17 ու վերջապէս ազգմունքիւնը։

Օրհնութիւն Դաւթի ։

1 Քեզ պիտի բարձրացնեմ, ով իմ Աստուածս,
որ թագաւոր ես ,
Ու քու անունդ յաւիտեան յաւիտենից պի-
տի օրհնեմ ։
2 Ամէն օր քեզ պիտի օրհնեմ,
Եւ քու անունդ յաւիտեան յաւիտենից պի-
տի գովեմ ։
3 Մեծ ու խիստ գովելի է Տէրը ,
Ու [a]անոր մեծութիւնը անքննելի է ։
4 [b]Ազգ ազգի պիտի գովէ քու գործերդ ,
Եւ քու զօրութիւններդ պիտի պատմէ ։
5 Քու փառացդ մեծութեանը վայելչութիւնը
Ու քու հրաշալի գործերդ պիտի ըսուցանեմ։
6 Եւ քու ահաւոր գործերդ պիտի խօսին ,
Ու ես քու մեծութիւնդ պիտի պատմեմ ։
7 Քու մեծ բարերարութեանդ յիշատակը պի-
տի հրատարակեն ,
Եւ քու արդարութեանդ պիտի ցնծան ։
8 [c]Ողորմած ու գթած է Տէրը ,
Երկայնամիտ և բազումողորմ է ։
9 [d]Տէրը ամենուն բարի է ,
Ու անոր ողորմութիւնները իր բոլոր գործե-
րուն վրայ է ։
10 Ով Տէր , [e]քու բոլոր գործերդ քեզ պիտի
գովեն ,
Եւ քու սուրբերդ քեզ պիտի օրհնեն ։
11 Քու թագաւորութեանդ փառքը պիտի խօսին,
Ու քու զօրութիւնդ պիտի պատմեն .
12 Որ անոր զօրաւոր գործերը ու անոր թագա-
ւորութեանը փառաւոր մեծութիւնը
Մարդոց որդիներուն գիտցընեն ։
13 [f]Քու թագաւորութիւնդ յաւիտենական թա-
գաւորութիւն է ,
Ու քու տէրութիւնդ ազգէ ազգ մինչև ազգ ։
14 Տէրը կը հաստատէ բոլոր ելնալու վրայ ե-
ղողները ,
Եւ [g]բոլոր վար ծռածները կը կանգնեցընէ ։
15 [h]Ամենուն աչքերը քեզի կը սպասեն ,
Ու ժամանակին [i]անոնց կերակուրը դուն ա-
նոնց կու տաս ։
16 Քու ձեռքդ կը բանաս ,
[k]Ու ամէն կենդանիներն փափաքը կը լեցընես ։
17 Տէրը արդար է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ ,
Ու ողորմած է իր բոլոր գործերուն մէջ ։
18 [l]Տէրը մօտ է ան ամենուն որ զինքը կը
կանչեն ,
Ան ամենուն՝ որ [m]ճշմարտութեամբ զինքը կը
կանչեն ։
19 Անոնց իրենց վախցողներուն փափաքը կը լե-
ցընէ ,
Եւ անոնց աղաղակը կը լսէ ու կը փրկէ զա-
նոնք ։
20 [n]Տէրը բոլոր զինքը սիրողները կը պահէ ,
Սակայն բոլոր ամբարիշտները կը կորսընցընէ ։
21 Իմ բերանս Տէրոջը գովութիւնը պիտի խօսի ,
Ու ամէն մարմին անոր սուրբ անունը օրհնէ
յաւիտեան յաւիտենից ։

ՍԱՂՄ· ՃԽԶ

1 Սաղմոսերգուն Աստուծոյ միջնորդնուած գովաբանները մա-
սամբանելու ասիա կ'ընէ . 3 մարդոց յանապաղ կ'արդիւէ . 5 ու
Աստուծոյ կարողութիւնը , արդարութիւնը , ազգմունքիւնը
ու թագաւորութիւնը յիշելով միայն անոր ապաւինելը ար-
ժանաւոր ըլլալ կը հաստատէ ։

1 Ալէլուիա ։ [a]Օրհնէ Տէրը , ով իմ անձս ։
2 [b]Տէրը պիտի օրհնեմ իմ կենացս մէջ ,
Քանի որ ոչ իմ իմ Աստուծոյս սաղմոս պի-
տի ըսեմ ։
3 [c]Մի յուսաք իշխաններուն ,
Մարդու որդիին՝ որուն քովը փրկութիւն չկայ ։
4 [d]Անոր հոգին կ'ելլէ , անիկա իր հողը կը դառ-
նայ .
Նոյն օրը [e]անոր խորհուրդները կը կորսուին ։
5 [f]Երանի անոր՝ օրսն օգնականը Յակոբին
Աստուածն է ,
Ու անոր յոյսը իր Տէր Աստուծոյն վրայ է ,
6 [g]Ան որ երկինքը ու երկիրը ,
Ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածը առեղծեց ,
Ճշմարտութիւն կը պահէ յաւիտեան ,
7 [h]Իրաւունք կ'ընէ զրկուածներուն ,
Ու [i]հաց կու տայ անօթիներուն .
[k]Տէրը կ'արձրկէ կապուածները ։
8 [l]Տէրը կը բանայ կոյրերուն աչքերը .
[m]Տէրը կը կանգնեցընէ վար ծռածները .
Տէրը կը սիրէ արդարները .
9 [n]Տէրը կը պահէ պանդուխտները ,
Կը հաստատէ որբը ու այրին ,
[o]Բայց ամբարիշտներուն ճամբան կը ծռէ ։
10 [p]Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեան ,
Քու Աստուածդ , ով Սիօն , ազգէ մինչև ազգ ։
Ալէլուիա ։

ՃԽԵ

ա Սալ· ՂԶ· 4 : ՃԽԷ· 5 :
բ Յոբ· է· 9 : Թ· 10 : Հառմ· ժա· 33 :
գ Իմ· Ը· 19 :
դ ԵԼ· ԼԳ· 6· 7 : Թագ· ԺԳ· 18 : Սալ· ՃՂ· 5 : 15 : ՃԳ· 8 :
ե Սալ· Ա· 5 : Նաե· ա· 7 :
զ Սալ· ԺԹ· 1 :
է Սալ· ՃԽԷ· 10 : Տիմ· ա· 17 :
ը Սալ· ՃԽԷ· 8 :
թ Սալ· ՃԳ· 27 :
ժ Սալ· ՃԼԶ· 25 :
ի Սալ· ՃԳ· 21 : ՃԽԷ· 9 :
լ Բ Օր· գ· 7 :
խ Յախ· դ· 24 :
ծ Սալ· ՃԳ· 23 : ղէ· 10 :

ՃԽԶ

ա Սալ· ՃԳ· 1 :
բ Սալ· ՃԳ· 33 :
գ Սալ· ՃԺԸ· 8· 9 : Իա· ր· 22 :
դ Սալ· ՃԳ· 29 : Ժող· ԺԸ· 7 : Իա· ր· 22 :
ե Տէո ա Կոր· ր· 6 :
զ Սալ· ՃԽԷ· 15 : Իբեմ· Ժէ· 7 :
է Ծն· ա· 1 : Ցայս· Ժ· 7 :
ը Սալ· ՃԽԷ· 14 : ՃԽԷ· 6 : Ղեւէ· Ժգ· 7 :
թ Սալ· ՃԽԷ· 6 :
ժ ԵԼ· Ժէ· 18 : Սալ· Ժ· 16 : ՃԽԷ· 15 : Ցայս· Ժա· 15 :
ի Բ Օր· Ժ· 18 : Սալ· ԿԸ· 5 :
լ Սալ· ՃԽԷ· 6 :
խ ԵԼ· Ժէ· 18 : Սալ· Ժ· 16 : ՃԽԷ· 13 :

ՍԱՂՄ· ՃԽԵ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկ գԱստուած գովելու՝ իր խոնարհին համար, որ ունի ներկայիին վրայ, 4 իր կարողութեան համար, 6 իր պաշտամունքին համար, 7 իր նախախնամութեանը համար, 12 խոստանալի փրկութեանը վրայ իր բոլոր բարիքներուն համար, 15 մեռելոցեայց վրայ իր ունեցած իշխանութեանը համար, 19 ու եկեղեցւոյ մէջ իր գործած կարգադրութիւններուն համար։

1 Գովեցէք Տէրը, ինչու որ բարի է մեր Աստուծոյն սաղմոս ըսելը.
Ինչու որ քաղցր — վայելուչ է օրհնութիւնը։
2 Տէրը կը չինէ Երուսաղէմը,
Իսրայէլին ցրուածները կը ժողվէ.
3 Սրտով կոտրածները կը բժշկէ,
Ու անոնց խոցերը կը փաթթէ.
4 Աստղերուն թիւը կը համրէ,
Անոնց ամէնն ալ իրենց անուններովը կը կանչէ։
5 Մեծ է մեր Տէրը, ու իր զօրութիւնը չատ է.
Անոր խնամատարութիւնը անհուն է։
6 Տէրը կը հաստատէ խեղճերը,
Ու ամբարիշտները մինչև հողը կը խոնարհեցնէ։
7 Երգեցէք Տէրոջը գոհութիւնով.
Մեր Աստուծոյն սաղմոս ըսէք քնարով.
8 Ան որ երկինքը ամպերով կը ծածկէ,
Անձրեւ կը պատրաստէ երկրին համար,
Խոտ կը բուսցնէ լեռներուն վրայ.
9 Իր անասուններուն իրենց կերակուրը կու տայ,
Ու ագռաւին ձագերուն՝ որ կ'ազազակեն։
10 Ախիկա ձիուն զօրութեանը չհաճիր,
Մարդուն սրունքներուն չհաւնիր։
11 Տէրը կը հաւնի իրմէն վախցողներուն
Ու իր ողորմութեանը յուսացողներուն։

12 Ով Երուսաղէմ, գովէ Տէրը.
Օրհնէ քու Աստուածդ, ով Սիոն։
13 Ինչու որ անիկա քու դռներուդ նիգերը ամրցուց,
Ու քու որդիներդ քու մէջդ օրհնեց։
14 Անիկա քու սահմաններուդ խաղաղութիւն կու տայ,
Ու պարարտ ցորենով քեզ կը կշտացնէ։
15 Անիկա իր խօսքը երկրին մէջ կը խրկէ.
Իր խօսքը չուտով կը վազէ։
16 Անիկա բուրդի պէս ձիւն կու տայ,
Ու եղեամը մոխիրի պէս կը ցանէ։
17 Իր սառը պատառներու պէս կը նետէ.
Անոր ցուրտին դէմ ո՞վ կրնայ կենալ։
18 Անիկա իր խօսքը կը խրկէ ու կը հալեցնէ զանոնք.
Իր հովը փչել կու տայ, — չուրերը կը վազեն։
19 Անիկա իր խօսքը կը պատմէ Յակոբին,
Ու՝ Իր կանոնները ու դատաստանները՝ Իսրայէլին։
20 Ուրիշ ազգի մը ասանկ չըրաւ.
Ու անոնք դատաստանները չճանչցան։
Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԽԸ

1 Սաղմոսերգուն գԱստուած գովելու կը յորդորէ երկնաւորները, 7 երկրաւորները, 11 ու բանական ստեղծուածները։

1 Ալէլուիա։ Օրհնեցէք Տէրը երկինքէն.
Օրհնեցէք անիկա բարձր տեղերուն մէջ։
2 Օրհնեցէք անիկա, ով անոր բոլոր հրեշտակները.
Օրհնեցէք անիկա, ով անոր բոլոր զօրքերը։
3 Օրհնեցէք անիկա, ով արեգակ ու լուսին.
Օրհնեցէք անիկա, ով բոլոր փայլուն աստղեր։
4 Օրհնեցէք անիկա, ով երկնից երկինքը
Ու երկինքէն վեր եղող չուրեր։
5 Թող Տէրոջը անունը օրհնեն.
Ինչու որ ինքը հրամայեց, ու անոնք ստեղծուեցան։
6 Եւ զանոնք յաւիտեան յաւիտենից հաստատեց.
Կանոն դրաւ որ չխախտուիր։
7 Օրհնեցէք Տէրը երկրէն,
Ով վիշապներ ու բոլոր անդունդներ.
8 Կրակ և կարկուտ, ձիւն ու շոգի,
Ու՝ Անոր խօսքը կատարող մրրիկներ,
9 Լեռներ ու բոլոր բլուրներ,
Պտղաւոր ծառեր ու եղեւիններ,
10 Գազաններ ու բոլոր անասուններ,
Սողացողներ ու թեւաւոր թռչուններ,
11 Երկրի թագաւորներ և բոլոր ազգեր,
Իշխաններ ու երկրի բոլոր դատաւորներ,
12 Երիտասարդներ և կոյս աղջիկներ,
Ծերեր ու տղաքներ.
13 Թող Տէրոջը անունը օրհնեն,
Ինչու որ միմիայն անոր անունը բարձր է,
Անոր փառքը երկրին ու երկինքէն վեր է։
14 Անիկա բարձրացուց իր ժողովուրդին եղջիւրը,
Իր բոլոր սուրբերուն,
Իրեն մօտ եղող ժողովուրդին,
Իսրայէլի որդւոցը օրհնութիւնը։ Ալէլուիա։

ՃԽԵ

ա Ամէն· ժգ· 25։ Ամէն· խը· 1։ գգ· 4։ Նհմ· 5։
բ Ամէն· Նհ· 3։
գ Ամէն· լգ· 1։
դ Ամէն· Նը· 16։
ե Ը Օր· է· 3։
զ Ամէն· Ծա· 17։ Էս· Ծէ· 15։ կա· 1։ Գ Սահ· գ· 18։
է Տէս Ծն· Ժէ· 5։ Էս· խ· 26։
ը ա Մն· Ժգ· 25։ Ամէն· խը· 1։ գգ· 4։ Նհմ· 5։
բ Դնտ· ա· 5։
ի Էս· խ· 28։
ժ Ամէն· Նհգ· 8· 9։
ժա Ցօր· լը· 26· 27։ Ամէն· Նգ· 13· 14։
ժբ Ցօր· լը· 41։ Ամէն· Նգ· 27· 28։ Նէգ· 25։ Նհմ· 15։
ժգ Ցօր· լը· 41։ Մատ· գ· 26։
ժդ Ամէն· լգ· 16· 17· 18։ Ելմ· ա· 7։
ժե Ելիշասբեթ և Հասան ցոյց գործեցին նահապետներ մէջ տեղ Ամէն· Տէս Ցօր· լէ· 12։
ժզ Ցօր· լէ· 6։
ժէ Հմր· 15։ Տէս Ցօր· լէ· 10։
ժը Ը Օր· լգ· 2· 3· 4։ Ամէն· Կգ· 1։ Նր· 5։ Նգ· 7։
ի Ամէն· գ· 4։
ի ա Տէս Ը Օր· ը· 32· 33· 34։ Հասմ· գ· 1· 2։

ՃԽԸ

ա Ամէն· Նգ· 20· 21։
բ գ Թագ· ը· 27։ Ը Կոր· Ժբ· 2։
գ Ծն· ա· 7։
դ Ծն· ա· 1· 6· 7։ Ամէն· լգ· 6· 9։
ե Ամէն· Նհմ· 37։ Նհմ· 90· 91։ Երեմ· ը· 35· 36։ լգ· 25։
զ Էս· խգ· 20։
է Ամէն· Նհմ· 15· 18։
ը Էս· խգ· 23· խի· 13· Նէ· 12։
ի Ամէն· ը· 1։ Եա· Ժբ· 4։
ժ Ամէն· Նժգ· 4։
ժա Ամէն· Կէ· 10։
ժբ Ամէն· Նհմ· 9։
ժգ Եփես· բ· 17։

ՍԱՂՄ· ՃԽԹ·

1 Մարդաբեն կը յորդորէ մարդիկ որ գԱստուած գովեն՝ եկեղեցիին վրայ իր ունեցած սիրոյն համար, 5 և անդ իշխանութեանը համար՝ որն որ ինքը եկեղեցիին տուաւ։

1 Ալէլուիա։ ⁻Տէրոջը նոր երգ երգեցէք,
Ո֊ անոր օրհնութիւնը սուրբերուն ժողովքին մէջը։
2 Խրայէլ թող ուրախանայ ⁼իր Յաեղծողին վրայ.
Սիօնի որդիները թող ցնծան իրենց ⁼թագաւորին վրայ։
3 ⁼Թող անոր անունը պարով օրհնեն,
Թմբուկով ու քնարով սաղմոս թող բանեն անոր։
4 Ինչու որ ⁼Տէրը իր ժողովուրդին կը հաւնի,
⁼Խոնարհները փրկութիւնով պիտի փառաւորէ։
5 Թող սուրբերը ուրախանան փառքով,
Ո֊ ⁼իրենց անկողիններուն մէջը ցնծան։
6 Աստուծոյ գովութիւնները անոնց բերնին մէջը թող ըլլայ,
Ու ⁼երկու բերնով սուր՝ անոնց ձեռքին մէջը,
7 Որ հեթանոսներէն վրէժ առնեն,
Ո֊ ժողովուրդները պատժեն,
8 Որ անոնց թագաւորները չղթաներով կապեն,
Ու անոնց ազնուականները երկաթէ կապանքներով,
9 ⁼Որ գրուած դատաստանը անոնց վրայ կատարեն.
⁼Ա֊ա անոր բոլոր սուրբերուն փառքն է։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ· ՃԾ

1 Յորդորակ գԱստուած գովելու ։ ամէն տեսակ նուագարանով։

1 Ալէլուիա։ Օրհնեցէք գԱստուած իր սրբութեանին մէջ.
Օրհնեցէք անոր իր զօրութեանը հաստատութեանը մէջ։
2 ⁻Օրհնեցէք անոր իր զօրաւոր գործքերուն համար.
Օրհնեցէք անոր ⁼մեծափառութեանը համեմատ։
3 Օրհնեցէք անոր փողի ձայնով.
⁼Օրհնեցէք անոր տաւիղով ու քնարով։
4 Օրհնեցէք անոր ⁼թմբուկով ու պարով.
Օրհնեցէք անոր ⁼լար ունեցող նուագարանով ու սրինգով։
5 Օրհնեցէք անոր ⁼մեծաձայն ծնծղաներով.
Օրհնեցէք անոր ցնծութեան ծնծղաներով։
6 Ամէն չունչ ունեցողը Թող Տէրը օրհնէ։
Ալէլուիա։

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առակաց օգուտը ։ 7 Աստուծմէ վախնալու և իր խօսքին հաւատալու համար յորդորանք մը։ 10 Մեղաւորներուն հրապուրանքներէն փախչելու պատուէր։ 20 Իմաստութիւնը իր քամահրուելուն համար կը դատապատ։ 24 Ինքը քամահրողներուն պատահելիքները կ'ընէ։

1 Իսրայէլի թագաւորին Դաւթի որդւոյն ⁻Սողոմոնին առակները։
2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար,
Հանճարին խօսքերը հասկընալու համար.
3 ⁼Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը.
4 ⁼Միամիտներուն խրատութիւն տալու համար,
Ո֊ երիտասարդներուն գիտութիւն և հանճար։
5 ⁼Իմաստունը թող լսէ ու եր իմաստութիւնը աւելցնէ,
Ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն առնայ,
6 Առակը ու *նմանութիւնը հասկընալու համար,
Նաև իմաստուններուն խօսքերը ու անոնց ⁼իրմնաբանութիւնները։
7 ⁼Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնը ու կրթութիւնը կ'անարգեն։
8 Որդեակ իմ, ⁼քու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ,
Ու քու մօրդ †օրէնքը մի մերժեր.
9 Քանզի ⁼անոնք քու գլուխդ՝ շնորհաց պսակ,
Եւ քու պարանոցդ մանեակներ պիտի ըլլան։
10 Որդեակ իմ, թէ որ մեղաւորները քեզ գրգռեն հանել ուզեն,
Դուն համոզում մի տար։

ՃԽԹ

ա Սալ· ԼԳ· 3։ Եսթ· 10։
բ Տես Յոբ· Լե· 10։ Սալ· Ն· 3։ Եսթ· 5։
գ Ջոփ· Թ· 9։ Մատ· 5։
դ Սալ· ՃԱ· 2։ ՃԾ· 4։
ե Սալ· Լե· 27։
զ Սալ· Ձկ· 16։
է Յոբ· Լե· 10։
ը Երր· Գ· 12։ Յայտ· ա· 16։
թ Բ Օր· Է· 1, 2։
ժ Սալ· ՃԱ· 2։ ՃԽԹ· 3։
ի Սալ· Ճկե· 14։

ՃԾ

ա Սալ· Ճկե· 5, 6։
բ Օր· գ· 24։
գ Սալ· ՃԱ· 2։ ՃԽԹ· 3։
դ Եզ· ժե· 20։
ե Սալ· ԼԳ· 2։ ՂԸ· 3։ Ճոգ· 9։ Եսթ· ԼԸ· 20։
զ ա Մն· ԺԵ· 16, 19, 28։ ԺԶ· 5։ ԻԵ· 1, 6։
է ԳԼ· Ժ· 1։ ԻԵ· 1։ ԺՀ· Ժբ· 9։
ը ԳԼ· Բ· 1, 9։
թ ԳԼ· ԻԲ· 4։
ժ ԳԼ· ԻԲ· 9։
ի Կամ մեկնութիւնը
ա Սալ· Հը· 2։
բ Յոբ· ԻԸ· 28։ Սալ· ՃԺա· 10։ ԳԼ· ԻԲ· 10։ ԺՀ· Ժբ· 13։
գ ԳԼ· գ· 1։ ղ· 20։
դ Յի վարժութիւնը
ե ԳԼ· գ· 22։
զ Ծն· ԼԲ· 7, և։ Սալ· ա· 1։ Եփես· Ե· 11։

ԳԻՐՔ ԱՌԱԿԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առակաց օգուտը ։ 7 Աստուծմէ վախնալու և իր խօսքին հաւատալու համար յորդորանք մը։ 10 Մեղաւորներուն հրապուրանքներէն փախչելու պատուէր։ 20 Իմաստութիւնը իր քամահրուելուն համար կը դատապատ։ 24 Ինքը քամահրողներուն պատահելիքները կ'ընէ։

1 Իսրայէլի թագաւորին Դաւթի որդւոյն ⁻Սողոմոնին առակները։
2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար,
Հանճարին խօսքերը հասկընալու համար.
3 ⁼Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը.
4 ⁼Միամիտներուն սրամտութիւն տալու համար,
Ո֊ երիտասարդներուն գիտութիւն և հանճար։
5 ⁼Իմաստունը թող լսէ ու եր իմաստութիւնը աւելցնէ,
Ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն առնայ,
6 Առակը ու *նմանութիւնը հասկընալու համար,
Նաև իմաստուններուն խօսքերը ու անոնց ⁼իրմնաբանութիւնները։
7 ⁼Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնը ու կրթութիւնը կ'անարգեն։
8 Որդեակ իմ, ⁼քու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ,
Ու քու մօրդ †օրէնքը մի մերժեր.
9 Քանզի ⁼անոնք քու գլուխդ՝ շնորհաց պսակ,
Եւ քու պարանոցդ մանեակներ պիտի ըլլան։
10 Որդեակ իմ, թէ որ մեղաւորները քեզ գրգռեն հանել ուզեն,
Դուն համոզում մի տար։

ՃԽԹ

ա Սալ· ԼԳ· 3։ Եսթ· 10։
բ Տես Յոբ· Լե· 10։ Սալ· Ն· 3։ Եսթ· 5։
գ Ջոփ· Թ· 9։ Մատ· 5։
դ Սալ· ՃԱ· 2։ ՃԽԹ· 4։
ե Սալ· Լե· 27։
զ Սալ· Ձկ· 16։
է Յոբ· Լե· 10։
ը Երր· Գ· 12։ Յայտ· ա· 16։
թ Բ Օր· Է· 1, 2։
ժ Սալ· ՃԱ· 2։ ՃԽԹ· 3։
ի Սալ· Ճկե· 14։

ՃԾ

ա Սալ· Ճկե· 5, 6։
բ Օր· գ· 24։
գ Սալ· ՃԱ· 2։ ՃԽԹ· 3։
դ Եզ· ժե· 20։
ե Սալ· ԼԳ· 2։ ՂԸ· 3։ Ճոգ· 9։ Եսթ· ԼԸ· 20։
զ ա Մն· ԺԵ· 16, 19, 28։ ԺԶ· 5։ ԻԵ· 1, 6։
է ԳԼ· Ժ· 1։ ԻԵ· 1։ ԺՀ· Ժբ· 9։
ը ԳԼ· Բ· 1, 9։
թ ԳԼ· ԻԲ· 4։
ժ ԳԼ· ԻԲ· 9։
ի Կամ մեկնութիւնը
ա Սալ· Հը· 2։
բ Յոբ· ԻԸ· 28։ Սալ· ՃԺա· 10։ ԳԼ· ԻԲ· 10։ ԺՀ· Ժբ· 13։
գ ԳԼ· գ· 1։ ղ· 20։
դ Յի վարժութիւնը
ե ԳԼ· գ· 22։
զ Ծն· ԼԲ· 7, և։ Սալ· ա· 1։ Եփես· Ե· 11։

11 Թէ որ ըսեն , Մեզի հետ եկուր ,
[a]Արեան համար դարանամուտ ըլլանք ,
Անմեղ մարդուն համար առանց պատճառի ծածուկ տեղ սպասենք .
12 Ջանանք գերեզմանի պէս ողջ ողջ՝
եւ դուրը իջնողներուն պէս ամբողջ կլլենք .
13 Ամէն անգին պատուական առարուածք գըտնենք ,
Ու մեր տուները աւարով լեցընենք .
14 Քու վիճակդ մեր մէջը ձգէ ,
Ամենքս մէկ քսակ ունենանք .
15 Որդեակ իմ, [b]անոնց հետ ճամբայ մի երթար ,
[c]Անոնց շաւիղէն քու ոտքերդ եա պահէ .
16 [d]Քանզի անոնց ոտքերը չարութիւն կը վազեն ,
եւ արիւն թափելու կ'արագրան :
17 Յերաւ ամէն թռչունին աչքերուն առջեւը
Պարապ տեղը վարմեր կը լարուի .
18 Բայց անոնք իրենց արեանը համար դարան կը դնեն ,
Ու- իրենց կենացը համար ծածուկ տեղ կը սպասեն :
19 [e]Ամէն ագահին ճամբաները սոսկ են .
Անոնք իրենց անձնասուր եղողները կը մեռցնեն :
20 [f]Իմաստութիւնը դուրսը [g]կ'աղաղակէ ,
Ու- հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ :
21 Անիկա բազմութիւն եղած տեղերուն գլուխը՝
եւ- դրանց մուտքերուն մէջ կ'ազազակէ ,
Ու- քաղաքին մէջ իր խօսքերը կը խօսի ըսելով ,
22 Ով անմիտներ , մինչեւ ե՞րբ անմտութիւնը պիտի սիրէք .
Ու [h]ծաղր ընողները ծաղր ընելով պիտի զուարճանան ,
Ու յիմարները գիտութիւնը ատեն :
23 Իմ յանդիմանութեանս դարձէք .
Ահա [i]իմ Հոգիս ձեր վրայ պիտի թափեմ ,
Իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկըցնեմ :
24 [k]Որովհետեւ ես կանչեցի , ու դուք չուզեցիք ընդունիլ .
Ձեռքս երկարեցուցի , ու մարդ չեղաւ .
25 Հապա [l]իմ բոլոր խրատներս մերժեցիք ,
եւ իմ յանդիմանութիւնս չուզեցիք .
26 [m]Ես ալ ձեր թշուառութեանը վրայ պիտի ծիծաղիմ ,
Ու ձեր վախը հասնելուն՝ ծաղր պիտի բնեմ .
27 [n]Երբոր ձեր վախը հեղեղի պէս հասնի ,
Ձեր թշուառութիւնը մրրիկի պէս պատահի ,
եւ- ձեր վրայ նեղութիւն ու տառապանք գայ ,
28 [o]Անոնք պիտի պաղատին , ու պատասխան պիտի չտամ .
Զիս պիտի փնտռեն ու պիտի չգտնան զանիկ .
29 Որովհետեւ [p]գիտութիւնը ատեցին ,
Ու [q]Տէրոջը վախը չընտրեցին .
30 [r]Իմ խրատներս չուզեցին ,
Ու- բոլոր յանդիմանութիւնս անարգեցին .
31 [s]Ուրեմն անոնք իրենց ճամբուն պտուղէն պիտի ուտեն ,
Ու իրենց խորհուրդներէն պիտի կշտանան :
32 Վասն զի անմիտներուն խոտորիլը զիրենք պիտի մեռցընէ ,
եւ յիմարներուն [t]անհոգութիւնը զիրենք պիտի կորսընցընէ :
33 [u]Բայց լսեցի մարդ ընողը ապահովութեամբ պիտի բնակի ,
Ու [v]չարիքներու վախէն հանգարտ պիտի ըլլայ :

ԳԼ. Բ

1 Խնամատարութիւնը կը խոստանայ իր որդւոյն բարեպաշտութիւն, 10 և գէշ ընկերներէ ազատութիւն, 20 ու չհետակ ճամբաներու մէջ առաջնորդութիւն :

1 Որդեակ իմ, թէ որ իմ խօսքերս ընդունիս,
Ու [a]իմ պատուիրանքներս քովդ պահես ,
2 Ականջդ որ ակամբդ խնամատարեան տաս ,
Ու- սիրտդ հանճարին բանաս ,
3 Թէ որ դուն խնամատարութիւնը [b]կանչես ,
եւ քու ձայնդ հանճարին ուղղես ,
4 [c]Թէ որ զանիկա արծաթի պէս փնտռես ,
Ու ծածուկ գանձերու պէս զինդրես ,
5 Անատեն Տէրոջը վախը պիտի հասկընաս ,
եւ Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես .
6 [d]Վասն զի խնամատարութիւնը Տէրը կու տայ .
Գիտութիւնը ու հանճարը անոր բերնէն է :
7 Անիկա ուղիղներուն համար [e]փրկութիւն կը պահէ .
[f]Անիկա ուղղութեամբ քալողներուն վահան է,
8 Որ արդարութեան ճամբաները պահպանէ ,
Ու [g]իր սուրբերուն ճամբան պահէ :
9 Անատեն արդարութիւնը , դատաստանը և ուղղութիւնը ,
Ամէն ազնիւ ճամբան պիտի հասկընաս :
10 Երբոր խնամատարութիւնը քու սրտիդ մէջը մտնէ ,
եւ գիտութիւնը քու հոգւոյդ անուշութիւն ըլլայ ,
11 Խոհեմութիւնը քեզ պիտի պահէ ,
Ու- հանճարը քեզ պիտի պահպանէ ,
12 Որ քեզ չար [h]ճամբայէն ,

1 [a] Երեմ. ե. 26 :
2 [b] Սաղ. իե. 1 : Ժող. է. 7 :
3 [c] Սաղ. ա. 1 : ԳԼ. գ. 14 :
4 [d] Սաղ. ԽՀԹ. 101 :
5 [e] Եսա. ծԹ. 7 : Հբ. ուվմ. գ. 15 :
6 [f] ԳԼ. ԺԼ. 27 : ՈՏԹ. գ. 10 :
7 [g] ԳԼ. բ. 1 : Ես. Թ. 3 : Յով. է. 37 :
8 [h] Յովբ. բ. 28 :
9 [i] Եսա. կէ. 12 : կգ. 4 : Երեմ. է. 13 : Ժող. է. 11 :
10 [k] Սաղ. ՃՀ. 11 : Հմր. 30 : Գաղ. է. 30 :
11 [l] Սաղ. բ. 4 :
12 [m] ԳԼ. Ժ. 24 :
13 [n] Յոբ. իէ. 9 : լէ. 12 : Եսա. ա. 15 : Երեմ. Ժա. 11 : Ժգ. 12 : Եզեկ. ը. 18 : Միք. գ. 4 : Ժող. է. 13 : Յակ. գ. 3 :
14 [o] Յոբ. իա. 14 : Հմր. 22 :
15 [p] Սաղ. ՃԺԹ. 173 :
16 [q] Սաղ. ՃԺԹ. 7 :
17 [r] Հմր. 25 : Սաղ. Ճա. 11 :
18 [s] Յոբ. գ. 8 : ԳԼ. Ժգ. 14 : իբ. 8 : Եսա. գ. 11 : Երեմ. ղ. 19 :
19 [t] ԳԼ. գ. 21 : է. 1 :
20 [u] ԳԼ. գ. 14 : Առած. Ժգ. 44 :
21 [v] Սաղ. իէ. 12 : 13 :
22 [w] Սաղ. ՃԺԹ. 7 :
23 [x] գ Թագ. գ. 9 : 12 : Յակ. ա. 5 :
24 [y] Կամ իմաստութիւն
25 [z] Սաղ. ՃԺ. 11 : ԳԼ. ղ. 5 :
26 [a] ա Թագ. բ. 9 : Սաղ. կղ. 9 :
27 [b] ԳԼ. գ. 22 :

ՆՆդուԹիւններ խօսող մարդէն ազատ.
13 Ա՛նդո՛ւ որ ուղիղ ճամբան Թողուցեր են,
Որ ⁽խաւար ճամբաներու մէջ քալեն.
14 ⁽ԶարուԹիւն ընելով կ՚ուրախանան,
Եւ ⁽չարին նենդուԹիւններովը կը ցնծան.
15 ⁽Որոնց ճամբաները ծուռ են,
Ու անոնց ընԹացքը խոտորնակ է։
16 Որ Նո՛ր քեզ ազատէ ⁽օտար կնիկէն,
⁽ՇողոքորԹուԹիւն խօսող օտար կնիկէն.
17 ⁽Ան որ իր երիտասարդուԹեան բարեկամը կը Թողու,
Եւ իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.
18 ⁽Բանզի անոր տունը մահուան կը տանի,
Ու անոր չաւիղները մեռելներուն։
19 Անոր գայոմները բնաւ չեն դառնար,
Եւ կենաց ճամբաներուն չեն հասնիր։
20 Որպէս զի բարի մարդոց ճամբան երԹաս,
Ու արդարներուն չաւիղները պահես։
21 ⁽Բանզի ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին,
Եւ կատարեալները անոր մէջը պիտի մնան։
22 ⁽Բայց ամբարիշտները երկրէն պիտի կորսուին,
Ու անօրէնները անկէ պիտի վերցուին։

ԳԼ. Գ

1 ԸնդունդուԹիւն։ 5 Հաւատքի։ 7 խանդհաւԹեան։ 9 բարեպաշտաւԹեան 11 և համբերաւԹեան յորդորանք մը։ 13 ԽմաստուԹեան երջանիկ օգուտը։ 19 ԽմաստուԹեան գործերը 21 ու ջանը։ 27 Ողջմտիլ, 30 խաղաղարար 31 և գոհ ըլլալու յորդորանք մը։ 33 Զարկերան անիծեալ վիճակը։

1 Որդեակ իմ, մի մոռնար իմ օրէնքս,
⁽Հապա քու սիրտդ Թող իմ պատուիրանքներս պահէ.
2 Ինչո՛ւ որ քեզի երկայն օրեր ու կենդանուԹեան տարիներ
Եւ ⁽յաջողուԹիւն պիտի աւելցընեն։
3 ՈղորմուԹիւնը ու ճշմարտուԹիւնը քեզ չԹողուն.
⁽Ջանա՛նք քու պարանոցիդ վրայ կապէ,
⁽Քու սրտիդ տախտակին վրայ գրէ զանո՛նք։
4 ⁽Այսպէս Աստուծոյ և մարդոց առջեւը
Շնորհք ու բարի հանգուամ պիտի գտնես։
5 Քու ⁽բոլոր սրտովդ Տէրոջը ապաւինէ,
⁽Եւ քու խմաստուԹեանդ մի վստահիր։
6 ⁽Քու ամէն ճամբաներուդ մէջ զանիկա ճանչցիր,
Ու անիկա ⁽քու չաւիղներդ պիտի ուղղէ։
7 ⁽Քեզ քու աչքիդ առջեը խմաստուն մի ԵլլարՏէրոջմէ վախցիր ու չարուԹենէ եա քաշուէ։
8 Ասիկա քու *Չիլերուդ առողջուԹիւն,
Եւ քու ոսկորներուդ պարարտուԹիւն կ՚ըլլայ։
9 ⁽Տէրոջը պատիւ ըրէ քու առացուածքդ
Եւ քու բոլոր բերքերուդ երախայրիներէն.
10 ⁽Եւ քու չոեմարաններդ առատուԹեամբ պիտի լեցուին,
Ու հնձաններդ նոր գինին քեզ պիտի Թափին։
11 Որդեակ իմ, ⁽Տէրոջը խրատը մի անարգեր,
Ու անոր յանդիմանուԹենէն մի Թուլնար.
12 Վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ,
⁽Ինչպէս որ հայր մը իր սիրական զաւակին կ՚ընէ։
13 ⁽Երանի՛ ան մարդուն որ խմաստուԹիւն կը գտնէ,
Ու ան մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ.
14 ⁽Վասն զի անոր չահը արծաԹի չահէն աղէկ է,
Ու անոր արդիւնքը մաքուր ոսկիէն։
15 Անիկա †գոհարներէն պատուական է.
Եւ ⁽քու բոլոր ցանկալի բաններդ չեն կրնար անոր հաւասարիլ։
16 ⁽Անոր աջ ձեռքին մէջ՝ օրերու երկայնուԹիւն,
Եւ ձախ ձեռքին մէջ հարստուԹիւն ու փառք կայ։
17 ⁽Անոր ճամբաները հաճոյական ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր չաւիղները խաղաղուԹիւն են։
18 Անիկա կրնն յարուցներուն ⁽կենաց ծառ է.
Ու զինքը բռնողները երջանիկ կ՚ըլլան։
19 ⁽Տէրը խմաստուԹեամբ հիմնեց երկիրը,
Եւ հաստատուն հաստատեց երկինքը։
20 Անոր գիտուԹեամբը անդունդները կը պատռուին,
Ու ⁽ամպերը ցօղ կը կաթկթըցնեն։
21 Որդեակ իմ, ասոնք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան.
խմաստուԹիւնը ու խոհեմուԹիւնը ⁽քեզ պահէ.
22 Եւ քու հոգւոյդ կեանք՝
Ու ⁽քու պարանոցիդ ‡զարդ ըլլան։
23 ⁽Պատուներ ճամբադ ապահովուԹեամբ պիտի քալես,
Եւ քու ոտքդ պիտի չսայթի։
24 ⁽Թէ որ պառկիս՝ պիտի չվախնաս,
Ու քիմ որ քնանաս՝ քունդ անոյշ պիտի ըլլայ։
25 ⁽Պիտի չվախնաս յանկարծական վախէն,
Ոչ ալ ամբարիշտներուն ||կորստեանէն՝ երբոր գայ.
26 Վասն զի քու յոյսդ Տէրը պիտի ըլլայ,

ᵉ Յով։ գ · 19 · 20 ։
ᶻ ԳԼ· ժ · 23 · Երեմ. ժա · 15 ։
ᶿ Հռոմ. ա · 32 ։
ᶦ Սաղ· ԽԺՀ · 5 ։
ᶧ ԳԼ· է · 20 ։
ᶩ ԳԼ· է · 3 · ղ · 24 · է · 5 ։
ᶪ Տես Մաղ· բ · 14, 15 ։
ᶫ ԳԼ· է · 27 ։
ᶬ Սաղ· լէ · 29 ։
ᶭ Յով· ժբ · 17 · Սաղ· լէ · 28 · Ծգ · 55 ։
ᶮ բ Օր · բ · 1 · է · 16, 20 ։
ᶯ Սաղ· ՃԺԲ · 165 ։
ᶰ Եւ · ժգ · 9 · բ Օր · գ · 8 · ԳԼ· գ · 21 · է · 5 ։
ᶱ Երեմ. ժէ · 1 · բ Կար · գ · 3 ։
ᶲ ա Թագ · բ · 26 · Գաղ. բ · 22 · Գործ · բ · 47 · Հռոմ. ժգ · 18 ։
ᶳ Սաղ· լէ · 3, 5 ։
ᶴ Երեմ. Բ · 25 ։
ᶵ ա Մն · իբ · 9 ։
ᶶ Երեմ. ժ · 23 ։
ᶷ Հռոմ. ժբ · 16 ։
ᶸ Յով· ա · 1 · ԳԼ· ժգ · 6 ։
ᶹ կամ պարտիզ
ᶺ Յով· իա · 24 ։
ᶻ Եզ· իբ · 29 · իգ · 19 · ԼԲ · 26 · բ Օր · իգ · 2, Եւ ։ Մաղ· գ · 10 · Եա ։ Գաղ· ժգ · 13 ։
ᶼ բ Օր · իբ · 8 ։
ᶽ Յով· է · 17 · Սաղ· ՂԲ · 12 · Երբ · ժբ · 5, 6 · Յայտ · գ · 19 ։
ᶾ բ Օր · բ · 5 ։
ᶿ ԳԼ· բ · 34, 35 ։
ᶦ Յով· իբ · 13, Եա ։ Սաղ· ժԲ · 10 ։
ᶧ ԳԼ· բ · 4 · բ · 11 · 19 · ժԲ · 16 ։
ᶩ կամ բուսաբերն
ᶪ Մաա · ժգ · 44 ։
ᶫ ԳԼ· բ · 18 · ա Տիմ. գ · 8 ։
ᶬ Մաա · ժա · 29, 30 ։
ᶭ Ծն · բ · 9 · գ · 22 ։
ᶮ Սաղ· ՃԳ · 24 · ՂԼԳ · 5 · ԳԼ· բ · 27 · Եբեր. ժ · 12 · ծա · 15 ։
ᶯ բ Օր · ԼԳ · 28 · Յով· ԼՂ · 28 ։
ᶰ ԳԼ· ա · 9 ։
ᶱ Գէ · չնորհք
ᶲ Սաղ· լէ · 24 · ղա · 11, 12 · ԳԼ· ժ · 9 ։
ᶳ Գէ · իգ · 6 · Սաղ· գ · 5 · գ · 8 ։
ᶴ Սաղ· ղա · 5 · ԽԺբ · 7 ։
ᶵ կամ արշաւանքէն

եւ քու ոտքդ պիտի պահէ, որ չդռնուի։
27 Երբոր ձեռքդ աղեկութիւն ընել կու գայ,
ոկարօտ եղողին» ըսելը դադրիր։
28 Քու դրացիդ ընաւ մի ըսեր, Գնա ու դարձեալ եկուր,
Եւ վաղը կու տամ, երբոր քու քովդ կայ։
29 Քու դրացիդ դէմ չարութիւն մի մտածեր,
Քանի որ անիկա վստահութեամբ քեզի հետ կը բնակի։
30 Առանց պատճառի մարդու հետ մի վիճիր,
Երբոր անիկա քեզի չարութիւն մը ըրած չէ։
31 Բռնաւոր մարդուն մի նախանձիր,
Ու անոր ճամբաներէը բնաւ մի ընտրեր.
32 Վասն զի ծուռ մարդը Տէրոջը առջեւը պիղծ է.
Բայց Անոր բնաւանութիւնը արդարոց հետ է։
33 Ամբարիշտ մարդուն տանը մէջ Տէրոջը անէծքը կայ.
Բայց խարդարներուն բնակարանը Անիկա կ'օրհնէ։
34 Ցիրաւի Անիկա ծաղր ընողները ծաղր կ'ընէ,
Բայց խոնարհներուն չնորհք կու տայ։
35 Իմաստուններէը փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Գ

1 Սաղմոն մարդիկ հնազանդութեան համոզելու համար՝ 3 կը ցուցնէ թէ ինչ կրթութիւն տալէ է ինքը իր ծնողքին, 5 իմաստութիւն ստանալու համար, 14 ու չարերուն ճամբայէն փախչելու համար։ 20 Հատուածի 23 է սրբութեան չորդորանք մը։

1 Որդիք, ունկ հօրը խրատը լսեցէք,
Ու մտիկ ըրէք որ իմաստութիւնը ճանչնաք։
2 Վասն զի ձեղի աղեկ կրթութիւն կու տամ.
Իմ օրէնքս մի թողուք։
3 Քանզի ես իմ հօրս տղան էի,
Փափուկ ու սիրելի՝ իմ մօրս առջեւը։
4 Անիկա ինծի կը սորվեցընէր ու կ'ըսէր,
Քու սիրտդ իմ խօսքերս թող բռնէ.
Իմ պատուիրանքներս պահէ ու ապրէ։
5 Իմաստութիւն ստացիր, խոհեմութիւն ստացիր.
Մի մոռնար, ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խոտորիր.
6 Զանիկա մի թողուր, ու անիկա քեզ պիտի պահէ.
Զանիկա սիրէ, ու անիկա քեզ պիտի պաշտպանէ։
7 Ամէն բանէն գլուխը իմաստութիւնն է, իմաստութիւն ստացիր.
Ու ամէն ստացած բաներուդ հետ խոհեմութիւն ստացիր։
8 Զանիկա մեծարէ, ու անիկա քեզ պիտի բարձրացնէ.
Թէ որ զանիկա գրկես՝ քեզ պիտի պատուէ։
9 Անիկա քու գլխուդ շնորհաց զարդ պիտի տայ.
Քեզի փառաց պսակ պիտի պարգեւէ։
10 Մտիկ ըրէ, որդեակ իմ, ու իմ խօսքերս ընդունէ.
Եւ քու կենացդ տարիները պիտի շատնան։
11 Քեզի իմաստութեան ճամբուն մէջ ցոյց տուի.
Քեզ ուղղութեան շաւիղներուն մէջ պարատուցի.
12 Ու քալելու ատենդ ոտքերդ չնեղուին,
Ու վազելու ատենդ չսայիս։
13 Զմեր բռնէ խրատը՝ չթողուր.
Զանիկա պահէ, վասն զի քու կեանքդ անիկա է։
14 Ամբարիշտներուն ճամբան մի երթար,
Ու չարերուն ճամբուն մէջ մի քալեր։
15 Անկէ դդուշացիր, անոր քովէն մի անցնիր,
Անկէ խոտորէ ու անցիր։
16 Վասն զի անոնք մինչեւ որ չարութիւն չընեն՝ չեն քնանար.
Ու թէ որ չկործանեն՝ քուներնին կը փախչի։
17 Քանզի անոնք ամբարշտութեան հացը կ'ուտեն,
Ու անիրաւութեան գինին կը խմեն։
18 Բայց արդարներուն ճամբան ծագող լոյսին պէս է,
Որ երթալով կը լուսաւորուի, մինչեւ որ կատարեալ օր ըլլայ։
19 Ամբարիշտներուն ճամբան խաւարի պէս է,
Ու չեն գիտեր թէ ինչ բանով իրենց առթը պիտի սայի։
20 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմ խօսքերս,
Քու ականջներդ իմ խօսքերուս տուր։
21 Անոնք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան,
Զանոնք քու սրտիդ մէջը պահէ.
22 Վասն զի զանոնք գտնողներուն՝ անոնք կեանք են,
Եւ անոնց բոլոր մարմնոյն՝ բժշկութիւն։
23 Ամէն զդուշութիւնով քու սրտդ պահէ,
Քանզի կենաց †աղբիւրները անկէ են։
24 Ծուռ բերանը քեզմէ մէկդի ընէ,
Ու անիրաւ շրթունքները քեզմէ հեռացուր։
25 Քու աչքերդ ուղիղ նային,
Ու աջերդ ուղիղ նային,
Ու արտեւանունքներդ շիտակ դէպ'ի առջեւդ ըլլան։
26 Ոտքերուդ շաւիղները չիտակէ,

ա Հատմ. ժգ. 7։ Գաղ. գ. 10։
բ Եբր. Անոր տեսիլքին
գ Գն. ժշ. 13։ բ Օր. իգ. 15։
դ Հատմ. ժբ. 18։
ե Սաղ. լե. 1։ Հգ. 3։ Գղ. իգ. 1։
զ Սաղ. իե. 14։
է Գն. իգ. 14, ևս։ Սաղ. լե. 22։ Զաք. ե. 4։ Մտ. բ. 2։
ը Սաղ. ա. 3։
թ Ցակ. գ. 6։ ապհատ. ե. 5։
ժ Սաղ. լգ. 11։ Գղ. ա. 8։
ի ա Մն. իթ. 1։
լ ա Մն. իե. 9։ Եփես. գ. 4։
խ Գղ. ե. 2։
ծ Գղ. բ. 2, 3։
կ բ Թես. բ. 10։
հ Մատ. ժգ. 44։ Գաղ. ժ. 42։
ձ ա Թագ. բ. 30։
ղ Գղ. ա. 9։ գ. 22։
ճ Գղ. գ. 2։
մ Սաղ. ժբ. 36։
յ Սաղ. զա. 11, 12։
ն Սաղ. ա. 1։ Գղ. ա. 10, 15։
շ Սաղ. լգ. 4։ Եսա. ծե. 20։
ո Մատ. ե. 14, 45։ Փիլ. բ. 15։
չ բ Թագ. իգ. 4։
պ ա Թագ. բ. 9։ Յոբ. ժբ. 5, 6։ Եսա. ծե. 9, 10։ Երեմ. իգ. 12։ Յակ. ժբ. 35։
ջ Գղ. գ. 3, 21։
ռ Գղ. բ. 1։
ս Գղ. գ. 8։ ժբ. 18։
տ Եբր. կեանքէ

և քու բոլոր ճամբաներդ հաստատուն։
27 Ձ Ա՛լ կամ ձախ կողմը մի խոտորիր.
Ո՛տքդ չարութենէ դարձուր։

ԳԼ. Ե

1 Սալոմն կը յորդորէ մարդիկ իմաստութիւն ստանալու։ 3 պոռնկութեան ու անառակութեան վնասը կը ցուցնէ։ 15 կը պատուիրէ գոհ՝ առատաձեռն ու պարկեշտ ըլլալ։ 22 կ՚ըսէ թէ չարը իր մեղքերովը պիտի բռնուի։

1 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմ իմաստութեանս,
և քու ականջդ իմ հանճարիս տուր,
2 Որ խոհեմութիւն պահես,
Ու քու չրթունքներդ ¯գիտութիւն պահեն։
3 Ք՚ունի պիտի օտար կնկան չրթունքներէն խորխորատի մեղր կը կաթի,
և անոր քիմքը Ք՚եղէն կակուղ է.
4 Բայց անոր վախճանը ¯օշինդրի պէս դառն՝
Ո՛ր Ք՚երկայրի սուրի պէս սրած է։
5 ¯Անոր ոտքերը մահուան կ՚իջնեն,
Ու անոր քայլերը դժոխքը կը հասնին։
6 Անոր ճամբաները փոփոխական են, ու չես կրնար ջանալ դիտնալ,
Որ չըլլայ թէ կենաց ճամբան մոռանաս։
7 Եւ հիմա, ով որդիք, լսեցէք մտիկ ըրէք,
Ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խոտորիք։
8 Ան կնկէն ճամբադ հեռացուր,
Ու անոր տանը դրանը մի մօտենար.
9 Չըլլայ որ քու փառքդ ուրիշներու՝
և տարիներդ անողորմ մարդու տաս.
10 Չըլլայ որ օտարները քու ջօրութենէդ կշտանան,
Ու քու վաստակդ օտարներուն տունը մնայ.
11 և քու վերջին ատենդ չհառաչես,
Երբոր քու մարմինդ ու անդամներդ մաշին,
12 Ու չըսես, Ես ի՞նչպէս Ք՚խրատը ատեցի,
Ու իմ սիրտս ¯յանդիմանութիւնը անարգեց.
13 և իմ ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի,
Ու իմ ականջս դիս վարժողներուն չտուի.
14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ
Գրեթէ ամէն ¯չար Թշուառութեան հանդիպեցայ։
15 Դուն քու ջրակոյտէդ ջուր խմէ,
և քու ջրհորիդ մէջէը վազող ջուրէն։
16 Քու աղբիւրներդ դուրսը սփռուածութեն,
Ի¯նչ¯ջուրեր վտակները հրապարակներուն մէջ։
17 Անոնք միայնակ քուկդ ըլլան,
Ու չի թէ քուկդ և օտարներուն։
18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ ըլլայ.
և ¯քու երիտասարդութեանդ կնկանը հետ ուրախ եղիր։
19 Ք՚Անկա ¯ջէյր սիրելի եղնիկի պէս,
և չնորհալի այծեմանի պէս ըլլայ.
Անկն ատեն անոր ամէնքներէը քեզ կշտացընեն,
Ո՛ր միշտ անոր սիրովը զմայլիս։
20 և ինչո՞ւ, որդեակ իմ, դուն ¯օտար կնկան մէր ¯ջէրուձը զմայլիս,
Ու օտար կնկան ծոցը գրկես։
21 ¯Վասն զի մարդուն ճամբաները Տէրոջը աչքերուն առջեւն են,
Ու անոր ամէն քայլերը Ք՚էը կը կշռէ։
22 Ք՚Զարագործը իր անօրէնութիւնները պիտի բռնեն.
Ու անիկա իր մեղքին չուաններովը պիտի բռնուի։
23 Ք՚Անկա առանց խրատի պիտի մեռնի,
Ու իր մեծ յիմարութեամբը պիտի մոլորի։

ԳԼ. Զ

1 Երաշխաւորութեան, 6 ծուլութեան 12 և անպատմութեան դեմ պատուէրներ։ 16 Աստուծոյ ատելի եղած եօթը բաներ։ 20 Չնազանդութեան օրհնութիւնները։ 25 Շնութեան վնասները։

1 Որդեակ իմ, ¯թէ որ քու բարեկամիդ համար երաշխաւոր եղար,
Կամ օտար մարդու համար քու ձեռքդ տուիր,
2 Քու բերնիդ խօսքերովը որոգայթիդ բնկար,
Բերնիդ խօսքերովը բռնուեցար.
3 Որդեակ իմ, չուտով ասանկ բրէ որ ազատիս.
Որովհետեւ դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մտար,
Գնա քու բարեկամիդ խոնարհէ
Ու զանիկա թախանձէ։
4 Ք՚Աչքերուդ քուն՝
Ու արտեւանունքներուդ նիրհում մի տար.
5 Քեզ ազատէ ընչացիս որ այծեամը ¯որսորդէն ձեռքէն,
Կամ թռչունը հաւորսին ձեռքէն ¦¯աղատի։
6 Ով ծոյլ, Ք՚մրջիւնին դնա,
Անոր ճամբաները տես ու իմաստուն եղիր.
7 Վասն զի անիկա ¯Ք՚էր իշխան,
Ոստիկան կամ տիրող չունի,
8 Իր կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստէ,
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ։
9 Ով ծոյլ, ¯մինչև ե՞րբ կը պառկիս,
Քունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս։
10 Քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար.
11 Ք՚Անատնը քու աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի գայ,

ե Ա Օր. ե. 32։ ղբ. 14։ Յհա. ա. 7։
զ Ես. ա. 16։ Ծղ. ամմ. ժբ. 9։
— ¯Ա՛ռ. բ. 7։
է Գէ. բ. 16։ գ. 24։
ը Սաղ. ծե. 21։
թ Ժող. է. 26։
ժ Երբ. գ. 12։
ի Գէ. է. 27։
լ Գէ. ա. 29։
խ Գէ. ա. 25։ ժբ. 1։
ծ Առ. բ. 14։
կ Տես Երգ. բ. 9։ գ. 5։ է. 3։
հ Գէ. բ. 16։ է. 8։
ձ ԲԱն. ժգ. 9։ Յոբ. լա. 4։ լդ. 21։ Գէ. ժե. 3։ Երեմ. ժգ. 17։ լբ. 19։ Ովս. է. 2։ Երբ. գ. 13։
ղ Սաղ. ֆ. 15։
ճ Յոբ. գ. 21։ ԼԿ. 12։
— Գէ. ժա. 15։ ժէ. 18։ ի. 16։ իբ. 26։ իէ. 13։
մ Սաղ. ձբ. 4։
յ Յոբ. ժբ. 7։
ն Գէ. իդ. 33, 34։
շ Գէ. ժ. 4։ ժգ. 4։ ի. 4։

Ու կարօտութիւնդ՝ ազատաձիւնեալ մարդու պէս։

12 Ընօրէն ու չար մարդը
Ծուռ բերնով կը չարժէ.
13 Անիկա իր աչքերովը ակնարկութիւն կ'ընէ,
Ոտքերովը կը խօսի,
Ու մատներովը բան կը սորվեցընէ.
14 Անոր սրտին մէջը ծուռութիւն կայ,
Միշտ չարութիւն կը հնարէ — հակիւնեը կը հանէ։
15 Ասոր համար անոր կորուստը յանկարծ պիտի գայ.
Անիկա յանկարծ պիտի կոտրուի, ու դարման պիտի չգտնուի։

16 Ցերը աս վեց բանէն կը զզուի,
Ու անոր հոգւոյն առջևը օծիք բան պիղծ է.
17 Ամբարտաւան աչքեր, նսեմախօս լեզու
Եւ անմեղ արիւն լծափող ձեռքեր,
18 Չար խորհուրդներ հնարող սիրտ,
Չարութիւն ընելու համար չուտ վազող ոտքեր,
19 Սուտիւն խօսող աներես վկայ,
Ու եղբարց մէջ կռիւներ յանող մարդ։
20 Որդեակ իմ, քու հօրդ պատուիրանքը պահէ,
Եւ քու մօրդ օրէնքը մի մերժեր։
21 Զանոնք միշտ քու սրտիդ վրայ կապէ,
Զանոնք քու պարանոցդ կախէ։
22 Քալած ատենդ անոնք քեզի առաջնորդութիւն ընեն,
Քնացած ատենդ քեզ պահպանեն,
Ու արթընցած ատենդ քեզի հետ խօսակցին։
23 Պատուիրանքը ճրագ՝ ու օրէնքը լոյս է,
Եւ խրատին յանդիմանութիւնները կենաց ճամբայ են.
24 Որ քեզ գէշ կնիկէն՝
Օտար կնկան չոզոքորթող լեզուէն պահէ։
25 Սրտիդ մէջ անոր գեղեցկութիւնը մի ցանկար.
Եւ քեզ իր արտեւանունքներովը չգրաւէ։
26 Վասն զի պոռնիկ կնկան պատճառաւ
Մուրհակի պատառ մը հացի կ'ըլայ.
Եւ ընտրեալ առնակինը պատուական հոգին կ'որսայ։
27 Հնա՞ր է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
Ու հանդերձները չայրին.
28 Հնա՞ր է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քալէ,
Ու անոր ոտքերը չայրին։
29 Ասոր պէս է իր դրացիին կնկանը քով գացողն ալ.
Ով որ անոր դպչի՝ անմեղ չըլլար։
30 Գողը թէ, որ անօթութեան համար ու իր փորը կշտացընելու համար գողութիւն ընէ,
Զեն քամահրեր ընդհ։
31 Սակայն թէ որ գտնուի՝ եօթնապատիկ կը հատուցանէ,
Իր տանը բոլոր ինչքը կու տայ։
32 Մեկու հետ շնութիւն ընողին խելքը պակաս է.
Ան բանը ընողը իր հոգին կը կորսընցընէ։
33 Անիկա վէրք ու անարգանք կը գտնէ,
Եւ անոր նախատինքը անջնջելի է։
34 Քանզի նախանձը էրկանը կատաղութիւնն է,
Ու անիկա վրէժխնդրութեան օրը չխնայեր.
35 Անիկա բնաւ մէկ փրկանքի մը չնայիր,
Կաշառք ալ չատցընելու ըլլաս՝ անիկա չհաճիր։

ԳԼ. Է

1 Սղոմոն կը յորդորէ մարդիկ որ խնամատարութեան հետ հատատարիմ ու քրտնջր ընտանութիւն ունենան. 6 օրինակով մը կը ցուցընէ 10 պոռնիկին խորամանկութիւնը. 22 և անպարկիշտ երիտասարդին անմտութիւնը։ 24 Ան առատ չարութիւններն կը պատուիրէ մարդիկ։

1 Որդեակ իմ, պահէ իմ խօսքերս,
Ու իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ։
2 Իմ պատուիրանքներս պահէ որ ապրիս,
Ու իմ օրէնքիս քու աչքերուդ բիբին պէս նայէ։
3 Զանոնք մատներուդ վրայ կապէ,
Զանոնք սրտիդ տախտակին վրայ գրէ։
4 Իմաստութեան ըսէ, Դուն իմ քոյրս ես.
Ու խոհեմութեան՝ ծանօթ կանչէ,
5 Որ քեզ օտար կնիկէն՝
Շողոքորթութեամբ խօսող օտար կնիկէն պահէն։
6 Վասն զի իմ տանս պատուհանէն՝
Իմ վանդակէս նայեցայ.
7 Եւ անմիտներուն մէջը տեսայ,
Երիտասարդներուն մէջը պակասամիտ պատանի մը գտայ,
8 Որ փողոցին մէջ ան կնոջը մօտ անկիւնէն քովէն կ'անցնէր,
Ու անոր տանը ճամբան բռնեց,
9 Երբոր իրիկուն եղաւ, օրը տարաժամեցաւ
Ու գիշերուան մութը սկսաւ.
10 Եւ ահա անոր առջևը կնիկ մը ելաւ,
Անիկա պոռնիկի կերպարանք ու նենգաւոր սիրտ մը ունէր.
11 Անիկա ազազակող ու անդադար էր,
Ոտները իր տանը մէջ չէր կենար.
12 Երբեմն դուրսը, երբեմն հրապարակները,

ա Ցոր. ժե. 12։ Սաղ. ւե. 19։ Գլ. ժ. 10։
բ Մխ. բ. 1։
գ Հմր. 15։
դ Երեմ. ժթ. 11։
ե Բ Մն. լգ. 18։
զ Սաղ. ժբ. 27։ Նա. 5։
է Սաղ. ձի. 2, 3։
ը Եփ. ա. 13։
թ Ծն. գ. 5։
ժ Եա. ծթ. 7։ Հբ. ա. 15։
ի Սաղ. իե. 12։ Գլ. ժթ. 5, 9։
լ Հմր. 14։
խ Գլ. ա. 8։ Եփես. գ. 1։
ծ Գլ. գ. 3։ ե. 3։
կ Գլ. գ. 23, 24։
հ Գլ. բ. 11։
ձ Սաղ. ժթ. 8։ Ծժթ. 105։
ղ Գլ. բ. 16։ ե. 3։ ե. 5։
ճ Մտա. ե. 28։
մ Գլ. իթ. 3։
յ Ծն. լթ. 14։
ն Եզեկ. ժգ. 18։
շ Եր. իբ. 1, 4։
ո Գլ. է. 7։
չ Գլ. բ. 1։
պ Ղե. ժբ. 5։ Գլ. գ. 4։ Եա. ծե. 5։
ջ բ Օբ. լ. 10։
ռ բ Օբ. գ. 8։ ժա. 18։ Գլ. գ. 3։ գ. 21։
ս Գլ. բ. 16։ ե. 3։ գ. 24։
վ Գլ. գ. 32։ իթ. 4։ 16։
տ Ցոր. իդ. 15։
ր Գլ. իթ. 13։
ց ա Տիմ. է. 13։ Տիտ. բ. 5։

Եւ ամէն անկիւնի քով դարանամուտ կ'ըլլար։
13 Զանիկա բռնեց համբուրեց,
Ու լիրը երեսով անոր բաւ,
14 Իմ քովս խաղաղութեան զոհերը կան.
Ես այսօր իմ ուխտերս կատարեցի.
15 Անոր համար ելայ քեզ դիմաւորելու,
Քու երեսդ փնտռելու, ու քեզ գտայ։
16 Իմ անկողինս ծածկոյներով զարդարեր եմ՝
Եգիպտոսի ծաղկանկար բնհեղով.
17 Անկողինս վրայ զմուռս,
Հալուէ ու կինամոն ցաներ եմ.
18 Եկուր մինչև առտու սիրով զուարճանանք,
Ու ցանկութիւններով պրօսնուինք.
19 Վասն զի էրկիս տունը չէ,
Անիկա հեռու ճամբայ գնաց.
20 Մատակն քսակը իր հետը առաւ,
Եւ "լուսնի լրման" օրը իր տունը պիտի դառնայ։
21 Անոնք իր շատ խօսքերովը զանիկա հրապուրեց,
Ու իր շրմունքներուն չողոքորթութիւնովը զանիկա առիքեց։
22 Ան ալ հոտակ կենդանը եաւէնի՝
Սպանդանոցը գացող արջառի պէս՝
Պատժուելու ետևէն կապուած յիմարի մը պէս կ'երթայ,
23 Մինչև որ նետը անոր լեարդը ծակէ.
Ինչպէս որ թռչուն մը արտորալով դէպ'ի ծուղակը կ'երթայ,
Ու չգիտեր որ անիկա իր հոգւոյն համար ըրած է։

24 Եւ հիմա, ով որդիք, լսեցէք ինծի,
Ու իմ բերնիս խօսքերուն ականջ դրէք։
25 Քու սիրտդ անոր ճամբաներուն չխոտորի,
Եւ անոր շաւիղներուն մէջը չմոլորիս.
26 Վասն զի անիկա շատերը խոցոտեց ու կործանեց,
Ու անոր բոլոր մեռցուցած մարդիկը զօրաւոր էին։
27 Անոր տունը դժոխքին ճամբաներն է,
Անոնք մահուան չափարանները կ'իջնեն։

ԳԼ. Ը

1 Խոհմտութեան համբաւը. 6 բարեպաշտութիւնը, 10 գիտցականութիւնը, 12 բնաւթիւնը, 13 զգուշութիւնը, 18 ձեռնհասութիւնը 22 ու յաւիտենականութիւնը։ 32 Խոհմտութիւնը փափաքելի բան մըն է, քանզի անոր հետևանքը երջանկութիւն է։

1 Ահա խոհմտութիւնը կը կանչէ,
Ու խոհեմութիւնը իր ձայնը կու տայ։
2 Անիկա բարձր տեղերու գլուխ, ճամբու վրայ

Ես չխափանելու մէջ կը կայնի։
3 Անիկա դռներուն քովը՝ քաղաքներուն բերանը
Ու դռներուն մուտքը աղաղակելով կ'ըսէ,
4 Ով մարդիկ, ձեզի կը կանչեմ.
Եւ իմ ձայնս մարդոց որդիներուն է։
5 Ով տգէտներ, խոհմտութիւն սորվեցէք.
Ով անմիտներ, խելայղ սիրտ ունեցէք։
6 Լսեցէք, վասն զի պատիւ բաներ պիտի խօսիմ
Ու իմ շրմունքներս պիտի բանամ ուղիղ բաներ խօսելու համար։
7 Քանզի իմ բերանս ճշմարտութիւն պիտի խօսի.
Բայց իմ շրմունքս ամբարշտութենէ կը զզուի։
8 Բերնիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են,
Ես անոնց մէջը խոտորնակ ու ծուռ բան չկայ։
9 Անոնք ալ հասկցողին ուղիղ են,
Ու գիտութիւն գտնողներուն չիսակ են։
10 Իմ խրատս առէք, և ոչ թէ արծաթ.
Ու ընտիր ոսկիէն աւելի գիտութիւնը ընտրեցէք։
11 Վասն զի իմաստութիւնը գոհարներէն աղէկ է.
Եւ բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարիլ։
12 Ես խոհմտութիւնս զգաստութեան հետ կը բնակիմ,
Եւ ճարտարութեանց գիտութիւնը կը գտնեմ։
13 Տէրոջը վախը չարութիւնը ատելն է.
Ես հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, չար ճամբան
Ու ծնեցուցած բերանը կ'ատեմ.
14 Խորհուրդը և իմաստութիւնը իմն է.
Ես եմ հանճարը, ու զօրութիւնը իմն է։
15 Թագաւորները ինծմով կը թագաւորեն,
Ու նախարարները ինծմով արդարութեան կանոնները կը դնեն։
16 Ինծմով կ'իշխեն իշխանները,
Ազնուականները՝ երկրիս բոլոր դատաւորները։
17 Ես կը սիրեմ զիս սիրողները,
Եւ զիս կանուխ փնտռողները զիս կը գտնեն։
18 Իմ քովս հարստութիւն ու փառք,
Ընտիր առացուածք և արդարութիւն կայ։
19 Իմ պտուղս ոսկիէն ու մաքուր ոսկիէն,
Եւ իմ արդիւնքս ընտիր արծաթէն աղէկ է։
20 Ես արդարութեան ճամբուն մէջ՝
Իրաւանց շաւիղներուն մէջ կը քալեմ,
21 †Որ զիս սիրողներուն առացուածք ժառանգեցնեմ."
Ու անոնց գանձերը պիտի լեցնեմ։
22 Տէրը իր ճամբուն սկիզբը՝
Իր վաղեմի գործքերէն առաջ զիս առացեր էր։
23 Ես յաւիտենէ՝

ե Կամ. ԺԹ. 9։
ը Կամ առնախանձութեան արձակած
թ ԳԼ. Է. 3։
ժ Սաղ. ԺԲ. 2։
ի Ժող. Թ. 12։
ձ Ղեւեմ. Ժգ. 20։
ղ ԳԼ. Բ. 18։ Է. 5։ Թ. 18։
— ԳԼ. ա. 20։ Թ. 3։
ճ Տես գԼ. Իբ. 20։
ռ Յոբ. Իր. 15։ Եա։ Սաղ. ԺԹ. 10։ ՆԺԹ. 127։ ԳԼ. գ. 14, 15։ դ. 5, 7։ Ժգ. 16։
ց ԳԼ. Ժգ. 6։
ր ԳԼ. գ. 17։
ւ ԳԼ. դ. 24։
փ Ժող. Է. 19։
ք Տես Դան. բ. 21։ Հաբ. Ժգ. 1։
օ աթթագ. բ. 30։
Սաղ. զա. 14։ Յոբ. Ժգ. 21։
ֆ Յակ. ա. 5։
և ԳԼ. գ. 16։ Մատ. գ. 33։
և ԳԼ. գ. 14։ Հմր. 10։
† Կամ Ձեռ սիրողներ
բան Ժառանգեցնել տալու ենթակայ ունեմ.
և ԳԼ. գ. 19։ Յոհ. ա. 1։
ֆ Սաղ. բ. 6։

Երկրիս սկիզբէն առաջ *օծուեցայ։
24 Անդունդները չեզած՝
Առատ ջուրերուն աղբիւրները չեզած ես ծը-
նած էի։
25 Վէմերը չտեզարուած՝
Բլուրներէն առաջ ես ծնած էի։
26 Տակաւին երկիրը ու բաց տեղատանքը
Եւ աշխարհիս հողերուն †առջինը չտեզծած,
27 Երբոր երկինքները կը պատրաստէր,
Ու անդնդոց երեսին վրայ կամար կը ձգէր,
ես հոն էի։
28 Երբոր վերի ամպերը կ'ուժովցնէր,
Եւ անդնդոց աղբիւրները կը հաստատէր,
29 Ելբոր ծովուն կանոն կը գնէր,
Որ ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլեն,
Ո– երբոր երկրիս հիմերը կը ձգէր,
30 Վնաանը ես անոր քովը ճարտարապետ էի,
Եւ ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի,
Ո– միշտ անոր առջեւը կ'ուրախանայի։
31 Ես աշխարհիս մէջ ու– անոր երկրին վրայ կ'ու-
րախանայի,
Ու իմ զուարճութիւնս մարդոց որդիներուն
հետ էր։
32 Եւ հիմա, ով որդիք, լսեցէք ինծի մոխիկ ըրէք.
Վասն զի իմ ճամբաներս պահողները երջա-
նիկ կ'ըլլան։
33 Խրատս մոխիկ ըրէք ու խնաստուն եղէք,
Ու չանչնա՛ մի մերժէք։
34 Երանի՛ այն մարդուն՝ որ ինծի մոխիկ կ'ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուս քովը կը հսկէ,
Եւ իմ դրանդիքներս կը դիտէ։
35 Ինչու որ ինծ գտնողը կեանք կը գտնէ,
Ու Տէրոջմէ չնորհք կը առնայ։
36 Բայց ինծի դէմ մեզանչողը ւիր հոգւոյն անի-
րաւութիւն կ'ընէ.
Բոլոր ինծ ատողները մահը կը սիրեն։

ԳԼ· Թ

1 Խնաստութեան գաստիարակութիւնը 4 ու վարդապետութիւ-
նը։ 13 Յիմարութեան արհամարհութիւնը 16 ու մեղքութիւնը։

1 Խնաստութիւնը ւիր տունը չինեց,
Ո– իր եօթը սիւները ‡կանգնեց.
2 Իր անասուններուը մորթեց, †իր գինին ||խառնեց
Ու իր սեղանը պատրաստեց։
3 Աղիկա ւիր աղախիններուը խրկեց,
Ո– Քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ ւիր
կանչէ.

4 Ով որ պարզամիտ է՝ թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
5 Եկէք իմ հացէս կերէք,
Ու †խառնած գինիէս խմեցէք.
6 Յիմարութիւնը թողուցէք՝ որ ապրիք,
Ու խոհեմութեան ճամբան մէջ քալեցէք։
7 Ծաղր ընողը յանդիմանողը երեն անար-
գանք՝
Ու ամբարիշտը խրատողը երեն արատ կը վա-
րուի։
8 Ծաղր ընողը մի յանդիմաներ, որ չըլլայ թէ
քեզի թշնամի ըլլայ.
Խնաստուն յանդիմանէ, ու քեզ պիտի սիրէ։
9 Խնաստունին խրատ տուր, և աւելի խնաստուն
պիտի ըլլայ.
Արդար մարդուն ազդեցուր, ու ։ խնաստու-
թիւնը պիտի աւելցնէ։
10 Խնաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է,
Ու Ս֊ենեասուրբին գիտութիւնը հանճար է։
11 Վասն զի քու օրերդ ինծմով պիտի չատնան,
Եւ քեզի կենաց տարիներ պիտի աւելնան։
12 Թէ որ խնաստուն ես, քեզի խնաստուն ես,
Ու թէ որ ծաղր ընող ես, անոր տ-ուխ֊ը մինակ
դուն պիտի կրես։
13 Անզգամ կնիկը ազազակող կ'ըլլայ.
Անիկա անմիտ է ու բան մը չգիտեր։
14 Եւ քաղաքին բարձր տեղերուն նստած
իր տունը դուռը աթոռի վրայ կ'նստի,
15 Որ երթոյ ճամբան չիտակ գացող
Անցուդարձերը կանչէ,
16 Ով որ պարզամիտ է՝ թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
17 Գողցուած ջուրերը անոյշ են,
Եւ գաղտուկ հացը համով կ'ըլլայ։
18 Բայց անմիտ չգիտեր որ ան տեղը մեռելներ
կան,
Ո– անոր հրաւիրած մարդիկը գժոխքին ան-
դունդներուն մէջն են։

ԳԼ· Ժ

Առ գլխոց միտք քաջութեան գործերէ կը պատուականանի
պատանի առաքինութիւններու։ ու անոնց հակառակ եղող
մեղքութիւններուն վնասով ծանօթութիւններ։

Սղոմոնին առակները։

1 Խնաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ տղան իր մօրը տրտմութիւն է։
2 Անօրէնութեան գանձերը օգուտ չեն ըներ.

* Կամ հասասաուած
լայ։
† Ցօր· ԺԸ· 7, 8։
‡ Կամ բարձր տեղերը
§ Ծն· ա· 9, 10։
Ցօր· լը· 10, 11։
Սաղ· լգ· 7։ Ծգ·
9։ Երեմ· Ե· 22։
‖ Ցօր· լը· 4։
¶ Ցօղ· ա· 1, 2, 15։
# Պատ· գ· 17։ Կող·
ա· 13։
** Սաղ· Ժգ· 3։
†† Սաղ· ՃՅԹ· 1, 2։
ՀԸ· 1, 2։ Դ.ում·
Ժա· 28։
‡‡ ԳԼ· գ· 13, 18։
§§ ԳԼ· Ժբ· 2։
¶¶ ԳԼ· ԻԸ· 2։
Պատ· Ժգ· 18։ Ե-
փես· բ· 20, 21,
22։ ա Պետ· բ· 5։
*** Ելից· առաջ.
††† Ա Թես· Ե· 15։
‡‡‡ Ես· 14։

2 ԳԼ· բ· 1, 2։
3 Առա· Ժգ· 12։
4 Ցօր· իը· 28։ Սաղ·
ՃԽա· 10։ ԳԼ· ա·
7։
5 Կամ արբոյ
6 ԳԼ· գ· 2, 16։ Ժ·
27։
7 Ցօր· լե· 6, 7։
8 ԳԼ· է· 11։
9 Առա· Ժգ· 12։
10 Ցօր· իը· 28։ Սաղ·
ՃԽա· 10։ ԳԼ· ա·
7։
11 Կամ արբոյ
12 ԳԼ· գ· 2, 16։ Ժ·
27։
13 Ցօր· լե· 6, 7։
14 ԳԼ· է· 11։
15 Առա· Ժգ· 12։
16 Ցօր· իը· 28։ Սաղ·
ՃԽա· 10։ ԳԼ· ա·
7։
17 Կամ արբոյ
18 ԳԼ· գ· 2, 16։ Ժ·
27։
19 Ցօր· լե· 6, 7։
20 ԳԼ· է· 11։
21 Առա· Ժգ· 12։
22 Ցօր· իը· 28։ Սաղ·
ՃԽա· 10։ ԳԼ· ա·
7։
23 Կամ արբոյ
24 ԳԼ· գ· 2, 16։ Ժ·
27։
25 Ցօր· լե· 6, 7։
26 ԳԼ· է· 11։
27 Առա· Ժգ· 12։
28 Ցօր· իը· 28։ Սաղ·
ՃԽա· 10։ ԳԼ· ա·
7։
29 Կամ արբոյ
30 ԳԼ· գ· 2, 16։ Ժ·
27։
31 Ցօր· լե· 6, 7։
32 ԳԼ· է· 11։
33 Առա· Ժգ· 12։
34 Ցօր· իը· 28։ Սաղ·
ՃԽա· 10։ ԳԼ· ա·
7։
35 Կամ արբոյ
36 ԳԼ· գ· 2, 16։ Ժ·
27։

[3]Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ՚ազատէ։
3 [4]Տէրը արդարին հոգին անօթի չթողուր,
Բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խա-
փանէ։
4 [5]Ծոյլ ձեռքով բանողը աղքատ կ՚ըլլայ,
Բայց [6]ժիր մարդոյ ձեռքը հարստութիւն կը
բերէ։
5 Ան որ ամառը կը ժողվէ՝ խոհեմ տղայ է.
Հունձքի ատեն քնացողը [7]ամօթոյ պատճառ
եղող տղայ է։
6 Արդարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան.
Բայց [8]բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը
կը գոցէ։
7 [9]Արդարներուն յիշատակը օրհնեալ կ՚ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն անունը կը փտի։
8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանքները
կը բառնէ.
[10]Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի։
9 [11]Կատարելութեամբ քալողը ապահովութեամբ
կը քալէ.
Բայց իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի։
10 [12]Աչքով ակնարկութիւն ընողը նեղութիւն կու-
տայ.
[13]Ու յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի։
11 [14]Արդարին բերանը կենաց աղբիւր է.
Բայց [15]բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը
կը գոցէ։
12 Ատելութիւնը կռիւներ կը հանէ.
Բայց [16]սէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ։
13 Իմաստունին շրթանցը վրայ իմաստութիւն կը
գտնուի.
Բայց [17]պակասամիտ եղողին կռնակին համար
գաւազան պէտք է։
14 Իմաստունները գիտութիւն կը դանձեն.
Բայց [18]յիմարին բերանը կործանման մօտ է։
15 [19]Հարստահարին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է.
Բայց անճարներուն աղքատութիւնը իրենց
կործանումն է։
16 Արդարին գործը կենաց համար է.
Ան ամբարշտին արդիւնքը մեղքի համար է։
17 Խրատ պահողը կենաց ճամբուն մէջ է.
Բայց յանդիմանութիւնը մերժողը կը մոլորի։
18 Ատելութիւնը ծածկողը առախօս շրթունք է,
Ու [20]բամբասանք հանողը անմիտ է։
19 [21]Շատ խօսքերու մէջ յանցանք պակաս չէ.
Բայց [22]իր շրթունքները զսպողը խելացի է։
20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է.
Ամբարիշտներուն սիրտը քիչ արժէք ունի։
21 Արդարին շրթունքները շատերուն առաջնոր-
դութիւն կ՚ընեն,
Բայց յիմարները խելքի պակասութենէն կը
մեռնին։
22 [23]Տէրոջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու-
տայ,
Ու անոր հետ տրտմութիւն չվաստներ։
23 [24]Զարութիւն ընելը յիմարին զբօսանքն է.
Բայց խոհեմ մարդուն՝ իմաստութիւնը։
24 [25]Չար մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ.
Բայց [26]արդարներուն փափաքը կը լեցուի։
25 Մրրիկը անցնելուն պէս [27]ամբարիշտը բնաջինջ
կ՚ըլլայ.
Բայց [28]արդարը յաւիտենական հիմ ունի։
26 Ինչպէս է քացախը ակռաններուն, և ծուխը
աչքերուն,
Ծոյլն ալ զինքը խրկողներուն այնպէս է։
27 [29]Տէրոջը վախը օրեր կ՚աւելցնէ.
Բայց [30]ամբարիշտներուն տարիները պիտի կար-
ճընան։
28 Արդարներուն յոյսը ուրախութիւն է.
Բայց [31]ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պի-
տի կորսուի։
29 Տէրոջը ճամբան արդարին զօրութիւն է.
[32]Բայց անօրէնութիւն գործողներուն կործա-
նում է։
30 [33]Արդարը պիտի չսասանի յաւիտեան.
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չբնա-
կին։
31 [34]Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բղխէ.
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի։
32 Արդարին շրթունքները հաճոյ բանը գիտեն,
Բայց ամբարիշտներուն բերանը՝ դէպի նենգու-
թիւն։

ԳԼ. ԺԱ.

1 [35]Ենդութեան կշիռքը Տէրոջը առջևը
պիղծ է.
Բայց ուղիղ կշիռ քարը անոր հաճոյ է։
2 [36]Երբոր հպարտութիւնը գայ, անարգութիւնն
ալ կու գայ.
Բայց խոնարհներուն հետ է։
3 [37]Ուղիղներուն չիտակութիւնը անոնց առաջ-
նորդութիւն կ՚ընէ.
Բայց անօրէններուն ծռութիւնը զանոնք ըն-
նաջինջ կ՚ընէ։
4 [38]Բարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը
չըներ.

[3] Առակ. ժ. 27։
[4] Սաղ. ժ. 14։ Լուկ. 9. 10։ լէ. 25։
[5] Գլ. ժբ. 24։ ժթ. 15։
[6] Գլ. ժգ. 4։ խա. 5։
[7] Գլ. ժէ. 2։ ժթ. 26։
[8] Հմր. 11։ Եսթ. է. 9։ Սաղ. թ. 5, 6։ ԺԸ. 6։ Ժաղ. ը. 10։
[9] Սաղ. ճգ. 6։
[10] Հմր. 10։
[11] Հմր. 10։
[12] Սաղ. խգ. 4։ Գլ. իը. 18։ Եփ. լԱ. 15, 16։
[13] Գլ. գ. 13։
[14] Հմր. 8։
[15] Սաղ. լէ. 30։ Գլ. ժգ. 14։ ժը. 4։
[16] Սաղ. ՃԶ. 42։ Հմր. 6։
[17] Գլ. ժէ. 9։ ա Կոր. ժգ. 4։ ա Պետ. գ. 8։
[18] Գլ. խգ. 3։
[19] Գլ. ժը. 7։ խա. 23։
[20] Յոբ. լա. 24։ Սաղ. ծբ. 7։ Գլ. ժը. 11։ ա Տիմ. գ. 17։
[21] Սաղ. ժէ. 5։
[22] Ժաղ. ե. 3։
[23] Յակ. գ. 2։
[24] Ծն. խգ. 35։ խգ. 12։ Սաղ. լէ. 22։
[25] Գլ. ժգ. 9։ ժէ. 21։
[26] Յոբ. ժէ. 21։
[27] Սաղ. ՃիԶ. 19։ Մատ. է. 6։ ա Յովհ. է. 14, 15։
[28] Սաղ. լէ. 9, 10։
[29] Հմր. 30։ Սաղ. ժէ. 5։ Մատ. է. 24, 25։ ժգ. 18։
[30] Գլ. ժ. 11։
[31] Յոբ. ժէ. 32, 33։ իը. 16։ Սաղ. ծէ. 23։ Ժաղ. է. 17։
[32] Յոբ. ը. 13։ ժա. 20։ Սաղ. ՃժԸ. 10։ Գլ. ժա. 7։
[33] Սաղ. ա. 6։ լէ. 20։
[34] Սաղ. լէ. 22, 29։ ՃիԶ. 1։ Հմր. 25։
[35] Սաղ. լէ. 30։
[36] Գաղ. ժթ. 35, 36։ բ Օր. իէ. 13—16։ Գլ. ժգ. 11։ իս. 10, 23։
[37] Գլ. ժէ. 33։ ժգ. 18։ ժը. 12։ Դան. գ. 30, 31։
[38] Գլ. ժգ. 6։
[39] Գլ. ժ. 2։ Եզեկ. է. 19։ Սոփ. ա. 18։

Բայց [ե]արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ։
5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան կը չիսկէ.
Բայց անիրաւը իր անիրաւութեամբը կ'ինկնայ։
6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ.
Բայց [զ]անօրէնները իրենց [ը]չարութեանը մէջ կը բռնուին։
7 [թ]Երբոր չար մարդը մեռնի, անոր ակնկալութիւնը կը կորսուի.
Եւ անօրէններուն յոյսը կը կորսուի։
8 [ժ]Արդարը նեղութենէ կ'ազատի,
Ու անոր տեղը անիրաւը կ'երթայ։
9 [ի]Կեղծաւորը բերնովը իր դրացին կը կորնչցնէ.
Բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին։
10 [ի]Արդարներուն յաջողութեանը վրայ քաղաքը կ'ուրախանայ.
Ու երբոր չարերը կորսուին, ցնծութեան ձայն կը լսուի։
11 [ի]Ուղիղներուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրանայ,
Բայց անիրաւներուն բերնովը կը կործանի։
12 Պակասամիտ եղողը իր դրացին կ'արհամարհէ.
Բայց խոհեմ մարդը կը լռէ։
13 [լ]Բանսարկութեան պտըտողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Բայց հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ։
14 Ժողովուրդը [խ]առանց [ծ]խոհականութեան կը կործանի.
Բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն կ'ըլլայ։
15 [կ]Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարչարուի կը հանդիպի.
Բայց երաշխաւորութիւնը ատողը ապահով է։
16 [հ]Շնորհալի կնիկը պատիւ կը առնայ.
Եւ [ձ]զօրաւոր մարդիկ հարստութիւն կը ստանան։
17 [ղ]Ողորմած մարդը իր անձին ազիկութիւն կ'ընէ.
Բայց անողորմ մարդը իր մարմնոյն նեղութիւն կու տայ։
18 Չար մարդը սնոտի գործ կը գործէ.
Բայց [մ]արդարութիւն ցանողը ապահով վարձք կ'ունենայ։
19 Ինչպէս որ արդարութիւնը կենաց [յ]ետեւիդէ,
Նոյնպէս ալ չարութեան հետեւողը իր մահուանը [յ]երթայ։
20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջը առջեւը պիղծ են.

Բայց ուղիղ ճամբայ քալողները անոր հաճոյ են։
21 [ռ]Անօրէնները [||]ձեռք ձեռքի [ետ]փոխ, [ն]անպատիժ պիտի չմնան.
Բայց [տ]արդարներուն սերունդը պիտի ազատի։
22 Գեղեցիկ կնիկը՝ որ խոհեմութիւն չունի,
Խոզին քիթը ոսկի օղակին կը նմանի։
23 Արդարներուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է.
Բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը բարկութիւն պիտի ըլլայ։
24 Մէկ կայ որ [ի]ր ապացուածը ցրուելով կ'աւելցնէ,
Ու մէկ կայ որ չափէ դուրս կը խնայէ, բայց կարօտութեան կը հասնի։
25 [ն]Բարեբար անձը պիտի գիրնայ.
[ե]Ւ ան որ կ'ուրախ՝ ինքն ալ պիտի ուրախ։
26 [ց]Ցորենը պահողին՝ ժողովուրդը անէծք կու տայ.
Բայց [գ]ներնիկա ծախողին գլուխն վրայ օրհնութիւն կ'ըլլայ։
27 Աղէկութեան համար փոյթ ունեցողը չնորհք կը առնայ.
[բ]Բայց ով որ գէշութիւն կը փնտռէ, անիկա իրեն պիտի հանդիպի։
28 [կ]Իր հարստութեանը վրայ յոյսը դնողը պիտի իյնայ.
Բայց արդարները [հ]առնէշ տերեւի պէս պիտի ծաղկին։
29 Իր տանը նեղութիւն տուողը [հ]ով պիտի ժառանգէ.
Ու յիմարը խելառին սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի ըլլայ։
30 Արդարին պտուղը կենաց ծառ է.
Եւ [է]հոգիներ վաստակողը իմաստուն է։
31 [ո]Ահա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ.
Ո՛ր մնաց ամբարիշտը ու մեղաւորը։

ԳԼ. ԺԹ

1 [ի]Սրատես սիրտը գիտութիւնը կը սիրէ,
Ու յանդիմանութիւնը առողը անմիտ է։
2 [ո]Բարի մարդը Տէրոջմէ չնորհք կը առնայ.
Բայց [ա]նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ։
3 Մարդը անիրաւութեամբ հաստատուիլն չունենայ.
Բայց [բ]արդարներուն արմատը չտարժիր է։
4 [ի]Ա.ատաբնին կնիկը իր էրկանը պսակ է.
Բայց նախատինքը բերողը տանող ոսկորնեւրուն մէջի փտութիւնը պէս է։

[ի] Ծն. է. 1։
[ա] Գլ. ե. 22։ Ժող. Ժ. 8։
[բ] Կամ ցանկութեանը
[գ] Գլ. Ժ. 25։
[դ] Գլ. իե. 18։
[ե] Յոբ. ը. 13։
[զ] Նմի. ը. 15։ Գլ. իը. 12։ 28։
[է] Գլ. իթ. 8։
[ը] Գլ. ի. 22։ Ժող. ե. 10։ Գլ. ի. 19։
[թ] գ Թագ. Ժը. 1։ Եսա. Գլ. Ժե. 22։ իգ. 6։
[ժ] Կամ առաջնորդութեան
[ի] Գլ. ը. 1։
[ի] Գլ. լ. 30։
[լ] Կամ բռնաւոր
[խ] Առած. ե. 7։ իե. 34։ Եսա.
[ծ] Ելմ. է. 10։ Գլ. Ժ. 12։ Գատ. ը. 8։ 9։ Յակ. գ. 18։
[կ] Գլ. Ժգ. 5։
[հ] Կամ ապցկ ապր
[ձ] Սաղ. ՃԺը. 2։
[ղ] Հռոմ. ը. 8։ 9։
[ճ] Սաղ. ՃԺը. 9։
[մ] ը Կոր. իի. 6—10։
[յ] Առած. է. 7։
[ն] Ամովս. ը. 5։ 6։
[շ] Յոբ. իի. 13։
[ո] Ելմի. է. 10։ Սաղ. է. 15։ 16։ իի. 15։ 16։ Ժ. 2։ ՃԺ. 6։
[չ] Սաղ. ՃԺը. 2։
[պ] Առած. է. 7։ Ժը. 7։ Առած. Ժ. 21։ ա Տիմ. գ. 17։
[ջ] Սաղ. ա. 3։ Ժը. 8։ գը. 12։ Եսա. իեմ. Ժ. 8։
[ռ] Ժող. է. 16։
[ս] Գատ. Ժը. 3։ ա Կոր. իի. 19։ Եսա. Ժգ. 7։ Մաթ. Ժ. 24։ Յակ. է. 20։
[տ] Ելիմ. իե. 29։ ա Պետ. գ. 17։ 18։
[ր] Գլ. ը. 35։
[ց] Գլ. Ժ. 25։
[փ] Գլ. լ. 25։ առած. Ժ. 7։
[ք] Գլ. Ժգ. 30։

5 Աշդարներուն մտածութիւնները իրաւունք են.
Բայց ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են։
6 Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են.
Բայց ուղիղներուն բերանը զիրենք կ'ազատէ։
7 Ամբարիշտները կը կործանին ու բնաջինջ կ'ըլլան.
Բայց արդարներուն տունը կը հաստատուի։
8 Մարդը իր խոհեմութեանը չափ կը գովուի.
Բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի։
9 Անչան մարդը՝ որ ծառայ ունի,
Քան թէ մեծցընող ու հացի կարօտ եղողէն աղէկ է։
10 Աշդարը իր անասուններուն կենացը համար հոգ կը տանի.
Բայց ամբարիշտներուն ողորմութիւնները դաժան են։
11 Իր երկիրը գործողը հացով կը կշտանայ.
Բայց դատարկ մարդոց հետեւողը խելագար է։
12 Ամբարիշտը չարերուն աւարին կը փափաքի.
Բայց արդարներուն արմատը պտուղ կու տայ։
13 Չարը իր շրթունքներուն յանցանքովը որոգայթին կ'ինկնայ.
Բայց արդարը նեղութենէն կ'ելլէ։
14 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարիքներով կը լեցուի.
Ու մարդուն ձեռաց հատուցումը իրեն պիտի դառնայ։
15 Յիմարին ճամբան իր աչքերուն չիտակ է.
Բայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է։
16 Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը.
Բայց անարգանքը ծածկողը խելացի է։
17 Ճշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ.
Իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն։
18 Մտածկան կայ որ իրենց չտամախօսութեամբը սուրի պէս կը խոցոտէն.
Բայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է։
19 Ճշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը ծնայ.
Բայց սուտախօս լեզուն վայրկենական է։
20 Չարութիւն մտածողին սրտին մէջը նենգութիւն կ'ըլլայ.
Բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ ընողները ուրախութիւն կ'առնեն։
21 Արդարին բնաւ չարիք չհասնիր.
Բայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեցուին։
22 Սուտ շրթունքը Տէրոջը պղծելի է.
Բայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են։
23 Խոհեմ մարդը իր գիտցածը կը ծածկէ.
Բայց յիմարներուն սիրտը յիմարութիւն կը հրատարակէ։
24 Ժիր մարդոց ձեռքը կ'իշխէ,
Ու ծոյլը հարկառու կ'ըլլայ։
25 Մարդուն սրտին մէջ եղող վիշտը զանիկա կը ճնշէ.
Բայց բաղէկ խօսքը կ'ուրախացընէ զանիկա։
26 Արդարը *իր ընկերին ճամբայ կը ցուցընէ."
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորցընէ։
27 Ծոյլը իր որսը չեփելը.
Բայց ժիր մարդուն առացուածքը պատուական է։
28 Արդարութեան ճամբուն մէջ կեանք կայ.
†Ու անոր շաւիղներուն ճամբուն մէջ մահ չկայ։"

ԳԼ. ԺԳ

1 Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը հոգ կ'ընէ.
Բայց ծաղր ընողը յանդիմանութիւնը մտիկ չընէր։
2 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ,
Բայց անօրէններուն հոգին՝ բռնութիւն։
3 Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ.
Բայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորսուի։
4 Ծոյլին հոգին կը ցանկայ ու բան մը չունի.
Բայց ժրաջան մարդոց հոգին կը գիրնայ։
5 Սուտ խօսքը արդարին առելի է.
Բայց ամբարիշտը ամօթալէյ ու խայտառակ վարք ունի։
6 Արդարութիւնը կատարելութեամբ քալողները կը պահպանէ.
Բայց չարութիւնը մեղաւորները կը կործանէ։
7 Կան որ զիրենք հարուստ կը ցուցընեն ու բան մը չունին,
Ե- կան որ զիրենք աղքատ կը ցուցընեն ու շատ հարստութիւն ունին։
8 Մարդուն կենացը փրկանքը իր հարստութիւնն է.
Բայց աղքատը յանդիմանութիւն չլսեր։
9 Արդարներուն լոյսը զուարճ պիտի ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի։
10 Ցիրաւի հպարտութենէ կռիւ կը ծագի.
Բայց խրատ մտիկ ընողներուն քովը իմաստութիւն կայ։

---

1 ԳԼ. ա. 11, 18։
2 ԳԼ. ժգ. 3։
3 Սաղ. լե. 36, 37։ ԳԼ. ժա. 21։ Մատ. է. 24—27։
4 ա Թագ. իե. 17։
5 ԳԼ. ժգ. 7։
6 բ Օր. իե. 4։
7 Ծն. գ. 19։ ԳԼ. իե. 19։
8 ԳԼ. չ. 32։
9 ԳԼ. ժբ. 7։
10 բ Պետ. բ. 9։
11 ԳԼ. ժգ. 2։ ժբ. 20։
12 Սաղ. ծէ. 4։ ծթ. 7։ կէ. 3։
13 Սաղ. ծբ. 5։ ԳԼ. ժթ. 9։
14 Ես. գ. 10, 11։
15 ԳԼ. գ. 7։ Գաւիթ. ժբ. 11։
16 ԳԼ. իթ. 11։
17 ԳԼ. ժգ. 5։
18 Սաղ. ծէ. 4։ ծթ. 7։ կէ. 3։
19 ԳԼ. չ. 17։ ժա. 20։ Յայտ. իբ. 15։
20 ԳԼ. ժգ. 16։ ժե. 2։
21 ԳԼ. ժ. 4։
22 ԳԼ. ժե. 13։
23 Ես. ծ. 4։
24 Կամ իր ընկերն գե-
թալանց է.
† Կամ Բայց չարերուն կոխած ճամբան մահուան իշ պատն է։
25 ա Թագ. բ. 25։
26 ԳԼ. ժբ. 14։
† Սաղ. լթ. 1։ ԳԼ. իա. 25։ Ցակ. գ. 2։
27 ԳԼ. ժ. 4։
28 ԳԼ. ժա. 3, 5, 6։
29 ԳԼ. ժբ. 9։
30 Ցոբ. ժբ. 5, 6։ իա. 17։ ԳԼ. իգ. 20։

11 [e]Անիրաւութեամբ հարստութիւնը պիտի պակսի.
Բայց [f]աշխատութեամբը ժողվողը պիտի շատցնէ։
12 Ուշացած յոյսը սիրտը կը հիւանդացնէ.
Բայց [g]փափաքին հասնիլը կենաց ծառ մըն է։
13 [h]Խօսքը արհամարհողը պիտի կորսուի.
Բայց պատուիրանքին վախցողը վարձք պիտի առնէ։
14 [i]Իմաստունին օրէնքը կենաց աղբիւր է՝
[k]Մահուան որոգայթներէն ազատ ընելու համար։
15 Բարի խոհեմութիւնը շնորհք կու տայ.
Բայց անօրէններուն ճամբան գժուարին է։
16 [l]Ամէն խելացի խնամութեամբ կը գործէ.
Բայց անմիտը յիմարութիւն կը տարածէ։
17 Չար պատգամաւորը թշուառութեան մէջ կ'ինկնայ.
Բայց [m]հաւատարիմ դեսպանը բժշկութիւն է։
18 Խրատ անարգողը աղքատութիւն ու անարգութիւն կը կրէ.
Բայց [n]յանդիմանութիւն մտիկ ընողը պատիւ կը գտնէ։
19 [o]Փափաքին կատարուիլը հոգիին անոյշ է.
Ու չարագործութենէ հեռ կենալը յիմարներուն զզուելի է։
20 Իմաստուններուն հետ քալողը խնամուն կ'ըլլայ.
Բայց անմիտներուն հետ ընկերացողը [p]չար կ'ըլլայ։"
21 [q]Մեղաւորներուն եռևէն ձախորդութիւն կ'երթայ.
Բայց արդարներուն բարիք կը հատուցուի։
22 Բարի մարդը իր որդւոցը որդիներուն ժառանգութիւն կը թողու.
Բայց [r]մեղաւորին ստացուածքը արդարին համար կը պահուի։
23 [s]Աղքատներուն մշակած երկրին մէջը շատ ուտելիք կայ.
Բայց [t]կայ որ անիրաւութենէ կը կորսուի։
24 [u]Գաւազանին խնայողը իր որդին կ'ատէ.
Բայց զանիկա սիրողը կանուխկէ կը խրատէ։
25 [v]Արդարը մինչեւ իր անձին կշտանալը կ'ուտէ.
Բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութիւն պիտի քաշէ։

ԳԼ. ԺԴ

1 [w]Իմաստուն կիներկները [x]իրենց տունը կը չինեն.
Բայց յիմար կիներկը զանիկա իր ձեռքովը կը փլցընէ։
2 Իր ուղղութեանը մէջ քալողը Տէրոջմէ կը վախնայ.
[y]Բայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանիկա կ'անարգէ։
3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ.
[z]Բայց իմաստուններուն չրմունքները զիրենք կը պահեն։
4 Ուր որ արջառ չկայ, մսուրը մաքուր կը մնայ.
Իսկ արդիւնքին առատութիւնը եզնին զօրութենէն առաջ կու գայ։
5 [a]Ճշմարտութեան վկան սուտ չխօսիր.
Բայց անիրաւ վկան սուտութիւններ [b]կը թափէ բերանէն։
6 Ծաղր ընողը իմաստութիւն կը փնտռէ ու չգտնէր.
Բայց [c]հմտութեան համար գիտութիւնը դիւրին է։
7 Յիմար մարդէն հեռացիր,
Երբոր կ'իմանաս որ իմաստուն չրմունքներ չունի։
8 Խելացի մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հասկնալն է.
Բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգութիւն է։
9 [d]Յիմարները յանցանքը ծաղր կ'ընեն.
Բայց ուղիներուն մէջը հաճոյութիւն կայ։
10 Մարդուն սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչնայ.
Ու անոր ուրախութեանը ուրիշը մտանակից չ'ըլլար։
11 [e]Ամբարիշտներուն տունը պիտի կործանի.
Բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի։
12 [f]Ճամբայ կայ որ մարդուն չիտակ կ'երեւնայ,
Բայց [g]անոր վախճանը մահուան ճամբաներն են։
13 Ծիծաղելու առնն ալ մարդուս սիրտը ցաւագին կրնայ,
Եւ հաւատութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ։
14 Ապականած սիրտը իր ճամբաներէն՝
Ու բարի մարդը ինքնիրմէն պիտի կշտանայ։
15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ.
Բայց խելացին իր քայլերը կը քննէ։
16 [h]Իմաստունը կը վախնայ ու չարութենէ կը փախչի.
Բայց անմիտը կը հպարտանայ ու յանձնապաստան կ'ըլլայ։
17 Ծուռ բարկացողը յիմարութիւն կ'ընէ,
Ու նենգամիտ մարդը ատելի է։
18 Պետհնդիները անմտութիւն կը ժառանգեն.
Բայց խելացիները գիտութեամբ կը պսակուին։
19 Չարերը բարիներուն առջեւը կը խոնարհին,

---

[e] Գլ. ժ. 2, ի. 21։ [f] Ես. ուսումն. 46։ [g] Առ. ի. 10։ [h] Գլ. ժ. 11։ Ժգ. 27։ Ժգ. 22։ [i] Բ Թագ. իբ. 6։ [k] Գլ. Ժբ. 23։ Ժե. 2։ [l] Գլ. իե. 15։ [m] Գլ. Ժե. 5, 31։ [n] Առ. ի. 12։ [o] Կ՝ըսէ թարգմ. կը հանգիսի։ [p] Սազ. լը. 10։ [q] Ծար. իե. 16, 17։ Գլ. իը. 8։ Ժող. բ. 26։ [r] Գլ. Ժբ. 11։ [s] Գլ. ԺՁ. 18։ իբ. 15։ իգ. 13։ իՁ. 15, 17։ [t] Սազ. լգ. 10։ լե. 5։ [u] Ծար. ժե. 4։ [v] Գլ. Ժբ. 6։ [w] Եկ. ի. 16։ իգ. 1։ [x] Գլ. գ. 19։ Ժբ. 17։ Ամր. 23։ [y] Ես. կը փչէ [z] Ես. չկայ։ [a] Գլ. ե. 9։ Ժե. 24։ [b] Գլ. ժ. 23։ [c] Ծար. ը. 15։ [d] Գլ. Ժգ. 25։ [e] Ամոմ. գ. 21։ [f] Գլ. ե. 4։ Ժող. բ. 2։ [g] Գլ. ա. 31։ Ժբ. 14։ [h] Գլ. իբ. 3։

և ամբարիշտները՝ արդարներուն դրանը քո-
ղը։
20 †Աղքատը մինչև անգամ իր ընկերին ատելի է.
Բայց հարուստին բարեկամները չատ են։
21 Իր ընկերը անարդողը մեղք կը գործէ.
‡Բայց աղքատին ողորմութիւն ընողը երանելի
կ'ըլլայ։
22 Ա՛հա չարութիւն մտածողները կը մոլորին.
Բայց բարութիւն մտածողներուն ողորմութիւն
ու ճշմարտութիւն կ'ըլլայ։
23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ.
Բայց *դատարկաբանութիւնը՝ միայն կարօ-
տութեան կ՚առնէ մարդը։
24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց զը-
սանքն է.
Բայց անմիտներուն †բարձրութիւնը յիմա-
րութիւն է։
25 ‡Հաւատարիմ վկան հոգիներ կ'ազատէ.
Բայց խարդախը ստութիւններ դուրս կու տայ։
26 Տէրոջը վախին մէջ հաստատ վստահութիւն կայ.
Ու անոր որդիքը ապաւէն պիտի ունենան։
27 §Տէրոջը վախը կենաց աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն ազատ մնալու համար։
28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պա-
տիւն է.
Բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին
կործանումն է։
29 ¶Երկայնամիտ մարդը չատ խոհեմ է.
Իսկ կարճամիտը չատ յիմարութիւն կ'ընէ։
30 ‖Հանդարտ սիրտը մարմնոյն կեանք է.
Բայց #նախանձը #ոսկորներուն փտութիւն է։
31 ¶Աղքատին զրկանք ընողը ¶անոր Ստեղծիչը
կ'անարգէ.
Բայց անանկին ողորմութիւն ընողը պիտի
կը պատուէ։
32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վըռն-
տուի.
Բայց արդարը իր մահուան ատենը ապաւէն
կ'ունենայ։
33 Խելացի մարդուն սրտին մէջ իմաստութիւն
կը հանգչի.
Իսկ յիմարներուն ներսը եղածը կը ճանչցուի։
34 Ամբարտութիւնը ազգը կը բարձրացնէ.
Բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է։
35 ¶Թոհեմ ծառային՝ իմաստորը կը հաճի.
Բայց նախատինք բերող ծառային կը բարկանայ։

ԳԼ. ԺԵ

1 ¶Մեղմ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'իջե-
ցընէ.
Բայց †խիստ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ։
2 Իմաստուններուն լեզուն դիտութիւնը հաճոյ
կ'ներկայցնէ.
‡Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն
կը բղխէ։
3 ¶Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ
Չարերը ու բարիները կը դիտեն։
4 ‖Խաղաղասէր լեզուն կենաց ծառ է.
Բայց խռովարար լեզուն սիրտ կը կոտրէ։
5 †Յիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ.
‡Բայց յանդիմանութեան հնազանդողը խե-
լացի կ'ըլլայ։
6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ.
Բայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջը խռո-
վութիւն կայ։
7 Իմաստուններուն չրթունքները դիտութիւն կը
սփռածեն.
Բայց յիմարներուն սիրտը §այնպէս չէ։
8 †Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջը առջևը պիղծ է.
Բայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունելի է։
9 Տէրը ամբարշտին ճամբային կը զզուի,
Բայց ‡արդարութեան հետևողը կը սիրէ։
10 †Ո՛ւ-պէտ ճամբան մերժողին՝ *դէշ պատիժ կ'ըլլայ.”
Ո՛- †յանդիմանութիւնը առողը պիտի մեռնի։
11 †Դժոխքը ու կորուստը Տէրոջը առջևն է.
Որչափ աւելի †մարդոց որդիներուն սիրտերը։
12 †Ծաղր ընողը իր յանդիմանիչը չսիրեր,
Ե՛- իմաստուններուն քովը չերթար։
13 †Ուրախ սիրտը երեսը կը գուարթացընէ.
Բայց †արտին տրտմութենէն հոգին կը ճնշուի։
14 Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ
կը սնանի։
15 Վշտալից մարդուն ամէն օրերը գէշ են.
‡Բայց ուրախ սիրտը միշտնջենաւոր կոչունքի
մէջ է։
16 †Աւելի աղէկ է քիչ բանը Տէրոջը վախովը,
Քան թէ մեծ գանձը՝ խռովութիւնով։
17 †Աւելի աղէկ է սէր եղած տեղը խոտեղէն կե-
րակուրը,
Քան թէ դէր գուարակը՝ ատելութիւնով։
18 †Բարկասիրտ մարդը վէճ կը հանէ.
Բայց երկայնամիտը կռիւը կը դադրեցընէ։

ե՛ ԳԼ. ԺԹ. 7։
ը Սաղ. խա. 1։ ՃԺբ. 9։
թ Եբր. չմշուկներ, բուն խոզքը՝
ժ Կամ յիմարութիւնը։
ի Առ. 5։
լ ԳԼ. Ժգ. 14։
խ ԳԼ. Ժգ. 32։ Յակ. ա. 19։
ծ Կամ Ողջ
կ Սաղ. ՃԺբ. 10։
հ ԳԼ. ԺԲ. 4։
ձ ԳԼ. Ժէ. 5։ Մտաս. իե. 40։ 45։ 46։
ղ Տես Յոբ. լա. 15։ 16։ ԳԼ. իբ. 2։
ճ Յոբ. Ժգ. 15։ ԺԹ. 26։ Սաղ. իգ. 4։ լէ. 37։ ը Կոր. ա. 9։ է. 8։ ը Տիմ. գ. 18։
ո ԳԼ. Ժբ. 16։ իԹ. 11։
յ Մատ. իգ. 45։ 47։
—
ն Դատ. ը. 1։ 2։ 3։ ԳԼ. իէ. 15։
շ ա Թագ. իէ. 10։ ևս։ գ Թագ. Ժբ. 13։ 14։ 16։
ո Հմր. 28։ ԳԼ. Ժբ. 23։ Ժգ. 16։
չ Յոբ. ԼԲ. 21։ ԳԼ. է. 21։ Երեմ. Ժգ. 17։ լբ. 19։ Եբր. գ. 13։
Ⅱ Կամ Բժշկութիւն ատող
ե ԳԼ. Ժ. 1։
զ ԳԼ. Ժգ. 18։ Հմր. 31։ 32։
§ Կամ Հաստատ
է ԳԼ. Իա. 27։ իբ. 9։ Եփ. ա. 11։ կա. 8։ կԼ. 3։ Երեմ. ղ. 20։ է. 22։ Ամոս. է. 22։
ը ԳԼ. իա. 21։ ա Տիմ. ղ. 11։
ի գ Թագ. իբ. 8։
★ Կամ խրատը գէշ
։ Բուռ։
ձ ԳԼ. է. 12։ Ժ. 17։
ի Յոբ. իԼ. 6։ Սաղ. ՃԼԹ. 8։
լ բՄն. գ. 30։ Սաղ. է. 9։ խգ. 21։ Յովէ. բ. 24։ 25։ իա. 17։ Գոր. ա. 24։
խ Ամոս. է. 10։ բ Տիմ. գ. 3։
ծ ԳԼ. Ժէ. 22։
կ ԳԼ. Ժբ. 25։
հ ԳԼ. Ժէ. 22։
ձ Սաղ. լէ. 16։ ԳԼ. Ժղ. 8։ ա Տիմ. ղ. 6։
ղ ԳԼ. Ժէ. 1։
ճ ԳԼ. իԼ. 21։ իԹ. 22։

19 [ՃՈգլին ճամբան փշեղէն ցանկի պէս է.
Բայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է։
20 [իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացընէ.
Բայց անմիտ մարդը իր մայրը կ'անարգէ։
21 [պակասամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը զբօսանք է.
[Բայց խելացուն մարդը կ'ուղղէ իր ընթացքը։
22 [Առանց խորհուրդի՝ դիտաւորութիւնները կը ցրուին.
Բայց խորհրդականներուն շատութիւնովը կը հաստատուին։
23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ'ուրախանայ.
Ու [ատենովը ըսուած խօսքը որչափ գեղեցիկ է։
24 [կենաց ճամբան խոհեմ մարդը դէպ'ի վեր կ՚երթայ,
Որ վարի գժոխքին հեռանայ։
25 [Տէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ,
Բայց [այրելարին սահմանը կը հաստատէ։
26 [Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը առջեւը պիղծ են.
[Բայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են։
27 [Ագահութիւնն անձնատուր եղողը իր տունը խռովութեան մէջ կը ձգէ.
Բայց կաշառքներէ զզուողը պիտի ապրի։
28 Արդարին սիրտը [տալու պատասխանը կը մտածէ.
Բայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բղխէ։
29 [Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է,
Բայց [արդարներուն աղօթքը կը լսէ։
30 Աչաց լոյսը սիրտը կ'ուրախացընէ.
Բարի լուրը ոսկորները կը գիրցընէ։
31 [կենաց յանդիմանութիւնը լսող ականջը իմաստուններուն մէջը կը բնակի։
32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը խելք կը վաստկի։
33 [Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է,
Ու [փառաց առջեւէն խոնարհութիւնը կ՚երթայ։

ԳԼ. ԺԶ

1 [Սրտին որոճադրութիւնները մարդուն կը վերաբերին.
[Բայց լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է։
2 [Մարդուն ամէն ճամբաները իրեն մաքուր կ'երեւնան.
Բայց [Տէրը հոգիները կը կշռէ։
3 [Բու գործդ Տէրոջը յանձնէ,
Եւ քու խորհուրդներդ [պիտի հաստատուին։
4 [Տէրը ամէն բան [իր նպատակին՝ համար ստեղծեց,
[Ու ամբարիշտն ալ՝ ձախորդ օրուան համար։
5 [Ամէն սրտով հպարտները Տէրոջը առջեւը պիղծ են,
Ու [իրենց ձեռք ձեռքի տուած [՚՚ան պատիժ պիտի չմնան։
6 [Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը կը քաւուի,
Ու [Տէրոջը վախովը մարդ չարութենէ կը հեռանայ։
7 Երբոր Տէրը մարդուն ճամբաներուն կը հաճի,
Թշնամիները կը հաշտցընէ անոր հետ։
8 [Աղէկ է քիչ բան արդարութեամբ,
Քան թէ մեծ եկամուտներ՝ անիրաւութեամբ։
9 [Մարդուն սիրտը իր ճամբան կը հնարէ.
[Բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ։
10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ աստուածային պղեղութիւն կայ.
Անոր բերանը դատաստանի մէջ չխաբէր։
11 [Ուղիղ կշռոյքը և կշիռքը Տէրոջն է.
Պարկին ամէն [քարերը անոր գործքն են։
12 Չարագործութիւնը թագաւորներուն զզուելի է.
Վասն զի [աթոռը արդարութեամբ կը հաստատուի։
13 [Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են,
Ու չիստակ խօսողը կը սիրեն։
14 [Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դեսպաններու [՚՚է.
Բայց խելացուն մարդը զանիկա կ'իջեցընէ։
15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է,
Ու [անոր հաճութիւնը [՚՚վրկի անձրեւին ամպին պէս է։
16 [Իմաստութիւն առնելը ոսկիէն որչափ աղէկ է,
Եւ հանճար վաստկիլը արծաթէն աւելի ընտիր է։
17 Ուղիղներուն մեծ ճամբան չարութենէ հրաժարիլն է.
Իր ճամբուն զգուշութիւն ընողը իր հոգին կը պահէ։
18 [Կործանումն առջեւէն՝ հպարտութիւն,

---

1 [Ա. Տիմ. խբ. 5։
2 Գղ. ժ. 1։ խթ. 3։
3 Գղ. ժ. 23։
4 Երեմ. է. 15։
5 Գղ. ժա. 14։ է. 18։
6 Գղ. խե. 11։
7 Փիլ. գ. 20։ Կող. գ. 1. 2։
8 Գղ. ժբ. 7։ ժգ. 11։
9 Սաղ. կը. 5։ 6։ Առակ. 9։
10 Գղ. գ. 16։ 18։
11 Սաղ. լէ. 30։
12 Գղ. ժա. 19։ Երեմ. է. 8։ Եբրա. ժէ. 11։
13 ա Պետ. գ. 15։
14 Սաղ. ժ. 1։ ղգ. 16։
15 Սաղ. Առակ. 18։ 19։
16 Հմր. 5։
17 Գղ. ա. 7։
18 Գղ. ժբ. 12։
—
1 Հմր. 9։ Գղ. ժթ. 21։ է. 24։ Երեմ. ժ. 23։
2 Մտաս. ժ. 19։ 20։
3 Գղ. խա. 2։
4 ա Թագ. ժգ. 7։
5 Սաղ. լէ. 5։ Տես. 22։ Մտաս. գ. 25։
6 Ղեւտ. գ. 27։ Ղեւտ. ժա. 41։
7 Գղ. ժգ. 16։
8 Սաղ. լէ. 16։ Գղ. ժէ. 16։
9 Հմր. 1։ Գղ. ժթ. 21։
10 Սաղ. լէ. 23։ Գղ. է. 24։ Երեմ. ժ. 23։
11 Ղեւ. ժթ. 36։ Գղ. ժա. 1։
12 Գղ. է. 5։ խթ. 14։
13 Գղ. ժգ. 32։ իե. 11։
14 Գղ. ժթ. 12։ է. 21։
15 Գղ. ժթ. 12։
16 Ցոբ. խթ. 25։ Ջամբ. ժ. 1։
17 Գղ. ը. 11։ 19։
18 Գղ. ժա. 2։ ժէ. 19։ ժը. 12։

Ու կործանման առջևէն ամբարտաւանութեան ոգին կ՚երթայ։
19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը
Հպարտներուն հետ աւար բաժնելէն աղէկ է։
20 Գործքի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը գտնէ.
Ու ՚Տէրոջը ապաւինողը երանելի է։
21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ կ՚ըսուի.
Եւ չրթանց քաղցրութիւնը գիտութիւն կ՚աւելցնէ։
22 ՚Խոհեմութիւնը՝ ունեցողին կենաց աղբիւր է.
Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է։
23 ՚Իմաստունին սիրտը իր բերնին իմաստութիւն կու տայ,
Ու իր շրթունքներուն գիտութիւն կ՚աւելցնէ.
24 Պայծառ խօսքերը մեղրի խորիսխին պէս է.
Հոգիին քաղցր ու ոսկորներուն լժշկութիւն է։
25 ՚Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ՚երևնայ,
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է։
26 ՚Աշխատող անձը իրեն համար կ՚աշխատի.
Քանզի իր բերանը կը պահանջէ ինձմէ։
27 Անօրէն մարդը չարութիւն կը փորէ,
Ու անոր շրթունքներուն վրայ երբ թէ այրող կրակ մը կայ։
28 ՚Ծուռ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ ՚քսուն մտերիմ բարեկամները կը զատէ։
29 Անօրէն մարդը ՚նր ընկերը կը խաբէ,
Ու զանիկա դէշ ճամբաներ կը տանի.
30 Նենգութիւններ մտածելու համար աչքերը կը գոցէ,
Եւ չրթունքները խածնելով չարութիւնը կը կատարէ։
31 ՚Մազի ճերմկութիւնը փառաց պսակ է,
Թէ ՚ը անիկա արդարութեան ճամբուն մէջ գտնուի։
32 ՚Երկայնամիտ մարդը հզօր մարդէն աղէկ է,
Ու իր ոգին զսպողը՝ քաղաք առնողէն։
33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,
Բայց անոր ամէն կարգադրութիւնը Տէրոջմէ է։

ԳԼ. ԺԷ

1 Աղէկ է ՚պատառ մը չոր հաց խաղաղութիւնով,
Քան թէ տուն մը լեցուն զոհեր՝ կռիւով։
2 Խոհեմ ծառան ՚նախատինք բերող որդիին կ՚իշխէ,
Ու եղբարց մէջ ժառանգութեան բաժին կ՚առնէ։
3 ՚Արծաթին համար հալոց՝ և ոսկիին համար քուրայ կայ.
Բայց սիրտերը փորձողը Տէրն է։
4 Չար մարդը անիրաւին շրթանցը մտիկ կ՚ընէ,
Ու ստախօսը վնասակար լեզուին ականջ կը դնէ։
5 ՚Աղքատը ծաղր ընողը անոր Ստեղծիչը կ՚անարդէ,
Եւ ՚ձախորդութեան վրայ ուրախացողը անպատիժ պիտի չմնայ։
6 ՚Որդւոց որդիները ծերերուն պսակն է,
Եւ որդւոց պարծանքը իրենց հայրերն են։
7 Ընտիր *խօսքը անզգամին չվայլեր.
Որչափ աւելի ստախօս շրթունքը՝ աղնուականին։
8 ՚Պարգևը՝ †գործածողին առջևը պատուական գոհարի պէս է,
Ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ։
9 ՚Ցանցանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը փնտռէ.
Բայց ՚զանիկա պատմողը մտերիմ բարեկամները կը զատէ։
10 Խոհեմ մարդուն աւելի կ՚ազդէ Ն՚ յանդիմանութիւնը,
Քան թէ հարիւր ‡հարուած՝ յիմարին։
11 Չար մարդը միշտ ապստամբութիւն կը փնտռէ,
Ու անոր խիստ պատգամաւոր կը խրկուի։
12 Աւ ՚աղէկ է ձագերը գողցուած արջուն առջևը երթալ,
Քան թէ յիմարն մը՝ անոր յիմարութեան առջևը։
13 Ով որ ՚աղէկութեան փոխարէն չարիք կը հատուցանէ,
Չարիքը անոր տունէն պակաս պիտի չըլլայ։
14 Կռիւին սկզբնաւորութիւնը Ջուրին արձակմանը կը նմանի.
Ուրեմն ՚վիճքը չրտընկած՝ նահ քաշուէ։
15 ՚Անթարելին արդարացընողը և արդարը ամբարիշտ հանողը՝
Երկուքն ալ Տէրոջը առջևը պիղծ են։
16 Իմաստութիւնը ծախու առնելու գինը ի՞նչ օգուտ ունի յիմարին ձեռքը,
Որովհետև ‡խելք չունի։
17 ՚Բարեկամը ամէն առեն կը սիրէ,
Ու եղբայրը նեղութեան օրերուն համար ծընած է։
18 ՚Պակասամիտ մարդը ձեռքը կու տայ,
Ու իր բարեկամին ‖համար երաշխաւոր կ՚ըլլայ։
19 Կռիւ սիրողը յանցանք կը սիրէ.
՚Իր դուռը բարձրացընողը ՚ը կործանումը կը փնտռէ։

Ն Սաղ. բ. 12։ ԼԳ. 8։ Ղեհ. ւ։ Եփ. Լ. 18։ Երեմ. ԺԸ. 7։
Ո ԳԼ. Ժգ. 14։ Ժգ. 27։
Ն Սաղ. ԼԵ. 30։ Տես Մատ. Ժբ. 34։
Շ ԳԼ. Ժգ. 12։
Ո Տես ԳԼ. Թ. 12։
Ժող. գ. 7։
Շ ԳԼ. գ. 14, 19։ ԺԸ. 18։ Իզ. 21։ ԼԹ. 22։
Ո ԳԼ. ԺԸ. 9։
Ն ԳԼ. ա. 10։ Եր. ։
Ո ԳԼ. Ի. 29։
Շ ԳԼ. ԺԹ. 11։
Ո ԳԼ. ԺԸ. 17։
Ո ԳԼ. Ժ. 5։ ԺԹ. 26։
Ո Սաղ. Իզ. 2։ ԳԼ. ԼԵ. 21։ Երեմ. ԺԷ. 10։ Մաղ. գ. 5։
Շ ԳԼ. Ժգ. 31։
Ն Յոբ. Լա. 29։ Ածք. ԺԲ. 12։
Ո Սաղ. ՃԼԷ. 5։ ՃԼը. 3։
Ո Եփ. շրթունքը
Ն ԳԼ. Ժբ. 16։ ԺԹ. 6։
Շ Կամ բնդունողին
Եփ. իր սիրոջը
Ո ԳԼ. Ժ. 12։
Ո ԳԼ. ԺԶ. 28։
Ո Ոխ. Ժգ. 8։
Ն Սաղ. ՃԺ. 4, 5։ Երեմ. Ժբ. 20։ Տես Հռոմ. Ժբ. 17։ ա Թես. Ե. 15։ ա Պետ. գ. 9։
Ն ԳԼ. Ի. 5։ ա Թես. գ. 11։
Ո Եփ. Իգ. 7։ ԳԼ. Իգ. 24։ Եփ. Ե. 23։
Շ Կամ փառքը
Ո Հռոմ. ա. 16։ ԳԼ. Ժբ. 24։
Ն ԳԼ. գ. 1։ Ժա. 15։
Ո Եփ. սակը
Ո ԳԼ. ԺԶ. 18։

20 Ջուռ սիրտ ունեցողը ապիկութիւն չգտանիր ,
Ու նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ'ինկնայ :
21 Ձիմարը ծիանոզը արամութիւն կը կրէ ,
Եւ անզգամին հայրը չուրախանար :
22 Ուրախ սիրտը դեղի պէս օգտակար է .
Բայց կատրած սիրտը ոսկորները կը չորցընէ :
23 Ինօրէն մարդը ուրիշ ծոյին կաշառք կ'առնէ ,
Որ արդարութեան ճամբաները ծռէ :
24 Խնամասութիւնը խոհեմ մարդուն առջևն է .
Բայց յիմարին աչքերը երկրին ծայրերն են :
25 Ձիմար տղան՝ իր հօրը արամութիւն
Ու զինքը ծիանողին գառնութիւն կ'ըլլայ :
26 Աղէկ չէ արդարին տուգանք առնելը ,
Ոչ իշխանները ծեծելը՝ իրաւունք ընդդէմ
Համար :
27 Իր խօսքերը զսպողը խնամասուն է ,
Ու երկայնամիտ մարդը հանճարեղ է .
28 Ձիմարը անգամ լռէ որ լուռ կենայ , խնամասուն՝
Ու իր շրմունքները գոցողը հանճարեղ կը սեպուի :

ԳԼ· ԺԵ

1 Խնքնահաճոյ մարդը էր ցանկութիւնը կը փնտռէ
Եւ ամէն խորհուրդի դէմ կը կենայ :
2 Ձիմարը խոհեմութենէ չախորժիր ,
Հապա իր սրտին մէջ ելածը յայտնել կ'ուզէ :
3 Երբոր ամբարիշտը գայ , անարգութիւն ալ կու գայ ,
Ու նախատինքի հետ խայտառակութիւն :
4 Մարդուն բերնին խօսքերը խորունկ ջուրեր են .
Իմաստութեան աղբիւրը առատաբուղխ գետ է :
5 Դատաստանի մէջ արդարը սուտ հանելու համար՝
Ամբարիշտին աչառութիւն ընելը աղէկ չէ :
6 Անմիտ մարդուն շրմունքները կռիւի մէջ կը մտնեն ,
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ :
7 Անմիտ մարդուն բերանը իրեն կործանում է ,
Եւ անոր շրմունքները իր անձին որոգայթ է :
8 Քաւ մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներու պէս են ,
Ու անոնք մինչև փորին ներսի մասերը կ'իջնեն :
9 Ան որ իր գործքին մէջ թոյլ է ,

3 Ցակ· գ· 8 :
4 ԳԼ· ժ· 1 : ԺԹ· 13 : Հմր· 25 :
5 ԳԼ· ԺԲ· 25 : ԺԸ· 13 : 15 :
6 Սպ· իբ· 15 :
7 Եւ· իգ· 8 :
8 ԳԼ· ԺԳ· 6 : ժպ· Բ· 14 : Ը· 1 :
9 ԳԼ· ժ· 1 : ԺԸ· 20 : ԺԹ· 13 : Հմր· 21 : Հմր· 15 : ԳԼ· ԺԲ· 5 :
10 Կամ Ոչ ոք իշխանները պարծին ինչ որ տնտես իրաւունքն առնէ :
11 Ցակ· ա· 19 :
12 Ցաբ· ԺԳ· 5 :
† Եբբ· Ջ առաւոտ
‡ Կամ ամէն բանի կը խառնուի :
13 ԳԼ· ժ· 11 : ի· 5 :
14 Սպղ· Նբ· 2 :
15 Գն· ԺԹ· 15 : բ Օր· ա· 17 : ԺԳ· 19 : ԳԼ· իգ· 25 : իբ· 21 :
16 ԳԼ· ժ· 14 : ԺԲ· 5 :
17 Եբբ· Ջ առաւոտ
18 Վկ· ԺԲ· 1 : ԺԸ· 20 : ԺԹ· 13 : Հմր· 21 : Հմր· 15 : ԳԼ· ԺԲ· 5 :
19 Կամ ամէն բանի կը խառնուի :
20 ԳԼ· ժ· 11 : ի· 5 :
21 Սպղ· Նբ· 2 :
22 Գն· ԺԹ· 15 : բ Օր· ա· 17 : ԺԳ· 19 : ԳԼ· իգ· 25 : իբ· 21 :
23 ԳԼ· ժ· 14 : ԺԲ· 15 : 22 :
24 ԳԼ· իբ· 24 :
† Եբբ· Ջ առաւոտ
‡ Կամ ամէն բանի կը խառնուի :
25 ԳԼ· ԺԲ· 18 : իգ· 22 :
26 ԳԼ· իբ· 24 :
27 Բժ·ագ· իբ· 3 : 51 : Սպղ· ԺԲ· 2 : իմ· 1 : կա· 3 : 4 : զա· 2 : Նհգ· 2 :
28 ԳԼ· ժ· 15 :
1 ԳԼ· ժա· 2 : ԺԸ· 33 : ԺԳ· 18 :
2 Ցակ· ե· 51 :
3 Կամ ամենիկ Եբբ· մէրկընել :
4 Ծն· լբ· 20 : ասթագ· իմ· 27 : ԳԼ· ԺԷ· 8 : իա· 14 :
5 Եբբ· ընկերը
6 ԳԼ· ԺԲ· 14 : ԺԳ· 3 :
7 ԳԼ· ԺԹ· 17 :
8 Եբբ· ընկերը
9 ԳԼ· ԺԲ· 14 : ԺԳ· 3 :
10 Տնս Մաս· ԺԲ· 37 :
11 ԳԼ· ԺԹ· 14 : Ը· 10 :
12 Ցակ· բ· 3 :
13 ԳԼ· ԺԷ· 17 :
14 ԳԼ· իբ· 6 :

15 Ժգ· 3 : ԺԳ· 9 : Ժ· 12 :
16 ԳԼ· ԺԲ· 18 : իգ· 22 :
17 ԳԼ· իբ· 24 :
18 Բժ·ագ· իբ· 3 : 51 : Սպղ· ԺԲ· 2 : իմ· 1 : կա· 3 : 4 : զա· 2 : Նհգ· 2 :
19 ԳԼ· ժ· 15 :
20 ԳԼ· ժա· 2 : ԺԸ· 33 : ԺԳ· 18 :
21 Ցակ· ե· 51 :
22 Կամ ամենիկ Եբբ· մէրկընել :
23 Ծն· լբ· 20 : ասթագ· իմ· 27 : ԳԼ· ԺԷ· 8 : իա· 14 :
24 ԳԼ· ԺԲ· 14 : ԺԳ· 3 :
25 ԳԼ· ԺԲ· 18 : իգ· 22 :
26 ԳԼ· իբ· 24 :
27 Բժ·ագ· իբ· 3 : 51 : Սպղ· ԺԲ· 2 : իմ· 1 : կա· 3 : 4 : զա· 2 : Նհգ· 2 :
28 ԳԼ· ժ· 15 :
1 ԳԼ· ժա· 2 : ԺԸ· 33 : ԺԳ· 18 :
2 Ցակ· ե· 51 :
3 Կամ ամենիկ Եբբ· մէրկընել :
4 Ծն· լբ· 20 : ասթագ· իմ· 27 : ԳԼ· ԺԷ· 8 : իա· 14 :
5 Եբբ· ընկերը
6 ԳԼ· ԺԲ· 14 : ԺԳ· 3 :
7 ԳԼ· ԺԹ· 17 :
8 Եբբ· ընկերը
9 ԳԼ· ԺԲ· 14 : ԺԳ· 3 :
10 Տնս Մաս· ԺԲ· 37 :
11 ԳԼ· ԺԹ· 14 : Ը· 10 :
12 Ցակ· բ· 3 :
13 ԳԼ· ԺԷ· 17 :
14 ԳԼ· իբ· 6 :

3 Ցակ· գ· 8 :
4 ԳԼ· ժ· 1 : ԺԲ· 13 : Հմր· 25 :
5 ԳԼ· ԺԲ· 25 : ԺԸ· 13 : 15 :
6 Սպղ· իբ· 15 :
7 Եւ· իգ· 8 :
8 ԳԼ· ԺԳ· 6 : ժպ· Բ· 14 : Ը· 1 :
9 ԳԼ· ժ· 1 : ԺԸ· 20 : ԺԹ· 13 : Հմր· 21 : Հմր· 15 : ԳԼ· ԺԲ· 5 :
10 Կամ Ոչ ոք իշխանները պարծին ինչ որ տնտես իրաւունքն առնէ :
11 Ցակ· ա· 19 :
12 Ցաբ· ԺԳ· 5 :
† Եբբ· Ջ առաւոտ
‡ Կամ ամէն բանի կը խառնուի :
13 ԳԼ· ժ· 11 : ի· 5 :
14 Սպղ· Նբ· 2 :
15 Գն· ԺԹ· 15 : բ Օր· ա· 17 : ԺԳ· 19 : ԳԼ· իգ· 25 : իբ· 21 :
16 ԳԼ· ժ· 14 : ԺԲ· 5 :
17 Եբբ· Ջ առաւոտ
18 Վկ· ԺԲ· 1 : ԺԸ· 20 : ԺԹ· 13 : Հմր· 21 : Հմր· 15 : ԳԼ· ԺԲ· 5 :
19 Կամ Ոչ ոք իշխանները պարծին ինչ որ տնտես իրաւունքն առնէ :
20 Ցակ· ա· 19 :
21 Ցաբ· ԺԳ· 5 :
22 Գն· ԺԹ· 15 : բ Օր· ա· 17 : ԺԳ· 19 : ԳԼ· իգ· 25 : իբ· 21 :
23 ԳԼ· ժ· 14 : ԺԲ· 15 : 22 :
24 ԳԼ· իբ· 24 :
25 ԳԼ· ԺԲ· 18 : իգ· 22 :
26 ԳԼ· իբ· 24 :
27 Բժ·ագ· իբ· 3 : 51 : Սպղ· ԺԲ· 2 : իմ· 1 : կա· 3 : 4 : զա· 2 : Նհգ· 2 :
28 ԳԼ· ժ· 15 :
1 ԳԼ· ժա· 2 : ԺԸ· 33 : ԺԳ· 18 :
2 Ցակ· ե· 51 :
3 Կամ ամենիկ Եբբ· մէրկընել :
4 Ծն· լբ· 20 : ասթագ· իմ· 27 : ԳԼ· ԺԷ· 8 : իա· 14 :
5 Եբբ· ընկերը
6 ԳԼ· ԺԲ· 14 : ԺԳ· 3 :
7 ԳԼ· ԺԹ· 17 :
8 Եբբ· ընկերը
9 ԳԼ· ԺԲ· 14 : ԺԳ· 3 :
10 Տնս Մաս· ԺԲ· 37 :
11 ԳԼ· ԺԹ· 14 : Ը· 10 :
12 Ցակ· բ· 3 :
13 ԳԼ· ԺԷ· 17 :
14 ԳԼ· իբ· 6 :

Ու առքերովը արտորացողը կը սահի ։
3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ճամբան կ'աւրէ ,
Եւ անոր սիրտը Տէրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէ ։
4 Հարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցնէ.
Բայց աղքատը իր բարեկամէն կը զատուի ։
5 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ ,
Ու առութիւններ խօսողը պիտի չազատի ։
6 Շատերը առատաձեռն մարդուն՝ հաճութիւնը կը փնտռեն ,
Ու ամէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ կ'ըլլայ ։
7 Աղքատին բոլոր եղբայրները անկէ կը զզուին.
Անոր բարեկամները՝ ալ աւելի հանկէ կը հեռանան .
Անիկա ոչինչ խօսքերու ետևէ կ'երթայ ։
8 Խելք վաստկողը իր հոգին կը սիրէ .
Իմաստութիւն պահողը բարիք պիտի գտնէ ։
9 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ ,
Ու առութիւններ խօսողը պիտի կորսուի ։
10 Ցնծարին փափկութիւն չվայլեր .
Ըլչայ աւելի ծառայի մը՝ իշխաններու վրայ իշխել ։
11 Մարդուն խոհեմութիւնը անոր բարկութիւնը կը զսպէ ,
Եւ յանցանք ներելը անոր պարծանք է ։
12 Թագաւորին բարկութիւնը առտու առուծի մռնչիւնին կը նմանի ,
Իսկ անոր հաճութիւնը խոտի վրայի ցօղին պէս է ։
13 Անմիտ ազան իր հօրը թշուառութիւնն է ,
Ու կնոջ կռիւները չարունակ կաթիլներու պէս են ։
14 Տունը ու առատութիւնը հայրերէն ժառանգ ըլլալու են .
Բայց խոհեմ կնիկը Տէրոջմէ է ։
15 Ծուլութիւնը խորունկ քուն կը բերէ ,
Եւ թոյլ մարդը սովի կը մնայ ։
16 Պատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ .
Իր ճամբաները անարդողը պիտի մեռնի ։
17 Աղքատին ողորմութիւն ընողը Տէրոջը փոխ կու տայ ,
Ու անոր հատուցում պիտի ընէ ։
18 Քանի որ յոյս կայ՝ ազատ խրատէ ,
Եւ անոր մահուանը կամակից մի ըլլար ։
19 Խիստ բարկացող մարդը ջնաս կը կրէ .
Վասն զի թէ որ անդամ մը ազատես՝ նորէն ընելու ես ։
20 Խրատը լսէ և կրթութիւնը ընդունէ ,
Որ հետու ետքն առնես իմաստուն ըլլաս ։
21 Մարդուն սրտին մէջը շատ դիտաւորութիւններ կան ,
Բայց Տէրոջը խորհուրդը հաստատուն պիտի մնայ ։
22 Մարդուն ողորմածութիւնը իր փառքն է .
Ու աղքատը ստախօսէն աղէկ է ։
23 Տէրոջը երկիւղը կենաց պատճառ է ,
Եւ գոհ՝ առանց կուշտ կը պառկի , առանց ձախորդութեան չհանդիպիր ։
24 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջը կը խոթէ ,
Ո՛ զանիկա իր բերանը անգամ չդարձներ ։
25 Ծաղր ընողը ծեծէ , ու միամիտը խելացի կ'ըլլայ ,
Եւ թէ որ հմաստունը յանդիմանես՝ հանճարը կը հասկընայ ։
26 Իր հայրը կործանողը և մայրը վռնտողը
Ամօթի ու նախատինք բերող տղայ մըն է ։
27 Ուղեակ իմ, եա կեցիր ան խրատը մտիկ ընելէն,
Որ ես հմաստութեան խօսքերէն կը խոտորցընէ ։
28 Զար վկան արդարութիւնը ծաղր կ'ընէ ,
Ու ամբարիշտներուն բերանը անիրաւութիւն կը կլլէ ։
29 Ծաղր ընողներուն համար դատաստաններ՝
Եւ անմիտներուն կռնակին համար ծեծեր պատրաստուած են ։

ԳԼ. Ի

1 Գինին ծաղր ընող է , ու գինին կռիւ հանող ,
Եւ ով որ անոնց անձնատուր կ'ըլլայ՝ խմաստուն չըլլար ։
2 Թագաւորին ահը առյոդ առիւծի մռնչիւնին պէս է ,
Ու զանիկա բարկացընողը իր անձին ջնաս կ'ընէ ։
3 Կռիւէն հեռ կենալը մարդուն փառք է .
Բայց ամէն յիմար կռուասէր է ։
4 Ծոյլը՝ Ձմեռ է ըսելվ , բնաւ կը չհերկեր .
Հասէ հունձքին աստենը պիտի մուրայ , ու բան մը պիտի չունենայ ։
5 Մարդու մը սրտին մէջի խորհուրդը խորունկ ջուրերու պէս է .

Յա · 1 : Առաս · ժ · 42 : իե · 40 : բ Կար · Թ · 6 , 7 , 8 : Եբր · ղ · 10 :
ա Գլ · ժգ · 24 : իգ · 15 : իթ · 17 ·
‖ Կամ անոյ ազատ կինականջ մի դներ :
Ե Սաղ · լե · 37 :
զ Ցոբ · իգ · 13 : Սաղ · լգ · 10 , 11 : Գլ · ժչ · 1 , 9 : Էս · ժգ · 26 , 27 : Ես · ղ · 17 :
է ա Տիմ · գ · 8 :
ը Գլ · ժե · 19 : իզ · 13 , 15 :
թ Գլ · իա · 11 :
ժ Կար · ժգ · 11 :
ի Գլ · իթ · 8 :
լ Գլ · ժե · 2 :
խ Ցոբ · ժե · 16 : իե · 12 , 13 : լգ · 7 :
ծ Գլ · ժ · 13 : իչ · 3 :
կ Ծն · թ · 21 : Գլ · իգ · 22 , 30 : Ես · իը · 7 : Ովս · գ · 11 :
հ Գլ · ժչ · 14 : ժթ · 12 :
ձ Գլ · ը · 36 :
ղ Գլ · ժե · 14 :
ճ Գլ · ժ · 4 : ժթ · 24 :
մ Գլ · ժթ · 15 :
յ Գլ · ժը · 4 :

ե Սաղ · լե · 7 :
զ Գլ · ժգ · 20 :
է Հմր · 9 : Ել · իգ · 1 : բ Օր · ժթ · 16 , 19 : Գլ · ղ · 19 : իա · 28 :
ը Գլ · իթ · 26 :
թ Կամ իշխանին
ժ Եբր · երեսը
ի Գլ · ժե · 8 : ժը · 16 : իա · 14 :
լ Գլ · ժգ · 20 :
խ Սաղ · լը · 11 :
ծ Կամ անոնց հասկէն կ'երթայ խօսքերով. Բայց անոնք չեն գտնուիր :
կ Գլ · ժգ · 20 :
հ Հմր · 5 :
ձ Գլ · լ · 22 : Ժող · ժ · 6 , 7 :
ղ Գլ · ժգ · 29 : Ցակ · ա · 19 :
ճ Գլ · ժղ · 32 :
մ Գլ · ժղ · 14 , 15 : ի · 2 : իը · 15 :
յ Ովս · ժղ · 5 :
ն Գլ · ժ · 1 : ժե · 20 : ժե · 21 , 25 :
շ Գլ · իա · 9 , 19 : իե · 15 :
ո բ Օր · ժբ · 14 :
չ Գլ · ժբ · 22 :
պ Գլ · ղ · 9 :
ջ Գլ · ժ · 4 : ի · 13 : իգ · 21 :
ռ Դտհ · ժ · 28 : ժա · 28 :
ս Գլ · իը · 27 : Ժող · ա · 9 :
վ Գլ · ժ · 1 : Ես · գ · 8 :
տ Գլ · ժե · 19 : իզ · 13 , 15 :
ր Գլ · իա · 11 :
ց Կար · ժգ · 11 :
ւ Գլ · իթ · 8 :
փ Գլ · ժե · 2 :
ք Ցոբ · ժե · 16 : ի · 12 , 13 : լգ · 7 :
և Գլ · ժ · 13 : իչ · 3 :
օ Գլ · ը · 36 :
ֆ Գլ · ժե · 14 :
ա Գլ · ժ · 4 : ժթ · 24 :
բ Գլ · ժթ · 15 :
գ Գլ · ժը · 4 :

Բայց խելացի մարդը զանիկա կը հանէ ։
6 ։Մարդոցմէ չաւերը երենց բարեբարութիւնը
կը հրատարակեն ։
Բայց ։Հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կրնայ գտնել ։
7 ։Իր անարատութեանը մէջ քալողը արդար է ։
։Անոր որդիները իր ետեւէն երջանիկ պիտի
ըլլան ։
8 ։Գառաատանի ամբոխը նասող թագաւորը
իր աչքերովը ամէն չարիքը կը ցրուէ ։
9 ։Ո՞վ կրնայ ըսել թէ իմ սիրտս պրկեցի ,
իմ մեղքէս մաքրուեցայ ։
10 ։Երկու տեսակ կշռոյ քար , երկու տեսակ
*չափ
Հաւատարապէս Տէրոջը առջեւը պիղծ են ։
11 Մինչեւ անգամ տղու մը վարքին մաքրութիւնը
և ուղղութիւնը
։Անոր գործերէն կը հասկցուի ։
12 ։Լսող ականջը ու տեսնող աչքը՝
Երկուքն ալ Տէրը ստեղծեր է ։
13 ։Քունը մի սիրեր որ չըլլայ թէ ապքառանաս ։
Աչքերդ բաց որ հացով կշտանաս ։
14 Ծախու առնողը գէշ է , գէշ է՝ կ՚ըսէ ։
Բայց երբոր երթայ՝ անառանը կը պարծենայ ։
15 Ոսկի ու շատ գոհար կը գտնուի ։
Բայց ։գիտութեան չրմունքները մեծագին
զարդեր են ։
16 ։Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը
առ ,
Եւ օտար կնկան համար էրաշխաւոր եղողէն գրաւ
առ ։
17 ։Պատեհան հացը մարդուն անորժելի է ,
Բայցետքը անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի ։
18 ։Դիտաւորութիւնը խորհրդով կը հաստատուի ։
։Ուսոյ խոհեմութեամբ պատերազմ ըրէ ։
19 ։Բանսարկութեան պղտոզը գաղտնիքը կը
յայտնէ ։
Ուրեմն ։չրմունքներովը չզոքգորիտութիւն ը-
նողին հետ հաղորդակցութիւն մի ընէր ։
20 ։Ով որ իր հայրը ու մայրը կ՚անիծէ ,
։Անոր ճրագը մութի խաւարի մէջ պիտի մարի ։
21 ։Կայ ժառանգութիւն՝ որ սկիզբը արագնօք
կ՚առնուի ,
։Բայց անոր վերջը պիտի չօրհնուի ։
22 ։Չարութեան վոխադարձը հատուցանեմ՝ մի ը-
սեր ։
։Տէրոջը սպասէ , ու անիկա քեզ պիտի ազատէ ։
23 ։Երկու տեսակ կշռոյ քարը Տէրոջը առջեւը
պիղծ է ,
Ու նենգաւոր կշռոյը աղէկ չէ ։
24 ։Արդուն քայլերը Տէրոջմէն է ։
Ուսոյ մարդը իր ճամբան ի՞նչպէս հասկընայ ։
25 †Անխորհրդ արար բան մը նուիրելը ,՚՚ և ։ուխտ
ընելէն ետքը քննութիւն ընելը
Արդուն որոգայթի մըն է ։
26 ։Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցը-
րուէ ,
Ու անիւը անոնց վրայ կը դարձընէ ։
27 ։Արդուն Տողին Տէրոջը լոյսն է ,
Որուն բոլոր ջուծարանները կը քննէ ։
28 ։Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը թագաւո-
րը կը պահեն ։
Անիկա ալ իր աթոռը ողորմութեամբ կը հաս-
տատէ ։
29 Երիտասարդներուն զարդը անոնց ոյժն է ,
Եւ ։ծերոց փառքը ալեւորութիւնն է ։
30 Վէրքի նշանները ու փորի չուժմարանները
Տանող հարուածները
‡Չար մարդուն՚՚ մաքրողական դեղ են ։

ԳԼ · ԻԱ

1 Թագաւորին սիրտը Յուրի վտակներու պէս
է Տէրոջը ձեռքին մէջ ,
Ջանիկա ո՛ր կողմը ուզէ կը դարձընէ ։
2 ։Արդուն ամէն ճամբան իրեն ուղիղ կ՚ե-
րեւնայ ,
։Բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ ։
3 ։Արդարութիւն և իրաւունք գործելը
Զոհէն աւելի ընդունելի է Տէրոջը ։
4 ։Աչաց ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտ-
ութիւնը
Եւ ամբարշտաց ||լոյսը մեղք է ։
5 ։Աչխատասէր մարդուն խորհուրդները՝ միայն
առատութիւն կը բերէ ։
Բայց ամէն արտոգայող՝ միայն կարօտութիւն
կը բերէ ։
6 ։Սուտ լեզուով գանձեր վաստկիլը
Մահը փնտռողներուն հալածած ունայնու-
թիւնն է ։
7 Ամբարիշտներուն բռնութիւնը զանոնք պիտի
կորսընցնէ ,
Վասն զի իրաւունք ընել չեն ուզեր ։

ը ԳԼ · իե · 14 ։ Առա-
ջ · 2 ։ Ղուկ · Ժբ ·
11 ։
թ Առջ · Ժբ · 1 ։
ժ բ Կար · ա · 12 ։
ի Առջ · լե · 28 ։ Ձմբ ·
2 ։
լ Հմի · 26 ։
խ գ Թագ · բ · 46 ։ բ
Մն · ջ · 36 ։ Յոբ ·
Ժգ · 4 ։ Առջ · Ծա
5 ։ Ժառ · է · 20 ։ ա ·
Կար · գ · 4 ։ ա Յոհն ·
ա · 8 ։
ծ բ Օր · իե · 13 ։ Ես ։
Հմի · 23 ։ ԳԼ · Ժա ·
1 ։ Ժջ · 11 ։ Մխք ·
ջ · 10 · 11 ։
կ Եբր · արդ ·
հ Մաս · է · 16 ։
ձ ԵԼ · գ · 11 ։ Առջ ·
ղԶ · 9 ։
ղ ԳԼ · ջ · 9 ։ Ժբ · 11 ։
ԺԻ · 15 ։ Հառմ ·
Ժբ · 11 ։
ճ Յոբ · իբ · 12 · 16 ·
17 · 18 · 19 ։ ԳԼ · գ ·
15 ։ բ · 11 ։
մ ԳԼ · իբ · 26 · 27 ։
իե · 13 ։
յ ԳԼ · Ի · 17 ։
ն ԳԼ · Ժե · 22 · իգ ·
6 ։
շ Ղուկ · Ժգ · 31 ։
ո ԳԼ · Ժա · 13 ։
չ Հառմ · Ժգ · 18 ։
պ ԵԼ · իա · 17 ։ Ղե ·
իե · 9 ։ Մաս · Ժե · 4 ։
ջ Յոբ · Ժբ · 5 · 6 ։
ռ ԳԼ · իգ · 20 ։
ս ԳԼ · իբ · 20 ։
վ Ածմ · բ · 6 ։
տ բ Օր · լբ · 35 ։ ԳԼ ·
Ժե · 13 · իգ · 29 ։
Հառմ · Ժբ · 17 ·
19 ։ ա Թես · է · 15 ·
ա Պետ · գ · 9 ։
ր Թագ · Ժգ · 12 ։
ց Հմի · 10 ։
ւ Առջ · լե · 23 ։ ԳԼ ·
Ժգ · 9 ։ Եբեմ · Ժ ·
23 ։
փ Կ՚ես Սուբ բան մը
կընէր ,
ք Ժառ · է · 4 · 5 ։
օ Առջ · Ճա · 5 · Ես ։
Հմի · 8 ։
ֆ ա Կոր · բ · 11 ։
և Առջ · Ճա · 1 ։ ԳԼ ·
իԻ · 14 ։
ա ԳԼ · Ժգ · 31 ։
բ Կ՚ես Ջարութեան
գեմ
—
գ ԳԼ · Ժգ · 2 ։
դ ԳԼ · իգ · 12 ։ Ղուկ ·
Ժգ · 15 ։
ե ա Թագ · Ժե · 22 ։
Առջ · Ծ · 8 ։ ԳԼ ·
Ժե · 8 ։ Ես · ա · 11 ·
Ես ։ Ովս · գ · 5 ։ Մխք ·
գ · 7 · 8 ։
զ ԳԼ · գ · 17 ։
է Կ՚ես Մշակութիւնը
ը ԳԼ · Ժ · 4 ։ Ժգ · 4 ·
թ ԳԼ · Ժ · 2 · Ժգ ·
11 ։ ի · 21 ։ բ Պետ ·
բ · 3 ։

8 Եւ՚ մարդուն ճամբան ծուռ է, կը խառնուի.
Բայց մաքուր եղողին գործքը ուղիղ է։
9 Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր կնկան հետ *մեծ տան մէջ։
10 Ամբարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ,
Ո՛ւ անոր ընկերը անոր առջևը չնորհք չգտնէր։
11 Երբ որ ծաղր ընողը տուգանքի հանի խելի,
Միամիտը խմաստուն կ՚ըլլայ,
Եւ թէ որ խմաստունը խրատուի, գիտութիւն կը ստանայ։
12 Ուրգաստը խոհեմութեամբ ամրարշտին տունը կը դիտէ,
Եւ՚ ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին։
13 Ով որ աղքատին աղաղակը չլսելու համար
Իր ականջը կը գոցէ,
Ինքն ալ պիտի աղաղակէ, ու լրեն լսող պիտի չըլլայ։
14 Գաղտնի պարգևը բարկութիւնը կ՚իջեցնէ,
Եւ ծոցը տրուած ընծան սաստիկ կատաղութիւնը կը դադրեցնէ։
15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւն է,
Բայց անիրաւութիւն ընողներուն սանձանք է։
16 Խոհեմութեան ճամբայէն մոլորող մարդը
Մեռելներուն ժողովքին մէջը կ՚իջնէ։
17 Ուրախութիւն սիրողը կարօտութեան մէջ կ՚ելնայ.
Գինին ու եղը սիրողը չհարստանար։
18 Ամբարիշտը արդարին համար,
Ու անօրէնը ուղիղներուն համար փրկանք կ՚ըլլայ։
19 Աղէկ է անապատ տեղ մը բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր ու բարկացող կնկան հետ։
20 Խմաստունին բնակարանին մէջ ցանկալի գանձ ու եղ կը գտնուի.
Բայց անմիտ մարդը †իր ունեցածը՚ կը կլլէ։
21 Արդարութեան ու ողորմածութեան հետևողը
Կեանք, արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ։
22 Խմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կ՚ելլէ,
Եւ անոր ապաւինած ամրութիւնը կը փըլըցնէ։
23 Իր բերանը ու լեզուն պահողը
Իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ։
24 Հպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն անունը
Հպարտ և յանդուգն ծաղր ընող կ՚ըսուի։
25 Ծոյլին ցանկութիւնը զանիկա կը մեռցընէ,
Վասն զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր։
26 Անիկաամէն օր սաստիկ կը ցանկայ.
Իսկ արդարը կու տայ ու չխնայեր։
27 Ամբարիշտներուն զոհը պիղծ է,
Մանաւանդ երբոր զանիկա չար դիտաւորութեամբ կը մատուցանեն։
28 Սուտ վկան պիտի կորսուի.
Բայց լսող մարդը ‡հաւատարմութեամբ պիտի խօսի։
29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պինդցընէ.
Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը չիտկէ։
30 Խմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ,
Ո՛ Տէրոջը դէմ կենայ։
31 Պատերազմի օրուան համար ձին կը պատրաստուի,
Բայց Վերկութիւնը Տէրոջմէ է։

ԳԼ. ԻԲ

1 Բուն անունը շատ հարստութենէն աւելի ընտիր է.
Ու չնորհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղէկ է։
2 Հարուստը ու աղքատը իրարու կը հանդիպին.
Անոնց ամէնը առեղծողը Տէրն է։
3 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ ու կը ղգուշանայ.
Բայց միամիտները յառաջ կ՚անցնին ու ձեռս կը կրեն։
4 Խոնարհութեան և Տէրոջը երկիւղին վարձանը
Հարստութիւն, փառք ու կեանք է։
5 Ծուռ մարդուն ճամբուն մէջ փուշեր ու որոգայթներ կան.
Իր հոգին պահողը անոնցմէ հեռու կ՚ըլլայ։
6 Կրթէ մանուկը ||իր ճամբան սկսած առեներ,"
Որ իր ծերութեան առենն ալ անկէ չխոտորի։
7 Հարուստը աղքատներուն վրայ կը տիրէ,
Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ՚ըլլայ։
8 Զարութիւն ցանողը ունայնութիւն կը հնձէ,
Եւ անոր բարկութեանը գաւազանը պիտի կորսուի։
9 Աղէկ աչք ունեցողը օրհնած կ՚ըլլայ,
Վասն զի իր հացէն աղքատին կու տայ։
10 Ծաղր ընողը թէ որ վռընաես, կռիւը կ՚անցնի,
Ու վիճը և անարգանքը կը դադարին։
11 Սրտի մաքրութիւն սիրողին չրթունքներուն վրայ շնորհք կայ,
Ո՛ թագաւորը անոր բարեկամ կ՚ըլլայ։

‡ Կամ յաւերժական
|| Կամ իր ճամբուն համեմատ,

Ե Հմր. 19։ Գլ. ԺԹ. 15։ Ի. 24։ Ի. 15։
• Եբր. ընկերութեան
ը Տես Ցակ. գ. 5։
ի Գլ. ԺԹ. 25։
ժ Առա. է. 2։ Ժը. 30. եւ։ Ցակ. բ. 15։
ի Գլ. ԺԷ. 8, 23։ ԺԸ. 16։
լ Գլ. Ժ. 29։
խ Գլ. Ժա. 8։ Եա. խգ. 3, 4։
ծ Հմր. 9։
կ Սաղ. ՃԺբ. 3։ Առա. Ի. 3, 4։
հ Եբր. գանիկա
ձ Գլ. ԺԷ. 9։ Առա. է. 6։
ղ Ժող. Բ. 14, եւ։
ճ Գլ. Ժբ. 13։ Ժգ. 5։ Ժբ. 21։ Ցակ. գ. 2։
մ Գլ. Ժգ. 4։
յ Սաղ. Լ. 26։ ՃԺբ. 9։
ն Սաղ. ծ. 9։ Գլ. ԺԷ. 8։ Եա. կղ. 3։ Երեմ. գ. 20։ Եմմա. է. 22։
շ Գլ. ԺԹ. 5, 9։
ո Գլ. Ժա. 1։
չ Գլ. ԻԹ. 13։ Տես Ա Կոր. ԺԲ. 21։
պ Ցակ. բ. 5։ Գլ. ԻԵ. 15։ Ի. 24։
ջ Եբր. ընկերութեան
ռ Եզր. Ը. 9, 10։ Եր. Ի. 23։ Գար. է. 39։
ս Սաղ. Ի. 7։ Լգ. 17։ Եա. Լա. 1։
վ Սաղ. գ. 8։
տ Ժող. է. 1։
ր Գլ. ԻԹ. 13։ Տես Ա Կոր. ԺԲ. 21։
ց Ցակ. Լա. 15։ Գլ. ԺԷ. 51։
ւ Գլ. ԺԳ. 16։ Ի. 12։
փ Սաղ. ՃԺբ. 3։ Առա. Ա. 33։
ք Գլ. ԺԷ. 19։
և ա Ցակ. է. 18։
օ Եփես. գ. 4։ բ Տիմ. գ. 15։
ֆ Ա Կոր. ԺԲ. 21։
Ա Կամ իր ճամբուն համեմատ,
Բ Ցակ. բ. 6։
Գ Ցակ. գ. 8։ Ռվթ. Ժ. 13։
Դ բ Կոր. Թ. 6։
Ե Ծն. խա. 9, 10։ Սաղ. ՃԱ. 5։
Զ Սաղ. ՃԱ. 6։ Գլ. ԺԷ. 13։

12 Տէրոջը աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն,
եւ խնդրը անօրէնին խօսքերը կ՚աւրէ։
13 [b]Մոյլը կ՚ըսէ, Դուրսը առիւծ կայ,
Հրապարակին մէջը պիտի մեռցուիմ։
14 [c]Օտար կիներուն բերանը խորունկ փոս է,
[d]Տէրոջը ատելի եղողը հոն կ՚ինյայ։
15 Մանուկին սրտին մէջ յիմարութիւնը կապուած է.
[e]Զանիկա խրատող գաւազանը կը հեռացնէ անկէ։
16 Իր [f]***ը չատցընելու համար աղքատին զրկանք ընողը
Ու հարուստին առուղը անչուշտ կարօտութեան կը հանդի։

17 Ականջդ ծռէ ու իմաստուններուն խօսքերը մտիկ ըրէ,
Եւ քու սիրտդ իմ դիտութեանս տուր.
18 վասն զի թէ որ անոնք քու որովդ մէջը պահես, հաճելի բան է.
Անոնք քու չրթունքներուդ վրայ ալ պիտի հաստատուին։
19 Ահա քեզի — բանէրը այսօր խնացուցի,
Որպէս զի քու ապաւինութիւնդ Տէրոջը վրայ ըլլայ։
20 Միթէ ես քեզի [g]*չատ անգամ՝ խրատներով
Ու դիտութեամբ չգրեցի՞,
21 [h]Որ քեզի ճշմարիտ խօսքերուն առուգութիւնը սորվեցընեմ,
[i]Որ քեզի †հարցնողներուն ճշմարիտ խօսքերով պատասխան տաս։

22 [j]Աղքատը մի կողոպտեր իր աղքատութեանը համար,
[k]Ու անանկը ‡դատաստանի մէջ մի կոխեր.
23 [l]վասն զի Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,
Եւ զանոնք կողոպտողներուն հոգին պիտի կողոպտէ։

24 Բարկացող մարդուն հետ ընկերութիւն մի ըներ,
Ու ցասկոտ մարդուն հետ մի երթար.
25 Որ չըլլայ թէ անոր ճամբաները սորվիս,
Եւ քու հոգւոյդ որոգայթ վաստակես։

26 [m]Ձեռք տուողներէն մի ըլլար,
Ան[n]պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն.
27 թէ որ վճարելու կարողութիւն չունիս,
Ինչո՞ւ համար [o]տակիդ քու անկողինդ առնեն։
28 [p]Զըլլայ որ տեղին վերցնես ան վաղեմի սահմանին նշանը,
Որ քու հայրերդ դրեր են։

29 Իր գործքին մէջ ժիր մարդ մը կը տեսնէս,
Անիկա թագաւորներուն առջեւը պիտի կայնի.
Անհայտ մարդոց առջեւը պիտի չկայնի։

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբոր իշխանի հետ սեղան նստիս,
Առջեւդ դրուածը ագէկ նայէ.
2 Ու թէ որ դուն ախորժակի տէր տրտղ ես,
Կոկորդիդ վրայ դանակ դիր։
3 Անոր ապրնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
Վասն զի անոնք խաբէութեան հաց են։

4 [q]Հարուստ ըլլալու մի աշխատիր.
[r]Քու [s]խորհուրդդ եւս կեցիր։
5 Աչք պիտի անկէն ան բանին որ ոչինչ է.
Անիկա անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ,
Ու արծիւի պէս օդը կը թռչի։
6 [t]Չար աչք ունեցողին [u]հացը մի ուտեր,
Եւ անոր ապրնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
7 վասն զի անիկա իր սրտին մէջը [v]ինչպէս որ կը մտածէ, այնպէս է.
Կեր ու խմէ՝ [w]կ՚ըսէ քեզի,
Բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ։
8 Կերած պատառդ պիտի փսխես,
Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսնցընես։

9 [x]Յիմարին ականջներուն մի խօսիր,
Քանզի քու խօսքերուդ խմաստութիւնը կ՚անարդէ։
10 [y]Վաղեմի սահմանին նշանը տեղէն մի վերցներ,
Ու որբերուն արտերը մի մտներ.
11 [z]Քանզի անոնց վրէժխնդիրը զօրաւոր է,
Եւ քեզի դէմ անոնց իրաւունքը անիկա պիտի պաշտպանէ։

12 [a]Քու սիրտդ խրատի տուր,
Ու ականջներդ՝ դիտութեան խօսքերուն։

13 Տղային խրատը մի կարներ,
Վասն զի թէ որ գաւազանով ծեծես, չմեռնիր։
14 Դուն անիկա գաւազանով կը ծեծես,
Բայց [b]անոր հոգին դժոխքէն կ՚ազատես։

15 Որդեակ իմ, [c]թէ որ քու սիրտդ խմաստուն ըլլայ,
Իմ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ։
16 Ու երբոր քու չրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին,
Իմ երկամտութիւնքս պիտի ցնծան։

---

a ԳԼ. խշ. 13։
b ԳԼ. ք. 16։ ե. 3։ է. 5։ իգ. 27։
c Ժող. է. 26։
d ԳԼ. ժգ. 24։ ժթ. 18։ իգ. 13։ 14։ իթ. 15։ 17։
e Կամ ազնիւ բաներ
f ԳԼ. ը. 6։
g Գաւկ. ա. 3։ 4։
h Տես ամփա. գ. 15։
i Եբբ. խրկողներուն
j Եշ. իգ. 6։ Ցոբ. լա. 16։ 21։
k Զաք. է. 10։ Մաղ. գ. 5։
l ԳԼ. ը. 6։
* Եբբ. գրած
m Առթ. իգ. 13։ իշ. 39։ Սաղ. ժբ. 5։ լե. 1։ 10։ կը. 5։ ձխ. 12։ ԳԼ. իգ. 11։ Երեմ. ծա. 36։
n ԳԼ. գ. 1։ ժա. 15։
o ԳԼ. ե. 10։
p Օր. ժթ. 14։ իե. 17։ ԳԼ. իգ. 10։
— ԳԼ. իը. 20։ ատիմ. գ. 9։ 10։
q ԳԼ. գ. 5։ Հառմ. ժբ. 16։
r Կամ խնամատարէ
s Ղեգ
t Ը Օր. ժե. 8։
u Սաղ. ճխա. 4։
v Սաղ. ժբ. 2։
w ԳԼ. ի. 8։ Մատ. է. 6։
x Ը Օր. ժի. 14։ իե. 17։ ԳԼ. իը. 28։
y Ցոբ. լա. 21։ եւ։ ԳԼ. իը. 25։
z ԳԼ. ժգ. 24։ ժի. 18։ իը. 15։ իի. 15։ 17։
a ա Կոր. է. 5։
b Հմր. 24։ 25։ ԳԼ. իի. 3։
c ԳԼ. իը. 25։

17 Աքու սիրտդ մեղաւորներուն չնախանձի,
Հապա Եամէն օր Տէրոջը վախին մէջ եղիր։
18 Վասն զի իրաւցընէ վախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկարվի։
19 Որդեակ իմ, լսէ ու իմաստուն եղիր,
Եւ քու սիրտդ ուղիղ ճամբուն մէջ չիակէ։
20 Մի ընկերանար գինեմոլներուն հետ,
Ու իրենց մսոմիները մաշողներուն հետ.
21 վասն զի գինեմոլը ու շռայլը աղքատ կ'ըլլան.
Եւ շատ քունը պատռտած հանդերձներ կը հագցընէ։
22 Հնազանդութիւն ըրէ հօրդ որ քեզ ծներ է,
Ու մի անարգեր քու մայրդ՝ երբոր կը պառաւի։
23 Ճշմարտութիւնը ծախու առ ու չծախես մի ծա-
խեր.
Նմանապէս իմաստութիւնը, խրատը ու հանճարը։
24 Արդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ,
Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ուրախանայ։
25 Թող քու հայրդ ու մայրդ ուրախանան,
Ու քեզ ծնանողը թող ցնծայ։
26 Որդեակ իմ, քու սիրտդ ինծի տուր,
Եւ քու աչքերդ թող իմ ճամբաներս դիտեն.
27 վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է,
Ու օտար կնիկը նեղ ջրհոր է.
28 Եւ անիկա գողի պէս դարանը կը մտնէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ'աւելցընէ։
29 Ո՞րո՞ւնն է վայը. որո՞ւնն է ոհը.
Որո՞ւնն են կռիւները. որո՞ւնն են տրտունջները.
Որո՞ւնն են առանց պատճառի վէրքերը.
Որո՞ւնն է աչաց կարմրութիւնը։
30 Գինիին քովը մնացողներուն,
Խառնած գինին փնտռելու գացողներուն։
31 Մի նայիր գինիին կարմրութեանը,
Գաւաթին մէջ իր գոյնը ցուցընելուն ու չիտակ վազելուն.
32 Անիկա եաթը օձի պէս կը խածնէ,
Ու քարվի պէս կը խայթէ։
33 Աչքե՛րդ քու աչքերդ օտար կնիկներու պիտի նային,
Եւ քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի.
34 Եւ ծովուն † մէջը պառկողի պէս՝
Ու կայմի վրայ պառկողի պէս պիտի ըլլաս։
35 Ե՛ւ պիտի ըսե՛ս,
Զիս ծեծեցին, ու ես ցաւ մը չզգացի,
Ինծի զարկին, ու չիս բան մը չիմացայ.
Ե՞րբ պիտի արթննամ,
Որ զանիկա նորէն փնտռեմ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Զար մարդոց մի նախանձիր,
Ու անոնց հետ կենալու մի ցանկար.
2 վասն զի անոնց սիրտը բռնութիւն կը խորհի,
Եւ անոնց շրթունքները վնասներու վրայով կը խօսին։
3 Տունը իմաստութեամբ կը շինուի,
Ու հանճարով կը հաստատուի։
4 Եւ շտեմարանները գիտութեամբ՝
Ամէն թանկագին ու ցանկալի գանձերով կը լեցուին։
5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ'ըլլայ,
Ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ'աւելցընէ։
6 Վասն զի պատերազմի խոհեմութեամբ կ'ընես.
Եւ փառաւորութիւնը խորհրդականներու շատութիւնով կ'ըլլայ։
7 Իմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Անիկա դրանը մէջ իր բերանը չբանար։
8 Ով որ չարութիւն ընել կը մտածէ,
Անիկա նենգամիտ պիտի ըսուի։
9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է,
Եւ ծաղր ընողը մարդոց գզուելի է։
10 Թէ որ նեղութեան օրը թուլնաս,
Ոյժդ քիչ է։
11 Ազատէ զանոնք որ մեռցուելու կը տարուին,
Ու սպանուելու վրայ եղողները աղաչելէն եառ մի կենար։
12 Թէ որ ըսես Թէ Մենք ասիկա չգիտցանք,
Ան որ սիրտերը կշռողը ինքը կը հասկընայ.
Ու քու հոգիդ պահպանողը ինքը գիտէ,
Եւ մարդուն իր գործքին չափովը պիտի հատուցանէ։
13 Որդեակ իմ, մեղր կեր, որ աղէկ է,
Եւ մեղրախորիսխ կէր, որ քմացդ քաղցր է։
14 Իմաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիդ այնպէս տգիտէ ըլլայ,
Թէ որ զանիկա գտնես.
Եւ էվախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրվի։

ա Սաղ. լէ. 1։ Հգ. 3։ ԳԼ. գ. 31։ Իգ. 1։
բ ԳԼ. իը. 14։
գ Սաղ. լէ. 37։ ԳԼ. իդ. 14։ Ղևւկ. ժգ. 25։
դ ԳԼ. գ. 23։
ե Եսա. ե. 22։ Մատ. իդ. 49։ Ղևւկ. իա. 34։ Հռոմ. ժգ. 13։ Եփես. ե. 18։
զ Կամ գիղխութեամբ մեռ ուսոցիներուն
է ԳԼ. ժթ. 15։
ը ԳԼ. ա. 8։ լ. 17։ Եփես. գ. 1. 2։
թ ԳԼ. գ. 5. 7։ Մատ. ժգ. 44։
ժ ԳԼ. ժ. 1։ ժէ. 20։ Հմր. 15։
ի ԳԼ. իբ. 14։
ձ ԳԼ. ե. 12։ ԺՕղ. է. 26։
ղ Եսա. է. 11. 22։
ճ Ծն. խթ. 12։
ն ԳԼ. ի. 1։ Եփես. է. 18։
շ Սաղ. հէ. 8։ ԳԼ. թ. 2։
ո Եբր. սիրտը
չ Եբեմ. է. 3։ Տես գԼ. իէ. 22։
պ Եփես. գ. 19։
ջ Տես բՕր. իթ. 19։ Եսա. ծգ. 12։
—
ռ Սաղ. լէ. 1. ևս։ Հգ. 3։ ԳԼ. գ. 31։ Իգ. 17։ Հմր. 19։
ս Ընտ. ա. 15։
վ Սաղ. ժ. 7։
տ ԳԼ. իա. 22։ ԺՕղ. թ. 16։
ր ԳԼ. ժա. 14։ ժէ. 22։ ի. 18։ Ղևւկ. ժգ. 31։
ց Կամ յայտնութիւնը
ւ Սաղ. ժ. 5։ ԳԼ. ժգ. 6։
փ Հռոմ. ա. 30։
ք Սաղ. ձբ. 4։ Եսա. ծբ. 6. 7։ ա Ցովհ. գ. 16։
օ ԳԼ. իա. 8։
ֆ Ցոբ. լդ. 11։ Սաղ. կբ. 12։ Եբեմ. լբ. 19։ Հռոմ. բ. 6։ Յայտ. բ. 23։ իբ. 12։
ա Եբգ. ե. 1։
բ Սաղ. ժթ. 10։ ՃԺթ. 103։
գ ԳԼ. իգ. 18։

15 Ով չար, [a]արդարին տանը դարանակալ մի
ըլլար,
Անոր [*]բնակարանը մի աւերեր։
16 [b]Վասն զի արդարը թէև եօթը անգամ ալ
իյնայ՝ պիտի կանգնի.
[c]Բայց չարերը ձախորդութեան մէջ պիտի
իյնան։
17 [d]Երբոր քու թշնամիդ իյնայ՝ մի ուրախանար,
Ու երբոր անոր առքը սահի՝ քու սիրտդ թող
չցնծայ։
18 Զըլլայ որ Տէրը տեսնէ ու իրեն անհաճոյ ե-
րեւնայ,
Եւ իր բարկութիւնը անոր վրայէն դարձընէ։
19 [e]Զարագործներուն համար մի սրտմտիր,
Ո՛ւ ամբարիշտներուն մի նախանձիր.
20 Վասն զի [f]չար մարդը բո՛ւյս վախճան չունենար.
[g]Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի։
21 Որդեակ իմ, [h]Տէրոջմէ ու թագաւորէն
վախցիր.
Եւ [†]խառնակարար մարդոց հետ մի խառնուիր։
22 Քանդի անոնց կործանումը յանկարծ կ'ըլլայ,
Ու երկուքին ալ պատուհասը ո՞վ գիտէ։
23 Ա՛ս բաներն ալ իմաստուններուն յա՛ւելուած է.
[i]Դատաստանի մէջ աչառութիւն ընելը ազէկ
չէ։
24 [j]Ով որ ամբարշտին կ'ըսէ Թէ Դուն արդար ես,
Ազգերը անոր անէծք պիտի տան,
Ո՛- ժողովուրդները զանիկա պիտի անարգեն։
25 Բայց յանդիմանութիւն տուողներուն չնորհք
կ'ըլլայ,
Եւ անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ։
26 Շիտակ պատասխան տուողը
Շրթունքներ կը համբուրէ։
27 [k]Դուրսի գործդ կանոնաւորէ,
Եւ զանիկա [‡]քու արտիդ մէջ[l] կարգի դիր,
Ու տունդ հաստ չինէ։
28 [m]Քու դրացիդ դէմ զուր տեղը վկայու-
թիւն մի ըներ,
Եւ քու շրթունքներովդ մի խաբեր։
29 [n]Մի ըսեր Թէ Ինչպէս ինծի ընչացիս որ ըրաւ,
Ես ալ անոր այնպէս պիտի ընեմ,
Ան մարդուն իր գործքին համեմատ հատուց-
ցում պիտի ընեմ։
30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն՝
Ու պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն ան-
ցայ.
31 Եւ ահա նամենուն մէջը փուշեր բուսեր էին,
Ու անոնց երեսը եղինճներ ծածկեր էին,
Եւ անոր քարէ պատը փլած էր.
32 Ու երբոր [o]նայեցայ՝ մտքիս մէջը պա-
հեցի,
Աչքս նայեցայ՝ [p]խրատ առի։
33 [q]Թէ՛ր քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու
համար,
34 Քու աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի
գայ,
Եւ քու կարօտութիւնդ՝ զապաւակնեալ մար-
դու պէս։

ԳԼ· ԻԵ

1 Թագաւորներու վայել 8 վէհերէն ու անոնց գանազան պատճառներէն զգուշանալու վրայով։

1 [r]Ա՛ս ալ Սողոմոնին առակներն են, որ
Ցուդայի Եզեկիա թագաւորին մարդիկը օրի-
նակեցին։
2 [s]Բանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է.
Բայց թագաւորներուն փառքը [t]բանը քն-
նելն է։
3 Երկնից բարձրութիւնը ու երկրիս խորու-
թիւնը
Եւ թագաւորներուն սիրտը չքննուիր։
4 [u]Վերցուր արծաթէն կրկղանքը,
Ու ոսկերիչին համար [v]անօթ կ'ելլէ։
5 [w]Վերցուր թագաւորին առջևէն ամբարիշտը,
Ու [x]անոր աթոռը արդարութեամբ կը հաս-
տատուի։
6 Թագաւորին առջևը մի պարծիր,
Եւ մեծերուն տեղը մի կենար.
7 [y]Վասն զի աղէկ է որ քեզի ըսեն Թէ Հոս ե-
լիր,
Քան Թէ քու աչքերուդ տեսած իշխանին առ-
ջևը վար իջեցընեն քեզ։
8 [z]||Դատի համար շուտով դուրս մի ելլեր.
Զըլլայ Թէ երբոր ընկերդ քեզ ամչցընէ,
Դուն վերջը ինչ ընելիդ չգիտնաս։
9 [a]Ընկերիդ հետ քու դատդ վարէ,
Բայց գաղտնիքը ուրիշին մի յայտներ.
10 Զըլլայ որ լսողը քեզ անարգէ,
Ու դէշ անունդ անջնջելի մնայ։
11 [b]Յարմարութեամբ բսուած խոսքը՝
Արծաթէ զարդերու մէջ [c]ոսկիէ խնձո-
ձորներու կը նմանի։
12 Իմաստունին յանդիմանութիւնը՝ մտիկ ընող
ականջին

[a] Սաղ· ժ· 9· 10։
[*] Կամ հանգստա-
[b] Ցաւ· ե· 19· Սաղ·
լգ· 19· լե· 24·
Առկ· ե· 8։
[c] Եսա· ե· 10· Սաղ·
ե· 2· ը· 14· Ցայտ·
ժը· 21։
[d] Ցաւ· լա· 29· Սաղ·
լե· 15· 19· Գլ·
ժե· 5· Եբգ· 12։
[e] Սաղ· լե· 1· Հգ·
3· Գլ· իգ· 17։
Հմր· 1։
[f] Սաղ· ժա· 6։
[g] Ցաւ· ժը· 5· 6·
իա· 17· Գլ· ժգ·
9· ի· 20։
[h] Հռոմ· ժգ· 7· ա
Պետ· բ· 17։
[†] Եբր· փոխաբան
[i] Ղև· ժե· 15· բ
Օր· ա· 17· ժգ·
19· Գլ· ժը· 5·
իը· 21· Ցաղ· ե·
24։
[j] Գլ· ժե· 15· Եա·
ե· 23։
[k] գ Թագ· ե· 17· 18·
Ղուկ· ժգ· 28։
[‡] Եբր· արտին մէջ
քեզի համար
[l] ը Օր· իե· 29·
Հռոմ· ժա· 33։
[m] Ցաւ· իե· 16։
[n] ը Տիմ· բ· 21։
ժբ· 17· 19։
[o] Ծն· գ· 18։
[p] Գլ· գ· 9· եա։
—
[q] գ Թագ· գ· 32։
[r] Տես գլ· ե· 8։
[s] Գլ· ժգ· 12· իե· 14·
[t] Ղուկ· ժգ· 8· 9· 10·
[u] Գլ· ժե· 14· Առա·
ե· 25։
[v] Կամ Դառի
[w] Առա· ե· 25· ժբ· 15·
[x] Գլ· ժե· 25· Եա·
ծ· 4։

Ոսկիէ օղ ու մաքուր ոսկիէ մանեակ է։
13 [ե]Հաւատարիմ դեսպանը՝ զինքը խրկողներուն
Հունձքի առենի ձիւնին զովութիւնը պէս է,
Եւ իր տիրոջը հոգին կը զուարճացընէ։
14 Պատ *առատաձեռնութեան վրայ պարծեն-
ցողը
[զ]Ամպերու ու հովի պէս է։
15 [է]Համբերութեամբ իշխանին սիրտը կը չինուի,
Եւ անոյշ լեզուն ոսկորներ կը կոտրէ։
16 [թ]Թէ որ մեղր գտնես՝ քեզի բաւական եղածին
չափ կեր,
Զի լայ որ անով կշտանաս ու զանիկա փսխես։
17 Քու ոտքդ դրացիդ տունը յաճախ չկոխէ,
Զի լայ որ քեզմէ ձանձրանայ ու քեզ ատէ։
18 [ի]Իր դրացիին հանար սուտ վկայութիւն ընողը
Ռաւիղ, սուրի և սրած նետի պէս է։
19 Նեղութեան օրը անհաւատարիմ մարդու ա-
պաւինիլը
Փչրուող ակռայի և դիւրագլոր ոտքի ապա-
նէքս պէս է։
20 [ժ]Տրտում մարդուն առջևը երգեր երգողը
Ցուրտ օրը էդ դգեստը հանողին,
Կամ բորակի վրայ [ը]քացախին կը նմանի։
21 [թ]Թէ որ թշնամիդ անօթի է, անոր հաց կերցուր,
Ու թէ որ ծարաւ է, անոր ջուր խմցուր.
22 Քանզի ասանկ ընելէ անոր գլխուն վրայ կրակի
կայծեր կը դիզես,
[և]Եւ Տէրը քեզի հատուցում պիտի ընէ։
23 [է]Հիւսիսային հովը անձրևը [†]կը յրուէ։
Ու խոժոռ դէմքը՝ չարախօս լեզուն։
24 [ա]Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ,
Քան թէ կռուասէր կնկան հետ մեծ տան մէջ։
25 Ինչպէս է պաղ ջուրը ծարաւած մարդուն,
Ասանկ ալ է հեռու երկրէ [բ]բարի լուրը։
26 Չար մարդուն առջևը խմոտ արդարը
Պղտորուած աղբիւրի ու աւերուած ակի կը նմանի։
27 [գ]Շատ մեղր ուտելը աղէկ չէ,
Եւ [դ]պատուն [իր] փառքը փնտռելը փառք չէ։
28 [ե]Իր ոգին չզսպող մարդը
Փլած ու անպարիսպ քաղաքի պէս է։

ԳԼ. ԻԶ

1 Ցիմարներու, 13 Ծոյլերու 17 ու հակառակասէր բանաստիեղծու վրայ։

1 Ինչպէս որ ամառուան մէջ ձիւն, ու հունձքի առեն անձրև,
Անպէս ալ յիմարին պատիւ չվայլեր։
2 Ինչպէս որ ճնճղուկը կը պտըտի, ու ծիծեռնիկը կը թռչի,

Անպէս ալ [ե]առանց պատճառի անէծքը չգար։
3 [զ]Ձիուն խարազան՝ ու իշուն սանձ՝
Ու յիմարներուն կռնակին գաւազան պէտք է։
4 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պա-
տասխան մի տար,
Զի լայ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս։
5 [է]Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պա-
տասխան տուր,
Զի լայ որ անիկա գինքը իմաստուն կարծէ։
6 Յիմարին ձեռքովը խօսք խրկողը
Իր ոտքերը կը կտրէ, — ցնաս [‡]կը խմէ։
7 Ինչպէս որ կաղին ոտքերը կ'երերան,
Անպէս ալ յիմարին բերնին մէջ առակը։
8 Յիմարին պատիւ տուողը
[Քարակոյտի մը մէջ պարսպած քարերու
ծրար գնողին" կը նմանի։
9 Առակը յիմարին բերնին մէջ՝
Գինովին ձեռքը մտնող փուշին պէս է։
10 Մեծ է ամէն բան ստեղծողը,
Որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորնե-
րուն վարձք կու տայ։
11 [ի]Ինչպէս որ շունը իր փսխածին կը դառնայ,
[ա]Անպէս [ը] յիմարը իր յիմարութեանը կը
դառնայ։
12 [բ]Գինքը խմաստուն կարծող մարդ մը տե-
սա՞ր.
Անկէ յոյս կայ յիմարին քան թէ անկէ։
13 [գ]Ծոյլը կ'ըսէ թէ ճամբուն մէջ առիւծ կայ,
Հրապարակներուն մէջ առիւծ։
14 Ինչպէս որ դուռը իր ծղմնիներուն վրայ կը
դառնայ,
Անպէս ալ ծոյլը իր անկողնին վրայ։
15 [դ]Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջը կը խրէ,
Ու բերանը ետ տանելու դժուարութիւն
կը պատայ։
16 Ծոյլը իր աչքերուն՝
Խելացի պատասխան տուող եօթը մարդէն ա-
ւելի իմաստուն կ'երևնայ։
17 Իրենը չեզած դատին հանար բարկացող ան-
ցաւորը
Շուներ ականջներէն բռնողին պէս է։
18 Ինչպէս կատղած մարդը՝ որ կրակի կայծեր,
Նետեր ու մահ կը ցանէ,
19 Անպէս է ան մարդը՝ որ իր բարեկամին նեն-
դութիւն կ'ընէ,
Ու [ե]ետքը կ'ըսէ, [զ]Ա՛հա կատակ ըրի։
20 Առանց փայտի կրակը կը մարի,
Եւ [է]թէ որ քոմ չըլլայ, կռիւը կը դադարի։
21 [ը]Ինչպէս ածուխը կայծերուն, ու փայտը կո-
րակին,

[ա] ԳԼ. ԺԳ. 17։
[բ] ԳԼ. Ի. 6։
[գ] Նէեր. պարգեւի
[դ] Յուդ. 12։
[ե] Ծն. լը. 4, եւ։ ա թագ. իե. 24, եւ։ ԳԼ. Ժե. 1։ Ժչ. 14։
[զ] Հմր. 27։
[է] Սաղ. ծե. 4։ ՃԻ. 3. 4։ ԳԼ. Ժբ. 18։
[ը] Դատ. չ. 18։ Հբ. առմ. Ժբ. 15։
[թ] Եել. իգ. 4, 5։ Մատ. է. 44։ Հբ. առմ. Ժբ. 20։
[ժ] բ թագ. Ժչ. 12։
[ի] Յոբ. լե. 22։
[ա] կ=Ո կը յարուցանէ,
[բ] Սաղ. ճո. 5։
[գ] ԳԼ. ԺԹ. 13։ խա. 9, 19։
[դ] Հմր. 16։
[ե] ԳԼ. իե. 2։

[զ] ԳԼ. Ժչ. 32։
— ա թագ. Ժբ. 17։
[է] թագ. իգ. 8։ բՕր. իգ. 5։
[ը] Սաղ. լբ. 9։ ԳԼ. Ժ. 13։
[թ] Մատ. Ժչ. 1—4։
խա. 24—27։
[ժ] Նէեր. կը խօ։
[ի] կ=Ո Պարսաւիկի մէջ քար կոպտելն
[ա] բ Պետ. բ. 22։
[բ] Եւ. բ. 15։
[գ] ԳԼ. ԼԹ. 20։ Դատ. Ժբ. 11։ Հառմ.
Ժբ. 16։ Յայտ. գ. 17։
[դ] ԳԼ. Լբ. 13։
[ե] ԳԼ. ԺԹ. 24։
[զ] Նէեր. Ի. 4։
[է] ԳԼ. Լբ. 10։
[ը] ԳԼ. Ժե. 18։ ԼԹ. 22։

Աչինակէս է կառուսակը մարդը վէճ բռընկոցը
նեղու ։
22 [ե]Քառ մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներ
ու պէս են ,
Ու անոնք միտին փորին չանմարսաններըը կ'իջ-
նեն ։
23 Եռանդուն չրխունքներն և չար սիրտը
Աղտամէն կղկղանքով ապիկած հողէ անօնի
կը նմանին ։
24 Ատեղտը իր չրխունքներովը կը կեղծէ ,
Ու սրտին մէջը նենգութիւն կը պահէ .
25 [զ]Անոր գեղեցիկ խօսուածքին չհաւատաս .
Վասն զի անոր սրտին մէջը եօթը պղծութիւն
բան կայ ։
26 Անի որ իր ատելութիւնը նենգութեամբ կը
ծածկէ ,
Անոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտ-
նուի ։
27 [է]Փոս փորողը ինքը մէջը պիտի իյնայ ,
Եւ ան որ քար կը դլորէ՝ իրեն պիտի դառնայ ։
28 Ստախօս լեզուն °իր ծեծածներըը" կ'ատէ .
Ու չողոքորթող բերանը կորուստ կ'ընէ ։

ԳԼ · ԻԹ

1 Աղուտան համար մի պարծիր ,
Վասն զի չես դիտեր թէ օրը ինչ պիտի ծնանի ։
2 [բ]Քեզ ուրիշը գովէ և չէ թէ քու բերանդ ,
Օտարը՝ և չէ թէ քու շրխունքներդ ։
3 Քարը ծանրութիւն՝ ու աւազը բեռ ունի .
Բայց յիմարին բարկութիւնը երկուքէն ալ
ծանր է ։
4 Բարկութիւնը անողորմ է , ու սրտմտութիւնը
խիստ է .
Բայց [գ]նախանձին առջևը ո՞վ կրնայ կենալ ։
5 [դ]Ծածուկ յանդիմանութիւնը
Ցածուկ սիրէն աղէկ է ։
6 [ե]Բարեկամին պատէ վէրքերը հաւատարիմ են .
Բայց թշնամիին համբոյրները առատ են ։
7 Կուշտ մարդը խորիսով կ'արհամարհէ .
Բայց [զ]անօթի մարդուն ամէն լեզու բան անոյշ
կու գայ ։
8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը՝
Իր բոյնէն թափառական եղող թռչունին
պէս է ։
9 Եղը ու խունկը սիրտը կը զուարճացընեն .
Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ ուղ-
իմ խորհրդով ։
10 Քու բարեկամդ ու քու հօրդ բարեկամը մի
թողուր ,
Եւ քու նեղութեանդ աատեը քու եղբօրդ
տունը մի երթար .
[է]Աօտ դրացին հեռու եղող եղբօրմէ աղէկ է ։
11 [ը]Որդեակ իմ , իմաստուն եղիր ու սիրտս ու-
րախացուր ,
[թ]Որ կրնամ անարդողին պատասխան տամ ։
12 [ժ]Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ -- կը զգու-
շանայ .
Բայց միամիտները առաջ կ'անցնին -- միսա կը
կրեն ։
13 [ի]Օտարականի մը երաչխաւոր եղողին զգեստը
առ ,
Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղողէն գրաւ
առ ։
14 Թէ որ մէկը առաւօտուն կանուխ ելլէ , ու
իր դրացին բարձր ձայնով օրհնէ ,
Անիկա անոր անէծք կը սեպուի ։
15 [լ]Անձրևոտ օրուան չարունակ կաթիլը
Ու կռուասէր կնիկը երբարու կը նմանին .
16 Զանիկա ծածուկ պահողը հովը կը պահէ ,
Եւ աջ ձեռքին վրէ պահուած եղը չիւիը կը յայտնէ ։
17 Երկաթը երկաթով կը սրուի ,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ ։
18 [խ]Թզենիին հոգ տանողը անոր պտուղը կ'ուտէ ,
Եւ իր տէրը պահպանողը պատիւ կը գտնէ ։
19 Ինչպէս ջուրը՝ երեսը երեսին ,
Նոյնպէս ալ սիրտը մարդը մարդուն կը ցուցնէ ։
20 [ծ]Դժոխքը ու կորուստը չեն կշտանար .
[կ]Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար ։
21 [հ]Ինչպէս հալոցը արծաթը՝ և քուրան ոսկին կը
փորձէ ,
Այնպէս ալ մարդը զինքը գովող բերանը կը
փորձէ ։
22 [ձ]Ցիմարը ցորենի հետ անկանի մէջ աւանդիտո-
ւով ծեծես ալ ,
Անոր յիմարութիւնը անկէ չերթար ։
23 Քու ոչխարներուդ վիճակը աղէկ գիտցիր ,
Եւ հօտերուդ ազէկ նայէ .
24 Վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար ,
Ու թագը դարէ ի դար չտևեր ։
25 [ղ]Կանանչը կը բուսնի , խոտը կ'երևնայ ,
Եւ լեռներուն խոտերը կը ժողվուին ։
26 Գառները քու հագուստիդ համար են ,
Ու նոխազները դաշտերուն գինն են ։
27 Քու կերակուրիդ համար՝ և քու տանդ կե-
րակուրին համար
Ու քու աղախիններուդ ապրուստին համար
Բաւական այծի կաթ պիտի ունենաս ։

ԳԼ · ԻԸ

1 [ա]Ամբարշտութեան և հոգևոր անկեղծութեան վերայով ընդ-
հանուր ծանօթութիւններ ։

[ա] Գլ · ժը · 8 ։
[բ] Սաղ · իը · 3 ։ Երեմ · թ · 8 ։
[գ] Սաղ · է · 15 · 16 ։ թ · 15 ։ ժ · 2 · 3է · 6 ։ Գլ · իը · 10 ։
[դ] Ժող · ժ · 8 ։
[ե] Կամ զինքը ծեծող-
նները
—
[զ] Դ.ակ · ժը · 10 · 20 ։ Ցակ · գ · 13 · և ։
[է] Գլ · իե · 27 ։
[ը] ա Ցամ · գ · 12 ։
[թ] Գլ · իը · 23 ։ Գաղ · բ · 14 ։
[ժ] Սաղ · Ճխա · 5 ։
[ի] Ցոր · զ · 7 ։
[լ] Ցեհ · իբ · 26 · 24։ Ցէս գլ · ժթ · 7։
[խ] Գլ · ժ · 1 · իգ · 15 · 24 ։
[ծ] Սաղ · Ճիէ · 5 ։
[կ] Գլ · իբ · 3 ։
[հ] ա Կոր · թ · 7 · 13 ։
[ձ] Գլ · է · 16 · Ամբ · բ · 5 ։
[ղ] Ժող · ա · 8 · զ · 7 ։
[ճ] Գլ · ժէ · 3 ։
[մ] Ես · ա · 5 · Երեմ · է · 3 · Գլ · իգ · 35 ։
[յ] Սաղ · Ճգ · 14 ։
—

1 Ա՛Մբարիշտը առանց մէկու մը հալածելուն
կը փախչի ։
Բայց արդարները առիւծի պէս քա-
ջասիրտ կ՚ըլլան ։
2 Երկրին յանցանքովը անոր իշխանները շատ
կ՚ըլլան ։
Բայց անոր վիճակը խնամուն՝ դիւրուն
մարդուն ձեռքովը շատ ատեն կը դիմանայ ։
3 ՚Աղքատները զրկող չքաւոր մարդը
Հացի կարօտութիւն բերող յորդահոս անձ-
րեւի պէս է ։
4 ՚Օրէնքը մերժողները ամբարիշտները կը գո-
վեն ։
՚Բայց օրէնքը պահողները անոնց դէմ կը կռ-
նան ։
5 ՚Չար մարդիկ իրաւունքը չեն հասկընար ։
Բայց ՚Տէրը փնտռողները ամէն բան կը հաս-
կընան ։
6 ՚Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքա-
տը
Ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մար-
դէն աղէկ է ։
7 ՚Օրէնքը պահողը խնամուն տղայ է ։
Բայց շռայլներուն բարեկամ եղողը իր հայրը
կ՚ամչցընէ ։
8 ՚Իր տոկոսածքը տոկոսքով և վաշխով ա-
ւելցընողը՝
Ջանիկա աղքատին ողորմութիւն ընողին հա-
մար կը ժողվէ ։
9 ՚Ան որ օրէնքը մուիկ ընելէն ետ կը դարձընէ
իր ականջը ,
՚Անոր աղօթքը անդամ պիղծ է ։
10 ՚Ուղիղները չար ճամբու մէջ մոլորցընողը իր
փոսին մէջը պիտի իյնայ ։
՚Սակայն արդարները բարիք պիտի ժառան-
գեն ։
11 Հարուստ մարդը իր աչքերուն խնամուն կ՚ե-
րեւնայ ։
Բայց հանճարեղ աղքատը զանիկա կը քննէ ։
12 ՚Երբոր արդարները ուրախանան , մեծ փառք
կ՚ըլլայ ։
Բայց երբոր ամբարիշտները բարձրանան , մարդ
*կը փնտռուի ։
13 ՚Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չը-
գտներ ,
Բայց ըմպած խոստովանողը ու մէկդի ձգողը
ողորմութիւն կը գտնէ ։
14 ՚Միշտ վախցող մարդը երանելի է ։

15 ՚Աղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամբարիշտը
՚Մռնչող առիւծի ու անցած արջու կը նմանի ։
16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ ղրկո-
ղութիւններ կ՚ընէ ։
Բայց ագահութենէ ղզուողը երկար կեանքը կ՚ա-
ւելցընէ ։
17 ՚†Արիւնապարտ մարդը մինչև գուբը կը փախ-
չի ։
Թող մէկը չպաշտպանէ զանիկա ։
18 ՚Կատարելութեամբ քալողը փրկութիւն կը
գտնէ ։
՚Բայց ծուռ մարդը իր երկու ճամբով կ՚իյնայ ։
անանց մէկուն մէջը կ՚իյնայ ։
19 ՚Իր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ ,
Ու դատարկ մարդոց հետեւողը աղքատու-
թեամբ պիտի լեցուի ։
20 Հաւատարիմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ՚առնէ ։
՚Բայց հարուստ ըլլալու արտորացողը պիտի
չարդարանայ ։
21 ՚Աչառութիւն ընելը աղէկ չէ ,
Վասն զի ՚պատառ մը հացի համար մարդ
յանցանք կը գործէ ։
22 ՚Չար աչք ունեցող մարդը հարուստ ըլլալու
կ՚արտորայ ,
Ու չգիտեր որ իր վրան աղքատութիւն պի-
տի գայ ։
23 ՚Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը
գտնէ՝
Լեզուով չողոքորթութիւն ընողէն աւելի ։
24 Ան որ իր հայրը կամ իր մայրը կը կողոպտէ ,
ըսելով թէ յանցանք չէ ,
Անիկա ՚ապականարար մարդուն ընկերն է ։
25 ՚Հպարտ սիրտ ունեցող մարդը կռիւ կը հանէ ։
՚Բայց Տէրոջը ապաւինողը պիտի գիրնայ ։
26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է ։
Բայց խնամութեամբ քալողը պիտի ազատի ։
27 ՚Աղքատին տուողը կարօտ չըլլար ։
Բայց ՚անէծք երես դարձընողը շատ անէծքներ
կ՚առնէ ։
28 ՚Թէ որ ամբարիշտները բարձրանան , ՚մարդ
դիւկ կը պահուտին ։
Բայց թէ որ անոնք կորսուին , արդարները
կը շատնան ։

ԳԼ · ԻԹ

1 Ընդհանուր 15 և մասնաւոր կատարելութեան վրայով խը-

՚ Գաղ · խգ · 17 · 36 ։ Սալ · ծգ · 5 ։
՚ Մատ · ժբ · 28 ։
՚ Սալ · ժ · 3 ։ Խթ · 18 ։ Հռոմ · ա · 32 ։
՚ Պ Թագ · ժբ · 18 · 21 ։ Մատ · գ · 7 ։ ժգ · 4 ։ Եփես · ե · 11 ։
՚ Սաղ · ղբ · 6 ։
՚ Յոհ · ե · 17 ։ ա Կոր · բ · 15 ։ ա Յոհ · բ · 20 · 27 ։
՚ Գաղ · ժԹ · 1 ։ Հմր · 18 ։
՚ Գաղ · խԹ · 3 ։
՚ Յոբ · խե · 16 · 17 ։ Գաղ · ժգ · 22 ։ Ժող · բ · 26 ։
՚ Ջաք · է · 11 ։
՚ Սաղ · կղ · 18 ։ ՆԹ · 7 ։ Գաղ · ժե · 8 ։
՚ Գաղ · խգ · 27 ։
՚ Մատ · գ · 33 ։
՚ Հմր · 28 ։ Գաղ · ժա · 10 ։ խԹ · 2 ։ Տես Ժող · ժ · 6 ։
՚ կամ կը պահուտին ։
՚ Սաղ · լբ · 3 ։ 5 ։ ա Յոհ · ա · 8 ։ 9 ։ 10 ։
՚ Բայց իր սիրտը խոստովանողը չարութեան մէջ պա-
տահի կ՚իյնայ ։
՚ Աղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամբարիշտը
՚ Մռնչող առիւծի ու անցած արջու կը նմանի ։
՚ Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ ղրկո-
ղութիւններ կ՚ընէ ։
Բայց ագահութենէ ղզուողը երկար կեանքը կ՚ա-
ւելցընէ ։
՚ †Արիւնապարտ մարդը մինչև գուբը կը փախ-
չի ։
Թող մէկը չպաշտպանէ զանիկա ։
՚ Կատարելութեամբ քալողը փրկութիւն կը
գտնէ ։
՚ Բայց ծուռ մարդը իր երկու ճամբով կ՚իյնայ ,
անանց մէկուն մէջը կ՚իյնայ ։
՚ Իր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ ,
Ու դատարկ մարդոց հետեւողը աղքատու-
թեամբ պիտի լեցուի ։
՚ Հաւատարիմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ՚առնէ ։
՚ Բայց հարուստ ըլլալու արտորացողը պիտի
չարդարանայ ։
՚ Աչառութիւն ընելը աղէկ չէ ,
Վասն զի ՚պատառ մը հացի համար մարդ
յանցանք կը գործէ ։
՚ Չար աչք ունեցող մարդը հարուստ ըլլալու
կ՚արտորայ ,
Ու չգիտեր որ իր վրան աղքատութիւն պի-
տի գայ ։
՚ Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը
գտնէ՝
Լեզուով չողոքորթութիւն ընողէն աւելի ։
՚ Ան որ իր հայրը կամ իր մայրը կը կողոպտէ ,
ըսելով թէ յանցանք չէ ,
Անիկա ՚ապականարար մարդուն ընկերն է ։
՚ Հպարտ սիրտ ունեցող մարդը կռիւ կը հանէ ։
՚ Բայց Տէրոջը ապաւինողը պիտի գիրնայ ։
՚ Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է ։
Բայց խնամութեամբ քալողը պիտի ազատի ։
՚ Աղքատին տուողը կարօտ չըլլար ։
Բայց ՚անէծք երես դարձընողը շատ անէծքներ
կ՚առնէ ։
՚ Թէ որ ամբարիշտները բարձրանան , ՚մարդ
դիւկ կը պահուտին ։
Բայց թէ որ անոնք կորսուին , արդարները
կը շատնան ։

՚ Գաղ · խգ · 5 · 6 ։
՚ Գաղ · ժբ · 9 ։
՚ Գաղ · ժգ · 10 ։
՚ ա Տիմ · գ · 6 ։
՚ բ Օր · ժե · 7 · եւ ։ Գաղ · ժԹ · 17 ։ խբ · 9 ։
՚ Հմր · 12 ։ Գաղ · խԹ · 2 ։
՚ Յոբ · խգ · 4 ։

բառեր։ 22 Խոհեմութեան, ամբարտաւանութեան, գազանութեան, երկչոտութեան եւ երեսպաշտութեան վրայով։

1 ¹⁻⁹Շատ անգամ յանդիմանուած՝ մարդը՝ որ
իր պարանոցը կը խստացընէ,
Յանկարծ պիտի կտրուի ու բժշկութիւն պիտի չդտնէ։
2 ²Թէ որ արդարները զօրանան, ժողովուրդը
կ'ուրախանայ.
Բայց երբոր ամբարիշտը իշխանութիւն կ'ունենայ, ³ժողովուրդը կը հեծծէ։
3 ⁴Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ'ուրախացընէ.
⁵Բայց պառնիկներուն ընկերը եղողը ստացուածքը կը ցրուէ։
4 Թագաւորը արդարութեամբ կը հաստատէ երկիրը.
Բայց կաշառք առնողը զանիկա կը կործանէ։
5 Իր ընկերին չորթորելովնութիւն ընող մարդը
Անոր քայլերուն որոգայթ կը լարէ։
6 Չար մարդուն ամբարշտութեանը մէջ որոգայթ կայ.
Բայց արդարը ցնծութեան եւ ուրախութեան մէջ պիտի ըլլայ։
7 ⁶Արդարը աղքատներուն դատը դիտէ.
Բայց չար մարդը անգիտակ չըլլար։
8 ⁷Ծաղր ընող մարդիկ քաղաքը կը բռնկեցընեն.
Բայց իմաստուններըը ⁸բարկութիւնը կը դադրեցընեն։
9 Իմաստուն մարդը երբոր յիմարին հետ վիճաբանութիւն կ'ընէ,
⁹Թէ զայրայի եւ թէ ծիծաղի՝ հանգիստ չըլլար։
10 ¹⁰Անիրաւհեղ մարդիկ արդարը կ'ատեն.
Բայց ուղիղները անոր որպիսութիւնը կը հարցընեն։
11 ¹¹Յիմարը իր միտքը բոլորովին կը յայտնէ.
Բայց իմաստունը զանիկա ուրիշ առենի կը պահէ։
12 Սատա խօսքերու ականջ դնող իշխանին
Բոլոր ծառաները չար կ'ըլլան։
13 Աղքատը ու բռնաւորը միմեանց հանդիպեցան,
¹²Երկուքին ալ աչքերուն լոյս տուողը Տէրն է։
14 ¹³Աղքատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին աթոռը
Յաւիտեան հաստատ կ'ըլլայ։
15 ¹⁴Գաւազանը ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կու տայ.
Բայց ¹⁵էր կամքը ձգուած տղան իր մայրը կ'ամչցընէ։
16 Երբոր ամբարիշտները շատնան, յանցանքը կը շատնայ.
¹⁶Բայց արդարները անոնց իյնալը պիտի տեսնեն։
17 ¹⁷Խրատէ քու որդիդ, որ քեզ հանգստացընէ,
Եւ քու հոգիդ զուարճացընէ։
18 ¹⁸Առանց մարգարէութեան ժողովուրդը կը խառնըվի,
Բայց ¹⁹օրէնքը պահողը երջանիկ կ'ըլլայ։
19 Հասկցող ու պատասխան չտուող ծառան խօսքերով չխրատուիր։
20 Իր խօսքերուն մէջ արտորացող մարդ մը տեսա՞ր.
²⁰Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ։
21 Թէ որ մէկը իր ծառան տղայութենէն փափկութեամբ կը մեծցընէ,
Վերջապէս անիկա իր տան կ'ըլլայ։
22 ²¹Բարկասիրտ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ ցասկոտ մարդը չատ յանցանքներ կը գործէ։
23 ²²Մարդուն հպարտութիւնը զինքը կը կործանէ.
Բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վաստկի։
24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ'ատէ,
²³Անիկա երդումը կը լսէ, ու էր ոչ-ոք չյայտնեն։
25 ²⁴Մարդու վախը որոգայթի մէջ կը ձգէ.
Բայց Տէրոջը ապաւինողը ամուր ապաստարան կ'ունենայ։
26 ²⁵Շատերը իշխանին երեսը կը փնտռեն.
Բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոջմէն է։
27 Անօրէն մարդը արդարներուն զզուելի է,
Եւ ուղղութեամբ քալողը ամբարշտին զզուելի է։

ԳԼ. Լ

1 Ագուրին հատատոյ խոստովանութիւնը. 7 անոր երկու խնդիրը։ 10 Ծառային մը անիրաւութիւն չընելու վերյով։ 11 Չորս չար ցեղեր։ 15 Չորս տեսակ չկշտացող բաներ։ 17 Ծնողքը չանարգելու վերյով։ 18 Չորս բան՝ զորս չգտաւ։ 21 Չորս անասնելի բան։ 24 Չորս տեսակ խելացի կենդանիներ։ 29 Չորս կարգ գեղեցիկ քալուածք ունեցողներ։ 32 Բարկութիւնը պետք է ոտիկնել։

1 Յակէեան Ագուրին խօսքերը՝
Այսինքն ¹պատգամը՝ որ անիկա Իթիելին խօսեցաւ,
Իթիելին եւ Ուքալին։
2 ²Ցիրաւի ես ամէն մարդէ յանձգրաժիտ եմ,
Ու ես մարդկային իմաստութիւն չունիմ.
3 Եւ իմաստութիւն չսորվեցայ,

ա ա Թագ. բ. 23. բ Ա՛Ն. լգ. 16։ ԳԼ. ա. 24—27։ • Կամ կառավարք։ ² Ելմ. ը. 15։ ԳԼ. ժա. 10։ իբ. 12. 28։ ³ Ելմ. գ. 15։ ⁴ ԳԼ. ժ. 1։ ժԼ. 20։ իէ. 11։ ⁵ ԳԼ. է. 9. 10։ գ. 26։ իբ. 7։ Ղ.ւկ. ժբ. 16։ ժգ. 33։ ⁶ Յոբ. լթ. 16։ լա. 13։ Սաղ. խա. 1։ ⁷ ԳԼ. ժա. 11։ ⁸ Ելկ. իբ. 30։ ⁹ Ա՛ատ. ժա. 17։ ¹⁰ Դ՚ն. գ. 5. 8։ ա Յովհ. գ. 12։ ¹¹ Դատ. ժգ. 17։ ԳԼ. ժբ. 16։ ժգ. 33։ ¹² ԳԼ. իբ. 2։ ¹³ Ա՛ատ. է. 45։ ¹⁴ Սաղ. հբ. 2. 4. 15։ 14։ ԳԼ. ի. 28։ իե. 5։ ¹⁵ Հմ. 17։ ¹⁶ ԳԼ. ժ. 1։ ժէ. 21։ 25։ ¹⁷ Սաղ. լէ. 36։ ժբ. 10։ զա. 8։ զբ. 11։ ¹⁸ ԳԼ. ժգ. 24։ ժԹ. 18։ իբ. 15։ իգ. 15. 14։ Հմ. 15։ ա Թագ. գ. 1։ Ա՛մմա. ը. 11. 12։ ¹⁹ Յոբ. ժգ. 17։ Յակ. ա. 25։ ²⁰ ԳԼ. իգ. 12։ ²¹ ԳԼ. ժէ. 18։ իգ. 21։ ²² Յոբ. իբ. 29։ ԳԼ. ժէ. 33։ ժբ. 12։ Եսա. կգ. 2։ Դան. գ. 30. 31. եւ Ա՛մմա. իգ. 12։ Ղ.ւկ. ժգ. 11։ ժբ. 14։ Գործ. ժբ. 23։ Յակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5։ ²³ Ղե. ե. 1։ ²⁴ Ծն. ժբ. 12։ բ. 2. 11։ ²⁵ ԳԼ. ժԹ. 6։ ²⁶ Սաղ. հգ. 22։ ա ԳԼ. լ. 1։

Ու *Ամենատուրին դիտութիւնը չեմ դիտեր։
4 †Երկինքը ո՛վ ելաւ ու իջաւ.
Հովը իր ձեռքերուն մէջը ո՛վ ժողվեց.
Ջուրերը էր հանդերձին մէջ ո՛վ ամփոփեց.
Երկրիս բոլոր ծայրերը ո՛վ հաստատեց.
Անոր անունը ի՞նչ է, ու անոր որդւոյն անունը ի՞նչ է.
Թէ որ գիտես՝ ըսէ։
5 ‡Աստուծոյ ամէն խօսքերը մաքուր են.
Անիկա իրեն ապաւինողներուն ասպար է։
6 §Դուն անոր խօսքերուն վրայ բան մի աւելցըներ,
Որ չըլլայ թէ քեզ յանդիմանէ, ու դուն սուտ խօս երևնաս։

7 Քեզմէ երկու բան կը խնդրեմ,
Մերժելէս առաջ զանոնք ինծմէ մի արգիլեր.
8 Ունայնութիւնը և սուտ խօսքը ինծմէ հեռացուր.
Ինծի աղքատութիւն կամ հարստութիւն մի տար.
Հիմ սովորական հացովս զիս կերակրէ.
9 ¶Չըլլայ որ կշտանամ և ուրանամ,
Ու Տէրը ո՛վ է, ըսեմ.
Եւ չըլլայ որ աղքատանամ ու գողնութիւն ընեմ,
Եւ իմ Աստուծոյս անունը պարապ տեղը բերանս առնեմ։

10 Ծառայի մը համար իր տէրոջը ամբաստանութիւն մի ըներ,
Չըլլայ որ քեզի անէծք տայ, ու դուն յանցաւոր գտնուիս։

11 Յեղ կայ որ իր հայրը կ'անիծէ,
Եւ իր մայրը չօրհներ։
12 Յեղ կայ որ †իր աչքին առջևը մաքուր է,
Սակայն իր աղտեղութենէն լուացուած չէ։
13 Յեղ կայ որ †անոր աչքերը խիստ ամբարտաւան են,
Ու անոր արտեւանունքները բարձրացած են։
14 ‡Յեղ կայ որ անոր ակռաները սուրերու պէս են,
Եւ անոր ժանիքները դանակներու պէս են,
§Աղքատները երկրիս վրայէն
Ու անանկները մարդոց մէջէն ուտելու համար։

15 Տզրուկը երկու աղջիկ ունի.
Տուր, տուր՝ կ'ըսեն։
Այս երեքը չեն կշտանար,
Ո՛ չորս բան կայ որ չեն ըսեր.
16 ¶Գերեզմանը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը որ չրով չկշտանար
Ու կրակը որ Հերիք է՛ չըսեր։

17 †Այն աչքը որ իր հայրը ծաղր կ'ընէ,
Եւ իր մօրը հնազանդիլը կ'անարգէ,
Ձորերուն ագռաւները պիտի փորեն,
Ու զանիկա արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն։

18 Այս երեք բանը ինծի զարմանալի կ'երևնայ,
Եւ չորս բան կայ որ չեմ գիտեր.
19 Օդին մէջը արծիւին ճամբան,
Ապառաժի վրայ օձին ճամբան,
Ծովուն մէջը նաւուն ճամբան
Ու աղջկան քով էրիկ մարդուն ճամբան։
20 Շնացող կնկան ճամբան ալ այնպէս է.
Կ'ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ Զարութիւն չըրի՝ կ'ըսէ։

21 Երեք բանի համար երկիրը կը դողայ,
Ու չորս բան կայ, որոնք չկրնար տանիլ.
22 †Ծառան երբոր թագաւորէ,
Ցիմարը երբոր հացով կշտանայ,
23 Ատելի կնիկը երբոր կարգուի
Եւ աղախինը երբոր իր տիկնոջը ժառանգ ըլլայ։

24 Երկրիս վրայ չորս բան կայ որ պզտիկ են,
Բայց անոնք չատ խելացի են.
25 †Մրջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Բայց իրենց կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստեն.
26 ‡Ճագարները ուժգր ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տուները վէմերու մէջ կը շինեն.
27 Մարախները թագաւոր չունին,
Սակայն ամէնը դունդ դունդ դուրս կ'ելլեն.
28 †Մողէսը էր ձեռքերովը պատէրազմ կը փակչի,
Ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գըտնուի։

29 Աղեկ քալող երեք բան կայ.
Եւ չորս բան կայ որ գեղեցիկ քալուածք ունի.
30 Առիւծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է,
Ու բնաւ մէկուն երեսէն ետ չդառնար.
31 ‡Մէջքը կապած այծ" ու նոխազը,
Եւ թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իր հետն է։

32 Թէ որ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիր,
Կամ մէկ չարութիւն մը մտածեցիր,
§Ձեռքդ բերնիդ վրայ դիր.
33 Վասն զի թէ որ կաթը ծեծես՝ կոզի կ'ելլէ,
Թէ որ քիթը ճմլես՝ արիւն կ'ելլէ.
Նոյնպէս թէ որ բարկութիւնը գրգռես՝ կռիւ կ'ելլէ։

---

* Կամ արբոյ
† Յաղ. գ. 15։
‡ Յոբ. լը. 4, Եսա. Սաղ. ՃԺ. 3, Եսա. Նա. խ. 12, Եսա.
§ Սաղ. ԺԲ. 6։ ԺԲ. 30։ ԺԹ. 8։ ՃԺԹ. 140։
¶ Սաղ. ԺԲ. 30։ ՃԳ. 11։ ՃԺԵ. 9, 10, 11։
† Բ Օր. գ. 2։ ԺԲ. 32։ Յայտ. խբ. 18, 19։
‡ Մատ. գ. 11։
§ Բ Օր. ը. 12, 14, 17։ Լա. 20։ Լը. 15։ Դ Եսդ. Բ. 25, 26։ Յոբ. լա. 24, 25, 28։ Ռթե. ԺԳ. 6։
¶ Գաղ. ԺԲ. 11։
† Սաղ. ՃԼ. 1։ Գաղ. գ. 17։
‡ Յոբ. ԽԹ. 17։ Սաղ. ԺԲ. 2։ ԺԶ. 4։ Գաղ. ԺԲ. 18։
§ Գաղ. ԺԹ. 10։ ԺՀ. 7։
¶ Գաղ. գ. 6, Եսա.
† Սաղ. ՃԳ. 18։
‡ Կամ Աստիանչունը
§ Յոբ. խա. 5։ խ. 4։ ԺՀ. 3։ Առկ. է. 16։

ԳԼ· Լ.

1 Պարկեշտութեան ու բարեխառնութեան վրայով Լեմուէլին խրատները։ 6 Վհատացած մարդը մխիթարելու ու պաշտպանելու վրայով։ 10 Առաքինի կնոջ գովեստը ու պսակները։

1 Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը՝
Այն բանը՝ պատգամը՝ որ անոր մայրը անոր սորվեցուց։

2 Ի՞նչ ըներ, ով որդեակ իմ,
Ի՞նչ ըներ, Էով իմ որովայնիս որդին,
Ի՞նչ ըներ, ով իմ ուխտերուս որդին։
3 Էքու զօրութիւնդ կնիկներուն մի տար,
Ոչ ալ քու ճամբաներդ Էթագաւորներ բնաջինջ ընողներուն։

4 Ով Լեմուէլ, Էթագաւորներուն չվայլեր,
Գինի խմելը թագաւորներուն չվայլեր,
Եւ օղի խմելը իշխաններուն չվայլեր.
5 Ըզըլլայ որ խմեն ու օրէնքը մոռնան,
Եւ տառապեալներէն մէկուն գատաստանը ծռեն։
6 ԷՕղին՝ կորսուելու վրայ եղողին,
Ու գինին դառնահոգիներուն տուէք,
7 Որ անոնք խմեն ու իրենց աղքատութիւնը մոռնան,
Եւ իրենց նեղութիւնը մէյմին ալ չյիշեն։
8 ԷԲաց քու բերանդ համր մարդուն համար,
ԷՈ՛– բոլոր անխնամ մնացածներուն դատին համար։
9 Բաց քու բերանդ, Էարդարութեամբ դատէ,
Եւ Էաղքատին ու անանկին դատաստանը տես։

10 ԸԱռաքինի կնիկը ո՛վ կրնայ գտնել.
Անոր գինը գոհարներէն չատ աւելի է։
11 Անոր էրկանը սիրտը անոր վրայ վստահ է,
Ու աւարի կարօտ չըլլար։
12 Անիկա իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ
Անոր բարիք կը բերէ և ոչ թէ չարիք։
13 Բուրդ ու քէտան կը փնտռէ,
Եւ Ըուզածը ձեռքովը կը գործէ։
14 Անիկա վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր հացը հեռու տեղէն կը բերէ։
15 Եւ Էանիկա դիշերով կ'ելլէ, ու Էտանը ըստ ըստ կերակուր՝
Եւ իր աղախիններուն բաժին կու տայ։
16 Արտի մը վրայ կը խորհի ու զանիկա ծախու կ'առնէ,
Եւ իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը տնկէ։
17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը պնդէ,
Ու իր բազուկները կը զօրացնէ։
18 Իր վաստակին աղէկ ըլլալը կը հասկընայ.
Անոր ճրագը գիշերը չմարիր։
19 Իր ձեռքերը լծկին կ'երկընցնէ,
Ու ափովը բոքը կը բռնէ։
20 ԸՁեռքը աղքատին կը բանայ,
Ու ձեռքերը կարօտներուն կ'երկընցնէ։
21 Իր տանը Էստ ըստ Տամար ձիւնէն չվախնար.
Քանզի բոլոր ընտանիքը կրկին հանդերձ հագած են։
22 Իրեն ծածկոյներ կը չինէ.
Իր հանդերձը բեհեզ ու ծիրանի է։
23 ԸԱնոր էրկը կը ճանչցուի դռներուն մէջ
Երբոր երկրին ծերերուն հետ կը նստի։
24 Կտաւ կը գործէ ու կը ծախէ,
Եւ վաճառականներուն գօտիներ կու տայ։
25 Զօրութիւն ու փառք կը հագնի.
Ու ետքի օրերը պիտի ուրախանայ։
26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ,
Եւ իր լեզուին վրայ †քաղցրութեան օրէնք կայ։
27 Իր տանը ճամբաները կը քննէ,
Եւ ծուլութեան հացը չուտեր։
28 Անոր տղաքը կ'ելլեն ու զանիկա երանելի կ'անուանեն.
Անոր էրկն ալ զանիկա կը գովէ, ըստ ըստ,
29 Շատ աղջիկներ առաքինի եղան,
Բայց դուն ամենէն գերազանց եղար։
30 Վայելչութիւնը սուտ է, ու գեղեցկութիւնը ունայն է.
Ա՛ն Տէրոջմէ վախցող կնիկը պիտի գովուի։
31 Տուէք անոր իր ձեռքին պտուղէն.
Ու անոր գործքերը դռներու մէջ գովեն զանիկա։

= ԳԼ· ւ· 1։
Բ Ես· խԹ· 15։
գ ԳԼ· է· 9։
դ Բ Օբ· ԺԷ· 17· ՆՀ· եմ· Ժգ· 26· ԳԼ· է· 26· ՈՀ· գ· 11։
ե Ժող· ժ· 17։
զ ՈՀ· գ· 11։
է Ասղ· Ճգ· 15։
ը Տես Ցօբ· խԹ· 15։
թ ա Թագ· ԺԹ· 4։ Եսթ· գ· 16։
ժ ԳՀ· ԺԹ· 15։ Բ Օբ· ա· 16։
ի Ցօբ· խԹ· 12· Էս· ա· 17· Երեմ· իբ· 16։
լ ԳԼ· Ժբ· 4· Ժբ· 22· ԺԹ· 14։
խ Կ՚ տես յաջորդ. Թեմանը։
ծ Հռոմ· Ժբ· 11։
կ ՂուԿ· Ժբ· 42։
հ Եփես· գ· 28· Երբ· Ժգ· 16։
ձ ԳԼ· Ժբ· 4։
ղ Կ՚ տես ալբրմանեան.
—

ԳԻՐՔ ԺՈՂՈՎՈՂԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ժողովողը կը ցուցընէ թէ բոլոր մարդկային բաները ունայնութիւն են, 4 որովհետեւ ամէն արարածներըը անգադար կ'աշխատին, 9 բայց նոր բան մը յառաջ չէն բերեր, ու ամէն հին բաներն ալ կը մոռցուին. 12 և թէ ինքը այնպէս գոած է իմաստութեան քննութիւններով։

1 Երուսաղեմի մէջ թագաւորող Դաւիթի որ-
դւոյն՝ Ժողովողին խօսքերը։
2 Ունայնութիւն ունայնութեանց, ըսաւ Ժո-
ղովողը,
Ունայնութիւն ունայնութեանց, ամէն բան
ունայնութիւն է։
3 Ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ մարդ
Ամբուն տակը քաշած բոլոր աշխատանքէն։
4 Ազգ կ'երթայ և ազգ կու գայ,
Բայց երկիրը միշտ կը կենայ։
5 Նաև արեւը կը ծագի ու արեւը կը մտնի,
Եւ իր ծագած տեղը արտորալով կը դառնայ։
6 Հովը դէպ՚ի հարաւ կ'երթայ,
Ու դէպ՚ի հիւսիս կը պտտի.
Ե՛ Հովը աս դին ան դին պտտելով
Կ'երթայ, իր շրջաններուն համեմատ կը դառ-
նայ։
7 Ամէն գետերը ծովը կ'երթան,
Բայց ծովը չի լեցուիր.
Ան տեղը որ գետերը կ'երթային,
Նորէն հոն կ'երթան։
8 Ամէն *խօսքերը կը հոգնին.՚՚
Մարդս խօսելու կարող չէ.
Աչքը տեսնելով չկշտանար,
Ու ականջը լսելով չլեցուիր։
9 Ինչ որ եղած է, նոյնը պիտի ըլլայ,
Ու ինչ որ գործուած է, նոյնը պիտի գոր-
ծուի.
Եւ արեւուն տակը բնաւ նոր բան մը չկայ։
10 Կ՚ոյ արդեօք անանկ բան մը՝
Որուն համար կրնայ ըսուիլ, Ահա ասիկա նոր է.
Ան՝ մեզմէ առաջ եղած դարերուն մէջ
Անիկա արդէն եղած էր։
11 Առջի բաներուն յիշատակը չկայ,
Ու ետքը ըլլալու բաներուն ալ՝
Ետքը եկողներուն մէջ յիշատակը պիտի չըլ-
լայ։
12 Ես Ժողովողս Երուսաղեմի մէջ
Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղայ,
13 Եւ իմ սիրտս երկնից տակը բոլոր եղածները
Իմաստութեամբ փնտռելու ու քննելու տուի.
Աստուած աս չար զբաղմունքը մարդոց որ-
դիներուն տուաւ,
Որ անով զբաղին։
14 Արեւուն տակը բոլոր գործուած գործքերը
տեսայ,
Եւ ահա ամէնն ալ ունայնութիւն ու †հոգիի
տանջանք՚՚ է։
15 Ին որ ծուռ է՝ չկրնար չիտկուիլ,
Ու ան որ պակաս է՝ չկրնար համրուիլ։
16 Ես իմ սրտիս մէջ խօսեցայ ու ըսի,
Ահա ես մեծցայ, ու իմաստութիւն առայ
Երուսաղեմի մէջ ինձմէ առաջ եղողներուն
ամենէն աւելի.
Եւ իմ սիրտս շատ իմաստութիւն ու գիտու-
թիւն տեսաւ։
17 Եւ իմ սիրտս՝ իմաստութիւնը ճանչնալու,
Ու խենթութիւնը և յիմարութիւնը գիտնա-
լու տուի.
Հասկըցայ որ ասիկա ալ հոգիի տանջանք է։
18 Վասն զի շատ իմաստութեան մէջ շատ տըրտ-
մութիւն կայ.
Ու ով գիտութիւնը աւելցընողը ինչը կ'ա-
ւելցնէ։

ԳԼ. Բ

1 Մարդկային կենաց ունայնութիւնը զբօսանաց մէջ։ 12 Թէև իմաստունը յիմարէն աղէկ է, սակայն երկուքին վերջը մէկ է։ 18 Մարդկային աշխատութիւններուն ունայնութիւնը, որ երբեմն կը խազայ, չէն գիտեր թէ որուն համար է։ 24 Մէկը աշխատանքին պտուղը վայելելուն պէս աղէկ բան չկայ. բայց ան ալ Աստուծոյ մէկ պարգեւն է։

1 Ես՝ իմ սրտիս մէջը ըսի, Եկուր հիմա ու-
րախութեան միջոցով քեզ փորձեմ.
Ուսաի բարիքներ վայելէ.
Եւ ահա †ասիկա ալ ունայնութիւն է։
2 †Ծիծաղին համար ըսի թէ ցնոար է,
Եւ ուրախութեան համար՝ թէ Ասոր ըրածը
ի՞նչ է։
3 †Սրտիս մէջ խորհեցայ որ մարմինս գինիով
զուարթացընեմ,
Եւ իմաստութեան առաջնորդութեամբը ան-
մտութիւնը ճանչնամ,

ա Հմ. 12։ ԳԼ. է. 27։ ԺԲ. 8, 9, 10։
բ Սաղ. ԼԹ. 5, 6։ կբ. 9։ Ամոց. 4։ ԳԼ. ԺԲ. 8։
գ Հռոմ. ը. 20։
դ ԳԼ. բ. 22։ գ. 9։ Ե. 8, 9։
ե Սաղ. Ճգ. 5։ ՃԺԹ. 90։
զ Սաղ. ԺԹ. 5, 6։
է Յոբ. գ. 8։
ը Յոբ. լբ. 10։ Սաղ. ՃԺ. 8, 9։
թ Կ՚ըսեն՝ երբեմն կը յոգ-
նեն.
ժ Աւետ. իե. 20։
ի ԳԼ. գ. 15։
լ Ծն. գ. 19։ ԳԼ. գ. 10։
խ Կամ հովի համար
աշխատութիւն
ծ ԳԼ. է. 13։
կ գԹ. գ. 12, 13։
հ ԳԼ. ԺԲ. 12։
ձ Գ. 30։ Ժ. 7, 23։ ԳԼ. բ. 9։
ղ ԳԼ. բ. 3, 12։ է. 23, 25։ ա Թես. ե. 21։
ճ Ղուկ. ԺԲ. 19։
մ Տես Եփ. Ե. 11։
յ Առակ. Ժգ. 13։ ԳԼ. է. 6։
ն ԳԼ. ա. 17։

Որ տեսնեմ թէ ինչ է մարդոց որդիներուն բարին՝
Որ կրնան ընել երկնից տակը
իրենց կենացը բոլոր օրերուն մէջ։
4 Մեծ գործերը ըրի.
Ինծի տուներ չինեցի, — ինծի այգիներ տնկեցի.
5 ինծի պարտէզներ և դրախտներ չինեցի,
ու անոնց մէջը ամէն տեսակ պտուղ բերող ծառեր տնկեցի.
6 ինծի ջուրի աւազաններ չինեցի,
որ անոնցմէ ծառ բուսցնող անտառը ոռոգուի.
7 Ծառաներ ու աղախիններ առայ,
եւ իմ տանս մէջ ծնած ծառաներ ունեցայ.
ու չատ արջառներ և հօտեր ունեցայ՝
ինծմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղողներուն ամենէն աւելի։
8 Նաեւ ինծի արծաթ ու ոսկի
եւ թագաւորներու ու գաւառներու գանձեր դիզեցի.
Ինծի այր և կին երգեցողներ առայ,
ու մարդոց որդիներուն զուարճութիւնները՝ ամէն տեսակ չքեղութիւն։
9 Եւ ինծմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղողներուն
Ամենէն մեծ եղայ ու բարգաւաճեցայ.
Իմաստութիւնս ալ իմ քովս կը կենար։
10 Եւ իմ աչքերուս ամէն ցանկութիւնը անոնցմէ չարդիլեցի,
ու իմ սիրտս ամէն ուրախութենէ զուրկ չձգողցի.
Հապա իմ սիրտս իմ բոլոր աշխատութիւններէս ուրախացաւ.
Եւ իմ բոլոր աշխատութիւններէս բաժինս ասիկա էր։
11 Ու ես՝ իմ ձեռքերուս ըրած ամէն գործերուն,
ու ընելու համար իմ քրտած ամէն աշխատանքիս նայեցայ,
Եւ ահա ամէնը ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք էր,
ու արեւուն տակը օգուտ չկար։

12 Եւ ես դարձայ իմաստութիւնը տեսնելու,
Նաեւ յիմարութիւնը ու անմտութիւնը.
վասն զի թագաւորին ետեւէն եկող մարդը ի՞նչ կրնայ ընել.
Ինչ որ արդէն ըրած են։
13 Ուսաի տեսայ որ իմաստութիւնը անմտութենէն օգտակար է,
Ինչպէս որ լոյսը խաւարէն օգտակար է։
14 Իմաստունին աչքերը իր գլխուն վրայ են,
Իսկ անմիտը խաւարի մէջ կը քալէ.
Բայց ես հասկըցայ որ
Անոնց ամենուն պատահած դիպուածը մէկ է։
15 Անսաեանը իմ սրտիս մէջ ըսի,
Որովհետեւ անմիտին պատահածը ինծի ալ պիտի պատահի,
Ուրեմն ես ինչո՞ւ համար աւելի իմաստուն եղայ.
Ա՛ս պատճառաւ իմ սրտիս մէջ ըսի որ ասոր ալ ունայնութիւն է.
16 վասն զի ինչպէս անմիտին՝ նմանապէս իմաստունին ալ
Յաւիտեան յիշատակը չկայ.
Ինչու որ հիմա եղած բաներուն ամէնը
Ապագայ ժամանակին մէջ պիտի մոռցուի.
Ու իմաստունը ի՞նչպէս կը մեռնի.
Անմիտին պէս։
17 Անոր համար աս կեանքէս զզուեցայ,
վասն զի արեւուն տակը եղած գործերը ինծի դէշ երեցան,
Քանզի ամէնը ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։
18 Եւ ես արեւուն տակը քրտած բոլոր աշխատութիւններս զզուեցայ,
Քանզի ինծմէ ետքը գալու մարդուն պիտի թողում զանոնկա.
19 Եւ ո՞վ գիտէ թէ անոնկա իմաստուն պիտի ըլլայ թէ անմիտ.
Բայց պիտի տիրէ իմ բոլոր աշխատութիւններուս վրայ,
Որ արեւուն տակը աշխատեցայ,
Ու անոնց մէջը իմաստութիւն ցուցուցի.
Ասիկա ալ ունայնութիւն է։
20 Եւ ես դարձայ, որ արեւուն տակը քրտած բոլոր աշխատանքիս վրայով
Իմ սրտէս յոյս կտրեմ։
21 վասն զի մարդ կայ որուն աշխատութիւնը
Իմաստութեամբ, գիտութեամբ և յաջողութեամբ կ'ըլլայ,
Բայց անոր մէջ չաշխատող մարդուն բաժին կու տայ.
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու մեծ չարիք մըն է.
22 Վասն զի մարդը՝ արեւուն տակը քրտած իր բոլոր աշխատանքէն
Ու սրտին տանջանքէն ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ.
23 Քանզի անոր բոլոր օրերը վիշտերով
Ու գործը արտմութեամբ լեցուն են.
Անոր սիրտը գիշերը անգամ հանգստութիւն չգտաներ.
Ասիկա ալ ունայնութիւն է։
24 Մարդս ուտելէն ու խմելէն
Եւ իր աշխատանքովը իր հոգին զուարճացընելէն ետքը ուրիշ պիկութիւն մը չունի.
Ես ասիկա ալ տեսայ որ Աստուծոյ ձեռքովը կ'ըլլայ։

ե գ Թագ. Բ. 28։ ժ. 10. 14. 21. Ես. ի Ամ. մեծ առատ.

Թիւեր։
ը Գէն. ա. 16։
թ Գէն. գ. 22. է. 18։

Բ. 9։
ժ Գէն. ա. 3. 14։
ի Գէն. ա. 17. է. 25։

ա Առակ. ժէ. 24։ Գէն. ը. 1։
բ Սաղ. խԹ. 10. Գէն.

Բ. 2. 3. 11։
գ Սաղ. խԹ. 10։
դ Գէն. ա. 3. գ. 9։

ե Ցոբ. է. 7. ժգ. 1։
զ Գէն. գ. 12. 13. 22. է. 18. ը. 15։

25 Վասն զի *ինծմէ զատ՝ ո՛չ կրնայ ուտել,
Եւ ո՛չ կրնայ դուարճանալ։
26 Քանզի Աստուած՝ իր առջևը հաճելի եղող մարդուն
իմաստութիւն, գիտութիւն եւ ուրախութիւն կու տայ.
Բայց մեղաւորին դրաղմունք կու տայ,
Որ անիկա ստոյգ ժողվէ ու դիզէ,
Որ Աստուծոյ առջևը հաճելի եղողին տայ.
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու հոդիի տանջանք է։

ԳԼ. Գ

1 Ժամանակին փոխոխութիւններովը մարդոց աշխատութեանցը վրայ ունայնութիւն կ'ուսուցնայ։ 11 Աստուծոյ գործքերուն մէջ գերազանցութիւն մը կայ. 16 ասկոր վերջին օրը Աստուած պիտի դատէ մարդոց գործքերը, թէև հիմա անոնք անասունի պէս են։

1 Ամէն բանին աւուրը կայ,
Ու երկինքի տակը եղող ամէն †գործին ժամանակը.
2 Ծնանելու ժամանակ եւ մեռնելու ժամանակ,
Տնկելու ժամանակ ու տնկուածը խլելու ժամանակ,
3 Մեռցնելու ժամանակ եւ բժշկելու ժամանակ,
Փլցնելու ժամանակ ու շինելու ժամանակ,
4 Լալու ժամանակ եւ ծիծաղելու ժամանակ,
Սուգ ընելու ժամանակ ու կաքաւելու ժամանակ,
5 Քարեր դուրս նետելու ժամանակ եւ քարեր ժողվելու ժամանակ,
Գրկելու ժամանակ ու գրկելէն հեռանալու ժամանակ,
6 Փնտռելու ժամանակ եւ կորսընցնելու ժամանակ,
Պահելու ժամանակ ու դուրս ձգելու ժամանակ,
7 Պատռելու ժամանակ եւ կարելու ժամանակ,
Լռելու ժամանակ ու խօսելու ժամանակ,
8 Սիրելու ժամանակ եւ ատելու ժամանակ,
Պատերազմի ժամանակ ու խաղաղութեան ժամանակ։

9 Աշխատողին իր քաշած աշխատանքէն
Ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ։
10 Տեսայ ան դրաղմունքը որ Աստուած մարդոց որդիներուն տուաւ,
Որ անով դրաղին։
11 Ամէն բան իր ժամանակին վայելուչ ըրաւ,
Եւ աշխարհս ալ անոնց սրտին մէջը դրաւ.
Բայց Աստուծոյ ըրած գործքը

Մարդ չկրնար սկիզբէն մինչև վերջը դանել։
12 Ան գիտեմ որ ուրախ ըլլալէն
Ու կենդանութեան աւուրը աղէկութիւն ընելէն զատ՝
Ուրիշ աղէկ բան մը չկայ անոնց մէջ։
13 Ու նաև ամէն մարդուն ուտելը ու խմելը,
Եւ իր բոլոր աշխատութենէն բարիք վայելելը
Աստուծոյ պարգեւն է։
14 Գիտեմ որ Աստուծոյ ամէն ըրածը յաւիտեան պիտի մնայ.
Անոր վրայ բան մը աւելցնել, կամ անկէ պակսեցնել կարելի չէ.
Եւ Աստուած ընկնիս ըրաւ, որ իր երեսէն վախնան։
15 Ինչ որ եղած է՝ հիմա ալ կայ.
Ու ինչ որ պիտի ըլլայ՝ արդէն եղած է.
Եւ Աստուած անցածը կը փնտռէ։

16 Ու նաև արեւուն տակը տեսայ որ դատաստանի տեղ՝ անթարչտութիւն,
Եւ արդարութեան տեղ անօրէնութիւն կար։
17 Ես իմ սրտիս մէջ ըսի թէ Աստուած պիտի դատէ արդարը ու անթարչտը.
Վասն զի ամէն գիտութեան ու ամէն գործ ժամանակ ունի հոն։

18 Ես իմ սրտիս մէջ ըսի
Մարդոց որդիներուն վիճակին վրայով,
Թէ Աստուած զանոնք պիտի փորձէ.
Ու պիտի տեսնէն որ իրենք անասուններ են։
19 Վասն զի մարդոց որդիներուն պատահածը
Եւ անասուններուն պատահածը մէկ է.
Մէկը ինչպէս կը մեռնի, միւսն ալ այնպէս կը մեռնի.
Ու ամենուն չունչը մէկ է.
Եւ մարդը անասունէն աւելի բան մը չունի,
Վասն զի ամէնը ունայնութիւն է։
20 Ամէնը մէկ տեղ կ'երթայ.
Ամէնը հողէն եղաւ, ու ամէնը հող կը դառնայ։
21 Ո՞վ գիտէ թէ մարդոց որդիներուն հոգին վեր կ'ելլէն,
Եւ անասնոց որդիները վար դէպ ի երկիր կ'իջնեն։
22 Ու տեսայ որ մարդս իր գործքերովը ուրախ ըլլալէն զատ
Ուրիշ աղէկութիւն մը չունի,
Քանզի անոր բաժինը ան է.
Վասն զի ո՞վ պիտի տանի զանիկա որ տեսնէ թէ երկիր եւաքը ինչ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Դ

1 Մարդուն ունայնութիւնը կ'ուսուցնայ հարստահարութեամբ,

* Կամ առանց Ինծ
† Յոբ. իե. 16։ 17։ Առակ. իը. 8։
‡ Եր. ի. 27։ § Յեսու. ը. 16։ ա Կոր. է. 5։ ¶ Ամովս. է. 13։ ‖ Ղուկ. ժգ. 20։ ** Գէ. ա. 3։ †† Գէ. ա. 15։ ‡‡ Գէ. ը. 17։ Հռոմ. ժա. 33։ §§ Հմր. 22։ ¶¶ Գէ. բ. 24։ ‖‖ Յակ. ա. 17։ *** Գէ. ա. 9։ ††† Գէ. է. 8։ ‡‡‡ Հռոմ. բ. 6։ 7։ 8։ եև բ Կոր. է. 10։ բ Թես. ա. 6։ §§§ Հմր. 1։ ¶¶¶ Սաղ. իե. 12։ 20։ Հգ. 22։ Գէ. բ. 16։ ‖‖‖ Ծն. գ. 19։ ***** Գէ. ժբ. 7։ ††††† Հմր. 12։ Գէ. բ. 24։ է. 18։ Ժա. 9։ §§§§§ Գէ. բ. 10։ ¶¶¶¶ Գէ. գ. 12։ ը. 7։ Ժ. 14։

4 նախանձով. 5 ծուլաթեւամբ. 7 ագահութեւամբ 9 առանձնակեցութեւամբ. 13 կամակորութեւամբ.

1 Ես դարձայ ու տեսայ
Ա՛լեւուն տակը եղած բոլոր ըզկանքները.
Եւ ահա զրկուածներուն արցունք կար,
Բայց անոնք մխիթարող չունէին.
Ու անոնց զրկանք ընողներուն ձեռքը ոյժ կար,
Բայց անոնց մխիթարութիւն տուող չկար։
2 Եւ ես մեռածները՝ արդէն մեռածները
Մինչև հիմա ապրող կենդանիներէն աւելի
գովեցի։
3 Բայց ան որ մինչև հիմա եղած չէ՝ երկուքէն
ալ աղէկ է,
Վասն զի անիկա արեւուն տակը եղած չարութիւնը չտեսաւ։
4 Ու ես ամէն աշխատութիւնը
Եւ ամէն յաջող գործ՝ը տեսայ,
Որ անոնց համար մարդ իր ընկերին կ՚նախանձի.
Ա՛յնիկա ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։
5 Անմիտը իր ձեռքերը կը ծալէ,
Ու իր մսո՛ւր կ՚ուտէ։
6 Աւելի աղէկ է մէկ լեցուն ձեռքը հանգըստութեամբ,
Քան թէ երկու լեցուն ձեռքը՝ որ աշխատանքով ու հոգիի տանջանքով է։

7 Եւ ես դարձայ ու արեւուն տակը ունայնութիւն տեսայ։
8 Մէկ մարդ մը կայ որ երկրորդ չունի,
Ո՛չ տղայ ունի և ո՛չ եղբայր.
Բայց անոր ամէն աշխատութիւնը վախճան չունի,
Ու անոր աչքերը հարստութեամբ չեն կշտանար,
Եւ չըսէր Ըն ես որո՞ւն համար կ՚աշխատիմ,
Ու իմ հոգիս բարիքէ կը զրկեմ.
Ա՛յնիկա ալ ունայնութիւն ու չար զբաղմունք է։
9 Երկուքը մէկէն աղէկ է,
վասն զի անոնց աշխատանքը աղէկ վարձք ունի.
10 Քանզի թէ որ իյնան՝ մէկզմէկ կը վերցընեն.
Բայց վա՛յ իյնող մէկուն՝
Որ վրնդը վերցընող երկրորդ մը չունի։
11 Ու երկու մարդ՝ ձ՚ի՚ջ պառկելով կը տաքնան.
Բայց մէնակը ի՞նչպէս կրնայ տաքնալ։
12 Եւ թէ որ մէկը անոնց բռնութիւն ընէ,
երկուքը կրնան անոր դէմ դնել.
Ու երեքպատիկ դերձանը դիւրաւ չկտրուիր։

13 Աղէկ է աղքատ ու խելառն ապան,

քան թէ ծեր ու անմիտ թագաւորը՝
Որ ալ չգիտեր խրատուիլ։
14 Քանզի ինք բանտէն կ՚ելլէ՝ որ թագաւորի,
Բայց ի՛նքը ըստ որ թագաւոր ծնած է, աղքատ կ՚ըլլայ։
15 Տեսայ արեւուն տակը քալող ամէն կենդանիները
Ա՛ն տղուն հետ՝ որ երկրորդն էր,
Ու անոր տեղը պիտի անցնէր.
16 Անոնց առջևը կեցողՙ բոլոր ժողովուրդը անհիւ էր.
Սակայն ետքը եկողները անոր պիտի չուրախանան.
Ա՛յնիկա ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։

ԳԼ. Ե

1 Աստուածային պաշտօնը կատարելուն մէջ, 8 հարստահարութեան դէմ արտօնքներու մէջ, 9 և հարստութեան մէջ ունայնութիւններ։ 18 Հարստութեան մէջ երջանկութիւնը Աստուծոյ պարգեւն է։

1 Երբոր Աստուծոյ տունը կ՚երթաս, ոտքիդ զգուշութիւն ըրէ.
Եւ աւելի մօտիկ ընելու մտադրիլը,
Քան թէ անմտանելու զոհ մատուցանելու.
Վասն զի անոնք չեն գիտեր թէ չարութիւն կ՚ընեն։
2 Բերնովդ մի՛ աճապարեր,
Եւ քու սիրտդ Աստուծոյ առջևը խօսք հանելու չարտարայ.
Քանզի Աստուած երկինքն է, ու դուն երկրի՛ վրայ ես,
Անոր համար՝ քու խօսքերդ քի՛չ ըլլան։
3 Վասն զի երազը չատ զբաղմունքէն յառաջ կու գայ,
Ու տիմարին ձայնը՝ չատ խօսքերէն։

4 Երբոր Աստուծոյ ուխտ կ՚ընես,
Զանիկա կատարելը մի ուշացըներ.
Քանզի Աստուած անմտանելուն չհաճիր.
Ըրած ուխտդ կատարէ։
5 Աղէկ է որ ուխտ չընես,
Քան թէ ուխտ ընես ու չկատարես։
6 Թող մի տար որ քու բերանդ մեղքի դործել տայ,
Եւ հրեշտակին առջևը մի ըսեր թէ Սխալանք եղաւ.
Ինչո՞ւ Աստուած քու խօսքիդ համար բարկանայ,
Ու ձեռքերուդ գործը աւրէ։
7 Վասն զի երազներուն չատութեանը մէջ
Եւ խօսքերուն չատութեանը մէջ
Ունայնութիւններ ալ կայ.

ա Գլ. գ. 16։ ե. 8։ բ Ցար. գ. 17. եա։ գ Ցար. գ. 11. 16. 21։ Գլ. ջ. 5։ դ Առակ. ջ. 10։ իգ. 33։ ե Առակ. ժե. 16. 17։ ժզ. 8։ զ Առակ. իե. 20։ ա Ցամէ. բ. 16։ է Սաղ. լմ. 6։ ը Կամ իր թագաւոր. թ Կամ Աստնգամ. ու աւել եղող —

ա Տես եղ. գ. 5։ եա. ա. 12. եա։ բ ա Թագ. ժե. 22։ Սաղ. ծ. 8։ Առակ. ժե. 8։ իա. 27։ Ովս. ջ. 6։ գ Առակ. ժ. 19։ Ա՛սա. ջ. 7։ դ Առակ. ժ. 19։ ե Թագ. լ. 2. բ Օր. իգ. 21. 22. 23։ Սաղ. ծ. 14։ հզ. 11։ զ Սաղ. կգ. 13. 14։ է Առակ. իե. 25։ Գոր. ե. 4։ ը ա Կար. ժա. 10։

Բայց Ըզուն Աստուծմէ վախցիր։
8 Թէ որ գաւառի մէջ Ըաղքատին եղած զբօսկանքը
Ու իրաւանց և արդարութեան *ծռութիւը տեսնես,
Այս բանիս վրայ մի զարմանար.
Վասն զի Ըարձրելոյն վրայ Բարձր եղողը կը դիտէ.
Եւ ասոնցմէ Բարձրը կայ։
9 Երկիրը ամենուն ալ օգտակար է.
Թագաւորին անգամ արտէն ծառայութիւն կ'ընէ։

10 Աղծամէ սիրողը արծաթին չկշտանար,
Ոչ ալ Հարստութիւն սիրողը՝ Ըէնէն բերքին.
Ասիկա ալ ունայնութիւն է։
11 Եղբօր բարիքը կը շատնայ,
Ուտողները ալ կը շատնան.
Ուրեմն զանիկա ունեցողներուն՝
Աչքով տեսնելէն Ի զատ ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ։
12 Քաղցր է աշխատող մարդուն քունը՝
Թէ շատ և Թէ քիչ ուտէ.
Բայց Հարուստին †կուշտ ըլլալը՝
Զիջողութ որ անիկա հանգիստ քնանայ։
13 Աչքիս ցաւ մը կայ,
Ասկից ան Հարստութիւնը որ իր տիրոջը
Ձախորդութեանը Համար պահուած է.
14 Եւ ան Հարստութիւնը մէկ ձախորդ ‡դէպքով մը կը կորսուի.
Ու ինչ որ տղայ կը ծնանի, և անոր ձեռքը բան մը չկայ։
15 Ինչպէս որ իր մօրը որովայնէն ելաւ,
Ասպէս մերկ կը դառնայ.
Ինչպէս որ եկաւ, այնպէս կ'երթայ,
Ու իր աշխատութենէն բան մը չառնելով որ իր Ձեռը տանի։
16 Այս ալ դէշ ցաւ մըն է,
Որ ինչպէս եկաւ, ճիշդ այնպէս կ'երթայ.
Եւ Ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ անոր՝
Որ Հովի Համար կ'աշխատի։
17 Անիկա իր բոլոր օրերը Խաւարի մէջ կ'ուտէ
Մեծ տրտմութեամբ, Հիւանդութեամբ և տրտմութեամբ։

18 Ասիկա ես ալ տեսայ,
Որ վայելուչ է ուտել ու խմել,
Եւ Աստուծոյ մէկու մը տուած կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝
Արեւուն տակը իր քաշած բոլոր աշխատանքին բարիքը վայելել,
Վասն զի անոր բաժինը ասիկա է։
19 Եւ որ մարդուն որ Աստուած Հարստութիւն ու առացուածք կու տայ,
Ու անկէ ուտելու և բաժինը առնելու
Ու իր աշխատանքէն ուրախանալու Իշխանութիւն կու տայ,
Ասիկա Աստուծոյ պարգեւն է։
20 Քանզի անիկա իր կենացը օրերը շատ չյիշեր.
Վասն զի Աստուած անոր սրտին ուրախութիւնովը պատասխան կու տայ։

ԳԼ. Զ

1 Զգործածուած Հարստութեան, 3 առանց Հարստութեան զաւակներ ունենալու, 6 և Հարստութենէ զրկուած ծերութեան ունայնութիւնը։ 9 Փոխոխական բաղձանքներուն ունայնութիւնը։

1 Արեւուն տակը տեսայ որ չարիք մը կայ,
Ու անիկա մարդոց մէջը շատ կը Ցոնո-է։
2 Մարդ մը՝ որուն Աստուած Հարստութիւն ու առացուածք և փառք կու տայ,
Ըինչպէս որ իր Հոգիին ցանկացած բաներէն պակսութիւն մը չունենար.
Բայց Աստուած անոր Իշխանութիւն չտար անկէ ուտելու,
Հապա զանիկա օտար մարդ կ'ուտէ.
Այս ա՛լ ունայնութիւն ու դէշ ցաւ մըն է։
3 Թէ որ մարդ Հարիւր ը՛՛՛ծնանի,
Ու շատ տարիներ ապրի,
Եւ անոր տարիներուն օրերը շատ ըլլայ,
Ու անոր Հոգին բարութենէ չկշտանայ,
Եւ Ոանիկա Թաղում ալ չունենայ,
Կ'ըսեմ որ Ինձիջածը անկէ աղէկ է.
4 Վասն զի ասիկա ունայնութեամբ կու գայ, ու խաւարով կ'երթայ,
Եւ անունը խաւարի մէջ կը ծածկուի.
5 Արեւն ալ չտեսաւ ու բան մը չգիտցաւ.
Ասիկա միւսէն աւելի Հանգիստ է։
6 Իսկ անիկա Թէև երկու Հազար տարի ապրի,
Ու աղէկութիւն չտեսնի,
Մէթէ ամէնքը մէկ տեղ չե՞ն երթար։

7 Մարդուն բոլոր աշխատութիւնը իր բերնին Համար է,
Սակայն անոր Հոգին չկշտանար։
8 Քանզի իմաստունը անմիտէն աւելի ի՞նչ բան ունի.
Կենդանիներուն մէջէը քալել գիտցող աղքատը ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ։
9 Աչքերով տեսնելը Հոգիով ||փափաքելէն աղէկ է.
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու Հոգիի տանջանք է։

10 Ինչ որ եղաւ, արդէն անոր անուն դրուած է,
Եւ յայտնի է Թէ մարդն է.

Բ Գլ. ժբ. 13։
Դ Գլ. գ. 16։
Ե Բէր. յօրինակաբեր.
Ը Սալ. ժբ. 5։ ծբ. 11։ ձբ. 1։
Թ Կամ առաւութիւնը
Լ Գլ. գ. 1։
Խ Կամ գործով
Ծ Ցար. ա. 21։ Սալ. խթ. 17։ ա Տիմ. գ. 7։
Կ Գլ. ա. 3։
Հ Ածաք. ժա. 29։
Ձ Սալ. ձիե. 2։
Ղ Գլ. բ. 24։ գ. 12, 13, 22։ թ. 7։ ժա.
Ճ Գլ. ա. 9։ ա Տիմ. գ. 17։
Մ Գլ. ե. 15։
Յ Ցար. խա. 10, եւ։ Սալ. ժէ. 14։ հգ. 7։
Ն Գ. Ծառ. ժբ. 20։
Շ Գ Թագ. թ. 35։
Ո Ես. ժգ. 19, 20։ Երեմ. խբ. 19։
Չ Ցար. գ. 16։ Սալ. ծբ. 8։ Գլ. գ. 3։
Պ Ածաք. ժգ. 26։
Ջ Եբբ. քալելէն

[ե]Ու անկիկա իրմէ Ջօրաւորին հետ վիճելու կարող չէ ։
11 Որովհետեւ ունայնութիւն չատցընող չատ բաներ կան ,
Մարդուն ի՞նչ կը մնայ ։
12 Քանզի ո՞վ գիտէ թէ ո՛ր բանը աղէկ է կեանքին մնարդուն՝
[զ]Սուտերվ պէս անցուցած իր ունայն կենացը բոլոր օրերուն մէջ .
Վասն զի [է]մարդուն ո՞վ պիտի յայտնէ ,
Թէ իրմէ ետքը արեւուն տակը ի՞նչ պիտի ըլլայ ։

ԳԼ . Է

1 [ը]Բուի անունը՝ հռոտաւէտ եղէն ,
Ու մահուան օրը ծնեղեան օրէն աղէկ է ։
2 Սուգի տունն երթալը
կոչունքի տունն երթալէն աղէկ է .
Վասն զի ամէն մարդուն վախճանը ան է ,
Ու կենդանի եղողը [թ]իր սրտին մէջ կը դնէ ։
3 [ժ]Տրտմութիւնը ծիծաղելէն աղէկ է ,
[ի]Վասն զի երեսին տրտմութեամբը սիրտը [ի]կը զուարճանայ ։
4 Իմաստուններուն սիրտը՝ սուգի տունը ,
Իսկ յիմարներուն սիրտը ուրախութեան տունը կ'ըլլայ ։
5 [լ]Իմաստունին յանդիմանութիւնը լսելը
Յիմարներուն երգը լսելէն աղէկ է ։
6 [խ]Վասն զի ինչպէս է փուչերուն ձայնը կաթսային տակը ,
Յիմարներուն ծիծաղն ալ այնպէս է .
Ասիկա ալ ունայնութիւն է ։
7 Իրաւ որ բռնութիւնը իմաստունը յիմար կ'ընէ ,
[կ]Ու պարգեւը [ր]սիրտը կ'ապականէ ։
8 Մէկ բանին վախճանը սկիզբէն աղէկ է .
Ո՛ երկայնամիտ ոգին հպարտ ոգիէն աղէկ է ։
9 [կ]Մի արագար հոգիով բարկանալու .
Քանզի բարկութիւնը յիմարներուն ծոցին մէջ կը հանգչի ։
10 Մի ըսեր թէ ինչո՞ւ համար առջի օրերը աս օրերէն աղէկ էին ,
Վասն զի աս բանիս համար ըրած հարցմունքդ իմաստութեամբ չէ ։
11 Իմաստութիւնը ժառանգութեան պէս աղէկ է ։
Ու [ճ]արեւը տեսնողներուն օգտակար է ։
12 Վասն զի իմաստութիւնը հովանաւորութիւն կ'ընէ ,
Ե՛ւ արծաթը հովանաւորութիւն կ'ընէ .
Բայց գիտութեան օգուտը ա՛ն է
Որ իմաստութիւնը դինքը առացողները կ'ապրեցնէ ։
13 Աստուծոյ գործքին նայէ ,
Վասն զի [ո]անոր ծռածը ո՞վ կրնայ ուղիղ ընել ։
14 [է]Աղէկ օրը աղէկութեամբ անցուր ,
Ու դէշ օրը զգուշութիւն ըրէ .
Եւ Աստուած իրարու դիմացը դրաւ ասանք ,
Որ մարդ իրմէ ետքը բան մը չգտնէ ։
15 Իմ ունայնութեան օրերուս մէջ ամէնը տեսայ .
[է]Արդար կայ որ իր արդարութեանը մէջ կը կորսուի ,
Եւ ամբարիշտ կայ որ իր ամբարշտութեանը մէջ իր կեանքը կ'երկրնցընէ ։
16 [խ]Խիստ շատ արդար մի ըլլար ,
[ե]Ու ինքզինքդ չատիկ դուրս իմաստուն մի կարծեր .
Ինչո՞ւ համար քեզ կորսընցընես ։
17 Խիստ ամբարիշտ մի ըլլար ու յիմար մի ըլլար .
[ի]Ինչո՞ւ համար առանց ժամուդ չեկած մեռնիս ։
18 Աղէկ է որ մէկը բռնես , ու միւսէն ալ ձեռքդ չքաշես .
Վասն զի Աստուծմէ վախցողը ամէնէն [պ]ելլէ կ'ելլէ ։
19 [ի]Իմաստութիւնը աւելի ոյժ կու տայ իմաստունին ,
Քան թէ քսանչափ մը մէջ եղող տասը իշխանք՝ [ա]ն [տ]ըլ[ի]ն ։
20 [ի]Իրաւ որ երկրի վրայ արդար մարդ չկայ
Որ աղէկութիւն ընէ , ու մեղք չգործէ ։
21 Արդ քու սիրտդ ամէն խօսուած խօսքերուն մի տար ,
Որ քու ծառայիդ քեզի անէծք տալը չլսես .
22 Վասն զի քու սիրտդ գիտէ
Որ դուն ալ չատ անգամ ուրիշներուն անէծք տուած ես ։
23 Ասոնց ամէնը իմաստութեամբ փորձեցի .
[ը]Ըսի թէ ես իմաստուն ըլլամ .
Բայց անիկա ինծմէ հեռու էր ։
24 [շ]Հեռուն ինչ ըլլալը ,
Ու [ի]խիստ խորունկ եղածը ո՞վ կրնայ գտնել ։
25 [ձ]Ես իմ սրտովս պտըտեցայ՝ որ գիտնամ և քննեմ
Ու փնտռեմ իմաստութիւնը ու հանճարը ,

[ե] Ցօր · ի · 32 · ես · խե · 9 · երեմ · խե · 19 ։
[զ] Սպ · ձբ · 11 · ձի · 23 · ձիպ · 4 · Ցակ · գ · 14 · 15 ։
[է] Սպ · լի · 6 · Գլ · ը · 7 ։
[ը] Ցօր · ի · 32 · ես · խե · 9 · երեմ · խե · 19 ։
[թ] Սպ · ձբ · 11 · ձի · 23 · ձիպ · 4 · Ցակ · գ · 14 · 15 ։
[ժ] Սպ · ձբ · 11 · ձի · 23 · ձիպ · 4 · Ցակ · գ · 14 · 15 ։
[ի] Ա՛ռակ · իբ · 1 ։
[կ] Կա՛մ Սրտմտութիւնը
[լ] բ Կար · է · 10 ։
[խ] Կա՛մ բարի կ'ըլլայ ։
[ծ] Տես Սպ · ձիա · 5 ։ Ա՛ռակ · ժգ · 18 ։ ժէ · 31 · 32 ։
[ո] Ա՛ռակ · իբ · 1 ։
[պ] Կա՛մ Սրտմտութիւնը
[ռ] Եկ · իգ · 8 · բ Օր · ժգ · 19 ։
[ս] Ա՛ռակ · ժգ · 29 ։
[տ] Ա՛ռակ · ժգ · 17 ։ ժգ · 32 · Ցակ · ա · 19 ։
[ր] Սպ · ձժբ · 12 ։ Գլ · բ · 2 ։
[ց] Գլ · ժա · 7 ։
[փ] Տես Ցօր · ժբ · 14 ։ Գլ · ա · 15 · ես · ժգ · 27 ։
[ք] Գլ · գ · 4 · բ Օր · իբ · 47 ։
[օ] Գլ · ը · 14 ։
[ֆ] Ա՛ռակ · իե · 16 ։
[և] Հռոմ · ժբ · 3 ։
[ա] Ցօր · ժէ · 32 ։ Սպ · ձէ · 23 · Ա՛ռակ · ժ · 27 ։
[բ] Ա՛ռակ · իա · 22 ։ իգ · 5 · Գլ · թ · 16 · 18 ։
[գ] գ Թագ · ը · 46 · բ
[դ] Ա՛ռակ · ժ · 36 · Ա՛ռակ · ի · 9 · Հռոմ · գ · 23 · ա Ցաղ · ա · 8 ։
[ե] Հռոմ · ա · 22 ։
[զ] Ցօր · իբ · 12 · 20 · ա Տիմ · գ · 16 ։
[է] Հռոմ · ժա · 33 ։
[ը] Գլ · ա · 17 · բ · 18 ։

Եւ յիմարութեան չարութիւնը
Ու անմտութիւնը Ե խենթութիւնը դիտեմ.
26 ՛Ու ես մահուանէ դառն գտայ այն կնիկը՝
Որուն սրտին մէջ ցանցեր և ուռկաններ
Ո՞ ձեռքերուն մէջ կապանքներ կան.
Աստուծոյ առջևը հաճելի եղողը անկէ կ'ազատի,
Բայց մեղաւորը անկէ կը բռնուի։
27 Ահա ասիկա գտայ, կ'ըսէ ՛Ժողովողը,
Մէկիկ մէկիկ հաշիւը դնելու համար.
28 (Որ հոգիս ամէնէն կը փնտռէ,
Բայց չեմ կրնար գտնել.)
՛Էրկիկ մարդ՝ հազարէն մէկ գտայ,
Բայց բոլոր ատոնց մէջը մէկ կնիկ մը չգտայ։
29 Ահա միայն ասիկա գտայ՝
՛Որ Աստուած մարդը ուղիղ ստեղծեց,
Բայց ՛անոնք շատ հնարքներ փնտռեցին։

ԳԼ. Ը

1 Թագաւորները մեծապէս պատուելու է։ 6 Պէտք է դիտել Աստուծոյ նախախնամութիւնը։ 12 Աւելի ազէկ է բարեպաշտ մարդոյ հետ չբաւարարութեան մէջ ըլլալ, քան թէ չարերուն հետ յաջողութեան մէջ։ 16 Աստուծոյ գործը անքննելի է։

1 Ի՞մաստունին պէս ո՞վ կայ.
Ու խօսքի մեկնութիւնը ո՞վ գիտէ.
՛Մարդուն իմաստութիւնը անոր երեսը կը փայլեցընէ,
Ու ՛երեսին պնդութիւնը կը փոխուի։
2 Ես կ'ըսեմ որ թագաւորին հրամանը պահէ.
՛Մանաւանդ Աստուծոյ երդումին պատճառովը։
3 ՛Անոր առջևէն երթալու մի արտորար.
Չար գործի մէջ մի կենար,
Վասն զի անիկա ինչ որ ուզէ՝ կ'ընէ։
4 Ուր որ թագաւորին խօսքը կայ, հոն իշխանութիւն կայ,
Ու ՛ո՞վ կրնայ անոր ըսել թէ ի՞նչ կ'ընես։
5 Պատուիրանքը պահողը չարիքի չհանդիպիր.
Եւ իմաստունին սիրտը ժամանակը ու յարմարութիւնը կը ճանչնայ։
6 Վասն զի ամէն գիտութիւն ՛ի ժամանակը ու յարմարութիւնը ունի,
Քանզի մարդուն վրայ շատ նեղութիւն կու գայ։
7 ՛Վասն զի անիկա ըլլալու բանը չգիտեր.
Եւ ո՞վ պիտի յայտնէ անոր թէ ինչպէս պիտի ըլլայ։
8 ՛Հոգիին վրայ իշխող մարդ չկայ, որ հոգին արգիլէ,
Ու մահուան օրուանը վրայ տիրող չկայ.
Եւ ան պատերազմին մէջ *արձակուած չկայ.
Ու ամբարշտութիւնը իրեն հետևողները չազատեր։
9 Ասոնց ամէնը տեսայ,
Ու արևուն տակը եղող ամէն գործի վրայ սիրտս տուի։
Ատեն կայ որ մէկ մարդ մը ուրիշ մարդու վրայ կ'իշխէ
Իրեն թշուառութեանը համար։
10 Եւ ասոր հետ տեսայ ամբարիշտները
Որ թաղուեցան գացին ու սուրբ տեղէն եկան,
Եւ մոռցուեցան ան քաղաքին մէջը՝ ուր որ ասանկ ըրին.
Ա՛ս ալ ունայնութիւն է։

11 ՛Որովհետև գէշ գործին վրայ վճիռը չուտով չկատարուիր,
Ա՛ս պատճառաւ մարդոց որդիներուն սիրտը
Չարութիւն ընելու *ի՛ւրենց լեցուած է։
12 ՛Թէ և մեղաւորը հարիւր անգամ չարութիւն ընէ,
Ու անոր կեանքը երկննայ ալ,
Ա՛յսու ամենայնիւ ատոնց պիտի ըլլամ որ ՛բարութիւնը՝
Աստուծմէ վախցողներուն, անոր երեսէն վախցողներուն պիտի ըլլայ։
13 Բայց ամբարշտին բարութիւն պիտի չըլլայ.
Ու անիկա իր օրերը պիտի չերկընցընէ, հապաստուերի պէս պիտի ըլլայ.
Վասն զի Աստուծոյ երեսէն չվախնար։
14 Ունայնութիւն մը կայ, որ աշխարհիս վրայ կ'ըլլայ.
Այնպէս արդարներ կան, որոնց համբարիշտներուն գործին պէս կը պատահի.
Ու ամբարիշտներ ալ կան, որոնց արդարներուն գործին պէս կը պատահի.
՛Ըսի որ Ա՛ս ալ ունայնութիւն է։
15 Ու ես ուրախութիւնը գովեցի,
Վասն զի մարդը արևուն տակը՝
Ուտելէն, խմելէն և ուրախութիւն ընելէն՝ի զատ
Ոչինչ բան մը չունի.
Վասն զի արևուն տակը Աստուծոյ անոր տուած կեանքի օրերուն մէջ՝
Իր աշխատանքէն ասիկա կը մնայ անոր։

16 Երբոր ես իմ սիրտս տուի խմաստութիւնը գիտնալու,
Ու երկրի վրայ եղած գրաղմունքը տեսնելու,
(Վասն զի թէ ցորեկ և թէ գիշեր
Իր աչքը քուն չառնող *եղաւ կայ,)

---

1 Առակ. ե. 3, 4։ Ել. ի. 14։ 2 Գլ. ա. 1, 2։ 3 Յոբ. լգ. 23։ Սաղ. ծբ. 1։ 4 Ծն. ա. 27։ 5 Ծն. գ. 6, 7։ 6 Առակ. գ. 8, 9։ Ժե. 24։ Տես Գործ. գ. 15։ 7 ր Օր. իբ. 50։ 8 Եկեղ. ժե. 18։ Տես առՃն. իթ. 24։ Հբ. առաք. ժգ. 5։ 9 Առակ. ժ. 4։ 10 Յոբ. լգ. 18։ 11 Գլ. գ. 1։ 12 Առակ. իգ. 22։ Գլ. գ. 12։ Թ. 12։ Ժ. 14։ 13 Յոբ. ժգ. 5։ Սաղ. խթ. 6, 7։ 14 Կամ գինագործութեամբ։ 15 Սաղ. Ժ. 6։ Ծ. 21։ Եր. իգ. 10։ 16 Եր. կե. 20։ Հբ. առաք. բ. 5։ 17 Սաղ. Ը. 11, 18։ 19։ Առակ. ա. 32։ 33։ Եր. գ. 10։ 11։ Մատ. իե. 54։ 41։ 1 Սաղ. Հգ. 14։ Գլ. բ. 14։ Ե. 15։ Թ. 1, 2, 3։ 2 Գլ. բ. 24։ գ. 12, 22։ Ե. 18։ Թ. 7։

17 Ընտանեաց Առաւծոյ բոլոր դործքերէն հաս-
կըցայ ,
Որ Հմարդ չկրնար գտնել ան դործը՝ որ ա-
բեւուն տակը կ՚ընէյ .
վասն դի մարդը կ՚աշխատի վնտռտելու , բայց
չդտնէր ,
Ու թէև իմաստունն ալ գիտնամ ըսէ՝ կրնա-
նելու կարող չըլլար ։

ԳԼ · Թ

1 Վասն դի ասոնք ամէնը իմ սրտիս մէջ դրի ,
Որ առ ամէնը քննեմ՝
Որ արդարներն և իմաստուններն ու անոնց
դործքերը
Աստուծոյ ձեռքին մէջ են .
Մարդ չդիտեր թէ սէրը և թէ ատելութիւնը .
Ամէն բան անոնց առջևն է ։
2 Ամէն բան ամենուն հաւասարապէս կը պա-
տահի .
Արդարին ու ամբարշտին ,
Բարի Հոգւոյն , մաքուրին ու անմաքուրին ,
Զոհ ընողին ու զոհ չընողին
Պատահած դիպուածը մէկ է .
Ինչպէս է բարի Հոգւոյը , մեղաւորն ալ այնպէս է .
Երդում ընողը երդումէն վախցողին պէս է ։
3 Արեւուն տակը եղած բոլոր դործքերուն մէջ
դէշ բանը առ է ,
Որ ամենուն պատահած դիպուածը մէկ է .
Ու նաև մարդոց որդիներուն սիրտը
Չարութեամբ լեցուած ըլլալով՝
Իրենց կենդանութեան առնը խրենց սրտին
մէջ խենթութիւն կայ ,
Ու ետքը մեռելներուն կ՚իջնան ։
4 Քանդի բոլոր կենդանիներուն ընկերացած
մարդէն յոյս կայ .
Վասն դի ողջ շունը մեռած առիւծէն աղէկ է ։
5 Որովհետև կենդանիները դիտեն որ պիտի
մեռնին .
Բայց մեռելները բան մը չեն դիտեր ,
Ու ալ վարձք մը չեն առներ .
Վասն դի անոնց յիշատակը մոռցուեցաւ ։
6 Թէ անոնց սէրը , թէ ատելութիւնը
Եւ թէ նախանձը արդէն կորսուեցաւ .
Ու անոնք արեւուն տակը եղող բաներուն մէջ
Ալ յաւիտեան բաժին մը չունին ։
7 Գնա Հացդ ուրախութեամբ կեր ,
Ու գինիդ ուրախ սրտով խմէ ,
Վասն դի արդէն Աստուած քու դործքերուդ
Հաւնեցաւ ։
8 Հանդերձներդ ամէն առեն ճերմակ ըլլան ,
Ու գլխուդ վրայէն եղը պակաս չըլլայ ։
9 Քու սիրած կնիկդ հետ կեանք վայելէ
Քու ունայնութեան կենացդ բոլոր օրերուն
մէջ ,
Որ Աստուած քեզի տուաւ արեւուն տակը
Քու ունայնութեանդ բոլոր օրերուն մէջ .
Վասն դի սա կեանքիս մէջ քու բաժինդ ա-
նիկա է՝
Աշխատանքիդ , որ արեւուն տակը քաշած աշխատանքդ ։
10 Ձեռքդ ինչ որ դտնէ ընելու ,
Ըստ ուժովդ ըրէ .
Քանդի ան քու երթալու դերեզմանիդ մէջ
Գործք , խորհուրդ , գիտութիւն ու իմաս-
տութիւն չկայ ։

11 Դարձայ Հու արեւուն տակը տեսայ ,
Որ ճամբան վազողներուն չէ ,
Ու պատերազմը զօրաւորներուն չէ .
Ու նաև հացը իմաստուններուն չէ ,
Եւ հարստութիւնն ալ հանճարեղներուն չէ ,
Ու նաև շնորհքը գիտուններուն չէ .
Հապա ժամանակ ու դիպուած կը պատահի
ամենուն ։
12 Վասն դի Հմարդ իր առնը անդամ չդիտեր .
Ինչպէս որ ձուկերը չար ուռկանով կը բռ-
նուին ,
Եւ թռչուններն ալ ծուղակի մէջ կը բռնուին ,
Նոյնպէս մարդոց որդիներն ալ Հարկայիի
մէջ կ՚իյնան ,
Երբոր չար ժամանակը յանկարծ անոնց վրայ
կու գայ ։

13 Արեւուն տակը սա իմաստութիւնն ալ տեսայ ,
Ու անիկա ինծի մեծ երևցաւ .
14 Մէկ պզտիկ քաղաք մը՝ ու մէջն ալ քիչ
մարդ կար ,
Եւ անոր վրայ մէկ մեծ թագաւոր մը եկաւ
ու պանիկա պաշարեց ,
Եւ անոր դէմ մեծ պատնէշներ չինեց .
15 Ու անոր մէջը մէկ աղքատ իմաստուն մը դըտ-
նուեցաւ ,
Եւ անիկա իր իմաստութեամբը քաղաքը ա-
զատեց .
Բայց սա աղքատ մարդը բնաւ յիշող մը չեղաւ ։
16 Ընտանեաց թսի թէ
Իմաստութիւնը ուժէն աղէկ է ,
Թէև Հաղքատին իմաստութիւնը կ՚անարգեն ,
Ու անոր խօսքերը մտիկ չեն ըներ ։

17 Իմաստուններուն մեղմ խօսքերը՝

---

1 Մխ և նոյն բաները կը պատահին բարիներուն ու չարերուն ։ 4 Մարգս անպատճառ պիտի մեռնի ։ 7 անոր բաժինը սա կեանքիս մէջ հանդիսա ապրելն է ։ 11 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ամէն բան կը կատարէ ։ 13 Իմաստութիւնը ուժէն աղէկ է ։

ա Ցար · ե · 9 · Գլ · գ · 11 · Հռոմ. ժա · 33 ։
բ Սաղ · հգ · 16 ։
գ Գլ · բ · 14 ։
դ Ցար · իա · 7 · եւ · Սաղ · հգ · 3 · 12 · 13 · Մտղ · գ · 15 ։
ե Ցար · ժգ · 21 ։
զ Կամ շահ
է Ցար · է · 8 · 9 · 10 · Էս · իգ · 14 ։
ը Գլ · բ · 15 ։
թ Գլ · բ · 10 · 24 · գ · 13 · 22 · է · 18 ։
ժ Առակ · բ · 14 · 15 · Երեմ · թ · 23 ։
ի Գլ · բ · 7 ։
լ Առակ · իթ · 6 ։
խ Ղուկ · ժբ · 20 · 39 · Ժէ · 20 · եւ · ասիկա · է · 5 ։
ծ Տես բ Թագ · ի · 16—22 ։
կ Առակ · իա · 22 · իգ · 5 · Գլ · է · 19 · Հմր · 18 ։
հ Մտթ · չ · 2 · 3 ։

Ձիմարներուն մէջ իչխան եղողին աղաղակէն
աղէկ կը լսուին ։
18 Խմաստութիւնը պատերազմական զէնքերէն
աղէկ է ։
Բայց մէկ մեղաւորը շատ բարութիւններու
կորստեանը պատճառ կ'ըլլայ ։

ԳԼ· Ժ

1 Խմաստութեան և յիմարութեան վրայով ։ 16 զեղխութեան ։ 18 Ծուլութեան 19 ու առակի վրայով ։ 20 և թագաւորներուն վախէն պատուէրն վրայով խօսքեր ։

1 Մեռած ճանճերը խնդագործին եղը դարշահոտ կ'ընեն ։
Քիչ մը անմտութիւնն ալ *խմաստութեամբ և պատուով երեւելի «խորհուրդ տէրը պնդէս կ'ընէ ։»
2 Խմաստունին սիրտը իր աջ կողմն է,
Ու անմիտին սիրտը իր ձախ կողմն է ։
3 Եւ անմիտ մարդը ճամբան գալու տեղն ալ՝
Խելքը պակաս ըլլալուն համար՝ †իր յիմար ըլլալը ամենուն կը յայտնէ ։
4 Թէ որ իչխանին բարկութիւնը քեզի դէմ ելլէ,
‡Քու տեղդ մի ձգեր ։
Վասն զի ‡քաղցրութիւնը մեծ յանցանքները կը դադրեցնէ ։
5 Արեւուն տակը մէկ չարութիւն մըն ալ տեսայ,
Որ իչխանին երեսէն ելած անխոհեմութիւն մը ըլլալ կ'երեւնայ ։
6 §Անմտութիւնը խիստ բարձր տեղերու վրայ կը դրուի ։
Ու հարուստները ցած տեղ մը կը նստուին ։
7 Ծնայ ծառաները ‖ձի ձիերու վրայ հեծեր էր,
Եւ իչխաններ՝ որ երկրի վրայ ծառաներու պէս կը քալէին ։
8 ¶Փոս փորողը ինքը մէջը կ'ինյայ,
Ու ցանկ քակողը օձը կը խածնէ ։
9 Քարեր կտրողը անոնցմէ կը վնասուի,
Եւ փայտ ճեղքողը անկէ վտանգի մէջ կ'ըլլայ ։
10 Թէ որ երկաթը բթացած է, ու անոր բերանը չսրէ,
Անոնց ոյժը †կրկնապատկելու է.
Բայց խմաստութիւնը յաջողելու օգուտը ունի ։
11 ‡Թէ որ օձը †խոովելէն առաջ խածնէ,
Անոնը Թովիչին օգուտ մը չ'ինար ։»
12 ¶Խմաստունին բերնին խօսքերը շնորհք է,
Բայց §անմտին շրթունքները զինքը կը կլլեն ։
13 Անոր բերնին խօսքերուն սկզբնաւորութիւնը անմտութիւն է,
Ու անոր խօսքին վերջը դէշ խենթութիւն է ։
14 *Եւ յիմարը էր խօսքերը կը շատցնէ.
Մարդս ինչ ըլլալիքը չգիտեր,
Ու †անոր ո՛վ պիտի յայտնէ
Թէ անկէ ետքը ի՛նչ պիտի ըլլայ ։
15 Ձիմարներուն աչխատանքը զիրենք կը ձանձրացնէ
Քաղաքը երթալը չգիտցողին պէս ։
16 Ւվա՛յ քեզի, երկիր, երբոր քու թագաւորդ տղայ է,
Ու իչխաններդ առտուանոյ կ'ուտեն ։
17 Երանի քեզի, երկիր, երբոր քու թագաւորդ ազնուազարմ է,
Եւ քու իչխաններդ առենով կ'ուտեն՝
Ուժի համար և ոչ թէ գինովութեան համար ։
18 Շատ ծուլութիւնով չէնքը կը փլչի,
Եւ ձեռաց թուլութիւնով տունը կը կաթի ։
19 Կոչունքը ծիծաղելու համար կ'ընեն,
Ու *դինին կեանքը կ'ուրախացնէ.
Իսկ արծաթը ամէն բանի բաւական կ'ըլլայ ։
20 Մտքիդ մէջ անգամ †թագաւորին անէծք մի տար,
Եւ քու պառկելու սենեակներուդ մէջ մեծատունն անէծք մի տար.
Վասն զի երկնից թռչունը ան ձայնը կը տանի,
Ու թեւաւորը խօսքը կը պատմէ ։

ԳԼ· ԺԱ

1 Ողջրմած ըլլալու պատուէրներ ։ 7 կենաց մէջ՝ մոհը ։ 8 ու մանկութեան առենը դատաստանի օրը միտք բերելու է ։

1 ¶Ջու հացդ †ջուրերու երեսին վրայ ձգէ,
‡Վասն զի շատ օրերէն ետքը զանիկա պիտի գտնես ։
2 §Եօթնին և ութին ալ *բաժին տուր,
†Վասն զի չես գիտեր թէ երկրիս վրայ ի՛նչ պատուհաս պիտի ըլլայ ։
3 Թէ որ ամպերը լեցուն ըլլան,
Երկրիս վրայ անձրեւ կը թափեն.
Ու երբոր ծառ մը դէպ՚ի հարաւ կամ դէպ՚ի հիւսիս իյնայ,
Ան ծառը ինկած տեղը կը մնայ ։
4 Հովը դիտողը չկրնար ցանել,
Եւ ամպերուն նայողը չկրնար հնձել ։
5 Ինչպէս որ ‖հովին ճամբան որն ըլլալը,
Ու †յղիին որովայնին մէջ ոսկորներուն ինչպէս ‡ջղա-ելը չես գիտեր,
Անոնպէս ալ ամենատեղծ Աստուծոյն գործը չես գիտեր ։

* Ես· 16 ։
† Ձես· է· 1· 11· 12 ։
‡ Կամ խոնարհեցնէ ու պատիժէն ուրիշի երեսան կ'երեւի ։
§ Առակ· ժգ· 16· ժը· 2 ։
* ԳԼ· ը· 3 ։
† ա Թագ· իե· 24· եա ։ Առակ· իե· 15 ։
‡ Ըսմ· գ· 1 ։
§ Առակ· ժԹ· 10· Լ· 22 ։
‖ Սաղ· է· 15· Առակ· իզ· 27 ։
† Եբր· զօրացնելու
‡ Կամ Օձ մը՝ որ առանց ձայն հանելու կը խածնէ, բանսարկու մարդը առնելու կարիքը չունի ։
§ Սաղ· ծը· 4· 5· Եբեմ· ը· 17 ։
* Առակ· ժ· 32· ժբ· 13 ։
† Առակ· ժ· 14· ժը· 7 ։
‡ Առակ· ժե· 2 ։
§ ԳԼ· ը· 22· ը· 12· ը· 7 ։
‖ Եա· գ· 4· 5· 12· է· 11 ։
† Առակ· լա· 4 ։
* Սաղ· ձգ· 15 ։
† ԵԼ· իբ· 28· Գոր· իգ· 5 ։
‡ Տես Եա· ը· 20 ։
§ ը Օր· ժե· 10· Առակ· ժԹ· 17· Ասա· ժ· 42· բԿոր· Թ· 8· Գաղ· ը· 9· 10· Երր· զ· 10 ։
* ՄԹք· է· 5 ։
† Սաղ· ձժբ· 9· Ղուկ· զ· 30· ա Տիմ· գ· 18· 19 ։
‡ Եփես· է· 16 ։
§ Յովհ· գ· 8 ։
‖ Կամ հոգիին
† Սաղ· ձԼԹ· 14· 15·

6 Ա.առաւանց քու սերմիդ ցանէ ,
Եւ երեկոյեան քու ձեռքդ պարապ մի թողուր .
Վասն զի չես գիտեր թէ որը օգտակար պիտի ըլլայ , աս թէ ան ,
Կամ թէ երկուքը հաւասարապէս աղէկ պիտի ըլլան :
7 Իրաւ որ լոյսը քաղցր է ,
Ու արեւը անոնցը աչքերու ախորժելի է .
8 Բայց թէև մարդ մը շատ տարիապրի ,
Ո– անոնց ամենուն մէջ ուրախանայ ,
Խաւարի օրերն ալ յիշելու է ,
Վասն զի անոնք շատ պիտի ըլլան .
Բոլոր գալիքը ունայնութիւն է :
9 Ով երիտասարդ , քու մանկութեանդ մէջ ուրախ եղիր ,
Ու երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ սիրտդ թող քեզ զուարճացրնէ .
Եւ քու սրտիդ ճամբաներովը
Ու աչքերուդ նայուածքովը քալէ .
Բայց դիտացիր որ ասոնց ամենուն համար
Ա.աստուած քեզ դատաստանի պիտի բերէ :
10 Եւ քու սրտէդ տրտմութիւնը վերցուր ,
Ու մարմինէդ չարութիւնը հեռացուր ,
Վասն զի մանկութիւնը ու երիտասարդութիւնը ունայնութիւն է :

ԳԼ· ԺԲ

1 Սակցխլը կանուխէկէ յիշելու վրայով պատուէր : 8 Ժողովողին հոգը ուրիշներ համար : 13 Ա.աստուծոյ երկիւղը ունայնութեան դէմ ապրուս դեղմամբ մըն է :

1 Եւ ՚քու Սակցխլդ երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ յիշէ
Դեռ թշուառութեան օրերը չհասած ,
Ու ան տարիները չհասած ,
Որոնց մէջ պիտի ըսես թէ Անոնց չեմ հաւնիր .
2 Արեւը , լոյսը , լուսինը ու աստղերը չխաւարած ,
Ու անձրեւին ետեւէն ամպերը չդարձած .
3 Ան օրը որ տանը պահապանները պիտի դողան ,
Ու զօրաւոր մարդիկը պիտի ծռին ,
Եւ աղացողները քիչ ճաշելուն համար պիտի դադարին ,
Ու պատուհաններէն նայողները պիտի մթնանան .
4 Ու երբոր աղօրիքին ձայնը տկարանայ ,
Փողոցներուն մէջ դռները պիտի դոցուին .
Եւ թռչունի ձայնով պիտի ելլէն ,
Ու բոլոր երգեցող աղջիկները նկուն պիտի ըլլան .
5 Եւ բարձրէն պիտի վախնան ,
Ու ճամբուն մէջ վախկոտ պիտի ըլլան .
Եւ նշենին պիտի ծաղկի ,
Ու մարախը ծանրութիւն պիտի տեպուի ,
Եւ *ախորժակը պիտի դադարի .
Վասն զի մարդ ՚իր յաւիտենական տունը կ'երթայ ,
Ու ՚լացողները փողոցներուն մէջ պիտի չքլլեն .
6 Դեռ արծաթի թելը չփրթած ,
Ու ոսկի բաժակը չկոտրած ,
Եւ սափորը աղբիւրին քովը չփշրած ,
Ու չրհորին վրայի անիւը չկոտրած :
7 ՚Ա.հաւնէն հողը երկիրը պիտի դառնայ՝ ՚՚ինչպէս եղած էին պէս .
՚Ու հոգին Ա.աստուծոյ պիտի դառնայ՝ ՚որ զանիկա տուաւ :
8 ՚Ունայնութիւն ունայնութեանց , ըսաւ Ժողովողը ,
Ամէն բան ունայնութիւն է :
9 Եւ որչափ որ Ժողովողը իմաստուն էր ,
Ա.Ը՚՚ալ ժողովուրդին գիտութիւն սորվեցուց .
Եւ †խորհելով ու քննելով
՚Շատ առակներ չարադրեց :
10 Ժողովողը փնտռեց որ ախորժելի խօսքեր գտնէ .
Ու գրուածը ուղիղ ՚՚ճշմարիտ խօսքեր են .
11 Իմաստուններուն խօսքերը խթաններու պէս են ,
Ու ժողովներու տէրերէն դամուած բեւեռներ պէս՝ մէկ հովիւէ տրուած :
12 Վերջապէս , որդեակ իմ , անոնցմէ խրատ առ .
Շատ գիրք չինելը ծայր չունի ,
Ու ՚չատ կարդալը մարմինը կը յոգնեցնէ :
13 Ա.ա բոլոր խօսքին վախճանը լսենք .
՚Ա.աստուծմէ վախցիր ու անոր պատուիրանքները պահէ ,
Վասն զի մարդուս բոլոր պարտաւորութիւնը ա.ա սիկա է :
14 Քանզի ՚Ա.աստուած ամէն գործը՝
Ամէն ծածուկ բաներու հետ՝
Թէ բարին և թէ չարը դատաստանի պիտի բերէ :

ը ԳԼ· է · 11 ·
Բ Թաւ · ԺԷ · 39 ·
Գ ԳԼ· ԺԲ · 14 · Հր. ա.ափ· բ · 6—11 ·
Դ բԿոր · է · 1 · բՏիմ· բ · 22 ·
Ե Սաղ· ԼԹ · 5 ·
—
Զ Ա.ակ· իբ · 6 · Տես Ող· գ · 27 ·
Է Ցնծ թ.ագ·ԺԹ·35·
Ը բ Թագ · ԺԹ · 35 ·
Թ Կա՛ հատպատը —
Ժ Ցոր · ԺԷ · 13 ·
ԺԱ Երեմ· ԼԹ · 17 ·
ԺԲ Դան · գ · 19 · Ցոր · ԼԲ · 15 · Սաղ· ղ· 3·
ԺԳ ԳԼ· գ · 21 ·
ԺԴ Թաւ · Ժգ · 22 · իէ · 16 · Ցոր · ԼԲ · 14 · Ես · ՅԼ· 16 · Ջար· Ժբ · 1 ·
ԺԵ Սաղ· կբ · 9 · ԳԼ· ա · 2 ·
ԺԶ Կա՛ հշտելով
ԺԷ գ Թագ · գ · 32 ·
ԺԸ ԳԼ· ա · 18 ·
ԺԹ բ Օր · զ · 2 · Ժ · 12 ·
Ի ԳԼ· Ժա · 9 · Մատ·
ԻԱ Ժբ · 36 · Գոբ · Ժէ · 30 · 31 · Հռոմ· բ · 16 · Ժգ · 10 · 12 · ՚՚ԿՈր · գ · 5 · բ ԿՈր · է · 10 ·

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Եկեղեցին Քրիստոսի վրայ իր առնեցած սէրը կը ցուցընէ. 5 կը խոստովանի իր ոգեղէնութիւնը, 7 ու կ՚աղաչէ որ անոր հօտին առաջնորդէ: 8 Քրիստոս հովիւներուն վրաններէն կը խրկէ զանիկա, 9 ու իր սէրը անոր ցուցընելով՝ 11 համոյս կան խոստմունքներ կ՚ընէ անոր: 12 Եկեղեցին ու Քրիստոս իրարու կը յայտնեն իրենց խնդակցութիւնը:

1 Երգ երգոց Սողոմոնի:

2 Իր բերանին համբոյրներովը թող համբուրէ զիս դիս.
Վասն զի քու սէրդ գինիէն աղէկ է:
3 Քու եղերուդ հոտը ախորժելի է,
Քու անունդ թափուած եղի պէս է,
Անոր համար օրիորդները քեզ կը սիրեն:
4 Ձիս քաշէ, քու ետևէդ պիտի վազենք.
Թագաւորը իր ներքին սենեակները տարաւ դիս.
Քեզի հետ ցնծանք և ուրախանանք,
Քու սէրդ գինիէն աւելի յիշենք.
Քեզ ուղղութեամբ կը սիրեն:

5 Ով երուսաղէմի աղջիկներ,
Ես սև եմ՝ բայց գեղեցիկ,
Կեդարու վրաններուն պէս,
Սողոմոնին վարագոյրներուն պէս:
6 Իմ սևցած ըլլալուս մի նայիք,
Վասն զի արևը զիս տեսաւ.
Իմ մօրս որդիքը բիծի պղտղեցան,
Ձիս այգիներու պահապան րլլի.
Բայց իմ այգիս պահպանութիւն չըրի:

7 Պատմէ՛ ինծի, ով հոգիս սիրածը,
Քու հօտդ ո՛ւր կ՚արածես.
Կէս օրին ո՛ւր կը պառկեցընես.
Քանզի քու ընկերներուդ հօտերուն քովը
Ինչո՞ւ †Թափառականի պէս ըլլամ:

8 Թէ որ դուն չես գիտեր, ով կնկներուն
գեղեցիկը,
Հօտերուն չաւիղներէն դնա,
Ու հովիւներուն վրաններուն քովը քու ուլերդ արածէ:
9 ‡Փարաւոնի կառքերուն էգ-ձիէ ձիերուս
Նմանցուցի քեզ, ով իմ սիրուհիս.
10 §Քու այտերդ զարդերով գեղեցիկ է,
Ու քու պարանոցդ՝ քառամանեակներով:
11 Քեզի ոսկեղէն զարդեր պիտի շինենք
Արծաթէ կիսաուածներով:

12 Երբոր Թագաւորը սեղանն էր,
Իմ նարդոսս իր հոտը բուրեց:
13 Իմ սիրականս ինծի սառչիի ծրարին պէս է,
Գիշերը իմ ստինքներուս մէջը պիտի հանգչի:
14 Իմ սիրականս *Հինդայի ողկոյզին պէս է ինծի
Ենգադդիի այգիներուն մէջ:

15 ¶Ահա գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս,
Ահա գեղեցիկ ես. քու աչքերդ աղաւնիներու պէս են:

16 Ով իմ սիրականս, ահա գեղեցիկ ես ու վայելուչ.
Եւ մեր անկողինը կանանչ է:
17 Մեր տուներուն գերանները եղևնափայտ են,
Ու մեր առիքները մայր փայտէ են:

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոսի ու իր եկեղեցիին փոխադարձ սէրը: 8 Եկեղեցիին յոյսը 10 ու կոչումը: 14 Քրիստոսի խնամքը իր եկեղեցիին վրայ: 16 Եկեղեցիին խոստովանութիւնը, անոր հաւատքը ու յոյսը:

1 Ես Սարոնի ծաղիկն եմ,
Ու հովիտներուն շուշանը:

2 Ինչպէս շուշանը փուշերուն մէջ
Անանկ է իմ սիրուհիս աղջիկներուն մէջ:

3 Ինչպէս խնձորենին անտառի ծառերուն մէջ
Անանկ է իմ սիրականս երիտասարդաց մէջ.
Անոր հովանիին տակը ախորժելով նստայ,
Ու անոր պտուղը իմ քմացս քաղցր է:

4 Ձիս †ինձոյքին տունը բերաւ,
Եւ անոր դրօշը իմ վրաս սէր էր:
5 Ձիս կարկանդակներով զօրացուցէք,
Ձիս խնձորներով ուժովցուցէք,
Վասն զի ես սիրով կը նուաղիմ:
6 ‡Անոր ձախ ձեռքը իմ գլխուս տակը ըլլայ,
Ու աջ ձեռքը զիս գրկէ:

7 §Ով երուսաղէմի աղջիկներ,
Ձեզ այծեամներով կամ դաշտի եղնիկներով կ՚երդուցընեմ,
Որ սիրուհին չվերցընէք ու չարթընցընէք,
Մինչև որ ինքը չուզէ:

8 Իմ սիրականիս ձայնն է.
Ահա անիկա լեռներուն վրայէն ցատկելով՝
Ու բլուրներուն վրայէն ցատկռտելով կու գայ:
9 ¶Իմ սիրականս այծեամի կամ եղնիկի ձագի կը նմանի.
Ահա հիմա մեր պատին ետևը կայներ է,

= գ Թագ. գ. 32:
‡ Գլ. գ. 10:
† Ել. ժա. 4: Յովել. 2: Ամբ. 2: Յր. 32:

§ Փիլ. գ. 12, 13, 14:
¶ Սոպ. խէ. 14, 15:
Յով. ժգ. 2: Ե. փետ. բ. 6:

• Կամ ուղիները
† Կամ նռնափայտի
‡ Գլ. է. 9: գ. 1:
§ Բ Մն. ա. 16, 17:

‖ Գլ. բ. 2, 10, 13:
գ. 1, 7: է. 2: գ. 4:
Յով. ժէ. 14, 15:
Եզեկ. ժգ. 11, 12, 13:

¶ Գլ. գ. 13:
Գլ. գ. 1: է. 12:
—
Յայտ. խբ. 1, 2:

‡ Եբր. գինիին
§ Գլ. բ. 5:
¶ Գլ. գ. 5: բ. 4:
= Հմր. 17:

պատուհաններէն կը նայի,
վանդակներէն կ'երևնայ։
10 Իմ սիրական պատասխան տալով՝ ինծի ը-
սաւ,
Ելլիր, ով սիրուհիս, ով գեղեցիկս, ու
եկուր.
11 Քանզի ահա ձմեռը անցաւ,
Անձրևները անցան գացին.
12 Գետնի վրայ ծաղիկներ կ'երևնան,
Ցօաերու ժամանակը հասաւ,
Ու մեր երկրին վրայ տատրակին ձայնը կը
լսուի։
13 Ան՝ թզենին իր թուզերը կը հասցընէ,
Ու որթերը ծաղկեցան և բոյս հոտ կու
տան.
Ելլիր, ով սիրուհիս, ով գեղեցիկս, ու ե-
կուր։
14 Ով իմ աղաւնիս, վէմին խոռոչներուն մէջը՝
Ապառաժին հովանիին տակը եղած.
Ինծի երեսդ ցուցուր, ձայնդ ինծի լսել տուր.
Քանզի ձայնդ քաղցր՝ ու դէմքդ գեղեցիկ է։
15 Բռնեցէք մեզի աղուէսները,
Այգիները աւրող պզտիկ աղուէսները.
Վասն զի մեր այգիները ծաղկեր են։
16 Իմ սիրականս իմն է, ու ես անոնն եմ.
Անիկա իր հօտը շուշաններու մէջ կ'արածէ։
17 Օրուան հովը չիշած՝ ու ստուերները չհե-
ռացած՝
Դարձիր, ով իմ սիրականս,
Ու բլթերուն վրայի այծեման ու-
կամ եղնիկներու ձագին պէս եղիր։

ԳԼ. Գ

1 Եկեղեցին պատերազմը ու յոյժ ուխտիւնը փոքունեան մէջ։
6 Եկեղեցին Քրիստոսով կը պարծի։

1 Իմ հոգւոյս սիրածը
Գիշերը անկողնիս մէջ փնտռեցի.
Զանիկա փնտռեցի, բայց չգտայ։
2 Ելլեմ հիմա պտըտիմ քաղաքին մէջը,
փողոցներուն ու հրապարակներուն մէջ.
Իմ հոգիս սիրածը փնտռեմ։
Զանիկա փնտռեցի, բայց չգտայ։
3 Քաղաքին մէջ պտըտող պահապանները զիս
գտան.
Արդեօք իմ հոգիս սիրածը տեսա՞ք ըսի։
4 Անոնցմէ քիչ մը առաջ անցնելով՝
Իմ հոգիս սիրածը գտայ.
Զանիկա բռնեցի ու չթողուցի,
Մինչև որ իմ մօրս տունը՝
Ու զիս ծնանողին սենեակը տարի։
5 Ով Երուսաղեմի աղջիկներ,
Ձեզ այծեամներով կամ դաշտին եղնիկներով
կ'երդմնցընեմ,
Որ սիրուհին չվերցընէք ու չարթընցընէք՝
Մինչև որ ինքը չուզէ։
6 Ո՞վ է ասիկա՝ որ զմեռնամով և կնդրուկով
Ու փերեզակներուն ամէն փոշիով բուր-
կուած՝
Անապատէն կ'ելլէ ծուխի սիւներու պէս։
7 Ահա Սողոմոնին գահոյքը,
Որուն բոլորտիքը Իսրայէլի զօրաւորներէն
վաթսուն զօրաւոր կայ.
8 Անոնք ալ սուսերաւոր են,
Ու պատերազմի վարժուած են.
Գիշերուան վախին համար՝
Անոնց մէկուն սուրը իր ազդրին վրայ է։
9 Սողոմոն Թագաւորը Լիբանանի ծառերէն
Մէկ գահաւորակ մը չինեց իրեն համար.
10 Սիւները արծաթէ՝ յենարանները ոսկիէ՝
Բազմոցը ծիրանիէ չինեց.
Ու մէջը Երուսաղեմի աղջիկներէն
Խիստ գեղեցիկ՝ նկարագրուած էր։
11 Ով Սիոնի աղջիկներ, ելէք,
Եւ Սողոմոն Թագաւորը տեսէք
Ան Թագովը, որով իր մայրը անոր փեսացու-
թեան օրը
Ու սրտին ուրախութեան օրը պսակեց զա-
նիկա։

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոս կը հրաժարակէ եկեղեցիին ընդհարձակը. 8 անոր վը-
րայ իր ունեցած սէրը կը յայտնէ. 16 Եկեղեցին կը խնդրէ որ
անոր ներկայութեանը համար պատրաստութիւն ունենայ։

1 Ահա դուն գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս,
Ահա դուն գեղեցիկ ես.
Լաչակիդ մէջէն քու աչքերդ աղաւնիներու
աչքերուն կը նմանին.
Քու մազերդ Գաղաադ լերան պատկող այ-
ծերուն հօտին պէս են։
2 Ակռաներդ լուացարանէն ելլող խուզած հօ-
տի պէս են,
Որոնց ամէնը երկուորեակ կը ծնանին,
Ու անոնց մէջը ամուլ չկայ։
3 Քու շրմունքներդ կարմիր դերձանի պէս են,
Ու խօսուածդ գեղեցիկ է.
Աչքերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նուռի կտորներու կը նմանին.
4 Քու պարանոցդ՝ զինաբարանի համար չինուած
Դաւիթի աշտարակին պէս է,
Որ հազար ասպար կախուած են.
Ամէնն ալ զօրաւորներուն վահաններն են։
5 Քու երկու ծունկդ նման է երկու ուլերու՝
Որ այծեամի մը երկուորեակ շնաձ են,

ե Հմր. 13։
զ Հմր. 10։
է ԳԼ. ը. 13։
ը Սաղ. ձ. 13։ Եզեկ. ժգ. 4։ Դ.ուկ. ժգ.
32։
թ ԳԼ. զ. 3։ է. 10։
ժ ԳԼ. գ. 6։
ի Հմր. 9։ ԳԼ. ը. 14։
ա Ես. խգ. 9։
բ ԳԼ. է. 7։
գ ԳԼ. ը. 7։ ը. 4։
դ ԳԼ. ը. 5։
ե Կամ անկոզենը.

† Եբր. Սիրով
—
ա ԳԼ. ա. 15։ է. 12։
‡ Կամ լեռնէն երե-
ցած
բ ԳԼ. զ. 5։
գ ԳԼ. զ. 6։
դ ԳԼ. զ. 7։
ե ԳԼ. է. 4։
զ Դ.ևեմ. գ. 19։
է ԳԼ. է. 3։ Տես Ե-
սակ. է. 19։

Եւ չուշաններու մէջ կ՚արածուին։
6 Օրուան հովը չփչած՝ ու սուլքները չհեռացած՝
Ես պիտի երթամ մոռի լեռը ու կնդրուկի բլուրը պիտի երթամ։
7 Բոլորովին գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս,
Եւ քու վրադ արատ չկայ։

8 Ով Տարան, Լիբանանէն էկար,
Լիբանանէն եկուր.
Ամանային գագաթէն՝ Սանիրին ու Հերմոնին գագաթէն,
Առիւծներուն մորիներէն՝ ինձերուն լեռներէն նայէ։
9 Սիրտս առիր, ով իմ Տարս քոյրս,
Սիրտս առիր քու մէկ աչքովդ
Եւ պարանոյիդ մէկ քառամանեակովը։
10 Քու սէրդ ի՜նչ գեղեցիկ է, ով Տարս քոյրս.
Քու սէրդ գինիէն ալիկ է,
Ու քու եղերուդ անուշահոտութիւնը՝
Ամէն խունկերէն։
11 Շրթունքներէդ խորիսխի մեղր կը կաթի, ով Տարտն,
Վէզուվդ տակը մեղր ու կաթ կայ.
Եւ քու զգեստներուդ անուշահոտութիւնը
Լիբանանի հոտին պէս է։
12 Իմ Տարս քոյրս փակեալ պարտէզ մըն է,
Փակեալ աղբիւր՝ կնքուած աղբերակ մըն է։
13 Քու տունկերդ քաղցրահամ պտուղներով,
Հինաներով ու նարդոսներով՝ նունենեաց դըրախտ է.
14 Նարդոս և քրքում, եղէգն և կինամոն,
Ամէն կնդրուկի ծառով, զմուռսով ու հալուէով
Եւ բոլոր գլխաւոր խունկերով.
15 Պարտէզներու աղբիւր,
Կենդանի ջուրի ջրհոր
Ու Լիբանանէն վազած հեղեղներ։

16 Արթնցիր, ով հիւսիս, եկուր, ով Տարաւ,
Իմ պարտէզիս միջը փչէ, որ անոր խունկերը բուրեն.
Իմ սիրականս թող իր պարտէզը գայ,
Ու իրեն ախորժելի եղած պտուղները ուտէ։

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս իր կանչելովը եկեղեցին կ՚արթնցընէ։ 2 Եկեղեցին Քրիստոսի սիրոյն Տամը առնելով՝ կը նուաղի։ 9 Քրիստոսի ընտրեալներուն առաքելութիւնը։

1 Իմ պարտէզս եկայ, ով Տարս քոյրս,
Իմ զմուռսս խունկերուս հետ ժողվեցի,
Իմ խորիսխս մեղրիս հետ կերայ,
Իմ գինիս կաթովս խմեցի.

Կերէ՛ք, ո՛վ բարեկամներ,
Խմեցէ՛ք ու գինովցէ՛ք, ով սիրելիներ։

2 Ես կը քնանամ, բայց իմ սիրտս արթուն է.
Ահա իմ սիրականիս ձայնն է, դո՜ւռը կը զարնէ՝ ։ Բա՛ց,
Ով իմ քոյրս, իմ սիրուհիս,
Իմ աղաւնիս, իմ կատարեալս, բայց ինծի.
Քանզի իմ գլուխս ցօղով լեցուեցաւ,
Ո՛ւ վարսքերս՝ գիշերուան չաղերով։
3 Իմ պատմուճանս հաներ եմ,
Զանիկա ի՞նչպէս հագնիմ.
Ոտքերս լուացեր եմ,
Զանոնք ի՞նչպէս աղտեղեմ։

4 Իմ սիրականս իր ձեռքը ծակէն երկընցուց,
Ու անոր Համար իմ աղիքս գալարեցաւ։
5 Ես ելայ որ իմ սիրականիս բանամ,
Ու ձեռքերէս զմուռս՝ ու իմ մատերէս ընտիր զմուռս կաթեց
Փականակին բռնելու տեղին վրայ։
6 Ես իմ սիրականիս բացի,
Բայց իմ սիրականս քաշուեր գացեր էր.
Երբոր անիկա կը խօսէր՝ իմ հոգիս նուաղեցաւ.
Զանիկա փնտռեցի, բայց չգտայ.
Զանիկա կանչեցի, բայց ինծի պատասխան չտուաւ։
7 Քաղաքին մէջ պտըտող պահապանները զիս գտան,
Զարկին վիրաւորեցին զիս.
Պարսպին պահապանները քօղս վրայէս վերցուցին։
8 Ով Երուսաղէմի աղջիկներ, Տէզ կ՚երդմընցնեմ,
Թէ որ իմ սիրականս գտնէք,
Անոր պատմէք որ ես սիրով կը նուաղիմ։

9 Ով կիներուն գեղեցիկը,
Քու սիրականդ միւս սիրականէ ի՞նչ տարբերութիւն ունի.
Քու սիրականդ միւս սիրականէ ի՞նչ տարբերութիւն ունի,
Որ մեզ այդպէս կ՚երդմնցընես։
10 Իմ սիրականս սպիտակ ու կարմիր է,
Տասը Հազարի մէջ երեւելի է։
11 Անոր գլուխը զուտ ոսկի է,
Վարսքերը ցրուած՝ ։ ագռաւի պէս սեւ են.
12 Աչքերը՝ վազող Ջուրերուն քովը
Կաթով լուացուած աղաւնիներու պէս նստանին,
Գամուած գոհարներու պէս են։
13 Անոր այտերը խնկարկից տունկերու ածուին
Ե՛ անուշահոտ ծաղիկներու Թաղարներուն պէս են.

1 ᵉ ԳԼ. բ. 17։
2 ᶠ Եփես. ե. 27։
3 ᵍ Օր. գ. 9։
4 ʰ ԳԼ. ա. 2։
5 ⁱ Ածակ. իդ. 13, 14։ ԳԼ. ե. 1։
6 ʲ Ծն. իե. 27։ Ովս. ժգ. 6, 7։
7 ᵏ ԳԼ. ա. 14։
8 ˡ Ցամ. գ. 10։ ե. 38։
9 ᵐ ԳԼ. ե. 1։
—
10 ⁿ ԳԼ. գ. 16։
11 ᵒ ԳԼ. գ. 11։
12 ᵖ Ղած. ժե. 7, 10։ Ցամ. գ. 20։ ժե. 14։
13 ᵠ Ցայտ. գ. 20։
14 ʳ ԳԼ. գ. 1։
15 ˢ ԳԼ. գ. 3։
16 ᵗ ԳԼ. ա. 8։
17 ᵘ ԳԼ. ա. 15։ գ. 1։
—

Շրթունքները ընտիր զմուռս կաթող չուչանները են ։
14 Ձեռքերը ոսկի մպանիներ են՝
Թարսիսի քարերով լեցուած ։
Որովայնը բանուած փղոսկր է՝
Շափիւզաններով ծածկուած ։
15 Սրունքները մարմարիոն սիւներ են՝
Ընտիր ոսկի խարիսխներու վրայ հաստատուած.
Կերպարանքը Լիբանանին պէս՝
Եղևիններուն պէս ընտիր է ։
16 Մնոր քիմքը քաղցր՝
Ու ինքը բոլորովին ցանկալի է ։
Ա՛հա այսպէս է իմ սիրականս, այսպէս է իմ բարեկամս,
Ով Երուսաղէմի աղջիկներ ։

ԳԼ · Զ

1 Եկեղեցին իր հաւատքը Քրիստոսի վրայ բլալ կը խոստովանի ։ 4 Քրիստոս կը ցուցնէ եկեղեցիին ընդհանրերը, 10 ու իր սէրը՝ որ ունի անոր վրայ ։

1 Քու սիրականդ ո՞ւր գնաց,
Ով կնիկներուն գեղեցիկը ·
Քու սիրականդ ո՞ւր դարձաւ,
Որ զանիկա քեզի հետ փնտռենք ։

2 Իմ սիրականս իր պարտէզը՝
Խնկավից առնկերուն ածուները լքաւ,
Որ պարտէզներու մէջ արածէ,
Ու շուչաններ ժողվէ ։
3 ᵉԵս իմ սիրականիս եմ,
Եւ իմ սիրականս իմն է ·
Անիկա շուչաններու մէջ կ՚արածէ ։

4 Թերսայի պէս գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս.
Երուսաղէմի պէս հաճելի ես,
Ո՛ ᵉդրօշակիր ջոխէր պէս ահարկու ես ։
5 Աչքերդ ինծմէ դարձուր,
Վասն զի անոնք ինծի յաղթեցին ·
Մազերդ՝ ᵒԳաղաադը պառկող՝ ᵗայծերուն հօտին պէս են ։
6 ᵇԱկռաներդ լուացարանէն ելած մաքիներուն հօտին կը նմանին,
Որոնց ամէնը երկուորեակ կը ծնանին,
Ու անոնց մէջը ամուլ չկայ ։
7 ᶜԱյտերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նռան կտորներու կը նմանին ։

8 Թագուհիները վաթսան՝ ու հարճերը ութսան՝
Եւ օրիորդները անթիւ են ։
9 Իմ աղաւնիս՝ իմ կատարեալս մէկ է,
Իր մօրը մէկ հատիկը,
Ջինքը ծնանողին ընտրեալն է ·
Զանիկա աղջիկները տեսան,
Ու անոր՝ երանի ըսին ·
Թագուհիները ու հարճերն ալ,
Եւ զանիկա գովեցին ։
10 Ո՞վ է սա՝ որ արշալոյսի պէս կը նայի,
Որ լուսնի պէս գեղեցիկ, արեւու պէս մաքուր,
Ո՛ ᵉդրօշակիր ջոխէր պէս ահարկու է ։

11 Ընկոյզներու պարտէզը իջայ,
Որ ձորին ᶠկանանչութիւնը տեսնեմ,
Եւ ᶜնայիմ թէ արդեօք որթը ծլեցա՛ւ,
Ու նռնենիները ծաղկեցա՛ն ։
12 Ես չդիտցած՝ իմ հոգիս Ամինադաբին կառքերուն պէս ըրաւ զիս ։

13 Դարձիր, դարձիր, ով Սողոմացիդ,
Դարձիր, դարձիր, որ քեզ տեսնենք ։
Ի՞նչ պիտի տեսնէք Սողոմացիին վրայ ։
Իբրեւ երկու բանակներու դունդը ։

ԳԼ · Է

1 Եկեղեցին ընդհանրութեան վրայով ուրիշ առթագրութիւն մը ։ 10 Եկեղեցին կը խոստովանի իր հաւատքը ու բաղձանքը ։

1 Ի՞նչ գեղեցիկ են քու քայլերդ կօշիկներով,
Ով իշխանի աղջիկ ·
Քու բարձերուդ կազմուածքը
Երեւելի արուեստաւորի մը ձեռքով չինուած
Մանեակներու կը նմանի ։
2 Քու պորտդ ըմպելիքով լեցուն բոլորակ թաս մը կը նմանի ·
Քու փորդ չուչանով պատած ցորենի չեղջիւր է ։
3 ᵉՔու երկու ստինքդ նման են երկու ուլերու,
Ո՛ այծեամի մը երկուորեակ ձագ են ։
4 ᵍՊարանոցդ փղոսկրէ աշտարակի պէս է ·
Աչքերդ Եսբոնի՝ Բաթրաբբիմի դրանը քովը եղող աւազաններուն կը նմանին ·
Ունդդ դէպ՚ի Դամասկոս նայող Լիբանանին աշտարակին պէս է ։
5 Գլուխդ քու վրադ Կարմէղոսի պէս,
Եւ գլխուդ հիւսուածքը ծիրանիի պէս է ·
Թագաւորը ᵈխոպոպելիներուդ կապուած է ։
6 Որչափ գեղեցիկ և որչափ քաղցր ես,
Իմ փափկալից սիրուհիս ։
7 Քու հասակդ արմաւենիի՝
Ու ստինքներդ ողկոյզներուն կը նմանին ։
8 Ըսի, Արմաւենիին վրայ ելլեմ,
Անոր ոստերուն փակչիմ ·
Եւ քու ստինքներդ՝ խաղողի ողկոյզներու պէս,
Ու ունդդ հոտը խնձորներու հոտի պէս ըլլայ ։
9 Եւ քու բերանդ ամենահամ գինիի պէս է,
Որ չիտակ կը վազէ իմ սիրականիս,
Ու քնացողներուն ᵏշրթունքները կը խօսցընէ ։՚՚

ᵃ ԳԼ · ա · 8 ։
ᵇ ԳԼ · բ · 16 ։ է · 10 ։
ᶜ Հմմ · 10 ։
ᵈ Կամ Գաղաադէն է-կած ։
ᵉ ԳԼ · գ · 1 ։
ᶠ ԳԼ · գ · 2 ։
ᶢ ԳԼ · գ · 3 ։
ᶣ Հմմ · 4 ։
ᵗ Կամ պառկողները ։
ᵏ ԳԼ · է · 12 ։
ᵍ Սազ · խե · 13 ։
ᵈ ԳԼ · գ · 5 ։
ᶜ ԳԼ · գ · 4 ։
ᵏ Կամ շրթունքները կը կարծուին ։

10 Ես իմ սիրականիս եմ,
Ես անոր բաղձանքը ինծի է։
11 Եկուր, իմ սիրականս, դաշտը ելլենք,
Գիշերը գեղերու մէջ անցընենք։
12 Առտուանց կանուխ այգիները երթանք,
Ու տեսնենք թէ ողկը ծլե՛ր է, ծաղիկը բացուե՛ր է,
Ես նռնենիները ծաղկե՛ր են։
Հոն իմ սէրս քեզի տամ։
13 Մանրագործները բոյր հոտը կու տան։
Ու մեր դռներուն մէջը՝
Ամէն ընտիր պտուղներէն՝ թէ նոր և թէ հին,
Քեզի համար պահեր եմ, ով իմ սիրականս։

ԳԼ։ Ը

1 Եկեղեցին սէրը Քրիստոսի վրայ։ 6 Սիրոյ ուժգնութիւնը։ 8 Հեթանոսներուն կոչումը։ 14 Եկեղեցին Քրիստոսի գալուն համար կ'աղօթէ։

1 Երանի թէ իմ մօրս տունը ծծած եղբօրս պէս ըլլայիր։
Երբոր քեզ դուրսը գտնէի՝ պիտի համբուրէի,
Ես դուս պիտի չանարգէին։
2 Քեզ առաջնորդելով իմ մօրս տունը կը տանէի,
Որ ինծի *սորվեցընես։
Քեզի հոտաւէտ գինիէն՝ իմ նռնենիկս օշարակէն կը խմցընէի։
3 Քու ձեռքը գլխուս տակը,
Ու աջ ձեռքը դուս կը գրկեր։
4 Ով Երուսաղէմի աղջիկներ, ձեզ կ'երդմնցընեմ,
Որ չհ սիրուհիս չարթընցընէք ու չվերցընէք,
Մինչև որ ինքը չուզէ։
5 Ո՞վ է սակայն որ իր սիրականին կռթընած՝
Անապատէն կ'ելլէ։
Քեզ խնձորենիին տակը արթընցուցի։
Քու մայրդ քեզ հոն ծնաւ,
Քու ծնողդ քեզ հոն ծնաւ։
6 Ինձ քու սրտիդ վրայ կնիքի պէս՝
Քու բազուկիդ վրայ կնիքի պէս դիր։
Վասն զի սէրը մահուան պէս զօրաւոր՝
Ու նախանձը դերեզմանի պէս խիստ է։
Անոր կայծերը սաստիկ բոցավառ կրակի կայծեր են։
7 Շատ ջուրերը չեն կրնար սէրը մարել,
Ու գետերը զանիկա չեն կրնար ընկղմել։
Թէ որ մէկ մարդ մը սիրոյ փոխարէն իր տունը բոլոր առացուածքը տայ,
Զանիկա բոլորովին կ'անարգեն։

8 Մէկ պզտիկ քոյր մը ունինք,
Ու անիկա ստինք չունի։
Մեր քրոջը ի՛նչ ընենք
Անոր համար խօսուած օրը։
9 Թէ որ անիկա պարիսպ է,
Վրան մէկ արծաթէ աշտարակ մը չինենք։
Ես թէ որ դուռ է,
Զանիկա եղևնափայտի տախտակներով պատենք։
10 Ես պարիսպ եմ,
Ու իմ ստինքներս աշտարակներու պէս են։
Այս պատճառով անոր առջևը
Խաղաղութիւն գտածի պէս եղայ։
11 Սողոմոն Բաաղամոնի մէջ այգի ունէր,
Անիկա այգին պահապաններու տուաւ,
Ամէն մէկը անոր պտուղին համար հազար կտոր արծաթ կը բերէր։
12 Իմ այգիս իմ առջևս է։
Ով Սողոմոն, հազարը քու կդ ըլլայ,
Ու երկու հարիւրը՝ անոր պտուղը պահպանողներուն։
13 Ով պարտէզներու մէջ նստող,
Ընկերներդ քու ձայնդ կը լսեն։
Ինծի ալ լսել տուր։
14 Շուտ ըրէ, ով իմ սիրականս,
Ու խնկարկը լեռներուն վրայ
Այծեմման կամ եղնիկներու ձագի նման եղիր։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՅԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եսայի կը գանգատի Յուդայի որդւոցը ապստամբ ըլլալնուն համար։ 4 անոնց վրայ գալու գառամաններուն համար կ'ապաշխարէ։ 10 անոնց բոլոր երկրպագութեան պաշտօնները կը մերժէ։ 16 խոստմնդրնելով ու ապառնալիքներով ապաշխարութեան կը յորդորէ զանոնք։ 21 անոնց չարութեանը վրայ ողբալով՝ Աստուծոյ դատաստանները կը ծանուցանէ։ 25 Յոյսը կը խոստանայ Սիոնին, 28 ու չարերուն կործանումը կը գուշակէ։

1 Ամովսի որդւոյն Եսայիին տեսիլքը որ Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ տեսաւ՝ Յուդայի

Ի Ես. իԹ. 16։ Ե. Կամ. իբ. 24։ Անգ. բ. 23։
Ի Պատ. իա. 33։
Ղ Գլ. բ. 14։
Ի Տես Յայտ. իբ. 17։ 20։
Ի Գլ. բ. 17։
Ա Թուղ. ժբ. 6։
Ա Պատ. ժգ. 52։
Ա Առակ. Թ. 2։
Ղ Գլ. բ. 6։
Ի Գլ. բ. 7։ գ. 5։
Ի Գլ. գ. 6։
Ի Գլ. բ. 16։ գ. 3։
Ի Ամոս. խ. 11։
Ի Գլ. գ. 11։
Ի Ծն. Լ. 14։
Ի Կամ սորվեցընէր։

թագաւորներուն՝ Ողիային, Յոթամի՛ն, Ա-
քազին -- եղեկիային օրերը։

2 [a]Լա՛ հ, ով երկինք, և ականջ դիր, ով երկիր,
վասն զի Տէրը կը խօսի.
[b]Զաւակներ մեծցուցի ու բարձրացուցի,
եւ անոնք ինծի դէմ ապստամբեցան։
3 [c]Եզը իր տէրը կը ճանչնայ,
Ու էշը իր տիրոջը մսուրը,
Բա՛յց Իսրայէլ [d]չ- չճանչնար,
իմ ժողովուրդս չհմանար։

4 Վա՛յ մեղաւոր ազգին,
Անօրէնութիւնով ծանրացած ժողովուրդ,
[e]Չարագործներու սերունդ, ապականիչ զա-
ւակներ.
Անոնք Տէրը թողուցին,
Իսրայէլին Սուրբը անարգեցին
Ո- եւ քաչուեցան։
5 [f]Ո՞ր տ-ե-ղ- վրայ կրնաք զարնուիլ,
եր-ը- ալ աւելի ապստամբիք։
Բոլոր գլուխը հիւանդ՝
եւ բոլոր սիրտը մորմած է։
6 Ոտքին թաթէն մինչեւ գլուխը
Բո-- անոր վրայ ողջ տեղ չմնայ.
Հարուածներ, վէրքեր ու շարաւաչէց խոցեր
կան.
[g]Անոնք չզոցուեցան, չկապուեցան
Ու եղով ալ չկակղցան։
7 [h]Ձեր երկիրը աւերակ դարձեր է,
եւ- ձեր քաղաքները կրակով այրուած են.
Ձեր արտերը աչքերնուդ առջեւը օտարները
կ'ուտեն,
Ու անոնք օտարներուն ըր-ե աւերակներուն
պէս խոպանացած են։
8 Եւ Սիօնին աղջիկը այգիի մէջ եղած [i]խրճի-
թի պէս,
Վարունդի արտի մէջ եղած հիւղի պէս,
[j]Պաշարուած քաղաքի պէս թողուած ճ-ը-ե է։
9 [k]Թէ որ զօրաց Տէրը մեզի քիչ մը մնացորդ
թողուցած չըլլար,
Մենք [l]Սոդոմին պէս պիտի ըլլայինք,
Ո- Գոմորին պիտի նմանէինք։

10 Լսեցէ՛ք Տէրոջը խօսքը, ով [m]Սոդոմի իշխան-
ներ,
Ականջ դրէ՛ք մեր Աստուծոյն օրէնքին, ով
Գոմորի ժողովուրդ.
11 Ի՞նչ պէտք է ինծի ձեր [n]զոհերուն շատու-
թիւնը, կ'ըսէ Տէրը,

Ձեր խոյերուն ողջակէզներէն
Ու պարարտ անասուններուն ճարպէն կշտա-
ցած եմ,
Եւ զուարակներուն ու գառներուն
Եւ նոխազներուն արիւնները չեմ ախորժիր։
12 Երբոր կու գաք [o]իմ առջեւս երեւնալու՝
Ո՞վ պահանջեց ձեզմէ, որ սանիկ իմ սրահ-
ներս կոխէք։
13 Ա՛լ [p]ընդ- ունայն ընծաներ մի բերէ՛ք.
Ձեր խունկը ինծի պիղծ է.
Ամսագլուխներուն ու շաբաթներուն
Ե- [q]ժողովներու գումարուելուն չեմ կրնար
տանիլ,
Ձեր ոճիրամիութիւնը անդամ անօրէնութիւն
է։
14 Ձեր [r]ամսագլուխներէն ու [s]ոճերէն կը զզուի
իմ հոգիս.
Անոնք իմ վրաս [t]ծ-ը բեռ եղան,
[u]Կրկըլնելէն յոգնեցայ։
15 Ու սակայն [v]երբոր ձեռքերնիդ կը տարածէ՛ք՝
Աչքերս ձեզմէ պիտի ծածկեմ.
[w]Նաեւ երբոր աղօթքնիդ կը շատցնէ՛ք՝ պիտի
չլսեմ.
Ի-ը- -ր [x]ձեռքերնիդ արիւնով լեցուն են։
16 [y]Լո՛ւացուեցէ՛ք, մաքրուեցէ՛ք,
իմ աչքերուս առջեւէն ձեր չար գործքերը
միկդի ըրէ՛ք,
[z]Չարութիւն գործելէն դադրեցէ՛ք.
17 Բարութիւն ընել սորվեցէ՛ք,
[aa]Իրաւունքը փնտռեցէ՛ք, զրկուածին ուղղու-
թիւն ըրէ՛ք,
Որբին գատաստանը տեսէ՛ք ու որբևարիին
դատը պաշտպանեցէ՛ք։

18 Հիմա եկէ՛ք [ab]վիճաբանինք, կ'ըսէ Տէրը.
Թէ որ ձեր մեղքերը կրկնակի կարմիրի պէս են՝
[ac]Ձիւնի պէս պիտի ճերմկնան,
Եւ- թէ որ որդան կարմիրի նման են՝
Ասպի պէս [ad]ճ-ը- պիտի ըլլան։
19 Թէ որ դուք յօժարիք ու հնազանդիք՝
Երկրին բարիքը պիտի ուտէք.
20 Բայց թէ որ դէ- մերժելով ապստամբիք՝
Սուրը պիտի ուտէ ձեզ,
[ae]Ինչու որ Տէրոջը բերանը խօսեցաւ --ի-։

21 [af]Ի՜նչպէս պոռնկեցաւ ատ հաւատարիմ քա-
ղաքը.
Անիկա իրաւունքով լեցուն էր,
Ու անոր մէջը արդարութիւն կը բնակէր.

[a] ր Օ· ը· 1· Եր-
եմ· բ· 12· գ· 19·
ի· 29· Եզեկ· լգ·
4· Միք· ա· 2· գ·
1· 2։
[b] Գլ· ե· 1· 2։
[c] Եսա· ա· 3։
[d] Եբեմ· բ· 7։
[e] Եբեմ· թ· 3· 6։
[f] Գլ· ե· 12։
[g] Գլ· ձէ· 5· 4։
[h] Մատ· գ· 7։
[i] Գլ· թ· 15· Եբեմ·
բ· 30· ե· 3։
[j] Եբեմ· ը· 22։
[k] ր Օր· իբ· 51· 52։
[l] Ցոր· իե· 18· Ողբ·
բ· 6։
[m] Եբեմ· գ· 17։
[n] Ողբ· գ· 22· Հե-
սեմ· թ· 29։
[o] Ծն· ժթ· 24։
[p] ր Օր· ը· 32· Ե-
զեկ· ժգ· 46։
[q] ա Թագ· ժե· 22։
Սող· ծ· 8· 9· Ծա·
16· Ամակ· ժե· 8։
Ամ· 27· Գլ· կգ·
5· Եբեմ· գ· 20·
ե· 21· Ամոս· ե·
21· 22· Միք· գ· 7։
[r] Եւ· իգ· 17· լգ· 23։
[s] Մատ· ժե· 9։
[t] Յոել· ա· 14· բ· 15։
[u] Թուռ· իբ· 11։
[v] Գէ· իգ· 2· Եւ·
Ողբ· բ· 6։
[w] Գլ· իգ· 24։
[x] Ցոր· իե· 9· Սող·
Ծ'էզ· 2· Ամակ·
ա· 28· Գլ· ձէ·
2· Եբեմ· ժգ· 12·
Միք· գ· 4։
[y] Սող· կգ· 18· ա
Տիմ· բ· 8։
[z] Գլ· ձթ· 3։
[aa] Եբեմ· գ· 14։
[ab] Սող· լգ· 14· լե·
27· Ամոս· ե· 15·
Հռոմ· ժբ· 9· ա
Պետ· գ· 11։
[ac] Եբեմ· իբ· 3· 16·
Միք· գ· 8· Զաք·
է· 9· բ· 16։
[ad] Գլ· իգ· 26· Միք·
գ· 2։
[ae] Սող· ծա· 7· Ցոյս·
է· 14։
[af] Թուռ· իգ· 19· Տի-
ա· 2։
[ag] Եբեմ· բ· 20· 21·

Բայց հիմա մարդասպաններու բնակութ՝ է։
22 Քու ²արծաթդ կղկղանք դարձաւ,
Գինիդ՝ ջուր խառնուած է։
23 Քու ²իշխաններդ ապստամբ՝ ու ³գողերու ընկեր եղան.
Ամէնքն ալ ⁴կաշառք սիրելով՝ պարգևներ կը փնտռեն.
Անոնք ⁵որբին դատաստանը չեն տեսներ,
Եւ այրեաւրիին դատը անոնց առջևը չի գար։
24 Անոր համար զօրաց ԵՀովայ Տէրը՝
Իսրայէլին Հզօրը ըսած կ՚ըսէ.
⁶Աւաղ, իմ հակառակորդներուս հատուցում պիտի ընեմ,
Ու թշնամիներէս վրէժ պիտի առնեմ։
25 Եւ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի դարձընեմ,
Եւ ²քու կղկղանդդ լրբր թէ ³բորակով պիտի մաքրեմ,
Ու բոլոր անագդ ⁴կիզի պիտի դատեմ։
26 Եւ քու դատաւորներդ ²առջինին պէս՝
Ու խորհրդականներդ սկիզբին եղածին պէս նորէն պիտի հաստատեմ.
Անկէ ետքը դուն պիտի կոչուիս
³Արդարութեան քաղաք և հաւատարիմ աւան։
27 Սիովնը դատաստանով պիտի փրկուի,
Եւ հոն դարձողները՝ արդարութեամբ։
28 Բայց ²անօրէնները ու մեղաւորները միասին պիտի ջարդուին,
Եւ անոնք որ Տէրը կը թողուն՝ բնաջինջ պիտի ըլլան։
29 Քանզի ձեր ցանկացած ³բևեռիներէն պիտի ամչնան,
Եւ ան ձեր ընտրած ⁴պարտէզներուն համար ամօթով պիտի մնաք։
30 Վասն զի տերևները թոռմած բևեռիի պէս՝
Եւ ջուր չունեցող պարտէզի պէս պիտի ըլլաք։
31 Ու զօրութիւն ունեցողը՝ խծուծի պէս,
Եւ անոր գործը կայծի նման պիտի ըլլայ,
Ու երկուքն ալ միասին պիտի այրին,
Եւ մարող պիտի չգտնուի։

ԳԼ. Բ

1 Մարգարէն Քրիստոսի թագաւորութեանը հաստատուիլը կը գուշակէ. 6 կը ցուցնէ թէ ժողովուրդին չարութիւնն է պատճառը՝ որ Աստուած զանիկա կը մերժէ. 10 Աստուծոյ վհատութեանը զօրաւոր գործքերը յիշելով՝ կը յորդորէ մարդիկ որ անկէ վախնան։

1 Ամոսի որդւոյն Եսայիին՝ Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ տեսած տեսիլքին խօսքը։

2 ¹Եւթի օրերը պիտի լրանայ որ Տէրոջը տանը ²լեռը
Լեռներուն գլխուն վրայ պիտի հաստատուի,
Եւ բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
Ու ³բոլոր հեթանոսները հեղեղի պէս պիտի դիմեն անոր։
3 Եւ շատ ժողովուրդներ պիտի երթան ու ըսեն,
⁴Եկէք, եՀովային լեռը՝
Յակոբին Աստուծոյն տունը երթանք,
Որ մեզի իր ճամբաները սորվեցընէ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջը քալենք.
⁵Քանզի որ օրէնքը Սիովնէն՝
Ու Տէրոջը խօսքը Երուսաղէմէն պիտի ելլէ.
4 Եւ անիկա հեթանոսներուն մէջ դատաստան պիտի տեսնէ,
Եւ շատ ժողովուրդներ պիտի յանդիմանէ.
Ու ²անոնք իրենց սուրերը խոփեր՝
Եւ իրենց նիզակները յօտոցներ պիտի չինեն.
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցընէ,
Եւ ³այլ պատերազմ պիտի չսորվին։

5 Ով Յակոբին տունը,
Եկէք ²Տէրոջը լուսովը քալենք։
6 Քանզի որ դուն քու ժողովուրդդ Յակոբին տունը թողուցիր,
Վասն զի ³արևելքին ⁴հմայութիւնովը լեցուեցան,
Եւ ⁵փղշտացւոց պէս հմայութիւն կ՚ընեն,
Ու ⁶օտարներու որդւոց հետ դաշնակից եղան։
7 Եւ ²անոնց երկիրը արծաթով ու ոսկիով լեցուեցաւ,
Ու անոնց գանձերը անթիւ եղան.
Անոնց երկիրը ³ձիերով լեցուեցաւ,
Եւ անոնց կառքերը անթիւ են։
8 ⁴Կուռքերով ալ լեցուն է անոնց երկիրը.
Իրենց ձեռացը գործքերուն երկրպագութիւն կ՚ընեն,
Անոնց՝ որ իրենց մատները չինեցին։
9 Եւ ռամիկ մարդը ծռեցաւ,
Ու ազնուականը խոնարհեցաւ,
Եւ անոնց պիտի չներես։
10 ²Տէրոջը վախին երեսէն
Եւ անոր վեհափառութեանը մեծութենէն
Վէմին մէջը մտիր, ու հողին մէջը պահուէ։
11 ¹Մարդուն ամբարտաւան աչքերը պիտի խոնարհին,
Եւ մարդոց հպարտութիւնը պիտի ցածնայ,
Ու Տէրը միայնակ Տէրը պիտի բարձրանայ։
12 Քանզի զօրաց Տէրոջը օրը
Ամէն ամբարտաւաններուն ու բարձրամիտներուն վրայ

: Երեմ. գ. 28, 30։ Եզեկ. իբ. 18, 19։
- Ովս. թ. 15։
‡ Առակ. իթ. 24։
+ Երեմ. իբ. 17։ Եզեկ. իբ. 12։ Ովս. գ. 18։ Միք. գ. 11, է. 3։
° Երեմ. է. 28։ Զաք. է. 10։
Ֆ Բ Օր. իբ. 63։ Եզեկ. է. 13։
= Երեմ. գ. 29։ Թ. 7։ Մաղ. գ. 3։
• Կամ մերբութիւնով։
Բ Երեմ. լգ. 7։
՛ Զաք. բ. 3։
՜ Յոբ. լա. 3։ Սաղ. ա. 6։ է. 6։ Հգ. 27։ ղբ. 9։ Ածգ. 35։
՝ ԳԼ. ծէ. 5։
՞ ԳԼ. կէ. 3։ Կգ. 17։
—
՟ Միք. գ. 1, 4։
Ը Սաղ. կը. 15, 16։
Ժ Սաղ. ՆԲ. 8։ ԳԼ. իէ. 13։
՚ Երեմ. լա. 6։ Ծ. 5։ Զաք. բ. 21, 23։
՝ Ղուկ. իգ. 47։

՞ Սաղ. խգ. 9։ Ովս. բ. 18։ Զաք. ԺԲ. 10։
՟ Սաղ. ՆԲ. 3, 7։
ՠ Եփես. է. 8։
Ա Թուղ. իգ. 7։
Բ Բ Օր. ժը. 14։
Գ Սաղ. ՃԶ. 35։ Եզեկ. ժ. 2։
Դ Բ Օր. ժէ. 16, 17։
Ե Երեմ. ը. 28։
Զ Հմր. 19, 21։ Յայտ. զ. 15։
Է Հմր. 17։ ԳԼ. է. 15, 16։ Ժգ. 11։
Ը ԳԼ. գ. 1։ Ժա. 10, 11։ Ժբ. 1, 4։ Իգ. 21։ Իէ. 9։ Իգ. 1։ Իէ. 1, 2, 12, 13։ Իը. 5։ ԻԹ. 18։ Լ. 23։ Ծը. 6։ Եզեկ. ը. 7, 8։ Եզեկ. Լը. 14, 19։ ԼԹ. 11, 22։ Ովս. բ. 16, 18, 21։ Յովլ. գ. 18։ Ամովս. Թ. 11։ Աբգ. 8։ Միք. գ. 6։ է. 10։ է. 11, 12։ Սոփ. գ. 11, 16։ Զաք. Թ. 16։

և ամէն հպարտացածներուն վրայ պիտի ըլլայ ,
Ու անոնք պիտի խոնարհին ։
13 և Լիբանանու ամէն բարձրացած ու վերացած եղևիններուն վրայ ,
Ու Բասանի ամէն կաղնիներուն վրայ ,
14 և ամէն բարձր լեռներուն վրայ ,
Ու ամէն բարձրացած բլուրներուն վրայ ,
15 և ամէն բարձր աշտարակներուն վրայ ,
Ու ամէն ամուր պարիսպներուն վրայ ,
16 և Թարսիսի ամէն նաւերուն վրայ ,
Ու ամէն հաճելի երևցած բաներուն վրայ պիտի ըլլայ .
17 և Մարդուն ամբարտաւանութիւնը պիտի ցածնայ ,
Ու մարդոց հպարտութիւնը պիտի խոնարհի ,
Եւ ան օրը միայնակ Տէրը պիտի բարձրանայ ։
18 Ու կուռքերը բնաջինջ պիտի ըլլան ։
19 և Քարայրներու մէջ
Ու երկրին խոռոչները պիտի մտնեն
Տէրոջը վախին երեսէն
Եւ անոր վեհափառութեանը մեծութենէն ,
Երբոր ինքը երկիրը սարսելու ելլէ ։
20 Ան օրը մարդ խլուրդներուն ու չղջիկներուն պիտի նետէ
Իր արծաթեղէն կուռքերը ու իր ոսկեղէն կուռքերը ,
Որոնք իրեն չիներ են երկրպագութիւն ընելու համար .
21 Որ Տէրոջը վախին երեսէն
Ու անոր վեհափառութեանը մեծութենէն՝
Ապառաժներուն ծակերը
Ու վէմերուն ծերպերը մտնէ ,
Երբոր Ան երկիրը սարսելու ելլէ ։
22 Եւ կեցէք մարդէն՝ որուն շունչը իր ռնգանցը մէջն է ,
Վասն զի ի՞նչ բանի մէջ հաշուած կը համարուի ան ։

ԳԼ · Գ

1 Ինչու որ ահա զօրաց Եհովայ Տէրը
Երուսաղէմէն ու Յուդայէն պիտի վերցնէ
գաւազանը և ցուպը ,
Հացին բոլոր զօրութիւնը ու ջուրին բոլոր զօրութիւնը ,
2 Կարիճը ու պատերազմող մարդը ,
Դատաւորը ու մարգարէն , դուշակութիւն ընողը ու ծերը ,
3 Քիանապետը ու պատուաւոր մարդը ,
Խորհրդականը ու խմաստուն ճարտարապետը և հանճարեղ կախարդը ։
4 Եւ տանոց վրայ մանուկները իշխաններ պիտի կարգեմ ,
Ու անոց վրայ տղաքը պիտի իշխեն ։
5 Եւ ժողովուրդը իրարմէ՝
Ու ընկերը իր ընկերէն հարստահարութիւն պիտի կրեն .
Մանուկները ծերերուն դուռտութիւն պիտի ընեն ,
Եւ անարդները՝ պատուականներուն ։
6 Այսաւենը պիտի բռնէ մարդ իր հօրը տունէն եղող իր եղբայրը , ու ըսէ ,
Դուն հանդերձ ունիս ,
Մեր վրայ իշխան եղիր ,
Ու աս աւերակը քու ձեռքիդ տակը ըլլայ ։
7 Ան օրը անիկա պատասխան պիտի տայ ու ըսէ ,
Ես հաւաքնորդ չեմ ըլլար ,
Ինչու որ իմ տանս մէջ ոչ հաց կայ և ոչ հանդերձ .
Զիս ժողովուրդին վրայ իշխան մի կարգէք ։
8 Ինչու որ Երուսաղէմ սասանեցաւ և Յուդա ինկաւ .
Վասն զի անոնց լեզուները ու գործքերը Տէրոջը դէմ են ,
Որ բարկացընեն անոր փառաւոր աչքերը ։
9 Անոնց երեսներուն ատեանը իրենց դէմ կը վկայէ ,
Եւ իրենց մեղքերը Սոդոմի պէս կը յայտնեն , չեն ծածկեր .
Վա՛յ անոնց անձին , ինչու որ իրենց վրայ չարիք բերին ։
10 Արդարին ըսէք որ բարի ալիկ պիտի ըլայ .
Ինչու որ անոնք իրենց գործքերուն պտուղը պիտի ուտեն ։
11 Վա՛յ անօրէնին , որ չարիք պիտի ըլայ անոր ,
Ինչու որ անոր ձեռացը հատուցումը իրեն պիտի տրուի ։
12 Բայց իմ ժողովուրդիս վրայ տղայք բռնաւորութիւն կ'ընեն ,
Ու անոր վրայ կիներ կը տիրեն .
Ով իմ ժողովուրդս , քու առաջնորդներդ խեղդիլի կը հանեն ,
Եւ քու շաւիղներուդ ճամբան կը խանգարեն ։
13 Տէրը դատաստան տեսնելու ելեր է ,
Ու ժողովուրդները դատելու կայներ է ։

---

1 Գլ· ժգ · 8 · լէ · 24 · Եզեկ · լա · 3 · Ջաբ · ժա · 1 · 2 ։ 2 Գլ · է · 25 ։ 3 գ Թագ · ժ · 22 ։ 5 Հմր · 11 ։ 9 Հմր · 10 · Ովս · ժ · 8 · Ղուկ · իգ · 30 · Յայտ · գ · 16 · Թ · 6 ։ 11 բ Թագ · ա · 9 ։ 12 Գլ · է · 32 · Ընդ · բ · 6 · 21 · Եբր · ժբ · 26 ։ 14 Գլ · է · 22 · լա · 7 · 15 Հմր · 10 · 19 · 16 Սապ · ձիգ · 3 · Երեմ · ժէ · 5 · 17 Յոբ · իե · 3 ։ — 18 Երեմ · լէ · 21 · լբ · 9 · 19 Գէն · իգ · 26 · 20 գ Թագ · իգ · 14 · 21 ժամ · ժ · 16 · 22 Կամ երգեամ պիտի ընեն , եբր · պիտի վերցնեն , 23 Կամ իշխանի կամ 24 Միք · գ · 12 · 25 Ծն · ժգ · 13 · ժբ · 20 · 21 · ժԹ · 5 · 26 ժամ · ը · 12 · 27 Սապ · ձիգ · 2 · 28 Սապ · ժա · 6 · ժամ · ը · 13 · 29 Հմր · 4 · 30 Գլ · Թ · 10 · 31 Միք · գ · 2 ։

14 Տէրը ինքը դառաւոտան ընելու պիտի գայ
իր ժողովուրդին ծերերուն ու իշխաններուն հետ.
Ինչու որ դուք [a]այգին այրեցիք,
ո՞ր աղքատին յափշտակուածը ձեր տունն է։
15 Ձեզի ի՞նչ եղաւ որ [b]իմ ժողովուրդս կը ջրկէք,
Ու աղքատներուն երեսը կը ճնշէք,
Կ'ըսէ Եհովայ՝ զօրից Տէրը։

16 Եւ Տէրը այսպէս ըսաւ.
Որովհետեւ Սիօնի աղջիկները հպարտացան,
Եւ բարձրացած պարանոց կը քալեն,
Անհամեստ ակնարկութիւններ կ'ընեն,
Մանրաքայլ կ'երթան
Ու ոտքերով չաչիւն կը հանեն,
17 Տէրն ալ Սիօնի աղջիկներուն գագաթը պիտի կեռացընէ,
Եւ Տէրը [c]անոնց ամօթոյքը պիտի մերկացընէ։
18 Եւ ան օրը Տէրը պիտի վերցընէ
Անոնց ոտքի մեհեանդներուն փառքը
Ու ցանցակերպ ծամակալները և [d]մանիկները,
19 Գինաները, ապարանջանները ու շղաշատեռները,
20 Ապարօշները, ոտքի շղթաները ու գօտիները,
Անուշանոց տուփերը, հմայեակները,
21 Մատանիները և քիթերնուն օղերը,
22 Պատմուճանները, վերարկուները,
Ծածկոցները ու քսակները,
23 Հայելիները ու բեհեզները,
Խոյրերը ու քօղերը։
24 Եւ պիտի ըլլայ որ անուշահոտութեան տեղ՝ փտութիւն,
Ու գօտիի տեղ՝ չուան,
Եւ գանգուր մազերու տեղ՝ [e]ինտութիւն,
Եւ լանջատեղ կամարի տեղ՝ խորտեղէն գօտի,
Ու դեղեցկութեան տեղ խարան պիտի ըլլայ։
25 Քու մարդիկդ սրով պիտի իյնան,
Ու կարիճներդ ալ պատերազմի մէջ։
26 Եւ [f]անոր դռնները պիտի ողբան ու սուգ բռնեն,
Եւ անիկա ամայի ըլլալով՝ [g]դետինը պիտի նստի։

ԳԼ. Դ

1–6 Երբոր չարիքները խիստ շատնան, Քրիստոսի Թագաւորութիւնը ապաստանարան մը պիտի ըլլայ։

1 Եւ [h]այն օրը եօթը կինիկ մէկ երիկ մարդը պիտի բռնեն ու ըսեն,
[i]Մեր հացը ուտենք ու մեր հանդերձը հագնինք,
Բայց միայն քու անունդ կանչուի մեր վրայ՝
Մեր [j]նախատինքը վերցընելու համար։

2 Ան օրը [k]Տէրոջը շառաւիղը
Փառաւոր ու պատուական պիտի ըլլայ,
Եւ Իսրայէլի փրկուածներուն՝
Երկրին պտուղը պարծանագ և պատուական պիտի ըլլայ։
3 Եւ պիտի ըլլայ որ Սիօնի մէջ մնացածը
Ու Երուսաղէմի մնացորդը՝
Այսինքն Երուսաղէմի մէջ բոլոր [l]կեցողները
[m]Սուրբ պիտի կոչուին,
4 [n]Երբոր Տէրը Սիօնի աղջիկներուն ազգը լուայ,
Ու դատաստանի հոգիով և այրող հոգիով
Երուսաղէմի արիւնները անոր միջէն սրբէ։
5 Եւ Տէրը Սիօն լեռանը ամէն տեղերուն վրայ
Ու անոր ժողովքներուն վրայ՝
[o]Ցորեկը ամպ և մէգ՝
Ու գիշերը [p]փայլուն կրակի բոց պիտի աներեւոյթ,
Ինչու որ բոլոր փառքին վրայ [q]հովանի պիտի ըլլայ։
6 Եւ ցորեկը վրան պիտի ըլլայ
Տաքութեան համար հովանի՝
Եւ մրրկի ու անձրեւի համար
[r]Ապաստանարան և ծածկոց ըլլալու։

ԳԼ. Ե

1–7 Մեկ պիտի մը առակով Աստուած իր անպտուղ գաւառացիները կ'ապտապարտէ։ 8 Ագահութեան, 11 անառակութեան, 13 ամբարշտութեան 20 և անիրաւութեան վրայով Աստուծոյ բուռ գառնաձայնները։ 26 Հեռու գտնուողները՝ ի գործ գնողները։

1 [s]Հիմա իմ սիրականիս երգը
Իմ սիրելիիս երգեմ [t]իր այգիին վրայով.
Իմ սիրելիս այգի մը ունէր
Խիստ պտղաբեր բլուրի մը վրայ.
2 Ջանիկա ցանկով պատեց, քարերը հանեց միջէն,
Եւ ընտիր որթեր տնկեց,
Ու անոր միջտեղը աշտարակ շինեց,
Եւ հոն հնձան մըն ալ փորեց.
Ու [u]կը սպասէր որ խաղող տար,
Բայց անիկա աղտ տուաւ։

3 Ուստի հիմա դուք, ով Երուսաղէմի բնակիչներ ու Յուդայի մարդիկ,
[v]Իմ ու այգիիս միջտեղը դատաստան ըրէք։
4 Իմ այգիիս՝ ալ ի՞նչ պէտք էր ընել,
Որ ես անոր չըրի.
Ինչո՞ւ համար՝ երբոր ես խաղող տալուն կը սպասէի՝
Անիկա աղտ տուաւ։
5 Եւ հիմա ես ձեզի պատմեմ
Թէ ինչ պիտի ընեմ իմ այգիիս.
[w]Անոր ցանկը պիտի քակեմ, որ ուռճոց ճարակ ըլլայ,

[a] Գլ. ե. 7։ Մատ. ին. 33։
[b] Գլ. ձզ. 4։ Միք. գ. 2, 3։
[c] Գլ. խե. 23։ Երեմ. ժգ. 22։ Նաւ. գ. 5։
[d] Դատ. ը. 21։
[e] Գլ. իբ. 12։ Միք. ա. 16։
[f] Երեմ. ժգ. 2։ Ողբ. ա. 4։
[g] Ողբ. բ. 10։
[h] Գլ. բ. 11, 17։
[i] Բ Թես. գ. 12։
[j] Դատ. ա. 25։
[k] Երեմ. իգ. 5։ Զաք. գ. 8։ զ. 12։
[l] Եբր. պրուաձնները։
ուռ. Փիլ. գ. 5։
[m] Յայտ. գ. 5։
[n] Գլ. կ. 21։
[o] Մատ. գ. 2, 3։
[p] Եզ. ժգ. 21։
[q] Զաք. ը. 5։
[r] Գլ. բ. 14։
[s] Գլ. իե. 4։
—
[t] Սաղ. ձ. 8։ Երգ. բ. 12։ Գլ. իե. 2։ Երեմ. բ. 21։ Մատ. խ. 33։ Մար. ժբ. 1։ Ղուկ. ի. 9։
[u] Բ Օր. լբ. 6։ Գլ. ա. 2, 3։
[v] Յովէլ. գ. 4։
[w] Սաղ. ձ. 12։

Անոր պատերը պիտի փլցընեմ, որ ամենակոխ ըլլայ։
6 Խոպանացած պիտի ձգուի.
Անիկա պիտի չյօսուի ու չքրուի,
Հապա ցախ ու փուշ պիտի բուսցընէ.
Եւ ամպերուն պիտի պատուիրեմ
Որ անոր վրայ անձրեւ չտեղան։
7 Ինչու որ զօրաց Տէրոջը այգին Իսրայէլի տունն է,
Ու Յուդայի մարդիկը՝ անոր ախորժելի տունկը.
Եւ անիկա իրաւունքի կը սպասէր, և ահա արիւնհեղութիւն,
Արդարութեան՝ և ահա աղաղակ։
8 Վա՛յ անոնց՝ որոնք տունը տան կը յարեն,
Ագարակը ագարակի վրայ կ'աւելցընեն,
Մինչեւ որ տեղ մը չմնայ,
Ու դուք միայնակ բնակիք երկրին մէջ։
9 Զօրաց Տէրը ինծի ականջս խօսեցաւ՝ ըսելով,
Յիրաւի շատ տուներ աւերակ պիտի ըլլան,
Մեծ ու գեղեցիկ պատնէշ, ու անոնց մէջը բնակող պիտի չգտնուի։
10 Վասն զի տասը լծամեայ այգին մէկ հմար պիտի տայ,
Ու մէկ գոմ սերմը մէկ արդու պիտի տայ։
11 Վա՛յ անոնց՝ որ առաւօտուն կանուխ կ'ելլեն,
Ու ցբի խմելու հետեւ կ'ըլլան,
Եւ իրիկունն ալ կ'ուշանան,
Մինչեւ որ գինին իրենց բոցաքեզ տաքցընէ։
12 Եւ հանոնց խնջոյքներուն մէջ քնար ու տաւիղ,
Թմբուկ ու սրինգ և գինի կը գտնուի.
Բայց Տէրոջը ըրածներուն ուշադրութիւն չեն ըներ,
Եւ անոր ձեռացը գործերուն չեն նայիր։
13 Անոր համար իմ ժողովուրդս «Տէրը չճանչնալով» գերի կ'երթայ,
Ու անոր մեծամեծ մարդիկը սով կը կրեն,
Եւ բազմութիւնը ծարաւէն կը տառապին։
14 Անոր համար դժոխքը ընդարձակեցաւ ու բերանը չափէ դուրս կը բանայ.
Եւ անոր պարծանքը ու բազմութիւնը
Եւ աղաղակը ու զուարճութիւնը անոր մէջը պիտի իջնէ։
15 Եւ հասարակ մարդը պիտի խոնարհի,
Ու ազնուականներն պիտի խոնարհին,
Ամբարտաւաններուն աչքերն ալ պիտի խոնարհին։
16 Եւ զօրաց Տէրը իրաւունքով պիտի բարձրանայ,
Ու Սուրբն Աստուած արդարութիւնով պիտի փառաւորի։
17 Եւ գառնուկները իրենց սովորութեանը պէս պիտի արածին,
Ու հարստահարեալներուն աւերակները օտարները պիտի ուտեն։
18 Վա՛յ անոնց՝ որ անօրէնութիւնը ունայնութեան չուաններով կը քաշեն,
Ու մեղքը՝ սայլի վարելով։
19 Որոնք կ'ըսեն, Թող արագացայ,
Իր գործը չուտով կատարէ, որ տեսնենք.
Եւ Իսրայէլի Սուրբին խորհուրդը
Թող մօտենայ՝ գայ, որ տեսնենք։
20 Վա՛յ անոնց՝ որ չարին բարի կ'ըսեն, ու բարիին՝ չար,
Որ խաւարը լոյսի տեղ՝ ու լոյսը խաւարի տեղ կը դնեն,
Որ դառնը քաղցրի տեղ՝ ու քաղցրը դառնի տեղ կը դնեն։
21 Վա՛յ անոնց՝ որ իրենց աչքին իմաստուն՝
Եւ իրենց առջեւ խոհական են.
22 Վա՛յ անոնց՝ որ գինի խմելու զօրաւոր՝
Ու ցբի խառնելու կարող են.
23 Որոնք կաշառքի համար ամբարիշտը կ'արդարացընեն,
Եւ արդարը իր իրաւունքէն կը զրկեն։
24 Անոր համար ինչպէս որ կրակին բոցը յարդը կ'ուտէ,
Ու չոր խոտը բոցին մէջը կը հատնի,
Անոնց արմատը փտութեան պէս պիտի ըլլայ,
Ու անոնց ծաղիկը փոշիի պէս վեր պիտի ելլէ.
Ինչու որ զօրաց Տէրոջը օրէնքը մերժեցին,
Եւ Իսրայէլի Սուրբին խօսքը անարգեցին։
25 Անոր համար Տէրոջը բարկութիւնը իր ժողովուրդին դէմ բորբոքեցաւ,
Ու անոնց վրայ ձեռքը երկնցուց ու զարկաւ անոնք,
Անոնք որ լեռները դողացին,
Ու անոնց դիերը ճամբաներուն վրայ աղբի պէս ծնացին.
Այսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չդարձաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկնցած է։
26 Եւ հեռաւոր ազգաց դրօշակ պիտի վերցընէ,
Ու զանոնք երկրին ծայրէն սուլելով պիտի կանչէ,
Եւ ահա անոնք շտապողաբար արագութեամբ պիտի գան։

ե Մխ. բ. 2։
զ Գէ. իբ. 14։
է Նգկ. խե. 11։
ը Առակ. իգ. 29, 30։ Ժող. ժ. 16։ Հմր. 22։
թ Ամոս. գ. 5, 6։
ժ Յոբ. լգ. 27։ Սոզ. իբ. 5։
ի Ովս. գ. 6։
լ Գէ. ա. 3։ Գատ. ժթ. 14։
խ Եզր. առանց գլ. տուիճան
ծ Գէ. բ. 9, 11, 17։
կ Նէր. արքաս.։
հ Գէ. կդ. 5։ Եբեմ. ժէ. 15։ Ամոս. է. 18։ բ Պետ. գ. 3, 4։
ձ Առակ. գ. 7։ Հբ. ամմ. ա. 22։ Ժբ. 10։
ղ Հմր. 11։
ճ Առակ. ժէ. 15։ իգ. 24։
ն Եղ. ժէ. 7։
շ Յոբ. ժբ. 16։ Ովս. թ. 9։
չ գԹագ. իբ. 13, 17։
պ Եբեմ. գ. 24։
ջ Գէ. իգ. 14, 15։ Գէ. թ. 12, 17, 21։ ժ. 4։
ռ Գէ. ժա. 12։
ս բՕր. իբ. 49։ Սոզ. ին. 8։ Մտթ. ա. 11։
վ Գէ. է. 18։
տ Յովել. բ. 7։

27 Անոնց մէջը մէկը յոդնած պիտի չըլլայ, ու
մէկը պիտի չսայթէ.
Մէկը պիտի չմրափէ ու չքնանայ.
Մէկուն մէջքին գօտին պիտի չքակուի,
Ոչ ալ կօշիկին կապը պիտի կտրուի։
28 Անոնց նետերը սուր են,
Ու բոլոր աղեղները՝ լարուած.
Անոնց ձիերուն սմբակները պայլատակի կը
նմանին,
Եւ [1]Հոսէրոն անիւները մրրկի պէս են։
29 Անոնց մռնչիւնը առիւծին պէս է.
Կորիւններուն պէս կը մռնչեն,
Կը գոչեն ու կոզոզուտը կը յափշտակեն,
Եւ ազատ կը փախցընեն, ու ազատող մը չկայ։
30 Եւ ան օրը անոնց վրայ պիտի գոչեն ծովուն
գոչելուն պէս.
Ու երկրի մէկը [2]երկրին նայի, ահա խաւար
ու տագնապ պիտի տեսնէ.
Եւ լոյսը անոր [*]ամպերուն մէջ պիտի խաւարի։

ԳԼ. Զ

1 Եռայի տեսիլքի մը մէջ Տէրը իր փառքով տեսնելով՝ 5 կը զարհուրի. բայց Աստուած իր պատգամները տալու կը խրէ զանիկա։ 9 Կը յուշընէ ժողովուրդին կամակորութիւնը՝ որուն պատճառով իրենց երկիրը ամայի պիտի մնայ, 13 ու կը մարգարէանայ թէ միայն մէկ մնացորդ մը պիտի ազատի։

1 Ողիա Թագաւորին մեռած տարին [1]Տէրը
տեսայ որ բարձր ու վերացած աթոռի վրայ
նստեր էր, ու անոր քղանցքը տաճարը կը
2 լեցընէր։ Վերի կողմը սերովբէները կը կայ-
նէին անոր առջեւը, որոնց ամէն մէկը վեց
վեց թեւեր ունէին. երկու-բով երեսնին կը
ծածկէին, [2]երկու-բով ոտքերնին կը ծածկէին,
3 ու երկու-բով կը թռչէին։ Եւ փոխոխակի կ'ա-
զաղակէին ու կ'ըսէին,
[3]Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ է զօրաց Տէրը,
[4]Բոլոր երկիրը անոր փառքովը լեցուն է։
4 Եւ ազազակողին ձայնէն սեմերուն հիմերը
շարժեցան, ու տաունը ծխով լեցուեցաւ։
5 [5]Եւ ըսի,
Վայ ինծի, ահա կը կտրուիմ.
Վասն զի ես պիղծ շրթունք ունեցող մարդ-
մընն եմ,
Ու պղծաշրթին ժողովուրդի մէջ կը բնակիմ,
Եւ իմ աչքերս զօրաց Տէրը՝ Թագաւորը տե-
սան։
6 Բայց սերովբէներուն մէկը դէպ՚ի ինծի թռաւ,
ու ձեռքը կրակի կայծ մը կար՝ որ [6]սեղանէն
7 առնելով առած էր, [7]Եւ բերնիս դպցընե-
լով՝ ըսաւ,

Ահա սոսկա քու շրթունքներուդ դպաւ,
Ու քու անօրէնութիւնդ վերցաւ,
Եւ մեղքիդ քաւութիւն եղաւ։

8 Եւ լսեցի Տէրոջը ձայնը, որ ըսաւ,
Ո՞վ կրկեմ, և [8]ո՞վ Հանար ո՞վ պիտի երթայ.
Ու ես ըսի, Ահաւասիկ ես, զիս կրկէ։
9 Անոնք ըսաւ, Գնա, ըսէ աս ժողովուրդին,
[9]Լսեցէք պիտի լսէք, բայց պիտի չհանաք,
Ու տեսնելով պիտի տեսնէք, բայց պիտի
չգիտնաք։
10 Այս ժողովուրդին սիրտը թմրեցուր,
Եւ ականջները ծանրացուր, ու անոր աչքերը
գոցէ,
Որ [10]չտեսնայ թէ աչքերովը տեսնէ, ու ականջ-
ներովը լսէ,
Եւ սրտովը խոհանայ, և դարձի գայ ու բըժ-
շկուի։
11 Եւ ես ըսի, Մինչեւ ե՞րբ, ով Տէր իմ. ու ըսաւ,
[11]Մինչեւ որ քաղաքները բնակիչ չունենալով՝
Եւ տուները մարդ չգտնուելով ամայի ձգան,
Ու երկիրը բոլորովին աւերակ ըլլայ.
12 Ու Մինչեւ որ Տէրը հեռացընէ մարդիկը,
Ու երկրին մէջտեղը մեծ ամայութիւն ըլլայ։
13 Բայց անոր մէջը դեռ տասնեւմասը մնալ ալ-
ան դառնայ,
Եւ ան ալ դարձեալ պիտի ոչնչան.
Ինչպէս բեւեկնին ու կաղնին կտրուելով՝ ա-
նոնց բունը կը մնայ,
Այնպէս [12]սուրբ սերունդը ան ժողովուրդին բունը
պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Է

1 Աքազ Յոթամին ու Փակէհէն վախնալով կը զարհուրի, ա-
կայն Եսայի կը միխիթարէ զանիկա։ 10 Աքազին հրաման կը
տրուի նշան մը ընդունելու. բայց երբոր կը մերժէ տա հրաման-
ը, իրեն նշան կը տրուի խոստացուած Մեսիան։ 17 Մար-
գարէն կը գուշակէ թէ անոր գաղտնամանը Ասորեստանին մի-
ջոցով պիտի կատարուի։

1 Եւ եղաւ որ [1]Յուդայի Թագաւորին՝ Ոզիայի
որդւոյն Յոթամայի որդւոյն Աքազին օրերը՝
Ասորւոց Ռասին Թագաւորը ու Իսրայէլի
Թագաւորը Ռոմմելայի որդին Փակէհ երու-
սաղէմի վրայ պատերազմելու եկան, բայց չկըր-
2 ցան անոր հետ պատերազմ ընել։ Ուստի երբոր
Դաւիթին տանը լուր տրուեցաւ՝ թէ Ասորիք
[2]Եփրեմին հետ միաբանեցան," անոր սիրտը և
անոր ժողովուրդին սիրտը շարժեցաւ, ինչպէս
3 որ անտառին ծառերը հովին կը շարժին։ Բայց
Տէրը Եսայիին ըսաւ, Հիմա դուն ու քու
որդիդ [3]Սէար-յասուբ՝ [4]Թափիչի ագարակին
ճամբուն վրայ՝ վերի աւազանին ջրմուղին ե-

---

[1] Երեմ. ե. 16։
[2] ԳԼ. բ. 22։ Երեմ. գ. 23։ Ռղբ. գ. 2։ Եզեկ. լբ. 7, 8։
[*] Կամ երկինքին
—
[3] գ Թագ. ԺԸ. 7։
[4] գ Թագ. իբ. 19։
Յոէլ. գ. 16։
[5] ԳԼ. բ. 22։ Երեմ. գ. 23։ Ռղբ. գ. 2։ Եզեկ. լբ. 7, 8։
[6] Կամ երկինքին
—
[7] գ Թագ. ԺԸ. 7։
[8] գ Թագ. իբ. 19։
Յոէլ. ժբ. 41։
Յոյտ. գ. 2։
[9] Եզեկ. ա. 11։
[10] Յոյտ. գ. 8։
[11] Սաղ. հբ. 19։
[12] Եւ. ի. 34։ գ Թագ. բ. 10։
Եւ. գ. 10։ ղ. 30։
Դաս. գ. 22։ Ժգ. 22։ Երեմ. ա. 6։
Յոյտ. բ. 3։
Տես Երեմ. ա. 9։ Դան. ժ. 16։
Ծն. ա. 26։ գ. 22։ Ժա. 7։
ԳԼ. խգ. 8։ Մատ. ժգ. 14։ Մար. գ. 12։ Ղուկ. բ. 10։
Յոէլ. ժբ. 40։ Գաղ. բ. 26։ Հբ. ուամ. ժա. 8։
Սաղ. ՃԺԹ. 70։ ԳԼ. կգ. 17։
Երեմ. ե. 21։
Մխ. գ. 12։
գ Թագ. իե. 21։
Եզր. իթ. 2։ Մատ. բ. 15։ Հուամ. ժա. 5։
—
գ Թագ. ժգ. 5։ բ
Մն. իբ. 5։ 6։
[†] Կամ Եփրեմի Երէրէն
[‡] իր՝ միացորդը պիտի պառնայ։ Տես գԼ. ժ. 21։
գ Թագ. ժբ. 17։
ԳԼ. ԼՀ. 2։

4 զերբը եւ զԱբդաղը դեմաւորելու. եւ ըսէ
անոր,
Զգոյշ եղիր որ հանդարտ ըլլաս,
Մի վախնար ու սիրտդ չմարի
Ա֊ծուխ հանող երկու կիսայրեաց փայտի
ծայրերէն,
Ասիրիոն Ռասինի ու Ասորւոց
եւ Ռեմալեայի որդւոյն սաստիկ բարկութենէն։
5 Որովհետեւ Ասորին, Եփրեմը ու Ռեմալեայի
որդին
Քու վրայիդ չար խորհուրդ ըրին ու ըսին,
6 Յուդայի վրայ երթանք, ու զանիկա ըղ֊
ձադաւնը
եւ մեզի հնազանդեցնենք,
եւ Տաբէելի որդին թագաւոր դնենք.
7 ԵՀովայ Տէրը սաստկ ի՛ըսէ.
[1]Ա֊ խրխնջիւնը պիտի չհաստատուի ու չկատա֊
րուի.
8 վասն զի [2]Ասորւոց էրկին գլուխը՝ Դամասկոս,
եւ Դամասկոսի գլուխը Ռասին է.
Ու վեց֊ամեայ ատենէն մէջ Եփրեմ
ժողովուրդ ըլլալէն պիտի ջնջուի։
9 Ու Եփրեմին գլուխը՝ Սամարիա,
եւ Սամարիայի գլուխը Ռեմալեայի որդին է.
[3]Թէ որ չհաւատաք՝ հաստատուն պիտի չըլլաք։
10 Դարձեալ Տէրը խօսեցաւ Աքազին ու ըսաւ,
11 Քու Տէր Աստուծմէդ քեզի համար նշան
խնդրէ,
Խորութեան մէջ կամ բարձրութեան մէջ
խնդրէ։
12 Բայց Աքազ ըսաւ, Չեմ խնդրեր ևւ Տէրը
չեմ փորձեր։
13 Ան ատենը անոնիկա ըսաւ,
Լսեցէք Դաւիթի տունը.
Պզտի՞կ բան կ'ընէնայ ձեզի մարդիկ աչքաս֊
ցընելնիդ՝
Որ նաեւ Աստուածս ալ պիտի աչքաստցընէք։
14 Անոր համար Տէրը ինքը նշան պիտի տայ
ձեզի.
[4]Ահա կոյսը պիտի յղանայ ու [5]որդի պիտի
ծնանի,
եւ [6]անոր անունը [7]Էմմանուէլ պիտի կոչէ։
15 Անիկա կաղի ու մեղր պիտի ուտէ,
Մինչեւ որ գիտնայ չարը մերժել ու բարին
ընտրել։
16 Վասն զի ազան [8]չարը մերժելը ու բարին ընտ֊
րելը գիտնալէն առաջ՝
[9]պիտի լծուած ան երկիրը՝
Որուն երկու թագաւորներէն դուն կը վախ֊
նաս։"
17 Տէրը քու վրադ, ու քու ժողովուրդիդ վրայ,
եւ քու հօրդ տանը վրայ անոնչ օրեր պիտի
բերէ,
Որ [10]Եփրեմ Յուդայէն զատուած օրէն ի վեր
չեկան,
Ա֊սիրիոն Ասորեստանի թագաւորը։
18 եւ պիտի ըլլայ ան օրը՝ որ Տէրը պիտի [11]սուլէ
Եգիպտոսի գետերուն ծայրը եղած ճանճե֊
րուն,
Ու Ասորեստանի երկրին մէջ եղած մեղունե֊
րուն.
19 եւ ամէնը պիտի գան ու պիտի հանդչին
Անցքի ձորերուն մէջ ու [12]վէմերուն խոռոչնե֊
րուն մէջ,
եւ ամէն թուփերուն ու ամէն արօտներուն մէջ։
20 Ան օրը Տէրը՝ [13]վարձքով առնուած ածելիով՝
Ա֊սիրիոն գետէն անդին եղող Ասորես֊
տանի թագաւորով
Գլուխը ու ոտքերուն մազը պիտի ածիլէ
եւ մօրուքն ալ [14]ջնջուի պիտի տայէ.
21 Ու պիտի ըլլայ ան օրը՝ որ մարդ մը
Մէկ երինջ ու երկու ոչխար պահելով,
22 Անոնց տուած կաթին առատութենէն կագի
պիտի ուտէ.
Վասն զի երկրին մէջ բոլոր մնացողները
կագի ու մեղր պիտի ուտեն։
23 Եւ պիտի ըլլայ ան օրը՝
Որ որ հազար որմի [15]տեղ հազար [16]ար֊
ծաթի [17]ջոկուի՝
[18]Ճանկերով ու փուշերով պիտի լեցուի։
24 Նետերով ու աղեղներով հոն պիտի գան,
Ինչու որ բոլոր երկիրը ցանկերով ու փուշերով
պիտի լեցուի։
25 Եւ ան ամէն լեռները՝ որ բրիչով կը փորուէին,
Ցանկի ու փուշի երկիւղին պատճառաւ հոն
պիտի չերթաք.
Անջառնելուն արօտ ու խաշնքնելուն կո֊
խան պիտի ըլլան։

ԳԼ. Ը

1 Մահէր-շալալ-հաշ-պազ անունին նշանակութիւնը Համեմատ
ըսային կը մոգոպտեանայ թէ Աստուածաշնչայք պիտի տեսնէ
Աստուց և Խորտկելի վայ։ 2 Նայեցուցի ալ Ցուդայեանց վայ՝
իրենց անհաւատարմութեանը համար։ 3 կը ջանայնէ թէ անկա֊
րելի է Աստուծոյ գառասխանութեան դէմ կենալ։ 11 և թէ
Աստուծմէ վախցողները պիտի միխիթարուին։ 19 ու հաստոյա֊
ները մեծ նեղութիւն պիտի կրեն։

1 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Դուն քեզի մեծ առն
մը առ, և անոր վրայ մարդու գրիչով [19]գրէ
2 Մահէր-շալալ-հաշ-պազին վրայով։ Եւ ինծի
հաւատարիմ վկաներ բռնեցի [20]Ուրիա քահա֊

---

[1] Գլ. ե. 6։
[2] Գլ. բ. 19։ Երեմ. ժգ. 16։
[3] գ Թագ. ժե. 30։ ժգ. 7։ 8։ բ Մն. իե. 20։ 21։ Տես Եզեկ. ե. 1։
[4] Գլ. ե. 26։
[5] Գլ. բ. 19։ ժգ. 9։
[6] բ Մն. իե. 19։
[7] գ Թագ. ժե. 16։
[8] գ Թագ. ժգ. 16։
[9] Գլ. ե. 6։
[10] Գլ. ե. 8։
[11] Տես գլ. ը. 4։
[12] Կամ՝ քու զգուած երկիրդ՝ իբ երկու թագաւորներէն
[13] գ. 21։
[14] Գլ. ը. 8։
[15] Տես Ծն. գ. 1։ 25։ ժգ. 11։ Լեւ. 32։ ե. 6։ 8։ ա Թագ.
[16] Մատ. 23։ Գաւիթ. ա. 31։ 34։
[17] Գլ. Լ. 6։
[18] Տես գլ. ը. 4։
[19] Կամ՝ գրէ՝ քու անունդ
[20] Ուրիա քահանայապետ։ Տես Եզր. ը. 33։ Նեեմ. գ. 4։ 21։ Մատ. իէ. 3։ Եբր. ժ. 21։

3 Նան ու Բարաքիայի որդին Զաքարիան ։ Եւ մերձեցայ մարգարէուհիին, ու անիկա յղացաւ ու որդի մը ծնաւ. և Տէրը ինծի ըսաւ, Անոր անունը *Մահէր-շալալ-հաշ-պազ դիր.
4 Ինչու որ դեռ տղան †Հայրս և մայրս կանչելը չսորված՝ ‡Դամասկոսին հարստութիւնները ու Սամարիայուն աւարը Ասորեստանի թագաւորին առջևը պիտի տարուի ։

5 Եւ դարձեալ Տէրը ինծի խօսեցաւ ու ըսաւ,
6 Որովհետև աս ժողովուրդը §Սիլոյայի հանդարտ վազող ջուրերը կ'արհամարհէ, և ¶Ռասսինին ու Ռոմելեայի որդուն կը հաւնի,
7 Անոր համար ահա Տէրը անոնց վրայ Գետին զօրաւոր ու առատ ջուրերը՝
Այսինքն Ասորեստանի թագաւորը ու անոր բոլոր †զօրութիւնը պիտի հանէ.
Եւ անիկա իր ամէն յառաջներէն վեր պիտի ելլէ,
Ու իր բոլոր եզերքներուն վրայէն պիտի քալէ ։
8 Եւ Յուդայի մէջ յորդելով՝ պիտի անցնի երթայ,
Ու մինչև պարանոցը պիտի հասնի,
Եւ անոր թևերուն տարածութիւնը
Քու երկրիդ լայնութիւնը պիտի լեցնէ, ով †Էմմանուէլ ։

9 †Ով ժողովուրդներ, ‡դաշնակից եղէք,"
բայց պիտի խորտակուիք.
Ով երկրին հեռաւոր տեղերը, ականջ դրէք.
||Պատրաստուեցէք, բայց պիտի խորտակուիք.
||Պատրաստուեցէք, բայց պիտի խորտակուիք.
10 †Խորհուրդ ըրէք, բայց պիտի խափանուի.
Խօսք խօսեցէք, բայց †պիտի չհաստատուի.
Քանզի †Աստուած մեզի հետ է ։
11 Քանզի Տէրը հզօր ձեռքով այսպէս խօսեցաւ ինծի,
Ու խրատեց զիս՝ թէ պէտք չէ աս ժողովուրդին ճամբուն մէջը քալել, ըսելով,
12 †Դաշնակցութիւն մի ըսէք,
Ինչ բանի որ աս ժողովուրդը դաշնակցութիւն կ'ըսէ.
Եւ †անոր վախովը մի վախնաք ու մի զարհուրիք.
13 Միայն զօրաց Տէրը §տիտաւորեցէք,
¶Անիկա ըլլայ ձեր վախը և ձեր զարհուրանքը.
14 Եւ †անիկա չէնք սրբարան պիտի ըլլայ,
Բայց Իսրայէլի երկու տուներուն՝
§Գայթակղութեան քար և գլորելու վէմ,
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն թակարդ ու որոգայթ պիտի ըլլայ ։
15 Եւ անոնցմէ շատերը †պիտի գլորին,
Ու խշնալով պիտի խորտակուին,
Ու որոգայթի մէջ կխնայով պիտի բռնուին ։
16 Վկայութիւնը կապէ,
Աշակերտներուս մէջ օրէնքը կնքէ ։

17 Ուրեմն ես պիտի սպասեմ Տէրոջը՝
Որ †Յակոբին տունէն իր երեսը ծածկեր է,
Ու †անոր պիտի յուսամ ։
18 †Ահաւասիկ ես ու ան զաւակները որ Տէրը ինծի տուաւ,
*Նշաններ ու սքանչելիքներ ըլլալու Իսրայէլի մէջ՝
Սիոն լեռը բնակող զօրաց Տէրոջը կողմանէ ։

19 Ու երբոր ձեզի ըսեն թէ
†Շշնջող ու քրթմնջող ‡հոուիներուն
Եւ նշանագէտներուն հարցուցէք,
Ազգը իր Աստուծոյն պիտի չհարցընէ՞,
Կենդանիներուն համար †մեռածներո՞ւն պէտք հարցընէ ։
20 *Օրէնքին ու վկայութեանը դիմէք հարցնելէն.
Թէ որ աս խօսքիս համեմատ չըսուցին,
*Անոնք առաւօտ չունին ։
21 Եւ †դիմելու ու սով կրելով պիտի անցնին անկէ.
Ու երբոր անօթենայ՝ պիտի բարկանայ,
Ու իր թագաւորին և իր Աստուծոյն †պիտի հայհոյէ, ու վեր նայի,
22 Եւ *դէպ 'ի երկիրը պիտի նայի,
Եւ ահա վիշտ ու †խաւար, նեղութեան մէդ.
Ու դէպ 'ի մթաւոլորտ պիտի քշուին ։

ԳԼ. Թ

1 Նեղութեան առիւծները ինչ ապրանութիւն պիտի պատճառէ Քրիստոսի թագաւորութիւնը ու ծնունդը ։ 8 Իսրայէլացւոց վայ գալու դառնառատութիւնը իրենց ամբարտաւանութեանը համար, 13 իրենց կեղծաւորութեանը համար, 18 ու իրենց անզգայ ձնալուն համար ։

1 Բայց †անդ *խաւար պիտի չըլլայ՝ ինչպէս նեղութեան ժամանակը,
Երբոր †առջի առիթը անարգեց Զաբուղոնի երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը.
Հապա վերջին առիթը պիտի պատուէ ծովուն ճամբան,
Յորդանանու անդիի կողմը՝ Հեթանոսաց գաւառին ։

* Ի՛ արտաքսել առաջապատակն ու շտապ աւար կողոպտած ժողովէ ։
† Տես գԼ. ը. 16։
‡ Գ Թագ. ԺԸ. 29։ ԺԹ. 9։ ԳԼ. ԺԸ. 3։
§ Նահ. գ. 15։ Յովէլ. Թ. 7։
¶ ԳԼ. ը. 1, 2, 6։
† ԳԼ. Ժ. 12։
‡ Եբր. վտանքը
§ ԳԼ. ւ. 28։
¶ ԳԼ. ը. 14։
† Յովել. գ. 9, 11։
‡ Կամ յինծութիւն ը. րնէք,
§ Եբր. գօտի կապեցէք,
† Յար. ը. 12։
‡ ԳԼ. ը. 7։
§ ԳԼ. ը. 14։ Գար. ը. 38, 39։ Հռոմ. ը. 31։
¶ ԳԼ. ը. 2։
† ա Պետ. գ. 14, 15։
‡ Թագ. ի. 12։
§ Եբր. սրբերդեք.
† Սաղ. Հվ. 7։ Դան. Ժը. 5։
‡ Եղեկ. Ժա. 16։
§ ԳԼ. իը. 16։ Դան. ը. 34։ Հռոմ. իթ. 33։ ա Պետ. ը. 8։
¶ Մատ. խա. 44։ Դան. ի. 18։ Հռոմ. իթ. 32։ Ժա. 25։
† Յար. ը. 3։ Դան. ը. 25, 38։
‡ Եբր. ը. 15։
§ Սալ. Հա. 7։ Զար. գ. 8։
¶ ԳԼ. իթ. 4։
† ա Թագ. իը. 8։ ԳԼ. ԺԹ. 3։
‡ Սաղ. Ճվ. 28։
§ Դան. Ժվ. 29։
† Մէք. գ. 6։
‡ Յայտ. Ժվ. 11։
§ ԳԼ. ւ. 30։
¶ ԳԼ. Թ. 1։
† ԳԼ. ը. 22։
‡ ը Թագ. ԺԸ. 29։ ը Մն. Ժվ. 4։

2 [a]Խաւարի մէջ պտըտող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ,
Մահուան սուսերին երկիրը բնակողներուն
լոյս ծագեցաւ։
3 Ազգը չատցուցիր, անոր ուրախութիւնը մեծ
ցուցիր.
Անոնք քու առջիդ կ'ուրախանան՝ հունձքի
աւելի ուրախութեան պէս,
Ինչպէս կը ցնծան անոնք որ [b]աւար կը բաժ-
նեն։
4 Ինչու որ [c]Մադիամին օրուանը պէս՝
Անոր ծանր լուծը ու կռնակին [d]գաւազանը,
Եւ անոր վրայ բանուխիւն ընողին ցուպը կո-
տրեցիր։
5 Քանզի չատաչխնով պատերազմողներուն ամէն
[e]զէնքերը
Եւ արիւնաթաթախ հանդերձները
Պիտի այրին և հրոյ ճարակ ըլլան։

6 Վասն զի [f]մեզի մանուկ մը ծնաւ,
Մեզի [g]որդի մը տրուեցաւ,
Եւ [h]իշխանութիւնը անոր ուսին վրայ պիտի
ըլլայ,
Ու անոր անունը պիտի կոչուի
[i]Բ.անչելի, Խորհրդակից, [k]Հզօր Աստուած,
Յաւիտենականութեան Հայր, Խաղաղութեան
Իշխան։
7 Դաւիթին աթոռին վրայ ու անոր թագաւո-
րութեանը վրայ
Անոր իշխանութեանը մեծնալուն ու խաղաղու-
թեանը [l]սահման չիլայ,
Որ հիմնակուքնէ մինչև յաւիտեան
Իրաւունքով ու արդարութիւնով հաստատէ
և զօրացնէ զանիկա։
[m]Զօրաց Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ ա-
յսիկա։

8 Տէրը Յակոբին պատգամ խրկեց,
Ու անիկա Իսրայէլին վրայ լիզաւ։
9 Եւ բոլոր ժողովուրդը պիտի իմանայ,
Ա.յրիմն եւ Սամարիայի բնակիչները,
Որոնք ամբարտաւանութեամբ և սրտի հպար-
տութեամբ կ'ըսեն,
10 Թէև պիսակները ինկան,
Բայց մենք տաշուած քարերով պիտի շի-
նենք.
Մոլախոտենիները կտրուեցան,
Բայց մենք անոնց տեղը եղեւնափայտեր
պիտի դնենք։
11 Սակայն Տէրը անոր վրայ Ռասինին հակառա-
կորդները պիտի յարուցանէ,
Ու անոր թշնամիները պիտի [n]դրդռէ։
12 Ասորիները [o]արեւելքէն, փղշտացիները [p]ա-
րեւմուտքէն.
Ու անոնք լեցուն բերանով Իսրայէլը պիտի
ուտեն։
[q]Այսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկրնցած է։

13 Քանզի [r]ժողովուրդը դինքը զարնողին
չդարձաւ,
Ու զօրաց Տէրը չփնտռեր։
14 Եւ Տէրը Իսրայէլէն գլուխը ու պոչը,
Արմաւենիին ոստը ու կեղուները
[s]Մէկ օրուան մէջ պիտի կտրէ։
15 (Ծերը ու պատուաւորը մարդը գլուխն է.
Եւ սուտ խրատ տրուիլը մարգարէն պոչն է։)
16 Ու ան ժողովուրդին [t]առաջնորդները կը մո-
լորեցընեն [u]անդ.
Եւ անոնցմէ առաջնորդուածները պիտի կըլ-
լուին։
17 Ան պատճառաւ Տէրը անոր երիտասարդնե-
րուն [v]պիտի չհաճի,
Եւ անոր որբերուն ու որբևարիներուն պիտի
չողորմի.
Վասն զի [w]ամէնքն ալ կեղծաւոր ու չարա-
գործ եղան,
Եւ ամէն բերան անպատեհութիւն կը խօսի։
[x]Այսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկրնցած է։

18 Քանզի [y]անօրէնութիւնը կրակի պէս կ'այրէ,
Ցախերը ու փուշերը կը սպառէ,
Անտառին թանձրախիտ ծառերը կ'այրէ.
Ու անոնք կը ցնդին վեր ելլող ծուխի
պէս։
19 Զօրաց Տէրոջը բարկութենէն երկիրը պիտի
[z]այրի,
Ու ժողովուրդը հրոյ ճարակ եղածի պէս պի-
տի ըլլայ.
[a]Մարդ իր եղբօրը պիտի չխնայէ։
20 Եւ աջ կողմն եղածը պիտի յափշտակէ ու անօ-
թի պիտի մնայ,
Եւ ձախ կողմինն ալ պիտի ուտէ [b]ու չկըշ-
տանայ.
[c]Ամէն մարդ իր բազուկներուն միսը պիտի
ուտէ։
21 Մանասէ Եփրեմը դէմ [d]—ի՛ն՝ ու Եփրեմ Մա-
նասէն,
Եւ անոնք միասին Յուդայի վրայ [e]դէմ յարձա-
կին։
[f]Այսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկրնցած է։

---

[a] Մատ. գ. 16։ Ե. Ղեւս. է. 8, 14։
[b] Դատ. է. 30։
[c] Դատ. է. 22։ Սաղ. ձգ. 9։ Գէ. ժ. 26։
[d] Գէ. ժ. 5։ ժգ. 5։
[e] Կո՛ռ ռաներուները։
[f] Գէ. է. 14։ Ղուկ. բ. 11։
[g] Յովհ. գ. 16։
[h] Մատ. իբ. 18։ ա Կոր. ժէ. 25։
[i] Դատ. ժգ. 18։
[k] Տիտ. բ. 13։
[l] Եփես. բ. 14։
[m] Դատ. բ. 44։ Ղուկ. ա. 32, 33։
[n] գ Թագ. ժԲ. 31։ Գէ. լ. 32։
[o] Կո՛ռ ապատպինէ։
[p] Եբէր. առջևէն։
[q] Եբէր. հաւէն։
[r] Գէ. է. 25։ ժ. 4։
[s] Ա.մբ. է. 9։
[t] Եբեմ. գ. 8։
[u] Եբեմ. է. 3։ Ովս. է. 10։
[v] Մաղ. է. 9։
[w] Գէ. ժ. 17։ Յայտ. ժբ. 8։
[x] Գէ. գ. 12։
[y] Սաղ. ՃԽԷ. 10, 11։
[z] Ա.մբ. է. 9։
[a] Ա.մբ. է. 12, 21։ Գէ. է. 25։ ժ. 4։
[b] Գէ. ժ. 17։ Մաղ. գ. 1։
[c] Կո՛ռ խուսափի։
[d] Ա.մբ. է. 6։
[e] Գէ. խզ. 26։
[f] Գէ. խԲ. 20։ Եբեմ. ժԲ. 5։
[g] Հմր. 12, 17։ Գէ. է. 25։ ժ. 14։

ԳԼ· Ժ

1 Մարգարէն բանաւորներուն համար վայ կը կարգայ։ 5 Ասո-
բեացւոյն կեղծաւորներուն գաւազանը ըլլալով, իր ամբար-
տաւանութեանը համար պիտի կտրուի։ 20 Խրայելին մնկ
ճեղքերը պիտի ազատուի։ 24 Խրայել կը մխիթարուի։ Ասո-
բեացւոյն ազատուելու խոստմունքով։

1 Վա՛յ անոնց՝ որ անօրէնութեան կանոնները
կը սահմանեն,
Եւ ան դպիրներուն՝ որ անիրաւութիւն կը
գրեն,
2 Որ աղքատներուն դատաստանը խոտորեն,
Ու իմ ժողովուրդիս անանկներուն իրաւունք
կը յափշտակեն.
Որ որբևայրները իրենց աւար ըլլան,
Ու որբերը կողոպտեն։
3 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընէք այցելութեան օրը,
Եւ հեռուանոց գալու կործանման առեն.
Օգնութեան համար որո՞ն պիտի դիմէք,
Ու ձեր փառքը ո՞ւր պիտի թողուք։
4 Առանց ինձի գերիներուն մէջ պիտի ծռին,
Ու սպաննուածներուն մէջ պիտի իյնան։
Այսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկընցած է։
5 Վա՛յ Ասորեստանի Նախատուքն՝ ու իմ բար-
կութեանս գաւազանը Ես.
Որուն ձեռքի ցուպը իմ սրտմտութիւնս է։
6 Զանիկա հակեզծաւոր ազգի մը վրայ պիտի
խրկեմ,
Ու իմ սրդոցած ժողովուրդիս դէմ հրամայեմ
պիտի տամ անոր,
Որ աւար ժողվէ ու յափշտակութիւն ընէ,
Եւ զանոնք փողոցներուն ցեխին պէս կոխ-
կրտէ։
7 Բայց անիկա այնպէս չմտածեր,
Ու սրտովը այնպէս չխորհիր.
Հապա իր միտքը դրեր է որ կորսընցնէ,
Եւ շատ ազգեր բնաջինջ ընէ։
8 Վասն զի կ՚ըսէ,
Միթէ իմ իշխաններս ամէնքն ալ թագա-
ւորներ չե՞ն.
9 Քաղանէ Քարքամիսի պէս չէ՞.
Եմաթ Արփադի պէս չէ՞.
Սամարիա Դամասկոսի պէս չէ՞։
10 Ինչպէս որ իմ ձեռքս †ուրիշ կուապաշտ
թագաւորութիւններուն,"
Որոնց կուռքերը երուսաղէմի ու Սամա-
րիայի կոռնդքէն շատ էին։
11 Միթէ Սամարիայուն ու անոր կուռքերուն
ըրածիս պէս՝
Երուսաղէմին ու անոր կուռքերուն ալ այն-
պէս պիտի չընե՞մ։
12 Ու երբոր Տէրը Սիոն լեռանը վրայ
Ու Երուսաղէմի մէջ իր ամէն գործքը կատարէ,
Ասորեստանի թագաւորին հպարտացած սըր-
տին պտուղը՝
Եւ անոր ամբարտաւան աչքերուն փառքը
պիտի քննեմ։
13 Քանզի ինիկա կ՚ըսէ,
Ես իմ ձեռքիս ուժովը
Ու իմ իմաստութեամբս ըրի ասիկա,
Որովհետեւ ես խելացի եմ.
Եւ ազգերուն սահմանները վերցուցի,
Ու անոնց գանձերը յափշտակեցի,
Եւ զօրաւորի պէս բնակիչները նուաճեցի։
14 Ու իմ ձեռքս ժողովրդոյ ստացուածքը
բոյնի պէս գտաւ.
Եւ բոլոր երկիրը ժողվեցի,
Ինչպէս որ մնկը կը ժողվէ թողուած հաւ-
կիթները.
Ու թեւ չարժող կամ բերան բացող
Կամ ճիկ հանող մը չեղաւ։
15 Միթէ տապարը կրճով կարող մարդուն դէմ
կը գոռոզանայ.
Կամ սղոցը զինքը գործածողին դէմ կը հը-
պարտանայ.
Ասիկա այնպէս է՝ որպէս թէ գաւազանը զինքը
վերցնողը չարժէր,
Եւ ցուպը բարձրացնողը ան ոչ փայտ չէ։
16 Անոր համար Տէրը՝ զօրաց Տէրը
Անոր գէր մարդոցը նիհարութիւն պիտի խրկէ,
Ու անոր փառքին տակը հրդեհ մը պիտի
վառէ
Բոցավառ հրդեհի պէս։
17 Եւ Խրայէլին Լոյսը կրակ՝
Ու անոր Սուրբը բոց պիտի ըլլայ.
Եւ մէկ օրուան մէջ †անոր փուշերը ու ցա-
խերը
Այրելով պիտի սպառէ.
18 Եւ անոր անտառին ու ‡բարեբեր պարտէզին
փառքը
Հոգին ու մարմինը պիտի հատցընէ.
Եւ ‡մարող հիւանդի պէս պիտի ըլլայ։
19 Ու անոր անտառին մնացած ծառերը քիչ
պիտի ըլլան,
Այնպէս որ մնկ տղայ մը կարենայ զանոնք
գրել։
20 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ Խրայէլին մը-
նացորդը
Ու Յակոբին տանը ազատուածները
Մէյմըն ալ պիտի †չապաւինին զինքն զար-
նողին,
Հապա ճշմարտութեամբ Տէրոջը՝ Խրայէլի

ա Սաղ· ծը· 2։ ղէ· 20։
բ Յոբ· լա· 14։
գ Ովս· ի· 7։ Ղևւկ· ժի· 44։
դ Եբր· տակը
ե ԳԼ· է· 25։ ի· 12· 17, 21։
զ Եբրմ· ծա· 20։
է ԳԼ· ի· 17։
ը Եբրմ· լգ· 22։
թ Ծն· ծ· 20։ Մխ· գ· 12։
ժ Գթ· ժգ· 9։
ի ԳԼ· լե· 24։ Եզեկ· իվ· 4, եւ։ Դան· գ· 30։
լ Յոբ· լա· 25։
խ Եբրմ· ծա· 20։
ծ ԳԼ· ի· 18։ իե· 4։
կ Եբրմ· ծ· 18։
հ Եբր· գտաւ կուռ թագաւորութիւններ։
մ Գթ· ժի· 31։
յ ԳԼ· լե· 24։ Եզեկ· իվ· 4, եւ։ Դան· գ· 30։
ն Յոբ· լա· 25։
շ Եբրմ· ծա· 20։
ո ԳԼ· ի· 18։ իե· 4։
չ Գթ· ժի· 23։
պ Կամ գործակիցի մա-
րելոն
ջ Տես գ թագ· ժգ· 7։ բ Մն· իը· 20։

Սուրբին պիտի ապաւինին ։
21 ՚Մնացորդը՝ Յակոբին մնացորդը
Հզօր Աստուծոյն պիտի դառնայ ։
22 Վասն զի ՚քու ժողովուրդդ , ով Իսրայէլ ,
Թէև ծովու աւազին չափ ըլլայ ,
Անոնցմէ ՚մնացորդ մը դարձ պիտի դառնայ .
՚Նախասահմանեալ աւերումը արդարութեամբ
պիտի յարձակի ։
23 ՚Քանզի զօրաց Եհովայ Տէրը բոլոր երկրին մէջ
Նախասահմանեալ աւերումը ՚ի դործ պիտի
դնէ ։
24 Ասոր համար զօրաց Եհովայ Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ .
Ով Սիօնի մէջ բնակող ժողովուրդս ,
՚Ասորեստանցիին մի վախնար .
Անիկա քեզ գաւազանով պիտի զարնէ ,
Եւ իր ցուպը քու վրադ պիտի վերցնէ՝ ՚*եղիպտացւոց կերպովը ,՚
25 Բայց չատ ՚քիչ ժամանակի մէջ ՚*բարկութիւնս
պիտի դադարի ,
Ու իմ պատմութիւնս անոնց կորստեանը պիտի
՚ծառայէ ։
26 Եւ զօրաց Տէրը Հանար վրայ մէկ խարազան
մը պիտի վերցնէ՝
՚Օրէբի վէմին քովը Մադիամու հարուածելու
պէս .
Ու իր գաւազանը ծովուն վրայ պիտի վերցնէ ,
՚ինչպէս որ ըրաւ Եգիպտոսի մէջ ։
27 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը որ ՚անոր բեռը քու
կռնակիդ՝
Ու անոր լուծը քու պարանոցիդ պիտի վերնայ .
Եւ լուծը †գիրութեան պատճառով պիտի
կոտրի ։
28 Անդէ ՚*եկաւ , Մադրոն անցաւ
Ու իր կահ կարասիքը Մաքմասի մէջ տե՛
զաւորեց ։
29 ՚Անցքէն անցան , Գաբայի մէջ իջևան ըրին .
Ռամա վախցաւ , ՚Սաուղի Գաբաան փախաւ ։
30 Ով ՚Գաղղիմի աղջիկը , ձայնդ վերցուր ,
՚Լայիսին լսել տուր , ‡ով խեղճ ՚Անաթովթի ։՚
31 Մադմենա հեռացաւ ,
Գեբիմի բնակիչները փախան .
32 Տակաւին այսօր ՚Նոբի մէջ պիտի կենայ ,
Դէպ ՚ի ՚*Սիօնի աղջկանը լեռը՝ Երուսաղէմի
բլուրը
‡Ձեռքը պիտի շարժէ ։
33 Ահա զօրաց Տէր Եհովան
Ահաւոր զօրութեամբ դեղեցիկ ոստերը պիտի
կարէ .
Եւ ՚բարձրահասակները պիտի կորուին ,
Ու բարձրերը պիտի ցածնան ։
34 Եւ Անիկա անտառին խիտ ծառերը երկաթով
պիտի կոտրէ .
Ու Լիբանան Հզօրին ձեռքովը պիտի կ՚իյնայ ։

ԳԼ · ԺԱ.

1 Յեսսէի արմատէն ելած ընձիւղին խոստ Թագաւորութիւ-
նը ։ 10 Յովհաննեսով Իսրայէլին դարձը , ու հեթանոսաց կո-
չումը ։

1 Ու ՚Յեսսէին բունէն ՚*չառաւիղ պիտի ելլէ ,
Եւ անոր արմատէն ընձիւղ պիտի բուսնի .
2 Ու ՚*անոր վրայ պիտի Հանդչի Տէրոջը Հոգին ,
Իմաստութեան ու Հանճարի Հոգին ,
Խորհուրդի ու զօրութեան Հոգին ,
Գիտութեան և Աստուծոյ վախին Հոգին ։
3 Ու անոր Տէրոջը վախովը պիտի ||լեցուի .
Եւ իր աչքերուն տեսածին համեմատ պիտի
չդատի ,
Ու իր ականջներուն լսածին համեմատ պիտի
չյանդիմանի .
4 ՚Հապա ազքատին դատը արդարութեամբ
պիտի տեսնի ,
Ու երկրին ՚ողորմածներուն համար խրատով
պիտի յանդիմանի .
Եւ ՚իր բերնին գաւազանովը երկիրը պիտի
զարնի ,
Ու իր շրթունքներուն հոգիովը ամբարիշտը
պիտի մեռցնի ։
5 Եւ իր ՚մէջքի գօտին արդարութիւն՝
Ու իր երկամունքներուն գօտին հաւատար-
մութիւն պիտի ըլլայ ։
6 Եւ ՚գայլը գառին հետ պիտի բնակի ,
Ու ինձը ուլին հետ պիտի պառկի ,
Եւ որձը ու առյծ առիւծը և պարարտ ՚ո՛ր-
՚ձիկը միասին պիտի արածին ,
Ու զանոնք մէկ պզտիկ տղայ մը պիտի քշէ ։
7 Եւ կովը արջին հետ պիտի ճարակի ,
Անոնց ձագերը միասին պիտի պառկին ,
Եւ առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ ։
8 Ու կաթնկիր տղան իժին ծակին վրայ պիտի
խաղայ ,
Եւ կաթնէն կտրուածը ձեռքը քարբին բոյնին
վրայ պիտի դնէ ։
9 Անոնք ՚պիտի չվնասեն ու չապականեն իմ ըս-
ղոր սուրբ լեռանս վրայ .
Քանզի ՚երկիրը Տէրոջը գիտութեամբը պիտի
լեցուի ,
Ինչպէս որ ջուրերը ծովը կը ծածկեն ։

1 Յեսսէի արմատէն եղած ընձիւղին խոստ Թագաւորութիւ-
նը ։ 10 Յովհաննեսով Իսրայէլին դարձը , ու հեթանոսաց կո-
չումը ։

1 Ու ՚Յեսսէին բունէն ՚*չառաւիղ պիտի ելլէ ,
Եւ անոր արմատէն ընձիւղ պիտի բուսնի .
2 Ու ՚*անոր վրայ պիտի Հանդչի Տէրոջը Հոգին ,
Իմաստութեան ու Հանճարի Հոգին ,
Խորհուրդի ու զօրութեան Հոգին ,
Գիտութեան և Աստուծոյ վախին Հոգին ։
3 Ու անոր Տէրոջը վախովը պիտի ||լեցուի .
Եւ իր աչքերուն տեսածին համեմատ պիտի
չդատի ,
Ու իր ականջներուն լսածին համեմատ պիտի
չյանդիմանի .
4 ՚Հապա ազքատին դատը արդարութեամբ
պիտի տեսնի ,
Ու երկրին ՚ողորմածներուն համար խրատով
պիտի յանդիմանի .
Եւ ՚իր բերնին գաւազանովը երկիրը պիտի
զարնի ,
Ու իր շրթունքներուն հոգիովը ամբարիշտը
պիտի մեռցնի ։
5 Եւ իր ՚մէջքի գօտին արդարութիւն՝
Ու իր երկամունքներուն գօտին հաւատար-
մութիւն պիտի ըլլայ ։
6 Եւ ՚գայլը գառին հետ պիտի բնակի ,
Ու ինձը ուլին հետ պիտի պառկի ,
Եւ որձը ու առյծ առիւծը և պարարտ ՚ո՛ր-
՚ձիկը միասին պիտի արածին ,
Ու զանոնք մէկ պզտիկ տղայ մը պիտի քշէ ։
7 Եւ կովը արջին հետ պիտի ճարակի ,
Անոնց ձագերը միասին պիտի պառկին ,
Եւ առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ ։
8 Ու կաթնկիր տղան իժին ծակին վրայ պիտի
խաղայ ,
Եւ կաթնէն կտրուածը ձեռքը քարբին բոյնին
վրայ պիտի դնէ ։
9 Անոնք ՚պիտի չվնասեն ու չապականեն իմ ըս-
ղոր սուրբ լեռանս վրայ .
Քանզի ՚երկիրը Տէրոջը գիտութեամբը պիտի
լեցուի ,
Ինչպէս որ ջուրերը ծովը կը ծածկեն ։

ՀԱՄԵՄԱՏ ՄԱՍՈՐԷՏԻ

ա Տես գԼ · է · 3 ։
բ Հաւմմ · իմ · 27 ։
գ ԳԼ · զ · 15 ։
դ ԳԼ · իբ · 22 ։
ե ԳԼ · իբ · 22 ։ Դան · իմ · 27 ։ Հաւմմ · իմ · 28 ։
զ ԴԼ · լէ · 6 ։
է Եր · Ժգ ։
ը Կամ Եգիպտոսի

Համեմատ մէջ։

թ ԳԼ · ծգ · 7 ։
ժ Դան · Ժա · 36 ։
ի գ Թագ · ԺԹ · 35 ։
լ Դաւ · է · 25 ։ ԳԼ · իմ · 4 ։
խ Եզ · Ժգ · 26 · 27 ։
ծ ԳԼ · Ժգ · 25 ։
կ Կամ ՚ոՀման
հ ա Թագ · Ժգ · 23 ։

ձ ա Թագ · Ժա · 4 ։
ղ ա Թագ · իէ · 44 ։
ճ Դատ · Ժը · 7 ։
մ Կամ պատասխան առաւ · ով Անաթովթի ։
յ Յես · իա · 18 ։
ն ա Թագ · իա · 1 ։ իբ · 19 ։ Նէհեմ. Ժա · 32 ։

շ ԳԼ · լէ · 22 ։
ո ԳԼ · Ժգ · 2 ։
չ Տես Ամոս · բ · 9 ։

—

պ Ամ · 10 ։ Գաղ · Ժգ · 23 ։
ջ ԳԼ · գ · 2 ։ Ծգ · 2 ։ Երեմ · իգ · 5 ։

ռ Ջար · գ · 12։ Յայտ · Է · 5 ։
ս ԳԼ · կա · 1 ։ Մատ · գ · 16 ։ Յովհ · ա · 32 · 33 ։ գ · 34 ։
վ Կամ ապաստանայ · ԵՒԲ · հատ առնէ ։
տ Սաղ · Հբ · 2 · 4 ։ Յայտ · ԺԲ · 11 ։
ր Յոբ · գ · 9 ։ Մատ · Ե · 6 ։
ց Ամ · բ · 14 ։

ւ Յես · ը · 6 · 8 ։ Ը · 6 ։ բ Թես · բ · 8 ։ Յայտ · ա · 16 ։ բ · 16 · ԺԲ · 15 ։
փ Տես Եփես · գ · 14 ։
ք ԳԼ · կէ · 25 ։ Եզեկ · լգ · 25 ։ Ովս · բ · 18 ։
օ Յոբ · է · 23 ։ ԳԼ · բ · 4 ։ լէ · 9 ։
ֆ Ամ · բ · 14 ։

10 Եւ [a]ան օրը [b]Յեսսէին մկ արմատը պիտի
ըլլայ,
Որ պիտի կայնի ժողովրդոց դրօշակ ըլլալու
համար.
[c]Ազգերը պիտի փնտռեն,
Ու [d]անոր հանգիստը փառաւոր պիտի ըլլայ։
11 Եւ ան օրը պիտի ըլլայ որ
Տէրը նորէն իր ձեռքը պիտի երկրորդէ,
Որ [e]Ասորեստանէն, Եգիպտոսէն, Պաթրոսէն, Եթիոպիայէն,
Եղամէն, Սենաարէն, Եմաթէն
Ու ծովու կղզիներէն իրեն առնէ
Իր ժողովուրդին մնացած մնացորդը.
12 Եւ ազգերուն դրօշակ պիտի վերցնէ,
Ու Իսրայէլին ա[f]բտորուածները պիտի ժողվէ.
Ու երկրին չորս անկիւններէն
Յուդային [g]ցրուածները պիտի ժողվէ։
13 Ու [h]Եփրեմին նախանձը պիտի վերնայ,
Եւ Յուդայի [i]ջնջողները պիտի կորսուին.
Եփրեմ պիտի չնախանձի Յուդային,
Ու Յուդա պիտի չնեղէ Եփրեմը.
14 Հապա անոնք դէպ ի արեւմուտք փղշտացւոց
[k]ուսերուն վրայ պիտի թռչին,
Ու միասին արեւելքի բնակիչները պիտի կո-
զոպանեն.
[l]Եդովմի և Մոաբի վրայ ձեռք կընեն պիտի
երկրորդնեն,
Ու Ամմոնի որդիքը անոնց [m]պիտի հնազանդին։
15 Եւ Տէրը Եգիպտոսի [n]ծովին լեզուն պիտի
[o]կործանէ.
Ու իր հովին սաստիկ զօրութեամբը ձեռքը
գետին վրայ պիտի երերցնէ,
Ու զանիկա եօթը ձորի [p]բաժնէ պիտի զարնէ,
[q]Անպէս որ անոր [r]ջրոյ կօշիկներով քալուի։
16 Եւ իր ժողովուրդին մնացած մնացորդին հա-
մար
[s]Բանուկ ճամբայ մը պիտի ըլլայ Ասորեստանէն,
[t]Ինչպէս որ եղաւ Իսրայէլին
Ան օրը՝ որ Եգիպտոսի երկրէն ելան։

ԳԼ. ԺԹ

1–6 Հատուածագիտնելուն ա[a]բտռելից ընդհակառակութիւնը՝ Ասորեստանի ոչընչութիւններուն համար։

1 Ե[b]ան օրը պիտի ըսես,
Ով Տէր, քեզ պիտի օրհնեմ,
Որ [c]բնաւ բնաժի բարկացած էիր,
Սակայն բարկութիւնդ [d]ետեղ դարձաւ,
Եւ դուն մխիթարեցիր։
2 Ահա [e]իմ փրկութիւնս Աստուած է,

[a] ԳԼ. բ. 11։ [b] Ամր. 1։ Հռոմ. ԺԱ. 12։ [c] Հռոմ. ԺԱ. 10։ [d] Երր. գ. 1. Ես. [e] Ջար. Ժ. 10։ [f] Ցոխ. Կ. 35։ Յակ. ա. 1։ [g] Երեմ. գ. 18։ Ե-
զեկ. լե. 16, 17. 22։ Ովս. ա. 11։ [h] Կ՚ամաՀմանութիւն։ [i] Դան. Ժա. 41։ [k] ԳԼ. կ. 14։ [l] Ջար. Ժ. 11։ [m] Կ՚ամ ջրոցնէ. [n] Յայտ. Ժգ. 12։ [o] ԳԼ. ԺԲ. 23։ [p] Եղ. ԺԷ. 29։ ԳԼ. Ծաղ. 10։ Կգ. 12, 13։ — [q] ԳԼ. բ. 11։ [r] Եղ. ԺԷ. 2։ Ամպ. ՀԱՀ. 14։ [s] Ամպ. ՃԳ. 18։ [t] Յոխ. գ. 10, 14։ կ. 37, 38։

Ես պիտի յուսամ ու պիտի չվախնամ.
Քանզի իմ [f]զօրութիւնս ու օրհնութիւնս
Տէր [g]Եհովան է,
Ու անիկա իմ փրկութիւնս եղաւ։
3 Եւ ուրախութեամբ [h]ջուր պիտի քաշէք
փրկութեան աղբիւրներէն։
4 Ու ան օրը պիտի ըսէք,
[i]Գոհացէք Տէրոջմէ, անոր անունը կանչե-
ցէք,
[k]Անոր գործերը ազգերուն մէջ պատմեցէք,
Յիշեցէք որ [l]անոր անունը բարձր է։
5 [m]Տէրոջը սաղմոս ըսէք,
Վասն զի անիկա մեծամեծ բաներ ըրաւ.
Ամիկա բոլոր երկրի մէջ գիտցուած է։
6 Ով [n]Սիօնի բնակիչներ, աղաղակեցէք ու
ցնծացէք,
Քանզի ձեր մէջը [o]Իսրայէլին Սուրբը մեծ է։

ԳԼ. ԺԳ

1 Բաբիղոնի պատգամը որ Ամովսի որդւոյն
Եսայիին յայտնուեցաւ։
2 Մերկ [p]լեռանը վրայ [q]դրօշակ անկեցէք,
Անոնց ձայն վերցուցէք,
[r]Ձեռքով նշան ըրէք, որ ի[s]շխանները դռ-
ները գան։
3 Իմ [t]որոշածներուս հրաման ըրի.
Իմ [u]զօրաւորներս՝ [v]իմ փառքիս համար ու-
րախացողները
Իմ բարկութիւնս [w]չդրժե կանչեցի։
4 Լեռներուն վրայ բազմութեան մը ձայն կայ՝
Մեծ ժողովուրդի մը նման պէս,
Միակտուր ժողովուած ազգերուն թագաւոր-
թեանցը ազմուկին ձայնը կայ.
Զօրաց Տէրը պատերազմի համար [x]զօրքերը
այլեւ կ՚անցընէ։
5 Հեռաւոր երկրէ՝ երկնից ծայրէն՝
Տէրը ու անոր բարկութեանը գործիքները
Բոլոր երկիրը աւերելու կու գան։
6 Ողբացէք, վասն զի [y]Տէրոջը օրը մօտ է.
[z]Ինչպէս Ամենակարողէն ի՛նչ աւերման պէս
կու գայ։
7 Անոր համար ամէն ձեռքերը պիտի թուլնան,
Ու ամէն մարդուն սիրտը պիտի հալի։
8 Եւ անոնք պիտի սոսկան.
Ցաւերն ու անձկութիւնն պիտի ա[a]ռնեն ան-
ոնք,
[b]Ծննդաբերող կնոջ պէս ցաւ պիտի քաշեն.

[a] ամՊ. Ժշ. 8։ Սաղ. Ճե. 1։ [b] Սաղ. Ճիե. 4, 5, 6։ [c] Սաղ. լգ. 3։ [d] Եզ. ԺԶ. 1, 21։ Սաղ. կը. 32։ զբ. 1։ [e] ԳԼ. Ծգ. 1։ Սաի. գ. 14։ [f] ԳԼ. ժ. 32։ [g] Եփրեմ. Ծ. 2։ [h] ԳԼ. ժ. 32։ [i] Եփր. պրեսածներ. 18։ ԳԼ. խա. 14, 16։ — [k] ԳԼ. խա. 1։ խե. 1։ [l] Եփրեմ. Ծ. Ծա. 1։ [m] Եփրեմ. Ծա. 25։ [n] ԳԼ. կ. 26։ Ժշ. 3։ Եփրեմ. Ծ. 2։ [o] ԳԼ. ժ. 32։ [p] Եր. պրեսածներ. ծուա
[q] Յայտ. գ. 11։ [r] Սաղ. ՃԻԹ. 2, 5, 6։ [s] Սաի. ա. 7։ Յայտ. գ. 17։ [t] Յոբ. լա. 23։ Յե-
զեկ. ա. 15։ [u] Սաղ. խը. 6։ ԳԼ. խա. 3։

Աչքն մարդ՝ իր ընկերին վրայ պիտի նայէ ամպն ,
Անոնց երեսները խոցոտողն պիտի ըլլան ։

9 Ահա Տէրոջը օրը կու գայ
Անողոքութեամբ , սրտմտութեամբ և սաստիկ բարկութեամբ ,
Որ երկիրը աւերակ դարձնէ ,
Ու անոր մեղաւորները անկէ բնաջինջ ընէ ։
10 Վասն զի երկնից աստղերը ու անոնց հաւաքութիւնները
Իրենց լոյսը պիտի չտան .
Արեւը իր երած առեւը պիտի խաւարի ,
Եւ լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ ։
11 Ու ես պիտի պատժեմ աշխարհը իր չարութեան համար ,
Եւ ամբարիշտները՝ իրենց անօրէնութեան համար .
Ու հպարտներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցնեմ ,
Եւ բռնաւորներուն գոռոզութիւնը պիտի ցածցնեմ ։
12 Մարդը զուտ ոսկիէն՝
Ու Ոփիրի ոսկիէն պատուական պիտի ընեմ ։
13 Ուստի պիտի սարսեմ երկինքը ,
Ու երկիրը իր տեղէն պիտի սասանի
Զօրաց Տէրոջը սրտմտութեամբը՝
Անոր սաստիկ բարկութեանը օրը ։
14 Եւ Բաբելոնի բնակիչը հալածուած այծեմման պէս պիտի ըլլան ,
Ու հօտէ ոչխարներու պէս՝ որ ոչ ոք ժողվող մը կ՚ըլլայ .
Անոնց ամէն մէկը իր ժողովուրդին պիտի դառնայ ,
Եւ ամէն մարդ իր երկիրը պիտի փախչի ։
15 Ով որ գտնուի՝ պիտի խոցոտուի ,
Եւ ով որ բռնուի՝ սրով պիտի իյնայ ։
16 Եւ անոնց տղաքը աչքերնուն առջեւն գետնին պիտի զարնուին ,
Անոնց տուները պիտի կողոպտուին ,
Եւ անոնց կիներուն պիտի պղծուին ։
17 Ահա անոնց վրայ Մարաց ազգը պիտի յարուցանեմ ,
Որ անոնք արծաթին բան մի ընեն դներ ,
Ու ոսկիէն չեն ախորժիր ։
18 Անոնց աղեղները երիտասարդները պիտի խոցեն ,
Ու անոնք որովայնի պտուղին գիւրութիւն պիտի չընեն ,
Եւ անոնց աչքը պիտի չխնայէ տղաքներուն ։
19 Ու Բաբելոնի թագաւորութիւններուն փառքը
Եւ Քաղդէացւոց փառաւորութեանը պարծանքը Սողոմի ու Գոմորի կործանեց ։
Տ-ԻՒՀՎ պիտի ըլլայ ,
Ինչպէս որ Աստուած Սոդոմն ու Գոմորը կործանեց ։
20 Հէն յաւիտեան բնակութիւն պիտի չըլլայ ,
Եւ ազգէ ազգ մարդ պիտի չբնակի .
Ու հոն Արաբացին վրան պիտի չխանդնէն ,
Եւ հովիւները հոն պիտի չպառկիցնեն .
21 Հապա հոն վայրենի կատուները պիտի պառկին ,
Ու անոնց տուները ոռնացող անասուններով պիտի լեցուին .
Եւ հոն ջայլամներ պիտի բնակին ,
Ու հոն այծամորթներ պիտի կատաղին ։
22 Եւ անոր պալատներուն մէջ բորենիներ՝
Ու զբօսանոց տուներուն մէջ շահապիներ պիտի կանչտըտան .
Եւ անոր ժամանակը հասնելու վրայ է ,
Ու անոր օրերը ալ պիտի չերկննան ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ասուածային ողորմութեամբ Իսրայէլին գերիզարձութիւնը . 4 անոնց Բաբելոնի վրայ երգելու յորմզուածքը : 24 Աստուծոյ խորհուրդը Ասորեստանի դէմ , 29 և անոր պատճառները փղշտացւոց դէմ ։

1 Վասն զի Տէրը՝ պիտի ողորմի Յակոբին ,
Եւ Իսրայէլը նորէն պիտի ընտրէ ,
Ու զանոնք իրենց երկրին վրայ պիտի հանգըստացնէ .
Եւ օտարազգիներ պիտի միանան անոնց ,
Ու Յակոբին տանը պիտի յարձին ։
2 Եւ ժողովուրդները զանոնք պիտի առնեն ու իրենց տեղը պիտի տանին .
Ու Իսրայէլի տունը պիտի ժառանգէ զանոնք Տէրոջը երկրին վրայ՝
Իբրև ծառաներ ու աղախիններ .
Եւ անոնք իրենց գերեվարներուն գերի պիտի առնեն ,
Ու իրենց բռնութիւն ընողներուն վրայ պիտի տիրեն ։
3 Եւ պիտի ըլլայ որ երբոր Տէրը քեզ հանգըստացնէ քու աչխատանքէդ , տանջանքէդ ու քու վրադ դրուած ծանր ծառայութենէն , Բաբելոնի թագաւորին համար առակը դրուցես ու բանս ,
Ինչպէս դադարեցաւ բռնութիւն ընողը .
Ո՞նչքա՛ս դադարեցաւ Տարհասպահանջ ։

ב Մազ . գ . 1 ։
ג Մազ . ձգ . 55 : Ա. առակ . բ . 22 ։
ד Գէ . իգ . 21 : 25 : Եզեկ . լբ . 7 : Յու. վէ . բ . 31 : գ . 15 : Մատ . իգ . 29 : Մար . ժգ . 24 ։
ה Դան . իա . 25 ։
ו Գէ . բ . 17 ։
ז Ընդ . բ . 6 ։
ח Մազ . ձժ . 5 : Ողբ . ա . 12 ։
ט Երեմ . ծ . 16 : ծա . 9 ։
י Մազ . ձկ . 9 : Դատ . գ . 10 : Զար . ժգ . 2 ։
כ Գէ . իա . 2 : Երեմ . ծա . 11 . 28 . Դան . է . 28 . 31 ։
ל Գէ . ժգ . 4 . 22 ։
מ Ծն . ժԹ . 24 . 25 ։
נ Օր . իԹ . 25 : Երեմ . խԹ . 18 : ծ . 40 ։
ס Երեմ . ծ . 3 . 39 : ծա . 29 . 62 ։
ע Գէ . կդ . 11—15 : Յայտ . ժբ . 2 ։
פ Կ-ն անապատի գազաններ
צ Երեմ . ծա . 33 ։
—
ק Մազ . ձբ . 13 ։
ר Զար . ա . 17 . բ . 12 ։
ש Գէ . կ . 4 . 5 . 10 ։
Եփես . բ . 12 . 13 . Եբ . ։
ת Գէ . խԹ . 22 : կ . 9 : կգ . 20 ։
א Գէ . կ . 14 ։
ב Գէ . ժգ . 19 : Ամբ . բ . 6 : Յայտ . ժբ . 10 ։

5 Տէրը Եամբարիչանեւուն գաւազանը
Ու իշխողներուն ցեղը կտարից։
6 Սրտմտութեամբ և անդադար Հարուածով
ազգերը զարնողը՝
Եւ բարկութեամբ ժողովուրդներուն վրայ
իշխողը
Հալածուած, ու արդիլող մը չկայ։
7 Բոլոր երկիրը հանդստացաւ ու հանգարտե-
ցաւ,
Եւ ցնծութեան ձայներ կը հանեն։
8 Նաև եմայրերը ու Լիբանանի եղևիններըն
ինկեր Համար կ'ուրախանան ու կ'ըսեն,
Քանի որ դուն պառկեր ես՝
Մեր վրայ ելլող չեղաւ։
9 Դժոխքը վարէն ցնդի Համար դղրդեցաւ,
Որ քու գալուստդ դիմաւորէ.
Ցնդի Համար արիներուց մեռելները՝
Երկրիս բոլոր իշխաններըն,
Բոլոր ազգերուն թագաւորներըն
Իրենց աթոռներէն վերցուց։
10 Անոնք ամէնը պատասխան կու տան ու
քեզի կ'ըսեն,
Մինչ դուն ալ մեզի պէս տկարացար
Ու մեզի նմանեցար։
11 Քու փառքդ և տաւիղներուդ ձայնը դե-
րեզմանը իջան.
Քու տակդ գետունները տարածուեցան,
Ու որդերը քեզ կը ծածկեն։
12 Ով առաւուանց ծագող Արուսեակ,
Ի՞նչպէս երկինքէն ինկար
Ու մինչև գետինը կտրծանեցար,
Դուն որ ազգերը նկուն կ'ընէիր։
13 Դուն սրտիդ մէջ ըսած էիր,
Երկինքը ելլեմ
Ու իմ աթոռս Աստուծոյ աստղերէն վեր
բարձրացընեմ.
Եւ ժողովի լեռը՝ Հիւսիսի կողմերը բե-
նակիմ.
14 Ամպերու բարձրութիւններուն վրայ ել-
լեմ,
Բարձրելոյն նմանիմ։
15 Բայց ահա դժոխքը կ'իջնես՝ գուբին խո-
րունկ ատեղանքը։
16 Քեզ տեսնողները քու վրադ պիտի զար-
մանան,
Ու քեզի նայելով պիտի ըսեն,
Ա՛ս ան մարդն է որ երկիրը կը սարսեր,
Թագաւորութիւնները կը դողացընէր.
17 Աշխարհս անապատ կը դարձընէր,
Եւ անոր քաղաքները աւերակ կ'ընէր,
Ու իր գերիները տուներնին չէր խրկեր։
18 Ազգերուն բոլոր թագաւորները՝
Ամէն մէկը պատուով իր տանը մէջ կը
պառկի։
19 Բայց դուն գարշելի ընձիւղի մը պէս,
Գուբի քարերուն մէջը նետող
Սրով խոցոտած մեռելներուն հանդերձին
պէս,
Ոտքի տակ կոխտած դիակի պէս
Քու գերեզմանէդ դուրս նետուեցար։
20 Դուն թաղուելով անոնց հետ չես միանար,
Քանի քու երկիրդ աւերեցիր
Ու ժողովուրդդ սպաննեցիր.
Չարերուն սերունդը յաւիտեան պիտի
չյիշուի։
21 Սպանութիւն պատրաստեցէք անոր որ-
դոյն՝
Իրենց Հայրերուն անօրէնութեանը Հա-
մար,
Որ չելլեն ու երկիրը չժառանգեն,
Եւ աշխարհս երեսը *թշնամիներով չլե-
ցընեն։
22 Քանի զօրաց Տէրը կ'ըսէ որ
Անոնց վրայ պիտի ելլեմ,
Եւ Բաբելոնի անունը ու մնացորդը
Եւ զաւակը ու սերունդը պիտի կտրեմ՝
կ'ըսէ Տէրը.
23 Եւ զանիկա ոզնիներուն ժառանգութիւն
Ու ջուրի լճակներ պիտի ընեմ.
Եւ կորստեան աւելով պիտի աւլեմ զանիկա՝
կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
24 Զօրաց Տէրը երդում ըրաւ ու ըսաւ,
Ինչպէս որ խորհեցայ՝ անշուշտ անանկ պիտի
ըլլայ,
Ու ինչ որ որոշեցի՝ ան պիտի կատարուի.
25 Որ Ասորեստանցին իմ երկրիս մէջ պիտի կոտ-
րեմ,
Ու զանիկա լեռներուս վրայ պիտի կոխկըտ-
ռեմ.
Եւ անոր լուծը անոնց վրայէն պիտի վերնայ,
Ու անոր բեռը անոնց ուսէն պիտի վերնայ։
26 Բոլոր երկրիս Համար որոշուած նախատա-
ճանութիւնը ասիկա է.
Ու ամէն ազգերուն վրայ երկրնցած ձեռքը
ասիկա է։
27 Վասն զի զօրաց Տէրը նախատաճանեց,
Եւ ո՞վ կրնայ չեղնիլ խափանել.
Ու անոր ձեռքը երկրնցած է,
Եւ ո՞վ կրնայ զանիկա ետ դարձընել։
28 Ա՛քսաղ թագաւորին մեռած տարին ասա
պատգամը եղաւ.
29 Ով բոլոր Փղշտացւոց երկիր,

ե Սալ. ձիւ. 3։ ը Դան. ը. 10։ խա. 10։ լէ. 28։ ձիթ. 13։
ը Գէ. ձե. 12։ Եզեկ. լա. 16։ թ Սալ. խը. 2։
ի Եզեկ. լը. 21։ ժ Գէ. խե. 8։ բ Թագ. բ. 4։ ի Գէ. լէ. 4։ Եր. է. 5։ Մաս. խգ. 35։
ի Մաս. ժա. 23։ ի Յոբ. ժը. 19։ Սաղ. ը. 10։ ձիթ. 13։ ի Եր. է. 5։ Մաս. խգ. 35։
ի Մաս. ժա. 23։ ի Յոբ. ժը. 19։ Սաղ. ի Կամ քաղաքներով
ի Առակ. ժ. 7։ Ե-

բեմ. ծա. 62։ ի Գէ. ժ. 27։ ռակ. ժթ. 21։ խա. 30։
ի գ Թագ. ժգ. 10։ ի Բ Մն. ի. 6։ Յոբ. ի Գէ. ժ. 27։ խգ. 35։
ի Յոբ. ժը. 19։ թ. 12։ խգ. 15։ Դան. գ. 31. 35։
ի Գէ. լէ. 11։ Սոփ. բ. 14։ Սաղ. լէ. 11։ Ե- ո գ Թագ. ժգ. 20։

Ւ-թէզ զանոգին դաւազանը կոտրելուն համար մի ուրախանար ,
քանզի օձին արմատէն քարը պիտի ելլէ ,
Ո՛ւ անոր պտուղը կիզող թեւաւոր օձ պիտի ըլլայ ։
30 Եւ աղքատներուն անդրանիկները պիտի կերակրին ,
Ո՛ւ չքաւորները ապահովութեամբ պիտի պառկին .
Եւ քու արմատդ սովով պիտի կոտրընջեմ ,
Ո՛ւ անոնք քու մնացորդդ պիտի մեռցընէ ։
31 Ողբա , ով գուռն , աղաղակէ , ով քաղաք .
Դուն , ով բոլոր փղշտացւոց երկիր , տակնուվրայ պիտի ըլլաս .
քանզի հիւսիսէն մէկ ծուխ մը կու գայ ,
Ո՛ւ անոր զօրքերէն ասանդ ոք մը պիտի չըլլայ ։
32 Եւ ազգայ դեսպաններուն ի՞նչ պատասխան պիտի տրուի ։
Թէ Տէրը Սիոնին հիմունքը հաստատեց ,
Ո՛ւ անոր ժողովուրդին աղքատները հոն պիտի ապաստանին ։

ԳԼ· ԺԵ

1—9 Մոաբին ազգովի վիճակը ։

1 Մոաբի պատգամը ։

Ցերեւի Մոաբին Ար հաքը դիշերով կոխուեցաւ — կործանեցաւ .
Ցերեւի Մոաբին Կիր հաքը դիշերով կոխուեցաւ — կործանեցաւ ։
2 Ա՛նիկա աստղը ու Դիբոն
Ե՛ր բարձր տեղերը լալու ելաւ Նամար .
Ն՛աբաւի ու Մեդաբայի վրայ Մոաբ պիտի ողբայ .
Ա՛մէն մօրուք պիտի կորուի ։
3 Ա՛նոր փողոցներուն մէջ քուրձ պիտի հագնին ,
Ա՛նոր տանիքներուն վրայ ու հրապարակներուն մէջ
Ա՛մէնքը պիտի ողբան ու լան ։
4 Ո՛ւ Եսբոն ու Եղէալէ պիտի աղաղակեն ,
Ա՛նոնց ձայնը մինչև Յասա պիտի լսուի .
Ա՛նոր համար Մոաբին ազատագէնները պիտի կանչուրտան ,
Իրենց հոգին պիտի ճմռնճրանան ։
5 Ի՛մ սիրտս Մոաբի համար պիտի աղաղակէ ,
Ա՛նոր փախստականները Սողր ու Եգլաթ սալիսիան կը բինդի պէս մինչև Ղեդոր պիտի բարձրանան .
Քանզի Ղուխիթի զառ՚ի վերը լալով պիտի ելլեն ,
Վասն զի Որոնայիմի ճամբան կոտրած ողբ պիտի հանեն ։
6 Քանզի Նեմրիմի ջուրերը կ՚աւրուին .
Քանզի խոտը կը չորնայ , կանանչ խոտը կը հաանի
Ո՛- կանանչեղէն չմնայ ։
7 Ա՛նոր համար իրենց ասացած հարստութիւնը ,
Ո՛ւ բոլոր պահածնին ուռիներուն ձորը պիտի տանին ։
8 Քանզի Մոաբին սահմանը աղաղակ չըլլաց .
Ա՛նոր ողբը մինչև Եգլայիմ ,
Ա՛նոր ողբը մինչև Բէերլիմ հասաւ ։
9 Քանզի Դիմոնի ջուրերը արիւնով պիտի լեցուին .
Քանզի Դիմոնի վրայ աւելի բեր՝
Ո՛- Մոաբին ազատուածներուն վրայ
Ո՛ւ երկրին մնացորդին վրայ առիւծներ պիտի խրկեմ ։

ԳԼ· ԺԶ

1 Մոդգաբին կը յորդորէ Մոաբացիները որ Սիոնի թագաւորութիւնը հնազանդին . 6 անոնց ամբարտաւանութիւնը համար . 9 անոնց վրայ կ՚ողբայ . 13 անոնց վրայ հառնելը գառասառնը կ՚ինացընէ ։

1 Ղրկեցէք գառը երկրի տէրոջին ,
Վէմէն անապատի ճամբայով Սիոնի աղջկան լեռը ։
2 Ո՛ւ Մոաբին աղջիկները Առնոնի անցքերուն քովը՝
Բոյնէն վռնտուած թափառական թռչունի պէս պիտի ըլլան ։
3 Խորհուրդ տուր , դատաստան ըրէ .
Քու հովանիդ կէս օրուան առնը դիշերի պէս դիր ,
Ա՛քսորուածները պահէ — փախստականները ձեռք մի տար ։
4 Իմ ա՛քսորուածներս Մոդ քու քովդ պանդուխտի պէս բնակին , ով Մոաբ .
Դուն անոնց ծածկոյթ եղիր կործանողին երեսէն .
Քանզի բռնաւոր չմնայ , աւերդը պակսեցաւ ,
Ե՛ր կոխողները երկրին վրայէն վերցան ։
5 Ո՛ւ աթոռը ողորմութեամբ պիտի հաստատուի .
Եւ անոր վրայ՝ Դաւիթի խորանին մէջ
Ա՛ռնչ դատաւոր մը պիտի նստի՝ ճշմարտութեամբ ,
Որ իրաւունքը պիտի փնտռէ ,
Ո՛ւ արդարութիւնը չուտով՚ի դարձ պիտի դնէ ։
6 Մոաբին ամբարտաւանութիւնը լսեցինք ,
Անիկա խիստ ամբարտաւան է .

ե Բ Մն · խգ · 6 ։
զ դ Թագ · ԺԸ · 8 ։
է Սադ · ձկ · 1 · 5 · Նբ · 16 ։
ը Սոփ · գ · 12 · Ջար · Ժա · 11 ։

—

ա Երեմ · խբ · 1 · Ես · Երեմ · խկ · 5 · խբ · 1 · 37 · 38 · Եզեկ · Եզեկ · խ · 8—11 · Ամմո · բ · 1 ։ է · 18 ։
բ Թես · խա · 28 ։ Երեմ · խբ · 38 ։
գ Գլ · ԺԶ · 12 ։ Երբ · լսել մէջ իջնել ։
դ Տես Գնդ · խա · 5 · Գլ · գ · 24 · իբ · 12 ։ Գլ · ԺԶ · 9 ։

ե Գլ · ԺԶ · 11 · Երեմ · խբ · 31 ։
զ Գլ · ԺԶ · 14 · Երեմ · խբ · 34 ։
է Երեմ · խբ · 5 ։
ը Թես · իբ · 36 · Ղեսրխ Նամբա ։

թ դ Թագ · ԺԵ · 25 ։

—

ա դ Թագ · գ · 4 ։
բ դ Թագ · ԺԸ · 7 ։
գ Թես · խա · 13 ։

դ Դան · է · 14 · 27 · Մխ · գ · 7 · Գաղ · ա · 33 ։
ե Սադ · Նբ · 2 · ՂԶ · 13 · պբ · 2 ։
զ Երեմ · խբ · 29 · Սոփ · բ · 10 ։

Ամէն գոռոզութիւնը, ամբարտաւանութիւնը
ու սրտմտութիւնը ըլլայ։
Ամէն մնապարծ խօսքերը պարապ են։
7 Ա՛ս պատճառով Մովաբ Մովաբին համար
պիտի ողբայ,
Ամէն մէկը պիտի ողբայ.
Կիրհարէսեթին հիմանցը համար պիտի հե-
ծէք.
Անոնք յիրաւի *կործանուած են։
8 Հեշբոնի եսերոնին դաշտերը նուաղեցան.
Ազգաց իշխանները Սերամայի որթին պինա
պատուական ճիւղերը կոտրեցին,
Որոնք մինչև Յազեր հասեր էին, անապատը
չքջապատեր էին.
Անոր չառաւիղները երկննալով՝ ծովէն ան-
ցեր էին։
9 Ասոր համար Սերամայի որթին վրայ Յազե-
րի լացովը պիտի լամ.
Քեզ աչքիս արցունքովը պիտի ոռոգեմ, Հոլ
եսերոն ու Եղէալէ,
Վասն զի ամառնային պտուղիդ և հունձքիդ
համար եղած աղաղակը դադարեցաւ։
10 Եւ պտղաբեր արտերէն ուրախութիւնը ու
ցնծութիւնը պիտի վերնայ,
Ու այգիներու մէջ երգով և ցնծութեան ձայն
պիտի չլսուի.
Հնձանի մէջ՝ ալ գինի պիտի չկոխեն.
Որոնց աղաղակը վերջացուցի։
11 Ա՛ս պատճառաւ Կիր ազիբս Մովաբի համար,
Ու փորս Կիրհարէսեթի համար քնարի պէս
ձայն պիտի ասայ։
12 Անատեղը պիտի երևնայ՝
Թէ ինչպէս Մովաբ իր *բարձր տեղը երթալով
պիտի յոգնի,
Ու իր սրբարանը պիտի մտնէ աղօթք ընելու
համար,
Բայց օգուտ մը պիտի չըլլայ։
13 Ա՛ս է ան խօսքը որ Տէրը †շատոնգմէ Մո-
14 վաբին համար խօսեր է. Բայց հիմա Տէրը
խօսեցաւ ու ըսաւ,
Երեք տարուան մէջ՝ վարձկանի տարիներուն
պէս
Մովաբին փառքը պիտի անարգուի
Ան բոլոր մեծ բազմութիւնովը,
Ու մնացորդը խիստ քիչուոր ու սակաւ պիտի
ըլլայ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Դամասկոսի պատգամը։
Ահա Դամասկոս քաղաք ըլլալէն պիտի վեր-
նայ,
Ու աւերակի չեղջ մը պիտի ըլլայ։
2 Արոերի քաղաքները պիտի թողուին,
Հօտերու *տրտինէր պիտի ըլլան,
Որ անոնք պառկին, ու *վախցընող չըլլայ։
3 Ու Եփրեմէն պարիսպը պիտի վերնայ,
Եւ Դամասկոսէն ու Ասորւոց մնացորդէն՝
Թագաւորութիւնը.
Անոնք Իսրայէլի որդւոցը փառքին պէս պի-
տի ըլլան՝
Կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
4 Եւ ան օրը Յակոբին փառքը պիտի պակսի,
Ու անոր մարմնոյն *պիրուիթիւնը պիտի նի-
հարանայ։
5 *Եւ այնպէս պիտի ըլլայ, ինչպէս որ հնձողը
երբոր ցորեն կը հնձէ,
Թևին վրայ հասկերը կը ժողվէ.
Ու Ռափայիմոյ հովիտը հասկեր քաղողին պէս
պիտի ըլլայ։
6 *Ու ինչպէս որ ձիթենին կը թօթվին,
Ո՛ր բարձր ոստին ծայրը երկու երեք հատ՝
Եւ խիստ պտղաբեր ոստին վրայ չորս հինգ
հատ կը մնայ,
Այնոր վրայ ալ դուն ճիւեր պիտի մնան՝
Կ'ըսէ Իսրայէլին Տէր Աստուածը։
7 Այն օրը մարդ *իր Ստեղծողին պիտի նայի,
Ու իր աչքերը Իսրայէլի Սուրբը պիտի դիտեն։
8 Եւ իր ձեռքերուն գործը եղող սեղաններուն
պիտի չնայի,
Ու իր մատերուն չինածը,
Թէ Աստարովթի կուռքերը
Եւ թէ արեգական կուռքերը պիտի չդիտէ։
9 Այն օրը անոր ամուր քաղաքները՝
Իսրայէլի որդւոցը երեսէն ձգուած
Ամպիտան թմուխերու և բարձր ոստերու պէս
պիտի նման են,
Ու աւերակ պիտի ըլլան։
10 Որովհետև դուն քու *փրկութեանդ Աստուա-
ծը մոռցար,
Եւ քու զօրութեանդ վէմը չյիշեցիր,
Անոր համար հաճելի տունկեր պիտի տնկես,
Եւ օտար էրկէ բերուած տունկեր պիտի տնկես։
11 Տնկածդ ցորեկը պիտի աճեցընես,
Ու ցանածդ առաւօտն պիտի բուսցընես.
Բայց բերքին օրը հունձքը պիտի պակսի,
Եւ ասասիկ տրտմութիւն պիտի ըլլայ։
12 Վա՛յ շատ ժողովրդոց բազմութեանը՝
Որ *ծովու ձայնին պէս կը դոռան,
Ու ժողովուրդներուն ալմուկին՝

1 Աստուց և Իսրայէլին ապառնագիր կ'ըլլայ։ 6 Միայն մէկ մնացորդը կատարելութիւնը պիտի ձգէ. 9 իսկ մնացեալը պիտի հարստահարին իրենց ամբարշտութեանը համար։ 12 Ի-սրայէլի թշնամիներուն թշուառութիւնը։

* ԳԼ. խը. 15։
† Երեմ. խը. 20։
‡ Գ Թագ. գ. 25։
* Կամ վշտացած
† ԳԼ. խգ. 7։
‡ Եմր։
† ԳԼ. խը. 32։
† ԳԼ. ԺԸ. 4։
† ԳԼ. խգ. 8։ Երեմ. խը. 33։
† ԳԼ. ԺԸ. 5։ կգ. 15։ Երեմ. խը. 36։
† ԳԼ. ԺԸ. 2։
† Եբր. ան առնէն
† ԳԼ. իա. 16։
— Երեմ. խթ. 23։
Ամմա. ա. 3։ Զաք.
թ. 1։ Տես գԹագ.
ԺԶ. 9։
† Երեմ. է. 33։
† ԳԼ. է. 16։ ը. 4։
† ԳԼ. Ժ. 16։
† Երեմ. ծա. 33։
† ԳԼ. խգ. 13։
† Միք. է. 7։
† Սաղ. կը. 20։
† Երեմ. զ. 23։

Որ սասակ Յուրելու ձայնին պէս կը գոչէն ։
13 Ժողովուրդները չատ Յուրելու ձայնին պէս կը գոչեն ։
Բայց Աստուած զանոնք պիտի յանդիմանէ ,
Եւ հեռու պիտի փախչին ։
Ու լեռներուն վրայի մէղմին պէս հովին ևը բերէն՝
Եւ մրրիկին առջեւէն դղրդուած ֆուղին պէս պիտի հալածուին ։
14 Ու իրիկուան առեն ահա խռովութիւն պէտ ։
Եւ առաւօտ չեզած բնաջինջ պիտի ըլլան ։
Մեր յափշտակիչներուն բաժինը
Ու մեր կողոպտիչներուն վիճակը ասիկա է ։

ԳԼ · ԺԸ

1 Մարգարէն կը ցուցընէ թէ Աստուած իր ժողովուրդին թնամին տանելով՝ Եթէովպացիները պիտի կոտրտնցնէ , 7 և թէ ան պատճառով նկուզին պիտի աշխ ։

1 Ով եթէովպացւոց գետերուն անդին կողմը եղող
Թեւերով Հովանաւոր երկիր ,
2 Որ ծովէն՝ պապուռներով
Ջուրի երեսին վրայէն դեսպաններ կը խրկէ ։
Ով արագընթաց դեսպաններ , գացէք
† Երկայնահասակ ու լերկ՝ ազգին ,
Սկիզբէն մինչև հիմա ահեղ ժողովուրդին ,
Խոտ զօրաւոր ու ոտքը կոխկրտող ազգին ,
Որուն երկիրը գետերը կը կտրեն ։
3 Ով աշխարհիս բոլոր բնակիչներդ ,
Ու երկրի վրայ բնակողներ ,
Երբոր լեռները դրօշակ կանգնուի՝ նայեցէք ,
Ու երբոր փող հնչուի՝ լսեցէք ։
4 Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ ։
Ես հանգիստ պիտի ըլլամ , ու իմ բնակարանէս պիտի նայիմ՝
Խոտի վրայի պայծառ տաքութեանը պէս ,
Ու հնձոց առաքութեանը մէջ ցօղագին ամպի պէս ։
5 Քանզի հունձքի ժամանակէն առաջ
Երբոր ընձիւղը կը մեծնայ ,
Ու ծաղիկը ազտա ըլլալով հասնելու վրայ է ,
Անիկա ճիւղերը յօտոցով պիտի կտրէ ,
Եւ ուռիները պիտի վերցնէ , նետէ ։
6 Անոնք մէկտեղ լերանց թռչուններուն
Ու երկրի գազաններուն պիտի թողուին ։
Եւ թռչունները ամառը անոնց վրայ պիտի անցընեն ,
Ու երկրի ամէն գազանները ձմեռը անոնց վրայ պիտի անցընեն ։
7 Այն ժամանակը զօրաց Տէրոջը՝
Երկայնահասակ ու լերկ ժողովուրդէն
Եւ սկիզբէն մինչև հիմա ահեղ ժողովուրդէն՝
Խոտ զօրաւոր ու ոտքը կոխկրտող ազգէն՝
Որուն երկիրը գետերը կը կտրեն ,
Զօրաց Տէրոջը անուանը տեղը՝
Սիօն լեռը ընծայ պիտի բերուի ։

ԳԼ · ԺԹ

1 Եգիպտոսին խռովութիւնը ։ 11 անոր իշխաններուն յիմարութիւնը ։ 18 Եգիպտոս կը կանչուի նկուզին չորս կողմը ։ 23 Եւ գիպտոս , Ասորեստանի և Իսրայէլի միաբանութիւնը ։

1 Եգիպտոսի պատգամը ։
Ահա Տէրը թեթեւ ամպի վրայ հեծեր է ,
Ու Եգիպտոս պիտի մտնէ ։
Եւ անոր երեսին Եգիպտոսի կուռքերը պիտի չարժին ,
Ու Եգիպտոսի սիրտը իր ներսի դին պիտի հալի ։
2 Եւ Եգիպտացիները պիտի ||դրդռեմ Եգիպտացիներուն վրայ ։
Ու ամէն մէկը իր եղբօրը հետ՝ և ամէն մէկը իր ընկերին հետ՝
Քաղաք քաղաքի հետ՝ ու թագաւորութիւն թագաւորութեան հետ
Պատերազմ պիտի ընէ ։
3 Ու Եգիպտոսի ոգին իր ներսի դին պիտի պակսի ,
Եւ անոր խորհուրդը պիտի ցրուեմ ։
Ու անոնք կուռքերուն , կախարդներուն ,
Ոգեհարցուներուն ու նշանագէտներուն պիտի հարցընեն ։
4 Ու Եգիպտացիները չարասրտի տիրոջ մը ձեռքը պիտի մատնեմ ,
Եւ անոնց վրայ դժկամ թագաւոր մը պիտի տիրէ՝
Կ'ըսէ զօրաց Եհովայ Տէրը ։
5 Եւ Ջուրերը ծովէն պիտի պակսին ,
Ու գետը պիտի ցամքի ու չորնայ ։
6 Եւ գետերուն ջրերը պիտի քաշուին ,"
Ու Եգիպտոսի ուռիները" գետերը պիտի պարպուին ու չորնան ։
Եղէգը ու պրուաւն պիտի թառամի ։
7 Գետին քովը ու գետին եղերքին վրայ եղող մարգագետիններդ
Եւ գետին բոլոր վարուցանը
Պիտի չորնայ , ցիրուցան ըլլայ ու կորսուի ։
8 Ձկնորսներն ալ պիտի հեծծեն ,
Ու գետին բոլոր կարթընկէցները պիտի ողբան ,

ֆ Սապ · բ · 5 ։
ֆ Սապ · զգ · 15 · Ովժգ · 3 ։
—
ա Գլ · ե · 4 · 5 · Եզեկ · ե · 4 · 5 · 9 · Սոփ · բ · 12 · գ · 10 ։
• Կամ չուաչիւն հոնդ
ֆ Ամբ · 7 ։
† Կամ Տարածուած ու խոտ
ֆ Գլ · ե · 26 ։
‡ Կամ Կէս օրուան
ֆ Սապ · կը · 31 · Երը · 10 · Գլ · ժգ · 1 · Սոփ · գ · 10 · Մալ · ա · 11 ։
—
ա Երեմ · խգ · 13 · Եզեկ · իե · 4 · 5 ։
ֆ Սապ · ժը · 10 · Ազգ · 3 ։
ֆ Եր · ժբ · 12 · Եզրեմ · խգ · 12 ։
ֆ Դատ · է · 22 · ա
Թագ · ժգ · 16 · 20 · բ Մն · ի · 23 ։
‖ Կամ ապստամբեցնեմ
ֆ Գլ · ը · 19 · իե · 12 ։
ֆ Գլ · ի · 4 · Երեմ · իգ · 26 · Եզեկ · իե · 9 ։
ֆ Երեմ · ծա · 36 · Եզեկ · է · 12 ։
§ Կամ գետերը պիտի հատին ։
ֆ գ Թագ · ժե · 34 ։
ֆ Կամ Եգիպտոսի

Եւ Լուբին վրայ ցանց նետողները պիտի տըրա-
մին ։
9 Ու [ե]րարակ քման գործողները
Ու ճերմակ կտաւ հիւսողները պիտի ամչնան ։
10 Անոր [ժ]սիւները պիտի կոտրտին ,
Ո՛ր ամէն վարձք առնողներուն հոգին պիտի
տրտմի ։
11 Իրաւ որ [ի]Տայանիկ իշխանները յիմարներ են .
փարաւոնի խնամտուն խորհրդականներուն
խորհուրդը անտանական է .
Ի՞նչպէս փարաւոնին կրնաք ըսել ,
Թէ Ես իմաստուններու որդի եմ ։
Ես հին թագաւորներու որդի եմ ։
12 Ուր [կ]ն՚ը են քու իմաստուններդ ,
Որ հիմա քեզի պատմեն ու [լ]իմացընեն
Թէ զօրաց Տէրը ինչ վճռեր է Եգիպտոսի
համար ։
13 Տայանիկ իշխանները յիմարեցան .
[մ]Եմփիսի իշխանները խաբուեցան .
Ու Եգիպտոսը իր ցեղերուն գլխաւորները մո-
լորցուցին ։
14 Տէրը անոր մէջը [խ]մոլորութեան ոգի խառնեց .
Ու անոնք Եգիպտոսը իր ամէն գործքին մէջ
մոլորցուցին ,
Ինչպէս որ փսխող գինովը կը մոլորի ։
15 Ու Եգիպտոսի մէջ գործ պիտի չըլլայ ,
Որ [գ]լուխ կամ պոչ եղողը
Արմաւենիի ոստ կամ կնիւն գործէ ։
16 Ան օրը Եգիպտոս [կ]ինկնիներու պէս պիտի ըլ-
լայ ,
Ու պիտի դողայ և զարհուրի
Զօրաց Տէրոջը ձեռքին չարժմունքէն ,
[ո]Ր պիտի չարժէ անոր վրայ ։
17 Եւ Յուդայի երկիրը Եգիպտացւոց արհա-
ւիրք պիտի ըլլայ .
Ով որ զանիկա յիշէ՝ պիտի վախնայ
Զօրաց Տէրոջը խորհուրդին պատճառովը՝
Որ անոր դէմ սահմաներ է ։
18 Ան օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ
[հ]Րաններու լեզուն խօսող՝
Եւ զօրաց Տէրոջը անուամբը երդում ընող
Հինգ քաղաք պիտի ըլլայ .
Մէկը [ք]Արեզ քաղաք պիտի րսուի ։
19 Ան օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ [ս]Տէրոջը հա-
մար սեղան՝
Ու անոր սահմանին քովը Տէրոջը համար կո-
թող մը պիտի ըլլայ .
20 Եւ [ա]նիկա Եգիպտացւոց երկրին մէջ՝
Զօրաց Տէրոջը համար նշան ու վկայութիւն
պիտի ըլլայ .
Ւան ի՛ն բռնաւորներուն պատճառաւ
Տէրոջը պիտի աղաղակեն .
Ու անոնց մէկ ազատիչ ու մեծ հրէշ մը խըր-
կելով անոնց՝ պիտի ազատէ զանոնք ։
21 Եւ Տէրը Եգիպտոսի մէջ պիտի յայտնուի ,
Ու ան օրը Եգիպտացիք Տէրը պիտի ճանչնան ,
Եւ [զ]ոհեր ու պատարագներ պիտի մատու-
ցանեն ,
Եւ Տէրոջը ուխտ պիտի ընեն ու կատարեն ։
22 Եւ Տէրը Եգիպտացիները պիտի զարնէ .
Պիտի զարնէ , ու պիտի բժշկէ .
Եւ անոնք Տէրոջը պիտի դառնան ,
Ու անոնց պիտի ընդունի զանոնք ու պիտի
բժշկէ ։
23 Ան օրը Եգիպտոսէն դէպ [ի] Ասորեստան [բա-
նուկ ճամբայ պիտի ըլլայ ,
Ու Ասորեստանցիք Եգիպտոս՝ ու Եգիպտա-
ցիք Ասորեստան պիտի գան .
Ու Եգիպտացիք ||Ասորեստանցւոց հետ Ա-
[ծ]ած պիտի ծառայեն ։"
24 Ան օրը Իսրայէլ երրորդ պիտի ըլլայ
Եգիպտոսի ու Ասորեստանի հետ .
Ո՛ր երկրին մէջ օրհնութիւն պիտի ըլլայ ։
25 Զանոնք զօրաց Տէրը զանիկա պիտի օրհնէ ,
Ու պիտի ըսէ , Օրհնեալ ըլլայ իմ ժողովուր-
դըս՝ Եգիպտոս ,
Ու [ի]մ ձեռքերուս գործը՝ Ասորեստան ,
Եւ իմ ժառանգութիւնս՝ Իսրայէլ ։

ԳԼ · Ի

1—6 Եգիպտոսի ու Եթէովպիայի ամօթալից գերութիւնը նշանա-
կող օրինակ մը ։

1 Ան տարին որ [թ]Տարթան Ասորեստանի Սար-
գոն թագաւորին խրկուելով՝ Ազովտոս գը-
նաց , ու Ազովտոսի հետ պատերազմ ըրաւ ,
2 ու զանիկա առաւ , Ան ժամանակը Տէրը Ա-
մոսի որդւոյն Եսայիին ձեռքով խօսեցաւ՝ ը-
սելով , Գնա [մ]էջքէդ քուրձդ հանէ , ու ոտ-
քէդ կօշիկներդ հանէ . ու անիկա այնպէս ը-
3 րաւ , և [մ]երկ ու բոկոտն կը չըլլէր ։ Եւ Տէրը
ըսաւ , Ինչպէս որ իմ ծառաս Եսայի երե-
սուն մերկ ու բոկոտն չըլլալով , որ Եգիպտո-
սի համար ու Եթէովպիայի համար [ն]շան ու
4 ցոյց մըն է , Այնպէս ալ Ասորեստանի թագա-
ւորը Եգիպտացիները գերի՝ ու Եթէովպացի-
ները աքսոր պիտի տանի , երիտասարդները
ու ծերերը՝ մերկ , բոկոտն [և] իրենց ամօթոյքը
բաց , Եգիպտոսի նախատինք ըլլալու համար ։
5 [Ո]Ւ անոնք պիտի տռմկան ու ամչնան Եթէով-
պիայէն՝ որ իրենց ապաւէնն էր , ու Եգիպ-
6 տոսէն՝ որ իրենց փառքն էր ։ Եւ ան օրը ա-

[թ] Ասող · է · 16 ։
[ժ] Կամ վարպետները
[ի] Թուղ · ժգ · 23 ։
[ն] Կամ · ո · 20 ։
[ռ] Կամ գիտուն
[ս] Երեմ · բ · 16 ։
[գ] Թագ · իբ · 22 ։
Գլ · իմ · 10 ։
[թ] Գլ · իմ · 14 ։
[ի] Երեմ · ծա · 30 ։
Դատ · գ · 13 ։
[ձ] Գլ · ժա · 15 ։
[ղ] Տես Սոփ · գ · 9 ։
[ռ] Կամ կոթողաձեւ
Եբր · Հերես ։
[ղ] Ծն · իբ · 18 ։ Եզ · իգ · 4 ։ Ցես · իբ · 10 , 26 , 27 ։
[ճ] Տես Ցես · գ · 20 ։ Ի · 27 ։
[ֆ] Մաղ · ա · 11 ։
[ն] Գլ · ժա · 16 ։
[ա] Կամ Ասորեստանցւոց պիտի ծառայեն ։
[ղ] Ամաղ · ծ · 3 ։ Գլ · իմ · 23 ։ Ովս · բ · 23 ։ Եփես · բ · 10 ։
[ա] գ Թագ · ժբ · 17 ։
[բ] Ջաք · ժգ · 4 ։
[գ] ա Թագ · ժմ · 24 ։ Միք · ա · 8 , 11 ։
[դ] Գլ · ը · 18 ։
[ե] բ Թագ · ժ · 4 ։ Գլ · գ · 17 ։ Երեմ · ժգ · 22 , 26 ։ Միք · ա · 11 ։
[զ] գ Թագ · ժբ · 21 ։ Գլ · լ · 3 , 5 , 7 ։ ԼՂ · 6 ։

ծովեզերեայ երկրին բնակիչները պիտի ըսեն,
Ահա այսպէս եղաւ մեր ապաստանարանը՝ որ
մենք Ասորեստանի թագաւորին երեսէն ազա-
տելու համար, ու օգնութիւն գտնելու հա-
մար հոն փախանք. ուրեմն մենք ի՞նչպէս
պիտի ազատինք։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Մարգարէին տեսիլքով կը յայտնուի թէ Բաբիլոն Մարաց և Պարսից ձեռքով պիտի ջնջուի։ 11 Եդոմի վրայ պատգամ մը։ 13 Արաբացւոց վշտահարութիւնը որոշուած ժամանակը։

1 Ծովու անապատին պատգամը։

Հարաւէն յարձակող մրրիկներուն պէս
Անիկա անապատէն՝ սոսկալի երկրէն կու գայ։
2 Ինծի մէկ վշտալի տեսիլք մը յայտնուեցաւ.
Ցաւիչտակողը կը յաւիչտակէ ու կործանողը
կը կործանէ.
Ով Եղամացիք, վեր ելէք. ով Մարք, պա-
շարեցէք.
Անոր պատճառած բոլոր հառաչանքը դադա-
րեցուցի։
3 Ասոր համար երիկամունքս ցաւով լեցուե-
ցան,
Ու ծննդական կնոջ ցաւերուն պէս ցաւեր
բռնեց զիս.
Ծռնանկ կծկուած եմ որ չեմ կրնար լսել,
Ծռնանկ խառնած եմ որ չեմ կրնար տեսնել։
4 Սիրտս չվհատեցաւ, արհաւիրքը զիս դողա-
ցուց.
Իմ ուրախութեանս դիշերը ինծի սոսկալի
եղաւ ըրաւ։
5 Սեղանը կը պատրաստեն, գետինը կը դնեն,
Ուտելն կը խմելն.
Ելէք, ով իշխաններ, վահաններդ օծեցէք։
6 Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ.
Գնա մէկ դիտ մը դիր, որ տեսածը պատմէ։
7 Եւ անիկա հեծելազներ տեսաւ՝ երկու ձիաւոր,
Ոմն էշերու վրայ հեծածներ և ուղտերու վրայ
հեծածներ,
Եւ ուշադրութեամբ՝ մեծ ուշադրութեամբ
մտիկ ըրաւ,
8 Ու ազաղակեց առիւծի պէս,
Ով տէր, ես ցորեկը միշտ իմ դիտանոցիս
մէջը կը կայնիմ,
Ու բոլոր դիշերը իմ պահպանութեանս տե-
ղը կը կենամ.
9 Եւ ահա հեծնող մարդիկ՝
Երկու ձիաւոր կու գան.
Նաև պատասխան առաւ ու ըսաւ,
Ինկաւ Բաբիլոն, ինկաւ,
Ու անոր աստուածներուն բոլոր արձանները
գետնատեցան գետինը ընկաւ։
10 Ով իմ կոխուածներս ու իմ կալիս ցորենը,
Ես ձեզի պատմեցի ինչ որ լսած եմ
Զօրաց Տէրոջմէն՝ Իսրայէլի Աստուծմէն։

11 †Եդոմի պատգամը։

Սէիրէն ձայն մը կու գայ ինծի,
Ով պահապան, գիշերուան համար ի՞նչ,
Ով պահապան, գիշերուան համար ի՞նչ ըսէ
նոյ։
12 Պահապանը կ'ըսէ,
Առաւօտը կու գայ ու նաև գիշերը.
Թէ որ կ'ուզէք հարցնել՝ հարցուցէք.
Դարձէք ու եկէք։

13 Արաբիայի պատգամը։

Արաբիայի անտառին մէջ գիշերը պիտի անց-
ընէք,
Ով Դեդանացւոց կարաւաններ։
14 Ով Թեմացի երկրին բնակիչները,
Ծարաւին առջեւը ջուր ելէք,
Փախստականին առջեւը հացով եկէք։
15 Վասն զի անոնք կը փախչին սուրերուն առ-
ջեւէն,
Քաշուած սուրին առջեւէն
Ու լարուած աղեղին առջեւէն
Եւ սաստիկ պատերազմին առջեւէն։
16 Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ,
Մէկ տարուան մէջ՝ վարձկանի տարիներուն
պէս
Կեդարի բոլոր փառքը պիտի վերջանայ.
17 Ու աղեղնաւորներուն մնացած թիւը՝
Կեդարի որդւոց զօրաւորները պիտի քիչնան,
Քանզի Իսրայէլի Տէրը Աստուածը խօսեցաւ։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Պարսից Հրէաստանի վրայ յարձակելուն համար՝ մարգարէն կ'ողբայ. 8 իր հայրենակիցներուն մարդկային խնամատարին և աշխարհային ուրախութիւնը կը յանդիմանէ. 15 կը մարգարեանայ թէ Սերբնա իր պաշտօնէն պիտի զրկուի. 20 ու Եղիակիմ որ Քրիստոսի թագաւորութիւնը օրինակ մըն է, անոր տեղը պիտի անցնի։

1 Տեսիլքի ձորին պատգամը։

Հիմա քեզի ի՞նչ եղաւ,
Որ ամէնքդ տանիքներու վրայ ելաք։
2 Ով խռովութեամբ լեցուած
Աղմկալի քաղաք՝ ցնծասէր քաղաք,
Քու սպանեալներդ սրով սպանուած չեն,
Ու պատերազմի մէջ չմեռան։
3 Բոլոր իշխաններդ միասին փախան,
Աղեղնաւորներէն կապուելան.
Քու ներքինիներդ հեռու փախչողներէն
Բոլոր գտնուածները միասին կապուելան։
4 Անոր համար ըսի,

= Ջոպ. ի. 14։
† Գլ. լգ. 1։
‡ Գլ. ժգ. 17։ Եր. բեմ. խի. 34։
§ Գլ. ԺԶ. 5։ ԺԳ. 11։
¶ Գլ. ԺԶ. 8։
** Կ՚ըսէ Լսեցինն կրծ. կուտամ եմ. սեռնե. լէն խառնած եմ։
†† Բ Օր. իբ. 67։
‡‡ Դան. է. 5։
§§ Հմի. 9։
¶¶ Ամի. բ. 1։
*** Երեմ. ծա. 8։
††† Յայտ. ԺԳ. 8։ ԺԸ. 21։

† Գլ. խգ. 1։ Երեմ. ծ. 2։ ծա. 44։
‡ Երեմ. ծա. 33։
§ Երեմ. խի. 7. 8։ Եզեկ. լե. 2։ Ընդ.
¶ 1։
** Եզեկ. Դանիէլ. ա Մն. ա. 30։
†† Երեմ. խի. 28։
‡‡ ա Մն. ա. 9. 32։
§§ Գլ. ԺԶ. 14։
¶¶ Սաղ. ԺԸ. 5։ Գլ. կ. 7։
*** —
††† Գլ. ը. 13։

Թող առէք դուք , ըստ [f]դառնապէս լամ.
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը կործանումին համար
Զիս մխիթարելու մի աշխատիք ։
5 Քանզի տեսիլքն ձորին մէջ՝ [g]զօրաց ԵՀովայ
Տէրոջմէն
[h]Խռովութեան, կոխման ու չփոթութեան օր է.
Պարիսպը կը փլցընեն , և աղաղակը մինչև
լեռը կը հասնի ։
6 [i]Ու եղամ էր ձիաւոր մարդոցմովը կապարճը
վերցուց ,
Եւ հկեր վահանը բացաւ .
7 Եւ քու ընտիր հովիտներդ կառքերով լե-
ցուեցան ,
Ու ձիաւորները դունդ կազմեցին դռնէրուն
քովը .
8 Եւ Յուդային ծածկոցը բացուեցաւ ,
Ու ան օրը [j]անտառի տանը զէնքերուն նա-
յեցաք .
9 Եւ [k]Դաւիթի քաղաքին փլած տեղերուն չատ
ըլլալը տեսաք ,
Ու վարի աւազանին ջուրերը ժողվեցիք .
10 Ու Երուսաղէմի տուները համրեցիք ,
Եւ պարիսպը ամրացընելու համար տուները
փլցուցիք .
11 [l]Ու հին աւազանին ջուրերուն համար
երկու պարսպին մէջտեղը ջրակոյտ մը չինեցիք,
Բայց [m]զանիկա չնայեցաք ,
Ու չատոնցմէ զանիկա կազմողին ուշադրու-
թիւն չըրիք ։
12 Եւ ան օրը զօրաց ԵՀովայ Տէրը [n]ձեզ կանչեց
լալու ու սգալու ,
[o]Գլուխ կնատայընելու և քուրձ հագնելու .
13 Եւ ահա ցնծութիւն և ուրախութիւն ըլլ ,
Ա[p]ղջատներ կը սպաննեիք և ոչխարներ կը մոր-
թէիք ,
Միս կ'ուտէիք ու գինի կը խմէիք՝ [q]եթէ ,
[r]Ուտենք ու խմենք ,
Քանզի վաղը պիտի մեռնինք ։
14 [s]Բայց զօրաց Տէրոջը կազմանէ իմ ականջնե-
րուս յայտնուեցաւ որ
Անշուշտ ան անօրէնութիւնը [t]ձեզի պիտի
չթողուի ,
Մինչև որ դուք մեռնիք ,
Կ'ըսէ զօրաց ԵՀովայ Տէրը ։
15 Զօրաց ԵՀովայ Տէրը այսպէս ըսաւ .
Գնա , ու [u]պատասին հրամանատարին՝
[v]Սեբնա [w]գանձապետին քովը մտիր , ըսե ,
16 Դուն հոս ի՞նչ ունիս և հոս ո՞վ ունիս ,
Որ հոս քեզի դերեզման փորեցիր ,
Ով դուն , [x]որ քու դերեզմանդ բարձր տեղ
կը փորես ,
Ու քեզի վէմի մէջ բնակարան [y]կը չինես ։
17 Ա՛հա Տէրը քեզ պիտի նետէ մէկ զօրաւոր նե-
տուածքով մը ,
[z]Եւ քեզ բոլորովին պիտի ծածկէ ։
18 Անշուշտ գնատակի պէս
Մէկ լայնատարած երկիր մը պիտի դլորէ քեզ.
Դուն հոն պիտի մեռնիս ,
Եւ քու փառացդ կառքերը հոն պիտի մնան ,
[a]Ով քու տիրոջդ տանը անարգանքը .
19 Ու քու պաշտօնէդ քեզ պիտի վռնտեմ,
Եւ քու տասիճանէդ քեզ պիտի պրկեմ ։
20 Ու ան օրը պիտի կանչեմ իմ ծառա՝
Քեղկիայի որդին [b]Եղիակիմը ,
21 Եւ քու պատմուճանդ անոր պիտի հագընեմ,
Ու քու գօտիովդ անոր պիտի զօրացընեմ,
Եւ քու իշխանութիւնդ անոր ձեռքը պիտի
տամ .
Ու անիկա Երուսաղէմի բնակիչներուն
Ու Յուդայի տանը հօր պէս պիտի ըլլայ ։
22 Եւ Դաւիթի տանը բանալին
Անոր ուսին վրայ պիտի դնեմ,
Որ անիկա [c]բանայ և ոգոյ չըլլայ ,
Ու ոգոյ և բացող չըլլայ ։
23 Ու զանիկա մէկ հաստատ տեղ մը
[d]Բևեռի պէս պիտի գամեմ .
Եւ անիկա իր հօրը տանը
փառաւոր աթոռի պէս պիտի ըլլայ ։
24 Ու անոր հօրը տանը բոլոր փառքը անոր վը-
րայ պիտի կախուի ,
Անոր սերունդէն եղող պատուականները ու
անարգները ,
Ամէն պզտիկ ամաններէն՝ տեսակ տեսակ թա-
սերէն
Մինչև ամէն տեսակ ||տիկերը ։
25 Ան օրը , ի՛րաւ զօրաց Տէրը ,
Ա՛ա հաստատ տեղը գամուած բևեռը պիտի
վերցուի ,
Եւ պիտի կտրուի ու իյնայ ,
Ու վրան եղած բեռը պիտի կտրուի ,
Քանզի Տէրը խօսեցաւ ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Տիւրոսին ազատի կործանումը։ 17 անոր բնակչացը գերեզաբ-
ձումինը ։

1 [e]Տիւրոսի պատգամը ։

Ողբացէք , ով Թարսիսի նաւեր ,
Քանզի անիկա բնաջինջ եղաւ , հոն տուն կամ
[f]գուռ չմնաց ·

[a] Կամ առաջին պաշ-
մանատարին
[b] Տես բ Թագ · ԻԸ ·
18 ։ Մատ · իէ · 60 ։
[c] Եբրայ. կը քանդակէս
[d] Եբրայ · ամրացնեմ ։
[e] Յոբ · ԺԸ · 14։ Յայտ ·
գ · 7 ։
[f] Եզր · ԹԲ · 8 ։
[g] Կամ սահմանները ·
[h] Կամ նաւագարան-
ները ։

[i] Եբրայ · իէ · 22 ։ իէ ·
4 ։ Եզեկ · իգ · իէ ·
իը ։ Ամոս · ա · 9 ։
Զաք · ԺԲ · 2 · 4 ։
[j] Եբրայ · մուտք

[k] գ Թագ · է · 20 ։ բ
Մն · բ · 4 · 5 · 30 ։
[l] Ղեւեմ · գ · 16 ։
[m] Տես գԼ · լէ · 26 ։
[n] Յեսու · ա · 13 ։
[o] Տես Եզր · Թ · 3 ։
ԳԼ · ԺԸ · 2 ։ Միք ·
ա · 16 ։

[p] գ Թագ · է · 6 ։
[q] գ Թագ · ԺԸ · 37 ։
ԳԼ · ԼՂ · 3 ։

[r] Գլ · ԾՁ · 12 ։ ակոր ·
ԺԸ · 32 ։
[s] Գլ · է · 9 ։
[t] ա Թագ · գ · 14 ։
Եզեկ · իգ · 13 ։
[u] գ Թագ · գ · 6 ։
[v] գ Թագ · ԺԸ · 37 ։
ԳԼ · ԼՂ · 3 ։

[w] Եբրայ. քեւ · 22 ։ իէ ·
4 ։ Եզեկ · իգ · իէ ·
իը ։ Ամոս · ա · 9 ։
Զաք · Թ · 2 · 4 ։
[x] Եբրայ · մուտք

Ասիկա [b]հիսացուց երկրէն յայտնուելու ա-
նոնց։
2 Ով կղզիի բնակիչներ, լռեցէք.
Ծովէ անցնող Սիդոնացւոց վաճառականները
լեցուցեր էին քեզ։
3 Եւ շատ ջուրերու մէջ [c]Սիհորի հունա-
ւերը՝
Գետին հունձքը անոր եկամուտն էր,
Ու [d]անիկա ազգերուն վաճառանոցն էր։
4 Ով Սիդոն, ամչցիր, քանզի ծովը կը խօսի.
Ծովուն զօրութիւնը կ՚ըսէ ու կ՚ըսէ,
Ես ծննդական ցաւ չեմ քաշեր ու չեմ ծը-
նանիր.
Երիտասարդներ չեմ մեծցուցեր և կոյս աղ-
ջիկներ չեմ մեծցուցեր։
5 [e]Երբոր այս բանը եգիպտացւոց ականջը հասնի,
Տիւրոսի լուրին համար պիտի տագնապին։
6 Թարսիս անցէք,
Ով †ծովեզերքի բնակիչներ, ողբացէք։
7 Ձեր [f]ուրախութեան [g]աղբիւրը ասիկա՞ է,
Որուն հնութիւնը շատոնցմէ է.
Անոր ոտքերը հեռու տեղ պանդուխտ ըլլա-
լու պիտի տանին զանիկա։
8 Ո՞վ այս խորհուրդը ըրաւ Տիւրոսի դէմ,
Որ իր [h]բեհեզավաճառները կը պսակէր.
Անոր վաճառականները իշխաններ էին,
Ո՛ր առևտուր ընողները՝ երկրիս պատուաւոր
մարդիկը։
9 Զօրաց Տէրը այս խորհուրդը ըրաւ,
Որ ամէն փառքին ամբարտաւանութիւնը խայ-
տառակէ,
Ո՛ր երկրիս բոլոր պատուաւորները անարդէ։
10 Ով Թարսիսի աղջիկ,
Քու տեղէդ դեան պէս անցիր,
Ա՛ևէ ետքը [i]գօտի չկայ։
11 Իր ձեռքը ծովուն վրայ երկնցուց,
Թագաւորութիւնները սարսեց.
Տէրը Քանանացւոց համար հրամայեց,
Որ անոր բերդերը աւրեն.
12 Ու ըսաւ, [j]Դուն ալ մէյմին ալ պիտի չուրախա-
նաս,
Ով Սիդոնի անարգուած կոյս աղջիկը.
Ելիր, [k]կեսիմ անցիր,
Բայց հոն ալ հանգստութիւն պիտի չունենաս։
13 Ա՛հա Քաղդէացւոց երկիրը՝
Որ [l]այնօր ժողովուրդ չէր,
Ջանիկա Ասորեաստանցիք հիմնեցին [m]անապա-
տի բնակիչներուն համար.
Անոր աշտարակները կանգնեցին, անոր պա-
լատները չինեցին,
Բայց անիկա հիմա աւերակ ըրաւ ասիկա։
14 [n]Ողբացէք, ով Թարսիսի նաւեր,
Վասն զի ձեր զօրութիւնը կորաւ եղաւ։
15 Եւ այն օրը Տիւրոս մոռցուած պիտի մնայ
եօթանասուն տարի՝
Մէկ թագաւորի օրերուն չափ.
Իւր եօթանասուն տարիէն ետքը
Երգ մը պիտի երգէ Տիւրոսին՝ պոռնիկի երգին
պէս.
16 Ով մոռցուած պոռնիկ, քնարը առ
Ու քաղաքին միջը պտըտէ.
Աղէկ զարկ, շատ խազ գտնէ,
Որ քեզ յիշեն։
17 Ու եօթանասուն տարիէն ետքը
Տէրը այցելութիւն պիտի ընէ Տիւրոսին,
Եւ անիկա իր չահին պիտի դառնայ,
Ու աշխարհիս երեսը եղող բոլոր երկրիս թա-
գաւորութիւններուն հետ
[o]Պոռնկութիւն պիտի ընէ։
18 Եւ անոր ||վաճառականութեան չահը" [p]Տէ-
րոջը պիտի նուիրուի.
Անիկա գանձատունը պիտի չդրուի,
Կամ չտեմպրանին միջ պիտի չպահուի.
Հապա անոր վաճառականութեան շահը
Տէրոջը առջևը բնակողներուն պիտի ըլլայ,
Որ մինչև կշտանալնին ուտեն,
Ու պատուական զգեստներ հագնին։

ԳԼ. ԻԹ

1 Երկրին վրայ Աստուծոյ բերած ցասումին դատաստաններէն։ 13 Խորաբելին մեկ մեռցողը ուրախութեամբ պիտի գոռչ զԱնիկա։ 16 Աստուած իր դատաստաններովը պիտի բարձրացնէ իր թագաւորութիւնը։

1 Ա՛հա Տէրը երկիրը կը պարպէ ու զանիկա կը
դատարկացնէ,
Եւ տակնուվրայ ընելով անոր բնակիչները կը
ցրուէ։
2 Ու ինչպէս է ժողովուրդը՝ [q]քահանան ալ այն-
պէս,
Ինչպէս է ծառան՝ իր տէրն ալ այնպէս,
Ինչպէս է աղախինը՝ իր տիկինն ալ այնպէս,
[r]Ինչպէս է ծախու առնողը՝ ծախողն ալ այն-
պէս,
Ինչպէս է փոխ տուողը՝ փոխ առնողն ալ այն-
պէս,
Ինչպէս է տոկոսիք առնողը՝ տոկոսիք տուողն
ալ այնպէս պիտի ըլլայ։
3 Երկիրը բոլորովին պիտի պարպուի,
Ու բոլորովին պիտի կողոպտուի,
Քանզի տա խօսքը Տէրը խօսեցաւ։
4 Երկիրը սուգ կը բռնէ ու կը մաղի,
Աշխարհս կը նուաղի ու կը մաղի,
Երկրիս ժողովուրդին մեծերը կը նուաղին։
5 Ու [s]երկիրը իր բնակիչներուն տակը պղծուե-
ցաւ,
Քանզի անոնք օրէնքները զանց ըրին,

[a] Հմմ. 12։
[b] Կամ կղզիի
[c] Գլ. իբ. 2։
[d] Տես Եզեկ. իբ. 2։ 12։
[e] Կամ ապագայ
[f] Յես. ժդ. 1։
[g] Յես. ժէ. 2։
[h] Սաղ. հբ. 9։
[i] Յես. իբ. 3։
[j] Յես. ժդ. 10։
[k] Եզեկ. իե. 3։
[l] Գլ. ժթ. 10։
[m] Յես. ժդ. 1։
[n] Յես. ժդ. 29։ 30։
[o] Յես. ժդ. 2։
[p] Ելք. վաճառակա-
նութիւնը ու շահը
[q] Ոսէ. գ. 9։
[r] Եզեկ. ե. 12։ 13։
[s] Ծն. գ. 17։ Թիւ. իե. 33։

պատուէրանքը փոխեցին, յաւխտենական ուխտը խափանեցին։
6 Ա՛ս պատճառաւ *նզովքը կերաւ երկիրը,
Ու անոր մէջը բնակողները երեսից յանցանքին պատիժը կրեցին.
Ա՛ս պատճառաւ երկրին բնակիչները այրեցան,
Ու քիչ մարդիկ մնացին։
7 †Նոր գինին սուգ կը բռնէ, որթը կը նուաղի,
Ե՛ւ ամէն ուրախասիրտ եղողները կը հառաչեն։
8 †Թմբուկներուն ցնծութիւնը կը դադրի,
Ուրախութիւն բնողներուն աղաղակը կը կտրի,
Քնարին ցնծութիւնը կը դադրի։
9 Երգով գինի պիտի չխմեն.
Ցքին՝ խմողներուն գառն պիտի ըլլայ։
10 Դատարկ քաղաքը կործանեցաւ,
Ամէն տուն գոցուեցաւ, որ մտնդ մը չմնայ։
11 փողոցներուն մէջ գինիի համար աղաղակ կայ.
Ամէն ուրախութիւն մթնցաւ,
երկրին ցնծութիւնը վերցաւ։
12 Քաղաքին մէջը ամայութիւն մնաց.
Ու դուռը զարնուեցաւ ու աւերակ եղաւ։
13 Քանդի երկրին մէջ ժողովրդոց մէջը՝
†Թօթուած ձիթենիի պէս,
Ու այգեկութէն եռքը ճռատքաղին պէս պիտի ըլլայ։
14 Անոնք ձայնները կը վերցնեն երգելով ցնծութեամբ պիտի երգեն,
Ծովու կողմէն Տէրոջը փառքին համար բարձրաձայն պիտի աղաղակեն։
15 Անոր համար *արևելեան կողմը\ փառաւորեցէք Տէրը,
Ծովու կղզիներուն մէջ †Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունը։
16 Երկրի ծայրերէն օրհնութիւններ լսեցինք,
Արդարին փառք։ ոչ ոչ ոչ։
Բայց ես ըսի, Նիհար եմ, նիհար եմ, վա՛յ ինձ.
Յափշտակողները կը յափշտակեն.
Յափշտակողները բռնի կը յափշտակեն։
17 Ով երկրին բնակիչը,
†Վախ, գուբ և որոգայթ պիտի ըլլայ քու վրադ.
18 Ու վախին ձայնէն փախչողը գուբը պիտի կիյնայ,
Եւ գուբին մէջէն ելլողը որոգայթին մէջ պիտի բռնուի.
Քանզի †բարձրէն †պատուհանները բաց են,
Ու †երկրին հիմները կը չարժին։
19 †Երկիրը բոլորովին կը ճեղքուի.
Երկիրը բոլորովին կը պատռի.
Երկիրը բոլորովին կը սասկի.
20 Երկիրը †դինովի պէս անդադար պիտի երերայ,
Ու հիւղի պէս պիտի չարժի.
Եւ անոր մեղքը պիտի ծանրանայ անոր վրայ,
Ու անիկա պիտի իյնայ ու մէյմըն ալ պիտի չելլէ։
21 Եւ ան օրը Տէրը բարձրէն այցելութիւն պիտի բնէ հպարտաներուն զօրքին,
†Ու երկրիս վրայ՝ երկրիս թագաւորներուն։
22 Եւ անոնք պիտի ժողվուին,
Ինչպէս որ բանտարկեալները գուբին մէջ կը ժողվուին,
Ու բանտի մէջ պիտի դոցուին.
Եւ շատ առենէն ետքը անոնց այցելութիւն պիտի ըլլայ։
23 Եւ լուսինը պիտի ամչնայ, ու արեգը պիտի պատկառի,
Երբոր զօրաց Տէրը †Սիօն լեռանը վրայ
Ու Երուսաղէմի մէջ թագաւորէ,
Ու իր ծերերուն առջեւը փառաւորուի։

ԳԼ· ԻԵ

1 Մարգարէն զԱստուած կը գովաբանէ իր դատաստաններուն համար, 6 իր փրկաբար շնորհացը համար, 9 և յաղթող փրկութեանը համար։

1 Ով Տէր, իմ Աստուածս դուն ես.
*Քեզ պիտի բարձրացնեմ, քու անուանդ փառք պիտի տամ.
†Քանզի սքանչելի բաներ ըրիր,
‡Հին վաղեմի խորհուրդներդ հաւատարիմ և ճշմարիտ են։
2 Քանզի †քաղաքը հողակոյտ՝
Ու պարսպաւոր քաղաքը աւերակ դարձուցիր,
Որ այօձեփոխ քաղաք չըլլալով՝
Օտարականներուն պալատը յաւիտեան չշինուի։
3 Անոր համար զօրաւոր ժողովուրդը †քեզ պիտի պատուէ,
Եւ ահարկու ազգաց քաղաքը քեզմէ պիտի վախնայ։
4 Վասն զի դուն ապաւէն եղար ազքատին,
Ապաւէն՝ չքաւորին իր նեղութեան առենը,
‡Ապաստանարան՝ փոթորիկէն, հովանի՝ տապրումէն,
Երբոր անօրէնն մարդոց կատաղութիւնը պատ †ւղջնոց փոթորիկի պէս կ՚ուժայ։
5 Օտարականներուն աղաղակը
Ձոր անդունդ տապրութիւնը պէս պիտի խոնարհեցընես.
Ինչպէս որ տապրութիւնը ամպի հովանիով կ՚ընկճէ,

† Պաղ· գ· 6։
* ԳԼ· ԺԶ· 8, 9։ Յայ· ԺԲ· ա· 10, 12։
† Երեմ· ե· 34։ Ժգ· 9։ ԽԱ· 10։ Եզեկ· ԽԱ· 13։ Ովս· բ· 11։ Յայտ· ԺԲ· 22։
‡ ԳԼ· ԺԱ· 5, 6։
• ԵՔԲ· լատերանումէջ
‡ Պաղ· ա· 11։
† Տես գ Թագ· ԺԹ· 17։ Երեմ· Խը· 43։
† Պաղ· գ· 6։
* ԳԼ· ԺԶ· 8, 9։ Յայ· ԺԲ· ա· 10, 12։
† Երեմ· ե· 34։ Ժգ· 9։ ԽԱ· 10։ Եզեկ· ԽԱ· 13։ Ովս· բ· 11։ Յայտ· ԺԲ· 22։
‡ ԳԼ· ԺԱ· 5, 6։
• ԵՔԲ· լատերանումէջ
‡ Պաղ· ա· 11։
† Տես գ Թագ· ԺԹ· 17։ Երեմ· Խը· 43։
† Ծն· ե· 11։
† Կամ սահաններըը
‡ Պաղ· ԺԲ· 7։
‡ Երեմ· գ· 23։
‡ ԳԼ· ԺԹ· 14։
‡ Պաղ· Կգ· 12։
‡ ԳԼ· ԺԳ· 10։ Կ· 19։ Եզեկ· ԼԲ· 7։ Յովել· բ· 31։ գ· 15։
‡ Եբր· ԺԲ· 22։
‡ Յայտ· ԺԹ· 4, 6։
—
* Եզ· ԺԱ· 2։ Պաղ· ՃԺԲ· 28։
‡ Պաղ· ղբ· 1։
‡ Թուռ· Խգ· 19։
† ԳԼ· Խա· 9։ Խգ· 13։ Երեմ· Ծա· 37։
‡ Յայտ· ԺԱ· 13։
‡ ԳԼ· գ· 6։

Աչքն [ա] –ը բռնաւորներուն ցնծութեան ձայնը պիտի ցածնայ ։

6 Եւ [բ]զօրաց Տէրը հաս լեռանս վրայ
[գ]Բոլոր ազգերուն կոչունք մը պիտի ընէ ,
Պարարտ բաներու և հին գինիներու ,
Ծուծով լեցուած պարարտ բաներու ,
Ո– զտուած հին գինիներու կոչունք ։
7 Եւ աս լեռանս վրայ՝
Ամէն ժողովուրդներուն վրայ տարածուած ծածկոցը
Ու [դ]ամէն ազգերուն վրայ փռուած վարագոյրը բնաջինջ պիտի ընէ ։
8 [ե]Մահը [զ]յաւիտեան բնաջինջ պիտի ընէ ,
Ու Տէր Եհովան [է]ամէն [ը]աչքէ արցունքը պիտի սրբէ ,
Եւ բոլոր երկրիս երեսէն իր ժողովուրդին նախատինքը պիտի վերցնէ .
Վասն զի Տէրը խօսեցաւ ։
9 Ու ան օրը պիտի ըսեն ,
Ահա մեր Աստուածը ասիկա է .
[թ]Անոր յուսացանք ու անիկա մեզ ազատեց .
Տէրը ասիկա է . անոր յուսացանք ,
[ժ]Անոր փրկութիւնովը պիտի ցնծանք և ուրախանանք ։
10 Քանզի Տէրոջը ձեռքը աս լեռանս վրայ պիտի հանգչի ,
Ու Մովաբ անոր տակը պիտի կոխուի ,
Ինչպէս որ յարդը կը կոխուի աղբանոցին մէջը ։
11 Եւ իր ձեռքերը պիտի տարածէ անոր մէջը ,
Ինչպէս որ լողացողը կը տարածէ լողալու համար .
Ու անոր հպարտութիւնը անոր ձեռացը հնարքներուն հետ պիտի կործանէ ։
12 Եւ [ի]քու բարձր պարիսպներուդ ամրութիւնը պիտի խոնարհեցնէ ,
Ո– գետնի հետ հաւասարելով՝ փոչին մէջ պիտի ձգէ ։

ԳԼ · ԻԶ

1 Աստուծոյ վճռահնչու յորդորող երգ մը , 5 իր դատաստաններուն համար 12 և իր ժողովուրդին իր ըրած ընծայքին համար ։ 20 Աստուծոյ ապաւէնու յորդորանք մը ։

1 [ա]Ան օրը Յուդայի երկրին մէջ աս երգը պիտի երգեն .

Մենք զօրաւոր քաղաք ունինք .
[բ]Փրկութիւնը պարիսպներու ու պատնէշներու տեղ կը դրուի ։
2 [գ]Դռնները բացէք ,
Որ ճշմարտութիւն պահող արդար ազգը ներս մտնէ ։
3 Հաստատ միտքը կատարեալ խաղաղութեան մէջ կը պահես ,
Ինչու որ քեզի կը յուսայ ։
4 Յաւիտեան Տէրոջը յուսացէք ,
[դ]Քանզի Տէր Եհովան յաւիտենական վէմ է ։
5 Քանզի անիկա բարձր տեղուանք բնակողները կը խոնարհեցնէ ,
[ե]Բարձր քաղաքը կը ցածցնէ ,
Մինչև գետինը կը ցածցնէ ,
Ջանիկա հողի հետ հաւասար կ'ընէ ։
6 Ոտքը զանիկա պիտի կոխէ՝
Աղքատին ոտքը ու չքաւորներուն գարշապարը ։
7 Արդարին ճամբան չիտակ է .
[զ]Ով ուղիղ , արդարին ճամբան դուն կ'ուղղես ։
8 Եւ [է]քու դատաստաններուդ ճամբուն մէջը քեզի կը սպասենք , ով Տէր ,
Մէր հոգիին փափաքը քու անուանդ և քու յիշատակիդ վրայ է ։
9 [ը]Գիշերը փափաքեցայ քեզի հոգւովս ,
Ու առաւօտուն քեզ կը փնտռեմ [թ]բոլոր սրտովս .»
Քանզի երբոր քու դատաստաններդ երկրիս վրայ ըլլան ,
Աշխարհի բնակիչները արդարութիւն պիտի սորվին ։
10 [ժ]Ամբարշտին ողորմութիւն ալ ըլլայ՝ արդարութիւն չսորվիր .
Անիկա [ի]ուղղութեան երկրին մէջ անօրէնութիւն կը գործէ ,
Ու Տէրոջը մեծափառութիւնը չտեսներ ։
11 Ով Տէր , [ա]քու ձեռքիդ բարձրանալը [լ]չեն տեսներ ,
Բայց ժողովուրդին վրայ [խ]ունեցած նախանձդ պիտի տեսնեն ու ամչնան .
Եւ քու [ծ]հնամիներդ կրակը պիտի ապառէ ։
12 Ով Տէր , մեզի խաղաղութիւն պիտի տաս ,
Վասն զի մեր ամէն գործ քերն ալ դուն մեզի համար գործեցիր ։
13 Ով Տէր Աստուած մեր , [կ]քեզմէ ուրիշ տէրեր մեր վրայ տիրեցին ,
Բայց քու անուանդ՝ միայն քուկդ կը յիշենք ։
14 Անոնք մեռած են , պիտի չապրին .
Ուրուականներ են , չեն կրնար ելլել .
Վասն զի դուն այցելութիւն ընելով՝ զանոնք բնաջինջ ըրիր ,
Ու անոնց բոլոր յիշատակը կորսնցուցիր ։
15 Դուն աս ազգը աւելցուցիր , ով Տէր ,
Աս ազգը աւելցնելով՝ փառաւորեցար ,
Երկրին ամէն ծայրերը ընդարձակեցիր ։
16 Ով Տէր , [մ]նեղութեան մէջ քեզ փնտռեցին ,

[ա] Աստ. թ · 2 : Մտատ. իբ · 4 :
[բ] Գէ · բ · 2 · 5 :
[գ] Դատն. է · 14 : Մտատ. բ · 11 :
[դ] Բ Կոր · գ · 15 : Եր. փեսս · գ · 18 :
[ե] Ովս · ժգ · 14 : ա Կոր. ժէ · 54 : Յայտ. ի · 14 : իա · 4 :
[զ] Կամ յաղթութեան մէջ
[է] Յայտ. է · 17 : իա · 4 :
[ը] Եբր · երեսէ
[թ] Դն · խթ · 18 : Տիտ. բ · 13 :
[ժ] Սաղ · ի · 5 :
[ի] Գէ · իգ · 5 :
[լ] Գէ · բ · 11 :
[խ] Գէ · կ · 18 :
[ծ] Սաղ · ճժբ · 19 · 20 :
[կ] Գէ · խե · 17 :
[հ] Գէ · իե · 12 · բ · 10 :
[ձ] Սաղ · լէ · 23 :
[ղ] Գէ · կգ · 5 :
[ճ] Սաղ · կգ · 6 : Երգ · գ · 1 :
[մ] Եբր · իմ նեղութիւն գիտցած հագիմս ։
[յ] Ժող · ը · 12 : Հբ
[ն] ամմ · բ · 4 :
[շ] Սաղ · ճկգ · 10 :
[ո] Յայտ · լգ · 27 : Սաղ · իը · 5 : Գէ · է · 12 :
[չ] Ը Մն · ժբ · 8 :
[պ] Ովս · է · 15 :

ֆու պատիժդ անոնց վրայ եղած ատենը *ա-
ղաչանք ըրին։"
17 Ինչպէս որ ²ծնանելու մօտ եղող յղի կնիկը
Իր երկանցը մէջ տանջուելով կ'աղաղակէ,
Մենք ալ քու առջեդ այնպէս եղանք, ով Տէր.
18 Յղացանք, ցաւեր քաշեցինք,
Հով ծնանողի պէս եղանք,
Ու երկիրը չկրցանք ազատել,
Եւ ³աշխարհիս բնակիչները չինկան։
19 ⁴Քու մեռելներդ պիտի ողջենան,
Իմ մեռելներուս մարմինները յարութիւն պի-
տի առնեն.
⁵Զարթնցէք ու ցնծութիւնով երգեցէք, ով հո-
ղի մէջ բնակողներ.
Քանզի քու ցօղդ խոտերու ցօղ է,
Ու երկիրը էլ մեռելները ⁶--- պիտի նետէ։
20 Գնա, ով իմ ժողովուրդս, ²քու անկեակ-
ներուդ մէջը մտիր,
Ու քու վրադ դռներդ գոցէ.
Պահուէ ³քիչ մը՝ մէկ վայրկեան մը,
Մինչև որ բարկութիւնը անցնի։
21 Քանզի ահա Տէրը ²իր տեղէն կ'ելլէ,
Որ երկրի բնակիչներուն այցելութիւն ընէ ի-
րենց անօրէնութեանը համար.
Ու երկիրը իր արիւնները պիտի յայտնէ,
Եւ սպաննուածները՝ ալ պիտի չծածկէ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Ասուածոյ ունեցած խնամքը իր ժողովին վրայ։ 7 Անոր խրատ-
ները կը տարբերին դատաստաններէն։ 12 Հրեաներէն ու հե-
թանոսներէն բաղխացեալ եկեղեցին։

1 Ան օրը Տէրը իր ամրակուռ, մեծ ու զօ-
րաւոր սրովը
Պիտի պատժէ փախչող Լևիաթան օձը,
²Այսինքն ան ծռանաձուռ Լևիաթան օձը,
Ու ³ծովուն մէջ եղող վիշապը պիտի մեռցընէ։
2 Ան օրը †դինովի ²այգիին վրայ ³երգեցէք,
3 ⁴Ես Տէրս կը պահեմ զանիկա,
Ամէն վայրկեանի մէջ պիտի ոռոգեմ զանիկա,
Գիշեր ու ցորեկ անոր պահպանութիւն պի-
տի ընեմ,
Որ չելլայ թէ անոր վրայ ⁵ոտ ⁶ը յարձակի։
4 Ես բարկութիւն չունիմ.
Երանի թէ ²ցանկերը --- փուշերը ինծի դէմ
պատերազմէին.
Ես անոնց վրայ պիտի քալէի,
Ու զանոնք միկէն պիտի այրէի։
5 Եթէ ոչ թող ²իմ զօրութեանս ապաւինին,
Թող ³ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն.

• Կամ հաստատանք թմափեցին։ † Գլ. Ժգ. 8։ Ցամք. Ժշ. 21։ ‡ Սալ. Ժէ. 14։ § Եզեկ. լէ. 1, եւն։ ¶ Դան. Ժբ. 2։ ‖ Եր. Ժբ. 22, 23։ ¤ Սալ. լ. 5։ Գլ. ծգ. 7, 8։ բ Կոր. գ. 17։ ‡ Միք. ա. 3։ Ցաւագ. 14։ — ⁂ Սալ. հգ. 13, 14։ ⁑ Գլ. ծա. 9։ Եզեկ. լիթ. 3։ լբ. 2։ † Կամ ցանկալի։ ‡ Սալ. ձ. 8։ Երեմ. բ. 21։ § Գլ. Ե. 1։ ¶ Սալ. ձիա. 4, 5։ ‖ բ Թագ. իգ. 6։ ¤ Գլ. իե. 18։ ⁂ Գլ. իե. 4։ ⁑ Ցոր. իբ. 21։ † Գլ. լե. 31։ Ովս. Ժգ. 5, 6։ ‡ Ցոր. իգ. 6։ Սալ. Ը. 1։ Երեմ. Ժ. 24։ Լ. 11։ Իզ. 28։ § Գլ. իե. 13։ ¶ Սոր. Ժ. 13։ ‖ Սալ. հը. 38։ ¤ Եբր. պատգ. 2։ ⁂ Տես գլ. Ժէ. 2։ լբ. 14։ ⁑ բ Օր. լբ. 28։ Գլ. ա. 3։ Երեմ. բ. 7։ † բ Օր. լբ. 18։ Գլ. իգ. 9, 10։ ‡ Գլ. բ. 11։ § Ա Սաս. իգ. 31։ Ցայտ. Ժա. 15։ — ¶ Ես. գ. 1։ 7։ իգ. 2։ 21, 24։

Ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն։
6 Ապագայ ժամանակին մէջ Յակոբ ²պիտի
արմատանայ,
Իսրայէլ պիտի ծաղկի ու պիտի ընձիւղի,
Եւ պտղով աշխարհիս երեսը պիտի լեցընեն։
7 Միթէ զանիկա զարնողին հարուածի՞ն պէս
զարկաւ զանիկա,
Կամ անկէ սպաննուածներուն սպանմա՞նը պէս
սպաննուեցաւ։
8 ²Չափաւորութեամբ վիճեցար անոր հետ,
Երբոր զանիկա խրկեցիր,
Թէև ³արևելեան հովին օրը սաստիկ հովով
տարիր։
9 Ուստի Յակոբին անօրէնութեանը ասով քա-
ւութիւն պիտի ըլլայ.
Եւ բոլոր ‡դիտաւորութիւնը աս է որ անոր
մեղքը վերցընէ,
Երբոր զոհարաններուն բոլոր քարերը կրոց
փշրուած քարերու պէս ընէ,
Աստարովթի կուռքերը ու արեգական ար-
ձանները՝ §ը պիտի չկանգնին։
10 Քանզի պարսպաւոր քաղաքը ամայի՝
Ո՞ չէն տեղը անապատի պէս ¶ոդուած ու
մերժուած պիտի ըլլայ.
‖Հոն զուարակ պիտի արածի և հոն պիտի
պառկի,
Ու անոր ճիւղերը պիտի հատցընէ։
11 Անոր ոստերը չորնալով պիտի կոտրին,
Կնիկները պիտի գան ու զանոնք պիտի բը-
ռնկցընեն,
Քանզի ¤անիկա խելառուն ժողովուրդ չէ.
Ուստի զանիկա ստեղծողը անոր վրայ պիտի
չգթայ,
Ու ⁂զանիկա կազմողը անոր պիտի չողորմի։
12 Եւ պիտի ըլլայ ան օրը՝
Որ Տէրը Գետէն յորձանքէն մինչև Եգիպ-
տոսի հեղեղատը պիտի թօթվէ.
Եւ դուք, ով Իսրայէլի որդիք,
Մէկիկ մէկիկ պիտի ժողվուիք։
13 ⁴Ու ան օրը ⁵մեծ փողը պիտի հնչուի,
Եւ Ասորեստանի երկրին մէջ թափառական
եղողները,
Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ա.քսորուածները
պիտի գան,
Ու Երուսաղէմ սուրբ լեռանը վրայ
Տէրոջը երկրպագութիւն պիտի ընեն։

ԳԼ. ԻԸ

1 Մարգարէն ապառնալիքներ կ'ընէ Եփրեմի մարդոցը իրենց
ամբարտաւանութեանը ու պինդմտութեանը համար. 5 կը

յաւքին եթէ ճեպորդը պիտի գարգանայ։ Երբոր Քրիստոսի Թագաւորութիւնը գայ։ 7 կը յանդիմանէ անոնց մեղքաւորութիւնը, 9 անոնց բնաջնջութիւնը 14 և անոնց անհոգութիւնը։ 16 Քրիստոս կը խոստացուի իրեն հաստատուն հիմ։ 18 Անոնց անհոգութիւնը պիտի փարատի։ 23 Մարգարէն կը յորդորէ գանձիք, որ Աստուծոյ նոխազնութիւնը վայելեն։

1 Վա՛յ ¯Եփրեմի գինովցելոցն հպարտութեան պսակին
Որուն ²փառաց գարդը թառամեալ ծաղիկ մըն է,
Որ գինիով թմրածներուն պարարտ հովիտին գլուխը կ՚ըլլայ։
2 Ահա Տէրոջը կողմանէ մէկ քաջ ու զօրաւոր ըն-³դ դ՚
³կարկտահի փոթորիկին պէս, աւերիչ մրրիկի պէս
Ու սաստիկ ջուրերուն յորդահոս հեղեղին պէս՝
Զեռքովը դետինը պիտի գարնէ գանոնք։
3 ¯Եփրեմի գինովցելոցն հպարտութեան պսակը
Ոտքերով պիտի կոխուի։
4 Եւ պարարտ հովիտին գլուխը եղող անոր ²փառաց գարգը՝
Որ թառամեալ ծաղիկ մըն է,
Հունձքին առաջ վաղահասուկ թուզի պէս պիտի ըլլայ,
Որ զանիկա տեսնողը ձեռքը առած կը կլլէ։
5 Այն օրը զօրաց Տէրը իր ժողովրդեանը միա-³գործելոց
փառաց պսակ ու չքեղ թագ պիտի ըլլայ։
6 Եւ դատաստանի նստողին դատաստանի ոգի՝
Ու պատերազմը դէպ ի դուռը դարձնողին զօրութիւն պիտի ըլլայ։
7 Բայց սոքա ալ ²գինիով կը մոլորին,
Ու ցբիով կը դանդաչին.
²Քահանան ու մարգարէն ցբիով կը մոլորին.
Ինքնք գինիէն կ՚ընկղմին, ցբիէն կը դանդաչին,
Տեսիլքի մէջ կը մոլորին — դատաստանի մէջ կը սխալին։
8 Վասն զի ամեն սեղանները փսխուքի պղծութիւնով լեցուած են,
Այնպէս որ տեղ մը չկայ։
9 ²Որո՞ն դիտութիւն սորվեցընէ,
Որո՞ն կրթութիւն հասկցընէ.
Կաթէն կտրուածներո՞ն,
Ծունկէն դատուածներո՞ն։
10 Քանզի խրատ խրատի վրայ՝ խրատ խրատի վրայ,
Հրաման հրամանի վրայ՝ հրաման հրամանի վրայ,
Քիչ մը հոս՝ քիչ մը հոն։
11 Ցիրաւի սա ժողովուրդին հետ
¹⁰Շնախօսելու չլմնաքով և օտար լեզուով պիտի խօսի։
12 Քանզի անոնց ըսաւ,
Յոգնածը հանգստացնելու հանգիստն այս է,
Ու մխիթարութիւնը սա է.
Բայց անոնք մտիկ ընել չուզեցին։
13 Ուստի Տէրոջը խօսքը պիտի ըլլայ անոնց՝
Խրատ խրատի վրայ՝ խրատ խրատի վրայ,
Հրաման հրամանի վրայ՝ հրաման հրամանի վրայ,
Քիչ մը հոս՝ քիչ մը հոն.
Որպէս զի երթան, կռնակի վրայ իյնան ու կոտրտին,
Եւ որոգայթի մէջ իյնալով բռնուին։
14 Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք,
Ով ծաղր ընող մարդիկ,
Որ երուսաղէմի մէջ իշխող այս ժողովուրդին վրայ կը սիրէք։
15 Որովհետև ըսիք,
Մենք մահուան հետ ուխտ ըրինք,
Ու գերեզմանին հետ դաշնակից եղանք,
Որ երբ յորդահոս ³հեղեղը —ին անցնի՝ մեր վրայ պիտի չգայ.
²Վասն զի սուտութիւնը մեզի պատսպարան ըրինք,
Եւ ունայնութեան մէջ պահուեցանք.
16 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես Սիոնի մէջ ²վէմ մը կը դնեմ իրրև հիմ,
‡Ընտիր վէմ, պատուական անկիւն, հաստատուն հիմ.
Ով որ հաւատայ —ը՝ պիտի չարտօրայ փախչելու։
17 Եւ դատաստանը լարին՝
Ու արդարութիւնը կշիռին համեմատ պիտի դնեմ.
Եւ կասկածութեան պատսպարանը կարկտատ պիտի տանի,
Ու պահուելու տեղը ջուրերը պիտի կոխեն։
18 Եւ մահուան հետ ըրած ուխտերնիդ պիտի աւրուի,
Ու գերեզմանին հետ ըրած դաշնակցութիւնը պիտի չհաստատուի.
Երբոր յորդահոս հեղեղը —ին անցնի,
Դուք անկէ պիտի կոխոտիք։
19 Անցնելու առէնը ձեզ պիտի առնէ,
Քանզի ամէն առաւ, ցորեկ ու գիշեր պիտի անցնի.
Ու —ը լուրը առնելը անդամ սոսկալի պիտի ըլլայ։
20 Քանզի անկողինը երկրնաալու համար կարճ է,
Ու ծածկոցը ծածկուելու համար նեղ է։
21 Քանզի Տէրը պիտի ելլէ՝ ինչպէս որ ³փարասեան լեռանը վրայ էր —,

---

ա Համ. 3։
բ Համ. 4։
գ Դէմ. ը. 30։ Եզեկ. ԻԳ. 11։
դ Համ. 1։
ե Համ. 1։
զ Ածակ. ի. 1։ Ովս. գ. 11։
է Դէմ. ԻԳ. 10. 12։
ը Երեմ. գ. 10։
թ ա Կոր. ԺԱ. 21։
ժ Եբր. Թոմոմախաս
ի Եբր. խարազանը
լ Ամովս. բ. 4։
խ Դան. խմ. 24։ Սալ. ՀԺԸ. 22։ Պատ.
ծ. 42։ Գոր. գ. 11։ Հռոմ. թ. 33։ Ա. 11։ Եփես. բ. 20։ ա Պետ. բ. 6։ 7։ 8։
կ Եբր. փարձատ
հ Համ. 15։
մ բ Թագ. ե. 20։ Մտն. ԺԴ. 11։

Ու պիտի բարկանայ՝ լինչպէս որ ²գարաւոնի
ձորին մէջ բ-բ-ց-ը ,
Որ իր գործը՝ կը օտար գործը գործէ ,
Ու իր պաշտօնը՝ իր օտար պաշտօնը կատարէ ։
22 Եւ հիմա ծաղը ընողներ մի ըլլաք ,
Որ չըլլայ թէ ձեր կապանքները ⁻էն ու-
ժգնան .
Քանզի զօրաց Տէր Եհովային կողմանէ
Բոլոր երկրին վրայ ²նախասահմանեալ աւե-
րում մը լսեցի ։

23 · Ականջ տուէք ու իմ ձայնս լսեցէք .
Մտիկ ըրէք ու իմ խօսքս լսեցէք .
24 Մեխէ հերկողը յանելու համար միշտ կը հերկէ՞
Մնէ իր երկիրը կը բանայ ու անոր կոշտերը
կը տափանէ՞ .
25 Անոր երեսը չհակեցնէն ետքը՝
Մեխէ արջնդեղը ու չամանը չը՞ցաներ ,
Եւ ցորենը կարգով՝ ու գարին որոշուած
տեղը՝
Եւ հաճարը իր սահմանին մէջը չը՞դներ .
26 Վասն զի իր Աստուածը կրթութիւն կու տայ
անոր ,
Ո- կը սորվեցնէ թէ ի՞նչ պէտք է ընել ։
27 Քանզի արջնդեղը կամնասայրով չծեծուիր ,
Ու չամանին վրայ սայլին անիւը չդառնար .
Հապա արջնդեղը գաւազանով՝
Ու չամանը ցուպով կը թօթուի ։
28 Հացին ցորենը կը կոխուի .
Բայց դանիկա միշտ չծեծեր ,
Ու սայլին անիւը դանիկա չխորտակեր ,
Եւ ձիերը դանիկա չեն փշրեր ։
29 Ասիկա ալ Զօրաց Տէրոջմէն կ'ելլէ ,
³Որուն խորհուրդը սքանչելի է ,
Ու անոր իմաստութիւնը գերազանց է ։

ԳԼ · ԻԹ

1 Աստուծոյ ծառը գառապատներուն վրայ · 7 անոր թշնամիներուն անպատուհիւնը ։ 9 Երկից պահապանութիւնը · 13 և խորին կեզծաւորութիւնը ։ 18 Բարեպաշտ մարդոց երջանիկ խառնուածքը մը ։

1 Վա՜յ ⁻*Արիելին՝
²Դաւիթին բնակած Արիել քաղաքին .
Տարի տարիի վրայ աւելցուցէք .
Թող ³զոհեն՝ ⁴ոճերը դառնան ։
2 Բայց ես Արիելը նեղը պիտի ձգեմ,
Ու անիկա տրտում ու ախուր պիտի ըլլայ .
Եւ ինծի †Արիելի պէս պիտի ըլլայ ։
3 Ու քեզի դէմ շուրջանակի բանակ պիտի դը-
նեմ,
Եւ քեզ պատնէշներով պիտի պաշարեմ,
Ու քեզի դէմ հողաբլուրներ պիտի կանգնեմ ։

4 Եւ պիտի ցածնաս ⁻ դեռնէն խօսիս ,
Եւ քու խօսքերդ հողին տակէն պիտի ելլեն ,
Ու քու ձայնդ ⁵վհուկի ⁻ն-ը պէս դեռնէն պի-
տի ըլլայ ,
Եւ քու խօսքդ հողէն պիտի փսփսայ ։
5 Ու քու ⁶օտարականներուդ բազմութիւնը
մանր փոշիի պէս՝
Եւ քու բռնաւորներուդ բազմութիւնը ⁷անց-
նող մղեղի պէս պիտի ըլլայ .
Ու ասիկա յանկարծ մէկ վայրկեանի մէջ պի-
տի ըլլայ ։
6 ⁸Զօրաց Տէրոջը կողմանէ՝
Որոտումով , գետնաշարժով , մեծ ձայնով ,
Մրրիկով , փոթորիկով ու ճարճատ կրակի բոցով
Այցելութիւն պիտի ըլլայ ։
7 ⁹Ու Արիելի վրայ պատերազմ ելլող բոլոր
ազգերուն բազմութիւնը ,
Եւ աս ⁻ը-ին վրայ ու անոր պարիսպներուն
վրայ բոլոր յարձակողները
Ու զանիկա պաշարողները՝
¹⁰Գիշերը տեսնուած երազի պէս պիտի ըլլան ։
8 ¹Եւ լինչպէս որ անօթի եղողը երազին մէջ կը
տեսնէ թէ կերակուր կ'ուտէ ,
Ու արթննալէն ետքը փորը անօթի կը մնայ ,
Եւ լինչպէս որ ծարաւ մնացողը երազին մէջ կը
տեսնէ թէ կը-ը կը խմէ ,
Ու արթննալէն ետքը կը մնայ ու հոգին կը
պապակի ,
Անոնպէս պիտի ըլլայ բոլոր ազգերուն բազմու-
թիւնը՝
Որ Սիօն լեռանը դէմ պատերազմի կու գան ։
9 Ապշեցէք ու զարմացէք ,
Շլացէք ու մխիթարեցէք .
¹¹Անոնք արբած են , բայց գինիէն չէ .
Անոնք կը գանդաչեն , բայց ցբիէն չէ ։
10 Քանզի ¹²Տէրը ձեր վրայ խմրութեան ոգի թա-
փեց ,
Ու ¹³ձեր աչքերը գոցեց .
Մարգարէները ու ձեր գլխաւորները՝
Որոնք տեսիլք կը տեսնէին , կուրցուց ։
11 Եւ ամէնուն տեսիլքները ¹⁴կնքուած գրքի
մը խօսքերուն պէս պիտի ըլլան ձեզի ,
Որ կարդալ գիտցողին կու տան
Ու ¹⁵կ'ըսեն , Կ'ազաչենք՝ ասիկա կարդա .
¹⁶Ու անիկա կ'ըսէ , Չեմ կրնար , վասն զի կնքուած է ։
12 Եւ ան գիրքը կարդալ չգիտցողին կու տան
Ու կ'ըսեն , Կ'ազաչենք՝ ասիկա կարդա .
Ու անիկա կ'ըսէ , կարդալ չեմ գիտեր ։
13 Ինոր Տէրը կ'ըսէ ,
¹⁷Որովհետև աս ժողովուրդը բերնովը կը
մօտենայ ,

† Յես · ժ · 10 · 12 · բ Թագ · ե · 25։ ա Մն. ժգ · 16 ։
‡ Ողբ · գ · 33 ։
§ ԳԼ · ժ · 22 · 23 · Դան · թ · 27 ։
¶ Սաղ · զբ · 5 ։ Երեմ. լբ · 19 ։
— Տես Եզեկ. խգ · 15·16։
* ցի՝ Աստուծոյ կրա-
կատանին , ‖ոմ զբ-

Հանգոյն
ա բ Թագ · ե · 9 ։
† Կամ զոհանոցի ։
‡ ԳԼ · ը · 19 ։
§ ԳԼ · իե · 5 ։
¶ Յես · խա · 13 ։ ԳԼ · ժե · 13 ։
# ԳԼ · լ · 13 ։
** ԳԼ · իը · 2 ։ Լ · 30 ։
†† ԳԼ · լե · 36 ։
‡‡ Յոբ · ի · 8 ։
§§ Սաղ · հգ · 20 ։
¶¶ Տես գԼ · իը · 7 · 8 ։
ԳԼ · ծա · 21 ։
*** Հառմ. ժա · 8 ։
††† Սաղ · կԹ · 23 ։ ԳԼ · գ · 10 ։
‡‡‡ ԳԼ · ը · 16 ։
§§§ Դան · ժբ · 4 · 9 ։
Յայտ · ե · 1—5 · 9 ։
գ · 1 ։
¶¶¶ Եզեկ · լգ · 31 ։
Մտա · ժէ · 8 · 9 ։
Մտ · է · 6 · 7 ։

Եւ զիս չբժուանքներով կը պատուէ,
Բայց անոնց սիրտը ինծմէ հեռու է,
Ու ինծմէ [ա]նոնց վախերնին
[ը]Մարդոց սորվեցուցած պատուիրանք մըն է.
14 [թ]Անոր համար ահա ես աս ժողովուրդին մէջը
Ա[յ]տուհետև զարմանալի գործ քեր ու հրաշք-
ներ պիտի ընեմ.
[ժ]Եւ անոնց իմաստուններուն իմաստութիւնը
պիտի կորսուի,
Ու հանճարեղներուն հանճարը [ի]մաչքին պի-
տի ըլլայ։
15 [ի]Վա՜յ անոնց որ խորունկ տեղ կը փնտռուին՝
Ի[ժ]նչ խորհուրդը Տէրոջմէ պահելու համար.
Ու իրենց գործ քը մուխի մէջ կ'ընեն,
[ն]Ու կ'ըսեն, Մեզ ո՞վ կը տեսնէ ու մեզ ո՞վ
գիտէ։
16 Ա[յ]-ձ ձեր կամակորութիւնը.
Միթէ բրուտը կաւին տեղը կը դրուի՞.
Քանդի կարելի՞ է որ [դ]գործը զինքը գործո-
ղին համար ըսէ
Թէ Անիկա զիս չգործեց.
Ու առեղծուածը՝ զինքը առեղծողին համար,
Թէ Անիկա չհասկընար։
17 Ա[ն]հա չատ քիչ ժամանակէն Լիբանան պտղաբեր արտ պիտի դառնայ,
Ու պտղաբեր արտը անտառ պիտի սեպուի։
18 Ու [ն]ան օրը խուլերը գրքին խօսքերը պիտի լսեն,
Եւ կուրաց աչքերը մէգէն ու խաւարէն [ը]նդ-
[ե]լեվ՝ պիտի տեսնեն։
19 Եւ [խ]նդձերը Տէրոջմով իրենց ուրախութիւ-
նը պիտի աւելցընեն,
Ու [է]քաւոր մարդիկ Իսրայէլին Սուրբովը պի-
տի ցնծան։
20 [վ]ասն զի բռնաւորը պիտի վերնայ,
Եւ [ծ]աղր ընողը պիտի չմնայ.
Ու ամէն անոնք որ [ա]նօրէնութեան համար
կը հսկեն՝ պիտի կորսուին.
21 Անոնք որ մարդը դատապարտի մէջ յանցա-
ւոր կը հանեն,
Ու [ո]-ր-[ո]ր [դ]րանը մէջ [ջ]ատագովութիւն
ընողին համար որոգայթ կը լարեն,
Եւ արդարին իրաւունքը կը խափանեն։
22 Անոր համար [ա]Աբրահամը փրկող Տէրը
Յակոբին տունը համար այսպէս կ'ըսէ.
Յակոբ մէյմըն ալ պիտի չամչնայ,
Ու անոր երեսը մէյմըն ալ պիտի չգեղնի.
23 վասն զի երբոր [տ]տեսնէ իր տղաքը՝ [ի]մ ձե-
ռացս գործը իր մէջը,
Անոնք իմ անունս պիտի [փ]սփռտուրեն.
Յակոբին Սուրբը պիտի [փ]սփռտուրեն,
Ու Իսրայէլի Աստուծմէն պիտի վախնան։
24 Եւ [հ]հոգիով մոլորածները խոհեմութիւնը պի-
տի ճանչնան,
Ու տրտնջողները [ի]մաստութիւն պիտի սորվին։

ԳԼ. Լ

1 Մարգարէն ապառնագրեր կ'ընէ Ժողովուրդին իրենց յոյսը Եգիպտոսի վրայ դնելնուն համար. 8 ու Աստուծոյ խոսքը անարգելնուն համար. 18 կը նախատանձնէ Աստուծոյ պարգևները որ իր երկեղիլին պիտի ընէ. 27 նաև անոր բարկութիւնը ու Ժողովուրդին ապրանութիւնը՝ Աորիսատանին կործանման առնելը։

1 Վա՜յ ապստամբ որդ[ի]ներուն, կ'ըսէ Տէրը,
Որ [մ]ուդք մուդքի վրայ աւելցընելու համար
[խ]որհուրդ կ'ընեն, բայց ինծմով չէ.
Ու դաչնագրութիւն կ'ընեն, բայց իմ Հո-
գուս չէ.
2 Որ [տ]առնոց իմ բերնէս հարցընելու
[կ]'երթան Եգիպտոս կ'իջնեն՝
Փարաւոնի պաշտպանութեանը տակը ամրա-
նալու,
Ու Եգիպտոսի հովանիին ապաւինելու համար։
3 [բ]Բայց փարաւոնին պաշտպանութիւնը ձեզի
ամօթ՝
Ու Եգիպտոսի հովանիին ապաւինիլը ջնջ նա-
խատինք պիտի ըլլայ։
4 Քանզի անոր իշխանները [ց]Տանէս գացին,
Ու դեսպանները Հանէս հասան։
5 [ա]Ամէնքը ամչցան ան ժողովուրդին պատճա-
ռով՝
Որ իրենց օգուտ մը ընելու կարողութիւն չու-
նի.
Անիկա չկրնար օգնութիւն մը կամ օգուտ մը
ընել,
Հապա նզովք ամօթ ու նախատինք պիտի ըլլայ։
6 Ա[յ]ս ||բեռ կրող անասուններուն" գէպ'ի Տարաս՝
Նեղութեան ու վշտայ,
Մատակ առիւծի և առյոդ առիւծի,
[օ]իժի ու կիպոզ թևաւոր օձի երկիրը կ'երթան.
Իրենց առագաստները էշերու կռնակին վրայ,
Ու իրենց գանձերը ուղտի սապատին վրայ
կը տանին
Ազգի մը՝ որ իրենց օգուտ չունի։
7 [վ]Ասն զի Եգիպտացիք պարապ ու զուր տե-
ղը օգնութիւն կ'ընեն.
Անոր համար անոր Պ-ր-ռ նասող պարծենկոտ
կանչեցի։
8 Ուրեմն գնա, անոնց առջևը [տ]տախտակ տախ-
տակի վրայ դրէ,
Եւ գրքի մէջ գրոշմէ,
Որ գալու ժամանակին մնայ՝

ղ Կող. բ. 22։
ճ Ամբ. ա. 5։
ձ Երեմ. խթ. 7։ Եր. դ. 8։ ա Կոր. ա. 19։
յ ԳԼ. է. 1։
ն Սոպ. գձ. 7։
ղ ԳԼ. խե. 9։ Հեռ. Թ. 20։
շ ԳԼ. լը. 15։
չ ԳԼ. լե. 5։
ո ԳԼ. կա. 1։
ջ Յակ. բ. 5։
ռ ԳԼ. իզ. 14. 22։
ս Միք. բ. 1։
վ Ամոս. է. 10. 12։
տ Եբր. յանդիմանութիւն
ր Յակ. իդ. 3։
ց Կ=ՀՀ տեսնեն
ւ ԳԼ. ԺԹ. 25։ խե. 11։ կ. 21։ Եփես. բ. 10։
փ Եբր. արբեն.
ք ԳԼ. իզ. 7։
օ Ր Օր. լԹ. 19։
ֆ ԳԼ. իԹ. 15։
ա Թես. իե. 21։ Յհաս. Թ. 14։ գ Թագ. իբ. 7։ Երեմ. իա. 2։ իթ. 2. 20։
բ ԳԼ. լա. 1։
գ ԳԼ. լ. 5։ Երեմ. լե. 5. 7։
դ ԳԼ. ԺԹ. 11։
ե Երեմ. բ. 36։
զ Եբր. անասուններ. բառ բեռոք
է Ր Օր. բ. 15։
ը Երեմ. լե. 7։
թ Ամբ. բ. 2։

Յաւիտենական վկայութեան համար։
9 Քանզի Տասիկա ազգաւոր ժողովուրդ մըն է.
Սուտասօս տղաքներ են,
Ու անդէմ տղաքներ են՝ որ Տէրոջը օրէնքը լը-
սել չեն ուզեր.
10 Որոնք տեսանողներուն կ'ըսեն, Մի տեսնէք,
Ու մարգարէներուն՝ Մեզի համար ուղիղ բա-
ներ մի մարգարէանաք.
Մեզի չոգոքոմութիւններ խօսեցէք,
Խաբէութիւններ մարգարէացէք,
11 Ճամբայէն եւս քաշուեցէք,
Շաւիղէն խոտորեցէք,
Իսրայէլին Սուրբը մեր առջեւէն վերցուցէք։
12 Ուստի Իսրայէլին Սուրբը այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետեւ դուք աս խօսքը անարգեցիք,
Եւ բռնութեան ու ծռութեան ապաւինեցաք,
Ու անոնց վրայ կռթնեցաք.
13 Ինոր Համար աս անօրէնութիւնը՝
Բարձր պարսպի մը Թէյնալու վրայ եղող
Ուռեցած ճեղքուածքին պէս պիտի ըլլայ
ձեզի,
Որուն կործանումը Տանկարծակի մէկ վայր-
կեանի մէջ կու գայ։
14 Եւ Տզանիկա բրուտներու սափորին կոտրուած-
քին պէս պիտի կոտրէ.
Պիտի փշրէ ու պիտի չխնայէ.
Եւ անոր կտորուանքներուն մէջը՝
Կրակարանէն կրակ առնելու
Կամ փոսէն ջուր հանելու կտոր մը պիտի
չգտնուի։
15 Վասն զի Եհովայ Տէրը՝ Իսրայէլին Սուրբը
այսպէս կ'ըսէ.
Դուք դառնալով ու հանգստանալով փրկ-
ութիւն կը գտնէք,
Ձեր զօրութիւնը հանգստութեամբ ու ապա-
հովութեամբ կ'ըլլայ.
Բայց դուք չուզեցիք,
16 Հապա ըսիք, Ոչ, ձի հեծնենք փախչինք.
Ինոր Համար պիտի փախչիք.
Արագընթաց ձիերու վրայ հեծնենք ը-
սիք,
Ինոր Համար ձեզ հալածողներն ալ արագըն-
թաց պիտի ըլլան։
17 Մէկուն սպառնալիքովը հազարնիդ՝
Հինգին սպառնալիքովը ամբողջ պիտի փախ-
չիք.
Մինչեւ որ լեռան գլուխը սեան պէս՝
Ու բլուրի վրայ դրօշակի պէս իմոզուիք։
18 Բայց Տէրը պիտի սպասէ որ ձեզի ողորմի
ընէ,
Ու պիտի բարձրանայ որ ձեզի ողորմի.
Քանզի Տէրը արդար Աստուած մըն է.
Երանի՛ ան ամենուն՝ որ անոր կը սպասեն։
19 Քանզի ժողովուրդը Սիոնի վրայ՝ Երուսա-
ղեմի մէջ պիտի բնակի.
Ալ բնաւ պիտի չլաս.
Քու աղաղակիդ ձայնը ելածին պէս չուտով քե-
զի պիտի ողորմի,
Զանիկա լսածին պէս քեզի պատասխան պի-
տի տայ։
20 Թէեւ Տէրը ձեզի նեղութեան հաց եւ տառա-
պանայ ջուր տայ,
Քու ուսուցիչներդ մէյմըն ալ պիտի չհեռա-
նան,
Հապա քու աչքերդ քու ուսուցիչներդ պիտի
տեսնեն։
21 Ու երբոր աջ կողմը կամ ձախ կողմը խոտո-
րելու ըլլաս,
Քու ականջներդ ետեւդ մէկ խօսք մը պիտի
լսեն, որ կ'ըսէ,
Ասիկա է ճամբան,ասոր մէջը քալեցէք։
22 Պատառները քու քանդակած արծաթի կուռքե-
րուդ ծածկոյթները՝
Ու ձուլածոյ ոսկի կուռքերուդ զարդերը պի-
տի պղծես,
Զանոնք դաշտանի լուխ պէս պիտի նետես,
Պիտի ըսես անոնց՝ Դուրս ելլիր։
23 Եւ Տէրը քու սերմանած երկրիդ Հունտերուն
վրայ անձրեւ,
Ու երկրին արդիւնքէն հաց պիտի տայ,
Եւ առատ ու պարարտ պիտի ըլլայ.
Այն օրը քու խաշինդդ ընդարձակ արօտի մէջ
պիտի ճարակին։
24 Ու երկիրը գործող եղները ու էշերը
Թիով ու հեծանոցով հոսած
Մաքուր *կերակուր պիտի ուտեն։
25 Եւ մեծ կոտորածին օրը
Որ աշտարակներուն կործանման առնը՝
Սէմին բարձր լեռան վրայ
Եւ ամէն բարձրացած բլուրի վրայ
Գետեր ու Ջուրի առուներ պիտի ըլլան։
26 Եւ այն օրը որ Տէրը իր ժողովուրդին վէրքը
պիտի պատէ,
Ու անոնց հարուածքին խոցը պիտի բժշկէ,
Լուսնին լոյսը արեւին լոյսին պէս,
Ու արեւին լոյսը եօթնապատիկ աւելի,
Ու եօթը օրուան լոյսին չափ պիտի ըլլայ։

27 Ահա Տէրոջը անունը հեռուէն կու գայ,
Ինոր բարկութիւնը կը վառի ու բոցը սաս-
ափիկ է.
Շրթունքները սրտմտութեամբ լեցուած է,
Ու լեզուն ճաշող կրակի պէս է.
28 Եւ հանոր հոգին յորդահոս գետի պէս
Մինչեւ պարանոցը պիտի հասնի,

1 բ Օր · լբ · 20 = Գլ · ա · 4 = Հմր · 1 =
2 Երեմ. ժա · 21 = Նմռ. բ · 12 = է · 13 = Մխ · բ · 6 =
3 գ Թագ · իբ · 13 = Մխ · բ · 11 =
4 Սապ · կբ · 5 =
5 Գլ · իթ · 5 =
6 Սապ · բ · 9 = Երեմ. ժթ · 11 =
7 Գլ · է · 4 =
8 Մաս · իգ · 37 =
9 Գև · իգ · 8 = բ Օր · իբ · 25 = լբ · 30 = Յես · իգ · 10 =
10 Սապ · բ · 12 = լգ · 8 = Ասակ · ԺԶ · 20 =
11 Երեմ. ժէ · 7 =
12 Գլ · կէ · 9 =
13 գ Թագ · իբ · 27 = Սապ · Ձիէ · 2 =
14 Սապ · Հգ · 9 = Տես Ամոս · ը · 11 =
15 Յես · ա · 7 =
16 բ Մն · լա · 1 = Գլ · բ · 20 = լա · 7 =
17 Ովս · Ժգ · 8 =
18 Մաս · գ · 33 = ա Տիմ · գ · 8 =
19 Կամ չաղաւածք
20 Գլ · բ · 14, 15 · իգ · 3 =
21 Գլ · կ · 19, 20 =
22 Գլ · Ժա · 4 = բԹես. բ · 8 =
23 Գլ · բ · 8 =

Որ ազգերը ունայնութեան մաղով մաղէ ,
եւ ՙժողովուրդներուն կզակը սանձ դնելով՝ ը-
նէ՝ խառնակցընէ ։
29 Դուք ՚սուրը ոծի մը դիմերեսան պէս երդ
պիտի ունենաք ,
Ու Իսրայէլի վէմին՝ ՛Տէրոջը լեռը երթալու
համար՝
Արիւնով գացողի պէս արտ ուրախութիւն
պիտի ըլլայ ։
30 ‡Եւ Տէրը իր փառաւոր ձայնը լսել պիտի տայ ,
Ու էր սաստիկ բարկութեամբը եւ մաշող կրա-
կին բոցովը ,
Հեղեղով , փոթորիկով ու ՚կարկտաւէտ քարե-
րով
Իր °երկնցած բազուկը՚՚ պիտի ցուցընէ ։
31 Վասն զի ՛գաւազանով զարնող Ասորեստանցին
‡Տէրոջը ձայնէն պիտի ճնշուի ։
32 Ու որուշած գաւազանին ամէն †հարուածը՝
Որ Տէրը անոր վրայ պիտի դնէ ,
Թմբուկներով ու քնարներով պիտի ըլլայ ·
Եւ անոր հետ ՙպատերազմներով
պիտի պատերազմի ։
33 ‡Քանզի Տօփեթ չառնցմէ պատրաստուած է ,
Անիկա ալ թագաւորին համար պատրաստուե-
ցաւ ,
Զանիկա խորունկցուց ու լայնցուց ·
Անոր դէզը կրակ ու շատ փայտ է ,
Զանիկա Տէրոջը շունչը ծծումբի հեղեղի պէս
պիտի բռնկցընէ ։

ԳԼ · ԼԱ

1 Մարգարէն կ՚անիծէ ան յիմարութիւնը՝ որով Եգիպտացին կ՚ա-
պաւինէին , և գԱսուած կը մերժէին · 6 կը յորդորէ ժողո-
վուրդը որ դարձի գան · 8 կը ցուցընէ Ասորեստանի կործա-
նումը ։

1 Վա՛յ անոնց ՙորը օդնութեան համար Եգիպ-
տոս կ՚իջնեն ,
Ու ‡ձիերու կը վստահին և կառքերու կ՚ա-
պաւինին , որովհետեւ շատ են ,
Ու ձիաւորներուն , որովհետեւ խիստ ‡զօրա-
ւոր են ·
Եւ Իսրայէլի Սուրբին չեն նայիր ,
ՙՈւ Տէրը չեն փնտռեր ։
2 Բայց անիկա ալ խելացուն է , ու չարիք կը
բերէ ,
Եւ ՙիր խօսքերը ետ չդարձներ ·
Ու չարերուն տունը դէմ՚՚
Եւ անօրէնութիւն գործողներուն օդնութեա-
նը դէմ կ՚ելլէ ։
3 Արդ Եգիպտացին ‡մարդ են և չէ թէ Աս-
ուած ·
Ու անոնց ձիերը մսերմին են և չէ թէ հոգի ·
Ու երբոր Տէրը իր ձեռքը երկնցընէ ,
Թէ օդնութիւն ընողը պիտի սահի ,
Եւ թէ օդնութիւն գտնողը պիտի իյնայ ·
Ու ամէնը միասին պիտի կորսուին ։
4 Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ ·
ՙՋոզօրնական առիւծը կամ կորիւնը իր որսին
համար կը գոչէ ,
Ու երբոր հովիւներուն դունդը անոր վրայ
կը ժողովուին ,
Անոնց ձայնէն չվախնար ,
Ու անոնց աղաղակէն չվհատիր ,
ՙԱյնպէս ալ զօրաց Տէրը Սիօն լեռանը համար
Ու անոր բլուրին համար պատերազմելու պի-
տի իջնէ ։
5 ՙԻնչպէս որ թռչունները երթոյ յօթերը կը ծած-
կեն ,
Այնպէս ալ զօրաց Տէրը երուսաղէմին պաշտ-
պանութիւն պիտի ընէ ·
ՙՊիտի պաշտպանէ ու փրկէ զանիկա ,
Պիտի ‖անցնի ու պիտի ազատէ ։
6 Դուք ան Ի-ս-ր-ա-յ-ե-լ դարձէք ,
Ուսկից որ Իսրայէլի որդիքը ‡շարաչար ապըս-
տամբեցան ։
7 Քանզի ան օրը՝ ամէն մարդ ‡մէկդի պիտի
նետէ
Իր արծաթէ կուռքերը ու ոսկիէ կուռքերը ,
Որոնք ձեռքերնիդ չնեցին ձեզի ՙմեղքի հա-
մար ։
8 Եւ Ասորեստանցին ‡սրով պիտի իյնայ , բայց
չէ թէ մարդու սրո՛վ ·
Հապա զանիկա անանկ մէկ սուր մը պիտի ու-
տէ , որ մարդու սո՛ւր չէ ·
Ու անիկա սուրին երեսէն պիտի փախչի ,
Եւ անոր երիտասարդները հարկատու պիտի
ըլլան ։
9 Ու ‡անիկա էր վախէն պատճառաւը իր §բեր-
դը պիտի անցնի ·
Եւ անոր իշխանները դրօշակէն պիտի զար-
հուրին ,
Ո՛րսկ Տէրը , որուն կրակը Սիօնի մէջ է ,
Ու փուռը՝ Երուսաղէմի մէջ ։

ԳԼ · ԼԲ

1 Քրիստոսի Թագաւորութեանը բարիքները · 9 Մարգարէն երկ-
բին ամպարտիները կը նախատէ · 15 ու կը խոստանայ ժողո-
վուրդին դարձը ու բարեբազդութիւնը ։

1 Ահա ՙԹագաւոր մը արդարութեամբ պիտի
Թագաւորի ,
Ու իշխանները իրաւունքով պիտի իշխեն ։

ՙ ԳԼ · ԼԷ · 29 ։
ՙՈ Սապ · խը · 4 ։
ՙՈ ԳԼ · ը · 3 ։
‡ ԳԼ · ԽԹ · 6 ։
* ԳԼ · ԽԸ · 2 ։ ԼԸ · 19 ։
° Եբր · բազուկին իջնելը

ՙ ԳԼ · Ժ · 5 · 24 ։
ՙՃ ԳԼ · ԼԷ · 36 ։
ՙ Եբր · անոյքը՝
ՙՈ ԳԼ · Ժա · 15 · ԺԹ · 16 ։
ՙՈ Երեմ · Է · 31 · ԺԹ · 6 · եւ ։

ՙՈ ԳԼ · Լ · 2 · ԼԶ · 6 · Եզեկ · ԺԷ · 15 ։
‡ Սապ · Ի · 7 · ԳԼ · ԼԶ · 9 ։
‡ Կամ բազմութիւն
‡ Դան · Թ · 13 · Ովս · Է · 7 ։

ՙՈ ԹԱ · խգ · 19 ։
ՙՈ Սապ · Ճկզ · 3 · 5 ։
ՙՈ Ովս · Ժա · 10 · Ա-մաթ · գ · 8 ։
ՙՈ ԳԼ · խը · 13 ։
ՙՈ ՚ՕԲ · ԼԸ · 11 · Սապ · գա · 4 ։

ՙՈ Սապ · լԷ · 40 ։
ՙՈ Կամ թնազէ
ՙՈ Ովս · Թ · 9 ։
ՙՈ ԳԼ · ը · 20 · Լ · 22 ։
ՙՈ գ Թագ · Ժը · 30 ։
ՙՈ Տես գ Թագ · ԺԲ · 35 · 36 · ԳԼ · Լ · 36 ։

ՙՈ ԳԼ · լԷ · 37 ։
§ Կամ բերդէն

ՙ Տես Սապ · խե · 1 · եւ · Երեմ · խգ · 5 ։
Ովս · գ · 5 · Զաք · Թ · 9 ։

2 Եւ *ահա մարդը՝ հովի պէս պատապարա-
նի պէս
Ու †փոթորիկի պէս ծածկոյի պէս,
Ջոր տեղը եղող ջուրի վտակներու պէս
Եւ ծարաւուտ երկրի մէջ
Մեծ ապառաժի մը հովանիին պէս պիտի ըլ-
լայ։
3 Ու ‡առնողներուն աչքերը պիտի չլլանան,
Եւ լսողներուն ականջները մուիկ պիտի ընեն։
4 Ու արտարայողներուն սիրտը գիտութիւն պի-
տի հասկընայ,
Եւ թոթովախօսներուն լեզուն
Յստակ խօսելու պատրաստ պիտի ըլլայ։
5 Անզգամին մէյ մըն ալ ազնուագործ պիտի
չըսուի,
Ու ագահին մէյ մըն ալ առատաձեռն պիտի
չըսուի.
6 վասն զի անզգամը անզգամութիւն կը խօսի,
Ու անոր սիրտը անօրէնութիւն կը դործէ.
Կեղծաւորութիւն կ'ընէ, ու Տէրոջը վրայով
ամբարշտութիւն կը խօսի.
Անօթիին հոգին չբաւցնէ կը դրկէ,
Ու ծարաւածին խմելիքը կը հատցընէ։
7 Եւ ագահին †հնարքները չար են.
Անիկա սուտ խօսքերով աղքատները կորսըն-
ցընելու համար
Նենգութիւններ կը խորհի,
Թէև անանկը արդարութեամբ խօսի։
8 Բայց ազնուագործը ազնիւ բաներ կը
խորհի,
Ու ազնիւ բաներու վրայ հաստատ կը ծնայ։

9 Ով †հանգիստ կնիկներ, ելէք,
Իմ ձայնս մուիկ ըրէք.
Ով անհոգ աղջիկներ,
Իմ խօսքիս ականջ տուէք։
10 Օրերով ու տարիներով խռովութեան մէջ
պիտի բլլաք,
Ով անհոգ կնիկներ,
Քանդի այգեկութիւը կորսուեցաւ,
Հունձքի ժամանակ պիտի չգայ։
11 Ով հանգիստ կնիկներ, դողացէք.
Ով անհոգ կնիկներ, խռովութեան մէջ լի-
կէք.
Հանուեցէք ու մերկ եղէք,
Ու մէջքերնիդ †‡ուիչ կապեցէք։
12 Ցանկալի արտերուն ‖ պտղաբեր որթին հա-
մար
‡կուրծքերնին պիտի ծեծեն։"
13 †Իմ ժողովուրդիս երկրին վրայ
փուշ ‖ ցախ պիտի բուսանի,
Նաև ամէն ուրախութեան տուներուն վրայ՝
†Բնակարան քաղաքին մէջ։
14 †Քանդի պալատները երեսէ պիտի ձգուին,
Աղմկայոյզ քաղաքը պիտի թողուի,
Բլուրդերը ու պարիսպները յաւիտեան քա-
րայրներ պիտի ըլլան՝
Յիւրերու զուարճութեան համար ‖ խաշինք-
ներու արօտ ըլլալու համար,
15 Մինչև որ †վերէն մեր վրայ Հոգի թափուի,
Ու †անապատը պտղաբեր արտ դառնայ,
Եւ պտղաբեր արտը անտառ համարուի։
16 Անապատը անապատին մէջը իրաւունք պիտի
բնակի,
Ու պտղաբեր արտին մէջը արդարութիւն
պիտի հանգչի։
17 †Եւ արդարութեան դործը խաղաղութիւն՝
Ու արդարութեան արդիւնքը հանդիստ ու
ապահովութիւն պիտի ըլլայ յաւիտեան։
18 Եւ իմ ժողովուրդս խաղաղաւէտ բնակութեան
մէջ՝
Ու ապահով վրաններու մէջ՝
Եւ հանդարտ հանգստութեան մէջ պիտի
բնակի։
19 Բայց †կարկուտ պիտի իջնէ անտառին վրայ,
Ու քաղաքը բոլորովին պիտի խոնարհի։
20 Երանի ձեզի՝ որ ամէն ջուրերու քով կը ցանէք,
Ու †եզան և էշուն ոտքը հո՛ ‖կոխել կու տաք։"

ԳԼ. Լ Գ

1 Եկեղեցիին թշնամիներուն դէմ Աստուծոյ կատարելը դա-
տաստանները։ 13 Բարեպաշտներուն արտօնութիւնները։

1 Վա՛յ քեզի, †ով կործանող, որ դուն չկոր-
ծանուեցար.
Ու ‡ո՛վ †‡էդէ, ով յափշտակող, որ քեզ չյա-
փշտակեցին.
†Երբոր դուն կործանելը լմընցընես՝ քեզ պի-
տի կործանեն.
Երբոր յափշտակելէն դադարիս՝ քեզ պիտի
յափշտակեն։
2 Ով Տէր, մեզի ողորմի, †քեզի կը յուսանք.
Ամէն առտու անոնց զօրութիւն եղիր,
Ու նեղութեան ժամանակը մեզի փրկութիւն
եղիր։
3 Աղմուկին ձայնէն ժողովուրդները կը փախչին,
Քու բարձրանալէդ ազգերը կը ցրուին։
4 Եւ ձեր աւարը՝ թրթռուրին ժողվելուն պէս
պիտի ժողվեն.
Անոր վրայ՝ մարախներուն ցամքելուն պէս
պիտի ցամքին։
5 †Տէրը բարձրացած է, վասն զի բարձրերը կը
բնակի.
Սիօնը իրաւունքով ու արդարութիւնով լե-
ցուց։

* Կամ ամէն մէկը
† ԳԼ. գ. 6։ իե. 4։
‡ ԳԼ. իթ. 18։ լե. 6։
† Եբր. գործիքները
† Ամոս. զ. 1։
‡ Եբր. տանիքներ. Նաև վտոյ պիտի ազատուի։
† ԳԼ. լէ. 13։ Ովս. թ. 6։
† ԳԼ. իթ. 17։ լե. 2։
‡ Եբր. կը խրկէք։
† ԳԼ. իբ. 2։
† ԳԼ. իե. 10։
† Սապ. ձգ. 30։ Յոբ. իե. 28։
† ԳԼ. ի. 30։
† Զաք. ժա. 2։
† ԳԼ. ծ. 24։
† ԳԼ. խա. 2։ Ամբ.
† Յայտ. ժգ. 10։
† ԳԼ. իե. 9։
† Սապ. զէ. 9։

6 Եւ քու ժամանակներուդ հաստատութիւնը,
Ո՛ փրկութիւններ զօրութիւնը իմաստութիւն
ու գիտութիւն պիտի ըլլայ.
Տէրոջը վախը անոր գանձն է։

7 Ահա անոնց զօրաւորները դուրսը կ՚ազաղակեն.
[a]Խաղաղութեան դեսպանները դառնապէս կուլան։
8 [b]Բանուկ ճամբաները ամայի եղան,
Ճամբայէն անցող չմնաց.
[c]Ան[ի]կա ուխտը ապրեց, քաղաքները կ՚անարգէ,
Մարդը բանի անզ չանգիր։
9 [d]Երկիրը սուգ կը բռնէ, ու կը նուաղի,
Լիբանան ամչցաւ ու թառամեցաւ,
Յարօն անապատի պէս եղաւ,
Եւ Բասան ու Կարմեղոս կը թօթուեին։
10 [e]Հիմա պիտի ելլեմ, կ՚ըսէ Տէրը,
Հիմա պիտի փառաւորուիմ,
Հիմա պիտի բարձրանամ։
11 [f]Դուք յղութով պիտի յղանաք ու ծնեղ պիտի ծնանիք.
Ու ձեր [g]չունչը կրակի պէս ձեզ պիտի ուտէ։
12 Եւ ժողովուրդները կիրի պիտի ըլլան.
Անոնք կրակի մէջ [h]կտրուած փուշերու պէս պիտի այրին։
13 [i]Ով հեռու եղողներ, իմ ըրածս լսեցէք.
Ու մօտ եղողներ, իմ զօրութիւնս գիտցէք։
14 Սիոնի մէջ մեղաւորները կը վախնան,
Կեղծաւորները դող կը բռնէ։
Մեզմէ ո՞վ պիտի բնակի մաշող կրակին մէջ.
Մեզմէ ո՞վ պիտի բնակի յաւիտենական բոցերուն մէջ։
15 [j]Արդարութեամբ քալողը ու ուղղութիւն խօսողը,
Անիրաւութեան չահը մերժողը,
Կաշառք առնելէն ձեռքերը թօթուողը,
Արիւնահեղութեան խօսքէն լսելու համար ականջները գոցողը,
Ու [k]չարութիւնը չտեսնելու համար աչքերը գոցողը,
16 Անոնք բարձրերը պիտի բնակին,
Անոր բերդը ամուր վէմերու վրայ պիտի ըլլայ.
Անոր հաց պիտի արուի,
Ո՛ր անոր ջուրը անպակաս պիտի ըլլայ։
17 Քու աչքերդ թագաւորը իր վայելչութեամբը պիտի տեսնեն,
Անոնք հեռաւոր երկիր պիտի նային։
18 Քու սիրտդ վախերը պիտի մտածէ.
[l]Ո՞ր է դպիրը, ո՞ր է կշռողը,
Ո՞ր է աշտարակները դրողը։
19 [m]Դուն պիտի չտեսնես ան խիստ ժողովուրդը,
[n]Ժողովրդից ու անծանօթ լեզու ունեցող՝
ժողովուրդը,
Թոթովախօս ու անխմանալի լեզուով [o]որուն։
20 Մեր ուխտախմբութեանց քաղաքին՝ [p]Սիոնին նայէ.
Քու աչքերդ [q]Երուսաղէմը պիտի տեսնեն՝
Իբր հանգիստ բնակարան մը — չխախտուելու վրան մը,
[r]Որուն ցիցերը յաւիտեան պիտի չհարժին,
Ու չուաններէն բնաւ պիտի չկտրին։
21 Հապա հոն փառաւորեալ Տէրը պիտի ըլլայ մեզի
Լայնատարած գետերու — վտակներու տեղ,
Ուր որ թիակաբաշ նաւ պիտի չմտնէ,
Եւ անկէ մեծ նաւ պիտի չանցնի։
22 Քանզի մեր դատաւորը Տէրն է,
Մեր [s]օրէնսդիրը Տէրն է,
[t]Մեր թագաւորը Տէրն է,
Անիկա մեզ պիտի ազատէ։

23 Քու չուաններդ թուլցան,
Իրենց կայմին խարիսխը չկրցան հաստատ բռնել,
Առագաստը չկրցան բանալ.
Աւարառները մեծ աւար բաժնուեցաւ,
Մինչեւ անդամ կաղերը աւար առին։
24 Ու հոն բնակողը պիտի չըսէ թէ հիւանդ եմ.
[u]Հոն բնակող ժողովուրդին անօրէնութիւնը պիտի թողուի։

ԳԼ· ԼԴ

1 Ով ազգեր, [v]մօտեցէք որ լսէք,
Ով ժողովուրդներ, ականջ առէք.
[w]Երկիրը ու անոր լիութիւնը,
Աշխարհը ու անոր բոլոր †բնակիչները թող մտիկ ընեն։
2 Վասն զի Տէրոջը բարկութիւնը ամէն ազգերուն վրայ՝
Ու սրտմտութիւնը անոնց բոլոր զօրքերուն վրայ է.
Անիկա զանոնք նզովեց, զանոնք ապահման մատնեց։
3 Եւ անոնց ապանեցածները պիտի ներսուին,
Ու [x]անոնց դիակներէն գէշ հոտ պիտի ելլէ,
Եւ անոնց արիւնէն լեռները պիտի հալին։
4 Ու [y]երկինքը բոլոր զօրքերը պիտի հալին,
Ու երկինքը [z]մագաղաթի պէս պիտի գալարի,

---

a ղ Թագ· ժբ· 18· 37։
b Դատ· ե· 6։
c ղ Թագ· ժբ· 14—17։
d ԳԼ· իգ· 4։
e Սաղ· ժբ· 5։
f Սաղ· է· 14։ ԳԼ· ձԺ· 4։
g Կամ բառ-ի-նշան ս. գին
h ԳԼ· ԼԲ· 18։
i ԳԼ· խԹ· 1։
j Սաղ· ԺԵ· 2։ իգ· 4։
k Սաղ· ՃԺԹ· 37։
l ա Պար· ա· 20։
m ղ Թագ· ԺԲ· 32։
n ը Օր· իը· 49։ 50։ Երեմ· ե· 15։
o Սաղ· իը· 12։
p Սաղ· խը· 5։ Ղեւ· 1։ 2։
q ԳԼ· լե· 33։ ձգ· 2։
r Յակ· գ· 12։
s Սաղ· ձԲ· 18։
t Երեմ· ձ· 20։
u Սաղ· ձԲ· 26։ Եզեկ· իը· 7։ 8։ Ցե՛ւ· իԼ· ը· 31։ գ· 15։ Մաս· իգ· 23։ ը Պետ· գ· 10։
v Ցայտ· գ· 14։

ևեւ անոր բոլոր զօրքերը վար պիտի թաւին,
Ինչպէս որ տերեւը որթէն կը թաւին,
Ու ինչպէս որ [1]թզենիէն կը թաւի։
5 Քանզի երկինքս սուրս երկինքի մէջ արբեցած է.
Ահա անկա [2]Եդոմին վրայ ու իմ նզոված ժողովուրդիս վրայ
Դատաստան ընելու պիտի իջնէ։
6 Տէրոջը սուրը արիւնով լեցուած է
Ու ճարպով եղռնած է.
Գառներուն և նոխազներուն արիւնովը
Ու խոյերուն երիկամանց ճարպովը.
Քանզի [3]Տէրը Բոսրայի մէջ զոհ ունի,
Ու Եդոմի երկրին մէջ մեծ սպանդ։
7 Եւ անոնց հետ պիտի իյնան *միեղջերուները,
Ու զուարակները՝ ցուլերուն հետ.
Եւ անոնց երկիրը արիւնով պիտի գինովնայ,
Ու անոնց հողը ճարպով պիտի պարարտանայ։
8 Քանզի Տէրոջը [4]վրէժխնդրութեան օրը՝
Ու Սիոնի վէճին համար հատուցման տարին է։
9 Եւ անոր գետերը ձիւթի՝
Ու հողը ծծումբի պիտի դառնայ.
Եւ անոր երկիրը վառած ձիւթ պիտի ըլլայ,
10 Գիշեր ու ցորեկ պիտի չմարի.
[5]Անոր ծուխը յաւիտեան պիտի ելլէ,
Եւ [6]դարէ՛ ի դար աւերակ պիտի մնայ.
Յաւիտեան յաւիտենից անկէ անցնող պիտի չըլլայ։
11 [7]Հապա զանիկա հաւալուանները ու ոզնիները պիտի ժառանգեն.
Եւ հոն բուքաւը ու ագռաւը պիտի բնակին.
Ու հանոր վրայ դատարկութեան լարը
Եւ ունայնութեան կշիռը պիտի քաշուի։
12 Անոր ազնուականները թագաւորութեան պիտի կանչեն,
Բայց հոն [8]ոչը պիտի չգտնուի.
Ու անոր բոլոր իշխանները պիտի ոչնչանան։
13 Եւ նանոր պալատներուն մէջը փուշեր՝
Ու անոր պարիսպներուն վրայ եղինճ ու եկեղ պիտի բուսնի.
Եւ [9]շահապներու բնակարան՝
Ու [10]ջայլամներու դասէի պիտի ըլլայ։
14 Եւ վայրենի կատուները բորենիներուն պիտի հանդիպին,
Ու այծամարդիները իրարու ձայն պիտի տան,
Եւ յուշկապարիկները հոն պիտի հանգչին,
Ու հաւ իրենց հանգիստ տեղ պիտի գտնեն։
15 Հոն նետ օձը իր բոյնը պիտի չինէ ու հաւկիթ պիտի ածէ,
Եւ իր ձագերը պիտի հանէ ու իր հովանիին տակը [11]ժողվէ պիտի խնամէ.
Եւ ուրուրները հոն պիտի ժողվուին՝ ամէն մէկը իր ընկերին հետ։
16 [12]Տէրոջը գրքին մէջը փնտռեցէք ու կարդացէք.
Անոնց մէկը պիտի չպակսի,
Մէկուն ընկերը պակաս պիտի չըլլայ.
Վասն զի իր բերանը հրամայեր է,
Ու իր Հոգին պիտի ժողվէ զանոնք։
17 Եւ ինքը անոնց համար վիճակ ձգեր է,
Ու իր ձեռքը զանիկա լարով բաժներ է անոնց.
Զանիկա յաւիտեան պիտի ժառանգեն,
Յարէ՛ ի դար անոր մէջը պիտի բնակին։

ԳԼ. ԼԵ

1 Քրիստոսի թագաւորութիւնը ու թափուի կերպով ծաղկիլը։ 3 Տկարները կը քաջալերուին աւետարանին արտաքնութիւնները։

1 [1]Անապատը ու չոր երկիրը [2]պիտի ուրախանայ.
Եւ անբնակ երկիրը պիտի ցնծայ ու շուշանի պէս պիտի ծաղկի։
2 [3]Անիկա բոլորովին պիտի ծաղկի,
Եւ ցնծութիւնէ ու երգերով պիտի ուրախանայ.
Անոր պիտի արուի Լիբանանին փառքը,
Կարմելոսին ու Սարոնին վայելչութիւնը.
Անոնք Տէրոջը փառքը՝
Մեր Աստուծոյն վայելչութիւնը պիտի տեսնեն։
3 [4]Թուլցած ձեռքերը ուժովցուցէք,
Ու դողդոջուն ծունկերը զօրացուցէք.
4 Թուլասիրտներուն ըսէք,
Ուժովցէք, մի վախնաք.
Ահա ձեր Աստուածը վրէժխնդրութիւնով
Ու Աստուծոյ հատուցումով կու գայ.
Անիկա պիտի գայ ու ձեզ ազատէ։
5 Անատին [5]կոյրերուն աչքերը պիտի բացուին,
Ու [6]խուլերուն ականջները պիտի բացուին։
6 Անատին [7]կաղը եղջերուի պէս պիտի ցատկէ,
Ու [8]համրին լեզուն օրհնութիւն պիտի երգէ.
Քանզի անապատի մէջ [9]ջուրեր՝
Ու անբնակ երկրի մէջ հեղեղներ պիտի բղխին։
7 Եւ խորշակահար երկիրը լիճի պիտի դառնայ,
Ու ծարաւուտ երկիրը ջուրի աղբիւրներ պիտի բղխէ.
Եւ [10]շահապներուն պառկած բնակարանը եղէգի ու կնճունի դասէի պիտի ըլլայ։
8 Եւ հոն պողպատեայ ու ճամբայ պիտի ըլլայ,
Որ անիկա սուրբ ճամբայ պիտի կոչուի.

---

[1] ԳԼ. ԺԴ. 12։
[2] Յոբ. Ը. 13։
[3] Երեմ. խԷ. 10։
[4] Երեմ. խԶ. 7, եւ։ Մաղ. ա. 4։
[5] ԳԼ. կԲ. 1։ Երեմ. խԶ. 13։ Սոփ. ա. 7։
[6] Կամ՝ վայրենի յաւերժը,
[7] ԳԼ. կգ. 4։
[8] Տես ը Օր. խԶ. 23։
[9] Յոբ. ԺԴ. 11։ ԺԸ. 18։ ԺԶ. 3։
[10] Մաղ. ա. 4։
[11] ԳԼ. ԺԴ. 23։ Սոփ. Բ. 14։ Յոբ. ԺԸ. 28։
[12] Դ Թագ. խա. 13։ Ովս. Բ. 8։
[1] ԳԼ. կԲ. 4։ Տես Օր. խԶ. 23։
[2] ԳԼ. Լ. 13։ Ովս. խԶ. 6։
[3] ԳԼ. ԺԴ. 21, եւ։
[4] Մաղ. գ. 16։
—
[5] ԳԼ. ձԼ. 12։
[6] Կամ՝ անոնց համար պիտի
[7] ԳԼ. Լ. 15։
[8] Յոբ. գ. 3, 4։ Եբր. ԺԲ. 12։
[9] ԳԼ. խԶ. 18։ Լ. 3, 4։ խԲ. 7։ Մատ. Ժա. 5։ ԺԶ. 27, եւ։ Յաս. Ե. 5։
[10] Մատ. Ժա. 5։ Ժէ. 30։ խա. 14։ Յոհ. Բ. 6։ Ե. 8, 9։ Գոլ. գ. 2։
[11] Գ Թագ. խա. 14։ Յոհ. Բ. 6։ 7։
[12] Մատ. Ժա. 5։ Ժէ. 30։ խա. 14։ Յոհ. Ե. 39։
[1] ԳԼ. Լե. 4։ Մատ. ԺԲ. 32։ 33։ ԺԲ. 22։ Ժէ. 30։
[2] ԳԼ. խա. 18։ խգ. 19։ Յոհ. է. 38։ 39։
[3] ԳԼ. Լգ. 13։

ՙՈՂՆԿԷ պղծած մկկը պիտի չանցնի,
Հապա անկիա անունց համար պիտի ըլլայ.
Ան ճահիճին մէջ քթլողը՝ ու յիմարները ոչ-
պիտի չմոլորին։
9 ՙՀոն առիւծ պիտի չըլլայ,
Ու անոր վրայ պատառոտ գազան պիտի չելլէ,
Ըւ՝ հոն պիտի չդտնուի,
Հապա փրկուածները հոն պիտի քալեն։
10 Ու ՙՏէրոջը փրկածները պիտի դառնան,
Ու երգերով Սիոն պիտի գան,
Եւ անունց գլխուն վրայ յաւիտենական ու-
րախութիւն պիտի ըլլայ.
Անոնք ցնծութիւն և ուրախութիւն պիտի
առնուն,
Եւ տարտմութիւնը ու հեծութիւնը անդ-
պիտի հեռանայ։

ԳԼ. ԼԶ

1 Սննեքերիմ Թագաւորը Յուդայի վրայ կու յարձակի։ 4 Ռաբ-
սաք Սննեքերիմէն խրկուած։ Տպզպզանքներով
Ժողովուրդը ապաստանութեան կը գրգռէ։ 22 Անոր խօսք-
ը Եզեկիային կը պատմեն։

1 Ու ՙեղաւ որ Եզեկիա Թագաւորին չորեքտա-
սաներորդ տարին՝ Ասորեստանի Սննեքերիմ
Թագաւորը Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քա-
2 ղաքներուն վրայ ելաւ, ու զանոնք առաւ։ Եւ
Ասորեստանի Թագաւորը Ռաբսաքը չատ զօր-
քով Լաքիսէն Երուսաղէմ խրկեց Եզեկիա
Թագաւորին. ու անկիա Թաղիչի ագարակին
ճամբան եղող վերի աւազանին ջրմուղին վրայ
3 կայնեցաւ։ Եւ Քնզկիայի որդին Եղիակիմ՝
պալատին հազարապետը ու Սկրնա առենա-
գրիրը ու յիշատակաց գրիր Ասափի որդին
Յովահ անոր ելան։
4 ՙԵւ Ռաբսաք անոնց ըսաւ, Եզեկիային ըսէք,
Մեծ Թագաւորը՝ Ասորեստանի Թագաւորը
այսպէս կ'ըսէ. Ի՞նչ է աս յոյսը՝ որուն դուն
5 կ'ապաւինիս. Դուն ըսիր, Պատերազմի համար
խորհուրդ ու զօրութիւն ունիմ. բայց չըր-
Թունքի խօսքեր են. Հիմա որո՞ւն ապաւինիս
6 իրմ՝ ինծմէ ապստամբելու։ Ահա դուն ՙԱն
Չանխչախած եղէգէ գուպին՝ Եգիպտոսին ապա-
ւինեցար, որ եթէ անոր մէկ մարդ մը կռթքին՝
ձեռքը պիտի մտնէ ու զանիկա պիտի ծակէ.
Եգիպտոսի փարաւոն Թագաւորը բոլոր իրեն
7 ապաւինողներուն այնպէս է։ Բայց թէ որ ինծի
ըսես թէ Մենք մեր ՙԵհովայ Աստուծոյն կ'ա-
պաւինինք, ասիկա ան չէ՞ որուն բարձր
տեղատեղը ու սեղանները Եզեկիա վերցուց,
և Յուդային ու Երուսաղէմին ըսաւ, Ասոր
սեղանիս առջեւը երկրպագութիւն ընէք։
8 Ու հիմա իմ տիրոջս Ասորեստանի Թագաւորին
ՙհետ հաշտուէ,՚ ու քեզի երկու հազար ձի
տամ, թէ որ դուն քու կողմանէդ անոնց վրայ
9 հեծնողներ դնելու կարող ես։ Եւ իմ տէրոջս
պիտա պզտիկ ծառաներէն մէկ կառավարին
ի՞նչպէս կրնաս դէմ դնել, որ դուն կառքերու
ու ձիերու համար Եգիպտոսին կ'ապաւինիս։
10 Եւ հիմա ան երկիրս վրայ արդեօք առանց
ՙԵհովային հրամանի՞ եկեր եմ՝ զանիկա աւրելու
համար. ՙԻնծի ՙԵհովան ըսաւ, Ան երկրին վրայ
եկիր ու զանիկա աւրէ։
11 Ու Եղիակիմ և Սկրնա ու Յովահ Ռաբ-
սակին ըսին, Ծնորհք ըրէ՝ քու ծառաներուդ
հետ †Ասորերէն խօսէ, քանզի մենք կը հաս-
կընանք, ու մեզի հետ Երրայերէնէն մի խօսիր
որ պարսպին վրայ եղող ժողովուրդը լսէ։
12 Բայց Ռաբսաք ըսաւ, Միթէ աս խօսքերը
խօսելու համար իմ տէրս քիս քու տիրոջդ ու
քեզի՞ չդրկեց. չէ՞ որ աս մարդոց՝ որոնք
պարսպին վրայ կը նստին ձեզի հետ իրենց
պղրը ուտելու ու իրենց միզը խմելու։
13 Եւ Ռաբսաք ոտք եկաւ, ու մեծ ձայնով
Երրայերէնէն պոռաց ու ըսաւ, Մեծ
Թագաւորին՝ Ասորեստանի Թագաւորին խօս-
14 քերը մտիկ ըրէք. Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ,
Եզեկիա ձեզ չխաբէ, քանզի անկիա չկրնար
15 ձեզ ազատել։ Ու Եզեկիա ձեզ ՙԵհովային
չյուսացնէ՝ ըսելով, ՙԵհովան մեզ անշուշտ
պիտի ազատէ, -- աս քաղաքը Ասորեստանի
16 Թագաւորին ձեռքը պիտի չմատնուի։ Եզեկիային
մտիկ մի ընէք, քանզի Ասորեստանի Թագաւո-
րը այսպէս կ'ըսէ. Ինծի հետ հաշտութիւն
ըրէք ու ինծի ելէք. ՚և ամէն մարդ իր որթէն՝
ու ամէն մարդ իր թզենիէն ուտէ, և ամէն
17 մարդ իր ջրհորին ջուրէն խմէ, Մինչև որ ես
գամ, ու ձեզ ձեր երկրին պէս մի երկիր մը՝
ցորենի ու գինիի երկիր մը՝ հացի ու այգիներու
18 երկիր մը տանիմ։ Զգլայ որ Եզեկիա ձեզ
դլխէ հանի՝ ըսելով, ՙԵհովան մեզ պիտի ազա-
տէ։ Միթէ ազգաց աստուածներէն Ասորեստա-
նի Թագաւորին ձեռքէն՝ ամէն մէկը իր երկիրը
19 ազատե՞ց։ Եմաթի ու Արփադի աստուածները
ո՞ւր են. Սեփարուէմի աստուածները ո՞ր են.
Միթէ անոնք Սամարիան իմ ձեռքէս ազատե-
20 ցի՞ն. Այս երկիրներուն ամէն աստուածներէն
ո՞րը իր երկիրը իմ ձեռքէս ազատեց, որ
ՙԵհովան Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազատէ։
21 Ու անոնք լուռ կեցան և անոր ամենևին պա-
տասխան մը չտուին. քանզի Թագաւորը հրա-
մայեր էր՝ ըսելով, Անոր պատասխան մի տաք։
22 Ու Քնզկիայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին
հազարապետը և Սկրնա առենագրիրը ու
յիշատակաց գրիր Ասափի որդին Յովահ
հանդերձներն պատռած՝ Եզեկիային գացին, ու
Ռաբսաքին խօսքերը անոր պատմեցին։

ֆ Գէ. ծբ. 1։ Յոշիէ. գ. 17։ Յայտ. իա. 21։
ֆ Գէ. իէ. 6։ Գէ. Ժա. 9։ Եզեկ. լէ. 25։
Գէ. ծա. 11։ Գէ. իէ. 8։ կէ. 19։ Յայտ. է. 17։ իա.
4։ — ֆ Թագ. ժբ. 13։
17։ բ Մն. բ. 1։ ֆ գ Թագ. ժբ. 19. Եսա. Ա. 1։ Կ=Յապաւումք առբ։ Ա Կ=Ի Քազդեացին
Ջաք. գ. 10։

ԳԼ· ԼԷ

1 Եղեկիա սուգ ընելով՝ Եսայիին մարդ կը խրկէ որ իրենց հա-
մար աղօթք ընէ։ 6 Եսայի գայնք կը մխիթարէ։ 8 Սենեքե-
րիմ՝ Թարակա Թագաւորին գէմ պատերազմելու գացած ա-
նենք՝ նախատալից նամակ մը կը խրկէ Եզեկիային։ 14 Եզե-
կիային աղօթքը։ 21 Եսայիին մարգարէութիւնը՝ Սենեքերիմին
հպարտութեանը ու կործանմանը, և Սիոնին ըլլալու բարե-
քին վրայով։ 36 Հրեշտակ մը Ասորեստանի զօրքերը կը ջար-
գէ։ 37 Սենեքերիմ իր որդւոցմէն կը սպանուի Նինուէի մէջ։

1 Ու՝ երբոր Եզեկիա Թագաւորը լսեց՝ իր հան-
դերձները պատռեց ու քուրձ հագաւ, և
2 Տէրոջը տունը մտաւ։ Ու Եղիակիմ՝ պալա-
տին հազարապետը և Սերնա առենադպիրը
ու քահանաներուն ծերերը քուրձեր հագած՝
Ամոսի որդւոյն Եսայի մարգարէին խրկեց։
3 Եւ անոր ըսին, Եզեկիա այսպէս կ'ըսէ· Այ-
օր նեղութեան, կշտամբանաց ու նախատա-
նաց օր է· քանզի ազատը մինչև ծնանելու
վայրկեանը հասան, բայց ծնանելու ոյժ չկայ։
4 Գուցէ է որ քու Տէր Աստուածդ Րաբսա-
կին խօսքերը լսէ, որն որ իր տէրը Ասորես-
տանի Թագաւորը խրկեց՝ կենդանի Աստուածը
նախատելու համար, ու քու Տէր Աստուածդ
ան իր լսած խօսքերուն համար յանդիմանու-
թիւն ասէ· ուրեմն դուն գոնուազ մնացորդին
5 համար աղօթք բրէ։ Ու Եզեկիա Թագաւորին
6 ծառաները Եսայիին գացին։ Ու Եսայի անոնց
ըսաւ, Ձեր տիրոջը ասանկ ըսէք· Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ· Մի վախնար ան լսած խօսքերէդ,
որոնցմով Ասորեստանի Թագաւորին ծառաները
7 զիս հայհոյեցին։ Ահա ես անոր վրայ մէկ
ոգի մը կը խրկեմ, ու մէկ լուր մը լսելով՝ իր
երկիրը պիտի դառնայ, ու զանիկա իր երկրին
մէջ սրով պիտի կործանեմ։
8 Ե՛ Րաբսակ դարձաւ, ու Ասորեստանի
Թագաւորը գտաւ որ Լիբնային հետ կը պա-
տերազմէր, վասն զի լսած էր որ Լաքիսէն
9 չուեր է։ Ու Սենեքերիմ Եթովպացւոց Թագա-
կա Թագաւորին համար լսեց որ կ'ըսէին, Ա-
նիկա քեզի հետ պատերազմելու ելեր է·
Ու երբոր ասիկա լսեց՝ Եզեկիային դեսպաններ
10 խրկեց՝ ըսելով, Յուդայի Եզեկիա Թագաւորին
այսպէս խօսիք ու ըսէք· Ա՛ն քու Աստուածդ՝
որուն դուն ապաւիներ ես, Թող քեզ չխաբէ՝
ըսելով, Երուսաղէմ Ասորեստանի Թագաւորին
11 ձեռքը պիտի չտրուի։ Ահա դուն լսեցիր ինչ
որ Ասորեստանի Թագաւորները բոլոր երկիր-
ներուն ըրին, ու ինչպէս զանոնք բոլորովին
կործանեցին, ու դո՞ւն պիտի ազատիս։
12 Միթէ իմ հայրերուս կործանած ազգերուն՝
այսինքն Գոզանի, Խառանի, Ռեսեփի ու
Թեղասարի մէջ եղող Եդեմի որդւոցը աս-
13 տուածները զանոնք ազատեցի՞ն։ Որ՞ է
Եմաթի Թագաւորը ու Արփադի Թագաւորը,
ու Սեփարաիմ քաղաքին՝ Ենայիի և Աւայիի
Թագաւորը։

14 Ու Եզեկիա նամակը դեսպաններուն ձեռ-
քէն առաւ ու զանիկա կարդաց, և Տէրոջը
տունը եկաւ· ու Եզեկիա Տէրոջը առջևը
15 բացաւ անիկա։ Ու Եզեկիա Տէրոջը առջևը
16 աղօթք բրաւ, ու ըսաւ, Ով Տէր զօրու-
թեանց՝ Աստուած Իսրայէլի, որ քերովբէնե-
րուն վրայ կը նստիս, երկրիս ամէն Թագաւոր-
ութիւններուն վրայ Աստուած միայն դուն ես·
17 երկինքը ու երկիրը դուն ստեղծեցիր։ †Ով
Տէր, ականջդ խոնարհեցուր ու լսէ· ով Տէր,
աչքերդ բաց ու նայէ, և լսէ Սենեքերիմին
բոլոր խօսքերը, որ խրկեց կենդանի Աստուա-
18 ծը նախատելու համար։ Ով Տէր, իրաւցնէ
Ասորեստանի Թագաւորները բոլոր †ազգերը
19 ու անոնց երկիրը աւերեցին, ևւ անոնց աս-
տուածները կրակի տուին· վասն զի անոնք
Աստուած չէին, հապա մարդու ձեռագործ՝
փայտ ու քար էին· անոր համար զանոնք
20 կորսընցուցին։ Եւ հիմա դուն, ով Տէր Ա-
ստուած մեր, ազատէ մեզ անոր ձեռքէն, որ-
պէսզի երկրիս բոլոր Թագաւորութիւնները
գիտնան որ Տէրը միայն դուն ես։
21 Ու Ամոսի որդին Եսայիան Եզեկիայէն հրէշ
խրկեց՝ ըսելով, Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ· Որովհետև Ասորեստանի Սենե-
քերիմ Թագաւորին համար աղօթք բրիր ինձ,
22 Անոր վրայով Տէրոջը ըսած խօսքը ասէ·

Սիոնի կոյս աղջիկը քեզ անարգեց, քեզ
ծաղր բրաւ,
Երուսաղէմի աղջիկը քու եանէդ գլուխ շար-
ժեց։
23 Դուն ո՞վ նախատեցիր ու հայհոյեցիր,
Ու որո՞ն վրայ ձայնդ վերցուցիր,
Եւ աչքերդ Իսրայէլի Սուրբին դէմ վեր վեր-
ցուցիր։
24 Քու ծառաներուդ ձեռքովը Տէրը նախատե-
լով՝ ըսիր,
Իմ կառքերուս շատութիւնովը լեռներուն
բարձրութիւնը՝
Լիբանանու քովերը ելայ,
Ու անոր բարձր եղևիններն
Ե՛ ընտիր մայրիները ‡պիտի կտրեմ."
Ու անոր խիտ բարձր ծայրը՝
Անոր կարմելոսին անտառը ||պիտի մտնեմ։"
25 Ես փորեցի ու ջուր խմեցի,
Ու պաշարուած տեղերուն բոլոր գետերը
Ոտքերուս թաթովը ցամքեցուցի։
26 "Միթէ լսած չե՞ս որ ասիկա շատոնցմէ ես
չինեցի,
Ու առջի օրերէն՝ ի վեր՝ ձեւակերպեցի.
Հիմա հասուցի,
Որ դուն պարսպաւոր քաղաքները աւերակի
Հոզակոյտներու դարձնես։
27 Ուստի անոնց բնակիչներուն ձեռքը կարճ
ըլլալուն համար

" ՚ Թագ· ԺԹ· 1։ ‡ Եր՛մ· խթ· 25։ † Դան· թ· 18։ ‖ Կ՚ս մտայ։ ‡ Կ՚ս կտրեցի։ † Ե՛ր՛ր· երկիրները։
և։ * Կ՚ս ապրածնց

Զարհուրեցան ու ամչցան.
Անոնք դաշտի խոտի և կանանչ բանջարի պէս՝
Ո՞ր տանիքի խոտի պէս՝
Եւ դեռ չհասած ու խոլշակէն զարնուած
Հունձքի պէս եղան։
28 Բայց ես քու բնակութիւնդ, ելլելդ ու մըտնելդ,
Եւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ գիտեմ։
29 Որովհետեւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ
Ու քու ամբարտաւանութիւնդ իմ ականջներուս եկաւ,
Ես ալ իմ կարիս քու բիլիդ՝ և իմ սանձս քու բերանդ պիտի դնեմ,
Ու քու եկած ճամբայէդ քեզ ետ պիտի դարձնեմ։

30 Եւ ասիկա քեզի նշան ըլլայ.
Ձմ տարի ինքնիրմէ բուսածը՝
Ու երկրորդ տարին ինկած հատիկէն բուսածը պիտի ուտէք.
Ու երրորդ տարին ցանեցէք ու հնձեցէք,
Եւ այգիներ անկեցէք ու անոնց պտուղը կերէք։
31 Եւ Յուդայի տանը ազատուած մնացորդը
Վարէն արմատ պիտի արձակէ,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ։
32 Քանզի Երուսաղէմէն մնացորդ՝
Ու Սիօն լեռնէն ազատուած պիտի ելլէ.
Զաւոր Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ։

33 Ասոր համար Տէրը Յոսրեամանի թագաւորին վերաբերեալ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Անիկա աս քաղաքը պիտի չմտնէ,
Ու անոր նետ պիտի չձգէ,
Եւ անոր առջեւը վահանով պիտի չգայ,
Ու անոր դէմ պատնէշ պիտի չկանգնէ.
34 Իր եկած ճամբայէն ետ պիտի դառնայ,
Ու աս քաղաքը պիտի չմտնէ, կ՚ըսէ Տէրը։
35 Եւ Ես քաղաքը պիտի պաշտպանեմ ու զանիկա ազատեմ՝
Ինծի համար ու իմ ծառայ Դաւիթին համար։

36 Ու Տէրոջը հրեշտակը ելաւ, և Ասորեստանի բանակին մէջը հարիւր ութսունհինգ հազար մարդ զարկաւ. ու երբոր առաւօտուն կանուխ եղան, ահա անոնց ամէնը մեռած մարմիններ էին։ Եւ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը չուեց գնաց, ու դարձաւ Նինուէի 38 մէջ նստաւ։ Ու երբոր անիկա իր աստուածոյն Նեսրաքին տանը մէջ երկրպագութիւն կ՚ընէր, անոր որդիները Ադրամելէք ու Սարասար զանիկա սրով զարկին, ու Ararատ երկիրը փախան. և անոր տեղը անոր որդին Ասրդան թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԼԸ

1 Եզեկիա երբոր կը լսէ թէ պիտի մեռնի, աղօթք կ՚ընէ, ու իր կեանքը կ՚երկընցնայ։ 8 Ան խոստմանքին նշան մը ըսուած Տանոր արեւը տասը աստիճան ետ կ՚երթայ։ 9 Իր ընծան կազմելեան երգը։

1 Ան օրերը Եզեկիա մահուան աստիճան հիւանդացաւ։ Ու Ամոսի որդին Եսայի մարգարէն անոր եկաւ, ու անոր ըսաւ, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Տանդ համար պատուէր տուր, քանզի դուն պիտի մեռնիս ու պիտի չապրիս։
2 Ու Եզեկիա իր երեսը պատին դարձուց, ու
3 Տէրոջը աղօթք ըրաւ, Ու ըսաւ, Ով Տէր, կ՚աղաչեմ՝ քու առջեւդ ճշմարտութեամբ ու կատարեալ սրտով քալելը՝ և քու աչքիդ առջեւը բարի եղածը ընելս յիշէ. ու Եզեկիա մեծ լացով մը լացաւ։
4 Ու Տէրոջը խօսքը եղաւ Եսայիին՝ ըսելով,
5 Գնա Եզեկիային ըսէ, Քու հօրդ Դաւիթին Տէրը Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Քու աղօթքդ լսեցի, քու արտասուքը տեսայ. ահա ես քու օրերուդ վրայ տասնհինգ տարի պիտի
6 աւելցնեմ. Եւ քեզ ու աս քաղաքը Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատեմ, և աս քաղաքին պաշտպանութիւն պիտի ընեմ։ 7 Եւ ահասիկա քեզի Տէրոջմէն նշան ըլլայ, թէ Տէրը աս իր ըսած խօսքը պիտի
8 կատարէ. Ահա ստուերը Աքազին արեւու ժամացոյցին վրայ իջած աստիճաններէն տասը աստիճան ետ պիտի դարձընեմ. ու արեւը իջած աստիճաններէն տասը աստիճան ետ դարձաւ։

9 Ա- Յուդայի Եզեկիա թագաւորին գրածը, երբ իր հիւանդութենէն ու հիւանդութենէն ելլելեան ատենը գրեց։

10 Ես ըսի, Իմ օրերուս Հանգիստ ժամանակին մէջ
Գերեզմանները պիտի երթամ.
Մնացած տարիներէս զրկուեցայ։
11 Ըսի թէ Տէրը պիտի չտեսնեմ,
Տէրը պիտի տեսնեմ երկրին մէջ.
Եւ մէս աշխարհին բնակիչը հետ ըլլալով,
Այլ մարդ ու պիտի չնայիմ։
12 Իմ Հովիւներուն տաղաւարին պէս ինծմէ կը փոխադրուի,
Իմ կեանքս կարեցի ոտայանկի պէս.
Ան զիս կը կտրէ.
Յորեկուընէ մինչև գիշեր դիս պիտի վերջացնես։
13 Մինչև առաւօտ սպասեցի.
Ան ինծի պէս բոլոր ոսկորներս կը կոտրէ.
Յորեկուընէ մինչև գիշեր դիս պիտի վերջացնես։
14 Կռունկի պէս կամ ծիծեռնիկի պէս կը ճռվռի,

Ա Գծ.-28։ Եզեկ.-ա։ ը գ Թագ. ԺԹ. 31։ Գր. Թ. 7։
բ գ Թագ. ժ. 6։ գ գ Թագ. ԺԹ. 35։
դ գ Թագ. ժ. 1, և։ բ Մն. լը. 24։ ե գ Թագ. ԺԹ. 23։
զ Նեհ. Ժգ. 14։ է Գր. կէ. 35։ ը գ Թագ. ժ. 8, և։
Գր. կ. 11։ թ Կամ կեսին։ ժ Սաղ. խէ. 13։
ի Ժգ. 9։ ժա Ես. ը. 6։ ժբ Կամ բնակարանս։

ՙՊղատնիի պէս կը ծիւէի .
վկայ Նայեցէք աչքերս ակարացան .
Ով Տէր , ապտնապի մէջ եմ , ինծի ձեռնտուհ-
եղիր ։

15 Ի՞նչ ըսեմ . ինքը ինծի խօսեցաւ ու ինքը
կատարեց .
իմ բոլոր տարիներուս մէջ
ՙՀոգւոյս ասդ դառնին համար կատաց պիտի քա-
լեմ ։

16 Ով Տէր , ՙսրբոյն ասոնցմով կ՚ապրին ,
Ու իմ հոգւոյս կեանքը ասոնց ամենէն է .
Եւ դուն բժշկեցիր ու ապրեցուցիր ։

17 Ահա խաղաղութիւնն առիր ինծի
ՙԼաւ ինծի .
Բայց դուն իմ հոգիս սիրեցիր , ՙՙ ապակա-
նութենէն դուրսն ՙէրնիդիր .
Վասնզի բոլոր մեղքերս կռնակիդ ետևը նե-
տեցիր ։

18 Քանզի ՙդերեզմանը քեզ չկրնար օրհնել ,
Մահը քեզի փառք չկրնար տալ .
Գուբը ԼՀնոցներդը քու ճշմարտութենդ չեն
կրնար յուսալ ։

19 Ողջողը՝ ապրողը քեզ պիտի օրհնէ ,
ինչպէս որ ես այսօր կ՚ընեմ .
ՙՀայրը քու ճշմարտութիւնդ Տայրը էր որդւոյը պի-
տի գիտցնէ ։

20 Տէրը իմ փրկութիւնս եղաւ .
Ինոր Տաճար մեր կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝
իմ օրհնութիւններս Տէրոջը տաճը մէջ
Լար ունեցող նուագարաններով պիտի երգենք ։

21 Վասն զի ՙԵսայի ըսեր էր , Զոր Թուղեր
առնեն , ծանրեն ու վերբեն վրայ դնեն , և
22 պիտի առողջանայ ։ ՙՈւ եղեկիա ըսեր էր ,
Տէրոջը տունը երթալուս նշանը ի՞նչ ըլլայ ։

ԳԼ · ԼԹ

1 Մարոդ-բաղադան եղած Տրաշքին համար Եզեկիային պատ-
գամաւորներ խրկելով՝ անոր Տարատութիւնը վայրկ տեղե-
կութիւն կը առնոյ ։ 3 Ան լսելով Եսայի կը նախատձռնի
Բաբելացւոց գերութիւնը ։

1 ՙԱյնաւոնը Բաբելոնի Թագաւորը՝ Բաղադա-
նի որդին Մարոդ-բաղադան նամակներ
ու ընծաներ խրկից Եզեկիային , քանզի անոր
2 Տիւանդանալը և առողջանալը լսեր էր ։ ՙՈւ
եզեկիա անոնց վրայ ուրախացաւ , և իր Թան-
կագին բաներուն տունը , արծաթը ու ոսկին ,
ու խունկերը և պատուական եղը , ու իր
զինքերուն բոլոր տունը և իր գանձերուն
մէջ բոլոր գտնուածը ցուցուց . ու իր տանը
մէջ և իր բոլոր տէրութեանը մէջ բան մը
չկար , որ եզեկիա անոնց չցուցներ ։

3 Ու Եսայի մարդարէն եզեկիա Թագաւորին
եկաւ , ու անոր ըսաւ , Ա՛ս մարդիկը ի՞նչ
ըսին , և ուսկից եկան քեզի . ու եզեկիա ըսաւ ,
4 Ինծի հեռու տեղէ Բաբելոնէն եկան ։ Եւ
անոնք ըսաւ , Քու տանդ մէջ ի՞նչ տեսան .
ու եզեկիա ըսաւ , Տանս մէջ ինչ որ կայ՝
տեսան , ու գանձերուս մէջ անոնց չցուցուցած
5 բան չկայ ։ Ա՛նսաւոնը Եսայի եզեկիային
6 ըսաւ , Զօրաց Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ . Ա՛հա
օրերը կու գան՝ ՙորպ քու տանդ մէջ ինչ որ
կայ , ու քու Հայրերդ մինչև աս օրս ինչ որ
Ժողվեցին , Բաբելոն պիտի տարուի , մէկ բան
7 մը պիտի չմնայ՝ ՙկ՚ըսէ Տէրը . Ու քեզմէ ելլելու՝
քու ծնանելու որդիներդէ պիտի առնեն , և
ՙսանոնք Բաբելոնի Թագաւորին պալատին մէջը
8 Նեղքենիներ պիտի ըլլան ։ Ու եզեկիա Եսայիին
ըսաւ , ՙՏէրոջը խօսքը որ դուն ըսիր՝ բարի
է . Նաև ըսաւ , Որովհետև իմ օրերուս մէջ
խաղաղութիւն ու ապահովութիւն պիտի ըլ-
լայ ։

ԳԼ · Խ

1 Ա.ւետարանին հրատարակութեան վրայով , 3 և Յովհաննէս
Մկրտչին 9 ու առաքելոց քարոզութեանը վրայով մարգարէ-
ութիւն մը ։ 12 Մարդարէն Աստուծոյ ամենակարողութեամ-
բը 18 ու անզուգականութեամբը 26 Ժողովուրդը կը մխիթարէ ։

1 Մխիթարեցէք , մխիթարեցէք իմ ժողո-
վուրդս ,
Կ՚ըսէ ձեր Աստուածը .
2 Երուսաղէմին քաղցրութեամբ խօսեցէք ,
Ու անոր կանչեցէք՝ որ անոր պատերազմելու
ժամանակը լրացաւ ,
Եւ անոր անօրէնութիւնը Թողուեցաւ .
ՙՔանզի իր բոլոր մեղքերուն Համար
Տէրոջը ձեռքէն կրկին հարցած առաւ ։

3 ՙ*Ա՛նապատի մէջ կանչող մի ձայնը ,
ՙՏէրոջը՛՛ ճամբան պատրաստեցէք ,
Ու ՙամայութեան մէջ մեր Աստուծոյն համար
շաւիղ շիտակեցէք ։

4 Ամէն ձոր պիտի բարձրանայ ,
Եւ ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ ,
ՙՈւ ծուռը պիտի շիտակուի ,
Եւ խորտուբորտ տեղերը հաւասար պիտի
ըլլան .

5 Ու Տէրոջը փառքը պիտի յայտնուի ,
Եւ ամէն մարմին միասին պիտի տես-
նէ .
ՙՔանզի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ ։

6 Մէկ ձայն մը ըսաւ , կանչէ .
Ու †անիկա ըսաւ ,՛՛ ի՞նչ կանչեմ .
ՙԱմէն մարմին խոտ է ,

ՙԵղ · ձթ · 11 ։
Յոբ · է · 11 · ժ · 1 ։
ՙՍալ · գ · 5 · է · 9 ։
Ես · 11 · Ամէ · 17 ։
Ձալ · թ · 10 ։
ՙՕր · գ · 9 · գ · 7 ։

Սալ · հբ · 3 · 4 ։
ՙ գ Թագ · ի · 7 ։
ՙՙ գ Թագ · ի · 8 ։
—
ՙ գ Թագ · ի · 12 , եւ ։
ՙՙՙ բ Մն · լբ · 31 ։

ՙՙՙՙ Եբեմ · ի · 5 ։
† Դան · ա · 2 · 3 · 7 ։
ՙՙ ա Թագ · գ · 18 ։
—
ՙ Տես Յոբ · իբ · 10 ։

Գէ · կա · 7 ։
* Մատ · գ · 3 · Մար · ա · 3 · Գուկ · գ · 4 · Յովհ · ա · 23 ։
• Կամ Ձայն մը կը կանչէ · Անապատին

Ես · խ · 1 ։
† Սալ · կբ · 4 · Գէ · խմ · 11 ։
ՙ Գէ · խե · 2 ։

ՙ Կամ ես ըսի ·
ՙՙ Յոբ · ժգ · 2 · Սալ · գ · 5 · Ծբ · 11 · Ծգ · 15 · Յակ · ա · 10 · ա Պես · ա · 24 ։

Ու անոր բոլոր վայելչութիւնը դաշտի ծաղիկին պէս է ։
7 Խոտը կը չորնայ , ծաղիկը կը թառամի՝
Երբոր անոր վրայ [ա]Տէրոջը հովը կը փչէ ։
Իրաւցընէ ժողովուրդը խոտ է ։
8 Խոտը կը չորնայ , ծաղիկը կը թառամի ,
Բայց [բ]մեր Աստուծոյն խօսքը յաւիտեան պիտի մնայ ։

9 Ելիր բարձր լեռան վրայ ,
Ով դուն , որ Սիովնին աւետիս կը բերես ,
Քու ձայնդ ուժով բարձրացուր ,
Ով դուն՝ որ Երուսաղէմին աւետիս կը բերես ,
Բարձրացուր , մի վախնար ։
Ցուդայի քաղաքներուն ըսէ , Ահա ձեր Աստուածը ։
10 Ահա Տէր Եհովան զօրութեամբ պիտի գայ ,
Ու [գ]անոր բազուկը իրեն համար պիտի իշխէ ։
Ահա [դ]իր վարձքը իր հետն է ,
Ու գործոց հատուցումը իր առջևն է ։
11 Անիկա [ե]հովուի պէս իր հօտը պիտի հովուէ ։
Գառնուկները իր բազուկովը պիտի ժողվէ ,
Ու ընդունէ իր գրկացը մէջ պիտի կրէ ,
Եւ ծիծ տուողները կամաց պիտի քշէ ։

12 [զ]Ո՞վ իր ափովը ջուրերը չափեց ,
Ու թիկամբ երկինքը ծրագրեց ,
Ու երկրիս հողը չափի մէջ ամփոփեց ,
Եւ լեռները կշռորդով՝
Ու բլուրները կշռքով կշռեց ։
13 [է]Ո՞վ քննեց Տէրոջը Հոգին ,
Ու անոր խորհրդակից ըլլալով՝ խելամուտ ըրաւ զանիկա ։
14 Անիկա որո՞ւն խորհուրդ հարցուց ,
Եւ ո՞վ անոր խնամատարութիւն տուաւ ,
Ու գատաստանի ճամբան սորվեցուց ,
Ո՞վ անոր գիտութիւն սորվեցուց ,
Ու խնամատարութեան ճամբան գիտցուց ։
15 Ահա ազգերը դոյլէն [ը]ջրաւազ կաթիլի պէս են ,
Ու կշռքի մէջի մանր փոշիին պէս կը սեպուին ։
Ահա կղզիները [թ]ցրուած փոշիի պէս են ։"
16 Եւ Լիբանան կրակի համար բաւական չէ ,
Ու անոր անասուները ողջակէզի համար բաւական չեն ։
17 Ամէն ազգերը անոր առջևը [ժ]ոչինչի պէս՝
Ու [ի]ոչինչէն պակաս և ունայնութիւն կը սեպուին ։

18 Ուսոր գուք [ի]զԱստուած որո՞ւ կը նմանցընէք ,
Ու զանիկա [լ]ինչ նմանութեան հետ կը համեմատէք ։

19 [խ]Արուեստաւորը կը ձուլէ կուռքը ,
Ու ոսկերիչը զանիկա ոսկիով կը պատէ ,
Եւ [ծ]ոչ արծաթէ չղթաներ կը շինէ ։
20 Ան աղքատը՝ որ չկրնար [կ]նուէրներ ընել ,
Անփութ փայտ կ'ընտրէ ,
Իրեն վարպետ արուեստաւոր մը կը փնտռէ ,
[հ]Որ անշարժ կուռք մը շինէ ։
21 [մ]Իթէ չգիտցա՞ք , չլսեցի՞ք ,
Չեղի առաջուց չղրուցուեցա՞ւ ,
Երկրիս հիմնադրութենէն չհասկցա՞ք ։
22 [ն]Ան է երկրիս չրջանին վրայ նստողը ,
Ու անոր բնակիչները մարախներու պէս են ,
Ան է [շ]երկինքը վարագուրի պէս տարածողը ,
Ու նստելու համար զանիկա վրանի պէս կանգնողը ։
23 Ան է [ո]իշխանները բնաջինջ ընողը ,
Ու երկրիս դատաւորները ոչնչացնողը ։
24 Անոնք դեռ չանկուած , չցանուած ,
Եւ անոնց բունը հողի մէջ չարմատացած ,
Անիկա անոնց վրայ կը փչէ , ու անոնք կը չորնան ,
Եւ փոթորիկը զանոնք մղեղի պէս կը տանի ։
25 [չ]Ուրդ որո՞ւն կը նմանցընէք զիս ,
Որ ես անոր հաւասար ըլլամ՝ կ'ըսէ Սուրբը ։
26 Աչքերնիդ վեր վերցուցէք ու նայեցէք ,
Անոնք ո՞վ ստեղծեց .
Անիկա անոնց զօրքը համրանքով կը հանէ ,
[պ]Անոնց ամէնը իրենց անունովը կը կանչէ .
Իր մեծ իշխանութեամբը ու սաստիկ զօրութեամբը
Անոնցմէ բնաւ մէկը կամ չմնար ։

27 Ով ցակոբ , ինչո՞ւ կ'ըսես ,
Ու , ով Իսրայէլ , [ջ]ընչո՞ւ կը գրուցես թէ
Իմ ճամբաս Տէրոջմէ ծածկուեցաւ ,
Եւ իմ իրաւունքս իմ Աստուծմէս զանց եղաւ ։
28 Միթէ չգիտցա՞ր կամ չլսեցի՞ր
Որ յաւիտենական Աստուածը Եհովան՝
Երկրիս ծայրերուն Ստեղծիչը
Չյոգնիր ու չվռնջար .
[ռ]Անոր խնամատարութիւնը չքննուիր ։
29 Անիկա է յոգնածին ոյժ տուողը ,
Ու կարողութիւն չունեցողին շատ զօրութիւն տացընողը ։
30 Երիտասարդները անգամ պիտի յոգնին ու թմրնան ,
Եւ ընտիր կարիճները բոլորովին պիտի իյնան ։
31 Բայց Տէրոջը ապաւինողներուն ոյժը [վ]պիտի նորոգուի .
Ու [տ]անոնք արծիւներու պէս †թևերով վեր պիտի կոչուին ։"

է Սաղ. ճգ. 16։
ը ա Պետ. ա. 25։
թ ԳԼ. ձԹ. 16։
ժ ԳԼ. կբ. 11 ։ Ցայտ. իբ. 12։
ի ԳԼ. խԹ. 10։ Երեմ. ԼԷ. 23։ ԼԶ. 24։ Ցոփ. ժ. 11։
ծ Երբ. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 25։ Ե. 4։ Ցայտ. Ե. 17։
լ Աստ. Լ. 4։
խ Ցար. իա. 22։ ԼԶ. 22. 23։ Հռոմ. Ժա. 34։ ա Կոր. բ. 16։
կ Կամ կը վերցնէ փոշիի պէս։
ձ Երբ. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 25։ Ե. 4։ Ցայտ. Ե. 17։
ղ ԳԼ. խա. 7։ Երեմ. ժ. 4։
ճ Սաղ. ԺԹ. 1։ Գոր. ժգ. 16։ Հռոմ. ա. 19. 20։
ն Ցար. Ի. 8։ Սաղ. ճգ. 2։ ԳԼ. խբ. 5։ խգ. 24։ Ծա. 13։ Երեմ. ժ. 4։
շ ԳԼ. խա. 7։ Երեմ. ժ. 12։
ո Ցար. ժբ. 21։ Սաղ. ճԼ. 40։
չ Հմր. 18։ բ Օր. գ. 15։ Ես.։
պ Սաղ. ճԽԵ. 4։
ռ Սաղ. ճԽԵ. 5։ Հռոմ. ժա. 35։
վ Սաղ. ճգ. 5։
† Կամ նորոգութեամբ պիտի կարգաբուին ։

Պիտի վազեն ու չվռնջան ,
Պիտի քալեն ու չյոգնին ։

ԳԼ · ԽԱ

1 Առաւած իր ժողովուրդին հետ կը վիճի յառաջ բերելով իր ազգմնախնդիրները որ եկեղեցիին ըլլեր է , 10 իր խոստմունքները , 21 ու կատարեալ անոյշութիւնը ։

1 Ով կղզիներ , ինծի առջեւս լուռ կեցէք ,
Ու ժողովուրդները իրենց ոյժը նորոգեն .
Թօռնան — անառաջները խօսին .
Միկտեղ դատաստանի մօտենանք ։
2 Ո՞վ ոտք հանեց արդարը արեւելքէն ,
Ու զանիկա իր շաւիղներուն կանչեց ,
Ազգերը անոր առջեւը դրաւ ,
Ու թագաւորներու վրայ տէր ալիրել տուաւ .
Զանոնք փոչիի պէս դրաւ անոր սուրին առջեւը ,
Ու հոզմաւար մզեղի պէս՝ անոր աղեղին առջեւը .
3 Զանոնք հալածեց ու խաղաղութեամբ անցաւ
Անանկ ճամբայէ մը՝ ուր որ բնաւ իր ոտքը
կոխած չէր ։
4 Ո՞վ է — այս — գործողը ու ընողը ,
Որ չրջաններուն սկիզբէն կանչողը .
Ես Տէրս — է առաջինն էմ ,
Ու եաթիններուն հետ եմ ։
5 Կղզիները տեսան ու վախցան ,
Երկրին ծայրերը դողացին ,
Մօտեցան ու եկան .
6 Անոնց ամէն մէկը իր ընկերին օգնութիւն
ըրաւ ,
Ու ան՝ ըսաւ իր եղբօրը Զօրացիր՝ ըսաւ ։
7 Եւ արուեստաւորը՝ ոսկերիչին ,
Ուռով ծեծողը սալն վրայ զարնողին սիրտ
կու տայ ,
Ու կ'ըսէ , Ասիկա կպցընելու համար աղէկ է .
Ու զանիկա գամերով կը գամէ , որ չշարժի ։
8 Բայց դուն , ով իմ ծառաս Իսրայէլ ,
Իմ ընտրեալս Յակոբ ,
Իմ սիրելւոյս Աբրահամին սերունդը ,
9 Որ քեզ երկրին ծայրերէն առի ,
Ու քեզ անոր եղերքներէն կանչեցի ,
Եւ քեզի ըսի , Դուն իմ ծառաս ես ,
Քեզ ընտրեցի ու քեզ չմերժեցի .
10 Մի վախնար , զանոնք ես քեզի հետ եմ .
Մի զարհուրիր , վասն զի ես քու Աստուածդ
եմ .
Քեզ պիտի զօրացնեմ և քեզի օգնութիւն
պիտի ընեմ ,
Ու իմ արդարութեանս աջովը քեզ պիտի
բռնեմ ։
11 Ահա քեզի դէմ ամէն բարկացողները

ա Ջոք · բ · 13 ։
գ ԳԼ · խզ · 11 ։
դ Տես Ծն · ժգ · 14 ·
եւ ։ Ելմ · 25 ։ ԳԼ ·
խե · 1 ։
է Ելմ · 26 ։ ԳԼ · խգ ·
7 ։ խզ · 10 ։
ե ԳԼ · խգ · 10 ։ խզ ·
6 ։ խբ · 12 ։ Յոյս ·
ա · 17 ։ խբ · 13 ։
զ ԳԼ · խ · 19 ։ խգ ·
12 ։
է ԳԼ · խ · 19 ։
ը ԳԼ · խ · 20 ։
թ բ Օբ · է · 6 ։ ժ ·
15 ։ ժգ · 2 ։ Սալ ·
ձՂե · 4 ։ ԳԼ · խգ ·
1 ։ խգ · 1 ։

Պիտի ամչնան ու պիտի պատկառին .
Ու քեզի հետ վիճող մարդիկը
Չեզածի պէս պիտի ըլլան ու պիտի կորսուին ։
12 Քեզի հետ կռուող մարդիկը
Պիտի փնտռես ու պիտի չգտնես .
Քեզի հետ պատերազմ ընող մարդիկը
Չեզածի պէս ու ոչինչի պէս պիտի ըլլան ։
13 Քանզի ես քու Տէր Աստուածդ եմ ,
Որ քու աջ ձեռքէդ կը բռնեմ , — քեզի
կ'ըսեմ ,
Մի վախնար , ես քեզի օգնութիւն կ'ընեմ ։
14 Ով Յակոբին որդը , մի վախնար ,
Ով Իսրայէլին մահկանացուները ,
Քեզի պիտի օգնեմ , կ'ըսէ Տէրը
Ու Իսրայէլին Սուրբը՝ քու փրկիչդ ։
15 Ահա ես քեզ նոր , սուր և առաջնաւոր կամ
նասայլի պէս պիտի ընեմ .
Լեռները պիտի մանրես ու փշրես ,
Եւ բլուրները մզեղի պիտի դարձընես .
16 Զանոնք պիտի հռատես , ու հովը զանոնք պի-
տի տանի ,
Եւ փոթորիկը զանոնք պիտի ցրուէ .
Ու դուն Տէրոջմով պիտի ցնծաս ,
Իսրայէլին Սուրբովը պիտի պարծենաս ։

17 Աղքատները ու տնանկները ջուր կը փնը-
տռեն , բայց չկայ .
Անոնց լեզուն ծարաւէն չորցեր է .
Ես Տէրս անոնց ընդդիմաձէնը պիտի լսեմ ,
Ես Իսրայէլին Աստուածը զանոնք երեսէ պիտի
չձգեմ ։
18 Բարձր տեղերու վրայ գետեր ,
Ու հովիտներու մէջ աղբիւրներ պիտի բանամ .
Անապատը ջուրի լիճ՝
Ու չոր երկիրը ջուրի աղբիւրներու պիտի
դարձընեմ ։
19 Անապատին մէջ եղևին ,
Սաւիմ , մրտենի և խուղի ծառ պիտի տնկեմ .
Անջուր երկրին մէջ մայր ,
Սօսի ու ասասպ միկտեղ պիտի դնեմ .
20 Որպէս զի տեսնեն ու դիտնան ,
Ու միկտեղ մտածեն ու հասկընան ,
Որ ասիկա Տէրոջը ձեռքը ըրաւ ,
Ու Իսրայէլին Սուրբըստեղծեց ։

21 Ձեր գաղը յառաջ բերէք , կ'ըսէ Տէրը .
Ձեր զօրաւոր փաստերը մօտեցուցէք , կ'ըսէ
Յակոբին թագաւորը ։
22 Թող մօտեցընեն ու ինչ ըլլալիքը մեզի պատ-
մեն .
Առջիններուն մեզի յայտնեն թէ անոնք ինչ էին ,
Որպէս զի միտքերնիս պահենք ու անոնց
վախճանը դիտնանք .

ե բ Մն · է · 7 · Յակ ·
բ · 23 ։
զ Ելմ · 13 · 14 · ԳԼ ·
խգ · 5 ։
է բ Օբ · լ · 6 · 8 ։
ը Եբ · իգ · 22 · ԳԼ ·
խե · 24 · է · 12 ։
Ջոք · ժբ · 3 ։
թ Ելմ · 10 ։
ժ Մկբ · գ · 13 · բԿօր ·
ժ · 4 · 5 ։
ի Եբեմ · ծա · 2 ։
ձ ԳԼ · խե · 25 ։
ղ ԳԼ · լե · 6 · 7 · խգ ·
19 · խգ · 3 ։
ճ Սալ · ՃԷ · 35 ։
ն Յոբ · ժբ · 9 ։
շ ԳԼ · խե · 21 ։

կամ ապագայ բաներըը մեզի դիտցընեն։
23 Ակն եւ որ ըլլալիքները պատմեցէք,
Որ ձեր աստուած ըլլալը գիտանանք.
Կամ աղէկ կամ դէշ բան մը ըրէք,
Որ զարմանանք ու միասին տեսնենք։
24 Ահա դուք ոչինչ էք, ու ձեր գործքն ալ ոչինչ է.
Ձեզ ընտրողը պղծութիւն է։
25 Հիւսիսէն կոչեցի զայն ու եկաւ,
Եւ պիտի գայ — արեւելքէն՝ իմ անունս պիտի կանչէ.
Եւ իշխանները մոխրի պէս պիտի կոխէ,
Ինչպէս որ բրուտը կաւը կը կոխէ։
26 Ո՞վ պատմեց սկիզբէն՝ որ գիտնանք.
Ու առջի ժամերէն՝ որ ճշմարիտ է՝ ըսենք.
Ոչ յայտնող մը կայ, ոչ գիտցնող մը
Եւ ոչ ձեր խօսքերը մտիկ ընող մը։
27 Առաջ է՛ն Սիոնին, Ահա՛ ահա անոնք.
Ու երուսաղէմին աւետիս բերող տուի։
28 Եւ նայեցայ ու մարդ մը չկար,
Եւ աստղագէտ բնաւ մէկ խորհրդական մը չկար,
Որուն հարցնեմ ու պատասխան տայ։
29 Ահա ամէնքը սուտ են, գործքերնին ոչինչ է.
Անոնց ձուլածոյ կուռքերը հով և ունայնութիւն են։

ԳԼ. ԽԱ

1 Ծրիտասի պաշտօնը, հնազանդութիւնը և հաստատութիւնը։ 5 Աստուծոյ անուր բոլոր խոստումները։ 10 Աստուած գոհութեան յորդորանք մը իր ուխտադրժին համար։ 17 Ժողովուրդը կը յանդիմանուի իր անհաւատարմութեան համար։

1 Ահա իմ ծառաս՝ որուն ձեռնտու պիտի ըլլամ,
Ու իմ ընտրածս՝ որուն իմ սիրտս հաւնեցաւ.
Իմ Հոգիս անուր վրայ դրի.
Ան ինկա ազգերուն իրաւունք պիտի հանէ։
2 Ան ինկա պիտի չգոռայ ու պիտի չաղաղակէ,
Եւ իր ձայնը դուրսը լսել պիտի չտայ։
3 Ջախջախած եղէգը պիտի չիշրէ,
Ու պղպղացած պատրոյգը պիտի չմարէ,
Իրաւունքը ճշմարտութեան պիտի հանէ։
4 Ան ինկա պիտի չհուսահատի ու պիտի չմտնայ,
Մինչեւ որ իրաւունքը երկրի վրայ հաստատէ.
Եւ կղզիները անուր օրէնքին պիտի սպասեն։

5 Երկինքը ստեղծող ու զանիկա կազմող,
Երկիրը ու անոր միջ բուսածը տարածող,
Անուր վրայ եղող ժողովրդեան տուող
Եւ անուր միջը քալողներուն ոգի տուող
Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.

6 Ես Տէրս քեզ արդարութեամբ կանչեցի,
Եւ ձեռքէդ պիտի բռնեմ ու քեզ պիտի պահպանեմ,
Եւ քեզ ժողովուրդին ուխտ՝
Ազգերուն լոյս պիտի տամ.
7 Որ կոյրերուն աչքերը բանան,
Բանտարկեալները բանտէն հանեն.
Խաւարի մէջ նստողները՝ կապանքի տունէն։
8 Ես Եհովայ եմ. իմ անունս աս է.
Ու իմ փառքս ուրիշի մը չեմ տար,
Ոչ ալ իմ պատիւս՝ կուռքերուն։
9 Առջի բաները ահա եղան,
Ու նորերը ես կը յայտնեմ.
Անոնք դեռ չեղած ձեզի կ'իմացընեմ։

10 Նոր երգ երգեցէք Տէրոջը,
Ու անոր գովութիւնը երկրի ծայրերէն,
Ով ծովը լեցնողներ ու անկա լեցընողներ,
Կղզիներ և անոնց բնակիչները։
11 Անապատը ու անոր քաղաքները՝
Կեդարու բնակած գեղերը չոքն ի վեր ընեն.
Վէմի բնակիչները յորմանակի երգով
Լեռներուն գլխէն ձայն տան.
12 Տէրոջը փառք տան,
Եւ անոր գովութիւնը կղզիներուն մէջ պատմեն։
13 Տէրը հզօրի պէս պիտի ելլէ,
Պատերազմող մարդու պէս ետ նախանձը պիտի արթընցնէ.
Պիտի ազաղակէ ու ճարճատանքի պիտի գոչէ,
Եւ իր թշնամիներուն վրայ յաղթող պիտի ըլլայ։

14 Ես չառանցայի լուռ կեցայ,
Զայնս կարեցի ու զիս զսպեցի.
Ինչո՞ ծնանող կնկան պէս պիտի պոռամ,
Պիտի աւերեմ ու միկէն պիտի կլլեմ։
15 Լեռները ու բլուրները անապատ պիտի ընեմ,
Եւ անոնց բոլոր խոտը պիտի չորցընեմ,
Ու գետերը կղզիներ պիտի դարձընեմ,
Եւ լիճերը պիտի ցամքեցընեմ։
16 Ու կոյրերը երբեք չգիտցած ճամբուն մէջ պիտի պարտցընեմ,
Զանոնք երբեք չգիտցած շաւիղներուն մէջ պիտի քալեցընեմ.
Անոնց առջեւը խաւարը՝ լոյս, ու խորտուբորտ տեղերը հաւասար պիտի ընեմ.
Անոնց այս բաները պիտի ընեմ, ու զանոնք երբեք պիտի չգտեմ։

17 Քանդակած կուռքերու ապաւինողները,

ե Գլ. խգ. 9։ խդ. 7. 8։ խե. 3։ Յովհ. ժգ. 19։
զ Երես. ժ. 5։
է Սաղ. ՃԺե. 8։ Գլ. խգ. 9։ տկար. ը. 4։
ը Եզր. ա. 2։
թ Հմր. 3։
ժ Գլ. խգ. 9։
ի Հմր. 4։
լ Գլ. խ. 9։
խ Գլ. կգ. 5։
ծ Հմր. 24։
—
կ Գլ. խգ. 10։ խե. 3։ ժբ. 13։ ծգ. 11։ Մատ. ժբ. 18, 19։ 20։ փիլ. բ. 7։
ձ Մատ. գ. 17։ ժէ. 5։ Երեմ. ա. 6։
ղ Գլ. ժա. 2։ Յովհ. գ. 34։
ճ Դան. խե. 10։
ե Գլ. խգ. 24։ Զաք. ժբ. 1։
զ Սաղ. ՃԺ. 6։
է Գոր. ժէ. 25։
ը Գլ. խգ. 1։
թ Գլ. խե. 8։
ժ Գլ. խե. 6։ Ղուկ. բ. 32։ Գոր. ժգ. 47։
ի Գլ. լբ. 5։
լ Գլ. կա. 1։ Ղուկ. գ. 18, 19։ բ Տիմ. բ. 26։ Եբր. բ. 14, 15։
խ Գլ. ի. 2։
ծ Գլ. խը. 11։
կ Սաղ. լգ. 3։ Լա. 3։ զբ. 1։
ձ Սաղ. ՃԼ. 23։
ղ Կամ Վհմեքա.
ճ Գլ. լա. 4։
մ Կամ պիտի գոռամ.
յ Կամ Շատչ ատեմ. լոյ պիտի փչեմ.
ն Կամ կղզիներս.

եւ ձուլածոյ կուռքերուն՝ Դուք մեր աստուածներն է՛ք՝ ըսողները
եթա պիտի դառնան ու ամօթալից ըլլան։

18 Ով խուլեր, լսեցէ՛ք,
Ու ով կոյրեր, նայեցէ՛ք որ տեսնէ՛ք։
19 Ո՞վ է կոյր բայց՝ի իմ ծառայէս,
կամ խուլ՝ իմ լուրհատ դեսպանիս պէս.
Ո՞վ է կոյր՝ Ամբոյ նուիրեալին պէս,
եւ կոյր՝ Տէրոջը ծառային պէս։
20 Շատ բաներ կը տեսնես, բայց դիտուքիւն չես ըներ.
Ականջներդ բաց են, բայց չես լսեր։
21 Տէրը իր արդարութեանը համար անոր հաճեցաւ,
իր օրէնքը մեծցուց ու փառաւորեց։
22 Բայց անիկա յափշտակուած և կողոպտուած ժողովուրդ է.
Ամէնքը քարայրներու մէջ որոգայթի բռնուեցան,
Ու բանտերու մէջ պահուեցան.
Անոնք յափշտակութեան մատնուեցան, և ազատող մը չկայ.
կողոպտուա եղան, ու մէկը չդանուիր որ ետ տուր՝ ըսէ։
23 Ձեր մէջը ո՞վ կայ որ ասոր ականջ դնէ,
և մտիկ ընէ ու լսէ գալու ժամանակին համար։
24 Ո՞վ մատնեց Յակոբը յափշտակութեան,
Ու Իսրայէլը՝ կողոպտիչներուն.
Չէ՞ որ Տէրը՝ որուն դէմ մեղք գործեցինք.
վատ դի անոր ճամբաներուն մէջը քալել չուզեցին,
եւ անոր օրէնքին հնազանդութիւն չըրին։
25 Ուստի իր սաստիկ բարկութիւնը
Ու պատերազմի ուժգնութիւնը անոր վրայ թափեց,
Եւ ամէն կողմէն զանիկա բռնկեցուց, բայց անիկա չգիտցաւ.
Զանիկա այրեց, բայց անիկա իր սրտին մէջ չդրաւ։

ԳԼ. ԽԳ

1 Տէրը իր խոստումներուն եկեղեցին կը մխիթարէ. 8 ժողովուրդը կը կոչէ որ իր ամենակարողութեանը վկայութիւն տան. 14 կը նախատձայնէ անոնց՝ Բաբելոնի կործանումը. 18 և իր ժողովուրդին հրաշալի կերպով փրկութիւն. 22 ժողովուրդը կը յանդիմանէ՝ յուշներնուվ թէ կարող չէն ինքզինքին արդարացնել։

1 Եւ հիմա, ով Յակոբ, [a]քեզ առեղծողը,
Ու՝ով Իսրայէլ, [b]քեզ ձեւակերպող Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.

[a] Սաղ. կէ. 7։ ԳԼ. ա. 29։ խդ. 11։ խե. 16։
[b] ԳԼ. խդ. 8։ Երեմ. ժբ. 2։ Տես Յոբ. թ. 30, 41։

Մի վախնար, [1]ինդ ալ չեմ դնեմ փրկեցի,
[2]Քեզ քու անուանովդ կանչեցի. դուն իմն ես։
2 [3]Երբոր ջուրերէն անցնիս՝ հոս քեզի հետ պիտի ըլլամ,
Ու երբոր գետերէն անցնիս՝ քեզ պիտի չկոխեն.
[4]Երբոր կրակի միջէն քալես՝ պիտի չայրիս,
եւ բոցը քեզ պիտի չբռնկցնէ։
3 Քանզի ես քու Տէրը Աստուածդ՝
Իսրայէլին Սուրբը՝ քու Փրկիչդ եմ.
[5]Եգիպտոսը քեզի համար փրկանք՝
Եթիոպիան ու Սաբան քեզի համար փոխարէն տուի։
4 Որովհետեւ իմ առջեւս պատուական եղար,
Պատիւ գտար, ու ես քեզ սիրեցի.
Անոր համար քու անդիր փոխարէն՝ մարդ,
Ու քու հոգւոյդ փոխարէն ժողովուրդներ պիտի տամ։
5 [6]Մի վախնար, քանզի ես քեզի հետ եմ.
Քու սերունդդ արեւելքէն պիտի բերեմ,
եւ քեզ արեւմուտքէն պիտի ժողվեմ։
6 Հիւսիսին պիտի ըսեմ թէ Տուր,
Ու հարաւին՝ թէ Մի արգիլեր.
Իմ տղաքներս հեռուէն՝
Ու աղջիկներս երկրի ծայրէն բեր,
7 Ամէնքն բոլոր [7]իմ անուանովս կոչուածները.
Վատ դի [8]անոնք իմ փառացս համար ստեղծեցի,
[9]Զանոնք ձեւակերպեցի ու կազմեցի։

8 [10]Աչք ունեցող կոյր ժողովուրդը,
Ու ականջ ունեցող խուլերը հանեցէ՛ք։
9 Բոլոր ազգերը միասին ժողվուին,
եւ ժողովուրդները հաւաքուին.
[11]Անոնցմէ ո՞վ կրնայ ասիկա պատմել.
Ու առջի բաները մեզի դիտցնել.
Իրենց վկաները թող բերեն որ արդարանան,
եւ [12]լսողն լսեն ու ըսեն թէ Ասիկա ճշմարիտ է։
10 [13]Իմ վկաներս դուք էք՝ կ՚ըսէ Տէրը,
[14]Եւ իմ ընտրած ծառաս.
Որպէս զի դիտնաք ու հնձել հաւատաք,
եւ հասկընաք որ ես եմ.
[15]Ինծմէ առաջ Աստուած [16]չեղաւ,
Ու ինծմէ ետքն ալ պիտի չըլլայ։
11 [17]Տէրը ես եմ՝ ես եմ,
եւ ինծմէ ուրիշ փրկիչ չկայ։
12 Ես գուշեցի ու փրկեցի և դիտցուցի,
երբոր ձեր մէջը [18]օտար աստուած չկար.
[19]Ու իմ վկաներս դուք էք, կ՚ըսէ Տէրը, որ ես եմ Աստուած։
13 [20]†Սկիզբէն՝ ի վեր ես նոյն եմ,

[1] ԳԼ. կդ. 19։ Յակ. բ. 7։
[2] ԳԼ. խդ. 8։ Եզեկ. ժբ. 2։ Տես Յոբ. թ. 30, 41։
[3] ԳԼ. խդ. 8։ Եզեկ. ժբ. 2։ Տես Յոբ. թ. 30, 41։
[4] Տես Դան. գ. 25։
[5] Տես Դան. գ. 25։
[6] ԳԼ. խդ. 8։ Եզեկ. ժբ. 2։ Տես Յոբ. թ. 30, 41։
[7] Տես Հռոմ. բ. 21։
[8] Տես գ Թագ. իե. 9։
[9] Ով. է. 9։ — Ամր. 7։
[10] ԳԼ. խդ. 8։ Եզեկ. ժբ. 2։ Տես Յոբ. թ. 30, 41։
[11] ԳԼ. խդ. 21։ ԳԼ. խդ. 2։ 21, 24։
[12] ԳԼ. խդ. 6։
[13] ԳԼ. խբ. 6։ իե. 4։
[14] Սաղ. կզ. 12։ ղա. 3, 44։
[15] Ես Օր. լա. 6։ 8։
[16] Դան. գ. 25։ 27։
[17] Ածակ. ժա. 8։ իա. 18։
[18] ԳԼ. իա. 10։ 14։ խդ. 2։ Երեմ. լ. 10։ 11։ խզ. 27, 28։
[19] ԳԼ. խդ. 21։ 22։ 26։
[20] ԳԼ. խդ. 8։
[21] ԳԼ. խբ. 1։ Ծն. 4։
[22] ԳԼ. իա. 4։ խդ. 6։
[23] Երէմ. հատկցուածք։
[24] ԳԼ. խե. 21։ Ով. ժգ. 4։
[25] Օր. լբ. 16։ Սաղ. ձա. 9։
[26] ԳԼ. խդ. 8։ Ամր. 10։
[27] Սաղ. կ. 2։ Յակ. բ. 58։
[28] Երէմ. Օրէն

Ու չկայ մէկը որ իմ ձեռքէս ազատէ.
Երբոր ես բան մը կ'ընեմ, ո՞վ կրնայ զանիկա
դարձնել։

14 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝
Ձեր Փրկիչը՝ Իսրայէլին Սուրբը.
Ձեր պատճառաւ Բաբելոն կը խրկեմ,
Եւ անոնց ամէն փախստականները
Ու նաւերու մէջ աղաղակող Քազդէացիները
կ'իջեցնեմ։
15 Ես եմ Եհովայ՝ ձեր Սուրբը,
Իսրայէլին Ստեղծիչը՝ ձեր Թագաւորը։
16 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝ որ ծով մէջ ճամբայ՝
Ու զօրաւոր ջուրերու մէջ շաւիղ կը դնէ,
17 Որ կառքը ու ձին, զօրքը և զօրութիւնը
կը հանէ.
Անոնք միասին կը պառկին ու չեն կրնար.
Անոնք պատրոյգի պէս կը մարին և կ'անցնին.
18 Առաջիններուն մի յիշէք,
Ու հին բաները մտաբերնիդ մի բերէք։
19 Ահա ես նոր բան պիտի ընեմ, որ հիմա պի-
տի յայտնուի.
Միթէ զանիկա պիտի չդիտնա՞ք.
Ես անապատի մէջ ալ ճամբայ՝
Ու անջրդի երկրի մէջ գետեր պիտի դնեմ։
20 Ինծի դաշտի գազանները,
Ջաղաքները ու ջայլամները պիտի փառաւո-
րեն.
Վասն զի իմ ժողովուրդիս՝ իմ ընտրեալներուս
խմցնելու համար՝
Անապատի մէջ ջուրեր՝
Ու անջրդի երկրի մէջ գետեր պիտի դնեմ։
21 Այս ժողովուրդը ես ինծի համար ստեղծեցի,
Անոնք իմ գովութիւնս պիտի պատմեն։

22 Բայց դուն ինծի չկանչեցիր, ով Յակոբ.
Հապա ինծմէ ձանձրացար, ով Իսրայէլ։
23 Ինծի ոչխարներուդ ողջակէզները ինծի չբերիր,
Եւ քու զոհերովդ ինծ չփառաւորեցիր.
Ընծայի համար քեզ չյոգնեցուցի,
Ու խունկի համար քեզ չյոգնեցուցի։
24 Ինծի համար սակով խունկիդդն ծախու
չառիր,
Եւ քու զոհերուդ ճարպովը ինծ չկշտացուցիր.
Հապա քու մեղքերովդ ինծ աշխատցուցիր,
Ու քու անօրէնութիւններովդ ինծ յոգնե-
ցուցիր։
25 Ես եմ, ես եմ, որ քու յանցանքներդ ինծի
համար կը ջնջեմ,
Ու քու մեղքերդ՝ ալ պիտի չյիշեմ։
26 Մխիթար ձգէ. միասին դատի երթանք.
Դուն պատրաստէ, որպէս զի արդարանաս։
27 Քու նախահայրդ մեղք գործեց,
Եւ քու ուսուցիչներդ ինծմէ ապստամբեցան։
28 Ուստի ես ալ սրբարանին իշխանները պիղծ
ըրի,
Եւ Յակոբը նզովքի՝
Ու Իսրայէլը նախատինքի մատնեցի։

ԳԼ. ԽԹ.

1 Առաւած իր խոստումներուն կը միխիթարէ եկեղեցին. 7 կը ցուցնէ կուռքերուն ունայնութիւնը. 9 և կուռք շինողներուն յիմարութիւնը։ 21 Առաւած դարձը յորդորանք մը իր փրկագործութեան ու ամենակարողութեան համար։

1 Եւ հիմա մտիկ ըրէ, ով իմ ծառաս Յակոբ,
Ու դուն, ով իմ ընտրած Իսրայէլս։
2 Քեզ ստեղծող և արգանդի մէջ ձևակերպող,
Որ քեզի օգնութիւն ընող Տէրը այսպէս
կ'ըսէ.
Ով իմ ծառաս Յակոբ,
Եւ դուն, ով իմ ընտրած † Իսրայէլս, մի
վախնար.
3 Քանզի ծարաւին վրայ ջուր պիտի թափեմ,
Ու անջուր երկրին վրայ՝ հեղեղներ.
Քու սերունդիդ վրայ իմ Հոգիս պիտի թա-
փեմ,
Եւ քու որդւոցդ վրայ՝ իմ օրհնութիւնս։
4 Ու անոնք էրբ ըն խոտերու մէջ,
Ջուրի վտակներու քով եղող ուռիներու պէս
պիտի բուսնին։
5 Մէկը պիտի ըսէ Թէ ես Տէրոջն եմ.
Մէկն ալ Յակոբին անունովը պիտի կանչէ,
Եւ միւսն ալ իր ձեռքովը պիտի գրէ ըն ե-
ս Տէրոջն է՛,
Ու Իսրայէլին անունովը պիտի մականուանի։

6 Տէրը՝ Իսրայէլին Թագաւորը
Եւ զօրաց Տէրը՝ անոր Փրկիչը այսպէս կ'ըսէ.
Ես եմ առաջինը ու ես եմ վերջինը,
Ու ինծմէ ուրիշ Աստուած չկայ։
7 Եւ հին ժողովուրդը հաստատեցէս՝ ի վեր՝
Ո՞վ կրցաւ ինծի պէս ձայն տալ ու պատմել,
Եւ ասկից ինծի համար կարգի դնել.
Թող գուշակեն գալու և ըլլալու բաները։
8 Մի վախնաք ու մի զարհուրիք.
Միթէ ես ձեզի ան առաջուընէ չհետացուցի՞ ու
չգրուցեցի՞.
Իմ վկաներս դուք էք.
Ինծմէ ուրիշ Աստուած կա՞յ.

---

1 Յակ. իզ. 12։ ԳԼ. ժգ. 27։
2 Կ՚ըսէ ես անոնց ա. մէջը փախստական կ'իջեցնեմ. ու Քազդեացւոց ազա. զակը նաւերուն մէջ ուխտ ընէ։
3 ԵԼ. ժգ. 16, 22։ Սող. հէ. 19։ ԳԼ. ծա. 10։
4 Յեր. գ. 13, 16։
5 ԵԼ. ժգ. 4—9, 25։
6 Երեմ. ժգ. 14։ իգ. 7։
7 Բ Կոր. ե. 17։ Յայտ. իա. 5։
8 ԵԼ. ժէ. 6։ Թուա. ի. 11։ Բ Օր. ը. 15։ Սող. հը. 16։ ԳԼ. լէ. 6։ իսա. 18։
9 ԳԼ. խը. 21։
10 Սող. ձբ. 18։ Հմր. 1, 7։ Դան. ա. 14, 15։ Եփես. ա. 5, 6։
11 Մտթ. ա. 13։
12 Ամմր. ե. 25։
13 ԳԼ. ա. 14։ Մտթ. ը. 17։

---

14 ԳԼ. խգ. 22։ Իր. 9։ Երեմ. ծ. 20։ Դտր. գ. 19։
15 Եղեկ. լգ. 22, 24։
16 ԳԼ. ա. 18։ Երեմ. լա. 34։
17 ԳԼ. խե. 6։ Ռպը. բ. 2, 6, 7։
18 Սող. հմ. 4։ Երեմ. իգ. 9։ Դան. թ. 11։ Զաք. ը. 13։
19 Հմր. 21։ ԳԼ. իսա. 8։ խգ. 1։ Երեմ. լ. 10։ խզ. 27, 28։
20 ԳԼ. խգ. 1, 7։
21 Բ Օր. լբ. 15։
22 Երէր. Յեհուդացնաս. ԳԼ. լէ. 7։ Յովել. բ. 28։ Յովհ. ե. 38։ Դտր. բ. 18։
23 Հմր. 24։ ԳԼ. խգ. 1, 14։
24 ԳԼ. խա. 4։ խը. 12։ Յայտ. ա. 5։ 17։ իբ. 13։
25 ԳԼ. խա. 4, 22։ խե. 21։
26 ԳԼ. խա. 22։
27 ԳԼ. խթ. 1, 14։
28 ԳԼ. խա. 4։ խը. 12։ Յայտ. ա. 5։ 17։ իբ. 13։

Ձկրաւել ոչէնչ վէմ չկայ. ոչէնչ հը չեմ դիտեր։
9 Կուռք չինողներուն ամէնն ալ ունայնութիւն են,
եւ անոնց ընտիր իրերը օգուտ մը չեն ըներ,
ու իրենք իրենց վկաներ են.
չեն տեսներ ու չեն իմանար որ ամչնան։
10 Ո՞վ է անիկա որ աստուած կը շինէ,
եւ կուռք կը ձուլէ, որ օգուտ մը չըներ։
11 Ահա անոր բոլոր ընկերները պիտի ամչնան,
վասն զի արուեստաւորները անդամ մարդ են.
թող անոնք ամէնը ժողովուին ու կայնին,
պիտի վախնան ու միասին պիտի ամչնան։
12 Երկաթագործը ածուխով կը շինէ տապարը,
եւ կռաններով անոր ձեւ կու տայ,
ու զանիկա իր զօրաւոր բազուկովը կը շինէ.
երբոր անօթենայ՝ ուժէ կը կտրի.
երբոր ջուր չխմէ՝ կը մաշի։
13 Հիւսը քար կը քաշէ և մատիտով նշոյլը կը դծագրէ,
զանիկա քանդակագործի գրչովը կը բանի,
ու անոր վրայ կարկինով կը դծէ.
զանիկա մարդու կերպարանքով
եւ մարդկային գեղեցկութիւնով կը շինէ,
որ տան մէջ դրուի։
14 Անիկա իրեն եղեւիններ կը կտրէ,
եւ թեղջ ու կաղնի կ'առնէ,
որոնք իրեն՝ անտառի ծառերին կ'ընտրէ.
սոսի կը տնկէ և ջրովը անձրեւը կը մեծցընէ։
15 Ու անոնք մարդուն վառելիք կ'ըլլան.
եւ անոնցմէ կ'առնէ, որ ջերմանայ.
Անոնց հետ հաց կ'այրէ ու հաց կ'եփէ,
նաև աստուած մը կը շինէ և անոր երկրպագութիւն կ'ընէ.
զանիկա կուռք կը ձեւացընէ ու կը պաշտէ։
16 Անոր կէսովը կրակ կը վառէ,
կէսովը միս կ'ուտէ,
խորոված կ'եփէ ու կը կշտանայ,
եւ կը տաքնայ ու կ'ըսէ,
Ահա տաքցայ, կրակը տեսայ։
17 եւ անոր մնացածը աստուած՝ այսինքն կուռք կը շինէ իրեն,
զանիկա կը պաշտէ ու անոր երկրպագութիւն կ'ընէ,
եւ անոր աղօթք կ'ընէ ու կ'ըսէ,
Ձիս ազատէ, քանզի իմ աստուածս դուն ես։
18 Չեն գիտեր ու չեն հասկընար.
քանզի նոցա աչքերը՝ տեսնելէն,
և նոցա սիրտերը հասկընալէն ծեփուեցան։
19 Ու մէկը միտքը չբերեր,
եւ գիտութիւն ու հանճար չունի՝ որ ըսէ,
Անոր կէսովը կրակ վառեցի,
եւ անոր կայծերուն վրայ հաց ալ եփեցի,
միս խորովեցի ու կերայ.
եւ մնացածը պղծութիւն չինեմ.
Ծառի կո՞ճղ պաշտեմ։
20 Անիկա մոխիրով կը սնանի,
Խորտակած սիրտը զինքը կը մոլորցընէ,
եւ իր հոգին չկրնար փրկել, ու չըսեր թէ
իմ աջ ձեռքիս մէջը սուտութիւն չկայ։
21 Սոնք միտքդ բեր, ով Յակոբ,
եւ դուն, ով Իսրայէլ, քանզի իմ ծառաս ես.
եսստեղծեցի քեզ, դուն իմ ծառաս ես.
Ով Իսրայէլ, ինծմէ պիտի չմոռցուիս։"
22 Փու յանցանքներդ մէղի պէս՝
ու քու մեղքերդ ամպի պէս ջնջեցի.
ինծի դարձիր, քանզի քեզ փրկեցի։

23 Ուրախ եղէք, ով երկինք, քանզի Տէրը ըրաւ սիւնը.
Ով երկրիս վարի կողմերը, ցնծութեամբ աղաղակեցէք,
Լեռներ, անտառ ու անոր մէջը եղող բոլոր ծառերը,
Ուրախութեան ձայներ հանեցէք.
Քանզի Տէրը փրկեց Յակոբը,
եւ Իսրայէլի մէջ փառաւորուեցաւ։
24 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը քու փրկիչդ,
ու քեզ արգանդի մէջ Ստեղծողը.
Ես եմ Տէրը որ ամէն բանը ըրի.
Երկինքը մինակ ես տարածեցի,
ու երկիրը իմ կարողութեամբս հաստատեցի.
25 Սատիօններուն նշանները պարապը կը հանեմ,
եւ դուշակողները կը յիմարեցընեմ.
Իմաստուններն ետ կը դարձընեմ,
ու անոնց գիտութիւնը յիմարութեան կը հանեմ.
26 Իմ ծառայիս խօսքը կը հաստատեմ,
եւ իմ դեսպաններուս խորհուրդը կը կատարեմ։
Ես եմ՝ որ Երուսաղէմին համար կ'ըսեմ թէ պիտի բնակուի,
ու Յուդայի քաղաքներուն համար՝ թէ պիտի շինուին.
ու անոր աւերակները պիտի կանգնեմ։
27 Եւ անդունդին կ'ըսեմ թէ Ցորցիր,
ու քու գետերդ պիտի չորցընեմ։
28 Եւ Կիւրոսին համար կ'ըսեմ, իմ հովիւս է,
ու իմ ամէն կամքս պիտի կատարէ.
ու Երուսաղէմին կ'ըսեմ թէ պիտի շինուիս,

ե բ Օր · գ · 35 · 39 · լը · 39 · ա թագ · բ · 2 · բ թագ · խբ · 32 · Գլ · խե · 5 ։
զ Գլ · խա · 24 · 29 ։
է Սաղ · ձխե · 4 · եւ ։
ը Երեմ · ժ · 5 · Ամբ · բ · 18 ։
թ Սաղ · կե · 7 · Գլ · ա · 29 · խբ · 17 · խե · 16 ։
ժ Գլ · խ · 19 · խա · 6 · Երեմ · ժ · 3 · եւ ։
ի Գլ · խե · 20 ։
լ բ թագ · բ · 10 ։
խ Գլ · խգ · 8 ։
ծ Ովս · գ · 12 · Հբ · ռամ · ա · 21 · բ թագ · բ · 10 ։
կ Հմր · 1 · 2 ։
հ Կամ գիս մի մոռնար ։
ձ Գլ · խգ · 25 ։
ղ Գլ · խգ · 1 · խը · 6 ։
ճ Գլ · խգ · 1 ։
մ Յոբ · լե · 8 · Սաղ · ձգ · 2 · Գլ · խ · 22 · խբ · 5 · խե · 12 · ծա · 13 ։
յ Երեմ · ծ · 36 ։
ն Գլ · խե · 13 ։
շ ա Կոր · ա · 20 ։
ո Ջաբ · ա · 6 ։
չ Տես Երեմ · ծ · 38 · ծա · 32 · 36 ։
պ բ Մն · լշ · 22 · 23 · Եզր · ա · 1 · եւ · Գլ · խե · 13 ։

և տաճարին՝ թէ քու հիմերդ պիտի ձըգ-
գուին։

ԳԼ· ԽԵ

1 Ասատած իր եկեղեցիին սիրոյն համար կըսբատը կը կանչէ· 3 իր ամենակարողութիւնը իրաւունքովը հնազանդութիւն կը պահանջէ ժողովուրդին· 20 իր փրկարար գործութիւնը յիշելով կը յանդիմանէ կառավարուն անհնազանդութիւնը։

1 Ա՛յսպէս կ՚ըսէ Տէրը իր օծեալ Կիւրոսին,
Որուն ՚աչ ձեռքը բռնեցի,
[1]Որ ազգերը անոր առջեւը հնազանդեցնեմ,
Ու թագաւորներուն մէջքը թուլցնեմ,
Ու անոր առջեւը դռներուն փեղկերը բացուին,
Ու դռները բա-- չգոցուին.
2 Ես քու առջեւդ պիտի երթամ,
[2]Ու խորտուբորտ տեղերուն պիտի չհասկնամ.
[3]Պղնձէ դռները պիտի փշրեմ,
Ու երկաթէ նիգերը պիտի կտրտեմ.
3 Ու քեզի խաւարի ՚ծէ ծ-ծէ-- գանձերը,
Ու պահուած հարստութիւնները պիտի տամ,
[4]Որպէս զի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը՝
Իսրայէլին Աստուածը, որ ՚ձէ ՚քու անունովդ
կը կանչեմ։
4 [5]Իմ Յակոբ ծառային համար
Ու իմ ընտրած Իսրայէլիս համար՝
Քեզ քու անունովդ կանչեցի,
Ու՝ քեզի մականուն դրի՝ թէև ՚ղիս չէիր ճանչ-
նար։
5 [6]Ես եմ Տէրը, և ՚ուրիշ մը չկայ,
Ինծմէ զատ Աստուած չկայ.
[7]Ես քեզի գօտի կապեցի՝ թէև ղիս չէիր ճանչ-
նար.
6 ՚Որպէս զի արեւելքէն ու արեւմուտքէն գիտ-
նան՝
Որ ինծմէ զատ մէկը չկայ.
Ես եմ Տէրը, և ուրիշ մը չկայ։
7 Լոյսը հաստատողը և խաւարը ստեղծողը,
Խաղաղութիւնը ընողը ու [8]չարիքը ստեղծողը,
Ա՛ս ամէն բաներըը ընողը ես Տէրս եմ։
8 [9]Ով երկինքներ, վերէն ցօղ կաթեցուցէք,
Եւ ամպերը արդարութիւն տեղան.
Երկիրը բացուի ու փրկութիւնն պտուղ [10]տայ,
Ու միասին արդարութիւն բուսնի.
Ա՛ն ստեղծողը ես Տէրս եմ։
9 Վա՛յ անոր որ [11]իր Արարչին հետ կը վիճի,
†Ո՞- [12]ՓՇԸ երկրիս խեցիներուն պէս խեցի մըն է։"
[13]Միթէ կաւը կրնքը ձեւացնողին կրնա՞յ ըսել
թէ ի՞նչ կը շինես,
կամ քու գործդ ՝ձեռ՞յ ՚ձեռք ըն՞չ թէ չունիս։
10 Վա՛յ անոր որ իր Հօրը կ՚ըսէ, ի՞նչ կը ծնանիս,
Ու իր մօրը՝ ի՞նչ ը--ի կը բերես։
11 Ա՛յսպէս կ՚ըսէ Տէրը՝
Իսրայէլին Սուրբը ու անոր Արարիչը,
Գալու բաներուն վրայով ինծի հարցուցէք,
[14]Իմ որդուցս համար ու ՚վմ ձեռացս գործ-
քերուն համար
ինծի պատուէր տուէք։
12 [15]Երկիրը ես շինեցի,
Ու [16]անոր վրայ մարդը ստեղծեցի.
Երկինքը իմ ձեռքերս տարածեցին,
Եւ ՚անոր բոլոր զօրքին ես պատուէր տուի։
13 [17]Ես զանիկա արդարութեամբ արթնցուցի,
Ու անոր ամէն ճամբաները պիտի շիտկեմ.
Անիկա ՚վմ քաղաքս պիտի շինէ,
Եւ իմ աքսորուածներս ետ պիտի դարձնէ
՚Առանց գնոյ ու առանց կաշառքի՝
Կ՚ըսէ զօրաց Տէրը։
14 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
[18]Եգիպտոսին վաստակը,
Ու Եթովպացւոց և երկայնահասակ Սաբա-
յեցւոց վաճառականութիւնը
Քեզի պիտի անցնի, ու քուկդ պիտի ըլլայ.
Անոնք քու ետեւդ պիտի գային,
Եւ ՚շղթաներով պիտի պարսին,
Ու քեզի երկրպագութիւն ընելով՝
Քեզի պիտի ազաչեն -- ը-ն,
[19]Միայն քու մէջդ Աստուած կայ,
Ու ՚-ուկ ՚ի զատ ուրիշ Աստուած մը չկայ։
15 Ճշմարի՛տ դուն քեզ ծածկող Աստուած մըն ես,
Ով Իսրայէլին փրկիչ Աստուածը։
16 Անոնք ամէնը պիտի ամչնան ու պատկառին.
[20]Կուռք չինողները միասին ամօթով պիտի
երթան։
17 ՚Իսրայէլ յաւիտենական փրկութիւնով Տէ-
րոջմէ պիտի փրկուի.
Դուք յաւիտեան յաւիտենից պիտի չամչնաք
ու չպատկառիք։
18 Քանզի այսպէս կ՚ըսէ [21]երկինքը ստեղծող
Տէրը՝
Ան Աստուածը որ երկիրը կազմեց,
Զանիկա չինեց և հաստատեց,
Զանիկա պարապ տեղը չստեղծեց,
Հա-- բնակութեան համար կազմեց.
[22]Տէրը ես եմ, ու ը-ն ուրիշը չկայ։
19 Ես ՚ծածկարար երկրի մէջ տեղը չխօսեցայ.

= ԳԼ· խա· 13։
[1] ԳԼ· խա· 2։ Դան· ը· 30։
[2] ԳԼ· խս· ը։
[3] Սապ· ՃՀ· 16։
[4] ԳԼ· խա· 23։
[5] Եհ· լգ· 12, 17։ ԳԼ· խգ· 1։ խէ· 1։
[6] ԳԼ· խգ· 1։
[7] ա Թագ· գ· 5։
[8] բ Օր· գ· 35, 39։ լը· 39։ ԳԼ· խգ· 8։ խգ· 9։
[9] Հմր· 14· 18· 21· 22։
[10] Սապ· ժը· 32· 39։
[11] Սապ· ՃԸ· 15։ ԳԼ· լհ· 20։ Մապ· ա· 11։
[12] Նահա· գ· 6։
[13] Սապ· հը· 3։ ձհ· 11։
[14] Եբիմ· ըա· 9։
[15] Ես· խէ· 23։
[16] ԳԼ· խը· 5։ Եբիմ· իէ· 5։
[17] Ծն· ա· 26, 27։
[18] Ծն· բ· 1։
[19] ԳԼ· խա· 2։
[20] բ Մն· լգ· 22, 23։ Եզր· ա· 1։ Եւ· ԳԼ· խգ· 28։
[21] ԳԼ· ծբ· 5։ Տես Հառամ· գ· 24։
[22] Սապ· կը· 31։ հբ· 10· 11։ ԳԼ· խէ· 23։ կ· 9· 10· 14· 16։ Ջոզ· ը· 22· 23։
= Սապ· ՃԽԹ· 8։
= ա Կար· ժգ· 25։
= Հմր· 5։
= Սապ· խգ· 24։ ԳԼ· ը· 17։ ձէ· 17։
= ԳԼ· խգ· 11։
= ԳԼ· խգ· 4։ Հմր· 25։ Հառամ· ժա· 26։
= ԳԼ· խը· 5։
= Հմր· 5։
= բ Օր· լ· 11։ ԳԼ· խգ· 16։

Ցակոբէն սերունդին չըսի թէ
Զուր տեղը զիս փնտռեցէք ։
Ես Տէրս արդարութիւն կը խօսիմ
Եւ ճշմարիտ բաներ կը յայտնեմ ։
20 Ժողովուեցէք ու եկէք ,
Մէկտեղ մօտեցէք դուք , ով ազգերէն ազատուածներ ։
Անոնք գիտութիւն չունին , որ իրենց կուռքին փայտը կը կանգնեն ,
Ու փրկելու կարողութիւն չունեցող աստուծոյ աղօթք կ՚ընեն ։
21 Քարոզեցէք ու ըսուցէք մօտեցուցէք ,
Եւ անոնք միկտեղ խորհուրդ ընեն ։
Ո՞վ սկզբանէ ասիկա դիտցուց ,
Ան ժամանակէն ի վեր ո՞վ պատմեց ։
Չէ՞ որ ես Տէրս , որ ինծմէ զատ ուրիշ Աստուած չկայ ,
Ու ինծմէ ուրիշ ճշմարիտ Աստուած ու փրկիչ չկայ ։
22 Ով երկրիս բոլոր ծայրերը , ինծի նայեցէք որ փրկուիք ։
Քանզի ես եմ Աստուած , և ընդդէմ ուրիշը չկայ ։
23 Իմ անձիս վրայ երդում ըրի ,
Իմ բերնէս արդարութեան խօսք ելաւ ու ետ չդառնար ,
Որ ամէն ծունկ ինծի պիտի կրկնուի ,
Ու ամէն լեզու երդում պիտի ընէ ։
24 Ըսելու պիտի ըսէ ,
Միայն Տէրոջմով արդարութիւն ու զօրութիւն ունիմ .
Անոր դէմ եղողները պիտի ամչնան ։
25 Իսրայէլին բոլոր սերունդը
Տէրոջմով պիտի արդարանայ ու պիտի պարծենայ ։

ԳԼ · ԽԶ

1 Բաբելոնի կուռքերը չեն կրնար զիրենք ազատել ։ 3 Աստուած ինչե՞ւ վերջը կը փրկէ իր ժողովուրդը ։ 5 Պէտք չէ զԱստուած կուռքերու հետ բաղդատել իր կարողութեանը 12 ու փրկութեանը կոչնանէ ։

1 Բէլ խոնարհեցաւ , Նաբաւ ծռեցաւ ,
Անոնց կուռքերը կենդանիներու ու անասուններու վրայ էին .
Ձեր բեռցուած բեռները
Յոգնած գազանին ծանրութիւն եղան ։
2 Անոնք ծռեցան ու միկտեղ խոնարհեցան ,
Բեռը ազատելու կարող չեղան ,
Եւ իրենք ալ գերութեան գացին ։
3 Ինծի մտիկ ըրէք , ով Ցակոբէն տունը ,
Ու Իսրայէլի տանը բոլոր մնացորդը ,
Որ ձեզ որովայնէ կը կրեմ և արգանդէ կը վերցընեմ .
4 Մինչև ձեր ծերութիւնը անգամ ես նոյն եմ ,
Ու մինչև ձեր ալեւորութիւնը ես ձեզ պիտի կրեմ ։
Ես առիղծեցի ու ես պիտի վերցընեմ ,
Ես պիտի կրեմ ու պիտի ազատեմ ։
5 Ո՞ւմ որո՞ւ կը նմանցընէք և որո՞ւ հաւասար կը սեպէք ,
Ինծի ո՞ւ նմանութիւն կը չունէք , որ նման ըլլանք ։
6 Քսակէն ոսկի կը թափեն ու կշռոքով արծաթ կը կշռեն ,
Վարձքով ոսկերիչ կը բռնեն , որ անով աստուած կը շինէ .
Ան՝ի՛ն կը պաշտեն և անոր երկրպագութիւն կ՚ընեն ։
7 Զանիկա ուսերու վրայ կը վերցընեն կը տանին ,
Իր տեղը կը հաստատեն ու կը կայնի ,
Անկէ իր տեղէն չշարժիր .
Եւ թէ որ մէկը անոր աղաղակէ՝ պատասխան չտար ,
Զանիկա իր նեղութենէն չազատեր ։
8 Ասիկա յիշեցէք ու մարդ եղէք ,
Մխիթարեցէք բերէք , ով յանցաւորներ ։
9 Ի յառաջուընէ եղած առջի բաները յիշեցէք .
Քանզի ես եմ Աստուած , և ընդդէմ ուրիշը չկայ .
Ես՝ եմ Աստուած , և ինծի պէս մէկը չկայ ,
10 Որ վերջինը սկիզբէն՝
Ու դեռ չեղածը առաջուընէ պատմեցի .
Ու կ՚ըսեմ թէ իմ խորհուրդս պիտի հաստատուի ,
Եւ իմ ամէն կամքս պիտի կատարեմ ։
11 Ես՝ եմ որ արեւելքէն գիշատիչ թռչունը կը կանչեմ ,
Ու հեռու երկրէ՝ իմ խորհուրդս՝ ի դրժէ դնելու մարդը .
Ես խօսեցայ ու ես պիտի կատարեմ ,
Ես խորհեցայ ու ես՝ի դործ պիտի դնեմ ։
12 Ով արդարութենէ հեռացած խստասիրտներ ,
Ինծի մտիկ ըրէք .
13 Իմ արդարութիւնս մօտեցուցի ,
Անիկա պիտի չհեռանայ ,
Ու իմ փրկութիւնս պիտի չուշանայ .

Ու իմ փառքս եղող Իսրայէլին Համար
Սիոնի մէջ փրկութիւն պիտի դնեմ։

ԳԼ· ԽԷ

1 Ասացէք գաւառաց՝ Բաբելոնի ու Քաղդեացւոց վրայ՝ 6 իրենց անգթութեանը, 7 ամբարտաւանութեանը 10 և յանդգնութեանը համար 11 անխրատելի պիտի ըլլայ։

1 Ով Բաբելոնի կոյս աղջիկ,
Իջիր ու Հողի վրայ նստէ.
Ով Քաղդեացւոց աղջիկ,
Գահոյի վրայ առանց աթոռի նստէ,
Քանզի մէյմըն ալ քնքուշ ու փափուկ պիտի չկոչուիս։
2 Աղօրիքին քարերը առ, ալիւր ազա.
Լաչակդ հանէ, քղանչդ վերցուր,
Սրունքդ բաց, գետերէն անցիր։
3 Թող քու մերկութիւնդ բացուի
Եւ նախատինքդ ալ երեւնայ.
Քենէ վրէժ պիտի առնեմ,
Ու մարդու մը միջնորդութիւնը պիտի չընդունիմ։
4 (Մեր փրկչին անունը Եհովայ Սաբաւովթ՝ է. Անիկա Իսրայէլին Սուրբն է։)
5 Լուռ նստէ, խաւարի մէջ մտիր, ով Քաղդեացւոց աղջիկ,
Քանզի մէյմըն ալ Թագաւորութեանց տիկին պիտի չկոչուիս։
6 Ես իմ ժողովուրդիս բարկացայ,
Իմ ժառանգութիւնս պղծեցի,
Ու զանոնք քու ձեռքդ տուի.
Դուն անոնց դթութիւն չցուցուցիր,
Ծերին վրայ քու լուծդ խիստ ծանրացուցիր.
7 Ես ըսիր, Ես յաւիտեան տիկին պիտի ըլլամ.
Այնպէս որ սոսկա մտքիդ մէջը չդրիր,
Ետքը վախճանը չյիշեցիր։
8 Ու հիմա մտիկ ըրէ,
Ով անհոգութեամբ նստող հեչտաեր,
Որ սրտիդ մէջ կ՚ըսես,
Ես եմ ու ինծմէ ուրիշը չկայ.
Որբևարի պիտի չնստիմ,
Ու անզաւակութիւն պիտի չգիտնամ։
9 Հիմա հասնոյ երկուքն ալ՝
Թէ անզաւակութիւնը և թէ որբևարութիւնը
Ցանկարծ մէկ օրուան մէջ քու վրադ պիտի գան.
Քու դիւթութիւններուդ չատութեանը մէջ
Եւ քու անթիւ կախարդութիւններուդ մէջ
Ամեն ատրողջ քու վրադ պիտի գան։
10 Ու դուն քու չարութեանդ ապաւինեցար,
Ու ըսիր, Զիս ոեւոեղ չկայ։
Քեզ դիմի հանողը քու խնամատարութիւնդ ու գիտութիւնդ է.
Ես սրտիդ մէջ ըսիր, Ես եմ ու ինծմէ ուրիշը չկայ։
11 Անոր համար քու վրադ մէկ ձախորդութիւն մը պիտի գայ,
Ոչ անոր ուսկից ժպրելը պիտի չգիտնաս.
Եւ քու վրադ կործանութիւն մը պիտի իյնայ,
Ոչ զանիկա ետ դարձընելու կարող պիտի չըլլաս.
Ու քու վրադ յանկարծ աւերում մը պիտի գայ,
Ոչ դուն ըսնիս՝ պիտի չգիտնաս։
12 Հիմա քու կախարդութիւններուդ և շատ դիմումիւններուդ մէջը կեցիր,
Որոնցմով քու մանկութենէդ՝ ի վեր աշխատեր ես,
Գուցէ օգուտ մը գտնելու կարող ըլլաս,
Գուցէ կարենաս յաղթել։
13 Խորհուրդներուդ շատութենէն ձանձրացար.
Հիմա երկինքը գիտնողները, աստեղագէտները,
Նոր ամիսներով գուշակութիւն ընողները թող ելլեն,
Եւ քու վրադ գալու ըսածդ քեզ ազատեն։
14 Ահա անոնք մղեղի պէս պիտի ըլլան,
Ո՛ր գանոնք կրակը պիտի այրէ.
Իրենց հոգին բոցին զօրութենէն պիտի չկրնան ազատել.
Տաքնալու համար կայծ մը՝
Կամ դիմացը նստելու համար կրակ մը պիտի չմնայ։
15 Այսպէս պիտի ըլլան քեզի անոնք՝ որոնց հետ աշխատեցար,
Ու մանկութենէդ՝ ի վեր առուտուր ըրիր.
Այն մէկը իր ճամբան էրաւ՝ ցիրուցան պիտի ըլլան,
Ո՛ր քեզ ազատող մը պիտի չըլլայ։

ԳԼ· ԽԸ

1 Առաւած իր մարգարէութիւնները կը յայտնէ, որ Ժողովուրդը յանդիմանէ իրենց կռմտկորութեանը համար։ 9 իր փառացը համար զանոնք կը փրկէ։ 12 իր կատարելութիւնը ու նախնամութիւնը յառաջ բերելով՝ զանոնք հնազանդութեան կը յորդորէ։ 16 անոնց բնդառնութեանը վրայ կ՚ողբայ։ 20 իր Ժողովուրդը Սիոն գերութենէն կը փրկէ Բաբելացին։

1 Լսեցէք ասիկա, ով Յակոբի տունը,
Որ Իսրայէլին անունովը կանչուած էք,
Ու Յուդայեն ելլեր էք,
Եւ Տէրոջը անունովը երդում կ՚ընէք,
Ու Իսրայէլին Աստուածը կը յիշէք,
Բայց ճշմարտութեամբ չէ, ու արդարութեամբ չէ։

ա ԳԼ· կբ· 11։
— բ Երեմ· խբ· 18։ գ ԳԼ· գ· 26։ դ Եզ· ժա· 5։ Դատ· ժգ· 21։ Առած· խդ· 31։ ե ԳԼ· գ· 17։ ի· 4։ զ Երեմ· ժգ· 22։ 26։ Նաա· գ· 5։ է Հռոմ· ժբ· 19։ ը ԳԼ· խգ· 3։ 14։ Երեմ· ծ· 34։ թ Տէր զօրու- թեանց։ ժ Հմր· 7։ ԳԼ· ժգ· 19։ 37։ ի Տես բ Թագ· խգ· 14։ բ Մն· իբ· 9։ Ջաք· ա· 15։ լ ԳԼ· խգ· 28։ խ բ Օր· իբ· 30։ ծ Հմր· 5։ Յայտ· ժբ· 7։ կ ԳԼ· խզ· 8։ հ բ Օր· լբ· 29։ ձ Հմր· 10։ Սոփ· բ· 15։ ղ Յայտ· ժբ· 7։ ճ Սաղ· ծբ· 7։ մ ԳԼ· իմ· 15։ Եզեկ· բ· 12։ իմ· 9։ յ Հմր· 8։ ն ա Թես· ե· 3։ շ ԳԼ· ծէ· 10։ ո ԳԼ· խգ· 25։ Դան· բ· 2։ չ Նաա· ա· 10։ Մալ· գ· 1։ — պ Սաղ· կբ· 26։ ջ Եսր· Ջաւրբէն ռ բ Օր· գ· 15։ ԳԼ· կէ· 16։ Սոփ· ա· 5։ ս Երեմ· գ· 2։ ե· 2։

2 (Քանզի անոնք Աստուծոյն կը կոչուին,
եւ Իսրայէլի Աստուածոյն կը կոչըննին,
Որուն անունը Եհովայ Սաբաւովթ է։)
3 Առջի բաները հին ժամանակէն՝ ի վեր պատմեցի,
Ու անոնք իմ բերնէս ելան, և զանոնք լսցուցի.
Յանկարծ ըրի՝ ու եղան։
4 Որովհետեւ գիտէի որ դուն խիստ ես,
եւ քու պարանոցդ երկաթէ ջլիզեր ունի,
Ու պղնձէ ճակատ մը ունիս։
5 Ասոր քեզի հին ժամանակէն՝ ի վեր պատմեցի,
Ու դեռ չեղած քեզի լսցուցի,
Որ չըլլայ թէ ըսես, Զանոնք իմ արձանս ըրաւ,
եւ իմ քանդակած ու ձուլածոյ կուռքս հրամայեց։
6 Դուն անոնք լսեցիր, նայէ՝ անոնց ամէնը կատարեցաւ.
Ու դուք ընդդիմախօսէք.
Ես քեզի ասկէետքը նոր ու ծածուկ բաներ պիտի գիտցընեմ,
Որ դուն անոնք չգիտցար։
7 Անոնք հիմա առեղծուեցան և չէ թէ առաջուց.
Ու առ օրէս առաջ զանոնք չլսեցիր,
Որ չըլլայ թէ ըսես, Ահա զանոնք գիտցայ։
8 Դուն ոչ լսեցիր, ոչ ալ գիտցար,
եւ սկիզբէն քու ականջդ չբացուեցաւ.
Վասն զի գիտցայ որ դուն խիստ նենգաւոր ես,
Ու դուն յորովայնէդ ապստամբ կոչուեցար։
9 Ես իմ անուանս համար երկարամիտ պիտի ուշացընեմ,
եւ իմ փառացս համար համբերող պիտի ըլլամ քեզի,
Որ քեզ չկորսընցընեմ։
10 Ահա քեզ մաքրեցի, բայց ո՛չ թէ արծաթի պէս.
Քեզ նեղութեան հալոցին մէջը փորձեցի։
11 Ինծի համար՝ ինծի համար պիտի ընեմ.
Քանզի ո՞նց անուանի ինչո՞ւ պղծուի.
Ու ես իմ փառքս ուրիշին չեմ տար։
12 Ինձ ճակոբ ու իմ կանչած իսրայէլս, ինծի մոտիկ ըրէ.
Ես նոյն եմ, առաջինը ես եմ, վերջինն ալ ես եմ։
13 Նաեւ երկիրը իմ ձեռքս հիմնեց,
Ու երկինքը իմ աջ ձեռքս տարածեց.
Երբոր ես անոնք կանչեմ,
Անոնք միասին կը կայնին։
14 Ամէնքդ ժողովուեցէք ու մտիկ ըրէք.
Անոնցմէ ո՞վ պատմեց աս բաները.
Տէրոջը սիրածը Բաբելոնի մէջ անոր կամքը պիտի գործ պիտի դնէ,
Եւ իր բազուկը Քաղդէացւոց վրայ պիտի բընծըռէ։
15 Ես՝ ես խօսեցայ ու զանիկա կանչեցի,
Անիկա բերի, և անոր ճամբան յաջող պիտի ըլլայ։
16 Ինծի մօտեցէք, ասիկա լսեցէք.
Ա՛ռաջուց ծածուկ չխօսեցայ,
Այս բաները եղած ժամանակէն՝ ի վեր ես հոն եմ.
Ու հիմա զիս Տէր Եհովան ու անոր Հոգին խրկեց։
17 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը՝
Քու փրկիչդ՝ Իսրայէլին Սուրբը.
Ես եմ քու Տէր Աստուածդ,
Որ քեզի օգտակար եղածը կը սորվեցընեմ,
Ու քալելու ճամբուդ մէջ քեզ կ՚առաջնորդեմ։
18 Երանի թէ իմ պատուիրանքս մտիկ ընէիր.
Անատոնը քու խաղաղութիւնդ գետի պէս՝
Ու արդարութիւնդ ծովուն ալիքներուն պէս պիտի ըլլար.
19 Եւ քու սերունդդ աւազի չափ՝
Ու որովայնիդ ծնունդը անոր խիճին չափ պիտի ըլլար,
Անոր անունը իմ առջեւս պիտի չկտրուէր ու չկորսուէր։
20 Բաբելոնէն ելէք, Քաղդէացիներէն փախէք.
Ասիկա յաղթութեան երգով պատմեցէք — հրատարակեցէք.
Ասիկա մինչեւ երկրին ծայրը տարածեցէք,
Ըսելով, Տէրը իր Յակոբ ծառան փրկեց։
21 Ու երբոր զանոնք անապատներու մէջ պտրտցուց՝ չծարաւեցան.
Անոնց համար վէմէն ջուրեր վազցուց,
Վէմը պատռեց ու անկէ ջուրեր բղխեցան։
22 Ամբարիշտներուն խաղաղութիւն պիտի չունենան՝ կ՚ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԽԹ

1 Քրիստոս Հրեաներուն խրկուած ըլլալով՝ անոնցմէ կը գանգատի. 5 Հեթանոսներուն կը խրկուի իր Ըտրհացը խոստանալով։ 13 Աստուծոյ մշանջենաւոր սէրը իր եկեղեցիին վրայ։ 18 Եկեղեցիին գերեզմանութիւնը և զարգանալը։

1 Ով կղզիներ, ինծի մտիկ ըրէք,
Ու հեռաւոր ազգեր, ունկնդիր եղէք.
Տէրը ծնած է ինծի՝ արգանդէս,
Մօրս որովայնէն անունս յիշեց։
2 Ու բերանս սուր նետի պէս ըրաւ,
Զիս իր ձեռքին ստուերին մէջ ծածկեց,
Ու զիս սրածայր նետ մը ըրաւ,
Իր կապարճին մէջ պահեց զիս։
3 Ու ինծի ըսաւ՝ Դուն իմ ծառաս ես, Իսրայէլ,
Որ քեզմով պիտի փառաւորուիմ։
4 Բայց ես ըսի՝ Ես ունայնութեան համար աշխատեցայ,
Զուր տեղը եւ իզուր զօրութիւնս վատնեցի.
Սակայն իրաւունքս Տիրոջ քով է,
Ու վարձքս՝ իմ Աստուածս։
5 Ու հիմա Տէրը կ՚ըսէ՝ որ զիս արգանդէն ծառայ ընելու համար կազմեց,
Որ Յակոբը իր քովը դարձընէ, թէեւ Իսրայէլ անոր չհաւաքուի,
Որովհետեւ Տիրոջ աչքին մէջ պատուական եղայ,
Ու Աստուածս իմ զօրութիւնս եղաւ։
6 Ան ալ ըսաւ՝ Քանի որ ինծի ծառայ ըլլալդ
Յակոբի ցեղերը հաստատելու
Ու Իսրայէլի մնացորդները դարձընելու համար քիչ բան է,
Ես ալ քեզ հեթանոսներուն լոյս պիտի դնեմ,
Որ փրկութիւնս երկրի ծայրերը հասնի։
7 Տէրը՝ Իսրայէլին Փրկիչը ու անոր Սուրբը՝
Անարգուածին, ատելիին՝ որ ազգերը կը կառավարէ,
Ծառաներուն կ՚ըսէ՝
Թագաւորներ պիտի տեսնեն ու պիտի ոտքի կենան,
Իշխաններ ալ պիտի երկրպագեն,
Տիրոջ համար որ հաւատարիմ է,
Իսրայէլի Սուրբին համար որ քեզ ընտրեց։
8 Տէրը կ՚ըսէ՝ Ընդունելութեան ժամանակիդ քեզ պիտի լսեմ,
Ու փրկութեան օրը քեզ պիտի օգնեմ,
Ես քեզ պիտի պահեմ ու ժողովրդեան ուխտ պիտի ընեմ քեզ,
Որ երկիրը հաստատես,
Ու աւերակ եղած ժառանգութիւնները բաժնես,
9 Կալանաւորներուն՝ ելէք, ըսելու համար,
Խաւարի մէջ եղողներուն՝ երեւցէք։
Ճամբաներուն վրայ պիտի արածեն,
Ու ամէն բլուրներու վրայ արօտ պիտի ունենան։
10 Պիտի չքաղցնեն ու պիտի չծարաւնան,
Ոչ ալ հարը ու արեւը պիտի զարնէ զանոնք,
Որովհետեւ զանոնք գթացողը զանոնք պիտի առաջնորդէ,
Ու ջուրերու աղբիւրներուն քովը պիտի տանի զանոնք։
11 Ու իմ բոլոր լերանցս ճամբան պիտի շինեմ,
Ու իմ մայրուղիներս պիտի բարձրանան։
12 Ահա հեռուներէն պիտի գան,
Ահա հիւսիսէն ու արեւմուտքէն,
Ու Սինիմի երկրէն ալ։
13 Երկինք, ցնծութեամբ գոչեցէք,
Երկիր, ուրախացիր,
Լեռներ, ցնծութեամբ երգեցէք,
Որովհետեւ Տէրը իր ժողովուրդը մխիթարեց,
Ու իր տառապելիներուն գթաց։
14 Բայց Սիոն ըսաւ՝ Տէրը զիս թողուց,
Ու Տէրը զիս մոռցաւ։
15 Կինը կրնա՞յ իր ծծկեր զաւակը մոռնալ,
Որ գութ չունենայ իր որովայնին որդիին վրայ.
Անոնք ալ կրնան մոռնալ,
Բայց ես քեզ չեմ մոռնար։
16 Ահա քու պարիսպներդ միշտ իմ առջեւս են,
Քու որմերդ ալ միշտ աչքիս առջեւ են։
17 Քու շինողներդ շուտ պիտի գան,
Ու քեզ աւերողներդ ու քեզ աւերակ ընողներդ քեզմէ պիտի ելլեն։
18 Շուրջդ նայէ ու տես,
Ամէնքը հաւաքուեցան ու քեզի եկան։
Ես կեանքով եմ, կ՚ըսէ Տէրը,
Ամէնքը իմ հագուստ պիտի հագնիս կը կայնին։
14 Ամէնքդ ժողովուեցէք ու մտիկ ըրէք.
Անոնցմէ ո՞վ պատմեց աս բաները.
Տէրոջը սիրածը Բաբելոնի մէջ անոր կամքը պիտի գործ պիտի դնէ,
Եւ իր բազուկը Քաղդէացւոց վրայ պիտի բընծըռէ։
15 Ես՝ ես խօսեցայ ու զանիկա կանչեցի,
Անիկա բերի, և անոր ճամբան յաջող պիտի ըլլայ։
16 Ինծի մօտեցէք, ասիկա լսեցէք.
Ա՛ռաջուց ծածուկ չխօսեցայ,
Այս բաները եղած ժամանակէն՝ ի վեր ես հոն եմ.
Ու հիմա զիս Տէր Եհովան ու անոր Հոգին խրկեց։
17 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը՝
Քու փրկիչդ՝ Իսրայէլին Սուրբը.
Ես եմ քու Տէր Աստուածդ,
Որ քեզի օգտակար եղածը կը սորվեցընեմ,
Ու քալելու ճամբուդ մէջ քեզ կ՚առաջնորդեմ։
18 Երանի թէ իմ պատուիրանքս մտիկ ընէիր.
Անատոնը քու խաղաղութիւնդ գետի պէս՝
Ու արդարութիւնդ ծովուն ալիքներուն պէս պիտի ըլլար.
19 Եւ քու սերունդդ աւազի չափ՝
Ու որովայնիդ ծնունդը անոր խիճին չափ պիտի ըլլար,
Անոր անունը իմ առջեւս պիտի չկտրուէր ու չկորսուէր։
20 Բաբելոնէն ելէք, Քաղդէացիներէն փախէք.
Ասիկա յաղթութեան երգով պատմեցէք — հրատարակեցէք.
Ասիկա մինչեւ երկրին ծայրը տարածեցէք,
Ըսելով, Տէրը իր Յակոբ ծառան փրկեց։
21 Ու երբոր զանոնք անապատներու մէջ պտրտցուց՝ չծարաւեցան.
Անոնց համար վէմէն ջուրեր վազցուց,
Վէմը պատռեց ու անկէ ջուրեր բղխեցան։
22 Ամբարիշտներուն խաղաղութիւն պիտի չունենան՝ կ՚ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԽԹ

1 Քրիստոս Հրեաներուն խրկուած ըլլալով՝ անոնցմէ կը գանգատի. 5 Հեթանոսներուն կը խրկուի իր Ըտրհացը խոստանալով։ 13 Աստուծոյ մշանջենաւոր սէրը իր եկեղեցիին վրայ։ 18 Եկեղեցիին գերեզմանութիւնը և զարգանալը։

1 Ով կղզիներ, ինծի մտիկ ըրէք,
Ու հեռաւոր ազգեր, ունկնդիր եղէք.
Տէրը ծնած է ինծի՝ արգանդէս,
Մօրս որովայնէն անունս յիշեց։
2 Ու բերանս սուր նետի պէս ըրաւ,
Զիս իր ձեռքին ստուերին մէջ ծածկեց,
Ու զիս սրածայր նետ մը ըրաւ,
Իր կապարճին մէջ պահեց զիս։
3 Ու ինծի ըսաւ՝ Դուն իմ ծառաս ես, Իսրայէլ,
Որ քեզմով պիտի փառաւորուիմ։
4 Բայց ես ըսի՝ Ես ունայնութեան համար աշխատեցայ,
Զուր տեղը եւ իզուր զօրութիւնս վատնեցի.
Սակայն իրաւունքս Տիրոջ քով է,
Ու վարձքս՝ իմ Աստուածս։
5 Ու հիմա Տէրը կ՚ըսէ՝ որ զիս արգանդէն ծառայ ընելու համար կազմեց,
Որ Յակոբը իր քովը դարձընէ, թէեւ Իսրայէլ անոր չհաւաքուի,
Որովհետեւ Տիրոջ աչքին մէջ պատուական եղայ,
Ու Աստուածս իմ զօրութիւնս եղաւ։
6 Ան ալ ըսաւ՝ Քանի որ ինծի ծառայ ըլլալդ
Յակոբի ցեղերը հաստատելու
Ու Իսրայէլի մնացորդները դարձընելու համար քիչ բան է,
Ես ալ քեզ հեթանոսներուն լոյս պիտի դնեմ,
Որ փրկութիւնս երկրի ծայրերը հասնի։
7 Տէրը՝ Իսրայէլին Փրկիչը ու անոր Սուրբը՝
Անարգուածին, ատելիին՝ որ ազգերը կը կառավարէ,
Ծառաներուն կ՚ըսէ՝
Թագաւորներ պիտի տեսնեն ու պիտի ոտքի կենան,
Իշխաններ ալ պիտի երկրպագեն,
Տիրոջ համար որ հաւատարիմ է,
Իսրայէլի Սուրբին համար որ քեզ ընտրեց։
8 Տէրը կ՚ըսէ՝ Ընդունելութեան ժամանակիդ քեզ պիտի լսեմ,
Ու փրկութեան օրը քեզ պիտի օգնեմ,
Ես քեզ պիտի պահեմ ու ժողովրդեան ուխտ պիտի ընեմ քեզ,
Որ երկիրը հաստատես,
Ու աւերակ եղած ժառանգութիւնները բաժնես,
9 Կալանաւորներուն՝ ելէք, ըսելու համար,
Խաւարի մէջ եղողներուն՝ երեւցէք։
Ճամբաներուն վրայ պիտի արածեն,
Ու ամէն բլուրներու վրայ արօտ պիտի ունենան։
10 Պիտի չքաղցնեն ու պիտի չծարաւնան,
Ոչ ալ հարը ու արեւը պիտի զարնէ զանոնք,
Որովհետեւ զանոնք գթացողը զանոնք պիտի առաջնորդէ,
Ու ջուրերու աղբիւրներուն քովը պիտի տանի զանոնք։
11 Ու իմ բոլոր լերանցս ճամբան պիտի շինեմ,
Ու իմ մայրուղիներս պիտի բարձրանան։
12 Ահա հեռուներէն պիտի գան,
Ահա հիւսիսէն ու արեւմուտքէն,
Ու Սինիմի երկրէն ալ։
13 Երկինք, ցնծութեամբ գոչեցէք,
Երկիր, ուրախացիր,
Լեռներ, ցնծութեամբ երգեցէք,
Որովհետեւ Տէրը իր ժողովուրդը մխիթարեց,
Ու իր տառապելիներուն գթաց։
14 Բայց Սիոն ըսաւ՝ Տէրը զիս թողուց,
Ու Տէրը զիս մոռցաւ։
15 Կինը կրնա՞յ իր ծծկեր զաւակը մոռնալ,
Որ գութ չունենայ իր որովայնին որդիին վրայ.
Անոնք ալ կրնան մոռնալ,
Բայց ես քեզ չեմ մոռնար։
16 Ահա քու պարիսպներդ միշտ իմ առջեւս են,
Քու որմերդ ալ միշտ աչքիս առջեւ են։
17 Քու շինողներդ շուտ պիտի գան,
Ու քեզ աւերողներդ ու քեզ աւերակ ընողներդ քեզմէ պիտի ելլեն։
18 Շուրջդ նայէ ու տես,
Ամէնքը հաւաքուեցան ու քեզի եկան։
Ես կեանքով եմ, կ՚ըսէ Տէրը,
Ամէնքը իմ հագուստ պիտի հագնիս կը կայնին։

Ու, ով ժողովուրդներ, հեռուէն ականջ ալէք.
ՖՏէրը զիս արդահռէն կանչեց,
Իմ անունս ծովս պրովայնէն յիշեց.
2 Եւ ՗իմ բերանս սրած թուրի պէս բրաւ,
՚Ձիս իր ձեռքին հովանիին տակը ծածկեց,
Եւ զիս ՗փայլուն նետի պէս բրաւ.
Իր կապարճին մէջը պահեց զիս.
3 Եւ ինծի բաւ, ՚Դուն իմ ծառաս ես,
Ով Իսրայէլ, ՗որ քեզմով պիտի փառաւորուիմ։
4 ՚Ու ես ըսի, Պարապ տեղը աշխատեցայ,
Ես- իմ զօրութիւնս ոչինչ ու դատարկ տեղը դործածեցի.
Բայց իմ իրաւունքս Տէրոջը առջևն է,
Եւ իմ դործս իմ Աստուծոյս քովը է։
5 Ու հիմա ՚՚ըսէ՚՚ կ'ըսէ Տէրը՝
ՖՈր զիս պրովայնէ իրեն ծառայ ըլլալու համար առեղծեց,
Որ Յակոբը անոր դարձընեմ,
Եւ ՗Իսրայէլը անոր ժողվուի,
Որ Տէրոջը առջևը փառաւորուիմ,
Եւ իմ Աստուածս ինծի զօրութիւն ըլլայ.
6 Այ՚՚ըսէ՚՚ կ'ըսէ. Յակոբին ցեղերը ներշն հաստատելու համար,
Ու Իսրայէլին ազատուածները դարձընելու համար,
Իմ ծառաս ըլլալդ քեզի քիչ է.
Ահա քեզ ՗հաղթերուն լոյս պիտի դնեմ,
Որ մինչև երկրին ծայրը իմ փրկութիւնս ըլլա։

7 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝ Իսրայէլին Փրկիչը՝ անոր Սուրբը
՚Անարգուած անձին՝ ազդայ ատելի եղողին՝ իշխանաց ծառային.
՗Թագաւորները պիտի տեսնեն ու ոտք պիտի ելլեն.
Իշխաններն ալ երկրպագութիւն պիտի ընեն
Տէրոջը համար՝ որ Հաւատարիմ է,
Իսրայէլի Սուրբին համար՝ որ քեզ ընտրեր է։
8 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
՗Ընդունելի ժամանակի մը մէջ քեզի լսեցի,
Եւ փրկութեան օրը քեզի օդնութիւն ըրի,
Ու քեզ պահեցի ՚և ժողովուրդին ուխտ ըլլալու տուի,
Որ երկիրը հաստատես,
Ու աւրուած ժառանգութիւնները ժառանգել տեղընես.
9 Եւ ՚կապուածներուն ըսես, Ելէք,
Ո- խաւարի մէջ եղողներուն՝ Յայտնուեցէք։
Անոնք ճամբաներու վրայ պիտի արածին,
Եւ անոնց արօտը ամէն բլուրներու վրայ պիտի ըլլայ։
10 Անոնք ՝պիտի չանօթենան ու չծարաւին,
Եւ ՚՚զանոնք խորշակը կամ արեը պիտի չզարնէ.
Քանզի անոնց ողորմութիւն ընողը ՝պիտի առաջնորդէ անոնց,
Ու Ջուրի աղբերակներուն քովը պիտի տանի զանոնք։
11 ՛Եւ ամէն լեռներս ճամբաներ պիտի ընեմ,
Ու իմ պողոտաներս պիտի բարձրանան։
12 Ահա ՚ոմանք հեռուէն,
Եւ ահա ոմանք հիւսիսէն ու արեմուտքէն,
Եւ ոմանք Սինեացւոց երկրէն պիտի դան։
13 ՚Ով երկինք, ուրախ եղիր, ու ով երկիր, ցնծութիւն ըրէ,
Եւ ՚՚ով լեռներ, ուրախութեան ձայնով ազաղակեցէք.
Քանզի Տէրը իր ժողովուրդին մխիթարութիւն տուաւ,
Ու իր անանկներուն ողորմեցաւ։

14 ՚Բայց Սիօն բաւ, ԵՀովան զիս թողուց,
Ու Տէրը զիս մոռցաւ։
15 ՚Միթէ կնիկը իր կաթնակը մանուկը կրնայ մոռնալ,
Անանկ որ իր արտայնին ծննդեանը վրայ չգթայ.
Թէև անոնք մոռնան,
՚Բայց ես քեզ պիտի չմոռնամ։
16 Ահա ՚՚ես քեզ իմ ձեռացս մէջ նկարագրեցի,
Քու պարիսպներդ միշտ իմ առջևս են։
17 Քու ազատներդ պիտի արտորան,
Ո- ՚քեզ փլցընողներդ և աւերողներդ քեզմէ պիտի ելլեն։
18 ՚՚Աչքերդ վերցուր ու բոլորտիքդ նայէ.
Ամէնքը կը ժողովուին -- քեզի կու գան.
Տէրը կ'ըսէ որ ես կենդանի եմ,
Անշուշտ անոնց ամէնը ՚՚զարդ ելլու պէս պիտի հագնիս,
Եւ անոնցմով հարսի պէս պիտի զարդարուիս։
19 Քանզի քու աւերակներդ՝ ամայի տեղերդ,
Ու քու կործանմանդ երկիրը
՚Հիմա ՚՚ բնակիչներուն նեղ պիտի գայ,
Եւ քեզ կլլողները պիտի հեռանան։
20 ՚Քու անպատակութենէդ եաև ՚ծնանելու որդիդ
Քու ականջներուդ պիտի ըսեն,
Ա տեղը ինծի նեղ է,
Տեղ տուր ինծի որ բնակիմ։

Ֆ Հմր · 3 · Ելեմ · ա · 5 · Մաա · ա · 20 · 21 · Դաւկ · ա · 15 · 31 · Յոմ · ժ · 36 · Գաղ · ա · 15 ։
Ֆ Գլ · ծա · 4 · ծա · 16 · Ովս · գ · 3 · Եբր · գ · 12 · Յայտ · ա · 16 ։
Ֆ Գլ · ծա · 16 ։
Ֆ Սապ · խե · 5 ։
Ֆ Գլ · խբ · 1 · Ջար · գ · 8 ։
Ֆ Գլ · խգ · 23 · Յոմ · ժգ · 31 · ԺԸ · 8 · Եփես · ա · 6 ։
Ֆ Եղկ · գ · 19 ։
Ֆ Հմր · 1 ։
Ֆ Մաա · խգ · 37 ։
Ֆ Գլ · խբ · 6 · կ · 5 · Դաւկ · բ · 32 · Գաղ · մգ · 47 · խգ · 18 ։
Ֆ Գլ · ծգ · 5 · Մաա · խգ · 67 ։
Ֆ Սապ · հբ · 10 · 11 · Հմր · 23 ։
Ֆ Տէս Սապ · կՀ · 13 · բ Կոր · գ · 2 ։
Ֆ Գլ · խբ · 6 ։
Ֆ Գլ · խբ · 7 · Ջար · ԺԸ · 12 ։
Ֆ Յայտ · է · 16 ։
Ֆ Սապ · Ղհա · 6 ։
Ֆ Սապ · խգ · 2 ։
Ֆ Գլ · Լ · 4 ։
Ֆ Գլ · խգ · 5 · 6 · Գլ · խգ · 23 ։
Ֆ Տէս գլ · Լ · 27 ։
Ֆ Տէս Սապ · Ղգ · 13 · Մաղ · գ · 17 · Մաա · է · 11 ։
Ֆ Հռոմ · ժա · 29 ։
Ֆ Տէս Եզ · ժգ · 9 · Եբգ · բ · 6 ։
Ֆ Հմր · 19 ։
Ֆ Գլ · կ · 4 ։
Ֆ Ածկ · ԺԷ · 6 ։
Ֆ Տէս գլ · Ծգ · 1 · 2 · Ջար · բ · 4 · ժ · 10 ։
Ֆ Մաա · գ · 9 · Հռոմ · ժա · 11 · 13 · Ես ։
Ֆ Գլ · կ · 4 ։

21 Ու դուն քու սրտիդ մէջը պիտի ըսես,
Ասոնք ինծի ո՞վ ծնաւ.
Ես անզաւակ ու ամուլ էի.
Ես գերի ու աքսորուած էի,
Ասոնք ո՞վ մեծցուց.
Ահա ես մինակ մնացեր էի,
Ասոնք ո՞ւր էին։

22 Տ՚Այսպէս կ՚ըսէ Տէր Եհովան,
Ահա իմ ձեռքս ազգերու վրայ պիտի վերցնեմ,
Ու իմ դրօշակս ժողովուրդներու մէջ պիտի կանգնեմ.
Եւ անոնք քու տղաքներդ էջքնդ ծոցին մէջը պիտի բերեն,
Ու քու աղջիկներդ ուսերուն վրայ պիտի վերցուին։

23 Եւ թագաւորները քու նուագիչներդ պիտի ըլլան,
Ու անոնց թագուհիները քու դայեակներդ.
երեսնին գետինը ծռելով՝ քեզի երկրպագութիւն պիտի ընեն,
Ու Տ՚ոտքերուդ փոշին պիտի լզեն,
Եւ պիտի գիտնաս որ ես եմ Տէրը.
վասն զի Տ՚ինծի ապաւինողները պիտի չամչնան։

24 Տ՚Միթէ հզօրէն աւարը կ՚առնուի՞,
կամ *անարդու մարդուն գերի առածը կ՚ազատի՞։

25 Բայց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Հզօրին գերի առածը անպատճառ պիտի առնուի,
Ու բռնաւոր մարդուն աւարը պիտի ազատուի.
Ու քեզի հետ վիճողներուն դէմ ես պիտի վիճիմ,
Եւ քու տղաքներդ ես պիտի ազատեմ։

26 Ու Տ՚քեզ հարստահարողներուն իրենց մարմինները պիտի կերցընեմ,
Եւ իրենց Տ՚արիւնը նոր գինիի պէս խմելով՝ պիտի գինովնան.
Եւ ամէն մարմին Տ՚պիտի գիտնայ
թէ ես եմ Տէրը՝ որ քեզ ազատեցի,
Ու քու փրկիչդ՝ Յակոբին Հզօրը։

ԳԼ. Ծ

1 Քրիստոս կը ցուցընէ թէ Հրեից մերժուիլը իրեն պիտի չհամարուի, որովհետեւ ինքը փրկելու կարող է. 5 և ան գործը կատարելու յանձնառու եղեր է. 7 և Աստուծոյ օգնականութեանը ապաւիներ է։ 10 Աստուծոյ և չէ թէ մեր անձերուն ապաւինելու յորդորանք մը։

1 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.

Ո՞ւր է ձեր մօրը ապահարզանի թուղթը,
Որով ես զանիկա արձակեցի.
կամ ո՞վ է ան Տ՚պարտատէրս՝
Որուն ես ձեզ ծախեցի.
Ահա դուք ձեր անօրէնութեանցը համար Տ՚ծախուեցաք,
Ու ձեր մայրը ձեր յանցանացը համար արձակուեցաւ։

2 Ինչո՞ւ համար իմ եկած ատենս մարդ մը չկար,
Ո՞ Տ՚կանչած ատենս պատասխան տուող մը չկար.
Տ՚Միթէ իմ ձեռքս բնաւ կարճցա՞ծ՝ որ փրկելու կարող չըլլամ,
կամ թէ ազատելու զօրութիւն չունի՞մ.
Ահա Տ՚իմ սաստելովս Տ՚ծովը կը ցամքեցընեմ,
Տ՚գետերը անապատ կը դարձընեմ.
Տ՚Անոնց ձուկերը ջուր չըլլալուն համար կը հոտին
Ու ծարաւէն կը մեռնին։

3 Տ՚Երկինքները սուգ խաւար կը հագցընեմ,
Տ՚Ու ծածկոցի համար անոնց վրայ քուրձ կը դնեմ։

4 Տ՚Տէր Եհովան ինծի խրատուններու լեզու տուաւ,
Որ յոգնածին խօսքով օդնել գիտնամ.
Առտու ղէս կ՚արթընցընէ,
Անիկա իմ ականջս կ՚արթընցընէ,
Որ աշակերտներու պէս լսեմ։

5 Տէր Եհովան Տ՚իմ ականջս բացաւ,
Ու ես Տ՚անհնազանդ չեղայ, ետ չդարձայ։

6 Տ՚Իմ կռնակս՝ զարնողներուն,
Եւ մօրուքս փետտողներուն տուի.
Իմ երեսս նախատինքէն ու թուքէն չծածկեցի։

7 Բայց Տէր Եհովան ինծի կ՚օգնէ,
Անոր համար ամօթահարած պիտի չըլլամ.
Անոր համար Տ՚իմ երեսս դայլայլաղի պէս ըրի,
Ու գիտեմ որ պիտի չամչնամ։

8 Տ՚Ձիս արդարացընողը մօտ է.
Ո՞վ ինծի հետ պիտի վիճի. միասին դատաստանի կայնինք.
Իմ դատակիցս ո՞վ է. թող ինծի մօտենայ։

9 Ահա Տէր Եհովան ինծի պիտի օգնէ.
Ո՞վ է անիկա որ զիս յանցաւոր պիտի հանէ.
Ահա Տ՚ամէնքը հանդերձի պէս պիտի մաշին,
Տ՚Ցեցը պիտի ուտէ զանոնք։

10 Ձեր մէջը Տէրոջմէ վախցող,
Անոր ծառային ձայնը մտիկ ընող ո՞վ կայ,
Որ Տ՚մութի մէջ կը քալէ ու բնաւ լոյս չունի.

ա Գլ. կ. 4։ կգ. 20։
բ Սազ. նբ. 11։ Հմր. 7։ Գլ. ձբ. 15։ կ. 16։
գ Սազ. նբ. 9։ Մխ. կ. 17։
դ Սազ. լէ. 22։ Հբ. ամմ. կ. 5։ ծ. 33։ ժ. 11։
ե Մաա. ժբ. 29։
զ Ղուկ. ժա. 21, 22։
է Կամ իրաւունք ուներցայ։
ը Գլ. ծ. 20։
թ Յայտ. ժգ. 20։ ժգ. 6։
ժ Սազ. ծ. 16։ Գլ. կ. 16։
ի Թուռ. ժա. 23։ Գլ. ձծ. 1։
լ Սազ. ճղ. 9։ Նաւ. ա. 4։
խ Եզ. ժգ. 21։
ծ Յես. գ. 16։
կ Եզ. կ. 18, 21։
հ Եզ. ժ. 21։
ձ Յայտ. չ. 12։
ղ Ա Օր. իգ. 1։ Եբեմ. գ. 8։ Ովս. բ. 2։
ճ Տես գծագ. գ. 1։ Մաա. ժբ. 25։
մ Գլ. ձբ. 3։
յ Ածակ. ա. 24։ Գլ. կէ. 12։ կգ. 4։ Եբեմ. կ. 13։ լէ. 15։
ն Եզ. գ. 11։
շ Մաա. ժա. 28։
ո Սազ. իա. 6, 7, 8։
չ Մաա. իզ. 39։ Յոխ. ժգ. 31։ Փիլ. բ. 8։ Եբր. ժ. 5, եւ։
պ Մաա. իզ. 67։ իէ. 26։ Յոխ. ժբ. 22։
ջ Ոզէ. գ. 30։
ռ Եզեկ. գ. 8, 9։
ս Հռոմ. բ. 32, 33, 34։
վ Յաբ. ժգ. 28։ Սազ. ճբ. 26։ Գլ. ձա. 6։
տ Գլ. ձա. 8։
ր Սազ. իգ. 4։

ՙՔեզ անիկա Տէրոջը անուանը ապաւինի ,
Ու իր Աստուծոյն կռթնին ։

11 Ահա դուք ամէնդդ՝ որ կրակ կը վառէք
Ու կայծերով կը շրջապատիք ,
Ձեր կրակին լուսովը
Ու ձեր վառած կայծերուն մէջը քալեցէք .
ՙԱյսիկա ձեզի իմ ձեռքէս պիտի ըլլայ ,
Դուք ՙտրտմութեամբ պիտի պառկիք ։

ԳԼ· ԾԱ.

1 Աստուծոյ ապաւինելու յորդորանք մը 3 իր միխիթարական խոստումներուն , 4 և իր արդարութեանը ու փրկութեանը 7 և մարդոց մահկանացուութեանը համար ։ 9 Բրիստոս իր արքունական բազուկովը իւրոնները կը պաշտպանէ մարդոց երկիւղէն ։ 17 Եբեռոպեմի թշնամութեանը վերյ կ՚ուզայ ։ 21 ու փրկութիւն կը խոստանայ ։

1 Ով դուք՝ ՙարդարութեան հետեւողներ
Ու- Տէրը փնտռողները , ՖՆայէ մտիկ ըրէք .
Դուք ան վէմին նայեցէք՝ ուսկից որ կրաբուեցաք ,
Եւ ան գուբին փոսին՝ ուսկից որ փորուեցաք ։
2 ՖՁեր հօրը Աբրահամին
Ու ձեզ ծնանող Սարրային նայեցէք .
ՙԲանզի անիկա կանչեցի՝ ՚ր մէկ հոգի էր ,
Եւ Ֆզանիկա օրհնեցի ու բազմացուցի ։
3 Վասն զի Տէրը ՙԱիօնը պիտի մխիթարէ ,
Անոր բոլոր աւերակները պիտի մխիթարէ .
Եւ անոր անապատը եդեմի պէս՝
Ու անոր ամայութիւնը Ֆտէրոջը դրախտին պէս պիտի ընէ .
Անոր մէջը ցնծութիւն և ուրախութիւն ,
Գոհութիւն և օրհնութեան ձայն պիտի գըտնուի ։
4 Ով իմ ժողովուրդս , լսեցէ մտիկ ըրէ ,
Ով իմ ազգս , լսեցէ ականջ տուր .
ՙԲանզի ինծմէ օրէնք պիտի ելլէ ,
Եւ իմ իրաւունքս Ֆժողովուրդներուն լոյս ըլլալու համար պիտի հաստատեմ ։
5 Ֆիմ արդարութիւնս մօտ է , իմ փրկութիւնս ելած է ,
Ֆու իմ բազուկներս ժողովուրդները պիտի դատեն .
ՙԿղզիները ինծի պիտի յուսան
Ֆեւ իմ բազուկիս պիտի ապաւինին ։
6 ՖԱչքերնիդ վեր վերցուցէք դէպ՚ի երկինքը ,
Ու վար նայեցէք դէպ՚ի երկիրը .
Քանզի ՙերկինքը ծուխի պէս պիտի անցնի ,
ՖՈւ երկիրը հանդերձի պէս պիտի մաշի ,

ՙ Ինձի մտիկ ըրէք , ո՛վ արդարութիւն ճանչցողներ ,
Եւ ՙիմ օրէնքս ձեր սրտին մէջը պահող ժողովուրդ .
ՖՄարդոց նախատինքէն մի վախնաք ,
Ու անոնց բամբասանքէն մի զարհուրիք ։
8 Վասն զի Ֆցեցը պիտի ուտէ զանոնք հանդերձի պէս ,
Եւ մեջը պիտի ուտէ զանոնք բուրդի պէս .
Բայց իմ արդարութիւնս յաւիտեան՝
Ու իմ փրկութիւնս ամէն դարերու մէջ պիտի ըլլայ ։

9 ՖԱրթընցիր , արթընցիր , ՙոմ Տէրոջը բազուկը , զօրութիւն հագիր .
Արթընցիր ՙառջի օրերուն պէս՝
Շատոնցմէ անցած դարերուն պէս .
ՙԴուն անիկա չէ՞ն՝ որ ՙՌահաբը ջարդեցիր
Ու ՙվիշապը վիրաւորեցիր ։
10 Դուն անիկա չէ՞ն որ Ֆծովը՝
Մեծ անդունդին ջուրերը չամբեցուցիր ,
Եւ ծովուն խորունկ տեղատարը ճամբայ ըրիր ,
Որ փրկուածները ՚նդ անցնին ։
11 Ու ՙՏէրոջը փրկածները պիտի դառնան ,
Ու երգելով Սիօն պիտի գան ,
Եւ անոնց գլխուն վրայ յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ըլլայ .
Անոնք ցնծութիւն և ուրախութիւն պիտի առնեն ,
Տրտմութիւնը ու հեծութիւնը ՚նդդ պիտի հեռանայ ։

12 Ես եմ , ես եմ ՙոր ձեզ կը մխիթարեմ .
Դուն ով ես , որ ՙմահկանացու մարդէն
Ու ՙխոտի նմանելու մարդու զաւակէն կը վախնաս .
13 Եւ քեզ առիգծող , ՙերկինքները տարածող
Ու երկրին հիմերը դնող Տէրը կը մոռնաս .
Ու բռնաւորին սրտմտութենէն միշտ ամէն օր կը վախնաս ,
Երբ թէ ՙնդ կորստեցընելու պատրաստուած է .
ՙԲայց ո՞ւր է բռնաւորին սրտմտութիւնը ։
14 Կապուտաձր չուռով պիտի արձրկուի ,
ՙՈւ գուբին մէջը պիտի չմեռնի ,

ՙ Բ Մն · ի · 20 ։ Սազ · ի · 7 ։
ՙ Ցոհ · թ · 39 ։
Ֆ Սազ · ժգ · 4 ։
—
ՙ Հռոմ · թ · 30—32 ։
Ֆ Հմր · 7 ։
Ֆ Հռոմ · գ · 1 · 16 ։ Եբր · ժա · 11 · 12 ։
ՙ Ծն · ժբ · 1 · 2 ։
Ֆ Ծն · իգ · 1 · 35 ։
ՙ Սազ · ճբ · 13 ։ Գլ · ի · 1 ։ Ծբ · 9 ։ Հմր · 12 ։
Ֆ Ծն · ժգ · 10 ։ Ցռվել · բ · 3 ։
ՙ Գլ · բ · 3 ։ իր · 4 ։
Ֆ Գլ · իբ · 6 ։
Ֆ Գլ · իգ · 13 ։ Ծգ · 1 ։ Հռոմ · ա · 16 · 17 ։
Ֆ Սազ · կե · 4 ։ կը · 9 ։
Ֆ Գլ · կ · 9 ։
Ֆ Հռոմ · ա · 16 ։
Ֆ Գլ · ի · 26 ։
Ֆ Սազ · ճբ · 26 ։
Մտաս · իգ · 35 ։ Ը պնա · գ · 10 · 12 ։
Ֆ Գլ · Ծ · 9 ։
ՙ Կամ Մժեխ պէս
Ֆ Հմր · 1 ։
ՙ Սազ · լե · 31 ։
Ֆ Մտաս · ժ · 28 ։ Գտր · ե · 41 ։
Ֆ Գլ · Ծ · 9 ։
Ֆ Սազ · իգ · 23 ։ Գլ · Ծբ · 1 ։
Ֆ Սազ · ղգ · 1 ։ Ցայտ · ժա · 17 ։
ՙ Սազ · իգ · 1 ։
Ֆ Ցռվ · իգ · 12 ։
ՙ Սազ · ձե · 4 ։ ձի · 10 ։
Ֆ Սազ · հգ · 13 · 14 ։ Գլ · իե · 1 ։ Եզեկ · իի · 3 ։
Ֆ Եր · ժգ · 21 ։ Գլ · իգ · 16 ։
Ֆ Գլ · լե · 10 ։
ՙ Հմր · 3 ։ բ Կօր · ա · 3 ։
Ֆ Սազ · ճժբ · 6 ։
Ֆ Գլ · ի · 6 ։ ա Պետ · ա · 24 ։
Ֆ Ցռվ · թ · 8 ։ Սազ · ճգ · 2 ։ Գլ · ի · 22 ։ իբ · 5 ։ իգ · 24 ։
Ֆ Ցռվ · ի · 7 ։
Ֆ Ջաք · թ · 11 ։

եւ իր հացը պիտի չպակսի ։
15 Քանզի քու Տէր Աստուածդ ես եմ,
Որ ՙծովը կը յանդիմանեմ՝ երկար անոր ալիք-
ները կը գոռան .
Իմ անունս ԵՀովայ Սաբաւովթ է ։
16 Ու ՚իմ խօսքերս քու բերանդ դրի ,
եւ ՚քեզ ձեռքիս հովանիովը ծածկեցի ,
ՙՈր երկինքը հաստատեմ ու երկրին հիմերը
դնեմ ,
եւ Սիօնին ըսեմ , Դուն իմ ժողովուրդս ես ։
17 ՙԱրթընգիր , արթընգիր — ելիր , ով երու-
սաղէմ ,
Որ ՙՏէրոջը ձեռքէն անոր բարկութեանը բա-
ժակը խմեցիր .
ՙԹմրութեան բաժակին մրուրը քամելով խը-
մեցիր ։
18 Անոր բոլոր ծնած որդիներէն՝ որ նա առաջնոր-
դող չկայ ,
Ու բոլոր մեծցուցած աղաքներէն՝ որ նա ձեռն-
առու չկայ ։
19 ՙԱս երկու բաները քեզի պատահեցան ,
Ո՞վ քեզի պիտի ցաւի .
կործանում ու կոտորած , սով ու սուր .
ՙՔեզ ինչո՞վ մխիթարեմ ։
20 ՙՔու տղաքդ մարած՝
Ամէն փողոցներուն գլուխը կը պառկին՝
Որոգայթի մէջ բռնուած յանդիպի պէս .
Անոնք Տէրոջը բարկութեամբը՝
Քու Աստուածդով յանդիմանութեամբը լեցուած
են ։
21 Ուրեմն ասիկա մտիկ ըրէ , ով ողորմելի ,
Որ արբած ես , ՙբայց գինիէն չէ ։
22 Այսպէս կ՚ըսէ քու ԵՀովայ Տէրդ ,
եւ քու Աստուածդ՝ ՙոր իր ժողովուրդին դա-
տը կը պաշտպանէ .
Ահա քու ձեռքդէ թմրութեան բաժակը՝
Իմ բարկութեանս բաժակին մրուրը առի .
Զանիկա էլ պիտի չխմես .
23 եւ ՙզանիկա քեզ հարստահարողներուն ձեռ-
քը պիտի դնեմ ,
ՙՈրոնք քու անձիդ կ՚ըսէին , Ծռէ որ անց-
նինք .
Ու դուն կռնակդ՝ անցնողներուն համար
Գետնի պէս ու փողոցի պէս դրիր ։

ԳԼ · ԾԲ

1 Տէրը կը յորդորէ Եկեղեցին՝ որ իր ձրի փրկութեանը համա-
ռայ . 7 և անոր պատգամաւորները ընդունի , 9 անոր մեծու-
թեամբը ուրախանայ , 11 և ինքզինքը ծառայութենէ ազա-
տէ ։ 13 Քրիստոսի խոստաւորութեանը վասքը ։

1 ՙԱրթընգիր , արթընգիր , քու զօրութիւնդ
հագիր , ով Սիօն .
Քու փառաւոր հանդերձներդ հագիր , ով
երուսաղէմ ՙսուրբ քաղաք .
Քանզի ՙմէյմէն ալ անթլփատ ու պիղծ մէկը
քու մէջդ պիտի չմտնէ ։
2 ՙփոշին քեզմէ թօթուէ ,
Եւ նստէ , ով երուսաղէմ .
ՙՔու պարանոցիդ կապերը քակէ ,
Ով Սիօնի դերի աղջիկը ։
3 Վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
ՙՋրի ծախուեցաք ,
Եւ առանց ստակի պիտի փրկուիք ։
4 Քանզի Տէր ԵՀովան այսպէս կ՚ըսէ .
Իմ ժողովուրդս առաջ ՙԵգիպտոս ՚ջաւ ,
Որ հոն պանդխտութիւն ընէ .
Ու Ասորեստանցին ալ առանց պատճառի անոր
բռնութիւն ըրին ։
5 Եւ հիմա հոս ի՞նչ ունիմ, կ՚ըսէ Տէրը ,
Որ իմ ժողովուրդս պարապ տեղը գչուեցաւ .
Անոր վրայ իշխողները ղռնչո՛ կը պոռացընեն ,
կ՚ըսէ Տէրը ,
Ու միշտամէն օր իմ անունս ՚կը հայհոյուի ։
6 Ասոր համար իմ ժողովուրդս պիտի գիտնայ
իմ անունս .
Ասոր համար ան օրուան մէջ պիտի գիտնայ ,
Թէ ես ան եմ՝ որ կը խօսէի . ահա ես եմ ։
7 ՙԻ՜նչ գեղեցիկ են լեռներուն վրայ անոր
ոտքերը՝
Որ աւետիս կը բերէ , խաղաղութիւն կը քա-
րոզէ ,
Բարութեան աւետիս կը բերէ , փրկութիւն
կը քարոզէ ,
Որ Սիօնին կ՚ըսէ , ՙՔու Աստուածդ կը թա-
գաւորէ ։
8 Քու պահապաններդ ձայն պիտի վերցընեն ,
Ճնծութեան ձայնով միասին պիտի երգեն .
Քանզի երբոր Տէրը Սիօնը նա դարձընէ ,
Անոնք *յայտնապէս պիտի տեսնեն ։
9 Ով երուսաղէմի աւերակներ ,
Ճնծութեան ձայնով միասին պիտի երգեն .
ՙՔանզի Տէրը իր ժողովուրդը մխիթարեց ,
Ու ՙերուսաղէմը փրկեց ։
10 ՙՏէրը իր սուրբ բազուկը մերկացուց
Բոլոր ազգաց աչքերուն առջեւը ,
Ու ՙերկրիս ամէն ծայրերը
Մեր Աստուծոյն փրկութիւնը պիտի տես-
նեն ։

ՙ Ցոր· իգ· 12 : Սաղ· ծդ· 13 : Երեմ· լա· 35 ։
՚ Բ Օր· ժբ· 18 : ԳԼ· ծկ· 21։ Ցաղ· գ· 34։
՛ ԳԼ· խզ · 2 ։
՜ ԳԼ· կե· 17 : կզ· 22։
՝ ԳԼ· ծբ · 1 ։
Ցոբ· իա· 20 : Եբեմ· լա· 35 ։
՞ Բ Օր· իբ · 28 · 34 : Սաղ· կ · 3 : կե · 8 : Եզեկ · իգ · 32 · 33 · 34 : Զաք · ժբ · 2 : Ցայտ· ժգ · 10 ։
՟ ԳԼ· խդ · 9 ։
ՠ Ամովս · ե · 2 ։
ա Ոզը · բ · 11 · 12 ։
բ Տէս հմր · 17 : Ոզը · գ · 15 ։
գ Երեմ· ծ · 34 ։
դ Երեմ· իե · 17 · 26 · 28 : Զաք · ժբ · 2 ։
ե Սաղ· կզ· 11 · 12 ։
զ ԳԼ· ծա · 9 · 17 ։
է Դեւեմ· ժա· 1 : ԳԼ· խը · 2 : Մատ · գ · 5 : Ցայտ · իա · 2 ։
ը ԳԼ· լե · 8 : կ · 21 ։ Դատ· ա· 15 : Ցայտ· իա · 27 ։
թ Տէս գԼ· գ · 26 : ծա · 23 ։
ժ Զաք · բ · 7 ։
ի Սաղ· իգ · 12 : ԳԼ· իե · 13 : Երեմ· ժե · 13 ։
լ Ծն · իշ · 6 : Գոր · կ · 14 ։
խ Եզեկ · լզ · 20 · 23 : Հաւակ· բ · 24 ։
ծ Դատ· ա · 15 : Հաւակ· ժ · 15 ։
կ Սաղ· ղգ · 1 : ղզ · 10 : ղե · 1 ։
հ Կամ գեհէնդիման էրար · Եբբ · աչք աչքի
ձ ԳԼ· ծա · 3 ։
ղ Տէս գԼ· խը · 20 ։
ճ Տէս Սաղ· ղը· 2 , 3 ։
մ Ղուկ · գ · 6 ։

11 Եթաչուեցէք, քաչուեցէք, անկէ ելէք,
պիղծ բանի մի դպչիք,
Անոր մէջէն ելէք.
[5]Մաքուր եղէք, ով Տէրոջը սպասնելը վերցընողներ։
12 Քանզի ոչ թէ արտորալով պիտի ելլէք,
եւ ոչ թէ փախչելով պիտի երթաք.
Հապա Տէրը ձեր առջեւէն պիտի երթայ,
[6]Ու Իսրայէլին Աստուածը ձեզի թիկնապահ պիտի ըլլայ։

13 Ահա [7]իմ ծառաս յաջողութիւն պիտի գտնէ,
եւ [8]պիտի մեծնայ ու պիտի բարձրանայ ու խիստ պիտի փառաւորի։
14 Ինչպէս որ շատերը [9]անոր վրայ"ապշեցան,
(Անոր [10]երեսը՝ մարդու էբէ-էն,
Ու կերպարանքը մարդու որդւոցմէն աւելի աւրած ըլլալուն համար,)
15 Ա,յնպէս [11]– շատ ազգեր պիտի †զարմացընէ,
[12]թագաւորները անոր առջեւը իրենց բերանը պիտի գոցեն.
Վասն զի [13]իրենց չպատմուածը պիտի տեսնեն,
Եւ իրենց չլսածը պիտի խմանան։

ԳԼ· ԾԳ

1 Մարգարէն անհաւատութեան համար գանգատելով՝ խոչին գայթակղութիւնը կ'արդարացնէ, 4 յիշելով Քրիստոսի չարչարանքին օգուտը 10 և բոլի յաջողութիւնը։

1 [1]Ո՞վ հաւատաց մեր պատճէն լուրին,
Ու [2]Տէրոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ։
2 Քանզի [3]անիկա անոր առջեւը մատաղասուն կի պէս՝
Եւ ծարաւուտ երկրէ ելած արմատի պէս բուսաւ.
[4]Անիկա կերպարանք կամ վայելչութիւն չունէր՝ որ անոր նայէինք,
Ոչ ալ անանկ երեսցի մը՝ որ անկէ ախորժէինք։
3 [5]Անիկա մարդոցմէ անարգուեցաւ ու երեսէ ձգուեցաւ,
Վշտաց տէր ու ցաւոց տեղեակ եղաւ.
Եւ անկէ երես դարձընելու մարդու պէս եղաւ,
Անարգուեցաւ ու [6]անիկա չյարգեցինք։
4 Իրաւցընէ, [7]անիկա մեր ցաւերը վերցուց,
Ու մեր վիշտերը իր վրան առաւ.
Եւ մենք զանիկա վիրաւորուած, Աստուծմէ զարնուած
Ու չարչըի հանդիպած սեպեցինք։
5 Բայց անիկա [8]մեր մեղքերուն համար վիրաւորուեցաւ,
Ե– մեր անօրէնութիւններուն համար ճմլուեցաւ.
Մեր խաղաղութեան պատիժը անոր վրայ եղաւ,
Եւ անոր [9]վէրքերովը մենք բժշկուեցանք։
6 [10]Ամէնքս ոչխարներու պէս մոլորեցանք.
Ամէն մէկս իր ճամբուն դարձաւ,
Եւ Տէրը մեր ամէնուն անօրէնութիւնը անոր վրայ դրաւ։
7 Անիկա անիրաւութիւն կրեց ու չարչարուեցաւ,
Բայց չի բերանը չբացաւ.
[11]Մորթուելու տարուող ոչխարի պէս,
Ու իր խուզողներուն առջեւը մունճ կեցող մանկի պէս՝
Անանկ իր բերանը չբացաւ։
8 ‡Նեղութեամբ և դատապարտութեամբ" վերցաւ.
Ու անոր սերունդին ո՞վ կրնայ պատմել.
Քանզի [12]անիկա կենդանեաց երկրէն կտրուեցաւ,
Անիկա իմ ժողովուրդիս յանցանքին համար զարնուեցաւ։
9 [13]Եւ անոր գերեզմանը ամբարիշտներու հետ դրուեցաւ.
Բայց երբոր մեռաւ՝ հարուստին հետ եղաւ.
||Քանզի անիկա անօրէնութիւն մը չգործեց,
Ու անոր բերնին մէջ [14]նենգութիւն մը չգտնուեցաւ։
10 Բայց Տէրը հաճեցաւ որ զանիկա ցեղելով ցաւերու մատնէ.
Անոր անձը [15]մեղայ համար զոհ [16]ընելէդ ետքը՝
Անիկա սերունդ պիտի տեսնէ, [17]էր օրերը պիտի երկրնցընէ,
Ու [18]Տէրոջը կամքը անոր ձեռքովը պիտի յաջողի։
11 Իր անձին աշխատութեանը պտուղը տեսնելով՝ պիտի կշտանայ.
[19]Իմ արդար [20]ծառաս [21]իր գիտութեամբը շատերը պիտի արդարացընէ,
[22]Քանզի անոնց անօրէնութիւնները ինքը պիտի կրէ։
12 [23]Անոր համար մեծերուն հետ բաժին պիտի տամ անոր,
[24]Եւ հզօրներուն հետ աւարէն բաժին պիտի առնէ.

---

[1] Գլ· խը· 20։ Եբեմ· ծ· 8։ Ծտ· 6· 45։ Ձաք· բ· 6· 7։ բ Կոր· գ· 17։ Յայտ· ժբ· 4։ [2] Ղե· իբ· 2· Եւ։ [3] Տես Եզ· ժբ· 33· 39։ [4] Միք· բ· 13։ [5] Գլ· նը· 8։ Տես Եզ· ժգ· 19։ Թուս· ժ· 25։ [6] Գլ· խը· 1։ [7] Փիլ· բ· 9։ [8] Եբր· գ· 15։ [9] Յով· ա· 10· 11։ [10] Գլ· խը· 20։ Եբեմ· ծ· 8։ Ծտ· 6· 45։ Ձաք· բ· 6· 7։ բ Կոր· գ· 17։ Յայտ· ժբ· 4։ [11] Գլ· խը· 1։ [12] Սաղ· իբ· 6։ 7։ Գլ· ծգ· 2։ 3։ [13] Գլ· խե· 7։ 23։ [14] Գլ· ծե· 5։ Եբեմ· ժե· 21։ ժգ· 25։ 26։ Եփես· գ· 5։ 9։ [15] Մատ· ը· 17։ Եբր· թ· 28։ ա Պետ· բ· 24։ [16] Եսայ· գ· 25։ ա Կոր· ժե· 3։ ա Պետ· գ· 18։ [17] ա Պետ· բ· 24։ [18] Սաղ· ճմթ· 176։ ա Պետ· բ· 25։ [19] Մատ· իգ· 63։ իե· 12։ 14։ Մատ· ժգ· 61։ ժե· 5։ ա Պետ· բ· 23։ [20] Գործ· բ· 32։ [21] Կամ ներելենէն և գառասանէն [22] Դան· թ· 26։ [23] Մատ· իե· 57։ 58։ 60։ Կամ թէև [24] ա Պետ· բ· 22։ ա Յովհ· գ· 5։ [25] բ Կոր· է· 21։ ա Պետ· բ· 24։ [26] Կամ ընդալէն [27] Հռոմ· գ· 9։ [28] Եփես· ա· 5։ 9։ բ Թես· ա· 11։ [29] ա Յովհ· բ· 1։ [30] Գլ· իբ· 1։ թե· 3։ [31] Յովհ· ժե· 3։ բ Պետ· ա· 3։ [32] Հռոմ· է· 18։ 19։ [33] Հռոմ· ե· 4։ 5։ [34] Սաղ· բ· 8։ Փիլ· բ· 9։ [35] Կող· բ· 15։

փանդի իր անձը մահուան *մատնեց,
Ու Երանգաւորներու հետ անպատեցաւ.
Եւ չատերուն մեղքը վերցուց,
Ու Երանգաւորներուն համար միջնորդութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԾԳ

1 Մարգարէն՝ հեթանոսներուն միսիոնարութիւն ընելու համար՝ կը նախատգուշէ անոնց եկեղեցիին ընդդիմակութիւնը, 4 ա նոնց ապահովութիւնը, 6 նեղութենէ ազատութիւնը, 11 յաւերժութիւնը, 15 և անոնց ապահովութեամբ պահպանութիւնը։

1 Ով չծնանող ամուլ, ցնծա.
Ով ծննդական ցաւ չքաշող, ցնծութեամբ գոչէ և աղաղակէ.
Քանզի երեսէ ձգուածին տղաքները
Երկիկ ունեցողին տղաքներէն շատ պիտի ըլլան՝ կ'ըսէ Տէրը։
2 Վրանիդ տեղը լայնցուր,
Ու քու բնակարանիդ վարագոյրները տարածուին.
Մի խնայեր, չուաններդ երկնցուր ու ցիցերդ ամրացուր։
3 Քանզի աջ ու ձախ կողմը պիտի տարածուիս.
Եւ քու սերունդդ ազգեր պիտի ժառանգէ,
Ու աւերած քաղաքները բնակիչներով պիտի լեցնէ։
4 Մի վախնար, վասն զի պիտի չամչնաս.
Ու մի պատկառիր, վասն զի պիտի չնախատուիս.
Քանզի քու մանկութեանդ ամօթը պիտի մոռնաս,
Եւ քու այրեւարութեանդ նախատինքը մէյ մըն ալ պիտի չյիշես։
5 Քանզի քու երիկդ քու Ստեղծիչդ է,
Անոր անունը Եհովայ Սարաւովթ է.
Ու քու փրկիչդ Իսրայէլին Սուրբն է,
Անիկա բոլոր երկրին Աստուածը պիտի կոչուի։
6 Քանզի Տէրը քեզ՝ լերեւէ ձգուած և հոգւով վշտացած կնկան պէս՝
Ու մերժուած նորահասակ հարսի պէս կանչեց, կ'ըսէ քու Աստուածդ։
7 Փոքր վայրկեան մը քեզ թողուցի,
Բայց մեծ ողորմութիւններով քեզ պիտի ժողվեմ։
8 Փիչ մը պատմութեամբ՝ մէկ վայրկեան մը երեսս քեզմէ ծածկեցի,
Բայց յաւիտենական ողորմութիւնով քեզի պիտի ողորմիմ,
Կ'ըսէ քու Փրկիչդ Եհովան։
9 Քանզի ասիկա ինծի Նոյի ջուրերուն պէս է.
Ինչպէս որ երդում ըրի, թէ Նոյի ջուրերը ա՛լ երկրի վրայ չանցնին,
Այնպէս ալ երդում ըրի որ քեզի չբարկանամ ու քեզ չյանդիմանեմ։
10 Քանզի լեռները պիտի վերնան,
Եւ բլուրները պիտի սասանին,
Բայց իմ ողորմութիւնս քեզմէ պիտի չվերնայ,
Ու իմ խաղաղութեանս ուխտը պիտի չսասանի,
Կ'ըսէ Տէրը՝ որ քեզի կ'ողորմի։
11 Ով փոթորիկէ զարնուած անմխիթար ողորմելի,
Ահա ես քու քարերդ ‡պայծառ պիտի դնեմ,
Ու քեզ շափիւղաներով պիտի հիմնեմ.
12 Եւ քու մատուռներդ՝ ||կարմիր յակինթներով,"
Ու դռներդ՝ կարկեհաններով,
Ու բոլոր §պարիսպներդ թանկագին քարերով պիտի չինեմ։
13 Եւ քու բոլոր որդիքդ Տէրոջմէ սորված պիտի ըլլան,
Ու քու որդւոցդ խաղաղութիւնը շատ պիտի ըլլայ։
14 Դուն արդարութեամբ պիտի հաստատուիս,
Բռնութենէն հեռու պիտի ըլլաս, որ չվախնաս,
Ու արհաւիրքէն՝ որ քեզի չմօտենայ։
15 Ահա անշուշտ *ժողով պիտի ընեն, բայց ինծմէ չէ.
Ով որ քու վրադ ժողովուի," քու կողմդ պիտի գառնայ։
16 Ահա կրակի մէջ ածուխները փչող՝
Եւ իր գործին համար գործիք չինող դարբինը ես ստեղծեցի,
Ու աւերելու համար՝ կործանողը ես ստեղծեցի։
17 Քեզի դէմ չինուած գործիքը ամենևին պիտի չյաջողի,
Եւ քու վրադ դատաստանի ելլող ամէն լեզուն պիտի դատապարտուի.
Տէրոջը ծառաներուն ժառանգութիւնը ասիկա է,
Ու անոնց արդարութիւնը ինծմէ է, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԾԵ

1 Մարգարէն Քրիստոսի խաղաղութիւնքներովը հաւատքի 6 և ապաշխարութեան կը յորդորէ։ 8 Հաւատացեալներուն բարի յաջողութիւնը։

1 Ով բոլոր ծարաւածներ, ջուրերուն եկէք.
Եւ սակ չունեցողներ, եկէք, ծախու առէք ու կերէք։

---

* Եբր. Ճաթիկ.
† Մատ. ժե. 28։ Ղուկ. իբ. 37։ Ղուկ. իգ. 34։ Հռոմ. ը. 34։ Եբր. է. 25։ Թ. 24։ ա Յովհ. բ. 1։ ա Սամ. գ. 14։ Գաղ. գ. 27։ Բ ա Թագ. բ. 5։ Գ Ա. իմ. 19, 20։ Գ Ա. ծե. 5։ կա. 9։ Ը Ջար. ժգ. 9։ Հբ. ա. 29։ Գ Ա. կբ. 4։ Է Սաղ. Ա. 5։ Գ Ա. իգ. 20։ Ժ. 10։ բ Կար. դ. 17։ † Կամ Ցանկալեացն։ Ը Գ Ա. ծե. 5։ Եբրայ. ա. 3։ Ի Ծն. բ. 21։ Թ. 11։ Գ Ա. ծե. 11։ Տես Եբրայ. ա. 35, 36։ Ժ Սաղ. իգ. 2։ Գ Ա. ծա. 6։ Մատ. ե. 18։ Ի Գ Ա. ժ. 9։ Եբրայ. ա. 34։ Ցոհ. գ. 45։ ա Կար. բ. 10։ ա Թես. գ. 9։ ա Յովհ. բ. 20։ Ա Սաղ. ՃԺԲ. 165։ ‡ Կամ ինձմէ չկրող պանդուխտներ պիտի գան. ավ որ քու քովդ պանդխտութիւն կ'ընէ, Գ Ա. խե. 24, 25։ — Յովհ. գ. 14։ է. 37։ Յայտ. խ. 6։ իբ. 17։ Ի Մատ. ժգ. 44, 46։ Յայտ. գ. 18։

Եկէք՝ առանց սահմի և առանց դնոյ
Գինի ու կաթ ծախու առէք։
2 Ինչո՞ւ ձեր սահմը կը վատնէք՝ չէ Թէ հացի
համար,
Եւ ձեր վաստակը՝ անանկ բանի համար որ
չկշտացընէ.
Ուշադրութեամբ լսեցէք ինծի ու բարի բան
բրիքնեը ուտէք,
Ու ձեր հոգին պարարտութեամբ զուարճանայ։
3 Ձեր ականջը խոնարհեցուցէք ու գինծի եկէք.
Մտիկ ըրէք, ու ձեր հոգին պիտի ապրի.
Եւ ձեզի հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի
ընեմ,
Դաւիթին ճշմարտն ողորմութիւնները չէդ
պոլէ։
4 Ահա զանիկա ժողովուրդներուն վկայ՝
Առջեւնուն առաջնորդ ու հրամանատար դրի։
5 Ահա չգիտցած ազգդ պիտի կանչես,
Եւ քեզ չճանչցող ազգերը քեզի պիտի վազեն՝
Քու Տէր Աստուածդդ համար
Ու Իսրայէլի Սուրբին համար,
Քանզի անիկա քեզ փառաւորեց։
6 Տէրը փնտռեցէք՝ քանի որ անիկա կը գըտնուի.
Ձանիկա կանչեցէք՝ քանի որ անիկա մօտ է։
7 Թող համբարիշտը իր ճամբային
Ու անօրէնն մարդը իր խորհուրդներէն հրաժարի,
Եւ Տէրոջը դառնայ, ու անիկա պիտի ողորմի անոր,
Ու մեր Աստուածդին, քանզու որ անիկա առատապէս կը ներէ։
8 Քանզի իմ խորհուրդներս ձեր խորհուրդները չեն,
Ու ձեր ճամբաները իմ ճամբաներս չեն, կ'ըսէ Տէրը.
9 Հապա որչափ որ երկինքը երկրէս բարձր է,
Այնչափ ալ իմ ճամբաներս ձեր ճամբաներէն բարձր են,
Եւ իմ խորհուրդներս ձեր խորհուրդներէն։
10 Վասն զի ինչպէս որ անձրեւը ու ձիւնը երկինքէն կ'իջնէ և հոն չդառնար,
Հապա երկիրը կ'ոռոգէ ու զանիկա պտղաբեր և արդասաւոր կ'ընէ,
Ու ցանողին հունար՝ և ուտողին հաց կուտայ,
11 Իմ բերնէս ելած խօսքն ալ այնպէս պիտի ըլլայ,
Ինծի պարապ պիտի չդառնայ.
Հապա իմ կամքս պիտի կատարէ,
Ու յաջողութեամբ՝ ի գործ դնէ ան բանը՝ որուն համար զանիկա խրկեցի։
12 Քանզի ուրախութեամբ պիտի ելլէք,
Ու խաղաղութեամբ պիտի առաջնորդուիք.
Լեռները ու բլուրները՝ ձեր առջեւէն ցնծութեամբ պիտի ազազակեն,
Եւ դաշտերուն բոլոր ծառերը ծափ պիտի զարնեն։
13 Թուփին տեղը մայր՝
Ու գիհիկին տեղը մրտենի պիտի բուսնի.
Եւ ասիկա Տէրոջը համար անուանի՝
Անջնջելի ու յաւիտենական նշան մը պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԾԶ

1 Մարգարէն կը յորդորէ ժողովուրդը արդարութիւն գործել, 3 կը խոստանայ Թէ Աստուծոյ ընտրեալը համարուելէ ամենուն պիտի արժանի առանց աշառութեան, 9 կայ պահապանները կը յանդիմանէ։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իրաւունքը պահեցէք ու արդարութիւն ըրէք,
Քանզի իմ փրկութիւնս դալու՝
Ու արդարութիւնս յայտնուելու մօտ է։
2 Երանի՝ ան մարդուն՝ որ ասիկայ կ'ընէ,
Ու մարդու որդին՝ որ ասիկա առնուր կը բռնէ,
Ամենքն Շաբաթը կը պահէ ու զանիկա չըպղծեր,
Եւ ամէն անիրաւութիւն ընելէն իր ձեռքը ետ կը պահէ։
3 Ու Տէրոջը յարող օտարականն որդին Թող չսրսուքէ՝ ըսելով,
Տէրը զիս իր ժողովուրդէն բոլորովին զատեց.
Ու ներքսինին՝ Թող չըսէ,
Ահա ես չոր ծառ մըն եմ։
4 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ ան ներքսինիներուն,
Որոնք իմ շաբաթներս կը պահեն,
Եւ ինծի հաճոյ եղածը կ'ընտրեն,
Ու իմ ուխտիս մէջ հաստատ կը կենան.
5 Անոնց՝ իմ տանս մէջ և պարիսպներուս մէջ
Տղաքներէ ու աղջիկներէ աւելի տեղ ու անուն պիտի տամ.
Անոնց յաւիտենական անուն պիտի տամ,
Որ պիտի չպակսի։
6 Եւ ան օտարականն որդիները որ Տէրոջը յարեր են՝
Անոր ծառայութիւն ընելու,
Տէրոջը անունը սիրելու
Ու անոր ծառաներ ըլլալու համար,

ֆ Մատ. ժա. 28։
ր ԳԼ. Ծգ. 8։ կա. 8։ Երեմ. լը. 40։
ղ բ Թագ. է. 8, Եւ։ Սաղ. ձԹ. 28։ Գործ. ժգ. 34։
ղ Ցոհն. ժը. 37։ Ցայտ. ա. 5։
ե Երեմ. լ. 9։ Եզեկ. լէ. 23։ Ոմէ. գ. 5։ Գործ. ԺԹ. 25։
ը ԳԼ. Ծբ. 15։ Եփես. բ. 11, 12։
ի ԳԼ. կ. 5։
լ ԳԼ. կ. 9։ Գործ. գ. 13։
խ Սաղ. լբ. 6։ Մատ. է. 25։ իե. 11։ Ցոհն. է. 34։ ը. 21։ բ Կոր. գ. 1, 2։ Երբր. գ. 13։
կ ԳԼ. ա. 16։
հ Ձսպ. բ. 17։
ձ Սաղ. ՃԼ. 7։ Երեմ. գ. 12։
ղ բ Թագ. է. 19։
ճ Սաղ. ՃԳ. 11։

յ բ Օր. լբ. 2։
ն ԳԼ. Ծգ. 9։
շ ԳԼ. լէ. 10։ կէ. 13, 14։
ո Սաղ. ղգ. 12։ ոը. 8։ ԳԼ. Ժգ. 8։ լէ. 1, 2։ խբ. 11։
չ ա Մն. Ժգ. 33։
պ ԳԼ. խա. 19։
ջ Երեմ. Ժգ. 11։
ռ ԳԼ. խզ. 13։ Մատ. գ. 2։ գ. 17։ Հբաւմ. Ժգ. 11, 12։
ս ԳԼ. Ծբ. 13։
վ Տես բ Օր. լգ. 1, 2, 3։ Գործ. բ. 37։ Ժ. 1, 2, 34։ Ժէ. 4։ Ժբ. 7։ ա Պետ. ա. 1։
տ ա Տիմ. գ. 15։
ր Ցոհն. ա. 18։ ա Ցոհն. գ. 1։

Աչքեն ամէն անոնք որ չարաթը կը պահեն
ու չեն պղծեր ,
եւ իմ ուխտիս մէջ հաստատ կը կենան ,
7 Ձանոնք ալ տիմ տունը լեռս պիտի բերեմ ,
եւ իմ աղօթքի տանս մէջ զանոնք պիտի ու-
րախացընեմ .
Անոնց ողջակէզները ու զոհերը իմ սեղանիս
վրայ ընդունելի պիտի ըլլան ,
քանզի տիմ տունս բոլոր ազգերուն համար
աղօթքի տուն պիտի կոչուի :
8 Այտէ՛ կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
Որ Իսրայելին աքսորուածները կը ժողվէ .
Անոր ժողվուածներուն վրայ ուրիշներ ալ պի-
տի ժողվեմ անոր :

9 Ով դաշտի բոլոր գազաններ ,
Ով անտառի բոլոր գազաններ , ուտելու եկէք :
10 Անոր բոլոր պահապանները կոյր են , բան մը
չեն գիտեր ,
Անոնք ալ համր շուներ են , հաչելու կա-
րող չեն .
Անոնք կը ցնորին , կը պառկին , քունը կը սի-
րեն .
11 Այո՛ հշատակեր ու հանգած շուներ են ,
Ու անոնք լմնցողութենէ զուրկ հովիւներ են .
Ամէնքը իրենց ճամբաներուն դարձան՝
Ամէն մէկը իր կողմէն իր անիրաւ վաստակը
փնտռելով . ո՛ ըսին ,
12 եկէք , գինի բերեմ ,
Ու գբեղով արբենանք .
Վաղն ալ աս օրուան պէս՝
Ո՛ր աւելի առատ պիտի ըլլայ :

ԳԼ . ԾԷ

1 Ընդարձն բարի մահը : 3 Առտուած կը յանդիմանէ Իսրայել-
ը իրենց կռապաշտական պատկութենանը համար . 13 ապաշ-
խարելն աւետարանական խոստմունքներ կու տայ :

1 Արդարը կը կորսուի , եւ ուշադրութիւն
ընող մարդ չկայ .
Ու բարի մարդիկը աշխարհս կը վերցուին՝
Առանց մէկու մը խմանալուն թէ արդարը
չարութենն երեսէն կը վերցուի :
2 Անիկա խաղաղութեան մէջ կը մտնէ .
Ուղղութեամբ քալողները
Իրենց անկողիններուն վրայ հանգստութիւն
կը գտնեն :
3 Բայց դուք , ով գինուկի որդիք ,
Շնացողի ու պոռնիկի սերունդ , հոս մօտեցէք .
4 Դուք ո՞ր ծաղր կ'ընէք ,
Զեր բերանը որո՞ւ վրայ կը լայնցընէք ,
Ո՞ր լեզուներ կ'երկընցընէք .
Չէ՞ որ դուք անօրէնութեան զաւակներ ,
սուտութեան սերունդ էք :
5 Դուք եռամէն կանանչ ծառերու տակ
Դէպ ի կուռքերուն յանկոծաբար կը տաք-
նաք .
Ձորերը ձորերու մէջ՝
Վէմերու խոռոչներուն մէջը կը մորթէք :
6 Քու բաժինդ ձորին տափակ քարերուն մէջն է .
Քու վիճակդ անոնք են՝ անոնք .
Անոնց անգամ նուէր թափեցիր , ընծայ մա-
տուցիր .
Միթէ ես ասոնց կրնա՞մ համբերել :
7 Դուն էքու անկողինդ բարձր ու վերացած
լեռան վրայ դրիր .
Հոն ալ զոհ ընելու ելար :
8 Եւ դռներուն ու դրանդիներուն ետեւը քու
յիշատակդ դրիր .
Քանզի ինծմէ ուրիշը քու անձդ մերկացուցիր ,
Ու վեր ելլելով անկողինդ լայնցուցիր .
Եւ անոնց հետ դաշնադրութիւն ըրիր ,
Անոնց անկողինը սիրեցիր , ու անոր համար տեղ
պատրաստեցիր :
9 Եւ թագաւորին քովը հոտաւէտ եղով գացիր ,
Ու անուշահոտութիւններդ չատցուցիր ,
Եւ դեսպաններդ հեռաւոր տեղուանք խրկե-
ցիր ,
Ու ինքզինքդ մինչեւ դժոխքը խոնարհեցուցիր :
10 Քու ճամբադ երկայնութենէն յոգնեցար ,
Բայց ցոյս չկայ՝ չըսիր .
Քու ձեռքդ կեանքը գտար ,
Անոր համար չմռայլեար :
11 Եւ դուն ո՞րմէ զարհուրեցար ու վախցար ,
որ ստախօս եղար ,
Եւ զիս չյիշեցիր ու սիրտդ չդրիր .
Չէ՞ որ իմ շատոնցմէ լուռ կեանքս համար է
Որ ինծմէ չես վախնար :
12 Ես քու արդարութիւնդ ու գործքերդ պի-
տի հրատարակեմ ,
Որ անոնք քեզի օգուտ պիտի չբնեն :
13 Երբոր դուն աղաղակես , թող քու ժողված-
ներդ քեզ փրկեն .
Բայց ամէնը հովը պիտի տանի ,
Մէկ չունչ մը զանոնք պիտի առնէ .
Սակայն ինծի յուսացողները երկիրը իրբեւ կա-
լուածք պիտի առնեն ,
Ու իմ սուրբ լեռս պիտի ժառանգեն .
14 Եւ պիտի ըսեն ,
Բարձրացուցէք , բարձրացուցէք .
Ճամբայ պատրաստեցէք ,

ե · Դ · բ · 2 :
զ Տուամ · ժբ · 1 : Եբր · ժգ · 15 : ա Գնա · բ · 5 :
է Ասա · խա · 13 : Ասր · ժա · 17 : Ղուկ · ժԺ · 46 :
ը Ասղ · ա · 11 :
թ Սաղ · ձխե · 2 : Դ · Թագ · ժգ · 12 :
ժ Յովհ · ժ · 16 : Ե · Թես · ա · 10 : բ · 14 , 15 , 16 :
ժա Եբեմ · ժբ · 9 :
ժբ Ասր · ժե · 14 : խգ · 16 :
ժգ Փիլ · գ · 2 :
ժդ Կամ կը նկրտեն ,
ժե Միք · գ · 11 :
ժզ Եզեկ · լէ · 2 , 3 :
ժէ Սաղ · ժ · 6 : Առակ · խգ · 55 : Գ · Խր · 13 : Ղուկ · ժբ · 19 : ա Կոր · ժե · 32 :
—
ժը Սաղ · ժբ · 1 : Միք ·
ի · 2 :
ի Դ Թագ · ժգ · 13 : Տես Դ Թագ · խբ · 20 :
իա Բ Մն · ժգ · 14 :
իբ Ասր · ժգ · 4 :
իգ Դ Թագ · ժգ · 4 : ժե · 10 : Եբեմ · բ · 20 :
իդ Կամ Բև ևհնինելոսն ու ժ · Գ · ա · 29 :
իե Ղև · ժբ · 21 : Ի · 2 : Դ Թագ · ժգ · 3 : խգ · 10 : Եբեմ · է · 31 : Եզեկ · ժգ · 20 : Ի · 26 :
իզ Եզեկ · խգ · 41 :
իէ Եզեկ · ժգ · 16 , 25 :
իը Եզեկ · ժգ · 26 , 28 : խգ · 2—20 :
իթ Գ · Լ · 6 : Եզեկ · ժգ · 33 : խգ · 16 :
լ · Ովս · է · 11 : ժբ · 1 :
լա Եբեմ · բ · 25 :
լբ Գ · Ծա · 12 , 13 :
լգ Սաղ · ձ · 21 :
լդ Գ · Ի · 3 : կբ · 10 :

թոչը իմ ժողովուրդիս ճամբայէն վերցուցէք։
15 Քանզի այսպէս կ՚ըսէ Բարձրը ու Բարձրեալը՝
Որ յաւիտենականութեան մէջ կը բնակի ու անոր անունը Սուրբ է.
Ես բարձր ու սուրբ տեղը կը բնակիմ,
Բայց կտորած ու խոնարհ հոգի ունեցողին հետ եմ,
Որ խոնարհներուն հոգին կենդանացընեմ,
Եւ կտրած սիրտերը ապրեցընեմ։
16 Քանզի յաւիտեան պիտի չվիճիմ,
Ու միշտ պիտի չբարկանամ.
Վասն զի իմ առջեւս հոգիները պիտի մաշէին.
Եւ ան կեանքերը՝ որ ես ստեղծեցի։
17 Անոր ագահութեանը անօրէնութեանը համար բարկացայ
Ու զայնիկա զարկի, Ինձմէ երես ծածկեցի ու սրդոռնացայ.
Եւ ապստամբը իր կամացը ճամբուն հետեւեցաւ։
18 Անոր ճամբաները տեսայ, ու զայնիկա պիտի բժշկեմ,
Եւ անոր առաջնորդութիւն պիտի ընեմ,
Ու զայնիկա ու անոր սգաւորները պիտի մխիթարեմ։
19 Շրթունքներուն պտուղը ես կը ստեղծեմ.
Խաղաղութիւն՝ խաղաղութիւն ըլլայ հեռուն եղողին
Եւ մօտը եղողին, կ՚ըսէ Տէրը,
Ու ես զայնիկա պիտի բժշկեմ։
20 Բայց ամբարիշտները ալեծուփ ծովու պէս են, որ չկրնար հանդարտիլ,
Որ անոր ջուրերը տիղմ ու ցեխ դուրս կը նետեն։
21 Ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան՝ կ՚ըսէ իմ Աստուածս։

ԳԼ. ԾԸ

1 Մարգարէն կեղծաւորութիւնը յանդիմանելու խրկուած ըլլալով, 3 կեղծակ ու ծէսերու ծանապահութիւն մը կը նկատէ։ 8 կը ցուցնէ թէ ինչ խոստումներու կը տանի աստուածապաշտութիւնը, 13 և շաբաթը պահպանելուն։

1 Բարձրացայն կանչէ՛ և մի խնայեր,
Ձայնդ փողի պէս բարձրացուր.
Եւ իմ ժողովուրդիս՝ իրենց յանցանքը,
Ու Յակոբին տանը իրենց մեղքերը պատմէ։
2 Բայց անոնք ամէն օր զիս կը փնտռեն.
Եւ իմ ճամբաներս գիտնալու կը փափաքին,
Ինանկ ազգի մը պէս՝ որ արդարութիւն կ՚ընէ,
Ու իր Աստուծոյն իրաւունքը զանց չընէր.
Ինծի արդարութեան կանոնները կը հարցընեն,
Աստուծոյ մօտենալու կը փափաքին.
3 Ու՝ Ո՛ընդ՚ի՞նչ,
Մենք ինչո՞ւ ծոմ պահեցինք, և դուն չըտեսար,
Մեր անձերը չարչարեցինք, ու դուն չըգիտցար.
Ահա ձեր ծոմապահութեան օրը ձեր բազձանքը կը գտնէք,
Եւ ձեր ամէն պահանջմունքները խստութեամբ կը պահանջէք։
4 Ահա կռիւի ու վէճի համար՝
Եւ չարութեան բռունցով զարնելու համար ծոմ կը պահէք.
Ձա օրուան պէս ծոմ մի պահէք,
Որ ձեր ձայնը բարձրերը լսել տաք։
5 Իմ ընտրած ծոմապահութիւնս՝
Ո՞մարդու մը իր անձը խոնարհեցընելու օրը այսպէ՞ս կ՚ըլլայ.
Իր գլուխը կնիւնի պէս ծռելով,
Եւ տակ քուրձ ու մոխիր տարածելո՞վ կ՚ըսես.
Ասիկա ծոմապահութիւն ու Տէրոջը ընդունելի՛ օր պիտի անուանես։
6 Ահա աս է իմ ընտրած ծոմապահութիւնս,
Որ անիրաւութեան կապերը քակես,
Եւ լուծին կապերը թուլցընես,
Ու հարատահարուածները ազատ թողուս,
Եւ ամէն լուծ կոտրես,
7 Քու հացդ անօթիին բաժնես,
Եւ թափառական անառիներդ տունդ ընդունիս,
Երբոր մերկ մը տեսնես՝ զանիկա հագուեցընես,
Ու քու մարմնեդ քեզ չպահես։
8 Անառնը քու լոյսդ առաւօտի պէս պիտի ծագի,
Ու բժշկութիւնդ չուտով պիտի յայտնուի,
Եւ քու արդարութիւնդ քու առջեւդ պիտի երթայ,
Ու Տէրոջը փառքը քու եւեւդ քեզ պիտի պաշտպանէ։
9 Անառնը պիտի կանչես, և Տէրը պատասխան պիտի տայ.
Պիտի աղաղակես, ու անիկա պիտի ըսէ, Ահա ես։
Թէ որ քու միջէդ լուծը,

---

1 Յար. գ. 10։ Գաղ. ա. 19։
2 Ջոպ. բ. 13։
3 Սաղ. լգ. 18։ Յակ. ա. 17։ Ռշդ. 6։ ԳԼ. կգ. 2։
4 Սաղ. ձեզ. 3։ ԳԼ. կա. 1։
5 Սաղ. ձե. 3։ Ռգ. 9։ Միք. է. 18։
6 Թագ. ԺԳ. 22։ Յար. լէ. 14։ Երէ. Ժգ. 9։
7 Երեմ. գ. 15։
8 ԳԼ. բ. 17։ Խոս. 15։
9 ԳԼ. ի. 13։
10 Երեմ. գ. 22։
11 ԳԼ. կա. 2։
12 Երէ. Ժգ. 15։
13 Գար. բ. 39։ Եփես. բ. 17։
14 Յար. Ժե. 20։ Եա. Ամակ. գ. 16։
15 ԳԼ. խը. 23։
16 Եզր. Կակօբով
17 Մալ. գ. 14։
18 ԳԼ. Ժգ. 29։ 31։ 32։ 27։
19 Կ՚ըսէ Ժագ. 9։ 12։ 13։
20 Ջոպ. է. 5։
21 ԳԼ. Ժգ. 29։
22 Եսթ. գ. 5։ Յար. բ. 8։ Դան. ի. 3։ Յոել. գ. 6։
23 Ղեւ. Ժգ. 29։ 31։ 32։ Գաղ. է. 10։ 11։ 12։
24 Երեմ. լգ. 9։
25 Եզեկ. Ժբ. 7։ 10։
26 Պատ. իե. 35։
27 Յար. լո. 19։
28 Ձն. իի. 14։ Նե. ևմ. է. 5։
29 Յար. Ժա. 17։
30 Եզր. բուսեմ.
31 Եվ. Ժգ. 19։ ԳԼ. Ժբ. 12։

Մատով ցուցընելը եւ չար խօսքերը վերացընես,
10 թէ որ *անօթին յօժարութեամբ կերակրես,
եւ կարօտին հոգին կշտացընես,
Ա՛նտանեաց քու լոյսդ խաւարի մէջ պիտի ծագի,
Ու քու խաւարդ կէս օրուան պէս պիտի ըլլայ.
11 եւ Տէրը միշտ քեզի առաջնորդութիւն պիտի ընէ,
Ու քու հոգիդ՝ †երաշտութեան աւերը՝ պիտի կշտացընէ,
եւ ոսկորներդ պիտի զօրացընէ.
Ու դուն ջրարբի պարտէզի պէս
եւ ջուրը չպակսող աղբերակի պէս պիտի ըլլաս։
12 Ու քեզմէ ՚ան-՚անբոյը ՚հին աւերակները պիտի շինեն.
Ա՛յլ դարերուն հիմերը պիտի վերականգնես,
եւ դուն փլածներ նորոգող
Ու բնակութեան համար ճամբաներ շինող պիտի կոչուիս։
13 Թէ որ ՚շաբաթը՝ իմ սուրբ օրս
Քու ցանկութիւնդ կատարելէն ոտքդ դարձընես,
Ու շաբաթը *զուարճութիւնդ՝
եւ Տէրոջը նուիրուած օրը պատուական անուանես,
Ու զանիկա պատուես՝ քու ճամբաներուդ չհետեւելով,
Քու ցանկութիւնդ չկատարելով ու պարապ խօսք չխօսելով,
14 †Ա՛նատնեը Տէրոջմով պիտի ուրախանաս.
եւ քեզ ՚երկրին բարձր տեղուանքը պիտի հանեմ,
Ու քու հօրդ Յակոբին ժառանգութիւնը քեզի պիտի կերցընեմ.
‡բանի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ։

ԳԼ. ԾԹ

1 Մեղքը գտնապարտութեան պատճառ կ'ըլլայ։ 3 Հրեից մեղքերը։ Թշնամութիւնը մեզքին հետեւանքն է։ 16 Փրկութիւնը միայն Աստուծմէ է. 20 Փրկչին ուխտը։

1 Ա՛հա Տէրոջը ձեռքը ՚փրկելէն չկարճցաւ,
Ու անոր ականջը լսելէն չծանրացաւ։
2 Հապա ձեր ու ձեր Աստուծոյն միջտեղը բաժանում ձգողը
Ձեր անօրէնութիւնները եղան,
եւ ձեր մեղքերը անդր երեսը ձեզմէ ծածկեցին, որ չլսէ։
3 Բանի †ձեր ձեռքերը արիւնով՝
Ու ձեր մատները անօրէնութիւնով պղծուեցան.
Ձեր շրթունքը սուտ խօսեցան,
եւ ձեր լեզուները անիրաւութիւն արտաբերեցին։
4 Չկայ մէկը որ արդարութեան համար բողոքէ,
Ու չկայ մէկը որ ճշմարտութեամբ դատ վարէ.
Ա՛նոնք անոտի բաներու կը յուսան և ունայնութիւն կը խօսին.
†Թշուառութիւն կը յղանան ու անօրէնութիւն կը ծնանին.
5 Քարբի հաւկիթներ կը տաքցընեն,
Ու սարդի ոստայն կը գործեն.
Անոնց հաւկիթները ուտողը կը մեռնի,
Ու բացուածէն իժ կ'ելլէ։
6 †Անոնց ոստայններէն հանդերձ չըլլար,
եւ իրենց գործքերովը չեն կրնար գիրենք ծածկել.
Անոնց գործքերը անօրէնութեան գործքեր են,
Ու անոնց ձեռացը մէջ բռնութեան գործ կայ։
7 †Անոնց ոտքերը չարութեան կը վազեն,
Ու անմեղ արիւն թափելու կ'արագորան.
Անոնց խորհուրդները անօրէնութեան խորհուրդներ են,
Անոնց ճամբաներուն մէջը կործանում ու կորստութիւն կայ։
8 Խաղաղութեան ճամբան չեն գիտեր,
եւ անոնց ընթացքին մէջ արդարութիւն չկայ.
†Իրենց շաւիղները խոտորցուցին.
Անոնց մէջ քալողներուն ամէնը խաղաղութիւն չեն գիտեր։
9 Անոր համար իրաւունքը մեզմէ հեռացաւ,
Ու արդարութիւնը մեզի չհասնիր.
†Լոյսի կը սպասենք, և ահա խաւար կայ.
Պայծառութեան կը սպասենք, և մո՛ւթ մառախուղի մէջ կը չրջինք։
10 †Կոյրերուն պէս պատերը կը չօշափենք,
Ու աչք չունեցողներուն պէս կը խարխափենք.
Կէս օրին գիշերուան պէս կը գլորինք,
‡Պտղարեր ո՛չխերու մէջ՝ մեռելներու պէս ենք։
11 Մեզմէնքս արջերու պէս կը մռնչենք,
Ու †աղաւնիներու պէս անդադար կը ծիւնենք.
Դատաստանի կը սպասենք, բայց չկայ.
Փրկութեան համար կը նայինք, բայց անիկա մեզմէ հեռացած է։
12 Քանի մեր յանցանքները քու առջեւդ շատցան,
Ու մեր մեղքերը մեզի դէմ վկայութիւն կուտան.
Ինչու որ մեր յանցանքները մեր քովն են,
Ու մեր անօրէնութիւնները կիանենք։
13 Յանցանք ըրինք, Տէրը ուրացանք
եւ մեր Աստուծոյն հետեւելէն խոտորեցանք.
Անիրաւութիւն ու ապստամբութիւն խօսեցանք,

* Սղ. ԺԲ. 9։
† Եր. քու հոգիդ անօթին ընծայես,
‡ Կամ անջուր տեղերու մէջ
՚ Գլ. կա. 4։
՚ Գլ. Ծգ. 2։
՚ Յոբ. իբ. 26։
՚ Բ Օր. լբ. 15։ Լգ. 29։
՚ Գլ. ա. 20։ խ. 5։
՚ Մտթ. գ. 4։
— Թուա. ժա. 23։ Գլ. ծ. 2։
՚ Գլ. ա. 15։
՚ Յոբ. ժե. 35։ Սաղ. ե. 14։
՚ Յոբ. լբ. 14. 15։
՚ Բ Օր. լբ. 29։ Յոբ. ե. 14։ Առակ. ա. 16։ Հռոմ. գ. 15։
՚ Սաղ. ՃԽԵ. 5։ Առակ. բ. 15։
՚ Եսայ. ԽԲ. 4։
՚ Բ Օր. լբ. 29։ Յոբ. ե. 14։ Ամոս. ը. 9։
՚ Կամ Պարսպանեբուն մէջը, և ՚ամ Թանձր խաւարին մէջ
՚ Գլ. լբ. 14։ Եզեկ. է. 16։

ՙՄէջ սրահն մէջ առա խօսքեր մուածելունք
ու պրուցելունք։
14 Եւ դասատանը կա դարձաւ,
Ու արդարութիւնը հետուն կայնեցաւ.
Քանզի ճշմարտութիւնը հրապարակին մէջը
ընկաւ,
եւ ուղղութիւնը չկրնար ներս մանել։
15 Ու ճշմարտութիւնը կը պակսի,
եւ չարութենէ զգուշացողը կը կողոպտուի.
Ու Տէրը տեսաւ, և ասիկա անոր առջեւը դէշ
երեցաւ,
Քանզի իրաւունք չմնաց։
16 ՚Ու տեսաւ որ մարդ մը չկար,
եւ զարմացաւ որ միջնորդ մը չէր դանուեր.
՚Ուստի իր բազուկը իրեն օգնեց,
Ու իր արդարութիւնը իրեն ձեռնտու եղաւ։
17 ՚Եւ արդարութիւնը զրահի պէս՝
Ու փրկութիւնը իր գլխուն սաղաւարտի պէս
հագաւ,
եւ վրէժխնդրութեան զգեստը պատմուճանի
պէս հագաւ,
Ու նախանձը վերարկուի պէս իր վրան առաւ։
18 Ինչպէս վարմունքին համեմատ հատուցում պի-
տի ընէ,
Բարկութիւն՝ իր հակառակորդներուն,
Հատուցում՝ իր թշնամիներուն.
ՙԿղզիներուն հատուցում պիտի ընէ։
19 ՚Ու արեւմուտքը՝ Տէրոջը անունէն,
եւ արեւելքը անոր փառքէն պիտի վախնան.
Երբոր թշնամին հեղեղի պէս գայ,
Տէրոջը Հոգին †անոր դէմ դրօշակ պիտի
կանգնէ։՚
20 Ու ՚փրկիչ պիտի գայ Սիօնին,
Ու Յակոբի մէջ չարութենէ դարձողներուն,
կ՚ըսէ Տէրը։
21 ՙԵւ անոնց հետ ընդ-ուխտս ասիկա է՝ կ՚ը-
սէ Տէրը.
Իմ Հոգիս՝ որ քու վրադ է,
Ու իմ խօսքերս՝ որ քու բերանդ դրած եմ,
Քու բերնէդ ու քու զաւակներուդ բերնէն
եւ քու զաւակացդ զաւակներուն բերնէն
Հիմակուընէ մինչեւ յաւիտեան պիտի չպակ-
սին, կ՚ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Կ

› Եկեղեցիին փառքը՝ հեթանոսներուն գոթքի գալովը. 15 և
ՍԾ սրհնութիւններէն՝ սակաւաթիւ նեղութենէ մը ետքը։

1 Ելի՝ լուսաւորուէ, քանզի քու լոյսդ եկաւ,
Ու †Տէրոջը փառքը քու վրադ ծագեցաւ։

2 Վասն զի ահա երկիրը խաւար՝
Ու ազգերը մթաձուխ պիտի ծածկէ.
Բայց քու վրադ Տէրը պիտի ծագի,
եւ անոր փառքը քու վրադ պիտի երեւնայ։
3 Ու †քու լոյսիդ ազգեր պիտի գան,
եւ քու վրադ ծագած պայծառութեանդ՝ թագաւորներ։
4 ՚Աչքերդ վերցուր ու բոլորտիքդ նայէ.
Ամէնքը կը ժողովուին ու †քեզի կու գան.
Քու տղաքներդ հեռուէն պիտի գան,
եւ քու աղջիկներդ գիրկի մէջ պիտի վեր-
ցուին։
5 Ատոնք պիտի տեսնես և ուրախանաս,
Ու սիրտդ պիտի չարժի ու բացուի.
Քանզի ծովուն առատութիւնը քեզի պիտի
դառնայ,
Ազգաց հարստութիւնը քեզի պիտի գայ։
6 Բազ ուղտերուն երամակը՝
Մադիամու ու ՙԵփեփայի տաճիկ ուղտերը պի-
տի ծածկեն.
Ամէնը †Սարայէն պիտի գան,
ՙՈսկի ու կնդրուկ պիտի բերեն,
եւ Տէրոջը գովութիւնները պիտի աւետեն։
7 †Կեդարին բոլոր հօտերը քու քովդ պիտի
ժողովուին,
Ու Նաբէոթին խոյերը քեզի պիտի ծառայեն.
Ատոնք իմ սեղանիս վրայ պիտի ելլեն՝ ընդու-
նելի ընծ ըստ-ը,
եւ †իմ փառաց տունը պիտի փառաւորեմ։
8 Ո՞վ են ատոնք՝ որ կը թռչին ամպի պէս,
Ու գէպ՚ի իրենց վանդակը ՚ը-ստ-ը աղաւնիներ-
ու պէս։
9 †Քանզի կղզիները ու նախ Թարսիսի նաւերը
ինծի համար պատրաստ պիտի ըլլան,
Որ հեռուէն †քու տղաքներդ՝
եւ †անոնց հետ անոնց արծաթը ու ոսկին
բերեն,
†Քու Տէր Աստուծոդ անուանը համար՝
Ու Իսրայէլի Սուրբին համար, †քանզի անի-
կա քեզ կը փառաւորէ։
10 Եւ †օտարաց որդիները քու պարիսպներդ պի-
տի չինեն,
ՙՈւ անոնց թագաւորները քեզի ծառայութիւն
պիտի ընեն.
Քանզի †իմ բարկութեամբս քեզ զարկի,
†Բայց բարեհաճութեամբս քեզի պիտի ողոր-
միմ։
11 Եւ քու դռներդ †միշտ բաց պիտի ըլլան,
Ցորեկ ու գիշեր պիտի չգոցուին,
Որ քեզի ազգերուն առատութիւնը կրնան,

ՙ Ա՛տա • ժբ • 34։
† Եսկ • իբ • 30։
‡ Ա՛տա • զ • 8։
† Սաղ • զբ • 1։ ԳԼ • կգ • 3։
• Եփես • գ • 14, 17։ ա Թես • ե • 23։
• Կա՛մ հետաւոր եր-
կիրներուն
‡ Սաղ • ճժգ • 3։ Առակ • ա • 11։
§ Ցայտ • ժբ • 15։
† Կա՛մ զանիկա պիտի հալածէ։
ֆ Հաւմ • ժա • 26։
‡ Եբր • ը • 10։ ժ • 16։
— Եփես • ե • 14։
ֆ Առակ • գ • 2։
ֆ ԳԼ • խթ • 6, 23։ Ցայտ • իա • 24։

† ԳԼ • խթ • 18։
ֆ ԳԼ • խթ • 20, 21, 22։ կգ • 12։
‡ Ծն • իե • 4։
§ Սաղ • նբ • 10։
‡ ԳԼ • կա • 6։ Ա՛տա • բ • 11։
ֆ Ընդ • բ • 7, 8։
ֆ Սաղ • նբ • 10։ ԳԼ • իբ • 4։ Ծա • 5։
‡ Գաղ • գ • 26։
† Սաղ • կբ • 30։ Ջաք • ժգ • 14։
ֆ Երեմ • գ • 17։
‡ ԳԼ • ծե • 5։
§ Ջաք • գ • 15։
ֆ ԳԼ • խթ • 25։ Ցայտ • իա • 24։
‡ ԳԼ • ծկ • 17։
ֆ ԳԼ • ծդ • 7, 8։
‡ Ցայտ • իա • 25։

եւ անոնց թագաւորները *բերուին ։
12 քանզի †քեզի ծառայութիւն չընող ազգը ու
թագաւորութիւնը պիտի կորսուի ,
ու ազգերը բոլորովին պիտի կործանին ։
13 ՚Լիբանանին փառքը քեզի պիտի գայ ,
Մայրը , սօսին ու սօսախը միասին՝
իմ սրբարանիս տեղը զարդարելու համար ,
եւ ես ոտքերուս տեղը պիտի փառաւորեմ ։
14 Ու քեզի նեղութիւն տուողներուն տղաքները
գալով քեզի պիտի գան ,
եւ քեզ անարգողներուն ամէնը
‡քու ոտքերուդ պարչապարներուն երկրպա-
գութիւն պիտի ընեն .
ու քեզ Տէրոջը քաղաքը՝
Իսրայէլի Սուրբին Սիօնը պիտի անուանեն ։
15 Դուն որ երեսկ ձգուած ու ատելի եղար ,
՝եւ ես անցնող չեղար ,
քեզ յաւիտենական փառք՝
ու ազգէ ազգ *ուրախութիւն պիտի ը-
նեմ ։
16 եւ ազգերուն կաթը պիտի ծծես ,
՝ու թագաւորներուն տուին պիտի ծծես .
եւ պիտի գիտնաս որ ես Տէրս եմ քու Ազա-
տիչդ ,
ու քու փրկիչդ՝ Յակոբին Հզօրը ։
17 Պղինձի տեղ ոսկի պիտի բերեմ ,
ու երկաթի տեղ՝ արծաթ ,
եւ փայտերու տեղ՝ պղինձ ,
ու քարերու տեղ երկաթ պիտի բերեմ .
եւ քու վերակացուներդ խաղաղութիւն *երես՝
ու քու հարկաններդ արդարութիւն †տրձիդ պի-
տի ընեմ ։
18 Մէյմըն ալ քու երկրիդ մէջը բռնութիւն՝
եւ քու սահմաններուդ մէջը յափշտակութիւն
ու կոտորած պիտի չլսուի .
Հապա ՚քու պարիսպներդ փրկութիւն՝
ու դռներդ գովութիւն պիտի անուանես ։
19 *Մէյմըն ալ ցորեկը քու լոյսդ արեւը պիտի
չըլլայ ,
ու †‡լուսինը իր պայծառութեամբը քեզի
լոյս պիտի չտայ .
Հապա եհովան քեզի յաւիտենական լոյս՝
եւ ՚քու Աստուածդ քու փառքդ պիտի ըլլայ ։
20 *Քու արեւդ մէյմըն ալ պիտի չմտնէ ,
ու քու լուսինդ պիտի չնուազի .
Հապա եհովան քեզի յաւիտենական լոյս պի-
տի ըլլայ ,
եւ սուգի օրերդ պիտի վերջանան ։
21 Ու ՚քու ժողովուրդիդ ամէնը արդար պիտի
ըլլան ,
ու ‡երկիրը յաւիտեան պիտի ժառանգեն .
*իմ տնկած ծառնիս՝ †իմ ձեռքերուս գործքը
իմ փառքիս համար պիտի ըլլայ ։
22 *Պզտիկը հազարաւոր՝
ու քիչուորը մեծ ազգ պիտի ըլլայ .
Ես Տէրս չուտով պիտի կատարեմ ասիկա իր
ժամանակին ։

ԳԼ . ԿԱ .

1 Քրիստոսի պաշտօնը ։ 4 Հաւատացեալներուն յաժարութիւնը ,
7 և օրհնութիւնները ։

1 *Տէր եհովային Հոգին իմ վրաս է .
վասն զի Տէրը †զիս օծեց ,
ու զիս խրկեց աղքատներուն աւետիս տալու ,
‡կոտրած սիրտ ունեցողները բժշկելու ,
*գերիներուն ազատութիւն՝
եւ բանտարկելոց՝ բանտին բացուիլը հրատա-
րակելու .
2 †Տէրոջը ընդունելի տարին
ու *մեր Աստուծոյն վրէժխնդրութեան օրը
հրատարակելու ,
†ամէն սգաւորները մխիթարելու ,
3 Սիօնի սգաւորներուն որոշելու ,
ու ՚անոնց մոխիրի տեղ՝ փառք ,
Սուգի տեղ՝ ուրախութեան իւղ ,
կոտրած հոգիի տեղ գովութեան պատմու-
ճան տալու .
եւ պիտի անուանեն զանոնք Արդարութեան
բեւեկնիները ,
որ †Տէրը տնկեր է *իր փառքին համար ։
4 եւ ‡հին աւերակները պիտի շինեն ,
ու առջի կործանուածները պիտի կանգնեն ,
եւ աւրուած քաղաքները
ու շատ գարերէն ՚ի վեր աւերակ մնացած-
ները պիտի նորոգեն ։
5 եւ *օտարականները պիտի ելլեն ու ձեր հօ-
տերը պիտի հովուեն ,
ու օտարաց որդիքը ձեր երկրագործներն եւ
այգեգործները պիտի ըլլան ։
6 †Բայց դուք Տէրոջը քահանաները պիտի կո-
չուիք ,
Մեր Աստուծոյն պաշտօնեաները պիտի ըսուիք .
‡Ազգաց հարստութիւնը պիտի ուտէք ,
ու անոնց փառքովը պիտի փառաւորուիք ։
7 *Ձեր ամօթին տեղը՝ կրկին *բաժին ,

---

* Ա-Տ հանդէսավ գան ։
† Ձաք . ժգ . 17 , 19 ։ Մատ . խա . 44 ։
‡ ԳԼ . լե . 2 ։ խա . 10 ։
՚ Տես ա Մն . իը . 2 ։ Սաղ . ձիը . 7 ։
* ԳԼ . խթ . 23 ։ Յայտ . գ . 9 ։
՚ Երէ . ժբ . 22 ։
Յայտ . ժգ . 1 ։
՚ ԳԼ . խթ . 23 ։ կա . 6 ։ կգ . 11 , 12 ։
† ԳԼ . խգ . 3 ։
՚ ԳԼ . խզ . 1 ։
* Յայտ . կա . 23 ։ իբ . 5 ։
‡ Ձաք . բ . 5 ։
՚ Տես Ամոս . բ . 9 ։
* Գ . ԳԼ . ծբ . 1 ։ Յայտ . ժգ . 1 ։
՚ ԳԼ . խթ . 23 ։ կա . 6 ։ կգ . 11 , 12 ։
† ԳԼ . խգ . 3 ։
՚ ԳԼ . խզ . 1 ։
* Յայտ . կա . 23 ։ իբ . 5 ։
‡ Ձաք . բ . 5 ։
՚ Տես Ամոս . բ . 9 ։
* Գ . ԳԼ . ծբ . 1 ։ Յայտ . կա . 27 ։
՚ Սաղ . լե . 11 , 22 ։ Մատ . է . 5 ։
՚ ԳԼ . կա . 5 ։ Մատ . ժե . 13 ։ Յայտ . ժե . 2 ։
‡ ԳԼ . խթ . 23 ։ կէ . 11 ։ Եփես . բ . 10 ։
՚ Մատ . ժգ . 31 , 32 ։
* ԳԼ . ժա . 2 ։ Ղուկ . գ . 18 ։ Յայտ . ա . 32 ։ գ . 34 ։
† Սաղ . խէ . 7 ։
‡ Սաղ . ճխէ . 3 ։ ԳԼ . ծէ . 15 ։
՚ ԳԼ . խբ . 7 ։ Տես Երեմ . լգ . 8 ։
* Տես Ղէ . իէ . 9 ։
՚ ԳԼ . լբ . 8 ։ կգ . 4 ։
կգ . 14 ։ Մատ . գ . 1 , 3 ։ բ Թես . ա . 7 , 8 , 9 ։
† ԳԼ . ծէ . 18 ։ Մատ . է . 4 ։
‡ Սաղ . լ . 11 ։
՚ ԳԼ . կ . 21 ։
* Յայտ . ժէ . 8 ։
՚ ԳԼ . խթ . 8 ։ ծը . 12 ։ Եզեկ . լգ . 33 —
36 ։
† Եփես . բ . 12 ։
՚ ԵԼ . ժխ . 6 ։ ԳԼ . կգ . 21 ։ ա Պետ . բ . 5 , 9 ։ Յայտ . ա . 6 ։ է . 10 ։
* ԳԼ . կ . 5 , 11 , 16 ։
՚ ԳԼ . խ . 2 ։ Ձաք . թ . 12 ։

Եւ անարգանաց թէզը իրենց ժառանգութեա-
նը մէջ պիտի ցնծան.
Ուստի իրենց երկրին մէջը կրկին ժառան-
գութիւն պիտի առնեն.
Անոնք յաւիտենական ուրախութիւն պիտի
ունենան։
8 Քանզի ես Տէրս արդարութիւնը կը սիրեմ.
Անիրաւութիւնը ու յափշտակութիւնը կ'ա-
տեմ.
Իրաւունքնիս անոնց դործքերուն վարձքը պիտի
տամ,
Ու անոնց հետ յաւիտենական ուխտ պիտի
ընեմ։
9 Եւ անոնց սերունդը ազգերուն մէջ՝
Ու անոնց ազատքները ժողովուրդներուն մէջ
պիտի դիտցուին.
Ջանոնք ամէն ոեսնողները պիտի ճանչնան
Թէ անոնք Տէրոջը օրհնած սերունդն են։
10 Ես Տէրոջմով մեծապէս պիտի ցնծամ,
Ո– իմ Հոգիս իմ Աստուծովս պիտի ուրախա-
նայ.
Քանզի ինծի փրկութեան հանդերձներ հադ-
ցուց,
Զիս արդարութեան պատմուճանով ծածկեց,
փեսային պէս՝ որ իրեն փառաւոր խոյր կը դնէ,
Ու հարսի պէս՝ որ իր զարդերովը կը զար-
դարուի։
11 Քանզի ինչպէս որ երկիրը իր տունկը կ'աճե-
ցընէ,
Ու պարտէզը իր մէջը ցանուածները կը բուս-
ցընէ,
Ա՛յնպէս ալ Տէրը Եհովան բոլոր ազգերուն առ-
ջեւը
Արդարութիւն ու գովութիւն պիտի բուս-
ցընէ։

ԳԼ. ԿԲ

1 Մարգարէին եւանգելեան փափաքը՝ եկեղեցին Աստուծոյ խոստ-
մունքներուն մէջ հաստատուելու համար։ 5 Պաշտօնեաներուն
գործը ուրիշներուն քարոզութիւնը համար։ 10 ու ժողովուր-
դը անոր պատրաստուելու համար։

1 Սիոնի սիրոյն համար պիտի չլռեմ,
Ու Երուսաղէմի սիրոյն համար պիտի չհան-
դարտիմ,
Մինչեւ որ անոր արդարութիւնը լուսոյ պէս՝
Եւ անոր փրկութիւնը բոցավառ ջահի պէս
ճառագայթէ։
2 Ու ազգերը քու արդարութիւնդ՝
Եւ բոլոր թագաւորները քու փառքդ պիտի
տեսնեն.
Ու դուն նոր անուն պիտի կոչուիս,
Որն որ Տէրոջը բերանը պիտի անուանէ։
3 Եւ Տէրոջը ձեռքին մէջ հպարհյութեան պը-
սակ՝
Ու քու Աստուծոյդ ձեռքին մէջ արքայական
թագ պիտի ըլլաս։
4 Դուն ալ թողուած պիտի չկոչուիս,
Ու քու երկիրդ ալ ամուլ պիտի
չըսուի.
Հապա դուն՝ Իմ հաճոյս,"
Ու քու երկիրդ Ամուսնացեալ պիտի բսուի.
Քանզի Տէրը քեզի պիտի հաճի,
Ու քու երկիրդ պիտի ամուսնանայ։
5 Վասն զի ինչպէս որ երիտասարդ մը կոյսի հետ
կ'ամուսնանայ,
Ա՛յնպէս ալ քու տղաքներդ քեզի հետ պիտի
ամուսնանան.
Եւ ինչպէս որ փեսան հարսին վրայ կ'ուրախանայ,
Ա՛յնպէս ալ Աստուածդ քու վրադ պիտի
ուրախանայ։
6 Քու պարիսպներուդ վրայ, ով Երուսաղէմ,
պահապաններ դրի.
Անոնք բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը բնաւ պի-
տի չլռեն.
Դուք, ով Տէրը յիշողներ, լուռ մի կենաք,
7 Ու անոր հանգստութիւն մի տաք,
Մինչեւ որ անիկա հաստատէ,
Ու մինչեւ որ երկրի վրայ Երուսաղէմը գո-
վելի ընէ։
8 Տէրը իր աջ ձեռքին վրայ ու իր զօրաւոր բա-
զուկին վրայ երդում ըրաւ,
Թէ քու ցորենդ ալ քու թշնամիներուդ կերակուր պիտի չտամ.
Եւ օտարազգիները պիտի չխմեն քու գինիդ,
Որուն համար դուն աշխատեցար.
9 Հապա զանիկա հնձողները պիտի ուտեն,
Ու Տէրոջը փառք պիտի տան.
Եւ զանիկա քաղողները իմ սուրբ սրահնե-
րուս մէջ պիտի խմեն։

10 Անցէք, անցէք դռներէն,
Ժողովուրդին ճամբայ պատրաստեցէք.
Շինակեցէք, շինակեցէք մայրուղին,
Քարերը հանէք ժողվեցէք.
Ժողովուրդներուն դրօշակ վերցուցէք։
11 Ա՛հա Տէրը մինչեւ երկրին ծայրը լսել տուաւ.
Սիոնի աղջկանը ըսէք,
Ա՛հա քու փրկիչդ կու գայ.
Ա՛հա նորա վարձքը իր հետն է,
Ու դործոց հատուցումը իր առջեւն է։
12 Եւ անոնք Սուրբ ժողովուրդ՝ Տէրոջը փրկած-
ները պիտի բսուին.

ա Գլ. ծգ. 1։ | բ Գլ. կա. 11։ Սոփ. գ. 20։ | գ Գլ. խ. 3։ ձէ. 11։
դ Եբր. Եբէներէս. քո՛ իմ հատուածիդ մէջ։ | ե Օր. իբ. 31, եւ Եբեմ. է. 17։ | զ Գլ. ժա. 12։
է Գլ. կա. 19։ | ը Տես Օր. ժբ. 12։ ժգ. 23, 26։ ժգ. 11, 14։ | թ Գլ. խ. 10։ Ցայսիբ. 12։

ա Սաղ. ժա. 7։ բա. 2։ | գ Տես հմր. 4։ 12։ Գլ. կէ. 15։
բ Սաղ. հբ. 3։ ձէ. 11։ | դ Ջաք. իմ. 16։
գ Գլ. կ. 18։ կբ. 7։ — | ե Ինքը. հրեշ։
զ Գլ. կ. 3։ | է Տես Ելք. ժ. 10։ ոգեստ. բ. 10։
ը Գլ. խթ. 14։ ծգ. 6, 7։

ա Սաղ. ժա. 7։
բ Գլ. ա. 11, 13։
գ Գլ. ձէ. 3։
դ Գլ. կէ. 23։
ե Ամբ. գ. 18։
զ Սաղ. ճիբ. 9, 16։
է Գլ. խմ. 18։ Ցայտ.

Ու գուն՝ փնտռուած — †Չմոռցուած քաղաք պիտի կոչուիս։

ԳԼ. ԿԳ։

1 Քրիստոս կը ցուցընէ թէ ինչը ալ է, 2 թէ ինչ է իր յաղթութիւնը իր թշնամիներուն վրայ, 7 և թէ ինչ է իր ազգութիւնը որ պիտի ընէ իր եկեղեցին. 10 իր արդար բարկութիւնը մէջ իր ձէն ազգութիւնը կը յիշէ։ 15 Եկեղեցին իր ազգին 17 ու իր գանգատանքն մէջ իր հաւատքը կը խոստովանի։

1 Ո՞վ է սոսկա որ կու գայ Եդովմէն,
կարմրագոյն զգեստով՝ Բոսրայէն,
Որ փառաւոր հանդերձով զարդարուած է,
Եւ իր շատ զօրութեամբը պանծալով կը քալէ։
Ես եմ, որ արդարութիւն կը խօսիմ,
Ո՛ փրկելու կարողութիւն ունիմ։

2 Ինչո՞ւ համար *քու հանդերձդ կարմիր է,
Ու քու զգեստներդ հնձանի մէջ կոխողին պէս է։

3 †Հնձանին մէջ մինակ ես կոխեցի,
Եւ ժողովուրդներէն ինծի հետ մարդ մը չըկար.
Ու զանոնք իմ բարկութեամբս կոխեցի,
Եւ իմ սրտմտութեամբս զանոնք ճմլեցի.
Ու անոնց արիւնը իմ զգեստներուս վրայ ցայտեցաւ,
Եւ բոլոր հանդերձներս ներկեցի.
4 Քանզի †իմ սրտիս մէջ վրէժխնդրութեան օր կար.
Ու իմ փրկածներուս տարին հասած էր.
5 ‡Ես նայեցայ, բայց †օգնող չկար,
Եւ զարմացայ որ ձեռնտու եղող մը չկար.
Ուստի իմ *բազուկս ինծի համար փրկութիւն բերաւ,
Ու իմ բարկութիւնս ինծի ձեռնտու եղաւ։
6 Եւ իմ բարկութեամբս ժողովուրդներ կոխեցի,
Ու †զանոնք իմ սրտմտութեամբս *գինովցուցի,
Եւ անոնց արիւնը գետինը թափեցուցի։

7 Տէրոջը ողորմութիւնները, Տէրոջը գովութիւնները պիտի յիշեմ՝
Տէրոջը բոլոր մեզի բրածներուն համեմատ
Եւ ան շատ բարիքներուն համեմատ,
Որ իր գթութեամբը և առատ ողորմութեամբը Իսրայէլի տանը բրած է։
8 Քանզի ըսաւ, Իրաւցընէ անոնք իմ ժողովուրդս են,
Սուտ չելլելու որդիներ են.
Ու անոնց փրկիչ եղաւ.
9 ‡Անոնց ամէն նեղութիւններուն առենը նեղութիւն քաշեց,
*Եւ իր երեսին հրեշտակը զանոնք ազատեց.
†Իր սիրովը ու գթութիւնովը զանոնք փրկեց,
Եւ †զանոնք վերցուց ու հին ժամանակին բոլոր օրերուն մէջ զանոնք կրեց։
10 Բայց անոնք †տապստամբեցան ու †անոր Սուրբ Հոգին բարկացուցին.
†Անոր ալ դարձաւ անոնց թշնամի եղաւ,
Ու ինքը անոնց հետ պատերազմ բրաւ։
11 Անոնք առջի օրերը — Մովսէսը և անոր ժողովուրդը †յիշեցին.
Ո՞ւր է անոկա՝ որ Կր հօտին հովիւովը զանոնք ծովէն հանեց.
‡Ո՞ւր է անոկա՝ որ անոնց մէջը իր Սուրբ Հոգին դրաւ.
12 †Իր փառաւոր բազուկը Մովսէսին աջ ձեռքին հետ պարտցուց.
Իրեն յաւիտենական անուն ‡վաստկելու համար՝
*Անոնց առջևէն ջուրերը պատռեց.
13 Ո՛ր †զանոնք անդունդներէն առանց սահելու անցուց,
Ինչպէս որ ձի մը անապատէն կ՚անցնէ։
14 Տէրոջը Հոգին զանոկա հանդստացուց՝
Հովիտի մէջ իջնող անասուններու պէս
Դուն քու ժողովուրդդ այնպէս առաջնորդեցիր,
‡Որ քեզի փառաւոր անուն վաստկիս։

15 *Երկինքէն նայէ,
Եւ †քու սուրբ ու փառաւոր բնակութենէդ տես.
Ո՞ւր է քու նախանձդ ու զօրութիւնդ.
*Քու ապիրնեերուդ դալարիլը և ինծի ըրած ողորմութիւններդ արդեօ՞ք զսպեցան։
16 *Քանզի մեր Հայրը դուն ես,
Թէ և Աբրահամ †մեզ չդիտեր,
Ու Իսրայէլ մեզ չճանչնար.
Դուն, ով Տէր, մեր Հայրն ես,
Ո՛ր քու անունդ †ի սկզբանէ մեր փրկիչն է։
17 Ով Տէր, ինչո՞ւ համար *մեզ քու ճամբաներէդ կը մոլորցընես.
Ինչո՞ւ մեր սիրտը կը խստացընես, որ քեզմէ չվախնանք.
*Քու ծառաներուդ համար՝
Քու ժառանգութեանդ ցեղերուն համար դարձիր։

---

† Կամ յիշեց.
‡ Եբր. ընկաւ.
* Եբր. ձեռք.
† Կամ յիշեց.
‡ Եբր. ժգ. 30 = լբ. 11, 12 = թառ. ժգ. 13, 14, և = Եբրեմ. բ. 6։
* Եբր. ձգ. 9։
† Թառ. ժա. 17, 25։
‡ Եբր. ընկաւ.
* Եբր. ժգ. 21 = Յես. գ. 16։
† Եբր. ժե. 6։
‡ Եբր. ժգ. 6։
* Կամ ջախջախեցի.
† Դաս. ժ. 16 = Ջար. բ. 8 = Գար. իթ. 4։
‡ Եբր. ժգ. 19 = իգ. 20, 21 = լգ. 14։
* Եբր. գ. 1։
† Եբր. ժգ. 4։
‡ Եբր. ժգ. 30։
* Եբր. ձգ. 1 = Գեն. ձթ. 16։
† Եբր. ժթ. 4 = բ Օր. ա. 31 = լբ. 11, 12 = Գեն. խգ. 3, 4։
‡ Եբր. ժե. 24 = Թառ. ժգ. 11 = Սամ. հբ. 50 = գե. 9։
* Եբր. ժգ. 19։
† Եբր. ժգ. 6։
‡ Եբր. ժգ. 6։
* Եբր. ժգ. 6

18 ՙՔու սուրբ ժողովուրդդ իրենց ժառանգու-
թիւնը քիչ առեն վայելեցին.
՚Մեր թշնամիները քու սրբարանդ ոտնակոխ
ըրին։
19 ՛Մենք՝ ի սկզբանէ ՚՚՚ենք ենք.
Դուն անոնց վրայ չիշխեցիր,
Ո՚ր քու անունդ անոնց վրայ չկանչուեցաւ։՚՚

ԳԼ. ԿԹ

1 Եկեղեցին ազգէն կ՚ընէ Աստուծոյ կարգաւորութեանը չհայանալուն համար։ 5 Աստուծոյ ազգութիւնը հրատարակելով՝ իր բնական ապականութիւնը կը խոստովանի. 9 իր նեղութեանը համար կը գանգատի։

1 Եբանի թէ ՙերկինքը ճեղքելով վար իջնէիր,
՚Քու ներկայութենէդ լեռները †հալէին՝
2 Խոխունները բռնկեցընող կրակի պէս,
Ջուրերը եռացընող կրակի պէս,
Որ քու անունդ թշնամիներուդ յայտնէիր,
Ո՚ր ազգերը քու երեսէդ դողային։
3 Երբոր ՚ահ սոսկալի բաները ըրիր, որոնց չենք
յուսար,
Իջար, քու երեսէդ լեռները ‡հալեցան։
4 Քանզի ՙօրկիզբէն ի վեր չլսուեցաւ ու ականջ
չդրաւ,
Եւ աչք չտեսաւ քեզմէ ուրիշ Աստուած մը,
Որ իրեն յուսացողներուն ՚՚՚ն բանէր բնէ։
5 Ուրախ եղողին ու ՚արդարութիւն գործողին
Եւ ՚քու ճամբաներուդ մէջը քեզ յիշողնե-
րուն հասար.
Ահա բարկացար, վասն զի մեղք գործեցինք.
ՙԱնոնց մէջ առողութիւն կայ, ու պիտի փրկո-
ւինք։
6 Բայց ամէնքս պիղծ բանի պէս եղանք,
Ու ՚մեր բոլոր արդարութիւնները գաչուանի
լաթին պէս է.
Եւ ամէնքս ՚տերեւի պէս կը թառամինք,
Ու մեր անօրէնութիւնները հովի պէս մեզ կը
վերցընեն։
7 Եւ ՛քու անունդ կանչող չկայ,
Որ արթննայ ու քեզմով զօր դառնէ.
Քանզի քու երեսդ մեզմէ ծածկեցիր,
Ու մեր անօրէնութիւններուն պատճառովը
մեզ մնչեցիր։
8 ՙԲայց հիմա, ով Տէր, դուն մեր Հայրն ես.
Մենք կաւ ենք, ՚ու դուն մեր Բրուտն ես,
Եւ ամէնքս ՙքու ձեռացդ գործքն ենք։
9 ՚Շատ մի բարկանար, ով Տէր,
Ու յետ անօրէնութիւնը յաւիտեան մի յիշեր.
Ահա նայէ, ի՚ազգէնք, ՚ամէնքս քու ժողո-
վուրդդ ենք։
10 Սուրբ քաղաքներդ անապատ եղան.
Սիօն անապատ եղաւ.
՚Երուսաղէմ՝ աւերակ եղաւ։
11 ՚Մեր սուրբ ու փառաւոր տունը՝
Որուն մէջ մեր հայրերը քեզ կ՚օրհնէին,
Հրոյ ճարակ եղաւ,
Եւ ՚մեր ամէն ցանկալի ՙեղբ՚՚ւը աւերի եղան։
12 ՙԱռնոց վրայ ինքզինքդ պիտի զսպե՞ս, ով Տէր,
՚Յ՚՚՚ պիտի լռե՞ս ու մեզ խիստ չա՚՚ պիտի
նեղե՞ս։

ԳԼ. ԿԵ

1 Հեմանոսաց կոչումը։ 2 Հրեայք կը մերժուին իրենց անհա-
ւատութեանը. հեռապաշտութեանը ու կեղծաւորութեանը հա-
մար։ 8 Մէկ մնացորդ մը պիտի փրկուի։ 11 Շաբաթն վրայ
հանելուս գաւառականները, ու աստուածապաշտութեան արուե-
լու բարիքները։ 17 Նոր Երուսաղէմին երջանիկ վիճակը։

1 Ձ՚՚՚ ՙչհարցընողներէն փնտռուեցայ,
Ձիս չփնդրողներէն գտնուեցայ.
Իմ ||անուանս չկանչող՚՚ ազգին
Ահա ես, ահա ես՝ ըսի։
2 ՚Ամէն օր իմ ձեռքերս երկրնցուցի ապստամբ
ժողովուրդի մը՝
Որոնք անանկ ճամբու մէջ կը քալեն որ ազէկ
չէ,
Ո՚ր իրենց խորհուրդներուն կը հետեւին.
3 Անանկ ժողովուրդ մը՝ ՚որ միշտ երեսիս դէմ
դիս կը սրդոզցընեն.
ՙՊարտէզներու մէջ կը զոհեն,
Ու աղիւսներու վրայ խունկ կը ծխեն.
4 ՚Գերեզմաններու մէջ կը նստին,
Եւ գիշերը առանձին տեղատանք կ՚անցընեն.
ՙԽոզի միս կ՚ուտեն,
Ու իրենց ամանոցներուն մէջը գարշելի բանե-
րու արգանակ կայ.
5 Որոնք կ՚ըսեն,
՚Մէկզի կեցիր, ինծի մի դպչիր,
Քանզի ես քեզմէ սուրբ եմ՚։
Ասոնք իմ ռնգուցս մէջ ծուխ են,
Ու ամէն օր բորբոքած կրակ են։
6 Ահա ՚իմ առջեւս գրուած է.
՚Պիտի չլռեմ, ՙհապա պիտի հատուցանեմ.
Այո, անոնց ծոցին մէջը պիտի հատուցանեմ
7 Ձեր անօրէնութիւնները՝ ՙձեր հայրերուն անօ-
րէնութեանցը հետ միասին,
՚Որոնք լեռներուն վրայ խունկ ծխեցին,

ա Բ Օր. է. 6։ ի՚գ. 19։ ԳԼ. կբ. 12։ Դան. ը. 24։
բ Սաղ. հգ. 7։
գ Կամ Մենք աչխարհս եղանք. որուն ըն-
դեմ մեր վրայ բը-
նաւ. չեր. սիրեր. և քու անունդ մեր
վրայ չերկնցուեր։
— [illegible]
դ Սաղ. ՃԽԳ. 5։
ե Դատ. է. 5։ Միք. ա. 4։
զ Կամ առաքեցին՝
է Եր. լգ. 10։ Դատ. է. 4։ 5։ Սաղ. կը. 8։ Լամ. գ. 3։ 6։
ը Կամ առումնեցան։
թ Սաղ. լա. 19։ ա Կոր. բ. 9։
ժ Գօր. ժ. 35։
ի Սաղ. ՃԽԳ. 1։ 2։
ա Սաղ. ՃԽԳ. 5։
բ Մատ. է. 6։
գ Փիլ. գ. 9։
դ Սաղ. դ. 5։ 6։
ե Ոմի. է. 7։
զ ԳԼ. կգ. 16։
է ԳԼ. իմ. 16։ խե. 9։ Երեմ. ժը. 6։ Հառմ. իթ. 20։ 21։
ը Եփես. բ. 10։
թ Սաղ. հգ. 1։ 2։
ժ ԳԼ. իզ. 8։
ի Սաղ. հի. 13։
ա Սաղ. հի. 1։
բ գ Թագ. իե. 9։ բ Մն. լգ. 19։ Սաղ. հգ. 7։
գ Եզեկ. իգ. 21։ 25։
դ ԳԼ. իթ. 14։
ե Սաղ. ՃԽ. 1։
զ Հառմ. իթ. 24։ 25։
է Հմի. 8։
ը Սաղ. հի. 13։
թ Սաղ. հի. 1։
ժ Գ Թագ. իե. 9։ բ Մն. լգ. 19։ Սաղ. հգ. 7։
ի Եզեկ. իգ. 21։ 25։
ա ԳԼ. իթ. 14։
բ Սաղ. ՃԽ. 1։
— [illegible]
գ Հառմ. իթ. 24։ 25։ 20։ 30։ ժ. 20։ Եփես. բ. 12։ 13։
դ Կամանուհա չկանչ. չառած. ԳԼ. կգ. 19։
ե Հառմ. ժ. 21։
զ Բ Օր. լբ. 21։
է ԳԼ. ա. 29։ կգ. 17։ Տես Գև. ԺԷ. 5։
ը Բ Օր. ժբ. 11։
թ ԳԼ. կգ. 17։ Տես Գև. Ժա. 7։
ժ Տես Ա՚՚՚ա. իթ. 11։ Գաղ. է. 30։ ԺԲ. 11։ Յուգ. 19։
ի Բ Օր. լբ. 34։ Մատ. գ. 16։
ա Սաղ. Ծ. 3։
բ Սաղ. հի. 12։ Եփես. ԺԳ. 18։ Եզեկ. ԺԱ. 21։
գ Եբ. է. 5։
դ Եզեկ. ԺԲ. 6։

Ո՛ր բլուրներուն վրայ գիս անարդեցին, կ՚ըսէ Տէրը,
Ասոնք անոնց առջի գործքերը իրենց ծոցերուն մէջ պիտի լեցընեմ։
8 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ջոր օրինակ երբոր ողկոյզի մը վրայ գաղտու գտնուի, կ՚ըսեն թէ
Ադիկա մի կորսընցըներ,
Քանզի առոր վրայ օրհնութիւն կայ.
Ես ալ իմ ծառաներուս համար այնպէս պիտի ընեմ,
Որպէս զի ամէնը չկորսընցընեմ։
9 Ու Յակոբէն սերունդ՝
Եւ Յուդայէն իմ լեռներուս ժառանգորդ մը պիտի հանեմ.
Ու իմ ընտրեալներս անդ երկիրը պիտի ժառանգեն,
Եւ իմ ծառաներս հոն պիտի բնակին։
10 Ու գիս վիճակուոր ժողովուրդիս համար Սարօն հօտերու փարախ՝
Եւ Աքորի ձորը արջառներու մակաղատեղ պիտի ըլլայ։
11 Բայց դուք Տէրը թողուցիք
Ու իմ սուրբ լեռս մոռցաք.
Գադ կռռռի՛ սեղան պատրաստեցիք,
Ու Մենին ‡թափելու նուէր՛ լեցուցիք։
12 Ես ալ ձեզ սուրի պիտի ||մատնեմ,
Եւ ամէնքդ պիտի ծռիք մորթուելու համար.
Քանզի կանչեցի ու պատասխան չտուիք,
Խօսեցայ ու մտիկ չըրիք.
Հապա իմ առջեւս չարութիւն ըրիք,
Եւ ինծի հաճելի չեղածը ընտրեցիք։
13 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա իմ ծառաներս պիտի ուտեն,
Բայց դուք անօթի պիտի մնաք.
Ահա իմ ծառաներս պիտի խմեն,
Բայց դուք ծարաւ պիտի մնաք.
Ահա իմ ծառաներս պիտի ուրախանան,
Բայց դուք ամօթալից պիտի ըլլաք.
14 Ահա իմ ծառաներս սրտի ուրախութեամբ պիտի ցնծան,
Բայց դուք սրտի ցաւէն պիտի աղաղակէք,
Եւ հոգիի ճնշումէն պիտի ոռնաք։
15 Ու ձեր անունը *իմ ընտրածներուս նանէծքի համար պիտի թողուք.
Եւ Տէր Եհովան քեզ պիտի մեռցընէ,
Ու իր ծառաները ուրիշ անունով պիտի կանչէ.
16 Ո՛ր երկրի վրայ օրհնուողը
ձշմարիտ Աստուծով օրհնուի,
Ու երկրի վրայ երդում ընողը
ձշմարիտ Աստուծով երդում ընէ.
Քանզի առջի նեղութիւնները մոռցուեցան,
Ու անոնք իմ աչքերէս ծածկուեցան։
17 Քանզի ահա ես Նոր երկինք ու նոր երկիր կը ստեղծեմ.
Եւ առջիններուն պիտի չյիշուին, ու սրտին միտքը պիտի չգան։
18 Բայց դուք իմ ստեղծագործութիւնովս
Յաւիտեան յաւիտենից ուրախացէք և ցընծացէք.
Վասն զի ահա ես Երուսաղէմը ցնծութեան համար՝
Ու անոր ժողովուրդը ուրախութեան համար կը ստեղծեմ։
19 Ու Երուսաղէմի վրայ պիտի ցնծամ,
Եւ իմ ժողովուրդիս վրայ պիտի ուրախանամ.
Ու հոն ալ լացի ձայն ու ողբի ձայն պիտի չլսուի։
20 Հոն ալ քիչ օր ապրող տղայ,
Կամ օրերը չլեցուած ծեր պիտի չըլլայ.
Քանզի երիտասարդը հարիւր տարեկան պիտի մեռնի,
Եւ հարիւր տարեկան մեղաւորը անէծքի պիտի հանդիպի։
21 Ու տուներ պիտի շինեն ու պիտի բնակին,
Եւ այգիներ պիտի անկեն ու անոնց պտուղը պիտի ուտեն։
22 Անոնք պիտի չշինեն՝ որ ուրիշները բնակին,
Անոնք պիտի չանկեն՝ որ ուրիշները ուտեն.
Վասն զի իմ ժողովուրդիս օրերը ծառի օրերու չափ պիտի ըլլան,
Եւ իմ ընտրածներս իրենց ձեռացը գործքերը պիտի հինցընեն։
23 Անոնք պարապ տեղը պիտի չաշխատին,
Ու դժբաղդութեան համար պտուղ պիտի չծնանին.
Քանզի անոնք Տէրոջը օրհնածներուն սերունդն են,
Ու անոնց հետ անոնց զաւակներն ալ։
24 Եւ պիտի ըլլայ որ անոնք դեռ չկանչած՝ պատասխան պիտի տամ,
Ու քանի որ դեռ կը խօսին՝ պիտի լսեմ։
25 Գայլը ու գառը միասին պիտի արածին,
Եւ առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ.
Ու օձին կերակուրը հող պիտի ըլլայ.

ᵃ Եզեկ. ի. 27, 28։
ᵇ Յովէլ. բ. 14։
ᶜ Ելլ. 15, 22։ Մատ. իդ. 22։ Հռոմ. ժա. 5, 7։
ᵈ ԳԼ. ԼԳ. 9։ լե. 2։
ᵉ Յեր. է. 24, 26։ Ովս. բ. 15։
ᶠ ԳԼ. ձգ. 7։ ձէ. 13։ Ելլ. 25։
ᵍ Կամ Բադդին
ᶻ Եզեկ. իգ. 41։ Ա Կոր. ժ. 21։
ᵗ Կամ Ճակատագրին
ᵗ Եբր. խառնուածք
‖ Եբր. Ճակատագրեմ.
ᵏ Ը Մն. ԼՂ. 15, 16։ Ածաղ. ա. 24, եւ։ ԳԼ. կզ. 4։ Երեմ. է. 13։ Ջախ. է. 7։ Մատ. խա. 34—43։
ˡ Մատ. ը. 12։ Ղուկ. ժգ. 28։
ᵐ Հմր. 9, 22։
ⁿ Տես Երեմ. իԹ. 22։ Ջախ. ը. 13։
ᵒ ԳԼ. կբ. 2։ Գործ. ժա. 26։
ᵖ Սաղ. հբ. 17։ Երեմ. գ. 2։
ᵠ Ը Օր. չ. 13։ Սաղ. կգ. 11։ ԳԼ. ԺԹ. 18։ խե. 23։ Սոփ. ա. 5։
ᵛ ԳԼ. ծա. 16։ կգ. 22։ Ը Պետ. գ. 13։ Յայտ. խ. 1։
ʷ ԳԼ. կբ. 5։
ˣ ԳԼ. լե. 10։ ծա. 11։ Յայտ. է. 17։ խա. 4։
ʸ Ժող. ը. 12։
ᶻ Տես Ղե. իգ. 16։ Ը Օր. իբ. 30։ ԳԼ. կբ. 8։ Ամոս. Թ. 14։
ᵃᵃ Սաղ. զբ. 12։
ᵇᵇ Հմր. 9, 15։
ᶜᶜ Տես Ը Օր. իբ. 41։ Ովս. Թ. 12։
ᵈᵈ ԳԼ. կա. 9։
ᵉᵉ Սաղ. լը. 5։ Դան. Թ. 21։
ᶠᶠ ԳԼ. ժա. 6, 7, 9։
ᵍᵍ Ծն. գ. 14։

Ա՛նձնդ իմ բոլոր սուրբ լեռանս մէջ ջնաս պիտի չտան
Ու պիտի չապականեն , կ՚ըսէ Տէրը ։

ԳԼ· ԿԶ

1 Փառաւոր Աստուծոյ ծառայութիւնը պէտք է որ ըլլայ խոնարհութեամբ և անկեղծութեամբ ։ 5 Աստուած կը մխիթարէ խեղճերը՝ յիշեցնելով նկեղեցիին գործածութիւնը ։ 10 ու անոր վայելքնե բարիքները ։ 15 Աստուծոյ անաչառ գատաստանները չարերուն գէմ ։ 19 Հեթանոսները սուրբ եկեղեցի մը պիտի ունենան ։ 24 ու չարերուն գատապարտութիւնը պիտի տեսնեն ։

1 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
Երկինքը իմ աթոռս է ,
Ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուանդանն է ·
Ա՛ի՞նչ տուն է որ ինծի համար կրնայք չինել ,
Եւ ա՛յ ի՞նչ տեղ է իմ հանգստութեանս համար ·
2 Քանզի ասոնց ամէնը իմ ձեռքս չինեց ,
Ու ասոնց ամէնը եղան , կ՚ըսէ Տէրը ·
Բայց ես ասոր պիտի նայիմ ,
Ա՛յսինքն խոնարհին և կտրած հոգի ունեցողին
Ու իմ խօսքէս դողացողին ։

3 Ա՛յժառ մորթողը մարդ սպանողի պէս է ,
Գառնուկ զոհողը շուն մորթողի պէս ,
Նուէր մատուցանողը խոզի արիւն հոտոտացնողի պէս ,
Կնդրուկ ծխողը կուռք պաշտողի պէս ·
Իրենցմէ անոնք իրենց ճամբաները ընտրեցին ,
Ու անոնց հոգիները իրենց գարշելիներէն կ՚ախորժին ։
4 Ես ալ անոնց խաբեութիւնները պիտի ընտրեմ ,
Եւ իրենց վախցած բաները իրենց վրայ պիտի բերեմ ·
Վասն զի կանչեցի ու պատասխան տուող չեղաւ ,
Խօսեցայ ու մոխիկ չըրին ·
Հապա իմ առջեւս չարութիւն ըրին ,
Եւ իմ չհաւնածս ընտրեցին ։

5 Տէրոջը խօսքը մոխիկ ըրէք ,
Ով անոր խօսքէն դողացողներ ·
Իմ անուանս համար ձեզ ատող ,
Ու ձեզ անարգող ձեր եղբայրները ըսին ,
Թող Տէրը փառաւորուի ,
Ու ձեր ուրախութիւնը տեսնենք ·
Բայց անոնք պիտի ամչնան ։

6 Քաղաքէն աղաղակի ձայն՝ տաճարէն մէկ ձայն մը ։ ։ Տէրոջը ձայնը՝ որ իր թշնամիներուն պատիժ կը հատուցանէ ։
7 Ցաւ չքաշած ծնաւ ,
Ցաւը չհասած արու զաւակ ծնաւ ։
8 Ա՛նպէ բան մը ո՛վ լսեց , ասանկ բաներ ո՛վ տեսաւ ·
Մի՛թէ երկիրը մէկ օրուա՞ն մէջ կը ծնանի ,
Կամ մէկ ազգ մը մէկ անգամի՞ն ծնաւ ·
Քանզի Սիօն ցաւ քաշածին պէս իր ազաքները ծնաւ ։
9 Ես որ ծնանելու վայրկեանը կը բերեմ ,
Ծնանիլ պիտի չտա՞մ , կ՚ըսէ Տէրը ·
Ես որ ծնանիլ կու տամ ,
Ա՛ր՝՝ը պիտի գոցե՞մ , կ՚ըսէ քու Աստուածդ ։
10 Երուսաղէմին հետ ուրախացէ՛ք ու անոր հետ ցնծացէ՛ք
Դուք ամէնդ որ զանիկա կը սիրէք ·
Ուրախացէ՛ք անոր հետ
Դուք ամէնդ որ անոր համար սուգ կը բռնէք ·
11 Վասն զի անոր մխիթարութեան աղբիւրներէն պիտի ծծէք ու կշտանաք ·
Վասն զի դուք պիտի դիէք ,
Եւ անոր փառքին առատութիւնովը զուարճանաք ։
12 Քանզի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
Ա՛հա ես անոր վրայ խաղաղութիւնը գետի պէս՝
Ու ազգերուն փառքը յորդահոս հեղեղի պէս պիտի տարածեմ ·
Եւ պիտի դիէք , դիրկի վրայ պիտի վերցուի ,
Ու ծունկերու վրայ պիտի գգուի ։
13 Ինչպէս որ մէկ մայր մը իր որդան կը մխիթարէ ,
Ա՛յնպէս ալ ես ձեզ պիտի մխիթարեմ ·
Ու Երուսաղէմին մխիթարութիւն պիտի ըլլա՛նէք ։
14 Եւ պիտի տեսնէք ու սրտերնիդ պիտի ուրախանայ ,
Եւ ձեր ոսկորները կանանչ խոտի պէս պիտի ծաղկին ·
Ու Տէրոջը ձեռքը իր ծառաներուն վրայ՝
Եւ անոր բարկութիւնը թշնամիներուն վրայ պիտի յայտնուի ։
15 Քանզի ահա Տէրը կրակով կու գայ ,
Ու անոր կառքերը մրրիկի պէս են ,
Որ իր բարկութիւնը սրտմտութիւնով՝
Եւ իր սպառնալիքը կրակի բոցով՝ ի գործ դնէ ։
16 Քանզի Տէրը կրակով ու իր սրովը պիտի դատէ ամէն մարմինը ·

– գ Թագ · ը · 27 · բ Մն · գ · 18 · Մտաս · ե · 34 · 35 · Գործ · է · 48 · 49 · ԺԸ · 24 ։
ֆ ԳԼ· ՅԸ · 15 · կա · 1 ։
ֆ Սաղ · ԼԳ · 18 · Յակ · 17 ։
ֆ Նգր · ԹՀ · 4 · Ժ · 5 · Աստ · իը · 14 ։
Հմր · 5 ։
ֆ Գէ · ա · 11 ։
• Եբեր · առնալու թիւն օրէնքի ։
ֆ Աստ · ու · 24 · ԳԼ· կէ · 12 · Եբեմ · է · 13 ։
ֆ Հմր · 2 ։
ֆ ԳԼ· է · 19 ։
ֆ բ Թես · ա · 10 ։
Տիտ · բ · 13 ։
ֆ ԳԼ· իզ · 18 · է · 5 ։
ֆ ԳԼ· կ · 16 ։
ֆ ԳԼ· ԼԹ · 22 · կ · 4 ։
• Եբեր · մէկը
ֆ Տես Եզեկ · լէ · 1 · ևս ։
ֆ ԳԼ· ԹՀ · 5 · բ Թես · ա · 8 ։
ֆ ԳԼ· ԻԿ · 1 ։

Ու ՏԷՐՈՋԻ սպաննուածները չաո պիտի ըլլան։

17 ՝Ձիրենք սրբոցները, և պարտէզներու մէջ
տեղը խրատի եաև մանրուռները,
Ե՝ խոզի միս ու պիղծ բաներ և մուկ ու-
ռոդները
Վերկոտեղ բնաջինջ պիտի ըլլան, կ՚ըսէ ՏԷրը։
18 Բայց ես անոնց գործքերը ու խորհուրդները
գիտեմ.
Ե՝ պիտի ըլլայ որ բոլոր ազգերը ու լեզու-
ները պիտի ժողվեմ,
Եւ անոնք պիտի գան ու իմ փառքս տեսնեն։
19 Եւ անոնց մէջը նշան պիտի դնեմ,
Ու անոնցմէ ազատուածները պիտի ղրկեմ
Աֆրիկէ, Թարսիս, դէպ՚ի Փուղ և
Ղուդ՝ (աղեղնաւորները,)
դէպ՚ի Թոբէլ ու Յաւան,
Այն հեռու կղզիները՝ որ իմ համբաւս չլսեցին
Եւ իմ փառքս չտեսան.
Ու իմ փառքս ազգերու մէջ պիտի պատմեն։
20 Եւ անոնք՝ ձիերով ու կառքերով,
Դահաւորակներով, Ջորիներով ու տաճիկ ուղ-
տերով՝
Զեր բոլոր եղբայրները ամէն ազգերէն
Իմ սուրբ լեռս Երուսաղէմ
՝ՏԷրոջը ընծայ պիտի բերեն, կ՚ըսէ ՏԷրը,
Ինչպէս որ Իսրայէլի որդիքը
Մաքուր ամանով ՏԷրոջը տունը ընծայ կը
բերեն։
21 Եւ անոնցմէ ալ պիտի առնեմ
՝Քահանաներ ու Ղեւտացիներ ըլլալու համար,
կ՚ըսէ ՏԷրը։
22 Քանզի ինչպէս որ իմ ստեղծելու ՝նոր երկինքս
Ու նոր երկիրս իմ առջեւս պիտի կենայ, կ՚ըսէ
ՏԷրը,
Ա՛յնպէս ալ ձեր սերունդը ու ձեր անունը
պիտի կենայ։
23 Եւ ՝պիտի ըլլայ որ նոր ամիսէ նոր ամիս
Ու շաբաթէ շաբաթ
՝Ամէն մարմին իմ առջեւս երկրպագութիւն
ընելու պիտի գայ, կ՚ըսէ ՏԷրը։
24 Եւ անոնք պիտի ելլեն
Ու ՝ինծի ապստամբ եղող մարդոց դիերը պի-
տի տեսնեն.
Քանզի ՝անոնց որդը պիտի չմեռնի,
Եւ անոնց կրակը պիտի չմարի,
Ու անոնք ամէն մարմնոյ զզուանք պիտի ըլլան։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՄԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Երեմիային ժամանակը 3 ու կէսամբ. 11 իր մարգարէական տեսիլքները՝ որոնց մէջ նշանի գաւազան մը ու եռացող կաթսայ մը կը տեսնէ. 15 իր դէմ պատգամը Յուդայի դէմ։ 17 Առաւած կը քաջալերէ զանիկա՝ խոստանալով որ անոր օգնական պիտի ըլլայ։

1 Բենիամինի երկիրը՝ Անաթովթի մէջ եղող
քահանաներէն Քեղկիայի որդւոյն Երեմիային
2 խօսքերը. Որ անոր՝ ՏԷրոջը խօսքը եղաւ,
Յուդայի թագաւորին Ամմոնի որդւոյն Յոսի-
այի օրերը՝ Եանոր թագաւորութեանը տաս-
3 ներեքերորդ տարին. Նաև Յուդայի թա-
գաւորին Յոսիայի որդւոյն Յոյակիմին օրերը՝
մինչև Յուդայի թագաւորին Յոսիայի որդւոյն
Եդեկիայի մեռտանելերորդ տարւոյն վերջը՝
Մինչև Երուսաղէմի գերութիւնը՝ Որ հինգե-
րորդ ամսուն մէջ եղաւ։
4 Եւ ՏԷրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
5 Քեզ որովայնի մէջ չստեղծած՝ Քեզ գիտցայ,
Ու դուն ...ից ելլած՝ Քեզ
սրբեցի.
Քեզ ազգերուն մարգարէ ըրի։
6 Ա՛հաւոնը ես ըսի,
Ո՞հ, ՏԷր Եհովայ, ահա ես խօսիլ չեմ գիտեր,
Վասն զի ես մանուկ եմ.
7 Բայց ՏԷրը ինծի ըսաւ,
Մի ըսեր թէ ես մանուկ եմ.
Վասն զի ուր որ քեզ խրկեմ՝ պիտի երթաս,
Ու ինչ որ քեզի պատուիրեմ՝ պիտի խօսիս։
8 Անոնց երեսէն մի վախնար.
Քանզի ես քեզի հետ եմ
Քեզ ազատելու համար, կ՚ըսէ ՏԷրը։
9 Եւ ՏԷրը իր ձեռքը երկնցուց ու իմ բե-
րնես դպաւ.
Եւ ՏԷրը ինծի ըսաւ,
Ահա իմ խօսքերս քու բերանդ դրի։

ա ԳԼ. կէ. 3. 4։ բ Ա՛ազ. ա. 11։ գ Հառմ. ԺԱ. 16։ դ ԵԼ. ԺԹ. 6։ ԳԼ. կա. 6։ ա Պետ. բ. 9։ ե Յայտ. ա. 6։ զ ԳԼ. կէ. 17։ բ Պետ. գ. 13։ Յայտ. խա. 1։ է Ո՛ազ. ԺԳ. 16։ ը Սաղ. կէ. 2։ թ Հմր. 16։ ժ Ա՛ազ. Թ. 43. 45. 47։ — ի Ցեր. խա. 18։ ա Մ՚ն. գ. 60։ ԳԼ. լբ. 7. 8. 9։ ի ԳԼ. իե. 3։ լ ԳԼ. լԹ. 2։ խ ԳԼ. Ն. 12. 15։ ծ գ Թագ. իե. 8։ կ Էս. ԹԳ. 1. 5։ հ ԵԼ. ԼԲ. 12. 17։ ձ Ղեւ. ա. 15. 41։ Գաղ. ա. 15. 16։ ղ ԵԼ. գ. 10։ գ. 12. 30։ Եա. գ. 5։ ճ Թես. իբ. 20. 38։ մ Ա՛աա. իբ. 20։ յ ԵզԿ. բ. 6։ գ. 9։ Հմր. 17։ ն ԵԼ. գ. 12։ բ Օր. լա. 6. 8։ Ցեր. ա. 5։ ԳԼ. ԺԸ. 20։ շ Գոբ. իգ. 17։ ԵԲր. Ժգ. 6։ ո Եա. գ. 7։ պ Եա. Ն. 16։ ԳԼ. Ե. 14։

10 Նայէ՛ եւ այսօր քեզ ազգերուն վրայ
եւ թագաւորութիւններուն վրայ կայնեցուցի,
Որ հիւթս ու փլցընես ու կորնչցընես ու աւրես,
Ն֊ւ չինես ու անկես։

11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
12 Ով Երեմիա, ի՞նչ կը տեսնես։
Ու ես ըսի, Նշենիի գաւազան մը կը տեսնեմ։
Ան ատենը Տէրը ինծի ըսաւ, Աղեկ տեսար.
վասն զի ես իմ խօսքիս համար զանիկա կա֊
տարելու պահած արտորամ։"

13 Եւ երկրորդ անգամ Տէրոջը խօսքը ինծի
եղաւ՝ ըսելով, Ի՞նչ կը տեսնես։
Ու ես ըսի, Եռացող կամաց մը կը տեսնեմ"
Որ անոր երեսը դէպ ի հիւսիս է։

14 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Չարիքը հիւսիսէն պիտի բորբոքի
Երկրին բոլոր բնակիչացը վրայ։
15 Քանզի ահա ես հիւսիսի թագաւորութիւն֊
ներուն
Բոլոր ազգատոհմիները պիտի կանչեմ, կ'ըսէ
Տէրը,
Ու պիտի գան, և իւրաքանչիւրը իր աթոռը
Երուսաղէմի դռներուն առջեւը՝
Եւ անոր չրջակայ պարիսպներուն վրայ
Ու Յուդայի բոլոր քաղաքներուն վրայ պիտի
դնեն։
16 Եւ պիտի խօսիմ անոնց իմ դատաստաններս,
Անոնց բոլոր չարութիւններուն համար.
վասն զի անոնք զիս թողուցին,
Եւ ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին,
Ու իրենց ձեռացը գործքերուն երկրպագու֊
թիւն ըրին։

17 Ուրեմն գօտի՛ քու մէջքդ պնդէ ու ելլէ,
Եւ քեզի բոլոր հրամայածս անոնց ըսէ,
Անոնց երեսէն մի վհատիր,
Չըլլայ որ քեզ անոնց առջեւը ամօթով ընեմ։
18 Եւ ես ահա այսօր քեզ բոլոր երկրին դէմ՝
Ակսինքն Յուդայի թագաւորներուն, անոր
իշխաններուն,
Անոր քահանաներուն և երկրին ժողովուրդին՝
Պղնձէ պարիսպներու պէս դրի.
19 Եւ անոնք քեզի հետ պիտի պատերազմին,
Բայց պիտի չկրնան քեզ յաղթել.
Վասն զի ես քեզի հետ եմ
Քեզ ազատելու համար, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Բ

1 Աստուած իր առջի բարերարութիւնները յիշելով՝ կը վիճի

[1] գ Թագ. ժԹ. 17։
[2] Գէ. ժը. 7։ բ Կար. ժ. 4. 5։
[3] Եզբ. կը հակեմ։
[4] Եզեկ. ժա. 3. 7։ իգ. 3։
[5] Գէ. գ. 6։ ը. 1։
[6] Գէ. և. 15։ գ. 22։ ժ. 22։ իե. 9։
[7] Գէ. լԹ. 3։ իգ. 10։
[8] բ Օր. իը. 20։ Գէ. ժէ. 13։
[9] գ Թագ. ժը. 46։ գ Թագ. գ. 29։ Թ. 1։ Յոբ. լբ. 3։ Ղուկ. ժբ. 35։ ա Պետ. ա. 13։
[10] Եէ. գ. 12։ Հմր. 8։ Եզեկ. բ. 6։
[11] Եռ. ծ. 7։ Գէ. ը. 27։ ժէ. 20։
[12] Հմր. 8։
[13] բ Օր. ը. 7։
[14] Եզեկ. ժգ. 8. 22։ ԼԶ. 60։ իգ. 3։ 8. 10։ Ովս. բ. 15։
[15] Ովս. ժգ. 4։
[16] բ Օր. ը. 15։ լբ. 10։
[17] Թես. ժգ. 28։ ժգ. 7. 8։ բ Օր. ը. 7։ 8. 9։
[18] Ղէ. ժբ. 25. 27. 28։ Թես. լէ. 33. 34։ Սաղ. հը. 58. 59։ Ձգ. 38։ Գէ. գ. 1։ ժգ. 18։
[19] Մտթ. ը. 6. 7։ Հռոմ. բ. 20։
[20] Գէ. իգ. 13։
[21] Հմր. 11։ Եմր. բ. 18։
[22] Եզեկ. ի. 35. 36։ Մէք. գ. 2։
[23] Եւ ի֊ի. 5։ Գաղ֊ի֊

Երեմ. Հետ իրենց անտեղի ապաստանութիւնը համար։ 9 ֊
բան Նմանը չկայ։ 14 Կը ցաւցընէ մէկ իրենք են իրենց թը֊
շուառութիւնները պատճառը։ 20 Յուդայի մեղքերը։ 31
Անոր յոյսը պարապ կ'ելլէ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Գնա ու Երուսաղէմին ականջներուն կանչէ ու
ըսէ,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ես քու մանկութեանդ գթասրտութիւնը,
Քու հարսնութեանդ սէրը քեզի համար յիշեցի
Իբրեւ անապատի մէջ անցնուած երկիրը
Իմ հունէս ելած տեղը՝
3 Իսրայէլ Տէրոջը սուրբ էր,
Անոր արմտեացը երախայրին էր.
Ամէն անոնք որ զանիկա կ'ուտէին՝ յանցաւոր
կ'ըլլային.
Անոնց վրայ չարիք կը հասնէր, կ'ըսէ Տէրը։
4 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով Յակոբի տունը,
Ու Իսրայէլի տանը բոլոր ազգատոհմները.
5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր հայրերը ի՞նչ անիրաւութիւն գտան իմ
վրաս,
Որ ինծմէ հեռացան,
Եւ ունայնութեան ետեւէ երթալով՝ ունայն
եղան.
6 Ու չըսին թէ Ո՞ւր է Տէրը՝
Որ զմեզ եգիպտոսի երկրէն հանեց.
Որ մեզ անապատէն պըտցուց,
Անմայութեան և փոսերու երկրէն,
Ջորաթեան և մահուան սուսերի երկրէն,
Ինանիկ երկրէ մը՝ ուսկից որ մարդ չէր անց֊
ներ,
Ու հոն մարդ չէր բնակեր։
7 Եւ ձեզ բարիքներ երկիրը մը բերել,
Որ անոր պտուղը ու բարիքը ուտէք.
Եւ դուք մտաք ու իմ երկիրս անմաքուր
ըրիք,
Եւ իմ ժառանգութիւնս պղծեցիք։
8 Քահանաները չըսին թէ Տէրը ո՞ւր է,
Ու օրինաց վարդապետները զիս չճանչցան,
Եւ հովիւները ինծմէ ապստամբեցան,
Ու մարգարէները Բահաղով մարգարէութիւն
ըրին,
Եւ անօգուտ բաներու ետեւէ գացին։
9 Ասոր համար ձեզի հետ տակաւին պիտի վի֊
ճիմ, կ'ըսէ Տէրը,
Ու ձեր որդւոցը որդիներուն հետ պիտի վի֊
ճիմ։
10 Վասն զի կիտացէք կղզիները անցէք ու նա֊
յեցէք.

Եւ կեդա՛ր մըչ՛ խրկեցէ՛ք ու աղէկ հասկըցէ՛ք ,
եւ տեսէ՛ք թէ այսպէս բան մը եղե՞ր է .
11 Մէ՛հ մ՚կ ազգ մը է՛ր աստուածները փոխե՞ց ,
Թէեւ անո՛նք Աստուած չեն .
Բայց իմ ժողովուրդս իր փառքը
Անօգուտ բանի հետ փոխեց :
12 Ով երկինք , սար վրայ զարմացէ՛ք .
Ապշեցէ՛ք ու խիստ սոսկացէ՛ք , կ՚ըսէ Տէրը .
13 Վասն զի իմ ժողովուրդս երկու չարութիւն
գործեց ,
Զիս՝ կենաց Ջուրին աղբիւրը թողուցին ,
Եւ իրենց դուբեր փորեցին ,
Ծակոտ դուբեր՝ որ չեն կրնար Ջուր պահել :
14 Մէ՛հ Իսրայէլ ծառա՞յ է ,
կամ ծառա՞յ ազատ՞ է .
Անիկա ինչո՞ւ համար յափշտակութեան մատ-
նուեցաւ .
15 Անոր վրայ առիւծի կորիւնները գոչեցին
Ու ձայներնին հանեցին ,
Եւ անոր երկիրը աւերակ ըրին .
Անոր քաղաքները այրեցան , անբնակ եղան :
16 Մեմփացւոց ու Տափնացւոց տղաքները ան-
գամ
Քու գլխուդ գագաթը կոտրեցին :
17 Չէ՞ որ ասիկա դուն քու վրադ բերիր
Քու Տէր Աստուածդ ձգելով ,
Երբոր Ճանիկա ճամբուն մէջ քեզ առաջնոր-
դութիւն կ՚ընէր :
18 Եւ հիմա դուն Եգիպտացւոց ճամբան ի՞նչ
բան ունիս ,
Որ Սիհորի Ջուրը խմելու կ՚երթաս .
կամ Ասորեստանի ճամբան ի՞նչ բան ունիս ,
Որ Գետին Ջուրը խմելու կ՚երթաս :
19 Քու չարութիւնդ քեզ պիտի խրատէ ,
Ու քու անհաւատարմութիւններդ քեզ պիտի
յանդիմանեն .
Ալդ գիտցիր ու տես թէ դէշ ու դառն բան
ըլլի է ,
Որ քու Տէր Աստուածդ կը թողուս ,
Եւ քու վրադ իմ վախս չկայ ,
կ՚ըսէ զօրաց Եհովայ Տէրը :
20 Վասն զի քու լուծդ չառնոցմէ †կոտրեցի ,
Քու կապանքներդ փրցուցի ,
Ու դուն ըսիր , Օրինազանց չեմ ըլլար .
Ամէն՝ բարձր բլուրի վրայ
Եւ ամէն կանանչ ծառի տակ
Պոռնկացար՝ պառնկութիւն ըրիր :
21 Ու ես քեզ ընտիր որթ

Ո՞ր բոլորովին հարազատ սերմ անկեր էի ,
Եւ դուն ի՞նչպէս վայրենի որթի անպիտան
ճիւղերու պէս եղար լինձի :
22 Թէ որ †բորակով լուացուիս
Ու շատ օճառ ալ գործածես ,
Քու անօրէնութիւնդ առջեւս բիծի պէս կը
մնայ ,
Կ՚ըսէ Տէրը Եհովան :
23 Ի՞նչպէս կրնաս ըսել ,
Ես չպղծուեցայ ,
Բահաղին ետեւէն չգացի .
Հովիտին մէջ քու ճամբադ նայէ ,
Ինչ ըրածդ գիտցիր ,
Ով խոտորնակ ճամբաներ պտրտող արագընթաց
մաճկի ուղտ :
24 Անապատը սովորած վայրենի էշը՝
Որ իր հոգւոյն ցանկութեամբը օդը կը ծծէ ,
Իր ցանկութենէն ո՞վ կրնայ ետ դարձընել .
Ջանիկա ամէն փնտռողները չեն յոգնիր ,
Ջանիկա իր ամսուն մէջ կը գտնեն :
25 Ոտքդ մերկութենէ՝ ու կոկորդդ ծարաւէն
ետ պահէ .
Բայց †դուն ըսիր , ‡Անկարելի է ,՚՚ չըլլար .
Վասն զի †օտարները սիրեր եմ ,
Ու անոնց ետեւէն պիտի երթամ :

26 Ինչպէս որ գողը բռնուած ատենը կ՚ամչնայ ,
Անանկ ալ պիտի ամչնան Իսրայէլի տունը՝
Իրենք , իրենց թագաւորները — իշխանները
Եւ քահանաները ու մարգարէները .
27 Որոնք փայտին կ՚ըսեն , Դուն իմ Հայրս ես ,
Ու քարին՝ Դուն զիս ծնար .
Քանզի ինծի կռնակ դարձուցին և չէ թէ երես .
Բայց †իրենց ձախորդութեան ժամանակը կ՚ե-
սեն ,
Եւիր ու մեզ ազատէ :
28 Եւ †ո՞ւր են քու աստուածներդ՝ որոնք քեզի
չինեցիր .
Թէ որ քու ձախորդութեանդ ժամանակը
՚քեզ կրնան ազատել՝ թող ելլեն .
Վասն զի †քու աստուածներդ , ով Յուդա ,
Քու քաղաքներուդ թիւովն չափ եղան :
29 ՚Ինչո՞ւ համար ինծի հետ կը վիճիք ,
Դուք ամէնքդ ինծմէ ապստամբեցաք , կ՚ըսէ
Տէրը :
30 †Պարապ տեղը ձեր տղաքը ծեծեցի .
Անոնք խրատ չառին .
‡Ձեր սուրը ապականարար առիւծի պէս

} Միք . գ . 5 :
՚ Սպ . ՀԺԱ . 4 : Եսա . լ . 19 : ԳԼ . ԺՂ . 20 :
՚ Սպ . ՀՂ . 20 : Հբ-
ռայմ . ա . 23 :
՚ Հմր . 8 :
՚ Եսա . ա . 2 : ԳԼ . Ղ . 19 :
՚ Սպ . ԼՂ . 9 : ԳԼ . ԺԷ . 13 : Ժբ . 14 : Յովէլ . գ . 14 :
՚ Տես Եզ . գ . 22 :
՚ Եբր . ընգծմ՚ն
՚ Եսա . ա . 7 : ԳԼ . գ . 7 :
՚ ԳԼ . խգ . 7 , 8 , 9 :
՚ ԳԼ . գ . 18 :
՚ Բ Օր . լբ . 10 :
՚ Եսա . Լ . 1 , 2 :
՚ Յես . Ժգ . 5 :
՚ Եսա . գ . 9 : Ովս . Ե . 5 :
† Կամ կոտրեցիր , քու կապերդ փրցուցիր ու ըսիր . Ծառա-
յութիւնը չեմ ըներ , այնպես որ
՚ Բ Օր . Ժբ . 2 : Եսա . ՅԷ . 5 , 7 : ԳԼ . գ . 6 :
՚ Եզ . ԼԶ . 15 , 16 :
՚ Եզ . ԺԷ . 17 : Սպ . խգ . 2 : Ա . 8 : Եսա . Ե . 1 , Եա : Ա . 19 : ԳԼ . Ժգ . 20 :
՚ Սամ . խա . 33 :
Մատ . Ժբ . 1 : Գաղ . Ե . 9 :
՚ Բ Օր . լբ . 32 : Եսա . ա . 21 : Ե . 4 :
‡ Յոբ . ԼԲ . 30 :
՚ Բ Օր . լբ . 34 : Յոբ . Ժգ . 17 : Ովս . Ժգ . 12 :
՚ Ա . Ե . 12 :
՚ ԳԼ . Ե . 31 :
՚ Յոբ . ԼԲ . 5 , Եա : ԳԼ . Ժգ . 6 :
՚ ԳԼ . Ժբ . 12 :
‡ Եբր . Յայտ չկայ .
՚ Բ Օր . լբ . 16 : ԳԼ . գ . 13 :
՚ Դատ . Ժ . 10 : Սպ . ՀԲ . 34 : Եսա . խգ . 16 :
՚ Բ Օր . լբ . 37 : Դատ . Ժ . 14 :
՚ Եսա . խե . 20 :
՚ ԳԼ . Ժա . 13 :
՚ Հմր . 23 , 35 :
՚ Եսա . ա . 5 : Թ . 13 : ԳԼ . Ե . 3 :
՚ Բ Մն . ԼԶ . 16 : Նէ-
եմ . Թ . 26 : Մատ . խգ . 29 , Եա : Գոր . Ե . 32 : ա Թես . բ . 15 :

Զկեր մարդարէները կերաւ ։

31 Ով ազգ , տեսջը խօսքին Նայեցէք .
Մի՞թէ ես անապա՞տ եղայ Իսրայէլին ,
կամ մութ երկիր մը .
Իմ ժողովուրդս ինչո՞ւ կ՚ըսեն ,
Մենք ինքնագլուխ կը պտրտինք ,
Մէկ մըին ալ քեզի չենք դար ։
32 Միթէ կոյսը իր զարդերը՝
կ՚ո՞ Հարսը իր գօտին կը մոռնայ .
Բայց իմ ժողովուրդս անթիւ օրեր իս մոռցաւ ։
33 Սէր փնտռելու համար՝ ինչո՞ւ քու ճամբադ
աղէկ կը ցուցընես ,
Անանկ որ քու ճամբաներդ չար կնիկներուն
ալ սորվեցուցիր ։
34 Նաև քու թզանեցքներուդ վրայ
Անմեղ աղքատաց հոգիներուն արիւնները
գտնուեցաւ .
Զանոնք գաղտուկ տեղւանք չգտայ ,
Հապա ան ամէն բաներուն վրայ ։
35 Բայց դուն կ՚ըսես թէ Անմեղ ըլլալուս համար՝
Անոր բարկութիւնը անշուշտ ինծմէ պիտի
դառնայ ։
Ահա ես քեզի հետ դատ պիտի վարեմ
Ես մեղք չգործեցի՝ ըսելուդ համար ։
36 Ինչո՞ւ ճամբադ փոխելով այսչափ կը թափա-
ռիս .
Դուն եգիպտոսէն ալ պիտի ամչնաս ,
Ինչպէս որ Ասորեստանէն ամչցար ։
37 Դուն ասկէ ալ պիտի ելլես՝
Ձեռքերդ գլխուդ վրայ դրած .
Քանզի Տէրը քու յոյսերդ մերժեց ,
Ու անոնցմով յաջողութիւն պիտի չունենաս ։

ԳԼ · Գ·

1 Առաւօտյ մէջ ազգութիւնը Յուդային գերչիլի պատճառ-
ները եւեչ եղած տանը ։ 6 Յուդան Իսրայէլէն աւե-
լի չար կ՚ըլլայ ։ 12 Երեմիայեն խոստումները դէպ ի ա-
պաշխարութիւն ։ 20 Իսրայէլ յանդիմանելով ու Աստուծ-
մէ կանչուելով՝ իր մեղքերը կը խոստովանի ։

1 Կ՚ըսեն թէ Մէկ մարդ մը թէ որ իր կնիկը
արձակէ ,
եւ անիկա անոր քովէն երթայ ու մէկ ուրիշ
երկիր մը առնէ ,
Անիկա մէ՞ն ալ ան կնկանը կը դառնայ՞ .
Ան երկիրը բոլորովին չը՞պղծուիր .
Բայց դուն՝ ընկեր չատ հոմանիներու հետ չը-
նուժիւն ըրիր ,
Դարձի՞ն ինծի դարձիր , կ՚ըսէ Տէրը ։
2 Աչքերդ բլուրներուն վերցուր ու նայէ ,
Ո՞ւր պոռնկութիւն չըրիր .
Դուն անոնց համար ճամբաներուն վրայ նըս-
տար
Անապատի Արաբացիին պէս ,
եւ քու պոռնկութիւններովդ ու չարութիւ-
նովդ երկիրը պղծեցիր ։
3 Ուստի անձրեւները խափանեցան ,
Ու վերջի անձրեւը չեղաւ .
Սակայն քու ճակատդ պոռնիկի հանդիպ պէս
եղաւ ,
Ամօթը մէկդի ձգեցիր ։
4 Միթէ ասկէ ետքը ինծի պիտի չաղաղակեն՝
Հայրս ,
Ով Հայր իմ , դուն ես իմ մանկութեանս
առաջնորդը ։
5 Միթէ յաւիտեան պիտի բարկանայ ,
կամ իր սրտմտութիւնը միշտ պիտի պահէ՞ .
Ահա դուն ասանկ խօսեցար ,
եւ քու կարողութեանդ չափ չարութիւն գոր-
ծեցիր ։
6 Ու Յովսիա Թագաւորին օրերը Տէրը ինծի
ըսաւ ,
Ապստամբ Իսրայէլին գործը տեսա՞ր .
Անիկա համչն բարձր լեռան վրայ
Ու ամէն կանանչ ծառի տակ գնաց ,
եւ հոն չնութիւն ըրաւ ։
7 Ու անիկա ատ ամէն բաները ընելէն ետքը՝
Ըսի , ինծի դարձիր , բայց անիկա չդարձաւ .
եւ անոր ուխտադրուժ քոյրը Յուդա տե-
սաւ ։
8 Ու երբոր Ապստամբ Իսրայէլին չնութիւն
ընելուն պատճառաւ՝
Զանիկա արձակեցի և արձակման թուղթը
անոր տուի ,
Տեսայ որ Անոր ուխտադրուժ քոյրը Յուդա
չվախցաւ ,
Հապա գնաց ինքն ալ չնութիւն ըրաւ ։
9 Ու եղաւ որ անիկա իր չնութեան լրութիւ-
նովը երկիրը պղծեց ,
Քանզի քարի ու փայտի հետ չնութիւն ըրաւ ։
10 Այսու ամենայնիւ անոր ուխտադրուժ քոյրը
Յուդան ալ
Բոլոր սրտովը ինծի չդարձաւ ,
Հապա սուտիւտեամբ , կ՚ըսէ Տէրը ։
11 եւ Տէրը ինծի ըսաւ ,
Ապստամբ Իսրայէլը ուխտադրուժ Յուդային
աւելի դիմեբը արդարացուց ։
12 Գնա ատ խօսքերը հիւսիս կանչելով
ըսէ ,

1 Համ · 5 ։
2 Սալ · մբ · 4 ։
3 բ Օր · լբ · 15 ։
4 Սալ · ձգ · 21 ։ Գլ · մգ · 25 ։ Ովս · ը · 14 ։
5 Սալ · ձգ · 58 ։ Գլ · մմ · 4 ։
6 Համ · 25 · 29 ։
7 Համ · 9 ։
8 Առակ · իը · 13 ։ Յով · ա · 8 · 10 ։
9 Համ · 18 ։ Գլ · լա · 22 ։ Ովս · և · 13 ։ մբ · 1 · 2 ։
10 Եռ · լ · 31 ։ Գլ · լե · 7 ։
11 բ Մն · իը · 16 · 20 · 21 ։
12 բ Թագ · մգ · 19 ։
13 բ Օր · իգ · 4 ։
14 Գլ · բ · 7 ։
15 Գլ · բ · 20 ։ բ Օր · իգ · 23 · 24 ։ Գլ · իմ · 12 ։ մգ · 4 ։
16 Գլ · և · 3 ։ ը · 12 ։ Եզեկ · գ · 7 ։ Սոփ · գ · 5 ։
17 Գլ · բ · 2 ։ Ովս · բ · 15 ։
18 Գլ · բ · 7 ։ Համ · 9 ։
19 Գն · լբ · 14 ։ Առակ · իգ · 28 ։ Եզեկ · մգ · 24 · 25 ։
20 Գլ · բ · 7 ։ Համ · 9 ։
21 Գն · իզ · 10 ։ բ Օր · իը · 23 · 24 ։ Գլ · իմ · 12 ։ մգ · 4 ։
22 Գլ · և · 3 ։ գ · 15 ։ ը · 12 ։ Եզեկ · գ · 7 ։ Սոփ · գ · 5 ։
23 Գլ · բ · 2 ։ Ովս · բ · 15 ։
24 Սալ · հե · 7 · Ես · 3 · 9 ։ Եռ · ծ · 16 ։ Համ · 12 ։
25 Համ · 11 · 14 ։ Գլ · և · 24 ։
26 Գլ · բ · 20 ։
27 գ Թագ · մէ · 13 ։
28 Եզեկ · իգ · 9 ։
29 գ Թագ · մէ · 6 · 18 ։
30 Եզեկ · իգ · 11 · Ես · 3 ։
31 Գլ · բ · 7 ։ Համ · 2 ։
32 Գլ · բ · 27 ։
33 բ Մն · լգ · 33 · Ովս · և · 14 ։
34 Եզեկ · մգ · 31 · իգ · 11 ։
35 գ Թագ · մէ · 6 ։

դարձիր, ով ապստամբ Իսրայէլ, կ՚ըսէ Տէրը,
իմ բարկութիւնս ձեր վրայ չեմ թափեր.
քանզի ես ողորմած եմ, կ՚ըսէ Տէրը,
յաւիտեան ոխ չեմ պահեր.
13 Միայն թէ քու անօրէնութիւնդ ճանչցիր,
որ քու Տէր Աստուծմդ ապստամբեցար,
եւ ամէն կանանչ ծառի տակ
եղբու ճամբաներդ օտարներուն տարածեցիր.
Ու իմ խօսքիս հնազանդութիւն չըրիք, կ՚ըսէ
Տէրը:
14 Դարձէք, ով ապստամբ որդիք, կ՚ըսէ Տէրը,
քանզի *ԸԼԼ ձեզ մերժեցի,
բայց՝ ձեզ պիտի առնեմ՝ մէկ քաղաքէ մէկ
հոգի,
Ու մէկ ազգատոհմէ երկու հոգի,
Ու ձեզ Սիօն պիտի բերեմ.
15 եւ ձեզի իմ սրտիս յարմար հովիւներ պիտի
տամ,
Ու ձեզ գիտութեամբ և հանճարով պիտի
հովուեն:
16 Ու երբոր դուք ան օրերը երկրի վրայ շատ
նաք ու աճիք, կ՚ըսէ Տէրը,
Մէլլին ալ Տէրոջը ուխտին տապանակը՝ պի-
տի չըսեն.
եւ անիկա Ե̇Լ̇Ո̇Հ̇Ի̇Մ մը միտքը պիտի չգայ,
Ու զանիկա պիտի չյիշեն,
եւ անոր այցելութիւն պիտի չընեն.
Ու ա՛ն բանը մէլլին ալ պիտի չըլլայ:
17 Անատենը Երուսաղէմը Տէրոջը աթոռը պիտի
անուանեն,
եւ ամէն ազգերը հոն՝ Տէրոջը անունը հա-
մար Երուսաղէմ պիտի ժողվուին.
եւ մէլլին ալ իրենց չար սրտին կամակորու-
թեանը ետեւէն պիտի չերթան:
18 Ան օրերը Յուդայի տունը
Իսրայէլի տանը հետ պիտի երթայ,
Ու երկուքը միասին հիւսիսի երկրէն
Անոնց Հայրերուն ժառանգութիւն տուած
երկիրս պիտի գան:
19 Բայց ես ըսի, քեզ ի՞նչպէս որդւոց մէջ դնեմ,
եւ քեզի ՚ան ցանկալի երկիրը՝
Ազգաց խոստ գեղեցիկ ժառանգութիւնը տամ:
Ու ըսի, ինծի Հայր իմ՝ պիտի ազաղակես,
եւ ինծի հետեւելէն ետ պիտի չդառնաս:
20 Իրաւցնէ, ով Իսրայէլի տունը,
Ինչպէս որ մէկ կնիկ մը իր էրկանը անհաւա-
տարիմ կ՚ըլլայ,
Անդամ ալ դուք ինծի անհաւատարիմ ե-
ղաք, կ՚ըսէ Տէրը:
21 Բլուրներուն վրայ ձայն մը լսուեցաւ,
Իսրայէլի որդւոցը աղաչանքի ու լացի ձայնը.
Վասն զի անոնք իրենց ճամբան խոտորցուցին,
Իրենց Տէր Աստուածը մոռցան:
22 Ով ապստամբ որդիք, դարձէք,
Ես ձեր ապստամբութիւնները կը բժշկեմ:
Ահա մենք քեզի կու գանք,
Քանզի դուն մեր Տէր Աստուածն ես:
23 Յիրաւի բլուրներուն
Ու լերանց բազմութեանը ցոյցը պարապ
բան է.
Իսրայէլի փրկութիւնը մեր Տէր
Աստուծմէն է:
24 Վասն զի մեր մանկութենէն՝ի վեր մեր հայ-
րերուն վաստակը՝
Անոնց հօտերը և արջառները,
Անոնց տղաքները ու աղջիկները ամօթը
կերաւ:
25 Մեր ամօթով կը պառկինք,
Ու մեր անարգանքը մեզ կը ծածկէ.
Վասն զի մեր մանկութենէն մինչև աս օր՝
Թէ մենք և թէ մեր հայրերը
Մեր Տէր Աստուծոյն դէմ մեզք գործեցինք,
Ու մեր Տէր Աստուծոյն ձայնին հնազան-
դութիւն չըրինք:

ԳԼ. Դ

1 Աստուած իր խոստումները կը կատարէ Իսրայէլը. 3 կը յորդո-
րէ Յուդան որ ապաշխարէ, յիշելով իր երկիւղալի դատաս-
տանները: 19 Յուդայի թշուառութիւնները վասն չաստիք
ըլլալու:

1 Թէ որ դառնաս, ով Իսրայէլ, կ՚ըսէ Տէրը,
Ինծի պիտի դառնաս.
Ու թէ որ քու պղծութիւններդ իմ առջեւէս
վերցընես,
Այլ թափառական պիտի չըլլաս:
2 Եւ ճշմարտութեամբ, իրաւամբ ու արդա-
րութեամբ
Երդնում պիտի ընես թէ Տէրը կենդանի է.
Եւ ազգերը անով պիտի օրհնուին,
Ու անով պիտի պարծին:
3 Վասն զի Տէրը Յուդայի ու Երուսաղէմի մար-
դոց այսպէս կ՚ըսէ.
Ձմշակուած երկիրներ հերկեցէք ձեզի,
Ու փուշերու մէջ մի ցանէք:
4 Ով Յուդայի մարդիկ ու Երուսաղէմի բնա-
կիչներ,
Տէրոջը թլփատուեցէք,

* Սալ. ձգ. 15: Ձգ. 8, 9: Ել. ե. 5:
ա Գն. խլ. 40, 44: բ Օր. լ. 1, 2, 44: Ածակ. իբ. 13:
գ Օր. ժբ. 9:
դ Ել. բ. 25:
ե Կամ՝ ձեր վրայ ան-
ողոք ես եմ, և
զ Հռոմ. ժա. 5:
է Գէ. իգ. 4: Եզեկ. ԼԳ. 25: Եփես. գ. 11:
ը Գոր. ի. 28:
թ Եր. կե. 17:
ժ Եր. կ. 9:
ի Գէ. ժա. 8:
լ Տես Եր. ժա. 13:
խ Եզեկ. լե. 16—22:
Ովս. ա. 11:
ծ Ել. 12: Գէ. Լա. 8:
կ Ածմա. Լ. 15:
հ Սալ. Ձգ. 24: Եզեկ. է. 6: Դան. բ. 9: ժա. 16, 41, 45:
ձ Եր. կգ. 16:
ղ Եր. խլ. 8: Գէ. Եր. ժա. 13:
ճ Գէ. իբ. 21:
—
մ Գէ. գ. 1, 22: Յօվէլ. բ. 12:
յ Եր. խլ. 1: Ջաք. բ. 8:
ն Բ Օր. ժ. 20: Եր. խե. 25: կե. 16: Տես գէ. ե. 2:
շ Ծն. իբ. 18: Սալ. հբ. 17: Գալ. գ. 8:
ո Եր. խե. 25: ակա. ա. 31:
չ Ովս. ժ. 12:
պ Մատ. ժգ. 7, 22:
ջ Բ Օր. ժ. 16: է. 6: Գէ. իմ. 26: Հռոմ. բ. 28, 29:
ռ Կալ. բ. 11:

Եւ ձեր սրտին անթլփատութիւնը վերցուցէք,
Որ չըլլայ թէ իմ բարկութիւնս ձեր չար գործքերուն համար
կրակի պէս *բորբոքի ու այրէ, և մարող մը չըլլայ։
5 Ցուզայի մէջ պատմեցէք,
Ու Երուսաղէմի մէջ քարոզեցէք ու ըսէք,
Երկրի վրայ փող հնչեցուցէք,
Բարձրաձայն ազազակեցէք ու ըսէք,
†Ժողվուեցէք ու պարսպաւոր քաղաքները մտնենք։
6 Դէպ՚ի Սիօն դրօշ վերցուցէք,
Քաշուեցէք, մի կայնիք.
Վասն զի ես չարիք ու մեծ կործրած պիտի բերեմ ‡հիւսիսէն։
7 §Առիւծը ելր †որջէն ելաւ,
Եւ ազգերը չարդողը ելր ուղղէն ելաւ՝ ձամբայ ինկաւ,
*Որ քու երկիրդ աւերակ ընէ.
Քաղաքներդ պիտի փլչին,
Ու անոնց ‖ը բնակիչ պիտի չգտնուի։
8 Ասոր համար †գուրձեր հագէք
Եւ սուգ ընելով ողբացէք,
Վասն զի Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ չդարձաւ։
9 Ու պիտի ըլլայ ան օրը, ի՚բան Տէրը,
Որ Թագաւորին սիրտը ու իշխաններուն սիրտը պիտի հատնի.
Եւ քահանաները պիտի ապշին,
Ու մարգարէները պիտի հիանան։
10 Ան ատենը ըսի,
Ա՜հ, ով Տէր Եհովայ,
§Ձիրաւի դուն աս ժողովուրդը ու Երուսաղէմը խաբելով խաբեցիր՝ †ըսելով,
Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ.
Եւ սո՜ւրը մինչև անոնց հոգին հասաւ։
11 Ան ատենը աս ժողովուրդին ու Երուսաղէմին պիտի ըսուի,
§Անապատի դուն աս ժողովուրդը ու եղբուսաղէմը խաթելով խաթեցիր՝ †ըսելով,
Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ.
Եւ սո՜ւրը մինչև անոնց հոգին հասաւ։
12 Ահակ սաստիկ հով մը պիտի գայ ինծի.
Հիմա *ես ալ անոնց հետ դատաստաններով պիտի խօսիմ։
13 Ահա անկէ առնելու պէս պիտի ելլէ,
Եւ †անոր կառքերը մրրիկի պէս.
‡Անոր ձիերը արծիւներէն արագընթաց են.
Վա՜յ մեզի՝ որ կ՚աւերուինք։
14 Ով Երուսաղէմ, §սիրտդ չարութենէ լուա,
Որպէս զի փրկութիւն գտնես.
Քու չար խորհուրդներդ մինչև ե՞րբ սրտիդ մէջը պիտի ձիան։
15 Վասն զի ձայն մը †Դանէն լուր կը բերէ,
Ու եփրեմի լեռնէն թշուառութիւն ըսել կուսայ։
16 Ազգերուն յիշեցէք,
Ահա Երուսաղէմի վրայով պատմեցէք,
Որ *հեռաւոր երկրէ պահապաններ կու գան,
Եւ Ցուդայի քաղաքներուն վրայ իրենց ձայնը կ՚արձակեն։
17 †Անոր չորս կողմի արտարակի պահապաններու պէս պիտի պահարին,
Վասն զի անիկա ինծմէ ապստամբեցաւ, ի՚բան Տէրը։
18 †Ա՛ս բաները քու ճամբաներդ ու դործքերդ բերին քու վրադ.
Ասիկա քու չարութիւնդ է, վասն զի դառն է.
Որովհետև մինչև քու սիրտդ հասաւ։
19 †Փո՜ըս, փո՜ըս. մինչև սրտիս ‡չաւեմեան՝ նները յաւ կը զգամ.
Սիրտս իմ նեղսիրտ դիս կը խռովէ, չեմ կրնար լռել,
Քանզի դուն, ով իմ անձս, փողին ձայնը,
Պատերազմին ազազակը լսեցիր։
20 §Կործրած կործրածի վրայ կը կանչուի,
Վասն զի բոլոր երկիրը կործանեցաւ.
†Վրաններս յանկարծակի՝
Ու խորանները մէկէն կործանեցան.
21 Մինչև ե՞րբ դրօշը պիտի տեսնեմ,
Եւ փողին ձայնը պիտի լսեմ։
22 Քանզի իմ ժողովուրդս յիմար է, զիս չճանչցան.
Անոնք անմիտ զաւակներ են,
Ու անոնց բովը հանճար չկայ.
†Անոնք չարութիւն ընելու խելառներն են,
Բայց աղէկութիւն ընել չեն գիտեր։
23 §Երկրի վրայ նայեցայ, և ահա †անձև ու պարապ էր.
Երկինքը նայեցայ, ու լոյս չունէր։
24 †Լեռներուն նայեցայ, և ահա կը դողային,
Ու ամէն բլուրները կը սասկէին։
25 Նայեցայ, և ահա մարդ մը չկար,
Ու †երկինքի բոլոր թռչունները փախած էին։
26 Նայեցայ, և ահա պտղաբեր երկիրը անապատ եղած էր,
Ու ամէն քաղաքները Տէրոջը երեսէն՝
Անոր սաստիկ բարկութեանը երեսէն փճած էին։

---

* Եբր. եղէգ
† Գլ. բ. 14։
‡ Գլ. ա. 13, 14, 15։ Գ. 1. 22։
§ Թագ. իդ. 1։ Գլ. ե. 6. Դան. է. 4։
† Եբր. մեցաուէն
‖ Գլ. իե. 9։
* Եսա. ա. 7։ Գլ. բ. 15։
† Եսա. իբ. 12։ Գլ. գ. 26։
‡ Եզեկ. ժգ. 9։ Բ Թես. բ. 11։
§ Գլ. ե. 12։ ժգ. 13։
§ Գլ. ծա. 1։ Եզեկ. ժե. 10։ Ովս. ժգ. 15։
† Գլ. ա. 16։
‡ Եսա. ե. 28։
§ Բ Օր. իբ. 49։ Ովբ. գ. 19։ Ովս. բ. 1։ Ամբ. ա. 8։
* Եսա. ա. 16։ Ճակ. գ. 8։
† Գլ. բ. 16։
‡ Գլ. ե. 15։
§ Թագ. իե. 1. 4։
* Սապ. ձէ. 17։ Եսա. ծ. 1։ Գլ. բ. 17։ 19։
† Եսա. ժե. 5։ ժգ. 11։ իա. 3։ իբ. 4։ Գլ. իմ. 1. 10։ Տես Գահ. ժմ. 42։
‡ Եբր. պատերը
§ Սապ. իբ. 7։ Եզեկ. ե. 26։
* Գլ. ժ. 20։
† Հառմ. ժգ. 19։
‡ Եսա. իդ. 19։
§ Դան. ա. 2։
* Եսա. ե. 25։ Եզեկ. լբ. 20։
† Սոփ. ա. 3։

27 վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Բոլոր երկիրը պիտի աւերուի ,
-Բայց բոլորովին ա-էրած պիտի չընեմ ։
28 Ասոր վրայ *երկիրը սուգ պիտի բռնէ ,
Ու վերէն *երկինքը պիտի խաւարի .
Վասն զի խօսեցայ , որոշեցի ,
Ե- *պիտի չզղջամ ու անկէ ետ պիտի չդառնամ ։
29 Ձիաւորներուն և աղեղնաւորներուն ձայնէն
Բոլոր քաղաքը պիտի փախչի .
Անոնք թանձրախիտ անտառներու մէջ պիտի մտնեն ,
Ու ապառաժներու վրայ պիտի ելլեն .
Ամէն քաղաքները պիտի թողուին ,
Ե- անոնց մէջ մարդ պիտի չբնակի ։
30 Ու դուն , ով աւերուած , ի՞նչ պիտի ընես .
Թէև կարմիրներ հագնիս ,
Թէև ոսկի զարդերով զարդարիս ,
Ու *աչքերուդ վրայ շատ ծարդը ալ դնես ,"
Պարապ տեղը կը զարդարուիս .
-Քու համբոյրներդ քեզ մերժեցին Ե- քու հոգիդ կը փնտռեն ։
31 Քանզի ձայն մը լսեցի ծննդականի կնոջ ցաւէն պէս՝
Ու- իր անդրանիկը ծնանողին երկանցը պէս .
Սիօնի աղջկանը ձայնը՝ որ կը հառաչէ , ու *ձեռքերը բանալով՝ ՚ըսէ ,
Չիմա վա՛յ ինծի ,
Քանզի ապանոզներուն պատճառաւ հոգիս մաշեցաւ ։

ԳԼ · Ե

1 Ասոնց դառնասանները՝ որ Երեմիայ վրայ պիտի գար իրենց կամակոյրութեանը համար , 7 իրենց շնութեանը համար , 10 իրենց ամբարշտութեանը համար , 19 զԱռաւած անարգելը նոյն համար , 25 և իրենց ապականութեանը համար՝ թէ քաղաքին բաներու մէջ 30 և թէ եկեղեցւոյն ։

1 Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ պտտեցէք ,
Ու հիմա նայեցէք և գիտցէք ,
Ու անոր հրապարակներուն մէջ փնտռեցէք .
-Թէ որ մարդ մը կրնաք գտնել ,
*Թէ որ իրաւունք ընող , ճշմարտութիւն փնտռող մը կայ ,
*Ես ան *ները-էն թողութիւն ընեմ ։
2 *Ու թէև *Տէրը կենդանի է՛ կ՚ըսեն ,
*Բայց սուտ երդում կ՚ընեն ։

3 Ով Տէր , միթէ *քու աչքերդ ճշմարտութեան չե՞ն նայիր .
*Զանոնք ծեծեցիր , բայց ցաւ մը չզգացին .
Զանոնք հատցուցիր , բայց *խրատ ընդունել չուզեցին .
Իրենց երեսը ապառաժէն աւելի կարծրացուցին ,
Ե- դառնալ չուզեցին ։
4 Ու ես ըսի , Իրաւցնէ անոնք աղքատ են ,
Անոնք անմիտ են , *քանզի Տէրոջը ճամբան՝
Իրենց Աստուծոյն դատաստանը չեն գիտեր ։
5 Ես մեծերուն երթամ
Ե- անոնց հետ խօսիմ ,
Վասն զի *անոնք Տէրոջը ճամբան՝
Իրենց Աստուծոյն դատաստանը գիտեն .
Բայց *նո՛ անոնք ալ *լուծը կոտրեցին ,
Կապերը վերցուցին ։
6 Անոր համար *քանոնք անտառին առիւծը պիտի մեռցնէ ,
Զանոնք †անապատներուն գայլը՞ պիտի սատկեցնէ ,
*Անոնց քաղաքներուն վրայ ինձը պիտի հսկէ ,
Անոնցմէ ամէն դուրս ելլողը պիտի գիշատուի .
Վասն զի անոնց յանցանքները շատցան ,
Ու- անոնց ապաստամբութիւնները բազմացան ։

7 Ա՛ս բանիս համար քեզի ի՞նչպէս ներեմ .
Քու որդիներդ իս թողուցին
Ե- *աստուածներով *երդում ըրին .
Ու *երբոր զանոնք կշտացուցի՝ անոնք շնութիւն ըրին ,
Ե- բազմութեամբ բոզանոցը գացին ։
8 *Աւտուանց դիրցած ձիերու պէս են ,
Ամէն մարդ *իր դրացիին կնկանը կը վրնջէ ։
9 *Միթէ աս բաներուն համար այցելութիւն պիտի չընեմ՞ , կ՚ըսէ Տէրը ,
*Կամ ասանկ ազգի մը իմ հոգիս վրէժ պիտի չառնէ՞ ։

10 *Անոր պարիսպներուն վրայ ելէք ու կործանեցէք ,
*Բայց չէ թէ բոլորովին .
Անոր մատակոցները վերցուցէք ,
Վասն զի անոնք Տէրոջը չեն ։
11 Քանզի *Իսրայէլի տունը և Յուդայի տունը
Ինծի խիստ անհաւատարիմ եղան , կ՚ըսէ Տէրը .
12 *Անոնք Տէրը ուրացան ու ըսին , *Անիկա չէ ,
Ու մեր վրայ չարիք պիտի չգայ ,
*Ե- սուր ու սով պիտի չտեսնենք .
13 Ե- մարգարէները հովի պէս են ,
Ու անոնց բերանը Տէրոջը խօսքը չկայ .
Անոնց այնպէս ըլլայ ։

- ԳԼ · ի · 10 : 18 : Լ · 11 : խգ · 28 :
ⁱ Ովս · գ · 3 :
* Ես · ի · 30 : ծ · 3 :
* Թուռ · իգ · 19 : ԳԼ · ի · 16 :
Գ Թագ · Թ · 30 : Եզեկ · իբ · 40 :
* Երէ · աչքերդ ծա-
թսրով պատռես ,
ա ԳԼ · իբ · 20 , 22 : Ովս · ա · 2 , 19 :
բ Ես · ա · 15 : Ովս · ա · 17 :
—
ա Եզեկ · իբ · 30 :
բ ծն · ժբ · 25 , ևս : Սաղ · ժբ · 1 :
գ ծն · ժբ · 26 :
դ Տիտ · ա · 16 :
ե ԳԼ · գ · 2 :
զ ԳԼ · ի · 9 :
է բ Մն · ժգ · 9 :
ը Ես · ա · 5 : Թ · 13 : ԳԼ · բ · 30 :
թ ԳԼ · ի · 28 : Սոփ · գ · 2 :
ժ ԳԼ · ը · 7 :
ի Միք · գ · 1 :
լ Սաղ · բ · 3 :
խ ԳԼ · գ · 7 :
† Կամ երկրպագան գայլը · Սաղ · ձգ · 20 : Ամբ · ա · 8 : Սոփ · գ · 3 :
ծ Ովս · ժգ · 7 :
կ բՕր · լբ · 21 : Գաղ · գ · 8 :
հ Ցեփ · իգ · 7 : Սոփ · ա · 5 :
ձ բ Օր · լբ · 15 :
ղ Եզեկ · իբ · 11 :
ճ ԳԼ · ժգ · 27 :
մ Հմր · 29 : ԳԼ · Թ · 9 :
յ ԳԼ · խգ · 22 :
ն ԳԼ · լԹ · 8 :
շ ԳԼ · գ · 27 : Հմր · 18 :
ո ԳԼ · գ · 20 :
չ բ Մն · լգ · 16 : ԳԼ · գ · 10 :
պ Ես · իբ · 15 :
ջ ԳԼ · ժգ · 13 :

14 Ամեն համան զօրաց Տէր Աստուածը այս-
պէս կ'ըսէ .
Դուք աս խօսքը խօսելնուդ համար՝
Ահա ես իմ խօսքերս քու բերնիդ մէջը կրակ՝
եւ աս ժողովուրդը փայտ պիտի ընեմ,
ու զանոնք պիտի սպառէ ։
15 Ահա ես ձեր վրայ հեռուէն մէկ ազգ մը
կը բերեմ,
Ով Իսրայէլի տունը, կ'ըսէ Տէրը .
Անիկա զօրաւոր ազգ է,
Անիկա հին ազգ է,
եւ անանկ ազգ մըն է՝ որ գուն անոր լեզուն
չես գիտեր
Ու խօսածը չես հասկընար .
16 Անոնց կապարճները բաց գերեզմանի պէս են .
Անոնք ալ զօրաւոր մարդիկ են ։
17 եւ անիկա պիտի ուտէ քու հունձդ,
Ու քու ազգքներուդ ու ապխիկներուդ ու-
տելու հացը .
Քու հօտերդ և արջառներդ պիտի ուտէ,
Քու այգիներդ ու թզենիներդ պիտի ուտէ,
Քու ապաւինած պարսպաւոր քաղաքներդ
Սրով պիտի աւրէ ։
18 Բայց ան օրերն ալ, կ'ըսէ Տէրը,
Զձեզ պիտի չհատցընեմ ։
19 եւ թէ որ ըսէք,
Ի՞նչ պատճառով մեր Տէր Աստուածը աս ա-
մէնը մեզի ըրաւ .
Դուն անոնց ըսես,
Ինչպէս որ դուք ինձ թողուցիք,
Ու ձեր երկրին մէջ օտար աստուածներու
ծառայութիւն ըրիք,
Անդամ ալ դուք ձերը չեզած երկրին մէջ
Օտարներու ծառայութիւն պիտի ընէք ։

20 Ասիկա Յակոբին տանը մէջ պատմեցէք,
Ու Յուդայի մէջ հրատարակելով ըսէք,
21 Հիմա մտիկ ըրէք ասիկա,
Ով յիմար ու անմիտ ժողովուրդ,
Որ աչքեր ունիք, բայց չէք տեսներ .
Ականջներ ունիք, բայց չէք լսեր ։
22 Ինծի պիտի չվախնա՞ք, կ'ըսէ Տէրը,
Իմ երեսէս պիտի չդողա՞ք,
Որ յաւիտենական հրամանով մը աւազը ծո-
վուն սահման դրի,
եւ անկէ չանցնիր .
Թէեւ անոր ալիքները կը ծփին, բայց չեն կըր-
նար յաղթել,
Թէեւ անոնք կը գոչեն, բայց անկէ չեն կրնար
անցնիլ ։

23 Սակայն աս ժողովուրդը անհնազանդ ու ա-
պստամբ սիրտ մը ունի .
Անոնք երթալով իրենց ճամբան ծռեցին,
24 եւ իրենց սրտին մէջ չըսին,
Մեր Տէր Աստուծմէն վախնանք,
Որ անձրեւը, հասկի ու վերջի անձրեւը,
իր ատենին կու տայ,
եւ հունձքի համար որոշուած շաբաթները
մեզի կը պահէ ։
25 Ձեր անօրէնութիւնները ասոնք հեռացուցին.
Ձեր մեղքերը բարիքը ձեզմէ արդիլեցին ։
26 Վասն զի իմ ժողովուրդիս մէջը ամբարիշտներ
գտնուեցան .
Անոնք հոգտարկուներուն կծկտելուն պէս դա-
րանամուտ կ'ըլլան,
Որոգայթ կը լարեն, մարդիկ կը բռնեն ։
27 Ինչպէս որ վանդակը թռչուններով լեցուն է,
Անոնց տուները նենգութեամբ
լեցուն են .
Անոնք հարստացան ու հարստացան .
28 Գիրցան, պարարտացան,
եւ չարերուն գործքերէն ալ գերազանցեցին .
Անոնք չիտակ դատաստան չեն ըներ,
Որբին իրաւունքը չեն դատեր,
(Այսու ամենայնիւ յաջողութիւն կը գտնեն,)
եւ ազքատին դատը չեն տեսներ ։
29 Միթէ աս բաներուն համար այցելութիւն
պիտի չընեմ, կ'ըսէ Տէրը,
կամ ասանկ ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի
չառնէ՞ ։

30 Երկրի վրայ զարմանալի ու խոսկալի գործ
կ'ըլլայ .
31 Մարգարէները սուտ կ'ենամբ մարգարէութիւն
կ'ընեն,
եւ քահանաները անոնց ձեռքովը կ'իշխեն,
Ու իմ ժողովուրդս այսպէս կ'ախորժի .
Բայց ի՞նչ պիտի ընէք, երբոր ասոնց վախճանը
հասնի ։

ԳԼ. Զ

1 Ցուդայի վրայ խրկուած թշնամիները 4 մեկմեկ կը քաջալե-
րեն։ 9 Մարգարէն անոնց մեղքին պատճառով Երուսաղէմ
բնակող դառնասանձներուն համար կ'ողբայ։ 18 Երուսաղէմ
բարկութեանը կը ծանուցանէ։ 26 Ժողովուրդը կը յորդորէ որ
իրենց մեղքերուն դառնասանձին համար սուգ ընեն ։

1 Ով Բենիամինի որդիք, Երուսաղէմի մէջէն
քաշուեցէք,
Ու Թեկուէի մէջ փող հնչեցուցէք,
եւ Բեթաքարմայի վրայ նշան վերցուցէք .

ա ԳԼ. ա. 9 ։
բ Եա. ԼԹ. 5 ։ ԳԼ. գ. 16 ։
գ Ը Օր. իթ. 49 ։ Եա. Լ. 20 ։ ԳԼ. ա. 15 ։ ԺԷ. 22 ։
դ ՂՂ. իգ. 16 ։ Բ Օր. իը. 31, 35 ։
ե ԳԼ. գ. 27 ։
զ Ը Օր. իթ. 24 ։ Եա. գ ԹԱգ. Թ. 8, 9 ։ ԳԼ. ԺԳ. 22 ։ ԺԷ. 10 ։
է ԳԼ. բ. 13 ։
ը Ը Օր. իը. 48 ։
թ Եա. գ. 9 ։ Եզեկ. ԺԸ. 2 ։ Մատ. ԺԱ. 14 ։ Յովհ. ԺԸ. 40 ։
ժ Ը Օր. իթ. 26 ։ Հբ. ա. 8 ։
ի Յայտ. ԺԵ. 4 ։
ժա Յոբ. իգ. 10 ։ ԺԸ. 10, 11 ։ Սաղ. ՃԳ. 9 ։ Ա Թագ. բ. 29 ։
ժբ Սաղ. ՃԽԱ. 8 ։ ԳԼ. ԺԳ. 22 ։ Մատ. Լ. 45 ։ Գործ. իը. 16 ։

ժգ Ը Օր. ԺԱ. 14 ։ Յոբ. ԺԵ. 10 ։ ԳԼ. ԺԳ. 14 ։ իգ. 25, 26 ։ Եզեկ. ԺԳ. 6 ։
ժդ Եա. ա. 23 ։ Զ. ԽԴ. 6 ։ Սաղ. ՀԳ. 12 ։ ԳԼ. ԺԲ. 1 ։
ժե Էմ. 9 ։ Մաղ. գ. 5 ։
ժզ ԳԼ. իգ. 14 ։ Ովս. Զ. 10 ։
ժէ ԳԼ. ԺԳ. 14 ։ իգ. 25, 26 ։ Եզեկ. ԺԳ. 6 ։
ժը Միք. բ. 11 ։
ժթ Նեհեմ. գ. 14 ։

Վա՜ն զի հիւսիսէն չարիք ու մեծ կոտորած
կ՚երևնայ ։
2 Սիօնի աղջիկը դեղեցիկ ու փափուկ կնկան մը
նմանցուցի ։
3 Հովիւները և անոնց հօտերը անոր պիտի եր-
թան ,
Պնոր դէմ շուրջանակի վրաններ պիտի կանգ-
նեն ,
Ամէն մէկը իր սահմանին մէջը պիտի հովուէ ։
4 Պնոր վրայ պատերազմ պատրաստեցէք ·
ելէք , ու Կէս օրին ելլենք ·
վա՜յ մեզի , վասն զի օրը կ՚անցնի ,
եւ երիկուան սուերները կ՚երկննան ։
5 ելէք , ու գիշերով ելլենք
եւ անոր *բերդերը կործանենք ։
6 վասն զի զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
Ծառեր կտրեցէք ու Երուսաղեմի դէմ պատ-
նէշ կանգնեցէք ·
Ասիկա այցելութիւն ընելու քաղաք մըն է ,
Բոլորովին հարստահարութեամբ լեցուած է ։
7 Պինչպէս որ ջրհորը իր ջուրերը կը բղխէ ,
Անոնք ալ իր չարութիւնը այնպէս կը բղխէ ·
Պնոր մէջը զրկանք ու յափշտակութիւն կը
լսուի ,
Իմ առջեւս միշտ ցաւեր ու հարուածներ կան ։
8 Ով երուսաղեմ , խրատուէ ,
Չըլլայ որ Պիմ հոգիս քեզմէ զատուի ,
Չըլլայ որ քեզ աւերակ և անբնակ երկրի մը
դարձընեմ ։

9 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
Իսրայէլի մնացորդները այգիի պէս
Բոլորովին ճռաքաղ պիտի ընեն ·
Քու ձեռքդ՝ կողովներուն դար-
ձուր ։

10 Ումո՞ւն խօսիմ ու վկայութիւն ընեմ՝ որ
լսեն ·
Ահա անոնց Ականջները անթլփատ են ,
եւ չեն կրնար մտիկ ընել ·
Ահա Տէրոջը խօսքը անոնց առջեւը անար-
դանք եղաւ ,
Անկէ չեն ախորժեր ։
11 Սակայն ես Տէրոջը բարկութեամբը լեցուած
եմ ,
Պինքզինքս զսպելէն յոգնեցայ ·
Զայն դուրսը պիտի թափեմ տղաքներուն
վրայ ,
Ու նաեւ երիտասարդաց ժողովին վրայ ·
Քանզի երիկ ու կնկէ մարդը ,
Ծերը ու տարիքը առածը պիտի բռնուին ։

12 Եւ Պանոնց տուները , ագարակները ու կնկ-
ները միասին
Օտարաց ձեռքը պիտի անցնին ·
վասն զի երկրին բնակչացը վրայ
Իմ ձեռքս պիտի երկընցընեմ , կ՚ըսէ Տէրը ։
13 Պինչու որ անոնց պզտիկէն մինչեւ մեծը
Ամէնքը Պաղահութեան եաեէ եղան ,
Ու մարդարէէն մինչեւ քահանան
Ամէնքը սուտութեամբ կը վարուին ։
14 Եւ Պիմ ժողովուրդիս աղջկանը վէրքը հա-
րեւանցի բժշկելով
Պաղաղութիւն , խաղաղութիւն Է՝ կ՚ըսեն ,
Երբոր խաղաղութիւն չկայ ։
15 Մի՞թէ Պպղծութիւն ըրած աւեննին կ՚ամչնա՞ն ·
Բնաւ չեն ամչնար ,
Ու պատկառիլ չեն գիտեր ·
Անոր համար իյնողներուն մէջը պիտի իյնան ,
Անոնց այցելութիւն ըրած աեենս պիտի գըտ-
րին , կ՚ըսէ Տէրը ։

16 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
Ճամբաներու վրայ կայնեցէք ու նայեցէք ,
Եւ Հին շաւիղներուն համար հարցուցէք ,
Թէ ո՛րն է բարի ճամբան ·
Ու անոր մէջը քալեցէք ,
Որ Հոգիներուն հանգիստ գտնէք ·
Բայց անոնք ըսին , Պնոր մէջը չենք քալեր ։
17 Եւ Հձեր վրայ դէտեր դրի , ըսելով ,
Փողին ձայնը մտիկ ըրէք ·
Բայց անոնք ըսին , Մտիկ չենք ըներ ։
18 Ուրեմն , ով ազգեր , լսեցէք ·
Ով ժողովք , անոնց մէջը եղած բանը գիտցիր ·
19 Հլսէ , ով երկիր ,
Ահա ես աս ժողովուրդին վրայ չարիք՝
Պնոնց խորհուրդներուն պտուղը պիտի բերեմ ·
վասն զի իմ խօսքերս մտիկ չըրին ,
Եւ իմ օրէնքս ալ մերժեցին ։
20 Պինչո՞ւ լիբանի այսպէս Սաբայէն կնդրուկ դայ ,
Ու հեռաւոր երկրէ՝ անուշահոտ խունկեղէգն ·
Պձեր ողջակէզները ընդունելի չեն ,
Եւ ձեր զոհերը հնձի հաճելի չեն ։
21 Ասոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
Ահա ես աս ժողովուրդին առջեւը խոչեր կը
դնեմ ,
Ու հայրերը որդւոցը հետ մէկտեղ անոնց
գարնուելով պիտի գլորին ·
Դրացին ու բարեկամը պիտի կորսուին ։

22 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
Ահա Հիւսիսի երկրէն ժողովուրդ մը կու գայ ,
Ու երկրէս ծայրերէն մեծ ազգ մը կ՚ելլէ ·

ա Գէ · ա · 14 : գ · 6 : բ Թագ · իե · 1 , 4 : Գէ · գ · 17 : գ Գէ · ծա · 27 : Յե-
ղէ · գ · 9 : դ Գէ · ժե · 8 : ե Կամ պալատները ։ զ Եա · ձէ · 20 ։ է Սաղ · ձե · 9 , 10 ։
11 : Գէ · ի · 8 : Եզեկ · է · 11 , 23 ։ ը Եզեկ · իգ · 18 : Ովս · ի · 12 ։ թ Գէ · է · 26 : Դատ · է · 51 : Տես Եէ · գ · 12 ։ ժ Գէ · ի · 8 ։ ի Գէ · ի · 9 ։ լ Գէ · իզ · 21 ։ խ Ը Օր · իէ · 30 : Գէ · է · 10 ։ ծ Եա · ձգ · 11 : Գէ · է · 10 : ժգ · 18 : իգ · 11 : Միք · գ · 5 , 11 : կ Գէ · է · 11 : Եզեկ · ժգ · 10 ։ հ Գէ · գ · 10 : ժգ · 13 : իգ · 17 ։ ձ Գէ · գ · 3 : է · 12 ։ ղ Եա · է · 20 : Գէ · ժէ · 15 : Մաղ · գ · 4 : Դան · ժգ · 29 : ճ Մաս · ժա · 29 ։ մ Եա · խա · 11 : ձէ · 1 : Գէ · իե · 4 : Եզեկ · գ · 17 : Ամբ · բ · 1 ։ յ Եա · ա · 2 ։ ն Ածաք · ա · 31 ։ շ Սաղ · խ · 6 : ձ · 7 , 8 : ձ · 9 : Եա · ա · 11 : կգ · 3 : Ամոս · է · 21 : Միք · գ · 6 , եա ։ ո Եա · կ · 6 ։ չ Գէ · է · 21 ։ պ Գէ · ա · 15 : է · 15 : ժ · 22 : ձ · 41 , 42 , 43 ։

23 Անոնք աղեղ և նիզակ կը կրեն ,
Անոնք անդութ ու անողորմ են .
Անոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ ,
Եւ անոնք ձիերու վրայ կը հեծնեն ,
Ու պատերազմիլ մարդու պէս
Քեզի դէմ կը շարուին , ով դուստր Սիոնի :

24 Անոր լուրը լսեցինք .
Ձեռքերնիս խմուցան ,
Եւ ցաւերը մեզ պաշարեցին՝
Ծննդական կնոջ երկանցը պէս :

25 Դրաներդ մի ելլէք ու ճամբաները մի պարսիք .
Վասն զի չորս կողմը թշնամին սուրը — վախ կայ :

26 Ով իմ ժողովուրդիս աղջիկը , զգեցիր հագիր
Եւ մոխիրի մէջ թաւալէ ,
Ու խիստ գառն ողբով լայ ,
Ինչպէս որ միկհատիկ ազու վրայ կու լայ .
Վասն զի կործանողը յանկարծ մեր վրայ պիտի գայ :

27 Քեզ իմ ժողովրդեանս մէջ փորձիչ — գրերդ ,
Որ անոնց ճամբան դիտաս և փորձես :

28 Ամէնքը կամակոր ապստամբներ են ,
Բանսարկութեան կը պտըտին , պղինձ ու երկաթ են .
Ամէնքը ապականած որթ են :

29 փուքը այրեցաւ ,
կապարը կրակէն հատաւ .
Արծաթագործը պարապ տեղը կ'աշխատի ,
Վասն զի չարերը չորչուեցան :

30 Անոնց Անպիտան արծաթ՝ պիտի կանչեն ,
Վասն զի Տէրը զանոնք մերժեց :

ԳԼ · Լ

1 Երեմիա կը խրատէ Հրէաստանի քարոզելու , ու Հրէից գերութեանը ատկէն առնելու . 8 անոնց պարապ յոյսը կը մերժէ՝ 12 Սկզբին օրինակով . 17 անոնց ապառնի վիճակը կ'ըսէ՝ իրենց կապաշաւութեանը համար . 21 կը ցուցնէ թէ անհնազանդ մարդոց գոհերը Աստուծոյ ընդունելի չեն . 29 կը յորդորէ ժողովրդը որ Տոփհէթի մէջ եղած գարշելի գործերուն , 32 ու անոնց պատճառով իրենց վրայ եկած դառնութիւնները համար ապաշխարեն :

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիայեան եղած խօսքն է , որ ըսաւ ,

2 Տէրոջը տանը դուռը կայնէ ,
Ու հոն այս խօսքը կանչէ ու ըսէ ,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք , ով բոլոր Յուդա ,
Որ այս դռներէն կը մտնէք՝
Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու համար :

3 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ .
Ձեր ճամբաները ու գործերը ուղղեցէք ,
Եւ ձեզ պիտի թողում որ այս տեղը բնակիք :

4 Դուք մի ապաւինիք սուտ խօսքերուն՝ որ կ'ըսեն ,
Տէրոջը տաճարը , Տէրոջը տաճարը ,
Տէրոջը տաճարը տանք են :

5 Քանի որ ձեր ճամբաները ու գործերը բոլորովին ուղղէք ,
Եւ որ մարդուն ու անոր ընկերին միջեւը
Իրաւունքը զգուշութեամբ դիտէք ,

6 Պանդուխտին , որբին ու այրեւարին զրկանք չընէք ,
Ու այս տեղս անմեղ արիւն չթափէք ,
Եւ օտար աստուածներու ետեւէ չերթաք ,
Որ ձեզի չարիքի պատճառ կ'ըլլայ ,

7 Այնատենը այս տեղս՝ ձեր հայրերուն տուած երկրիս մէջը
Պիտի բնակեցնեմ ձեզ յաւիտեանս յաւիտենից :

8 Ահա դուք սուտ խօսքերու դի'ապաւինիք ,
Որոնք չեն կրնար օգուտ մը ընել :

9 Այդ եօք գողնալին , մարդասպանութիւն և շնութիւն ընելով ,
Ու սուտ երդում ընելով , և Բահաղին խունկ ծխելով ,
Ու ձեր չգիտցած օտար աստուածներուն ետեւէն երթալով՝

10 Կրնա՞ք գալ ու իմ առջեւս կայնիլ այս տանս մէջ՝
Որուն վրայ իմ անունս կոչուած է ,
Եւ ըսել թէ Ազատեցանք որ այս ամէն պղծութիւնները ընենք :

11 Այս տունը՝ որուն վրայ իմ անունս կոչուած է ,
Միթէ ձեր աչքերուն աւազակներու քարանձը եղաւ .
Ահա ես ալ տեսայ , կ'ըսէ Տէրը :

12 Բայց հիմա դուք Սեղոմի մէջ եղող իմ տեղս գացէք ,
Որ առաջ իմ անունս հաստատեցի ,
Եւ տեսէք ինչ որ անոր բրի եմ
Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին չարութեանը համար :

13 Ու հիմա որովհետեւ այս բոլոր գործերը ըրիք , կ'ըսէ Տէրը ,
Ու թէպէտ ձեզի խօսեցայ կանուխ կանխելով ու խօսելով , բայց դուք մտիկ չըրիք ,
Ձեզ կանչեցի , բայց դուք պատասխան չտուիք ,

14 Ես ալ այս ձեր ապաւինած տանը՝
Որուն վրայ իմ անունս կոչուած է ,
Եւ ձեզի ու ձեր հայրերուն տուած տեղուդ՝

ա Եօ · ե · 30 ։ Գլ · գ · 31 ։ Ժգ · 21 ։ խմ · 24 ։ ծ · 43 ։
բ Գլ · գ · 8 ։
գ Գլ · իե · 34 ։ Մխ · ա · 10 ։
դ Զաք · Ժբ · 10 ։
ե Գլ · ա · 18 ։ Ժե · 20 ։
զ Գլ · կ · 25 ։
է Գլ · ի · 4 ։
ը Եզկ · իբ · 18 ։
թ Եօ · ա · 22 ։
ժ Գլ · իգ · 2 ։
ի Գլ · Ժբ · 11 · իգ · 15 ։
լ Մխ · գ · 11 ։
խ Գլ · իբ · 5 ։
ծ բ Օր · գ · 14 · 15 · բ · 19 · Ժա · 28 · Գլ · Ժգ · 10 ։
կ բ Օր · գ · 40 ։
հ Գլ · գ · 18 ։
ձ Եզկ · իգ · 39 ։
ղ Գլ · ե · 31 · Ժգ · 13 · 14 ։
ճ Հմր · 4 ։
մ գ Թագ · Ժբ · 21 · Ոմթ · գ · 1 · 2 · Սոփ · ա · 5 ։
յ Եզ · ի · 3 · Հմր · 6 ։
ն Հմր · 11 · 14 · 30 · Գլ · լբ · 34 · լգ · 15 ։
շ Եօ · Ծգ · 7 ։
ո Պատ · խա · 13 ։
պ Պաս · Ժա · 17 ։
ջ Ածխ · Ժխ · 46 ։
ռ Ցնտ · Ժբ · 1 · Դատ · Ժբ · 31 ։
ս բ Օր · Ժբ · 11 ։
վ ա Թագ · գ · 10 · 11 · Սալ · հբ · 60 · Գլ · իգ · 6 ։
տ բ Մն · լգ · 15 · Հմր · 25 · Գլ · Ժա · 7 ։
ր Առակ · ա · 24 · Եօ · կե · 12 · կբ · 4 ։

ՙպելովին ըրածիս պէս պիտի ընեմ.
15 եւ ՚ինչպէս որ ձեր բոլոր եղբայրները՝
ՙԵփրեմի բոլոր սերունդը վռընտեցի,
Այնպէս ալ ձեզ իմ առջեւէս պիտի վռընտեմ։
16 Ուստի ՚դուն ասա Ժողովուրդին համար ա-
զօթք մի ըներ,
եւ անոնց համար աղաղակ ու աղաչանք մի
մատուցաներ,
Ու ինծի բարեխօսութիւն մի ըներ,
ՙԱրանդի քեզի մտիկ չեմ ըներ։
17 Դուն չե՞ս տեսներ թէ անոնք ինչ կը գործեն
Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի
փողոցներուն մէջ։
18 ՚Տղաքները փայտ կը ժողվեն,
եւ Հայրերը կրակ կը վառեն,
Ու կիներները խմոր կը շաղեն՝
Երկնից թագուհիին ըլլեմներ չինելու համար,
եւ օտար աստուածներուն ՚վրայ նուէր-
ներ կը մատուցանեն,
Որ զիս բարկացընեն։
19 ՚Մի՞թէ անոնք զի՛ս կը բարկացընեն, կ՚ըսէ
Տէրը,
Չէ՞ որ իրենց անձը կ՚ԽՈՒՀԸ իրենց երեսին
ամօթին համար։
20 Ասոր համար այսպէս կ՚ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ.
Ահա իմ բարկութիւնս ու սրտմտութիւնս
Այս տեղացս վրայ պիտի թափին՝
Մարդու վրայ և անասունի վրայ
Ու դաշտի ծառերուն վրայ
Ու երկրի պտուղներուն վրայ,
եւ պիտի բռնկին ու պիտի չմարին։
21 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այս-
պէս կ՚ըսէ.
ՙՁեր ողջակէզները ձեր զոհերուն վրայ աւել-
ցուցէք և միս կերէք։
22 Վասն զի ձեր Հայրերը Եգիպտոսի երկրէն
հանած օրն՝
ՙԱնոնց բան չըսի չհրամայեցի ու մտքէս ալ անցած
չէր։
23 Հապա անոնց ասի բանը հրամայեցի ու ըսի,
ՙԻմ ձայնս մտիկ ըրէք,
եւ ՚ես ձեզի Աստուած ըլլամ,
Ու դուք ինծի ժողովուրդ ըլլաք.
եւ ձեզի ամէն հրամայած ճամբաներուս մէջը
քալեցէք,
Որ ձեզի աղէկ ըլլայ։
24 ՚Բայց անոնք մտիկ չըրին ու ականջնին չծռե-
ցին,
Հապա ՚իրենց չար սրտին կամակորութեամբը
Իրենց խորհուրդներուն հետեւեցան,
Ու ՚ետ դացին՝ և չէ թէ յառաջ։
25 Ձեր Հայրերը Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն
մինչեւ ասօր՝
ՙԻմ բոլոր ծառաներս մարգարէները ձեզի խրը-
կեցի.
ՙԱմէն օր կանուխ ելլելով կը խրկէի.
26 ՙՈւ ինծի մտիկ չըրին և ականջնին չծռեցին,
Հապա ՚իրենց պարանոցը խստացուցին,
ՙԻրենց Հայրերէն աւելի չար եղան։
27 Եւ դուն ՚սա բոլոր խօսքերը անոնց պիտի
գրուցես,
Բայց քեզի մտիկ պիտի չընեն.
Զանոնք պիտի կանչես,
Բայց քեզի պատասխան պիտի չտան։
28 Ասոնք անոնց ըսես,
Իր Տէր Աստուծոյն ձայնը մտիկ չընող
ՙՈւ խրատ չընդունող ազգը ասիկա է.
ՙՃշմարտութիւնը կորաւեցաւ ու անոնց բեր-
նէն կտրեցաւ։
29 ՚Մազերդ կտրէ ու նետէ, ՚և ԵՐԳՈՒԼԻ,
Եւ բլուրներուն վրայ ողբա.
Քանզի Տէրը մերժեց ու երեսէ ձգեց ան ազգը՝
Որուն դէմ չատ սրդողեր էր։
30 Վասն զի Յուդայի որդիները իմ առջեւս չարու-
թիւն գործեցին, կ՚ըսէ Տէրը,
ՙԻրենց գարշելի բաները իմ անունովս կո-
չուած տանը մէջ դրին
Որ զանիկա պղծեն։
31 Ու ԵՆոմի որդւոյն ձորին մէջը եղող ՚Տոփե-
թի բարձր տեղերը չինեցին՝
ՙԻրենց տղաքը ու աղջիկները կրակով այ-
րելու համար.
ՙՈր անոնց չհրամայեցի ու միտքէս ալ անցած
չէր։
32 Ուստի ահա ՚օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ ալ Տոփեթի կամ ԵՆոմի որդւոյն ձորը
պիտի չըսուի,
Հապա Սպանութեան ձոր.
ՙԵւ Տոփեթի մէջ ՚ՏԵՂ պիտի թաղեն *մինչեւ
որ ալ տեղ չմնայ։"
33 Ու ՚սա Ժողովուրդին դիները
Երկնից թռչուններուն ու երկրի գազաննե-
րուն կերակուր պիտի ըլլան,

ա թագ. ը. 10։ 11։ Սալ. հը. 60։ Գէ. իզ. 6։
բ ը թագ. ժէ. 23։
գ Սալ. հը. 67, 68։
դ Եզ. լբ. 10։ Գէ. ժա. 14։ ժգ. 11։
ե Գէ. ժէ. 1։
զ Գէ. իգ. 17, 19։
է Գէ. ժթ. 13։
ը Օր. լբ. 16, 21։
թ Ես. ա. 11։ Գէ. ը. 20։ Ամոս. է. 21։ Տես Ամո. ը. 13։
ժ ա թագ. ժէ. 22։ Սալ. ծա. 16, 17։ Ամո. գ. 6։
ի Եզ. ժէ. 26։ Ը Օր. գ. 5։ Գէ. ժա. 4, 7։
լ Եզ. ժթ. 5։ Ղե. իգ. 12։
խ Սալ. ձա. 11։ Գէ. ժա. 8։
ծ Ը Օր. իթ. 19։ Սալ. ձա. 12։
կ Գէ. ը. 27։ լը. 33։
հ Գէ. Ը. 5։
ձ Յոր. ա. 20։ Ես. ժէ. 2։ Գէ. ժգ. 6։ խը. 37։ Միք. ա. 16։
ղ դ թագ. իա. 4, 7։ Ը Մն. լգ. 4, 5, 7։ Գէ. իգ. 11։ լը. 34։ եզեկ. է. 20։ ը. 5, 6։ Եւս Դան. Ը. 27։
ճ դ թագ. իգ. 10։ Գէ. ժթ. 5։ լը. 35։
մ Սալ. ձգ. 38։
յ Տես Ը Օր. ժէ. 3։
ն Գէ. ժթ. 6։
շ դ թագ. իգ. 10։ Գէ. ժթ. 11։ Ե. զեկ. գ. 5։
ո Կամ՝ ՚ոչինչ տեղ չըլլալուն համար։
չ Ը Օր. իը. 26։ Սալ. հթ. 2։ Գէ. ժբ. 9։ ժգ. 4։ լգ. 20։
պ Ես. իգ. 7, 8։ Գէ. ժգ. 9։ իե. 10։ լգ. 11։ եզեկ. իգ. 13։ Ովս. բ. 11։ Յայտ. ժը. 23։

Եւ ընծա՛ւ վաճառող մը պիտի չըլլայ ։
34 Ու ցուդային քաղաքներէն ու Երուսաղէմի փողոցներէն
ՙՁնծութեան ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը,
փեսային ձայնը ու հարսին ձայնը պիտի դադարեցընեմ,
վասն զի ՙերկիրը ամայի պիտի ըլլայ ։

ԳԼ · Ը

1 ԹԱԿ մեռած եւ թաղ ընկած Երեմիայի թշուառութիւնը ։ 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ անոնց յիմարական եւ ամբարիշտ անպիտանութիւնը ։ 13 կը ցուցընէ անոնց վրայ հասնելու ծանր դատաստանը ։ 18 ու անոնց յուսահատեալ վիճակին վրայ կ'ողբայ ։

1 Ա՛ն ժամանակը, կ'ըսէ Տէրը,
ցուցային թագաւորներուն ոսկորները,
Ու անոր իշխաններուն ոսկորները,
Եւ քահանաներուն ոսկորները,
Ու մարգարէներուն ոսկորները,
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ոսկորները՝
իրենց գերեզմաններէն պիտի հանեն,
2 Եւ պիտի տարածեն զանոնք արեւուն առջեւը
ու լուսնին առջեւը,
Եւ երկնից բոլոր զօրքին առջեւը,
Որ զանոնք սիրեցին, ու անոնց ծառայեցին,
Եւ անոնց ետեւէն գացին,
Ու զանոնք փնտռեցին, և ՚անոնց երկրպագութիւն ըրին.
Անոնք պիտի չժողովուին ՚ու պիտի չթաղուին,
երկրի երեսին վրայ ՚պարի պէս պիտի ըլլան ։
3 Եւ ՚մնացեալ կեանքէն աւելի ցանկալի պիտի ըլլայ
Այս չար ազգին բոլոր ճնշողներուն՝
Որոնք ճնշեր են անոնք ամէն տեղացանքը,
Ուր որ զանոնք վռնտեր եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։

4 Ու անոնց ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մէկը անոնք պիտի չյառնան ու պիտի չելլե՞ն.
կամ դէնը դարձեալ կը խոտորի ու նա չը՞դառնար.
5 Ինչո՞ւ այս երուսաղէմի ժողովուրդը ՚միշտաւ խոտորումով մը խոտորեցաւ.
՚Անոնք նենգութեան յարեցան, ՚դառնալ չուզեցին ։
6 ՚Ականջ դրի ու մտիկ ըրի,
Անոնք չիտակ չեն խօսիր.
Մարդ մը չկայ որ իր չարութենէն ղջայ,
Ու ըսէ թէ Ա՛հ ի՞նչ գործեցի.
Ամէնքը իրենց ընթացքին դարձան՝
պատերազմի վազող ձիու պէս ։
7 ՚Արագիլը անգամ օդին մէջ իր որոշ ժամանակը կը գիտէ,

Ու ՚տատրակը և կռունկը ու ծիծեռնիկը
Իրենց գալստեան ժամանակը կը դիտեն,
Բայց ՚իմ ժողովուրդս Տէրոջը դատաստանը չդիտեր ։
8 Ի՞նչպէս կ'ըսէք թէ Մենք իմաստուն ենք,
՚Ու Տէրոջը օրէնքը մեր քովն է.
Իրաւցնէ ահա ՚գրիչներուն սուտ գրիչը սուտութիւն կը գործէ ։
9 ՚Իմաստուններըը ամչցան,
Անոնք զարհուրեցան ու բռնուեցան,
Ահա Տէրոջը խօսքը անարգեցին,
Ա՛լ անոնց քովը ի՞նչ իմաստութիւն կը մնայ ։
10 Ուստի ՚անոնց կիներըը օտարներուն՝
Անոնց ագարակները ՚նոյն սերոյներուն պիտի տամ,
Ինչու որ պզտիկէն մինչեւ մեծը՝ ամէնքը ՚ագահութեան հաւէտ եղան.
Մարգարէէն մինչեւ քահանան՝ ամէնքը սուտ թեամբ կը վարուին ։
11 Եւ ՚իմ ժողովուրդիս աղջկանը վէրքը հապճեպով՝
՚Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն է՝ կ'ըսեն,
երբոր խաղաղութիւն չկայ ։
12 Մի՞թէ ՚պղծութիւն ըրած ատենին կ'ամչնա՞ն.
Բնաւ չեն ամչնար,
Ու պատկառիլ չեն գիտեր.
Անոր համար իյնողներուն մէջը պիտի իյնան,
Անոնց այցելութիւն եղած ատենը պիտի ջլոբին, կ'ըսէ Տէրը ։
13 Զանոնք բոլորովին բնաջինջ պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը.
՚Որթին վրայ խաղող պիտի չըլլայ,
Եւ ՚թզենիին վրայ թուզ պիտի չըլլայ.
Անոնց տերեւն ալ պիտի թառամի,
Ու անոնց առաջս անոնցմէ պիտի անցնի ։

14 Մենք ինչո՞ւ կը նստինք.
՚Ժողովուեցէք, ու պարսպաւոր քաղաքները մէջ մտնենք
Եւ հոն լուռ կենանք.
Վասն զի մեր Տէր Աստուածը մեզ լռեցուց,
Ու մեզի ՚դառնութեան ջուր խմցուց,
Քանզի Տէրոջը դէմ մեզք գործեցինք ։
15 ՚Խաղաղութեան ապասեցինք, բայց բարութիւն չկար.
Բժշկութեան ժամանակին ապուշութի՛ւն, բայց ահա խռովութիւն ։
16 Անոր ձիերուն փնչիւնը ՚Դանէն լսուեցաւ.
Անոր ՚ներիւարներուն խրխնջմանը ձայնէն
Բոլոր երկիրը շարժեցաւ.
Վասն զի պիտի գան, ու երկիրը և անոր լիութիւնը,

ՙ Դն · իգ · 33 · Ես · ա · 7 · գ · 26 ։
— գ Թագ · իգ · 5 · Եզկ · ը · 16 ։
՚ Գլ · իբ · 19 ։
՚՚ գ Թագ · ի · 37 · Սաղ · ձգ · 10 · Գլ · ի · 22 · Ժգ · 4 ։
՚՚՚ Ցար · գ · 21 · 22 · ե · 15 · 16 · Ցայս · ի · 6 ։
՚՚՚՚ Գլ · է · 24 ։
՚՚՚՚՚ Գլ · ի · 6 ։
՚՚՚՚՚՚ Գլ · է · 5 ։
՚՚՚՚՚՚՚ ր Պետ · գ · 9 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚ Ես · ա · 3 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Երգ · ր · 12 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · է · 4 · 5 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Հռոմ · բ · 17 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ես · ժ · 1 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · գ · 15 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ր Օր · իբ · 30 · Գլ · գ · 12 · Ամմա · է · 11 · Սոփ · ա · 15 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ գ · 13 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · գ · 14 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Եզկ · ժգ · 10 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · գ · 3 · գ · 15 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ես · է · 1 · եւ · Ցա · զկ · ա · 7 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Մաա · խա · 19 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Դան · ժգ · 6 · եւ · ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · գ · 5 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · ի · 15 · իգ · 15 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · ժգ · 19 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · գ · 15 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ · խե · 3 ։

քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի ուտեն ։
17 Քանզի ահա ես ձեր մէջը օձեր՝
քարբեր կը խրկեմ, որ Տանտոց Թովչութիւն
չազդեր,
եւ ձեզ պիտի խածնեն, կ՚ըսէ Տէրը ։

18 Իմ զուարթութիւնս տրտմութեան ֆխոեֆ-
յա՜ ,
իմ սիրտս ներսէն դիս կը մաըի ։
19 Ահա Հեռաւոր երկրէ եկողներուն պատճա-
ռաբ՝
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը ողջոյ ձայնը .
Մթիթ Տէրը Սիոնի մէջ չէ՞,
Անոր Թագաւորը հոն չէ՞ ։
Ինչո՞ւ Իրենց քանդակած կուռքերովը
Ո՜ օտարոյ ունայնութիւններովը դիս բարկա-
ցուցին ։

20 Հունձքի առենը անցաւ, ամառը վերջացաւ,
Բայց մենք չիրկուեցանք ։

21 Իմ ժողովուրդիս աղջկանը վէրքին համար
վիրաւորեցայ,
խաւարեցայ ՚՚ սգոյթիւնը իս պաչարեց .
22 Մթիթ Գաղաադու մէջ բալասան չկա՞յ,
Հոն բժիշկ չկա՞յ .
Հապա ինչո՞ւ համար իմ ժողովրդեանս աղ-
ջկիկը բժշկութիւն չգտաւ ։

ԳԼ· Թ

1 Երեմիա կ՚ողբայ Երկից վրայ Իրենց զանազան մեղքերուն համար, 9 ու անոնց պատիժին համար. 12 անհնազանդու-թիւնը պատճառ կը դնէ Իրենց անասանելի թշուառութեանը. 17 կը յորդորէ ժողովուրդը որ Իրենց կործանմանը համար սուգ ընեն, 23 և Իրենց անձերուն չվստահին, հապա միայն Տէրոջը. 25 Երեսանութեան և միանգամայն Հեթանոսներուն ապաշնորհքները կ՚ընէ ։

1 Երանի թէ գլուխս ջուր՝
Ու աչքերս արցունքի աղբիւր ըլլային,
Որ ցորեկ ու գիշեր լայի
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը սպաննուածներուն
համար ։
2 Երանի թէ անապատի մէջ ճամբորդներու Խ-
ջևան մը ունենայի,
Որ իմ ժողովուրդս թողուի ու անոնցմէ ներ-
քաշ.
Վասն զի բոլորը շնացողներ են,
Ո՜- նենգաւորներու ժողով են .
3 Եւ Իրենց լեզուները կրնոց աղեղներուն պէս
կը լարեն սուտքեան համար,
Բայց ճշմարտութեան համար երկրի վրայ քա-
ջութիւն չունին .
Վասն զի չարութենէ՝ ի չարութիւն կ՚երթան,
Ու զիս չեն ճանչնար, կ՚ըսէ Տէրը ։
4 Ամէն մարդ թող իր ընկերէն զգուշանայ,
Ու բնաւ մէկ եղբօր մը վրայ ապաւինիք .
Վասն զի ամէն եղբայր խաբէութիւն կը հնարէ,
Եւ ամէն ընկեր Հրանաարկութեան կը պատրի .
5 Ու ամէն մարդ իր ընկերը կը խաբէ,
Եւ ճշմարտութիւն չեն խօսիր .
Անոնք կրնոց լեզուները սուտ խօսելու սոր-
վեցուցած են,
Անօրէնութիւն ընելով կը յոգնին ։

6 Քու բնակարանդ նենգութեան մէջ է .
Նենգութեան պատճառաւ զիս ճանչնալ չեն
ուզեր, կ՚ըսէ Տէրը ։
7 Անոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Ահա Հզանոնք պիտի հալեցնեմ ու պիտի
փորձեմ,
Վասն զի իմ ժողովուրդիս աղջկանը համար
Ի՞նչպէս ընեմ։
8 Անոնց լեզուն մահաբեր նետ է,
Նենգութիւն կը խօսի .
Բերնով իր ընկերին հետ խաղաղութիւն կը
խօսի,
Բայց սրտովը անոր դարան կը պատրաստէ ։
9 Մթիթ ասոնց համար անոնց այցելու-
թիւն պիտի չընե՞մ, կ՚ըսէ Տէրը,
Կամ ասանկ ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի
չառնէ՞ ։

10 Լեռներուն համար լաց ու ողբ՝
Եւ Հանապատի արօտներուն համար կոծ պի-
տի ընեմ.
Վասն զի այրեցան, Հետ մարդ չանցնիր,
Ու խաշնեքներու ձայն չլսուիր .
Օդին թռչուններէն մինչև անասունները փա-
խան՝ գացին ։
11 Ու Երուսաղէմը Հաբրահեր դէղեր
Եւ Հազալներու բնակարան պիտի ընեմ,
Ու Յուդայի քաղաքները անբնակ ամայու-
թեան պիտի դարձընեմ ։
12 Ո՞վ է ան խելառն մարդը, որ ասիկա Հաս-
կընայ .
Եւ անոր՝ Ա.տուծոյ բերանը խօսած ըլլայ,
որ ասիկա պատմէ,
Թէ երկիրը ինչո՜ւ համար աւրուեցաւ
Ու այրած անապատի պէս եղաւ,
Ուսկից որ մարդ չանցնիր ։
13 Եւ Տէրը ըսաւ,
Վասն զի անոնք իմ օրէնքս ձգեցին,
Որն որ Իրենց առջևը դրեր էի,
Ու իմ ձայնիս մտիկ չընելով՝ անոր համեմատ
չքալեցին,

Ջ Սաղ· ձը· 4, 5։ ժաղ· ժ· 11։ — Ե՝· լթ· 3։ * Բ Օր· լը· 21։ Եռ· ա· 4։ Ջ Գլ· գ· 19։ թ· 1։ ժգ· 17։ * Ծն· լէ· 25։ խգ· 11։ Գլ· խզ· 11։ ծա· 8։ — Եռ· իբ· 4։ Գլ· գ· 19։ ժգ· 17։ ժգ· 17։ Ոզբ· բ· 11։ գ· 48։ Գլ· է· 7, 8։ Սաղ· կգ· 3։ Եռ· ծխ· 4, 13, 15։ ա Թագ· բ· 12։ Ոմա· գ· 1։ Գլ· ժբ· 6։ Մթք· է· 5, 6։ Գլ· զ· 28։ Եռ· ա· 25։ Մաղ· գ· 3։ Ոմը· ժա· 8։ Սաղ· ժբ· 2։ Ճկ· 3։ Ֆմր· 3։ Սաղ· իը· 3։ ծէ· 21։ Գլ· է· 9, 29։ Գլ· ժբ· 4։ խգ· 10։ Ոմը· գ· 3։ Գլ· գ· 25։ Եռ· իէ· 2։ Եռ· ժգ· 22։ լգ· 13։ Գլ· ժ· 22։ Սաղ· ՃԺ· 43։ Ոմա· ժգ· 9։

14 Հապա Տէրը ինծի ըսաւ՝ Չարիքը հիւսիսէն պիտի
Եւ հողին բոլոր բնակիչներուն վրայ պիտի
15 Վասն զի ահա կը կանչեմ հիւսիսի բոլոր
Տէրը կ՚ըսէ. Անոնք պիտի գան ու իւրաքանչիւրը
Իր գահը պիտի դնէ Երուսաղէմի դռներուն
Եւ անոր բոլոր պարիսպներուն դէմ
Ու Յուդայի բոլոր քաղաքներուն դէմ։
16 Ես ալ իմ դատաստանս պիտի խօսիմ անոնց դէմ
Անոնց բոլոր չարութեան համար
Որ զիս թողուցին ու ուրիշ աստուածներու
Խունկ մատուցին
Ու իրենց ձեռքերուն գործերուն երկրպագութիւն ըրին։
17 Դուն ալ գօտիդ կապէ ու ելիր
Ու ինչ որ ես կը պատուիրեմ՝ ըսէ անոնց։
Մի՛ զարհուրիր անոնց երեսէն
Որ չըլլայ թէ ես քեզ զարհուրեցնեմ անոնց առջեւ։
18 Ահա ես քեզ այսօր ամուր քաղաք մը
Ու երկաթէ սիւն մը
Ու պղնձէ պարիսպ մը կը դնեմ
Ամբողջ երկրին դէմ
Յուդայի թագաւորներուն դէմ
Անոր իշխաններուն դէմ
Անոր քահանաներուն դէմ
Ու երկրին ժողովուրդին դէմ։
19 Անոնք քեզի դէմ պիտի պատերազմին
Բայց քեզի չեն յաղթեր
Վասն զի ես քեզի հետ եմ
Կ՚ըսէ Տէրը
Որ քեզ պիտի ազատէ։

ԳԼ. Ժ

1 Ասաւածոյ և կատարեալ անմահութիւնը։ 17 Մարգարէն գալիք բարկութենէն փախչելու կը յորդորէ ժողովուրդը։ 19 անմիա հաշիւներուն չար գործերուն համար կ՚ազատ։ 23 ու խոնարհ աղաչանք մը կ՚ընէ։

1 Ով Իսրայէլի տունը
Տէրոջը ձեզի համար բսած խօսքը մտիկ ըրէք։
2 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Հեթանոսներուն ճամբաները մի սորվիք,
Ու երկինքի նշաններէն մի զարհուրիք,
Վասն զի անոնցմէ հեթանոսները կը զարհուրին։
3 Ինչու որ ժողովրդոց սովորութիւնները ունայնութիւն են.
Քանզի անտառէն փայտ կը կտրեն,
Անիկա արուեստագէտին ձեռացը գործն է՝ տապարով։
4 Ոսկիով և արծաթով կը զարդարեն,
Ու մուրճով և ուռերով կը գամեն զանիկա
Ու չշարժիր։
5 Անոնք արմաւենիի պէս չիտակ են, բայց չեն խօսիր.
Անոնք պիտի հարկէ պիտի վերցուին, վասն զի չեն կրնար քալել.
Անոնցմէ մի վախնաք, վասն զի չարիք մը չեն կրնար հասցընել,
Ոչ ալ բարիք ընելու կարող են։
6 Ով Տէր, քեզի նման մէկը չկայ.
Դուն մեծ ես, ու քու անունդ զօրութեամբ մեծ է։
7 Քեզմէ ո՞վ պիտի չվախնայ, ով ազգաց թագաւոր,
Քանզի քեզի կը վայլէ.
Վասն զի ազգաց բոլոր իմաստուններուն մէջը

---

1 Գլ. գ. 17։ է. 24։ 2 Գաղ. ա. 14։ 3 Գլ. ը. 14։ իգ. 15։ Ածր. գ. 15, 19։ 5 Սաղ. ձ. 5։ 6 Դն. իգ. 33։ Գլ. իգ. 27։ Եզեկ. է. 2։ 12։ 7 Գլ. ը. 2։ ժգ. 4։ 9։ Ժող. ի. 11։ 8 ա Կոր. ա. 31։ բ Կոր. ժ. 17։ 9 Միք. գ. 8։ է. 18։ 10 Հռոմ. բ. 8, 9։ 11 Գլ. իե. 23։ իթ. 32։ 12 Գլ. ժ. 11։ 13 Գլ. ժգ. 17։ 14 Գլ. է. 24։ 15 Գաղ. ա. 14։ 16 Գլ. ը. 14։ իգ. 15։ Ածր. գ. 15, 19։ 17 Սաղ. ձ. 5։ 18 Դն. իգ. 33։ Գլ. իգ. 27։ Եզեկ. է. 2։ 12։ 19 բՕր. իը. 64։ 20 Գլ. ժ. 3։ ի. 25։ Ցոր. գ. 8։ Ժող. ժբ. 5։ Ամոս. է. 16։ Մաս. ի. 23։ 21 Գլ. ժգ. 17։ 22 Գլ. գ. 11։ 23 Գլ. ը. 2։ ժբ. 4։ 24 Ժող. ի. 11։ 25 Ցոր. գ. 8։ Ժող. ժբ. 5։ Ամոս. է. 16։ Մաս. ի. 23։ 26 Գլ. ժգ. 17։ 27 Գլ. գ. 11։ 28 Գլ. ժգ. 17։ 29 Գլ. ը. 14։ իգ. 15։ Ածր. գ. 15, 19։ 30 Սաղ. ձ. 5։ 31 Դն. իգ. 33։ Գլ. իգ. 27։ Եզեկ. է. 2։ 12։ 32 բՕր. իը. 64։

Որ կը հասկընայ ու զիս կը ճանչնայ,
Ես՝ Տէրս եմ՝ որ կ՚ընեմ ողորմութիւն, իրաւունք ու արդարութիւն կ՚ընեմ.
Քանզի ես ասոնց կը հաճիմ, կ՚ըսէ Տէրը։
25 Ահա օրերը պիտի գան, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ Համին թլփատուածներուն ու անթլփատներուն,
26 Եգիպտոսին և Յուդային ու Եդովմին
Եւ Ամմոնի որդւոցը ու Մոաբին
Ու ետքերնէն ծայրերը կտրող անապատի բոլոր բնակիչներուն
Աւետարանիս պիտի բնեմ.
Վասն զի ամէն ազգերը անթլփատ են,
Ու բոլոր Իսրայէլի տունը սրտով անթլփատ է։

եւ անոնց բոլոր թագաւորութիւններուն մէջը
քեզի նման մէկը չկայ ։
8 Բայց անոնք բոլորովին [a]անբան ու անմիտ են .
Անոնց կրօնքը ունայնութեանց վարդապետու-
թիւն է , փայտ է ։
9 Թարսիսէն ծեծուած արծաթ՝
եւ [b]Ովազէն ոսկի կը բերուի ,
Անոնք վարպետի ու ոսկերիչի ձեռացը գործքն
են .
Անոնց զգեստը կապուտակ ու ծիրանի է .
Ամէնը [c]հանճարեղներու գործքեր են ։
10 Մակայն Եհովան է ճշմարիտ Աստուածը ,
Անիկա է [d]կենդանի Աստուած և [e]յաւիտենա-
կան Թագաւոր .
Անոր բարկութենէն երկիրը կը դողայ ,
Ու ազգերը անոր սրտմտութեանը չեն դիմա-
նար ։
11 [[f]Անոնց այսպէս ըսէք .
[g]Այն աստուածները՝ որոնք երկինքը ու երկի-
րը չստեղծին ,
[h]երկրէ ու աս երկինքներուն տակէն պիտի
կորսուին ։]
12 [i]Երկիրը իր զօրութեամբը չինեց ,
[k]Հաստատեց իր իմաստութեամբը ,
Ու [l]երկինքը իր խորհրդովը տարածեց ։
13 [m]Երբոր իր ձայնը կու տայ՝ երկինքի մէջ ջու-
րերու բազմութիւն կ'ըլլայ ,
եւ [n]երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ .
Անձրեւի համար փայլակներ կը շինէ ,
Ու հովը կը հանէ իր շտեմարաններէն ։
14 [o]Ամէն մարդ [p]դիւրութենէ զրկուած՝ անասուն
դարձաւ .
[q]Ամէն ոսկերիչ իր քանդակած կուռքին պատ-
ճառաւ ամօթով եղաւ .
[r]Վասն զի ձուլած կուռքը սուտ է ,
Ու անոնք հոգի չունին ։
15 Անոնք ունայնութեան և խաբէութեան գործ-
քեր են ,
Անոնց այցելութիւն եղած ատենը [s]անոնք
պիտի կորսուին ։
16 [t]Յակոբին բաժինը ասոնց պէս չէ ,
վասն զի անիկա ամէն բանը Յաւիտեանն է ,
Ու [u]Իսրայէլ անոր ժառանգութեանը վիճակն
է .
եւ անոր անունը [v]Եհովայ Սաբաւոթ է ։
17 Ով բերդի մէջ բնակող ,
[w]Քու վաճառներդ երկրէն ժողվէ ։
18 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Ահա ես այս անգամ [x]երկրին բնակիչները
†դուրս պիտի նետեմ ,
Ու զանոնք նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ , [y]որ
երթան ետքէն դանեն ։
19 [z]Վայ ինծի իմ հարուածքիս համար ,
Իմ վէրքս անպարմանելի է .
Բայց ես ըսի , [aa]Իրաւցնէ ասիկա ցաւ է ,
Ու [ab]զանիկա կրելու եմ ։
20 [ac]Իմ վրանս կործանեցաւ և ամէն չուաններս
փրթան .
Տղաքներս ինծմէ ելան ու չկան .
Ա՛ոկէ ետեւ վրանս կանգնող՝
Ու վարագոյրներս դնող չկայ ։
21 [ad]Վասն զի հովիւները անասուն դարձան ,
եւ Տէրը չխնդրեցին .
Անոր համար յաջողութիւն չգտան ,
Ու անոնց բոլոր հօտը ցրուեցաւ ։
22 Ահա [ae]հնչիւն երկրէն դուժի ձայն
եւ մեծ խառնութիւն կու գայ ,
Որ Յուդայի քաղաքները աւերակ՝
Ու [af]շնագայլի բնակարան ընէ ։
23 Գիտեմ , ով Տէր , որ [ag]մարդուն ճամբան
իր ձեռքը չէ ,
Քալող մարդը իր քալուածքը չիտկելու կա-
րող չէ ։
24 Ով Տէր , [ah]զիս խրատէ , բայց չափաւորու-
թեամբ ,
եւ ոչ թէ քու բարկութեամբդ , չըլլայ որ
զիս ապառնաս ։
25 [ai]Քու սրտմտութիւնդ [aj]քեզ չճանչցող ազգե-
րուն վրայ
եւ քու անունդ չկանչող ազգատոհմերուն
վրայ թափէ .
Վասն զի Յակոբը կերան ,
[ak]Զանիկա կերան ու հատցուցին ,
եւ անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին ։

ԳԼ · ԺԱ

1 Երեմիա կը հրամայուակ Ուխտածոյ ուխտը , 8 ու անոր անհնազանդութիւն ընող Հրեաները կը յանդիմանէ . 11 կը մարգարէանայ թէ չարիք պիտի գայ անոնց վրայ , 18 և Անաթովթի մարդոցը վրայ՝ զինքը սպաննելու խորհուրդ ընելնուն համար ։

1 Ան խօսքը որ Տէրոջը կողմանէ Երեմիային
2 եղաւ՝ ըսելով , Այս ուխտիս խօսքերը մտիկ
ըրէք , և Յուդայի մարդոցը ու Երուսաղէմի
3 բնակիչացը խօսեցէք . Եւ դուն անոնց ըսես ,
Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ . Ա-

---

[a] Սաղ · ԽԺԱ · 8 : Երե · ի · 29 : Ամր · բ · 18 : Զաք · ժ · 2 : Հռոմ · ա · 21 , 22 :
[b] Գեն · ժ · 5 :
[c] Սաղ · ԽԺԱ · 4 :
[d] ա Տիմ · գ · 17 :
[e] Սաղ · ժ · 16 :
[f] Ան համարս Քաղդէերէն լեզուով է գրուած է :
[g] Տես Սաղ · զգ · 5 :
[h] Հմր · 15 : Երե · բ · 18 : Զաք · ժգ · 2 :
[i] Ծն · ա · 1 , 6 , 9 : Սաղ · ՃԶգ · 5 , 6 : ԳԼ · ծա · 15 , եւ ։
[k] Սաղ · զգ · 1 :
[l] Յոբ · ի · 8 : Սաղ · ՃԶ · 2 : Երե · ի · 22 :
[m] Յոբ · լը · 34 :
[n] Սաղ · ՃԼԷ · 7 :
[o] ԳԼ · ծա · 17 , 18 :
[p] Ա՛ռակ · Լ · 2 :
[q] Երե · իե · 17 : Իգ · 11 : Իե · 16 :
[r] Ամբ · բ · 18 :
[s] Հմր · 11 :
[t] Սաղ · ժգ · 5 : Հգ · 26 : ՃԺԹ · 57 : ԳԼ · ծա · 19 : Ողբ · գ · 24 :
[u] բ Օր · լբ · 9 : Սաղ · Հգ · 2 :
[v] Եզեկ · գ · 10 :
[w] Երե · գ · 19 : ը · 21 : ի · 1 :
[x] Սաղ · Հե · 10 :
[y] Մ՚ղք · Ե · 9 :
[z] ԳԼ · գ · 20 :
[aa] ԳԼ · ա · 15 : գ · 6 : Ե · 15 : գ · 22 :
[ab] ԳԼ · ի · 11 :
[ac] Ա՛ռակ · ԺԶ · 1 : Ի · 24 :
[ad] Սաղ · գ · 1 : լբ · 1 : ԳԼ · Լ · 11 :
[ae] Սաղ · Հի · 6 :
[af] Յոբ · ԺԸ · 21 : ա Թես · գ · 5 : բ Թես · ա · 8 :
[ag] ԳԼ · Ը · 16 :

—

[ah] բ Օր · Իե · 26 : Գաղ · գ · 10 :

Նիծեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ մարկը՝ որ մարկ չընէր առ
4 ուխտին խօսքերը, որն որ ես ձեր Հայրերուն պատուիրեցի եգիպտոսի երկրէն՝ ե՛ն երկաթի հնոցէն զանոնք հանած օրս՝ ու ըսի, ե՛լ ձայնս մարկ ըրէք, ու ձեզի բոլոր հրամայածիս համեմատ՝ ի գործ դրէք, որ դուք իմ ժողովուրդս ըլլաք, ու ես ձեր Աստուածը ըլլամ։
5 Որպէս զի հաստատեմ ան երդումը որ ձեր Հայրերուն ըրի, անոնք երկիր մը տալու ազնուոնց՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, ինչպէս որ այսօր կ՚երեւայ։ Եւ ես պատասխան տուի ու ըսի, Ամէն, ով Տէր։
6 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Այս բոլոր խօսքերը Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ կանչելով ըսէ, Այս ուխտին խօսքերը մարկ ըրէք, ու զանոնք ի գործ
7 դրէք։ Վասն զի ձեր Հայրերը փութալով խրատեցի, զանոնք եգիպտոսի երկրէն հանած օրէս մինչեւ այս օրս, վաղուընէ կանուխ ելլելով ու խրատելով ըսի, Իմ ձայնս մարկ ըրէք։
8 Բայց անոնք մարկ չըրին ու ականջը չդարձուցին, հապա ամէն մարդ իր չար սրտին կամակորութիւնը համեմատ քալեց։ Ուստի ես անոնց վրայ կը բերեմ այս ուխտին բոլոր խօսքերը, որն որ ես անոնց պատուիրեցի որ ընեն, ու անոնք չըրին։
9 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Յուդայի մարդոց մէջ ու Երուսաղէմի բնակիչներուն մէջ դաւաճանութիւն գտա։
10 Նայեցաւ։ Անոնք իմ խօսքերս մարկ ընել չուզեցին նախահարցը անօրէնութիւններուն դարձան, և օտար աստուածներու ետեւէ գացին, որ անոնց ծառայութիւն ընեն։ Իսրայէլի տունը ու Յուդայի տունը իրենց Հայրերուն հետ ըրած ուխտս աւրեցին։
11 Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ։
Ահա ես անոնց չարիք կը բերեմ անոնց վրայ, որ անկէ ելլելու կարող պիտի չըլլան։
Եւ ինծի պիտի աղաղակեն, ու անոնց մարկ պիտի չընեմ։
12 Եւ Յուդայի քաղաքները ու Երուսաղէմի բնակիչները պիտի երթան,
Ու պիտի աղաղակեն այն աստուածներուն՝ որոնց խունկ ծխեր էին։
Բայց անոնց ձախորդութեան ժամանակը բնաւ պիտի չազատեն զանոնք։
13 Քանզի քու աստուածներդ, ով Յուդա,
Քու քաղաքներուդ թիւովն չափ եղան։
Ու Երուսաղէմի փողոցներուն թիւովն չափ՝
Ամօթալից կռոցը համար սեղաններ՝
Բահաղին խունկ ծխելու համար սեղաններ կանդնեցիք։
14 Ուստի դուն աս ժողովուրդին համար աղօթք մի ըներ,
Ու անոնց համար խնդրուածքով ու պաղատանքով մի աղաչեր։
Քանզի երբոր իրենց չարիքին համար ինծի աղաղակեն,
Ունկնդիր մարկ պիտի չընեմ։
15 Իմ սիրելիս ի՞նչ գործ ունի իմ տանս մէջ,
Որովհետեւ շատերուն հետ անօրէնութիւն գործեր է։
Սուրբ միսն ալ քեզմէ անցաւ,
Քանզի բուն քու չարութիւնովդ կ՚ուրախանաս։
16 Տէրը քու անունդ
Կանանչ, գեղեցիկ պտղաբեր ձիթենի կոչեց,
Բայց անոր վրայ մեծ ազմուկի ձայնով կրակ բռնկեցուց,
Եւ անոր ճիւղերը կոտրեցան։
17 Ու քեզ անկոչ զօրաց Տէրը
Քու վրայդով չարիք խօսեցաւ,
Իսրայէլի տանը ու Յուդայի տանը չարութիւնը համար՝
Որ անոնք գործեցին,
Եւ Բահաղին խունկ ծխելով՝ զիս բարկացուցին։
18 Եւ Տէրը ինծի գիտցուց, ու ճանչցի. Այնաեւնը ինծի անոնց գործքերը ցուցուցիր։
19 Բայց ես մորթուելու տարուղ ընտանեցած գառի մը պէս էի,
Ու չէի գիտեր որ անոնք ինծի համար նենգութիւններ կը հնարէին՝ ըսելով,
Ծառը իր պտղովը կործանենք,
Եւ զանիկա կենդանեաց երկրէն բնաջինջ ընենք,
Որ անոր անունը ալ չյիշուի։
20 Սակայն, ով Տէր զօրութեանց, արդար Դատաւոր,
Որ երիկամունքը ու սիրտը կը քննես,
Անոնցմէ վրէժդ առնեմ.
Քանզի իմ դատս քեզի յայտնեցի։
21 Ուստի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ Անաթովթի մարդոցը համար՝
Որոնք քու հոգիդ կը փնտռեն ու կ՚ըսեն,
Տէրոջը անունովը մարդ արեւութիւն մի ըներ,
Որ մեր ձեռքերովը չմեռնիս։
22 Անոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.

ե բ Օր. գ. 20։ գ Թագ. ը. 51։
զ Դհ. իզ. 3։ 12։ Գէ. է. 23։
է բ Օր. է. 12։ 13։ Սամ. ձէ. 9։ 10։
ը Հռութ. բ. 13։ Ցակ. ա. 22։
թ Գէ. է. 13։ 25։ լբ. 15։
ժ Գէ. է. 26։
ի Գէ. գ. 17։ է. 24։ իթ. 14։
ժա Եզեկ. իբ. 25։ Ամո. զ. 9։
ժբ Եզեկ. ի. 18։
ժգ Սաղ. ժը. 41։ Ես. ռամ. ա. 28։ Եր. ա. 15։ Գէ. ժգ. 12։ Եզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։
ժդ Եզեկ. ժգ. 25։ Եա. ա. 11։ Եա.
ժե Կամ՝ չաստանաւորէնաթիւններ
ժզ Ածգ. բ. 12։ 13։ 14։ Տիտ. ա. 15։
ի Ածաղ. բ. 14։
ժէ Սաղ. ծ. 8։ Եր. ա. 11։ Եա.
ի Եզեկ. ժգ. 25։ Եա.
ի Կամ՝ չաստանաւորէնաթիւններ
ի Ածգ. բ. 12։ 13։ 14։ Տիտ. ա. 15։
ի Ածաղ. բ. 14։
ի Սաղ. ծը. 8։ Հբ. ռամ. ժա. 17։
ի Եա. է. 2։ Գէ. բ. 21։
ի Գէ. ժբ. 18։
ի Սաղ. ձգ. 4։
ի Սաղ. իէ. 13։ ՃԺգ. 9։ Ծխբ. 5։
ի ա Թագ. ժգ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ Սաղ. է. 9։ Գէ. ժէ. 10։ իբ. 12։ Ցայտ. բ. 23։
ի Գէ. ժբ. 5։ 6։
ի Եա. է. 10։ Ամո. բ. 12։ է. 13։ 16։ Միք. բ. 6։

Ահա ես անոնց այցելութիւն պիտի ընեմ.
կարիճները սրով պիտի մեռնին,
Անոնց տղաքները ու աղջիկները սովամահ պիտի ըլլան.
23 եւ անոնք մնացորդ պիտի չունենան.
վասն զի ես Անաթովթի մարդոցը վրայ՝
Անոնց այցելութեան տարին չարիք պիտի բերեմ։

ԳԼ· ԺԲ

1 Երեմիա կը դանգատի չարերուն յաջողութեանը համար, բայց հաւատքով անոնց կործանումը կը տեսնէ. 5 Տէրոջմէ կը յայտնուի իրեն իր եղբայրներուն նենգութիւնը որ իրեն դէմ կը հնարեն։ 7 Աւտւած իր ժառանգութենէն վայ կ'ողբայ. 14 ապաշխարողներուն գերեզմանութիւն կը խոստանայ։

1 Ով Տէր, երբոր քեզի հետ վիճիմ՝ դուն արդար պիտի գտնուիս.
Սակայն քեզի *իրաւունքի վրայով պիտի խօսիմ.
Ինչո՞ւ ամբարիշտներուն ճամբան յաջող է,
Ո՞ր բոլոր նենգութիւն ընողները հանգստութիւն կը վայելեն։
2 Դուն զանոնք անկեցիր, և անոնք արմատացան։
Անոնք կ'աճին ու պտուղ կու տան.
Դուն անոնց բերնին մօտ ես,
Բայց անոնց երիկամունքէն հեռու ես։
3 Եւ դուն, ով Տէր, †զիս գիտես,
Զիս տեսար ու *իմ սրտս քու առջեւդ քննեցիր.
Զատ անոնք մորթուելու ոչխարներու պէս,
եւ սպանդի օրուան համար †պատրաստէ։
4 Մինչեւ ե՞րբ *երկիրը սուգ պիտի բռնէ՝
Իր բնակիչներուն չարութեանը համար,
Ու բոլոր դաշտին խոտը պիտի չորնայ.
Անասուններն ու թռչունները կորսուեցան,
վասն զի ըսին, Անիկա մեր վախճանը պիտի չտեսնէ։

5 Թէ որ դուն հետեւակներուն հետ վազեցիր,
ու քեզ յոգնեցուցին,
Հապա ձիաւորներուն հետ ի՞նչպէս մրցակցիս պիտի մնանես.
եւ դուն որ խաղաղութեան երկրին մէջ ապահով ես,
Ի՞նչ պիտի ընես՝ *երբոր Յորդանան †եռը բարձրանայ։
6 Քանզի *քու եղբայրներդ ու քու հօրդ տունն ալ՝
Անոնք անդամ քեզի դէմ նենգութիւն ըրին,
եւ քու ետեւդ բարձրաձայն աղաղակեցին.
Թէ և անոնք քեզի աղէկ բաներ ալ խօսին,
Դուն անոնց մի հաւատար։
7 Իմ տունս թողուցի, իմ ժառանգութիւնս ձգեցի,
Հոգիիս սիրածը իր թշնամիներուն ձեռքը տուի։
8 Իմ ժառանգութիւնս անտառի առիւծին պէս եղաւ ինծի,
Անիկա իր ձայնովը իմ վրաս պոռաց.
Ան պատճառով զանիկաատեցի։
9 Իմ ժառանգութիւնս ‡գոյնզգոյն թռչունի մը պէս եղաւ ինծի,
Թռչունները անոր չորս կողմն են.
Եկէք՝ անապատին բոլոր գազանները ժողվեցէք,
Բերէք որ ուտեն։
10 Շատ *հովիւներ *իմ այգիս աւերեցին,
Իմ բաժինս ոտնակոխ ըրին,
Ե՛ւ իմ ցանկալի վիճակս անապատի ամայութեան դարձուցին։
11 Զանիկա ամայութեան դարձուցին,
Ու՛ ամայի ըլլալով *իմ առջեւս սուգ բռնեց.
Բոլոր երկիրը ամայութեան դարձաւ,
Քանզի *մարդ մը չկայ որ ա՛ն բանը մտածէ։
12 Անապատին ամէն բլուրներուն վրայ աւարառուներ եկան.
Վասն զի երկրին մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը
Տէրոջը սուրը կ'ուտէ,
Ե՛ւ ամէն մարմնոյ խաղաղութիւն չկայ։
13 *Ցորեն ցանեցին, բայց փուշեր պիտի հնձեն.
Աշխատանք քաշեցին, բայց օգուտ պիտի չըտեսնեն.
Ու՛ Տէրոջը սաստիկ բարկութեանը համար
Ձեր արդիւնքներէն պիտի ամչնաք։

14 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը իմ չար դրացիներուս համար,
Որոնք իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին տուած ժառանգութեանս *կը դպչին.
Ահա ես *զանոնք երկրին երեսէն պիտի խլեմ,
Յուդայն տունն ալ անոնց մէջէն պիտի խլեմ։
15 *Ու պիտի ըլլայ որ զանոնք խլելէս եաքը՝
Պիտի դառնամ անոնց ողորմիմ,
Եւ ամէն մէկը իր ժառանգութեանը՝
Ու ամէն մէկը իր երկիրը պիտի դարձընեմ։
16 Եւ թէ որ անոնք իմ ժողովրդեանս ճամբաները սորվին,
Ու *իմ անունովս երդում ընեն *ողջ է, կենդան է Տէրը,

ա Գլ· իգ· 12։ Ղեւ· 21։ Ել· 44։ Ծ· 27։ Դատ· ԺԲ· 44։
բ Սաղ· ծա· 4։
գ Կամ՝ գառասպանութեանդ
դ Յեր· ժբ· 6։ Ես·
ե Սաղ· լէ· 1։ 35։ Հգ· 3։ Եւ։ Գլ· Է· 28։ Ամբ· ա· 4։ Մատ· գ· 15։
զ Էս· խթ· 13։ Մատ· ԺԷ· 8։ Մար· Է· 6։
է Սաղ· ԺԷ· 3։ Ձէթ· 1։
ը Գլ· ժա· 20։
թ Յակ· Է· 5։
ժ Եբր· սրբէ, ‡ամ նուիրէ։
ի Գլ· իգ· 10։ Ովս· գ· 3։
լ Սաղ· ՃԷ· 34։
խ Գլ· գ· 25։ Է· 20։
ծ Եա· ծգ· 9։ Գլ· Է· 33։
կ Գլ· ջ· 3։
հ Էս· Է· 1· 5։
ձ Էս· կգ· 18։
ղ Հմր· 4։
ճ Էս· խբ· 25։
մ Գէ· խգ· 16։ ԹՕր· Ժ· 10։ Ովս· գ· 5։
յ Էս· ե· 10։ Ովս· գ· 3։
ն Էս· ե· 1· 5։
շ Էս· ԺԲ· 18։
ո Ամբ· ա· 4։
չ Ելհկ· խե· 25։
պ Ամոս· բ· 14։
ջ Գլ· գ· 2։
ռ Ելհկ· խե· 25։
ս Ամոս· բ· 8։
վ Տես ԹՕր· Լ· 3։ Գլ· Լ· 37։
տ Եզեկ· խե· 25։
ր Ամոս· բ· 14։
ց Գլ· գ· 2։

(Ինչպէս որ անոնք իմ ժողովուրդիս՝ բահապին անուռնով երդում ընել սորվեցուցին,)
Անոնք Վհմ ժողովուրդիս մէջը պիտի ՙհաստատուին։
17 Բայց թէ որ մտիկ չընեն,
Անոնք ան ազգը արմատապէս պիտի խլեմ
Ու պիտի կորսընցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ· ԺԹ

1 Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ· Գնա՝ քեզի մէկ քիմանէ գօտի մը ծախու առ, և զանիկա մէջքդ կապէ, ու զանիկա ջուրը մի խոթիր։
2 Ուստի Տէրոջը խօսքին համեմատ գօտին ծա-
3 խու առի ու մէջքս կապեցի։ Եւ երկրորդ անգամ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
4 Ան ծախու առած գօտիդ՝ որ քու մէջքիդ վրայ է, առ ու ելիր՝ Եփրատ գնա, և հոն
5 վէմին ծակին մէջը պահէ զանիկա։ Ու ես գացի և զանիկա Եփրատի ՙքովը պահեցի,
6 ինչպէս որ Տէրը ինծի պատուիրեց։ Եւ շատ օրերէն ետքը Տէրը ինծի ըսաւ, Ելիր՝ Եփրատ գնա, ու անկէ առ ան գօտին, որ քեզի հրա-
7 մայեցի որ հոն պահես։ Ես ալ Եփրատ գացի, ու փորելով՝ գօտին ան պահած տեղէս առի. և ահա գօտին փտեր էր, ու բնաւ մէկ բանի մը չէր գար։
8 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
9 Տէրը այսպէս կ'ըսէ·
ՙՅուդային հպարտութիւնը
Ու Երուսաղէմին մեծ հպարտութիւնը այդ-
պէս պիտի աւրեմ։
10 Ա՛ս չար ժողովուրդը՝
Որ իմ խօսքերս լսել չեն ուզեր,
Ու ՙիրենց սրտին կամակորութեամբը կը քա-
լեն,
Եւ օտար աստուածներու հետէ կ'երթան՝
Անոնց ծառայութիւն ընելու և անոնց երկրը-
պագութիւն ընելու համար,
Ա՛ս անպիտան գօտիին պէս պիտի ըլլան·
11 վասն զի ինչպէս որ գօտին մարդուն մէջքը կը փակչի,
Բոլոր Իսրայէլի տունը ու բոլոր Յուդային տունը
Ինծի այնպէս փակցուցեր էի, կ'ըսէ Տէրը,
ՙՈր ինծի ժողովուրդ ըլլան,
ՙՈւնաւ անուն և փառք ու պարծանք·
Բայց անոնք մտիկ չըրին։
12 Դուն ա՛ս խօսքը ըսես անոնց,
Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ·
Ամէն սիկ գինիով պիտի լեցուի·
Բայց անոնք քեզի պիտի ըսեն,
Մի՞թէ մենք չի՞ նանք գիտեր որ ամէն սիկ գի-
նիով պիտի լեցուի։
13 Իսկ դուն անոնց ըսես,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ·
Ահա ես ա՛ս երկրին բոլոր բնակիչները,
Ու Դաւիթի աթոռին վրայ նստող թագա-
ւորները,
Եւ քահանաները ու մարգարէները,
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները ՙարբեցու-
թեամբ պիտի լեցընեմ·
14 Եւ ՙզանոնք իրարու ընդ՚դէմ պիտի կոտրտեմ,
Հայրերը որդոցը հետ միասին, կ'ըսէ Տէրը,
Եւ ածող պիտի չգթամ ու պիտի չխնայեմ,
Եւ առանց ողորմելու զանոնք բնաջինջ պիտի
ընեմ։
15 Մտիկ ըրէք, ականջ տուէք, մի հպար-
տանաք,
Վասն զի Տէրը խօսեցաւ։
16 ՙՁեր Տէր Աստուծոյն փառք տուէք՝
Դեռ ՙխաւարը չ՚եկած,
Ու ձեր ոտքերը մութ լեռներու վրայ չսահած,
Եւ ձեր ՙլոյսի սպասած առնը՝
Ա՛ն զանիկա ՙմահուան սուտերի չփոխած,
Ու զանիկա թանձր մէգի չդարձուցած։
17 Բայց թէ որ մտիկ չընէք,
Ձեր հպարտութեանը համար իմ հոգիս ծա-
ծուկ տեղ պիտի ըլլայ,
Եւ ՙիմ աչքս խիստ չսար լալով արցունք պի-
տի թափէ,
Վասն զի Տէրոջը հօտը գերի առնուեցաւ։
18 ՙԹագաւորին ու թագուհիին ըսէ,
Ձեր անձր խոնարհեցուցէք — ՙէնդէ չ՚ոյ նըս-
տեցէք,
Վասն զի ձեր գլխէն ձեր փառաց թագը ին-
կաւ։
19 Հարաւային քաղաքները գոցուեցան,
Ու բացող մը չկայ·
Բոլոր Յուդա գերութեան գնաց·
Ամէնքը գերութեան գացին։
20 Աչքերնիդ վերցուցէք և ՙհիւսիսէն գողնա-
գոմներուն նայեցէք·
Քեզի տրուած հօտը՝ քու փառաց խաղ-
քդ ո՞ւր են։
21 Ի՞նչ պիտի ըսես՝ երբոր քեզի սորվեցուին
ընէ·
Վասն զի դուն անոնց սորվեցուցիր որ քու վը-
րադ խչհան և գլուխ ըլլան·
Մի՞թէ քեզ ծննդական կնոջ պէս ՙցաւեր պի-
տի չբռնե՞ն։

ա Եփես· բ· 20, 21։ ա Գնա· բ· 5։ • Եբր· չհնազանդին։ ՚ Ես· կ· 12։ ՙ= Գլ· իգ· 19։ ՙբ Գլ· թ· 14։ ժա· 8։ ժգ· 12։ ՙգ Եզ· ժթ· 5։ ՙդ Գլ· լգ· 9։ ՙե Ես· ծա· 17, 21։ կգ· 6։ Գլ· իե· 27։ ծա· 7։ ՙզ Սաղ· բ· 9։ ՙէ Ցես· է· 19։ ՙը Ես· ե· 30։ ը· 22։ Ամոս· ը· 9։ ՙթ Ես· ծթ· 9։ ՙժ Սաղ· խգ· 19։ ՙի Գլ· ի· 1։ ժգ· 17։ Ողբ· ա· 2, 16։ բ· 18։ ՙլ Տես գ Թագ· իգ· 12։ Գլ· իբ· 26։ ՙխ Գլ· ջ· 22։ ՙծ Գլ· ջ· 24։

22 Ու թէ որ սրտիդ մէջը ըսես ,
Ա՛ս բաները ինչո՞ւ հանդիպեցան ինծի .
քու անօրէնութեանդ չատութենէն՝ քու քղանցքներդ բացուեցան ,
եւ դարչապարներդ բռնութեամբ մերկացան ։
23 Մեթէ կարելի՞ է որ եթէովպացին իր մորթը՝
կամ ինձը իր խայտուցները փոխէ ,
Որ դուք ալ չարութիւն ընելու սորված ըլլալով՝
կարենաք աղէկութիւն ընել ։
24 Ուսոի անապատի հովէն վերցուած նմիղի պէս
Պիտի ցրուեմ զանոնք ։
25 Ա՛ս է քու վիճակդ՝ քու բաժինդ՝
Որն որ ես քեզի որոշեցի , ի՛րսկ Տէրը ,
Քանզի իս մոռցար ու սուտութեան ապաւինեցար ։
26 Ուսոի՝ նա ալ քու քղանցքներդ քու երեսիդ վրայ վերցուցի ,
Ու քու անարգանքդ երեւցաւ ։
27 Ես քու շնութիւններդ , ու ուրնչիւններդ ,
Ես քու լիրը պոռնկութիւնդ ,
Ու՝ ըլուրներու վրայ և դաշտի վրայ քու ըռ-ծպղծութիւններդ տեսայ .
վա՛յ քեզի , ով երուսաղէմ .
Պիտի չմաքրուի՞ս . ալ մինչև ե՞րբ ։

ԳԼ · ԺԹ

1 Մէկ ոսկին համար 7 երեմիա կ՚ազդէ ։ 10 Տէրը չուզէր մոխիկ ընել աս ազգիդը ժողովուրդին չորութեանը համար . 13 կը ցուցընէ թէ իրենց մէջը սուտ մարգարէներ ըլլալովը իրենք չեն կրնար արգարանալ ։ 17 երեմիա անոնց վրայ կ՚ողբայ։

1 Տէրոջը խօսքը որ երեմիային եղաւ երաշ-
սութեան վրայով ։
2 Յուդա սուգ կը բռնէ ,
եւ անոր դռները կը նուաղին .
Անոնք գետնի վրայ տրտում կ՚նստին ,
Ու երուսաղէմի աղաղակը վեր երաւ ։
3 Եւ անոնց ազնուականները իրենց մանկունքը
ջուրի կը խրկեն .
Ասաղանները գացին , ջուր չգտան ,
Ե՛ դարձան՝ իրենց անօթները պարապ ԷԷՐԵԼԷ·
Ամչցան ու պատկառեցան՝ և գլուխնին ծած-
կեցին ։
4 երկրին վրայ անձրեւ չըլլալուն պատճառով
Գետինը ճաքիելուն համար՝
երկրագործները ամչցան և գլուխնին ծած-
կեցին ։
5 Քանզի նաեւ եղնիկը դաշտի մէջ ծնաւ ,
Ու խոտ չըլլալուն համար իր ձագը թողուց ։
6 Ու վայրենի էշերը բլուրներու վրայ կայ-
նեցան ,
Եւ չագալներու պէս օդը ծծեցին ,
Ու աչքերնին տկարացաւ , վասն զի խոտ չկար ։
7 Թէեւ մեր անօրէնութիւնները մեզի դէմ
*ելեր են ,
Ով Տէր , ըրէ՛ նէ՛ւ անուանդ համար ըրէ ,
Քանզի մեր յանցանքները շատ են .
Քեզի դէմ մեղք գործեցինք ։
8 Ով Իսրայէլին ցոյսը ,
Նեղութեան ատենը անոր փրկիչը ,
Ինչո՞ւ համար երկրի վրայ հիւրի պէս ,
Ու դիշերը իջեւան ընելու դարձող ճամբորդի
պէս ըլլաս .
9 Ինչո՞ւ համար ապշած մարդու պէս ,
Կամ ազատելու կարողութիւն չունեցող հզօրի
մի պէս ըլլաս .
Եւ դուն , ով Տէր , *մեր մէջն ես ,
Ու ըրբու անունդ մեր վրայ կոչուած է .
Մեզ մի թողուր ։
10 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը աս ժողովուրդին համար .
Անոնք աստանդական չըլլալը այսպէս սիրեցին
Ե՛ իրենց ոտքերը չզսպեցին ,
Ուսոի Տէրը անոնց չհաւնեցաւ .
Հիմա անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ ,
Ու անոնց մեղքերուն պիտի ընէ ։
11 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ ,
Ա՛ս ժողովուրդին բարիք ըլլալու համար
աղօթք մի ըներ ։
12 Թէ որ անոնք ծոմ պահեն ,
Անոնց աղաղակը մտիկ պիտի չընեմ .
Ու թէ որ ողջակէզ կամ դոհ մատուցանեն ,
Զանոնք պիտի չընդունիմ .
Հապա սրով , սովով և ժանտախտով
Պիտի սպառեմ զանոնք ։
13 Ու ես ըսի , Ա՛ւաղ , ով Տէր Եհովայ ,
Ահա մարգարէները անոնց կ՚ըսեն ,
Սուր պիտի չտեսնէք
Ու ձեր մէջը սով պիտի չըլլայ ,
Հապա ձեզի աս տեղս ճշմարիտ խաղաղու-
թիւն պիտի տամ ։
14 Ինաեւնը Տէրը ինծի ըսաւ ,
Մարգարէները իմ անունովս սուտ մարգա-
րէութիւն կ՚ընեն .
Զանոնք ես չխրկեցի և անոնց չհրամայեցի
Ու անոնց չխօսեցայ .
Անոնք ձեզի սուտ տեսիլքներ , անոտ դու-
շակութիւններ
Եւ իրենց սրտին խաբէութիւնները կը մար-
գարէանան ։

*տուեր
ա Սազ · իե · 11 ։
բ Գէ · ժէ · 13 ։
գ Եօ · ձԹ · 1 ։
դ Եէ · իԹ · 45 · 46 ։
ե Գէ · իգ · 11 · 12 ։
զ Դան · Թ · 18 · 19 ։
է Տես գէ · բ · 23 · 24 ։
25 ։
ը Ովս · ը · 13 · Թ · 9 ։
թ Եէ · կը · 10 · Գէ · է · 16 · ժա · 14 ։
ժ Ածահ · ա · 28 · Եօ · ա · 15 · ձը · 3 · Գէ · ժա · 11 · Եզեկ · ը · 18 · Միք · գ · 4 ։
Ջաք · է · 13 ։
ի Գէ · ջ · 20 · է · 21 · 22 ։
ի Գէ · Թ · 16 ։
լ Գէ · գ · 10 ։
խ Գէ · իէ · 10 ։
ծ Գէ · իգ · 21 · իէ · 15 · իԹ · 8 · 9 ։

առեր
ա Սաղ · իե · 11 ։
բ Գէ · ժէ · 13 ։
գ Եօ · ձԹ · 1 ։
դ Եէ · իԹ · 45 · 46 ։
ե Գէ · իգ · 11 · 12 ։
զ Դան · Թ · 18 · 19 ։
է Տես գէ · բ · 23 · 24 ։
ժա · 6 ։
ժբ Գէ · ժ · 14 ։
ժգ Հմր · 22 · Ողբ · ա · 8 · Եզեկ · ժգ · 37 · իգ · 29 · Ովս · բ · 10 ։
ժդ Գէ · է · 8 ։
ժե Եօ · կէ · 7 · Գէ · բ · 20 · գ · 2 , 6 · Եզեկ · զ · 13 ։
—
ժէ Եօ · գ · 26 ։
ժը Տես ա Թագ · է · 12 ։
ժթ Սաղ · խ · 14 ։
ի բ Թագ · ժէ · 30 ։
իա Գէ · բ · 24 ։
իբ Եբր · պատառման

15 Ուստի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ան մարգարէներուն համար, որոնք իմ անուանո՛վս մարգարէութիւն կ՚ընեն,
(Թէպէտև զանոնք ես չպարկեցի,)
՛Ու կ՚ըսեն թէ Ա՛ս երկրիս մէջը սուր ու սով պիտի չըլլայ,
Ան մարգարէները սրով ու սովով պիտի կորսուին.
16 եւ ան ժողովուրդը՝ որոնց անունք մարգարէութիւն կ՚ընեն,
Սուրին ու սովին պատճառով
Երուսաղէմի փողոցները պիտի ձգուին.
Եւ զանոնք, անոնց կիներն ալ, զաւակները ու աղջիկները
՛Թաղող պիտի չգտնուի.
Ու անոնց վրայ իրենց չարութիւնը պիտի թափեմ։

17 Ուստի անոնց ա՛ս խօսքը դրուցէ.
՝Գիշեր ու ցորեկ աչքերս արցունք պիտի թափեն
Ու դադար պիտի չտա՛ն,
՝Վասն զի իմ ժողովուրդիս կոյս աղջիկը մեծ կտրտածով,
Խիստ սաստիկ հարուածով կտրիճցաւ։
18 Թէ որ՝ դաշտը ելլեմ՝
Ա՛հա սրով մեռցուածներ,
Եւ թէ որ քաղաքը մտնեմ՝
Ա՛հա սովով տկարացածներ կան.
Վասն զի թէ մարգարէն և թէ քահանան
Իրենց չգիտցած երկիրը կը պտըտին։

19 ՝Միթէ Յուդան բոլորովին մերժեցի՞ր.
Քու Հոգիդ Սիոնէն զզուեցա՞ւ.
Մեզի ինչո՞ւ այնպէս զարկիր՝ որ մեզի բժշկութիւն չկայ.
՝Մենք խաղաղութեան ապասեցինք, բայց բարութիւն չկար.
Բժշկութեան ժամանակին ահ ու սարսափ, բայց ա՛հա խռովութիւն կ՚ելլէ։
20 Մենք, ով Տէր, մեր ամբարշտութիւնը
Ո՛ մեր հայրերուն անօրէնութիւնը դիտենք,
Վասն զի՝ քեզի դէմ մեղք գործեցինք։
21 Քու անուանդ համար ձգէ՛ մի զզուիր,
Քու փառացդ ա՛թոռը մի անարգեր.
՝Մեզի հետ ըրած ուխտդ յիշէ և անիկա մի աւրեր։
22 Միթէ ՝հեթանոսաց ունայնութիւններուն մէջ՝անձրեւ տուող մը կա՞յ,
Կամ թէ անձրեւը երկինքնե՞րը կու տան.
՝Չէ՞ որ ա՛ն ըներդ դուն ես, ով մեր Տէր Աստուածը.
Ուստի քեզի կը յուսանք,
Վասն զի ասոնց ամէնը դուն ըրիր։

ԳԼ. ԺԵ

1 Հրէաներուն բոլորովին մերժուիլը ու անոնց վրայ գալու զանազան գառասանութիւնները։ 10 Երեմիա անոնց առաջնութեան համար գանգատ ընելով՝ իրեն համար խոստումնէք մը կ՚ընդունի։ 12 ու անոնց համար ապառնալիք մը։ 15 Ինքը աղօթք կ՚ընէ։ 19 ու բարի խոստումնէք մը ձեռք կը բերէ։

1 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
՝Թէև ՚Մովսէս ու ՚Սամուէլ իմ առջեւս կայնելու ելլային,
Ա՛ս ժողովուրդին վրայ հաճութիւն պիտի չունենայի.
Զանոնք առջեւէս վռնտէ՛, ու թող ելլեն։
2 Եւ թէ որ քեզի՝ Ո՞ւր ելլենք ըսեն,
Անոնց ըսէ՛ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
՝Մահուան համար՝ ո՛ւր՝ մահուան,
Ու սուրի համար՝ ո՛ւր՝ սուրի,
Եւ սովի համար՝ ո՛ւր՝ սովի,
Ու գերութեան համար՝ ո՛ւր՝ գերութեան երթան։
3 Եւ ՝անոնց վրայ չորս տեսակ պատիժ պիտի խրկեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը.
Մեռցնելու համար՝ սուրը,
Ու պատառելու համար՝ շուները,
Եւ ուտելու ու ապականելու համար՝
՝Երկինքի թռչուններն ու երկրի գազանները։
4 Եւ ՚զանոնք՝ նեղութիւն կրելու համար
Երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն ձեռքը պիտի մատնեմ,
Ցուդայի թագաւորին Եզեկիայի որդւոյն ՚Մանասէին պատճառաւ՝
Անոր Երուսաղէմի մէջ ըրած բաներուն համար։
5 Վասն զի ՚ո՞վ քեզի պիտի խնայէ, ով Երուսաղէմ,
Ու ո՞վ քեզի ցաւակից պիտի ըլլայ,
Եւ քու ողջոյնդ հարցնելու համար ո՞վ պիտի դառնայ։
6 ՝Դուն իս թողուցիր, կ՚ըսէ Տէրը, -- ՚նայ գացիր.
Ես ալ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկննցընեմ և քեզ պիտի կորսնցընեմ.
՚Զղջումիս ընելէն ձանձրացայ։
7 Ու զանոնք երկրին դռներուն մէջ պիտի հռսեմ ՚նէր ըլ հեծանոցով.
Իմ ժողովուրդս անզաւակ պիտի թողում և պիտի կորսնցնեմ,
Վասն զի ՚անոնք իրենց ճամբաներէն չդարձան։
8 Անոնց որբևարիները ծովուն աւազէն աւելի չատցան իմ առջեւս.

ա Գլ. ե. 12, 13։
բ Սապ. հԹ. 3։
գ Գլ. Թ. 1։ Ժգ. 17։ Ոչբ. ա. 16։ բ. 18։
դ Գլ. բ. 21։
ե Եզեկ. է. 15։
զ Ոչբ. է. 22։
է Գլ. ԺԸ. 18։
ը Գլ. բ. 15։
թ Սապ. Ա՛զ. 6։ Դանիէլ Թ. 8։
ժ Սապ. հգ. 2, 20։ Ա՛զ. 45։
ի Օբ. իբ. 21։
լ Ջոփ. Ժ. 1, 2։
խ Սապ. Ա՛զհ. 7։ Ա՛զհ. 8։ Եսթ. է. 23։ Գլ. ե. 24։ Ժ. 13։
ծ Եզեկ. Ժգ. 14, ևս։
կ Եհ. իբ. 11, 12։ Սապ. գԹ. 6։
հ Ամովս. է. 9։
ձ Գլ. իգ. 11։ Եր. գկէ. է. 12։ Ջոփ. Ժա. 9։
ղ Տես Գէ. իգ. 16, ևս։
ճ Օբ. իբ. 26։ Գլ. է. 33։
մ Օբ. իբ. 25։ Գլ. իգ. 9։ Եզեկ. իգ. 46։
յ Գ Ամոս. իա. 9։ Եզեկ. իգ. 11։ ևս։ իգ. 26։ իգ. 3, 4։
ն Եր. Ժա. 15։
շ Գլ. բ. 13։
ո Գլ. է. 24։
չ Ոմր. Ժգ. 14։
պ Եր. Թ. 13։ Գլ. է. 3։ Ամոս. գ. 10, 11։

«Ընոնց վրայ — երիտասարդին» մորը վրայ
կէս օրուան առներ աւարառու բերի .
Անոր վրայ յանկարծ արհաւիրք ու սոսկում
ձգեցի ։
9 Եօթը ը—ն ծնանողը նուաղեցաւ ,
իր հոգին աւանդեց ,
Յորեկուան առներ անոր արևը մնաւ .
Անէիա ամչցաւ ու պատկառեցաւ ,
եւ անոնց մնացորդը իրենց թշնամեացը առջև
Սուրի պիտի մատնեմ, կ'ըսէ Տէրը ։
10 Վա՛յ ինծի , ով մայրս ,
Որ զիս բոլոր երկրին համար
կռիւի մարդ ու վէճի մարդ ծնար .
Ոչ ես չահով առակ առի ,
Ոչ ալ ինծի չահով առակ առին ,
Ո—ւյն ամէնը ինծի անէծք կու տան ։
11 Տէրը կ'ըսէ որ Անշուշտ քեզ պիտի ազատեմ,
Ու երջանիկ պիտի ըլլաս .
եւ անշուշտ նեղութեան ու տառապանաց ժա-
մանակը՝
Թշնամիին քեզի ազաչել պիտի տամ ։
12 Մէթէ երկաթը հիւսիսի երկաթը ու պղինձը
կը կոտրէ* ։
13 Քու բոլոր մեղքերուդ համար՝ բոլոր սահ-
մաններուդ մէջ
Քու առագաստդ ու գանձերդ †ձրիապէս
յափշտակութեան պիտի մատնեմ .
14 եւ †ինչ քու թշնամիներուդ հետ ‡քու չգիտ-
ցած երկիրդ պիտի փոխադրեմ .՝՝
վասն զի †իմ բարկութենէս կրակ վառեցաւ ,
Ո— ձեր վրայ պիտի բորբոքի ։
15 Ով Տէր , †զուն ես գիտես .
Զիս յիշէ և ինծի այցելութիւն ըրէ ,
Ու †իմ հալածիչներէս իմ վրէժս առ .
Քու երկայնմտութեանդ համար զիս մի վեր-
ցներ .
Գիտցիր որ †քեզի համար նախատինք կրեցի ։
16 եւ քու խօսքերդ ‡գտածիս պէս՝ †զանոնք
կերայ ,
եւ †քու խօսքդ իմ սրտիս ցնծութիւն և ու-
րախութիւն եղաւ .
վասն զի քու անունդ իմ վրաս կոչուած է ,
Ով զօրաց Տէր Աստուած ։
17 †Ծաղր ընողներուն ժողովքին մէջ չնստայ ու
չզուարճացայ .
Քու ձեռքիդ պատճառովը առանձին նստայ ,
վասն զի †— բարկութիւնովդ զիս լեցուցիր ։
18 Ինչո՞ւ համար ցաւս յաւիտենական՝
եւ իմ վէրքս անդարմանելի է .
Անէիա բժշկուիլ չուզեր .
Դուն ինծի բոլորովին սուտ
Ո—՞անհաւատարիմ ջուրերու պէ՞ս պիտի ըլլաս ։
19 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
†Թէ որ դառնաս՝ ես քեզ ետ պիտի բերեմ,
Ո— Իմ առջևս պիտի կայնիս .
Եւ թէ որ †պատուականը անարգէն որոշես ,
Իմ բերնիս պէս պիտի ըլլաս .
Անոնք քեզի դառնան ,
Բայց դուն անոնց մի դառնար ։
20 Ու քեզ առ ժողովուրդին՝ պղինձէ ամուր †պա-
րիսպի պէս պիտի ընեմ .
եւ քեզի հետ պիտի պատերազմին ,
Բայց †պիտի չկրնան քեզ յաղթել .
վասն զի ես քեզի հետ եմ՝
քեզ փրկելու ու ազատելու համար , կ'ըսէ
Տէրը ։
21 եւ քեզ չարերուն ձեռքէն պիտի ազատեմ,
Ու բռնաւորներուն ձեռքէն պիտի փրկեմ ։

ԳԼ · ԺԶ

1 Մարգարէն իր ամուսնութենէն հրաժարելուն՝ և սպի ու կո-
ւսնքի առներ չերմալուն օրինակով Հրեից կործանումը կը
նախաձայնէ 10 իրենց հայրերէն աւելի չարութիւն ընդունե-
լուն համար ։ 14 Անոնց գերեզմանութիւնը՝ իրենց Եգիպտոսէն ա-
զատուելէն աւելի զարմանալի գործ մը պիտի ըլլալ ։ 16 Ա-
ռատած կրկին հաստատում պիտի ընէր իրենց կատարեալ
դարձը համար ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով ,
2 Քեզի կնիկ մի առնես ,
Ու ոս տեղս տղաքներ ու աղջիկներ չունենաս .
3 Քանզի ոս տեղս ծնած տղաքներուն ու աղ-
ջիկներուն համար ,
եւ ոս երկրիս մէջ զանոնք ծնանող մայրերուն
համար ,
Ու զանոնք ծնանող հայրերուն համար՝
Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
4 Անոնք —մահաւոր հիւանդութիւններով պի-
տի մեռնին .
Անոնց համար †սուգ պիտի չբռնուի , ու ա-
նոնք պիտի չթաղուին .
‡Երկրի երեսին վրայ պղի պէս պիտի ըլլան ,
եւ սրով ու սովով պիտի հատնին .
եւ անոնց †դիները երկինքի թռչուններուն
Ու երկրի գազաններուն կերակուր պիտի ըլ-
լան ։
5 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
†Սուգի տուն մի մտներ ու լալու մի երթար ,
եւ անոնց համար մի ողբար ,
վասն զի իմ խաղաղութիւնս ոս ժողովուրդէն
վերցուցի , կ'ըսէ Տէրը ,
Ողորմութիւնը ու գթութիւնը ։

---

* Կամ Անոնց երիտա-
սարդներուն
† ա Թագ · բ · 5 ։
‡ Ամոս · ը · 9 ։
1 Ցար · գ · 1 ; եւ ։
ԳԼ · ի · 14 ։
2 ԳԼ · ԼԹ · 11 ; 12 ։
Ի · 4 ; 5 ։
3 Ա Սալ · խգ · 12 ։ ԳԼ ·
ԺԼ · 3 ։
† Կամ քու թշնամի-
ներդ քու չգիտցած
երկիրդ պիտի բե-
րեմ.
4 ԳԼ · ԺՀ · 13 ։ ԺԼ ·
4 ։
5 բ Օր · լ · 22 ։
6 ԳԼ · ԺԲ · 3 ։
7 ԳԼ · Ժա · 20 ։ ի ·
12 ։
8 Սալ · կԹ · 7 ։
‡ Եբր · գանուելըն
9 Եզեկ · գ · 1 ; 3 ։
Ցայտ · Ժ · 9 ; 10 ։
10 Ա Օր · խգ · 12 ։ Սալ ·
ՃԺԹ · 72 ; 111 ։
11 Սալ · ա · 1 ։ Խլ ·
4 ; 5 ։
12 ԳԼ · լ · 15 ։
13 Ցար · գ · 15 ; եւ ։
14 Ջաք · գ · 7 ։
15 Ելմ · 1 ։
16 Եզեկ · իբ · 26 ։ Խգ ·
23 ։
17 ԳԼ · ա · 18 ։ գ · 27 ։
18 ԳԼ · ի · 11 ։
19 ԳԼ · ԺԶ · 2 ։
20 ԳԼ · իբ · 18 ; 19 ։
իե · 33 ։
21 Սալ · ՃԳ · 10 ։ ԳԼ ·
ը · 2 ։ ԽԹ · 22 ։
22 Սալ · ՀԹ · 2 ։ ԳԼ ·
ե · 33 ։ լԳ · 20 ։
23 Եզեկ · իդ · 17 ։ 22 ։
23 ։

6 Ու աս երկրիս մէջ մեծերը ու պզտիկները
պիտի մեռնին և պիտի չթաղուին.
Ու հանոնց համար սուգ պիտի չընեն,
Եւ իրենց մարմիններուն վրայ կտրածներ
պիտի չընեն,
Ու անոնց համար իրենց մազերը պիտի չը-
փեատեն։
7 Եւ մեռելի մը վրայով մխիթարութիւն տա-
րու համար
Սուգի հաց պիտի չրաժնեն,
Ու անոնց հայրերուն ու մայրերուն համար
Մխիթարութեան բաժակը անոնց պիտի չը-
խմցընեն։
8 Նաև կոչնականի տուն մի մտնես,
Որ անոնց հետը նստիս ուտելու ու խմելու
համար.
9 Վասն զի Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես աս տեղէն՝ ձեր աչքին առջևէն ու
ձեր օրերուն մէջը
Ցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը,
փեսային ձայնը ու հարսին ձայնը պիտի դա-
դարեցընեմ։
10 Ու երբոր աս բոլոր խօսքերը աս ժողովուրդին
պրուցես, և անոնք քեզի ըսեն,
Ինչո՞ւ համար Տէրը բոլոր աս մեծ չարիքը
մեր վրայ խօսեցաւ,
Ու ի՞նչ է մեր անօրէնութիւնը ու մեր մեղքը՝
Որ մեր Տէր Աստուծոյն դէմ գործեր ենք,
11 Ապաստինը անոնց ըսես,
Վասն զի ձեր հայրերը զիս թողուցին, կ'ըսէ
Տէրը,
Եւ ուրիշ աստուածներու ետևէ գացին,
Ու անոնց ծառայութիւն բրին և անոնց երկ-
րպագութիւն ընին.
Զիս թողուցին ու իմ օրէնքս չպահեցին։
12 Եւ դուք ձեր հայրերէն աւելի չարութիւն
բրիք.
Եւ ահա ինձի մնիկ չընելով
Զեզմէ ամէն մէկը իր չար սրտին կամակորու-
թեանը ետևէն գնաց.
13 Ես ալ աս երկրիս երեսէն ձեզ պիտի նետեմ
Ան երկիրը մը, որ չէք ճանչնար
Ոչ դուք՝ ոչ ալ ձեր հայրերը.
Ու հոն ցորեկ ու գիշեր օտար աստուածնե-
րու ծառայութիւն պիտի ընէք,
Ինչու որ ձեզի ողորմութիւն պիտի չընեմ։
14 Ասոր համար ահա օրերը կուգան, կ'ըսէ
Տէրը,
Որ ալ պիտի չըսուի թէ կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները եգիպտոսի երկրէն հա-
նեց.
15 Հապա՝ կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները հանեց հիւսիսի երկրէն
Եւ ան բոլոր երկիրներէն՝ ուր որ զանոնք ըր-
ներ էր.
Ու զանոնք պիտի դարձընեմ իրենց երկիրը՝
Որն որ իրենց հայրերուն տուի։
16 Ահա ես չատ ձկնորսներ բերել պիտի տամ,
կ'ըսէ Տէրը,
Ու զանոնք պիտի որսան.
Եւ անկէ ետքը չատ որսորդներ բերել պիտի
տամ,
Ու զանոնք ամէն լեռան վրայէն
Եւ ամէն բլուրի վրայէն
Ու վիմերուն ծակերէն պիտի որսան։
17 Վասն զի իմ աչքերս անոնց ամէն ճամբաներ-
րուն վրայ են.
Իմ երեսէս ծածկուած չեն,
Ու անոնց անօրէնութիւնը իմ աչքերուս առ-
ջևէն պահուած չէ։
18 Եւ նախ անոնց անօրէնութեանը ու մեղքին
կրկնապատիկ հատուցում պիտի ընեմ,
Որովհետև իմ երկիրս պղծեցին,
Ես իրենց գարշութիւններուն ու պղծութիւն-
ներուն դիեռովը
Իմ ժառանգութիւնս լեցուցին։
19 Ով Տէր՝ իմ զօրութիւնս և իմ բերդս
Ու իմ ապաստանարանս նեղութեան օրը,
Երկրին ծայրերէն ազգերը քեզի պիտի գան
Ու պիտի ըսեն,
Իրաւցնէ մեր հայրերը սուտիւն,
Ունայնութիւն ու դանօգուտ բաներ ժա-
ռանգեցին։
20 Միթէ մարդ իրեն աստուածներ պիտի ընէ.
Ու դանոնք աստուածներ չեն։
21 Ասոր համար ահա ես անոնց աս անգամ պի-
տի գիտցընեմ,
Իմ ձեռքս ու իմ զօրութիւնս պիտի գիտցը-
նեմ անոնց.
Եւ պիտի գիտնան որ Իմ անունս Եհովայ է։

ԳԼ. ԺԶ

1 Յուդայի մեղքը Երեմիի գրիչով

Յուդային մեղքը երկաթի գրիչով
Ու ադամանդի ծայրով գրուած է
Անոնց սրտերուն տախտակին վրայ
Ու անոնց զոհասեղաններուն եղջիւրներուն վրայ։
2 Երբ անոնց որդիները իրենց զոհասեղաններն
ու նշխարները
Բարձր բլուրներուն վրայ
Ու ծառերուն տակ
Ու կանաչ ձորերուն վրայ յիշելու պատճառ
ընեն։
3 Ով իմ լերանս վրայ դաշտի մէջ
Քու ստացուածքդ ու բոլոր գանձերդ
Քու բարձր տեղերդ մեղքին համար
Քու բոլոր սահմաններուդ մէջ տուի յափշտա-
կութեան։
4 Ու դուն քեզմէ քու ձեռքիդ տրուած ժառան-
գութենէդ պիտի զրկուիս
Ու քեզ չգիտցած թշնամիներուդ պիտի ծա-
ռայես
Որովհետև դուն իմ բարկութիւնս բորբոքե-
ցուցիր
Որ յաւիտեան պիտի վառի։
5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Անէծք թող ըլլայ մարդուն որ մարդու վրայ
կը յուսայ
Ու մարմինը իր զօրութիւնը կ'ընէ
Ու սիրտը Տէրոջմէ կը հեռանայ։
6 Ան անապատի մէջ եղեւնիի պէս պիտի ըլլայ
Ու չի տեսնար երբ բարիք գայ
Հապա անապատին չորցած տեղերը պիտի բը-
նակի
Աղի երկրի մը մէջ որ բնակիչ չունի։
7 Օրհնեալ է այն մարդը որ Տէրոջ վրայ կը յու-
սայ
Ու որուն յոյսը Տէրն է։
8 Ան ջուրերու քովը տնկուած ծառի պէս պի-
տի ըլլայ
Որ իր արմատները առուակին կուտայ
Ու երբ տօթ գայ չի վախնար
Հապա անոր տերեւը կանաչ կը մնայ
Ու երաշտի տարին հոգ չունի
Հապա միշտ պտուղ կուտայ։
9 Սիրտը ամէն բանէ խաբեբայ է
Ու շատ չարացած է
Ո՞վ կրնայ զայն գիտնալ։
10 Ես Տէրս սիրտը կը քննեմ
Ու երիկամունքը կը փորձեմ
Որ իւրաքանչիւրին իր ճամբաներուն համե-
մատ
Ու իր գործերուն պտուղին համեմատ հատու-
ցանեմ։
11 Անիրաւութեամբ հարստութիւն հաւաքող
կաքաւի պէս
Իր օրերուն կէսին պիտի թողու զանիկա
Ու իր վախճանին անզգամ պիտի ըլլայ։
12 Փառաւոր գահ մը բարձր տեղ
Մեր սրբարանին տեղն է։
13 Տէր Իսրայէլի յոյսը
Բոլոր անոնք որ քեզ կը թողուն պիտի ամօ-
թահար ըլլան
Ու քեզմէ հեռացողները երկրի վրայ պիտի
գրուին
Վասն զի կենդանի ջուրերուն աղբիւրը՝ Տէրը
թողուցին։
14 Բժշկէ զիս Տէր ու պիտի բժշկուիմ
Փրկէ զիս ու պիտի փրկուիմ
Վասն զի դուն իմ փառքս ես։
15 Ահա անոնք ինծի կ'ըսեն
Ո՞ւր է Տէրոջ խօսքը
Թող գայ հիմա։
16 Ես քեզմէ չետևեցայ հովիւ ըլլալու համար
Ու աղէտալի օրը չուզեցի
Դուն գիտես
Ինծմէ ելածը քու երեսիդ առջև եղաւ։
17 Ինծի սարսափ մի ըներ
Դուն իմ յոյսս ես չարի օրը։
18 Ամօթահար ընեն իմ հալածողները
Բայց ես ամօթահար չըլլամ
Զանոնք սարսափ պատէ
Բայց ես սարսափի մէջ չըլլամ
Չարի օր բեր անոնց վրայ
Ու զանոնք կրկնապատիկ ջախջախէ։
19 Տէրը այսպէս ինծի ըսաւ
Գնա ու կանգնէ ժողովուրդին դրան մէջ
Որուն մէջէն Յուդայի թագաւորները մտնեն
Ու որուն մէջէն անոնք դուրս ելլեն
Ու Երուսաղէմի բոլոր դռները կանգնէ։
20 Ու անոնց ըսէ
Լսեցէք Տէրոջ խօսքը
Դուք Յուդայի թագաւորներ
Ու բոլոր Յուդայ
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներ
Որ այս դռներէն կը մտնէք։
21 Տէրը այսպէս կ'ըսէ
Ձեր անձերուն համար զգուշացէք
Ու շաբաթ օրը բեռ մի բերէք
Ու Երուսաղէմի դռներէն մի մտցնէք։
22 Ու շաբաթ օրը ձեր տուներէն բեռ մի հանէք
Ու ոչ մէկ գործ ընէք
Հապա շաբաթ օրը սրբացուցէք
Ինչպէս որ ձեր հայրերուն պատուիրեցի։
23 Բայց անոնք չլսեցին ու ականջ չդրին
Հապա իրենց ծունկը կարծրացուցին
Որ չլսեն ու խրատ չընդունին։
24 Ու եղաւ որ եթէ դուք ինծի ուշադրութեամբ
լսէք
Կ'ըսէ Տէրը
Ու շաբաթ օրը բեռ մի մտցնէք այս քաղաքի
դռներէն
Ու շաբաթ օրը սրբացնէք
Ու շաբաթ օրը ոչ մէկ գործ ընէք
25 Ապա Դաւիթի գահուն վրայ նստող թագա-
ւորներ
Ու կառքերով ու ձիերով եկող իշխաններ
Դուն ու քու իշխանները
Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչները
Այս քաղաքին դռներէն պիտի մտնեն
Ու այս քաղաքը յաւիտեան պիտի բնակուի։
26 Ու Յուդայի քաղաքներէն
Ու Երուսաղէմի շրջակայքերէն
Բենիամինի երկրէն
Դաշտերէն
Լերինքներէն
Ու հարաւէն պիտի գան
Ողջակէզներ
Զոհեր
Ընծաներ
Խունկ
Ու գոհութեան զոհեր
Տէրոջ տունը բերելու համար։
27 Բայց եթէ ինծի չլսէք
Շաբաթ օրը սրբացնելու
Ու շաբաթ օրը բեռ մտցնելու համար
Երուսաղէմի դռներէն
Ես կրակ պիտի վառեմ անոնց դռներուն մէջ
Ու Երուսաղէմի պալատները պիտի կլլէ
Ու պիտի չմարի։

ա ԳԼ. ԽԲ. 18։
բ ԳԼ. ԺԲ. 28. բ Օբ. Ժգ. 1. ԳԼ. Խա. 8. Խե. 3։
գ Եա. ԽԲ. 12. ԳԼ. է. 29։
դ Ովս. Թ. 4. Տես բՕբ. Խգ. 14. Յոբ. ԽԲ. 11։
ե ԳԼ. ԺԲ. 28. բ Օբ. Ժգ. 1. ԳԼ. Խա. 8. Խե. 3։
զ Ես. Ի. 12. ԳԼ. է. 29։
է Ովս. Թ. 4. Տես բՕբ. Խգ. 14. Յոբ. ԽԲ. 11։
ը Ասակ. Լա. 6, 7։
թ Ես. Խգ. 7, 8. ԳԼ. է. 34. Խե. 10. Ես. զկ. Խգ. 13. Ովս. բ. 11. Յայտ. Ժբ. 23։
ժ բՕբ. ԽԹ. 24. ԳԼ. է. 19. Ժգ. 22։
ի ԳԼ. Ժե. 14։
լ Ես. Խգ. 18. ԳԼ. Խգ. 7, 8։
խ ԳԼ. Խգ. 6. Լ. 3. Լբ. 37։
ծ Տես Ամաս. գ. 2. Ամբ. ա. 15։
կ Յոբ. ԼԳ. 21. Ա-ակ. է. 21. Ժե. 3. ԳԼ. Լբ. 19։
հ Եա. Խգ. 10. ԳԼ. Ժե. 18։
ձ Եզկ. Խգ. 7, 9։
ղ Սոպ. Ժբ. 2։
ճ ԳԼ. Ժէ. 17։
մ Եա. Խգ. 10. ԳԼ. բ. 11. Ժ. 5։
յ Եա. Լէ. 19. ԳԼ. բ. 11. Դասղ. գ. 8. Եզ. Ժե. 3. Սոպ. Ժգ. 18. ԳԼ. Լգ. 2. Ամաս. է. 8։
ն Յոբ. Ժթ. 24։

---

1 ԳԼ. Ժե. 14։
2 Եա. Խգ. 18. ԳԼ. Խգ. 7, 8։
3 ԳԼ. Խգ. 6. Լ. 3. Լբ. 37։
4 Տես Ամաս. գ. 2. Ամբ. ա. 15։
5 Յոբ. ԼԳ. 21. Ա-ակ. է. 21. Ժե. 3. ԳԼ. Լբ. 19։
6 Եա. Խ. 2. ԳԼ. Ժե. 18։
7 Եզկ. Խգ. 7, 9։
8 Սոպ. Ժբ. 2։
9 ԳԼ. Ժէ. 17։
10 Եա. Խգ. 10. ԳԼ. Խգ. 7, 8։
11 Յոբ. ԼԳ. 21. Ա-ակ. է. 21. Ժե. 3. ԳԼ. Լբ. 19։
12 Եա. Լէ. 19. ԳԼ. բ. 11. Դասղ. գ. 8. Եզ. Ժե. 3. Սոպ. Ժգ. 18. ԳԼ. Լգ. 2. Ամաս. է. 8։
13 Ովս. Թ. 4. Տես բՕբ. Խգ. 14. Յոբ. ԽԲ. 11։
14 Ես. Ի. 12. ԳԼ. է. 29։
15 ԳԼ. Ժե. 14։
16 Եա. Խգ. 18. ԳԼ. Խգ. 7, 8։
17 ԳԼ. Ժե. 17։
18 Եա. Խգ. 10. ԳԼ. Ժե. 18։
19 ԳԼ. ԺԲ. 28. բ Օբ. Ժգ. 1. ԳԼ. Խա. 8. Խե. 3։
20 ԳԼ. է. 29։
21 ԳԼ. Ժե. 21։
22 ԳԼ. Ժե. 22։
23 ԳԼ. Ժե. 23։
24 ԳԼ. Ժե. 24։
25 ԳԼ. Ժե. 25։
26 ԳԼ. Ժե. 26։
27 ԳԼ. Ժե. 27։

Ու անդամանդի ծայրով գրուած է.
Անոնց սրտին տախտակին վրայ
եւ անոնց սեղաններուն եղջիւրներուն վրայ
փորուած է.
2 Որպէս զի անոնց տղաքը միտքերնին բերեն
Անոնց սեղանները ու անոնց Աստարովթի
կուռքերը,
Ուռի կանանչ ծառերուն քովը բարձր բլուրներուն վրայ շնորհած եմ։
3 Ով իմ լեռս՝ դաշտի մէջ ես,
Քու ստացուածդդ, քու բոլոր գանձերդ,
Ու բոլոր սահմաններուդ մէջ մեղքի համար
ձրիաբար պիտի մատնեմ։
4 Եւ դուն ալ պիտի զրկուիս քու ժառանգութենէդ՝ որ քեզի տուի.
Եւ քու չգիտցած երկրին մէջ
Քու թշնամիներուդ ծառայ պիտի ընեմ քեզ.
Վասն զի իմ բարկութեանս մէջ կրակ վառեցիք,
Ու յաւիտեան պիտի բորբոքի։
5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Անիծեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ մարդու կ'ապաւինի,
Ու մարմինը իրեն բազուկ կ'ընէ,
Եւ իր սիրտը Տէրոջմէ կը խոտորի։
6 Անիկա անապատի մէջ մշայի պէս պիտի ըլլայ.
Ու երբոր աղէկութիւն գայ՝ պիտի չտեսնէ,
Եւ անապատին այրուած տեղուանքը՝
Աղի ու անբնակ երկրի մէջ պիտի բնակի։
7 Օրհնեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ Տէրոջը կ'ապաւինի,
Ու անոր յոյսը Տէրն է։
8 Անիկա Ջուրերու քով անկուած ծառի պէս պիտի ըլլայ,
Որ իր արմատները գետի քով երկընցնելով՝
Տաքութեան գալը չտեսնէր.
Հապա անոր տերեւը կանանչ կ'ըլլայ,
Ու երաշտութեան տարին նեղութիւն չքաշեր,
Ու պտուղ տալէն եւս չմնար։
9 Սիրտը ամէն բանէն աւելի խարեբայ ու խիստ չար է.
Ո՞վ կրնայ գիտնալ։
10 Ես Տէրս՝ սիրտը կը քննեմ,
Երիկամունքները կը փորձեմ,
Որ մարդուն՝ իր ճամբաներուն համեմատ
Ու իր գործքերուն պտուղին համեմատ հատուցում ընեմ։
11 Անիրաւութեամբ հարստութիւն դիզողը՝
Իր չածած հաւկընդրուէն Թուխտ նստող կաքաւի պէս է.
Զանիկա իր օրերուն կէսին պիտի թողու,
Ու վերջը նանիւա պիտի ըլլայ։
12 Մեր սրբարանին տեղը
Ի սկզբանէ փառաւոր աթոռ է։
13 Ով Տէր՝ Իսրայէլին յոյսը,
Ամէն անոնք որ քեզ կը թողուն՝ պիտի ամչնան,
Քեզմէ հեռացողները երկրի հողին վրայ պիտի գրուին,
Վասն զի Տէրը՝ կենաց Ջուրին աղբիւրը թողուցին։
14 Ով Տէր, զիս բժշկէ ու պիտի բժշկուիմ,
Զիս փրկէ ու պիտի փրկուիմ.
Վասն զի իմ պարծանքս դուն ես։
15 Ահա անոնք ինծի կ'ըսեն,
Տէրոջը խօսքը ո՞ւր է. հիմա թող գայ։
16 Բայց ես քու հետեւդ՝ հովիւ ըլլալէն չփախայ,
Ու չարի օրուան չցանկացայ, դուն գիտես.
Իմ շրմունքներէս ելածը քու առջեւդ էր։
17 Ինծի արհաւիրք մի ըլլար.
Ընկղմութեան օրը իմ ապաւէնս դուն ես։
18 Զիս հալածողները թող ամչնան, ու ես չամչնամ.
Թող անոնք զարհուրին, ու ես չզարհուրիմ.
Անոնց վրայ թշուառութեան օրը բեր,
Եւ զանոնք կրկին կոտորածով կոտրէ։
19 Տէրը այսպէս ըսաւ ինծի. Գնա, ու ժողովուրդին որդւոցը դուռը՝ ուսկից որ Յուդայի թագաւորները կը մտնեն ու կ'ելլեն, ու
20 Երուսաղէմին ամէն դռները կայնէ. Եւ անոնց ըսէ, Ով Յուդայի թագաւորներ, ու բոլոր Յուդա, ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներ որ այս դռներէն կը մտնէք, Տէրոջը խօսքը մտիկ
21 ըրէք. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Զձեր անձերուն պատուութիւն ըրէք, և շաբաթ օրը բեռ մի վերցընէք, ու Երուսաղէմի դռներէն ներս մի
22 բերէք. Եւ շաբաթ օրը ձեր տուներէն դուրս բեռ մի հանէք, ու բնաւ գործ մը չընէք. Հապա շաբաթ օրը սուրբ պահեցէք, ինչպէս
23 որ ձեր հայրերուն պատուիրեցի. Բայց անոնք մտիկ չըրին ու ականջնին չդնեցին, Հապա իրենց պարանոցը խստացուցին որ մտիկ չընեն

Ա՝ Առակ. գ. 3։ բ Կոր. գ. 3։ գ Դատ. գ. 7։ դ Ա Թագ. իդ. 18։ իգ. 3, 19։ եւ Սաղ. ա. 29։ ժէ. 8։ Գէն. բ. 20։ զ Կամ լեռնաբնակ։ է Գէն. ժէ. 13։ ը Գէն. ժգ. 13։ թ Գէն. ժէ. 14։ ժ Եսա. լ. 1, 2։ լա. 1։ ի Տես Եսա. լա. 5։ լ Գէն. խը. 6։ խ Ցոր. ի. 17։ ծ Բ Օր. լթ. 25։ կ Սաղ. բ. 12։ իգ. 8։ Ելս. 1։ Ելգ. 5։ Առակ. ժգ. 20։ Եսա. լ. 18։ հ Սաղ. ա. 3։ ղ Ա Թագ. ժբ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ Սաղ. է. 9։ Ելթ. 23, 24։ Առակ. ժէ. 3։ Գէն. ժա. 20։ ի. 12։ Հառմ. բ. 27։ Յայտ. բ. 23։ ճ Սաղ. կբ. 12։ Գէն. լբ. 19։ Հառմ. բ. 6։ մ Սաղ. ծէ. 23։ յ Դատ. ժբ. 20։ ն Գէն. ժ. 8։ շ Սաղ. հգ. 27։ Եսա. ա. 28։ ո Կամ Լինդմէ։ չ Տես Դատ. ժ. 20։ պ Գէն. բ. 15։ ջ Բ Օր. ժ. 21։ Սաղ. ժթ. 1։ Ելթ. 14։ ռ Եսա. է. 19։ Եզեկ. ժբ. 22։ Ամովս. է. 18։ բ Պետ. գ. 4։ վ Գէն. ա. 4, եւ։ տ Գէն. ժգ. 19։ ր Սաղ. լե. 4։ խ. 14։ հ. 2։ ց Սաղ. իէ. 2։ ւ Գէն. ժա. 20։ փ Գէն. ժթ. 3։ իբ. 2։ ք Թագ. ժէ. 32, եւ։ Ներմ. ժգ. 19։ օ Եզ. ի. 8։ իգ. 12։ լա. 13։ Եզեկ. ի. 12։ ֆ Գէն. է. 24, 26։ ժա. 10։

24 ու իրաւ չընդունին։ Իսկ թէ որ ուշադրու-
թեամբ լսեմ ինձի մտիկ ընէք, կ'ըսէ Տէրը, որ
չաբաթի օրը աս քաղաքին դռներէն ներս բեռ
չբերէք, ու չաբաթի օրը սուրբ պահէք՝ բնաւ
25 անոր մէջ գործ մը չընելով, ²Անոնք ալ դա-
ւիթի աթոռին վրայ նստող թագաւորներ ու
իշխաններ՝ կառքերու ու ձիերու վրայ հեծած՝
աս քաղաքին դռներէն պիտի մտնեն, իրենք
և իրենց իշխանները, Յուդայի մարդիկը ու
Երուսաղէմի բնակիչները. ու աս քաղաքը
26 յաւիտեան պիտի մնայ։ Եւ Յուդայի քա-
ղաքներէն ու ²Երուսաղէմի չրջակայ տեղե-
րէն, ու Բենիամինի երկրէն և ³դաշտերէն
ու լեռներէն ու Հարաւէն պիտի գան, և ող-
ջակէզ ու զոհ և հացի ընծայ ու խնկարուկ
պիտի բերեն, և Տէրոջը տունը ⁴գնոհակա-
27 ւորեն։ Բայց թէ որ ինձի մտիկ չընէք, որ չաբաթի օրը սուրբ պա-
հէք ու չաբաթի օրը բեռ չվերցնէք ու Երու-
սաղէմի դռներէն ներս չմտնէք, ⁵ես ալ անոր
դռներուն մէջ կրակ պիտի բորբոքեմ. ⁶ու
Երուսաղէմին պալատները պիտի ուտէ, ու
պիտի չմարի։

ԳԼ· ԺԸ

1 Բրուտի մը օրինակով մարգարէն կը ցուցընէ Աստուծոյ բա-
ցարձակ իշխանութիւնը ազգերը կատարելու մէջ։ 11 Յու-
դային գաղտագողիներու ապաշնորհք կ'ըլլայ իր ապօրինակ
ապստամբութիւնը համար։ 18 Երեմիա իրեն գաղտնաս-
պիս ընդներուն դէմ կ'աղօթէ։

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիայեն եղած խօսքն է՝
2 որ բաւ, ելիր ու բրուտին տունը իջիր, և
3 հոն քեզի իմ խօսքերս լսել տամ։ Ու ես բը-
րուտին տունը իջայ, և ահա անիկա ճախա-
4 րակով կը գործէր։ Ու կաւէ չինած ամանը
բրուտին ձեռքին մէջը աւրուեցաւ. և դար-
կա նորէն ուրիշ աման մը չինեց՝ ինչպէս որ
5 բրուտին հաճոյ եղաւ որ ընէ։ Եւ Տէրոջը խօս-
քը ինծի եղաւ՝ ըսելով,

6 Մի՛թէ ձեզի՝ ²աս բրուտին ըրածին պէս ընել-
լու կարող չե՛մ,
Ով Իսրայէլի տունը, կ'ըսէ Տէրը.
Ահա ³ինչպէս է կաւը բրուտին ձեռքին մէջ՝
Դուք իմ ձեռքիս մէջը այնպէս էք, ով Իս-
րայէլի տունը։
7 Երբոր մէկ ազգի մը կամ թագաւորութեան
մը համար ըսելու ըլլամ
Թէ ⁴պիտի քակեմ, պիտի վէրցնեմ ու պիտի
կորսընցընեմ,
8 ⁵Թէ որ այն ազգը՝ որուն վրայով խօսեցայ,
իր չարութենէն դառնայ,

10 12 ք 2 5 ։ ֆ գ թագ · իե · 9 ։ Գէ · ծբ · 13 ։ — ⁼ Եռ · իե · 9 ։ Հե-
ռաս · թ · 20 , 21 ։

ֆ Եռ · կգ · 8 ։ ֆ Գէ · ա · 10 ։ ֆ Երկկ · ժբ · 21 ։ լգ · 11 ։ ֆ Գէ · իգ · 5 ։ Յոյն · գ · 10 ։

իգ · 13 ։ լե · 15 ։ ֆ Գէ · բ · 25 ։ ֆ Գէ · բ · 10 ։ Տես ա Կար · ե · 1 ։ ֆ Գէ · ե · 30 ։ · Կամ Աստուածպէն ֆ Գէ · բ · 15 ։ 32 ։ գ · 21 ։ ժգ · 25 ։ ժէ ·

13 ։ ֆ Գէ · ժ · 15 ։ ժգ · 19 ։ ֆ Գէ · գ · 16 ։ ֆ Գէ · ժթ · 8 ։ Թող · 15 ։ ծ · 13 ։ ֆ գ թագ · թ · 8 ։ Ոչխ · բ · 15 ։ Մխ ·

գ · 16 ։ ֆ Գէ · ժգ · 24 ։ ֆ Սաղ · իգ · 7 ։ ֆ Տես գէ · բ · 27 ։ ֆ Գէ · ժա · 19 ։ ֆ Գէ · ժ · 11 ։ Մաղ · բ · 7 ։ Ցոյն · ե · 48 , 49 ։

եկէք՝ զանիկա լեզուով զարնենք,
Ու անոր ամէն խօսքերուն ականջ չտանք։
19 Ով Տէր, ինծի ականջ տուր,
Ու ինծի հետ վէճ ընողներուն ձայնը լսէ։
20 Մինչեւ ո՞ղեկութեան փոխարէն չարիք կը հատուցուի՞։
Վասն զի հանած են իմ անձիս համար փոս փորելին.
Ցիշէ որ քու առջեւդ կայնեցայ,
Ու անոնց համար բարեխօսութիւն ընեմ,
Ու քու բարկութիւնդ անոնցմէ դարձնեմ։
21 Ա՛նոր համար հանոյ տղաքները սովի մատնէ,
Ու զանոնք սուրին ձեռքը յանձնէ.
Անոնց կիներն անզաւակ ու որբևայրի ըլլան,
Եւ էրիկները մահուամբ կոտրուին,
Ու երիտասարդները պատերազմի մէջ սրով զարնուին։
22 Երբոր անոնց վրայ յանկարծակի ասպատակ գունդեր բերես,
Անոնց տուներէն ազաղակ լսուի.
Ինչու որ ղվա բռնելու համար փոս փորեցին,
Եւ իմ ոտքերուս համար ծածուկ որոգայթներ լարեցին։
23 Ու դուն, ով Տէր, գիտես անոնց բոլոր խորհուրդը
Ինծի դէմ՝ ի մեռցնելու համար.
Անոնց անօրէնութիւնը մի քաւեր,
Եւ անոնց մեղքը քու առջեւդ մի ջնջեր.
Հապա անոնք քու առջեւդ կործանին.
Քու բարկութեանդ առեներ անոնց ըրէ։

ԳԼ. ԺԹ

1–13 Երուսաղէմի մը կատարելիքն օրինակովը կը ցուցուի Հրեից կործանումը իրենց մեղքերուն համար։

1 Տէրը այսպէս ըսաւ. Գնա՝ բրուտի չինած հողէ կուժ մը ծախու առ, ու ժողովուրդին ծերերէն և քահանաներուն ծերերէն հետդ առ.
2 Եւ Թեղինեներու դրանը դիմացը եղող՝ Ենոմի որդւոյն ձորը ելիր, ու հոն քարոզէ ան
3 խօսքերը որ քեզի պիտի ըսուցեմ. Ու ըսէ, Ով Յուդայի թագաւորներ ու Երուսաղէմի բնակիչներ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա հիմա ես վրայ անանկ չարիք պիտի բերեմ, որ զանիկա ամէն լսողին ականջները պիտի խօսին.
4 վասն զի անոնք զիս թողուցին, ու աս տեղս ինծի օտարացուցին, և հոս խունկ ծխեցին ուրիշ աստուածներու՝ որ ոչ իրենք և ոչ իրենց հայրերը, ոչ ալ Յու-

դայի թագաւորները ճանչցեր էին. ու աս
5 տեղս անմեղ արիւնով լեցուցին. Եւ Բահաղին բարձր տեղեր շինեցին, որ իրենց տղաքները կրակով այրեն, Բահաղին ողջակէզ ընեն, զորն որ ես չհրամայեցի, չխօսեցայ
6 ու միտքէս ալ չանցաւ։ Ուստի ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը, որ ա՛լ աս տեղս Տոփեթ՝ ու Ենոմի որդւոյն ձորը պիտի
7 չըսուի, հապա Սպանութեան ձոր։ Եւ աս տեղս Յուդային ու Երուսաղէմին խորհուրդը պիտի խափանեմ. Ու զանոնք՝ իրենց թշնամիներուն առջեւը սրով՝ և իրենց հոգին փնտռողներուն ձեռքովը պիտի կործանեմ. ու անոնց
8 դիւերը երկնից թռչուններուն ու երկրի գազաններուն կերակուր պիտի տամ. Եւ աս քաղաքը սարսափ ու նախատինք պիտի ընեմ. անկէ ամէն անցնողը անոր բոլոր հարուածներուն պատճառաւը պիտի հիանայ ու պիտի
9 սուլէ։ Եւ պաշարման ատենը ան նեղութեանը մէջ՝ որով անոնց թշնամիները և անոնց հոգին փնտռողները զանոնք պիտի նեղեն, Վրէնց տղոցը միսը ու իրենց աղջիկներուն միսը պիտի կերցընեմ անոնց. ու իրարու միսը պիտի ուտեն։
10 Եւ քու առջեւդ կուժը քեզի հետ եկող մարդոց
11 աչքին առջեւը կոտրէ. Ու անոնց ըսէ, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Այս ժողովուրդը ու աս քաղաքը այնպէս պիտի կոտրեմ, ինչպէս որ մէկը բրուտի ամանը կը կոտրէ, որ ա՛լ չկըրնար նորոգուիլ. ու Տոփեթի մէջ պիտի թաղեն՝ մինչեւ որ ա՛լ թաղելու տեղ չմնայ։
12 Աս տեղս ու անոր բնակիչները այսպէս պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, և աս քաղաքը Տոփեթի
13 պէս պիտի ընեմ. Ու Երուսաղէմի տուները և Յուդայի թագաւորներուն տուները Տոփեթի տեղին պէս պիղծ պիտի ըլլան, Ան բոլոր տուներուն պատճառովը որոնց տանիքներուն վրայ երկնից բոլոր զօրքերուն խունկ ծխեցին, և օտար աստուածներուն ըմպելիքներ մատուցին։
14 Ու Երեմիա Տոփեթէն եկաւ, ուր որ Տէրը զանիկա խրկեր էր մարգարէութիւն ընելու համար. և Տէրոջը տանը գաւիթը կայնեցաւ
15 ու բոլոր ժողովուրդին ըսաւ, Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա աս քաղաքիս վրայ ու անոր բոլոր գիւղաքաղաքներուն վրայ պիտի բերեմ ան բոլոր չարիքները՝ որ անոր դէմ խօսեցայ. վասն զի իրենց պարանոցը խստացուցին, որ իմ խօսքերս մտիկ չընեն։

---

1 Սպղ. ՃԻ. 4, 5։ 2 Սպղ. Լ. 7, ՃԿ. 8։ Եմ. 22։ 3 Սպղ. ՃԻ. 9, 10։ 4 Եմ. 20։ 5 Սպղ. Լ. 4։ ՃԻ. 14։ Գղ. ԺԱ. 20։ ԺԿ. 15։ 6 Յես. ԺԿ. 8։ դ Թագ. Իէ. 10։ Գղ. Կ. 31։ 7 Գղ. ԺԿ. 20։ 8 ա Թագ. գ. 11։ դ Թագ. իա. 12։ 9 Բ Օր. Իը. 20։ Եմ. ԿԿ. 11։ Գղ. Բ. 13, 17, 19։ ԺԿ. 6։ ԺԿ. 13։ 10 դ Թագ. իա. 16։ Գղ. Բ. 34։ 11 Գղ. Կ. 31, 32։ Լ. 35։ 12 Գղ. ԺԲ. 21։ 13 Յես. ԺԿ. 8։ 14 Գղ. իգ. 17։ Բ Օր. Իը. 25։ 15 Սպղ. ՀԹ. 2։ Գղ. Կ. 33։ ԺԶ. 4։ ԼԱ. 20։ 16 Գղ. ԺԲ. 16։ իԹ. 13։ Ծ. 13։ 17 Գղ. իգ. 29։ Բ Օր. Իը. 53։ Եմ. Թ. 20։ Ոզբ. գ. 10։ 18 Գղ. ԾԲ. 63, 64։ 19 Սպղ. Բ. 9։ Եմ. Լ. 14։ Ոզբ. գ. 2։ Գղ. Կ. 32։ 20 Կամ ո՞րքէ՛ն Թագաւոր տեղ չըլլալուն համար։ դ Թագ. իգ. 10։ † Կամ այսինքն ան բոլոր տուները՝ 1 դ Թագ. իգ. 12։ Գղ. Լ. 29։ Սոփ. ա. 5։ 2 Գղ. Կ. 18։ 3 Տես Բ ԱՒՆ. Ի. 5։ 4 Գղ. Կ. 26։ ԺԶ. 23։

ԳԼ · Ի

1 Փառաբ Երեմիային կը զարնէ և նոր անուն մը կ'ընդունի, ու առակի գառատպառաքիւն մը։ 7 Երեմիա կը գանգատի իր անարգուելուն համար։ 10 Իրեն դէմ եղած դաւադրութիւնը համար 14 և իր ծննդեանը համար։

1 Ե՛ս Տէրոջը ասիը զԼեհազար վերադարձաւ ՚եմ
մէրի որդին փաշուր քահանան լսեց առ իսու-
2 քերը՝ որ Երեմիա կը մարգարէանար։ Ու փա-
շուր Երեմիա մարգարէին զարկաւ, և զանի-
կա Տէրոջը տանը մէջ եղող՝ Բենիամինի վերի
3 դրանը կոճղը դրաւ։ Ու հետեւեալ օրը փա-
շուր Երեմիան կոճղէն հանեց. ու Երեմիա
անոր ըսաւ, Տէրը քու անունդ փաշուր չը-
4 կոչեց, հապա ՊՄակոր-միսսապիպ. վասն զի
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզ արհաւիրք
պիտի ընեմ քու անձիդ ու քու բոլոր բարե-
կամներուդ. և անոնք իրենց թշնամիներուն
սրովը պիտի իյնան, ու քու աչքերդ պիտի
տեսնեն. և բոլոր Յուդան Բաբիլոնի թագա-
ւորին ձեռքը պիտի մատնեմ. ու զանոնք Բա-
բիլոն գերի պիտի տանի, ու զանոնք սրով
5 պիտի զարնէ։ Եւ ՚աս քաղաքին բոլոր հարըս-
տութիւնը ու անոր բոլոր վաստակը ու անոր
բոլոր պատուական բաները պիտի տամ. և
Յուդայի թագաւորներուն բոլոր գանձերը
իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի տամ. և
զանոնք պիտի յափշտակեն ու առնեն և Բա-
6 բիլոն տանին։ Եւ դուն, ով փաշուր, ու քու
տանդ բոլոր բնակիչները գերութեան պիտի
երթաք. և Բաբիլոն պիտի երթաս, ու հոն
պիտի մեռնիս, և հոն պիտի թաղուիս քիչ
դուն և քիչ քու բոլոր բարեկամներդ, որոնց
՚առաւ մարգարէութիւն ըրիր։

7 Ջիս Համոզեցիր, ով Տէր, ու ես համո-
զուեցայ.
ՏԴուն ինծի զօրաւոր ես ու յաղթեցիր.
՚Ամէն օր խաղը եղայ,
Ամէնը ինծի ծաղր կ'ընեն։
8 Քանի քանի որ կը խօսիմ՝ կ'աղաղակեմ
և՝ բռնութեան ու աւերման կը քա-
զաքեմ.
Վասն զի Տէրոջը խօսքը ամէն օր նախատինք
ու անարգանք եղաւ ինծի։
9 Ու ես ըսի, Զանիկա չյիշեմ,
Եւ ան էլ անոր անունովը չխօսիմ.
Բայց սրտիս մէջը ՚վառած կրակի պէս եղաւ՝
ոսկորներուս մէջ գոցուած.
Եւ յոգնեցայ ընդդիմ կրելէն ու ՚ես չեմ կրնար։
10 ՚Վասն զի շատերէն չարախօսութիւն լսեցի,
Ամէն կողմանէ վախ եղաւ։
Բամբասեցէք, ու բամբասանք՝ ըսին.
ՃԻմ բոլոր բարեկամներս †իմ սխալիս կը դի-
տեն՝ ըսելով,"
Գուցէ անիկա խաբուի, ու անոր յաղթենք
եւ անկէ մեր վրէժը առնենք։
11 Բայց ՃՏէրը ինծի հետ է զօրաւոր ախոյեանի
պէս.
Անոր համար դիս հալածողները պիտի գլորին
ու չպիտի չյաղթեն.
Անոնք խիստ պիտի ամչնան, քանզի անհա-
մբերութեամբ կը վարուին,
Անդ՝ ՚անարգանքը յաւիտեան պիտի
չմոռցուի։
12 Բայց դուն, ով զօրաց Տէր՝ որ ՃարդարԸ կը
փորձես,
Երիկամունքը ու սիրտը կը տեսնես,
Անոնց վրայ ՚քու վրէժիդ տեսնեմ.
Քանզի իմ դատս քեզի յայտնեցի։
13 Տէրոջը երգեցէք, Տէրը գովեցէք.
Քանզի ՚անանկին հոգին չարագործներուն
ձեռքէն ազատեց։
14 ՃԱնիծեալ ըլլայ ան օրը որ ես ծնայ.
Իմ մօրս պիս ծնած օրը օրհնեալ չըլլայ։
15 Անիծեալ ըլլայ ան մարդը որ իմ հօրս աւե-
տիս բերաւ,
Ու զանիկա խիստ չաո ուրախացուց՝ ըսելով,
Քեզի արու զաւակ մը ծնաւ։
16 Եւ ան մարդը ան քաղաքներուն պէս ըլլայ՝
Որոնք Տէրը ՚կործանեց ու չխնայեց.
Անիկա առաւօտուն ՃաղաղակԸ լսէ,
Ու կէսօրուան առներ աղաղակ։
17 ՚Վասն զի ինձ սպանողէն պիս չմեռուցուց,
Որ մայրս ինծի գերեզման ըլլար,
Եւ անոր արգանդը յաւիտեան յղի մնար։
18 ՃԻնչո՞ւ այսպէս ինձ սպանողէն եղայ
՚Որ աչխատանք ու ցաւ տեսնեմ,
Եւ իմ օրերս ամօթով ապառնի։

ԳԼ · ԻԱ.

1 Սեդեկիա մարգ կը խրկէ որ Երեմիային հարցնէն թէ Նաբուգոդոնոսորին պատերազմը ինչ վախճան պիտի ունենայ։ 3 Երեմիա կը նախատինքէ մէկ առաջին պաշտպան մը ու վերջապէս գերեզմիան մը։ 8 կը խրատէ ժողովուրդը որ հնազանդ լինան։ 11 ու Թագաւորին առանը կը մեղադրէ։

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած խօսքն է,
երբոր Սեդեկիա Մաղաւորը Մեղքիային որ-
դին ՚Փաշուրը ու Մաասիային որդին ՃՍո-
2 փոնիա քահանան անոր խրկեց՝ ըսելով, ՃԸն-
նորհ ըրէ՛ մեզի համար Տէրոջը հարցուր,
վասն զի Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագա-

ա ա ՄՆ · իգ · 14։
• ի՛ ամէն կողմանէ վախ · Սապ · լա · 13։ Հմմ · 10։ ԳԼ · գ · 25։ իզ · 5։ իմ · 29։
ֆ գ Թագ · ի · 17։ իգ · 12—16։ իե ·
13։ եւ։ Գ Լ · գ · 24։
ֆ Գ Լ · ժգ · 13 · 14։ իբ · 15։ իմ · 21։
ֆ Գ Լ · ա · 6 · 7։
ֆ Ոպը · գ · 14։
ֆ Գ Լ · գ · 7։
ֆ Յոբ · լբ · 18 · 19։ Սապ · լմ · 3։
ֆ Յոբ · լբ · 18։ Գօր · ժբ · 5։
ֆ Սապ · ե · 8 · 19։
ֆ Գ Լ · ժե · 20 · ժէ · 18։
ֆ Գ Լ · իգ · 40։
ֆ Գ Լ · ժա · 20 · ժէ · 10։
ֆ Յոբ · ժի · 19։ Սապ · իա · 9 · Ծե · 13 · 14։ Ղ ու կ · ժա · 53 · 54։
† Կամ ինձ յարձակեն-
բը ։ ըսելն ·
10։
ֆ Սապ · լե · 9 · 10։ Ռիմ · 30 · 31։
ֆ Յոբ · գ · 3։ Տես գԼ · ժե · 10։
ֆ Ծան · ժի · 25։
ֆ Գ Լ · ժբ · 22։
ֆ Յոբ · գ · 10 · 11։
ֆ Յոբ · գ · 20։
ֆ Ոպը · գ · 1։
— Գ Լ · լբ · 1։
ֆ գ Թագ · իե · 18։ Գ Լ · իմ · 25։ լե · 3։
ֆ Գ Լ · լե · 3 · 7։

տուր ինձ քեզ ստուգութիւն ամենայնի, զի ես
Տէր եմ Աստուած քո, որ ուսուցանեմ քեզ զշահ
քո, որ վարես զճանապարհ յորում երթայ։
Եթէ լսիցես պատուիրանաց իմոց, զորս ես
պատուիրեմ քեզ այսօր սիրել զՏէր Աստուած
քո, եւ ծառայել նմա ամենայն սրտիւ քո եւ
ամենայն հոգւով քով, 15 տացէ անձրեւ երկրի
քում ժամանակի իւրում, կանուխ եւ յետին,
եւ հաւաքեսցես զցորեան քո եւ զգինի քո եւ
զձէթ քո, 16 եւ զանասունս քո տացէ խոտ
արտից քոց, եւ կերիցես եւ յագիցես։ 17 Զգո-
յացարուք ձեզ, մի երբէք խաբեսցի սիրտ ձեր,
եւ դարձեալ երկիր պաշտիցէք աստուածոց օտա-
րաց եւ երկրպագանիցէք նոցա, 18 եւ բարկա-
նայցի սրտմտութիւն Տեառն ի ձեզ, եւ արգե-
լուցէ զերկինս, եւ մի եղիցի անձրեւ, եւ երկիր
մի տացէ զպտուղ իւր, եւ կորնչիցիք վաղվաղա-
կի յերկրէ բարւոյ, զոր Տէր Աստուած տայ ձեզ։
19 Դիցէք զբանս իմ զայսոսիկ յանձինս ձեր եւ
յսրտի ձեր, եւ կապեսջիք զսոսա ի նշան ի ձեռս
ձեր, եւ եղիցին յաչս ձեր իբրեւ զկապանս։
20 Եւ ուսուսցէք զսոսա որդւոց ձերոց, խօսել
նոցա ի նստել քում ի տան քում, եւ ի գնալ քում
ի ճանապարհ, եւ ի պառկել քում, եւ ի յարու-
թեան քում։ 21 Եւ գրեսջիք զսոսա ի սեմս տանց
քոց, եւ ի դրունս քո, 22 զի բազմասցին աւուրք
ձեր եւ աւուրք որդւոց ձերոց յերկրի, զոր երդ-
ուաւ Տէր Աստուած քո տալ հարցն քոց Աբրա-
համու, Իսահակայ եւ Յակոբայ, մինչեւ ցաւուրս
երկնից յերկրի։ 23 Զամենայն պատուիրանս
զայսոսիկ, զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր, զի
արասցես, սիրել զՏէր Աստուած քո, երթալ
ընդ ամենայն ճանապարհս նորա, եւ զնովաւ
միանալ, 24 եւ հալածեսցէ Տէր զամենայն ազ-
գսդ զայսոսիկ յերեսաց ձերոց, եւ ժառանգեսջիք
զազգս մեծամեծս եւ զհզօրս քան զձեզ։ 25 Ա-
մենայն տեղի, զոր կոխեսցէ ոտն ձեր, ձերդ
եղիցի, յանապատէ եւ ի Լիբանանէ, եւ ի գե-
տոյն մեծէ, գետոյն Եփրատայ, մինչեւ ցծով
յետնագոյն եղիցի սահման ձեր։ 26 Ահա ես
եդից առաջի ձեր այսօր զօրհնութիւն եւ զանի-
ծս։ 27 Զօրհնութիւն, եթէ լսիցէք զպատուի-
րանս Տեառն Աստուծոյ ձերոյ, զոր ես պատ-
ուիրեմ ձեզ այսօր, 28 եւ անիծս, եթէ ոչ լսիցէք
զպատուիրանս Տեառն Աստուծոյ ձերոյ, եւ
խոտորեալ գնասջիք յճանապարհէ, զոր ես պատ-
ուիրեմ ձեզ այսօր, երթալ զհետ աստուածոց
օտարաց, զորս ոչ գիտէք դուք։ 29 Եւ եղիցի,
յորժամ մատուսցէ զձեզ Տէր Աստուած ձեր
յերկիրն, զոր դու երթանես անդր ժառանգել
զնա, եւ տացես զօրհնութիւն ի լերինն Գարիզիմ,
եւ զանէծս ի լերինն Եբաղ։ 30 Ոչ այդ են յայն
կողմն Յորդանանու, ընդ ճանապարհ արեւմտից
աստի, ի դաշտի Քանանացւոց, որ բնակեալ են
ընդդէմ Գաղգաղայ, ընդդէմ հարթութեան
Մամբրէի։ 31 Զի դուք անցանէք զՅորդանան,
մտանել ժառանգել զերկիրն, զոր Տէր Աստուած
ձեր տայ ձեզ, եւ ժառանգեսջիք զնա, եւ բնակե-
սջիք ի նմա։ 32 Եւ զգուշասջիք առնել զամե-
նայն հրամանս եւ զդատաստանս, զոր ես տամ
առաջի ձեր այսօր։

12 Եւ սոքա են հրամանք եւ դատաստանք,
զոր ուսուսցէք առնել յերկրի, զոր Տէր Աստուած
հարցն քոց տայ քեզ ժառանգել զնա ամենայն
աւուրս, զորս դուք կեայք յերկրի։ 2 Կորուսա-
նելով կորուսանիցէք զամենայն տեղիս, յորս
ազգք զոր դուք ժառանգէք զնոսա, պաշտեցին
զաստուածս իւրեանց ի լերինս բարձրս եւ ի
բլուրս եւ ընդ ամենայն ծառ տերեւաւոր։ 3 Եւ
կործանեսջիք զսեղանս նոցա, եւ զարձանս նո-
ցա խորտակեսջիք, եւ զանտառս նոցա հրով
այրեսջիք, եւ զկուռս աստուածոց նոցա կոտո-
րեսջիք, եւ կորուսանիցէք զանուն նոցա յտեղւոջ
յայնմանէ։ 4 Մի այսպէս արասջիք Տեառն Աս-
տուծոյ ձերոյ։ 5 Այլ զտեղին, զոր ընտրեսցէ
Տէր Աստուած ձեր յամենայն ցեղս ձեր, դնել
զանուն իւր անդ, եւ բնակեցուցանել զնա անդ,
եւ խնդրեսջիք զնա, եւ գնասջիք անդր, 6 եւ
բերիցէք անդր զողջակէզս ձեր, եւ զպատարագս
ձեր, եւ զանդրանիկս ձեր, եւ զտասանորդս ձեր,
եւ զպտուղս ձեռաց ձերոց, եւ զուխտս ձեր, եւ
զպատուականս ձեր, եւ զանդրանիկս արջառոց
ձերոց եւ ոչխարաց ձերոց։ 7 Եւ կերիցէք անդ
առաջի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ, եւ ուրախ լի-
ցիք ամենայնիւ, յորում ձեռնարկիցէք դուք եւ
տունք ձեր, որով օրհնեաց զձեզ Տէր Աստուած
ձեր։ 8 Մի արասջիք ամենայն զոր ինչ արա-
նեմք մեք այսօր, զի ամենայն մարդ զոր ինչ
հաճոյ իցէ առաջի իւրում, 9 զի մինչեւ ցայժմ
ոչ եկաք ի հանգիստ եւ ի ժառանգութիւն, զոր
Տէր Աստուած ձեր տայ ձեզ։ 10 Եւ անցանիցէք
զՅորդանան, եւ բնակեսջիք յերկրի, զոր Տէր
Աստուած ձեր ժառանգեցուցանէ ձեզ, եւ հան-
գուցանէ զձեզ յամենայն թշնամեաց ձերոց շուրջ
զձեզ, եւ բնակեսջիք յանվտանգ։ 11 Եւ եղիցի
տեղի, զոր ընտրեսցէ Տէր Աստուած ձեր, դնել
զանուն իւր անդ, անդ բերիցէք զամենայն զոր
ինչ հրամայեցի ձեզ, զողջակէզս ձեր, եւ զպա-
տարագս ձեր, եւ զանդրանիկս ձեր, եւ զտասա-
նորդս ձեր, եւ զպտուղս ձեռաց ձերոց, եւ զա-
մենայն ընտրութիւն ուխտի ձերոյ, զոր ուխտիք
Տեառն Աստուծոյ ձերոյ։ 12 Եւ ուրախ լիցիք
առաջի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ, դուք եւ որդիք
ձեր եւ դստերք ձեր, եւ ծառայք ձեր եւ աղախ-
նայք ձեր, եւ Ղեւտացին, որ է ի քաղաքս ձեր,
զի ոչ է նմա բաժին եւ ժառանգութիւն ընդ ձեզ։
13 Զգո լերուք ձեզ, մի ընդ ամենայն տեղիս,
զոր տեսանիցէք, մատուսցէք զողջակէզս ձեր,
14 այլ ի տեղւոջ, զոր ընտրեսցէ Տէր Աստուած
ձեր ի միում ի ցեղս ձեր, անդ մատուսցէք զո-
ղջակէզս ձեր, եւ անդ արասջիք զամենայն զոր
ինչ հրամայեցի ձեզ։ 15 Բայց ըստ ամենայն
ցանկութեան անձին քո մորթեսցես եւ կերիցես
զմիս ըստ օրհնութեան Տեառն Աստուծոյ ձերոյ,
զոր տացէ քեզ ի ամենայն քաղաքս քո, եւ ա-
պականն եւ ազնիւն միանգամ կերիցեն ի նմա,
որպէս եւ զայծեաւ եւ զեղջերու։ 16 Միայն
զարիւնն մի ուտիցէք, ի վերայ երկրի թափեսջիք
զնա իբրեւ զջուր։ 17 Մի կարասցես ուտել ի
քաղաքս քո զտասանորդս ցորենոյ քոյ եւ գինւոյ
քոյ եւ ձիթոյ քոյ, եւ զանդրանիկս արջառոց քո-
ցոյ եւ ոչխարաց քոց, եւ զամենայն զոր ինչ
ուխտիցես ուխտ առնել Տեառն Աստուծոյ քո-
յոյ, եւ զպատուականս քո, եւ զպտուղս ձեռաց
քոց, 18 այլ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ կերիցես
զայն ի տեղւոջ, զոր ընտրեսցէ Տէր Աստուած
քո, դու եւ որդի քո եւ դուստր քո, եւ ծառայ քո
եւ աղախին քո, եւ Ղեւտացին, որ է ի քաղաքս
քո, եւ ուրախ լինիցիս առաջի Տեառն Աստուծոյ
քոյ յամենայն ձեռնարկութեանց քոց։ 19 Զգո
լեր քեզ, մի երբէք լքցես զՂեւտացին զամենայն
աւուրս, զորս դու կեցցես յերկրի քում։ 20 Եթէ
ընդարձակեսցէ Տէր Աստուած քո զսահման քո,
որպէս խոստացաւ քեզ, եւ ասասցես, կերիցեմ
միս, զի ցանկացեալ է անձն քո ուտել միս, ըստ
ամենայն ցանկութեան անձին քո կերիցես զմիս։
21 Եթէ հեռի լիցի ի քէն տեղի, զոր ընտրեսցէ
Տէր Աստուած ձեր դնել զանուն իւր անդ, եւ
կերիցես ի հօտից քոց եւ ի նախրոց քոց, զոր
տացէ Տէր Աստուած քեզ, որպէս պատուիրեցի
քեզ, եւ կերիցես ի քաղաքս քո ըստ ամենայն
ցանկութեան անձին քո։ 22 Այլ որպէս ուտիցի
զայծեաւ եւ զեղջերու, կերիցես զնոսա, եւ ա-
պականն եւ ազնիւն միանգամ կերիցեն ի նմա։
23 Միայն զգո լեր, մի զարիւնն կերիցես, զի
արիւն ամենայն մարմնոյ անասնոյ է անձն նո-
ցա, եւ մի կերիցես զանձն նոցա ընդ մսովն։
24 Իբրեւ զջուր թափեսջիք զնա ի վերայ երկրի։
25 Մի կերիցես զնա, զի բարի եւ ուղիղ առաջի
Տեառն Աստուծոյ քոյ արասցես, զի մի ինչ
չարչարեսցի քեզ եւ որդւոց քոց յետ քեզ, զի
արասցես զբարի առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ։
26 Զսրբութիւնս քո, զոր ինչ իցեն քեզ, եւ զնո-
ղութիւնս քո առցես, եւ երթիցես յտեղին, զոր
ընտրեսցէ Տէր Աստուած քո, 27 եւ մատուսցես
զմարմինս քո եւ զարիւնս քո ի վերայ սեղանոյ
Տեառն Աստուծոյ քոյ, եւ զարիւնն քո ի վերայ
սեղանոյ Տեառն Աստուծոյ քոյ հեղցես, եւ մար-
մինքն կերիցեն։ 28 Զգո լեր եւ լուիր զամենայն
բանից զայսոսիկ, զոր ես պատուիրեմ քեզ, զի
բարի եւ ուղիղ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ
արասցես յաւիտեան, եւ որդիք քո յետ քեզ։
29 Եթէ բարձցէ Տէր Աստուած քո զհեթանոսսն
զայսոսիկ յերեսաց քոց, զոր դու երթանես ժա-
ռանգել զնոսա, եւ ժառանգեսցես զնոսա, եւ
բնակեսցես յերկրի նոցա, 30 զգո լեր քեզ, մի
երբէք խնդրեսցես զնոսա յետ երթալ նոցա, եւ
մի խնդրեսցես զաստուածս նոցա, եւ ասասցես,
որպէս եւ ազգքն զայսոսիկ պաշտեցին զաստուա-
ծոցն իւրեանց, եւ ես արասցեմ նոյնպէս։ 31 Մի
արասցես նոյնպէս Տեառն Աստուծոյ քոյ, զի
զամենայն զոր ինչ գարշելի է առաջի Տեառն,
զոր ատեցեալ է, արարին աստուածոցն իւրեանց,
զի եւ զորդիսն իւրեանց այրէին հրով աստուա-
ծոցն իւրեանց։ 32 Զամենայն զոր ինչ պատուի-
րեմ ձեզ, զգուշասջիք առնել, զի մի ինչ յաւելցէք
եւ մի ինչ պակասեցուցանիցէք ի նմանէ։

13 Եթէ յարիցէ ի քէն մարգարէ, կամ տե-
սանող երազոց, եւ տացէ քեզ նշան կամ
հրաշս, 2 եւ եկեսցէ նշանն եւ հրաշքն, զոր
խօսեցաւ ընդ քեզ, եւ ասասցէ, երթիցուք զհետ
աստուածոց օտարաց, զորս ոչ գիտէք, եւ պաշ-
տեսցուք զնոսա, 3 մի լուիցես բանից մարգա-
րէին այնորիկ, կամ տեսանողին երազոց այնո-
րիկ, զի փորձէ զձեզ Տէր Աստուած ձեր, գիտել
զի սիրէք զՏէր Աստուած ձեր յամենայն սրտէ
ձերմէ եւ յամենայն հոգւոյ ձերմէ։ 4 ԶՏէր Աս-
տուած ձեր երկիցէք, եւ զպատուիրանս նորա
պահեսջիք, եւ զհրամանս նորա լուիցէք, եւ զՏէր
Աստուած ձեր պաշտեսջիք, եւ նմա միայնոց
միանայցէք։ 5 Եւ մարգարէն այնորիկ, կամ
տեսանողն երազոց այնորիկ, մեռցի, զի խօսե-
ցաւ զանօրէնութիւն ընդ Տեառն Աստուծոյ ձե-
րոյ, որ հանեալ զձեզ յերկրէ Եգիպտացւոց, եւ
փրկեալ զձեզ ի տանէ ծառայութեան, մոլորեցու-
ցանել զձեզ ի ճանապարհէ, զոր պատուիրեաց
Տէր Աստուած ձեր քեզ երթալ ընդ նա, եւ
կորուսցես զչարն յանձնէ քումմէ։ 6 Եթէ հա-
լածեսցէ զքեզ եղբայր քո, որդի մօր քո, կամ
որդի քո, կամ դուստր քո, կամ կին գրկաց քոց,
կամ բարեկամ քո, որ իբրեւ զանձն քո է քեզ,
գաղտ ասասցէ քեզ, երթիցուք եւ պաշտեսցուք
զաստուածս օտարս, զորս ոչ գիտեաք դուք եւ
հարք ձեր, 7 ի ցեղս ազգաց շրջակայից ձերոց,
որ մերձ իցեն առ քեզ, կամ որ հեռի իցեն ի քէն
ի ծագաց երկրի մինչեւ ցծագս նորա, 8 մի հա-
մակեսցիս նմա, եւ մի լուիցես նմա, եւ մի ողոր-
մեսցի աչք քո ի վերայ նորա, եւ մի ողորմեսցիս
նմա, եւ մի ծածկեսցես զնա, 9 այլ սպանանե-
լով սպանցես զնա, ձեռն քո նախ եղիցի ի վերայ
նորա սպանանել զնա, եւ ձեռն ամենայն ազգի
ապա։ 10 Քարկոծանելով քարկոծեսցես զնա,
զի մեռցի, զի խնդրեաց զքեզ մոլորեցուցանել
ի ճանապարհէ Տեառն Աստուծոյ քոյ, որ հանեալ
զքեզ յերկրէ Եգիպտացւոց, ի տանէ ծառայու-
թեան։ 11 Եւ ամենայն Իսրայէլ լուեալ երկեսցի,
եւ մի եւս առնիցեն ըստ բանին չարի այնորիկ
յամենայնի ձերում։ 12 Եթէ լուիցես ի մի ի քա-
ղաքաց քոց, զոր Տէր Աստուած քո տայ քեզ
բնակել անդ, եւ ասասցեն, 13 ելին որդիք ան-
պիտանք ի քէն, եւ մոլորեցուցին զբնակիչս քա-
ղաքի իւրեանց, եւ ասասցեն, երթիցուք եւ պաշ-
տեսցուք զաստուածս օտարս, զորս ոչ գիտէք,
14 եւ խնդրեսցես եւ հետազօտեսցես եւ հարկա-
նեսցես զամենայն զոր ինչ գարշելի է առաջի
Տեառն Աստուծոյ քոյ, արարին ի քաղաքի նո-
րա, 15 սրով սրոյ սպանանելով սպանցես զբնա-
կիչս քաղաքի նորա, եւ զամենայն զոր ինչ ի նմա
եւ զանասունս նորա սրով սրոյ սպանցես։ 16 Եւ
զամենայն զոր ինչ ի նմա ժողովեսցես զամենայն
զկողոպուտ նորա ի միջի հրապարակի նորա, եւ
հրով այրեսցես զքաղաքն եւ զամենայն զկողո-
պուտ նորա ամենայն ողջակէզ Տեառն Աստուծոյ
քոյ, եւ եղիցի կոյտ յաւիտեան, եւ մի եւս շինե-
սցի։ 17 Եւ մի ինչ կցեսցի ի ձեռն քո ի նզովից,
զի դարձուսցէ Տէր ի բարկութենէ սրտի իւրոյ,
եւ ողորմեսցի քեզ, եւ գթասցի ի վերայ քո, եւ
բազմասցէ զքեզ, որպէս երդուաւ հարցն քոց,
18 եթէ լուիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ քոյ, եւ
պահեսցես զամենայն պատուիրանս նորա, զոր
ես պատուիրեմ քեզ այսօր, եւ արասցես զբարի
առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ։

14 Որդիք էք Տեառն Աստուծոյ ձերոյ։ Մի
կտրեսջիք զձեզ, եւ մի արասջիք զհասա-
կաւորութիւն ի մէջ աչաց ձերոց ի վերայ մեռելոց։
2 Զի դու սուրբ ես Տեառն Աստուծոյ քոյ, եւ զքեզ
ընտրեաց Տէր լինել նմա ժողովրդեան յամենայն
ազգաց, որ ի վերայ երկրի։ 3 Մի ուտիցես զա-
մենայն զոր ինչ գարշելի է առաջի Տեառն։ 4 Եւ
սոքա են անասունք, զոր կերիցես, եզն, ոչխար,
այծեամ, 5 եղջերու, եւ ոչ, եւ ոչ ոչ, եւ ոչ ոչ,
եւ ոչ ոչ, եւ ոչ ոչ, եւ ոչ

Եւ ուրիշ աստուածներու երկրպագութիւն ը-
ընեն ու անոնց ծառայեցնեն։

10 ՚Մեռնողին համար մի լաք,
Ու անոր համար մի ողբաք.
Հա՛ս ՚զայդողին համար դառնապէս լացէք,
Որովհետեւ ետ չպիտի դառնայ,
Ու իր հայրենիքը պիտի չտեսնէ։
11 Վասն դի Տէրը այսպէս կ'ըսէ
Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն ՚Յե-
հոյակիմին համար,
Որ իր հօրը Յովսիային տեղը թագաւոր նստաւ,
՚Որ ասկէ ելաւ.
Անիկա ետ չպիտի դառնայ.
12 Հապա անիկա իր գերի քշուած տեղը պիտի
մեռնի,
Ու ետ չպիտի տեսնէ այս երկիրը։
13 ՚Վա՛յ անոր՝ որ իր տունը զրկանքով՝
Ու իր վերնաստուններըը անիրաւութեամբ կը
շինէ.
՚Իր դրացին ձրի կը բանեցնէ,
Ու անոր աշխատութեանը վարձքը չվճարեր.
14 Ինծի ընդարձակ տուն
Ու հովասուն վերնաստուններ չինեմ՚ ըսելով,
Իրեն պատուհաններ կը բանայ,
Ու ՚ներկայացողով կը պատէ,
Ու նօթով կը ներկէ։
15 Միթէ դուն *չատ եղևնափայտեր ժողվելով"
թագաւո՞ր պիտի ըլլաս։
՚Չէ՞ որ քու հայրդ կերաւ ու խմեց,
Նաև իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ,
Անոնք այն ատեն լաւ եղաւ.
16 Աղքատին ու անանկին դատը տեսաւ,
Անոնք այն ատեն լաւ եղաւ.
Միթէ դիս դիտնալը ասիկա չէ՞, կ'ըսէ Տէրը։
17 ՚Սակայն քու աչքերդ ու սիրտդ ուրիշ բա-
նի վրայ չէ,
Բայց միայն քու ագահութեանդ
Եւ անմեղ արիւն թափելու
Եւ անիրաւութեան ու բռնաւորութեան վրայ
է, որ ՚անոնք ընես։

18 Անոր համար Յուդայի թագաւորին
Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին վրայով
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
՚Անոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով,
՚Վա՛յ, եղբայրս, կամ վա՛յ, քոյրս.
Անոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով,
Վա՛յ, տէր իմ, կամ վա՛յ ՚նորա փառաւորը։
19 ՚Անիկա էշու թաղումով պիտի թաղուի,
Ու քաշելով պիտի տարուի,
Ու Երուսաղէմի դռներէն դուրս պիտի նե-
տուի։

20 Լիբանանելիր ու աղաղակէ,
Եւ Բասանի վրայ ձայնդ ձգէ
Ու Աբարիմէն աղաղակէ.
Վասն զի քու բոլոր հովիւներդ կտրուեցան։
21 Երբոր դուն յաջողութեան մէջ էիր՝ քեզի
զրուցեցի,
Ու դուն ըսիր, Մտիկ չեմ ըներ.
՚Քու մանկութենէդ ի վեր ճամբադ ասն է՝
Որ իմ ձայնս մտիկ չընես։
22 ՚Քու բոլոր հովիւներդ հովը պիտի կոթծանէ,
Ու ՚հովիւներդ գերութեան պիտի երթան.
Յիրաւի անառներդ բոլոր չարութեանդ համար
Պիտի ամչնաս ու պիտի պատկառես։
23 Ով Լիբանանի մէջ բնակող,
Ու եղևիններու մէջ բոյն ունեցող,
Երբոր քեզի ՚ծնողական կնոջ երկանցը պէս
ցաւեր գան,
Ո՜րչափ ողորմելի պիտի ըլլաս։
24 Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէրը,
Ով Յուդայի թագաւոր՝ Յովակիմի որդին
՚†Յեքոնիա,
՚Թէև իմ աջ ձեռքիս վրայ կնիք ալ ըլլաս,
Անկէ ալ քեզ պիտի փրցընեմ.
25 ՚Եւ քեզ՝ քու հոգիդ փնտռողներուն ձեռքը
Ու ան մարդոց ձեռքը՝ որոնց երեսէն դուն
կը վախնաս,
Եւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին
ձեռքը
Ու Քաղդէացւոց ձեռքը պիտի մատնեմ.
26 ՚Եւ քեզ ու քու մայրդ որ քեզ ծնաւ,
Օտար երկիր պիտի նետեմ՝
Ուր որ ծնած չէք,
Եւ հոն պիտի մեռնիք։
27 Ու պիտի չդառնան ան երկիրը,
Ուր որ դառնալու ‡կը յուսան։
28 Միթէ այս Յեքոնիա ըսուած մարդը անարգուած
— կոտրած սափո՞ր մըն է,
Կամ թէ ՚անանկ ամա՞ն մըն է՝ որուն մէկը
չհաճիր.
Ինչո՞ւ համար ինքը ու իր սերունդը նետուե-
ցան,
Ու երկրի մը չգիտցած երկիրը քշուեցան։
29 ՚Ով երկիր, երկիր, երկիր,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ.
30 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Այս մարդը ՚անպատակ գրեցէք,
Այս մարդը իր օրերուն մէջը յաջողութիւն պի-
տի չդտնէ.

ג գ թագ · իբ · 20 ։
ד Հմր · 11 ։
ה Տետ ա Մն · գ · 15 · և բազդատ գ թագ · իգ · 30ին հետ ։
ו Տետ գ թագ · իգ · 34 ։
ז գ թագ · իգ · 35 ։
Հմր · 18 ։
ח Ղև · ժթ · 13 · բ Օր · իգ · 14 · 15 · Մխ · գ · 10 · Ամր · բ · 9 · Ցակ · ե · 4 ։
• Եբբ · եղևնափայտի համար նախանձ ձևլվի
ի գ թագ · իգ · 25 ։
ט Սպ · ձիը · 2 · Եսա · գ · 10 ։
י Եղևկ · ժթ · 6 ։
כ Գվ · ժգ · 4 · 6 ։
ל Տետ գ թագ · ժգ · 30 ։
מ Բ Մն · լգ · 6 · Գվ · լգ · 30 ։
נ Գվ · գ · 25 · ե · 23 · եւ ։
ס Գվ · իգ · 1 ։
ע Հմր · 20 ։
פ Գվ · գ · 24 ։
צ Տետ գ թագ · իգ · 6 · 8 · ա Մն · գ · 16 · Գվ · լե · 1 ։
† Եբբ · Քանիա ։
ק Երգ · ը · 6 · Ածգ · բ · 23 ։
ר Գվ · լգ · 20 ։
ש գ թագ · իգ · 15 · բ Մն · լգ · 10 ։
‡ Եբբ · իրենց անձը կը վերցընեն ։
ת Սպգ · լա · 12 · Գվ · իը · 38 · Ամ · ը · 8 ։
• բ Օր · լը · 1 · Եսա · ա · 2 · լգ · 1 · Մխ · ա · 2 ։
ך Տետ ա Մն · գ · 16 · 17 · Մաս · ա · 12 ·

Քանզի անոր սերունդէն բնաւ մէկը յաջողու-
թիւն պիտի չգտնէ,
Որ Դաւիթի աթոռին վրայ նստի,
Եւ այսուհետեւ Յուդայի վրայ թագաւորու-
թիւն ընէ։

ԳԼ· ԻԳ

1 Մարգարէն կը նախատձայնէ թէ ցրուած հօտը նորէն պիտի ժողովի։ 5 Քրիստոս զանոնք պիտի կատարէ ու փրկէ։ 9 Սուտ մարգարէներուն դէմ. 33 ու Ճշմարիտ մարգարէու-թիւններէն ծագը ընողներուն դէմ խօսք։

1 Վա՛յ *ան հովիւներուն՝*
Որ իմ արօտիս ոչխարները կը կորսընցընեն ու
կը ցրուեն, կ՚ըսէ Տէրը։
2 Ա՛նոր համար այսպէս կ՚ըսէ Իսրայէլին Տէր
Աստուածը
Ան հովիւներուն վրայով որ իմ ժողովուրդս
կը հովուեն.
Դուք իմ ոչխարներս ցրուեցիք ու զանոնք
վռնտեցիք,
Եւ անոնց այցելութիւն չըրիք.
Ահա ես ձեր գործոցը չարութեանը համար՝
Ձեզի այցելութիւն պիտի ընեմ, կ՚ըսէ Տէրը.
3 *Ու ես իմ ոչխարներուս մնացորդը պիտի*
ժողվեմ
Ան բոլոր երկիրներէն՝ ուր որ զանոնք քշեր եմ,
*Եւ զանոնք իրենց *փարախները պիտի դար-*
ձընեմ,
Եւ պիտի աճին ու շատնան։
4 *Ու անոնց վրայ †հովիւներ պիտի դնեմ, որ*
զանոնք հովուեն.
Եւ անոնք ալ էլ պիտի չվախնան ու պի-
տի չզարհուրին
Ու պիտի չպակսին, կ՚ըսէ Տէրը։
5 Ա՛հա *օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,*
Որ Դաւիթին արդարութեան Շառաւիղ մը
պիտի հանեմ,
Որ թագաւորի պէս թագաւորութիւն պիտի ընէ,
Իմաստութեամբ պիտի վարուի,
*Ու *երկրի վրայ իրաւունք ու արդարութիւն*
պիտի ընէ։
6 *Ա՛նոր օրերը Յուդա պիտի ազատի,*
Եւ Իսրայէլ †ապահովութեամբ պիտի բնակի.
*Ու *սա է անոր անունը՝ որով պիտի կոչուի,*
ՏԻՐՈՋ ՄԵՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ։
7 Ա՛նոր համար ահա *օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,*
Որ ալ պիտի չըսուի թէ կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները եգիպտոսի երկրէն հանեց,
8 *Հապա՝ կենդանի է Տէրը՝*
Որ Իսրայէլի տանը սերունդը հանեց ու բե-
րաւ հիւսիսի երկրէն,
*Եւ *ան բոլոր երկիրներէն՝ ուր որ զանոնք*
քշեր էի.
Ու անոնք իրենց երկրին մէջ պիտի բնակին։
9 Մարգարէներուն համար սիրտս ներսի դիս
կը կոտրի,
Բոլոր ոսկորներս կը դողան.
Տէրոջը երեսէն ու անոր սուրբ խօսքերուն
երեսէն
Գինով մարդու պէս՝
Եւ գինեվ մարդու պէս եղայ։
10 Քանզի *երկիրը շնացողներով լեցուած է.
Քանզի *անէծքի պատճառով երկիրը սուգ կը
բռնէ.
†Անապատին արօտները չորցան,
Որովհետեւ անոնց ճամբան չար եղաւ,
Եւ անոնց ոյժը ուղղութեան համար չէ։
11 Վասն զի *երէց մարգարէն և քահանան
պղծուեցան,
*Անոնց չարութիւնը իմ տանս մէջն ալ գտայ,
կ՚ըսէ Տէրը։
12 *Անոր համար անոնց ճամբաները
Խաւարի մէջ սահեցընող տեղերու պէս պի-
տի ըլլան անոնց,
Անոնք պիտի մղուին ու հոն պիտի իյնան.
Վասն զի ես անոնց այցելութեան տարին
*Անոնց վրայ չարիք պիտի բերեմ, կ՚ըսէ Տէրը։
13 Եւ Սամարիայի մարգարէներուն մէջը
Անզգամութիւն տեսայ.
*Բաalպին անունովը մարգարէութիւն կ՚ընեն,
Եւ *իմ ժողովուրդս Իսրայէլը կը մոլորցընեն։
14 Ու Երուսաղէմի մարգարէներուն մէջը սոս-
կալի բան տեսայ.
*Անոնք չնութիւն կ՚ընեն, ու *սուտի մէջ
կը քալեն,
Եւ *չարագործներուն ձեռքերը կ՚ուժովցընեն,
Որ չդառնան ամէն մէկը իր չարութենէն.
Անոնց ամէնը ինծի *Սոդոմի պէս՝
Ու անոր բնակիչները Գոմորի պէս եղան։
15 Ա՛սոր համար զօրաց Տէրը մարգարէներուն
վրայով այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես անոնց *օշինդր պիտի կերցընեմ,
Եւ անոնց դառնութեան ջուր պիտի խմցընեմ.
Վասն զի Երուսաղէմի մարգարէներէն ամբա-
րիշտութիւն ելաւ
Ո՛ր բոլոր երկրին մէջ ⸗⸗⸗։
16 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ձեզի մարգարէութիւն ընող մարգարէից խօս-
քերուն մի՛կ ա՛ր ընէք.
Անոնք ունայնութեան կը տանին ձեզ,
*Իրենց սրտին տեսիլքը կը խօսին,

ա Գլ· լգ· 30։
բ —
գ Գլ· ժ· 21։ իբ· 22։ Եզեկ· լգ· 2։
դ Եր· լբ· 34։
ե Գլ· լբ· 37։ Եզեկ· լգ· 13, ևս։
զ Կամ արօտները

է Գլ· գ· 15։ Եզեկ· լգ· 23։ ևս։
ը Ես· գ· 2։ ժա· 1։ իս· 10, 11։ Գլ· լգ· 14, 15, 16։ Դան· թ· 24։ Ջաք· գ· 8։ զ· 12։ Յովէ· ա· 45։
թ Սոպ· հբ· 2։ Ես· թ· 7։ լբ· 1, 18։
ժ Բ Օր· լգ· 28։ Ջաք· ժգ· 11։
ի Գլ· լբ· 37։
լ Գլ· լգ· 16։ ակոս· ա· 30։
խ Գլ· ժչ· 14, 15։

ծ Ես· խգ· 5, 6։ Յեր· 3։
կ Տես Ամբ· գ· 16։
հ Գլ· ե· 7, 8։ թ· 2։
ձ Ովբ· գ· 2, 3։
ղ Գլ· թ· 10։ ժբ· 4։
ճ Գլ· զ· 13։ բ· 10։ Սոփ· գ· 4։

մ Գլ· է· 30։ ժա· 15։ լբ· 34։ Եզեկ· բ· 11։ իգ· 39։
յ Սոպ· լե· 6։ Առակ· գ· 19։ Գլ· ժգ· 16։
ն Գլ· ժա· 23։
շ Գլ· բ· 8։
ո Ես· թ· 16։

չ Գլ· իթ· 23։
պ Յեր· 26։
ջ Եզեկ· ժգ· 22։
ռ Բ Օր· լբ· 32։ Ես· ա· 9, 10։
ս Գլ· բ· 14։ թ· 15։
վ Գլ· ժգ· 14։ Յեր· 21։

Ո՞ չէ թէ Տէրոջը բերնէն ։
17 Անոնք իս անարգողներուն կը խօսին ու կ՚ըսեն,
Տէրը ըսաւ , Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլ-
լայ ։
Եւ իրենց սրտին կամակորութեանը մէջ բոլոր
քալողներուն կ՚ըսեն ,
Ձեր վրայ չարիք պիտի չգայ ։
18 Վասն զի Տէրոջը խորհուրդին մէջ ո՞վ կայ-
նեցաւ ։
Ո՞վ տեսաւ ու անոր խօսքը լսեց ։
Անոր խօսքին ո՞վ ականջ տուաւ ու մտիկ
բրաւ ։
19 Ահա Տէրոջը մրրիկը սրտմտութեամբ ելաւ ։
Անիկա սաստիկ մրրիկ է ,
Ամբարիշանները գլխուն վրայ պիտի յար-
ձակի ։
20 Տէրոջը բարկութիւնը հառ պիտի չդառնայ ,
Մինչև որ իր սրտին խորհուրդները չկատա-
րէ ու չհաստատէ ։
Վերջին օրերը ասիկա պիտի հասկընաք ։
21 Ա՛ս մարգարէները ես չխրկեցի , բայց անոնք
կը վազեն ։
Ես անոնց չխօսեցայ , բայց անոնք կը մար-
գարէանան ։
22 Իսկ թէ որ անոնք իմ խորհուրդիս մէջ կե-
ցած ըլլային ,
Անտանոնք իմ խօսքս իմ ժողովուրդիս լսել
պիտի տային ,
Ես զանոնք իրենց չար ճամբաներէն
Ու իրենց չար գործքերէն պիտի դարձընէի ։
23 Մի՞թէ ես մօտաւոր Աստուած եմ ,
Ու հեռուանց Աստուած չե՞մ , կ՚ըսէ Տէրը ։
24 կամ թէ մէկը ծածուկ տեղւանք կրնայ
պահուիլ ,
Որ ես զանիկա չտեսնեմ , կ՚ըսէ Տէրը ։
Մի՞թէ երկինքը ու երկիրը լեցընողը ես չե՞մ ,
կ՚ըսէ Տէրը ։
25 Իմ անուանովս սուտ մարգարէութիւն ընող
մարգարէներուն ըսածները լսեցի ,
Որ կ՚ըսեն , երազ տեսայ , երազ տեսայ ։
26 Մինչև ե՞րբ ասիկա սուտ մարգարէութիւն
ընող մարգարէներուն սրտին մէջ պիտի
ըլլայ ,
Որ իրենց սրտին նենգութիւնները կը մար-
գարէանան ։
27 Անոնք իրենց երազներովը՝ որ իրարու կը
պատմեն ,
Իմ անուանս իմ ժողովուրդիս մոռցընել կը խոր-
հին ,
Ինչպէս որ անոնց հայրերը Բահաղին պատ-
ճառովը իմ անուանս մոռցան ։
28 Երազ ունեցող մարգարէն թող երազ պատմէ,
Իսկ իմ խօսքս ունեցողը ճշմարտութեամբ
թող իմ խօսքս խօսի ։
Ցարդը ցորենին գովը ի՞նչ է , կ՚ըսէ Տէրը ։
29 Մի՞թէ իմ խօսքս կրակի պէս չէ՞ , կ՚ըսէ Տէ-
րը ,
Ու ապառաժը կոտրտող մուրճի պէս չէ՞ ։
30 Անոր համար ահա ես ան մարգարէներուն
դէմ եմ , կ՚ըսէ Տէրը ,
Որոնք ամէն մէկը իր ընկերէն իմ խօսքերս
կը գողնան ։
31 Ահա ես ան մարգարէներուն դէմ եմ , կ՚ըսէ
Տէրը ,
Որ իրենց լեզուները կը գործածեն ու կ՚ըսեն ,
Անիկա ըսաւ ։
32 Ահա ես ան սուտ երազներ մարգարէացողնե-
րուն դէմ եմ , կ՚ըսէ Տէրը ,
Որ զանոնք պատմելով՝ իմ ժողովուրդս կը
մոլորցընեն
Իրենց սուտութիւններովը ու անապարժութիւ-
նովը .
Ու ես զանոնք չխրկեցի և անոնց չպատուի-
րեցի .
Ու անոնք աս ժողովուրդին ամենևին օգուտ
մը պիտի չընեն , կ՚ըսէ Տէրը ։
33 Ուստի երբոր աս ժողովուրդը
կամ մարգարէ մը կամ քահանայ մը
քեզի հարցընէ ու ըսէ թէ Տէրոջը բեռը ի՞նչ
է ,
Անտանոնք անոնց ըսես , ի՞նչպէս բեռ .
Ես ձեզ անչուշտ պիտի թողում , կ՚ըսէ Տէրը ։
34 Եւ ան մարգարէն կամ քահանան կամ ժո-
ղովուրդը՝
Որ Տէրոջը բեռը կ՚ըսէ ,
Ան մարդուն ու անոր տանը պատիժ պի-
տի բնեմ ։
35 Ամէն մարդ իր ընկերին՝
Ու ամէն մարդ իր եղբօրը պատկէս ըսէք .
Տէրը ի՞նչ պատասխան տուաւ ,
Եւ Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ ։
36 Ու մէյմըն ալ Տէրոջը բեռը չյիշէք .
վասն զի ամէն մարդուն բեռը իր խօսքը պի-
տի ըլլայ .
Բայց դուք կենդանի Աստուծոյն՝
Զօրաց Տէրոջը՝ մեր Աստուծոյն խօսքը փո-
խեցիք ։
37 Մարգարէին պատկէս ըսես .
Տէրը քեզի ի՞նչ պատասխան տուաւ ,
Եւ Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ ։
38 Բայց որովհետև Տէրոջը բեռը կ՚ըսէք ,
Անոր համար Տէրը պատկէս կ՚ըսէ .
Որովհետև աս խօսքը՝ պատկինքն Տէրոջը բեռը
կ՚ըսէք ,

ա Գլ. գ. 14 : բ. 11 : Եզեկ. ժգ. 10 : Զաք. ժ. 2 : դ Մաք. գ. 11 : ե Ցար. ժե. 8 : ակոր. բ. 16 : զ Գլ. իե. 32 : լ. 25 : ը Գլ. լ. 24 : թ Ծն. խթ. 1 : ժ Գլ. ժգ. 14 : իե. 15 : իթ. 9 : ի Ամր. 18 : լ Գլ. իե. 5 : խ Սաղ. ճլթ. 7 : ծ Սաղ. ճլթ. 7 , 14 : Ամոս. թ. 2 , 3 : կ Դատ. գ. 7 : ը. 33 , 34 : հ Ելր. ժը. 20 : Գլ. ժգ. 14 , 15 : ձ Սոփ. գ. 4 : յ՝ պատգամը տ Ամր. 30 :

թէև ես ձեզի ըսէ խրկեցի, ու ՏԷրոջը լեռը
մի բսեք՝ բսի,
39 Անոր համար ահա ես ՝ձեզ բոլորովին պիտի
մոռնամ,
Ու վերսէս պիտի ձգեմ ձեզ
ես ան քաղաքը՝ որ ձեզի ու ձեր Հայրերուն
տուի։
40 Եւ ձեր վրայ ՝յաւիտենական նախատինք
Ու յաւիտենական անարգանք պիտի դնեմ,
Որ պիտի չմոռցուի։

ԳԼ· ԻԴ

1 Աղէկ ու գէշ Թուզերուն օրինակովը 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ զանազան դէրութեան մէջ եղողներուն դառնալը, 8 և Սեդեկիան յին և ապիրնեղուն կործանումը։

1 ՚Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը՝
Յուդայի Թագաւորը ՝Յովակիմի որդին Յե-
քոնիան և Յուդայի իշխանները և հիւսերը
ու դարբինները Երուսաղեմէն գերի առնե-
լէն ու Բաբիլոն տանելէնետքը՝ ՝Տէրը ինծի
աւնէք ցուցուց, որ ահա Տէրոջը տաճարին
2 առջևը դրուած երկու կողով Թուզ կար։ Մէկ
կողովին մէջ խիստ աղէկ Թուզեր կային՝ կան-
խահաս Թուզերու պէս, ու միւս կողովին մէջ
խիստ գէշ Թուզեր կային, այնպէս որ գէշու-
3 թենէն անոնց ուտուիլը անկարելի էր։ Եւ
Տէրը ինծի ըսաւ, Ով Երեմիա, ի՞նչ կը տես-
նես· ու ես ըսի, Թուզեր· աղէկ Թուզերը
խիստ աղէկ են, ու գէշերը շատ գէշ են, այն-
պէս որ գէշութենէն անոնց ուտուիլը անկա-
րելի է։
4 Ա՚նատեղը Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
5 լով, Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ը-
սէ· Այս աղէկ Թուզերուն պէս պիտի բռնեմ
Յուդայէն գերի գրուածները՝ որոնք ասկե ան-
ղէն Քաղդէացւոց երկիրը խրկեցի ՝ինծի աղէկ
6 ըլլալու համար· Եւ իմ աչքերս անոնց վրայ
պիտի հասատատեմ բարութեան համար, ու
՝զանոնք ասկե երկիրը պիտի դարձընեմ, և ՝շա-
7 նոնք պիտի չինեմ ու պիտի չփլցընեմ, և զա-
նոնք պիտի տնկեմ ու պիտի չխլեմ։ Եւ անոնց
՝սիրտ մը պիտի տամ, որ զիս ճանչնան
թէ ես եմ Տէրը· ու անոնք ՝իմ ժողովուրդս
պիտի ըլլան, ու ես անոնց Աստուածը պիտի
ըլլամ· վասն զի ՝իրենց բոլոր սրտովը ինծի
8 պիտի դառնան։ Եւ ինչպէս են աս ՚գէշ Թու-
զերը որ գէշութենէն չեն ուտուիլ, Տէրը այս-
պէս կ՚ըսէ· Յուդայի Թագաւորը Սեդեկիան
ու անոր իշխանները ու Երուսաղեմի մնացորդը՝
որ աս երկրիս մէջ մնացեր են, նաև ՝Եգիպ-

տոսի երկրին մէջ բնակողները այնպէս պիտի
9 ընեմ· Եւ զանոնք ՝երկրիս բոլոր Թագաւո-
րութիւններուն մէջ նեղութեան ու չչու-
առութեան պիտի մատնեմ, որպէս զի անոնք
նախատինք, առակ, անարգանք ու ՝անէծք
10 պիտի ըլլան ան բոլոր տեղուանքը՝ ուր որ զանոնք
պիտի քշեմ· Եւ անոնց վրայ սուրը, սովը
ու ժանտախտը պիտի խրկեմ, մինչև որ հատ-
նին ան երկրին վրայէն՝ որն որ իրենց ու իրենց
հայրերուն տուի։

ԳԼ· ԻԵ

1 Երեմիա կը յանդիմանէ Հրեաները՝ մարգարէներուն չհնա-
զանդելնուն համար, 8 ու կը նախատէնէ եօթանասուն ա-
րուան գերութիւնը, 12 և այնուհետև Բաբիլոնի կործանու-
մը· 15 գինիի գաւաթի մը օրինակով շատ ազգերու կործա-
նումը կը ցուցնէ։ 34 Հովիւներուն ազաղակը։

1 ՚Յուդայի Թագաւորին Յովսիայի որդուն
Յովակիմին չորրորդ տարին՝ որ Բաբիլոնի Նա-
բուգոդոնոսոր Թագաւորին առաջին տարին
էր, բոլոր Յուդայի ժողովուրդին վրայով Երե-
2 միային եղած խօսքն է, Որն որ Երեմիա մար-
գարէն բոլոր Յուդայի ժողովուրդին ու բոլոր
Երուսաղեմի բնակիչներուն խօսեցաւ ու ըսաւ,
3 ՝Յուդայի Թագաւորին Ամմոնի որդուն Յով-
սիային տասներեքերորդ տարին մինչև աս
օրս՝ որ քսաներեք տարի է, Տէրոջը խօսքը
ինծի եղաւ, ու ես ձեզի խօսեցայ կանուխ
4 ելլելով ու խօսելով, ՝բայց մտիկ չըրիք։ Եւ
Տէրը ձեզի խրկեց իր բոլոր ծառաները՝ մար-
գարէները՝ ՝կանուխ ելլելով ու խրկելով, բայց
մտիկ չըրիք, ու մտիկ ընելու համար ականջ
5 նիզ չծռեցիք, Որոնք կ՚ըսէին, ՝Ամէն մէկեր-
նիզ ձեր չար ճամբայէն ու ձեր չար գործ-
քերէն դարձէք, որ բնակիք յաւիտեանս յա-
ւիտենից ան երկրին մէջ՝ որ Տէրը ձեզի ու
6 ձեր Հայրերուն տուաւ· Եւ օտար աստուած-
ներուն եանէն մի երթաք՝ անոնց ծառայելու
ու երկրպագութիւն ընելու համար· և զիս
ձեր ձեռացը գործ.քերովը մի բարկացընէք,
7 որ ձեզի չարիք չընեմ· Բայց դուք ինծի մը-
տիկ չըրիք, կ՚ըսէ Տէրը, որ ՚զիս ձեր ձե-
ռացը գործ.քերովը բարկացընէք, ու ձեզի
դէշ ըլլայ։
8 Ա՚սոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ·
9 Որովհետև իմ խօսքերս մտիկ չրիք, Ահա ես
պիտի խրկեմ, ՝ու բոլոր հիւսիսի ազգատոհմ-
ները և ՚իմ ծառաս Բաբիլոնի Նաբուգոդո-
նոսոր Թագաւորը պիտի առնեմ, կ՚ըսէ Տէրը,
ու զանոնք աս երկրիս վրայ և անոր բնակչացը
վրայ ու բոլոր աս չրջակայ ազգերուն վրայ

ա Ամս· գ· 6։
բ Երր· 33։
գ Գէ· ի· 11։

դ Թագ· իգ· 12· և ա Մն· ԼԶ· 10։
ե Տես գԼ· իբ· 24· և իթ· 2։

զ Ամս· է· 1, 4։ ը· 1։
է ԳԼ· ԺԸ· 15· իթ· 10։
ը ԳԼ· Լ· 41· ԼԳ· 7· իբ· 10։
թ Բ Օր· Լ· 6· Գ·Լ· Լ· 39· Եզեկ· ԺԱ· 19· ԼԶ· 26, 27։
ժ Գ·Լ· 22· Լ· 33· Լ· 38։
ի Գ·Լ· իթ· 13։
լ Գ·Լ· իթ· 17։
խ Գ·Լ· իգ· և իգ։
ծ Բ Օր· իբ· 25, 37։ գ Թագ· Լ· 7։ բ Մն· է· 20։ Գ·Լ· ԺԸ· 4։ իթ· 18։ ԼԳ· 17։
կ Սաղ· իգ· 13, 14։
հ Գ·Լ· իթ· 18, 22։

ա Գ·Լ· ԼԶ· 1։
բ Գ·Լ· ա· 2։
գ Գ·Լ· է· 13։ ԺԱ· 7, 8, 10։ ԺԳ· 10· 11։ ԺԶ· 12։ ԺԷ· 23։ ԺԸ· 12։ ԺԹ· 15։ իբ· 21։
դ Գ·Լ· է· 15, 25։ իգ· 8։ իթ· 19։
ե Գ·Լ· ԺԱ· 13։ Գ·Լ· ԺԸ· 11։ ԼԵ· 15։ Յոել· գ· 8։
զ Բ Օր· Լ· 21։ Գ·Լ· է· 19։ Լբ· 30։
է Գ·Լ· ա· 15։
ը Գ·Լ· Լէ· 6։ իգ· 10։ Տես Եա· իգ· 28։ Խե· 1։ Գ·Լ· խ· 2։

պիտի բերեմ, ու զանոնք նզովածի պէս բնա-
ջինջ պիտի ընեմ, և [a]զանոնք զարմանքի ու
սուլելու ընդհակ պիտի ընեմ, ու յաւիտենական
10 աւերակի պիտի դարձընեմ։ Եւ անոնցմէ
[b]ցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը,
փեսային ձայնը ու հարսին ձայնը, [c]աղօրիքին
ձայնը ու ճրագին լոյսը պիտի կորսընցընեմ.
11 եւ ամբողջ երկիրը անապատ ու ամայութիւն
պիտի ըլլայ. և ազգերը եօթանասուն տա-
րի Բաբելոնի թագաւորին պիտի ծառայեն։
12 Ու [d]եօթանասուն տարին բլլնալէն ետքը
Բաբելոնի թագաւորին ու ան ազգին այցելու-
թիւն պիտի ընեմ իրենց անօրէնութեանը հա-
մար. նաև Քազդէացւոց երկրին այնպէս ընեմ
պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, [e]և զանիկա յաւիտե-
13 նական ամայութեան պիտի դարձընեմ. Ու ան
երկրին վրայ պիտի բերեմ ան բոլոր խօսքերը
որ ես անոր դէմ խօսեցայ, այսինքն երե-
միայն բոլոր ազգերուն վրայով բրած մար-
գարէութեանը աս գրքին մէջ գրուած բոլոր
14 բաները։ [f]Քանզի զանոնք ալ շատ ազգեր [g]ու
մեծ թագաւորներ [h]իրենց ծառայ պիտի ընեն.
[i]ու ես անոնց հատուցում պիտի ընեմ իրենց
րրածներուն ու իրենց ձեռացը գործքերուն
համեմատ։
15 Քանզի Իսրայէլին Տէր Աստուածը ինծի
այսպէս բսաւ. Ա՛ս [k]բարկութեան գինիին գա-
ւաթը ձեռքէս առ, ու զանիկա խմցուր ան
բոլոր ազգերուն՝ որոնց որ ես քեզ կը խրկեմ.
16 Եւ [l]խմեն ու խռովին ու անոնց մէջը խրկած
17 սուրիս երեսէն յիմարին։ Ուստի Տէրոջը ձեռ-
քէն գաւաթը առի ու խմցուցի ան բոլոր ազ-
18 գերուն, որոնց որ Տէրը զիս խրկեց. Երուսա-
ղեմին ու Յուդայի քաղաքներուն և անոր
թագաւորներուն՝ անոր իշխաններուն՝ որ
զանոնք [m]անապատ, ամայութիւն, անարգանք
ու [n]անէծք ընէ, ինչպէս որ այսօր [o]ըլլայ.
19 [p]Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին, և անոր
ծառաներուն ու իշխաններուն, ու անոր բոլոր
20 ժողովուրդին. Եւ բոլոր [q]խառնիճաղանճ ժո-
ղովուրդներուն, ու [r]Հուս երկրին բոլոր թա-
գաւորներուն, նաև փղշտացւոց երկրին բոլոր
թագաւորներուն, այսինքն՝ Աշկաղոնի, Գա-
զայի, ու Ակկարոնի, և [s]Ազոտոսի մնացորդ-
21 ք[t]են. [u]Եդոմին, ու [v]Մոաբին, ու [w]Ամմոնի որ-
22 դւոցը. Եւ [x]Տիւրոսի բոլոր թագաւորներուն,
ու Սիդոնի բոլոր թագաւորներուն, և [y]ծովուն
անդիի կողմը եղող [z]կղզիներու թագաւորնե-
23 րուն. [a]Դեդանին, ու Թեմային, և Բուզին, ու
ամէն [b]էջերը մօրուքին ծայրերը կտրողներուն.
24 Եւ [c]Արաբացւոց բոլոր թագաւորներուն, ու
[d]անապատը բնակող խառնիճաղանճ ժողո-
25 վուրդին բոլոր թագաւորներուն. Եւ [e]Զամ-
բրիի բոլոր թագաւորներուն, ու [f]Եղամի բո-
լոր թագաւորներուն, ու Մարաց բոլոր թա-
26 գաւորներուն. Եւ [g]հարու մօտ կամ հեռու
եղող հիւսիսի [h]բոլոր թագաւորներուն, ու
երկրի երեսին վրայ եղող երկրիս բոլոր թա-
գաւորութիւններուն իրարու. և անոնցմէ ետ-
27 քը Սիսակի թագաւորը պիտի խմէ։ Ու անոնց
ըսես, Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. [i]Խմեցէք, ու [k]գինովցէք ու
փսխեցէք, և ձեր մէջը խրկելու սուրիս երե-
28 սէն իյնաք ու մի ելլէք։ Ու [l]թէ որ գաւաթը
քու ձեռքէդ առնել չուզեն խմելու համար,
անոնց ըսես, Զօրաց Տէրը այսպէս
29 կ'ըսէ. Անշուշտ պիտի խմէք. [m]քանզի ահա
ես [n]իմ անունովս կոչուած քաղաքին վրայ
[o]չարիք բերելու սկսայ. միթէ դուք ան-
պատի՞ժ պիտի մնաք. անպատիժ պիտի չմը-
նաք, [p]քանզի [q]երկրիս բոլոր բնակիչներուն
վրայ սուր պիտի կանչեմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
30 Ա՛ւսուն գուն աս բոլոր խօսքերը անոնց
մարգարէանալով՝ անոնց ըսես,
Տէրը [r]բարձրէն պիտի գոռայ,
Ու [s]իր սուրբ բնակութենէն իր ձայնը պիտի
տայ.
[t]Իր բնակարանին վրայ [u]ահաբիկու ձայնով պի-
տի գոռայ,
[v]Խաղողը կոխողներուն պէս՝
Երկրիս բոլոր բնակիչներուն պատասխան պի-
տի տայ։
31 Անոր բարձր ձայնը պիտի երկրիս ծայրերը պի-
տի հասնի,
[w]Վասն զի Տէրը [x]ազգերուն հետ դատաստան
ունի.
[y]Անիկաամէն մարմնոյ հետ դատ պիտի վարէ,
Ու [z]ամբարիշտները սուրի պիտի տայ, կ'ըսէ
Տէրը։
32 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[a]Ահա չարիք պիտի ելլէ, մէկ ազգէ ուրիշ ազ-
գի պէտք անցնի,
Ու երկրիս ծայրերէն [b]մեծ մրրիկ պիտի ելլէ։
33 [c]Եւ ան օրը Տէրոջմէ սպանուածները
երկրիս մէկ ծայրէն մինչև երկրիս միւս ծայ-
րը պիտի ըլլան.

[a] Գլ. ԻԵ. 10։
[b] Ես. ԻԴ. 7։ ԻԶ. 11։ ԼԴ. 7։ Գլ. Է. 34։ ԻԶ. 9։ Ես. ԿԱ. 4։ ԻԶ. 10։ Յայտ. ԻԸ. 23։
[c] Ժող. ԻԵ. 4։
[d] Բ Մն. ԼԶ. 21. 22։ Եզր. ա. 1։ Գլ. ԻԹ. 10։ Դան. Թ. 2։
[e] Ես. ԻԶ. 19։ ԻԶ. 23։ ԻԸ. 1։ Եւ։ ԽԷ.
[f] Գլ. Ե. 1։ 23. 39. 40. 45։ Ծա. 25. 26։
[g] Գլ. Ե. 9։ Ծա. 27. 28։
[h] Գլ. Ե. 41։ Ծա. 27։
[i] Գլ. ԽԷ. 7։
[k] Գլ. Ե. 29։ Ծա. 6. 24։
[l] Յոբ. իա. 20։ Սոփ. Ե. 8։ Ես. Ծա. 17։ Յայտ. ԻԶ. 10։
[m] Գլ. Ե. 3. 13։
[n] Գլ. ԻԹ. 7։ Եզեկ. ԻԴ. 34։ Ղեւ. գ. 11։
[o] Ելմ. Ե. 11։
[p] Գլ. ԽԶ. 9։
[q] Գլ. ԽԶ. 2. 25։
[r] Ելմ. 24։
[s] Յոբ. ա. 1։
[t] Գլ. ԽԷ. 1. 5. 7։
[u] Տես Ես. Ի. 1։
[v] Գլ. ԽԸ. 7, եւ։
[w] Գլ. ԽԸ. 1։
[x] Գլ. ԽԸ. 1։
[y] Գլ. Ե. 1։
[z] Գլ. ԽԷ. 4։
[a] Ես. ԽԳ. 11։
[b] Ելմ. Թ. 11։
[c] Գլ. ԽԶ. 9։
[d] Գլ. ԽԹ. 8։
[e] Բ Մն. Ի. 14։
[f] Տես Ելմ. 20։ Գլ. ԽԹ. 31։ Ե. 37։ Եզեկ. Լ. 5։
[g] Կամ Ջեմիանացւոց
[h] Գլ. ԽԹ. 34։
[i] Գլ. Ե. 9։
[k] Գլ. Ե. 41։
[l] Ամբ. Բ. 16։
[m] Ես. Ծա. 21։ ԿԳ. 6։
[n] Դան. Թ. 18. 19։
[o] Առակ. Ժա. 31։ Գլ. ԽԹ. 12։ Եր. ԿԶԿ. Թ. 6։ Աբդ. 16։ Նահ. ԽԶ. 31։ ա Պետ. գ. 17։
[p] Եզեկ. ԼԲ. 21։
[q] Ես. ԽԲ. 13։ Յայտ. Գ. 10։ Ամովս. 2։
[r] Սաղ. Ժա. 4։ Գլ. ԺԷ. 12։
[s] գ Թագ. Թ. 3։ Սաղ. ՃԼԲ. 14։
[t] Ես. ԺԶ. 9։ Գլ. ԽԲ. 33։
[u] Ամս. գ. 1։ Միք. Զ. 2։
[v] Ես. ԿԶ. 16։ Յայտ. Գ. 9։
[w] Գլ. ԽԶ. 19։ Լ. 25։
[x] Ես. ԿԶ. 16։

Ընծանց համար սուգ պիտի չբռնեմ,
Ընծանք պիտի չժողվուին ու պիտի չվաղուին,
Երկրի երեսին վրայ ապրի պէս պիտի ըլլան։
34 Ողբացէք, ով հովիւներ, ու ազաղակեցէք,
Եւ հռիւէն ՚ջը թաւալեցէք, ով հօտին ընտիրները.
Վասն զի ձեր մորթուելու և ցրուցան ըլլալու օրերը լրացած է,
Ու պատուական ամանի պէս պիտի իյնաք։
35 Եւ հովիւներուն փախչելու ճամբան՝
Ու հօտին ընտիրներուն ազատուելու միջոցը պիտի կորսուի։
36 Հովիւներուն ազաղակին ձայնը
Եւ հօտին ընտիրներուն ուռնալուն յայտը կայ,
Վասն զի Տէրը անոնց արօտները կորսընդուց.
37 Ու Տէրոջը սաստիկ բարկութեանը երեսէն
Խաղաղութեան բնակարանները ամայութեան դարձան։
38 Առիւծի պէս *իր բնակարանը թողուց,
Քանզի *բռնաւորին բարկութեանը երեսէն
Ու անոր սաստիկ սրտմտութեանը երեսէն
Անոնց երկիրը ամայի եղաւ։

ԳԼ. ԻԶ

1 Երեմիա խոստումներով ու սպառնալիքներով ապաշխարութեան կը յորդորէ ժողովուրդը. 8 ու պատճառով կը բռնուի 10 ու կ'ամբաստանուի։ 12 Իր անձին ջատագովութիւնը։ 16 Դատաստանին մէջ կ'արդարանայ՝ Մխիթային 20 և Ուրիային օրինակները յիշուելով, 24 և Աքիկամին խնամքով։

1 Յուդայի Թագաւորին՝ Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին Թագաւորութեանը սկիզբը Տէրոջմէն այս խօսքը եղաւ՝ ըսելով, Տէր 2 րը այսպէս կ'ըսէ. Տէրոջը տունը գաւիթին մէջը կայնէ, ու Տէրոջը տունը երկրպագութիւն ընելու եկող Յուդայի բոլոր քաղաքներուն խօսէ ՚ան ամէն խօսքերը՝ որ քեզի պատուիրեցի անոնց խօսելու համար. ՚մէկ 3 խօսք մը եթէ մի ձգեր. ՚գուցէ մտիկ ընեն, ու ամէն մարդ իր չար ճամբայէն դառնայ. ես ալ ՚զղջամ ան չարիքին համար՝ որ անոնց չար գործքերուն պատճառովը իրենց վրայ 4 բերելու կը խորհիմ։ Եւ անոնց ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Թէ որ ինծի մտիկ չընելով՝ 5 ձեր առջեւը դրած օրէնքիս մէջ չքալէք, Ու ձեզի խրկած ծառաներուս՝ մարգարէներուն խօսքերը մտիկ չընէք, որ ՚կանուխ եղելով 6 ղրկած կը խրկեի, ու դուք մտիկ չըրիք. Ան՚ տունը *Սիլոյի պէս պիտի ընեմ, և այս քաղաքը երկրիս բոլոր ազգերուն ՚անէծք պիտի ընեմ։

7 Ու քահանաները և մարգարէները ու բոլոր ժողովուրդը լսեցին, երբոր Երեմիա Տէ- 8 րոջմէն ամէն որ այս խօսքերը կը խօսէր։ Ու երբոր Երեմիա ըլլալիքը զբոսցնելը՝ որ Տէրը հրամայեր էր բոլոր ժողովուրդին խօսելու, քահանաները ու մարգարէները ու բոլոր ժողովուրդը զանիկա բռնեցին ու ըսին, Դուն անպատճառ պիտի մեռնիս։ 9 Ինչո՞ւ համար Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն ըրիր՝ ըսելով, Այս տունը Սիլոյի պէս պիտի ըլլայ, ու այս քաղաքը աւերակ պիտի ըլլայ և հոն բնակիչ պիտի չըլլայ. ու բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը տանը մէջ Երեմիային վրայ ժողվուեցաւ։

10 Ու երբոր Յուդայի իշխանները այս բանները լսեցին, Թագաւորին տունէն Տէրոջը տունը ելան, և Տէրոջը *դռանը նոր դրանը մուտքը 11 նստան։ Ու քահանաները և մարգարէները իշխաններուն ու բոլոր ժողովուրդին խօսեցան ու ըսին, Այս մարդը մեռնելու արժանի է, քանզի ՚այս քաղաքիս դէմ մարգարէութիւն ըրաւ, ինչպէս որ դուք ձեր ականջներովը լսեցիք։

12 Ու Երեմիա բոլոր իշխաններուն ու բոլոր ժողովուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ, Տէրը զիս խրկեց որ այս տանը ու այս քաղաքիս վրայով ձեր լսած բոլոր խօսքերը ար՚՚բէ՛ 13 րէութիւն ընեմ։ Եւ հիմա ՚ձեր ճամբաները ու գործքերը ուղղեցէք, ու ձեր Տէր Աստուծոյն ձայնը մտիկ ըրէք, և ՚Տէրը ձեր վրայով ըսած 14 չարիքին համար պիտի զղջայ։ Բայց ես ՚ահա ձեր ձեռքն եմ. ձեր աչքին աղէկ ու չիտակ 15 երեցածը ըրէք ինծի. Սակայն աղէկ գիտցէք որ եթէ դուք զիս մեռցընէք, ձեր վրայ ու այս քաղաքիս վրայ և անոր բնակիչները վրայ անշուշտ անմեղ արեան պա՚՚ՒՀ պիտի բերէք. վասն զի ճշմարտապէս Տէրը զիս ձեզի խրկեց, որ այս բոլոր խօսքերը ձեր ականջներուն պրուցեմ։

16 Ապա նաեւ իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը քահանաներուն ու մարգարէներուն ըսին, Այս մարդը մեռնելու արժանի չէ, վասն զի մեր 17 Տէր Աստուծոյն անունովը մեզի խօսեր է։ ՚Ու երկրին ծերերէն քանի մը մարդիկ՝ ելան, և ժողովուրդին բոլոր ժողովրդին խօսեցան՝ ըսե- 18 լով, Յովդայի եզեկիա Թագաւորին օրերը ՚Մօրաշտի Միքիա մարգարէութիւն ըրաւ. և բոլոր Յուդայի ժողովուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Սիօն ագարակի պէս պիտի հերկուի, ու Երուսաղէմ աւերակներու դէզեր՝ ու Տէրոջը տանը լեռը անտառի 19 բարձր տեղերու պէս պիտի ըլլայ։ Մի՞թէ Յուդայի եզեկիա Թագաւորը ու բոլոր Յուդա զանիկա մեռցուցի՞ն. չի՞ որ անիկա ՚Տէրոջմէ

ա Գլ. ժգ. 4, 6։
բ Սապ. հմ. 3։ Գլ. ը. 2։ Յեսա. ժա. 9։
գ Գլ. գ. 8։ ը. 26։
դ Սապ. հզ. 2։
ե Կամ բռնաւոր ասոր. բին
զ Գլ. ժմ. 14։
է Եզեկ. գ. 10։
ը Մաա. իը. 20։
թ Գոր. ի. 27։
ժ Գլ. լգ. 3։
ի Գլ. ժը. 8։ Յոել. գ. 8, 9։
լ Դան. իգ. 14, ևն։
խ Օր. իը. 15։
ծ Գլ. է. 13, 25։ Ժաս. 7։ իմ. 3, 4։
կ ա Թագ. գ. 10, 11։ Սապ. հը. 60։ Գլ. է. 12, 14։
հ Եա. հե. 15։ Գլ. իգ. 9։
ձ Գլ. լը. 4։
ղ Գլ. է. 3։
ն Հմր. 3, 19։
շ Գլ. ը. 8։
ո Գոր. է. 34, ևն։
չ Մխ. ա. 1։
պ Մխ. գ. 12։
ջ Ը Մն. ը. 26։

վախնալով՝ Տէրոջը առջևը ազօթք բրաւ, և Տէրը անոնց վրայով բաած չարիքին համար զղջաց։ ուրեմն Աստուածնիս մեծ չարիք մը բրած կ՚ըլլանք մեր անձերուն։

20 Ու նաև կարիաթարիմէն Սեմայիայի որդի Ուրիա մարգարէութիւն մը կար, որ Տէրոջը անուամբ մարգարէութիւն կ՚ընէր. և անոնք առ քաղաքիս վրայ ու առ երկրիս վրայ եղեւոնայիններ բոլոր խօսքերուն պէս մարգարէացան։ 21 Ու երբոր Յովակիմ թագաւորը ու անոր բոլոր զօրաւոր մարդիկը ու բոլոր իշխանները անոր խօսքերը լսեցին, թագաւորը ուզեց որ զանիկա մեռցնէ. բայց Ուրիա՝ բանը լսելով՝ 22 վախցաւ ու փախաւ եգիպտոս դնաց։ Եւ Յովակիմ թագաւորը մարդիկ խրկից Եգիպտոս. Ալբոթորի որդին Եղնաթանը ու անոր 23 հետ քանի մը մարդիկ Եգիպտոս. եւ անոնք Ուրիան Եգիպտոսէն հանեցին, ու զանիկա Յովակիմ թագաւորին բերին. ան ալ զանիկա սրով զարկաւ, ու անոր մարմինը ժողովուրդին որդւոցը գերեզմաններէն նետեց։

24 Բայց Սափանի որդւոյն Աբիկամի ձեռքը Երեմիային հետ էր, որ չըլլայ թէ անիկա ժողովուրդին ձեռքը մատնուելով՝ մեռցուի։

ԳԼ. ԻԶ

1 Եղիմիա կապեալ և բանտեալ պրինակով կը մարգարէանայ թէ Աբեդնեգով Բաբելացիները Երուսաղէմն պիտի յաղթեն։ 8 կը յորդորէ զանոնք որ անոր հնազանդին և առանց մարգարէներուն չհաւատան։ 12 Նոյնպէս ալ Սեդեկիան կը յորդորէ։ 19 կը նախատձոյնէ թէ մեղաց անօթները Բաբելոն պիտի տարուին, ու հոն պիտի մնան մինչև այցելութեան օրը։

1 Յուդայի Բագաւորին Յովսիայի որդւոյն Սեդեկիային Բագաւորութեանը սկիզբը՝ Տէրոջը կողմանէ Երեմիային այս խօսքը եղաւ՝ ըսելով՝ 2 Տէրը Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Քեզի կապերը ու լուծեր չինէ, ու զանոնք պարանոցիդ 3 վրայ դիր. Եւ զանոնք Եդոմի Բագաւորին Սեդեկիա Բագաւորին ղրկելով Երուսաղէմ Յուդայի Բագաւորին, Մովաբի Բագաւորին, ու Ամմոնի որդւոցը Բագաւորին, և Տիւրոսի Բագաւորին ու Սիդոնի Բագաւորին խրկէ. Եւ անոնց պատուէր տուր իրենց տէրերուն համար ու ըսէ, Զօրաց Տէրը Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ձեր տէրերուն 5 պատմեցէք ըսէք, Ես իմ մեծ զօրութեամբս ու երկնցած բազուկովս երկիրը, մարդը ու երկրի երեսին վրայ եղող անասուները ստեղծի, և զանիկա կու տամ որուն որ իմ աչքիս 6 քիս առջևը հաճոյ կ՚երեւնայ Ասլը։ Եւ հիմա առ բոլոր երկիրները ես իմ ծառայիս՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Բագաւորին ձեռքը կու տամ, ու դաշտի գազանները ալ անոր 7 կու տամ, որ անոր ծառայութիւն ընեն։ Եւ իրոլոր ազգերը ծառայութիւն պիտի ընեն անոր ու անոր որդւոյն ու անոր որդիին որդւոյն, մինչև որ անոր երկրին ժամանակն ալ հասնի, ու զանիկա ալ շատ ազգեր ու մեծ 8 Բագաւորներ ծառայ ընեն։ Եւ ան ազգը կամ Բագաւորութիւնը որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Բագաւորին ծառայութիւն չընէր, ու իր պարանոցը Բաբելոնի Բագաւորին լուծին տակը չդնէր, ան ազգին սրով, սովով ու ժանտախտով այցելութիւն պիտի ընեմ, կ՚ըսէ Տէրը, մինչև որ զանոնք անոր ձեռքովը հատցընեմ։

9 Եւ դուք մինչ մի ընէք ձեր մարգարէներուն, բաղդ նայողներուն, երազատեսներուն, գուշակողներուն ու կախարդներուն՝ որոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսելով, Բաբելոնի Բագաւորին ծառայ պիտի չըլլաք. 10 Քանզի անոնք ձեզի սուտ մարգարէութիւն կ՚ընեն, որպէս զի ձեր երկրին վրայէն ձեզ հեռացընեն, ու 11 ես ձեզ վռնտեմ ու կորսուիք։ Բայց իր պարանոցը Բաբելոնի Բագաւորին լուծին տակը դնող և անոր ծառայութիւն ընող ազգը անդուլ իր երկրին վրայ հանգիստ պիտի թողում, կ՚ըսէ Տէրը, ու պիտի մշակէ զանիկա, ու անոր մէջը պիտի բնակի։

12 Յուդայի Սեդեկիա Բագաւորին ալ ես բոլոր խօսքերուն համեմատ պատմեցի ու ըսի, Ձեր պարանոցը Բաբելոնի Բագաւորին լուծին տակը դրէք, և անոր ու անոր ժողովուրդին 13 ծառայութիւն ըրէք, որ ապրիք։ Մինչև ե՞ս մեր դուն ու քու ժողովուրդդ սրով, սովով ու ժանտախտով մեռնիք, ինչպէս որ Տէրը Բաբելոնի Բագաւորին ծառայութիւն չընող 14 ազգին համար խօսեցաւ։ Եւ դուք մինչ մի ընէք ան մարգարէներուն խօսքերը, որոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսելով, Բաբելոնի Բագաւորին ծառայ պիտի չըլլաք, վասն զի անոնք ձեզի 15 Տաւա մարգարէութիւն կ՚ընեն. Քանզի ես զանոնք չխրկեցի, կ՚ըսէ Տէրը, հապա անոնք իմ անունովս սուտ մարգարէութիւն կ՚ընեն, որպէս զի ես ձեզ վռնտեմ, և դուք ու ձեզի մարգարէութիւն ընող մարգարէները կորսուիք։

16 Ու ես քահանաներուն և ան բոլոր ժողովուրդին պատուէր տուի ու ըսի, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ձեր մարգարէներուն խօսքերը մինչ մի ընէք՝ որոնք ձեզի մարգարէութիւն կ՚ընեն՝ ըսելով, Ահա Տիրոջը տանը անօթները ևս

ա Նե. լբ. 14. բ Թագ. իգ. 16։ գ Գար. ե. 39։ դ Թագ. իբ. 12. 14։ Գե. լե. 14։ ե Էսթեր. գ. 1։ Նեեմ. գ. 1։ իգ. 3։ իգ. 3. ե։ զ Յով. ձմե. 15։ Ձեզ. 6։ Նա. իե. 12։ է Գե. իբ. 1։ ը Գե. իբ. 10. 12։ Տես. նգ. գ. 1։ ժբ. 3։ իգ. 3. ե։ թ Յով. ձմե. 15։ Ձեզ. 6։ Նա. իե. 12։ ժ Գե. իբ. 1։ ի Գե. իբ. 9։ իգ. 10։ Նգ. իմ. 18. 20։ ի Գե. իբ. 14։ Դան. բ. 38։ ի բ Մն. լգ. 20։ ի Գե. իբ. 14։ Դան. ե. 38։ ի Գե. իե. 12. ժ. 27։ Դան. ե. 26։ ի Գե. իե. 14։ ի Հմր. 14։ ի Գե. իբ. 1. ը. 17։ ի Նգ. իմ. 31։ ի Գե. ժգ. 14։ իգ. 21։ իմ. 8. 9։ ի բ Մն. լգ. 7. 10։ Գե. իբ. 3։ Դան. ա. 2։

տեղս Բաբելոնէն եա պիտի բներուին, քանզի
անոնք սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն ձեզի.
17 Անոնց մտիկ մի ընէք. Բաբելոնի թագաւորին
ծառայեցէք, որ ապրիք. ինչո՞ւ սա քաղաքը
18 աւերակ ըլլայ։ Բայց թէ որ անոնք մարգա-
բէներ են ու թէ որ անոնց քովը Տէրոջը խօսքը
կայ, թող հիմա զօրաց Տէրոջը աղօթք ընեն,
որ Տէրոջը տանը մէջ և Յուդայի թագա-
ւորին տանը մէջ ու Երուսաղէմի մէջ մնացած
19 անօթները Բաբելոն չերթան։ Վասն զի զօրաց
Տէրը այսպէս կ'ըսէ Ալիւներուն ու ծովին և
մենովթներուն ու սա քաղաքիս մէջ մնա-
20 ցած անօթներուն վրայով, Որոնք Բաբելոնի
Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը չառաւ, երբոր
Յուդայի թագաւորը Յովակիմի որդին Ե-
քոնիան, և Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր
ազնուականները Երուսաղէմէն Բաբելոն գերի
21 առաւ. Զի՛տաւ զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ա-
ստուածը այսպէս կ'ըսէ Տէրոջը տանը մէջ և
Յուդայի թագաւորին տանը մէջ ու Երուսա-
22 ղէմի մէջ մնացած անօթներուն համար. Ա-
նոնք Բաբելոն պիտի տարուին, և հոն պիտի
մնան մինչև այն օրը՝ որ անոնց այցելութիւն
ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, եաքը զանոնք պիտի հա-
նեմ ու սա տեղս պիտի դարձընեմ։

ԳԼ. ԻԸ

1 Անանիա սուտ մարգարէութիւնով կ'խոտորցնէ թէ տաճարին անօթները ու Եքոնիա պիտի դառնան։ 5 Երեմիա բացատ-
լով որ ան մարգարէութիւնը ձշմարիտ ըլլայ, կը ցուցընէ թէ դիպուածը պիտի յայտնէ թէ ձշմարիտ մարգարէները որանք
են։ 10 Անանիա կը կոտրէ Երեմիային լուծը։ 12 Երեմիա եր-
կոքին լուծի վրայով կը խօսի, 15 ու կը նախատձայնէ Ա-
նանիային մահը։

1 Ու եղաւ որ հոյն տարին Յուդայի թագա-
ւորին Սեդեկիայուն թագաւորութեանը սկիզ-
բը՝ չորրորդ տարուն հինգերորդ ամիսը՝ Գա-
բաւոնէն եղող Ազուրի որդին Անանիա մար-
գարէն Տէրոջը տանը մէջ քահանաներուն ու
2 բոլոր ժողովուրդին առջևը ինծի խօսեցաւ ու
ըսաւ, Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կը խօսի ու կ'ըսէ, Բաբելոնի թագա-
3 ւորին լուծը կոտրեցի. Մինչև երկու տարի՝
Բաբելոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին սա
տեղէն առած ու Բաբելոն տարած Տէրոջը
տանը բոլոր անօթները սա տեղս պիտի դար-
4 ձընեմ. Եւ Յուդայի թագաւորը Յովակիմի
որդին Եքոնիան, ու Բաբելոն գացած Յու-
դայի բոլոր գերիները սա տեղս պիտի դար-
ձընեմ, կ'ըսէ Տէրը, վասն զի Բաբելոնի թա-
գաւորին լուծը պիտի կոտրեմ։
5 Ու Երեմիա մարգարէն՝ Տէրոջը տանը մէջ
կայնող քահանաներուն ու բոլոր ժողովուրդին
աչքին առջևը Անանիա մարգարէին խօսեցաւ.
6 Ու Երեմիա մարգարէն ըսաւ, Ամէն. Տէրը
այնպէս ընէ. Տէրը քու մարգարէացած խօս-
քերդ հաստատէ, ու Տէրոջը տանը անօթ-
ները ու բոլոր գերիները Բաբելոնէն սա տեղս
7 դարձընէ։ Բայց հիմա քու ականջներուդ և
բոլոր ժողովուրդին ականջներուն սա խօսքը խօս-
8 քս մտիկ ըրէ. Ինծմէ առաջ ու քեզմէ ա-
ռաջ՝ սկիզբէն հին եղող մարգարէները՝ չատ
երկիրներու դէմ ու մեծ թագաւորութեանց
դէմ՝ պատերազմի, չարիքի ու ժանտախտի
9 վրայով մարգարէացան։ Երբոր մէկ մարգարէ
մը խաղաղութիւն կը մարգարէանայ, ու ան
մարգարէին խօսքը կը կատարուի, անատնը
կը հասկըցուի որ անոնա ձշմարտապէս Տէրո-
մէ խրկուած մարգարէ մըն է։
10 Անատնը Անանիա մարգարէն Երեմիա մար-
գարէին պարանոցէն լուծը առաւ, ու զա-
11 նիկա կոտրեց։ Եւ Անանիա բոլոր ժողովուր-
դին աչքին առջևը խօսեցաւ ու ըսաւ, Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Մինչև երկու տարի՝ Բաբելոնի
Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին լուծը ամէն
ազգերուն պարանոցին վրայէն այսպէս պիտի
կոտրեմ. ու Երեմիա մարգարէն իր ճամբան
դնաց։
12 Եւ Անանիա մարգարէն Երեմիա մարգա-
րէին պարանոցին վրայէն լուծը կոտրելէն եա-
քը՝ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսելով,
13 Գնա Անանիային խօսէ ու ըսէ, Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Դուն փայտէ լուծերը կոտրեցիր, սա-
կայն անոնց տեղը երկաթէ լուծեր պիտի չի-
14 նես։ Քանզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ա-
ստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ա՛ս երկաթէ լուծ դրի, որ Բա-
բելոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին ծառա-
յութիւն ընեն, և անոր պիտի ծառայեն.
դաշտի գազաններն ալ անոր տուի։
15 Ու Երեմիա մարգարէն Անանիա մարգա-
րէին ըսաւ, Հիմա լսէ, ով Անանիա, Տէրը
քեզ խրկած չէ, ու դուն սա ժողովուրդը
16 ստութեան յուսացուցիր։ Անոր համար Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Ա՛հա ես քեզ երկրի երեսին
վրայէն պիտի վռընտեմ. դուն սա տարի պի-
տի մեռնիս, վասն զի Տէրոջը դէմ խօսեցար։
17 Ուստի Անանիա մարգարէն նոյն տարուն եօթներորդ ամսուն մէջ մեռաւ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Երեմիա Բաբելոնի մէջ եղող գերիներուն նամակ կը խրկէ՝ յորդորելով զանոնք որ հանդարտ ըլլան, 8 և իրենց մարգա-
բէներուն երազներուն չհաւատան, 10 և կ'խոտորցնէ թէ եօթա-

Նաեւն ասրիէն եաև Ասաուծոյ իմաստութեամբ պիտի գտանան։ 15 կը նախանձայոյզ ընդդիմանամ իրենց անհնազան գործերուն Համար։ 20 կը ցուցնէ երկաւ սուտ մարգարէներն։ Ասաուծոյ Սեգեկիայէն երկիւղալի վախճանը։ 24 Սեծցիա Նամակ մը կը գրէ Երեմիայէն դէմ։ 30 Երեմիա անոր ապետալի վախճանը կը սորագրէ։

1 Ա՛ան ք են ան նամակին խօսքերը, որ Երեմիա մարգարէն Երուսաղեմին խրկեց գերիներուն մնացած ծերերուն, քահանաներուն և մարգարէներուն ու բոլոր ժողովուրդին, որոնք Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղեմէն Բաբիլոն գերի
2 էր, ֊յեքոնիա թագաւորը և թագուհին ու պալատականները, ցուգայի ու Երուսաղեմի իշխանները ու հիւսները և դարբիններն Երու-
3 սաղեմէն կլլելէն ետքը, Սաֆանի որդւոյն Եղեասային ու Քեզկիայի որդւոյն Գամարիա-յին ձեռքով, (որ գանոնք ցուգայի թա-գաւորը Սեգեկիա Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին Բաբիլոն խրկեր էր,) ըսելով,
4 Ա՛յսպէս կ'ըսէ զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը բոլոր գերիներուդ՝ որոնք Երուսաղե-
5 մէն Բաբիլոն գերի ետի եմ. ֊Տուներ շինեցէք ու բնակեցէք, պարտէզներ անկեցէք ու
6 անոնց պտուղը կերէք, կիներ առէք և տղաքներ ու աղջիկներ ունեցէք, ու ձեր տղոյը կիներ առէք, և ձեր աղջիկները էրիներու տուէք՝ որ տղաքներ ու աղջիկներ ծնանին, և հոգ բազմացէք ու չքչնաք։
7 Ու ան քաղաքին խաղաղութիւնը փնտռեցէք, ուր որ ձեզ գերի ետի եմ, և ֊անոր Համար Տէրոջը աղօթք ըրէք, վասն զի անոր խաղա-ղութիւնովը ձեզի խաղաղութիւն կ'ըլլայ։
8 Քանզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ձեր մէջը եղող ձեր մարգա-բէներդ ու ձեր բազդ նայողները ֊ձեզ չխաբեն, և ձեր ուռնել տուած երազներուն մի՛ղիկ մի
9 ընէք ։ ֊Վասն զի անոնք իմ անունովս սուտ մարգարէութիւններ կ'ընեն ձեզի. զանոնք ես
10 չխրկեցի՝ կ'ըսէ Տէրը։ Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Երբոր Բաբիլոնին ֊եօթանասուն տա-րին լրանայ՝ ձեզի այցելութիւն պիտի ընեմ, և ձեզ աս տեղս դարձնելով՝ իմ բարի խոստ-
11 մունքս ձեր վրայ պիտի կատարեմ։ Քանզի ես ձեր վրայով խորհած խորհուրդներս գիտեմ, կ'ըսէ Տէրը, ֊անոնք ֊Ձեր յուսացած վախճանը՝ ձե-զի տալու Համար՝ խաղաղութեան խորհուրդ-
12 ներ են և ոչ թէ չարիքի։ Ու դուք ֊ինծի պիտի կանչէք, և պիտի երթաք ու ինծի աղօթք
13 պիտի ընէք, և ձեզի պիտի լսեմ։ Ու ֊զիս պիտի փնտռէք և պիտի գտնէք, վասն զի ֊ձեր
14 բոլոր սրտովը պիտի խնդրէք զիս. Ու ֊ես ձեզի
15 գերութեան չքչել տուի։ (Վասն զի դուք ըսիք թէ Տէրը մեզի Բաբիլոնի մէջ մարգա-բէներ Հանեց։)
16 Քանզի Դաւթի աթոռին վրայ նստող թա-գաւորին Համար, ու աս քաղաքիս մէջ բնա-կող բոլոր ժողովուրդին Համար՝ ձեզի հետ գերութեան չգացող եղբայրներնուդ Համար՝
17 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ը-սէ. Ահա ես անոնց մէջ պիտի խրկեմ տուբը, սովը ու ժանտախտը, և զանոնք ֊խխոտ գէշ թուզերուն պէս պիտի ընեմ, որոնք գէշու-
18 թենէն չեն ուտուիր։ Ու զանոնք սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի հալածեմ, և ֊զանոնք նեղութիւն կրելու պիտի մատնեմ երկրիս բո-լոր թագաւորութիւններուն մէջ. ֊ի ֊ցնդու-նալ, զարմանքի, սուլելու ու նախատինքի ընդ-դէմ ան բոլոր ազգերուն մէջ՝ ուր
19 որ զանոնք պիտի քշեմ. Որովհետև իմ խոս-քերս մտիկ չըրին, կ'ըսէ Տէրը, երբոր իմ ծառաներս մարգարէները անոնց խրկեցի՝ կա-նուխ կլլելով ու խրկելով. ու դուք մտիկ
20 չըրիք՝ կ'ըսէ Տէրը։ Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով դուք բոլոր գերիներդ՝ որ
21 ֆ֊ երուսաղեմէն Բաբիլոն խրկեցի։ Իմ անու-նովս ձեզի սուտ մարգարէութիւն ընող Կոլ-դիայի որդւոյն Աքաաբին վրայով, ու Մաա-սիայի որդւոյն Սեդեկիային վրայով՝ զորաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես զանոնք Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը պիտի տամ, ու զանոնք
22 ձեր աչքերուն առջեւը պիտի զարնէ. Եւ Բա-բիլոն եղող Ցուգայի բոլոր գերիներուն մէջ ֊անունդ պատուհաս անէծք պիտի առնուի՝ ը-սելով, Տէրը քեզ ֊Բաբիլոնի թագաւորին կրակի մէջ խորոված Սեդեկիային ու Աքաա-
23 բին պէս ընէ ։ վասն զի Իսրայէլի մէջ ֊ա-նպատմութիւն գործեցին, և իրենց ընկերնե-րուն կանանցը հետ չնութիւն ըրին, ու իմ անունովս սուտ խօսքեր խօսեցան՝ որ ես ա-նոնց չհրամայեցի. բայց ես գիտեմ ու վկայ եմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
24 Ու Նեհեղամացի Սեմայիային խօսիս ու ըսես,
25 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կը խօսի ու կ'ըսէ, Որովհետև դուն երուսա-ղէմ եղող բոլոր ժողովուրդին, և Մաասիայի որդւոյն ֊Սոփոնիա քահանային ու բոլոր քա-

---

– գ Թագ. խգ. 12. Եա. 21. Եր. 14. 15. Եփս. ե. 6.
ֆ Համ. 31.
ֆ֊ Համ. 28.
֊ Եզր. գ. 10. ա Տիմ. բ. 2.
֊ Գէ. ժգ. 14. խգ. 21. խե. 14. 15. Եփս. ե. 6.
֊ Համ. 31.
֊ ը Մն. լգ. 21. 22. Եզր. ա. 1. Գէ. խե. 12. խե. 22. Դան. թ. 2.
֊ Եբր. վախճան և յոյս
֊ Դան. թ. 3. Եա.
֊ Գէ. խգ. 39. 40. Եա. բ Օր. է. 1. Եա.
֊ Գէ. խգ. 7.
֊ բ Օր. գ. 7. Սաղ. ե. 6. Եա. 1. Եա. 6.
֊ բ Օր. խը. 25. բ Մն. խթ. 8. Գէ. ժե. 4. խգ. 9. լգ. 17.
֊ Գէ. խգ. 6. խթ. 15.
֊ Գէ. խե. 4. ը. 33.
֊ Տես Դն. խը. 20. Եա. կե. 15.
֊ Դան. գ. 6.
֊ Գէ. խգ. 14.
֊ գ Թագ. խե. 18. Գէ. Եա. 1.

հանաներուն քու անուշոտդ թուղթեր խըր-
26 կեցիր՝ ըսելով, Տէրը քեզ Յովհադա քահա-
նային տեղը քահանայ դրաւ, որ ²Տէրոջը
տանը վերակացու ըլլաս, ու ամէն ³խելացնոր
մարդը՝ որ գինքը մարգարէ կը ձևացընէ, ⁴կոճ-
27 ղը ու երկաթը դնես։ Եւ հիմա ինչո՞ւ հա-
մար ձեզի *մարգարէութիւն ընող՝ Անաթով-
28 թացի Երեմիան չյանդիմանեցիր. վասն զի
անիկա մեզի այսպէս նամակ խրկեց Բաբելոն ու
ըսաւ, Այս գերութիւնը պիտի երկրնայ. տուներ
չինեցէք ու բնակեցէք, պարտէզներ անկե-
29 ցէք և անոնց պտուղը կերէք։ Ու Սոփոնիա
քահանան աս թուղթը Երեմիա մարգարէին
30 ականջներուն կարդաց։ Եւ Տէրոջը խօսքը
31 Երեմիային եղաւ՝ ըսելով, Բոլոր գերիներուն
ըղ խրկէ ու ըսէ, Նեհելամացի Սեմայիային
համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև Սեմա-
յիա ձեզի մարգարէութիւն ըրաւ, ⁵մէկպէս
և զանիկա ես չխրկեցի, ու ձեզ ստութեան
32 յուսացուց, Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես Նեհելամացի Սեմայիային ու անոր
սերունդին այցելութիւն պիտի բնեմ. աս ժո-
ղովուրդին մէջը բնակող անոր մէկ մարդը պի-
տի չմնայ, և իմ ժողովուրդիս ընելու բարիքս
անիկա պիտի չտեսնէ, կ'ըսէ Տէրը, ⁶վասն զի
Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն խօսեցաւ։

ԳԼ. Լ

1 Աստուած կը յայտնէ Երեմիային թէ Հրեայք պիտի դառ-
նան, 4 և թէ իրենց թշուառութենէն ետև պիտի ապաքին.
10 Յակոբը կը մխիթարէ։ 18 Անոնց ուրախալի դերեդարձու-
թիւնը։ 23 Չարերուն վրայ հասնելու բարկութիւնը։

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած խօսքն է՝
2 որ ըսաւ, Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ ու կ'ըսէ, Բոլոր քեզի ըսած խօս-
3 քերս գիրքի մը մէջ գրէ. Քանզի ահա օրեր
կուգան, կ'ըսէ Տէրը, որ ⁷իմ ժողովուրդիս
Իսրայէլին և Յուդային դերութիւնը պիտի
դարձընեմ, կ'ըսէ Տէրը, ու ⁸զանոնք իրենց
հայրերուն տուած երկիրս պիտի դարձընեմ,
ու զանիկա պիտի ժառանգեն։
4 Եւ Իսրայէլին համար ու Յուդային համար
Տէրոջը ըսած խօսքերը ասոնք են.
5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Սոսկալի ձայն լսեցինք,
վախ կայ ու խաղաղութիւն չկայ.
6 Հիմա հարցուցէք ու տեսէք,
թէ արդեօք էրիկ մարդը զաւակ կը ծնանի՞.
ինչո՞ւ համար ամէն կարիճը՝
⁹Ծննդական կնոջ պէս ձեռքերը մէջքը դրած,
Ու բոլոր երեսները դեղնած կը տեսնեմ։
7 ¹⁰Վայ, քանզի անիկա մեծ օր է, ¹¹անոր պէս
չկայ.
Ու անիկա Յակոբին նեղութեան ժամանակ
պիտի ըլլայ,
Բայց անկէ պիտի ազատի.
8 Վասն զի ան օրը, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Անոր լուծը քու պարանոցէդ պիտի կոտրեմ,
Եւ քու կապերդ պիտի փրցընեմ,
Ու զանիկա ՚ի յմէն ալ օտարները պիտի չծա-
ռայեցընեն.
9 Հապա անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն
Ու իրենց ¹²Դաւիթ թագաւորին ծառայութիւն
պիտի ընեն,
Որն որ ես ¹³պիտի հանեմ անոնց։
10 Բայց դուն, ով իմ ծառաս Յակոբ, ¹⁴մի վախ-
նար, կ'ըսէ Տէրը,
Ու, ով Իսրայէլ, մի զարհուրիր.
Քանզի ահա ես քեզ հեռուէն՝
Եւ քու սերունդդ ¹⁵իրենց դերութեանը երկ-
րէն պիտի ազատեմ.
Ու Յակոբ պիտի դառնայ և հանդարտ ու
հանգիստ պիտի ըլլայ,
Եւ ¹⁶ոեւէ վախցընող պիտի չըլլայ։
11 Վասն զի ես քեզ ազատելու համար քեզի
հետ եմ, կ'ըսէ Տէրը.
¹⁷Քանզի պիտի սպառեմ ան բոլոր ազգերը՝
Որոնց մէջը քեզ ցրուեցի.
¹⁸Բայց քեզ պիտի չսպառեմ,
Հապա քեզ ¹⁹չափաւորութեամբ պիտի խրա-
տեմ,
Ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ.
12 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
²⁰Քու հարուածդ անբժշկելի է ու վէրդ
անդարմանելի է.
13 Զանիկա պատելու համար քու դատաստանդ
անոնող մը չկայ.
²¹Քեզի համար դեղ ու ապեղանի չկայ։
14 ²²Քու բոլոր հանանիներդ քեզ մոռցան.
Քեզ չեն փնտռեր.
Վասն զի քեզ ²³թշնամիի հարուածով՝
²⁴Անգութ մկրտու մը պատժովը զարկի
Քու անօրէնութիւններուդ չատութեանը հա-
մար,
²⁵Քանզի քու մեղքերդ չատցան։
15 ²⁶Քու բեկմանդ համար ինչո՞ւ կ'աղաղակես.
Քու ցաւդ անբժշկելի է.
Աս բաները քու անօրէնութիւններուդ չա-
տութեանը համար քեզի ըրի,
Քանզի քու մեղքերդ չատցան։
16 Անոր համար ամէն անոնք որ քեզ կը կլլեն՝
²⁷պիտի կլլուին,

---

1 ԳԼ. ի. 1։
2 Թագ. Թ. 11։ Գար. իշ. 24։
3 ԳԼ. ի. 2։
4 Կամ գինքը մարգարէ կ'ձևացընող
5 Եմր. 5։
6 ԳԼ. իե. 15։
7 ԳԼ. իե. 16։
—
8 Եմր. 18։ ԳԼ. լը. 44։ Եզեկ. լեթ. 25։ Ամովս. թ. 14, 15։
9 ԳԼ. ժգ. 15։
10 ԳԼ. գ. 31։ ջ. 24։
11 Յովել. բ. 11, 31։ Ամովս. ե. 18։ Սոփ. ա. 14, եւ։
12 Դան. ժբ. 1։
13 Եա. ձե. 3, 4։ Եզեկ. լէ. 23։ Ա. 24։ Ոմր. գ. 5։
14 Ղուկ. ա. 69։ Գար. բ. 30։ ժգ. 23։
15 Եա. խա. 13։ խգ. 5։ խգ. 2։ ԳԼ. խզ. 27, 28։
16 ԳԼ. գ. 18։
17 Ամովս. թ. 8։
18 ԳԼ. գ. 27։
19 Սաղ. զ. 1։ Եա. խե. 8։ ԳԼ. ժ. 24։ խզ. 28։
20 Ը Մն. լզ. 16։ ԳԼ. ժե. 18։
21 ԳԼ. ը. 22։
22 Ողբ. ա. 2։
23 Յոբ. ժգ. 24։ ժզ. 9։ ժթ. 11։
24 Յոբ. լ. 21։
25 ԳԼ. ե. 6։
26 ԳԼ. ժե. 18։
27 Եզ. խգ. 22։ Եա. լգ. 1։ խա. 11։ ԳԼ. ժ. 25։

Եւ քու բոլոր թշնամիներդ դերութիան պիտի երթան ,
Ու քեզ յափշտակողները պիտի յափշտակուին.
Ու քեզ կողոպտողներուն ամէնը կողոպտուիլու պիտի մատնեմ.
17 Վասն դի քու վէրքերդ պիտի պատեմ,
Եւ քեզ քու վէրքերէդ պիտի բժշկեմ, կ'ըսէ Տէրը ,
Քանզի քեզի Ա.քսորուած կանչեցին ,
Ա՛ս ան Սիօնն է , որ զանիկա փնտռող չկայ՝ ըսե՛ս :

18 Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Ա.հա ես Յ.ակոբին վրաններուն դերութիւնը պիտի դարձընեմ,
Եւ անոր բնակարաններուն ողորմութիւն պիտի ընեմ.
Ու քաղաքը իր աւերակներուն վրայ պիտի չինուի ,
Եւ պալատը *առջինին պէս՝ պիտի կանգնուի :
19 Ու *անոնցմէ պիտի ելլէ գովութիւն՝
Եւ ուրախութիւն ընողներու ձայն .
Ու զանոնք պիտի շատցընեմ ու պիտի չքչիչնան ,
Եւ զանոնք պիտի փառաւորեմ, ու պզտիկ պիտի չլինան :
20 Եւ անոնց տղաքները *առջինին պէս պիտի ըլլան ,
Անոնց ժողովը իմ առջեւս պիտի հաստատուի ,
Ու բոլոր անոնց նեղութիւն տուողներուն այցելութիւն պիտի ընեմ :
21 Եւ անոնց իշխանը իրենցմէ պիտի ըլլայ ,
Ու անոնց վրայ տիրողը իրենց միջէն պիտի ելլէ ,
Եւ *զանիկա պիտի մօտեցընեմ, ու ինծի մօտ պիտի ըլլայ .
Վասն զի ո՞վ է անիկա որ իր սիրտը պատրաստէց ինծի մօտենալու , կ'ըսէ Տէրը .
22 Եւ դուք *ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք ,
Ես ալ ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ :

23 Ա.հա *Տէրոջը մրրիկը սրտմտութեամբ ելաւ .
Անիկա ասլող մրրիկ է ,
Ամբարիշտներուն գլխուն վրայ պիտի յարձակի :
24 Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը ետ պիտի չդառնայ ,
Մինչեւ որ իր սրտին խորհուրդները չկատարէ ու՛ի գործ չդնէ .
*Ետքի օրերը ասիկա պիտի հասկընաք :

ԳԼ· ԼԱ

1 Իսրայէլին գերեզմանները . 10 անոր հրաշաբարուխքը : 15 Ռաքէլ որ աստգ կ'ընէ . կը միխիթարուի : 18 Եփրեմ ապաշխարելով Աստուծոյ կը դառնայ : 22 Բրիաստի վրայով խոստմնակ մը : 27 Իր ինամքը նկնգիին վրայ . 31 իր նոր ուխտը : 35 Եկեղեցիին հաստատութիւնը 38 և ընդարձակութիւնը :

1 -Ա.նատեմը , կ'ըսէ Տէրը ,
*Իսրայէլին բոլոր ազգատոհմներուն Աստուած պիտի ըլլամ ,
Ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան :
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Սուրէն փախած ժողովուրդը անապատին մէջ շնորհք գտաւ ,
Երբոր *†կ'երթայր Իսրայէլ հանգստութիւն գտնելու .՚՚
3 Տէրը շատոնցմէ ինծի երեւցաւ , ըսելով ,
Քեզ *յաւիտենական սիրով *սիրեցի .
Անոր համար *ողորմութեամբ քեզ *քաշեցի :՚՚
4 *Քեզ նորէն պիտի չինեմ, ու պիտի չինուիս , ով Իսրայէլի կոյսը ,
Նորէն *քու թմբուկներովդ պիտի զարդարուիս ,
Եւ ցնծութեամբ պար բռնողներուն խումբին հետ պիտի ելլես :
5 *Նորէն Սամարիայի լեռներուն վրայ այգիներ պիտի անկես .
Տնկողները պիտի անկեն ու անոնց պտուղը պիտի ուտեն :
6 Վասն դի օր պիտի գայ որ
Եփրեմի լեռանը վրայ պահապանները պիտի կանչեն ,
*Ելէք՝ ու մեր Տէր Աստուծոյն դէպ՚ի Սիօն ելլենք :

7 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
*Յ.ակոբին համար ուրախութեամբ երգեցէք ,
Եւ ազգաց գլուխին ‖համար ցնծացէք .
Զայն առէք , օրհնեցէք ու ըսէք ,
Ով Տէր , քու ժողովուրդդ՝
Իսրայէլին մնացորդը փրկէ :
8 Ա.հա ես *զանոնք հիւսիսի երկրէն պիտի բերեմ.
Եւ *զանոնք երկրի ծայրերէն՝
Ո՛ր անոնց հետ կոյրը ու կաղը ,
Յղին ու ծնած կիները միասին պիտի ժողվեմ.
Մեծ ժողովք մը հոս պիտի դառնայ :
9 *Լալով պիտի գան , ու աղաչանքներով զանոնք պիտի բերեմ.
*Զանոնք Յորդանան վտակներուն քովէն պիտի պտըտցընեմ,

ե ԳԼ· լգ· 6 :
զ Հմր· 3 : ԳԼ· լգ· 7, 11 :
է Սաղ· ճը· 13 :
ը Եբր· իր սովորութեանը պէս
թ Եսա· լե· 10 : Ծա· 11 : ԳԼ· լա· 4, 12 : 13 : լգ· 10, 11 :
ժ Ջար· ժ· 8 :
ի Եսա· ա· 26 :
լ Ծն· խթ· 10 :
խ Թնա· ժգ· 5 :
ծ ԳԼ· իգ· 7 : լա· 1 : 33 : լբ· 38 : Եզեկ· ժա· 20 : լգ· 28 : լե· 27 :
կ ԳԼ· իգ· 19 , 20 : իե· 32 :
հ Ծն· խթ· 1 :
—
ո ԳԼ· լ· 24 :
ղ ԳԼ· լ· 22 :
ճ Թնա· ժ· 33 : բՕր· ա· 33 : Սաղ· ղե· 11 : Եսա· կգ· 14 :
մ Կա՛մ կ'երթայի Իսրայէլին հանգըստանալու :
յ Հաւամ· ժա· 28 , 29 :
ն Մաղ· ա· 2 :
շ Կա՛մ քեզի ողորմութիւն երկընցուցի :
ո Ովս· ժա· 4 :
պ ԳԼ· լգ· 7 :
ջ Եր· ժե· 20 : Դատ· ժա· 34 : Սաղ· ճխթ· 3 :
ռ Եսա· կե· 21 : Ամովս· թ· 14 :
ս Եսա· բ· 3 : Միք· գ· 2 :
վ Եսա· ժբ· 5, 6 :
տ Կա՛մ ինձ
ր ԳԼ· գ· 12, 18 : իգ· 8 :
ց Եզեկ· ի· 34, 41 : լգ· 13 :
ւ Սաղ· ճիգ· 5, 6 : ԳԼ· ծ· 4 :
փ Եսա· լե· 8 : իգ· 19 : խթ· 10, 11 :

Շիտակ ճամբայէն՝ որ անոր մէջը չդայթակղին.
վասն զի Իսրայէլին հայրը եղայ,
ու եփրեմ՝ իմ անդրանիկս է։
10 Ով ազգեր, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք,
ու հեռաւոր կղզիներուն պատմեցէք ու ըսէք,
Իսրայէլը ցրուողը՝ զանիկա պիտի ժողվէ,
եւ զանիկա պիտի պահպանէ, ինչպէս որ
հովիւը իր հօտը կը պահպանէ։
11 Քանզի՝ Տէրը փրկեց Յակոբը,
ու զանիկա՝ անկէ զօրաւորին ձեռքէն ազա-
տեց։
12 Եւ պիտի գան, ու՝ Սիօնին բարձրութեանը
վրայ ուրախութեան ձայն պիտի վերցընեն,
եւ պիտի դիմեն՝ Տէրոջը բարիքներուն՝
Ցորենին ու գինիին ու ձիթիին
եւ հօտերուն ու արջառներուն,
եւ անոնց անձերը՝ ջրուած պարտէզի պէս
պիտի ըլլան,
՚ու մէյմըն ալ պիտի չնուաղին։
13 Այնաեւնը կոյսը պար բռնելով պիտի ուրա-
խանայ,
Նաեւ երիտասարդները և ծերերը միասին.
վասն զի անոնց սուգը ուրախութեան պիտի
դարձընեմ,
եւ անոնց սրտմութենէն զանոնք մխիթարե-
լով՝ պիտի ուրախացընեմ։
14 Ու քահանաներուն հոգիները պարարտու-
թիւնով պիտի լեցընեմ,
եւ իմ ժողովուրդս իմ բարիքներովս պիտի
կշտանայ, կ՚ըսէ Տէրը։
15 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
՚Ռամայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ՝
Ողբի ու դառնագին լացի ձայն.
Ռաքէլ իր տղոցը համար կու լար,
ու իր տղոցը համար մխիթարուիլ չէր ուզեր,
վասն զի՝ անոնք չկայնին։
16 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Քու ձայնդ լալէն՝
եւ աչքերդ արցունքէն դադրեցուր,
վասն զի քու գործքիդ համար վարձք կայ,
կ՚ըսէ Տէրը,
ու՝ Թշնամիին երկրէն պիտի դառնան։
17 Եւ քու ապագայ ժամանակիդ համար յոյս
կայ, կ՚ըսէ Տէրը,
որ՝ տղաքներդ իրենց սահմանը դառնան։
18 Ցկրաւ Եփրեմին առանձին ողբալը լսեցի.
Զիս խրատեցիր, ու խրատուեցայ
Լուծէն չսորված զուարակի պէս.
՚Զիս դարձուր որ դառնամ,
վասն զի իմ Տէր Աստուածս դուն ես։
19 Իրաւընէ՝ դառնալէս ետքը ղղջացի,

Ու կրծուելէս ետքը իմ ազդրիս զարկի.
Ամչցայ ու պատկառեցայ,
վասն զի իմ մանկութեանս անարգանքը
կրեցի։
20 Միթէ Եփրեմ իմ պատուական որդի՞ է,
կամ սիրական զաւա՞կ մըն է.
վասն զի քանի որ ես անոր վրայով կը խօսիմ,
Շարունակ զանիկա կը յիշեմ.
Ասոր պատճառով իմ աղիքս կը դալարի անոր
համար,
՚Ողորմութիւն պիտի ընեմ,
կ՚ըսէ Տէրը։
21 Քեզի կոթողներ կանգնէ, քեզի սիւներ
անկէ,
՚Սիրտդ մեծ ճամբուն քու գացած շաւիղիդ
դիր.
Դարձիր, ով Իսրայէլի կոյսը,
Ա՛ս քու քաղաքներդ դարձիր։
22 Ով՝ ապստամբ աղջիկ,
Մինչև ե՞րբ՝ աստանդական պիտի չըլլաս.
Քանզի Տէրը երկրի վրայ նոր բան ստեղծեց,
Կնիկ մարդը պիտի չըշրջապատէ երիկ մարդը։
23 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս
կ՚ըսէ.
Այսուհետև Յուդայի երկրին մէջ
Ու անոր քաղաքներուն մէջ ասիկա խօսքը պիտի
ըսեն՝
Երբոր անոնց դերութիւնը դարձընեմ,
՚Տէրը քեզ օրհնէ,
Ով արդարութեան բնակարան՝ սուրբ լեռ։
24 Եւ հոն՝ Յուդայի մէջ ու՝ միանգամայն անոր
բոլոր քաղաքներուն մէջ
Երկրագործներ ու հօտերու հետ չուողներ
պիտի բնակին։
25 Քանզի յոգնած հոգին պիտի զովացընեմ,
Ու ամէն մարած հոգին պիտի կշտացընեմ։
26 Ասոր վրայ արթնցայ ու նայեցայ,
եւ իմ քունս ինծի անոյշ էր։
27 Ահա օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ՝ Իսրայէլի տունը և Յուդայի տունը
Մարդու սերմ ու անասունի սերմ պիտի ցա-
նեմ։
28 Ինչպէս որ՝ խլելու, փլցընելու ու աւրելու,
եւ կորսընցընելու ու չարիք հասցընելու հա-
մար՝
՚Անոնց վրայ հսկեցի,
Նոյնպէս ալ՝ չինելու ու տնկելու համար՝
Անոնց վրայ պիտի հսկեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը։
29 Ան՝ օրերը մէյմըն ալ պիտի չըսեն,
Հայրերը ազոխ կերան,
Ու որդւոցը ակռաները առին.

՟ ԵԼ · գ · 22։
՟ Եա · խ · 11 · ԵԶԿ · ԼԳ · 12 , 13 , 14։
՟ Եա · խգ · 23 · խը · 20։
՟ Եա · խթ · 24 , 25։
՟ Եզկ · ժէ · 23 · ի · 40 ·
՟ Ովս · գ · 5։
՟ Եա · ծը · 11։
՟ Եա · լե · 10 · կե · 19 · Յօել · ի · 4։
՟ Յես · ժը · 25։
՟ Մատ · բ · 17 , 18։
՟ Ծն · իզ · 13։
՟ Հմր · 4 , 5 · ԵՉը · ա · 5 · Ովս · ա · 11։
՟ Ողբ · ե · 21։
՟ բ Օր · Լ · 2։
՟ Օր · ը · 36 · Եա · կգ · 15 · Ովս · ժա · 8։
՟ Եա · ծէ · 18 · Ովս · ժգ · 4։
՟ ԳԼ · ծ · 5։
՟ ԳԼ · գ · 6 , 8 , 11 , 12 , 14 , 22։
՟ ԳԼ · բ · 18 , 23 , 36։
՟ Տես Սալ · ճիզ · 5 — 8 · Եա · ա · 26։
՟ Ջոփ · ը · 3։
՟ ԳԼ · ԼԳ · 12 , 13։
՟ Եզկ · ԼԶ · 9 , 10 , 11 · Ովս · բ · 23։
՟ ԳԼ · ա · 10 · ժը · 7։
՟ ԳԼ · խգ · 27։
՟ ԳԼ · իգ · 6։
՟ Եզկ · ժը · 2 , 3։

30 [h]Հապա ամէն մարդ իր անօրէնութեանը հա-
մար պիտի մեռնի.
Ամէն մարդ որ ազոխ կ'ուտէ,
Անոր ակռաները պիտի առնեն։
31 Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ Իսրայէլի տանը հետ ու Յուդայի տանը
հետ
Նոր ուխտ պիտի ընեմ,
32 Ձէ թէ ան ուխտին պէս՝ որ անոնց հայրերուն
հետ ըրի
Այն օրը որ [i]անոնց ձեռքէն բռնեցի՝
Զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար.
Ինչու որ անոնք իմ ուխտս զանց ըրին,
[j]Ես ալ անոնք մերժեցի," կ'ըսէ Տէրը.
33 Հապա ան օրերէն ետքը
[k]Իսրայէլի տանը հետ ընելու ուխտս ասիկա
է, կ'ըսէ Տէրը.
[l]Իմ օրէնքս անոնց ներսի դէն պիտի դնեմ,
Ու զանիկա անոնց սրտին վրայ պիտի գրեմ,
[m]Ու ես անոնց Աստուած պիտի ըլլամ,
Եւ անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։
34 Ու անկէ ետքը մէկ մարդ մը իր ընկերին
Ու մէկ մարդ մը իր եղբօրը պիտի չսորվեցընէ՝
Թանզով Ճէ Տէրը ճանչցիր.
Հապա անոնց պզտիկէն մինչև մեծը
[n]Զիս պիտի ճանչնան, կ'ըսէ Տէրը.
Վասն զի անոնց անօրէնութիւնը պիտի ներեմ,
Ու անոնց մեղքը ալ պիտի չյիշեմ։
35 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝
Որ [o]արեւը հասառաջ օրուան լոյսին համար,
Եւ գիշերուան լոյսին համար լուսինին ու
աստղերուն կանոնները դրաւ,
Որ [p]ծովը կը յանդիմանէ՝ երբոր անոր ալիք-
ները կը գոռան.
[q]Անոր անունը Եհովայ Սաբաւովթ է.
36 [r]Թէ որ աս կանոնները իմ առջևէս դադարին,
կ'ըսէ Տէրը,
Իսրայէլին սերունդն ալ իմ առջևս միշտ ազգ
ըլլալէն պիտի դադարի։
37 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[s]Թէ որ երկինքները կրնան վերէն չափուիլ,
Ու երկրին հիմերը վարէն քննուիլ,
Ես ալ բոլոր Իսրայէլին սերունդը՝
Իրենց բոլոր գործերուն համար պիտի մեր-
ժեմ, կ'ըսէ Տէրը։
38 Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ [t]Յանանէլի աշտարակէն մինչև Անկեան
դուռը
Քաղաքը Տէրոջը համար պիտի չհիմուի.
39 Եւ անոր դիմացէն [u]չափին լարը
Մինչև Գարէբի բլուրը պիտի ելլէ,
Ու դէպ ի Գոաթ պիտի դառնայ։
40 Եւ դիւերուն ու մոխրոց բոլոր ձորը,
Ու բոլոր արտերը մինչև Կեդրոն հեղեղատը,
Մինչև [v]Ձիերուն դրանը անկիւնը դէպ ի ա-
րեւելք՝
Սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը.
Մէյմըն ալ պիտի չքակուի ու չկործանուի յաւի-
տեան։

ԳԼ. ԼԲ

1 Երեմիա իր մարգարէութեանը համար Սեդեկիայէն բանտարկուած՝ 6 Անամէելի արտը ծախու կ'առնէ. 13 ու անոր մուրհակները Բարուքին յանձնելով՝ կը պատուիրէ որ զանոնք պահէ իրրև նշան Ժողովուրդին դառնալուն։ 16 Երեմիա իր աղօթքին մէջ Աստուծոյ գործած կ'ընէ։ 26 Աստուած գերութեան պատճառները կը նորոգէ Ժողովուրդին մեղքերուն համար, 36 և կը խոստանայ բերկրալի գերեզմանութիւն մը։

1 Յուդայի [w]Սեդեկիա թագաւորին տասներորդ
տարին՝ այսինքն Նաբուգոդոնոսորին տասնու-
ութերորդ տարին՝ Տէրոջը կողմանէ Երեմի-
2 այն եղած խօսքն է։ Եւ անատներ Բաբի-
լոնի թագաւորին զօրքը Երուսաղէմը կը պա-
շարէր, ու Երեմիա մարգարէն՝ Յուդայի թա-
գաւորին տունը եղող [x]բանտին դաւիթին մէ-
3 ջը արդիլուած էր։ Վասն զի Յուդայի Սե-
դեկիա թագաւորը զանիկա արդիլեց՝ ըսելով,
Դուն ինչո՞ւ համար մարգարէութիւն ըրիր
ու ըսիր Ճէ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [y]Ահա ես սա
քաղաքը Բաբիլոնի թագաւորին ձեռքը պիտի
4 տամ, ու զանիկա պիտի առնէ. Եւ Յուդայի
Սեդեկիա թագաւորը [z]Քաղդէացւոց ձեռքէն
պիտի չազատի. Հապա անշուշտ Բաբիլոնի
թագաւորին ձեռքը պիտի արուի, ու անոր
հետ բերան առ բերան պիտի խօսի, և անոր
5 հետ աչք աչքի պիտի տեսնուի. Ու անիկա
Սեդեկիան Բաբիլոն պիտի տանի. ու անիկա
հոն պիտի մնայ՝ [a]մինչև որ ես անոր այցելու-
թիւն ընեմ, կ'ըսէ Տէրը. Ճէ որ Քաղդէացւոց
հետ պատերազմ ընէք, յաջողութիւն պիտի
չգտնէք։
6 Աստուծոյ Երեմիա ըսաւ, Տէրոջը խօսքը
7 ինծի եղաւ՝ ըսելով, Ահա քու հօրեղբօրդ
Սեղումին որդին Անամէել քեզի պիտի գայ
ու պիտի ըսէ, Անաթովթի մէջ եղող արտս
քեզի ծախու առ, վասն զի [b]ադգականութեան
իրաւունքով քեզի կ'իյնայ որ ծախու առնես։
8 Եւ Տէրոջը խօսքին համեմատ իմ հօրեղբօրս
որդին Անամէել ինծի բանտին դաւիթը ե-

[a] Գաղ. գ. 5. 8։
[b] Գվ. լբ. 40։ լգ. 14։ Եզեկ. լե. 26։ Եբր. բ. 8—12։ ժ. 16. 17։
[c] բ Օր. ա. 31։
[d] Կ—ի թ.Ճէ անանց վտոյ սերտը եւ կին
[e] Գվ. լբ. 40։
[f] Սաղ. խ. 8։ Եզեկ. ժա. 19. 20։ լգ. 26. 27։ բ Կոր. գ. 3։
[g] Գվ. իգ. 7։ լ. 22։ լբ. 38։
[h] Եա. ծգ. 13։ Յեր. գ. 45։ ա Կոր. բ. 10։ աՅովհ. բ. 20։
[i] Գվ. լգ. 8։ ծ. 20։ Միք. է. 18։ Գոր. ժ. 43։ ժգ. 39։ Հռոմ. ժա. 27։
[j] Ծն. ա. 16։ Սաղ. ղբ. 5. 17։ ձթ. 2. 36. 37։ ՀՅովհ. 89։
[k] Եա. ծա. 15։
[l] Գվ. ժ. 16։
[m] Սաղ. ճխը. 6։ Եա. ծգ. 9. 10։ Գվ. լգ. 20. եւ։
[n] Գվ. լգ. 22։
[o] Գվ. խգ. 7։ լ. 22։
[p] Ծն. ա. 16։ Սաղ. ղբ. 5. 17։ ձթ. 2. 36. 37։ ՀՅովհ. 89։
[q] Եա. ծա. 15։
[r] Գվ. ժ. 16։
[s] Սաղ. ճխը. 6։ Եա. ծգ. 9. 10։ Գվ. լգ. 20. եւ։
[t] Գվ. լգ. 22։
[u] Ղեմ. գ. 28։
[v] Յովել. գ. 17։
[w] գ Թագ. իե. 1. 2։ Գվ. լթ. 1։
[x] Ղեմ. գ. 25։ Գվ. լգ. 1։ լե. 21։ լը. 6։ լթ. 14։
[y] Գվ. լգ. 2։
[z] Գվ. լգ. 5։ լը. 15. 23։ լթ. 5։ ծբ. 9։
[a] Գվ. իե. 22։
[b] Գվ. խ. 4։ լգ. 5։
Ղե. իե. 24. 25. 32։ Հռոմ. գ. 2։

ահա, ու ինձի ժչմտՀ, Էնոր էրէ էնուս
ասեա ամենայն ինձ վերայ ընդ ամենայն
թշուառութիւն զոր հրամայեաց Տէր
Աստուած իմ ինձ գործել ի տանջանս
իմ, ու ոչ ոք ի մարդկանէ ազատեաց
զիս ի ձեռաց նոցա։ Ես ասացի ցնոսա
զայս ամենայն ի սրտի իմում, ու
ամենայն ազգ ամենայն ազգ ամենայն
ազգ ամենայն ազգ ամենայն ազգ

34 նանդ մտիկ չըլլին, որ խրատս ընդունին. Հա-
ապա Ի՛մ անունովս կոչուած տանը մէջ իրենց
պղծութիւնները գրին՝ զանիկա պղծելու հա-
35 մար։ Ու ենովմի որդւոյն ձորին մէջ եղող
Բահաղին բարձր տեղերը շինեցին՝ իրենց
աղտքները ու աղջիկները Մողոքին հասնիլ
ընծան անցընելու, որուն ես անոնց հրամայած
չէի ու միտքս ալ անցած չէր, որ անոնք ասա
պղծութիւնը ընեն՝ Յուդային մեղանչել տա-
լու համար։
36 Ուստի հիմա Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ ասա քաղաքիս համար՝ որ դուք
կ'ըսէք թէ սրով, սովով ու ժանտախտով պա-
37 րիսպի թագաւորին ձեռքը կը մատնուի. Ահա
ես զանոնք պիտի ժողվեմ ան բոլոր երկիր-
ներէն, ուր որ զանոնք իմ բարկութեամբս,
սրտմտութեամբս ու մեծ ցասումովս վռնտե-
ցի, և զանոնք ասդին պիտի դարձընեմ ու
38 ապահովութեամբ պիտի բնակեցընեմ։ Եւ
անոնք Ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան, ես
39 ալ անոնց Աստուած պիտի ըլլամ. Ու անոնց
մէկ սիրտ ու մէկ ճամբայ պիտի տամ, որ
միշտ Ինծմէ վախնան, և իրենց ու իրենցմէ
40 ետքը իրենց զաւակներուն աղէկ ըլլայ։ Եւ
անոնց հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի
ընեմ, որ անոնց բարիք ընելէն անոնցմէ ետ
չդառնամ. ու Իմ վախս անոնց սրտին մէջ
41 պիտի դնեմ, որ Ինծմէ չհեռանան։ Եւ անոնց
բարիք ընելով՝ անոնց վրայ պիտի ուրախա-
նամ, ու զանոնք բոլոր սրտովս ու բոլոր հո-
գիովս՝ ճշմարտութեամբ աս երկրիս մէջը պի-
42 տի տնկեմ։ Քանի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ինչ-
պէս որ աս ժողովուրդին վրայ աս բոլոր մեծ
չարիքը բերի, այնպէս ալ անոնց վրայ պիտի
բերեմ ան բոլոր բարիքը՝ որ անոնց համար
43 խօսեցայ։ Ու անոնք ագարակներ ծախու պի-
տի առնուի աս երկրին մէջ, որուն համար
դուք կ'ըսէք թէ Ամայացած է, ու մարդ
և անասուն զուրկ է, զի Քաղդէացւոց ձեռ-
44 քը արուած է։ Բենիամինի երկրին մէջ, ու
Երուսաղէմին շրջակայ տեղերուն, և Յու-
դայի քաղաքներուն մէջ, ու լեռնային քա-
ղաքներուն մէջ, և դաշտային քաղաքներուն
մէջ, ու Հարաւային քաղաքներուն մէջ ասա-
կով ագարակներ ծախու պիտի առնեն, և
մուրհակներ պիտի գրեն ու պիտի կնքեն ու
վկաներ պիտի բռնեն, վասն զի անոնց դե-
րութիւնը նո՛ւ պիտի դարձընեմ, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ· ԼԳ

1 Աստուած կը խօսացնոյ գերեզմանութիւն մը։ 9 ուրախալի վիճակ մը։ 12 և հաստատուն կառավարութիւն մը։ 15 Իրեն-
ասո՛ արդարութեան Շառաւիղը։ 17 Թագաւորութեան և քահանայութեան անպակասութիւնը։ 20 և հաստատուն սուրբ
ուխտը մը։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ եղաւ
Երեմիա՝ երբոր անիկա տակաւին բան-
տին գաւիթին մէջը արգիլուած էր՝ ըսելով,
2 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը որ աս բանը չնինց, Տէ-
րը՝ որ զանիկա հաստատելու համար զանիկա
3 առեղծեց, որուն անունը Եհովայ է. Կնծմէ
կանչէ, ու քեզի պատասխան տամ, և քեզի
մեծ ու խորին բաներ պատմեմ, որ դուն չես
4 գիտեր։ Վասն զի աս քաղաքին տուներուն
համար, ու Յուդայի թագաւորներուն տու-
ներուն համար՝ որոնք պատնէշներէն ու սու-
րէն փլած են, Իսրայէլին Տէր Աստուածը
5 այսպէս կ'ըսէ. Քաղդէացւոց դէմ պատե-
րազմ ընելու կու գան. և անոնք զոհերը մեռած
մարդոց դիերովը պիտի լեցնեն, որոնք իմ
բարկութեամբս ու սրտմտութեամբս պիտի
զարնեմ. վասն զի ես աս քաղաքէն իմ երեսս
ծածկեցի՝ անոնց բոլոր չարութեանը համար։
6 Ահա Ես անոր առողջութիւն ու բժշկութիւն պի-
տի բերեմ ու զանոնք պիտի բժշկեմ, և խա-
զաղութեան ու ճշմարտութեան առատութիւ-
7 նը անոնց պիտի յայտնեմ։ Եւ Յուդային գե-
րութիւնը ու Իսրայէլին գերութիւնը պիտի
դարձընեմ, ու զանոնք Շինելնին պէս պիտի
8 հաստատեմ։ Եւ անոնց ինծի դէմ գործած
բոլոր անօրէնութիւնէն զանոնք պիտի սրբեմ,
ու անոնց ինծի դէմ ըրած բոլոր անօրէնու-
9 թիւններն ու յանցանքները պիտի ներեմ։ Եւ
ասիկա ինծի ուրախութեան անուն, փառք
ու պարծանք պիտի ըլլայ երկրիս բոլոր ազ-
գերուն մէջը՝ որոնք պիտի լսեն ան ամէն բա-
րիքը՝ որ ես անոնց պիտի ընեմ. և Ինծի
վախնան ու դողան ան ամէն բարիքին ու ամէն
յաջողութեանը համար՝ որ ես աս հաստա-
տելու պիտի ընեմ։
10 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ձա տեղս մէջ՝ ո-
րուն համար դուք կ'ըսէք թէ Մարդ ու անա-
սուն զուրկ ըլլալով՝ անապատ դարձած է,
և Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէ-
մի փողոցներուն մէջ, որոնք անմարդ ու ան-
բնակ ու անասուն զուրկ ըլլալով՝ ամայա-
11 ցած են, նորէն պիտի լսուի ուրախութեան ձայն,
և ուրախութեան ձայն, փեսային ձայն, ու

ք ԳԼ· է· 30· 31· իգ· 11· եզեկ· ը· 5· 6։
ր ԳԼ· է· 31· ԺԹ· 5։
ս ՂՀ· Ժը· 21։ գ Թագ· Ժա· 33։
տ ԳԼ· է· 31։
ւ Հմր· 24։
ր Ք Օր· լ· 3։ ԳԼ· իգ· 3։ իթ· 14։ լա· 10։ եզեկ· լե· 21։
ց ԳԼ· իգ· 6։ լգ· 16։
ւ ԳԼ· իգ· 7։ եզեկ· Ժա· 19· 20։
փ Ես· ձե· 3։ ԳԼ· լա· 31։
ք ԳԼ· լա· 33։
ր Ք Օր· լ· 9։ Սոփ· գ· 17։
ս ԳԼ· իգ· 6։ լգ· 28։ Ամոս· թ· 15։
տ ԳԼ· իգ· 7։ լ· 22։ լա· 33։
ւ ԳԼ· լ· 28։
փ Հմր· 15։
ք ԳԼ· լգ· 10։
ր ԳԼ· Ժե· 26։
ս ԳԼ· լգ· 7։ 11։ 26։
—
տ ԳԼ· լ· 2· 3։
ւ Ես· լե· 26։
ր Եզ· Ժե· 3։ Ամոս· է· 8։ թ· 6։
ս Սաղ· զա· 15։ ԳԼ· իթ· 12։
տ ԳԼ· լը· 24։
ւ ԳԼ· լը· 5։
ր Կամ Քաղդեացիք
ս ԳԼ· լ· 17։
ւ ԳԼ· լ· 3։ լը· 44։ Հմր· 11։
ր Ես· ո· 26։ ԳԼ· իգ· 6։ լ· 20։ լա· 4· 28։ իբ· 10։
ս Եբէր· Ընեմ։
փ Եզեկ· լգ· 25։ Ջաք· Ժգ· 1։ Եբր· թ· 13· 14։
ք ԳԼ· լա· 34։ Միք· է· 18։
ր Ես· կբ· 7։ ԳԼ· Ժգ· 11։
ս Տես Ես· կ· 5։
տ ԳԼ· լը· 43։
ւ ԳԼ· է· 34։ Ժգ· 3։ իե· 10։ Ցոյս· Ժը· 23։

Հարսի ձայն, նաև անոնց ձայնը՝ որոնք Տէրոջը
տունը գոհութեան ընծաներ բերելով՝ կ'ըսեն,
Գոհացէ՛ք զօրաց Տէրոջմէն, ինչու որ Տէրը
բարի է, ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւի-
տեան է. և՛ զանոնք ատ երկրին դերիները երթ-
առնլի վիճակին պիտի դարձընեմ, կ'ըսէ Տէրը։
12 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ա՛յս տեղուս մէջ՝
որ մարդէ ու անասունէ զուրկ ըլլալով՝ անա-
պատ դարձած է, և անոր ամէն քաղաքնե-
րուն մէջ՝ նորէն հօտեր պառկեցնող հովիւ-
13 ներու բնակարաններ պիտի ըլլան։ Լեռնա-
յին քաղաքներուն մէջ, դաշտային քաղաքնե-
րուն մէջ ու հարաւային քաղաքներուն մէջ
և Բենիամինի երկրին մէջ, ու Երուսաղէմի
չրջակայ տեղուանքը և Յուդայի քաղաքնե-
րուն մէջ հօտերը դարձեալ չերթան համրողին
ձեռքին պիտի անցնին, կ'ըսէ Տէրը։
14 Ա՛հա օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը, որ ես
բայելի տանը համար և Յուդայի տանը համար
15 բան դրած բարի խօսքս պիտի կատարեմ։ Ա՛ն օրե-
րը ու ան ժամանակը Դաւիթին արդարու-
թեան չառաւիղ մը պիտի բուսցընեմ. և անի-
կա երկրի վրայ իրաւունք ու արդարութիւն
16 պիտի ընէ։ Ա՛ն օրերը Յուդա պիտի ազատի,
ու Երուսաղէմ ապահովութեամբ պիտի բնա-
կի. և ատ է անոր անունը որով պիտի կոչուի,
17 Տէրը մեր արդարութիւնն է։ Վասն զի Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Դաւիթին Իսրայէլի տանը
աթոռին վրայ նստող մարդ պակաս պիտի
18 չըլլայ. Ու Ղեւտացի քահանաներէն հոգ-
չակէզ, հացի ընծայ ու զոհ մատուցանող
մարդ յաւիտեան պակաս պիտի չըլլայ իմ առ-
ջեւս։
19 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսե-
20 լով, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Թէ որ ցորեկուան
ուխտս ու գիշերուան ուխտս կրնաք աւրել,
որ ցորեկը ու գիշերը իրենց ժամանակովը
21 չըլլան, իմ ծառայիս Դաւիթին հետ ունե-
ցած ուխտս ալ պիտի աւրուի, որ իր աթոռին
վրայ թագաւորութիւն ընելու որդի չունենայ.
անանկ ալ ինծի ծառայութիւն ընող Ղե-
22 տացիներուն հետ [illegible]։ Ինչպէս
որ Երկինքը զօրքերը չեն համրուիր ու ծովուն
աւազը չչափուիր, իմ ծառայիս Դաւիթին
սերունդը և ինծի ծառայութիւն ընող Ղե-
տացիները այնպէս պիտի չատցընեմ։
23 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսե-
24 լով, Չե՞ս տեսներ որ ատ ժողովուրդը ինչ կը
խօսի ու կ'ըսէ, Տէրը իր ընտրած երկու ազ-
գատոհմները երեսէ ձգեց. ու անոնք իմ ժո-
ղովուրդս կ'անարգեն, մինչև զանիկա իրենց
25 առջեւը ազգ չտեսելով։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Թէ որ ցօրեկուան ու գիշերուան համար ուխտ
ըրած չեմ, և երկինքներուն ու երկրին կանոն-
26 ներ դրած չեմ, Յակոբին ու իմ ծառայիս
Դաւիթին սերունդն ալ երեսէ պիտի ձգեմ,
որ ես իրմէն ալ անոր սերունդէն Աբրահամին,
Իսահակին ու Յակոբին սերունդին վրայ իշ-
խաններ չդնեմ. վասն զի անոնց դերութիւ-
նը պիտի դարձընեմ ու անոնց պիտի ողոր-
միմ։

ԳԼ. ԼԴ

1 Երեմիա կը նախազգուշացնէ Սեդեկիային ու Երուսաղէմին գերու-
թիւնը։ 8 Իշխաններուն ու ժողովուրդը իրենց ծառաները ա-
զատելէն ետև՝ Աստուծոյ ուխտին դէմ զանոնք նորէն կը ծա-
ռայեցընեն։ 12 Երեմիա Հրէից անհնազանդութիւնը համար
կը մարգարէանայ թէ անոնք ու Սեդեկիա իրենց թշնամիներուն
ձեռքը պիտի մատնուին։

1 Երբոր Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագա-
ւորը իր բոլոր զօրքովը, ու իր իշխանու-
թեան տակը եղող երկրին բոլոր թագաւորու-
թիւններովը, և բոլոր ժողովուրդներով Երու-
սաղէմի վրայ ու անոր բոլոր քաղաքներուն վրայ
պատերազմ կ'ընէր, Տէրոջը կողմանէ Երե-
միային ատ խօսքը եղաւ՝ ըսելով,
2 Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Գնա՝ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսէ
ու անոր ըսէ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ա՛հա ես
քաղաքը Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի
3 տամ, ու զանիկա կրակով պիտի այրէ. Եւ
դուն անոր ձեռքէն պիտի չազատիս, հապա
անշուշտ պիտի բռնուիս ու անոր ձեռքը պի-
տի տրուիս. և քու աչքերդ Բաբելոնի թա-
գաւորին աչքերը պիտի տեսնեն, ու անոր
բերանը քու բերնիդ հետ պիտի խօսակցի, ու
4 Բաբելոն պիտի երթաս։ Բայց Տէրոջը խօսքը
մտիկ ըրէ, ով Սեդեկիա Յուդայի թագաւոր,
Տէրը քեզի համար այսպէս կ'ըսէ. Դուն սրով
5 պիտի չմեռնիս, Դուն խաղաղութեամբ պիտի
մեռնիս. և ինչպէս որ քեզմէ առաջ եղող
քու հայրերուդ՝ առջի թագաւորներուն հա-
մար խունկ ծխեցին, ենոյնպէս ալ քեզի հա-
մար պիտի ծխեն, ու վա՛յ, տէր էս, ըսելով՝
քու վրադ պիտի ողբան, վասն զի ես խօսքը
ես խօսեցայ, կ'ըսէ Տէրը։
6 Ու Երեմիա մարգարէն ատ բոլոր խօսքերը
Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսեցաւ Ե-
7 րուսաղէմի մէջ։ Եւ Բաբելոնի թագաւորին
զօրքը Երուսաղէմի դէմ ու Յուդայի մնացած

ա Ղև. է. 12։ Սաղ. ձէ. 22։ ՆԺգ. 17։
բ ա ԱՐն. Ժգ. 8, 34։ բ ԱՐն. է. 13։ է. 3։ Ելք. գ. 11։ Սաղ. ՃԼԶ. 1։ Եա. Ժբ. 4։
գ Հմր. 7։
դ Եա. կե. 10։ ԳԼ. լա. 24։ Ծ. 19։
ե ԳԼ. Ժէ. 26։ լբ. 44։
զ Ղև. իէ. 32։
է ԳԼ. իգ. 5։ լա. 27, 31։
ը ԳԼ. իթ. 10։
թ Էս. գ. 2։ Ժա. 1։ ԳԼ. իգ. 5։
ժ ԳԼ. իգ. 6։
ի ԳԼ. ա. 15։
լ ԳԼ. խա. 10։ լբ. 3, 28։
խ ԳԼ. լբ. 29։ Հմր. 22։
ծ ԳԼ. լբ. 4։
կ Տես բԱՆ. Ժշ. 14։ խա. 19։
հ Տես Դան. բ. 46։
ձ Տես գԼ. իբ. 18։
ղ բ Թագ. է. 16։ գ Թագ. բ. 4։ Սաղ. ՃԼԹ. 29, 36։ Ղուկ. ա. 32, 33։
ճ Հառաջ. Ժբ. 1։ Ժէ. 16։ ա Պետ. բ. 5, 9։ Յայտ. ա. 6։
մ Սաղ. ՃԼԹ. 37։ Եա. Ժգ. 9։ ԳԼ. լա. 36։ Հմր. 25։
յ Սաղ. Ճգ. 16, 17։ Ճգ. 19։ ԳԼ. լա. 35, 36։
ն ԳԼ. լա. 37։
շ Հմր. 7, 11։ Եզր. բ. 1։
ո դԹագ. իէ. 1, եև։ ԳԼ. լԹ. 1։ Ժբ. 4։
պ ԳԼ. ա. 15։
ջ ԳԼ. խա. 10։ լբ. 3, 28։
ռ ԳԼ. լբ. 29։ Հմր. 22։
ս ԳԼ. լբ. 4։
տ Տես բԱՆ. Ժշ. 14։ խա. 19։
ր Տես Դան. բ. 46։
ց Տես գԼ. իբ. 18։

բոլոր քաղաքներուն դէմ՝ Լաքիսին ու Ազեկային դէմ պատերազմ կ՚ընէր, վասն զի Յուդայի քաղաքներէն պարսպաւոր քաղաքներ ասոնք միայեր էին։

8 Տէրոջը կոչնականէ երեմիային եղած խօսքն էր երբոր Նեբուքադնեսար թագաւորը երուսաղէմի մէջ եղող բոլոր ժողովուրդին հետ ուխտ ըրաւ
9 որ Հազատութիւնն քարոզեն, Ամէն մարդ իր ծառան ու ամէն մարդ իր աղախինը՝ Եբրայեցի մարդը ու Եբրայեցի կնիկը ազատ արձակէ, Ոեւ մէյմըն ալ մէկ մարդ մը իր
10 Հրէայ եղբայրը չծառայեցնէ. Ու հնազանդեցան բոլոր իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը՝ որոնք ան ուխտին մէջ մտան, որ ամէն մարդ իր ծառան ու ամէն մարդ իր աղախինը ազատ արձակէ, և ալ զանոնք չծառայեցնէ. հնազանդեցան և զանոնք արձակեցին.
11 Բայց Հանկէ ետքը դարձան, ու իրենց ազատ թող տուած ծառաները ու աղախինները ետ դարձուցին, և զանոնք բռնադատեցին որ ծառաներ ու աղախիններ ըլլան։
12 Ու Տէրոջը խօսքը երեմիային եղաւ Տէրոջ
13 մէն՝ ըսելով, Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ես ձեր Հայրերուն հետ ուխտ ըրի՝ զանոնք եգիպտոսի երկրէն ծառայու-
14 թեան տունէն հանած օրս, ու ըսի, Եօթը տարիէն ետքը ձեզմէ ամէն մէկը ազատ պիտի արձակէ իր եբրայեցի եղբայրը՝ որ քեզի ծախուած է, ու վեց տարի քեզի ծառայեր է, զանիկա քովէդ ազատ արձակես. բայց ձեր Հայրերը լսեցի մտիկ չըրին ու ականջնին չդրին
15 ծռեցուին։ Եւ դուք այսօր դարձաք, ու ամէն մարդ իր ընկերուին ազատութիւն քարոզելով՝ իմ առջեւս ուղիղ եղածը ըրիք, և Հմի առջեւս ուխտ ըրիք Հան տանը մէջ՝ որուն վրայ իմ
16 անունս կոչուած է. Բայց Հետը դառնալով Հմի անունս պղծեցիք. ու ամէնդուն ալ ձեր ազատ արձակած ու իրենց կամացը Ռուց ծառաները ու աղախինները ետ դարձուցիք, ու զանոնք բռնադատեցիք որ ձեզի ծառաներ ու աղախիններ ըլլան։
17 Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Դուք լսեցի մտիկ չըրիք, որ Հէնէ ամէն մէկը իր եղբօրը համար ու ամէն մէկը իր ընկերուին համար ազատութիւն քարոզէ. ահա ես ձեզի համար, կ՚ըսէ Տէրը, Սուրին, ժանտախտին ու սովին ազատութիւն կը քարոզեմ. ու ձեզ Երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ
18 Նեղութեան պիտի մատնեմ։ Եւ Զատիկը երկու բերով կտրելով ու անոր կտորներուն մէջէն անցնելով՝ իմ առջեւս ըրած ուխտերը՝
նաեւ խօսքերը չկատարող, Ես իմ ուխտս զանց
19 ընող մարդիկը պիտի մատնեմ, Այսինքն Յուդայի իշխաններուն ու Երուսաղէմին իշխաններուն, պալատականներուն և քահանաներուն ու երկրին բոլոր ժողովուրդը՝ որոնք զուարակին
20 կտորներուն մէջէն անցան, Զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը ու իրենց հոգին փնտռտուքներուն ձեռքը պիտի մատնեմ, և անոնց դիւերը երկինքի թռչուններուն ու երկրի գա-
21 զաններուն կերակուր պիտի ըլլան։ Եւ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը ու անոր իշխաններն՝ իրենց թշնամիներուն ձեռքը ու իրենց հոգին փնտռտուքներուն ձեռքը և Հէնէմի դարձող Բաբիլոնի թագաւորին զօրքերուն ձեռ-
22 քը պիտի մատնեմ։ Հմի ես հրամայեցի, կ՚ըսէ Տէրը, ու զանոնք ասդ քաղաքը ետ պիտի բերեմ, և անոր դէմ պատերազմ պիտի ընեն ու զանիկա պիտի առնեն ու կրակով այրեն. և Յուդայի քաղաքները անբնակ ամայութեան պիտի դարձնեմ։

ԳԼ. ԼՆ

1 Երեմիա Ռեքաբեանց հնազանդութիւնը յիշելով, 12 կը դատապարտէ Հրէից անհնազանդութիւնը։ 18 Աստուած կ՚օրհնէ Ռեքաբեանները իրենց հնազանդութեանը համար։

1 Յուդայի Թագաւորին Յոսիայի որդւոյն Յովակիմին օրերը Տէրոջը կոչնական երեմիային
2 եղած խօսքն է, որ ըսաւ, Ռեքաբեանց տունը գնա ու անոնց հետ խօսէ, և զանոնք Տէրոջը տունը մէկ Հանգստարան մը տար, ու անոնց
3 գինի խմցուր։ Եւ Քարասլնիայի որդւոյն Երեմիայի որդին Յազոնիան ու անոր եղբայրները և բոլոր որդիները ու Ռեքաբեանց բո-
4 լոր տունը առի. Եւ զանոնք Տէրոջը տունը տարի Անդրումի որդւոյն Մաասիա Հոնաազաներին անդրանկին վրայ եղող իշխաններուն սենեակին քովի Աստուծոյ մարդուն Յազոնիայի
5 որդւոյն Շաանի որդւոցը սենեակը. Ու Ռեքաբեանց տանը որդւոցը առջեւը գինիով լեցուն ամաններ ու գաւաթներ դրի, և անոնց ըսի,
6 Գինի խմեցէք։ Ու անոնք ըսին, Գինի չենք խմեր. քանզի մեր Հայրը՝ Ռեքաբի որդին Յովնադաբ մեզի պատուիրեց ու ըսաւ, Դուք
7 ու ձեր որդիքը յաւիտեան գինի չխմիք. Եւ տուն չշինիք ու սերմ չցանիք և այդի չպըտղաբերիք ու չտանիք, հապա ձեր բոլոր օրերը վրաններու մէջ բնակիք. Հորպէս դի ձեր պանդուխտ եղած երկրին վրայ չատ օրեր ապրիք։
8 Ու մեր Հօրը Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբին բոլոր մեզի Հրամայածին պէս անոր խօսքը մտիկ ընելով՝ մեր բոլոր օրերուն մէջ՝ մենք,

---

Ա դ Թագ. Ժբ. 13։ Ժթ. 8։ բՄն. Ժա. 5, 9։
Բ Եր. խա. 2։ Ղև. իե. 10։ Հմր. 14։
Գ Ղևտ. է. 11։
Դ Ղև. իե. 39—46։
Ե Տես հմր. 21։ Գէ. լէ. 5։
Զ Եր. խա. 2։ իգ. 10։ բ Օր. Ժէ. 12։
է դ Թագ. իգ. 3։ Ղևտ. Ժ. 29։
Ը Գէ. է. 10։
Թ Եր. է. 7։ Ղև. Ժթ. 12։
Ժ Գէ. լբ. 24, 36։
ԺԱ բ Օր. իբ. 25, 64։ Գէ. իթ. 18։
ԺԲ Տես Ծն. Ժէ. 10, 17։
ԺԳ Գէ. է. 33։ Ժգ. 4։ Ժթ. 7։
ԺԴ Տես գէ. լէ. 5, 11։
ԺԵ Գէ. լէ. 8, 10։
ԺԶ Գէ. լբ. 3։ լԹ. 1, 2, 8։ Ծբ. 7, 13։
ԺԷ Գէ. լ. 11։ իգ. 2, 6։
ԺԸ դ Թագ. Ժ. 15։ ա Մն. բ. 55։
ԺԹ դ Թագ. զ. 5։
Ի դ Թագ. Ժբ. 9։ իէ. 18։ ա Մն. է. 18, 19։
ԻԱ դ Թագ. Ժ. 15։
ԻԲ Եր. է. 12։ Եփես. զ. 2, 3։

մեր կնիկները, մեր տղաքները ու մեր աղ-
9 ջիկները դինի չենք խառը. եւ բնակելու հա-
մար առուներ չենք շիներ, ու այգի և ագա-
10 րակ ու սերմ չենք ստանար. Հապա վրան-
ներու մէջ կը բնակինք, ու հնազանդութիւն
ընելով՝ մեր հօրը Յովնադաբին բոլոր մեզի
11 հրամայածը՝ ի գործ կը դնենք. Բայց երբոր
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը աս եր-
կիրը եկաւ, ըսինք, եկէք՝ Քաղդէացւոց զօր-
քին երեսէն ու Ասորւոց զօրքին երեսէն երու-
սաղէմ երթանք. այսպէս Երուսաղեմի մէջ
կը բնակինք։

12 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսելով,
13 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ. Գնա, Յուդայի մարդոց ու Երուսաղէ-
մի բնակիչներուն ըսէ, Իմ խօսքերս մտիկ
ընելու համար վարառ չէ՞ք ընդունիր, կ'ըսէ
14 Տէրը։ Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբին՝ իր
որդւոյը դինի չխմելու համար պատուիրած
խօսքերը հաստատ պահուեցան. վասն զի ե-
րկնոյ հօրը հրամանին հնազանդութիւն ընելով՝
մինչև աս օրս չեն խմեր. Բայց Թէ և ես ձեզի
խօսեցայ՝ կանուխ ելլելով ու խօսելով, սա-
15 կայն լսեցիք մտիկ չըրիք։ Եւ իմ բոլոր ծառա-
ներս մարգարէները ձեզի խրկեցի՝ կանուխ
ելլելով ու խրկելով, ու ըսի, Ձեզմէն մարդ իր
չար ճամբայէն դառնայ, և բարի գործ ըրէք,
ու օտար աստուածներու եանէ մի եր-
թաք՝ որ անոնց ծառայութիւն ընէք, որպէս
զի ձեզի ու ձեր հայրերուն տուած երկրիս
մէջը բնակիք. բայց ձեր ականջը չծռեցիք ու
16 լսելի մտիկ չըրիք։ Եւ Ռեքաբի որդւոյն
Յովնադաբին որդիքը՝ իրենց հօրը պատուի-
րած հրամանը հաստատ պահեցին, բայց աս
17 ժողովուրդը լսելի մտիկ չըրաւ։ Ասոր համար
ըսաւ Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես Յուդային՝ ու Երու-
սաղէմի բոլոր բնակիչներուն վրայ պիտի բե-
րեմ ան բոլոր չարիքը՝ որ անոնց համար խո-
սեր էի. վասն զի անոնց խօսեցայ, բայց մտիկ
չըրին, ու անոնց կանչեցի, բայց պատասխան
չտուին։

18 Ու Երեմիա Ռեքաբեանց տանը ըսաւ, Զօ-
բայ Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ը-
սէ. Որովհետև ձեր հօրը Յովնադաբին պա-
տուէրը մտիկ ըրիք, ու անոր բոլոր հրաման-
ները պահեցիք, և ձեզի ամէն պատուիրածին
19 պէս ըրիք, Անոր համար զօրաց Տէրը՝ Իսրա-
յէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ռեքաբեան
Յովնադաբէն միշտ իմ առջեւս կայնող մարդ
պակաս պիտի չըլլայ։

ԳԼ. ԼԶ

1 Երեմիա իր մարգարէութիւնը գրել կու տայ Բարուքին. 5 և հրապարակաւ կարդալ կու տայ։ 11 Իյեհոյակիմ մինչ-ոյովը կ'իմանան աս բանը, և Յուդին կը խրկեն որ բերէ ան գրուածը, ու զանիկա կը կարդան։ 19 Կ'ուզեն որ Բարուք ու Երեմիա պահուին։ 20 Յովակիմ թագաւորը աս մարգարէութեանը մէկ մասը մտիկ կ'ընէ, ու տանը այրել կու տայ։ 27 Երեմիա անոր գառասանը կը ծանուցանէ։ 32 Բարուք մէկ նոր օրինակ մը կը գրէ։

1 Ու եղաւ որ Յուդայի Թագաւորին Յովսիա-
յի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին Տէրոջը
կողմանէ աս խօսքը եղաւ Երեմիային՝ ըսելով,
2 Քեզի համար մէկ գիրքի տոմս մը առ, ու անոր
վրայ գրէ ան բոլոր խօսքերը՝ որ քեզի հետ
խօսելու եղած օրէն՝ Յովսիայի օրերէն մինչև
աս օրս Իսրայէլի վրայով ու Յուդայի վրա-
յով և բոլոր ազգերուն վրայով խօսեցայ։
3 Կարելի է որ Յուդայի տունը լսէ ան բոլոր
չարիքը՝ որ ես կը մտածեմ անոնց ընելու, որ-
պէս զի դառնայ մարդ իր չար ճամբայէն դառ-
նայ, և ես անոնց անօրէնութիւնը ու մեղքը
ներեմ։

4 Ու Երեմիա Ներիայի որդին Բարուքը կան-
չեց. և Բարուք Երեմիային բերնէն Տէրոջը
անոր ըսած բոլոր խօսքերը ան գիրքի տոմ-
5 սին վրայ գրեց։ Ու Երեմիա Բարուքին պա-
տուիրեց ու ըսաւ, Ես ես պէտք արգիլուած
6 եմ, Տէրոջը տունը երթալու կարող չեմ. Ուս-
որ դուն երթաս, ու Ծոմապահութեան օրը
Տէրոջը տանը մէջ ժողովուրդին ականջներուն
իմ բերնէս գրած տոմսիդ Տէրոջը խօսքերը
կարդաս, ու նաև իրենց քաղաքներէն եկող
բոլոր Յուդային ականջներուն դանոնք կար-
7 դաս։ Գուցէ Տէրոջը առջեւը ինկնալով աղօթք
ընեն, և ամէն մարդ իր չար ճամբայէն դառ-
նայ. քանզի մեծ է ան բարկութիւնը ու սըրտ-
մտութիւնը որ Տէրը աս ժողովուրդին համար
8 խօսեցաւ։ Ու Ներիայի որդին Բարուք Երե-
միա մարգարէին բոլոր իրեն հրամայածին պէս
ըրաւ, և ան գիրքին Տէրոջը խօսքերը կար-
դաց Տէրոջը տանը մէջ։

9 Ու եղաւ որ Յուդայի Թագաւորին Յովսի-
այի որդւոյն Յովակիմին հինգերորդ տարին՝
իննսերորդ ամիսը՝ բոլոր Երուսաղեմի ժողո-
վուրդին, ու Յուդայ քաղաքներէն Երուսա-
ղէմ եկող բոլոր ժողովուրդին՝ Տէրոջը առջեւը
10 ծոմապահութիւն քարոզեցին։ Եւ Բարուք
Սափան գրիչին որդւոյն Գամարիային սենեա-
կը՝ Տէրոջը տանը Նոր դրանը մուտքը՝ վերի
գաւիթին մէջ բոլոր ժողովուրդին ականջնե-
րուն ան գիրքին Երեմիային խօսքերը կար-
դաց։

11 Եւ Սափանի որդւոյն Գամարիային որդին

---

1 ԳԼ. ԼԵ. 33։
2 Բ Պն. ԼԶ. 15։ ԳԼ. Կ. 13։ ԽԵ. 3։
3 ԳԼ. Կ. 25։ ԽԵ. 4։
4 ԳԼ. ԺԸ. 11։ ԽԵ. 5, 6։
5 Աստկ. ա. 24։ Եսա. ԿԵ. 12։ ԿԶ. 4։ ԳԼ. Կ. 13։
6 ԳԼ. ԺԵ. 19։
—
7 Եսա. Ը. 1։ Եզկ. Բ. 9։ Ջաք. Ե. 1։
8 ԳԼ. Լ. 2։
9 ԳԼ. ԽԵ. 3։
10 ԳԼ. ԽԵ. 15։ Եւս։
11 Հմր. 7։ ԳԼ. ԽԷ. 3։
12 ԳԼ. ԺԸ. 8։ Յոել.
ղ. 8։
13 ԳԼ. Լ. 12։
14 Տես գԼ. ԽԵ. 1։
15 ԴԵ. ԺԷ. 29։ ԽԳ. 27—32։ Գտր. ԽԵ. 9։
16 Հմր. 3։
17 ԵՒր. անանց ապօթքը Տէրոջը առջեւը ինկայ,
18 ԳԼ. ԽԷ. 10։

Մինչեա երբոր դերձքէն Տէրոջը բոլոր խօսքե-
12 րը լսեց, Թագաւորին առնը գրիչին անեա-
կը ջնաւ. և ահա բոլոր իշխանները՝ Եղնա-
թան գրիչը, ու Սեմայիայի որդին Դալայիա,
ու Ակբորի որդին Եղնաթան, և Սափանի
որդին Գամարիա, ու Անանիայի որդին Սե-
դեկիա, և բոլոր իշխանները հոն նստեր էին:
13 Ու Միքիա անոնց պատմեց ան բոլոր խօս-
քերը որ լսեր էր՝ երբոր Բարուք ժողովուր-
դին ականջներուն ան դերձքէն կը կարդար:
14 Եւ բոլոր իշխանները Քուսիի որդւոյն Սե-
դեմիայի որդւոյն Նաթանիային որդին Յուդին
Բարուքին խրկեցին՝ ըսելով, Ժողովուրդին
ականջներուն կարդացած առնդ ձեռքդ առ
ու եկուր. ուստի Ներիայի որդին Բարուք
15 առնը ձեռքը առաւ ու անոնց գնաց: Եւ
անոնք ըսին անոր, Կ՚աղաչենք՝ նստէ ու մեր
ականջներուն կարդա զանիկա: Եւ Բարուք
16 անոնց ականջներուն կարդաց: Ու երբոր ան
բոլոր խօսքերը լսեցին՝ վախով իրարու կը նա-
յէին. ու Բարուքին ըսին, Անշուշտ առ բո-
լոր խօսքերը Թագաւորին պիտի պատմենք:
17 Եւ Բարուքին հարցուցին ու ըսին, Ցնորհ-
երէ՝ պատմէ մեզի թէ ինչպէս գրեցիր առ
18 խօսքերը անոր բերնէն: Եւ Բարուք անոնց
ըսաւ, Ա՛ս խօսքերուն ամէնը անոնք բե-
րնով արտատանեց, ու ես զանոնք մելանով
19 առ գրքին մէջ գրեցի: Ա՛նաւնը իշխանները
Բարուքին ըսին, Գնա պահուըտ՝ թէ դուն
և թէ Երեմիան, և ուր ըլլալնիդ մարդ չը-
գիտնայ:
20 Ու անոնք պահը Թագաւորին մտան, բայց
առնը Եղիսամա գրիչին սենեակին մէջ պա-
հեր էին, և առ բոլոր խօսքերը Թագաւորին
21 ականջներուն պատմեցին: Եւ Թագաւորը Յուր-
կեց Յուդին որ ան առնը առնէ, ու զանի-
կա Եղիսամա գրիչին սենեակէն առաւ. և
Յուդի զանիկա Թագաւորին ականջներուն ու
Թագաւորին քովը կայնող բոլոր իշխաններուն
22 ականջներուն կարդաց: Եւ ինիերորդ ամիսը
ըլլալով Թագաւորը ձմերառանը մէջ նստած
23 էր, ու առջևը վառած կրակարան կար: Ու
երբոր Յուդի երեք կամ չորս երես կարդաց,
դանիկա դանակով կտրեց ու կրակարանի կրա-
կին մէջ նետեց, մինչև որ բոլոր առնը կրակա-
24 րանի կրակին մէջը հատաւ: Եւ Թագաւորը ու
անոր բոլոր ծառաները՝ որոնք առ բոլոր խօս-
քերը կը լսէին, չվախցան, ոչ ալ Հանդերձ-
25 նին պատռեցին. թէպետև Եղնաթան, Դա-
ղայիա ու Գամարիա Թագաւորին աղաչեցին
որ առնը չայրէ, բայց անոնց մտիկ չըրաւ:
26 Եւ Թագաւորը՝ Թագաւորի որդւոյն Յերա-
մեելին ու Եզրիելի որդւոյն Սարայիային ու
Աբդիելի որդւոյն Սելեմիային հրամայեց, որ
Բարուք գրիչը ու Երեմիա մարգարէն բռը-
նեն. բայց Տէրը զանոնք պահեց:
27 Եւ Թագաւորը ան առնը ու Երեմիայի
բերնէն Բարուքին գրած խօսքերը այրելէն
ետքը՝ Տէրոջը խօսքը եղաւ Երեմիային՝ ըսե-
28 լով, Նորէն դնա, քեզի մէկ ուրիշ առն մը
առ, ու անոր վրայ գրէ ան բոլոր առջի խօս-
քերը՝ որ Յուդայի Յոյակիմ Թագաւորին այ-
29 րած առջի առնին մէջը կային: Եւ Յուդայի
Յոյակիմ Թագաւորին ըսես, Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ. Դուն առ առնը այրեցիր, ըսելով թէ
ինչո՞ւ համար անոր վրայ գրեցիր թէ Բաբի-
լոնի Թագաւորը անպատճառ պիտի գայ, ու
աս երկիրը պիտի աւրէ, և անկէ մարդը ու
անասունը պիտի վերցնէ:
30 Ա՛նոր համար Տէրը Յուդայի Յոյակիմ Թա-
գաւորին վրայով այսպէս կ՚ըսէ. Անիկա Դա-
ւիթի աթոռին վրայ նստող մարդ պիտի չու-
նենայ. և անոր մեռելը ցորեկը տաքի մէջ՝
31 ու գիշերը յուրտի մէջ պիտի ձգուի: Ու անոր
և անոր սերունդին ու անոր ծառաներուն հայ-
ցելութիւն պիտի ընեմ երենց անօրէնութեանը
համար. և անոնց վրայ ու Երուսաղէմի բնակ-
չացը վրայ ու Յուդայի մարդոցը վրայ պիտի
բերեմ ան ամէն չարիքը որ անոնց խօսեցայ,
և անոնք մտիկ չըրին:
32 Ու Երեմիա մէկ ուրիշ առն մը առաւ, ու
զանիկա Ներիայի որդւոյն Բարուք գրիչին
տուաւ. և անիկա անոր վրայ Երեմիային բեր-
նէն՝ Յուդայի Յոյակիմ Թագաւորին կրակով
այրած գերձքին բոլոր խօսքերը գրեց. ու ա-
նոնց վրայ անոնց պէս ուրիշ շատ խօսքեր
աւելցաւ:

ԳԼ. ԼԷ

1 Երբոր Քաղդեացիք Եգիպտացւոց պատճառով Երու-
սաղէմը պաշարելէն ետև կը քաշուին, Սեդեկիա Թագաւորը լուր կը
խրկէ Երեմիային որ ժողովուրդին համար աղօթք ընէ, 6 Երեմիա կը մարգարէանայ թէ Քաղդեացիք անշուշտ պիտի
դառնան և յաղթութիւն ընեն. 11 ինչը երբև փախստական
կը բռնեն, կը ծեծեն ու բանտը կը դրեն. 16 կը հաստատէ
թէ Սեդեկիա գերի պիտի առնուի. 18 իր ազատութիւնը
համար աղաչանք կ՚ընէ, ու քիչ մը հանգստութիւն կը շնոր-
հուի իրեն:

1 Եւ Յոսիայի որդին Սեդեկիա Թագաւորը
Յոյակիմի որդւոյն Յեքոնիային տեղը Թա-
գաւորեց, որն որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
Թագաւորը Յուդայի վրայ Թագաւոր դրաւ:
2 Բայց անիկա ու անոր ծառաները ու երկրին
ժողովուրդը Տէրոջը Երեմիա մարգարէին ձեռ-
քովը խօսած խօսքերը մտիկ չըրին:
3 Ու Սեդեկիա Թագաւորը Սելեմիայի որդին
Յուքաղը ու Մաասիայի որդին Սոփոնիա
քահանան Երեմիա մարգարէին խրկեց՝ ըսե-
4 լով, Շնորհ երէ՝ մեզի համար մեր Տէր Ա-
5 ստուծոյն աղօթք ըրէ: Ան ժամանակը Երեմիա

ե Տես Ա Մնաց. գ. 15: | ը Գլ. իբ. 30: | ա Կամ անոնց համար —
թ Գ Թագ. իբ. 11: Եսա. լզ. 22. լէ. 1: | ի Գլ. իբ. 19: ի Գլ. իգ. 34: | ա Գ Թագ. իգ. 17: բ Մն. լզ. 10: Գլ. իբ. 24. և: | գ Մն. լզ. 12. 14: | ի Գլ. իա. 1. 2. իթ. 25. ձբ. 24:

ժողովուրդին մէջ կը մնային կ'ելլէր · ու զանի-
5 կա ոչ-ի բանաը դրած չէին : Ու Եղիսաոսին
ֆարաւոնին զօրքը ելաւ · ու Երուսաղէմը
պաշարող Քաղդէացիները երբոր անոնց լուրը
լսեցին , Երուսաղէմին վրայէն քաշուեցան :
6 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիա մարգարէին ե-
7 ղաւ՝ ըսելով , Իսրայէլին Տէր Աստուածը այս-
պէս կ'ըսէ · Ինծի հարցնելու համար զՁեզ
ինծի խրկող Յուդայի Թագաւորին այսպէս
ըսէք · Ահա Ձեզի օգնութեան համար ելլող
փարաւոնի զօրքը իր երկիրը Եգիպտոս պիտի
8 դառնայ · Ու Քաղդէացիք պիտի դառնան և
աս քաղաքիս դէմ պատերազմ պիտի ընեն ,
ու զանիկա պիտի առնեն և զանիկա կրակով
9 այրեն : Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Մի խաբէք ձեր
անձերը՝ ըսելով թէ Քաղդէացիք անշուշտ
մեզմէ պիտի երթան , վասն զի պիտի չերթան ·
10 Քանզի թէև Ձեզի հետ պատերազմ ընող
Քաղդէացւոց բոլոր զօրքը զարնէք , ու անոնց-
մէ Ֆոյ մէկ քանի վիրաւորուած մարդիկ մը-
նան , անոնց ամէն մէկը իր վրանէն ելլելով՝
աս քաղաքը կրակով պիտի այրեն :
11 Ու երբոր Քաղդէացւոց զօրքը փարաւոնի
զօրքին պատճառաւ Երուսաղէմի վրայէն
12 քաշուեցան , Երեմիա Երուսաղէմէն ելաւ որ
Բենիամինի երկիրը երթայ , ու անկէ ժո-
13 ղովրդեան մէջը Էր բաժինը առնէ : Ու երբոր
անիկա Բենիամինի դուռն էր , հոն Ընանիայի
որդւոյն Սեղեմիայի որդին՝ Յերիա անունով
ոստիկան մը կար · և անիկա Երեմիա մար-
գարէն բռնեց ու ըսաւ , Դուն Քաղդէացւոց
14 կողմը կ'անցնիս : Ու Երեմիա ըսաւ , Սուտ է ,
ես Քաղդէացւոց կողմը չեմ անցներ · բայց անի-
կա անոր մտիկ չըրաւ · ու Յերիա բռնեց Ե-
րեմիան ու զանիկա իշխաններուն տարաւ :
15 Եւ իշխանները Երեմիային որդոզեցան ու զա-
նիկա ծեծեցին և բանտարկեցին Յոնաթանի
դպիրին տանը մէջ · վասն զի ան պահը բանտ
ըրեր էին :
16 Երբոր Երեմիա բանտը ու խուցերուն մէ-
17 ջը մտաւ , ու հոն շատ աուեն նստաւ , Սեդե-
կիա Թագաւորը մարդ խրկեց՝ զանիկա առաւ ,
և Թագաւորը իր տանը մէջ գաղտուկ անոր
հարցուց ու ըսաւ , Արդեօք Տէրոջմէ մէկ
խօսք մը կայ : Ու Երեմիա ըսաւ , կայ · նաև
ըսաւ , Դուն Բաբիլոնի Թագաւորին ձեռքը
18 պիտի տրուիս : Ու Երեմիա ըսաւ Սեդեկիա
Թագաւորին , Քեզի կամ ծառաներուդ կամ
աս ժողովուրդին դէմ ի՞նչ մեղք գործեցի որ
19 զիս բանտը դրիք : Եւ ո՞ւր են ձեր մարգա-
րէները՝ որ ձեզի մարգարէութիւն ըրին ու
ըսին , Բաբիլոնի Թագաւորը ձեր վրայ ու աս
20 երկրիս վրայ պիտի չգայ : Եւ հիմա կ'աղա-

չեմ , ով տէր իմ Թագաւոր , մտիկ ըրէ՛ Թող
իմ աղաչանքս քու առջեւդ ընդունելի ըլլայ ·
ու զիս Յոնաթանի գրիչին տունը նա մի
21 խրկեր , որ հոն չմեռնիմ : Եւ Սեդեկիա Թա-
գաւորը հրամայեց , ու Երեմիան բանտին
գաւիթը դրին , ու ամէն օր հացագործնե-
րուն փողոցէն մէյմէկ նկանակ հաց կու տային
անոր , մինչև որ քաղաքին հացը բոլորովին
հատաւ · ու Երեմիա բանտին գաւիթին մէջ
կը նստէր :

ԳԼ · ԼՐ

1 Երեմիա մէկ սուտ բարեբանքով մը Մեղքիային գուբը կը ձգուի · 7 Աբդեմելէք ազատանքով մը ազատութիւն կը ստա-նայ անոր համար : 14 Երեմիա գաղտնի խօսակցութիւն ընե-լով Թագաւորին հետ կը յորդորէ զանիկա որ հնազանդի Քաղ-դէացւոց , ու իր կեանքը ազատ · 24 Թագաւորին պատուէ-րին համեմատ իշխաններէն կը պահէ իրենց ըրած գաղտնի խօսակցութիւնը :

1 Եւ Մատթանի որդին Սափատիա ու փա-
սուրի որդին Գոդոդիա և Սեղեմիայի որդին
Յուքալ ու Մեղքիայի որդին Փասուր Երե-
միային բոլոր ժողովրդեան հետ խօսած խօս-
2 քերը լսեցին , որ ըսաւ , Տէրը այսպէս կ'ըսէ ·
Ա՛ս քաղաքիս մէջ կեցողը սրով , սովով ու
ժանտախտով պիտի մեռնի · խակ Քաղդէա-
ցւոց ելլողը ողջ պիտի մնայ , և անոր կեանքը
իրեն աւարի մը պէս պիտի ըլլայ ու պիտի
3 ապրի : Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Ա՛ս քաղաքը
անպատճառ Բաբիլոնի Թագաւորին զօրքին
ձեռքը պիտի տրուի , ու զանիկա պիտի առ-
4 նէ : Եւ իշխանները Թագաւորին ըսին , Կ'ա-
ղաչենք՝ Հիմոզ աս մարդը մեռցուի , ինչու որ
աս քաղաքիս մէջ մնացած պատերազմական
մարդոց ձեռքերը ու բոլոր ժողովուրդին
ձեռքերը կը թուլցնէ՝ անոնց ասանկ խօսքեր
խօսելով · վասն զի աս մարդը աս ժողովուր-
դին խաղաղութիւնը չփնտռեր , հապա անոր
5 չարիքը : Եւ Սեդեկիա Թագաւորը ըսաւ ,
Ա՛հա անիկա ձեր ձեռքն է · որովհետև Թա-
գաւորը ձեր քովը կարողութիւն մը չունի :
6 Ու Երեմիան առին , և զանիկա Թագաւորի
որդւոյն Մեղքիային գուբը նետեցին , որ բան-
տին գաւիթին մէջ էր , ու Երեմիան չուան-
ներով իջեցուցին · և ան գուբին մէջ ջուր
չկար , հապա մինակ տիղմ · ու Երեմիա տիղ-
մին մէջը կ'ընկղմէր :
7 Եւ Թագաւորին տունը եղող Եթէոպացի
Ներքինին Աբդեմելէք լսեց որ Երեմիան գուբը
ձգեցին · ու Թագաւորը Բենիամինի դուռը կը
8 նստէր · Եւ Աբդեմելէք Թագաւորին տունէն
9 ելաւ , ու Թագաւորին խօսեցաւ ու ըսաւ , Ով
տէր իմ Թագաւոր , աս մարդիկը գէշ ըրին՝
ամէն ինչ որ Երեմիա մարգարէին ըրին՝ զա-

ד Տես գ Թագ · իգ · 7 : Եզեկ · ժէ · 15 : ה Հմր · 11 : Գ·Լ·Լէ · 21 : ו Գ·Լ·իա · 2 : ז Գ·Լ·լգ · 22 : ח Գ·Լ·իա · 4 , 5 : ט Հմր · 5 : י Գ·Լ·լբ · 26 : כ Գ·Լ·լբ · 6 : ל Գ·Լ·լբ · 2 , լբ · 13 , 28 : מ Գ·Լ·լե · 3 : נ Գ·Լ·լբ · 9 , ծբ · 6 : ס Գ·Լ·իա · 1 : ע Գ·Լ·իա · 8 : פ Գ·Լ·իա · 9 : צ Գ·Լ·իա · 10 , լբ · 5 : ק Տես գԼ·իզ · 11 : ר Գ·Լ·լե · 21 : ש Գ·Լ·լժ · 16 :

Նիկա դարբը նետելով՝ քանզի քաղաքիս մէջ
ալ հաց չգտնուելուն համար՝ անիկա իր ան-
10 գը անօթութենէն *պիտի մեռնի։" Եւ Թա-
գաւորը Եթէոպացի Աբդեմելեքին հրամայեց
ու ըսաւ, Առէ քեզի հետ երեսուն մարդ
առ, ու Երեմիա մարգարէն դարբէն հանէ՝
11 քանի որ մեռած չէ։ Եւ Աբդեմելեք իր հե-
տը առաւ մարդիկը, ու Թագաւորին տուներ
չուժնարանին տակը դնաց, և անկէ պատառած
լաթեր ու հին լաթեր առաւ, և պարանով չը-
12 ուանելով դարբը Երեմիային իջեցուց։ Ու Ե-
թէոպացի Աբդեմելեք Երեմիային ըսաւ,
Այս պատառած ու հին լաթերը թևերուդ տակը
չուանիներուն տակէն դիր։ ու Երեմիա այնպէս
13 ըրաւ։ *Ու Երեմիան չուաններով քաշեցին,
և զանիկա դարբէն դուրս հանեցին։ ու Երե-
միա *բանտին դատիճին մէջ նստաւ։
14 Եւ Սեդեկիա Թագաւորը մարդ
Երեմիա մարգարէն իր քովը առաւ Տէրոջը
տունը եղած երրորդ մուտքը. և Թագաւորը
Երեմիային ըսաւ, Քեզի մէկ բան մը պիտի
15 հարցընեմ, ինծմէ բան մի պահեր։ Ու Երե-
միա ըսաւ Սեդեկիային, Թէ որ քեզի պատ-
մեմ, չէ՞ որ դիս անշուշտ պիտի մեռցնես.
և Թէ որ քեզի խրատ տամ, ինծի մտիկ պիտի
16 չընես։ Բայց Սեդեկիա Թագաւորը Երեմիա-
յին գաղտուկ երդում ըրաւ ու ըսաւ, *Մեռ-
դի աս Հոգին առեղծող Տէրը կենդանի է՝ որ
քեզ պիտի չմեռցնեմ, և քեզ պիտի չմատ-
նեմ աս մարդոց ձեռքը՝ որոնք քու Հոգիդ
17 կը փնտռեն։ Ա՛նսոնիը Երեմիա Սեդեկիային
ըսաւ, Զօրաց Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլին Աս-
տուածը այսպէս կ՚ըսէ. Թէ որ †Բաբիլոնի Թա-
գաւորին իշխաններուն *ելլես, քու Հոգիդ
ողջ պիտի մնայ, և աս քաղաքը կրակով պի-
18 տի չայրի. Հապա դուն ու քու տունդ ողջ
պիտի մնաք. Բայց Թէ որ Բաբիլոնի Թագա-
ւորին իշխաններուն չելլես, անսոնիը աս
քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը պիտի արտի,
ու զանիկա կրակով պիտի այրեն. և *դուն
19 անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս։ Ու Սեդե-
կիա Թագաւորը Երեմիային ըսաւ, Քաղդէա-
ցւոց կողմը անցած Հրեաներէն կը վախնամ.
չըլլայ որ դիս անոնց ձեռքը տան, ու *խնճի
20 հետ անարդանօք վարուին։ Ու Երեմիա ըսաւ,
Պիտի չտան. Կ՚ազաչեմ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ
ըրէ որ քեզի պիտի ըսեմ, որպէս զի քեզի
21 աղէկ ըլլայ ու քու անձդ ապրի։ Բայց Թէ
որ ելլել չուզես, Տէրոջը ինծի ցուցուցած
22 բանը աս է. Ահա Յուդայի Թագաւորին տու-
նը մնացած բոլոր կիներուն Բաբիլոնի Թագա-
ւորին իշխաններուն պիտի տարուին. ու ան
*ըսկսբը պիտի ըսեն, Քու բարեկամներդ քեզ
Տրապուրեցին ու քեզ յաղթեցին. ոտքերդ
ատիդ մէջ ընկղմելուն պէս՝ անոնք ետ քա-
23 շուեցան։ Եւ քու բոլոր կիներդ ու *տղաք-
ներդ Քաղդէացիներուն պիտի Տանին. *դուն
ալ անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս, Հապա
Բաբիլոնի Թագաւորին ձեռքովը պիտի բըռ-
նուիս. և դուն †պատճառ պիտի ըլլաս որ
24 աս քաղաքը կրակով այրի։" Ու Սեդեկիա
ըսաւ Երեմիային, Աս խօսքերը մարդ մի չի-
25 մանայ, ու դուն պիտի չմեռնիս։ Եւ թէ որ
իշխանները քեզի հետ խօսելու գան ու քեզի
գան ու քեզի ըսեն, Հիմա Թագաւորին հետ
ի՞նչ խօսեցար՝ մեզի պատմէ. մեզմէ մի պա-
հեր, ու քեզ չենք մեռցներ. և Թագաւո-
26 րը քեզի հետ ի՞նչ խօսեցաւ. Ա՛նսոնիը ա-
նոնց ըսես, *Ես Թագաւորին առջևը ազա-
չանք ըրի, որ դիս *Յոնաթամանին տունը նս
27 չխրկէ, որ հոն մեռնիմ։ Եւ բոլոր իշխանն-
երը Երեմիային եկան ու անոր հարցուցին. և
անոնց պատմեց աս ամէն խօսքերուն համե-
մատ՝ որ Թագաւորը պատուիրեր էր. ու ա-
նոր խօսելէն դադարեցան, վասն զի բանը
28 չլսուեցաւ։ Ու *Երեմիա բանտին դատի-
մին մէջ կը նստէր՝ մինչև Երուսաղէմին առ-
նուած օրը. ու երբոր Երուսաղէմ առնուե-
ցաւ՝ անիկա հոն էր։

ԳԼ. ԼԹ

1 Երուսաղէմ կ՚առնուի։ 4 Սեդեկիային աչքերը կը կուրցե-
նեն, ու Բաբիլոն կը տանին։ 8 Քաղաքը կը կործանի։ 9 Ժո-
ղովուրդը գերի կը տարուի։ 11 Ներաւգոզոնոսոր պատուէր
կու տայ որ Երեմիային ոչնչ չնեղեն։ 15 Աստուծոյ
խոստումները Աբդեմելեքին։

1 -Յուդայի Սեդեկիա Թագաւորին ինն երրորդ
տարին տասներորդ ամիսը՝ Բաբիլոնի Նաբու-
զոդոնոսոր Թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Ե-
2 րուսաղէմ եկաւ, ու զանիկա պաշարեցին։ Սե-
դեկիային մեռտասաներորդ տարին չորրորդ
ամիսը՝ ամսուն իննին քաղաքին *պատը ճեղ-
3 քուեցաւ։ Եւ Բաբիլոնի Թագաւորին բոլոր
†իշխանները՝ այսինքն Ներգեղասարասը, Սա-
մեղարնապատ, ‡Սարսեքիմ Ներբինապետը,
Ներգեղասարասար մոգպետը," ու Բաբիլոնի
Թագաւորին բոլոր մնացած իշխանները եկան
միջին դուռը նստան։
4 *Ու երբոր Յուդայի Սեդեկիա Թագաւորը
ու բոլոր պատերազմական մարդիկը զանոնք
տեսան՝ փախան ու քաղաքէն գիշերով Թա-
գաւորի պարտէզին ճամբայովը երկու պարիս-
պին միջի դռնէն ելան. ու ինքը դաշտի
5 ճամբան ելաւ։ Եւ Քաղդէացւոց զօրքը անոնց
եռեւէն հասան, ու Երիքովի դաշտերուն մէջ
*Սեդեկիային հասան և զանիկա բռնեցին, ու

• Կամ՝ արդէն կը մեռ-
նի։
† Տես Համ. 6։
‡ Գլ. լէ. 21։
§ Եա. ծէ. 16։

ǁ Գլ. լԹ. 3։
¶ գ Թագ. իդ. 12։
* Գլ. լը. 4։ լԶ. 3։
Համ. 23։
†† ա Թագ. լա. 4։

‡‡ Գլ. լԹ. 6։ խա. 10։
§§ Համ. 18։
ǁǁ Եզր. աս քաղաքը
կրակով պիտի այ-
րեն։

• Գլ. լէ. 20։
†† Գլ. լէ. 13։
‡‡ Գլ. լէ. 21։ լԹ. 14։
§§ գ Թագ. իե. 1—4։

ǁǁ Գլ. ծը. 4—7։
¶¶ Գլ. լը. 17։
** Կամ Սարսեքիմ,
Ռաբսարիս, Ներ-
գեղասարասար,

Ռաբմագ։
†† գ Թագ. իե. 4։
եւ Գլ. ծը. 7, եւս։
‡‡ Գլ. լը. 4։ լը. 13։
23։

եմաթի երկիրը Ռեբղայի մէջ՝ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին առջեւը հանեցին,
6 որ անոր դատաստանը տեսաւ։ Եւ Բաբիլոնի թագաւորը Ռեբղայի մէջ՝ Սեդեկիային տղաքը անոր աչքերուն առջեւը մորթեց. ու Բաբիլոնի թագաւորը Յուդայի բոլոր ազնուա-
7 կանները մորթեց։ Եւ Սեդեկիային աչքերը կուրացուց, ու զանիկա չղթաներով կապեց
8 որ Բաբիլոն տանի։ Եւ քաղդէացիք կրակով այրեցին թագաւորին տունը ու ժողովուրդին տուները, ու Երուսաղեմին պարիսպները փլե-
9 ցուցին։ Եւ Նաբուզարդան դահճապետը քաղաքին մէջ մնացած ժողովուրդին մնացորդը, ու երեսն ինկած փախստականները, և ժո-
10 ղովուրդին ուրիշ մնացորդները Բաբիլոն գերի տարաւ։ Ու Նաբուզարդան դահճապետը Յուդայի երկրին մէջ թողուց ժողովուրդին աղքատներէն՝ որոնք բան մը չունէին, և նոյն օրը անոնց այգիներ ու արտեր տուաւ։
11 Ու Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երեմիային համար Նաբուզարդան դահճապե-
12 տին պատուիրեց ու ըսաւ, Զանիկա առ և աչքդ անոր վրայ ըլլայ, ու անոր ամենևին չարիք մի հասցըներ, հապա ինչ որ քեզի ըսէ՝
13 անոր այնպէս ըրէ։ Եւ Նաբուզարդան դահճապետը ու Նաբուսազբան Ներքինապետը ու Ներգեղտարատար մեդպետը և Բաբիլոնի թագաւորին բոլոր նախարարները տղէք խրկե-
14 ցին, Ու Երեմիան բանտին դաւիթէն առին, ու զանիկա Սափանի որդւոյն Աքիկամի որդւոյն Գոդոդիային տուին, որ զանիկա տունը տանի. ու անիկա ժողովուրդին մէջը բնակեցաւ։

15 Եւ Տէրոջը խօսքը եղաւ Երեմիային, երբոր անիկա բանտին դաւիթին մէջը արգիլուած
16 էր, ըսելով, Գնա Եբեդմելեքին Եթովպացի Աբդեմելեքին խօսէ ու ըսէ, Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես աս քաղաքիս վրայով խօսքերս ի գործ պիտի դնեմ՝ չարիքի և չէ թէ բարիքի համար. ու ան օրը
17 քու աչքերուդ առջեւը պիտի կատարուին։ Եւ ան օրը քեզ պիտի ազատեմ, կ'ըսէ Տէրը, ու պիտի չտրուիս ան մարդոց ձեռքը՝ որոնց երե-
18 սին դուն կը վախնաս։ Վասն զի քեզ անշուշտ պիտի ազատեմ, ու սրով պիտի չինկնաս. և քու կեանքդ քեզի աւարի մը պէս պիտի ըլլայ, քանզի հինծի ապաւինեցար, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Խ

1 Ան խօսքը որ Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղաւ, Նաբուզարդան դահճապետը զանիկա Ռամայէն արձակելէնետքը. (երբոր Բաբելոն տարուող Երուսաղեմի ու Յուդայի բոլոր դերիներուն մէջ զանիկա շղթաներով կապած առեր էր։)
2 Եւ դահճապետը Երեմիան առնելով՝ անոր ըսաւ, Քու Տէր Աստուածդ աս տեղս վրայ
3 աս չարիքը խօսած է. Ու Տէրը ղրկեց բերաւ ու իր խօսածին պէս ըրաւ, քանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցիք և անոր ձայնին մտիկ
4 չըրիք. ու աս բանը ձեզի եղաւ։ Եւ հիմա ահա այսօր քու ձեռքերուդ չղթաները քակեցի. Եթէ որ հնծի հետ Բաբիլոն երթալը քու աչքիդ առջեւը աղէկ է՝ եկուր, ու իմ աչքս քու վրադ պիտի ըլլայ. բայց թէ որ հնծի հետ Բաբիլոն երթալը քու աչքիդ դէշ կ'երեւնայ՝ դանց ըրէ. ահա բոլոր երկիրը քու առջեդ է, ուր որ քեզի աղէկ ու հաճոյ կ'երեւնայ երթալու՝ հոն դնա։
5 Ուստի կամ Եբեդմելեքին Յուդայի քաղաքներուն վրայ դրած Սափանի որդւոյն Աքիկամին որդին Գոդոդիան դեռ ետ չդարձած՝ անոր դնա ու անոր հետ ժողովուրդին մէջը բնակէ, և կամ ուր որ քեզի աղէկ կ'երեւնայ երթալու՝ հոն դնա. ու դահճապետը անոր պաշարներ ու
6 պարգեւ տուաւ և զանիկա արձակեց։ Ու Երեմիա Մասփա գնաց Աքիկամի որդւոյն Գոդոդիային, և անոր հետ՝ երկրին մէջ մնացած ժողովուրդին մէջտեղը բնակեցաւ։

7 Ու զաշտը եղող բոլոր զօրավարները՝ իրենք ու իրենց մարդիկը երբոր լսեցին թէ Բաբիլոնի թագաւորը Աքիկամի որդին Գոդոդիան երկրին վրայ դրաւ, և Բաբիլոն չբշուած մարդիկը ու կնիկները և տղաքները ու երկրին աղքատները անոր յանձնեց, Մասփա
8 եկան Գոդոդիային. այսինքն Նաթանիայի որդին Իսմայէլ, ու կարէի որդիքը՝ Յոհանան ու Յոնաթան, և Թանհումեթի որդին Սարայիա, ու Նետոփաթացի Եփային որդիքը ու
9 Մաքաթիի որդին Յեզոնիա՝ թէ իրենք և թէ իրենց մարդիկը։ Եւ Սափանի որդւոյն Աքիկամին որդին Գոդոդիա անոնց ու անոնց մարդոցը երդում ըրաւ ու ըսաւ, Քաղդէացւոց ծառայութիւն ընելէն մի վախնաք. աս երկրիս մէջ բնակեցէք և Բաբիլոնի թագաւորին ծառայութիւն ըրէք, ու ձեզի աղէկ պիտի
10 ըլլայ։ Եւ ես ահա Մասփայի մէջ կը բնակիմ, որ մեզի եկող քաղդէացիներուն առջեւը կենամ. ու դուք դինի և ամառնային պտուղ ու եղ ժողվեցէք, ու ձեր անոթներուն մէջը դրէք, և ձեռքերնուդ տակը եղած քաղաք-

---

1 Երեմիա Նաբուզարդանէն ազատ թող տրուելով՝ Գոդոդիային քովը կ'երթայ։ 7 Յրուած Հրեաներն ալ անոր քովը կը ժողվին։ 13 Յոհանան Իսմայէլին դաւաճանութիւնը կը յայտնէ, բայց Գոդոդիա անոր չհաւատար։

ե դ Թագ. իգ. 33։
զ Եզեկ. ժբ. 13 բազ. գԼ. լ. 4 յետ հետս։
է դ Թագ. իե. 9։ ԳԼ. լը. 18։ ձբ. 13։
ը դ Թագ. իե. 11։ եւս։ ԳԼ. ձբ. 15։ եւս։
թ Հմր. 10, 11, եւս։ Տես Ձն. լէ. 30։
ժ ԳԼ. լը. 28։
ի ԳԼ. իգ. 24։
լ ԳԼ. խ. 5։
խ ԳԼ. լը. 7, 12։
ծ Դան. իթ. 12։
կ ԳԼ. խա. 9։ խե. 5։
հ ամՊն. ե. 20։ Սաղ.
լէ. 40։
—
ա ԳԼ. լթ. 14։
բ ԳԼ. ձ. 7։
գ բ Օր. իթ. 24, 25։
Դան. իթ. 11։
դ ԳԼ. լթ. 12։
ե Ձն. ի. 15։
զ դ Թագ. իե. 22։ եւս։
է ԳԼ. լթ. 14։
ը Դաս. ի. 1։
թ դ Թագ. իե. 23։ եւս։
ժ ԳԼ. լթ. 10։
ի ԳԼ. խա. 1։

11 Ներքուն մէջ բնակեցէք ։ Ու Մոաբի մէջ և Ամմոնի որդւոցը մէջ ու Եդոմի մէջ և ամէն երկիրներու մէջ եղող բոլոր Հրէաներն ալ երբոր լսեցին, որ Բաբելոնի թագաւորը Հրէաստանի մէջ մնացորդ թողուցեր է, ու անոնց վրայ Սափանի որդւոյն Աքիկամի որդին Գո-
12 դոլիան դրեր է, Բոլոր Հրէաները ամէն կողմերէն ուր որ ցրուած տեղերէն դարձան, ու Յուդայի երկիրը՝ Մասիա Գոդոլիային եկան, և խիստ չատ գինի ու ամառնային պտուղներ ժողվեցին ։
13 Եւ Կարէհի որդին Յովհանան ու դաշտը եղող բոլոր զօրավարները Մասիա եկան Գո-
14 դոլիային, Ու անոր ըսին, Գիտե՞ս որ Ամմոնի որդւոյը թագաւորը Բաալիս Նաթանիայի որդին Իսմայէլը խրկեց քեզ մեռցնելու համար. բայց Աքիկամի որդին Գոդոլիա ա-
15 նոնց չհաւատաց ։ Եւ Կարէհի որդին Յովհանան Մասիայի մէջ Գոդոլիային հետ գաղտուկ խօսեցաւ ու ըսաւ, Հիմա երթամ ու Նաթանիայի որդին Իսմայէլը զարնեմ, ու մարդ չիմանայ. ինչո՞ւ անիկա քեզ մեռցնէ, ու քովդ ժողվուած բոլոր Հրէաները ցրուին, և
16 Յուդայի մնացորդը կորսուի ։ Ու Աքիկամի որդին Գոդոլիա Կարէհի որդւոյն Յովհանանին ըսաւ, Այս բանը մի ըներ, վասն զի դուն Իսմայէլին վրայով սուտ կը խօսիս ։

ԳԼ. ԽԱ.

1 Իսմայէլ Նէթանեամէ Գոդոլիան և ուրիշները սպաննելով՝ կը խորհի մնացորդին հետ Ամմոնացւոց երկիրը երթալ։ 11 Յովհանան գերիները կ'ազատէ ու միտքը կը դնէ որ Եգիպտոս փախչի ։

1 Ու եղաւ որ եօթներորդ ամսուն մէջ թագաւորական սերունդէն եղող՝ եղիսամցիի որդւոյն Նաթանիայի որդին Իսմայէլ՝ թագաւորին նախարարներովը ու իր հետը տասը մարդով Մասիա եկաւ Աքիկամի որդւոյն Գոդոլիային, ու հոն միասին հաց կերան
2 Մասիայի մէջ ։ Եւ Նաթանիայի որդին Իսմայէլ ու իր հետը եղող տասը մարդը ելան, և Սափանի որդւոյն Աքիկամին որդին Գոդոլիան սրով զարկին, ու մեռցուցին զանիկա՝ որն որ Բաբելոնի թագաւորը երկրին վրայ
3 դրեր էր ։ Նաև Գոդոլիային հետ Մասիայի մէջ եղող բոլոր Հրէաները և հոն գտնուած քաղդէացի պատերազմականները Իսմայէլ կոտրեց ։
4 Ու եղաւ որ Գոդոլիան մեռցնելէն եւ-
5 թէ, Հետևեալ օրը դեռ մարդ չիմացած, Սիւքէմէն, Սիլովէն ու Samարիայէն՝ հիսուն-հոգի ածիլած և հանդերձները պատռած ու իրենց մարմինները վրայ կտրածներ ըրած ու-
6 նեկան, և անոնց ձեռքը ընծաներ ու կնդրուկ կար՝ Տէրոջը տունը տանելու համար ։ Եւ Նաթանիայի որդին Իսմայէլ Մասիայէն ելաւ գնաց դիմաւորելու. անիկա դացած առնը լալով կ'երթար, ու երբոր անոնց հասաւ՝ անոնց ըսաւ, Աքիկամի որդւոյն Գոդոլիային
7 եկէք ։ Ու եղաւ որ երբ անոնք քաղաքին մէջտեղը եկան, Նաթանիայի որդին Իսմայէլ՝ ինքը իր հետը եղող մարդոցմով զանոնք մեռ-
8 ցուց -- փոսին մէջը Նէեթ ։ Եւ անոնց մէջը տասը մարդ գտնուեցան որ Իսմայէլին ըսին, Մեզ մի մեռցներ, վասն զի մենք գաշտը ցորնեղ, գարիւ, եղի ու մեղրի ծածուկ չափ-մարտաններ ունինք. ուստի անիկա գանոց ըրաւ, և գանոնք իրենց եղբարցը մէջ չմեռցուց ։
9 Ու ան փոսը՝ որուն մէջ Իսմայէլ Գոդոլիային պատճառաւը բոլոր մեռցուցած մարդոցը դիները նետեց, նոյնն էր որ Ասա թագաւորը չիներ էր՝ Իսրայէլի Բաասա թագաւորին երեսէն չբնաւորած համար. Նաթանիայի որդին Իսմայէլ զանիկա մեռնելովք լեցուց ։
10 Եւ Իսմայէլ Մասիայի մէջ եղող ժողովուրդին բոլոր մնացորդը գերի բրաւ՝ Դաթագաւորին աղջիկները ու Մասիայի մէջ մնացած բոլոր ժողովուրդը, որոնց վրայ Նաբուզարդան գահճապետը Աքիկամի որդին Գոդոլիան վերակացու դրեր էր. և Նաթանիայի որդին Իսմայէլ զանոնք գերի առնելով՝ դնաց Ամմոնի որդւոցը անցնելու ։
11 Եւ կարէհի որդին Յովհանան ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները երբոր Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլին ըրած բոլոր չարութիւնը
12 լսեցին, Իրենց բոլոր մարդիկը առին, ու Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլին հետ պատերազմելու գացին, և զանիկա Գաբաւոնի չատ
13 ջուրերուն քովը գտան ։ Ու Իսմայէլին հետը եղող բոլոր ժողովուրդը երբոր կարէհի որդին Յովհանանը ու անոր հետը եղող բոլոր զօրա-
14 վարները տեսան՝ ուրախացան ։ Եւ Իսմայէլին Մասիայէն գերի բշած բոլոր ժողովուրդը երեսները դարձուցին, ու նոր դառնալով՝ կա-
15 րէհի որդւոյն Յովհանանին գացին ։ Բայց Նաթանիայի որդին Իսմայէլ ութը մարդով Յովհանանին երեսէն փախաւ, ու Ամմոնի որդւոցը դնաց ։
16 Եւ կարէհի որդին Յովհանան ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները Նաթանիայի որդին Իսմայէլէն նոր բերած ժողովուրդին բոլոր մնացորդը Մասիայէն առին՝ Աքիկամի որդւոյն Գոդոլիային մեռցուելէն նոր բերած պատերազմող կարիճներն ու կնիկները և տղաքները ու ներքինի-
17 Նները, Ու գացին Բեթլեհեմին քովը եղող

ե Տես գԼ. խա. 10 ։ — ա գ Թագ. իե. 25 ։ | ԳԼ. խ. 8 ։ բ գ Թագ. իե. 25 ։ գ Դ՚Ե. ԺԴ. 27, 28 ։ | բ Օր. ԺԳ. 1 ։ Եա. ԺԵ. 2 ։ դ ա Թագ. ա. 7 ։

Տես գ Թագ. իե. 3 ։ ե Կո՛ հետը զ գ Թագ. ԺԵ. 22 ։ | բ Մն. Ժ. 6 ։ է ԳԼ. խգ. 6 ։ ը ԳԼ. խ. 7 ։ | ը ԳԼ. խ. 14 ։ թ ԳԼ. խ. 7, 8, 13 ։ ժ բ Թագ. բ. 13 ։

Էքամաամի պանդոկին մէջ նստան, որ երթան
18 եգիպտոս մնանն Քաղդէացւոց երեսէն, վասն
զի անոնցմէ վախցան. քանզի Նաթանիայի
որդին Իսմայէլ Բարկրոնի թագաւորին՝ երկ-
րին վրայ դրած Աքիկամի որդին Գոդոդիան
մեռցուցեր էր։

ԳԼ. ԽԲ

1 Յօհանան կը խնդրէ Երեմիայէն, որ Տէրոջը հարցընէ, ու կը խոստանայ թէ պիտի հնազանդի անոր կամացը։ 7 Երեմիա կ'իմացընէ անոր՝ որ եթէ Հրէաստանի մէջ մնան, ապահով պիտի ըլլան, 13 իսկ թէ որ Եգիպտոս երթան, պիտի կոր-ծանին. 19 կը յանդիմանէ անոնց կեղծաւորութիւնը, որ Տէրոջը բան կը հարցընեն ու միտք չունին կատարելու։

1 Եւ բոլոր զօրավարները՝ ու կարէի որդին
Յօհանան և Ովսէիայի որդին Ցեզոնիա ու բո-
լոր ժողովուրդը պզտիկէն մինչև մեծը մօտե-
2 ցան։ Ու Երեմիա մարգարէին ըսին, Մեր խըն-
դիրքը քու առջեւդ ընդունելի ըլլայ, ու
Ձեզի համար՝ այսինքն աս բոլոր մնացորդնե-
րուն համար քու Տէր Աստուածդդ աղօթք
ըրէ. վասն զի չատներն քիչ մնացինք, ինչպես
3 որ աչքերդ մեզ կը տեսնեն. Եւ քու Տէր Աս-
տուածդ ցոյց երթալու ճամբան ու մեր ընե-
4 լու բանը մեզի իմացընէ։ Ու Երեմիա մար-
գարէն անոնց ըսաւ, Լսեցի. ահա ձեր Տէր
Աստուածդն աղօթք կ'ընեմ ձեր խօսքերուն
համեմատ, և Տէրը ձեզի համար ինչ պա-
տասխան որ տալու ըլլայ՝ ձեզի կ'իմացընեմ.
5 չձեզմէ բան մը չեմ պահեր։ Ու անոնք Երե-
միային ըսին, Տէրը մեր մէջը ճշմարիտ ու
հաւատարիմ վկայ ըլլայ՝ թէ որ չընենք ան
ամէն բաներուն համեմատ՝ որոնց համար քու
6 Տէր Աստուածդ քեզ մեզի պիտի խրկէ։ Թէ
բարի և թէ չար՝ մեր Տէր Աստուածդն ձայնին
պիտի հնազանդինք, որուն որ քեզ կը խրկենք,
որպէս զի մեր Տէր Աստուածդն ձայնին հնա-
զանդելով՝ մեզի աղէկ ըլլայ։
7 Եւ տասը օրէն հասքը Տէրոջը խօսքը եղաւ
8 Երեմիային. Ու կարէի որդին Յօհանան և
անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները ու պզտ-
ւիկէն մինչև մեծը՝ բոլոր ժողովուրդը կան-
9 չեց, Ու անոնց ըսաւ, Իսրայէլին Տէր Աս-
տուածը՝ որուն որ դուք զիս խրկեցիք ձեր
աղաչանքը մատուցանելու համար, այսպէս
10 կ'ըսէ. Թէ որ չարունակէք աս երկրիս մէջ բը-
նակելու, Ես ալ ձեզ պիտի չհնեմ ու պիտի
չփցընեմ, և ձեզ պիտի տնկեմ ու պիտի չը-
խլեմ. վասն զի Ձեզի ըրած չարիքիս վրայով
11 ղղջացի։ Մի վախնաք Բարկրոնի թագաւորին
Երեսէն՝ ուսկից որ կը վախնաք. մի վախ-

Նաք, կ'ըսէ Տէրը, Ինձի հետ ձեզ ազատելու ու ձեզ ապրեցընելու
12 համար՝ ես ձեզի հետ եմ. Ու Ձեզի ողոր-
մութիւններ տալ պիտի տամ, և անիկա ձե-
զի պիտի ողորմի, ու ձեզ ձեր երկիրը դար-
13 ձընէ։ Բայց թէ որ Ըսէք, Ա՛ս երկրիս
մէջ չենք բնակիր. ու ձեր Տէր Աստուածդն
14 խօսքը մտիկ չընելով՝ Ըսէք, Չէ, հապա
Եգիպտոսի երկիրը մտնենք, որ հոն պատե-
րազմ պիտի չտեսնենք ու փողի ձայն պիտի
չլսենք, և հացի համար անօթի պիտի չմը-
15 նանք, ու հոն պիտի բնակինք. Ուրեմն հի-
մա Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով Յուդայի
մնացորդը։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուա-
ծը այսպէս կ'ըսէ. Թէ որ դուք ձեր երես-
ները չիտկէք Եգիպտոս մտնելու, ու հոն
16 պանդխտանալու երթաք, Նետաւնը ան սուրը՝
ուսկից որ կը վախնաք, հոն Եգիպտացւոց
երկրին մէջ ձեր վրայ պիտի դայ, և ան սովը՝
ուսկից որ դուք կը զարհուրիք, հոն Եգիպ-
տացւոց երկրին մէջ ձեր ետևէն պիտի պա-
17 չարէ, ու հոն պիտի մեռնիք։ Եւ ան ամէն
մարդիկը՝ որոնք իրենց երեսները կը չիտկեն
Եգիպտոս երթալու՝ հոն պանդխտանալու հա-
մար, Նետով, սովով ու ժանտախտով պիտի
մեռնին. ու Ինձմէ անոնց վրայ բերելու չարի-
քիս երեսէն անոնցմէ միացորդ ու ազատուած
պիտի չմնայ։
18 Վասն զի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուա-
ծը այսպէս կ'ըսէ. Ինչպէս որ իմ բարկութիւնս
ու սրտմտութիւնս Երուսաղէմի բնակիչացը
վրայ թափեցաւ, այնպէս ձեր վրայ պիտի
թափի իմ սրտմտութիւնս, երբոր Եգիպտոս
մտնէք. և Անէծքի, զարմանքի, նզովքի ու
նախատինքի ընդհարձակ պիտի ըլլաք, ու ձեր տեղն
19 ալ աս տեղս պիտի չտեսնէք։ Ով Յուդայի
միացորդներ, Տէրը ձեզի համար՝ Եգիպտոս
մի մտնէք՝ ըսաւ. Ուրուք աղէկ գիտցէք որ
20 այսօր ձեզի վկայութիւն կ'ընեմ։ Վասն զի
դուք ձեր հոգւոյն դէմ նենգութիւն ըրիք,
երբոր զիս ձեր Տէր Աստուածդն խրկեցիք՝
ըսելով, Մեզի համար մեր Տէր Աստուածդն
աղօթք ըրէ, ու մեր Տէր Աստուածդն ամէն
ըսած խօսքը մեզի պատմէ, ու պիտի ընենք։
21 Եւ ես այսօր ձեզի պատմեցի, ու դուք մը-
տիկ չըրիք ձեր Տէր Աստուածդն ձայնը, ու
ան ամէն խօսքը՝ որոնց համար զիս ձեզի խրր-
22 կեց։ Եւ հիմա աղէկ գիտցէք որ դուք սը-
րով, սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնիք
ան տեղը՝ ուր որ կ'ուզէք երթալ հոն պան-
դխտանալու համար։

ա բ Թագ. ժԹ. 37, 38։ գ ԳԼ. կ. 5։
— դ ԳԼ. կ. 8, 13։ խառ. 11։
ե աԹագ. է. 8։ ԺԲ. 19։ Նա. լ. 4։ զ Յակ. է. 16։
է Ղև. իզ. 22։ ը Եզը. ը. 21։ թ գ Թագ. իբ. 14։
ժ ա Թագ. գ. 18։ Գար. ի. 20։ ի Ծն. լա. 50։
ի բ Օր. գ. 3։ ԳԼ. է. 23։ լ ԳԼ. իգ. 6։ լա. 28։ ԼԳ. 7։
խ բ Օր. լը. 36։ ԳԼ. ԺԲ. 8։ ծ Ես. իգ. 5։ Հբ. ռամխ. բ. 31։ կ Սաղ. ՃՂ. 45, 46։ հ ԳԼ. իգ. 16։
ձ բ Օր. ԺԷ. 16։ ԳԼ. ԽԴ. 12, 13, 14։ ղ Դան. ի. 51։
ճ Եզկ. Ժա. 8։ մ ԳԼ. իգ. 10։ Հմր. 22։ յ Տես գԼ. իգ. 14, 28։ ն ԳԼ. է. 20։ շ ԳԼ. ԺԲ. 16։ Հմր. 9։ իչ. 6։ իխ. 18։ ո 22։ իգ. 12։ Զաք. ը. 13։ չ բ Օր. ԺԷ. 16։ պ Հմր. 2։ ջ Հմր. 17։ Եզկ. զ. 11։

ԳԼ· ԽԳ

1 Յօհանան նախատակով Երեմիային մարգարէութիւնը՝ Եգիպտոս կը մնայի գալիքը ու ուրիշները։ 8 Երեմիա մէկ օրինակով մը կը նախատձայնէ Եգիպտոսի նուաճիչը Բաբելացւոց Ազգովը։

1 Բրդոր Երեմիա բոլոր ժողովուրդին՝ անոնց
Տէր Աստուծոյն բոլոր խօսքերը խօսիլը լմնցուց, որոնց համար անոնց Տէր Աստուածը
2 զանիկա անոնց խրկեր էր, այսինքն աս բոլոր խօսքերը, ըՍհատանոր Ովմէխային որդին Ազարիա ու կարէի որդին Յօհանան և բոլոր ամբարտաւան մարդիկը Երեմիային խօսեցան ու ըսին, Դուն սուտ կը խօսիս. մեր Տէր Աստուածը քեզ չխրկեց որ Ե՛ք ըսես թէ Եգիպտոս մի մնանիք հոն պանդխտանալու համար.
3 Հապա Ներիայի որդին Բարուք քեզ մեզի դէմ առ կը հանէ, որպէս զի մեզ Քաղդէացւոց ձեռքը տայ, որ մեզ մեռցընեն ու մեզ
4 Բաբելն գերի տանին։ Եւ կարէի որդին Յօհանան ու բոլոր զօրավարները և բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը ձայնը մնիկ չըրին, որ Յու-
5 դայի երկրին մէջ բնակին. Հապա կարէի որդին Յօհանան ու բոլոր զօրավարները ե Յուդայի բոլոր մնացորդները առին, որոնք Յուդայի երկրին մէջ բնակելու համար եա դարձեր էին ան բոլոր ազգերէն՝ ուր որ ցրուած
6 էին. Այսինքն էրիկ մարդիկ ու կիներն ու, և տղաքները, էու թագաւորին աղջիկները, էև Նաբուզարդան գահճապետին՝ Սափանի որդւոյն Ակիկամի որդւոյն Գողոդիայէն բոլը Իոզուցած բոլոր մարդիկը, ու Երեմիա մար-
7 գարէն, և Ներիայի որդին Բարուքը, Ու Եգիպտոսի երկիրը գացին. վասն զի Տէրոջը ձայնը մնիկ չըրին, ու մինչև ե Տափնաս եկան։
8 Եւ Տափնասի մէջ Տէրոջը խօսքը եղաւ Ե-
9 րեմիային՝ ըսելով, Ձեռքդ մեծ քարեր առ, ու զանոնք Յուդայի մարդոցը աչքերուն առջևը՝ Տափնաս եղող՝ փարաւոնի տանը դրանը
10 առջևի ագիւսաւորնը կաւին մէջը թաղէ, Եւ անոնց ըսէ, Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես պիտի խրկեմ, ու ղիմ ծառաս Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը պիտի առնեմ, և անոր աթոռը աս իմ թաղած քարերուս վրայ պիտի դնեմ. ու անիկա իր արքայական խորանը անոնց վրայ
11 պիտի տարածէ. ՀԵւ պիտի գայ՝ Եգիպտոսի երկիրը պիտի զարնէ. ըմահուան համար եղողները՝ մահուան, գերութեան համար եղողները՝ գերութեան, և սուրի համար եղողները
12 սուրի պիտի տրուին։ Ու ՀԵգիպտոսի աստուածներուն տաճարները մէջը կրակ պիտի բռնկեցընեմ. և անիկա զանոնք պիտի այրէ ու զանոնք գերի պիտի տանի. և անիկա Եգիպտոսի երկիրը պիտի հագնի, ինչպէս որ հովիւը իր հանդերձը կը հագնի. ու անկէ խա-
13 ղաղութեամբ պիտի ելլէ։ Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող արևու տաճարը արձանները պիտի կտրատէ, ու Եգիպտոսի աստուածներուն տաճարները կրակով պիտի այրէ։

ԳԼ· ԽԴ

1 Երեմիա կը նկարագրէ Յուդայի ապերասիը իրենց կապաշտութեանը համար։ 11 Եգիպտոսի մէջ կապաշտութեան մէջը գործակիցներուն կործանումը կը նախատձայնէ։ 15 Հրէից կամակորութիւնը։ 29 որուն համար Երեմիա ապառնագիր կ'ընկնի անոնց։ 29 և ան ապառնագիրին կատարումն Նշան Եգիպտոսի կործանումը կ'ըսէ։

1 Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակող բոլոր Հրէաներուն համար, այսինքն ՀՄադդոդ, ՀՏափնաս, ՀՄեմփիս ու Պաթրոսի երկրին մէջ բնակողներուն համար Երեմիային եղած խօսքն է, որ բսաւ,
2 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Դուք տեսաք ան ամէն չարիքը որ Երուսաղէմի վրայ ու բոլոր Յուդայի քաղաքներուն վրայ բերի. և ահա անոնք այսօր ՀաւերակՀ են, ու անոնց մէջը բնակող չկայ,
3 Ի բարկացընելու համար ըրած չարութիւնները՝ որ պատճառուր, որ գացին, Հնունք ծխելին ու ՀծառայութիւնՀ ըրին ուրիշ աստուածներու, որոնք ոչ իրենք ճանչցեր էին՝ ոչ դուք՝ ՀՂալ ձեր հայրերը։ Եւ ՀԵս ձեզի
4 Իրկեցի իմ բոլոր ծառաներս մարգարէները՝ կանուխ ելլելով ու իրկելով, և ըսի, Ա պիղծ գործը մի ընէք, որն որ ես կ'ատեմ։
5 Բայց մնիկ չըրին ու ականջնին չդուելնին՝ որ իրենց չարութիւններէն դառնան, և ուրիշ
6 աստուածներու խունկ չծխեն։ Ուստի Հիմ սրտմտութիւնս ու բարկութիւնս թափեցաւ, և Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ բորբոքեցաւ. ու ա-
7 նոնք աս օրուան նմանին պէս անապատ ու ամլոյի եղան։ Եւ հիմա զօրաց Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ինչո՞ւ համար դուք Հձեր հոգւոյն դէմ աս մեծ չարութիւնը կը գործէք, որ Յուդայի մէջէն էրիկ մարդը ու կիները, տղան ու կաթնկերը մնանուկը կորսընցընէք, այնպէս որ ձեզի մնաց
8 ցորդ մը չմնայ. Հձեր ձեռացը գործերովը գիս սրդոդցընելով, և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխելով Եգիպտոսի երկրին մէջ, ուր որ դուք մնաք հոն պանդխտանալու համար, որպէս զի ձեր անձը կորսընցընէք, ու երկրիս բոլոր ազգերուն մէջը Հանէծք ու նախատինք

= ԳԼ· խբ· 1։ Հանէս։ ը ԳԼ· իէ· 2։ Զատ· իա· 9։
ԲՀ ԳԼ· խ· 11· 12։ ՀՀ ԳԼ· իէ· 9· իէ· 6։ ՀՀ ԳԼ· խլ· 25։
ՀՀ ԳԼ· խա· 10։ Տես Եզեկ· իԹ· 18· 20։
ՀՀ ԳԼ· լԹ· 10· խ· 7։
ՀՀ ԳԼ· բ· 16· խգ· 1· Ի՛ Եա· լ· 4 Ի՛ ՀՀ Գ· 13։ ՀՀ ԳԼ· խգ· 15· խլ· 13

= ԵԼ· ժգ· 2· ԳԼ· խգ· 14։ ՀՀ ԳԼ· ժԹ· 4։ ը Բ Օր· ժգ· 6· լբ· 17։ ՀՀ Բ Մն· լգ· 15· ԳԼ· կ· 25· իէ· 4· իգ· 5· իԹ· 19։ ՀՀ ԳԼ· խբ· 18։ ՀՀ Թագ· ժգ· 58· ԳԼ· կ· 19։ ՀՀ ԳԼ· իէ· 6· 7։ ՀՀ ԳԼ· խբ· 18· Հմմ· 1։

9 ըլլաք։ Մինչ ցուզայի երկրին մէջ ու Ե-
րուսաղէմի փողոցներուն մէջ ձեր Հայրերուն
ըրած չարութիւնները եւ ցուզայի թագա-
ւորներուն չարութիւնները, ու անոնց կնիկ-
ներուն չարութիւնները, և ձեր չարութիւն-
ները ու ձեր կնիկներուն չարութիւնները
10 մոռցա՞ք։ Անոնք մինչև այս օրս իրենց անձերը
չխոնարհեցուցին ու չվախցան, և ձեր առջևը
ու ձեր Հայրերուն առջևը դրած օրէնքիս ու
11 պատուիրանքներուս մէջ չքալեցին։ Անոր
համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես Էձեր վրայ կը հաստա-
տեմ իմ երեսս չարիքի համար, ու բոլոր ցու-
12 դան կորընչցնելու համար. Եւ պիտի առնեմ
ցուզայի մնացորդը՝ որոնք երեսնին հաստա-
տեցին եգիպտոսի երկիրը մտնելու՝ հոն պան-
դխտանալու համար. ու Համէնքը եգիպտոսի
երկրին մէջ պիտի հատնին. սրով, սովով պի-
տի լմնան՝ հատնին. պզտիկէն մինչև մեծը
սրով ու սովով պիտի մեռնին, և նախատինքի
13 զարմանքի, նզովքի ու նախատինքի ընդոյ
պիտի ըլլան։ Որ եգիպտոսի երկիրը բնա-
կողներուն այցելութիւն պիտի ընեմ, ինչպէս
որ Երուսաղէմին՝ սրով, սովով ու ժանտախ-
14 տով այցելութիւն ըրի։ Եւ ցուզայի մնացոր-
դէն՝ այսինքն եգիպտոսի երկիրը պանդխտա-
նալու գացողներէն մնացորդ ու ազատուած
պիտի չմնայ, որ ցուզայի երկիրը դառնան,
ուր որ անոնք կը յուսան դառնալու և հոն
բնակելու. վասն զի Նեղնպոսէն փախչողները
միայն պիտի դառնան։

15 Եւ ան բոլոր մարդիկը՝ որ գիտէին թէ ի-
րենց կնիկները օտար աստուածներու խունկ
կը ծխէին, և բոլոր ներկայ եղող կնիկները՝
մեծ ժողով մը, ու եգիպտոսի երկիրը՝ Պա-
թուրեսի մէջ բնակող բոլոր ժողովուրդը երե-
16 միային պատասխան տուին ըսելով, Տէրոջը
անունովը մեզի խօսած խօսքիդ վրայով մենք
17 քեզի մտիկ չենք ըներ. Հապա անշուշտ մեր
բերնէն ելած ամէն խօսքը պիտի ընենք, թագ-
նից թագուհիին խունկ ծխելով և անոր թա-
փելու նուէրներ մատուցանելով, ինչպէս որ
ըրինք մենք ու մեր Հայրերը, մեր թագա-
ւորները ու մեր իշխանները՝ ցուզայի քա-
ղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն
մէջ, ու որ հացով կշտացանք և հանգիստ
18 էինք ու չարիք մը չտեսանք։ Սակայն ան
ատենէն՝ ի վեր՝ որ երկնից թագուհիին խունկ
ծխելէն ու անոր թափելու նուէրներ մատու-
ցանելէն ետ կեցանք, ամէն բանի կարօտ ե-
19 ղանք, և սրով ու սովով հատանք։ Ու երբոր
երկնից թագուհիին խունկ կը ծխէինք և ա-
նոր թափելու նուէրներ կը մատուցանէինք,
մեր առանց մեր էրիկներուն հրամանո՞վ՝ զանի-
կա պաշտելու համար բլիթներ չինեցինք,
ու անոր թափելու նուէրներ մատուցինք։

20 Ու երեմիա բոլոր ժողովուրդին՝ էրիկնե-
րուն և կնիկներուն, ու իրեն ատ պատաս-
խանը տուող բոլոր ժողովուրդին խօսեցաւ
21 ու ըսաւ, Միթէ ան խունկը՝ որ ցուզայի
քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցնե-
րուն մէջ կը ծխէիք՝ դուք ու ձեր Հայրերը,
ձեր թագաւորները ու ձեր իշխանները ու
երկրին ժողովուրդը, Տէրը չյիշե՞ց ու անոր
22 միտքը չինկա՞ւ։ Եւ Տէրը ձեր չար գործ-
քերուն՝ ու ձեր ըրած գարշութիւններուն՝ ալ
չկրցաւ համբերել. ուստի ձեր երկիրը Հան-
ապատ, ամայի ու նզոված և անբնակ եղաւ,
23 Մինչպէս որ այսօր կ՚երևայ։ Որովհետև դուք
խունկ ծխեցիք, ու Տէրոջը դէմ մեղք գոր-
ծեցիք, և Տէրոջը ձայնին հնազանդութիւն
չըրիք, ու անոր օրէնքին, պատուիրանքնե-
րուն ու վկայութիւններուն մէջ չքալեցիք,
Հանոր համար աս չարիքը ձեզի եկաւ, ինչ-
պէս որ այսօր կ՚երևայ։

24 Ու երեմիա բոլոր ժողովուրդին ու բոլոր
կնիկներուն ըսաւ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք,
Նուվ եգիպտոսի երկրին մէջ եղող բոլոր ցու-
25 դա. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այս-
պէս կը խօսի ու կ՚ըսէ, Դուք ու ձեր կնիկ-
ները ձեր բերնովը խօսեցաք, ու ձեր ձեռ-
քովը Ի գործ դրիք, ու ըսիք, Անշուշտ ը-
րած ուխտերնիս պիտի կատարենք, այսինքն
երկնից թագուհիին խունկ պիտի ծխենք, ու
անոր թափելու նուէրներ պիտի մատուցա-
նենք. այո՝ դուք ձեր ուխտերուն վրայ հաս-
տատ պիտի կենաք, և ձեր ուխտերը պիտի
26 կատարէք։ Անոր համար Տէրոջը խօսքը մտիկ
ըրէք, ով բոլոր ցուդա, որ եգիպտոսի երկ-
րին մէջ կը բնակիք. Ահա ես իմ մեծ անուա-
նովս երդուեմ ըրի, կ՚ըսէ Տէրը, որ եգիպ-
տոսի բոլոր երկրին մէջ ուրիշն ալ բնաւ ցու-
դայի մարդու մը բերնէն Իմ անունս պիտի
չկանչուի՝ ըսելով, Եհովայ Տէրը կենդանի է։
27 Ահա ես անոնց վրայ կը հսկեմ չարիքի հա-
մար և ոչ թէ բարիքի համար. ու եգիպտո-
սի երկրին մէջ եղող ցուդայի բոլոր մարդիկը
Նսրով ու սովով պիտի կոտորուին մինչև որ
28 հատնին։ Եւ Թխեան քիչ մարդիկ պիտի ըլ-
լան որ սուրէն ազատուելով՝ եգիպտոսի երկ-
րէն ցուդայի երկիրը պիտի դառնան, ու Ե-
գիպտոսի երկիրը պանդխտանալու գացող
ցուդայի բոլոր մնացորդները պիտի գիտնան
թէ որո՛ւն Խօսքը պիտի հաստատուի, Իմ
29 թէ իրենցը։ Եւ ասիկա ձեզի նշան ըլլայ,
կ՚ըսէ Տէրը, որ աս տեղս ձեզի այցելութիւն

ա Ագակ. իբ. 14։
բ Գվ. ժէ. 10։ իւ. 5, 6։ Գլ. իա. 10։ Ամոս. թ. 4։
գ Գլ. խբ. 15, 16, 17, 22։
դ Գլ. խբ. 18։
ե Գլ. խգ. 11։
զ Հմր. 28։
է Գլ. չ. 16։
ը Թուս. լ. 12։ բ Օր. խգ. 23։ Դատ. ժա. 36։ Տես Հմր. 25։
թ Գլ. ֆ. 18։
ժ Գլ. ֆ. 18։
ի Հմր. 15, և։
լ Ծն. իբ. 16։
խ Եզեկ. ի. 39։
ծ Գլ. ա. 10։ լա. 28։ Եզեկ. ֆ. 6։
կ Հմր. 12։
հ Հմր. 14։ Ես. իէ. 13։
ձ Հմր. 17, 25, 26։

պիտի ընեմ, որպէս զի գիտնաք որ իմ խօսքս
ձեր վրայ հաստատուի չարի-
30 քի համար։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես
եգիպտոսի փարաւոն Ափրա թագաւորը
իր թշնամիներուն ձեռքը՝ ու իր հոգին փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ. ինչպէս
որ Ցուդայի Սեդեկիա թագաւորը՝ իր թշնամիին ու իր հոգին փնտռող Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը մատնեցի։

ԳԼ. ԽԵ

1 Բարուք խիստ արտասմ ըլլալով, 4 Երեմիա խրատ ու մխիթարութիւն կու տայ անոր։

1 Երեմիա մարգարէին ըսածը, որ Ներիա-
յի որդւոյն Բարուքին խօսեցաւ, երբոր անիկա ասոնք խօսքերը Երեմիային բերնէն գիրքի
մէջ գրեց՝ Ցուդայի Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին. ու ըսաւ,
2 Ով Բարուք, Իսրայէլի Տէր Աստուածը քե-
3 զի համար այսպէս կ'ըսէ. Դուն ըսիր, Էի-
մա վա՛յ ինծի, վասն զի Տէրը իմ ցաւիս վրայ տրտմութիւն աւելցուց. իմ հեծութենէս յոգնեցայ ու հանգստութիւն չեմ գտներ։
4 Անոր ասանկ ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա
ես իմ չինածս պիտի վրգռեմ, ու իմ տնկածս պիտի խլեմ՝ այսինքն աս բոլոր երկիրը։
5 Եւ դուն քեզի մեծ բաներ կը փնտռես. մի
փնտռեր, քանզի ահա ես ամէն մարմնոյ վրայ չարիք պիտի բերեմ, կ'ըսէ Տէրը, բայց քու
կեանքդ քեզի աւարի մը պէս պիտի տամ քու ամէն երթալու տեղուանքդ։

ԳԼ. ԽԶ

1 Երեմիա կը մարգարէանայ Թէ Փարաւոնին զօրքը Եփրատին քովը պիտի կոտորուի, 13 և Թէ Նաբուգոդոնոսոր Եգիպտոսին պիտի տիրէ. 27 Իսրայէլացիները կը մխիթարէ՝ երկնց վերայ հառնելու պատասխանին վերայով։

1 Տէրոջը խօսքը որ եղաւ Երեմիա մարգարէին
ազգերուն վրայով։
2 Եգիպտոսի համար, եգիպտացւոց թագաւո-
րին՝ Փարաւոն Նեքաւովին Քարքամիսի մէջ
Եփրատ գետին քովը եղող զօրքին վրայ, որն
որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զարկաւ՝ Ցուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին։
3 Պատար ու վահան պատրաստեցէք
եւ պատերազմի մօտեցէք.
4 Ձիերը լծեցէք, ու դուք, ով ձիաւորներ,
հեծէք.
Սաղաւարտներով կայնեցէք,
Նիզակները փայլեցուցէք, դրահները հագէք։
5 Ջանազ ինչո՞ւ համար զարհուրած եւ
դարձած կը տեսնեմ.
Անոնց զօրաւորները անգամ զարնուեցան,
Ու արտորնօք փախչելով ետևնին չնայեցան.
Ամէն կողմէն վախ կայ՝ կ'ըսէ Տէրը։
6 Շուտ վազողը թող չփախչի,
Ու զօրաւորը չազատի.
Անոնք հիւսիսային կողմը՝ Եփրատ գետին քովը
Գլորելով պիտի իյնան։
7 Ո՞վ է ասիկա՝ որ հեղեղի պէս վեր կ'ելլէ,
Որուն ջուրերը գետերուն պէս կը ծփին։
8 Եգիպտոս հեղեղի պէս վեր կ'ելլէ,
Եւ անոր ջուրերը գետերուն պէս կը ծփին.
Ու կ'ըսէ, վեր ելլեմ, երկիրը ծածկեմ,
Քաղաքը ու անոր բնակիչները բնաջինջ ընեմ։
9 Ով ձիեր, ելէք, և ով կառքեր, կատղեցէք.
Եւ զօրաւորները թող ելլեն,
Վահան բռնող Եթէոպացիք ու Փուդացիք,
Ու հաղեղ բռնող Լարող Ղուդացիք.
10 Վասն զի Տայսօր զօրաց Տէր Եհովային վրէժ-
խնդրութեան օրն է,
Որ իր թշնամիներէն վրէժ առնէ.
Եւ սուրը պիտի ուտէ ու կշտանայ,
Եւ անոնց արիւնովը պիտի գինովնայ,
Վասն զի հիւսիսի երկրին մէջ Եփրատ գետին քովը
Զօրաց Տէր Եհովան զոհ ունի։
11 Գաղաադ ելիր ու բալասան առ,
Ով եգիպտոսի կոյս աղջիկը.
Դեղերը պարապ տեղը կը շատցնես,
Քեզի բժշկութիւն չկայ։
12 Ազգերը քու անարգանքդ լսեցին,
Ու քու աղաղակդ երկիրը լեցուց.
Վասն զի զօրաւորը զօրաւորին վրայ գլորեցաւ,
Երկուքը միասին ինկան։
13 Այն խօսքը՝ որ Տէրը Երեմիա մարգարէին խօսեցաւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին գալուն համար՝ Եգիպտոսի երկիրը զարնելուն վրայով։
14 Եգիպտոսի մէջ պատմեցէք, Մագդոլի մէջ
հրատարակեցէք,
Եւ Մեմփիսի ու Տափնեսի մէջ հրատարակեցէք,
Ու ըսէք, կայնէ ու պատրաստ եղիր,
Վասն զի քու բոլորտիքդ սուրը պիտի ուտէ։
15 Քու զօրաւորներդ ինչո՞ւ կործանեցան.
Անոնք չկրցան կենալ, վասն զի Տէրը զանոնք
վար ձգեց։
16 Գլորուածները չատցուց, ու միւսը վրայ
իյնան.

ա Սաղ. լգ. 11։
բ Գլ. խգ. 25, 26։ Եզեկ. իթ. 3, եւ։ լ. 21, եւ։
գ Գլ. լթ. 5։

դ Գլ. լգ. 1, 4, 32։
ե Ես. ե. 5։
զ Գլ. իե. 26։
է Գլ. իա. 9։ լը. 2։ լժ. 18։

ը Գլ. իե. 15, եւ։
թ դ Թագ. իգ. 29։ բ Մն. լե. 20։
ժ Գլ. ծա. 11, 12։ Նաե. բ. 1։ գ. 14։
ի Գլ. զ. 25։ իթ. 29։
ձ Դան. ժա. 19։
ղ Տես Ես. ը. 7, 8։ Գլ. խե. 2։ Դան. ժա. 22։
ճ Ես. կզ. 19։
ն Ես. ժգ. 6։ Յովել. ա. 15։ բ. 1։
շ Ը Օբ. լբ. 42։ Ես. լդ. 6։
ո Ես. լդ. 6։ Սոփ. ա. 7։ Տես Եզեկ. լժ. 17։
չ Գլ. ը. 22։ ծա. 8։
պ Ես. խե. 1։
ջ Եզեկ. լ. 21։
ռ Ես. ժի. 1։ Գլ. իգ. 10, 11։ Եզեկ. իթ. լ. և լբ։
ս Հմր. 3, 4։
վ Հմր. 10։
տ Գն. իգ. 37։

Ու ըսին, Ելէը, ու բռնաւոր սուրին երեսէն
Մեր ժողովուրդին ու մեր ծնած երկիրը դառնանք։
17 Հոն կը կանչէին,
Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորը պարապ աղաղակ է.
Ընկիկա էր որոշուած ժամանակը անցուց։
18 Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ ան Թագաւորը՝
Որուն անունը Զօրաց Տէր է,
Ինչպէս որ Թաբօր լեռներու մէջ է,
Ու ինչպէս որ Կարմէղոսը մինչև ծովը կը հասնի,
Անդին ալ անկիկա պիտի գայ։
19 Ով եգիպտոս բնակող աղջիկ,
Գերութեան կարասիներ պատրաստէ քեզի.
Վասն զի Մեմփիս ամայի պիտի ըլլայ,
Ու աւերակ առանց բնակիչի։
20 Եգիպտոս խիստ գեղեցիկ երինջ մըն է,
Բայց կոտորած կու գայ. հիւսիսէն կու գայ։
21 Եւ անոր մէջը վարձքով բռնուած զօրերը դիրքացած զուարակներու պէս են.
Քանզի անոնք ալ դարձան, միկտեղ փախան,
չկայնեցան.
Վասն զի անոնց վրայ՝ անոնց կորստեան օրը
Ու անոնց այցելութեան ժամանակը հասաւ։
22 Անոր ձայնը օձի յոյնէն պէս պիտի ըլլայ,
Վասն զի զօրքով պիտի հասնին,
Եւ անոր վրայ փայտահարներու պէս տապարներով պիտի գան.
23 Անոր անտառը պիտի կտրեն, կ'ըսէ Տէրը,
Թէպէտև անոր չափը անթիւ են.
Քանզի անոնք մարախէն շատ են,
Անպէս որ չեն համրուիր։
24 Եգիպտոսի աղջիկը ամօթով պիտի ըլլայ,
Հիւսիսային ժողովուրդին ձեռքը պիտի մատնուի։
25 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը կ'ըսէ,
Ահա ես *Նոյեայի Ամմոնին" և փարաւոնին
Ու եգիպտոսին՝ և անոր աստուածներուն ու թագաւորներուն,
Այսինքն փարաւոնին ու անոր ապաւինողներուն այցելութիւն պիտի ընեմ.
26 Եւ զանոնք՝ անոնց հոգին փնտռողներուն ձեռքը,
Ու Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը,
Ու անոր ծառաներուն ձեռքը պիտի մատնեմ.
Եւ ետքը առջի օրերուն պէս պիտի բնակուի՝ կ'ըսէ Տէրը։

27 Բայց դուն, ով իմ ծառաս Յակոբ, մի վախնար,
Եւ, ով Իսրայէլ, մի զարհուրիր.
Քանզի ահա ես քեզ հեռուէն՝
Եւ քու սերունդդ երկրէն գերութեանը երկրին պիտի ազատեմ.
Ու Յակոբ պիտի դառնայ, և հանդարտ ու հանգիստ պիտի ըլլայ,
Եւ ընկնող վախցընող պիտի չըլլայ։
28 Դուն մի վախնար, ով իմ ծառաս Յակոբ, կ'ըսէ Տէրը,
Վասն զի ես քեզի հետ եմ.
Քանզի պիտի սպառեմ ան բոլոր ազգերը՝
Որոնց մէջը քեզ ցրուեցի,
Բայց քեզ պիտի չսպառեմ,
Հապա քեզ չափաւորութեամբ պիտի խրատեմ,
Ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ։

ԳԼ. ԽԷ

1—7 Փղշտացւոց կործանումը։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Երեմիա մարգարէին եղաւ՝ փղշտացւոց վրայով՝ դեռ փարաւոն Գազան չզարկած։
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա հիւսիսէն ջուրեր կ'ելլեն,
Որ յորդած հեղեղի պէս պիտի ըլլան,
Ու երկիրը և անոր լիութիւնը,
Քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի կոխեն.
Եւ մարդիկ պիտի աղաղակեն,
Ու երկրին բոլոր բնակիչները պիտի ոռնան.
3 Անոր երիվարներուն ամբակներուն ձայնէն,
Անոր կառքերուն շաչիւնէն
Ու անիւներուն շառաչիւնէն՝
Հայրերը երէց տղոցը պիտի չնային՝
Իրենց ձեռքերը թուլնալուն համար,
4 Բոլոր փղշտացիները կորսընցնելու,
Եւ Տիւրոսին ու Սիդոնին
Բոլոր մնացած օդնականները կտրելու եկող օրուանը պատճառաւ.
Քանզի Տէրը փղշտացիները՝
Կափթոր կղզիին մնացորդները պիտի կորսընցնէ։
5 Գազայի վրայ կնաւութիւն եկաւ,
Ասկաղոն իր հովտին մնացորդովը աւերակ եղաւ.
Մինչև ե՞րբ քու մարմնոյդ վրայ կտրածներ պիտի ընես։

ղ Ես. խէ. 4։ խը. 2։ ԳԼ. խը. 15։
ճ Տես գԼ. խը. 18։
մ Ես. ի. 4։
յ Ովս. ժ. 11։
ն ԳԼ. ա. 14։ խէ. 2։ Համ. 6, 10։
շ Սաղ. լէ. 13։ ԳԼ. ծ. 27։

ո Տես Ես. իԹ. 4։
չ Ես. ժ. 34։
պ Դատ. գ. 5։
ջ ԳԼ. ա. 15։
ռ Տես Եզեկ. լ. 14, 15, 16։ Նաւ. գ. 8։
* Կամ Նոէին Եղող բազմութեանը,

ս ԳԼ. խգ. 12, 13։ Եզեկ. լ. 13։
վ ԳԼ. խգ. 30։ Եզեկ. լը. 11։
տ Եզեկ. իԹ. 11, 13, 14։
ր Ես. խա. 13, 14։ խգ. 5։ խզ. 2։ ԳԼ. լ. 10, 11։

ց ԳԼ. ժ, 24։ լ. 11։

—

ւ ԳԼ. իե. 20։ Եզեկ. իե. 15, 16։ Սոփ. բ. 4, 5։
փ Ամովս. ա. 6, 7, 8։

ք ԳԼ. ա. 14։ խզ. 20։
օ Ես. լ. 7։ ԳԼ. խզ. 7, 8։
ֆ ԳԼ. լ. 16։ Նաւ. գ. 2։
և ԳԼ. իե. 22։
ֆ Ամովս. ժ. 14։ Ամովս. իԹ. 7։

ա Եզեկ. իե. 16։ Ամովս. ա. 8։
բ Ամովս. ա. 7։ Միք. ա. 16։ Սոփ. բ. 4, 7։ Զաք. իԹ. 5։
գ ԳԼ. իե. 20։
դ ԳԼ. ժ. 6։ խա. 5։ խը. 37։

6 Ով ՙՏէրոջը սուրը,
Մինչև ե՞րբ հանդարտ չես կենալ.
Քո պատանդ գարձիր,
Հանդչէ ու լռէ։
7 Ի՞նչպէս կրնայ հանդարտ կենալ.
Վասն զի Տէրը Ֆանոր հրամայեց սուրը է
Ասկաղոնի ու ծովեզերքի դէմ,
Հոն խրկեր է զանիկա։

ԳԼ. ԽԸ

1 Մովաբին գառասանքը՝ 7 իր հպարտութեանը համար, 11 իր անհոգութեանը համար, 14 իր մարտնաւոր վստահութեանը համար, 26 և զԱստուած ու անոր ժողովուրդը արհամարհելուն համար։ 47 Մովաբին գերեդարձութիւնը։

1 Մովաբի վրայով զօրաց Տէրը՝
Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ.
Վա՜յ Ֆնաբաւեան, վասն զի աւերուեցաւ.
Քաղիաթեմ ամչցաւ ու առնուեցաւ.
Մասգաբ ամչցաւ ու զարհուրեցաւ։
2 Մովաբ մեյնին ալ պիտի չգարծի Եսեբոնի մէջ.
Անոր վրայ չարիք խորհեցան՝ ըսելով,
Եկէք ու զանիկա ազգ ըլլալէն կտրենք։
Դուն ալ, ով Մադմէն, պիտի կարտուխա.
Քու եաեէդ սուր կու գայ։
3 ՚Հորնայիմէն աղաղակի ձայն կու գայ.
Աւերում ու մեծ կոտորած կայ։
4 Մովաբ կործեցաւ.
Անոր պզտիկ ազգքները աղաղակ վերցուցին։
5 Քանզի Ղուխիթի զառ՚ի վերէն վրայ
Մեծ լացով պիտի ելլեն.
Քանզի Հորնայիմի զառ՚ի վայրէն վրայ
Թշնամիները կոտորածի աղաղակ լսեցին։
6 Փախէք, ձեր անձը ազատեցէք,
Եւ Ֆանապատի մէջի մշայրին պէս եղէք։
7 Քանզի քու գործքերուդ ու գանձերուդ ապաւինելուդ համար՝
Դուն ալ պիտի առնուիս.
Եւ Քամոս գերութեան պիտի երթայ
Իր քուրմերովը ու իր իշխաններովը միասին։
8 Եւ Համն քաղաքի վրայ կործանողը պիտի գայ,
Ու քաղաք մը պիտի չազատի.
Հովիտը պիտի կորսուի ու դաշտը պիտի աւերուի,
Ինչպէս որ Տէրը ըսաւ։
9 Մովաբին թեւեր տուէք որ թռչելով փախչի.
Ու անոր քաղաքները ամայի պիտի ըլլան՝
բնակիչ չունենալով։
10 Տէրոջը գործը Ֆնենգութեամբ կատարողը անիծեալ ըլլայ,
Ու իր սուրը արիւնէն խնայողը անիծեալ ըլլայ։
11 Մովաբ իր տղայութենէն՚ի վեր հանդըստութեան մէջ էր,
Ու Ֆգինիի պէս իր մրուրին վրայ կը նստէր,
Եւ ամանէ աման չթափուեցաւ,
Ու գերութեան չգնաց.
Անոր համար իր համը իր մէջը մնաց
Ու հոտը չփոխուեցաւ։
12 Ուստի ահա օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ անոր փոխադրողներ պիտի խրկեմ,
Ու զանիկա պիտի փոխադրեն.
Եւ անոր ամաններուը պիտի պարպեն,
Ու սրիկերը կոտոր կոտոր պիտի ընեն։
13 Եւ Մովաբ Ֆքամոսէն պիտի ամչնայ,
Ինչպէս որ Իսրայէլի տունը իր ապաւինած Բեթելէն ամչցաւ։
14 Ի՞նչպէս կ՚ըսէք թէ Մենք կարիճներ ենք,
Ու պատերազմի համար զօրաւոր մարդիկ ենք։
15 Մովաբ աւերուեցաւ և անոր քաղաքները †այրեցան,
Ու անոր ընտիր երիտասարդները մորթուելու ‡ենան՝
Կ՚ըսէ Ֆան Թագաւորը՝ որուն անունը Զօրաց Տէր է։
16 Մովաբին կորուստը գալու մօտ է,
Եւ անոր պատուհասը խիստ կ՚արտորայ։
17 Ով անոր շրջապատիքը եղջիւրներ, ամէնքդ զանիկա ողբացէք,
Ու ըսէք դուք ամէնքդ որ անոր անունը գիտէք,
Զօրութեան Ֆգաւազանը՝ պարծանաց ցուպը
Ի՞նչպէս կոտրեցաւ։
18 Ով Դիբոնի մէջ բնակող աղջիկ,
Փառքէն իջիր ու ծարաւութեան մէջ նստէ.
Վասն զի Մովաբը կործանողը քու վրադ պիտի ելլէ,
Ու քու պարիսպներդ պիտի աւրէ։
19 Ճամբու վրայ կայնէ ու դիտէ,
Ով Ֆարոերի բնակիչ,
Փախչողին ու ազատողին հարցուր
Ու ըսէ թէ Ի՞նչ եղաւ։
20 Մովաբ ամչցաւ, վասն զի կոտրեցաւ.
Ֆհեծէ ու աղաղակէ.
Մովաբին աւերուիլը Արնոնի մէջ պատմեցէք։
21 Եւ Դաշտային երկրին վրայ՝
Քոզբնի, Յասայի ու Մեփայաթի վրայ դատաստան եկաւ,
22 Նաև Դիբոնի վրայ, Նաբաւի վրայ, Բեթդիբղաթեմի վրայ,

ա Բ Օր. իբ. 41։ Եզեկ. խա. 3, 4, 5։
բ Եզեկ. ժգ. 17։
—
գ Եսա. ժե. և ժգ։ Գլ. խե. 21։ խէ. 3։ Եզեկ. խե. 9։ Ամաս. բ. 1, 2։
դ Թուա. իբ. 38։ լգ. 47։ Եսա. ժե. 2։
ե Թուա. իբ. 37։
զ Եսա. ժգ. 14։
է Եսա. ժե. 4։
ը Հմի. 5։
թ Եսա. ժե. 5։
ժ Գլ. Ծա. 6։
ի Գլ. ժէ. 6։
լ Թուա. խա. 29։ Դատ. ժա. 24։ Տես Եսա. խգ. 1, 2։ Գլ. խգ. 12։
խ Գլ. խէ. 3։
ծ Գլ. զ. 26։ Հմի. 18։
կ Սապ. ծե. 6։ Հմի. 28։
հ Տես Դատ. է. 23։ ա Թագ. ժե. 3, 9։ գ Թագ. ի. 42։
մ Կամ Մուսլումեամբ
յ Սափ. ա. 12։
ն Դատ. ժա. 24։ գ Թագ. ժա. 7։
շ գ Թագ. ժբ. 29։
ո Ովս. ժ. 6։
չ Եսա. ժգ. 6։
պ Հմի. 8, 9, 18։
ջ Երէ. վերջ ելան.
ռ Գլ. ծ. 27։
ս Գլ. խգ. 18։ Ծա. 57։
վ Տես Եսա. իդ. 4։ ժգ. 4, 5։
տ Թուա. խա. 30։ Եսա. ժե. 2։ Տես Եսա. խէ. 1։ Գլ. խգ. 19։
ր Հմի. 8։
ց ա Թագ. գ. 13։
ւ Բ Օր. բ. 36։
փ Եսա. ժգ. 7։
ք Տես Թուա. խա. 15։ Հմի. 8։

23 Ու կարևաթեմի վրայ, և Բեթգամուղի վրայ,
ու Բեթմաւոնի վրայ,
24 եւ Կարիօթի վրայ, ու Բոսրայի վրայ,
Ու Մովաբի երկրին բոլոր քաղաքներուն վրայ՝
թէ հեռաւոր և թէ մօտաւոր։
25 Մովաբին եղջիւրը կարուեցաւ,
Ու բազուկը կոտրեցաւ՝ կ'ըսէ Տէրը։
26 Զանիկա գինովցուցէք,
վասն զի Տէրոջը դէմ հպարտացաւ,
Ու Մովաբ թող իր փսխունքին մէջը թաւալի,
եւ ինքն ալ ծաղր ըլլայ։
27 Իսրայէլ քեզի ծաղր չեղա՞ւ,
Անիկա գողերո՞ւ մէջ դանուեցաւ,
Որ դուն քանի որ անոր վրայով կը խօսէիր՝
դլուխ կը շարժէիր։
28 Ով Մովաբի բնակիչներ,
Քաղաքները թողուցէք, վէմերու մէջ բնակեցէք,
Ու փոսի բերնին քովերը իր բոյնը շինող աղաւնիին պէս եղէք։
29 Մովաբին ամբարտաւանութիւնը լսեցինք.
Անիկա խիստ ամբարտաւան է.
Անոր հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը,
գոռոզութիւնը
Ու սրտին բարձրութիւնը լսեցինք։
30 Ես անոր սրտմտութիւնը գիտեմ, կ'ըսէ Տէրը,
Բայց պարապ է.
Անոր մնապարծ խօսքերը պարապ պիտի ելլեն։
31 Ասոր համար Մովաբին համար պիտի ողբամ,
Ու բոլոր Մովաբին համար պիտի աղաղակեմ.
Կիրհարեսի մարդոցը համար սուգ պիտի բըռնեմ։
32 Ով Սեբամայի որթ, քու վրադ ցաղերի լացովը պիտի լամ.
Քու չառաւիղներդ ծովէն անցնելով՝
Մինչև ցաղերի ծովը հասեր էին.
Քու ամառնային պտուղիդ վրայ և այգեկութիդ վրայ աւարառու ինկաւ։
33 Ու պտղաբեր արտերէն և Մովաբի երկրէն
Ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը պիտի վերնայ.
Ու հնձաններէն գինին դադրեցուցի.
Ցնծութեամբ խաղող պիտի չկոխուի,
Ու ցնծութեան ձայն պիտի չլսուի։
34 Եսբոնին աղաղակէն մինչև Եղեաղե,
Մինչև Յասա իրենց ձայնը տուին,
Երեք տարեկան երինջի պէս՝ Սեղովրէն մինչև Ովրոնայիմ.
Քանզի Նեմրիմի ջուրերը անգամ կ'աւերուին։
35 Եւ Մովաբէն՝ բարձր տեղը ողջակէզ մատուցանողը,
Ու իր աստուածներուն խունկ ծխողը
Պիտի վերցնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
36 Ա՛ս պատճառաւ իմ սիրտս Մովաբի համար սրինդներու պէս պիտի հնչէ,
Ու Կիրհարեսի մարդոցը համար իմ սիրտս սրինդներու պէս պիտի հնչէ.
վասն զի հանոնց ստացած հարստութիւնը կորսուեցաւ։
37 Քանզի համէն գլուխ կնատակ պիտի ըլլայ,
Եւ ամէն մօրուք պիտի կտրուի.
Ու ամէն ձեռքերու վրայ կտրածներ պիտի ըլլայ,
Եւ ազգին մէջքերու վրայ քուրձ պիտի ըլլայ։
38 Մովաբին բոլոր տանիքներուն վրայ
Ու անոր փողոցներուն մէջը բոլորովին կոծ պիտի ըլլայ,
վասն զի Մովաբը կոտրեցի հանանիկ ամանի մը պէս
Որուն մէկը չհաճիր՝ կ'ըսէ Տէրը։
39 Ի՜նչպէս կոտրեցաւ Մովաբ,
Ու ի՜նչպէս ամօթով կռնակ դարձուց՝ ըսելով պիտի ողբան.
Ու Մովաբ ամէն իր բոլորտիքը եղողներուն՝
խայտառակութեան ու սոսկումի պատճառ պիտի ըլլայ։
40 վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա արծիւի պէս պիտի թռչի,
Ու իր թևերը Մովաբի վրայ պիտի տարածէ։
41 Քաղաքները կ'առնուին,
Եւ բերդերը կը նուաճուին,
Ու ան օրը Մովաբի զօրաւորներուն սիրտը
Իր երկանցը մէջ եղող կնկան սրտին պէս պիտի ըլլայ։
42 Եւ Մովաբ ժողովուրդ ըլլալէն պիտի կորսուի,
վասն զի Տէրոջը դէմ հպարտացաւ։
43 Ով Մովաբի բնակիչ,
Քու վրադ վախ, գուբ ու որոգայթ պիտի ըլլայ՝ կ'ըսէ Տէրը։
44 Վախէն փախչողը գուբը պիտի իյնայ,
Եւ գուբէն ելլողը որոգայթի մէջ պիտի բռնուի.
Քանզի հանոր վրայ՝ Մովաբին վրայ
Անոնց այցելութեան տարին պիտի բերեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
45 Ուժէն փախչողները Եսբոնի հովանիին տակը կայնեցան.

* Համմ. բ. 2։
† Սալ. հե. 10։
‡ Տես Եզեկ. լ. 21։
§ Գլ. խե. 15, 27։
‖ Սաք. բ. 8։
¶ Տես գլ. բ. 26։
# Սալ. նէ. 6, 7։ Համ. 9։
ֆ Ես. ժգ. 6, կե։
ա Ես. ժգ. 6։ Գլ. ծ. 36։
բ Ես. ժե. 5։ ժգ. 7, 11։
գ Ես. ժե. 8, 9։
դ Ես. ժգ. 10։ Յես. վէ. ա. 12։
ե Ես. ժե. 4, 5, 6։
զ Ես. ժե. 5, 6։ Համ. 5։
է Ես. ժե. 2։ ժգ. 12։
ը Ես. ժե. 5։ ժգ. 11։
թ Ես. ժե. 7։
ժ Ես. ժե. 2, 3։ Գլ. խէ. 5։
ի Ծն. լե. 34։
լ Գլ. իբ. 28։
խ Օբ. իբ. 49։ Գլ. խժ. 22։ Դան. է. 4։ Ովս. բ. 1։ Ամբ. ա. 8։
ծ Ես. բ. 8։
կ Համեմատէ՛ Նահ. Համ. 24։
հ Ես. ժգ. 8։ իա. 3։ Գլ. լ. 6։ խժ. 22, 24։ ծ. 43։ ծա. 30։ Միք. գ. 9։
ձ Սալ. ձգ. 4։ Ես. է. 8։
ղ Ես. իգ. 17, 18։
ճ Տես գլ. ժա. 23։
մ Կամ Փախչողները ուժէ ինկած՝

Բայց [a]Եսերենէն կրակ՝
Ու Սեհոնին մէջէն բոց ելաւ,
Եւ [b]Մովաբին ծայրը
Ու աղաղակողներուն գագաթը կերաւ։
46 [c]Վա՛յ քեզ, Մովաբ,
Քամոսի ժողովուրդը կորսուեցաւ.
Քանզի քու տղաքներդ գերի առնուեցան
Ու աղջիկներդ գերութեան [d]։։
47 Բայց [e]ետքի օրերը
Մովաբին գերութիւնը պիտի դարձընեմ, կ'ըսէ Տէրը։

Մովաբին դատաստանը մինչեւ հոս է։

ԳԼ· ԽԹ

1 Ամմոնացւոց դատաստանը· 6 անոնց գերեզարձութիւնը· 7 Եդովմի, 23 Դամասկոսի, 28 Կեդարի, 30 Հասորի· 34 ու Եղամի դատաստանները· 39 Եղամի գերեզարձութիւնը։

1 [f]Ամմոնի որդւոցը վրայով Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Միթէ Իսրայէլ տղաքներ չունի՞.
Միթէ անոնց ժառանգ չունի՞.
Ինչո՞ւ Մելքոմ [g]Գադին ժառանգ եղաւ,
Ու իր ժողովուրդը անոր քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ։
2 Ասոր համար ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ Ամմոնի որդւոցը [h]Ռաբբային մէջ
Պատերազմի աղաղակ լսել պիտի տամ.
Ու անիկա աւերակներու դէզ պիտի ըլլայ,
Եւ անոր [i]գեղերը կրակով պիտի այրին.
Ու Իսրայէլ իրեն ախոռներուն վրայ պիտի տիրէ՝ կ'ըսէ Տէրը։

3 Ողբա, ով Եսերոն, վասն զի Գայի կորսուեցաւ.
Աղաղակեցէ՛ք, ով Ռաբբայի աղջիկներ,
[j]Քուրձեր հագէ՛ք, լացէ՛ք
Ու ցանգէ ցանգ վազեցէ՛ք.
Վասն զի [k]Մելքոմ գերութեան կ'երթայ
Իր [l]քուրմերովը ու իշխաններովը միասին։
4 Ինչո՞ւ [m]հովիտներովդ կը պարծիս.
Քու հովիտդ աւրեցաւ, ով [n]ապստամբ աղջիկ,
Որ քու գանձերուդ ապաւիներ էիր,
[o]Ո՛վ կ'ըսէր իմ վրաս ո՛վ կրնայ գալ։
5 Ահա ես, կ'ըսէ զօրաց Տէր Եհովան,
Քու վրադ վախ պիտի բերեմ
Ամէն բոլորտիքդ եղողներէն,
Եւ ամէն մէկը իր առջեւի [p]ամբաւ էրթալով՝ պիտի ցրուիք,
Ու փախստականները ժողվող պիտի չըլլայ։
6 Եւ [q]ետքէ ետքը Ամմոնի որդւոցը գերութիւնը պիտի դարձընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։

7 [r]Եդովմի վրայով զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[s]Ողդեօք թէմանի մէջ՝ ալ խմաստութիւն չը՞կայ.
Ո՞[t]Հանճարեղներէն խորհուրդը կորսուեցա՞ւ.
Անոնց խմաստութիւնը հատա՞ւ։
8 [u]Փախէ՛ք, դարձէ՛ք, խորունկ տեղեւանք բնակեցէ՛ք,
Ով [v]Դեդանի բնակիչներ,
Վասն զի Եսաւին կորուստը՝
Անոր այցելութիւն ըրած ժամանակս անոր վրայ կը բերեմ։
9 Թէ որ [w]բեղի կթողներ գային՝
Միթէ ճիւռեր պիտի չթողուի՞ն.
Թէ որ գիշերով գողեր [x]՝՝՝

17 Ու եղեւմի ամայի պիտի ըլլայ.
Ամէն ան՚ցնողը պիտի հիանայ,
եւ անոր բոլոր հարուածներուն համար պիտի սուլէ։
18 Մոդոմի ու Գոմորի և անոր շրջակայ քա-
ղաքներուն կործանմանը պէս, կ՚ըսէ Տէրը,
Հոն մարդ մը պիտի չնստի,
Ու անոր մէջ մարդու զաւակ պիտի չբնակի։
19 Ահա անիկա առիւծի պէս ամբոր բնակարա-
նին վրայ պիտի ելլէ՝
Յորդանանու ջրերուն յորդելէն.
Բայց անոր վրայէն չուտով պիտի փախցնեմ
զանիկա.
Եւ ո՞վ է ան ընտրեալը՝ որ անոր վրայ դնեմ.
Վասն զի ինծի նման ո՞վ կայ.
Ու ինծի հետ ո՞վ պիտի վիճաբանի.՚՛
Եւ ո՞վ է ան հովիւը որ իմ առջեւս պիտի
կենայ։
20 Անոր համար եղեւմի վրայով Տէրոջը խոր-
հած խորհուրդը՝
Ու Թեմանի բնակչացը վրայով մտածած մը-
տածմունքը մտիկ ըրէք.
Հօտին պզտիկը անպատճառ պիտի քշէ
զանոնք,
Անշուշտ անոնց բնակարանները անոնց հետ
պիտի աւրէ։
21 Անոնց իյնալուն ձայնէն երկիրը կը չարժի.
Անոնց աղաղակին ձայնը մինչեւ Կարմիր ծովը
կը լսուի։
22 Ահա ընձուղն արծիւի պէս բարձրանալով պի-
տի թռչի,
Ու իր թեւերը Բոսորայի վրայ պիտի տարածէ.
Եւ ան օրը եղեւմի զօրաւորներուն սիրտը
իր երիանցը մէջ եղող կնկան սրտին պէս պի-
տի ըլլայ։

23 Դամասկոսի վրայով։
Եմաթ ու Արփադ ամչցան,
Քանզի դէշ լուր լսեցին՝ մաղթեցան.
Ծովուն մէջը տատապանք կայ,
Ո՛ անիկա չկրնար հանդարտիլ։
24 Դամասկոս ակարացաւ,
փախչելու դարձաւ,
Արհաւիրքը անոր վրայ հասաւ.
Ջանիկա ծննդական կնոջ պէս նեղութիւն
ու ցաւեր բռնեցին։
25 Ի՛նչպէս չթողուեցաւ երեւելի քաղաքը՝
իմ ուրախութեանս քաղաքը։
26 Ուստի անոր կոիւճները իր հրապարակնե-
րուն մէջ պիտի իյնան,
Եւ բոլոր պատերազմական մարդիկը
Ան օրը բնաջինջ պիտի ըլլան, կ՚ըսէ զօրաց
Տէրը։
27 Ու Դամասկոսի պարսպին մէջ հուր պիտի
բռնկեցնեմ,
Ու Բենադադին պալատները պիտի ուտէ։

28 Կեդարու վրայով ու Հասորի թագաւո-
րութեանցը վրայով, որոնք Բաբելոնի Նաբու-
գոդոնոսոր թագաւորը զարկաւ, Տէրը այս-
պէս կ՚ըսէ.
Ելէք, կեդարու վրայ գացէք,
Եւ արեւելքի բնակիչները ջարդեցէք։
29 Անոնց վրաններն ու հօտերը պիտի առնեն,
Անոնց վարագոյրները ու բոլոր կարասիները
Եւ ուղտերը իրենց համար պիտի տանին.
Ու անոնց ձայն պիտի տրուի թէ
Ամէն կողմնէ վախ կայ։

30 Փախէք, շուտով հեռացէք, խորունկ տե-
ղուանք բնակեցէք,
Ով Հասորի բնակիչներ, կ՚ըսէ Տէրը,
Վասն զի Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թա-
գաւորը
Ձեզի դէմ խորհուրդ մը խորհեցաւ,
Ու ձեզի դէմ դիտաւորութիւն մը մտածեց։
31 Ելէք ու հանդարտութեան և ապահովու-
թեան մէջ բնակող ազգին գացէք,
Որ անիկա գոններ ու նիգեր չունի ու առան-
ձին կը բնակի։
32 Եւ անոնց ուղտերը աւար պիտի ըլլայ,
Ու անոնց խաչինքներուն բազմութիւնը պիտի
յափշտակուի.
Եւ ես մօրուքին ծայրը կտրողները համն
հովի պիտի ցրուեմ,
Ու անոնց կործանումը ամէն կողմէն պիտի
բերեմ, կ՚ըսէ Տէրը.
33 Եւ Հասոր շագալներու բնակարան՝
Յաւիտենական ամայութիւն պիտի ըլլայ.
Հոն մարդ պիտի չնստի,
Ու հոն մարդու զաւակ պիտի չբնակի։

34 Յուդայի թագաւորին Սեդեկիայի թագա-
ւորութեանը սկիզբը Եղամի վրայով Երեմիա
մարգարէին եղած Տէրոջը խօսքն է, որ ըսաւ,
35 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես Եղամի աղեղը՝
Անոնց զլխաւոր զօրութիւնը պիտի կոտրեմ։
36 Ու Եղամի վրայ երկնից չորս կողմէն չորս հո-
վերը պիտի բերեմ,

ե ԳԼ· ժը· 16։ ծ· 13։
զ Ծն· ժԹ· 25։ բ Օր· խԹ· 23։ ԳԼ· ծ· 40։ Ամոս· գ· 11։
է ԳԼ· ծ· 44։ Լս։
ը ԳԼ· ժը· 5։
ի Եր· ժե· 11։
ժ Կամ ո՞վ ինծի ժամանակ պիտի որոշէ։
ժա Ցոբ· խա· 10։
ժբ ԳԼ· ծ· 45։
ժգ ԳԼ· ծ· 46։
ժդ ԳԼ· գ· 13։ խը· 40։ 41։
ժե Ես· ժե· 1։ լէ· 13։ Ամոս· ա· 3։ Ջաք· թ· 1։ 2։
ժզ Ես· ծէ· 20։
ժէ Ես· ժգ· 8։ ԳԼ· գ· 31։ ջ· 24։ լ· 6։ խը· 41։ Հմր· 22։
ժը ԳԼ· լգ· 9։ ծա· 41։
ժթ ԳԼ· ծ· 30։ ծա· 4։
ի Ամոս· ա· 4։
իա Ես· խա· 13։
իբ Դատ· ջ· 3։ Ցոբ· ա· 3։
իգ Սաղ· ճի· 5։
իդ ԳԼ· ջ· 25։ խջ· 5։
իե Հմր· 8։
իզ Եզեկ· լը· 11։
իէ Թագ· խգ· 9։ Բ Օր· լգ· 28։ Միք· է· 14։
իը ԳԼ· թ· 26։ խե· 25։
իթ Եզեկ· է· 10։ Հմր· 36։
լ ԳԼ· թ· 11։ ժ· 22։
լա Հմր· 18։
լբ ԳԼ· խե· 25։
լգ Տես Ես· իբ· 6։

Եւ կանոնք աս բոլոր հովիւերուն պիտի ցրուեմ.
Ու պիտի չըլլայ մէկ ազգ մը, որուն եղամի
փախատականները չերթան։
37 Ու եղամացիք իրենց թշնամիներուն առջեւը
Եւ իրենց հոգին փնտռողներուն առջեւը պի-
տի վախցընեմ,
Ու անոնց վրայ պատուհաս պիտի բերեմ,
Այսինքն իմ սաստիկ բարկութիւնս, կ'ըսէ
Տէրը,
Եւ անոնց եռեւէն սուր պիտի խրկեմ,
Մինչեւ որ զանոնք հատցընեմ։
38 Ու ինծի ամպուս եղամի մէջ պիտի դնեմ,
Եւ անկէ թագաւոր ու իշխաններ պիտի կոր-
սընցնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
39 Բայց վտարի օրերը
Եղամի դերութիւնը պիտի դարձընեմ՝ կ'ըսէ
Տէրը։

ԳԼ. Ծ

1, 8, 21, 35 Բաբիլոնի գաղտապատը. 4, 17, 33 Իսրայէլի փրկութիւնը։

1 Բաբիլոնի վրայով՝ քաղդէացւոց երկրին
վրայով Երեմիա մարգարէին ձեռքովը Տէ-
րոջը խօսած խօսքը։
2 Ազգերուն մէջ պատմեցէք.
Հրատարակեցէք ու դրօշ վերցուցէք.
Հրատարակեցէք — մի ծածկէք, — ըսէք,
Բաբիլոն առնուեցաւ, Բէլ ամչցաւ,
Մարոդաք կոտրեցաւ,
Անոր արձանները ամչցան,
Անոր կուռքերը կոտրտեցան.
3 Վասն զի անոր վրայ հիւսիսէն ազգ մը ելաւ,
Անիկա անոր երկիրը աւերակ պիտի ընէ,
Ու հոն բնակիչ պիտի չմնայ.
Մարդ մինչեւ անասուն պիտի փախչին երթան։
4 Ան օրերը ու ան ժամանակը, կ'ըսէ Տէրը,
Իսրայէլի որդիքը՝ Իրենք ու Յուդայի որ-
դիքը միասին պիտի գան,
Լալով ու լալով պիտի երթան,
Եւ իրենց Տէր Աստուածը պիտի փնտռեն։
5 Սիոնի համար պիտի հարցընեն՝
Իրենց երեսը դէպ ի հոն դարձընելով.
Եկէք ու Տէրոջը յարինք
Յաւիտենական — անմոռաց ուխտով մը։
6 Իմ ժողովուրդս կորսուած ոչխարներու պէս
եղաւ,
Զանոնք իրենց հովիւները մոլորցուցին,
Զանոնք լեռներու վրայ պատցուցին.
Անոնք լեռ ու բլուր գացին,
Ու իրենց մսակաստեղը մոռցան։
7 Ամէն գտնողները կանոնք կերան.
Ու հանոց թշնամիները ըսին,
Մենք յանցանք չունինք,
Վասն զի անոնք արդարութեան բնակարան
եղող Տէրոջը դէմ՝
Ու հիրենց հայրերուն յոյսը եղող Տէրոջը
դէմ մեզք գործեցին։
8 Բաբիլոնի միջէն փախէք,
Ու քաղդէացւոց երկրէն ելէք,
Եւ հօտերուն առջեւէն նոխազներուն
պէս եղէք։
9 Քանզի ահա ես Բաբիլոնի վրայ
Հիւսիսի երկրէն մեծ ազգերու ժողովք
Պիտի արթընցընեմ ու հանեմ,
Եւ հանոր առջեւը դունդերով պիտի չարուին,
Անկէ պիտի առնուի.
Անոնց նետերը՝ յաջողակ պատերազմողի նե-
տերուն պէս
Պարապ պիտի չդառնան։
10 Եւ քաղդէացւոց երկիրը աւար պիտի ըլլայ,
Ու կանխիկա բոլոր թալանողները պիտի կշա-
նան՝ կ'ըսէ Տէրը։
11 Որովհետեւ դուք ուրախացաք ու ծիծաղեցիք,
Ով իմ ժառանգութեանս կողոպտիչները,
Կանանչ խոտերու մէջ պատժուող երինջի
պէս ցոփկեցիք,
Ու երիվարներու պէս վրնջեցիք.
12 Ձեր մայրը խիստ ամչցաւ.
Ձեզ ծնանողը ամօթով եղաւ.
Ահա անիկա ազգերուն յետինը,
Անապատ, անջուր ու ամայի պիտի ըլլայ։
13 Տէրոջը բարկութեանը պատճառաւ Հոն մարդ
պիտի չբնակի,
Հապա բոլորովին ամայի պիտի ըլլայ.
Բաբիլոնէն ամէն անցնողը
Անոր բոլոր հարուածներուն վրայ
Պիտի հիանայ ու պիտի սուլէ։
14 Բաբիլոնին դէմ շուրջանակի շարուեցէք,
Ով բոլոր հաղեզ լարողներ,
Անոր նետեցէք, նետին մի խնայէք,
Քանզի անիկա Տէրոջը դէմ մեզք գործեց։
15 Անոր դէմ շուրջանակի ազաղակ վերցուցէք.
Անիկա իր ձեռքը տուաւ.
Անոր հիմերը կործանեցան,
Անոր պարիսպները աւրեցան,
Վասն զի Հասիկա Տէրոջը վրէժխնդրութիւնն է.
Անկէ վրէժ առէք,

---

1 Հմր. 32։
2 Գլ. թ. 16։ խը. 2։
3 Տես գլ. խգ. 10։
4 Գլ. խը. 47։ Հմր. 6։
5 Տես գլ. խգ. 12։ 13։
6 Գլ. ծա. 48։
7 Ես. ժգ. 17, 18. 20։ Հմր. 39, 40։
8 Ովս. ա. 11։
9 Եզր. գ. 12, 13։ Սապ. Ա. ին. 5, 6։ Գլ. լա. 9։ Ձաք. ժբ. 10։
10 Ովս. գ. 5։
11 Գլ. լա. 31։ Եւ. լը. 40։
12 Ես. ծգ. 6։ Հմր. 17։ Ովել. բ. 25։
13 Գլ. բ. 20։ գ. 6. 23։
14 Սապ. Ա. ին. 7։
15 Գլ. խ. 2, 3։ Ձաք. ժբ. 5։
16 Տես գլ. բ. 3։ Դան. թ. 16։
17 Սապ. զա. 1։
18 Սապ. խբ. 4։
19 Ես. խը. 20։ Գլ. ծա. 6. 45։ Ձաք. բ. 6, 7։ Յայտ. ժբ. 4։
20 Գլ. խե. 14։ ծա. 27։ Հմր. 3, 41։
21 Հմր. 9։ Գլ. ծա. 2։
22 Գլ. խթ. 35։ Հմր. 29։
23 Ա Մն. խթ. 24։ Բ Մն. լ. 8։ Ովբ. ե. 6։ Եզկ. ժէ. 18։
24 Գլ. ծա. 55։
25 Գլ. ծա. 6, 11։

Ընոր իր ըրածին համեմատ ըրէք։
16 Բաբիլոնէն սերմանողը ու հնձող ժամանակը
մանգաղ բռնողը կոտրեցէք.
Բռնաւոր սուրին երեսէն
Ամէն մարդ իր ժողովուրդին պիտի դառնայ,
Ու ամէն մարդ իր երկիրը պիտի փախչի։
17 Իսրայէլ ցրուրեալ ոչխար մըն է,
Առիւծները քաշկռտեցին.
Ջանիկա նախ Ասորեստանի թագաւորը կե-
րաւ,
Ու ետքը սա Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը անոր ոսկորները կրծեց։
18 Ասոր համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ա-
տուածը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես Բաբիլոնի թագաւորին ու անոր երկ-
րին այցելութիւն պիտի ընեմ,
Ինչպէս որ Ասորեստանի թագաւորին այցելու-
թիւն ըրի։
19 Ու Իսրայէլը իր բնակարանը պիտի դարձընեմ,
Ու կարմելոսի և Բասանի մէջ պիտի արածի,
Ու անոր հոգին Եփրեմի լեռանը վրայ
Ու Գաղաադու վրայ պիտի կշտանայ։
20 Ան օրերը ու ան ժամանակը, կ'ըսէ Տէրը,
Իսրայէլին անօրէնութիւնը պիտի փնտռուի,
Բայց անիկա անօրէնութիւն պիտի չգտնուիր.
Ես Յուդային մեղքերը պիտի ներեմ,
Բայց պիտի չպահեմ.
Վասն զի իմ պահած մնացորդներուս փրկե
պիտի ներեմ։
21 Մերաթայիմի երկրին վրայ
Ես փակուղի բնակիչներուն վրայ գնա.
Անոնց ետևէն սուր,
Ու նզովածի պէս բնաջինջ ըրէ, կ'ըսէ Տէրը,
Ես քեզի ամէն պատուիրածիս պէս ըրէ։
22 Երկրին մէջը պատերազմի ձայն
Ու մեծ կոտրած կայ։
23 Բոլոր երկրին մուրճը ի՞նչպէս կոտրեցաւ ու
մանրեցաւ,
Բաբիլոն ազգերուն մէջ ի՞նչպէս աւերակ ե-
ղաւ.
24 Քեզի որոգայթ լարեցի ու բռնուեցար, ով
Բաբիլոն,
Բայց դուն չգիտցար.
Գտնուեցար ու ձեռք անցար,
Վասն զի Տէրոջը դէմ հակառակեցար։
25 Տէրը իր զինարանը բացաւ
Ու իր բարկութեան զէնքերը հանեց,
Քանզի Քաղդէացւոց երկրին մէջ
Զօրաց Տէր Եհովան գործ ունի։
26 Եւ[1]ե- Ծայրէն անոր վրայ եկէք,
Ընոր շտեմարանները բացէք,
Զանիկա չեզներու պէս դիզեցէք,
Ու նզովածի պէս զանիկա բնաջինջ ըրէք.
Ընոր մնացորդ մը չմնայ։
27 Ընոր բոլոր ցուլերը կորսընցուցէք,
Թող անոնք սպանդանոցը իջնեն.
Վա՜յ անոնց, քանզի անոնց օրը՝
Անոնց այցելութեան ժամանակը հասած է։
28 Բաբիլոնի երկրէն փախչողներուն ու ազա-
տուածներուն ձայնը կու գայ,
Որ մեր Տէր Աստուծոյն վրէժխնդրութիւն՝
Ընոր տաճարին վրէժխնդրութիւնը Սիոնի
մէջ պատմէ։
29 Բաբիլոնի վրայ աղեղնաւորները կանչեցէք.
Ով բոլոր աղեղ լարողներ,
Ընոր բոլորտիքը անոր դէմ բանակեցէք.
Ըլլայ որ մարդ մը ազատի,
Ընոր իր գործոյը համեմատ հատուցում ը-
րէք,
Ընոր իր ամէն ըրածին համեմատ ըրէք.
Վասն զի անիկա Տէրոջը դէմ՝
Իսրայէլի Սուրբին դէմ հպարտութիւն ըրաւ։
30 Ասոր անոր կարճնները իր հրապարակնե-
րուն մէջը պիտի լինան,
Եւ անոր բոլոր պատերազմական մարդիկը
Ան օրը բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։
31 Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով հպարտ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Եհովան.
Քանզի քու օրդ՝ քեզի այցելութիւն ընելու
ժամանակս հասած է։
32 Եւ հպարտը գլորելով պիտի լինայ,
Ու մէկը պիտի չըլլայ որ զանիկա վերցընէ.
Եւ անոր քաղաքներուն մէջը կրակ պիտի
բռընկցընեմ,
Որ անոր բոլոր չրջակայ տեղուանքը պիտի
ուտէ։
33 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իսրայէլի որդիքը ու Յուդայի որդիքը մէկ-
տեղ ճրկանք կրեցին.
Ու անոնց բոլոր գերեվարները զանոնք բռը-
նեցին,
Ո- չեն ուզեր զանոնք արձակել։
34 Անոնց փրկիչը զօրաւոր է,
Ընոր անունը Զօրաց Տէր է.
Անիկա անշուշտ անոնց դատին չատադով պի-
տի ըլլայ,
Որպէս զի երկրին հանգստութիւն տայ,
Ու Բաբիլոնի բնակիչները խռովեցընէ։
35 Տէրը կ'ըսէ որ Քաղդէացւոց վրայ
Ու Բաբիլոնի բնակիչներուն վրայ

[1] Սաղ. ձէ. 8։ Հմր. 29։ Յայտ. ժը. 6։
[2] Ես. ժգ. 14։ ԳԼ. դ. 15։
[3] դ Թագ. ժէ. 6։
[4] դ Թագ. իգ. 10։
[5] Ես. կէ. 10։ ԳԼ. ԼԳ. 12։ Եզեկ. ԼԳ. 13, 14։
[6] ԳԼ. Լ. 34։
[7] Ես. ա. 9։
[8] Յր՝ ապստամբու-
թեան։
[9] Եզեկ. իգ. 23։
[10] Յր՝ այցելութեան։
[11] Տես բ Թագ. ժգ. 11։ դ Թագ. ժը. 25։ բ Մն. ԼԷ. 23։ Ես. ժ. 6։ Խգ. 28։ Խը. 14։ ԳԼ. ԼԳ. 22։
[12] Ես. ժգ. 5։
[13] Սաղ. իբ. 12։ Ես. ԼԳ. 7։ ԳԼ. Խզ. 21։
[14] ԳԼ. Խը. 44։ Հմր. 31։
[15] ԳԼ. ծա. 10, 11։
[16] Կամ՝ շատերը
[17] Հմր. 14։
[18] Հմր. 15։ ԳԼ. ծա. 56։ Յայտ. ժը. 6։
[19] Ես. խէ. 10։
[20] ԳԼ. խԺ. 26։ ծա. 4։
[21] Հմր. 27։
[22] ԳԼ. խա. 14։
[23] Յայտ. ժը. 8։
[24] Ես. խէ. 4։

և [ե]անոր իշխաններուն ու [ժ]իմաստուններուն
վրայ սուր ։֊։֊։ ։
36 [ա]Սահմանները վրայ սուր ։֊։֊։, ու պիտի
խենթեւենան ։
Անոր կարիճներուն վրայ սուր ։֊։֊։, ու
պիտի զարհուրին ։
37 Անոր ձիերուն ու կառքերուն վրայ
և անոր մէջը եղող [խ]ռոլոր խառնիճաղանճ
բազմութիւնները վրայ սուր ։֊։֊։,
Ու [կ]ինկիներու պէս պիտի ըլլան ։
Անոր գանձերուն վրայ սուր ։֊։֊։, ու պիտի
յափշտակուին ։
38 [ա]Անոր ջուրերուն վրայ չորութիւն ։֊։֊։, ու
պիտի ցամքին ։
Քանդի անիկա [դ]րօշնաներու երկիր է,
Ու [ի]րենց կուռքերովը կը յիմարին ։
39 [ա]Անոր համար հոն վայրենի կատուներ ու [բո]
րենիներ պիտի բնակին,
Ու հոն ջայլամներ պիտի բնակին ։
[և] Ան[ի]կա մէյմըն ալ մարդ արնակ պիտի
չըլլայ,
Ու ազգ ազգ հոն բնակիչ պիտի չըլլայ ։
40 [ա]Աստուծոյ կործանած Սոդոմին ու Գոմորին
և անոր շրջակայ [տ]ուներուն պէս, [կ]ըսէ
Տէրը,
Հոն [ա]մարդ մը պիտի չնստի,
Եւ անոր մէջ մարդու զաւակ պիտի չբնակի ։
41 [ա]Ահա հիւսիսէն ժողովուրդ կու գայ,
Ու մեծ ազգ և շատ թագաւորներ
Երկրին ծայրերէն պիտի արթննան ։
42 [կ]Ան[ե]նք աղեղ ու նիզակ կը կրեն,
[ա]Անոնք անգութ ու անողորմ են ։
[ա]Անոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ,
Եւ անոնք ձիերու վրայ կը հեծնեն,
Ու պատերազմող մարդու պէս
Քեզի դէմ կը շարուին, ով Բաբիլոնի աղ
ջիկ ։
43 Երբոր Բաբիլոնի թագաւորը անոնց լուրը լը
սեց,
Անոր ձեռքերը թուլցան ։
[ն]Եղուկիները չընդասաւեց զանիկա
Ծննդական կնոջ երկանցը պէս ։
44 [ա]Ահա անիկա առիւծի պէս ամուր բնակարա
նին վրայ պիտի ելլէ
Յորդանանու [ջ]ուրերուն յորդելէն ։
Բայց անոր վրայէն չուռտով պիտի վազցնեմ
զանոնք ։
Եւ [ո]՞վ է ան ընտրեալը՝ որ անոր վրայ դնեմ։
Վասն զի [ի]նծի նման [ո]՞վ կայ,
Ու [ի]նծի հետ [ո]՞վ պիտի վճռաբանի ։
և [ա]՞ն[ո]վ է ան հովիւը որ իմ առջեւս պիտի
կենայ ։
45 Անոր համար [ա]Բաբիլոնի վրայով Տէրոջը խոր
հած խորհուրդը՝
Ու քաղդէացւոց երկրին վրայ մտածած մը
տածմունքը մտիկ ըրէք ։
Հօտին պիտի ոչխարիկը անպատճառ պիտի քշէ
զանոնք ։
Անշուշտ անոնց բնակարանները անոնց հետ
պիտի աւրէ ։
46 [ա]Բաբիլոնին առնուելուն ձայնէն երկիրը կը
շարժի,
Ու ազգերուն մէջ աղաղակ կը լսուի ։

ԳԼ· ԾԱ.

1 Աստուծոյ անաչառ գատաստանը Բաբիլոնի դէմ։ 59 Երեմիա
ա մարգարէութեանց ատենը Սարայիային կու տայ որ Եփ
րատ գետը նետէ՝ ի նշան Բաբիլոնի յաւիտենական կործան
ման։

1 [Տ]Էրը այսպէս կ՚ըսէ ։
Ահա ես Բաբիլոնի վրայ
Ու իմ [թ]շնամիներուս մէջտեղը բնակողներուն
վրայ
[Ա]պականիչ հով մը պիտի հանեմ ։
2 Եւ Բաբիլոնի վրայ [հ]ռասղներ պիտի խրկեմ,
Ու զանիկա պիտի հռսեն և անոր երկիրը պի
տի պարպեն ։
[վ]ասն զի պատուհասին օրը՝ անոր վրայ ամէն
կողմէն պիտի գան ։
3 [Ա]ղեղնաւորը պիտի լարէ իր աղեղը աղեղնա
ւորին դէմ՝
Ու իր զրահովը հպարտացողին դէմ.
Եւ անոր երիտասարդներուն մի խնայէք,
[Ա]Նոր բոլոր զօրքը նզովածի պէս բնաջինջ
ըրէք ։
4 Ու քաղդէացւոց երկրին մէջ սպաննուածներ՝
Եւ [հ]անոր հրապարակներուն մէջը խոցո
տուածներ պիտի լինան ։
5 Քանզի Իսրայէլ ու Յուդա իր Աստուծմէն՝
Զօրաց Տէրոջմէն չմերժուեցաւ,
Թէպէտև անոնց երկիրը Իսրայէլի Սրբոյն դէմ
Յանցանքով լեցուեցաւ ։
6 [Բ]արիլոնի մէջէն փախէք,
Ու ամէն մարդ իր անձը ազատէ,
Որ անոր անօրէնութեանցը չկործանիք ։
Քանզի [ա]սիկա Տէրոջը վրէժխնդրութեան
ժամանակն է,
[Ի]նքը անոր հատուցում պիտի ընէ ։
7 [Բ]արիլոն Տէրոջը ձեռքին մէջ
Բոլոր երկիրը դինովցնող ոսկի գաւաթ եղաւ.
[Ա]Նոր դինիէն ազգերը խմեցին,

ա Դան· ե· 30 ։
ե Էս· խէ· 13 ։
ը Էս· խգ· 25 ։ ԳԼ· խը· 30 ։
թ ԳԼ· իե· 20 ։ 24 ։ Եզեկ· է· 5 ։
ժ ԳԼ· ծա· 30 ։ Նաե· գ· 13 ։
ի Էս· խգ· 27 ։ ԳԼ· ծա· 32 ։ 36 ։ Յայտ· ժգ· 12 ։
լ Էմր· 2 ։ ԳԼ· ծա· 44 ։ 47 ։ 52 ։
պ Էս· ժգ· 21 ։ 22 ։ լգ· 14 ։ ԳԼ· ծա· 37 ։ Յայտ· ժը· 2 ։
ռ Էս· ժգ· 20 ։ ԳԼ· իե· 12 ։
ս Ես· ժմ· 25 ։ Էս· ժգ· 19 ։ ԳԼ· խթ· 18 ։ ծա· 26 ։
վ Էմր· 9 ։ ԳԼ· գ· 22 ։ իե· 14 ։ ծա· 27 ։
տ ԳԼ· գ· 23 ։
ր Էս· ժգ· 18 ։
ց Էս· է· 30 ։
ւ ԳԼ· խթ· 24 ։
փ ԳԼ· խթ· 19 ։ Եւ ։
ք Յոր· խա· 10 ։ ԳԼ· խթ· 19 ։
օ Էս· ժգ· 24 ։ Եւ ։ ԳԼ· ծա· 11 ։
ֆ Յայտ· ժը· 9 ։
—
ա ԳԼ· գ· 11 ։
բ ԳԼ· ժե· 7 ։
գ ԳԼ· ծ· 14 ։
դ ԳԼ· ծ· 14 ։
ե ԳԼ· ծ· 21 ։
զ ԳԼ· խթ· 26 ։ ծ· 30 · 37 ։
է ԳԼ· ծ· 8 ։ Յայտ· ժը· 4 ։
ը ԳԼ· ծ· 15 · 28 ։
թ ԳԼ· իե· 14 ։
ժ Յայտ· ժէ· 4 ։
ի Յայտ· ժգ· 8 ։

Ինոր համար ազգերը Հիմարեցան ։
8 Բաբելոն յանկարծ Ինկաւ կոտրեցաւ ,
Ինոր վրայ ողրացէք .
Ինոր վերքին համար բալասան առէք ,
Գուցէ բժշկութիւն գտնէ ։
9 Բաբելոնին դեղ ըրինք , բայց բժշկութիւն չգտաւ .
Ջանիկա թողէք , ու Համին մէկերնիս իր երկիրը երթայ .
Վասն զի անոր դատաստանը մինչև երկինքը հասաւ ,
Ու մինչև ամպերը ելաւ ։
10 Տէրը Համր արդարութիւնը էրևան հանեց .
եկէք՝ ու Սիօնի մէջ
Պերը Տէր Աստուծոյն գործը պատմենք ։
11 Նետերը փայլեցուցէք , վահանները առէք .
Տէրը Մարաց թագաւորներուն հոգին արթընցուց ,
Քանզի Բաբելոնի վրայով խորհեցաւ որ զանիկա բնաջինջ ընէ .
վասն զի սարկա Տէրոջը վրէժխնդրութիւնը՝
իր տաճարին վրէժխնդրութիւնն է ։
12 Բաբելոնի պարիսպներուն դէմ դրօշ վերցուցէք ,
պահապան զօրքը ուժովցուցէք ,
Դիտիր կարգեցէք , դարաններ պատրաստեցէք .
քանզի Տէրը որոշեց ,
Եւ Բաբելոնի բնակչացը վրայով ըսած խօսքը կ՚գործ դրաւ ։
13 Համ շատ ջուրերու քով բնակող — շատ գանձեր ունեցող ,
քու վախճանդ — քու ագահութիւնդ չափը եկաւ ։
14 Զօրաց Տէրը իր անձին վրայ երդուաւ ըրաւ՝ ըսելով ,
Անշուշտ քեզ Համրախիւ բազմութեամբ չափ մարդոցմով պիտի լեցընեմ .
Ու քու վրադ բարձր ձայնով պիտի պոռան ։
15 Երկիրը իր զօրութեամբը շինեց ,
Աշխարհքը իր իմաստութեամբը հաստատեց ,
Ու Երկինքը իր խորհրդովը տարածեց ։
16 Երբոր իր ձայնը կու տայ՝ երկնից մէջ ջուրերու բազմութիւն կ՚ելլայ ,
Եւ Երկրի ծայրերէն շոգիներ կը Համէ .
Անձրևի Համար փայլակներ կը շինէ ,
Ու հով կը Համէ իր չտեսնարաններէն ։
17 Ամէն մարդ դիտութենէ զրկուած՝ անասուն դարձաւ ,
Ամէն ոսկերիչ էր քանդակած կուռքին պատճառաւը ամօթով եղաւ .
Վասն զի իր ձուլածոյ կուռքը սուտիւն է ,
Ու անոնք հոգի չունին ։
18 Անոնք ունայնութեան և խարէութեան գործքեր են .
Անոնց այցելութիւն եղած ատենը անոնք պիտի կորսուին ։
19 Յակոբին բաժինը ասոնց պէս չէ ,
վասն զի անիկա ամէն բանը Սահեցնողն է ,
Ու Իսրայէլ անոր ժառանգութեանը վիճակն է .
Եւ անոր անունը ԵՀովայ Սաբաւովթ է ։
20 Դուն իմ կռանս՝ պատերազմական գործիքս ես .
Եւ քեզմով ազգեր պիտի կոտրեմ ,
Ու քեզմով թագաւորութիւններ պիտի աւրեմ ,
21 Եւ ձին ու անոր հեծեալը քեզմով պիտի կոտրեմ ,
Ու կառքը և անոր վրայ հեծնողը քեզմով պիտի կոտրեմ ,
22 Ու քեզմով մարդը ու կինիկը պիտի կոտրեմ ,
Եւ քեզմով Ցերը ու երիտասարդը պիտի կոտրեմ ,
Ու կարիճը և կոյսը քեզմով պիտի կոտրեմ ,
23 Ու հովիւը և անոր հօտը քեզմով պիտի կոտրեմ ,
Երկրագործը ու անոր Ընկերը զոյգը քեզմով պիտի կոտրեմ ,
Եւ կուսակալները ու նախարարները քեզմով պիտի կոտրեմ ։
24 Եւ Բաբելոնին՝ ու Քաղդէացւոց երկրին բոլոր բնակիչներուն
Պիտի Հատուցանեմ իրենց բոլոր չարութիւնը ,
Որ ձեր աչքերուն առջեւը Սիօնին երթին , կ՚ըսէ Տէրը ։
25 Ով բոլոր երկիրը աւրող Ասպականիչ լեռ ,
Ահա ես քեզի դէմ եմ , կ՚ըսէ Տէրը ,
Եւ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկընցընեմ ,
Ու քեզ վէմերէն վար պիտի գլորցընեմ ,
Եւ քեզ այրած լեռ պիտի ընեմ .
26 Ու քեզմէ անկեան քար և հիման քար պիտի չառնեն ,
Քանզի յաւիտենական աւերակ պիտի ըլլաս՝ կ՚ըսէ Տէրը ։
27 Երկրին մէջ դրօշ վերցուցէք ,
Ազգերուն մէջ փող հնչեցուցէք ,
Ընոր դէմ ազգեր պատրաստեցէք ,
Անոր վրայ Արարատի , Մինեայի ու Ասքանազի թագաւորութիւնները կանչեցէք ,

1 Գլ. իե. 16 ։
2 Եր. իա. 9 ։ Յայտ. ժգ. 8 ։ Ժբ. 2 ։
3 Գլ. կը. 20 ։ Յայտ. Ժբ. 9 ։ 11 ։ 19 ։
4 Գլ. կզ. 11 ։
5 Եր. Ժգ. 14 ։ Գլ. ծ. 16 ։
6 Եր. իա. 9 ։ Յայտ. Ժգ. 8 ։ Ժբ. 2 ։
7 Յայտ. Ժբ. 5 ։
8 Սաղ. կէ. 6 ։
9 Գլ. ծ. 28 ։
10 Գլ. կզ. 4 ։
11 Եր. Ժգ. 17 ։ Ամբ. 28 ։
12 Գլ. ծ. 45 ։
13 Գլ. ծ. 28 ։
14 Ղած. բ. 1 ։ գ. 14 ։
15 Յայտ. Ժէ. 1 ։ 15 ։
16 Գլ. խթ. 13 ։ Ամմն. գ. 8 ։
17 Ղած. գ. 15 ։
18 Գլ. ծ. 15 ։
19 Ծն. ա. 1 ։ 6 ։ Գլ. Ժ. 12 ։ կա ։
20 Յոբ. թ. 8 ։ Սաղ. ձգ. 2 ։ Եր. խ. 22 ։
21 Գլ. Ժ. 13 ։
22 Սաղ. ձկե. 7 ։
23 Գլ. Ժ. 14 ։
24 Գլ. Ժ. 15 ։
25 Գլ. Ժ. 16 ։
26 Եր. Ժգ. 2 ։ Զաք. գ. 7 ։
27 Յայտ. կ. 8 ։
28 Գլ. ծ. 40 ։
29 Եր. Ժգ. 2 ։
30 Գլ. խե. 14 ։
31 Գլ. ծ. 41 ։

Անոր վրայ զօրապետները դրէք ,
Մաղոտ մարախներուն պէս ձիեր հանեցէք .
28 Անոր վրայ ազգե՛ր՝ Մարաց թագաւորները ,
Անոնց կուսակալները ու բոլոր նախարարները
եւ անոնց իշխանութեանը բոլոր երկիրը պատրաստեցէք :
29 Ու երկիրը պիտի դողայ ու նեղութիւն կրէ ,
Վասն զի Բաբելոնի վրայով Տէրոջը ունեցած խորհուրդները պիտի հաստատուին՝
Բաբելոնի երկիրը անբնակ ամայութիւն ընելու համար :
30 Բաբելոնի զօրաւոր մարդիկը պատերազմելէն դադրեցան ,
Բերդերու մէջ բնակեցան .
Ուժերնին կորեցաւ , հինիկներու պէս եղան .
Անոր բնակարանները այրեցին , անոր նիգերը կոտրեցան :
31 Մարհանգակը մարհանգակի հանդիպելու՝
Ու լուրերը լուրերի հանդիպելու պիտի վազէ՝
Բաբելոնի թագաւորին պատմելու համար
Թէ անոր քաղաքը մէկ ծայրէն առնուեցաւ ,
32 եւ թէ հանգքերը բռնուեցան ,
Ու եղէգները կրակով այրեցան ,
Եւ պատերազմական մարդիկը զարհուրեցան :
33 Քանզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ .
Բաբելոնի աղջիկը հարի պէս է ,
Անոր ծեծուելու առենն է .
Քիչ առենէն հասը հանոր հունձքին ժամանակը պիտի գայ :

34 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
Զիս կերաւ , զիս բնաջինջ ըրաւ ,
Զիս պարապ անոթի պէս ըրաւ ,
Վիշապի պէս զիս կլլեց ,
Իմ փափկութիւններէս իր փորը կշտացուց ,
Զիս գուրս նետեց :
35 Սիոնի բնակիչը պիտի ըսէ ,
Ինծի ու իմ մարմնոյս եղած զրկանքը Բաբելոնին վրայ ըլլայ .
Ու Երուսաղէմ պիտի ըսէ ,
Իմ արիւնս բաղդեացւոց երկրին բնակչացը վրայ ըլլայ :
36 Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Ահա հես քու դատիդ պաշտպան պիտի կայնիմ ,
Ու քեզի համար վրէժխնդիր պիտի ըլլամ ,
Եւ անոր ծովը ցամաք պիտի ընեմ ,
Ու անոր աղբիւրը պիտի չորցնեմ :
37 Եւ Բաբելոն դէզեր ,
Շնագալներու բնակարան ,
Ոսոխանալու եւ սուլելու ենթակայ պիտի ըլլայ ,
Ու հոն մարդ պիտի չբնակի :
38 Անոնք առիւծներու պէս միասին պիտի մռնչեն ,
Ու կորիւններու պէս պիտի կանչուրտուն :
39 Երբոր անոնք բորբոքած ատենին՝ անոնց կոչունք պիտի ընեմ ,
Ու գինովցնեմ , որպէս զի գուարթանան ,
Եւ յաւիտենական քունով քնանան
Ու չարթննան , կ՚ըսէ Տէրը :
40 Զանոնք սպանդանոցը պիտի իջեցնեմ գառներուն պէս
Կամ խոյերու պէս՝ նոխազներու հետ :
41 Ի՜նչպէս առնուեցաւ Սիսակ .
Ու բոլոր երկրին պարծանքը բռնուեցաւ .
Բաբելոն ի՜նչպէս աւերակ եղաւ ազգերուն մէջ :
42 Ծովը Բաբելոնին վրայ եկաւ ,
Անոր ալիքներուն շառաւիղներն ծածկուեցաւ :
43 Անոր քաղաքները աւերակ՝
Անջուր երկիր ու անապատ եղաւ .
Անանկ երկիր մը եղաւ որ հոն մարդ մը չբնակիր ,
Ու անկէ մարդու զաւակ չանցնիր :
44 Եւ Բաբելոնի մէջ Բէլին այցելութիւն պիտի ընեմ ,
Ու անոր բերնէն՝ անոր կլլածը պիտի հանեմ .
Ու ազգերը անոր պիտի չհլնին .
Բաբելոնի պարիսպն ալ պիտի փլչի :
45 Անոր միջէն ելէք , ով իմ ժողովուրդս ,
Եւ ամէն մարդ թող իր անձը ազատէ
Տէրոջը սաստիկ բարկութենէն :
46 Ու չըլլայ որ երկրին մէջ լսուելու լուրէն
Ձեր սիրտը թուլնայ ու վախնաք ,
Երբոր մէկ տարուան մէջ մէկ լուր մը՝
Եւ հետեւեալ տարուան մէջ մէկ ուրիշ լուր մը գայ ,
Ու երկրին մէջ բռնութիւն ըլլայ ,
Եւ իշխան իշխանի դէմ ելլէ :
47 Անոր համար ահա օրերը կուգան
Որ Բաբելոնի կուռքերուն այցելութիւն պիտի ընեմ .
Ու անոր բոլոր երկիրը ամօթով պիտի ըլլայ ,
Եւ անոր բոլոր սպանուածները անոր մէջը պիտի իյնան :
48 Եւ երկինքը ու երկիրը և բոլոր անոնց մէջը եղածը
Բաբելոնին վրայ պիտի ցնծան ,

ը Եմր . 11 :
ի Գլ . ծ . 13 , 39 , 40 : Եմր . 43 :
ձ Ես . ժէ . 16 : Գլ . խը . 41 . ծ . 37 :
ղ Ոզ . բ . 9 : Ամմա . ա . 5 : Նաւ . գ . 13 :
ճ Գլ . ծ . 24 :
մ Գլ . ծ . 38 :
յ Ես . խա . 10 : Ամմա . ա . 3 : Միք . գ . 13 :
ն Ես . խա . 15 : Ամր . գ . 12 :
շ Ես . ժէ . 5 , և : Ովս . գ . 11 : Յօ՛ւլ . գ . 13 : Յայտ . ժգ . 15 , 18 :
ո Գլ . ծ . 17 :
չ Գլ . ծ . 34 :
պ Գլ . ծ . 38 :
ջ Ես . ժգ . 22 : Գլ . ծ . 39 : Յայտ . ժը . 2 :
ռ Գլ . խե . 9 , 18 :
ս Եմր . 57 :
վ Գլ . խե . 26 :
տ Ես . ժգ . 10 : Գլ . խթ . 25 : Դան . գ . 30 :
ր Տես Ես . ը . 7 , 8 :
ց Գլ . ծ . 39 , 40 : Եմր . 29 :
ւ Ես . խգ . 1 : Գլ . ծ . 2 :
փ Եմր . 58 :
ք Եմր . 6 : Գլ . ծ . 8 : Յայտ . ժը . 4 :
և Գ Թագ . ժե . 7 :
օ Գլ . ծ . 2 : Եմր . 32 :
ֆ Ես . ժգ . 20 : խե . 15 : Յայտ . ժը . 20 :

ւվասն դի աւերողները հիւսիսէն պիտի գան
անոր՝ կ՚ըսէ Տէրը ։
49 Ինչպէս որ Բաբիլոն Իսրայէլին սպաննուածները վար ձգեց,
Ա՛յնպէս ալ Բաբիլոնի մէջ բոլոր երկրին սպաննուածները պիտի իյնան ։
50 Ով սուրէ ազատուածներ, գացէք, մի կայնիք.
Հեռուէն Տէրը յիշեցէք,
Ու Երուսաղէմ ձեր միտքը թող գայ ։
51 †Նախատինք լսելնուս համար ամչցանք.
Ամօթը մեր երեսը ծածկեց,
Քանզի Տէրոջը տանը սրբարաններուն մէջ օտարազգիներ մտան ։
52 Ա՛նոր համար ահա օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ անոր կուռքերուն այցելութիւն պիտի ընեմ,
Եւ անոր բոլոր երկրին մէջ վիրաւորներ պիտի հեծեծեն ։
53 ՚Թէև Բաբիլոն մինչև երկինքը ելլէ,
Ու իր *զօրութիւնը բարձրութեան մէջ հաստատէ,"
Իմ կողմանէս աւերողներ պիտի գան անոր՝ կ՚ըսէ Տէրը ։
54 †Բաբիլոնէն աղաղակի ձայն՝
Ու քաղդէացւոց երկրէն մեծ կոտորածի ձայն։
55 Քանզի Տէրը Բաբիլոնը կ՚աւերէ,
Ու անոր մէջէն մեծ ձայնը կը խափանէ.
Որովհետև անոնց ալիքները չաս Ջուրերու պէս կը գոչեն,
Ե՛ւ անոնց ձայնը աղմկալից կ՚ելլէ ։
56 Քանզի անոր վրայ՝ Բաբիլոնին վրայ աւերող մը եկաւ,
Ու անոր զօրաւորները առնուեցան,
Անոնց աղեղները կոտրեցան.
՚Քանզի Տէրը հատուցիչ Աստուած է.
Անշուշտ հատուցում պիտի ընէ ։
57 †Եւ անոր իշխանները ու իմաստունները,
Կուսակալները ու նախարարները
Եւ զօրաւոր մարդիկը պիտի գինովցնեմ.
Ու անոնք յաւիտենական քունով պիտի քնանան,
Ու պիտի չարթննան, կ՚ըսէ †ան Թագաւորը՝
Որուն անունը Զօրաց Տէր է ։
58 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
ՙԲաբիլոնին լայն պարիսպները բոլորովին պիտի փլչին,
Ու անոր բարձր դռնները կրակով պիտի այրին.
Եւ †ժողովուրդները պարապ տեղը՝
Ու ազգերը կրակի համար պիտի աշխատին ու յոգնին ։
59 Ա՛ս խօսքն է որ Երեմիա մարգարէն պատուիրեց Մաասիայի որդւոյն Ներիայի որդւոյն Սարայիային, երբոր անոկա Յուդայի Սեդեկիա Թագաւորին †կողմանէ՝ անոր Թագաւորութեանը չորրորդ տարին՝ Բաբիլոն գնաց. ու Սարայիա գլխաւոր սենեկապան էր ։
60 Վասն դի Երեմիա Բաբիլոնի վրայ դալու ամէն չարիքները մէկ գրքի մը մէջ գրեց, այսինքն աս բոլոր խօսքերը որ Բաբիլոնի դէմ
61 գրուած են ։ Ու Երեմիա Սարայիային ըսաւ, Երբոր Բաբիլոն երթաս, ‡նայէ որ կարդաս"
62 աս բոլոր խօսքերը, Ու ըսես, Ով Տէր, դուն աս տեղւոյս համար խօսեր որ զանիկա պիտի աւրես, ու ՚մարդ ու անասուն անոր մէջ բնակիչ պիտի չըլլայ, հապա յաւիտենական
63 ամայութիւն պիտի ըլլայ ։ Ու երբոր աս գիրքը կարդալը լմընցնես, †անոր վրայ քար մը
64 կապես ու զանիկա Եփրատի մէջ նետես. Ու ըսես, Ա՛յսպէս պիտի ընկղմի Բաբիլոն, ու ‡ես՝ ու պիտի չկանգնի՝ իմ՝ անոր վրայ բերելու չարիքներուս պատճառաւ. ՚և անոնք պիտի յոգնին ։

Երեմիային խօսքերը մինչև հոս են ։

ԳԼ. ԾԲ

1 Սեդեկիային ապստամբութիւնը ։ 4 Երուսաղէմ կը պաշարուի ու կ՚առնուի ։ 8 Սեդեկիային ոտքը կը մեռցուին, և իր աչքերը կը փորուին ։ 12 Նաբուզարդան քաղաքը կ՚այրէ ու աւերը կ՚առնէ. 24 գերիները հեռը կ՚առնէ կը տանի ։ 32 Եղեմբոլոք կը բարձրացընէ Յեհոքինը ։

1 Սեդեկիա ՚քսանումէկ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնումէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Ամիտաղ էր ՚՚ Լբնացի Երեմիայեն աղջիկն էր ։ 2 Եւ անիկա Յոյակիմին բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը առջեւը չարութիւն
3 ըրաւ ։ Քանզի Տէրոջը բարկութիւնը Երուսաղէմի ու Յուդայի վրայ էր, մինչև որ զանոնք իր երեսէն ձգէ. անոր համար Սեդեկիա Բաբիլոնի թագաւորէն ապստամբեցաւ ։
4 Ու եղաւ որ †անոր թագաւորութեանը իններորդ տարին †տասներորդ ամիսը՝ ամսուն տասներորդ ՚ը Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Երուսաղէմի վրայ եկաւ, ու անոր դէմ չորջանակի պատնէշներ չինեցին.
5 Ու մինչև Սեդեկիա թագաւորին մեռտասնեերորդ տարին քաղաքը պաշարման մէջ էր ։
6 Ե՛ւ չորրորդ ամսուն մէջ՝ ամսուն իններորդ քին մէջ սաստիկ սով կար, ու երկրին ժողովուրդը հաց չունէր. Եւ քաղաքին պատերազմողները ճեղքուեցաւ, ու բոլոր պատերազմողները փախան, և գիշերով թագաւորի պարտէզին

ւ Գլ. ծ. 3, 41 ։
՚՚ Գլ. խգ. 28 ։
† Սաղ. խգ. 15, 16 ։ Տիմ. 4 ։
* Եր. 47 ։

ո Գլ. խթ. 16 ։ Ամմա. թ. 2 ։ Աբդ. 4 ։
• Եբր. զօրութեանը բարձրութիւնը ամ.

բացընէ ։
ֆ Գլ. ծ. 22 ։
= Սաղ. ղդ. 1 ։ Գլ. ծ. 29 ։ Եմի. 24 ։
֏ Եմի. 39 ։

֍ Գլ. խզ. 18 ։ խը. 15 ։
֎ Եմի. 44 ։
֏ Ամի. բ. 13 ։
† կամ հեռը՝
‡ կամ աես և կարդա

ղ Գլ. ծ. 3, 39 ։ Եմի. 29 ։
՚՚ Տես Յայտ. ժը. 21 ։
ը Եմի. 58 ։

— գ Թագ. խդ. 18 ։
֏ գ Թագ. խե. 1—27 ։ Գլ. լթ. 1 ։
֍ Զաք. բ. 19 ։

քովը եղող երկու պարապին մէջի դրանը ճամբայով քաղաքէն ելան. ու Քաղդէացիք քաղաքին բոլորտիքը կեցեր էին. ու անոնք դաշտի ճամբայէն գացին։ 8 Եւ Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին եհաւէն բնկան ու Երիքովի դաշտերուն մէջը Սեդեկիային հասան, և ա- 9 նոր բոլոր զօրքը անոր քովէն ցրուեցաւ. 'Ու թագաւորը բռնեցին, ու զանիկա Բարիլոնի թագաւորին՝ Ռեբղա տարին Եմաթի երկրին 10 մէջ, և անոր դատաստանը տեսաւ։ 'Ու Բաբիլոնի թագաւորը Սեդեկիային տղաքները անոր աչքերուն առջեւը մորթեց. Յուդայի բո- 11 լոր իշխաններն ալ Ռեբղայի մէջ մորթեց. Եւ Սեդեկիային աչքերը կուրացուց ու զանիկա շղթաներով կապեց, և Բաբիլոնի թագաւորը զանիկա Բարիլոն տարաւ, ու զանիկա մինչև իր մահուան օրը բանտի մէջ պահեց։

12 Եւ Բաբիլոնի թագաւորին 'Նաբուզարդանոս թագաւորին տասնուվեցերորդ տարին 'Հինգերորդ ամիսը՝ ամսուն տասնին Բաբիլոնի թագաւորին առջեւը կայնող 'Նաբուզարդան գահճապետը Երուսաղեմի մէջ մտաւ. 13 Ու Տէրոջը տունը և թագաւորին տունը այրեց, ու Երուսաղեմին բոլոր տուները ու ամէն 14 մեծ տուները կրակով այրեց։ Եւ գահճապետին հետը եղող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքերը Երուսաղեմին բոլոր չրջակայ պարիսպները 15 փլցուցին։ Ու ժողովուրդին աղքատներէն, և քաղաքին մէջը մնացած ժողովուրդին մնացորդը, ու Բաբիլոնի թագաւորին իյնող փախստականները, ու մնացած բազմութիւնը՝ 'Նաբուզարդան գահճապետը գերի տարաւ։ 16 Եւ Նաբուզարդան գահճապետը երկրին աղքատներէն թողուց այգեգործներ ու երկրագործներ ըլլալու համար։

17 'Եւ Քաղդէացիք Տէրոջը տանը մէջ եղող պղինձէ սիւները ու մեքենայքները՝ ու Տէրոջը տանը մէջ եղող պղինձէ ծովը կտոր կտոր ըրին, ու անոնց բոլոր պղինձը Բաբիլոն տա- 18 րին։ Եւ վճաղարները ու թիակները և բազմակաները ու կոնքերը և խնկամանները ու պաշտօնի համար գործածուած բոլոր պղինձէ 19 անօթները առին։ Եւ գաւաթները ու բուրվառները և կոնքերը ու թաղարները ու աշտանակները և խնկամանները ու բաժակները առաւ գահճապետը, ինչ որ ոսկիէ էր՝ [է]ոսկի, ու ինչ որ արծաթէ էր՝ [է]արծաթ. 20 Նե Սողոմոն թագաւորին՝ Տէրոջը տանը հատմար չընուած երկու սիւները, մէկ ծովը ու *մեքենայքներու տակ եղած տասնուերկու պղինձէ եզները։" Բոլոր այս գործիքներուն 21 պղինձը կշռելու չէր գար։ Եւ Սիւներուն

[ա] Գէ. լբ. 4։
[բ] Եզէկ. ժբ. 13։
[գ] Տես հմր. 29։
[դ] Ձաք. և. 5։ բ. 19։
[ե] Գէ. լԹ. 9։
[զ] Գէ. լԹ. 8. 9։
[է] Գէ. իե. 19. և։
[ը] Տես գԹագ. է. 15. 23. 27. 30։
[թ] Եր. իե. 3։ գԹագ. իե. 14. 15. 16։
[ժ] Կամ՝ անոր տակը է.
զած տասնուերկու եզները — մեքենայքները.
[ի] Մն. գ. 15։
[լ] Տես գԹագ. է. 20։
[խ] գ Թագ. իե. 18։
[ծ] Գէ. իա. 1։ իմ. 23։
[կ] Եզէր. երեսը առնուղներն
[հ] Տես գ Թագ. իգ. 12։
[ձ] Տես գ Թագ. իգ. 14։
[ղ] Տես հմր. 12։ Գէ. լԹ. 9։
[ճ] գ Թագ. իե. 27. 28. 29. 30։
[մ] Տես Ծն. ի. 15. 20։
[յ] բ Թագ. իմ. 13։

—

ՈՂԲՔ ԵՐԵՄԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Երուսաղեմի թշուառ վիճակը իր մեղքին պատճառովը։ 12 Անիկա իր առաւպանացը Տամար կը գանգատի, 18 ու կը խոստովանի թէ Աստուծոյ դատաստանը արդար է։

1 Ի՞նչպէս առանձին կը նստի բազմամարդ քա-
զաքը.
Ազգերուն մէջ մեծ եղողը՝ որբեւարեւի պէս ե-
ղաւ,
գաւառներուն մէջ իշխանուհի եղողը հար-
կատու եղաւ։
2 Գիշերը անդադար կու լայ, ու իր արցունք-
ները իր այտերուն վրայ են.
Անոր բոլոր սիրելիներէն անոր մխիթարու-
թիւն առող չկայ.
Անոր բոլոր բարեկամները անոր նենդուելուն
ըրին, անոր թշնամի եղան։
3 Յուդա տառապանաց և խիստ ծառայու-
թեան համար գերի քշուեցաւ.
Հեթանոսներուն մէջը կը բնակի, հանգստու-
թիւն չգտանելը.
Անոր բոլոր հալածիչները անոր նեղութեանցը
մէջ անոր վրայ հասան։
4 Սիոնին ճամբաները սուգ կը բռնեն՝ հանդի-
սաւոր ժողովոյն եկողները չըլլալուն հա-
մար.
Անոր բոլոր դռները ամայացած են, անոր
քահանաները կը հեծծեն.
Անոր կոյսերը կը տրտմին, ու ինքը դառնու-
թեան մէջ է։
5 Անոր նեղիչները իշխան եղան, անոր թըշ-
նամիները յաջողութիւն գտան,
վասն զի Տէրը զանիկա տրտմութեան մատ-
նեց անոր չատ յանցանքներուն համար.
Անոր պզտիկ ազաքը թշնամիին առջեւէն գերի
գացին։
6 Եւ Սիոնի ազջիկէն իր բոլոր վայելչութիւնը
գնաց.
Անոր իշխանները ճարակ չգտնող եղջերուներ-
ու պէս եղան,
Ու հալածողին առջեւէն առանց ուժի կ'եր-
թան։
7 Երուսաղէմ իր տառապանաց ու թշուառու-
թեան օրերը՝
իր առաջուց ունեցած բոլոր ցանկալի բա-
ները յիշեց,
երբոր իր ժողովուրդը թշնամիին ձեռքը լի-
կար, ու իրեն օգնութիւն ընող չեղաւ.
Թշնամիները զանիկա տեսան՝ անոր կոր-
ծանմանը վրայ խնդացին։
8 Երուսաղէմ ծանր մեղք գործեց, անոր հա-
մար *պիղծ սեպուեցաւ.
Զանիկա ամէն պատուողները զանիկա անար-
գեցին, վասն զի Տանոր մերկութիւնը
տեսան.
Անիկա ալ հառաչեց ու ետ դարձաւ։
9 Անոր պղծութիւնը իր քղանցքներուն վրայ է,
անիկա իր †վախճանը չյիշեց,
Ու զարմանալի կերպով մը նուաստացաւ. ա-
նիկա մխիթարիչ չունի։
Ով Տէր, իմ տառապանքիս նայէ, վասն զի
թշնամին հպարտացաւ։
10 Անոր բոլոր ցանկալի բաներուն՝ թշնամին
ձեռք երկընցուց.
Քանզի հեթանոսները տեսան որ իր սրբարա-
նին մէջը մտան,
Որոնց համար դուն պատուիրեր էիր՝ որ ա-
նոնք քու ժողովքիդ մէջը չմտնեն։
11 Անոր բոլոր ժողովուրդը հաց փնտռելէն հա-
ռաչեց.
Իրենց հոգին ուժովցնելու համար՝ իրենց ցան-
կալի բաները կերակուրի փոխարէն
տուին.
Տես, ով Տէր, ու նայէ, վասն զի անարդուե-
ցայ։
12 Ամենուքդ հոգ չէ՞ք ըներ, ով բոլոր ճամբայէ
անցնողներ.
Նայեցէ՛ք ու տեսէ՛ք, թէ արդեօք †իմ ցաւիս
պէս ցաւ կայ՝ որ իմ վրաս եկաւ.
Վասն զի Տէրը իս նեղեց իր սաստիկ բարկու-
թեան օրը.
13 Բարձրէն իմ ոսկորներուս կրակ իրկեց՝ որ
անոնց տիրեց.
Ոտքերուս ցանց տարածեց և զիս ետ դար-
ձուց.
Զիս ամայի ըրաւ՝ բոլոր օրը ցաւ մարած ընելով։
14 Իմ յանցանքներուս լուծը անոր ձեռքովը
կապուեցաւ.
Անոնք †միացան ու իմ պարանոցիս վրայ ե-
լան. իմ ոյժս կտրեց,
Տէրը զիս անանկ ձեռքերու մատնեց՝ որ ան-
դէ չեմ կրնար ‡ազատիլ։

ա Եռ. խե. 7, 8։
բ Երե. գ. 20։
գ Յոբ. կ. 3։ Սաղ. ղ. 6։
դ Երեմ. ժգ. 17։
ե Հմր. 19։
զ Հմր. 9, 16, 17, 21։
է Երեմ. ծբ. 27։
ը Բ Օր. իբ. 64, 65։ Գվ. բ. 9։
թ Բ Օր. իբ. 43, 44։
ժ Երեմ. Լ. 14, 15։
ի Դան. թ. 7, 16։
լ Հմր. 10։
խ Գ Թագ. ը. 46։
* Կամ թափառական եղաւ.
ծ Երեմ. ժգ. 22, 26։
կ Եզեկ. ժգ. 37։ խգ. 29։ Ովս. բ. 10։
հ Բ Օր. լբ. 29։ Եռ. խե. 7։
ձ Հմր. 2, 17, 21։
ղ Հմր. 7։
ճ Երեմ. ծա. 51։
մ Բ Օր. իգ. 3։ Նէհ. եմ. ժգ. 1։
յ Երեմ. լը. 9։ ծբ. 6։ Գվ. բ. 12։ գ. 4։
ն Դան. թ. 12։
շ Եզեկ. ժբ. 13։ ժէ. 20։
ո Բ Օր. իբ. 48։
† Եբր. հիւսուածան։
‡ Եբր. ոսք եղել։

15 ՏԷՐԸ ԻՄ ՄԷՋ ԻՄ ԲՈԼՈՐ ՂՕՐԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԱՆԱՐԴԵՑ.
ԻՄ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՍ ԿՈՏՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՄ ՎԸ-
ՐԱՍ ԺՈՂՈՎԸ ԿԱՆՉԵՑ.
ՏԷՐԸ ՅՈՒԴԱՅԻ ԿՈՒՍ ԱՂՋԻԿԸ ՀՆԱՁԱՆԻ ՄԷՋ ԿՈԽԵՑ։
16 ԱՌՆՑ ՀԱՄԱՐ ԿՈՒ ԼԱՄ, ՈՒԱՇՔԵՐՍ՝ ԱՇՔԵՐՍ ՈՒԱՐ-
ԳՈՒՆՔ Կ'ԻՋԵՑՔՆԷՆ.
ՎԱՅ ԴԻ ԻՆԾԻ, ՀԵՌԱՑԱԼ ՈՒԻՒԻԹԱՐԻՉԸ՝ ՈՐ
ԻՄ ՀՕԳԻՍ ՊԻՏԻ ՆՈՂՈՂԷՐ.
ԻՄ ՄՂԱՔՍ ՆՈՒԱՂԵՑԱՆ, ՎԱՅ ԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆ
ՂՕՐԱՑԱԼ։
17 ՈՒՍԻՈՆ ԻՐ ՁԵՌՔԵՐԸ ՄԱՐԱԾԵՑ, ՈՒԱՆՈՐ ՄԻԼ-
ԹԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՈՂ ՉԿԱՅ.
ՏԷՐԸ ՅԱԿՈԲԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀՐԱՄԱՅԵՑ՝ ՈՐ ԱՆՈՐ
ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ ԴԱՒԻԿԱ ՀՂՋԱՊԱՏԵՒՆ.
ԵՐՈՒԱՂԵՄ ԱՆՈՑ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱՒԱՒՈՐ ԿԵԱՆ
ԱՊԷՍ ԵՂԱԾ։
18 ՈՒՏԻՐԸ ԱՐԴԱՐ Է, ՈՒՎԱՅ ԴԻ ԱՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԻՆ
ԱՊԱՍԱՄԲ ԵՂԱՅ.
ՀԼՍԱ, ՈՎ ԲՈԼՈՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ, ՄԻԿԻ ԸՐԵՔ
ՈՒ ԻՄ ՅԱՒՍ ԱԻԵՔ.
ԻՄ ԿՈՅԵՐՍ ՈՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՍ ԴԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԴԱՅԻՆ։
19 ԻՄ ՍԻՐԱԿԱՆՆԵՐՍ ԿԱՆՉԵՑԻ, ՀԱՆՈՒՆՔ ԴԻՍ ԽԱ-
ԲԵՑԻՆ.
ԻՄ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՍ ՈՒ ԾԵՐԵՐՍ ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ
ՀՈԳԻՆԻՆ ԱՒԱՆԴԵՑԻՆ,
ԵՐԲՈՐ ԻՐԵՆՑ ՀԱՄԱՐ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ԿԸ ՎԻՆԱՒԷՒՆ՝
ԻՐԵՆՑ ՀՈԳԻՆ ՈՒԺՈՎՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ։
20 ՈՎ ՏԷՐ, ՆԱՅԷ, ՎԱՅ ԴԻ ՆԵՂԵՑԱՅ, ՈՒԱԿԼՔՆԵՐՍ
ԽԱՒՂԵՑԱՆ,
ՍԻՐՍԱ ՆԵՐՍԻ ԴԻՍ ՄԱԿՆՈՒԱԼՐԱՅ Է, ՎԱՅ ԴԻ
ԽԻՍԱ ՉԱՍ ԱՊԱՍԱՄԲԵՑԱՅ.
ՈԳՈՒԲԱՆ ՍՈՒՐԲ ՁԻ ԿԸ ՂՐԿԷ — ՆԵՐՍԻ ՄԱՀ ԿԱՅ։
21 ԻՄ ՀԱՒԱՏԱՆՔՍ ԼԱՑԵՔԻՆ, ԲՅՑ ԻՆԾԻ ՈՒԻՒԻԹԱ-
ԲՈՒԹԻՒՆ ՄԱՈՂ ՉԿԱՅ.
ԻՄ ԲՈԼՈՐ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՍ ԻՄ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆՆ
ԼՍԵԼՈՎ ՈՒՐԱԽԱՑԱՆ, ՎԱՅ ԴԻ ԴՈՒՆ
ԸՐԻՒ ՈՒԻԻԱ.
ՀԱՆՉԱԾ ՕՐԴ ՊԻՏԻ ԲԵՐԵՍ, ՈՒ ԱՆՈՆՔ ԻՆԾԻ
ԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ԸՂԱՆ։
22 ԱՆՈՑ ԲՈԼՈՐ ՉԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՂԺՈՂ ՔՈՒ ԱՌՂԱԳ
ՀԱՆԻՆ.
ԵՒ ԱՆՈՑ ԱՅՆՊԷՍ ԸՐԵ, ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ ԻՆԾԻ ԸՐԻՒ
ԻՄ ԲՈԼՈՐ ՅԱՆՑԱՆՔՆԵՐՈՒՍ ՀԱՄԱՐ.
ՎԱՅ ԴԻ ԻՄ ՀԼԾԱՒԹԻՒՆՆԵՐՍ ՉԱՍ ԵՆ ՈՒ ԻՄ
ՍԻՐԱՍ ՆՈՒԱՂԱԾ Է։

ԳԼ· Բ

1 ԵՐԵՄԻԱ Կ'ՈՂՈՍՑ ԵՐՈՒԱՂԵՄԻ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻԱՆԸ ՎՕՍ, 20 ՈՒ
ԱՌԱՒԾՈՅ ԳԱՆԳԱՏ Կ'ԸՆԵ ԱՆՈՐ ՀԱՄԱՐ։

1 Ի՞ՆՉՊԷՍ ՏԷՐԸ ԻՐ ԲԱՐԿՈՒԹԻԱՄԲԸ ԽԱՒԱՐՈՒ
ԾԱԾԿԵՑ ՍԻՈՆԻՆ ԱՂՋԻԿԸ.
ՍԻՐԱՑԵԼԻՆ ՓԱՌԸ ԵՐԿԻՆՔԷՆ ՎԱՐ ՆԵՒԵՑ,
ՈՒ ԻՐ ԲԱՐԿՈՒԹԻԱՆ ՕՐԸ ԻՐ ՈՏՔԵՐՈՒՆ ՊԱ-
ՌԱՒԱՆԴԱՒԸ ՉՅԻՇԵՑ։
2 ՏԷՐԸ ՈՒԱԱՒՆ ԽՆԱՅԵԼՈՒ ՅԱԿՈԲԻՆ ԲՈԼՈՐ ԲՆԱ-
ԿԱՒԱՆՆԵՐԸ ԿԼԼԵՑ,
ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՂՋԿԱՆԸ ԱՄՐՈՑՆԵՐԸ ԻՐ ԲԱՐԿՈՒ-
ԹԻԱՄԲԸ ՓԼՑՈՒՑ — ՀԻՄՆԱՒԱՒԱԿ ԸՐԱԻ,
ՈՒԹԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒ ԱՆՈՐ ԻՇԽԱՆՆԵՐԸ ՊՂՈ-
ՅԵՑ։
3 ՍԱԱՒԻԿ ԲԱՐԿՈՒԹԻԱՄԲ ԻՍՐԱՑԵԼԻՆ ԲՈԼՈՐ ԵԶ-
ՔԻՒԸ ՓՇՐԵՑ.
ՈՒԱՆՈՐ ԱՁ ՁԵՌՔԸ ԹՇՆԱՄԻՒՆ ԵՐԵԱՆ ԵՒ ԴԱՐ-
ՁՈՒՑ,
ԵՒ ՅԱԿՈԲԻՆ ՄԷՋ ՈՒԿՐԱԿԻ ԲՈՑԻ ՊԷՍ ԲՈՐՆԿԵ-
ՑԱԼ, ՈՐ ԱՒՈՐ ԲՈՐԲՈՐԱԿԸ ԿԵՐԱԼ։
4 ՈՒԻՐ ԱՂԵՂԸ ԹՇՆԱՄԻԻ ՊԷՍ ԼԱՐԵՑ, ԻՐ ԱՁ ՁԵՌ-
ՔՈՎԸ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴԻ ՊԷՍ ԿԵՑԱՒ,
ԵՒ ԲՈԼՈՐ ՈՒԱՇՔԻ ՀԱՃԱՑ ԼՂՊՆԵՐԸ ՄԵՌՑՈՒՑ,
ԻՐ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐԱԿԻ ՊԷՍ ԹԱՓԵՑ ՍԻՈՆԻ
ԱՂՋԿԱՆԸ ԽՈՐԱՆԻՆ ՄԷՋ։
5 ՏԷՐԸ ՈՐՊԷՍ ԹՇՆԱՄԻԻ ՊԷՍ ԵՂԱՒ, ԻՍՐԱՑԵԼԸ ԿԼԼԵՑ,
ԱՆՈՐ ԲՈԼՈՐ ՊԱՂԱՏՆԵՐԸ ԿԼԼԵՑ. ԱՆՈՐ ԱՄՐՈՑ-
ՆԵՐԸ ԿՈՐԾԱՆԵՑ,
ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՂՋԿԱՆԸ ՄԷՋ ՈՂԸ ՈՒ ԿՈԾԸ ՉԱՒ-
ՑՈՒՑ։
6 ՈՒԱՆՈՐ ՓՀՒՂԸ ՊԱՐԱՀԵՂԻ ՀՒՆՊԷՍ ԸՆԴՈՒ-
ԹԵԱՄԲ ԿՈՐԾԱՆԵՑ, ԱՆՈՐ ԺՈՂՈՎԱՒԵ-
ՂԻՆ ԱՒԵՐԵՑ.
ՏԷՐԸ ՍԻՈՆԻ ՄԷՋ ՐՀԱՆԳՒՈՒՈՂ ՈՅՆԸ ՈՒ ՀԱՐԱԼԸ
ՄՈՌՑՈՒՑ,
ԵՒ ԻՐ ՈՒԱՒՍԻԿ ԲԱՐԿՈՒԹԻԱՄԲԸ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
ՈՒ ՔԱՀԱՆԱՆ ԱՆԱՐԴԵՑ։
7 ՏԷՐԸ ԻՐ ՍԵՂԱՆԸ ՄԵՐԺԵՑ — ԻՐ ՍՐԲԱՐԱՆԷՆ
ՂԶՈՒԵՑԱՒ,
ԱՆՈՐ ՊԱԼԱՏՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐԻՍԱՊՆԵՐԸ ԹՇՆԱՄԻՒՆ
ՁԵՌՔԸ ՄԱՏՆԵՑ.
ԱՆՁՆ ՐՏԷՐՈՑԸ ՈՒԱՆԸ ՄԷՋ ՀԱՆԳՒՈՒՈՂ ՈՅՆԻ
ՕՐՈՒԱՆ ՊԷՍ ՁԱՅՆ ՈՒՈՒԻՒՆ։
8 ՏԷՐԸ ԽՈՐՀԵՑԱՒ ՍԻՈՆԻ ԱՂՋԿԱՆԸ ՊԱՐԻՍԱՊԸ
ԱՒԵԼ.
ՎԱՐԸ ՔԱՇԵՑ, ԻՐ ՁԵՌՔԸ ԿՈՐԾԱՆԵԼԷՆ ԵՒ
ՉՔԱՐԱՌԵՑ.
ՊԱՆԵՂԷՆ ՈՒ ՊԱՐԱՊԱՐՆ ՈՒՈՒԻՒՆ ԲՈՆԵԼ ՈՒՈՒԱՒ,
ԱՆՈՆՔ ՄԻԿՈՒԵՂ ՈՐՈՒՄՈՒԹԻԱՆ ՄԷՋ ԷՒ։
9 ՈՒՆՈՐ ԴՌՆԵՐԸ ԳԵՒՆԸ ԱՆՑԱՆ, ԱՆՈՐ ՀՆԴԿԸՐ
ԱՒԵՐԵՑ ՈՒ ԿՈՏՐԵՑ.

ա ԵՒ· ԿԳ· 3 ՅԱՅԱ-
ԺԳ· 19· 20 ՍԲՅ·
15։
բ ԵՐԻՄ· ԺԳ· 17։
ԺԳ· 17 ԳԼ· Բ· 18։
գ ԵՁԷ· ՀՈՐ
դ ՀՄՐ· 2· 9։
ե ԵՐԻՄ· Գ· 31։
զ ՀՄՐ· 2· 9։

է ՆՀԵՄ· Բ· 33։
ԴԱՆ· Բ· 7· 14։
ը ԱԹԱԳ· ԺԲ· 14·
15։
թ ՀՄՐ· 2· ԵՐԻՄ· Լ·
14։
ժ ՀՄՐ· 11։
ի ՅՈՒԲ· Լ· 27· ԵՒ·
ԺԳ· 11· ԵՐԻՄ· Գ·
19· ԽԲ· 36· ԳԼ·
Բ· 11· ՈՎԶ· ԺՈ·
8։
լ Բ ՕԲ· ԼԲ· 25· Ե-
ԶԿ· Է· 15։
խ ՀՄՐ· 2։
ծ ԵՒ· ԺԳ· ԼԵ· Ե-
ՐԻՄ· ԽԶ· ԼԵ։
կ ՍԱՂ· ՀԲ· 15։

հ ԳԼ· Է· 17։
—
ձ Բ ԹԱԳ· Ա· 19։
ղ Մ ՈՒԱՒ· ԺՈ· 23։
ճ ԱՄՆ· ԽԲ· 2· ՍԱՂ·
ՊԲ· 5· ՆՀԵ· 7։
տ ՀՄՐ· 17· 21· ԳԼ·
Գ· 43։
յ ՍԱՂ· ՀԲ· 39։

ո ՍԱՂ· ՀԳ· 11։
—
շ ՍԱՂ· ՀԲ· 46։
ռ ԵՒ· ԿԳ· 10· ՀՄՐ·
5։
ն ԵԶԿ· ԽԳ· 25։
շ ՀՄՐ· 4· ԵՐԻՄ· Լ· 14·
պ Գ ԹԱԳ· ԻԷ· 9· Ե-
ՐԻՄ· ՆԲ· 13։
ջ ՍԱՂ· Ա· 12· ԱԲ·
40· ԵՈ· Է· 5·
ռ Կ-Ի ՅԱՆՁԸ ՊՊ-
ԱԿԻՒ ՅՈՒՆՒՒ ՊԷՍ
ՆԱ ԳԼ· Ա· 4· ՍՓ·
Գ· 18։
ս ՍԱՂ· ՀԳ· 4·
վ Գ ԹԱԳ· ԽԱ· 13·
ԵՒ· ԼԳ· 11։
տ ԵՐԻՄ· ՆԱ· 30·

Ա.Նոր Ղեւտացւորը ու իշխանները ազգայ մէջն են. Հօրէնք չկայ,
Բ.Նոր մարգարէներն ալ Տէրոջմէ տեսիլք չեն դաներ։
10 Սիոնի աղջկանը ծերերը դետնի վրայ նստած՝ լուռ կը կենան.
Իրենց գլխուն վրայ հող դրին, քուրձեր հագան,
Երուսաղէմի կոյսերը գլուխնին գետինը իջեցուցին։
11 Իմ ժողովուրդիս աղջկանը բեկմանը համար Աչքերս արցունք Թափելն աւրեցան,
Աղիքներս խառնվեցան, Լեարդս գետինը թափեցաւ,
վասն զի Տղաքները ու կաթնկերները քաղաքին հրապարակներուն մէջ կը մարին։
12 Անոնք իրենց մայրերուն կ'ըսեն, Ո՞ր է ցորն ու գինի,
երբոր վիրաւորուածներու պէս կը մարին քաղաքին հրապարակներուն մէջ,
Ո՞ր երբոր իրենց հոգին կ'աւանդեն իրենց մայրերուն գրկացը մէջ։
13 Քեզի ի՞նչ բան վկայութիւն բերեմ. Քեզի ի՞նչ օրինակ բերեմ, ով Երուսաղէմի աղջիկ.
Քեզ մխիթարելու համար քեզի ի՞նչ նմանութիւն բերեմ, ով Սիոնի կոյս աղջիկ.
Քանզի քու խրամատութիւնդ ծովու չափ մեծ է. ո՞վ կրնայ քեզ բժշկել։
14 Քու մարգարէներդ քեզի համար սնոտի ու յիմարական տեսիլքներ տեսան,
Եւ քու անօրինութիւնդ չէին յայտնեցին, որ քու դերութիւնդ եւս դարձընեն.
Հապա քեզի համար սնոտի տեսիլքներ ու մոլորութիւններ տեսան։
15 Բոլոր Ճամբայէ անցնողները քեզի համար Ծափ զարկին,
Ս.Եւ սուլելով Գլուխնին շարժեցին Երուսաղէմին աղջկանը համար,
Ո՞ր ըսին, Ա՞յն է ան քաղաքը որ Գեղեցկութեան կատարելութիւն՝ Բոլոր երկրին ուրախութիւնը կ'ըսուէր։
16 Քու բոլոր թշնամիներդ Իրենց բերանը քու վրադ բացին.
Եւ սուլելով ակռայ կրճտեցին ու ըսին, Ջնջեցինք կլլեցինք.
Ա.Նա աս է մեր ապառած օրը, գտանք, տեսանք ըննինք։
17 Տէրը Իր խորհածը կատարեց, առջի օրերէն պատուիրած խօսքը Ի գործ դրաւ.
Փլցուց ու չնայեց, և թշնամին քու վրադ ուրախացուց,
Քու թշնամիներուդ եղջիւրը բարձրացուց։
18 Անոնց սիրտը Տէրոջը աղաղակեց.
Ով Սիոնի աղջկանը պարիսպը, ցորեկ ու գիշեր հեղեղի պէս արցունք թափէ.
Քեզի հանգիստ մի տար, աչքիդ բիբը չդադարի։
19 Ելիր, Գիշերով աղաղակէ Ճակատին պահերուն սկիզբը.
Քու սիրտդ Ջուրի պէս թափէ Տէրոջը երեսին առջեւը.
Ձեռքերդ դէպ Ի անոր վերցուր քու տղոցդ հոգիներուն համար,
Որոնք Համէն փողոցներուն գլուխը Անօթութենէ կը մարին։
20 Տես, ով Տէր, ու նայէ, որո՞ն այսպէս ըրիր.
Միթէ Կանայք իրենց պտուղը՝ Երկուքէն դրկած տղաքները ուտե՞ն.
Քահանան ու մարգարէն Տէրոջը սրբարանին մէջը սպանուի՞ն։
21 Տղան ու ծերը փողոցներու մէջ գետնի վրայ պառկեցան,
Իմ կոյսերս ու երիտասարդներս սուրէն ինկան.
Քու բարկութեանդ օրը կոտորեցիր,
Մորթեցիր ու չխնայեցիր։
22 Ամէն կողմէն իմ վախերս հանդիսաւոր ժողովի օրուան պէս կանչեցիր,
Ու Տէրոջը բարկութեան օրը մնացորդ կամ ազատուած չմնաց։
Իմ դրկածներս ու մեծցուցածներս իմ թշնամիս Հատցուց։

ԳԼ. Գ

1 Արդարոց ոզբը իրենց թշուառութիւններուն համար. 22 անոնց յոյսը Աստուծոյ ողորմութիւններովը կ'ազի. 37 անոնք Աստուծոյ արդարութիւնը կը ճանչնան. 55 ազատութեան համար 64 ու իրենց թշնամիներուն հատուցում ըլլալու համար կ'աղօթեն։

1 Ես ան մարդն եմ, որ տառապանք տեսայ անոր բարկութեանը գաւազանովը։
2 Զիս տարաւ խաւարի մէջ պարտցուց՝ և ոչ թէ լոյսի մէջ։
3 Այո, ինծի դէմ դարձաւ, ամէն օր իր ձեռքը իմ վրա՞ դարձուց։
4 Իմ մարմինս ու մորթս մաշեց, Ոսկորներս կոտրտեց։

Ա.Նոր. Ղեւ. 21։ Բ Օր. իր. 36։ գ Թագ. իգ. 15։ իմ. 7։ Գլ. ա. 3։ գ. 20։
Ե.Ր Մն. ժե. 3։
Զ Սաղ. հգ. 9։ Ե. զկ. կ. 26։
Է Յոբ. բ. 13։ Ես. գ. 26։ Գլ. գ. 28։
Ը Յոբ. բ. 12։
Թ Ես. ժե. 3։ Եզեկ. կ. 18։ իկ. 31։
Ժ Սաղ. գ. 7։ Գլ. գ. 48։ Եւ։
ժա Գլ. ա. 20։
ժբ Յոբ. ժգ. 13։ Սաղ. իր. 14։
ժգ Դար. 19։ Գլ. գ. 4։
ժդ Գլ. ա. 12։ Դան. թ. 12։
ժե Երեմ. բ. 8։ ե. 31։ ժգ. 14։ իգ. 16։ իե. 14։ իմ. 8։ 9։ Եզեկ. ժգ. 2։
ժզ Ես. ծը. 1։
ժէ Եբր. պատգամներ
ժը գ Թագ. իմ. 8։ Երեմ. ժը. 16։
ժթ Եզեկ. իե. 6։ Եւս. գ. 19։
ի Գ Թագ. ժմ. 21։ Սաղ. խգ. 14։
իա Սաղ. ծ. 2։
իբ Սաղ. խը. 2։
իգ Յոբ. ժզ. 9, 10։ Սաղ. իբ. 13։ Գլ. գ. 46։
իդ Սաղ. ծգ. 2։
իե Սաղ. լե. 21։
իզ Ղեւ. խզ. 16, եւ։ Բ Օր. իբ. 15, եւ։
իէ Դար. 2։
իը Սաղ. լը. 16։ ձմ. 42։
իթ Դար. 8։
Ի Յոբ. ժզ. 9, 10։
իա Երեմ. ժգ. 17։ Գլ. ա. 16։
իբ Սաղ. ճժմ. 147։
իգ Սաղ. կբ. 8։
իդ Ես. ծա. 20։ Գլ. գ. 1։ Եւս. գ. 10։
իե Դար. 11։
իզ Ղեւ. խզ. 29։ Բ Օր. իը. 53։ Երեմ. ժմ. 9։ Գլ. գ. 10։ Եզեկ. ե. 10։
իէ Գլ. գ. 13, 16։
իը Բ Մն. լգ. 17։
իթ Գլ. գ. 43։
Ի Սաղ. լա. 13։ Երեմ. գ. 25։ խգ. 5։
իա Ովս. թ. 12, 13։
—
իգ Յոբ. ժգ. 8։
իդ Սաղ. ծա. 8։ Ես. լը. 13։ Երեմ. ծ. 17։

5 Ինձի դէմ պոռնկընէր չկնեց, և զիս դառնու-
թեամբ ու նեղութեամբ չկշապատեց։
6 Զիս մուխ սեղանաւք նստեցուց չատոնցմէ
մեռածներուն պէս։
7 Իմ բոլորտիքս ցանգ քաշեց, ու չեմ կրնար
դուրս ելլել. իմ չղթաներս ծանրացուց։
8 Մինչև անդամ աղաղակած ու կանչած ատե-
նըս՝ անկա իմ աղօթքս մերժեց։
9 Իմ ճամբաներս աշտուած քարերով չկշապա-
տեց, իմ շաւիղներս ծռեց։
10 Անկա ինծի դարանակալ արջու պէս՝ ան ծա-
ծուկ տեղուանք պոռոտոճ առիւծի պէս
եղաւ։
11 Իմ ճամբաներս խոտորցուց և զիս ապատուեց,
զիս ամայի ըրաւ։
12 Իր աղեղը լարեց ու զիս նետի նպատակի
պէս կայնեցուց։
13 Իր նետերը երիկամունքներուս մէջը խոթեց։
14 Իմ բոլոր ժողովուրդիս ծաղր եղայ՝ ու բոլոր
օրը անոնց երգը։
15 Զիս դառնութիւններով կշտացուց, զիս օ-
չինդրով դինովցուց։
16 Նաև ակռաներս խխճելով կոտրտեց, զիս
մոխրով ծածկեց։
17 Աչսպէս իմ հոգիս խաղաղութենէ հեռացու-
ցիր, բարիքը մոռցայ.
18 Ու ըսի, կորսուեցաւ իմ զօրութիւնս և իմ
ակնկալութիւնս Տէրոջմէ։
19 Յիշէ իմ տառապանքս ու թշուառութիւնս,
նօշինդրը ու դառնութիւնը։
20 Իմ հոգիս միշտ կը յիշէ զանոնք ու իմ ներքի
դիս կը նուաստանայ։
21 Ասկից մխիթարս կը բերեմ, անոր համար յոյս
կ'ունենամ.
22 Տէրոջը ողորմութիւններէն է որ չհատանք,
վասն զի անոր դթութիւնը չպակսեցաւ.
23 Անոնք առտու առտու կը նորոգուին. քու ճըշ-
մարտութիւնդ մեծ է։
24 Իմ հոգիս բաւ, Տէրը իմ բաժինս է, ասոր
պատճառով անոր պիտի յուսամ։
25 Տէրը բարի է իրեն ապաւինողներուն ու ան-
քը փնտռող հոգիին։
26 Տէրոջը փրկութեանը լռութեամբ
յուսալը աղեկ է։
27 Աղեկ է մարդուս որ իր երիտասարդութեան
առնը լուծը կրէ։
28 Առանձին կը նստի ու լուռ կը կենայ, քանի
զի ըրաւ վրան դրուեցաւ։
29 Իր բերանը հողին կոխայ՝ գուցէ յոյս կայ.
30 Իր ծնօտը զանիկա զարնողին կոտայ, ան
նախատինքով կը կշտանայ։
31 Բայց Տէրը յաւիտեան չմերժեր.
32 վասն զի թէև յաւ կոտայ, իր ողորմութիւնը
չատութիւնովը դթութիւն ալ կ'ընէ։
33 Քանզի չիր կամքովը նեղութիւն չտար, ու
մարդու որդիները չտրտմեցներ։
34 Երկրիս բոլոր բանտարկեալները ոտից տակ
ճզմելը,
35 Բարձրելոյն առջևը մարդու մը իրաւունքը
ծռելը,
36 Մարդու մը իր դատին մէջ անիրաւութիւն
ընելը Տէրոջը հաճելի չէ։
37 Ո՞վ է անկա որ կը խօսի ու անոր իւրը կը
կատարուի, եթէ Տէրը հրամայած
չէ։
38 Մէնէ չարիքը ու չարիքը բարձրելոյն բեր-
նէն չելլեր։
39 Ամբոխ մարդը ինչո՞ւ դժրաունչ ընէ՝ մարդը
իր մեղքերուն պատիժը։
40 Մեր ճամբաները քննենք ու փորձենք և Տէ-
րոջը դառնանք։
41 Մեր սիրտերը ձեռքերուն հետ երկինքը
եղող Աստուծոյն վերցընենք։
42 Մենք յանցանք ըրինք ու ապստամբեցանք,
դուն թողութիւն չտուիր։
43 Բարկութեամբ ծածկեցիր ու եղեռ ու մեզ
հալածեցիր, սպանդուցիր չխնայե-
ցիր։
44 Քեզ ամպով ծածկեցիր, որ աղօթքը
չանցնի։
45 Մեզ ժողովուրդներուն մէջտեղը խոտան ու
անարգ ըրիր։
46 Մեր բոլոր թշնամիները մեզի դէմ բերանին
բացեր են։
47 Մեր վրայ վախ ու դուր, աւերում ու կո-
տորած եկաւ։
48 Իմ ժողովուրդիս աղջիկանը բնկճանը համար
արտասուք չորի հեղեղներ կ'իջնեն։
49 Իմ աչքս անդադար արցունք կը թափէ, ու բը-
նաւ հանգստութիւն պիտի չունենայ,
50 Մինչև որ Տէրը երկինքէն նայի ու տեսնէ։
51 Իմ քաղաքիս բոլոր աղջիկներուն համար աչքս
հոգւոյս նեղութիւն կոտայ։
52 Իմ թշնամիներս զուր տեղը անդադար զիս
ճնճղուկի պէս կ'որսան։

ֆ Սադ. ձը. 5, 6։ Ամպ. 3։
ր Ցօր. գ. 23։ ժթ. 8։ Ովս. բ. 6։
ե Ցօր. լ. 20։ Սադ. իբ. 2։
ը Եբր. գասրը առ գինից։
զ Ցօր. ժ. 16։ Ես. լը. 13։ Ովս. և. 14։ Ժգ. 7, 8։
է Ովս. գ. 1։
ը Ցօր. է. 20։ Ժգ. 12։ Սադ. լը. 2։
թ Ցօր. գ. 4։
ժ Երեմ. ի. 7։
ի Ցօր. լ. 9։ Սադ. կթ. 12։ Էմր. 63։
լ Երեմ. թ. 15։
խ Ածախ. ի. 17։
ծ Սադ. կ. 22։
կ Երեմ. թ. 15։
հ Մադ. գ. 6։
ձ Ես. լգ. 2։
ղ Սադ. ժգ. 5։ Հգ. 26։ Ամթ. 57։ Երեմ. ժ. 16։
ճ Սադ. ձկ. 6։ Ես. լ. 18։ Մխ. է. 7։
մ Սադ. լբ. 7։
յ Սադ. զգ. 12։ Ամթ. 71։
ն Երեմ. ժէ. 17։
շ Դկ. բ. 10։
ո Ցօր. խբ. 6։
չ Ես. ծ. 6։ Մտա. է. 39։
պ Սադ. ղգ. 14։
ջ Երկկ. լգ. 11։ Երբ. ժբ. 10։
ռ Ամբ. ա. 13։
ս Սադ. լգ. 9։
վ Ցօր. բ. 10։ Ես. խե. 7։ Ամոս.
գ. 6։
տ Ածախ. ժթ. 3։
ր Մխ. է. 9։
ց Կ–ն իր մեղքերուն վրայ ինչ ըրած։
ւ Սադ. ձգ. 4։
փ Դան. թ. 5։
ք Դկ. բ. 2, 17, 21։
օ Էմր. 8։
ֆ ա Կոր. գ. 13։
ը Դկ. բ. 16։
ե Ես. խգ. 17։ Երեմ. խը. 43։
ը Ես. ծա. 19։
թ Երեմ. գ. 19։ Թ. 1։ ժգ. 17։ Գկ. բ. 11։
ժ Սադ. հկ. 2։ Գկ. ա. 16։
ի Ես. կգ. 15։
լ Սադ. լբ. 7, 19։ կթ. 4։ Ամթ. 3։ Ամթ. 161։

53 իմ կեանքս ՚գուբի մէջ կարեցին, ՚վրան քար նետեցին։
54 ՚Ջուրերը գլխիս վեր բարձրացան. ՚ըսի թէ կ՚ըլլայի կարեցայ.
55 ՚Խորունկ գուբէն քու անունդ կանչեցի, ով Տէր։
56 ՚Իմ ձայնս լսեցիր. իմ հառաչանքիս ՚՚ ազա՛ղաղակիս քու ականջդ մի դոցեր։
57 Քեզի կանչած օրս մօտեցար, ըսիր թէ Մի վախնար։
58 ՚Իմ հոգւոյս դատը վարեցիր, ով Տէր, ՚իմ կեանքս ազատեցիր։
59 Ով Տէր, ինծի եղած զրկանքը տեսար. ՚Իմ իրաւունքս պաշտպանէ։
60 Անոնց բոլոր վրէժխնդրութիւնը, հանոնց ինծի դէմ ՚՚ընէցած բոլոր դիտաւորութիւնները տեսար։
61 Անոնց նախատինքը լսեցիր, ով Տէր, անոնց ինծի դէմ ՚՚ընէցած բոլոր դիտաւորութիւնները,
62 իմ վրաս ելլողներուն շրթունքները ու ամէն օր ինծի դէմ անոնց խորհած հնարքները։
63 ՚Անոնց նստելուն ու ելլելուն նայէ. ՚՚ես անոնց երգն եմ։
64 Ով Տէր, ՚անոնց հատուցում պիտի ընես՝ ի՛ր ձեռացդ գործքերուն համեմատ։
65 Անոնց սրտի *թմրութիւնն պիտի տաս, քու անէծքդ պիտի ըլլա՛ անոնց։
66 Բարկութեամբ պիտի հալածես զանոնք, ու ՚Տէրոջը ՚երկինքներուն տակէն բնաջինջ պիտի ընես։

ԳԼ. Գ

1 Սկիզբն Իւնդայէս իր դոյնը կորսընցուց, ՚՚ մաքուր ոսկին փոխուեցաւ.
Սրբատանին քարերը՝ամէն փողոցներուն դըլուխը թափուեցան։
2 Սիոնի պատուական տղաքները՝ որոնք ընտիր ոսկիի հաւասար էին,
Իւնդայէս բրուտի ձեռքով չինուած ՚խեցեղէնի տանողներու պէս սեպուեցան։
3 †Վիշապները անգամ ծիծերնին կը հանեն ՚՚ իրենց լակոտներուն կաթ կու տան.
Իմ ժողովուրդիս աղջիկը անապատի ‡Ջայլամնոց պէս անգութ եղաւ։
4 Կաթնակերըն լեզուն ծարաւութենէն էր քմաները փակաւ.
՚Տղաքները հաց ուզեցին, բայց անոնց չարդող չկար։
5 Ազնիւ կերակուրներ ուտողները փողոցներուն մէջը յուսահատուր մնացին.
Կարմիր հագուստներով մեծցողները աղբանոցներ գրկեցին։
6 Եւ իմ ժողովուրդիս աղջկանը անօրէնութիւնը Սոդոմին մեղքէն մեծ եղաւ.
՚Որ ան մէկ վայրկեանի մէջ տակնուվրայ ըլաւ՝ առանց ձեռք մը անոր դպչելու։
7 Անոր ազնուականները ձիւնէն մաքուր, կաթէն ճերմակ էին.
Անոնց մարմինը ‡յակինթներէն կարմիր էր, անոնց կերպարանքը շափիւզայի նմանէր։
8 ՚Անոնց դէմքը ածուխէն աւելի սեւ եղաւ, ու փողոցներուն մէջը չեն ճանչցուիր.
՚Անոնց մորթը իրենց ոսկորներուն փակաւ, չորցաւ ՚՚ փայտի պէս եղաւ։
9 Սուրէ մեռածները անօթութենէ մեռածներէն երջանիկ էին,
Վասն զիասոնք ադարակի արդիւնքը պակսութենէն մաշեցան ու մեռան։
10 ՚Ողորմած կիներուն ձեռքերը ՚իրենց տղաքը եփեցին,
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը կոտորածինատենը անոնց կերակուր եղան։
11 Տէրը իր սրտմտութիւնը կատարեց, ՚իր սաստիկ բարկութիւնը թափեց.
Եւ Սիոնի մէջ ՚կրակ բռնկեցուց, որ անոր հիմերը կերաւ։
12 Երկրի թագաւորները ու աշխարհի բոլոր բնակիչները չհաւատացին
Թէ հակառակորդը ու թշնամին Երուսաղէմի դռներէն պիտի մտնէ։
13 ՚Անոր մարգարէներուն մեղքերէն, անոր քահանաներուն անօրէնութիւններէն՝
՚Որոնք անոր մէջտեղը արդարներուն արիւնը թափեցին,
14 փողոցներուն մէջը կոյրերու ՚՚ պէս աստանդական պտրտեցան, ՚արիւնով պղծուեցան.
՚՚Անկարելի որ մարդ մը կարող չէր անոնց զգեստներուն դպչելու։
15 ‖Անոնց կը կանչէին, Եա՛ քաշուեցէ՛ք, ով *պիղծնե՛ր,՚՚ եա՛ քաշուեցէ՛ք, եա՛ քաշուեցէ՛ք, մի դպչի՛ք.

---

1 Սիոն իր տղբայրն վիճակին վրայ կ՚ողբայ. 13 իր մեղքերը կը խոստովանի։ 21 Եդովմին ապառնալիք կ՚ըլլայ։ 22 Սիոն կը մխիթարուի։

1 Ոսկին ի՞նչպէս իր դոյնը կորսընցուց, ՚՚ մաքուր ոսկին փոխուեցաւ.
Սրբատանին քարերը՝ամէն փողոցներուն դըլուխը թափուեցան։
2 Սիոնի պատուական տղաքները՝ որոնք ընտիր ոսկիի հաւասար էին,
Ի՞նչպէս բրուտի ձեռքով չինուած ՚խեցեղէնի ամաններու պէս սեպուեցան։
3 †Վիշապները անգամ ծիծերնին կը հանեն ՚՚ իրենց լակոտներուն կաթ կու տան.
Իմ ժողովուրդիս աղջիկը անապատի ‡Ջայլամնոց պէս անգութ եղաւ։

ՠ Երեմ. լէ. 16։ լը. 6. 9. 10։
ՠա Դան. ղ. 17։
ՠբ Սաղ. կի. 2։ Ձխգ. 4. 5։
ՠգ Սաղ. լա. 22։ Եսա. լը. 10. 11։ Հմր. 18։
ՠդ Սաղ. Ձլ. 1։ Ցաւիլ. բ. 2։
ՠե Սաղ. գ. 4։ ղ. 8։ ժբ. 6։ կղ. 19։ Ձխգ. 1։
ՠզ Ցաւ. գ. 8։
ՠէ Սաղ. լէ. 1։ Երեմ. ծա. 36։
ՠը Սաղ. հա. 23։
ՠթ Սաղ. լի. 4։ լէ. 23։
ՠժ Երեմ. ժա. 19։
ՠի Սաղ. Ձլի. 2։
ՠժա Հմր. 14։
ՠժբ Սաղ. իբ. 4։ Տես Երեմ. ժա. 20։ բ Տիմ. գ. 14։
ՠժգ Եբծ. ծամձկոց
ՠժդ Սաղ. ը. 3։
ՠժե բ Օր. իե. 19։ Երեմ. ժ. 11։
ՠժզ —
ՠժէ Գ. բ. 19։
ՠժը Ես. Լ. 14։ Երեմ. ժբ. 11։ բԿոր. գ. 7։
ՠժթ Կամ Ձագաղնները
ՠի Ցոբ. լի. 14. 16։
ՠի ա Սաղ. իբ. 15։
ՠի բ ԳԼ. բ. 11. 12։
ՠի գ Ցոբ. իգ. 8։
ՠի դ Ծն. ժի. 25։
ՠի ե Կամ բուսաներէն
ՠի զ ԳԼ. ե. 10։ Ցաւիլ. բ. 6։ Նաե. բ. 10։
ՠի է Սաղ. իբ. 5։
ՠի ը Ես. խի. 15։
ՠի թ ԳԼ. բ. 20։
ՠի ժ բ Օր. իբ. 57։ Թագ. գ. 29։
ՠի ի Երեմ. ե. 20։
ՠի ի ա բ Օր. լբ. 22։ Երեմ. իա. 14։
ՠի ի բ Երեմ. ե. 31։ գ. 13։ ժգ. 14։ իգ. 11։ Ա. 21։ Եզեկ. իբ. 26. 28։ Սոփ. գ. 4։
ՠի ի գ Ա՛ստ. իգ. 31. 37։
ՠի ի դ Երեմ. բ. 34։
ՠի ի ե Թող. ժի. 16։
ՠի ի զ Կամ Անոնց համար կը կանչէին. Եա՛ քաշուեցէ՛ք, պիղծ են.
ՠի ի է Ղև. ժգ. 45։

Անոնք փախան ու ապրեն անդին պատեցան ։
ազգերուն մէջ բնակեցաւ , Անոնք մէյ-
մըն ալ հոս չբնակին ։
16 Տէրոջը բարկութիւնը ցրուեց զանոնք , անոնց
մէյմըն ալ չնայիր ։
Քահանայից երեսին պատիւ չըրին , ծերե-
րուն գթութիւն չըրին ։
17 Մեզի ըլլալու օգնութեանը համար պարապ
տեղը մինչև հիմա աչքերնիս մաշեցան ։
Դիտելով սպասեցինք ան ազգի մը՝ որ չեր
կրնար ձեզ ազատել ։
18 Մեր քայլերը կ'որսան , որ մեր փողոցներուն
մէջը չպտըտինք ։
Մեր վախճանը մօտեցաւ , մեր օրերը լեցուե-
ցան , յիրաւի մեր վախճանը հասաւ ։
19 Մեզ հալածողները երկինքէ արծիւներէն արա-
գընթաց եղան ,
Մեզ լեռներու վրայ սաստիկ հալածեցին , ա-
նապատի մէջ մեզի համար դարանա-
մուտ եղան ։
20 Մեր նոնգացը չունէր՝ Տէրոջը օծեալը՝ անոնց
որոգայթներուն մէջը բռնուեցաւ ,
Որուն համար մենք կ'ըսէինք , Ազգերուն մէջ
անոր հովանիին տակը պիտի ապրինք ։
21 Ցնծա և ուրախ եղիր , ով Եդոմի աղջիկ ,
որ Հուս երկրին մէջ կը բնակիս ։
Քեզի ալ պիտի անցնի բաժակը , պիտի դի-
նուիանաս ու ինքզինքդ պիտի մերկա-
ցընես ։
22 Քու անօրէնութիւնդ վերջացաւ , ով Սիօնի
աղջիկ , քեզ մէյմըն ալ գերի պիտի
չքշէ ։
Քու անօրէնութեանդ այցելութիւն պիտի ը-
նէ , ով Եդոմի աղջիկ , քու մեղքերդ
պիտի յայտնէ ։

ԳԼ · Ե

1—22 Աղօթքի մէջ Սիօնին ցաւալի գանգատը առ Աստուած ։

1 Մ Եզի եղածը յիշէ , ով Տէր ,
Նայէ ու մեր նախատինքը տես ։
2 Մեր ժառանգութիւնը օտարներուն անցաւ ,
Մեր տուները՝ օտարազգիներուն ։
3 Հայր չունեցող որբեր եղանք ,
Մեր մայրերը որբևարիներու պէս են ։
4 Մեր ջուրը ստակով խմեցինք ,
Մեր փայտը դնով կու գայ ։
5 Լուծը մեր պարանոցին վրայ ըլլալով հալա-
ծուեցանք ,
Կ'աշխատինք ու հանգստութիւն չունինք ։
6 Հացով կշտանալու համար
Դէպ Եգիպտոս և Ասորեստան ձեռք երկ-
նցուցինք ։
7 Մեր հայրերը մեզք գործեցին և չկան ,
Ու անոնց անօրէնութիւններուն պատիժը մենք
կը կրենք ։
8 Ծառաներ տիրեցին մեր վրայ ,
Անոնց ձեռքէն ազատող չկայ ։
9 Անապատի սուրին երեսէն՝
Մեր հացը մեր կեանքին վտանգով ձեռք
բերինք ։
10 Սովին սաստկութեանը պատճառաւ
Մեր մորթը փուռի պէս սեւցաւ ։
11 Կնիկները Սիօնի մէջ խայտառակեցին ,
Ու կոյսերը՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ։
12 Իշխանները անոնց ձեռքով կախուեցան ,
Երեցոց երեսին պատիւ չըրին ։
13 Երիտասարդները երկանաքարեր վերցուցին ,
Ու տղաքը փայտի տակ ինկան ։
14 Ծերերը դադրեցան դուռը նստիլէն ,
Ու երիտասարդները՝ իրենց երաժշտութե-
նէն ։
15 Մեր սրտին ուրախութիւնը դադրեցաւ ,
Մեր կաքաւելը սուգի փոխուեցաւ ։
16 Մեր գլուխն Իմաղը ինկաւ .
Հմա վայ մեզի , վասն զի մեզք գործե-
ցինք ։
17 Ասոր համար մեր սիրտը նուաղած է ,
Անոնց պատճառաւը աչքերնիս խաւարե-
ցան .
18 Սիօն լեռանը պատճառաւ՝ որ ամայի եղաւ .
Անոր վրայ աղուէսներ կը պտըտին ։
19 Դուն , ով Տէր , յաւիտեան կը մնաս .
Քու աթոռդ դարէ դար կը տևէ ։
20 Ինչո՞ւ համար յաւիտեան մեզ կը մոռնաս ,
Ու երկար ժամանակ մեզ կը լքողաս ։
21 Քեզի դարձուր մեզ , ով Տէր , ու դառնանք .
Մեր օրերը առջինին պէս նորոգէ ։
22 Մակայն դուն բոլորովին մեզ մերժեցիր ,
Մեր վրայ խիստ շատ բարկացար ։

ֆ Գլ · ե · 12 ։
ց գ Թագ · իգ · 7 ։ Էս · ի · 5 ։ Լ · 6 · 7 ։ Երեմ · լէ · 7 ։ Եզեկ · իե · 16 ։
զ գ Թագ · իե · 4 · 5 ։
է Եզեկ · է · 2 · 3 · 6 ։ Ամովս · ը · 2 ։
ը բ Օր · իը · 49 ։ Երեմ · գ · 13 ։
թ Գ · է · 12 ։
ժ Դն · բ · 7 ։
ի Գէ · բ · 9 ։
լ Երեմ · ծբ · 9 ։ Եզեկ · ժբ · 13 · ժթ · 4 · 8 ։
խ Տես Ժող · ժա · 9 ։
ծ Երեմ · իե · 15 · 16 · 21 ։ Աբդ · 10 ։
կ Եա · ի · 2 ։
հ Սաղ · ձէ · 7 ։
ձ Սաղ · ձթ · 50 · 51 ։
ղ Գէ · բ · 15 ։ Սաղ · հթ · 4 ։
ճ Սաղ · հթ · 1 ։
մ բ Օր · իը · 48 ։ Երեմ · իը · 14 ։
յ Ովս · ժբ · 2 ։
ն Եփ · Եբրայեցիս ։
շ Սաղ · ձէ · 50 · 51 ։
ո Եբրայեցիս · լա · 29 ։ Եզեկ · ժբ · 2 ։
չ Դն · իբ · 13 ։ Ջաբ · ա · 5 ։
պ Նեհեմ · է · 15 ։
ջ Ցաբ · լ · 30 ։ Սաղ · ձժթ · 83 ։ Գլ · գ · 8 ։
ռ Եա · ժգ · 16 ։ Ջաբ · ժգ · 2 ։
ս Երեմ · լա · 29 ։ Եզեկ · ժբ · 2 ։
վ Եա · իէ · 6 ։ Գլ · գ · 16 ։
տ Դատ · ժգ · 21 ։
ր Ցաբ · ժթ · 9 ։ Սաղ · ձթ · 39 ։
ց Գլ · ա · 22 ։
ւ Սաղ · գ · 7 ։ Գլ · բ · 11 ։
փ Սաղ · թ · 7 ։ ժ · 16 · իթ · 10 ։ գ · 2 ։ ձբ · 12 · 20 · 21 ։ ձիե · 15 ։ Ամբ · ա · 12 ։
ք Սաղ · իե · 6 ։
և Սաղ · ժգ · 1 ։
օ Սաղ · ձ · 3 · 7 · 19 ։ Երեմ · լա · 18 ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵԶԵԿԻԵԼԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եզեկիելին մարգարէութեան ժամանակը Քոբար գետին քովը. 4 անոր տեսիլքը՝ որուն մէջ չորս քերովբէներ, 15 չորս անիւներ 26 ու Աստուծոյ փառքը տեսաւ։

1 Ու եղաւ որ երեսներորդ տարին չորրորդ ամսուն հինգին երբոր ես գերիներուն մէջը Քոբար գետին քովն էի, բերկինքը բացուեցաւ, ու Աստուծոյ տեսիլքները տեսայ։ 2 Ամսուն հինգերորդ օրը՝ այսինքն Յոյակինին թագաւորին գերութեանը հինգերորդ տարին, 3 Քաղդէացւոց երկրին մէջ՝ Քոբար գետին քովը Բուզիի որդւոյն եզեկիել քահանային յայտնապէս Տէրոջը խօսքը եղաւ, և հոն անոր վրայ Տէրոջը ձեռքը եղաւ։

4 Ու տեսայ որ ահա հիւսիսային կողմէն մրրկալից հով, մեծ ամպ ու բռնկած կրակ կու գար, որուն բոլորտիքը պայծառութիւն կար, ու մէջտեղէն՝ կրակին մէջէն ոսկեպղինձի 5 նմանութիւն մը կ'երեւնար։ Եւ անոր մէջը չորս կենդանիի կերպարանք կար, ու անոնց երեւոյթը այս էր. անոնք մարդու կերպարանք 6 ունէին։ Եւ ամէն մէկը չորս երես ունէր, ու 7 անոնց ամէն մէկը չորս թեւ ունէր։ Եւ անոնց ոտքերը շիտակ ոտքեր էին, ու անոնց ոտքերուն թաթը զուարակի ոտքին թաթին պէս էր, 8 ու փայլուն պղնձի պէս կը փայլէին։ Եւ անոնց չորս կողմերը անոնց թեւերուն տակը մարդու ձեռքեր կար, ու չորսն ալ երեսներ ու 9 թեւեր ունէին։ Անոնց թեւերը իրարու կցուած էին. անոնք երթալու առեննին չէին դառնար, ամէն մէկը չիտակ յառաջ կ'երթար։ 10 Եւ անոնց երեսներուն ձեւը առիւծ էր. չորսն ալ մարդու երես ունէին՝ ու աջ կողմէն առիւծի երես. նաև չորսն ալ ձախ կողմէն եղի երես՝ 11 ու չորսն ալ արծիւի երես ունէին։ Ու անոնց երեսները այսպէս էին. և անոնց թեւերը վերէն կը տարածուէին, երկուքը իրարու կցուած էին, ու երկուքը անոնց մարմինը կը ծածկէին։ 12 Եւ ամէն մէկը չիտակ յառաջ կ'երթար. ուր որ երթալու ըլլար՝ անոնք հոն կ'երթային, դառնալ առեննին չէին դառնար։ 13 Եւ կենդանիներուն կերպարանքը՝ անոնց երեւոյթը՝ կրակի վառած կայծերու պէս՝ ջահերու երեւութին պէս էր, որ կենդանիներուն մէջտեղը կը պտրտէր. ու ան կրակը լուսափայլ 14 էր, ու կրակէն փայլակներ կ'ելլէր։ Եւ կենդանիները փայլակի երեւութին պէս վազեցին ու կը դառնային։

15 Ու կենդանիներուն նայեցայ, և ահա գետնի վրայ՝ կենդանիներուն առջեւ մէկական քովը 16 չորս երեսով անիւ մը կար։ Անիւներուն երեւոյթը ու անոնց շինուածքը տոկեքարի կը նմանէր, և չորսին ձեւը մէկ էր. ու անոնց երեւոյթը ու շինուածքը այնպէս էր, որպէս թէ 17 անիւ անիւի մէջ եղած ըլլար։ Գացած ատեննին իրենց չորս կողմերուն վրայ կ'երթային. դառնած ատեննին երթալ չէին դառնար։ 18 Եւ անոնց շրջանակները բարձր ու ահեղ էին, և չորսին ալ շրջանակները ամէն կողմէն աչքերով լեցուն էին։ 19 Ու երբոր կենդանիները կ'երթային, անիւները ալ անոնց քովէն կ'երթային. ու երբոր կենդանիները երկրի երեսէն կը վերանային, անիւները ալ կը վերանային։ 20 Ներն ալ կը վերանային։ Ոգին ուր որ երթալու ըլլար, անոնք հոն՝ ոգին գացած տեղը կ'երթային. անիւները ալ անոնց հետ մէկտեղ կը վերանային. քանզի անիւներուն մէջը կենդանիներուն ոգին կար։ 21 Երբոր անոնք կ'երթային, ասոնք ալ կ'երթային, ու երբոր անոնք կը կայնէին, ասոնք ալ կը կայնէին. ու երբոր անոնք երկրի երեսէն կը վերանային, անիւները անոնց հետ կը վերանային. քանզի անիւներուն մէջը կենդանիներուն ոգին կար։

22 Եւ կենդանիներուն գլխուն վրայ՝ երկինքի հաստատութեանը նմանութիւնը վերէն անոնց գլուխներուն վրայ տարածուած էր ահագին, 23 փայլ ակնվանիի նման։ Եւ ան հաստատութեանը տակը՝ անոնց թեւերը իրարու կը չիտկուէին. ամէն մէկը մէկ կողմէն էր մարմինը ծածկող երկու րէ ունէր, և ամէն մէկը միւս կողմէն իր մարմինը ծածկող երկու րէ ունէր։ 24 Ու երբոր կ'երթային, անոնց թեւերուն ձայնը լսեցի՝ հեղեղներու ձայնին պէս՝ Ամենակարողին ձայնին պէս, ազմուկի ձայնի պէս. երբոր կը կայնէին՝ իրենց թեւերը կ'իջեցընէին։ 25 Ու երբոր անոնք կը կայնէին՝ թեւերնին կ'իջեցընէին, անոնց

---

1 ա Գէ. գ. 15, 23։ ժ. 15, 20, 22։ Ղպ. 3։ 3 Մատ. գ. 16։ Գործ. է. 55։ ժ. 11։ Յայտ. ժթ. 11։ 4 Գէ. ը. 3։ 7 դ Թագ. իգ. 12, 15։ 8 դ Թագ. ժը. 46։ 9 դ Թագ. գ. 15։ Գէ. գ. 14, 22։ ը. 1։ 1։ 10 Երեմ. ա. 14։ գ. 6։ գ. 1։ 11 Երեմ. իգ. 19։ Լեւ. 32։ 12 Յայտ. գ. 6, ևս։ 13 Գէ. ժ. 8, ևս։ 14 Հմր. 10։ 15 Գէ. ժ. 14, 21։ 16 Դան. ժ. 6։ Յայտ. ա. 15։ 18 Գէ. ժ. 8, 21։ 19 Հմր. 11։ 20 Հմր. 12։ Գէ. ժ. 11։ 21 Յայտ. գ. 7։ 22 Հմր. 9։ Գէ. ժ. 22։ 23 Հմր. 20։ 24 Հմր. 9, 17։ Յայտ. գ. 5։ Մատ. իգ. 27։ 25 Տես Ջաք. գ. 10։ 26 Գէ. ժ. 9։ 27 Եա. ը. 2։ 28 Հմր. 9։ Գէ. ժ. 22։ 2 Հմր. 20։ 3 Հմր. 9, 17։ Յայտ. գ. 5։ Մատ. իգ. 27։ 4 Հմր. 11։ 5 Հմր. 12։ Գէ. ժ. 11։ 6 Յայտ. գ. 6, ևս։ 7 Գէ. ժ. 9, 10։ 8 Դան. ժ. 6։ Յայտ. ա. 15։ 9 Հմր. 12։ 10 Գէ. ժ. 12։ Ջաք. գ. 10։ 11 Գէ. ժ. 16, 17։ 12 Հմր. 12։ 13 Գէ. ժ. 17։ 14 Գէ. ժ. 1։ 15 Եբր. ասուար 16 Գէ. ժ. 5։ 17 Գէ. իգ. 2։ Դան. ժ. 6։ 18 Յայտ. ա. 15։ 19 Գէ. ժ. 4, 5։ Սալ. իթ. 3, 4։ 20 Կը. 33։

գլխուն վրայ եղող հաստատութենէն ձայն մը կ'ելլէր։
26 Եւ անոնց գլխուն վրայ եղող հաստատութենէն վեր՝ [ա]շաիւղայ քարի երեւութով աթոռի նմանութիւն մը կար, ու ան աթոռի նմանութեանը վրայ մարդու կերպարանքով
27 նմանութիւն մը կար վերէն։ [բ]Եւ անոր երիկամանցը երեւութէն վեր ոսկեպղինձի նման՝ բոլորտիքը ― ներսը կրակի նմանութեան պէս տեսայ. ու երիկամանցը երեւութէն վար կրակի նմանութեան պէս տեսայ. ու պայծառութեամբ
28 չրջապատած էր. [գ]ինչպէս է անձրեւի օրը ամպի մէջ եղող ծիածանին երեւոյթը, այնպէս էր ան չրջապատած պայծառութեանը երեւոյթը։ [դ]Այսիկա Տէրոջը փառացը նմանութեանը երեւոյթն էր. ու երբոր տեսայ՝ [ե]երեսիս վրայ ինկայ, ու մէկ խօսողի մը ձայնը լսեցի։

ԳԼ· Բ

ա Եզեկիէլն յանձնուած պաշտօնը։ 6 իրեն տրուած պատուէրը։ 9 իր ծանր մարգարէութեանը առնը։

1 Եւ [ա]ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, [բ]ոտքերուդ
2 վրայ կայնէ ու քեզի հետ խօսեմ։ Ու ինծի հետ խօսածին պէս [գ]Հոգին իմ վրաս եկաւ, և զիս ոտքերուս վրայ վերցուց. ու ինծի
3 հետ խօսողին ձայնը լսեցի. Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, ես քեզ Իսրայէլի որդւոցը՝ ինծի դէմ ապստամբող ապստամբներու ազգին կը խրկեմ, որ [դ]իրենք և իրենց հայրերը մինչև այս օրս ինծի դէմ յանցաւոր
4 գտնուեցան. [ե]Ու անոնք պինտերես և խըստասիրտ որդիներ են. ես քեզ անոնց կը խրկեմ, ու անոնց ըսես, Տէր ԵՀովան այսպէս
5 կ'ըսէ։ [զ]Եւ անոնք թէ լսեն և թէ զանց ընեն, (քանզի անոնք ապստամբներու տուն են,) սակայն պիտի գիտնան թէ մէջերնին մարգարէ կայ։
6 Ու դուն, որդի մարդոյ, [է]անոնցմէ մի վախնար, և անոնց խօսքերէն մի վախնար. թէև քու քովդ [ը]կամակոր ու ծուռ մարդիկ՝ կան, և կարիճներու քով կը բնակիս. [թ]անոնց խօսքերէն մի վախնար և անոնց երեսէն մի զարհուրիր, [ժ]թէև անոնք ապստամբներու տուն
7 են։ [ի]Ու անոնց իմ խօսքերս խօսիս, թէ լսեն և թէ զանց ընեն. քանզի անոնք ապստամբ տուն են։
8 Ու դուն, որդի մարդոյ, քեզի ըսածս մի՛ տիկ ըրէ, ան ապստամբ տանը պէս ապստամբ մի ըլլար. բերանդ բաց ու [լ]քեզի տուածս
9 կեր։ Ու նայեցայ, և ահա [խ]ինծի երկընցած ձեռք մը, և ահա [ծ]անոր մէջը գիրքի առն
10 մը կար. Ու զանիկա իմ առջեւս բացաւ. և անիկա ներսէն ու դուրսէն գրուած էր. ու անոր վրայ ողբեր, հառաչանք ու վայ գըրուած կար։

ԳԼ· Գ

ա Եզեկիէլ ան առնը կ'ուտէ։ 4 Ուսուած կը քաջալերէ զանիկա. 15 կը սարսիցընէ անոր՝ մարգարէութեան կանոնը. 22 կը յայտնէ Թէ ինչը կը գոցէ ու կը բանայ մարգարէին բերանը։

1 Եւ [ա]ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, առ գտածդ կեր. [բ]առ տունը կեր ու գնա Իսրայէլի տա-
2 նը խօսէ։ Եւ իմ բերանս բացի, ու ան տա-
3 ղը [գ]ինծի կերցուց. Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, առ իմ քիզի տուած տունս փորիդ կերցուր ու աղիքներդ լեցուր. ու ես [դ]կերայ, ու բերնիս մէջը [ե]մեղրի պէս անոյշ
4 եղաւ։ Ապառնին ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, գնա Իսրայէլի տանը գնա ու իմ խօսքերովս
5 անոնց խօսէ։ [զ]Վասն զի դուն դժուարիմաց խօսք և ծանր լեզու ունեցող ազգի մը չէիր
6 կուգեցար, հապա Իսրայէլի տանը. Դժուարիմաց խօսք ու ծանր լեզու ունեցող շատ ազգերուն չէ, որոնց խօսքերը դուն չես հասկընար. յիրաւի [է]եթէ որ քեզ անոնց խրկէի,
7 անոնք քեզի մտիկ պիտի ընէին։ Բայց Իսրայէլի տունը քեզի մտիկ ընել պիտի չուզեն, [ը]վասն զի չեն ուզեր ինծի մտիկ ընել. [թ]որով-
8 հետեւ բոլոր Իսրայէլի տունը պինտերես ու խստասիրտ է։ Ահա անոնց երեսին դէմ քու երեսդ պինտ, ու անոնց ճակատին դէմ քու
9 ճակատդ պինտ ըրի։ [ժ]Քու ճակատդ վէմէն աւելի՛ անդամանդի պէս ըրի. [ի]անոնցմէ չվախնաս ու անոնց երեսէն չզարհուրիս, թէև ան առնը ապստամբներու տուն են։
10 Եւ [լ]Տէրը ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, իմ բոլոր խօսքերս որ քեզի պիտի խօսիմ, սրտիդ
11 մէջը ընդունէ ու ականջներովդ լսէ. Եւ դնա գերիներուն մէջը մտիր՝ քու ժողովուրդիդ որդւոցը մէջ, ու անոնց խօսէ և անոնց ըսէ, [խ]Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Թէ մտիկ ընեն և թէ զանց ընեն։
12 Ապառնին [ծ]Հոգին զիս վերցուց, ու հետևէս մեծ շարժուամբ ձայն մը լսեցի՝ որ [կ]ըսէր, Տէրոջը
13 փառքը օրհնեալ ըլլայ իր տեղէն։ Եւ կենդանիներուն թևոցը իրարու դարնելուն ձայնը, ու անոնց քովի անիւներուն ձայնը, ու մեծ
14 շարժուամբ ձայն [ծ]եղաւ։ Եւ [ի]Հոգին զիս վերցուց

ա ԳԼ· Ժ· 1։
բ Եզ· իգ· 10։
գ ԳԼ· ը· 2։
դ Յայտ· գ· 3։ Ժ· 1։
ե ԳԼ· գ· 23· ը· 4։
զ ԳԼ· գ· 23։ Դան· ը· 17։ Գաղ· բ· 4։ Յայտ· ա· 17։
―
է Դան· Ժ· 11։
ը ԳԼ· գ· 24։
թ Երեմ· գ· 25։ ԳԼ· ե· 18։ 21։ 30։
ժ ԳԼ· գ· 7։
ի ԳԼ· գ· 11· 26· 27։
լ ԳԼ· լգ· 33։
խ Երեմ· ա· 8· 17։ Դատ· Ժբ· 4։
ծ Երեմ· գ· 28։ Տես Ես· թ· 18։ Միք· է· 4։
կ Կ-ն· փուչէր ու առաստաղներ
հ ԳԼ· գ· 9։ ա Պետ· գ· 14։
ձ ԳԼ· գ· 9· 20· 27։
ղ Երեմ· ա· 7· 17։
ճ Հմր· 5։
մ Յայտ· Ժ· 9։
յ ԳԼ· ը· 3։ Երեմ· ա· 9։
ն ԳԼ· գ· 1։
―
շ ԳԼ· բ· 8· 9։
ո Յայտ· Ժ· 9։ Տես Երեմ· Ժէ· 16։
չ Սաղ· ԺԹ· 10։ ՃԺԹ· 103։
պ Մատ· Ժա· 21· 23։
ջ Յովէ· Ժէ· 20։
ռ ԳԼ· բ· 4։
ս Ես· ծ· 7։ Երեմ· ա· 18։ Ժէ· 20։ Տես Միք· գ· 8։
վ Երեմ· ա· 8։ 17։ ԳԼ· բ· 6։
տ ԳԼ· բ· 5· 7։ Հմր· 27։
ր Հմր· 14։ ԳԼ· ը· 3։ Տես գ Թագ· Ժը· 12։ գ Թագ· բ· 16։ Գաղ· բ· 30։
ց Հմր· 12։ ԳԼ· ը· 31։

տարաւ, ու ես իմ հոգիս տաքութենէն դառ-
նութեամբ գացի. ու Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս
15 եղաւ զօրութեամբ։ Ես Քոթար գետին քովը
բնակող Թելապիկի գերիներուն եկայ, ու ե-
նոնց նստած տեղը նստայ, և հոն եօթը օր
անոնց մէջը ապշած նստայ։
16 Ու եօթը օրէն ետքը Տէրոջը խօսքը ինծի
17 եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, քեզ Իսրայէլի
տանը դէտ դրի. ու իմ բերնէս խօսք լսես,
18 ու իմ կողմանէս զանոնք զգուշացնես։ Երբոր
ամբարշտին ըսեմ թէ Անշուշտ պիտի մեռնիս,
ու դուն զանիկա չզգուշացնես, ու չխրատես
որ ամբարիշտը ապրեցընելու համար՝ իր չար
ճամբայէն զգուշացնես, ան ամբարիշտը Նիր
անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի, բայց անոր
19 արիւնը քու ձեռքէդ պիտի փնտռեմ։ Իսկ
թէ որ դուն ամբարիշտը զգուշացնես, ու ա-
նիկա իր ամբարշտութենէն ու չար ճամբայէն
չդառնայ, անիկա իր անօրէնութեանը մէջ
պիտի մեռնի, Նբայց դուն քու հոգիդ ազա-
20 ատած կ'ըլլաս։ Ու երբոր Նարդարը իր արդա-
րութենէն դառնայ ու չարութիւն ընէ, ու ես
անոր առջեը դայթակղութիւն դնեմ որ անիկա
մեռնի, զանիկա չզգուշացնելուդ համար՝
անիկա իր մեղքին մէջը պիտի մեռնի, և անոր
ըրած արդարութիւնը պիտի չյիշուի, բայց
անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի փնտռեմ։
21 Իսկ թէ որ դուն ան արդարը զգուշացնես՝ որ
արդարը մեղք չգործէ, ու թէ որ անիկա մեղք
չգործէ, անիկա անշուշտ պիտի ապրի խրատ
մոխիկ ընելուն համար, ու դուն քու հոգիդ
ազատած պիտի ըլլաս։
22 Ետ հոն Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, ու
ինծի ըսաւ, Ել՝ դաշտը դնա, ու հոն քեզի
23 հետ պիտի խօսիմ։ Ես ել եկայ՝ դաշտը դա-
յի. և ահա հոն կայներ էր Տէրոջը փառքը՝
Քոթար գետին քովը տեսած փառքիս պէս.
24 ու երեսիս վրայ ինկայ։ Ես Հոգին իմ վը-
րաս եկաւ, ու զիս ոտքի վրայ կայնեցուց. և
ինծի հետ խօսեցաւ ու ինծի ըսաւ, Գնա տա-
25 նըդ մէջ պահուըտէ։ Ու դուն, որդի մարդոյ,
ահա Նքու վրադ կապանքներ պիտի դնեն,
և անոնցմով քեզ պիտի կապեն, ու անոնց
26 մէջը պիտի չելլես։ Ես Նքու լեզուդ քու քը-
մագդ պիտի փակցընեմ, ու համր պիտի ըլլաս.
և անոնց մէջը յանդիմանող մարդու պէս պի-
տի չըլլաս, Նվասն զի անոնք ապստամբնե՛րու
27 տուն են։ Նբայց երբոր ես քեզի հետ խօսիմ,
քու բերանդ պիտի բանամ. ու անոնց պիտի
ըսես, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Լսողը
թող լսէ, ու զանց ընողը թող զանց ընէ.
Նվասն զի անոնք ապստամբնե՛րու տուն են։

ԳԼ. Գ

1 Պաշարման օրինակով մը կը ցուցուի Երուսաղէմին կատարու-
մութիւն հաստատելէն մինչև գերութեան ժամանակին մը-
ջոցը։ 9 Պաշարման առնչ պաշարին միջոցով ամէն ոտա-
կութիւնը կը ցուցուի։

1 Ես դուն, որդի մարդոյ, քեզի մէկ պիտա-
նի առ ու զանիկա առջեդ դիր, և անոր վը-
րան քաղաք մը՝ այսինքն Երուսաղէմը գծա-
2 դրէ։ Ու անոր բոլորտիքը պաշարում դիր,
և անոր դէմ մարտկոց չինէ, ու անոր դէմ
պատնէշ կանգնէ, և անոր դէմ բանակ կազ-
մէ, ու անոր բոլորտիքը Ոպատերազմական
3 մեքենաներ՚ դիր։ Ես դուն քեզի երկաթէ
տապակ մը առ, ու զանիկա քու կին ու քա-
ղաքին մէջտեղը երկաթէ պարիսպ դէս դիր,
ու քու երեսդ անոր դէմ չիտակէ որ անիկա
պաշարուի, ու զանիկա պաշարէ. Նասիկա
Իսրայէլի տանը նշան ըլլայ։
4 Ես դուն քու ձախ կողմիդ վրայ պառկէ,
ու անոր վրայ դիր Իսրայէլի տանը անօրէ-
նութիւնը. անոր վրայ պառկած օրերուդ
5 թիւովը անոնց անօրէնութիւնը կրես։ Քան-
զի ես անոնց անօրէնութեանը տարիները օ-
րերու թիւով քու վրադ դրի՝ երեք հարիւր
ինսնասուն օր, որ Նիսրայէլի տանը անօրէնու-
6 թիւնը կրես։ Ու երբոր ան օրերը լրնցընես,
նորէն պառկիս քու աջ կողմիդ վրայ, ու քա-
ռասուն օր Յուդայի տանը անօրէնութիւնը
կրես. քեզի ամէն մէկ տարիին տեղը մէյմէկ
օր տուի։
7 Ես քու երեսդ դէպ՚ի Երուսաղէմի պա-
շարումը չիտակես, ու քու բազուկդ մերկա-
ցընես, ու անոր վրայ մարգարէութիւն ընես։
8 Ետ ես ահա քու վրադ կապանքներ պիտի
դնեմ, որ մէկ կողմէդ միւս կողմդ չդառ-
նաս, մինչև որ քու պաշարման օրերդ լրնը-
ցընես։
9 Ու դուն քեզի ցորեն, գարի, բակլայ,
ոսպ, կորեակ ու հաճար առ, և զանոնք ա-
մանի մը մէջ դիր, ու անոնցմէ քեզի հաց
չինէ. զանիկա՝ քու Նդէ կողմիդ վրայ պառ-
կած օրերուդ համրանքովը՝ երեք հարիւր
10 ինսնասուն օր ուտես։ Ես ուտելու կերակուրդ
կշռութով ըլլայ՝ օրը քսան սիկղ. զանիկա ժա-
11 մանակ ժամանակ ուտես։ Ես ջուրը չափով՝
հինգերորդ վեցերորդ մասը խմես. զանիկա
12 ժամանակ ժամանակ խմես։ Ես ան Ոքո-
րեքոտ դարեկէն չօմիերու պէս շինելով ուտես.
ու զանիկա՝ անոնց աչքին առջեը մարդու

ա Գ։ ա։ 1։
բ Գ։ ա։ 28։
գ Գ։ բ։ 2։
դ Գ։ գ։ 8։
ե Գ։ գ։ 27։ Դ։ ա։ 20, 22։
զ Գ։ բ։ 5, 6, 7։
է Գ։ բ։ 27։ Դ։ 22։
ը Եզր։ 11։
թ Գ։ ժբ։ 9, 26։ Գ։ ժբ։ 2, 3։
ժ Գ։ խա։ 22։
ի Եզր։ խայր
լ Գ։ ժբ։ 6, 11։ խգ։ 24, 27։
խ Թու։ ժգ։ 34։
ծ Գ։ գ։ 25։

ա Դ Թագ։ գ։ 15։ Գ։ ա։ 3։ ը։ 1։ ե։ 1։
բ Ցոբ։ բ։ 13։ Սաղ։ ճլե։ 1։
գ Գ։ Դ։ 7, 8, 9։
դ Եա։ ծբ։ 8։ ծգ։ 10։ կբ։ 6։ Երեմ։ գ։ 17։
ե Գ։ Դ։ 6։ Ցոէլ։ ը։ 21, 24։
զ Եա։ խե։ 4, 5։
է Գոր։ ի։ 26։
ը Գ։ ժը։ 24։ Դ։ 12, 13։
թ Եզր։ 14։ Գ։ ա։ 3։
ժ Գ։ ը։ 4։
ի Եա։ ա։ 28։

13 ազրի վրայ եփես ։ եւ Տէրը ըսաւ , Իսրա-
յէլի որդւոցը այսպէս պղծուելեամբ պիտի ու-
տեն իրենց հացը ան ազգերուն մէջ , ուր որ
14 զանոնք պիտի քշեմ ։ Ու ես ըսի , Ո՛հ , Տէր
Եհովայ , ահա իմ անձս չպղծուեցաւ , և իմ
ազայութենէս մինչև հիմա Մեռելոտի կամ
գազանաբեկ չկերայ , ու իմ բերանս պղծ
15 միս չմտաւ ։ Եւ ինծի ըսաւ , Նայէ՝ քեզի
մարդու ազրին տեղը կովի քակոր տուի ,
ու դուն հացդ անոր վրայ եփես ։
16 Նաև ինծի ըսաւ , Որդի մարդոյ , ահա ես
երուսաղեմի մէջ Հացին ցուպը պիտի կոտ-
րեմ , ու Հացը կշռութով և անձկութեամբ
պիտի ուտեն , ու Ջուրը չափով և ապշու-
17 թեամբ պիտի խմեն ։ Վասն զի Հացի ու Ջուրի
կարօտութիւն պիտի քաշեն , ու իրարու Նա-
յէ՛ պիտի ապշին , և Վրէնց անօրէնութիւ-
նովը պիտի հալին ։

ԳԼ · Ե

1 Մազ կտրելու օրինակով ։ կը ցուցուի Երուսաղեմի գտուած-
ները իր ապստամբութեանը համար ։ 12 սովուլ ու
ցիրուցան ըլլալուն ։

1 Եւ դուն , որդի մարդոյ , քեզի սուր դանակ
մը առ , քեզի սափրիչ ածելի մը առ , ու
ընդէ- դլխուդ վրայէն ու մօրուքիդ վրայէն
անցուր · և քեզի կշռութ մը առ , ու հաւերը բա-
2 ժին բաժնէ ։ Երբորդ մասը Քաղաքին
մէջը կրակով այրես , երբոր պաշարման օրե-
րը լմննան · ու երրորդ մասը առնես և դա-
նակով զարնես անոր բոլորտիքը · ու երրորդ
մասը հովին ցրուես , ու ես անոնց ետևէն
3 սուր պիտի քաշեմ ։ Եւ անոնցմէ քիչ թուով
առնես , ու զանոնք քղանցքներուդ մէջը ծը-
4 րարես ։ Եւ դարձեալ անոնցմէ առնես ու
զանոնք կրակը նետես և զանոնք կրակով
այրես · անկէ բոլոր Իսրայէլի տանը կրակ
պիտի ելլէ ։
5 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Ասիկա Երու-
սաղէմն է · զանիկա ազգերուն մէջը ու իր բո-
6 լորտիքը եղող երկիրներուն մէջը դրի ։ Եւ
անիկա իմ դատաստաններս՝ ազգերէն ,
ու իմ կանոններս իր բոլորտիքը եղող երկիրներէն
աւելի ամբարշտութեան փոխեց · վասն զի իմ
դատաստաններս մերժեցին և իմ կանոննե-
7 րովս չքալեցին ։ Ինչո՛ր համար Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ · Որովհետև ձեր բոլորտիքը ե-
ղող ազգերէն աւելի դատաստան եղաք , իմ
կանոններովս չքալեցիք և իմ դատաստաններս
չ'ի գործ չդրիք · Ո՛չ ալ ձեր բոլորտիքը եղող
հեթանոսներուն սովորութեանցը համեմատ ը-
8 րիք · Ինչո՛ր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ը-
սէ · Ահա ես քեզի դէմ եմ , ու ազգաց աչքե-
րուն առջևը քու մէջդ դատաստաններ չ'ի
9 գործ պիտի դնեմ ։ Եւ քու բոլոր պղծութիւն-
ներուդ համար ուրիշ բան մը պիտի ընեմ
քու մէջդ , որուն նմանը ոչ երբեք եմ՝ ոչ ալ
10 պիտի ընեմ ։ Ինչո՛ր համար քու մէջդ հայրերը
Երուսաղեմը ուտեն , ու որդիք իրենց
հայրերը պիտի ուտեն · և քու մէջդ դատաս-
տաններ չ'ի գործ պիտի դնեմ , ու քու բոլոր
11 մնացորդդ քամին հովի պիտի ցրուեմ ։ Ասոր
համար ես կենդանի եմ , կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
որովհետև դուն քու Բոլոր գարշութիւն-
ներովդ ու բոլոր պղծութիւններովդ Վրս սրբ-
բարանս պղծեցիր , ես ալ անչուչա Քեզ պիտի
կտրեմ , Ես իմ աչքս պիտի չխնայէ ու պիտի
12 չողորմիմ ։ Քու երրորդ մասդ ժանտախտով
պիտի մեռնի , և քու մէջդ սովով պիտի սպա-
ռին · և քու երրորդ մասդ չորս կողմդ սրով
պիտի իյնան · ու Երրորդ մասդ ամէն հովի
պիտի ցրուեմ , ու Հանոնց ետևէն սուր պիտի
13 քաշեմ ։ Այսպէս Իմ բարկութիւնս պիտի կա-
տարուի , և Վրս սրտմտութիւնս անոնց վրայ
պիտի Լծկըննեմ Ու վրէժ պիտի առնեմ · ու
երբոր իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ կատա-
րեմ , պիտի գիտնան Թէ ես Տէրս իմ նախան-
14 ձովս խօսեցայ ։ Եւ ամէն անցնողին աչքերուն
առջևը՝ քու բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջը
Աւերման ու անարգութեան պիտի մատնեմ
15 քեզ ։ Ու երբոր բարկութեամբ և սրտմտու-
թեամբ ու Սրտմտութեան պատիժներով քու
վրադ դատաստաններ չ'ի գործ դնեմ , — Ես
քու բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջը Անար-
դանք , նախատինք , առակ ու զարմացում
16 պիտի ըլլայ · ես Տէրս խօսեցայ ։ Երբոր անոնց
վրայ Սովուն չար ու ապականիչ նետերը խըր-
կեմ , որոնք ձեզ ապականելու համար պիտի
խրկեմ , սովը ձեր վրայ պիտի աւելցնեմ , ու
ձեզի համար Հացին ցուպը պիտի կոտրեմ ։
17 Այսպէս ձեր վրայ սով Ու չար գազաններ

ե Ամս · թ · 5 ։
ը Գար · ժ · 14 ։
ե Եզ · իբ · 31 ։ Գև · ժա · 40 ։ ժէ · 15 ։
ը Բ Օր · ժգ · 3 ։ Ես · կե · 4 ։
ը Գև · իգ · 26 ։ Սադ · ձե · 16 ։ Ես · գ · 1 ։ Գէ · կ · 16 ։ ժգ · 13 ։
ժ Հմր · 10 ։ Գէ · ժբ · 19 ։
ի Հմր · 11 ։
լ Գև · իգ · 39 ։ Գէ · իգ · 23 ։
—
մ Տես Գև · իա · 5 ։ Ես · է · 20 ։ Գէ · իգ · 20 ։
ն Հմր · 12 ։
շ Գէ · գ · 1 ։
ո Գէ · գ · 8 ։ 9 ։
չ Երեմ · ի · 6 ։ ծր · 16 ։
պ Երեմ · իա · 1 ։ 2 · եւ ։ իգ · 14 ։
ջ Կամ դատաստան. Ներքև՝ ազգերէն , ու իմ կանոններս իր բոլորտիքը եղող երկիրներէն աւելի ամբարշտութեամբ գէմ կը ցաւ ։
ռ Կամ խաւարչտիլ
ս Երեմ · բ · 10 · 11 ։ Գէ · ժգ · 47 ։
վ Ողբ · գ · 6 ։ Դան · թ · 12 ։ Ամմաս · գ · 2 ։
տ Գև · իգ · 29 ։ բ Օր · իբ · 53 ։ գ Թագ · գ · 29 ։ Երեմ · ժթ · 9 ։
ր Ողբ · բ · 20 ։ գ · 10 ։
ց Հմր · 12 ։ Գև · իգ · 33 ։ բ Օր · իբ · 64 ։ Գէ · ժբ · 14 ։ Զաք · բ · 6 ։
ւ Գէ · ժա · 21 ։
փ Բ Մն · լգ · 14 ։ Գէ · ը · 5 ։ Եա · իգ · 38 ։
ք Գէ · կ · 4 · 9 ։ ը · 18 ։ թ · 10 ։
և Տես Հմր · 2 ։ Երեմ · ժե · 2 ։ Գէ · գ · 12 ։
օ Երեմ · թ · 16 ։ Հմր · 2 · 10 ։ Գէ · գ · 8 ։
ֆ Գև · իգ · 33 ։ Հմր · 2 ։ Գէ · ժբ · 14 ։
ֆ Ողբ · գ · 11 ։ Գէ · գ · 12 ։ է · 8 ։
ֆ Գէ · իա · 17 ։
ֆ Եա · ա · 24 ։
ֆ Գէ · լգ · 6 · իբ · 19 ։
ֆ Գև · իգ · 31 · 32 ։ Ղեմ · բ · 17 ։
ֆ Գէ · իե · 17 ։
ֆ Բ Օր · իբ · 37 ։ Գ Թագ · իթ · 7 ։ Սադ · հթ · 4 ։ Երեմ · իգ · 9 ։ Ողբ · բ · 15 ։
ֆ Բ Օր · լբ · 23 · 24 ։
ֆ Գև · իգ · 26 ։ Գէ · գ · 16 ։ ժգ · 13 ։
ֆ Գև · իգ · 22 ։ Բ Օր · լբ · 24 ։ Գէ · ժգ · 21 ։ լգ · 27 ։ լէ · 25 ։

պիտի խրկեմ, ու քեզ անզաւակ պիտի թո-
ղուն. և քու մէջէդ Ժանտախտ ու արիւն
պիտի անցնի, ու քու վրադ սուր պիտի բե-
րեմ. ես Տէրս խօսեցայ։

ԳԼ. Զ

1 Իսրայէլի գատաստանը իրենց կռապաշտութեանը համար։ 8 Մէկ մնացորդ մը պիտի պահուի։ 11 Արդարները յորդո-
րուած են անոնց թշուառութիւններուն վրայ ողբալու։

1 Ե՛ւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, երեսդ Իսրայէլի լեռներուն
դարձուր, ու անոնց մարգարէութիւն ըրէ,
3 Ու ըսէ, Ով Իսրայէլի լեռներ, Տէր Եհովա-
յին խօսքը մտիկ ըրէք. այսպէս կ՚ըսէ Եհո-
վայ Տէրը լեռներուն, բլուրներուն, ձորերուն
ու հովիտներուն. Ահա ես ձեր վրայ սուր
պիտի բերեմ, ու ձեր բարձր տեղուանքը
4 պիտի կործանեմ. Ե՛ւ ձեր սեղանները աւերակ
պիտի մնան, ու ձեր արեգական կուռքերը
պիտի կոտրտին. և ձեր մէջէն սպաննուած-
ները ձեր կուռքերուն առջևը ինկած պիտի
5 ձգեմ։ Ու Իսրայէլի որդւոցը դիակունքը ի-
րենց կուռքերուն առջևը պիտի դնեմ, և ձեր
ոսկորները ձեր սեղաններուն բոլորտիքը պի-
6 տի ցրուեմ։ Ձեր ամէն բնակած տեղերուն
մէջ քաղաքները աւերակ պիտի ըլլան, ու
բարձր տեղուանքը ամայի պիտի ըլլան.
որպէս զի ձեր սեղանները աւերակ ու ամայի
ըլլան, և ձեր կուռքերը կոտրտին ու խա-
փանուին, և ձեր արեգական կուռքերը կոր-
7 ծանին, ու ձեր գործքերը չնջուին։ Ու ձեր
մէջը սպաննուածներ պիտի ինկնան, և պիտի
դիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
8 Բայց երբոր դուք երկիրներու մէջ ցրուիք,
ձեզմէ սուրէն ազատուածները ազգերուն
9 մէջ մնացորդ պիտի ծողոմ։ Եւ ձեր ազա-
տուածները զիս պիտի յիշեն ան ազգերուն
մէջը՝ ուր որ գերի պիտի քշուին, *վասն զի
իրենց չնացող ու ինծմէ խոտորած սրտովը՝
ու իրենց կուռքերուն ետևէն պոռնկութիւն
ընող աչքերովը տանջուեցայ.՚՚ և անոնք ի-
րենց բոլոր պղծութիւններուն համեմատ ըրած
չարութիւններնուն պատճառովը իրենց ան-
10 ձերէն պիտի զզուին։ Ու պիտի դիտնան թէ
ես Տէրս պարապ տեղը չխօսեցայ՝ թէ աս չա-
11 րիքը անոնց պիտի ընեմ։ Տէր Եհովան այս-
պէս կ՚ըսէ. Զեռքերդ իրարու զարկ ու ոտ-
քըդ գետինը զարկ, ու ըսէ, Ա՛խտա Իսրա-
յէլի տանը բոլոր չար պղծութիւններուն, որ
սրնգի սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի
12 ինկան։ Հեռուն եղողը ժանտախտով պիտի
մեռնի, ու մօտ եղողը սրով պիտի ինկայ, և
մնացածը ու պաշարման մէջ եղողը՝՚՚ սովով
պիտի մեռնի. Այսպէս իմ սրտմտութիւնս
13 անոնց վրայ պիտի կատարեմ։ Ու երբոր ա-
նոնց սպաննուածները՝ իրենց կուռքերուն
մէջտեղը՝ իրենց սեղաններուն բոլորտիքը,
Ամէն բարձր բլուրի վրայ, Ամէն լեռներու
գլուխ ու Ամէն կանանչ ծառի տակ, և ամէն
տերեւախիտ բեւեկնիի տակ Խունկ ըլլան, ուր
որ անոնք իրենց բոլոր կուռքերուն անոյշ
հոտ կը մատուցանէին, պիտի դիտնաք թէ
14 ես եմ Տէրը։ Այսպէս ձիմ ձեռքս անոնց վրայ
պիտի երկընցընեմ. ու երկիրը՝ այսինքն անոնց
բոլոր բնակած տեղուանքը Դերեզմի կողմը և-
զող անապատէն աւելի ամայի ու աւերակ պի-
տի ընեմ. ու պիտի դիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Է

1 Իսրայէլի վերջին ամայութիւնը։ 16 Ազատուածներուն սո-
գը։ 20 Թշնամիները պիտի պղծեն սրբարանը՝ Իսրայէլացւոց
գաղտնութիւններուն համար։ 23 Շղթայի մը օրինակով կը
ցուցուի անոնց ողբալի գերութիւնը։

1 Ե՛ւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Ու դուն, որդի մարդոյ, ըսէ.
Տէր Եհովան Իսրայէլի երկրին այսպէս կ՚ըսէ.
Վախճան՝ երկրին չորս կողմին վրայ վախճանը
Հասեր է։
3 Հիմա քու վրադ վախճանը կու գայ,
Ու իմ բարկութիւնս քու վրադ պիտի խրկեմ.
Եւ քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի դա-
տաստան պիտի ընեմ,
Եւ քու բոլոր պղծութիւններդ քու վրադ
պիտի բերեմ։
4 Եւ իմ աչքս քեզի պիտի չխնայէ, ու պիտի
չողորմիմ.
Հապա քու ճամբաներդ քու վրադ պիտի
դնեմ,
Եւ քու պղծութիւններդ քու մէջդ պիտի
ըլլան,
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
5 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
Զարիւք մը՝ ահա մէկ չարիւք մը կու գայ։
6 Վախճանը կու գայ, վախճանը կու գայ.
Քու վրադ արթնցաւ, ահա կու գայ։
7 Ով երկրին բնակիչը, հարդը քեզի կու գայ,
Ժամանակը կու գայ, խռովութեան օրը մօ-
տեցաւ՝

ա ԳԼ. լը. 22։

—

ա ԳԼ. ի. 46։ իա. 2։ իե. 2։
բ ԳԼ. լգ. 1։
գ Ղե. իզ. 30։
դ Ղե. իզ. 30։
ե Ամ. 13։ ԳԼ. է. 4, 9։ Ժա. 10, 12։ Ժբ. 15։
զ Երեմ. խգ. 28։ ԳԼ. է. 2, 12։ Ժբ. 16։ Ժգ. 22։
է Կամ երբոր կատեմ իրենց շնացող ու ինծմէ խոտորած սիրտը, ու իրենց կուռքերուն ետևէն պոռնկութիւն ընող աչքերը.
ը Ղե. իզ. 39։ Յոբ. իբ. 6։ ԳԼ. ի. 43։ լգ. 31։
թ ԳԼ. իա. 14։
ժ ԳԼ. է. 12։
ի Կամ պահուըտածը
լ ԳԼ. է. 13։
խ Երեմ. բ. 20։
ծ Ովս. գ. 13։
կ Եա. ծէ. 5։
հ Ամ. 7։
ձ Եա. է. 25։
ղ Թուա. լգ. 46։ Եզեկ. իզ. 22։

—

ա Ամ. 3, 6։ Ամաս. բ. 2։ Մատ. իգ. 6, 13, 14։
բ Ամ. 8, 9։
գ Ամ. 9։ ԳԼ. է. 11։ ը. 18։ իմ. 10։
դ Ամ. 27։ ԳԼ. գ. 7։ Ժբ. 20։
ե Ամ. 10։
զ Ամ. 12։ Սոփ. ա. 14, 15։

Եւ ոչ թէ լերանց ցնծութիւնը։
8 Հիմա մօտերս Էի սրամտութիւնս քու վրադ պիտի թափեմ,
Ու իմ բարկութիւնս քու վրադ պիտի կատարեմ,
Ու քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի դատաստան պիտի ընեմ,
Եւ քու բոլոր պղծութիւններդ քու վրադ պիտի բերեմ։
9 Ու Էիմ աչքս պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ.
Քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի հատուցում պիտի ընեմ,
Եւ քու պղծութիւններդ քու մէջդ պիտի ըլլան,
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը՝ որ կը զարնեմ։
10 Ահա օրը՝ ահա կու գայ.
Կարգը Էելէ հատաւ,
Գաւազանը ծաղկեցաւ, ամբարտաւանութիւնը ընձիւղեցաւ։
11 Բռնաւորութիւնը ելաւ, ամբարշտութեան գաւազան եղաւ.
Անոնցմէ մարդ պիտի չմնայ.
Ու անոնց բազմութենէն ու ստացուածքէն բան մը պիտի չմնայ,
Եւ անոնց մէջը վայելչութիւն պիտի չըլլայ։
12 Ժամանակը եկաւ, օրը մօտեցաւ.
Գնողը չուրախանայ ու ծախողը չողբայ,
Քանզի անոր բոլոր բազմութեանը վրայ բարկութիւն Էկայ։
13 Ինչու որ ծախողը ծախուածէն պիտի չդառնայ,
Թէև ողջ ըլլան.
Վասն զի անոր բոլոր բազմութեանը համար եղած տեսիլքը նա պիտի չդառնայ,
Ու մարդ մը իր կենացը անօրէնութեամբը պիտի չուժոլնայ։

14 Փողը հնչեցուցին, ամէն բան պատրաստեցին,
Բայց պատերազմի գացող չկայ.
Վասն զի իմ բարկութիւնս անոր բոլոր բազմութեանը վրայ է։
15 Դուրսէն սուր՝ ու ներսէն ժանտախտ ու սով պիտի ըլլայ.
Գաշտը եղողը սրով պիտի մեռնի,
Ու քաղաքին մէջ եղողը սովը ու ժանտախտը պիտի ուտէ։
16 Եւ անոնց ազատուածները որ պիտի ազատին,
Լեռներուն վրայ ձորերու աղաւնիներուն պէս պիտի ըլլան.
Ամէնքը պիտի հեծծեն՝ ամէն մէկը իր անօրէնութեանը համար։
17 Ամէն ձեռքերը պիտի թուլնան,
Ու ամէն ծունկերը ջուրի պէս պիտի հալին։
18 Եւ անոնք գրպերը պիտի հագնին,
Ու դողանոք սոսկումը պիտի ծածկէ.
Ու ամէն երեսի վրայ ամօթ՝
Եւ անոնց ամէն գլուխն վրայ կնատութիւն պիտի ըլլայ։
19 Իրենց արծաթը փողոցներուն մէջ պիտի նետուին,
Ու անոնց ոսկին անարդ բան մը պիտի սեպուի.
Անոնց արծաթը ու ոսկին Տէրոջը բարկութեան օրը
Կարող պիտի չըլլայ զանոնք ազատելու.
Անոնք պիտի չկրնան իրենց անձը կշտացընել,
Ոչ ալ իրենց փորը լեցընել,
Վասն զի անիկա իրենց անօրէնութեանը դատաթակղութիւնը եղաւ։
20 Իրենց զարդերուն փառքը հպարտութեան դարձուցին,
Եւ անով իրենց դարչութիւնները՝ իրենց պղծութիւններուն պատկերները չինեցին.
Ա՛ս պատճառաւ անոնց առջևը անարդ բան մը կ'ընեմ զանիկա.
21 Եւ զանիկա օտարներուն ձեռքը պիտի տամ որ յափշտակեն,
Ու երկրի ամբարիշտներուն՝ որ զանիկա կողոպտեն,
Ու զանիկա պիտի պղծեն։
22 Եւ իմ երեսս անոնցմէ պիտի դարձընեմ,
Ու իմ գաղտնի տեղս պիտի պղծեն.
Եւ հոն բռնաւորներ պիտի մտնեն,
Ու զանիկա պիտի պղծեն։

23 Մէկ շղթայ մը չկնէ,
Վասն զի երկիրը արեան դատաստանով լեցուեցաւ,
Ու քաղաքը բռնութիւնով լեցուեցաւ։
24 Եւ ազգերուն խիստ չարերը պիտի բերեմ,
Ու անոնց տուները պիտի ժառանգեն.
Եւ բռնաւորներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցընեմ,
Ու անոնց սուրբ տեղերը պիտի պղծուին։
25 Կործանումը կու գայ.
Ու խաղաղութիւն պիտի փնտռուին, բայց պիտի չգտնուի։
26 Պատուհասի վրայ պատուհաս պիտի գայ,
Եւ գուժի վրայ գոյժ պիտի ըլլայ.
Ու մարգարէին տեսիլք պիտի ուզեն,
Եւ քահանային օրէնքը՝ ու ծերերէն խորհուրդը պիտի կորսուի։
27 Թագաւորը սուգ պիտի բռնէ,
Ու իշխանը սոսկում պիտի հագնի,
Ու երկրին ժողովուրդին ձեռքերը վախով պիտի թուլնան.

ե Գը ի. 8, 21։ | ը Երեմ. գ. 7։ | ի Գե. գ. 8։ | ղ Գե. ժգ. 3, 4։ | ղ բ Օր. լբ. 25։ Եզր. գ. 20։
զ Էմ. 3։ | թ Կամ սուգ | ձ Գե. ժգ. 7։ Եզր. գ. 24։ Գե. իա. 7։ | 3։ Երեմ. խը. 37։ Ամմա. բ. 10։ | Սոփ. ա. 18։ | Սոփ. հգ. 9։ Ողջ. բ. 9։ Գե. ի. 1, 3։
է Էմ. 4։ | ժ Էմ. 7։ | ճ Ես. ժգ. 7։ Եզր. գ. 24։ Գե. իա. 7։ | ղ Սոփ. ծե. 5։ | ն Գ Թագ. իա. 16։ Գե. թ. 9։ Ժա. 6։
ը Էմ. 4։ | ժ Էմ. 7։ | ղ բ Օր. լբ. 25։ Ողջ. ա. 20։ Գե. ե. 12։ | ճ Ես. գ. 24։ Ժե. | ն Ակամ. ժա. 4։ | ղ Երեմ. է. 30։
թ Էմ. 4։
ի Էմ. 7։

Անոնց ճամբաներուն համեմատ անոնց դատաստան պիտի ընեմ,
եւ անոնց դատաստաններուն համեմատ զանոնք պիտի դատեմ,
Ա՛ր պիտի դիտեն թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Ը

1 Երուսաղէմի մէջ աստուածային տեսիլքով կը ցուցուի Եզեկիէլին։ 5 Նախանձու կուռքը, 7 պատկերներու տունը, 13 Թամուզին համար սուգ ընողները, 15 արեգակին երկրպագումին ընողները։ 18 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց կատաղութեանը համար։

1 Ու եղաւ որ վեցերորդ տարին՝ վեցերորդ ամսուն հինգերորդ օրը ես իմ տանս մէջ կը նստէի, և Յուդայի ծերերը իմ առջեւս կը նստէին, ու հոն Տէրը Եհովային ձեռքը իմ վրաս
2 իջաւ։ Եւ նայեցայ, ու ահա հսկայ կերպարանք մը կար՝ կրակի երեւութով. անոր երկամնունքներէն վեր կրակ էր, ու անոր երկամնունքներէն վեր ոսկեզօծ ինձի նման
3 փայլուն երեւոյթ մը կար։ Եւ անիկա ձեռքի նմանութիւն մը երկընցուց, ու իմ գլխուս վարսքէն բռնեց. ու Հոգին զիս երկրի ու երկնից մէջտեղը վերցուց, և զիս Աստուծոյ տեսիլքով Երուսաղէմ՝ դէպ՚ի հիւսիս նայող ներքին դրանը մուտքը բերաւ, ուր որ Նախանձ զրդռող Նախանձու կուռքը կը կենար։
4 Եւ ահա հոն՝ դաշտի մէջ տեսած տեսիլքիս պէս Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կար։
5 Ու ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, հիմա քու աչքերդ դէպ՚ի հիւսիս վերցուր. ու երբոր աչքերս դէպ՚ի հիւսիս վերցուցի, ահա սեղանին դրանը մուտքին հիւսիսային կողմը սա
6 Նախանձու կուռքը կար։ Անաւորն ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, կը տեսնե՞ս ասոնց ըրածը՝ ան մեծ պղծութիւնները որ Իսրայէլի տունը հոս կ՚ընէ, որպէս զի ես իմ սրբարանէս հեռանամ. բայց նորէն դարձիր՝ ու մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես։
7 Եւ զիս գաւիթին դուռը տարաւ. ու տեսայ, և ահա պատին վրայ մէկ ծակ մը կար։
8 Ու ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, հիմա սա պատը փորէ. ու երբոր պատը փորեցի՝ ահա
9 մէկ դուռ մը կար։ Եւ ինծի ըսաւ, Մտիր ու տես ան չար պղծութիւնները՝ որ անոնք հոս
10 կ՚ընեն։ Ու ես մտայ ու տեսայ, և ահա ամէն տեսակ սողուններու ու գարշելի անասուններու պատկերներ՝ և Իսրայէլի տանը բոլոր կուռքերը պատին վրայ շուրջանակի փորուած էր։
11 Ու անոնց առջեւը կայնած էին Իսրայէլի տանը ծերերէն եօթանասուն մարդ, և Սափանի որդին Յեզոնիա՝ անոնց մէջը կայնած էր. ամէն մէկը ձեռքը բուրվառ ունէր, ու խունկին
12 ծուխը ամպի պէս վեր կ՚ելլէր։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, կը տեսնե՞ս թէ ինչեր կ՚ընեն Իսրայէլի տանը ծերերը մութ տեղը՝ ամէն մարդ իր ծածուկ պատկերասրահը մէջ. վասն զի անոնք կ՚ըսեն թէ Տէրը մեզ չտեսներ,
13 Տէրը երկիրը թողուց։ Ու ինծի ըսաւ, Նորէն դարձիր, և անոնց ըրած աւելի մեծ պղծութիւնները պիտի տեսնես։
14 Ու զիս Տէրոջը տանը դէպ՚ի հիւսիս եղող դրանը մուտքը բերաւ. և ահա հոն թամուզին
15 կը նստէին։ Ու ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, կը տեսնե՞ս. նորէն դարձիր, աւելի մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես։
16 Եւ զիս Տէրոջը տանը ներքին գաւիթը բերաւ. և ահա Տէրոջը տաճարին դուռը՝ սրահին ու սեղանին միջտեղը քսանհինգ մարդու չափ կային. անոնք հետնակնին Տէրոջը տաճարին դարձուցեր էին՝ ու երեսնին արեւելքին, ու դէպ՚ի արեւելք՝ արեւուն երկրպագութիւն կ՚ընէին։
17 Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, տեսա՞ր. միթէ Յուդայի տանը պզտիկ բան կ՚երեւնայ իրենց հոս ըրած պղծութիւնները ընելը, որ հերկիրն ալ բռնութիւնով լեցուցին, ու զիս բարկացնելու դարձան. և ահա ճիւղը իրենց քիթին կ՚երկընցնեն։
18 Ու ես ալ սրտմտութեամբ պիտի վարուիմ անոնց հետ. աչքս պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ. և անոնք իմ ականջներուս մեծ ձայնով պիտի կանչեն, սակայն անոնց մտիկ պիտի չընեմ։

ԳԼ. Թ

1 Մէկ տեսիլքի մը միջոցով կը ցուցուի թէ ամենք պիտի փրկուին, 5 և մնացածները պիտի կոտորուին. 8 և թէ Աստուած անոնց համար աղաչանք պիտի չընդունի։

1 Եւ մեծ ձայնով կանչեց իմ ականջներուս ու ըսաւ, Քաղաքին վրայ որոշուածները մօտեցուցէք, ու ամէն մէկը իր ապականիչ զո-
2 ծիքը իր ձեռքը առնէ։ Եւ ահա դէպ՚ի հիւսիս նայող վերի դրանը ճամբայէն վեց մարդ կու գար, ու ամէն մէկուն կոտորիչ զօրձիքը իր ձեռքին էր. և անոնց մէջը կտաւէ զգեստ հագած մարդ մը կար, ու մէջքը գրագիրի կազմար ունէր. և անոնք գացին պղնձէ սե-
3 ղանին քովը կայնեցան։ Ու Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը՝ որ քերովբէներուն վրան էր, անոնց վրայէն տանը սեմը եկաւ։

1 Եզ. 4։
2 ԳԼ. ժգ. 1։ Ի. 1։ Լգ. 31։
3 ԳԼ. ա. 3։ գ. 22։
4 ԳԼ. ա. 26, 27։
5 ԳԼ. ա. 4։
6 Գան. է. 5։
7 ԳԼ. գ. 14։
8 ԳԼ. ժա. 1, 24։ Ի. 2։
9 Երեմ. է. 30։ լը. 34։ ԳԼ. է. 11։
10 Բ Օր. լը. 16, 21։
11 ԳԼ. ա. 28։ գ. 22, 23։
12 ԳԼ. Թ. 9։
13 Յայէլ. բ. 17։
14 ԳԼ. ժա. 1։
15 Երեմ. բ. 27։ լը. 33։
16 Թագ. իգ. 5, 11։ Յոբ. լա. 26։ Եր. երեմ. խգ. 17։
17 ԳԼ. Թ. 9։
18 ԳԼ. է. 13։ ժգ. 42։ իգ. 13։
1 Ղեւ. ժգ. 4։ ԳԼ. ժ. 2, 6, 7։ Յայտ. ժէ. 6։
2 Տես գԼ. գ. 23։ ը. 4։ ժ. 4, 18։ ժա. 22, 23։
3 Ելք. ժ. 4։ ԳԼ. ժ. 2։ Ա Օր. ժ. 12։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։
4 Ա Օր. ժ. 28։ Ես. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։ ժգ. 12։
5 Առակ. ա. 28։
6 ԳԼ. Թ. 9։
7 Գան. է. 5։
8 ԳԼ. գ. 14։
9 ԳԼ. ժա. 1, 24։ Ի. 2։
10 Երեմ. է. 30։ լը. 34։ ԳԼ. է. 11։
11 Բ Օր. լը. 16, 21։

Եւ ան կառուէ զդեստ հագած ու մէջքը
զրաղիլի կազմած ունեցող մարդը կանչեց.
4 Եւ Տէրը անոր ըսաւ, Քաղաքին մէջէն՝ ե-
րուսաղէմին մէջէն անցիր, ու անոր մէջը ե-
զած [a]բոլոր պղծութիւններուն համար հա-
ռաչող ու ողբացող մարդոցը ճակատներուն
5 վրայ [b]նշան դիր։ Ու քանի որ ես կը լսէի՝
միւսներուն ըսաւ, Անոր ետևէն քաղաքէն
անցէք ու զարկէք. [c]աչքերնիդ չխնայէ ու
6 մի ողորմիք. [d]Ծերը, երիտասարդը ու կոյսը,
պզտիկ տղաքը ու կիներուն սպաննեցէք ու
կոտորեցուցէք, բայց [e]վրան նշան ունեցող
մարդու մը առնելին մի մօտենաք. ու [f]իմ
սրբարանէս սկսեցէք։ [g]Ասոնք առջևը
7 եղող ծեր մարդոցմէն սկսան։ Եւ անոնց ըսաւ,
Տունը պղծեցէք, ու դաւիթները մեռելնե-
րով լեցուցէք — ելէք։ Եւ անոնք ելան ու
քաղաքին մէջը զարկին։
8 Ու երբոր զանոնք զարկին, ու ես մնացի,
անառանը [h]երեսիս վրայ ինկայ և աղաղա-
կելով ըսի, [i]Ո՜հ, Տէր Եհովայ, դուն երուսա-
զեմի վրայ քու բարկութիւնդ թափելով՝ Իս-
րայէլի բոլոր մնացորդը բնաջի՞նջ պիտի ընես։
9 Ու ինծի ըսաւ, Իսրայէլի և Յուդայի տանը
անօրէնութիւնը խիստ շատ մեծ է, ու ա-
րիւնով լեցուեցաւ և քաղաքը անի-
րաւութեամբ լեցուեցաւ. վասն զի ըսին, [j]Տէ-
10 րը երկիրը թողուց, ու [k]Տէրը չտեսներ։ Եւ
ինծմէ իմ [l]աչքս ալ պիտի չխնայէ ու պիտի
չողորմիմ. [m]իրենց ճամբաները իրենց գլուխը
պիտի բերեմ։
11 Եւ ահա կոտուէ զդեստ հագած ու մէջքը
կազմած ունեցող մարդը լուր բերաւ՝ ու ը-
սաւ, Ինծի հրամայածիդ պէս ըրի։

ԳԼ. Ժ

1 Մարգարէն տեսիլքի մէջ կը տեսնէ քաղաքին վրայ ցանուե-
լու կրակի կայծերը։ 8 Քերովբէներուն տեսիլքը։

1 Եւ տեսայ որ ահա քերովբէներուն գլխուն
վրայի [a]հաստատութեանը մէջ՝ շափիւզայ քա-
րի պէս ակռոսի ձևով նմանութիւն մը կ'երև-
2 նար անոնց վրայ։ [b]Ու կոտուէ զդեստ հա-
գած մարդուն խօսեցաւ ու ըսաւ, Քերով-
բէներուն տակը եղող անիւներուն մէջտեղը
մտիր, և ձեռքերդ քերովբէներուն մէջտեղը
եղող [c]կրակի կայծերէն լեցուր, ու [d]քաղա-
քին վրայ ցանէ. և անոնք իմ աչքերուս առ-
3 ջևը՝ մտաւ։ Ու երբոր ան մարդը մտաւ՝ քե-
րովբէները տանը աջ կողմը կայնած էին, և
4 ամպը ներքին գաւիթը լեցուցեր էր։ [e]Ու
Տէրոջը փառքը քերովբէներուն վրայէն ա-
նոնց տեղը վերացաւ, և տունը ամպով լեցուե-
ցաւ, ու գաւիթը Տէրոջը փառքին պայծա-
5 ռութիւնովը լեցուեցաւ։ Եւ [f]քերովբէից թռ-
չուրան ձայնը՝ մինչև արտաքին գաւիթը կը
լսուէր՝ [g]Ամենակարող Աստուծոյ ձայնին պէս,
6 երբոր կը խօսի։ Ու երբոր կառուէ զդեստ
հագած մարդուն հրամայեց, ու ըսաւ թէ
քերովբէներուն մէջտեղը եղող անիւներուն
մէջէն կրակ առ, անիկա դնաց անիւներուն
7 քովը կայնեցաւ։ Ու քերովբէներուն մէջէն
քերովբէին մէկը՝ իր ձեռքը քերովբէներուն
մէջտեղը եղող կրակին երկրնցուց ու առաւ,
և կառուէ զդեստ հագնողին ձեռքը տուաւ.
8 անիկա ալ առաւ ու ելաւ։ ([h]Ու քերովբէից
թևերուն տակը մարդու ձեռքի նմանութիւն
կ'երևնար։)
9 [i]Եւ տեսայ որ ահա քերովբէներուն քովը
չորս անիւ կար, ամէն մէկ քերովբէին քովը
մէկմէկ անիւ. ու անիւներուն երևոյթը [j]սո-
10 կի քարի կը նմանէր։ Եւ անոնց երևոյթը՝ չոր-
սին ալ ձևը մէկ էր, որպէս թէ անիւ անիւի
11 մէջ եղած ըլլար։ [k]Գացած աոեներին իրենց
չորս կողմերուն վրայ կ'երթային. գացած ա-
տեներին [l]ետևնին չէին դառնար, վասն զի որ կողմը որ գլուխը կը նայէր, անոր
ետևէն կ'երթային, գացած ատեներին չէին
12 դառնար։ Եւ անոնց բոլոր մարմինը, կռնակնե-
րը ու ձեռքերը ու թևերը, և [m]անիւները՝ այս-
[n]քան էր չորսին անիւներուն ամէն կողմէն աչ-
13 քով լեցուն էին։ Անիւներուն համար [o]ես
14 ըսի որ անոնց անուն դրուեցաւ [p]Մրրիկ։ [q]Ու
[r]մէկը չորս երես ունէր. առջի երեսը
քերովբէի երես էր, երկրորդ երեսը մարդու
երես էր, ու երրորդը առիւծի երես էր, և
15 չորրորդը արծիւի երես էր։ Ու քերովբէնե-
րը վերացան։ [s]Բոլոր գետին քովը [t]տեսած
16 կենդանիներս ասոնք էին։ [u]Ու երբոր քերով-
բէները կ'երթային, անիւներն [v]անոնց քո-
վին կ'երթային, ու երբոր քերովբէները երկ-
րէն բարձրանալու համար թևերնին կը վեր-
ցընէին, սա անիւներն ալ անոնց քովէն չէին
17 դառնար։ [w]Երբոր անոնք կայնէին, [x]— [y]
կը կայնէին, երբոր անոնք վերանային, [x]—
[y]կը վերանային անոնց հետ. վասն զի անոնց
մէջը կենդանիներուն ոգին կար։
18 Եւ [z]Տէրոջը փառքը տանը սեմին վրայէն
եղաւ, ու քերովբէներուն վրայ կայնեցաւ։
19 Եւ իմ աչքերուս առջևը [a]քերովբէները ելլե-

---

[a] Սաղ. ՃԺԹ. 53։ 136։ Երեմ. Ժգ. 17։ Բկոր. Ժբ. 21։ բ Պետ. բ. 8։
[b] Եզ. Ժբ. 7։ Յայտ. է. 3։ ի. 4։ Տես Յայտ. Ժգ. 16, 17։ ի. 4։
[c] Երեմ. իե. 29։ Պետ. գ. 17։
[d] Գէ. ը. 11։ 12։ 16։
[e] Թաս. Ժգ. 5։ Ժգ. 4, 22, 45։ Յես. է. 6։
[f] Գէ. Ժա. 13։
[g] գ Թագ. իա. 16։ Գէ. ը. 17։
[h] Գէ. Ժա. 21։
[i] Գէ. ա. 22, 26։
[j] Գէ. ի. 2, 3։
[k] Գէ. ա. 13։
[l] Տես Յայտ. բ. 5։
[m] Տես Հմր. 18։ Գէ. ա. 28։ ի. 3։
[n] գ Թագ. ը. 10, 11։
[o] Գէ. Ժա. 21։
—
[p] Գէ. ա. 22, 26։
[q] Գէ. ի. 2, 3։
[r] Գէ. ա. 13։
[s] Տես Յայտ. բ. 5։
[t] Տես Հմր. 18։ Գէ. ա. 28։ ի. 3։
[u] գ Թագ. ը. 10, 11։
Գէ. խգ. 5։
[v] Գէ. ա. 24։
[w] Սաղ. իի. 3, եև։
[x] Գէ. ա. 8։ Ամբ. 21։
[y] Գէ. ա. 15։
[z] Գէ. ա. 16։
[a] Գէ. ա. 17։
Գէ. ա. 18։
[a] Կ=Ֆ Դիտաքամասալ։ Եզր. Գասպասպ։
[b] Գէ. ա. 6, 10։
[c] Գէ. ա. 5։
[d] Գէ. ա. 10։
[e] Գէ. ա. 12, 20, 21։
[f] Հմր. 4։
[g] Գէ. Ժա. 22։

լով՝ թևերնին վերցուցին ու երկրէն բարձրացան. անիւներն ալ անոնց հետն էին, ու Տէրոջը տանը արևելեան դրանը մուտքը կայնեցան, ու Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը վրէն անոնց վրայ էր։ 20 Քորար գետին քովը Իսրայէլի Աստուծոյն տակը տեսած կենդանիները սոսնք էին, ու գիտցայ որ անոնք քերովբէներ են։ 21 Ամէն մէկը չորս երես՝ ու ամէն մէկը չորս թև ունէր, ու անոնց թևերուն տակը մարդու ձեռքերու նմանութիւն կար։ 22 Ու անոնց երեսներուն երեւոյթը նոյն երեսներուն էր որ Քորար գետին քովը տեսայ, թէ անոնց կերպարանքը և թէ էրենք. ամէն մէկը չիտակ յառաջ կ'երթար։

ԳԼ· ԺԱ

1 Խնդրութիւններուն անապարծութիւնը. 4 անոնց մեղքը ու դատաստանը։ 13 Երբոր Եզեկիել կը գանգատի, Աստուած անոր կը յայտնէ իր դիտաւորութիւնը՝ թէ պիտի ազատէ մէկ մնացորդ մը, 21 և պիտի պատժէ չարերը։ 22 Աստուծոյ փառքը քաղաքէն կը վերնայ, 24 Եզեկիել գերիներուն կը գառնայ։

1 Եւ Հոգին զիս վերցուց, ու Տէրոջը տանը դէպ ի Արևելք նայող արևելեան դուռը բերաւ. և ահա դրանը մուտքը քսանուհինգ մարդ կար, ու անոնց մէջը Ժողովուրդին իշխանները՝ Ազուրի որդին Յեզոնիան ու Բանեայի որդին Փելատիան տեսայ։
2 Եւ անիկա ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ
Ասոնք են ան մարդիկը որ անօրէնութիւն
կը մտածեն,
Ու չար խորհուրդ կու տան աս քաղաքիս մէջ,
3 Ու կ'ըսեն, Մօտ չէ շտապելը, տուներ չինենք.
Ասիկա կաթսայ է, ու մենք միս ենք։
4 Անոր համար մարգարէացիր անոնց վրայ,
Մարգարէացիր, որդի մարդոյ։
5 Ահաւասիկ Տէրոջը Հոգին իմ վրաս ինկաւ
Ու ինծի ըսաւ, Ըսէ որ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Դուք այսպէս ըսիք, ով Իսրայէլի տուներ,
Բայց ես ձեր միտքին անցածը գիտեմ։
6 Դուք աս քաղաքիս մէջ ձեր սպաննուածները
շատցուցիք,
Ու անոր փողոցները սպաննուածներով լեցուցիք։
7 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր սպաննուածները որ անոր մէջը դրիք,
Անոնք միսն են, ու անիկա կաթսան է.
Բայց ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ։
8 Դուք սուրէն վախցաք,
Ու ես սուրը ձեր վրայ պիտի բերեմ՝
կ'ըսէ Տէր Եհովան։
9 Ու ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ,
Եւ ձեզ օտարներուն ձեռքը պիտի մատնեմ,
Ու Ատեր մէջը դատաստաններ ի գործ պիտի
դնեմ։
10 Դուք սրով պիտի իյնաք.
Իսրայէլի սահմանին վրայ ձեզ պիտի դատեմ,
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
11 Աս քաղաքը ձեզի համար կաթսայ պիտի չըլլայ,
Որ դուք անոր մէջը միս ըլլաք.
Իսրայէլի սահմանին վրայ ձեզ պիտի դատեմ,
12 Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը.
Վասն զի իմ օրէնքներուս չգալեցիք,
Ու իմ իրաւունքներս ի գործ չդրիք,
Հապա ձեր բոլորտիքը եղող ազգերուն սովորութեանցը համեմատ վարուեցաք։
13 Ու եղաւ որ իմ մարգարէութիւն ըրած ատենս Բանեայի որդին Փելատիան մեռաւ.
Դանատեղը երեսիս վրայ ինկայ, բարձր ձայնով աղաղակեցի ու ըսի, Ո՜հ, Տէր Եհովայ,
Միթէ Իսրայէլի մնացորդը բոլորովին պիտի
14 սպառէ՞ս։ Անատեղը Տէրոջը խօսքը ինծի ե-
15 ղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, քու եղբայրներդ՝
քու եղբայրներդ, քու ազգականներդ ու բոլոր Իսրայէլի տունը՝ ամէնը ան մարդկին են՝
որոնց Երուսաղէմի բնակիչները ըսին, Տէրոջը
քովէն հեռացէ՛ք. աս երկիրը մեզի ժառանգութիւն տրուած է։
16 Անոր համար ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ.
Թէպէտև զանոնք ազգերուն մէջը հեռացուցի,
Ու զանոնք երկիրներուն մէջը ցրուեցի,
Բայց անոնց մնած երկիրներուն մէջը
Քիչ մը սրբարան պիտի ըլլամ։
17 Անոր համար ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Ձեզ ժողովուրդներէն պիտի հաւաքեմ,
Եւ ձեզ պիտի ժողվեմ ան երկիրներէն՝
Ուր որ ցրուած էք,
Ու ձեզի պիտի տամ Իսրայէլի երկիրը։
18 Եւ հոն պիտի մտնեն,
Ու անոր բոլոր գարշութիւններն ու բոլոր պղծութիւնները անկէ պիտի վերցընեն։
19 Եւ անոնց մէկ սիրտ պիտի տամ,
Ու անոնց նէրսի դին նոր հոգի պիտի դնեմ.
Եւ անոնց մարմինէն քարեղէն սիրտը պիտի հանեմ,
Ու անոնց մարմինէն սիրտ պիտի տամ.
20 Որպէս զի իմ օրէնքներուս մէջը քալեն,

ա ԳԼ· ա· 1։
բ ԳԼ· ա· 22· Եզ· 15։
գ ԳԼ· ա· 6· Եզ· 14։
դ ԳԼ· ա· 8· Եզ· 8։
ե ԳԼ· ա· 10։
զ ԳԼ· ա· 12։
է ԳԼ· գ· 12, 14· ը· 3· Եզ· 24։
ը 4։
թ ԳԼ· ժ· 19։
ժ Տես գԼ· ը· 16։
ի ԳԼ· ժբ· 22, 27· բ Պէտ· գ· 4։
լ Տես Երեմ· ա· 13· ԳԼ· իդ· 3, կա։
խ ԳԼ· բ· 2· գ· 24։
ծ ԳԼ· կ· 23· իբ· 3· 4։
կ ԳԼ· իդ· 3, 6, 10, 11· Միք· գ· 3։
հ Եզ· 9։
ձ ԳԼ· կ· 8։
ղ գ Թագ· իկ· 19, 20, 21· Երեմ· լԹ· 6· Ծբ· 10։
ճ գ Թագ· ը· 65· գ Թագ· ժգ· 25։
մ Սադ· Թ· 16· ԳԼ· գ· 7· ժգ· 9, 14, 21, 23։
յ Տես Եզր· 3։
ն Եզ· 10։
շ Ղև· ժը· 3, 24· կա· բ Օր· ժբ· 30, 31· ԳԼ· ը· 10, 14, 16։
ո Եզ· 1· Տես Գոթ· կ· 5։
չ ԳԼ· Թ· 8։
պ Սադ· գ· 1· զա· 9· Եա· բ· 14։
ջ Երեմ· իդ· 5· ԳԼ· իը· 25· ԼԳ· 13· ԼԶ· 24։
ռ ԳԼ· կե· 23։
ս Երեմ· լը· 39· ԳԼ· լգ· 26, 27· Տես Սոփ· գ· 9։
վ Սադ· ծա· 10· Երեմ· լա· 33· լը· 39· ԳԼ· ժը· 31։
տ Ջոպ· է· 12։
ր Սադ· ձե· 45։

Ու իմ իրաւունքներս պահեն ու զանոնք ի գործ դնեն.
Եւ անոնք ինձի ժողովուրդ ըլլան,
Ես ալ անոնց Աստուած ըլլամ։
21 Բայց անոնց՝ որոնց սիրտը իրենց կամացը գարշելութիւններուն
Ու պղծութիւններուն ետևէն կ'երթայ,
Ընծոնց ճամբան իրենց գլուխը պիտի բերեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան։

22 Ու քերովբէները իրենց թևերը վերցուցին, ու անիւները անոնց քովն էին, և Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը վերէն անոնց վրան
23 էր։ Ու Տէրոջը փառքը քաղաքին մէջտեղին վրայէն ելաւ, և քաղաքին հարևելեան կողմը եղող լեռանը վրայ կայնեցաւ։
24 Ու Հոգին զիս վերցուց ու Քաղդէացւոց երկիրը եղող գերիներուն քովը բերաւ, ետքը Աստուծոյ Հոգւովը տեսիլքի մէջ.
25 ու ան տեսած տեսիլքս իմ վրայէս ելաւ։ Ու ես գերիներուն խօսեցայ Տէրոջը բոլոր խօսքերը որ ինձի յայտներ էր։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եզեկիելին չարեաւն օրինակովը։ 8 Սեղեկիային գերութիւնը կը յայտնէ։ 17 Եզեկիելին գաղտը Երեից ամայութիւնը կը նշանակէ։ 21 Երեից մեռադրծ առակը կը յանդիմանուի։ 26 Տեսիլքին շատով կատարումը։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, դուն ապստամբներու տանը մէջ բնակած ես, որ անոնք տեսնելու աչքեր ունին ու չեն տեսներ, և լսելու ականջներ ունին ու չեն լսեր. վասն զի անոնք ապըս-
3 տամբներու տուն են։ Ու դուն, որդի մարդոյ, քեզի չարելու կարասիներ պատրաստէ, ու անոնց աչքերուն առջևը ցորեկով չուէ, և անոնց աչքերուն առջևը քու եղած տեղէդ ուրիշ տեղ մը չուէ, գուցէ ուշադրութիւն ընեն, թէև անոնք ապստամբներու տուն են։
4 Եւ անոնց աչքերուն առջևը քու կարասիներդ ցորեկով հանես՝ չուելու կարասիներու պէս. բայց դուն անոնց աչքերուն առջևը իրիկունը ելլես՝ գերութեան գացողներուն
5 պէս։ Անոնց աչքերուն առջևը պատը ծակես
6 ու անկէ հանես. Անոնց աչքերուն առջևը ընդ ուսդ վրայ վերցընես, մթնցած առնես. երեսդ ծածկէ որ երկիրը չտեսնես. վասն զի քեզ Իսրայէլի տանը նշան տուի։
7 Եւ այնպէս ըրի՝ ինչպէս որ ինձի հրամայուեցաւ. իմ կարասիներս՝ չուելու կարա-

սիներու պէս ցորեկով հանեցի, ու իրիկունը ձեռքովս պատը ծակեցի, մթնցած առնը հանեցի. անոնց աչքերուն առջևը ուսս
8 վրայ վերցուցի։ Եւ առտուընց Տէրոջը խօսքը
9 ինձի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, Իսրայէլի տունը՝ հան ապստամբներու տունը քեզի չը-
10 սի՞ն թէ Ինչ կ'ընես։ Անոնց ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Այս հպատգամը՝ Երուսաղէմի մէջ եղող իշխանին, ու հոն ըն-
11 Իսրայէլի բոլոր տանը համար է։ Ըսէ, Ես ձեզի համար նշան եմ. Ես ինչպէս որ ըրի, անոնց այնպէս պիտի ըլլայ. Ընծանք պիտի չունեն գերութեան երթան։
12 Եւ անոնց մէջը եղող իշխանը Իր ուսին վրայ ըն- պիտի վերցընէ, Ու մթնցած առնը պիտի ելլէ. Պատը պիտի ծակեն՝ որ անկէ հանեն. Անիկա իր երեսը պիտի ծածկէ, Որ երկիրը աչքով չտեսնէ։
13 Եւ հանոր վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ, Ու անիկա իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի. Եւ զանիկա Բաբիլոն՝ Քաղդէացւոց երկիրը պիտի տանեմ, Ու անիկա ան պէտը պիտի չտեսնէ, Թէև հոն պիտի մեռնի։
14 Եւ հանոր բոլորտիքը եղող բոլոր օգնականները Ու անոր բոլոր դունդերը Ամէն հովերու պիտի ցրուեմ, Եւ հանոնցետևէն սուր պիտի քաշեմ։
15 Ու երբոր զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ, Ու զանոնք երկիրներու մէջ ցանեմ,
Պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։
16 Եւ անոնցմէ սուրէն, սովէն ու ժանտախտէն Քիչ մարդ մնացորդ պիտի թողում,
Որպէս զի իրենց բոլոր պղծութիւնները պատմեն
Ան ազգերուն մէջ՝ ուր որ պիտի մտնեն.
Ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով,
18 Որդի մարդոյ, հաց դողդողով ուտես, Ու ջուրդ տագնապով և անձկութեամբ խմես.
19 Ու երկրին ժողովրդեանը ըսես, Իսրայէլի երկրին մէջ եղող Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայով Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Անոնք իրենց հացը անձկութեամբ պիտի ուտեն, Ու իրենց ջուրը ապշութեամբ պիտի խմեն, Որպէս զի իրենց երկիրը բոլորովին ամայի մնայ՝

---

3 Երեմ. խգ. 7։ Գլ. ժգ. 11։ ԼԶ. 28։ լէ. 27։
4 Գլ. ի. 10։ խբ. 31։
5 Գլ. ա. 19։ ժ. 19։
6 Գլ. ը. 4։ ի. 3։ ժ. 4։ 18։ խգ. 4։
7 Գլ. խգ. 2։
8 Տես Ձաք. ժգ. 4։
9 Գլ. ը. 3։
— Գլ. բ. 3. 6. 7։ 8։ գ. 26. 27։
10 Եզ. գ. 9։ խբ. 20։ Երեմ. ե. 21։ Մատ. ԻԳ. 13։ 14։
11 Գլ. բ. 5։
12 Կ՚ակնարկէ թէ իրենք
13 Եր. ժբ. 18։ Գլ. գ. 3։ խգ. 24։ Հմր. 11։
14 Գլ. բ. 5։
15 Գլ. ժէ. 12։ խգ. 19։
16 Մատ. ա. 1։
17 Հմր. 6։
18 Երեմ. ծբ. 11։ Գլ. ժէ. 16։
19 գ Թագ. իե. 7։
20 գ Թագ. իե. 4. 5. 7։
21 Երեմ. լԹ. 4։
22 Ցոբ. ժԹ. 4։ Եր. ի. 9։ Ողբ. ա. 13։ Գլ. ժէ. 20։
23 գ Թագ. իե. 4. 5։ Գլ. ե. 10։
24 Գլ. ե. 2. 12։
25 Սպտ. Թ. 16։ Գլ. գ. 7. 14։ ժա. 19։ Հմր. 16. 20։
26 Գլ. գ. 8. 9. 10։
27 Գլ. գ. 16։
28 Եբր. Իր վճռին նման
29 Ձաք. է. 14։

Իր բոլոր բնակչացը անիրաւութեանը պատճառաւ։
20 Եւ մարդաբնակ քաղաքները պիտի աւրուին,
Ու երկիրը ամայի պիտի ըլլայ.
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
21 Եւ Տէրոջը խօսքը հնձի եղաւ՝ ըսելով,
22 Որդի մարդոյ, ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեզի ան առակը
Որ ՚՚՚՚ Իսրայէլի երկրին մէջ կը ՚՚՚՚՚՚՚՚,
Ու կ'ըսէք, Օրերը կ'երկննան,
Ու ամէն տեսիլք պարապ կ'ելլէ։
23 Անոր համար անոնց ըսէ,
Տէր եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Ես առակը պիտի խափանեմ,
Ու ան առակը մէյմըն ալ Իսրայէլի մէջ պիտի չգրուցեն.
Բայց անոնց ըսէ, Օրերը մօտեցան,
Նաև ամէն տեսիլքին կատարումը։
24 Վասն զի Իսրայէլի տանը մէջ Ամէյմըն ալ Ուղնայն տեսիլք
Եւ չոտքորթումեան դուշակութիւն պիտի չըլլայ։
25 Քանզի Ես Տէրս կը խօսիմ,"
Ու խօսած խօսքս ի գործ պիտի դրուի,
Ալ պիտի չուշանայ.
Վասն զի ձեր օրերուն մէջ, ով ապստամբնեբու տուն,
Խօսք պիտի խօսիմ ու պիտի կատարեմ՝
Կ'ըսէ Տէր եհովան։
26 Եւ Տէրոջը խօսքը հնձի եղաւ՝ ըսելով,
27 Որդի մարդոյ, Ահա Իսրայէլի տունը կ'ըսեն թէ
Ասոր տեսած տեսիլքը շատ օրերու համար է,
Ու ապիկա հեռաւոր ժամանակներու համար մարգարէութիւն կ'ընէ։
28 Անոր համար անոնց ըսէ,
Այսպէս կ'ըսէ Տէր եհովան.
Այսուհետև բնաւ մէկ խօսքս պիտի չուշանայ,
Հապա իմ խօսած խօսքս պիտի կատարուի՝
Կ'ըսէ Տէր եհովան։

ԳԼ. ԺԳ

1 Սուտ մարգարէներուն յանդիմանութիւը, 10 և անոնց պատճառը, 17 մարգարէուհիներուն ու անոնց բարձերուն վրայով։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը հնձի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, մարգարէութիւն ընող Իսրայէլի մարգարէներուն դէմ մարգարէացիր,
Ու ըսենց Ասոնք մարգարէութիւն ընողներուն ըսէ,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք.

Ա Սալ. ՃԿ. 34։
Բ Եմ. 27։ ԳԼ. ժա. 3։ Ամոս. գ. 3։ Պետ. գ. 4։
Գ ԾպէԼ. բ. 1։ Սափ. ա. 14։
Դ ԳԼ. ԺԳ. 23։
Ե Ողջ. բ. 14։
Զ Կամ ես եմ Տէրը, ես կը խօսիմ.
Է Եզ. ծէ. 11։ Եմ. 28։ Դան. Թ. 12։
Ը Դուկ. խա. 33։
Թ Եմ. 22։
Ժ Բ Պետ. գ. 4։
ԺԱ Եմ. 23, 25։
—
ԺԲ Եմ. 17։
ԺԳ Երեմ. ԺԴ. 14։ Իզ. 16, 26։
ԺԴ Երգ. բ. 15։
ԺԵ Սալ. ՃՂ. 23, 30։ ԳԼ. իբ. 30։
ԺԶ Եմ. 23։ ԳԼ. ԺԲ. 24։ իբ. 28։
ԺԷ Եզը. բ. 59, 62։ Ղեւեմ. է. 5։ Սալ. կԹ. 28։
ԺԸ ԳԼ. ի. 38։
ԺԹ ԳԼ. ժա. 10, 12։
Ի Երեմ. գ. 14։ Ը. 11։
ԻԱ ԳԼ. իբ. 28։
ԻԲ ԳԼ. Լը. 22։

3 Տէր եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Վա՛յ անզգամ մարգարէներուն՝
Որոնք իրենց հոգիին ետևէն կ'երթան,
Ու բան մը տեսած չեն։
4 Իսրայէլ, մարգարէներդ՝ ով
Աւերակներու մէջ եղող աղուէսներու պէս եղան։
5 Խրամատութեան տեղուանքը չելաք,
Ու Տէրոջը օրը պատերազմի մէջ հաստատ կայնելու համար՝
Իսրայէլի տունը պարսպով չպատեցիք։
6 Անոնք ունայն տեսիլք և սուտ դուշակութիւն կը տեսնեն,
Ու կ'ըսեն թէ Տէրը ըսաւ,
Թէև Տէրը զանոնք խրկած չէ.
Ու յոյս կու տան թէ խօսքը պիտի կատարուի։
7 Միթէ դուք ունայն տեսիլքներ չտեսա՞ք,
Ու սուտ դուշակութիւններ չխօսեցա՞ք,
Ու չըսի՞ք թէ Տէրը խօսեցաւ,
Երբոր ես խօսած չէի։
8 Անոր համար Տէր եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր խօսքը ունայն՝
Ու ձեր տեսիլքը սուտ ըլլալուն համար՝
Ահա ես ձեզի դէմ եմ,
Կ'ըսէ Տէր եհովան.
9 Ու իմ ձեռքս՝ ունայն տեսիլք տեսնող
Ու սուտ դուշակութիւն ընող մարգարէներուն դէմ պիտի ըլլայ.
Անոնք իմ ժողովրդեանս խորհուրդին մէջ պիտի չըլլան,
Ու Իսրայէլի տանը գրքին մէջ պիտի չգրուին,
Ու Իսրայէլի երկիրը պիտի չմտնեն.
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր եհովան։
10 Որովհետև անոնք իմ ժողովուրդս կը մոլորեցնեն,
Ու խաղաղութիւն է՝ կ'ըսեն, երբոր խաղաղութիւն չկայ.
Ու անիկա պատ կը չինէ,
Ու անոնք կիրով կը ծեփեն զանիկա.
11 Ան կիրով ծեփողներուն ըսէ որ Անիկա պիտի փլչի.
Յորդահոս անձրև պիտի ըլլայ,
Ու դուք, ով կարկուտի քարեր, պիտի իյնաք.
Ու ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ մրրկալից հովը պիտի ճեղքէ։
12 Եւ ահա էջը պատը փլչի,
Ձեզի պիտի չըսե՞ն թէ
Ո՞ւր է ան ծեփը որ դուք ծեփեցիք։
13 Անոր համար Տէր եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Իմ սրտմտութեամբս մրրկալից հով պիտի հանեմ,

Եւ իմ բարկութեամբս յորդահոս անձրեւ՝
Ու սրտմտութեամբս կարկտաւէտ քարեր պիտի ըլլան,
Որ ընկնիս բնաջինջ ընեն։
14 Ու կիրով ծեփած պատերնիդ պիտի փլցընեմ,
եւ զանիկա գետնին հետ հաւասար պիտի ընեմ.
Ու անոր հիմը պիտի երեւնայ, և անիկա պիտի չկենայ,
Ու դուք անոր մէջը բնաջինջ պիտի ըլլաք.
Ու պիտի դիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
15 Եւ ես իմ սրտմտութիւնս պատին վրայ՝
Ու զանիկա կիրով ծեփողներուն վրայ պիտի կատարեմ,
Ու ձեզի պիտի ըսեմ,
Պատը ու զանիկա ծեփողները ոչինչ եղան,
16 Իսրայէլի մարգարէները՝
Որոնք Երուսաղէմի վրայ մարգարէութիւն կ'ընեն,
եւ անոր վրայով խաղաղութեան տեսիլքներ կը տեսնեն,
Քանի որ խաղաղութիւն չկայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։

17 Եւ դուն, որդի մարդոյ, երեսդ չիտակէ քու ժողովուրդիդ աղջիկներուն դէմ որոնք իրենց սրտէն մարգարէութիւն կ'ընեն, ու անոնց վը-
18 րայ մարգարէացիր, Ու ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Վա՛յ ան կիներուն՝ որ ամէն թեւերու տակ բարձ կը կարեն, և ամէն հասակի գլուխներուն ջաչակներ կը շինեն, որ հոգիներ որսան. Միթէ դուք հիմ ժողովուրդիս հոգիները որսալով ձեր հոգիները
19 պիտի ապրեցընէ՞ք։ Եւ զիս ինծի լեցուն գարիի համար ու հացի պատառներու համար՝ իմ ժողովուրդիս առջեւը պիտի անարդէ՞ք, որպէս զի սուտ թեան ականջ դնող ժողովուրդիս սուտ խօսք ըսելով՝ չմեռնելու հոգի-ները մեռցընէք, ու չապրելու հոգիները ապ-
20 րեցընէք։ Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես ձեր բարձերուն դէմ եմ՝ ո-րոնցմով դուք հոգիները կ'որսաք՝ թռչուն-ներու պէս,՚՛ և զանոնք ձեր թեւերէն պիտի պատռեմ, ու ան հոգիները պիտի արձակեմ, այսինքն ան հոգիները որոնք դուք կ'որսաք
21 թռչուններու պէս։՚՛ Եւ ձեր ջաչակները պի-տի պատռեմ, ու իմ ժողովուրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ, ու ձեզի այլ ձեր ձեռքին մէջը որս պիտի չըլլան. Հոս պիտի դիտնաք
22 թէ ես եմ Տէրը։ Վասն զի դուք արդարին սիրտը չար սուտ թիւններովը տրտմեցուցիք, որ ես զանիկա չէի տրտմեցուցած. ու ամբա-
23 ղչմէն ձեռքը ուժովցուցիք, որպէսզի իր չար ճամբայէն չդառնայ ու ապրի։ Անոր համար մի՛ տեսնար այլ ունայն տեսիլք պիտի չանանէք, և դուշակութիւն պիտի չընէք. ու իմ ժողովուրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ. Հե պիտի դիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ահաւասիկ կը պատասխանէ Կատարողութիւնը իրենց սրտին համեմատ. 6 զանոնք կը յորդորէ որ ապաշխարեն, յատկ-բերելով մերկութեան պատճառները գալու դա-տաստանները. 12 Ահաւասիկ անգամնալի վճիռը ամէն վրայ-ով. 15 ապականիչ գազանները. 17 աւերի 19 և ժանտախտի վրայով։ 22 Մէկ մնացորդ մը պիտի ազատուէ՝ ուրիշներուն օրինակ ըլլալու համար։

1 Ու Իսրայէլի ծերերէն քանի մը մարդիկ
2 ինծի եկան, ու իմ առջեւս նստան։ Եւ Տէ-
3 րոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, այս մարդիկը իրենց կուռքերը իրենց սրտերուն մէջը կանգնեցին, ու իրենց անօ-րէնութեանը դայլակղութիւնը իրենց երեսին առջեւը դրին. միթէ բնաւ անոնց պա-
4 տասխան պիտի տամ։՚՛ Ուստի անոնց հետ խօսէ ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլի տունէն ով որ իր կուռքերը իր սրտին մէջը կանգնէ, ու իր անօրէնու-թեանը դայլակղութիւնը իր երեսին առջեւը դնէ, ու մարգարէին գայ, ան եկողին՝ ես Տէրս անոր կուռքերուն չատութեանը համե-
5 մատ պատասխան պիտի տամ. Որպէս զի Իս-րայէլի տունը իրենց սիրտերէն բռնեմ, վասն զի անոնց ամէնը իրենց կուռքերովը ինծմէ օտարացան։

6 Անոր համար Իսրայէլի տանը ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Դարձէ՛ք, ու ձեր կուռքերէն չեզոքացուցէ՛ք, և ձեր ամէն պղծ-
7 ութիւններէն երեսնիդ դարձուցէ՛ք։ Քանզի Իսրայէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ պան-դուխտ եղող օտարականներէն ով որ ինծմէ զատուի, և իր կուռքերը իր սրտին մէջ կանգ-նէ, ու իր անօրէնութեանը դայլակղութիւնը իր երեսին առջեւը դնէ, և մարգարէին գայ՝ անոր միջոցով ինծի հարցընելու համար, ես Տէրս ինծմէ պատասխան պիտի տամ անոր.
8 Ու իմ երեսս դէն մարդուն վրայ պիտի հա-տատեմ, և զանիկա նշան ու առակ պիտի ը-նեմ, ու զանիկա իմ ժողովուրդիս միջէն բնա-ջինջ պիտի ընեմ. Հե պիտի դիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

9 Եւ թէ որ մէկ մարգարէ մը սխալելով բան մը խօսի, Տէր մարգարէն ես Տէրս սխալեցուցի, ու իմ ձեռքս անոր վրայ պիտի երկնցընեմ, և

Ա Ես. 9։ 21։ 23։ Գլ. ժգ. 8։
Բ Երեմ. գ. 14։ իբ. 9։
Գ Գլ. ի. 46։ իա. 2։
Դ Ես. 2։
Ե Կամ երեսի բարձեր
Զ բ Պետ. բ. 14։
Է Ցես Առակ. իբ. 21։ Միք. գ. 5։
Ը Կամ որ թռչին։
Թ Ես. 9։
Ժ Ես. 6, և։ Գլ. ժբ. 24։ Միք. գ. 6։
Ի Ես. 9։ Գլ. ժգ. 8։ ժե. 7։
ԻԱ Գլ. ը. 1։ ի. 1։ լգ. 31։
ԻԲ Գլ. է. 19։ Ես. 4. 7։
ԻԳ գ Թագ. գ. 13։
ԻԴ Երէմ. անունդ պիտի հայցուիմ։
ԻԵ Գե. ժէ. 10։ ի. 3, 5, 6։ Երեմ. իգ. 11։ Գլ. ժե. 7։
ԻԶ Թուա. իգ. 10։ բ Օբ. իբ. 37։ Գլ.
ԻԷ Ես. 13։
ԻԸ Գլ. գ. 7։
ԻԹ գ Թագ. իբ. 23։ Յոբ. ժբ. 16։ Երեմ. գ. 10։ բ Թես. բ. 10։

իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մէջէն զանիկա
10 պիտի կորսընցնեմ։ Ու անոնք իրենց պա-
տիժը պիտի կրեն. [ա] հարցնողին պատիժը
ու մարգարէին պատիժը մէկ պիտի ըլլայ.
11 որպէս զի Իսրայէլի տունը ետ չմչմի
չխոտորի, ու ամէնին ալ ինծմէ
չպղծուին, [բ] հապա անոնք ինծի
ժողովուրդ ըլլան, ես ալ անոնց Աստուած
ըլլամ՝ կ'ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ։
12 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
13 Որդի մարդոյ, թէ որ մէկ երկիր մը անհաւա-
տարմութիւն ընելով ինծի դէմ մեղանչէ, ու
ես անոր վրայ իմ ձեռքս երկընցնեմ, ու
հանոր հացին ցուպը կոտրեմ ու անոր վրայ
սով խրկեմ, ու մարդը ու անասունը անկէ
14 կորսեմ. [գ] Ու թէ որ ասոնք մարդը՝ Նոյ,
Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջը ըլլան, անոնք
միայն արդարութեամբը [դ] իրենց հոգին
պիտի ազատեն՝ կ'ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ։
15 Թէ որ երկրին վրայ [ե] չար գազաններ բե-
րեմ, որ զանիկա անպտուղ թողուն, ու ա-
մայի ըլլայ, այնպէս որ գազաններուն պատ-
16 ճառաւը անկէ անցնող չըլլայ. [զ] Թէ ու ան
երեք մարդիկը անոր մէջը ըլլան, ես կեն-
դանի եմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ, որ իրենց տղաք-
ները ու աղջիկները պիտի չկարենան ազա-
տել. միայն իրենք պիտի ազատին, ու երկիրը
ամայի պիտի ըլլայ։
17 Կամ [է] թէ որ ան երկրին վրայ սուր [*] բերեմ,
և ըսեմ թէ, Ով սուր, երկրին մէջէն անցիր.
18 ու հանկէ մարդը ու անասունը կորսեմ. [թ] Եւ
Ըե որ ան երեք մարդիկը անոր մէջը ըլլան,
ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ, որ իրենց տղաքները ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել, բայց միայն իրենք պիտի ազատին։
19 Կամ թէ որ ան երկրին վրայ [ը] ժանտախտ խրկեմ, ու արիւնով [թ] իմ բարկութիւնս անոր վրայ թափեմ, այնպէս որ մարդը ու անա-
20 սունը անկէ կորսեմ. [ժ] Եւ Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջը ըլլան, ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ, որ իրենց մէկ տղան կամ աղջիկը պիտի չկարենան ազատել. անոնք իրենց արդարութեամբը [ժա] իրենց անձը պիտի ազատեն։
21 Վասկայն Տէր ԵՀՈՎԱՆ այսպէս կ'ըսէ. Որչափ աւելի՝ երբոր [ժբ] ես իմ չորս սաստիկ պատիժներս՝ սուրը, սովը, չար գազանները ու ժանտախտը երուսաղէմի վրայ խրկեմ՝ մարդը ու անասունը անկէ կորսելու համար։ [ժգ] Բայց
22 ահա հոն ազատուած մնացորդ մը պիտի ըլլայ, այսինքն տղաքներու ու աղջիկներու

որոնք պիտի ելլեն. ահա անոնք ձեզի պիտի ելլեն, և անոնց ճամբան ու անոնց գործերը պիտի տեսնէք. ու երուսաղէմի վրայ բերած չարիքիս վրայով՝ անոր վրայ բերած
23 բոլոր [ժդ] վրայով պիտի մխիթարուիք։ Ու երբոր անոնց ճամբան ու գործերը տեսնէք, անոնք ձեզ պիտի մխիթարեն. և պիտի գիտնաք թէ ինչ որ ըրի անոր մէջը՝ առանց պատճառի չըրի, կ'ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Որթին ձիւղը բանի մը օգտակար չըլլալուն օրինակովը ե. բուսաղէմի մերժումը կը ցուցուի։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, որթին վայրը [ա] ինչ [բ] ետ
ունի ամէն [գ] ծիւղ վայտերէն,
Այսինքն անտառի [դ] ծառերուն մէջէն է։
3 Միթէ անկէ վայտ կ'առնուի՞ բանի մը գործածելու համար.
կամ թէ անկէ ցից մը կ'առնուի՞ անկէ աման մը կախելու համար։
4 Այն [ե] կրակի մէջ կը նետուի՝ անոր կերակուր ըլլալու համար.
կրակը անոր երկու ծայրերը կ'ուտէ,
Ու մէջը կ'այրի.
Միթէ անիկա բանի մը օգտակար է։
5 Այն անիկա ամբողջ եղած ատենը բանի մը չգար.
Ո՞ր միտց որ անիկա բանի մը օգտակար ըլլայ՝
կրակը զանիկա ուտելէն ու այրելէնետքը։
6 Այնոր համար Տէր ԵՀՈՎԱՆ այսպէս կ'ըսէ.
Այնտառի [զ] ծառերուն մէջը ինչպէս է որթին [է] ծառը՝
Որն որ կրակին տուի կերակուրի համար,
Այնպէս ես երուսաղէմի բնակիչները տուի։
7 Եւ [ը] իմ երեսս անոնց վրայ պիտի հաստատեմ.
[թ] Անոնք մէկ կրակէ պիտի ելլեն,
Եւ ուրիշ կրակ մը զանոնք պիտի ուտէ.
Ու երբոր իմ երեսս անոնց վրայ հաստատեմ,
[ժ] Պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
8 Եւ [ժա] երկիրը անհաւատարմութիւն ընելուն համար՝
Երկիրը ամայի պիտի ընեմ,
Կ'ըսէ Տէր ԵՀՈՎԱՆ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Մարգարէն Թշուառ երթալի մը նմանութիւնով Երուսաղէմի բնական վիճակը կը առարկէ։ 6 Աստուծոյ չափազանց սէրը անոր վրայ։ 15 Երուսաղէմի պղծանքակ պոռնկութիւնը. 35 անոր ծանր դատաստանները։ 44 Անոր մեղքը՝ իր մօրը

[ա] բ Պետ. բ. 15։
[բ] ԳԼ. ժա. 20։ լէ. 27։
[գ] ԳԼ. խգ. 26։ Ես. գ. 1։ ԳԼ. գ. 16։ է. 16։
[դ] Եբեմ. ժե. 1։ Հմր. 16, 18, 20։ Տես Եբեմ. է. 16։ ժա. 14։ ժգ. 11։
[ե] Ածախ. ժա. 4։
[զ] Գև. խգ. 22։ ԳԼ. է. 17։
[է] Հմր. 14, 18, 20։
[ը] Գև. խգ. 25։ ԳԼ. է. 12։ իա. 3, 4։ իթ. 8։ լբ. 21։
[թ] Եբր. անպղծեմ
[ժ] ԳԼ. լե. 13։ Սոփ. ա. 3։
[ժա] Հմր. 14։
[ժբ] Գև. խգ. 13։ ԳԼ. ե. 12։ իա. 3, 4։ իթ. 8։ լբ. 21։
[ժգ] Եբեմ. իբ. 8, 9։
[ժդ] Ցամք. ժե. 6։
[ժե] Գև. ժե. 10։ ԳԼ. ժգ. 8։
[ժզ] Ես. խգ. 18։
[ժէ] ԳԼ. զ. 7։ է. 4։ ժա. 10։ ի. 38, 42, 44։
[ժը] ԳԼ. է. 8։
[ժթ] ԳԼ. ի. 43։
[ի] ԳԼ. ի. 17։ ԼԳ. 27։
[ի ա] ԳԼ. զ. 8։
[ի բ] ԳԼ. ի. 15։ ԳԼ. լբ. 22։
[ի գ] ԳԼ. է. 8։
[ի դ] Հմր. 14։

մեզքին հետ հաւասար. և իր քոյրերուն՝ Սոգոմին ու Սամորիայի մեղքերէն աւելի ըլլալով՝ սաստիկ պատիժներու կ'արժանանայ։ 60 Վերջը խոստացուելիին կը խոստացուի անոր։

1 Պարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Երուսաղէմին իր պղծութիւնները դիտցուր.
3 Ու ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ Երուսաղէմին.
Քու սկիզբդ ու ծնունդդ Քանանացւոց երկրէն էր,
Քու հայրդ Ամորհացի՝ ու մայրդ Քեթացի էր։
4 Եւ քու ծնունդդ այսպէս էր.
Քու ծնած օրդ պորտդ չկարուեցաւ,
Ու մաքրուելու համար ջրով չլուացուեցար,
Եւ աղով չաղուեցար ու խանձարուրով չփաթթուեցար։
5 Աչք մը քեզի չխնայեց, որ քեզի ողորմի,
Ու ասոնցմէ մէկը քեզի ընէ.
Բայց ծնած օրդ
Քու անձիդ դաշտութիւնամբը դաշտի երեսին վրայ նետուեցար.
6 Ու ես քու քովէդ անցայ,
Եւ քեզ արեանդ մէջ կոխուած տեսայ.
Ու երբոր արեանդ մէջն էիր, քեզի Ապրէ՝ ըսի.
Այո երբոր արեանդ մէջն էիր, քեզի Ապրէ՝ ըսի.
7 Բիզ դաշտի բոյսերուն պէս բիւրաւոր ըրի,
Եւ շատցար ու մեծցար,
Եւ կատարեալ գեղեցկութեան հասար.
Ծոցքներդ դոյացան ու մազերդ աճեցան,
Բայց դուն մերկ ու անծածկոյթ էիր։
8 Եւ քու քովէդ անցայ ու քեզի նայեցայ,
Եւ ահա քու ժամանակդ սիրոյ ժամանակ էր,
Ու ես իմ քղանցքս քու վրադ տարածեցի,
Եւ քու մերկութիւնդ ծածկեցի.
Ու քեզի երդում ընելով՝
Քեզի հետ ուխտ ըրի, կ'ըսէ Տէր Եհովան,
Ու դուն իմն եղար։
9 Եւ քեզ ջրով լուացի,
Ու քու վրայէդ քու արիւնդ աղէկ մաքրեցի,
Ու քեզ եղով օծեցի.
10 Եւ քեզի նկարադործ հանդերձ հագցուցի,
Ու քեզի թխհաչի մորթէ չքնաղ մուճակներ հագցուցի,
Եւ քու մէջդ բեհեզէ գօտի կապեցի,
Ու քեզ մետաքսներով ծածկեցի.
11 Եւ քեզ զարդերով զարդարեցի,
Ու ձեռքերուդ վրայ ապարանջաններ դրի,
Ու պարանոցիդ վրայ մանեակ դրի.
12 Եւ քու քթիդ օղակ՝
Ու ականջներդ դիմաներ՝
Ու դլուխդ պարծանաց պսակ դրի։
13 Եւ դուն ոսկիով ու արծաթով զարդարուեցար,
Ու քու հանդերձներդ բեհեզ, մետաքս ու նկարադործ եղան.
Նաչխ ու մեղր ու եղ կերար,
Եւ խիստ չատ գեղեցկացար,
Ու թագաւորութեան հասար։
14 Եւ քու գեղեցկութեանդ համար անուն ելաւ ազգերուն մէջ տարածուելու.
Վասն զի անիկա կատարեալ եղաւ ան վայելչութեանը պատճառաւ՝
Որն որ քու վրադ դրի, կ'ըսէ Տէր Եհովան։
15 Բայց դուն քու անուանդ պատճառաւ,
Քու գեղեցկութեանդ ապաւինելով պոռնկութիւն ըրիր,
Եւ քու պոռնկութիւնդ ամէն անցնողին առջեւը թափեցիր. անորը կ'ըլլար։
16 Ու քու հանդերձներէդ առիր,
Եւ քեզի դոյնզդոյն զարդերով բարձր տեղեր չինեցիր,
Ու անոնց վրայ չնութիւն ըրիր.
Անոնց նման չեղաւ, ոչ ալ պիտի ըլլայ։
17 Եւ իմ քեզի տուած ոսկիէս ու արծաթէս
Քու պարծանացդ զարդերը առիր,
Ու քեզի արուական պատկերներ չինեցիր
Եւ անոնցմով պոռնկեցար։
18 Ու քու նկարադործ հանդերձներդ առնելով՝ ծածկեցիր,
Ու իմ եղս ու խունկս անոնց առջեւն դրիր.
19 Ու քեզի տուած հացս,
Քեզի կերցուցած նաչխս, եղս ու մեղրս ալ
Անոնց առջեւն դրիր անոյշ հոտի համար.
Ու ասիկա եղաւ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։
20 Եւ ինծի համար ծնած տղաքներդ ու աղջիկներդ առիր,
Ու զանոնք կերակուրի համար զոհ ըրիր ա-նոնց։
Ա՛ս քու պոռնկութիւնդ քիչ բան է,
21 Որ իմ տղաքներս մորթեցիր,
Ու զանոնք անոնց տուիր՝ կրակն անցընելով։
22 Եւ քու բոլոր պղծութիւններուդ ու պոռնկութիւններուդ մէջ՝
Քու մանկութեանդ օրերը չյիշեցիր,
Երբոր մերկ ու անծածկոյթ՝
Եւ քու արեանդ մէջ կոխուած էիր։
23 Ու եղաւ որ բոլոր չարութիւններէդ ետքը (վա՜յ, վա՜յ քեզի՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան,)
24 Դուն քեզի բոզանոց ալ չինեցիր,
Ու քեզի ամէն հրապարակի մէջ բարձր տեղ ըրիր։
25 Ամէն ճամբու գլուխ քու բարձր տեղերդ չինեցիր,

ա ԳԼ. ի. 4. ի. 2. ի. 7, 8, 9։
բ ԳԼ. ի. 30։
գ Ամո. 45։
դ Ովս. բ. 3։
ե Եզ. ա. 7։
զ Հռութ. գ. 9։
է Եզ. ժթ. 5։ Երեմ. բ. 2։
ը Ծն. իգ. 22. 47։
թ Առակ. ա. 9։
ժ Եսա. գ. 21։
ի բ Օր. լը. 13. 14։
լ Սաղ. կը. 2։
խ Ողբ. բ. 15։
ծ Տես բ Օր. լը. 15։ Երեմ. է. 4։ Միք. գ. 11։
կ Եսա. ա. 21։ Ծէ. 8։ Երեմ. բ. 20։ գ. 2, 6, 20։ ԳԼ. իգ. 3, 8, 11, 12։
հ Ովս. ա. 2։
ձ գ Թագ. իգ. 7։ ԳԼ. է. 20։ Ովս. բ. 8։
ղ Ովս. բ. 8։
ճ գ Թագ. ժգ. 3։
մ Սաղ. ձգ. 37, 38։
յ Եսա. ծէ. 5։ Երեմ. է. 31։ լը. 35։ ԳԼ. ի. 20։ իգ. 37։
ն Երեմ. բ. 2։ Ամո. 43, 60։ Ովս. ժա.։ 1։
շ Ամո. 4, 5, 6։
ո Ամո. 31։
չ Եսա. ծէ. 5, 7։ Երեմ. բ. 20։ գ. 2։
պ Առակ. թ. 14։

Ու քու դեղեցկութիւնդ զղուելի ըրիր ,
եւ ամէն անցնողին քու ոտքերդ բացիր ,
Ու քու պոռնկութիւններդ չատցուցիր ։
26 եւ քու մեծանդամ սահմանակիցներուդ՝
Եգիպտոսի որդւոցը հետ պոռնկութիւն ըրիր,
Ու զիս սրդողցընելու համար քու պոռնկու-
թիւններդ չատցուցիր ։
27 եւ ահա իմ ձեռքս քու վրադ երկընցուցի ,
Ու քու ռոճիկդ պակսեցուցի ,
Ու քեզ քու թշնամիներուդ՝ Փղշտացւոց
աղջիկներուն կամքը յանձնեցի ,
Որոնք քու անհամեստ վարմունքէդ կ'ամչնան ։
28 եւ չկշտանալով՝ Ասորեստանի որդւոցը
հետ պոռնկութիւն ըրիր ,
եւ թէպէտ անոնց հետ պոռնկութիւն ըրիր ,
սակայն չկշտացար ։
29 Ու քանանացւոց երկրէն մինչեւ քաղդէա-
ցւոց երկիրը
քու պոռնկութիւններդ չատցուցիր ,
Բայց ասով ալ չկշտացար ։
30 քու սիրտդ ո՜րչափ ակար է , կ'ըսէ Տէր
Եհովան ,
Որ աս ամէն բաները ըրիր՝
Անամօթ պոռնիկ կնկան մը գործքը ։
31 Ամէն ճամբու գլուխ քու բոզանոցներդ չի-
նեցիր ,
եւ քեզի ամէն հրապարակի մէջ բարձր տեղ
ըրիր ,
Ու վարձքը անարդելով՝ պոռնիկ կնկան պէս
չեղար ,
32 Հապա՜ ան չնութիւն ընող կնկանը պէս եղար ,
Որ իր էրկանը տեղը օտարներ կ'առնէ ։
33 Ամէն բոզերուն վարձք կու տան ,
Բայց դուն ամէն համանիներուդ քու վարձ-
քերդ կու տաս .
Ա՛յո կաշառք կու տաս անոնց՝ որ ամէն կող-
մէն քեզի գան՝
Քեզի հետ պոռնկութիւն ընելու համար ։
34 եւ քու պոռնկութեանդդ մէջ՝ կիներուն ե-
ղածին ներհակը կ'ըլլայ քեզի ,
վասն զի պոռնկութեան համար քու ետեւէդ
եկող մարդ չկայ .
Ու քու վարձք տալովդ եւ ուրիշէն վարձք
չառնելովդ՝
Դուն ներհակը եղար ։
35 Ասոր համար , ով պոռնիկ , Տէրոջը խօսքը
մտիկ ըրէ ,
36 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Որովհետեւ քու պղինձդ տարածուեցաւ ,
եւ քու պոռնկութիւններովդ մերկութիւնդ
քու համանիներուդ ու ամէն գարշելի կուռ-
քերուդ յայտնուեցաւ ,
եւ անոնց նուիրած տղոցդ արիւնը ետուր ,
37 Անոր համար ահա ես պիտի ժողվեմ քու
բոլոր համանիներդ՝
Որոնց դուն հաճոյ եղար ,
եւ ամէն անոնք որ սիրեցիր , ու ամէն անոնք
որատեցիր .
եւ զանոնք ամէն կողմէն քու վրադ պիտի
ժողվեմ ,
Ու քու մերկութիւնդ անոնց պիտի բանամ ,
եւ անոնք քու բոլոր մերկութիւնդ պիտի
տեսնեն ։
38 Ու քեզ պիտի դատեմ
Շնութիւն ընող և արիւն թափող կիներուն
դատաստանովը ,
Ու քեզի բարկութեամբ ու նախանձով արեան
ջիղ պիտի տամ .
39 եւ քեզ անոնց ձեռքը պիտի տամ ,
Ու քու բոզանոցդ պիտի փլցընեն ,
Ու քու բարձր տեղերդ պիտի աւրեն .
եւ քու հանդերձներէդ քեզ պիտի մերկա-
ցընեն ,
Ու քու պարծանացդ զարդերը պիտի առնեն ,
եւ քեզ մերկ ու անծածկոյթ պիտի թողուն .
40 Ու քու վրադ ժողովք մը ոտք պիտի հանեն ,
եւ քեզ քարերով պիտի քարկոծեն ,
Ու իրենց սուրերովը քեզ պիտի խոցոտեն ,
41 եւ քու տուներդ կրակով պիտի այրեն ,
Ու շատ կիներու առջեւն քու վրադ դա-
տաստաններ պիտի դործ պիտի դնեն .
եւ քեզ պոռնկութիւն ընելէն պիտի դա-
դրեցընեմ ,
Ու մէյմէն ալ պարդեւ պիտի չտաս ։
42 Այսպէս պիտի դադրեցընեմ իմ բարկութիւ-
նըս որ քեզի դէմ է .
Ու իմ նախանձս քեզմէ պիտի վերնայ ,
Ու պիտի հանդարտիմ ու ալ պիտի չբարկա-
նամ ։
43 Որովհետեւ դուն քու մանկութեանդ օրերը
չյիշեցիր ,
Հապա ասոնց ամէն բաներով զիս սրդողցուցիր ,
Անոր համար ահա ես ալ քու ճամբադ ե-
զուխդ պիտի բերեմ ,
կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
Ու դուն քու բոլոր պղծութիւններուդ վրայ
Այս եղեռնագործութիւնը պիտի չընես ։

44 Ահա ամէն առակ խօսողը
քու վրադ առակ պիտի խօսի՝ ըսելով ,
Ինչպէս է մայրը , աղջիկն ալ այնպէս է ։

* Գէ. ը. 10, 14 ։ է. 7, 8 ։ իգ. 19, 20, 21 ։
ե բ ԱՆ. իը. 18, 19 ։ Ամո. 37 ։
ը Գ Թագ. ժգ. 7, 10 ։ բ ԱՆ. իը. 23 ։
թ Եբեմ. բ. 18, 36 ։ Գէ. իգ. 12, եե ։
ժ Գէ. իգ. 14, եե ։
ի Ամո. 24, 39 ։
ժա Ես. է. 3 ։ Ովս. ը. 9 ։
ժբ Եբեմ. բ. 34 ։
ժգ Եբեմ. ժգ. 22, 26 ։
ժդ Ովս. ա. 8 ։ Գէ. իգ. 9, 10, 22, 29 ։
Ովս. բ. 10 ։ ը. 10 ։ Դաս. գ. 5 ։
ժե Գէ. է. 10 ։ բ Օբ. իբ. 22 ։ Գէ. իգ. 45 ։
ժզ Ծն. թ. 6 ։ Եէ. իա. 12 ։ Տես Ամո. 20, 36 ։
ժէ Ամո. 24, 31 ։
ժը Գէ. իգ. 26 ։ Ովս. բ. 3 ։
ի Գէ. իգ. 10, 47 ։
ի ա Ցոել. ը. 5, 7 ։
ի բ Օբ. ժգ. 16 ։ Թագ. իե. 9 ։ Եբեմ. լթ. 8 ։ ծբ. 13 ։
ի գ Գէ. է. 8 ։ իգ. 10 ։
ի դ Գէ. իգ. 27 ։
ի ե Գէ. է. 13 ։
ի զ Ամո. 22 ։ Սաղ. հը. 42 ։
ի է Գէ. թ. 10 ։ ժա. 21 ։ իբ. 31 ։

45 Դուն քու մօրդ աղջիկն ես ,
Որ իր էրիկէն ու տղաքներէն զզուեցար .
Եւ քու քոյրերուդ քոյրն ես ,
Որ անոնք էրիկներէն ու տղաքներէն
զզուեցան .
Ձեր մայրը փեսացի՝ ու ձեր հայրը Ամո-
հացի է :
46 Ու քու մեծ քոյրդ Սամարիան է ,
Որ իր աղջիկներովը քու ձախ կողմդ կը բը-
նակի ,
Եւ քեզմէ պզտիկ քոյրդ Սոդոմն է ,
Որ իր աղջիկներովը քու աջ կողմդ կը բնակի :
47 Ու դուն անոնց ճամբաներուն մէջը չքալեցիր ,
Եւ անոնց պղծութիւններուն պէս չըրիր .
Հապո որպէս թէ անոնց ըրածը պզտիկ -- չնչին էր ,
Դուն քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ ւանոնցմէ
աւելի ապականեցար :
48 Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
Որ քու քոյրդ Սոդոմը՝ ինքը ու իր աղջիկ-
ները այնպէս չըրին ,
Ինչպէս որ դուն ու քու աղջիկներդ ըրիք :
49 Ահա քու քրոջդ Սոդոմին անօրէնութիւնը
ասա էր .
Ամբարտաւանութիւն , հացի կուշտութիւն ու ան-
հոգ հանգստութիւն ունեցաւ ,
Եւ աղքատին ու անանկին ձեռքը չուժովցուց :
50 Ու հպարտացան և իմ առջեւս պղծութիւն
ըրին .
Ու զանոնք տեսածիս պէս վերցուցի :
51 Եւ Սամարիա քու մեղքերուդ կէսին չափ
մեղք չգործեց .
Ու դուն քու պղծութիւններդ անոնցմէ ա-
ւելի չատցուցիր ,
Եւ քու ըրած բոլոր պղծութիւններովդ
քու քոյրերդ արդարացուցիր :
52 Ու դուն որ քու քոյրերդ դատապարտեցիր ,
քու անարգանքդ կրէ քու մեղքերուդ հա-
մար ,
Որ դուն անոնցմէ աւելի պղծութիւն ըրիր .
Անոնք քեզմէ արդար են .
Իսկ դուն քոյրերդ արդարացընելուդ համար՝
Ամչցիր ու քու անարգանքդ կրէ :
53 Ու ես պիտի դարձընեմ անոնց դերութիւնը ,
Սոդոմին ու անոր աղջիկներուն դերութիւնը ,
Եւ Սամարիային ու անոր աղջիկներուն դե-
րութիւնը .
Անոնց մէջը քու դերութիւնդ ալ եւ պիտի
դարձընեմ ,
54 Որպէս զի քու անարգանքդ կրես
Ու ամէն ըրածիդ համար՝
Ինծանց մխիթարութիւն ըլլալուդ համար :
55 Եւ քու քոյրերդ՝ Սոդոմ ու անոր աղջիկները
իրենց առջի վիճակին պիտի դառնան ,
Եւ Սամարիա ու անոր աղջիկներն ալ
իրենց առջի վիճակին պիտի դառնան ,
Ու դուն և քու աղջիկներդ ալ
Ձեր առջի վիճակին պիտի դառնաք :
56 Վասն զի քու հպարտութիւնդ օրը
քու քոյրդ Սոդոմ քու բերնէդ չլսուեցաւ ,
57 Քանի որ դեռ քու չարութիւնդ յայտնուած
չէր ,
Ինչպէս որ հիմա յայտնուեցաւ՝ երբոր Ասորւոյ
աղջիկներուն առջեւը ,
Ու անոնց բոլորտիքը եղող բոլոր փղշտացւոյ
աղջիկներուն առջեւը ամբոխով եղար ,
Որ անոնք ամէն կողմէն քեզ նախատեցին :
58 Քու եղեռնագործութիւնդ և քու պղծու-
թիւններդ
Դուն կրեցիր՝ կ'ըսէ Տէրը :

59 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Քու երդումդ համեմատ պիտի ընեմ քեզի ,
Որ երդումը չանարգեցիր և ուխտը աւրեցիր :
60 Բայց ես քու մանկութեանդ օրերը քեզի
հետ ըրած ուխտս պիտի յիշեմ ,
Ու քեզի հետ յաւիտենական ուխտ պիտի
հաստատեմ .
61 Եւ դուն քու ճամբաներդ պիտի յիշես ,
Ու պիտի ամչնաս՝ երբոր ընդունես քեզմէ մեծ
և քեզմէ պզտիկ քոյրերդ ,
Ու էջեր զանոնք քեզի աղջիկներու տէզ
տամ ,
Բայց չէ թէ քու ուխտովդ .
62 Հաստատեմ քեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաս-
տատեմ ,
Եւ պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը .
63 Որպէս զի յիշես ու ամչնաս ,
Եւ ամչնալուդ պատճառովը մէյմըն ալ բե-
րանդ չբանաս ,
Երբոր քու ըրած բոլոր գործերուդ համար
քեզի քաւութիւն ընեմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան :

ԳԼ · ԺԷ

1 Երկու տրծիներու ու մէկ որթի օրինակով 11 կը ցուցնէ Աստուծոյ դատաստանը Երուսաղէմի վրայ , որովհետեւ Բա-
բելոնէն տպատամբելով Եգիպտոսէն տպաւինեցան : 22 Ա-
ստուած կը խոստանայ աւետարանին եղերքը անկիլ :

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով ,
2 Որդի մարդոյ , Իսրայէլի տանը հանելուկ
3 պատմէ ու առակ խօսէ , Ու ըսէ , Տէր Եհո-
վան այսպէս կ'ըսէ . Մէկ մեծ արծիւ մը՝ մեծ

ղ Հմր · 3 :
ե Բ Օր · լբ · 32 · Ես · ա · 10 :
ը գ Թագ · իա · 9 · Գլ · ե · 6 · 7 · Հմր · 43 · 51 :
թ Մաա · ժ · 15 · Ժա · 24 :
ի Ծն · ժգ · 10 :
լ Ծն · ժգ · 13 · ԺԲ · 20 · ԺԹ · 5 :
խ Ծն · ԺԹ · 24 :
ծ Երեմ · գ · 11 · Մաա · ԺԲ · 41 · 42 :
կ Տես Ես · ա · 9 · Հմր · 60 · 61 :
հ Երեմ · ի · 16 :
ձ Գլ · իգ · 49 :
ղ Բ Օր · իԲ · 12 · 14 :
ճ Գլ · ԺԷ · 15 · 16 :
մ Սալ · Ճգ · 45 :
յ Երեմ · լբ · 40 · Ծ · 5 :
ն Գլ · ի · 43 · լգ · 31 :
շ Ես · Ծգ · 1 · կ · 4 · Գաղ · գ · 26 · Եւ :
ո Երեմ · լա · 31 · Եւ :
չ Ովբ · բ · 19 · 20 :
պ Հմր · 61 :
ջ Հռովմ · գ · 19 :
ռ Տես Հմր · 12 · Եւ :

թևերով, երկայն փետուրներով ու դոյնզդոյն բարակ փետուրներով լեցուն՝ Լիբանան եկաւ,
4 ու եղևինին ամենաբարձր ճիւղը առաւ. Անոր ընձիւղներուն ծայրը փրցուց, և զանիկա վաճառականի երկիրը տարաւ, — զանիկա վաճառականաց քաղաքը դրաւ։ Եւ ան երկրին հունտէն առաւ, ու զանիկա բարերբեր արտի մէջ դրաւ. ընկից չաս չուրերու քով տարաւ,
6 ուռիի պէս դրաւ. (Եւ անիկա բուսաւ, ու տարածուած՝ կարճահասակ որթի մը եղաւ.) անանկ որ անոր ոստերը դէպ ի վրեն նային, ու արմատները իր տակը ըլլան. և անիկա որթի ըլլալով՝ ոստեր բուսցուց ու ընձիւղներ արձակից։
7 Եւ մէկ ուրիշ մեծաթև ու բազմափետուր մեծ արծիւ մըն ալ կար. և ահա դաս որթը իր արմատները դէպ ի անոր ծռեց, ու իր ոստերը դէպ ի անոր երկընցուց, որպէս զի
8 իր անկուած ածուներովը զինքը ոռոգէ։ Անիկա բարերբեր արտի մէջ չաս չուրերու քով անկուեցաւ, որ ոստեր արձակէ և պտուղ բե-
9 րէ ու ազնիւ որթ ըլլայ։ Ըսէ որ Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Աւրգեօք անիկա պիտի յաջողի՞. Ւմիթէ ան արմատները պիտի չխլէ՞, ու անոր պտուղը պիտի չփրցնէ՞, որ չորնայ։ Անոր ամէն բուսած տերևները պիտի չորնան. և առանց մեծ բազկի ու չաս ժողովուրդի զանիկա արմատէն
10 պիտի խլէ։ Եւ ահա անկուեցաւ, միթէ պիտի յաջողի՞. Չէ՞ որ արևելեան հովը անոր դըպածին պէս բոլորովին պիտի չորնայ. անիկա իր բուսած ածուներուն վրայ պիտի չորնայ։
11 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
12 լով, Ւչիմա ապստամբներու տանը ըսէ, Ա-ռանց ինչ ըլլալը չէ՞ք գիտեր. ըսէ որ Ահա Բաբիլոնի թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ, և անոր թագաւորը ու իշխանները առաւ, ու
13 զանոնք իր քովը Բաբիլոն տարաւ։ Եւ թագաւորին սերունդէն ինչը առնելով՝ անոր հետ ուխտ ըրաւ, ու անոր երդում ընել առաւ. Նաև երկրին զօրաւորները առաւ. Որպէս զի
14 թագաւորութիւնը ցած ըլլայ, ու չկրնայ զինքը բարձրացընել. և իր ուխտը պահելով
15 անոր վրայ հաստատ կենայ։ Բայց անիկա անկէ ապստամբեցաւ, ու եգիպտոս դեսպաններ խրկեց, նոր երն ձիեր ու չաս զօրքեր տան. Ւմիթէ անիկա յաջողութիւն պիտի գըտնէ՞. աս բաները ընողը պիտի ազատի՞, կամ
16 թէ ուխտը աւրելով պիտի ազատի՞։ Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ անիկա անշուշտ Նան թագաւորին քնակած տեղը՝ որ զինքը թագաւոր ըրեր էր, որուն երդումը անարգեր էր, ու անոր ուխտը աւրեր էր,
17 անոր քովը Բաբիլոնի մէջ պիտի մեռնի։ Եւ փարաւոն մեծ զօրքով ու չաս բազմութիւնով պատերազմի մէջ անոր համար բան մը պիտի չընէ, Ւերբոր պատնէշներ կանգնուի ու մարտկոցներ չինուի՝ չաս հոգիներ կտորելու հա-
18 մար։ Վասն զի անիկա երդումը անարգեց և ուխտը աւրեց, և ահա անիկա Ւիր ձեռքը տալէն ետքը՝ աս ամէն բաները ընելուն համար պիտի չազատի։
19 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ես կենդանի եմ՝ որ անշուշտ անոր դլուխը պիտի դարձընեմ իմ երդումս որ անիկա անար-
20 գեց, ու իմ ուխտս որ աւրեց. Եւ անոր վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ, ու անիկա իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի, և զանիկա Բաբիլոն պիտի տանիմ, ու Նոն անոր հետ դատ պիտի վարեմ, անոր ինծի դէմ ըրած
21 յանցանքին համար։ Ու անոր բոլոր փախըստականները և անոր բոլոր զօրքերը սրով պիտի իյնան, ու անոր մնացորդները ամէն հովերու պիտի ցրուին. ու պիտի գիտնաք թէ Ես Տէրս խօսեցայ։
22 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ես ալ բարձր եղևինին ամենաբարձր ճիւղէն պիտի առնեմ, ու պիտի անկեմ. Ես անոր ընձիւղներուն ծայրէն նմաղաչը պիտի փրցնեմ, ու նկ բարձր ու վերացած լեռան մը վրայ պիտի անկեմ.
23 ՒԻսրայէլի բարձր լեռանը վրայ պիտի անկեմ. և անիկա ոստեր պիտի արձակէ ու պտուղ պիտի տայ, ու ազնիւ եղևին պիտի ըլլայ. և ոանոր տակը ամէն տեսակ թռչունները պիտի նստին, անոր ոստերուն հովանիին տակը պիտի բնակին։
24 Եւ դաշտի բոլոր ծառերը պիտի գիտնան՝ թէ Ես Տէրս ոբարձր ծառը ցածցուցի, — ցած ծառը բարձրացուցի, կանանչ ծառը չորցուցի, ու չոր ծառը կանանչցուցի. Ես Տէրս խօսեցայ ու պիտի կատարեմ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Ասուած կը յանդիմանէ ապօրէն անձրաւ առակը. 5 կը ցուցընէ թէ ինքը ինամոր կը վարուի արդար հօր մը հետ. 10 արդար հօր մը չար զաւակին հետ. 14 չար հօր մը արդար զաւակին հետ. 19 չար մարդու մը հետ՝ որ կ'ապաշխարէ. 24 բարի մարդու մը հետ՝ որ կ'ապստամբի. 25 իր արդարութիւնը կը պաշտպանէ. 31 և մարդիկ ապաշխարութեան կը յորդորէ։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեզի ան առակը՝ որ դուք Իսրայէլի երկրին մէջ կը խօսիք՝ ըսելով, Հայ-

---

Բ գ Թագ. իդ. 12։ Ա Օր. ը. 7—9։ Ե Նա. իդ. 4։ Զ Հմր. 14։ Է Հմր. 15։ Ը գ Թագ. իե. 7։ Թ ԳԼ. ժթ. 12։ Ի Ամո. ժգ. 15։ Ժ ԳԼ. բ. 5։ ժբ. 9։ ԺԱ Հմր. 3։ գ Թագ. իդ. 11—16։ ԺԲ գ Թագ. իդ. 17։ ԺԳ բ Մն. ԼԶ. 13։ ԺԴ Հմր. 6։ ԳԼ. իթ. 14։ ԺԵ գ Թագ. իդ. 20։ բ Մն. ԼԶ. 13։ ԺԶ բ Օր. ժէ. 16։ Եհ. ը. 1, 3։ ԼԶ. 6, 9։ ԺԷ Հմր. 9։ ԺԸ Երեմ. լը. 5։ ԼՀ. 3։ ծբ. 11։ ԳԼ. ժբ. 13։ ԺԹ Երեմ. լէ. 7։ Ի Երեմ. ծբ. 4։ ԳԼ. գ. 2։ Ի Ոզը. ե. 6։ Տես առ Մն. իթ. 24։ Ի ԳԼ. ժբ. 13։ լը. 3։ ԻԱ ԳԼ. ի. 36։ ԻԲ ԳԼ. ժբ. 14։ ԻԳ Եհ. ժա. 1։ Երեմ. իդ. 5։ Զաք. գ. 8։ ԻԴ Եհ. ծգ. 2։ ԻԵ Սաղ. բ. 6։ ԻԶ Եհ. բ. 2, 3։ ԳԼ. ի. 40։ Մխ. գ. 1։ ԻԷ Տես ԳԼ. լ. 6։ Դան. գ. 12։ ԻԸ Ղուկ. ա. 52։ ԻԹ ԳԼ. իբ. 14։ իդ. 14։

բերը ՝աղօխ կերան ու որդւոցը ակռաները
3 առին։ Ես կենդանի եմ, կ՚ըսէ Տէր Եհովան,
որ Իսրայէլի մէջ աս առակը ալ պիտի
4 չգրուցէք։ Ահա բոլոր հոգիները ինծի
պէս հօրը հոգին՝ նոյնպէս ալ որդւոյն հոգին
ինծի է. ՚ան անձը որ մեղք կը գործէ՝ անիկա
5 պիտի մեռնի։ Իսկ թէ որ մէկ մարդ մը արդար
ըլլայ, և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ,
6 ՚լեռներու վրայ չուտէ, ու աչքերը դէպ՚ի
Իսրայէլի տանը կուռքերուն չվերցնէ, ու
՚իր դրացինին կնիկը չպղծէ, և իր դաշտանին
7 մէջ եղող կնկան մը չմօտենայ, ՚ու մարդու մը
պրկանք չընէ, -- պարտականին՝ ՚գրաւը ետ
տայ, բռնութեամբ բան մը չյափշտակէ, և
՚իր հացը քաղցածին տայ, ու մերկը հանդերձ
8 ձոլ ծածկէ, ՚ոչ՚ը ՚վաշխով չտայ ու տոկոսիք
չառնէ, իր ձեռքը անօրէնութենէ ետ պահէ,
՚երկու մարդու մէջ ուղիղ դատաստան տեսնի,
9 ՁՀնազանդութիւն ընելով՝ իմ օրէնքներուս մէջը
քալէ, ու իմ իրաւունքներս պահէ. անիկա
արդար է, անշուշտ ՚պիտի ապրի, կ՚ըսէ Տէր
Եհովան։
10 Բայց թէ որ անիկա անիրաւ -- ՚արիւնահեղ
որդի մը ծնանի, որ աստոց պէս բան մը ընէ.
11 Ա՚յսինքն՝ թէ որ անիկա ան ամէն ՚ուղղ բա-
ները չընէ, հապա մեայն լեռներու վրայ ու-
12 տէ, ու իր դրացինին կնիկը պղծէ, Աղքատին
ու անանկին պրկանք ընէ, բռնութեամբ բան
մը յափշտակէ, գրաւը ետ չտայ, ու իր աչ-
քերը կուռքերուն վերցնելով՝ ՚պղծութիւն
13 գործէ, վաշխով -ոչ՚ տայ ու տոկոսիք առնէ.
անիկա պիտի ապրի՞. պիտի չապրի. անիկա
աս բոլոր գարշելիութիւնները ընելուն համար՝
անշուշտ պիտի մեռնի, ՚անոր արիւնը իր վը-
րան պիտի ըլլայ։
14 Եւ թէ որ անիկա որդի ծնանի, ու անիկա
իր հօրը ըրած բոլոր մեղքերը տեսնելով՝ վախ-
15 նայ ու անոնց համեմատ չընէ. ՚լեռներու
վրայ չուտէ, ու իր աչքերը դէպ՚ի Իսրայէլի
տանը կուռքերուն չվերցնէ, իր դրացինին
16 կնիկը չպղծէ, և մարդու մը պրկանք չընէ,
գրաւը չպահէ, ու բռնութեամբ բան մը չը-
յափշտակէ, իր հացը քաղցածին տայ, ու
17 մերկը հանդերձով ծածկէ, Աղքատին -ՆՒ-
--ՐՒՆ ընելէն իր ձեռքը ետ քաշէ, վաշխ ու
տոկոսիք չառնէ, իմ դատաստաններս՝ ի գործ
դնէ, -- իմ օրէնքներուս մէջը քալէ. անիկա
իր հօրը անօրէնութեանը համար պիտի չմեռ-
18 նի, անշուշտ պիտի ապրի։ Ե- անոր
հայրը՝ որովհետեւ զրկանք ըրաւ, -- իր եղ-
բօրմէն բռնութեամբ բան յափշտակեց, և ա-
զգիկ չեզածը ըրաւ իր ժողովուրդին մէջ, ահա
հանիկա իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի։
19 Եւ դուք կ՚ըսէք թէ ինչո՞ւ համար ՚որդին
չ՚ը հօրը անօրէնութիւնը չկրեր։ Որովհետեւ
որդին իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ, և
իմ բոլոր օրէնքներս պահեց ու զանոնք ՚ի
20 գործ դրաւ, անշուշտ պիտի ապրի։ ՚Ան ան-
ձը որ մեղք կը գործէ՝ անիկա պիտի մեռնի։
՚որդին հօրը անօրէնութիւնը պիտի չկրէ, ու
հայրը որդւոյն անօրէնութիւնը պիտի չկրէ.
՚արդարին արդարութիւնը իր վրայ պիտի
ըլլայ, ՚ու ամբարշտին ամբարշտութիւնը
21 իր վրայ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ ՚ամբարիշ-
տը իր գործած բոլոր մեղքերէն դառնայ, ու
իմ բոլոր օրէնքներս պահէ, և իրաւունք ու
արդարութիւն ընէ, անիկա անշուշտ պիտի
22 ապրի, պիտի չմեռնի։ ՚Ինծի ըրած բոլոր
յանցանքները երեսէն դէմ պիտի չդիտուին, հա-
պա անիկա իր ըրած արդարութեամբը պիտի
23 ապրի։ ՚Միթէ ես բնաւ ամբարշտին մեռնիլը
կ՚ուզե՞մ, կ՚ըսէ Տէր Եհովան. չէ՞ որ ե-
՚՚-ՆՒ՞մ որ անիկա իր ճամբայէն դառնայ ու
24 ապրի։ Բայց ՚թէ որ արդարը իր արդարու-
թենէն դառնայ, ու ամբարշտին ըրած բոլոր
գարշելիութիւններուն պէս անօրէնութիւն ընէ,
պիտի ապրի՞. ՚անոր ըրած բոլոր արդարու-
թիւնը պիտի չյիշուի. անիկա իր ըրած յան-
ցանքովը ու գործած մեղքովը՝ անոնցմով պի-
տի մեռնի։
25 Եւ դուք կ՚ըսէք թէ ՚Տէրոջը ճամբան ու-
ղիղ չէ. Լսեցէք մուկ ըրէք, ով Իսրայէլի տու-
նը, միթէ իմ ճամբաս ուղիղ չէ. չէ՞ որ ձեր
26 ճամբան ուղիղ չէ։ ՚Երբոր արդարը իր ար-
դարութենէն դառնայ ու անօրէնութիւն ընէ,
և անոր մէջը մեռնի, անիկա իր ըրած անօրէ-
27 նութեանը համար կը մեռնի։ Ու երբոր ՚ամ-
բարիշտը իր ըրած ամբարշտութենէն դառնայ
և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ, անիկա
28 իր անձը պիտի ապրեցնէ։ Որովհետեւ ՚հա-
նիկա ուշադրութիւն ըրաւ ու իր ըրած բոլոր
յանցանքներէն ետ դարձաւ, անշուշտ պիտի
ապրի, պիտի չմեռնի։
29 ՚Բայց Իսրայէլի տունը կ՚ըսէ թէ Տէրոջը
ճամբան ուղիղ չէ. ով Իսրայէլի տունը, միթէ
իմ ճամբաներս ուղիղ չեն. չէ՞ որ ձեր ճամ-
30 բաները ուղիղ չեն։ ՚Ինծի համար, ով Իսրա-
յէլի տունը, ձեզմէ ամէն մէկը իր ճամբա-

ա Երեմ. լա. 29։ Ողբ. ե. 7։
բ Ամր. 20։ Հռոմ. գ. 23։
գ ԳԼ. իբ. 9։
դ Ղև. ժբ. 20։ ի. 10։
ե Ղև. ժբ. 19։ ի. 18։
զ Եզ. իբ. 21։ Ղև. ժԹ. 15։ իե. 14։
է Եզ. իբ. 26։ բ Օր. իգ. 12։ 13։
ը Ես. ծբ. 7։ Մատ. իե. 35։ 36։ Տես բ Օր. ժե. 7։ 8։
թ Եզ. իբ. 25։ Ղև. իե. 36։ 37։ բ Օր. իգ. 19։ Նէեմ. ե. 7։ Սաղ. ժե. 5։
ժ Բ Օր. ա. 16։ Ջաք. բ. 16։
ի ԳԼ. ի. 11։ Ամաղ. ե. 4։
լ Դան. Թ. 6։ Եզ. իա. 12։ Թես. էի. 31։
խ ԳԼ. ը. 6։ 17։
ծ Ղև. ի. 9։ 11։ 12։ 13։ 16։ 27։ ԳԼ. գ. 18։ դ. 4։ Գաղ. ե. 4։ Երեմ. լա. 29։ 30։
կ Ամր. 6։ Ես.։
հ ԳԼ. գ. 18։
ձ Տես Եզ. ի. 5։ բ Օր. ե. 9։ գԹագ. իգ. 26։ իգ. 3։ 4։
ղ Ամր. 4։
ճ բ Օր. իգ. 16։ գԹագ. ժգ. 6։ բ Պետ. գ. 9։
մ Ն. իե. 4։ Երեմ. լա. 29։ 30։
յ Ես. գ. 10։ 11։
ն Հռոմ. բ. 9։
շ Ամր. 27։ ԳԼ. լգ. 12։ 19։
ո ԳԼ. լգ. 16։
չ Ամր. 32։ ԳԼ. լգ. 11։ ա Տիմ. բ. 4։ բ Պետ. գ. 9։
պ ԳԼ. գ. 20։ լգ. 12։ 13։ 18։
ջ բ Պետ. բ. 20։
ռ Ամր. 29։ ԳԼ. լգ. 17։ 20։
ս Ամր. 24։
վ Ամր. 21։
տ Ամր. 14։
ր Ամր. 25։
ց ԳԼ. է. 3։ լգ. 20։

Ներուն համեմատ պիտի դատեմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀովան. ²դարձի եկէք ու ձեր բոլոր յանցանքներէն ետ դարձէք, որպէս զի անօրէնութիւնը *ձեր կորստեանը պատճառ" չըլլայ։
31 ³Ձեր ըրած բոլոր յանցանքները ձեր վրայէն նետեցէք, և ձեզի †նոր սիրտ ու նոր հոգի †առացէք. քանզի ինչո՞ւ մեռնիք, ով Իսրա-
32 յէլի տուներ։ ⁴Վասն զի մեռնողին մեռնելը չեմ ուզեր, կ'ըսէ Տէր ԵՀովան. ուստի դարձէք ու ապրեցէք։

ԳԼ. ԺԹ

1 Մարգարէն Իսրայէլի իշխաններուն վրայ կ'ողբայ՝ նմանցընելով զանոնք փոսի մէջ բռնուած առիւծի կորիւններու. 10 նաև Երուսաղէմի վրայ կ'ողբայ՝ նմանցընելով զանիկա փճացած որթի մը։

1 Եւ դուն ¹Իսրայէլի իշխաններուն վրայ ողբ
2 ‡ըրէ, ու ըսէ,
Քու մայրդ ի՞նչ է. մատակ առիւծ մըն է,
Որ առիւծներու մէջ կը պառկի,
Ու իր կորիւնները առոյգ առիւծներու մէջ կը մեծցընէ։
3 Եւ անոնք իր կորիւններուն մէկը մեծցուց,
Ան ²անոնք առոյգ առիւծ եղաւ,
Եւ յափշտակութիւն ընել սորվեցաւ. ան մարդ կ'ուտէր։
4 Եւ անոր վրայով ազգերը լսեցին.
Անոնք անոնց փոսին մէջը բռնուեցաւ.
Ու զանոնք կարթերով ³Եգիպտոսի երկիրը տարին։
5 Ու երբոր անոնք տեսաւ որ պըշտպ ըԷղը կը սպասէ, յոյսը կտրեցաւ,
⁴Եւ իր կորիւններէն մէկ ուրիշը առաւ,
Ու զանոնք առոյգ առիւծ ըրաւ։
6 ⁵Եւ անոնք առիւծներու մէջ պտըտող առոյգ առիւծ եղաւ,
Ու յափշտակութիւն ընել սորվեցաւ. ան մարդ կ'ուտէր.
7 Եւ անոնց ‖պալատները դիտցաւ,
Ու անոնց քաղաքները կործանեց.
Եւ անոր մռնչելուն ձայնէն
Երկիրը իր լիութեամբը ահռելիացաւ։
8 ⁶Ու չըլլակայ դաւառներէն անոր վրայ ազգեր գան,
Եւ անոր դէմ իրենց ցանցը տարածեցնեն.
Ան ⁷անոնց փոսին մէջը բռնուեցաւ։
9 ⁸Եւ զանիկա կարթերով վանդակի մէջ դրին,
Ու զանիկա Բաբելոնի թագաւորին տարին,
Ան զանիկա բերդը դրին,
Որպէս զի անոր ձայնը ⁹Իսրայէլի լեռներուն վրայ չըլսուի։
10 Քու մայրդ քու ¹⁰նմանութիւնովդ՝ ջուրերու քով անկուած ¹¹որթի պէս է,
Որ շատ ջուրերուն պատճառաւ՝ ¹²պտղատու ոստերով լեցուն եղաւ։
11 Եւ անիկա զօրաւոր շառաւիղներ ունեցաւ՝ իշխանաց դաւազաններու համար,
Ու իր ¹³հասակը խիտ ճիւղերուն մէջէն բարձրացաւ,
Եւ իր բարձրութեամբը ու բազուկներուն շատութեամբը երեւցաւ։
12 Բայց անիկա բարկութեամբ խլուեցաւ ու գետինը ձգուեցաւ,
Եւ ¹⁴արեւելեան հովը անոր պտուղը չորցուց.
Անոր զօրաւոր շառաւիղները կոտրեցան ու չորցան,
Ե- զանազան կրակը կերաւ։
13 Ու հիմա անապատի մը մէջ՝
Ջոր ու անջուր տեղ մը անկուեցաւ։
14 ¹Եւ անոր ոստերուն մէկ շառաւիղէն կրակ ելաւ
Ո- անոր պտուղը կերաւ,
Եւ անոր վրայ իշխանի դաւազան համար զօրաւոր շառաւիղ մը չմնաց։
²Ասիկա ողբ է ու ողբի տեղ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Ի

1 Ասուած չուզեր պատասխան տալ Իսրայէլի ծերերուն. 3 կը սորվեցնէ անոնց ապաստամբութիւնը որ բնիկ էին Եգիպտոսի մէջ. 10 անապատին մէջ 27 ու իրենց երկրին մէջ. 33 կը խոստանայ զանոնք մեկտեղ ժողվել ու հատուցումին մէջ ցոյց կու տայ մի կատարեալ զանիկա անտառ անուանելով։

1 Ու եղաւ որ եօթներորդ տարին՝ հինգերորդ ամսուն տասներորդ օրը՝ Տէրոջը հարցնելու համար ¹Իսրայէլի ծերերէն մարդիկ եկան, և իմ առջեւս նստան։
2 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
3 Որդի մարդոյ, Իսրայէլի ծերերուն հետ խօսէ ու անոնց ըսէ, Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Միթէ դուք ինծի հարցնելո՞ւ եկաք. ես կենդանի եմ՝ որ ²*ձեզի պատասխան պիտի
4 չտամ," կ'ըսէ Տէր ԵՀովան։ Միթէ ³անոնց դատաստան պիտի ընե՞ս, դատաստան պիտի ընե՞ս, որդի մարդոյ. ⁴անոնց հայրերուն պղծ-
5 ծութիւնները անոնց դիտցուր, ու անոնց ըսէ, Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Ան օրը որ ⁵Իսրայէլը ընտրեցի, և Յակոբին տանը սերունդին ††իմ ձեռքս վերցուցի," ու Եգիպտոսի

ա Ա տաս. գ. 2։ Յայտ. բ. 5։
բ Եբր. ձեզի խոչընդոտ դառն։
գ Եփես. գ. 22, 23։
դ Եբեմ. լը. 39։ ԳԼ. ժա. 19։ ԼԶ. 26։
ե Եբր. ըսէք.
զ Ուղ. գ. 33։ Հմր. 23։ ԳԼ. ԼԳ. 11։ բ Պետ. գ. 9։

—

է ԳԼ. խԶ. 17։ խԷ. 2։
ը Եբր. վերցուր,
թ Հմր. 6։ դ Թագ. խգ. 31, 32։
ժ դ Թագ. խգ. 33։ բ Մն. ԼԶ. 4։ Եբեմ. խբ. 11, 12։
ի դ Թագ. խգ. 34։
լ Եբեմ. խբ. 13—17։
խ Հմր. 3։
ծ Կամ օրբեւաբներուը
կ դ Թագ. խգ. 2։
հ Հմր. 4։

ձ Բ Մն. ԼԶ. 6։ Եբեմ. խբ. 18։
ղ ԳԼ. գ. 2։
ճ Կամ արեանդ մէջ՝
մ ԳԼ. ԺԷ. 6։
յ Բ Օր. ը. 7—9։
ն ԳԼ. Լ. 3։ Դան. գ. 11։
շ ԳԼ. ԺԷ. 10։ Ովս. ԺԳ. 15։

—

ո ԳԼ. ը. 1։ ԺԳ. 1։
չ Հմր. 31։ ԳԼ. ԺԳ. 3։
պ Եբր. ձեզմէ պիտի չհարցուիմ,
ջ ԳԼ. խբ. 2։ խգ. 36։
ռ ԳԼ. ԺԳ. 2։
ս ԵԼ. գ. 7։ Բ Օր. է. 6։
տ տ Յի՛ երդում ըսի. տես Եւից գ. 8։

երկրին մէջ Հանուց յայտնուեցայ, և իմ ձեռքս անոնց վերցնելով՝ ըսի թէ Զկեր Տէր
6 Աստուածը ես եմ. Ան օրը իմ ձեռքս անոնց վերցուցի, որ զանոնք եգիպտոսի երկրէն՝ ան կաթ ու մեղր բղխող ու համին երկիրներուն պարծանքը եղող երկիրը հանեմ, որն որ
7 անոնց համար պատրաստած էի. Ու անոնց ըսի, Ամէն մարդ իր աչքերուն գարշելիները թող մի կորսընցնէ, ու եգիպտոսի կուռքերով մի պղծուիք. Ես եմ ձեր Տէր Աստուածը:
8 Բայց անոնք ինծմէ ապստամբեցան, և չուզեցին ինծի մտիկ ընել, — մէկը չձգեցին ամէն մէկը իր աչքերուն գարշելիները, ու եգիպտոսի կուռքերը չմոռցուցին. անոնք ըսի որ իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ, ու եգիպտոսի երկրին մէջ իմ բար-
9 կութիւնս անոնց վրայ կատարեմ: Բայց ես ըրի իմ անուանս համար, որ չըլլայ թէ պղծուի ան ազգերուն առջեւ՝ որոնց մէջը անոնք կը գտնուէին, և որոնց առջեւը ես անոնց յայտնուեցայ, երբոր անոնք եգիպտոսի երկրէն հանեցի:
10 Ես զանոնք եգիպտոսի երկրէն հանեցի,
11 ու զանոնք անապատը բերի. Ես իմ օրէնքներս անոնց տուի, ու իմ դատաստաններս ա-
12 նոնց գիտցուցի, որ մարդ անոնցմով կ'ապրի, թէ որ զանոնք կատարէ: Ես իմ շաբաթներս ալ անոնց տուի, որ իմ ու անոնց միջեւերը նշան ըլլան, որպէս զի գիտնան թէ ես եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբեմ:
13 Բայց իսրայէլի տունը անապատին մէջ ինծմէ ապստամբեցաւ. իմ օրէնքներովս չգնացին, ու իմ դատաստաններս մերժեցին, որ մարդ անոնցմով կ'ապրի, թէ որ զանոնք կատարէ, և իմ շաբաթներս մեծապէս պղծեցին. անոր համար ըսի որ իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ անապատին մէջ, ու զա-
14 նոնք ոչնչեմ: Բայց ես ըրի իմ անուանս համար, որ չըլլայ թէ պղծուի ան ազգերուն
15 առջեւ՝ որոնց առջեւը զանոնք հանեցի: Նաև անապատին մէջ իմ ձեռքս անոնց վերցուցի, որ զանոնք չտանիմ ան կաթ ու մեղր բղխող՝ ու համին երկիրներուն պարծանքը եղող երկի-
16 րը, որ անոնց տուեր էի: Քանզի իմ դատաստաններս մերժեցին, ու իմ օրէնքներովս չգնա-
17 լեցին, և իմ շաբաթներս պղծեցին. վասն զի անոնց սիրտը իրենց կուռքերուն ետեւէն կ'երթար:
17 Բայց իմ աչքս անոնց խնայեց, որ զանոնք չկորսընցնեմ. ուստի անապատին մէջ զանոնք չսպառեցի:
18 Ես անապատին մէջ անոնց որդիներուն ըսի, Ձեր հարցը կանոններովը մի գնաք, ու անոնց օրէնքները մի պահէք, և անոնց
19 կուռքերովը մի պղծուիք. Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը. Իմ օրէնքներովս գնացէք, ու իմ դատաստաններս պահեցէք, ու զանոնք
20 ի գործ դրէք. Ես իմ շաբաթներս սուրբ պահեցէք, ու անոնք իմ ու ձեր միջտեղը նշան ըլլան. որպէս զի գիտնաք՝ թէ ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը:
21 Բայց անոնց որդիներն ալ ինծմէ ապստամբեցան. իմ օրէնքներովս չգնացին ու իմ դատաստաններս կատարելու ուշադրութիւն չըրին, որ մարդ անոնցմով կ'ապրի, թէ որ զանոնք կատարէ, և իմ շաբաթներս պղծեցին. ուստի ըսի որ իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ, ու անապատին մէջ իմ բար-
22 կութիւնս անոնց վրայ կատարեմ: Սակայն իմ ձեռքս քաշեցի ու ըրի իմ անուանս համար, որ չըլլայ թէ պղծուի ան ազգերուն առջեւ՝ որոնց առջեւը զանոնք հանեցի:
23 Եւս անապատին մէջ իմ ձեռքս անոնց վերցուցի, որ զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ, ու զանոնք երկիրներու մէջ ցիրուցան ընեմ:
24 Վասն զի իմ դատաստաններս ի գործ չդրին, ու իմ օրէնքներս մերժեցին, և իմ շաբաթներս պղծեցին. ու հայրերուն աչքերը իրենց
25 հարցը կուռքերուն ետեւէն եղաւ: Ուստի ես ալ անանկ օրէնքներ տուի անոնց՝ որ բարի չէին, ու անանկ դատաստաններ՝ որ
26 անոնցմով չէին կրնար ապրիլ: Ես զանոնք իրենց ընծաներովը պղծեցի, [illegible] որ համին արգանդ բացողը կորնչեցնեմ, որպէս զի զանոնք կոտորածեցնեմ, որ գիտնան թէ ես եմ Տէրը:
27 Անոր համար, որդի մարդոյ, իսրայէլի տանը խօսէ ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ձեր հայրերը տասով ալ ինծի դէմ
28 յանցանք ընելով՝ գիս նախատեցին: Վասն զի երբոր զանոնք տարի ան երկիրը, որն որ անոնց տալու համար ձեռքս վերցուցեր էի,

---

ղ Եզ. գ. 8 : գ. 31 : բ Օր. գ. 34 :
ի Եզ. ի. 2 :
ձ Եզ. գ. 8, 17 : բ Օր. ը. 7—9 : Եբեմ. լբ. 22 :
ճ Սապ. իը. 2 : Էմր. 15 : Դան. ը. 9 : Ժա. 16, 41 : Ջաք. ե. 14 :
ն Կ՚ենայ հոգացեր էի :
յ բ Մն. Ժէ. 8 :
ն Գէ. Ժբ. 31 :
շ Ղև. Ժէ. 7 : Ժբ. 5 : բ Օր. իթ. 16, 17, 18 : Յես. իգ. 14 :
ո Գէ. է. 8 : Էմր. 13 : 21 :
չ Տես Եզ. լբ. 12 : Թուա. Ժգ. 13 : Ես : բ Օր. ի. 28 : Էմր. 14 : 22 : Գէ. լգ. 21 : 22 :
պ Եզ. Ժգ. 18 :
ջ բ Օր. գ. 8 : Նէեմ. ի. 13, 14 : Սապ. Ամո. 19, 20 :
ռ Ղև. Ժբ. 5 : Էմր. 13 : 21 : Հաւամ. Ժ. 5 : Գաղ. գ. 12 :
ս Եզ. ի. 8 : լա. 13 : Ես : լե. 2 : բ Օր. է. 12 : Նէեմ. ի. 14 :
վ Թուա. Ժգ. 22 : Սապ. Էր. 40 : պե. 8, 9, 10 :
տ Էմր. 16, 24 : Ամոս. ա. 25 :
ր Եզ. Ժգ. 27 :
ց Թուա. Ժգ. 29 : իգ. 65 : Սապ. Ամ. 23 :
ւ Էմր. 9 : 22 :
փ Թուա. Ժգ. 28 : Սապ. զե. 11 : Ամ. 26 :
ք Էմր. 6 :
օ Էմր. 13 : 24 :
ֆ Թուա. Ժէ. 39 : Սապ. Էր. 37 : Ամոս. է. 25, 26 : Գոր. է. 42, 43 :
և Սապ. Էր. 38 :
ու բ Օր. է. 32, 33 : գ. է. ը. Ժ. Ժա. և Ժբ :
ւ Էմր. 12 : Երեմ. Ժէ. 22 :
ա Թուա. իե. 1 : 2 : բ Օր. իդ. 23, 24 : լա. 27 :
բ Էմր. 11 : 13 :
գ Էմր. 8 : 13 :
դ Սապ. Էր. 38 : Էմր. 17 :
ե Էմր. 9 : 14 :
զ Ղև. իգ. 33 : բ Օր. իը. 64 : Սապ. Ամ. 27 : Երեմ. Ժէ. 4 :
է Էմր. 13 : 16 :
ը Տես գէ. գ. 9 :
թ Տես Սապ. Ամ. 12 : Էմր. 39 : Ամոս. ա. 24 : բ Թես. բ. 11 :
ժ գ Թագ. Ժէ. 17 : իա. 6 : բ Մն. իբ. 3 : լգ. 6 : Երեմ. լբ. 35 : Գէ. Ժգ. 20, 21 :
ի Գէ. ը. 7 :

ամէն բարձր բլուրը ու ամէն տերեւախիտ ծառը տեսնելով՝ հոն իրենց զոհերը մատուցին, և իրենց բարկութիւն գրգռող ընծաները հոն տարին, ու իրենց Տանուշահոտ խունկերը հոն ծխեցին, և իրենց Թափելու
29 նուէրները հոն մատուցին։ Ու անոնց ըսի, Ի՞նչ է սա բարձր տեղը՝ որ դուք հոն կ'երթաք. և անոր անունը մինչև սա օրս Բարձր տեղ կ'ըսուի։

30 Ասոր համար Իսրայէլի տանը ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Դուք որ ձեր հայրերուն ճամբուն մէջը կը պղծուիք, և անոնց գարշութիւններուն հետեւելով պոռնկութիւն
31 կ'ընէք, Եւ ձեր ընծաները մատուցանելով ու ձեր տղաքը կրակէ անցընելով՝ ձեր բոլոր կուռքերովը կը պղծուիք մինչև սա օրս. Ինձ թէ ես ձեզի պատասխան պիտի տար, ով Իսրայէլի տուն. Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ ձեզի պատասխան պիտի չտամ։
32 Եւ ձեր սրտին խորհուրդը ամենևին պիտի չհատարուի, որ կ'ըսէք թէ Մենք պիտի ու քար պաշտելով, հեթանոսներուն պէս՝ երկիներուն աղգատոհմներուն պէս պիտի ըլ-
33 լանք։ Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ անշուշտ ձեր վրայ՝ զօրաւոր ձեռքով Ու երկնցած բազուկով ու թափուած բարկու-
34 թիւնով թագաւորութիւն պիտի ընեմ։ Եւ զօրաւոր ձեռքով ու երկնցած բազուկով և թափուած բարկութիւնով ձեզ ժողովուրդներէն պիտի հանեմ, ու ձեզ պիտի ժողվեմ ան երկիրներէն՝ ուր որ դուք ցրուեցաք։
35 Եւ ձեզ ժողովրդոց անապատը պիտի տանիմ, ու հոն Ձեզի հետ երես երեսի դատ պիտի
36 վարեմ։ Ինչպէս որ Եգիպտոսի երկրին անապատին մէջ ձեր Հայրերուն հետը դատ վարեցի, այնպէս ալ ձեզի հետ դատ պիտի վարեմ,
37 կ'ըսէ Տէր Եհովան։ Եւ ձեզ Գաւազանին տակէն պիտի անցընեմ, ու ձեզ ուխտին կա-
38 պին տակը պիտի մտցընեմ։ Եւ Ապստամբները ու ինծի դէմ յանցաւոր եղողները ձեզմէ պիտի զատեմ. զանոնք իրենց պանդխտութեան երկրէն պիտի հանեմ, ու Անոնք Իսրայէլի երկիրը պիտի չմտնեն. Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

39 Եւ դուք, ով Իսրայէլի տուն, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Գացէք, այսուհետև ալ ամէն մէկերնիդ ձեր կուռքերուն ծառայութիւն ըրէք, քանի որ դուք ինծի մտիկ չէք ըներ. Բայց իմ սուրբ անունս ձեր ընծաներովը ու ձեր կուռքերովը մի պղծէք։

40 Վասն զի Իմ սուրբ լեռանս վրայ՝ Իսրայէլին բարձր լեռանը վրայ, կ'ըսէ Տէր Եհովան, բոլոր Իսրայէլի տունը՝ ամէնը երկրին մէջ ըլլալով՝ հոն ինծի ծառայութիւն պիտի ընեն. հոն անոնց պիտի հաճիմ, և ձեր պատարագները ու ձեր ընծաներուն երախայրիները ձեր բոլոր սուրբ բաներովը՝ հոն պիտի
41 փնտռեմ։ Երբոր ձեզ ազգերէն հանեմ ու ձեզ ժողվեմ ան երկիրներէն, ուր որ դուք ցրուած էք, Տանուշահոտ խունկով ձեզի պիտի հաճիմ, և ձեր մէջը սրգաց աչքերուն առջև
42 սուրբ պիտի ըլլամ։ Ու երբոր ձեզ Իսրայէլի երկիրը տանիմ, այսինքն ան երկիրը որն որ ձեր Հայրերուն տալու համար ձեռքս վեր-
43 ցուցի, պիտի դիտնաք թէ ես եմ Տէրը։ Եւ հոն պիտի յիշէք ձեր ճամբաները ու ձեր բոլոր գործքերը՝ որոնցմով պղծուեցաք. և ձեր ըրած բոլոր չարութիւններուն համար
44 դուք ձեզմէ պիտի զզուիք։ Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը, երբոր ձեզի ձեր ճամբաներուն ու ձեր ապականած վարմունքին համեմատ, ով Իսրայէլի տուն, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

45 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
46 Որդի մարդոյ, երեսդ դէպ ի Հարաւ չիակէ ու դէպ ի Հարաւ խօսէ, ու Հարաւային դաշտին անտառին վրայ մարգարէութիւն ըրէ.
47 Եւ Հարաւային անտառին ըսէ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քու մէջդ կրակ պիտի բռնկցընեմ, և քու մէջդ եղած Ամէն կանանչ ծառը ու ամէն չոր ծառը պիտի ուտէ. բռնկած բոցը պիտի չմարի, ու անով Հարաւէն մինչև հիւ-
48 սիս ամէն կողմերը պիտի այրին։ Եւ ամէն մարմին պիտի տեսնէ թէ ես Տէրս զանիկա
49 բռնկցուցի. Ան անիկա պիտի չմարի։ Ես ըսի, Օհ, Տէր Եհովայ, անոնք ինծի համար կ'ըսեն, Չէ՞ որ ասիկա առակներ կը խօսի։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եզեկիէլ հառաչանքի օրինակով Երուսաղէմի դէմ մարգարէութիւն կ'ընէ. 8 կը նախատձայնէ ան սրած ու փայլուն սուրը 18 որ Երուսաղէմի դէմ. 25 Իսրայէլի թագաւորութեանը դէմ, 28 և Ամմոնացւոց դէմ պատրաստուած էր։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, երեսդ դէպ ի Երուսաղէմ չիակէ, ու սուրբ տեղերուն խօսէ, ու Իսրայէլի երկրին մարգարէութիւն ըրէ,
3 Իսրայէլի երկրին մարգարէութիւն ըրէ, Եւ Ին-

---

† Ես. ձէ. 5, Եւ։ ԳԼ. զ. 13։ ‡ ԳԼ. ժգ. 19։ Եմր. 26։ Եմր. 3։ § Գլ. ժա. 5։ Երեմ. խա. 5։ ¶ Երեմ. բ. 9, 35։ ‖ ԳԼ. ժէ. 20։ ** Տես թուոց. ժգ. 21, 22, 23, 28, 29։ †† Ղև. լէ. 32։ Երեմ. ԼԳ. 13։ ‡‡ ԳԼ. ԼԳ. 17, 20։ Մատ. լէ. 32, 33։ §§ Երեմ. խգ. 14։ ¶¶ ԳԼ. զ. 7։ ժէ. 7։ խգ. 49։ ‖‖ Գաւտ. ժ. 14։ Սաղ. ձա. 12։ Ամոս. գ. 4։ *** Ես. ա. 13։ ԳԼ. խգ. 38, 39։ ††† Ես. բ. 2, 3։ ԳԼ. ժէ. 25։ Միք. գ. 1։ ‡‡‡ Ես. ծգ. 7։ կ. 7։ Ջաք. ը. 20, Եւ։ Մտգ. գ. 4։ Հբռմ. ժբ. 1։ §§§ Եփես. ե. 2։ Փիլ. գ. 18։ ¶¶¶ ԳԼ. ժա. 17։ ԼԳ. 13։ ԼԶ. 24։ ‖‖‖ Հմր. 38, 44։ ԳԼ. ԼԶ. 23։ լբ. 23։ ** ԳԼ. ժգ. 61։ †† Ղև. խզ. 39։ ԳԼ. գ. 9։ Ովս. ե. 15։ ‡‡ Հմր. 38։ ԳԼ. խգ. 24։ §§ ԳԼ. ԼԶ. 22։ ¶¶ ԳԼ. գ. 2։ խա. 2։ ‖‖ Երեմ. խա. 14։ *** Դան. խգ. 31։ ††† ԳԼ. խա. 4։ ‡‡‡ Եսր. երեսները։ §§§ ԳԼ. լ. 46։

բայեալ երկրին բսխ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ, ու իմ սուրս իր պատեա-
նէն պիտի հանեմ, և արդարը ու ամբարիշ-
4 տը քեզմէ պիտի կտրեմ։ Որովհետեւ արդա-
րը ու ամբարիշտը քեզմէ պիտի կտրեմ, անոր
համար Տարաւէն մինչեւ հիւսիս ամէն մարմնոյ
դէմ իմ սուրս իր պատեանէն պիտի քաշուի։
5 Եւ ամէն մարմին պիտի գիտնայ՝ թէ ես Տէրս
իմ սուրս իր պատեանէն հաներ եմ. անիկա
6 մէյմըն ալ ետ պիտի չդառնայ։ Ու դուն,
որդի մարդոյ, հեծէ. մէջքը կտրած պէս
դառնութեամբ անոնց աչքերուն առջեւը հե-
7 ծէ։ Ու երբոր քեզի բսեն թէ ինչո՞ւ կը հե-
ծես, անոնց բսես, Գուժին համար, վասն
զի կու գայ. և ամէն սիրտ պիտի հալի, և
ամէն ձեռք պիտի թուլնայ, ու ամէն հոգի
պիտի մարի, և ամէն ծունկ ջուրի պէս պիտի
ըլլայ. ահա կու գայ ու պիտի կատարուի՝
կ'ըսէ Տէր Եհովան։
8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
9 լով, Որդի մարդոյ, մարգարէացիր ու ըսէ,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ըսէ որ Սուրը, սուրը
10 սրուեցաւ ու նաեւ սրբուեցաւ։ Մեծ կոտորած
ընելու համար սրուեցաւ, փայլելու համար
սրբուեցաւ. Հիմա մենք ուրախանա՞նք.
իմ որդուոյս գաւազանը ամէն փայտը կ'անար-
11 գէ։ Բայց ինքը սրբուելու տուաւ զանիկա,
որ ձեռքով բռնուի. ահա սուրը սրուած է ու
սրբուած է, որ զանիկա սպաննողին ձեռքը
12 տայ։ Աղաղակէ ու ողբա, որդի մարդոյ,
քանզի անիկա իմ ժողովուրդիս վրայ՝ Իսրա-
յէլի բոլոր իշխաններուն վրայ պիտի ըլլայ.
իմ ժողովուրդիս վրայ սուրի պատճառաւ վա-
խեր պիտի ըլլայ. անոր համար ազդրիդ
13 զարկ։ Վասն զի փորձը եղաւ. ու ի՞նչ պիտի
ըլլայ, թէ որ ան անարգող գաւազանը չեղ
14 չըլլայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։ Եւ դուն, որդի
մարդոյ, մարգարէութիւն ըրէ, ու ձեռքն
ըզդ երեքու զարկ. և սուրը՝ սպաննուածնե-
րուն սուրը երկրք անգամ պիտի կրկնուի.
մեծամեծաց վիրաւորներուն սուրը ասիկա է,
15 որ ներսի բոլորտիքը պաշարեց։ Սիրտը
նուաղելու համար ու խոչերը շատնալու
համար՝ անոնց բոլոր դռներուն վրայ սուրին
վախը դրի. աւաղ, հանիկա փայլելու հա-
մար չինուեցաւ, մորթելու համար սրուեցաւ։
16 Ինքզինքդ ժողվէ. քու աջ կամ ձախ կողմդ՝
17 ուր որ երեսդ դարձած է, զարկ։ Ու ես
ալ ձեռքերս իրարու պիտի զարնեմ, և կամ
սրտմտութիւնս պիտի հասցնեմ. ես Տէրս
խօսեցայ։
18 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
19 Որդի մարդոյ, դուն քեզի երկու ճամբայ
պատրաստէ, որ Բաբելոնի թագաւորին սուրը
գայ. անոնց երկուքն ալ մէկ երկրէ պիտի
ելլեն. ու մէկ անդ մը ընտրէ, քաղաքին ճամ-
20 բուն գլուխը ընտրէ։ Ճամբայ պատրաստէ,
որ Ամմոնի որդւոցըՌաբբայեն վրայ և Յու-
դայի մէջ եղող պարսպաւոր երուսաղէմին վը-
րայ սուր գայ։
21 Վասն զի Բաբելոնի թագաւորը ճամբուն
բաժանմանը վրայ՝ երկու ճամբուն գլուխը
կայնեցաւ, որ նմոյս ընէ. անիկա իր նե-
տերը երերցուց, թերափիներուն հարցուց,
22 լերդին նայեցաւ։ Անոր աջ ձեռքին մէջ նմա-
յութիւն կար երուսաղէմի համար, որ ման-
ջենաներ դնեն, պատերազմի մէջ բերանին
բանան ու հաղագակով ձայն վերցընեն, գըր-
նեներու դէմ ոմանջենաներ դնեն, հողարկոտ
23 կանգնեն։ Մարտկոց չինեն։ Բայց ասիկա
անոնց աչքերուն առջեւին անոտի նմոյս մը պէս պիտի ըլլայ, ուստի անոնց երդումներ
ըրեր էին. բայց անիկա էբնդ անօրէնութիւնը
պիտի յիշեցընէ, որպէս զի բռնուին։
24 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետեւ դուք ձեր անօրէնութիւնը յիշե-
ցուցիք, երբոր ձեր յանցանքները յայտնուե-
ցան, ու բոլոր գործերուդ մէջ ձեր մեղ-
քերը երեցան, քանի յիշեցընելնուդ համար
25 ձեռքով պիտի բռնուիք։ Եւ դուն, ով պիղծ
ամբարիշտ իսրայէլի, որ քու օրդ
հասեր է՝ անօրէնութեանդ ժամանակին
26 վախճանը, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Թագը
վերցուր ու մազը հան. ասիկա այսպէս չըլ-
լար. Ցածը բարձրացուր ու բարձրը ցածցուր։
27 Ջանիկա ամէնուվրայ, ամէնուվրայ, ամէ-
նուվրայ պիտի բնեմ. Ու ալ պիտի չըլլայ,
մինչեւ որ գայ անիկա՝ որուն իրաւունքն է, ու
անոր պիտի տամ։
28 Եւ դուն, որդի մարդոյ, մարգարէացիր ու
ըսէ, Ամմոնի որդւոցը համար ու անոնց նա-
խատանացը համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ը-
սէ. ու ըսէ, Սուրը՝ սուրը քաշուած է,
մորթելու համար սրբուած է, որ իր փայ-
29 մանքը հասցընէ,՝ երբոր սխալ տեսիլներ
նայն տեսիլքներ կը տեսնեն, և սուտ նմոյս-
թիւններ կ'ընեն, որ քեզ սպաննուելու ամ-
բարիշտներուն պարանոցին վրայ բերեն, որ-

ք Ցոբ. թ. 22։
ր Գէ. ի. 47։
ս Եա. խե. 23։ Ծէ. 11։
տ Եա. խբ. 4։
ու Գէ. կ. 17։
փ Բօր. լը. 41։ Նմր. 15։ 28։
ք Եբեմ. լա. 19։
ր Ցոբ. թ. 23։ բկոր. բ. 2։
ս Նմր. 27։
տ Թագ. իգ. 10։ Նմր. 17։ Գէ. զ. 11։
ու Կամ զանոնք խոցեց։
փ Նմր. 10։ 28։
ք Գէ. ժգ. 17։
օ Նմր. 14։ Գէ. իբ. 13։
ֆ Գէ. ե. 13։
և Երեմ. խթ. 2։ Գէ. իե. 5։ Ամմաս. ա. 14։
ա Գէ. գ. 2։
բ Երեմ. ծա. 14։
գ Գէ. գ. 2։
դ Գէ. ժէ. 13։ 15։ 16։ 18։
ե Բ Մն. լգ. 13։ Եբեմ. ծբ. 2։ Գէ. ժէ. 19։
զ Նմր. 29։ Գէ. լե. 5։
է Գէ. ժէ. 24։ Դ. Կոր. ա. 52։
ը Դն. խթ. 10։ Նմր. 13։ Դ. Կոր. ա. 52։ 53։ Ցաք. ա. 49։
թ Երեմ. խթ. 1։ Գէ. իե. 2։ 3։ 6։ Սոփ. բ. 8։ 9։ 10։
ժ Նմր. 9։ 10։
ի Կամ խիտ շատ արբեցած է՝ որ փայլի։
լ Գէ. ժբ. 24։ իբ. 28։
խ Նմր. 25։ Ցոբ. ժբ. 20։ Սաղ. լե. 13։

րոնց օրը հասեր է՝ անոնց անօրէնութեանը համակին վախճանը։ 32 Զանիկա իր պատեանը դարձընեմ. քեզ քու առեղծուած տեղդ ու քու ծննդեանդ երկրին մէջ պիտի դատեմ. 31 եւ քու վրադ իմ բարկութիւնս պիտի թափեմ, քու վրադ իմ սրտմտութեանս կրակովը պիտի փչեմ, ու քեզ բարբարոս մարդոց՝ ապականելու վարպետ եղողներուն ձեռքը պիտի տամ։ 32 Հրոյ ճարակ պիտի ըլլաս, քու արիւնդ երկրին մէջտեղը պիտի ըլլայ, զուն պիտի չյիշուիս. վասն զի ես Տէրս խօսեցայ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Երուսաղէմի բնակչացը գործած մեղքերուն յուցակը։ 18 Ասուած կ'ուզէ զանոնք այրել իրենց կրկնանք իր հալոցին մէջ։ 33 Մարգարէներուն, քահանաներուն, իշխաններուն ու ժողովրդին միօրինակ ապականութիւնը։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, 2 Ու դուն, որդի մարդոյ, զա՞ս արիւնահեղ քաղաքին դատաստան պիտի ընե՞ս, դատաստան պիտի ընե՞ս. ուրեմն անոր բոլոր 3 պղծութիւններուը իրեն դիտցուր, Ու ըսէ, Տէր եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ով քաղաք, որ քու մէջդ արիւն կը թափես, որպէսզի քու ժամանակդ գայ, և քու անձդ պղծելու համար քեզի դէմ կուռքեր կը շինես, Դուն քու թափած արիւնովդ յանցաւոր եղար, ու շինած կուռքերովդ պղծուեցար, և քու օրերդ մօտեցուցիր ու քու տարիներուդ հասար. ՚անոր համար քեզ ազգերուն նախատինք՝ ու ամէն երկիրներուն ծաղր ըլլալու 5 տուի։ Քէ՛նէ մօտ եղողները ու քեզմէ հեռու եղողները քեզ ծաղր պիտի ընեն, ՚՚ վատահամբաւ ու ազմկալից ՚՚։

6 Ահա քու մէջդ Իսրայէլի իշխանները՝ ամէն մէկը իր բազուկովը արիւն թափելու համար կայտեր են։ 7 Քու մէջդ Հայրը ու մայրը անարգեցին, քու մէջդ ՚օտարականին բռնութիւն ըրին, քու մէջդ որբին ու այրիին 8 դրկանք ըրին։ ՚Իմ սուրբ բաներս արհամարհեցիր, և իմ շաբաթներս պղծեցիր։ 9 Քու մէջդ բանսարկու մարդիկ եղան արիւն թափելու համար, ՚՚ քու մէջդ լեռներու վրայ կերան, և քու մէջդ եղեռնագործութիւն 10 ըրին։ Քու մէջդ ՚՚ հօրը մերկութիւնը յայտնեց. քու մէջդ ՚զաչտանի պատճառով 11 անմաքուր եղող կնիկը բռնադատեցին։ Նաև մէկը ՚՚ դրացին կնկանը հետ պղծութիւն

ըրաւ, ու մէկը ՚՚ եղեռնագործութիւն ըրաւ՝ իր հարսը պղծելով, և քու մէջդ ուրիշ մէն ալ ՚՚ իր քոյրը՝ իր հօրը աղջիկը բռնադատեց։ 12 Քու մէջդ նարիւն թափելու համար կաշառք առին, ՚՚ վաշխ ու տոկոսիք առիր, և բռնութիւն ընելով քու դրացիներէդ բան վաստակեցար ադահութեամբ, ու ՚՚ զիս մոռցար, 13 կ'ըսէ Տէր եհովան։ Ուստի ահա քու ըրած ադահութեանդ ու քու մէջդ եղած արիւնահեղութեանը համար ՚՚ ձեռքերս իրարու զարկի։ 14 Կրնա՞յ քու սիրտդ կրնա՞յ դիմանալ, կամ թէ ձեռքերդ կրնա՞ն ուժովնալ այն օրերը՝ որ ես քեզի հաշուեյայ պիտի ընեմ. ես Տէրս խօսեցայ ու պիտի կատարեմ։ 15 Եւ ՚քեզ ազգերու մէջ պիտի ցրուեմ, ու քեզ երկիրներու մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ, և ՚քու 16 պղծութիւնդ քեզմէ պիտի հասցընեմ։ Ու դուն քեզմէ պիտի պղծուիս ազգայ աչքերուն առջեւը, ու ՚՚ պիտի դիտնաս թէ ես եմ Տէրը։

17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, 18 Որդի մարդոյ, Իսրայէլի տունը ինծի կղկղանքի պէս եղաւ. ամէնը հալոցի մէջ պղինձ, անագ, երկաթ ու կապարի պէս՝ արծաթի 19 կղկղանք եղան։ Անոր համար Տէր եհովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ ամէնդդ կղկղանքի պէս եղաք, անոր համար ահա ես ձեզ Երուսաղէմի մէջ պիտի ժողվեմ։ 20 Ինչպէս որ արծաթը ու պղինձը ու երկաթը և կապարը ու անագը հալոցի մէջ կը ժողվեն, ու անոր վրայ կրակը կը փչեն՝ ՚՚ հալեցընելու համար, այնպէս ալ ձեզ իմ բարկութեամբս ու սրտմտութեամբս պիտի ժողվեմ, և պիտի թո- 21 ղում ու պիտի հալեցընեմ։ Եւ ձեզ մէկտեղ բերելով՝ ՚՚ ձեր վրայ իմ բարկութեանս կրակովը պիտի փչեմ, և դուք անոր մէջը պիտի 22 հալիք։ Ինչպէս որ արծաթը հալոցին մէջը կը հալի, դուք ՚՚ անոր մէջը այնպէս պիտի հալիք, ու պիտի գիտնաք որ ես Տէրս ՚՚ իմ սրտմտութիւնս թափեցի ձեր վրայ։

23 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, 24 Որդի մարդոյ, անոր ըսէ, Դուն անանկ երկիր մըն ես, որ ոչ մաքրուած է՝ ոչ ալ բարկու- 25 թեան օրը անձրեւով թրջուած։ ՚Անոր մէջը իր մարգարէներուն դաւաճանութիւնը կայ, որոնք աւար յափշտակող ու մնչոյզ առիւծի պէս ՚՚ հոգիներ կ'ուտեն. ՚անոնք գանձ ու պատուական բաներ առին, ու անոր մէջը

* Երեմ. խէ. 6, 7։
† ԳԼ. Ժգ. 3։
‡ Ձն. Ժե. 14։ ԳԼ. Ժգ. 38։
§ ԳԼ. է. 8։ Ժգ. 19։ իբ. 22։
¶ ԳԼ. իբ. 20, 21։
# ԳԼ. իէ. 10։
** ԳԼ. իդ. 6, 9։ Նաև. գ. 1։
†† ԳԼ. ի. 4։ իգ. 36։
‡‡ ԳԼ. Ժգ. 2։
§§ Դ Թագ. իա. 16։
¶¶ Բ Օր. իբ. 37։ Դ Թագ. Թ. 7։ ԳԼ. է. 14։ Դան. Թ. 16։
Եհ. ա. 23։ Միք. գ. 1, 2, 3։ Սոփ. գ. 3։
*** Բ Օր. իէ. 16։
††† ԵԼ. իբ. 21, 22։
‡‡‡ Հմր. 26։
§§§ Ղև. ԺԹ. 30։ ԳԼ. իգ. 38։
¶¶¶ ԵԼ. իգ. 1։ Ղև. ԺԹ. 16։
ԳԼ. Ժբ. 6, 11։
**** Ղև. Ժբ. 7, 8։ ի. 11։ ա Կոր. է. 1։
†††† Ղև. Ժբ. 19։ ի. 18։ ԳԼ. Ժբ. 6։
‡‡‡‡ Ղև. Ժբ. 20։ ի. 10։ Բ Օր. իբ. 22։ Երեմ. է. 8։ ԳԼ. Ժբ. 11։
§§§§ Ղև. Ժբ. 15։ ի. 12։
¶¶¶¶ Ղև. Ժբ. 9։ ի. 17։
ԵԼ. իգ. 8։ Բ Օր. Ժգ. 19։ իբ. 25։
***** ԵԼ. իբ. 25։ Ղև. իէ. 36։ Բ Օր. իգ. 19։ ԳԼ. Ժբ. 13։
†††††† Բ Օր. իբ. 18։ Եր. Ժ. 21։ ԳԼ. իգ. 35։
‡‡‡‡‡‡ ԳԼ. իա. 17։
§§§§§§ Տես գԼ. իա. 7։
¶¶¶¶¶¶ ԳԼ. Ժէ. 24։
Բ Օր. գ. 27։ իբ. 25, 64։ ԳԼ. Ժբ. 14, 15։
******* ԳԼ. իգ. 27, 48։
†††††††† Սաղ. Թ. 16։ ԳԼ. է. 7։
‡‡‡‡‡‡‡‡ Եհ. ա. 22։ Երեմ. գ. 28, եւ։ Տես Սաղ. ՃԺԹ. 119։
§§§§§§§§ ԳԼ. իա. 31։
¶¶¶¶¶¶¶¶ ԳԼ. ի. 8, 33։ Հմր. 31։
######## Ովս. գ. 9։
********* Տես Մաս. իգ. 14։
††††††††† Միք. գ. 11։ Սոփ. գ. 3, 4։

26 անոր որթևարքները չաղացուցին։ ²Անոր քա-
Հանանները իմ օրէնքս աւրեցին, ու ⁻իմ սուրբ
բաներս պղծեցին. ⁴սուրբը պիղծէն չտրոշեցին,
և անմաքուրին ու մաքուրին տարբերութիւ-
նը չգիտցուցին, և իրենց աչքերը իմ շաբաթ-
ներէս ծածկեցին, ու ես անոնց մէջը պիղծ
27 սեպուեցայ։ Անոր ⁵իշխանները անոր մէջը
յափշտակող գայլերու պէս՝ արիւն թափե-
լու -- հոգի կորընչցընելու եռեւէ եղան, որ-
28 պէս որ ագահութեամբ բան վաստկին։ Եւ
⁶անոր մարգարէները ⁷ունայն տեսիլքներ տես-
նելով՝ ու անոնց սուտ գուշակութիւն ընե-
լով՝ զանոնք կերով ծեփեցին, ու ըսին, Տէր
Եհովան այպէս կ'ըսէ, թէև Տէրը խօսած
29 չէր։ ⁻Երկրին ժողովուրդը մեծ պրկանք ըրին
ու մեծ յափշտակութիւն ըրին, և ազքատը ու
անանկը բռնագատեցին, ու ⁸օտարականին
30 անիրաւութեամբ պրկանք ըրին։ ⁹Ես անոնցմէ
մարդ մը փնտռեցի, որ ¹⁰պարիսպ չհնէ, ու
¹¹խզտածին մէջ իմ առջեւս կայնի երկրին հա-
31 մար, որ զանիկա չաւրեմ. բայց չգտայ։ Ուս-
ոի ²⁻իմ բարկութիւնս անոնց վրայ թափեցի,
զանոնք իմ սրտմտութեանս կրակովը սպա-
ռեցի. ³անոնց ճամբաները իրենց գլուխը տուի,
կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԻԳ

1 Ոզոյի ու Ոզոլիպայի պատկութիւնը. 22 Ոզոլիպային կրկնու-
նեցութիւնը իր Տանհրիներէն։ 36 Մարգարէն կը յանդիմանէ
անոնց երկպառին հնութիւնն ալ, և կը ցուցընէ անոնց գա-
տաստանները։

1 Պարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, ⁻երկու կիներ կային մէկ մօր
3 աղջիկներ. Ու ⁴անոնք Եգիպտոսի մէջ պոռնը-
կութիւն ըրին, ⁵իրենց մանկութեան առներ
պոռնկութիւն ըրին. անոնց ծիծերը հոն ճըն-
չուեցաւ, ու անոնց կուսութեանը տարիքները
4 հոն չօշափուեցաւ։ Եւ անոնց անուններըՙ մե-
ծինը Ոոզա, ու անոր քրոջը՝ Ոոզիպա էր. ու
⁶անոնք իմս եղան, և տղաքներ ու աղջիկներ
ծնան. (ու անոնց անուններըՙ Ոոզա Սամա-
րիան է, ու Ոոզիպա Երուսաղէմն է։)
5 Եւ Ոոզա՝ քանի որ իմս էր, պոռնկութիւն
ըրաւ ու իր Տանհրիներուն սիրահարեցաւ,
6 այսինքն ⁷Ասորեստանցի դրացիներուն, կա-
պուտակ հագնող կուսակալներուն ու նախա-
բարներուն, ձի հեծնող ձիաւորներուն՝ որոնք
7 ամէնը շնորհալի երիտասարդներ էին։ Եւ ա-
նոնցմէ պոռնկութիւն ըրաւ անոնց հետ՝ այս-
ինքն Ասորեստանի ամէն ընտիր որդւոցը հետ,
նաև ան ամէնուն հետ՝ որոնց սիրահարեցաւ
8 -- անոնց ամէն կուռքերովը պղծուեցաւ։ Ու
⁸Եգիպտոսէն քէրած պոռնկութիւնները չմո-
ռցաւ. վասն զի անոր մանկութեան առներ ա-
նոր հետ պառկեր էին, և անոր կուսութեանը
առնըները չօշափեր էին, ու իրենց պոռնկու-
9 թիւնը անոր վրայ թափեր էին։ Անոր համար
զանիկա իր Տանհրիներուն ձեռքը տուի, ⁹Ա-
սորեստանի որդւոցը ձեռքը՝ որոնց սիրահա-
10 րած էր։ Անոնք ¹⁰անոր մերկութիւնը յայա-
նեցին. անոր տղաքները ու աղջիկները առին,
ու զանիկա սրով մեռցուցին. այսպէս անիկա
կիներուն մէջը անուանի եղաւ. և անոր
վրայ դատաստաններ ¹¹ի գործ դրին։
11 Ու ¹երբոր անոր քոյրը Ոոզիպա տեսաւ,
²իր սիրահարելովը անկէ աւելի ապականե-
ցաւ. և իր պոռնկութիւնները իր քրոջը
12 պոռնկութիւններէն աւելի ³⁻էր. Ո-
դրացիներուն սիրահարեցաւ, այսինքն ⁴Ա-
սորեստանի որդիներուն, չքեղութեամբ հա-
գուած կուսակալներուն ու նախարարներուն,
ձի հեծնող ձիաւորներուն՝ որոնք ամէնը շնոր-
13 հալի երիտասարդներ էին։ Եւ տեսայ որ պղծ-
ծեցաւ, -- երկուքին ալ ճամբան մէկ եղաւ։
14 Եւ իր պոռնկութիւնները աւելցուց, քանզի
երբոր պատի վրայ նկարուած մարդիկ՝ Քաղդէացւոց պատկերները տեսաւ,
15 որոնք մէջքերնին գօտի կապած էին, և ի-
րենց գլուխներուն վրայ ⁵ներկուած խոյրեր՝
ունէին, ու ամէնքը իշխաններու կերպարան-
քով էին, իրենց ծննդեան երկրին՝ Բաբելոնի
որդւոցը՝ Քաղդէացւոց նմանութեանը պէս,
16 ⁶զանոնք իր աչքերովը տեսածին պէս անոնց
սիրահարեցաւ, և անոնց՝ Քաղդէացւոց եր-
17 կիրը դեսպաններ խրկեց։ Ու Բաբելոնի որ-
դիքը անոր հետ սիրոյ անկողինը մտան, և
զանիկա իրենց պոռնկութիւններովը պղծեցին,
ու անիկա անոնց հետ պղծուեցաւ, ու ⁷⁻ետ
18 ⁸անոր հոգին անոնցմէ պառուեցաւ։ Եւ իր
պոռնկութիւնները յայտնեց ու իր մերկու-
թիւնը բացաւ. ուստի ⁹⁻իմ հոգիս անկէ պա-
ռուեցաւ, ինչպէս որ անոր քրոջմէն պառուեր
19 էր։ Այսպէս անիկա իր պոռնկութիւնները
չատցուց, յիշելով իր մանկութեան օրերը՝
¹⁰Եգիպտոսի երկրին մէջ ընութիւն ըրած ժա-
20 մանակը. Ու սիրահարեցաւ անոնց տարփա-
ծուներուն՝ ¹¹որոնց մարմինը էշերու մարմին է,
ու անոնց զօրութիւնը ձիերու զօրութիւն է։
21 Եւ դուն նորէն քու մանկութեանդ պղծա-

---

1 Պագ. բ. 8։
2 Գե. իբ. 2, 4։ Ա Թագ. բ. 29։
3 Գե. Ժ. 10։ Երեմ. ԺԵ. 19։ Գե. խգ. 23։
4 Եսա. ա. 23։ Գե. իբ. 6։ Միք. գ. 2, 3, 9, 10, 11։
5 Սամ. գ. 3։
6 Գե. Ժգ. 10։
7 Գե. Ժգ. 6, 7։ Յահ. 29։
8 Գե. Ժ. 10։ Երեմ. ԺԵ. 19։ Գե. խգ. 23։
9 Երեմ. Ե. 26, 27, 28։ Գե. ԺԸ. 12։
10 Եզ. իբ. 21։ խգ. 9։ Գե. ԺՀ. 33։ Գե. իբ. 7։
11 Երեմ. Ե. 1։
12 Գե. Ժգ. 5։
13 Սապ. Ն. 23։ Ամգ. 22։
14 Գե. Ժ. 22։
15 Գե. Ժգ. 8, 20։
16 Ա Թագ. ԺԵ. 19։ Ժգ. 7։ ԺԵ. 3։ Ովս. բ. 9։
17 Եմր. Ե. 3։
18 Գե. Ժգ. 3։
19 Գե. Ժգ. 37, 41։
20 Երեմ. գ. 8։
21 Երեմ. գ. 11։ Գե. Ժգ. 47, 51։
22 Ա Թագ. Ժգ. 7, 10։ բ Պն. իբ. 16—23։ Գե. Ժգ. 28։
23 Եմր. գ. 6, 23։
24 Կամ մեծ ապարշանը
25 Ա Թագ. խգ. 1։ Գե. Ժգ. 29։
26 Եմր. 22, 28։
27 Երեմ. գ. 8։
28 Եմր. 3։
29 Գե. Ժգ. 26։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆ ԳՐՔԱՅԻՆ ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա Գ Ա Ր Ա Ն Ք Ա Ր Ե Ր Ի Ն Ա Խ Ա Ս Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Մ Ա Ս

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ե Ր Կ Ի Ր

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Գ Ի Ր Ք

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ե Ր Ե Ս

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

47 Ու ժողովքը զանոնք քարերով պիտի քարկո-
ծեն, և զանոնք իրենց սուրերով պիտի կըս-
րեն. Տանոնց տղաքները ու աղջիկները պիտի
մեռցընեն, ու անոնց տուները կրակով պիտի
48 այրեն։ Ու Տերկրին պղծագործութիւնը պիտի
վերցընեմ, Տոր ամէն կիներները խրատուին ու
49 ձեր պղծագործութեանը պէս չընեն։ Եւ ձեր
պղծագործութիւնը ձեր վրայ պիտի դնեն,
ու դուք Տձեր կուռքերուն մեղքերը պիտի
կրէք. Տու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր
ԵՀովան։

ԳԼ. ԻԴ

1 Եզեկիայի հիւանդութիւնը եւ բժշկութիւնը։ 6 կը ցուցնէ Երուսաղէմի անհրաժեշտ կործանումը։ 15 Եզեկիային իր հիւանդութեանը համար ուրախ չըլլալուն օրինակովը։ 19 կը ցուցնէ թէ Հրէից իշխանութիւնը չափազանց արտաքինութեամբ պիտի ըլլայ։

1 Եւ ինչերորդ տարին տասներորդ ամիսը՝ ամ-
սուն տասներորդ օրը Տէրոջը խօսքը ինծի
2 եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, դուն քեզի աս
օրուան անունը՝ բուն աս օրը դրէ. Բաբիլոնի
թագաւորը Երուսաղէմին մօ-
3 տեցաւ։ Եւ ան ապստամբներուն տանը առակ
խօսէ, ու անոնց ըսես, Տէր ԵՀովան այսպէս
կ'ըսէ. Կաթսան դիր, ըսի՛ դիր ու ջուր
4 չաղր լեցուր։ Անոր կտորները, ամէն ազէկ
կտորները, ազդրը և ուսը անոր մէջը ժող-
5 վէ. -- ըսի՛ ընտիր ոսկորներով լեցուր։ Ոչ-
խարներուն ընտիրները առ ու ոսկորներն ալ
տակը դիպէ. զանիկա խիստ չաղ եռացուր՝
այնպէս որ ոսկորներն ալ եփին։
6 Անոր համար Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ.
Վա՛յ Երուսաղէմ քաղաքին, ան կաթսային՝
որուն ժանգը իր մէջն է, ու ժանգը ջնջուած չէ. զանիկա իր բնչ կտորներովը հանէ,
7 Տանոր վրայ վիճակ չձգուի. Վասն զի անոր
արիւնը իր մէջն է. զանիկա չոր ապառաժի
վրայ դրաւ, Տզանիկա գետնի վրայ չթափեց
8 որ զանիկա հողով ծածկէ։ Իմ սրտմտութիւնս
հանելու -- վրէժ առնելու համար՝ Տանոր ա-
րիւնը չոր ապառաժի վրայ դրի որ չծածկուի։
9 Անոր համար Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ.
Վա՛յ արիւնահեղ քաղաքին, ես ալ կրակին
10 դէզը պիտի մեծցընեմ։ Փայտերը շատցուր,
կրակը բռնկցուր՝ որ միսը հալի, համեմներ
11 ալ դիր, ու ոսկորները այրին։ Եաթը պարապ
կոխուն կայծերուն վրայ դիր, որպէս զի պղ-
ընձը տաքնայ ու այրի, ու Տիչի պղծու-

12 թիւնը հալի -- ժանգը հատնի։ Ինկա ա-
խտատութիւնով չի՛ յոգնեցուց, ու անոր չատ
ժանգը իրմէն չելաւ, անոր ժանգը կրակով
13 [չ]ելաւ։ Քու անմաքրութիւնդ մէջ պղծագոր-
ծութիւն կայ. որովհետև քեզ Տմաքրելու
աշխատեցայ,՚՚ ու դուն չմաքրուեցար, այսու-
հետև քու անմաքրութենէդ պիտի չմաք-
րուիս, Տմինչև որ իմ բարկութիւնս քու վը-
14 րադ չհանգչեցնեմ։ Ես Տէրս խօսեցայ, կ'ե-
կաւ պիտի գայ, ու չնայի՛ պիտի կատարեմ,
†պիտի չնայիմ՚՚՚ ու պիտի չխնայեմ և պիտի
չզղջամ. քու ճամբաներուդ ու քու գործե-
րուդ համեմատ պիտի դատուիս, կ'ըսէ Տէր
ԵՀովան։
15 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
16 Որդի մարդոյ, ահա ես հարուածով մը քու
աչքերուդ ցանկութիւնը քեզմէ պիտի առ-
նեմ. ու դուն չողբաս ու չլաս և քու արտե-
17 րէդ արցունք չգայ։ Լռութեամբ լլլայ քու հե-
ծութիւնդ, Տմեռելի սուգ մի բռներ. Տքու
ապարօշդ գլուխդ փաթթէ, Տկօշիկներդ ոտ-
քերդ հագիր ու չլլիմունքդ մի ծածկեր և
մարդոց հացը մի ուտեր։
18 Եւ առաւօտուն ժողովուրդին խօսեցայ, ու
իրիկունը կնիկս մեռաւ, ու ընթացաւ առաւօ-
19 տուն ինծի հրամայուածը ըրի։ Եւ ժողովուր-
դը ինծի ըսաւ, Տմեզի չե՞ս պատմեր թէ աս
քու ըրածներդ ի՞նչ պէտք կրնան մեզ։
20 Ու ես անոնց ըսի, Տէրոջը խօսքը ինծի
21 եղաւ՝ ըսելով, Իսրայէլի տանը ըսէ, Տէր
ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես իմ սրբա-
րանս՝ ձեր զօրութեանը պարծանքը, Տձեր
աչացը ցանկութիւնը ու ձեր հոգւոյն խնա-
յածը պիտի պղծեմ. Ու ձեր թողուցած ա-
զգականներնիդ ու աղջիկներնիդ սրով պիտի կ-
22 նան։ Եւ դուք իմ ըրածիս պէս պիտի ընէք.
Տբեղ չլլմունքնիդը պիտի չծածկէք, ու մոր-
23 դոց հացը պիտի չուտէք. Ու ձեր ապարօշ-
ները դլուխներնիդ՝ և ձեր կօշիկները ոտ-
քերնիդ պիտի լլլայ. Տպիտի չողբաք ու պի-
տի չլաք, հապա Տձեր անօրէնութիւններով
պիտի մաշիք, և իրարու հետ պիտի հեծէք։
24 Ու Եզեկիել ձեզի նշան մըն է. դուք անոր
բոլոր ըրածին պէս պիտի ընէք. Ցու երբոր
ասիկա լլլայ՝ Տպիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր
ԵՀովան։
25 Եւ դուն, որդի մարդոյ, երբոր ես անոնց-
մէ առնեմ Տանոնց զօրութիւնը, անոնց պար-
ծանաց ցնծութիւնը, անոնց աչացը ցանկու-

ր բ Մն. լգ. 17. 19։ Գլ. իգ. 21։
ց Գլ. իբ. 15։ Հմր. 27։
ւ բ Օր. ժգ. 11։ բ Պետ. բ. 6։
ւ Հմր. 35։
ւ Գլ. ի. 38, 42, 44։ իե. 5։
— ա դ Թագ. իե. 1։ Երեմ. լԹ. 1։ Ծբ. 4։
բ Գլ. ժէ. 12։
գ Տես Երեմ. ա. 13։ Գլ. ժա. 3։
դ Գլ. իբ. 3։ իգ. 37։ Հմր. 9։
ե Տես բ Թագ. ը. 2։ Ցովէլ. գ. 3։ Աբգ.
11։ Նաւ. գ. 10։
զ Գե. ժէ. 13։ բ Օր. ժբ. 16, 24։
է Մաա. է. 2։
ը Հմր. 6։ Նաւ. գ. 1։ Ամբ. բ. 12։
թ Գլ. իբ. 15։
ժ Երէմ. մարգիկ.
ի Գլ. է. 13։ ը. 18։ ժգ. 42։

ի ա Թագ. ժէ. 29։
լ Կամ պիտի չձգեմ իմ պատուհասս ի-
նձ։
խ Գլ. է. 11։
ծ Երեմ. ժգ. 5, 6, 7։
կ Տես Գե. ժ. 6։ իա. 10։
հ բ Թագ. ժէ. 30։
ձ Հմր. 22։ Գե. ժգ. 45։ Մրկ. գ. 7։
ղ Գլ. ժբ. 9։ լէ. 18։
ճ Երեմ. է. 14։ Գլ. է. 20, 21, 22։
մ Սաղ. իէ. 4։
յ Գլ. իգ. 47։
ն Երեմ. ժգ. 6, 7։ Հմր. 17։
շ Յոբ. իէ. 15։ Սաղ. Ղ. 64։
ո Գե. իգ. 32։ Գլ. իգ. 10։
չ Եսա. բ. 3։ Գլ. գ. 3։ ժբ. 6, 11։
պ Երեմ. ժէ. 15։ Ցովէ. ժգ. 19։ ժգ. 29։
ջ Գլ. գ. 7։ իէ. 5։
ռ Հմր. 21։

թիւնը ու անոնց հոգւոյն սիրած տղաքները
26 ու աղջիկները , Ահա ե՞ան օրը ազատուածը
քեզի պիտի գայ , և ի՛՛ ականջնեղուդ պի-
27 տի պատմէ ։ ՚Ան օրը քու բերանդ պիտի
բացուի ազատուածին , ու պիտի խօսիս և ալ
համր չըլլաս . ու Տէրն անոնց նշան պիտի
ըլլաս , ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

ԳԼ · ԻԵ

1 Առաջնոյ վերջինդրութիւնը Ամմոնացւոց դէմ. 8 նաև Մո-
վաբին ու Սէիրին դէմ. 12 Եդոմին 15 ու Փղշտացւոց դէմ.
որմէհետև Հրէից հետ արհամարհանօք վարուելուան ։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ , ՚երեսդ ՚Ամմոնի որդիներուն
դարձուր , ու անոնց վրայ մարգարէութիւն
3 ըրէ . Ես Ամմոնի որդւոյը ըսէ , Տէր Եհովա-
յին խօսքը մտիկ ըրէք . Տէր Եհովան այս-
պէս կ'ըսէ . ՚Որովհետև դուն վա՛շ ըսիր իմ
սրբարանիս վրայով՝ երբոր պղծուեցաւ , ու
Իսրայէլի երկրին վրայով՝ երբոր աւերակ ե-
ղաւ , և Յուդայի տանը վրայով՝ երբոր գե-
4 րութեան դնայ . Ահա ես քեզ
արեւելքի բնակիչներուն ժառանգութիւն կու
տամ . ու քու միջդ իրենց դիզերը պիտի
հաստատեն , ու քու միջդ իրենց վրանները
պիտի դնեն . քու պտուղներդ պիտի ուտեն
5 և քու կաթդ պիտի խմեն ։ Ու ՚Ռաբբան
՚ուղտերու փարախ՝ և Ամմոնի որդւոյը Իւիբը
հօտերու մսկատաղեղ պիտի ընեմ , ՚ու պիտի
6 գիտնաք թէ ես եմ Տէրը ։ Վասն զի Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Որովհետև դուն ՚ծափ
զարկիր , ու ոտքդ գետինը զարկիր , ու ի՛-
բայէլի երկրին վրայ ՚քու հոգւոյդ բոլոր
7 արհամարհանօքդը ուրախացար , Ահա
ես ՚իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցնեմ , ու քեզ ապրելուն յափշտակութիւն
ըլլալու պիտի տամ , և քեզ ժողովուրդներէն
պիտի կտրեմ , ու քեզ երկիրներուն միջէն
պիտի կորսնցնեմ . քեզ բնաջինջ պիտի ընեմ ,
ու պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը ։
8 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Որովհետև
՚Մովաբ ու ՚Սէիր ըսին թէ Ահա Յուդայի
9 տունը ամէն ազգերուն պէս է , Անոր համար
ահա ես Մովաբի սահմանը իր քաղաքներէն՝
իր ծայրը եղող քաղաքներէն , երկրին պար-
ծանքը եղող Բեթեսիմոթի , Բեէլմէոնի ու կա-
10 րիաթայիմի կողմէն պիտի բանամ ՚Արեւելքի ըր-
նակիչներուն , ու Ամմոնի որդւոյը վրայ դէն ,
ու ան իրիբը անոնց ժառանգութիւն պիտի տամ,

որպէս զի Ամմոնի որդիքը ՚ազգերուն մէջ
11 չյիշուին ։ Մովաբի մէջ ալ դատաստաններ
կ'ընեմ պիտի գիտնան , ու պիտի գիտնան թէ
ես եմ Տէրը ։
12 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . ՚Որովհետև
Եդոմ Յուդայի տանը դէմ գնելով՝ վրէժ
առաւ , և անկէ վրէժ առնելով մեծ յանցանք
13 ըրաւ , Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . Եդոմի վրայ անշուշտ ձեռքս պիտի
երկնցընեմ , և մարդը ու անասունը անկէ
պիտի կտրեմ , և զանիկա անապատ պիտի
ընեմ Թեմանէն , ու մինչև Դեդան սրով պի-
14 տի իյնան ։ Եւ Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին
ձեռքովը իմ վրէժխնդրութիւնս Եդոմի վրայ
պիտի կատարեմ . ու անոնք իմ սրտմտու-
թեանս ու բարկութեանս համեմատ պիտի
ընեն Եդոմի մէջ , և իմ վրէժխնդրութիւնս
պիտի գիտնան , կ'ըսէ Տէր Եհովան ։
15 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . ՚Որովհետև
՚Փղշտացիք վրէժխնդրութեամբ վարուեցան ,
ու հոգիի արհամարհանօք վրէժ առին՝ հին-
16 աւուրց ատելութեամբ աւերելով , Անոր համար
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . ՚Ահա ես իմ
ձեռքս փղշտացւոց վրայ պիտի երկնցընեմ ,
և ՚Քերեթհիները պիտի կտրեմ , ՚ու ծովե-
զերքը եղողներուն մնացորդը բնաջինջ պիտի
17 ընեմ . Եւ անոնց վրայ իմ ՚սրտմտութեանս
յանդիմանութիւններովը մեծ վրէժխնդրու-
թիւններ պիտի կատարեմ . ՚ու երբոր իմ վը-
րէժս անոնցմէ առնեմ , պիտի գիտնան թէ ես
եմ Տէրը ։

ԳԼ · ԻԶ

1 Տիւրոսին ապառնագէպ կ'ըլլայ՝ Երուսաղէմի դէմ խրոխտալուն
համար ։ 7 Նաբուգոդոնոսորին յարձակումը անոր վրայ ։ 15
Ծովը սուգ կը բռնէ ու կը զարմանայ անոր կործանմանը
վրայ ։

1 Ու եղաւ որ միւսանգերորդ տարին՝ ամսուն
առաջին օրը Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով , Որդի մարդոյ , ՚որովհետև Տիւրոս Ե-
րուսաղէմի վրայով ըսաւ , ՚Վա՛շ , ժողովրդոց
դուռները կոտրեցաւ , անոր աչքն ՚ինծի փո-
խադրուեցաւ , անոր անապատ դառնալովը
3 ես պիտի լեցուիմ . Անոր համար Տէր Եհո-
վան այսպէս կ'ըսէ . Ահա ես քեզի դէմ եմ,
ով Տիւրոս , ու քու վրադ շատ ազգեր պիտի
յարուցանեմ, ինչպէս որ ծովը իր ալիքները
4 կը յարուցանէ . Եւ անոնք Տիւրոսին պարիսպ-
ները պիտի աւերեն , ու անոր աշտարակները
պիտի վոյրընեն . ու ես անոր հողը անկէ պիտի

ա ԳԼ · ԼԳ · 21 , 22 ։
բ ԳԼ · Գ · 20 , 27 · ԽԹ · 21 · ԼԳ · 22 ·
Հմր · 24 ։
—
գ ԳԼ · Զ · 2 · Լե · 2 ։
դ Երեմ. խթ · 1 , ևս ։ ԳԼ · խա · 28 · Ա-
մոս · ա · 13 · Սոփ · բ · 9 ։
ե Առակ · ժէ · 5 · ԳԼ · խզ · 2 ։
զ ԳԼ · խա · 20 ։
է Ես · ԺԷ · 2 · լբ · 14 · Սոփ · բ · 14 ,
15 ։
ը ԳԼ · խգ · 24 · խզ · 6 · Լե · 9 ։
թ Յոբ · խե · 23 · Ողբ · բ · 15 · Սոփ · բ ·
15 ։
ժ ԳԼ · ԼԶ · 5 · Սոփ · բ · 8 , 10 ։
ի ԳԼ · Լե · 3 ։
լ Ես · ԺԷ · և ԺԶ · Երեմ. խզ · 1 , ևս ·
Ամոս · բ · 1 ։
խ ԳԼ · Լե · 2 , 5 , 12 ։
ծ Հմր · 4 ։
կ ԳԼ · խա · 32 ։
հ Բ Մն. խբ · 17 · Սաղ · ձԼ · 7 · Երեմ. խթ ·
7 , 8 , ևս · ԳԼ · Լե · 2 , ևս · Ամոս · ա ·
11 · Աբդ · 10 · ևս ։
ձ Տես Ես · Ժա · 14 ։
ղ Երեմ. խթ · 2 ։
ճ Երեմ. խե · 20 · խզ · 1 , ևս · Յոել · գ ·
4 , ևս · Ամոս · ա · 6 ։
մ Բ Մն · խբ · 18 ։
յ Սոփ · բ · 4 , ևս ։
ն ա Թագ · լ · 14 ։
շ Երեմ. խգ · 4 ։
ո ԳԼ · Է · 15 ։
չ Սաղ · Թ · 16 ։
—
պ Ես · խգ · Երեմ. խե · 22 · խէ · 4 · Ամոս · ա · 9 · Զաք. Թ · 2 ։
ջ ԳԼ · խե · 3 · ԼԶ · 2 ։

աւելմ, և ֊դանիկա չոր ապառաժի պիտի դար-
5 ձընեմ։ Անիկա ֊Ծովուն մէջը ուրիշներ վը-
րնելու տեղ պիտի ըլլայ, վասն զի ես խօսեցայ,
կ՚ըսէ Տէր Եհովան, ու անիկա ապրելուն
6 աւար պիտի ըլլայ։ Եւ անոր ազգիկները որ
գաշտի մէջ են, սրով պիտի սպանուին, ևս
֊ոտքերնին պիտի դիանան թէ ես եմ Տէրը։
7 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ։ Ա-
հա ես հիւսիսէն Տիւրոսի վրայ պիտի բերեմ
֊Թագաւորաց Թագաւորը՝ Բաբիլոնի Նաբու-
դոդոնոսոր Թագաւորը՝ ձիերով, կառքերով,
ձիաւորներով, բազմաթիւնով ու շատ ժողո-
8 վուրդով։ Անիկա քու ագրկիներդ գաշտի
մէջ սրով պիտի մեռցընէ, և ֊բերդի դէմ մատա-
կոյց պիտի չինէ, ու բերդի դէմ հողաթումբ
պիտի կանգնէ, ու բերդի դէմ վահան պիտի
9 վերցընէ։ Եւ քու պարիսպներուդ դէմ իր
պատերազմական մեքենաները պիտի դնէ, ու
իր տապարներովը քու աշտարակներդ պիտի
10 փլցընէ։ Անոր ձիերուն բազմաթիւնէն անոնց
փոշին քեզ պիտի ծածկէ. ձիաւորներուն ու
անիւներուն և կառքերուն ձայնէն քու պա-
րիսպներդ պիտի սասանին, երբոր ինքը քու
դռներդ մտնէ՝ պարիսպը փլած քաղաքի մէջ
11 մտնողներուն պէս։ Քու ամէն փողոցներդ իր
ձիերուն սմբակներովը պիտի կոխէ, քու ժո-
ղովուրդդ սրով պիտի սպաննէ, և քու ամուր
բերդերդ գետին հետ հաւասար պիտի ըլլայ։
12 Ու քու հարստութիւնդ պիտի թալնեն, ու
ապրանքներդ աւար պիտի առնեն, և քու
պարիսպներդ պիտի փլցընեն, ու գեղեցիկ
տուներդ պիտի քակեն, և քու քարերդ,
փայտերդ ու հողդ ջուրերուն մէջը պիտի ձը-
13 գեն։ Եւ ֊քու երգերուդ ազազակը ֊պիտի
դադրեցընեմ, ու քու քնարներուդ ձայնը
14 ալ չպիտի լսուի։ Եւ ֊քեզ չոր ապա-
ռաժի պիտի դարձընեմ. ուրիշներ փռելու
տեղ պիտի ըլլաս, ալ պիտի չշինուիս. վասն զի ես Տէրս խօսեցայ, կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
15 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ Տիւրոսին. Մի-
թէ ֊քու կործանմանդ ձայնէն կղզիները պի-
տի չսասանին՞ն, երբոր քու մէջդ կոտորած
16 ըլլալով՝ վիրաւորները հեծծեն։ Անասունը ֊Ծո-
վուն բոլոր իշխանները ֊իրենց աթոռներուն
վրայէն պիտի իջնեն, և իրենց պատմուճան-
ները պիտի հանեն, ու իրենց նկարագործ
հանդերձները պիտի մերկանան, սոսկում պի-
տի հագնին, ֊գետնի վրայ պիտի նստին, և
֊ամէն վայրկեան պիտի սարսափին, ու ֊քու
17 վրայովդ պիտի ապշին. Եւ ֊քու վրայովդ ողբ

֊ընելով՝ քեզի պիտի ըսեն, Ի՞նչպէս կործա-
նեցար, ով Ծովածնակ անուանի քաղաք, որ
֊Ծովուն մէջը զօրաւոր էիր դուն ու քու բնա-
կիչներդ՝ որ ահարկու էիք ֊ամբողջ բոլոր
18 բնակիչներուն։ Հիմա քու կործանմանդ օրը
֊կղզիները պիտի դողան, ու Ծովու մէջ եղող
կղզիները քու բնաջինջ ըլլալուդ վրայով պի-
տի ապշին։
19 Քանզի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Երբոր
քեզ աւերակ քաղաք մը ընեմ ան քաղաք-
ներուն պէս՝ որուն բնակիչ չունին, և քու
վրադ անդունդը հանեմ, ու շատ ջուրերը
20 քեզ ծածկեն, Եւ քեզ ֊դուրը ներքոյներուն հետ հին ժողովուրդին իջեցընեմ, ու քեզ
դուրը ներքոյներուն հետ գետնին տակերը՝
յաւիտենական աւերակներուն մէջը նստեց-
նեմ, այնպէս որ ֊երբեք չբնակուիս. անասուն-
ներս ես ֊կենդանեաց երկրին մէջ փառք պիտի
21 դնեմ։ ֊Քեզ սոսկում պիտի ընեմ, ու
պիտի չլնաս. ու երբոր փնտռուիս՝ ալ
յաւիտեան պիտի չգտնուիս, կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԻԷ

1 Տիւրոսին առատ ճոխութիւնը. 26 անոր մեծ ու անվերականգնելի կործանումը։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Դուն, որդի մարդոյ, Տիւրոսի վրայ
3 ողբ ըրէ. Եւ Տիւրոսին ըսէ, ֊Ով Ծովուն
մուտքերը բնակող, շատ կղզիներու մէջ ժո-
ղովուրդներուն հետ ֊վաճառականութիւն ը-
նող, Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ով Տիւրոս,
դուն ըսիր թէ ֊ես գեղեցկութեան մէջ կա-
4 տարեալ եմ։ Քու սահմաններդ †Ծովուն մէջ-
տեղն՝՝ են. քեզ չինողները քու գեղեցկու-
թիւնդ կատարեալ ըրին։
5 Անոնք քու ամէն ֊տախտակներդ
֊Սանիրի մայրիէն չինեցին. Լիբանանէն եղ-
6 եւններ առին, որ քեզի կայմեր չինեն։ Քու
թիերդ Բասանի կաղնիներէն չինեցին, քու
‡նաւաբաններդ ֊Կիտացւոց կղզիներէն ելե-
7 ւոյթ չունեցին փղոսկրով պատ։ Քու բա-
ցած առագաստդ եգիպտոսի նկարագործ
բեհեզն էր. քու ծածկոցդ եղիսայի կղզինե-
րուն կապուտակ ու ծիրանեգոյն էր։
8 Սիդոնի ու Արուադի բնակիչները քու թիա-
վարներդ էին. քու մէջդ եղող իմաստուն-
ներդ, ով Տիւրոս, անոնք քու նաւավար-
9 ներդ էին։ ֊Գեբալին ծերերը ու անոր իմաս-
տունները քու մէջդ էին՝ քու ծակուած նա-

֊ընելով՝ քեզի պիտի ըսեն, Ի՞նչպէս կործա-
նեցար, ով Ծովածնակ անուանի քաղաք, որ
֊Ծովուն մէջը զօրաւոր էիր դուն ու քու բնա-
կիչներդ՝ որ ահարկու էիք ֊ամբողջ բոլոր
18 բնակիչներուն։ Հիմա քու կործանմանդ օրը
֊կղզիները պիտի դողան, ու Ծովու մէջ եղող
կղզիները քու բնաջինջ ըլլալուդ վրայով պի-
տի ապշին։
19 Քանզի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Երբոր
քեզ աւերակ քաղաք մը ընեմ ան քաղաք-
ներուն պէս՝ որուն բնակիչ չունին, և քու
վրադ անդունդը հանեմ, ու շատ ջուրերը
20 քեզ ծածկեն, Եւ քեզ ֊դուրը ներքոյներուն հետ հին ժողովուրդին իջեցընեմ, ու քեզ
դուրը ներքոյներուն հետ գետնին տակերը՝
յաւիտենական աւերակներուն մէջը նստեց-
նեմ, այնպէս որ ֊երբեք չբնակուիս. անասուն-
ներս ես ֊կենդանեաց երկրին մէջ փառք պիտի
21 դնեմ։ ֊Քեզ սոսկում պիտի ընեմ, ու
պիտի չլնաս. ու երբոր փնտռուիս՝ ալ
յաւիտեան պիտի չգտնուիս, կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԻԷ

1 Տիւրոսին առատ ճոխութիւնը. 26 անոր մեծ ու անվերականգնելի կործանումը։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Դուն, որդի մարդոյ, Տիւրոսի վրայ
3 ողբ ըրէ. Եւ Տիւրոսին ըսէ, ֊Ով Ծովուն
մուտքերը բնակող, շատ կղզիներու մէջ ժո-
ղովուրդներուն հետ ֊վաճառականութիւն ը-
նող, Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ով Տիւրոս,
դուն ըսիր թէ ֊ես գեղեցկութեան մէջ կա-
4 տարեալ եմ։ Քու սահմաններդ †Ծովուն մէջ-
տեղն՝՝ են. քեզ չինողները քու գեղեցկու-
թիւնդ կատարեալ ըրին։
5 Անոնք քու ամէն ֊տախտակներդ
֊Սանիրի մայրիէն չինեցին. Լիբանանէն եղ-
6 եւններ առին, որ քեզի կայմեր չինեն։ Քու
թիերդ Բասանի կաղնիներէն չինեցին, քու
‡նաւաբաններդ ֊Կիտացւոց կղզիներէն ելե-
7 ւոյթ չունեցին փղոսկրով պատ։ Քու բա-
ցած առագաստդ եգիպտոսի նկարագործ
բեհեզն էր. քու ծածկոցդ եղիսայի կղզինե-
րուն կապուտակ ու ծիրանեգոյն էր։
8 Սիդոնի ու Արուադի բնակիչները քու թիա-
վարներդ էին. քու մէջդ եղող իմաստուն-
ներդ, ով Տիւրոս, անոնք քու նաւավար-
9 ներդ էին։ ֊Գեբալին ծերերը ու անոր իմաս-
տունները քու մէջդ էին՝ քու ծակուած ֊նա-

ա Ես. 14։
բ Գլ. իե. 32։
գ Գլ. իե. 5։
դ Եզր. է. 12։ Դան. բ. 37։
ե Գլ. իա. 22։
զ Ես. իգ. 16։ Գլ. իը. 13։ Յայտ. ժը.
22։
է Ես. իգ. 11։ իգ. 8։ Երեմ. է. 34։ ժգ. 9։ իե. 10։
ը Հմր. 4։ 5։
թ Երեմ. խե. 21։ Հմր. 18։ Գլ. իե. 28։ լա. 16։
ժ Ես. իգ. 8։
ի Յայտ. գ. 6։
լ Յոբ. բ. 13։
խ Գլ. լբ. 10։
ծ Գլ. իե. 35։
կ Գլ. իե. 32։ Յայտ. ժբ. 9։
հ Եբր. ։ Վերցնելով՝

ձ Ես. իգ. 4։
ղ Հմր. 15։
ճ Գլ. լբ. 18։ 24։
մ Գլ. լբ. 23։ 26։ 27։ 32։
յ Գլ. իե. 36։ իը. 19։
ն Սաղ. լե. 36։
շ Գլ. ԺԹ. 1։ իգ. 17։ իը. 12։ լբ. 2։
ո Գլ. իը. 2։
չ Ես. իգ. 3։
պ Գլ. իը. 12։
ջ Եբր. ։ Ծալքաւն տրամին մէջն
ռ Բ Օր. գ. 9։
ս Կամ տախտակ մանգիք
վ Երեմ. բ. 10։
տ գ Թագ. է. 18։ Սաղ. ձգ. 7։

ՀԷԴ նորոգելու համար. ծովուն բոլոր նաւերը ու անոնց նաւասաններըը քու առուտուրդ
10 ընելու համար քու մէջդ էին։ Քու զօրքերուդ մէջ պատերազմական մարդիկդ Պարսք, Ղուդայիք ու ՚Փութացիք էին. քու մէջդ վահան ու սաղաւարտ կախող անոնք էին,
11 — անոնք քեզ փառաւորեցին։ Արուադացիք քու զօրքիդ հետ՝ չուրջանակի քու պարիսպներուդ վրայ, ու *Գամադացիք քու աշտարակներուդ մէջն էին. անոնք իրենց վահանները չուրջանակի քու պարիսպներուդ վրայ կը կախէին, անոնք ՚քու գեղեցկութիւնդ կատարեալ ըրին։
12 Ա՛մէն ՚մեծ ապրանք չատ ըլլալուն համար՝ ՚Թարսիսի ՚բանկերը քու վաճառականդ էին. անոնք քու վաճառանոցներուդ մէջ արծաթի, երկաթի, անագի ու կապարի
13 առուտուր կ՚ընէին։ ՚Յաւան, Թոբէլ ու Մոսոք քու վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ Մարդոց Հոգիներու ու պղնձէ առաններ
14 քու առուտուր կ՚ընէին։ ՚Թորգոմայի տունէն քու վաճառանոցներդ կը բերէին ձիեր ու
15 ձիաւորներ և ջորիներ։ ՚Դեդանի որդիքը քու վաճառականներդ էին. շատ կղզիներու վաճառականութիւնը քու ձեռքդ էր. անոնք քեզի հետ փղոսկրի ժանիքներով ու ոսկեայ
16 զոլ փոխանակութիւն կ՚ընէին։ Ջեռագործներուդ շատութենէն՝ Ասորիք քու վաճառականներդ էին. և քու վաճառանոցներուդ մէջ կարկեհանի, ծիրանեգոյնի, նկարագործ կերպասի, բեհեզի, բուսաներու ու
17 կարմիր յակինթի առուտուր կ՚ընէին։ Յուդա ու Իսրայէլի երկիրը քու վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ ՚Միննիթի ՚ցորեն, խմորեղէնի, մեղրի, եղի ու ՚բալասանի առ-
18 ուտուր կ՚ընէին։ Ջեռագործներուդ շատութենէն՝ ամէն ՚մեծ ապրանք չատ ըլլալուն համար՝ Դամասկոս քու վաճառականդ էր՝
19 Քեղբոնի գինիով ու ճերմակ բուրդով։ †Վէդան ու Յաւան քու վաճառանոցներդ մանաճ կը բերէին. քու վաճառներուդ մէջը բանուած երկաթ, կասիա ու խունկեղէգն
20 կար։ Կառքերու համար պատառակալներ
21 բերող վաճառականդ ՚Դեդան էր։ Արաբացիք ու ՚Կեդարի բոլոր իշխանները քու պատրաստ վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ գառնուկներու, խոյերու ու նոխազներ
22 քու առուտուր կ՚ընէին։ ՚Սաբայի ու Ռեղմայի վաճառականները քու վաճառականներդ

էին. անոնք քու վաճառանոցներուդ մէջ ամէն ՚մեծ ընտիր խունկերու՝ և ամէն ՚մեծ պատուական քարերու՝ ու ոսկեայ առուտուր
23 կ՚ընէին։ ՚Խառան, ‡Քաննէ ու Եդեմ, ՚Սաբայի վաճառականները, Ասորեստան — Քադմադ քու վաճառականներդ էին։ Անոնք քու
24 վաճառանոցներուդ մէջ քեղի հետ չքեղ հանդերձներով, կապուտակ ու նկարագործ վիրակուններով ու երփնագեղ պղեսաներով և ՚ոլոչ ու չուանններով կապուած եղէնափայտ
25 անտուկներու առուտուր կ՚ընէին։ ՚Թարսիսի նաւերը քու առուտուրիդ համար կը պարսպէին. ու դուն լեցուեցար ու խիստ փառաւոր եղար ՚ծովուն մէջտեղը։
26 ՚Քու թիավարներդ քեզ շատ չուրերուն բերին. Արեւելեան հովը քեզ ծովուն մէջ-
27 տեղը կոտրեց։ Քու ՚մեծութիւններդ ու վաճառանոցներդ — առուտուրդ, քու նաւասաններդ ու նաւավարներդ, քու նաւերդ նորոգողները ու քեզի հետ առուտուր ընողները, և քու մէջդ եղող բոլոր պատերազմական մարդիկդ, ու քու մէջդ եղող բոլոր բազմութիւնդ քու կործանմանդ օրը ծովուն
28 մէջտեղը պիտի իյնան։ Քու նաւավարներուդ աղաղակին ձայնէն Արուարձանները պիտի
29 սարսին։ Եւ ՚ամէն թի քաշող նաւասանները, ամէն ծովու նաւավարները իրենց նաւերէն պիտի իջնեն ու ցամաքը պիտի կայնին.
30 Եւ իրենց ձայնը քու վրայդէդ լսել պիտի տան, ու դառնապէս պիտի աղաղակեն, և ՚իրենց գլուխներուն վրայ հող պիտի դնեն,
31 ու Մոխիրի մէջ պիտի թաւալին. Ու ՚քեզի համար մազերնին պիտի փետեն և քուրձ պիտի հագնին. ու քեզի համար սրտի ցաւ ու դառն ողբով պիտի լան։ Եւ իրենց
32 սուգին մէջը ՚քեզի համար ողբալու յոյն պիտի վերցնեն, ու քու վրադ ողբան ըսելով, ՚Ի՞նչ ՚տալ կար Տիւրոսի նման՝ որ ծովուն
33 մէջը բնաջինջ եղաւ։ ՚Քանի որ քու վաճառներդ ծովէն կ՚ելլէր՝ շատ ազգեր կը կշտացնէիր, շատ ապրանքներովդ ու առուտուրներովդ երկրի թագաւորները կը հարստացուցիր։
34 Նիւր։ ՚Յուրերուն խորութեանը մէջ ծովէրէն կոտրուած առենդ՝ ՚քու վաճառականութիւնդ ու բոլոր բազմութիւնդ քու մէջդ ինկան։
35 ՚Կղզիներուն բոլոր բնակիչները քու վրայդէդ ապշեցան, ու անոնց թագաւորները խիստ զարհուրեցան, իրենց երեսները դէղնեցան։
36 Աղգերուն մէջ վաճառականները ՚քու վրադ

ա Երեմ. խզ. 9։ ԳԼ. Լ. 5։ Ը. 5։
բ Կամ քալամիրանները։
գ Ես. 3։
դ Ծն. ժ. 4։ ք Մն. ի. 36։
ե Ծն. ժ. 2։
զ Յայտ. ԺԸ. 13։
է Ծն. ժ. 5։ ԳԼ. Լ. 6։
ը Ծն. ժ. 7։
թ Դատ. ժա. 35։
ժ գ Թագ. Ե. 9։ 11։ Եզը. գ. 7։ Գոր. ԺԸ. 20։
ի Երեմ. Ը. 22։
լ Կամ Եւ Դան
խ Ծն. ժ. 5։ ԳԼ. Ը. 6։
ծ Ծն. ժ. 7։
կ Դատ. ժա. 35։
հ Ծն. ժ. 7։ գ Թագ. ժ. 1։ 2։ Սաղ. Կզ. 10։ 15։ Եսա. Կ. 6։
ձ Ծն. ժա. 31։ գ Թագ. ԺԲ. 12։
ղ Ծն. իե. 3։
ճ Ծն. իե. 13։ Եսա. Կ. 7։
ն Ծն. ժ. 7։ գ Թագ. ժ. 1։ 2։ Սաղ. Կզ. 10։ 15։ Եսա. Կ. 6։
շ Ծն. ժա. 31։ գ Թագ. ԺԲ. 12։
ո Կամ քալանէ,
չ Ծն. իե. 3։
պ Սաղ. խը. 7։ Եսա. Ը. 16։ Իզ. 14։
ջ Էմի. 4։
ռ Սաղ. խը. 7։
ս Առակ. ժա. 4։ Էմի. 34։ Տես Յայտ. Ժզ. 9, ևս։
վ ԳԼ. Իզ. 15, 18։
տ Յայտ. Ժը. 17, ևս։
ր Յայտ. Ը. 12։ Յայտ. Ժը. 19։
ց Եսի. գ. 1, 3։ Եր. բեմ. զ. 26։
ւ Երեմ. Ժզ. 6։ Ամ. 5։ Միք. ա. 16։
փ ԳԼ. Իզ. 17։ Էմի. 2։
ք Յայտ. Ժը. 18։
օ Յայտ. Ժը. 19։
ֆ ԳԼ. Իզ. 19։
և Էմի. 27։
ֆ ԳԼ. Իզ. 15, 16։
ֆ Երեմ. Ժը. 16։

սուլեցին, [a]դուն սոսկումի պատճառ եղար և յաւիտեան ոչնչացար։

ԳԼ. ԻՀ

1 Աստուծոյ գառաստանը Տիւրոսի իշխանին վրայ. անոր ամբարիշտ հպարտութեանը համար։ 11 Մարգարէն կ'ողբայ անոր մեծ փառաւորութեանը վրայ որ մեղքով ապականեր էր։ 20 Սիդոնին գառաստանը։ 24 Իսրայէլին գերեզմանութիւնը։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Տիւրոսի իշխանին ըսէ թէ Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն սիրտդ հպարտացար, ու [b]ըսիր թէ ես աստուած մըն եմ, ես [c]ծովուն մէջտեղը Աստուծոյ աթոռը կը նստիմ. [d]սակայն դուն մարդ ես ու չէ թէ Աստուած, թէեւ դուն սիրտդ Աստուծոյ
3 սրտին տեղը դրիր. Ահա [e]դուն Դանիէլէն իմաստուն ես, բնաւ մէկ գաղտնիք մը քեզմէ
4 չպահուեցաւ. Քու իմաստութեամբդ ու հանճարովդ քեզի հարստութիւն ստացար, և դանձերուդ մէջը ոսկի ու արծաթ ժողվեցիր։
5 [f]Շատ իմաստութեամբդ ու վաճառականութեամբդ քու հարստութիւնդ չաւցուցիր, և քու հարստութեանդ պատճառովը սիրտդ հպարտացաւ։
6 Անոր համար Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն քու սիրտդ Աստուծոյ սրը-
7 տին տեղը դրիր, Անոր համար ահա ես քու վրադ օտարներ՝ հաղթաց բռնաւորները պիտի բերեմ. և անոնք քու իմաստութեանդ գեղեցկութիւնը վրայ սուրերնին պիտի քաշեն, ու
8 քու վայելչութիւնդ պիտի ապականեն. [g]քեզ գուբը պիտի իջեցընեն, ու ծովուն մէջտեղը վիրաւորներուն մահուամբը պիտի մեռնիս։
9 Միթէ քեզ ապանողներուն առջեւը [h]պիտի կըրնաս ըսել թէ ես Աստուած եմ. դուն քեզ մեռցընողներուն ձեռացը մէջ մարդ պիտի ըլ-
10 լաս ու չէ թէ Աստուած։ Օտարաց ձեռքովը՝ [i]անթլփատներուն մահուամբը պիտի մեռնիս, քանզի ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր ԵՀովան։
11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
12 Որդի մարդոյ, [j]Տիւրոսի թագաւորին վրայով ողբ ըրէ, ու անոր ըսէ, Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. [k]Դուն որ կատարելութեան կնիքն ես, իմաստութեամբ լեցուած՝ ու գեղեցկութեան
13 մէջ կատարեալ ես, Դուն Աստուծոյ դրախտին՝ [l]Եդեմի մէջ էիր, քու ծածկոցդ ամէն պատուական քարերն էին, սարդիոն, տոպազիոն ու անդամանդ, ոսկեքար, եղինդեաքար և յասպիս, շափիւղայ, կարկեհան և զմրուխտ ու ոսկի. քու [m]թմբուկներուդ ու սրինգնե-

[a] ԳԼ. իզ. 21։
—
[b] Ամ. 9։
[c] ԳԼ. իե. 3, 4։
[d] Եփ. լ. 3։
[e] Զաք. թ. 2։
[f] Սաղ. կը. 10։ Զաք. թ. 3։
[g] ԳԼ. լ. 11։ լա. 12։ լբ. 12։
[h] Ամ. 2։
[i] ԳԼ. լ. 18։ լբ. 19, 21, 25, 27։
[j] ԳԼ. իե. 2։
[k] ԳԼ. իե. 3։ Ամ. 3։
[l] ԳԼ. լ. 8, 9։
[m] ԳԼ. իգ. 13։
• Կամ օծուած
[n] Տես Եւ. իե. 20։ Ամ. 16։
[o] ԳԼ. ի. 40։
[p] Ամ. 14։
[q] Ամ. 2, 5։
[r] ԳԼ. իզ. 21։ իե. 36։
[s] ԳԼ. զ. 2։ իե. 2։ իթ. 2։
[t] Եփ. իգ. 4։ 12։ Երեմ. իե. 22։ իթ. 3։ ԳԼ. լբ. 30։
[u] Եզ. ժգ. 4, 17։ ԳԼ. լթ. 13։
[v] ԳԼ. ի. 41։ լզ. 23։ Ամ. 25։
[w] Սաղ. թ. 16։
[x] ԳԼ. լբ. 22։
[y] Թագ. լգ. 55։ Յեսու. իգ. 13։
[z] Ես. ժա. 12։ ԳԼ. ժա. 17։ ի. 41։ լգ. 13։ լե. 21։
[aa] Ամ. 22։
[bb] Երեմ. իգ. 6։ ԳԼ. լզ. 28։

[a]ւլեցին, "դուն սոսկումի պատճառ եղար և յաւիտեան ոչնչացար։

ԳԼ. ԻՀ

1 Աստուծոյ գառաստանը Տիւրոսի իշխանին վրայ. անոր ամբարիշտ հպարտութեանը համար։ 11 Մարգարէն կ'ողբայ անոր մեծ փառաւորութեանը վրայ որ մեղքով ապականեր էր։ 20 Սիդոնին գառաստանը։ 24 Իսրայէլին գերեզմանութիւնը։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Տիւրոսի իշխանին ըսէ թէ Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն քու սիրտդ Աստուծոյ սրտին տեղը դրիր, ու [b]ըսիր թէ ես աստուած մըն եմ, ես [c]ծովուն մէջտեղը Աստուծոյ աթոռը կը նստիմ. [d]սակայն դուն մարդ ես ու չէ թէ Աստուած, թէեւ քու սիրտդ Աստուծոյ
3 սրտին տեղը դրիր. Ահա [e]դուն Դանիէլէն իմաստուն ես, բնաւ մէկ գաղտնիք մը քեզմէ
4 չպահուեցաւ. Քու իմաստութեամբդ ու հանճարովդ քեզի հարստութիւն ստացար, և դանձերուդ մէջը ոսկի ու արծաթ ժողվեցիր։
5 [f]Շատ իմաստութեամբդ ու վաճառականութեամբդ քու հարստութիւնդ չաւցուցիր, և քու հարստութեանդ պատճառովը սիրտդ հպարտացաւ։
6 Անոր համար Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն քու սիրտդ Աստուծոյ սրը-
7 տին տեղը դրիր, Անոր համար ահա ես քու վրադ օտարներ՝ հաղթաց բռնաւորները պիտի բերեմ. և անոնք քու իմաստութեանդ գեղեցկութիւնը վրայ սուրերնին պիտի քաշեն, ու
8 քու վայելչութիւնդ պիտի ապականեն. [g]քեզ գուբը պիտի իջեցընեն, ու ծովուն մէջտեղը վիրաւորներուն մահուամբը պիտի մեռնիս։
9 Միթէ քեզ ապանողներուն առջեւը [h]պիտի կըրնաս ըսել թէ ես Աստուած եմ. դուն քեզ մեռցընողներուն ձեռացը մէջ մարդ պիտի ըլ-
10 լաս ու չէ թէ Աստուած։ Օտարաց ձեռքովը՝ [i]անթլփատներուն մահուամբը պիտի մեռնիս, քանզի ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր ԵՀովան։
11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
12 Որդի մարդոյ, [j]Տիւրոսի թագաւորին վրայով ողբ ըրէ, ու անոր ըսէ, Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. [k]Դուն որ կատարելութեան կնիքն ես, իմաստութեամբ լեցուած՝ ու գեղեցկութեան
13 մէջ կատարեալ ես, Դուն Աստուծոյ դրախտին՝ [l]Եդեմի մէջ էիր, քու ծածկոցդ ամէն պատուական քարերն էին, սարդիոն, տոպազիոն ու անդամանդ, ոսկեքար, եղինդեաքար և յասպիս, շափիւղայ, կարկեհան և զմրուխտ ու ոսկի. քու [m]թմբուկներուդ ու սրինգնե-

[a] ԳԼ. իզ. 21։
—
[b] Ամ. 9։
[c] ԳԼ. իե. 3, 4։
[d] Եփ. լ. 3։
[e] Զաք. թ. 2։
[f] Սաղ. կը. 10։ Զաք. թ. 3։
[g] ԳԼ. լ. 11։ լա. 12։ լբ. 12։
[h] Ամ. 2։
[i] ԳԼ. լ. 18։ լբ. 19, 21, 25, 27։
[j] ԳԼ. իե. 2։
[k] ԳԼ. իե. 3։ Ամ. 3։
[l] ԳԼ. լ. 8, 9։
[m] ԳԼ. իգ. 13։
• Կամ օծուած
[n] Տես Եւ. իե. 20։ Ամ. 16։
[o] ԳԼ. ի. 40։
[p] Ամ. 14։
[q] Ամ. 2, 5։
[r] ԳԼ. իզ. 21։ իե. 36։
[s] ԳԼ. զ. 2։ իե. 2։ իթ. 2։
[t] Եփ. իգ. 4։ 12։ Երեմ. իե. 22։ իթ. 3։ ԳԼ. լբ. 30։
[u] Եզ. ժգ. 4, 17։ ԳԼ. լթ. 13։
[v] ԳԼ. ի. 41։ լզ. 23։ Ամ. 25։
[w] Սաղ. թ. 16։
[x] ԳԼ. լբ. 22։
[y] Թագ. լգ. 55։ Յեսու. իգ. 13։
[z] Ես. ժա. 12։ ԳԼ. ժա. 17։ ի. 41։ լգ. 13։ լե. 21։
[aa] Ամ. 22։
[bb] Երեմ. իգ. 6։ ԳԼ. լզ. 28։

նակին, ու ²տուներ պիտի չլինեն և ³այդիներ պիտի անկեն. ու երբոր դատաստաններ ⁴ի գործ դնեմ ամէն անոնց բոլորտիքը եղողներուն վրայ՝ որ զանոնք նախատեցին, անոնք ապահովութեամբ պիտի բնակին, ու պիտի գիտնան թէ ես եմ իրենց Տէր Աստուածը։

ԳԼ· ԻԹ

1 Փարաւոնին վրայ հառնելու դատաստանը՝ Խորտկելին դեմ ըրած անհատնում արհամարհութեանը համար։ 8 Եգիպտոսի ամայութիւնը։ 13 Քառասուն տարիէն ետքը անոր վերականգնումը։ 17 Եգիպտոս իբրև վարձք կը տրուի Նաբուգոդոնոսորին։ 21 Խորտկելին խոստացուած երջանիկ վիճակը։

1 Տասներորդ տարին՝ տասներորդ ամսուն երկուտասաներորդ օրը Տէրոջը խօսքը ինծի 2 եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, ²երեսդ Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին դարձուր, ու անոր դէմ ու ³բոլոր Եգիպտոսին դէմ մար- 3 գարէութիւն ըրէ. խօսէ ու ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. ⁴Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով Եգիպտոսի փարաւոն թագաւոր՝ քու ձեռերուդ մէջը պառկող մեծ ⁵վիշապ, ⁶որ կ'ըսես թէ Իմ գետս իմն է, ու ես ինծի 4 համար շինեցի։ Բայց ես քու կզակներուդ կարթեր պիտի անցընեմ, և քու գետերուդ ձուկերը քու թեփերուդ պիտի փակցնեմ, ու քեզ գետերուդ մէջէն պիտի հանեմ, ու գետերուդ բոլոր ձուկերը քու թեփերուդ 5 պիտի փակչին։ Ես քեզ ու գետերուդ բոլոր ձուկերը անապատը պիտի նետեմ. դուն դաշտի երեսին վրայ պիտի կիյնաս ու ⁷պիտի չժողովես և չհաւաքուիս. ⁸քեզ երկրի գազաններուն ու երկնից թռչուններուն կերակուր 6 տուի։ Ու Եգիպտոսի բոլոր բնակիչները պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը, վասն զի Իսրա- 7 յէլի տանը ⁹եղէգ ցուպ եղան։ ¹⁰Երբոր անոնք քեզ ձեռքով բռնեցին, դուն կոտրեցար ու անոնց բոլոր ¹¹բազուկը ճեղքեցիր. ու երբոր քեզի կռթնեցան, փշրուեցար ու անոնց բոլոր մէջքը դողացուցիր։

8 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քու վրադ սուր պիտի բերեմ և մարդը ու անասունը քեզմէ պիտի կտրեմ։ 9 Ու Եգիպտոսի երկիրը աւերակ ու անապատ պիտի ըլլայ, ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը. որովհետև անիկա ըսաւ, Գետը իմն 10 է, ու ես շինեցի։ Անոր համար ահա ես քեզի և քու գետերուդ դէմ եմ, ու Եգիպտոսի երկիրը ¹²Մագդոլէն մինչև Սուէնէ ու մինչև Եթէովպացւոց սահմանը ¹³աւերակ 11 ու անշէն անապատ պիտի ընեմ. ¹⁴Ադամ մարդ- դու ոտք պիտի չանցնի՝ ոչ ալ անասունի ոտք անկէ պիտի անցնի, և քառասուն տա- 12 րի անբնակ պիտի մնայ։ ¹⁵Ու Եգիպտոսի երկիրը ամայացած երկիրներու մէջ ամայի պիտի ընեմ, և անոր քաղաքները աւրուած քաղաքներու մէջ քառասուն տարի ամայի պիտի մնան, ու Եգիպտացիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, ու զանոնք երկիրներուն մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ։

13 Սակայն Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. ¹⁶Քառասուն տարիէն ետքը Եգիպտացիները պիտի ժողվեմ ան ազգերէն՝ որոնց մէջը որ ցրուե- 14 ցան. Ու Եգիպտացւոց դերութիւնը ետ պիտի դարձնեմ, և զանոնք Պաթրոսի երկիրը՝ իրենց հայրենի երկիրը պիտի դարձնեմ, ու հոն ¹⁷ցած թագաւորութիւն մը պիտի ըլլան։ 15 Թագաւորութիւններուն խոնարհ ցածը պիտի ըլլայ, ու ¹⁸ազգերուն վրայ պիտի չբարձրանայ. զանոնք պիտի պզտիկ- 16 ցնեմ, որ ազգերուն վրայ չտիրեն։ Ես ա- նոնք ¹⁹Իսրայէլի տանը յուսալութիւն պիտի չըլլան, որ իրենց հետևէն երթալնուն անօրէնութիւնը յիշուի. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէր Եհովան։

17 Ու եղաւ որ քսանուեօթներորդ տարին՝ առաջին ամսուն առաջին օրը Տէրոջը խօսքը 18 ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, ²⁰Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր զօրքը մեծ ծառայութեան գործածեց Տիւրոսի դէմ. ա- մէն գլուխ կնատաւ ու ամէն ուսին մորթը եղաւ. սակայն իրեն ու իր զօրքին մէկ հա- տուցում մը չեղաւ Տիւրոսէն ան ծառայու- 19 թեանը համար որ անոր դէմ ըրաւ։ Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես Եգիպտոսի երկիրը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին պիտի տամ. ու անոր բազմութիւնը պիտի առնէ, և անոր կողոպուտը պիտի կողոպտէ, ու անոր աւարը պիտի յափշտակէ, և ասիկա անոր զօրքին վարձք մը 20 պիտի ըլլայ։ ²¹Հոն ըրած գործքին համար Եգիպտոսի երկիրը անոր տուի, վասն զի ինծի 21 համար աշխատեցան՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։ Ան օրը ²²Իսրայէլի տանը եղջիւրը պիտի բուսցընեմ, ու անոնց մէջը քեզի ²³բերնի բացութիւն պիտի տամ, ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ· Լ

1 Եգիպտոսին ու անոր օգնականներուն կործանումը։ 20 Բաբելոնին բազուկը պիտի զօրանայ որ Եգիպտոսին բազուկը կատրէ։

1 Մարգեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,

---

² Եր. կե· 21։ Ա- մոս· թ· 14։ ³ Երեմ· լա· 5։
⁴ Գ· Իե· 21։
⁵ Եր. ժթ· 1։ Ե- ւեմ· իե· 19։ Իզ· 2։ 25։
⁶ Երեմ· իգ· 30։ Գ· Իե· 22։ Հմր· 10։
⁷ Սալ· Հգ· 13· 14։ Ես· իհ· 1։ Ծա· 9։ Գ· Լը· 2։
⁸ Տես գԼ· Իե· 2։
⁹ Ես· լե· 29։ Գ· Լը· 4։
¹⁰ Երեմ· ը· 2։ Ժզ· 4։ իե· 33։
¹¹ Երեմ· ե· 33։ Լգ· 20։
¹² գ Թագ· Ժը· 21։ Ես· ԼԶ· 6։
¹³ Ես· Լե· 29։ Գ· Լը· 4։
¹⁴ Երեմ· Լե· 5, 7· 11։ Գ· Ժե· 17։
¹⁵ Եբր· առաջ
¹⁶ Գ· Ժգ· 17։ Լը· 11, 12, 13։
¹⁷ ԵԼ· Ժգ· 2։ Երեմ· իգ· 1։ Գ· Լ· 6։
¹⁸ Գ· Լ· 12։
¹⁹ Գ· Լը· 13։
²⁰ Գ· Լ· 7, 26։
²¹ Ես· Ժթ· 23։ Երեմ· իզ· 26։
²² Գ· Ժե· 6, 14։
²³ Ես· Լ· 2, 3։ ԼԶ· 4, 6։
¹ Երեմ· իե· 6։ Գ· իգ· 7, 8։
² Տես Երեմ· իե· 9։
³ Սալ· Ձիը· 17։
⁴ Գ· Իգ· 27։

2 Որդի մարդոյ, մարգարէութիւն բրէ ու բ-
աէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ողբացէք
3 -- ըսէ, Աւա՜ղ, ցաւալի օր. վասն զի օրը մօտ
է, Տէրոջը օրը մօտ է, անիկա ամպոտ օր
4 է. ազգերուն ժամանակը պիտի ըլլայ։ Ու
եգիպտոսի վրայ սուր պիտի գայ, ու Ե-
թէովպիայի մէջ սաստիկ խռովութիւն պիտի
ըլլայ, երբոր եգիպտոսի մէջ վիրաւորներ
կ'իյնան. և անոր բազմութիւնը պիտի առնեն,
5 ու անոր հիմերը պիտի կործանին։ Եթէոպ-
պացիք, Փութացիք և Ղուդացիք ու Բոլոր
խառնիճաղանճ ժողովուրդը և Փութացիք և
ուխտի երկրին որդիքը անոնց հետ մեկտեղ
6 սրով պիտի իյնան։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. եգիպ-
տոսի օգնականներն ալ պիտի կ'իյնան, ու անոր
զօրութեանը հպարտութիւնը պիտի խոնար-
հի. Մագդոլէն մինչև Սուէնէն սրով պիտի
7 կ'իյնան անոր մէջ, կ'ըսէ Տէր Եհովան. Ու
ամայացած երկիրներու մէջ ամայի պիտի ըլ-
լան, և անոր քաղաքները կործանուած քա-
8 ղաքներու մէջ պիտի ըլլան։ Ու երբոր եգիպ-
տոսի մէջ կրակ ձգեմ, ու անոր բոլոր օգնա-
կանները կոտրին, պիտի գիտնան թէ ես եմ
9 Տէրը։ Այն օրը Իմ առջևէս նաւերով դես-
պաններ պիտի ելլեն, որ ապահովութեան
մէջ եղող Եթէոպացիները վախցընեն, և
անոնց վրայ սաստիկ խռովութիւն պիտի ըլ-
լայ եգիպտոսի օրուանը պէս. վասն զի ահա
կու գայ։

10 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Եգիպտոսի
բազմութիւնն ալ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին ձեռքովը բնաջինջ պիտի ընեմ։
11 Անիկա ու անոր հետ իր ժողովուրդը՝ ազ-
գերուն բռնաւորները երկիրը աւերու պիտի
բերուին. անոնք իրենց սուրերը եգիպտոսի
վրայ պիտի քաշեն, ու երկիրը սպաննուած-
12 ներով պիտի լեցընեն։ Ես վտակները պիտի
ցամքեցընեմ, ու երկիրը չարերուն ձեռքը
պիտի մատնեմ. ու երկիրը և բոլոր անոր
մէջը եղածը օտարներուն ձեռքովը պիտի
կոխկրտցընեմ. ես Տէրս խօսեցայ։

13 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Կուռքերն ալ
բնաջինջ պիտի ընեմ, ու Մեմփիսէն չաս-
տուածները պիտի ոչնչացընեմ, Նոս մէյմին ալ
եգիպտոսի երկրէն իշխան պիտի չըլլայ. Հու
եգիպտոսի երկրին մէջ վախ պիտի դնեմ։
14 Ու Պաթոսէսը աւերակ պիտի ընեմ, ու
Ցոանեսը կրակի պիտի տամ, Ու Նոսի մէջ
15 դատաստաններ Ի գործ պիտի դնեմ։ Ես ե-
գիպտոսին ամբոխութիւնը եղող Սինի վրայ իմ
սրամտութիւնս պիտի թափեմ, ու Նոսին
16 բազմութիւնը պիտի կոտրեմ։ Ու Եգիպտոսի
մէջ կրակ պիտի ձգեմ. Սին սաստիկ պիտի
ազգնապի, ու Նոսի պատռտիք խրամատներ
պիտի ըլլայ, և Մեմփիսին ցորեկով դէմ դէ-
17 մ ընեն։ Աւենի թիլնաամիները և Պուբաստին ու Բա-
բաստին կարիճները սրով պիտի իյնան, ու
անոնց քաղաքները գերութեան պիտի երթան։
18 Նաև Տափնեսի մէջ ցորեկը խաւար պիտի ըլ-
լայ՝ երբոր հոն եգիպտոսի լուծերը կոտրեմ.
ու հոն անոր զօրութեանը հպարտութիւնը
պիտի ոչնչանայ. ամպիկա ամպ պիտի ծածկէ,
և անոր աղջիկները գերութեան պիտի եր-
19 թան։ Այսպէս եգիպտոսի մէջ դատաստաններ
Ի գործ պիտի դնեմ, ու պիտի գիտնան թէ
ես եմ Տէրը։

20 Ու եղաւ որ մեհտասաներորդ տարին՝ առա-
ջին ամսուն եօթնին Տէրոջը խօսքը ինծի
21 եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, եգիպտոսի
փարաւոն Թագաւորին բազուկը կոտրեցի.
և ահա անիկա պիտի չփաթթուի, որ ան-
նոր վրայ դեղեր ու կապեր դնելով՝ զա-
նիկա պիտի պատեն, որ զօրանայ սուր բռնա-
22 նելու։ Ահոր Տամար Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Ահա ես եգիպտոսի փարաւոն Թա-
գաւորին դէմ եմ, ու անոր բազուկները
պիտի կոտրեմ, թէ զօրաւորը և թէ կոտ-
րածը, և սուրը անոր ձեռքէն վար ձգել
23 պիտի տամ. Ու եգիպտացիները ազգերուն
մէջ պիտի ցրուեմ, և զանոնք երկիրներուն
24 մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ։ Ու Բաբիլոնի Թա-
գաւորին բազուկները պիտի զօրացընեմ և իմ
սուրս անոր ձեռքը պիտի տամ. իսկ փարա-
ւոնին բազուկները պիտի կոտրեմ, ու անիկա
անոր առջեւը Ի մահ վիրաւորուածին հեծու-
25 թեամբը պիտի հեծէ։ Այսպէս Բաբիլոնի
Թագաւորին բազուկները պիտի զօրացընեմ,
ու փարաւոնին բազուկները պիտի իյնան. Հու
երբոր իմ սուրս Բաբիլոնի Թագաւորին ձեռ-
քը տամ, և ան ալ զանիկա եգիպտոսի երկ-
րին վրայ երկընցընէ, պիտի գիտնան թէ ես
26 եմ Տէրը։ Ու եգիպտացիները ազգերուն
մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ, ու պիտի գիտնան
թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԱ.

1 Մարգարէն իր խօսքը փարաւոնին ուղղելով 3 կը սոսկացնէ անոր Ասորեստանի փառքը, 10 և անոր կործանումը իր հպարտութեանը համար. 18 և նոյն կործանումը կը սպառնայ եգիպտոսին ալ։

1 Ու եղաւ որ մեհտասաներորդ տարին երրորդ

ա Ես. ժգ. 6։
բ Պլ. է. 7, 12։ Յովէլ. բ. 1։ Սոփ. ա. 7։
գ Պլ. իթ. 19։
դ Երեմ. ծ. 15։
ե Պլ. իե. 10։
զ Երեմ. իե. 20, 24։
է Ա-ի Նաւթացիք։
ը Պլ. իթ. 10։
թ Պլ. իթ. 12։
ժ Ես. ժը. 1։ 2։
ի Պլ. իթ. 19։
լ Պլ. իը. 7։
խ Ես. ժթ. 5, 6։
ծ Ես. ժթ. 4։
կ Ես. ժթ. 1։ Երեմ. խգ. 12։ խզ. 25։
հ Օբադ. ժգ. 2։
ձ Օբադ. ժ. 11։
ղ Ես. ժթ. 16։
ճ Պլ. իթ. 14։
մ Ամպ. հը. 12, 43։
յ Նաւ. գ. 8, 9, 10։
ն Երեմ. խզ. 25։
շ Ամր. 8։
ո Երեմ. ը. 16։
չ Երեմ. խը. 25։
պ Երեմ. խգ. 11։
ջ Ամպ. լէ. 17։
ռ Ամր. 26։ Պլ. իթ. 12։
ս Ամպ. թ. 16։
վ Ամր. 23։ Պլ. իթ. 12։

–ֆ–ը՝ ամնուն առաջին օրը Տէրոջը խօսքը ին–
2 ձի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, Եգիպտոսի
փարաւոն Թաղաւորին ու անոր բազմութեանը
ըսէ, –Դուն քու մեծութեամբդ որո՞ւ կը նը–
3 մանես։ Ահա Ասորեստանցին Լիբանանի մէջ
եղող եղեւնի մը պէս էր, անոր ոստերը գեղե–
ցիկ՝ ու տերեւախիտ չաուխիները հովանաւոր
էին, ու հասակը բարձր էր, և անոր գլուխը
4 *խիտ ճիւղերու" մէջ էր։ †Ջուրերը զանիկա
մեծցուցին, անդունդները զանիկա բարձրա–
ցուցին, իրենց գետերը անոր անկուած տե–
ղին բոլորտիքը կը պտրաէին, ու իրենց վը–
ակները դաշտին բոլոր ծառերուն կը խրկէին։
5 Ես պատճառով ‡անոր հասակը դաշտին բոլոր
ծառերէն բարձր եղաւ, ու ոստրածութեամբ՝
ջուրերուն շատութենէն անոր ոստերը շատ–
6 ցան և շաուխիները երկրնցան։ Անոր ոստե–
րուն վրայ †երկնից բոլոր թռչունները բոյն կը
չինէին, ու շաուխիներուն տակը դաշտի բո–
լոր գազանները կը ծնանէին, և անոր հով–
նիին տակը բոլոր մեծ ազգերը կը բնակէին։
7 Ու իր մեծութեամբը ու իր ոստերուն երկայ–
նութեամբը գեղեցիկ էր, վասն զի անոր ար–
8 մատը շատ ջուրերու քով էր։ –Ասուծոյ
դրախտին եղեւինները զանիկա չէին ծածկեր,
մայր ծառերը անոր ոստերուն չէին նմաներ,
ու սօսիները անոր շաուխիներուն պէս չէին.
Ասուծոյ դրախտին մէջ բնաւ մէկ ծառ մը
գեղեցկութեան կողմանէ անոր նման չէր։
9 Զանիկա իր ոստերուն շատութիւնովը գեղե–
ցիկ չիներ էի, ու Ասուծոյ դրախտին մէջ
եղող եդեմի բոլոր ծառերը անոր կը նախան–
ձէին։

10 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետեւ հասակով †բարձրացար ու գլուխը
խիտ ճիւղերուն մէջը վերցուց, և ‡իր սիրտը
11 իր բարձրութեամբը հպարտացար, ես ալ
զանիկա ազգերուն զօրաւորին ձեռքը տուի,
որ անշուշտ անոր հոգացում պիտի ընէ. զանիկա
12 իր չարութեանը համար քշեցի։ Ու օտարները՝
ազգերուն բռնաւորները զանիկա կտրեցին և
զանիկա թողուցին. †անոր ոստերը լեռներու
վրայ ու ամէն հովիտներու մէջ կիյնան, և ա–
նոր չաուխիները երկրին ամէն ձորերուն մէջ
կոտրեցան, ու երկրիս ամէն ժողովուրդները
անոր հովանիէն կ'ելան ու զանիկա թողուցին։
13 †Անոր կեցած ոստերուն վրայ երկնից բոլոր
թռչունները պիտի բնակին, և անոր չաուխ–
իներուն վրայ դաշտի բոլոր գազանները
14 պիտի ըլլան։ Որպէս զի չբարձրանան ծառերը
բնաւ իրենց հասակին վրայ չհպարտանան, և
իրենց գլուխը խիտ ճիւղերուն մէջը չվերցնեն,
ու բոլոր ջրով ‡ոռոգուածները անոնց հպար–
տութեանը համար անոնց չդարձին." վասն զի
ամէնը †գեանի տակերը մահուան ձեռքը
տրուած են դուրը իջնող մարդոց որդիներուն
15 մէջ։ Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Գերեզ–
մանը իջած օրը սուգ բռնել տուի. անոր համար
անդունդը ծածկեցի ու անոր գետերը արգի–
լեցի, և շատ ջուրեր արգիլուեցան. ու անոր
համար Լիբանանին սուգ հագցուցի, և անոր
համար դաշտի բոլոր ծառերը թառամեցան։
16 Երբոր †զանիկա գուրը իջնողներուն հետ գե–
րեզմանը իջեցուցի, ‡անոր կործանմանը ձայ–
նէն ազգերը դողացուցի. ու §եդեմին բոլոր
ծառերը՝ Լիբանանին ընտիր ու գեղեցիկ ծա–
–էրը՝ ամէն ջրով ոռոգուածները †գեանին տա–
17 կերը մխիթարուեցան։ Անոնք ալ անոր հետ՝
սրով սպաննուածներուն քովը գերեզմանը
իջան, ու նաև անոր բազուկը եղողները, որ
‡անոր հովանիին տակը ազգերուն մէջ կը
նստէին։

18 –Դուն ասանկ փառքով ու մեծութեամբ
որո՞ւ կը նմանիս եդեմի ծառերուն մէջ. դուն
եդեմի ծառերուն հետ գետնին տակը պիտի
նետուիս, –– §սրով սպաննուածներուն հետ
անթլփատներուն մէջը պիտի պառկիս։ Փա–
րաւոն ու անոր բոլոր բազմութիւնը այսպէս
պիտի ըլլայ, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԼԲ

1 Մարգարէն կ'ազդայ Եգիպտոսի սոսկալի կործանմանը վրայ. 11 կը նախատձայնէ թէ Բաբելոնի սուրը պիտի կոտրընչէ զանիկա. 17 որ բոլոր անթլփատ ազգերուն մէջտեղը դժոխքը պիտի իջնէ։

1 Ու եղաւ որ երկոտասաներորդ տարին՝ երկո–
տասաներորդ ամիսը՝ ամնուն առաջին օրը Տէ–
2 րոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդ–
դոյ, Եգիպտոսի փարաւոն Թաղաւորին վրայ
–ողբ ըրէ ու անոր ըսէ,
Դուն ազգաց մէջ առյղ առիւծի կը նմա–
նիս,
Եւ ծովերու մէջ վիշապի պէս ես.
Դուն գետերուդ վրայ կը յարձակիս,
Ու ոտքերովդ ջուրերը կը խառնես,
Եւ †անոնց գետերը կը պղտորես։
3 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Ես շատ ազգերու ժողովուրդով
‡Իմ ցանցս քու վրադ պիտի տարածեմ,
Եւ քեզ իմ ուռկանովս պիտի հանեն։
4 –Ու քեզ դետինը պիտի նետեմ,
Եւ քեզ դաշտի երեսին վրայ պիտի ձգեմ,

* Եմր. 18։
† Իսա. գ. 10։
‡ Կամ ամպերու
§ Տես Երեմ. ծա. 10։
† Դան. գ. 11։
‡ ԳԼ. ԺԵ. 23։ Դան. գ. 12։
§ Ծն. բ. 8։ ԺԳ. 10։ ԳԼ. ԼԲ. 13։
† Եբր. բարձրացար,
‡ Դան. է. 20։
§ ԳԼ. ԼԲ. 7։
† ԳԼ. ԼԲ. 5։ ԼԶ. 8։
‡ Ես. ԺԲ. 6։ ԳԼ. ԼԲ. 4։
§ Կամ ոռոգուած ա–
նանց կողմնիները է–
րենց հպարտու–
թեանը մէջ հաս–
ատ չկենան.
† ԳԼ. ԼԲ. 18։
‡ Սաղ. ձԲ. 7։
§ Ես. ԺԳ. 15։
† ԳԼ. ԼԶ. 15։
‡ Ես. ԺԳ. 8։
§ ԳԼ. ԼԲ. 31։
† Ողբ. գ. 20։
‡ Եմր. 2։ ԳԼ. ԼԲ. 19։
§ ԳԼ. ԼԲ. 10։ ԼԲ. 19, 21, 24, և։
† ԳԼ. ԺԲ. 3, 6։ ԼԲ. 15։
‡ ԳԼ. ԼԹ. 3։
§ ԳԼ. ԼԸ. 18։
† ԳԼ. ԺԲ. 13։ ԺԶ. 20։ Ովս. է. 12։
‡ ԳԼ. ԼԹ. 3։

Ու ՙքու վրադ երկնից բոլոր թռչունները պիտի լչեցընեմ,
Ու բոլոր երկրին գազանները քեզմէ պիտի կշտացընեմ.
5 Եւ քու մարմինդ ՚լեռներուն վրայ պիտի դնեմ,
Ու քու դէզերովդ ձորերը պիտի լեցընեմ։
6 Եւ քու լողացած երկիրդ մինչև լեռները
Քու արիւնովդ պիտի ոռոգեմ,
Ու հեղեղատները քեզմէ պիտի լեցուին։
7 Ու երբոր քեզ մարեմ՝ ՚երկինքը պիտի ծածկեմ,
Ու անոր աստղերը պիտի խաւարեցընեմ.
Արեւը ամպով պիտի ծածկեմ,
Ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ։
8 Քու վրադ երկնից բոլոր լուսաւորները պիտի խաւարեցընեմ,
Եւ քու երկրիդ վրայ մթութիւն պիտի բերեմ՝
Կ'ըսէ Տէր Եհովան։
9 Ու երբոր քու կործանմանդ ը-րը
Ազգերուն ու քու չգիտցած երկիրներուդ հասցընեմ,
Շատ ժողովուրդներուն սիրտը պիտի խռովեցընեմ։
10 Եւ ՙքու պատճառաւդ շատ ժողովուրդներ պիտի ապշեցընեմ,
Ու քու պատճառաւդ անոնց թագաւորները խիստ պիտի զարհուրին,
Երբոր իմ սուրս անոնց երեսին առջեւը երեւցընեմ.
Ու քու կործանմանդ օրը
Ամէն մարդ իր հոգիին համար ՚ամէն վայրկեան պիտի սարսափի։

11 ՚Քանզի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Բաբիլոնի թագաւորին սուրը քու վրադ պիտի գայ։
12 Քու բազմութիւնդ զօրաւորներուն սուրերովը վար պիտի ձգեմ,
Անոնց ամէնը ՚ազգաց բռնաւորներն են.
Ու ՚անոնք Եգիպտոսի փառքը պիտի կորզեն,
Ու անոր բոլոր բազմութիւնը պիտի կորսուի։
13 Եւ անոր բոլոր անասունները
Շատ ջուրերուն քովէն պիտի կորսընցընեմ.
Ու ՚մարդուս ալ մարդու ոտքը զանոնք պիտի չպղտորէ,
Անասունի կճղակներն ալ զանոնք պիտի չպղտորեն։
14 Անոնց անոնց ջուրերը ականակիտ պիտի ընեմ,
Եւ անոնց գետերը եղի պէս պիտի քալեցընեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան,
15 Երբոր Եգիպտոսի երկիրը աւերակ դարձընեմ,
Ու երկիրը *բոլորովին ամայի մնայ,
Ո– երբոր անոր բոլոր բնակիչները զարնեմ,
Եւ պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

16 Ա՛յս ՚ողբն է որ պիտի գրուցեն.
Ազանիկա ազգաց աղջիկները պիտի գրուցեն,
Եգիպտոսի վրայ ու անոր բոլոր բազմութեանը վրայ զանիկա պիտի գրուցեն,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան։

17 Ու եղաւ որ երկոտասաներորդ տարին՝ ամսուն տասնուհինգին Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
18 Որդի մարդոյ, Եգիպտոսի բազմութեանը վրայ ողբա,
Եւ զանիկա ու երեւելի ազգերուն աղջիկները ՚Գուբը իջնողներուն հետ գետնի տակերը իջեցուր։
19 ՚Գուն որմէ* գեղեցիկ ես.
՚Իջիր ու անթլփատներուն հետ պառկէ։
20 Անոնք սրով սպաննուածներուն մէջը պիտի կ՚իյնան.
Ան՚ինկա սուրի արուեցաւ.
Զանիկա ու անոր բոլոր բազմութիւնը քաշկռտեցէք։
21 ՚Գերեզմանին մէջէն զօրաւոր կորիճները՝
Անոր օգնութիւն ընողներուն հետ՝ անոր պիտի գրուցեն.
՚Անոնք սրով սպաննուած անթլփատները հոն իջած կը պառկին։

22 ՚Ասուր ու իր բոլոր ժողովը հոն են.
Անոր գերեզմանները իր բոլորտիքն է.
Ամէնքը սպաննուած՝ սրով ինկած են.
23 ՚Որուն գերեզմանները դուրսն խորունկ ուղեանքը տեղաւորուած են,
Ու անոր ժողովը իր գերեզմանին բոլորտիքն է.
Ամէնքը սպաննուած՝ սրով ինկած են,
Անոնք որ ՚կենդանեաց երկրին մէջ վախ կու տային։

24 ՚Եղամ ու իր բոլոր բազմութիւնը
Հոն անոր գերեզմանին բոլորտիքն են.
Ամէնքը սպաննուած՝ սրով ինկած են,
Ու ՚գետնին տակերը անթլփատ իջան,
՚Անոնք որ կենդանեաց երկրին մէջ իրենց վախը կու տային,
Սակայն գուբը իջնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն։
25 Սպաննուածներուն մէջը անկողին դրին անոր ու իր բոլոր բազմութեանը.
Անոր գերեզմանները իր բոլորտիքն է.

ՙ Գէ. լա. 13։
ՙՙ Գէ. լա. 12։
Բ Եռ. Ժգ. 10. Ցե. Եզ. բ. 31. գ. 15։ Ամաս. ը. 9։ Ցայտ. գ. 12. 13։ Միտ. իգ. 29։
Ճ Գէ. իե. 35։
Դ Գէ. իգ. 16։
Ե Երեմ. խզ. 26։ Գէ. լ. 4։
Զ Գէ. իը. 7։
Է Գէ. իթ. 19։
Ը Գէ. իմ. 11։
Թ ԵՒՐ. իր լեռներն։
Ժ Եզ. է. 5. Ժգ. 4. 18. Սոփ. բ. 16. Գէ. գ. 7։
Ի Հմր. 21. Տես բ Թագ. ա. 17. բ Մն. լե. 25. Գէ. իգ. 17։
Ղ Գէ. իգ. 20. լա. 14։
Ճ Գէ. լա. 2. 18։
Մ Հմր. 21. 24. եա. Գէ. իը. 10։
Յ Եռ. ա. 31. Ժգ. 9. 10. Հմր. 27։
Ն Հմր. 19. 25. եա։
Շ Տես Հմր. 24. 26. 29. 30։
Ո Իւս. Ժգ. 15։
Չ Գէ. իգ. 17. 20։ Հմր. 24. 25. 26. 27. 32։
Պ Երեմ. խե. 34. եա։
Ջ Հմր. 21։
Ռ Հմր. 25։

Ամէնքը սրով սպաննուած անթլփատներ են.
թէպէտ և անոնք կենդանեաց երկրին մէջ
իրենց վախը կու տային,
Բայց դուրը իրենց ամօթը կը կրեն.
Անոնք սպաննուածներուն մէջը դրուած է։
26 Մոսոք ու Թոբէլ և անոր բոլոր բազմութիւնը հոն է,
Անոր գերեզմանները իր բոլորտիքն է.
Ամէնքը սրով սպաննուած անթլփատներ են,
Թէպէտև անոնք կենդանեաց երկրին մէջ
իրենց վախը կու տային։
27 Եւ անոնք անթլփատներէն կիյնող զօրաւորներուն հետ պիտի չպառկին,
Որոնք իրենց պատերազմական զէնքերովը
գերեզմանը իջան,
Ու իրենց սուրերը իրենց դլուխներուն տակը
դրին.
Բայց անոնց անօրէնութիւնները իրենց ոսկորներուն վրայ պիտի ըլլայ,
Թէև անոնք կենդանեաց երկրին մէջ զօրաւորներուն ահարկութիւն էին։
28 Եւ դուն անթլփատներուն մէջը պիտի կոտրուիս,
Ու սրով սպաննուածներուն հետ պիտի պառկիս։
29 Եդովմ, անոր թագաւորները ու բոլոր իշխանները հոն են,
Որոնք իրենց զօրութեամբը սրով սպաննուածներուն հետ դրուած են.
Անոնք անթլփատներուն հետ
Ու դուրը իջնողներուն հետ կը պառկին։
30 Հիւսիսի բոլոր իշխանները և բոլոր Սիդոնացիք հոն են,
Որոնք սպաննուածներուն հետ իջան.
Անոնք իրենց ահարկութեամբը իրենց զօրութենէն կ'ամչնան,
Եւ անոնք սրով սպաննուածներուն հետ անթլփատ կը պառկին,
Ու դուրը իջնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն։
31 Փարաւոն զանոնք պիտի տեսնէ
Եւ իր բոլոր բազմութեանը համար պիտի մխիթարուի,
Փարաւոն ու իր բոլոր զօրքը որ սրով սպաննուեցան,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան։
32 Քանզի կենդանեաց երկրին մէջ իմ վախս դրի,
Եւ անոնք անթլփատներուն մէջ սրով սպաննուածներուն հետ պիտի պառկին,

Ամէնքն փարաւոն ու անոր բոլոր բազմութիւնը,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ· ԼԳ

1 Դէմ մը՝ ժողովուրդը զգուշացընելու պարտաւորութեանը համեմատ՝ 7 Եզեկիել կը խրատուի որ իր պարտքը կատարէ։ 10 Ատուած կ'արդարացընէ իր ըրածները թէ ապաշխարողներուն և թէ ապստամբներուն. 17 իր արդարութիւնը կը պաշտպանէ։ 21 Եզեկիել Երուսաղէմին առնուելուն լուրը խնամալով՝ կը նախատացնէ երկրին ամբարտաւանը։ 30 Մարգարէները ծաղր ընողներուն վրայ դալոց Ատուծոյ դատաստանը։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, ըսու ժողովրդեանդ որդւոցը
խօսէ ու անոնց ըսէ, Թէ որ երկրի մը վրայ
սուր բերեմ, ու ան երկրին ժողովուրդը իրենց
մէջէն մէկ մարդ մը ընտրեն ու զանիկա իրենց
3 համար դէտ դնեն, Ու անիկա ան երկրին
վրայ սուրին դալը տեսնէ, և փողը հնչեցընէ
4 ու ժողովուրդը զգուշացընէ. Անտեսնը թէ
որ փողին ձայնը լսողը չզգուշանայ, և սուրը
դայ՝ զանիկա վերցընէ, անոր արիւնը իր
5 գլուխը պիտի ըլլայ։ Անիկա փողին ձայնը
լսեց ու չզգուշացաւ, անոր արիւնը իր վրայ
պիտի ըլլայ. բայց զգուշացողը իր հոգին կ'ա-
6 զատէ։ Իսկ թէ որ դէտը սուրին դալը տես-
նէ և փողը չհնչեցընէ, ու ժողովուրդը չզգու-
շանայ, և սուրը դայ ու անոնցմէ մէկ հոգի
մը վերցընէ, անիկա իր անօրէնութեանը հա-
մար վերցուեցաւ. բայց անոր արիւնը դէտին
ձեռքէն պիտի պահանջեմ։
7 Եւ դուն, որդի մարդոյ, քեզ Իսրայէլի
տանը դէտ դրի, ու իմ բերնէս խօսք լսես և
8 իմ կողմանէս զանոնք զգուշացնես։ Երբոր
ամբարշտին ըսեմ թէ Ով ամբարիշտ, անշուշտ
պիտի մեռնիս, ու դուն ամբարիշտը իր ճամ-
բայէն զգուշացընելու համար չխօսիս, ան ամ-
բարիշտը իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռ-
նի, բայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի
9 փնտռեմ։ Իսկ թէ որ դուն ամբարիշտը իր
ճամբայէն զգուշացընես՝ որ անկէ դառնայ,
ու անիկա իր ճամբայէն չդառնայ, անիկա իր
անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի, բայց դուն
քու հոգիդ ազատած կ'ըլլաս։
10 Եւ դուն, որդի մարդոյ, Իսրայէլի տանը
ըսէ, Դուք այսպէս կը խօսիք ու կ'ըսէք,
Մեր յանցանքները ու մեղքերը մեր վրայ են,
ու մենք անոնց մէջը կը մաշինք, ուրեմն
11 ի՞նչպէս պիտի ապրինք։ Անոնց ըսէ, Ես կեն-
դանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ ամբարիշտ-
ներուն մեռնիլը չեմ ուզեր, հապա որ ամբարիշտը
իր ճամբայէն դառնայ ու ապրի. դարձէք՝

ա Դն· ժ· 2, Գլ· իե· 13· լը· 2· է Եմր· 19· 20, ևս։ * Եմր· 21· Ես· ժգ· 13· 19։
բ Գլ· իե· 12, ևս։ ց Գլ· լը· 6· 15· լթ· 2։ դ Գլ· իը· 21։ ե Գլ· լա· 16։
զ Կամ թէև կենդանեաց երկրին մէջ անոր վախը դրի, բայց
—
է Գլ· գ· 11։ ը Գլ· ժգ· 17։ թ Թագ· ժը· 24, 25· ժ Թագ· իթ· 17· Եմր· 7։
ի Գլ· ժը· 13։ լ Եմր· 8։ խ Գլ· գ· 17, ևս։ ծ Գլ· իգ· 23։ կ Ես· իթ· 14· Գլ· լե· 11։
հ Թագ· ժգ· 14։ Գլ· ժը· 23· 32։ Պետ· գ· 9։

դարձէք ձեր չար ճամբաներէն, վասն զի ինչո՞ւ մեռնիք, ովք Իսրայէլի տունը։
12 Եւ դուն, որդի մարդոյ, քու ժողովուրդիդ որդւոցը ըսէ, Արդարին արդարութիւնը՝ անոր յանցանք ըրած օրը զանիկա պիտի չազատէ. ու ամբարշտին ամբարշտութիւնը՝ իր ամբարշտութենէն դարձած օրը իրեն դլխուն պատճառ պիտի չըլլայ. ոչ ալ արդարը մեղք գործած օրը իր արդարութենէն պիտի
13 ապրի կրնայ ապրիլ։ Երբոր ես արդարին ըսեմ թէ անշուշտ պիտի ապրի. ու անիկա իր արդարութեանը ապաւինելով անօրէնութիւն ընէ, անոր բոլոր արդարութիւնը պիտի չյիշուի, հապա անիկա իր ըրած անօրէնութեանը մէջ
14 պիտի մեռնի։ Ու երբոր ամբարշտին ըսեմ թէ Դուն անշուշտ պիտի մեռնիս, ու անիկա իր մեղքէն դառնայ և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ,
15 թիւն ընէ. Ան ամբարիշտը գրաւը կամ ապահովութիւնը չի տար, կամ անօրէնութիւն չընելով կենաց կանոններուն համեմատ քալէ, անիկա անշուշտ պիտի ապրի, պիտի
16 չմեռնի. Անոր գործած բոլոր մեղքերը իրեն դէմ պիտի չյիշուին. անիկա իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ, անշուշտ պիտի ապրի։
17 Եւ քու ժողովուրդիդ որդիքը կ'ըսեն թէ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ. սակայն իրենց ճամ-
18 բան է որ ուղիղ չէ։ Երբոր արդարը իր արդարութենէն դառնայ ու անօրէնութիւն ընէ,
19 անիկա անոր մէջը պիտի մեռնի։ Ու երբոր ամբարիշտը իր ամբարշտութենէն դառնայ և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ, անիկա
20 նոյնով պիտի ապրի։ Բայց դուք կ'ըսէք թէ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ. ես ձեր ամէն մէկուն դատաստանը իր ճամբաներուն համեմատ պիտի տեսնեմ, ովք Իսրայէլի տունը։
21 Ու եղաւ որ մեր գերութեանը երկոտասաներորդ տարին՝ տասներորդ ամսուն հինգերորդ օրը Երուսաղէմէն ազատուածին մէկը
22 ինծի եկաւ ու ըսաւ, Քաղաքը զարնուեցաւ։ Եւ ան ազատուածը չեկած՝ երեկուընէ Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, ու իմ բերանս
23 բացաւ մինչև որ առաւօտուն անիկա ինծի եկաւ, ու երբոր բերանս բացուեցաւ՝ ալ համր չեմ։
24 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, ասոնք Իսրայէլի երկրին աւերակներուն բնակիչները կը խօսին ու կ'ըսեն, Աբրահամ մէկ մարդ մըն էր, ու երկիրը ժա-
25 ռանգեց. Մենք որ շատուոր ենք՝ երկիրը
26 մեզի ժառանգութիւն տրուեցաւ։ Անոր համար ըսէ անոնց, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Դուք արիւնով կ'ուտէք, ու աչքերնիդ ձեր կուռքերուն կը վերցնէք, և արիւն կը
26 թափէք. ու երկիրը պիտի ժառանգէ՞ք։ Դուք ձեր սուրերուն կ'ապաւինիք, պղծութիւն կը-
27 նէք, ու ամէն մէկնիդ իր ընկերին կինը կը պղծէ. ու երկիրը պիտի ժառանգէ՞ք։
27 Անոնց այսպէս ըսես, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ես կենդանի եմ՝ որ աւերակներուն մէջ եղողները սրով պիտի լինան, ու դաշտին երեսը եղողները գազաններուն կերակուր ըլլալու պիտի տամ, և բերդերուն ու քա-
28 րայրներուն մէջ եղողները ժանտախտով պի-
28 տի մեռնին. Ու երկիրը բոլորովին ամայի պիտի ընեմ, և անոր զօրութեանը հպարտութիւնը պիտի կորսուի. Իսրայէլի լեռներն ալ ամայի պիտի ըլլան, և ոեւէ
29 պիտի չըլլայ։ Ու երբոր երկիրը բոլորովին ամայի ընեմ իրենց բրած բոլոր գարշութիւններուն համար, պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։
30 Եւ դուն, որդի մարդոյ, քու ժողովուրդիդ որդիքը պատերուն քովը ու տուներուն դռները քու վրայով խօսակցութիւն կ'ընեն, և իրարու՝ ամէն մարդ իր եղբօրը կը գրուցէ ու կ'ըսէ, Հիմա եկէք ու լսեցէք թէ ինչ է
31 Տէրոջմէ եղած խօսքը։ Անոնք ժողովուրդին գալուն պէս քեզի կու գան, ու քու առջեւդ իմ ժողովուրդիս պէս կը նստին, և քու խօսքերդ կը լսեն, բայց զանոնք չեն ըներ. Վասն զի անոնք իրենց բերնով հաճութիւն կը ձեւացընեն, բայց սրտերնին իրենց ագա-
32 հութեանը եւեւէն կ'երթայ։ Եւ ահա դուն անոնց՝ քաղցրաձայն ու հմուտ նուագածուի մը ախորժելի երգին պէս ես, որ քու խօսքերդ կը լսեն, բայց զանոնք չի գործեր չեն
33 դներ։ Եւ ասկայն երբոր ասիկա ըլլայ, (ահա պիտի ըլլայ,) անոնք պիտի գիտնան թէ իրենց մէջը մարգարէ կար։

ԳԼ. ԼԴ

1 Հովիւներուն յանդիմանութիւն մը։ 7 Աստուծոյ գաւառները անոնց դէմ. 11 իր հօտին վրայ անցեցած խնամքը։ 20 Քրիստոսի թագաւորութիւնը։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Որդի մարդոյ, Իսրայէլի հովիւներուն դէմ մարգարէութիւն ըրէ, մարգարէութիւն

ա ԳԼ. ժը. 31։
բ ԳԼ. գ. 20։ ժը. 24, 26, 27։
գ բ Մն. է. 14։
դ ԳԼ. գ. 20։ ժը. 24։
ե ԳԼ. գ. 18, 19։ ժը. 27։
զ ԳԼ. ժը. 7։
է Եզ. իբ. 1, 4։ Ղև. ջ. 2, 4, 5։ Թուա. է. 6, 7։ Դատ. ժթ. 8։
ը Ղև. ժը. 5։ ԳԼ. ի. 11, 13, 21։
թ ԳԼ. ժը. 22։
ժ Հմր. 20։ ԳԼ. ժը. 25, 29։
ի ԳԼ. ժը. 26, 27։
լ Հմր. 17։ ԳԼ. ժը. 25, 29։
խ ԳԼ. ա. 2։
ծ ԳԼ. իգ. 26։
կ Թագ. իե. 4։
հ ԳԼ. ա. 3։
ձ ԳԼ. իգ. 27։
ղ Հմր. 27։ ԳԼ. լգ. 4։
ճ Եզ. ծա. 2։ Գօր. է. 5։
մ Տես Մէք. գ. 11։ Մատ. գ. 9։ Ցաքե. 39։
յ Դն. ի. 4։ Ղև. գ. 17։ է. 26։ ժէ. 10։ ժի. 26։ բՕր. ժը. 16։
ն ԳԼ. ժը. 6։
շ ԳԼ. իբ. 6, 9։
ո ԳԼ. ժը. 6։ իբ. 11։
չ Հմր. 24։
պ ԳԼ. լի. 4։
ջ Դատ. ջ. 2։ Թագ. ժգ. 6։
ռ Երեմ. իգ. 2, 6, 22։ ԳԼ. լգ. 34, 35։
ս ԳԼ. է. 24։ իգ. 21։ Լ. 6, 7։
վ ԳԼ. ջ. 2, 3, 6։
տ Ես. իի. 13։
ր ԳԼ. ժգ. 1։ ի. 1։ Եւ։
ց ԳԼ. ը. 1։
ւ Սաղ. հը. 36, 37։ Ես. իի. 13։
փ Մատ. ժգ. 22։
ք Թագ. գ. 20։
օ ԳԼ. բ. 5։

ՎՆԱՍԱՍԷՆ ԴԱՒԹԻՒՆ ԱՍՈՐՈՅ

ասելով ցնծութեամբ մեծ՝ գնացին առ աշակերտսն իւրեանց։ 9 Եւ ահա Յիսուս հանդիպեցաւ նոցա եւ ասէ. Ողջոյն ձեզ։ Եւ նոքա մերձեցան եւ բռնեցին զոտս նորա եւ երկիր պագին նմա։ 10 Յայնժամ ասէ նոցա Յիսուս. Մի՛ երկնչիք. գնացէք, հրամայեցէք եղբարց իմոց երթալ ի Գալիլեա, եւ անդ տեսցեն զիս։

11 Եւ մինչ գնային նոքա, ահա ոմանք ի հարկապահանջացն եկին ի քաղաքն եւ պատմեցին քահանայապետացն զամենայն եղեալսն։ 12 Եւ նոքա ժողովեցան ընդ երիցունսն եւ խորհուրդ արարեալ՝ արծաթս բազումս տուին զօրացն 13 եւ ասեն. Ասացէք, եթէ գիշերի եկեալ աշակերտքն նորա՝ գողացան զնա, մինչ էիք դուք ննջեցեալք։ 14 Եւ եթէ լուիցէ զայս իշխանն, մեք համոզեսցուք զնա եւ զձեզ անհոգս առնեսցուք։ 15 Եւ նոքա առեալ զարծաթսն արարին որպէս ուսուցին նոքա։ Եւ տարածեցաւ բանս այս մինչեւ ցայսօր յազգին Հրեից։

16 Եւ երկոտասանքն աշակերտքն գնացին յԳալիլեա ի լեառն, յոր կարգեաց նոցա Յիսուս։ 17 Եւ տեսեալ զնա՝ երկրպագին նմա. ոմանք եւ կասկածեցան։ 18 Եւ մերձեցեալ Յիսուս խօսեցաւ ընդ նոսա՝ եւ ասէ. Տուեալ է ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկինս եւ յերկրի։ 19 Երթալով ուսուցէք զամենայն ազգս՝ մկրտելով զնոսա յանուն Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ, 20 եւ ուսուցանելով զնոսա պահել զամենայն զոր պատուիրեցի ձեզ։ Եւ ահա ես ընդ ձեզ եմ զամենայն աւուրս մինչեւ ի կատարած աշխարհի։ Ամէն։

ՄԱՏԹԵՈՍԻ ԱՎԵՏԱՐԱՆ

Ա

1 Գիրք ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի որդւոյ Դաւթի, որդւոյ Աբրահամու։ 2 Աբրահամ ծնաւ զԻսահակ, Իսահակ ծնաւ զՅակոբ, Յակոբ ծնաւ զՅուդա եւ զեղբարս նորա, 3 Յուդա ծնաւ զՓարէս եւ զԶարա ի Թամարայ, Փարէս ծնաւ զԵսրոն, Եսրոն ծնաւ զԱրամ, 4 Արամ ծնաւ զԱմինադաբ, Ամինադաբ ծնաւ զՆաասոն, Նաասոն ծնաւ զՍաղմոն, 5 Սաղմոն ծնաւ զԲոոզ ի Հռաքաբայ, Բոոզ ծնաւ զՈբէդ ի Հռութայ, Ովբէդ ծնաւ զՅեսսէ, 6 Յեսսէ ծնաւ զԴաւիթ թագաւոր։ Դաւիթ թագաւոր ծնաւ զՍողոմոն ի կնոջէ Ուրիայի, 7 Սողոմոն ծնաւ զՌոբովամ, Ռոբովամ ծնաւ զԱբիա, Աբիա ծնաւ զԱսա, 8 Ասա ծնաւ զՅովսափատ, Յովսափատ ծնաւ զՅովրամ, Յովրամ ծնաւ զՈզիա, 9 Ոզիա ծնաւ զՅովաթամ, Յովաթամ ծնաւ զԱքազ, Աքազ ծնաւ զԵզեկիա, 10 Եզեկիա ծնաւ զՄանասէ, Մանասէ ծնաւ զԱմոն, Ամոն ծնաւ զՅովսիա, 11 Յովսիա ծնաւ զՅեքոնիա եւ զեղբարս նորա ի ժամանակ գերութեան Բաբելացւոց։ 12 Եւ յետ գերութեան Բաբելացւոց՝ Յեքոնիա ծնաւ զՍաղաթիէլ, Սաղաթիէլ ծնաւ զԶորոբաբէլ, 13 Զորոբաբէլ ծնաւ զԱբիուդ, Աբիուդ ծնաւ զԵղիակիմ, Եղիակիմ ծնաւ զԱզովր, 14 Ազովր ծնաւ զՍադովկ, Սադովկ ծնաւ զԱքին, Աքին ծնաւ զԵղիուդ, 15 Եղիուդ ծնաւ զԵղիազար, Եղիազար ծնաւ զՄատթան, Մատթան ծնաւ զՅակոբ, 16 Յակոբ ծնաւ զՅովսէփ, զայր Մարիամու, յորմէ ծնաւ Յիսուս որ կոչի Քրիստոս։

17 Ամենայն ազգք ի Աբրահամայ մինչեւ ցԴաւիթ՝ ազգք տասնչորք, եւ ի Դաւթէ մինչեւ ցգերութիւն Բաբելացւոց՝ ազգք տասնչորք, եւ ի գերութենէն Բաբելացւոց մինչեւ ցՔրիստոս՝ ազգք տասնչորք։

18 Ծնունդ Յիսուսի Քրիստոսի այսպէս էր. Մինչ նշանաւորեալ էր մայր նորա Մարիամ Յովսէփայ, նախ քան զհասանել նոցա առ միմեանս՝ գտաւ զնա յորովայնի ունելի յՍուրբ Հոգւոյն։ 19 Եւ Յովսէփ այր նորա, զի արդար էր, եւ ոչ կամէր զնա նախատել, կամեցաւ ի գաղտ արձակել զնա։ 20 Եւ նա այսմ խորհեալ՝ ահա հրեշտակ Տեառն երեւեցաւ նմա ի տեսլեան, եւ ասէ. Յովսէփ որդի Դաւթի, մի՛ երկնչիր առնուլ զՄարիամ կին քո, զի որ յորովայնի ունի՝ յՍուրբ Հոգւոյն է։ 21 Եւ ծնցէ որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Յիսուս. նա՛ եւ ազատեսցէ զժողովուրդ իւր ի մեղաց նոցա։ 22 Եւ այս ամենայն եղեւ, զի լցցի բան Տեառն որ ասացաւ ի մարգարէէն, որ ասէ. 23 Ահա կոյսն յղասցի եւ ծնցէ որդի, եւ կոչեսցեն զանուն նորա Էմմանուէլ, որ է թարգմանեալ՝ մեզ հանդերձ Աստուած։ 24 Եւ զարթեալ Յովսէփ յանկարծակի՝ արար որպէս հրամայեաց նմա հրեշտակ Տեառն, եւ ընկալաւ զկին իւր։ 25 Եւ ոչ ծանեաւ զնա մինչեւ ծնաւ զորդի իւր անդրանիկ, եւ կոչեաց զանուն նորա Յիսուս։

Բ

1 Եւ ծնեալ Յիսուսի ի Բեթղեհէմ քաղաքի Հրէաստանեայց յաւուրս Հերովդէսի թագաւորի, ահա մոգք ի կողմանց արեւելից եկին յԵրուսաղէմ 2 եւ ասեն. Ո՞ւր է որ ծնաւ թագաւոր Հրէից. զի տեսաք զաստղ նորա յարեւելս եւ եկաք երկրպագանել նմա։ 3 Եւ լուեալ Հերովդէսի խռովեցաւ, եւ ամենայն Երուսաղէմ ընդ նմա։ 4 Եւ ժողովեալ զամենայն մեծամեծս քահանայապետացն եւ գրագիտացն ազգին՝ հարցանէր ի նոցանէ, ուր Քրիստոս ծնանիցի։ 5 Եւ նոքա ասեն նմա. Ի Բեթղեհէմ քաղաքի Հրէաստանեայց, զի այսպէս գրեցաւ մարգարէիւն. 6 Եւ դու Բեթղեհէմ, երկիր Յուդայ, ոչ նուաստ իսկ իցես ի մեծամեծս Յուդայ, զի յքէն ելցէ առաջնորդ, որ արածցէ զժողովուրդ իմ զԻսրայէլ։ 7 Յայնժամ Հերովդէս գաղտ կոչեալ զմոգսն՝ ուսոյց ի նոցանէ զժամանակ աստեղին որ երեւեցաւ։ 8 Եւ առաքեալ զնոսա յԲեթղեհէմ՝ ասէ. Երթայք եւ հարցէք ամենայնիւ զմանկանն, եւ յորժամ գտանիցէք՝ պատմեցէք ինձ, զի եւ ես եկեալ երկրպագանեցից նմա։ 9 Եւ նոքա լուեալ զբանս թագաւորին՝ գնացին. եւ ահա աստեղն զոր տեսին յարեւելս՝ առաջնորդէր նոցա, մինչեւ եկեալ կացոյց ի վերայ ուր էր մանուկն։ 10 Եւ տեսեալ զաստեղն՝ ուրախացան ուրախութեամբ մեծաւ յոյժ։ 11 Եւ մտեալ ի տունն՝ գտին զմանուկն ընդ Մարիամու մաւր իւրում, եւ անկեալ երկրպագին նմա. եւ բացեալ գանձս իւրեանց՝ մատուցին նմա պատարագս, ոսկի եւ խունկ եւ զմուռս։ 12 Եւ հրամայեալ նոցա յերազի մի դառնալ առ Հերովդէս՝ գնացին ի կողմանս իւրեանց ճանապարհաւ ուրեմն։

13 Եւ նոցա գնացելոց՝ ահա հրեշտակ Տեառն երեւեցաւ յերազի Յովսէփայ՝ եւ ասէ. Արի՛ առ զմանուկն եւ զմայր նորա, եւ փախիր յԵգիպտոս, եւ կաց անդ մինչեւ ասասցեմ քեզ. զի մանուկն կորուսանել խնդրէ զնա Հերովդէս։ 14 Եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն եւ զմայր նորա գիշերի՝ գնաց յԵգիպտոս։ 15 Եւ էր անդ մինչեւ ի մահ Հերովդէսի, զի լցցի բան Տեառն որ ասացաւ ի մարգարէէն, որ ասէ. ՅԵգիպտոսէ կոչեցի զորդի իմ։

16 Յայնժամ Հերովդէս տեսեալ եթէ ծաղրեցաւ ի մոգացն՝ բարկացաւ յոյժ, եւ առաքեալ սպան զամենայն մանկունս որ էին ի Բեթղեհէմ եւ յամենայն սահմանս նորա, ի տարեկանէ եւ ի ներքս, ըստ ժամանակին զոր ուսոյց ի մոգացն։ 17 Յայնժամ լցաւ բան Երեմիայ մարգարէին որ ասէ. 18 Ձայն լսելի եղեւ ի Հռամա, լալ եւ ողբ եւ կոծ մեծ. Ռաքէլ լայր զորդիս իւր եւ ոչ կամէր մխիթարել, զի չկան։

19 Եւ մեռելոց նոցա՝ ահա հրեշտակ Տեառն երեւեցաւ յերազի Յովսէփայ յերկրին Եգիպտացւոց՝ 20 եւ ասէ. Արի՛ առ զմանուկն եւ զմայր նորա, եւ գնա՛ յերկիրն Իսրայէլի. մեռան որ խնդրէին զանձն մանկանն։ 21 Եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն եւ զմայր նորա, եւ եկն յերկիրն Իսրայէլի։ 22 Եւ լուեալ եթէ Արքելայոս թագաւորէ յՀրէաստան փոխանակ Հերովդէսի հաւր իւրոյ՝ երկեաւ անդր երթալ. եւ առեալ հրամանս յերազի՝ գնաց ի կողմանս Գալիլեացւոց, 23 եւ եկեալ բնակեցաւ ի քաղաքի որ կոչի Նազովրէթ, զի լցցի բան մարգարէիցն որ ասացաւ թէ Նազովրեցի կոչեսցի։

Գ

1 Յաւուրսն յայնոսիկ՝ եկն Յովհաննէս Մկրտիչ եւ քարոզէր յանապատի Հրէաստանեայց, 2 եւ ասէր. Ապաշխարեցէք, զի մերձեցաւ արքայութիւն երկնից։ 3 Զի սա է որ ասացաւ ի մարգարէէն Եսայեայ որ ասէ. Ձայն բարբառոյ յանապատի. պատրաստեցէք զճանապարհ Տեառն, ուղիս արարէք նորա։ 4 Եւ նա Յովհաննէս էր զգեցեալ զհանդերձ ուղտոյ մազեղէն, եւ գօտի կաշեայ ընդ մէջս իւր, եւ կերակուր նորա մարախ եւ մեղր վայրի։ 5 Յայնժամ ելանէր առ նա Երուսաղէմ եւ ամենայն Հրէաստան եւ ամենայն գաւառ մերձակայ Յորդանանու, 6 եւ մկրտէին ի նմանէ յԻորդանան գետ՝ խոստովանեալ զմեղս իւրեանց։ 7 Եւ տեսեալ զբազումս ի փարիսեցւոցն եւ ի սադուկեցւոցն գալ առ մկրտութիւնն՝ ասէ ցնոսա. Ազգ իժից, ո՞վ ցուցին ձեզ փախչել ի բարկութենէ գալոցէ։ 8 Արասջիք ուրեմն պտուղ արժանի ապաշխարութեան։ 9 Եւ մի՛ կարծիցէք ասել ի մտի ձերում. Հայր ունիմք զԱբրահամ. զի ասեմ ձեզ, թէ կարող է Աստուած յարուցանել զաւակս Աբրահամու յքարանց յայսոսիկ։ 10 Եւ արդ եւ կացուցանէ զկացինն առ արմատ ծառոցն. ամենայն ծառ որ ոչ արասցէ պտուղ բարի՝ հատանի եւ յհուր արկանի։ 11 Ես զձեզ մկրտեմ ջրով ի ապաշխարութիւն. բայց որ յետ իմ գալոցն է՝ զօրագոյն քան զիս է, որոյ ես ոչ եմ արժան կօշիկս տանել. նա մկրտեսցէ զձեզ Հոգւով սրբով եւ հրով։ 12 Որոյ հովանին ի ձեռին իւրում է, եւ սրբեսցէ զկալ իւր, եւ ժողովեսցէ զցորեանն ի շտեմարան իւր, եւ զհանդն հրով անշէջ այրեսցէ։

13 Յայնժամ գայ Յիսուս յԳալիլեայ ի Յորդանան առ Յովհաննէս՝ մկրտել ի նմանէ։ 14 Եւ Յովհաննէս արգելուլ նմա՝ եւ ասէ. Ես պիտոյ եմ ի քէն մկրտել, եւ դու գաս առ իս։ 15 Եւ Յիսուս պատասխանի ետ եւ ասէ ցնա. Թող արդ, զի այսպէս պարտ է մեզ լնուլ զամենայն արդարութիւն։ Յայնժամ թողոյ նմա։ 16 Եւ մկրտեալ Յիսուս՝ ել անդրէն յջուրց. եւ ահա բացան նմա երկինք, եւ ետես զՀոգին Աստուծոյ իջանել իբրեւ զաղաւնի, եւ գալ ի վերայ նորա։ 17 Եւ ահա ձայն յերկնից ասէ. Սա է որդի իմ սիրելի, յորում հաճեցայ։

Դ

1 Յայնժամ Հոգին տարաւ զՅիսուս յանապատ՝ փորձիլ ի սատանայէ։ 2 Եւ պահեալ զքառասուն աւուրս եւ զքառասուն գիշերս՝ ապա եւ քաղցեալ։ 3 Եւ մատեալ առ նա փորձիչն՝ ասէ. Եթէ որդի ես Աստուծոյ, ասա՛ զի քարունքս այսոքիկ հացք լիցին։ 4 Եւ նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Գրեալ է. Ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ ամենայն բանիւ որ ելանէ յբերանոյ Աստուծոյ։ 5 Յայնժամ առնու զնա սատանայ յսուրբ քաղաքն, եւ կացուցանէ զնա ի վերայ տաճարին, 6 եւ ասէ ցնա. Եթէ որդի ես Աստուծոյ, արկ զանձն քո ի վայր. գրեալ է թէ զհրեշտակս իւր պատուիրեսցէ վասն քո, եւ ի ձեռս առցեն զքեզ, զի մի՛ իցէ ինչ հարցէ զոտն քո ի քարի։ 7 Ասէ ցնա Յիսուս. Դարձեալ գրեալ է. Մի՛ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո։ 8 Դարձեալ առնու զնա սատանայ ի լեառն բարձր յոյժ, եւ ցուցանէ նմա զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի եւ զփառս նոցա, 9 եւ ասէ ցնա. Զայս ամենայն տացեմ քեզ, եթէ անկեալ երկրպագանիցես ինձ։ 10 Յայնժամ ասէ ցնա Յիսուս. Երթ յետս իմ, սատանայ. գրեալ է. ԶՏէր Աստուած քո երկիր պագցես, եւ նմա միայնոյ ծառայեսցես։ 11 Յայնժամ թողոյ նմա սատանայ, եւ ահա հրեշտակք մատեան եւ սպասաւորէին նմա։

12 Եւ լուեալ Յիսուսի եթէ մատնեցաւ Յովհաննէս՝ դարձաւ յԳալիլեա։ 13 Եւ թողեալ զՆազովրէթ՝ եկն եւ բնակեցաւ ի Կափառնայում քաղաքի ծովեզերեայ, ի սահմանս Զաբուղոնի եւ Նեփթաղիմի, 14 զի լցցի բան Եսայեայ մարգարէին որ ասէ. 15 Երկիր Զաբուղոնի եւ երկիր Նեփթաղիմի, ճանապարհ ծովու, անդր Յորդանանու, Գալիլեա հեթանոսաց, 16 ժողովուրդ որ նստէր ի խաւարի, լոյս մեծ ետես. եւ որ նստէին ի տեղւոջ եւ ի սահմանի մահու, լոյս յարոյց նոցա։ 17 Յայնժամ սկսաւ Յիսուս քարոզել եւ ասել. Ապաշխարեցէք, զի մերձեցաւ արքայութիւն երկնից։

18 Եւ երթեալ Յիսուս առ ծովեզերս Գալիլեացւոց՝ ետես երկուս եղբարս, զՍիմոն որ կոչի Պետրոս, եւ զԱնդրէաս եղբայր նորա, որք արկանէին ուռկան ի ծով. էին բանուորք ձկնորսութեան։ 19 Եւ ասէ ցնոսա. Եկայք զհետ իմ, եւ արասցեմ զձեզ ձկնորսս մարդկան։ 20 Եւ նոքա անդէն թողեալ զուռկանսն՝ գնացին զհետ նորա։ 21 Եւ անտի անցեալ՝ ետես երկուս եղբարս այլ, զՅակոբոս զորդի Զեբեդեայ եւ զՅովհաննէս եղբայր նորա, որք էին ի նաւի ընդ հաւր իւրեանց Զեբեդեայ, կարկառեալ զուռկանսն իւրեանց. եւ կոչեաց զնոսա։ 22 Եւ նոքա անդէն թողեալ զնաւն եւ զհայր իւրեանց՝ գնացին զհետ նորա։

23 Եւ շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն Գալիլեա՝ ուսուցանելով ի ժողովարանսն նոցա եւ քարոզելով զաւետարան արքայութեան, եւ բժշկելով զամենայն ախտս եւ զամենայն հիւանդութիւնս ի մէջ ժողովրդեանն։ 24 Եւ գնաց լուր նորա յամենայն Ասորիս. եւ մատուցանէին առ նա զամենայն հիւանդս եւ զանազան ցաւս եւ տանջանս ունելիս, եւ զդիւահարս եւ զլուսնահարս եւ զանդամալոյծս, եւ բժշկէր զնոսա։ 25 Եւ երթային զհետ նորա բազումք ի Գալիլեայ եւ ի Դեկապաղիսէ եւ ի Երուսաղէմէ եւ ի Հրէաստանէ եւ յանդրէն կողմանց Յորդանանու։

Ե

1 Եւ տեսեալ զբազումսն՝ ելանէ ի լեառն, եւ նստեալ նորա մերձենան առ նա աշակերտքն նորա։ 2 Եւ բացեալ զբերան իւր՝ ուսուցանէր նոցա եւ ասէ.

3 Երանի աղքատացն հոգւով, զի նոցա է արքայութիւն երկնից։
4 Երանի սգաւորացն, զի նոքա մխիթարեսցին։
5 Երանի հեզացն, զի նոքա ժառանգեսցեն զերկիր։
6 Երանի որք քաղցեալ եւ ծարաւի լինին արդարութեան, զի նոքա յագեսցին։
7 Երանի գթածոցն, զի նոքա գթասցին։
8 Երանի սրտիւ մաքրացն, զի նոքա զԱստուած տեսցեն։
9 Երանի խաղաղարարացն, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեսցին։
10 Երանի հալածեալ վասն արդարութեան, զի նոցա է արքայութիւն երկնից։
11 Երանի եղէք յորժամ նախատեսցեն զձեզ եւ հալածեսցեն եւ ասասցեն զամենայն չար բան ի վերայ ձեր սուտ վասն իմ։ 12 Ուրախ լերուք եւ ցնծացէք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս։ Զայսպէս հալածեցին զմարգարէսն որ յառաջ քան զձեզ էին։

13 Դուք էք աղ երկրի. եթէ աղն անհամեցեալ լիցի՝ ընդ որո՞վ հարսցի։ Ոչ է ինչ օգտակար այլ եթէ արտաքս հեղեալ ի ներքոյ ոտից մարդկան։ 14 Դուք էք լոյս աշխարհի. ոչ կարի է քաղաք կալեալ ի վերայ լերինն։ 15 Եւ ոչ վառեալ զմոմ եւ դնեն զնա ընդ սակաւ, այլ ի վերայ աշտանակի, եւ լուսաւորէ ամենեցուն որ ի տանն են։ 16 Այսպէս լուսաւորեսցի լոյս ձեր առաջի մարդկան, զի տեսցեն զգործս ձեր բարիս եւ փառաւորեսցեն զհայր ձեր որ յերկինս է։

17 Մի՛ կարծիցէք եթէ եկի զի օրէնս կամ զմարգարէսն լուծից. ոչ եկի լուծանել, այլ կատարել։ 18 Ամէն ասեմ ձեզ, մինչեւ անցցէ երկինք եւ երկիր, մի՛ մակն մի կամ մի գիր ոչ անցցէ յօրինացն մինչեւ ամենայն եղիցի։ 19 Եւ որ լուծցէ զմի ի պատուիրանացս այսոցիկ փոքունցս, եւ ուսուցանիցէ այսպէս զմարդիկ, փոքունս կոչեսցի յարքայութեան երկնից. եւ որ արասցէ եւ ուսուցանիցէ, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեան երկնից։ 20 Զի ասեմ ձեզ, եթէ մեծացուսցէ արդարութիւն ձեր զերծ ի դպրացն եւ ի փարիսեցւոցն, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից։

21 Լուարուք եթէ ասացաւ հնումն. Մի՛ սպանցես. եւ որ սպանանիցէ՝ պարտական լիցի դատաստանի։ 22 Ես ասեմ ձեզ, եթէ ամենայն որ բարկանայ ընդ եղբարս իւր՝ պարտական լիցի դատաստանի. եւ որ ասիցէ եղբարս իւրոյ. Ռակա՛, պարտական լիցի ատենի. եւ որ ասիցէ. Յիմա՛ր, պարտական լիցի հրոյ Գեհենեան։ 23 Արդ եթէ մատուցանիցես զպատարագ քո առ սեղանաւ, եւ անդ յիշեսցես եթէ եղբայր քո ունի ինչ ընդդէմ քեզ, 24 թող անդ զպատարագ քո առաջի սեղանոյ, եւ երթ նախ հաշտեսցիր ընդ եղբարդ քում, եւ ապա եկեալ մատո զպատարագ քո։ 25 Հաշտեցիր ընդ հակառակորդի քում վաղվաղակի, մինչ դեռ ընդ ճանապարհի ես ընդ նմա, զի մի՛ գուցէ մատնիցէ զքեզ հակառակորդդ դատաւորի, եւ դատաւորդ մատնիցէ զքեզ սպասաւորի, եւ ի բանտ արկցես։ 26 Ամէն ասեմ քեզ, մի՛ ելանիցես անտի մինչեւ հատուցանիցես զկատարածն։

27 Լուարուք եթէ ասացաւ հնումն. Մի՛ շնասցես։ 28 Ես ասեմ ձեզ, եթէ ամենայն որ նայեցի ի կին ընդ ցանկանալ նորա՝ շնացաւ արդէն ընդ նմա ի սրտի իւրում։ 29 Եւ եթէ աչք քո աջ գայթակղեցուցանէ զքեզ՝ հան զնա եւ արկ ի վայր ի քէն. զի շահաւոր է քեզ մի ի մասանցդ քոց կորնչել, եւ ոչ ամենայն մարմին քո արկանել ի Գեհեն։ 30 Եւ եթէ ձախ քո գայթակղեցուցանէ զքեզ՝ կո՛ր զնա եւ արկ ի վայր ի քէն. զի շահաւոր է քեզ մի ի մասանցդ քոց կորնչել, եւ ոչ ամենայն մարմին քո երթալ ի Գեհեն։

31 Ասացաւ եւ այն թէ որ արձակեսցէ զկին իւր՝ տացէ նմա գիր բաժանման։ 32 Ես ասեմ ձեզ, եթէ ամենայն որ արձակեսցէ զկին իւր՝ բացի ի բանի պոռնկութեան, արասցէ զնա շնանալ. եւ որ առնուցուն զարձակեալն՝ շնանայ։

33 Դարձեալ լուարուք եթէ ասացաւ հնումն. Մի՛ երդնուր սուտ, այլ հատո՛ Տեառն զերդումունս քո։ 34 Ես ասեմ ձեզ, մի՛ երդնուիք ամենեւին. ոչ յերկինս, զի աթոռ է Աստուծոյ. 35 ոչ յերկիր, զի պատուանդան է ոտից նորա. ոչ յԵրուսաղէմ, զի քաղաք է մեծի թագաւորին. 36 ոչ գլխովդ երդնուիս, զի ոչ կարես մի մազ մի սեւ կամ սպիտակ առնել։ 37 Այլ եղիցի խօսք ձեր՝ այո՛ այո, ոչ ոչ. զի որ յաւելանէ քան զայս՝ յչարէն է։

38 Լուարուք եթէ ասացաւ. Աչք փոխանակ աչաց, եւ ատամն փոխանակ ատամանց։ 39 Ես ասեմ ձեզ, մի՛ դիմանայք չարի. այլ եթէ ոք զաջ ծնօտ քո հարցէ՝ դարձո՛ւր նմա եւ զայլ։ 40 Եւ որ կամիցի ընդ քեզ դատել եւ զպատմուճան քո առնուլ՝ թո՛ղ նմա եւ զթիկնոցդ։ 41 Եւ որ զքեզ զմի հազարդ տանել հարկանիցէ՝ գնա՛ ընդ նմա եւ երկուս։ 42 Որ խնդրէ ի քէն՝ տո՛ւր նմա, եւ որ կամի ի քէն փոխառնուլ՝ մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո։

43 Լուարուք եթէ ասացաւ. Սիրեսցես զընկեր քո, եւ ատեսցես զթշնամի քո։ 44 Ես ասեմ ձեզ, սիրեցէ՛ք զթշնամիս ձեր, օրհնեցէ՛ք զանիծանողս ձեր, բարի արարէ՛ք ատելեաց ձերոց, եւ աղաչեցէ՛ք վասն հալածողաց եւ նախատողաց ձերոց, 45 զի որդիք եղիջիք հաւր ձերոյ որ յերկինս է, որ զարեգակն իւր ծագեցուցանէ ի վերայ չարաց եւ ի վերայ բարեաց, եւ տեղայ տայ ի վերայ արդարոց եւ անիրաւաց։ 46 Զի եթէ սիրէք զսիրողս ձեզ՝ զի՞նչ վարձս ունիք. ոչ եւ մաքսաւորքն այնպէս առնեն։ 47 Եւ եթէ բարեւ տայք միայն եղբարց ձերոց՝ զի՞նչ առաւել արարէք. ոչ եւ հեթանոսքն այնպէս առնեն։ 48 Դուք ուրեմն կատարեալ եղիջիք որպէս եւ հայր ձեր երկնաւոր կատարեալ է։

Զ

1 Զգուշացարուք մի՛ արդեօք զարդարութիւն ձեր առնէք առաջի մարդկան՝ տեսանելոյ նոցա. եթէ ոչ՝ վարձս ոչ ունիք առ հաւր ձերում որ յերկինս է։ 2 Արդ՝ մի՛ ողորմութիւն առնելով հարկանիցես առաջի քո փող, որպէս առնեն կեղծաւորքն ի ժողովարանսն եւ ի հրապարակս, զի փառաւորեսցին ի մարդկանէ. ամէն ասեմ ձեզ, առին զվարձս իւրեանց։ 3 Այլ դու ողորմութիւն առնելով՝ մի՛ գիտասցէ ձախ քո զինչ առնէ աջ քո, 4 զի ողորմութիւն քո ի ծածուկ լիցի. եւ հայր քո որ տեսանէ ի ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնի։

5 Եւ յորժամ աղօթիցէք՝ մի՛ լիջիք որպէս կեղծաւորքն. զի սիրեն յաղօթս կայսել ի ժողովարանսն եւ ի հրապարակս ճանապարհաց, զի երեւեսցին մարդկան. ամէն ասեմ ձեզ, առին զվարձս իւրեանց։ 6 Դու յորժամ աղօթիցես՝ մտի՛ ի սենեակ քո, եւ դուռն գոցեալ աղօթեա՛ հաւր քում որ ի ծածուկ է, եւ հայր քո որ տեսանէ ի ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնի։ 7 Եւ յաղօթս կայսելով՝ մի՛ բազմաբանեսջիք որպէս հեթանոսքն. զի կարծեն եթէ ի բազմաբանութեան իւրեանց լսելի լինիցին։ 8 Մի՛ նմանիջիք նոցա. զի գիտէ հայր ձեր զինչ պիտոյ իցէ ձեզ յորժամ ոչ խնդրիցէք ի նմանէ։ 9 Դուք ուրեմն այսպէս աղօթեցէ՛ք.

Հայր մեր որ յերկինս ես,
սուրբ լիցի անուն քո,
10 եկեսցէ արքայութիւն քո,
եղիցի կամք քո որպէս յերկինս եւ յերկրի։
11 Զհացն մեր հանապազորդ տո՛ւր մեզ այսօր,
12 եւ թո՛ղ մեզ զպարտիս մեր,
որպէս եւ մեք թողումք պարտապանաց մերոց,
13 եւ մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն,
այլ փրկեա՛ զմեզ ի չարէ։

14 Զի եթէ թողուցանիցէք մարդկան զյանցանս նոցա՝ թողցէ եւ ձեզ հայր ձեր երկնաւոր։ 15 Եւ եթէ ոչ թողուցանիցէք մարդկան զյանցանս նոցա՝ ոչ եւ հայր ձեր թողցէ զյանցանս ձեր։

16 Յորժամ պահեսջիք՝ մի՛ լիջիք որպէս կեղծաւորքն տրտում. զի կերպարանս իւրեանց խոտորեցուցանեն, զի երեւեսցին մարդկան պահեալ. ամէն ասեմ ձեզ, առին զվարձս իւրեանց։ 17 Դու յորժամ պահեսցես՝ օծի՛ զգլուխ քո եւ զերեսս քո լուա՛, 18 զի մի՛ երեւեսցիս մարդկան պահեալ, այլ հաւր քում որ ի ծածուկ է, եւ հայր քո որ տեսանէ ի ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնի։

19 Մի՛ գանձս դիզանիցէք ձեզ յերկրի, ուր ցիր եւ ցան ապականեցուցանէ, եւ ուր գողք ականջ դնեն եւ գողանան. 20 այլ գանձս դիզանիցէք ձեզ յերկինս, ուր ոչ ցիր եւ ոչ ցան ապականեցուցանէ, եւ ուր գողք ոչ ականջ դնեն եւ ոչ գողանան։ 21 Զի ուր է գանձ քո՝ անդ եւ սիրտ քո լինիցի։

22 Ճրագ մարմնոյ է աչք. եթէ աչք քո պարզ լիցի՝ ամենայն մարմին քո լուսաւոր լիցի. 23 եւ եթէ աչք քո չար լիցի՝ ամենայն մարմին քո խաւարային լիցի։ Արդ եթէ լոյս որ ի քեզ է՝ խաւար է, խաւարն որչափ՞ եւս։

24 Ոչ ոք կարէ երկոցունց տերանց ծառայել. զի կամ զմի ատիցէ եւ զմիւսն սիրիցէ, կամ զմի հնազանդեսցի եւ զմիւսն անարգիցէ։ Ոչ կարէք Աստուծոյ ծառայել եւ մամոնայի։ 25 Վասն այսորիկ ասեմ ձեզ, մի՛ հոգայք անձանց ձերոց զինչ կերիցէք եւ զինչ արբիցէք, եւ ոչ մարմնոյ ձերոյ զինչ հագիցիք. ոչ անձն աւելի է քան զկերակուր, եւ մարմին քան զհանդերձ։ 26 Նայեցարո՛ւք ի թռչունս երկնից, զի ոչ սերմանեն եւ ոչ հնձեն եւ ոչ ժողովեն յամբարս, եւ հայր ձեր երկնաւոր կերակրէ զնոսա. ոչ դուք աւելի քան զնոսա էք։ 27 Եւ ո՞ր ոք ի ձէնջ հոգալով կարէ մի կանգուն յաւելուլ ի հասակ իւր։ 28 Եւ զհանդերձէ՞ հոգայք. նայեցարո՛ւք ի հասկս արտի, զի՛նչպէս աճեն. ոչ վաստակին եւ ոչ մանեն։ 29 Բայց ասեմ ձեզ, եթէ ոչ եւ Սողոմոն ամենայն փառաւք իւրովք զգեցաւ իբրեւ զմի ի սոսա։ 30 Եւ եթէ զխոտ վայրի որ այսօր է եւ վաղիւ ի հնոց արկանի, Աստուած այսպէս զգեցուցանէ, ո՞չ եւս առաւել զձեզ, սակաւահաւատք։ 31 Մի՛ հոգայք ուրեմն եւ մի՛ ասիցէք թէ զի՞նչ կերիցուք, կամ զի՞նչ արբիցուք, կամ զի՞նչ հագիցուք։ 32 Զայս ամենայն հեթանոսքն խնդրեն. զի գիտէ հայր ձեր երկնաւոր եթէ պիտոյ էք զայսոսիկ ամենայնի։ 33 Այլ խնդրեցէ՛ք նախ զարքայութիւն եւ զարդարութիւն նորա, եւ զայս ամենայն յաւելցին ձեզ։ 34 Մի՛ հոգայք ուրեմն վասն վաղուան, զի վաղն հոգասցի զանձինս իւր. բաւական է աւուր չարին հոգս իւր։

Է

1 Մի՛ դատիցէք զոք, զի մի՛ դատիցիք. 2 զի որպիսի դատաստանաւ դատիցէք՝ դատիցիք, եւ որով չափով չափիցէք՝ չափեսցի ձեզ։ 3 Եւ զի՞նչ տեսանես զգուպ որ է ի աչս եղբաւր քո, եւ զգերանդի որ ի քում աչս է՝ ոչ ընկալեր։ 4 Կամ զիա՞րդ ասես եղբաւր քում. Հանից՛ զգուպ ի աչաց քոց, եւ ահա գերանդի է ի քում աչս։ 5 Կեղծաւո՛ր, հան նախ զգերանդի ի քում աչս, եւ ապա տեսցես հանել զգուպ ի աչաց եղբաւր քո։

6 Մի՛ տայք զսուրբ շանց, եւ մի՛ արկանիցէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, զի մի՛ գուցէ կոխեսցեն զնոսա ոտիւք իւրեանց, եւ դարձեալ պատառեսցեն զձեզ։

7 Խնդրեցէ՛ք եւ տացի ձեզ, փնտրեցէ՛ք եւ գտանիցէք, դարձուածեցէ՛ք եւ բացցի ձեզ. 8 զի ամենայն որ խնդրէ՝ առնու, եւ որ փնտրէ՝ գտանէ, եւ դարձուածելոյ բացցի։ 9 Կամ ո՞ր ոք է ի ձէնջ որ եթէ հացի խնդրիցէ որդի իւր՝ քար տացէ նմա։ 10 Եւ եթէ ձուկն խնդրիցէ՝ օձ տացէ նմա։ 11 Եթէ ուրեմն դուք չարք գիտէք պարգեւս բարիս տալ որդւոցդ ձերոց, ո՞չ եւս առաւել հայր ձեր որ յերկինս է՝ տացէ բարիս խնդրողաց իւրոց։

12 Ամենայն ինչ զոր կամիցիք զի արասցեն ձեզ մարդիկ՝ նոյնպէս եւ դուք արարէ՛ք նոցա. զի այս է օրէնք եւ մարգարէք։

13 Մտանի՛ք ընդ նեղ դրունսն. զի լայն է դուռն եւ ընդարձակ է ճանապարհ որ տանի ի կորուստ, եւ բազումք են որ մտանեն ընդ նա։ 14 Զի նեղ է դուռն եւ նուաստ է ճանապարհ որ տանի ի կե

զը լերինց պատուղը պիտի ուտեն, ու երկիրը իր բերքը պիտի տայ, և անոնք լերինց երկրին վրայ ապահովութեամբ պիտի բնակին. ու երբոր ‡անոնց լուծին կապերը կոտրեմ, ու †զանոնք ներնց ծառայեցնողներուն ձեռքէն ազատեմ, պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

28 *Եւ անոնք ալ ազգերէն պիտի չյափշտակուին, ու երկրին գազանները զանոնք պիտի չուտեն. այլ ապահովութեամբ պիտի*
29 *բնակին, ու վախցնող մը պիտի չըլլայ։ Եւ անոնց համար անուանի տունկ մը պիտի բուսցընեմ, ու ալ երկրին վրայ սովով պիտի չապրուին, ու ալ ազգերէն նա-*
30 *խատինք պիտի չկրեն։ Եւ պիտի գիտնան թէ ես անոնց Տէր Աստուածը անոնց հետ եմ, ու անոնք Իսրայէլի տունը իմ ժողովուրդս են, կ'ըսէ Տէր Եհովան։*
31 *Եւ դուք իմ †ոչխարներս՝ իմ արօտիս ոչխարները՝ մարդիկ էք, — ես ձեր Աստուածն եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։*

ԳԼ. ԼԸ

1—15 Սկիր լեռանը քանդիչներուն գառամասանը՝ Իսրայէլը ամրնդունելու համար։

1 Գարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, †երեսդ ‡Սկիր լեռանը վրայ դարձուր ու †անոր դէմ մարգարէութիւն ըրէ,
3 եւ անոր ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով Սկիր լեռ, ու †իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցընեմ, ու
4 քեզ բոլորովին ամայի պիտի ընեմ. †քու քաղաքներդ աւերակ պիտի ըլլան, և դուն ամայի պիտի ըլլաս, ու պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը։
5 †Որովհետեւ դուն †հնութենէդ ատելութիւն ունեցար, ու Իսրայէլի որդիները՝ անոնց պատուհասին ժամանակը, †անօրէնութեան ժամանակը լրանալուն՝ սուրին ձեռքը մատնեցիր,
6 Անոր համար ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ քեզ արիւնի մէջ պիտի դնեմ, և արիւնը քեզ պիտի հալածէ. †դուն արիւնը չատելուդ համար՝ արիւնը քեզ պիտի հալածէ։
7 Ձէ։ Ու Սկիր լեռը բոլորովին ամայի պիտի ընեմ, և †անկէ անցնողը ու դարձողը պիտի
8 կտրեմ. †Ու անոր լեռները իր ազանուաժներովը պիտի լեցընեմ. քու բլուրներուդ վրայ, քու հովիտներուդ մէջ ու բոլոր ձորերուդ
9 մէջ սրով ազանուաժներ պիտի ինկնան։ Քեզ մշտնջենաւոր ամայութիւն պիտի ընեմ, և քու քաղաքներդ †նիզ՝ պիտի չբնակուին. Եւ պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
10 Որովհետեւ դուն ըսիր թէ, Այս երկու ազգը ու այս երկու երկիրը ինծի պիտի ըլլան, ու †անոնց պիտի տիրենք. (ու †Տէրը հոն էր.)
11 Անոր համար, ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ քու թշնամութեանդդ անոնց դէմ ի գործ դրած †բարկութեանդդ ու նախանձովդ չափովը հատուցում պիտի ընեմ, և քու դատաստանդ առնած ատենս անոնց մէջը պիտի ճանչ-
12 ցուիմ։ Ու պիտի գիտնաս որ ես Տէրս լսեցի քու բոլոր հայհոյութիւններդ՝ որ Իսրայէլի լեռներուն դէմ խօսեցար՝ ըսելով, Անոնք ամայեցան, անոնք մեզի կերակուր արուեցան։
13 Եւ †ձեր բերնովդ ինծի դէմ հպարտացաք, ու խօսքերնիդ ինծի դէմ չատցուցիք, — ես լսեցի։
14 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. †Բոլոր երկրին ուրախութեան ատենը քեզ ամայի պիտի ընեմ։
15 †Ինչպէս որ դուն Իսրայէլի տանը ժառանգութեանը վրայ ուրախացար՝ որ ամայի եղաւ, քեզի ալ այնպէս պիտի ընեմ. դուն, ով Սկիր լեռ ու բոլոր Եդոմ, †բոլորովին ամայի պիտի ըլլաս. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԶ

1 Իսրայէլի երկիրը կը մխիթարուի ըսելով հեթանոսաց կարծանեամբ՝ որոնք սխալմամբ կը վարուէին իրեն հետ։ 8 և Աստուծոյ օրհնութիւններէն որ իրեն խոստացուեր էին։ 16 Իսրայէլ մեղաւած էր իր մեղքերուն համար։ 21 և Նորէն իր անձին վրայէն պիտի գառնար տանից իր տարտամութեանը։ 25 Քրիստոսի Հոգւոյն շնորհքներէն բաժնուելու։

1 Եւ դուն, որդի մարդոյ, †Իսրայէլի լեռներուն մարգարէութիւն ըրէ ու ըսէ, Ով Իսրայէլի լեռներ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք.
2 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ †թշնամին ձեզի համար ըսաւ, վա՛շ, յաւիտենական բարձրութիւնները՝ մեզի ժառանգութիւն ե-
3 ղան, Անոր համար մարգարէութիւն ըրէ ու ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ ձեզ աւերեցին ու ամէն կողմէն կլլեցին, այնպէս որ մնացած ազգերուն ժառանգութիւն ըլլաք, †ու դուք լեզուաւոր խօսքը ու
4 ժողովուրդին նախատինքը եղաք. Անոր համար, ով Իսրայէլի լեռներ, Տէր Եհովային խօսքը մտիկ ըրէք. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ լեռներուն ու բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտներուն, և ամայի եղած աւերակներուն

---

‡ ԳԼ. իգ. 13։ Եր. իմ. բ. 20։
† Երեմ. իե. 14։
ֆ Տես Եմր. 8։ ԳԼ. լգ. 4։
ֆֆ Եմր. 25։ Երեմ. Լ. 10։ իգ. 27։
= Եր. Ժամ. 3։ Երեմ. իգ. 5։
Ֆ ԳԼ. ԼԶ. 3, 6, 15։

‡ Հմր. 24։ ԳԼ. իե. 27։
† Սաղ. Ձ. 3։ Ցոել. Ժ. 11։
— = ԳԼ. գ. 2։
Ֆ բ Օր. բ. 5։
‡ Երեմ. իե. 7, 8։ ԳԼ. իե. 12։ Ամմո. ա. 11։ Աբդ. 10։ ևս։

† ԳԼ. գ. 14։
Ե Եմր. 9։
ՀՀ ԳԼ. իե. 12։ Աբդ. 10։
Ե ԳԼ. իե. 15։
ՀՀ Սաղ. Ձիե. 7։ ԳԼ. իա. 25, 29։ Տես Դան. իե. 24։ Աբդ. 11։
Ֆ Սաղ. Ձի. 17։

Ե Դատ. ե. 6։ ԳԼ. իե. 11։
Ե ԳԼ. լա. 12։ լբ. 5։
Ե Երեմ. իե. 17, 18։ Եմր. 4։ ԳԼ. իե. 13։ Ամաղ. ա. 3, 4։
• Կամ չնորհագործութիւն։
Ե ԳԼ. գ. 7։ է. 4, 9։ լգ. 11։
Ե Սաղ. Ձգ. 4, 12։

ԳԼ. ԼՁ. 5։ Աբդ. 13։
Ե Ամաղ. իթ. 1, 3։ Ձկր. 13, 14։ Տես գլ. իթ. 33։
Ե Ամաս. է. 2։ Ցակ. բ. 13։
Ե ա Թագ. բ. 3։ Ցոել. Ժգ. 6։
Ե Ես. իե. 13, 14։

Ե Աբդ. 12, 15։
Ե Եմր. 3, 4։
— = ԳԼ. գ. 2, 3։
ՀՀ ԳԼ. իե. 3։ իգ. 2։
ՀՀ ԳԼ. լե. 10։
† բ Օր. իբ. 37։ գ Թագ. իմ. 7։ Ամբ. բ. 15։ Դան. Թ. 16։

ու պղծել Թողուած քաղաքներուն՝ որոնք
չբնակայ ազգերուն մնացորդին Յափշտակու-
5 թիւն ու Նախատինք եղած են։ Ասոր համար
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Մնացած ազգե-
րուն համար ու բոլոր Եդոմին համար Ան-
չուշտ իմ նախանձիս կրակովը խօսեր եմ,
վասն զի անոնք բոլոր սրտի ուրախութեամբ
ու հոգիի հպարտութեամբ՝ իմ երկիրս իրենց
ժառանգութիւն ըլլալու որոշեցին, որ զանի-
կա աւարի պէս յափշտակեն։

6 Ասոր համար Իսրայէլի երկրին վրայ մար-
գարէութիւն ըրէ, և լեռներուն ու բլուրնե-
րուն, ձորերուն ու հովիտներուն ըսէ, Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Դուք Ազգերէն նա-
խատինք կրեցիք համար՝ ահա ես իմ նա-
խանձովս ու իմ բարկութեամբս խօսեցայ։
7 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ես
իմ ձեռքս վերցուցի՝ որ ձեր բոլորտիքը եղող
ազգերը իրենց անարգանքը իրենք պիտի կը-
8 րեն։ Բայց դուք, ով Իսրայէլի լեռներ, ձեր
ոստերը պիտի երկընցնէք, ու իմ ժողովուր-
դիս Իսրայէլին համար ձեր պտուղները պիտի
բերէք, վասն զի անոնք մօտերս պիտի գան։
9 Քանզի ահա ես ձեր կողմէն եմ ու ձեզի պիտի
դառնամ, և դուք պիտի մշակուիք ու պիտի
10 սերմանուիք. Ու ձեր վրայ մարդիկ՝ բոլոր
Իսրայէլի տունը՝ ամէնը պիտի շատցնեմ. ու
քաղաքները պիտի բնակուին և աւերակները
11 պիտի չինուին։ Ու ձեր վրայ մարդը ու անա-
ւնը պիտի շատցնեմ, և անոնք պիտի շատ-
նան ու պտղաբեր պիտի ըլլան. և ձեր առջի
կացութեանը պէս ձեզ պիտի բնակեցնեմ,
ու ձեր առջի վիճակէն աւելի աղէկ պիտի
ընեմ ձեզի. Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
12 Եւ ձեր վրայ մարդիկ՝ իմ ժողովուրդս Իս-
րայէլը պիտի պտրտցնեմ, Ու անոնք քեզ
պիտի ժառանգեն, և դուն անոնց ժառան-
գութիւնը պիտի ըլլաս, ու մէկ մըն ալ զանոնք
*պիտի չպատառես։"
13 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ
ձեզի համար կ'ըսեն թէ Դուն մարդակեր
14 էիր մըն ես, քու ազգերդ ապառնեցիր. Ասոր
համար մէկ մըն ալ մարդ պիտի չուտես, ու
մէկ մըն ալ քու ազգերդ պիտի չպատառես, կ'ը-
15 սէ Տէր Եհովան։ Եւ քու մէջդ մէկ մըն ալ
ազգերուն նախատինքը լսել պիտի չտամ, ու
մէկ մըն ալ ժողովուրդներուն անարգանքը
պիտի չկրես, և քու ազգերդ մէկ մըն ալ պի-
տի չպատառես, կ'ըսէ Տէր Եհովան։
16 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
17 Որդի մարդոյ, Իսրայէլի տունը իրենց երկրին
մէջ բնակեցան, և անոնք իրենց ճամբայով
ու գործքերով պղծեցին. անոնց ճամբան
իմ առջեւս դաշտանաւոր կնկան անմաքրու-
18 թեանը պէս եղաւ։ Ուստի իմ բարկութիւնս
անոնց վրայ թափեցի՝ անոր արիւնին համար՝ որ
իրենք թափեցին երկրին վրայ, ու զանոնք
19 իրենց կուռքերովը պղծեցին. Եւ զանոնք
ազգերուն մէջ ցրուեցի, ու երկիրներուն մէջ
ցիրուցան եղան. զանոնք իրենց ճամբուն ու
20 գործքերուն համեմատ դատեցի։ Եւ իրենց
գացած ազգերուն մէջ երթալնուն պէս՝ իմ
սուրբ անունս պղծեցին, երբոր իրենց հա-
մար ըսուեցաւ թէ Ասոնք են Տէրոջ ժողո-
21 վուրդն են, ու անոր երկրէն ելան։ Սակայն
ես խնայեցի՝ իմ սուրբ անունս համար, որն
որ Իսրայէլի տունը իրենց մտած ազգերուն
մէջ պղծեցին։
22 Ասոր համար Իսրայէլի տանը ըսէ որ Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Չէ թէ ձեզի համար
կ'ընեմ ասիկա, ով Իսրայէլի տունը, հապա
իմ սուրբ անունս համար՝ որն որ դուք ձեր
23 մտած ազգերուն մէջ պղծեցիք։ Եւ սուրբ
պիտի ընեմ իմ մեծ անունս, որ ազգերուն
մէջ պղծուեցաւ, որն որ դուք անոնց մէջը
պղծեցիք. ու ազգերը պիտի գիտնան թէ ես
եմ Տէրը, կ'ըսէ Տէր Եհովան, երբոր անոնց
24 աչքերուն առջեւը ձեր մէջը սրբուիմ։ Եւ
ձեզ ազգերէն պիտի առնեմ ու ամէն երկիր-
ներէն ձեզ պիտի ժողվեմ, ու ձեզ ձեր եր-
25 կիրը պիտի բերեմ, Եւ ձեր վրայ մաքուր
ջուր պիտի սրսկեմ, ու պիտի մաքրուիք. ձեր
բոլոր պղծութիւններէն ու ձեր բոլոր կուռ-
26 քերէն ձեզ պիտի մաքրեմ. Եւ ձեզի նոր
սիրտ պիտի տամ, ու ձեր ներսի դէն նոր հոգի
պիտի դնեմ, և ձեր մարմիններէն քարեղէն
սիրտը պիտի հանեմ, ու ձեզի մարմնեղէն
27 սիրտ պիտի տամ. Եւ իմ Հոգիս ձեր ներսի
դէն պիտի դնեմ, ու ձեզի իմ օրէնքներուս
մէջ քալել պիտի տամ, ու իմ իրաւունք-
28 ներս պիտի պահէք ու՝ ի գործ դնէք. Եւ
ձեր Հայրերուն տուած երկրիս մէջ պիտի
բնակիք, ու դուք ինծի ժողովուրդ պիտի
ըլլաք, ես ալ ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ։
29 Եւ ձեր բոլոր պղծութիւններէն ձեզ պիտի
ազատեմ, ու ցորենը պիտի կանչեմ և զա-
տիկա պիտի չատցնեմ, ու ձեր վրայ սով
30 պիտի չբերեմ։ Եւ ծառերուն պտուղը ու
արտերուն բերքը պիտի շատցնեմ, որպէս
զի ձեր մէջ ազգերուն մէջ սովի նախատինք

ե ԳԼ. ԼԳ. 28։
զ Սաղ. ՀԺ. 4։
է ր Օբ. գ. 24։ ԳԼ. լը. 19։
ը ԳԼ. լե. 10, 12։
թ Սաղ. ՃԽգ. 3, 4։ ԳԼ. ԼԳ. 29։ Հմր. 15։
ժ ԳԼ. ի. 5։
ի Հմր. 33։ Ես. ծը. 12։ կա. 4։ Ամաս. Ի. 14։
լ Երեմ. լա. 27։ ԼԳ. 12։
խ ԳԼ. լե. 9։ լէ. 6, 13։
ծ Ածգ. 17, ևս։
կ Եբր. անգաւակ պի-
մի չլինես։
հ Թագ. ժգ. 33։
ձ ԳԼ. ԼԳ. 29։
ղ Գէն. ես. ծբ. 5։ Հռոմ. բ. 24։
ճ ԳԼ. ի. 9։ 14։
մ Սաղ. ՃԺ. 8։
յ ԳԼ. ի. 41։ իզ. 22։
ն ԳԼ. ԼԳ. 13։ լէ. 21։
շ ԳԼ. ի. 3։ ժը. 30։ լԻ. 24։
ո Եբր. ժ. 22։
չ Երեմ. լԳ. 8։
պ Երեմ. լը. 39։ ԳԼ. ժա. 19։
ջ ԳԼ. ժա. 19։ լէ. 14։
ռ ԳԼ. իզ. 25։ լէ. 25։
ս Երեմ. լ. 22։ ԳԼ. ժա. 20։ լէ. 27։
վ Մատ. ա. 21։ Հռոմ. ժա. 26։
տ Տես Սաղ. ՃՀ. 16։
ր ԳԼ. ԼԳ. 29։
ց ԳԼ. ԼԳ. 27։

31 չկրէք ։ Ու ՚ձեր դէշ ճամբաներըդ և անպարի
գործքերըդ պիտի յիշէք , ու ֊ձեր անօրէնու-
թեանցդ համար և ձեր պղծութեանցդ համար
32 դուք ձեր անձերէն պիտի զզուիք ։ ֊Չէ թէ
ձեզի համար կ'ընեմ ՚՚՚՚ , կ'ըսէ Տէր Եհո-
վան , ձեզի յայտնի ըլլայ · ձեր ճամբաներէն
ամչցէք ու պատկառեցէք , ով Իսրայէլի տունը ։
33 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Ա՛ն օրը որ ձեր
բոլոր անօրէնութիւններէն ձեզ մաքրեմ , քա-
ղաքները մարդաբնակ պիտի ընեմ , ֊ու աւե-
34 րակները պիտի չվնասուին ։ Եւ ան ամայացած
երկիրը՝ ամէն անցնողին աչքերուն առջեւը
35 ամայի ըլլալուն տեղ՝ պիտի մշակուի ։ Ու պի-
տի ըսեն , Այս ամայացած երկիրը ֊Եդեմի
դրախտին պէս եղաւ · և աւերակ , ամայի ու
փլած քաղաքները պարսպաւոր ու մարդա-
36 բնակ եղան ։ Ու ձեր բոլորտիքը մնացած
ազգերը պիտի գիտնան թէ ես Տէրս փլած-
ները կը չինեմ , ՚՚ ամայացած ՚էրէրը կը տընկ-
կեմ · ֊ես Տէրս խօսեցայ ու պիտի կատարեմ ։
37 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Իսրայէլի *տա-
նը ինդրուած ըլլալով ալ պիտի ընդունիմ ,՚՚ որ
անոնց ասիկա ընեմ · անոնց մարդիկը ՚Հօտի
38 պէս պիտի չաճցընեմ ։ Որբր Հօտին պէս՝
Երուսաղէմի հանդիսաւոր տօներուն Հօտին պէս՝
աւերած քաղաքները մարդոց հօտերով այնպէս
լեցուն պիտի ըլլան · ու պիտի գիտնան թէ
ես եմ Տէրը ։

ԳԼ · ԼԷ

1 Զօրացած ազգերուն յարուԹիւն առնելով՝ 11 Իսրայէլի մեռած յոյսը կը կենդանանայ ։ 15 Երկու փայտերուն միանալով՝ 18 կը ցուցուի Իսրայէլին միաբանուԹիւնը Յուդային հետ ։ 20 Քրիստոսի Թագաւորութեանը վերաբերեալ խոստումներ ։

1 ֊Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ , և ֋†Տէրը
զիս Հոգիով՚՚ հանեց ու դիս դաշտին մէջը
2 դրաւ , և անիկա ոսկորներով լեցուն էր · Ու
զիս անոնց քովէրէն պտըտցուց չուրջանակի ·
և ահա անոնք դաշտին երեսին վրայ խիստ
շատ էին , և ահա անոնք խիստ չորցած էին ։
3 Ու ինծի ըսաւ , Որդի մարդոյ , աս ոսկոր-
ները կրնա՞ն կենդանանալ · ու ըսի , Ով Տէր
4 Եհովայ , ֋դուն գիտես ։ Եւ ինծի ըսաւ , Ա-
ոսկորներուն վրայ մարգարէութիւն ըրէ ու
անոնց ըսէ , Ով չորցած ոսկորներ , Տէրոջը
5 խօսքը մտիկ ըրէք · Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհո-
վան աս ոսկորներուն · Ահա ես ֊ձեր մէջը
հոգի պիտի դնեմ , ու պիտի կենդանանաք ·
6 Եւ ձեր վրայ ջիլեր պիտի դնեմ , ու ձեզ մի-

* Գլ · ժգ · 61 · 63 ։
ֆ Դն · իգ · 39 · Գլ · զ · 9 · ի · 43 ։
՚՚ բ Օր · ի · 5 · Հմր · 22 ։
֊ Հմր · 10 ։
֋ Ես · ծա · 3 · Գլ · իբ · 13 · Յովէլ · բ · 3 ։

† Գլ · ժէ · 24 · իբ · 14 · լէ · 14 ։
• Եբր · առնէն՝ ալ պիտի փնտռտիմ · Տես գլ · ժգ · 3 ։
֊ Հմր · 10 ։
—
՚՚ Գլ · ա · 3 ։

‡ Գ Թագ · ը · 6 · Յովհ · ե · 21 · Հռոմ · գ · 17 · բ Կոր · ա · 9 ։
† Սաղ · ղգ · 30 · Հմր · 9 ։
֊ Գլ · զ · 7 · լէ · 12 · Յովէլ · բ · 27 · գ · 17 ։
՚՚ Սաղ · ղգ · 30 · Հմր · 5 ։
֊ Յայտ · ժա · 11 ։
՚՚ Սաղ · ձիա · 7 · Տես

Ես · խդ · 14 ։
֋ Ես · իգ · 19 · Ովս · ժգ · 14 ։
† Գլ · լգ · 24 · Հմր · 25 ։
֊ Գլ · լգ · 27 ։
՚՚ Կամ՝ թէ ես եմ Տէրը · ես խօսեցայ , ու պիտի կատա-

րեմ ,
՚՚ Տես Թուա · ժէ · 21 ։
֊ բ Մն · ժա · 12 · 13 · 16 · ժէ · 9 · լ · 11 · 18 ։
՚՚ Տես Հմր · 22 · 24 ։
֊ Գլ · ժբ · 9 · իգ · 19 ։
՚՚ Ջաք · ժ · 6 ։

րեմ ։ 7 Ես մարգարէութիւն ըրի՝ ինչպէս որ ին-
ծի հրամայուեցաւ · ու մարգարէութիւն ըրա-
ծիս պէս ձայն մը եղաւ · և ահա շարժում մը
եղաւ , ու ոսկորները էրար՚՚՚՚ մօտեցան՝ ոսկորը
8 իր ոսկորին ։ Եւ տեսայ որ ահա անոնք ջի-
ղերով ու միսով պատեցան , ու վրայէն մոր-
թով ծածկուեցան , բայց անոնց մէջը չունէ
9 չկար ։ Ան ատեն ինծի ըսաւ , Շունչին մար-
գարէութիւն ըրէ , մարգարէութիւն ըրէ , որ-
դի մարդոյ , ու շունչին ըսէ , Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ · ֊Ով շունչ , չորս հովերէն ե-
կուր , ու աս սպանուածներուն վրայ փչէ որ
10 կենդանանան ։ Եւ ես մարգարէութիւն ըրի՝
ինչպէս որ ինծի հրամայեց , ֋ու շունչը անոնց
մէջը մտաւ , ու կենդանացան և իրենց ոտ-
քերուն վրայ կայնեցան , ՚՚ խիստ մեծ զօրք
մը եղաւ ։
11 Եւ ինծի ըսաւ , Որդի մարդոյ , աս ոսկոր-
ները բոլոր Իսրայէլի տունն է · ահա անոնք
կ'ըսեն , ֊Մեր ոսկորները չորցան ու մեր յոյսը
12 կարեցաւ · մենք կտրուած ենք ։ Ան՚որ հա-
մար մարգարէութիւն ըրէ ու անոնց ըսէ ,
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Ա՛հա ես ֋ձեր
գերեզմանները պիտի բանամ , ու ձեր գե-
րեզմաններէն ձեզ պիտի հանեմ , ով իմ ժո-
ղովուրդս , և ֋ձեզ Իսրայէլի երկիրը պիտի
13 բերեմ ։ Ու երբոր ձեր գերեզմանները բա-
նամ , ու ձեզ ձեր գերեզմաններէն հանեմ ,
ով իմ ժողովուրդս , պիտի գիտնաք թէ ես
14 եմ Տէրը ։ Եւ ֋իմ Հոգիս ձեր ներսի պի-
տի դնեմ , ու պիտի կենդանանաք · ու ձեր
երկրին մէջ ձեզ պիտի հանգստացընեմ , ու
պիտի գիտնաք ‡որ ես Տէրս խօսեցայ ու ը-
րի ,՚՚ կ'ըսէ Տէրը ։
15 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով ,
16 Ու դուն , որդի մարդոյ , ֊քեզի մէկ փայտ մը
առ ու անոր վրայ գրէ , Յուդայի համար ու
֋անոր ընկերներուն Իսրայէլի որդւոցը համար ·
եւ ուրիշ մէկ ՚՚՚՚ փայտ մը առ ու անոր վրայ
գրէ , Յովսեփի համար , Եփրեմին ու անոր
ընկերներուն բոլոր Իսրայէլի տանը համար ·
17 եւ ֋զանոնք իրարու մօտեցուր , որ մէկ փայտ
18 ըլլան ու քու ձեռքիդ մէջը միանան ։ Ու
երբոր քու ժողովուրդիդ որդիները քեզի խօսին
ու ըսեն , ֊Ի՞նչ պիտի ըլլայ քեզի աս բաները ·
19 մեզի չե՞ս պատմեր · ՚՚Անոնց ըսէ , Տէր Եհո-

ՀԱՅ ՍՏԱՑՈՂԱԿԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԼ· ԼԸ

1 Գոգին քահանան, 8 ու անոր չոր գիտաւորութիւնը։ 14 Ա-
ռաջոյ գառաստանը անոր դէմ։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Երեսդ Մագոգի երկրին
եղող՝ Ռոսին, Մոսոքի ու Թոբելի իշխանին՝
Գոգին դարձուր, և անոր վրայով մարգա-
3 րէութիւն ըրէ, Ու ըսէ, Տէր Եհովան այս-
պէս կ՚ըսէ· Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով Գոգ՝
4 Ռոսին, Մոսոքի ու Թոբելի իշխան· Ու քեզ
պիտի դարձընեմ, և քու կզակներուդ կար-
թեր պիտի անցընեմ, ու քեզ ու քու բոլոր
զօրքդ պիտի հանեմ, ձիերը ու ձիաւորները՝
ամէնն ալ կատարեալ հագուած· Ե ւ վա-
հանաւորներուն ու ասպարաւորներուն մեծ
5 ժողովքը՝ ամէնն ալ սուր բռնող· Անոնց հետ
Պարսիկները, Եթովպացիները ու Փուդա-
ցիները՝ ամէնն ալ ասպարաւոր ու սաղաւար-
6 տաւոր· Ե ւ Գոմեր ու անոր բոլոր գունդ-
երը, Թորգոմային տունը հիւսիսի ծայրե-
րէն, ու անոր բոլոր գունդերը՝ շատ ժողո-
վուրդներ քեզի հետ պիտի հանէ։
7 Պատրաստ եղիր, և քեզ ու քու բովդ-
ժողոված բոլոր ժողովներդ պատրաստէ, ու
8 դուն անոնց պահապան եղիր։ Շատ օրերէն
ետքը կ՚քու զօրքերդ պիտի հարկես։ Ետքի
տարիները պիտի գաս այն երկրին վրայ՝ որ
սուրէն ազատուած է, և ան ժողովուրդին վրայ՝
որ շատ ազգերէն ժողվուած է Իսրայէլի
լեռներուն վրայ՝ որոնք միշտ անջրնեւուր աւերակ
էին· բայց անիկա ազգերէն հանած ըլլալով,
համէնքը ապահովութեամբ պիտի բնակին։
9 Իսկ դուն հրրիկի պէս պիտի ելլես գաս, ու
երկիրը ծածկելու համար հասնի պէս պիտի
ըլլաս, դուն և քու բոլոր գունդերդ ու շատ
ժողովուրդներ քեզի հետ։
10 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ· Այն օրը պիտի
ըլլայ որ քու միտքդ բաներ պիտի գան, ու
11 չար խորհուրդ մը պիտի մտածես· Ու պիտի
ըսես, Անպարիսպ գեղերուն երկիրը ելլեմ,
հանդարտութեան մէջ եղողներուն՝ ապահո-
վութեամբ բնակողներուն վրայ երթամ· անոնց
ամէնը անպարիսպ ու ելլուռ կը բնակին, և նի-
12 գեր ու գոներ չունին· Որ աւար յափշտա-
կես և կողոպուտ կողոպտես, և քու ձեռքդ
բնակուած աւերակներուն վրայ՝ ու ազգե-
րէն ժողվուած և խաշինք ու ապրանք առա-

1 Գոգ· ԼԸ· 8 ու անոր չոր գիտաւորութիւնը։ 14 Ա-
ռաջոյ գառաստանը անոր դէմ։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Երեսդ Մագոգի երկրին
եղող՝ Ռոսին, Մոսոքի ու Թոբելի իշխանին՝
Գոգին դարձուր, և անոր վրայով մարգա-
3 րէութիւն ըրէ, Ու ըսէ, Տէր Եհովան այս-
պէս կ՚ըսէ· Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով Գոգ՝
4 Ռոսին, Մոսոքի ու Թոբելի իշխան· Ու քեզ
պիտի դարձընեմ, և քու կզակներուդ կար-
թեր պիտի անցընեմ, ու քեզ ու քու բոլոր
զօրքդ պիտի հանեմ, ձիերը ու ձիաւորները՝
համէնն ալ կատարեալ հագուած· Ե ւ վա-
հանաւորներուն ու ասպարաւորներուն մեծ
5 ժողովքը՝ ամէնն ալ սուր բռնող· Անոնց հետ
Պարսիկները, Եթովպացիները ու Փուդա-
ցիները՝ ամէնն ալ ասպարաւոր ու սաղաւար-
6 տաւոր· Ե ւ Գոմեր ու անոր բոլոր գունդ-
երը, Թորգոմային տունը հիւսիսի ծայրե-
րէն, ու անոր բոլոր գունդերը՝ շատ ժողո-
վուրդներ քեզի հետ պիտի հանէ։
7 Պատրաստ եղիր, և քեզ ու քու բովդ-
ժողոված բոլոր ժողովներդ պատրաստէ, ու
8 դուն անոնց պահապան եղիր։ Շատ օրերէն
ետքը կ՚քու զօրքերդ պիտի հարկես։ Ետքի
տարիները պիտի գաս այն երկրին վրայ՝ որ
սուրէն ազատուած է, և ան ժողովուրդին վրայ՝
որ շատ ազգերէն ժողվուած է Իսրայէլի
լեռներուն վրայ՝ որոնք միշտ անջրնեւուր աւերակ
էին· բայց անիկա ազգերէն հանած ըլլալով,
համէնքը ապահովութեամբ պիտի բնակին։
9 Իսկ դուն հրրիկի պէս պիտի ելլես գաս, ու
երկիրը ծածկելու համար հասնի պէս պիտի
ըլլաս, դուն և քու բոլոր գունդերդ ու շատ
ժողովուրդներ քեզի հետ։
10 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ· Այն օրը պիտի
ըլլայ որ քու միտքդ բաներ պիտի գան, ու
11 չար խորհուրդ մը պիտի մտածես· Ու պիտի
ըսես, Անպարիսպ գեղերուն երկիրը ելլեմ,
հանդարտութեան մէջ եղողներուն՝ ապահո-
վութեամբ բնակողներուն վրայ երթամ· անոնց
ամէնը անպարիսպ ու ելլուռ կը բնակին, և նի-
12 գեր ու գոներ չունին· Որ աւար յափշտա-
կես և կողոպուտ կողոպտես, և քու ձեռքդ
բնակուած աւերակներուն վրայ՝ ու ազգե-
րէն ժողվուած և խաշինք ու ապրանք առա-

վան այսպէս կ՚ըսէ· Ահա ես պիտի առնեմ
Յովսեփին փայտը որ Եփրեմին ձեռքն է, ու
անոր ընկերները՝ Իսրայէլի ցեղերը, և զանոնք
անոր հետ Հուդայի փայտին հետը
պիտի դնեմ, ու զանոնք մէկ փայտ պիտի ը-
նեմ· ու իմ ձեռքիս մէջը մէկ պիտի ըլլան։
20 Ե ւ ան փայտերը՝ որոնց վրայ դուն պիտի գը-
րես, զանոնց աչքերուն առջեւը քու ձեռքիդ
21 մէջը ըլլան։ Ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովան այս-
պէս կ՚ըսէ· Ահա ես Իսրայէլի որդիները պիտի
առնեմ ան ազգերուն մէջէն՝ ուր որ գացին, ու
զանոնք ամէն կողմէն պիտի ժողվեմ, ու զա-
22 նոնք իրենց երկիրը պիտի բերեմ· Ե ւ զանոնք
երկրին մէջը Իսրայէլի լեռներուն վրայ մէկ
ազգ պիտի ընեմ, ու զանոնց ամենուն վրայ
մէկ թագաւոր մը պիտի թագաւորէ· ու մէյ-
մըն ալ երկու ազգ պիտի չըլլան, ու մէյմըն
ալ երկու թագաւորութեան պիտի չբաժնուի-
23 լին· Ե ւ մէյմըն ալ իրենց կուռքերովը ու
գարշութիւններովը ու իրենց բոլոր յան-
ցանքներովը պիտի չպղծուին· ու հես անոնք
պիտի ազատեմ իրենց բոլոր բնակութիւննե-
րէն՝ որոնց մէջը որ իրենք մեղք գործեցին,
և զանոնք պիտի սրբեմ· ու անոնք ինծի ժո-
ղովուրդ պիտի ըլլան, ես ալ անոնց Աստուած
24 պիտի ըլլամ։ Ե ւ զանոնց վրայ իմ ծառա-
գաւիթ թագաւոր պիտի ըլլայ, ու համէնքը
մէկ հովիւ պիտի ունենան· հե իմ իրաւունք-
ներուս մէջ պիտի քալեն, ու իմ օրէնքներս
պիտի պահեն ու զանոնք պիտի կատարեն·
25 Ե ւ պիտի բնակին ան երկրին վրայ՝ որն որ իմ
ծառայիս Յակոբ տուի, որուն մէջ ձեր հայ-
րերը բնակեցան· ու անոր վրայ՝ իրենք ու
իրենց որդիները և իրենց որդւոցը որդիները յա-
ւիտեան պիտի բնակին· ու հիմ ծառաս Դա-
ւիթ յաւիտեան անոնց իշխան պիտի ըլլայ։
26 Ե ւ անոնց հետ խաղաղութեան ուխտ պիտի
ընեմ, անիկա անոնց յաւիտենական ուխտ պի-
տի ըլլայ· և զանոնք պիտի տեղաւորեմ ու պի-
տի շատցնեմ, և իմ սրբարանս անոնց մէջը
27 պիտի դնեմ յաւիտեան։ Ու հիմ խորանս ա-
նոնց քովը պիտի ըլլայ· և ես հանոնց Աս-
տուած պիտի ըլլամ, ու անոնք ինծի ժողո-
28 վուրդ պիտի ըլլան։ Ե ւ իմ սրբարանս յա-
ւիտեան անոնց մէջը ըլլալով, ազգերը պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը որ Իսրայէլը կը
սրբեմ։

ժբ· 34։
Ա Սապ· ՀԹ· 3։ Եփ· ԽԱ· 3։ Եփ· ԽԱ· 16։ 17։
Գէ· ԺԲ· 3։
Գէ· ԼՂ· 24։
Եփ· ԺՀ· 13։ Եփրեմ· պ· 18։ Ծ· 4։ Ման· ա· 11։
Գէ· ԼՂ· 23· 24։ Յակ· Ժ· 16։
Գէ· ԼՂ· 25։
Գէ· ԼՂ· 28· 29։
Եփ· Խ· 11։ Եփրեմ· Խգ· 5։ Գէ· ԼՂ· 24։ Ոմր· գ· 5։ Գաւիթ· ա· 32։
Հմր· 22։ Յակ· Ժ· 10։
Գէ· ԼՂ· 27։
Գէ· ԼՂ· 28։
Եփ· Խ· 21։ Յակէ· պ· 20։ Ամոս· Խ· 15։
Հմր· 24։ Յակ· Ժբ· 34։
Ա Սապ· ՀԹ· 3։ Եփ· Ծե· 3։ Եփրեմ· Լբ· 40։ Գէ· ԼՂ· 25։
Գէ· ԼՂ· 10· 37։
Բ Կար· գ· 16։
Գէ· ԼՂ· 11· 12։ Գէ· Խգ· 7։ Յակ· ա· 14։
Գէ· Ժա· 20։ Ժգ· 11։ ԼՂ· 28։
Գէ· ԼՂ· 23։
Գէ· Խ· 12։
Գէ· ԼԲ· 1։
Գէ· ԼԵ· 2· 3։
Գէ· ԼԲ· 26։
Յակա· Խ· 8։
գ Թագ· ԺԲ· 28։ Գէ· ԽԲ· 4։ ԼԲ· 2։
Գէ· Խգ· 12։
Գէ· Խե· 10։ Լ· 5։
Ծն· Ժ· 2։
Գէ· ԽՆ· 14։
Եփ· բ· 9· 10։ Եփրեմ· Խգ· 3· 4· 14։ Ծա· 12։
Ծն· Խթ· 1։ բՕր· գ· 30։ Հմր· 16։
Եզր· պիտի համ բուխ·
Հմր· 12։ Գէ· ԼՂ· 13։
Գէ· ԼՂ· 1· 4· 8։
Եփրեմ· Խգ· 6։ Գէ· Խբ· 26։ ԼՂ· 25· 28։ Հմր· 11։
Եփ· Խբ· 2։
Եփրեմ· գ· 13։ Հմր· 16։
Եփրեմ· Խթ· 31։
Հմր· 8։
Գէ· ԼՂ· 34· 35։
Հմր· 8։

ցած -- երկրին ։բարձր անդաւանքը բնակած
13 ժողովուրդին վրայ դարձընես ։ Արդ ու
։Գեղան և ։Թարթախ վաճառականները ու
անոր բոլոր հաւտից առիւծները քեզի պիտի
բսեն, Մինչեւ աւար յափշտակելու եկար. կո-
զոպաձա կողոպտելու համար քու ժողովրդ
ժողվեցիր, որ արծաթ ու ոսկի վերցընես,
խաչինք ու ապրանք առնես, մեծ աւար
յափշտակես ։
14 Անոր համար մարգարէութիւն ըրէ, որդի
մարդոյ, ու Գոգին բսէ, Տէր ԵՀովան այսպէս
կ'ըսէ. ։Ան օրը որ իմ ժողովուրդս Իսրայէլ
Նապահովութեամբ բնակի՝ անա դուն պիտի
15 գիտնաս, ։Ու քու տեղէդ՝ հիւսիսի ծայրերէն
պիտի գաս, դուն ու ։բերդի հետ շատ ժող-
վուրդներ՝ ամէնը ձիեր հեծած, մեծ բազմու-
16 թեամբ ու շատ զօրքով. Եւ Իմ ժողովուրդս
Իսրայէլին վրայ ամպի պէս երկիրը ծածկելու
պիտի ելլես. ։--Ի- ետքի օրերը պիտի ըլ-
լայ, ու քեզ իմ երկրիս վրայ պիտի բերեմ,
։որպէս զի ազգերը զիս ճանչնան երբոր ես
անոնց աչքերուն առջեը՝ քու վրադ ։սո-
ւառութիւմ, ով Գոգ ։
17 Տէր ԵՀովան այսպէս կ'ըսէ. Դուն անիկա՞
ես, որ քեզի համար առջի օրերը՝ ան օրերը
-- մարգարէները մարգարէութիւն ընող Իսրայէլի
մարգարէներուն՝ իմ ծառաներուս միջոցովը
18 ըսի թէ քեզ անոնց վրայ պիտի բերեմ։ Եւ
ան օրը՝ Գոգը Իսրայէլի երկրին վրայ եկած
օրը, կ'ըսէ Տէր ԵՀովան, իմ սրտմտութիւնս
19 †երեսս պիտի ելլէ։ Եւ ։իմ նախանձոտ՝ ։իմ
բարկութեանս կրակովը խօսեցայ, որ ։անա-
ստներ անշուշտ Իսրայէլի երկրին վրայ մեծ
20 խռովութիւն պիտի ըլլայ. Եւ ։ծովու ձուկերը
ու երկնից թռչունները և դաշտի գազանները
ու գետնի վրայ սողացող բոլոր սողուններն ու
երկրի երեսին վրայ եղող բոլոր մարդիկը իմ
երեսս պիտի խռովին. Ու լեռները պիտի փըլ-
չին, ու գահավէժ ժայռերը պիտի իյնան, ու
բոլոր պարիսպները գետինը պիտի իյնան ։
21 Եւ անոր դէմ իմ բոլոր լեռներուս վրայ ։սուր
։պիտի կանչեմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀովան. ։մար-
22 գուն սուրը իր եղբօրը վրայ պիտի ըլլայ ։ Եւ
անոր հետ ։ժանտախտով ու արիւնով ։պիտի
վիճիմ, և անոր վրայ ու անոր ։բազմ-բազ
մուն վրայ ու անոր հետ եղող շատ ժող-
վուրդներուն վրայ՝ յորդահոս անձրեւ ու
։կարկտաքար, կրակ ու ծծումբ ։պիտի
23 տեղամ։ Եւ շատ ազգերու առջեւ պիտի վա-

ռառութիւմ ու ։սրբութիւմ և ։ճանչցուիմ, ու
պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

ԳԼ· ԼԹ

1 Ասոնց գատառանները Գոգին դէմ, 8 Իսրայէլի չորհուր-
թիւնը։ 11 Գոգին թաղումը Գոգի բազմութեան մէջ։
17 Թռչուններուն խնճոյքը։ 25 Իսրայէլ իր մեղքը տանը
ամօթանէլին եաքը, յաւիտենական ընծայութիւն մը ընելն մէկ-
տեղ պիտի ժողվէ ։

1 Ե ։դուն, որդի մարդոյ, Գոգին վրայով
մարգարէութիւն ըրէ ու բսէ, Տէր ԵՀովան
այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով
Գոգ՝ Ռոսի, Մոսոքի ու Թոբելի իշխան.
2 Ու ես քեզ պիտի դարձընեմ, քեզ պիտի
առնեմ ։և հիւսիսի ծայրերէն քեզ պիտի հա-
նեմ, ու քեզ Իսրայէլի լեռներուն վրայ պի-
3 տի բերեմ։ Եւ քու աղեղդ քու ձախ ձեռ-
քեդ վար պիտի ձգեմ, ու քու նետերդ ալ
4 ձեռքեդ վար պիտի նետեմ։ ։Դուն քու բո-
լոր զունդերովդ՝ ու քու հետդ եղող ժող-
վուրդներով Իսրայէլի լեռներուն վրայ պիտի
իյնաս. ։քեզ ամէն տեսակ թռչ ունեցող ու
շառաչ գազանին ու դաշտի գազաններուն
5 կերակուր պիտի տամ. Դաշտի երեսին վրայ
պիտի իյնաս, վասն զի ես խօսեցայ, կ'ըսէ
6 Տէր ԵՀովան ։ Եւ Մագոգի վրայ ու ։կղզի-
ներուն մէջ ապահովութեամբ բնակողներուն
վրայ կրակ պիտի ղրկեմ, ու պիտի գիտնան
7 թէ ես եմ Տէրը ։ Եւ իմ սուրբ անունս իմ
ժողովուրդիս Իսրայէլին մէջը պիտի ճանչցը-
նեմ. ու պիտի չթողում որ ևս յետին ։իմ
սուրբ անունս պղծուի. ։Ու ազգերը պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը՝ Իսրայէլի մէջ եղող
8 Սուրբը ։Ահա կու գայ, ու պիտի կատարուի՝
կ'ըսէ Տէր ԵՀովան. Իմ բսած օրս ասիկա է ։
9 Եւ Իսրայէլի քաղաքներուն բնակիչները պիտի
ելլեն, ու կրակ պիտի վառեն, ու զէնքերը
պիտի այրեն. և ասպարներով, վահաններով,
աղեղներով, նետերով, բիրերով ու նիզակ-
10 ներով եօթը տարի կրակ պիտի վառեն ։ Եւ
դաշտէն փայտ պիտի չբերեն, ոչ ալ անտառ-
ներէն պիտի կտրեն, հապա զէնքերով կրակ
պիտի վառեն. Ու զիրենք թալանողները պիտի
թալլեն, ու զիրենք կողոպտողները պիտի կո-
զոպտեն, կ'ըսէ Տէր ԵՀովան ։
11 Ու պիտի ըլլայ որ ան օրը Գոգին Իսրայէլի
մէջ գերեզմանի տեղ պիտի տամ ան-
ցաւորաց ձորը՝ ծովուն արեւելեան կողմն. և
անիկա անցաւորները պիտի արգիլէ, ու Գոն

։ Դատ· ի· 37 ։
։ Գէ· իե· 22· 23 ։
։ Գէ· իէ· 15· 20 ։
։ Գէ· իե· 12 ։
։ Տեռ գէ· ԺԹ· 3· 5 ։
։ Եռ· գ· 1 ։
։ Հմր· 8 ։
։ Գէ· էԹ· 2 ։
։ Հմր· 6 ։
։ Հմր· 9 ։
։ Հմր· 8 ։
։ Եէ· Ժգ· 4· Գէ· էգ· 23· էԹ· 21 ։
։ Եչչ· արբսիմ
։ Կաճ բարկութեամբ բըս
։ Գէ· էգ· 5· 6· էԹ· 25 ։
։ Սաղ· ձԹ· 46 ։
։ Ընգ· բ· 6· 7· Ցայտ· Ժգ· 18 ։
։ Ովս· գ· 3 ։
։ Երեմ· գ· 24· Նաում· 3· 6 ։
։ Գէ· Ժգ· 17 ։
։ Սաղ· ձէ· 16 ։
։ Դատ· է· 22· ա Թագ· Ժգ· 20· բ Մն· ի· 23 ։
։ Գէ· ի· 17 ։
։ Եռ· կգ· 16· Երեմ· իե· 31 ։
։ Գէ· Ժգ· 11· Ցայտ· Ժգ· 21 ։
։ Սաղ· Ժա· 6· Տեռ Եռ· իԹ· 6· է· 30 ։
։ Գէ· էգ· 23 ։
։ Սաղ· իԹ· 16· Գէ· է· 25· էԹ· 7 ։
Հմր· 16 ։
—
։ Գէ· է· 2· 3 ։
։ Գէ· է· 15 ։
։ Գէ· է· 21· Հմր· 17 ։
։ Գէ· էգ· 27 ։
։ Գէ· է· 22· Ամովս· ա· 4 ։
։ Սաղ· հր· 10 ։
։ Հմր· 22 ։
։ Ղև· Ժբ· 21· Գէ· ի· 39 ։
։ Գէ· իբ· 16· 25 ։
։ Տեռ Ցայտ· Ժգ· 17· իա· 6 ։
։ Գէ· իբ· 17 ։
։ Եռ· Ժգ· 2 ։

Գոգը ու անոր բոլոր բաղմութիւնը պիտի թաղեն, և ընկնի Գոգի բաղմութեան ձորը պիտի
12 կոչեն։ Ու Իսրայէլի որդիքը երկիրը մաքրելու համար եօթը ամիս զանոնք պիտի թա-
13 ղեն։ Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը պիտի թաղեն. և ասիկա անոնց անուն մը պիտի
բլլայ այն օրը՝ որ †ես փառաւորուիմ, կ'ըսէ
14 Տէր Եհովան։ Ու մարդիկ պիտի որոշեն՝ որ չարունակ երկրին մէջը պտըտին, ու անցնող-
ներուն հետ՝ երկրի երեսին վրայ մնացածները թաղեն, հորպէս զի զանիկա մաքրեն. անոնք
15 եօթը ամիսէնետքը պիտի փնտռեն։ Ու երկ-
րին մէջէն անցնողները անցած ատեննին՝ երբոր մարդու ոսկոր տեսնեն, քովը նշան մը պիտի
կանգնեն մինչեւ որ թաղողները զանիկա Գոգի
16 բաղմութեան ձորը թաղեն։ Ու քաղաքին ա-
նունն ալ *Համոնա պիտի բլլայ. այսպէս հերկիրը պիտի մաքրեն։

17 Եւ դուն, որդի մարդոյ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. †Ամէն տեսակ թռչուններուն ու դաշտի բոլոր գազաններուն ըսէ,
Ժողովուեցէք ու եկէք. իմ ձեզի համար զոհած զոհիս՝ †Իսրայէլի լեռներուն վրայ խո-
ւր մեծ զոհին ամէն կողմէն մօտեցէք, որ
18 միս ուտէք ու արիւն խմէք. †Զօրաւորնե-
րուն միս ուտէք, ու երկրի իշխաններուն արիւնը խմէք, խոյերու, գառներու, նո-
խաշներու ու զուարակներու՝ որոնց ամէնը
19 †Բասանի գէր անասուններ են։ Եւ ձեզի հա-
մար զոհած զոհէս՝ մինչեւ կշտանալնիդ ճարպ ուտէք, ու մինչեւ գինովնալնիդ արիւն խմէք։
20 †Եւ իմ սեղանիս վրայ ձիերէն ու †կառքի
անասուններէն," †զօրաւորներէն ու ամէն պատերազմող մարդէն կշտանաք, կ'ըսէ Տէր Եհո-
21 վան։ †Ես ազգերուն մէջ իմ փառքս պիտի դնեմ, ու ամէն ազգերը իմ ըրած դատաստաններս ու †անոնց վրայ դրած ձեռքս պի-
22 տի տեսնեն։ †Ու Իսրայէլի տունը այն օրէն
եւեա՝ պիտի գիտնան թէ ես իրենց Տէր Աստուածը եմ։ †Եւ ազգերը պիտի գիտնան
23 թէ Իսրայէլի տունը իրենց անօրէնութեանը համար՝ ինծի ապստամբ ըլլալնուն համար գերի եղան, ու †ես իմ երեսս անոնցմէ ծածկեցի, և †զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը
24 տուի, ու ամէնքը սրով ինկան։ †Իրենց պղծութիւններուն համեմատ ու իրենց յանցանացը համեմատ իրենց հոգոց ըրի, ու իմ երեսս իրենցմէ ծածկեցի։

25 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. †Հիմա Յակոբին գերութիւնը պիտի դարձնեմ, ու †բոլոր Իսրայէլի տանը պիտի ողորմիմ,
և իմ սուրբ անունս համար նախանձաւոր
26 ‡պիտի բլլամ։ Ու երբոր անոնք †իրենց երկրին մէջ ապահովութեամբ պիտի նստին, ու վախ-
ցընող մը չբլլայ, անոնք †իրենց անարգանքը ու իրենց ինծի դէմ ըրած բոլոր յան-
27 ցանքները պիտի կրեն։" †Երբոր զանոնք ժողովուրդներէն դարձընեմ, ու զանոնք իրենց թշնամիացը երկիրներէն ժողվեմ, անոնց
անոնց միջէը †շատ ազգաց աչքերուն առջեւը
28 պիտի սրբուիմ։ †Եւ պիտի գիտնան թէ ես եմ անոնց Տէր Աստուածը. որովհետեւ զանոնք ազգերու մէջ գերի ըրի, ու զանոնք նորէն
իրենց երկիրը ժողվեցի, և ալ անոնցմէ հոն
29 մէկը չմոռցայ։ †Ու ալ իմ երեսս ալ իմ երեսս անոնցմէ պիտի չծածկեմ, քանզի †իմ Հոգիս Իսրայէլի տանը վրայ թափեցի, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. Խ

1 Մարգարէին տեսիլքին ժամանակը, կազմակը ու նպատակը։ 6 Արեւելեան դրանը, 20 հիւսիսային դրանը, 24 հարաւային դրանը, 32 ներսի գաւթին արեւելեան դրանը, 35 և հիւսիսային դրանը առաջապահութիւնը։ 39 Ոխիը սեղաններըը։ 44 Սրահները։ 48 Տաճարի սրահը։

1 Ու երկրորդ տարին՝ ամսուն տասներորդ օրը՝ †քաղաքին գարնուելուն չորեքտասաներորդ տարին՝ նոյն օրը †Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ,
2 ու զիս հոն տարաւ. †Յիս Աստուծոյ տեսիլքները տարաւ, †և զիս խիստ բարձր լեռան մը վրայ դրաւ. ու անոր վրայ հարաւային կողմը քաղաքի մը չինուածքի
3 պէս էր։ Ու երբոր զիս հոն տարաւ, ահա մէկ մարդ մը՝ որուն երեւոյթը †պղինձի երեւութի պէս էր, և ձեռքը քիմանէ լար †ու չափի եղէգ կար, ու անիկա
4 դուռը կայներ էր։ Եւ ան մարդը ինծի ըսաւ, †Որդի մարդոյ, աչքերովդ տես ու ականջներովդ լսէ, ու քեզի ամէն ցուցուցածներս ուշադրութիւն ըրէ. վասն զի դուն հոս բերուեցար որ ես †քեզի ցուցնեմ. †ամէն տեսածդ Իսրայէլի տանը պատմէ։
5 Եւ ահա տանը դուրսէն չորքանակի †պատիսպ կար, ու ան մարդուն ձեռքը՝ վեց կանդունի էլլայնութեամբ չափի եղէգ մը կար, կա-

---

ր Օր. խա. 23։ Ծմ. 14. 16։
ռ Գէ. իը. 22։
ս Ծմ. 12։
տ Ի բազմութիւն։
ու Ծմ. 12։
փ Յայտ. ժի. 17։
ք Եհ. ժբ. 6. ԼԶ. 6։ Եր. ժբ. 9։ Սոփ. ա. 7։
օ Ծմ. 4։
ֆ Յայտ. ժի. 18։

ա Ր Օր. իբ. 14։ Սոփ. իբ. 12։
բ Սոփ. Հգ. 6։ ԳԼ. իբ. 4։
գ Կամ կառք հնձնոցի նման,
դ Յայտ. ժի. 18։
ե ԳԼ. իբ. 16. 23։
զ Եր. ե. 4։
է Ծմ. 7. 28։
ը ԳԼ. ԼՀ. 18. 19. 20. 23։

թ Ր Օր. լա. 17։ Եսայ. ԽԹ. 2։
ժ Գե. Խգ. 25։
ի ԳԼ. ԼՀ. 19։
լ Կամ հասք հնձնոցի նման,
խ Եր. Ե. 3. 18։ ԳԼ. ԼԳ. 13. ԼՀ. 24. Եռ։
ծ ԳԼ. ի. 40։ Ովս. ա. 11։
կ Կամ պիտի բլլամ, երբոր կրեն իրենց անարգանքը ու ի-

իբ. 16։
հ ԳԼ. ԼԳ. 30։ Ծմ. 22։
ձ Լամ. ծգ. 8։
ղ Յամէ. բ. 28։ Ջաք. ժբ. 10։ Գար. բ. 17։

—

‖ Եբր. առաւօտն գը-
լուխը

ա ԳԼ. լգ. 21։
բ ԳԼ. ա. 3։
գ ԳԼ. բ. 3։
դ Յայտ. իա. 10։
ե ԳԼ. ա. 7։ Դ ան. ժ. 6։
զ ԳԼ. խէ. 3։
է Յայտ. ժա. 1։ իա. 15։
ը ԳԼ. խգ. 5։
թ ԳԼ. խգ. 10։
ժ ԳԼ. խբ. 20։

ֆոնը՝ մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ ըլլալով։ ու ◦պարսպին լայնութիւնը եղէգ մը՝ ու բարձրութիւնը եղէգ մը չափեց։

6 Եւ անիկա դէպ՝ ի արեւելք նայող դուռը եկաւ, ու անոր սանդիճաններուն վրայ ելաւ, ու դրանը մէկ սեամը եղէգ մը լայն՝ ու միւս
7 սեամը եղէգ մը լայն չափեց։ Եւ սէն էր խուցը եղէգ մը երկայն ու եղէգ մը լայն էր, ու խուցերուն միջոցը հինգ կանգուն էր. և դրբանը սրահին քովը եղող դրանը սեամը ներ-
8 սէն մէկ կանգուն էր։ Ու անիկա դրանը սր-
9 բահը ներսէն մէկ եղէգ չափեց։ Եւ դրանը սրահը ութը կանգուն չափեց, ու անոր դրբանդիքը երկու կանգուն էր, ու դրանը սր-
10 բահը ներսի կողմէն էր։ Ու դէպ՝ ի արեւելք եղող դրանը խուցերը մէկ կողմէն երեք ու միւս կողմէն երեք էին, ու երեքին չափը մէկ էր, և դրանդեացը չափը մէկ կողմէն ու միւս
11 կողմէն մէկ էր։ Ու դրանը մուտքին լայնութիւնը տասը կանգուն չափեց, — դրանը եր-
12 կայնութիւնը տասներեք կանգուն։ Եւ խուցերուն առջեը՝ սէն ըստ մէկ կանգունի սահմանի մը կար, ու խուցերը մէկ կողմէն վեց կան-
13 գուն՝ ու միւս կողմէն վեց կանգուն էին։ Եւ դուռը չափեց մէկ խուցին ծայրէն մինչեւ միւսին ծայրը, հինգ լայնութիւնը քսան-
14 տնիկ կանգուն էր, — մուտքերը դիմացի-
15 դիմաց էին։ Եւ դրանդեացը ըստ ներսէ վեմասուն կանգուն բրաւ, մինչեւ դրանը բոլորտի-
15 քը եղող դահլիճին դրանդիքը։ Եւ դռնքի դրանը երեսէն մինչեւ ներսի դրանը սրահին
16 երեսը յիսուն կանգուն էր։ Ու խուցերուն և անոնց դրանդեացը քովը՝ դրանը ներսի կողմէն չուրջանակի ⁺վանդակապատ պատուհաններ կային, սրահներն ալ այպէս էին, ու ներսի կողմէն չուրջանակի պատուհաններ կային. և դրանդեացը վրայ արմաւենիներ կային։

17 Ու գիս դռնքի դահլիճը բերաւ, և ահա հոն խանեակներ՝ ու դահլիճին համար չինուած չուրջանակի քարայատակ կար. ու քարայա-
18 տակին վրայ երեսուն սենեակ կար։ Եւ դրբներսէն քովի քարայատակը դռներուն երկայնութեանը դիմացը եղող վարի քարայա-
19 տակն էր։ Ու անիկա՝ վարի դրանը առջեէն մինչեւ ներքին սրահին առջեը դռնքէն՝ դէպ՝ ի արեւելք ու հիւսիս լայնութիւնը հարիւր կանգուն չափեց։

20 Եւ դռնքի դահլիճին դէպ՝ ի հիւսիս նայող դրանը երկայնութիւնը ու լայնութիւնը չա-
21 փեց։ Ու անոր խուցերը երեք մէկ կողմէն էր, ու երեք միւս կողմէն, և անոր դրանդիքը ու սրահները առջի դրանը չափովը էին. անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն՝

22 ու լայնութիւնը քսանհինգ կանգուն էր։ Եւ պատուհանները ու սրահները ու արմաւենիները դէպ՝ ի արեւելք նայող դրանը չափովը էին, ու եօթը աստիճանով անոր ելլելին. և սրահները անոնց առջեն էին։
23 Ու ներսի դահլիճը դուռ մը ունէր՝ հիւսիսային դրանը ու արեւելեան դրանը դիմացը, ու մէկ դռնէն մինչեւ միւս դուռը հարիւր կանգուն չափեց։

24 Եւ գիս հարաւային կողմը տարաւ, և ահա հարաւային կողմը դուռ մը կար. ու անոր դրանդիքը ու սրահները չափեց, ը նոյն չա-
25 փերուն համեմատ էր։ Եւ անիկա ու անոր սրահները նոյն պատուհաններուն պէս պատուհաններ ունէին չուրջանակի. հնդ երկայնութիւնը յիսուն կանգուն՝ ու լայնութիւնը
26 քսանհինգ կանգուն էր։ Եւ անոր ելլելու համար եօթը աստիճան կար, ու անոր սրահները անոնց առջեն էին. ու անոր դրանդեացը վրայ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն արմաւենիներ կային։

27 Ու ներսի դահլիճը դուռ մը ունէր դէպ՝ ի հարաւ, ու մէկ դռնէն մինչեւ միւս դուռը
28 դէպ՝ ի հարաւ հարիւր կանգուն չափեց։ Եւ գիս հարաւային դռնէն ներսի դահլիճը բերաւ, ու հարաւային դուռը չափեց, ը նոյն չափե-
29 րուն համեմատ էր։ Եւ անոր խուցերը ու դրանդիքը ու սրահները նոյն չափերուն համեմատ էին. և անիկա ու անոր սրահները չուրջանակի պատուհաններ ունէին. հնդ երկայնութիւնը յիսուն կանգուն՝ ու լայնութիւնը քսանհինգ կանգուն էր։ Եւ սրահները չուրջանակի ⁺քսանհինգ կանգուն էր։
31 կային՝ ու հինգ կանգուն լայն էին։ Եւ սրահները դէպ՝ ի դուրսի դահլիճն էին, ու դրանդեացը վրայ արմաւենիներ կային. և անոր ելլելու համար ութը աստիճան կար։

32 Եւ գիս ներսի դահլիճը տարաւ դէպ՝ ի արեւելք, ու դուռը չափեց, ը նոյն չափերուն
33 համեմատ էր։ Եւ անոր խուցերը ու դրանդիքը ու սրահները նոյն չափերուն համեմատ էին. և անիկա ու անոր սրահները չուրջանակի պատուհաններ ունէին. հնդ երկայնութիւնը յիսուն կանգուն՝ ու լայնութիւնը քսա-
34 նհինգ կանգուն էր։ Եւ անոր սրահները դէպ՝ ի դուրսի դահլիճն էին, ու անոր դրանդիքը մէկ կողմէն ու միւս կողմէն արմաւենիներ ունէին. և անոր ելլելու համար ութը աստիճան կար։

35 Ու գիս հիւսիսային դուռը բերաւ, ու նոյն
36 չափերուն համեմատ չափեց խուցերը, դրանդիքը ու սրահները, և չուրջանակի պատուհաններ ունէր. հնդ երկայնութիւնը յիսուն կանգուն՝ ու լայնութիւնը քսանհինգ կան-
37 գուն էր։ Եւ անոր դրանդիքը դէպ՝ ի դուրսի

* Եզր. չինքին
† գ Թագ. ը. ։
‡ Կամ ներսէն լայն՝ դուրսէն նեղ
§ գ Թագ. ը. ։
¶ Յոյա. ժա. ։
♭ Գէ. խե. ։
‡ Տես հմր. 21, 25։
33, 36։

դաւիթին էր, ու դրանդիքը մէկ կողմէն ու միւս կողմէն արմաւենիներ ունէին. և ան դո-
ռը ելլելու համար ութը աստիճան կար։
38 Ու մէկ սենեակ մը կար՝ որ անոր մուտքը դուներուն քովի դրանդեացը մօտ էր. ողջա-
39 կէզը հոն կը լուային։ Եւ դրանը սրահին մէջ մէկ կողմէն երկու սեղան՝ ու միւս կողմէն երկու սեղան կար, որ անոնց վրայ ողջակէզը ու *մեղքի պատարագը ու †յանցանքի պա-
40 տարագը մորթին։ Եւ հիւսիսային դրանը մուտքը ելլելուն դուրսի կողմը երկու սեղան՝ ու միւս կողմը եղող դրանը սրահին մէջ երկու
41 սեղան կար։ Դրանը քովը մէկ կողմէն չորս սեղան՝ ու միւս կողմէն չորս սեղան կար, ութը
42 սեղան էր, — անոնց վրայ կը մորթէին։ Եւ չորս սեղանները՝ որոնք ողջակէզի համար էին, տաշուած քարէ մէկ ու կէս կանգուն երկայն՝ ու մէկ ու կէս կանգուն լայն՝ ու մէկ կան-
գուն բարձր էին. և ողջակէզը ու զոհը մորթելու գործիքները անոնց վրայ կը դնէին։
43 Ու ներսէն չուրջանակի չորս մատնաչափ *եզերք մը՝ չինուած էր. ու սեղաններուն վրայ զոհին միսը կը դրուէր։
44 Եւ ներսի դրանը դուրսի կողմը՝ հիւսիսային դրանը քովը եղող ներսի դաւիթին մէջ սրբեցողներուն սենեակները կար, ու անոնց երեսը դէպ՝ի հարաւ էր. մէկը արեւելեան դրանը քովն էր, — երեսը դէպ՝ի հիւսիս էր։
45 Եւ ինձի ըսաւ, Այս սենեակը որ դէպ՝ի հա-
րաւ կը նայի, †տանը պահպանութիւնը ընող
46 քահանաներուն համար է. Ու ան սենեակը որ դէպ՝ի հիւսիս կը նայի, †սեղանին պահպանութիւնը ընող քահանաներուն համար է. անոնք *Սադոկի որդիքն են, որոնք Ղեւիի որդւոցմէ Տէրոջը կը մօտենան՝ անոր ծառայութիւն ընելու համար։
47 Եւ դաւիթը չափեց, քառակուսի երկայնութիւնը հարիւր կանգուն՝ ու լայնութիւնը հարիւր կանգուն էր, անիկա քառակուսի էր. ու սե-
ղանը տանը առջեւն էր։
48 Եւ ինձ տանը սրահը տարաւ, ու սրահին դրանդիքը չափեց՝ հինգ կանգուն մէկ կող-
մէն ու հինգ կանգուն միւս կողմէն. և դրա-
նը լայնութիւնը մէկ կողմէն երեք կանգուն՝
49 ու միւս կողմէն երեք կանգուն էր։ †Սրահին երկայնութիւնը քսան կանգուն՝ ու լայնու-
թիւնը տասնումէկ կանգուն †էր, և հոն [քա-
ռասնի] աստիճաններով կ'ելլէին։" ու †դրանդեացը քովը սիւներ կային, մէկը մէկ կողմէն՝ միւսն ալ միւս կողմէն։

ԳԼ. ԽԱ.

1—26 Տաճարին չափերը, բաժանումը, սենեակները ու զարդերը։

1 Եւ զիս տաճարը տարաւ, ու անոր դրանդիքը չափեց, մէկ կողմէն վեց կանգուն լայն ու
2 միւս կողմէն վեց կանգուն լայն էր՝ խորանին լայնութիւնը համեմատ։ Եւ դրանը լայնութիւնը տասը կանգուն էր, ու դրանը քովերը մէկ կողմէն հինգ կանգուն՝ ու միւս կողմէն հինգ կանգուն էին. և անոր երկայնութիւնը քառասուն կանգուն՝ ու լայնութիւնը քսան
3 կանգուն չափեց։ Ու ներս մտաւ, և դրանը դրանդիքը երկու կանգուն՝ ու դուռը վեց կանգուն չափեց. ու դրանը լայնութիւնը եօթը կանգուն էր։
4 Եւ †անոր երկայնութիւնը չափեց քսան կանգուն, ու լայնութիւնը քսան կանգուն՝ տաճարին *ներքինին համեմատ. ու ինծի ը-
սաւ, Ասիկա է սրբութիւն սրբութեանց։
5 Եւ տանը պատը վեց կանգուն՝ ու տանը բոլորտիքը եղող սենեակներուն լայնութիւնը չորս կանգուն չափեց։
6 Ու սենեակները իրարու վրայ էին երեք †յարկանի՝ ու թուով երեսուն. և անոնց եբեմնիները կը մնային տաճարին ան պատին մէջ՝ որ սե-
նեակներուն համար շրջուած էր չուրջանակի, որ անոր կռթնին, բայց տանը պատին մէջը չէին
7 կռթներ։ Ու սենեակները ելլելու համար՝ *լայնցող ու չրջանակաւոր առիւծ մը կար, որ տանը բոլորտիքը՝ վեր ելլելու համար տունը կը պտըտէր. անոր համար ելլելով տունը կը լայնար, և այսպէս վարի դասիկոնէն վերի
8 դասիկոնը մէջին դասիկոնէն կ'ելլէին։ Ու չուրջանակի տանը բարձրութիւնը տեսայ. սենեակներուն հիմերը †ամբողջ մէկ եղէգ՝ վեց
9 մեծ կանգուն էր։ Սենեակներուն պատին լայնութիւնը դուրսէն հինգ կանգուն էր, ու մնացածը սենեակներուն ներսի մէջոցն էր։
10 Եւ *սենեակներուն մէջտեղը՝ տանը բո-
լորտիքը քսան կանգուն լայն միջոց մը կար։
11 Ու սենեակներուն մուտքերը միւսած տեղին կը նայէին, մուտքին մէկը դէպ՝ի հիւսիս՝ և մուտքին մէկը դէպ՝ի հարաւ կը նայէր. ու միւսած տեղին լայնութիւնը չուրջանակի հինգ կանգուն էր։
12 Եւ զատուած տեղին առջեւը՝ դէպ՝ի արեւմտեան ծայրը եղող շէնքին լայնութիւնը եօ-
թանասուն կանգուն էր. ու շէնքին պատը չուրջանակի հինգ կանգուն լայն ու երկայնու-
13 թիւնը իննսուն կանգուն էր։ Եւ տանը երկայնութիւնը հարիւր կանգուն չափեց. ու զատուած տեղը ու շէնքը իր պատերովը հա-

ե Ղև. գ. 2, 3։
զ Ղև. բ. 6։ գ. 6։ է. 1։
է Կամ կարթեր
ը ա Մն. գ. 31։
թ Ղև. բ. 35։ Թագ. գ. 27, 28, 32, 38։ ժբ. 5։ ա Մն. թ. 23։ բ Մն. ժգ. 11։ Սաղ. ճկդ. 1։
ի Թագ. ժբ. 5։ Գ-ղ. խգ. 15։
ժ գ Թագ. բ. 35։ Գ-ղ. խգ. 19։ խգ. 15, 16։
ի գ Թագ. գ. 3։
ի Կամ էր՝ ան սահմաններով մէկ տեղ որով հոն կ'ելլէին։
լ գ Թագ. է. 21։
—
ա գ Թագ. գ. 20։ բ Մն. գ. 8։
խ գ Թագ. գ. 5, 6։
ծ գ Թագ. գ. 8։
կ Գ-ղ. խ. 5։

14 բիւր կանդուն երկայն էր : Եւ տանը ու զա-
տուած սեղնին երեսը դէպ ’ի արեւելք հա-
րիւր կանդուն լայն էր :
15 Ու պատը եւեթ կողմին՝ զատուած սեղնին
դիմացը եղող չէնքին երկայնութիւնը և անոր
սիւնազարդ պահնները մէկ կողմէն ու միւս
կողմէն՝ ներքին տաճարին ու դատիմին պահ-
16 ներուն հետ հարիւր կանդուն չափով : Դրանը
սեմերը ու ւվանդակապատ պատուհանները՝
և շուրջանակի ան երեք ընդդէմ սեմացը դի-
մացը եղող սիւնազարդ պահնները ամէն կող-
մէն տախտակամած ընդդէմ էր գետնէն մինչև
պատուհանները , ու պատուհանները ծած-
17 կուած էին : Եւ դրանը վրան ու մինչև ներ-
քին տունը , և դուրսէն ու բոլոր պատը շուր-
ջանակի ներսէն ու դուրսէն նրանց չափերով :
18 Ա՛ խոյակներ քանդակուած էին , ու երկու քե-
րովբէներուն մէջը արմաւենի մը , ու մէն
19 քերովբէն երկու երես ունէր , ւԱյսինքն մէկ
կողմէն դէպ ’ի արմաւենին մարդու երես՝ ու
միւս կողմէն դէպ ’ի արմաւենին առտյտ ա-
ւելածի երես . բոլոր տանը քանդակը չուրջա-
20 նակի տեսակ էր : Յատակէն մինչև դրանը վրան
քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդակուած
21 էին , նոյնպէս ալ տաճարին պատին դէմ : Տա-
ճարին դրանդիքը քառակուսի էին , ու սրբո-
բարանին երեսը՝ ձեւոյն երեւոյթը դուռին երեւու-
թիւն պէս էր :
22 ւփայտէ սեղաներ երեք կանդուն բարձր էր ,
ու երկայնութիւնը երկու կանդուն էր , և
անոր անկիւնները իրմէ էին , ու անոր եր-
կայնութիւնը ու բոլորը փայտէ էին . ու ա-
նիկա ինծի խօսեցաւ , Այսիկա է ւՏէրոջը առջևը
23 եղող ւսեղանը : ւԵւ տաճարը ու սրբարանը
24 երկու դուռ ունէին . Ու դուռները երկերիկու
փեղկ ունէին , ու փեղկերը երկուքի կը ծալ-
լուէին , երկու փեղկ մէկը ունէր՝ ու երկու
25 փեղկ միւսը : Եւ անոնց վրայ՝ տաճարին
դռներուն վրայ պատերուն վրայի քանդակին
պէս քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդա-
կուած էին . ու դուրսէն պահնին երեսը վայ-
26 ակ ւսանդուխ մը կար : Եւ պահնին բոլորը
ու տանը սենեակներուն մէջ և սանդուխնե-
րուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն ւվան-
դակապատ պատուհաններ ու արմաւենիներ
կային :

ԳԼ · ԽԹ

1 Քահանայից սենեակները · 13 անոնց գործածութիւնը · 19 Ար-
տաքին գաւիթին չափերը :

1 Ա՛նկէ եւս բերը զիս դէպ ’ի հիւսիս երեսը եղող ճամ-

բուն արտաքին գաւիթը հանեց , և զիս ւզա-
տուած սեղնին դիմացը եղող՝ ու դէպ ’ի հիւ-
սիսը չէնքին դիմացի սենեակները բերաւ :
2 Ա՛ն սենեակներուն հիւսիսային մուտքին առջևի
երկայնութիւնը հարիւր կանդուն՝ ու լայնու-
3 թիւնը յիսուն կանդուն էր : Ներսի գաւիթին
դիմաց ւքանդուածին դէմ՝ ու դուրսի գաւիթին
քարայատակին դէմ՝ իրարու դիմացը ւերեք
4 դասիկոնով սիւնազարդ պահներ կային : Ու
սենեակներուն առջևը՝ ներսէն տասը կանդուն
լայն ճեմելիք մը — մէկ կանդուն ճամբայ մը
կար , և անոնց դռները դէպ ’ի հիւսիս էր :
5 Ու վերի սենեակները կարճ էին , վասն զի
սիւնազարդ պահնները անոնցմէ՝ այսինքն չէն-
քին վարի ու միջին սենեակներէն աւելի մաս-
6 նէին : Քանզի անոնք երեք գասիկոն էին ,
ու գաւիթներուն սիւներուն պէս սիւներ չու-
նէին . անոր համար գետնէն՝ այսինքն վարի
7 ու միջին սենեակներէն կը նեղնային : Ու սե-
նեակներուն դիմացը՝ դուրսի գաւիթին կող-
մը սենեակներուն առջևի դուրսի պատին եր-
8 կայնութիւնը յիսուն կանդուն էր : Վասն զի
դուրսի գաւիթը նայող սենեակներուն երկայ-
նութիւնը յիսուն կանդուն էր . և ահա տա-
9 ճարին դիմացը հարիւր կանդուն էր : Ու ա-
սենեակներուն տակէն՝ դուրսի գաւիթէն ա-
նոնց երթալու համար արեւելեան կողմէն մուտք
10 մը կար : Ե՛ւ գաւիթին պարսպին լայնութիւ-
նը մէջ դէպ ’ի արեւելք՝ պատուած սեղնին դի-
մացը ու չէնքին դիմացը՝ սենեակներ կային :
11 Եւ ւանոնց առջևը ճամբայ մը կար դէպ ’ի հիւ-
սիս եղող սենեակներուն երեւութին պէս , թէ
անոնց երկայնութիւնը՝ թէ անոնց լայնու-
թիւնները և թէ անոնց բոլոր ելքերուն և ա-
12 նոնց ձեւերուն ու դռներուն կողմանէ : Նոյն-
պէս ալ էին դէպ ’ի հարաւ եղող սենեակնե-
րուն մուտքերը . ճամբուն գլուխը մուտք մը
կար , այսինքն արեւելեան ճամբուն բերանը՝
պատին առջևի չխուսակ ճամբան :
13 Եւ ինծի խօսեցաւ , Պատուած սեղնին առջևը
եղող հիւսիսային կողմի սենեակները — հա-
րաւային կողմի սենեակները սուրբ սենեակ-
ներն են , ուր որ Տէրոջը մօտենցող քահանա-
ները ւամենասուրբ բաները պիտի ուտեն . հոն
պիտի դնեն ամենասուրբ բաները ու ւհացի
ընծան ու մեղքի պատարագը և յանցանքի
14 պատարագը , քանզի ան տեղը սուրբ է : Երբ-
որ քահանաները հոն մտնեն , սուրբ տեղէն
դուրսի գաւիթը պիտի չելլեն , հապա հոնց
պաշտօնի զգեստները հոն պիտի թողուն ,
վասն զի անոնք սուրբ են . և ուրիշ հան-
դերձներ հագնելով՝ ժողովուրդին վերաբե-
րեալ բաներուն պիտի մօտենան :

ւ ԳԼ · խ · 16 : ւՀմմ · 26 : ւզ Թագ · գ · 29 : ւէ Տես գԼ · ա · 10 : ւը ԵՀ · Լ · 1 : ւթ ԵՀ · Լ · 8 : ւժ ԳԼ · խգ · 16 : Մաղ · ա · 7 · 12 : ւի գ Թագ · գ · 31— 55 : ւլ Կամ վայրագաւիթ ւխ ԳԼ · խ · 16 : Հմմ · 16 : — ւծ ԳԼ · խա · 12 · 13 : ւկ ԳԼ · խա · 16 : ւհ Հմմ · 4 : ւձ ԳՀ · գ · 16 · 26 : խգ · 9 : ւղ ԳՀ · գ · 3 · 10 · գ · 14 · 17 · 25 · 29 · է · 1 · ժ · 13 · 14 · Թոբ · ժԼ · 9 · 10 : ւճ ԳԼ · խգ · 19 :

15 Ու երբոր անիկա ներքին տունը չափեց
բննոցաց, դէպ ի արեւելք նայող դուռը
16 հանեց, ու զանիկա ամէն կողմէն չափեց։ Ա-
րեւելեան կողմը չափի եղեգով՝ չուրջանակի
հինգ հարիւր եղեգ չափեց չափի եղեգով։
17 Հիւսիսային կողմը չուրջանակի չափի եղեգով
18 հինգ հարիւր եղեգ չափեց։ Հարաւային կող-
մը չափի եղեգով հինգ հարիւր եղեգ չափեց։
19 Արեւմտեան կողմը դարձաւ, ու չափի եղեգով
20 հինգ հարիւր եղեգ չափեց։ Զանիկա չորս
կողմէն չափեց. անիկա *հինգ հարիւր եղե-
րկայն՝ ու հինգ հարիւր եղեգ լայն էր, ու
սպարիսպ ունէր՝ սուրբ ու անսուրբ տեղը
միջը զատելու համար։

ԳԼ. ԽԳ

1 Աստուծոյ փառքը նորէն տաճարին մէջը կը դառնայ։ 7 Աս-
տուծոյ ներկայութիւնը հետեւնայուն պատճառը Իսրայէլի
մեղքն էր։ 10 Մարգարէն ժողովուրդը կը յորդորէ որ ա-
պաշխարէն, ու տանը օրէնքը պահեն։ 13 Սեղանին չափերը,
18 և կանոնները։

1 Ու զիս դուռը՝ դէպ ի արեւելք նայող դու-
2 ռը տարաւ։ *Եւ ահա արեւելեան ճամբայէն
Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կու գար. ու
ձանոր ձայնը շատ ջուրերու ձայնին պէս էր,
ու երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ։
3 Եւ տեսած տեսիլքս *նմանն էր այն տեսիլքին՝
որն որ տեսայ, երբոր *քաղաքը աւերելու եկայ.
ու տեսիլքները *Քեբար գետին քովը տեսած
տեսիլքիս պէս էին, ու երեսիս վրայ ինկայ։
4 *Եւ Տէրոջը փառքը դէպ ի արեւելք նայող
5 դրանը ճամբայէն տունը մտաւ։ *Ու Հոգին
զիս վերցուց և զիս ներքին գաւիթը տարաւ,
և ահա *Տէրոջը փառքը տունը լեցուցեր էր։
6 Եւ ինծի հը լսեցի որ տաճարէն ինծի կը խօսէր.
7 (ու *իմ քովս մարդ մը կայներ էր.) Ու ինծի
ըսաւ, Որդի մարդոյ, *Իսրայէլի որդւոցը միջ
յաւիտեան բնակելու *աթոռս տեղը, և *իմ
ոտքերուս դարչապարներուն տեղը սրբիւ է,
ու Իսրայէլի տունը՝ իրենք ու իրենց թագա-
ւորները իրենց պոռնկութիւններովը ու իրենց
թագաւորներուն *դիերովը իրենց բարձր տե-
ղերուն մէջ *հալ իմ սուրբ անունս պիտի չը-
8 պղծեն։ *Վասն զի իրենց սեմերը իմ սեմոցս՝
ու իրենց դրանդիքը իմ դրանդեացս մօտ
դրին, այնպէս որ իմ ու անոնց միջտեղը միայն
միկ պատ մը կար, և իրենց ըրած գարշու-
թիւններովը իմ սուրբ անունս պղծեցին. ես
ալ իմ բարկութեամբս ոչնչացի զանոնք։
9 Հիմա թող իրենց պոռնկութիւնը ու իրենց
թագաւորներուն դիերը հեռացընեն,
*ու յաւիտեան անոնց միջը պիտի բնակիմ։
10 Դուն, որդի մարդոյ, *Իսրայէլի տանը սա
տունը դիտացուր, որ իրենց անօրէնութիւննե-
րէն ամչնան, ու թող անոր գաղափարը չափեն։
11 Եւ թէ որ իրենց բոլոր ըրածներէն ամչնան,
տանը ձեւը ու կարգաւորութիւնը, և անոր ել-
քը ու մուտքը, ու բոլոր ձեւերը և բոլոր կա-
նոնները, [ու բոլոր ձեւերը] և բոլոր օրէնքները
անոնց գիտցուր. ու անոնց աչքերուն առջեւը
գրէ, և անոր բոլոր ձեւերը ու բոլոր կանոնները
12 պահեն ու զանոնք կատարեն։ Ա՛ս է տաճա-
րին օրէնքը, Անոր բոլոր սահմանը չուրջանա-
կի *լեռանը գլուխն վրայ ամենասուրբ պիտի
ըլլայ. ահա տաճարին օրէնքը ասիկա է։
13 Եւ սոնք են սեղանին չափերը՝ կանդու-
նով. (*կանդունը մէկ կանդուն ու չորս մատ
նաչափ է.) ու խոր տեղը մէկ կանդուն՝ ու անոր
լայնութիւնը մէկ կանդուն՝ և անոր սահմանը
անոր եղերքին վրայ չուրջանակի մէկ թիզ մը
պիտի ըլլայ. ու սա պիտի ըլլայ սեղանին հիմը։
14 Ու գետնին խոր տեղէն մինչեւ վարի չրջանակը
երկու կանդուն՝ և անոր լայնութիւնը մէկ կան-
դուն պիտի ըլլայ. ու պզտիկ չրջանակէն մին-
չեւ մեծ չրջանակը չորս կանդուն՝ ու լայնու-
15 թիւնը մէկ կանդուն պիտի ըլլայ։ Եւ կրա-
կարանը չորս կանդուն *բուրդ պիտի ըլլայ, ու
կրակարանէն վեր չորս եղջիւր պիտի ըլլայ։
16 Եւ *կրակարանը տասներկու կնդուն երկայն
ու տասներկու կնդուն լայն, չորս կողմն ալ
17 հաւասար ըլլալով՝ քառակուսի պիտի ըլլայ։ Եւ
անոր բոլորտիքը եղող չրջանակը տասնուչորս
կնդուն երկայն ու տասնուչորս կնդուն լայն պի-
տի ըլլայ, և բոլորտիքը եղող սահմանը կէս
կանդուն՝ ու խոր տեղը չուրջանակի մէկ կան-
դուն պիտի ըլլայ, ու *անոր աստիճանները
դէպ ի արեւելք պիտի ըլլան։
18 Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, Տէր Եհո-
վան այսպէս կ'ըսէ. Ա՛նոնք պիտի ըլլան սեղա-
նին կանոնները՝ *ան օրը որ զանիկա չինեն,
անոր վրայ ողջակէզներ մատուցանելու՝ ու
19 *անոր վրայ արիւն սրսկելու համար։ *Ա՛ագով-
կի սերունդէն եղող Ղեւտացի քահանաներուն՝
(որոնք ինծի ծառայութիւն ընելու համար ին-
ծի պիտի մօտենան, կ'ըսէ Տէր Եհովան,) մեղ-
քի պատարագի համար *ցաղանէն զուա-
20 րակ մը պիտի առս. Եւ անոր արիւնէն պիտի
առնես, ու *եզանին չորս եղջիւրներուն վրայ՝
ու չրջանակին չորս անկիւններուն վրայ՝ և
չուրջանակի անոր սահմանին վրայ դնես, ու

ե ԳԼ. խե. 2։
ը ԳԼ. խ. 5։
թ ԳԼ. ժ. 10։ խգ. 1։ խգ. 1։
ժ ԳԼ. ժա. 23։
ի ԳԼ. ա. 24։ Ցայս. ա. 15։ ժգ. 2։
ժթ. 1. 6։
ձ ԳԼ. ժ. 4։ Ցայս. ժը. 1։
ղ ԳԼ. ա. 4. 28։ ը. 4։
ճ Եբեմ. ա. 10։
մ ԳԼ. ա. 3։ գ. 23։
յ Տնս գԼ. ժ. 19։ խգ. 2։
ն ԳԼ. գ. 12. 14։ ը. 3։
շ գթ.ագ. ը. 10. 11։ ԳԼ. խգ. 4։
ո ԳԼ. խ. 3։
չ ԵԼ. ԼԹ. 45։ Սաղ. կը. 16։ ձկը. 14։ Ցամկ. գ. 17։ Ցամ. ա. 14։ բԿոր. գ. 16։
պ Սաղ. ղԹ. 1։
ջ աՄն. խը. 2։ Սաղ. ղԹ. 5։
ռ Ղեւ. խգ. 30։ Եբեմ. ժգ. 18։
ս ԳԼ. ԼԹ. 7։
վ Տնս գ.թագ. ժգ. 14։ խա. 4. 5. 7։
տ ԳԼ. ը. 3։ խգ. 39։ խգ. 7։
ր Էմր. 7։
ց Էմր. 7։
ւ ԳԼ. խ. 4։
փ ԳԼ. խ. 2։
ք ԳԼ. խ. 5։ խա. 8։
և ԵԶր. Ա.ԼԻԼը. Ես. ԼԹ. 1։
օ Տնս ԵԼ. խ. 26։
ֆ Ղեւ. ա. 5։
ա ԳԼ. խգ. 15։
բ ԵԼ. ԼԹ. 10. 12։ Ղեւ. ը. 14. 15։ ՂԼ. խե. 18. 19։

անիկա պիտի սրբես և անոր համար քաւու-
21 թիւն ընես։ Ու մեղքի պատարագին զա-
տակը պիտի առնես, և ՚սրբարանէն դուրս՝
տաճարին արոչնած տեղը պիտի այրուի։
22 Ու երկրորդ օրը մեղքի պատարագի համար
այծերէն անարատ նոխազ մը մատուցանես, ու
անդրանը պիտի սրբեն՝ ինչպէս որ զատակով
23 սրբեցին։ Երբոր սրբելը լմընցնես, արջա-
ներէն անարատ զատակ մը՝ ու ոչխարներէն
24 անարատ խոյ մը պիտի մատուցանես։ Եւ զա-
նոնք Տէրոջը առջեւը պիտի մծուցրնես, ՚ու
քահանաները անոնց վրայ աղ պիտի ցանեն,
ու զանոնք Տէրոջը ողջակէզ պիտի մատուցա-
25 նեն։ ՚Եօթը օր մեղքի պատարագի համար՝
օրը մէյմէկ նոխազ պիտի մատուցանես. նաև
արջառներէն զատակ մը՝ ու ոչխարներէն
խոյ մը պիտի մատուցանեն, ը անարատ պէտ
26 ըլլան։ Եօթը օր անդանին քաւութիւն պիտի
ընեն, և զանիկա պիտի սրբեն ու զանիկա
27 նուիրեն։ ՚Ու երբոր ան օրերը լմընցան, ա-
թերորդ օրը ու անկէ եառքը քահանաները
անդանին վրայ ձեր ողջակէզները ու ձեր խա-
զաղութեան զոհերը պիտի մատուցանեն, և
ես ՚ձեզ պիտի ընդունիմ, ՚կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԽԳ

1 Աբեղեման դուռը միայն իշխանին համար կ՚օրհնուի։ 4 Քա-
հանաները կը յանդիմանուին սրբարանը պղծելնուն համար։
9 Կատարչութեան օրերուն արտիւած է քահանայից պարտքը կա-
տարելը։ 13 Ողջակէզին արտիքը կ՚ընդունելին աս գործիս հա-
մար։ 17 Քահանայից վերայով պատուէրներ։

1 Եւ դիս սրբարանին ՚դէպ՚ի արեւելք նայող
դուռին դրանը ճամփան դարձուց, ու անիկ
2 կա գոց էր։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Այս դու-
ռը գոց պիտի մնայ, պիտի չբացուի, ու անոկ
մարդ պիտի չմտնէ. ՚քանզի անոկ Իսրայէլին
Տէր Աստուածը մտաւ, անոր համար գոց պի-
3 տի մնայ։ Ան՝ իշխանին համար պիտի ըլլայ։ Ան
միայն իշխանը պիտի նստի ՚Տէրոջը առջեւը
հաց ուտելու համար. ՚ատիկա դրանը սրահին
ճամբայէն պիտի մտնէ, ու նոյն ճամբայէն
պիտի ելլէ։
4 Եւ դիս հիւսիսային դրանը ճամբայէն տանը
առջեւը բերաւ. ու տեսայ որ ՚տունը Տէրոջը
փառքը Տէրոջը տունը լեցուցեր էր. ՚ու երե-
5 սիս վրայ ինկայ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, ՚Որ-
դի մարդոց, Տէրոջը տանը բոլոր կանոններուն
ու անոր բոլոր օրէնքներուն վրայով քեզի
ամէն բանը սրտիդ մէջը դիր, ու աչքերովդ
նայէ և ականջներովդ լսէ, ու տանը մուտքին
բը ու սրբարանին բոլոր ելքերը ապէկ դիտէ.
6 Եւ ՚ապստամբներուն՝ Իսրայէլի տանը ըսէս,
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. ՚Ալ հերիք է ձեզի
ձեր բոլոր պղծութիւնները, օվ Իսրայէլի
7 տուներ, Որ դուք ՚սրտով անթլփատ ու մարմ-
նով անթլփատ ՚օտարազգիները մտցուցիք,
որ իմ սրբարանիս մէջը ըլլան ու իմ տունս
պղծեն, երբոր դուք ՚իմ հացս, ՚ճարպը ու
արիւնը կը մատուցանէիք. ու ձեր բոլոր պղ-
ծութիւնները ՚ի գատ ունիք իմ ուխտս խա-
8 փանեցին։ Եւ ՚ինծի սուրբ բաներուն պահպա-
նութիւնը չպահեցիք, հապա իմ սրբարանիս
մէջ ձեր --ը պէս իմ ՚պահպանութիւնս
վրայ պահապաններ դրիք։
9 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Իսրայէլի որ-
դւոցը մէջ եղող բոլոր օտարազգիներէն ՚սրթ-
ոտ անթլփատ ու մարմնով անթլփատ բնու-
մէկ օտարազգի մը իմ սրբարանս պիտի չմտ-
10 նէ։ ՚Մանաւանդ Ղեւտացիները, որ ինծմէ
հեռացան՝ երբոր Իսրայէլ --ը ինծմէ մո-
լորեցան ու իրենց կուռքը եանէն գացին, ի-
11 րենց անօրէնութիւնը պիտի կրեն. Եւ իմ
սրբարանիս մէջ ՚տաներ դռները որոչուած
ապառաւորներ՝ ու տաճարին ապառաւորները
պիտի ըլլան. ժողովուրդին համար ողջակէզ-
ները ու զոհերը ՚անոնք պիտի մորթեն, ու
անոնց ծառայութիւն ընելու համար ՚անոնց
12 առջեւը անոնք պիտի կայնին։ Որովհետև ա-
նոնց համար անոնց կուռքերուն առջեւը ծա-
ռայութիւն ըրին, ու ՚Իսրայէլի տանը՝ գայ-
թակղութիւն -- անօրէնութեան պատճառ եղան,
անոր համար անոնց վրայով ՚իմ ձեռքս վեր-
ցուցի, ՚կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ իրենց անօ-
13 րէնութիւնը պիտի կրեն. ՚Եւ ինծի պիտի չը-
մօտենան ինծի քահանայութիւն ընելու՝ ու
իմ բոլոր սուրբ բաներուս և ամենասուրբ բա-
ներուս մօտենալու, հապա ՚վրէնց անարգան-
քը ու իրենց ըրած պղծութիւնները պիտի
14 կրեն։ Սակայն զանոնք ՚տանը պահպանու-
թեանը վրայ պահապան պիտի դնեմ՝ անոր
ամէն ծառայութեանը համար, ու անոր մէջը
ըլլալու ամէն գործին համար։
15 ՚Բայց Ղեւտացի քահանաները՝ ՚Սադոկի
որդիքը, որոնք իմ սրբարանիս պահպանու-
թիւնը պահեցին՝ ՚երբոր Իսրայէլի որդիքը
ինծմէ մոլորեցան, անոնք ինծի ծառայութիւն
ընելու համար ինծի պիտի մօտենան, և ՚ճար-
պը ու արիւնը ինծի մատուցանելու համար
անոնք ՚իմ առջեւս պիտի կայնին, ՚կ՚ըսէ Տէր
16 Եհովան։ Անոնք իմ սրբարանիս պիտի մտնեն,

ջ Եբր. ժգ. 11։
ռ Եզ. իթ. 14։
ս Ղեւ. բ. 13։
վ Եզ. իթ. 35. 36։ Ղեւ. ը. 33։
տ Տես Ղեւ. թ. 1։
ր Ցոր. խր. 8։ Գէն. ի. 40. 41։ Հռոմ. ժբ. 1։ ա Պետ. բ. 5։

—

ա Գէն. խգ. 1։
բ Գէն. խգ. 4։
գ Դն. լա. 54։ ակտ. ժ. 18։
դ Գէն. խգ. 2. 8։
ե Գէն. գ. 23։ խգ. 5։
զ Գէն. ա. 28։
է Գէն. խ. 4։
ը Գէն. բ. 5։
թ Գէն. խե. 9։ ապաս. գ. 5։
ժ Ղեւ. խգ. 41։ բՕր. ժ. 16։ Գօր. է. 51։
ի Ղեւ. իբ. 25։
լ Գէն. խգ. 8։ Հմր. թ. 9։ Գօր. իա. 28։
խ Ղեւ. իա. 6։ 8։ 17. 21։
ծ Ղեւ. գ. 16։ մէ. 11։
կ Ղեւ. իբ. 2. եւ։
հ Հմր. 14։ 16։ Գէն. իե. 45։
ձ Հմր. 7։
ղ Տես գ Թագ. իգ. 8։ եւ։ բ Պն. իթ. 4. 5։ Գէ. իգ. 11։
մ ա Պն. իգ. 1։
յ բ Պն. իթ. 34։
ն Թագ. ժգ. 9։
շ Եփ. ի. 16։ Գէ. ժգ. 5. 4։ Մալ. բ. 8։
ո Սալ. ծգ. 26։
չ գ Թագ. իգ. 9։
պ Թագ. ժբ. 5։
ռ Գէ. կբ. 30։ լգ. 7։
ս Թագ. ժբ. 4։ ա Պն. իգ. 28. 32։
վ Գէ. իե. 46։ իգ. 19։
տ ա Թագ. բ. 35։
ր Հմր. 10։
ց Հմր. 7։
ւ բ Օր. ժ. 8։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Ա՛ր երթայ Եհուդիա ի դաշտն Ամաղեկայ, եւ
2 ես երթամ ընդ առաջ նորա ի ճանապարհին՝ զոր
եկն ինքն ի Բեթսուրայ, եւ հարից զբանակն նո-
րա ի գիշերի։ 2 Եւ ելանէր Սաւուղ ընդ մի կողմն
լերինն, եւ Դաւիթ եւ արք նորա ընդ միւս կողմն
լերինն։ Եւ Դաւիթ երթայր ի վեր ի տեղւոջէ
3 ուր էր Սաւուղ։ Եւ ‡էին Դաւիթ եւ արք նորա
ի Կեհեղայ, եւ Սաւուղ եկն ընդ առաջ նոցա
4 ի լերինն։ Եւ Դաւիթ լուաւ եթէ եկն Սաւուղ
զհետ նոցա ի տեղի անապատի, եւ առաքեաց
5 Դաւիթ լրտեսս, եւ գիտաց եթէ եկն Սաւուղ
ի տեղի անդ։ Եւ յարուցեալ Դաւիթ եկն ի տե-
ղի անդ ուր էր Սաւուղ, եւ ետես Դաւիթ զտե-
ղի ուր պառկէր անդ Սաւուղ եւ Աբեներ որդի
Ներայ զօրավար նորա, եւ Սաւուղ ի մէջ սայ-
լից իւրոց պառկէր, եւ զօրքն բանակեալ շուրջ
6 զնովաւ։ Եւ պատասխանի ետ Դաւիթ եւ ասէ
առ Աքիմելէք Քետացի եւ առ Աբեսսա որդի
Սարուհեայ եղբայր Յովաբայ՝ եւ ասէ. Ո՞վ
իջցէ ընդ իս առ Սաւուղ ի բանակն։ Եւ ասէ
7 Աբեսսա. Ես իջանեմ ընդ քեզ։ Եւ եկն Դաւիթ
եւ Աբեսսա առ զօրսն գիշերի, եւ ահա Սաւուղ
պառկեալ էր եւ քունն արարեալ ի սայլից իւ-
րոց, եւ նիզակն նորա ի գետնի առ գլխովն
նորա, եւ Աբեներ եւ զօրքն պառկեալ շուրջ
8 զնովաւ։ Եւ ասէ Աբեսսա առ Դաւիթ. Փակեաց
Աստուած զթշնամի քո այսօր ի ձեռս քո։ Եւ
ասէ Դաւիթ առ Աբեսսա. Մի սատակեր զնա,
զի ո՞վ ձգեաց ձեռն իւր ի Քրիստոս Տեառն
եւ անպարտ եղեւ։ 9 Եւ ասէ Դաւիթ. Կեցո-
ցէ Տէր զնա, եթէ ոչ Տէր հարցէ զնա, կամ
աւր նորա եկեսցէ եւ մեռցի, կամ ի պատերազմի
10 իջցէ եւ կորնչեսցի։ Ողորմեսցի Տէր ինձ ի
գործոյ այսմիկ, եթէ մի ձգեցից ձեռն իմ ի
Քրիստոս Տեառն։ Եւ արդ առ զնիզակն որ
ի գլխոյ նորա, եւ զսափորն ջրոյ, եւ երթիցուք
11 ի մեզ։ Եւ առ Դաւիթ զնիզակն եւ զսափորն
ջրոյ ի գլխոյ Սաւուղի, եւ գնացին ի մեզ, եւ
ոչ ոք ետես եւ ոչ գիտաց եւ ոչ արթնացաւ,
զի ամենեքեան քնացեալ էին, զի քուն Տեառն
12 անկեալ էր ի վերայ նոցա։ Եւ անցեալ Դաւիթ
կայր ի գագաթանէ լերինն հեռի, եւ տեղի մեծ
13 էր միջի նոցա։ Եւ ասէ Դաւիթ առ Սաւուղ.
Ահա զնիզակն թագաւորին, եւ անցցէ մի ոք
ի պատանեաց եւ առցէ զնա։ 14 Եւ Տէր հատու-
ցանիցէ ամենայն արդարի եւ հաւատացելոյ
զոր ետ Տէր զքեզ այսօր ի ձեռս իմ, եւ ոչ
կամեցայ ես ձգել ձեռն իմ ի Քրիստոս Տեառն։
15 Եւ արդ ահա գտանի գլուխ քո այսօր առաջի
աչաց իմոց, եւ ես ազատեցայ ի ձեռաց քոց։
16 Եւ ասէ Դաւիթ առ Սաւուղ. Ո՞վ ես դու, եթէ
ոչ մարդ ես դու ի Սաւուղայ եւ ի տանէ նորա,
եւ ես ոչ գիտացի զքեզ։ Եւ արդ ահա ես եմ
զոհ քո այսօր առաջի աչաց Տեառն, եւ ես
եմ ազատեալ ի ձեռաց քոց։ 17 Եւ ասէ Սաւուղ
առ Դաւիթ. Ո՞վ է ձայն քո այս, որդեակ իմ
Դաւիթ։ Եւ ասէ Դաւիթ. Ձայն իմ է, տէր իմ
18 թագաւոր։ Եւ ասէ. Ընդէ՞ր հալածէ տէր իմ
զծառայ իւր, զի զի՞նչ արարի ես, եւ ո՞ է
չարութիւն ի ձեռին իմում։ 19 Եւ արդ լուիցէ
տէր իմ թագաւոր զբանս ծառայի իւրոյ։ Եթէ
Տէր գրգռեաց զքեզ ի վերայ իմ, ընկալցի
պատարագ։ Եթէ որդիք մարդկան են առաջի
Տեառն, անիծեալ են առաջի Տեառն, զի ասացին
այսօր եթէ. Երթիցուք եւ պաշտեսցուք աստուա-
ծոց օտարաց։ 20 Եւ արդ մի՞ թափեսցի արիւն
իմ ի գետին առաջի Տեառն, զի ելեալ է թագա-
ւորն Իսրայէլի խնդրել զհոգի իմ, որպէս եթէ
որսայ զկաքաւ ի լերինս։ 21 Եւ ասէ Սաւուղ.
Մեղայ, դարձիր որդեակ իմ Դաւիթ, եւ ոչ
եւս չարացայց զքեզ, վասն զի պատուական
եղեւ անձն իմ յաչս քո այսօր։ Ահա յիմարե-
ցայ եւ մոլորեցայ յոյժ։ 22 Եւ ասէ Դաւիթ.
Ահա զնիզակն թագաւորին, եւ անցցէ մի ոք
ի պատանեաց եւ առցէ զնա։ 23 Եւ հատուցա-
նիցէ Տէր ամենայն արդարի եւ հաւատացելոյ
զոր ետ Տէր զքեզ այսօր ի ձեռս իմ, եւ ոչ
կամեցայ ես ձգել ձեռն իմ ի Քրիստոս Տեառն։
24 Եւ ահա որպէս մեծացաւ անձն քո այսօր
առաջի աչաց իմոց, նոյնպէս մեծասցի անձն
իմ առաջի աչաց Տեառն, եւ փրկեսցէ զիս ի
25 ամենայն նեղութենէ։ Եւ ասէ Սաւուղ առ Դա-
ւիթ. Օրհնեալ ես դու որդեակ իմ Դաւիթ, եւ
յաղթելով յաղթեսցես։ Եւ գնաց Դաւիթ ի ճա-
նապարհ իւր, եւ Սաւուղ դարձաւ ի տեղի իւր։

26 Եւ Դաւիթ եկն ի Մասեփայ, եւ Յովնաթան
որդի Սաւուղի եկն առ Դաւիթ ի Խորսիա, եւ
2 զօրացոյց զձեռն նորա ի Տէր։ Եւ ասէ Յովնա-
թան ցնա. Մի՛ երկնչիր, զի ոչ գտցէ զձեռն
հօր իմոյ զքեզ, եւ դու թագաւորեսցես ի վերայ
Իսրայէլի, եւ ես լինիցիմ քեզ երկրորդ. եւ
3 Սաւուղ հայր իմ գիտէ զայս։ Եւ դարձեալ
երդուան երկոքեան առաջի Տեառն, եւ մնաց
Դաւիթ ի Խորսիա, եւ Յովնաթան գնաց ի տուն
4 իւր։ Եւ ելեալ Դաւիթ եկն ինքն եւ արք նորա
եւ բնակեցան ի քարանձաւսն անապատի Զիփ-
5 ացւոց։ Եւ եղեւ յետ աւուրց, եւ յարուցեալ
Սաւուղ գնաց ի տեղի անապատի Զիփացւոց,
եւ Դաւիթ եւ արք նորա ի տեղի անապատի
Մաւոնի, ի դաշտի ընդ աջմէ կողմանէ անա-
պատին։ Եւ յարուցեալ Սաւուղ գնաց ընդ
6 լերինն, եւ Դաւիթ եւ արք նորա ընդ լերինն
7 անապատին։ Եւ եղեւ Դաւիթ եւ Աբեսսա եկն
առ զօրսն գիշերի, եւ ահա Սաւուղ պառկեալ
էր եւ քունն արարեալ ի սայլից իւրոց, եւ
նիզակն նորա ի գետնի առ գլխովն նորա, եւ
Աբեներ եւ զօրքն պառկեալ շուրջ զնովաւ։
8 Եւ ասէ Դաւիթ առ Աբեներ. Ո՞չ ես ես այր,
եւ ո՞ իբրեւ զքեզ ի Սաւուղայ, եւ ո՞ է որ
կանգնեսցէ զձեռն իւր ի Քրիստոս Տեառն եւ
անպարտ եղեւ։ 9 Եւ ասէ Դաւիթ. Կեցոցէ
Տէր զնա, եթէ ոչ Տէր հարցէ զնա, կամ
աւր նորա եկեսցէ եւ մեռցի, կամ ի պատերազմի
10 իջցէ եւ կորնչեսցի։ Ողորմեսցի Տէր ինձ ի
գործոյ այսմիկ, եթէ մի ձգեցից ձեռն իմ ի
Քրիստոս Տեառն։ Եւ արդ առ զնիզակն որ
ի գլխոյ նորա, եւ զսափորն ջրոյ, եւ երթիցուք
11 ի մեզ։ Եւ առ Դաւիթ զնիզակն եւ զսափորն
ջրոյ ի գլխոյ Սաւուղի, եւ գնացին ի մեզ, եւ
ոչ ոք ետես եւ ոչ գիտաց եւ ոչ արթնացաւ,
զի ամենեքեան քնացեալ էին, զի քուն Տեառն
12 անկեալ էր ի վերայ նոցա։ Եւ անցեալ Դաւիթ
կայր ի գագաթանէ լերինն հեռի, եւ տեղի մեծ
13 էր միջի նոցա։ Եւ ասէ Դաւիթ առ Սաւուղ.
Ահա զնիզակն թագաւորին, եւ անցցէ մի ոք
ի պատանեաց եւ առցէ զնա։ 14 Եւ Տէր հատու-
ցանիցէ ամենայն արդարի եւ հաւատացելոյ
զոր ետ Տէր զքեզ այսօր ի ձեռս իմ, եւ ոչ
կամեցայ ես ձգել ձեռն իմ ի Քրիստոս Տեառն։
15 Եւ արդ ահա գտանի գլուխ քո այսօր առաջի
աչաց իմոց, եւ ես ազատեցայ ի ձեռաց քոց։
16 Եւ ասէ Դաւիթ առ Սաւուղ. Ո՞վ ես դու, եթէ
ոչ մարդ ես դու ի Սաւուղայ եւ ի տանէ նորա,
եւ ես ոչ գիտացի զքեզ։ Եւ արդ ահա ես եմ
զոհ քո այսօր առաջի աչաց Տեառն, եւ ես
եմ ազատեալ ի ձեռաց քոց։ 17 Եւ ասէ Սաւուղ
առ Դաւիթ. Ո՞վ է ձայն քո այս, որդեակ իմ
Դաւիթ։ Եւ ասէ Դաւիթ. Ձայն իմ է, տէր իմ
18 թագաւոր։ Եւ ասէ. Ընդէ՞ր հալածէ տէր իմ
զծառայ իւր, զի զի՞նչ արարի ես, եւ ո՞ է
չարութիւն ի ձեռին իմում։ 19 Եւ արդ լուիցէ
տէր իմ թագաւոր զբանս ծառայի իւրոյ։ Եթէ
Տէր գրգռեաց զքեզ ի վերայ իմ, ընկալցի
պատարագ։ Եթէ որդիք մարդկան են առաջի
Տեառն, անիծեալ են առաջի Տեառն, զի ասացին
այսօր եթէ. Երթիցուք եւ պաշտեսցուք աստուա-
ծոց օտարաց։ 20 Եւ արդ մի՞ թափեսցի արիւն
իմ ի գետին առաջի Տեառն, զի ելեալ է թագա-
ւորն Իսրայէլի խնդրել զհոգի իմ, որպէս եթէ
որսայ զկաքաւ ի լերինս։ 21 Եւ ասէ Սաւուղ.
Մեղայ, դարձիր որդեակ իմ Դաւիթ, եւ ոչ
եւս չարացայց զքեզ, վասն զի պատուական
եղեւ անձն իմ յաչս քո այսօր։ Ահա յիմարե-
ցայ եւ մոլորեցայ յոյժ։ 22 Եւ ասէ Դաւիթ.
Ահա զնիզակն թագաւորին, եւ անցցէ մի ոք
ի պատանեաց եւ առցէ զնա։ 23 Եւ հատուցա-
նիցէ Տէր ամենայն արդարի եւ հաւատացելոյ
զոր ետ Տէր զքեզ այսօր ի ձեռս իմ, եւ ոչ
կամեցայ ես ձգել ձեռն իմ ի Քրիստոս Տեառն։
24 Եւ ահա որպէս մեծացաւ անձն քո այսօր
առաջի աչաց իմոց, նոյնպէս մեծասցի անձն
իմ առաջի աչաց Տեառն, եւ փրկեսցէ զիս ի
25 ամենայն նեղութենէ։ Եւ ասէ Սաւուղ առ Դա-
ւիթ. Օրհնեալ ես դու որդեակ իմ Դաւիթ, եւ
յաղթելով յաղթեսցես։ Եւ գնաց Դաւիթ ի ճա-
նապարհ իւր, եւ Սաւուղ դարձաւ ի տեղի իւր։

27 Եւ ասէ Դաւիթ ի սրտի իւրում. Արդ մի
ինչ ապրեցայց ես մի ձեռամբ Սաւուղի. ոչ
ինչ է ինձ բարի, եթէ ոչ արագ փախիցիմ ես
ի երկիրն Փղշտացւոց, եւ դադարեսցէ Սաւուղ
ի խնդրել զիս ի ամենայն սահմանս Իսրայէլի,
եւ ապրեցայց ես ի ձեռաց նորա։ 2 Եւ յարուցեալ
Դաւիթ անցին ինքն եւ արք վեց հարիւր
որ էին ընդ նմա առ Աքիս որդի Մաւոքայ
թագաւոր Գեթայ։ 3 Եւ բնակեցաւ Դաւիթ ընդ
Աքիսայ ի Գեթ, ինքն եւ արք նորա, իւրաքան-
չիւր եւ տունք նոցա, Դաւիթ եւ երկու կանայք
նորա, Աքինոամ Երրաելիտի եւ Աբիգեա կին
Նաբաղայ Կարմելացւոյ։ 4 Եւ ասացաւ Սաւուղի
եթէ փախեաւ Դաւիթ ի Գեթ, եւ ոչ եւս յա-
ւելոյր խնդրել զնա։ 5 Եւ ասէ Դաւիթ առ Աքիս.
Եթէ գտի շնորհս առաջի քո, տացեն ինձ տե-
ղի ի քաղաքի ի մի ի գաւառաց այնոցիկ, եւ
բնակեսցեմ անդ, զի ընդէ՞ր բնակեսցէ ծառայ
քո ընդ թագաւորին ի քաղաքի արքայութեան։
6 Եւ ետ նմա Աքիս յաւուրն յայնմիկ զՍիկեղակ,
վասն որոյ եղեւ Սիկեղակ թագաւորաց Յու-
դայ մինչեւ ցայսաւր։ 7 Եւ էր թիւ աւուրց
զորս բնակեցաւ Դաւիթ յերկրին Փղշտացւոց
չորեքտասան ամ։ 8 Եւ ելանէր Դաւիթ եւ արք
նորա, եւ հարկանէին զԳեսուրացիսն եւ զԳեր-
զեսացիսն եւ զԱմաղեկացիսն, զի նոքա էին
բնակեալք յերկրին յաւուրսն յորոց գնայ դու
ի Սուր եւ մինչեւ ի երկիրն Եգիպտացւոց։
9 Եւ հարկանէր Դաւիթ զերկիրն, եւ ոչ կեցու-
ցանէր զայր եւ զկին, եւ առնոյր զոչխարս եւ
զեզինս եւ զէշս եւ զուղտս եւ զհանդերձս, եւ
դառնայր եւ գայր առ Աքիս։ 10 Եւ ասէր Աքիս
առ Դաւիթ. Ո՞ւր հարէք այսօր։ Եւ ասէր Դա-
ւիթ. Ի հարաւ Երրաելի եւ ի հարաւ Երրա-
մեղայ եւ ի հարաւ Կինացւոյ։ 11 Եւ Դաւիթ
ոչ կեցուցանէր զայր եւ զկին, եւ ոչ առնոյր
ի Գեթ ասելով. Մի՛ գուցէ պատմեսցեն զմեզ
եւ ասիցեն. Այսպէս արար Դաւիթ, եւ այսպէս
էր սովորութիւն նորա ամենայն աւուրս որ
բնակեցաւ յերկրին Փղշտացւոց։ 12 Եւ հաւա-
տաց Աքիս զԴաւիթ եւ ասէր. Ատեաց ատեաց
զժողովուրդ իւր զԻսրայէլ, եւ եղիցի ինձ
ծառայ յաւիտեան։

28 Եւ եղեւ յաւուրսն յայնոսիկ, եւ ժողո-
վեցին Փղշտացիք զօրս իւրեանց ի պատերազմ
առնուլ զՍաւուղ, եւ ասէ Աքիս առ Դաւիթ.
Գիտասցես գիտութեամբ եթէ ընդ իս ելանիցես
ի պատերազմ դու եւ արք քո։ 2 Եւ ասէ Դաւիթ
առ Աքիս. Ապա գիտասցես զոր արասցէ ծա-
ռայ քո։ Եւ ասէ Աքիս առ Դաւիթ. Եւ դնեմ
զքեզ զգուարդ իմ ամենայն աւուրս։ 3 Եւ Սա-
մուէլ մեռեալ էր, եւ սգացին զնա ամենայն
Իսրայէլ եւ թաղեցին զնա ի Հրամա ի քաղաքի
իւրում։ Եւ Սաւուղ հալածեալ էր զամենայն
կանայս կանխագէտս եւ զգայականս յերկրէ։
4 Եւ ժողովեցան Փղշտացիք եւ եկին եւ բանա-
կեցան ի Սոնեմ, եւ ժողովեաց Սաւուղ զամե-
նայն Իսրայէլ եւ բանակեցան ի Գեղբոյէ։
5 Եւ ետես Սաւուղ զբանակն Փղշտացւոց, եւ
երկեաւ, եւ սաստիկ եղեւ սիրտ նորա յոյժ։
6 Եւ հարցանէր Սաւուղ ի Տեառնէ, եւ ոչ լուա
Տէր ցնա ոչ ի քնոյ եւ ոչ ի տեսլեանց եւ ոչ
ի մարգարէից։ 7 Եւ ասէ Սաւուղ առ ծառայս
իւր. Խնդրեցէք ինձ կին կանխագէտ, եւ երթիցեմ
առ նա եւ հարցից ի նմանէ։ Եւ ասեն ծառայք
նորա ցնա. Ահա կին կանխագէտ է ի Ենդովր։
8 Եւ փոխեցաւ Սաւուղ եւ զգեցաւ զայլ հանդերձ,
եւ գնաց նա եւ երկու արք ընդ նմա, եւ եկին
առ կինն գիշերի, եւ ասէ Սաւուղ. Կանխագի-
տեա ինձ զհոգի նեկրոմանտի, եւ յարուսցես
ինձ զոր ասացից քեզ։ 9 Եւ ասէ կինն ցնա.
Ահա դու գիտես զոր արար Սաւուղ, զի բա-
րեխնդրեաց զնեկրոմանտիսն եւ զկանխագէտսն
յերկրէ, եւ ընդէ՞ր դու որոգայթ լարանես
անձին իմում, զի մեռուցանիցես զիս։ 10 Եւ
երդուաւ ցնա Սաւուղ երդմամբ Տեառնով եւ
ասէ. Կենդանի է Տէր, եթէ պատահեսցէ քեզ
11 պատիժ վասն բանիդ այսորիկ։ Եւ ասէ կինն.
Զո՞վ յարուսցից քեզ։ Եւ ասէ. ԶՍամուէլ։
12 Եւ ետես կինն զՍամուէլ, եւ աղաղակեաց
ձայնիւ մեծաւ, եւ ասէ կինն առ Սաւուղ եւ
ասէ. Ընդէ՞ր խաբեցեր զիս, եւ դու ես Սաւուղ։
13 Եւ ասէ ցնա թագաւորն. Մի՛ երկնչիր, զի
զի՞նչ ետես դու։ Եւ ասէ կինն ցՍաւուղ. Աստ-
ուածս ետեսի ելանեն ի երկրէ։ 14 Եւ ասէ ցնա.
Զի՞նչ է կերպարանք նորա։ Եւ ասէ. Այր ծեր
ելանէ, եւ նա պատեալ է պատմուճանաւ։ Եւ
ճանաչեաց Սաւուղ եթէ Սամուէլ է, եւ խոնար-
հեցաւ երեսօքն ի վայր եւ երկիր պագ։ 15 Եւ
ասէ Սամուէլ ցՍաւուղ. Ընդէ՞ր յարուցեր զիս
հանգուցանել։ Եւ ասէ Սաւուղ. Սաստիկ է
ինձ յոյժ, եւ Փղշտացիք պատերազմին ընդ
իս, եւ Աստուած հեռացաւ ի վերայ իմ, եւ
ոչ եւս լուաւ ինձ ոչ ի ձեռն մարգարէից եւ
ոչ ի տեսլեանց, եւ կոչեցի զքեզ ինձ հարցա-
նել զբանս։ 16 Եւ ասէ Սամուէլ. Ընդէ՞ր հարց-
անես զիս, եւ Տէր հեռացաւ ի վերայ քո եւ
եղեւ թշնամի քո։ 17 Եւ արար Տէր ինձ որպէս
խօսեցաւ ձեռամբ իմով, եւ պատառեաց Տէր
զթագաւորութիւնդ ի ձեռաց քոց, եւ ետ զայն
ընկերի քում Դաւթի։ 18 Վասն զի ոչ լուար
ձայնի Տեառն, եւ ոչ արարեր սրտմտութիւն
բարկութեան նորա ի վերայ Ամաղեկայ, վասն
այսորիկ արար Տէր զբանդ այսպէս ընդ քեզ
այսօր։ 19 Եւ մատնեսցէ Տէր զԻսրայէլ ընդ
քեզ ի ձեռս Փղշտացւոց, եւ վաղիւ դու եւ
որդիք քո ընդ իս լինիցիք, եւ զբանակ Իսրա-
յէլի մատնեսցէ Տէր ի ձեռս Փղշտացւոց։
20 Եւ անդէն անկաւ Սաւուղ երկայնութեամբ
իւրով ի վերայ երկրի, եւ սաստիկ եղեւ յոյժ
յամենայն բանից Սամուէլի, եւ ոչ էր զօրու-
թիւն ի նմա, զի ոչ կերեալ էր հաց ամենայն
աւուր եւ գիշերի։ 21 Եւ եկն կինն առ Սաւուղ,
եւ ետես զնա զարհուրեալ յոյժ, եւ ասէ ցնա.
Ահա ծառայ քո հնազանդեցաւ ձայնի քում, եւ
դրի զանձն իմ ի ձեռս իմ, եւ լուայ զբանս
քո զոր խօսեցար ընդ իս։ 22 Եւ արդ դու ևս
լուր ձայնի աղախնոյ քում, եւ դնեմ առաջի
քո զհաց մի, եւ կերիջիր, եւ զօրասցես, եւ
երթիցես ի ճանապարհ քո։ 23 Եւ ոչ կամեցաւ,
եւ ասէ. Ոչ կերայց։ Եւ հարկանէին ցնա ծա-
ռայքն նորա եւ կինն, եւ լուաւ ձայնի նոցա,
եւ յարուցեալ ի վերայ երկրի նստաւ ի վերայ
մահճին։ 24 Եւ կինն ունէր զհորթ մի կերակ-
րեալ ի տանն, եւ շտապեաց եւ մատոյց զնա,
եւ եփեաց զնա, եւ ետ առաջի նոցա, եւ կերան։
25 Եւ յարուցեալ գնացին ի գիշերի մի։

29 Եւ ժողովեցին Փղշտացիք զամենայն զօրս
իւրեանց ի Սոնեմ, եւ Իսրայէլ բանակեցաւ
ի Գեղբոյէ ի կրնէ որ է ի Յեզրաելի։ 2 Եւ
թագաւորք Փղշտացւոց անցանէին ընդ հարիւր-
ապետս եւ ընդ հազարապետս, եւ Դաւիթ եւ
արք նորա անցանէին ընդ ետեւս Աքիսայ։
3 Եւ ասեն իշխանք Փղշտացւոց. Զի՞նչ են
Եբրայեցիքս սոքա։ Եւ ասէ Աքիս առ իշխանս
Փղշտացւոց. Ո՞չ ես ես Դաւիթ ծառայ Սաւուղի
թագաւորի Իսրայէլի, որ եղեւ ընդ իս աւուրս
այսոսիկ եւ ամս այսոսիկ, եւ ոչ գտի ի նմա
զոչինչ յաւուրէ անտի յորմէ անկաւ առ իս
մինչեւ ցայսաւր։ 4 Եւ բարկացան ի նա իշխանք
Փղշտացւոց, եւ ասեն իշխանք Փղշտացւոց
ցնա. Դարձո՛ զայրն, եւ դարձցի ի տեղի իւր
զոր կարգեցեր նմա, եւ մի՛ իջցէ ընդ մեզ ի
պատերազմ, եւ մի՛ լիցի մեզ սատանայ ի պա-
տերազմի։ Զի՞ նմանեսցի տէր նորա եթէ ոչ
գլխոց այրոցդ այսոցիկ։ 5 Ո՞չ ես ես Դաւիթ,
զոր ասէին կանայք պարելով եւ ասէին. Հա-
րին Սաւուղ հազարս իւր, եւ Դաւիթ զբիւրս
իւր։ 6 Եւ կոչեաց Աքիս զԴաւիթ եւ ասէ ցնա.
Կեցո՛ Տէր զքեզ, զի ուղիղ ես դու, եւ ելա-
նել եւ մտանել քո ընդ իս ի բանակի ուղիղ
առաջի իմ է, զի ոչ գտի ի քեզ զչարութիւն
յաւուրէ անտի յորմէ եկեր առ իս մինչեւ ցայ-
սաւր, եւ առաջի իշխանացն ոչ հաճոյ ես։
7 Եւ արդ դարձի՛ եւ գնա՛ ի խաղաղութեան,
եւ մի՛ առնիցես չարութիւն առաջի իշխանացն
Փղշտացւոց։ 8 Եւ ասէ Դաւիթ առ Աքիս. Զի՞նչ
արարի ես, եւ զի՞նչ գտեր ծառայ քո ընդ իս
յաւուրէ անտի յորմէ եղէ առաջի քո մինչեւ
ցայսաւր, զի մի՛ երթիցեմ եւ պատերազմեսցի
ընդ թշնամիս տեառն իմոյ թագաւորի։ 9 Եւ
պատասխանի ետ Աքիս եւ ասէ առ Դաւիթ.
Գիտեմ զի հաճոյ ես առաջի իմ իբրեւ զհրեշտակ
Աստուծոյ, բայց իշխանք Փղշտացւոց ասեն.
Մի՛ ելցէ ընդ մեզ ի պատերազմ։ 10 Եւ արդ
կանուխ յարիջիր դու եւ ծառայք տեառն քո
ընդ քեզ, եւ յարիջիք կանուխ եւ լուսանայցէ
ձեզ, եւ երթիջիք։ 11 Եւ յարուցեալ Դաւիթ
կանուխ եւ ելանել ի կանուխ առաւօտուն դառ-
նալ ի տեղի իւր, եւ Փղշտացիք ելանէին ի
Յեզրաելի։

30 Եւ եղեւ Դաւիթ եւ արք նորա եկին ի Սի-
կեղակ երրորդ աւուր, եւ Ամաղեկացիք հա-
րեալ էին զհարաւ եւ զՍիկեղակ, եւ հարին
զՍիկեղակ եւ հրկիզեցին զնա հրով։ 2 Եւ գե-
րեցին զկանայսն որ էին անդ, ի փոքունէ մին-
չեւ ցմեծ, եւ ոչ սպան զոք, եւ գնացին ընդ
ճանապարհ իւրեանց։ 3 Եւ եկն Դաւիթ եւ արք
նորա առ քաղաքն, եւ ահա հրկիզեալ էր հրով,
եւ կանայք նոցա եւ որդիք նոցա եւ դստերք
նոցա գերեալ էին։ 4 Եւ ամբարձին Դաւիթ եւ
ժողովուրդն որ ընդ նմա զձայն իւրեանց եւ
լային մինչեւ ոչ եւս զօրանալ նոցա լալ։
5 Եւ երկու կանայք Դաւթի գերեցան, Աքինոամ
Երրաելիտի եւ Աբիգեա կին Նաբաղայ Կարմե-
լացւոյ։ 6 Եւ սաստիկ եղեւ Դաւիթ յոյժ, զի
ասէին զնմանէ ամենայն ժողովուրդքն քարա-
հարել զնա, զի ամենայն ժողովրդոց ամարեալ
էր հոգի իւրաքանչիւր վասն որդեաց իւրեանց
եւ վասն դստերանց իւրեանց։ Եւ զօրացոյց
Դաւիթ զանձն իւր ի Տէր Աստուած իւր։
7 Եւ ասէ Դաւիթ առ Աբեսսա քահանայ որդի
Աքիմելեքայ. Մատո՛ ինձ զսափորն զեղոյ։ Եւ
մատոյց Աբեսսա զսափորն առ Դաւիթ։ 8 Եւ
հարցանէր Դաւիթ ի Տեառնէ եւ ասէ. Եթէ
հալածեցից զհետ գնդին այնորիկ, եթէ գտից
զնոսա։ Եւ ասէ ցնա. Հալածեա զհետ նոցա,
զի գտանելով գտցես զնոսա, եւ ազատելով
ազատեսցես։ 9 Եւ գնաց Դաւիթ ինքն եւ վեց
հարիւր արք ընդ նմա, եւ եկին մինչեւ ի ձո-
րակն Բեսորայ, եւ կացին անդ ոմանք։ 10 Եւ
Դաւիթ հալածէր զհետ նոցա ինքն եւ չորք հա-
րիւր արք, եւ կացին երկու հարիւր արք որ
ոչ կարացին անցանել զձորակն Բեսորայ։
11 Եւ գտին զայր Եգիպտացի մի յանապատի,
եւ տարին զնա առ Դաւիթ, եւ ետուն նմա հաց
եւ կերաւ, եւ ջուր արբուցին նմա։ 12 Եւ ետուն
նմա կտոր մի տապակեալ թզոյ եւ երկու ող-
կոյզ չամչի, եւ կերաւ, եւ դարձաւ ոգի նորա
ի նա, զի ոչ կերեալ էր հաց եւ ոչ արբեալ էր
ջուր երիս աւուրս եւ երիս գիշերս։ 13 Եւ ասէ
ցնա Դաւիթ. Ո՞ւմ ես դու, եւ ուստի՞ ես դու։
Եւ ասէ. Ես եմ տղայ Եգիպտացի մի ծառայ
Ամաղեկացւոյ, եւ թողոյ զիս տէր իմ, զի
հիւանդացայ երիս աւուրս յաւուրէ անտի յոր-
մէ անկայ։ 14 Մեք հարաք ի հարաւ Քրեթացւոց
եւ ի հարաւ Քաղէբայ եւ ի հարաւ Սիկեղակայ,
եւ զՍիկեղակ հրկիզեցաք հրով։ 15 Եւ ասէ ցնա
Դաւիթ. Կարո՞ղ ես դու իջուցանել զիս ի գնդին
այնորիկ։ Եւ ասէ. Երդո՛ւ ինձ Աստուածով,
եթէ ոչ սպանանիցես զիս, եւ ոչ մատնեսցես
զիս ի ձեռս տեառն իմոյ, եւ իջուցից զքեզ ի
գնդին այնորիկ։ 16 Եւ իջոյց զնա, եւ ահա
նոքա տարածեալ էին ի վերայ երեսաց ամե-
նայն երկրի, ուտելով եւ արբանելով եւ տօնե-
լով զամենայն աւարն մեծ զոր առեալ էին ի
երկրէ Փղշտացւոց եւ ի երկրէ Յուդայ։ 17 Եւ
հարին զնոսա Դաւիթ ի գիշերին մինչեւ ի
վաղիւ երեկոյ, եւ ոչ ապրեցաւ ի նոցանէ այր
մի, բայց չորք հարիւր տղայք որ հեծեալ էին
ի ուղտս եւ փախեան։ 18 Եւ առ Դաւիթ զամե-
նայն զոր առեալ էին Ամաղեկացիք, եւ զերկու
կանայսն իւր ազատեաց Դաւիթ։ 19 Եւ ոչ պա-
կասեցաւ նոցա ոչ փոքր եւ ոչ մեծ, եւ ոչ
որդիք եւ ոչ դստերք, եւ ոչ աւար եւ ոչ զոր
առեալ էին նոցա, ամենայն դարձոյց Դաւիթ։
20 Եւ առ Դաւիթ զամենայն հօտս եւ զխաշինս,
եւ քշեցին առաջի անասնոցն նորա, եւ ասէին.
Սա աւար Դաւթի է։ 21 Եւ եկն Դաւիթ առ երկ-
ոտասան հարիւրսն որ ոչ կարացին երթալ զհետ
Դաւթի, զորս կացուցին ի ձորակին Բեսորայ,
եւ ելին ընդառաջ Դաւթի եւ ընդառաջ ժողո-
վրդեանն որ ընդ նմա, եւ մերձեցաւ Դաւիթ
ժողովրդեանն եւ ողջունեաց զնոսա։ 22 Եւ ել
ամենայն այր չար եւ անիրաւ ի մարդկանէ
որ գնացին ընդ Դաւիթ, եւ ասեն. Վասն զի
ոչ գնացին ընդ մեզ, մի՛ տացուք նոցա ի նո-
ցանէ զոր ինչ առաքեցաք, բայց միայն կին
իւրաքանչիւր եւ որդի իւրաքանչիւր տարցեն
եւ երթիցեն։ 23 Եւ ասէ Դաւիթ. Մի՛ արասցէք
այսպէս, եղբարք իմ, զոր ետ Տէր մեզ, եւ
պահեաց զմեզ, եւ մատնեաց զգունդն որ եկն
ի վերայ մեր ի ձեռս մեր։ 24 Եւ ո՞վ լուիցէ
ձեզ ի բանիդ այսմիկ, զի որպէս բաժին իջա-
նողին ի պատերազմ, նոյնպէս բաժին նստող-
ին ի սայլից, միանգամ ամենեքեան բաժանեսցին։
25 Եւ եղեւ յաւուրէ անտի եւ յետ այնորիկ
դրեաց զայն ի հրէշտակ եւ ի դատաստան Իսրա-
յէլի մինչեւ ցայսաւր։

26 Եւ եկն Դաւիթ ի Սիկեղակ, եւ առաքեաց
ի նոցանէ աւարէն առաջնոց Դաւթի Յուդայ
եւ ընկերաց իւրոց, եւ ասէ. Ահա պարգեւ ձեզ
ի յաւարէ թշնամեաց Տեառն։ 27 Եւ առաքեաց
ի նոցանէ որ էին ի Բեթսուրայ, եւ որ էին ի
Յարմութ, եւ որ էին ի Զանոքայ, 28 եւ որ էին
ի Յեզրաելի, եւ որ էին ի քաղաքին Յարամեղ,
եւ որ էին ի քաղաքին Յարեմեղ, եւ որ էին ի
քաղաքին Կինացւոյ, 29 եւ որ էին ի Խորսիա,
եւ որ էին ի քաղաքին Յերամեղ, եւ որ էին ի
քաղաքին Կինեցւոյ, 30 եւ որ էին ի Քորսիա,
եւ որ էին ի Բեթսուրայ, եւ որ էին ի Սիկեղակ,
եւ որ էին ի Մասեփայ, 31 եւ որ էին ի Խեբրոն,
եւ ամենայն տեղեաց յորս գնաց անդ Դաւիթ
ինքն եւ արք նորա։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ Փղշտացիք եկին ընդ Իսրայէլ, եւ
փախեան արք Իսրայէլի յերեսաց Փղշտացւոց,
եւ անկան վիրաւորեալք ի լերինն Գեղբոյէ։
2 Եւ հետամուտ եղեն Փղշտացիք զՍաւուղ եւ
զորդիսն նորա, եւ հարին Փղշտացիք զՅովնա-
թան եւ զԱբինադաբ եւ զՄեղքիսուա որդիս
Սաւուղի։ 3 Եւ ծանր եղեւ պատերազմն ընդ
Սաւուղ, եւ գտին զնա հարեալ նետաձիգք եւ
վիրաւորեցին զնա յոյժ։ 4 Եւ ասէ Սաւուղ առ
զինակիր իւր. Հան զսուր քո եւ սպան զիս
նովաւ, զի մի՛ եկեսցեն անթլփատքն եւ սպա-
նանիցեն զիս եւ խայտառակեսցեն զիս։ Եւ ոչ
կամեցաւ զինակիրն, զի երկեաւ յոյժ։ Եւ
առ Սաւուղ զսուր եւ անկաւ ի վերայ նորա։
5 Եւ ետես զինակիրն զի մեռաւ Սաւուղ, եւ
անկաւ ինքն ի վերայ սրոյ իւրոյ եւ մեռաւ
6 ընդ նմա։ Եւ մեռաւ Սաւուղ եւ երիք որդիք
նորա եւ զինակիրն եւ ամենայն արք նոր

9 Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Ահ հերիւր է
ձեղի, ով Իսրայէլի իշխաններ. զրկանքը ու
յափշտակութիւնը վերցուցէք, և իրաւունք
ու արդարութիւն ըրէք. իմ ժողովուրդս
ձեր բռնի պահանջմունքները վերցուցէք,
10 ի՛ըսէ Տէր Եհովան։ Ձեր հին քիթերը ար-
դար, ձեր արդուն արդար ու ձեր մարը ար-
11 դար ըլլայ։ Արդուն ու մարը մէկ չափ ըլլան,
որ մարը քառին տասներորդը պարունակէ
ու արդուն ալ քառին տասներորդը. քառին
12 նայելով պիտի ըլլայ անոնց չափը։ Եւ հինգը
քսան կերաս պիտի ըլլայ. ձեր մնասը քսան
սիկղ, քսանհինգ սիկղ, տասնհինգ սիկղ
պիտի ըլլայ։
13 Ձեր մատուցանելու ընծան ասիկա ըլլայ.
ցորենի քառէն արդուն վեցերորդ մասը՝ ու
14 գարիի քառէն արդուն վեցերորդ մասը. Ու
եղին կանոնը [illegible] եղին մասին՝ մսրին
տասներորդը [illegible] քառէն, այսինքն [illegible] խո-
մէրէն, որ տասը մար կը պարունակէ, վասն զի
15 տասը մարը մէկ խոմէր մըն է. Եւ Իսրայէլին
հօտերուն արօտներուն հօտերէն՝ երկու հարիւ-
րէն մէկ ոչխար։ Անոնք պիտի մատուցանեն իրենց
հացի ընծայ ու աղջաւիղ և խաղաղութեան
զոհ, որ հրէնց համար քաւութիւն ըլլայ,
16 ի՛ըսէ Տէր Եհովան։ Երկրին բոլոր ժողովուր-
դը առ ընծան Իսրայէլի մէջ իշխան եղոյին
17 [illegible] պարտաւոր պիտի ըլլան։ Եւ ամէնուր-
ու ամսագլուխներու ու շաբաթներու մէջ՝ Իս-
րայէլի տանը համար հանդիսաւոր օրերուն մէջ՝
աղջաւիղներուն ու հացի ընծան և ըմպելու
նուէրը իշխանին վրայ պիտի ըլլայ. մեղքի
պատարագը ու հացի ընծան ու աղջաւիղը և
խաղաղութեան զոհը անոր պիտի մատու-
ցանէ՝ Իսրայէլի տանը քաւութիւն ընելու
համար։
18 Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Առաջի ամսուն
առաջի օրը անբասիր եզնայ մէկ տարեկան
19 մը առնես, ու սրբարանը մաքրես։ Եւ քա-
հանան մեղքի պատարագին արիւնէն պիտի
առնէ, և տանը դրանդեակը վրայ՝ ու սեղանին
շրջանակին չորս անկիւններուն վրայ՝ և ներ-
քին գաւիթին դրանը դրանդեակը վրայ դնէ։
20 Այնուն եօթնեերորդ օրն ալ հնարած կամ ան-
միտ մարդու համար այնպէս ընես, և տանը
համար քաւութիւն պիտի ընէք։
21 Առաջի ամսուն չորեքտասաներորդ օրը ձեզի
զատիկ ըլլայ, եօթը օր ուն պիտի պահուի։ Բա-
22 զարջ ուտուի։ Եւ ան օրը իշխանը իրեն հա-
մար ու երկրին բոլոր ժողովրդեանը համար
մէկ զուարակ մը պիտի մատուցանէ իբրև մեղ-
23 քի պատարագ. Ու տօնին եօթը օրը Տէրոջը

ողջակէզ պիտի մատուցանէ, ան եօթը օրուան
մէջ՝ օրը եօթը զուարակ ու եօթը անարատ
խոյ, և ամէն օր այծերէն մէկ նոխազ մը՝
24 մեղքի պատարագ. Ու ամէն մէկ զուա-
րակին համար՝ մէկ արդու մը, և ամէն մէկ
խոյին համար՝ մէկ արդու մը հացի ընծայ,
ու ամէն մէկ արդուն համար մէկ հինէն
25 եղ մատուցանէ։ Եղինպէս ալ եօթնեերորդ ամ-
սուն հնգեւտասաներորդ օրը՝ տօնին ատեն
եօթը օր առ մեղքի պատարագին, ողջակէ-
զին, հացի ընծային ու եղին պէս պիտի մա-
տուցանէ։

ԳԼ. ԽԶ

1 Իշխանին, 9 և ժողովուրդին երկրպագութիւնը վերաբերեալ պատուիրանք։ 16 Իշխանին ժառանգութիւնը վերահաս մը։ 19 Ջոհերը եռացընելու ու եփելու գաւիթները։

1 Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Ներքին դա-
հլիճին դէպ՚ի արեւելք նայող դուռը գործի
վեց օրերը պոց ըլլայ, ու շաբաթ օրը բացուի,
2 ու ամսագլխուն օրը բացուի։ Եւ իշխանը
անդրանը պահին ճամբայէն դուրսէն պիտի
մտնէ, ու դրանը դրանդեացը քովը կայնի. և
քահանաները անոր ողջակէզը ու խաղաղու-
թեան զոհերը պիտի մատուցանեն, ու անիկա
դրանը սեմին վրայ երկրպագութիւն պիտի ընէ
ու ելլէ. և ան դուռը մինչև իրիկուն պիտի
3 չդոցուի։ Ու երկրին ժողովուրդը շաբաթ օրե-
ր ու ամսագլուխները Տէրոջը առջևը առ դրանը
մուտքին մէջ երկրպագութիւն պիտի ընեն։
4 Եւ իշխանին շաբաթ օրը Տէրոջը մատու-
ցանելու ողջակէզը վեց անարատ գառն ու
5 մէկ անարատ խոյ ըլլայ։ Եւ խոյին համար
հացի ընծայ մէկ արդու մը՝ ու գառանց հա-
մար հացի ընծայ ձեռքէն եկածը՝ և ամէն
մէկ արդուն համար մէկ հինէն եղ մատուցէ։
6 Ու ամսագլուխն օրը՝ արջառներէն մէկ անա-
րատ զուարակ մը ու վեց գառն ու մէկ խոյ
7 մը, որոնք անարատ պիտի ըլլան։ Եւ զուա-
րակին համար մէկ արդու մը՝ ու խոյին հա-
մար մէկ արդու մը հացի ընծայ մատուցանէ,
ու գառանց համար՝ ինչ որ ձեռքէն կու գայ,
և ամէն մէկ արդուն համար մէկ հինէն եղ
ըլլայ։
8 Ու երբոր իշխանը գայ՝ դրանը սրահին
9 ճամբայէն մտնէ, և նոյն ճամբայէն ելլէ։ Ու
երկրին ժողովուրդը՝ հանդիսաւոր օրերուն
մէջ երկրպագութիւն ընելու համար Տէրոջը
առջևը եկած ատենները՝ հիւսիսայէն դրանը
ճամբայէն մտնողը հարաւայէն դրանը ճամ-
բայէն ելլէ, ու հարաւայէն դրանը ճամբայէն
մտնողը հիւսիսայէն դրանը ճամբայէն ելլէ.

---

1 Գլ. խգ. 6։ 47։ 2 Եբեմ. իբ. 3։ 3 Գղ. ա. 4։ 4 Գղ. ժթ. 35, 36։ Ածաք. ժա. 1։ 5 Եր. ը. 13։ Գղ. իե. 25։ Թես. գ. 6։ 7 Գղ. ա. 4։ 8 Գղ. ժգ. 16։ 9 Գլ. խգ. 20։ 10 Գղ. գ. 27։ 11 Եր. ժբ. 18։ Գղ. խգ. 5։ 6։ Թես. իե. 2, 3։ իբ. 16, 17։ 12 Օր. ժգ. 1։ Եր. 13 Գղ. գ. 14։ 14 Գղ. խգ. 8։ 15 Տես Թես. իբ. 15, 22։ 30։ իե. 5, 11, 16, 19։ Եր. 16 Գլ. խգ. 5, 7։ 17 Գղ. խգ. 33։ Եր. Թես. իե. 12։ բ Օր. ժգ. 13։ — Գլ. խգ. 3։ Ես. 8։ 18 Գլ. խե. 24։ Ես. 7, 11։ 19 բ Օր. ժգ. 17։ 20 Ես. 2։ 21 Եր. խգ. 14—17։ բ Օր. ժգ. 16։

մեռած գրանը ճամբայէն չդառնայ, հապա ա-
10 նոր գիմացինէն ելլէ։ Եւ ծչխանը անոնց մը-
ռած առնէն հետը մնայ, ու անոնց
եղած առնէն անոնց հետը ելլէ։
11 Եւ ասներու մէջ ու հանդիսաւոր օրերու
մէջ Հացի ընծան՝ ամէն զուարակի համար մէկ
արդու մը՝ և ամէն խոյի համար մէկ արդու մը
ըլլայ, ու գառանց համար՝ ձեռքէն եկածը,
ու ամէն մէկ արդուի համար մէկ հինէն եղ
12 ըլլայ։ Եւ թէ որ իշխանը մէկ կամաւոր ողջա-
կէզ մը, կամ մէկ կամաւոր խաղաղութեան
զոհ մը Տէրոջը մատուցանելու ըլլայ, ոեպէս՝ի
արևելք նայող դուռը անոր բանան. ու անի-
կա իր ողջակէզը ու խաղաղութեան զոհը մա-
տուցանէ՝ ինչպէս որ շաբաթ օրը կը մատու-
ցանէ, ու ելլէ. և անոր ելլելէն ետքը դուռը
գոցեն։
13 Ու ամէն օր մէկ տարեկան անարատ գառ-
նուկ մը Տէրոջը ողջակէզ մատուցանես, զա-
14 նիկա ամէն առտու մատուցանես. Եւ անոր
հետ ամէն առտու արդուին վեցերորդ մասը
հացի ընծայ մատուցանես, ու հիմնեղին եր-
րորդ մասը եղ՝ նաչխէնին հետ խառնելու հա-
մար. ասիկա յաւիտենական կանոնով Տէրոջը
15 մշտնջենաւոր հացի ընծայ ըլլայ։ Եւ գառնուկը
ու հացի ընծան ու եղը ամէն առտու մա-
տուցանեն. ասիկա մշտնջենաւոր ողջակէզ ըլ-
լայ։
16 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Երբոր իշխանը
իր որդւոցը մէկուն պարգև տայ, անոր ժա-
ռանգութիւնը անոր որդւոցը ըլլայ. անիկա
ժառանգութեան կալուածք մը ըլլայ անոնց.
17 իսկ երբոր իր ժառանգութենէն իր ծառանե-
րուն մէկուն պարգև տայ, անոնք անիկա
մինչև Հոբելութեան տարին անորը պիտի ըլ-
լայ, եւ ետքը իշխանին պիտի դառնայ. վասն
զի անոր ժառանգութիւնը միայն իր որդւոյը
18 պիտի ըլլայ։ Եւ իշխանը ժողովուրդին ժա-
ռանգութենէն չառնէ՝ զանոնք իրենց կա-
լուածքէն զրկելով. իր որդւոյը իր կալուած-
քէն ժառանգութիւն տայ, որպէս զի իմ ժո-
ղովուրդս՝ ամէն մէկը իր կալուածքէն չցրուի։
19 Եւ ինձ գրանը քովը եղող մուտքէն քա-
հանաներուն դէպ՚ի հիւսիս նայող սուրբ սե-
նեակները տարաւ, և ահա հոն եւսի կողմե-
20 րը դէպ՚ի արևմուտք մէկ տեղ մը կար. Ու
ինձի ըսաւ, Ասիկա այն տեղն է՝ ուր որ քահա-
նաները յանցանքի պատարագին ու մեղքի
պատարագին հետը եփած միսը պիտի եփեն, որ
ընծան իպիտի եփեն, որ չըլլայ թէ դուրսի
21 գաւիթը հանեն ու ժողովուրդը սրբեն։ Եւ
ինձ դուրսի գաւիթը հանեց, ու ինձ գաւիթին
չորս անկիւններէն անցուց, և ահա գաւիթ

թին ամէն մէկ անկիւնը մէկ մէկ գաւիթ կար։
22 Գաւիթին չորս անկիւններուն մէջ քառասուն
կանգուն երկայնութեամբ ու երեսուն լայնու-
թեամբ՝ *չորքանկիւն գոգուած՝ գաւիթներ
կային. չորսին չափը մէկ էր անկիւններուն
23 մէջ։ Եւ անոնց բոլորտիքը՝ չորսին ալ բոլոր-
տիքը շրջանակի եփարաններ չինուած
24 էին։ Ու ինձի ըսաւ, Ասոնք եփողներուն տե-
ղերն են, ուր որ տանը պաշտօնեաները ժողո-
վրդեան զոհը պիտի եփեն։

ԳԼ. ԽԼ

1 Սուրբ Երկրին սեպհականքը. 6 անանց գօրութիւնը. 13 Երկ-
րին տասմասները. 22 անոր միջոցով բաժնուիլը։

1 Ու զիս նորէն տանը դրանը առջևը բերաւ,
և ահա արևելեան կողմէն տանը սեմին տա-
կէն ջուրեր կ'ելլէին, քանզի տանը երեսը
դէպ՚ի արևելք էր. ու ջուրերը տանը աջ կող-
մին տակէն՝ սեղանին հարաւային կողմէն կ'ին-
2 նէին։ Եւ զիս հիւսիսային դրանը ճամբայէն
հանեց, ու զիս դուրսի ճամբան՝ դուրսի դր-
րանը արևելք նայող ճամբան պտոյտ տուց. և
ահա աջ կողմէն ջուրեր կը վազէին։
3 Ան մարդը որ իր ձեռքը լար ունէր՝ դէպ՚ի
արևելք ելաւ, ու հազար կանգուն չափեց, և
զիս ջուրերէն անցուց, — ջուրերը մինչև գար-
4 չապարներս կ'էլլէին. Հազար ևս չափեց, ու
զիս ջուրերէն անցուց, — ջուրերը մինչև ծուն-
կերս կ'էլլէին. Հազար ևս չափեց, ու զիս ջ-
րերէն անցուց, և ջուրերը մինչև մէջքս կ'էլլէին.
5 Նորէն հազար ևս չափեց, — անառիկ գետ մը
եղած էր, որ չէի կրնար անցնիլ. վասն զի
ջուրերը յորդեր էին, † — առիկ գետ մը եղեր
էին, ուրկից որ մարդ չէր կրնար անցնիլ՝ բայց
միայն լողալով։
6 Ան ինծի ըսաւ, Տեսա՞ր, որդի մարդ-
դոյ. և զիս տարաւ ու գետին եղերքը պըր-
7 տյտուց։ Եւ քանի որ հոն կը պտտեի՝ ան-
ոսկի որ գետին եղերքը մէկ կողմին ու միւս
8 կողմին իսիտա չատ ‡ծառեր կային։ Եւ ինծի
ըսաւ, Այս ջուրերը արևելեան կողմը կ'ելլեն
ու անապատը կ'իջնեն ու ծովը կ'երթան. և
ծովը ելլելով՝ անոր ջուրերը բժշկութիւն կը
9 գտնեն։ Եւ §գետին ամէն գացած տեղը
ամէն չարժուն կենդանիները պիտի ապրին,
ու ձուկերը խիստ չատ պիտի ըլլան. քանզի
ան ջուրերը հոն պիտի հերթան, ու գետին
ամէն գացած տեղը բժշկութիւն պիտի ըլլայ,
10 ու պիտի ապրին։ Եւ անոր վրայ Ենգադի մին
մինչև Ենեգլայիմ ձկնորսներ պիտի կայնին,
հոն ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլայ. ձու-

ե Համ. 5։
ը Գլ. խգ. 3։ Համ. 2։ Եր. իմ. 38։ Թուա. իե. 3։
ի Գլ. ե. 2։
ժ Գլ. խե. 10։
ի Գլ. խե. 8։
լ Բ Մն. լե. 15։
խ Գլ. բ. 4, 5, 7։
ծ Գլ. խգ. 19։
կ Կամ պղպկի
հ Տես հմր. 20։
մ Յոել. գ. 18։ Զաք. ժգ. 1։ ժգ. 8։ Յայտ. իբ. 1։
յ Գլ. ե. 3։
ն Եզր. լոգալու ջուրը, անանցանելի գետ նշանակելու է համ. 12։ Յայտ. իբ. 2։
շ Կամ երկու գետերուն

կերը առանձ առանձ պիտի ըլլան , ոմանց ծո-
վուն ձուկերուն պէս խիստ չատ պիտի ըլլան ։
11 Բայց անոր ոտքերէն առջեւանները ու ճախին-
ները բժշկութիւն պիտի չգտանեն , անոնք ապի
12 համար պիտի որոշուին ։ Ու ինչ որ եղերքը՝
մէկ կողմէն ու միւս կողմէն ամէն ուտելի պըտ-
ղատու ծառեր պիտի բուսանին , տերեւը պիտի չթառամի ու պտուղը չհատնի . ամէն
ամիս նորէն պտուղ պիտի տան , վասն զի ա-
նոր ջուրերը սրբարանէն կ'ելլեն . և անոնց
պտուղը կերակուր համար՝ ու տերեւները
բժշկութեան համար պիտի ըլլան ։
13 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ա՛յս է երկրին
սահմանը՝ որ դուք պիտի ժառանգէք իս-
րայէլի տասներկու ցեղերուն համեմատ .
14 (Յովսէփի երկու բաժին պիտի առնուին .) Ու դա-
նիկա ամէն մարդ իր եղբօրը պէս պիտի ժա-
ռանգէ , վասն զի իմ ձեռքս վերցուցի որ
տանիկա ձեր հայրերուն տամ . և աս երկիրը
15 ձեզի ժառանգութիւն պիտի իյնայ ։ Ու երկ-
րին սահմանը աս է . Հիւսիսային կողմը՝ մեծ
16 ծովէն Եթլոնի ճամբան մինչև Սեդադ , Եմ-
մաթ , Բերոթա , Սիբրայիմ՝ որ Դամասկոսի
սահմանին ու Եմաթի սահմանին մէջտեղն է ,
— Քսեր Աւրանի սահմանը եղող Ազեր-ամմի-
17 քոնը ։ Ու երկրին սահմանը ծովէն մինչև Ա-
սար-Էնան՝ որ Դամասկոսի սահմանն է դէպ ի
հիւսիս , նաև Եմաթի սահմանը պիտի ըլլայ .
18 և հիւսիսային կողմը — ասիկա ըլլայ ։ Ու արեւելեան
կողմը՝ Աւրանի մէջէն ու Դամասկոսի մէջէն
և Գաղաադի մէջէն ու Յորդանանու երկը
Իսրայէլի երկրին մէջէն՝ սահմանէն մինչև ա-
րեւելեան ծովը չափէք . ու արեւելեան կողմը
19 — ասիկա ըլլայ ։ Եւ դէպ ի հարաւ հարաւային
կողմը՝ Թամարէն մինչև Մաբիածանութեան
ջուրերը Կադէսի մէջ՝ — մինչև մեծ ծովը ելլ-
նող հեղեզաորը պիտի ըլլայ . և դէպ ի հարաւ
20 հարաւային կողմը ասիկա ըլլայ ։ Ու արեւմը-
տեան կողմը մեծ ծովը պիտի ըլլայ՝ սահմա-
նէն մինչև Եմաթի դիմացը . արեւմտեան կող-
մը ասիկա ըլլայ ։
21 Եւ աս երկիրը ձեզի բաժնէք Իսրայէլի ցե-
22 ղերուն համեմատ , Ու զանիկա ժառանգու-
թիւնա համար վիճակով բաժնէք թէ ձեզի ,
նաև թէ ձեր մէջը բնակող ու ձեր մէջը զաւակ-
ներ ծնանող օտարականներուն . Նաև անոնք
ձեզի բնակներու պէս պիտի ըլլան Իսրայէլի
որդւոցը մէջ , — անոնք ձեզի հետ ժառան-
գութիւն պիտի առնեն Իսրայէլի ցեղերուն
23 մէջ ։ Եւ որ ցեղին մէջ որ օտարականը պան-
դխատած է՝ հոն անոր ժառանգութիւնը
պիտի տաք , կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

ԳԼ · ԽԸ

1 · 23 Տասներկու ցեղերուն · 8 սրբարանին · 13 փոշտքին ու պատարագներուն 21 ու իշխանին բաժիններէն · 30 Փոշտքին չափերը ու դռներէն ·

1 Եւ ցեղերուն անուններէն ասոնք են ։ Հիւ-
սիսի ծայրէն՝ Եթլոնի ճամբուն քովը դէպ ի
Եմաթ Երմաթայի՝ մինչև Ասար-Էնան որ Դա-
մասկոսի սահմանին է դէպ ի հիւսիս մինչև Ե-
մաթին քովը , ու արեւելեան կողմէն մինչև ա-
2 րեւմտեան ծովը . Դանին մէկ բաժին ըլլայ · Եւ Դանի
սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև
արեւմտեան կողմը՝ Ասերին մէկ բաժին ըլլայ ·
3 Ու Ասերի սահմանին քովը՝ արեւելեան կող-
մէն մինչև արեւմտեան կողմը՝ Նեփթաղիմին
4 մէկ բաժին ըլլայ · Ու Նեփթաղիմի սահմանին
քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան
5 կողմը՝ Մանասէին մէկ բաժին ըլլայ · Եւ Մանա-
սէի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մին-
չև արեւմտեան կողմը՝ Եփրեմին մէկ բաժին ը-
6 լլայ · Ու Եփրեմի սահմանին քովը՝ արեւելեան
կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը՝ Ռուբինին մէկ
7 բաժին ըլլայ · Եւ Ռուբինի սահմանին քովը՝ ա-
րեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը՝
Գադայի մէկ բաժին ըլլայ ։
8 Եւ Գադայի սահմանին քովը՝ արեւելեան
կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը պիտի ըլլայ
հան ընծան՝ որ պիտի նուիրէք , — հինգ հա-
զար եղէգ լայնութիւն՝ և միւս բաժիններուն մէկուն չափ երկայնութիւն պէտ
— հինգ , արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան
կողմը . և սրբարանը անոր մէջտեղը պիտի ը-
9 լլայ ։ Ձէրօթը նուիրելու ընծանիդ քսանհինգ
հազար երկայնութիւն՝ ու տասը հազար լայ-
10 նութիւն ունենայ ։ Եւ սուրբ ընծան ասոնց
ըլլայ՝ այսինքն քահանաներուն . հիւսիսին՝ ե-
րեսնհինգհազար քսանհինգ հազար , ու արեւմտա-
կին՝ լայնութիւնը տասը հազար , և արեւելքին՝
լայնութիւնը տասը հազար , ու հարաւին՝ եր-
կայնութիւնը քսանհինգ հազար եղէգ . ու
11 Ձէրօթը սրբարանը անոր մէջտեղը ըլլայ ։ Ա-
հարոնի որդւոցմէ սրբուած քահա-
նաներուն ըլլայ , որ անոնք իմ պահպանու-
թիւնս պահեցին , ու երբոր Իսրայէլի որդիքը
մոլորեցան՝ անոնք չմոլորեցան , ինչպէս որ
12 Ղեւտացիները մոլորեցան ։ Ու երկրին ընծային
աս ընծան անոնց համար ամենասուրբ պիտի
ըլլայ Ղեւտացւոց սահմանին քովը ։
13 Եւ քահանայից սահմանին քովը Ղեւտա-
ցւոց բաժինը ըլլայ քսանհինգ հազար եր-
կայնութեամբ ու տասը հազար լայնութեամբ՝
բոլոր երկայնութիւնը քսանհինգ հազար՝

ד Թաս · լգ · 6 · Ցեա · խգ · 4 · ԳԼ · խը · 28 ·
ה Հմր · 7 ·
ו Սպղ · ա · 3 · Երմ · ժէ · 8 ·
ז Ցպտ · խբ · 2 ·
ח Ծն · խը · 5 · ա Մն · է · 1 ·
ט ԳԼ · խը · 4 · 5 ·
י Ծն · ժբ · 7 · ժգ · 15 · ժէ · 7 · ժէ · 8 · խգ · 5 · խը · 13 ·
כ ԳԼ · խ · 5 · 6 · 28 · 42 ·
ל ԳԼ · խը · 29 ·
מ ԳԼ · խը · 1 ·
נ Թաս · լգ · 8 ·
ס Թաս · լգ · 8 ·
ע ը Թագ · ը · 8 ·
פ Թաս · լգ · 9 · ԳԼ · խը · 1 ·
צ Թաս · ֆ · 13 · ր Օր · լբ · 51 · Սպղ · ձա · 7 · ԳԼ · խը · 28 ·
ק Տէս Եփես · գ · 6 · Ցպտ · է · 9 · 10 · Տէս Հռոմ · ժ · 12 · Գաղ · գ · 28 · Կող · գ · 11 ·
ר ԳԼ · խէ · 15 · ևս ·
ש ԳԼ · խէ · 1—6 ·
ת ԳԼ · խգ · 15 ·
ת ԳԼ · խգ · 10 ·

14 ու լայնութիւնը տասը հազար ըլլայ։ Եւ անկէ պիտի չծախեն ու չփոխեն, ու երկրին երախայրին սուրբ չդարձընեն, վասն զի անիկա Տէրոջը նուիրուած է։

15 Եւ քանուհինգ հազարին քովը լայնութենէն միացած հինգ հազարը հանուրդ պիտի ըլլայ՝ բաղաքին համար, բնակութեան համար ու արուարձաններուն համար, և քաղաքը անոր մէջտեղը ըլլայ։ Ու անոր չափերը սահմանք ըլլան։ Հիւսիսային կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, և հարաւային կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, և արեւելեան կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, ու արեւմտեան կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր։ Եւ քաղաքին արուարձանը դէպ՚ի հիւսիս երկու հարիւր յիսուն՝ ու դէպ՚ի հարաւ երկու հարիւր յիսուն՝ և դէպ՚ի արեւելք երկու հարիւր յիսուն՝ ու դէպ՚ի արեւմուտք երկու հարիւր յիսուն ըլլայ։ Եւ սուրբ ընծային քովը երկայնութենէն միացած դէպ՚ի արեւելք տասը հազարը, ու դէպ՚ի արեւմուտք տասը հազարը՝ (որ սուրբ ընծային քովին է,) անոր բերքը քաղաքին ծառայութիւնը ընողներուն կերակուր ըլլայ։ Եւ քաղաքին ծառայութիւնը ընողները Իսրայէլին ամէն ցեղերէն պիտի ըլլան։

20 Բոլոր ընծան քանուհինգ հազարով քսան ու հինգ հազար ըլլայ, — սուրբ ընծան քաղաքին կալուածքին հետ մէկտեղ քառակուսի մասուցանէք։

21 Եւ սուրբ ընծային ու քաղաքին կալուածքին մէկ կողմէն ու միւս կողմէն միացածը իշխանին համար ըլլայ։ Նուիրուած քսանու հինգ հազարին դիմացը մինչև արեւելեան սահմանը՝ ու դէպ՚ի արեւմուտք քսանուհինգ հազարին դիմացը մինչև արեւմտեան սահմանը՝ նախորդ բաժիններուն քովը իշխանին համար ըլլայ։ Ասիկա պիտի ըլլայ սուրբ ընծան, ու տաճարին սրբարանը անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ։ Իշխանին բաժինին մէջտեղը եղող Ղեւտացւոց կալուածքէն — քաղաքին կալուածքէն քիչ մը — Յուդայի սահմանին ու Բենիամինի սահմանին մէջտեղը իշխանին պիտի ըլլայ։

23 Եւ մնացած ցեղերուն՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը Բենիամինին մէկ բաժին ըլլայ։

24 Ու Բենիամինի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը Շմաւոնին մէկ բաժին ըլլայ։ Եւ Շմաւոնի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը Իսաքարին մէկ բաժին ըլլայ։ Ու Իսաքարի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը Զաբուղոնին մէկ բաժին ըլլայ։ Եւ Զաբուղոնի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը Գադին մէկ բաժին ըլլայ։ Ու Գադի սահմանին քովը՝ հարաւային կողմը դէպ՚ի հարաւ Թամարէն մինչև Մաղիբայի ջուրերը Կադեսի մէջ, — մինչև մեծ ծովը երկայնութեան հեղեղատը պիտի ըլլայ։ Ասիկա է այն երկիրը՝ որ իսրայէլի ցեղերուն վիճակով պիտի բաժնէք ժառանգութեան համար, ու անոնց բաժիններն ալ սուրբ են, կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

30 Եւ քաղաքին ելքերը սուրբ են։ Հիւսիսային կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր չափ
31 ըլլալով, (Ու քաղաքին դռները Իսրայէլի ցեղերուն անուններուն համեմատ պիտի ըլլայ։) երեք դուռ դէպ՚ի հիւսիս՝ մէկ դուռ Ռուբենին՝ մէկ դուռ Յուդային — մէկ
32 դուռ Ղեւիին։ Եւ արեւելեան կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր չափ ըլլալով՝ երեք դուռ պիտի ըլլայ։ մէկ դուռ Յովսեփին՝ մէկ դուռ Բենիամինին — մէկ դուռ Դանին։
33 Եւ հարաւային կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր չափ ըլլալով՝ երեք դուռ պիտի ըլլայ։ մէկ դուռ Շմաւոնին՝ մէկ դուռ Իսաքարին — մէկ դուռ Զաբուղոնին։ Արեւմտեան կողմէն ալ չորս հազար հինգ հարիւր
34 չափ ըլլալով՝ երեք դուռ պիտի ըլլայ։ մէկ դուռ Գադին՝ մէկ դուռ Ասերին — մէկ դուռ
35 Նեփթաղիմին։ Բոլոր շրջապատը տասնուերկու հազար չափ պիտի ըլլայ։ ու անօրէն քաղաքին անունը Եհովաշամա պիտի ըլլայ։

ե Եզ. խբ. 29։ Ղև. խե. 10, 28, 33։
զ Գլ. խե. 6։
է Գլ. խե. 6։
ը Գլ. խբ. 20։
թ Գլ. խե. 6։
ժ Գլ. խե. 7։
ի Ելմ. ը. 8, 10։
լ Գլ. խե. 19։
խ Գլ. խե. 14, 21, 22։
ծ Յայտ. խա. 12, 14։
կ Երեմ. լէ. 16։
հ Տես Եզ. ժէ. 15։
ձ Դատ. գ. 24։
ղ Տէրը հոն է. Եզ. բեմ. գ. 17։ Յոել. գ. 21։ Զաք. բ. 10։ Յայտ. խա. 3։ խբ. 3։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԵԼԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յովակիմին գերութիւնը։ 3 Ասփանազ ներքինին կ՚առնէ Դանիէլը, Անանիան, Միսայէլը ու Ազարիան։ 8 Առանց թագաւորէն խրճուած կերակուրը մերժելով՝ ընդհանուր ու ջրով քաջառողջ և զուարթագէմ կըլլան։ 17 Անոնց գերազանց իմաստութիւնը։

1 Յուդայի թագաւորին՝ Յովակիմին թագաւորութեանը երրորդ տարին Բաբելոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ,
2 ու Տէրը անոր ձեռքը տուաւ Յուդայի Յովակիմ թագաւորը, ու Աստուծոյ տանը կաթսաներուն մէկ մասը. և անիկա զանոնք Սենաար երկիրը՝ իր աստուծոյն տունը տարաւ, ու անօթները իր աստուծոյն գանձատունը դրաւ։
3 Եւ թագաւորը իր ներքնատեսին Ասփանազին ըսաւ որ Իսրայէլի որդիներէն ու թագաւորական սերունդէն և իշխաններէն՝ Բնաւարատ չունեցող, գեղեցիկ դէմքով, ու ամէն իմաստութեան հմուտ, ու գիտութեան տեղեակ՝ հանճարեղ, և թագաւորին պալատին մէջ կայնելու կարողութիւն ունեցող տղաքներ բերէ, և Քաղդէացւոց գիրը ու լեզուն սորվեցընէ։ Ու թագաւորը անոնց օրական ռոճիկ սահմանեց՝ թագաւորին սեղանէն ու իր խմած գինիէն, որ զանոնք երեք տարի այսպէս սնուցանէ, ու ետքը իր առջեւը կայնին։
6 Անոնց մէջ էին Յուդայի որդիներէն Դանիէլ, Անանիա, Միսայէլ ու Ազարիա։ 7 Ներքնատեսը անոնց անուններ դրաւ. Դանիէլին՝ Բաղտասար, Անանիային՝ Սեդրաք, Միսայէլին՝ Մեսաք, ու Ազարիային Աբեդնագով դրաւ։
8 Եւ Դանիէլ միտքը դրաւ որ թագաւորին սեղանէն կերակուրովը ու անոր խմած գինիովը չպղծուի. և ներքնատեսէն խնդրեց
9 թող տայ որ պղծութիւնը չպղծէ։ Ու Աստուած ներքնատեսին առջեւ շնորհք
10 ու գիտութիւն դանել տուաւ Դանիէլին։ Եւ ներքնատես Դանիէլին ըսաւ, Ես կը վախնամ իմ թագաւոր տիրոջմէս որ ձեր ուտելիքը ու խմելիքը սահմանեց. վասն զի ինչո՞ւ համար անիկա ձեր երեսները ձեզի հասակակից եղող տղոցը նէ՛ս տարած տեսնէ, ու գիս թագաւորին առջեւը գլխատարա ընէք։
11 Եւ Դանիէլ ըսաւ Մանասէին՝ որն որ ներքնատեսը Դանիէլին, Անանիային, Միսայէլին
12 ու Ազարիային վրայ դրեր էր, Շնորհք բրէ՛ քու ծառաներդ տասը օր փորձէ, ու մեզի ուտելու համար բնդեղէն՝ ու խմելու համար
13 ջուր տուսի. Եւ քու առջեւդ մեր դէմքը՝ ու թագաւորին սեղանէն կերակուրը ուտող տղոցը դէմքը երեւնան, և ինչպէս որ տեսնես՝ անոր
14 համեմատ բրէ քու ծառաներուդ։ Ու անիկա ան բանիս համար անոնց մտիկ ըրաւ, ու
15 զանոնք տասը օր փորձեց։ Եւ տասը օրէն ետքը անոնց դէմքը՝ թագաւորին սեղանէն կերակուրը ուտող ամէն տղոցը գեղեցիկ աւելի սպէկ
16 ու գէր երեւցաւ։ Ուստի անառնոր անոնց սեղանէն կերակուրը ու խմելու գինին կը վերցնէր, ու անոնց բնդեղէն կու տար։
17 Եւ Աստուած ան չորս տղոցը՝ ամէն գրականութեան ու իմաստութեան մէջ հմտութիւն ու հանճար տուաւ. ու Դանիէլ ամէն տեսիլքի ու երազի վրայ իմաստուն եղաւ։
18 Ուրեմն երբ օրերը որ թագաւորը հրամայեր էր որ զանոնք բերեն, ներքնատեսը զանոնք Նաբուզոդոնոսորին առջեւը տարաւ։
19 Ու թագաւորը անոնց հետ խօսեցաւ, և անոնց ամենուն մէջը Դանիէլին, Անանիային, Միսայէլին ու Ազարիային պէս չգտնուեցաւ. ուստի
20 անոնք թագաւորին առջեւը կը կայնէին։ Եւ թագաւորը անոնց հարցուցած ամէն իմաստութեան ու գիտութեան վերաբերեալ բանին մէջ՝ զանոնք իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ եղող բոլոր մոգերէն ու հմայողներէն
21 տասնապատիկ գերազանց գտաւ։ Եւ Դանիէլ մինչեւ Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին մնաց։

ԳԼ. Բ

1 Նաբուզոդոնոսոր իր տեսած երազը մոռնալով խռովութեանով ու սպառնալիքներով կը պահանջէ փոդեանէրէն որ զանկա իրեն պատմեն։ 10 Երազը լրելոց անյաջողակութիւնը խոստովանելով՝ մեռնելու կը դատապարտուին։ 14 Դանիէլ փրկ մը պայմանաժամ ձեռք բերելով երազը կը գտնէ։ 19 Աստուած կ՚օրհնէ։ 24 Թագաւորին առջեւը կը տարուի։ 31 Երազը։ 36 ու անոր մեկնութիւնը։ 46 Դանիէլին յաւելումը։

1 Ու Նաբուզոդոնոսորին թագաւորութեանը երկրորդ տարին Նաբուզոդոնոսոր երազներ տեսաւ, ու անոր ոգին խռովեցաւ ու քունը
2 փախաւ։ Եւ թագաւորը հրամայեց որ մոգերը, հմայողները, կախարդները ու քաղդեացիները կանչեն, որպէս զի թագաւորին իր

ա ի Թագ. իգ. 1։ բ Մն. լգ. 6։ գ Երեմ. իե. 19, 20։ դ Ծն. ժ. 10։ ժա. 2։ Ես. ժա. 11։ Զաք. ե. 11։ ե բ Մն. լգ. 7։ զ Տես գ Թագ. ի. 17, 18։ Էս. լճ. 7։ է Տես Գոր. ե. 22։ ը Էմր. 19։ Ծն. խա. 46։ գ Թագ. ժ. 8։ թ Տես Ծն. լճ. 21։ Սաղ. ճղ. 46։ Ասակ. ժգ. 7։ ժ Գլ. գ. 8։ ե. 12։ ի Տես բ Օր. լբ. 38։ Եզեկ. գ. 13։ Յովել. 3։ լա Տես Գոր. ե. 22։ լբ Թուե. ժբ. 6։ բ Մն. իգ. 5. Գլ. ե. 11, 12, 14. ժ. 1։ լգ Կ՚ըսէ Մելտարին։ լդ Թագ. գ. 12։ Ցակ. ա. 5. 17։ լե Տես Գոր. ե. 22։ լզ Թուե. ժբ. 6։ լէ Ծն. խա. 40։ Հռոմ. 5։ լը Թագ. ժ. 1։ լթ Գլ. գ. 28։ Տես գլ. ժ. 1։ — Ծն. խա. 8։ Գլ. գ. 5։ մ Եսթ. գ. 1։ Գլ. գ. 18։ մա Ծն. խա. 8։ Եւ ե. 11։ Գլ. ե. 7։

երազները պատմեն. և անոնք եկան ու թագաւորին առջեւը կայնեցան։
3 Եւ թագաւորը անոնց ըսաւ, Երազ տեսայ, ու իմ ոգիս կը խռովի որ ան երազը գիտնամ։
4 Ու Քաղդեացիները թագաւորին *Ասորերէն ըսին, †Ով թագաւոր, յաւիտեան ողջ կեցիր. ըսէ երազը քու ծառաներուդ, ու մենք անոր
5 մեկնութիւնը յայտնենք։ Թագաւորը պատասխան տուաւ ու Քաղդեացիներուն ըսաւ, †Բանը ինծմէ եղաւ. թէ որ երազը ու անոր մեկնութիւնը ինծի չյայտնէք, քու †կտոր կտոր պիտի ըլլաք, ու ձեր տուները պղտանոց
6 պիտի ըլլան։ Բայց թէ որ երազը ու անոր մեկնութիւնը ինծի յայտնէք, ինծմէ պարգեւներ, †տուրքեր ու շատ պատիւ պիտի առնէք. ուրեմն երազը ու անոր մեկնութիւնը
7 ինծի յայտնեցէք։ Անոնք նորէն պատասխան տուին ու ըսին, Թագաւորը թող ըսէ երազը իր ծառաներուն, ու անոր մեկնութիւնը յայտնենք։
8 Թագաւորը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ազէկ գիտեմ որ դուք †ժամանակը ձգտու կ'առնէք, վասն զի կը տեսնէք որ
9 ‡բանը ինծմէ եղած է։ Բայց թէ որ դուք երազը ինծի չյայտնէք, †ձեզի համար մէկ վճիռ կայ. վասն զի դուք միջերնիդ պրոշեցիք՝ որ իմ առջեւս սուտ ու ապականեալ խօսք մը պրոցէք՝ մինչեւ որ ժամանակը փոխուի. ուստի ըսէք ինծի երազը, որ գիտնամ թէ պիտի կարենաք անոր մեկնութիւնը յայտնել։
10 Քաղդեացիները թագաւորին առջեւը պատասխան տուին ու ըսին, Երկրի վրայ անանկ մարդ մը չկայ, որ կարող ըլլայ թագաւորին պահանջած բանը յայտնելու. անոր համար բնաւ մէկ թագաւոր մը, նախարար մը կամ իշխան մը ասանկ բան պահանջած չէ մէկ մոգէ մը կամ հմայողէ մը կամ Քաղդեայէ մը.
11 ու թագաւորին պահանջած բանը դժուար է, և ուրիշ մէկը չկայ որ զանիկա թագաւորին առջեւը յայտնէ, †բայց եթէ աստուածները որ մսեղեայ մէջ չեն բնակիր։
12 Ասոր վրայ թագաւորը սրդողեցաւ ու խիստ բարկացաւ, և հրամայեց որ Բաբիլոնի բոլոր
13 իմաստունները կոտրեն։ Ու հրամանը եղաւ, և իմաստունները կը կոտրուէին. ու փնտռեցին Դանիէլը ու անոր ընկերները որ սպանդ-
14 նեն։ Այնատենը Դանիէլ իմաստութեամբ ու խոհեմութեամբ խօսեցաւ թագաւորին †գահճապետին Արիովքին հետ՝ որ Բաբիլոնի իմաս-
15 տունները կոտրելու ելեր էր. Ու թագաւորին իշխանին Արիովքին խօսեցաւ ու ըսաւ, Ինչո՞ւ համար աս հրամանը թագաւորին երեսէն
16 արտորնօք եղաւ. անատեներ Արիովք բանը Դանիէլին յայտնեց։ Եւ Դանիէլ մտաւ ու թագաւորէն խնդրեց որ իրեն ժամանակ տայ,
17 որ մեկնութիւնը թագաւորին խնայրնէ։ Ու Դանիէլ իր տունը գնաց, և առ բանը իր ընկերներուն՝ Անանիային, Միսայէլին ու Ազարիային յայտնեց,
18 Որ առ գաղտնիքին համար երկնից Աստուծմէն գթութիւն խնդրեն, որպէս զի Դանիէլը ու անոր ընկերները Բաբիլոնի միւս իմաստուններուն հետ չկորսնցընեն։
19 Եւ գաղտնիքը †գիշերուան տեսիլքի մէջ Դանիէլին յայտնուեցաւ. անատեներ Դանիէլ
20 երկնից Աստուածը օրհնեց։ Դանիէլ խօսեցաւ ու ըսաւ, †Աստուծոյ անունը յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեալ ըլլայ, †զան զի իմաստու-
21 թիւնը ու զօրութիւնը անորն է. Եւ †ատեները ու ժամանակները փոխողը, †թագաւորներ վերցընող ու թագաւորներ դնողը անիկա է. †անիկա իմաստուններուն իմաստութիւն կու տայ, ու հանճարեղներուն՝ գիտու-
22 թիւն. †Խորունկ ու ծածկուած բաները բիզ կը յայտնէ, †մութի մէջ եղածը գիտէ,
23 ու †լոյսը անոր քովը կը բնակի։ Ես քեզի գոհութիւն ու փառք կը մատուցանեմ, ով իմ Հայրերուս Աստուածը, որ ինծի իմաստութիւն ու զօրութիւն տուիր, ու հիմա ինծի պիտացուցիր ինչ որ քեզմէ †խնդրեցինք, քանզի թագաւորին բանը մեզի պիտացուցիր։
24 Ուստի Դանիէլ Արիովքին առջեւը եկաւ, որն որ թագաւորը դրեր էր Բաբիլոնի իմաստունները կորսնցընելու. գնաց ու անոր այսպէս ըսաւ. Բաբիլոնի իմաստունները մի կորսնցըներ, զիս թագաւորին առջեւը տար, ու
25 մեկնութիւնը թագաւորին խնայրնեմ։ Անատեներ Արիովք արտորնօք Դանիէլը թագաւորին առջեւը հանեց, ու անոր այսպէս ըսաւ. Հրէաստանի գերիներէն մարդ մը գտայ, որ մեկնութիւնը պիտի պիտացնէ թագաւորին։
26 Պատասխան տուաւ թագաւորը ու ըսաւ Դանիէլին, որուն անունը Բաղտասասար †էր՝ Քէ՞ս եա գուն իմ տեսած երազս ու անոր մեկնութիւնը ինծի պիտացնելու։
27 Դանիէլ թագաւորին առջեւը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Թագաւորին հարցուցած գաղտնիքը իմաստունները, հմայողները, մոգերը՝ բաղդ նայողները թագաւորին յայտ-
28 նելու կարող չեն. †Բայց երկնից մէջ գաղտնիքները յայտնող Աստուած կայ, ու Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կը յայտնէ †ինչ որ եւթը օրերը պիտի ըլլայ։ Երազդ ու անկո-
29 ղինդ մէջ գլխուդ տեսիլքը ասիկա է. Գուն,

* Կ-Ո՝ Քաղդեարէն
† Գ Թագ. ա. 31։ ԳԼ. գ. 9։ է. 10։ Ջ. 6. 21։
† Կ-Ո՝ Հրամանը
‡ Գ Թագ. Ժ. 27։ Եզր. Ջ. 11։ ԳԼ. գ. 29։
ղ ԳԼ. է. 16։
ե ԳԼ. է. 17։ Հաւ. մար 48։
զ Եփես. է. 16։
է Կ-Ո՝ Հրամանը
թ Եսթ. գ. 11։
ժ Հմմ. 28։ ԳԼ. է. 11։
ի Ծն. լէ. 36։
լ Մատ. Ժբ. 19։
խ Թագ. Ժբ. 6. Յոբ. լգ. 15, 16։
ծ Սաղ. ՃԺգ. 2։ ՃԺե. 18։
կ Յակ. ա. 5։
հ Եփես. բ. 19։
ձ ԳԼ. է. 25։
ղ Յոբ. Ժբ. 18։ Սաղ. հե. 6, 7։ Երեմ. լե. 5։ ԳԼ. գ. 17։
ճ Յայտ. Ժբ. 22։ Սաղ. խե. 14։ Հմմ. 28, 29։
մ Սաղ. ՃլԹ. 11, 12։ Եբր. գ. 13։
յ ԳԼ. է. 11, 14։ Յակ. ա. 17։
ն Հմմ. 18։
շ Ծն. խ. 8։ խա. 16։ Հմմ. 18, 47։ Ա. մնաց. գ. 13։
ո Ծն. խԹ. 1։

ով թագաւոր, քու անկողինդ մէջը կը մտա-
ծէիր թէ ապագայ եւրը լինչ պիտի ըլլայ. Ու
դազանիքները յայտնողը ըլլալու բանը քեզի
30 դիտցուց։ Եւ ես դազանիքը՝ չէ թէ ամէն
ապրողներէն աւելի իմաստութիւն ունենալուս
համար ինծի յայտնուեցաւ, հապա մեկնու-
թիւնը թագաւորին գիտցնելու համար, ու
որ դուն քու սրտիդ խորհուրդները դիտնաս։
31 Դուն, ով թագաւոր, կը տեսնէիր որ ահա
մէկ մեծ արձան մը կար. ան մեծ ու խիտ
պայծառ արձանը քու դիմացդ կայներ էր,
32 և անոր երեսքը ահաւոր էր։ Այս արձանին
գլուխը զուտ ոսկի՝ անոր կուրծքը ու թևե-
33 րը արծաթէ՝ մէջքը ու ազդրերը պղնձէ՝ սը-
րունքները երկաթէ՝ ոտքերուն մէկ մասը
34 երկաթէ՝ ու մէկ մասը կաւէ էր։ Դուն կը
տեսնէիր, մինչև որ մէկ քար մը կտրուեցաւ
առանց ձեռքի, ու ան արձանին երկաթէ
ու կաւէ ոտքերուն զարկաւ, ու զանոնք փըշ-
35 րեց։ Ընդհանուր երկաթը, կաւը, պղինձը,
արծաթը ու ոսկին մէկտեղ փշրուեցան, և
ամառուան կալերուն հնձղին պէս եղան. ու
հովը զանոնք տարաւ, ու տեղ մը չգտնուեցաւ. բայց արձանը զարնող
քարը մեծ լեռ մը եղաւ, ու բոլոր երկիրը
36 լեցուց։ Երազը ասիկա է, ու թագաւորին ա-
ջիվ անոր մեկնութիւնը ընենք։
37 Ով թագաւոր, դուն թագաւորաց թա-
գաւոր ես, վասն զի երկնից Աստուածը քեզի
թագաւորութիւն, կարողութիւն, զօրութիւն
38 ու պատիւ տուեր է. Եւ մարդոց որդիները
բուն բոլոր բնակած տեղերուն մէջ՝ դաշտի
գազանները ու երկնից թռչունները քու ձեռ-
քըդ տուեր է, և անոնց ամենուն վրայ քեզ
իշխան դրեր է. Ան ոսկի գլուխը դուն ես։
39 Ու քեզմէ ետքը մէկ ուրիշ թագաւորու-
թիւն մը պիտի ելլէ քեզմէ ցած, ու պղինձէ
մէկ ուրիշ երրորդ թագաւորութիւն մը՝ որ
40 բոլոր երկրին պիտի տիրէ։ Եւ չորրորդ թա-
գաւորութիւնը երկաթի պէս ամուր պիտի
ըլլայ. — ինչպէս որ երկաթը ամէն բաներ կը
փշրէ ու կը մանրէ, ասիկա ալ՝ ան ամէն բա-
ները կոտրող երկաթին պէս փշրելով պիտի
41 կոտրէ։ Եւ որովհետև ոտքերը ու մատները՝
մէկ մասը բրուտի կաւէ ու մէկ մասը երկա-
թէ տեսար, ան թագաւորութիւնը պիտի
բաժնուի, բայց երկաթի պնդութենէն քիչ
պիտի ունենայ, քանզի երկաթը տղմուտ կաւի
42 հետ խառնած տեսար։ Ու ոտքերուն մատները՝
մէկ մասը երկաթէ ու մէկ մասը կաւէ ըլլալը —
43 ան թագաւորութեանը մէկ մասը ամուր՝
ու մէկ մասը դիւրաբեկ պիտի ըլլայ։ Եւ
տղմուտ կաւին հետ երկաթը խառնած տես-
նելդ — ան անոնք մարդոց սերունդին հետ
պիտի խառնուին, բայց անոնք իրարու պի-
տի չփակչին, ինչպէս որ երկաթը կաւին հետ
չխառնուիր։
44 Ու ան թագաւորներուն օրերը՝ երկնից
Աստուածը մէկ թագաւորութիւն մը պիտի
հանէ, որ անիկա յաւիտեան պիտի չաւրի,
և ան թագաւորութիւնը ուրիշ ժողովուրդի
պիտի չմնայ. Հանիկա ան բոլոր թագաւո-
րութիւնները պիտի փշրէ ու պիտի հասցնէ,
45 ու ինքը յաւիտեան պիտի մնայ։ Որովհետև
դուն առանց ձեռքի լեռնէն կտրած քար մը
տեսար, և անիկա երկաթը, պղինձը, կաւը,
արծաթը ու ոսկին փշրեց, մեծ Աստուածը
ասիկ ետքը լինչ ըլլալիքը թագաւորին գիտ-
ցուց. ու երազը ճշմարիտ է, և անոր մեկ-
նութիւնը՝ հաւատարիմ։
46 Այնուհետև Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր
երեսին վրայ ինկաւ, ու Դանիէլին երկրպա-
գութիւն ըրաւ, և հրամայեց որ բնծայ եւ
47 անոյշ հոտեր մատուցանեն անոր։ Ե- թագա-
ւորը Դանիէլին պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
իրաւցնէ ձեր Աստուածը ինքն է աստուած-
ներուն Աստուածը, և թագաւորաց Տէրը,
եւ դազանիքները յայտնողը, քանզի դուն
48 կարող եղար այս դազանիքը յայտնելու։ Այս-
ուհետև թագաւորը մեծցուց Դանիէլը, եւ անոր
շատ — մեծ պարգևներ տուաւ, և զանիկա
Բաբիլոնի բոլոր գաւառին վրայ կառավարիչ՝
ու Բաբիլոնի իրոլոր իմաստնոց գլխաւորներուն
49 վրայ իշխան դրաւ։ Եւ Դանիէլ թագաւորին
խնդրեց, եւ Բաբիլոնի գաւառին գործոց
վրայ Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը
դրաւ. ու Դանիէլ եթագաւորին դուռն էր։

ԳԼ. Գ

1 Նաբուգոդոնոսոր Դուրայի մէջ ոսկիէ արձան մը կանգնե-
ցուց. անոր նուագարանքը կ'ըսէ։ 8 Սեդրայքն ու Միսայքն ու
Աբեդնագոյին վտասով ամբաստանութիւն կ'ըլլայ թագաւորին,
բանալ իրենց արձանին երկրպագութիւն չընելնին։ 13 Երրորդ
անգամ ապառնիացնելու կ'ըլլայ. անոնք համարձակութեամբ կը
դատապարտութիւնը։ 19 Աստուած կը վրդովի զանոնք
հնոցին մէջին։ 23 Նաբուգոդոնոսոր եղած հրաշքը տեսնելով
կ'Աստուած կ'օրհնէ։

1 Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը մէկ ոսկիէ
արձան մը չինեց՝ անոր բարձրութիւնը վաթ-
սուն կանգուն — լայնութիւնը վեց կանգուն.
զանիկա Բաբիլոնի դաւառը՝ Դուրա դաշտին

ե Հմր. 22. 28։
զ Տես Ծն. խա. 16։ Գար. գ. 12։
է Հմր. 47։
ը Տես Հմր. 38. ևս։
թ Հմր. 45. Գվ. ը. 25. Ջոբ. գ. 6. բ Կոր. ե. 1. Եբր.
թ. 24։
ի Սաղ. ա. 4. Ովս. ժգ. 3։
ժ Սաղ. լէ. 10. 36։
ճ Եսա. բ. 2. 3։
ղ Սաղ. ձ. 9։
ռ Եզր. է. 12. Տես Եսա. խե. 5. Երեմ. իե. 6. 7. Եզեկ. իգ. 7. Ովս. ը. 10։
ն Եզր. ա. 2։
շ Գվ. գ. 21. 22. Եբեմ. իե. 6։
ո Հմր. 32։
չ Գվ. է. 28. 31։
պ Հմր. 32։
ջ Գվ. է. 7. 25։
ռ Հմր. 33։
ս Հմր. 28։
վ Գվ. գ. 3. 34. գ. 26. է. 14. 27. Միք. գ. 7. Գաղ. ա. 32. 33։
տ Սաղ. բ. 9. Եսա. կ. 12. ա Կոր. ժե. 21։
ր Հմր. 34. Եսա. իը. 16։
ց Տես Գար. ժ. 25. ժգ. 12. իը. 6։
ւ Եզր. գ. 10։
փ Հմր. 28։
ք Հմր. 6։
օ Գվ. գ. 9. է. 11։
ֆ Գվ. գ. 12։
և Եսի. բ. 19. 21. գ. 2։

2 մէջ կանգնեց։ Եւ Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորը հրամայեց՝ կուռակալները, նախարարները, կառավարիչները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտները ու գաւառներուն բոլոր իշխանները ժողվելու, որ Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորին 3 կանգնած արձանին նաւակատէքին գան։ Անոնք կառավարները, նախարարները, կառավարիչները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտները ու գաւառներուն բոլոր իշխանները Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորին կանգնած արձանին նաւակատէքին ժողվուեցան, ու Նաբուզոդոնոսորին կանգնած արձանին առջեւը կայնեցան։ 4 Եւ մունետիկը ուժով կը կանչէր, «Ով ժողովուրդներ, ազգեր ու լեզուներ, ձեզի կը 5 պատգիւի. երբոր փողին, արինդին, քնարին, ջուլմակին, տաւիղին, սիկին ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէք, Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին առջեւը խոնարհ ու երկրպագութիւն ընէք. 6 եւ ով որ չխոնարհի ու երկրպագութիւն չընէ, նոյն ժամուն բորբոքած կրակի հնոցին մէջը 7 պիտի նետուի։ Ուստի երբոր բոլոր ժողովուրդները փողին, արինդին, քնարին, ջուլմակին, տաւիղին ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսեցին, բոլոր ժողովուրդները, ազգերը ու լեզուները կ'իյնային, և Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին երկրպագութիւն կ'ընէին։

8 Ուստի անտաներ քանի մը Քազդէացի մարդիկ մօտեցան, ու Հրէաներուն վրայով ամ- 9 բաստանութիւն ըրին. Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորին խօսեցան ու ըսին, «Ով Թագաւոր, 10 յաւիտեան ողջ կեցիր. Դուն, ով Թագաւոր, հրաման ըրիր որ ամէն մարդ որ փողին, արինդին, քնարին, ջուլմակին, տաւիղին, սիկին և ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէ, խոնարհ ու ոսկի արձանին երկրպագութիւն 11 ընէ. եւ ով որ չխոնարհի ու երկրպագութիւն չընէ, բորբոքած կրակի հնոցին մէջը նետուի։ 12 Քանի մը Հրէայ մարդիկ կան, որոնք դուն Բաբիլոնի գաւառին գործոցը վրայ դրիր, այսինքն Սեդրաք, Միսաք և Աբեդնագով, ասոնք մարդիկը քեզ բանի տեղ չեն սեպեր, ով Թագաւոր. քու աստուածներդ չեն պաշտեր, և քու կանգնած ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն չեն ըներ։

13 Անտաներ Նաբուզոդոնոսոր սրտմտութեամբ և բարկութեամբ հրամայեց որ Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը բերին. ուստի 14 ան մարդիկը Թագաւորին առջեւը բերին։ Պատասխան առաւ Նաբուզոդոնոսոր ու անոնց ըսաւ, «Ով Սեդրաք, Միսաք ու Աբեդնագով, 15 դուք քիչ մը առաջ լսեցիք՝ երբոր փողին, արինդին, քնարին, ջուլմակին, տաւիղին, սիկին ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէք՝ պիտի երկրպագէք իմ կանգնած արձանիս։ Հիմա թէ որ պատրաստ էք՝ փողին, արինդին, քնարին, ջուլմակին, տաւիղին, սիկին ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսած առենիդ՝ խոնարհ ու իմ չինած արձանիս երկրպագութիւն ընելու, ապրեցաք. բայց թէ որ երկրպագութիւն չընէք, նոյն ժամուն՝ բորբոքած կրակի հնոցին մէջը պիտի նետուիք. ու ո՞վ է այն Աստուածը որ ձեզ իմ ձեռքէս պիտի ազատէ։

16 Պատասխան տուին Սեդրաք, Միսաք ու Աբեդնագով, ու Թագաւորին ըսին, «Ով Նաբուզոդոնոսոր, հաս բանիս վրայով քեզի պատասխան տալու հարկաւորութիւն մը չունինք։ 17 Ահա մեր պաշտած Աստուածը մեզ բորբոքած կրակի հնոցէն ազատելու կարող է, քու ձեռքէդ ալ ձեզ պիտի ազատէ, ով Թագաւոր։ 18 Այլ թէ ոչ՝ քեզի յայտնի ըլլայ, ով Թագաւոր, որ մենք քու աստուածներդ չենք պաշտեր, և քու կանգնած ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն չենք ըներ։

19 Անտաներ Նաբուզոդոնոսոր բարկութեամբ լեցուեցաւ, ու անոր երեսին երեւոյթը փոխուեցաւ Սեդրաքին, Միսաքին ու Աբեդնագովին վրայ, և պատասխան տալով՝ հրամայեց որ հնոցը վառելու սովորութենէն եօթ 20 անգամ աւելի վառեն. Ու իր զօրքին մէջը եղոյ զօրաւոր մարդոց հրամայեց որ Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը կապեն, ու բորբոքած կրակի հնոցին մէջը նետեն։ 21 Անտաներ ատ մարդիկը իրենց անդրաւարտիքներովը, բաճկոններովը, վերարկուներովը ու ամէն հանդերձներովը կապեցին, ու բոր- 22 բոքած կրակի հնոցին մէջը նետեցին։ Եւ թագաւորին հրամանը սոսկալական ըլլալուն՝ ու հնոցը չատ տաքցած ըլլալուն համար, Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը վերցնող 23 մարդիկը կրակին բոցը սպաննեց։ Եւ ատ երեք մարդիկը՝ Սեդրաք, Միսաք ու Աբեդնագով կապուած ինկան բորբոքած կրակի հնոցին մէջ։

24 Անտաներ Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորը սպրդած՝ արտորնօք ոտք ելաւ, իր խորհրդականներուն խօսեցաւ ու ըսաւ, «Մենք կրակին մէջ երեք կապուած մարդ չնետեցինք. ա- 25 նոնք պատասխան տուին ու Թագաւորին ը- սին, «Այո, ով Թագաւոր։ Անկից պատասխան առաւ ու ըսաւ, «Ահա ես կրակին մէջ չորս արձկուած մարդ կը տեսնեմ՝ որ կը քալեն, անոնք ամենևին ձեռս մը չեն քաշեր. ու չորրորդին դէմքը աստուածներու որդիի մը կը 26 նմանի։ Անտաներ Նաբուզոդոնոսոր բորբոքած կրակի հնոցին դրանը մօտենալով՝ խո-

---

ա Գլ. գ. 1։ զ. 25։ բ Տես երես. խթ. 22։ | գ Յայտ. ժգ. 15։ դ Գլ. զ. 12։ ե Գլ. բ. 4։ է. 10։ | զ. 6. 21։ է Գլ. բ. 49։ ը Եզ. է. 2։ գ Թագ. ժբ. 35։ թ Տես Պատ. ժ. 19։ | ժ Եսա. խգ. 2։ ի Յայտ. ա. 6։ ը. 7։ | Սաղ. կգ. 7։ Հաւ. 28։

ասեցաւ ու ըսաւ , Ով Բարձրեալ Աստուծոյն ծառաները՝ Սեդրա՛ք , Միսա՛ք և Աբեդնագով , դուրս եկէ՛ք ու հո՛ս եկէ՛ք : Անոնք Սեդրա՛ք , Միսա՛ք ու Աբեդնագով կրակին
27 մէջէն ելան : Եւ կուսակալները , նախարարները ու կառավարիչները ու թագաւորին խորհրդականները ժողովեցան , և տեսան այս մարդիկը , զոր անոնց մարմիններուն վրայ կրակը ամենևին չտիրեց , ու անոնց գլխուն մէկ մազը չխանձեցաւ , ու անոնց անդրաւարտիքները դոյներնին չնեղացին . անոնց վրայ կրակին հոտը անգամ չկար :
28 Պատասխան առաւ Նաբուգոդոնոսոր ու ըսաւ , Օրհնեալ ըլլայ Սեդրա՛քին , Միսա՛քին ու Աբեդնագովին Աստուածը , որ իր հրեշտակը խրկեց , ու իր ծառաները ազատեց . վասն զի հանոր ապաւինելով՝ թագաւորին խօսքը անարգեցին , ու իրենց մարմինները կտի՛ տալին , որպէս զի իրենց Աստուծմէն զատ՝ ուրիշ աստուծոյ մը ծառայութիւն ու
29 երկրպագութիւն չընեն : Ուստի ես հրաման կու տամ՝ որ ամէն ժողովուրդ , ազգ ու լեզու՝ որ Սեդրա՛քին , Միսա՛քին ու Աբեդնագովին Աստուածոյն դէմ սխալ բան մը ըսէ , իկատ կտոր ըլլայ , ու անոր տունը աղբանոց ըլլայ . իվասն զի ուրիշ աստուած չկայ , որ
30 կարող ըլլայ այսպէս ազատելու : Անոնք թագաւորը աւելի մեծցուց Սեդրա՛քը , Միսա՛քը ու Աբեդնագովը Բաբելոնի գաւառին մէջ :

ԳԼ · Դ

1 Նաբուգոդոնոսոր կը խոստովանի Աստուծոյ Թագաւորութիւնը . 4 կը խօսի իր երազին վրայով , որ մոգերը չէին կրնար մեկնել : 8 Դանիէլ երազը կը լսէ . 19 զանիկա կը մեկնէ : 28 Երազին կատարումը պատմութիւնը :

1 Նաբուգոդոնոսոր Թագաւոր՝ բոլոր երկրի վրայ բնակող բոլոր ժողովուրդներուն , ազգերուն ու լեզուներուն . Ձեր խաղաղութիւնը
2 չատնայ : Իմ առջևս հաճոյ երևցաւ որ բարձրեալ Աստուծոյն ինծի ըրած նշանները ու
3 հրաշքները յայտնեմ : իՆոր նշանները ի՜նչ մեծ՝ ու հրաշքները ի՜նչ զօրաւոր են . անոր Թագաւորութիւնը յաւիտենական Թագաւորութիւն է , ու անոր իշխանութիւնը գարի՛ ի գար կը մնայ :
4 Ես Նաբուգոդոնոսոր երկար իմ տանս մէջ հանգիստ էի , ու պալատիս մէջ կը զարգացա
5 նայի , երազ տեսայ՝ որ ինծ վախցուց . և անկողնիս վրայ իմ խորհուրդներս ու իմ գլխուս
6 տեսիլքները ինծ դիտաւիցուցին : Ուստի բո-

7 լորին բոլոր իմաստունները իմ առջևս բերելու հրաման տրի , որ անոնք ինծի երազին մեկնութիւնը դիտցընեն : իԱնոնք մոգերը , հմայողները , քաղդեացիները ու բաղդ նայողները եկան , ու ես երազը անոնց առջևը ըսի , բայց անոնք չկրցան մեկնութիւնը ինծի դիտցընել : Ու վերջապէս Դանիէլ առջևս եկաւ ,
8 որուն անունը իմ աստուծոյս անունար Տաճիտաս բաղաաասար կը կոչուի , եև որուն ներսի դին աստուածներուն հոգին կայ , ու
9 անոր առջևը երազը պատմեցի՝ ըսի , Ով իմանդերտան իշխանը Բաղաաասար , որովհետև գիտեմ որ քու ներսի դիդ աստուածներուն հոգին կայ , ու քեզի բնաւ մէկ գաղտնիք մը նեղութիւն չտար . ահա տեսած երազիս տեսիլքները , ու դուն անոնց մեկնութիւնը ըսէ :
10 Իմ անկողնիս մէջ գլուխս տեսիլքները տուիր էին . Ես կը տեսնէի որ ահա երկրին մէջ իծառ մը կար , ու անոր բարձրութիւնը
11 մեծ էր : Այն ծառը մեծցաւ և ուժգնացաւ , ու անոր բարձրութիւնը մինչև երկինքը հասաւ , ու անիկա բոլոր երկրին ծայրերէն կը տես-
12 նուէր : Անոր տերևները գեղեցիկ՝ ու պտուղը առատ էր , և անոր վրայ ամենուն համար կերակուր կար . դաշտի անասունները անոր շուքին տակը կը նստէին , ու երկնից թռչունները անոր ճիւղերուն վրայ կը բնակէին , և
13 ամէն մարմին անկէ կը կերակրուէր : Անկողնիս վրայ գլուխս տեսիլքներուն մէջ կը տեսնէի որ ահա երկինքէն իսուրբ պահապան մը
14 իջաւ . Անիկա ուժգնով կանչեց ու ատանկ ըսաւ . իԾառը կարեցէ՛ք , ու ոստերը մէկդի հանեցէ՛ք . տերևները թօթափեցէ՛ք , ու պտուղները ցրուեցէ՛ք . հանոր տակէն անասունները՝
15 ու ոստերէն թռչունները փախչին . Բայց արմատներուն բունը երկրի մէջ թողուցէ՛ք , ու երկաթէ և պղինձէ կապանքով դաշտի խոտերուն մէջը ըլլայ , ու երկինքէ ցօղովը թրջուի , և անոր բաժինը անասուններու հետ երկրի
16 խոտին մէջ ըլլայ . Անոր սիրտը մարդու սրտէն փոխուի , ու անոր՝ անասունի սիրտ տրուի , ու
17 անոր վրայէն եօթը ժամանակ անցնի : Այս բանը պահապաններուն վճռովին է , ու սուրբերուն խօսքովն է . Նպատակը որ ապրողները գիտնան Բարձրեալը կը տիրէ մարդոց թագաւորութեանը վրայ , ու զանիկա իր ուզածին կու տայ , ու անոր վրայ
18 մարդոց անարգը կը դնէ : Ես Նաբուգոդոնոսոր թագաւորս այս երազը տեսայ , ու դուն , ով Բաղաաասար , անոր մեկնութիւնը ըսէ . իվասն զի իմ թագաւորութեանս բոլոր իմաս-

---

ա Եբր · ժա · 34 :
բ Սապ · լդ · 7 , 8 : Եզեկ · ժե · 7 : Տես գլ · զ · 22 , 23 :
գ Գլ · զ · 26 :
դ Գլ · բ · 5 :
ե Գլ · զ · 27 :
զ Գլ · զ · 4 · է · 23 :
է Գլ · է · 26 :
ը Գլ · է · 27 :
թ Ելմ · 34 · Գլ · բ · 44 · է · 20 :
ժ Գլ · բ · 28 , 29 :
ի Գլ · բ · 1 :
լ Գլ · բ · 2 :
խ Գլ · ե · 7 :
ծ Եզ · կգ · 11 · Հասմար 18 · Գլ · բ · 11 · է · 11 , 15 :
կ Գլ · բ · 48 · է · 11 :
հ Եզեկ · լա · 3 , եւ · Հմմ · 20 :
ձ Եզեկ · ժե · 23 · լա · 6 · Տես Ածք · գ · 20 :
ղ Բ Օր · լդ · 2 · Սապ · Ն գ · 20 · Հմմ · 17 · 23 · Գլ · ը · 13 :
ճ Ջար · ժգ · 5 :
մ Յուդ · 14 :
յ Պետ · պահապան ու սուրբ մը :
ն Ատա · գ · 10 :
շ Եզեկ · լա · 12 :
ո Գլ · ժբ · 7 :
չ Սապ · Ի · 16 :
պ Գլ · բ · 21 · է · 21 · Ելմ · 25 · 32 :
ջ Ծն · իա · 8 · 15 · Գլ · է · 8 · 15 :

տունները կարող չեղան ձեզ մեկնութիւնը
ցնծի գիտցընել · բայց դուն կարող ես,
քանզի քու ներսի դիդ սուրբ աստուածն ե-
րուն հոգին կայ ։
19 Ինաւենը Դանիէլ՝ որուն անունը Բաղտա-
սասար էր, «մէկ ժամու չափ» հիացած մնաց,
ու անոր խորհուրդները զանիկա խռովեցու-
ցին ։ Պատասխան առաւ թագաւորը ու ըսաւ,
Ով Բաղտասասար, երազը կամ անոր մեկ-
նութիւնը քեզ չխռովեցընէ · պատասխան
առաւ Բաղտասասար ու ըսաւ, Ով տէր իմ,
երազը քեզ ատողներուն՝ ու անոր մեկնու-
20 թիւնը քու թշնամիներուդ ըլլայ ։ Ան տեսած
ծառդ որ մեծցաւ և ուժովցաւ, ու անոր
բարձրութիւնը մինչև երկինքը հասաւ, ու
21 անիկա բոլոր երկրի մէջ կը տեսնուէր, Եւ
անոր տերևները գեղեցիկ՝ ու պտուղը առատ
էր, ու անոր վրայ ամենուն համար կերակուր
կար, անոր տակը դաշտի անասուններըը կը
բնակէին, ու անոր ոստերուն վրայ երկնից
22 թռչուններըը կը կենային, Անիկա դուն ես,
ով թագաւոր, որ մեծցար և ուժովցար · և
քու մեծութիւնդ բարձրացաւ ու մինչև եր-
կինքը հասաւ, Ու քու իշխանութիւնդ մինչև
23 երկրի ծայրերը հասաւ ։ Եւ որովհետև թա-
գաւորը մէկ սուրբ պահապան մը տեսաւ որ
երկինքէն կ՚ելաւ, ու ըսաւ, Ծառը կտրեցէք
ու զանիկա աւերեցէք, բայց անոր արմատնե-
րուն բունը երկրի մէջ թողուցէք, ու երկաթէ
և պղնձէ կապանքով դաշտի խոտերուն մէջը
ըլլայ, ու երկնից ցօղովը թրջուի, ԵՒ անոր
բաժինը դաշտի անասուններուն հետ ըլլայ,
մինչև որ անոր վրայէն եօթը ժամանակ անցնի.
24 Այս է մեկնութիւնը, ով թագաւոր, և աս է
Բարձրեալին վճիռը՝ որ իմ թագաւոր տիրոջս
25 վրայ հասած է. Քեզ մարդոց մէջէն պիտի
վռնտեն, և քու բնակութիւնդ դաշտի անա-
սուններուն հետ պիտի ըլլայ · ու քեզ պիտի
թողուն որ արջառներու պէս խոտ ուտես, ու
երկնից ցօղովը թրջուիս · և քու վրայէդ եօ-
թը ժամանակ պիտի անցնի, մինչև որ դիտ-
նաս թէ մարդոց թագաւորութիւնը վրայ
Բարձրեալը կը տիրէ, ու զանիկա իր ուզածին
26 կու տայ ։ Եւ որ ըսուեցաւ թէ ան ծառին ար-
մատներուն բունը թողուն, ա՛ռ ու դուն երկ-
նաւոր իշխանութիւնը ճանչնալէդ ետքը՝ քու
թագաւորութիւնդ քեզի պիտի հաստատուի ։
27 Ինոր համար, ով թագաւոր, Թող իմ խրա-
տս քեզի հաճոյ երևնայ · քու մեղքերդ ար-
դարութեամբ՝ ու քու անօրէնութիւններդ
աղքատներուն ողորմելով ✝մկկի ձգէ ·
դուցէ հանդստութիւնդ երկրննայ ։
28 Ա՛ս ամէնը Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին
29 վրայ եկաւ ։ Տասներկու ամիսէն ետքը երբ-
որ Բաբիլոնի թագաւորութեանը պարսպին
30 վրայ կը ճեմէր, թագաւորը խօսեցաւ ու ը-
սաւ, Ա՛ս չէ՞ այն մեծ Բաբիլոնը՝ որ ես իմ զօրու-
թեամբս ու կարողութեամբս իմ մեծութեանս
փառքին համար թագաւորութեան տուն չինե-
31 ցի ։ Երբոր խօսքը դեռ թագաւորին բերանն
էր՝ երկինքէն ձայն մը ելաւ, Քեզի կ՚ըսուի,
ով Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր, թագա-
32 ւորութիւնը քեզմէ դնաց · Ու քեզ մարդոց
մէջէն պիտի վռնտեն, և քու բնակութիւնդ
դաշտի անասուններուն հետ պիտի ըլլայ, քեզ
պիտի թողուն՝ որ արջառներու պէս խոտ ու-
տես, ու քու վրայէդ եօթը ժամանակ պիտի
անցնի, մինչև որ դիտնաս թէ մարդոց թա-
գաւորութիւնը վրայ Բարձրեալը կը տիրէ,
33 ու զանիկա իր ուզածին կու տայ ։ Նոյն ժա-
մուն մէջ ան խօսքը Նաբուգոդոնոսորին վրայ
կատարուեցաւ, ու մարդոց մէջէն վռնտուե-
ցաւ, ու արջառներու պէս խոտ կ՚ուտէր, և
անոր մարմինը երկնից ցօղովը կը թրջուէր,
մինչև որ մազերը արծիւներու փետուրներուն
պէս՝ ու ըղունգները թռչուններու մատնե-
րուն պէս երկնցան ։
34 Եւ ան օրերուն վերջը ես Նաբուգոդոնո-
սոս աչքերս երկինքը վերցուցի, ու խելքս
ինծի դարձաւ, և Բարձրեալը օրհնեցի, ու
ղովեցի ու փառաւորեցի զանիկա՝ որ յաւի-
տեան կենդանի է, ու անոր իշխանութիւնը
յաւիտենական իշխանութիւն է, և անոր թա-
35 գաւորութիւնը գարէ՛ի գար կը մնայ ։ Ու
երկրիս բոլոր բնակիչները ոչինչի պէս կը ա-
պուին. և անիկա երկնից զօրքերուն մէջ ու
երկրի բնակիչներուն մէջ իր ուզածը կը գոր-
ծէ. ու ոանոր ձեռքին դէմ դնող՝ կամ անոր
36 ի՞նչ կ՚ընես՝ ըսող չկայ ։ Ինաւենը խելքս ին-
ծի դարձաւ, Ու իմ թագաւորութեանս պա-
տուոյն հետ իմ փառքս ու մեծվայելչութիւնս
ինծի դարձաւ, և իմ խորհրդականներս ու
մեծամեծներս դիս փնտուեցին, ու իմ թագա-
ւորութեանս մէջ հաստատուեցայ. և ինծի
աւելի մեծ փեսփառութիւն տրուեցաւ ։
37 Հիմա ես Նաբուգոդոնոսոր երկնից թա-
գաւորը կը գովեմ, կը բարձրացընեմ ու կը
փառաւորեմ, Քանզի որ ոանոր բոլոր գործքե-
րը ճշմարտութիւն՝ ու ճամբաները իրաւունք
են, Ու անիկա կարող է ամբարտաւանու-
թեամբ քալողները ցածցընելու ։

ԳԼ · Ե

1 Բաղտասարին ամբարիշտ խնճոյքը ։ 5 Ձեռքի մը գրածը

[1] Տէր · 8 ։
[2] Տէր · 8 ։
[3] Կամ ժամանակ մը
[4] Տես բ Թագ. ժգ. 32։
[5] Տէր · 10 · 11 12 ։
[6] ԳԼ · բ · 38 ։
[7] Երեմ. իէ · 6 · 7 · 8 ։
[8] Տէր · 13 ։
[9] ԳԼ · է · 21 ։
[10] Տէր · 32 ։ ԳԼ · է · 21 · էա ։
[11] Տէր · 17 · 32 ։ Սաղ. ձգ · 18 ։
[12] Երեմ. իէ · 5 ։
[13] Սաղ. խա · 1 · էա ։
[14] Կամ քաւէ ։
[15] գ Թագ. խա · 29 ։
[16] Առակ · ժգ · 18 ։ ԳԼ · է · 20 ։
[17] ԳԼ · է · 5 ։ Տես Դանիէլ · ժբ · 20 ։
[18] Տէր · 24 ։
[19] Տէր · 25 ։
[20] Տէր · 26 ։
[21] ԳԼ · ժբ · 7 ։ Յայտ. գ · 10 ։
[22] Սաղ · ժ · 16 ։ ԳԼ · բ · 44 ։ է · 14 ։ Միք.
[23] գ · 7 ։ Դատ. ա · 33 ։
[24] Եփ · խ · 15 · 17 ։
[25] Սաղ · ձմէ · 5 · ձկէ · 6 ։
[26] Յոբ · լգ · 29 ։
[27] Յոբ · լժ · 12 ։ Եփ · իէ · 9 ։ Հռոմ. իժ · 20 ։
[28] Տէր · 26 ։
[29] Տես Յոբ · իբ · 12 ։
[30] Սաղ · լգ · 4 ։ Յայտ. ժէ · 5 ։ ժգ · 7 ։
[31] Եզ · ժբ · 11 ։ ԳԼ · է · 20 ։

որ կախարդները չէն կրնար կարդալ՝ Թագաւորին որոյն
խռովութիւն կը պատճառէ։ 10 Թագուհին Թագաւորը Դա-
նիէլ կը բերէ։ 17 որ Թագաւորին ամբարտաւանութիւնը ու
կռապաշտութիւնը յանդիմանելով՝ 25 կը կարդայ ու կը մեկ-
նէ ան գրուածը։ 30 Թագաւորութիւնը Մարաց ձեռքը
կ՚անցնի։

1 Բաղտասար Թագաւորը իր մեծամեծներուն
հազար հոգիի մեծ կոչունք ըրաւ, ու հա-
2 զարին առջեւը գինի խմեց։ Ու երբոր Բազ-
տասար գինիին զուարճացաւ, հրամայեց որ
Իր Օրը Նաբուգոդոնոսորին երուսաղէմի
տաճարէն հանած ոսկի ու արծաթի անօթ-
ները բերին, որպէս զի Թագաւորը ու իր մե-
ծամեծները, իր կնիկները ու հարճերը անոնց-
3 մով խմեն։ Ուստի երուսաղէմ եղող Աստու-
ծոյ տանը տաճարէն հանուած ոսկի անօթ-
ները բերին, և Թագաւորը ու իր մեծամեծ-
ները, իր կնիկները ու հարճերը անոնցմով
4 խմեցին։ Անոնք գինի խմեցին, ու ոսկի,
արծաթի, պղինձ, երկաթի, փայտ ու քա-
րի աստուածները գովեցին։
5 Նոյն ժամուն մէջ մարդու ձեռքի մատներ
եկան, ու աշտանակին դիմացը՝ Թագաւորա-
կան պալատին պատին ծեփին վրայ գրեցին.
և Թագաւորը ան գրող ձեռքին մատը տե-
6 սաւ։ Անատնը Թագաւորին գոյնը փոխուե-
ցաւ, ու անոր խորհուրդները զանիկա խռո-
վեցուցին, այնպէս որ մէջքին յօդուածները
կը քակուէին ու ծունկերը իրարու կը զար-
7 նէին։ Թագաւորը բարձրաձայն աղաղակեց
որ Հմայողները, քաղդեացիները ու բազդ նա-
յողները բերեն. Թագաւորը Բաբելոնի իմա-
ստուններուն խօսեցաւ ու ըսաւ, Ով որ սա
գիրը կարդայ ու մեկնութիւնը ինծի իմացը-
նէ, ծիրանի պիտի հագնի ու անոր պարանո-
ցը ոսկի մանեակ դնուի, և Թագաւորու-
8 թեանը մէջ երրորդ իշխան պիտի ըլլայ։ Ուս-
տի Թագաւորին բոլոր իմաստունները եկան,
բայց գիրը կարդալու ու անոր մեկնութիւնը
9 Թագաւորին գիտցնելու կարող չեղան։ Ան-
ատնը Բաղտասար Թագաւորը աւաղիկ խռո-
վեցաւ ու երեսին գոյնը փոխուեցաւ. անոր
մեծամեծներն ալ սարսափեցան։
10 Ե- Թագուհին Թագաւորին ու անոր մե-
ծամեծացը խօսքերուն պատճառաւ կոչուն-
քին տունը եկաւ, — Թագուհին խօսեցաւ
ու ըսաւ, Ով Թագաւոր, յաւիտեան ապրի
կեցիր. քու խորհուրդներդ քեզ չխռովե-
11 ցընեն, ու երեսիդ գոյնը չփոխուի. Քու Թա-
գաւորութեանդ մէջ մարդ մը կայ, ու անոր
ներսի դին սուրբ աստուածներուն հոգին կայ,
և քու Օրդ օրերը անոր վրայ լոյս, հան-
ճար, ու աստուծոյ իմաստութեանը պէս ի-

մաստութիւն գտնուեցաւ, և քու Հայրդ Նա-
բուգոդոնոսոր Թագաւորը զանիկա Հմոգե-
րուն, Հմայողներուն, Քաղդեացիներուն — բազդ-
12 նայողներուն վրայ իշխան դրաւ։ Քանզի ան
հոգիով՝ գովքով՝ այսինքն Դանիէլին Կրուն անու-
նը Թագաւորը Բաղտասար դրաւ, դեռ
զանց հոգի, գիտութիւն ու հանճար կայ՝
երազները մեկնելու, առեղծուածները յայտ-
նելու ու դժուարին խնդիրները լուծելու.
հիմա Դանիէլ թող կանչուի, ու անիկա մեկ-
նութիւնը պիտի իմացընէ։
13 Անատնը Դանիէլ Թագաւորին առջեւը տա-
րուեցաւ. Թագաւորը խօսեցաւ ու Դանիէլին
ըսաւ, Իմ Թագաւոր Հօրս Հրէաստանէն բե-
րած Հրէաստանի գերիներէն եղող Դանիէլը
14 դուն ես. վասն զի քեզի համար լսելի եր
Հրու Ներսի դիզ աստուածներուն հոգին կայ,
և քու մէջդ լոյս, հանճար ու գերազանց
15 իմաստութիւն կը գտնուի։ Ու հիմա իմ առ-
ջեւս իմաստուններ — հմայողներ բերուեցան,
որ սա գրուածը կարդան ու անոր մեկնու-
թիւնը ինծի դնացընեն, բայց անոնք չկրցան
16 սա խօսքին մեկնութիւնը իմացընել. Ու ես
քեզի համար լսեցի որ մեկնութիւններ ատես,
ու գժուարին խնդիրներ լուծելու կարող ես.
Հիմա թէ որ դուն ան գրուածը կարդալ
և անոր մեկնութիւնը ինծի դնացընելու կա-
րող ըլլաս, ծիրանի պիտի հագնիս, և քու
պարանոցդ ոսկի մանեակ դնուի, ու իմ
գաւառութեանը մէջ երրորդ իշխան պիտի
ըլլաս։
17 Անատնը Դանիէլ պատասխան տուաւ ու
Թագաւորին առջեւը ըսաւ, Քու պարգեւներդ
քեզի ըլլան, ու ուրիշին տուր.
բայց ես ան գրուածը Թագաւորին պիտի
կարդամ, ու մեկնութիւնը անոր դնացընեմ։
18 Ով Թագաւոր, Բարձրեալ Աստուածը քու
Հօրդ Նաբուգոդոնոսորին Թագաւորութիւն
ու մեծութիւն և պատիւ ու փառք տուաւ։
19 Եւ անոր տուած մեծութենէն՝ բոլոր ժող-
ովուրդները, ազգերը ու լեզուները անոր ե-
րեսէն կը դողային ու կը վախնային. անիկա
ուզածը կը սպաներ և ուզածը ողջ կը Թո-
ղուր. անիկա ուզածը կը բարձրացընէր և ու-
20 զածը կը ցածցընէր։ Բայց երբոր անոր սիրտը
բարձրացաւ, ու անոր հոգին ամբարտաւա-
նութեամբ կարծրացաւ, իր Թագաւորութե-
նէն ամուսէն վնկաւ, ու պատիւը անկէ առ-
21 նուեցաւ. Եւ անիկա մարդոց որդիներուն
մէջէն վռնտուեցաւ, ու անոր սիրտը անաս-
նոց պէս եղաւ, և անոր բնակութիւնը վայ-
րենի էշերուն հետ եղաւ. արջառներու պէս

ա Եսթ. ա. 3։
բ Գլ. ա. 2։ Տես Եր-
եմ. ծբ. 10։
գ Յ՚Նաթանաէլը. Եմմ.
11. 13։ բ Թագ. ի. 7. բ Մն. ժէ. 10։
դ Երեմ. իէ. 7։
ե Ծայտ. ի. 20։
զ Գլ. գ. 31։
է Դան. բ. 10։
ը Գլ. բ. 2. գ. 6։
թ Գլ. բ. 4։ գ. 9։
ժ Ես. իէ. 13։
ի Տես գլ. գ. 2։
լ Գլ. բ. 27։ գ. 7։
խ Գլ. բ. 1։
ծ Գլ. բ. 4։ գ. 9։
կ Գլ. բ. 48։ գ. 8։ 9. 18։
հ Եմր. 11. 12։
ձ Եմր. 7. 8։
ղ Եմր. 7։
ճ Գլ. բ. 6։
մ Գլ. բ. 37. 38. գ.։
յ Երեմ. իէ. 7։ Գլ. գ. 4։
ն Գլ. գ. 30. 37։
շ Գլ. գ. 32. եւ։

խոտ կը կերցընէին անոր , ու անոր մարմինը երկնից ցօղովը կը թրջուէր , մինչև որ գիտցաւ թէ մարդոց թագաւորութեանը վրայ Բարձրեալ Աստուածը կը տիրէ , ու իր ուզած
22 մարդը անոր վրայ կը դնէ : Ու դուն , ով Բաղտասա՛ր անոր որդին , դուն սիրտդ չխոնարհեցուցիր , թէ և ասոնց ամէնը գիտցար . 23 Հապա երկնից Տէրոջը դէմ քեզ բարձրացուցիր , ու անոր տանը անօթները քու առջևդ բերին . և դուն ու քու մեծամեծներդ , քու կիներդ ու հարճերդ անոնցմով գինի խմեցիք . և դուն արծաթէ , ոսկիէ , պղնձէ , երկաթէ , փայտէ ու քարէ չտեսնող աստուածները գո՛վեցիր , Որոնք ոչ կը տեսնեն , ոչ կը լսեն , ոչ ալ բան մը գիտեն . և ան Աստուածը՝ որուն ձեռքն է քու շունչդ , ու որուն են քու
24 ամէն ճամբաներդ , չփառաւորեցիր . Անոր համար ան ձեռքի թաթը անոր երեսէն խըր-
25 կուեցաւ , ու ասոր գրուածը գրուեցաւ : Եւ գրուած գիրը ասիկա է . *ՄԱՆԷ , ՄԱՆԷ ,
26 ԹԵԿԷՂ ՈՒ ՓԱՐՍԻՆ :" Ասոր խօսքին մեկնութիւնը ասա է . Մանէ , Աստուած քու թագաւորութիւնդ համրեց ու զանիկա վերջա-
27 ցուց : Թեկէղ , կշռուքով կշռուեցար ու պա-
28 կաս գտնուեցար : Փարէս , քու թագաւորութիւնդ բաժնուեցաւ և Մարաց ու Պարսից տրուեցաւ :

29 Անոտեն Բաղտասար հրամայեց , ու Դանիէլին ծիրանի հագցուցին ու պարանոցը ոսկի մանեակ դրին , և անոր համար մունետիկ կանչել տուին՝ որ թագաւորութեանը մէջ երրորդ իշխան ըլլայ :
30 Նոյն գիշերը Քաղդէացւոց Բաղտասար
31 թագաւորը սպաննուեցաւ : Ու Թագաւորութիւնը Մարաց Դարեհ Քսփաոէրը առաւ , երբոր վաթսունևերկու տարեկանի չափ էր :

ԳԼ . Զ

1 Դանիէլ թագաւորութեանը երեւելի հրամանատարը կ'ըլլայ . 4 միւս հրամանատարները և կուսակալները Դանիէլին դէմ գաւանանութեան խորհուրդ ընելով՝ մէկ կառավարական վճիռ մը ձեռք կը բերեն : 10 Դանիէլ կ'ամբաստանուի պատիրանազանցութեան յանցանքով , ու առիւծներուն գուբը կը ձգուի : 18 Դանիէլ կ'ազատի . 24 իսկ անոր թշնամիները առիւծներէն կը պատառուին : 25 Թագաւորը հրովարտակով մը կը փառաւորէ զԱստուած :

1 Դարեհին առջևը հաճոյ երեւցաւ որ Թագաւորութեանը վրայ հարիւր քսան կուսակալներ դնէ , որոնք բոլոր թագաւորութեանը
2 մէջ ըլլան . Եւ անոնց վրայ երեք հրամանատար՝ որոնց մէկը Դանիէլ էր . որպէս զի անոնք կուսակալները ասոնց հաշիւ տան , որ թա-
3 գաւորին վնաս չըլլայ : Ու ասոնք Դա-

հրամանատարներէն և կուսակալներէն նախապատիւ էր , Քանզի անոր վրայ գերազանց հոգի կար , ու թագաւորը միտք ունէր որ զանիկա բոլոր թագաւորութեանը վրայ դնէ :
4 Եւ հրամանատարները ու կուսակալները թագաւորութեանը դէմ պատճառ մը գտնելու կը ջանային , բայց անոնք բնաւ մէկ պատճառ մը կամ չարութիւն մը գտնելու կարող չեղան . վասն զի անիկա հաւատարիմ էր , ու անոր վրայ բնաւ մէկ յանցանք մը կամ չարութիւն մը չգտնուեցաւ :
5 Ուստի ասոնք մարդիկը ըսին , Մենք ասոնք Դանիէլին դէմ ամենևին մէկ պատճառ մը պիտի չգտնենք , բայց եթէ անոր դէմ անոր Աստուծոյն օրէնքին կողմանէ գտնենք :
6 Անոտեն հրամանատարները ու կուսակալները թագաւորին քովը ժողվուեցան , ու անոր այսպէս ըսին . Ով Դարեհ թագաւոր , յաւիտեան ողջ կեցիր :
7 Խոտեան ողջ կեցիր : Թագաւորութեանը բոլոր հրամանատարները , նախարարները , կուսակալները , խորհրդականները ու կառավարիչները խորհուրդ ըրին , որ թագաւորական հրաման մը որոշուի , և արգելիչ օրէնք մը հաստատուի , թէ ով որ մինչև երեսուն օր ինդրուած մը ինդրէ մէկ աստուծմէ մը կամ մարդէ մը բաց ՚ի քեզմէ , ով թագաւոր , առիւծներուն գուբը նետուի : Հիմա , ով թա-
8 գաւոր , ասո արգելիչ օրէնքը հաստատէ , ու հրովարտակը ստորագրէ , որ Մարաց ու Պարսից անխափանելի օրէնքին համեմատ չփոխուի :
9 Ասոր համար Դարեհ թագաւորը հրովարտակը ու արգելիչ օրէնքը ստորագրեց :
10 Ու երբոր Դանիէլ իմացաւ թէ հրովարտակը ստորագրուեցաւ՝ իր տունը գնաց , ու իր աննեակին մէջը պատուհանները Երուսաղէմ բաց էին , և օրը երեք անգամ ծունկի վրայ դալով աղօթք կ'ընէր , ու իր Աստուծոյն գոհութիւն կը մատուցանէր իր
11 առջի սովորութեանը պէս : Ուստի ասոնք մարդիկը ժողվուեցան , ու Դանիէլը գտան՝ որ իր Աստուծոյն առջևը աղօթք ու աղաչանք
12 կ'ընէր : Անոտեն մօտեցան , ու թագաւորին առջևը թագաւորին արգելիչ օրէնքին վրայով ըսին , Դուն մէկ արգելիչ օրէնք մը չստորագրեցի՞ր , թէ ով որ մինչև երեսուն օր քան մը ինդրէ մէկ աստուծմէ մը կամ մարդէ մը՝ բաց ՚ի քեզմէ , ով թագաւոր , առիւծներուն գուբը նետուի . Թագաւորը պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Այս խօսքը ճշմարիտ է՝ Մարաց ու Պարսից անխափանելի օրէնքին համեմատ :
13

* ԳԼ . դ . 17 , 25 :
ե Բ Մն . ւգ . 23 : ղգ . 12 :
զ Էմր . 3 , 4 :
է Սաղ . ճԺԸ . 5 , 6 :
ը Երեմ . ժ . 23 :
թ Ի՞մ Էսթ . ա . 1 :
ժ ԳԼ . զ . 28 :
ի Էմր . 7 :
լ Երեմ . ծա . 31 , 39 , 57 :
խ ԳԼ . թ . 1 :
ծ ԳԼ . զ . 28 :
կ Էմր . 12 :
հ ԳԼ . ե . 12 :
ձ Ժող . դ . 4 :
ղ Ղեւմ . բ . 3 : Էմր . 21 : ԳԼ . բ . 4 :
մ Եսթ . ա . 19 : ը . 8 : Էմր . 12 , 15 :
յ գ Թագ . ը . 44 , 48 : Սաղ . ե . 7 : Ցոել . բ . 4 :
ն Սաղ . ծե . 17 : Գաղ . բ . 1 , 2 , 15 : գ . 1 . Ժ . 9 :
շ ԳԼ . գ . 8 :
ո Էմր . 8 :

ե Հրէաստանի գերութեանը որդիներէն եղող Դանիէլը՝ ե քեզ և քու առաքած արդելիչ օրէնքդ բանի տեղ չեսպեր, ով Թագաւոր, հապա օրը երեք անգամ իր խնդրուածքը
14 կը մատուցանէ։ Ինաամնը Թագաւորը ա խօսքերը լսածին պէս՝ վրնդովեցաւ շատ ա
մեցաւ, ու իր սիրտը Դանիէլին վրայ դրաւ որ զանիկա ազատէ, ու մինչև արեւուն մըա
15 նելը կը ջանար որ զանիկա ապրեցնէ։ Բայց ան մարդիկը Թագաւորին քովը ժողովուեցան, ու Թագաւորին ըսին, Ով Թագաւոր, գիտ
ցիր որ ե Մարայ ու Պարսից օրէնքը ա է, որ Թագաւորին ամէն հաստատած արդելիչ օ
16 րէնքը ու հրամանը չփոխուիր։ Ինաամնը Թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլը բերին, և զանիկա առիւծներուն գուբը նետեցին։ Թագաւորը Դանիէլին խօսեցաւ ու ըսաւ, քու Աստուածդ՝ որ դուն անդադար կը պաշ
17 տես, անիկա քեզ պիտի ազատէ։ ե Ու մէկ քար մը բերին ու գուբին բերանը դրին, և Թագաւորը զանիկա իր կնիքովը ու իր մեծամեծներուն կնիքովը կնքեց, որ Դանիէլին
18 վրայով բան մը չփոխուի։ Եւ երբ Թագաւորը իր տունը գնաց, ու գիշերը անօթի անցուց, և իր առջևը *նուագարանները բերել չտուաւ. հո քունը երես փախաւ։
19 Եւ Թագաւորը արշալոյսին կանուխ երաւ, ու արագութեամբ առիւծներուն գուբը գնաց։
20 Ու երբոր գուբին մօտեցաւ, տրտում ձայնով մը Դանիէլին պոռաց, և Թագաւորը խօսեցաւ ու Դանիէլին ըսաւ, Ով Դանիէլ՝ կենդանի Աստուծոյ ծառան, ե քու Աստուածդ՝ որն որ դուն անդադար կը պաշտես, կարող եղաւ
21 քեզ առիւծներէն ազատելու։ Ինաամնը Դանիէլ Թագաւորին ըսաւ, Ով Թագաւոր,
22 յաւիտեան ողջ կեցիր. ե իմ Աստուածս իր հրեշտակը խրկեց, ու ե առիւծներուն բերանը գոցեց, ու ինծի վնաս չտուին. վասն զի անոր առջևը իմ վրաս անմեղութիւն գտնուեցաւ, և քու առջևդ ալ, ով Թագաւոր, մէկ յան
23 ցանք մը ըրած չեմ։ Ինաամնը Թագաւորը շատ ուրախացաւ, ու հրամայեց որ Դանիէլը գուբէն հանեն. և Դանիէլը գուբէն հանեցին, ու անոր վրան ամենևին մէկ վնաս մը չգտնուեցաւ, վասն զի իր Աստուծոյն հաւատացեր էր։
24 Եւ Թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլին վրայով չարախօսութիւն ընող մարդիկը բերին, և զանոնք — անոնց ազգքներն ու կնիկները առիւծներուն գուբը նետեցին. ու անոնք դեռ գուբին յատակը չհասած՝ առիւծները անոնց վրայ տիրեցին, ու անոնց բոլոր ոսկորները փշրեցին։
25 ե Ինաամնը Դարեհ Թագաւորը բոլոր երկրի վրայ բնակող ժողովուրդներուն, ազգերուն ու լեզուներուն գրեց. Ձեր խաղաղութիւնը շատնայ.
26 ե Ինծմէ հրաման եղաւ որ իմ Թագաւորութեանս բոլոր իշխանութեանը մէջ՝ Դանիէլին Աստուծոյն երեսէն դողան ու վախնան, վասն զի անիկա կենդանի Աստուած է, ու յաւիտեան կը կենայ, և անոր Թագաւորութիւնը չաւրուիր, ու անոր իշ
27 խանութիւնը մինչև վերջը կ՚ըլլայ։ Անիկա կ՚ազատէ ու կը փրկէ, և երկինքով մէջ ու երկրի վրայ ե նշաններ ու հրաշքներ կ՚ընէ, որ Դանիէլը առիւծներուն իշխանութենէն ազատեց։
28 Եւ ա Դանիէլը Դարեհին Թագաւորութեանը ու ե Պարսիկ Կիւրոսին ե Թագաւորութեանը առնը յաջողութիւն գտաւ։

ԳԼ· Է

1 Դանիէլին տեսած տեսիլքը երբ կենդանիներու վրայով։ 9 Աստուծոյ Թագաւորութեանը վրայով։ 15 Անոնց մեկնութիւնը։

1 Բաբելոնի Բաղտասար Թագաւորին առջի տարին ե Դանիէլ երազ տեսաւ, ու ե իր անկողինին մէջ իր գլխուն տեսիլքները. և անիկա երազը գրեց — բաներուն համառօտութիւնը
2 ըսաւ։ Դանիէլ խօսեցաւ ու ըսաւ, Գիշերը տեսիլքիս մէջ տեսայ որ ահա երկինքը չորս հո
3 վերը մեծ ծովուն վրայ կը յարձակէին։ Ու ե ծովէն չորս մեծ գազաններ ելան, որոնք իրարմէ տարբեր էին։
4 Առաջինը ե առիւծի պէս էր, ու արծիւի թևեր ունէր. ու կը տեսնէի մինչև որ անոր թևերը փրցուեցան, ու երկրէն վերացաւ և մարդու պէս ոտքերուն վրայ կայնեցաւ. ու անոր մարդու սիրտ տրուեցաւ։
5 ե Եւ ահա մէկ ուրիշ երկրորդ գազան մը արջու նման՝ որ մէկ քովին վրայ կայնեցաւ, ու բերանը՝ ակռաներուն մէջ երեք կողի ոսկոր կար. և անոր այսպէս ըսին. Ելիր, շատ միս կեր։
6 Ասկէ ետքը կը տեսնէի, և ահա ընձուղնման մէկ ուրիշ մը՝ որուն կռնակին վրայ չորս թռչունի թևեր կային. և ա գազանը չորս գլուխ ունէր, ու անոր իշխանութիւն տրուեցաւ։
7 Ասկէ ետքը գիշերուան տեսիլքներու մէջ կը տեսնէի, և ահա ե մէկ չորրորդ գազան մը՝ անիկա ահեղ, սոսկալի ու խիստ զօրաւոր էր, և անիկա մեծ երկաթէ ակռաներ ունէր, անի-

ձ ԳԼ· ա· 6· ե· 13· ե ԳԼ· գ· 12· ը Մար· գ· 26· թ Հմր· 8· ժ Ոզր· գ· 53· ի Մաս· իե· 66· * Կ՚ի համագամ կե-
բառերը
ա ԳԼ· բ· 1· ի Տես գԼ· գ· 15· ի ԳԼ· բ· 4· ձ ԳԼ· գ· 28· ղ Եզր· ժա· 33· ճ Եզր· ժա· 33·
ն Եսթ· ի· 10· Տես Բ Օր· իդ· 16· գ Թագ· ժդ· 6· ո ԳԼ· գ· 1· պ ԳԼ· գ· 29· ռ Ապ· գի· 1· ս ԳԼ· գ· 34·
ղ ԳԼ· բ· 44· գ· 3· 34· ե· 14· 27· Դտկ· ա· 33· ճ ԳԼ· գ· 3· ի Ելք· ձնագին ն Եզր· ա· 1· 2· յ ԳԼ· ա· 21·
ն Թես· ժբ· 6· Տես Ամոմ· գ· 7· ո ԳԼ· բ· 28· պ Ցայտ· ժգ· 1· ռ Բ Օր· իե· 49· Թագ· ա· 23· Եր. բեմ· գ· 7· 13·
խը· 49· Եզեկ· ժե· 3· Ամ· ա· 8· ս ԳԼ· բ· 38· վ ԳԼ· բ· 8· 23· տ ԳԼ· բ· 40· Հմր· 19· 25·

կա կ'ուտէր ու կը փշրէր ու մնացածը ոտքե-
րովը կը կոխէր, ու նմէկ առաջ եղող ամէն
գազաններէն տարբեր էր, եւ տասը եղջիւր
8 ունէր։ Երբոր ես ան եղջիւրները կը դիտէի,
ահա ՚անոնց մէջը մէկ ուրիշ պզտիկ եղջիւր
մը ելաւ, որ անոր առջևէն առջի եղջիւր-
ներուն երեքը խլուեցաւ. և ահա աս եղջիւ-
րին վրայ ՚մարդու աչքերու պէս աչքեր՝ ՚ու
մեծ բաներ խօսող բերան կար։

9 ՚Ես կը տեսնէի մինչև որ աթոռներ դրուե-
ցան, ու ՚Հինաւուրցը նստաւ. ՚անոր զգեստը
ձիւնի պէս ճերմակ՝ ու գլխուն մազը մաքուր
բուրդի պէս էր, անոր աթոռը կրակի բոցի պէս՝
10 ու անիւները վառած կրակի պէս էր. ՚Անոր
առջևէն կրակի գետ կ'ելլէր ու կը վազէր.
՚հազարք հազարաց ծառայութիւն կ'ընէին
անոր, և բիւրք բիւրուց անոր առջևը կը կայ-
նէին. ՚ատեանը բազմեցաւ, ու գիրքերը բա-
11 ցուեցան։ Պնատեսը կը նայէի ան եղջիւրին
խօսած մեծ խօսքերուն ձայնին համար, ՚ու
նայեցայ մինչև որ ան գազանը սպաննուեցաւ,
և անոր մարմինը կորսուեցաւ ու կրակի բոցե-
12 րու տրուեցաւ։ Եւ միւս գազաններուն իշխա-
նութիւնը վերցուեցաւ, բայց մինչև ժամանակ
մը ու առեն մը կենաց երկարութիւն տրուե-
13 ցաւ անոնց։ Գիշերուան տեսիլքներու մէջ կը
տեսնէի, և ահա երկնից ամպերով ՚մարդոց
Որդւոյն նման Ոմն կու գար, ու մինչև ՚Հինա-
ւուրցը հասաւ, և զանիկա անոր առջևը մօտե-
14 ցուցին։ ՚Ու անոր իշխանութիւն, պատիւ ու
թագաւորութիւն տրուեցաւ, որ ամէն ՚ժողո-
վուրդները, ազգերը ու լեզուները անոր ծա-
ռայութիւն ընեն. անոր իշխանութիւնը ՚յա-
ւիտենական իշխանութիւն է որ չանցնիր, ու
թագաւորութիւնը չաւրուիր։

15 Ես Դանիէլս ՚հոգւով վշտացայ իմ ներսէն
դիս, և իմ գլխուս տեսիլքները դիս խռովե-
16 ցուցին։ Հն կայնողներէն մէկուն մօտեցայ,
ու ասոր ամէն բանէրուն ճշմարտութիւնը անոր
հարցուցի. և անիկա ինծի խօսեցաւ, ու ասոր
17 բաներուն մեկնութիւնը ինծի գիտցուց։ ՚Այս
չորս մեծ գազանները չորս թագաւորներ են,
18 որոնք երկրէն պիտի ելլեն։ Եւ թագաւորու-
թիւնը ՚Բարձրելոյն սուրբերը պիտի առնեն,
ու անոնք պիտի ժառանգեն թագաւորու-
թիւնը յաւիտեան՝ և յաւիտեանս յաւիտենից։

19 Եսքը ՚չորրորդ գազանին վրայով ճշմարի-
տը գիտնալ ուզեցի, որ անիկա բոլոր միւս-
ներէն տարբեր էր, ՚՚ խիստ ահեղ էր. անոր
ակռաները երկաթէ՝ և ըղունգները պղնձէ
էին, անիկա կ'ուտէր, կը փշրէր ու մնացածը
20 ոտքերովը կը կոխէր. Եւ անոր գլուխը եղող
տասը եղջիւրներուն վրայով, ու միւս ելա-
ծին վրայով՝ որ անոր առջևէն երեքը ինկան,
այսինքն ան եղջիւրին վրայով՝ որ աչքեր ու
մեծ բաներ խօսող բերան ունէր, և անոր
21 դէմքը միւսներէն մեծ էր։ Ես կը տեսնէի որ
՚ան եղջիւրը սուրբերուն հետ պատերազմ
22 կ'ընէր, ու անոնց յաղթեց, ՚Մինչև որ Հին-
աւուրցը եկաւ, ՚և Բարձրելոյն սուրբերուն
իրաւունք տրուեցաւ, ու ժամանակը հասաւ
23 որ սուրբերը թագաւորութիւնը առին։ Ինչ-
կա այսպէս ըսաւ. Չորրորդ գազանը երկրի
վրայ ՚չորրորդ թագաւորութիւն պիտի ըլլայ,
որ ամէն թագաւորութիւններէն տարբեր պի-
տի ըլլայ, ու բոլոր երկիրը պիտի ուտէ, ու
24 զանիկա պիտի կոխէ ու փշրէ։ ՚Եւ ան տասը
եղջիւրները ան թագաւորութենէն ելլելու
տասը թագաւորներ են, ու անոնցմէ ետքը
մէկ ուրիշը պիտի ելլէ, ու անիկա առջիննե-
րէն տարբեր պիտի ըլլայ, և անիկա երեք
25 թագաւոր պիտի կործանէ. ՚Ու Բարձրելոյն
դէմ խօսքեր պիտի ըսէ, ու ՚Բարձրելոյն
սուրբերը պիտի մաշէ, և ՚պիտի մտածէ ժա-
մանակներ ու օրէնքներ փոխելու. ու անոնք
՚մինչև ժամանակ մը, ժամանակներ ու կէս
26 ժամանակ ՚անոր ձեռքը պիտի տրուին։ ՚Բայց
ատեանը պիտի բազմի, ու անոր իշխանու-
թիւնը պիտի վերցընեն, ջնջէ մինչև վերջը
27 բնաջինջ պիտի ընեն ու կորնչցընեն։ ՚Եւ թա-
գաւորութիւնը ու իշխանութիւնը, ու բոլոր
երկնից տակը եղող թագաւորութեանց մե-
ծութիւնը Բարձրելոյն սուրբերուն ժողովուր-
դին պիտի տրուի. ՚անոր թագաւորութիւնը
յաւիտենական թագաւորութիւն է, ՚ու բոլոր
իշխանները անոր պիտի ծառայեն ու պիտի
հնազանդին։

28 Խօսքին վերջը մինչև հոս է։ Ինչ Դանիէլս
՚իմ խորհուրդներս խիստ խռովեցուցին, ու
երեսիս գոյնը փոխուեցաւ. և ՚սա խօսքը
սրտիս մէջը պահեցի։

---

2 Յայտ. ժգ. 1։
Տես գԼ. բ. 41։
3 Դն. 20, 21, 24։
ԳԼ. ը. 9։
4 Յայտ. ի. 7։
5 Սաղ. ծ. 3։ Եսայ. ը. 33։ Կղ. 15։
6 Գ Թագ. իբ. 19։
Սաղ. կը. 17։ Երեմ. ժբ. 22։ Յայտ. ե. 11։
7 Յայտ. ի. 4, 12։
8 Յայտ. ԺԹ. 20։
9 Եզեկ. ա. 26։
Մատ. իգ. 30։
իզ. 64։ Յայտ. ա. 7, 13։ Ժգ. 14։
10 Դն. 9։
Սաղ. բ. 3, 7, 8։
ը. 6։ ՃԺ. 1, 2։
Մատ. ժա. 27։
իբ. 18։ Յայտ. գ. 35։ ա Կոր. ժե. 27։ Եփես. ա. 22։
11 ԳԼ. գ. 4։
Սաղ. ՃԽե. 13։
12 ԳԼ. բ. 44։ Դն. 27։ Մաթ. գ. 7։
Ղուկ. ա. 33։
Յովհ. ժբ. 34։
Եբր. ժբ. 28։
13 Դն. 7։
14 ԳԼ. ը. 12, 24։ ժա. 31։ Յայտ. ժա. 7։ ժգ. 7։ ժե. 14։ ժԹ. 19։
15 Դն. 9։
16 Ես. կ. 12, 13, 14։
Դն. 22, 27։ բ
Տիմ. բ. 11, 12։
Յայտ. բ. 26, 27։
գ. 21։ ի. 4։
17 Դն. 7։
18 ԳԼ. ը. 12, 24։ ժա. 31։ Յայտ. ժա. 7։ ժգ. 7։ ժե. 14։ ժԹ. 19։
19 Դն. 18։ ա Կոր. գ. 2։ Յայտ. ա. 6։ ե. 10։ ի. 4։
20 ԳԼ. բ. 40։
21 Դն. 7, 8, 20։
Յայտ. ժե. 12։
22 Ես. լԽ. 23։ ԳԼ. ը. 24, 25։ ժա. 28, 30, 31, 36։ Յայտ. ժգ. 5, 6։
23 Յայտ. ժե. 6։ ժը. 24։
24 ԳԼ. բ. 21։
25 ԳԼ. ժբ. 7։ Յայտ. ժբ. 14։
26 Յայտ. ժգ. 7։
27 Դն. 10, 22։
28 Դն. 14, 18, 22։
ԳԼ. բ. 44։ Ղուկ. ա. 33։ Յովհ. ե. 34։ Յայտ. ժա. 15։
Տես Ես. կ. 12։
Դն. 15։ ԳԼ. ը. 27։ ժ. 8, 16։
Ղուկ. բ. 19, 51։
—

ԳԼ· Ը

1 Դանիէլին տեսիլքը խոյի ու քօշի վրայով։ 15 Գաբրիէլ կը
բացատրէ Դանիէլը։ ու տեսիլքը կը վերջնէ։

1 Բաղտասար թագաւորին թագաւորութեանը
երրորդ տարին ինծի Դանիէլիս տեսիլք երև-
2 ցաւ՝ ան ետքը։ Եւ տեսայ եւ տեսիլ-
քի մէջ տեսայ. ու եղաւ որ տեսած ատենս՝
ես եղայի գաւառին մէջը եղող Շուշան մայ-
րաքաղաքն էի, ու տեսիլքի մէջ տեսայ որ
Ուլայ գետին քովն էի։
3 Եւ իմ աչքերս վերցուցի ու տեսայ, և ա-
հա գետին քովը խոյ մը կայնած էր, ու ա-
նիկա երկու եղջիւր ունէր, և ան եղջիւրները
բարձր էին, ու մէկը միւսէն բարձր էր, ու
4 ան բարձրը ետքէն եկաւ։ Ես տեսայ ան խոյը՝
որ էր եղջերուէը դէպ՚ի արեւմուտք, դէպ՚ի
հիւսիս ու դէպ՚ի հարաւ կը զարնէր, ու բնաւ
մէկ գազան մը անոր առջեւը չէր կրնար կայ-
նել, և անոր ձեռքէն ազատող չկար. Հապա
անիկա իր ուզածին պէս ըրաւ ու մեծցաւ։
5 Ու երբոր ես կը մտածէի, ահա արեւմուտ-
քէն բոլոր երկրի երեսին վրայ այծերու քօշ
մը եկաւ, ու գետնին չէր դպչեր. ու քօշը
իր աչքերուն մէջտեղը մէկ նշանաւոր եղ-
6 ջիւր ունէր. Եւ անիկա հասաւ մինչեւ եր-
կու եղջիւր ունեցող խոյը, որն որ տեսայ որ
գետին քովը կայնած էր, ու իր կատաղի զօ-
7 րութեամբը անոր վրայ յարձակեցաւ։ Եւ տե-
սայ որ խոյին մօտեցաւ, ու անոր վրայ կա-
տաղելով՝ խոյը զարկաւ, և անոր երկու եղ-
ջիւրը կոտրեց. ու խոյը ոյժ չունէր որ անոր
առջեւը կայնի. ու զանիկա գետինը զարկաւ ու
զանիկա կոխկրտեց, և մէկը չկար որ խոյը
8 անոր ձեռքէն ազատէ։ Ու այծերու քօշը
խիստ մեծցաւ. ու անիկա ուժովցածին պէս՝
ան մեծ եղջիւրը կոտրեցաւ, և անոր տեղը
դէպ՚ի երկինքը չորս հովերը Հոգիացան չորս նշանաւոր
9 եղջիւր մը ելաւ, և անոնց մէկէն պզտիկ եղ-
ջիւր մը ելաւ, և անիկա Հդէպ՚ի հարաւ,
դէպ՚ի արեւելք ու դէպ՚ի Փառաւոր երկիրը
10 խիստ մեծցաւ. Ու Մինչեւ երկինքը զօրքը
Հմեծցաւ, և Հզօրքէն ու աստղերէն գետինը
11 ձգեց ու զանոնք կոխկրտեց. Ու մինչեւ Հզօ-
րաց իշխանը Հզինքը բարձրացուց. Հու անկէ
Հշնանջենաւոր ընծան վերցուեցաւ, և անոր սըր-
12 բարանին բնակարանը կործանեցաւ։ Ու Հ†զօրք

մը ամբարշտութեամբ մշանջենաւոր ընծան դէմ
դրաւ,՚՚ ու Հճշմարտութիւնը գետինը զարկաւ,
13 ու Հրան տեսաւ և յաջողեցաւ։ Ու լսեցի որ Հմէկ
սուրբ մը կը խօսէր, և ան խօսողին մէկ ուրիշ
սուրբ մը ըսաւ, Մշանջենաւոր ընծան, ու աւերող
ամբարշտութեանը, ու սրբարանին և զօրքին
կոխտուելու տրուելուն տեսիլքը մինչեւ ե՞րբ
14 պիտի տեւէ։ Ու անիկա ինծի ըսաւ, Մինչեւ եր-
կու հազար երեք հարիւր Հօր. ետքը սրբա-
րանը պիտի մաքրուի։
15 Ու երբոր ես Դանիէլս տեսիլքը տեսայ,
ու Հիմաստութիւնը կը փնտռէի որ հասկընամ, ահա
իմ դիմացս Հմարդու կերպարանքով մէկը կը
16 կայնէր։ Եւ Հուլայ ջուրին մէջէն մարդու ձայն
լսեցի՝ որ կը կանչէր ու Հ՚ըսէր, ՀՎրէ Գաբրիէլ,
17 տեսիլքը ատոր հասկըցուր։ Ու անիկա իմ
կեցած տեղիս մօտ եկաւ. ու երբոր եկաւ՝
վախցայ ու Հերեսիս վրայ ինկայ. և անիկա
ինծի ըսաւ, Հասկըցիր, որդի մարդոյ, որ ա-
18 տեսիլքը վերջին ժամանակին համար է։ ՀՈւ
երբոր անիկա ինծի հետ կը խօսէր, ես թմր-
ած՝ երեսիս վրայ գետինը ինկած էի. Հև
անիկա ինծի դպաւ, ու զիս իմ կեցած տեղս
19 կայնեցուց. Ու ըսաւ, Ահա քեզի կ՚իմացընեմ
բարկութեան վերջը ինչ ըլլալիքը. Հվասն զի
20 Հ†այծերու քօշը վերջին ժամանակին համար է։ ՀԱն
քու տեսած խոյդ՝ որ երկու եղջիւր ու-
նէր, Մարաց ու Պարսից թագաւորներն է։
21 ՀԵւ ||այծերու քօշը Յունաց թագաւորն է. ու
անոր աչքերուն մէջտեղի մեծ եղջիւրը Հառաջին
22 թագաւորն է։ ՀԵւ ան որ կոտրեցաւ, ու անոր
տեղը չորսը ելաւ, Հ†ը ան ազգէն չորս թա-
գաւորութիւն պիտի ելլէ, բայց չէ թէ անոր
23 զօրութեամբը։ Ու անոնց թագաւորութեանը
վերջը՝ երբոր ամբարիշտները Հ†ը-
նէ լեցնեն, մէկ Հպինտերես ու խորագէտ
24 թագաւոր մը Հպիտի ելլէ. Եւ անոր իշխանու-
թիւնը պիտի զօրանայ, Հբայց չէ թէ իր զօ-
րութեամբը. ու անիկա սքանչելի կերպով
պիտի աւերէ, Հև պիտի յաջողի ու բան պիտի
տեսնէ, Հու զօրաւորները և սրբոց ժողովուրդը
25 զը պիտի աւերէ. Ու Հիր խելքին միջոցով
իր ձեռքին մէջ նենգութիւնը պիտի յաջողի,
Հև իր սրտին մէջ պիտի Հպարծանայ, ու խա-
զաղութեան մէջ շատերը պիտի կործնջնէ,
և Հիշխանաց իշխանին դէմ պիտի դնէ, բայց
26 Հառանց ձեռքի պիտի կոտրուի։ Հեւ իրիկուան

= Գլ· ե· 1։
բ Եսթ· ա· 2։
գ Եզր· առջևը
դ Գլ· է· 19։ Ժա·
3։ 16։
ե Էմր· 21։
զ Գլ· է· 6։ Ժա· 4։
Էմր· 22։
է Գլ· է· 8։ Ժա· 21։
ը Գլ· Ժա· 25։
թ Սաղ· խը· 2։ Ես·
ղէկ· է· 6։ 15։ Գլ·
Ժա· 16։ 41։ 45։
ժ Ես· Ժգ· 13։
ի Գլ· Ժա· 28։
լ Ցայտ· Ժբ· 4։
խ Ցեխ· է· 14։
ծ Երեմ· խը· 26։ 42։
Գլ· Ժա· 36։ Էմր·
25։
կ Գլ· Ժա· 31։ Ժբ·
11։
հ Եզ· իթ· 38։ Թես·
ը· 3։ Եզեկ· խզ·
13։
ձ Գլ· Ժա· 31։
ղ Կամ ամբարշտու-
թեան համար մըշ-
անջենաւոր ընծան
դէմ Երէն զօրք սըր-
ուեցաւ·
մ Պետ· ա· 12։
յ Եզր· Իրիկուն ա-
ւուտ·
ն Տես գլ· Ժբ· 8։
շ Պետ· ա· 10· 11։
ո Եզեկ· ա· 26։
չ Գլ· Ժբ· 6· 7։
պ Գլ· թ· 21։ Ղուկ·
ա· 19· 26։
ջ Եզեկ· ա· 28։
Ցայտ· ա· 17։
ռ Գլ· Ժ· 9· 10։
Ղուկ· թ· 32։
ս Եզեկ· բ· 2։
վ Գլ· թ· 27։ Ժա·
27· 35· 36։ Ժբ· 7։
Ածք· բ· 3։
տ Էմր· 3։
ր Էմր· 5։
ց Կամ մոգեր
ւ Գլ· Ժա· 3։
փ Էմր· 8։ Գլ· Ժա· 4։
ք Ը Օբ· իբ· 30։
օ Էմր· 6։
ֆ Ցոր· Ժէ· 13· 17։
և Էմր· 12։ Գլ·
Ժա· 36։
ա Էմր· 10։ Գլ· է· 25։
բ Գլ· Ժա· 21· 23· 24։
գ Էմր· 11։ Գլ·
Ժա· 36։
դ Էմր· 11։ Գլ· Ժա·
36։
ե Ցոր· ԺԷ· 20։ Ըզ·
գ· 6։ Գլ· ը· 34· 45։
զ Գլ· Ժ· 1։

ու առտուան տեսիլքը որ ըսուեցաւ՝ ճշմարիտ է. ᵛու դուն տեսիլքը գոցէ, քանզի շատ օրերու համար է։
27 ᵛՈւ ես Դանիէլս մարեցայ և քանի մը օր հիւանդացայ.ետքը ելայ ՚թագաւորին դործը տեսայ. ու տեսիլքին համար զարմացման մէջ էի, ᵛու մէկը չկար որ *ԸՆԷ հասկըցընէր։"

ԳԼ. Թ

1 Դանիէլ գերութեան ժամանակին վերյ խորհելով, 3 մեղաց խոստովանութիւն մը կ'ընէ, 16 ու աղօթքով կը խնդրէ որ երուսաղէմ նորոգուի։ 20 Գաբրիէլ կ'իմացընէ անոր եօթանասուն շաբաթներուն վերյով։

1 Ադաւերոսի որդւոյն ՚Դարեհին առջի տարին՝ որ անիկա Մարաց սերունդէն էր, ու թագաւորեցաւ Քաղդէացւոց թագաւորութեանը վրայ թագաւոր դրուեցաւ, 2 Ես որ թագաւորութեանը առջի տարին ես Դանիէլս գիրքերէն խնդացայ ան տարիներուն թիւը՝ որոնց համար ՏԷրոջը խօսքը եղեր էր ᵇԵրեմիա մարգարէին, թէ եօթանասուն տարիով պիտի վերջացընէր Երուսաղէմի աւերութիւնները։
3 ᵃՈւ ես իմ երեսս Տէր Աստուծոյ դարձուցի, որ ծոմապահութեամբ, քուրձով ու մոխիրով 4 աղօթք ու աղաչանք մատուցանեմ. Եւ իմ Տէր Աստուծոյս աղօթք ըրի, խոստովանեցայ ու ըսի, Ո՜հ, ᵛՏէր՝ մեծ և ահաւոր Աստուած, որ քեզ սիրողներուն և քու պատուիրանքներդ պահողներուն ուխտ ու ողորմութիւն կը 5 պահես, ᵇՄենք մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն ըրինք, ու ամբարշտութիւն ըրինք, և ապստամբ եղանք, ու քու պատուիրանքներէդ 6 ըէդ ու իրաւունքներէդ խոստրեցանք. ᵛԵւ քու ծառաներուդ՝ մարգարէներուն մտիկ չըրինք, որոնք մեր թագաւորներուն, մեր իշխաններուն ու մեր հայրերուն ու երկրին բոլոր 7 ժողովրդեանը քու անունովդ խօսեցան։ Ով Տէր, ᵇքեզի կը վայլէ արդարութիւն, ու մեզի՝ երեսի ամօթ, (ինչպէս որ այսօր եղաւ,) Յուդայի մարդոց, Երուսաղէմի բնակիչներուն ու ամէն մերձաւոր ու հեռաւոր Իսրայէլացիներուն՝ ան բոլոր երկիրներուն մէջ ուր որ դուն զանոնք քշեցիր անոնց քեզի դէմ ըրած 8 յանցանքին համար։ Ով Տէր, ᵛերեսի ամօթ կը վայլէ մեզի, մեր թագաւորներուն, մեր իշխաններուն ու մեր հայրերուն, ինչու որ քեզի 9 դէմ մեղք գործեցինք. ᵇԻսկ ողորմութիւն ու ներողութիւն մեր Տէր Աստուծոյն կը վայլէ, 10 ման զի մենք անկէ ապստամբեցանք, ᵇԵւ մեր Տէր Աստուծոյն ձայնին մտիկ չըրինք որ անոր օրէնքներովը քալենք, որոնք իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն ձեռքովը մեր 11 առջևը դրաւ։ Ու ᵇիսրայէլ քու օրէնքդ զանց ըրին, և քու ձայնիդ մտիկ չընելով խոտորեցան. ուստի Աստուծոյ ծառային ՚Մովսէսին օրինացը մէջ դրուած անէծքը ու երդումը մեր վրայ թափեցաւ. քանզի Ինոր 12 դէմ մեղք գործեցինք. Ու մեր վրայ մեծ չարիք բերելով՝ ᵇհաստատեց իր խօսքերը՝ որ մեր վրայով ու մեզ դատող մեր դատաւորներուն վրայով խօսեր էր. անանկ որ ᵇԵրուսաղէմի մէջ եղածին պէս բոլոր երկինքի տակը 13 չեղաւ։ ՚Մովսէսին օրինացը մէջ գրուածին պէս ասոնք բոլոր չարիքը մեր վրայ եկաւ. ᵛսակայն մենք մեր անօրէնութիւններէն դառնալու և քու ճշմարտութեանդ խելամուտ ըլլալու համար՝ մեր Տէր Աստուծոյն երեսը չաղաչեցինք։ 14 Եւ Տէրը ᵇայս չարիքին համար հսկելով՝ զանիկա մեր վրայ բերաւ, քանզի ՚մեր Տէր Աստուածը իր ըրած բոլոր գործքերուն մէջ արդար է. ᵇբայց մենք անոր ձայնին 15 մտիկ չըրինք։ Եւ արդ, ով Տէր Աստուած մեր, ᶠոր քու ժողովուրդդ զօրաւոր ձեռքով եգիպտոսի երկրէն հանեցիր, ու քեզի ՚անուն վաստրկեցար՝ մինչև որ այսօր կ'երևայ, ᵛմենք մեղք գործեցինք, ամբարշտութիւն ըրինք։ 16 Ով Տէր, քու բոլոր †բարութեանդ համեմատ չնայիս ըրէ, ՚քու սուրբ լեռնիդ՝ Երուսաղէմ քաղաքին քու սրտմտութիւնդ ու բարկութիւնդ դառնայ. վասն զի մեր մեղքերուն համար ու ՚մեր հարցը անօրէնութիւններուն համար՝ ՚Երուսաղէմ ու քու ժողովուրդդ շամչն մեր բոլորտիքը եղողներուն նախատինք 17 եղան։ Եւ հիմա, ով Աստուած մեր, քու ծառայիդ աղօթքը ու աղաչանքը լսէ, ու ᵇՏէրոջդ համար՝ ՚քու ամայացած սրբարանիդ 18 վրայ ՚երեսդ փայլեցուր։ ᵇԱկանջդ խոնարհեցուր, ով Աստուած իմ, ու լսէ, աչքերդ բաց ᵃու տես մեր աւերութիւնները և ան քաղաքը որոնց վրայ քու անունդ կոչուած է. վասն զի մեր ՚աղաչանքը չէ թէ մեր արդարութիւններուն համար քու առջևդ կը մատուցանենք,

---

ᵀ Եզեկ. ժբ. 27։ ԴԼ. ժ. 14։ ժբ. 4, 9։ Տես Ցայտ. խբ. 10։
ᵁ ԴԼ. է. 28։ ժ. 8, 16։
ᵛ ԴԼ. զ. 2, 3։
ᵂ Տես հմմ. 16։
ˣ Կամ՝ ՚ես ԲԱՆԸ խմնաբ։

—

ʸ ԴԼ. ա. 21։ է. 31։ զ. 28։
ᶻ Բ Մն. ԼԶ. 21։ Եզր. ը. 1։ Եսթ. ա. 1։ Դն. է. 1։ Ագգ. ա. 1։ Զաք. ա. 1, 7։ է. 1։
ᵃ Ելից. իբ. 11, 12։ Լեւ. ժ. 10։
ᵇ Բ Մն. ԼԶ. 15, 16։ Եզր. ժ. 10։
ᶜ Նեհեմ. ա. 4։ ԴԼ. զ. 10։ Երեմ. լե. 12, 13։ Յաղ. գ. 8, 9, 10։
ᵈ Եւ. ի. 6։ բ Օր. է. 9։ Նեհեմ. ա. 5։ Թ. 32։
ᵉ գ Թագ. ը. 47, 48։ Նեհեմ. ա. 6, 7։ Թ. 33, 34։ Սալ. ՃԼ. 6։ Եա. կգ. 5, 6, 7։ Երեմ. ժգ. 7։ Եմի. 15։
ᶠ Նեհեմ. թ. 33։ Եմի. 7։
ᵍ Եմի. 10։
ʰ Նեհեմ. թ. 33։
ⁱ Եմի. 7։
ʲ Նեհեմ. թ. 17։ Սալ. ՃԼ. 4, 7։
ᵏ Եմի. 6։
ˡ Եա. ա. 4, 5, 6։ Երեմ. ը. 5, 10։
ᵐ Դև. իզ. 14, 15։ Բ Օր. իբ. 15։ Ովս. ը. 17։
ⁿ Եա. թ. 13։ Երեմ. ը. 30։ Ե. 3։ Ովս. է. 7, 10։
ᵒ Երեմ. լա. 28։ իգ. 27։
ᵖ Նեհեմ. թ. 33։ Եմի. 7։
ᵠ Եմի. 10։
ʳ Զաք. ա. 6։
ˢ Ովս. ա. 12։ բ. 13։ Եզեկ. է. 9։ Ամով. գ. 2։
ᵗ Դև. իզ. 14, 15։ Բ Օր. իբ. 15։ Ովս. բ. 17։
ᵘ Եւ. ժգ. 18։ Նեհեմ. թ. 10։ Երեմ. լբ. 20։
ᵛ Եմի. 5։
ʷ Եբր. ապստամբութիւններուդ
ˣ Եմի. 20։ Զաք. ը. 3։
ʸ Եւ. ի. 5։
ᶻ Ովս. բ. 15, 16։
ᵃ Սալ. իգ. 13, 14։ Եմի. 4։
ᵇ Եմի. 19։
ᶜ Ովս. է. 18։
ᵈ Թագ. գ. 25։ Սալ. կէ. 1։ ՃԼ. 3, 7, 19։
ᵉ Եա. լե. 17։
ᶠ Սալ. ՃԼ. 14։ Տես Եւ. գ. 7։
ᵍ Երեմ. իե. 29։

19 հապա քու մեծ ողորմութեանդ համար։ Ով
Տէր, լո՛ւր, ով Տէր, ների՛ր, ով Տէր, մտի՛ր ըրի՛ ու
կատարէ՛. մի ուշանար՝ քեզի համար, ով Ա-
ստուած իմ, քանզի քու քաղաքիդ վրայ ու քու
ժողովրդեանդ վրայ քու անունդ կոչուած է։
20 Ու երբոր ես տակաւին կը խօսէի, ու կ՚աղո-
թէի, և իմ մեղքս ու իմ ժողովուրդիս Իս-
րայէլին մեղքը կը խոստովանէի, և իմ Ա-
ստուծոյս սուրբ լեռանը համար իմ աղաչանքս
իմ Տէր Աստուծոյս առջեւը կը մատուցանէի.
21 երբոր ես տակաւին աղօթքի մէջ կը խօսէի,
ահա այն առջի տեսիլքին մէջը տեսած մարդս
Գաբրիէլ չուտ մը թռչելով՝ ինծի դպաւ
22 իրիկուան զոհին ատենը, ու ինձ հասկըցո-
նելով՝ ինծի հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Ով Դա-
նիէլ, հիմա ելայ՝ որ քեզի խելաւորութիւն
23 տրվեցընեմ։ Քու աղաչանքիդ սկիզբը պատ-
գամ ելաւ, ու ես եկայ որ պատմեմ, վա-
սն զի դուն Աստուծոյ սիրելի ես. ուրեմն
պատգամը միտքդ առ ու տեսիլքը հասկըցիր։
24 Յաներանքը վերջացընելու, ու մեղքը հատ-
ցընելու, և անօրինութիւնը քաւելու, ու
յաւիտենական արդարութիւնը բերելու, և
տեսիլքը ու մարգարէութիւնը կնքելու, ու
սրբոց Սուրբը օծելու համար՝ քու ժողովուր-
դիդ վրայ ու սուրբ քաղաքիդ վրայ Եօթա-
25 նասնեակ որոշուած է։ Եւ դիտցիր
ու հասկըցիր, որ երուսաղէմը նորէն չինելու
հրամանը ելլելէն մինչեւ Օծեալ Իշխանը եօթը
եօթնեակ ու վաթսունեւերկու եօթնեակ կայ. Ե-
նորէն հրապարակը ու պարիսպը պիտի չինուի
26 նեղութեան ժամանակներու մէջ։ Եւ վաթ-
սունեւերկու եօթնեակէն ետքը Օծեալը պիտի
կտրուի, բայց չի թէ իրեն համար. ու գա-
լու Իշխանին ժողովուրդը քաղաքը ու սուրբ-
բարանը պիտի աւրէ, և վերջը Հեղեղով
պիտի ըլլայ. ու մինչեւ պատերազմին վերջը
27 աւերումներ սահմանուած են։ Ու մէկ եօթ-
նեակ մը շատերուն հետ ուխտ պիտի հաս-
տատէ, և եօթնեկէն մէջտեղը զոհը ու պա-
տարագը պիտի դադրեցընէ. ու թաւրոզը
պղծութեանց աւտարակին վրայ պիտի ըլլայ,
մինչեւ որ աւերածին վրայ նախասահմանեալ
կորուստը թափուի։

ԳԼ. Ժ

1 Պարսից Կիւրոս թագաւորին երրորդ տարին
խօսք մը յայտնուեցաւ Դանիէլին, որուն
անունը Բաղտասասար կոչուած էր. ու ան
խօսքը ճշմարիտ էր, ու մեծ տառապանայ
էր։ ու տեսիլքին տեղեակ եղաւ։ Ան օրերը ես Դա-
2 նիէլս սգաւոր էի երեք շաբաթ տարի։
3 Նրկէս բան երեք շաբաթ սուգի մէջ էի. ա-
խորժելի կերակուր չկերայ ու բերանս միս
կամ գինի չմտաւ, ու ամենեւին իւղ չօծուե-
ցայ՝ մինչեւ որ երեք շաբաթը լրցնցաւ։
4 Եւ առաջին ամսուն քսանուչորսերորդ օրը
ես Տիգրիս գետին մեծ գետին եզերքն էի.
5 ու աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, և ահա
կտաւ հագած՝ ու մէջքը ոսկի գօտի
6 ով կապած մարդ մը կար. Եւ անոր մարմի-
նը տոկեքարի պէս, ու երեսը փայլակի ե-
րեւոյթի պէս, ու աչքերը կրակի բոցերու
պէս, ու թեւերը ու ոտքերը փայլուն պղնձի
գոյնին պէս, ու իր խօսքերուն ձայնը բազ-
7 մութեան ձայնին պէս էր։ Ու ես տեսիլքը
միայնակ ես Դանիէլս տեսայ, ու ինծի հետ
եղող մարդիկը տեսիլքը չտեսան, հապա անոնց
վրայ մեծ վախ ինկաւ, ու փախան որ պա-
8 հուըտին։ Եւ ես միայնակ մնացի, ու ես մեծ
տեսիլքը տեսայ, ու իմ վրաս ոյժ չմնայ,
և իմ վայելչութիւնս ապականութեան դար-
9 ձաւ, ու ոյժ չունեցայ։ Եւ անոր խօս-
քերուն ձայնը լսեցի, ու անոր խօսքերուն
ձայնը լսածիս պէս, քնմած՝ երեսիս վրայ գե-
տինը ինկայ։
10 Եւ ահա ինծի մէկ ձեռք մը դպաւ, ու զիս
ծունկերուս ու ձեռքերուս ափերուն վրայ
11 վերցուց. Եւ ինծի ըսաւ, Ով Դանիէլ՝ սիրելի
մարդ, քեզի ըսելու խօսքերս հասկըցիր, ու
եղած տեղդ կայնիլ, քանզի հիմա քեզի խրբ-
կաւեցայ. ու երբոր անդիկա ասս խօսքը ինծի
12 ըսաւ, դողալով կայնեցայ։ Եւ ինծի ըսաւ,
Մի վախնար, ով Դանիէլ, քանզի ան առջի
օրէն՝ ի վեր որ քու սիրտդ ատիր հասկընալու՝
և քու Աստուծոյդ առջեւը քու անձդ խոնար-

ա Սաղ. հմ. 9. 19. ձբ. 15. 16։ բ Սաղ. լբ. 5։ Ես. կե. 24։ գ ԳԼ. ը. 16։ դ ԳԼ. ը. 18։ ժ. 10. 16։ ե Գ Թագ. ժը. 36։ զ ԳԼ. ժ. 12։ է ԳԼ. ժ. 11. 19։ ը Առաջ. խգ. 15։ թ Ես. ծգ. 10։ ժ Ես. ծգ. 11։ Եբեմ. խգ. 5, 6։ Եբր. թ. 12։ Յայտ. ժգ. 6։ ի Սաղ. խե. 3։ Դանիէլ. ա. 35։ Յովհ. ա. 41։ Եբր. իմ. 11։ լ Տես Թուոց. ժգ. 34։ Եզեկ. գ. 6։ խ Հմր. 23։ Առաջ. խգ. 15։ ծ Եզր. գ. 24։ զ. 1. 15։ է. 1։ Նեեմ. բ. 1, 3, 5, 6, 8։ կ Յովհ. ա. 41։ գ. 25։ ձ Եբեր. Մեսիա ։ Ես. ծե. 4։ ղ Նեեմ. գ. 8. 16. 17. 18։ ճ Ես. ծգ. 8։ Մատ. թ. 11։ Ղուկ. իգ. 26. 40։ մ Պետ. բ. 21։ գ. 18։ յ Առաջ. իգ. 1։ ն Առաջ. խբ. 7։ շ Ղուկ. ժթ. 44։ ո Առաջ. իգ. 2։ չ Առաջ. իգ. 6. 14։ պ Ես. ը. 7. 8։ ԳԼ. ժ. 10. 22։ Նաե. ա. 8։ ջ Ես. ծգ. 11։ Առաջ. իգ. 28։ Հաւմ. ե. 15. 19։ Եբր. թ. 28։ ռ Ես. խբ. 6։ ծե. 3։ Եբեմ. լա. 31։ Եզեկ. ժգ. 60. 61. 62։ տ Կամ աւրոյ պղծութիւնը աշտարակին վրայ պիտի ըլլայ. Եւ պղծութեանց թեւեր վրայ աւրող ։ Մատ. խբ. 15։ Մարկ. ժգ. 14։ Ղուկ. իա. 20։ Տես Ես. ժ. 22. 23։ իը. 22։ ԳԼ. ժա. 36։ Ղուկ. իա. 24։ — ֆ ԳԼ. ա. 7։ ք ԳԼ. ը. 26։ Յայտ. ժթ. 9։ ր Եզէկ. Ժ. 9. Յայտ. ա. 14։ Գ Թագ. ժ. 7։ Յայտ. ա. 13։ ֆ Եզեկ. ա. 21։ Յայտ. ա. 15։ ֆ Տես գԹագ. գ. 17։ Գար. թ. 7։ ֆ ԳԼ. ը. 27։ ֆ ԳԼ. կ. 28։ ֆ ԳԼ. ը. 18։ ֆ Եբեմ. ա. 9։ ԳԼ. թ. 21։ Յայտ. ա. 17։ ֆ ԳԼ. թ. 53։ ֆ Յայտ. ա. 17։

հեցընելու, Քու խօսքերդ լսուեցան, ու ես
13 քու խօսքերուդ համար եկայ։ Բայց Պարսից
թագաւորութեանը իշխանը քսանումէկ
օր իմ երեսիս դէմ կեցաւ. սակայն ահա Մի-
քայէլ՝ առաջին իշխաններէն մէկը լինելո օգ-
նութեան եկաւ, ու ես հոն Պարսից թագա-
14 ւորներուն քովը մնացի. Ու հիմա եկայ որ Վեր-
ջի օրերը քու ժողովուրդիդ լինիլը քեզի հասկըցընեմ, Վասն զի տեսիլը դարու
15 օրերուն համար է։ Եւ անոր խնդիր մասնակ
խօսքեր ըսածին պէս՝ Երեսս գետի՛ գետնին
ծռեցի ու համր մնացի։

16 Եւ ահա մարդու որդւոց կերպարանքով
մէկը շրթունքներուս դպաւ, ու բերանս բացի
ու խօսեցայ, ու դիմացս կայնողին ըսի, Ով
տէր իմ, սա տեսիլքով ինծի վրաս դար-
17 ձան, և ալ ոյժ չունեցայ։ Ու սա իմ տիրոջս
ծառան՝ սա իմ տիրոջս հետ ի՞նչպէս խօսելու
կարող ըլլայ, վասն զի հիմակուընէ վրաս ոյժ
18 չկայ, ու վրաս շունչ չմնաց։ Եւ ան մարդու
կերպարանք ունեցողը նորէն ինծի դպաւ և
19 զիս ուժովցուց. Ու ըսաւ, Մի վախնար,
ով սիրելի մարդ, խաղաղութիւն ըլլայ քեզի,
ուժովցիր և քաջ եղիր. ու երբոր անիկա ինծի
հետ խօսեցաւ՝ ուժովցայ ու ըսի, Թող խօսի
իմ տէրս, վասն զի ուժովցուցիր զիս։

20 Եւ անիկա ըսաւ, Գիտե՞ս թէ ինչու հա-
մար քեզի եկայ. ու հիմա Պարսից իշխանին
դէմ պատերազմելու պիտի դառնամ, ու ել-
լելուս պէս՝ ահա Յունաց իշխանը պիտի
21 գայ։ Բայց ես ճշմարտութեան գիրքին մէջը
գրուածը քեզի պիտի պատմեմ. ու ասոնց *մէջ
մէկը չկայ որ ինծի օգնէ, բայց միայն ձեր
իշխանը Միքայէլ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Պարսից կործանումը Յունաց թագաւորին ձեռքով։ 5 Հա-
րաւի և հիւսիսի թագաւորներուն միջառնելը եղած գաշնակցու-
թիւնները ու պատերազմները։ 30 Հռոմայեցւոց յարձակումը
ու բռնաւորութիւնը։

1 Ու Մարայ Դարեհ Քաղդէացին †առջի տա-
րին ես կայնեցայ որ զանիկա ուժովցընեմ ու
2 զօրացընեմ։ Եւ հիմա քեզի ճշմարտութիւն
պիտի պատմեմ. Ահա Պարսից էրկրէն մէջ երեք
թագաւոր ալ պիտի ելլէ. ու չորրորդը մեծ
հարստութիւնով՝ ամենէն հարուստ պիտի ըլ-
լայ, ու երբոր իր հարստութիւնովը ուժովնայ,
ամենը ոտք պիտի հանէ Յունաց թագաւո-
րութեանը դէմ։

3 Եւ քաջ ‡մէկ զօրաւոր թագաւոր մը պիտի
ելլէ, ու մեծ իշխանութիւնով պիտի տիրէ,
4 և §իր կամացը պէս պիտի ընէ. Ու երբոր

* Կամ գէմ
– Հմր. 13։ Յուդ. 9։ Յայտ. ժբ. 7։
— Գլ. է. 31։
† Գլ. Թ. 1։
‡ Գլ. Թ. 3, 4, 22, 23։ Գոր. ժ. 4։
§ Հմր. 20։
* Հմր. 21։ Գլ. ժբ. 1։ Յուդ. 9։ Յայտ. ժբ. 7։
ա Դն. խթ. 1։ Գլ. բ. 28։
բ Գլ. ը. 26։ Ամբ. բ. 3։
գ Հմր. 9։ Գլ. ը. 18։
դ Գլ. ը. 15։
ե Հմր. 10։ Երեմ. ա. 9։
զ Հմր. 8։
է Հմր. 11։
ը Դաան. չ. 23։
թ Հմր. 13։
ժ Գլ. է. 6։ ը. 5։
ի Գլ. ը. 4։ Հմր. 16, 36։
լ Գլ. ը. 8։
խ Գլ. ը. 22։
† Կամ մէկ քանի տա-

պէս Իանոր Թագաւորութիւնը պիտի կոտրի,
ու երկինքց չորս հովերուն պիտի բաժնուի.
բայց իր յաջորդներուն չէ, Ոչ ալ իր վարած
իշխանութեանը պէս. վասն զի անոր թագա-
ւորութիւնը պիտի քակուի, ու անոնցմէ ու-
րիշներուն պիտի ըլլայ։

5 Եւ Հարաւի թագաւորը պիտի ուժոլնայ,
ու անոր իշխաններէն մէկը անոր վրայ պիտի
ուժոլնայ ու պիտի տիրէ. անոր իշխանու-
6 թիւնը մեծ իշխանութիւն պիտի ըլլայ։ Եւ
մէկ քանի տարիէն եառքը իրարու հետ գաշ-
նակցութիւն պիտի ընեն, վասն զի Հարաւի
թագաւորին աղջիկը հիւսիսի թագաւորին
պիտի երթայ հաշտութիւն ընելու համար, բայց
բազուկի ոյժ պիտի չունենայ. և ան Քաֆոռը
ու անոր բազուկը պիտի չկարենայ դիմանալ,
հապա ան աղջիկը՝ ու զանիկա բերողները ու
զանիկա ծնանողը և զանիկա ժամանակներուն
համեմատ ուժովցնողը ձեռք պիտի տրուին։

7 Բայց անոր արմատներուն ընձիւղներէն մէկը
պիտի ելլէ անոր տեղը, ու անիկա զօրքով
պիտի գայ, և հիւսիսի թագաւորին ամրոց-
ները պիտի մտնէ, ու անոնց մէջը բան պիտի
8 տեսնէ ու յաղթող պիտի ըլլայ. Եւ անոնց
աստուածներն ալ՝ ձուլածոյ կուռքերուն ու
ոսկեղէն ու արծաթեղէն ընտիր անօթներուն
հետ եգիպտոս գերութեան պիտի տանի. ու
անիկա †հիւսիսի թագաւորէն աւելի չատ
9 տարիներ պիտի կայնի։ Որ Հարաւի թագա-
ւորին թագաւորութեանը մէջ պիտի մտնէ,
ու նորէն իր երկիրը պիտի դառնայ։

10 Եւ անոր որդիքը պատերազմի պիտի ել-
լեն, ու շատ զօրքերու բազմութիւն պիտի
ժողվեն. Ինքն ալ անպատճառ պիտի գայ
ու հեղեղի պէս պիտի անցնի, և գարձեալ
11 եւ մինչև անոր ամրոցը պիտի պատերազմի։ Իսկ
Հարաւի թագաւորը պիտի կատղի ու պիտի
ելլէ, և անոր հետ՝ այսինքն հիւսիսի թա-
գաւորին հետ պատերազմ պիտի բնէ. ան ալ
շատ բազմութիւն ոտք պիտի հանէ, բայց
12 բազմութիւնը անոր ձեռքը պիտի տրուի։ Ու
երբոր ան բազմութիւնը առնէ՝ իր սիրտը պի-
տի բարձրանայ, ու բիւրաւորներ պիտի կոր-
13 ծանէ, բայց պիտի չուժոլնայ. Քանզի հիւ-
սիսի թագաւորը պիտի դառնայ, ու առջի-
նէն աւելի բազմութիւն ոտք պիտի հանէ,
ու մէկ քանի տարիէն եառքը մեծ զօրքով
ու մեծ պատրաստութեամբ անշուշտ պիտի
14 գայ։ Եւ ան ժամանակները Հարաւի թագա-
ւորին վրայ շատերը պիտի ելլեն. ու քու
ժողովուրդիդ բռնաւորներուն որդիքը ոտք
պիտի ելլեն՝ տեսիլքը կատարելու համար,

րի հիւսիսի թագա-
ւորէն աւելի պիտի
ուժոլնայ.
ա Եմ. ը. 8։ Գլ. Թ. 26։
բ Հմր. 7։

15 բայց պիտի դլորին։ Եւ Հիւսիսի թագաւորը
պիտի դայ, ու հողաբլուրներ պիտի կանգնէ,
ու պարսպաւոր քաղաքներ պիտի առնէ. և
Հարաւի [a]բազուկները ու անոր ընտ-
րեալները պիտի չդիմանան, ոչ ալ դիմանա-
16 լու ոյժ պիտի [b]ունենան։ Եւ անոր վրայ եկողը
[c]իր ուզածին պէս պիտի ընէ, ու [d]անոր ե-
րեսին դէմ դնող պիտի չըլլայ, և [e]փառա-
ւոր երկրին մէջը պիտի կենայ, որ անոր ձեռ-
17 քովը պիտի աւրի։ Ու երեսը պիտի չիակէ
իր բոլոր թագաւորութեանը ուժովը դալու,
և իր հետը ուղիղներ պիտի ընլլան, ու բան
պիտի տեսնէ. և կանանց աղջիկը անոր պիտի
տայ, որ անոր [f]բնաւրութիւնը աւրէ, բայց ա-
18 նոնկա անոր հետ պիտի չկայնի ու անոր պիտի
չըլլայ։ Երեսը իր երեսը դէպ [g]ի կղզիները
պիտի դարձընէ, ու շատերը պիտի առնէ.
և մէկ իշխան մը անոր նախատինքը պիտի
դադրեցընէ, ու ասկէ [h]ի զատ անոր նախա-
19 տինքը պիտի դարձընէ։ Եւ իր երեսը
դէպ [i]ի իր երկրին ամրոցները պիտի դարձը-
նէ, բայց պիտի դլորի, պիտի [k]իյնայ ու պի-
տի չգտնուի։
20 Ե՛ւ անոր տեղը մէկը պիտի ելլէ, որ Հար-
կապահանջը պիտի խրկէ [l]Թագաւորութեանը
[m]փառքին համար.՝ բայց անոնկա քիչ օրերու
մէջ պիտի կոտրի, սակայն ոչ բարկութեամբ
և ոչ պատերազմով։
21 Ու անոր տեղը [n]մէկ անարդ մը պիտի ել-
լէ, որ անոր թագաւորական պատիւ պիտի
չտան. բայց անկոնկա հանդարտութեամբ պիտի
22 դայ, ու չորք[o]րթութիւններով [p]թագաւորու-
թիւնը պիտի առնէ։ Եւ անոր առջեւէն [q]հե-
ղեղին բազուկներովը պիտի [r]ընկղմին ու պիտի
23 կոտրին, [s]նաև ուխտին իշխանը։ Քանի անոր
հետ դաշնակցութիւն ընելէն ետքը [t]անկոնկա
նենգութիւն պիտի ընէ, և պիտի ելլէ ու պըզ-
24 տիկ ազգով պիտի յաղթէ։ Անկոնկա հանդար-
տութեամբ [u]խնամ պարարտ գաւառին մէջը
պիտի մտնէ, ու իր հայրերուն ու հարցը հայ-
րերուն չըրածը [v]ինքը պիտի ընէ. աւնոնց մէջը
աւար և կողոպուտ ու առացուածք պիտի
բաչխէ, ու մինչև մէկ ժամանակ մը պարիսպ-
ներուն դէմ իր խորհուրդները պիտի խորհի։
25 Ու մեծ զօրքով իր զօրութիւնը ու սիրտը
պիտի դրդռէ Հարաւի թագաւորին դէմ. Հա-
րաւի թագաւորն ալ խիստ մեծ ու զօրաւոր
զօրքով պատերազմի պիտի ելլէ, բայց պիտի
չկարենայ դիմանալ. վասն զի անոր դէմ խոր-
26 հուրդներ պիտի խորհին։ Անոր ապնիւ կերա-
կուրները ուտողները անոր համար զանկոնկա պիտի
կոտրեն. և անոր զօրքը պիտի [w]ցրուի, ու
27 շատերը սպաննուած պիտի իյնան։ Եւ սա
թագաւորներուն երկուքին ալ սիրտը չարու-
թիւն ընելու հակադրեալ պիտի ըլլայ, ու մէկ
սեղանի վրայ սուտ պիտի խօսին, բայց պիտի
չյաջողի. վասն զի [x]վախճանը որոշուած ժա-
28 մանակի մէջ պիտի ըլլայ։ Ու անկոնկա շատ
հարստութիւնով իր երկիրը պիտի դառնայ,
և [y]իր սիրտը սուրբ ուխտին դէմ պիտի ըլ-
լայ, ու բան պիտի տեսնէ, ու իր երկիրը
պիտի դառնայ։
29 Որոշուած ժամանակի մէջ պիտի դառնայ,
ու հարաւի վրայ պիտի երթայ. բայց վեր-
30 ջինը [z]առջինին պէս պիտի չըլլայ։ [a]Քանի
կիտացեայ նաւերը անոր վրայ պիտի երթան,
և անկոնկա պիտի [b]թուլնայ, ու դառնալով [c]սուրբ
ուխտին դէմ պիտի բարկանայ, ու բան պի-
տի տեսնէ. և պիտի դառնայ, ու սուրբ ուխ-
տը [d]թողողներուն ուշադրութիւն պիտի ընէ։
31 Ու անոր կողմէն բազուկներ պիտի կայնին,
[e]և սրբարանը՝ ամրոցը պիտի պղծեն, ու
[f]միանդենաւոր ընծան պիտի վերցընեն, ու աւ-
32 րող պղծութիւնը պիտի դնեն։ Եւ ուխտին
դէմ ամբարշտութիւն ընողները չողոքորթու-
թիւններով դլխէ պիտի հանէ. բայց իրենց
Աստուածը ճանչցողներուն ժողովուրդը ոյժ
33 պիտի դտնեն, ու բան պիտի տեսնեն։ Եւ
ժողովուրդին խելացիները շատերուն պիտի
սորվեցընեն, [g]ու աուեն մը սուրի, կրակի,
գերութեան և յափշտակութեան պիտի հան-
34 դիպին։ Ու երբոր՝ [h]բանեցան հանդիպին՝
քիչ մը օգնութիւն պիտի գտնեն, ու շատե-
րը չողոքորթութիւններով անոնց պիտի յա-
35 րին։ Եւ խելացիներէն ոմանք՝ [i]բանեցան պի-
տի հանդիպին, որպէս զի [k]մինչև վերջին ժա-
մանակը [l]զանոնք փորձէ, մաքրէ ու ճերմկե-
ցընէ. [m]քանի անկոնկա տակաւին որոշ ժամանակ
36 մը պիտի տեւէ։ Եւ ան թագաւորը [n]իր ուզա-
ծը պիտի ընէ, ու [o]ինքը բոլոր աստուած-
ներէն վեր պիտի բարձրացընէ ու պիտի մեծ-
ցընէ, և [p]աստուածոց Աստուածին դէմ սոսկա-
լի բաներ պիտի խօսի, ու յաջողութիւն պի-
տի գտնէ՝ [q]մինչև որ բարկութիւնը կատա-
րուի. քանի նախասահմանուածը [r]ի գործ
37 պիտի դրուի։ Եւ անկոնկա իր հարցը աստուած-
ները բանի տեղ պիտի չսեպէ, [s]և կանանց
ցանկութիւնը՝ [t]ու բնաւ մէկ աստուած մը պիտի
չսեպէ, վասն զի ինքը ամենուն վրայ պիտի
38 մեծցընէ. Հապա բերդերուն աստուածը իր
եղած տեղը պիտի պատուէ, ու իր հայրե-
րուն չճանչցած աստուածը ոսկիով, արծա-

[a] Թուս. իգ. 21։ Եր-
բեմ. բ. 10։
[b] Հմր. 28։
[c] Գլ. ը. 11։ Ժբ.
11։
[d] Ա՛ողջ. բ. 7։
[e] Եբր. ժա. 35, 1ս։
[f] Գլ. ը. 17 ։ 19։
Հմր. 40։
[g] Գլ. ժբ. 10։ ա
Պետ. ա. 7։
[h] Հմր. 29։
[i] Հմր. 16։
[k] Գլ. է. 8, 25։ բ.
25։ բ Թես. բ. 4։
Յայտ. ժգ. 5, 6։
[l] Գլ. ը. 11, 24, 25։
[m] Գլ. ի. 27։
[n] ա Տիմ. գ. 3։
[o] Եսա. ժգ. 13։ բ Թես.
բ. 4։
[p] Գլ. ը. 25։
[q] Կամ կռիւ, եբր.
յորդի։
[r] Հմր. 29, 35, 40։
Գլ. ը. 19։
[s] Հմր. 22։
[t] Հմր. 25։

[a] Գլ. ը. 4, 7։ Հմր.
3, 36։
[b] Յեռ. ա. 5։
[c] Գլ. ը. 9։ Հմր.
41, 45։
[d] Յոբ. ի. 8։ Սաղ.
լէ. 38։ Եզեկ. իգ.
21։
[e] Կամ փառաւոր մա-
սէն.
[f] Գլ. է. 8։ ը. 9։
23, 25։
[g] Հմր. 10։
[h] Գլ. ը. 10, 11, 25։

[i] Թուս. իգ. 21։ Ե-
բեմ. բ. 10։
[k] Հմր. 28։
[l] Գլ. ը. 11։ Ժբ.
11։
[m] Ա՛ողջ. բ. 7։
[n] Եբր. ժա. 35, 1ս։
[o] Գլ. ը. 17 ։ 19։
Հմր. 40։
[p] Գլ. ժբ. 10։ ա
Պետ. ա. 7։
[q] Հմր. 29։
[r] Հմր. 16։
[s] Գլ. է. 8, 25։ ը.
25։ բ Թես. բ. 4։
Յայտ. ժգ. 5, 6։
[t] Գլ. ը. 11, 24, 25։
[u] Գլ. ի. 27։
[v] ա Տիմ. գ. 3։
[x] Եսա. ժգ. 13։ բ Թես.
բ. 4։

թով, պատուական քարերով ու ցանկալի բա-
39 ներով պիտի պատուէ։ Եւ ան օտար աստու-
ծոյն հետ զօրաւոր բերդերու մէջ բան պիտի
տեսնէ, ու ճանչցողներուն փառքը պի-
տի շատցնէ, և շատերուն վրայ տիրել պի-
տի տայ անոնց, ու երկիրը *իրրև վարձք"
պիտի բաժնէ։
40 Եւ վերջին ժամանակը հարաւի թագաւո-
րը անոր հետ պիտի ծեծկուի. ու հիւսիսի
թագաւորը կառքերով, †ձիաւորներով ու
շատ նաւերով †մրրիկի պէս անոր դէմ պիտի
երթայ, ու երկիրները պիտի մտնէ, †ու կոխե-
41 լով պիտի անցնի. Եւ փառաւոր երկիրը պիտի
մտնէ, ու շատ երկիրներ տակնուվրայ պիտի ըլ-
լան. բայց անոր ձեռքէն ասոնք պիտի ազա-
տին՝ †Եդոմ, Մովաբ ու Ամմոնի որդւոց գլխ-
42 ւաւոր *մարդիկը։ Եւ իր ձեռքը երկիրներուն
վրայ պիտի երկնցնէ, ու Եգիպտոսի եր-
43 կիրը պիտի չկարենայ ազատիլ։ Եւ ոսկիի ու
արծաթի գանձերուն ու Եգիպտոսի բոլոր պա-
տուական բաներուն պիտի տիրէ, և Լիբեացիք
ու Եթովպացիք անոր †հետեւող պիտի ըլ-
44 լան։ Բայց արեւելքէն ու հիւսիսէն լուրեր պի-
տի գան, և զանիկա պիտի խռովեցընեն. ու մեծ
բարկութեամբ պիտի ելլէ որ շատերը կորսըն-
45 ցնէ ու բնաջինջ ընէ։ Եւ պալատներու պէս
վրաններըը՝ ‡ծովերուն մէջտեղը *փառաւոր
ու սուրբ լեռան վրայ" պիտի կանգնէ. †բայց
անիկա մինչեւ իր վախճանը պիտի հասնի, ու
անոր օգնութիւն ընող պիտի չըլլայ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Միքայէլ պիտի ազատէ Իսրայէլը իրենց նեղութենէն։ 8 Դա-
նիէլ ժամանակներուն վերայով տեղեկութիւն կը առնայ։

1 Եւ ան ժամանակը քու ժողովուրդիդ որ-
դւոյը վրայ կայնող *Միքայէլ մեծ իշխանը
պիտի ելլէ, †ու անանկ նեղութեան ժամանակ
պիտի ըլլայ, որ ազգ ըլլալէն մինչեւ ան ատե-
նը անանկը եղած չէ. և ան ժամանակը քու
ժողովուրդդ †պիտի ազատի, այսինքն ով որ
2 †դիքին մէջը դրուած գտնուի։ Ու երկրէա
հողին մէջը քնացողներուն շատերը պիտի ար-

Թէննան, †ոմանք յաւիտենական կենաց հա-
մար, և ոմանք ալ նախատանաց *ու յաւիտե-
3 նական անարգանաց համար։ Եւ †իմաստուն-
ները երկնից հաստատութեանը լոյսին պէս, †ու
անոնք որ շատերը արդարութեան կ'առաջ-
նորդեն՝ †աստղերուն պէս †պիտի փայլին յա-
ւիտեանս յաւիտենից։
4 †Եւ դուն, ով Դանիէլ, սա խօսքերը գոցէ,
ու գիրքը կնքէ մինչեւ *վերջին ժամանակը.
շատերը ||ուշադրութեամբ պիտի կարդան,"
ու գիտութիւնը պիտի շատնայ։
5 Ու ես Դանիէլս տեսայ որ ահա ուրիշ եր-
կու մարդիկ կայներ էին, մէկը գետին մէկ ե-
6 զերքը՝ ու միւսը †գետին միւս եզերքը։ Ու
մէկը ըսաւ †ան կտաւ հագած մարդուն որ
գետին ջուրերուն վրայ կ'նայած էր, †Ա՞ս ա-
չքան-
չելի բաներուն վերջը մինչեւ ե՞րբ պիտի ըլլայ։
7 Եւ լսեցի որ ան կտաւ հագած մարդը որ գետին
ջուրերուն վրայ կ'նայած էր, †իր աջ ու ձախ
ձեռքերը երկինքը վերցնելով՝ †յաւիտեան
կենդանի եղողին վրայ երդում ըրաւ, *որ
ժամանակ մը, ժամանակներ, ու կէս †ժամանակ
պիտի ըլլայ. †ու երբոր †սուրբ ժողովուրդին
զօրութիւնը բոլորովին ցրուի, ասոնց ամէնը
պիտի կատարուի։
8 Ու ես լսեցի, բայց չհասկըցայ. ու ըսի, Ով
9 տէր իմ, ասոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Եւ
անիկա ըսաւ, Գնա, ով Դանիէլ, քանզի սա
խօսքերը †մինչեւ վերջին ժամանակը գոցուած
10 ու կնքուած են։ †Շատերը պիտի մաքրուին
ու պիտի ճերմկնան ու պիտի փորձուին,
†բայց ամբարիշտները ամբարշտութիւն պիտի
ընեն. ու բնաւ մէկ ամբարիշտ մը պիտի չհաս-
կընայ, հապա †իմաստուններըը պիտի հասկը-
11 նան։ Ու †ինչանէնաւոր զոհին §վերցուելուն
և աւրող պղծութեանը դրուելուն ժամանա-
կէն" հազար երկու հարիւր քսենասուն օր պիտի
12 ըլլայ։ Երանի անոր որ պիտի սպասէ, ու հա-
զար երեք հարիւր երեսունհինգ օրուան
13 պիտի հասնի։ Բայց †դուն գնա մինչեւ վախ-
ճանը, †հանգչիս, ու օրերուն
վերջը †քու վիճակիդ մէջը պիտի կայնիս։

* Կամ գնով
- Մեր. 35։
† Եզեկ. լը. 4, 15։ Յայտ. ի. 16։
* Եսա. խա. 1։ Զաք. ի. 14։
‡ Մեր. 10, 22։
§ Տես Եսա. ժա. 14։
† Եբր. քայլերուն մէջ
‡ Կամ ծովերուն ու փառաւոր սուրբ լեռանը մէջտեղը

ա Սաղ. խը. 2։ Մեր. 16, 41։ Տես բ Թես. բ. 4։
բ Տես բ Թես. բ. 8։ Յայտ. ժի. 20։

—

գ ԳԼ. ժ. 13, 21։
դ Եսա. խդ. 20, 21։ Երեմ. լ. 7։ Մատ. խդ. 21։ Յայտ. ժգ. 18։

ե Հռոմ. ժա. 26։
զ ԵԼ. լը. 32։ Սաղ. ծգ. 8։ կի. 28։ Եզեկ. ժգ. 9։ Ղուկ. ժ. 20։ Փիլ. գ. 3։ Յայտ. գ. 5։ ժգ. 8։
է Մատ. իե. 46։ Յայտ. ե. 28, 29։ Գար. իգ. 15։
ը Եսա. կգ. 21։
թ ԳԼ. ժա. 33, 35։
ժ Յակ. ե. 20։
ի Առակ. գ. 18։ Մատ. ժգ. 43։
լ ԳԼ. ը. 26։ Մեր. 9։ Յայտ. ժ. 4։ Տես Յայտ. իբ. 10։
խ Մեր. 9։
ծ Կամ հոս հան պիտի պալատին,
կ ԳԼ. ժ. 4։
հ ԳԼ. ժ. 5։
ձ ԳԼ. ը. 13։
ղ Բ Օր. լը. 40։

Յայտ. ժ. 5, 6։
ճ ԳԼ. գ. 34։
մ ԳԼ. ե. 25։ ժա. 13։ Յայտ. ժբ. 14։
յ Ղուկ. իա. 24։ Յայտ. ժ. 7։
ն ԳԼ. ը. 24։
շ Մեր. 4։
ո ԳԼ. ժա. 35։ Զաք. ժգ. 9։
չ Ովս. ժգ. 9։ Յայտ. իի. 20։ իբ. 11։
պ ԳԼ. ժա. 33, 35։

Յովհ. է. 17։ ը. 47։ ժը. 37։
ռ ԳԼ. ը. 11։ ժա. 31։
§ Կամ վերցուած ժամանակէն՝ մինչեւ աւրող պղծութեանը դրուելը՝
ս Մեր. 9։
վ Եսա. ձէ. 2։ Յայտ. ժգ. 13։
տ Սաղ. ա. 5։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՈՎՍԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ովսէի հագեւոր պառնակութեան դէմ Աստուծոյ գառաստանը ցուցընելու համար՝ իրեն կնիկ կ՚առնէ Գոմերը, 4 որ կը ծնանի Յեզրեաէլը, 6 Լօրուհաման 8 ու Լասմին։ 10 Յուդայի ու Իսրայէլի գերեզարձութիւնը։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Բէէրիի որդւոյն Ովսէէին եղաւ՝ Ցուդայի թագաւորներուն՝ Ոզիայէն, Յոթամէն, Աքազէն ու Եզեկիայէն օրերը և Իսրայէլի թագաւորին Յովասի որդւոյն Յե-
2 րոբովամէն օրերը։ Ովսէէին սկզբնաւորը եղած Տէրոջը խօսքին սկիզբը։ Եւ Տէրը ըսաւ Ովսէէին, Գնա, քեզի պառնակութեան կնիկ մը ու պառնակու-
թեան տղաքներ առ, քանզի երկիրը Տէ-
րոջմէ խառնորելով՝ խիստ չատ պառնկեցաւ։
3 Եւ անոր դնաց ու Գոմերայիմի աղջիկը Գոմերը առաւ, և անիկա յղացաւ ու անոր
4 որդի մը ծնաւ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ, Անոր անունը Յեզրեաէլ դիր, քանզի քիչ առենէն ես քեզ Յեհուի տունէն Յեզրեաէլի հէք արիւնները Յե-
ուէին տունէն պիտի պահանջեմ, ու Իսրայէ-
լի տանը թագաւորութիւնը պիտի դադրե-
5 ցընեմ։ Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը Յեզրե-
էլի հովիտին մէջ Իսրայէլին աղեղը պիտի կոտրեմ։
6 Եւ Գոմեր դարձեալ յղացաւ ու աղջիկ մը ծնաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ Ովսէէին, Անոր անունը Լօրուհամա դիր, քանզի ալ պիտի չողոր-
միմ Իսրայէլի տանը, հատա զանիկա բոլո-
7 րովին պիտի վերցընեմ։ Բայց Յուդայի տանը ողորմութիւն պիտի ընեմ, ու զանոնք Իրենց Տէր Աստուծովը պիտի փրկեմ, և զա-
նոնք աղեղով կամ սրով կամ պատերազմով, ձիերով կամ ձիաւորներով պիտի չփրկեմ։
8 Ու երբոր Լօրուհաման կաթէն կարեց,
9 Նորէն յղացաւ ու որդի մը ծնաւ։ Անատնը Տէրը ըսաւ, Անոր անունը Լօամմի դիր, քանզի դուք իմ ժողովուրդս չէք, ու ես ձեզի
10 Աստուած պիտի չըլլամ։ Բայց Իսրայէլի որ-
դւոյը թիւը ծովու աւազին պէս պիտի ըլլայ, որ անչափ ու անթիւ է. ու ան տեղը որ անոնց ըսուեցաւ թէ Դուք իմ ժողովուրդս չէք, հոն անոնք Կենդանի Աստուծոյն որդիքը պիտի
11 ըսուին։ Եւ Յուդայի որդիքը ու Իսրայէլի որդիքը միկտեղ պիտի ժողովուին, ու իրենց վրայ իշխան մը պիտի դնեն, ու երկրէն պիտի ելլեն, քանզի Յեզրեաէլին օրը մեծ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Բ

1 Ժողովուրդին կատարեալ բարեփոխութիւնը։ 6 Անոնց դէմ Աստուծոյ գառաստանները։ 14 Անոնց հետ հաշտուելուն խոստմունքը։

1 Ձեր եղբայրներուն Ամմի՝
Ու ձեր քոյրերուն Րուհամա ըսէք.
2 Վիճեցէք ձեր մօրը հետ, վիճեցէք,
Քանզի անիկա իմ կնիկս չէ,
Ու ես անոր էրիկը չեմ.
Եւ անիկա իր երեսէն իր պառնկութիւնները՝
Ու իր ծիծերուն մէջէն իր չնութիւնները թող
վերցընէ.
3 Որ չըլլայ թէ զանիկա մերկացընեմ,
Ու զանիկա իր ծնած օրուանը պէս թողում,
Եւ զանիկա անապատի դարձընեմ,
Ու զանիկա անջուր երկրի պէս ընեմ,
Ու զանիկա ծարաւով մեռցընեմ։
4 Եւ անոր որդւոցը ողորմութիւն պիտի չընեմ,
Քանզի անոնք պառնկութեան որդիք են։
5 Քանզի անոնց մայրը պառնկութիւն ըրաւ,
Ջանոնք յղացողը խայտառակութիւն գործեց,
Վասն զի ըսաւ, Իմ հոմանիներուս եւեւէն եր-
թամ,
Որոնք իմ հացս ու ջուրս, բուրդս ու քթանս,
Եղս ու խնկենիներս կու տան։
6 Անոր համար ահա ես փուշերով ցանգ պի-
տի գաշեմ անոր ճամբուն,
Ու անոր պատ պիտի չընեմ,
Որ իր ճամբաները չկրնայ գտնել։
7 Եւ անիկա իր հոմանիներուն եւեւէն պիտի
երթայ, բայց անոնց պիտի չհասնի,
Ու զանոնք պիտի փնտռէ, բայց պիտի չկրնայ
գտնել.
Անատնը պիտի ըսէ, Երթամ իմ առաջի եր-
կանա դառնամ,
Քանզի անատնը հիմակուընէ աղէկ էր ինձ
էի։
8 Եւ անիկա չգիտցաւ որ ցորենը ու գինին ու
եղը ես անոր կու տայի,

= Գլ. գ. 1։
Բ Բօր. լու. 16։ Սալ. հգ. 27։ Երեմ. բ. 13։ Եզեկ. իգ. 3։ եւն։
Ֆ Թագ. ժ. 11։
Տ Տես Թագ. ժէ. 10, 12։
Ը Տես Թագ. ժէ. 29։
Ի Ք՝ չողորմեալ։
Լ Թագ. ժէ. 6, 23։
Կ Կամ որ անոնց մէկ կերպով մը ներեմ։
Ծ Թագ. ժթ. 35։
Ձ Տես Ջաբ. գ. 6։ թ. 10։
Ղ Ք՝ իմ ժողովուրդս չէք։
Ճ Ես. ը. 12։ Հր. առաք. թ. 26, 27։
Յ Հառաք. թ. 25, 26։ ա Պետ. բ. 10։
Ն Գէ. բ. 23։
Շ Յովէ. ա. 12։ ա Յովէ. գ. 1։
Չ Ես. ժա. 12, 13։ Երեմ. գ. 18։ Եզեկ. լգ. 23։ լէ. 16—24։
Ո Ք՝ իմ ժողովուրդս։
Պ Ք՝ ողորմեալ։
Ջ Ես. ծ. 1։
Ռ Եզեկ. ժգ. 25։
Ս Երեմ. ժգ. 22, 26։ Եզեկ. ժգ. 37, 39։
Վ Եզեկ. ժգ. 4։
Տ Եզեկ. ժթ. 15։
Ր Ամոս. ը. 11, 13։
Ց Յովէ. ը. 41։
Ւ Ես. ա. 21։ Երեմ. գ. 1։ ե. 8, 9։ Եզեկ. ժգ. 15, 16, եւն։
Փ Հմր. 8, 12։ Երեմ. խգ. 17։
Ք Յար. գ. 25։ ժթ. 8։ Պտր. գ. 7, 9։
Օ Եբր. քառամեայ։
Ֆ Գլ. ե. 15։ Գաղ. ժե. 18։
Ա Եզեկ. ժգ. 8։
Բ Ես. ա. 3։
Գ Եզեկ. ժգ. 17, 18, 19։

եւ անոր արծաթը ու ոսկին ես կը չատցընէի,
որպէսզի անոնք Բահաղի կռոտեր չլինեցին։
9 Անոր համար պիտի գառնամ, ու իմ ցորենս
իր եղանակին մէջ
ու իմ գինիս իր որոշ ժամանակին մէջ պիտի
առնեմ,
եւ անոր մերկութիւնը ծածկող բուրդս ու
քթանս ետ պիտի առնեմ։
10 Ու հիմա անոր Տոմանիներուն առջեւը
Անոր անզգամութիւնը պիտի յայտնեմ,
ու մարդ մը պիտի չըլլայ որ զանիկա իմ
ձեռքէս ազատէ։
11 Եւ անոր բոլոր ուրախութիւնը,
Անոր տօնները, ամսագլուխները ու շաբաթ-
ները
եւ բոլոր Տանդիսաւոր օրերը պիտի խափանեմ։
12 Ու պիտի աւրեմ անոր որթերը ու թզենիները,
Որոնց համար կ'ըսէր թէ Ասոնք իմ Տոմանի-
ներուս ինծի տուած պարգեւներն են,
եւ զանոնք անտառ պիտի դարձընեմ.
ու գանոնք գաշտի գազանները պիտի ուտեն։
13 Եւ զանիկա պիտի պատժեմ այն օրերուն հա-
մար՝
Որոնց մէջ անիկա Բահաղիմներուն խունկ կը
ծխէր,
Իր օղերովը ու մանեակներովը կը զարդա-
բուէր,
եւ իր Տոմանիներուն ետեւէն կ'երթար,
ու զիս մոռցեր էր, կ'ըսէ Տէրը։
14 Անոր համար ահա ես զանիկա պիտի Տա-
մոզեմ,
եւ զանիկա անապատը պիտի տանիմ,
ու անոր սրտին պէս պիտի խօսիմ։
15 Եւ անկէ անոր այգիները
ու Աքորի ձորը յոյսի դրան համար անոր
պիտի տամ,
եւ հոն Իր մանկութեան օրերուն պէս՝
ու Եգիպտոսի երկրէն ելած օրուանը պէս
երգեր պիտի երգէ։
16 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ'ըսէ Տէրը,
Զիս իմ Էրկիս պիտի կոչես,
ու ինծի այլեւս բահաղ պիտի չկոչես։
17 Ու անոր բերնէն Բահաղիմին անունները
պիտի վերցընեմ,
ու անոնք ալ իրենց անուններովը
պիտի չյիշուին։
18 Եւ անոնց համար այն օրը
Գաշտի գազաններուն հետ ու երկինքց թռչ-
չուններուն հետ
Ու երկրի սողուններուն հետ ուխտ պիտի ընեմ,
Ու երկրէն աղեղը, սուրը ու պատերազմը
պիտի կոտրեմ,
եւ զանոնք ապահովութեամբ պիտի պառ-
կեցընեմ։
19 Ու քեզ յաւիտեան ինծի պիտի նշանեմ,
եւ քեզ արդարութիւնով, իրաւունքով,
Ողորմութիւնով ու գթութիւնով ինծի պիտի
նշանեմ.
20 Այո քեզ ճշմարտութիւնով ինծի պիտի նը-
շանեմ,
Ու Տէրը պիտի ճանչնաս։
21 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ'ըսէ Տէրը, պա-
տասխան պիտի տամ.
Ես երկինքներուն պատասխան պիտի տամ,
Ու անոնք երկրին պատասխան պիտի տան,
22 Ու երկիրը ցորենին, գինիին ու եղին պա-
տասխան պիտի տայ,
Եւ անոնք †Յեզրայելին պատասխան պիտի
տան։
23 Ու զանիկա ինծի համար երկրի վրայ պիտի
սերմանեմ,
Ու չողորմեալին պիտի ողորմիմ,
Եւ ըսիմ ժողովուրդս չեղողին՝ Դուն իմ ժողո-
վուրդս ես՝ պիտի ըսէ.
Ան ալ ըսէ՝ Իմ Աստուածս ես՝ պիտի ըսէ։

ԳԼ. Գ

1 Ընտրեալ կնկան մը օրինակով ս կը յանգուի Իսրայէլին ամա-
յութիւնը իրենց դարձի գալէն առաջ։

1 Անկէ ետքը Տէրը ինծի ըսաւ, Նորէն գը-
նա, եւ բարեկամէն սիրուած շնացող կնիկ
մը սիրէ, ինչպէս որ Տէրը Իսրայէլի որդիքը
կը սիրէ, թէեւ անոնք օտար աստուածներու
կը դառնան, ու չամչեղէն կարկանդակներ կը
2 սիրեն։ Ուստի զանիկա տասնուհինգ արծա-
թեմով ու մէկ ու կէս քոռ գարիով ինծի
3 առի. Եւ անոր ըսի, Ինծի համար շատ օրեր
նստիս, շնութիւն չընես եւ մարդու մը
չմօտենաս, ու ես ալ քեզի համար այնպէս պի-
տի ըլլամ։
4 Քանզի Իսրայէլի որդիքը շատ օրեր թա-
գաւորի, առանց իշխանի, առանց
զոհի, առանց կուռքի, առանց Եփոտի ու
5 Թերափիմի պիտի նստին։ Ետքը Իսրայէլի
որդիքը պիտի դառնան, ու իրենց Տէր Աս-
տուածը եւ իրենց Դաւիթ թագաւորը պիտի
փնտռեն, ու Հետքի օրերը Տէրոջը ու անոր
բարութեանը պիտի ապաստանին։

1 Տմր. 3։
2 Եզեկ. ժգ. 37։ Հգ. 29։
3 Ամաղ. ը. 10։
4 Թագ. ժբ. 32։ Ամաղ. ը. 5։
5 Տմր. 5։
7 Սաղ. ձ. 12, 13։ Ես. ե. 5։
9 Եզեկ. իգ. 40, 42։
11 Եզեկ. ի. 35։
12 Ցես. ե. 26։ Ես. կե. 10։
13 Երեմ. բ. 2։ Եզեկ. ժգ. 8, 22, 60։
14 Եղ. ժե. 1։
* Յո՛ աէբա
17 Եղ. իգ, 13։ Ցես. իգ. 7։ Սաղ. ժգ. 4։ Ջաք. ժգ. 2։
18 Ցես. ե. 23։ Ես. ժա. 6—9։ Եզեկ. լգ. 25։
19 Սաղ. խզ. 9։ Ես. բ. 4։ Եզեկ. լթ. 9, 10։ Ջաք. թ. 10։
20 Գև. իզ. 5։ Երեմ. իգ. 6։
21 Երեմ. լա. 33, 34։ Յովհ. ժե. 3։
22 Ջաք. ը. 12։
† Յո՛ Աստուծոյ աեր-
մանածին։
23 Երեմ. լա. 27։
Գղ. ա. 6։
Գղ. ա. 10։ Ջաք. ժգ. 9։ Հռովմ. թ. 26։ ա Պետ. բ. 10։
—
ա Գղ. ա. 2։
բ Երեմ. գ. 20։
գ Տես բ Օր. իա. 13։
դ Գղ. ժ. 3։
ե Եղ. իբ. 6։
զ Դատ. ժե. 5։
է Երեմ. ծ. 4, 5։ Տես գղ. է. 6։
ը Երեմ. լ. 9։ Եզեկ. լգ. 23, 24։ լե. 22, 24։
ը Ես. բ. 2։ Երեմ. լ. 24։ Եզեկ. լը. 8, 16։ Դան. բ. 28։ Միք. գ. 1։
—

ԳԼ· Գ

1 Առաւածոյ գաւառապահներէն՝ Ժողովուրդին 6 ու քահանաներուն մեղացը համար։ 12 և անոնց կառավարութեանը համար։ 15 Յուդա կը յորդորուի որ Իսրայէլի վերայ եկած չարիքներէն խրատ առնէ։

1 Տէրոջը խօսքը մեկ ըրէք, ով Իսրայէլի որդիք,
Քանզի Տէրը երկրի բնակիչներուն հետ վիճաբանի,
Քանզի երկրի վրայ ճշմարտութիւն չկայ ու ողորմութիւն չկայ
Ու Աստուծոյ գիտութիւնը չկայ։
2 Երդումը, սուտախօսութիւնը, մարդասպանութիւնը,
Գողութիւնը ու շնութիւնը չատցեր են,
Ու արիւնները արիւններու կը հասնին։
3 Անոր համար երկիրը սուգ պիտի բռնէ,
Ու անոր բոլոր բնակիչները
Դաշտի գազաններուն ու երկնից թռչուններուն հետ պիտի նուաղին,
Ու ծովու ձուկերն ալ պիտի ապառնին։
4 Սակայն մարդ մը թող չվիճի, ու մարդ մը թող չյանդիմանէ,
Քանզի քու ժողովուրդդ քահանային հետ վիճողներու պէս է։
5 Ուստի դուն ցորեկով պիտի դլորիս,
Ու մարգարէն ալ քեզի հետ գիշերով պիտի դլորի.
Եւ քու մայրդ բնաջինջ պիտի ընեմ։

6 Իմ ժողովուրդս գիտութիւն չունենալուն համար բնաջինջ եղաւ.
Որովհետեւ դուն գիտութիւնը մերժեցիր,
Ես ալ քեզ պիտի մերժեմ, որ ինծի քահանայ չըլլաս.
Եւ որովհետեւ քու Աստուծոյդ օրէնքը մոռցար,
Ես ալ քու որդիներդ պիտի մոռնամ։
7 Անոնք որչափ որ բազմացան,
Անչափ ալ ինծի դէմ մեղք գործեցին.
Անոնց փառքը անարգութեան պիտի փոխեմ։
8 Անոնք իմ ժողովուրդիս մեղքը կ'ուտեն,
Եւ անոնց սրտերը անոնց անօրէնութեանը կուտան։
9 Ուրեմն ինչպէս ժողովուրդին՝ նոյնպէս ալ քահանային պիտի ըլլայ.
Եւ զանոնք իրենց ճամբաներուն համեմատ պիտի պատժեմ,
Ու անոնց իրենց գործքերուն վարձքերը պիտի հատուցանեմ։
10 Եւ ուտեն, բայց պիտի չկշտանան.
Պոռնկութիւն պիտի ընեն, բայց պիտի չբազմանան.
Քանզի Տէրոջը ուշադրութիւն ընելը թողուցին։

11 Շնութիւնը, գինին ու քաղցուն
Սիրտը †կը խաբեն։
12 Իմ ժողովուրդս իր փայտին կը հարցընէ,
Ու իր ցուպը իրեն կ'իմացընէ.
Քանզի պոռնկութեան ոգին մոլորեցուց,
Ու իրենց Աստուածը թող տալով՝ պոռնկեցան։
13 Վեհերուն գլուխները գոհ կը մատուցանեն,
Ու բլուրներուն վրայ կաղնիի, կաղամախի ու բեւեկնիի տակ՝
Անոնց հովանին հաճելի ըլլալուն համար խունկ կը ծխեն.
Անոր համար ձեր աղջիկները պոռնկութիւն պիտի ընեն,
Ու ձեր հարսները շնութիւն պիտի ընեն։
14 Ձեր աղջիկները պիտի չպատժեմ երբոր պոռնկութիւն ընեն,
Ոչ ալ ձեր հարսները երբոր շնութիւն ընեն.
Քանզի հայրերը իրենք պոռնիկներուն հետը կը գաղտնին,
Ու բոզերուն հետը կը զոհեն.
Ուստի հանճանաչ ժողովուրդը պիտի կործանի։

15 Թէ և դուն պոռնկութիւն կ'ընես, ով Իսրայէլ,
Յուդա թող յանցաւոր չըլլայ.
Ու Գաղգաղա մի մտնէք, ու Բեթաւան մի ելլէք,
Եւ Տէրը կենդանի է ըսելէ՝ երդում մի ընէք։
16 Քանզի Իսրայէլ համառոտ երինջի պէս ապստամբեր է.
Հիմա Տէրը լայնարձակ տեղ մը գառներու պէս պիտի արածէ զանոնք։
17 Եփրեմ կուռքերուն յարեր է.
Զանիկա թող տուր։
18 Անոնց ինճոյը ապականած է.
Շատ պոռնկութիւն ըրին.
Ցուէք ըսելը կը սիրեն,
Ամօ՛ղջ նանոնց իշխաններուն։
19 Հովը զանիկա իր թեւերուն վրայ պիտի կապէ,
Ու նանոնք իրենց զոհերէն պիտի ամչնան։

ա Եա· ա· 18։ գ· 13· 14։ Երեմ· իե· 31։ Գլ· Ժբ· 3։ Միք· ջ· 2։
բ Երեմ· գ· 22։ ե· 4։
գ Երեմ· գ· 28։ Ժբ· 4։ Ամավ· ե· 10։ ը· 8։
դ Սոփ· ա· 3։
ե Ը Օբ· Ժէ· 12։
զ Տես Երեմ· ջ· 4· 5։ Ժե· 8։
է Եա· ե· 13։
ը Գլ· Ժգ· 6։
թ ա Թագ· բ· 30։ Մաղ· բ· 9։ Փիլ· գ· 19։
ժ Կամ անոնց սրտերը իրենց անօրէնութիւնը կը համարին։
ի Եբեմ· բ· 27։ Ամբ· բ· 19։
լ Եա· խդ· 20։ Գլ· ե· 4։ 5· 7։ Եզեկ· ջ· 13։ Ե· 28։
խ Գե· խգ· 26։ Միք· ջ· 14։ Ագգ· ա· 6։
ծ Եա· իը· 7։ Տես Ժազ· է· 7։
կ Եբեմ· կ'առնեն։
հ Եբեմ· բ· 27։ Ամբ· բ· 19։
ձ Եա· խդ· 20։ Գլ· ե· 4։
ղ Եա· ա· 29։ Ծէ· 5· 7։ Եզեկ· ջ· 13։ Ե· 28։
մ Ամավ· ե· 17։
յ Հմր· 1· 6։
շ Գլ· Բ· 15։ Ժբ· 12։ Ամավ· գ· 4։ է· 5։
ն գ Թագ· Ժբ· 29։ Գլ· Ժ· 5։
ո Ամավ· ը· 14։ Սոփ· ա· 5։
պ Երեմ· գ· 6։ է· 24։ ը· 5։ Զաք·
է· 11։
ռ Ա՛ստ· Ժէ· 14։
ս Կամ գինին
տ Միք· գ· 11։ է· 3։
ր Երեմ· գ· 11· 12։ Ծա· 1։
ց Եա· ա· 29։ Երեմ· բ· 26։

ԳԼ· Ե

1 Իսրայէլի քահանաներուն , ժողովուրդին ու իշխաններուն զանազան մեղքերուն համար՝ Աստուծոյ դատաստանները ա- նոնց վրայ պիտի ըլլար , 15 մինչև իրենց ապաշխարելը ։

1 Լսեցէ՛ք ասիկա , ով քահանաներ ,
Ու մտիկ ըրէ՛ք , ով Իսրայէլի տունը ,
Ու ականջ տուէ՛ք , ով Թագաւորին տունը ,
Ինչու որ ձեզի համար դատաստան կայ ,
Քանի՞ դուք Մասփայի մէջ որոգայթ՝
Եւ Թաբովրի վրայ տարածուած վարմ եղա՛ք ։
2 Մոլորածները ապանութիւն ընելով ծո՛ւխ ծէջ
խորասոյզ եղան ,
Թէ և ես անոնց ամենուն խրատ կո՛ ըլլէ ։"
3 Ես Եփրեմը կը ճանչնամ,
Ու Իսրայէլ ինծմէ պահուած չէ .
Այո՛ հիմա , ով Եփրեմ , դուն չնութիւն կ'ը-
նես ,
Ո- Իսրայէլ պղծուած է ։
4 †Անոնք իրենց գործքերը չեն չիտկեր ,"
Որ իրենց Աստուծոյն դառնան ,
Քանի անոնց մէջը պոռնկութեան ոգի կայ ,
Ու Տէրը չեն ճանչնար ։
5 ‡Ուսոի Իսրայէլին Հպարտութիւնը իր երե-
սին առջևը պիտի խոնարհի ."
Եւ Իսրայէլ ու Եփրեմ իրենց անօրէնութեամ-
բը պիտի դլորին .
Յուդա ալ անոնց հետ պիտի դլորի ։
6 "Անոնք իրենց ոչխարներովը ու արջառներովը
Տէրը փնտռելու պիտի երթան , բայց պիտի
չդտնեն .
Անիկա անոնցմէ քաշուեցաւ ։
7 Անոնք Տէրոջը անհաւատարմութիւն ըրին ,
Քանի օտար տղաքներ ծնան .
Հիմա իրենց վիճակներովը մէկտեղ
||Մէկ ամսուան մէջ պիտի ապառին ։"

8 Գաբաայի մէջ շեփոր հնչեցուցէ՛ք ,
Ե- Ռամայի մէջ՝ աւազակով .
Բեթաւանի մէջ էթարթրաձայն կանչեցէ՛ք ,
Վրա եաւէդ , ով Բենիամին ։
9 Յանդիմանութեան օրը Եփրեմ ամայի պիտի
ըլլայ .
Իսրայէլի ցեղերուն մէջ ճշմարիտը դիտցուցի ։
10 Յուդայի իշխանները Եսահմաններ փոխողնե-
րու պէս եղան .
Անոնց վրայ ջուրի պէս պիտի թափեմ իմ բար-
կութիւնս ։

11 Եփրեմ Հարստահարուած՝ ու դատաստա-
նով կոտրուած է ,
Քանզի յօժար կամօք Հրամանին ետևէն քա-
լեց ։
12 Ուսոի ես Եփրեմին ցեցի պէս՝
Եւ Յուդայի տանը՝ փայտի որդի պէս պիտի
ըլլամ ։
13 Երբոր Եփրեմ իր ախտը՝ և Յուդա իր վէր-
քը տեսաւ ,
Եփրեմ Ասորեստան գնաց ,
Ու Ցարէբ թագաւորին դեսպաններ խրկեց .
Բայց անիկա ձեզ բժշկելու ու ձեր վէրքը
առողջացընելու կարող չէ ։
14 Քանզի ես Եփրեմին առիւծի պէս՝
Եւ Յուդայի տանը առոյգ առիւծի պէս պի-
տի ըլլամ .
Ես՝ ես պիտի պատառեմ ու պիտի երթամ .
Պիտի տանիմ , ու ազատող մը պիտի չըլլայ ։
15 Ես պիտի երթամ ու իմ տեղս դառնամ ,
Մինչև որ անոնք Իրենց յանցաւոր ըլլալը
խոստովանին , ու իմ երեսս փնտռեն .
Երբոր նեղութեան մէջ մնանեն՝ դիս կանուխ
պիտի փնտռեն ։

ԳԼ· Զ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը ։ 4 Իսրայէլի կամակորութեանը և անօրէնութեանը վրայով գանգատ մը ։

1 Եկէ՛ք , ու Տէրոջը դառնանք ,
Քանզի անիկա պատառեց , ու անիկա մեզ
պիտի բժշկէ .
Անիկա զարկաւ , ու անիկա մեզ պիտի պատէ .
2 Երկու օրէն հաւքը մեզ պիտի կենդանացընէ .
Երրորդ օրը մեզ պիտի կանդնեցընէ ,
Ու անոր առջևը պիտի ապրինք ։
3 Եւ Տէրը պիտի ճանչնանք , ո- ջանա՛ք ճանչնա-
լու հետէ պիտի ըլլանք .
Անոր ելքը արշալոյսի պէս պատրաստուած է ,
Ու անիկա մեզի պիտի գայ անձրևի պէս՝
Երկիրը թրջող վերջի անձրևին պէս ։

4 Քեզի լա՞ւ ընեմ, ով Եփրեմ,
Քեզի լա՞ւ ընեմ, ով Յուդա ,
Վասն զի ձեր բարութիւնը առաւօտեան ամ-
պին պէս
Ու կանուխ լինած ցօղին պէս է՝ որ կ'անցնի ։
5 Ասոր համար մարգարէներուն ձեռքովը ջա-
նդ կոտրեցի ,
Քերնիս խօսքերովը զանոնք մեռցուցի ,

ա ԳԼ· գ· 9 ։
բ Հմմ Ուսոի ես ա- նոնց ամենուն վը- րայ պատիժ պիտի բերեմ ։
գ Ամոս· գ· 2 ։
դ Եզեկ· իգ· 5 , եւ ։ ԳԼ· գ· 17 ։
ե Կամ Իրենց գործ- քերը չեն թողուր ։
զ ԳԼ· գ· 12 ։
է Կամ Եւ Իսրայէլին հպարտութիւնը ա- նոր երեսին դէմ կը վկայէ ։
ը ԳԼ· է· 10 ։
թ Ուսոի· ա· 28 ։ Եսա· ա· 15 ։ Երեմ· ժա· 11 ։ Եզեկ· ը· 18 ։ Միք· գ· 4 ։ Յովէլ· է· 34 ։
ժ Եսա· խը· 8 ։ Երեմ· գ· 20 ։ է· 11 ։ ԳԼ· է· 7 ։ Մաղ· բ· 11 ։
ի Զաք· ժա· 8 ։
լ Եբր· մէկ ամիսը զանոնք պիտի ա- ուէ ։
խ ԳԼ· ը· 1 ։ Յովէլ· բ· 1 ։
ծ Յեսս· է· 2 ։ ԳԼ· գ· 15 ։
կ Եսա· ժ· 30 ։
հ Դատ· է· 14 ։
ձ Բ Օր· ժբ· 14 ։ իե· 17 ։
ղ Բ Օր· իը· 33 ։
ճ գ Թագ· ժբ· 28 ։ Միք· գ· 16 ։
մ Երեմ· է· 12 ։
յ գ Թագ· ժե· 19 ։ ԳԼ· է· 11 ։ ժբ· 1 ։ ԳԼ· ժ· 6 ։
ն Կամ Թշնամութիւն ընել ։
շ Ոզբ· գ· 10 ։ ԳԼ· ժգ· 7 , 8 ։
ո Սաղ· ծ· 22 ։
չ Դէ· իգ· 40 , 41 ։ Երեմ· իթ· 12 , 13 ։ Եզեկ· գ· 9 ։ ի· 43 ։ իգ· 31 ։
պ Սաղ· հբ· 34 ։
—
ջ Բ Օր· լբ· 39 ։ ա Թագ· է· 6 ։ Յոբ· է· 18 ։ ԳԼ· է· 14 ։
ռ Երեմ· է· 17 ։
ս Եսա· ծգ· 13 ։
վ Բ Թագ· իգ· 4 ։
տ Սաղմ· հբ· 6 ։
ր Յոբ· իթ· 23 ։
ց ԳԼ· ժա· 8 ։
ւ ԳԼ· ժգ· 3 ։
փ Երեմ· ա· 10 ։ է· 14 ։
ք Եբր· ասոյնպէս ։
և Երեմ· իգ· 29 ։ Եբր· գ· 12 ։

Ու °քու դատաստաններդ՝՝ լուսոյ պէս պիտի ելլէ։
6 Քանզի ես Էողորմութիւն կ՚ուզեմ՝ և ոչ թէ զոհ,
Ու ոգեկիզներէն աւելի Ի Աստուծոյ գիտութիւնը։
7 Իսկ անոնք †Ադամին պէս Ուխտազանց եղան,
Հոն Էնենգի անհաւատարմութիւն ըրին։
8 Գաղաադ անօրէնութիւն ընողներու քաղաք է,
Արեան չափիներով լեցուն է։
9 Ու ինչպէս որ աւազակաց դունդերը
Մարդու համար դարանամուտ կ՚ըլլան,
Այնպէս ՚ը քահանաներուն խումբը
Սիւքեմի ճամբուն մէջ սպանութիւն կ՚ընեն,
Քանզի անոնք եղեռնագործութիւն կ՚ընեն։
10 Իսրայէլի տանը մէջ Ոսոկալէ բան տեսայ.
Եփրեմին պոռնկութիւնները հոն է,
Իսրայէլ պղծուեցաւ։
11 Քեզի ալ հունձք մը պատրաստուած է, ով Յուդա,
Երբոր իմ ժողովուրդիս դերութիւնը դարձնեմ։

ԳԼ· Լ

1 ժողովուրդին զանազան մեղքերուն համար յանդիմանութիւն մը։ 11 Անոնց կեղծաւորութիւնը համար Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց դէմ կը բորբոքի։

1 Երբոր Իսրայէլը պիտի բժշկէի՝
Եփրեմին անօրէնութիւնը
Ու Սամարիայեան չարութիւնները յայտնուեցան.
Քանզի ՚անոնք սուտութիւն կը գործեն.
Ու գողը ներս կը մտնէ,
Ո՛ր դուրսը աւազակներուն դունդը կը մերկացնէ։
2 Եւ իրենց սրտին մէջը չեն մտածեր,
Թէ ես Ի անոնց բոլոր չարութիւնը կը յիշեմ.
Հիմա Ի անոնց գործքերը զիրենք պաշարեցին,
Անոնք Ի իմ երեսիս առջեւն են։
3 Իրենց չարութիւնովը թագաւորը՝
Ու իրենց սուտութիւններովը իշխանները կ՚ուրախացընեն։
4 Ի Անոնց ամէնը շնացողներ են՝
Հոգ եփուղէն վառուած թոնիրի պէս,
Որ անիկա զանգուածը չաղելէն ետքը՝
Մինչեւ անոր խմորիլը վառելէն կը դադարի։
5 Մեր թագաւորին օրը
Իշխանները գինիին տաքութենէն ‡հիւանդացան.
Անիկա իր ձեռքը ծաղր ընողներուն երկընցուց։
6 Քանզի անոնք դարանամուտ ըլլալով,
Իրենց սիրտը թոնիրի պէս պատրաստեցին.
Անոնց եփողը բոլոր գիշերը կը քնանայ.
Առտուանց անիկա բոցավառ կրակի պէս կը վառի։
7 Ամէնքը թոնիրի պէս տաքցան,
Ու իրենց դատաւորները կերան.
Ի Անոնց բոլոր թագաւորները Ի ինկան.
Ի Անոնց մէջը ինծի կանչող մը չկայ։
8 Եփրեմ Ի ժողովուրդներուն հետ խառնուեցաւ.
Եփրեմ չդարձուած չօթի պէս է։
9 Ի Անոր զօրութիւնը օտարները կերան, ու ինքը չգիտեր.
Մազերուն մէջը անգամ ճերմակ ինկաւ, ու ինքը չգիտեր։
10 Եւ Ի Իսրայէլին հպարտութիւնը իր երեսին առջեւը խոնարհած է.
Այսու ամենայնիւ Ի անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն չեն դառնար,
Ու զանիկա չեն փնտռեր։
11 Ի Ու Եփրեմ մեամիա — անխելք ապաւնիի պէս եղաւ.
Ի Եգիպտացիները կը կանչեն, Ասորեստան կ՚երթան։
12 Երբոր անոնք երթան՝ Ի անոնց վրայ իմ վարմս պիտի տարածեմ,
Որ զանոնք երկինքէ թռչունի պէս իջեցընեմ,
Ու զանոնք պատժեմ, Ի ինչպէս որ անոնց ժողովքը լսեր է։
13 Վայ անոնց, քանզի ինծմէ փախան.
Կորուստը անոնց պէտք հասնի, քանզի ինծի դէմ յանցաւոր եղան.
Ու թէ և Ի զանոնք ես փրկեցի,
Բայց անոնք ինծի դէմ սուտութիւններ կը խօսին։
14 Ու երբոր անոնք իրենց անկողիններուն վրայ կ՚ողբային,
Ի Իրենց սրտովը ինծի չաղաղակեցին.
Անոնք ցորենի ու գինիի համար կը ժողվուին
Ո՛ր ինծմէ կ՚ապստամբին։
15 Եւ թէպէտ ես Ի անոնց բազուկները զօրացուցի,
Սակայն ||— ինծի չարութիւն սեպեցին։"

• Կ՚ի իմ գաստառանները
Ի ա ֆնագ · ժէ · 22 ·
ժագ · է · 1 · Միք · գ · 8 · Պատ · ք · 13 · Ժբ · 7 ·
ւ Սպաշ · ծ · 8 · 9 · Ընական · խա · 3 · Եսա · ա · 11 ·
Ի Երեմ · իբ · 16 · Ցոխ · ժէ · 3 ·
Ի Ցոբ · լո · 33 ·
† Կ՚ի մարգոս
Ի ԳԼ · ը · 1 ·
Ի ԳԼ · է · 7 ·
Ի ԳԼ · ժբ · 11 ·
Ի Երեմ · ժա · 9 · Եզեկ · իբ · 25 · ԳԼ · է · 1 · 2 ·
Ձ Երեմ · է · 30 ·
Ի ԳԼ · գ · 12 · 13 · 17 ·
Ի Երեմ · ծա · 33 ·
Ցակ · ժգ · 13 ·
Ցայտ · ժգ · 15 ·
Ի Սպաշ · ձԽ · 1 ·
—
ո ԳԼ · է · 1 · գ · 10 ·
Ի Երեմ · ժէ · 1 ·
Ֆ Սպաշ · թ · 16 · Ընական · է · 22 ·
Ի ԳԼ · ը · 7 ·
Ի ԳԼ · է · 5 ·
Ի Երեմ · թ · 2 ·
‡ Կ՚ի ՚ընկնիլ՝ հիւանդացան.
Ի Ցո · թ · 13 ·
Ի Տես գԼ · ժա · 11 ·
Ի Տես գ թագ · ժէ · 19 · ժէ · 4 · ԳԼ · է · 13 · թ · 3 · ժբ · 1 ·
Ի Եզեկ · ժբ · 13 ·
Ի Դէս · իգ · 14 · ևս ·
Ի Օբ · իբ · 15 · ևս · գ թագ · ժէ · 13 · 18 ·
Ի Միք · գ · 4 ·
Ի Ցոբ · լէ · 9 · 10 · Սպաշ · Ի բ · 36 · Երեմ · գ · 10 · Ջաք · է · 5 ·
‖ Կ՚ի ինծի գէմ չբանիին խորհեցան ·

16 ՙԱնոնք կը դառնան, բայց Բարձրելոյն չէ.
ՙԱնոնք խարերայ աղեղի պէս են,
Անոնց իշխանները իրենց լեզուին կատաղու-
թեանը համար սրով պիտի իյնան.
Ասիկա պիտի ըլլայ անոնց նախատինքը Ե-
գիպտոսի երկրին մէջ։

ԳԼ. Ը

1 Մարգարէն կործանում կը սպառնայ Իսրայէլացւոց՝ իրենց ամ-
բարշտութեանը ե ու կռապաշտութեանը համար։

1 Փողը բերանդ դէր.
Թշնա՛մի տէրոջը տանը վրայ արծիւի պէս պի-
տի գայ,
Քանզի ՙիմ ուխտս զանց ըրին,
Ու իմ օրէնքիս դէմ յանցաւոր եղան։
2 ՚Իսրայէլ ինծի կ՚աղաղակէ — Ը՛նէ,
Ով իմ Աստուածս, ՚մենք քեզ կը ճանչ-
նանք։
3 Իսրայէլ բարին մերժեց,
Ջանիկա թշնամին պիտի հալածէ։
4 ՚Անոնք թագաւորներ դրին, բայց ինծմով չէ.
Իշխաններ ընտրեցին, բայց ես չգիտցայ.
ՙԻրենց արծաթովը ու ոսկիովը իրենց կուռ-
քեր չինեցին,
Որպէս զի բնաջինջ ըլլան։

5 Քու որմդ, ով Սամարիա, մերժուեցաւ.
Իմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքեցաւ.
ՙՄինչև ե՞րբ անմեղութիւնը ձեռք պիտի չբե-
րեն։
6 Քանզի ասիկա ալ Իսրայէլէն է.
Ջանիկա արուեստաւորը չինեց, ուրեմն Ա-
ստուած չէ.
Հապա կտոր կտոր պիտի ըլլայ Սամարիացին
որմը։
7 Քանզի ՚հով ցանեցին ու մրրիկ պիտի հնձեն.
Անիկա հասուն ցորեն պիտի չբերէ,
Ու՛ր արդիւնքէն ալիւր պիտի չըլլայ.
Եթէ որ ըլլայ ալ՝ ՚օտարները պիտի կլլեն
զանիկա։
8 ՚Իսրայէլ կլլուեցաւ,
Հիմա ազգերուն մէջ Ւանպիտան անօթի պէս
պիտի ըլլան։
9 Քանզի անոնք ՚առանձնակեաց վայրենի էշու
պէս ՚Ասորեստան գացին.
Եփրեմ ՙվարձքով սիրականներ բռնեց։
10 Թէև ազգերէն ՚օգնականներ վարձքով բռնեն ալ,
Հիմա ՙզանոնք պիտի ժողվեմ.

1 Տիտ. ա. 16։
2 գ Թագ. ժէ. 13։ 17։ 25։
3 Գլ. բ. 8։ ժգ. 2։
4 Եփրեմ. ժգ. 27։
5 Առակ. իբ. 8։ Գլ. ժ. 12։ 13։
6 Գլ. է. 9։
7 գ Թագ. ժէ. 6։
8 Եփրեմ. իբ. 28։ իը. 38։
9 Եփրեմ. բ. 24։
10 գ Թագ. ժէ. 19։
11 Եփ. ա. 6։ Եզեկ. ժգ. 33։ 34։
12 Եզեկ. ժգ. 37։ Գլ. ժ. 10։
13 Կամ թագաւորին իշխանաց բեռնէն քիչ մը պիտի հանգչացնեն։
14 Եփ. ժ. 8։ Եզեկ. իգ. 7։ Դան. բ. 37։
15 Գլ. ժբ. 11։
16 Գլ. ժա. 7։
17 Ա՛ղբ. իը. 57։
18 Ա՛ղբ. իգ. 9։
19 Գլ. թ. 3. 6։

1 Օր. իը. 49։ Եփ. ա. 8։
2 Գլ. է. 7։ Ա՛ղբ. իը. 34։ Գլ. է. 15։
3 Գլ. է. 8։
4 Օր. գ. 6. 8։ Ա՛ղբ. ձ՛ժթ. 18։ ձիե. 19. 20։
5 Եփրեմ. է. 21։ Զաք. է. 6։
6 Եփրեմ. ժգ. 10. 12։ Գլ. է. 6։ թ. 4։ Ամոս. է. 22։
7 Գլ. թ. 9։ Ամոս. բ. 7։
8 Օր. իը. 68։ Գլ. թ. 3. 6։ ժա. 5։
9 Օր. իը. 18։
10 գ Թագ. ժբ. 31։
11 Կամ պալատներ
12 Եփրեմ. ժէ. 27։ Ամոս. բ. 5։
13 Գլ. գ. 12։ է. 4. 7։
14 Գլ. բ. 12։
15 Գլ. բ. 9. 12։
16 Եբր. առէ։
17 Դ՛է. իէ. 23։ Եփրեմ. բ. 7։ ժգ. 18։
18 Գլ. է. 13։ Տէս գլ. ժա. 5։
19 գ Թագ. ժէ. 6։ Տէս գլ. ժա. 11։
20 Եզեկ. գ. 15։ Դան. ա. 8։
21 Գլ. գ. 4։
22 Եփրեմ. գ. 20։ Գլ. բ. 13։
23 Օր. իզ. 14։
24 Գլ. է. 11։
25 Գլ. է. 16։ Հմր. 3։

Ու ՙԻշխանաց թագաւորին բեռէն քիչ մը
նեղութիւն պիտի կրեն։"
11 Քանզի Եփրեմ շատ սեղաններ չինեց մեղքի
համար,
Ան սեղանները իրեն մեղքի համար եղան։
12 ՙԻմ օրէնքիս մեծ բանները անոր գրեցի,
Սակայն օտար բանի պէս սեպուեցան։
13 ՚Իմ ընծաներուս զոհերուն համար
Անոնք միս կը զոհեն ու կ՚ուտեն,
՚Բայց Տէրը անոնց չհաւնիր.
ՙհիմա անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Եւ անոնց մեղքերուն պիտի ընէ.
ՙԱնոնք Եգիպտոս պիտի դառնան։
14 ՚Քանզի Իսրայէլ իր Ստեղծողը մոռցաւ, ու
ՙ†ժեհեանները չինեց,
Եւ Յուդա պարսպաւոր քաղաքներ շատցուց.
Բայց ՚ես անոր քաղաքները կրակ պիտի խըր-
կեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ։

ԳԼ. Թ

1—17 Իսրայէլի թշուառութիւնը ու գերութիւնը իրենց զանա-
զան մեղքերուն ու կռապաշտութեանը համար։

1 Ժողովուրդներուն պէս ցնծութեամբ մի ու-
րախանար, ով Իսրայէլ,
Քանզի ՚քու Աստուածդ հեռանալով պոռնը-
կութիւն ըրիր,
Ամէն ցորենի կալերուն վրայ ՚պոռնկութեան
վարձք սիրեցիր։
2 ՚Կալը ու հնձանը զանոնք պիտի չկերակրէ,
Եւ քաղցուն հոն պիտի ՙաւրուխ։
3 Անոնք ՚Տէրոջը երկրին մէջ պիտի չբնակին,
՚Հապա Եփրեմ Եգիպտոս պիտի դառնայ,
Ու ՙԱսորեստանի մէջ ՚պիղծ բաներ պիտի ուտեն։
4 ՚Տէրոջը գինիի նուէր պիտի չմատուցանեն,
՚Եւ անոր ընդունելի պիտի չըլլան.
՚Անոնց զոհերը սգաւորաց հացին պէս պիտի
ըլլան իրենց,
Ջանիկա ամէն ուտողները պիտի պղծուին.
Քանզի անոնց հացը իրենց անձերուն համար է,
Տէրոջը տունը պիտի չմտնէ։
5 Ի՞նչ պիտի ընէք ՚ժողովի օրը,
Ու Տէրոջը տօնախմբութեան օրը։
6 Քանզի ահա կործանումէն ՙխոյս կ՚երթան.
ՙԵգիպտոս զանոնք պիտի ժողվէ,
Մեմփիս զանոնք պիտի թաղէ.
Անոնց արծաթին փնտը ՚տատասխ ցանկալի տե-
ղուանքը

Եղինճը պիտի ժառանգէ ,
Անոնց վրաններուն մէջը փուշեր պիտի բուսանին ։
7 Ա.յցելութեան օրերը հասան ,
Հատուցման օրերը հասան ,
Իսրայէլ պիտի դիտնայ .
Քու անօրինութեանդ չատութեանը համար
Եւ ... մեծ հակառակութեանդ համար ,
Մարգարէն անմիտ՝ ու հոգեւոր մարդը խենթ
եղաւ ։
8 Եփրեմ իմ Աստուծոյս կը դիտէ ,
Մարգարէն իր ամէն ճամբաներուն մէջը որոգայթ կը լարէ ,
Ո– իր Աստուծոյն տանը մէջ հակառակութեան պատճառ է ։
9 Գաբաայի օրերուն պէս խիստ չատ ապականեցան .
Անոնց անօրինութիւնը պիտի յիշէ ,
Ո– անոնց մեղքերուն այցելութիւն պիտի ընէ ։
10 Իսրայէլը անապատի մէջ եղող խաղողի պէս գտայ ,
Ձեր հայրերը Զմզենիին առջի կանխահաս պտուղին պէս տեսայ .
Ա–նոյն անոնք Բեելփեգովր մնան ,
Ու իրենց անձը ամօթալից եղբայրս հասար զատեցին ,
Եւ իրենց սիրած բանին պէս իրենք՝ պիղծ եղան ։
11 Եփրեմին փառքը
Թռչունի պէս պիտի թռչի ։
12 Թէ և իրենց տղաքները մեծցընեն ,
Զանոնք մարդէ զուրկ պիտի թողում .
Նաև վա՛յ անոնց՝ երբոր հանոնցմէ քաշուիմ ։
13 Եփրեմ՝ ինչպէս որ Տիւրոսը տեսայ , գուարճալի տեղ մը անկուած էր .
Բայց Եփրեմ իր տղաքները՝ մեռցընողին պիտի հանէ ։
14 Տո՛ւր անոնց , ով Տէր . ի՞նչ պիտի տաս .
Անոնց վիժող արգանդ ու չոր ծունքեր տուր ։
15 Անոնց բոլոր չարութիւնը Գաղգաղայի մէջ է ,
Քանզի հոն անոնցմէ զզուեցայ .
Անոնց չար գործքերուն պատճառաւը
Զանոնք իմ տունէս պիտի վռնտեմ ,
Զանոնք ալ պիտի չսիրեմ .
Անոնց բոլոր իշխանները ապստամբներ են ։
16 Եփրեմ գարնուեցաւ ,
Անոնց արմատը չորցաւ , պտուղ պիտի չտան .
Թէ որ անոնք ծնանին ալ ,
Անոնց արգանդին ցանկալի պտուղներն ալ պիտի մեռցընեմ ։
17 Իմ Աստուածս զանոնք պիտի մերժէ ,
Քանզի անոր մտիկ չըրին .
Ու ազգերու մէջ թափառական պիտի ըլլան ։

ԳԼ· Ժ

1 Իսրայէլին չանդիմանութիւն ու ապառնալիք կ'ըլլայ իր ամբարշտութեանը ու կռապաշտութեանը համար ։

1 Իսրայէլ լայնատարած որթի մին է ,
Իրեն համար պտուղ կը բերէ .
Իր պտուղին չատութեանը չափ սեղաններ չատցուց ,
Իր երկրին զեղեցկութեանը պէս զեղեցիկ կուռքեր չինեցին ։
2 Անոնց սիրտը խոտոխական է , հիմա յանցաւոր պիտի ելլեն .
Անոնց սեղանները պիտի փլցընէ ,
Անոնց կուռքերը պիտի աւրէ ։
3 Վա՛ն ալ հիմա անոնք պիտի ըսեն ,
Մենք թագաւոր չունինք ,
Քանզի Տէրոջմէ չվախցանք .
Ու թագաւորը մեզի ի՞նչ պիտի ընէ ։
4 Ուխտ ըրած առներնին՝ սուտ երդում ընելով խօսքեր խօսեցան .
Ու դատաստանը արտին ակօսներուն մէջ եղիւնաւոր խոտի պէս պիտի բուսնի ։
5 Սամարիայի բնակիչները Բեթաւենի որթեբուն պատճառաւը պիտի վախնան ,
Քանզի անոր վրայ անոր ժողովուրդը սուգ պիտի ընէ ,
Ու անոր բրբմերը անոր փառացը համար պիտի դողան ,
Քանզի անկից իրմէ գերութեան կ'երթայ ։
6 Անկից ալ Ասորեստան պիտի տարուի՝
Ընծան թագաւորին պարգեւ ըլլալու .
Եփրեմ ամօթի պիտի կրէ ,
Ու Իսրայէլ իր խորհուրդէն պիտի ամչնայ
7 Սամարիայի թագաւորը՝ բնաջինջ պիտի ըլլայ՝
Ջուրի երեսին վրայ եղող փրփուրին պէս ։
8 Եւ Աւենի բարձր տեղատունքը՝ Իսրայէլին մեղքը աւերակ պիտի ըլլան .
Անոնց սեղաններուն վրայ փուշ ու տատասկ պիտի բուսնի .
Եւ լեռներուն պիտի ըսեն , Մեզ ծածկեցէք .
Ու բլուրներուն՝ Մեր վրայ ինկէք ։

ի Եա· ե· 6 · լը· 13 · լգ· 13 · Գլ· ժ· 8 ։	ն Թաս· իե· 3 · Սապ· ձլ· 28 ։	ե· 6 ։	ի Գլ· ժա· 6 ։
ա Եզկ· ժգ· 3 · ես· Միք· բ· 11 · Սոփ· գ· 4 ։	ո Գլ· գ· 14 ։	պ Տես ա Թագ· իը· 15 · 16 ։	լ Հմր· 3 · 15 ։
բ Դատ· ժԹ· 22 ։	պ Երեմ· ժա· 13 ։	ղ Տես Եզեկ· իգ· իե· և իը ։	• Կամ Սամարիա իր թագաւորովը
գ Եա· լա· 6 · Գլ· ժ· 5 ։	ր Սապ· ձա· 12 · Եզեկ· ի· 8 · Ամաս· գ· 5 ։	ռ Հմր· 16 · Գլ· ժգ· 16 ։	խ Գլ· գ· 15 ։
դ Գլ· ը· 13 ։	ս Ցոր· իե· 14 ։	ն Գլ· գ· 15 · ժբ· 12 ։	ծ բ Օր· Ի· 21 · գ Թագ· ժբ· 30 ։
ե Եա· իը· 4 · Միք· է· 1 ։	տ բ Օր· իը· 41 · 62 · ղ Թագ· ժէ· 18 · Գլ· ժ· 6 ։	շ Գլ· ա· 6 ։	կ Գլ· Ի· 6 ։
		ո Էզր· ա· 23 ։	հ Եա· բ· 19 · Ղամկ· իգ· 30 · Ցոփ· գ· 10 · Ի· 6 ։
		ջ Հմր· 15 ։	

ձ բ Օր· իը· 64 · 65 ։	Ամաս· է· 7 · գ· 12 · Դար· ը· 25 · Եբր· ժբ· 15 ։	ի Գլ· ժա· 6 ։	
—	ղ Գլ· գ· 15 ։	լ Հմր· 3 · 15 ։	
ո Գլ· ը· 11 · ժբ· 12 ։	ռ գ Թագ· ժբ· 28 · 29 · Գլ· ը· 5 · 6 ։	• Կամ Սամարիա իր թագաւորովը	
բ Գլ· բ· 4 ։	ն գ Թագ· ժբ· 21 · Տես Ա՛ստ· գ· 24 ։	խ Գլ· գ· 15 ։	
գ գ Թագ· ժբ· 21 · Տես Ա՛ստ· գ· 24 ։	շ գ Թագ· իգ· 5 · Սոփ· ա· 4 ։	ծ բ Օր· Ի· 21 · գ Թագ· ժբ· 30 ·	
դ Գլ· գ· 4 · ժա· 5 · Միք· գ· 9 · Հմր· 7 ։	չ ա Թագ· գ· 21 · 22 · Գլ· Ի· 11 ։	կ Գլ· Ի· 6 ։	
ե Տես բ Օր· իՀ· 18 ։	ձ Գլ· ե· 13 ։	հ Եա· բ· 19 · Ղամկ· իգ· 30 · Ցոփ· գ· 10 · Ի· 6 ։	

9 Ցգաբաայի օրերէն՝ի վեր մեղք գործելիր,
ով Իսրայէլ.
Հոն կայնեցան ...ԿՌՆԵԼԸ.
Ցգաբաայի մէջ չարութեան որդւոցը դէմ ե-
ղած պատերազմը անոնց չհասաւ։
10 Ցանոնք խրատելու կը ցանկամ.
Ու ՚անոնց վրայ ժողովուրդներ պիտի ժող-
վուին,
երբոր իրենց երկու *անօրէնութեանցը հա-
մար" կապուին։
11 Ու Եփրեմ ՚երինջ մըն է, որ սորված է ու կը
սիրէ ցորեն ծեծել,
Բայց ես անոր պարանոցին գեղեցկութեանը
վրայ լուծ մը անցուցի.
Եփրեմը կառքի պիտի լծեմ,
Յուդա պիտի հերկէ,
Յակոբ անոր եղեամ պիտի տափանէ։
12 Ձ՚ինքզի արդարութիւնով ցանեցէք,
Ո- ողորմութիւնով հնձեցէք.
Ե- ՚չմշակուած երկիրը հերկեցէք.
Քանզի ՏԷՐը փնտռելու ատեն է,
Մինչև որ ինքը գայ ու ձեր վրայ արդարու-
թիւն տեղայ։
13 ՚Ամբարշտութեամբ հերկեցիք ու անօրէնու-
թիւն հնձեցիք,
Պտուղը կերաք.
Քանզի դուն քու ճամբուդ՝ և քու զօրաւոր-
ներուդ բազմութեանը ապաւինեցար։
14 ՚Ուստի քու ժողովուրդներուդ մէջը խռովու-
թիւն պիտի ելլէ,
Եւ քու բոլոր բերդերդ պիտի կործանին,
ինչպէս որ Սալման պատերազմին օրը ՚Բեթ-
արբէլը կործանեց,
Ո-ր ՚մայրը իր տղոցը վրայ գետինը զար-
նուեցաւ։
15 Բնթել ձեզի ասոր պէս պիտի ընէ՝
Ձ՚եր չափազանց չարութեանը համար.
Ալշալոյսին առենը ՚Իսրայէլի թագաւորը բո-
լորովին բնաջինջ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ասուածոյ բարութիւններուն փոխարէն Իսրայէլին ապերախ-
տութիւնը։ 5 Ասուածոյ գաղտասանքը, 8 և ժողովուրդին
վրայ ածնեցած գանգը։

1 Երբոր ՚Իսրայէլ մանուկ էր՝ զանիկա կը սի-
րէի,
Ու ՚իմ որդիս ՚Եգիպտոսէն կանչեցի։
2 Ո՚ւրքան ՚ը զանոնք կանչեցին, այնչափ անոնց
երեսէն գացին.
ՙԲահաղիմներուն զոհ մատուցին,
Ու կուռքերուն խունկ ծխեցին։
3 ՚Ու Եփրեմը ես քալեցուցի.
Զանոնք †իրենց թևերէն՚՚ կը բռնէի,
Սակայն չգիտցան թէ ՚ըլրենք բժշկողը ես եմ։
4 Զանոնք մարդու չուաններով՝ սիրոյ կապե-
րով քաշեցի,
Ու ՚անոնց ‡պարանոցէն լուծը հանողներու
պէս եղայ իրենց,
Եւ ՚անոնց հանգստութեամբ կերցուցի։
5 ՚Անիկա Եգիպտոսի երկիրը պիտի չդառնայ,
Հապա Ասորեստանցին պիտի ըլլայ անոր թա-
գաւորը,
՚Քանզի դառնալ չուզեցին։
6 Եւ անոր քաղաքներուն վրայ սուրը պիտի
յարձակի,
Ու անոր ||իչխանները պիտի ուտէ հատցընէ՝
՚Անոնց խորհուրդներուն համար։
7 Եւ իմ ժողովուրդս ՚վնձի դէմ ապստամբելու
հակամիտեալ է.
Ու ՚թէ և անոնք Բարձրելոյն կը հրաւիրուին,
Ա՚ոյն բնաւ մէկը ը՚նդ՚ունայ չբարձրացըներ։
8 ՚Քեզ ի՚նչպէս տամ, ով Եփրեմ,
Քեզ է՚նչպէս յանձնեմ, ով Իսրայէլ.
Քեզ ինտո՚ր Ադմայի պէս ընեմ,
Քեզ ը՚նտո՚ր Սեբոյիմի պէս դնեմ.
Իմ սիրտս ներսի դիս կը խռովի,
Կարեկցութիւններս ալ միանգամայն կը բոր-
կին։
9 Իմ սաստիկ բարկութիւնս՝ի գործ պիտի չը-
դնեմ,
Եփրեմը աւրելու պիտի չդառնամ,
՚Քանզի ես Աստուած եմ՚՚ և չէ թէ մարդ.
Քու մէջդ եղող Սուրբը ե՚ս եմ,
Ու §բարկութեամբ պիտի չգամ։՚՚
10 Տէրոջը ետևէն պիտի երթան.
՚Անիկա առիւծի պէս պիտի գոչէ.
Երբոր անիկա գոչէ,
§Արևմուտքի կողմէն տղաքները արտորնօք
պիտի գան։
11 Անոնք եգիպտոսէն թռչունի պէս՝
Ու Ասորեստանի երկրէն ՚աղաւնիի պէս ար-
տորնօք պիտի գան.
՚Ու զանոնք իրենց տուներուն մէջը պիտի
բնակեցընեմ, ի՚մսկ Տէրը։

1 Ա՚մ. թ. 9։
2 Տ՚ես Դատ. խ։
3 Ո՚զ. ԺԱ. 3։ Եր՚եմ. ԺԷ. 10։ Ե-
զեկ. իգ. 46, 47։ Գէ՚դ. ը. 10։ Կա՚մ ալօանեբուն
մէջ։
4 Եր՚եմ. ծ. 11։ Մ՚ակ. 7. 13։
5 Եր՚եմ. գ. 3։
6 Յոբ. գ. 8։ Ա-
ւակ. իբ. 8։ Գէ-
դ. 7։ Գատ. զ. 8։
7 Գէ. ԺԷ. 16։
8 Գ. թագ. ԺԷ. 34։
ԺԹ. 13։
9 Գէ. ԺԷ. 16։
10 Հ՚մր. 7։
—
11 Գէ. բ. 13։
12 Ա՚ստ. գ. 1։ Ես. Գ՚ոտ. խ։
13 Օբ. իբ. 63։ Եր՚եմ. ԺԷ. 10։ Ե-
զեկ. իգ. 46, 47։ Գէ՚դ. ը. 10։
14 Եր՚եմ. ծ. 11։ Մ՚ակ. 7. 13։
15 Եր՚եմ. գ. 3։
1 Ա՚մ. թ. 9։
2 Տ՚ես Գատ. խ։
3 Օբ. իբ. 63։ Եր՚եմ. ԺԷ. 10։ Ե-
զեկ. իգ. 46, 47։ Գէ՚դ. ը. 10։ Կա՚մ ալօանեբուն
մէջ։
4 Եր՚եմ. ծ. 11։ Մ՚ակ. 7. 13։
5 Եր՚եմ. գ. 3։
6 Ցոբ. գ. 8։ Ա-
ւակ. իբ. 8։ Գէ-
դ. 7։ Գատ. զ. 8։
7 Գէ. ԺԷ. 16։
8 Գ. թագ. ԺԷ. 34։
ԺԹ. 13։
9 Գէ. ԺԷ. 16։
10 Հ՚մր. 7։
—
11 Գէ. բ. 13։
12 Ա՚ստ. գ. 1։ Ես. Գ՚ոտ. խ։
13 Օբ. իբ. 63։ Եր՚եմ. ԺԷ. 10։ Ե-
զեկ. իգ. 46, 47։ Գէ՚դ. ը. 10։
14 Եր՚եմ. ծ. 11։ Մ՚ակ. 7. 13։
15 Եր՚եմ. գ. 3։
1 Ա՚մ. թ. 9։
2 Տ՚ես Գատ. խ։
3 Օբ. իբ. 63։ Եր՚եմ. ԺԷ. 10։ Ե-
զեկ. իգ. 46, 47։ Գէ՚դ. ը. 10։
4 Եր՚եմ. ծ. 11։ Մ՚ակ. 7. 13։
5 Եր՚եմ. գ. 3։
6 Ցոբ. գ. 8։ Ա-
ւակ. իբ. 8։ Գէ-
դ. 7։ Գատ. զ. 8։
7 Գէ. ԺԷ. 16։
8 Գ. թագ. ԺԷ. 34։
ԺԹ. 13։
9 Գէ. ԺԷ. 16։
10 Հ՚մր. 7։
—
11 Գէ. բ. 13։
12 Ա՚ստ. գ. 1։ Ես. Գ՚ոտ. խ։
13 Օբ. իբ. 63։ Եր՚եմ. ԺԷ. 10։ Ե-
զեկ. իգ. 46, 47։ Գէ՚դ. ը. 10։
14 Եր՚եմ. ծ. 11։ Մ՚ակ. 7. 13։
15 Եր՚եմ. գ. 3։

ԳԼ· ԺԲ

1 Եփրեմին, Յուդային ու բոլոր Իսրայէլին յանդիմանութիւն մը։ 4 Մարգարէն առջի ընծաները յիշելով՝ ապաշխարել կը յորդորէ զանոնք։ 8 Եփրեմի մեղքերը բարկութեան կը գրգռեն զԱստուած։

1 Եփրեմ զիս կը պաշարէ սուտութեամբ,
Ու Իսրայէլի տունը՝ նենգութեամբ.
Բայց Յուդա տակաւին Աստուծով կը տիրէ,
Ու սուրբերուն մէջը հաւատարիմ է։
2 Եփրեմ [a]հով կը ճարակէ, ու արեւելեան հովին ետեւէն կը վազէ.
Ամէն օր սուտութիւնը ու յափշտակութիւնը կը չատցընէ.
[b]Ասորեստանի հետ դաշնակցութիւն կ՚ընեն,
[c]Ու եգիպտոս ելլ կը տանին։
3 [d]Տէրը Յուդային հետ ալ վէճ ունի,
Ու Յակոբին անոր ճամբաներուն համեմատ այցելութիւն պիտի ընէ,
Ու անոր գործոցը համեմատ հատուցում պիտի ընէ անոր։
4 Անիկա արգանդի մէջ ղին եղբօրը գարշապարէն բռնեց,
Եւ իր ուժովը [e]Աստուծոյ հետ բռնչամարտեցաւ։
5 Ու հրեշտակին հետ բռնչամարտեցաւ և յաղթը հատաւ,
Լացաւ և անկէ չնորհք խնդրեց.
Զանիկա [f]Բեթէլի մէջ գտաւ,
Ու հոն մեզի հետ խօսեցաւ Ա՛ն՝
6 Ա՛յն՝ զօրաց Տէր Աստուածը,
Որուն [g]յիշատակը Եհովայ է։
7 [h]Ուրեմն դուն քու Աստուծոյդ դարձիր,
Ողորմութիւն ու իրաւունք պահէ,
Ու [i]միշտ քու Աստուծոյդ յուսա։
8 [k]Եփրեմ վաճառական է, անոր ձեռքը [l]նենգութեան կշիռ կայ,
Անիկա հարստահարելը կը սիրէ։
9 Ու Եփրեմ ըսաւ, [m]Իրաւցընէ հարստացայ,
Ինծի ստացուածք գտայ.
Իմ ամէն վաստակներուս կողմէ՝
Անօրէնութիւն պիտի չգտնեն իմ վրաս, որ մեղք ըլլայ։
10 Իսկ ես եգիպտոսի երկրէն [n]ի վեր [o]քու Տէր Աստուածդ եմ.
[p]Քեզ տակաւին վրաններու մէջ պիտի բնակեցընեմ՝ [q]հանդիսաւոր ժողովի օրերուն պէս։
11 [r]Ես մարգարէներուն միջոցով խօսեցայ,
Ու տեսիլքները չատցուցի,
Ու մարգարէներուն ձեռքով նմանութիւններ գործածեցի։
12 [s]Գիլաադ անօրէն է. յիրաւի ունայնութիւն եղան.
[t]Գաղգաղայի մէջ արջառներ մորթեցին,
[u]Անոնց սեղանները անդամ արտի ակօսներուն վրայ եղող քարակոյտերու պէս են։
13 Եւ Յակոբ [v]Ասորւոց դաշտը փախաւ,
Ու Իսրայէլ [w]կնոջ համար ծառայութիւն ըրաւ,
Ու կնոջ համար հովիւ եղաւ։
14 [x]Եւ Տէրը մէկ մարգարէով եգիպտոսէն հանեց Իսրայէլը,
Ու անիկա մէկ մարգարէով պահպանուեցաւ։
15 [y]Եփրեմ դառնապէս բարկացուց Ա՛ն.
Անոր համար անոր արիւնները անոր վրայ պիտի ձգէ,
[z]Ու անոր Տէրը անոր նախատինքը անոր պիտի հատուցանէ։

ԳԼ· ԺԳ

1 Եփրեմին փառքը կատարեալ պատճառով կ՚ընկճուեցաւ։ 5 Անոնց անպատմելիութեան համար Աստուած կը բարկանայ։ 9 Աստուծոյ ազգմոլութիւնը խոստանալէ։ 15 Պատուհասելու պատիժը։

1 Եփրեմ երբոր դողալով կը խօսէր՝ Իսրայէլի մէջ բարձրացաւ,
Բայց [a]երբոր Բահաղով յանցաւոր եղաւ՝ մեռաւ։
2 Ու հիմա նորէն մեղք կը գործեն,
Ու [b]իրենց համար իրենց արծաթէն՝
Իրենց խելքովը ձուլածոյ կուռքեր -- արձանները կը չինեն,
Որոնց ամէնը արուեստաւորի գործքեր են.
Իրենք անոնց համար կ՚ըսեն,
Զոհ ընող մարդիկը [c]զոհ որթերը համբուրեն։
3 Անոր համար անոնք [d]առաւօտեան ամպին պէս,
Ու կանուխ լճած վաղանցիկ ցօղին պէս,
Կալէն փոթորիկով վերցուած [e]մղիղին պէս,
Ու ծխնելոյզին [f]ելած ծուխին պէս պիտի ըլլան։
4 Սակայն ես եգիպտոսի երկրէն [g]ի վեր [h]քու Տէր Աստուածդ եմ.
Ու [i]ինծի ուրիշ աստուած չգիտնաս,
Քանզի [k]ինծմէ ուրիշ փրկիչ մը չկայ։
5 [l]Ես քեզ անապատի մէջ՝
[m]Խիստ անջուր երկրի մէջ ճանչցայ։
6 [n]Անոնք իրենց արօտին համեմատ կշտացան,

---

a Ես· ԺԲ· 12· 10։
b Ես· ԼԱ· 6։
c Յով· Դ· 11։
d Ես· ԼԴ· 1։
e Ծն· ԼԲ· 12· 10։
f Ծն· ԼԵ· 9· 10· 15։
g Ելբ· Գ· 15։
h Ես· Ա· 16։
i Ես· Ժ· 20։
k Ամո· Ը· 5։
l Ղև· ԺԹ· 35։
m Ես· ԽԷ· 7։
n Ես· ԽԸ· 10։
o Ելբ· Ի· 2։
p Ելբ· Ի· 14։
q Ես· ԽԸ· 13։
r Ես· Ա· 11։
s Ես· ԽԸ· 11։
t Ես· ԽԸ· 19։
u Ես· ԽԸ· 20։
v Ծն· ԻԸ· 10։
w Ծն· ԼԱ· 41։
x Ես· ԺԲ· 13։
y Ես· ԺԲ· 14։
z Ես· ԺԳ· 1։
a Ես· ԺԳ· 2։
b Ես· ԺԳ· 2։
c Ես· ԺԳ· 2։
d Ես· ԺԳ· 3։
e Ես· ԺԳ· 3։
f Ես· ԺԳ· 3։
g Ես· ԺԳ· 4։
h Ես· ԺԳ· 4։
i Ես· ԺԳ· 4։
k Ես· ԺԳ· 4։
l Ես· ԺԳ· 5։
m Ես· ԺԳ· 5։
n Ես· ԺԳ· 6։

կ՚աւազան ու անոնց սիրտը բարձրացաւ,
Անոր համար էգիս մուգան։
7 Ասոմ տանոնց առիւծի պէս պիտի ըլլամ,
էձամբուն քովը ընձու պէս դարանամուտ պիտի ըլլամ։
8 էիր ձագերը կորսընցուցած արջու պէս անոնց պիտի հանդիպիմ,
Ու անոնց սրտին վարագոյրը պիտի պատառեմ,
Եւ զանոնք հոն առիւծի պէս պիտի ուտեմ.
Ջանոնք դաշտի գազանը պիտի պատառէ։
9 Դուն իքեզ կորսընցուցիր, ով Իսրայէլ,
էբայց քու օգնութիւնդ ինծմէ է։
10 Հիմա ո՞ւր է քու թագաւորդ,
Որ քու բոլոր քաղաքներուդ մէջ քեզ ազատէ.
Եւ ո՞ւր են ան դատաւորները,
Որոնց համար էըսիր Թէ Ինծի թագաւոր ու իշխաններ տուր։
11 էԻմ բարկութեամիս քեզի թագաւոր տուի,
Ու իմ սրտմտութեամիս առի։
12 էԵփրեմին անօրէնութիւնը կապուած՝
Անոր մեղքը պահուած է։
13 ՝Անոր վրայ ծննդական կնոջ ցաւերը պիտի հասնին.
Անիկա իմաստուն տղայ չէ.
Ապա թէ ոչ ՝արդանդին բերանը ոչնչ ատեն չէր կենար։
14 ՝Ջանոնք գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկեմ,
Զանոնք մահուանէ պիտի ազատեմ.
՝Քու ժանտախտդ ո՞ւր է, ով մահ,
Քու աւերումդ ո՞ւր է, ով գերեզման.
Կիմ աչքերէս զղջումը պիտի ծածկուի։
15 Թէև ՝անիկա եղբայրներուն մէջը պտղաբեր ըլլայ,
՝Արևելեան հովը պիտի գայ,
Որ անապատէն Տէրոջը հովը պիտի ելլէ.
Եւ անոր աղբիւրը պիտի ցամքի,
Ու անոր աղբերակը պիտի չորնայ.
Անիկա բոլոր էցանկալի ամաններուն գանձը պիտի կողոպտէ։
16 ՝Սամարիա աւերակ պիտի ըլլայ,
՝Քանզի իր Աստուծմէն ապստամբեցաւ.
՝Անոնք սրով պիտի իյնան,
Անոնց պզտիկ տղաքը գետինը պիտի զարնուին,
Ու յղի կիներնին պիտի ճեղքուին։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը։ 4 Աստուծոյ շնորհացը խոստմունքը։

1 Ով Իսրայէլ, ՝քու Տէր Աստուծոյդ դարձիր,
էքանզի քու անօրէնութեանդ պատճառաւ դլորեցար։
2 Ձեր հետը խօսքեր առէք ու Տէրոջը դարձէք.
Անոր ըսէք, Ամէն անօրէնութիւնը վերցուր
Եւ ՝ինչ բարութեամբ ընդունէ,
Ու էմեր չրթունքներուն *զոհերը պիտի մատուցանենք։
3 ՝Ասորեստանցին մեզ պիտի չփրկէ.
էՁիերու վրայ պիտի չհեծնենք,
՝Ու մէյմըն ալ մեր ձեռացը գործքին՝
Մեր Աստուածն ես՝ պիտի չըսենք,
էքանզի որբը քեզմէ ողորմութիւն կը գտնէ։
4 Անոնց ապստամբութիւնը պիտի բժշկեմ,
Զանոնք ձրիապէս պիտի սիրեմ,
Քանզի իմ բարկութիւնս անոնցմէ դարձաւ։
5 Իսրայէլին ՝ցօղի պէս պիտի ըլլամ,
Անիկա շուշանի պէս պիտի ծաղկի,
Եւ իր արմատները Լիբանանի եղևնիներուն պէս պիտի արձակէ։
6 Անոր ոստերը պիտի տարածուին,
Ու ՝անոր վայելչութիւնը ձիթենիի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ ՝անոր անուշահոտութիւնը Լիբանանի պէս պիտի ըլլայ։
7 ՝Անոր հովանիին տակը նստողները պիտի դառնան,
Ցորենի պէս պիտի կենդանանան,
Ու որթի պէս պիտի ծաղկին.
Անոր յիշատակը Լիբանանի գինիին պէս պիտի ըլլայ։
8 Եփրեմ պիտի ըսէ, ՝կուռքերու հետ՝ ալ ի՞նչ բան ունիմ։
էԵս անոր խնդրուածքը լսեցի ու անոր խնամք տարի.
Ես կանանչ մայր ծառի պէս եմ,
՝Քու պտուղդ ինծմէ է։
9 էՈ՞վ է իմաստուն՝ որ ասոնք հասկընայ,
Կա՛ խոհեմ՝ որ ասոնք գիտնայ.
Քանզի ՝Տէրոջը ճամբաները չիտակ են,
Ու արդարները անոնց մէջը պիտի քալեն.
Բայց յանցաւորները անոնց մէջը պիտի դլորուին։

ե ԳԼ. ը. 14։
զ Ոզը. գ. 10։ ԳԼ. ե. 14։
է Եբիմ. է. 6։
ը Բ Թագ. ժէ. 8։ Առակ. ժէ. 12։
թ Առակ. չ. 32։ ԳԼ. ժգ. 1։ Մաղ. ա. 9։
ժ Հմր. 4։
ի Գ Թագ. ժէ. 4։
ձ Բ Օր. լը. 38։ Հմր. 4։
ղ ա Թագ. ը. 5. 19։
ճ ա Թագ. ը. 7։ ժ. 19։ ժէ. 22. 23։ ժգ. 1։ ԳԼ. ժ. 3։
մ Բ Օր. լը. 34։ Յոբ. ժգ. 17։
յ Ես. ժգ. 8։ Եբիմ. է. 6։
ն Առակ. իբ. 3։
շ Տես գ Թագ. ժթ. 3։
ո Ես. իէ. 8։ Եզեկ. իէ. 12։
պ ա Կոր. ժէ. 54. 55։
ջ Եբիմ. ժէ. 6։ Տես Հառմ. ժա. 29։
ռ Տես Ծն. խա. 52։ խը. 19։
ս Եբիմ. գ. 11։ Եզեկ. ժէ. 10։ ժթ. 12։ ԳԼ. գ. 19։
վ Նաւ. բ. 9։
տ գ Թագ. ժէ. 6։
ր գ Թագ. ժը. 12։
ց գ Թագ. է. 12։ ժէ. 16։ Ես. ժգ. 16։ ԳԼ. ժ. 14. 15։
ւ Ամոս. ա. 13։ Նաւ. գ. 10։
փ ա Թագ. ժբ. 54։ ԳԼ. ժգ. 7։ Յեր. խ. 52։
ք ԳԼ. ժբ. 7։ Յեզ. իզ. 5։
օ ԳԼ. բ. 17։ Հմր. 8։
ֆ Սաղ. ժ. 14։ կը. 5։
ա Յոբ. ի. 19։ Առակ. ժի. 12։
բ Սաղ. ծբ. 8։ Ճիր. 3։
գ Ծն. իէ. 27։ Երգ. գ. 11։
դ Սաղ. զա. 1։
ե Հմր. 3։
զ Եբիմ. լա. 18։
է Ցօհ. ա. 17։
ը Սաղ. ձէ. 43։ Եբիմ. ի. 12։ Դան. ժբ. 10։ Յոէլ. ը. 47։ ժբ. 37։
թ Առակ. ժ. 29։
ժ Ղուկ. բ. 34։ Բ Կոր. բ. 16։ ա Պետ. բ. 7. 8։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎԵԼԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յովէլ Աստուծոյ զանազան գաւառականները յայտնելով կը յորդորէ ժողովուրդը որ զգուշութիւն ընէն անոնց։ 8 սուգ բռնեն։ 14 և ծոմապահութեան ու պրկուս օր մը սահմանեն։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ եղաւ Փաթուէլի որդւոյն Յովէլին։

2 Լսեցէք ասիկա, ով ծերեր,
Ու ականջ տուէք, ով երկրիս բոլոր բնակիչները.
Միթէ ասանկ բան մը եղաւ ձեր օրերուն մէջ,
Կամ ձեր հարցը օրերուն մէջ։

3 Ասիկա ձեր որդւոցը պատմեցէք,
Ու ձեր որդիքը իրենց որդւոցը,
Ու անոնց որդիքը յետագայ ազգին պատմեն։

4 Խառնիճին թողածը մարախը կերաւ,
Ու մարախին թողածը ջրեակը կերաւ,
Ու ջրեակին թողածը գրուխճը կերաւ։

5 Արթնցեք, ով գինոփներ, ու լացէք,
Եւ դուք ամէնդդ, ով գինի խմողներ,
Մուգ բռնեցէք քաղցուին համար,
Քանզի ձեր բերնէն կտրեցաւ։

6 Վասն զի իմ երկրիս վրայ
Մէկ զօրաւոր ու անթիւ ազգ մը եկաւ.
Անոր ակռաները առիւծի ակռաներ են,
Ու անիկա մաղակ առիւծի ժանիքներ ունի։

7 Անիկա իմ որթս աւերեց,
Եւ իմ թզենիս կոտրտեց.
Զանիկա բոլորովին մերկացուց ու վար ձգեց,
Անոր ոստերը ճերմկցան։

8 Ողբ ըրէ կոյսի մը պէս՝
Որ իր մանկութեան էրկանը համար քուրձ հագած է։

9 Հացի ընծան ու թափելու նուէրը Տէրոջը տունէն կտրեցաւ.
Տէրոջը պաշտօնը կատարող քահանաները սուգ կը բռնեն։

10 Արտերը աւերեցան, երկիրը սուգ կը բռնէ,
Քանզի ցորենը աւերեցաւ,
Նոր գինին չորցաւ, եղը պակսեցաւ։

11 Ամչցեք, ով երկրագործներ,
Ողբացէք, ով այգեպործներ,
Թէ ցորենին համար և թէ գարիին համար,
Քանզի արտերուն բերքը կորսուեցաւ։

12 Որթը չորցաւ ու թզենին նուաղեցաւ.
Նռնենին, արմաւենին, խնձորենին,
Արտին բոլոր ծառերը չորցան.
Այսպէս մարդոց որդիներէն ուրախութիւնը վերցաւ։

13 Քուրձ հագէք ու ողբացէք, ով քահանաներ.
Հառաչեցէք, ով սեղանին պաշտօնեաները.
Եկէք, ով իմ Աստուծոյս ծառաները,
Գիշերը քուրձերու մէջ անցուցէք,
Քանզի հացի ընծան ու թափելու նուէրը
Ձեր Աստուծոյն տունէն վերցան։

14 Ծոմապահութեան օր որոշեցէք,
Հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէք.
Ծերերը — երկրին բոլոր բնակիչները
Ձեր Տէր Աստուծոյն տունը ժողվեցէք,
Ու Տէրոջը աղաղակեցէք։

15 Վա՛յ ան օրուան համար,
Քանզի Տէրոջը օրը մօտ է,
Ու Ամենակարողէն աւերման պէս պիտի գայ։

16 Ահա մեր աչքին առջևէն կերակուրը՝
Մեր Աստուծոյն տունէն ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը կտրեցաւ։

17 Հողին չոր կոչտերուն տակը սերմերը փտեցան,
Շտեմարանները ամայի մնացին, ամբարները աւերեցան,
Քանզի ցորենը խորշակահար եղաւ։

18 Ի՜նչպէս կը հեծեծեն անասունները.
Արջառներուն անդեհանները աստանդական կը պտրտին,
Քանզի անոնց համար արօտ չկայ,
Ոչխարներուն հօտերն ալ կորսուեցան։

19 Քեզի պիտի աղաղակեմ, ով Տէր,
Քանզի անապատին արօտանները կրակը կերաւ,
Ու դաշտին բոլոր ծառերը բոցը այրեց։

20 Դաշտին անասուններն ալ քեզի կը նային,
Քանզի ջուրերուն վտակները չամրեր են,
Ու անապատին արօտները կրակը կերեր է։

ԳԼ. Բ

1 Մարգարէն կը յայտնէ Սիոնին Աստուծոյ դատաստանին ահ հասարակ իրը։ 12 կը յորդորէ ժողովուրդը որ ապաշխարէ. 15 ու ծոմ պահին. 18 և անանց օրհնութիւն մը կ՚խոստանայ։ 21 Սիօնը կը մխիթարէ ետ հիմնական 28 և իւ գալու օրհնութիւնն ալ։

1 Սիոնի մէջ փող հնչեցուցէք,

= Գլ. բ. 2։
ք Սաղ. հը. 4։
ֆ բ Օր. իբ. 38. Գլ. բ. 25։
ր Ես. լբ. 10։
ս Ակաք. լ. 25. 26. 27. Գլ. բ. 2. 11. 25։
ւ Ցեփ. թ. 8։
ք Ես. ե. 6։
ը Ես. իբ. 12։
ը Ակաք. բ. 17։
ը Հմր. 13. Գլ. բ. 14։
ը Երեմ. ժբ. 11. ժգ. 2։
ը Հմր. 10։
ը Ես. իգ. 11. Երեմ. իը. 33. Տես Սաղ. գ. 7. Ես. իմ. 3։
ը Հմր. 8. Երեմ. գ. 8։
ը Ես. իգ. 7. Հմր. 12։
ը Երեմ. ժգ. 3. 4։
ը Հմր. 10։
ը Ես. իգ. 11. Երեմ. իը. 33. Տես Սաղ. գ. 7. Ես. իմ. 3։
ը Հմր. 8. Երեմ. գ. 8։
ը Գլ. բ. 1։
ը Տես բ Օր. ժբ. 6. 7. ժգ. 11. 14. 15. Եզէկ. Իրենց
= Ովս. գ. 3։
ը Սաղ. ծ. 15։
ը Երեմ. իմ. 10. Գլ. բ. 3։
ը Ես. ժգ. 6. 9։
ը Ցեփ. լբ. 41. Սաղ. ձգ. 21. Ամբ. 13։
= գ Թագ. ժե. 7. ժբ. 5։
—
= Երեմ. գ. 5. Հմր. 15։

Նռնենին, արմաւենին, խնձորենին,
Արտին բոլոր ծառերը չորցան.
Այսպէս մարդոց որդիներէն ուրախութիւնը վերցաւ։

13 Քուրձ հագէք ու ողբացէք, ով քահանաներ.
Հառաչեցէք, ով սեղանին պաշտօնեաները.
Եկէք, ով իմ Աստուծոյս ծառաները,
Գիշերը քուրձերու մէջ անցուցէք,
Քանզի հացի ընծան ու թափելու նուէրը
Ձեր Աստուծոյն տունէն վերցան։

14 Ծոմապահութեան օր որոշեցէք,
Հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէք.
Ծերերը — երկրին բոլոր բնակիչները
Ձեր Տէր Աստուծոյն տունը ժողվեցէք,
Ու Տէրոջը աղաղակեցէք։

15 Վա՛յ ան օրուան համար,
Քանզի Տէրոջը օրը մօտ է,
Ու Ամենակարողէն աւերման պէս պիտի գայ։

16 Ահա մեր աչքին առջևէն կերակուրը՝
Մեր Աստուծոյն տունէն ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը կտրեցաւ։

17 Հողին չոր կոչտերուն տակը սերմերը փտեցան,
Շտեմարանները ամայի մնացին, ամբարները աւերեցան,
Քանզի ցորենը խորշակահար եղաւ։

18 Ի՜նչպէս կը հեծեծեն անասունները.
Արջառներուն անդեհանները աստանդական կը պտրտին,
Քանզի անոնց համար արօտ չկայ,
Ոչխարներուն հօտերն ալ կորսուեցան։

19 Քեզի պիտի աղաղակեմ, ով Տէր,
Քանզի անապատին արօտանները կրակը կերաւ,
Ու դաշտին բոլոր ծառերը բոցը այրեց։

20 Դաշտին անասուններն ալ քեզի կը նային,
Քանզի ջուրերուն վտակները չամրեր են,
Ու անապատին արօտները կրակը կերեր է։

ԳԼ. Բ

1 Մարգարէն կը յայտնէ Սիոնին Աստուծոյ դատաստանին ահ հասարակ իրը։ 12 կը յորդորէ ժողովուրդը որ ապաշխարէ. 15 ու ծոմ պահին. 18 և անանց օրհնութիւն մը կ՚խոստանայ։ 21 Սիօնը կը մխիթարէ ետ հիմնական 28 և իւ գալու օրհնութիւնն ալ։

1 Սիոնի մէջ փող հնչեցուցէք,

Եւ համբուրը լեռանա վրայ [ա]աղջատութեան
ձայն վերցուցէք.
երկրին բոլոր բնակիչները դողան,
քանզի [բ]Տէրոջը օրը կու գայ, վասն զի մօտ է,
2 [գ]խաւարի ու մէգի օրը՝
Ամպի ու մառախուղի օրը.
ինչպէս որ արշալոյսը լեռներուն վրայ կը տա-
րածուի,
Այնպէս [դ]մէկ շատուոր ու զօրաւոր ժողո-
վուրդ մը պիտի ըլայ,
[ե]որ ի յաւիտենից անոր նմանը չէ եղած,
Ու անկէ ետքը մէյմին ալ պիտի չըլլայ
Ցեսադայ ժամանակին մէջ՝ դարէ՝ի դար։
3 [զ]Անոր առջևէն կրակը պիտի ոսկռտէ,
Ու հետևէն բոցը պիտի այրէ.
երկիրը անոր առջևը [է]Եդեմի դրախտին պէս՝
[ը]Եւ անոր հետևը ամլոյն անապատ պիտի ըլլայ,
Ու անկէ բան մըն ալ պիտի չազատի։

4 [թ]Անոնց կերպարանքը ձիերու կերպարան-
քին պէս է,
Ու անոնք ձիաւորներու պէս պիտի վազեն։
5 [ժ]Լերանց գլուխներուն վրայ կառքերու ձայ-
նին պէս,
Յարդը ուտող կրակի բոցին ձայնին պէս,
Պատերազմի չարուած [ի]զօրաւոր ժողովուրդի
պէս պիտի ցամքին։
6 Անոնց երեսէն ժողովուրդները պիտի տագ-
նապին,
[ի]Ամէն երեսները դոյներնին պիտի նետեն։
7 Անոնք զօրաւորներու պէս պիտի վազեն,
Պատերազմական մարդոց պէս պարիսպներու
վրայ պիտի ելլեն,
Եւ ամէն մէկերնին իրենց ճամբուն մէջ պի-
տի քալեն,
Ու իրենց շաւիղները պիտի չփոխեն,
8 Ու մէկզմէկ պիտի չհրեն,
Ամէն մէկը իր ճամբուն մէջ պիտի քալէ.
Ու թէ որ սուրի վրայ ալ ինկան՝ պիտի չվի-
րաւորին։
9 Քաղաքին մէջ պիտի պատրին,
Ու պարսպին վրայ պիտի վազեն.
Տուները պիտի ելլեն,
Գողի պէս [ի]պատուհաններէն պիտի մտնեն։
10 Անոնց երեսէն երկիրը պիտի դողայ,
Երկինքը պիտի սասկի,
Արեւը ու լուսինը պիտի խաւարի,
Ու աստղերը իրենց պայծառութիւնը ետ պի-
տի քաշեն։

11 [ի]Եւ Տէրը [ւ]իր զօրացը առջևը իր ձայնը պի-
տի տայ,
Քանզի անոր բանակը խիստ մեծ է,
Քանզի անոր խօսքը [ի]զօրաւոր գնողը զօրա-
ւոր է.
Քանզի [ի]Տէրոջը օրը մեծ ու խիստ ահեղ է,
Ու [ւ]ո՞վ կրնայ անոր դիմանալ։
12 Սակայն հիմա ալ Տէրը [յ]կ՚ըսէ.
[լ]Ինծի դարձէք ձեր բոլոր սրտովը
Ծոմապահութեամբ, լալով ու սգալով,
13 Ու [խ]ձեր սիրտերը պատռեցէք՝ և չ՚ել [ւ]ձեր
հանդերձները,
Եւ ձեր Տէր Աստուծոյն դարձէք.
Քանզի անիկա [ո]ողորմած ու գթած,
Երկայնամիտ ու բազումողորմ է,
Ու չարիքի համար կը զղջայ։
14 [ն]Ո՞վ գիտէ, դուրս անիկա դառնայ ու զղջայ,
Ու իր հետևէն [օ]օրհնութիւն թողու,
Որ [ի]ձեր Տէր Աստուծոյն
[չ]Հացի ընծայ ու թափելու նուէր [տ]պատրաստելու։
15 Սիոնի մէջ [փ]փող հնչեցուցէք,
[Ծ]Ծոմապահութեան օր որոշեցէք,
Հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէք.
16 Ժողովուրդը ժողվեցէք, [ւ]ժողովքը սրբեցէք,
[ծ]Ծերերը հաւաքեցէք.
[տ]Տղաքները ու կաթնկեր մանուկները ժողվե-
ցէք.
փեսան իր սենեակէն [թ]դուրս ելլէ,
Ու հարսը՝ իր առագաստէն։
17 Տէրոջը պաշտօնը կատարող քահանաները
[ս]Սրահին ու սեղանին մէջտեղը թող լան,
Ու ըսեն, [ով]Տէր, [ք]քու ժողովուրդիդ խնայէ,
Եւ քու ժառանգութիւնդ նախատինքի մի
տար,
Որ ազգերը անոնց վրայ տիրեն.
[ի]Ինչո՞ւ համար ժողովուրդներուն մէջ ըսեն
թէ
Ո՞ւր է անոնց Աստուածը։
18 Անտանելը Տէրը [ի]իր երկրին համար պիտի
նախանձի,
[ո]Ու իր ժողովուրդին պիտի ողորմի։
19 Եւ Տէրը պատասխան պիտի տայ, ու իր ժո-
ղովուրդին ըսէ,
Ահա ես ձեզի [ց]ցորեն, գինի ու եղ պիտի
խրկեմ,
Ու անոնցմով պիտի կշտանաք,
Եւ ձեզ ժխտին ալ ազգաց մէջ նախատինք
պիտի չընեմ։

[ա] Ամբ. ա. 15։ Սոփ. ա. 14, 15։
[բ] Յոել. ա. 15։ Ամբ. ե. 18, 20։ Զաք. ժդ. 1։
[գ] Յոել. բ. 2։ Սոփ. ա. 15։
[դ] Յոել. բ. 11։ Յայտ. թ. 7։
[ե] Յոել. բ. 21։ Ծն. ժգ. 10։ Եսա. ա. 9։ Ամբ. գ. 6։
[զ] Յոել. բ. 3։ Սոփ. գ. 8։
[է] Ծն. ժգ. 10։ Եսա. ա. 9։ Եր. ծ. 12։ Ամբ. գ. 6։
[ը] Յոել. բ. 14։
[թ] Յայտ. թ. 7։
[ժ] Յոել. ա. 6։
[ի] Յոել. բ. 7։
[լ] Յոել. բ. 9։
[խ] Ես. ա. 16։ Եր. դ. 1։ Եզկ. ժը. 31։ Յայտ. ե. 14։
[ծ] Ելս. ի. 22։ Ղեւ. ժթ. 27։ Բ Օր. ժդ. 1։ Ա Թես. դ. 8։
[կ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[հ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ձ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ղ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ճ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[մ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[յ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ն] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[շ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ո] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[չ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[պ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ջ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ռ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ս] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[վ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[տ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ր] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ց] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ւ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[փ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ք] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[օ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։
[ֆ] Ելս. իդ. 30։ Յայտ. ը. 1։

20 Ու ֏հիւսիսային ըստ֏ն ձեր վրայէն պիտի հեռացընեմ,
Ու անոր երեսը ֏դէպ՚ի արեւելեան ծովը՝
Ու ետևը ֏դէպ՚ի արեւմտեան ծովը բլլալով,
Զանիկա չոր ու ամլոյ երկիր մը պիտի քշեմ.
Ու անոր գէշ հոտը պիտի ելլէ,
Եւ անոր գարշահոտութիւնը պիտի բարձրանայ,
Քանզի մեծ բաներ ըրաւ։
21 Մի վախնար, ով երկիր, ցնծա և ուրախացիր,
Քանզի Տէրը մեծ բաներ պիտի ընէ։
22 ֏Ով գաշտի անասուններ, մի վախնաք,
Քանզի ֏անապատին արօտները կը կանանչին,
Քանզի ծառը իր պտուղը կու տայ,
Թզենին ու որթը իրենց զօրութիւնը կու տան։
23 Եւ դուք, ով Սիօնի որդիք,
֏Ձեր Տէր Աստուծով ցնծացէք և ուրախ եղէք,
Քանզի անիկա ֏չափաւորապէս առջի անձրևը ձեզի կու տայ,
֏Ձեզի անձրև կ՚իջեցընէ՝ ֏առջի անձրևը ու վերջի անձրևը առջի ամսուն մէջ։
24 Եւ կալերը ցորենով պիտի լեցուին,
Ու հնձանները գինիով ու եղով պիտի յորդին։
25 Ու ձեզի ետ պիտի տամ ան տարիներուն ըն֏֏ծ֏էրը,
֏Որ մարախը, ջրհեղեղը, գրուխճը ու խառնիճը,
Ձեր մէջը խրկած ֏իմ մեծ զօրքս կերաւ.
26 Եւ ֏առատօրէն պիտի ուտէք ու կշտանաք,
Ու ձեր Տէր Աստուծոյն անունը պիտի օրհնէք,
Որ ձեզի հրաշքներ ըրաւ.
Եւ իմ ժողովուրդս յաւիտեան պիտի չամչնայ։
27 ֏Ու պիտի գիտնաք թէ ես ֏Իսրայէլին մէջն եմ,
Եւ թէ ֏ձեր Տէր Աստուածը ես եմ, և ուրիշ մը չկայ.
Եւ իմ ժողովուրդս յաւիտեան պիտի չամչնայ։
28 ֏Ու պիտի բլլայ որ ասկէ ետև
֏Իմ Հոգիս ամէն մարմնոյ վրայ պիտի թափեմ,
֏Ու ձեր տղաքը և ֏ձեր աղջիկները պիտի մարգարէանան,
Ձեր ծերերը երազներ պիտի տեսնեն,
Ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն։
29 Եւ ֏ծառաներուն վրայ ու աղախիններուն վրայ ալ
Ան օրերը իմ Հոգիս պիտի թափեմ։
30 Ու ֏երկինքի մէջ ու երկրի վրայ նշաններ պիտի դնեմ՝
Արիւն ու կրակ և ծուխի սիւներ։
31 ֏Արևը խաւարի պիտի դառնայ՝ ու լուսինը արիւնի՝
֏Դեռ Տէրոջը մեծ ու ահեղ օրը չեկած։
32 Եւ պիտի բլլայ որ ֏ամէն ով որ Տէրոջը անունը կանչէ՝ պիտի ազատուի.
Քանզի Տէրոջը բառնած պէս՝
֏Սիօն լեռանը վրայ ու Երուսաղէմի մէջը վերջ կուգիւն պիտի բլլայ,
Ու ՆՒ ֏ան ճնացորդներուն մէջը՝ որոնք Տէրը պիտի կանչէ։

ԳԼ. Գ

1 Աստուծոյ գառնասանձները իր ժողովուրդին թշնամացը դէմ, 9 Աստուած իր գառնասանձներուն ետեւ ձանչցած։ 18 Աստուծոյ օրհնութիւնները իր ներկայութեան վրայ։

1 ֏Քանզի ահա ֏ան օրերը ու ան ժամանակը՝
Որ ես Յուդայի ու Երուսաղէմի գերութիւնը եմ պիտի դարձընեմ,
2 ֏Ազգերը բոլոր ապդերը պիտի ժողվեմ,
Ու զանոնք ֏֏Յովսափատայ Հովիտը պիտի իջեցընեմ,
Եւ ֏հոն անոնց հետ դատ պիտի վարեմ,
Իմ ժողովուրդս ու իմ ժառանգութեանս Իսրայէլին համար՝
Որն որ ազգերուն մէջ ցրուեցին,
Ու իմ երկիրս բաժնեցին.
3 Եւ ֏իմ ժողովուրդս համար վիճակ ձգեցին,
Ու տղան պոռնիկի ֏ըն֏֏ծ֏է տուին,
Եւ աղջիկը գինիի համար ծախեցին, որ խմեն։
4 Ու նաև դուք Տիւրոս ու Սիդոն, և Փղշտացւոց բոլոր սահմաններըդ,
֏Ինչ կայ ձեր ինձմէ՞ Եթէ դուք ինծի հատուցում պիտի ընէք.
Թէ որ դուք ինծի հատուցում ընէք,
Շուտով ֏֏ անյապաղ ձեր հատուցումը ձեր գլխուն պիտի դարձընեմ։
5 Քանզի իմ արծաթս ու ոսկիս առիք,
Ու իմ ամէնէ ու ֏ցանկալի բաներս ձեր մեհեաններդ տարիք.
6 Եւ Յուդայի որդիքը ու Երուսաղէմի որդիքը Յունաց որդւոցը ծախեցիք,
Որպէս զի զանոնք իրենց սահմանէն հեռացընէք։

Տեւ Երեմ. ա. 14։ Տեւ Եր. ժ. 19։ Եզեկ. խե. 18։ Զաք. ժգ. 8։ ը Օր. ժա. 24։ Գէ. ա. 18, 20։ Զաք. բ. 12։ Տեւ գէ. ա. 19։ Եւ. խաս. 16։ կա. 10։ Ամո. գ. 18։ Զաք. ժ. 7։ ֏ Երր. արդարու-

թեամբ։ Գէ. խգ. 4։ բ Օր. ժա. 14։ իբ. 12։ Ցակ. է. 7։ Գէ. ա. 4։ Հմի. 11։ Գէ. խգ. 5։ Այլ. իբ. 26։ Տեւ Գէ. խգ. 26։ Մխ. գ. 14։ Գէ. գ. 17։ Գէ. ա. 11։ Եզեկ. լէ. 26, 27, 28։ Եւ. խե. 5, 21, 22։ Եզեկ. լԹ. 22, 28։ Եւ. խգ. 3։ Եզեկ. լԹ. 29։ Գոբ. բ. 17։ Զաք. ժբ. 10։ Ցաքն. է. 39։ Եւ. ծգ. 13։ Գոբ. խա. 9։ ա կոր. ժբ. 13։ Գաղ. գ. 28։ Կող. գ. 11։ Մատ. խդ. 29։ Մար. ժգ. 24։ Ղուկ. խա. 11, 25։ Հմի. 10։ Եւ. ժգ. 9, 10։ Գէ. գ. 1, 15։ Մատ. խդ. 29։ Մար. ժգ. 24։ Ղուկ. խա. 25։ Ցայտ. գ. 12։ Մատ. գ. 5։ Հռոմ. ժ. 13։ Եւ. խգ. 13։ ձԹ. 20։ Աբգ. 17։ Հռոմ. ժա. 26։ Եւ. ժա. 11, 16։ Երեմ. լա. 7։ Մխ. գ. 7։ է. 3, 7, 8։ Հռոմ. Թ. 27։ ժա. 5, 7։ — Երեմ. լ. 3։ Եզեկ. լը. 14։ Զաք. ժգ. 2, 3, 4։ Հմի. 12։ ֏֏ Տէրոջը գառնասանձին։ Եւ. կգ. 16։ Եզեկ. լը. 22։ Աբգ. 11։ Նաւ. գ. 10։ Ամոս. ա. 6, 9։ Եզեկ. իե. 15, 16, 17։ Դան. ժա. 38։

7 Ահա ես զանոնք պիտի արթընցընեմ ան տե-
ղէն՝ ուր որ դուք զանոնք ծախեցիք,
եւ ձեր հատուցումը ձեր գլխուն վրայ պիտի
դարձընեմ.
8 Ու ձեր ազաքները ու աղջիկները ցուզայի
որդւոց ձեռքը պիտի ծախեմ,
եւ անոնք Հեռաւորնակ ազգի՝ Սաբայեցւոց
պիտի ծախեն զանոնք,
քանզի Տէրը խօսեցաւ։

9 Ազիկա ազգերու մէջ հրատարակեցէք,
պատերազմ քարոզեցէք,
զօրաւորները արթընցուցէք,
բոլոր պատերազմական մարդիկը մօտենան
ու ելլեն։
10 Ձեր խոփերը սուրեր չինեցէք,
ու ձեր յօտոցները՝ նիզակներ.
տկար եղողը ես զօրաւոր եմ թող ըսէ։
11 Շուտով եկէք, ով բոլոր չրջակայ ազգեր, ու
ժողովուեցէք.
հոս զօրաւորները զրկեցէ, ով Տէր, հոն իջեցուր։
12 Ազգերը թող արթընանան ու ծովափատու
հովիտը ելլեն,
քանզի բոլոր չրջակայ ազգերը դատելու հա-
մար հոն պիտի նստիմ։
13 Մանգաղը երկընցուցէք, քանզի հունձքը
հասած է.
եկէք, իջէք, քանզի հնձանը լեցուեցաւ,
Ասպանները կը յորդին.
քանզի անոնց չարութիւնը մեծ է։
14 Բազմութիւններ՝ բազմութիւններ կը ժողո-
վուին հովիտին մէջ,
քանզի Տէրոջը օրը մօտ է վճռոց հովիտին
մէջ։
15 Արեւը ու լուսինը պիտի խաւարի,
եւ աստղերը իրենց պայծառութիւնը հա պի-
տի քաշեն.
16 Տէրը Սիօնէն պիտի գոչէ,
Ու երուսաղեմէն իր ձայնը պիտի տայ,
եւ երկինքը ու երկիրը պիտի սարսին.
Բայց Տէրը իր ժողովուրդին ապաւէն՝
Ու Իսրայէլի որդւոցը ամրութիւն պիտի ըլլայ։
17 Եւ պիտի գիտնաք թէ ես եմ ձեր Տէրը Ա-
ստուածը,
Որ հիմ սուրբ լեռանս Սիօնէն մէջ կը բնակիմ.
Ու երուսաղէմ սուրբ պիտի ըլլայ,
եւ անկէ մէյմըն ալ օտարներ պիտի չանց-
նեն։

18 Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը լեռները քաղ-
ցու պիտի կաթեցընեն,
Ու բլուրները կաթ պիտի վազցընեն,
եւ Ցուդայի բոլոր ձորերը ջուրեր պիտի
քալեցընեն.
Ու Տէրոջը տունէն աղբիւր պիտի ելլէ,
եւ Սատիմի ձորը պիտի ոռոգէ։
19 Ցուդայի որդւոցը եղած անիրաւութեանը
համար
Եգիպտոս ամայութիւն պիտի ըլլայ,
Ու Եդոմ ամայի անապատ պիտի ըլլայ,
քանզի անոնց երկրին մէջ անմեղ արիւն թա-
փեցին։
20 Բայց Ցուդա մարդաբնակ պիտի ըլլայ հա-
ւիտեան,
եւ երուսաղէմ՝ դարէ՝ ի դար։
21 Եւ պիտի մաքրեմ անոնց արիւնը որ մաք-
րած չէի."
Եւ Տէրը Սիօնի մէջ պիտի բնակի։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՎՍԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ամոս կը նախաձայնէ Աստուծոյ գատաստաններըը Ասորւոց վրայ, 6 Փղշտացւոց, 9 Տիւրոսի, 11 Եդոմայեցւոց, 13 ու Ամմոնացւոց վրայ։

1 Թեկուզի հովիւներուն մէջէն եղող Ամոսի
խօսքերն են, որ Ցուդայի թագաւորին Ո-
զիայի օրերը ու Իսրայէլի թագաւորին Ցո-
վասի որդւոյն Երոբոամին օրերը՝ հետ
նաչարժէն երկու տարի առաջ տեսիլքով անոր
2 յայտնուեցաւ Իսրայէլի վրայով։ Ու ըսաւ,
Տէրը Սիօնէն պիտի գոչէ,
Ու երուսաղեմէն իր ձայնը պիտի տայ.

Բ Եւ · խգ · 5 · 6 · խԹ · 12 · Երբ մ · խգ · 8 ։
Գ Երեմ · գ · 20 ։
Դ Տես Եւս · բ · 9 · 10 · Երեմ · խգ · 3 · 4 · Եզեկ · լբ · 7 ։
Ե Տես Եւս · բ · 4 ։ Միք · գ · 3 ։
Զ Երեմ · ԽԶ · 1 · 2 · 3 ։
Է Զաք · ԺԲ · 8 ։
Ը Հմր · 2 ։
Թ Սաղ · ՃԳ · 20 · Եւս · ԺԳ · 3 ։
Ժ Հմր · 2 ։
ԺԱ Սաղ · ղէ · 13 · ղը · 9 · ՃԺ · 6 · Եւս · բ · 4 · գ · 13 · Միք · գ · 3 ։
ԺԲ Մատ · ԺԳ · 39 · Յայտ · ԺԳ · 15 · 18 · Երեմ · ԽԵ · 30 ։
ԺԳ Ովս · գ · 11 ։
ԺԴ Եւս · կգ · 5 · Ողբ · ա · 15 · Յայտ · ԺԳ · 19 · 20 ։
ԺԵ Հմր · 2 ։
ԺԶ ԳԼ · բ · 1 ։
ԺԷ ԳԼ · բ · 10 · 31 ։
ԺԸ Երեմ · լե · 30 · ԳԼ · բ · 11 · Ամոս · ա · 2 ։
ԺԹ Ընդ · բ · 6 ։
Ի Եւս · ԽԵ · 5 · 6 ։
ԻԱ ԳԼ · բ · 27 ։
ԻԲ Թուղ · խե · 1 ։
ԻԳ Եւս · ԺԹ · 1 · Եա ։
ԻԴ Երեմ · խԹ · 17 ։ Եզեկ · իե · 12 · 13 ։ Ամոս · ա · 11 ։ Աբդ · 10 ։
ԻԵ Ամոս · Ի · 15 ։
ԻԶ Եւս · գ · 4 ։
ԻԷ Կ՚ունենայ ապետանը վերժինդիր պիտի ըլլայ, ու անպատճառ պիտի չմոռնայ.
ԻԸ Եզեկ · խը · 35 · Հմր · 17 · Յայտ · խա · 3 ։
ԻԹ Բ թագ · ԺԳ · 2 · Բ Մն · խ · 20 ։
Լ ԳԼ · է · 14 ։
ԼԱ Ովս · ա · 1 ։
ԼԲ ԳԼ · է · 10 ։
ԼԳ Զաք · ԺԳ · 5 ։
ԼԴ Երեմ · իե · 30 · Ցովել · գ · 16 ։

պիտին օրերը ու Իսրայէլի թագաւորին Ցո-
վասի որդւոյն Երոբոամին օրերը՝ հետ
նաչարժէն երկու տարի առաջ տեսիլքով անոր
2 յայտնուեցաւ Իսրայէլի վրայով։ Ու ըսաւ,
Տէրը Սիօնէն պիտի գոչէ,
Ու երուսաղեմէն իր ձայնը պիտի տայ.

եւ Տովիւներուն ալօսանները սուգ պիտի բըռնեն,
Ու Կարմելոսի գլուխը պիտի չորնայ։

3 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Դամասկոսի երիք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոր պոռնիկը եւ պիտի չդարձընեմ,
Քանզի անոնք Գաղաադը երկաթէ կաճառասայլերով ծեծեցին.
4 Սակայն Ազայէլի տանը վրայ կրակ պիտի խրկեմ,
Ու Բենհադադի պալատները պիտի ուտէ։
5 Եւ Դամասկոսի նիպերը պիտի կոտրտեմ,
Ու Աւենի դաշտէն բնակիչը՝
Ու եդեմի տունէն գաւազան բռնողը պիտի կտրեմ.
Եւ Ասորւոց ժողովուրդը Կիր գերի պիտի քշուի, կ'ըսէ Տէրը։

6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Գազայի երիք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոր պոռնիկը եւ պիտի չդարձընեմ,
Քանզի անոնք գերիները բոլորովին գերի քշեցին,
Որ Եդոմին ձեռքը մատնեն.
7 Սակայն Գազայի պարսպին վրայ կրակ պիտի խրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ։
8 Եւ Ազովտոսէն բնակիչը՝
Ու Ասկաղոնէն գաւազան բռնողը պիտի կտրեմ,
Եւ վար ձեռքս Ակկարոնի վրայ պիտի դարձընեմ,
Ու փղշտացւոց մնացորդը պիտի կորսուի, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

9 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Տիւրոսի երիք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոր պոռնիկը եւ պիտի չդարձընեմ,
Քանզի գերիները բոլորովին Եդոմին ձեռքը մատնեցին,
Ու եղբայրական ուխտը չյիշեցին.
10 Սակայն Տիւրոսի պարսպին վրայ կրակ պիտի խրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ։

11 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Եդոմի երիք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոր պոռնիկը եւ պիտի չդարձընեմ,
Քանզի սրով եղբայրը հալածեց,
Ու իր ողորմութիւնը կարեց,
Եւ իր բարկութիւնը միշտ պատռեց,
Ու իր կատաղութիւնը յաւիտեան պահեց.
12 Սակայն Թեմանի վրայ կրակ պիտի խրկեմ,
Ու Բոսրայի պալատները պիտի ուտէ։

13 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ամմոնի որդւոցը երիք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոնց պոռնիկը եւ պիտի չդարձընեմ,
Քանզի Գաղաադի յղի կիներուն ճեղքեցին,
Որպէս զի իրենց սահմաններուը լայնցընեն.
14 Սակայն Հաբբայի պարսպին վրայ կրակ պիտի բռնկցընեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ.
Ա-իւ- պատերազմի օրը աղաղակով՝
Ո- փոթորիկի օրը խռովութեամբ դէպ ետ։
15 Եւ անոնց թագաւորը՝ անոնց իշխանները միասին երթայ՝
Ինքը ու իր իշխանները միասին, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Բ

1 Առաւածոյ բարկութիւնը Մոաբի դէմ. 4 Ցուդայի եւ Իսրայէլի դէմ. 9 Առաւած կը գանգատի անոնց ապերախտութեան համար։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մոաբի երիք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոր պոռնիկը եւ պիտի չդարձընեմ,
Քանզի եդոմի թագաւորին ոսկորները մինչեւ կիր դառնալը այրեց.
2 Սակայն Մոաբի վրայ կրակ պիտի խրկեմ,
Ու Կարիովթի պալատները պիտի ուտէ,
Ու Մոաբ խռովութեամբ, աղաղակով -- փողի ձայնով պիտի մեռնի.
3 Եւ անոր միջէն դատաւորը բնաջինջ պիտի ընեմ,
Ու անոր հետ անոր բոլոր իշխանները պիտի մեռցընեմ, կ'ըսէ Տէրը։

4 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ցուդայի երիք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոր պոռնիկը եւ պիտի չդարձընեմ,

ա թագ. խե. 2։ եա. լգ. 9։ բ եա. բ. 4։ ժէ. 1։ երեմ. խթ. 23։ Ջար. թ. 1։ գ Հմր. 6. եւ։ դ թագ. ժ. 33։ ժգ. 7։ ե երեմ. ժէ. 23։ խթ. 27։ Հմր. 7. 10. 12։ Գէ. բ. 2. 5։ զ երեմ. ծա. 30։ Ողբ. բ. 9։ է գ թագ. ժգ. 9։ ը Գէ. թ. 7։ թ բ Մն. իբ. 18։ եա. ժգ. 29։ երեմ. խէ. 4. 5։ եզեկ. իե. 15։ Սոփ. բ. 4։ ժ Հմր. 9։ ի երեմ. խէ. 1։ ժա Սոփ. բ. 4։ Ջար. թ. 5. 6։ ժբ Սաղ. ձա. 14։ ժգ երեմ. խէ. 4։ եզեկ. իե. 16։ ժդ եա. իգ. 1։ երեմ. խթ. 8։ եզեկ. իե. 12. 13. 14։ լե. 2. եւ։ Ցաքէ. գ. 19։ Աբգ. 1. եւ։ Մալ. ա. 4։ ի Դն. իէ. 41։ բ Օբ. իգ. 7։ Մալ. ա. 2։ ի բ Մն. իբ. 17։ իա 11—14։ իբ Հմր. 4. 7։ իգ եա. իա. 11։ լգ. 5։ երեմ. խթ. 8։ եւ։ եզեկ. իե. 12. 13. 14։ լե. 2. եւ։ Ցաքէ. գ. 19։ Աբգ. 1. եւ։ Մալ. ա. 4։ իդ բ Օբ. գ. 11։ բ թագ. ժբ. 20։ երեմ. խթ. 2։ եզեկ. իե. 5։ իե եզեկ. լե. 5։ իզ Աբգ. 9. 10։ է երեմ. խթ. 1. 2։ եզեկ. իե. 2։ Սոփ. բ. 9։ ը Ովս. ժգ. 16։ թ երեմ. խթ. 1։ ի բ Օբ. գ. 11։ բ թագ. ժբ. 20։ երեմ. խթ. 2։ եզեկ. իե. 5։ ի Գէ. բ. 2։ ա Կամ Մեղքոմը. երեմ. խթ. 5։ բ եա. ժե. ե ժգ. երեմ. խբ. եզեկ. իե. 8. եւ։ Սոփ. բ. 8։ գ երեմ. խբ. 24. 41։ դ Գէ. ա. 14։ ե թագ. իգ. 17։ երեմ. խբ. 7։

Ի քանզի Տէրոջը օրէնքը անարգեցին,
Ու անոր պատուիրանքները չպահեցին.
Հապա Ւիրենց սուտ Թիւնները զիրենք մոլորեցուցին,
Որոնց հետեւող եղեր էին իրենց Հայրերը.
5 Ւայն ծուդայի վրայ կրակ պիտի խրկեմ,
Ու Երուսաղէմի պալատները պիտի ուտէ։
6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իսրայէլի երեք յանցանքին համար՝
Ու չորսին համար անոր պատիժը ետ պիտի չդարձընեմ,
Քանզի Ւանունք արդարը ստակով՝
Ու տնանկը զոյգ մը կօշիկով ծախեցին.
7 Անոնք *աղքատներուն գլխուն վրայ Ւերկրի հողին կը ցանկան,"
Ու Ւչքաւորներուն ճամբան կը ծռեն.
Ւեւ իմ սուրբ անունս պղծելու համար՝
Ւորդան ու Հայրը դէպի աղջկան կը մտնեն.
8 Ու Ւամէն սեղանի քով
Ւգրաւ առնուած հանդերձներու վրայ կը պառկին,
Եւ իրենց աստուածներուն տանը մէջ
Զրկուածներուն գինին կը խմեն։
9 Բայց ես անոնց առջեւէն Ւամորհացին բնաջինջ ըրի,
Ւորուն բարձրութիւնը եղեւիններու բարձրութեանը պէս էր,
Եւ անիկա կաղնիներու պէս ամուր էր.
Ու Ւվերէն անոր պտուղը՝
Եւ վարէն անոր արմատները բնաջինջ ըրի։
10 Ու Ւես ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի,
Եւ Ւձեզ քառասուն տարի անապատին մէջը պտըտցուցի,
Որ Ամորհացիին երկիրը ժառանգէք։
11 Ու ձեր տղաքներէն մարգարէներ՝
Եւ ձեր երիտասարդներէն Ւուխտաւորներ հանեցի.
Հիմա սա՞նկ չէ՞, ով Իսրայէլի որդիքը, կ'ըսէ Տէրը։
12 Բայց դուք ուխտաւորներուն գինի խմցուցիք,
Ու մարգարէներուն պատուիրեցիք՝ Ւըսելով,
Մարգարէութիւն մի ընէք։
13 Ահա ես †ձեր եղած տեղը յեղ պիտի կոխեմ,
Ինչպէս որ որաններով լեցուն սայլը էր անոյթ տեղը կը կոխէ։"
14 ՒԵւ արագընթացը պիտի չկրնայ փախչիլ,
Եւ ուժով Ւթըսը պիտի չկրնայ իր ոյժը գործածել,
15 Ու աղեղ բռնողը պիտի չկրնայ կայնիլ,
Եւ չուտ վազողը պիտի չկրնայ ինքզինքը ազատել,
Ւու ձի հեծնողը պիտի չկրնայ իր անձը ազատել.
16 Եւ զօրաւորներուն մէջ քաջասիրտ եղողը
Ան օրը մերկ պիտի փախչի՝ կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Գ

1 Աստուծոյ դատաստանին հարկաւորութիւնը, 9 ու անոր հրատարակութիւնը։

1 Լսեցէք այս խօսքը, ով Իսրայէլի որդիք,
Որ Տէրը ձեր վրայ կը խօսի,
Այն բոլոր ազգատոհմին վրայ՝
Որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, ըսելով,
2 Ւերկրիս բոլոր ազգատոհմներէն միայն ձեզ ճանչցայ,
ՒԱյս պատճառով ձեր բոլոր անօրէնութիւններուն համար ձեզ պիտի պատժեմ։
3 Կարելի՞ է որ երկու Ւոգի միկտեղ քալեն,
Թէ որ միաբանութիւն չունենան։
4 Մխիթ առիւծը անտառին մէջ կը մռնչէ՞,
Թէ որ որս մը չունենայ.
Առոյգ առիւծը իր մորիէն իր ձայնը կու տա՞յ,
Թէ որ բան մը առած չըլլայ։
5 Մխիթ թռչունը երկրի վրայ վարմի մէջ կ'իյնա՞յ,
Թէ որ անոր համար որոգայթ լարուած չըլլայ.
Ո՞ վարմը երկրէն կը վերցուի՞,
Երբոր բան մը բռնած չէ։
6 Թէ որ քաղաքին մէջ փող հնչուի,
Ժողովուրդը չը Ւվախնար.
Ւ Մխիթ քաղաքին մէջ չարիք մը կ'ըլլա՞յ,
Թէ որ Տէրը զանիկա ըրած չէ։
7 Ցիրաւի Տէր Եհովան բան մը չըներ,
Մինչեւ որ †իր գաղտնիքը իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն չյայտնէ։
8 ՒԱրիւծը մռնչեց, ո՞վ պիտի չվախնայ.
Տէր Եհովան խօսեցաւ, ո՞վ պիտի չմարգարէանայ։

9 Ազովոտի մէջ պալատներու վրայ՝
Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ պալատներու վրայ կանչեցէք ու ըսէք,
Սամարիայի լեռներուն վրայ ժողվուեցէք,
Եւ անոր մէջ շատ խռովութիւններ՝
Ու անոր մէջ բռնութիւններ տեսէք։
10 Քանզի Ւուղղութիւն ընել չեն գիտեր, կ'ըսէ Տէրը,

1 Ղեւ. իգ. 14, 15։ Նեհեմ. ա. 7։ Դան. թ. 11։
2 Ես. իը. 15։ Երեմ. ժգ. 19, 20։ Հեզեկ. ա. 25։
3 Եզեկ. ի. 13, 16, 18, 24, 30։
4 Երեմ. ժե. 27։ Ամո. ը. 14։
5 Ես. իթ. 21։ Գլ. ը. 6։
6 Կամ ապշութեանը գլուխը երկրի հողին վրայ ոտքով կը կոխեն,
7 Ես. ժ. 2։ Գլ. ե. 12։
8 Ղեւ. ի. 3։ Եզեկ. լգ. 20։ Հռոմ. բ. 24։
9 Եզեկ. իը. 11։
10 Եզեկ. իգ. 41։ ա. Կոր. ը. 10։ ժ. 21։
11 Եր. իը. 26։
12 Թուա. խա. 24։ բ Օր. բ. 31։ Յես. իգ. 8։
13 Թուա. ժգ. 29, 33, 34։
14 Ես. ե. 24։ Մաղ. գ. 1։
15 Եր. ժբ. 51։ Մխ. գ. 4։
ճ բ Օր. բ. 7։ ը. 2։
ի Թուա. գ. 2։ Դատ. ժգ. 5։
յ Ես. լ. 10։ Երեմ. ժա. 21։ Գլ. է. 12, 13։ Մխ. բ. 6։
† Կամ ձեր տակը ձգնաժամ եմ, ինչպէս որ որաններով լեցուն սայլը կը ճզնաժամի։
ն Գլ. թ. 1, ևս։ Երեմ. իթ. 23։
շ Սաղ. լգ. 16։
ո Սաղ. լգ. 17։
— ։
ս բ Օր. է. 6։ ժ. 15։ Սաղ. ճխե. 19, 20։
բ Տես Դան. թ. 12։ Մատ. ժա. 22։ Գաւ. ժբ. 47։
Հռոմ. բ. 9։ ա Պետ. գ. 17։
ի Ես. խե. 7։
ր Ծն. գ. 13։ ժբ. 17։ Սաղ. խե. 14։ Յովհ. ժե. 15։
ն Գլ. ա. 2։
շ Գաղ. գ. 20։ Ե. 20, 29։ ա Կոր. թ. 16։
ո Երեմ. գ. 22։

Իրենց պալատներուն մէջը զրկանք ու յափշտակութիւն կը դիզեն։
11 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Թշնամին երկրին բոլորտիքը պիտի ըլլայ,
Ու քեզմէ քու ոյժդ պիտի խլեցընէ,
Եւ քու պալատներդ պիտի կողոպտուին։

12 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ինչպէս որ հովիւը առիւծին բերնէն
Երկու ազդր կամ մէկ ականջի կտոր կ'ապառէ,
Այնպէս ալ պիտի ապառին Իսրայէլի որդիքը,
Որոնք Սամարիայի մէջ բազմոցի անկիւնը,
Ու *Դամասկոսի մէջ՝ անկողնին վրայ կը նըստին։

13 Լսեցէք ու ցակոբին տունը վկայութիւն ըրէք,
Կ'ըսէ զօրաց Աստուածը՝ Տէր Եհովան,
14 Որ ան օրը որ Իսրայէլին յանցանքներուն պատիժը անոր վրայ բերեմ,
Բեթէլի սեղաններն ալ պիտի պատժեմ.
Ու սեղանին եղջիւրները պիտի կտրին ու գետինը պիտի իյնան։
15 Եւ †ձմեռնային տունը ու ‡ամառնային տունը պիտի զարնեմ,
Եւ §փղոսկրեայ տուները պիտի կորսուին,
Ու մեծ տուները բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Գ

1 Աստուած կը յանդիմանէ Իսրայէլը հարստահարութեան համար, 4 կռապաշտութեան համար 6 և իրենց խրատ չընդունելուն համար։

1 Լսեցէք այս խօսքը, ով Սամարիայի լեռանը վրայ եղող Բասանի կովեր,
Որ աղքատներուն զրկանք կ'ընէք,
Ու անանկները ոտքի տակ կ'առնէք,
Եւ ձեր տէրերուն՝ Բէր որ խմեն՝ կ'ըսէք։
2 †Տէր Եհովան իր սրբութեամբը երդում ըրաւ,
Թէ ահա ձեր վրայ օրեր կու գան,
Որ ձեզ ‡կարթերով պիտի վերցընեն,
Ու ձեր սերունդը՝ §նուկի կարթերով։
3 Եւ *պատ տեղերէն պիտի ելլէք ամէն մէկերնիդ իր երեսին դարձած կողմէն,
Ու բերդը պիտի նետուիք, կ'ըսէ Տէրը։
4 †Բեթէլ եկէք ու յանցանք գործեցէք.
‡Գաղգաղայի մէջ յանցանք ընելը չաւելցուցէք.
Եւ §առտու ձեր զոհերը՝
*Ո՛ր ամէն երեք օրը ձեր տասանորդները բերէք։
5 †Եւ չնորհակալութեան զոհը խմորեալ մատուցէք,

*Ու ‡կամաւոր ընծաները քարոզեցէք ու հրատարակեցէք,
§Քանզի այսպէս սիրեցիք, ով Իսրայէլի որդիք,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան։
6 Եւ ես ալ ձեզի ձեր ամէն քաղաքներուն մէջ ակռայի մաքրութիւն,
Ու ձեր ամէն տեղուանքը հացի կարօտութիւն տուի,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
7 Ու նաև հունձքէն երեք ամիս առաջ անձրեւը ձեզմէ արգիլեցի.
Ու մէկ քաղաքին վրայ անձրեւ չէեցուցի,
Եւ միւս քաղաքին վրայ անձրեւ չէեցուցի.
Մէկ վիճակին վրայ անձրեւ եկաւ,
Ու միւս վիճակը՝ որուն վրայ անձրեւ չեկաւ, չորցաւ։
8 Ու երկու երեք քաղաք չուր խմելու համար
Մէկ քաղաքի մէջ ժողվուեցան,
Բայց բաւական չդտան.
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
9 Ձեզ խոշակահարութեամբ ու դալուկով զարկի.
Թառնիճը կերաւ ձեր բազմաթիւ պարտէզները
Ու այգիները և թզենիները ու ձիթենիները,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
10 Եգիպտոսի †ճամբուն մէջ՝ ձեր վրայ ժանտախտ խրկեցի,
Ձեր երիտասարդները սրով մեռցուցի,
Ու ձեր ձիերը գերի ըրի,
Եւ ձեր բանակներուն գարշահոտութիւնը մինչև ձեր քիթը հանեցի,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
11 Աստուծոյ կործանած *Սոդոմին ու Գոմորին պէս ձեզ ալ կործանեցի,
Ու կրակէ հանուած խանձողի պէս եղաք,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
12 Ասոր համար քեզի այսպէս պիտի ընեմ, ով Իսրայէլ,
Եւ որովհետև քեզի այս բանը պիտի ընեմ,
Պատրաստուէ, ով Իսրայէլ, քու Աստուածդ դիմաւորելու։
13 Քանզի ահա ան որ լեռները հաստատեց ու հովը առեղծեց,
Եւ կը յայտնէ մարդուն՝ թէ ինչ է անոր խորհուրդը,
Ջրշալոցը խաւար կ'ընէ,
Ու երկրին բարձր տեղերուն վրայ կը քալէ,
Անոր անունը Եհովայ՝ զօրաց Աստուած է։

ը գ Թագ. ժէ. 3, 6։ ժը. 9, 10, 11։
թ Կամ Դամասկոսի կերպասավ զարդարուած
ժ Երեմ. լգ. 22։
ի Դատ. գ. 20։
լ գ Թագ. իբ. 39։

խ Սաղ. իբ. 12։ Եր. գէկ. լէ. 18։
ծ Սաղ. ձթ. 35։
կ Երեմ. ժգ. 16։ Ամբ. ա. 15։
հ Եզեկ. ժը. 3, 12։
ձ Եզեկ. ի. 39։
ղ Ամո. գ. 15։ ժը. 12։ Գէ. ե. 5։

մ Ամո. դ. 1։ Եր. Եզեկ. ժզ. 18։
յ բ Օր. ժգ. 28։
ն Դէ. է. 13։ իգ. 17։
շ Դէ. իբ. 18, 21։ բ Օր. ժբ. 6։
ո Սաղ. ձա. 12։
չ Եսա. իգ. 11։ Եր. բեմ. ե. 3։ Ընգ. բ. 17։ Հմր. 8, 9։

պ Հմր. 6, 10, 11։
ջ բ Օր. իբ. 22։ Ընգ. բ. 17։
ռ Ցոփել. ա. 4։ բ. 25։
ս Եէ. ի. 3, 6։ ժբ. 29։ բ Օր. իբ. 27, 60։ Սաղ. հը. 50։
տ Կամ կերպավ
ր Հմր. 6։

ց Ծն. ժի. 24, 25։ Եսա. ժգ. 19։ Եր. բեմ. իմ. 18։
ւ Ջաք. գ. 2։ Ցուդ. 23։
փ Հմր. 6։
ք Տես Եզեկ. ժգ. 5։ իբ. 30։ Դան. ժգ. 31, 32։

ֆ Սաղ. ձէթ. 2։ Դան. բ. 28։
և Գէ. է. 8։ ը. 9։
օ բ Օր. էբ. 13։ էգ. 29։ Միք. ա. 3։
ֆ Եսա. խե. 4։ Եր. բեմ. ժ. 16։ Գէ. է. 8։ ի. 6։

ԳԼ· Ե

1 Խորհրդակից ազգ մը։ 2 Ազաչաղթելու յորդորանք մը։ 3 Առաւած կը մերժէ անոնց կեղծաւորութեամբ ըրած ծառայութիւնը։

1 Լսեցէք ա՛ս խօսքը՝ ձեր վրայ ըրած ողբս,
Ով Իսրայէլի տունը։
2 Իսրայէլի կոյսը ինկած է, ալ պիտի
չկրկնէ·
Իր երկրին վրայ ձգուած է, զանիկա վերցնող չկայ։
3 Քանզի Տէրը Եհովան այսպէս կ'ըսէ·
Ան քաղաքին մէջը՝ ուսկից որ հազար կ'ելլէր,
Հարիւր պիտի մնայ,
Եւ ուսկից որ հարիւր կ'ելլէր,
Տասը պիտի մնայ Իսրայէլի տանը։
4 Քանզի Տէրը Իսրայէլի տանը այսպէս կ'ըսէ·
[1]Զիս փնտռեցէք, [2]որ ապրիք·
5 Բայց [3]Բեթէլը մի փնտռէք,
Ու Գաղգաղա մի մտնէք,
Ու [4]Բերսաբէէ մի անցնիք·
Քանզի Գաղգաղա անշուշտ գերութեան պիտի քշուի,
Ու [5]Բեթէլ պիտի ոչնչանայ։
6 [6]Տէրը փնտռեցէք, որ ապրիք·
Զըլլայ որ Յովսեփին տանը մէջ կրակի պէս խյնայ,
Եւ ըլլիս ուտէ, ու Բեթէլի մէջ մարող չըլլայ։
7 Դուք որ [7]իրաւունքը օշինդրի կը դարձընէք,
Ու արդարութիւնը գետինը կը ձգէք,
8 [8]Փոքրէնէ՝ զանիկա՝ որ [9]Բազմաստեղը ու Հայկը չինեց,
Ու մահուան առաւօտեան լոյս կը դարձընէ,
[10]Եւ ցորեկը գիշերուան պէս կը մթընցընէ,
Ու [11]ծովուն ջուրերը կը կանչէ,
Ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ·
[12]Անոր անունը Եհովայ է·
9 Որ զօրաւորին վրայ յանկարծ կորուստ կը բերէ,
Ու կորուստը ամրոցը կը հասնի։
10 [13]Դրանը մէջ յանդիմանողը կ'ատեն,
Ու [14]շիտակ խօսողէն կը զզուին։
11 Ուստի՝ որովհետեւ աղքատին վրայ կը կոխէք,
Ու անկէ ցորենի պարգեւներ կ'առնէք,
Թէեւ [15]տաշուած քարէ տուներ չինէք,
Բայց անոնց մէջը պիտի չբնակիք·
Ո՛ր [16]ընկալի այգիներ տնկէք,
Բայց անոնց գինին պիտի չխմէք։

12 Քանզի ձեր շատ յանցանքները ու ձեր ծանր մեղքերը գիտեմ·
[17]Ողջարը կը նեղէք, կաշառք կ'առնէք
Ու դրանը մէջ [18]տնանկներուն դատը կը ծռէք։
13 Ասոր համար խելացի եղողը անատեղը պիտի լռէ,
Քանզի ժամանակը չար է։
14 Բարութիւն փնտռեցէք ու չէ թէ չարութիւն,
որպէս զի ապրիք·
Եւ այսպէս զօրաց Տէր Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ, [19]ինչպէս որ ըսիք։
15 [20]Չարութիւնըատեցէք, ու բարութիւնը սիրեցէք,
Եւ դրանը մէջ իրաւունքը հաստատեցէք·
[21]Գուցէ զօրաց Տէր Աստուածը Յովսեփին մնացորդին ողորմութիւն ընէ։
16 Ասոր համար զօրաց Աստուածը՝ Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ·
Ամէն հրապարակներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ,
Ու ամէն փողոցներու մէջ վա՛յ, վա՛յ՝ պիտի ըսեն,
Ու երկրագործը սուգի՝ ու [22]ողբ գիտցողները ողբալու պիտի կանչեն։
17 Եւ ամէն այգիներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ,
Քանզի [23]քու մէջէդ պիտի անցնիմ, կ'ըսէ Տէրը։
18 [24]Վա՛յ անոնց՝ որ Տէրոջը օրուանը կը ցանկան·
Ձեզի ի՞նչ պիտի ըլլայ [25]Տէրոջը օրը·
Անիկա խաւար է՝ և չէ թէ լոյս·
19 [26]Ինչպէս երբոր մարդ մը առիւծին երեսէն փախչի,
Ու արջ մը անոր հանդիպի,
Եւ կամ տունը մտնէ ու ձեռքը պատին վրայ կռթընցընէ,
Եւ զանիկա օձը խածնէ։
20 Արդեօք Տէրոջը օրը խաւար է՝ և չէ թէ լոյս,
Ու անոր մէջը մառախուղ կայ՝ և չէ թէ պայծառութիւն։
21 [27]Ձեր տօները կ'ատեմ ու կը մերժեմ,
Եւ ձեր հանդիսաւոր ժողովներուն մէջ [28]հոտ պիտի չառնեմ։
22 [29]Թէ որ ինծի ողջակէզներ ու ձեր հացի ընծաները մատուցանէք ալ՝
Պիտի չընդունիմ,
Եւ ձեր գեր անասուններուն խաղաղութեան պատերուն պիտի չնայիմ։
23 Քու երգերուդ աղաղակը ինծմէ հեռացուր,
Քանզի քու տաւիղներուդ եղանակը պիտի չլսեմ։
24 [30]Բայց իրաւունքը ջուրի պէս թող վազէ,

ա Երեմ. է· 29։ Եզեկ· ժԹ· 1։ իէ· 2։
բ Ամն. ժե.2։ Երեմ. իԹ·13։ Հմր· 6։
գ Ես· ձե· 3։
դ ԳԼ·գ· 4։
ե ԳԼ·ը· 14։
զ Ովս· գ· 15։ ժ· 8։
է Հմր· 4։
ը ԳԼ·զ· 12։
թ Ցօբ· Թ· 9։ ԼԸ· 31։
ժ Սաղ· ՃԳ· 20։
ի Ցոր·ԼԸ· 34։ ԳԼ· իԹ· 6։
լ ԳԼ·գ· 13։
խ Ես· իԹ· 21։
ծ գ Թագ· իբ· 8։
կ բ Օր· իբ· 30, 38, 39։ Մխ· գ· 15։ Սափ· ա· 13։ Անգ· ա· 6։
հ ԳԼ· բ· 6։
ձ Մխ· գ· 11։
ղ Սաղ·ԼԳ· 14։ ղէ· 10։ Հռոմ· ժբ· 9։
ճ ԵԼ· ԼԲ· 30։ գ Թագ· ժԹ· 4։ Ցաքէ· բ· 14։
մ Երեմ· Թ· 17։
յ ԵԼ· ժբ· 12։ Ծաւ· ա· 12։
ն Ես· է· 19։ Երեմ· ժէ· 15։ Եզեկ·ժբ· 22, 27։ բ Պետ·գ· 4։
շ Երեմ· Լ· 7։ Ցաքէ· բ· 2։ Սոփ· ա· 15։
ո Երեմ· խը· 44։
չ Առակ· խա· 27։ Ես· ա· 11—16։ Երեմ· գ· 20։ Ովս· բ· 13։
պ Ղև· իգ· 31։
ջ Ես· կղ· 3։ Մխ· գ· 6, 7։
ռ Ովս· գ· 6։ Մխ· գ· 8։

Ու արդարութիւնը՝ զօրաւոր դէմ պէս ։
25 Մխիթ անապատին մէջ քառասուն տարի
Ինծի զոհեր ու ընծաներ մատուցիք , ով Իսրայէլի տունը .
26 Հապա դուք ձեր Մողոքի խորանները
Ու ձեր փիւնէի կուռքերը
Եւ ձեզի համար չինած աստուածները տուղ աստղը կրեցիք ։
27 Ուստի ձեզ Դամասկոսէն անդին գերի պիտի քշեմ ,
Կ'ըսէ Տէրը , որուն անունը Զօրաց Աստուած է ։

ԳԼ · Զ

1 Իսրայէլի հեշտասիրութիւնը 7 երկրին անպտուղութեամբը պիտի պատժուէր ։ 12 Նոյնպէս ալ անոնց կամակորութիւնը ։

1 Վա՜յ Սիոնի մէջ հանգիստ բնակողներուն ,
Ու Սամարիայի լեռանը վրայ ապահովութեամբ նստողներուն ,
Ազգաց գլուխին երեւելիներուն՝
Որ Իսրայէլի տունը անոնց կը դիմէ ։
2 Քաղանէ անցէք ու տեսէք ,
Ու անկէ մեծ Եմաթը գացէք ,
Ու Փղշտացւոց Գէթը իջէք .
Միթէ անոնք աս թագաւորութիւններէն ազնիւ են ,
Կամ անոնց սահմանը ձեր սահմանէն մեծ է ։
3 Վա՜յ անոնց՝ որ չար օրը կը հեռացնեն ,
Ու բռնութեան աթոռը կը մօտեցնեն ,
4 Փղոսկրեայ մահիճներու մէջ կը պառկին ,
Ու իրենց անկողիններուն վրայ կ'երկննան ,
Եւ հօտերէն գառներուն՝
Ու գոմերու մէջէն պարարտ որթերը կ'ուտեն ,
5 Տաւիղի ձայնով խաղ կը կանչեն ,
Ու Դաւիթին պէս իրենց երաժշտական գործիքներ կը հնարեն ,
6 Գաւաթներով գինի կը խմեն ,
Ու ծանրագին եղերով կ'օծուին ,
Եւ Յովսեփին բեկմանը վրայ չեն ցաւիր ։
7 Անոր համար հիմա առջի գերիներուն հետ գերի պիտի քշուին ,
Ու անզգամներուն երկրպագողներուն ուրախութեան ձայնը պիտի վերնայ ։

8 Տէր Եհովան իր անձին վրայ երդում ըրաւ ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Աստուածը ,
Ես ծակորին պարծանքէն կը զզուիմ ,
Ու անոր պալատները կ'ատեմ ,
Եւ քաղաքը ու բոլոր անոր մէջը եղողը ընդդէմ պիտի մատնեմ .
9 Ու թէ որ մէկ տան մէջ տասը մարդ մնալու ըլլայ ,
Անոնք ալ պիտի մեռնին ։
10 Եւ մէկուն հօրեղբայրը , կամ դերձակը այրող մարդը զանիկա պիտի վերցնէ՝
Ոսկորները տունէն դուրս հանելու համար ,
Ու տան մէջ եղողին պիտի ըսէ ,
Ա՛լ մարդ մնաց կա՞յ քովդ .
Եւ անիկա պիտի ըսէ , Ոչ .
Ու դուն պիտի ըսէ , Լուռ կեցիր ,
Քանզի Տէրոջը անունը յիշելու արժան չէ ։
11 Վասն զի ահա Տէրը կը հրամայէ ,
Ու մեծ տունը կործանումով՝
Ու պզտիկ տունը պատառումով պիտի զարնէ ։
12 Միթէ ձիերը ապառաժի վրայ կը վազե՞ն .
Կամ անոնք եղնեքով կը հերկուի՞ .
Քանզի դուք իրաւունքը դառնութեան՝
Եւ արդարութեան պտուղը օշինդրի դարձուցիք ,
13 Ով ոչինչ բանով ուրախացողներ ,
Որ ըսիք Թէ Չէ՞ որ մեր ուժովը մեզի եղջիւրներ առինք ։
14 Անոր համար ահա ես , ով Իսրայէլի տունը ,
Զեր վրայ մէկ ազգ մը առաք պիտի հանեմ ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Աստուածը ,
Ու ձեզ Եմաթի մուտքէն մինչև անապատի ձորը պիտի նեղեն ։

ԳԼ · Է

1 Մարախներու 4 և կրակի գատաստանները Ամոսին աղօթքովը կ'արգիլուին ։ 7 Գնառակի լարով չնուած պատի մը օրի նախանձ կը ցուցուի Իսրայէլին մեծութիւնը ։ 10 Ամասիա ամբաստանութիւն կ'ընէ Ամոսին վերայ ։ 14 Ամոս կը յայտնէ իր կոչումը ։ 16 և Ամասիային վերջ գալու պատիժը ։

1 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցուցուց ,
Որ ահա մերկին խոտին բուսնելուն սկիզբը մարախներ առեղծեց .
Եւ ահա մերկին խոտը թագաւորին հունձքէն ետքն էր ։
2 Ու եղաւ որ անոնք երկրին խոտը բոլորովին ուտելէն ետքը՝
Ես ըսի , Ով Տէր Եհովայ , կ'աղաչեմ՝ ներէ .
Յակոբ ի՞նչպէս պիտի կանգնի , քանզի քիչուոր է ։
3 Տէրը զոհ Համար զղջայ ,
Անիկա չըլլայ՝ ըսաւ Տէրը ։
4 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցուցուց ,
Որ ահա Տէր Եհովան կրակը կը կանչէր որ անով գատաստան ընէ .
Եւ անիկա մեծ անդունդը կերաւ ,
Ու արտերը ապառնց ։
5 Ու ես ըսի , Ով Տէր Եհովայ , կ'աղաչեմ՝ դադրէ .

---

* բ Օբ · ւբ · 17 ։ Ցեփ · իգ · 14 ։ Եզեկ · ի · 8 · 16 · 24 ։ Գար · ե · 42 · 43 ։ Տես Էս · խգ · 23 ։
† գ Թագ · ժա · 33 ։
‡ գ Թագ · ժե · 6 ։
§ Գլ · գ · 13 ։
—
¶ Ղուկ · զ · 24 ։
‖ Եզ · ժԹ · 5 ։
** Ես · ժ · 9 ։
†† Երեմ · բ · 10 ։
‡‡ գ Թագ · ժը · 34 ։
§§ բ Մն · իզ · 6 ։
¶¶ Նաւ · գ · 8 ։
‖‖ Գլ · ե · 18 ։ Թ · 10 ։
*** Եզեկ · ժբ · 27 ։
††† Սաղ · ղզ · 20 ։
‡‡‡ Գլ · ե · 12 ։ Հմր · 12 ։
§§§ Ես · ե · 12 ։
¶¶¶ ա Մն · իգ · 5 ։
‖‖‖ Երեմ · ծա · 14 ։ Եզե · զ · 13 · 14 · 17 ։
**** Գլ · ե · 13 ։
†††† Գլ · բ · 3 ։
‡‡‡‡ Ես · ծե · 11 ։
§§§§ Գլ · գ · 15 ։
¶¶¶¶ Ովս · ժ · 4 ։ Գլ · է · 7 ։
‖‖‖‖ Երեմ · է · 15 ։
***** Թոբ · լգ · 8 · գ Թագ · բ · 65 ։
—
†††† Ես · ծա · 19 · Հմր · 5 ։
‡‡‡‡‡ բ Օբ · ւբ · 3 · Հմր · 6 ։ Յովե · գ · 10 · Յակ · է · 16 ։

ՙՅակոբ ի՞նչպէս պիտի կանգնի , քանզի քիչուոր է ։
6 Տէրը ասոր Համար ղջայ ,
Ասիկա ալ չըլլայ՝ ըսաւ Տէր Եհովան ։
7 Ինծի այսպէս ցուցուց ,
Որ ահա Տէրը գնատակի ըսուի շինուած պարսպի մը վրայ կայներ էր ,
Ու ձեռքը գնատակ մը կար ։
8 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ ,
Ի՞նչ կը տեսնես , ով Ամովսի .
Ու ես ըսի , Գնատակ մը .
Եւ Տէրը ըսաւ ,
Ահա ես իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մէջը ՚գնատակ մը կը դնեմ .
ՙԱլ անոնց անօրէնութիւնը անտես պիտի չընեմ ։
9 Եւ Իսահակին ՚բարձր տեղերը աւերակ պիտի ըլլան ,
Ու Իսրայէլին սրբարանները պիտի աւրին ,
Ու ՙՅԵրոբովամին տանը վրայ սրով պիտի ելլեմ ։
10 Եւ ՚Բեթէլէն քուրմը Ամասիա Իսրայէլի ՚Յերոբովամ թագաւորին ըսել խրկեց՝ ըսելով ,
Իսրայէլի տանը մէջ Ամովս քեզի դէմ դաւաճանութիւն կ՚ընէ .
Երկիրը չկրնար անոր բոլոր խօսքերը տանիլ .
11 Քանզի Ամովս այսպէս կ՚ըսէ .
ՅԵրոբովամ սրով պիտի մեռնի ,
Ու Իսրայէլ իր երկրին վրայէն անշուշտ գերութեան պիտի երթայ ։
12 Եւ Ամասիա ըսաւ Ամովսին ,
Ով տեսանող , դնա Յուդայի երկիրը փախիր ,
Ու հոն հաց կեր , և հոն մարգարէութիւն ըրէ ,
13 Ու ՚Ա՛յլևս Բեթէլի մէջ մարգարէութիւն մի ըներ ,
ՙՔանզի անիկա թագաւորին սրբարանն է ,
Ու թագաւորութեանը տունն է ։
14 Եւ Ամովս պատասխան տուաւ ու Ամասիային ըսաւ ,
Ես ոչ մարգարէ էի՝ ոչ ալ ՚մարգարէի որդի ,
ՙՀապա ես արջառներու հովիւ՝ ու մոլաթուզ քաղող էի .
15 Եւ Տէրը զիս հօտին ետևէն առաւ ,
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ ,
Գնա՝ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մարգարէութիւն ըրէ ։
16 Եւ հիմա Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ .
Դուն կ՚ըսես որ Իսրայէլի համար մարգարէութիւն մի ըներ ,
Ու ՚Իսահակի տանը վրայով խօսք մի խօսիր ։
17 ՙԱյնոր Համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
ՙՔու կինիդ քաղաքին մէջը պոռնկութիւն պիտի ընէ ,
Եւ քու տղաքներդ ու աղջիկներդ սրով պիտի ինան ,
Ու քու երկիրդ լարով պիտի բաժնուի ,
Եւ դուն պիղծ երկրի վրայ պիտի մեռնիս .
Ու Իսրայէլ իր երկրին վրայէն անշուշտ գերութեան պիտի երթայ ։

ԳԼ · Ը

1 Կողով մը լեցուն ամառնային պտուղներու օրինակով կը ցուցնի Թէ Իսրայէլին պատուհասը մօտեցած է ։ 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ անիրաւները , 11 ու կը պատառնայ Աստուծոյ խօսքին սաղը ։

1 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցուցուց ,
Եւ ահա մէկ կողով մը ամառնային պտուղ ։
2 Ու ըսաւ , Ի՞նչ կը տեսնես , ով Ամովս .
Ու ես ըսի , Կողով մը ամառնային պտուղ .
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ ,
ՙԻմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ վախճանը հասած է .
ՙԱլ անոնց անօրէնութիւնը անտես պիտի չընեմ ։
3 Ու ան օրը *տաճարին ՚երգերը ողբեր պիտի ըլլան ,
Կ՚ըսէ Տէր Եհովան .
Շատ մեռելներ պիտի ըլլան ,
ՙՈւ ըն՚ամէն տեղ լռութեամբ պիտի նետեն ։
4 Ասիկա մտիկ ըրէք ,
Դուք որ ՚տանտիկը կլլելու՝
Ու երկրին աղքատները կորընչացնելու կը ցանկաք ։
5 Ու կ՚ըսէք , Ամսագլուխը ե՞րբ պիտի անցնի՝ որ ընդեղէն ծախենք ,
Եւ ՚շաբաթը՝ որ ցորենը ձախո՞ հանենք ,
Ու ՚Եարդուն պզտիկցնենք ու սիկղը մեծցընենք ,
Եւ նենգութեամբ խարդախ կշռո՛քներ դնենք .
6 Որ աղքատները ՚ստակով՝
Ու անանկինները զոյգ մը կօշիկով ծախու առնենք ,
Ու ցորենին խոռանը ծախենք ։
7 Տէրը Յակոբին մեծվայելչութեանը վրայ երդում ըրաւ՝ ըսելով ,
ՙԱնոնց բոլոր գործքերը յաւիտեան պիտի չմոռնամ ։
8 ՙԶէ՞ որ սա բանին համար երկիրը պիտի դողայ ,
Ու ամէն անոր մէջ բնակողը սուգ պիտի բռնէ ,

ՙ Հմր · ջ · 3 ։
ՙ Տեա գ Թագ · իա · 13 · Եա · իը · 17 ։
ՙ ԼԳ · 11 · Ովբ · բ · 8 ։
ՙ ԳԼ · ը · 2 · Միք · է · 18 ։
ՙ Տեա Ծն · իզ · 23 ։
խզ · 1 ։ ԳԼ · է · 5 · ը · 14 ։
ՙ Տեա գ Թագ · ԺԷ · 10 ։
ը գ Թագ · ժբ · 32 ։
ՙ գ Թագ · ժգ · 23 ։
ՙ ԳԼ · բ · 12 ։
ՙ գ Թագ · ժբ · 32 · ժգ · 1 ։
ՙ գ Թագ · ի · 35 · գ Թագ · բ · 5 · է · 38 · ջ · 1 ։
ՙ ԳԼ · ա · 1 · Ջաք · ժգ · 5 ։
ՙ Միք · բ · 6 ։
ՙ Տեա Երեմ · իբ · 12 · իմ · 21 · 25 · 31 · 32 · Եա · ժգ · 16 · Ովբ · է · 11 · Ովս · գ · 13 · Ջաք · ժգ · 2 ։
ՙ Եզկ · է · 2 ։
ՙ ԳԼ · է · 8 ։
ՙ Կամ պալատ
ՙ ԳԼ · է · 23 ։
ՙ ԳԼ · ջ · 9 · 10 ։
ՙ Սաղ · ժգ · 4 · Ա-ակ · լ · 14 ։
ՙ Ղեւեմ · ժգ · 15 · 16 ։
ՙ Միք · ջ · 10 · 11 ։
ՙ ԳԼ · բ · 6 ։
ՙ Ովս · ը · 13 · Ով · 9 ։
ՙ Ովս · գ · 3 ։

Եւ բոլոր էրկիրը գետի պէս վեր պիտի ելլէ,
Ու պիտի քշուի ու պիտի ընկղմի Եգիպտոսի գետով։
9 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ'ըսէ Տէր ԵՀովան,
Արեւը կէս օրուան ատենը մարը պիտի մըտցընեմ,
Ու ցորեկուան լոյսին աւուրը երկիրը պիտի խաւարեցընեմ։
10 Եւ ձեր տօները սուգի՝
Ու ձեր բոլոր երգերը ողբի պիտի դարձընեմ։
Ու ամէն մէջքերու վրայ քուրձ՝
Եւ ամէն գլխու վրայ կնաւթիւն պիտի բերեմ։
Ու էրկրը վշոյ պէս պիտի բերեմ՝ մէկ հատիկ զաւակի համար եղած սուգին պէս,
Եւ անոր վախճանը՝ դառնութեան օրուան պէս։
11 Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէր ԵՀովան,
Որ երկրին վրայ սով մը պիտի խրկեմ,
Ջէ թէ հացի սով և չէ թէ ջուրի ծարաւ,
Հապա Տէրոջը խօսքերը լսելուն սովը։
12 Ու մէկ ծովէն միւս ծովը,
Եւ հիւսիսէն մինչև արեւելք պիտի թափառին.
Տէրոջը խօսքը փնտռելու համար հոս հոն պիտի պտրտին,
Բայց պիտի չգտնեն։
13 Ան օրը գեղեցիկ կոյսերը
Ու երիտասարդները ծարաւով պիտի մարին,
14 Որոնք Սամարիայի յանցանքովը երդում կ'ընեն ու կ'ըսեն,
Կենդանի է քու աստուածդ, ով Դան,
Ու կենդանի է Բերսաբէէին ճամբան.
Անոնք պիտի իյնան ու մէյմըն ալ պիտի չելլեն։

ԳԼ. Թ

1 Գալու կործանման առաջաբերանը։ 11 Դաւիթին խորանին վերականգնումը։

1 Տէրը տեսայ որ սեղանին վրայ կայներ էր ու ըսաւ,
Խոյակին զարկ որ սեմերը դողան,
Եւ զանոնք կոտր կոտր ըրէ անոնց ամենուն գլխուն վրայ,
Ու անոնց մնացորդը սրով պիտի մեռցընեմ.
Անոնց փախստականը պիտի չկարենայ փախչիլ
Ու անոնց ազատուածը պիտի չկարենայ ազատիլ։
2 Թէև անոնք մինչև դժոխքը փորեն,
Իմ ձեռքս անկէ պիտի առնէ զանոնք,
Ու թէև երկինքը ելլեն,
Զանոնք անկէ պիտի իջեցընեմ։
3 Ու թէև Կարմէղոսի գլուխը պահուըտին,
Զանոնք պիտի փնտռեմ, անկէ պիտի առնեմ.
Ու թէև իմ աչքերուս առջևէն ծովուն խորութեանը մէջ ծածկուին,
Հոն օձին պիտի հրամայեմ ու զանոնք պիտի խածնէ.
4 Ու թէև անոնք իրենց թշնամիներուն առջևէն գերութեան երթան,
Հոն սուրին պիտի հրամայեմ ու զանոնք պիտի մեռցընէ.
Եւ իմ աչքս անոնց վրայ պիտի դնեմ չարիքի համար՝
Եւ ոչ թէ բարիքի համար։
5 Քանզի զօրաց Տէր ԵՀովան ինքն է
Որ երկրին կը դպչի, ու անիկա կը հալի,
Ու անոր բոլոր բնակիչները սուգ կը բռնեն,
Եւ բոլոր էրկիրը գետի պէս վեր կ'ելլէ,
Ու կ'ընկղմի որպէս թէ Եգիպտոսի գետով։
6 Ինքն է որ երկինքը մէջ իր վերնաստունները կը շինէ,
Ու անոր կամարը երկրին վրայ կը հիմնէ,
Ծովուն ջուրերը կը կանչէ,
Ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ.
Անոր անունը ԵՀովայ է։
7 Միթէ դուք ինծի Եթովպացւոց որդիներուն պէս չէ՞ք,
Ով Իսրայէլի որդիք, կ'ըսէ Տէրը.
Չէ՞ որ Իսրայէլը Եգիպտոսի երկրէն՝
Ու Փղշտացիները Կափթորէն՝
Եւ Ասորիները Կիրէն հաներ է։
8 Ահա Տէր ԵՀովային աչքերը սա մեղաւոր թագաւորութեանը վրայ են,
Ու զանիկա երկրի երեսէն վրայէն պիտի կորընչցընեմ.
Սակայն Յակոբին տունը բոլորովին պիտի չկորընչցընեմ, կ'ըսէ Տէրը։
9 Քանզի ահա ես կը հրամայեմ,
Ու Իսրայէլի տունը բոլոր ազգաց մէջ պիտի խարբրաւեմ,
Ինչպէս որ ցորենը մաղով կը խարբրաւեն,
Բայց մէկ հատ մը գետնին պիտի չիյնայ։
10 Իմ ժողովուրդիս բոլոր մեղաւորները սրով պիտի մեռնին,
Որոնք կ'ըսեն թէ Չարիքը մեզ չի հասնիր պիտի չհասնի,
Ու մեր առջևը պիտի չառնէ։
11 Այն օրը Դաւիթին ինկած խորանը պիտի կանգնեմ,
Եւ անոր վրաձնները պիտի նորոգեմ,
Ու աւերածները պիտի կանգնեմ,

---

1 Գլ. Թ. 5։
2 Ծար. ի. 14։ Եա. ԺԳ. 10։ ՅԹ. 9։ 10։ Երեմ. ԻԼ. 9։ Մխ. գ. 6։
3 Եա. ԻԼ. 2. 3։ Երեմ. խը. 37։ Եզեկ. ի. 18։ իէ. 31։ Ամո. գ. 15։
4 Երեմ. ը. 26։ Ջար. ԺԳ. 9։ 26։
5 բ Օր. թ. 21։ Գլ. ը. 5։
6 Ամո. գ. 1։ Սաղ. ՃԽ. 9։ Եզեկ. է. 26։
7 Գլ. ը. 10։
8 Եսա. ԽԹ. 3։ Մատ. ժ. 6։
9 Գլ. բ. 14։
10 Սաղ. ՃՀԹ. 8. ևս։ Ծար. ի. 6։ Երեմ. Ե. 33։ Աբգ. 4։
11 Գլ. ը. 33։ բ Օր. իը. 65։ Եզեկ. է. 12։
12 Գէ. իշ. 10։ Երեմ. խգ. 11։
13 Մխ. ա. 4։
14 Գլ. ը. 8։
15 Սաղ. ՃԳ. 3. 15։
16 Գլ. է. 8։
17 Գլ. գ. 13։
18 Երեմ. իէ. 4։
19 բ Օր. բ. 23։ Երեմ. իէ. 4։
20 Գլ. ա. 5։
21 Հմր. 4։
22 Երեմ. լ. 11։ ԼՐ. 35. 36։ Աբգ. 16. 17։
23 Կամ խիճ
24 Գլ. գ. 3։
25 Գար. Ժէ. 16. 17։

եւ զանիկա հինն օրերուն պէս պիտի չհնեմ.
12 Որպէս զի անոնք Եդոմին մնացորդը
ու բոլոր ազգերը ժառանգեն,
որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է,
կ'ըսէ Տէրը՝ որ ասա բանը կ'ընէ։
13 Ահա օրերը կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
որ հերկողը հնձողին՝
եւ խաղող կոխողը սերմնացանին պիտի հասնի.
Ու լեռները քաղցու պիտի կաթեցընեն,
եւ ամէն բլուրները պիտի հալին։
14 Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին գերութիւնը
պիտի դարձընեմ,
Ու աւրած քաղաքները պիտի շինեն ու անոնց
դէջ բնակին,
եւ այգիներ պիտի տնկեն ու անոնց գինին
խմեն,
եւ պարտէզներ պիտի շինեն ու անոնց պտուղները ուտեն։
15 Եւ զանոնք իրենց երկրին վրայ պիտի տնկեմ,
Ու ամէնն ալ պիտի չհալուին իրենց երկրէն՝
որ իրենց տուի,
կ'ըսէ քու Տէր Աստուածդ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱԲԴԻՈՒ

1 Եդոմի կործանումը՝ իր հպարտութեանը համար 10 ու իր անիրաւութեանը համար, որ Յակոբին ըրեր էր։ 17 Յակոբին փրկութիւնը ու յաղթութիւնը։

1 Աբդիու տեսիլքը։

Տէր ԵՀովան Եդոմի վրայով այսպէս կ'ըսէ.
Տէրոջմէ լուր լսեցինք,
Ու ազգերուն դեսպան խրկուեցաւ, ըսելով,
Ելէք՝ ու անոր վրայ պատերազմի ելլենք։
2 Ահա քեզ ազգերու մէջ պզտիկ ըրի,
Դուն խիստ անարգուած ես։
3 Քու սրտիդ հպարտութիւնը քեզ խաբեց,
Որ վէմին խուռչներուն մէջը բնակող,
Որ բարձր բնակարան ունեցող,
Որ սրտիդ մէջ կ'ըսես,
Ո՞վ զիս գետինը պիտի իջեցընէ։
4 Թէև արծիւի պէս բարձրանաս,
եւ քու բոյնդ աստղերուն մէջը դնես,
Քեզ անկէ պիտի իջեցընեմ, կ'ըսէ Տէրը։
5 Թէ որ գողեր կամ գիշերային աւազակներ գային,
(Ինչպէս կործանեցար.)
Անոնք իրենց բաւական եղածին չափ պիտի չգողնային՞ն.
Թէ որ քեզի կիմողներ գային,
Մխիթ ճխտեր պիտի չթողուի՞ն։
6 Եսաւ ի՜նչպէս քննուեցաւ.
Անոր ծածուկ տեղերը փնտռուեցան։
7 Քու բոլոր դաշնակիցներդ քեզ մինչեւ սահմանը խրկեցին,
Քու բարեկամներդ քեզ խաբեցին
Ու քեզի յաղթեցին.
Քու հացդ ուտողները քու տակդ որոգայթ դրին.
Անոր քովը հանճար չկայ։
8 Ահա ան օրը, կ'ըսէ Տէրը,
Եդոմէն իմաստուններըՙ
Ու Եսաւի լեռնէն հանճարը բնաջինջ պիտի ընեմ։
9 Եւ քու զօրաւորներդ, ով Թեման, պիտի զարհուրին,
Որպէս զի Եսաւի լեռնէն ամէն մարդ սպանուելով կտրուի։
10 Քու եղբօրդ Յակոբին եղած անիրաւութեանը համար
Ամօթը քեզ պիտի ծածկէ,
Ու յաւիտեան բնաջինջ պիտի ըլլաս։
11 Որ դիմացը կայնած օրդՙ
Երբոր օտարազգիները անոր զօրքը գերի առին,
Ու օտարները անոր դռները մտան,
Ու Երուսաղէմի վրայ վիճակ ձգեցին,
Դուն ալ անոնց մէկուն պէս էիր։
12 Ու պէտք չէր որ քու եղբօրդ օրը՝
Անոր օտարութեան օրը նայէիր,
Եւ Յուդայի որդւոցը վրայ
Անոնց կորստեան օրը խնդայիր,
Ու անոնց նեղութեան օրը
Քու բերանդ մեծցընէիր,

ա Ելք. 19։
բ Թուա. խդ. 18։
գ Դան. իզ. 5։
դ Յովէլ. գ. 18։
ե Երեմ. լ. 3։
զ Ես. կա. 4։ կե. 21։ Եզեկ. լզ. 33—36։
է Ես. կ. 21։ Երեմ. լբ. 41։ Եզեկ. լդ. 28։ Յովէլ. գ. 20։

—

ը Ես. իա. 11։ լդ. 5։ Եզեկ. իե. 12. 13։ 14։ Յովէլ. գ. 19։ Մաղ. ա. 3։
թ Երեմ. խթ. 14. 16։
ժ Բ Օր. իդ. 21։ Եսայ. ժէ. 6։ իդ. 13։
ի Երեմ. լբ. 22։
ժա Ես. ժթ. 11. 12։
ժբ Յոբ. ե. 12. 13։ Ես. իթ. 14։ Երեմ. խթ. 7։
ժգ Սաղ. հզ. 5։ Ամոս. բ. 16։
ժդ Երեմ. խթ. 9։
ժե Երեմ. խթ. 7։
ժզ Սաղ. ձէ. 7։ Եզեկ. իե. 12։ լե. 5։ Ամոս. ա. 11։
ժէ Եզեկ. լե. 9։ Մաղ. ա. 4։
ժը Յովէլ. գ. 3։ Նաւ. գ. 10։
ի Սաղ. լե. 13։ ձէ. 7։
իա Սաղ. իբ. 17։ ծգ. 7։ ծթ. 10։ Միք. գ. 11։ է. 10։
իբ Յոբ. լա. 29։ Առակ. ժէ. 5։ իգ. 17. 18։ Միք. է. 8։

13 Ոչ ալ իմ ժողովուրդիս գուռը
Անոնց թշուառութեան օրը մտնէիր,
Անոնց կործանման օրը
Դուն ալ անոնց չարիքին վրայ նայէիր,
Եւ անոնց կործանման օրը
Անոնց առացուածքին վրայ չձգէիր.
14 Եւ ոչ անոր ապաստանածները կտրելու համար
Ճամբուն բերանը կայնէիր,
Ու անոնք նեղութեան օրը
Անոր մնացորդները մատնէիր։
15 Քանզի բոլոր ազգերուն վրայ Տէրոջը օրը մօտ է.
Ինչպէս դուն ըրած ես՝ այնպէս քեզի կ՚ընեն.
Քու հատուցումդ գլուխդ պիտի դառնայ։
16 Քանզի ինչպէս որ դուք իմ սուրբ լեռանս
վրայ խմեցիք,
Բոլոր ազգերն ալ չարունակ պիտի խմեն.
Պիտի խմեն ու պիտի կլլեն,
Ու չեզածի պէս պիտի ըլլան։
17 Բայց Սիոն լեռանը վրայ փրկութիւն պիտի ըլլայ,
Եւ սրբութիւն պիտի ըլլայ.
Ու Յակոբին տունը իրենց կալուածքներուն
պիտի տիրեն։
18 Եւ Յակոբին տունը հուր՝
Ու Յովսեփին տունը բոց՝
Ու Եսաւին տունը խոտ պիտի ըլլայ.
Եւ անոնց մէջը պիտի բռնկին,
Ու զանոնք պիտի ուտեն,
Ու Եսաւի տանը միացորդ մը պիտի չըլլայ.
Քանզի Տէրը խօսեցաւ։
19 Եւ Հարաւայիները Եսաւի լեռը պիտի ժառանգեն,
Ու դաշտայիները՝ Փղշտացւոց երկիրը,
Նաև Եփրեմի դաշտը ու Սամարիայի դաշտը
պիտի ժառանգեն.
Ու Բենիամին Գաղաադը պիտի ժառանգէ։
20 Եւ Իսրայէլի որդւոցը աս զօրքին գերիները՝
Քանանացւոց եզածը պիտի ժառանգէին մինչև
Սարեփթա,
Ու Երուսաղէմի գերիները որոնք Սեփարադի
մէջ են,
Հարաւայեան քաղաքները պիտի ժառանգեն։
21 Եւ ազատողներ պիտի ելլեն Սիոն լեռը՝
Եսաւի լեռը դատելու համար.
Ու Թագաւորութիւնը Տէրոջը պիտի ըլլայ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յոնան նշնաւէ քաղաքը խրկուելով գնպ՚ի Թարսիս կը փախչի։ 4 Ծովուն մէջ փոթորիկ ըլլալով՝ անոր յանցանքը կը յայտնուի. 12 անիկա ծովը կը ձգուի. 17 ու ձուկ մը կը կլլէ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը Ամմաթիի որդւոյն Յով-
2 նանին եղաւ՝ ըսելով, Ելիր՝ Նինուէ մեծ
քաղաքը գնա, ու անոր դէմ քարոզութիւն
ըրէ, քանզի անոնց չարութիւնը իմ առջեւս
3 եկաւ։ Բայց Յովնան ելաւ որ Տէրոջը երեսէն
Թարսիս փախչի. և Յոպպէ իջաւ ու մէկ նաւ
մը գտաւ որ Թարսիս կ՚երթար, և անոր վարձքը
տուաւ ու անոր մէջը մտաւ, որ անոնց
հետ Թարսիս երթայ Տէրոջը երեսէն։
4 Եւ Տէրը ծովուն մէջ մեծ հով մը հանեց,
ու ծովուն մէջ մեծ փոթորիկ մը եղաւ, այն-
պէս որ նաւը խորտակուելու վտանգի մէջ էր։
5 Ու նաւավարները վախցան և ամէն մէկը իր

աստուծոյն կ՚աղաղակէր, ու նաւուն մէջի կարասիները ծովը նետելին, որ անոնք իրենցմէ թեթեւցնեն. բայց Յովնան նաւուն խորը իջնելով պառկեր էր ու խորունկ կը քնանար։
6 Եւ նաւապետը անոր մօտեցաւ ու անոր ըսաւ, Քեզի ի՞նչ եղաւ, ով խորունկ քնացող. ելիր քու Աստուածդ աղաղակէ, գուցէ Աստուած մեզ յիշէ, որ չկորսուինք։
7 Եւ իրարու ըսին, եկէք՝ վիճակ ձգենք, ու գիտնանք թէ աս չարիքը որո՛ւն պատճառովը մեր վրայ եկաւ։ Եւ վիճակ ձգեցին,
8 ու վիճակը Յովնանին եկաւ։ Եւ անոնք ըսին անոր, Հիմա պատմէ մեզի՝ թէ աս չարիքը որո՛ւն պատճառովը մեր վրայ եկաւ. քու զործդ ի՞նչ է, և ուսկի՞ կու գաս. քու երկիրդ ո՞րն է, ու դուն ո՞ր ժողովուրդէն ես։
9 Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Ես Եբրայեցի եմ, և Տէրոջ ու ցամաքը առեղծող երկնից Աս-
10 տուծմէն եմ վախցած։ Եւ այն մար-

11։
ֆ Դան · ժբ · 20 · 21 · Եզր · թ · 6 · Յակ · ե · 4 · Յայտ · ժբ · 5։
ղ Դան · գ · 16 · Յոբ · ա · 12 · բ · 7։
ղ Սալ · ձէ · 25։
ճ Գոբ · իե · 18 · 19 · 38։
ֆ Գէ · գ · 2։
ղ Սալ · ձէ · 28։
ճ Յեհ · ժհ · 46 · բ Մին · բ · 16 · Գոբ · թ · 36։
ղ Յեհ · է · 14 · 16։
ա Թագ · ժ · 20 · 21 · ԺԳ · 41 · 42 · Ածակ · ԺԳ · 33 · Գոբ · ա · 26։
ղ Յեհ · է · 19 · ա Թագ · ժ · 43։
ֆ Սալ · ձԹզ · 6 · Գոբ · ԺԷ · 24։

ֆ Եզեկ · է · 3 · Յովել · գ · 14։
ղ Եզեկ · լե · 15 · Ամբ · բ · 8։
ճ Երեմ · իե · 28 · 29 · խհ · 12 · ա Պետ · գ · 17։
ղ Յակ · բ · 39։
ա Ամոս · թ · 8։

ղ Ջաթ · ժբ · 6 · Տեռ · ե · 17։
ճ Ամոս · թ · 12։
ղ Սոփ · բ · 7։
ֆ Թագ · ԺԷ · 9 · 19։
ճ Երեմ · լբ · 44։
ղ Սալ · իբ · 28 · Դան · բ · 44 · է · 14 · 27 · Ջաթ · ԺԳ · 9 · Ղուկ · ա · 33 · Յայտ · ժա · 15 · ԺԹ · 6։
ա Թագ · ժ · 25։
Մատ · ժբ · 39։
ֆ Դան · ժ · 11 · 12 · Գէ · գ · 2 · 3 · գ ·

դիկը խիստ չատ վախցան, ու անոր ըսին, Ո՞ր բանը ինչո՞ւ ըրիր. քանզի ան մարդիկը գիտ-
ցան որ անիկա Տէրոջը երեսէն կը փախչէր,
11 ինչու որ անոնց պատմեր էր։ Եւ անոր ըսին,
Քեզի ի՞նչ ընենք, որ ծովը մեզմէ դադարի.
քանզի ծովը երթալով աւելի կը սաստկանար։
12 Ու անիկա ըսաւ անոնց, Զիս վերցուցէք ու
զիս ծովը նետեցէք, ու ծովը ձեզմէ պիտի
դադարի, քանզի ես գիտեմ որ ասիկա մեծ փո-
թորիկը իմ պատճառովս ձեր վրայ եղաւ։
13 Եւ ան մարդիկը թիի քաշելով կը ջանային
ցամաքը դարձընել, բայց չկրցան, քանզի
ծովը երթալով կը սաստկանար անոնց վրայ։
14 Ու եհովային աղաղակեցին ու ըսին, Ո՜հ,
եհովայ, կ'աղաչենք՝ աս մարդուս հոգիին
համար չկորսուինք, ու մեր վրայ անմեղ ա-
րիւն մի դներ, քանզի դուն, ով եհովայ,
15 ուզածիդ պես ըրիր։ Եւ ծովինանը վերցու-
ցին ու ծովը նետեցին, ու ծովը իր սաստ-
16 կութենէն դադարեցաւ։ Ու ան մարդիկը
եհովային մեծ վախով վախցան, ու եհովա-
յին զոհ մատուցին և ուխտեր ըրին։
17 Եւ Տէրը մէկ մեծ ձուկն մը հրամայեց որ
Յովնանը կլլէ. ու Յովնան երեք օր ու երեք
գիշեր ձուկին փորը մնաց։

ԳԼ. Բ

1 Յովնան աղօթքը։ 10 Անիկա ձուկին փորէն կ'ազատի։

1 Եւ Յովնան ձուկին փորէն իր Աստու-
2 ծոյն աղօթք ըրաւ, Ու ըսաւ,
Իմ նեղութենէս Տէրոջը աղաղակեցի,
Եւ անիկա ինծի պատասխան տուաւ.
Գերեզմանին փորէն կանչեցի,
Ո՜ւ իմ ձայնս լսեցիր։
3 Քանզի որ զիս ծովերուն միջը՝ անդունդը
նետեցիր,
Ու հեղեղները զիս պաշարեցին.
Քու ամէն կոհակներդ ու ալիքներդ իմ
վրայէս անցան։
4 Ու ես ըսի,
Քու աչքերուդ առջևէն վռնտուեցայ,
Բայց տակաւին՝ քու սուրբ տաճարիդ պիտի
նայիմ։
5 Ջուր մինչև հոգիս չուրերը պաշարեցին,
Անդունդը ամէն կողմէն զիս չրջապատեց,
Կնիւնները գլուխս փաթթուեցան։
6 Լեռներուն տակերը իջայ,
Երկիրը իր նիգերովը յաւիտեան իմ բոլոր-
ակից էր,
Բայց դուն իմ կեանքս Տէրէն Հանեցիր,
Ով իմ Տէր Աստուածս։
7 Երբոր հոգիս իմ վրաս մարեցաւ, Տէրը յի-
շեցի.
Ու իմ աղօթքս քեզի քու սուրբ տաճարդ
հասաւ։
8 Զուտ ունայնութիւններու նայողները
Իրենց ըլլալու ողորմութիւնը կը թողուն։
9 Բայց ես շնորհակալութեան ձայնով քեզի
զոհ պիտի մատուցանեմ,
Ո՜ր ըրած ուխտս պիտի կատարեմ.
Փրկութիւնը Տէրոջն է։
10 Եւ Տէրը ձուկին հրամանը ըրաւ, ան ալ Յով-
նանը ցամաքը փսխեց։

ԳԼ. Գ

1 Յովնան երկրորդ անգամ խրկուելով Նինուէացիներուն կը քարոզէ։ 5 Անոնք կ'ապաշխարեն, 10 և Աստուած անոնց կը խնայէ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ Յովնա-
2 նին եղաւ՝ ըսելով, Ելիր՝ Նինուէ մեծ քա-
ղաքը գնա, ու քարոզէ անոր ան քարոզու-
3 թիւնը որ ես քեզի կը խօսիմ։ Եւ Յովնան
Տէրոջը խօսքին համեմատ ելաւ Նինուէ գնաց։
Իսկ Նինուէ խիստ մեծ քաղաք մըն էր՝ ե-
4 րեք օրուան ճամբու պարածութեամբ։ Եւ Յովնան
սկսաւ քաղաքը մտնել, ու մէկ օրուան ճամ-
բայ պոռչտալ՝ կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Դեռ քա-
ռասուն օր կայ ու Նինուէ պիտի կործանի։
5 Եւ Նինուէի մարդիկը հաւատացին Աստուծոյ հաւա-
տալով ծոմապահութիւն քարոզեցին, ու ա-
նոնց մեծէն մինչև պզտիկը քուրձ հագան։
6 Եւ ան խօսքը Նինուէի թագաւորին հասաւ,
ու անիկա իր աթոռէն ելաւ ու վրայէն պատ-
մուճանը հանեց, և քուրձ հագաւ ու մո-
7 խիրի վրայ նստաւ. Եւ Նինուէի մէջ մուն-
տիկ կանչել տուաւ, ու թագաւորին ու իր
մեծամեծներուն հրամանովը պատուիրեց ըսե-
լով, Մարդ ու անասուն, արջառ ու ոչխար
8 բան մը չուտեն, չարածին ու ջուր չխմեն. Եւ
մարդիկ ու անասուննեը քուրձ հագնին,
ու բուռը ուժով Աստուծոյ աղաղակեն. և ամէն
մարդ իր չար ճամբայէն ու ձեռքերուն
9 մէջ եղած անիրաւութենէն դառնայ. Ո՞վ
գիտէ՝ գուցէ Աստուած դառնայ ու զղջայ, և
իր սաստիկ բարկութենէն դառնայ, ու չկոր-
10 սունք։ Եւ Աստուած անոնց գործքերը տե-
սաւ՝ որ իրենց չար ճամբաներէն դարձան, ու
Աստուած զղջայ այն չարիքին համար որ ըսեր
էր թէ անոնց ընէ, ու չընդ չըրաւ։

ե Տես Յովհ. ժա. 50։
զ Առակ. իա. 30։
է Ր Օր. իա. 8։
ը Սաղ. ՃԺԸ. 3։
թ Սաղ. ձԺ. 9։ Դուկ. Ը. 24։
ժ Մար. գ. 40։ Գործ. Ա. 3։
ի Ես. Ը. 11։
լ Մատ. ԺԲ. 40։ ԺԷ. 4։ Դուկ. ԺԱ. 30։
խ Սաղ. ՃՀ. 1։ ՃԼ. 1։ ՃԽԲ. 1։ Ռզը. գ. 54։ Սաղ. ԺԷ. 10։
ծ Սաղ. կե. 2։
կ Սաղ. ձԸ. 6։
հ Սաղ. խԲ. 7։
ձ Սաղ. Լ. 22։
ղ Գ Թագ. Ը. 38։
ճ Սաղ. կԹ. 1։ Ռզը. գ. 54։
յ Սաղ. Ժգ. 10։
ն Սաղ. ժԸ. 6։
շ Գ Թագ. ԺԷ. 15։ Սաղ. Լ. 6։ Բ-
րէմ. Ժ. 8։ Ժգ. 19։
ո Սաղ. Ծ. 14. 23։ ՃԺգ. 17, 18։ Ովս. Ժգ. 2։ Երր. Ժգ. 15։
չ Սաղ. գ. 8։
—
պ Եսր. Աստուծոյ
ջ Տես Բ Օր. Ժը. 22։
ռ Մատ. Ժբ. 41։ Դուկ. Ժա. 32։
ս Յոբ. բ. 8։
վ Բ Մն. ի. 3։ Յո-
վել. բ. 15։
տ Ես. Ծը. 6։
ր Ես. ձԹ. 6։
ց Գ Թագ. Ժբ. 22։ Յովհ. բ. 14։
ւ Երեմ. Ժբ. 8։ Ամաս. է. 3, 6։

ԳԼ· Գ

1 Յոլիան Աստուծոյ պարմանքներ համար նեզանալով ։ դըժ-
մենիի մը օրինակով կը յանդիմանուի ։

1 Եւ Յոլիան խիստ դժուարեցաւ ու նեզա-
2 ցաւ · Ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ ու ըսաւ , Ո՜հ ,
Տէր , երբոր ես դեռ իմ երկիրս էի՝ իմ խօսքս
աս չէ՞ր · ասոր համար [1]առաջ թարսիս փախ-
չելու եղայ , քանզի գիտէի որ դուն [2]ողոր-
մած , գթած , երկայնամիտ և բազումողորմ
Աստուած ես , ու չարիքի համար կը զղջաս ։
3 [3]Եւ հիմա , ով Տէր , կ՚աղաչեմ՝ իմ հոգիս
ինձմէ առ , քանզի [4]մեռնիլս ապրելէս աղեկ է ։
4 Եւ Տէրը ըսաւ , [5]Միթէ այդչափ նեզանալով
աղէկ կ՚ընես ։"
5 Եւ Յոլիան քաղաքէն դուրս ելաւ , ու
քաղաքին արեւելեան կողմը նստաւ , և հոն
իրեն տաղաւար մը շինեց , ու անոր հովա-
նիին տակը նստաւ , մինչև որ տեսնէ թէ քա-
6 ղաքին ինչ պիտի ըլլայ ։ Եւ Տէր Աստուած
դդմենիի մը հրամայեց , ու Յոլիանին վրայ
ելաւ , որ անոր գլխուն վրայ հովանի ըլլայ ,
որպէս զի զանիկա իր տառապանքէն ազատէ ·
և Յոլիան դդմենիին համար մեծ ուրախու-
թիւնով ուրախացաւ ։
7 Ու հետեւեալ օրը երբոր առաւօտ կ՚ըլլար ,
Աստուած հրամայեց որդի մը՝ որ դդմենին
8 գարկաւ , ու անիկա չորցաւ ։ Ու եղաւ որ
երբ արեւը կը ծագէը՝ Աստուած խորշակա-
բեր արեւելեան հովի մը հրամայեց , ու արեւը
Յոլիանին գլխուն վրայ գարկաւ , այնպէս որ
անիկա մարնցաւ · ու անիկա ինքնիրեն մահը
ուզելով ըսաւ , [6]Մեռնիլս ապրելէս աղէկ է ։
9 Եւ Աստուած Յոլիանին ըսաւ , Միթէ դըդ-
մենիին համար նեզանալով աղէկ կ՚ընես ·
ու անիկա ըսաւ , Մինչև ի մահ նեզանալս
աղէկ կ՚ընեմ ։
10 Աստուածը Տէրը ըսաւ , Դուն դդմենիին
խնայեցիր , որ անոր համար աշխատութիւն
չքաշեցիր ու զանիկա չմեծցուցիր , որ մէկ
գիշերուան մէջ բուսաւ ու մէկ գիշերուան մէջ
11 կորսուեցաւ · Ու ես պիտի չխնայե՞մ Նինուէին
նան մեծ քաղաքին , որուն մէջը հարիւր
քսան հազարէն աւելի մարդիկ կան , [7]որոնք
ալ ու ձախ ձեռքին տարբերութիւնը չեն
գիտեր , ու նաև չատ [8]անասուններ ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Միքիա կը ցուցընէ թէ Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքած է
Յակոբին դէմ՝ անոր կռապաշտութեանը համար · 10 կը յոր-
դորէ որ սուգ բռնեն ։

1 Տէրոջը խօսքը որ Յուդայի Թագաւորնե-
րուն՝ Յոթամայի՝ Ախազին՝ Եզեկիայի-
օրերը [1]Մօրաշացի Միքիային եղաւ , և Սա-
մարիայի ու Երուսաղէմի վրայով [2]անոր յայա-
նուեցաւ ։
2 [3]Լսեցէք , ով բոլոր ժողովուրդներ ,
Ուշիկ ըրէ , ով երկիր , ու անոր [4]բոլոր բնա-
կիչները ։"
Եւ Տէր Եհովան [5]ձեզի դէմ վկայ ըլլայ՝
Տէրը [6]իր սուրբ տաճարէն ։
3 Քանզի ահա [7]Տէրը իր [8]տեղէն կ՚ելլէ ,
Եւ պիտի իջնէ ու [9]երկրին բարձր տեղերուն
վրայ պիտի պատրաստ ։
4 Ու [10]լեռները անոր տակը պիտի հալին ,
Եւ հովիտները պիտի պատռին՝
Կրակին առջևը հալած մոմի պէս
Ու զառ՚ի վայրէն թափուած ջուրի պէս ։
5 Ա՛ս ամէնը Յակոբին յանցանքին համար
Ու Իսրայէլի տանը մեղայը համար է ,
Յակոբին յանցանքին պատճառը ո՞վ է · Սամա-
րիա չէ՞ ·
Եւ Յուդայի բարձր տեղերուն պատճառը ո՞վ է ,
Երուսաղէմ չէ՞ ։
6 Ու սուտ Սամարիան [11]դաշտի քարակոյտի
Ո՜ այգի տնկելու տեղի պիտի դարձընեմ ·
Անոր քարերը ձորին մէջը պիտի գլորցընեմ ,
Ու [12]անոր հիմերը պիտի բանամ ·
7 Եւ անոր բոլոր կուռքերը պիտի կոտրտին ,
Ու անոր բոլոր նուիրուած բաները կրակով
պիտի այրուին ,
Եւ անոր բոլոր արձանները բնաջինջ պիտի
ընեմ ·
Քանզի [13]նուէր բոլն վարձքով ժողվեց ,
Ու բոլն վարձքի պիտի դառնան ։
8 Ասոր համար [14]պիտի ողբամ ու պիտի հա-
ռաչեմ ,

---

1 = ԳԼ· ա· 3 ։
2 ԵՀ· լԷ· 6· Աագ· ձՂ· 5· Յոէլ· բ· 13 ։
3 գ Թագ· ԺԹ· 4 ։
4 Յմր· 8 ։
5 Կա՞յ իրա՞ւ է որ խիստ նեզացեր ես ։
6 Յմր· 3 ։
7 ԳԼ· ա· 2· գ· 2· 3·
8 բ Օր· ա· 39 ։
9 Աագ· լՂ· 6· ՃԽես· ա· 2 ։
10 Երէմ· իգ· 18 ։
11 Ամոս· ա· 1 ։
12 բ Օր· լբ· 1· Եա· ա· 2 ։
13 Միք· բ· 5 ։
14 Ես· իՂ· 21 ։
15 Ես· իգ· 16 ։
16 Ամոս· գ· 6· 10 ։
17 Ես· խա· 3· իբ· 4·
18 Եբեմ· գ· 19 ։
19 Ամոս· գ· 8· 13 ։
20 գ Թագ· ԺԹ· 25 ։
21 ԳԼ· գ· 12 ։
22 Եզեկ· Ժգ· 14 ։
23 Ես· խա· 3· իբ· 4·
24 Եբեմ· գ· 19 ։

ե Ընծաժկոյի ու մերկ պիտի չըլլիմ.
Զգեստներու պէս կած՝ ու չալմաներու պէս
սուգ պիտի ընեմ։
9 Քանզի անոր վէրքերը անբժշկելի են,
Քանզի Յուդա եկաւ,
Մինչև իմ ժողովուրդիս դուռը՝ մինչև Երու-
սաղէմ հասաւ։
10 Գեթի մէջ մի պատմէք — բնաւ մի լաք.
Բեթաբրայի մէջ փոշիի մէջ թաւալէ։
11 Ով զ Սաֆիրի բնակիչ, քու մերկութիւնդ
բայ ունենալով անցիր.
Սաանանի բնակիչը դուրս չելլեր,
Բեթեսէլի կոծը իր օթևանը ձեզմէ կ'առնէ։
12 Վասն զի Մարովթի բնակիչը բարիքի համար
կը վշտանայ.
Քանզի մինչև Երուսաղէմի դուռը Տէրոջմէ
չարիք իջաւ։
13 Երիվարը կառքին լծէ, ով Լաքիսի բնակիչ.
Սիոնի աղջկանը մեղքին սկիզբը անիկա է.
Քանզի քու մէջդ Իսրայէլին յանցանքները
գտնուեցան։
14 Անոր համար Մօրեսեթ-գեթին ընծաներ պիտի
տաս.
Աքեզիբի տուները Իսրայէլի թագաւորնե-
րուն պիտի սաեն։
15 Տակաւին քեզի ժառանգ պիտի բերեմ, ով
զ Մարեսայի բնակիչ.
Իսրայէլի փառքը մինչև Ադողոմ պիտի հաս-
նի։
16 Քու սիրելի որդւոցդ համար մազերդ փետ-
ա՛ ու կտրէ,
Կնատութիւնդ արծիւի պէս շատցուր,
Քանզի քեզմէ գերութեան գացին։

ԳԼ. Բ

1 Ջրկոչութեան դէմ վայ կը կարգայ։ 4 Ողբ մը։ 7 Անիրաւութեան ու կեսապաշտութեան դէմ յանդիմանութիւն մը։ 12 Յակոբին գերեդարձութեանը խոստմունքը։

1 Վա՛յ անոնց՝ որ անօրէնութիւն կը խորհին,
Ու իրենց անկողիններուն վրայ չարութիւն
կը հնարեն.
Առաւօտեան լոյսին առնելը զանիկա
՚ի գործ կը դնեն,
Քանզի իրենց ձեռքերուն մէջը ոյժ կայ.
2 Ու անոնք դաշտերու կը ցանկան ու զո-
նեն կը յափշտակեն,
Եւ տուներու՝ ու ըմնեն կ'առնեն.
Եւ մարդուն ու իր տանը՝

Մարդուն ու իր ժառանգութեանը գրկանք
կ'ընեն։
3 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես սա ազգին վրայով չարիք մը կը
խորհիմ,
Ուսկից պիտի չկրնաք ձեր պարանոցը հանել,
Ու պիտի չկրնաք հպարտութեամբ քալել,
Վասն զի ժամանակը չար է։
4 Ան օրը ձեր վրայ առակ պիտի խօսին,
Ու տրտմալի ողբով պիտի ողբան ու ըսեն,
Բոլորովին յափշտակուեցանք.
Իմ ժողովուրդիս բաժինը փոխեց,
Ջանիկա ի՛նչպէս ինծմէ վերցուց.
Մեր արտարակները ետ տալու տեղը՝ բաժնեց։
5 Անոր համար Տէրոջը ժողովքին մէջ
վիճակով լար քաշող մը պիտի չունենաս։
6 Մարգարէութիւն ընողներուն՝ Մարգա-
րէութիւն մի ընէք՝ կ'ըսեն.
Անոնց մարգարէութիւն պիտի չընեն, ամօթ
նախատինքը պիտի չվերնայ։
7 Ով Յակոբի տուն ըսուող, միթէ Տէրոջը ոգին
կարճցաւ,
Անոր գործքերը ասո՞նք են.
Միթէ ուղղութեամբ քալողին իմ խօսքերս
աղէկ չե՞ն։
8 Եւ իմ ժողովուրդս չատոնցմէ ոտք ելաւ թըշ-
նամի ըլլալու համար.
Ապահովութեամբ անցնողներէն՝ պատերազմէ
դարձողներէն
Հանդերձներուն վրայէն պատմուճանը կը
կողոպտէք։
9 Իմ ժողովուրդիս կնիկները իրենց զուարճալի
տուներէն կը վռնտէք,
Անոնց տղաքներէն յաւիտեան իմ փառքս
կ'առնէք։
10 Ելէք ու գացէք,
Քանզի ասիկա հանգստութեան տեղ չէ.
Պիղծ ըլլալուն պատճառովը
Մեծ կործանումով բնաջինջ պիտի ըլլայ։
11 Թէ որ մէկ մարդ մը հովի և ունայնութեան
հետէ երթայ,
Ու սուտութիւն խօսի՝ ըսելով,
Գինիի ու օղիի համար քեզի մարգարէութիւն
ընեմ,
Անիկա պիտի ըլլայ աս ժողովուրդին մար-
գարէն։
12 Ով Յակոբ, ամէնքդ անշուշտ պիտի ժողո-
վեմ,
Իսրայէլին մնացորդը պիտի հաւաքեմ,

ե Ես. ի. 2, 3, 4։
զ Յոբ. լ. 29։ Սաղ. ձբ. 6։
է Դ Թագ. ժը. 13։ Ես. ը. 7, 8։
ը Բ Թագ. ա. 20։
թ Յր՝ փոշիի տուն։
ժ Երեմ. գ. 26։
ի Յր՝ գեղեցկութիւն։
լ Ես. ի. 4։ խե. 2, 3։ Երեմ. ժգ. 22։ Նաւ. գ. 5։
խ Յր՝ հօտեր ունեցողը։
ծ Յր՝ մերձակայ տուն։ Ֆոհ լիբանի տուն։
կ Յր՝ դառնութիւնը։
հ Ամովս. գ. 6։
ղ Դ Թագ. ժը. 14, 17։
ճ Յեհ. ժե. 44։
մ Յր՝ սուտութիւն։
յ Յեհ. ժե. 44։
ն Յր՝ ժառանգութիւնը, Ֆոհ գլխաւորը։
շ Բ Մն. ժա. 7։
ո Ողբ. գ. 5։
չ Յոբ. ա. 20։ Ես. ժե. 2։ խբ. 12։ Երեմ. ե. 29. ժգ. 6։ խէ. 5։ խը. 37։
—
պ Ովս. է. 6։
ջ Սաղ. լգ. 4։
ռ Ծն. լա. 29։
ս Ես. է. 8։
վ Երեմ. ը. 3։
տ Ամովս. է. 13։ Եփես. է. 16։
ր Ամբ. բ. 6։
ց Բ Թագ. ա. 17։
ւ Բ Օր. լբ. 8, 9։
փ Ես. լ. 10։ Ամովս. բ. 12։ է. 16։
ք Կամ հետ
օ Բ Օր. ժբ. 9։
ֆ Ղև. ժը. 25, 28։ Երեմ. գ. 2։
և Եզեկ. ժգ. 3։
ֆ Գէ. գ. 6, 7։

Ո՞ [1]Բօսրայի ոչխարներուն պէս՝
Իրենց վարագոյն մէջը եղող հօտերուն պէս
մի՛ կտեղ պիտի դնեմ.
[2]Մարդոց բա՛ղ-բի՛ն հասար աղմուկ պիտի ըլլայ։
13 Խրամատութիւն ընողը անոնց առջևը ելաւ.
Անոնք խրամատեցին ու դռնէն անցան և անկէ ելան.
Ու անոնց թագաւորը անոնց առջևը անցաւ,
[3]Եւ Տէրը երբև անոնց գլուխ [4]ե՛ր։

ԳԼ. Գ

1 Իշխաններուն անգթութիւնը։ 3 Մարգարէներուն սուտ թիւնը։ 8 Առանց ամէնուն ալ անհոգութիւնը։

1 Ո՛ւ ըսի, Հլմա մուիկ ըրէք, ով Յակոբին գլխաւորներըը,
Ու Իսրայէլի տանը իշխաններըը.
[1]պէտք չէ՞ որ դուք իրաւունքը ճանչնաք.
2 Դուք որ աղէկութիւնը կ'ատէք ու չարութիւնը կը սիրէք,
[2]Մարդոց վրայէն մորթերը՝ ու անոնց ոսկորներէն միսերը կը հանէք.
3 Ու անոնք որ [3]իմ ժողովուրդիս միսը կ'ուտեն,
Եւ անոնց վրայէն մորթերը կը հանեն,
Ու անոնց ոսկորները կը փշրեն,
Եւ զանոնք պատուկի մէջ ու [4]կաթսայի մէջ
[5]Իբր միսի պէս կտոր կտոր կ'ընեն,
4 Անատեղը [6]Տէրոջը պիտի աղաղակեն,
Բայց անոնց պատասխան պիտի չտայ,
Ու ան ժամանակը իր երեսը անոնցմէ պիտի ծածկէ,
Վասն զի անոնք չար գործ քեր ըրին։
5 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը [7]ան մարգարէներուն համար՝
Որոնք իմ ժողովուրդս կը մոլորցընեն,
Ու [8]իրենց ակռաներով կը խածնեն,
Եւ խաղաղութիւն կը քարոզեն,
Ու [9]ով որ անոնց բերանը բան չդներ,
Անոր դէմ պատերազմ կը հրատարակեն։
6 [10]Անոր համար ձեզի գիշեր պիտի ըլլայ,
Որ տեսիլք չտեսնէք.
Եւ ձեզի խաւար պիտի ըլլայ,
Որ գուշակութիւն չընէք.
[11]Ու մարգարէներուն վրայ արևը պիտի մտնէ,
Եւ անոնց վրայ օրը պիտի խաւարի.
7 Ու տեսանողները պիտի ամչնան,
Եւ գուշակողները ամօթով պիտի ըլլան.
Ամէնքն ալ իրենց չրթունքը պիտի ծածկեն,
[12]Վասն զի Աստուծմէ պատասխան մը պիտի չըլլայ։
8 Սակայն ես Տէրոջը Հոգւովը՝
Զօրութեամբ, դատաստանով և արիութեամբ լեցուած եմ,
[13]Որ Յակոբին իր յանցանքը՝
Ու Իսրայէլին իր մեղքը յայտնեմ։
9 Հլմա ասիկա մուիկ ըրէք,
Ով Յակոբի տանը գլխաւորներըը
Ու Իսրայէլի տանը իշխաններըը,
Դուք որ իրաւունքին կը պզտիք,
Ու ամէն ուղղութիւնը կը ծռէք,
10 [14]Սիօնը [15]արիւններով՝
Ու Երուսաղէմը անիրաւութեամբ կը չինէք։
11 [16]Անոր գլխաւորները կաշառքով կը դատեն,
Ու անոր քահանաները վարձքով կը սորվեցընեն,
Եւ անոր մարգարէները առակով դուշակութիւն կ'ընեն,
[17]Ու Տէրոջը վրայ կը կռթնին ու կ'ըսեն,
Չէ՞ որ Տէրը մեր մէջն է.
Մեր վրայ չարիք պիտի չգայ։
12 Ուրեմն ձեր պատճառաւը Սիօն [18]ագարակի պէս պիտի հերկուի,
Ու Երուսաղէմ աւերակներու դէզեր՝
Ու [19]Տեր-ՏԷՐ տանը լեռը անտառի բարձր տեղերու պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Դ

1 Եկեղեցւոյ փառքը։ 3 Խաղաղութիւնը։ 8 Թագաւորութիւնը։ 11 ու յաղթութիւնը։

1 Բայց [1]ետքի օրերը պիտի ըլլայ որ Տէրոջը տանը լեռը
Լեռներուն գլուխն վրայ պիտի հաստատուի,
Եւ բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
Ու ժողովուրդները հեղեղի պէս անոր պիտի դիմեն.
2 Եւ շատ ազգեր պիտի երթան ու ըսեն,
Եկէք՝ Եհովային լեռը՝
Յակոբին Աստուծոյն տունը երթանք,
Որ մեզի իր ճամբաները սորվեցընէ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջը քալենք.
[2]Ինչու որ օրէնքը Սիօնէն՝
Ու Տէրոջը խօսքը Երուսաղէմէն պիտի ելլէ.
3 Եւ անիկա շատ ժողովուրդներու մէջ դատաստան պիտի ընէ,
Ու զօրաւոր ազգեր մինչև հեռաւոր տեղեր պիտի յանդիմանէ.
Ու [3]անոնք իրենց սուրերը խոփեր՝
Եւ իրենց նիզակները յօտոցներ պիտի չընեն.
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցընէ,
[4]Եւ ալ պատերազմ պիտի չսորվին.

[1] Երեմ. լ. 10։
[2] Եզեկ. ԼԶ. 37։
[3] Ովս. գ. 5։
[4] Ես. ծբ. 12։
—
[5] Երեմ. ե. 4, 5։
[6] Եփր. Անանց
[7] Սաղ. ժգ. 4։
[8] Եզեկ. ժա. 3, 7։
[9] Սաղ. ժը. 41։ Ա-
ռակ. ա. 28։ Ես.
ա. 15։ Եզեկ. ը
18։ Ջոք. ե. 13։
[10] Ես. ծգ. 10, 11։
Եզեկ. ժգ. 10։
[11] Ամովս. ը. 9։
[12] Սաղ. ժգ. 9։ Ա-
մովս. ը. 11։
[13] Ես. ծը. 1։
[14] Երեմ. իբ. 13։
[15] Եզեկ. իբ. 27։ Ամո-
բ. 12։ Սոփ. գ. 3։
[16] Ես. ա. 23։ Եզեկ.
իբ. 12։ Ովս. գ.
18։ ԳԼ. ե. 3։
[17] Երեմ. գ. 13։
[18] Ես. իբ. 2։ Երեմ.
ե. 4։ Հաւամ. բ.
17։
[19] Երեմ. իգ. 18։ ԳԼ.
ա. 6։
[20] Սաղ. հԲ. 1։
[21] ԳԼ. գ. 2։
—
[22] Ես. բ. 2, ևս։ Ե-
զեկ. ԺԸ. 22, 23։
[23] Ես. բ. 4։ Տե՛ս
Յովէլ. գ. 10։
[24] Սաղ. հբ. 7։

4 ՙՀապա ամէն մարդ իր որթին տակը
Ու իր թզենիին տակը պիտի նստի,
Ու վախցընող պիտի չըլլայ.
Ինչու որ զօրաց Տէրոջը բերանը խօսեցաւ։
5 Քանզի ՚բոլոր ժողովուրդներէն
Ամէն մէկը իր աստուծոյն անունովը կը քալէ,
Բայց ՚մենք յաւիտեանս յաւիտենից
Մեր Տէր Աստուծոյն անունովը պիտի քալենք։

6 Ա՛ն օրը, ի՛ըսէ Տէրը, ՚կաղը պիտի ժողվեմ,
՚Ու աքսորուածը պիտի հաւաքեմ,
Եւ զանիկա ալ որ նեղեցի.
7 Եւ կաղը ՚մնացորդ պիտի ընեմ,
Ու հեռուն վռընտուածը՝ զօրաւոր ազգ.
Եւ Տէրը Սիօն լեռանը մէջ ՚անոնց վրայ պիտի թագաւորէ
Հիմակուընէ մինչև յաւիտեան։
8 Ու դուն, ով հօտին աշտարակ, Սիօնի աղջկանը բլուրը,
Մինչև քեզի պիտի գայ՝
Ո՛ւէ պիտի հասնի առջի իշխանութիւնը,
Ու թագաւորութիւնը՝ Երուսաղէմի աղջկանը։

9 Հիմա ինչո՞ւ բարձրաձայն կը պոռաս.
ՙՄիթէ քու մէջդ թագաւոր չկայ,
կամ թէ քու խորհրդականդ կորսուեցա՞ւ,
Որ քեզ ՚ծննդական կնոջ պէս ցաւ բռնեց։
10 Ցաւ քաշէ ու ծննդականի պէս երկանց մէջ եղիր, ով Սիօնի աղջիկ,
Քանզի հիմա քաղաքէն պիտի ելլես,
Ու դաշտի մէջ պիտի բնակիս,
Ու մինչև Բաբելոն պիտի երթաս,
Եւ հոն պիտի ազատիս.
Հոն Տէրը պիտի ազատէ քեզ քու թշնամիներուդ ձեռքէն։
11 ՚Ու հիմա քու վրադ շատ ազգեր ժողվուեցան,
որոնք կ՚ըսեն,
Թող անիկա պղծուի,
Ու մեր աչքերը ՚Սիօնը տեսնեն։
12 Բայց անոնք ՚Տէրոջը խորհուրդները չեն գիտեր,
Ու անոր դիտաւորութիւնը չեն հասկընար.
Քանզի ինքը զանոնք կը ժողվէ՝ ՚հնչակիս որպէսզի ները կալին մէջ կոխէ։
13 ՚Ելիր ու կալը ծեծէ, ով Սիօնի աղջիկ,
Քանզի քու եղջիւրդ երկաթէ պիտի ընեմ,
Եւ քու կճղակներդ պղինձէ պիտի ընեմ,
Ու շատ ժողովուրդներ պիտի մանրես.
՚Ու անոնց վաստակը ԵՀովային՝
Եւ անոնց ստացուածքը ՚բոլոր երկրին Տէրոջը պիտի նուիրեմ։

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոսի ծնունդը. 4 անոր թագաւորութիւնը. 8 անոր յաղթութիւնը.

1 Հիմա, ով գունդի աղջիկ, քեզի գունդ կազմէ.
Մեր վրայ պաշարում դրուեցաւ.
ՙԻսրայէլի դատաւորին ծնօտին գաւազանով պիտի զարնեն։
2 Եւ դուն, ով ՚Բեթլեհէմ Եփրաթա,
Թէև Յուդայի ՚հազարաւորներուն մէջը ըլլալու պզտիկ ես,
Բայց քեզմէ պիտի ելլէ ինձի ան որ Իսրայէլի վրայ ՚իշխան պիտի ըլլայ,
՚Ու անոր ելքը ՚ի հնուց՝ յաւիտենական օրերէն է։
3 Ա՛նոր համար զանոնք ՚Յ՚ետ պիտի տայ՝
Մինչև ՚ծնանողին ծնանելու ժամանակը,
Եւ ՚անոր եղբայրներուն մնացորդը
Իսրայէլի որդւոցը պիտի դառնայ։
4 Ու անիկա պիտի կենայ, ու Տէրոջը զօրութեամբը
Եւ իր Տէր Աստուծոյն անուանը մեծվայելչութեամբը ՚պիտի հովուէ,
Ու անոնք պիտի բնակին.
Քանզի հիմա ՚մինչև երկրին ծայրերը պիտի մեծանայ։
5 Եւ անիկա ՚խաղաղութիւն պիտի ըլլայ.
Երբոր Ասորեստանցին մեր երկիրը մտնէ,
Ու մեր պալատներուն մէջը ոտք կոխէ,
Ա՛նոր դէմ եօթը հովիւ
Եւ ութը իշխանաւոր մարդիկ պիտի հանենք։
6 Ու անոնք Ասորեստանի երկիրը սրով
Ու ՚Ներբոթի երկիրը իր դռներուն մէջը պիտի ազատեն.
Եւ անիկա ՚Ն՚ետ պիտի ազատէ Ասորեստանցիներէն,
Երբոր անոնք մեր երկիրը մտնեն
Ու մեր սահմաններուն մէջը ոտք կոխեն։

7 Եւ ՚Յակոբին մնացորդը շատ ժողովրդոց մէջ
՚Ցօղի պէս պիտի ըլլայ՝ ՚ը Տէրոջմէ ՚ի՛ջած,
Եւ՝ շատի պէս՝ ՚ը կանանչ խոտի վրայ ՚Ի՛ջնէ.
Որ անիկա մարդէ չսպասեր,
Ու մարդու որդիներէն չյուսար։
8 Եւ Յակոբին մնացորդը ազգաց մէջ

ד գ թագ. գ. 25։ Ջաք. գ. 10։
ה երեմ. բ. 11։
ו Ջաք. ժ. 12։
ז եզեկ. լգ. 16։ Սոփ. գ. 19։
ח Սալ. ձխե. 2։ Եզեկ. լգ. 13։ լե. 21։
ט գԼ. բ. 12։ ե. 3։ 7. 8։ է. 18։
י ես. իթ. 6։ խգ. 23։ Դան. է. 14. 27։ Ղուկ. ա. 33։ Յայտ. ժա. 15։
כ երեմ. բ. 19։
ל ես. ժգ. 8։ խա. 3։ երեմ. լ. 6։ ծ. 43։
מ Ոզբ. բ. 16։
נ Ա՛րդ. 12։ ԳԼ. է. 10։
ס ես. ձէ. 8։ Հռոմ. ժա. 33։
ע ես. խա. 10։
פ ես. խա. 15. 16։ երեմ. ծա. 33։
צ Դան. բ. 44։
ק ես. ժը. 7։ խգ. 18։ է. 6. 9։
ר Ջաք. գ. 14։ զ. 5։
—
ש Ոզբ. գ. 30։ Մատ. է. 39։ իէ. 30։
ת Մատ. բ. 6։ Յովհ. է. 42։
ף եւ. ժը. 25։ ա Թագ. իգ. 23։
ך Դան. բ. 44։
ם ես. ժը. 7։ խգ. 18։ է. 6. 9։
ן Սալ. դ. 2։ Առակ. բ. 22. 23։ Յովհ. ա. 1։
ס ԳԼ. գ. 10։
ע ԳԼ. գ. 7։
פ ես. խ. 11։ խթ. 10։ եզեկ. լգ. 23։ ԳԼ. է. 14։
צ Սալ. հբ. 8։ ես. ծբ. 13։ Ջաք. իթ. 10։ Ղուկ. ա. 32։
ק Սալ. հբ. 7։ ես. իթ. 6։ Ջաք. իթ. 10։ Ղուկ. բ. 14։ Եփես. բ. 14։
ר ՚Ծն. ժ. 8. 10. 11։
ש Ղուկ. ա. 71։
ת Հմր. 3։
א ր Օբ. լբ. 2։ Սալ. հբ. 6։ ՚Ծն. 3։

Շատ ժողովրդոց միջ անդն պիտի ըլլայ ,
Ինչպէս առուծ մը՝ անտառի գազաններուն միջը ,
կամ առոյգ առուծ մը՝ ոչխարաց հօտերուն միջը ,
Որ երթէ անցնի՝ կը կոխկռտէ ու կը պատառէ ,
եւ ազատող մը չըլլար ։
9 Քու ձեռքդ քու հակառակորդներուդ վրայ պիտի վերնայ ,
Ու բոլոր թշնամիներդ պիտի կտրին ։
10 [1]Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը , կ՚ըսէ Տէրը ,
Քու ձիերդ քու միջէդ բնաջինջ պիտի ընեմ ,
եւ քու կառքերդ պիտի կորսընցնեմ .
11 եւ քու երկրիդ քաղաքները բնաջինջ պիտի ընեմ ,
Ու բոլոր պարիսպներդ պիտի փլցնեմ .
12 եւ քու ձեռքէդ կախարդութիւնները բնաջինջ պիտի ընեմ ,
Ու ալ [2]գուշակութիւն ընողներ պիտի չունենաս .
13 [3]Եւ քու միջէդ քու դրօշեալներդ
Ու արձաններդ բնաջինջ պիտի ընեմ ,
Ու [4]միւսին ալ քու ձեռագործ գործքերուն երկրպագութիւն պիտի չընես ։
14 եւ քու միջէդ Աստարովթի կուռքերդ պիտի կործանեմ ,
Ու քու քաղաքներդ պիտի աւերեմ ։
15 եւ [5]ցասմ մտիկ չընող ազգերէն
[6]Սրտմտութեամբ ու բարկութեամբ վրէժ պիտի առնեմ ։

ԳԼ · Զ

1 Ասուած կը վճռէ իր ժողովուրդին հետ՝ անոր ապերախտութեանը , 6 ապիտութեանը , 10 անօրէնութեանը 16 ու կատպտչութեանը համար ։

1 [7]Վա՛յ քեզի Տէրոջը ըսածը մտիկ ըրէք .
Ելիր ու լեռներուն առջեւը դատ վարէ ,
եւ բլուրները քու ձայնդ թող լսեն ։
2 [8]Ով լեռներ ու երկրին ամուր հիմերը ,
[9]Տէրոջը դատը մտիկ ըրէք ,
Քանզի [10]Տէրը իր ժողովուրդին հետ դատ ունի ,
Ու Իսրայէլին հետ պիտի վիճի ։
3 Ով իմ ժողովուրդս , [11]քեզի ի՞նչ ըրի ,
Ու ի՞նչ բանով քեզ յոդնեցուցի .
Ինծի դէմ պատասխան տուր ։
4 [12]Վասն զի քեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի ,
Ու Ծառայութեան տունէն քեզ փրկեցի ,
եւ քու առջեւդ Մովսէսը , Ահարոնը ու Մարիամը խրկեցի ։
5 Ով իմ ժողովուրդս , մտածէ՛ք բեր

[1] Զաք . թ . 10 ։
[2] Եսա . բ . 6 ։
[3] Զաք . ժգ . 2 ։
[4] Եսա . բ . 8 ։
[5] Սաղ . ճխե . 7 ։ Դմր . 8 ։ բ Թագ . ա . 8 ։

[6] բ Օր . լբ . 1 ։ Սաղ . ծ . 1 · 4 ։ Եսա . ա . 2 ։
[7] Ովս . ժբ . 3 ։
[8] Եսա . ա . 18 ։ է . 3 · 4 ։ իգ . 26 ։ Ովս . գ . 1 ։
[9] Երեմ . բ . 5 · 31 ։
[10] Եղ . ժբ . 51 ։ ժգ . 30 ։ է . 2 ։ բ Օր . գ . 20 ։ Ամովս . բ . 10 ։
[11] Թոռ . իբ . 5 ։ իգ . 7 ։ իգ . 10 · 11 ։ բ Օր . իգ . 4 · 5 ։ Ցեռ . իգ . 9 · 10 ։ Յայտ . բ . 14 ։
[12] Թոռ . իե . 1 ։ Լգ . 49 ։ Ցեռ . գ . 19 · է . 10 ։

[13] Դատ . է . 11 ։
[14] Սաղ . ծ . 9 · ծա . 16 ։ Եսա . ա . 11 ։
[15] Յոբ . իե . 6 ։
[16] գ Թագ . ժգ . 3 · իա . 6 · իգ . 10 ։ Երեմ . է . 31 · ժե . 5 ։ Եզեկ . իգ . 37 ։
[17] բ Օր . ժ . 12 ։ ա Թագ . ժէ . 22 ։ Ովս . գ . 6 ։ ժբ . 7 ։ Ծն . ժբ . 19 ։ Եսա . ա . 17 ։
[18] բ Օր . իե . 15—16 ։ Ածախ . ժա . 1 · ի . 10 · 23 ։
[19] Ովս . ժբ . 8 ։
[20] Երեմ . ի . 3 · 5 · 6 · 8 ։
[21] Գէ . իգ . 16 ։ Սաղ . ձէ . 17 · 18 ։
[22] Գէ . իգ . 20 ։ Ովս . գ . 10 ։
[23] բ Օր . լբ . 38 · 39 · 40 ։ Ամովս . է . 11 ։ Սոփ . ա . 13 ։ Ագգ . ա . 6 ։

Ինչ որ [13]Մոաբացւոց Բաղակ թագաւորը խորհեցաւ ,
Ու ինչ որ Բէաղամ Բէորայ որդին պատասխանեց ,
եւ [14]Յորդանանէն մինչեւ Գաղգաղա ,
Որպէս զի [15]Տէրոջը արդարութիւնը գիտնաս ։
6 Տէրոջը առջեւը ինչո՞վ երթամ ,
Ու բարձրեալ Աստուծոյն առջեւը խիտամ .
Ամրեօք անոր առջեւը ողջակէզներո՞վ ,
Մէկ տարեկան որթերո՞վ երթամ ։
7 [16]Ամրեօք Տէրը հազարաւոր խոյերու՝
կամ բիւրաւոր [17]եղի գետերու պիտի հաճի՞ .
Ամրեօք իմ յանցանքիս համար [18]իմ անդրանիկս՝
Ո՞ հոգւոյս մեղքին համար որովայնիս պտուղը տամ ։
8 [19]Քեզի յայտնեց , ով մարդ , թէ ինչ է աղէկը .
Ու Տէրը քեզմէ ի՞նչ կը պահանջէ ,
Բայց միայն [20]իրաւունք ընել , ողորմութիւն սիրել
Ու խոնարհութեամբ քու Աստուծոյդ հետը քալել ։
9 Տէրոջը ձայնը քաղաքին կը կանչէ ,
Ու իմաստութիւնը քու անունդ պիտի տեսնէ .
Գաւազանը ու անոր հրամայողը լսեցէք ։
10 Ամբարիշին տանը մէջ տակաւին անօրինութեան գանձեր կա՞ն ,
Ու պակաս արդու՝ [21]որ պիղծ է ։
11 Մէկէ [22]անօրինութեան կշիռներ
Ու խարդախ քարերու քսակ [23]հետդը մնա՞ք պիտի տեսնեմ ։
12 Քանզի անոր հարուստները ջրհեղեղով լեցուն են ,
եւ անոր բնակիչները սուտ կը խօսին ,
Ու իրենց բերնին մէջ [24]նենգաւոր լեզու ունին ։
13 Ուստի ես ալ քեզ զարնելով [25]հիւանդ պիտի ընեմ ,
եւ քու մեղքերուդ համար [26]քեզ աւերակ պիտի ընեմ ։
14 [27]Դուն պիտի ուտես ու պիտի չկշտանաս ,
եւ քու անօթութիւնդ փորիդ մէջը պիտի ըլլայ .
Պիտի յափշտակես , բայց պիտի չկարենաս ազատել ,
Ու ազատածդ սուրի պիտի մատնեմ ։
15 Դուն [28]պիտի սերմանես , բայց պիտի չհնձես .
Դուն ձիթապտուղ պիտի կոխես , բայց եղով պիտի չօծուիս .
Քաղցու պէտք պտղաբերես , բայց գինի պիտի չխմես ։

[24] Երեմ . է . 5 ։ Միք . զ . 12 ։
[25] Միք . զ . 13 ։
[26] Ովս . ժբ . 9 ։
[27] Ղե . իգ . 26 ։ Սոփ . ա . 13 ։ Ագգ . ա . 6 ։
[28] Ղե . իգ . 20 ։ Ովս . գ . 10 ։

16 քանզի Ամմիին հրամանները կը պահուին
եւ Աքաաբին տանը բոլոր գործքերը.
եւ դուք անոնց խորհուրդներովը կը քալէք,
որպէս զի քեզ ամայի ընեմ,
եւ քու բնակիչներդ՝ սուլելու ենթակայ.
ուստի իմ ժողովուրդիս նախատինքը պիտի
կրէք։

ԳԼ. Է

1 Եկեղեցին իր քշտութիւնը 3 եւ ընդհանուր ապաշխարութեան համար գանգատ ընելով. 5 իր յոյսը Աստուծոյ վրայ կը դնէ՝ եւ չէ մէկ մարգու վրայ. 8 իր թշնամիներուն վրայ յաղթական կը հանգիստանայ։ 14 Աստուած զանիկա կը քաջալերէ բարի խոստմունքներով. 16 թշնամւոց խաւարութեանը 18 եւ իր ազատութիւնովը։

1 Վա՛յ ինծի՝ որ ամառնային պտուղը քաղուած պէս,
Այգեկութէն ճաշած ճխուերու պէս եղայ.
Ուտելու ողկոյզ չկայ.
Հոգիս կանխահաս պտուղներուն կը ցանկայ։
2 Բարեպաշտը երկրէս կորսուեցաւ,
Ու մարդոց մէջ ուղիղ մէկը չկայ.
Ամէնքը արիւններու համար դարան կը
դրծեն,
Ամէն մարդ իր եղբայրը որոգայթով կ'որսայ։
3 Չարքերով չատ չարութիւն ընելու համար՝
Իշխանը պահանջէ կը պահանջէ,
Եւ դատաւորը կաշառքի կը նայի,
Ու մեծ մարդը իր սրտին ցանկութիւնը հա-
մեմատ կը խօսի.
Այսպէս զանիկա կը ծռեն։
4 Անոնց ամէկը փուշի պէս՝
Շիտակը փշեղէն ցանդէն չէ է.
Քու դէտերուդ օրը քու այցելութիւնդ եկաւ,
Անոնց շփոթութիւնը հիմա պիտի ըլլայ։
5 Բարեկամի մի հաւատաք,
Մտերիմ բարեկամի մի ապաւինիք,
Ծոցդ պառկողէն բերնիդ դռնները պահէ։
6 Քանզի որդան իր հայրը կ'անարգէ,
Աղջիկը իր մօրը վրայ՝ եւ հարսը իր կեսու-
րին վրայ կ'ելլէ.
Մարդուն թշնամիները իր ընտանիքն են։

7 Բայց հիմա Տէրոջը պիտի ապասեմ,
Իմ փրկութեանս Աստուծոյն պիտի յուսամ,
Իմ Աստուածս լսնծի պիտի լսէ։
8 Ով իմ թշնամիս, վրաս մի խնդար.
Թէեւ կիտամ՝ պիտի ելլեմ,

Թէեւ խաւարի մէջ նստիմ՝ Տէրը լոյս
պիտի ըլլայ։
9 Տէրոջը բարկութիւնը պիտի կրեմ,
(Քանզի անոր դէմ մեղք գործեցի,)
Մինչեւ որ անիկա իմ դատս պաշտպանէ ու
ինծի իրաւունք ընէ,
Զիս լոյսը հանէ ու անոր արդարութիւնը
տեսնեմ։
10 Ինամիանը իմ թշնամիս պիտի տեսնէ.
Ամօթը պիտի ծածկէ զանիկա՝ որ ինծի կ'ը-
սէր թէ
Որ է քու Տէր Աստուածդ.
Իմ աչքերս զանիկա պիտի տեսնեն.
Հիմա անիկա փողոցներուն ցեխին պէս ոտից
կոխան պիտի ըլլայ։

11 Այն օրը որ քու պարիսպներդ պիտի չինուին,
Նոյն օրը պատուէրը հեռացած պիտի ըլլայ։
12 Այն օրը Ասորեստանէն եւ պարսպաւոր քա-
ղաքներէն,
Ու պարիսպէն մինչեւ գետը,
Եւ ծովէ ծով ու լեռնէ լեռ քեզի պիտի գան։
13 Սակայն երկիրը ամայի պիտի ըլլայ իր բնա-
կիչներուն պատճառաւ,
Ու իրենց գործքերուն պտուղէն։

14 Քու գաւազանովդ հովուէ քու ժողո-
վուրդդ՝
Քու ժառանգութեանդ խաչնը՝
Որ առանձին անտառ մը կը նստի Կարմելո-
սի մէջ.
Անոնք առջի օրերուն պէս
Բասանի ու Գաղաադի մէջ թող արածին։
15 Անոր հրաշքներ պիտի ցուցընեմ,
Ինչպէս այն օրերը որ եգիպտոսի երկրէն ելար։
16 Ազգերը պիտի տեսնեն,
Ու իրենց բոլոր քաջութենէն պիտի ամչնան.
Բերնի վրայ ձեռք պիտի դնեն,
Ու անոնց ականջները պիտի խլանայ։
17 Օձի պէս հող պիտի լզեն,
Երկրի սողուններուն պէս
Իրենց պահուրտած տեղերէն պիտի դողան,
Մեր Տէր Աստուծմէն պիտի զարհուրին,
Ու քեզմէ պիտի վախնան։

18 Քեզի պէս Աստուած ո՞վ կայ,
Որ անօրէնութիւնը կը ներէ,
Ու իր ժառանգութեանը մնացորդին յան-
ցանքը անտես կ'ընէ.

ա դ Թագ. ժզ. 25, 26։ բ Ամո. է. 11։ գ դ Թագ. ժզ. 30, եւ։ իս. 25, 26։ դ Թագ. իս. 3։ ե դ Թագ. իթ. 8։ Եր. ժիթ. 8։ զ Երէմ. ա. 1։ է Ամո. ժէ. 6։ իգ. 13։ ը Ես. խը. 4։ Ամո. իթ. 10։ թ Այգ. ժբ. 1։ ժգ. 1, 3։ Ես. ձէ. 1։ ժ Ամբ. ա. 15։ ի Ամո. գ. 18։ ժա Ես. ա. 23։ Գլ. գ. 11։ ժբ Բ Թագ. իգ. 6, 7։ Եզեկ. բ. 6։ Տես Ես. ձէ. 13։ ժգ Երէմ. իթ. 4։ ժդ Եզեկ. իբ. 7։ Մատ. ժ. 21, 35, 36։ Ղուկ. ժբ. 53։ իս. 16։ Բ Տիմ. գ. 2, 3։ ժե Ես. ը. 17։ ժզ Առակ. իդ. 17։ Տես Ամբ. գ. 21։ ժէ Այգ. իգ. 24։ Առակ. իգ. 10։

ժը Ամգ. իէ. 1։ ի Ամբ. գ. 39։ ի Այգ. լէ. 6։ ի Այգ. լէ. 26։ ի Այգ. իբ. 3, 10։ Հիթ. 10։ Ամէ. 2։ Յովէլ. բ. 17։ ի Գլ. գ. 11։ ի Բ Թագ. իբ. 43։ Ովբ. ժ. 5։ ի Ամմա. թ. 11, եւ։ ի Ես. ժա. 16։ ժթ. 23, եա։ ի Ամգ. իէ. 13։ Ամո. ժա. 11։ ի Կ՚ելիպատակ։ ի Կ՚ելիպատակէն։ ի Կ՚ելիսաբեթ։ ի Երէմ. իա. 14։ Գլ. գ. 12։ ի Այգ. իբ. 9։ Գլ. է. 4։ ի Ես. լէ. 24։ ի Այգ. կբ. 22։ Հբ. 12։ ի Ես. իզ. 11։ ի Յով. ի. 5։ ի Այգ. հէ. 1։ ի Ամո. է. 9։ ի Այգ. հթ. 9։ Ես. իթ. 23։ ի Այգ. ժբ. 45։ ի Երէմ. լգ. 8։ ի Եւ. ժէ. 11։ ի Եւ. լգ. 6, 7։ Եր. ժ. 20։ ի Գլ. գ. 7։ է. 3, 7, 8։

Իր բարկութիւնը յաւիտեան չպահեր ,
քանզի ողորմութիւն կը սիրէ ։
19 Անիկա պիտի դառնայ , մեզի ողորմութիւն
պիտի ընէ ,
Մեր անօրէնութիւնները ոտքին տակը պիտի
առնէ .
Ա՛յո , անոնց բոլոր մեղքերը
Ծովուն խորութեանը մէջ պիտի նետես ։
20 Յակոբին ճշմարտութիւն պիտի ընես ,
եւ Աբրահամին՝ ողորմութիւն ,
ինչպէս որ առջի օրերէն՝ ի վեր
Մեր Հայրերուն երդումով խոստացար ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՆԱԻՈՒՄԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1—15 Աստուծոյ վհատութիւնը կը յայտնուի , իր ժողովուրդին բաժութիւն եւ իր թշնամիներուն խստութիւն ցուցնելուն ։

1 Նինուէի պատգամը . Ելկեսացի Նաւումին տեսլեանին գիրքը ։

2 Եհովան նախանձոտ ու վրէժխնդիր Աստուած է .
Եհովան վրէժ առնող ու բարկութեան տէր է .
Եհովան իր հակառակորդներէն վրէժ կ՚առնէ ,
Ու իր թշնամիներուն [illegible] կը պահէ ։
3 Եհովան երկայնամիտ է , ու հանոր զօրութիւնը մեծ է ,
Բայց [illegible] ամենևին անպատիժ չ՚թողուր ։
Եհովային ճամբան մրրիկի ու փոթորիկի մէջ է ,
Ու ամպերը անոր ոտքերուն փոշին են ։
4 Ծովուն կը սաստէ ու զանիկա կը ցամքեցնէ ,
եւ բոլոր գետերը կը չորցնէ .
Բասան ու Կարմեղոս կը թառամին ,
եւ Լիբանանին ծաղիկը կը թառամի ։
5 Լեռները անկէ կը գոզան ու բլուրները կը հալին .
Երկիրը անոր երեսէն կը խախտի ,
Աշխարհը ու անոր բոլոր բնակիչները ։
6 Անոր դառնութեան առջեւը ո՛վ կրնայ կայնիլ ,
եւ անոր սաստիկ բարկութեանը նո՛վ կրնայ դէմ դնել .
Անոր սրտմտութիւնը կրակի պէս կը թափի ,
Ու ապառաժները անկէ կը խորտակին ։
7 Եհովան բարի է , նեղութեան օրը ամրութիւն է ,
Ու կրնայ ապաւինողները կը ճանչնայ ։
8 Բայց այն [illegible] տեղը հեղեղով
բոլորովին պիտի աւրէ ,
եւ խաւարը պիտի հալածէ անոր թշնամիները ։
9 Եհովային դէմ ի՞նչ կը խորհիք .
Բնաջինջ ընողը անիկա է .
Նեղութիւնը երկրորդ անգամ պիտի չելլէ ։
10 Քանզի քանի որ անոնք փուշերու պէս փաթթուած են ,
Ու իրենց ընկերութիւնը դինովցածի պէս են ,
Բոլորովին չորցած յարդի պէս պիտի այրին ։
11 Քեզմէ Եհովային դէմ չարութիւն մտածողը՝
Անօրէն խորհրդական մը եղաւ ։
12 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Թէեւ անոնք խաղաղութեան մէջ են ու բազմաթիւ են ,
Սակայն անոնք պիտի կտրին՝ երբոր անիկա անցնի .
Թէեւ քեզ նեղեցի՝ ալ պիտի չնեղեմ ։
13 Եւ հիմա քու վրայէդ անոր լուծը պիտի կոտրեմ ,
Ու քու կապերդ պիտի կտրեմ ։
14 Եւ Տէրը քեզի համար հրամայեց ,
Որ մէյմըն ալ քու անունէդ [illegible] չսերածուի .
Քու աստուածներուդ տունէն
Քանդակած եւ ձուլածոյ կուռքերը բնաջինջ պիտի ընեմ .
Զարհուր քու գերեզմանդ պիտի ընեմ ,
Քանզի դուն անարգ եղար ։
15 Ահա Լեռներուն վրայ աւետիս բերողին
խաղաղութիւն քարոզողին ոտքերը .
Տօներդ պահէ , ով Յուդա , ուխտերդ կատարէ .
Քանզի մէյմըն ալ քու մէջդ՝ անօրէն պիտի չանցնի ,
Անիկա բոլորովին կտրեցաւ ։

ա Սաղ· ձգ· 9· Եսա· ձէ· 16· Երեմ· գ· 5·
բ Օր· գ· 24· Յեսա· իգ· 19·
գ Գահ· ա· 72· 73·
դ Սաղ· ձէ· 9· 10·
ե Սոփ· բ· 13·
զ Եզ· ի· 5· ԼԳ· 14·
է Օր· գ· 24· Յեսա· իգ· 19·
ը Օր· լբ· 35· Սաղ· ղգ· 1· Եսա· ձթ· 18·
թ Եզ· լգ· 6· 7· Ղեմ· ի· 17· Սաղ· ձգ· 8· Յոել· գ· 2·
ժ Յար· ի· 4·
ի Սաղ· ժբ· 7· եւ· ղէ· 2· Ամբ· գ· 5· 11· 12·
լ Սաղ· ձգ· 9· Եսա· ձ· 2· Մատ· բ· 20·
խ Եսա· լգ· 9·
ծ Սաղ· կը· 8·
կ Դատ· ե· 5· Սաղ· ղէ· 5· Միք· ա· 4·
հ բ Պետ· գ· 10·
ձ Մաղ· գ· 2·
ղ Յայտ· ժգ· 1·
ճ ա Մն· ժգ· 34· Սաղ· ձ· 5· Երեմ· լգ· 11· Ովբ· գ· 25·
մ Սաղ· ա· 6· բ Տիմ· բ· 19·
յ Դան· ի· 26· Ժամ· 10· 22· 40·
ն Սաղ· բ· 1·
շ ա Թագ· գ· 12·
ո բ Թագ· իգ· 6· 7·
չ Գէ· գ· 11·
պ Մաղ· գ· 1·
ջ գ Թագ· ժթ· 22· 23·
ռ գ Թագ· ժթ· 35· 37·
ս Եսա· ծբ· 7· Հաւմ· ժ· 15·
վ Հմր· 11· 12·
տ Եսա· բ· 8· Դան· ժա· 10·
ր Երեմ· բ· 20· Լ· 8·
ց գ Թագ· ժթ· 37·
ւ Եսա· ծբ· 7· Հաւմ· ժ· 15·
փ Հմր· 11· 12·

ԳԼ· Բ

1—13 Աստուծոյ ահաւոր և յաղթական զօրքը Նինուէի վասն կու գան։

1 Ի՞նչ որ թակողը քու երեսիդ դէմ ելաւ.
Բերդապահը պահպանէ, ճամբան դիտէ,
Մէջքերը ուժովցուր — բոլոր ոյժդ էլաւ ժողովէ։
2 Քանզի Տէրը Յակոբին վայելչութիւնը
Իսրայէլին վայելչութեանը պէս նորոգեց.
Վասն զի ապարպողները զանոնք պարպեցին,
Ու անոնց որթի ուռերը աւրեցին։
3 Անոր զօրաւորներուն վահանը կարմրեցաւ,
Ռազմիկները կարմիրով ներկուեցան.
Անոր պատրաստութեանը օրը կառքը պողպատի փայլունութիւն պիտի ունենայ,
Ու նիզակները պիտի երերցուին։
4 կառքերը փողոցներուն մէջը պիտի կատղին,
Հրապարակներուն մէջը իրար պիտի բաղխեն.
Անոնց երեւոյթը ջահերու պէս պիտի ըլլայ,
Ու փայլակներու պէս պիտի վազեն։
5 Իր կարիճները պիտի յիշէ.
Անոնք քալած ատեննին պիտի դլորին,
Իւ Ընդոյնիները պարսպին ջոքնալու պիտի արտրան,
Ու պատսպարան պիտի պատրաստուի։
6 Գետերուն դռնները պիտի բացուին,
Եւ պալատը պիտի փլչի։
7 Ու նախասահմանուեցաւ՝ անիկա դերութեան պիտի ելլէ,
Եւ անոր աղախինները կուրծքերնուն զարնելով
Ու ափաւնիի պէս ճնչելով՝ անոր հետը պիտի երթան։
8 Եւ Նինուէ չաս ժամանակէ՝ ի վեր ջուրերու աւազանի պէս էր.
Թակայն անոնք փախչելով կայնեցէք, կայնեցէք՝ պէտէ ըսէն,
Բայց դարձող պիտի չըլլայ։
9 Ոսկեայ յափշտակեցէք, ոսկի յափշտակեցէք,
Քանզի անոր զարդերը անթիւ են,
Ու ամէն ցանկալի սպասներու առատութիւն կայ։
10 Պարապ ու պարպած ու դատարկացած է.
Եւ սիրտերը կը հալին, ու ծունկերը իրար կը զարնեն,
Եւ ամէն մէջքերը կը դողան,
Ու համենուն երեսները գոյներնին կը նետեն։
11 Ո՞ր է առիւծներուն բնակարանը,
Եւ առյդ առիւծներուն արօտը,
Որ արու առիւծը, մատակ առիւծը
Ու առիւծի կորիւնը հոն կը պտրտէին,
Ու ընդոյ վախցընող մը չկար։
12 Առիւծը իր կորիւններուն բաւական եղածին չափ կը պատառէր,
Ու իր մատակ առիւծներուն համար կը խեղդէր,
Եւ իր մորթները որսով՝
Ու իր բնակարանները յափշտակութեամբ կը լեցնէր։
13 Ահա ես քեզի դէմ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Եւ անոր կառքերը պիտի այրեմ — ծուխի պէս դոյնըեմ,
Եւ քու առյդ առիւծներդ սուրը պիտի ուտէ.
Ու քու որսդ երկրին վրայէն պիտի չնչեմ,
Եւ քու դեսպաններուդ ձայնը ալ պիտի չլսուի։

ԳԼ· Գ

1—19 Նինուէի ցաւալի կորուստը։

1 Վա՜յ արիւններու քաղաքին,
Բոլորովին սուտութեամբ — յափշտակութեամբ լեցուն է.
Հոն որսը պակաս չէ։
2 Ահա խարազանին ձայնը,
Ու անիւին չարժման ձայնը,
Եւ սրընթաց ձիին ու ցնցուղ կառքին շառաչը։
3 Ձիաւորը կը վերցընէ ||փայլուն սուրը ու չողչողուն նիզակը,"
Եւ շատ վիրաւորներ ու խիստ շատ մեռելներ կ'ըլլան,
Ու դիերը անթիւ են, դիերուն վրայ կը դլորին՝
4 Ան պոռնիկին պոռնկութեանցը շատութեանը համար,
Որ խիստ չնորհալի ու կախարդութեանց տէր ըլլալով՝
Իր պոռնկութիւններովը ազգեր՝
Եւ իր կախարդութիւններովը ազգատոհմեր կը ծախէր։
5 Ահա ես քեզի դէմ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Ու քու երեսիդ դէմ քու քղանցքդ պիտի բանամ,
Եւ քու մերկութիւնդ ազգերուն՝
Ու քու անարդանքդ թագաւորութիւններուն պիտի ցուցընեմ.
6 Եւ քու վրադ պղծութիւններ պիտի նետեմ,
Ու քեզ խայտառակ պիտի ընեմ,
Ու քեզ օրինակ պիտի դնեմ։
7 Ու պիտի ըլլայ որ ամէն քեզ տեսնողը
Քեզմէ պիտի փախչի, ու պիտի ըսէ,
Նինուէ աւերակ եղաւ.

---

* Երեմ. ծ. 23։
† Երեմ. ծա. 11, 12։ ԴԼ. գ. 14։
‡ Ովս. ձ. 12։
§ Նա. կգ. 2, 3։
¶ Կամ Քահերու լծոց։
‖ Եբր. հալի։
‡ Կամ թէև պահապանները դրուած են,
§ Եսա. լ. 14։ Յեր. 11։
¶ Եսա. ԺԳ. 7, 8։
‖ Դան. է. 6։
‡ Երեմ. լ. 6։
§ Յովել. բ. 6։
¶ Յոբ. գ. 10, 11։ Եզեկ. ԺԹ. 2—7։
‖ Եզեկ. լԹ. 3։ լը. 3։ լԹ. 1։ ԴԼ. գ. 5։
‡ Երեմ. խէ. 3։
‖ Եբր. ասուրին բոցը ու նիզակին փայլակը,
‡ Եսա. խէ. 2, 3։
§ ԴԼ. բ. 13։
¶ Եսա. խէ. 2, 3։ Եր. լԹ. 22։ Եզեկ. ԺԳ. 37։ Միք. ա. 11։
‖ Ամբ. բ. 16։
‡ Մաղ. բ. 9։ Եբր. Ժ. 33։
§ Տես Յայտ. ԺԸ. 10։

[բ]Ինոր վրայ ո՞վ պիտի ապրայ ։
Քեզի ուսկից մխիթարիչներ փնտռեմ ։
8 [ա]Մխիթ դուն [ե]Նով-ամենէն ազնիկ ես ,
Որ գետերուն մէջը կը բնակէր ,
Ու Ջուրերով չրջապատած էր ,
Որ ծովը անոր խրամ եղած էր ,
Ո– ծովը անոր պարիսպն էր ։
9 Անոր զօրութիւնը եմէովվիա ու եգիպտոս էր ,
Ու ծայր չունէր ։
Փուդացիք ու Լիբեացիք քեզի օդնական էին ։
10 Անիկա ալ աքսոր ու գերութեան դնաց ,
[ը]Անոր ազգքնները անդամ [թ]ամէն ճամբու պլուխ գետինը զարնուեցան ։
Եւ անոր պատուականներուն վրայ [ժ]վիճակ ձգեցին ,
Ու անոր բոլոր մեծամեծները չղթաներով կապուեցան ։
11 Դուն ալ [ի]պիտի գինովնաս ու անյայտ ըլլաս ,
Դուն ալ թշնամիէն ամրանալու տեղ պիտի փնտռես ։
12 Քու բոլոր բերդերդ՝ կանխահաս պտուղներ ունեցող [լ]թզենիներու պէս պիտի ըլլան ,
Որոնք երբոր թօթվուին՝ ուտողին բերանը կ'ելնեան ։
13 Ահա [խ]քու ժողովուրդդ քու մէջդ կիներնե-
րու պէս պիտի ըլլան ,
Քու երկրիդ դուռները անչուշտ քու թշնամի-
ներուդ պիտի բացուին ,
Կրակը պիտի ուտէ քու [ծ]նիգերդ ։
14 Պաշարման համար քեզի ջուրը քաշէ ,
[կ]Բերդերդ ամրացուր ։
Ցեխի մէջ մտիր ու կաւը կոխէ ,
Եւ աղիւսին փուռը նորոգէ ։
15 Հոն կրակը քեզ պիտի ուտէ ,
Սուրը քեզ պիտի կոտրէ ,
Ու [մ]Չորեակի պէս քեզ պիտի հատցնէ ։
Քեզ չորեակի պէս շատցուր ,
Քեզ մորեխի պէս շատցուր ։
16 Քու վաճառականներդ երկնից աստղերէն աւելի չատցուցիր ։
Չորեակը ատպածուեցաւ , եւ թռաւ ։
17 [պ]Քու թագակիրներդ մարախի պէս՝
Ու զօրավարներդ անթիւ մարախներու պէս են ,
Որ ցուրտ օրը ցանգերու վրայ կը հանգչին ։
Երբոր արեւը ծագի՝ կը չուեն ,
Ու անոնց տեղը ուր ըլլալը չգիտցուիր ։
18 [ռ]Քու հովիւներդ կը քնանան , ով [ս]Ասորեստանի թագաւոր ,
Քու ազնուականներդ կը պառկին ։
Քու ժողովուրդդ [տ]լեռներուն վրայ ցրուեցան ,
Ու մէկը չկայ որ ղանդ։ ժողվէ ։
19 Քու բեկումդ ճար չկայ ,
Քու [վ]վէրքդ անդարմանելի է ։
[տ]Ամէն անոնք որ քու լուրդ կը լսեն՝ քեզի համար ծափ պիտի զարնեն ,
Քանզի ամէն ժամանակ քու չարութիւնդ որո՞ւ վրայ անցած չէ ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲԱԿՈՒՄԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Երկրին անօրէնութեանը համար գանգատ ընող Ամբակումին 5 կը ցուցուի ան ասկալի վէմիթնդրութիւնը որ Քաղդէացոց ձեռքով պիտի ըլլար ։ 12 Մարգարէն կը գանգատի որ ան վէմիթնդրութիւնը խիստ չար մարդոց ձեռքով պիտի կատարէր ։

1 Ամբակում մարգարէին տեսիլքով յայտնուած պատգամը ։

2 Մինչև ե՞րբ , ով Տէր , [ա]ազաղակեմ ու չլսես ,
Եւ գրկանաց համար քեզի կանչեմ ու չազատես ։
3 Ինչո՞ւ համար ինծի անօրէնութիւն կը ցուցընես ,
Եւ նեղութիւն կ'երևցընես ,
Քանզի իմ առջև յափշտակութիւն ու գրկանք կայ ,
Եւ դատ ու վէճ հանող կայ ։
4 Անոր համար օրէնքը կը խափանի ,
Ու իրաւունքը՝ ի գործ չդրուիր ,
Վասն զի [բ]անօրէնը արդարին բոլորտիքը կ'առնէ ,
Ա՛ս պատճառաւ դատաստանը ծուռ կ'ելլէ ։
5 [գ]Ազգերուն մէջ նայեցէք ու տեսէք ,
Եւ դարմանալով ապշեցէք ,
Վասն զի ձեր օրերուն մէջը անանկ գործ մը պիտի գործեմ ,
Որ եթէ չ[դ]ըսեն պատմուի՝ պիտի չհաւատաք ։
6 Քանզի ահա [ե]ես պիտի արթնցընեմ Քաղդէացիները՝

---

1 [ա] Տես Երեմ. ԻԵ. 5։ [բ] Ողբ. բ. 19։ [գ] Յովել. գ. 3։ Աբդ. 11։ [դ] Երեմ. խե. 17, 27։ Գոլ. ա. 10։ [ե] Յայտ. զ. 13։ [զ] Երեմ. ծ. 37։ Յայտ. 30։ [է] Սոփ. Ճխե. 13։ Երեմ. Ծա. 30։ [ը] Գոլ. բ. 1։ [թ] Յովել. ա. 4։ [ժ] Տես Յայտ. ԺԹ. 7։ [ի] Տես Եզ. ԻԵ. 16։ [լ] Սոփ. Հգ. 6։ [խ] Երեմ. Ծ. 18։ Եզեկ. լա. 3, ևս։ [ծ] գ Թագ. իբ. 17։ [կ] Միք. ա. 9։ [մ] Ողբ. գ. 8։ [ն] Ողբ. բ. 15։ Սոփ. բ. 15։ Տես Եր. Ժգ. 8, ևս։ — [պ] Ողբ. գ. 8։ [ռ] Յոբ. իա. 7։ Սաղ. ՀԶ. 3, ևս։ Երեմ. Ժբ. 1։ [ս] Եր. իԹ. 14։ Գոր. Ժգ. 41։ [տ] բ Օր. իբ. 49, 50։ Երեմ. Ե. 15։ Տես բ Մն. ԼԶ. 8։

Ան գառն ու արագընթաց ագռը ,
Որ երենը չեղոզ բնակութիւններուն տիրելու համար՝
Երկրիս լայնութիւնը կը պտրտի ։
7 Անիկա սոսկալի և ահարկու է ,
Անոր դատաստանը ու իշխանութիւնը իրմէ կ՚ելլէ ։
8 Անոր ձիերը լիճերէն աւելի արագաշարժ են ,
Ու Երեկոյեան գայլերէն աւելի կատաղած են .
Եւ անոր ձիաւորները պիտի յաղթկեն ,
Ու անոր ձիաւորները հեռուէն պիտի գան ,
Ու Հկերակուրի վրայ արտորացող արծիւի պէս պիտի թռչին ։
9 Ամէնքը զրկանաց համար պիտի գան ,
Դունդերուն երեսները դէպ՚ի *յառաջ պիտի ըլլայ ,
Ու աւազի պէս գերիներ պիտի ժողվէ ։
10 Եւ անիկա թագաւորները ծաղր պիտի ընէ ,
Ու իշխանները անոր խաղալիկ պիտի ըլլան .
Անիկա ամէն պարսպի վրայ պիտի խնդայ ,
Ւ՚ան դի հող պիտի դիզէ ու զանիկա պիտի առնէ ։
11 Անաստնը անոր միտքը պիտի փոխուի ու պիտի հպարտանայ ,
Եւ Ւաս իր զօրութիւնը իր աստուծոյն «Էֆէլով՝ յանցաւոր պիտի ըլլայ ։
12 ՚Մեծ դուն Ի յաւիտենից չե՞ս , ով իմ Տէր Աստուածս , իմ Սուրբս .
Պիտի չմեռնինք ։
Ով Տէր , Ւզանիկա դատաստանի համար ո՞ր ըսիեցիր ,
Ով վէմ , զանիկա յանդիմանելու համար հաստատեցիր ։
13 ՚Դուն որ քու աչքերդ չարութիւն տեսնելէն մաքուր են ,
Ու անիրաւութեան նայելու կարող չես ,
Ւնենգաւորներուն ինչո՞ւ կը նայիս ,
Ամբարիշտը իրմէ արդար եղողը կլած ատենը քնա՞ր կը լռես .
14 Ու մարդը ծովու ձուկերուն պէս կ՚ընես ,
Սողուններուն պէս՝ որոնք իրենց վրայ տիրող չունին ։
15 Ւնոնց ամէնը կարթով կը հանէ ,
Ջանոնք իր ուռկանովը կը բռնէ ,
Եւ զանոնք իր ցանցովը կը ժողվէ ,
Անոր համար կ՚ուրախանայ ու կը ցնծայ .
16 Անոր համար իր ուռկանին զոհ կը մատուցանէ ,
Ու իր ցանցին խունկ կը ծխէ ,
Ւ՚ան դի անոնցմով իր բաժինը գէր՝
Ու իր կերակուրը պարարտ է ։
17 Արդեօք ան պատճառաւ իր ուռկանը պիտի պարպէ՞ ,
Ու միշտ ազգերը կոտրելէն պիտի չդադարի՞ ։

ԳԼ · Բ

1 Պատասխան մը ընդունելու սպասող Ամբակումին կը ցուցուի թէ պարսի հաւատքով պատասխ ։ 5 Քալդեացւոց վրայ հասնելու դատաստանը՝ իրենց անցագութեանը , 9 ագահութեանը , 12 անգթութեանը , 15 արբեցութեանը 18 ու կռապաշտութեանը համար ։

1 Ի՛մ՝ պահպանութեանս տեղը պիտի կենամ ,
Ու պարսպին վրայ պիտի կայնիմ ,
Ւ՚Ու պիտի սպասեմ որ տեսնեմ թէ ինծի հետ ինչ պիտի խօսի ,
Եւ թէ իմ կռած յանդիմանութեանս վրայ ինչ պատասխան պիտի տամ ։

2 Եւ Տէրը ինծի պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
Տեսիլքը *գրէ ու տախտակներու վրայ յայտնի նշանակէ ,
Որ զանիկա կարդացողը †համարձակ կարդայ ։"
3 Քանզի ՚տեսիլքը տակաւին որոշուած ժամանակի համար է ,
Բայց վախճանին կ՚արտորայ , սուտ պիտի չելլէ .
Թէ որ ուշանայ՝ անոր սպասէ ,
Քանզի Ւանշուշտ պիտի գայ , ետ պիտի չմնայ ։
4 Ահա հպարտ հոգին իր նպատակին մէջ ուղիղ չէ ,
Բայց Հարդարը իր հաւատքովը պիտի ապրի ։
5 Մանաւանդ գինին կը կատղեցնէ ,
Հպարտ մարդը հանգարտ չկենար ,
Քանզի իր հոգին Ւդերեզմանի պէս կը լայնցընէ ,
Ու մահուան պէս ըլլալով՝ չկշտանար ,
Հապա բոլոր ազգերը իրեն կը ժողվէ ,
Ու բոլոր ժողովուրդները իր քովը կը գումարէ ։
6 Մեծ առնոյ ամէնը Ւանոր վրայ առակ պիտի չհանե՞ն ,
Ու անոր համար ծաղրական խօսքերով պիտի չբանե՞ն ,
Վա՛յ անոր՝ որ իրենը չեղածը կը շատցընէ ,
(Մինչև ե՞րբ պիտի տեւէ ,)
Ու իր վրայ ‡գրաւներ կը բեռնաւորէ ։
7 Մեծ յանկարծ քեզ խածնողներ պիտի չելլե՞ն ,
Ու քեզ նեղութիւն տուողներ պիտի չարթննա՞ն ,
Եւ դուն անոնց աւար պիտի չըլլա՞ս ։
8 Ւ՚Որովհետեւ դուն շատ ազգեր կողոպտեցիր ,
Քեզ ալ ժողովուրդներուն բոլոր մնացորդները պիտի կողոպտեն՝
Ւ՚Մարդոց արիւններուն համար
Ու երկրին , քաղաքին և բոլոր անոր մէջը բնակողներուն զրկանացը համար ։

ե Երեմ. ե · 6։ Սոփ. գ · 3։
զ Երեմ. գ · 13։
• Կամ արեւելք
է Դան. է · 4։
ը Սաղ. ղ · 2։ ղԳ · 2։ Որդ · է · 19։
թ գ Թագ. ԺԹ · 25։ Ես · ժ · 5։ 6։ 7։ Եզեկ · է · 25։
ժ Սաղ. է · 5։
ի Երեմ. ԺԲ · 1։
լ Երեմ. ԺՂ · 16։ Ամմս · գ · 2։
— 27 · 35։
խ Եր. · ժ · 37։
ծ Յովհ · գ · 36։ Հբ. առաք. ա · 17։ Գաղ. գ · 11։ Երբ. ժ · 38։
կ Առակ. իե · 20։ Լ · 16։
հ Միք · բ · 4։
ձ Կամ Թանձր ցեխ
ղ Ես · ԼԳ · 1։
մ Հմր · 17։
ն Ես · իա · 8։ 11։
շ Սաղ. ձէ · 8։
պ Ես · Ը · 1։ Լ · 8։
ս Եր. · վեպ ։
տ Դան. · ժ · 14։ ժա.

9 Վա՛յ անոր՝ որ իր տանը համար չար ա-
գահութեամբ բա՛ կը վաստկի,
Որպէսզի վէր բոյնը բարձր տեղ դնէ՝
Զարմն ձեռքէն ձերբը ազատելու համար։
10 Շա՛տ ժողովուրդներ կտրեցուիր՝
քու տանդ վրայ անարգանք *բերիր,
Եւ քու հոգւոյդ դէմ մեղք գործեցիր։
11 Քանզի քարը պատէն պիտի աղաղակէ,
Ու դերանը ||փայտերուն մէջէն պատաս-
խան պիտի տայ անոր։
12 Վա՛յ անոր՝ որ †արիւններով քաղաք կը
շինէ,
Ու անիրաւութեամբ աւան կը հաստատէ։
13 Ա՛հա ասիկա զօրաց Տէրոջմէն չէ՞,
‡Որ ժողովուրդները կրակի համար կ'աչխատին,
Ու ազգերը պարապ տեղը կը յոգնին։
14 Քանզի երկիրը §Տէրոջը փառացը գիտութեամ-
բը պիտի լեցուի,
Ինչպէս որ ջուրերը ծովը կը ծածկեն։
15 Վա՛յ †եղ՝ որ քու ընկերիդ ||ըմպել կը խմցընես,
Եւ քու †արբեցուցիչ ըմպելիդ՝ առատ կը
բաչխես,
Որ *էնջերդ ալ գինովցընես,
Որպէսզի անոնց մերկութիւնը տեսնես։
16 Փառքէն աւելի ամօթով կշտացար,
Դուն ալ խմէ ու մերկացիր.
Տէրոջը աջ ձեռքին բաժակը քեզի պիտի
դառնայ,
Եւ քու փառացդ վրայ անարգանք պիտի ըլայ։
17 Քանզի Լիբանանին զրկանքը քեզ պիտի ծած-
կէ,
Ու գազաններուն յափշտակութիւնը պիտի
վախցընէ՝
Մարդոց արիւններուն համար,
Ու երկրին, քաղաքին և բոլոր անոր մէջը
բնակողներուն զրկանացը համար։
18 †Ի՞նչ օգուտ ունի արուեստաւորին քան-
դակած կուռքը,
Ձուլածոյ կուռքը և †սուտին սորվեցնողը,
Որ շինողը իր շինած բանին ապաւինի,
Ու †համր կուռքեր շինէ։
19 Վա՛յ անոր՝ որ փայտին կ'ըսէ, Արթընցիր,
Եւ համր քարին՝ ելիր.
Միթէ անիկա բա՛ ըլ պիտի սորվեցընէ՞,
Ա՛հա անիկա ոսկիով ու արծաթով պատած է,
Բայց անոր մէջը ամենևին հոգի չկայ։
20 Սակայն †Տէրը իր սուրբ տաճարին մէջն է.
‡Անոր երեսին առջևը լուռ կեցիր, ով բոլոր
երկիր։

† Եբր. առքութիւնդ
‡ Ծն. թ. 22։
§ Եբրայ. իւ. 26, 27։ Ծա. 57։
|| Հմր. 8։
¶ Ես. խդ. 9, 10։ խզ. 2։
# Եբրայ. ժ. 8, 14։ Զաք. ժ. 2։

‡ Սաղ. ՃԺե. 5։ ա Կոր. ժբ. 2։
§ Սաղ. ՃԼե. 17։
|| Սաղ. ժա. 4։
¶ Սոփ. ա. 7։ Զաք. բ. 13։
# Կամ Մեղեդիներու. տես Սաղ. Է. վերն։

ԳԼ. Գ

1 Ամբակում իր աղօթքին մէջ Աստուծոյ վհատութենէն կը
տարտափի։ 17 Իր հաստատուն հաւատքը։

1 ‡Շիկիւնովթի վրայ, Ամբակում մարգարէին
աղօթքը։
2 Ով Տէր, քու լուրդ լսեցի — վախցայ.
Քու գործդ տարիներուն մէջը նորոգէ, ով
Տէր,
Տարիներուն մէջը գիտցուր,
Բարկութեան մէջ ողորմութիւն յիշէ։
3 Աստուած Թեմանէն եկաւ,
Ու Սուրբը՝ փառան լեռնէն. (Սէլայ.)
Անոր փառքը երկինքը ծածկեց,
Ու երկիրը անոր գովութեամբը լեցուեցաւ։
4 Եւ անոր պայծառութիւնը լուսոյ պէս էր.
Անոր ձեռքէն ճառագայթներ կ'ելլէին,
Ու անոր զօրութեանը ծածկոյթը հոն էր.
5 ‡Անոր առջևէն ժանտախտ կ'երթար,
Եւ անոր ոտքերուն առևէն ||հրատապ նետ
ելնէր կ'երթէր։
6 Անիկա կայնեցաւ ու երկիրը չափեց,
Նայեցաւ և ազգերը դողացուց.
Ու †յաւիտենական լեռները փշրուեցան,
Եւ վաղեմի բլուրները խոնարհեցան.
Անիկա յաւիտենական ճամբաներ ունի։
7 §Քուշանի վրանները նեղութեան տակ տե-
սայ,
Մադիամու երկրին վրանները դողացին։
8 Միթէ գետերուն բարկացա՞ Տէրը,
Քու սրտմտութիւնդ գետերուն վրայ էր,
Բարկութիւնդ ծովուն վրայ էր,
Որ քու ձիերդ — փրկութեան կառքերդ
հեծար։
9 Քու աղեղդ բոլորովին մերկ եղաւ՝
Իւրայեալ ցեղերուն ըստ երդումներուդ՝ ու ||—
խօսքիդ պէս. (Սէլայ.)
Երկիրը գետերով պատռտեցիր։
10 †Լեռները քեզ տեսան — դողացին,
Ջուրերուն յորդութիւնը անցաւ,
Անդունդը իր ձայնը տուաւ,
Ու †ձեռքերը վեր վերցուց։
11 ‡Արևը — լուսինը երթեց կարգին մէջը կայ-
նեցան,
Անոնք քու §նետերուդ լուսովը
Եւ քու չողչողուն նիզակիդ պայծառութիւ-
նովը քալեցին։
12 Երկրին վրայ սրտմտութեամբ պտրտեցար,
Ու բարկութեամբ հաղթերը կոխեցիր։

Նագիրը։
§ Կամ Եթովպիայի
|| Կամ կայծակ. Սաղ. ԺԸ. 8։
¶ Նտ. ա. 5։
# Ծն. խթ. 26։

* Բ Օր. լգ. 2։ Դատ. ե. 4։ Սաղ. կը. 7։
† Տես Նտ. ա. 3։
‡ Բ Օր. ը. 24։
§ Սաղ. ՃԺ. 41։
|| Եր. ԺԹ. 16, 18։ Դատ. ե. 4, 5։ Սաղ. կը. 8։ Հբ. 18։ ՃԺգ. 4։

¶ Եր. ԺԳ. 22։ Ցեփ. գ. 16։
# Ցեփ. ժ. 12, 13։
† Սաղ. ԺԸ. 14։ Հբ. 17, 18։ Տես Ցեփ. ժ. 11։
‡ Երբմ. ծա. 33։ Ամաս. ա. 3։ Միք. գ. 12։

13 ՚Քու ժողովուրդիդ փրկութեանը համար՝
Քու օծեալիդ հետ փրկութեան համար ելար.
Ի՛նչ օրէնքին տունէն գլուխ ճղեցիր՝
Հիմը մինչև պարանոցը բանալով։ (Սէլայ։)
14 Իրենց գաւազաններովը իրենց գլխաւորնե-
րուն գլուխը խորտակեցիր,
Զիս ցրուելու համար փոթորիկի պէս եկան,
Անոնց ուրախութիւնը անանկը գաղտուկ ու-
տելու պէս էր։
15 ՚Քու ձիերովդ ծովուն վրայ՝
Շատ ջուրերուն խառնութեանը վրայ քալեցիր։
16 Լսեցի ու ներսս սարսափեցաւ,
Շրթունքներս դողացին.
Ոսկորներուս մէջը փտութիւն մտաւ,
Ու եղած տեղս սարսափեցայ,
Որ հանգստութիւն ունենամ նեղութեան օրը,
Երբոր ժողովուրդին ելլէ ՚ի ՚ր իր գունդե-
րովը անոր վրայ պիտի յարձակի։
17 Թէև թզենին ընձիւղ չտայ,
Ու որթերու վրայ պտուղ չըլլայ,
Ե՛ձիթենիին բերքը սուտ,
Ու արտերը կերակուր չտան,
Ո՛ փարախէն ոչխարը կտրի,
Եւ գոմերու մէջ արջառ չըլլայ,
18 ՚Սակայն ես ՝Տէրոջմով պիտի ցնծամ,
Իմ փրկութեանս Աստուծովը պիտի ուրախա-
նամ։
19 Տէր Եհովան իմ ՚զօրութիւնս է,
Ու իմ ոտքերս ՚եղնիկի ոտքե՛ր պէս պիտի
ընէ,
Եւ զիս ՚իմ բարձր տեղերուս վրայ պիտի
պտըտցընէ։

Գլխաւոր երաժշտին, իմ զարնելու նուագա-
րաններուս վրայ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՍՈՓՈՆԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ · Ա.

1–18 Ջանգատն մեղքերու համար Աստուծոյ անաչառ դատաս-
տանները Յուդայի դէմ։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ եղեկիայի որդւոյն Ամա-
րիայի որդւոյն Գոզոզիայի որդւոյն Քուսիի
որդւոյն Սոփոնիային եղաւ՝ Յուդայի թա-
գաւորին Ամնոնի որդւոյն Յոսիայեան օրերը։
2 Երկրի երեսէն ամէն բան բոլորովին պիտի
կորընչցնեմ, կ՚ըսէ Տէրը։
3 ՚Մարդը ու անասունը պիտի կորընչցնեմ,
Երկնից թռչուններն ու ծովուն ձուկերը
Եւ ՚դայթակղութիւնները ամբարիշտներուն
հետ պիտի կորընչցնեմ,
Ու երկրէս երեսէն մարդը պիտի կտրեմ,
կ՚ըսէ Տէրը։
4 Եւ իմ ձեռքս Յուդայի վրայ
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները վրայ պիտի
երկընչցնեմ.
Ու ՚սա տեղէս բնաջինջ պիտի ընեմ Բաա-
լին մնացորդը,
՚Քուրմերուն անունը՝ քահանաներուն հետ,
5 Եւ ՚տանիքներու վրայ երկնից զօրքերուն
երկրպագութիւն ընողները,

ՙՈւ երկրպագութիւն ընելով ՚Տէրոջմով եր-
դում ընողները,
Եւ ՚Մելքոմով երդում ընողները,
6 Ու ՚Տէրոջմէ ետ դարձողները, ու ՚Տէրը չե-
փնտռողները
Եւ զանիկա չխնդրողները։

7 ՚Տէր Եհովային առջեւը լուռ կեցէ՛ք,
ՙՔանզի Տէրոջը օրը մօտ է,
՚Քանզի Տէրը զոհ պատրաստեց, իր կոչնա-
կանները *հրաւիրեց։
8 Եւ պիտի ըլլայ որ Տէրոջը զոհին օրը
՚Իշխանները ու թագաւորին տղաքները
Ու բոլոր օտար զգեստ հագնողները պիտի
պատժեմ։
9 Եւ ան օրը պիտի վրայէն բոլոր ցաթկոտները՝
Իրենց տիրոջը տունը զրկանքով ու նենգու-
թեամբ լեցընողները պիտի պատժեմ։
10 Ու պիտի ըլլայ որ ան օրը, կ՚ըսէ Տէրը,
ՙՁկանչ դոնէն աղաղակի ձայն՝
Եւ Մասենայէն հեծութիւն՝
Ու բլուրներէն մեծ կատաղած պիտի ըլլայ։
11 ՚Ողբացէ՛ք, ով Մաքթեսի բնակիչնե՛ր,
Քանզի բոլոր վաճառական ժողովուրդը կոր-
ստեցաւ,

ՙՔ Յեհ. ժ. 24։ ժա. 8. 12։ Սոպ. կը. 21։
՚Ե Հմր. 8։ Սոպ. հե. 19։
՚Է Սոպ. ՃԺԹ. 120։ Երեմ. խգ. 9։
՚Ը Ցոբ. ժգ. 15։
՚Թ Եզ. ի. 3։ Սոպ. իե. 1։
՚Ժ ր Թագ. իբ. 34։ Սաղ. ժբ. 33։
՚ԺԱ ր Օբ. լ. 13։ ԼԳ. 29։
՚ԺԲ Եզ. խա. 16։ կա. 10։
՚ԺԳ Եզեկ. է. 19։ ժգ. 3. 4. 7։ Մատ. ժգ. 41։
՚ԺԴ դ Թագ. ժբ. 21։ դ Թագ. ժէ. 33. 41։
՚ԺԵ Ես. իա. 1։ Ովս. գ. 15։
՚ԺԶ Ցեհ. իգ. 7։ գ Թագ. ժա. 33։
՚ԺԷ Ովս. գ. 5։
՚ԺԸ գ Թագ. իգ. 12։ Երեմ. ժԹ. 13։
՚ԺԹ Ամ. գ. 3։
՚Ի Ես. ա. 4։ Երեմ. ը. 13. 17։ ժէ. 6։
՚ԻԱ Ովս. է. 7։
՚ԻԲ Ամբ. բ. 20։ Զաք. բ. 13։
՚ԻԳ Ես. ժգ. 6։
՚ԻԴ Ես. լգ. 6։ Երեմ. խզ. 10։ Եզեկ. լԹ. 17։ Յայտ. ԺԹ. 17։
՚ԻԵ Եբր. արբկց։
՚ԻԶ Երեմ. լԹ. 6։
՚ԻԷ ր Ած. լԹ. 14։
՚ԻԸ Յակ. է. 1։

Բոլոր արծաթի բերոզները կոտրեցան ։
12 Ու պիտի ըլլայ որ ան ժամանակը
Երուսաղէմը ճրագներով պիտի քննեմ,
Ու [ա]դէպի դէս իրենց մրուրին վրայ հանգիստ
նստող մարդիկը պիտի պատժեմ,
[բ]Որոնք իրենց սրտին մէջը կ'ըսեն,
Տէրը ոչ բարիք պիտի ընէ՝ և ոչ չարիք ։
13 Եւ անոնց առաջնածքը աւար՝
Ու անոնց տուները աւերակ պիտի ըլլան.
Եւ տուներ պիտի չունենան, բայց [գ]անոնց դէջը
պիտի չբնակին,
Ու այգիներ պիտի անկեն, բայց [դ]անոնց գի-
նին պիտի չխմեն ։

14 [ե]Տէրոջը մեծ օրը մօտ է,
Մօտ է, ու խիստ կ'արագայ.
Տէրոջը օրուան ձայնը [զ]դժ,
Զօրաւորը հոն դառնապէս պիտի աղաղակէ ։
15 [է]Այն օրը բարկութեան օր է.
Նեղութեան ու ատելապատառ օր,
կործանման ու աւերման օր,
խաւարի ու մէգի օր,
Ամպի ու մառախուղի օր է.
16 Պարսպաւոր քաղաքներու դէմ
Եւ բարձր աշտարակներու դէմ [ը]փող ու
ազաղակի օր է ։
17 Ու մարդիկը նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ,
Եւ [թ]կոյրերու պէս պիտի պտըտին,
Քանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցին.
Ու [ժ]անոնց արիւնը փոշիի պէս՝
Ու մարմինները [ի]պղրի պէս պիտի թափուին ։
18 [ի]Տէրոջը բարկութեան օրը
Անոնց արծաթը ու ոսկին անդամ
Զանոնք ազատելու կարող պիտի չըլլան.
Հապա բոլոր երկիրը [ա]նոր նախանձին կրա-
կովը պիտի ապառնի,
Քանզի [բ]անկէա խիստ չուտով երկրին բոլոր
բնակիչները պիտի հատցընէ ։

ԳԼ. Բ

1 [գ]Քննեցէք ձեր անձերը, քննեցէք,"
Ով չամչցող ազգ,
2 Դեռ նախասահմանութիւնը չծնած,
Օրը [դ]մէկի պէս չանցած,
Դեռ [ե]Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը ձեր
վրայ չհկած,
3 [զ]Տէրը փնտռեցէք, [է]ով երկրիս բոլոր խոնար-
հները,
Դուք որ անոր իրաւունքը [ը]գործ կը դնէք,
Արդարութիւն փնտռեցէք, խոնարհութիւն
փնտռեցէք,
[թ]Գուցէ Տէրոջը բարկութեան օրը պահուիք ։
4 Քանզի [ժ]Գազա պիտի թողուի,
Ասկաղոն ամայի պիտի ըլլայ.
Ազովոտը [ի]կէս օրուան առներ պիտի վռնտեն,
Եւ Եկրոն արմատէն պիտի խլուի ։
5 Վա՜յ [ա]ծովեզերքը բնակողներուն՝ Քերեթիմ-
ներուն ազգին.
Տէրոջը խօսքը քեզի դէմ է, ով [բ]Փղշտացւոց
երկիրը Քանան.
Քեզ ալ պիտի աւրեմ, անանկ որ բնակիչ
չունենաս ։
6 Եւ ծովեզերքը հովիւներու [գ]բնակարաններ
եւ աւազաններ"
Ու [դ]հօտերու փարախներ պիտի ըլլայ ։
7 Եւ ծովեզերքը Յուդայի տանը [ե]մնացորդին
պիտի ըլլայ,
Հոն պիտի արածին.
Իրիկուները Ասկաղոնի տուներուն մէջ պիտի
պառկին,
Քանզի անոնց Տէր Աստուածը [զ]անոնց այցե-
լութիւն պիտի ընէ,
Եւ [է]անոնց գերութիւնը պիտի դարձընէ ։

8 [ը]Մոաբին նախատինքը
Ու [թ]Ամմոնի որդւոցը հայհոյութիւնները լսեցի,
Որ անոնք իմ ժողովուրդս նախատեցին,
Ու հանոնց սահմանին դէմ հպարտացան ։
9 Անոր համար Իսրայէլին Աստուածը՝ զօրաց
Տէրը [ժ]ըսէ՛ կ'ըսէ.
կենդանի եմ ես, որ [ի]Մոաբը Սոդոմի պէս՝
Ու [ա]Ամմոնի որդիքը Գոմորի պէս
[բ]Եղինճներու կալուածք և աղի հանք
Ու յաւիտեան ամայութիւն պիտի ըլլայ.
[գ]Իմ ժողովուրդիս մնացորդը զանոնք պիտի
յափշտակէ,
Ու իմ ազգիս մնացորդները զանոնք պիտի
ժառանգեն ։
10 Անոկա [դ]անոնց հպարտութեանը համար իրենց
պիտի ըլլայ,
Քանզի անոնք զօրաց Տէրոջը ժողովուրդը նա-
խատեցին,
Ու անոր դէմ հպարտացան ։

ե Երեմ. խը. 11։ Ամմո. գ. 1։
զ Սոպ. գգ. 7։
է Բ Օր. իբ. 30, 39։ Ամմո. ե. 11։
ը Միք. գ. 15։
թ Յովէլ. բ. 1, 11։
ժ Ես. իբ. 5։ Երեմ. լ. 7։ Յովէլ. բ. 2, 11։ Ամմո. ե. 18։ Հմր. 18։
ի Երեմ. գ. 19։
ա Բ Օր. իբ. 29։ Եսթ. 10։
բ Սոպ. հթ. 3։
գ Սոպ. ձգ. 10։ Երեմ. թ. 22։ Ժզ. 4։
դ Առակ. ժա. 4։ Եզեկ. է. 19։
ե ԳԼ. գ. 8։
զ Հմր. 2, 3։
—
է Կա՛մ Ժողովեցէք, Ժողովեցէք. Յո-
ել. բ. 16։
ը Յար. իա. 18։ Սոպ. ա. 4։ Եա. ԺԷ. 13։ Ովս. Ժգ. 3։
թ գ Թագ. իգ. 26։
ժ Սոպ. Նէ. 4։ Ամմո. է. 6։
ի Սոպ. հգ. 9։
ա Յովէլ. բ. 14։ Ամմո. է. 15։ Յովել. գ. 9։
բ Երեմ. խէ. 4, 5։ Եզեկ. իե. 15։ Ամմո. ա. 6, 7, 8։ Զար. թ. 5, 6։
գ Երեմ. գ. 4։ ԺԷ. 8։
դ Եզեկ. իե. 16։
ե Յեռ. Ժգ. 3։
զ Կա՛մ գեանաթար բնակարաններ։
է Տես Եա. ԺԷ. 2։ Հմր. 14։
ը Եա. Ժա. 11։ Միք. գ. 7։ է. 8։
թ Եա. Ժա. 12։ բ. 2։ Հմր. 9։
ժ Եր. ԺԷ. 31։ Ղեւի. ա. 68։
ի Սոպ. Նիգ. 1։ Երեմ. իե. 14։ ԳԼ. գ. 20։
ա Երեմ. խը. 27։ Եզեկ. իե. 8։
բ Եզեկ. իե. 3, 6։
գ Եա. ԺԷ. 6։ Երեմ. խը. 29։
դ Եա. ԺԷ. Երեմ. խը։ Եզեկ. իե. 9։ Ամմո. բ. 1։
ե Ամմո. ա. 13։
զ Ծն. ԺԹ. 25։ Բ Օր. իե. 23։ Եա. Ժգ. 19։ լգ. 13։ Երեմ. խե. 18։ Ծ. 40։
է Հմր. 7։
ը Եա. Ժգ. 6։ Երեմ. խը. 29։

11 ՅԵՐԸ անոնց վրայ ահարկու պիտի ըլլայ ,
քանզի անկից երկրից բոլոր աստուածները
նուաղեցնել պիտի ընէ ,
եւ ազգայ բոլոր կղզիները՝
Ամէն մէկը իր տեղէն երկրպագութիւն պիտի ընեն անոր ։

12 Դուք ալ , ով Եթէոպացիք ,
Իմ սրոյս պիտի սպաննուիք ։

13 Եւ անկից իր ձեռքը հիւսիսին վրայ պիտի երկնցընէ ,
Ու Ասորեստանին պիտի կորսընցընէ .
Եւ Նինուէն աւերակի՝
Անապատի պէս չոր երկրի պիտի դարձընէ .
14 Եւ անոր մէջը հօտեր՝
Ազգայ բոլոր գազանները պիտի պառկին .
Հաւալուսը ու ոզնին ալ
Անոր խոյակներուն մէջ աւերում պիտի ըլլայ ,
Պատուհաններէն ձայն պիտի հնչուի ,
Սեմերուն մէջ աւերում պիտի ըլլայ ,
Քանզի Եղեւնափայտը պիտի քակուի ։
15 Զուսաեր քաղաքը ասիկա է , որ ապահովութեամբ կը բնակէր ,
Որ իր սրտին մէջը կ'ըսէր Թէ
Ես եմ ու ինծմէ ուրիշ չկայ .
Ինչպէս աւերակ ու գազանաց խշտի եղաւ .
Անկէ ամէն անցնողը սպսիտ սուլէ — ձեռքը պիտի շարժէ ։

ԳԼ . Գ

1 Երուսաղէմ առաջիկ կը յանդիմանուի զանազան մեղքերու համար . 8 կը քաջալերուի որ Իսրայէլին դերեզմանէն ապասէ , 14 ու անոր Ասուածով փրկութեան համար ուրախանայ ։

1 Վայ ապստամբ ու պիղծ ու բռնութիւն ,
Հարստահարութիւն ընող քաղաքին ։
2 Ձայն մտիկ չընար , խրատ չընդունեց ,
Տէրոջը չապաւինեցաւ , իր Աստուծոյն չմօտեցաւ ։
3 Անոր իշխանները անոր մէջը մռնչող առիւծներ են ,
Անոր դատաւորները երեկոյեան գայլեր են ,
Որ մինչեւ առաւօտ բան մը չեն թողուր ։
4 Անոր մարգարէները անապարծ — նենգաւոր մարդիկ են ,
Անոր քահանաները սրբարանը պղծեցին
Ու օրէնքը բռնադատեցին ։
5 Արդար Տէրը անոր մէջն է ,
Անիկա անօրէնութիւն չգործեր .
Առտուէ առտու իր իրաւունքը ի լոյս կը հանէ — եւ չձնար ,
Բայց անիրաւը ամչնալ չգիտեր ։
6 Ազգերը բնաջինջ ըրի ,
Անոնց աշտարակները կործանեցան .
Անոնց փողոցները աւրեցի ,
Անանկ որ անոնցմէ անցնող չըլլայ .
Անոնց քաղաքները ամայացան ,
Անմարդ ու անբնակ եղան ։
7 Ըսի որ Դուն անշուշտ ինծմէ պիտի վախնաս
Ու խրատ պիտի ընդունիս .
Եւ անոր բնակարանը բնաջինջ չըլլայ ,
Որչափ որ զանիկա պատժեմ .
Սակայն անոնք կանուխ ելան ,
Ու իրենց բոլոր գործքերը ապականեցին ։
8 Ուրեմն սպասեցէք , կ'ըսէ Տէրը ,
Մինչեւ ան օրը որ որսի համար ոտք ելլեմ .
Քանզի իմ վճիռս ազգերը ժողվել ,
Թագաւորութիւնները դատարկել է ,
Որ անոնց վրայ իմ սրտմտութիւնս՝
Իմ բոլոր սաստիկ բարկութիւնս թափեմ .
Քանզի բոլոր երկիրը իմ նախանձիս կրակովը պիտի ապառի ։
9 Վասն զի ան ժամանակը ժողովուրդներուն
Մաքուր շրթունքներու պիտի դարձընեմ ,
Որ ամէնքը Տէրոջը անունը կանչեն ,
Ու մէկ սրտով անոր ծառայութիւն ընեն ։
10 Եթէոպիայի գետերուն անդին կողմէն
Իմ ազօթողներս՝ իմ ցրուածներուս աղջիկը
Իմ ընծաս պիտի բերեն ։
11 Ան օրը պիտի չամչնաս քու բոլոր գործքերէդ ,
Որոնցմով ինծի դէմ յանցանք ըրիր .
Քանզի անոնք հոն հպարտութեամբդ զուարճացողները քու մէջէդ պիտի վերցընեմ ,
Ու մէյմըն ալ իմ սուրբ լեռանս վրայ դոզողութիւն պիտի չընես ։
12 Եւ քու մէջդ խոնարհ ու աղքատ ժողովուրդ՝
Ապաստան պիտի թողում ,
Ու Տէրոջը անունը պիտի յուսան ։
13 Իսրայէլին մնացորդը անօրէնութիւն պիտի չընեն ,
Ու սուտ պիտի չխօսին ,
Եւ անոնց բերնին մէջ նենգաւոր լեզու պիտի չգտնուի .
Քանզի անոնք պիտի արածեն ու պիտի պառկին ,

ա Ձն · ժ · 5 ։
բ Մաշ · ա · 11 ։ Ցամք · գ · 21 ։
գ Ես · ժբ · 1 ։ ի · 4 ։ Երեմ · խզ · 9 ։ Եզեկ · լ · 9 ։
դ Սաղ · ժե · 13 ։
ե Ես · ժ · 12 ։ Եզեկ · լա · 3 ։ Նաւ · ա · 1 ։ բ · 10 ։ գ · 15 , 18 ։
զ Հմր · 6 ։
է Ես · ժգ · 21 , 22 ։
ը Ես · լգ · 11 , 14 ։
թ Երեմ · իբ · 14 ։
ժ Ես · խե · 8 ։
ի Յայտ · ժբ · 7 ։
լ Յոբ · իե · 23 ։ Ողբ · բ · 15 ։ Եզեկ · իե · 36 ։
խ Նաւ · գ · 19 ։
ծ Հմր · 6 ։
կ Ես · ժգ · 21 , 22 ։
հ Երեմ · ե · 3 ։
ձ Եզեկ · իբ · 27 ։ Միք · գ · 9 , 10 , 11 ։
ղ Ամբ · ա · 8 ։
ճ Երեմ · իգ · 11 , 32 ։ Ողբ · բ · 14 ։ Ովս · ի · 7 ։
մ Եզեկ · իբ · 26 ։
յ Բ Օր · լբ · 4 ։
ն Եբեմ · իբ · 21 ։
շ Երեմ · ե · 3 ։
ո Եզեկ · իբ · 27 ։ Միք · գ · 9 , 10 , 11 ։
չ Ամբ · ա · 8 ։
պ Երեմ · իգ · 11 , 32 ։
ջ Ես · ժ · 5 ։
ռ Հմր · 6 ։
ս Ես · ժգ · 21 , 22 ։
վ Ես · լգ · 11 , 14 ։
տ Երեմ · իբ · 14 ։
ր Ես · իե · 8 ։
ց Յայտ · ժբ · 7 ։
ւ Յոբ · իե · 23 ։ Ողբ · բ · 15 ։ Եզեկ · իե · 36 ։
փ Նաւ · գ · 19 ։
ք Բ Օր · լբ · 4 ։
օ Եբեմ · ուղղ
ֆ Տէս Սաղ · կբ · 31 ։ Ես · ժբ · 1 , 7 ։ կ · 4 , եւ ։ Մաղ · ա · 11 ։ Գող · բ · 27 ։
և Երեմ · է · 4 ։ Միք · գ · 11 ։ Մաա · գ · 9 ։
֊ Ես · ժգ · 32 ։ Զաք · ժա · 11 ։ Մաա ·
ա · 3 ։ ա Կար · ա · 27 , 28 ։ Ցակ · բ · 5 ։
բ Միք · գ · 7 ։ ԳԼ · բ · 7 ։
գ Ես · կ · 21 ։
դ Ես · կգ · 8 ։ Յայտ · ժգ · 5 ։
ե Եզեկ · լգ · 28 ։ Միք · գ · 4 ։ է · 14 ։

Ու վախցընող պիտի չըլլայ ։

14 Ցնծա, ով Սիօնի աղջիկ,
Բարձրաձայն աղաղակէ, ով Իսրայէլ,
Բոլոր սրտով ուրախ ու զուարթ եղիր,
Ով Երուսաղէմի աղջիկ ։
15 Տէրը քու դատաստանները վերցուց,
Քու թշնամիդ վռնտեց.
Իսրայէլին Թագաւորը՝ Տէրը՝ քու մէջդ է,
Մէյլին ալ չարիք պիտի չտեսնես ։
16 Ան օրը Երուսաղէմին պիտի ըսուի, Մի վախնար,
Ու Սիօնին՝ Ձեռքերդ չմաուլնան ։
17 Քու Տէր Աստուածդ՝ քու մէջդ զօրաւոր է,
Անիկա էն պիտի փրկէ.
Անիկա քեզի համար ուրախութեամբ պիտի զուարճանայ,
Ու իր սիրովը էն թողութիւն պիտի տայ,
Ու քու վրադ ցնծութեամբ պիտի ուրախանայ։
18 Հանդէսաւոր ժողովը պիտի Ժողվեմ
Որոնք քեզմէ էին,
Ու անոնց վրայ նախատինքը բեռ էր ։
19 Ահա ես ան ժամանակը քու բոլոր նեղիչներդ պիտի ապառեմ,
Ու կիսացը պիտի ազատեմ, ու վռնտուածը պիտի Ժողվեմ.
Ու զանոնք դովելի ու անուանի պիտի ընեմ
Ան բոլոր երկիրներուն մէջ՝ ուր որ նախատինք կրեր էին ։
20 Ատեանը ձեզ էս պիտի բերեմ,
Ու ատեանը ձեզ պիտի Ժողվեմ.
Վասն զի երկրի բոլոր Ժողովուրդներուն մէջ ձեզ անուանի ու դովելի պիտի ընեմ,
Երբոր ձեր դերութիւնը ձեր աչքերուն առջեւ դարձընեմ, ՚ըսէ Տէրը ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ Ա.ՆԳԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Անդէ կը յանգիմանէ Ժողովուրդը՝ որ առաջուին չհնազանդիլնէր համար անհնազանդին կ՚ընէին. 7 չհնազանդիլնէր յառաջ աանէ կը գրգռէ զանոնք. 12 Աստուծոյ օգնականիլնէր կը խոստանայ անոնց՝ երբոր իրենք յաժապահութեամբ գործը յառաջ տանին ։

1 Պարսից թագաւորին երկրորդ տարին վեցերորդ ամիսը՝ ամսուն առաջին օրը Տէրոջը խօսքը Անգէ մարգարէին ձեռքովը ՚ըսելով եղաւ
2 Զօրաց Տէրը կը խօսի ու այսպէս կ՚ըսէ. Այս Ժողովուրդը կ՚ըսէ Թէ ժամանակը չէ հասած՝ Տէրոջը տունը չհնելու
3 ժամանակը ։ Եւ Անգէ մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ ըսելով,
4 Արդեօք ժամանա՞կ է որ դուք ձեզուննա-զարդ տուներնուդ մէջ բնակիք,
Ու ան տունը աւերակ մնայ ։
5 Ասկայն հիմա զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ձեր ճամբաներուն վրայով մտածեցէք ։
6 Շատ ցանեցիք, բայց քիչ բերիք.
Ուտեցիք, բայց չկշտացաք.
Խմեցիք, բայց ծարաւնիդ չանցուցիք.
Հագուեցաք, բայց չտաքցաք.
Ու վարձքով բանողը ծակ քսակի համար կը վաստկի էր վարձքը ։
7 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ձեր ճամբաներուն վրայով մտածեցէք ։
8 Լեռը եղէք, փայտ բերէք
Ու տունը չհնեցէք, և անոր պիտի հաճիմ,
Ու պիտի փառաւորիմ, ՚ըսէ Տէրը ։
9 Շատին նայեցաք, և ահա քիչ եղաւ.
Ձէր տուներդը անդամ բերիք, ՚բայց անոր վրայ փչեցի ։
Ինչո՞ւ համար, ՚ըսէ զօրաց Տէրը.
Իմ տանս համար, որ անիկա աւերակ է,
Ու ձեզմէ ամէն մէկը իր տունը կը վազէ ։
10 Անոր համար երկինքը ձեր վրայէն էր ցօղը եւս կը պահէ,
Ու երկիրն ալ իր պտուղը չտար ։
11 Ու ես երկրի վրայ, ու լեռներուն վրայ,
Եւ ցորենին վրայ, ու գինիին վրայ, ու եղին վրայ,
Ու գետնի բերքերուն վրայ,
Եւ մարդոց վրայ, ու անասուններուն վրայ,
Եւ ձեռաց բոլոր վաստակին վրայ հրաշատուիլն կանչեցի ։

ա Եսա. ժբ. 6։ Ծգ. 1։ Զաք. բ. 10։ Մ. 9։
բ Ցաքն. ա. 49։
գ Հմր. 5. 17։ Եզեկ. խը. 35։ Ցայտ. է. 15։ իա. 3. 4։
դ Եսա. լբ. 3. 4։
ե Երբ. ժբ. 12։
զ Հմր. 15։
է Բ Օր. է. 9։ Եսա. կբ. 5։ կէ. 19։ Եբեմ. լբ. 41։
ը Ոզբ. բ. 6։
թ Եզեկ. լգ. 16։ Միք. գ. 6. 7։
ժ Եսա. ժա. 12։ լէ. 12։ Ծգ. 8։ Եզեկ. իը. 25։ լգ. 13։ լէ. 21։ Ամոս. Մ. 14։
ի Եզր. գ. 21։ է. 1։ Զաք. ա. 1։
ժա Մն. գ. 17. 19։ Եզր. գ. 2։ Մատ. ա. 12։ Գաւ. գ. 27։
ժբ Մն. գ. 15։
ժգ Եզր. գ. 2։ է. 2։
ժդ Եզր. է. 1։
ժե Բ թագ. է. 2։ Սաղ. ՃԼԲ. 3, եւս։
ժզ Ոզբ. գ. 40։ Հմր. 7։
ժէ Բ Օր. իը. 38։ Ոմս. գ. 10։ Միք. գ. 14. 15։ Գէ. բ. 16։
ժը Գէ. բ. 16։
ժթ Զաք. բ. 10։
Գէ. բ. 16։
Գէ. բ. 17։
Ղև. իգ. 19։ Բ Օր. իը. 25։ Թագ. է. 35։
Գէ. բ. 17։

12 Ա.նաանոնը Յաղաթիելեան Զօրաբաբէլ, ու մեծ քահանայ Յոսէդեկեան Յեսու, և ժողովրդին բոլոր մնացորդը մեկ ըլլին իրենց Տէր Ա.սաուածոյն ձայնին ու Ա.նգէ մարգարէին խօսքերուն, ինչպէս որ իրենց Տէր Ա.սաուածը զանիկա իրկեր էր. ու ժողովուրդը Տէրոջը 13 երեսէն վախցաւ։ Եւ Տէրոջը դեսպանը Ա.նգէ Տէրոջը դեսպանութեամբը ժողովուրդին խօսեցաւ ու բսաւ, Ես ձեզի հետ եմ, կ'ըսէ 14 Տէրը։ Եւ Տէրը՝ Յուդայի իշխանին Յաղաթիելեան Զօրաբաբէլին հոգին, ու մեծ քահանային Յոսէդեկեան Յեսուին հոգին, և ժողովուրդին բոլոր մնացորդին հոգին արթնցուց. ու գացին և իրենց Ա.սաուածոյն՝ 15 զօրաց Տէրոջը տանը մէջ աշխատեցան, Դարեհին թագաւորին երկրորդ տարին վեցերորդ ամսուն քառասունչորսերորդ օրը։

ԳԼ. Ը

1 Մարգարէն կը քաջալերէ ժողովուրդը որ բոլոր սրտով գործեն, խոստանալով որ առջի առաջարին փառքէն աւելի պիտի ըլլայ ա.ս երկրորդին փառքը։ 10 Սուրբ ու անսուրբ բաներուն օրինակովը կը ցուցընէ Իւ իրենց մեղքերը գործին արդելք կ'ըլլան։ 20 Ա.սաուածոյ խոստումները Զօրաբաբէլին կը տրուին։

1 Երկրորդ ամսուն քառասնմէկերորդ օրը Ա.նգէ մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը խօսքը 2 եղաւ՝ ըսելով, Հիմա Յուդայի իշխանին Յաղաթիելեան Զօրաբաբէլին, ու մեծ քահանային Յոսէդեկեան Յեսուին, և ժողովրդեան մնացորդին խօսէ ու ըսէ, 3 Ձեր մէջը մնացած ո՞վ կայ, Որ ա.ս տունը իր առջի փառաւորութեամբը տեսած ըլլայ. Ու հիմա զանիկա ի՞նչպէս կը տեսնէք. Միթէ ասիկա անոր քովը ոչինչ բանի մը պէս չէ՞ ձեր աչքերուն առջեւը։ 4 Բայց արդ զօրացիր, ով Զօրաբաբէլ, կ'ըսէ Տէրը. Եւ ով Յոսէդեկեան Յեսու մեծ քահանայ, զօրացիր. Ու դուք, ով երկրին բոլոր ժողովուրդը, Զօրացէք, կ'ըսէ Տէրը, ու աշխատեցէք. Քանզի ես ձեզի հետ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ 5 Ինչպէս որ ձեր եգիպտոսէն ելած առեները ձեզի հետ խօսք կապեցի, Իմ Հոգիս ձեր մէջը կը կենայ. Մի վախնաք։ 6 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ինչ առենէն եւս քը նորէն երկինքը ու երկիրը, Եւ ծովը ու ցամաքը պիտի չարժեմ։

7 Նաև ամէն ազգերը պիտի չարժեմ, Ու ամէն ազգերուն ցանկալի բաները պիտի գան. Եւ ա.ս տունը փառքով պիտի լեցընեմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ 8 Արծաթը իմն է ու ոսկին իմն է, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ 9 Ա.ս վերջի տանը փառքը առջինէն մեծ պիտի ըլլայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, Ու ա.ս տեղը Խաղաղութիւն պիտի տամ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

10 Դարեհին երկրորդ տարին՝ [illegible] քառասունչորսերորդ [illegible] Ա.նգէ մարգարէին 11 ձեռքովը Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ ըսելով, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Հիմա օրէնքին վրայով Հարցմունք ըրէ քահանաներուն ու ըսէ, 12 Թէ որ մէկ մարդ մը իր հանդերձին քղանցքովը սուրբ միս վերցընէ, ու քղանցքովը՝ հացի կամ ապուրի կամ գինիի կամ եղի կամ ինչ և իցէ կերակուրի դպչի, անիկա սուրբ կ'ըլլա՞յ։ Եւ քահանաները պատասխան տուին 13 ու ըսին, Ոչ։ Եւ Ա.նգէ ըսաւ, Թէ որ մեռելէ պղծուած մը ասոնց մէկուն դպչելու ըլլայ, կը պղծուի՞։ Ու քահանաները պատասխան տուին ու ըսին, կը պղծուի։ 14 Եւ Ա.նգէ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Այսպէս է ա.ս ժողովուրդը, Եւ այսպէս է ա.ս ազգը իմ առջեւս, կ'ըսէ Տէրը, Ու այսպէս է իրենց ձեռացը բոլոր գործքը. Ու ինչ որ հոն ընծայ կը մատուցանեն՝ պիղծ է։ 15 Ուրեմն հիմա ա.ս օրէն առաջ եղածը մտածեցէք, Երբոր դեռ Տէրոջը տաճարին մէջ քար քարի վրայ դրուած չէր. 16 Որ անոնք երբոր մէկը քսան [illegible] դէզին քովը կ'երթար, Տասը [illegible] կը գտնուէր. Ու երբոր էր գինուց աւազանին քովը կ'երթար հնձանէն յիսուն [illegible] հանելու, Քսան [illegible] կը գտնուէր։ 17 Ձեզ [illegible] ձեր ձեռացը բոլոր գործքը Խոշտանգութեամբ և դալուկով ու կարկուտով զարկի, Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։ 18 Հիմա ա.ս օրէն առաջ եղածը մտածեցէք, Տէրոջը տաճարին հիմնարկութեանը օրէն՝ Իններորդ [illegible] քառասունչորսերորդ օրէն առաջ եղածը մտածեցէք։ 19 Հունտը տակաւին ամբարին մէ՞ջն է.

ե Թագ. ժէ. 1։ ը Թագ. ը. 1։ թ Եզր. է. 2։ ժ Ա.սա. իբ. 20։ Հռոմ. ը. 31։ ի Տես բ Մն. իգ. 22։ Եզր. ա. 1։ ղ Գէ. բ. 21։ ճ Եզր. է. 2, 8։ — ա Եզր. գ. 12։ բ Զաք. գ. 10։ գ Զաք. ը. 9։ դ Եւ. իթ. 45, 46։ ե Ղեւտ. թ. 20։ Եա. կգ. 11։ զ Հմր. 21։ Յովէլ. գ. 16։ Եբր. ժբ. 26։ է Տես Յովէ. ա. 14։ ը Սաղ. ձէ. 8, 9։ Դատ. բ. 14։ Եփես. բ. 14։ թ Ղե. ժ. 10, 11։ բ Օր. լգ. 10։ Մաղ. բ. 7։ ժ Թաս. ժթ. 11։ ի Տիտ. ա. 15։ լ Գէ. ա. 5։ խ Գէ. ա. 6, 9։ Տես Զաք. բ. 10։ ծ Գէ. ա. 11։ կ Գէ. ա. 11։ հ Օր. իե. 22։ գ Թագ. ը. 37։ Գէ. ա. 9։ Ամաս. գ. 9։ ձ Երեմ. է. 3։ Ամաս. գ. 6, 8, 9, 10, 11։ ղ Զաք. ը. 9։ ճ Զաք. ը. 12։

Եւ որթը ու թզենին և նռնենին ու ձիթենին
Դեռ պտուղ չտուին.
Ա՛ս օրէն՝ ի վեր պիտի օրհնեմ։

20 *Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ Ովդէին*
եղաւ ամսուն քսանուչորսերորդ ըն՝ ըսելով,
21 *Ցուդային իշխանին Զօրաբաբելին խօսէ ու*
ըսէ,
Ես երկինքը ու երկիրը պիտի չարժեմ,
22 *Եւ թագաւորութեանց աթոռը տակնուվրայ*
պիտի ընեմ,
Ու ազգաց թագաւորութիւններուն զօրու-
թիւնը պիտի կորընչացնեմ,
Եւ կառքը ու անոր հեծեալները տակնու-
վրայ պիտի ընեմ.
Եւ ձիերը ու անոնց հեծեալները պիտի իյնան՝
Ամէն մէկը իր եղբօրը սրովը։
23 Ա՛ն օրը, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
Քեզ պիտի առնեմ, ով Սաղաթիէլեան Զո-
բաբաբէլ՝ իմ ծառաս, կ՚ըսէ Տէրը,
Ու քեզ կնիքի պէս պիտի դնեմ,
Քանզի քեզ ընտրեր եմ, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Զաքարիա ապաշխարելու յորդորանք մը կ՚ընէ։ 7 Ձիերու տեսիլքը։ 12 Հրեշտակին աղօթքովը բարեշնորհ խոստումնք. ներ կ՚ընայ Երուսաղէմին։ 18 Չորս եղջիւրներու ու չորս արուեստաւորներու տեսիլքը։

1 Դարեհին երկրորդ տարին ութերորդ ամիսը՝
Տէրոջը խօսքը Ադդովի որդւոյն Բարաքիայի
որդւոյն Զաքարիա մարգարէին եղաւ՝ ըսե-
լով,
2 Տէրը ձեր հայրերուն խիստ բարկացաւ։
3 Ու անոնց ըսես, Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ինծի դարձէք, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
Ու ես ձեզի պիտի դառնամ, կ՚ըսէ զօրաց
Տէրը։
4 Ձեր հայրերուն պէս մի ըլլաք,
Որ առջի մարգարէները անոնց կը կանչէին՝
ըսելով,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ձեր չար ճամբաներէն ու չար գործքերէն
դարձէք,
Բայց անոնք մտիկ չըրին
Ու ինծի ականջ չտուին, կ՚ըսէ Տէրը։
5 Ձեր հայրերը ո՞ւր են.
Ու մարգարէները յաւիտեան կ՚ապրի՞ն։
6 Սակայն իմ խօսքերս ու հրամաններս
Որ իմ ծառաներուս մարգարէներուն պա-
տուիրեր էի,
Ձեր հայրերուն չհասա՞ն.
Յետ անոնք դարձան ու ըսին,
Զօրաց Տէրը ինչ որ մեզի ընելու որոշեր էր՝
Մեր ճամբաներուն ու գործքերուն համե-
մատ՝

Զանիկա մեր վրայ ի գործ դրաւ։

7 Դարեհին երկրորդ տարին Սեւտամներորդ
ամսուն՝ այսինքն Սեբաթի ամսուն քսանու-
չորսերորդ օրը Տէրոջը խօսքը Ադդովի որ-
դւոյն Բարաքիայի որդւոյն Զաքարիա մար-
գարէին եղաւ՝ ըսելով,
8 գարեհին եղաւ՝ ըսելով, Գիշերով տեսայ որ
ահա այխեա ձիու վրայ հեծած մարդ մը ձո-
րին մէջը եղող միւռեղենիներուն մէջտեղը կը
կայնէր, ու անոր ետեւը այխեա, պիտակ ու
9 ճերմակ ձիեր կային։ Ու ըսի, Ա՛նոնք ին՞չ
են, ով տէր իմ. ու ինծի հետ խօսող հրեշ-
տակը ինծի ըսաւ, Ա՛նոնց ինչ ըլլալը քեզի
10 պիտի ցուցընեմ։ Եւ միւռեղենիներուն մէջը կայ-
նող մարդը պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Ա՛նոնք անոնք են՝ որ Տէրը խրկեց երկիրը
11 պտըտելու համար։ Ու միւռեղենիներուն մէջը
կայնող Տէրոջը հրեշտակին պատասխան տուին
ու ըսին, Երկիրը պտըտեցանք, և ահա բո-
12 լոր երկիրը հանգստութեամբ կը նստի։ Եւ
Տէրոջը հրեշտակը պատասխան տուաւ ու
ըսաւ, Ով զօրաց Տէր, մինչեւ ե՞րբ չես ողոր-
միր Երուսաղէմին ու Ցուդայի քաղաքներուն,
որոնց հա՛ս եօթանասուն տարին բարկացար։
13 Եւ Տէրը ինծի հետ խօսող հրեշտակին բարի
խօսքերով՝ մխիթարական խօսքերով պա-
14 տասխան տուաւ։ Եւ ինծի հետ խօսող հրեշ-
տակը ինծի ըսաւ, Կանչէ ու ըսէ,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Երուսաղէմի համար ու Սիոնի համար
Մեծ նախանձով կը նախանձիմ.
15 Եւ հանգիստ եղող ազգերուն խիստ չատ բար-
կացած եմ,

ա՝ ԳԼ. ա. 14։ | ը՝ Երգ. ը. 6։ Տես Երեմ. իբ. 24։ | ա. 1։
զ՝ Հմր. 6. 7։ Երբ. ժբ. 26։ | թ՝ Եա. իբ. 1։ խգ. 10։ | բ՝ Եզբ. ե. 1։ Մատ. խգ. 38։
ի՝ Դան. բ. 44։ Մատ. խգ. 7։ | — | ֆ՝ Երեմ. իե. 5։ լե. 15։ Միք. է. 19։ Մատ. գ. 7։ Ղուկ. ժե. 20։ Ցակ. գ. 8։
ե՝ Միք. ե. 10։ Զաք. գ. 6։ իմ. 10։ | ո՝ Եզբ. գ. 24։ Անգ.

՝ Եզբ. ե. 1։ Մատ. խգ. 38։
ֆ՝ Երեմ. իե. 5։ լե. 15։ Միք. է. 19։ Մատ. գ. 7։ Ղուկ. ժե. 20։ Ցակ. գ. 8։
ա՝ Ողբ. ա. 18։ բ. 17։
ը՝ Տես Ցես. ե. 15։ Ցայտ. գ. 4։
թ՝ Գէ. գ. 2—7։
ի՝ Երբ. ա. 14։
լ՝ Սաղ. ճգ. 20, 21։
խ՝ Սաղ. ճբ. 13։ Տես Ցայտ. գ. 10։
ծ՝ Երեմ. իե. 11, 13։ Դան. իմ. 2։ ԳԼ. է. 5։
կ՝ Երեմ. իմ. 10։
հ՝ Ցաքե. բ. 15։ ԳԼ. բ. 2։

քանզի հաս քիչ բարկացայ,
Ու անոնք չարիքը աւելցուցին։
16 Ասոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Երուսաղէմին ողորմութեամբ դարձայ.
Իմ տունս անոր մէջ պիտի չշինուի, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
Ու Երուսաղէմի վրայ լար պիտի քաշուի։
17 Դարձեալ կանչէ ու ըսէ,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Իմ քաղաքներս նորէն բարիքներով պիտի յորդին,
Եւ Տէրը նորէն Սիօնը պիտի մխիթարէ,
Ու նորէն Երուսաղէմը պիտի ընտրէ։

18 Եւ աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, և ահա
19 չորս եղջիւր։ Ու ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի, Ասոնք ի՞նչ են. ու ինծի ըսաւ, Ասոնք են ան եղջիւրները՝ որոնք Յուդան,
20 Իսրայէլը ու Երուսաղէմը ցրուեցին։ Եւ Տէրը
21 ըս ինծի չորս արուեստաւոր ցուցուց։ Ու ըսի, Ասոնք ի՞նչ ընելու կու գան. և անիկա խօսեցաւ ու ըսաւ, Ասոնք են ան եղջիւրները որ Յուդան ցրուեցին՝ այնպէս որ մարդ մը չկրցաւ իր գլուխը վերցնել. ուստի ասոնք եկան որ զանոնք վախցընեն, ու Յուդայի երկրին վրայ՝ զանիկա ցրուելու համար հեղջիւր վերցնող ազգերուն եղջիւրները վար ձգեն։

ԳԼ. Բ

1 Աստուած Երուսաղէմին խնամք ընելով, հրաման կ՚ընէ որ զանիկա չափեն։ 6 Սիոնին փրկութիւնը։ 10 Աստուծոյ ներկայութեանը խոստումները։

1 Եւ աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, և ահա
մէկ մարդ մը՝ որուն ձեռքին մէջ չափելու
2 չուան կար։ Ու ըսի, Դուն ո՞ւր կ՚երթաս. ու ինծի ըսաւ, Երուսաղէմը չափելու, որ լայնութիւնը որչափ՝ ու երկայնութիւնը որ-
3 չափ ըլլալը տեսնեմ։ Եւ ահա ինծի հետ խօսող հրեշտակը ելաւ, ու անոր դիմացը ուրիշ
4 հրեշտակ մը ելաւ. Ու անոր ըսաւ, Վազէ՝ ասոր երիտասարդին խօսէ ու ըսէ,
Երուսաղէմ առանց պարսպի պիտի բնակուի
Մարդու ու անասունի բազմութեանը համար՝
որ անոր մէջը պիտի ըլլան։
5 Եւ ես անոր բոլորտիքը հրի պէս պարիսպ պիտի ըլլամ, կ՚ըսէ Տէրը,
Ու անոր մէջը փառաց համար պիտի ըլլամ։
6 Ազէ, ազէ, հիւսիսի երկրէն փախէք, կ՚ըսէ Տէրը,
Քանզի ձեզ երկնից չորս հովերուն պէս ցրուեցի, կ՚ըսէ Տէրը։
7 Ազէ, քեզ ազատէ, ով Սիօն,
Որ Բաբելոնի աղջկանը հետ կը բնակիս։
8 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Փառաց ետևէն զիս՝ ձեզ կողոպտող ազգերուն խրկեց,
Քանզի ձեզի դպչողը անոր աչքին բիբին կը դպչի։
9 Վասն զի ահա ես իմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի շարժեմ,
Ու անոնք իրենց ծառաներուն աւար պիտի ըլլան,
Ու զիս պիտի գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս խրկեր է։
10 Ցնծա և ուրախացիր, ով Սիօնի աղջիկ,
Քանզի ահա ես կու գամ
Ու քու մէջդ պիտի բնակիմ, կ՚ըսէ Տէրը։
11 Եւ յան օրը շատ ազգեր Տէրոջը պիտի յարին,
Ու ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան.
Եւ ես քու մէջդ պիտի բնակիմ,
Ու գիտնաս որ զօրաց Տէրը զիս քեզի խրկեր է։
12 Եւ Տէրը իր բաժինը Յուդան
Սուրբ երկրին մէջ ժառանգութիւն պիտի առնէ,
Ու նորէն Երուսաղէմը պիտի ընտրէ։
13 Ամէն մարմին Տէրոջը առջեւը լուռ կեցիր, ով բոլոր մարդիկն, քանզի անիկա իր սուրբ բնակութենէն արթնցաւ։

ԳԼ. Գ

1 Յեսուին օրինակովը կը ցուցուի եկեղեցիին վերականգնումը։ 8 Հառաւիղի օրինակով Քրիստոս կը խոստացուի։

1 Եւ Տէրը ինծի ցուցուց մեծ քահանան Յեսուն, որ Տէրոջը հրեշտակին առջեւը կայներ էր, ու Սատանան անոր աջ կողմը կայներ էր՝
2 անոր դէմ դնելու համար։ Եւ Տէրը Սատանային ըսաւ, Տէրը քեզ յանդիմանէ, ով Սատանայ, ու քեզ Երուսաղէմը ընտրող Տէրը յանդիմանէ. միթէ ասիկա կրակէ հանուած խանձող չէ՞։
3 Եւ Յեսու հագուստ հանդերձներ հագեր
4 էր, ու հրեշտակին առջեւը կը կայնէր։ Եւ իր առջեւը կայնողներուն պատասխան տուաւ, ու

ա Եփ. խէ. 6։
բ Եփ. ժբ. 1։ Ծգ. 8։ ԳԼ. բ. 10։ բ. 3։
գ ԳԼ. բ. 1։ 2։
դ Եփ. Ծա. 3։
ե Եփ. Ժգ. 1։ ԳԼ. բ. 12։ գ. 2։
զ Սապ. հե. 4, 5։

է Տես Եզեկ. խ. 3։
ը Յայտ. Ժա. 1։ Ղած. 15, 16։
թ Երեմ. լա. 27։ Եզեկ. լգ. 10, 11։
ժ Եփ. Խղ. 1։ ԳԼ. ի. 8։
ի Եփ. կ. 19։ Յայտ. Ղած. 23։
լ Եփ. Խը. 20։ Ծբ. 11։ Երեմ. ա. 14։

Ծ. 8։ Ծա. 6, 45։
խ Բ Օր. Խը. 64։ Եզեկ. Ժէ. 21։
ծ Յայտ. Ժբ. 4։
կ Բ Օր. Լ. 10։ Սապ. Ժէ. 8։ Բ Թագ. ա. 6։
հ Եփ. Ժա. 15։ Ժբ. 16։
ձ ԳԼ. գ. 9։
ղ Եփ. Ժբ. 6։ Ծգ. 8։ ԳԼ. բ. 10։ բ. 3։
ճ ԳԼ. բ. 1։ 2։
մ Եփ. Ծա. 3։
յ Եփ. Ժգ. 1։ ԳԼ. բ. 12։ գ. 2։
ն Սապ. հե. 4, 5։

շ Ա. 1։
ո Սապ. Ձէ. 6։ Յայտ. Ժբ. 10։
չ Յայտ. 9։
պ ԳԼ. ա. 17։ Հռոմ. բ. 33։
ջ Ամոս. գ. 11։ Հռոմ. Ժա. 5։ Յայտ. 23։
ռ Եփ. կգ. 6։

1։ Սոփ. գ. 14։
ս ԴԼ. Խզ. 12։ Եզեկ. լե. 27։ ԳԼ. բ. 3։ Յայտ. ա. 14։ բ Կոր. գ. 16։
վ ԳԼ. գ. 10։
տ Եփ. բ. 2, 3։ Խթ. 22։ կ. 3, և։ ԳԼ. բ. 22, 23։
ր Եզեկ. լգ. 33։ Հմր. 9։

ց Բ Օր. լբ. 9։
ւ ԳԼ. ա. 17։
փ Ամբ. բ. 20։ Սոփ. ա. 7։
ք Բ Օր. Խգ. 15։ Սապ. կբ. 5։ Եփ. ծէ. 15։ կգ. 15։

—

խօսեցաւ ընելով, Ոչոտա հանդերձները ատոր վրայէն հանեցէք. և անոր ըսաւ, Նայէ՝ քու անօրէնութիւնդ վրայէդ վերցուցի, Էու քեզի պատուական զգեստներ պիտի հագցնեմ: Ու ես ըսի որ Էանոր գլուխը մաքուր խոյր դնեն. և անոր գլուխը մաքուր խոյրը գլխին, ու ա- նոր հանդերձները հագցուցին. ու Տէրոջը հրեշտակը կայներ էր:

6 Եւ Տէրոջը հրեշտակը ցեսուին վկայու- 7 թիւն ըրաւ ու ըսաւ, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Թէ որ իմ ճամբաներուս մէջը քալես ու Էիմ պահպանութիւնս պահես, անոնք դուն ալ Էիմ տունս պիտի դատես և իմ ը- բակներս ալ պիտի պահես, ու քեզի ան ներ- կայ դանուողներուն *մէջէն առաջնորդներ" 8 պիտի տամ: Լիմա մտիկ ըրէ, ով ցեսու մեծ քահանայ, դուն ու քու առջեդ նստող բա- րեկամներդ, քանզի անոնք Էնշան ըլլալու մարդիկ են. վասն զի ահա ես Էիմ ծառան 9 Էշառաւիղը պիտի բերեմ: Քանզի ահա ցե- սուին առջևը դրած քարա, Էան մէկ քարին վրայ Էեօթը աչք պիտի ըլլայ. ահա ես անոր փորագրութիւնը պիտի փորագրեմ, ի'ըսէ զո- րաց Տէրը, և Էան երկրին անօրէնութիւնը 10 մէկ օրուան մէջ պիտի վերցնեմ: Էյն օրը, ի'ըսէ զօրաց Տէրը, ձեզմէ ամէն մէկը իր դրացին Էողիի տակ ու թզենիի տակ պիտի կանչէ:

ԳԼ· Գ

1 Ոկի աշտանակին օրինակովը կը ցուցնի Զօրաբաբէլին հիմնա- գրութեանը բարի յաջողութիւնը: 11 Երկու ձիթենիներով կը ցուցնի երկու օծեալները:

1 Ու Էինձի հետ խօսող հրեշտակը դարձաւ, և զիս Էիր քունէն արթընցող մարդու պէս 2 արթընցուց: Ու Էինձի ըսաւ, Ի՞նչ կը տես- նես. ու ըսի, կը տեսնեմ որ ահա Էբոլորովին ոսկիէ աշտանակ մը կայ, ու անոր վրայ բա- ժակ մը՝ Էև անոր վրայ եօթը ճրագ՝ ու ա- նոր վրայի եօթը ճրագներուն համար եօթը 3 խողովակ կայ. Էեւ անոր քովը երկու ձիթի- նի կայ, մէկը բաժակին աջ կողմէն՝ ու միւսը 4 ձախ կողմէն: Եւ պատասխան տուի, ու Էին- ձի հետ խօսող հրեշտակին խօսեցայ ու ըսի, 5 Ադանք Էի՞նչ են, ով աէր իմ: Ու Էինձի հետ խօսող հրեշտակը պատասխան տուաւ ու Էինձի ըսաւ, Ադանց Էինչ ըլլալը չե՞ս գիտեր. ու ես

6 ըսի, Չէ, ով Տէր իմ: Եւ պատասխան տուաւ ու Էինձի խօսեցաւ ըսելով, Ադա է Տէրոջը խօս- քը որ Զօրաբաբէլին կ'ըսուի. ԷՉօրութեամբ չէ, և ուժով չէ, Հապա իմ Հոգւովս, կ'ըսէ զօրաց Տէրը: 7 Դուն, Էով մեծ լեռ, որ ես. Զօրաբաբէլին առջևը դաշտ պիտի ըլլաս. Ու Էգլուխի քարը Էնորը պիտի հանէ, Ու Էպիտի աղաղակեն, Շնորհք, շնորհք անոր:

8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը Էինձի եղաւ ըսե- լով, 9 ԷԱս աուներ Զօրաբաբէլին ձեռքերը հիմնեցին, Եւ անոր ձեռքերը Էպիտի կատարեն զանիկա, Ու Էպիտի գիտնաս որ Էզօրաց Տէրը զիս ձե- րդի խրկած է:

10 Քանզի Էպզտիկ բաներուն օրը ոչ անարգեց- ուան զի ան եօթը Էաչերը ուրախութեամբ ալե- սի սեմնեն գնաատկը Զօրաբաբէլին ձեռքին մէջ. ԷԱնոնք Տէրոջը աչքերն են, որ բոլոր երկրին մէջ կը պտըտին:

11 Եւ ես պատասխան տուի ու անոր ըսի, Աչտանակին աջ կողմը ու անոր ձախ կողմը 12 եղող աս Էերկու ձիթենիները ի՞նչ են: Ու երկրորդ անգամ պատասխան տուի ու անոր ըսի, Երկու ոսկի խողովակներուն միջոցովը Էոր իրենցմէ ոսկիի պէս թափող երկու ձիթի- 13 նեի ոստերը ի՞նչ են: Եւ Էինձի խօսեցաւ ու ըսաւ, Ադանց Էինչ ըլլալը չե՞ս գիտեր. ու ես 14 ըսի, Չէ, ով աէր իմ: Ու ըսաւ, ԷԱնոնք երկու †օծեալներն են՝ որ Էբոլոր երկրին Տէ- րոջը Էառջևը կը կայնին:

ԳԼ· Ե

1 Թռչող ոսմանն միջոցովը կը ցուցնի գողերուն ու երդում ընողներուն ըլլալու անեծքը: 5 Ակրաի մէջ ձնշուած կնոջ առեղծը:

1 Եւ դարձայ ու աչքերս վերցնելով տեսայ, 2 և ահա թռչող Էոսմն մը: Ու Էինձի ըսաւ, Ի՞նչ կը տեսնես. ու ըսի, Թռչող ոսմն մը կը տեսնեմ. երկայնութիւնը քսան կանդուն՝ 3 ու լայնութիւնը տասը կանդուն է: Եւ Էինձի ըսաւ, Ադիկա Էբոլոր երկրի երեսին վրայ ել- լող անէծքն է. քանզի ամէն գողութիւնը՝ Էնոյը ան կողմէն Էբռաջին համեմատ պիտի կտրուի, ու ամէն երդումը ընողը միւս կողմէն

Էնե կա· 10 ։ Զուկ· ժե· 22 ։ Ցայտ· ժթ· 8 ։
ը Եվ· խթ· 6 ։ Գվ· ղ· 11 ։
թ Զվ· ը· 35 ։ զ Թագ· բ· 3 ։ Եզեկ· խզ· 16 ։
ժ Բ Օր· ժե· 9 ։ Մազ· բ· 7 ։
* Կամ մէջ ձեմելիքը

Ներ
Էա· ը· 18 ։ ի· 3 ։
Էա· խթ· 1 ։ խթ· 3, 5 ։ ծբ· 13 ։ ծգ· 11 ։ Եզեկ· լգ· 25, 24 ։
Էա· գ· 2 ։ ժա· 1 ։ Երեմ· խգ· 5 ։ լգ· 15 ։ Գվ· գ· 12 ։
Ացագ· ձժը· 22 ։ Էա· խը· 16 ։

Գվ· գ· 10 ։ Ցայտ· ե· 6 ։
Երեմ· լա· 34 ։ ծ· 20 ։ Մխը· ե· 18, 19 ։ Գվ· ժգ· 1 ։
Գվ· բ· 11 ։
զ Թագ· գ· 25 ։ Էա· լգ· 16 ։ Մխը· գ· 4 ։
—
Գվ· բ· 3 ։

Դան· ը· 18 ։
Եվ· խե· 31 ։ Ցայտ· ա· 12 ։
Եվ· խե· 37 ։ Տէս Ցայտ· գ· 5 ։
Հմր· 11· 12 ։ Ցայտ· ժա· 4 ։
Ելմ· ա· 7 ։
Երեմ· ծա· 25 ։ Մատ· խա· 21 ։
Ացագ· ձժը· 22 ։

Տէս Եզը· գ· 11, 13 ։
Եզը· գ· 10 ։
Եզը· գ· 15 ։
Գվ· բ· 9, 11 ։ գ· 15 ։
Էա· խը· 16 ։ Գվ· բ· 8 ։
Ընգ· բ· 3 ։
Ը Ամն· ժգ· 9 ։ Նաակ· ժե· 3 ։ Տէս գվ· գ· 9 ։
Հմր· 3 ։
Ցայտ· ժա· 4 ։
Եբր· Եզր տրտիք
Տէս Ցէս· գ· 11, 13 ։ Գվ· գ· 5 ։
Գվ· գ· 7 ։ Զուկ· ա· 19 ։
—
Եզեկ· բ· 9 ։
Մազ· գ· 6 ։

4 ՚ի՝ՈՒՆ՚ Համեմատ պիտի կորուի ։ Զանի՛կա ես կը հանեմ, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը, ու դո՛ղին տունը՝ և իմ անունովս ՚սուտ երդում ընողին տունը պիտի մնանէ. ու անոր տանը մէջ պիտի մնայ, և ՚զանիկա իր փայտերովը ու իր քարերովը պիտի ոչնչացնէ ։

5 Ես ինծի հետ խօսող հրեշտակը ելաւ ու ինծի ըսաւ, Վերա՛ աչքերդ վերցուր ու նայէ 6 թէ սա ելլողը ի՛նչ է ։ Ու ես ըսի, Ի՞նչ է. ու ըսաւ, Սա ելլողը արդու է. ու ըսաւ, Բոլոր երկրի վրայ անոնց նմանութիւնը ասիկա է ։ 7 Ես ահա կապարեայ տաղանդ մը վերցուեցաւ, 8 ու կնիկ մը արդուին մէջը կը նստէր ։ Ես ըսաւ, Սա է Չարութիւնը. ու զանիկա արդուին մէջը ձգեց, և ան կապարեայ կլուխը 9 ան ՚ԻՐՈՒ բերանը ձգեց ։ Ես աչքերս վերցուցի ու տեսայ, և ահա երկու կնիկ ելաւ, ու հովը անոնց թևերուն մէջն էր, և անոնք արագիլի թևերու նման թևեր ունէին, ու ան արդուն երկրի ու երկնից մէջտեղը վերցուցին ։ 10 Ես ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի, Անոնք 11 ո՞ւր կը տանին արդուն ։ Ես անիկա ինծի ըսաւ, Կը ՓԱՆԻ որ անոր ՚տունն չինուին ՚Սենաար երկրին մէջ. ու պիտի հաստատուի և հոն իր խարխին վրայ պիտի դրուի ։

ԳԼ. Զ

1 Զօրաց կառքերուն տեսիլքը ։ 9 Յեսուին պսակներով կը յօ-
ցուի Շաւասիկ կոչուած Քրիստոսի տաճարը ու Թագաւո-
րութիւնը ։

1 Ես դարձայ ու աչքերս վերցուցի ու տեսայ, և ահա երկու լեռներու մէջէն չորս կառք 2 կ՚ելլէր, ու լեռները պղնձէ լեռներ էին ։ Ա-
ՉԻ կառքին ՚աչխատ ձիեր ըլլային, ու ՚ե-
3 կրորդ կառքին՝ ՚ևս ձիեր, Ու երրորդ կառ-
քին՝ ՚ճերմակ ձիեր, և չորրորդ կառքին՝ պի-
4 սակ ՚՚ գորշագոյն ձիեր ։ Ես պատասխան առի, ՚ու ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի, 5 Ադոնի՛, ի՞նչ են, ով տէր իմ ։ Ես հրեշտակը պատասխան տուաւ ու ինծի ըսաւ, ՚Ադոնի երկինքէն չորս ՚ՀՈՂԻՆԵՐՆ են, որ ՚ԵՐՈՂՈՐ երկրին Տէրոջը առջևը կայնելէն կ՚ելլէն. 6 Սև ձիերը՝ որ ան կողմը ըլլային, հիւսիսի երկիրը կ՚ելլէն, ու ճերմակները անոնց ետևէն կ՚ելլէն, ու պիտակները հարաւայ երկիրը կ՚ել-
7 լէն ։ Ես գորշագոյնները ելան, և ուզեցին որ երթան ՚՚ երկրի վրայ պտըտին. և անիկա ըսաւ, Գացէ՛ք՝ երկրի վրայ պտըտեցէ՛ք. ու 8 անոնք երկրի վրայ պտըտեցան ։ Ես անիկա ինծի ազաղակեց ու ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով, Նայէ՛ հիւսիսի երկիրը ելողները իմ հոգիս հիւսիսային երկրին մէջ հանդչեցուցին ։

9 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
10 լով, Գերութենէ ՚ԻՐՈՒՆԵՐՆ՝ Հեղդայէն, Տո-
բիայէն ու Ցեդայիայէն առ, ու նոյն օրը դուն Բաբելոնէն եկող Սոփոնիայի որդւոյն 11 Յովսիայէն տունը մտիր. Արծաթ ու ոսկի առ ու ՚պսակներ շինէ, ու մեծ քահանային Յով-
12 սեդեկեան Յեսուին գլուխը դիր. Ես անոր խօսք ըսելով,

Զօրաց Տէրը կը խօսի ու այսպէս կ՚ըսէ.
Ա՛հա ՚ան մարդը՝ որուն անունը ՚Շաւասիկ է.
Անիկա իր տեղէն պիտի բուսնի,
՚Ու Տէրոջը տաճարը պիտի շինէ ։
13 Անիկա պիտի շինէ Տէրոջը տաճարը,
Ու պատիւ պիտի ունենայ,
Ես իր աթոռին վրայ նստելով՝ իշխանութիւն պիտի վարէ,
Ու ՚քահանայ պիտի ըլլայ իր աթոռին վրայ.
Ու երկուքին մէջը խաղաղութեան խորհուրդ պիտի ըլլայ ։

14 Ես պսակները Հելեմին, Տուբիային ու Ցե-
դայիային և Սոփոնիայի որդւոյն Հէնին պիտի ըլլան՝ Տէրոջը տաճարին մէջ ՚յիշատակ ըլլա-
15 լու համար ։ Ես ՚հեռուն եղողները պիտի գան, ու Տէրոջը տաճարին մէջ պիտի շինեն, և պիտի գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս ձեզի խրկեր է. ու ասիկա պիտի ըլլայ՝ թէ որ ու-
շադրութեամբ ձեր Տէր Աստուծոյն ձայնին մտիկ ընէք ։

ԳԼ. Է

1 Գերիները Տամ պահելու վրայով կը հարցընեն ։ 4 Զաքարիա
կը յանդիմանէ անոնց ծամապահութիւնը, 8 ցուցընելով թէ
իրենց գերութեանը պատճառը մեզքն է ։

1 Ու եղաւ որ Դարեհ Թագաւորին չորրորդ տարին ինեներորդ ամսուն՝ այսինքն Քասլևին 2 չորրորդ օրը Տէրոջը խօսքը Զաքարիային ե-
ղաւ, երբոր Սարասար ու Ռեգեմմելէք և անոնց մարդիկը Աստուծոյ տունը խրկուեցան, 3 որ ՚Տէրոջը առջևը ազօթք ընեն, Ու զօրաց Տէրոջը տանը մէջ եղող ՚քահանաներուն ու մարգարէներուն խօսքին ու ըսեն, Արդեօք ՚հինգերորդ ամսուն մէջ իմ անձս զատելով 4 լա՞մ, ինչպէս որ այսչափ տարիներ ըրի ։ Ա-
ռաքը զօրաց Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ 5 ըսելով, Այս երկրին բոլոր ժողովուրդին ու քահանաներուն խօսէ ու ըսէ, ՚Այս եօթանա-
սուն տարին՝ երբոր հինգերորդ ՚ու եօթնե-

՚ ԳԼ. ԺԲ. 12։ ԳԼ. ը. 17։ Մաղ. գ. 5։ ՚՚ Տես ԳԼ. Ժգ. 45։ ՚ Երէմ. իմ. 5, 28։ ՚՚ Ձն. Ժ. 10։

— ՚՚՚ ԳԼ. ա. 8։ Յայտ. գ. 4։ ՚ Յայտ. գ. 5։ ՚՚ Յայտ. գ. 2։ ՚՚՚ ԳԼ. է. 10։ ՚՚՚՚ Սաղ. ՃԳ. 4։ Եբր. ա. 7, 14։ ՚՚՚՚՚ գ Թագ. իբ. 19։ Դան. է. 10։ ԳԼ. գ. 14։ Գաւիթ. ա. 19։ ՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ա. 10։ ՚՚՚՚՚՚՚ Եւ. իբ. 36։ իմ. 6։ ԳԼ. ը. 9։ ԳԼ. գ. 5։ ՚՚՚՚՚՚՚՚ Տես Գաւիթ. ա. 78։ Յովհ. ա. 45։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. գ. 8։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. գ. 9։ Մատ. Ժգ. 18։ Եփես. բ. 20, 21, 22։ Եբր. գ. 3։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Սաղ. ՃԺ. 4։ Եբր. գ. 1։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Եւ. Ժբ. 14։ Մատ. Ժգ. 9։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Եւ. ՃՀ. 19։ Կ. 10։ Եփես. բ. 13, 19։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. բ. 9։ գ. 9։ — ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ա թագ. Ժգ. 12։ ԳԼ. ը. 21։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Բ Օր. Ժէ. 9, 10, 11։ Լգ. 10։ Մալ. բ. 7։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Երէմ. Ծբ. 12։ ԳԼ. ը. 19։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ա. 12։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Երէմ. խա. 1։ ԳԼ. ը. 19։

բորդ ափներուն մէջ ՚ծոմապահութիւն կ'ը-
նէիք ու սուգ կը բռնէիք, միթէ ՚ինծի՞ հա-
6 *մար ծոմապահութիւն կ'ընէիք։ Ու երբոր*
կ'ուտէիք ու կը խմէիք, ձեզի համար չէի՞ք
7 *ուտեր ու ձեզի համար չէի՞ք խմեր։ Ա՞ոնք*
չե՞ն ան խօսքերը՝ որ Տէրը առջի մարգարէ-
ներուն ձեռքովը հրատարակեց, երբոր Երու-
սաղէմ ու անոր շրջակայ քաղաքները բնա-
կուած ու հանդիստ էին, և ՚հարաւային ու
դաշտային կողմերը բնակուած էին։
8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը Զաքարիային ե-
9 *ղաւ՝ ըսելով, Զօրաց Տէրը այսպէս խօսեցաւ*
ու ըսաւ, ՚Ճշդապար դատաստան տեսէք, և
ձեզմէ ամէն մէկը իր եղբօրը ողորմութիւն
10 *ու գթութիւն ընէ. եւ ՚որբեւարքին ու որբը,*
օտարականը և անտնկը ու հարստահարեք,
՚ու բնաւ մէկը իր եղբօրը համար իր սրտին
11 *մէջ չարութիւն չմտածէ. Բայց անոնք չու-*
զեցին մտիկ ընել, հառպա ՚ետին ուսը ետ քա-
շեցին, և ՚ականջնին ծանրացուցին որ չլսեն.
12 *Ու իրենց ՚սիրտը անզամանդի պէս ըրին, ՝որ*
չլսեն ան օրէնքը ու ան խօսքերը՝ որ զօրաց
Տէրը իր Հոգւովը առջի մարգարէներուն ձեռ-
քովը անոնց խրկեց. ՝անոր համար զօրաց Տէրո-
13 *ջը կողմնակ մեծ բարկութիւն եղաւ։ Ու եղաւ*
որ ինչպէս որ անիկա կանչեց՝ ու անոնք մտիկ
չըրին, այնպէս ալ ՚անոնք կանչեցին՝ ու ես
14 *մտիկ չըրի, կ'ըսէ զօրաց Տէրը. Հապա զա-*
նոնք ՚իրենց չգիացած ՚բոլոր ազգերուն մէ-
ջը փոթորիկով ցրուեցի, և ՚անոնց ետևէն
երկիրը՝ անցնող ու դարձող ամայի մնաց.
այնպէս ՚ցանկալի երկիրը ամայի ըրին։

ԳԼ. Ը

1 Եբուսաղէմին վերականգնումը։ 9 Ժողովուրդը Աստուծմէ ընդունելու շնորհքները կը յորդորուի չհետեւիլ գործը յաւէտ ատելու։ 16 Ընդհանուր բարեգործութիւն կը պահանջուի։ 18 Ուրախութիւն և անդորրութիւն կը խոստացուի անոնց։

1 Դարձեալ զօրաց Տէրոջը խօսքը ինձ եղաւ՝
2 ըսելով, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Սիօնի
Համար խիստ մեծ նախանձով նախանձեցայ,
ու անոր համար մեծ սրտմտութիւնով նախան-
3 *ձեցայ։* Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Սիօնին դար-
ձած եմ, ու ՚Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակիմ,
ու Երուսաղէմ ՚ճշմարտութեան քաղաք՝ և
՚զօրաց Տէրոջը լեռը ՚Սուրբ լեռ պիտի կո-
չուի։
4 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Երուսաղէմի
հրապարակներուն մէջ տակաւին ծեր մարդ-
կի ու պառաւ կիներ պիտի նստին, որ
5 *օրերու չատութենէն ամէն մէկուն ձեռքը*
ցուպ պիտի ըլլայ. Եւ քաղաքին հրապա-
րակները տղաքներով ու աղջիկներով պիտի
լեցուին, որոնք անոր հրապարակներուն մէջ
պիտի խաղան։
6 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Թէ որ ան օրե-
րը աս ժողովուրդին մնացորդին աչացը տա-
կա դժուար երեւնայ, ՚միթէ իմ աչքերո՞ւս
ալ դժուար պիտի երեւնայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
7 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Ահա իմ ժո-
ղովուրդս արեւելեան երկրէն ու արեւմտեան
8 *երկրէն պիտի փրկեմ. Եւ զանոնք պիտի բե-*
րեմ, ու Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակին. ՚և
անոնք ինձի ժողովուրդ պիտի ըլլան, ես ալ
՚ճշմարտութեամբ և արդարութեամբ անոնց
Աստուած պիտի ըլլամ։
9 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Ձեր ձեռքերը
թող ուժգնանան, ով դուք՝ որ աս օրերս կը
լսէք աս խօսքերը ՚ան մարգարէներուն բե-
րնէն, որոնք ՚զօրաց Տէրոջը տանը հիմնարկու-
թեան ու տաճարին նորոգութեան օրը խօսեցան։
10 Քանզի ան օրերէն առաջ ՚մարդու համար
վարձք չկար, ու անասունի համար վարձք
չկար. և նեղութեան պատճառաւ՝ ՚ելլողին
ու մտնողին խաղաղութիւն չկար, քանզի ես
ամէն մարդը իր ընկերին դէմ տարի էի։
11 Բայց հիմա աս ժողովրդեանս մնացորդին՝
առջի օրերուն պէս պիտի չըլլամ, կ'ըսէ զօրաց
12 Տէրը։ ՚Քանզի հունտը խաղաղութիւն պիտի
տայ, որթը իր պտուղը պիտի տայ, ու երկի-
րը իր բերքը պիտի տայ, ու ՚երկինքը իր
ցօղը պիտի տայ. և աս ամէն բաները աս ժո-
ղովրդեանս մնացորդին ժառանգել պիտի
13 *տամ։* Ու պիտի ըլլայ որ ինչպէս դուք ՚ազ-
գերու մէջ անէծք եղաք, ով Յուդայի տունը
ու Իսրայէլի տունը, այնպէս ալ ձեզ պիտի
ազատեմ, ու ՚օրհնութիւն պիտի ըլլաք. մի
վախնաք, ՚ձեր ձեռքերը թող ուժգնան։
14 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Ինչպէս
որ ձեզի չարիք ընելու գիտաւորութիւն բրի,
երբոր ձեր Հայրերը զիս սրդոզցուցին, կ'ըսէ
15 *զօրաց Տէրը, ՝ու չզղջացի, Այնպէս ալ դար-*
ձայ ու աս օրերը Երուսաղէմին ու Յուդայի
տանը բարիք ընելու գիտաւորութիւն բրի.

ղ Ես. ծբ. 5։
ե Տես Հռոմ. ժգ. 6։
ը Երեմ. ժէ. 26։
թ Ես. ծբ. 6, 7։ Եր. բեմ. է. 23։ Միք. գ. 8։ ԳԼ. ը. 16։ Մատ. իգ. 23։
ժ Եղ. իբ. 21, 22։ բ Օր. իգ. 17։ Ես. ա. 17։ Տես Երեմ. է. 28։
ի Սոփ. ւգ. 4։ Միք. բ. 1։ ԳԼ. ը. 17։
լ Ղեւտ. ի. 29։ Եր. բեմ. է. 24։ Ովս. գ. 16։
խ Տես Գոր. է. 56։
ծ Եզեկ. ժա. 19։ ւգ. 26։
կ Ղեւտ. ի. 29, 30։
հ Բ Մն. ւգ. 16։ Դան. թ. 11։
յ Առակ. ա. 24—28։ Ես. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։ ժգ. 12։ Միք. գ. 4։
ղ Բ Օր. իը. 33։
ճ Բ Օր. գ. 27։ իը. 64։ Եզեկ. ւգ. 19։ ԳԼ. ը. 6։
ն Ղեւ. իգ. 22։
շ Տես Դան. ը. 9։
—
ո Նաա. ա. 2։ ԳԼ. ա. 14։
չ ԳԼ. ա. 16։
փ ԳԼ. բ. 10։
ք Ես. ա. 21, 26։
օ Ես. բ. 2, 3։
ֆ Երեմ. լա. 23։
և Տես ա Թագ. բ. 31։ Ես. կի. 20, 22։
ա Ծն. ժբ. 14։ Գաղ. ա. 37։ ժբ. 27։ Հռոմ. գ. 21։
բ Ես. ժա. 11, 12։ իգ. 5, 6։ Եզեկ. լե. 21։ Ամովս. թ. 14, 15։
գ Երեմ. լ. 22։ լա. 1, 33։ ԳԼ. ժգ. 9։
դ Երեմ. գ. 2։
ե Ածգ. բ. 4։
զ Եզր. ե. 1, 2։
է Ածգ. բ. 18։
ը Ածգ. ա. 6, 9, 10։ բ. 16։
թ Բ Մն. ժե. 5։
ժ Ովս. բ. 21, 22։ Յոել. բ. 22։ Ածգ. բ. 19։
ի Ածգ. բ. 4։
լ Ածգ. ա. 9։
խ Ածգ. ա. 8։
ծ Ածգ. բ. 7։
կ Ածգ. բ. 6, 7։
հ Սաղ. կէ. 6։
յ Տես Ածգ. ա. 10։
ղ Երեմ. խբ. 18։
ճ Ծն. ժբ. 2։ Հռոմ. գ. 11, 12։ Ես. ժէ. 24, 25։ Սոփ. գ. 20։
ն Հմր. 9։
շ Երեմ. լա. 28։
ո Բ Մն. ւգ. 16։ ԳԼ. ա. 6։

16 մի վախնաք։ Զեր ընելու բաները սաստ են.
ՙձշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկերնիդ իր
ընկերին հետ, ձեր դռներուն մէջ արդարու-
թեամբ և խաղաղութեան դատաստան տե-
17 ւէք. ՚Ու ձեղմէ մէկը իր սրտին մէջ իր ընկե-
րին համար չարութիւն չմտածէ, և նուա՛ր եր-
դումը մի սիրէք. վասն զի ես ասոնք բոլոր բա-
ները կ'ատեմ, կ'ըսէ Տէրը։
18 Գարձեալ զօրաց Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
19 ըսելով, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՙՉոր-
րորդ ամսուն ծոմը, ՚ու հինգերորդին ծոմը,
ՙու եօթներորդին ծոմը, ՚և տասներորդին
ծոմը Յուդայի տանը ՙցնծութիւն և ուրա-
խութիւն ու խնդալից տօներ պիտի ըլլան.
ՙոնաւ ճշմարտութիւնը ու խաղաղութիւնը
սիրեցէք։
20 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Նորէն ժողո-
վուրդներ ու շատ քաղաքներու բնակիչներ
21 պիտի գան. Ու մէկուն բնակիչները միւսին
պիտի երթան ու ըսեն, ՙԵկէք Տէրոջը առ-
ջեւը աղօթք ընելու՝ և զօրաց Տէրը փնտռե-
22 լու երթանք. ես ալ պիտի երթամ։ Ու ՙշատ
ժողովուրդներ և զօրաւոր ազգեր Երուսաղե-
մի մէջ զօրաց Տէրը փնտռելու ու Տէրոջը
23 առջեւը աղօթք ընելու պիտի գան։ Զօրաց
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ան օրերը ազգերուն
ամէն լեզուներէն տասը մարդ ՙձկուռ ՙըանդը
պիտի բռնեն՝ այսինքն Հրեայ եղող մարդուն
քղանցքը պիտի բռնեն, ու ըսեն, Ձեզի հետ
երթանք, քանզի լսեցինք ՚որ Աստուած ձե-
ղի հետ է։

ԳԼ. Թ

1 Աստուած իր եկեղեցին կը պաշտպանէ։ 9 Սիօն կը յորդորուի որ Քրիստոսի գալուստանը՝ ու անոր խաղաղարար թագաւորութեանը վրայով ուրախանայ։ 12 Աստուծոյ խոստումներուն՝ յաղթականութեան տալու և պաշտպանութեան ընելու վրայով։

1 Հազրաքի երկրին դէմ Տէրոջը խօսքին պատ-
գամն է,
Ու ՚Դամասկոսի վրայ պիտի հանգչի.
(Քանզի Տէրոջը աչքը մարդու՝
Ու Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն կը նայի.)
2 Ու ՚Եմաթի ալ անոր սահմանակիցին է,
Նաև ՚Տիւրոս ու ՚Սիդոն՝ թէև շատ ՙխելա-
ւուն են։
3 Եւ Տիւրոս իրեն ամրոց չինեց.
Ու դարձեալը հողի պէս՝
Եւ զուա՛ ոսկին փողոցներու ցեխի պէս դիզեց։
4 Ահա ՙՏէրը զանիկա պիտի ջլէ,
Եւ ծովուն մէջ ՙանոր ունեցած զօրութիւնը
պիտի զարնէ,
Ու անիկա կրակով պիտի ապառնի։
5 ՚Ասկաղոն պիտի տեսնէ ու պիտի վախնայ,
Գազա ալ՝ ու մեծապէս պիտի տագնապի։
Ակկարոն ալ, քանզի իր յոյսը *պարապ
պիտի ելլէ.՚՚
Եւ Գազային թագաւորը պիտի կորսուի,
Ու Ասկաղոն պիտի չբնակուի.
6 Եւ ՚Ազովտոսի մէջ †օտարազգի պիտի բնակի,
Ու փղշտացւոց հպարտութիւնը պիտի ջնջեմ.
7 Եւ անոնց արիւնը իրենց բերնէն՝
Ու անոնց պղծութիւնները իրենց ակռաներ-
ուն մէջէն պիտի վերցնեմ.
Ու մնացորդը՝ անիկա ալ մեր Աստուծոյն
պիտի ըլլայ,
Եւ Յուդայի մէջ հազարապետի պէս՝
Ու Ակկարոն Յեբուսացիին պէս պիտի ըլլայ։
8 Եւ անցնող ու դարձող զօրքին պատճառաւը
Իմ տանս բոլորտիքը պիտի բնակիմ,
Ու ՙամէնն ալ անոնց մէջէն բռնաւոր պիտի
չանցնի,
Քանզի հիմա ՚իմ աչքերովս տեսայ։
9 ՚Մեծապէս ուրախացիր, ով Սիօնի աղջիկ,
Ցնծութեամբ աղաղակէ, ով Երուսաղեմի աղ-
ջիկ.
Ահա ՙքու թագաւորդ քեզի կու գայ.
Անիկա արդար ու փրկիչ է,
Հեզ է, ու իշու վրայ հեծած,
Եւ իշու ձագի՝ աւանակի վրայ։
10 Ու Եփրեմէն ՙկառքը՝
Ու Երուսաղեմէն ձին պիտի ջնջեմ,
Ու պատերազմին աղեղը պիտի կոտրի.
Եւ անիկա ազգերուն ՙխաղաղութիւն պիտի
խօսի.
Ու անոր իշխանութիւնը ՚ծովէն մինչեւ ծովը՝
Ու գետէն մինչեւ երկրի ծայրերը պիտի ըլլայ։
11 Եւ քեզի ՚՚ըէ, քու ուխտիդ արիւնովը
Քու ՙգերիներդ ջուր չունեցող գուբէն հա-
նեցի։
12 Ամրոցը դարձէք, ՙով յուսոյ գերիներ,
Ես այսօր ալ կը ծանուցանեմ
Որ ՙքեզի կրկնաթլատիկ հատուցում պիտի
ընեմ.
13 Վասն զի Յուդան ինծի համար աղեղի պէս
պիտի լարեմ,

ե ԳԼ· է· 9։ Հմր· 19։ Եփես· գ· 25։
զ Առակ· գ· 29։ ԳԼ· է· 10։
է ԳԼ· է· 3, 4։
ը Երեմ· ծբ· 6, 7։
թ Երեմ· ծբ· 12, 13։ ԳԼ· է· 5, 5։
ժ Գ Թագ· իէ· 25։
ի Երեմ· խա· 1, 2։
լ Երեմ· ծբ· 4։
խ Եսթ· բ· 17։ Ես· լէ· 10։
ծ Հմր· 16։
կ Ես· բ· 3։ Միք· գ· 1, 2։
հ Ես· է· 3, ևս· կզ· 23։
ձ Ես· գ· 6։ գ· 1։
ղ Յոբ· իէ· 16։ Եզեկ· իը· 4, 5։
ճ Ես· իգ· 1։
մ Եզեկ· իղ· 17։
յ Երեմ· խէ· 1, 5։ Սոփ· բ· 4։
ն Եբր· պիտի ամչնայ։
շ Ամաղ· ա· 8։
ո Եբր· անհատազատ իմ պատնկտիլ
չ Սաղ· ՀԲ· 7։ ԳԼ· բ· 5։
պ Ես· է· 18։ Եզեկ· իը· 24։
ջ Եբ· գ· 7։
ռ Ես· կբ· 11։ ԳԼ· բ· 10։ Պատ· իա· 5։ Յովէ· ժբ· 15։
ս Երեմ· իգ· 5։ Լ· 9։ Յովէ· ա· 49։
վ Ա կոր· ԺԳ· 25։
—
տ Ամաղ· ա· 3։
ր Երեմ· խթ· 23։
ց Ես· իգ։ Եզեկ· իգ· իէ· և իը։ Ամաղ· ա· 9։
ւ Եբր· անհատազատ իմ պատնկտիլ
փ Եզեկ· իը· 21։
ք Եզեկ· իը· 3, ևս։
և Ղուկ· ԺԲ· 38։
օ Ընձ· ա· 7։ բ· 18։ Միք· է· 10։ Ածգ· բ· 22։
ֆ Երեմ· բ· 14, 17։
ղ Սաղ· հբ· 8։
ճ Ես· իը· 7։ ծա· 14։ կա· 1։
յ Ես· խթ· 9։
ն Ես· կա· 7։

Ո֊ եփրեմը *նեաղ պէս պիտի դնեմ,՚՛
եւ քու որդիքդ, ով Սիօն,
Յունաց որդւոցը վրայ պիտի յարուցանեմ,
Ու քեզ զօրաւորին սուրին պէս պիտի ընեմ։
14 եւ Տէրը անոնց վրայ պիտի երեւնայ,
Ու նետը նետաձիգի պէս պիտի ելլէ.
եւ Տէր Եհովան փող պիտի հնչեցընէ,
Ու հարաւային մրրիկներով պիտի քալէ։
15 Զօրաց Տէրը զանոնք պիտի պաշտպանէ.
եւ անոնք բնաջինջ պիտի ընեն,
Ու †պարսաքարերու վրայ՚՛ պիտի կոխեն,
եւ պիտի խմեն — գինովի պէս պիտի աղաղակեն.
Ու անոնք լեցուն պէս՝
՚Սեղանին անկիւններուն պէս պիտի լեցուին։
16 եւ ան օրը՝ անոնց Տէր Աստուածը
Զանոնք իր ժողովրդեանը հօտին պէս պիտի փրկէ,
Քանզի անոր երկրին վրայ Վճաղէ քարերու պէս պիտի բարձրանան։
17 Քանզի ՚անոր բարութիւնը ու գեղեցկութիւնը որչա՜փ մեծ է.
՚Ցորենը երիտասարդները՝ ու քաղցուն կոյսերը պիտի մեծցընէ։

ԳԼ· Ժ·

1 Մարգարէն կը պատուիրէ զԱստուած փնտռել և ոչ թէ կուռքերը։ 5 ցուցընելով թէ ինչպէս որ մեզայ համար իր ժողովուրդը պատժեց, այնպէս ալ զանոնք պիտի փրկէ։ ու իրենց ապջի վիճակին պիտի գթայ։

1 ՚Եաբէ անձրեւին ժամանակը
՚Տէրոջմէ ՚անձրեւ խնդրեցէք.
Տէրը ՚փայլակներ պիտի ընէ,
եւ անոնց առատ անձրեւ պիտի տայ,
Ո֊ ամէն մէկուն ագարակին խոտը։
2 Քանզի ՚ԼԻերափիմները ՚սուտ յայտնութիւն խօսեցան,
Ու գուշակութիւն ընողները սուտ տեսան,
եւ սուտ երազներ պատմեցին,
՚Պարապ մխիթարութիւն տուին,
Անոր համար հօտերու պէս չուեցին,
՚Հովիւ չըլլալուն համար տագնապեցան։
3 Հովիւներուն վրայ իմ բարկութիւնս բռնկեցաւ,
՚Ու նոխազներուն այցելութիւն պիտի ընեմ.
Քանզի զօրաց Տէրը ՚իր հօտին՝
Յուդայի տանը այցելութիւն բրաւ,
եւ զանոնք իր պատերազմի մէջ հպծած գեղեցիկ ձիուն պէս պիտի ընէ։
4 ‡Անկիւնը անկէ՝ ՚բևեռը անկէ՚՛
Պատերազմի աղեղը անկէ՝
Ամէն զօրապետ միասին անկէ պիտի ելլէ.
5 Ու ահեղ զօրաւորներու պէս պիտի ըլլան,
Որ պատերազմի մէջ ՚ընձաւը փողոցներուն ցեղին մէջ կը կոխեն.
Ու անոնք պատերազմ պիտի ընեն.
Քանզի Տէրը անոնց հետ է,
Ու ձիերու վրայ հեծնողները պիտի ամչնան։
6 եւ Յուդայի տունը պիտի զօրացընեմ.
եւ Յովսեփի տունը պիտի փրկեմ,
եւ ՚զանոնք նորէն պիտի բնակեցընեմ,
Քանզի ՚անոնց ողորմեցայ.
Ու անոնք ՚չնչած պիտի ըլլան,
Որպէս թէ զանոնք երբեք ձգած չէի.
Քանզի անոնց Տէր Աստուածը ես եմ,
Ու ՚անոնց պիտի լսեմ։
7 Ու եփրեմ զօրաւորի պէս պիտի ըլլայ,
եւ անոնց ՚սիրտը ուրախ պիտի ըլլայ՝ ինչ որ թէ գինիով.
Անոնց տղաքներն ալ պիտի տեսնեն ու պիտի ուրախանան,
Անոնց սիրտը Տէրոջմով պիտի ցնծայ։
8 ՚Անոնց պիտի սուլեմ ու զանոնք պիտի ժողվեմ,
Ինչու որ զանոնք փրկեցի.
՚Ու անոնք պիտի շատանան՝ ինչպէս որ չատ էին։
9 Թէև զանոնք ժողովուրդներու մէջ ցանեմ,
Սակայն ՚հեռաւոր տեղուանք պիս պիտի յիշեն,
եւ իրենց որդւոցը հետ պիտի ապրին ու կրկին պիտի դառնան։
10 եւ ՚զանոնք Եգիպտոսի երկրէն պիտի դարձընեմ,
Ու զանոնք Ասորեստանէն պիտի ժողվեմ,
եւ զանոնք Գաղաադ ու Լիբանան պիտի բերեմ.
Ու անոնց համար ՚բաւական պէս պիտի չգտնուի։
11 ՚եւ ծովէն ||նեղութեամբ պիտի անցնի,
Ու ծովուն ալիքները պիտի զարնէ.
Ու գետին բոլոր խորութիւնները պիտի ցամքին,
եւ ՚Ասորեստանի հպարտութիւնը պիտի իջնէ,
Ու ՚Եգիպտոսի գաւազանը պիտի վերցուի։
12 եւ զանոնք Տէրոջմով պիտի զօրացընեմ,
Ու ՚անոր անունովը պիտի պարտին, կ՚ըսէ Տէրը։

---

* Եբր· պիտի լեցնեմ.
՚ Սաղ· ժբ· 14· Հբ· 11· Ծեփ· 6։
՚՚ Ես· խա· 1։
՚՛ Կամ պարապարբեր
՚՛՚ Դհ· գ· 18, 25· բ Օր· ժբ· 27։
՚՛՛ Ես· կբ· 3· Մաղ· գ· 17։
՚՛՛՚ Սաղ· լա· 19։
՚՛՛՛ Ցաքէ· գ· 18· Ամաս· ի· 14։
— Ցոբ· խի· 25· Ցա· վէ· բ· 23։
՚՛՛՛՚ Երեմ· ժգ· 22։
՚՛՛՛՛ բ Օր· ժա· 14։
՚՛՛՛՛՚ Երեմ· ժ· 13։
՚՛՛՛՛՛ Դատ· ժէ· 5։
՚՛՛՛՛՛՚ Երեմ· ժ· 8· Ամբ· բ· 18։
՚՛՛՛՛՛՛ Ցոբ· ժգ· 4։
՚՛՛՛՛՛՛՚ Եզեկ· լդ· 5։
՚՛՛՛՛՛՛՛ Եզեկ· լգ· 17։
՚՛՛՛՛՛՛՛՚ Ղեւ· ա· 68։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛ Կամ Իշմաէլը անկէ՝ գլխաւորը անկէ՝
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՚ Ես· խբ· 23։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Սաղ· ժբ· 42։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՚ Երեմ· գ· 18· Եզեկ· լէ· 21։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Ովս· ա· 7։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՚ Գէ· ժգ· 9։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Սաղ· ճգ· 15· Գէ· իմ· 15։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՚ Ես· է· 26։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Ես· խմ· 19· Եզեկ· լգ· 37։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՚ բ Օր· լ· 1։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Ես· ժա· 11· 16· Ովս· ժա· 11։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՚ Ես· խմ· 20։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Ես· ժա· 15· 16։
|| Կամ նեղութիւն
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՚ Ես· ժգ· 25։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Եզեկ· լ· 13։
՚՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՚ Միք· գ· 5։

ԳԼ· ԺԱ.

1 Եբուսաղէմի կործանումը։ 3 Աստուած կը թնայէ ընտրեալ-
ներուն, ու ճեպացածները կը մերժէ։ 10 Բրիտասի մերժուե-
լովը Գեղեցկութեան և Կապերու գաւազանները կը կոտ-
րուին։ 15 Ցիմար հովիւին օրինակը ու անէծքը։

1 Դռներդ բաց, ով Լիբանան,
Ու կրակը քու եղևինեներդ ուտէ։
2 Մայր ծառը թող ողբայ,
Քանզի եղևինը ինկաւ,
Վասն զի ազնուականները կողոպտուեցան.
Բասանու կաղնիները թող ողբան,
Քանզի *անմատչելի անտառը կտրուեցաւ։
3 Հովիւներուն ողբալու ձայնը կ՚լսուի,
Քանզի անոնց փառքը յափշտակուեցաւ.
Առյդ առիւծներու մռնչելուն ձայնը կ՚լսուի,
Քանզի Յորդանանու չքեղութիւնը յափշտա-
կուեցաւ։

4 Իմ Տէր Աստուածս այսպէս կ՚ըսէ.
†Մորթուելու ոչխարները արածէ,
5 Զանոնք՝ որ ծախու առնողները կը մորթեն
Ու †յանցաւոր չեն սեպուիր.
Եւ զանոնք ծախողները †կ՚ըսեն,
Տէրը օրհնեալ ըլլայ որ հարստացայ.
Ու անոնց հովիւները անոնց վրայ գութ չու-
նին։
6 Քանզի ես ալ երկրի բնակիչներուն
պիտի չգթամ, կ՚ըսէ Տէրը,
Մանաւանդ՝ ահա ես ամէն մարդը լը ընկե-
րին ձեռքը
Ու լը թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ.
Ու երկիրը պիտի զարնեն,
Եւ անոնց ձեռքէն պիտի չփրկեմ։

7 Ու †մորթուելու ոչխարները՝
Այո †հօտին խեղճերը արածեցի։
Ու ինծի երկու գաւազան առի,
Մէկուն անունը Գեղեցկութիւն՝
Ու միւսին անունը կապերը դրի,
Եւ ոչխարները արածեցի։
8 Ու †մէկ ամսուն մէջ երեք հովիւ կոտրեցի,
Քանզի հոգիս անոնց նեղացաւ,
Եւ անոնց հոգին ալ ինծմէ զզուեցաւ։
9 Ու ըսի, Ձեզ պիտի չհովուեմ.
†Մեռնողը թող մեռնի,
Ու կոտրուողը թող կոտրուի,
Եւ մնացածները թող իրարու միս ուտեն։
10 Ու Գեղեցկութիւն †անուանած գաւազանս առի
և զանիկա կոտրեցի,
Որ բոլոր ժողովուրդներուն հետ ըրած ուխտս
աւրեմ.
11 Ու նոյն օրը աւրեցաւ,
Եւ ինծի սպասող †հօտին խեղճերը
Հաստատ գիտցան որ ասիկա Տէրոջը խօսքն է։
12 Ու անոնց ըսի,
Թէ որ ձեր աչքերուն հաճոյ կ՚երևնայ՝ իմ
վարձքս տուէք,
Ապա թէ ոչ՝ դանոց ըրէք.
Ու †իմ վարձքիս համար երեսուն արծաթ
կշռեցին։
13 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Ձանիկա †բրուտին նետէ.
Ասիկա վայելուչ գին մըն է,
Որ անոնք ինծի համար կարեցին.
Ու երեսուն արծաթը առի,
Եւ զանիկա Տէրոջը տունը †բրուտին նետեցի։
14 Եւ ետքը կապեր †անուանած միւս գաւազանս կո-
տրեցի,
Որ Յուդայի ու Իսրայէլի մէջ եղող եղբայ-
րութիւնը աւրեմ։
15 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Դարձեալ նորէն յիմար հովիւի գործիքներ առ.
16 Քանզի ահա ես երկրի վրայ մէկ հովիւ մը պի-
տի հանեմ.
Անիկա կորսուելու վրայ եղողներուն այցելու-
թիւն պիտի չընէ,
Ցրուածը պիտի չփնտռէ,
Եւ կոտրածը պիտի չբժշկէ,
Ո՛ †ողջը պիտի չսնուցանէ.
Հապա գէրերուն միսը պիտի ուտէ,
Ու անոնց կճղակները պիտի խորտակէ։
17 †Վա՛յ ունայնութեան հովուին՝ որ ոչխարները
կը թողու.
Անոր բազուկին վրայ ու աջ աչքին վրայ սուր
պիտի ըլլայ.
Անոր բազուկը բոլորովին պիտի չորնայ,
Ու աջ աչքը բոլորովին պիտի խաւարի։

ԳԼ· ԺԲ.

1 Մարգարէն կը ցուցընէ թէ Եբուսաղէմ արքեցութեան բա-
ժակ մը, 3 և ծանր քար մը պիտի ըլլայ իր թշնամիներուն։
6 Յուդային յաղթանակաւ գերեզմանելը։ 9 Եբուսա-
ղէմին ապաշխարութիւնը։

1 Իսրայէլի վրայով Տէրոջը խօսքին պատգամը։
†Երկինքը տարածող ու երկիրը հիմնարկող՝
Ու †մարդուն հոգին անոր մէջը ստեղծող Տէ-
րը կ՚ըսէ,
2 Ահա ես Եբուսաղէմը բոլոր շրջակայ ազգե-
րուն
†թմրութեան բաժակ պիտի ընեմ.
Նաև Յուդայի վրայ ալ պիտի ըլլայ Եբուսա-
ղէմի պաշարման առենը։
3 Եւ պիտի ըլլայ որ †ան օրը Եբուսաղէմը

ա Ես· լը· 19։
բ Եբր· խջաւ։
գ Հմր· 7։
դ Եբր· բ· 3։ ծ· 7։
է Որ· խթ· 19։
Ովս· ժբ· 9։

ե Հմր· 4։
զ Սամ· գ· 12։ Մատ.
ժա· 5։
է Ովս· և· 7։
ը Եբեմ· ժե· 2։ խգ·
11։

թ Սոփ· գ· 12։ Հմր·
7։
ժ Մատ· իզ· 15։
ի Մատ· իե· 9։ 12։
լ Կամ գանձատուները
խ Եզեկ· լէ· 2։ 3։

4։
ծ Կամ ես ճեպացածը
կ Եբեմ· իգ· 1։ Եզեկ· լէ· 2։ Ցոէլ· ժ· 12։ 13։

հ Ես· իբ· 5։ իգ· 24։ իե· 12։ 18։ իը· 13։
ղ Թուս· ժգ· 22։ Ժող· ժբ· 7։ Ես· ձկ· 16։ Եբբ· ժբ· 9։

ճ Ես· ծա· 17։ 22։ 23։
տ Հմր· 4։ 6։ 8։ 9։ 11։ ԳԼ· ժգ· 1։ ժգ· 4։ 6։ 8։ 9։ 13։

Բոլոր ժողովուրդներուն [ե]ծանր քար պիտի
ընեմ.
Ամէն անոնք որ անով կը բեռնաւորուին՝ բո-
լորովին պիտի կտորին,
Թէև երկրիս բոլոր ազգերը անոր վրայ ժող-
վուին։
4 Ա՛ն օրը, կ՚ըսէ Տէրը,
[զ]Ամէն ձին սոսկումով պիտի զարնեմ,
Ու անոր հեծեալը՝ ապշութեամբ.
Եւ Յուդայի տանը վրայ աչքերս պիտի բա-
նամ,
Ու ժողովուրդներուն բոլոր ձիերը կուրու-
թեամբ պիտի զարնեմ։
5 Եւ Յուդայի հազարապետները իրենց սրտին
մէջը պիտի ըսեն,
Երուսաղէմի բնակիչները «մեր զօրութիւնն» են
Զօրաց Տէրոջմով՝ իրենց Աստուծովը։
6 Ա՛ն օրը Յուդայի հազարապետները
[է]կրակի վառարանի պէս պիտի ընեմ միայ-
տերու մէջ,
Ու կրակի ջահի պէս՝ snրաներու մէջ.
Եւ անոնք աջ կողմէն ու ձախ կողմէն
Բոլոր չրջակայ ժողովուրդները պիտի ուտեն.
Եւ դարձեալ Երուսաղէմ իր տեղը՝
Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակուի։
7 Եւ Տէրը նախ Յուդայի վրանները պիտի
փրկէ,
Որպէս զի Դաւիթի տանը պարծանքը
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն պարծանքը
Յուդայի վրայ չհպարտանայ։
8 Ա՛ն օրը Տէրը Երուսաղէմի բնակիչներուն
պաշտպանութիւն պիտի ընէ.
Ու անոնց մէջը [ը]տկար եղողը ան օրը Դաւի-
թին պէս պիտի ըլլայ,
Եւ Դաւիթի տունը Աստուծոյ պէս՝
Տէրոջը հրեշտակին պէս պիտի ըլլայ անոնց
առջևը։
9 Ու պիտի ըլլայ որ ան օրը՝
[թ]Երուսաղէմի վրայ եկող բոլոր ազգերը
Բնաջինջ ընելու եամէ պիտի ըլլամ։
10 [ժ]Եւ Դաւիթի տանը վրայ
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայ
Շնորհայ և ազօթից հոգին պիտի թափեմ,
Եւ անոնք [ի]ինծի՝ իրենց խոցածին պիտի նային.
Ու անոր վրայ [ի]միակ հատիկ զաւակի վրայ
ողբալու պէս պիտի ողբան,
Ու անոր վրայ անդրանիկ զաւակի վրայ ցա-
ւելու պէս պիտի ցաւին։
11 Ա՛ն օրը [ի]Երուսաղէմի մէջ մեծ ողբ պիտի ըլլայ՝
[ի]Մակեդովի դաշտին մէջ Ադադ-ռեմմոնին
ողբին պէս.
12 Ու երկիրը պիտի ողբայ՝
Ամէն մէկ ազգատոհմը առանձին.
Դաւիթին տանը ազգատոհմը առանձին՝
Ու անոնց կիներները առանձին,
[ժա]Նաթանին տանը ազգատոհմը առանձին՝
Ու անոնց կիներները առանձին,
13 Ղևիի տանը ազգատոհմը առանձին՝
Ու անոնց կիներները առանձին,
Սեմէիին ազգատոհմը առանձին՝
Ու անոնց կիներները առանձին,
14 Բոլոր մնացած ազգատոհմներուն ամէն մէկը
առանձին՝
Ու անոնց կիներները առանձին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Երուսաղէմին մաքրութեանը համար պղտջուած ազբիւրը։ ու-
րով անկա կատարչուելնէ ու սուտ մարգարէութիւնէ
ի պիտի մաքրուի։ 7 Բրնատոմ մահը ու ժողովուրդին ե-
րից մասին փորձութիւնը։

1 Ա՛ն օրը Դաւիթի տանը ու Երուսաղէմի
բնակիչներուն
[բ]Բացուած ազբիւր մը պիտի ըլլայ
Մեղքի համար ու պղծութեան համար։
2 Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
[գ]կուռքերուն անունները երկրէն պիտի չնջեմ,
Ու ա՛լ պիտի չյիշուին.
Եւ [դ]անոնց մարգարէները ու պղծ ոգին ալ
երկրէն պիտի վերցնեմ։
3 Ու պիտի ըլլայ որ երբոր մէկ մարդ մը անկէ
հետև մարգարէութիւն ընէ,
Ծնողները՝ հայրը ու մայրը անոր պի-
տի ըսեն,
Չապրիս, քանզի Տէրոջը անունովը սուտ խօ-
սեցար.
Եւ անոր մարգարէութիւն ըրած ատենը՝
Ծնողները՝ հայրը ու մայրը [ե]զանիկա պի-
տի խոցեն։
4 Ու պիտի ըլլայ որ ան օրը [զ]մարգարէները
Մարգարէութիւն ըրած ատեննին պիտի ամչ-
նան՝ ամէն մէկը իր տեսիլքէն,
Ու խաբելու համար [է]մազա վերարկու պիտի
չհագնին։
5 [ը]Ու անոնց ամէն մէկը պիտի ըսէ,
Ես մարգարէ չեմ, ես երկրագործ մարդ եմ.
Քանզի իմ մանկութենէս [թ]ի վեր գիս †սեպ-
ուցան երբեք հողին։
6 Եւ անոր պիտի ըսուի,
Ձեռքերուդ մէջ ասոր վէրքերը ի՞նչ են.
Ու անիկա պիտի ըսէ,
Ասոնք իմ բարեկամներուս տանը մէջ ընդու-
նած վէրքերս են։

[ե] Մատ. խա. 44։
[զ] Սաղ. հզ. 6։ Եզեկ.
լը. 4։
[է] Ելք. իմ զօրու-
թիւնս
[ը] Աբդ. 18։
[թ] Յովել. գ. 10։
[ժ] Ածք. բ. 22։ Հմր.
5։
[ի] Երեմ. լա. 9։ Ծ.
4։ Եզեկ. լժ. 29։
Յովել. բ. 28։
[ի] Յոհ. ժխ. 34, 37։
Յայտ. ա. 7։
[լ] Երեմ. գ. 26։ Ա-
մովս. ը. 10։
[խ] Գօր. բ. 37։
[ծ] Գ Թագ. խգ. 29։
բ Մն. լե. 24։
[կ] Մատ. խգ. 30։
Յայտ. ա. 7։
[հ] բ Թագ. ե. 14։
Դան. գ. 31։
—
[ղ] Գլ. ժբ. 3։
[ճ] Ելք. իզ. 14։ ա
Գնաս. ա. 19։ Յայտ.
ա. 5։
[մ] Ելկ. խգ. 13։ Յեր.
խգ. 7։ Սաղ. ժգ.
4։ Եզեկ. լ. 13։
Ամբ. բ. 17։ Մաղ.
ե. 13, 14։
[ն] բ Պետ. բ. 1։
[շ] բ Օր. ժգ. 6, 8։
ժբ. 20։
[ո] Մաթ. գ. 6, 7։
[պ] գ Թագ. ար. 8։ Ես.
ե. 2։ Մատ. գ. 4։
[ջ] Ածմա. ե. 14։
† Կամ սատանայական-
բան վայ դրին։

7 Աբթիգնայիլ , ով սուր , Էլամ Հովսախա վրայ ,
Ու Էլամ ընկերս եղոջ մարգուն վրայ , կ՚ըսէ զօրաց Տէրը .
Հովիւը զարկ , ու ոչխարները ցրուին ,
Ու իմ ձեռքս նզովիկներուն վրայ դարձընեմ :
8 Եւ պիտի ըլլայ բոլոր երկրին մէջ , կ՚ըսէ Տէրը ,
Որ երկու մասը պիտի կտրուի ու պիտի մեռնի ,
Բայց երրորդ մասը պիտի մնայ անոր մէջը :
9 Եւ ան երրորդ մասը հրակէզ պիտի անցընեմ ,
Ու զանոնք պիտի զտեմ՝ ինչպէս որ արծաթը կը զտուի ,
Եւ զանոնք պիտի փորձեմ՝ ինչպէս որ ոսկին կը փորձուի .
Զանոնք իմ անունս պիտի կանչեն ,
Ու ես անոնց պատասխան պիտի տամ .
Ես պիտի ըսեմ թէ Ա՛նիկա իմ ժողովուրդս է .
Անոնք ալ՝ Տէրը իմ Աստուածս է՝ պիտի ըսեն :

ԳԼ . ԺԴ

1 Երուսաղէմը կործանումէն կործանումը : 4 Քրիստոսի դալստեան ու անոր Թագաւորութեան շնորհքները : 12 Երուսաղէմի թշնամիներուն վրայ գալու հարուածը : 16 Անոնցմէ Տէրոջ պիտի գոհանայ : 20 ու անոնց բոլոր կարասիները սուրբ պիտի սեպուին :

1 Ահա Տէրոջը օրը կու գայ ,
Եւ քու աւարդ քու մէջդ պիտի բաժնուի :
2 Քանզի բոլոր ազգերը պատերազմի համար
Երուսաղէմի վրայ պիտի ժողվեմ .
Եւ քաղաքը պիտի առնուի ,
Ու տուները պիտի կողոպտուին ,
Եւ կիներուն պիտի պղծուին ,
Ու քաղաքին կէսը գերութեան պիտի ելլէ ,
Բայց ժողովուրդին մնացորդը քաղաքէն պիտի չկտրուի :
3 Եւ Տէրը պիտի ելլէ ,
Ու այն ազգերուն հետ պիտի պատերազմի ,
Ինչպէս որ պատերազմին օրը պատերազմեցաւ :
4 Եւ այն օրը անոր ոտքերը
Զիթենեաց լեռանը վրայ պիտի կայնին ,
Որ Երուսաղէմի առջևն է դէպ՚ի արևելք .
Ու Զիթենեաց լեռը դէպ՚ի արևելք ու դէպ՚ի արևմուտք կէսէն պիտի պատռի ,
Ու խիստ մեծ ձոր պիտի ըլլայ .
Եւ լեռանը կէսը դէպ՚ի հիւսիս՝
Ու կէսը դէպ՚ի հարաւ պիտի քաշուի :
5 Եւ դուք լեռներուս ձորը պիտի փախչիք ,
Քանզի լեռներուն ձորը մինչև Ազալ պիտի հասնի .
Ու պիտի փախչիք՝ ինչպէս որ դուք երկրաշարժէն փախաք
Յուդայի Թագաւորին օրերը .
Եւ իմ Տէր Աստուածս պիտի գայ ,
Բոլոր սուրբերը քու հետդ պիտի ըլլան :
6 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը
Լոյսը պայծառ կամ աղօտ պիտի չըլլայ :"
7 Ու անիկա Տէրոջը յայտնի օր մը՝
Ոչ ցորեկ ու ոչ գիշեր պիտի ըլլայ ,
Սակայն երեկոյեան ժամանակը լոյս պիտի ըլլայ :
8 Եւ այն օրը Երուսաղէմէն կենդանի ջուրեր պիտի հոսին ,
Կէսը դէպ՚ի արևելեան ծովը՝
Ու կէսը դէպ՚ի արևմտեան ծովը .
Ամառ ու ձմեռ այնպէս պիտի ըլլայ :
9 Եւ Տէրը բոլոր երկրի վրայ Թագաւոր պիտի ըլլայ .
Այն օրը Տէրը մէկ՝ ու անոր անունը մէկ պիտի ըլլայ :
10 Բոլոր երկիրը դաշտ պիտի դառնայ
Գարայէն մինչև Ռեմմոն՝ Երուսաղէմի հարաւային կողմը ,
Ու պիտի բարձրանայ ու իր տեղը պիտի բնակուի՝
Բենիամինի դռնէն մինչև Առաջին դրանը տեղը՝ մինչև Անկեանց դուռը ,
Ու Անանեելի աշտարակէն մինչև Թագաւորին հնձաններուը :
11 Եւ հոն պիտի բնակին , ու հան նզովք պիտի չըլլայ .
Ու Երուսաղէմ ապահովութեամբ պիտի բնակուի :

12 Եւ սա պիտի ըլլայ ան հարուածը՝
Որով Տէրը պիտի զարնէ ամէն ժողովուրդները՝
Որոնք Երուսաղէմի դէմ պատերազմեցան .
Ոտքի վրայ կայնած առնէնին անոնց մարմինները պիտի հալի ,
Ու անոնց աչքերը իրենց խորշերուն մէջը պիտի հալին ,
Եւ անոնց լեզուն անոնց բերնին մէջը պիտի հալի :
13 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը անոնց մէջը
Մեծ խռովութիւն պիտի ըլլայ Տէրոջմէ ,
Եւ ամէն մէկը իր ընկերին ձեռքը պիտի բռնէ ,
Ու անոր ձեռքը իր ընկերին ձեռքին դէմ պիտի վերցուի :

Բ Եռ . ֆ . 11 : Եզեկ . ԼԴ . 23 :
Գ Յոէլ . ժ . 30 : Ժգ . 10 : 11 : Փիլ . բ . 6 :
Դ Մաա . խգ . 31 : Մար . Ժգ . 27 :
Ե Մաա . Ժբ . 10 . 14 : Դաւիթ . Ժբ . 32 :
Զ Հաւմ . ժա . 5 :
Է Եռ . խը . 10 :
Ը ա Պետ . ա . 6 . 7 :
Թ Սաղ . ծ . 13 : գբ . 15 : ԳԼ . ժ . 6 :
Ժ Սաղ . ճխդ . 15 : Երեմ . Լ . 22 : Եզեկ . ժա . 20 : Ոէմ . բ . 23 : ԳԼ . Ը . 8 :
ԺԱ Եռ . ժգ . 9 : Յօ . վէդ . բ . 31 : Գար . բ . 20 :
ԺԲ Յոէլ . գ . 2 :
ԺԳ Եռ . ժգ . 16 :
ԺԴ Տես Եզեկ . ժա . 23 :
ԺԵ Ամբակ . ա . 1 :
ԺԶ Մաա . ժգ . 27 : խգ . 30 : 31 : խե . 31 :
ԺԷ Եզեկ . խե . 1 : Յօ . վէդ . գ . 18 : Յայտ . իբ . 1 :
ԺԸ Յոէլ . բ . 20 :
ԺԹ Դան . բ . 44 : Յայտ . ժա . 15 :
Ի Եփես . գ . 5 : 6 :
ԻԱ Եռ . ֆ . 4 :
ԻԲ ԳԼ . ժբ . 6 :
ԻԳ Ղեմ . գ . 1 : ժբ . 39 : Երեմ . լա . 38 :
ԻԴ Երեմ . լա . 40 :
ԻԵ Երեմ . խգ . 6 :
ԻԶ ա Թագ . ժգ . 15 : 20 :
ԻԷ Դաա . է . 22 : բ Մն . ֆ . 23 : Եզեկ . լբ . 21 :

14 Եւ Յուդա ալ Երուսաղէմի *մէջ պիտի պա-
տերազմի.
Ու բոլոր չրջակայ ազգերուն ստացուածքը՝
ոսկի ու արծաթ ու հանդերձներ մեծ առա-
տութեամբ հոն պիտի ժողվուի։
15 Եւ ձիուն, ջորիին, ուղտին ու իշուն
եւ ան բանակներուն մէջի բոլոր անասուննե-
րուն հարուածը
նոյն հարուածին պէս պիտի ըլլայ։
16 Ու Երուսաղէմի վրայ եկած բոլոր ազգերէն
ամէն մնացորդը՝
Ընաւենը տարին տարի թագաւորին՝ զօրաց
Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու՝
եւ տաղաւարահարաց տօնը կատարելու պի-
տի գլլեն։
17 Ու երկրի ազգատոհմներէն ով որ Երուսա-
ղէմ չելլէ
թագաւորին՝ զօրաց Տէրոջը երկրպագութիւն
ընելու,
Անոր վրայ անձրեւ պիտի չըլլայ։
18 Եւ Թէ որ Եգիպտացւոց ազգատոհմը չելլէ
ու չգայ,
(Ասոր անունը անձրեւ չունին,)
Անոնց վրայ պիտի ըլլայ ան հարուածը,
Որով Տէրը պիտի զարնէ ան ազգերը՝
Որոնք տաղաւարահարաց տօնը կատարելու
չեն գլլեր։
19 Ասիկա պիտի ըլլայ Եգիպտոսի պատիժը՝
եւ տաղաւարահարաց տօնը կատարելու չել-
լող բոլոր ազգերուն պատիժը։

20 Ան օրը ձիերուն սանձի զարդերուն վրայ
ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ պիտի ըլլայ.
Ու Տէրոջը տանը մէջի կամանները
Սեղանին առջեւի կոնքերուն պէս պիտի ըլլան,
21 Ու Երուսաղէմի մէջ և Յուդայի մէջ ամէն
կամաց
Զօրաց Տէրոջը սուրբ պիտի ըլլայ.
Եւ ամէն զոհ ընողները պիտի գան,
Ու անոնցմէ պիտի առնեն, ու անոնց մէջը պի-
տի եփեն.
Եւ ան օրը մէյմըն ալ զօրաց Տէրոջը տանը
մէջ Քանանացի պիտի չըլլայ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԱՂԱՔԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Մաղաքիան կը գանգատի Իսրայէլի ապերախտութեանը, 6 ան-
կրօնութեանը 12 և պղծութեանը համար։

1 Մաղաքիային ձեռքովը Իսրայէլին եղած
Տէրոջը խօսքին պատգամը։

2 Ես ձեզ սիրեցի, կ'ըսէ Տէրը,
Ու գուք Մեզ ինչո՞վ սիրեցիք՝ կ'ըսէք։
Մի՞թէ Եսաւ Յակոբին եղբայրը չէ՞ր, կ'ըսէ
Տէրը,
Ու *Յակոբը սիրեցի,
3 Բայց Եսաւըատեցի,
Եւ *անոր լեռները ամայութեան՝
Ու անոր ժառանգութիւնը անապատի †բնա-
կութեան գարձուցի։"
4 Թէ որ Եդոմ ըսէ Թէ կործանեցանք,
Բայց պիտի դառնանք ու աւերակները չինենք,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Անոնք պիտի չինեն, բայց ես պիտի փլցընեմ.
Եւ անոնք պիտի կոչուին Անօրէնութեան
սահման՝

5 Եւ ձեր աչքերը պիտի տեսնեն, ու պիտի ըսէք,
Տէրը Իսրայէլի ‡սահմանէն անդին" փառա-
ւորուի։

6 Տղան †իր հօրը՝
Ու ծառան իր տիրոջը պատիւ կ'ընէ.
*Թէ որ ես հայր եմ՝ իմ պատիւս ո՞ւր է,
Ու Թէ որ Տէր եմ՝ ինծմէ վախնալը ո՞ւր է,
կ'ըսէ ձեզի զօրաց Տէրը,
Ով քահանաներ՝ որ իմ անունս կ'անարգէք.
Եւ գուք կ'ըսէք, Քու անունդ ի՞նչ բանով
անարգեցինք։
7 Իմ սեղանիս վրայ *պիղծ հաց կը մատուցա-
նէք,
Ու կ'ըսէք, Քեզ ինչո՞վ պղծեցինք.
Տէրոջը սեղանը անարգ է՝ ըսելովդ։
8 Ու *երբոր կոյր զոհի համար կը մատուցա-
նէք, գէշ չէ՞,
Ու երբոր կաղ կամ հիւանդը կը մատուցա-
նէք, գէշ չէ՞.

* Կամ գէմ
† Եզեկ. լԹ. 10, 17, ևս։
‡ Յոր. 12։
* Ես. կ. 6, 7, 9։ կգ. 23։
† Ղև. իգ. 34, 43։
‡ Ղեւեմ. բ. 14։ Ովս. ժբ. 10։ Ծով. է. 2։
* Ես. կ. 12։
† Բ Օր. ժա. 10։
* Տես Ես. իգ. 18։
* Եփես. բ. 19, 22։
‡ Ես. լէ. 8։ Ծովել. գ. 17։ Յայտ. իա. 27։ իբ. 15։
* Բ Օր. է. 8։ ժ. 15։
† Կամ չտպաշներուն առաջ։
‡ Կամ սահմանին վրայ
† Ել. ի. 12։
* Ղուկ. գ. 46։
† Գէ. բ. 14, 17։ գ. 7, 8, 13։
‡ Բ Օր. ժէ. 21։
* Եզեկ. իա. 22։ Յոր. 12։
† Ղև. իբ. 22։ Բ Օր. ժէ. 21։ Յոր. 14։

Աղէ , զանիկա քու իշխանիդ ընծայէ .
Միթէ քեզի պիտի հաճի՞,
կամ *քեզ սիրով՝՝ պիտի ընդունի՞, կ'ըսէ
զօրաց Տէրը ։
9 Եւ հիմա Աստուծոյ երեսը աղաչեցէք ,
Որ մեզի ողորմութիւն ընէ .
Ասիկա ձեր ձեռքէն եղաւ ,
Միթէ ձեզ սիրով պիտի ընդունի՞, կ'ըսէ զօ-
րաց Տէրը ։
10 Ձեր մէջը անգամ դուռները չէ գոցող ո՞վ կայ .
Ըմի սեզանիս կրակն ալ ձրի չէք վառեր .
Ձեզի չեմ հաճիր , կ'ըսէ զօրաց Տէրը ,
Ու ձեր ձեռքէն ընծայ չեմ ընդունիր ։
11 Քանզի †արեւուն ծագած տեղէն մինչեւ անոր
մուտած տեղը՝
Ազգաց մէջ իմ անունս մեծ պիտի ըլլայ .
Եւ ‡ամէն տեղ իմ անուանս
Խունկ ու սուրբ ընծայ պիտի մատուցուի ,
Քանզի իմ անունս ազգաց մէջ մեծ պիտի
ըլլայ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։
12 Ու դուք զանիկա կը պղծէք ,
Ըսելով թէ †Տէրոջը սեղանը պիղծ է ,
Ու անոր բերքը այսինքն կերակուրը՝ անարգ ։
13 Նաեւ կ'ըսէք , Ահա ի՜նչ աչխատութիւն է ,
Ու անոր վրայ կը փչէք , կ'ըսէ զօրաց Տէրը ,
Եւ յափշտակուածը ու կաղը ու հիւանդը բե-
րիք .
Ասպէս ընծայ բերիք ,
‡Միթէ զանիկա ձեր ձեռքէն պիտի ընդու-
նեմ, կ'ըսէ Տէրը ։
14 Բայց անիծեալ ըլլայ ան խարեբայ մարդը ,
Որ իր հօտին մէջը արձ ունենալով՝ ուխտ
կ'ընէ ,
Եւ արատաւորը †Տէրոջը կը մատուցանէ .
Քանզի †Ես մեծ թագաւոր եմ, կ'ըսէ զօրաց
Տէրը ,
Ու իմ անունս ազգաց մէջ ահարկու է ։

ԳԼ . Բ

1 Մարգարէն առաջիկ կը յանդիմանէ քահանաները որ իրենց ուխտը զանց կ'ընէն , 11 նաեւ ժողովուրդը իրենց կատարած մեղքերանը , 14 ընութիւնը 17 ու անհաւատութիւնը հա-մար ։

1 Եւ հիմա աս պատուէրը ձեզի է , ով քա-
հանաներ ։
2 Թէ որ մտիկ չընէք՝
Ու թէ որ յետ սրտին մէջը չդնէք
Որ իմ անուանս պատիւ տաք , կ'ըսէ զօրաց
Տէրը ,
Ինձի տրուելիք անէծքը պիտի խրկեմ ,
Ու ձեր օրհնութիւններուն պիտի անիծեմ .

Ա յո զանոնք արդէն անիծեր եմ,
Քանզի դուք յետ սրտին մէջը չէք դներ ։
3 Ահա ես ձեր սերունդը պիտի յանդիմանեմ,
Ու ձեր երեսին վրայ աղբ՝
Ձեր տօներուն աղբը պիտի ցանեմ,
Եւ անիկա †ձեզ իր հետը պիտի տանի ։
4 Ու պիտի գիտնաք որ ես ձեզի խրկեցի աս
պատուէրը ,
Որպէս զի իմ ուխտս Ղեւիին հետ ըլլայ , կ'ը-
սէ զօրաց Տէրը ։
5 †Իմ ուխտս անոր հետ էր՝ կենաց ու խաղա-
ղութեան համար .
Ու զանոնք անոր տուի †ան երկիւղին ‡-ի-ն՝
Որով ինծմէ կը վախնար ,
Ու իմ անուանս երեսէն կը սարսափէր ։
6 †Ճշմարտութեան օրէնքը անոր բերնին մէջն էր,
Եւ անոր շրթունքներուն մէջ անիրաւութիւն
չգտնուեցաւ .
Ինծի հետ խաղաղութեամբ և ուղղութեամբ
կը քալէր ,
Ու †շատերը անօրէնութենէ դարձուց ։
7 †Քանզի քահանային շրթունքները գիտու-
թիւն պահելու են ,
Եւ ‡-ը-ն անոր բերնին օրէնքը փնտռելու են ,
†Քանզի անիկա զօրաց Տէրոջը դեսպանն է ։
8 Բայց դուք ճամբայէն խոտորեցաք ,
†Շատերը օրէնքին մէջ դայթակղեցուցիք ,
†Ղեւիին ուխտը աւրեցիք , կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։
9 Ուստի †ես ալ ձեզ բոլոր ժողովուրդին առ-
ջեւը անարգուած ու ցած ըրի ,
Ինչպէս որ դուք իմ ճամբաներս չպահեցիք,
Ու օրէնքին մէջ անկանութիւն ըրիք ։

10 †Միթէ ամէնքս մէկ հայր չունինք .
†Միթէ մէկ Աստուած չստեղծե՞ց մեզ .
Ինչո՞ւ համար մեր հայրերուն ուխտը աւրելով՝
Մեզմէ ամէն մէկը իր եղբօրը նենգութիւն
կ'ընէ ։
11 Յուդա նենգութիւն ըրաւ ,
Եւ Իսրայէլի մէջ ու Երուսաղէմի մէջ պըղ-
ծութիւն գործուեցաւ .
Վասն զի Յուդա պղծեց Տէրոջը սրբարանը՝
որն որ ինքը կը սիրէր ,
†Եւ օտար աստուծոյ աղջկանը հետ եղաւ ։
12 Տէրը Յակոբի վրանեներէն բնաջինջ պիտի ընէ
աս բանը ընող մարդը ,
*Արձուն եղջը ու պատասխան տուողը ,՝՝
†Եւ զօրաց Տէրոջը ընծայ մատուցանողը ։
13 Եւ դարձեալ ասիկա ըրիք .
Տէրոջը սեղանը արցունքներով ,
Լացով ու ողբով ծածկեցիք .

† Յոբ · խբ · 8 ։
* Եզր · քու հրեղ
† Ովս · ժգ · 9 ։
‡ Տիտ · ա Կար · ի · 13 ։
† Եփ · ա · 11 ։ Երեմ. զ · 20 ։ Ամովս · ե · 21 ։
† Սալ · ճժգ · 3 ։ Եսա. ձի · 19 ։
‡ Եփ · կ · 3 · 5 ։
† Յոյլ · գ · 21 , 23 ։ ա Տիմ · բ · 8 ։
‡ Յայտ · ը · 3 ։
† Եփ · կզ · 19 , 20 ։
† Հմր · 7 ։
† Ղև · իբ · 20 , եւ ։
† Հմր · 8 ։
† Սաղ · խե · 2 ։ ա Տիմ · զ · 15 ։
— Ղև · իզ · 14 , եւ ։ բ Օր · իը · 15 , եւ ։
† գ Թագ · ժգ · 10 ։
† Թուռ · իե · 12 ։ Ե-
զեկ · լգ · 25 ։ լե · 26 ։
† բ Օր · լգ · 8 , 9 ։
† բ Օր · լգ · 10 ։
† Երեմ · իգ · 22 ։ Յակ · ե · 20 ։
† բ Օր · ժէ · 9 , 10 ։ իգ · 8 ։ Ղև · ժ ·
11 ։ Եզր · է · 10 ։ Երեմ · ժը · 18 ։
Ագգ · բ · 11 , 12 ։
† Գալ · գ · 14 ։
† ա Թագ · բ · 17 ։ Երեմ · ժը · 15 ։
† Ղեւմ · ժգ · 29 ։
† ա Թագ · բ · 30 ։
† ա Կար · բ · 6 ։ Եփես · գ · 6 ։
† Յոբ · լա · 15 ։
† Եզր · իմ · 1 ։ ժ · 2 ։ Ղեւմ · ժգ · 23 ։
† Կ-ի Ո·ուցիչը ու աշակերտը ։
† Ղեւմ · ժգ · 28 , 29 ։

Ա֊ինպէս որ Ա֊նիկա մէյմըն ալ ընծայուին չը֊
նայիր,
Որ ը֊ուն֊ ձեր ձեռքէն հաճութեամբ ըն֊
դունի։
14 Բայց դուք ըսիք, Ինչո՞ւ.
Ա֊նոր համար որ Տէրը վկայ եղաւ քու և քու
երիտասարդութեանդ կնկանը միջտեղը,
Որուն հետ անհաւատարմութեամբ վարուե֊
ցար.
Ու ա֊նիկա քու ընկերդ ու քու ուխտիդ կը֊
նիկն է։
15 Եւ մէկը չըրա՞ւ, որ Հոգիին առատութիւնը
ունէր.
Եւ ան մէկը ի՞նչ կը փնտռէր. Աստուծոյ սե֊
րունդ.
Ուրեմն ձեր Հոգիին զգուշութիւն ըրէք,
Ու ձեզմէ մէկը իր երիտասարդութեանը կին֊
կանը հետ անհաւատարմութեամբ չը֊
վարուի։
16 Քանզի Իսրայէլի Տէր Աստուածը կ'ըսէ թէ
*ինքը կ'ատէ ը֊ուն արձակելը.”
Բայց ո֊ը֊ը իր հանդերձով զրկանքը կը
ծածկի, կ'ըսէ զօրաց Տէրը.
Ուստի ձեր Հոգիին զգուշութիւն ըրէք ու ան֊
հաւատարիմ մի ըլլաք։

17 ՙՁեր խօսքովը Տէրը ձանձրացուցիք,
Բայց դուք կ'ըսէք, Ինչո՞վ ձանձրացուցինք։
Ա֊ն֊ ըսելովնիվ, Ամէն չարութիւն ընողը
Տէրոջը աչքերուն առջեր Հաճոյ է,
Ու ինքը անոնց կը հաւնի,
կամ թէ Դատաստանի Աստուածը ու՞ր է։

ԳԼ. Գ

1 Ահա ես իմ դեսպանս կը խրկեմ,
Ու ՚իմ առջեւս ճամբայ պիտի պատրաստէ.
Եւ ձեր փնտռած Տէրը՝ այսինքն ՚ուխտին
հրեշտակը որուն կը հաւնիք,
Յանկարծ իր տաճարը պիտի գայ.
Ահա կու գայ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
2 Ու անոր գալուեանը օրը ՚ո՞վ կրնայ դիմա֊
նալ,
Եւ ՚անոր երեւնալուն առեւը ո՞վ կրնայ կայ֊
նել.
Քանզի ՚անիկա հալեցընողին կրակին պէս՝
Ու լուսինչներուն օճառին պէս պիտի ըլլայ.
3 Եւ ՚անիկա արծաթի հալեցընողի ու մաքրողի
՚ը֊ պիտի նստի,
Ու Ղեւիի որդիները պիտի մաքրէ,
Եւ զանոնք ոսկիի պէս ու արծաթի պէս պի֊
տի զտէ.
Ու անոնք արդարութեամբ ՚Տէրոջը ընծայ
մատուցանողներ պիտի ըլլան.
4 Եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի ՚ընծան
Հին օրերուն պէս ու առջի տարիներուն պէս
Տէրոջը ընդունելի պիտի ըլլայ։
5 Ու դատաստանի համար ձեզի պիտի մօտենամ,
Եւ կախարդներուն ու չնացողներուն
՚Ու սուտ երդում ընողներուն,
Եւ վարձկանին իր վարձքին վրայով,
Որբևարիներն ու որբին զրկանք ընողներուն,
Եւ պանդուխտին ը֊֊֊֊ խոտորցընողնե֊
րուն,
Ու ինծմէ չվախցողներուն դէմ արագ վկայ
պիտի ըլլամ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
6 Քանզի ես Եհովայ եմ, ՚չեմ փոխուիր,
՚Ա֊նոր համար դուք, ով Յակոբի որդիք,
չսպաւեցաք։

7 ՚Ձեր Հայրերուն օրերէն ՚ի վեր
Իմ հրամաններէս զատուեցաք ու ը֊ուն֊
չպահեցիք.
՚Ինծի դարձէք ու ես ձեզի պիտի դառնամ,
կ'ըսէ զօրաց Տէրը.
՚Պակայն դուք կ'ըսէք, Ինչո՞վ դառնանք։
8 Մի՞թէ մարդ Ա֊ստուած կը կողոպտէ՞,
Որ դուք զիս կը կողոպտէք.
Բայց դուք կ'ըսէք, Քեզմէ ի՞նչ կողոպտե֊
ցինք.
՚Տասանորդներ ու ընծաներ։
9 Դուք անէծքով անիծուած էք,
Քանզի դուք բոլոր ազգդ զիս կողոպտեցիք։
10 ՚Բոլոր տասանորդները դէպ անձաւատունը տարէք,
Որ իմ տանս մէջ պաշար ըլլայ.
Եւ ասով զիս փորձեցէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Թէ արդեօք ձեզի ՚երկինքի պատուհանները
չեմ բանար,
Ու ՚ձեզի օրհնութիւն մինչեւ
Ա֊ինպէս որ ա֊նոր բաւական տեղ չըլլայ։
11 Եւ ձեզի համար ՚ուտողը պիտի յանդիմանեմ,
Ու անիկա ձեր երկրին պտուղը պիտի չա֊
պականէ,
Եւ ձեր այգիին մէջ որթը անպտուղ պիտի
չըլլայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
12 Եւ ամէն ազգերը ձեզի երանի պիտի տանին,
Քանզի դուք ՚ցանկալի երկիր պիտի ըլլաք,
կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

Ա֊նոյնպէս որ Ա֊նիկա մէյմըն ալ ընծայուին չը֊ նայիր, Որ ը֊ուն֊ ձեր ձեռքէն հաճութեամբ ըն֊ դունի։

14 Բայց դուք ըսիք, Ինչո՞ւ. Ա֊նոր համար որ Տէրը վկայ եղաւ քու և ՚քու երիտասարդութեանդ կնկանը միջտեղը, Որուն հետ անհաւատարմութեամբ վարուե֊ ցար. Ու ա֊նիկա քու ընկերդ ու քու ուխտիդ կը֊ նիկն է։

15 Եւ մէկը չըրա՞ւ, որ Հոգիին առատութիւնը ունէր. Եւ ան մէկը ի՞նչ կը փնտռէր. Աստուծոյ սե֊ րունդ. Ուրեմն ձեր Հոգիին զգուշութիւն ըրէք, Ու ձեզմէ մէկը իր երիտասարդութեանը կին֊ կանը հետ անհաւատարմութեամբ չը֊ վարուի։

16 Քանզի Իսրայէլի Տէր Աստուածը կ'ըսէ թէ *ինքը կ'ատէ ը֊ուն արձակելը.” Բայց ո֊ը֊ը իր հանդերձով զրկանքը կը ծածկի, կ'ըսէ զօրաց Տէրը. Ուստի ձեր Հոգիին զգուշութիւն ըրէք ու ան֊ հաւատարիմ մի ըլլաք։

17 ՙՁեր խօսքովը Տէրը ձանձրացուցիք, Բայց դուք կ'ըսէք, Ինչո՞վ ձանձրացուցինք։ Ա֊ն֊ ըսելովնիվ, Ամէն չարութիւն ընողը Տէրոջը աչքերուն առջեր Հաճոյ է, Ու ինքը անոնց կը հաւնի, կամ թէ Դատաստանի Աստուածը ու՞ր է։

ԳԼ. Գ

1 Ահա ես իմ դեսպանս կը խրկեմ, Ու ՚իմ առջեւս ճամբայ պիտի պատրաստէ. Եւ ձեր փնտռած Տէրը՝ այսինքն ՚ուխտին հրեշտակը որուն կը հաւնիք, Յանկարծ իր տաճարը պիտի գայ. Ահա կու գայ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

2 Ու անոր գալուեանը օրը ՚ո՞վ կրնայ դիմա֊ նալ, Եւ ՚անոր երեւնալուն առեւը ո՞վ կրնայ կայ֊ նել. Քանզի ՚անիկա հալեցընողին կրակին պէս՝ Ու լուսինչներուն օճառին պէս պիտի ըլլայ.

3 Եւ ՚անիկա արծաթի հալեցընողի ու մաքրողի ՚ը֊ պիտի նստի, Ու Ղեւիի որդիները պիտի մաքրէ, Եւ զանոնք ոսկիի պէս ու արծաթի պէս պի֊ տի զտէ. Ու անոնք արդարութեամբ ՚Տէրոջը ընծայ մատուցանողներ պիտի ըլլան.

4 Եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի ՚ընծան Հին օրերուն պէս ու առջի տարիներուն պէս Տէրոջը ընդունելի պիտի ըլլայ։

5 Ու դատաստանի համար ձեզի պիտի մօտենամ, Եւ կախարդներուն ու չնացողներուն ՚Ու սուտ երդում ընողներուն, Եւ վարձկանին իր վարձքին վրայով, Որբևարիներն ու որբին զրկանք ընողներուն, Եւ պանդուխտին ը֊֊֊֊ խոտորցընողնե֊ րուն, Ու ինծմէ չվախցողներուն դէմ արագ վկայ պիտի ըլլամ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

6 Քանզի ես Եհովայ եմ, ՚չեմ փոխուիր, ՚Ա֊նոր համար դուք, ով Յակոբի որդիք, չսպաւեցաք։

7 ՚Ձեր Հայրերուն օրերէն ՚ի վեր Իմ հրամաններէս զատուեցաք ու ը֊ուն֊ չպահեցիք. ՚Ինծի դարձէք ու ես ձեզի պիտի դառնամ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը. ՚Պակայն դուք կ'ըսէք, Ինչո՞վ դառնանք։

8 Մի՞թէ մարդ Ա֊ստուած կը կողոպտէ՞, Որ դուք զիս կը կողոպտէք. Բայց դուք կ'ըսէք, Քեզմէ ի՞նչ կողոպտե֊ ցինք. ՚Տասանորդներ ու ընծաներ։

9 Դուք անէծքով անիծուած էք, Քանզի դուք բոլոր ազգդ զիս կողոպտեցիք։

10 ՚Բոլոր տասանորդները դէպ անձաւատունը տարէք, Որ իմ տանս մէջ պաշար ըլլայ. Եւ ասով զիս փորձեցէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, Թէ արդեօք ձեզի ՚երկինքի պատուհանները չեմ բանար, Ու ՚ձեզի օրհնութիւն մինչեւ Ա֊ինպէս որ ա֊նոր բաւական տեղ չըլլայ։

11 Եւ ձեզի համար ՚ուտողը պիտի յանդիմանեմ, Ու անիկա ձեր երկրին պտուղը պիտի չա֊ պականէ, Եւ ձեր այգիին մէջ որթը անպտուղ պիտի չըլլայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

12 Եւ ամէն ազգերը ձեզի երանի պիտի տանին, Քանզի դուք ՚ցանկալի երկիր պիտի ըլլաք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

՚ Ա֊նակ · ե · 18։ ՚՚ Ա֊նակ · բ · 17։ ՚՚՚ Տես Մատ · ե · 23։ Ժբ · 8։ * Կ֊ի թէ որ կ'ատե ը֊ուն֊ ըսես · ինչ · որ ձակէ · բ Օբ · խգ · 1։ ՚ Տես · խգ · 21։ Գէ · գ · 13 · 14 · 15։ — ՚՚ Մատ · ժա · 10։ Մար · ա · 2։ Դատ · ա · 76 · ե · 27։ ՚՚՚ Ես · ա · 25 · Ջար · ժգ · 9։ ՚ Ես · խ · 3։ ՚՚ Ես · կգ · 9։ ՚՚՚ Գէ · գ · 1։ ՚՚՚՚ Յայտ · գ · 17։ ՚՚՚՚՚ Տես Ես · գ · 4։ Մատ · գ · 10 · 11 · 12։ ՚՚՚՚՚՚ Ա֊նակ · գ · 9 · 10։ ՚՚՚՚՚՚՚ Ոզ · գ · 22։ ՚՚՚՚՚՚՚՚ Դատ · է · 51։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ջար · ա · 3։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գէ · ա · 6։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ղեւեմ · Ժգ · 10 · 12։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ա֊նակ · գ · 9 · 10։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ա Պետ · բ · 5։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Մն · յա · 11։ Ղե֊ եմ։ Ժ · 38։ Ժգ · 12։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Դն է · 11։ գ Թագ · է · 2։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ր Մն · յա · 10։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ամբա · գ · 9։ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գան · բ · 9։

13 ։Զկեր խօսքերը ինձի դէմ խիստ եղան, կ՚ըսէ Տէրը.
Բայց դուք կ՚ըսէք, Քեզի դէմ ի՞նչ խօսեցանք։
14 Դուք ըսիք, Աստուծոյ ծառայութիւն ընելը պարապ բան է,
Եւ անոր պահպանութիւնը պահելէն
Ու զօրաց Տէրոջը առջևը սուգով քալելէն ի՞նչ չահեցանք.
15 Եւ հիմա Երանի՛ կ՚ըսենք հպարտներուն երանի կ՚ըսենք.
Անիրաւութիւն ընողները անգամ բարեչէն կ՚ըլլան,
Աստուած ալ կը փորձէն ու կ՚ազատին։

16 Անոնք ։Տէրոջմէ վախցողները
Իրարու հետ խօսեցան,
Եւ Տէրը մտիկ ըրաւ ու լսեց.
Եւ իր առջևը Յիշատակի գիրք գրուեցաւ
Տէրոջմէ վախցողներուն համար
Ու անոր անունը մտածողներուն համար։
17 Եւ Երանի՛ նոցա պիտի ըլլան, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
Այն օրը որ ես սեփհական գանձս ժողվեմ,
Ու Երանի՛ պիտի խնայեմ,
Ինչպէս որ մարդ մը կը խնայէ իր որդւոյն՝
Որ իրեն ծառայութիւն կ՚ընէ։
18 ։Եւ պիտի դառնաք, ու արդարին և ամբարշտին,
Աստուծոյ ծառայութիւն ընողին
Եւ անոր ծառայութիւն չընողին
Տարբերութիւնը պիտի տեսնէք։

ԳԼ. Դ

1 Մարգարէն կը յայտնէ Աստուծոյ դատաստանը՝ որ պիտի գայ յարութեան վրայ, 2 ու օրհնութիւնը՝ բարենորոգութեան վրայ.

3 ։Կը յորդորէ ժողովուրդը որ օրէնքին ուշադրութիւն ընէն,
5 ու Եղիային գալուն և անոր պաշտօնին վրայով կը խօսի։

1 Քանզի ահա ։փուռի պէս վառած օրը կու գայ,
Ու բոլոր ։Հպարտները և բոլոր ամբարշտութիւն ընողները
։Ծարդի պէս պիտի ըլլան.
Ու գալու օրը զանոնք պիտի այրէ, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
Անոնց որ ։ոտնոց արմատ կամ ոստ պիտի չթողու։
2 Բայց ձեզի ։իմ անունէս վախցողներուդ՝
։Արդարութեան արեգակը պիտի ծագի,
Եւ անոր թեւերուն վրայ բժշկութիւն պիտի ըլլայ.
Ու դուք դոմի պարարտ որթերուն պէս
Դուրս պիտի ելլէք ու պիտի ցաթկէք։
3 ։Եւ ամբարիշտները պիտի կոխէք,
Վասն զի իմ դործ առնելու օրս
Անոնք ձեր ոտից թաթերուն տակը
Մոխիր պիտի ըլլան, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը։

4 Յիշեցէք իմ ծառայիս ։Մովսէսին օրէնքը,
Այսինքն ։ան կանոնները ու դատաստանները,
Որ անոր պատուիրեցի ։Խորէբի մէջ բոլոր Իսրայէլին համար։
5 Ահա ես ։Եղիա մարգարէն ձեզի պիտի լուր կեմ՝
։Դեռ Տէրոջը մեծ ու ահեղ օրը չհասած.
6 Ու անիկա Հայրերուն սիրտը որդւոյը՝
Ու որդւոյը սիրտը Հայրերուն պիտի դարձընէ,
Որ չըլլայ թէ ես գամ, ու երկիրը ։անէծքով ։զարնեմ։

1 ։Ջ. ԳԼ. բ. 17։
2 ։Ջ. Ցոբ. իա. 14, 15։ իբ. 17։ Սաղ. հգ. 13։ Սոփ. ա. 12։
3 ։Ջ. Սաղ. հգ. 12։ ԳԼ. բ. 17։
4 ։Ջ. Սաղ. զէ. 9։
5 ։Ջ. Սաղ. կզ. 16։ ԳԼ. գ. 2։
։Ջ. Երբ. գ. 13։
։Ջ. Սաղ. ծգ. 8։ Ես. կէ. 6։ Յայտ. ի. 12։
։Ջ. Լէ. ԺԹ. 5։ բ Օր. է. 6։ Սաղ. ճէ.
4։ Տիտ. բ. 14։ ա Պետ. բ. 9։
։Ջ. Սաղ. ճգ. 13։
։Ջ. Սաղ. ծը. 11։
—
։Ջ. Ցովէլ. բ. 31։ ԳԼ. գ. 2։ բ Պետ. գ. 7։
։Ջ. Տես գԼ. գ. 18։
։Ջ. Աբգ. 18։
։Ջ. Ամմաս. բ. 9։
։Ջ. ԳԼ. գ. 16։
։Ջ. Տես Դատ. ա. 78։ Եփես. է. 14։ բ Պետ. ա. 19։
Յայտ. բ. 28։
։Ջ. բ Թագ. իբ. 43։ Մէք. է. 10։ Ջաք. Ժ. 5։
։Ջ. Ել. ի. 3, եւ։
։Ջ. Սաղ. ճկէ. 19։
։Ջ. բ Օր. դ. 10։
։Ջ. Մատ. ԺԱ. 14։ ԺԷ. 11։ Մարկ. Թ. 11։ Դուկ. ա. 17։
։Ջ. Յովէլ. բ. 31։
։Ջ. Ջաք. է. 3։
։Ջ. Ջաք. Ժգ. 12։
—

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

1880 օգոստոս 30 ին
ծնաւ Հայկազուհի Խաչիկ Ծխուհ
Հիւր ամերիկացուհի։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԾՆՈՒՆԴՔ

1808 ապրիլ 2 օր
Յովհաննէս Մեսրոպեան գոյացաւ

1820 մայիս 30 օր
Գաղիէ Յ. Մեսրոպեան գոյացաւ

1837 դեկտ. 21 օր
Կոչուն Մեսրոպեան գոյացաւ

1840 նոյեմ. 6 օր
Կերուն Մեսրոպեան գոյացաւ

1850 յունուար 1 օր
Յովհաննէս Մեսրոպեան գոյացաւ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏՆՕՒՆԴՔ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Հ Ք

1882 մեյ. 21 ին մեռաւ
սիրելի Տէրտէրը

1882 նոյ. 10 ին ծնաւ մեզ
մեր 2 ին մեռաւ
սիրելի Հրաչեայ

1887 ապրիլ 30 մեռաւ
տէրտէր Տիրան Հրաչեայ

1885 հոկտ. 20
գարգին փոսափորիկ վէրքը

1893 գիւտ. 27 մեռ
գրեցի փոսափորիկ վէրքը

1898 Դեկ. 25 ին առաւօտեան
հիւանդութեան մէջ 4 ին մեռաւ
Յովհաննէս Հրաչեայ Տէրտէրեան

1898 Դեկ. 29 ին մեռաւ
Յովսէփ Տէրտէրեան

1863 Նոյեմբեր 20 օրը
յանկարծ մեռաւ Հրաչեայ Տէրտէրը

1872 մեյ. 8 օր
գարգին Տ. Հրաչեայ մեռ.

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1879

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Քրիստոսի ազգաբանութիւնը Աբրահամէն մինչև Յովսէփ։ 18 Կոյս Մարիամ որ Յովսէփին նշանուած էր, Սուրբ Հոգիէն կը յղանայ։ 19 Հրեշտակը Յովսէփին ախալ կարծիքը կ՚ուղղէ, և կը տեսնէ Քրիստոսի անուանները։

1 Գիրք ՚ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի ՚Դաւիթի որդւոյն՝ ՚Աբրահամի որդւոյն։
2 ՚Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. ՚Իսահակ ծնաւ Յակոբը. ՚Յակոբ ծնաւ Յուդան ու անոր
3 եղբայրները. ՚Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Զարան Թամարէն. ՚Փարէս ծնաւ Եսրոնը. Եսրոն
4 ծնաւ Արամը. Արամ ծնաւ Ամմինադաբը. Ամմինադաբ ծնաւ Նաասոնը. Նաասոն ծնաւ
5 Սալմոնը. Սալմոն ծնաւ Բոոսը Ռախաբէն. Բոոս ծնաւ Ովբէդը Հռութէն. Ովբէդ ծնաւ
6 Յեսսէն. ՚Յեսսէ ծնաւ Դաւիթ թագաւորը. ՚Դաւիթ թագաւորը ծնաւ Սողոմոնը Ուրիայի
7 կնիկէն. ՚Սողոմոն ծնաւ Ռոբովամը. Ռոբո-
8 վամ ծնաւ Աբիան. Աբիա ծնաւ Ասան. Ասա ծնաւ Յովսափատը. Յովսափատ ծնաւ Յոր-
9 ամը. Յորամ ծնաւ Ոզիան. Ոզիա ծնաւ Յո-
10 թամը. Յոթամ ծնաւ Աքազը. Աքազ ծնաւ Եզեկիան. ՚Եզեկիա ծնաւ Մանասէն. Մանասէ ծնաւ Ամոնը. Ամոն ծնաւ Յոսիան.
11 ՚Յոսիա ծնաւ Յեքոնիան ու անոր եղբայրները Բաբելոնեան գերութեան առենները. Բա-
12 բելոնի գերութեան երթալնէն ետև ՚Յեքոնիա ծնաւ Սաղաթիէլը. Սաղաթիէլ ծնաւ ՚Զո-
13 րաբաբէլը. Զորաբաբէլ ծնաւ Աբիուդը. Աբիուդ ծնաւ Եղիակիմը. Եղիակիմ ծնաւ Ա-
14 զովրը. Ազովր ծնաւ Սադովկը. Սադովկ ծնաւ
15 Ախինը. Ախին ծնաւ Եղիուդը. Եղիուդ ծնաւ Եղիազարը. Եղիազար ծնաւ Մաթթա-
16 նը. Մաթթան ծնաւ Յակոբը. Յակոբ ծնաւ Յովսէփ՝ զայրն Մարիամայ, որմէ ծնաւ Յի-
17 սուս, որ կ՚ըսուի Քրիստոս։ Ամբ բոլոր ազգերը Աբրահամէն մինչև Դաւիթ տասնուչորս ազգ, և Դաւիթէն մինչև Բաբելոնեան գերութիւնը տասնուչորս ազգ, ու Բաբելոնեան գերութենէն մինչև Քրիստոս՝ տասնուչորս ազգ։
18 Եւ ՚Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը աս կերպով էր. անոր մայրը Մարիամ Յովսեփին նշանուած, դեռ իրարու քով չեկած՝ ՚Սուրբ
19 Հոգիէն յղացած գտնուեցաւ։ Եւ Յովսէփ անոր էրիկը արդար ՚եղած ըլլալով՝ ու չուզելով որ զանիկա ՚խայտառակ ընէ, մտածեց
20 որ ծածկաբար արձակէ զանիկա։ Եւ քանի որ անիկա աս բանը կը մտածէր, ահա Տէրոջը հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ անոր ու ըսաւ, Յովսէփ՝ Դաւիթի որդին, մի վախնար քեզի առնել քու Մարիամ կնիկդ, ՚վասնզի որ անոր
21 ներսի դին ծնածը Սուրբ Հոգիէն է։ Եւ ՚որդի մը պիտի ծնանի, ու անոր անունը *Յիսուս դնես, ՚քանզի անիկա իր ժողովուրդը
22 իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ։ Եւ աս ամենը եղաւ որ կատարուի Տէրոջմէն ըսուածը մար-
23 գարէին ձեռքովը, որ կ՚ըսէ, ՚Ահա կոյսը պիտի յղանայ ու որդի պիտի ծնանի, և անոր անունը Էմմանուէլ պիտի կոչեն, որ կը թարգ-
24 մանուի Աստուած մեզի հետ։ Եւ Յովսէփ քունէն արթննալով՝ ինչպէս որ Տէրոջը հրեշտակը իրեն հրամայեց, այնպէս ըրաւ ու իր
25 կնիկը քովն առաւ. Եւ չէր գիտեր զանիկա՝ մինչև իր ՚անդրանիկ որդին ծնաւ, ու անոր անունը Յիսուս դրաւ։

ԳԼ. Բ

1 Արեւելքէն մոգերը Քրիստոսի կ՚երթան աստղի մը առաջնորդութեամբը, 11 և երկրպագութիւն կ՚ընեն անոր, ու իրենց ընծաները կը մատուցանեն։ 14 Յովսէփ առնելով Յիսուսը ու անոր մայրը՝ Եգիպտոս կը փախչի։ 16 Հերովդէս մանր տղաքը սպաննել կու տայ։ 20 անոր մահը։ 23 Յիսուս Եգիպտոսէն կը տարուի Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը։

1 Ու ՚երբոր Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթլեհեմին մէջ Հերովդէս թագաւորին օրերը, ահա ՚արեւելքէն մոգեր եկան Երուսաղէմ,
2 Ու ըսին, ՚Ո՞ւր տեղ է ան՝ որ Հրէաներուն թագաւոր ծնաւ. Ինչու որ մենք արեւելքի մէջ ՚անոր աստղը տեսանք, ու եկանք անոր
3 երկրպագութիւն ընելու։ Ու երբոր Հերովդէս թագաւորը լսեց՝ խռովեցաւ, և բոլոր
4 Երուսաղէմ իրեն հետ. Եւ ժողվելով բոլոր ՚քահանայապետները ու ժողովուրդին ՚դպրապետները՝ ՚հարցուց անոնց Թէ Քրիստոսը ո՞ւր

ա Ղուկ. գ. 23։
բ Սալ. Ռթ. 11։ Եսա. ժա. 1։ Երեմ. խգ. 5։ Գլ. իբ. 42։ Յովէլ. է. 42։ Գործ. բ. 30։ Ժգ. 25։ Հռոմ. ա. 3։
գ Ծն. ժբ. 3։ խբ. 18։ Գաղ. գ. 16։
դ Ծն. խա. 2, 3։
ե Ծն. խե. 26։
զ Ծն. խե. 35։
է Ծն. լբ. 27։
ը Հռութ. գ. 18։ ևս. ա Մն. բ. 5. 9, ևս։
թ ա Թագ. ժշ. 1։ ժէ. 12։
ժ բ Թագ. ժբ. 24։
ի ա Մն. գ. 10, ևս։
լ գ Թագ. ի. 21։ ա Մն. գ. 13։
խ Տես ա Մն. գ. 15, 16։
ծ դ Թագ. իգ. 14, 15, 16։ իե. 11։ բ Մն. ԼԳ. 10, 20։ Երեմ. իե. 20։ ԼԲ. 9։ ծբ. 11, 15, 28, 29, 30։ Դան. ա. 2։
կ Ղուկ. ա. 31։
հ ՚ի՛ փրկիչ։
ձ Գոր. գ. 12։ է. 31։ ժգ. 23, 38։
ղ Ես. է. 14։
ճ ԵԼ. ժգ. 2։ Ղուկ. բ. 7, 21։
մ Ղուկ. բ. 4, 6, 7։
յ Ծն. ժ. 30։ իե. 6։ գ Թագ. գ. 30։
ն Ղուկ. բ. 11։
շ Թես. իգ. 17։ Եսա. կ. 3։
ո Բ Մն. ԼԳ. 14։
չ Բ Մն. ԼԳ. 15։
պ Մաղ. բ. 7։

5 պիտի ծնանի։ Ինծի՛ ալ իրեն ըսին, Հրէաստանի Բեթլեհեմին մէջ. ինչու որ սապէս գրուած է մարգարէին ձեռքով.
6 Ու դուն, Բեթլեհե՛մ Յուդայի երկիրը, Յուդայի իշխաններուն մէջ բնաւ պզտիկ մը չես. ինչու որ քեզմէ իշխան մը պիտի ելլէ, որ իմ ժողովուրդս պիտի հովուէ Իսրայէլ։
7 Յետոյ Հերովդէս ծածկաբար մոգերը կանչեց, ու աստղին երեցած ատենը
8 ան. Երթա՛ւ զանգո՛ւն Բեթլեհեմ խնդրելով՝ ըսաւ, Գացէ՛ք տղոյն լաւցուցէ՛ք ան մանուկին վրայով, ու երբոր գտնէք՝ ինծի լուր բերէ՛ք, որ ես
9 ալ գամ՝ անոր երկրպագութիւն ընեմ։ Ու երբոր անոնք թագաւորին՝ ասիկա լսեցին՝ գացին. և ահա ան աստղը որ արեւելքի մէջ տեսեր էին՝ անոնց առջեւէն գնաց, մինչեւ որ եկաւ կեցաւ մանուկին եղած տեղին վրայ։
10 Երբոր տեսան աստղը, շատ մեծ ուրախու-
11 թիւնով ուրախացան։ Եւ տունը մտնելով՝ տեսան մանուկը իր մօրը Մարիամին հետ, ու խոնարհելով երկրպագութիւն ըրին անոր, և իրենց գանձերը բանալով՝ ընծաներ տուին անոր, ոսկի ու խնկաբոյր և զմուռս։ Ու
12 տրամայուած առնելով՝ երազի մէջ՝ որ դարձին Հերովդեսին չդառնան, ուրիշ ճամբով գացին իրենց երկիրը։
13 Ու երբոր անկէ գացին անոնք, ահա Տէրոջը հրեշտակը երազի մէջ երեցաւ Յովսեփին ու ըսաւ, Ելլէ՛ տո՛ւր մանուկը ու անոր մայրը, ու եգիպտոս փախիր, և հոն կեցիր մինչեւ որ ես քեզի ըսեմ, քանզի Հերովդէս պիտի վրան-
14 տէ՛ տայ մանուկը կորսընցնելու համար։ Ան ալ ելաւ, մանուկը ու անոր մայրը գիշերով առաւ և գնաց եգիպտոս, ու մինչեւ Հերովդէ-
15 սին մահը հոն էր. Որ կատարուի Տէրոջմէն բսուածը մարգարէին ձեռքով, որ կ'ըսէ, Եգիպտոսէն կանչեցի իմ որդիս։
16 Ատոնք երբոր տեսան Հերովդէս թէ խաբուեցաւ մոգերէն, սաստիկ զրդողեցաւ, ու խրկեց ջարդեց Բեթլեհեմի և անոր ամէն սահմաններուն մէջ գտնուած բոլոր տղաքը՝ երկու տարուընէն վար, ան ժամանակին հա-
17 մեմատ որ մոգերէն սորված էր։ Ատոնք կատարուեցաւ Երեմիա մարգարէին ձեռքով
18 բսուածը, որ կ'ըսէ, Ռամայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ՝ ողբ, լաց ու մեծ կոծ. Ռաքել կու լար իր որդոցը համար, ու չէր ուզեր մխիթարուիլ, մինչեւ որ չկային։
19 Ու երբոր Հերովդէս մեռաւ, ահա Տէրոջը հրեշտակը Եգիպտոս երազի մէջ Յովսեփին
20 երեւցաւ, Ու ըսաւ, Ելլէ՛ տո՛ւր մանուկը ու անոր մայրը, և դնա Իսրայէլի երկիրը, քանզի մեռան անոնք որ մանուկին կեանքը կը փնտռէին։
21 տուէին։ Ան ալ ելաւ՝ մանուկը ու անոր մայրը
22 առաւ և եկաւ Իսրայէլի երկիրը։ Իսկ երբոր լսեց թէ Արքեղայոս թագաւորեց Հրէաստանի վրայ իր հօրը Հերովդեսին տեղը, վախցաւ հոն երթալէ. ու երազի մէջ պատգամ առնե-
23 լով՝ Գալիլեայի կողմերը գնաց. Եւ եկաւ Նազարէթ բսուած քաղաքը բնակեցաւ, որ մարգարէներուն խօսքը կատարուի՝ թէ Նազովրեցի պիտի կոչուի։

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը, պաշտօնը, վարքը և մկրտութիւնը։ 7 Յովհաննէս կը յանդիմանէ փարիսեցիները, 13 և կը մկրտէ զՔրիստոս Յորդանանի մէջ։

1 Այն օրերը Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ, ու Հրէաստանի անապատին մէջ կը քարոզէր,
2 Ու կ'ըսէր, Ապաշխարեցէ՛ք, ինչու որ երկինքը
3 թագաւորութիւնը մօտեցած է։ Վասն զի ասիկա ան է՝ որուն համար Եսայի մարգարէին ձեռքով բսուեցաւ, որ կ'ըսէ, Անապատին մէջ կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատ-
4 րաստեցէ՛ք, անոր շաւիղները շիտակեցէ՛ք։ Եւ ան Յովհաննէսը իր հանդերձը ուղտի մազէ՝ ու իր մէջքը կաշիէ գօտի ունէր. և իր կերա-
5 կուրը մարախ ու վայրենի մեղր էր։ Անառնէր Երուսաղէմ և բոլոր Հրէաստան ու Յորդանանու բոլոր կողմերը իրեն կ'ելլէին.
6 Եւ կը մկրտուէին իրմէն Յորդանանու մէջ, ու
7 իրենց մեղքերը կը խոստովանէին։ Ու երբոր տեսաւ փարիսեցիներէն ու սադուկեցիներէն շատերը իր մկրտութեանը եկած, բսաւ անոնց, Իժերու ծնունդնե՛ր, ո՞վ խնայուց ձեզի դա-
8 ղալու բարկութենէն փախչիլ։ Ուրեմն արդիւնք
9 բերէք ապաշխարութեան պատշաճ բերքե՛ր. Եւ մի խորհիք դուք ձեր ներքին դէմ ըսել, թէ Մենք Աբրահամ հայր՝ ունինք. քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ Աստուած կարող է ասոնց քարերէն
10 Աբրահամին որդիներ հանել։ Այլ հիմա կացինը ծառերուն արմատին քովը կը դրուի. ուստի Ամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերէր, կը կո-
11 րուի ու կրակը կը ձգուի։ Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ ապաշխարութեան համար, բայց ինծմէ ետեւէս եկողը ինծմէ զօրաւոր է, ու ես անոր կօշիկները կրելու արժանի չեմ. Ան ձեզ սուրբ Հոգւով ու կրակով

ը Միք. ե. 2։ Յովհ. ե. 42։
ի Յայտ. բ. 27։
ժ Սալ. հբ. 10։ Եսա. կ. 6։
ի ԳԼ. ա. 20։
լ Ռմե. ժա. 1։
խ Յոհ. Յաղթեցաւ.
ծ Երեմ. լա. 15։
կ ԳԼ. գ. 13։ Ղուկ. բ. 39։
հ Յովհ. ա. 45։
—
ա Մար. ա. 4. 15։ Ղուկ. գ. 2. 3։ Յովհ. ա. 28։
բ Յես. Ժգ. 10։
գ Դան. բ. 44։ ԳԼ. գ. 17։ Ժ. 7։
դ Ես. խ. 3։ Մար. ա. 3։ Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 23։
ե Ղուկ. ա. 76։
զ Մար. ա. 6։
է գ Թագ. ա. 8։ Զաք. Ժգ. 4։
ը Ղև. ժա. 22։
թ ա Թագ. Ժգ. 25. 26։
ժ Հռոմ. է. 9։ ա Թես. ա. 10։
ի Յովհ. բ. 33. 39։ Գործ. Ժգ. 26։ Հռոմ. գ. 1. 11. 16։
լ ԳԼ. է. 19։ Ղուկ. Ժգ. 7. 9։ Յովհ. Ժե. 6։
խ Մար. ա. 8։ Ղ... գ. 16։ Յովհ... 15. 26. 33։ Գ... ա. 5։ Ժա. 16։ ...4։
ծ Ես. գ. 4։ Ի... Մալ. գ. 2։ Գ... բ. 3. 4։ ա Կոր. Ժբ. 13։

12 ՚Որուն հնձանոցը իր ձեռքն է, և իր կալը
պիտի մաքրէ ու իր ցորենը համբարը պիտի
ժողվէ, և ՚յարդը չմարելու կրակով պիտի
այրէ։
13 ՚Անատենը Յիսուս ՚Գալիլեայէն Յորդանան
14 եկաւ Յովհաննէսին, որ անկէ մկրտուի։ Եւ
Յովհաննէս կ'արդիլէր անիկա ու կ'ըսէր, Ինձ
պէտք է որ քեզմէ մկրտուիմ, ու դուն
15 ինձի՞ կու գաս։ Յիսուս պատասխան առաւ
ու բսաւ անոր, Թող տուր հիմա, ինչու որ
այսպէս կը վայելէ մեզի որ բոլոր արդարու-
թիւնը կատարենք. եառքը թող առաւ անոր։
16 ՚Ու երբոր Յիսուս մկրտուեցաւ՝ չուտ մը ջու-
րէն դուրս ելաւ, և ահա երկինքը անոր բա-
ցուեցաւ, ու տեսաւ ՚Աստուծոյ Հոգին որ
աղաւնիի պէս կ'իջնէր, ու կու գար իր վրայ։
17 ՚Եւ ահա երկինքէն ձայն մը ՚եկաւ որ կ'ըսէր,
՚Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս, որուն հաւներ
եմ։

ԳԼ. Գ

1 Սատանան ՚Յիսուս անապատը տարուեցաւ
2 Մովսէս ՚Հոգիէն՝ որ Սատանայէն փորձուի. Եւ
քառասուն ցորեկ ու քառասուն գիշեր ծոմ
պահելէն ետքը անօթեցաւ։
3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով՝ ըսաւ, Թէ
որ դուն Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ որ աս
4 քարերը հաց ըլլան։ Անիկա պատասխան տը-
ւաւ ու ըսաւ, Գրուած է Թէ ՚Ոչ միայն հա-
ցով կ'ապրի մարդ, հապա ան ամէն խօսքով՝
որ Աստուծոյ բերնէն կ'ելլէ։
5 Սատանան Սուրբ տարաւ զա-
նիկա ՚սուրբ քաղաքը, և կայնեցուց զանի-
6 կա տաճարին աշտարակին վրայ, Ու ըսաւ
անոր, Թէ որ դուն Աստուծոյ որդին ես, քեզ
ներքև վար ձգէ, ինչու որ գրուած է Թէ ՚Իր
հրեշտակներուն պիտի ապաւէր քեզի համար,
ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցնեն քեզ,
7 որ չըլլայ Թէ ոտքդ քարի զարնես։ Յիսուս
ըսաւ անոր, Դարձեալ գրուած է Թէ ՚Քու
Տէր Աստուածդ չփորձես։
8 Սատանան նորէն առաւ հանեց զանիկա
խիստ բարձր լեռան մը վրայ, և ցուցուց ա-
նոր աշխարհի բոլոր Թագաւորութիւնները
9 ու անոնց փառքը. Ու ըսաւ անոր, Ամէնը
քեզի կու տամ, Թէ որ երկնաս՝ ինծի
10 երկրպագութիւն ընես։ Անատենը Յիսուս ը-
սաւ անոր, [Երթ] դնա, Սատանայ, ինչու
որ գրուած է Թէ ՚Քու Տէր Աստուծոյդ եր-
կրպագութիւն ընես, ու միայն զանիկա պաշ-
11 տես։ Անատենը Սատանան զանիկա Թողուց.
և ահա ՚հրեշտակները եկան ու անոր սպա-
սաւորութիւն կ'ընէին։
12 Եւ ՚երբոր լսեց Յիսուս Թէ Յովհաննէս
13 մատնուեցաւ, երթաւ դնաց Գալիլեա. Ու ձր-
դելով Նազարէթը՝ եկաւ բնակեցաւ Կափառ-
նայում ծովեզերեայ ՚տէրէ՝ Զաբուղոնի ու
14 Նեփթաղիմի սահմաններուն մէջ. Որ կա-
տարուի Եսայի մարգարէին ձեռքով բսուած
15 խօսքը, ՚Զաբուղոնի երկիրը ու Նեփթաղիմի
երկիրը, ծովու ճամբով Յորդանանու անդին
16 կողմը, Հեթանոսաց Գալիլեան. ՚Խաւարի
մէջ նստող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ, և
լոյս ծագեցաւ անոնց՝ որ մահուան երկրին
17 ու չուքին մէջ կը նստէին։ ՚Անկէ եառ Յի-
սուս սկսաւ քարոզել ու ըսել, ՚Ապաշխարե-
ցէք, ինչու որ երկնից Թագաւորութիւնը մօտ
է։
18 ՚Երբոր Յիսուս Գալիլեացւոց ծովուն քո-
վերը կը պտրտէր, տեսաւ երկու եղբայրներ՝
՚Պետրոս կոչուած Սիմոնը և անոր եղբայրը
Անդրէասը՝ որ ծովը ուռկան կը ձգէին, ինչու
19 որ ձկնորս էին. Եւ ըսաւ անոնց, Իմ ետևէս
20 եկէք, ու ՚ձեզ մարդոց որսորդ ընեմ։ ՚Անոնք
ալ չուտ մը ուռկանները Թողուցին ու անոր ե-
21 տևէն գացին։ ՚Եւ անկէ յառաջ երթալով՝ ան-
ուր ուրիշ երկու եղբայրներ՝ Զերեդեան Յակո-
բոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը նաւին մէջ
իրենց հօրը Զերեդէոսին հետ, երբ իրենց
ուռկանները կը կարկըտէին. ու կանչեց զա-
22 նոնք. Անոնք ալ չուտ մը նաւը ու հայրերը-
նին Թողուցին ու անոր ետևէն գացին։
23 Եւ Յիսուս բոլոր Գալիլեան պտրտելով,
՚կը սորվեցնէր անոնց ժողովարաններուն մէջ,
և ՚աւետեաց Թագաւորութեան ՚կը քարոզէր,
ու ՚ժողովուրդին մէջի ամէն կերպ հիւանդու-
թիւնները ու ամէն կերպ ցաւերը կը բժշկէր։
24 կէր։ Եւ անոր համբաւը բոլոր Սիւրիա տա-
րածուեցաւ, և բերին անոր՝ բոլոր հիւանդ-
ները որ կերպ կերպ ցաւերով ու տանջանք-
ներով կը նեղուէին, և դիւահարները ու լու-
նատները և անդամալոյծները. ու բժշկեց զա-
25 նոնք։ Եւ ՚շատ ժողովուրդներ անոր ետևէն
կ'երթային՝ Գալիլեայէն ու Դեկապօլիսէն և

ա Տես Մաղ. գ. 3։ բ Մաղ. գ. 1։ ԳԼ. ԺԳ. 30։ գ Մար. ա. 9։ Ղուկ. գ. 21։ դ ԳԼ. բ. 22։ ե Մար. ա. 10։ զ Ես. ԺԱ. 2։ խբ. 1։ Ղուկ. գ. 22։ Յովհ. ա. 32, 33։ է Յովհ. ԺԲ. 28։ ը Սաղ. ե. 7։ Եսթ. խբ. 1։ ԳԼ. ԺԲ. 18։ ԺԷ. 5։ Մար. ա. 11։ Ղուկ. ԺԹ. 35։ Եփես. ա. 6։ Կող. ա. 13։ Բ Պետ. ա. 17։ — թ Մար. ա. 12։ Ղուկ. գ. 1։ ժ Տես գ Թագ. ԺԲ. 12։ Եզեկ. գ. 14։ ե. 3։ ԺԱ. 1, 24։ խ. 2։ խգ. 5։ Գործ. ը. 39։ ի Օր. ը. 3։ ժա Օր. գ. 13։ Ժ. 20։ Յես. խգ. 14։ ա Թագ. է. 3։ իբ Եբր. ա. 14։ իգ Մար. ա. 14։ Ղուկ. գ. 20։ գ. 14. 31։ Յովհ. գ. 43։ իդ Ես. Ժ. 1։ 2։ իե Սաղ. զա. 11։ 12։ իզ Օր. գ. 16։ իէ Օր. գ. 13։ Ժ. 20։ Յես. խգ. 14։ ա Թագ. է. 3։ իը Եբր. ա. 14։ իթ Մար. ա. 14։ Ղուկ. գ. 20։ գ. 14. 31։ Յովհ. գ. 43։ ի Ես. խբ. 7։ Ղուկ. բ. 32։ ա Մար. ա. 14։ 15։ ԳԼ. գ. 2։ Ժ. 7։ բ Մար. ա. 16։ 17։ 18։ Ղուկ. է. 2։ գ Յովհ. ա. 42։ դ Ղուկ. է. 10։ 11։ ե Մար. Ժ. 28։ Ղուկ. ԺԸ. 28։ զ Մար. ա. 19։ Ղուկ. է. 10։ է ԳԼ. Թ. 55։ Մար. ա. 21։ 39։ Ղուկ. գ. 15։ 45։ ը ԳԼ. խգ. 14։ Մար. ա. 14։ թ Մար. ա. 34։ ժ Մար. գ. 7։ —

Երուսաղեմէն ու Հրէաստանէն և Յորդանանայ
նու անդիի կողմէն ։

ԳԼ· Ե

1 Քրիստոս կը սկսի իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ ։ 3 և կ'իմա-
ցընէ թէ որոնք են երանելիները ։ 13 իր աշակերտները կ'անուա-
նէ երկրի աղ ։ 14 աշխարհի լոյս ։ լեռան վրայ կեցած քա-
ղաք ։ 17 կը յայտնէ թէ ինքը եկաւ օրէնքը կատարելու ։ 21
կը բացատրէ թէ ի՛նչ է սպանութիւն ընելը ։ 27 շնութիւն
ընելը ։ 33 երդում ընելը ։ 38 կը յորդորէ չարին հակառակ չը-
կենալ ։ 44 մինչև անգամ թշնամիները սիրել ։ 48 և կատա-
րեալ ըլլալու ջանք ընել ։

1 Եւ տեսնելով ժողովուրդները՝ լեռը ելաւ ։
ու երբոր նստաւ հոն՝ իր աշակերտները քովը
2 գացին ։ Եւ իր բերանը բանալով կը սորվեցնէր
անոնց ու կ'ըսէր ,
3 Երանի հոգւով աղքատներուն , ինչու որ
4 երկնից թագաւորութիւնը անոնցն է ։ Երանի
սգաւորներուն , ինչու որ անոնք պիտի մխի-
5 թարուին ։ Երանի հեզերուն , ինչու որ ա-
6 նոնք պիտի ժառանգեն երկիրը ։ Երանի ա-
նոնց՝ որ անօթի ու ծարաւ են արդարութեան ,
7 ինչու որ յագնիլ պիտի կշտանան ։ Երանի
ողորմածներուն , ինչու որ անոնք ողորմու-
8 թիւն պիտի գտնեն ։ Երանի անոնց՝ որ սրտով
մաքուր են , ինչու որ Աստուած պիտի տեսնեն
9 զԱստուած ։ Երանի խաղաղութիւն ընողնե-
րուն , ինչու որ անոնք Աստուծոյ որդիներ
10 պիտի կոչուին ։ Երանի անոնց՝ որ հալա-
ծուած են արդարութեան համար , ինչու որ
11 երկնից թագաւորութիւնը անոնցն է ։ Երա-
նի է ձեզի՝ երբոր կը նախատեն ձեզ ու կը
հալածեն , և սուտ տեսը ամէն կերպ դէշ
12 խօսքեր կը խօսին վրանիդ ինձի համար ։ Ցըն-
ծացէք և ուրախ եղէք , ինչու որ ձեր վարձ-
քը շատ է երկինքը ։ քանզի նոյնպէս հա-
լածեցին ձեզմէ առաջ եղած մարգարէները ։
13 Դուք էք երկրի աղը ։ Հապա թէ որ աղը
իր համը կորսընցնէ , ինչո՞վ պիտի ա-
զուի ։ անկէ ետև բանի մը չգար , միայն թէ
դուրս ձգուելու և մարդոց ոտքին տակը կո-
14 խուելու ։ Դուք էք աշխարհի լոյսը ։ քա-
ղաք մը՝ որ լեռան վրայ կեցած է , չկրնար
15 պահուիլ ։ Ու ճրագը չեն վառեր և դնեն
գրուանի տակ՝ հապա աշտանակի վրայ , և
լոյս կու տայ բոլոր տանը մէջ եղողներուն ։
16 Ինանկ թող լուսաւորէ ձեր լոյսը մարդոց
առջեւն , որ տեսնեն ձեր բարի գործերը ,
ու փառաւորեն ձեր Հայրը որ երկինքն է ։
17 Մի կարծէք թէ ես եկայ օրէնքը կամ մար-
գարէները աւրելու · չեկայ աւրելու , հապա
18 կատարելու ։ Քանզի ճշմարտապէս կ'ըսեմ
ձեզի , Մինչև որ երկինք ու երկիր անցնին ,
օրէնքէն յոտ մը կամ նշանագիր մը պիտի
19 չանցնի , մինչև որ բոլորն ալ կատարուի ։ Ուս-
որ որ սա ամենավատը պատուիրանքնե-
րուն մէկը աւրէ , ու մարդոց անանկ սոր-
վեցընէ , անոր համար ամենավատը պիտի կոչուի
երկնից թագաւորութեանը մէջ · բայց ով որ
ընէ և սորվեցընէ , անոր համար մեծ պիտի կոչուի
20 երկնից թագաւորութեանը մէջ ։ Քանզի կ'ը-
սեմ ձեզի , թէ որ ձեր արդարութիւնը չը-
պիտներուն ու փարիսեցիներուն արդարութենէն
աւելի չըլլայ , բնաւ պիտի չմտնէք երկնից
թագաւորութիւնը ։
21 Լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն ,
Սպանութիւն մի ըներ · և ով որ սպանութիւն
ընէ , դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ ։
22 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ , Ով որ իր եղբօրը պա-
րապ տեղը բարկանայ , դատաստանի պարտա-
ւոր պիտի ըլլայ · և ով որ իր եղբօրը ցիմար
ըսէ , ատեանի պարտաւոր պիտի ըլլայ · և
ով որ ըսէ Անմիտ ըսէ , դեհենի կրակին
23 պարտաւոր պիտի ըլլայ ։ Ուրեմն՝ եթէ որ
դու ընծաղ սեղանին վրայ բերես , ու հոն
միտքդ դայ՝ թէ քու եղբայրդ քեզի դէմ
24 բան մը ունի , Հոն ձգէ քու ընծաղ սեղա-
նին առջեւը , և դնա առաջ եղբօրդ հետ հաշ-
տուէ , ու ետքը եկուր որ քու ընծաղ մա-
25 տուցանես ։ Քու ոսոխդ հետ չուտով միա-
բանէ՝ քանի որ անոր հետ ճամբուն մէջն ես ·
չըլլայ որ քու ոսոխդ քեզ դատաւորին մատ-
նէ , և դատաւորը դահիճին , և բանտը ձը-
26 գուես ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի , պիտի չել-
ես անկէ՝ մինչև որ վերջի նահապարակիտը չը-
վճարես ։
27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ , Շնութիւն մի
28 ըներ ։ Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ , Ով որ կինի
մարդու կը նայի անոր ցանկանալու համար ,
ալ անկից իր սրտին մէջ շնութիւն ըրաւ անոր
29 հետ ։ Աղդ թէ որ քու աջ աչքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ , հանէ զանկից ու քեզմէ
ձգէ · ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամնե-
րուդ մէկը կորսուի , ու քու բոլոր մարմինդ
30 դժոխքը չձգուի ։ Եւ թէ որ աջ ձեռքդ քեզ

ա Մար· գ· 13· 20·
բ Ղուկ· չ· 20· Տես
Սալ· ծա· 17· Ա-
մակ· ժգ· 10· Ին-
23· Նա· ծէ· 15·
կզ· 2·
գ Նա· կա· 2· 3·
Ղուկ· չ· 21· Ցամ-
ժգ· 20· բ Կոր· ա·
7· Ցայտ· խա· 4·
դ Սալ· լէ· 11·
ե Տես Հառմ· գ· 13·
զ Նա· ծէ· 1· կե· 13·
է Սալ· խա· 1· Դէ-
զ· 14· Մար· ժա·
25· բ Տիմ· ա· 10·
Եբր· չ· 10· Ցակ·
բ· 13·
ը Սալ· ժէ· 2· իգ·
4· Եբր· ժբ· 14·
թ ա Կոր· ժգ· 12· ա
Ցամ· գ· 2· 3·
ժ բ Կոր· գ· 17· բ
Տիմ· բ· 12· ա Պետ·
գ· 14·
ի Ղուկ· չ· 22·
լ ա Պետ· գ· 14·
խ Ղուկ· չ· 23· Գոր·
ե· 41· Հառմ· ե·
3· Ցակ· ա· 2· ա
Պետ· գ· 13·
կ Հեհեմ· ի· 26· բ
Մն· լգ· 16· Գէ-
իգ· 34· 37· Գոր·
է· 52· ա Թես· բ·
15·
կա Մար· ի· 49· Ղուկ·
ժգ· 34· 35·
կբ Ասակ· գ· 18·
կգ Փիլ· բ· 15·
կդ Մար· գ· 21· Ղուկ·
ը· 16· ժա· 33·
կե ա Պետ· բ· 12·
կզ Ցամ· ժէ· 8· ա
Կոր· ժգ· 25·
կէ Հառմ· գ· 31· ժ·
4· Գաղ· գ· 24·
կը Ղուկ· ժգ· 17·
կթ Ցակ· բ· 10·
կժ Հառմ· ի· 31·
ժ· 3·
կի Եւ· է· 13· բ Օր·
է· 17·
կլ ա Ցամ· գ· 15·
կխ Գէ· ը· 4· իգ· 19·
կծ Գէ· ժբ· 19· ա
Տիմ· բ· 8· ա
Պետ· գ· 7·
կկ Ասակ· իե· 8·
Ղուկ· ժբ· 58·
59·
կհ Ոմանք՝ Աստուածային
առաջիններուն

ղ Եւ· է· 14· բ Օր·
է· 18·
ճ Ցոբ· լա· 1· Ա-
մակ· գ· 25· Տես
Ծն· լգ· 2· բ Թագ·
ժա· 2·
մ Գէ· ժբ· 8· 9·
Մար· ի· 40·
յ Տես գէ· ժի· 12·
Հառմ· ը· 15· ա
Կոր· ի· 27· Կող·
գ· 5·

կը դայթակղեցընէ, կորէ զանիկա ու քեզմէ ձգէ. [ե] ինչու որ աղեկ է քեզի որ անդամ
ներուդ մէկը կորսուի, ու քու բոլոր մարմի-
31 նըդ դժոխքը չձգուի: [ը] Ասոր՝ ըսուեցաւ թէ
Ով որ իր կնիկը կ'արձակէ, թող անոր ար-
32 ձակման թուղթ տայ. Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ
թէ Ով որ իր կնիկը կ'արձակէ առանց պոռ-
նկութեան պատճառի, [թ] ինքը պատճառ կ'ըլ-
լայ անոր չնութիւն ընելուն, և ով որ ան
արձակուածը առնէ՝ չնութիւն կը գործէ:
33 Դարձեալ լսեր էք որ [ժ] ըսուեցաւ առաջին-
ներուն, [ի] Սուտ երդում մի ըներ, Հապա [ի]ը-
34 րած երդումներդ վճարէ Տէրոջը: Բայց ես
ձեզի կ'ըսեմ, [ի] Ամենևին երդում մի ընէք, ոչ
35 երկինքով՝ որ [ի] Աստուծոյ աթոռն է, եւ ոչ
երկրի վրայ՝ որ [ի] անոր ոտքերուն պատուան-
դանն է, ոչ ալ Երուսաղէմի վրայ՝ որ [ի] մեծ
36 թագաւորին քաղաքն է. Եւ ոչ քու գլխուդ
վրայ երդում ընես, [ի] ինչու որ չես կրնար մէկ
37 մազ մը ճերմկցընել կամ սեւցընել: [ի] Հապա
ձեր խօսքը ըլլայ այոն՝ այո, և ոչը՝ ոչ. ու
ասկէ աւելին չարէն յառաջ կու գայ:
38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, [ի] Աչքի տեղ աչք,
39 ու ակռայի տեղ ակռայ: Բայց ես ձեզի կ'ը-
սեմ, [ի] Չարին հակառակ մի կենաք, [ի] Հապա
թէ որ մէկը ապտակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ՝
40 դարձուր անոր միւսն ալ: Եւ մէկը որ կ'ուզէ
քեզի հետ դատ վարել ու քու շապիկդ առ-
41 նել, թող տուր անոր [ի] վերարկուդ ալ: Եւ
[ի]ով որ քեզ պահակ բռնէ ու մղոն մը ճամբայ
42 քշէ, դնա անոր հետ երկու: [ի] Քեզմէ ու-
զողին տուր, ու [ի]երես մի դարձներ անկէ՝
որ կ'ուզէ քեզմէ փոխ առնել:
43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, [ի] Քու ընկերդ սի-
44 րես ու [ի]թշնամիդ ատես: Բայց ես ձեզի կ'ը-
սեմ, [ի] Սիրեցէք ձեր թշնամիները, օրհնեցէք
ձեզ անիծողները, բարի ըրէք անոնց որ ձեզ
կ'ատեն, և [ի] աղօթք ըրէք անոնց համար՝ որ
45 ձեզ կը չարչըրկեն ու կը հալածեն. Որ ձեր
երկնաւոր Հօրը որդիքը ըլլաք. ինչու որ [ի]ր
արևը կը ծագեցընէ թէ չարերուն և թէ բա-
րիներուն վրայ, և անձրև կը խրկէ թէ ար-
դարներուն և թէ մեղաւորներուն վրայ:
46 [ի]Վասն զի թէ որ դուք ձեզ սիրողները սիրէք,
ի՞նչ վարձք կ'ունենաք. չէ՞ որ մաքսաւոր-
47 ներն ալ նոյնը կ'ընեն: Եւ թէ որ միայն ձեր եղ-
բայրներուն բարեւ տաք, ի՞նչ աւելի կ'ընէք
48 նեն: [ի]Ուրեմն դուք կատարեալ եղէք՝ [ի]ինչ-
պէս որ ձեր երկնաւոր Հայրն ալ կատարեալ է:

ԳԼ. Զ

1 Ջրիստոս կը շարունակէ իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ, ու
կը խօսի ողորմութեան, 5 աղօթք ընելու, 14 միր եղբարցը
յանցանքը ներելու, 16 ծոմ պահելու, 19 միր գանձը ուր պա-
հելու, 24 Աստուծոյ և մամոնայի ծառայութիւն ընելու վը-
րայով, 25 կը յորդորէ որ աշխարհային բաներու համար հոգ
չընենք, 33 հապա Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք:

1 Զգոյշ եղէք որ ձեր [ի]ողորմութիւնը մարդոց
առջեւը չընէք՝ անոնց երեւնալու համար, եթէ
ոչ վարձք չէք առներ ձեր Հօրմէն որ երկինքն
2 է: Ուստի [ի]երբոր ողորմութիւն կ'ընես, առ-
ջեւդ փող մի հնչեցընել, [ի]ինչպէս որ կեղծա-
ւորները ժողովարաններուն ու փողոցներուն
մէջ կ'ընեն, որ մարդոցմէ փառաւորուին.
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, անոնք իրենց վարձքը
3 առած կ'ըլլան: Իսկ դուն երբոր ողորմութիւն
կ'ընես, ձախ ձեռքդ թող չգիտնայ աջ ձեռ-
4 քիդ ինչ գործելը. Որ քու ողորմութիւնդ
գաղտուկ ըլլայ, և քու Հայրդ որ գաղտուկը
կը տեսնէ, [ի]քեզի յայտնապէս հատուցում
պիտի ընէ:
5 Ու երբոր աղօթք կ'ընես, կեղծաւորնե-
րուն նման չըլլաս, որ կը սիրեն ժողովարան-
ներուն մէջ ու հրապարակներուն անկիւնները
կայնելով աղօթք ընել, որ մարդոց երեւնան.
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, անոնք իրենց վարձքը
6 առած կ'ըլլան: Իսկ դուն երբոր աղօթք կ'ը-
նես, [ի]մտիր քու ներքին սենեակդ ու դուռդ
գոցէ, և աղօթք ըրէ քու Հօրդ որ գաղտուկ
տեղ կը [ի]տեսնէ. և քու Հայրդ որ գաղտուկը
կը տեսնէ, քեզի յայտնապէս հատուցում պի-
7 տի ընէ: Ու երբոր աղօթք կ'ընէք, [ի]հեթա-
նոսներուն պէս շատախօս մի ըլլաք, [ի]վասն
զի կը կարծեն թէ իրենց շատ խօսելուն հա-
8 մար պիտի լսուին: Ուրեմն անոնց չնմանիք,
ինչու որ ձեր Հայրը ձեզի պէտք եղածը դի-
9 տէ՝ դեռ դուք իրմէ չխնդրած: Ուստի ա-
սանկ աղօթք ըրէք դուք.

[ի]Ով Հայր մեր որ երկինքն ես, քու անու-
10 նըդ սուրբ ըլլայ. Քու [ի]թագաւորութիւնդ
գայ. [ի]քու կամքդ ըլլայ՝ [ի]ինչպէս որ երկին-
11 քը անանկ ալ երկրի վրայ. [ի]Մեր ամէն
12 աւուր Հացը այսօր մեզի տուր. Եւ [ի]մեզի
ներէ մեր պարտքերը՝ ինչպէս որ մենք ալ

ա բ Օր. իգ. 1: Եւ-
բեմ. գ. 1: Տես
գԼ. ժԹ. 3: Մար-
ժ. 2. եւ:
բ ԳԼ. ժԹ. 9: Ղուկ.
ժշ. 18: Հռոմ.
է. 3: ա Կոր. է.
10, 11:
գ ԳԼ. իգ. 16:
դ ԵԼ. է. 7: Ղե.
ժԹ. 12: Թես. Լ.
2: բ Օր. ե. 11:
ե բ Օր. իգ. 23:
զ ԳԼ. իգ. 16, 18,
22: Յակ. ե. 12:
է Ես. կգ. 1:
ը Սաղ. կը. 2: Ձէ.
3:
թ Կող. գ. 6: Յակ.
ե. 12:
ժ ԵԼ. իա. 24: Ղե.
իգ. 20: բ Օր. ժԹ.
21:
ի Առակ. ի. 22: իգ.
29: Ղուկ. ջ. 29:
Հռոմ. ժբ. 17,
19: ա Կոր. ջ. 7:
ա Թես. ե. 15: ա
Պետ. գ. 9:
լ Ես. ծ. 6: Ողբ.
գ. 30:
խ ԳԼ. լէ. 32: Մար.
ժե. 21:
ծ բ Օր. ժե. 8, 10:
Ղուկ. ջ. 30, 35:
կ Ղե. ժԹ. 18:
ձ բ Օր. իգ. 6: Սաղ.
իա. 10:
ղ Ղուկ. ջ. 27, 35:
Հռոմ. ժբ. 14,
20:
ճ Ղուկ. իգ. 34:
Գոր. է. 59: ա
Կոր. գ. 12, 13: ա
Պետ. բ. 23: գ. 9:
մ Ցօբ. իե. 3:
յ Ղուկ. ջ. 32:
ն Ծն. ժե. 1: Ղե.
ժա. 44: ժԹ. 2:
Ղուկ. ջ. 36: Կող.
ա. 28: գ. 12: Յակ.
ա. 4: ա Պետ. ա.
15, 16:
շ Եփես. ե. 1:
—
ո բ Օր. իգ. 13:
Սաղ. ՃԺբ. 9: Դան.
գ. 27: բ Կոր. թ.
9, 10:
չ Հռոմ. ժբ. 8:
փ Ղուկ. ժգ. 14:
ք գ Թագ. գ. 33:
օ Ժող. է. 2:
ֆ գ Թագ. ժբ. 26,
29:
և Ղուկ. ժա. 2:
ը ԳԼ. իջ. 39, 42:
Գոր. իա. 14:
թ Սաղ. ՃԿ. 20, 21:
ժ Տես Ցօբ. իգ. 12:
Առակ. Լ. 8:
ի ԳԼ. ժբ. 21:

13 կր՝ներեմ՝ք մեր պարտականութեան. Ու՝ մեզ
փորձութեան մի տաներ, հապա՝ ազատէ՝ մեզ
ազատ. ՝քանի՝ որ քուկդ է թագաւորութիւ-
նը և զօրութիւնը ու փառքը յաւիտեան։
Ամէն։
14 ՝Վ՝ան՝ի՝ թէ որ դուք ներէք մարդոց երկնաւոր
յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզ
15 ի՝ կը՝ներէ. Հապա՝ թէ որ դուք չներէք
մարդոց երկնաւոր յանցանքները, ձեր Հայրն ալ
ձեզի չներէր ձեր յանցանքները։
16 Ու՝ երբոր ծոմ կը պահէք, կեղծաւորնե-
րուն պէս տրտում՝ երես մի բլլաք. քանզի՝
երկնաւոր երեսները կ՝աւերեն որ մարդոց երևնան
թէ ծոմ կը պահեն. ճշմարիտ կ՝ըսեմ ձեզի,
17 Անոնք իրենց վարձքը առած կ՝ըլլան։ Բայց
դուն երբոր ծոմ կը պահես, գլուխդ օծէ
18 ու երեսդ լուա, Որ մարդոց ծոմ պահողի
պէս չերևնաս, հապա քու Հօրդ՝ որ գաղ-
տուկ տեղ է՝՝՝

խնդրէ՝ կ'առնէ, և ով որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ,
և ով որ [illegible] կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր։
9 *Ո՞ր մարդը կայ՝ որմէն իր որդին հաց*
10 *որ ուզէ, միթէ քա՞ր պիտի տայ անոր. Եւ*
կամ թէ որ ձուկ ուզէ, միթէ օձ պիտի տայ
11 *անոր։ Ուստի եթէ դուք՝ որ չար էք՝ ձեր*
զաւակներուն ազնիկ ընծաներ տալ գիտէք,
որչափ աւելի ձեր Հայրը որ երկինքն է՝ բարի
բաներ պիտի տայ անոնց որ իրմէ կը խնդրեն։
12 *Ուստի [illegible] որ կ'ուզէք որ մարդիկ*
ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ըրէք,
քանզի [illegible] է օրէնքը ու մարգարէները։
13 *Նեղ դռնէն ներս մտէք, [illegible] որ լայն է*
ան դուռը ու ընդարձակ ան ճամբան, որ դէպ
ի կորուստ կը տանի. և շատ ուր են անոնք
14 *որ անկէ կը մտնեն։ [illegible] որ նեղ է ան դուռը*
ու նեղուցայ է ան ճամբան, որ դէպ ի կեանք
կը տանի. և քիչ ուր են անոնք որ զանիկա կը
գտնեն։
15 *Զգոյշ կեցէք սուտ մարգարէներէն՝ [illegible]*
ձեզի կու գան ոչխարի հանդերձներով, բայց
16 *ներսէն [illegible] գայլեր են։ [illegible]*
տուղէն պիտի ճանչնաք զանոնք. [illegible]
չերէն խաղող կը քաղե՞ն, կամ տատասկէն՝
17 *թուզ։ Ասանկ ալ [illegible] բարի ծառ բարի պը-*
տուղ կու տայ, և չար ծառ չար պտուղ կու
18 *տայ։ Բարի ծառը չկրնար չար պտուղ տալ,*
19 *ոչ ալ չար ծառը բարի պտուղ տալ։ [illegible]*
ծառ որ բարի պտուղ չտայ՝ կը կտրուի ու
20 *կրակը կը ձգուի։ Ուրեմն իրենց պտուղէն*
պիտի ճանչնաք զանոնք։
21 *Ոչ թէ ամէն մէկը որ ինծի [illegible] կ'ըսէ՝ պիտի մտնէ երկնից թագաւորութիւնը,*
հապա անիկա որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը
22 *կը կատարէ։ Շատերը ան օրը ինծի պիտի ը-*
սեն, Տէր, Տէր, [illegible] որ քու անունովդ մար-
գարէութիւն ըրինք, և քու անունովդ դեւեր
հանեցինք, ու քու անունովդ շատ հրաշքներ
23 *ըրինք։ Եւ [illegible] անոնց յայտնապէս պի-*
տի ըսեմ թէ ես բնաւ ձեզ չեմ ճանչնար.
[illegible] դայեք քովէս դուք որ անօրէնու-
թիւն կը գործէիք։
24 *Ասդ [illegible] ով որ աս իմ խօսքերս կը լսէ ու կը*
կատարէ անոնք, զանիկա պիտի նմանցընեմ
խելացի մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ
25 *չինեց. Եւ անձրեւ իջաւ ու գետերը վազե-*
ցին ու հովերը փչեցին, և զարկին ան տանը,
ու չիյաւ, [illegible] որ վէմի վրայ հաստատուած
26 *էր։ Եւ ով որ աս իմ խօսքերս կը լսէ ու չը-*
կատարեր անոնք, կը նմանի անխելք մար-
դու մը՝ որ իր տունը աւազի վրայ չինեց.
27 *Եւ անձրեւ իջաւ ու գետերը վազեցին ու հո-*
վերը փչեցին, և զարկին ան տանը, ու փլաւ,
և մեծ էր անոր կործանումը։
28 *Ու երբոր Յիսուս լմընցուց աս խօսքերը,*
[illegible] ժողովուրդները կը զարմանային անոր վար-
29 *դապետութեանը վրայ. [illegible] որ իշխանու-*
թիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցընէր անոնց՝
ու չէ թէ դպիրներուն պէս։

ԳԼ. Ը

1 *Քրիստոս կը մաքրէ բորոտը, 5 կը բժշկէ Հարիւրապետին ծա-*
ռան, 14 Պետրոսին զքանչը 16 և ուրիշ շատ հիւանդներ.
18 կը ցուցընէ թէ ինչ կերպով իր հետևէն երթալ պէտք է.
23 Ծովուն ալեկծումիւնը կը հանդարտեցընէ. 28 երկու դի-
ահարներէն դևերը կը հանէ. 31 և զանոնք կը թոյլատրէ որ եր-
թան խոզերուն մէջ մտնեն։

1 Ու երբոր ան լեռնէն վար իջաւ, շատ ժո-
2 ղովուրդներ գացին անոր հետևէն։ [illegible]
բորոտ մը եկաւ, երկրպագութիւն կ'ընէր
անոր ու կ'ըսէր, Տէր, թէ որ ուզես՝ կրնաս
3 *զիս մաքրել։ Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկըն-*
ցընելով դպաւ անոր ու ըսաւ, Կ'ուզեմ՝ մաք-
րուէ. և շուտ մը անոր բորոտութիւնը մաք-
4 *րուեցաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, [illegible]*
կեցիր՝ մէկու մը չըսես, հապա դնա՝ ցեղդ
քահանային ցուցուր, և [illegible] պատուէր-
բած ընծան տուր՝ անոնց վկայութիւն ըլլա-
լու համար։
5 [illegible] երբոր կափառնայում մտաւ՝ հարիւ-
6 րապետ մը եկաւ անոր քովը, կ'աղաչէր անոր, Ու
7 կ'ըսէր, Տէր, իմ ծառաս տունը անդամա-
լոյծ պառկած չարաչար կը տանջուի։ Եւ Յի-
8 *սուս ըսաւ անոր, Ես կու գամ ու զանիկա*
կը բժշկեմ։ Եւ հարիւրապետը պատասխան
տալով՝ ըսաւ, Տէր, [illegible] չեմ որ դուն
իմ յարկիս տակը մտնես. [illegible] խօսքով
9 *դրուչէ, ու իմ ծառաս պիտի բժշկուի. [illegible]*
չու որ ես ալ իշխանութեան տակ մարդ մըն
եմ, ու իմ հպատակ տակը զինուորներ ունիմ. և
ասոր կ'ըսեմ, Գնա, ու կ'երթայ. և միւսին՝
թէ Եկուր, ու կու գայ. և ծառայիս՝ թէ Ա-
10 *րա՛ր ընէ, ու կ'ընէ։ Յիսուս երբոր լսեց՝*
զարմացաւ, և [illegible] հետևողներուն ըսաւ,
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Իսրայէլի մէջ անգամ
11 *ես այսչափ հաւատք չգտայ։ Եւ ձեզի կ'ը-*
սեմ որ [illegible] արևելքէն ու արևմուտքէն շատեր

[illegible] Ղուկ. ժա. 11, 12, 13։
[illegible] Ծն. ը. 5։ ը. 21։
[illegible] Ղուկ. ը. 31։
[illegible] Ղև. ժէ. 18։ ԳԼ. իբ. 40։ Հռոմ. ժգ. 8, 9, 10։ Գաղ. ե. 14։ ա Տիմ. ա. 5։
[illegible] Ղուկ. ժգ. 24։
[illegible] բ Օր. ժգ. 5։ Եբեմ. իգ. 16։ ԳԼ. իգ. 4, 5, 11, 24։ Մատ. ժգ. 22։ Հբ. ա. 1։ Յհ. ժգ. 17, 18։ Եփես. ե. 6։ Կող. բ. 8։ բ Պետ. բ. 1, 2, 3։ ա Յովհ. գ. 1։
[illegible] Մկն. գ. 5։ բ Տիմ. գ. 5։
[illegible] Գաղ. ի. 29, 30։
[illegible] Հմր. 20։ ԳԼ. ժբ. 33։
[illegible] Ղուկ. ժա. 19։ ԳԼ. ժբ. 33։
[illegible] ԳԼ. գ. 10։ Ղուկ. գ. 9։ Յովհ. ժե. 2, 6։
[illegible] Ովս. ը. 2։ ԳԼ. իե. 11, 12։ Ղուկ. գ. 46։ ժգ. 25։ Գաղ. ժթ. 13։
[illegible] Հռոմ. բ. 13։
Յակ. ա. 22։
[illegible] Թագ. իգ. 4։ Յովհ. ժա. 51։ ա Կոր. ժգ. 2։
[illegible] ԳԼ. իե. 12։ Ղուկ. ժգ. 25, 27։ բ Տիմ. բ. 19։
[illegible] Սաղ. ե. 5։ գ. 8։ ԳԼ. իե. 41։
[illegible] Ղուկ. գ. 47, եա։ ԳԼ. ժգ. 54։ Մատ. ա. 22։ գ. 2։ Ղուկ. գ. 32։
[illegible] Յովհ. ե. 46։
—
[illegible] Մատ. ա. 40, եա։ Ղուկ. ե. 12, եա։
[illegible] ԳԼ. թ. 30։ Մատ. ե. 43։
[illegible] Ղև. ժգ. 3, 4, 10։ Ղուկ. ե. 14։
[illegible] Ղուկ. ե. 1, եա։
[illegible] Յիշ. երբոր Յիսուս
[illegible] Ղուկ. ժե. 19, 21։
[illegible] Սաղ. ձէ. 20։
[illegible] Ծն. ժբ. 3։ Եսա. բ. 2, 3։ ժա. 10։ Մատ. ա. 11։ Ղուկ. ժգ. 29։ Գաղ. ժ. 45։ ժա. 18։ ժգ. 26։ Հռոմ. ժե. 9, եա։ Եփես. գ. 6։

պիտի դան, ու երկնից թագաւորութեանը
մէջ պիտի բազմին Աբրահամին ու Իսահակին
12 և Յակոբին հետ. իսկ եՊատաւորութեանը
որդիքը ֆդուրսի խաւարը պիտի հանուին.
հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաները կրճտել։
13 Եւ Յիսուս Հարիւրապետին ըսաւ, Գնա,
ու ինչպէս որ դուն հաւատացիր, անանկ թող
ըլլայ քեզի. և նոյն ժամուն անոր ծառան
բժշկուեցաւ։
14 Եւ ՛Յիսուս Պետրոսին տունը գալով՝ տե-
սաւ որ անոր ՛աղբանչը ջերմին բռնուած՝
15 պառկած էր. եւ անոր ձեռքին բռնեց, ու
ջերմը թող առաւ զանիկա. ան ալ ոտքի
վրայ եղաւ և ՙանոնց պատաւորութիւն կ'ընէր։
16 Երբոր ՛իրիկուն եղաւ՝ շատ դիւահարներ
բերին անոր, ու խօսքով հանեց ՚ոգիները
17 և բոլոր հիւանդները բժշկեց. Որ Եսայի մար-
գարէին ձեռքով ըսուած խօսքը կատարուի,
ՙՆիկիա մեր հիւանդութիւնները վերցուց և
ՙէրները կրեց։
18 Յիսուս իր բոլորտիքը շատ ժողովուրդ տես-
նելով, հրաման ըրաւ որ միւս կողմը երթան։
19 ՛Եւ գրիչ մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր, Վար-
դապետ, ես քու եանէդ պիտի գամ՝ ուր
20 որ երթաս։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Աղուէս-
ները որջեր ունին, ու երկնից թռչունները
բոյներ, բայց Որդին մարդոյ ՙուր հ գլուխ դնէ, որ
21 հոն իր գլուխը դնէ։ ՛Եւ մէկ ուրիշը՝ ՚ոյ անոր
աշակերտներէն էր, ըսաւ անոր, ՙՏէր, ինծի
հրաման տուր, որ երթամ առաջ իմ հայրս
22 թաղեմ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Եկուր իմ հետ-
ևէս, ու թող տուր մեռելները որ թաղեն
իրենց մեռելները։
23 Ու երբոր նաւը մտաւ, իր աշակերտները
24 իր հետևէն գացին. ՛Եւ ահա մեծ ալիկոծու-
թիւն մը եղաւ ծովուն մէջ, անանկ որ նաւը
ալիքներէն կը ծածկուէր. իսկ ինքը կը քնա-
25 նար։ Եւ աշակերտները մօտ գացին արթնց-
ուցին զանիկա ու ըսին, Տէր, ազատ մեզ.
26 ահա կը կորսունք։ Եւ ըսաւ անոնց, Թերա-
հաւատներ, ինչո՞ւ ապուշ վախկոտ էք. ան-
ատեներ ելաւ հովերուն ու ծովուն սաստեց,
27 և մեծ խաղաղութիւն եղաւ։ Ու մարդիկը
զարմացան և ՚ըսին, Ի՞նչպէս մարդ է ատ՝
որ հովերը ու ծովը ասոր կը հնազանդին։
28 Ու ՛երբոր միւս կողմը †Գերգեսացւոց եր-
կիրը անցաւ, երկու դիւահար պատահեցան
երեն դերեզմաններէն ելած՝ սաստիկ կատ-
ղած, անանկ որ հնար չէր մէկու մը ան ճամ-
29 բայէն անցնիլ։ Եւ ահա աղաղակեցին ու ըսին,
Յիսուս՝ Որդի Աստուծոյ, դուն մեր հետը
ի՞նչ բան ունիս, ատենէն առաջ մեզ տան-
30 ջելո՞ւ համար հոս եկար։ Եւ անոնցմէ հեռու
չատ խոզերու երամակ մը կար, որ կ'արածուէ-
31 ին։ Ու դևերը կ'աղաչէին երեն ու կ'ըսէին,
Թէ որ մեզ կը հանես, հրաման տուր մեզի որ
երթանք խոզերուն երամակին մէջը հանենք։
32 Եւ ըսաւ անոնց, Գացէք. ու անոնք ելան
գացին խոզերուն երամակին մէջը մտան, և
ահա բոլոր երամակը գահավէժ անկաւ ծովը
33 վազեցին, ու ջուրերուն մէջը մեռան։ Խոզա-
բածնները ալ փախան, և քաղաքը երթալով
բոլորը պատմեցին՝ ու դիւահարներուն պատ-
34 հաՀ բանները։ Եւ ահա բոլոր քաղաքը Յիսու-
սին դէմը եկաւ, ու երբոր անոր տեսան զանիկա,
՛աղաչեցին որ իրենց սահմաններէն երթայ։

ԳԼ. Թ

2 Երիտասարդ անդամալոյծ մը կը բժշկէ. 9 Մատթէոս մաքսաւոր-
բաւիենէն իրեն կը կանչէ. 10 մաքսաւորներու և մեղաւոր-
ներու հետ կ'ուտէ. 14 իր աշակերտներուն համ չպահելը
կ'արդարացնէ. 20 տեսասեռ կինը կը բժշկէ. 23 Շարժուի
աղջիկը կը յարուցանէ. 27 երկու կոյրերը կը բա-
նայ. 32 համր դիւահարը կը բժշկէ. 36 և կը խղճայ բազմու-
թիւնը վրայ։

1 Եւ նաւը մտնելով՝ անդին կողմը անցաւ, ՚ու
2 եկաւ իր քաղաքը։ ՛Եւ ահա բերին իրեն
անդամալոյծ մը, որ մահիճի մէջ պառկած
էր. և ՛Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝
ըսաւ անդամալոյծին, Քաջալերուէ, որդեակ,
3 քու մեղքերդ քեզի ներուած են։ Եւ ահա
դպիրներէն ոմանք իրենց ՚սիրտ մէջ ըսին,
4 Այսիկա Հայհոյութիւն կ'ընէ։ Յիսուս ալ ՚ա-
նոնց խորհուրդները խմնալով ըսաւ, Ինչո՞ւ
5 սրտերնուդ մէջ չար բաներ կը խորհիք. Քան-
զի ո՞րը աւելի դիւրին է. Քու մեղքերդ նե-
րուած են՝ ըսելը, թէ Ելիր ու քալէ՝ ըսելը։
6 Բայց որպէս զի գիտնաք թէ Որդին մարդոյ
իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու
թողութիւն տալու, (անառաներ անդամալոյծին
ըսաւ,) Ելիր՝ մահիճդ առ ու տունդ գնա։
7 Ու անիկա եղաւ՝ իր տունը գնաց։ (8) Ժողո-
վուրդները երբոր տեսան՝ զարմացան, ու
փառաւորեցին զԱստուած, որ մարդոց անանկ
իշխանութիւն տուեր էր։
9 ՛Եւ Յիսուս անկէ առաջ անցնելով՝ մարդ
մը տեսաւ Մատթէոս անունով, որ մաքս ըն-
դունելու տեղը նստեր էր, ու ըսաւ անոր,
Եկուր ետևէս։ Ան ալ եղաւ անոր ետևէն գը-
10 նաց։ ՚Ու եղաւ որ տունը տեղան նստած
ատենը՝ ահա ուրիշ շատ մաքսաւորներ և մե-

ը ԳԼ. իա. 43։
բ ԳԼ. ժգ. 42, 50։ իբ. 13։ իգ. 51։ իե. 30։ Ղուկ. ժգ. 28։ բ Գետ. բ. 17։ Յուդ. 13։
գ Մար. ա. 29, 30։ 31։ Ղուկ. գ. 38։ եւ։
դ Տես ա Կոր. ի. 5։
ե Ոմանք անոր
զ Մար. ա. 32, եւ։ Ղուկ. գ. 41, 42։
է Եսա. ծգ. 4։ ա Պետ. բ. 24։
ը Ղուկ. իզ. 57, 58։ թ Ղուկ. ի. 59, 60։
ժ Տես գ Թագ. ԺԹ. 20։
ի Մար. գ. 37, եւ։ Ղուկ. ը. 23, եւ։
լ Սաղ. կե. 7։ ՃԺ. 9։ ՃԿ. 29։
խ Մար. ե. 1, եւ։ Ղուկ. ի. 26, եւ։
ծ ԳԼ. գ. 13։
կ Մար. բ. 3։ Ղուկ. ե. 18։
հ ԳԼ. ը. 10։
ձ Սաղ. ՃԼԻ. 2։ ԳԼ. ԺԸ. 25։ Մար. ԺԸ. 15։ Ղուկ. ե. 22։
ղ Ը. 8։ ի. 47։ ԺՈ. 17։
ճ Մար. բ. 14։ Ղուկ. ե. 27։
մ Մար. բ. 15, եւ։ Ղուկ. ե. 29, եւ։

դաւորները եկած՝ ու սեղան նստած էին Յիսու-
11 սին ու անոր աշակերտներուն հետ։ Ու փա-
րիսեցիները երբոր տեսան, ըսին անոր աշա-
կերտներուն, Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը Մաք-
սաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ։
12 Բայց Յիսուս երբոր լսեց՝ ըսաւ անոնց, Ա.ողջ-
ներուն բժիշկ պետք չէ, հապա հիւանդնե-
13 րուն։ Գացէք՝ սորվեցէք թէ ի՞նչ է ՝ Ես-
պը՝ Ողորմութիւն կ'ուզեմ և չէ թէ զոհ, ինչու
որ ես արդարները կանչելու չեկայ, Հապա
մեղաւորները ապաշխարութեան։
14 Աշակերտները Յովհաննէսին աշակերտները ա-
նոր եկան ու ըսին, Ինչո՞ւ մենք ու փարիսե-
ցիները շատ անգամ ծոմ կը պահենք, և քու
15 աշակերտներդ չեն պահեր։ Ու Յիսուս ըսաւ
անոնց, Միթէ կարելի՞ է որ Հարսնիքին ար-
գաքը սուգ պահեն՝ քանի որ փեսան իրենց
հետն է. բայց օրեր պիտի գան որ երբ փեսան
իրենցմէ վերցուի՝ Հանաատեներ ծոմ պիտի պա-
16 հեն։ Ու մէկը չձգեր նոր լաթի կտոր հին հան-
դերձի վրայ, քանզի ան որ անոր լրումնանը
համր չրոոշ է, կ'առնէ հանդերձէն, ու պատ-
17 առուածքը ալ աւելի դէշ կ'ըլլայ. Ոչ ալ նոր
գինին հին ափկերու մէջ կը դնեն. եթէ ոչ՝
ափկերը կը պատուին ու գինին կը թափի, և
ափկերը կը կորնչին. Հապա նոր գինին նոր
ափկերու մէջ կը դնեն, ու երկուքն ալ կը պա-
հուին։
18 Երբոր անիկա անոնց հետ ասոնք բաները կը
խօսէր, ահա իշխան մը եկաւ, երկրպագու-
թիւն կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր, Աղջիկս՝ ալ
հիմա հենց մեռած է, բայց եկուր ձեռքդ
19 անոր վրայ դիր, ու պիտի ապրի։ Եւ Յիսուս
եաւ ու իր աշակերտներուն հետ անոր ետևէն
գնաց։
20 Եւ ահա տասներկու տարուան մեռածներ
կին մը մօտեցաւ ետևէն՝ անոր հանդերձին
21 քղանցքին դպաւ. Քանզի իր մտքին մէջ կ'ը-
սէր, Թէ որ միայն անոր հանդերձին դպչիմ
22 պիտի բժշկուիմ։ Բայց Յիսուս երբոր ետին
դարձաւ ու տեսաւ զանիկա, ըսաւ, Քաջա-
լերուէ, աղջիկ, Հքու հաւատքդ քեզ բժշկե-
կեց. և կինիկը նոյն ժամէն բժշկուեցաւ։
23 Ու երբոր Յիսուս իշխանին տունը եկաւ,
ու տեսաւ Վսրոգահարները և խռոված բազ-
24 մութիւնը, ըսաւ անոնց, Մէկդի գացէք,
Ինչու որ աղջիկը մեռած չէ, հապա կը քնա-
25 նայ. և ծաղր կ'ընէին անոր։ Ու երբոր
բազմութիւնը դուրս ձգուեցաւ, ինքը ներս
մտաւ՝ անոր ձեռքէն բռնեց, ու աղջիկը ոտք
26 եղաւ։ Եւ այս լուրը ան բոլոր երկիրը տարա-
ծուեցաւ։
27 Ու երբոր Յիսուս անկէ առաջ անցաւ, եր-
կու կոյր ետևէն անոր եաւէին, Ո՛ազաղակէին
ու կ'ըսէին, Ողորմի մեզի, Որդի Դաւիթ։
28 Ու երբոր տուն եկաւ, կոյրերը իրեն եկան.
և Յիսուս անոնց ըսաւ, Կը հաւատա՞ք թէ
կրնամ այս բանը ձեզի ընել. ըսին անոր, Այո,
29 Տէր։ Անոնց աչքերուն դպաւ ու
30 ըսաւ, Ձեր հաւատքին պէս ըլլայ ձեզի։ Ու
անոնց աչքերը բացուեցան. և Յիսուս սաս-
տիկ պատուէր տուաւ անոնց ու ըսաւ, Զգոյշ
31 կեցէք, մէկը չգիտնայ։ Բայց անոնք երթ
ան բոլոր երկրին մէջ անոր համբաւը տարա-
ծեցին։
32 Ու երբոր անոնք դուրս երթան, ահա մէկ
33 համր դիւահար մարդ մը բերին իրեն։ Ու
երբոր դեը եղաւ, համրը խօսեցաւ. և ժո-
ղովուրդները զարմացան ու կ'ըսէին թէ Ի-
սրայէլի մէջ բնաւ ասանկ բան մը անենուած
34 չէ։ Բայց փարիսեցիները կ'ըսէին թէ Ա.ոխիա
դեներուն իշխանովը դեները կը հանէ։
35 Եւ Յիսուս կը պտըտէր բոլոր քաղաքները
ու գեղերը, և անոնց ժողովարաններուն մէջ
կը սորվեցնէր ու կը քարոզէր արքայութեան
աւետարանը, և կը բժշկէր բոլոր ախտերը ու
բոլոր հիւանդութիւնները ժողովուրդին մէջ։
36 Եւ ժողովուրդները տեսնելով՝ անոնց վրայ
խղճաց, ինչու որ յոգնած ու ցիրուցան եղած
37 էին Հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս։ Ան-
ատեն ըսաւ իր աշակերտներուն, Հունձքը
38 շատ է, բայց մշակները քիչ. Ա.ուսաւ Հունձ-
քին Տէրոջը աղաչեցէք, որ մշակներ հանէ
իր հունձքին։

ԳԼ. Ժ

1 Քրիստոս իր տասներկու աշակերտները կը խրկէ հրաշքներ
ընելու իշխանութիւն տալով անոնց. 5 պատուէրներ կու տայ
անոնց և կը սորվեցնէ թէ ինչ պատրաստութիւն ընել. 16 կը մեր-
թարէ զանոնք հալածանքներուն վրայով. 40 և օրհնութիւն
կը խոստանայ զանոնք ընդունողներուն։

1 Եւ Իր քովը կանչելով իր տասներկու աշա-
կերտները, անոնց իշխանութիւն տուաւ
պիղծ ոգիներուն վրայ՝ որ զանոնք հանեն, և
ամէն ցաւերը ու ամէն հիւանդութիւնները
բժշկեն։
2 Ու տասներկու առաքելոց անուններն ալ
ասոնք են. առաջինը Սիմոն՝ Պետրոս կոչուածը
3 և անոր եղբայրը Անդրէաս, Յակոբոս Զեբե-
դեան և անոր եղբայրը Յովհաննէս, Փիլիպ-

Ե ԳԼ ժա. 19։ Ղ.ուկ. ե. 30։ ԺԸ. 2։
Զ Գաղ. բ. 15։
Է Ոմի. գ. 6։ Մ.ատ. գ. 6, 7, 8։ ԳԼ. Ժբ. 7։
Ը ա Տիմ. ա. 15։
Թ Ոմանք կ.ոնդիկ։
Ի Մար. բ. 18, եւ։ Ղ.ուկ. ե. 33։ Ժբ. 12։
Ժ Յովհ. գ. 29։
ԺԱ Գործ. Ժգ. 2, 3։ Ժգ. 22։ ա Կոր. ե. 5։
ԺԲ Մար. ե. 22, եւ։ Ղ.ուկ. ը. 41, եւ։
ԺԳ Մար. ե. 25։ Ղ.ուկ. ը. 43։
ԺԴ Ղ.ուկ. է. 50։ ը. 48։ ԺԸ. 19։ Ժբ. 42։
ԺԵ Մար. ե. 38։ Ղ.ուկ. ը. 51։
ԺԶ Տես ը Մն. ԺԸ. 25։
ԺԷ Գործ. ի. 10։
ԺԸ ԳԼ. ԺԸ. 22։ ի. 39, 31։ Մ.ատ. Ժ. 47, 48։ Ղ.ուկ. Ժը. 38, 39։
ԺԹ ԳԼ. ը. 4։ Ժբ. 16։ ԺԸ. 9։ Ղ.ուկ. է. 14։
Ի Մատ. է. 36։
ԻԱ Տես գԼ. Ժբ. 22։ Ղ.ուկ. Ժա. 15։
ԻԲ Գործ. ի. 17։ գ Թագ. իբ. 17։ Եւ. ԺԸ. 5։ Ջոպ. գ. 22։ Ղ.ուկ. Ժա. 15։
ԻԳ Մատ. գ. 6։ Ղ.ուկ. Ժգ. 22։
ԻԴ ԳԼ. գ. 23։
ԻԵ Մատ. գ. 34։
ԻԶ Թես. իե. 17։ գ Թագ. իբ. 17։ Եւ. ԺԸ. 5։ Ջոպ. Ժ. 2։
ԻԷ Ղ.ուկ. Ժ. 2։ Յովհ. գ. 35։
ԻԸ Բ Թես. գ. 1։
ԻԹ Մատ. գ. 13, 14։ գ. 7։ Ղ.ուկ. գ. 13։ Թ. 1։
Ի Յովհ. ա. 42։

պաս և Բարթողոմէոս , Թովմաս և Մատթէոս մաքսաւոր , Յակոբոս Ալփեան և Ղեբէոս որ
4 Թադէոս մականունեցաւ , Սիմոն Կանանացի և Յուդա Իսկարիովտացի , որ նաև մատնեց զնոսիկա ։
5 Զսա առաւելիկս զրկեց Յիսուս խրկեց , և ա- նոնց պատուիրեց ըսելով , Հեթանոսներու ճամբայ մի երթաք ու Սամարացիներու քա-
6 ղաք մի մտնէք , Հապա աւելի Իսրայէլի տանը
7 կորսուած ոչխարներուն գացէք ։ Ու երթալ կ'երթաք քարոզեցէք ու ըսէք թէ Երկինքց
8 թագաւորութիւնը մօտեցած է ։ Հիւանդները բժշկեցէք , բորոտները մաքրեցէք , դեւե- րը հանեցէք . Ձրի առեր էք , ձրի տուէք ։
9 Մի տանաք ոսկի և ոչ արծաթ և ոչ պղ-
10 ղինձ ձեր գօտիներուն մէջ , Ոչ ճամբու հա- մար պարկ , և ոչ կրկին հանդերձ , ոչ կօ- չիկ , ոչ գաւազան . Քանզու որ մշակը իր կե-
11 րակուրին արժանի է ։ Եւ որ քաղաք կամ գեղ մտնէք , հարցուցէք թէ ո՛վ է անոր մէ- ջը արժանաւոր , ու հոն կեցէք մինչև որ ան-
12 ցնէք ։ Ու երբոր տունը կը մտնէք՝ բարև
13 տուէք ։ Եւ եթէ որ ան տունը ար- ժանաւոր է , ձեր բարեւը անոր վրայ գայ . Հապա թէ որ արժանաւոր չէ , ձեր բարեւը
14 ձեզի դառնայ ։ Եւ ով որ ձեզ չընդունի՝ ու ձեր խօսքերը մտիկ չընէ , երբոր ան տու- նէն կամ քաղաքէն կ'ելլէք , Ձեր ոտքերուն
15 փոշին թօթուեցէք ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Սողոմացւոց ու Գոմորացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ ան քաղաքին ։
16 Ահա ես ձեզ կը խրկեմ իբրև ոչխարներ գայլերու մէջ . Ուստի օձերու պէս խորագէտ
17 եղէք և աղաւնիներու պէս՝ միամիտ ։ Իսկ մարդոցմէ զգուշացէք , Քանզու որ ձեզ առան- ձին պիտի մատնեն , ու իրենց ժողովա-
18 րանները մէջը ձեզ պիտի ծեծեն . Եւ իմ անունիս համար կուսակալներու ու թագաւոր- ներու առջև պիտի տարուիք՝ անոնց և հե- թանոսներուն վկայութիւն ըլլալու համար ։
19 Բայց երբոր ձեզ մատնեն՝ հոգ մի ընէք թէ ինչպէս կամ ինչ պիտի խօսիք , Քանզու որ ձե- ղի պիտի տրուի ան ժամուն՝ ինչ որ պիտի
20 խօսիք ։ Վասն զի չէ թէ դուք էք որ կը խո- սիք , Հապա ձեր Հօրը Հոգին՝ որ ձեր մէջ
21 կը խօսի ։ Ու եղբայրը եղբայրը մահուան պիտի մատնէ , և հայրը՝ որդին . և որդիք ելլելոց ծնողացը վրայ պիտի ելլեն ու մեռց-
22 նեն զանոնք ։ Եւ իմ անուանս համար ա- մէն ազգի պիտի ըլլաք . Բայց ով որ մին-
23 չև վերջը համբերէ՝ անոնք պիտի ապրի ։ Ու երբոր ասոնք քաղաքին մէջ ձեզ կը հալածեն , ուրիշ մը փախէք . քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Իսրայէլի քաղաքները պիտի չհասցը-
24 նէք , մինչև որ Որդին մարդոյ գայ ։ Աշա- կերտը իր վարդապետէն աւելի չէ , և ոչ ծա-
25 ռան՝ իր տիրոջմէն ։ Հերիք է աշակերտին՝ որ իր վարդապետին պէս ըլլայ , ու ծառային՝ իր տիրոջը պէս . Եթէ որ տանուտէրը Բէեղզե- բուղ կոչեցին , որչափ աւելի անոր ընտանի-
26 քը ։ Ուստի մի վախնաք անոնցմէ , Քանզու որ բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի ,
27 և գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի ։ Ինչ որ ձե- զի մութի մէջ կ'ըսեմ , ճշմարտ լոյսի մէջ խօսե- ցէք , և ինչ որ ականջին մի վար կը լսէք , տա-
28 նիքներուն վրայ քարոզեցէք ։ Եւ մի վախ- նաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն , ու չեն կրնար հոգին սպաննել . Հապա աւելի անկէ վախցէք զոր , որ կրնայ հոգին ու
29 մարմինը դժոխքին մէջ կորսընցընել ։ Չէ՞ որ երկու ճնճղուկ մէկ դանկի կը ծախուին , և անոնցմէ մէկը զետինը չիյնար առանց ձեր
30 Հօրը ։ Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ
31 համրուած են ։ Ուրեմն մի վախնաք , Քա-
32 նիւ ճնճղուկներէն լաւ էք դուք ։ Ամէն ով որ մարդոց առջև զիս կը դաւանի , Ես ալ անկիա պիտի դաւանիմ իմ Հօրս առջևը՝ որ
33 երկինքն է . Եւ ով որ մարդոց առջև զիս կ'ուրանայ , Ես ալ անկիա պիտի ուրանամ իմ
34 Հօրս առջևը՝ որ երկինքն է ։ Մի կարծէք թէ ես երկրի վրայ խաղաղութիւն ձգելու եկայ . Խաղաղութիւն ձգելու չեկայ՝ Հապա
35 սուր . Քանզու որ եկայ Մարդը իր Հօրմէն զա- տելու , ու աղջիկը՝ իր մօրմէն , ու Հարսը՝
36 իր կեսուրէն . Եւ Մարդուն թշնամիները իր
37 ընտանիքը պիտի ըլլան ։ Ան որ Հայրը կամ մայրը Քենէ աւելի կը սիրէ , Քենի արժանի

Ղ Ղուկ · ղ · 15 : Գոր· ա · 13 ։
Ր Ցաղ · ժգ · 20 ։
Ճ ԳԼ · գ · 15 ։
Մ Տես գ Թագ · ժէ · 21 : Ցաղ · գ · 9 · 20 ։
Յ ԳԼ · ժե · 24 : Գոր · ժգ · 40 ։
Ն Ես · ծգ · 6 : Երեմ· ձ · 6 · 17 : Եզեկ · լգ · 5 · 6 · 10 : ա Պետ · բ · 25 ։
Շ Ղուկ · ի · 2 ։
Չ ԳԼ · գ · 2 : գ · 17 : Ղուկ · ժ · 9 ։
Ո Ոմանք · մազերնիդ ։
Ջ Մաս· ղ · 11 : Ղուկ· ի · 5 : ժ · 10 , 11 ։
Ռ Ղևեմ· ե · 13 : Գոր· ժգ · 51 : ժբ · 6 ։
Ս ԳԼ · ժա · 22 , 24 ։
Վ Ղուկ · ժ · 3 ։
Տ Հռոմ· ժգ · 19 : Եփես · ե · 15 ։
Ր ա Կոր · ժգ · 20 : Փիլ · բ · 15 ։
Ց ԳԼ· իդ · 9 : Մար · ժգ · 9 : Ղուկ· ժբ · 11 : խա · 12 ։
Ւ Գոր · ե · 40 ։
Փ Գոր · ժբ · 1 : իշ · 10 : լե · 7 : 23 : բ Տիմ· ա · 10 ։
Ք Մար· ղ · 11 : Ղուկ· ի · 5 : ժ · 10 , 11 ։
Օ Գոր· բ · 18 , 20 ։
Ֆ ա Թագ · ի · 7 : Մար· ղ · 8 : Ղուկ· ի · 3 : ժ · 4 : իբ · 35 ։
Ա Տես Մար · ղ · 8 ։
Բ Ղուկ · ժ · 7 : ա Կոր · ի · 7 : եա : ա Տիմ· ե · 18 ։
Գ Ղուկ · ժ · 8 ։
Դ Ոմանք՝ անոր՝ ու ըսէք , Բարև ասանս ։
Ե Ղուկ · ժ · 5 , 6 ։
Զ Սաղ · լե · 13 ։
Է Մար · ժգ · 11 , 12 , 13 : Ղուկ· ժբ · 11 : խա · 14 , 15 ։
Ը Եզ· գ · 12 : Երեմ· ա · 7 ։
Թ բ Թագ · իգ · 2 : Գոր· դ · 8 : ղ · 10 : բ Տիմ· դ · 17 ։
Ժ Միք · ե · 6 : Հմր · 35 , 36 : Ղուկ· խա · 16 ։
Ի Ղուկ · խա · 17 ։
Լ Դան · ժբ · 12 , 13 : ԳԼ· իգ · 13 : Մար· ժգ · 13 ։
Խ Գոր · ե · 40 ։
Ծ Գոր · ժբ · 1 : իշ · 10 : լե · 7 : 23 : բ Տիմ· ա · 10 ։
Կ Մար· ժգ · 11 , 12 , 13 : Ղուկ· ժբ · 11 : խա · 14 , 15 ։
Հ ԳԼ· ժգ · 28 ։
Ձ Ղուկ· ղ · 40 : Ցաղ · ժգ · 16 : ժե · 20 ։
Ղ ԳԼ· ժբ · 24 : Մար· գ · 22 : Ղուկ· ժա · 15 : Ցաղ · ը · 48 , 52 ։
Ճ Մար· դ · 22 : Ղուկ· ը · 17 : ժբ · 2 , 5 ։
Մ Ես · ը · 12 , 13 : Ղուկ· ժբ · 4 : ա Պետ · գ · 14 ։
Յ ա Թագ · ժգ · 45 : բ Թագ · ժգ · 11 : ժբ · 15 : Գոր · ը · 1 : իշ · 25 : ժգ · 6 ։
Ն Ղուկ· խա · 18 , Գոր · իե · 34 ։
Շ Ղուկ · ժբ · 8 : Հբ· առմ· ժ · 9 , 10 ։
Չ Ցայտ · գ · 5 ։
Ո Մար· ը 38 : Ղուկ· իշ · 26 : բ Տիմ· բ · 12 ։
Ջ Ղուկ · ժբ · 49 , 51 , 52 , 53 ։
Ռ Միք · ե · 6 ։
Ս Սաղ · խա · 9 : ծե · 13 : Միք · ե · 6 , Ցաղ · ժգ · 18 ։
Վ Ղուկ · ժգ · 26 ։

չէ. և ան որ տղան կամ աղջիկը լինծմէ աւե-
38 լի կը սիրէ, լինծի արժանի չէ. ՚Եւ ան որ իր
խաչը չառնէր ու իմ ետևէս գար, լինծի ար-
39 ժանի չէ։ ՚Ան որ իր անձը կը գտնէ, պիտի
կորսընցընէ զանիկա. և ան որ իր անձը լին-
ծի համար կը կորսընցընէ, պիտի գտնէ զա-
40 նիկա։ ՚Ան որ ձեզ կ'ընդունի, զիս կ'ընդու-
նի. և ան որ զիս կ'ընդունի, զիս խրկողը
41 կ'ընդունի։ ՚Ան որ մարգարէ մը կ'ընդունի
մարգարէի անունով, մարգարէի վարձք կ'առ-
նէ. և ան որ արդար մը կ'ընդունի արդարի
42 անունով, արդարի վարձք կ'առնէ։ ՚Ու ան
որ աս պզտիկներէն մէկուն միայն գաւաթ մը
պաղ ջուր կը խմցընէ աշակերտի անունով,
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, բնաւ իր վարձքը պի-
տի չկորսընցընէ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Յովհաննէս իր աշակերտները Քրիստոսի կը խրկէ։ 7 Քրիս-
տոսի վկայութիւնը Յովհաննէսին համար։ 18 Ժողովրդոց կոր-
ծիքը Յովհաննէսին ու Քրիստոսի վրայով։ 20 Քրիստոս կը
նախատէ Քորազինը, Բեթսայիդան և Կափառնայումը՝ իրենց
ապերախտութեանը և անհնչիւն մնալուն համար. 25 և կը փա-
ռաւորէ իր Հօրը խնամատարութիւնը Աւետարանը պարզամիտնե-
րուն յայտնելուն համար. 28 Իրեն կը կանչէ ամէն անձնք որ
իրենց մեղքին ծանրութիւնը կը զգան։

1 Եւ եղաւ որ երբ Յիսուս լմընցուց իր տաս-
ներկու աշակերտներուն պատուէր տալը,
գնաց անկէ անոնց քաղաքներուն մէջ քարո-
զելու և սորվեցընելու։
2 Իսկ Յովհաննէս ՚բանտին մէջը ՚երբոր լսեց
Քրիստոսի գործքերը, իր աշակերտներէն եր-
3 կուքը խրկելով՝ Ըսաւ անոր, ՚Դուն ա՞ն ես
4 որ գալու էիր, թէ ուրիշն մը սպասենք։ Եւ
Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ, Գա-
ցէք պատմեցէք Յովհաննէսին ինչ որ կը լսէք
5 ու կը տեսնէք. ՚կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը
կը քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խուլերը
կը լսեն, մեռելները յարութիւն կ'առնեն ՚ու
6 աղքատներուն աւետարան կը քարոզուի։ Եւ
երանի անոր ՚որ իմ վրայով չդայթակղիր։
7 ՚Ու երբոր անոնք գացին, Յիսուս սկսաւ
ժողովուրդներուն ըսել Յովհաննէսին համար,
Ի՞նչ տեսնելու ելաք անապատին մէջ. ՚եղէգ
8 մը հովին չարժուած։ Հապա ի՞նչ տեսնելու
ելաք. փափուկ հանդերձներ հագած մարդ
մը. ահա փափուկ հանդերձներ հագնողները թա-
9 գաւորաց տուներն են։ Հապա ի՞նչ տեսնելու
ելաք. մարգարէ՞. այո, կ'ըսեմ ձեզի, ՚մար-
10 գարէէ մէն ալ աւելի։ Ինչու որ ասիկա է՝
որուն համար գրուած է, ՚Ահա ես իմ դես-
պանս կը խրկեմ քու երեսիդ առջևէն, որ
քու ճամբադ պիտի պատրաստէ քու առջևէդ։
11 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, կնիկներէն ծնածներուն
մէջը Յովհաննէս մկրտիչէն մեծը ելած չէ,
սակայն երկնից թագաւորութեանը մէջ պզտիկը անկէ մեծ է։ ՚Ու Յովհաննէս մկրտիչին
12 օրերէն մինչև հիմա երկնից թագաւորութիւնը
ուժով կ'առնուի, և ուժեղները կը յափշտա-
13 կեն անիկա։ ՚Ինչու որ բոլոր մարգարէները
ու օրէնքը մինչև Յովհաննէս մարգարէութիւն
14 ըրին. Եւ եթէ կ'ուզէք ընդունիլ, անիկա է
15 ՚Եղիան՝ որ պիտի գար։ ՚Ան որ լսելու ականջ
16 ունի, թող լսէ։ Բայց ՚որո՞ւ նմանցընեմ աս
ազգը. կը նմանի տղոց, որ չուկաները նստե-
17 լով՝ իրենց ընկերներուն կը կանչեն, Ու կ'ը-
սեն, փող հնչեցուցինք ձեզի՝ ու չխաղացիք,
18 ողբ կարդացինք ձեզի՝ ու լաց չըրիք։ Վասն
զի Յովհաննէս եկաւ, ոչ կ'ուտէր և ոչ կը
խմէր, ու կ'ըսեն, Դև կայ անոր ներսի դին։
19 Որդին մարդոյ եկաւ, կ'ուտէ ու կը խմէ, և
կ'ըսեն, Ահա ուտող և արբեցող մարդ մը՝
հարկատուներու ու մեղաւորներու բարեկամ.
և իմաստութիւնը արդարացաւ իր որդւոցմէն։
20 ՚Անոնց որ ատոնք նախատել սկսաւ քաղաք-
ները, որոնց մէջ գործուեր էին իր հրաշքնե-
21 րուն շատերը, զանոնք չապաշխարեցին. Վայ
քեզ, Քորազին, վայ քեզ, Բեթսայիդա, ինչու
որ եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային
ան հրաշքները՝ որ ձեր մէջը եղան, շատոնց-
մէ քուրձով ու մոխիրով ապաշխարած պիտի
22 ըլլային։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ, ՚Տիւրոսին և
Սիդոնին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաս-
23 տանին օրը՝ քան թէ ձեզի։ Եւ դուն, Կա-
փառնայում, ՚որ մինչև երկինք բարձրացած
ես, մինչև դժոխքը պիտի իջնես, ինչու որ
եթէ Սոդոմի մէջ եղած ըլլային ան հրաշքնե-
րը՝ որ քու մէջդ եղան, ՚մինչև աս օրս
24 դեռ պիտի մնար։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ ՚Սո-
դոմացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ
դատաստանին օրը՝ քան թէ քեզի։
25 ՚Ընդ ժամանակին պատասխան տուաւ Յի-
սուս ու ըսաւ, Շնորհակալ եմ քեզմէ, ով
Հայր՝ Յէր երկնի և երկրի, ՚որ աս բաները ծա-
ծուկ պահելով խնամատուններէն ու գիտուն-
26 ներէն, ու ՚տղոց յայտնեցիր։ Այո, ով Հայր,
ինչու որ քու առջիդ սանկ հաճելի եղաւ։

Ա ԳԼ. ԺԶ. 24։ Մար. Ը. 34։ Ղուկ. Թ. 23։ ԺԴ. 27։
Բ ԳԼ. ԺԶ. 25։ Ղուկ. ԺԵ. 33։ Յովհ. Ժբ. 25։
Գ ԳԼ. Ժբ. 5։ Ղուկ. Թ. 48։ Ժ. 16։ Յովհ. Ժբ. 44։ ԺԳ. 20։ Գալ. Գ. 14։
Դ Թ.ապ. ԺԵ. 10։ Ժբ. 4։ Դ Թագ. Գ. 8։
Ե ԳԼ. Ժբ. 5։ 6։ ԽԱ. 40։ Մար. Թ. 40։ Եբր. Ը. 10։
Զ ԳԼ. ԺԳ. 3։
Է Ղուկ. Է. 18, 19, Եւ։
Ը Ծն. ԽԹ. 10։ Թուա. ԽԴ. 17։ Դան. Թ. 24։ Յովհ. Զ. 14։
Թ Ես. ԼԹ. 18։ ԼԶ. 4։ 5։ 6։ ԽԲ. 7։
Ժ Յովհ. Բ. 23։ Գ. 34։ Գործ. Ժ. 38։ Հռ. Ը. 32, 33։ ա Կոր. Ժ. 23։ Գ. 14։ Գաղ. Ե. 11։ ա Պետ. Բ. 8։
ԺԱ Ղուկ. Է. 24։
ԺԲ Եփես. Գ. 14։
ԺԳ ԳԼ. ԺԳ. 5։ ԽԱ. 26։ Եսա. Կա. 1։ Ղուկ. Գ. 18։ Յակ. Բ. 5։
ԺԴ Սաղ. ԽԲ. 26։ Եսա. ԽԹ. 14։ 15։ ԳԼ. ԺԳ. 57։ ԽԶ. 10։ ԽԷ. 31։ Հռոմ. Թ. 32, 33։ ա Կոր. Ը. 23։ Բ. 14։
ԺԵ Ղուկ. Ժ. 16։
ԺԶ Մատ. Գ. 6։
ԺԷ Մատ. Գ. 5։ ԳԼ. ԺԶ. 12։ Ղուկ. ա. 17։
ԺԸ ԳԼ. ԺԳ. 9։ Ղուկ. Բ. 8։ Յայտ. Բ. 7, 11, 17, 29։ Գ. 6, 13, 22։
ԺԹ Ղուկ. Է. 31։
Ի ԳԼ. Ի. 10։
ԻԱ Ղուկ. Է. 35։
ԻԲ Ղուկ. Ժ. 13, Եւ։
ԻԳ Յովհ. Գ. 7, 8։
ԻԴ ԳԼ. Ժ. 15։ Հռ. 24։
ԻԵ Տես Եսա. ԺԳ. 13։
ԻԶ Ողբ. Բ. 1։
ԻԷ ԳԼ. Ժ. 15։
ԻԸ Ղուկ. Ժ. 21։
ԻԹ Տես Սաղ. Ը. 2։ ա Կոր. Ա. 19, 27։ Բ. 8։ Բկոր. Գ. 14։
Լ ԳԼ. ԺԶ. 17։

27 Ղ[1]ԱԶԱՐ բան ինձի տուեցար իմ Հօրմէս, ու
մէկը չճանչնար Որդին՝ բայց Հայրը, և մէկը
չճանչնար Հայրը՝ բայց Որդին, և ան՝ որուն
28 որ Որդին կ'ուզէ յայտնել։ Եկէք ինծի, բո-
լոր յոգնած ու բեռնաւորածներ, և ես ձեզ
29 պիտի հանդչեցընեմ։ Իմ լուծս ձեր վրայ
առէք, [2]և ինծմէ սորվեցէք՝ որ հեզ եմ ու
[3]սրտով խոնարհ, և [4]ձեր անձերուն հանգըս-
30 տութիւն պիտի գտնէք. [5]Ինչու որ իմ լուծս
քաղցր է՝ և իմ բեռս թեթեւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ք[6]րիստոս կը յանգիմանէ փարիսեցւոց կաբութիւնը շաբաթ
օրուան վրայով. 3 Սաւդը Դիւթերով. 9 ժառանգ. 15 և հը-
դաշտով մը. 22 Կոյր ու համր դիւահար մը կը բժշկէ. 31 Կ'ի-
մացընէ թէ Սաւդը Հոգիին դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի
չներուի. 36 և թէ դատաստան խօսքերու համար հաշիւ պիտի
տրուի. 38 Կը յանգիմանէ անհաւատները որ նշան կը խնդը-
րեն. 49 և կը ցուցընէ թէ ովքե՛ր իր եղբայրը, իր քոյրը և իր
մայրը։

1 Ա[7]ՆԴԱՄԱՆԸ [8]Յիսուս շաբաթի օրը դնաց ար-
տերուն միջէն, և իր աշակերտները անօթե-
ցան, ու սկսան ցորեն հասկեր փրցընել և ու-
2 տել։ Փարիսեցիները երբոր տեսան՝ ըսին անոր,
Ա՛հա քու աշակերտներդ կը գործեն ինչ որ
3 արժան չէ շաբաթի օրը գործել։ Ան ալ անոնց
ըսաւ, Չէ՞ք կարդացեր դուք [9]Դաւիթին ը-
րածը, երբոր անօթեցաւ ինքը ու անոնք որ
4 իր հետն էին. Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տու-
նը, և [10]առաջաւորութեան հացերը կերաւ,
որ ոչ իրեն օրինաւոր էր ուտել, և ոչ անոնց
որ իր հետն էին, [11]բայց միայն քահանաներ-
5 ուն։ Կամ թէ [12]օրէնքին մէջը չէ՞ք կարդա-
ցեր, որ քահանաները շաբաթի օրերը տաճա-
րին մէջ շաբաթը կը պղծեն՝ ու անմեղ են։
6 Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ աս տեղը [13]տաճարէն
7 մեծ մէկը կայ։ Եւ թէ որ դիտնայիք թէ ինչ
[14]ըսել է, [15]Ողորմութիւն կ'ուզեմ՝ ու չէ թէ զոհ,
անպարտները չէիք դատապարտեր.
8 քանզի Որդին մարդոյ [16]շաբաթին տէրն է։
9 [17]Եւ անկէ երթալով՝ եկաւ անոնց ժողովա-
10 րանը։ Եւ հոն մէկ մարդ մը կար՝ որուն ձեռ-
քը չորցած էր. և հարցուցին անոր՝ ու ըսին
թէ [18]Շաբաթի օրը բժշկել արժա՞ն է, որ անոր
11 վրայով ամբաստանութիւն բնեն։ Ան ալ ըսաւ
անոնց, Ձեզմէ ո՞ր մարդը կայ՝ որ մէկ ոչխար
մը ունենայ, և անիկա շաբաթի օրը [19]փոսի մէջ
իյնայ, պիտի չբռնէ՞ ու վեր հանէ զանիկա։
12 Արդ ո՛րչափ աւելի է մարդը ոչխարէն. ուրեմն

13 շաբաթի օրը բարի գործել արժան է։ Ձեռնե-
ը բաւ ան մարդուն, երկինցուր ձեռքդ.
ան ալ երկինցուց, ու ողջացաւ միւսին պէս։
14 Իսկ [20]փարիսեցիները դուրս ելլելով՝ անոր
վրայ խորհուրդ կ'ընէին թէ ինչո՛ւ անիկա
կորընչցընեն։
15 Եւ Յիսուս երբոր գիտցաւ՝ [21]պաուեցաւ
անկէ. [22]և շատ ժողովուրդներ անոր եկան
16 գացին, ու ամէնը բժշկեց։ Եւ [23]սաստիկ պա-
ուիրեց անոնց որ զինքը [24]յայտնի չ-
17 ընեն. Որ կատարուի [25]Եսայի մարգարէին ձեռքով
18 ըսուած խօսքը, [26]Ա՛հա իմ ծառաս՝ որ ընտրե-
ցի, և իմ սիրելիս՝ [27]որուն հաւնեցաւ իմ անձս.
Իմ Հոգիս անոր վրայ պիտի դնեմ, ու հեթա-
19 նոսներուն իրաւունք պիտի պատմէ։ Ան պի-
տի վիճի, և ոչ պիտի աղաղակէ, և ոչ մէկը
պիտի լսէ անոր ձայնը հրապարակներուն մէջ։
20 Ջախջախած եղէգը պիտի չկոխէ, ու պղպղած
պատրոյգը պիտի չմարէ, մինչև որ դատաս-
21 տանը յաղթութեան հանէ։ Եւ հեթանոսները
անոր անուանը պիտի յուսան։
22 [28]Անդամները կոյր ու համր դիւահար մը բե-
րին իրեն, և գանիկա բժշկեց, անանկ որ համր
23 ը ու կոյրը խօսեցաւ ու տեսաւ։ Եւ բոլոր
ժողովուրդները զարմացան ու կ'ըսէին, Մի-
24 դեօք [29]ասիկա՞ է Դաւիթի որդին։ [30]Բայց փա-
րիսեցիները երբոր լսեցին՝ ըսին, Ասիկա չ-
[31]հաններ դևերը՝ բայց դևերուն Բէ-
25 ելզեբուղ իշխանովը։ Եւ [32]Յիսուս անոնց խոր-
հուրդները իմանալով՝ ըսաւ անոնց, Ամէն
թագաւորութիւն իրեն դէմ բաժնուած՝ կ'ա-
ւերի. և ամէն քաղաք կամ տուն իրեն դէմ
26 բաժնուած՝ չկրնար կենալ։ Եւ թէ որ Սատա-
նան Սատանայ կը հանէ, իրեն դէմ բաժնուե-
ցաւ. ուստի ինչո՞ւ պիտի կենայ անոր թա-
27 գաւորութիւնը։ Ու թէ որ ես Բէելզեբուղով
դևերը կը հանեմ, ձեր որդիները ինչո՞վ կը
հանեն. ուրեմն անոնք պիտի ըլլան ձեր դա-
28 տաւորները։ Բայց թէ որ ես Աստուծոյ Հո-
գիովը կը հանեմ դևերը, ուրեմն [33]Աստուծոյ
29 թագաւորութիւնը ձեր վրայ հասած է։ Կամ
ինչո՞ւ կրնայ մէկը զօրաւոր մարդու մը տունը
մտնել, և անոր կարասիները յափշտակել, թէ
որ առաջ ան զօրաւոր մարդը չկապէ, ու
30 ետքը անոր տունը կողոպտէ։ Ան որ իմ հետս
չէ՝ ինծի հակառակ է, և ան որ ինծի հետ
31 չժողվեր՝ ցիրուցան կ'ընէ։ Անոր համար ձե-
զի կ'ըսեմ, [34]Ամէն մեղք ու հայհոյութիւն պի-

ղ ԳԼ. ԽԸ. 18։ Ղ.ԱԿ. Ժ. 22։ ՑաՀ. գ. 35։ Ժգ. 3։ Ժէ. 2։ ա Կոր. Ժէ. 27։
ջ ՑաՀ. ա. 18։ գ. 46։ Ժ. 15։
ռ ՑաՀ. Ժգ. 15։ Փիլ. բ. 5։ ա Պետ. բ. 21։ ա ՑաՀ. բ. 6։
ս Զաք. Թ. 9։ Փիլ. բ. 7. 8։
վ Երեմ. գ. 16։
տ ա ՑաՀ. ե. 3։
—
ր Օր. Խգ. 25։ Մար. բ. 23։ Ղ.ԱԿ. գ. 1։
ց Թագ. Խա. 6։
ւ Եզ. ԽԸ. 30։ Ղ.Ե. Խգ. 5։
փ Եզ. ԽԸ. 32. 33։
ք Ղ.Ե. բ. 31։ Խգ. 9։
օ Թուա. ԽԸ. 9։ ՑաՀ. ե. 22։
ֆ Ա Մն. գ. 18։ Մաղ. գ. 1։
ա Ելք. Ժգ. 14։
Ժգ. 3։ ՑաՀ. Թ. 16։
բ Ղ.Ա.Ք. Ժգ. 14։
գ ԳԼ. ԺԲ. 2։
դ ԳԼ. Թ. 30։
ե Եփ. Խբ. 1։
զ Տես Եզ. Խգ. 4. 5։
է Օր. Խբ. 4։
ը ԳԼ. գ. 17։ Ժէ. 5։
թ Տես գԼ. Թ. 32։ Մար. գ. 11։ Ղ.ԱԿ. Ժա. 14։
ժ ԳԼ. Թ. 34։ Մար. գ. 22։ Ղ.ԱԿ. Ժա. 15։
ի ԳԼ. Թ. 4։ ՑաՀ. բ. 25։ Ցայտ. բ. 23։
լ Ղանե. բ. 44։ Ե. 14։ Ղ.ԱԿ. ա. 33։ Ժա. 20։ Ժէ. 20. 21։
խ Եփ. ԼԹ. 24։ Ղ.ԱԿ Ժա. 21. 22. 23։
ծ Մար. գ. 28։ Ղ.ԱԿ Ժբ. 10։ Երէ. գ. 4։ Ժ. 26. 29։ ա ՑաՀ. Ե. 16։

ամէն ինչ որ պատուիրած եմ ձեզ, պահեցէք եւ կատարեցէք։ 21 Բայց ես ձեզ կ՚ըսեմ, որ բնաւ երդնուլ չկայ, ո՛չ երկինքով, որովհետեւ Աստուծոյ գահն է, 22 ո՛չ երկրով, որովհետեւ անոր պատուանդանն է, ո՛չ Երուսաղէմով, որովհետեւ մեծ թագաւորին քաղաքն է։ 23 Նաեւ գլխուդ երդում մի ընէ, որովհետեւ չես կրնար մէկ մազ մը սպիտակ կամ սեւ ընել։ 24 Ձեր խօսքը թող ըլլայ՝ այո՝ այո, ոչ՝ ոչ։ Որովհետեւ որ աւելին է քան զայս, չարէն է։

25 Լսած էք թէ ըսուեցաւ՝ Աչքի փոխարէն աչք եւ ատամի փոխարէն ատամ։ 26 Բայց ես ձեզ կ՚ըսեմ, որ չարին չդիմադրէք, հապա ով որ քու աջ այտիդ զարնէ, միւսն ալ անոր դարձուր։ 27 Եւ ով որ կ՚ուզէ քեզի հետ դատուիլ եւ քու վերարկուդ առնել, անոր թող թողուր նաեւ պատմուճանդ։ 28 Եւ ով որ քեզ հարիւր քայլ տանի, անոր հետ երկու հարիւր քայլ գնա։ 29 Տուր ամէն մարդու որ քեզմէ կը խնդրէ, եւ ով որ քուկդինը կ՚առնէ, անկէ ետ մի պահանջեր։ 30 Ինչպէս կ՚ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց նոյնը ըրէք։ 31 Նաեւ ըսուեցաւ՝ Ընկերդ սիրէ եւ թշնամիդ ատէ։ 32 Բայց ես ձեզ կ՚ըսեմ՝ Սիրեցէք ձեր թշնամիները եւ աղօթեցէք ձեզ հալածողներուն համար, 33 որպէսզի ձեր Հայր երկնաւորին որդիները ըլլաք, որովհետեւ ինք իր արեւը կը ծագեցնէ չարերուն եւ բարիներուն վրայ, եւ անձրեւ կ՚իջեցնէ արդարներուն եւ անիրաւներուն վրայ։ 34 Որովհետեւ եթէ միայն ձեզ սիրողները սիրէք, ի՞նչ վարձք պիտի ունենաք։ Չեն ասանկ ըներ նաեւ մաքսաւորները։ 35 Եւ եթէ միայն ձեր եղբայրներուն բարեւ տաք, ի՞նչ աւելի բան կ՚ընէք։ Չեն ասանկ ըներ նաեւ հեթանոսները։ 36 Ուրեմն դուք կատարեալ եղէք, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է։

6 Զգուշացէք, որ ձեր ողորմութիւնը մարդոց առջեւ չընէք, որպէսզի անոնք տեսնեն. հակառակ պարագային ձեր Հայր երկինքին քովէն վարձք չպիտի ունենաք։ 2 Ուրեմն երբ ողորմութիւն կ՚ընես, քու առջեւդ փող մի հնչեցներ, ինչպէս կեղծաւորները կ՚ընեն ժողովարաններուն եւ փողոցներուն մէջ, որպէսզի փառաւորուին մարդոցմէ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, անոնք իրենց վարձքը ստացած են։ 3 Բայց երբ ողորմութիւն կ՚ընես, թող ձախ ձեռքդ չգիտնայ աջ ձեռքդ ինչ կ՚ընէ, 4 որպէսզի ողորմութիւնդ ծածուկ մնայ, եւ քու Հայրդ որ ծածուկը կը տեսնէ, քեզի կը հատուցանէ։

5 Երբ աղօթք կ՚ընէք, կեղծաւորներուն պէս մի ըլլաք, որովհետեւ անոնք կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ եւ փողոցներուն անկիւնները կանգնած աղօթել, որպէսզի մարդոց երեւնան։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, անոնք իրենց վարձքը ստացած են։ 6 Բայց դուն երբ աղօթք կ՚ընես, ներս մտիր քու սենեակդ, դուռդ գոցէ եւ աղօթէ քու Հայրդ որ ծածուկ տեղ կը գտնուի, եւ քու Հայրդ որ ծածուկը կը տեսնէ, քեզի կը հատուցանէ։ 7 Երբ աղօթք կ՚ընէք, հեթանոսներուն պէս շատ խօսքեր մի ընէք, որովհետեւ կը կարծեն թէ իրենց շատ խօսելուն համար պիտի լսուին։ 8 Ուրեմն անոնց նմանած մի ըլլաք, որովհետեւ ձեր Հայրը գիտէ ձեր պէտքերը, նախքան որ անոր խնդրէք։ 9 Ուրեմն այսպէս աղօթեցէք դուք՝

Հայր մեր որ երկինքներու մէջ ես,
սուրբ ըլլայ քու անունդ։
10 Գայ քու արքայութիւնդ։
Կատարուի քու կամքդ
ինչպէս երկինքի մէջ,
նոյնպէս ալ երկրի վրայ։
11 Մեր օրուան հացը այսօր տուր մեզի։
12 Եւ ներէ մեր պարտքերը,
ինչպէս որ մենք ալ ներեցինք
մեր պարտապաններուն։
13 Մի տանիր զմեզ փորձութեան մէջ,
հապա ազատէ զմեզ չարէն։
Որովհետեւ քունն է արքայութիւնը
եւ զօրութիւնը եւ փառքը յաւիտեան։ Ամէն։

14 Որովհետեւ եթէ դուք ներէք մարդոց անոնց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզի պիտի ներէ։ 15 Բայց եթէ դուք չներէք մարդոց անոնց յանցանքները, ձեր Հայրն ալ ձեր յանցանքները պիտի չներէ։

16 Երբ պահք կ՚ընէք, կեղծաւորներուն պէս տխուր դէմքով մի ըլլաք, որովհետեւ անոնք իրենց դէմքերը կը տգեղցնեն, որպէսզի մարդոց պահք ընելնին երեւնան։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, անոնք իրենց վարձքը ստացած են։ 17 Բայց դուն երբ պահք կ՚ընես, գլուխդ իւղէ եւ երեսդ լուա, 18 որպէսզի մարդոց պահք ընելնին չերեւնաս, հապա քու Հայրդ որ ծածուկը կը տեսնէ, եւ քու Հայրդ որ ծածուկը կը տեսնէ, քեզի կը հատուցանէ։

19 Մի դիզէք ձեզի համար գանձեր երկրի վրայ, ուր ցեց եւ ժանգ կը ջնջեն, եւ ուր գողեր կը ծակեն ու կը գողնան, 20 հապա դիզեցէք ձեզի համար գանձեր երկինքի մէջ, ուր ո՛չ ցեց եւ ո՛չ ժանգ կը ջնջեն, եւ ուր գողեր չեն ծակեր ու չեն գողնար։ 21 Որովհետեւ ուր որ ձեր գանձը կայ, հոն ձեր սիրտն ալ պիտի ըլլայ։

22 Աչքը մարմնին լապտերն է։ Ուրեմն եթէ աչքդ առողջ ըլլայ, ամբողջ մարմինդ լուսաւոր պիտի ըլլայ, 23 բայց եթէ աչքդ չար ըլլայ, ամբողջ մարմինդ խաւարի մէջ պիտի ըլլայ։ Ուրեմն եթէ լոյսը որ քու մէջդ է խաւար է, ինչպէ՞ս խաւարը պիտի ըլլայ։

24 Ոչ ոք կրնայ երկու տիրոջ ծառայել, որովհետեւ կա՛մ մէկուն պիտի ատէ եւ միւսը պիտի սիրէ, կա՛մ մէկուն պիտի կառչի եւ միւսը պիտի արհամարհէ։ Չէք կրնար Աստուծոյ ծառայել եւ Մամոնայի։

25 Ուրեմն ձեզի կ՚ըսեմ՝ Մի հոգայք ձեր կեանքին համար, թէ ինչ պիտի ուտէք կամ ինչ պիտի խմէք, եւ ո՛չ ալ ձեր մարմնին համար, թէ ինչ պիտի հագնիք։ Կեանքը կերակուրէն աւելի՞ չէ, եւ մարմինը հագուստէն աւելի՞ չէ։ 26 Նայեցէք երկինքի թռչուններուն, որ ո՛չ կը սերմանեն, ո՛չ կը հնձեն եւ ո՛չ ալ շտեմարանները կը լեցնեն, բայց ձեր երկնաւոր Հայրը կը կերակրէ զանոնք։ Դուք աւելի՞ արժէքաւոր չէք քան զանոնք։ 27 Ձեզմէ ո՞վ կրնայ հոգալով իր կեանքին մէկ կանգուն մը աւելցնել։ 28 Եւ հագուստի համար ինչո՞ւ կը հոգաք։ Նայեցէք դաշտի շուշաններուն, որ ինչպէս կ՚աճին, չեն աշխատիր եւ չեն մաներ, 29 բայց կ՚ըսեմ ձեզի, որ նոյնիսկ Սողոմոն իր ամբողջ փառքին մէջ անոնցմէ մէկուն պէս չէր զարդարուած։ 30 Ուրեմն եթէ Աստուած դաշտի խոտը, որ այսօր կայ եւ վաղը կրակի մէջ կը նետուի, այսպէս կը զգեստաւորէ, ո՞րքան աւելի՛ ձեզ, ով քիչ հաւատք ունեցողներ։ 31 Ուրեմն մի հոգայք եւ մի՛ ըսէք՝ Ի՞նչ պիտի ուտենք, կամ՝ Ի՞նչ պիտի խմենք, կամ՝ Ի՞նչ պիտի հագնինք։ 32 Որովհետեւ հեթանոսները այս բոլորին ետեւէն կ՚երթան, բայց ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ, որ այս բոլորին պէտք ունիք։ 33 Ուրեմն նախ փնտռեցէք Աստուծոյ արքայութիւնը եւ անոր արդարութիւնը, եւ այս բոլորը ձեզի պիտի յաւելուին։ 34 Ուրեմն վաղուան համար մի հոգայք, որովհետեւ վաղը իր համար պիտի հոգայ։ Բաւական է օրուան համար անոր չարիքը։

Ղ Ա Ր Ե Ա Ց

1 Ա՛ն որ ձիուս մարդն եղաւ՝ Ծոլերի՛ Ծովուն
Ա՛ն որ հեծաւ հեծեալ՝ Ծովերուն վրայ։
2 Երկրի՛ երես՝ Ես քեզ չսա՛ր ծովերէդ զատ,
Ա՛ն որ ծովերդ ծածկեց՝ Ծովերդ ծածկեց,
Ա՛ն որ ձիուս մարդն եղաւ՝ Ծոլերի՛ Ծովուն։
3 Ա՛ն որ ձիուս մարդն եղաւ՝ Ծոլերի՛ Ծովուն
Ա՛ն որ հեծաւ հեծեալ՝ Ծովերուն վրայ։
Ա՛ն որ ծովերդ ծածկեց՝ Ծովերդ ծածկեց,
Երկրի՛ երես՝ Ես քեզ չսա՛ր ծովերէդ զատ։

4 Ա՛ն որ ձիուս մարդն եղաւ՝ Ծոլերի՛ Ծովուն
Ա՛ն որ հեծաւ հեծեալ՝ Ծովերուն վրայ։
Ա՛ն որ ծովերդ ծածկեց՝ Ծովերդ ծածկեց,
Երկրի՛ երես՝ Ես քեզ չսա՛ր ծովերէդ զատ,
Ա՛ն որ ձիուս մարդն եղաւ՝ Ծոլերի՛ Ծովուն։
5 Ա՛ն որ ձիուս մարդն եղաւ՝ Ծոլերի՛ Ծովուն
Ա՛ն որ հեծաւ հեծեալ՝ Ծովերուն վրայ։
Ա՛ն որ ծովերդ ծածկեց՝ Ծովերդ ծածկեց,
Երկրի՛ երես՝ Ես քեզ չսա՛ր ծովերէդ զատ։

Ա Ր Ա Կ Ե Ա Ց

1 Ես Պօղոս, Աստուծոյ կամքով Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, եւ մեր եղբայր Տիմոթէոս,
Կորնթոսի մէջ գտնուող Աստուծոյ եկեղեցիին եւ բոլոր սուրբերուն, որոնք ամբողջ Աքայիոյ մէջ են։
2 Շնորհք ձեզի եւ խաղաղութիւն մեր Հայր Աստուծմէ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։

3 Օրհնեալ թող ըլլայ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Աստուածը եւ Հայրը, ողորմութեան Հայրը եւ ամէն մխիթարութեան Աստուածը,
4 որ մխիթարեց մեզ մեր բոլոր նեղութեանց մէջ, որպէսզի մենք ալ կարենանք մխիթարել անոնք որոնք ամէն տեսակ նեղութեան մէջ են, Աստուծմէ ստացած մխիթարութեամբ։
5 Որովհետեւ ինչպէս Քրիստոսի չարչարանքները մեզի առատ կերպով կը հասնին, նոյնպէս ալ մեր մխիթարութիւնն առատ կերպով կը հասնի Քրիստոսով։
6 Եթէ նեղութեան մէջ ենք, ձեր մխիթարութեան եւ փրկութեան համար է, որ կը գործուի ձեր մէջ, երբ համբերութեամբ կը կրէք նոյն չարչարանքները, որոնք մենք ալ կը կրենք։
7 Եւ ձեր մասին ունեցած մեր յոյսը հաստատ է, որովհետեւ գիտենք, որ ինչպէս չարչարանքներուն մասնակից էք, նոյնպէս ալ մխիթարութեան մասնակից պիտի ըլլաք։

8 Եղբայրնե՛ր, չենք ուզեր որ անտեղեակ ըլլաք մեր Ասիոյ մէջ կրած նեղութեանը մասին, որ ծանր էր մեզի համար եւ մեր ուժերէն վեր, այնպէս որ կեանքէն անգամ յուսահատած էինք։
9 Մեր մէջ մահուան դատավճիռ կար, որպէսզի մեր վրայ չվստահինք, հապա Աստուծոյ վրայ, որ մեռելները յարուցանող է։
10 Ան մեզ ազատեց այդ մահացու վտանգէն եւ պիտի ազատէ, եւ մենք անոր վրայ յոյս դրած ենք, որ նաեւ ետքէն պիտի ազատէ զմեզ,
11 երբ դուք ալ օգնէք մեզի ձեր աղօթքներով, որպէսզի շատերու կողմէ շնորհակալութիւն յայտնուի մեզի տրուած շնորհքին համար, որ շատերու աղօթքներուն շնորհիւ տրուեցաւ մեզի։

12 Որովհետեւ մեր պարծանքը մեր խղճմտանքի վկայութիւնն է, որ մարդկային իմաստութեամբ չենք վարուեցած, հապա Աստուծոյ շնորհքով, եւ մանաւանդ ձեզի հետ այսպէս վարուեցանք աշխարհի մէջ։
13 Ձեզի ուրիշ բան չենք գրեր, բայց միայն այն որ կարդալ եւ հասկնալ կրնաք։ Յուսամ որ մինչեւ վերջ ալ պիտի հասկնաք,
14 ինչպէս որ մասամբ հասկցաք մեզ, որ ձեր պարծանքը ըլլանք մենք ալ, ինչպէս դուք ալ մեր Տէր Յիսուսի օրը։

15 Այս վստահութեամբ կ՚ուզէի նախ ձեզի գալ, որպէսզի երկրորդ անգամ շնորհք ունենաք։
16 Ձեզմէ Մակեդոնիա պիտի երթայի, եւ Մակեդոնիայէն ալ ձեզի պիտի դառնայի, որպէսզի դուք ինծի Հրէաստան ճամբայ դնէք։
17 Ուրեմն այս միտքով որոշած ատեն, թեթեւամտութիւն ցուցուցի՞ արդեօք։ Կամ ինչ որ կ՚որոշեմ, մարմնաւոր կերպով կ՚որոշե՞մ, որպէսզի ինծի համար ըսելիքս ըլլայ՝ այո՝ այո, եւ ոչ՝ ոչ։
18 Աստուած հաւատարիմ է, որ մեր ձեզի ըսածը այո՝ եւ ոչ չէ։
19 Որովհետեւ Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոս, որ մեր միջոցով ձեզի քարոզուեցաւ, ես, Սեղուանոս եւ Տիմոթէոս, այո՝ եւ ոչ չեղաւ, հապա անոր մէջ այո՝ եղաւ։
20 Որովհետեւ Աստուծոյ բոլոր խոստումները անոր մէջ այո՝ եղան, եւ անոր համար ալ մեր միջոցով Աստուծոյ փառքին համար ամէն՝ կ՚ըսենք։
21 Ինքն է որ մեզ ձեզի հետ Քրիստոսի մէջ հաստատ կը պահէ, եւ մեզ օծեց,
22 կնիքը դրաւ մեր վրայ, եւ մեր սրտերուն մէջ Հոգին տուաւ իբրեւ երաշխիք։

23 Ես Աստուծոյ վկայ կը կանչեմ իմ անձիս վրայ, որ ձեզ չուզեցի տխրեցնել, եւ այդ պատճառով Կորնթոս չեկայ։
24 Ո՛չ թէ ձեր հաւատքին վրայ տէր կ՚ուզենք ըլլալ, հապա ձեր ուրախութեան գործակիցներ ենք, որովհետեւ հաւատքով դուք կը կենայք։

2 Ուրեմն որոշեցի ձեզի նորէն տխրութեամբ չգալ։
2 Որովհետեւ եթէ ես ձեզ տխրեցնեմ, ուրեմն ո՞վ պիտի ուրախացնէ զիս, եթէ ոչ ան որ ես տխրեցուցած եմ։
3 Ձեզի գրեցի այդ նամակը, որպէսզի երբ գամ, ինծի տխրեցնողներէն ուրախութիւն չունենամ, որովհետեւ վստահ եմ ձեր բոլորին վրայ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր բոլորինն է։
4 Շատ նեղութեան եւ սրտի ցաւի մէջ, շատ արտասուքներով գրեցի ձեզի, ո՛չ թէ որպէսզի տխրեցնէք զիս, հապա որպէսզի գիտնաք այն սէրը որ ունիմ ձեզի համար։

5 Եթէ մէկը տխրեցուցած է, ինծի չէ տխրեցուցած, հապա ձեզմէ մէկ մասով, որպէսզի չսխալեցնեմ բոլորդ։
6 Այդ մարդուն համար բաւական է այն պատիժը որ տրուեցաւ ձեզմէ շատերուն կողմէ,
7 ուստի հիմա ներողութիւն շնորհեցէք եւ մխիթարեցէք զանիկա, որպէսզի չկլանուի ան որ շատ տխրեցած է։
8 Ուրեմն կը խնդրեմ ձեզմէ, որ սէրը անոր հանդէպ հաստատեցէք։
9 Որովհետեւ ձեզի գրեցի նաեւ այդ պատճառով, որպէսզի ձեր փորձութիւնը գիտնամ, եւ ամէն բանի մէջ հնազանդ էք թէ ոչ։
10 Ձեզմէ ո՛վ որ որեւէ բանի համար ներողութիւն կը շնորհէ, ես ալ կը շնորհեմ ներողութիւն։ Որովհետեւ եթէ ես որեւէ բանի համար ներողութիւն շնորհեցի, շնորհեցի Քրիստոսի դէմքին առջեւ ձեզի համար,
11 որպէսզի Սատանան մեզ չխաբէ, որովհետեւ անոր միտքերը չենք անգիտանար։

12 Երբ Տրովադա եկայ Քրիստոսի աւետարանը քարոզելու համար, եւ Տէրոջմով դուռ մը բացուեցաւ ինծի համար,
13 հանգստութիւն չունեցայ հոգիիս մէջ, որովհետեւ եղբայրս Տիտոսը չգտայ հոն, հապա անոնցմէ հրաժեշտ առնելով Մակեդոնիա մեկնեցայ։

14 Բայց Աստուծոյ շնորհակալութիւն կ՚ընենք, որ միշտ Քրիստոսով մեզ յաղթական կը տանի, եւ ամէն տեղ անոր գիտութեան բուրվառը կը տարածէ մեր միջոցով։
15 Որովհետեւ մենք Աստուծոյ համար Քրիստոսի անուշահոտութիւնն ենք, թէ՛ փրկուողներուն եւ թէ՛ կորսուողներուն մէջ։
16 Կորսուողներուն համար մահուան հոտ մը, որ մահուան կը տանի, իսկ փրկուողներուն համար կեանքի հոտ մը, որ կեանքի կը տանի։ Եւ ո՞վ է այս բաներուն արժանի։
17 Որովհետեւ շատերու պէս մենք Աստուծոյ խօսքը չենք ծախեր, հապա անկեղծութեամբ, հապա Աստուծմէ ստացած ենք զայն, Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսի մէջ կը խօսինք։

3 Սկսա՞նք արդեօք նորէն մեզ գովել։ Կամ մեզի պէտք ունի՞ն ձեզի համար կամ ձեզմէ գովեստական նամակներ ստանալու, ինչպէս ոմանք կ՚ընեն։
2 Ձեր նամակը դուք էք, որ մեր սրտերուն մէջ գրուած է, եւ որ բոլոր մարդիկ կը ճանչնան եւ կը կարդան։
3 Որովհետեւ յայտնի է, որ դուք Քրիստոսի նամակն էք, մեր միջոցով սպասարկուած, ոչ թէ թանաքով գրուած, հապա կենդանի Աստուծոյ Հոգիով, ոչ թէ քարի տախտակներու վրայ, հապա սրտի մարմնաւոր տախտակներու վրայ գրուած։
4 Այսպիսի վստահութիւն ունինք Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսի միջոցով։
5 Ոչ թէ մենք մեզմէ ինքնին բաւարար ենք որեւէ բան մտածելու, հապա մեր բաւարարութիւնը Աստուծմէ կու գայ,
6 որ մեզ բաւարար ըրաւ նոր ուխտի սպասարկուներ ըլլալու, ոչ թէ գրի, հապա Հոգիի։ Որովհետեւ գիրը կը սպանէ, բայց Հոգին կը կենդանացնէ։

7 Եթէ մահուան սպասարկութիւնը, որ քարի տախտակներու վրայ գրուած էր, այնքան փառաւոր եղաւ, որ Իսրայէլի որդիները չկրցան Մովսէսի երեսը նայիլ անոր փառքին համար, որ կ՚անցնէր,
8 ինչպէ՞ս չպիտի ըլլայ Հոգիին սպասարկութիւնը աւելի փառաւոր։
9 Որովհետեւ եթէ դատապարտութեան սպասարկութիւնը փառք ունեցաւ, շատ աւելի՛ պիտի առատանայ արդարութեան սպասարկութիւնը փառքով։
10 Որովհետեւ ինչ որ փառաւոր էր, այդ կողմէն փառաւոր չեղաւ, այդ փառքին համեմատ որ աւելի մեծ փառք կայ։
11 Որովհետեւ եթէ անցողականը փառքով եղաւ, շատ աւելի՛ պիտի ըլլայ մնայունը փառքով։

12 Ուրեմն այդպիսի յոյս ունենալով, մեծ համարձակութեամբ կը խօսինք,
13 եւ ոչ թէ Մովսէսի պէս երեսնիս վարագոյր կը դնենք, որպէսզի Իսրայէլի որդիները չնային անոր երեսին վերջը։
14 Բայց անոնց միտքերը կարծրացան։ Որովհետեւ մինչեւ այսօր նոյն վարագոյրը կը մնայ անոնց վրայ, երբ Հին ուխտը կը կարդացուի, որովհետեւ Քրիստոսի մէջ է որ կը վերանայ։
15 Այո՛, մինչեւ այսօր, երբ Մովսէսը կը կարդացուի, վարագոյրը անոնց սրտերուն վրայ է։
16 Բայց երբ Տէրոջ կողմը դառնայ, վարագոյրը կը վերցուի։
17 Տէրը Հոգին է, եւ ուր որ Տէրոջ Հոգին է, հոն ազատութիւն կայ։
18 Եւ մենք բոլորս, որ երեսնիս վարագոյր չունինք, Տէրոջ փառքը կը տեսնենք ինչպէս հայելիի մէջ, եւ նոյն պատկերին կը վերածուինք փառքէ փառք, Տէրոջ Հոգիին միջոցով։

4 Ուրեմն որովհետեւ այս սպասարկութիւնը ունինք, ինչպէս որ ողորմութիւն գտանք, չենք նեղուիր,
2 հապա ամօթալի գործերէն հրաժարեցանք, խորամանկութեամբ չենք վարուիր եւ Աստուծոյ խօսքը չենք աղաւաղեր, հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով Աստուծոյ առջեւ ամէն մարդու խղճմտանքին կը հաստատենք մեզ։
3 Եթէ մեր աւետարանը ծածկուած է, կորսուողներուն համար ծածկուած է,
4 որոնց անհաւատ միտքերը այս աշխարհին աստուածը կուրցուցած է, որպէսզի Աստուծոյ պատկերին նման Քրիստոսի փառաւոր աւետարանին լոյսը չտեսնեն։
5 Որովհետեւ մեր քարոզածը մեր անձերը չեն, հապա Յիսուս Քրիստոս Տէր, եւ մենք ձեր ծառաները՝ Յիսուսի համար։
6 Որովհետեւ Աստուած որ ըսաւ՝ Խաւարէն լոյս ծագի, նա է որ մեր սրտերուն մէջ լուսաւորեց, որպէսզի Աստուծոյ փառքին գիտութեան լոյսը տրուի Յիսուս Քրիստոսի երեսէն։

7 Բայց այս գանձը կաւեայ անօթներու մէջ ունինք, որպէսզի այս զօրութեան գերազանցութիւնը Աստուծմէ ըլլայ, եւ ոչ թէ մեզմէ։
8 Ամէն կողմէ նեղութեան մէջ ենք, բայց չենք ճզմուիր, միտքերնիս կը կտրուի, բայց չենք յուսահատիր,
9 հալածուած ենք, բայց չենք լքուիր, գետին կը գցուինք, բայց չենք կորսուիր,
10 միշտ Յիսուսի մահը մեր մարմնին մէջ կը կրենք, որպէսզի Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմնին մէջ յայտնուի։
11 Որովհետեւ մենք որ կենդանի կը մնանք, միշտ մահուան կը մատնուինք Յիսուսի համար, որպէսզի Յիսուսի կեանքն ալ մեր մահկանացու մարմնին մէջ յայտնուի։
12 Ուրեմն մահ կ՚աշխատի մեր մէջ, բայց կեանք՝ ձեր մէջ։
13 Եւ որովհետեւ նոյն հաւատքի հոգին ունինք, որուն համաձայն գրուած է՝ Հաւատացի, ուստի խօսեցայ, մենք ալ հաւատալով կը խօսինք,
14 գիտնալով որ Տէր Յիսուսը յարուցանող Աստուած մեզ ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ եւ ձեզի հետ պիտի կանգնեցնէ իր ներկայութեան։
15 Որովհետեւ ամէն բան ձեզի համար է, որպէսզի շնորհքը աւելի շատ մարդոց միջոցով շատերուն համար շնորհակալութիւնը առատացնէ Աստուծոյ փառքին համար։

16 Ուրեմն չենք նեղուիր, հապա եթէ մեր արտաքին մարդը կը կորսուի, մեր ներքին մարդը օրէ օր կը նորոգուի։
17 Որովհետեւ մեր ակնթարթային եւ թեթեւ նեղութիւնը յաւիտենական փառքի ծանրութիւն մը կը գործէ մեզի համար,
18 մեր աչքերը չդնելով տեսանելի բաներուն վրայ, հապա անտեսանելի բաներուն վրայ, որովհետեւ տեսանելի բաները ժամանակաւոր են, բայց անտեսանելի բաները յաւիտենական են։

5 Որովհետեւ գիտենք, որ եթէ մեր երկրաւոր բնակարանը՝ վրանը, քանդուի, Աստուծմէ շինուած մը ունինք, յաւիտենական տուն մը, որ ձեռքով չէ շինուած, հապա երկինքի մէջ է։
2 Որովհետեւ այս վրանին մէջ կը հեծկլտանք, մեր երկնաւոր բնակարանը հագնելու ցանկութեամբ,
3 եթէ միայն հագած գտնուինք եւ մերկ չգտնուինք։
4 Որովհետեւ մենք որ այս վրանին մէջ ենք, կը հեծկլտանք ծանրացած, որովհետեւ չենք ուզեր մերկանալ, հապա հագնիլ, որպէսզի մահկանացուն կեանքով կլանուի։
5 Ուրեմն Աստուած մեզ այս բանին համար պատրաստողն է, որ մեզի տուաւ Հոգին իբրեւ երաշխիք։
6 Ուրեմն միշտ վստահ ենք, գիտնալով որ մարմնին մէջ բնակած ատենիս Տիրոջմէ հեռու կը գտնուինք,
7 (որովհետեւ հաւատքով կը վարուինք, ո՛չ թէ տեսութեամբ)
8 վստահ ենք, եւ կ՚ուզենք մարմնէն հեռանալ եւ Տէրոջ քով բնակիլ։
9 Ուրեմն կ՚աշխատինք, թէ՛ բնակած եւ թէ՛ հեռացած ատենիս, անոր հաճելի ըլլալ։
10 Որովհետեւ բոլորս պիտի յայտնուինք Քրիստոսի դատաստանին առջեւ, որպէսզի իւրաքանչիւրը մարմնին մէջ ընածին համեմատ ստանայ, թէ՛ բարիին եւ թէ՛ չարին։

11 Ուրեմն Տիրոջ երկիւղը գիտնալով, մարդիկը կը համոզենք, բայց Աստուծոյ առջեւ յայտնի ենք, եւ յուսամ որ ձեր խղճմտանքին առջեւ ալ յայտնի ենք։
12 Ձեզի նորէն մեզ չենք գովեր, հապա մեր մասին պարծանքի առիթ կու տանք ձեզի, որպէսզի ունենաք անոնց համար որ սրտին վրայ կը պարծենան եւ ոչ թէ անոնց համար որ երեսին վրայ կը պարծենան։
13 Որովհետեւ եթէ խելագարեցանք, Աստուծոյ համար խելագարեցանք, եթէ խելացի ենք, ձեզի համար խելացի ենք։
14 Որովհետեւ Քրիստոսի սէրը մեզ կը սեղմէ, որովհետեւ այս կը դատենք, որ եթէ մէկը բոլորին համար մեռաւ, ուրեմն բոլորը մեռան։
15 Եւ ան բոլորին համար մեռաւ, որպէսզի կեցողները այլեւս իրենց համար չապրին, հապա անոր համար որ անոնց համար մեռաւ եւ յարութիւն առաւ։
16 Ուրեմն այսուհետեւ մարդոց մարմնաւոր կերպով չենք ճանչնար, եւ եթէ Քրիստոսը մարմնաւոր կերպով ճանչցած էինք, այլեւս ասանկ չենք ճանչնար։
17 Ուրեմն եթէ մէկը Քրիստոսի մէջ է, նոր արարած է։ Հինը անցաւ, ահա նորը եղաւ։
18 Եւ ամէն բան Աստուծմէ է, որ մեզ Քրիստոսով հաշտեցուց իրեն հետ, եւ հաշտութեան պաշտօնը մեզի տուաւ,
19 այսինքն՝ Աստուած Քրիստոսի մէջ աշխարհը հաշտեցնելով իրեն հետ, անոնց յանցանքները չհաշուեցաւ անոնց, եւ հաշտութեան խօսքը մեզի յանձնեց։
20 Ուրեմն Քրիստոսի դեսպաններ ենք, ինչպէս թէ Աստուած մեր միջոցով կը խրատէ։ Քրիստոսի տեղ կը խնդրենք, հաշտուեցէ՛ք Աստուծոյ հետ։
21 Անոր համար որ մեղք չգիտցաւ, մեղքի համար զանիկա մեզի համար մեղք ըրաւ, որպէսզի մենք անոր մէջ Աստուծոյ արդարութիւնը ըլլանք։

6 Ուրեմն որովհետեւ անոր հետ կը համագործակցինք, կը խրատենք որ Աստուծոյ շնորհքը ունայն տեղ չընդունիք։
2 Որովհետեւ կ՚ըսէ՝ Ընդունելի ժամանակին լսեցի քեզ, եւ փրկութեան օրը օգնեցի քեզի։ Ահա հիմա ընդունելի ժամանակն է, ահա հիմա փրկութեան օրն է։
3 Ոչ մէկ բանով պատճառ կու տանք որ պատուհաս գտնուի, որպէսզի մեր սպասարկութիւնը չվնասուի,
4 հապա ամէն բանով մեզ Աստուծոյ սպասարկուներ կը ներկայացնենք՝ մեծ համբերութեամբ, նեղութեանց մէջ, դժուարութեանց մէջ, տագնապներու մէջ,
5 գանակոծութեանց տակ, բանտերու մէջ, խռովութեանց մէջ, աշխատութեանց մէջ, արթնութեանց մէջ, պահոց մէջ,
6 մաքրութեամբ, գիտութեամբ, երկայնամտութեամբ, քաղցրութեամբ, Սուրբ Հոգիով, անկեղծ սիրով,
7 ճշմարտութեան խօսքով, Աստուծոյ զօրութեամբ, արդարութեան զէնքերով՝ աջ եւ ձախ կողմերուն,
8 պատուի եւ անպատուի միջոցով, չարախօսութեան եւ գովեստի միջոցով, իբրեւ խաբեբաներ՝ եւ ճշմարիտ,
9 անծանօթներ՝ եւ ճանչցուած, մեռնողներ՝ եւ ահա կենդանի ենք, պատժուողներ՝ եւ չսպաննուողներ,
10 տրտմողներ՝ բայց միշտ ուրախ, աղքատներ՝ բայց շատերը հարստացնողներ, ոչինչ ունեցողներ՝ բայց ամէն բան ունեցողներ։
11 Կորնթացի՛ներ, մեր բերանը ձեզի համար բացուած է, մեր սիրտը լայնցած է։
12 Մեր մէջ նեղութիւն չկայ, հապա ձեր սրտերուն մէջ նեղութիւն կայ։
13 Ուրեմն որպէս զաւակներուն հատուցում կ՚ընեմ, ձեզի կ՚ըսեմ, դուք ալ լայնցէ՛ք։

14 Անհաւատներուն հետ անհաւասար լուծի տակ մի՛ մտնէք։ Որովհետեւ ի՞նչ ընդհանրութիւն կայ արդարութեան եւ անօրէնութեան միջեւ, կամ ի՞նչ հաղորդակցութիւն լոյսին եւ խաւարին միջեւ։
15 Ի՞նչ համաձայնութիւն կայ Քրիստոսի եւ Բելիարի միջեւ, կամ ի՞նչ բաժին հաւատացեալին եւ անհաւատին։
16 Ի՞նչ համաձայնութիւն կայ Աստուծոյ տաճարին եւ կուռքերուն միջեւ։ Որովհետեւ մենք կենդանի Աստուծոյ տաճարն ենք, ինչպէս Աստուած ըսաւ՝ Անոնց մէջ պիտի բնակիմ եւ պիտի շրջիմ, եւ անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ, եւ անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։
17 Ուրեմն՝ Անոնց միջէն ելէ՛ք եւ զատուեցէ՛ք, կ՚ըսէ Տէրը, եւ մի՛ դպչիք պիղծ բանի, եւ ես ձեզ պիտի ընդունիմ,
18 եւ հայր պիտի ըլլամ ձեզի, եւ դուք որդիներ պիտի ըլլաք ինծի, կ՚ըսէ Տէր Ամենակալը։

7 Ուրեմն սիրելինե՛ր, որովհետեւ այս խոստումները ունինք, եկէ՛ք մարմնին եւ հոգիին ամէն պղծութենէ զանձնենք մեզ, սրբութիւնը կատարելագործելով Աստուծոյ երկիւղին մէջ։
2 Մեզ տեղ տուէ՛ք։ Ոչ մէկուն անիրաւութիւն ըրինք, ոչ մէկը ապականեցինք, ոչ մէկուն օգուտը տարինք։
3 Ձեզի դատապարտութեան համար չեմ ըսեր, որովհետեւ նախապէս ըսի, որ դուք մեր սրտերուն մէջ էք՝ մեռնելու եւ ապրելու համար։
4 Մեծ վստահութիւն ունիմ ձեզի հանդէպ, մեծ պարծանք ունիմ ձեզի համար, մխիթարութեամբ լեցուած եմ, բոլոր նեղութեանց մէջ ուրախութեամբ կը լեցուիմ։

5 Որովհետեւ երբ Մակեդոնիա եկանք, մարմինս հանգստութիւն չունեցաւ, հապա ամէն կողմէ նեղութեան մէջ էինք, դուրսէն կռիւներ, ներսէն վախեր։
6 Բայց Աստուած որ խոնարհները կը մխիթարէ, մխիթարեց զմեզ Տիտոսի գալովը,
7 եւ ոչ միայն անոր գալովը, հապա նաեւ անով որ ձեզմէ մխիթարուած էր, երբ մեզի կը պատմէր ձեր կարօտը, ձեր ողբը, ձեր եռանդը իմիս համար, որպէսզի աւելի ուրախանամ։
8 Որովհետեւ եթէ նամակով տխրեցուցի ձեզ, չեմ զղջար, թէեւ զղջացած էի, որովհետեւ կը տեսնեմ, որ այդ նամակը ձեզ տխրեցուց, թէեւ մէկ ժամուան համար։
9 Հիմա կ՚ուրախանամ, ո՛չ թէ որովհետեւ տխր

վրայ կը կատարուի Եսայիին մարգարէութիւնը
որ կ'ըսէ, [b]Լսելով պիտի լսէք՝ ու պիտի չի-
մանաք, և տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու պի-
15 տի չտեսնէք։ Ինչու որ այս ժողովուրդին սիր-
տը թանձրացաւ, և [c]իրենց ականջներով
ծանր լսեցին, ու աչքերնին գոցեցին, որ չըլլայ
թէ բնաւ աչքերով տեսնեն և ականջներով
լսեն և սրտով խմանան ու դարձի գան, և
16 ես անոնք բժշկեմ։ Բայց [d]երանի է ձեր աչ-
քերուն որ կը տեսնեն, ու ձեր ականջներուն
17 որ կը լսեն։ Քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի
որ [e]շատ մարգարէներ և արդարներ փափա-
քեցան ձեր տեսածները տեսնելու՝ ու չտե-
սան, և ձեր լսածները լսելու՝ ու չլսեցին։
18 [f]Հիմա դուք սերմնացանողին առակը լս-
19 ցէք։ Ամէն որ [g]թագաւորութեան խօս-
քը կը լսէ ու միտք չառնէ, չարը կու գայ
ու անոր սրտին մէջ ցանուածը կը յափշտակէ.
ասիկա ան է որ ճամբուն քովը ցանուեցաւ։
20 Եւ ապառաժուտ տեղերու վրայ ցանուածը
ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, շուտ մը [h]ու-
21 րախութեամբ կ'ընդունի զանիկա. Բայց իր
մէջը արմատ չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը
տեւէ. ու երբոր նեղութիւն կամ հալածանք
ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը [i]կը գայթակ-
22 ղի։ Եւ [j]փուշերուն մէջ ցանուածը դան է՝
որ երբ կը լսէ խօսքը, աշխարհիս զբաղմունք-
քը և հարստութեան խաբէութիւնը խօսքը
23 կը խեղդեն, ու կ'ըլլայ անպտուղ։ Իսկ ապէկ
հողի մէջ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօս-
քը, միտք կ'առնէ, և պտուղ կու տայ՝ որը
հարիւր, որը վաթսուն, ու որը երեսուն։
24 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց
ու ըսաւ, Երկինքի թագաւորութիւնը նմանե-
ցաւ մէկ մարդու մը, որ իր արտին մէջ բա-
25 րի սերմ ցանեց. Ու երբոր մարդիկ կը քնա-
նային, իր թշնամին եկաւ ու ցորենին մէջ
26 որոմ ցանեց և դնաց. Ու երբոր խոտը բու-
սաւ ու պտուղ բերաւ, անկէ ետև որոմն ալ
27 երեւցաւ։ Ուստի տանուտէրոջը ծառաները
մօտեցան ու իրեն ըսին, Տէր, չէ՞ որ դուն
քու արտիդ մէջ բարի սերմ ցանեցիր, ուրեմն
28 որոմը ուսկի՞ ունի։ Եւ անիկա ըսաւ անոնց,
Մէկ թշնամի մարդ մը ըրած է ասիկա. Ծա-
ռաները իրեն ըսին, Հիմա կ'ուզե՞ս որ եր-
29 թանք անիկա մէկդի քաղենք։ Ան ալ ըսաւ,
Չէ, չըլլայ թէ որոմը քաղած ատենիդ ցո-
30 րենն ալ անոր հետը փրցնէք։ Թող առէք
որ երկուքն ալ մինչեւ հունձ-

.քի ատենը. և հունձքին ատենը հնձողնե-
րուն պիտի ըսեմ, Առաջ որոմը քաղեցէք,
և անիկա խուրձ խուրձ կապեցէք այրելու
համար, իսկ [k]ցորենը իմ ամբարս ժողվեցէք։
31 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց
ու ըսաւ, [l]Երկինքի թագաւորութիւնը մանա-
նեխի հատի նման է, որն որ մարդ մը առաւ՝
32 իր արտին մէջը ցանեց. Որ ամէն սերմերէն
պզտիկ է, ու երբոր աճի՝ ամէն խոտերէններ-
էն մեծ է, ու ծառ կ'ըլլայ, անանկ որ երկ-
նից թռչունները կու գան և անոր ճիւղերուն
վրայ կը հանդչին։
33 Ուրիշ առակ մըն ալ պրուցեց անոնց.
[m]Երկինքի թագաւորութիւնը խմորի նման
է, որն որ կնիկ մը առաւ՝ երեք դրիս ալիւրի
մէջ պահեց, մինչեւ որ ամէնն ալ խմորեցաւ։
34 Յիսուս [n]ասա ամէն բաները առակներով խօ-
սեցաւ ժողովուրդին, ու առանց առակի բան
35 մը չէր խօսեր անոնց. Որ կատարուի մարգա-
րէին ձեռքով ըսուած խօսքը, [o]Առակներով
պիտի բանամ իմ բերանս, [p]աշխարհի սկիզբէն
[q]ի վեր ծածկուած բաները յառաջ պիտի բե-
րեմ։
36 Անսաները Յիսուս ժողովուրդները թողուց,
տունը եկաւ, և իր աշակերտները մօտեցան
իրեն ու ըսին, Արտին որոմներուն առակը
37 մեկնէ մեզի։ Ան ալ պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոնց, Բարի սերմը ցանողը Որդին
38 մարդոյ է. Եւ արտը աշխարհս է. իսկ բարի
սերմը անոնք են որ թագաւորութեանը որ-
դիքն են, բայց որոմը [r]չարին որդիքն են.
39 Եւ թշնամին որ անոնք ցանեց՝ Սատանան է,
և [s]հունձքը աշխարհիս վերջն է, ու հնձողնե-
40 րը հրեշտակներն են։ Արդ ինչպէս որ որոմը
կը ժողվուի ու կրակի մէջ կ'այրի, աշխարհիս
41 վերջն ալ անանկ պիտի ըլլայ։ Որդին մարդոյ
իր հրեշտակները պիտի խրկէ, ու [t]պիտի ժող-
վեն անոր թագաւորութենէն բոլոր գայթակ-
ղութիւնները՝ և անոնք որ անօրինութիւն կը
42 գործեն, [u]Ու կրակի հնոցին մէջ պիտի ձգեն
զանոնք. [v]Հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաները
43 կրճտել։ [w]Անսաները արեւի պէս պիտի փայ-
լին արդարները իրենց Հօրը թագաւորութեա-
նը մէջ։ [x]Ան որ լսելու ականջ ունի՝ լսէ։
44 Դարձեալ երկինքի թագաւորութիւնը արտի
մէջ պահուած գանձի նման է, որ անիկա մէկ
մարդ մը գտնելով՝ կը ծածկէ, և ուրախու-
թենէն կ'երթայ [y]բոլոր ունեցածը կը ծախէ,
ու [z]ան արտը կը գնէ։

[b] ես · գ · 9 : Եզեկ · ժբ · 2 : Մար · գ · 12 : Դան · ը · 10 : Ցոէլ · ժբ · 40 : Գոր · իբ · 26, 27 : Հոսէ · ժա · 8 : բ Կոր · գ · 14, 15 :
[c] Եբր · ե · 11 :
[d] Գ · Ժգ · 17 : Դան · ժ · 23, 24 : Ցոէլ · ե · 29 :
[e] Եբր · ժա · 13 : ա Պետ · ա · 10, 11 :
[f] Մար · գ · 14 : Դան · ը · 11 :
[g] Գ · գ · 23 :
[h] Ես · ծբ · 2 : Եզեկ · ԼԳ · 31, 32 : Ցոէլ · ե · 35 :
[i] Գ · Ժա · 6 : բ Տիմ · ա · 15 :
[j] Եր · գ · 3 :
[k] Գ · Ժբ · 23 : Մար · ժ · 23 : Դան · ժբ · 24 : ա Տիմ · գ · 9 : բ Տիմ · գ · 10 :
[l] Գ · գ · 12 :
[m] Ես · բ · 2, 3 : Միք · գ · 1 : Մար · գ · 31 : Դան · Ժգ · 18, 19 :
[n] Մար · գ · 33, 34 :
[o] Սաղ · հը · 2 :
[p] Հռոմ · Ժգ · 25, 26 : ա Կոր · բ · 7 : Եփես · գ · 9 : Կող · ա · 26 :
[q] Գ · Ժ · 15 : Ղուկ · Ժգ · 20 :
[r] Գ · Ժբ · 23 : Մար · ժ · 23 : Ղուկ · ժբ · 24 : ա Տիմ · գ · 9 : բ Տիմ · գ · 10 :
[s] Գ · գ · 12 :
[t] Ես · ծբ · 2 : Եզեկ · ը · 31 : Ցոէլ · ե · 35 :
[u] Գ · ժա · 6 : բ Տիմ · գ · 1 : Մար · գ · 31 : Ղուկ · Ժգ · 18, 19 :
[v] Մար · գ · 33 : Ղուկ · ժգ · 20 :
[w] Դան · ժբ · 3 : ա Կոր · ժե · 42, 43 :
[x] Հմր · 9 :
[y] Գ · Ժգ · 17 : Ղուկ · ժ · 23, 24 : Ցոէլ · ե · 29 :
[z] Եբր · ժա · 13 : ա Պետ · ա · 10, 11 :
[a] Մար · գ · 14 : Ղուկ · ը · 11 :
[b] Գ · ժբ · 23 : Մար · ժ · 23 : Ղուկ · ժբ · 24 : ա Տիմ · գ · 9 : բ Տիմ · գ · 10 :
[c] Գ · գ · 12 :
[d] Ես · բ · 2, 3 : Միք · գ · 1 : Մար · գ · 31 : Ղուկ · ժգ · 18, 19 :
[e] Գ · ժգ · 14 : իբ · 19 : Մար · ժգ · 15 :
[f] Ղուկ · ժգ · 20 :
[g] Մար · գ · 33, 34 :
[h] Սաղ · հը · 2 :
[i] Հռոմ · Ժգ · 25, 26 : ա Կոր · բ · 7 : Եփես · գ · 9 : Կող · ա · 26 :
[j] Ծն · գ · 15 : Ցոէլ · ը · 44 : Գոր · ժգ · 10 : ա Ցոէլ · գ · 8 :
[k] Ցոէլ · գ · 13 : Ցայտ · ժգ · 15 :
[l] Գ · ժը · 7 : բ Պետ · բ · 1, 2 :
[m] Գ · գ · 12 : Ցայտ · ժբ · 20 : բ · 10 :
[n] Գ · ը · 12 : Հմր · 50 :
[o] Դան · ժբ · 3 : ա Կոր · ժե · 42, 43 :
[p] Հմր · 9 :
[q] Փիլ · գ · 7, 8 :
[r] Ես · ծե · 1 : Ցայտ · գ · 18 :

45 Դարձեալ երկնից Թագաւորութիւնը վա-
ճառական մարդու մը նման է, որ դեղեցիկ
46 մարգարիտներ կը փնտռէ. Եւ †մէկ պատուա-
կան մարգարիտ մը գտնելով՝ գնաց իր բոլոր
ունեցածը ծախեց, ու զանիկա գնեց։
47 Դարձեալ երկնից Թագաւորութիւնը ծովը
ձգուած ուռկանի մը նման է, որ †ամէն ան-
48 ակէն կը ժողվէ. Որ երբ լեցուեցաւ՝ ցամա-
քը հանեցին, ու նստան՝ աղէկները ամաններ-
ու մէջ ժողվեցին և անպէտը դուրս ձգեցին։
49 Այսպէս պիտի ըլլայ աշխարհիս վերջը. հրեշ-
տակները պիտի ելլեն՝ ու †արդարներուն մէ-
50 ջէն չարերը պիտի զատեն, Եւ †պիտի ձգեն
զանոնք կրակի հնոցին մէջ. հոն պիտի ըլլայ
լալ ու ակռաները կրճտել։
51 Ըսաւ անոնց Յիսուս, Հասկըցա՞ք սա ամէն
52 բաները. ըսին անոր, Այո, Տէր։ Եւ անիկա
ըսաւ անոնց, Անոր համար ամէն գիրը որ երկ-
նից Թագաւորութեան աշակերտեալ է՝ նման
է տանուտէր մարդու մը որ իր գանձէն †նոր
ու հին բաներ կը հանէ։
53 Ու երբոր կատարեց Յիսուս սա առակները,
54 անկէ մեկնեցաւ. †Եւ եկաւ իր գաւառը, ու
անոնց կը ժողվեցնէր երենց ժողովարանին
մէջը. մինչեւ որ կը զարմանային անոնք ու կ'ը-
սէին, Այսիկա ուսկի՞ւ ունի սա իմաստութիւնը
55 և հրաշքները. †Այսիկա հիւսին որդին չէ՞.
սուր մայրը Մարիամ չը՞կոչուիր, ու †սուր
եղբայրները՝ †Յակոբոս և Յովսէս ու Սիմոն
56 և Յուդա. Ու սուր քոյրերը ամէնը մեր
քովը չե՞ն. ալ ինչը ուսկի՞ւ ունի սա ամէն
57 բաները։ Եւ անոր վրայով †կը գայթակղէին.
բայց Յիսուս ըսաւ անոնց, †Մարգարէ մը
անպատիւ չէ՝ բայց միայն իր գաւառին ու
58 իր տանը մէջ։ Եւ †հոն չատ հրաշքներ չը-
ըսաւ անոնց անհաւատութեանը համար։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ան ժամանակը †Հերովդէս չորրորդապետը
2 Յիսուսին համբաւը լսեց. Ու իր ծառաներ-
ուն ըսաւ, Անիկա Յովհաննէս մկրտիչն է.
անիկա մեռելներէն յարութիւն առած է, և
անոր համար հրաշքներ կ'ըլլան անոր։
3 Քանզի †Հերովդէս Յովհաննէսը բռներ,
զանիկա կապեր ու բանտը դրեր էր՝ իր եղ-
բօրը Փիլիպպոսին կնկանը Հերովդիային հա-
4 մար։ Վասն զի Յովհաննէս անոր կ'ըսէր, †Քե-
5 զի օրինաւոր չէ անիկա քեզի ունենալ։ Ուսաի
կ'ուզէր զանիկա սպաննել, բայց ժողովուրդէն
կը վախնար, †ինչու որ իբրև մարգարէ կ'ըն-
6 դունէին զանիկա։ Ու երբոր Հերովդեսին
ծննդեան օրը եղաւ, Հերովդիային աղջիկը
խաղաց հանդէսի մէջ, ու Հերովդեսին
7 հաճելի եղաւ։ Ուսաի երդումով խոստացաւ
8 որ ինչ անոր ինչ որ ուզելու ըլլայ։ Եւ ա-
նիկա առաջ իր մօրմէն խրատուելով՝ ըսաւ,
Տուր ինծի հոս Յովհաննէս մկրտչին գլուխը
9 սկուտեղի մը վրայ։ Եւ թագաւորը տրտմե-
ցաւ. բայց երդումներուն համար ու իր հե-
տը նստողներուն համար հրաման ըրաւ որ
10 տրուի։ Եւ †ղրկ խրկելով՝ Յովհաննէսը բան-
11 ին մէջ գլխատեց։ Եւ անոր գլուխը սկու-
տեղով բերուեցաւ ու տրուեցաւ աղջիկանը,
12 ան ալ իր մօրը տարաւ։ Եւ անոր աշակերտ-
ները եկան ու մարմինը վերցնելով թաղեցին,
և գացին Յիսուսին պատմեցին։
13 Ու †երբոր լսեց Յիսուս, անկէ նաւով ա-
նապատ տեղ մը գնաց առանձին. երբոր լը-
սեցին ժողովուրդները՝ ոտքով անոր ետևէն
գացին էրէից քաղաքներէն։
14 Ու *երբոր դուրս եկաւ, չատ ժողովուրդ
տեսնելով †խղճաց անոնց վրայ, ու անոնց
հիւանդները բժշկեց։
15 †Եւ իրիկուան առեն իր աշակերտները ե-
րեն եկան ու ըսին, Հոս անապատ տեղ մըն է,
և ժամանակը ուշացած է. արձակէ ժողո-
վուրդները, որ գիւղերը երթան ու իրենց կե-
16 րակուր գնեն։ Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ, Հարկ
չէ որ առնեք երթան, դուք տուէք առոնց
17 որ ուտեն։ Անոնք ալ ըսին անոր, Հոս †հինգ
բան մը չունինք, բայց միայն հինգ նկանակ
18 ու երկու ձուկ։ Ու ըսաւ անոնց, Հոս բերէք
19 ինծի զանոնք։ Եւ հրամայեց ըրաւ որ ժողո-
վուրդները խոտին վրայ նստին. և հինգ նկա-
նակը ու երկու ձուկը առաւ, ու դէպ ի եր-
կինքը նայելով †օրհնեց, ու կտրելով նկա-
նակները աշակերտներուն տուաւ, և աշա-
20 կերտները ժողովուրդին։ Եւ ամէնքը կերան
ու կշտացան. և տասներկու կողով լեցուն
21 ատելացած կտորտանքները վերցուցին։ Եւ
անոնք որ կերան՝ հինգ հազարի չափ էրկ
մարդկէ էին՝ կնիկներէն և տղաքներէն զատ։
22 †Եւ չուտ մը աշակերտները արտօրցուց որ
նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ անդին կողմը
անցնին, մինչև որ ինքը ժողովուրդները ար-

† Ասակ · բ · 4 · գ · 14 · 15 · ը · 10 · 19 ·
+ ԳԼ · իբ · 10 ·
ը ԳԼ · իե · 32 ·
Ֆ Հմր · 42 ·
= Երգ · է · 13 ·
Ր ԳԼ · ր · 23 · Մար · ղ · 1 · Ղուկ · գ · 16 · 23 ·
Ֆ Եո · իթ · 7 · Մար · ղ · 3 · Ղուկ · գ · 23 · Յովհ · ղ · 42 ·
Ֆ ԳԼ · ժբ · 46 ·
Ֆ Մար · ժԼ · 40 ·
Ֆ ԳԼ · ժա · 6 · Մար · ղ · 3 · 4 ·
Ֆ Ղուկ · գ · 24 · Յովհ · գ · 44 ·
Ը Մար · ղ · 5 · 6 ·
Ա Մար · ղ · 14 · Ղուկ · իթ · 7 ·
Ֆ Մար · ղ · 17 · Ղուկ · գ · 19 · 20 ·
Ֆ Ղև · ժբ · 16 · ի · 21 ·
Ֆ ԳԼ · իա · 26 · Ղուկ · ի · 6 ·
Ֆ ԳԼ · ժ · 23 · ժբ · 15 · Մար · ղ · 32 · Ղուկ · իթ · 10 · Յովհ · ղ · 1 · 2 ·
• Ոմն+ երբոր Յիսուս
Ֆ ԳԼ · իթ · 36 · Մար · ղ · 34 ·
Ֆ Մար · ղ · 35 · Ղուկ · իթ · 12 · Յովհ · ղ · 5 ·
Ը ԳԼ · ժԸ · 36 ·
† Ոմն+ Եւ Յիսուս

23 ձակէ ։ [բ]Եւ ժողովուրդները զարձակէին եւ-
քը՝ ինքը լեռը երաւ առանձին աղօթք ընե-
լու. ու [գ]երբոր իրիկուն եղաւ՝ հոն միայնակ էր.
24 իսկ նաւը արդէն ծովուն մէջտեղը ալեկո-
ծութեան մէջ էր, ընչու որ հովը դէմ էր ։
25 Ու գիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս դէպ
26 ի անոնց գնաց՝ ծովուն վրայ քալելով ։ Եւ
աշակերտները երբոր անիկա տեսան՝ որ [դ]ծո-
վուն վրայ կը քալէր, խռովեցան, և ըսին
թէ ուրիկ երեւոյթ բան մըն է. ու վախերնուն
27 կանչուրտեցին ։ Եւ չուտ մը Յիսուս խօսեցաւ
անոնց ու ըսաւ, քաջ եղէք, ես եմ, մի վախ-
28 նաք ։ Պետրոս պատասխան տուաւ անոր ու
ըսաւ, Տէր, թէ որ դուն ես՝ հրամայէ ըլլ
29 ինծի որ քեզի գամ ջուրերուն վրայէն ։ Ան
ալ ըսաւ, եկուր. Պետրոս ալ նաւէն վար,
ջուրերուն վրայէն քալեց որ Յիսուսի գային
30 երթայ. Բայց հովը սաստիկ տեսնելով՝ վախ-
ցաւ, ու երբոր սկսաւ ընկղմիլ, աղաղակեց
31 ու ըսաւ, Տէր, ազատէ զիս ։ Եւ Յիսուս
չուտ մը իր ձեռքը երկնցուց, բռնեց զա-
նիկա ու անոր ըսաւ, [ե]Թերահաւատ, ինչո՞
32 երկմտեցար ։ Ու երբոր նաւը ելան, հովը
33 դադրեցաւ ։ Եւ անոնք որ նաւուն մէջն
էին՝ եկան երկրպագութիւն ըրին անոր ու
ըսին, Իրաւցնէ [զ]Որդի Աստուծոյ ես դուն ։
34 [է]Ու անդին կողմը անցնելով՝ Գեննեսարեթի
35 երկիրը հասան ։ Ու երբոր այն տեղի մարդիկը
ճանչցան զանիկա, [է]իր խրկեցին բոլոր շրջա-
կայ տեղուանքը, ու բոլոր հիւանդները անոր
36 բերին. Եւ կ'աղաչէին անոր, որ միայն իր
հանդերձին քղանցքին դպչին. և [ը]անոնք որ
դպան՝ բժշկուեցան ։

ԳԼ. ԺԵ

5 Քրիստոս կը յանդիմանէ գիպիներըը և փարիսեցիները՝ որոնք իրենց աւանդութիւնաց պատճառաւ զանց կ'ընէին Աստուծոյ պատուիրանները. 11 ու կը սորվեցնէ թէ բերանը մտած բանը մարդս չպղծեր. 21 կը բժշկէ Քանանացի կնիկոջ աղջիկը. 30 և ուրիշ շատ մարդկանց. 32 երեքը նկատելով կամ ձուկի մը ձուկով չորս հազար երկի մարդիկ կը կշտացնէ՝ կնկիներէն ու տղաքներէն զատ։

1 Ապա Յիսուսի եկան գիպիներըը ու
փարիսեցիները՝ որ Երուսաղէմէն էին, ու ըսին,
2 [բ]ինչո՞ր քու աշակերտներդ [գ]ծերերուն աւան-
դութիւնը զանց կ'ընեն, ընչու որ ձեռքերը
3 նեղն չեն լուար, երբոր հաց կ'ուտեն ։ Ան ալ
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Հապա
դուք ինչո՞ր Աստուծոյ պատուիրանքը զանց
կ'ընէք ձեր աւանդութիւնը պատճառաւ ։
4 Քանզի Աստուած պատուիրեց ըսելով, [դ]Քու
5 հայրդ ու մայրդ պատուէ. և [ե]Ով որ էր հայ-
րը կամ մայրը անիծէ, մահով թող մեռնի ։
6 Բայց դուք կ'ըսէք, Ով որ էր հօրը կամ մօ-
րը ըսէ թէ [զ]Ան բանը որ ինծմէ պիտի չա-
ճիս՝ Աստուծոյ պատրաստուած է. ու իր հայրը
կամ իր մայրը չպատուէ, պարտ է. և այսպէս
ձեր աւանդութիւնը պատճառաւ Աստուծոյ
7 պատուիրանքը խափանած էք ։ [է]Կեղծաւոր-
ներ, աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ ձեր վրայ
8 Եսայի ու ըսաւ, [ը]Այս ժողովուրդը ձեր [թ]շըր-
թունքներովը գիս կը պատուէ, բայց իրենց
9 սիրտը հեռացած պատուած է ինծմէ. Ու պա-
րապ տեղը գիս կը պաշտեն՝ [ժ]մարդոց պա-
տուիրած բաները [ի]ուսուցանելով ։
10 [ի]Եւ ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ
11 անոնց, Լսեցէք ու միտք առէք. [լ]Չէ թէ
ինչ որ բերանը կը մտնէ՝ կը պղծէ մարդը,
հապա ինչ որ բերնէն կ'ելլէ՝ անիկա կը պըղ-
ծէ մարդը ։
12 Անսանոնք իր աշակերտները եկան՝ ըսին ի-
րեն, Գիտե՞ս որ փարիսեցիները դայթակղե-
13 ցան երբոր լսեցին այս խօսքը ։ Ան ալ պա-
տասխան տալով ըսաւ, [խ]Ամէն տունկ որ իմ
երկնաւոր Հայրս չէ տնկեր՝ պիտի խլուի ։
14 Թող տուէք անոնք. [ծ]Ասոնք կոյր են՝ կոյրերու
առաջնորդ. իսկ թէ որ կոյրը կոյրին առաջ-
նորդէ, երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան ։
15 Եւ [կ]Պետրոս պատասխան տալով՝ անոր ըսաւ,
16 Մեկնէ մեզի այս առակը ։ Ըսաւ Յիսուս,
17 [հ]Գո՞ւք ալ տակաւին անմիտ էք. Ու չէ՞ք հաս-
կընար թէ [ձ]ամէն ինչ որ բերանը կը մտնէ՝
18 փորը կ'երթայ ու արտաքնոցը կը ձգուի. Բայց
[չ]բերնէն եղած բաները սրտէն կ'ելլեն, և
19 անոնք կը պղծեն մարդը ։ [ղ]Ինչու որ սրտէն
կ'ելլեն չար խորհուրդներ, սպանութիւններ,
շնութիւններ, պոռնկութիւններ, գողու-
թիւններ, սուտ վկայութիւններ, հայհոյա-
20 թիւններ ։ Ասոնք են որ կը պղծեն մարդը,
բայց անլուայ ձեռքով հաց ուտելը չպղծեր
մարդը ։
21 [մ]Եւ Յիսուս անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սի-
22 դոնի կողմերը գնաց ։ Եւ ահա Քանանացի կնիկ
մը ան սահմաններէն եղած՝ կ'աղաղակէր անոր
ու կ'ըսէր, Ողորմէ ինծի, Տէր՝ որդի Դաւի-
23 թի, աղջիկս դեւէն սաստիկ կը չարչարուի ։ Եւ
ինքը բնաւ պատասխան մը չտուաւ անոր.
ու իր աշակերտները մօտենալով՝ կ'աղաչէին

[բ] Մար. ը. 46 ։
[գ] Յով. ը. 16 ։
[դ] Ցար. ի. 8 ։
[ե] Սաղ. ը. 7։ ԳԼ. Ժզ. 16։ իզ. 65։ Մար. ա. 1։ Դան. է. 42։ Ցոէլ. ա. 49։ ը. 30։ Ժա. 27։ Գար. ը. 37։ Հաւակ. ա. 4։

[զ] Մար. ը. 55 ։
[է] ԳԼ. ի. 20։ Մար. է. 10։ Դան. ը. 18։ Գար. Ժի. 12։
—
[ը] Մար. է. 1 ։
[թ] Մար. է. 5 ։
[ժ] Կաղ. բ. 8 ։

[ի] Եղ. է. 12։ ԳՀ. Ժի. 3։ բ Օր. է. 16։ Ածաւ. իզ. 22։ Երեմ. ը. 2։
[լ] Եղ. իա. 17։ ԳՀ. է. 9։ բ Օր. իի. 16։ Ածաւ. է. 20։ Լ. 17։
[խ] Մար. է. 11, 12։
[ծ] Մար. է. 6։

[կ] Եռ. իի. 15։ Եզեկ. ւգ. 31։
[հ] Ոճաւոր բերնովը ին. Ձի կը մնանեսայ, և չբնաւնքներովը
[ձ] Եռ. իի. 15։ Կող. բ. 18—22։ Տիտ. ա. 14։
[չ] Մար. է. 14։
[ղ] Գեր. Ժ. 15։ Հաւաւմ. Ժգ. 14, 17, 20։ ա Տիմ. գ. 4։ Տիմ. ա. 13։
[մ] Յամ. Ժե. 2։ ա Կար. գ. 12, եւ։
[ն] Եռ. իի. 16։ Մաղ. բ. 8։ ԳԼ. իզ. 16։ Դան. է. 30։
[շ] Մար. է. 17։
[ո] Մար. է. 14։
[պ] Գեր. Ժ. 15։ Հաւ-

[ռ] ԳԼ. Ժզ. 9։ Մար. է. 18։
[ս] ա Կար. է. 13։
[տ] Յակ. գ. 6։
[ր] Դան. է. 5։ բ. 21։ Ածաւ. է. 11։ Եր-եմ. Ժե. 9։ Մար. է. 21։
[ց] Մար. է. 24։

իրեն ու կ'ըսէին , Արձակէ առիկա , վասն զի
24 մեր ետեւէն կ'աղաղակէ : Եւ ինքը պատաս-
խան առաւ ու ըսաւ , Ես ոչ-ւղարկեալ չեմ
եթէ ոչ՝ բայց միայն Իսրայէլի տանը կորսուած
25 ոչխարներուն : Եւ անիկա եկաւ երկրպագու-
թիւն կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր , Տէր , օգնէ
26 ինծի : Ան ալ պատասխան առաւ ու ըսաւ ,
Աղեկ չէ ապագ հացը առնել ու շուներուն
27 ձգել : Եւ անիկա ըսաւ , Այո , Տէր , ինչու-
որ շուներն ալ իրենց տիրոջը սեղանէն ին-
28 կած փշրանքներէն կը կերակրուին : Յետոյ
Յիսուս պատասխան առաւ անոր ու ըսաւ ,
Ով կին , քու հաւատքդ մեծ է , քու ուզա-
ծիդ պէս ըլլայ քեզի . և նոյն ժամէն անոր
29 աղջիկը բժշկուեցաւ : Ու Յիսուս անկէ գնաց՝ ովալիլեայի ծովե-
30 զերքը եկաւ , և լեռը ելլելով հոն նստաւ :
Եւ շատ ժողովուրդներ իրեն եկան , որ իրենց
հետ ունէին կաղեր , կոյրեր , համրեր , հաշմ-
անդամներ և ուրիշ շատեր , ու ձգեցին անոնք
31 Յիսուսի առջեւ , և բժշկեց զանոնք . Այնպէս
որ ժողովուրդները զարմացան , տեսնելով որ
համրերը կը խօսէին , հաշմանդամները կը
բժշկուէին , կաղերը կը քալէին և կոյրերը կը
տեսնէին , ու Իսրայէլի Աստուածը կը փառա-
բանէին :
32 Եւ Յիսուս իր աշակերտները քովը կան-
չելով ըսաւ , Կը խղճամ այս ժողովուրդին վը-
րայ , ինչու որ հիմա երեք օր է որ իմ քովս են ,
և բան մը չունին ուտելու . ու անոնք անօթի
արձակել չեմ ուզեր , չըլլայ որ ճամբան մարին :
33 Իսկ աշակերտները անոր ըսին , Մենք անա-
պատի մէջ ուրկէ՞ պիտի ունենանք այնչափ
հաց , որ այսչափ բազմութիւնը կշտացընենք :
34 Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց , Քանի՞ նկատակ ու-
նիք . անոնք ալ ըսին , Եօթը , ու քանի մը
35 ձանր ձուկեր : Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին
36 որ գետնին վրայ նստին : Ու եօթը նկատակը
և ձուկերը առաւ , գոհացաւ և կոտրեց ու
աւաւ աշակերտներուն , աշակերտներն ալ՝
37 ժողովուրդին : Կերան ամէնքը և կշտացան ,
ու եօթը զամբիւղ լեցուն՝ աւելցած կոտ-
38 րանքները վերցուցին : Եւ անոնք որ կերան՝
չորս հազար երիկ մարդիկ էին՝ կիներէն և
տղաքներէն զատ :
39 Ու երբոր ժողովուրդը արձակեց , նաւը
մտաւ ու Մագդալայի սահմանները եկաւ :

ԳԼ · ԺԶ

չակերտներուն որ պիտի բրան փարիսեցւոց և ապուխիցւոց
խմորին : 13 Ժողովուրդին կոչնկը Փիլիպպոսի վրայով : 16
և Պետրոսի դաւանութիւնը : 21 Յիսուս կ'խնայցնէ աշա-
կերտներուն իր մահը : 23 կը յանդիմանէ Պետրոսը՝ որ կ'ա-
զէր գէմ կենալ : 24 և իրեն հետեւել ուզողները կը խրատէ
որ իրենց խաչը կրեն :

1 Եւ փարիսեցիները ու սադուկեցիները քովը
եկան , փորձելով՝ իրմէն կ'ուզէին որ երկին-
2 քէն նշան մը ցուցնէ իրենց : Անիկա պա-
տասխան առաւ ու ըսաւ անոնց , Երբոր
իրիկուն կ'ըլլայ , կ'ըսէք թէ պարզ պիտի լը-
3 լայ , ինչու որ երկինքը կարմրած է : Եւ առ-
աւտուն՝ Այսօր մրրիկ պիտի ըլլայ , ինչու որ
երկինքը միգապատ ու կարմրած է : Կեղ-
ծաւորնե՛ր , երկինքի երեսը քննելը գիտէք ,
բայց ժամանակներուն նշանները չէ՞ք կրնար
4 ճանչնալ : Չար ու շնացող ազգը նշան կ'ուզէ ,
և նշան պիտի չտրուի անոր , բայց Յով-
նան մարգարէին նշանը . և Յիսուս անոնք ու-
5 գնաց : Ու երբոր աշակերտները անդին կողմը
6 անցան՝ հաց առնելու մոռցեր էին : Եւ Յի-
սուս անոնց ըսաւ , Նայեցէ՛ք ու զգուշացէ՛ք
7 փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն : Անոնք
միջերնին կը խորհէին ու կ'ըսէին թէ հաց չեր-
8 ցինք հետերնիս : Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը
գիտնալով ըսաւ անոնց , Ա՛ջ հաւատքով մա՛րդիկ , ինչո՞ւ կը
խորհիք , թէ հաց չառիք :
9 Տակաւին չէ՞ք հասկնար և չէ՞ք յիշեր հինգ
հազարին հինգ հացերը , ու քանի կողով
10 վերցուցիք . Ո՛չ ալ եօթը հազարին՝ չորս հա-
11 զար , ու քանի զամբիւղ վերցուցիք : Ի՞նչ-
պէս չէք հասկնար թէ ես հացի համար չըսի
ձեզի՝ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն
12 զգուշ կենալ : Այնուհետեւ հասկցան որ հացի
խմորէն զգուշանալ չըսաւ , հապա փարիսե-
ցւոց ու սադուկեցւոց վարդապետութենէն :
13 Եւ Յիսուս Փիլիպպոսի Կեսարիացւոյն կողմե-
րը երթալով՝ իր աշակերտներուն հարցուց ու
ըսաւ , Մարդիկ ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ ես Որդի
14 մարդոյ : Ու անոնք ըսին , Ոմանք կ'ըսեն թէ
Յովհաննէս Մկրտիչն ես , ուրիշներ՝ Եղիան ,
ուրիշներն ալ՝ Երեմիան կամ մարգարէներէն
15 մէկը : Ըսաւ անոնց , Հապա դուք ինծի հա-
16 մար ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ : Սիմոն Պետրոս պա-
տասխան առաւ ու ըսաւ , Դուն ես Քրիս-
17 տոս՝ կենդանի Աստուծոյ Որդին : Եւ Յիսուս
պատասխան առաւ ու ըսաւ անոր , Երանի
քեզի , Սիմո՛ն Յովնանի որդի . Ինչու որ մար-
մինը և արիւնը քեզի չյայտնեց այլ , հա-
18 պա Իմ Հայրս որ երկինքն է : Եւ ես քեզի

1 Փարիսեցիք նշան մը կ'ուզեն : 6 Յիսուս կը պատուիրէ իր ա-

§ ԳԼ · ժ · 5, 6 : Գործ · գ · 25, 26 : ԺԳ · 40 : Հռոմ. ԺԱ · 8 :
ՃԳԼ · Է · 6 : Փիլ · գ · 2 :
ՄՄար · Ժ · 31 :
ԼԳԼ · գ · 18 :
ԽԵս · Լ · 5, 6 : ԳԼ · ժ · 5 : Դան · Է · 22 :
ՄՄար · Ը · 1 :
ՊԴ Թագ · գ · 43 :
ՀԳԼ · ԺԳ · 19 :
ՈՈ Թագ · Ի · 13 :
ՂԱՒԿ · ԽԲ · 19 :
ՄՄար · Ը · 10 :
—
ՈՈՐԼ · ԺԲ · 38 : ՄՄար · Ը · 11 : Ղաւկ · ժա · 16 : ԺԲ · 54—56 : ա Կար · ա · 22 :
ՅԳԼ · ԺԲ · 39 :
ՄՄար · Ը · 14 :
ՂԱՒԿ · ԺԲ · 1 :
ՇԳԼ · ԺԳ · 17 : Յովհ · ԺԶ · 9 :
ՋԳԼ · ԺԶ · 54 :
ՄՄար · Ը · 27 : Ղաւկ · Ի · 18 :
ՃԳԼ · ԺԳ · 2 : Ղաւկ · Ի · 7, 8, 9 :
ՄԳԼ · ԺԳ · 33 : ՄՄար · Ը · 29 : Ղաւկ · Ի · 20 : Յովհ · Ձ · 70 :
ԺԱ · 27 : Գործ · Ը · 37 : Ի · 20 : ա Յովհ · գ · 15 : Ե · 5 : Եբր · ա · 2, 5 :
ՔԵփես · Բ · 8 :
ՐՈՐ Կար · Բ · 10 : Գաղ · ա · 16 :

կ՚բանեմ որ ՙԴուն ՚Պետրոս ես, ու Ես վէմին վրայ պիտի չինեմ իմ եկեղեցիս, և ՚դժոխքին դռները անոր պիտի չյաղթեն։
19 Ու երկնից թագաւորութեան բանալիները քեզի պիտի տամ. և ինչ որ երկրի վրայ կապես, երկնից մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու ինչ որ երկրի վրայ արձակես, երկնից մէջ
20 արձակուած պիտի ըլլայ։ ՙԱյնուհետեւ աշակերտներուն պատուիրեց, որ մէկու մը չըսեն թէ ինքը †Քրիստոսն է։
21 Անկէ ետեւ սկսաւ Յիսուս իր Ցաշակերտներուն յայտնել թէ պէտք է որ ինքը երուսաղէմ երթայ, ու շատ չարչարանքներ կրէ Ցերէցներէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն, և սպանուի, ու երրորդ օրը յարու-
22 թիւն առնէ։ Եւ Պետրոս մէկդի առաւ զանիկա, և սկսաւ յանդիմանել զանիկա ու ըսել, Քաւ լիցի քեզ, Տէր, սա բանը քեզի
23 չըլլայ։ Եւ ինքը դառնալով՝ Պետրոսին ըսաւ, Ետին դնա, ՙՍատանայ, ՚ինծի գայթակղութիւն ես դուն. ինչու որ Ցաստուծոյ բանները չես մտածեր, հապա մարդոց բանները։
24 ՙԱյնուհետեւ Յիսուս իր աշակերտներուն ըսաւ, Թէ որ մէկը իմ ետեւէս գալ կ՚ուզէ, թող իր անձը ուրանայ և իր խաչը վերցնէ
25 ու իմ ետեւէս գայ։ Վասն զի ՙով որ կ՚ուզէ իր անձը ապրեցնել, պիտի կորսընցնէ անիկա. և ով որ ինծի համար իր անձը կը կոր-
26 սընցնէ, պիտի գտնէ զանիկա։ Քանզի ի՞նչ կը շահի մարդ մը թէ որ բոլոր աշխարհը վաստակի և իր անձը կորսընցնէ, կամ ՙի՞նչ անձին համար ի՞նչ ապաւէնք պիտի տայ մարդ։
27 Վասն զի ՙՈրդին մարդոց իր Հօրը փառքովը պիտի գայ ՙիր հրեշտակներուն հետ, ՙև անտեսնը ամէն մէկուն իր գործքերուն համե-
28 մատ պիտի հատուցանէ։ Ձշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ ՙՀոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև որ տեսնեն Որդին մարդոց իր թագաւորութիւնովը եկած։

ԳԼ. ԺԶ

1 Քրիստոսի պայծառակերպութիւնը։ 14 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը։ 22 կը նախատանձին իր չարչարանքները, 24 ու երկրորդ մեռանն առաքը կը հատուցանէ։

1 Եւ ՙվեց օրէն ետեւ Յիսուս իր հետը առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը Յով-

---

ա Յովհ. ա. 42։
բ Յ՚Վկայ։
գ Եփես. բ. 20։ Յայտ. իա. 14։
դ Յոբ. լբ. 17։ Սաղ. թ. 13։ ՃՂ. 18։ Եսա. լբ. 10։
ե ԳԼ. ԺԸ. 18։ Յովհ. ի. 23։
զ ԳԼ. ԺԶ. 9։ Մար. ը. 30։ Ղուկ. թ. 21։
է Ո՚նգն Յիսուս Քրիստոսի
ը ԳԼ. ի. 17։ Մար. ը. 31։ թ. 31։ Ժ. 33։ Ղուկ. թ. 22։ ԺԸ. 31։ իգ. 6. 7։
թ Տես ը Թագ. ԺԸ. 22։
ժ Հռոմ. ը. 7։
ի ԳԼ. Ժ. 38։ Մար. ը. 34։ Ղուկ. թ. 23։ ԺԳ. 27։ Գոր. ԺԳ. 21։ ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։
ժա Ղուկ. ԺԶ. 33։ Յովհ. ԺԸ. 25։
ժբ Սաղ. խթ. 7. 8։ ԺԶ. 31։ իգ. 6. 7։
ժգ ԳԼ. իգ. 64։ Մար. ը. 38։ Ղուկ. թ. 26։
ժդ Դան. է. 10։ Զաք. ԺԳ. 5։ ԳԼ. իե. 31։ Յուդ. 14։
ժե Յոբ. լգ. 11։ Սաղ. ԽԱ. 12։ Ընսկ. իգ. 12։ Եբեմ. ԺԶ. 10։ լը. 19։ Հռոմ. բ. 6։ ա Կոր. գ. 8։ բ Կոր. ե. 10։ ա Պետ. ա. 17։ Յայտ. բ. 23։ իբ. 12։
ժզ Մար. ը. 39։ Ղուկ. թ. 27։
— Մար. թ. 1։ Ղուկ. թ. 28։
ժէ Բ Պետ. ա. 17։
ժը ԳԼ. գ. 17։ Մար. ա. 11։ Ղուկ. գ. 22։
ժթ Եսա. խբ. 1։
ի Բ Օր. ԺԸ. 15. 19։ Գոր. գ. 22. 23։
իա Բ Պետ. ա. 18։
իբ Դան. ը. 18։ թ. 21։ ԺԸ. 10. 18։
իգ ԳԼ. ԺԶ. 20։ Մար. ը. 30։ թ. 9։
իդ Մաշ. գ. 5։ ԳԼ. ԺԶ. 14։
իե Մաշ. գ. 6։ Ղուկ. ա. 16. 17։ Գոր. գ. 21։
իզ ԳԼ. ԺԸ. 14։ Մար. թ. 11. 12։
իէ ԳԼ. ԺԶ. 3. 10։
իը ԳԼ. ԺԶ. 21։
իթ ԳԼ. ԺԸ. 14։
լ Մար. թ. 14։ Ղուկ. թ. 37։

կերտները առանձին Յիսուսի քովը երթալով՝ ըսին, Մենք ինչո՞ւ չկրցանք անիկա հանել։
19 Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ձեր թերահաւատութեանը համար. քանզի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Թէ որ մանանեխի հատի չափ հաւատք ունենաք, ասս լեռանս պիտի ըսէք, Ա՛կէ անդին փոխադրուէ, և պիտի փոխադրուի. ու
20 բան մը անհնարին պիտի չըլլայ ձեզի։ Սակայն ասս տեսակը դուրս քանով չելլեր, բայց միայն աղօթքով և ծոմապահութեամբ։
21 Ու երբոր անոնք Գալիլեայի մէջ կը պտըտէին՝ Յիսուս ըսաւ անոնց, Որդին մարդոյ
22 պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը, Եւ զանիկա պիտի սպաննեն, ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ. ու խիստ տրտմեցան։
23 Երբոր անոնք Կափառնայում եկան, Երկդրամեան տուրքը առնողները Պետրոսին եկան ու ըսին, Ձեր վարդապետը երկդրամեանը չը՞տուողներ. Ե անիկա ըսաւ, Այո, կը հո-
24 գոնէ։ Ու երբոր տունը մտաւ, Յիսուս անոր դէմը ելաւ ու ըսաւ, Ինչի՞ կ՚երեւնայ քեզի, Սիմոն, երկրիս թագաւորները որմէ՞ն կ՚առնեն հարկը կամ տուրքը, իրենց
25 որդիներէ՞ն թէ օտարներէն։ Պետրոս անոր ըսաւ Թէ Օտարներէն. Յիսուս անոր ըսաւ, Ուրեմն որդիքը ազատ են։ Բայց չըլլայ որ
26 անոնք գայթակղեցընենք, գնա ծովը և կարթ ձգէ, ու առջի ձուկը որ կ՚ելլէ՝ առ, և անոր բերանը բանալով՝ սատեր մը պիտի գտնես. զանիկա առ՝ անոնց տուր ինձի և քեզի համար։

ԳԼ. ԺԸ

1 Փրիսաս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ ու հեզ ըլլալ. 7 գայթակղութիւն չառնել, և պզտիկները չանարգել. 15 կը ցուցնէ թէ ինչպէս վարուելու ենք մեր եղբայրնեբուն հետ, երբոր անոնք մեզի դէմ մեղանչեն, 21 և թէ քանի՛ անգամ ներելու ենք անոնց. 23 առիկա կը բացատրէ թագաւորի մը առակով, որ հաշիւ ուզեց իր ծառաներէն, 32 ու իր ընկերին ողորմութիւն չցուցընողը պատժեց։

1 Յայն ժամանակը աշակերտները Յիսուսի քովը եկան ու ըսին, Ո՞վ է մեծ երկնից թա-
2 գաւորութեանը մէջ։ Եւ Յիսուս տղայ մը կանչեց իրեն, զանիկա անոնց մէջտեղը կայնե-
3 ցուց, Ու ըսաւ, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Թէ որ դարձի չգաք և տղոց պէս չըլլաք, երկինից
4 թագաւորութիւնը բնաւ պիտի չմտնէք։ Ուստի որ ով որ իր անձը աս տղուն պէս խոնարհեցընէ, անիկա է մեծ երկնից թագաւորու-
5 թեանը մէջ։ Եւ որ ասանկ տղայ մը ընդունի իմ անունովս, զիս կ՚ընդունի։
6 Բայց որ որ զայթակղեցընէ աս պզտիկներուն մէկը որ հաւատան, աղէկ է անոր՝ որ իր պարանոցին իշու աղացքի քար մը կախուի, ու ծովուն անդունդին մէջ ընկղմի։
7 Վա՜յ աշխարհին՝ գայթակղութիւններուն պատճառաւ. Վասն զի հարկ է որ գայթակղութիւնները գան, բայց վա՜յ այն մարդուն՝ որուն ձեռքովը գայթակղութիւնը կու գայ։
8 Եթէ որ քու ձեռքդ կամ ոտքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ անիկա ու քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի կաղ կամ պակասաւոր մտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք կամ երկու ոտք ունենալ ու յաւիտենական կրակին
9 մէջը ձգուիլ։ Եւ թէ որ աչքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, հանէ անիկա և քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի մէկ աչքով կեանքը մտնել, քան թէ երկու աչք ունենալ ու կրակին գեհենքը ձգուիլ։
10 Զգոյշ կեցէք որ չանարգէք աս պզտիկներէն մէկը. քանզի կ՚ըսեմ ձեզի որ երկինքի մէջ
Հրեշտակները միշտ Հօրը տեսնեն իմ
11 Հօրս երեսը՝ որ երկինքն է։ Ինչու որ Որ-
12 դին մարդոյ եկաւ կորսուածը փրկելու։ Ի՞նչ կ՚երեւնայ ձեզի. Թէ որ մարդ մը հարիւր ոչխար ունենայ, և անոնց մէկը մոլորի, թողու՞ն ինն ու իննսուն լեռները չը՞ձգեր, ու երթ-
13 ալ մոլորածը փնտռեր։ Եւ թէ որ գտնէ, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ աւելի ուրախ կ՚ըլլայ անոր վրայ, քան թէ
14 ինանունուկնին որ մոլորած չեն։ Ասանկ ալ ձեր երկնաւոր Հայրը չհաճիր որ աս պզտիկներէն մէկը կորսուի։
15 Եթէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ, գնա յանդիմանէ անիկա՝ երբոր դուն և ան միւնակ ես. Թէ որ քեզի մտիկ ընէ, շահե-
16 ցար քու եղբայրդ։ Հապա թէ որ մտիկ չընէ, քու հետդ մէկ կամ երկու մարդ ալ առ, որ երկու կամ երեք վկաներու բեր-
17 նէ ամէն բան հաստատուի։ Եւ թէ որ անոնց ալ մտիկ չընէ, եկեղեցիին ըսէ. Իսկ թէ որ եկեղեցիին ալ մտիկ չընէ, հեթանոսի ու մաքսաւորի պէս թող ըլլայ քեզի։
18 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Երկրի վրայ ինչ որ կապէք, երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու երկրի վրայ ինչ որ արձակէք, երկ-
19 նից մէջ արձակուած պիտի ըլլայ։ Դարձեալ կ՚ըսեմ ձեզի, Թէ որ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբանին՝ ամէն ինչ բանի համար

ա Կոր. ժգ. 20 = ա Պետ. բ. 2։
ե Տես ԵԼ. Լ. 15 = լբ. 26։
զ ԳԼ. ի. 27։ իգ. 11։
է ԳԼ. Ժ. 42։ Ղուկ. իթ. 48։
ը ԳԼ. է. 29, 30։ Մար. թ. 42, 44։
թ Սալ. ԼԳ. 7։ Ջար. ժգ. 7։ Եբր. ա. 14։
ժ Եսթ. ա. 14։ Ղուկ. ա. 19։
ի Ղուկ. թ. 56։ ԺԹ. 10։ Յովհ. գ. 17։ ժբ. 47։
լ Ղուկ. ժէ. 4։
խ Ինչու՞ չը՞ձգեր, ու լեռները
ծ Ղե. ԺԹ. 17։ Ղուկ. ժէ. 5։
կ Յակ. է. 20։ ա Պետ. գ. 1։
հ Բ Օր. ԺԷ. 6։ ԺԹ. 15։ Յովհ. բ. 17։ բ Կոր. ժգ. 1։
մ Եբր. ժ. 28։
յ Հռոմ. ժգ. 17։ ա Կոր. է. 9։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Յովհ. 10։
ն ԳԼ. ժգ. 19։ Յովհ. ի. 23։ ա Կոր. է. 4։
շ ԳԼ. է. 24։

որ խնդրեն, [ա]զնաւ ըլլայ անոնց իմ Հօրմէս՝
20 որ երկինքն է։ Քանզի ուր որ երկու կամ
երեք Հոգի ժողովուած ըլլան իմ անունովս,
հոն եմ ես անոնց մէջը։
21 Ապա Պետրոս մօտեցաւ անոր ու ը-
սաւ, Տէր, քանի՞ անգամ թէ որ եղբայրս ին-
ծի դէմ մեղանչէ՝ ներեմ անոր. [բ]մինչեւ եօթը
22 անգամ։ Յիսուս անոր ըսաւ, Կը-
ղիմ չեմ ըսեր թէ մինչեւ եօթը անգամ, [գ]հապա մինչեւ եօ-
23 թանասուն անգամ եօթը։ Ասոր համար երկ-
նից թագաւորութիւնը կը նմանի թագաւորի
մը, որ իր ծառաներէն հաշիւ առնել ուզեց։
24 Ու երբոր սկսաւ առնել, տասը հազար տա-
25 ղանդի պարտական մը բերուեցաւ իրեն։ Բայց
անոր վճարելու կարողութիւն չունենալով,
իր տէրը հրաման ըրաւ [դ]որ անոր և անոր
կիները ու որդիները և անոր բոլոր ունեցածը
26 ծախուի, ու պարտքը վճարուի։ Ուստի ծառան
անոր առջեւը երկրպագութիւն կ'ը-
նէր ու կ'ըսէր, Տէր, համբերէ ինծի և ամէնը
27 քեզի կը վճարեմ։ Եւ այն ծառային տէրը
վրան խղճալով արձակեց զանիկա, ու պարտ-
28 քը ընորհեց անոր։ Եւ նոյն ծառան երբ, իր
ծառայակիցներէն մէկը գտաւ որ իրեն հա-
րիւր դահեկան պարտք ունէր, ու զանիկա
բռնելով կը խեղդէր ու կ'ըսէր, վճարէ ինծի
29 ունեցած պարտքդ։ Ուստի անոր ծառայա-
կիցը անոր ոտքը ինկաւ, կ'աղաչէր անոր ու
կ'ըսէր, Համբերէ ինծի ու [ե]քեզի կը վճարեմ։
30 Եւ ինքը չէր ուզեր, հապա գնաց՝ բանտը
դրաւ զանիկա, մինչեւ որ պարտքը վճարէ։
31 Երբոր իր ծառայակիցները տեսան եղած բա-
ները՝ խիստ տրտմեցան, ու եկան իրենց տի-
32 րոջը հասկցուցին բոլոր եղածը։ Այնաժամ
անոր տէրը կանչեց զանիկա ու ըսաւ անոր,
Չար ծառայ, ան բոլոր պարտքը ես քեզի
33 ընորհեցի՝ ինծի աղաչելուդ համար. [զ]ո՞չ
պէտք չէր քեզի ալ քու ծառայակիցդ ողոր-
34 միլ, ինչպէս որ ես քեզի ողորմեցայ։ Եւ անոր
տէրը բարկանալով՝ դահիճներուն մատնեց
զանիկա, մինչեւ որ բոլոր պարտքը վճարէ։
35 [է]Այսպէս ալ իմ երկնաւոր Հայրս պիտի ընէ
ձեզի, թէ որ ձեր սրտերէն չեք ներեր ամէն
մէկդ իր եղբօրը իրենց յանցանքները։

ԳԼ· ԺԹ

Ու եղաւ որ երբ Յիսուս [ա]այս խօսքերը լմնը-
ցուց, Գալիլեայէն երաւ ու եկաւ Յրդանանի
սահմանները Յորդանանու անդին կողմը։
2 [բ]Եւ անոր հետեւեցան շատ ժողովուրդներ գացին,
ու հոն բժշկեց զանոնք։
3 Եւ փարիսեցիները անոր մօտենալով գա-
ղնիկա կը փորձէին՝ ու կ'ըսէին թէ, Արժա՞ն է
որ մարդ մը իր կնիկը արձակէ ամէն պատճա-
4 ռի համար։ Անիկա ալ պատասխան տուաւ
ու անոնց ըսաւ, Չէ՞ք կարդացեր [գ]թէ ան որ
սկիզբէն առեղծեց, արու և էգ առեղծեց ա-
5 նոնք՝ ու ըսաւ, [դ]Ասոր համար մարդ էր Հայրը
ու մայրը պիտի ձգէ և իր կնկանը պիտի յա-
րի, ու [ե]երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան։
6 Ուստի ալ երկուք չեն, հապա մէկ մարմին.
ուրեմն ան որ Աստուած միաւորեց՝ մարդ թող
7 չջատէ։ Ըսին իրեն, [զ]Հապա Մովսէս ինչո՞ւ
պատուիրեց արձակման թուղթ տալ և արձա-
8 կել։ Ըսաւ անոնց, Մովսէս ձեր սրտերուն
կարծրութեանը համար ձեզի հրաման տուաւ
կնիկներնիդ արձակել, բայց սկիզբէն անանկ
9 չեղաւ։ [է]Բայց ձեզի կ'ըսեմ, Ով որ առանց
պոռնկութեան պատճառի իր կնիկը արձակէ
և ուրիշ մը առնէ, շնութիւն կ'ընէ. և ով որ
10 արձակուածը առնէ՝ շնութիւն կ'ընէ։ Իր
աշակերտները ըսին իրեն, [ը]Թէ որ առանկ բան
կայ երկան ու կնկան միջտեղը՝ չառնուիլ աղէկ է։
11 Եւ ինքը անոնց ըսաւ, [թ]Ամէնը բա-
նական չեն առ բանին, հապա անոնք՝ որոնց
12 տրուած է։ Ինչու որ կան ներքինիներ՝ որ էրէնց
մօրը որովայնէն անանկ ծնան, և կան [ժ]ներ-
քինիներ՝ որ մարդոցմէ ներքինի եղան, և կան
ներքինիներ՝ որ երկնից թագաւորութեանը համար. ով
կրնայ առնել՝ թող առնէ։
13 [ի]Այնաժամ մանր տղաք բերուեցան իրեն,
որ անոնց վրայ ձեռք դնէ և աղօթք ընէ, ու
աշակերտները կը յանդիմանէին զանոնք։
14 Բայց Յիսուս ըսաւ, Թող առէք աս մանր
տղոցը, և ինձի գալնիդ արգիլ չընէք, ինչու
որ երկնից թագաւորութիւնը անանկ-
15 ներունն է։ Եւ անոնց վրայ ձեռք դնելէն
ետև գնաց անկէ։
16 [ժ]Եւ ահա մէկը մօտենալով՝ ըսաւ անոր,
Բարի [ի]վարդապետ, ինչ բարի գործ ընեմ,
17 որ յաւիտենական կեանքը ընդունիմ։ Եւ ա-
նիկա ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ ինձ բարի կ'անուա-

---

2 Ղեղմ. ե. 8։ 3 պատասխան կու տայ կը-
նին արձակելու վերյով փարիսեցւոց ըսած հարցմանդրին։ 13
մանր տղաքները կ'ընդունի։ 16 կը տարբերենք պատանիին թէ
ինչպէս կրնայ առանոյ յաւիտենական կեանքը։ 20 և թէ ինչ
ընելու է որ կատարեալ ըլլայ։ 23 իր աշակերտներուն կ'ըսէ
թէ ինչպէս դժուար է հարստաին Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը մտնել։ 27 և վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ իր հե-
տեւին երթալու համար որ և իցէ բան կը թողուն։

[ա] ա Ցովհ. գ. 22։ ե. 14։ [բ] Գղ. ԺԵ. 4։ [գ] ԳԼ. գ. 14։ Մար. Ժա. 25։ Կող. գ. 13։ [դ] գ Ծնագ. գ. 1։ Ղեւեմ. ե. 8։ [ե] Ոմանք ամէնը քեզի։ [զ] Ընաւ. իա. 13։ Գղ. գ. 12։ Մար. Ժա. 26։ Ցակ. ը. 13։ [է] Մար. Ժ. 1։ Ցովհ. Ժ. 40։ [ը] Գղ. ԺԸ. 15։ [թ] Դն. ա. 27։ է. 2։ Մտթ. ը. 15։ [ժ] Դն. բ. 24։ Մար. Ժ. 5—9։ Եփես. է. 31։ [ի] ա Կոր. գ. 10։ է. 2։ [լ] Օր. իգ. 1։ Գղ. է. 31։ [խ] Գղ. է. 32։ Մար. Ժ. 11։ Ղուկ. ԺԸ. 18։ ա Կոր. է. 10։ 11։ [ծ] Ընաւ. իա. 19։ [կ] ա Կոր. է. 2, 7, 9։ 17։ [հ] ա Կոր. է. 32, 34։ Թ. 5։ 15։ [ձ] Մար. Ժ. 13։ Ղուկ. ԺԸ. 15։ [ղ] Գղ. ԺԸ. 3։ [ճ] Մար. Ժ. 17։ Ղուկ. ԺԸ. 18։ [մ] Ղուկ. Ժ. 25։

նես. մէկէն՝ի զաս բարի չկայ, որ է Աստուած. Հապա թէ որ կ՚ուզես կեանքը մտնել, պա-
18 տուիրանքները պահէ։ Ըսաւ անոր, Որո՞նք. և Յիսուս ըսաւ, Ասոնք. Սպանութիւն մի
19 ըներ, Շնութիւն մի ըներ, Գողութիւն մի ըներ, Սուտ վկայութիւն մի ըներ, Հրու Հայ-
րըդ ու մայրդ պատուէ, և Հրու ընկերդ քու
20 անձիդ պէս սիրես։ Պատանին ըսաւ անոր, Ասոնք ամէնը մանկութենէս՝ի վեր պահեր
21 եմ. ալ ի՞նչ բանով պակաս եմ։ Ըսաւ անոր Յիսուս, Թէ որ կ՚ուզես կատարեալ ըլլալ,
երթա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատնե-
րուն, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և
22 եկուր իմ ետևէս։ Երբոր պատանին ասոր խօս-
քը լսեց՝ տրտմած դնաց, ինչու որ շատ ը-
նացուածք ունէր։

23 Եւ Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն, Ճշմա-
րիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ *Հարուստը դժուարաւ
24 պիտի մտնէ երկնից թագաւորութիւնը։ Դար-
ձեալ կ՚ըսեմ ձեզի, Դիւրին է որ *ուղտը ա-
ւելին ծակէն անցնի, քան թէ Հարուստը Ա-
25 ստուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ։ Աշակերտ-
ները երբոր լսեցին՝ շատ զարմացան ու ըսին,
26 Ուրեմն ո՞վ կրնայ փրկուիլ։ Յիսուս անոնց
նայելով ըսաւ, Մարդոց կողմանէ ան-
կարելի է, բայց †Աստուծոյ կողմանէ ամէն
բան կարելի է։

27 ‡Անառնը Պետրոս պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոր, Ահա *մենք ամէն բան թողու-
28 ցինք՝ և քու ետևէդ եկանք. ուստի մեզի
ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Ըսաւ անոնց Յիսուս, Ճըշ-
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի թէ դուք որ իմ ետևէս
եկաք, †Վերանորոգման՝ երբոր Որ-
դին մարդոց իր փառաց աթոռը նստի, Հդուք
ալ տասներկու աթոռներու վրայ պիտի նըս-
տիք՝ Իսրայէլի տասներկու ցեղերը դատելու։
29 Եւ ով որ թողուց տուներ, կամ եղբայրներ,
կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին,
կամ որդիներ, կամ արտեր՝ իմ անուանս հա-
մար, հարիւրապատիկ պիտի առնէ, և յաւի-
30 տենական կեանք պիտի ժառանգէ։ Հբայց
շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, և յե-
տինները՝ առաջին։

ԳԼ. Ի

1 Կանգի երկնից թագաւորութիւնը տանու-
տէր մարդու մը նման է, որ առտուանոյ կա-
նուխ ելաւ՝ իր այգիին համար բանուորներ
2 բռնելու։ Եւ բանուորներուն հետ օրը մէկ
դահեկանի մը խօսք կապեց, ու դանոնք իրը-
3 կեց իր այգին։ Եւ ժամը երեքին առեներուը
ելաւ՝ ուրիշները տեսաւ, որ շուկային մէջ պա-
4 տակ կայներ էին. Ու ըսաւ անոնց, Դուք ալ
դացէք իմ այգիս, և ինչ որ արժան է՝ կու
5 տամ ձեզի։ Անոնք ալ դացին. ու նորէն ժա-
մը վեցին և ժամը իննին առեներուը ելաւ՝ ա-
6 նոնք ըրաւ։ Եւ ժամը տասնումէկին առեն-
ները ելաւ, ուրիշները դտաւ՝ որ պարապ
կայներ էին, ու անոնց ըսաւ, Ինչո՞ւ հոս բո-
7 լոր օրը պարապ կայներ էք։ Ըսին իրեն,
Անոր համար որ մէկը մեզ վարձքով չբռնեց.
ըսաւ անոնց, Դուք ալ այգին դացէք, ու
8 ինչ որ արժան է՝ պիտի առնէք։ Եւ իրիկուն
որ եղաւ, այգիին տէրը իր անտեսին ըսաւ,
Բանուորները կանչէ, և անոնց վարձքը տուր՝
9 եւրքինները սկսելով մինչև առջինները։ Ու
երբոր եկան անոնք որ ժամը տասնումէկին ։-
10 ՚էր էին, մէկական դահեկան առին. Եւ առջինները
դալով՝ կը կարծէին որ աւելի պիտի առնեն,
11 ու անոնք ալ առին մէկական դահեկան։ Երբոր
առին՝ տանը տիրոջը դէմ տրտունջ կ՚ընէին ու
12 կ՚ըսէին թէ Այս եւրքինները մէկ ժամը գործե-
ցին, և անոնք հաւասար ըրիր մեզի, որ օրուան
ծանրութիւնը ու տաքութիւնը քաշեցինք։
13 Անիկա պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկուն
ու ըսաւ, Ընկեր, ես քեզ չեմ զրկեր. չէ՞ որ
դուն իմ հետս մէկ դահեկանի մը խօսք կա-
14 պեցիր. Ա՛ռ քուկդ ու դնա. կ՚ուզեմ որ աս
15 եւրքինին քեզի պէս տամ։ Միթէ ես
իշխանութիւն չունիմ իմ բաներուս վրայ՝
ինչ որ ուզեմ ընելու. կամ թէ քու աչքդ
16 չա՞ր է՝ որ ես բարերար եմ։ Այսպէս յետին-
ները առաջին պիտի ըլլան, և առաջիններ՝
յետին. Վինչու որ կանչուածները շատ են,
բայց ընտրուածները քիչ։

17 Ու Երբոր Յիսուս Երուսաղէմ կ՚ելլէր,
ճամբան տասներկու աշակերտները հետը
18 առաւ առանձին, ու ըսաւ անոնց, Ահա
Երուսաղէմ կ՚ելլենք, և Որդին մարդոյ պիտի
մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրնե-
րուն, և զանիկա մահուան պիտի դատապար-
19 տեն, ետն, Եւ զանիկա հեթանոսներուն պիտի
մատնեն՝ ծաղր ընելու ու ծեծելու և խաչը

---

1 Բրիստոս այդիի բանաձեռներու առակով կը ցուցնէ թէ Աստուած բնաւ մէկ մարդու մը պարտական չէ. 17 իր չարչարանքը կը նախատեսէ. 20 Զեբեդեան որդւոյը մօրը պատահան առնելով՝ կը սորվեցնէ իր աշակերտներուն խոնարհ ըլլալ. 30 ու երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ։

---

1 ԵԼ. Ի. 13։ Բ Օր. Ե. 17։
2 ԳԼ. ԺԵ. 4։
3 Ղ.Ե. ԺԲ. 18։ ԳԼ. ԻԲ. 39։ Հռոմ. ԺԳ. 9։ Գալ. Ե. 14։ Յակ. Բ. 8։
4 ԳԼ. Զ. 20։ Ղ.ուկ. ԺԸ. 33։ ԺԶ. 9։ Գար. Բ. 45։ Գ. 34, 35։ ա Տիմ. Գ. 18, 19։
5 ԳԼ. ԺԳ. 22։ Մար. Ժ. 24։ ա Կոր. ա. 26։ ա Տիմ. Գ. 9, 10։
6 Ոմանք պատճենը
7 ՅՈՒՆ. Ա. 14։ Յայտ. Ի. 9։ Ղ.ուկ. Ժ. 2։ Եբեմ. ԼԲ. 17։ Զաք. Բ. 6։ Ղ.ուկ. ա. 37։ ԺԸ. 27։
8 Մար. Ժ. 28։ Ղ.ուկ. ԺԸ. 28։
9 Բ Օր. ԼԱ. 9։ ԳԼ. Գ. 20։ Ղ.ուկ. Ե. 11։
10 ՅԵՂ ԵՓ., ԺԴ, Ա Ղ.ուկ. Ե. 11։ Յովհ. Ա. 41։ Գ. 29։ Ա Կոր. ԺԵ. 23։
11 Ա Կոր. Ժ. 1։ Ա Տիմ. Դ. 8։
12 Ա Կոր. Ժ. 6։ Գալ. Ե. 17։
13 Մատ. ԻԲ. 12։ Ղ.ուկ. ԺԹ. 22։
14 ԳԼ. Ժ. 42։ ԺԱ. 26։ Ա Կոր. Զ. 20։ Ա Պետ. Ա. 18, 19։
15 Մատ. Ի. 23։ Մար. Զ. 20։ Ղ.ուկ. Ա. 75։ Ա Կոր. Զ. 19։ Ա Պետ. Ա. 15։
16 Մատ. ԻԲ. 14։ Մար. Ժ. 32։ Ղ.ուկ. ԺԲ. 31։ Յովհ. ԺԲ. 12։
17 ԳԼ. ԺԲ. 14։
18 Մար. Ժ. 32։ Ղ.ուկ. ԺԲ. 31։ Յովհ. ԺԹ. 12։
19 ԳԼ. ԺԲ. 21։
20 ԳԼ. ԻԸ. 2։ Մար. ԺԲ. 1։ 16։ Ղ.ուկ. ԻԳ. 1։ Յովհ. ԺԲ. 28։ Եա։ Գար. Գ. 13։

Հանելու · ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ ։

20 ե Ա՛նաանը Զերեդէոսին որդւոցը մօրը իր որդւոցը հետ եկաւ անոր , երկրպագութիւն
21 կ՚ընէր ու բան մը կը խնդրէր անկէ ։ Ան ալ ըսաւ անոր , Ի՞նչ կ՚ուզես ։ Ըսաւ անոր , Ըսկ որ աս իմ երկու որդիքս զ՚ինկը աջ կողմդ՝ և միսը ձախ կողմդ նստին քու թագաւորու-
22 թիւնդ մէջ ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ , Չէք գիտեր ինչ կը խնդրէք · կրնա՞ք խմել էն գաւաթը՝ որ ես պիտի խմեմ , կամ էն մկրտութիւնովը մկրտուիլ՝ որ ես պիտի
23 մկրտուիմ · ըսին իրեն , կրնանք · Եւ ըսաւ անոնց , էիմ գաւաթս պիտի խմէք , և էն մկրտութիւնովը որ ես մկրտուելու եմ՝ պիտի մկրտուիք · բայց իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս նստիլը՝ իմս չէ զատը , հապա որոնց
24 որ պատրաստուած է իմ Հօրմէս ։ Ու երբոր ը՛ն- ասոր աշակերտները լսեցին՝ էն երկու եղ-
25 բայրներուն նեղացան ։ Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք ու ըսաւ , Գիտէք որ ազգաց իշխանները կը տիրեն անոնց , և մեծամեծները
26 կ՚իշխեն անոնց · Բայց ձեր մէջը հանանկ պիտի չըլլայ , հապա էձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ՚ուզէ , թող անիկա ձեր սպասաւորը ըլլայ ·
27 ը Ու ձեզմէ ով որ առաջին ըլլալ կ՚ուզէ՝ թող
28 անիկա ձեր ծառան ըլլայ · զ Ինչպէս Որդին մարդոյ չեկաւ սպասաւորութիւն ընդունելու , էհապա սպասաւորութիւն ընելու և իր կեանքը չատերուն համար փրկանք տալու ։
29 ը Ու երբոր անոնք Երիքովէն ելան , մեծ
30 բազմութիւն անոր ետևէն գնաց ։ Եւ ահա ճամբուն քովը երկու կոյր նստած էին · երբոր լսեցին թէ Յիսուս կ՚անցնի , աղաղակեցին ու ըսին , Ողորմէ մեզի , Տէր՝ Որդի Դաւ-
31 թիւ ։ Եւ բազմութիւնը կը յանդիմանէր զանոնք որ լռեն , բայց անոնք՝ ալ աւելի կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին , Ողորմէ մեզի , Տէր՝
32 Որդի Դաւթիւ ։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով կանչեց զանոնք ու ըսաւ , Ի՞նչ կ՚ուզէք որ
33 ձեզի ընեմ ։ Ըսին անոր , Տէր , որ աչքերնիս
34 բացուին ։ Եւ Յիսուս խղճալով՝ անոնց աչքերուն դպաւ , և չուտ մը անոնց աչքերը բացուեցան , ու անոր ետևէն գացին ։

ԳԼ · ԻԱ.

1 Երբոտ Երուսաղէմին մօտեցան ու Եկան Բեթփագէ դէպ՚ի Ձիթենեաց լեռը , անատեղը Յիսուս էր աշակերտներէն երկուքը խրկեց
2 կեց · Եւ ըսաւ անոնց , Գացէք ատ ձեր դիմացի գեղը , և չուտ մը պիտի գտնէք կապած էշ մը ու անոր հետ աւանակ մը · արձակեցէք անոնք ու բնծի բերէք · Եւ թէ որ մէկը
3 ձեզի բան մը ըսէ , ըսէք թէ Տէրոջը պէտք
4 են · և չուտ մը անոնք պիտի խրկէ ։ Ա՛ս ամէն բաները եղաւ , որ կատարուի մարգարէին
5 խօսքը որ կ՚ըսէ , էԸսէք Սիօնի աղջիկը , Ա՛հա քու թագաւորդ քեզի կու գայ , հեզ՝ ու իշու վրայ հեծած՝ և իշու ձագի՝ աւանա-
6 կի վրայ ։ ը Աշակերտները գացին , և ինչպէս
7 որ Յիսուս իրենց պատուիրեր էր՝ բերին · Ու բերին էշը և աւանակը , և էանոնց վրայ իրենց հանդերձները դրին , ու ը նստաւ անոնց
8 վրայ ։ Եւ ժողովուրդէն շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին , և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին ու ճամբուն
9 վրայ կը տարածէին ։ Եւ ժողովուրդները որ առջևէն ու ետևէն կ՚երթային՝ կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին , էՕվսաննա Որդւոյ Դաւթի , ըօրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ · Օվսաննա՝ ի բարձունս ։
10 ը Ու երբոր անիկա Երուսաղէմ մտաւ , բոլոր
11 քաղաքը շարժեցաւ ու ըսաւ , Ո՞վ է սա ։ Եւ ժողովուրդները ըսին , Ա՛սիկա Յիսուս էմարգարէն է՝ Գալիլեայի Նազարեթէն ։
12 է Եւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ , ու դուրս հանեց ամէն անոնք որ տաճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին , և տապակ փոխադրողներուն սեղանները ու աղաւնի ծախողներուն
13 աթոռները կործանեց · Եւ ըսաւ անոնց , Գրուած է թէ էիմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի , էբայց դուք աւազակներու այր ըրիք ։
14 Եւ տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան
15 իրեն , և բժշկեց զանոնք ։ Երբոր քահանայապետները ու գպիրները սեռան անոր ըրած հրաշքները , և տղաքը որ տաճարին մէջ կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին , Ովսաննա Որդւոյ Դաւ-
16 թիւ , բարկացան · Ու ըսին անոր , Կը լսե՞ս ինչ կ՚ըսեն ատոնք · և Յիսուս ըսաւ անոնց ,

Հրեաստան իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ · 12 տաճարէն գուրս կը վռնտէ առևտուր ընողները · 17 Թզենին կ՚անիծէ · 23 կը պատասխանէ քահանաները ու ծերերը · 28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով հօր մը երկու որդիները · 33 ու ան մշակները՝ որ իրենց խրկուածները սպանեցին ։

ը Զերեդէոսին որդւոցը մօրը իր որդւոցը հետ եկաւ անոր , երկրպագութիւն ընելով և բան մը խնդրելով անկէ ։ Ան ալ ըսաւ անոր , Ի՞նչ կ՚ուզես ։ Ըսաւ անոր , Ըսկ որ աս իմ երկու որդիքս՝ մէկը աջ կողմդ՝ և միսը ձախ կողմդ նստին քու թագաւորութեանդ մէջ ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ , Չէք գիտեր ինչ կը խնդրէք · կրնա՞ք խմել էն գաւաթը՝ որ ես պիտի խմեմ , կամ էն մկրտութիւնովը մկրտուիլ՝ որ ես պիտի մկրտուիմ · ըսին իրեն , կրնանք · Եւ ըսաւ անոնց , էիմ գաւաթս պիտի խմէք , և էն մկրտութիւնովը որ ես մկրտուելու եմ՝ պիտի մկրտուիք · բայց իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս նստիլը՝ իմս չէ զատը , հապա որոնց որ պատրաստուած է իմ Հօրմէս ։ ը Ու երբոր ը՛ն- ասոր աշակերտները լսեցին՝ էն երկու եղբայրներուն նեղացան ։ Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք ու ըսաւ , Գիտէք որ ազգաց իշխանները կը տիրեն անոնց , և մեծամեծները կ՚իշխեն անոնց , և էանոնց վրայ իրենց հանդերձները դրին , ու ը նստաւ անոնց վրայ ։ Եւ ժողովուրդէն շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին , և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին ու ճամբուն վրայ կը տարածէին ։ Եւ ժողովուրդները որ առջևէն ու ետևէն կ՚երթային՝ կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին , էՕվսաննա Որդւոյ Դաւթի , ըօրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ · Օվսաննա՝ ի բարձունս ։ ը Ու երբոր անիկա Երուսաղէմ մտաւ , բոլոր քաղաքը շարժեցաւ ու ըսաւ , Ո՞վ է սա ։ Եւ ժողովուրդները ըսին , Ա՛սիկա Յիսուս էմարգարէն է՝ Գալիլեայի Նազարեթէն ։ է Եւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ , ու դուրս հանեց ամէն անոնք որ տաճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին , և տապակ փոխադրողներուն սեղանները ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները կործանեց · Եւ ըսաւ անոնց , Գրուած է թէ էիմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի , էբայց դուք աւազակներու այր ըրիք ։ Եւ տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան իրեն , և բժշկեց զանոնք ։ Երբոր քահանայապետները ու գպիրները սեռան անոր ըրած հրաշքները , և տղաքը որ տաճարին մէջ կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին , Ովսաննա Որդւոյ Դաւթիւ , բարկացան · Ու ըսին անոր , Կը լսե՞ս ինչ կ՚ըսեն ատոնք · և Յիսուս ըսաւ անոնց ,

ը Մար · ժ · 35 ։
թ ԳԼ · գ · 21 ։
ժ ԳԼ · ԺԹ · 28 ։
ի ԳԼ · իգ · 39 · 42 ։ Մար · ժգ · 36 ։ Ղուկ · իբ · 42 ։ Յովհ · ԺԸ · 11 ։
լ Ղուկ · ԺԸ · 30 ։
խ Գոր · ԺԸ · 2 ։ Հբ. ամմ. ը · 17 · բ Կար · ա · 7 ։ Յայտ. ա · 9 ։
ծ ԳԼ · իե · 34 ։
կ Մար · ժ · 41 · Ղուկ · իբ · 24 · 25 ։
հ ա Պետ · ե · 5 ։
ձ ԳԼ · իգ · 11 · Մար · ԺԹ · 34 · ժ · 43 ։
ղ ԳԼ · ԺԸ · 4 ։
ճ Յովհ · Ժգ · 4 ։
ն Փիլ · բ · 7 ։
շ Ղուկ · իբ · 27 ։
Յովհ · Ժգ · 14 ։
չ Ես · Նգ · 10 · 11 · Դան · ԺԹ · 24 · 26 · Յովհ · ժա · 51 · 52 · ա Տիմ · բ · 6 · Տիտ · բ · 14 · ա Պետ · ա · 19 ։
պ ԳԼ · իգ · 28 · Հռոմ. ե · 15 · 19 · Երբ · ԺԸ · 28 ։
ջ Մար · ժ · 46 · Ղուկ · ԺԸ · 35 ։
ռ ԳԼ · ԺԹ · 27 ։
—
ս Մար · ժա · 1 · Ղուկ · ԺԹ · 29 ։
վ Ջաք · Ժգ · 4 ։
տ Ես · կե · 11 · Ջաք · ԺԹ · 9 · Յովհ · ԺԸ · 15 ։
ր Մար · ժա · 4 ։
ց գ Թագ · ԺԸ · 13 ։
ւ Ոմանք նստեցուցին ։
փ Տես Ղե · իգ · 40 · Յովհ · ԺԸ · 13 ։
ք Սաղ · ՃԺԸ · 25 ։
օ Սաղ · ՃԺԸ · 26 ։ ԳԼ · իգ · 39 ։
ֆ Մար · ժա · 15 · Ղուկ · ԺԹ · 45 · Յովհ · բ · 13 · 15 ։
և ԳԼ · բ · 23 · Ղուկ · է · 16 · Յովհ · գ · 14 · է · 40 · ԺԸ · 17 ։
ա Մար · ժա · 11 · Ղուկ · ԺԹ · 45 · Յովհ · բ · 15 ։
բ Օբ · Ժգ · 25 ։
գ Ես · Նգ · 7 ։
դ Երեմ. է · 11 · Մար · ժա · 17 · Ղուկ · ԺԹ · 46 ։

Ա.յո՝ բնաւ չէ՞ք կարդացեր, Թէ Մանկանց ու կաթնկերը ազայոց բերնէն գովեստիւն կա-
ատարեցիր։
17 Եւ Թողուց անոնք՝ քաղաքէն գուրս Բե-
թանիա երաւ, ու գիշերը հոն կեցաւ։
18 Եւ առաւուանց երբոր քաղաքը կը գառնար՝
19 անօթեցաւ։ Ու ճամբուն վրայ Թզենի մը
տեսնելով՝ գոյը գնաց, և անոր վրայ տերև-
ներէն՝ ի զատ բան մը չգտաւ։ ու րսաւ անոր,
Ալեկ հան քեզմէ պտուղ չըլլայ յաւիտեան։
20 և իսկոյն Թզենին չորցաւ։ Եւ աշակերտները
երբոր տեսան՝ զարմացան ու ըսին Թէ Ինչո՞ր
21 Թզենին չուտ մը չորցաւ։ Յիսուս պատասխան
առաւ ու րսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի, Թէ որ հաւատք ունենաք ու չերկ-
մտիք, չ՚Թէ միայն սա Թզենիին եղածը պի-
տի ընէք, Հապա նաև Թէ որ սա լեռանը
22 ըսէք, Ելլիր ու ծովը ինկիր, պիտի ըլլայ։ Եւ
ամէն ինչ որ աղօթքի մէջ հաւատքով կը
խնդրէք, պիտի առնէք։
23 Ու երբոր անիկա տաճարը եկաւ, քահա-
նայապետները և ժողովուրդին ծերերը անոր
մօտեցան՝ երբոր կը սորվեցընէր, ու Հըսին,
Ի՞նչ իշխանութիւնով կ՚ընես սա բաները, և
24 ո՞վ տուաւ քեզի սա իշխանութիւնը։ Պա-
տասխան առաւ Յիսուս ու րսաւ անոնց, Ես
ալ ձեզի բան մը հարցընեմ, որ եթէ անիկա
ինծի ըսէք, Ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ Թէ ինչ
25 իշխանութիւնով կ՚ընեմ սա բաները։ Յով-
հաննէսին մկրտութիւնը ուսկի՞ էր, երկնից-
կէ՞ն Թէ մարդոցմէ. և անոնք ժէջերնին կը
26 խորհէին ու կ՚ըսէին, Թէ որ ըսենք՝ Երկնից-
կէն, ձեզի պիտի րսէ Թէ Հապա ինչո՞ւ չհա-
ւատացիք անոր. խակ Թէ որ ըսենք՝ Մարդոց-
մէ, ժողովուրդէն կը վախնանք, ինչու որ
Ղուղորն ալ Յովհաննէսը իրրև մարգարէ կ՚ըն-
27 դունին։ Եւ պատասխան տալով Յիսուսին՝
ըսին, Չենք գիտեր. և ինքը րսաւ անոնց,
Ես ալ ձեզի չեմ՚ըսեր Թէ ինչ իշխանութիւնով
կ՚ընեմ սա բաները։
28 Բայց ի՞նչպէս կ՚երևնայ ձեզի. մէկ մարդ
մը երկու որդի ունէր, ու գնաց առջինին ը-
սաւ, Որդեակ, գնա այսօր այգիս մէջ գոր-
29 ծէ։ Անիկա պատասխան առաւ ու րսաւ,
Չեմ ուզեր երթալ, բայց ետքը զղջացաւ ու
30 գնաց։ Միւսին ալ գնաց և անոնք րսաւ. ան-
իկա պատասխան առաւ ու րսաւ, Կ՚երթամ,
31 տէր. և չգնաց։ Հիմա ասոնցմէն ո՞րը եր
հօրը կամքը կատարեց. ըսին անոր, Առջինը.
Յիսուս րսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձե-
զի որ մաքսաւորները ու պոռնիկները ձեզմէ
առաջ կը մտնեն Աստուծոյ Թագաւորութիւնը։
32 Ինչու որ Յովհաննէս արդարութեան ճամբա-
յով եկաւ ձեզի, և դուք անոր չհաւատացիք.
բայց մաքսաւորները ու պոռնիկները անոր
հաւատացին. և դուք տեսաք ու ետքը չըզղ-
ջացիք անոր հաւատալու։
33 Ուրիշ առակ մըն ալ լսեցէք. Մէկ տան-
տէր մարդ մը կար՝ Որ այգի մը տնկեց ու
ցանգով պատեց զանիկա, և անոր մէջը հնձան
փորեց ու աշտարակ շինեց, և զանիկա մը-
շակներու յանձնեց, ու ինքը օտար երկիր
34 մը գնաց։ Երբոր պտուղի ժամանակը մօտե-
ցաւ, իր ծառաները մշակներուն խրկեց, Որ
35 անոր պտուղները առնեն։ Եւ մշակները ա-
նոր ծառաները բռնեցին, մէկը ծեծեցին,
միւսը սպաննեցին, մէկ ուրիշը քարկոծեցին։
36 Նորէն ուրիշ ծառաներ խրկեց առջիններէն
37 շատ, և անոնց ալ անանկ ըրին։ Վերջը իր
որդին խրկեց անոնց՝ ըսելով, Գո՛յ ամէնան իմ
38 որդիս։ Բայց մշակները երբոր տեսան որդին՝
իրարու ըսին, Ասիկա է ժառանգը. Եկէք զա-
նիկա սպաննենք ու անոր ժառանգութիւնը
39 տիրենք։ Եւ առին զանիկա՝ այգիէն դուրս
40 հանեցին ու սպաննեցին։ Ասոր երբոր այգի-
ին տէրը գայ, ի՞նչ պիտի ընէ այն մշակնե-
41 րուն։ Ըսին իրեն, Այն չարերը չարաչար պի-
տի կորսընցնէ, ու այդպէս պիտի յանձնէ ու-
րիշ մշակներու, որոնք պտուղները իրենց
42 ժամանակին պիտի տան իրեն։ Ըսաւ անոնց
Յիսուս, Բնաւ չէ՞ք կարդացեր գրքին մէջ,
Այն քարը որ շինողները անարդեցին, անիկա
անկիւնին գլուխը եղաւ. ասիկա Տէրոջմէ
43 եղաւ և զարմանալի է մեր աչքերուն։ Ասոր
համար կ՚ըսեմ ձեզի, որ Աստուծոյ Թագա-
ւորութիւնը ձեզմէ պիտի առնուի, ու անանկ
ազգի մը պիտի տրուի՝ որ անոր պտուղները
44 բերէ։ Եւ ով որ տաս քարիս վրայ կ՚իյնայ՝ պի-
տի կոտրտի, և որու վրայ որ կ՚իյնայ՝ պիտի
փոշիի պէս ինիկա։
45 Ու երբոր քահանայապետները և փարիսե-
ցիները անոր առակները լսեցին, իմացան որ
46 իրենց համար կ՚ըսէր։ Եւ կը փնտռէին ըռ-
նել զանիկա, բայց ժողովուրդէն վախ-

† Սաղ. ը. 2։
‡ Մար. ժա. 11։ Յով. ժա. 18։
§ Մար. ժա. 12։
‖ Մար. ժա. 13։
¶ Մար. ժա. 20։
# ԳԼ. ժէ. 19։ Դան. ժէ. 6։
** Յով. ա. 6։
†† ա Կոր. ժգ. 2։
‡‡ ԳԼ. է. 7։ Մար. ժա. 24։ Դան. ժա. 9։ Յով. է. 16։ ա Յով. գ. 22։ է. 14։
§§ Մար. ժա. 27։ Դան. ի. 1։
‖‖ ԵԼ. բ. 14։ Գոր. գ. 7։ է. 27։
¶¶ ԳԼ. ժգ. 5։ Մար. զ. 20։ Դան. ի. 6։
Դան. է. 20, 50։
*** ԳԼ. գ. 1, և։
††† Դան. գ. 12, 13։
‡‡‡ Սաղ. ձ. 9։ Երգ. ը. 11։ Ես. է. 1։ Երեմ. բ. 21։ Մար. ժբ. 1։ Դան. ի. 9։
§§§ ԳԼ. իե. 14, 15։
‖‖‖ Երգ. ը. 11, 12։
¶¶¶ բ Մն. իգ. 21։ ԼՂ. 16։ Եզեկ. ԺԹ. 26։ ԳԼ. է. 12։ իգ. 34, 37։ Գոր. է. 52։ ա Թես. բ. 15։ Եբր. ժա. 36, 37։

‖‖‖‖ Սաղ. բ. 8։ Եբր. ա. 2։
‡‡‡‡ Սաղ. բ. 2։ ԳԼ. իգ. 3։ իե. 1։ Յով. ժա. 53։ Գոր. գ. 27։
§§§§ ԳԼ. իգ. 50, և։ Մար. ժգ. 46, և։ Դան. իբ. 54, և։ Յով. ժբ. 12, և։ Գոր. բ. 23։
¶¶¶¶ Տես Դան. ի. 16։
Դան. իա. 24։ Եբր. բ. 2, 3։
**** Գոր. ժգ. 46։ ԺԹ. 7։ ժբ. 6։ իբ. 28։ Հռոմ. Թ. ժ. և ժա։
†††† Սաղ. ՃԺբ. 22։ Ես. իբ. 16։ Մար. ժբ. 10։ Դան. ի. 17։ Գոր. գ. 11։ Եփես. բ. 20։ ա Պետ. բ. 6, 7։
‡‡‡‡ ԳԼ. ը. 12։
§§§§ Ես. ը. 14, 15։ Ջոբ. ժբ. 3։ Դան. ի. 18։ Հռոմ. Թ. 33։ ա Պետ. բ. 8։
‖‖‖‖ Ես. է. 12։ Դան. բ. 44։

ցան, ինչու որ Հմարդ արկի պէս կ'ընդունէին զանիկա։

ԳԼ. ԻԲ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին առակը։ 9 Հեմանեանները երկնից Թագաւորութեան հրաւիրուիլը։ 12 Հարսնիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը։ 15 Կայսրին տուրք տալու վասյով։ 25 Քրիստոս փառաւով կը գայ տագնապելոց մարդերուն յարութեան վրայով։ 34 պատասխան կու տայ օրինականին թէ արդ է մեծ ու առաջին պատուիրանքը։ 41 փարիսեցոց հարցմունք կ'ընէ Քրիստոսին վրայով, ու կը պատասխանէ զանոնք։

1 Պարձեալ պատասխան տուաւ Յիսուս ու ա-
2 ռակներով բսաւ անոնց, երկնից Թագաւո-
րութիւնը Թագաւոր մարդու մը կը նմանի,
3 որ իր որդւոյն համար հարսնիք ըլաւ։ Եւ
իր ծառաները խրկեց՝ որ կանչեն հարսնիքի
հրաւիրուածները, և անոնք չուզեցին գալ։
4 Նորէն ուրիշ ծառաներ խրկեց ու բսաւ, Ը-
սէք հրաւիրուածներուն, Ահա իմ ճաշս պատ-
րաստեցի, ցուլերնիս ու դեր կենդանինե-
րս մորթուած են, և ամէն բան պատրաստ
5 է. հարսնիք եկէք։ Բայց անոնք անհոգու-
թիւն ընելով գացին՝ մէկը իր արտը ու միւսը
6 իր առուտուրին. Եւ ուրիշները անոր ծա-
ռաները բռնեցին, նախատեցին ու սպաննե-
7 ցին։ Թագաւորն ալ երբոր լսեց՝ բարկացաւ,
և իր զօրքերը խրկեց ու ան սպաննողները
8 ասկեցուց, ու անոնց քաղաքը այրեց։ Ա-
ռաներ իր ծառաներուն բսաւ, Հարսնիքը
պատրաստ է, բայց հրաւիրուածները արժա-
9 նի չեղան։ Ուստի գացէք ճամբու գլուխները,
և ով որ գտնելու ըլլաք՝ հարսնիքի հրաւէ-
10 րեցէք։ Եւ ան ծառաները ելան ճամբանե-
րուն վրայ, ու ով որ գտան թէ չար և թէ
բարի՝ ամէնն ալ ժողվեցին, ու հարսնիքը
11 հարսնեւորներով լեցուեցաւ։ Եւ Թագաւորը
երբոր մտաւ հարսնեւորները տեսնելու, հոն
մէկ մարդ մը տեսաւ հոր հարսնիքի հանդերձ
12 հագած չէր. Եւ բսաւ անոր, Ընկեր, ինչո՞ւ
համար հոս մտար՝ առանց հարսնիքի հան-
դերձ ունենալու. և անիկա պապանձեցաւ։
13 Ինաւանոր Թագաւորը սպասաւորներուն բսաւ,
կապեցէք ասոր առքերը ու ձեռքերը, և
առէք ու հանեցէք զանիկա դուրսի խաւա-
րը. հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաները կրճը-
14 տել. Ինչու որ կանչուածները շատ են ու
ընտրուածները քիչ։
15 Ապա փարիսեցիները գացին խորհուրդ
երին, թէ ինչպէս անոր որոգայթի մը դնեն
16 խօսքով։ Եւ իրենց աշակերտները Հերովդե-
ականներուն հետ մէկտեղ խրկեցին անոր ու
ըսին, Վարդապետ, գիտենք որ ճշմարիտ
ես, և ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան
կը սորվեցընես, ու մէկու մը համար հոգդ
չէ, քանզի մարդոց երեսաչուութիւն չես
17 ըներ. Ուստի մեզի ըսէ, քեզի ի՞նչպէս կ'ե-
րեւնայ, կայսրին տուրք տալ արժա՞ն է՝ թէ
18 չէ։ Յիսուս գիտնալով անոնց խորամանկու-
թիւնը՝ բսաւ, Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք, կեղ-
19 ծաւորներ. Ցուցուցէք ինծի տուրքին դրամը.
20 և անոնք դահեկան մը բերին իրեն։ Ու ը-
սաւ անոնց, Որո՞ւնն է սա պատկերը ու գի-
21 րը։ Ըսին անոր, Կայսրին. անսաներ ըսաւ
անոնց, Ուրեմն տուէք որ կայսրինն է՝ կայսրին
տուէք, և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ
22 տուէք։ Երբոր լսեցին՝ զարմացան, և թող-
ցին զանիկա ու գացին։
23 Նոյն օրը անոր քովը եկան սադուկեցինե-
րը, որոնք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և
24 անոր հարցուցին՝ ըսելով, Վարդապետ,
Մովսէս բսաւ, թէ որ մէկը առանց զաւակի
մեռնելու ըլլայ, անոր եղբայրը առնէ անոր
25 կնիկը, և իր եղբօրը զաւակ հանէ։ Արդ
եօթը եղբայրներ կային մեր մէջը, և ա-
ռաջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ, և զաւակ չու-
նենալուն համար իր կնիկը ձգեց իր եղբօրը։
26 Նոյնպէս ալ երկրորդը՝ ու երրորդը՝ մինչև
27 եօթնեերորդը։ Ամենէն յետը կնիկն ալ մե-
28 ռաւ։ Ուրեմն յարութեան առեն ան եօթ-
նէն որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ, ինչու որ ամէն-
29 քն ալ զանիկա ունեցան։ Եւ Յիսուս
պատասխան տալով՝ անոնց բսաւ, Դուք մո-
լորած էք, որ ոչ գիրքերը գիտէք և ոչ Աս-
30 տուծոյ զօրութիւնը. Քանզի յարութեան ա-
ռեներն ոչ կնիկ կ'առնեն և ոչ երկան կը տրուին,
հապա Երկինքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակներուն
31 պէս են։ Բայց մեռելներուն յարութիւն առ-
նելուն համար՝ չէք կարդացեր Աստուծմէ
32 ձեզի բսուած խօսքը. Ես եմ Աբրահամին
Աստուածը, և Իսահակին Աստուածը, ու Յա-
կոբին Աստուածը. Աստուած մեռելներուն
33 Աստուածը չէ՝ հապա կենդանիներուն։ Ու
ժողովուրդները լսելով՝ իրենց զարմանալին անոր
վարդապետութեանը վրայ։
34 Բայց փարիսեցիները երբոր լսեցին թէ ա-
նիկա պապանձեցուց սադուկեցիները, մէկ-
35 տեղ ժողվուեցան. Եւ անոնցմէ մէկը՝ օրի-
նական մը հարցուց, զանիկա փորձելով, ու
36 բսաւ, Վարդապետ, ո՞ր պատուիրանքը մեծ
37 է օրէնքին մէջ։ Եւ Յիսուս բսաւ անոր, Կու
ՏԷը Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտովդ և
քու բոլոր անձովդ ու քու բոլոր միտքովդ.

ա Հմր. 11։ Դահ. է. 16։ Յոխ. է. 40։
բ Յայտ. ԺԹ. 7, 9։
գ Ածխ. թ. 2։
դ Դան. Թ. 26։ Դահ. ԺԹ. 27։
ե ԳԼ. Ժ. 11, 15։ Գար. Ժգ. 46։
զ ԳԼ. Ժգ. 38, 47։
է Ա Կոր. է. 3։ Եփես. գ. 24։ Կող. գ. 10, 12։ Յայտ. գ. 4։ Ժգ. 15։ ԺԹ. 8։
ը ԳԼ. ը. 12։
թ ԳԼ. ի. 16։
ժ Մար. Ժբ. 13։ Դահ. ի. 20։
ի ԳԼ. Ժէ. 24։ Հռոմ. Ժգ. 7։
լ Մար. Ժբ. 18։ Դահ. ի. 27։
խ Գար. իգ. 8։
ծ Ա Օր. իե. 5։
կ Յոխ. ի. 9։
հ ա Յոխ. գ. 2։
ձ Եփ. գ. 6, 16։ Մար. Ժբ. 26։ Դահ. ի. 37։ Գար. է. 32։ Եբր. Ժա. 16։
ղ ԳԼ. է. 28։
ճ Մար. Ժբ. 28։
մ Դահ. Ժ. 25։
յ Ա Օր. գ. 5։ Յ. 12։ Դահ. Ժ. 27։

38 Ա՛ս է առաջին ու մեծ պատուիրանը։ (39) Ու
երկրորդըատոր նման՝ ՙՓառ ընկերդ սիրես քու
40 անձիդ պէս։ ՚Ա՛ս երկու պատուիրանքէս
կախուած են բոլոր օրէնքը և մարգարէները։
41 ՚Ու երբոր փարիսեցիները ժողվուեցան, Յի-
42 սուս հարցուց անոնց ու ըսաւ, Քրիստոսի
վրայով ի՞նչ կարծիք ունիք. անիկա որո՞ւ
43 որդին է։ Ըսին իրեն, Դաւիթին։ Ըսաւ անոնց
Յիսուս, Հապա ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով զա-
44 նիկա Տէր կը կոչէ ու ՚ըսէ, ՙՏէրը իմ Տէրոջս
ըսաւ, Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև որ քու թըշ-
նամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ։
45 Ուրեմն թէ որ Դաւիթ զանիկա Տէր կը կոչէ,
46 ի՞նչպէս անիկա անոր որդին կ՚ըլլայ։ ՚Ու ան-
կը չէր կրնար անոր խօսք մը պատասխանել.
՚ու ան օրէն եւս մէկը չէր համարձակեր
անոր բան մը հարցընելու։

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ Ժողովուրդներուն որ գրքոյ ու վա-
րիսեցւոց բարի վարդապետութիւնը հետեւին, և չէ թէ ա-
նոնց չար օրինակներուն։ 5 Նոյնպէս ալ իր աշակերտները կը
խրատէ որ զգոյշ կենան անոնց փառասիրութենէն։ 13 ուեթը
անգամ վայ կու տայ անոնց կեղծաւորութիւնէն և կաբու-
թիւնը։ 34 ու Երուսաղէմի կործանումը կը նախատեսէ։

1 Ա՚նտեղը Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդնե-
2 րուն և իր աշակերտներուն ու ըսաւ, ՚Մով-
սէսին աթոռը դպիրները և փարիսեցիները
3 նստած են. Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ՚ըսեն որ
պահէք, պահեցէք ու ըրէք, բայց անոնց
գործերուն պէս մի ընէք, ինչու որ ՚կ՚ըսեն
4 ու չեն ըներ։ ՚Քանզի ՚ծանր և տանելու դը-
ժուար բեռներ կը կապեն ու կը դնեն մարդ-
ոց ուսերուն վրայ, և իրենց մատովը չեն
5 ուզեր զանոնք շարժել։ Եւ ՚իրենց ամէն գործ-
քերը մարդոց երեւնալու համար կ՚ընեն. ՚կը
լայնցնեն իրենց գրատանակները ու կ՚երկըն-
ցընեն իրենց հանդերձներուն քղանցքները.
6 ՚ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները կը
սիրեն, և ժողովարաններուն մէջ՝ առաջին ա-
թոռները, ու չուկաներուն մէջ՝ բարեւները,
7 Եւ մարդոցմէ Ռաբբի Ռաբբի կոչուիլ։ (8) ՚Բայց
դուք Ռաբբի մի կոչուիք, ինչու որ ձեր Ու-
սուցիչը մէկ մըն է՝ այսինքն Քրիստոս, և
9 դուք ամէնդ եղբայր էք։ Ու երկրի վրայ
Հայր ձեզի Հայր մի կոչէք, ՚ինչու որ ձեր Հայ-
10 րը մէկ մըն է՝ որ երկինքն է։ Եւ դուք ու-
սուցիչներ մի կոչուիք, ինչու որ ձեր Ուսուցի-

11 չը մէկ մըն է՝ այսինքն Քրիստոս։ Եւ ՚ձեր
մէջէն մեծը ձեր սպասաւորը պիտի ըլլայ։
12 ՚Ով որ իր անձը կը բարձրացընէ՝ պիտի խո-
նարհի, և ով որ իր անձը կը խոնարհեցընէ՝
պիտի բարձրանայ։
13 Բայց ՚վայ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու
փարիսեցիներ, որ երկինքը թագաւորութիւնը
մարդոց առջեւը կը գոցէք. քանզի դուք չէք
մտներ, և մտնողներն ալ չէք թողուր որ մտա-
14 նեն։ ՚Վայ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փա-
րիսեցիներ, ՚որ այրեւմտութեան տուները կ՚ու-
տէք, ու ստոյգ երկնալու համար աղօթքը
կ՚երկընցընէք. անոր համար աւելի դատա-
15 պարտութիւն պիտի ընդունիք։ ՚Վայ ձեզի,
կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ
ծով ու ցամաք կը պտտիք մէկ հոգի դարձի
ընելու, ու երբոր ըլլայ, զանիկա ձեզմէ եր-
16 կու անգամ աւելի դեհենի որդի կ՚ընէք։ ՚Վայ
ձեզի, ՚կոյր առաջնորդներ, որ կ՚ըսէք թէ
՚Ով որ տաճարին վրայ երդում ընէ՝ բան մը
չէ, բայց ով որ տաճարին ոսկիին վրայ
17 երդում ընէ՝ պարտաւոր կ՚ըլլայ։ Ով յիմար-
ներ ու կոյրեր, ո՞րը մեծ է՝ ոսկի՞ն թէ տա-
18 ճարը որ կը սրբացընէ ոսկին։ Եւ թէ՝ Ով
որ սեղանին վրայ երդում ընէ՝ բան մը չէ,
բայց ով որ սեղանին վրայի պատարագին վը-
19 րայ երդում ընէ՝ պարտաւոր կ՚ըլլայ։ Յիմար-
ներ ու կոյրեր, ո՞րը մեծ է՝ պատարագը ՚նէթէ
20 սեղանը որ կը սրբացընէ պատարագը։ Ուս-
ուի ով որ սեղանին վրայ երդում ընէ, եր-
դում կ՚ընէ անոր վրայ՝ և անոր վրայի ամէն
21 բաներուն վրայ. Եւ ով որ տաճարին վրայ
երդում ընէ, երդում կ՚ընէ անոր վրայ՝ և
22 ՚անոր մէջ բնակողին վրայ. Եւ ով որ երկ-
նիկը վրայ երդում ընէ, երդում կ՚ընէ ՚Աս-
տուծոյ աթոռին վրայ՝ և անոր վրան նստո-
23 ղին վրայ։ ՚Վայ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ
ու փարիսեցիներ, ՚որ անանուխին ու սամի-
թին և չամանին տասանորդը կը վճարէք,
ու ՚կը ձգէք օրէնքին ծանր ծանր բաները՝
դատաստանը և ողորմութիւնը ու հաւատքը.
24 ասոնք պէտք էր ընել, և անոնք չձգել։ Կոյր
առաջնորդներ, որ մժղուկը կը քամէք և
25 ուղտը կը կլլէք։ ՚Վայ ձեզի, կեղծաւոր դը-
պիրներ ու փարիսեցիներ, որ ՙգաւաթին ու
պնակին դուրսի կողմը կը մաքրէք, ու ներ-
սէն յափշտակութեամբ և *անկրաւութեամբ
26 լեցուն են։ Կոյր փարիսեցի, առաջ գաւա-

ը Ղեւ. ժթ. 18։ ԳԼ. ժթ. 19։ Մար. ժբ. 31։ Ղուկ. ժ. 27։ Հռոմ. ժգ. 9։ Գաղ. ե. 14։ Յակ. բ. 8։
ա ԳԼ. ե. 12։ ա Տիմ. ա. 5։
բ Մար. ժբ. 35։ Ղուկ. ի. 41։
գ Սաղ. ձժ. 1։ Գար. բ. 34։ ա Կար. ժե. 25։ Եբր. ա. 13։ ժ. 12, 13։
դ Ղուկ. ժգ. 6։
ե Մար. ժբ. 34։ Ղուկ. ի. 40։
զ Ղեւտ. ը. 4, 8։ Մաղ. բ. 7։ Մար. ժբ. 38։ Ղուկ. ի. 45։
է Հռոմ. բ. 19, եւ։ Ղուկ. ժա. 46։ Գար. ժե. 10։ Գաղ. գ. 13։
ը ԳԼ. ջ. 1, 2, 5, 16։
թ Թուա. ժե. 38։ Բ Օր. գ. 8։ իբ. 12։ Առակ. գ. 5։
ժ Մար. ժբ. 38, 39։ Ղուկ. ժա. 43։ Ի. 46։ Գ Յովհ. 9։
ի Յակ. գ. 1։ Տես բ Կար. ա. 24։ ա Պետ. ե. 3։
լ Մաղ. ա. 6։
խ ԳԼ. ի. 26, 27։
ծ Յար. իբ. 29։ Անակ. ժե. 33։ իմ. 23։ Ղուկ. ժգ. 11։ ժը. 14։ Յակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5։
կ Ղուկ. ժա. 52։
հ Մար. ժբ. 40։ Ղուկ. ի. 47։ Բ Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 11։
ձ ԳԼ. ժե. 14։ Հմր. 24։
ղ ԳԼ. ե. 33, 34։
ճ Եւ. լ. 29։
մ Եւ. իթ. 37։
յ Գ Թագ. ը. 13։ Մն. գ. 2։ Սաղ. իգ. 8։ Ձը. 14։
ն ԳԼ. ե. 34։ Սաղ. ժա. 4։ Գար. ե. 49։
շ Ղուկ. ժա. 42։
ո Թագ. ժե. 22։ Ովբ. գ. 6։ Մխ. գ. 8։ ԳԼ. իմ. 13։ ժբ. 7։
չ Մար. ե. 4։ Ղուկ. ժա. 39։
• Ոմանք անբարեխառնութեամբ

1 Եւ ՙՅիսուս առաքարէն դուրս ելլելով՝ կ՚եր-
թար, ու աշակերտները անոր գովը գացին՝
2 առաքարին չէնքերը իրեն ցուցընելու։ Եւ Յի-
սուս անոնց բսաւ, Չէ՞ք տեսներ սա ամէն
բաները. ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, ՚պիտի չմնայ
հոս քար քարի վրայ՝ որ չքակուի։
3 Ու երբոր անիկա Ձիթենեաց լեռը նստեր
էր, ՚աշակերտները իրեն եկան առանձին ու
ըսին, ՚Ըսէ մեզի՝ ե՞րբ պիտի ըլլան սա բա-
ները. և քու գալուստիդ ու աշխարհիս վեր-
4 ջին նշանը ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Եւ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու բսաւ անոնց, ՚Զգոյշ կե-
5 ցէ՛ք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ. Ինչու որ
՚շատերը պիտի գան իմ անունովս ու բանն թէ
ես եմ Քրիստոսը, ու ՚շատերը պիտի մոլորցը-
6 նեն։ Եւ պիտի լսէք պատերազմներ ու պատե-
րազմներու լուրեր. զգոյշ կեցէ՛ք որ չխռովիք,
ինչու որ ան ամէն բաները պէտք է որ ըլլան,
7 բայց դեռ վերջը չէ։ Վասն զի ՚ազգ ազգի
վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն՝ թա-
գաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ սովեր ու
մահատաժանիներ և երկրաշարժութիւններ
8 պիտի ըլլան։ Բայց ասոնք ամէնը ցաւերուն
9 սկիզբն են։ ՚Անոնք ձեզ նեղութեան պիտի
մատնեն և ձեզ պիտի սպաննեն, ու իմ անուա-
նս համար ամէն ազգերուն առեւի պիտի
10 ըլլաք։ Եւ անոնք շատերը ՚պիտի դայ-
թակղին, ու մէկզմէկ պիտի մատնեն և մէկ-
11 զմէկ պիտի ատեն։ Եւ ՚շատ սուտ մարգարէ-
ներ պիտի ելլեն ու ՚շատերը պիտի մոլորցը-
12 նեն։ Եւ անօրէնութիւնը շատնալուն համար
13 շատերուն ակրը պիտի պաղի։ ՚Բայց ով որ
մինչև վերջը համբերէ, անիկա պիտի ապրի։
14 Եւ ՚արքայութեան սա աւետարանը ՚բոլոր
աշխարհի մէջ պիտի քարոզուի՝ բոլոր
ազգերուն վկայութիւն ըլլալու, և անկէ ետև
վերջը պիտի գայ։
15 ՙՈւստի երբոր տեսնէք աւերմանը սրբ-
ծութիւնը՝ որ ՝Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը
բսուած է, թէ տեղը սրբ կը կենայ։ (Ով որ
16 կարդայ՝ թող հասկընայ։) Անոնք Հրէաս-
17 տանի մէջ եղողները լեռները թող փախչին։ Ե-
ան որ տանիքին վրայ է՝ թող չիջնէ իր տու-
18 նէն բան մը առնելու. Եւ ան որ արտին մէջն
է՝ թող ետ չդառնայ իր հանդերձները առնե-
19 լու։ Բայց ՚վայ ան օրերը յղի եղողներուն ու
20 ծիծ տուողներուն։ Եւ աղօթք ըրէք որ ձեր

թիւն ու պտակին ներսէն կողմը մաքրէք, որ ա-
27 նոնց դուրսի կողմն ալ մաքուր ըլլայ։ Վայ
ձեզի, կեղծաւոր գպիրներ ու փարիսեցիներ,
՚որ կը նմանիք ծեփած դերեզմաններու, ո-
րոնք դուրսէն գեղեցիկ կ՚երեւնան, և ներսէն
մեռելներու ոսկորներով և ամէն կերպ պղծու-
28 թիւնով լեցուն են։ Նոյնպէս ալ դուք դուր-
սէն մարդոց արդար կ՚երեւնաք, ու ներսէն
կեղծաւորութեամբ և անօրէնութեամբ լեցուն
29 էք։ ՚Վայ ձեզի, կեղծաւոր գպիրներ ու
փարիսեցիներ, որ մարգարէներուն տապան-
30 ները կը շինէք, և արդարներուն դերեզման-
ները կը զարդարէք, ու կ՚ըսէք, Թէ որ մեր
հայրերուն օրերը ըլլայինք, անոնց հետ մար-
գարէներուն արիւնը մասնակից չէինք ըլլար։
31 Ուրեմն դուք ձեր վրայ կը վկայէք թէ ՚անոնց
զաւակներն էք՝ որ մարգարէները կը սպան-
32 նէին։ Ո՛հ ՚դուք ալ ձեր հայրերուն չափը
33 լեցուցէք։ Օ՜ձեր՝ ՚իժերու ծնունդներ, ի՞նչ-
պէս պիտի փախչիք դեհենէնի դատապարտու-
34 թենէն։ ՚Ասոր համար ահա ես կը խրկեմ
ձեզի մարգարէներ և իմաստուններ ու դպ-
րիներ, և ՙանոնցմէ ՚ոմանները պիտի սպան-
նէք ու խաչը հանէք, և ՙմէկ քանիները ձեր
ժողովարաններուն մէջը պիտի ծեծէք, ու
35 քաղաքէ քաղաք հալածէք. ՚Որպէս զի երկ-
րի վրայ թափուած բոլոր արդար արիւնը
ձեր վրայ գայ՝ ՙարդար Աբելին արիւնէն մին-
չև ՚Բարաքիայի որդւոյն Զաքարիային ա-
րիւնը, որ սրահարին ու սեղանին մէջտեղը
36 սպաննեցիք։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Ա-
մէն բաները պիտի գան սա ազգիս վրայ։
37 ՙԱվ երուսաղէմ՝ երուսաղէմ, որ մարգա-
րէները կը սպաննէիր, ու քեզի խրկուածները
ՙկը քարկոծէիր, քանի անգամ ՚քու ազա-
ներդ ժողվել ուզեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր ձա-
գերը ՚թեւերուն տակը կը ժողվէ, և դուք չու-
38 զեցիք։ Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պի-
19 տի մնայ։ Ինչու որ ձեզի կ՚ըսեմ որ ալ տակի
եւս պիտի չտեսնէք զիս, մինչև որ ըսէք,
՚Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս կը նախատեսէ տաճարին կործանումը, 3 անկէ ա-
ւելի հանելու մեծ թշուառութիւնները, 29 և իր գալուս-
տան գալուն նշանները։ 36 Եւ ան օրը ու ժամը մեզի ան-
ծանօթ ըլլալուն համար, 42 կը պատուիրէ որ արթնութիւն ընենք
ան բարի ծառային պէս՝ որ ամէն վայրկեան իր տիրոջը գա-
լուն կը սպասէ։

ա Ղուկ. ժա. 44։ Գործ. իգ. 3։
բ Ղուկ. ժա. 47։
գ Գործ. է. 51. 52։ ա Թես. բ. 15։
դ Ծն. ԺԸ. 16։ ա Թես. բ. 16։
ե ԳԼ. գ. 7։ Ժբ. 34։
զ ԳԼ. իա. 34. 35։ Ղուկ. ժա. 49։
է Գործ. է. 40։ է. 57. 58։ իբ. 19։
ը ԳԼ. Ժ. 17։ բ Կոր. ժա. 24. 25։
թ Յայտ. ժբ. 24։
ժ Ծն. գ. 8։ ա Յովհ. գ. 12։
ի բ Պն. իգ. 20. 21։
լ Ղուկ. Ժգ. 34։
խ բ Պն. իգ. 21։
ծ բ Օր. լբ. 11. 12։
կ Մատ. ԺԸ. 8։ գա. 4։
հ Սաղ. ՃԺբ. 26։
ձ ԳԼ. իա. 9։
—
ղ Մար. Ժգ. 1։ Ղուկ. իա. 5։
ճ գ Թագ. ԺԹ. 7։ Եբրա. իգ. 18։ Միք. գ. 12։ Ղուկ. ԺԹ. 44։
մ Մար. Ժգ. 3։
յ ա Թես. է. 1։
ն Եփես. է. 6։ Կող. բ. 8. 18։ բ Թես. բ. 3։ ա Յովհ. գ. 1։
շ Եբրա. Ժգ. 14։ իգ. 21. 25։ Հմր. 24։ Յովհ. է. 43։
ո Հմր. 11։
չ բ Պն. ԺԸ. 6։ Եսա. ԺԹ. 2։ Ընդ. բ. 22։ Ջաք. Ժգ. 13։
պ ԳԼ. Ժ. 17։ Մար. Ժգ. 9։ Ղուկ. իա. 12։ Յովհ. ԺԸ. 20։
ջ Ժգ. 2։ Գործ. գ. 2. 3։ է. 58։ Ժբ. 1։ ա Պետ. գ. 16։ Յայտ. բ. 10։ 13։
ռ ԳԼ. Ժա. 6։ Ժգ. 57։ բ Տիմ. ա. 15։ գ. 10։ 16։
ս ԳԼ. է. 15։ Գործ. ի. 29։ բ Պետ. բ. 1։
վ ա Տիմ. գ. 1։ Հմր. 5. 24։
տ ԳԼ. Ժ. 22։ Մար. Ժգ. 13։ Եբր. գ. 6։ 14։ Յայտ. բ. 10։
ր ԳԼ. գ. 25։ ի. 33։
ց Հռոմ. Ժ. 15։ Կող. ա. 6. 23։
ւ Մար. Ժգ. 14։ Ղուկ. իա. 20։
փ Դան. իբ. 27։ Ժբ. 11։
ք Դան. իբ. 23. 25։
օ Ղուկ. իգ. 29։

ՎՈՍԿԵՓՈՒՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉԻ

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ

ՏՊԱՐԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

1905

5 Ներսի՛ եղ՝ ըստ առնն։ Եւ վիճան որ ուշացաւ,
6 Համկնն ալ թմրեցան ու քնացան։ Եւ կէս գի-
շերին ձայն մը եղաւ, Ահա փեսան կու գայ.
7 դանիկա դիմաւորելու ելէք։ Անառնները բոլոր
կոյսերը ելան ու Իրենց լապտերները չինկե-
8 ցին։ Եւ յիմարները ըսին խնամառներուն,
Տուէք մեզի ձեր եղէն, ինչու որ մեր լապ-
9 տերները մարելու վրայ են։ Պատասխան
տուին խնամառնները ու ըսին, Զըլլայ որ մեզի
ու ձեզի չբաւականանայ. այլ յաւէտ Ծախող-
10 ներուն գացէք և գնեցէք ձեզի համար։ Երբ-
որ անոնք գացին գնելու՝ փեսան եկաւ, ու
պատրաստ եղողները անոր հետ հարսնիքը
11 մտան, և դուռը գոցուեցաւ։ Ետքը միւս
կոյսերը եկան ու ըսին, Տէր, Տէր, բաց մեզի։
12 Բայց անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի Թէ Ես ձեզ չեմ ճանչ-
13 նար։ Ուրեմն արթուն կեցէք, ինչու որ ոչ
օրը գիտէք և ոչ Ժամը։
14 Քանդի Ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ-
մը կանչեց իր ծառաները, և իր ունեցածը
15 անոնց յանձնեց։ Մէկուն տուաւ հինգ տա-
ղանդ, ու մէկուն՝ երկուք, և մէկուն՝ մէկ,
Համն մէկուն իր կարողութեանը չափ, ու
16 անմիջապէս ճամբայ ելաւ։ Եւ ան որ հինգ
տաղանդը առած էր, գնաց անոնցմով գործ
ուաւ, և ուրիշ հինգ տաղանդ շահեցաւ։
17 Նմանապէս ան որ երկուքը առած էր, ուրիշ
18 երկուք ալ շահեցաւ։ Իսկ ան որ մէկը առած
էր, գնաց գետինը փորեց, ու իր տիրոջը
19 տաքը պահեց։ Շատ ժամանակէ ետև ան
ծառաներուն տէրը եկաւ, և անոնցմէ հա-
20 շիւ ուզեց։ Եւ հինգ տաղանդը առնողը ե-
կաւ՝ ուրիշ հինգ տաղանդ ալ բերաւ, ու
ըսաւ, Տէր, հինգ տաղանդ յանձնեցիր ինծի,
ահա ուրիշ հինգ տաղանդ առ անոնց վրայ
21 շահեցայ։ Ըսաւ անոր իր Տէրը, Ապրիս, բարի
ու հաւատարիմ ծառայ. դուն որ քիչ բաներուն
մէջ հաւատարիմ եղար, քեզ շատ բաներու
վրայ պիտի կեցընեմ. մտիր Ուրախութեանը
22 տիրոջդ։ Երկու տաղանդը առնողն
ալ եկաւ ու ըսաւ, Տէր, երկու տաղանդ
յանձնեցիր ինծի, ահա ուրիշ երկու տաղանդ
23 անոնց վրայ շահեցայ։ Ըսաւ անոր իր Տէրը,
Ապրիս, բարի ու հաւատարիմ ծառայ.
դուն որ քիչ բաներուն մէջ հաւատարիմ եղար,
քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ. մտիր
24 տիրոջդ ուրախութեանը մէջ։ Մէկ
տաղանդը առնողն ալ եկաւ ու ըսաւ, Տէր,
գիտէի որ դուն խիստ մարդ մէն ես, չսեր-
մանած տեղէդ կը հնձես ու չցանած տեղէդ
25 կը ժողվես. Ուստի վախնալով՝ գացի քու տա-
ղանդդ գետնին տակը պահեցի. ահա
26 քուկդ քեզի։ Պատասխան տուաւ անոր տէրը
ու ըսաւ անոր, Չար և ծոյլ ծառայ, գիտէիր
որ չսերմանած տեղէս կը հնձեմ ու չցանած
27 տեղէս կը ժողվեմ. Ուրեմն պէտք էր քեզի
որ իմ առակս ուզանաւորներուն տայիր, որ
28 ես եկած առենս չահովը առնէի իմս։ Ուրիշ
առէք անկէ տաղանդը, ու տասը տաղանդ
29 ունեցողին տուէք։ Քանզի որ ամէն ունեցո-
ղին պիտի տրուի, ու պիտի աւելնայ, և չու-
նեցողին ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի։
30 Եւ սա անպիտան ծառան Դուրսի խաւարը
հանեցէք. հոն պիտի լլլայ լալ ու ակռաները
կրճտել։
31 Ու Երբոր Որդին մարդոյ իր փառքովը
գայ, և բոլոր Սուրբ հրեշտակները իր հետ
32 ը, անառնը իր փառաց աթոռը պիտի նստի
և ազգերը բոլոր անոր առջեւը պիտի ժողովուին
ու Զանոնք իրարմէ պիտի զատէ,
ինչպէս որ հովիւ մը ոչխարները այծերէն կը
33 զատէ. Եւ ոչխարները իր աջ կողմը պիտի
կայնեցընէ, ու այծերը՝ ձախ կողմը։
34 Անառնը թագաւորը իր աջ կողմը եղող-
ներուն պիտի ըսէ, Եկէք, իմ Հօրս օրհնած-
ները, Ժառանգեցէք պատրաստուած Թագաւորութիւնը
Աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատ-
35 րաստուած. Քանզի Ինչու որ անօթեցայ, և դուք
տուիք ինծի ուտելիք. ծարաւեցայ, ու դուք
ինծի ջրեցուցիք. Հիւր էի, և դուք
36 հաւաքեցիք զիս. Մերկ
էի, և դուք հագուեցուցիք. Հիւանդ էի, ու
ինծի տեսք եկաք. Բանտի մէջ էի, և ինծի
37 եկաք։ Անառնները արդարները անոր պատաս-
խան պիտի տան ու ըսեն, Տէր, ե՞րբ քեզ
անօթի եցած տեսանք՝ ու կերակրեցինք, կամ
38 ծարաւած՝ ու խմցուցինք. Ե՞րբ քեզ օտարա-
կան տեսանք՝ և ներս առինք, կամ մերկ՝
39 ու հագուեցուցինք. Ե՞րբ քեզ հիւանդ կամ
40 բանտի մէջ տեսանք, ու քեզի եկանք։ Եւ
Թագաւորը պատասխան տալով պիտի ըսէ
անոնց, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Որովհետև
ասոնց իմ եղբայրներուս փոքրիկներէն մե-
կուն ըրիք, ինծի ըրիք։
41 Անառնները ձախ կողմը եղողներուն ալ պի-
տի ըսէ, Մեկնեցէք ինծմէ, անիծեալ-

Ֆ ա Թիւս · է · 6։
Ը Գէ · իգ · 31։ ա Թիւս · գ · 16։
Թ Դաւիթ · ժբ · 35։
Ժ Դաւիթ · ժգ · 25։
ԺԱ Գէ · է · 21 · 22 · 23։
ԺԲ Սաղ · է · 5։ Ամբ · ա · 13։ Յովէլ · ի · 31։
ԺԳ Գէ · իգ · 42 · 44։ Մար · ժգ · 33 · 35։
Դաւիթ · իա · 36։ ա Կար · ժգ · 13։ ա Թիւս · ի · 6։ ա Պետ · է · 8։ Յայտ · ժգ · 15։
Ո Ճառ։ Ժամը, որուն մէջ Որդին մարդոյ կու գայ։
Դաւիթ · ժԹ · 12։ Գէ · իա · 33։
Հռոմ · ժբ · 6։ ա Կար · ժբ · 7 · 11։
29։ Եփես · գ · 11։
Գէ · իգ · 47։ Հմր · 31 · 46։ Դաւիթ · ժբ · 44։ իբ · 29 · 30։
ԼԲ Երբ · ժբ · 2։ բ Տիմ · բ · 12։ ա Պետ · ա · 8։
Հմր · 21։
ԼԳ Գէ · ժգ · 12։ Մար · գ · 25։ Դաւիթ · բ · 18։ ժԹ · 26։ Յովհ ·
ժէ · 2։
Գէ · բ · 12։ իգ · 51։
Ջաք · ժգ · 5։ Գէ · ժգ · 27։ ժԹ · 28։ Մար · բ · 38։ Գործ · ա · 11։ ա Թիւս · գ · 15։ բ Թիւս · ա · 7։ Յուդ · 14։ Յայտ · ա · 7։
Ո Ճառ։ Լուսին
Հռոմ · ժգ · 10։
բ Կար · է · 10։ Յայտ · ի · 12։
Եզեկ · ի · 38։ էզ · 17։ 20։ Գէ · ժգ · 49։
Գէ · ի · 25։ Մար · ժ · 40։ ա Կար · բ · 9։ Եբր · ժա · 16։
Հռոմ · բ · 17։ ա Պետ · ա · 4 · 9։ գ · 9։ Յայտ · իա · 7։
Եա · ծբ · 7։ Եզեկ · ժբ · 2։
Յբ · 7։ Յակ · ա · 27։
Եբր · ժգ · 2։ գ Յովհ · 5։
Յակ · բ · 15 · 16։
բ Տիմ · ա · 16։
Ընտ · ժգ · 31։ ժԹ · 17։ Գէ · ժ · 43։ Մար · ի · 40։
Եբր · գ · 10։
Սաղ · գ · 8։ Գէ · է · 25։ Դաւիթ · ժգ · 27։

ներ, ՀԱՐՈՒՑԱՆՔ ՄԵԶ ԶՄԵՆ ԻՄԱՑԱԾ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏՔԻ ՄԵՐ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ՀՈԳՒՈՅ ՄԵՐ ՅԱՂԹԱՀԱՐ ԼԻՆԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐ ՅԱՒԻՏԵԼՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ՀՈԳՒՈՅ ՄԵՐ ՅԱՂԹԱՀԱՐ ԼԻՆԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏՔԻ ՄԵՐ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ

1 Ա Երբ Յիսուս լրացուց սա բոլոր խօսքե-
ր ը, ասաց իր աշակերտներուն՝
2 Դուք գիտէք որ երկու օրէն Զատիկ պի-
տի ըլլայ, եւ Մարդի Որդին պիտի մատնուի
խաչուելու։
3 Ապա Քահանայապետները ու ժողովուրդ-
ին երէցները հաւաքուեցան Կայափա անու-
ն քահանայապետին դահլիճը,
4 եւ խորհուրդ ըրին որ նենգութեամբ
Յիսուսը բռնեն ու սպաննեն։
5 Բայց ըսին՝ Տօնին թող չըլլայ, որ ժո-
ղովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ։
6 Երբ Յիսուս Բեթանիա էր ռոմա-
նի Սիմոնին տունը,
7 մէկ կին եկաւ անոր՝ թանկագին ան-
հօտ ալապաստրէ մը բերելով, եւ զայն
ածխոյնի վրայ թափեց հիւրին գլխուն։
8 Բայց աշակերտները տեսնելով զայն՝ ը-
սին՝ Ինչո՞ւ այս վատնումը եղաւ։
9 Քանի որ կրնար այս հոտաւէտ իւղը
շատ գինով ծախուիլ ու աղքատներուն
տրուիլ։
10 Բայց Յիսուս գիտնալով՝ ըսաւ անոնց՝
Ինչո՞ւ կնոջը նեղութիւն կուտաք։ Քանզի
ինծի գործ մը ըրաւ։
11 Որովհետեւ աղքատները միշտ ձեզի հետ
ունիք, բայց ես միշտ ձեզի հետ չեմ։
12 Որովհետեւ այս հոտաւէտ իւղը իմ մար-
մինիս վրայ թափելով՝ զիս թաղման պատրաստեց։
13 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի՝ որ ո՛ր տեղ որ
այս աւետարանը քարոզուի ամբողջ աշխարհի
մէջ, ան որ այս կինը ըրաւ, անոր յիշատակ-
ն ալ պիտի պատմուի։
14 Ապա տասներկուքէն մէկը՝ որ Յու-
դա Իսկարիովտացի կ՚ըսուէր, գնաց քահանայապետներուն
15 ու ըսաւ՝ Ի՞նչ կուտաք ինծի, եւ ես
ձեզի մատնեմ անոր։ Եւ անոնք երեսուն
արծաթ դրամ հաշուեցին անոր։
16 Եւ անկէ ետք պատեհ առիթ կը փնտռէր
որ մատնէ զայն։
17 Եւ բաղարջաձուլքին առաջին օրը աշա-
կերտները մօտեցան Յիսուսի՝ ըսելով անոր՝
Ո՞ւր կ՚ուզես որ պատրաստենք քեզի Զատիկը
ուտելու։
18 Եւ ան ըսաւ՝ Գացէք քաղաքը մարդու
մը քով, եւ ըսէք անոր՝ Վարդապետը կ՚ը-
սէ՝ Իմ ժամանակս մօտ է, քու տունդ իմ
աշակերտներովս Զատիկը պիտի կատարեմ։
19 Աշակերտները այնպէս ըրին ինչպէս
որ Յիսուս հրամայեց անոնց, եւ պատրաս-
տեցին Զատիկը։
20 Իրիկուն եղած ատեն՝ նստաւ տասներկուքին
հետ։
21 Ուտած ատենն ալ ըսաւ՝ Ճշմարիտ կ՚ը-
սեմ ձեզի՝ որ ձեզմէ մէկը պիտի մատնէ զիս։
22 Անոնք շատ տրտմեցան, եւ իւրաքանչիւրը
սկսաւ անոր ըսել՝ Միթէ ես եմ, Տէր։
23 Ան ալ պատասխանեց ըսելով՝ Որ ինծի
հետ ձեռքը կը մխրճէ ամանին մէջ, ան պի-
տի մատնէ զիս։
24 Մարդի Որդին կ՚երթայ՝ ինչպէս որ անոր
մասին գրուած է, բայց վա՜յ այն մարդուն
որ Մարդի Որդին կը մատնէ։ Աւելի լաւ էր
անոր համար եթէ չծնած ըլլար այդ մարդը։
25 Յուդա՝ որ մատնեց զայն, ըսաւ՝ Միթէ
ես եմ, Ռաբբի։ Ան ալ ըսաւ անոր՝ Դուն
ըսիր։
26 Եւ երբ ճաշ կ՚ուտէին, Յիսուս հաց առաւ,
օրհնեց ու կտրեց, եւ տուաւ աշակերտներուն
ու ըսաւ՝ Առէք, կերէք, Սա իմ մարմինս է։
27 Եւ գաւաթ առաւ, գոհացաւ ու տուաւ անոնց՝
ըսելով՝ Խմեցէք ասկէ բոլորդ։
28 Որովհետեւ սա իմ նոր ուխտիս արիւնն է՝
որ շատերու համար կը թափուի՝ մեղքերու
թողութեան համար։
29 Բայց կ՚ըսեմ ձեզի՝ որ ես այլեւս չեմ
խմեր այս ծիրանի ողկոյզէն մինչեւ այն օրը՝
երբ զայն նոր պիտի խմեմ ձեր հետ Հօրս
արքայութեան մէջ։

ԳԼ · ԼԶ

1 Իսկ Պետրոս կ՚երթար հեռուէն մինչեւ
ներս քահանայապետին դահլիճը, եւ նստաւ
սպասաւորներուն հետ՝ տեսնելու թէ ինչ պի-
տի ըլլայ անոր վերջը։
2 Քահանայապետները եւ ամբողջ ատեանը
Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն կը փնտռէին
որպէսզի զայն մահուան մատնեն,
3 բայց չգտան։ Թէեւ շատ սուտ վկաներ
եկան, սակայն գտան։ Վերջապէս երկու սուտ
վկաներ եկան
4 եւ ըսին՝ Ասիկա ըսաւ՝ Կրնամ քակել
Աստուծոյ տաճարը եւ երեք օրուան մէջ
շինել զայն։
5 Քահանայապետը ոտքի ելաւ եւ ըսաւ
անոր՝ Ոչինչ կը պատասխանես։ Ի՞նչ են
այս մարդոց վկայութիւնները քու դէմդ։
6 Բայց Յիսուս լռեց։ Քահանայապետը
պատասխանելով՝ ըսաւ անոր՝ Կը հրամայեմ
քեզի կենդանի Աստուծոյ անունով՝ որ ըսես
մեզի՝ եթէ դուն ես Քրիստոսը՝ Աստուծոյ
Որդին։
7 Յիսուս ըսաւ անոր՝ Դուն ըսիր։ Բայց
կ՚ըսեմ ձեզի՝ ետքէն պիտի տեսնէք Մարդի
Որդին՝ որ նստած է զօրութեան աջ կողմը
եւ գալու է երկնքի ամպերուն վրայ։
8 Քահանայապետը պատռեց իր հանդերձ-
ները եւ ըսաւ՝ Հայհոյեց։ Ինչո՞ւ մեզի
աւելի վկաներ պէտք են։ Ահա հիմա լսեցիք
անոր հայհոյութիւնը։
9 Ի՞նչ կը թուի ձեզի։ Անոնք պատասխա-
նեցին եւ ըսին՝ Մահուան արժանի է։
10 Եւ սկսան անոր երեսը թքնել եւ զայն
բռունցքներով զարնել։ Ոմանք ալ ապտակ-
ներ տուին անոր՝
11 ըսելով՝ Մարգարէացիր մեզի, Քրիստոս,
թէ ո՞վ է որ զարկաւ քեզի։

1 Իսկ Պետրոս դուրսը նստած էր բակին մէջ։ Եւ մի աղ-
ջիկ մօտ եկաւ անոր եւ ըսաւ՝ Դուն եւ այդ մարդը Գալիլեա-
ցի Յիսուսի հետ էիր։ 2 Բայց ան ուրացաւ առջեւ բոլորին՝
ըսելով՝ Չեմ գիտեր եւ չեմ հասկնար թէ ինչ կ՚ըսես։ 3 Եւ
երբ դուրս ելաւ դարպասը, ուրիշ աղջիկ մը տեսաւ զայն եւ
ըսաւ անոնց՝ որ հոն էին՝ Այս մարդն ալ Յիսուս Նազովրե-
ցիին հետ էր։ 4 Եւ նորէն ուրացաւ երդումով՝ թէ չեմ ճա-
նչնար այդ մարդը։ 5 Քիչ մը ետքը հոն կեցողները մօտե-
ցան եւ ըսին Պետրոսի՝ Անշուշտ դուն ալ անոնցմէ մէկն
ես, որովհետեւ քու խօսքդ քեզ կը մատնէ։ 6 Ան սկսաւ
անիծել եւ երդուիլ՝ թէ չեմ ճանչնար այդ մարդը։ Եւ
անմիջապէս աքաղաղ մը կանչեց։ 7 Տէրը դարձաւ եւ նա-
յեցաւ Պետրոսի։ Պետրոս յիշեց Տիրոջ խօսքը՝ որ ըսած
էր անոր՝ Նախքան որ աքաղաղը կանչէ՝ դուն երեք ան-
գամ պիտի ուրանաս զիս։ 8 Եւ դուրս ելաւ եւ դառնա-
լուր լացաւ։ 9 Իսկ մարդիկը որ Յիսուսը կը պահէին՝ կա-
տակ կ՚ընէին անկէ եւ կը ծեծէին զայն։ 10 Եւ աչքերը
կապելով՝ կը հարցնէին զայն՝ ըսելով՝ Մարգարէացիր,
ո՞վ է որ զարկաւ քեզի։ 11 Եւ ուրիշ շատ հայհոյանքներ
ալ կ՚ընէին անոր դէմ։

Ա Երբ առտու եղաւ, ժողովուրդին բոլոր երէցները, քահանայապետները եւ դպիրները ժողովեցան եւ իրենց ատեանը տարին զայն։ 2 Ըսին՝ Եթէ դուն ես Քրիստոսը՝ ըսէ մեզի։ Ան ալ ըսաւ անոնց՝ Եթէ ձեզի ալ ըսեմ՝ չեք հաւատար։ 3 Եւ եթէ հարցնեմ ալ՝ չեք պատասխաներ։ 4 Բայց այսուհետեւ Մարդի Որդին պիտի նստի Աստուծոյ զօրութեան աջ կողմը։ 5 Բոլորն ալ ըսին՝ Ուրեմն դուն Աստուծոյ Որդին ես։ Ան ալ ըսաւ անոնց՝ Դուք կ՚ըսէք՝ որ ես եմ։ 6 Անոնք ալ ըսին՝ Ինչո՞ւ պէտք ունինք վկայութեան։ Մենք ինքներս լսեցինք անոր բերանէն։ 7 Եւ ամբողջ ատեանը ոտքի ելաւ եւ տարին Յիսուսը Պիղատոսի։ 8 Եւ սկսան անոր վրայ ամբաստանել՝ ըսելով՝ Մենք գտանք այս մարդը որ մեր ազգը կը խռովէ եւ կը խանգարէ Կայսրին հարկերը տալ՝ ըսելով որ ինքը Քրիստոս թագաւոր է։ 9 Պիղատոս նորէն հարցուց անոր՝ ըսելով՝ Դուն պատասխան չե՞ս տար։ Տե՛ս որքա՜ն բաներ կը վկայեն քու դէմդ։ 10 Բայց Յիսուս ոչ մէկ պատասխան տուաւ, այնպէս որ Պիղատոս զարմացաւ։ 11 Իսկ անոնք աւելի զօրացան՝ ըսելով՝ Ան կը գրգռէ ժողովուրդը՝ սկսելով Գալիլեայէն մինչեւ հոս։ 12 Պիղատոս երբ լսեց Գալիլեայ անունը՝ հարցուց թէ մարդը Գալիլեացի՞ է։ 13 Եւ երբ գիտցաւ որ Հերովդէսի իշխանութեան տակ է, զայն ղրկեց Հերովդէսի մօտ, որ նոյնպէս Երուսաղէմ էր այդ օրերուն։ 14 Հերովդէս երբ տեսաւ Յիսուսը՝ շատ ուրախացաւ, որովհետեւ երկար ատենէ ի վեր կ՚ուզէր զայն տեսնել, քանի որ շատ բաներ լսած էր անոր մասին եւ կ՚ակնկալէր որ նշան մը պիտի տեսնէ անոր ձեռքէն։ 15 Շատ հարցուփորձ ալ ըրաւ անոր, բայց Յիսուս ոչ մէկ պատասխան տուաւ անոր։ 16 Հերովդէս իր զինուորներով հանդերձ արհամարհեց զայն եւ ծաղրեց, ապա պատմուճան մը հագցուց անոր եւ ետ դարձուց Պիղատոսին։ 17 Եւ այդ օրը Պիղատոս եւ Հերովդէս բարեկամացան իրարու հետ, որովհետեւ նախապէս թշնամի էին իրարու։ 18 Պիղատոս ժողովուրդը, քահանայապետները եւ իշխանները հաւաքեց 19 եւ ըսաւ անոնց՝ Դուք ինծի բերիք այս մարդը՝ ըսելով որ ժողովուրդը կը խռովէ։ Ահա ես ձեր առջեւ հարցուփորձ ըրի եւ ոչ մէկ յանցանք գտայ այս մարդուն մէջ՝ ձեր ամբաստանած բաներուն համար։ 20 Հերովդէս ալ՝ որովհետեւ ղրկեցինք զայն անոր մօտ, ոչ մէկ մահուան արժանի բան գտաւ անոր մէջ։ 21 Ուրեմն պատիժ տալով՝ պիտի ազատեմ զայն։ 22 Երրորդ անգամ ըսաւ անոնց՝ Ինչո՞ւ ի՛նչ չարիք ըրաւ այս մարդը։ Ես մահուան արժանի ոչ մէկ յանցանք գտայ անոր մէջ։ Ուրեմն պատիժ տալով՝ պիտի ազատեմ զայն։ 23 Բայց անոնք պնդեցին՝ խնդրելով որ խաչուի։ Եւ անոնց եւ քահանայապետներուն ձայները գերակշռեցին։ 24 Ուստի Պիղատոս որոշեց որ անոնց խնդրածը կատարուի։ 25 Ազատեց անոր՝ որ խռովութեան եւ մարդասպանութեան համար բանտարկուած էր, զոր կ՚ուզէին անոնք, իսկ Յիսուսը մատնեց անոնց կամքին։ 26 Երբ զայն կը տանէին, բռնեցին Սիմոն անուն մարդ մը Կիւրենացի՝ որ գիւղէն կու գար, եւ խաչը դրին անոր վրայ՝ որ Յիսուսի ետեւէն տանի։ 27 Մեծ բազմութիւն մը ժողովուրդ կը հետեւէր անոր, եւ կիներ՝ որոնք կուրծք կը ծեծէին եւ կու լային անոր համար։ 28 Յիսուս դարձաւ անոնց եւ ըսաւ՝ Երուսաղէմի դուստրեր, մի՛ լաք ինծի համար, հապա լացէք ձեզի եւ ձեր զաւակներուն համար։ 29 Վասն զի ահա օրեր պիտի գան՝ որոնց մէջ պիտի ըսեն՝ Երանի՛ անպտուղներուն եւ արգանդներուն՝ որոնք չծնան եւ ծիծերուն՝ որոնք չկերակրեցին։ 30 Այն ատեն պիտի սկսին ըսել լեռներուն՝ Վրանիս ինկէք, եւ բլուրներուն՝ Մեզ ծածկեցէք։ 31 Վասն զի եթէ կանաչ ծառին այս բաները կ՚ընեն, չորին ի՞նչ պիտի ըլլայ։ 32 Ուրիշ երկու չարագործներ ալ տարուեցան անոր հետ՝ որ մահուան դատապարտեն։ 33 Երբ հասան Գանգուտ կոչուած տեղը՝ հոն խաչեցին զայն եւ չարագործները, մէկը աջ կողմը եւ միւսը ձախ կողմը։ 34 Յիսուս ըսաւ՝ Հայր, ներէ՛ անոնց, վասն զի չեն գիտեր թէ ինչ կ՚ընեն։ Եւ անոր հանդերձները բաժնեցին՝ վիճակ նետելով։ 35 Ժողովուրդը կեցած կը դիտէր։ Իշխանները ալ հեգնանքով կ՚ըսէին՝ Ուրիշները փրկեց, թող ինքզինքը փրկէ, եթէ ինքը Աստուծոյ ընտրեալն է՝ Քրիստոսը։ 36 Զինուորներն ալ կը ծաղրէին զայն՝ մօտենալով անոր եւ քացախ մատուցանելով 37 եւ ըսելով՝ Եթէ դուն Հրեաներուն թագաւորն ես՝ փրկէ՛ քեզ։ 38 Անոր վերեւ գրութիւն մը կար՝ Հելլենական, Լատինական եւ Եբրայական տառերով՝ Սա Հրեաներուն թագաւորն է։ 39 Կախուած չարագործներէն մէկը հայհոյեց զայն՝ ըսելով՝ Եթէ դուն Քրիստոսն ես՝ փրկէ՛ քեզ եւ մեզ։ 40 Բայց միւսը պատասխանեց եւ նզովեց զայն՝ ըսելով՝ Դուն անգամ չե՞ս վախնար Աստուծմէ, որովհետեւ նոյն դատապարտութեան տակ ես։ 41 Մենք արդարութեամբ, վասն զի մեր գործերուն արժանի պատիժը կը կրենք, բայց այս մարդը ոչ մէկ անպատշաճ բան ըրաւ։ 42 Եւ ըսաւ Յիսուսի՝ Յիշէ՛ զիս, Տէր, երբ որ գաս քու արքայութեանդ մէջ։ 43 Յիսուս ըսաւ անոր՝ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի՝ այսօր ինծի հետ պիտի ըլլաս դրախտին մէջ։ 44 Եւ արդէն մօտ էր ժամը վեցին, երբ խաւար եղաւ ամբողջ երկրի վրայ մինչեւ ժամը իննը։ 45 Արեգակը խաւարեցաւ եւ տաճարին վարագոյրը մէջտեղէն պատռուեցաւ։ 46 Եւ բարձր ձայնով աղաղակելով՝ Յիսուս ըսաւ՝ Հայր, քու ձեռքերուդ մէջ կը յանձնեմ հոգիս։ Եւ այս ըսելով՝ շունչը փչեց։ 47 Երբ հարիւրապետը տեսաւ եղածը՝ փառաբանեց Աստուած՝ ըսելով՝ Անշուշտ այս մարդը արդար էր։ 48 Եւ ամբողջ բազմութիւնը որ հաւաքուած էր այդ տեսարանին համար, երբ տեսան եղածները՝ կուրծքերնին ծեծելով դարձան։ 49 Բայց անոր բոլոր ծանօթները հեռուէն կը դիտէին, եւ Գալիլեայէն անոր հետեւած կիները։ 50 Եւ ահա մարդ մը անունը Յովսէփ, որ խորհրդական էր, բարի եւ արդար մարդ մը։ 51 Ան չհամաձայնեցաւ անոնց խորհուրդին եւ գործին։ Ան Արիմաթիայէ քաղաքէ մը էր հրեաներուն, եւ կը սպասէր Աստուծոյ արքայութեան։ 52 Ան գնաց Պիղատոսի մօտ եւ խնդրեց Յիսուսի մարմինը։ 53 Եւ զայն վար առնելով՝ փաթթեց կտաւի մէջ եւ դրաւ քարէ գերեզմանի մը մէջ, ուր երբեք մարդ դրուած չէր։ 54 Եւ Պասեքի նախապատրաստութեան օրն էր, եւ Շաբաթ կը սկսէր։ 55 Գալիլեայէն անոր հետեւած կիները գացին նաեւ, տեսան գերեզմանը եւ թէ ինչպէս դրուեցաւ անոր մարմինը։ 56 Դարձան եւ պատրաստեցին անուշահոտ իւղեր եւ օծանելիքներ։ Եւ Շաբաթ օրը հանգչեցան՝ պատուիրանին համաձայն։

Ա Իսկ շաբաթներուն առաջին օրը՝ առաւօտ կանուխ, երբ դեռ մութ էր, կիները եկան գերեզմանին մօտ՝ բերելով իրենց պատրաստած անուշահոտ իւղերը։ 2 Գտան որ քարը գլորուած էր գերեզմանէն։ 3 Երբ ներս մտան՝ չգտան Տէր Յիսուսի մարմինը։ 4 Եւ երբ անոնք զարմանքի մէջ էին այդ մասին, ահա երկու մարդիկ կեցան անոնց մօտ՝ շլացուցիչ հագուստներով։ 5 Երբ կիները վախցան եւ գլուխնին վար կախեցին գետինը, անոնք ըսին անոնց՝ Ինչո՞ւ կենդանին կը փնտռէք մեռելներուն մէջ։ 6 Ան հոս չէ, հապա յարութիւն առաւ։ Յիշեցէ՛ք թէ ինչպէս որ ձեզի խօսեցաւ՝ երբ դեռ Գալիլեա՝ 7 ըսելով՝ Մարդի Որդին պէտք է մատնուի մեղաւոր մարդոց ձեռքը եւ խաչուի, եւ երրորդ օրը յարութիւն առնէ։ 8 Եւ անոնք յիշեցին անոր խօսքերը։ 9 Գերեզմանէն դառնալով՝ պատմեցին այս բոլորը տասնմէկին եւ միւս բոլորին։ 10 Մարիամ Մագդաղենացի, Յովհաննա, Յակոբոսի մայր Մարիամ եւ միւս կիները որ անոնց հետ էին՝ առաքեալներուն ըսին այս բաները։ 11 Բայց անոնց խօսքերը անոնց համար հեքեաթի պէս երեւցան, եւ չհաւատացին անոնց։ 12 Պետրոս ոտքի ելաւ եւ վազեց գերեզմանին մօտ, եւ կռացած՝ տեսաւ որ կտաւները միայնակ դրուած էին։ Եւ գնաց՝ զարմանալով ինքնիր-

անիկա նոր խմեմ իմ Հօրս թագաւորութեանը մէջ ։
30 ։Եւ օրհնութիւն մը երգելէն ետև Յիսու-
31 նեցաք լեռը ելան ։ Աշաւնները Յիսուս բսաւ ա-
նոնց , ՝Դուք ամէնքդ այս գիշեր վրայիս պիտի գայթակղիք . ինչու որ գրուած է թէ ՝Հովիւը պիտի զարնեմ , ու հօտին ոչ-
32 խարները պիտի ցրուին ։ Բայց յարութիւնն առնելէս ետև ձեզմէ առաջ ՝Գալիլեա պի-
33 ի երթամ ։ Պատասխան առաւ Պետրոս ու բսաւ անոր , Թէպէտ ամէնքն ալ քու վրայիդ գայթակղին , բայց ես բնաւ պիտի չը-
34 գայթակղիմ ։ Բսաւ անոր Յիսուս , ։Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի , Այս գիշեր դեռ հաւը չխոսած՝
35 երեք անգամ զիս պիտի ուրանաս ։ Բսաւ անոր Պետրոս , Թէև քեզի հետ մեռնելու ալ ըլլամ՝ բնաւ քեզ պիտի չուրանամ . ա-
նանկ կ'ըսէին նաև ամէն աշակերտները ։
36 ՝Աշաւնները Յիսուս անոնց հետ տեղ մը ե-
կաւ որուն անունը Գեթսեմանի էր , ու ը-
նաւ աշակերտներուն , Հոս նստեցէք մինչև
37 որ ես երթամ հոն աղօթք ընեմ ։ Եւ իր հետը առնելով Պետրոսը ու ։Զերեդեսին եր-
կու որդիները , սկսաւ արամիլ և վշտանալ ։
38 Աշաւնները բսաւ անոնց , ։Իմ անձս մեռնելու չափ արտում է . հոս կեցէք և ինծի հետ ար-
39 թուն ծացէք ։ Ու քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին վրայ ինկաւ և ՝աղօթք ըրաւ՝ ը-
սելով , ։Ով Հայր իմ , թէ որ կարելի է , ։թող սա գաւաթը ինծմէ անցնի . բայց ՝չէ թէ ինչ-
պէս որ ես կ'ուզեմ , հապա ինչպէս որ դուն
40 կ'՝ուզես ։ Եւ ինկաւ աշակերտներուն ու գտնոնք քնացած գտաւ , և բսաւ Պետրոսին , Այդ-
պէս մէկ ժամ մըն ալ չկրցա՞ք ինծի հետ ար-
41 թուն ծացէք ։ ։Աղթմն կեցէք և աղօթք ը-
րէք , որ փորձութեան մէջ չմտնէք . հոգին
42 յօժար է , բայց մարմինը տկար ։ Դարձեալ երկրորդ անգամ գնաց աղօթք ըրաւ՝ սը-
սելով , Ով Հայր իմ , եթէ անկարելի է որ սա գաւաթը ինծմէ անցնի առանց անկէ խմե-
43 լուս , թող քու կամքդ ըլլայ ։ Եւ ինկաւ գտնոնք նորէն քնացած գտաւ , ինչու որ աչքերը-
44 նին ծանրացած էր ։ Եւ թողուց անոնք , ու նորէն գնաց երրորդ անգամ աղօթք ըրաւ՝
45 նոյն խօսքը սրելով ։ Աշաւնները ինկաւ իր աշակերտներուն ու բսաւ անոնց , Այսկէ ետև քնացէք ու հանգչեցէք . ահա ժամը հասաւ , և Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը
46 մատնուի ։ Ելէք սակէ երթանք . ահա մատնեցաւ անիկա որ զիս պիտի մատնէ ։
47 Եւ ՝դեռ անիկա սա որ կը խօսէր , ահա Յուդա՝ տասներկուքէն մէկը ինկաւ , և իր հետը չատ բազմութիւն սուրերով ու բիրե-
զով՝ քահանայապետներէն և ժողովուրդին
48 ծերերէն ։ Եւ զանիկա մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝ սսելով , Ով որ ես համբուրեմ՝
49 ան է , բռնեցէք անիկա ։ Եւ չուտ մը Յիսուսին մօտենալով՝ բսաւ , Ողջոյն քեզ , վարպա-
50 պետ , ու ։համբուրեց զանիկա ։ Եւ Յիսուս բսաւ անոր , ։Ընկեր , ինչո՞ւ համար ինկար դուն . անոնք մօտեցան՝ ձեռք զարկին
51 Յիսուսին ու բռնեցին զանիկա ։ Եւ ահա ։Յիսուսի հետ եղողներուն մէկը ձեռքը երկնցուց և իր սուրը հանելով՝ զարկաւ քահա-
նայապետին ծառային , և անոր ականջը մկ-
52 դի հանեց ։ Աշաւնները Յիսուս բսաւ անոր , Սուրդ իր տեղը դարձուր , ինչու որ ։ամէն
53 սուր առնողները սրով պիտի կորսուին ։ Կը կարծես թէ չեմ կրնար հիմա իմ Հօրս աղա-
չել , և ինծի հասցնել ։տասներկու ՝գունդ
54 դէն աւելի հրեշտակներ ։ Բայց ի՞նչպէս պիտի կատարուին գիրքերը , ։թէ պէտք է սա-
նանկ ըլլալ ։
55 Աշաւնները Յիսուս բսաւ ան բազմութեանը , Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք սուրերով ու բիրերով զիս բռնելու . ամէն օր տաճարին մէջ
ձեզի հետ կը նստէի ու կը սորվեցընէի , և
56 զիս չբռնեցիք ։ Բայց սա ամէն բաները եղաւ՝ որ ։կատարուին մարգարէից գիրքերը ։ Աշա-
կերտները ։բոլոր աշակերտները թողուցին անիկա ու փախան ։
57 ։Եւ անոնք որ Յիսուսը բռնեցին՝ կայափա քահանայապետին տարին , ուր որ դպ-
58 պիրները ու ծերերը ժողովեր էին ։ Եւ Պետրոս հեռուանց անոր ետևէն գնաց մինչև քահանայապետին դատիճը , ու ներս մտաւ պահապաններուն հետ նստաւ որ վերջը տես-
59 նէ ։ Իսկ քահանայապետները ու ծերերը և բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը կը փնտռէին , որ անիկա մեռցնեն ,
60 Ու չգտան . թէև ։շատ սուտ վկաներ ալ եկան , բայց չգտան . ետքը վերջու սուտ վկ-
61 այ եկան , Ու ըսին թէ Այսիկա բսաւ , ։Ես կրնամ Աստուծոյ տաճարը քակել , և զանիկա
62 երեք օրուան մէջ չինել ։ ։Եւ քահանայապետը ոտք ելլելով բսաւ անոր , Պատաս-

---

ա Մար · ժգ · 26 ։
բ Մար · ժգ · 27 ։ Ցոհ · ժգ · 32 ։
գ Գլ · ժա · 6 ։
դ Ղար · ժգ · 7 ։
ե Գլ · իբ · 7 · 10 · 16 ։ Մարկ · ժգ · 28 ։ ժգ · 7 ։
զ Մար · ժգ · 30 ։ Ղուկ · իբ · 34 ։
է Ցոհ · ժգ · 38 ։
ը Մար · ժգ · 32—35 ։ Ղուկ · իբ · 39 ։ Ցոհ · ժը · 1 ։
թ Գլ · գ · 21 ։
ժ Ցոհ · ժը · 27 ։
ի Մար · ժգ · 36 ։ Ղուկ · իբ · 42 ։ Եբր · ե · 7 ։
լ Ցոհ · ժը · 27 ։
խ Գլ · ի · 22 ։
ծ Ցոհ · ե · 30 ։ ձ · 38 ։ Փիլ · բ · 8 ։
կ Մար · ժգ · 33 ։ ժգ · 38 ։ Ղուկ · իբ · 40 · 46 ։ Եփես · գ · 18 ։
հ Մար · ժգ · 45 ։ Ղուկ · իբ · 47 ։ Ցոհ · ժը · 3 ։ Գոր · ա · 16 ։
ձ Բ Թագ · ի · 9 ։
ղ Սաղ · խա · 9 ։ Եր · 13 ։
ճ Ցոհ · ժը · 10 ։
մ Ծն · թ · 6 ։ Ցայտ · ժգ · 10 ։
յ Գ Թագ · գ · 17 ։ Դան · է · 10 ։
ն Ցոհ · լեգէանէն
շ Ես · ծգ · 7 ։ Եմր · 24 ։ Ղուկ · իգ · 25 · 44 · 46 ։
ո Ռղ · գ · 20 ։ Եմր · 54 ։
չ Տես Ցոհ · ժը · 15 ։
պ Մար · ժգ · 53 ։ Ղուկ · իբ · 54 ։
ջ Ցոհ · ժը · 12 · 15 · 24 ։
ռ Սաղ · իե · 12 ։ ի · 11 ։ Մար · ժգ · 55 ։ Գոր · գ · 15 ։
վ Ը Օր · ժմ · 15 ։
տ Գլ · իե · 40 ։ Ցոհ · բ · 19 ։
ր Մար · ժգ · 60 ։

խան մը չեն տար. Ի՞նչ կը վկայեն ասոնք քե-
63 զի դէմ: Եւ Յիսուս լուռ կը կենար: Գա-
մասիան տուաւ քահանայապետը ու ըսաւ
անոր, Կ՚երդնուցանեմ քեզ Կենդանի Աստուծով քեզ Կ՚երդնցնեմ
նեմ որ մեզի ըսես, Թէ դո՞ւն ես Քրիստոս
64 Որդին Աստուծոյ: Ըսաւ անոր Յիսուս, Դուն
ըսիր. բայց Կ՚ըսեմ ձեզի, Ապէ եւս պիտի
տեսնէք Որդին մարդոյ Զօրութեան աջ կող-
մը նստած, ու երկնից ամպերուն վրայ եկած:
65 Ապա նը քահանայապետը իր հանդերձնե-
րը պատռեց՝ ու ըսաւ, Հայհոյութիւն ըրաւ.
ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկաներ. ահա հիմա
66 լսեցիք սաստ հայհոյութիւնը. Ձեզի ի՞նչ-
պէս կ՚երեւնայ. անոնք պատասխան տուին
67 ու ըսին, Մահապարտ է: Ապա նը անոր
երեսը ծռեցին, ու բռունցքով ծեծեցին անի-
կա, Ոմանք ալ ապտակ զարնելով՝ ըսին,
68 Մարգարէացիր մեզի, դուն Քրիստոս, ո՞վ
է ան որ քեզի զարկաւ:
69 Իսկ Պետրոս դուրսը դատիճը նստեր էր,
և մէկ աղախին մը եկաւ անոր ու ըսաւ, Դուն
70 ալ Գալիլեացի Յիսուսին հետ էիր: Բայց
անիկա ամենուն առջեւը ուրացաւ ու ըսաւ,
71 Չեմ գիտեր դուն ինչ կը խօսիս: Ու երբոր
դուռը ելաւ, ուրիշ աղջիկ մը զանիկա տե-
սաւ, և հոն եղողներուն ըսաւ, Ասիկա ալ
72 Յիսուս Նազովրեցիին հետ էր: Եւ Պետրոս
նորէն երդումով ընելով ուրացաւ, Թէ ես ան
73 մարդը չեմ ճանչնար: Ու քիչ մը առնէն և-
սա հոն եղողները եկան և ըսին Պետրոսին,
Ճշմարիտ դուն ալ անոնցմէ ես, ինչու որ քու
74 ըրուացուածդդ ալ քեզ յայտնի կ՚ընէ: Ան-
առնը նախաւ անիծել ու երդում ընել՝ ըսելով
Թէ ես ան մարդը չեմ ճանչնար. և իսկոյն
75 հաւը խօսեցաւ: Եւ Պետրոս միտքը բերաւ
Յիսուսի խօսքը՝ որ ըսեն ըսեր էր Թէ Դուն
հաւը չխօսած՝ երեք անգամ պիտի ուրանաս
զիս. ու դուրս ելլելով դառնապէս լացաւ:

ԳԼ· ԻԷ

1 Քրիստոս Պիղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած: 3 Յուդա խղդամահ կ՚ըլլայ: 19 Պիղատոս իր կնիկէն խրատուած՝ 24 իր ձեռքերը կը լուայ, 26 ու Բարաբբան կ՚արձակէ, 29 Քրիստոս փուշերով կը պսակուի, 34 կը խաչուի, 39 կը նախատուի 50 կը մեռնի ու կը թաղուի: 66 Քրիստոսի գերեզմանը Հրեայք կը կնքեն, ու պահապան զինուորներ կը դնեն:

1 Երբոր առաւօտ եղաւ՝ բոլոր քահանայապետ-
ները ու ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ
2 խորհուրդ ըրին որ զանիկա մեռցնեն: Եւ

կապելով զանիկա տարին, ու Պոնտացի Պի-
ղատոս կուսակալին ձեռքը տուին:
3 Ապա նը Յուդա՝ որ զանիկա մատնեց,
տեսնելով Թէ դատապարտուեցաւ, զղջաց
եկաւ, ու երեսուն արծաթը եա դարձուց
4 քահանայապետներուն և ծերերուն, Ու ը-
սաւ, Մեղայ, որ անմեղ արիւն մատնեցի.
5 և անոնք ըսին, Մեզի ի՞նչ, դուն նայէ: Եւ
արծաթը տաճարին մէջ ձգեց ու դուրս ե-
6 լաւ, և գնաց ինքզինքը խեղդեց: Քահա-
նայապետներն ալ արծաթը առնելով՝ ըսին,
Արժան չէ տալիկա Կորբանին մէջ՝ գնել, ին-
7 չու որ արեան գին է: Ուստի խորհուրդ ը-
րին, և անով բրուտին արտը ծախու առին՝
օտարներու գերեզմանատուն ըլլալու հա-
8 մար: Ա՛ս պատճառով ան արտը Արեան
9 արտ ըսուեցաւ մինչև այսօր: Ապա նը
կատարուեցաւ †Երեմիա մարգարէին ձեռ-
քով ըսուած խօսքը, Ու առին երեսուն
արծաթը՝ գին կարուածին գինը, որ Իսրա-
10 յէլի որդւոցմէ ոմանք գին կարեցին, Ու տը-
ւին անոնք բրուտին արտին, ինչպէս որ ին-
ծի հրամայեց Տէրը:
11 Եւ Յիսուս կուսակալին առջեւը կայնեցաւ.
և կուսակալը Հարցուց անոր ու ըսաւ, Հրէից
Թագաւորը դո՞ւն ես: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
12 Դուն կ՚ըսես: Ու քահանայապետներէն և
ծերերէն ամբաստանուած առնը Բնաւ պա-
13 տասխան մը չտուաւ: Ապա նը Պիղատոս ը-
սաւ անոր, Ջե՞ս լսեր Թէ որչափ բեզի դէմ
14 կը վկայեն առնը: Եւ անոր բան մը պատաս-
խան չտուաւ, մինչև շատ զարմացաւ կուսա-
կալը:
15 Բայց կուսակալը սովորութիւն ունէր որ
տօնին առնը կապուած մը արձակէր ժողո-
16 վուրդին՝ ով որ ուզէին: Ապա նը Բարաբ-
բա անուն՝ մէկ երեւելի բանտարկեալ մը ու-
17 նէին: Երբոր ժողովուրդը՝ ըսաւ անոնց Պի-
ղատոս, Ո՞րը կ՚ուզէք որ ձեզի արձակեմ. Բա-
րաբբա՞ն, Թէ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ՚ըսուի.
18 Գիտցի դիտէր Թէ նախանձի համար մատ-
նեցին զանիկա:
19 Ու երբոր անիկա առեանը նստեր էր, անոր
կնիկը ղրկեց անոր ու ըսաւ, Դուն ան
արդարին հետ բան մը չունենաս, ինչու որ
այսօր երազիս մէջ շատ գիտուածներ անցան
դլխէս անոր համար:
20 Բայց քահանայապետները և ծերերը ժողո-

---

1 Եր· ծգ· 7: ԳԼ· իէ· 12· 14:
2 ԳՀ· Լ· 1: ա Թագ· ժգ· 24· 26:
3 Դան· է· 13: ԳԼ· ժգ· 27: իգ· 30: իէ· 31: Գուկ· իա· 27: Յովէլ· ա· 51: Հռովմ· ժգ· 10: ա Թես· գ· 16: Յայտ· ա· 7:
4 Սաղ· ճԺ· 1: Գոր· է· 55:
5 գ Թագ· ժբ· 37: ԺԹ· 1:
6 Ղե· իգ· 16: Յովէլ· ԺԹ· 7:
7 Եր· ծ· 6: ծգ· 5: ԳԼ· իէ· 30:
8 Գուկ· իբ· 63: Յովէլ· ԺԹ· 5:
9 Մատ· ժգ· 65:
Գուկ· իբ· 64:
10 Մատ· ժգ· 66:
Գուկ· իբ· 55:
Յովէլ· ժբ· 16· 17· 25:
11 Գուկ· իբ· 59:
12 Մատ· ժգ· 71:
13 Ամր· 34: Մատ· ժգ· 30: Գուկ· իբ· 61· 62: Յովէլ· ժգ· 38:
14 Գոր· ա· 19:
15 Ա Սաղ· բ· 2: Մատ· ԺԷ· 1: Գուկ· իբ· 66: իգ· 1: Յովէլ· ժբ· 28:
16 ԳԼ· ի· 19: Գոր· գ· 13:
17 ԳԼ· իգ· 14· 15:
18 բ Թագ· ԺԷ· 23: Գոր· ա· 18:
19 Յի՛ տատամին գան-ձանակը:
20 Գոր· ա· 19:
† Ա՛նուն ըսուին Երե-միա
21 Ջաք· ժա· 12· 13:
22 Մատ· ԺԷ· 9: Գուկ· իգ· 3: Յովէլ· ժբ· 33:
23 Յովէլ· ժբ· 37: ա Տիմ· գ· 13:
24 ԳԼ· իգ· 63: Յովէլ· ԺԹ· 9:
25 ԳԼ· իգ· 62: Յովէլ· ԺԹ· 10:
26 Մատ· ԺԷ· 6: Գուկ· իգ· 17: Յովէլ· ժբ· 39:
27 Մատ· ԺԷ· 11: Գուկ· իգ· 18: Յովէլ· ժբ· 40: Գոր· գ· 14:

վուրդը Համոզեցին որ Բարաբբան խնդրեն ու
21 Յիսուսը կորսնցընեն։ Պատասխան առաւ
կուսակալը ու բսաւ անոնց, Ա՛ս երկուքէն ո՞
րը կ՚ուզէք որ ձեզի արձակեմ. և անոնք բսին,
22 Բարաբբան։ Բսաւ անոնց Պիղատոս, Հապա
ի՞նչ ընեմ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ՚բսուի։
23 Ամէնքն ալ բսին անոր, Թող խաչուի. և կու
սակալը բսաւ, Բայց ի՞նչ չար գործ ըրաւ.
և անոնք ևս առաւել կ՚ազազակէին ու կ՚ը
24 սէին, Թող խաչուի։ Եւ Պիղատոս տեսնելով
որ օգուտ մը չըլլար, հապա ալ աւելի խռո
վութիւն կ՚ըլլայ, ՚Ջուր առաւ՝ ձեռքերը
լուաց ժողովուրդին առջեւը ու բսաւ, Ես ան
արդարին արիւնէն անպատաս եմ. դուք մտա
25 ծեցէք։ Եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխան
տալով բսաւ, ՚Անոր արիւնը մեր վրայ ու մեր
26 որդւոցը վրայ ըլլայ։ Անսոնք Բարաբբան
արձակեց անոնց, և Յիսուսը ծեծելով՝ անոնց
ձեռքը առաւ որ խաչուի։
27 ՚Անսոնք կուսակալին զինուորները պա
լատին ներսը առին Յիսուսը, ու բոլոր գնդա
28 նէն դունդը անոր վրայ ժողվեցին. Եւ զա
նիկա մերկացընելով՝ կարմիր վերարկու մը
29 հագցուցին անոր։ Ու փուչերէ պսակ մը
հիւսելով՝ անոր գլուխը դրին, ու եղէգ մը
անոր աջ ձեռքը. և անոր առջեւը ծնկան վրայ
գալով ծաղր կ՚ընէին զանիկա, ու կ՚բսէին, Ող
30 ջոյն քեզ, Հրեից Թագաւոր։ Եւ ՚թքնելով
անոր վրայ՝ եղէգը կ՚առնէին ու անոր գլուխը
31 կը ծեծէին։ Ու երբոր ծաղր ըրին անկից՝
վերարկուն վրայէն հանեցին ու իր հանդերձ
նները հագցուցին անոր, ՚և տարին զանիկա
խաչը հանելու։
32 Եւ ՚դուրս ելլելով՝ ՚Կիւրենացի մարդ մը
գտան Սիմոն անունով, զանիկա պահակ բռռ
33 նեցին՝ որ անոր խաչը վերցնէ։ Ու Golgotha
գողգոթա բսուած տեղը, որ է գանկի տեղ.
34 Եւ ՚լեզուով խառնած քացախ տուին անոր որ
խմէ. ու երբոր համն առաւ՝ խմել չէր ուզեր։
35 ՚Եւ զանիկա խաչը հանելով, անոր հանդերձ
նները վիճակով բաժնեցին. [որ մարգարէին
բսուածը կատարուի, ՚Իմ հանդերձներս իրենց
մէջը բաժնեցին, և իմ պատմուճանիս վրայ
36 վիճակ ձգեցին։] ՚Ու նստեր անկից կը պա
37 հէին։ Եւ ՚անոր գլխուն վրայ իր յանցանքը
գրուած գրին, Թէ Սա է Յիսուս՝ Հրեից
38 Թագաւորը։ ՚Անսոնք անոր հետ երկու
աւազակ խաչուեցան, մէկը՝ աջ կողմէն,
ու մէկը ձախ կողմէն։
39 Եւ ՚անոնք որ կ՚անցնէին՝ կը հայհոյէին ա
40 նոր, գլուխնին կը շարժէին, Ու կ՚բսէին,
՚Դուն որ տաճարը կը քակեիր և երեք օ
րուան մէջ կը չինէիր, ինքզինքդ ազատէ.
՚Թէ որ Աստուծոյ Որդին ես, իջիր ատ խա
41 չէն։ Նոյնպէս ալ քահանայապետները գը
պիրներուն ու ծերերուն հետ ծաղր ընելով՝
42 կ՚բսէին, Ուրիշները ազատեց, ինքզինքը չը
կրնար ազատել. Թէ որ Իսրայէլի Թագաւորն է՝
Թող հիմա իջնէ խաչէն, և հետն հաւատանք։
43 ՚Աստուծոյ յուսացեր է, հիմա Թող փրկէ
ատիկա՝ եթէ կ՚ուզէ ատիկա. ինչու որ բսաւ,
44 Թէ ես Որդի Աստուծոյ եմ։ ՚Իր հետը խա
չուած աւազակներն ալ նոյնպէս կը նախա
տէին զանիկա։
45 ՚Եւ վեցերորդ ժամէն մինչև իններորդ ժա
46 մը բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ։ Եւ ժա
մը իններն առնելով Յիսուս մեծ ձայնով ա
զազակեց ու բսաւ, Էլի, Էլի, լամա սաբաք
թանի. որ բսել է՝ ՚Աստուած իմ, Աստուած
47 իմ, ինչո՞ւ զիս Թողուցիր։ Անոնցմէ ոմանք՝
որ հոն կայներ էին, երբոր լսեցին՝ կ՚բսէին,
48 Աիկա Եղիան կը կանչէ։ Եւ շուտ մը անոնցմէ
մէկը վազեց սպունգ մը առաւ՝ ՚քացախով
լեցուց, ու եղէգի մը անցընելով՝ առաւ ա
49 նոր որ խմէ։ Ու մնացեալները կ՚բսէին, Թող
տուր՝ տեսնենք Թէ Եղիան կու գայ ատիկա
ազատելու։
50 ՚Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով աղա
զակեց՝ ու հոգին աւանդեց։
51 Եւ ահա ՚տաճարին վարագոյրը վերէն վ
վար երկուքի ճեղքուեցաւ, ու երկիրը չար
52 ժեցաւ, և քարերը պատուեցան, Եւ գերեզ
մանները բացուեցան, ու շատ սուրբ հնձո
53 ղներու մարմինները յարութիւն առին, Եւ
գերեզմաններէն ելան անոր յարութենէն ե
տև, մտան սուրբ քաղաքը ու շատերուն ե
54 րեւցան։ ՚Բայց հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը
պահողները՝ երբոր տեսան երկրաշարժը ու
եղած բաները, շատ վախցան՝ ու բսին, Ճշ
մարիտ ասիկա Որդի Աստուծոյ էր։
55 Եւ հոն շատ կիներ կային որ հեռուէն
կը նայէին, ՚որոնք Գալիլեայէն Յիսուսի ե
56 տևէն եկան իրեն ծառայութիւն ընելու. ՚Ո-

Ի բ Օր · իա · 6։
ծ բ Օր · ժթ · 10։
Յհս · բ · 19։ բԹագ · ա · 16։ գ Թագ · բ · 32։ Գար · և · 28։
ի Ես · Ծգ · 5։ Մար · ժէ · 15։ Ղուկ · իգ · 16 · 24 · 25։ Յովհ · ժթ · 1 · 16։
կ Մար · ժէ · 16։ Յովհ · ժթ · 2։
լ Ղուկ · իգ · 11։
խ Սաղ · կժ · 19։ Ես · Ծգ · 3։
ձ Ես · Ծ · 6։ ԳԼ · իզ · 67։
ղ Ես · Ծգ · 7։
ճ Թես · ժէ · 33։ գ Թագ · իա · 13։ Գար · է · 37։ Երր · ժգ · 12։
մ Մար · ժէ · 21։ Ղուկ · իգ · 26։
յ Մար · ժէ · 22։ Ղուկ · իգ · 33։ Յովհ · ժթ · 17։
ն Սաղ · կժ · 21։ Տես Հմր · 48։
շ Մար · ժէ · 24։ Ղուկ · իգ · 34։ Յովհ · ժթ · 24։
ո Սաղ · իբ · 18։
չ Հմր · 54։
պ Մար · ժէ · 26։ Ղուկ · իգ · 38։ Յովհ · ժթ · 19։
ջ Ես · Ծգ · 12։ Մար · ժէ · 27։ Ղուկ · իգ · 52 · 53։ Յովհ · ժթ · 18։
ռ Սաղ · իբ · 7։ Ծէն · 25։ Մար · ժէ · 29։ Ղուկ · իգ · 35։
ս ԳԼ · իզ · 61։ Յովհ · բ · 19։
վ ԳԼ · իզ · 63։
տ Սաղ · իբ · 8։
ր Մար · ժէ · 32։ Ղուկ · իգ · 39։
ց Ամոս · բ · 9։ Մար · ժէ · 33։ Ղուկ · իգ · 44։
ւ Երր · է · 7։
փ Սաղ · իբ · 1։
ք Սաղ · կժ · 21։ Մար · ժէ · 36։ Ղուկ · իգ · 36։ Յովհ · ժթ · 29։
օ Մար · ժէ · 37։ Ղուկ · իգ · 46։
ֆ Եր · իգ · 31։ բ Մն · գ · 14։ Մար · ժէ · 38։ Ղուկ · իգ · 45։
և Հմր · 36։ Մար · ժէ · 39։ Ղուկ · իգ · 47։
ա Ղուկ · բ · 2 · 5։
բ Մար · ժէ · 40։

ընոջ մէջ էր Մարիամ Մագդաղենացին և Յակոբոսին ու Յովսեսին մայրը Մարիամ և Զեբեդեոսի որդւոցը մայրը։
57 Ու երբոր իրիկուն եղաւ, Արիմաթիայէն հարուստ մարդ մը եկաւ՝ որուն անունը Յովսէփ էր, որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր։
58 Պիղատոսին գոյը երթալով՝ Յիսուսի մարմինը խնդրեց. անոնք Պիղատոս ալ
59 բանան ըրաւ որ մարմինը տրուի։ Եւ Յովսէփ մարմինը առաւ, մաքուր կտաւով պատ-
60 նեց, Ու իրաւ իր նոր գերեզմանին մէջ՝ որ քարէ փորած էր. և գերեզմանին դու-
61 ռը մեծ քար մը գլորելով գնաց։ Եւ հոն էր Մարիամ Մագդաղենացին և միւս Մարիամը՝ գերեզմանին դիմացը նստած։
62 Եւ հետևեալ օրը՝ որ ուրբաթէն ետև էր, քահանայապետները ու փարիսեցիները ժող-
63 վեցան Պիղատոսին գոյը, Ու ըսին, Տէր, կը յիշենք որ ան մոլորեցուցիչը իր կենդանու-
64 թեան ատենը կ'ըսէր թէ Երեք օրէն ետև յարութիւն կ'առնեմ։ Ուստի հրաման ըրէ որ մինչև երրորդ օրը գերեզմանին զգուշութիւն ընեն. չըլլայ թէ իր աշակերտները գիշերով գան՝ դանիկա գողնան, և ժողովուրդին ըսեն թէ մեռելներէն յարութիւն առաւ. ու ետ-
65 քի մոլորութիւնը առջինէն դէշ ըլլայ։ Պի-
զատոս անոնց ըսաւ, Դուք ունիք պահապան զինուորներ. գացէք՝ զգուշութիւն ըրէք ինչ-
66 պէս որ գիտէք։ Անոնք ալ գացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին, քարը կնքելով ու պահապան զինուորները դնելով։

ԳԼ. ԻԸ

1 Հրեշտակը կ'ուսուցանէ կանանց Քրիստոսի յարութիւնը։ 9 Քրիստոս ինքը կ'երևնայ անոնց։ 11 Քահանայապետները տասակ կու տան զինուորներուն որ ըսեն թէ անիկա իր գերեզմանէն գոգցուեցաւ։ 16 Քրիստոս իր աշակերտներուն կ'երևնայ։ 19 և կը խրկէ զանոնք բոլոր հեթանոսները աշակերտելու և մկրտելու։

1 Եւ շաբաթ գիշերը որ մէկշաբթին կը լուսնար, եկաւ Մարիամ Մագդաղենացին ու
2 միւս Մարիամը գերեզմանը տեսնելու։ Եւ ահա մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, (ինչու որ Տէրոջը հրեշտակը երկինքէն իջնելով՝ գնաց գոնէն մէկդի գլորեցուց քարը, ու անոր
3 վրայ նստաւ։ Եւ անոր տեսքը փայլակի պէս էր, ու անոր հանդերձները՝ ձիւնի պէս ճեր-
4 մակ։ Եւ անոր վախէն պահապանները լա-

5 ռոլեցան, ու մեռածի պէս եղան։ Պատաս-
խանի առաւ հրեշտակը ու բսաւ կիներուն, Դուք մի վախնաք. քանզի գիտեմ որ կը փըն-
6 տրէք Յիսուսը՝ որ խաչուեցաւ. Ինձի հոս չէ, (ինչու որ յարութիւն առաւ, ինչպէս որ ըսաւ. եկէք տեսէք ան տեղը՝ ուր որ Տէրը
7 պառկած էր։ Եւ շուտ մը գացէք անոր աշակերտներուն ըսէք թէ անիկա մեռելներէն յարութիւն առաւ, և ահա ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք անի-
8 կա. ահա ձեզի պրտցուցի։ Եւ անոնք շուտ մը գերեզմանէն եղան վախով ու մեծ ուրա-
խութիւնով՝ և կը վազէին աշակերտներուն պատմելու։
9 Ու երբոր կ'երթային անոր աշակերտներուն պատմելու, ահա Յիսուս անոնց դէմ ելաւ՝ ու ըսաւ, Ողջոյն ձեզ։ Եւ անոնք մօտենա-
լով՝ անոր ոտքերը բռնեցին, ու երկրպա-
10 գութիւն ըրին անոր։ Անառանը Յիսուս ըսաւ անոնց, Մի վախնաք, գացէք ըսէք եղբայր-
ներուս ըսէք որ Գալիլեա երթան, ու հոն զիս պիտի տեսնեն։
11 Երբոր անոնք կ'երթային՝ ահա պահապան զինուորներէն մէկ քանին քաղաքը եկան, ու քահանայապետներուն պատմեցին բոլոր
12 եղած բաները։ Եւ անոնք ժողովուելով ու խորհուրդ ընելով՝
13 շատ ոսկի տուին զինուորներուն, Ու ըսին, Ըսէք թէ Անոր աշակերտները գիշերով եկան անիկա գողցան՝ երբոր մենք կը քնանայինք։
14 Եւ թէ որ սա բանը կուսակալին ականջը հասնի, մենք անիկա կը համոզենք, և ձեզ
15 ապահով կ'ընենք։ Անոնք ալ առակը առին՝ ու սորվածնուն պէս ըրին. և սա ձայնը Հրէից մէջ տարածուեցաւ մինչև այս օրս։
16 Իսկ տասնմէկ աշակերտները գացին Գալիլեա՝ ան լեռը որ Յիսուս իրենց որոշեր
17 էր։ Ու երբոր զանիկա տեսան, երկրպագութիւն ըրին անոր, բայց ոմանք տարակուսեցան։
18 Եւ Յիսուս մօտենալով՝ խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ, Ամէն իշխանութիւն ինծի տրուեցաւ
19 երկինքի ու երկրի մէջ։ Ուրեմն գացէք ուսոլոր ազգերը աշակերտեցէք, մկրտեցէք զանոնք յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ.
20 սորվեցուցէք անոնց որ ան ամէն բաները պահեն՝ (ինչ որ ես ձեզի պատուիրեցի. և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ մինչև աշխարհիս վերջը։ Ամէն։

ա Մար. ժե. 42։ Ղուկ. իդ. 50։ Յովհ. ժէ. 38։
բ Ես. ծգ. 9։
գ Գլ. ժգ. 21։ ժէ. 22։ ի. 19։ իզ. 61։ Մար. ը. 31։ ժ. 34։ Ղուկ. լժ. 22։ ժը. 33։ իդ. 6, 7։
դ Յովհ. բ. 19։
ե Դան. գ. 17։
զ Մար. ժգ. 1։ Ղուկ. իդ. 1։ Յովհ. ի. 1։
է Գլ. իէ. 56։
ը Տես Մար. ժգ. 5։ Ղուկ. իդ. 4։
թ Յովհ. ի. 12։
ժ Դան. ժ. 6։
ի Գլ. ժբ. 40։ ժգ. 21։ ժէ. 22։ ի. 19։
լ Գլ. իգ. 32։ Հմր. 7։
խ Դան. է. 13, 14։ Գլ. ժա. 27։ ժգ. 28։ Ղուկ. ա. 32։ ժ. 22։ Յովհ. գ. 35։ է. 22։ ժգ. 3։ ժէ. 2։ Գծ. բ. 38։ Հռոմ. ժգ. 9։ Եբր. բ. 11։
ծ Յոե. անհոգ.
կ Գլ. իգ. 32։ Հմր. 7։
հ Գլ. իգ. 32։ Մար. ժգ. 7։
ձ Տես Մար. ժգ. 9։ Յովհ. ի. 12։
ղ Տես Յովհ. ի. 17։
ճ Մար. ժգ. 15։
մ Ես. ծբ. 10։ Ղուկ. իգ. 47։ Գծ. բ. 38, 39։ Հռոմ. ժ. 18։ Կող. ա. 23։
յ Գծ. բ. 42։

Ա. ԻԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յովհաննէս մկրտչին պաշտօնը։ 9 Քրիստոս կը մկրտուի։ 12 կը փորձուի։ 14 կը քարոզէ։ 16 իրեն հետեւելու կը կանչէ Պետրոսը, Անդրեասը, Յակոբոսը եւ Յովհաննէսը։ 23 կը բժշկէ դեւահար մը։ 29 Պետրոսին զքաղաքը 32 ու շատ հիւանդներ, 41 եւ կը մաքրէ բորոտը։

1 Սատուծոյ Որդւոյն Քրիստոսի ա-
2 ւետարանին սկիզբը։ Ինչպէս որ մարգարէից
մէջ գրուած է, Նայ ես իմ դեսպանս կը խրկեմ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու ճամբադ
3 պիտի պատրաստէ քու առջեւիդ։ Անապատի մէջ կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները չիսկեցէք։
4 Յովհաննէս անապատին մէջ կը մկրտէր, եւ ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր՝
5 մեղքերու թողութեան համար։ Եւ բոլոր Հրէաստանի երկիրը ու Երուսաղէմացիք կ'երթային անոր, ու ամէնքը կը մկրտուէին անկէ Յորդանան գետին մէջ՝ մեղքերնին խոստովա-
6 նելով։ Եւ Յովհաննէս հագեր էր ուղտի մազ, եւ իր մէջքը կաշիէ գօտի, ու իր կերակուրը
7 մարախ ու վայրենի մեղր էր։ Եւ կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Իմ ետեւէս ինծմէ զօրաւորը կու գայ, որ ես արժանի չեմ ծռելու եւ անոր կօ-
8 շիները քաշերը արձկելու։ Ես ձեզ ջրով մկրտեցի, բայց անիկա ձեզ Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտէ։
9 Ու եղաւ որ ան օրերը Յիսուս Գալիլեայի Նազարեթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէն մկրը-
10 տուեցաւ Յորդանանու մէջ։ Եւ շուտ մը ջուրէն ելլելուն պէս՝ երկինքը բացուած տեսաւ, և Հոգին աղաւնիի պէս՝ որ իր վրայ կ'իջ-
11 նէր։ Եւ ձայն մը եկաւ երկինքէն՝ որ կ'ըսէր, Դուն ես իմ սիրելի Որդիս, որուն համար եմ։
12 Եւ շուտ մը Հոգին անապատը հանեց զա-
13 նիկա։ Ու քառասուն օր հոն էր անապատին մէջ՝ Սատանային փորձուած. և գազաններու հետ էր, ու հրեշտակները կուգան սպասաւորութիւն կ'ընէին։
14 Եւ Յովհաննէսին մատնուելէն ետեւ Յիսուս Գալիլեա եկաւ, Սատուծոյ արքայութեան
15 աւետարանը կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Թէ ժամանակը լրացած է, և Սատուծոյ թա-
16 գաւորութիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէք ու աւետարանին հաւատացէք։
Երբոր Գալիլեացւոց ծովուն քովէրը կը պատէր, տեսաւ Սիմոնը ու Սիմոնին եղբայրը Անդրեասը՝ ծովը ուռկան ձգած, ինչու-
17 որ ձկնորս էին։ Եւ Յիսուս բաւ անոնց, Իմ ետեւէս եկէք, ու ես ձեզ ընեմ որ մարդու-
18 որսորդ ըլլաք։ Անոնք ալ շուտ մը լուրնց ուռկանները թողուցին ու անոր ետեւէն գացին։
19 Եւ անկէ քիչ մը առաջ երթալով՝ տեսաւ Զերեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, որ անոնք ալ նաւին մէջ ուռկան-
20 ները կը կարկտէին. Եւ շուտ մը զանոնք կանչեց. անոնք ալ իրենց Հայրը Զերեդէոսը վարձկաններուն հետ նաւին մէջ ձգելով ա-
նոր ետեւէն գացին։
21 Ու մտան Կափառնայում. և իսկոյն շաբաթ օրը ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցը-
22 նէր։ Եւ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ, ինչու որ իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցնէր անոնց, ու չ
23 թէ դպիրներուն պէս։ Եւ անոնց ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ ոգի ունէր
24 եւ նեղսրտ ձայն, ու ազազակեց բսելով, Թողուր, Դուն մեզի հետ ի՞նչ բան ունիս, Յիսուս Նազովրեցի. միթէ մեզ կորսնցնելու եկար. գիտեմ քեզ՝ ով ես, Սատուծոյ Սուրբը։
25 Եւ Յիսուս նախատեց անոր՝ բսելով, Պապան-
26 չէ ու ել ատկէ։ Եւ պիղծ ոգին տասակ ցնցեց զանիկա, ու մեծ ձայնով մը ազազա-
27 կեց ու անկէ ելաւ։ Եւ ամէնքը զարմացան, անանկ որ իրարու հարցուփորձ կ'ընէին ու կ'ըսէին, Ա՛ս ի՞նչ է. ի՞նչ նոր վարդապետութիւն է աս, որ իշխանութիւնով պիղծ ոգիներուն ալ կը հրամայէ, ու իրեն կ'հնա-
28 զանդին։ Եւ շուտ մը իր համբաւը Գալիլեացւոց ամէն կողմերը ելաւ։
29 Եւ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Յովհաննէսի ու Անդրեասին տունը մտան Յակոբոսին
30 և Յովհաննէսին հետ։ Ու Սիմոնին զոքանչը ջերմի բռնուած պառկած էր, և շուտ մը
31 անոր համար բսին իրեն։ Ու ձեռքը մօտեցաւ՝ անոր ձեռքէն բռնեց, վերցուց անիկա.

ա Մատ. ժգ. 33։ Ղուկ. ա. 35։ Յովհ. ա. 34։
բ Մալ. գ. 1։ Մատ. ժա. 10։ Ղուկ. է. 27։
գ Եսա. խ. 3։ Մատ. գ. 3։ Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 15, 23։
դ Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 3։ Յովհ. գ. 23։
ե Մատ. գ. 5։
զ Մատ. գ. 4։
է Ղե. ժա. 22։
ը Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 27։ Գոր. ժգ. 25։
թ Գոր. ա. 5։ ժա. 16։ ժթ. 4։
ժ Եսա. խգ. 3։ Յովհ. բ. 28։ Գոր. բ. 4։ ժ. 45։ ժա. 15, 16։ ա Կոր. ժբ. 13։
ի Սալ. բ. 7։ Մատ. գ. 17։ Գղ. թ. 6։
լ Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 1։
խ Մատ. գ. 11։
ծ Մատ. գ. 12։
կ Մատ. գ. 23։
հ Դան. թ. 25։ Գոր. գ. 4։ Եփես. ա. 10։
ձ Մատ. գ. 2։ գ. 17։
ղ Մատ. գ. 18։ Ղուկ. է. 4։
ճ Մատ. ժթ. 27։ Ղուկ. է. 11։
մ Մատ. ա. 21։
յ Մատ. գ. 13։ Ղուկ. գ. 31։
ն Մատ. է. 28։
շ Ղուկ. գ. 33։
ո Մատ. ը. 29։
չ Հմր. 34։
պ Գղ. թ. 19։
ջ Մատ. ը. 14։ Ղուկ

և խակոյն ջերմը ինձ տուաւ զանիկա, ու ա-
նոնց ապաստարանին կ'ընէր։
32 Պ Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ արեգակին մտած
աները բոլոր հիւանդները և դիւահարները
33 իրեն կը բերէին։ Ու բոլոր քաղաքը դուռը
34 ժողվուեր էր։ Եւ շատ հիւանդներ կերպ
կերպ ցաւերէ՝ բժշկեց, ու շատ դևեր հա-
նեց. ու ՚դևերուն խօսիլ չէր տար, ինչու
որ գինքը կը ճանչնային։
35 ՚Եւ առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դուրս
ելաւ ու գնաց անապատ տեղ մը,
36 և հոն աղօթք կ'ընէր։ Ու Սիմոն և իր հե-
37 տը եղողները զայն անոր հետևեցան։ Ու երբոր
գտան զանիկա՝ ըսին անոր թէ Ամէնը քեզ
38 կը փնտռեն։ Եւ ըսաւ անոնց, ՚Եկէ՛ երթանք
մերձակայ գիւղաքաղաքները, որ հոն ալ
քարոզեմ, քանզի ՚ասա բանիս համար ելեր
39 եմ։ ՚Եւ անոնց ժողովարաններուն մէջը կը
քարոզեր բոլոր Գալիլեայի մէջ, ու դևեր կը
հանէր։
40 ՚Մէկ բորոտ մը ևիաւ անոր, կ'աղաչէր,
ծունկ կը դնէր ու կ'ըսէր անոր, Թէ որ ու-
41 զես՝ կրնաս զիս մաքրել։ Եւ Յիսուս խըղ-
ճալով՝ ձեռքը երկնցուց, դպաւ անոր, ու
42 ըսաւ անոր, Կ'ուզեմ՝ մաքրուէ։ Ու երբոր
— ըսաւ անոր, չուաւ մէկ բորոտութիւնը ան-
43 կէ գնաց, ու մաքրուեցաւ։ Եւ սաստիկ պա-
տուէր տալով անոր՝ չուաւ մէկ դուրս հանեց
44 անիկա, ու ըսաւ անոր, Զգոյշ կեցիր, մէ-
կուն բան մը չըսես, հապա գնա քեզ քա-
հանային ցուցուր, և տուր քու մաքրուելուդ
ընծան, ՚որ Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկա-
45 յութիւն ըլլալու համար։ Բայց ՚անիկա ել-
լելով՝ սկսաւ շատ հրատարակել ու բանը տա-
րածել, անանկ որ ալ ինքը չէր կրնար յայտ-
նի կերպով քաղաք մը մտնել. հապա դուրս
անապատ տեղուանք էր, ՚և ամէն կող-
մերէն իրեն կու գային։

ԳԼ. Բ

1 Ու Նորէն ՚կափառնայում մտաւ քանի մը
2 օրէն հոն. Ու լուեցաւ որ անիկա տան
մէջ է, և շատով շատ մարդիկ ժողվուեցան,
անանկ որ ալ տեղ չկար, ոչ ալ դրանը քո-
վերը. ու կը խօսէր անոնց Աստուծոյ խօսքը։
3 Եւ կու գային իրեն՝ չորս մարդով վերցուած
4 անդամալոյծ մը կը բերէին։ Ու երբոր բազ-

մութենէն չէին կրնար անոր մօտենալ, քա-
կեցին տանը յարկը՝ ուր որ Յիսուս էր, ու ծակ
մը բանալով՝ վար ինկեցուցին մահիճը՝ որուն
5 վրայ պառկած էր անդամալոյծը։ Եւ Յիսուս
անոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդա-
մալոյծին, Որդեակ, քու մեղքերդ քեզի
6 ներուած են։ Ու դպիրներէն մէկ քանիները
կային որ հոն նստեր էին, և իրենց սրտերուն
7 մէջ կը խորհէին՝ ըսելով, Ինչո՞ւ համար ասիկա
ասանկ հայհոյութիւններ կը խօսի. ՚ո՞վ կրնայ
մեղայ թողութիւն տալ, բայց միայն Աս-
8 տուած։ Եւ ՚Յիսուս իսկոյն իմանալով իր հո-
գւոյն մէջ՝ որ անոնք այնպէս կը խորհին մէ-
ջերնին, ըսաւ անոնց, Աս ի՞նչ կը խորհիք
9 սրտերնուդ մէջ։ ՚Ո՞րը աւելի դիւրին է, ան-
դամալոյծին ըսել՝ Քու մեղքերդ ներուած են,
եթէ ըսել՝ Ելիր, մահիճդ առ ու քալէ։
10 Բայց որպէս զի դիտնաք թէ Որդին մարդոյ
իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու
թողութիւն տալու, (ըսաւ անդամալոյծին,)
11 Քեզի կ'ըսեմ, Ելիր, մահիճդ առ ու տունդ
12 գնա։ Ան ալ չուաւ մը ելաւ, և իսկ մահիճը
առնելով՝ ամենուն առջևը դուրս ելաւ, ա-
նանկ որ ամէնքը ապշած մնացին, և փառք
տուին Աստուծոյ, ու ըսին թէ Աւանկ բան
մը ամենևին տեսած չենք։
13 ՚Եւ ելաւ նորէն ծովեզերքը, ու բոլոր ժո-
ղովուրդը իրեն կու գային, և կը սորվեցնէր
14 անոնց։ ՚Ու երբոր կ'անցնէր, տեսաւ Ղևի
Ալփեոսեանը, որ մաքս ընդունելու տեղը
նստեր էր, ու ըսաւ անոր, Եկուր իմ հետևէս.
15 ան ալ ելաւ անոր հետևեցաւ։ ՚Ու եղաւ
որ երբոր սեղան նստած էր անոր տանը մէջ,
շատ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ ալ սեղան
նստած էին Յիսուսի հետ ու անոր աշակերտ-
ներուն հետ. քանզի շատեր էին, ու անոր
16 հետևեցան։ Եւ դպիրները ու փարիսե-
ցիները երբոր տեսան թէ անիկա մաքսաւոր-
ներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ, ըսին
անոր աշակերտներուն, Ինչո՞ւ համար մաք-
սաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ
17 ու կը խմէ։ Եւ Յիսուս երբոր լսեց՝ ըսաւ ա-
նոնց, ՚Առողջներուն բժիշկ պէտք չէ, հա-
պա հիւանդներուն. ես արդարները կանչե-
լու չեկայ, հապա մեղաւորները։
18 ՚Եւ Յովհաննէսին ու փարիսեցիներուն ա-
շակերտները ծոմ կը պահէին. և եկան ու
ըսին անոր, Ինչո՞ւ Յովհաննէսին ու փարի-
սեցիներուն աշակերտները ծոմ կը պահեն,
19 ու քու աշակերտներդ ծոմ չեն պահեր։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոնց, Միթէ կարելի՞ է որ
հարսնեկքին ատեն որ հարսնեկքը իրենց

Ձ Մատ. ը. 16։ Ղուկ. դ. 41։
ա ԳԼ. գ. 12։ Ղուկ. դ. 42։ Տես Գործ. ժգ. 17, 18։
բ Ղուկ. գ. 43։
գ Ղուկ. գ. 44։
դ Եսա. կա. 1։ Յովհ. ժգ. 28։ ԺԿ. 4։
ե Մատ. գ. 23։ Ղուկ. դ. 45։
զ Մատ. ը. 2։ Ղուկ. ե. 12։
է Գործ. ժգ. 3, 4, 10։ Ղուկ. ե. 14։
ը Ղուկ. ե. 15։
թ ԳԼ. ե. 13։
ի Մատ. Թ. 1։ Ղուկ. ե. 18։
ժ Յոբ. ԺԳ. 4։ Եսա. խգ. 25։
ի Մատ. Թ. 4։
լ Մատ. Թ. 5։
խ Մատ. Թ. 9։
ծ Մատ. Թ. 9։ Ղուկ. ե. 27։
կ Մատ. Թ. 10։
հ Մատ. Թ. 12, 13։ ԺԸ. 11։ Ղուկ. է. 31, 32։ ԺԹ. 10։
ձ Տիմ. ա. 15։
ղ Հռոմ. ե. 20։ Պաշտպ. Թագ. պաշտպ. Թագ.
ճ Մատ. Թ. 14։ Ղուկ. ե. 33։

հետ է, ծոմ պահեն. որչափ ժամանակ որ փեսան իրենց հետը ունին, կարելի չէ ծոմ
20 պահել։ Բայց օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի, հապա ան օրը ծոմ պիտի
21 պահեն։ Մէկը կարկատան չձգեր նոր լաթի կտոր մը հին հանգերձի վրայ. մէյ չէ՝ ան նորը որ անոր լրումնանը համար ըրուած էր, հինէն կ'առնէ, ու պատռուածքը ալ աւելի դէշ
22 կ'ըլլայ. ոչ ալ մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնէ. եթէ ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը պատռէ, ու գինին կը թափի և տիկերը կը կորնչին. հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ դնելու է։
23 Ու եղաւ որ շաբաթի օրը հունքը արտերուն միջէն կ'անցնէին, և իր աշակերտները որ կ'եր-
24 թային, սկսան հասկեր փրցընել։ Ու փարիսեցիները ըսին իրեն, Նայէ՛ շաբաթի օրը
25 ի՞նչ կ'ընեն, որ արժան չէ։ Ինքն ալ անոնց ըսաւ, Բնաւ չէ՞ք կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը՝ երբոր պէտք ունեցաւ, և անո-
26 ր եւ անոնք որ իր հետն էին, ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը Աբիաթար քահանայապետին օրովը, և առաջաւորութեան հացերը կերաւ, ու տուաւ անոնց ալ որ իր հետն էին, Որ ուտել չէ օրինաւոր միայն քահանաներուն։ Եւ ըսաւ անոնց,
27 Շաբաթը մարդուն համար եղաւ, ու չէ թէ
28 մարդը շաբաթին համար։ Ուրեմն Որդին մարդոյ շաբաթին ալ տէրն է։

ԳԼ. Գ

1 Ե՛ւ նորէն ժողովարանը մտաւ, ու հոն մարդ
2 մը կար՝ որուն ձեռքը չորցած էր։ Եւ իրեն կը սպասէին թէ արդեօք շաբաթի օրը զանի-
3 կա պիտի բժշկէ՞, որ իր վրայով ամբաստա-
4 նութիւն ընեն։ Եւ ինքը ձեռքը չորցած մար-
դուն ըսաւ, Եկիր մէջտեղը կեցի՛ր։ Ու ըսաւ անոնց, Շաբաթի օրը բարի՞ք ընել արժան է՝ թէ չարի՞ք ընել, հոգի մը ապրեցնե՞լ թէ
5 մեռցընել. բայց անոնք լուռ կեցան։ Եւ զանոնք բարկութեամբ չուրջանակի անոնց վրայ նայելով՝ անոնց սրտերուն կուրութեանը համար տրտմած, ըսաւ ան մարդուն, Ձեռքդ երկնցուր. ան ալ երկնցուց, և անոր
6 ձեռքը ողջացաւ։ Ու փարիսեցիները ելան հոգի եսեանները հետ մէկտեղ չուտ մը դուրս

ֆ Մատ. ժբ. 1։ Ղուկ. գ. 1։	ֆ Մատ. ժբ. 8։	ֆ Ոմն+ողջացաւ միւս պէս։
ֆ ր Օր. իգ. 25։	—	ֆ Մատ. ժբ. 14։
ֆ ա Թագ. իա. 6։		ֆ Մատ. իբ. 16։
ֆ Եղ. իմ. 32, 33։ Դան. իգ. 9։	ֆ Մատ. ժբ. 9։ Ղուկ. գ. 6։	ֆ Ղուկ. գ. 17։
		ֆ ԳԼ. ա. 23, 24։

ելլելով, անոր դէմ խորհուրդ կ'ընէին թէ ինչպէս կորնչցընեն անիկա։
7 Բայց Յիսուս իր աշակերտներովը ծովեզերքը դնաց. և շատ բազմութիւն անոր եկաւ
8 գալիլեացին, ու Հրէաստանէն, և Երուսաղէմէն, ու Եդոմէն, և Յորդանանու անդի կողմէն. ու անոնք որ Տիւրոսի ու Սիդոնի չրջակայ տեղերէն էին, շատ բազմութիւն, երբոր լսեցին ինչ որ կ'ընէր՝ իրեն ե-
9 կան։ Եւ իր աշակերտներուն ըսաւ որ նաւակ մը պատրաստ կենայ իրեն համար՝ ժողովուրդին բազմութեանը պատճառաւ, որ պին-
10 ը չնեղեն։ Քանդի շատերը բժշկեց, անանկ որ
11 շատ ունեցողները վրան կը դիպուէին որ իրեն դպչին։ Եւ պիղծ ոգիները երբոր գինքը կը տեսնէին, կ'իյնային իր առջեւը, կը կանչուր-
12 էին ու կ'ըսէին, Դուն ես Աստուծոյ Որդին. և ինքը ասոնք կը յանդիմանէր զանազանք, որ զինքը չյայտնեն։
13 Եւ լեռը ելլելով՝ իր ուզածները իրեն
14 կանչեց, ու գացին անոր քովը։ Եւ տասներկու հոգի որոշեց, որ իր հետը ըլլան, և որ
15 անոնք իրեն քարոզել, Ու իշխանութիւն ունենալ ցաւերը բժշկելու և դեւերը հանելու։
16 Ու Սիմոնին տուաւ անունը Պետրոս դրաւ. (17) Եւ Զեբեդեան Յակոբոսին ու Յակոբոսին եղբօր Յովհաննէսին՝ անոնց անունները Բանէրգէս
18 դրաւ, որ կ'ըսէ Որդիք որոտման. Եւ Անդրէասը, ու Փիլիպպոսը, և Բարթուղիմէոսը, ու Մատթէոսը, և Թովմասը, ու Ալփէոսեան Յակոբոսը, և Թադէոսը, ու Սիմոն Կանանացին,
19 Եւ Յուդա Իսկարիովտացին, որ նաև մատնեց զանիկա։
20 Տուն մը եկան, և նորէն ժողովուրդը ժողովուեցաւ, Ճանապարհ որ Հաց ուտելու ալ չեն-
21 նար։ Երբ իր ազգականները լսեցին՝ ելան որ կրնան բռնեն, Քանդի կ'ըսէին
22 թէ խելքը թռած է։ Եւ անդրկովկասցի դպիրները որ երուսաղէմէն էջեր էին, կ'ըսէին թէ Վաալզեբուղ կայ, և դեւերուն իշխանո-
23 վը դեւերը կը հանէ։ Եւ իրեն կանչելով զանոնք՝ առակներով կ'ըսէր անոնց, Ինչպէս
24 կրնայ Սատանան Սատանայ հանել։ Ու թէ որ մէկ թագաւորութիւն մը իրեն դէմ բաժնուի, ան թագաւորութիւնը չկրնար կենալ։
25 Եւ թէ որ տունն ալ իրեն դէմ բաժնուի, ան
26 տունը չկրնար կենալ։ Ու թէ որ Սատանան իրեն դէմ ելաւ ու բաժնուած է, անիկա չկրնար կենալ, հապա անոր վերջը հասած
27 է։ Մէկը չկրնար զօրաւոր մարդու մը տունը մտնելով՝ անոր կարասիները յափշտակել, թէ որ առաջ ան զօրաւոր մարդը չկապէ,

Ղուկ. գ. 42։	գ. 12։ Բ. 1։	25։ Ղուկ. ժա. 17։ Յովհ. է. 20։ 48, 52։ Ժ. 20։
ֆ Մատ. ժգ. 33։ ԳԼ. ա. 1։	ֆ Յովհ. ա. 42։	
ֆ Մատ. ժգ. 16։ ԳԼ. ա. 25, 34։	ֆ ԳԼ. գ. 31։	ֆ Մատ. ժբ. 25։
ֆ Մատ. ժ. 1։ Ղուկ.	ֆ Յովհ. է. 5։ Ժ. 20։	ֆ Ես. խԹ. 24։ Մատ. ժբ. 29։
	ֆ Մատ. Թ. 34։ Ժ.	

28 ու եառքը անոր առնեն կողոպտէ։ Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի որ Աստուծոյ մեղքերը պիտի նե-
րուին մարդոց որդիներուն, և հայհոյութիւն-
29 ները՝ որչափ որ հայհոյեն. Բայց ով որ հա-
գայն Սրբոյ դէմ հայհոյէ, յաւիտեան թողու-
30 թիւն պիտի չունենայ, հապա յաւիտենական
դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ. Վասն
31 զի կ'ըսէին թէ Պիղծ ոգի կայ անոր ներսի
դէն։

Եառքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան,
և դուրսը կայնելով՝ մարդ խրկեցին ու կը կան-
32 չէին զանիկա։ Եւ ժողովուրդը անոր բոլոր-
ուքը նստեր էր, ու ըսին իրեն թէ Ահա քու
մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կ'այնէ ու քեզ
33 կ'ուզեն։ Եւ անիկա պատասխան տուաւ ա-
նոնց ու ըսաւ, Ո՞վ է իմ մայրս կամ եղբայր-
34 ներս։ Ու իր բոլորտիքը նստողներուն նայե-
լով՝ ըսաւ, Ահա իմ մայրս ու իմ եղբայրներս.
35 վասն զի ով որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ,
անիկա է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս։

ԳԼ. Գ

1 Սերմնացանին առակը, 14 և անոր առակին մեկնութիւնը։ 21 Մեզի պարտաւոր ենք մեր գիտութեան լոյսը ուրիշներուն ալ հաղորդելու։ 26 Ծածուկ ամէնքյաղ սերմին 30 և մանանեխի հատին առակը։ 35 Քրիստոս կը հանդարտեցնէ ծովուն ալեկոծութիւնը։

1 Դարձեալ սկսաւ սորվեցընել ծովեզերքին
վրայ, և շատ ժողովուրդ անոր քովը ժո-
ղովեցաւ, անանկ որ ինքը նաւը մտաւ ու նըս-
տաւ ծովուն վրայ, և բոլոր ժողովուրդը ցա-
2 մաքը ծովուն եզերքն էր։ Եւ անոնց շատ բա-
ներ կը սորվեցընէր առակներով, ու կ'ըսէր
3 անոնց իր վարդապետութեանը մէջ, Լսեցէք.
4 Ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ։ Ու
երբոր կը ցանէր, մէկ քանին ճամբուն քովը
ինկաւ, և *թռչունները եկան ու կերան զա-
5 նիկա։ Եւ ուրիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի
վրայ, ուր որ շատ հող չկար. և չուտ մը բու-
սաւ՝ հողը խորութիւն չունենալուն հա-
6 մար. Արեւն ծագած ատենը այրե-
ցաւ, ու արմատ չունենալուն համար չորցաւ։
7 Եւ ուրիշը ինկաւ փուշերու մէջ, և փուշերը
եկան ու խեղդեցին զանիկա, ու պտուղ չբե-
8 րաւ։ Եւ ուրիշը ինկաւ աղէկ հողի մէջ, ու
պտուղ կու տար, որ ելաւ ու մեծցաւ, և կը
բերէր մէկուն տեղը երեսուն, ու մէկուն տե-
9 ղը վաթսուն, և մէկուն տեղը հարիւր։ Ու
կ'ըսէր, Ան որ լսելու ականջ ունի՝ լսէ։
10 Ու երբոր առանձին էր, իր քովը եղողնե-

1 Մատ. ժբ. 31։ Ղուկ. ժբ. 10։ ա Յովհ. ե. 16։
2 Մատ. ժբ. 46։ Ղուկ. ը. 19։
ա Մատ. ժգ. 1։ Ղուկ. ը. 4։
բ Գլ. ժբ. 38։
* Յունաց երկնից թռչունները
գ Յովհ. ժե. 5։ Կող. ա. 6։
դ Մատ. ժգ. 10։ Ղուկ. ը. 9, ևն։
ե ա Կոր. ե. 12։ Կող. գ. 5։ ա Թես. գ. 12։ ա Տիմ. գ. 7։
զ Եփ. գ. 9։ Մատ. ժգ. 14։ Ղուկ. ը. 10։ Յովհ. ժբ. 40։ Գոր. իե. 26։ Հբ. ամմ. ժա. 8։
է Մատ. ժգ. 19։
ը ա Տիմ. գ. 9, 17։
թ Մատ. ե. 15։ Ղուկ. ը. 16։ ժա. 33։
ժ Մատ. ժ. 26։ Ղուկ. ժբ. 2։
ի Մատ. ժա. 15։ Հմր. 9։
լ Մատ. է. 2։ Ղուկ. գ. 38։
խ Մատ. ժգ. 12։ Ես. 29։ Ղուկ. ը. 18։ ժհ. 26։
ծ Մատ. ժգ. 24։

րը տասներկուքին հետ մէկտեղ հարցուցին
11 իրեն ան առակը։ Եւ ըսաւ անոնց, Ձեզի տը-
րուած է գիտնալ Աստուծոյ թագաւորութեա-
նը խորհուրդը, բայց հանոնց որ դուրսէն են
12 ամէն բան առակներով կ'ըլլայ. Ո՛ր տեսնե-
լով տեսնեն՝ ու չտեսնեն, և լսելով լսեն՝ ու
չհասկնան, որ չըլլայ թէ դարձի գան, և ի-
13 րենց մեղացը թողութիւն ըլլայ։ Ու ըսաւ
անոնց, Այս առակը չգիտէք դիտեր. ուրկից ի՞նչ-
14 պէս պիտի գիտնաք ամէն առակները։ Հերմ
15 ցանողը խօսքը կը ցանէ։ Եւ ճամբուն քովին-
ները անոնք են՝ որոնց մէջ խօսքը կը ցանուի,
ու երբոր կը լսեն, չուտ մը Սատանան կու
գայ՝ և անոնց սրտերուն մէջ ցանուած խօսքը
16 կը հանէ։ Նոյնպէս ալ ապառաժուտ տեղե-
րու վրայ ցանուածները անոնք են, որ երբոր
կը լսեն խօսքը՝ չուտ մը ուրախութեամբ կ'ըն-
17 դունին զանիկա. Եւ իրենց մէջը արմատ չու-
նենալով՝ քիչ ժամանակ կը տեւեն, եառքը երբ-
որ նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին
18 համար, չուտ մը կը գայթակղին։ Եւ փուշե-
րուն մէջ ցանուածները անոնք են՝ որ երբ
19 խօսքը կը լսեն, Աշխարհիս գրաղմունքները
ու հարստութեան խաբէութիւնները, և ու-
րիշ բաներուն ցանկութիւնները մէջ մտնելով՝
20 խօսքը կը խեղդեն, ու կ'ըլլայ անպտուղ։ Եւ
աղէկ հողի մէջ ցանուածները անոնք են, որ
խօսքը կը լսեն և կ'ընդունին, ու պտուղ կու
տան՝ մէկուն տեղը երեսուն, և մէկուն տեղը
վաթսուն, ու մէկուն տեղը հարիւր։

21 Եւ ըսաւ անոնց, Միթէ ճրագը գրուանին
կամ մահիճին տակը գրուելու համար կու
գայ. չէ՞ որ աշտանակին վրայ գրուելու հա-
22 մար։ Ինչու որ ծածուկ բան մը չկայ, որ պի-
տի չյայտնուի. և գաղտուկ բան մը չէ եղած՝
23 որ երեւան պիտի չելլէ։ Թէ որ մէկը լսելու
ականջ ունի՝ լսէ։

24 Եւ ըսաւ անոնց, Նայեցէք ինչ կը լսէք.
Ինչ չափով որ դուք կը չափէք, նոյն չափովը
պիտի չափուի ձեզի. և ձեզի՝ որ կը լսէք,
25 պիտի աւելնայ։ Վասն զի ով որ ունի, անոր
պիտի տրուի. և ով որ չունի, ունեցածն
ալ անկէ պիտի առնուի։

26 Եւ կ'ըսէր, Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ասանկ է, որպէս թէ մէկ մարդ մը հողին մէ-
27 ջը սերմ ձգէ, Ու քնանայ և արթննայ գի-
շեր ու ցորեկ, և սերմը բուսնի ու մեծնայ,
28 — Ինքը չգիտեր թէ ինչպէս։ Քանզի հողը
ինքիմքէն պտուղ կու տայ, առաջ խոտը, ետ-
քը հասկը, անկէ հասկ լեցուն ցորենը հաս-

29 կին մէջ։ Ու երբոր պտուղը հասունցայ, շուտ
մը մանգաղը կը խրկէ, ընչու որ հունձքի
ատենը հասած է։
30 Եւ կ'ըսէր, Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի նմանցընենք, կամ ի՞նչ առակով
31 անկից բաղդատենք։ Մանանեխի հատին նը-
ման է, որ հողի մէջ ցանուած ատենը՝ երկ-
րի վրայ եղած սերմերուն ամենէն պզտիկն
32 է։ Ու երբոր ցանուի՝ կը բուսանի և ամէն խո-
տերէնէրէն ալ մեծ կ'ըլլայ, ու մեծ ճիւ-
ղեր կ'արձակէ, անանկ որ երկնից թռչուն-
ներուն հերիք կ'ըլլայ անոր շուքին տակը
բնակելու։
33 Եւ ասանկ շատ առակներով կը խօսէր ա-
նոնց հետ խօսքը՝ որչափ որ կրնային մտիկ
34 ընել։ Ու առանց առակի բան մը չէր խօսեր
անոնց, բայց առանձին իր աշակերտներուն
կը մեկնէր ամէնը։
35 Եւ նոյն օրը երբոր իրիկուն կ'ըլլար՝ ըսաւ
անոնց, Եկէ՛ք անդին անդիի կողմը անցնինք։
36 Անոնք ալ ժողովուրդը թող տալով՝ առին
զինքը ինչպէս որ էր նաւուն մէջ. և ուրիշ
37 նաւակներ ալ կային անոր հետ։ Ու հովի
մեծ փոթորիկ մը եղաւ, և ալիքները նա-
ւուն վրայ կու գային, անանկ որ գրեթէ կը
38 լեցուէր։ Ու ինքը նաւուն ետևի կողմը բար-
ձի վրայ կը քնանար. արթնցուցին զանիկա
և կ'ըսեին անոր, Վարդապետ, հոգդ չէ՞
39 որ կը կորսուինք։ Ու ելլելով՝ սաստեց հո-
վին, և ծովուն ըսաւ, Դադարի՛ լուռ կեցիր.
ու հովը դադրեցաւ, և մեծ խաղաղութիւն
40 եղաւ։ Ու ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ սանանկ վախ-
կոտ էք, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հաւատք չու-
նիք։ Եւ անոնք խիստ վախցան, ու կ'ըսէին
իրարու, Արդեօք ո՞վ է ասիկա՝ որ հովը ու
ծովը ասոր կը հնազանդին։

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս լեգէան անկեցող մարդը կը բժշկէ. 13 և անկէ ելլ-
ղղ գեղերը խաղերուն մէջ կը մանէ։ 25 Քրիստոս կը բժշկէ
արեամաու կնիկը, 35 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ։

1 Եւ եկան ծովուն անդին կողմը *Գադարա-
2 ցւոց երկիրը։ Ու երբոր ինքը նաւէն ելաւ,
դերեզմաններէն ելած մարդ մը պատահեցաւ
3 իրեն, որ պիղծ ոգի ունէր. Որ անոր բնակած
տեղն ալ գերեզմաններուն մէջն էր, ու ըզ-
թայով ալ մէկը չէր կրնար զանիկա կապել.
4 Որովհետև շատ անգամ ոտնակապերով և
շղթաներով կապուեր էր, բայց անիկա շղ-
թաները կտրեր ու ոտնակապերը կոտրտեր
5 էր, և մէկը չէր կրնար զանիկա նուաճել. Եւ
միշտ գիշեր ու ցորեկ †գերեզմաններուն մէջ

մէջ ու գերեզման-
ներուն մէջ
† Կամ՝ ժողովները
‡ Մատ. ը. 34. Գոր.
ը. 39։
‡ Ղուկ. ը. 38։
† Մատ. ժ. 1. Ղուկ.
ը. 40։
§ Մատ. ժգ. 15։
¶ Մատ. ժգ. 31։
Ղուկ. ժգ. 18։
Գոր. ը. 41. գ.
4. ե. 14. ԺԹ. 20։
§ Մատ. ժգ. 34։
Յովհ. ժգ. 12։
¶ Մատ. ը. 18. 23։
Ղուկ. ը. 22։
* Մատ. ը. 28. Ղուկ.
ը. 26։
* Յունաց Գերգեսա-
ցւոց
† Յունաց լեռներուն

ու լեռներուն մէջ՝ կը կանչուըտէր, ու իր
6 մարմինը քարերով կը ճեղքուտէր։ Երբոր հե-
ռուանց Յիսուսը տեսաւ, վազեց ու երկրպա-
7 դրմիւն ըրաւ անոր, Եւ մեծ ձայնով մը
աղաղակեց ու ըսաւ, Դուն իմ հետս ի՞նչ բան
ունիս, Յիսուս՝ Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ,
քեզ Աստուծով կ'երդմեցընեմ, զիս մի տան-
8 ջեր։ (Զանզի կ'ըսէր անոր, Պիղծ ոգի, ելլը
9 սա մարդէն։) Եւ անոր հարցուց թէ Անունդ
ի՞նչ է. ու ըսաւ անոր, Իմ անունս Լեգէան
10 է, ընչու որ մենք շատուոր ենք։ Եւ շատ
‡կ'աղաչէին անոր՝ որ զիրենք ան երկրէն
11 դուրս չխրկէ։ Եւ հոն լեռանը մօտ խոզերու
12 մեծ երամակ մը կար՝ որ կ'արածուէին։ Ու
ըոլոր դեւերը աղաչեցին անոր ու ըսին, Մեզ
խոզերուն խրկէ, որ անոնց մէջը մտնենք։
13 Եւ Յիսուս շուտ մը հրաման տուաւ անոնց.
ու երբոր պիղծ ոգիները ելան՝ խոզերուն մէջը
մտան, և երամակը գահավէժ տեղէն ծովը
վազեց, (երկու հազարի չափ կային,) ու ծո-
14 վուն մէջը խեղդուեցան։ Եւ խոզարածները
փախան, ու պատմեցին քաղաքը ու ագարակ-
ները. և հարցնել ելան տեսնելու՝ թէ ինչ բան
15 է որ եղաւ։ Ու եկան Յիսուսին, և տեսան
դիւահարը՝ որ լեգէոն ունէր, որ հագուած
ու խելքը վրան եկած նստեր էր, ու վախցան։
16 Եւ անոնք որ տեսեր էին, պատմեցին անոնց
թէ ինչ եղաւ դիւահարին, նաև խոզերուն
17 վրայով։ ¶Եւ սկսան աղաչել անոր, որ իրենց
18 սահմաններէն երթայ։ Ու երբոր անիկա նաւը
մտաւ, †դիւահարը կ'աղաչէր անոր՝ որ հետը
19 ըլլայ։ Եւ Յիսուս թող չտուաւ անոր, հապա
ըսաւ անոր, Գնա քու տունդ քու ընտա-
նեացդ, ու պատմէ անոնց ինչ որ Տէրը քե-
20 զի ըրաւ, և ողորմեցաւ քեզի։ Ան ալ գը-
նաց, և սկսաւ Դեկապօլիսի մէջ քարոզել ինչ
որ Յիսուս իրեն ըրաւ. և ամէնը կը զարմա-
նային։
21 ¶Ու երբոր Յիսուս նաւով նորէն ետևը ան-
դին կողմը անցաւ, շատ բազմութիւն ժող-
վուեցաւ անոր քովը, և ինքը ծովեզերքն էր։
22 ¶Եւ ահա ժողովրդապետներուն մէկը կու-
գար, որուն անունը Յայրոս էր, ու երբոր
23 տեսաւ զանիկա՝ անոր ոտքը ինկաւ. Եւ շատ
կ'աղաչէր անոր ու կ'ըսէր թէ իմ աղջիկս
մեռնելու մօտ է, գաս՝ անոր վրայ ձեռք
24 դնես, որպէս զի ապառի, ու պիտի ապրի։ Եւ
գնաց անոր հետ, ու շատ բազմութիւն իր
ետևէն կ'երթային ու կը նեղէին զինքը։
25 Եւ հիսիկ մը՝ ¶որ տասներկու տարի արիւ-
26 նի աղբիւրութեան մէջ էր, Ու շատ նեղու-
թիւն կրած էր շատ բժիշկներէն, և իր ըոլոր
ունեցածը վատներ էր, ու օգուտ մը չէր ըլ-
‡ Յայր. ժգ. 15։
¶ Մատ. ժգ. 31։
Ղուկ. ժգ. 18։
Գոր. ը. 41. գ.
4. ե. 14. ԺԹ. 20։
¶ Մատ. ը. 18։
Ղուկ. ը. 41։
¶ Ղե. ժե. 25։
Մատ. ԺԹ. 20։

Աաքելակաները իրենց քարոզութենէն Յիսուսի կը գառնան։ 34 Հինգ հացին ու երկու ձուկին հրաշքը։ 48 Քրիստոս ծովուն վրայ կը քալէ, 53 և ամէն իրեն դպչող ցաւագարները կը բժշկէ։

1 Եւ ահաւասիկ երբ եկաւ իր երկիրը, ու անոր
2 աշակերտները իր ետևէն գացին։ Եւ շաբաթ
օրը հասնելուն՝ սկսաւ ժողովարանին մէջ սոր-
վեցընել. ու շատերը լսելով կը զարմանային
ու կ՚ըսէին, [a]Ասիկա ուսկից ունի ասոնք բանե-
րը, կամ ասոնց [b]ինչ իմաստութիւն է ասոր տը-
րուած, որ ասանկ հրաշքներ կ՚ըլլան ասոր
3 ձեռքովը։ Ասիկա հիւսը չէ՞, Մարիամին որ-
դին, և [c]Յակոբոսին ու Յովսեսին և Յուդա-
յին ու Սիմոնին եղբայրը. ու ասոր քոյրերը
հոս մեր քովը չե՞ն. և [d]անոր վրայով կը
4 դժգոհակղին։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց,
[e]Մարգարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն իր
երկրին մէջ ու իր ազգականներուն և իր տանը
5 մէջ։ Ու չէր կրնար հոն մէկ հրաշք մըն ալ
ընել, միայն թէ քանի մը հիւանդներու վը-
6 րայ ձեռք դրաւ ու բժշկեց զանոնք։ Եւ [f]ա-
նոնց անհաւատութեանը վրայ կը զարմանար.
[g]ու չորկայ գեղերը պտըտելով՝ կը սորվեցը-
նէր։
7 [h]Եւ իրեն կանչեց տասներկուքը, ու սկը-
սաւ երկու երկու իրկել զանոնք, ու անոնց
իշխանութիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ.
8 Եւ պատուիրեց անոնց՝ որ ճամբու համար
բան մը չառնեն, բայց միայն գաւազան մը.
ոչ պարկ, ոչ հաց, ոչ առակ՝ գօտիներնուն
9 մէջ. Հապա [i]հողաթափ հագնին. և կրկին
10 հանդերձ մի հագնիք՝ ըսաւ։ [j]Ու ըսաւ անոնց,
Ո՛ր տուն որ մտնէք՝ հոն կեցէք մինչև որ ան-
11 կէ ելլէք։ [k]Եւ անոնք որ ձեզ չեն ընդունիր
ու ձեզի մտիկ չեն ըներ, երբոր անկէ կ՚ելլէք,
[l]ոտքերնուդ տակի փոշին թօթվեցէք՝ անոնց
վկայութիւն ըլլալու համար։ [m]Ճշմարիտ կ՚ը-
սեմ ձեզի, Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց աւ-
ելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝
քան թէ ան քաղաքին։"
12 Եւ անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին որ [n]ապ-
13 աշխարհին։ Եւ շատ դևեր կը հանէին,
[o]ու շատ հիւանդներ եղով կ՚օծէին ու կը բը-
ժշկէին զանոնք։
14 [p]Եւ Հերովդէս թագաւորը լսեց, (ինչու որ
անոր անունը յայտնի եղաւ,) ու կ՚ըսէր թէ
Յովհաննէս մկրտիչը մեռելներէն յարութիւն
առեր է, ու անոր համար հրաշքներ կ՚ըլլան
15 անով։ Ուրիշները կ՚ըսէին թէ Եղիան է.
ուրիշներն ալ կ՚ըսէին թէ Մարգարէ մըն է,
16 մեր, հապա ևս առաւել զայրացեր էր, ել-
որ Յիսուսի վրայով լսեց, եաևէն եկաւ
բազմութեանը մէջ, ու անոր հանդերձին դը-
17 պաւ. Քանզի կ՚ըսէր, Թէ որ միայն անոր
հանդերձներուն դպչիմ, պիտի բժշկուիմ։
18 Եւ շուտ մը իր արիւնին աղբիւրը ցամքե-
ցաւ, ու իր մարմնին մէջ իմացաւ թէ տան-
19 ջանքէն բժշկուեցաւ։ Եւ Յիսուս շուտ մը
գիտնալով իր անձին մէջ ան [q]զօրութիւնը
որ իրմէն ելաւ, դարձաւ բազմութեանը մէջ
ու ըսաւ, Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձներուս։
20 Եւ իր աշակերտները ըսին իրեն, կը տեսնես
որ բազմութիւնը քեզ կը նեղէ, ու կ՚ըսե՞ս
21 թէ Ո՞վ ինծի դպաւ։ Եւ իր շրջապատելը կը
22 նայէր որ ասա բանը ընողը տեսնէ։ Ու կնիկը
վախցաւ ու դողաց, ինչու որ գիտէր թէ ի-
նին ինչ եղաւ, և եկաւ՝ անոր առջևը ինկաւ,
ու բոլոր ճշմարտութիւնը չիտակ չիտակ պրուցեց անոր։
23 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Աղջիկ, [r]քու հաւատ-
քդ քեզ բժշկեց. գնա խաղաղութեամբ, ու
24 բժշկուած եղիր քու տանջանքէդ։
25 [s]Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր, ժողովրդա-
պետին տունէն [t]մարդ եկան ու ըսին թէ Աղ-
ջիկդ մեռաւ, ալ ինչո՞ւ վարդապետը կը յոգ-
26 նեցընես։ Իսկ Յիսուս ըսուած խօսքը լսածին
պէս՝ ժողովրդապետին ըսաւ, Մի վախնար,
27 միայն թէ հաւատա։ Եւ մէկը թող չտուաւ
իր հետը երթալու, բայց միայն Պետրոսը ու
Յակոբոսը և Յակոբոսին եղբայրը Յովհաննէսը։
28 Ու ժողովրդապետին տունը գալով՝ տեսաւ
աղմուկ և սաստիկ լացողներ ու ազաղակողներ։
29 Եւ ներս մտնելով՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ խռո-
վեր էք ու կու լաք. մանուկը մեռած չէ,
30 հապա [u]կը քնանայ։ Եւ ծաղր կ՚ընէին անի-
կա. [v]բայց ինքը ամէնը դուրս հանելով՝ իր
հետը առաւ մանուկին հայրը ու մայրը՝ և ա-
նոնք որ իր հետն էին, ու մտաւ հոն ուր որ
31 մանուկը պառկած էր։ Եւ մանուկին ձեռքէն
բռնելով՝ ըսաւ անոր, Տալիթա, կումի. որ
կը թարգմանուի, Աղջիկ, (քեզի կ՚ըսեմ,)
32 ելիր։ Եւ իսկոյն աղջիկը ոտք ելաւ ու կը քա-
լէր, ինչու որ տասներկու տարեկան էր. ու
33 մեծ ապշութեամբ ապշեցան։ Եւ [w]սաստիկ
պատուէր տուաւ անոնց՝ որ մէկը չգիտնայ
այս բանը, ու ըսաւ որ անոր ուտելիք տան։

ԳԼ. Զ

1 Քրիստոս անարգութիւն կը կրէ իր քաղաքակիցներէն. 7 տասներկու աշակերտներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու։ 14 Զանազան կարծիքներ Քրիստոսի վրայով։ 27 Յովհաննէս մկրտիչ կը գլխատուի։ 29 և կը թաղուի։ 30

1 Եւ ելաւ անտի գնաց իր քաղաքակիցներուն, ու աշա-
2 կերտները ետևէն գացին։ Եւ երբ շաբաթ
օրը եկաւ, սկսաւ ժողովարանին մէջ սոր-
վեցընել. ու շատերը լսելով կը զարմանային
ու կ՚ըսէին, [a]Ասիկա ուսկից ունի ասոնք բանե-
րը, կամ ասոնց [b]ինչ իմաստութիւն է ասոր տը-
րուած, որ ասանկ հրաշքներ կ՚ըլլան ասոր
3 ձեռքովը։ Ասիկա հիւսը չէ՞, Մարիամին որ-
դին, և [c]Յակոբոսին ու Յովսեսին և Յուդա-
յին ու Սիմոնին եղբայրը. ու ասոր քոյրերը
հոս մեր քովը չե՞ն. և [d]անոր վրայով կը
4 դժգոհակղին։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց,
[e]Մարգարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն իր
երկրին մէջ ու իր ազգականներուն և իր տանը
5 մէջ։ Ու չէր կրնար հոն մէկ հրաշք մըն ալ
ընել, միայն թէ քանի մը հիւանդներու վը-
6 րայ ձեռք դրաւ ու բժշկեց զանոնք։ Եւ [f]ա-
նոնց անհաւատութեանը վրայ կը զարմանար.
[g]ու չորկայ գեղերը պտըտելով՝ կը սորվեցը-
նէր։
7 [h]Եւ իրեն կանչեց տասներկուքը, ու սկը-
սաւ երկու երկու իրկել զանոնք, ու անոնց
իշխանութիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ.
8 Եւ պատուիրեց անոնց՝ որ ճամբու համար
բան մը չառնեն, բայց միայն գաւազան մը.
ոչ պարկ, ոչ հաց, ոչ առակ՝ գօտիներնուն
9 մէջ. Հապա [i]հողաթափ հագնին. և կրկին
10 հանդերձ մի հագնիք՝ ըսաւ։ [j]Ու ըսաւ անոնց,
Ո՛ր տուն որ մտնէք՝ հոն կեցէք մինչև որ ան-
11 կէ ելլէք։ [k]Եւ անոնք որ ձեզ չեն ընդունիր
ու ձեզի մտիկ չեն ըներ, երբոր անկէ կ՚ելլէք,
[l]ոտքերնուդ տակի փոշին թօթվեցէք՝ անոնց
վկայութիւն ըլլալու համար։ [m]Ճշմարիտ կ՚ը-
սեմ ձեզի, Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց աւ-
ելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝
քան թէ ան քաղաքին։"
12 Եւ անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին որ [n]ապ-
13 աշխարհին։ Եւ շատ դևեր կը հանէին,
[o]ու շատ հիւանդներ եղով կ՚օծէին ու կը բը-
ժշկէին զանոնք։
14 [p]Եւ Հերովդէս թագաւորը լսեց, (ինչու որ
անոր անունը յայտնի եղաւ,) ու կ՚ըսէր թէ
Յովհաննէս մկրտիչը մեռելներէն յարութիւն
առեր է, ու անոր համար հրաշքներ կ՚ըլլան
15 անով։ Ուրիշները կ՚ըսէին թէ Եղիան է.
ուրիշներն ալ կ՚ըսէին թէ Մարգարէ մըն է,

a Ղուկ. գ. 19։ ը. 40։ b Մատ. ժգ. 54։ c Մատ. ը. 4։ թ. 30։ ժբ. 16։ ժէ. 8։ Գ.Օ. գ. 12։ Ղուկ. ե. 14։ d Մատ. թ. 22։ Գ.Օ. ժ. 52։ Գոր. ժգ. 8։ e Ղուկ. ը. 49։ f Յովհ. ժա. 11։ g Մատ. ժ. 1։ Ղուկ. թ. 1։ h Մատ. ժ. 1։ Գ.Օ. գ. 13, 14։ Ղուկ. զ. 13։ i Եփ. ձթ. 16։ j Մատ. թ. 35։ Ղուկ. ժգ. 22։ k Մատ. ժ. 14։ Ղուկ. ժ. 10։ l Գոր. ժգ. 51։ ժբ. 6։ m Մատ. ժբ. 25։ Մատ. ժգ. 58։ Գ.Օ. թ. 22։ n Գոր. ժբ. 8։ o Մատ. ժ. 11։ Ղուկ. թ. 4։ ժ. 7, 8։ p Յակ. ե. 14։ q Մատ. ժգ. 1։ Ղուկ. թ. 7։ r Մատ. ժգ. 14։ Գ.Օ. ը. 28։ s Ղուկ. գ. 16։ t Յովհ. գ. 42։ u Մատ. ժբ. 46։ Գործ. ա. 10։ v Մատ. ժա. 6։ w Մատ. ժգ. 57։ Յովհ. գ. 44։ x Տես Ծն. ժԹ. 22։

16 կամ մարդարէից մէկուն պէս։ Բայց Հերովդէս լսելով ըսաւ՝ Ան որ ես գլխատեցի՝ Յովհաննէս է՝ որուն գլուխը հիմա կարելի, մեռելներէն յարութիւն առեր է։
17 Վասնզի Հերովդէս ինքը հրէշտ խրկեց՝ Յովհաննէսը բռնեց, ու կապեց բանտը դրաւ՝ իր եղբօրը Փիլիպպոսին կնկանը Հերովդիային համար, ինչու որ իրեն կնիկ առեր էր զանի-
18 կա։ Վասն զի Յովհաննէս Հերովդեսին կ'ըսէր, Օրէնքի օրինաւոր չէ քու եղբօրդ կնիկը ունե-
19 նալ։ Եւ Հերովդիա ոխ ունէր անոր դէմ, ու
20 կ'ուզէր անիկա մեռցընել ու չէր կրնար. ինչու որ Հերովդէս կը վախնար Յովհաննէսէն, գիտնալով թէ անիկա արդար և սուրբ մարդ մին է. և անոր բերանը կը նայէր, ու անկէ լսելով՝ շատ բան կ'ընէր, և քաղցրութեամբ
21 անոր մտիկ կ'ընէր։ Ու հարմար գիպուկ օր մը եղաւ, որ Հերովդէս իր ծննդեան օրը ընթրիք կ'ընէր իր մեծամեծներուն և հազարապետնե-
22 րուն ու Գալիլեացի երեւելիներուն, Եւ Հերովդիային աղջիկը հանդէպ ըրած մտնելով խաղայ, ու հաճելի եղաւ Հերովդեսին և իր հեր նստողներուն. թագաւորը ըսաւ աղջկանը, Խնդրէ ինձմէ ինչ որ կ'ուզես, ու պիտի
23 տամ քեզի։ Եւ անոր երդում ըրաւ ըսելով, Ինչ որ դուն խնդրես՝ պիտի տամ
24 քեզի՝ մինչև թագաւորութեանս կէսը։ Եւ անիկա դուրս ելլելով՝ իր մօրը ըսաւ, Ի՞նչ ուզեմ. ան ալ ըսաւ, Յովհաննէս մկրտչին
25 գլուխը։ Եւ շատ մը արագութիւն թագաւորին քովը մտաւ ու խնդրեց՝ ըսելով, Կ'ուզեմ որ շուտով սկուտեղի մը վրայ Յովհաննէս մկրտչին
26 գլուխը տաս ինծի։ Ուստի թագաւորը խիստ տրտմեցաւ, բայց երդումներուն համար ու իր հետ նստողներուն համար չուզեց որ
27 անոր խնդիրը մերժէ։ Եւ թագաւորը իսկոյն դահիճ խրկեց, ու հրաման ըրաւ անոր գլուխը բերելու. ան ալ գնաց բանտին մէջ գլխա-
28 կտեց զանիկա, Եւ սկուտեղով մը բերաւ անոր գլուխը ու տուաւ աղջկանը, և աղջիկը զանի-
29 կա իր մօրը տուաւ։ Եւ անոր աշակերտները լսելով՝ եկան անոր մարմինը վերցուցին ու դրեցին յա-
30 րիմանի մէջ դրին։ Եւ առաքեալները Յիսուսի քովը ժողվուեցան, ու պատմեցին անոր ամէն ինչ որ ըրին
31 և ինչ որ սորվեցուցին։ Ուր անիկա ըսաւ անոնց, Եկէք դուք առանձին անապատ տեղ մը՝ և քիչ մը հանգչեցէք. քանզի շատերը կային որ կու գային ու կ'երթային. և հաց ու-
32 տելու ալ ժամանակ չէին ունենար։ Ուր նաւ-
33 ով անապատ տեղ մը գային առանձին։ Ու ժողովուրդները տեսան զանոնք որ կ'երթային, և շատերը զանիկա ճանչցան, ու ոտքով բոլոր քաղաքներէն հոն կը վազէին, և անոնցմէ առաջ հասնելով՝ անոր քովը ժողովեցան։
34 Ու Յիսուս երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ տեսնելով խղճաց անոնց վրայ, ինչու որ հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս էին. և սկսաւ շատ բաներ սորվեցընել անոնց։
35 Ու երբոր ժամանակը շատ ուշացաւ, իր աշակերտները իրեն եկան ու ըսին, Անապատ տեղ մին է, ու ժամանակը ուշացած
36 է. Արձակէ զանոնք որ երթան բոլորտի քի ագարակները ու գիւղերը ու իրենց հաց
37 գնեն, ինչու որ ուտելու բան մը չունին։ Բայց անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Դուք տուէք անոնց որ ուտեն։ Եւ ըսին իրեն, Երթանք երկու հարիւր դահեկանի հաց գնե՞նք՝ և տանք անոնց որ ուտեն։
38 Ըսաւ անոնց, Քանի՞ նկատակ ունիք, գացէք նայեցէք. ու երբոր գիտցան՝ ըսին,
39 Հինգ, ու երկու ձուկ։ Եւ հրաման ըրաւ անոնց՝ որ ամէնը կանանչ խոտին վրայ դնեն
40 դունդ դունդ նստեցընեն։ Եւ դաս դաս նստան՝ հա-
41 րիւրական ու յիսունական։ Եւ հինգ նկատակները ու երկու ձուկը առաւ ու դէպ՚ի երկինքը նայելով՝ օրհնեց, և մանրեց նկատակները ու տուաւ իր աշակերտներուն, որ անոնց առջևը դնեն, ու երկու ձուկը ամենուն
42 ալ բաժնեց։ Եւ ամէնքը կերան ու կշտա-
43 ցան. Եւ տասներկու կողով լեցուն՝ կտորտուանքները վերցուցին, և ձուկերէն ալ։
44 Եւ ան հացկերները հինգ հազարի չափ երկմարդիկ էին։
45 Եւ շուտ մը իր աշակերտները արտօրսուց որ նաւը մտնեն, և իրէ առաջ միւս կողմը Բեթսայիդա անցնեն, մինչև որ ինքը ժողո-
46 վուրդը արձակէ։ Եւ անոնցմէ զատուելով՝
47 լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ նաւը ծովուն մէջտեղն էր, ու
48 ինքը մինակ ցամաքն էր։ Եւ տեսաւ անոնք որ կը տագնապէին հոգին իրենց առնելնին, ինչու որ հովը իրենց դէմ էր. և դիշերուան չորրորդ պահուն առներնին ծովուն վրայ քալելով կու գայ անոնց, ու կ'ուզէր
49 անոնցմէ անցնիլ։ Անոնք երբոր տեսան որ ծովուն վրայ կը քալէր, կարծեցին թէ աչքի երեւոյթ բան մին է, ու կանչուրտուքնին.
50 Քանզի ամէնքն ալ զանիկա տեսան ու խռովեցան. և ինքը շուտ մը խօսեցաւ անոնց հետ ու ըսաւ անոնց, Քաջ եղէք՝ ես եմ, մի
51 վախնաք։ Եւ նաւը ելաւ անոնց քովը, ու հովը դադարեցաւ. և անոնք մտքերնուն մէջ չափէ դուրս ապշած էին ու կը զար-

3 Մատ. ժգ. 2։ Դուկ. գ. 19։
4 Ղեւ. ժը. 16։ Ա. 21։
5 Մատ. ժգ. 5։ Ա. 26։
6 Մատ. ժգ. 6։
7 Ծն. խ. 20։
8 Եսթ. ե. 3. 6։ է. 2։
9 Մատ. ժգ. 13։
10 Մատ. ժգ. 9։
11 Դուկ. ի. 10։
12 Մատ. ժգ. 13։
13 Գէ. գ. 20։
14 Մատ. ժգ. 13։
15 Մատ. թ. 36։ ժգ. 14։
16 Դուկ. ի. 11։
17 Մատ. ժգ. 15։ Դուկ. ի. 12։
18 Ա. Թագ. ժա. 13, 22։ գ. Թագ. գ. 43։
19 Մատ. ժգ. 17։
20 Դուկ. ի. 13։ Յովհ. ը. 9։ Տես Մատ. ժէ. 34։ Գէ. ը. 5։
21 Ա. Թագ. ի. 13։ Մատ. իգ. 26։
22 Մատ. ժգ. 22։ Յովհ. ը. 17։
23 Մատ. ժգ. 25։ Յովհ. ը. 16. 17։
24 Տես Դուկ. իգ. 25։

52 նային։ Ւսան ըն՝ Հայնին վրայ Էլած հրաշքէ չի-
մացան, ինչու որ *սիրտերնին Թմրած էր։
53 Ու մինա կողմը անցնելով՝ Գենեսարեթի
54 երկիրը հասան և նաւը տեղաւորեցին։ Ու
երբոր նաւէն ելան, ան պէտք տարբնկը խսկոյն
55 ճանչցան զանիկա. եւ ամբն անդին վազելով
բոլոր շրջակայ տեղուանքը, սկսան մահիճնե-
րով հիւանդները բերել՝ ուր որ կը լսէին Թէ
56 հոն է։ Եւ ուր որ կը մտնէր՝ գիղերը կամ քա-
ղաքները կամ ագարակները, հրապարակնե-
րուն մէջ կը դնէին հիւանդները, ու կ՚աղա-
չէին իրեն որ *գոնե իր հանդերձին քղանց-
քին դպչին. և որոնք որ դպան՝ բժշկուեցան։

ԳԼ. Է

1 Փարիսեցիք կը մեղադրեն Քրիստոսի աշակերտները՝ անլուայ ձեռքով հաց ուտելնուն համար։ 8 Իսկ ինքը կ՚ապացուցանէ Թէ անոնք մարդոց ուսանողութիւնները բռնելով՝ Աստուծոյ պատուիրանքը կ՚անարգեն. 14 և Թէ կեղտակալը մարդը չը պղծեր. 24 Փիւնիկ Աղջիկը պիղծ ոգիէ մը կ՚ազատէ, 31 և խուլ ու դժուարախօս մարդ մը կը բժշկէ։

1 Եւ *իր քովը ժողովուեցան փարիսեցիները
ու դպիրներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէն եկած
2 էին։ Ու երբոր տեսան որ անոր աշակերտնե-
րէն ոմանք պիղծ՝ այսինքն անլուայ ձեռքե-
3 րով հաց կ՚ուտէին, մեղադրեցին։ Ւսնչու որ
փարիսեցիները ու բոլոր Հրէաները մինչև որ
ագիկ մը ձեռքերնին չլուան՝ հաց չեն ուտեր,
քանդի ծերերուն աւանդութիւնը կը բռնեն.
4 եւ շուկայէն եկած ատենն Թէ որ չլուացուին՝
չեն ուտեր. և ուրիշ շատ բաներ կայ որ ըն-
դունած են ու կը բռնեն, այսինքն գաւաթ-
ներու և փարչերու ու պղնձէ անօթներու և
5 անկողիններու լուացմունքներ։ *Անոնք
փարիսեցիները ու դպիրները հարցուցին անոր,
Թէ ինչո՞ւ քու աշակերտներդ ծերերուն
աւանդութեանը պէս չեն երթար, հապա ան-
6 լուայ ձեռքերով հաց կ՚ուտեն։ Ան ալ պա-
տասխան տուաւ ու բսաւ անոնց, Ագէկ մար-
գարէութիւն ըրաւ Եսայի ձեզի կեղծաւոր-
ներուդ համար, ինչպէս որ գրուած է, *Այս
ժողովուրդը ինձ շրթունքներովը կու կը պա-
տուէ, բայց իրենց սիրտը հեռացած կա-
7 տուած է ինձմէ. Ու պարապ տեղը կու կը
պաշտեն, մարդոց պատուիրած բաները էբե-
8 վարդապետութիւն սորվեցնելով։ Ւսան որ
Աստուծոյ պատուիրանքը Թող տալով՝ մար-
դոց աւանդութիւնը կը բռնէք, ինչպէս փար-
չերու և գաւաթներու լուացմունքներ, և ա-
9 նոնց նման շատ ուրիշ բաներ կ՚ընէք։ Ու ը-
սաւ անոնց, Ագէկ կ՚անարգէք Աստուծոյ պա-
տուիրանքը, որ ձեր աւանդութիւնը պահէք։
10 Քանզի Մովսէս բսաւ, *Քու հայրդ ու մայրդ
պատուէ. և *Ով որ չէ հայրը կամ մայրը անէ-
11 ծէ՝ մահով Թող մեռնի։ Բայց դուք կ՚ը-
սէք, Թէ որ մէկը չէ հօրը կամ մօրը բսէ, Ան
բանը որ ինծմէ պիտի չահիս, Աստուծոյ *պատ-
հիրաբան է, (որ բսել է ընծայ,) ուստի կ՚ըսէ
12 ան։ Եւ ալ Թոզ չէք տար անոր բան մը ընել
13 իր հօրը կամ իր մօրը. Ու Աստուծոյ խօսքը
կը խափանէք ձեր աւանդութիւնովը որ
կ՚աւանդէք. և ասոր նման շատ ուրիշ բաներ
կ՚ընէք։
14 *Եւ բոլոր ժողովուրդը իրեն կանչելով՝ ը-
սաւ անոնց, Լսեցէք ինծի ամէնքդ ու հասկը-
15 ցէք։ Բան մը չկայ որ դուրսէն մարդուն ներ-
սը մտնէ, ու կարող ըլլայ զանիկա պղծելու,
հապա ան բաները որ անկէ կ՚ելլեն, անոնք
16 են որ մարդը կը պղծեն։ *Ով որ լսելու ականջ
ունի՝ Թող լսէ։
17 *Ու երբոր ան բազմութիւնէն ջոկուելով տուն
մտաւ, իր աշակերտները հարցուցին իրեն
18 ան առակին համար։ Ու բսաւ անոնց, Դո՞ւք
ալ ասանկ անմիտ էք. չէ՞ք հասկընար Թէ
ամէն ինչ որ դուրսէն մարդուն ներսէն դին
19 կը մտնէ, չկրնար զանիկա պղծել. Վասն զի
չէ Թէ անոր սրտին մէջը կը մտնէ, հապա
փորը, և արտաքնոցը կ՚ելլէ, ու բոլոր կե-
20 րակուրները կը մաքրէ։ Եւ կ՚ըսէր Թէ Ինչ որ
կ՚ելլէ մարդուն ներսէն, անիկա կը պղծէ մար-
21 դը։ *Ւսնչու որ ներսէն մարդոց սրտէն կ՚ել-
լեն չար խորհուրդները, չնութիւններ, պոռ-
22 նկութիւններ, սպանութիւններ, գողու-
թիւններ, ագահութիւններ, չարութիւններ,
նենգութիւն, գիճութիւն, չար աչք, հայ-
հոյութիւն, ամբարտաւանութիւն, անպա-
23 տութիւն։ Այս բոլոր չար բաները ներսէն կ՚ել-
լեն, ու կը պղծեն մարդը։
24 *Եւ անկէ ելլելով Տիւրոսի ու Սիդոնի սահ-
մանները գնաց, և տուն մը մտնելով չէր ու-
զեր որ մէկուն յայտնուի, բայց չկրցաւ ծած-
25 կուիլ. Քանզի կնիկ մը՝ որուն աղջիկը պիղծ
ոգի ունէր էբե դէպ ինք, լսեց անոր վրայով,
26 ու եկաւ՝ անոր ոտքը ինկաւ։ Եւ ան կինիկը
*Հեթանոս էր՝ ազգով Փիւնիկ Ասորի, ու
կ՚աղաչէր անոր՝ որ դեւը իր աղջիկէն հանէ։
27 Եւ Յիսուս բսաւ անոր, Թող առաջ
ազգը կշտանան, քանզի ագէկ չէ ազգ հա-
28 ցը առնել ու շուներուն ձգել։ Անիկա պա-
տասխան տուաւ ու բսաւ անոր, Այո, Տէր,
ինչու որ շուներն ալ սեղանին տակը ազգը
29 փշրանքներնէ կը կերակրուին։ Եւ բսաւ ա-
նոր, Ասա խօսքիդ համար գնա, քու աղջի-
30 կէդ դեւը ելաւ։ Եւ *երթալով իր տունը երթալով՝
գտաւ որ դեւը ելած՝ ու աղջիկը անկողնին
վրայ պառկած էր։

° ԳԼ. ը. 17, 18։ ֆ ԳԼ. գ. 5։ ԺԶ. 14։ = Մատ. ԺԶ. 34։ ֆ Մատ. ԺԹ. 20։ ԳԼ. է. 27, 28։ Գոր. ԺԹ. 12։ — ա Մատ. ԺԵ. 1։ ֆ Մատ. ԺԵ. 2։ ֆ Եա. ԺԹ. 13։ Մատ. ԺԵ. 8։ ֆ ԵԼ. ի. 12։ բ Օր. ե.16։ Մատ. ԺԵ. 4։ ֆ ԵԼ. խա. 17։ ԳՀ. ի. 9։ Ընակ. ի.20։ ֆ Մատ. ԺԵ. 5։ խգ. 18։ ֆ Մատ. ԺԵ. 10։ ֆ Մատ. ԺԶ. 15։ ֆ Մատ. ԺԶ. 15։ ֆ Ծն. գ. 5։ ը. 21։ Մատ. ԺԵ. 19։ ֆ Մատ. ԺԵ. 21։ ֆ Ծ—ն. Ծոյն

31 ՝Եւ նորէն Տիւրոսէ ու Սիդոնէ ասհմանեն-
ըն եկլելով եկաւ Գալիլեայի ծովուն քովը
32 Դեկապօլիսի ասհմաններուն մէջէն։ Եւ Ի՛մ կը
բերին անոր առջեւն՝ խուլ ու դժուարախօս,
33 ու կ՚աղաչեին որ անոր վրայ ձեռք դնէ։ Եւ
ժողովուրդէն մէկդի առնելով զանիկա, իր
մատները անոր ականջներուն մէջը խօթեց ու
34 ՝ի՛մ ուքաւ, և անոր լեզուին դպաւ, ՝ու եր-
կինքը նայելով ՝հառաչեց ու բսաւ անոր,
35 Եփփաթա, (որ ըսել է Բացուէ.) ՝Եւ իս-
կոյն անոր ականջները բացուեցան, ու անոր
լեզուին կապը քակուեցաւ, և չխոսակ կը
36 խօսէր։ Ու ՚պատուիրեց անոնց որ մէկու մը
չըսեն. և որչափ ինքը կը պատուիրէր անոնց,
37 անոնք՝ ալ աւելի կը քարոզէին. Ու չափէ
դուրս կը զարմանային և կ՚ըսէին, Ամէն բա-
ները աղէկ ըրաւ ասիկա, ՚ը խուլերուն լսել
կու տայ և համրերուն խօսիլ։

ԳԼ. Ը

1 Ան օրերը ՚ժողովուրդը խիստ չատ ըլլալով,
և ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն
կանչեց իր աշակերտները ու բսաւ անոնց,
2 կը խղճամ ատ ժողովուրդին վրայ, ինչու որ
հիմա երեք օր է որ իմ քովս են, և բան մը
3 չունին ուտելու. Եւ թէ որ ատոնք անօթի
ԼԸ ԿԱՐԴԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՐԿՈՍԻ 941

31 ՝Եւ նորէն Տիւրոսէ ու Սիդոնէ ասհմաններ-
ուն կողմերէն եկաւ Գալիլեայի ծովուն քովը
32 Դեկապօլիսի ասհմաններուն մէջէն։ Եւ Ի՛մ կը
բերին անոր առջեւն՝ խուլ ու դժուարախօս,
33 ու կ՚աղաչեին որ անոր վրայ ձեռք դնէ։ Եւ
ժողովուրդէն մէկդի առնելով զանիկա, իր
մատները անոր ականջներուն մէջը խօթեց ու
34 ՝ի՛մ ուքաւ, և անոր լեզուին դպաւ, ՝ու եր-
կինքը նայելով ՝հառաչեց ու բսաւ անոր,
35 Եփփաթա, (որ ըսել է Բացուէ.) ՝Եւ իս-
կոյն անոր ականջները բացուեցան, ու անոր
լեզուին կապը քակուեցաւ, և չխոսակ կը
36 խօսէր։ Ու ՚պատուիրեց անոնց որ մէկու մը
չըսեն. և որչափ ինքը կը պատուիրէր անոնց,
37 անոնք՝ ալ աւելի կը քարոզէին. Ու չափէ
դուրս կը զարմանային և կ՚ըսէին, Ամէն բա-
ները աղէկ ըրաւ ասիկա, ՚ը խուլերուն լսել
կու տայ և համրերուն խօսիլ։

ԳԼ. Ը

1 Ան օրերը ՚ժողովուրդը խիստ չատ ըլլալով,
և ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն
կանչեց իր աշակերտները ու բսաւ անոնց,
2 կը խղճամ ատ ժողովուրդին վրայ, ինչու որ
հիմա երեք օր է որ իմ քովս են, և բան մը
3 չունին ուտելու. Եւ թէ որ ատոնք անօթի
ԼԸ ԿԱՐԴԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՐԿՈՍԻ 941

11 ՝Եւ փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր
հետ վիճաբանութիւն ընել, և զանիկա փոր-
12 ձելով՝ իմէն նշան մը կ՚ուզեին երկինքէն։ Եւ
անիկա իր հոգիին մէջ հառաչելով բսաւ,
Ի՞նչ է որ ասս ազգը նշան կ՚ուզէ. Ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի որ ասս ազգին նշան պիտի չը-
13 տրուի։ Ու զանոնք թող տալով նորէն նաւը
մտաւ, ու գնաց ՚ը՛ն միւս կողմը։
14 ՚Եւ հաց առնելու մոռցեր էին, ու նաւուն
մէջ իրենց հետը միայն մէկ նկանակ մը ու-
15 նէին։ ՝Եւ կը պատուիրէր անոնց ու կ՚ըսէր,
Նայեցէք ՝ը զգուշացէք փարիսեցւոց խմորէն
16 ու Հերովդեսի խմորէն։ Եւ իրարու հետ
կը խորհէին ու կ՚ըսէին թէ ՚Հաց չունենալ-
17 նուս համար է։ Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը
գիտնալով բսաւ անոնց, Ինչո՞ւ կը խորհիք
թէ հաց չունիք. ՝տակաւին չե՞ք հասկընար
ու չե՞ք իմանար. դեռ սիրտերնիդ թմրած
18 է։ Աչքեր ունիք ու չե՞ք տեսներ, և ականջ-
19 ներ ունիք ու չե՞ք լսեր, և չե՞ք յիշեր։ ՝Երբ-
որ հինգ նկանակը հինգ հազարին կոտրեցի,
քանի՞ կողով լեցուն կտորտուանք վերցուցիք.
20 բսին անոր, Տասներկու։ Ու ՝երբոր եօթը
նկանակը չորս հազարին կոտրեցի, քանի՞ զամբիւղ
լեցուն կտորտուանք վերցուցիք. անոնք ալ
21 բսին, Եօթը։ Ու բսաւ անոնց, Հա՞ դեռ
չե՞ք հասկընար։
22 Եւ Բեթսայիդա եկաւ, ու անոր առջեւ
կոյր մը բերին, ու կ՚աղաչէին իրեն որ դպչի
23 անոր. Եւ անիկա կոյրին ձեռքէն բռնելով
դուրս հանեց, ՚ու անոր աչքերուն
թքնելով՝ ձեռքը անոր վրայ դրաւ, ու կը
24 հարցնէր անոր թէ բան մը կը տեսնէ՞. Ան
ալ նայեցաւ ու կ՚ըսէր, Մարդիկ կը տեսնեմ
25 ծառերու պէս որ կը պտըտին։ Նորէն ձեռքը
անոր աչքերուն վրայ դրաւ, ու անոր նա-
յիլ տուաւ. և ողջացաւ ու ամէն բան հա-
26 մարձակ կը տեսնէր։ Եւ զանիկա իր տու-
նը խրկելով՝ բսաւ, Գեղը մի մտներ ու ՝գի-
ղին մէջ մէկուն մի ըսեր։
27 ՚Եւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մէկ-
տեղ Փիլիպպոսի կեսարիային գեղերը ելաւ,
ու ճամբուն մէջ կը հարցնէր իր աշակեր-
տներուն ու կ՚ըսէր անոնց, Ինծի համար ո՞վ
28 կ՚ըսեն մարդիկ թէ եմ։ Եւ անոնք պատաս-
խան տուին ու ըսին, Յովհաննէս Մկրտիչը,
ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն ալ
29 մարգարէներէն մէկը։ Եւ ինքը բսաւ անոնց,
Հապա դուք ինծի համար ո՞վ կ՚ըսէք թէ եմ.
պատասխան տուաւ Պետրոս ու բսաւ անոր,
30 ՝Դուն ես Քրիստոսը։ ՚Եւ սաստիկ պատուի-

ա Մատ. ԺԶ. 29։
բ Մատ. Թ. 32։ Ղուկ. Ժա. 14։
գ ԳԼ. ը. 23։ Յովհ. Թ. 6։
դ ԳԼ. Զ. 41։ Յովհ. Ժա. 41։ ԺԶ. 1։
ե Յովհ. ԺԲ. 33. 38։
զ Ես. ԼԵ. 5. 6։ Մատ. Ժա. 5։
է ԳԼ. Ե. 43։
ը Մատ. ԺԶ. 32։
թ Մատ. ԺԶ. 34։
Տես գԼ. Զ. 38։
ժ Մատ. Ժգ. 19։ ԳԼ. Զ. 41։
ի Մատ. ԺԶ. 39։
լ Մատ. Ժբ. 38։ Ժգ. 1։ Յովհ. Զ. 30։
խ Մատ. Ժգ. 5։

ա Մատ. Ժգ. 6։ Ղուկ. Ժբ. 1։
բ Մատ. Ժգ. 7։
գ ԳԼ. Զ. 52։
դ Մատ. Ժգ. 20։ ԳԼ. Զ. 45։ Ղուկ. Թ. 17։ Յովհ. Զ. 13։
ե Մատ. ԺԶ. 37։ Հմր. 8։
զ ԳԼ. Զ. 52։ Հմր. 17։
է ԳԼ. Ե. 35։
ը Մատ. Ը. 4։ ԳԼ. Ե. 43։
թ Մատ. Ժգ. 15։ Ղուկ. Թ. 18։
ժ Մատ. Ժգ. 2։
ի Մատ. Ժգ. 16։ Յովհ. Զ. 70։ Ժա. 27։
լ Մատ. Ժգ. 20։

ըեց անոնց՝ որ իրեն համար մէկու մը չզրուցին։
31 Ու ՙսկսաւ սորվեցընել անոնց, թէ Պէտք է որ Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, ու երէցներէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն մերժուի, ու սպաննուի, և երեք
32 օրէն հառ յարութիւն առնէ։ Ու աս խօսքը յայտնի խօսեցաւ. և Պետրոս մէկդի առաւ զանիկա, ու սկսաւ յանդիմանել զանիկա։
33 Եւ ինքը դարձաւ ու իր աշակերտներուն նայելով՝ յանդիմանեց Պետրոսը ու ըսաւ, Եթէս դնա, Սատանայ, ինչու որ դուն Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հապա մարդոց բաները։
34 Եւ ժողովուրդը իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց, ՙՈվ որ կ'ուզէ իմ հետևէս գալ, թող իր անձը ուրանայ, և իր խաչը վերցնէ, ու իմ հետևէս
35 գայ։ Վասն զի ՙով որ կ'ուզէ իր անձը ազատել, պիտի կորսընցընէ զանիկա. և ով որ ինծի ու աւետարանին համար իր անձը կորսընցընէ, պիտի ազատէ զանիկա։ Քանզի
36 ի՞նչ օգուտ է մարդուն՝ որ բոլոր աշխարհը
37 վաստակի, և իր անձը կորսընցընէ. կամ իր անձին համար ի՞նչ տալու է մարդ։
38 Վասն զի ՙով որ ինծի ու իմ խօսքերս դ֊ՈՒՆԷը ամօթի պիտի սեպէ աս չնացող ու մեղաւոր ազգիս մէջ, Որդին մարդոյ ալ զանիկա դ֊ՈՒՆԷ ամօթի պիտի սեպէ՝ երբոր գայ իր Հօրը
39 փառքովը սուրբ հրեշտակներուն հետ։ Եւ ըսաւ անոնց, ՙՃշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև որ տես նեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրութիւնով եկած։

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոսի պայծառութիւնը։ 11 Քրիստոս իր աշակերտները կը սորվեցընէ Եղիայի գալուն վրայով։ 21 խուլ և համր դև մը կը հանէ։ 30 կը նախատնձայնէ իր մահը և յարութիւնը։ 34 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հեզ ըլլան։ 38 և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակառակ չխոսողները չարգիլեն։ Ու հաւատացեալներուն գոյնակցութիւն շատ։

1 Եւ ՙվեց օրէն հետև Յիսուս իր հետը առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, ու ա֊նոնք մէկ բարձր լեռ մը հանին առանձին, և
2 անոնց առջևը պայծառացաւ։ Ու իր հան֊դերձները եղան փայլուն ՙխիստ ճերմակ, ա֊նանկ որ երկրի վրայ ի֊ՆՉ ներկարար այն֊
3 պէս ճերմկկրնել։ Ու եղիա Մովսէսին հետ երևցաւ անոնց, և Յիսուսի հետ կը խօսէին։
4 Եւ Պետրոս պատասխա տուաւ ու ըսաւ Յի֊

ա Մատ. ժգ. 21։ ժէ. 21։ Ղուկ. թ. 22։
բ Մատ. ժ. 38։ ժգ. 24։ Ղուկ. թ. 23։ ժգ. 27։
գ Յով. ժբ. 25։
դ Մատ. ժ. 33։ Ղուկ. թ. 26։ ժբ. 9։
ե Տես Հսամ. ա. 16։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 12։
զ Մատ. ժգ. 28։
է Մատ. ժէ. 1։ Ղուկ. թ. 28։
ը Ղուկ. թ. 27։
թ Մատ. իգ. 30։ իե. 31։ Ղուկ. իբ. 18։
ժ Մատ. ժէ. 9։
ժա Մալ. գ. 5։ Մատ. ժէ. 10։
ժբ Սալ. իբ. 6։ Ես.

սուսին, Ռաբբի, աղէկ է որ հոս կենանք. ու երեք խրճիթ չինենք, մէկը քեզի՝ և մէկը
5 Մովսէսին՝ ու մէկը Եղիային. վասն զի չէր գի֊տեր թէ ինչ խօսի, ինչու որ զարհուրեր էին։
6 Եւ մէկ ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ, ու ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով, Ասիկա է
7 իմ սիրելի Որդիս, սորա մտիկ ըրէք։ Եւ յանկարծ ապրին անդին որ նայեցան՝ ալ ու֊րիշ մէկը չտեսան, հապա միայնակ Յիսուսը
8 իրենց հետ։ ՙՈւ երբոր լեռնէն վար կ'իջնէին, պատուիրեց անոնց որ տեսածնին մէկու մը չպատմեն, բայց միայն Որդին մարդոյ մեռե֊
9 ներէն յարութիւն առնելէնետև։ Եւ անոնք ան խօսքը պահեցին, ու միջերնին հարցու֊փորձ կ'ընէին թէ մեռելներէն յարու֊թիւն
10 առնելը ի՞նչ է։ Եւ իրեն հարցուցին ու ըսին, Ան ի՞նչ է որ գպիրները կ'ըսեն թէ ՙպէտք է
11 որ առաջ եղիան գայ։ Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Յիրաւի առաջ եղիան կու գայ, և ամէն բան կարգի կը դնէ. և թէ ՙինսոր գրուած է Որդւոյ մարդոյ համար, որ շատ չարչարանքներ պիտի կրէ ու դանարգուի.
12 Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ ՙեղիան եկաւ ալ, և ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր, ինչպէս որ գրուած է անոր համար։
13 ՙՈւ աշակերտներուն քովը գալով՝ տեսաւ շատ ժողովուրդ անոնց բոլորտիքը՝ և դպիրնե֊րը, որ վիճաբանութիւն կ'ընէին անոնց հետ։
14 Եւ շուտ մը բոլոր ժողովուրդը երբոր տեսան անիկա՝ խիստ զարմացան, ու առաջ վազելով
15 բարև կու տային անոր։ Եւ հարցուց դպիրնե֊րուն թէ ի՞նչ վիճաբանութիւն կ'ընէք անոնց
16 հետ։ Ու ժողովուրդին ՙմէկը պատասխան տալով ըսաւ, Վարդապետ, իմ որդիս քեզի
17 բերի, որ համր ոգի ունի. Եւ ուր որ անոր հասնի՝ զանիկա գետինը կը զարնէ, ան ալ կը փրփրի և իր ակռաները կը կրճտէ ու կը ցամքի, և քու աշակերտներուդ ըսի որ զա֊
18 նիկա հանեն, ու չկրցան։ Պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ, Ով անհաւատ ազգ, մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչև ե՞րբ ձեզի
19 պիտի հանդուրժեմ. բերէք զանիկա ինծի։ Եւ զանիկա բերին իրեն. ՙերբոր զան֊նիկա տեսաւ, շուտ մը ՙՐ ոգին գնցեց զանիկա, ու գետինը թաւալեր ու կը փրփրը֊
20 ր։ Եւ Յիսուս հարցուց անոր հօրը ու ըսաւ, Ո՞րչափ ատեն է որ աս բանը սորա եղաւ. ու
21 անիկա ըսաւ, Տղայութենէն՚ի վեր. Եւ շատ անգամ կրակի ու ջուրի մէջ կը նետէ սանիկա՝ որ կորսնցընէ. բայց թէ որ կարողութիւն մը
22 ունիս, օգնէ մեզի՝ խղճալով մեր վրայ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Թէ որ կարող ես հաւա֊

ա Դան. է. 9։ Մատ. իբ. 3։
բ Մատ. ժէ. 9։
գ Մատ. ժգ. 2։ և Դան. թ. 26։
դ Ղուկ. իգ. 11։ Փիլ. բ. 7։
ե Մատ. ժա. 14։ ժէ. 12։ Ղուկ. ա. 17։
զ Մատ. ժէ. 14։ Ղուկ. թ. 37։
է Մատ. ժէ. 14։ Ղուկ. թ. 38։
ը Գլ. ա. 26։ Ղուկ. թ. 42։

տալու, համին բան կարելի է անոր որ կը հա-
23 տատայ։ Եւ ազգն հայրը չուտ մը ապաշաւելց
ու արցունքով բաւ, կը հաւատամ, Տէր,
24 օգնէ իմ անհաւատութեանս։ Յիսուս երբոր
տեսաւ որ ժողովուրդը վրան կը դիզուի, սաս-
տեց պիղծ ոգիին ու բաւ անոր, Համր ու
խուլ ոգի, կը հրամայեմ քեզի, ելիր ատկէ,
25 ու մէ յետին ալ չմտնես ատոր ներքը։ Եւ կան-
չուբատելով՝ սաստիկ ցնցեց զանիկա ու ելաւ.
և պշե մեռելի պէս եղաւ, անանկ որ շատ-
26 եր ըսին թէ Մեռաւ։ Եւ Յիսուս անոր ձեռ-
քէն բռնելով վերցուց զանիկա, ան ալ կաց-
27 նեցաւ։ Ու երբոր ինքը տուն մտաւ, իր
աշակերտները առանձին հարցուցին իրեն՝ ը-
ւէ, Մենք ինչո՞ չկրցանք հանել զանիկա։
28 Եւ բաւ անոնց, Այս տեսակը կարելի չէ ո-
ւեւէ բանով մը ելլել, բայց միայն աղօթքով ու
ծոմապահութեամբ։
29 Եւ անկէ ելլելով՝ Գալիլեայի մէջէն կ'անց-
30 նէին, ու չէր ուզեր որ մէկը գիտնայ։ Ինչու-
որ կը սորվեցնէր իր աշակերտներուն ու կ'ը-
սէր անոնց թէ Որդին մարդոյ պիտի մատ-
նուի մարդոց ձեռքը, և զանիկա պիտի ս-
պաննեն, ու երբոր սպաննուի՝ երեք օրը
31 յարութիւն պիտի առնէ։ Եւ անոնք չէին
հասկրնար ան խօսքը, ու կը վախնային իրեն
հարցնելու։
32 Եւ եկաւ Կափառնայում, ու երբոր տուն
մտաւ՝ հարցուց անոնց, Ի՞նչ վիճաբանութիւն
33 կ'ընէիք ճամբան իրարու հետ։ Եւ անոնք
լուռ կեցան, ինչու որ ճամբուն մէջ իրարու
հետ վիճաբանութիւն կ'ընէին թէ ո՛վ մեծ է։
34 Ու երբոր նստաւ, կանչեց տասներկուքը
ու բաւ անոնց, Թէ որ մէկը կ'ուզէ առա-
ջինը ըլլալ, ամենուն յետինը պիտի ըլլայ և
35 ամենուն սպասաւորը։ Ու առաւ մէկ մանչ մը առաւ
կայնեցուց անոնց մէջը, և իր գիրկը առնե-
36 լով զանիկա՝ բաւ անոնց, Ով որ ասանկ ման-
ղոյին մէկը ընդունի իմ անունովս, զիս կ'ըն-
դունի. և ով որ զիս ընդունի, չէ թէ զիս
37 կ'ընդունի, հապա զիս իրկողը։ Պատաս-
խան տուաւ անոր Յովհաննէս ու բաւ, Վար-
դապետ, մէկը տեսանք որ քու անունովդ դեւեր կը հանէր, ու մեր հետևէն չգալով,
և զանիկա արգիլեցինք՝ մեր հետևէն չգալ-
38 ուերուն համար։ Եւ Յիսուս բաւ, Մի ար-
գիլէք զանիկա, Ինչու որ մէկը չկայ որ իմ
անունովս հրաշք գործէ, ու կարենայ չուտ
39 մը զիս հայհոյել. Քանզի ան որ մեզի հա-
40 կառակ չէ, մեր կողմն է։ Վասն զի ով որ

ձեզի գաւաթ մը ջուր խմցնէ Քրիստոսինն ե-
ք, ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, Անոնք իր վարձքը պիտի չկորսընցը-
41 նէ։ Եւ ով որ դայլայլեցնէ առ պզտիկ-
ներէն մէկը որ ինծի կը հաւատան, աւելի
ապէկ էր անոր՝ որ ադաչքի քար մը իր վիզէն
42 կախուէր, ու ծովը ձգուէր։ Եւ եթէ որ քու
ձեռքդ քեզ կը դայլայլեցնէ, կտրէ անի-
կա. ապէկ է քեզի պակասաւոր մտնել կեան-
քը, քան թէ երկու ձեռք ունենալ ու գե-
43 հենոնը երթալ չմարելու կրակին մէջը, Ուր
որ անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։
44 Եւ եթէ որ քու աչքդ քեզ կը դայլայլեցնէ,
կտրէ անիկա. ապէկ է քեզի կաղ մտնել
կեանքը, քան թէ երկու աչք ունենալ ու
45 գեհենոնը ձգուիլ չմարելու կրակին մէջը, Ուր
որ անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։
46 Եւ եթէ որ քու ոչքդ քեզ կը դայլայլեցը-
նէ, հանէ անիկա. ապէկ է քեզի մէկ աչքով
Աստուծոյ Թագաւորութիւնը մտնել, քան
թէ երկու աչք ունենալ ու կրակին գեհեն-
47 նը ձգուիլ. Ուր որ անոնց որդը չմեռնիր ու
48 կրակը չմարիր։ Ինչու որ ամէն մարդ կրա-
կով պիտի աղուի, ու ամէն զոհ աղով պիտի
49 աղուի։ Աղը ապէկ է, բայց թէ որ աղը ան-
համով, ինչո՞վ պիտի համովցնէք. Ունե-
ցէք անձին մէջ աղ ունեցէք, և իրարու հետ
խաղաղութիւն ըրէք։

ԳԼ. Ժ

2 Քրիստոս կը վիճաբանի փարիսեցիներուն հետ կնիկ տղա-
կն ու վերյայ։ 13 Իրեն բերուած տղաքը կ'օրհնէ. 17 կ'ին-
չուն հարուստ մարդու մը թէ ինչ բնկնու է որ յաւիտ.
նական կեանքը ժառանգէ. 23 Հարուստ մարդուն վտանգը կը
ցուցնէ իր աշակերտներուն. 28 վարձք կը խոստանայ ա-
նոնց որ ամեսոյն համար իրենց որ և իցէ բանէրը կը
թողուն. 32 կը նախատանձնէ իր մահը և յարութիւնը. 35 Իր-
կու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ ամէն իրեն հետ
չարչարուելը մտածեն. 46 և կոյր Բարտիմէոսին աչքերը կը
բանայ։

1 Եւ անկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահմաններն
եկաւ Յորդանանու անդի կողմն, ու նորէն
ժողովուրդները անոր քովը կը ժողովէին, և
ինչպէս որ սովորութիւն ունէր՝ դարձեալ կը
սորվեցնէր անոնց։
2 Ու փարիսեցիները քովը եկան, և զանիկա
փորձելով կը հարցընէին անոր թէ Արժա՞ն է
3 որ երիկը էր կնիկը արձակէ։ Եւ անիկա պա-
տասխան տուաւ ու անոնց բաւ, Մովսէս
4 ձեզի ի՞նչ պատուիրեց։ Եւ անոնք ըսին,
Մովսէս Հրաման տուաւ արձակուան գիր գրել
5 ու արձակել։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով

Դ.ա.կ. Ժէ. 1։
ե Ր Օր. ժգ. 6։ Մատ. է. 29։ Ժբ. 8։
ը Եսթ. գ. 29։ Կոր. գ. 6։
թ Հռոմ. ժգ. 18։ ժգ. 19։ ի Կորնթ. 11։ Երբ. ժբ. 14։

ա Մատ. ԺԲ. 1։ Յովհ. ժ. 40։ ժա. 7։
բ Մատ. ԺԲ. 3։
գ Ր Օր. իգ. 1։ Մատ. է. 31։ ԺԲ. 7։

Դ.ա.կ. Բ. 49։
ճ ա Կոր. ժբ. 5։
ի Տես Մատ. ժբ. 30։
ն Ոմանք ձեզի հակառակ չէ, ձեր
շ Մատ. ժ. 42։
ո Ոմանք ասա
չ Մատ. ժբ. 6։

Բ. 46։ իբ. 24։
ռ Մատ. ի. 26. 27։ Գլ. ժ. 43։
ս Մատ. ժբ. 2։ Գլ. ժ. 10։
տ Մատ. ժ. 40։ Դ.ա.կ. Բ. 48։
ր Թուա. ժա. 25։

Մատ. ժէ. 19։ Գլ. ժա. 25։ Դ.ա.կ. ժէ. 6։ Յովհ. ժա. 40։
ւ Մատ. ժէ. 18։
փ Մատ. ժէ. 21։ Դ.ա.կ. Բ. 44։
ք Մատ. ժբ. 1։ Դ.ա.կ.

ասեց ասաս, Զեր պատմածդ կեղծ է։ Ես ձեզ
6 մեր գոյ չեմ ճանչնար։ Իսկ սուրբ Հոգին
ձեզ ասաց ամէն ինչ, ի սկզբանէ մինչեւ
7 աթոռ եւ էջ դրաւ, — Ես՝ Ասո՛ւած Աբրա-
համայ եւ Աստուած Իսահակայ եւ Աստուած
Յակոբայ։ Ուրեմն ես ձեզ կ՚ուղարկեմ
8 առաքեալներ, եւ դուք պիտի սպանէք
եւ խաչի վրայ հանէք, եւ ոմանք ձեր
ժողովարանաց մէջ պիտի գանակոծէք,
9 եւ քաղաքէ քաղաք պիտի հալածէք,
10 մինչեւ որ գան ամէն արիւնք արդարոց,
որ թափուեցաւ երկրի վրայ, Աբելի
արդարոյ արիւնէն մինչեւ Զաքարիայ
որդի Բարաքիայ, զոր սպանէք տաճարին
11 եւ զոհարանին միջեւ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի, դուք ազգ մը ոչխարաց էք, որ
գայլերու մէջ կ՚ուղարկուիք, եւ ես
12 ձեզ հովիւ մը չեմ որ ինձ հետեւիք։
Ուրեմն ինչ որ ձեզ կ՚ըսեմ, ընդունեցէք
եւ կատարեցէք, բայց ըստ իմ գործոց
13 մի՛ գործէք։ Ասացի ձեզ, որ ուրիշ
ոչ ոք կրնայ ինձ ետեւէս գալ, եթէ
ինքն ինձ չուրանայ, եւ իր խաչը չառնու
14 ամէն օր եւ ինծի հետեւի։ Ով որ կ՚ուզէ
իր կեանքը ազատել, պիտի կորսնցնէ
զայն, եւ ով որ իմ սիրոյս համար իր
կեանքը կորսնցնէ, պիտի գտնէ զայն։
15 Ինչ օգուտ կ՚ունենայ մարդ, եթէ ամբողջ
աշխարհը շահի, բայց իր անձը կորսնցնէ
16 կամ ի՞նչ պիտի տայ մարդ իր անձին
փոխարէն։ Ով որ ինծմով եւ իմ խօսքերով
ամաչի այս շնացող եւ մեղաւոր ազգին
մէջ, Մարդու Որդին ալ պիտի ամչնայ
անկէ, երբ իր Հօր փառքով գայ սուրբ
հրեշտակներով։ Եւ ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, որ կան ոմանք ձեր որ հոս
կայնած են, որ մահ չպիտի տեսնեն,
17 մինչեւ որ տեսնեն Աստուծոյ արքայու-
թիւնը զօրութեամբ գալիս։ Վեց օր
ետքը Յիսուս առաւ Պետրոսը, Յակոբոսը
եւ անոր եղբայր Յովհաննէսը, եւ զանոնք
18 առանձին տարաւ բարձր տեղ մը։ Եւ
Յիսուս կերպարանափոխուեցաւ անոնց
առջեւ, եւ անոր դէմքը արեւուն պէս
փայլեցաւ, եւ անոր հագուստները
լոյսի պէս սպիտակցան։ Եւ ահա
Մովսէս եւ Եղիա երեւցան անոնց, որ
19 Յիսուսի հետ կը խօսակցէին։ Պետրոս
ալ առաջ եկաւ եւ ըսաւ Յիսուսին, Տէ՛ր,
լաւ է որ մենք հոս ըլլանք, եթէ կ՚ուզես,
երեք վրան պիտի շինեմ հոս, մէկ քեզի
եւ մէկ Մովսէսի եւ մէկ Եղիայի։ Ինչ
որ կը խօսէր դեռ, ահա լուսաւոր ամպ
մը զանոնք ծածկեց, եւ ամպին միջէն
ձայն մը եկաւ, որ կ՚ըսէր, Ասիկա է
իմ սիրելի Որդիս, որուն հաճեցայ ես,
ասկէ լսեցէք։ Երբ աշակերտները
լսեցին, ինկան երեսի վրայ եւ շատ
վախցան։ Յիսուս մօտեցաւ անոնց եւ
դպաւ անոնց, եւ ըսաւ, Ելէք, մի՛ վախնաք։
Երբ աչքերնին վերցուցին, ոչ ոք տեսան
բայց միայն Յիսուսը։ Եւ իջնելու վրայ
լեռնէն, Յիսուս պատուիրեց անոնց, որ
ոչ ոքի չպատմեն տեսիլքը, մինչեւ որ
Մարդու Որդին մեռելներէն յարութիւն
առնէ։ Աշակերտները հարցուցին անոր,
եւ ըսին, Ինչո՞ւ համար գրաւորները
կ՚ըսեն, որ նախ Եղիա պիտի գայ։
Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց,
Եղիա նախ պիտի գայ եւ ամէն բան
պիտի վերահաստատէ։ Բայց կ՚ըսեմ ձեզի,
որ Եղիա արդէն եկաւ, եւ չճանչցան
զայն, հապա ըրին անոր ինչ որ կ՚ուզեցին։
Նոյնպէս ալ Մարդու Որդին պիտի
տառապի անոնց ձեռքէն։ Այն ատեն
աշակերտները հասկցան, որ Մկրտիչ
Յովհաննէսի համար կ՚ըսէր։ Երբ
անոնք ժողովուրդին մօտ եկան, մարդ
մը անոր մօտեցաւ, ծունկի եկաւ անոր
առջեւ եւ ըսաւ, Տէ՛ր, ողորմէ որդիիս,
որովհետեւ խելագար է եւ չարաչար
կը տառապի, որովհետեւ յաճախ կ՚իյնայ
կրակի մէջ եւ յաճախ ջուրի մէջ։ Եւ
զայն բերի քու աշակերտներուդ, բայց
չկրցան բժշկել զայն։ Յիսուս պատասխանեց
եւ ըսաւ, Ո՛վ անհաւատ եւ ծուռ ազգ,
մինչեւ ե՞րբ պիտի ձեզի հետ ըլլամ,
մինչեւ ե՞րբ պիտի համբերեմ ձեզի։
Բերէ զայն հոս ինծի։ Եւ Յիսուս սաստեց
անոր, եւ դեւը ելաւ անկէ, եւ տղան
բժշկուեցաւ յայտնի ժամէն։ Այն ատեն
աշակերտները մօտեցան Յիսուսի առանձին
եւ ըսին, Ինչո՞ւ համար մենք չկրցանք
զայն հանել։ Յիսուս ըսաւ անոնց,
Հաւատքնիդ քիչ է։ Վասն զի ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, եթէ հաւատք ունենաք
հատու մանանեխի հատիկի չափ, պիտի
ըսէք այս լերան, Տեղափոխուէ հոսկէ
հոն, եւ պիտի տեղափոխուի, եւ ձեզի
համար անկարելի բան պիտի չըլլայ։
Երբ անոնք Գալիլիայի մէջ կը շրջէին,
Յիսուս ըսաւ անոնց, Մարդու Որդին
պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը, եւ
պիտի սպանեն զայն, եւ երրորդ օրը
պիտի յարութիւն առնէ։ Եւ անոնք
շատ տրտմեցան։ Երբ Կափառնայումի
եկան, տուրքերը հաւաքողները Պետրոսի
մօտեցան եւ ըսին, Ձեր վարդապետը
տուրքերը չի՞ վճարեր։ Ան ըսաւ, Այո։
Եւ երբ տուն մտաւ, Յիսուս նախ
խօսեցաւ անոր, եւ ըսաւ, Սիմոն, ինչ
կը կարծես դուն, երկրի թագաւորները
ո՞ւմմէ կ՚առնեն մաքս կամ հարկ, իրենց
որդիներէ՞ թէ օտարներէ։ Պետրոս
ըսաւ անոր, Օտարներէ։ Յիսուս ըսաւ
անոր, Ուրեմն որդիները ազատ են։
Բայց որպէսզի չգայթակղեցնենք զանոնք,
գնա ծովը եւ ձուկ նետէ, եւ առաջին
ձուկը որ բռնես, բացէ անոր բերանը,
եւ պիտի գտնես ստատէր մը, առ զայն
եւ տուր անոնց ինծի եւ քեզի համար։
Այն ատեն աշակերտները մօտեցան
Յիսուսի եւ ըսին, Ո՞վ է արդեօք
մեծագոյնը երկնքի արքայութեան մէջ։
Յիսուս կանչեց մանուկ մը, զայն
իրենց մէջտեղ կանգնեցուց, եւ ըսաւ,
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, եթէ չդառնաք
եւ մանուկներու պէս չըլլաք, երբեք
չպիտի մտնէք երկնքի արքայութեան մէջ։
Ուրեմն ով որ խոնարհի այս մանուկին
պէս, նա է մեծագոյնը երկնքի արքայութեան
մէջ։ Եւ ով որ ընդունի մէկ մանուկ
ինծի համար, զիս ընդունած կ՚ըլլայ։
Բայց ով որ գայթակղեցնէ այս
մանուկներէն մէկ հաւատացեալը, անոր
համար աւելի լաւ կ՚ըլլայ, որ իր
պարանոցին քարաղ մը կապեն եւ
խորտակուի ծովուն խորը։ Վա՜յ աշխարհին
գայթակղութիւններուն համար։ Որովհետեւ
գայթակղութիւններ պիտի գան, բայց
վա՜յ այն մարդուն, որ գայթակղութիւն
կու գայ։ Եթէ քու ձեռքդ կամ ոտքդ
գայթակղեցնէ քեզ, կտրէ զանոնք եւ
նետէ քեզմէ հեռու։ Աղէկ է քեզի համար
կաղ կամ հաշտ մտնել կեանքին մէջ,
քան թէ երկու ձեռք կամ երկու ոտք
ունենալով նետուիլ յաւիտենական
հուրին մէջ։ Եթէ քու աչքդ գայթակղեցնէ
քեզ, հանէ զայն եւ նետէ քեզմէ հեռու։
Աղէկ է քեզի համար մէկ աչքով մտնել
կեանքին մէջ, քան թէ երկու աչք
ունենալով նետուիլ գեհենի հուրին մէջ։
Զգուշացէք, որ չարհամարհէք այս
մանուկներէն մէկը։ Որովհետեւ կ՚ըսեմ
ձեզի, որ անոնց հրեշտակները միշտ
կը տեսնեն երկնքի մէջ իմ Հօրս երեսը։
Ինչ կը կարծէք դուք, եթէ մարդ մը
հարիւր ոչխար ունենայ, եւ անոնցմէ
մէկը մոլորի, չի՞ թողուր իննսունինը
լերան վրայ, եւ կ՚երթայ մոլորածը
փնտռելու։ Եւ եթէ գտնէ զայն, ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, աւելի կ՚ուրախանայ անոր
համար, քան իննսունինը որ մոլորած
չեն։ Նոյնպէս ձեր Հայր երկնաւորին
կամքը չէ, որ այս պզտիկներէն մէկը
կորսուի։ Եթէ եղբայրդ մեղանչէ քեզի
դէմ, գնա եւ յանդիմանէ զայն միայնակ
ձեր մէջ։ Եթէ քեզ լսէ, շահեցար
եղբայրդ։ Բայց եթէ չլսէ, առ քեզի հետ
մէկ կամ երկու հոգի, որպէսզի ամէն
խօսք երկու կամ երեք վկաներու
բերանով հաստատուի։ Եթէ չլսէ զանոնք,
ըսէ եկեղեցիին։ Եթէ եկեղեցիին ալ չլսէ,
թող քեզի հեթանոսի եւ մաքսաւորի պէս
ըլլայ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, ինչ որ
կապէք երկրի վրայ, կապուած պիտի
ըլլայ երկնքի մէջ, եւ ինչ որ արձակէք
երկրի վրայ, արձակուած պիտի ըլլայ
երկնքի մէջ։ Նաեւ ձեզի կ՚ըսեմ, որ եթէ
երկուքդ համաձայնին երկրի վրայ
ամէն խնդրանքի համար, որ ինչ որ
խնդրեն, իմ Հօրմէս որ երկնքի մէջ է,
պիտի տրուի անոնց։ Որովհետեւ ուր
որ երկու կամ երեք հոգի հաւաքուած
են իմ անունովս, հոն կը գտնուիմ ես
անոնց մէջտեղ։ Այն ատեն Պետրոս
մօտեցաւ եւ ըսաւ անոր, Տէ՛ր, քանի՞
անգամ ներեմ եղբօրս, որ մեղանչէ
ինծի դէմ, մինչեւ եօթը անգամ։ Յիսուս
ըսաւ անոր, Ոչ թէ եօթը անգամ կ՚ըսեմ
քեզի, հապա եօթանասունեւեօթը անգամ։
Ուրեմն երկնքի արքայութիւնը նման է
թագաւոր մարդու մը, որ կ՚ուզէր իր
ծառաներուն հետ հաշիւ տեսնել։ Երբ
հաշիւ տեսնել սկսաւ, մէկը բերին անոր
որ տասը հազար տալանդ պարտական էր։
Եւ որովհետեւ չունէր որ վճարէ, տէրը
հրամայեց որ ծախեն զայն, կինը եւ
զաւակները եւ ամէն ինչ որ ունէր, եւ
վճարեն։ Ծառան ինկաւ անոր ոտքերուն
առջեւ եւ երկրպագեց անոր, եւ ըսաւ,
Տէ՛ր, համբերէ ինծի, եւ ամէնը քեզի
պիտի վճարեմ։ Տէրը գթաց այդ ծառային,
արձակեց զայն եւ պարտքը ներեց անոր։
Երբ այդ ծառան դուրս ելաւ, գտաւ
իր ընկերներէն մէկը, որ հարիւր դահեկան
պարտական էր անոր, եւ բռնեց զայն,
խեղդեց եւ ըսաւ, Վճարէ ինծի ինչ որ
պարտական ես։ Ընկերը ինկաւ անոր
ոտքերուն առջեւ եւ աղաչեց զայն՝ ըսելով,
Համբերէ ինծի, եւ ամէնը քեզի պիտի
վճարեմ։ Բայց ան չուզեց, հապա գնաց
եւ բանտարկել տուաւ զայն, մինչեւ որ
վճարէ պարտքը։ Երբ ընկերները տեսան
եղածը, շատ տրտմեցան, եկան եւ
պատմեցին տիրոջը ամէն ինչ որ եղած
էր։ Այն ատեն տէրը կանչեց զայն եւ
ըսաւ անոր, Ո՛վ չար ծառայ, ես ներեցի
քեզի ամէն պարտքդ, որովհետեւ
աղաչեցիր ինծի։ Չպէտք էր որ դուն ալ
ողորմէիր ընկերոջդ, ինչպէս ես ողորմեցայ
քեզի։ Եւ տէրը բարկացաւ եւ մատնեց
զայն տանջարաններուն, մինչեւ որ
վճարէ ամբողջ պարտքը։ Նոյնպէս ալ
երկնաւոր Հայրս պիտի ընէ ձեզի, եթէ
ամէնքդ ալ սրտանց չներէք ձեր
եղբայրներուն։ Երբ Յիսուս վերջացուց
այս խօսքերը, Գալիլիայէն մեկնեցաւ
եւ եկաւ Յորդանանի միւս կողմը,
Հրէաստանի սահմանները։ Եւ մեծ
բազմութիւններ հետեւեցան անոր, եւ
հոն բժշկեց զանոնք։ Փարիսեցիներ
մօտեցան անոր, եւ փորձելով ըսին անոր,
Արդեօք օրէնք է մարդուն համար իր
կնոջը ամէն պատճառով արձակել։
Ան պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց,
Չկարդացիք, որ սկիզբէն Արարիչը
արու եւ էգ ստեղծեց զանոնք, եւ ըսաւ,
Ասոր համար մարդ պիտի թողու իր
հայրն ու մայրը, եւ իր կնոջը պիտի
կպչի, եւ երկուքը մէկ մարմին պիտի
ըլլան։ Ուրեմն այլեւս երկու չեն, հապա
մէկ մարմին։ Ուրեմն ինչ որ Աստուած
միացուց, մարդ չպիտի բաժնէ։ Ըսին
անոր, Ուրեմն ինչո՞ւ համար Մովսէս
պատուիրեց, որ գրաւոր թուղթ տրուի
եւ արձակուի։ Ան ըսաւ անոնց, Մովսէս
ձեր սրտերուն կարծրութեան համար
թոյլ տուաւ ձեզի արձակել ձեր կիները,
բայց սկիզբէն այդպէս չէր։ Եւ ես կ՚ըսեմ
ձեզի, որ ով որ արձակէ իր կինը,
պոռնկութեան պատճառէն զատ, եւ
ուրիշ մը առնու, շնութիւն կ՚ընէ։ Եւ
ով որ արձակուածը առնու, շնութիւն
կ՚ընէ։ Աշակերտները ըսին անոր, Եթէ
այդպէս է մարդուն հետ կնոջ մասին,
լաւ չէ որ մարդ ամուսնանայ։ Ան
ըսաւ անոնց, Ոչ բոլորը կրնան այս
խօսքը ընդունիլ, հապա միայն անոնք
որոնց տրուած է։ Որովհետեւ կան
ներքինիներ որ այդպէս ծնած են
մայրերէն, եւ կան ներքինիներ որ
մարդոց ձեռքով ներքինի եղած են, եւ
կան ներքինիներ որ երկնքի արքայութեան
համար ներքինի եղած են։ Ով որ կրնայ
ընդունիլ, թող ընդունի։ Այն ատեն
մանուկներ մօտեցուցին անոր, որպէսզի
ձեռքերը դնէ անոնց վրայ եւ աղօթէ,
բայց աշակերտները նախատեցին զանոնք։
Յիսուս ըսաւ, Թողուցէք մանուկները,
եւ մի՛ արգիլէք անոնց որ գան ինծի
մօտ, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնը
այդպիսիներունն է։ Եւ դնելով ձեռքերը
անոնց վրայ, հեռացաւ անկէ։ Եւ ահա
մէկը մօտեցաւ եւ ըսաւ անոր, Վարդապե՛տ,
ի՞նչ բարի բան ընեմ, որ յաւիտենական
կեանք ունենամ։ Ան ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ
համար բարիի մասին կ՚ուզես ինծմէ
հարցնել։ Մէկ միայն է Բարին։ Բայց
եթէ կ՚ուզես կեանքին մէջ մտնել,
պահէ պատուիրանները։ Ըսաւ անոր,
Ո՞ր պատուիրանները։ Յիսուս ըսաւ,
Մի՛ սպաններ, մի՛ շնանար, մի՛ գողնար,
մի՛ սուտ վկայութիւն տար, պատուէ
հայրդ եւ մայրդ, եւ սիրէ ընկերդ
քեզի պէս։ Երիտասարդը ըսաւ անոր,
Ասոնք ամէնքն ալ պահեցի իմ
մանկութենէս։ Ինչ կը պակսի դեռ ինծի։
Յիսուս ըսաւ անոր, Եթէ կատարեալ
ըլլալ կ՚ուզես, գնա ծախէ ինչ որ ունիս,
եւ տուր աղքատներուն, եւ գանձ պիտի
ունենաս երկնքի մէջ, եւ եկուր հետեւէ
ինծի։ Երբ երիտասարդը լսեց այս խօսքը,
տխուր հեռացաւ, որովհետեւ մեծ
կալուածներ ունէր։ Յիսուս ըսաւ իր
աշակերտներուն, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի,
որ դժուար է հարուստին երկնքի
արքայութեան մէջ մտնել։ Դարձեալ
կ՚ըսեմ ձեզի, որ ասելի դիւրին է
ուղտին ասեղնախոռոչէն անցնիլ, քան
հարուստին երկնքի արքայութեան մէջ
մտնել։ Աշակերտները զարմացան
այս խօսքերուն վրայ։ Բայց Յիսուս
նորէն պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց,
Զաւակնե՛ր, որքա՜ն դժուար է
Աստուծոյ արքայութեան մէջ մտնել
անոնց, որ կը վստահին իրենց
հարստութեան։ Ասելի դիւրին է
ուղտին ասեղնախոռոչէն անցնիլ, քան
հարուստին Աստուծոյ արքայութեան մէջ
մտնել։ Աշակերտները աւելի զարմացան
եւ ըսին իրարու, Ուրեմն ո՞վ կրնայ
փրկուիլ։ Յիսուս նայեցաւ անոնց եւ
ըսաւ, Մարդոց համար անկարելի է
այդ, բայց Աստուծոյ համար ամէն բան
կարելի է։ Այն ատեն Պետրոս ըսաւ
անոր, Ահա մենք ամէնը թողուցինք եւ
քեզի հետեւեցանք, ուրեմն մեզի ի՞նչ
պիտի տրուի։ Յիսուս ըսաւ անոնց,
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ նորոգութեան
ատեն, երբ Մարդու Որդին իր փառքին
աթոռին վրայ նստի, դուք որ եկաք
հետեւեցաք ինծի, դուք ալ տասներկու
աթոռներու վրայ պիտի նստիք, եւ
Իսրայէլի տասներկու ցեղերը պիտի
դատէք։ Եւ ամէն ով որ թողուց տուն
կամ եղբայրներ կամ քոյրեր կամ հայր
կամ մայր կամ կին կամ զաւակներ կամ
կալուածներ իմ անունիս համար, հարիւր
չափ պիտի առնու, եւ յաւիտենական
կեանքը պիտի ժառանգէ։ Բայց շատ
առաջինները վերջինները պիտի ըլլան,
եւ վերջինները առաջինները։

Որովհետեւ երկնքի արքայութիւնը նման
է տան տիրոջ մը, որ առտու կանուխ
ելաւ, որպէսզի վարձու բանուորներ
վարձէ իր խաղողանոցին համար։ Եւ
օրական մէկ դահեկանի համաձայնեցաւ
բանուորներուն հետ, եւ զանոնք ղրկեց
իր խաղողանոցը։ Ելաւ նաեւ երրորդ
ժամուն, տեսաւ ուրիշներ որ շուկան
պարապ կեցած էին, եւ ըսաւ անոնց,
Դուք ալ երթաք խաղողանոցս, եւ ինչ
որ արդար է ձեզի տամ։ Եւ անոնք
գացին։ Նորէն ելաւ վեցերորդ եւ
իններորդ ժամուն, եւ նոյնը ըրաւ։
Մօտ տասնմէկերորդ ժամուն ելաւ, եւ
տեսաւ ուրիշներ որ կեցած էին, եւ
ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ համար այստեղ
ամբողջ օրը պարապ կեցած էք։ Ըսին
անոր, Վասն զի մեզի վարձու չառին։
Ան ըսաւ անոնց, Դուք ալ երթաք
խաղողանոցս, եւ ինչ որ արդար է
ձեզի տամ։ Երբ իրիկուն եղաւ,
խաղողանոցին տէրը ըսաւ իր
գործակատարին, Կանչէ բանուորները
եւ վճարէ անոնց վարձքը, սկսելով
վերջինները մինչեւ առաջինները։ Եկան
անոնք որ տասնմէկերորդ ժամուն
վարձու առնուած էին, եւ ստացան
մէկական դահեկան։ Երբ առաջինները
եկան, կարծեցին որ աւելի պիտի
ստանան, բայց անոնք ալ մէկական
դահեկան ստացան։ Եւ առնելով զայն,
տան տիրոջը դէմ տրտնջացին՝ ըսելով,
Վերջինները մէկ ժամ միայն աշխատեցան,
եւ դուն զանոնք հաւասարցուցիր մեզի,
որ ամբողջ օրը տանջուեցանք եւ
արեւուն տակ այրեցանք։ Ան պատասխանեց
եւ ըսաւ անոնցմէ մէկուն, Բարեկա՛մ,
անիրաւութիւն չեմ ըներ քեզի։ Մի՞թէ
մէկ դահեկանի համաձայնեցանք ինծի
հետ։ Առ քուկդ եւ գնա, ես կ՚ուզեմ
վերջինիս ալ քեզի պէս տալ։ Մի՞թէ
իրաւունք չունիմ իմ ունեցածս ինչպէս
որ կ՚ուզեմ ընելու։ Թէ՞ աչքդ չար է,
որովհետեւ ես բարի եմ։ Այսպէս
վերջինները առաջինները պիտի ըլլան,
եւ առաջինները վերջինները։ Որովհետեւ
շատ են կոչեալները, բայց քիչ են
ընտրեալները։ Երբ Յիսուս Երուսաղէմ
կ՚երթար, առանձին առաւ տասներկու
աշակերտները, եւ ճանապարհին ըսաւ
անոնց, Ահա Երուսաղէմ կ՚երթանք, եւ
Մարդու Որդին պիտի մատնուի քահանայապետներուն
եւ դպիրներուն, եւ պիտի դատապարտեն
զայն մահուան, եւ հեթանոսներուն
պիտի յանձնեն զայն, որպէսզի ծաղրեն
եւ մտրակեն եւ խաչեն զայն, եւ
երրորդ օրը պիտի յարութիւն առնէ։
Այն ատեն Զեբեդեայի որդիներուն մայրը
իր որդիներուն հետ մօտեցաւ անոր,
երկրպագեց եւ խնդրեց անոր մէկ բան։
Ան ըսաւ անոր, Ի՞նչ կ՚ուզես։ Ըսաւ
անոր, Հրամայէ որ իմ այս երկու
որդիներս նստին մէկը քու աջ կողմդ
եւ մէկը ձախ կողմդ քու թագաւորութեանդ
մէջ։ Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ,
Չգիտէք ինչ որ կը խնդրէք։ Կրնա՞ք
խմել այն բաժակը որ ես պիտի խմեմ,
եւ մկրտուիլ այն մկրտութեամբ որով
ես պիտի մկրտուիմ։ Ըսին անոր, Կրնանք։
Ան ըսաւ անոնց, Իմ բաժակս պիտի
խմէք, եւ այն մկրտութեամբ որով ես
պիտի մկրտուիմ, պիտի մկրտուիք։
Բայց իմ աջ կողմս եւ ձախ կողմս նստիլ
չէ իմ տալիքս, հապա անոնց համար է
որ պատրաստուած է իմ Հօրմէս։ Երբ
տասը աշակերտները լսեցին, սկսան
բարկանալ երկու եղբայրներուն վրայ։
Յիսուս կանչեց զանոնք եւ ըսաւ, Գիտէք
որ հեթանոսներուն իշխանները կը
տիրապետեն անոնց վրայ, եւ մեծերը
կը գործադրեն իրենց իշխանութիւնը
անոնց վրայ։ Բայց ձեր մէջ այդպէս
չըլլայ, հապա ով որ ձեր մէջ կ՚ուզէ
մեծնալ, ձեր սպասաւորը թող ըլլայ։
Եւ ով որ ձեր մէջ կ՚ուզէ առաջինը
ըլլալ, ձեր ծառան թող ըլլայ։ Ինչպէս
որ Մարդու Որդին չեկաւ որ իրեն
սպասարկեն, հապա սպասարկելու եկաւ
եւ իր կեանքը տուաւ իբրեւ փրկանք
շատերու համար։ Երբ Յերիքովէն
ելլելու վրայ էին, մեծ բազմութիւն
հետեւեցաւ անոր։ Եւ ահա երկու կոյր
մարդիկ որ ճամբուն եզերքը նստած էին,
երբ լսեցին որ Յիսուս կ՚անցնի հոն,
աղաղակեցին՝ ըսելով, Տէ՛ր, Դաւիթի
Որդի, ողորմէ մեզի։ Ամբոխը նախատեց
զանոնք, որ լռեն, բայց անոնք աւելի
բարձր աղաղակեցին՝ ըսելով, Տէ՛ր,
Դաւիթի Որդի, ողորմէ մեզի։ Յիսուս
կանգ առաւ, կանչեց զանոնք եւ ըսաւ,
Ի՞նչ կ՚ուզէք որ ձեզի ընեմ։ Ըսին
անոր, Տէ՛ր, որ մեր աչքերը բացուին։
Յիսուս գթաց անոնց, դպաւ անոնց
աչքերուն, եւ անմիջապէս տեսողութիւն
ստացան, եւ զայն հետեւեցան։ Երբ
Երուսաղէմին մօտեցան եւ Բեթփագէ
հասան, Ձիթենեաց լեռան մօտ, Յիսուս
երկու աշակերտներ ղրկեց՝ ըսելով անոնց,
Գացէք ձեր առջեւի գիւղը, եւ անմիջապէս
պիտի գտնէք էշ մը կապուած եւ իր
հետ էշուկ մը։ Արձակեցէք զանոնք եւ
բերէք ինծի։ Եթէ ձեզի բան մը ըսէ
մէկը, ըսէք, Տէրը պէտք ունի անոնց,
եւ անմիջապէս պիտի արձակէ զանոնք։
Այս եղաւ, որպէսզի կատարուի մարգարէին
միջոցով ըսուածը, որ կ՚ըսէ, Ըսէք
Սիոնի դստեր, Ահա քու թագաւորդ
կու գայ քեզի, հեզ եւ նստած էշի մը
վրայ, եւ էշուկի մը վրայ որ լուծի
տակ եղող էշի մը ձագն է։ Աշակերտները
գացին եւ ըրին ինչ որ Յիսուս
պատուիրեց անոնց։ Բերին էշը եւ
էշուկը, եւ իրենց հանդերձները դրին
անոնց վրայ, եւ Յիսուս նստաւ անոնց
վրայ։ Ամբոխին մեծ մասը իրենց
հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին,
ուրիշներ ծառերէն ճիւղեր կտրեցին եւ
ճամբուն վրայ տարածեցին։ Ամբոխները
որ առջեւէն եւ ետեւէն կ՚երթային,
կ՚աղաղակէին՝ ըսելով, Օսաննա՛ Դաւիթի
Որդիին։ Օրհնեալ է Տիրոջ անունով
եկողը։ Օսաննա՛ բարձունքներուն մէջ։
Երբ Երուսաղէմ մտաւ, ամբողջ քաղաքը
խռովեցաւ՝ ըսելով, Ո՞վ է այս։
Ամբոխները կ՚ըսէին, Այս Յիսուսն է
մարգարէն, որ Նազարէթէն Գալիլիայի։
Յիսուս մտաւ Աստուծոյ տաճարը, եւ
դուրս հանեց բոլոր անոնք որ տաճարին
մէջ կը գնէին եւ կը ծախէին, եւ
դրամափոխներուն սեղանները եւ
աղաւնի ծախողներուն նստարանները
գետին տապալեց։ Եւ ըսաւ անոնց,
Գրուած է, Իմ տունս աղօթքի տուն
պիտի կոչուի, բայց դուք զայն
աւազակներու որջ կ՚ընէք։ Եւ կոյրեր
եւ կաղեր մօտեցան անոր տաճարին մէջ,
եւ բժշկեց զանոնք։ Երբ քահանայապետները
եւ դպիրները տեսան ըրած հրաշալի
գործերը, եւ մանուկները որ տաճարին
մէջ կ՚աղաղակէին եւ կ՚ըսէին, Օսաննա՛
Դաւիթի Որդիին, շատ բարկացան,
եւ ըսին անոր, Կը լսե՞ս ինչ որ
կ՚ըսեն։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Այո։
Չկարդացի՞ք երբեք, Մանուկներու եւ
ծիծաղող մանկտիներու բերանէն
կատարեցուցիր գովեստ։ Եւ անոնց
թողլով, քաղաքէն դուրս ելաւ Բեթանիա,
եւ հոն գիշերեց։ Առտուն կանուխ,
երբ քաղաք կը դառնար, քաղցած եղաւ։
Եւ տեսնելով ճամբուն եզերքը թզենի
մը, մօտեցաւ անոր, բայց ոչինչ գտաւ
անկէ բացի տերեւներէ, եւ ըսաւ անոր,
Այլեւս պտուղ մը քեզմէ յաւիտեան
չելլէ։ Եւ թզենին անմիջապէս չորցաւ։
Աշակերտները տեսնելով զարմացան՝
ըսելով, Ինչպէ՞ս անմիջապէս չորցաւ
թզենին։ Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ
անոնց, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, եթէ
հաւատք ունենաք եւ չտարակուսիք,
ոչ միայն թզենիին ըրածը պիտի ընէք,
այլ եթէ այս լերան ալ ըսէք, Վերցուէ
եւ ծովը նետուէ, պիտի ըլլայ։ Եւ
ամէն ինչ որ աղօթքով խնդրէք, եթէ
հաւատք ունենաք, պիտի առնէք։ Երբ
տաճարը մտաւ, քահանայապետները եւ
ժողովուրդին երէցները մօտեցան անոր
երբ կը սորվեցնէր, եւ ըսին, Ինչ
իշխանութեամբ կ՚ընես այս բաները,
եւ ո՞վ տուաւ քեզի այս իշխանութիւնը։
Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց,
Ես ալ մէկ խնդիր մը պիտի հարցնեմ
ձեզի, եւ եթէ ինծի ըսէք զայն, ես ալ
ձեզի պիտի ըսեմ ինչ իշխանութեամբ
կ՚ընեմ այս բաները։ Յովհաննէսի
մկրտութիւնը ուրկէ՞ էր, երկնքէ՞ թէ
մարդոցմէ։ Անոնք խորհրդակցեցան
իրարու հետ՝ ըսելով, Եթէ ըսենք,
Երկնքէ, պիտի ըսէ ինծի, Ուրեմն ինչո՞ւ
համար չհաւատացիք անոր։ Եթէ ըսենք,
Մարդոցմէ, ժողովուրդէն կը վախնանք,
որովհետեւ բոլորը Յովհաննէսը
մարգարէ կը համարեն։ Ուստի Յիսուսի
պատասխանեցին՝ ըսելով, Չգիտենք։
Ան ալ ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի չեմ
ըսեր ինչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ այս
բաները։ Ինչ կը կարծէք դուք, մարդ մը
երկու որդի ունէր, եւ մօտեցաւ առաջինին
եւ ըսաւ, Զաւակս, գնա այսօր աշխատէ
խաղողանոցիս մէջ։ Ան պատասխանեց
եւ ըսաւ, Չեմ ուզեր, բայց ետքը
զղջացաւ եւ գնաց։ Մօտեցաւ երկրորդին
եւ նոյնը ըսաւ։ Ան պատասխանեց եւ
ըսաւ, Կ՚երթամ, տէ՛ր, բայց չգնաց։
Երկուքէն ո՞վ կատարեց հօրը կամքը։
Ըսին անոր, Առաջինը։ Յիսուս ըսաւ
անոնց, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ
մաքսաւորները եւ պոռնիկները ձեզմէ
առաջ կը մտնեն Աստուծոյ արքայութեան
մէջ։ Որովհետեւ Յովհաննէս արդարութեան
ճամբով եկաւ ձեզի, եւ չհաւատացիք
անոր, բայց մաքսաւորները եւ
պոռնիկները հաւատացին անոր։ Դուք
ալ տեսաք, բայց ետքը զղջացում չունեցաք
որ հաւատայիք անոր։ Ուրիշ առակ մը
լսեցէք։ Տան տէր մը կար, որ
խաղողանոց մը տնկեց, եւ պարսպեց
զայն շուրջանակի, եւ հոն հնձան մը
փորեց, եւ աշտարակ մը շինեց, եւ
խաղողագործներուն վարձու տուաւ
զայն, եւ ճամբորդութեան գնաց։ Երբ
պտուղներուն ժամանակը մօտեցաւ, իր
ծառաները ղրկեց խաղողագործներուն
մօտ, որպէսզի իր պտուղները առնու։
Խաղողագործները բռնեցին անոր
ծառաները, մէկը ծեծեցին, ուրիշը
սպանեցին, ուրիշ մը քարկոծեցին։
Նորէն ուրիշ ծառաներ ղրկեց առաջինէն
աւելի շատ, եւ նոյնը ըրին անոնց։
Վերջապէս իր որդին ղրկեց անոնց
մօտ՝ ըսելով, Պիտի ամչնան իմ
որդիէս։ Բայց երբ խաղողագործները
տեսան որդին, ըսին իրարու, Ասիկա է
ժառանգը, եկէք սպանենք զայն եւ
անոր ժառանգութիւնը մեզի մնայ։
Բռնեցին զայն, հանեցին խաղողանոցէն
դուրս եւ սպանեցին։ Ուրեմն երբ
խաղողանոցին տէրը գայ, ի՞նչ պիտի
ընէ այդ խաղողագործներուն։ Ըսին
անոր, Ան չար մարդիկը պիտի կորսնցնէ
չարաչար, եւ խաղողանոցը պիտի տայ
ուրիշ խաղողագործներու, որոնք
պտուղները պիտի տան իրեն իրենց
ժամանակին։ Յիսուս ըսաւ անոնց,
Գրուածքներուն մէջ երբեք չկարդացի՞ք,
Շինողները անպիտան համարեցին այն
քարը, որ անկիւնի գլուխ եղաւ։ Տէրոջմէ
եղաւ ասիկա, եւ հրաշալի է մեր
աչքերուն առջեւ։ Ուստի կ՚ըսեմ ձեզի,
որ Աստուծոյ արքայութիւնը ձեզմէ
պիտի առնուի, եւ պիտի տրուի ազգի մը
որ անոր պտուղները պիտի տայ։ Եւ ով
որ այս քարին վրայ իյնայ, պիտի
կոտրտուի, բայց ան որուն վրայ որ
իյնայ, պիտի փշրէ զայն։ Երբ
քահանայապետները եւ փարիսեցիները
լսեցին անոր

Թը որ ես կը խամեմ՝ պիտի խամէ, և ան մկրտութեամբը որ ես կը մկրտուիմ՝ պիտի մկրտուի
40 *ուիւք։ Բայց իմ աջ կողմն ու ձախ կողմն նստիլը չէ տալը, հապա որոնց որ պատ-*
41 *րաստուած է։ Ու երբոր ետ- տասը լսեցին՝ սկսան Յակոբոսին ու Յովհաննէ-*
42 *սին նեղանալ։ Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց ա-նոնք ու բսաւ անոնց, Գիտէք որ ազգայ իշ-խան սեպուածները կը տիրեն անոնց, և ա-*
43 *նոնց մեծամեծները կ'իշխեն անոնց։ Բայց ձեր մէջը անանկ պիտի չըլլայ, հապա ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ՝ անիկա ձեր սպա-*
44 *սաւորը ըլլայ։ Ու ձեզմէ ով որ առաջին ըլ-լալ կ'ուզէ՝ անիկա ամենուն ծառայ ըլլայ։*
45 *Քանզի Որդին մարդոյ ալ չեկաւ սպասաւո-րուիլն ընդունելու, հապա սպասաւորու-թիւն ընելու, և իր կեանքը շատերուն հա-մար փրկանք մը տալու։*
46 Ու եկան Երիքով։ ու երբոր Երիքովէն կ'ելլէր աշակերտներովը և շատ բազմութիւ-նով, Տիմէոսի որդին կոյր Բարտիմէոս ճամ-
47 բուն քովը նստեր էր մուրալու։ Ու երբոր լսեց թէ Յիսուս Նազովրեցին է, սկսաւ ա-դաղակել ու ըսել, Յիսուս՝ որդի Դաւիթ,
48 ողորմի ինծի։ Եւ շատերը կը յանդիմանէին զանիկա որ լռէ, բայց անիկա ալ աւելի կ'ա-
49 դաղակէր, Որդի Դաւիթ, ողորմի ինծի։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով՝ ըսաւ որ անիկա կան-չեն. կանչեցին կոյրը ու ըսին անոր, Քաջ
50 եղիր, ելլիր, քեզ կը կանչէ։ Եւ անիկա իր հանդերձը ձգելով՝ ելաւ ու եկաւ Յիսուսին։
51 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու անոր ը-սաւ, Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ. կոյրը ը-սաւ անոր, Ռաբբունի, որ աչքերս բացուին։
52 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա. քու հաւատ-քդ քեզ բժշկեց. և չուտ մը անոր աչքե-րը բացուեցան, ու ճամբան Յիսուսին եւեւէն կ'երթար։

ԳԼ. ԺՈ.

1 Ու երբոր երուսաղէմին մօտեցան՝ Բեթփա-գէ ու Բեթանիա դէպ ի Ձիթենեաց լեռը, Յի-սուս իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց,
2 Եւ ըսաւ անոնց, Գացէք ատ ձեր դիմացի գեղը. և անոր մէջը մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապած աւանակ մը, որուն վրայ մարդ մը նստած չէ. արձրկեցէք անիկա ու
3 բերէք. Եւ թէ որ մէկը ըսէ ձեզի թէ Ա-ի՞նչ կ'ընէք, ըսէք թէ Տէրոջը պէտք է. և
4 չուտ մը հոս պիտի խրկէ զանիկա։ Գացին և գտան աւանակը դուրսը փողոցին մէջ դը-րանը քով կապած, ու արձրկեցին զանիկա։
5 Եւ հոն կայնողներէն ոմանք ըսին անոնց, Ի՞նչ
6 կ'ընէք որ կ'արձրկէք աս աւանակը։ Եւ ա-նոնք ըսին անոնց ինչպէս որ Յիսուս պատուի-
7 րեր էր, ու իրենց թոյլ տուին։ Եւ աւանա-կը Յիսուսի բերին, ու անոր վրայ իրենց հանդերձները դրին, ու նստաւ անոր վրայ։
8 Եւ շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ճիւ-ղեր կը կտրէին ու ճամբուն վրայ կը տարա-
9 ծէին։ Եւ առջևէն ու եւեւէն գացողները կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Ովսաննա. Օրհ-նեալ է ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ.
10 Օրհնեալ է մեր Դաւիթի հօրը թագաւորու-թիւնը որ կու գայ. Ովսաննա ի բարձունս։
11 Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ ու տաճարը, և չորս կողմը ամէն բաները աչքէ անցուց. և արդէն ժամանակը իրիկուն ըլլալով՝ Բե-թանիա ելաւ տասներիւքովին հետ մէկտեղ։
12 Ու հետևեալ օրը երբոր Բեթանիայէն կ'ել-
13 լէին՝ անօթեցաւ. Եւ հեռուանց տերեւալից թզենի մը տեսնելով՝ եկաւ որ գուցէ անոր վրայ բան մը գտնէ. ու երբոր անոր քովը գնաց՝ տերեւներէն ի զատ բան մը չգտաւ,
14 ինչու որ դեռ թուզի ատեն չէր. Եւ պա-տասխան տուաւ ու բսաւ անոր, Ալևկէ հետ-մէկը քեզմէ պտուղ չուտէ յաւիտեան. և իր աշակերտները լսեցին։
15 Ու եկան Երուսաղէմ. և Յիսուս տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել անոնք որ տա-ճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին. և տոկո-վոխողներուն սեղաններն ու աղաւնի ծախող-
16 ներուն աթոռները կործանեց. Եւ թոյլ չէր տար որ մէկը տաճարին մէջէն ման մը ան-
17 ցընէ։ Եւ կը սորվեցընէր ու կ'ըսէր անոնց, Գրուած չէ՞ որ Իմ տունս աղօթքի տուն պի-տի կոչուի բոլոր ազգերուն, բայց դուք
18 աւազակներու այր բրիք։ Եւ դպիր-ները ու քահանայապետները լսելով՝ կը փնտռէին թէ ինչպէս կորսընցընեն զանիկա, քանզի անկէ կը վախնային. ինչու որ բոլոր ժողովուրդը զարմացեր էր անոր վարդապե-
19 տութեանը վրայ։ Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ քաղաքէն դուրս ելաւ։
20 Եւ առտուանց երբոր անդէ կ'անցնէին,
21 թզենին տեսան արմատէն չորցած։ Ու Պետ-րոսին միտքը եկաւ ու բսաւ անոր, Ռաբբի,
22 ահա թզենին որ անիծեցիր՝ չորցեր է։ Եւ

ա Մատ. ի. 24։
բ Ղուկ. իբ. 25։
գ Մատ. ի. 26. 28։ ԳԼ. թ. 34։ Ղուկ. թ. 48։
դ Յովհ. ժգ. 14։
ե Փիլ. բ. 7։
զ Մատ. ի. 28։ ա Տիմ. բ. 6։ Տիտ. բ. 14։
է Մատ. ի. 29։ Ղուկ. ժբ. 35։
ը Մատ. թ. 22։ ԳԼ. ե. 34։
—
թ Մատ. իա. 1։
Ղուկ. ժթ. 29։
Յովհ. ժբ. 14։
ժ Մատ. իա. 8։
ի Սպ. Յհ. 26։
լ Ոմանք Տէրոջն անու-նովը կու գայ.
խ Մատ. իա. 12։
ծ Մատ. իա. 18։
կ Մատ. իա. 10։
հ Ոմանք Եւ Յիսուս
Մատ. իա. 12։
Ղուկ. ժթ. 45։
Յովհ. բ. 14։
ձ Ես. Ծգ. 7։
ղ Երեմ. է. 11։
ճ Մատ. իա. 45. 46։ Ղուկ. ժթ. 47։
մ Մատ. է. 28։ ԳԼ. ա. 22։ Ղուկ. գ. 38։
յ Մատ. իա. 19։

Ցիտաս պատասխան տալով ըսաւ անոնց ,
23 Աստուծոյ հաւատաք ունեցէք ։ Քանզի ՚ճշ-
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ով որ ասլեռանը ըսէ ,
Ելիր ու ծովը ինկիր , և իր սրտին մէջը չերկ-
մտի , հապա հաւատայ թէ ինչ որ ըսէ՝ կ՚ըլ-
24 լայ , պիտի ըլլայ անոր ինչ որ ըսէ ։ Ասոր հա-
մար կ՚ըսեմ ձեզի , ՚ինչ բան որ աղօթքով կը
խնդրէք , Հաւատայէք թէ պիտի առնէք ,
25 և պիտի ըլլայ ձեզի ։ Ու երբոր աղօթքի կը
կայնիք , Ներեցէք թէ որ մէկուն դէմ բան մը
ունիք , որպէս զի ձեր Հայրն ալ որ երկինքն
26 է՝ ներէ ձեզի ձեր յանցանքները ։ ՚Իսկ թէ
որ դուք չէք ներեր , ձեր Հայրն ալ որ եր-
կինքն է՝ պիտի չներէ ձեր յանցանքները ։
27 Եւ նորէն Երուսաղէմ եկան , Ու երբոր
տաճարին մէջ կը պտըտէր , քահանայապետ-
ները և դպիրները ու ծերերը անոր եկան ,
28 Ու ըսին անոր , Ի՞նչ իշխանութիւնով կ՚ընես
սա բաները , և ո՞վ տուաւ քեզի սա իշխա-
29 նութիւնը , որ սա բաները ընես ։ Պատաս-
խան տուաւ Ցիտաս ու ըսաւ անոնց , Ես ալ
ձեզի բան մը Հարցընեմ , ու ՚ինծի պա-
տասխան տաք , ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ
30 ինչ իշխանութիւնով կ՚ընեմ սա բաները ։ Յով-
հաննէսին մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ
31 մարդոցմէ . պատասխան տուէք ինծի ։ Եւ
անոնք մէկզմէնին կը խորհէին ու կ՚ըսէին , Թէ
որ ըսենք՝ երկինքէն , պիտի ըսէ , Հապա
32 ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր . Իսկ թէ որ ըսենք՝
Մարդոցմէ , ժողովուրդէն կը վախնային , ին-
չու որ ամէնքը ՚զԻսէնն Յովհաննէսը թէ
33 ճշմարտապէս մարգարէ էր ։ Եւ պատասխան
տալով ըսին Ցիտասի , Չենք գիտեր . և Ցի-
սուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց ,
Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւ-
նով կ՚ընեմ սա բաները ։

ԳԼ · ԺԲ

1 Ցիսուս կ՚առակաձայնէ Հրեից մերժումը և հեթանոսաց կոչումը ապերախտ մշակներուն ձեւովը յանձնուած այգիին առակովը . 13 պատասխան կու տայ կայսրին հարկ տալու վրայով . 18 կը ցուցնէ սադուկեցւոց իրենց մոլորութիւնը յարութիւնն չհոգ ըսելնուն համար . 28 առաջին պատուիրան մին վրայով Տարցնող դպիրին ինդիրը կը լուծէ . 35 կը ջնջէ այն կարծիքը որ դպիրները ունէին Քրիստոսի վրայով . 38 և կը պատուիրէ Ժողովրդոց որ զգոյշ ըլլան անոնց փառասիրութիւնէն և կեղծաւորութիւնէն . 41 Քրիստոս կը գովէ երկայնամիտ աղքատ այրեւարին ։

1 Եւ սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց Հետ
ևը ըսել , Մէկ մարդ մը այգի մեկնց , ու ա-
նոր բոլորտիքը ցանդ քաշեց , և աստրակին-
ձան փորեց , ու աչտարակ չինեց , և զանձ-
կա մշակներու յանձնեց , ու ինքը օտար եր-
2 կիր մը գնաց ։ Եւ առնելն ծառայ մը երկր-
3 ուղին առնէ ։ Իսկ անոնք բռնելին՝ ծեծե-
4 ցին զանիկա ու պարապ ճամբեցին ։ Նորէն
ուրիշ ծառայ մըն ալ երկրէց անոնց , և զա-
նիկա գլխուծելով դլուխը վիրաւորեցին ու
5 անարգուած ճամբեցին ։ Եւ գարձեալ ուրիշ
մը երկրէց , ու զանիկա սպաննեցին . և շատ
ուրիշներ ևս երբեմն ծեծեցին , ոմանց մէկ քանիները ծե-
6 ծեցին ու մէկ քանիները սպաննեցին ։ Ուս-
ում մէկ սիրելի որդի մըն ալ ունենալով , վեր-
ջապէս զանիկա ալ երկրէց անոնց՝ ըսելով ,
7 Գուցէ ամչնան իմ որդիէս ։ Բայց ան մշակ-
ները ըսին իրարու , Այսիկա է ժառանգը .
եկէք զանիկա սպաննենք , ու ժառանգու-
8 թիւնը մերը ըլլայ ։ Եւ բռնելին զանիկա ու
9 սպաննեցին , և այգիին դուրս հանեցին ։ Ուս-
ում այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ . պիտի դայ
ու կորսընցնէ մշակները , և այգին ուրիշնե-
10 րու պիտի տայ ։ Եւ սա գիրը չէ՞ք կարդա-
ցեր , Թէ ՚Այն քարը որ չինողները անարգե-
11 ցին , անիկա անկիւնին գլուխը եղաւ . Ասի-
կա Տէրոջմէ եղաւ , և զարմանալի է մեր աչ-
քերուն ։
12 ՚Եւ կը փնտռէին թէ ինչպէս բռնեն զանի-
կա , բայց ժողովուրդէն վախցան , քանզի ի-
մացան որ ան առակը իրենց համար ըսաւ . և
ձգեցին անիկա ու գացին ։
13 ՚Եւ փարիսեցիներէն ու Հերովդեսեաննե-
րէն քանի մը Հոգի երկրէցին անոր , որ խօս-
14 քով բռնեն զանիկա ։ Եւ անոնք եկան ու
ըսին անոր , Վարդապետ , գիտենք որ ճշմա-
րիտ ես , և մէկու մը համար Հոգ չես , քանզի
մարդոց երեսպաշտութիւն չես ըներ , Հապա
ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սոր-
վեցընես . Կայսրին տուրք տալ արժա՞ն է՝
15 թէ չէ , տա՞նք՝ թէ չտանք ։ Եւ Յիսուս գիտ-
նալով անոնց կեղծաւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց ,
ինչո՞ւ զիս կը փորձէք . բերէք ինծի դահե-
16 կան մը որ տեսնեմ ։ Եւ անոնք բերին . ու
ըսաւ անոնց , Որո՞ւնն է սա պատկերը ու գիրը .
17 և անոնք ըսին անոր , Կայսրին ։ Եւ Յիսուս
պատասխան տալով ըսաւ անոնց , Այն որ կայ-
սրինն է՝ Կայսրին տուէք , և ան որ Աստու-
ծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք . ու զարմացան անոր
վրայ ։
18 Եւ անոր գալը եկան Սադուկեցիները ,
որոնք կ՚ըսեն թէ ՚յարութիւն չկայ , և անոր
19 Հարցուցին ըսելով , Վարդապետ , Մովսէս
մեզի գրեց որ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի ,
ու կնիկը ձգէ և զաւակ չձգէ , անոր եղբայրը
առնէ անոր կնիկը , և իր եղբօրը զաւակ հա-
20 նէ ։ Արդ եօթը եղբայրներ կային , և առջի-

ե Մատ · ԺԷ · 19 · Ղուկ · Ժ · 21 · Ղուկ · ԺԷ · 6 ։
զ Մատ · է · 7 · Ղուկ · Ժ · 9 · Յով · ժգ · 13 · ԺԷ · 7 · Ժգ · 24 · Յով · ա · 5 , 6 ։
է Մատ · ժգ · 14 · Կող · գ · 13 ։
ը Մատ · Ժբ · 35 ։
թ Մատ · իա · 23 · Ղուկ · ի · 1 ։
ժ Մատ · գ · 5 · Ժգ · 5 · ԳԼ · Ջ · 20 ։
ժա Ցուն · առնէին — Մատ · իա · 33 · Ղուկ · ի · 9 ։
ժբ Սալ · ՃԺԸ · 22 ։
ժգ Մատ · իա · 45 , 46 · ԳԼ · Ժ · 18 · Յով · ժ · 25 , 30 , 44 ։
ժդ Մատ · իբ · 15 ։
ժե Ղուկ · ի · 20 ։
ժզ Մատ · իբ · 23 · Ղուկ · ի · 27 ։
ժէ Գոր · իգ · 8 ։
ժը Ը Օր · իե · 5 ։

նը կնիկ առաւ ու մեռաւ և զաւակ չձգեց։
21 Ու երկրորդը առաւ զանիկա ու մեռաւ, և
ան ալ զաւակ չձգեց. նոյնպէս ալ երրորդը։
22 Ու եօթն ալ զանիկա առին և զաւակ չձգե-
23 ցին. ամենէն ետքը կնիկն ալ մեռաւ։ Ու-
րեմն յարութեան առնեն, երբոր յարութիւն
առնեն, անոնցմէ որո՞ն կնիկը պիտի ըլլայ.
ինչու որ եօթն ալ զանիկա կնիկ ունեցան։
24 Եւ Յիսուս պատասխան տալով անոնց ըսաւ,
Աստո՞ր համար չէ՛ որ մոլորած էք, որ ոչ Գիր-
25 քը գիտէք և ոչ Աստուծոյ զօրութիւնը։ Քան-
զի երբոր մեռելներէն յարութիւն առնեն,
ոչ կնիկ կ'առնեն և ոչ էրկան կը տրուին,
26 հապա երկինքի հրեշտահներուն պէս են։ Բայց
մեռելներուն համար՝ թէ յարութիւն կ'առ-
նեն, Մովսէսին գրքին մէջը չէ՞ք կարդացեր
մորենիին վրայ, ինչպէս Աստուած անոր ըս-
սեցաւ ըսելով, Ես եմ Աբրահամին Աստուա-
27 ծը, և Իսահակին Աստուածը, ու Յակոբին
Աստուածը։ Անիկա մեռելներուն Աստուածը
չէ, հապա կենդանիներուն. ուրեմն դուք
խիստ մոլորած էք։
28 Եւ դպիրներէն մէկը եկաւ, ու մոտիկ կը-
նէր անոնց՝ երբոր վիճաբանութիւն կ'ընէին,
որ երբոր տեսաւ թէ աղէկ պատասխան որ-
ւաւ անոնց, հարցուց անոր ըսելով, Որն է
29 բոլոր պատուիրանքներուն առաջինը։ Եւ Ցի-
սուս պատասխանեց անոր, Բոլոր պատուի-
րանքներուն առաջինը է. Լսէ, ով Իսրա-
30 յէլ, մեր Տէր Աստուածը մէկ Տէր մըն է. Եւ
դուն Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտէդ,
և քու բոլոր անձէդ, ու քու բոլոր մտքէդ,
և քու բոլոր զօրութենէդ. ասիկա է առա-
31 ջին պատուիրանքը։ Ու երկրորդըասոր նը-
ման, Դուն ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս.
32 ասոնցմէ մեծ ուրիշ պատուիրանք չկայ։ Եւ
դպիրը ըսաւ անոր, Աղէկ, վարդապետ, չի-
տակ խօսեցար թէ Աստուած մէկ է, Եւ ան-
33 կէ՛ն զատ ուրիշ մը չկայ. Եւ բոլոր սրտէ,
ու բոլոր մտքէ, և բոլոր անձէ, ու բոլոր
զօրութենէ անիկա սիրելը՝ ու ընկերը իր ան-
ձին պէս սիրելը՝ ամէն ողջակէզներէ ու զո-
34 հերէ աւելի է։ Եւ Յիսուս տեսնելով որ ա-
նիկա խելացութիւնով պատասխան տուաւ,
ըսաւ անոր, Աստուծոյ թագաւորութենէն հե-
ռու չես. և ալ ուրիշ մէկը չէր համարձա-
կեր անոր բան մը հարցնելու։
35 Եւ Յիսուս երբոր տաճարին մէջ կը սորվե-
ցնէր՝ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Դպիր-
ները ինչո՞ւ կ'ըսեն թէ Քրիստոս Դաւիթի
36 որդին է. Եւ ինքը Դաւիթ Սուրբ Հոգիով
կ'ըսէ, Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ, Նստէ իմ
աջ կողմս, մինչև որ քու թշնամիներդ ոտ-
37 քերուդ պատուանդան ընեմ։ Ուրեմն Դաւիթ
ինքը որ զանիկա Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անի-
կա անոր որդին կ'ըլլայ. և ժողովուրդին չա-
տերը յօժարութեամբ մտիկ կ'ընէին անոր։
38 Եւ իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր ա-
նոնց, Զգուշացէ՛ք դպիրներէն, որոնք կ'ու-
զեն փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ, և
39 շուկաներուն մէջ բարեւներ ընդունիլ, ու ժո-
ղովարաններուն մէջ առաջին աթոռները, և
40 ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները. Ո-
րոնք որթևարներուն տուները կ'ուտեն, ու
երեսպաշտութեամբ աղօթքը կ'երկընցնեն. ասոնք աւելի դատապարտութիւն պի-
տի ընդունին։
41 Եւ Յիսուս գանձանակին դիմացը նստած՝
կը նայէր թէ ինտոր ժողովուրդը դանձանա-
կին մէջ սուակ կը ձգէ. և շատ հարուստներ
42 շատ բան ձգեցին։ Մէկ աղքատ որթևարի
մըն ալ եկաւ ու երկու լումայ ձգեց՝ որ մէկ
43 նապարակիս մը կ'ընէ։ Եւ իր աշակերտները
իրեն կանչելով ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, որ հաս աղքատ որթևարին դանձանակը
44 աւելի ձգողներուն ամենէն աւելի ձգեց. Ինչու
որ ամէնքը իրենց աւելցածէն ձգեցին, բայց
ասիկա իր չքաւորութենէն՝ ունեցածին բոլորը
ձգեց՝ ինչ բոլոր ապրուստը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Քրիստոս կը նախատացնէ թէ տաճարը պիտի կործանի. 9 թէ աշակերտներն համար հալածանքներ պիտի ըլլան. 14 թէ մեծ ծանր թշուառութիւններ պիտի գան Երուսղէմ վրայ. 21 և թէ ինչը ինչ կերպով գատաստանի պիտի գայ. 32 Վերջին ժամը բնաւ մեկուն յայտնուած չըլլալուն համար, Քրիստոս կը պատուիրէ արթուն կենալ ու աղօթք ընել։

1 Ու երբոր տաճարէն դուրս կ'ելլէր, իր ա-
շակերտներէն մէկը ըսաւ իրեն, Վարդապետ,
նայէ ինտոր քարեր են՝ և ինչ կերտ չէնքեր։
2 Եւ Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոր,
Կը տեսնե՞ս սա մեծ չէնքերը. Քար մը քարի
վրայ պիտի չմնայ որ չքակուի։
3 Ու երբոր անիկա Ձիթենեաց լեռը տաճա-
րին դիմացը նստեր էր, Պետրոս ու Յակոբոս
և Յովհաննէս ու Անդրէասս հարցուցին իրեն
4 առանձին, Ըսէ մեզի ե՞րբ պիտի ըլլան սա
բաները, և ի՞նչ նշան պիտի ըլլայ սա ամէն
5 բաներուն կատարուելու աատնը։ Եւ Յիսուս
պատասխան տուաւ անոնց ու սկսաւ ըսել,
Զգոյշ կեցէ՛ք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ։

ը ա Կոր. ժե. 42, 49, 52։
թ Եբ. գ. 6։
ժ Մատ. խբ. 35։
ի Բ Օր. գ. 4։ Դատ. ժ. 27։
լ Դտ. ժթ. 18։
Մատ. խբ. 39։ Հռոմ. ժգ. 9։ Գաղ. ե. 14։ Յակ. բ. 8։
խ Բ Օր. գ. 39։ Եսա. խե. 6, 14։ խգ. 9։
ծ ա Թագ. ժե. 22։
Ովս. գ. 6։ Միք. գ. 6, 7, 8։
Մատ. խբ. 46։
Մատ. խբ. 41։ Դատ. ե. 41։
Բ Թագ. խգ. 2։
Ես. Ձժ. 1։
ԳԼ. գ. 2։
Մատ. խգ. 1։ Դատ. ե. 46։
Դատ. ժա. 43։
Մատ. խգ. 14։
Դատ. իա. 1։
Գ Թագ. ժբ. 9։
Բ Կոր. ը. 12։
Բ Օր. խգ. 6։ Յով. գ. 17։
—
Մատ. խգ. 1։
Դատ. իա. 5։
Դատ. ժթ. 41։
Մատ. խգ. 3։ Դատ իա. 7։
Երեմ. խթ. 8։ Ե. Վեռ. ե. 6։ Թեսս. բ. 3։

6 Ինչու որ չաւելը պիտի գան իմ անուանս ու
ըսեն թէ ես եմ Քրիստոսը, ու չաւելը պիտի
7 մոլորցընեն։ Բայց երբոր լսէք պատերազմներ
և պատերազմներու լուրեր՝ մի խռովիք, ին-
չու որ պէտք է ըլլալ, բայց դեռ վերջը չէ։
8 Ազն ի ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թա-
գաւորութիւն՝ թագաւորութեան վրայ, և
տեղ տեղ երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան,
սովեր ու խռովութիւններ ալ պիտի ըլլան.
9 Ասոնք ցաւերուն սկիզբներն են։ Զգուշացէք
ձեր անձերուն, քանզի Ձեզ ատեաններու
պիտի մատնեն, ու ժողովարաններուն մէջ ձեզ
պիտի ծեծեն, և իմ անուանս համար կուսակալ-
ներու ու թագաւորներու առջև պիտի կենաք՝
10 անոնց վկայութիւն ըլլալու համար. Եւ Ա-
ռաջ պէտք է որ աւետարանը քարոզուի բո-
11 լոր ազգերուն։ Բայց երբոր Ձեզ մատնելու
տանին, առաջուց հոգ մի ընէք և մի մտածէք
թէ ինչ պիտի խօսիք, հապա ան ժամուն ինչ
որ Ձեզի տրուի՝ անկից խօսեցէք. ինչու որ
չէ թէ դուք էք որ կը խօսիք, Հապա Հոգին
12 Սուրբ։ Ու Եղբայր եղբայրը մահուան պիտի
մատնէ, և Հայրը՝ որդին, և որդիք ելլելով ծը-
նողացը վրայ պիտի ելլեն ու մեռցընեն զա-
13 նոնք։ Եւ իմ անուանս համար ամենուն ատե-
լի պիտի ըլլաք. բայց հով որ մինչև վերջը
14 համբերէ՝ անկից պիտի ապրի։ Ու երբոր
տեսնէք աւերմունքին պղծութիւնը՝ որ Դա-
նիել մարգարէին ձեռքովը ըսուած է, թէ
արժան չեղած տեղը կը կենայ. (ով որ կար-
դայ՝ թող հասկընայ.) անատնները Հրէաս-
տանի մէջ եղողները լեռները թող փախչին.
15 Եւ ան որ տանիքին վրայ է՝ թող տուն չիջնէ,
16 ու չմտնէ իր տունէն բան մը առնելու. Եւ ան
որ արտին մէջն է՝ թող ետ չդառնայ իր հան-
17 դերձը առնելու։ Բայց վայ ան օրերը յղի
18 եղողներուն ու ծիծ տուողներուն։ Եւ աղօթք
19 ըրէք որ ձեր փախչիլը ձմեռը չըլլայ. Քան-
զի ան օրերը անանկ նեղութիւն պիտի ըլլայ,
որուն նմանը Աստուծոյ ստեղծած արարածոյ
սկիզբէն մինչև հիմա եղած չէ, ոչ ալ պիտի
20 ըլլայ։ Եւ թէ որ Տէրը ան օրերը չկարճեցընէր,
բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չապրէր. բայց
ընտրեալներուն համար որոնք ընտրեց՝ ան
21 օրերը կարճեցուց։ Եւ Ասատնը թէ որ մէկը
ձեզի ըսէ, Ահա հոս է Քրիստոսը՝ կամ Ահա
22 հոն, մի հաւատաք. Ինչու որ սուտ Քրիստոսներ
և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, ու նշաններ
և հրաշքներ պիտի ցուցընեն, որ եթէ կարելի
23 էր՝ ընտրեալներն ալ մոլորցընեն։ Իսկ դուք
զգոյշ կեցէք. ահա առաջուց ըսի ձեզի ամէնը։
24 Բայց ան օրերը ան նեղութենէն ետև ա-
րեգակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը
25 պիտի չտայ, Ես աստղերը երկինքէն պիտի
թափթփին, ու երկնից մէջի զօրութիւնները
26 պիտի չարժին։ Ես անատնը պիտի տեսնեն
Որդին մարդոյ՝ ամպերու մէջ եկած մեծ զո-
27 րութեամբ ու փառքով։ Ես անատնը իր
հրեշտակները պիտի խրկէ, ու իր ընտրեալ-
ները պիտի չորս հովերէն՝ երկրի ծայ-
28 րէն մինչև երկնից ծայրը։ Թզենիէն առակ
մը սորվեցէք. որ երբ անոր ոստերը կը կա-
կուղնան ու տերեւները կը ցցուին, դիտէք
29 թէ ամառը մօտ է։ Նոյնպէս ալ դուք երբ-
որ ասոնք բանները եղած տեսնէք, դիտցէք որ
30 մօտ է դուռներուն քովը։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ
Ձեզի, որ ասոնք ազգը պիտի չանցնի, մինչև որ
31 ասոնք ամէն բանները ըլլան։ Երկինք ու երկիր
պիտի անցնին, բայց Իմ խօսքերս բնաւ
32 պիտի չանցնին։ Իսկ ան օրուան ու ժամուն
համար մէկը չդիտեր, ոչ երկնից մէջ եղող
հրեշտակները և ոչ Որդին, հապա միայն Հայ-
33 րը։ Զգոյշ կեցէք, արթնութիւն ընցէք և ա-
ղօթք ըրէք, ինչու որ չէք դիտեր ատենը
34 ե՛րբ է. Ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ-
մը իր տունը կը թողու, ու իր ծառաներուն
իշխանութիւն կու տայ, և ամէն մէկուն իր
գործը, ու դռնապանին կ'ապսպրէ որ ար-
35 թնութիւն կեցէք, Ուրեմն արթնութիւն կեցէք, ին-
չու որ չէք գիտեր թէ երբ կու գայ տանու-
տէրը, իրիկունը՝ թէ կէս գիշերին՝ թէ հա-
36 ւախօսին և թէ առտուանց. Զըլլայ որ յան-
37 կարծակի գայ ու ձեզ քունի մէջ գտնէ։ Եւ
ինչ որ կ'ըսեմ Ձեզի՝ ամենուն կ'ըսեմ, Ար-
թնութիւն կեցէք։

ԳԼ. ԺԴ

1 Հրէից գաւառանութիւնը Քրիստոսի դէմ։ 3 Կին մը անոր գլուխն վրայ կը թափէ շիշ մը պատուական եղ։ 10 Յուդա իր Տէրը կը ծախէ սուակով։ 18 Քրիստոս կը ծանուցանէ թէ իր աշակերտներէն մէկը զինքը պիտի մատնէ։ 22 Հաւիկը պատառատուէին և ատուէին եաև՝ Քրիստոս Հաղորդութեան խորհուրդը կը սահմանէ։ 26 կը նախատացնէ իր բոլոր աշակերտներուն ցրուիլը։ և Պետրոսի ուրացութիւնը։ 43 Յուդա Համբուրելով կը մատնէ զՔրիստոս։ 46 Քրիստոս պատէնին մէջ կը բռնուի, 55 ատա վիճաբանէն կ'ամբաստանուի, և ամբարիշտ վճռով կը դատապարտուի Հրէից աւետանէն։ 65 Հրէայք անարգանօք կը չարչարեն զՔրիստոս։ 66 Պետրոս երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը։

1 Եւ Երկու օրէն ետև զատիկ ու բաղարջա-

ե Մատ. խգ. 8։
զ Մատ. ժ. 17, 18։ խգ. 9։ Յայտ. բ. 10։
է Մատ. խգ. 14։
ը Մատ. ժ. 19։ Ղուկ. ժբ. 11։ խա. 14։
թ Գոր. բ. 4։ դ. 8, 31։
ժ Մկը. է. 6։ Մատ. ժ. 21։ խգ. 10։ Ղուկ. խա. 16։
ի Մատ. խգ. 9։ Ղուկ. խա. 17։
լ Դան. ժբ. 12։ Մատ. ժ. 22։ խգ. 13։ Յայտ. բ. 10։
խ Մատ. խգ. 15։
ծ Դան. թ. 27։
կ Ղուկ. խա. 21։
հ Ղուկ. խա. 23։ խգ. 20։
ձ Դան. թ. 26։ ժբ. 1։ Յովել. բ. 2։ Մատ. խգ. 21։
ղ Մատ. խգ. 23։ Ղուկ. ժէ. 23։
ճ Դան. է. 10։ Սոփ. ա. 15։ Մատ. խգ. 29։ Ղուկ. խա. 25։
յ Դան. է. 13, 14։ Մատ. ժգ. 27։ խգ. 30։ Գլ. ժգ. 62։ Գոր. ա. 11։ ա Թես. դ. 15։ բ Թես. ա. 7, 10։ Յայտ. ա. 7։
ն Մատ. խգ. 32։ Ղուկ. խա. 29։
շ Ես. խ. 8։
ո Մատ. խգ. 42։ իե. 13։ Ղուկ. ժբ. 40. խա. 34։ Հռոմ.
ժգ. 11։ ա Թես. ե. 6։
չ Մատ. խգ. 45։ իե. 14։
պ Մատ. խգ. 42, 44։
ջ Մատ. խգ. 2։ Ղուկ. իբ. 1։ Յովհ. ժա. 55։ ժգ. 1։

կերք էր. և քահանայապետները ու գպիրները
կը փնտռէին թէ ինչպէս նենգութեամբ բռնեն
2 զանիկա ու մեռցընեն։ Բայց կ'ըսէին թէ Ոչ
ասենն աստեղը, որ ժողովուրդին մէջ խռովու-
թիւն չըլլայ։
3 Եւ երբոր ինքը Բեթանիա էր բորոտ Սիմո-
նին տունը սեղան նստած, կնիկ մը եկաւ՝ որ
չիւ մը պատուական սուտ նարդոսի եղ ունէր,
և կարկեց ան չիւը ու անոր գլխուն վրայ թա-
4 փեց։ Եւ կային անոնք որ կը դժուարէին ու
կ'ըսէին, Ինչո՞ւ համար եղաւ ատ եղին կո-
5 րուսը. Քանի ատ [եղը] երեք հարիւր
դահեկանէն աւելի կրնար ծախուիլ ու աղ-
քատներուն տրուիլ. և ատոնիկ կը յանդիմա-
6 նէին զանիկա։ Բայց Յիսուս ըսաւ, Թող ըլ-
ւէք ատոր, ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք ատի-
7 կա. բարի գործ մը գործեց ինծի։ Ինչու որ
աղքատները ամէն ատեն ձեր հետը ունիք,
ու երբոր ուզէք կրնաք անոնց բարիք ընել,
8 բայց զիս ամէն ատեն չունիք։ Ատիկա ինչ որ
ունէր՝ ըրաւ. առաջուց իմ մարմինս օծեց իմ
9 թաղմանս համար. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
թէ բոլոր աշխարհի մէջ՝ ուր որ աս աւետա-
րանս քարոզուի, ատոր ըրածն ալ պիտի խո-
սուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար։
10 Եւ Յուդա Իսկարիովտացին աստուերիու-
քին մէկը գնաց քահանայապետներուն, որ
11 զանիկա մատնէ անոնց։ Անոնք ալ լսելով ու-
րախացան, ու իրեն ատակ տալ խոստացան.
և կը փնտռէր թէ ինչպէս պատեհութիւնով
մը մատնէ զանիկա։
12 Եւ բաղարջակերաց առջի օրը որ զատիկը
կը մորթէին, անոր աշակերտները ըսին իրեն,
Ո՞ւր կ'ուզես երթանք պատրաստենք՝ որ զա-
13 տիկը ուտես։ Եւ իր աշակերտներէն երկուքը
խրկեց ու ըսաւ անոնց, Գացէք քաղաքը, ու
ձեզի մարդ մը պիտի պատահի՝ որ սափոր ջուր
չաբրի տարեալ մը կը տանի, գացէք անոր ե-
14 տևէն. Եւ ուր որ մտնէ՝ տանը տիրոջը ըսէք,
վարդապետը կ'ըսէ, Ո՞ր է օթևանը՝ որ հոն
աշակերտներուս հետ զատիկը ուտեմ։
15 Ան ալ ձեզի յարդարուած մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցընէ. հոն պատրաս-
16 տեցէք մեզի։ Եւ իր աշակերտները գացին ու
քաղաքը մտան, և ինչպէս որ իրենց ըսաւ՝
այնպէս գտան, և զատիկը պատրաստեցին։
17 Եւ երբոր իրիկուն եղաւ՝ տասուերիուքին
18 հետ մեկտեղ եկաւ։ Ու երբոր սեղան նստան
և կ'ուտէին՝ ըսաւ Յիսուս, Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի որ ձեզմէ մէկը որ հիմա իմ հետս կ'ուտէ՝
19 զիս պիտի մատնէ։ Եւ անոնք սկսան տրտմիլ,
ու մէկիկ մէկիկ ըսել անոր, Միթէ ե՞ս եմ,

20 և ուրիշ մը՝ Միթէ ե՞ս եմ։ Անիկա պատաս-
խանեց ատոնց ու ըսաւ, Ատ տասուերիու-
քերէն մէկը՝ որ ինծի հետ իր ձեռքը պնակը
21 խօթեց։ Ճշմարիտ Որդին մարդոյ կ'երթայ՝
ինչպէս որ գրուած է իրեն համար, բայց վա՜յ
ան մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ
կը մատնուի. աղէկ էր ան մարդուն որ ծնած
չըլլար։
22 Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց
առաւ, օրհնեց ու կարկեց, և տուաւ անոնց
23 ու ըսաւ, Առէք, սա է իմ մարմինս։ Եւ
գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ, ու տուաւ անոնց,
24 և ամէնքն ալ խմեցին անկէ։ Ու ըսաւ անոնց,
Ատիկա է իմ արիւնս նոր ուխտին, որ շատե-
25 րուն համար կը թափուի։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, ատկէ ետև որթին բերքէն պիտի
չխմեմ մինչև ան օրը երբոր անիկա նոր
խմեմ Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ։
26 Եւ օրհնութիւն մը երգելէն ետև Ձիթե-
27 նեաց լեռը ելան։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց,
Ամէնդդ ալ սա գիշեր իմ վրայովս պիտի
դպիտակիք. ինչու որ գրուած է թէ Հովիւը
պիտի պարնեմ, ու ոչխարները պիտի ցրուին։
28 Բայց յարութիւնէս ետև ձեզմէ առաջ
29 Գալիլեա պիտի երթամ։ Իսկ Պետրոս ըսաւ
անոր, Թէպէտ ամէնքն ալ դպիտակին, բայց
30 չե՛մ ես։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ քեզի, որ դուն՝ ա՛ս գիշեր դեռ
հաւը երկու անգամ չխօսած՝ երեք անգամ
31 զիս պիտի ուրանաս։ Բայց Պետրոս աւելի կը
պնդէր ու կ'ըսէր, Թէև քեզի հետ մեռնիլ
պէտք ըլլայ ինծի, բնաւ քեզ պիտի չուրա-
նամ. նոյնպէս կ'ըսէին ամէնքն ալ։
32 Եկան ան տեղը՝ որուն անունը Գեթսեմա-
նի էր, ու ըսաւ իր աշակերտներուն, Հո՛
33 նստեցէք՝ մինչև որ ես աղօթք ընեմ։ Եւ իր
հետը առնելով Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յով-
34 հաննէսը, սկսաւ խռովիլ և վշտանալ։ Ան-
ոնց ըսաւ անոնց, Իմ անձս մեռնելու չափ
տրտում է. հոս կեցէք և արթուն մնացէք։
35 Ու քիչ մը առաջ երթալով՝ էր երե՛ք վրայ գե-
տինը ինկաւ և աղօթք ըրաւ, որ եթէ կա-
36 րելի է՝ անոր ժամը իրմէ անցնի։ Եւ ըսաւ,
Աբբայ Հայր, ամէն բան քեզի հնարաւոր
է, սա գաւաթը ինծմէ անցուր. Բայց ո՛չ
թէ ինչպէս որ ես կ'ուզեմ, հապա ինչպէս որ
37 դուն։ Եւ եկաւ ու զանոնք քնացած
գտաւ, և ըսաւ Պետրոսին, Սիմո՛ն, կը քնա-
38 նա՞ս. չկրցա՞ր ժամ մը արթուն կենալ։ Ար-
թուն կեցէք և աղօթք ըրէք, որ փորձու-
թեան մէջ չմտնէք. Հոգին յօժար է, բայց
39 մարմինը տկար։ Եւ նորէն դնաց աղօթք ը-

Ե Մատ. խզ. 6։ Յովհ. ժբ. 1. 3։ Տես Ղուկ. է. 37։
Զ Բ Օր. ժե. 11։
Է Մատ. խզ. 14։ Ղուկ. խբ. 3, 4։
Ը Մատ. խզ. 17։ Ղուկ. խբ. 7։
Թ Մատ. խզ. 20, 21։
Ժ Մատ. խզ. 24։ Ղուկ. խբ. 22։
ԺԱ Մատ. խզ. 26։
ԺԲ Ղուկ. խբ. 19։ Յով. ժա. 23։
ԺԳ Ոմանք Առէք, կերէք.
ԺԴ Մատ. խզ. 30։
ԺԵ Մատ. խզ. 31։
ԺԶ Զաք. ժգ. 7։
ԺԷ Գլ. ժգ. 7։
ԺԸ Մատ. խզ. 33, 34։ Ղուկ. խբ. 33, 34։ Յովհ. ժգ. 37, 38։
ԺԹ Մատ. խզ. 36։ Ղուկ. խբ. 39։ Յովհ. ժբ. 1։
Ի Յովհ. ժբ. 27։
ԻԱ Հռոմ. ը. 15։ Գաղ. դ. 6։
ԻԲ Եբր. է. 7։
ԻԳ Յովհ. է. 30։ Ը. 38։
ԻԴ Հռոմ. է. 22, 23։ Գաղ. է. 17։

40 րաւ՝ նոյն խօսքը ըսելով։ Եւ դարձաւ ու
պատնէշը նորէն քնացած գտաւ, ինչու որ աչ-
քերնին ծանրացած էր, և չէին գիտեր թէ
41 ինչ պատասխան տան անոր։ Երրորդ անգամ
ալ եկաւ ու ըսաւ անոնց, Ա՛ակէ եւս քնա-
ցէք ու հանգչեցէք. բաւական է, ժամը հա-
սաւ. ահա Որդին մարդոյ մեղաւորներուն
42 ձեռքը կը մատնուի։ Ելէք երթանք, ահա
մօտեցաւ անիկա որ զիս պիտի մատնէ։
43 Եւ դեռ անիկա ՝՝ որ կը խօսէր, խակոյն
Յուդա՝ տասներկուքէն մէկը եկաւ, և իր
հետը քահանայապետներուն և գրիչներուն
ու ծերերուն կողմէն չատ բազմութիւն՝ սուր-
44 րով ու բիլերով. Եւ զանիկա մատնողը անոնց
նշան մը տուեր էր՝ ըսելով, Ով որ ես համբու-
րեմ՝ ան է, բռնեցէք անիկա և զգուշու-
45 թեամբ տարէք։ Ու անիկա գալով չուտ մը
մօտեցաւ անոր և ըսաւ, Ռաբբի, Ռաբբի,
46 ու համբուրեց զանիկա։ Եւ անոնք ձեռք
47 զարկին անոր ու բռնեցին զանիկա։ Եւ քո-
մէ կայնողներէն մէկը սուրը քաշեց ու զար-
կաւ քահանայապետին ծառային, ու անոր
48 ականջը մէկդի հանեց։ Եւ Յիսուս պատաս-
խանելով ըսաւ անոնց, Իբր թէ աւազակի՞
վրայ ելաք սուրերով ու բիլերով զիս բռնե-
49 լու. Ամէն օր ձեր քովն էի ու տաճարին մէջ
կը սորվեցնէի, և զիս չբռնեցիք. բայց որպէս
50 զի գրքերը կատարուին։ Անոնք բոլոր
51 ՝՝աշակերտները թողուցին զանիկա ու փախան։ Եւ
մէկ երիտասարդ մը անոր հետևէն կ՚երթար՝
մերկ հատիկ վրայ կտաւ մը առած, ու երիտա-
52 սարդները զանիկա բռնեցին. Ան ալ կտաւը
թողուց ու մերկ փախաւ անոնցմէ։
53 Եւ տարին Յիսուսը քահանայապետին, ու
անոր քովը ժողովեցան բոլոր քահանայա-
54 պետները և ծերերը ու գրիչները։ Եւ Պետ-
րոս հեռուանց անոր հետևէն գնաց մինչև ներսը
քահանայապետին գաւիթը, և պատասուրնե-
րուն հետ նստաւ, ու կրակին քովը կը տաք-
55 նար։ Իսկ քահանայապետները ու բոլոր ժո-
ղովը Յիսուսի դէմ վկայութիւն կը փնտռէին
56 որ զանիկա մեռցնեն, և չէին գտներ. Ինչու
որ շատերը սուտ վկայութիւն կը վկայէին ա-
նոր դէմ, ու վկայութիւնները էր- հաս-
57 ձայն չէին։ Եւ ոմանք ելան սուտ վկայութիւն
58 կ՚ընէին անոր դէմ՝ ու կ՚ըսէին թէ, Մենք
լսեցինք ատկէ որ կ՚ըսէր, Ես սա ձեռագործ
տաճարը պիտի քակեմ, և երեք օրուան մէջ
ուրիշ մը պիտի չշինեմ առանց ձեռագործի։
59 Բայց անոնց ալ իրենց վկայութիւնը հաս-
60 ձայն չէր։ Եւ ՝քահանայապետը մէջտեղը ոտք
61 ելլելով՝ հարցուց Յիսուսին ու ըսաւ, Պատաս-
խան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ատոնք քեզի
62 դէմ։ Բայց Յանիկա լուռ կը կենար և պա-
տասխան մը չէր տար. ՝քահանայապետը նո-
րէն կը հարցընէր անոր ու կ՚ըսէր, Դո՞ն ես
63 Քրիստոսը՝ օրհնեալ Աստուծոյ Որդին։ Եւ Յի-
սուս ըսաւ, Ես եմ. ու տեսնէք Որդին
մարդոյ Զօրութեան աջ կողմը նստած, ու
64 երկնից ամպերովը գալով։ Եւ քահանայապետը
իր հագուստները պատռեց ու ըսաւ, Ալ ի՞նչ
պէտք է մեզի վկաներ։ Աստ հայհոյութիւնը
լսեցիք. ձեզի ի՞նչպէս կ՚երևնայ. և ամէնքը
դատապարտեցին զանիկա թէ մահապարտ է։
65 Եւ ոմանք սկսան թքնել անոր ու երեսը
ծածկել և բռունցով ծեծել ու ըսել, Մար-
գարէացիր. ու սպասաւորները ապտակ կը
զարնէին անոր։
66 Եւ Պետրոս վարը դաւթին էր, ու քահա-
67 նապետին աղախիններէն մէկը եկաւ, Ու
տեսնելով Պետրոսը որ կը տաքնար, նայեցաւ
անոր ու ըսաւ, Դուն ալ Յիսուս Նազովրե-
68 ցիին հետ էիր։ Բայց անիկա ուրացաւ ու
ըսաւ, Չեմ գիտեր և չեմ հասկընար թէ դուն
ինչ կը խօսիս. ու երթալ դուրս եկաւ դաւ-
69 թին դրունքը առջևը, Հաւը խօսեցաւ։ Եւ ՝ա-
ղախինը նորէն տեսաւ զանիկա, ու սկսաւ ը-
նդհատքը կայնողներուն ըսել թէ Ա՛ս ան-
70 տի մէ. Եւ անիկա նորէն ուրացաւ։ ՝Ու քիչ մը
ետևէն հաւքը՝ նորէն բոլորտիքը կայնողները
ըսին Պետրոսին, Ճիրաւի դուն անոնցմէ ես,
՝Ինչու որ Գալիլեացի ես, և քու դրուցուած-
71 քդ ալ նման է անոնց։ Բայց անիկա սկսաւ ա-
նիծել ու երդում ընել՝ ըսելով թէ ես ան
մարդը չեմ ճանչնար, որուն համար դուք կ՚ը-
72 սէք։ Եւ իսկոյն երկրորդ անգամ հաւը խո-
սեցաւ. ու Պետրոս միտքը բերաւ ան խօսքը՝
որ Յիսուս իրեն ըսեր էր թէ Դեռ հաւը եր-
կու անգամ չխօսած՝ դուն երեք անգամ ալ-
ան ուրանաս զիս. ու սկսաւ լալ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Յիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսին առջևը և կ՚ամբաստանուի։ 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ ախտակին նա-
յելով մարդասպան Բարաբբան կ՚արձակէ, և Յիսուսը ձեռք
կու տայ որ խաչուի։ 17 Փուշերէ պսակ մը կը դնեն Յիսուսի
գլուխը. 19 անոր երեսը կը թքնեն և զանիկա ծաղր կ՚ընեն.
27 խաչը կը հանեն երկու չարագործներուն մէջտեղը. 29 Հա-
րեհոգ սաստիկ նախատինքներ կու տան անոր. 39 բայց հա-
րեհատուը կը խոստովանի թէ անիկա Աստուծոյ Որդին է։
43 Յովսէփ պատուով կը թաղէ զՅիսուս։

1 Եւ առաւուանց չուտ մը քահանայապետները
ծերերուն ու գրիչներուն հետ՝ և բոլոր ժո-

ա Ցոհ. ժգ. 1։
բ Մատ. իզ. 46։ Ցոհ. ժը. 1, 2։
գ Մատ. իզ. 47։ Ղուկ. իբ. 47։ Ցոհ. ժը. 3։
դ Մատ. իզ. 55։
ե Ղուկ. իբ. 52։
զ Սաղ. իբ. 6։ Եսա. ծգ. 7, ևս։ Ղուկ. իբ. 37։ իդ. 44։
է Սաղ. ճը. 8։ Հմմ. 27։
ը Մատ. իզ. 57։
թ Ղուկ. իբ. 54։ Ցոհ. ժը. 13։
ժ Մատ. իզ. 59։
ի Մտ. ժէ. 29։ Ցոհ. ը. 19։
ժա Մատ. իզ. 62։
ժբ Եսա. ծգ. 7։
ժգ Մատ. իզ. 65։
ժդ Մատ. իզ. 30։ իզ. 64։ Ղուկ. իբ. 69։
ժե Մատ. իզ. 58, 69։ Ղուկ. իբ. 55։ Ցոհ. ժը. 16։
ժզ Մատ. իզ. 71։ Ղուկ. իբ. 58։ Ցոհ. ժը. 25։
ժէ Մատ. իզ. 73։ Ղուկ. իբ. 59։ Ցոհ. ժը. 26։
ժը Գոր. բ. 7։
ի Մատ. իզ. 75։
—
ա Սաղ. բ. 2։ Մատ. իե. 1։ Ղուկ. իբ. 66։ իգ. 1։ Ցոհ. ժը. 28։ Գոր. գ. 13։ գ. 26։

զովքն ալ խորհուրդ ըրին, Յիսուսը կապելին
2 ու տարին մատնեցին Պիղատոսին։ Եւ [ե]Պիղա-
տոս հարցուց անոր ըսելով, Դո՞ն ես Հրեից
Թագաւորը։ անիկա ալ պատասխան տալով
3 ըսաւ անոր, Դուն կ'ըսես։ Եւ քահանայա-
պետները չատ ամբաստանութիւն կ'ընէին ա-
4 նոր վրայով։ [զ]Ու Պիղատոս նորէն հարցուց ա-
նոր՝ ըսելով, Պատասխան մը չե՞ս տար. նայէ
5 որչափ բեզի դէմ կը վկայեն։ [է]Եւ Յիսուս ոչ
կաւելն պատասխան մը չտուաւ, մինչև որ Պի-
զատոս զարմացաւ։
6 Բայց [ը]ամէն տաճէն կապուած մը կ'արձա-
7 կէր անոնց, որը որ խնդիր ուզէին։ Եւ [թ]ե-
կար Բարաբբա անունով իր ընկերք խռովարար-
ներուն հետ կապուած, որոնք խռովութեան
8 առնէր մարդասպանութիւն ըրեր էին։ Եւ ժո-
ղովուրդը աղաղակելով՝ սկսաւ խնդրել [ժ]ը-
9 նէ ինչպէս որ միշտ կ'ընէր իրենց։ Եւ Պիղատոս
անոնց պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Կ'ուզէ՞ք
10 որ Հրեից Թագաւորը արձակեմ ձեզի։ Քանզի
գիտէր որ քահանայապետները նախանձէն հա-
11 մար մատներ էին զանիկա։ [ի]Բայց քահանա-
յապետները ժողովուրդը դրդռեցին [ի]նդրել
12 յաւէտ Բարաբբան իրենց արձակել։ Նորէն
Պիղատոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց,
Հապա Հրեից Թագաւոր ըսածնիդ [ի]՞նչ կ'ու-
13 զէք որ ընեմ։ Եւ անոնք նորէն կ'աղաղակէին,
14 խաչը հանէ տանիկա։ Պիղատոս ըսաւ անոնց,
Բայց [ի]՞նչ չար գործ ըրած է տանիկա. և ա-
նոնք՝ ալ աւելի կ'աղաղակէին [ի]նդրելով, խաչը
15 հանէ տանիկա։ Եւ [ժ]Պիղատոս ժողովուրդը գոհ
ընել ուզելով՝ Բարաբբան արձակեց անոնց,
ու Յիսուսը ծեծելով՝ ձեռք տուաւ որ խա-
չուի։
16 [ի]Եւ զինուորները ներս տարին զանիկա գա-
ւիթը՝ որ է պալատը, և բոլոր գունդը
17 ժողովեցին. Ու հագցուցին անոր ծի-
րանիներ, և փշեղէն պսակ հիւսելով՝ անոր
18 [ի]ը-ին դրին. Ու սկսան բարև տալ անոր [ի]-
19 ը-ի, Ողջոյն քեզ, Հրեից Թագաւոր։ Եւ ա-
նոր գլուխը եղէգով կը ծեծէին ու կը թքը-
նէին անոր, և ծնկան վրայ գալով երկրպա-
20 գութիւն կ'ընէին անոր։ Ու երբոր ծաղր
ըրին զանիկա, ծիրանիները վրայէն հանեցին
և իր հանդերձները հագցուցին անոր, ու
դուրս հանեցին զանիկա՝ որ խաչը հանեն։
21 [ք]Եւ Սիմոն Կիւրենացին՝ Ղեկբանդրոսին
և Ռուփոսին հայրը, որ անկէ կ'անցնէր ար-
տէն եկած, պահակ բռնեցին որ անոր խաչը
22 վերցնէ։ [ի]Ու տարին անիկա Գողգոթա [ի]-
տեղը, (որ կը թարգմանուի Գանկի տեղ.)
23 [ի]Եւ անոր զնուռասով խառնած գինի տուին
24 որ խմէ, բայց ինքը չառաւ. Ու խաչը հանե-
ցին զանիկա, և անոր հանդերձները բաժ-
նեցին՝ անոնց վրայ վիճակ ձգելով թէ ով ինչ
25 պիտի առնէ։ [ի]Ժամը երեքն էր, ու խաչը հա-
26 նեցին անիկա։ Եւ [ի]անոր յանցանքին գիրը
27 գրուած էր [ի]Հրեից Թագաւորն է։ Ու [ի]անոր
հետ երկու աւազակ խաչը հանեցին, մէկը
28 անոր աջ կողմէն ու մէկը ձախ կողմէն։ Եւ
կատարուեցաւ ան գիրը որ կ'ըսէ Թէ [ի]Ա-
29 նօրէններուն հետ սեպուեցաւ։ [ի]Եւ անոնք
որ կ'անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր, գլուխնին
կը շարժէին ու կ'ըսէին, Աւա՛ղ դուն տաճարը
կը քակէիր, և երեք օրուան մէջ կը շինէիր.
30 ինքզինքդ ազատէ ու իջիր սուր խաչէդ։
31 Նմանապէս ալ քահանայապետները գրիչներուն
հետ իրենց մէջը ծաղր ընելով կ'ըսէին, Ու-
րիշները ազատեց, ինքզինքը չկրնար ազա-
32 տել։ Այս Քրիստոսը՝ Իսրայէլի Թագաւորը
թող հիմա խաչէն վար իջնէ, որ տեսնենք ու
հաւատանք. և [ի]իր հետը խաչը եղողները կը
նախատէին զանիկա։
33 Ու [ի]վեցերորդ ժամը հասածին պէս՝ բոլոր
երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ
34 ժամը։ Եւ իններորդ ժամուն՝ Յիսուս մեծ
ձայնով աղաղակեց ու ըսաւ, [ի]Էլօի, Էլօի,
լամմա սաբաքթանի. որ կը թարգմանուի,
Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թո-
35 ղուցիր։ Եւ քովը կայնողներէն ոմանք երբոր
36 լսեցին՝ կ'ըսէին Թէ Եղիան կը կանչէ։ Ու [ի]մէ-
կը վազեց սպունգ մը քացախով լեցուց, ու
եղէգի մը անցընելով՝ տուաւ անոր որ խմէ,
և բաւ, Թող տուր տեսնենք Թէ Եղիան կու
գայ առնիկա վար իջեցնելու։
37 [ի]Եւ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց ու հոգի
38 տուաւ։ Ու տաճարին վարագոյրը երկու-քի
39 պատուեցաւ վերէն ի վար։ Եւ [ղ]հարիւրապե-
տը որ անոր դիմացը կեցեր էր, տեսնելով որ
այսպէս աղաղակելով հոգի տուաւ, ըսաւ,
40 Ճիրաւի Որդի Աստուծոյ էր ասիկա։ Կա-
նիկներ ալ կային, որ [ե]հեռուանց կը նայէին,
որոնց մէջն էր Մարիամ Մագդաղենացին, և
պզտիկ Յակոբոսին ու Յովսեսին մայրը Մա-
41 րիամ, և Սողոմէ. Որոնք՝ երբոր Գալիլեա էր՝ [ի]ր
ետևէն կ'երթային, և իրեն ըս-
պասարկութիւն կ'ընէին. և ուրիշ շատ կա-
նիկներ ալ՝ որ իր հետը Երուսաղէմ եկեր էին։

[ե] Մատ. իե. 11։
[զ] Մատ. իե. 13։
[է] Ղուկ. իգ. 9։
[ը] Մատ. իե. 15։ Ղուկ. իգ. 17։ Յովհ. ժը. 39։
[թ] Մատ. իե. 20։ Գոր. գ. 14։
[ժ] Մատ. իե. 26։ Յովհ. ժԹ. 1, 16։
[ի] Մատ. իե. 27։
[ի] Մատ. իե. 32։ Ղուկ. իգ. 26։
[ի] Մատ. իե. 33։ Ղուկ. իգ. 33։
[ի] Մատ. իե. 37։ Յովհ. ժԹ. 17։
[ի] Մատ. իե. 34։
[ի] Մատ. իե. 38։
[ի] Սաղ. իբ. 18։ Ղուկ. իգ. 34։ Յովհ. ժԹ. 23։
[ի] Տես Մատ. իե. 45։ Ղուկ. իգ. 44։ Յովհ. ժԹ. 14։
[ի] Մատ. իե. 37։ Յովհ. ժԹ. 19։
[ի] Մատ. իե. 38։
[ք] Ես. ծգ. 12։ Ղուկ. իբ. 37։
[ի] Սաղ. իբ. 7։
[ի] Դէ. ժգ. 58։ Յովհ. բ. 19։
[ի] Մատ. իե. 44։ Ղուկ. իգ. 39։
[ի] Մատ. իե. 45։ Ղուկ. իգ. 44։
[ի] Սաղ. իբ. 1։ Մատ. իե. 46։
[ի] Մատ. իե. 48։ Յովհ. ժԹ. 29։
[ի] Սաղ. կԹ. 21։
[ի] Մատ. իե. 50։ Ղուկ. իգ. 46։ Յովհ. ժԹ. 30։
[ի] Մատ. իե. 51։ Ղուկ. իգ. 45։
[ի] Մատ. իե. 54։ Ղուկ. իգ. 47։
[ի] Մատ. իե. 55։ Ղուկ. իգ. 49։
[ի] Սաղ. կը. 11։
[ի] Ղուկ. կ. 2, 3։

42 Ա֊Ու երբոր իրիկուն եղաւ, ո֊որ օրը ուրբաթ՝
43 այսինքն շաբաթին առջի օրը ըլլալով, Յով֊
սէփ Արիմաթիացի, երեւելի խորհրդական մը՝
որ ինքն ալ ֊Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը
ապասէր, եկաւ ու համարձակութիւն ընելով՝
պիղատոսին քովը մտաւ, և Յիսուսի մարմի֊
44 նը խնդրեց։ Ու պիղատոս զարմացաւ որ
արդէն մեռած ըլլայ. և հարիւրապետը իրեն
կանչելով՝ հարցուց անոր թէ շատ ատե՞ն է
45 որ մեռաւ։ Ու երբոր ո֊ոյժը իմացաւ հարիւ֊
46 րապետէն, մարմինը Յովսէփին շնորհեց։ ֊Ան
Յ֊ն֊ կտաւ գնեց, ու զանիկա վար իջեցնե֊
լով՝ կտաւովը փաթթեց, ու դրաւ գերեզ֊
մանի մը մէջ՝ որ քարէ փորուած էր. և քար
47 մը դլորցուց գերեզմանին դուռը։ Իսկ Մա֊
րիամ Մագդաղենացին ու Յովսեսին մայրը
Մարիամ անոնն ան տեղը ուր որ դրուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ա֊Երբոր շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագ֊
դաղենացին և Յակոբոսին մայրը Մարիամ և
Սողոմէ ֊Խուճկեր ծախու առին, որ գան
2 օծեն անիկա։ ֊Եւ մէկշաբթի առտուանոյ շատ
կանուխ՝ արեւը որ կը ծագէր՝ եկան գերեզ֊
3 մանը, Ու իրարու կ'ըսէին, քարը ո՞վ պիտի
4 դլորցնէ մեզի գերեզմանին դռնէն, (Ու
նայեցան տեսան որ քարը դլորցուած էր,)
5 ինչու որ շատ մեծ էր։ ֊Եւ ներս գերեզմանը
մտնելով՝ երիտասարդ մը տեսան որ աջ կողմը
նստեր էր ճերմակ պատմուճան հագած, ու
6 զարհուրեցան։ ֊Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Մի
զարհուրիք. Յիսուս Նազովրեցին կը փնտռէք,
որ խաչուեցաւ. անիկա յարութիւն առաւ,
հոս չէ. ահա ան տեղը ուր որ դրին զանիկա։
7 Բայց գացէք՝ ըսէք անոր աշակերտներուն և
Պետրոսին, Թէ առջեւ ձեզմէ առաջ Գալիլեա

Ա Մատ. իե. 57։ Ղուկ. իգ. 50։ Յովհ. ժթ. 38։
Բ Ղուկ. իգ. 56։
Գ Ղուկ. իգ. 1։ Յովհ. ի. 1։
Դ Ղուկ. իգ. 3։ Յովհ. ի. 11, 12։
Ե Մատ. իը. 5, 6, 7։
Զ Մատ. իզ. 32։ Գործ. ժգ. 28։
Է Ոմանք չունին Լսեն
Ը Տես Մատ. իը. 8։ Ղուկ. իգ. 9։
Թ Յովհ. ի. 14։
Ժ Ղուկ. ը. 2։
ԺԱ Ղուկ. իգ. 10։ Յովհ. ի. 18։
ԺԲ Ղուկ. իգ. 11։
ԺԳ Ղուկ. իգ. 13։
ԺԴ Ղուկ. իգ. 36։ Յովհ. ի. 19։ ա Կոր. ժե. 5։
ԺԵ Մատ. իը. 19։ Յովհ. ժե. 16։
ԺԶ Կաղ. ա. 23։
ԺԷ Յովհ. գ. 18, 36։ Գործ. բ. 38։ ժգ. 30, 31, 32։ Հռոմ. ժ. 9։ ա Պետ. գ. 21։
ԺԸ Յովհ. ժբ. 48։
ԺԹ Ղուկ. ժ. 17։ Գործ. ե. 16։ ը. 7։ ժգ. 18։ ժթ. 12։
Ի Գործ. բ. 4։ ժ. 46։ ժթ. 6։ ա Կոր. ժբ. 10, 28։
ԻԱ Ղուկ. ժ. 19։ Գործ. իը. 5։
ԻԲ Գործ. ե. 15, 16։ Թ. 17։ իը. 8։ Յակ. ե. 14, 15։
ԻԳ Գործ. ա. 2, 3։
ԻԴ Ղուկ. իգ. 51։
ԻԵ Սաղ. ձժ. 1։ Գործ. ե. 55։
ԻԶ Գործ. ե. 12։ ժգ. 3։ ա Կոր. բ. 4, 5։ Եբր. բ. 4։

կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք անիկա՝ ինծոր
8 որ ձեզի ըսաւ։ Եւ անոնք դուրս ելան ու սպրդե֊
ցան՝ եւ սարսափն ու զարհուրանքը զանոնք

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Դաւկաստ աւետարանին յառաջաբանութիւնը։ 5 Եղիսաբեթին 26 ու կոյս Մարիամին յայտնութիւնը։ 39 Եղիսաբեթին ու Մարիամին մարգարէութիւնը։ Բրիտասի վախճան։ 57 Յովհաննէս մկրտչին ծնունդը և Զաքարիայի մարգարէութիւնը։ 67 Զաքարիայի մարգարէութիւնը Բրիտասի 76 և Յովհաննեսին վասին։

1 Որովհետեւ շատերը ձեր միջը հաստատ դիտ-
2 յուած բաներուն վրայով եղած պատմութիւնը
2 կարգի դնելու ձեռք զարկին, ²ինչպէս որ
սկիզբէն աչքով տեսնողները և խօսքին սպա-
3 սաւոր եղողները ³ատենդեղին մեզի, ⁴ես ալ
որ սկիզբէն ան ամէն բաներուն ճշդութեամբ
տեղեկացեր էի, յարմար դատեցի ⁵քեզդա-
4 դրել քեզի, ⁶ով պատուական Թէոփիլոս, ⁷որ
որթված բաներուդ տուգութիւնը իմանաս։
5 ⁸Հերովդէս Հրեաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը
⁹Աբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա ա-
նունով քահանայ մը կար, որուն կինիկը Ա-
հարոնի աղջիկներէն էր, և անոր անունը Ել-
6 սաբեթ։ Ու երկուքն ալ Աստուծոյ առջեւը
¹⁰արդար էին, և Տէրոջը բոլոր պատուիրանք-
ներուն ու իրաւունքներուն մէջ անարատու-
7 թեամբ կը քալէին։ Եւ զաւակ չունէին, ին-
չու որ Եղիսաբեթ ամուլ էր, ու երկուքն ալ
օրերնին անցուցած էին։
8 Ու երբոր անկից իր դասակարգութեան
օրերը հաստելուն քահանայական պաշտօնը
9 կը կատարեր Աստուծոյ առջեւը, քահանայու-
թեան սովորութենանը պէս ¹¹վրան ինկաւ որ
Տէրոջը տաճարը մտնէ ¹²խնկարկութիւն ընէ։
10 ¹³Ու ժողովուրդին բոլոր բազմութիւնը դուրսը
11 աղօթքի կայներ էին խունկին ատենը։ Ու
երեւցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշտակը, որ կայ-
12 ներ էր ¹⁴խունկի սեղանին աջ կողմը։ Եւ Զա-
քարիա երբոր տեսաւ՝ ¹⁵շփոթեցաւ, ու անոր
13 վրայ վախ մը ինկաւ։ Եւ հրեշտակը ըսաւ
անոր, Մի վախնար, Զաքարիա, ինչու որ քու
աղօթքդ լսուեցաւ, և քու կինդ Եղիսաբեթ
քեզի որդի մը պիտի ծնանի, ու անոր անու-
14 նը ¹⁶Յովհաննէս դնես։ Եւ քեզի ուրախու-
թիւն ու ցնծութիւն պիտի ըլլայ, և ¹⁷շատերը
անոր ծնանելուն վրայ պիտի ուրախանան.
15 ինչու որ Տէրոջը առջեւը մեծ պիտի ըլլայ, և

¹⁸գինի ու օղի պիտի չխմէ, և ¹⁹դեռ իր մօրը
16 որովայնէն Սուրբ Հոգիով պիտի լեցուի. ²⁰Ու
Իսրայէլի որդւոցմէ շատերը իրենց Տէր Աս-
17 տուծոյն պիտի դարձնէ։ ²¹Եւ ինքը անոր
առջեւէն պիտի պայ Եղիային հոգիովը ու զո-
րութիւնովը՝ Հայրերուն սիրտերը որդւոցը
վրայ դարձնելու, և անհնազանդները՝ ար-
դարներուն խելացութեանը, որ Տէրոջը քա-
18 նի կարգ ժողովուրդ մը պատրաստէ։ Եւ Զա-
քարիա ըսաւ հրեշտակին, ²²Ինչո՞վ գիտնամ
սա բանը, որովհետեւ ես ծեր եմ, ու իմ կնի-
19 նըս օրերը անցուցած է։ Եւ հրեշտակը
պատասխան տալով ըսաւ անոր, Ես եմ ²³Գաբ-
րիէլը որ Աստուծոյ առջեւը կը կայնիմ, ու
խրկուեցայ քեզի զրուցելու և սա բաներուն
20 աւետիս քեզի տալու։ Եւ ահա ²⁴համր պի-
տի ըլլաս դուն, ու պիտի չկրնաս խօսիլ մին-
չեւ ան օրը՝ որ սա բաները ըլլան, քանի
չհաւատացիր իմ խօսքերուս, որոնք իրենց
21 ատենին պիտի կատարուին։ Ու ժողովուրդը
Զաքարիային կը սպասէր, և կը զարմանային
22 անոր տաճարին մէջ ուշանալուն վրայ։ Ու
երբոր դուրս եկաւ՝ չէր կրնար խօսիլ անոնց
հետ. և խնդացան որ տաճարին մէջ տեսիլք
մը տեսած է. ու ինքը նշանով կը խօսէր ա-
23 նոնց հետ, և համր կը կենար։ Ու եղաւ որ
²⁵երբ անոր պաշտօնին օրերը լմընցան, իր տու-
24 նը գնաց։ Եւ ան օրերէն ետքը անոր կինը
Եղիսաբեթ յղացաւ, ու հինգ ամիս ինքզինք
25 ծածկեց՝ ըսելով, Ա՛յսպէս ըրաւ ինձ
Տէրը ²⁶այն օրերս, որ ²⁷նայեցաւ ինձ,
խափանելու մարդոց մէջէն վիրաբանելը։
26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ հրե-
շտակը Աստուծմէ Գալիլեայի մէկ
27 քաղաքը՝ որուն անունը Նազարէթ էր, ²⁸Մէկ
կոյսի մը՝ մարդու մը նշանուած, որուն ա-
նունը Յովսէփ էր՝ Դաւիթի տունէն, և ան
28 կոյսին անունը Մարիամ էր։ Ու հրեշտակը
անոր գալով ըսաւ, ²⁹Ողջոյն քեզ, ով շնոր-
հակալ եղո՛ւ, ³⁰Տէրը քու հետդ է. դուն կա-
29 նանց մէջ օրհնեալ ես։ Եւ անիկա անոնց-
մով՝ անոր խօսքին վրայ ³¹շփոթեցաւ, ու ին-
քնիրեն կը մտածէր թէ ինչպէս բան պիտի ըլ-
30 լայ սա ողջոյնը։ Եւ հրեշտակը անոր ըսաւ,

ա Եբր. բ. 3։ ա Պետ. ե. 1։ բ Պետ. ա. 16։ ա Յովհ. ա. 1։
բ Պետ. ա. 1։ Յովհ. ժե. 27։
գ Գոր. ժե. 19, 25, 28։ ա Կոր. է. 40։
դ Գոր. ժա. 4։
ե Գոր. ա. 1։
զ Յովհ. է. 31։
է Մատ. բ. 1։
ը ա Մն. իգ. 10, 19։ Ղեւիտ. ժբ. 4, 17։
թ Ծն. է. 1։ ժե. 1։ գ Թագ. ի. 4։ գ Թագ. ի. 5։ Յոբ. ա. 1։ Գար. իգ. 1։ իգ. 16։ Փիլ. գ. 6։
ժ ա Մն. իգ. 19։ բ Մն. ը. 14։ լա. 2։
ի Եւ. Ե. 7, 8։ ա Թագ. բ. 28։ ա Մն. իգ. 15։ բ Մն. իի. 11։
ժա Ղեւ. ժգ. 17։ Յայտ. ը. 3, 4։
ժբ Եւ. Ե. 1։
ժգ Դատ. գ. 22։ ժգ. 22։ Դան. ժ. 8։
ժդ Տես գ Թագ. ժա. 5։ ա Մն. ի. 35։
ժե Ծն. Ե. 23։ Ել. գ. 1։ ժգ. 1, 4։
ժզ Մատ. ա. 18։ ԳԼ. բ. 4, 5։
ժէ Դան. իի. 23։ ժ. 19։
ժը Տես գ Թագ. ժա. 5։ ա Մն. ի. 35։
ի Ծն. Ե. 23։ Ել. գ. 1։ ժգ. 1, 4։
իա Մատ. ա. 18։ ԳԼ. բ. 4, 5։
իբ Դան. իի. 23։ ժ. 19։
իգ Գատ. գ. 12։
իդ Հմր. 12։
իե Հմր. 29։ ԳԼ. բ. 9։ Գոր. ժ. 4։ Յայտ. ա. 17։
իզ Հմր. 60, 63։
իէ Տե՛ս Տէրոջը շնորհքը։
իը Հմր. 58։
իթ Թագ. գ. 3։ Դատ. ժգ. 4։ ԳԼ. է. 33։
ի Երեմ. ա. 5։ Գատ. ա. 15։
իա Մատ. գ. 5, 6։
իբ Մատ. գ. 5։ Մատ. ժա. 14։ Մար. իի. 11։
իգ Ծն. ժէ. 17։
իդ Դատ. ը. 16։ իի. 21, 22, 23։ Մատ. ժը. 10։ Եբր. ա. 14։
իե Եզեկ. գ. 26։ իգ. 27։
իզ Տես գ Թագ. ժա. 5։ ա Մն. իի. 35։
իէ Ծն. Ե. 23։ Ել. գ. 1։ ժգ. 1, 4։
իը Մատ. ա. 18։ ԳԼ. բ. 4, 5։
իթ Դան. իի. 23։ ժ. 19։
ի Գատ. գ. 12։
իա Հմր. 12։

Մի վախնար, Մարիամ, ինչու որ Աստուծմէ
31 շնորհք գտար. ²Եւ ահա պիտի յղանաս ու
որդի մը պիտի ծնանիս, և ³անոր անունը
32 Յիսուս պիտի դնես։ Անիկա մեծ պիտի ըլ-
լայ, ⁴ու Բարձրելոյն Որդին պիտի ըսուի,
և ⁵Տէր Աստուած պիտի տայ անոր իր Հօրը
Դաւիթին աթոռը. ⁶ու Յակոբին տանը վը-
33 րայ յաւիտեան պիտի թագաւորէ, եւ անոր
34 թագաւորութիւնը վերջ պիտի չունենայ։ Ու
Մարիամ ըսաւ Հրեշտակին, Ի՞նչպէս պիտի
ըլլայ ատ բանը, որովհետեւ ես երկիկ ծոր-
35 չմամ դիտեր։ Եւ Հրեշտակը պատասխան ա-
ռաւ ըսաւ անոր, ⁷Հոգին Սուրբ պիտի գայ
քեզի, ու Բարձրելոյն զօրութիւնը քու վը-
րադ Հովանի պիտի ըլլայ. ուստի ան քեզմէ
ծնանելու սուրբը ⁸Աստուծոյ Որդի պիտի ը-
36 սուի։ Եւ ահա քու ազգականդ Եղիսաբեթ՝
անիկա իր պառաւութեան առնը արու զա-
ւակով մը յղի է. ու ասիկա ան անուղ ըսուա-
37 ծին վեցերորդ ամիսն է. ինչու որ Աստուծոյ
քովը բնաւ մէկ բան մը անկարելի չըլլար։
38 Եւ Մարիամ ըսաւ, Ահա ես Տէրոջը աղա-
խինն եմ, քու ըսածիդ պէս ինծի ըլլայ ին-
ձի. ու Հրեշտակը անոր քովէն գնաց։
39 Ան օրերը եղաւ Մարիամ՝ ու արտորնօք
40 լեռնակողմը ⁹Յուդայի Քաղաքը գնաց. Եւ
մտաւ Զաքարիային տունը ու Եղիսաբեթին
41 բարեւ առաւ։ Եւ եղաւ որ երբ ըսաց Եղի-
սաբեթ Մարիամին բարեւը, մանուկը անոր
որովայնին մէջը խաղաց, ու Եղիսաբեթ Սուրբ
42 Հոգիով լեցուեցաւ. Եւ բարձր ձայնով մը
կանչեց ու ըսաւ, ¹⁰Օրհնեալ ես դուն կանանց
մէջ, և օրհնեալ է քու որովայնիդ պտուղը։
43 Եւ ա՛ս ինծի ուրկի՞ եղաւ, որ իմ Տէրոջս
44 մայրը ինծի գայ. Վասն զի ահա երբոր քու
բարեւիդ ձայնը ականջիս եկաւ, մանուկը ո-
45 րովայնիս մէջը խաղաց ուրախութենէն։ Եւ
երանի անոր որ ¹¹հաւատացեր է, քանզի՝
պիտի կատարուի ան բաները որ Տէրոջմէ ը-
46 սուեցաւ իրեն։ Եւ Մարիամ ըսաւ, ¹²Իմ ան-
47 ձրա կը մեծցնէ Տէրը, Եւ իմ Հոգիս ուրա-
48 խացաւ իմ փրկիչ Աստուծմով։ Ինչու որ ¹³իր
աղախնին խոնարհութեանը նայեցաւ, քանզի
ա՛հա ասկէ ետև ¹⁴բոլոր ազգերը ինծի ե-
49 րանելի պիտի ըսեն։ Վասն զի Հզօրը ¹⁵ին-
ծի մեծամեծ բաներ ըրաւ, ու անոր ¹⁶անու-
50 նը սուրբ է։ Եւ ¹⁷անոր ողորմութիւնը իրմէն
51 վախցողներուն վրայ է ազգ ի ազգ։ ¹⁸Իր բա-
զուկովը զօրութիւն ցուցուց, ¹⁹ցիրուցան ը-
րաւ ամբարտաւանները իրենց սրտին խոր-
52 հուրդովը։ ²⁰Զօրաւորները էջէն աթոռներէն
53 իջեցուց, ու խոնարհները բարձրացուց։ ²¹Անօ-
թիները բարիքներով լեցուց, և Հարուստները
54 պարապ ձամբից։ Օգնութիւն ըրաւ իր ի-
րայէլ ծառային՝ ²²ողորմութիւնը միտք բե-
55 րելով, ²³Ինչպէս որ խնդը խօսեցաւ մեր Հայ-
րերուն՝ Աբրահամին ու անոր սերունդին յա-
ւիտեան։
56 Եւ Մարիամ անոր քովը երեք ամիսի չափ
կեցաւ, ու իր տունը դարձաւ։
57 Ու Եղիսաբեթին ծնանելու ժամանակը լը-
58 ցուեցաւ, ու որդի մը ծնաւ։ Եւ լսեցին անոնք
որ անոր բոլորտիքը կը բնակէին՝ ու անոր
ազգականները, որ Տէրը անոր վրայ իր մեծ
ողորմութիւնը ցուցուց, և ²⁴անոր հետ կ'ու-
րախանային։
59 Ու եղաւ որ ²⁵ութերորդ օրը տղան թլփա-
տելու եկան, և զանիկա իր Հօրը անունովը
60 Զաքարիա կը կոչէին։ Յայտ անոր մայրը պա-
տասխան առաւ ու ըսաւ, ²⁶Չէ, Հապա Յով-
61 հաննէս պիտի կոչուի։ Եւ անոր ըսին թէ
Քու ազգականներուդ մէջ մէկը չկայ որ ա-
62 նունով կոչուի։ Ձեռք կ'ընէին անոր Հօրը թէ
63 ինչ անուն կ'ուզէ որ անիկա կոչուի։ Ան ալ
տախտակ մը ուզեց ու գրեց՝ ըսելով, ²⁷Յով-
հաննէս է անոր անունը. ու ամէնքը զարմա-
64 ցան։ ²⁸Եւ իսկոյն բացուեցաւ անոր բերանը
ու անոր լեզուն, և կը խօսէր ու կ'օրհնէր
65 ²⁹Աստուած։ Եւ վախ մը բնաւ ան ամէնուն
վրայ՝ որոնք անոնց բոլորտիքը կը բնակէին.
ու ա՛ս ամէն բաները Հրէաստանի բոլոր ³⁰լեռ-
66 նակողմը կը պրուցուէր։ Եւ ամէն լսողները
³¹իրենց սիրտերուն մէջը դրին, ու կ'ըսէին,
Արդեօք ա՛ս տղան ի՞նչ պիտի ըլլայ. ու ³²Տէ-
րոջը ձեռքը անոր հետն էր։
67 Եւ անոր Հայրը Զաքարիա ³³Սուրբ Հոգիով
68 լեցուած՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ, ³⁴Օրհնեալ
ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը՝ որ ³⁵այցելու-
թիւն եղաւ և իր ժողովուրդին փրկութիւն
69 բրաւ. ³⁶Ու մեզի փրկութեան եղջիւր մը Հա-
70 րուց իր Դաւիթ ծառային տունէն. (³⁷Ինչպէս
որ սուրբերուն բերնովը խօսեցաւ, որոնք

---

¹ Ես. ի. 14։ Մատ. ա. 21։
² Գլ. բ. 21։
³ Մտ. ե. 7։
⁴ բ Թագ. է. 11. 12։ Սաղ. ձկը. 11։ Ես. իզ. 6. 7։ Ժգ. 5։ Երեմ. խգ. 5։ Յայտ. գ. 7։
⁵ Դան. բ. 44։ է. 14. 27։ Ածգ. 21։ Մկբ. գ. 7։ Յովհ. Ժբ. 34։ Եբր. ա. 8։
⁶ Մատ. ա. 20։
⁷ Մատ. Ժգ. 33։ Ղկ. 63. 64։ Մտ. ա. 1։ Յովհ. ա. 34։ ի. 31։ Գոբ. բ. 37։ Հռոմ. ա. 4։
⁸ Ծն. Ժբ. 14։ Ես. քիմ. բ. 17։ Զաք. բ. 6։ Մատ. Ժիմ. 26։ Մտ. ժ. 27։ Գլ. Ժբ. 27։ Հռոմ. գ. 21։
⁹ Յովհ. ա. 39։ Յես. ժ. 9։ 11։
¹⁰ Ղկ. ա. 28։ Դատ. է. 24։
¹¹ Կամ հաւատացեր է ինծ
¹² ա Թագ. բ. 1։ Սաղ. լգ. 2. 3։ լե. 9։ Առ. գ. 18։
¹³ ա Թագ. ա. 11։ Սաղ. ձկը. 6։
¹⁴ Մտ. գ. 12։ Գլ. Ժա. 27։
¹⁵ Սաղ. հա. 10։ ձկզ. 2. 3։
¹⁶ Սաղ. ձԺա. 9։
¹⁷ Ելից. իգ. 7։ Եւ ի. 6։ Սաղ. ճգ. 17. 18։
¹⁸ Սաղ. ղը. 1։ ձԺը. 15։ Ես. խ. 10։ Ծա. 9։ Ծբ. 10։
¹⁹ Սաղ. լգ. 10։ ա Պետ. է. 5։
²⁰ ա Թագ. բ. 6։ Յոբ. է. 11։ Սաղ. ձԺգ. 7։
²¹ ա Թագ. բ. 5։ Սաղ. լգ. 10։
²² Սաղ. ղը. 3։ Երեմ. լա. 5. 20։
²³ Ծն. Ժէ. 19։ Սաղ. ճկը. 11։ Հռոմ. Ժա. 28։ Գաղ. գ. 16։
²⁴ Ֆիլ. 14։
²⁵ Ծն. Ժէ. 12։ Գաղ. Ժբ. 3։
²⁶ Ֆիլ. 13։
²⁷ Ֆիլ. 13։
²⁸ Ֆիլ. 20։
²⁹ Ֆիլ. 59։
³⁰ Գլ. բ. 19. 51։
³¹ Ծն. ԼԺ. 2։ Սաղ. ձ. 17։ ձԺ. 21։ Գաղ. Ժա. 21։
³² Յովհլ. բ. 28։
³³ գ Թագ. ա. 48։ Սաղ. խա. 13։ Եր. 18։ ճկ. 48։
³⁴ Եւ. գ. 16։ գ. 31։ Սաղ. ձԺա. 9։ Գլ. ի. 16։
³⁵ Սաղ. ճկը. 17։
³⁶ Եբից. խգ. 5. 6։ Լ. 10։ Դան. ԺԲ. 24։ Գաղ. գ. 21։ Հռոմ. ա. 2։

աչխարհի սկիզբէն ՚ի վեր անոր մարդարէ-
71 ներն էին.) փրկութիւն մեր թշնամիներէն և
72 բոլոր մեզ ատողներուն ձեռքէն, Ողորմու-
թիւն ընելու մեր Հայրերուն վրայ, և իր սուրբ
73 ուխտը միտք բերելու, (՚Ն երդումը որ մեր
74 Հօրը Աբրահամին ըրաւ,) մեզի տալու, Որ
մեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատուելով ա-
75 նանց վախէ ՚զանիկա պաշտենք ՚Սրբութիւ-
նով ու արդարութիւնով անոր առջեւը մեր
76 կեանքը բոլոր օրերուն մէջ: Եւ դուն, ով մա-
նուկ, Բարձրելոյն մարգարէն պիտի կոչուիս,
Տէրոջը երեսին առջեւէն պիտի եր-
77 թաս՝ անոր ճամբաները պատրաստելու, Անոր
ժողովուրդին գիտցնելու ՚ազատ փրկութիւնը
78 ՚Իրենց մեղքերուն թողութիւնովը, Մեր Ա-
ստուծոյն գթած ողորմութեանը համար, որով
՚Արեգակը ՚ծագումէն վերէն մեզի այցելութեան
79 եկաւ՝ ՚Խաւարի և մահուան ստուերի մէջ նըս-
տողներուն լոյս տալու, — մեր ոտքերը խա-
ղաղութեան ճամբուն մէջ չխոտկելու:
80 Եւ ՚տղան կը մեծնար ու կը զօրանար հո-
գիով, և ՚անապատներուն մէջն էր մինչեւ ան
օրը՝ որ ինքը Իսրայէլին երեւցաւ:

ԳԼ. Բ

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բոլոր տէրութեանը մէջ: 6 Բրիստոսի ծնունդը: 8 Հրեշտակ մը ա-
ւետիս կու տայ հովիւներուն: 13 Երկնային զօրաց բազմու-
թիւն կ'օրհնեն զԱստուած: Բրիստոսի ծննդեանը համար:
21 Բրիստոս կը թլփատուի, 22 տաճարը կը տրուի: 28 Սի-
մէոն և Աննա կը մարգարէանան Բրիստոսի վերայով: 40
Բրիստոս կը զարգանայ իմաստութեամբ: 46 տաճարին մէջ
Հրեից վարդապետներուն հարցմունքներ կ'ընէ: 51 և իր
ծնողացը հնազանդ կը մնայ:

1 Ու եղաւ որ ան օրերը Օգոստոս կայսրէն
2 հրաման եղաւ՝ որ բոլոր աշխարհ գրուի: (՚Ա-
ռաջի այս հաշիւը եղաւ կիւրենոսին Սի-
րիայի վրայ կուսակալութիւն ըրած աեներ:)
3 Եւ ամէնքը կ'երթային աշխարհագիրը մտնե-
4 լու՝ ամէն մէկը իր քաղաքին մէջ: Յովսէփ
ալ Գալիլեայէն Նազարէթի քաղաքէն ելաւ
դէպ՚ի Հրէաստան ՚Դաւիթի քաղաքը՝ որ
Բեթլեհէմ կ'ըսուի, (՚Ինքը Դաւիթի աունէն
5 ու ազգատոհմէն ըլլալուն համար,) Աչխար-
հագիրը մտնելու Մարիամին հետ ամկանէ,
6 որ ան իր նշանածն էր, և յղի էր: Ու եղաւ
որ երբ անոնք հոն էին, անոր ծնանելու օրե-
7 րը լեցուեցան: Եւ իր ՚անդրանիկ որդին ծը-
նաւ, ու խանձարուրով փաթթեց և դանի-
կա մսուրին մէջը պառկեցուց, ինչու որ
իջեւանին մէջ իրենց տեղ չկար:
8 Եւ ան տեղը հովիւներ կային դաշտի մէջ
կեցած, որոնք իրենց հօտերուն դիշերուան
9 պահապանութիւնը կ'ընէին: Եւ ահա Տէրոջը
հրեշտակը անոնց վրայ կեցաւ, ու Տէրոջը փառ-
քը անոնց բոլորտիքը ծագեցաւ. ՚ու խիստ
10 չափ վախցան: Եւ հրեշտակը ըսաւ անոնց,
Մի վախնաք, ինչու որ ահա ես ձեզի մեծ
ուրախութեան աւետիս կու տամ, որ բոլոր
11 ժողովուրդին պիտի ըլլայ. ՚Վասն զի ձեզի
այսօր ՚փրկիչ մը ծնաւ Դաւիթի քաղաքին
12 մէջ, որ ինքը ՚Օծեալ Տէր է: Եւ սա ձեզի
նշան մը ըլլայ. մանուկ մը պիտի գտնէք խան-
ձարուրով փաթթուած — մսուրի մէջ պառկած:
13 ՚Եւ իսկոյն ան հրեշտակին հետ երկնային
զօրքերու բազմութիւն մը եղաւ, որոնք գով-
14 աբերու բազմութիւնն ըրին ու ըսին, ՚Երկինք բար-
ձրութեանը մէջ Աստուծոյ փառք, ու եր-
կրի վրայ հաշտարարութիւն, ՚մարդոց մէջ հա-
15 ճութիւն: Ու եղաւ որ երբ հրեշտակները
անոնցմէ երկինքը վերցան, հովիւները իրա-
րու ըսին, Եկէք՝ մինչեւ Բեթլեհէմ երթանք,
ու տեսնենք ըն ՚ի՞նչ է ատ եղած բանը, որն որ
16 Տէրը մեզի ցուցուց: Ու եկան արտընթաց, և
գտան Մարիամն ու Յովսէփը և մսուրին մէջ
17 պառկած մանուկը: Ու երբոր տեսան՝ խնդ-
ութեան ատ խօսքին վրայով՝ որ ատ մանուկին
18 համար իրենց գրուցուեցաւ: Եւ ամէնքը որ
կը լսէին՝ կը զարմանային ատ բաներուն վրայ
19 որ հովիւները իրենց կը գրուցէին: ՚Բայց
Մարիամ ատ ամէն բաները կը պահէր, ու իր
20 սրտին մէջը կը մտածէր: Եւ հովիւները դար-
ձան, կը փառաւորէին ու կ'օրհնէին զԱս-
տուած ատ ամէն բաներուն համար որ լսեցին
ու տեսան, ինչպէս որ իրենց գրուցուած էր:
21 ՚Ու երբոր ութ օրերը լման եղան ՚մանուկը
թլփատելու, հանոր անունը Յիսուս գրուե-
ցաւ, որ հրեշտակին կոչուած էր՝ դեռ ինքը
՚որովայնին մէջ չյղացած:
22 Ու Մովսէսին օրէնքին համեմատ երբոր
†անոնց մաքրութեան օրերը լմնցաւ, երու-
սաղէմ տարին զանիկա Տէրոջը առջեւը հանե-
23 լու, (ինչպէս որ գրուած է Տէրոջը օրէնքին
մէջ, Թէ ՚Ամէն արու որ արգանդ կը բանայ
24 Տէրոջը սուրբ կոչուի,) Ու ՚Տէրոջը օրէնքին

2 Ղև. իզ. 42: Սաղ. ղը. 3: Ած. 8. 9: Ձգ. 45: Եզեկ. ժգ. 60: Հմր. 34:
3 Ծն. ժբ. 3: ԺԷ. 4: իբ. 16. 17: Երբ. գ. 15. 17:
4 Հռոմ. գ. 18. 22: Երբ. թ. 14:
5 Երեմ. լբ. 39. 40: Եփես. գ. 24: բ Թես. բ. 12: բ Տիմ. ա. 9: Տիտ. բ. 12:
ա Պետ. ա. 15: բ Պետ. ա. 4:
6 Եսա. խ. 3: Մտթ. գ. 1: դ. 5: Մտաւ. ժա. 10: Հմր. 17:
7 Մտթ. ա. 4: ԳԼ. գ. 3:
9 Թուա. իդ. 17: Մտթ. գ. 2:
— Եսա. թ. 2: խբ. 7: խթ. 9: Մտաւ. դ. 16: Գործ. իզ. 18:
‡ ԳԼ. բ. 40:
+ Մտաւ. գ. 1: Ժաղ. 7:
—
= Գործ. է. 37:
ր Ա Թագ. Ժգ. 1: 4: Յովհ. է. 42:
ց Մտաւ. ա. 16: ԳԼ. ա. 27:
ւ Մտաւ. ա. 25:
ւ ԳԼ. ա. 12:
ւ Ծն. Ժբ. 3: Մտաւ. իզ. 19: Մտթ. ա. 15: Հմր. 31. 32: ԳԼ. իգ. 47: Կող. ա. 23:
ւ ԳԼ. Ժթ. 38: Եփես. ա. 6: գ. 10. 21: Յայտ. է. 13:
ւ Էս. Թ. 6:
ւ Մտաւ. ա. 21:
ւ Մտաւ. ա. 16: Ժգ. 16: ԳԼ. ա. 43: Գործ. բ. 36: Ժ. 36: Փիլ. բ. 11:
ւ Ծն. իբ. 12: լբ. 1. 2: Սաղ. Ձգ. 20. 21: Ձխբ. 2: Դան. է. 10: Երբ. ա. 14: Յայտ. է. 11:
ւ ԳԼ. Ժթ. 19: ԳԼ. ա. 79: Հռոմ. է. 1: Եփես. բ. 17: Կող. ա. 20:
ւ Յովհ. գ. 16: Եփես. բ. 4. 7: բ Թես. բ. 16: ա Յովհ. գ. 9. 10:
ւ Ծն. ԼԹ. 11: ԳԼ. ա. 66: Հմր. 51:
ւ Ծն. Ժէ. 12: ՂԿ. Ժբ. 3: ԳԼ. ա. 19:
ւ Ելից. զանիկա
ւ Մտաւ. ա. 21. 23: ԳԼ. ա. 31:
ւ Ելից. անոր
ւ Ղև. Ժբ. 2. 3. 4. 6:
ւ Ել. Ժգ. 2: իբ. 29: ԼԳ. 19: Թտս. գ. 13: Ը. 17: Ժբ. 15:
ւ Ղև. Ժբ. 2. 6:

մէջ բառածին պէս ընծայ տալու՝ զոյդ մը
25 առտրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ։ Եւ ահա
երուսաղէմի մէջ մարդ մը կար՝ որուն անունը
Սիմէօն էր, ու ան մարդը արդար ու աստուա-
ծավախ էր, ու Իսրայէլի մխիթարութեանը կը
ապասէր. ու Սուրբ Հոգին անոր վրայ էր։
26 Եւ անոր յայտնուած էր Սուրբ Հոգիէն՝ թէ
մահ պիտի չտեսնէ, մինչեւ որ Տէրոջը Օծեալը
27 տեսնէ։ Եւ Հոգիով տաճարը եկաւ. ու երբ-
որ ծնողքը բերին Յիսուս մանուկը՝ որ օրէն-
քին սովորութեանը պէս անոր համար ընեն,
28 ինքն ալ զանիկա իր գիրկը առաւ, և օրհնեց
29 զԱստուած ու բսաւ, Ո՛վ հիմա, ով Տէր, ար-
ձակես քու ծառադ խաղաղութիւնով քու
30 խօսքիդ համեմատ. վասն զի՝ իմ աչքերս տե-
31 սան քու փրկութիւնդ, Որ բոլոր ժողովուրդ-
32 ներուն առջեւը պատրաստեցիր, Լոյս մը հե-
թանոսները լուսաւորելու, և փառք քու Իս-
33 րայէլ ժողովուրդիդ։ Եւ Յովսէփ ու անոր
մայրը զարմացած էին ան բաներուն վրայ՝ որ
34 անոր համար կը խօսուէին։ Ու Սիմէօն օրհնեց
զանոնք, և անոր մօրը Մարիամին բսաւ,
Ահա սա հանուկը Իսրայէլի մէջ շատ մարդոց
կ՚ինալուն ու ելլելուն համար, նու հակառա-
կութեան նպատակ մը ըլլալու համար կեցած
35 է. (Եւ քու սրտէդ ալ Թուր մը պիտի անցնի.)
որ առնուշ շատ սրտերէն խորհուրդները յայտ-
նուին։
36 Եւ հոն էր Աննա մարգարէն փանուէլի աղ-
ջիկը՝ Ասերի ցեղէն. ասիկա իր օրերը շատ
անցուցած էր՝ երկանը հետ եօթը տարի կե-
37 նալով իր կուսութեանը ժամանակէն, Եւ որ-
բեւարի էր դրեթէ ութսունուչորս տարուան,
որ տաճարէն չէր զատուեր, հապա ծոմով և
աղօթքով Աստուծոյ ծառայութիւն կ՚ընէր՝ գի-
38 շեր ու ցորեկ։ Եւ ասիկա նոյն ժամուն եկաւ,
ու Տէրոջը գոհութիւն կուտար, ու անոր
վրայով կը խօսէր ան ամենուն՝ որոնք Երու-
սաղէմի մէջ փրկութեան կը սպասէին։
39 Ու երբոր ամէն բան կատարեցին Տէրոջը
օրէնքին համեմատ, նորէն Գալիլեա դարձան
40 իրենց Նազարէթ քաղաքը։ Եւ մանուկը կը
մեծնար ու հոգւով կը զօրանար՝ իմաստու-
թեամբ լեցուած, ու Աստուծոյ չնորհքը անոր
վրայ էր։
41 Եւ անոր ծնողքը տարին տարի զատկի տօ-
42 նին երուսաղէմ կ՚երթային։ Ու երբոր անիկա
տասներկու տարեկան եղաւ, ասոնին սովո-
րութեանը պէս երբոր անոնք երուսաղէմ ե-
43 լան, Եւ ան օրերը որ լմննցուցին ու նորէն
դարձան, Յիսուս մանուկը երուսաղէմ
մնաց. և Յովսէփ ու անոր մայրը չէին դի-
44 տեր. Հապա կարծելով թէ անիկա ճամբորդ-
ներուն հետն է, մէկ օրուան ճամբայ գացին,
ու կը փնտռէին զանիկա էրէնց ազգականներուն
45 և ճանչուորներուն մէջը։ Ու երբոր չգտան՝
նորէն երուսաղէմ դարձան անիկա փնտռե-
46 լու։ Ու եղաւ որ երեք օրէն տաճարին
մէջը գտան զանիկա, որ վարդապետներուն
հետ նստեր էր, անոնց մտիկ կ՚ընէր ու անոնց
47 բան կը հարցնէր։ Եւ ամէն անոր ականջ դը-
նողները կը զարմանային անոր խելաուութեա-
48 նը ու պատասխաններուն վրայ։ Ու երբոր
տեսան անիկա՝ ապշած մնացին. և անոր մայ-
րը բսաւ անոր, Որդեակ, ինչո՞ւ համար մե-
ղի այդպէս ըրիր. ահա քու հայրդ ու ես
49 խիստ վշտացած քեզ կը փնտռէինք։ Եւ ը-
սաւ անոնց, Ձիս ինչո՞ւ կը փնտռէիք, չէի՞ք
գիտեր թէ ինծի պէտք է որ իմ Հօրս *տունը
50 ըլլամ։ †Եւ անոնք չհասկըցան ան խօսքը որ
51 իրենց ըրուցեց։ Եւ ինքն անոնց հետ ու
դնաց Նազարէթ, և անոնց հնազանդ էր.
†բայց անոր մայրը ան ամէն խօսքերը իր սըր-
տին մէջ կը պահէր։
52 Եւ Յիսուս †կը զարդանար իմաստութիւնով
ու հասակով, և Աստուծմէ ու մարդոցմէ չը-
նորհք †ընդունէր։

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը և մկրտութիւնը. 15 անոր վկա-
յութիւնը Քրիստոսի համար։ 20 Հերովդէս կը բանտարկէ
զՅովհաննէս։ 21 Քրիստոս կը մկրտուի, ու երկինքէն վկա-
յութիւն կ՚ընայ իրեն համար։ 23 Յիսուսի տարիքը, և ա-
նոր ազգաբանութիւնը Յովսեփէն մինչև Ադամ եղելով։

1 Տիբերիոս կայսրին թագաւորութեանը տասն-
ուհինգերորդ տարին՝ Պոնտացի Պիղատոսին
Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն ըրած ա-
տենը, ու Հերովդեսին Գալիլեացւոց վրայ
չորրորդապետութեան ատենը, և անոր եղբօ-
րը Փիլիպպոսին Իտուրացւոց և Տրաքոնա-
ցւոց երկրին վրայ չորրորդապետութեան ա-
տենը, և Լիսանիայի Աբիլինացւոց վրայ չոր-
2 րորդապետութեան ատենը, ‖ի Աննայի ու
կայիափայի քահանայապետութեան ատենը՝
Աստուծոյ խօսքը եղաւ Զաքարիայի որդւոյն
3 Յովհաննէսին վրայ անապատին մէջ։ ‡Ու ա-
նիկա եկաւ Յորդանանու բոլոր կողմերը, և
ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր
4 †մեղայ թողութեան համար. ինչպէս որ եսայի
մարգարէին խօսքերուն դրքին մէջ գրուած

§ Ես. խ. 1։ Մար. ժէ. 43։ Հմր. 38։
ɔ Սայ. ձԺ. 48։ Եբր. ժա. 5։
ձ Մատ. գ. 1։
ճ Ծն. խլ. 30։ Փիլ. ա. 23։
ո Ես. նբ. 10։ ԳԼ. գ. 6։
ն Ես. թ. 2։ խբ. 6։ խԹ. 6։ կ. 1։ 2. 3։ Մատ. գ. 16։ Գոր. ժգ. 47։ խբ. 28։
պ Ես. ը. 14։ ՈՎը. ժգ. 9։ Մատ. խա. 44։ Հռոմ. ԺԹ. 32, 33։ ա Կոր. ա. 23։ Եփ. ա. 10։ ԳԼ. գ. 22։
ղ Եսթ. ը. 2։ Գոր. խը. 22։
ռ Սաղ. խա. 10։ Յովհ. ԺԹ. 25։
ս Գոր. խզ. 7։ ա Տիմ. ե. 5։
վ Մար. ժե. 43։ Հմր. 25։ ԳԼ. խգ. 21։
տ Հմր. 52։ ԳԼ. ա. 80։
ր ԵԼ. խգ. 15, 17։ ԼԳ. 23։ բ Օր. ժգ. 1, 16։
ց Մատ. ե. 28։ Մար. ա. 22։ ԳԼ. գ. 22, 32։ Յովհ. է. 15, 46։
ւ Յովհ. բ. 16։
փ Կամ՝ գործերուն իրենց
ք ԳԼ. Թ. 45։ ԺԸ. 34։
օ Հմր. 19։ Դան. է. 28։
ֆ ա Թագ. բ. 26։ Հմր. 40։
— Յովհ. ԺԱ. 49, 51։ ԺԸ. 13։ Գոր. գ. 6։
ֆ Մատ. գ. 1։ Մար. ա. 4։
ֆ ԳԼ. ա. 77։

Է ըսելով , ᵗԱնուշտասի մէջ կանչողին ձայնը , Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք , անոր շա-
5 փիները յարկեցէք · Ամէն ձոր պիտի լեցուի , և ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ , և ծռո-
ռը պիտի չիսկուի , ու խոտաւորտ տեղե-
6 րը հարթ ճամբաներ պիտի ըլլան · ᵘԵւ ամէն մարմին Աստուծոյ փրկութիւնը պիտի տեսնէ ։
7 Ու երկին մկրտուելու եկողց ժողովուրդնե-
րուն ըսաւ , ᵛԻժերու ծնունդներ , ո՞վ խմա-
նուց ձեզի գալու բարկութենէն փախչիլ ։
8 Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պը-
տուղներ բերէք , և մի սկսիք ձեր ներսի դէն
ըսել թէ Մենք մեզի Հայր՝ Աբրահամը ու-
նինք , քանզի կ՚ըսեմ ձեզի որ Աստուած
կարող է աս քարերէս Աբրահամին որդիներ
9 հանելու ։ Այ հիմա կացինը ծառերուն ար-
մատին քովը կը դրուի · Ուստի ամէն ծառ
որ բարի պտուղ չբերէր , կը կարուի ու կը-
10 րակը կը ձգուի ։ Եւ ժողովուրդները կը հար-
ցընէին իրեն ու կ՚ըսէին , Ուրեմն ի՞նչ ընենք ։
11 Պատասխան առաւ ու ըսաւ անոնց , ᵇՈվ որ
երկու հանդերձ ունի , թող Ֆէը չունեցողին
տայ · և ով որ կերակուր ունի , նոյնպէս ընէ ։
12 ᶜԱրքայականներ ալ եկան մկրտուելու , ու ը-
սին անոր , Վարդապետ , մենք ի՞նչ ընենք ։
13 Ան ալ ըսաւ անոնց , Ձեզի հրամայուածէն
14 աւելի բան չպահանջէք ։ Զինուորներն ալ
կը հարցընէին անոր ու կ՚ըսէին , Եւ մենք
ի՞նչ ընենք · ըսաւ անոնց , Մէկը մի հարբա-
ստահարէք , և Ֆէը՝ ձ ՀՐՈՅ գրպարտութիւն
մի ընէք , ու ձեր Թոշակովը բաւականացէք ։
15 Երբոր ժողովուրդը կը սպասէր , և ամէնքը
իրենց սրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէ-
սին համար՝ թէ ան է արդեօք Քրիստոսը ,
16 Յովհաննէս պատասխան տուաւ ամենուն ու
ըսաւ , ᵈԵս ձեզ ջրով կը մկրտեմ , բայց ինծ-
մէ աւելի զօրաւորը կու գայ , որ ես անոր
կօշիկներուն կապերը քակելու արժանի չեմ ,
անիկա ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով
17 և կրակով · Որուն հնձանոցը իր ձեռքն է ,
և իր կալը պիտի մաքրէ , ᵉու ցորենը իր ամ-
բարը պիտի ժողվէ , և յարդը չմարելու կրա-
18 կով պիտի այրէ ։ Ուրիշ շատ բաներ ալ կը
քարոզէր՝ ժողովուրդը յորդորելով ։
19 Բայց Հերովդէս չորրորդապետը անկէ յան-
դիմանուելով իր ᵍեղբօրը կնկանը Հերովդիա-
յին համար , և բոլոր չարութիւններուն հա-
20 մար որ Հերովդէս գործեց , Ան ամենուն վը-
րայ աս ալ աւելցուց , որ Յովհաննէսը բան-
տի մէջ դոցեց ։
21 Ու երբոր մկրտուեցաւ բոլոր ժողովուրդը ,
ʰև Յիսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ՚ընէր ,
22 երկինքը բացուեցաւ , եւ Սուրբ Հոգին մար-
մնաւոր երեւոյթով աղաւնիի պէս անոր վրայ
իջաւ , ու երկինքէն ձայն մը եկաւ՝ որ կ՚ըսէր ,
Դուն ես իմ սիրելի Որդիս , քեզմէ հաճեցայ ։
23 Եւ ինքը Յիսուս սկսեր էր ⁱգրեթէ երե-
սուն տարեկան բլլալ , որ (ինչպէս կը կար-
ծուեր) Յովսէփին որդին էր , որ ան
24 Հեղիին , որ ան Մատաթիին , Որ ան Ղեւիին , որ
ան Մեղքիին , որ ան Յաննէին , որ ան Յովսէ-
25 փին , Որ ան Մատաթիային , որ ան Ամոսին ,
որ ան Նաւումին , որ ան Եսղիին , որ ան Նաղ-
26 դէին , Որ ան Մաաթին , որ ան Մատաթիա-
յին , որ ան Սեմէիին , որ ան Յովսեփին , որ
27 ան Յուդային , Որ ան Յովհաննային , որ ան
Բեսային , որ ան Զօրաբաբելին , որ ան Ա-
28 ղաթիելին , որ ան Ներիին , Որ ան Մեղքիին ,
որ ան Ադդիին , որ ան Կոսամին , որ ան Եղ-
29 մադադին , որ ան Երին , Որ ան Յովսեին ,
որ ան Եղիազարին , որ ան Յովրիմին , որ ան
30 Մատթին , որ ան Ղեւիին , Որ ան Սիմէոնին ,
որ ան Յուդային , որ ան Յովսեփին , որ ան
31 Յոնամին , որ ան Եղիակիմին , Որ ան Մե-
լեային , որ ան Մայնանին , որ ան Մատա-
թային , ᵏոր ան Նաթանին , ˡոր ան Դաւիթին ,
32 ᵐՈր ան Յեսսէին , որ ան Ովբեդին , որ ան
Բոոսին , որ ան Սաղմոնին , որ ան Նաասոնին ,
33 Որ ան Ամինադաբին , որ ան Արամին , որ ան
Եսրոնին , որ ան փարեսին , որ ան Յուդային ,
34 Որ ան Յակոբին , որ ան Իսահակին , որ ան
Աբրահամին , ⁿոր ան Թարային , որ ան Նա-
35 քորին , Որ ան Սերուգին , որ ան Ռագա-
ւին , որ ան փաղեկին , որ ան Եբերին , որ ան
36 Սաղային , ᵒՈր ան Կայնանին , որ ան Արփաք-
սադին , ᵖոր ան Սեմին , որ ան Նոյին , որ ան
37 Ղամեքին , Որ ան Մաթուսաղային , որ ան
Ենովքին , որ ան Յարեդին , որ ան Մաղա-
38 լիելին , որ ան Կայնանին , Որ ան Ենոսին ,
որ ան Սեթին , որ ան Ադամին , ᵠոր ան Ա-
ստուծոյ ։

ԳԼ · Դ

1 Քրիստոս Ծամ կը պահէ և կը փարձուի · 13 կը յաղթէ Սատա-
նային · 14 կը սկսի քարոզել · 16 Նազարէթի մարդիկը կը ար-
ժանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ · 33 Յիսուս կը բժշկէ դիւահար մը · 38 Պետրոսին զգածները · 40 և ուրիշ շատ հիւանդներ · 41 Դեւերը կը խոստովանին թէ անիկա է Քրիս-
տոսը · բայց կը յանդիմանուին անկէ · 43 Քրիստոս կ՚ըսէ-
նէ քարոզութեան մէջ ։

1 Եւ ᵃՅիսուս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ Յոր-
դանանէն դարձաւ , ᵇու Հոգին անապատը

ᵗ Եսա · խ · 3 : Մատ · գ · 3 : Մար · ա · 3 : Յովհ · ա · 23 :
ᵘ Սաղ · ղբ · 2 : Եսա · ծբ · 10 : ԳԼ · բ · 10 :
ᵛ Մատ · գ · 7 :
ᵇ Մատ · ե · 19 :
ᶜ Գոր · բ · 37 :
ᵈ ԳԼ · ժա · 41 · բ Կոր · ը · 14 : Յակ · բ · 18 : 16 : ա Յովհ · գ · 17 : դ · 20 :
ᵉ Մատ · խա · 32 : ԳԼ · ե · 29 :
ᶠ ԳԼ · ժԲ · 8 :
ᶢ Եզ · իգ · 1 : Ղե · ժԲ · 11 :
ʰ Մատ · գ · 11 :
ⁱ Մկր · գ · 12 : Մատ · ժգ · 30 :
ʲ Մատ · ժգ · 3 : Մար · գ · 17 :
* Ոմանք եղբօրը փե-
ղիպպոսին
ᵏ Մատ · գ · 13 : Յովհ · ա · 32 :
ˡ Թուա · գ · 3 , 35 , 39 · 43 · 47 :
ᵐ Մատ · ժգ · 55 : Յովհ · գ · 42 :
ⁿ Ջար · ժբ · 12 :
ᵒ Ր Թագ · ե · 14 : ա Մն · գ · 5 :
ᵖ Հռութ · գ · 18 : ևս : ա Մն · բ · 10 · ևս :
ᵠ Ծն · ժա · 24 , 26 :
ʳ Տիս Ծն · ժա · 12 :
ˢ Ծն · ե · 6 , ևս : ժա · 10 · ևս :
ᵗ Ծն · ե · 1 , 2 :
ᵘ Մատ · գ · 1 : Մար · ա · 12 :
ᵛ Հմր · 14 : ԳԼ · բ · 27 :

ներում. և ժողովրդական հոգեբանության ամենանուրբ գաղտնիքները իմանալու ասպարեզում ես ինձ համարում եմ միայն ուսանող, որ ամեն օր ավելի ու ավելի է զգում իր անգիտությունը և ամեն էջը լրագրի կամ գրքի կարդալիս ավելի եմ համոզվում, որ ես դեռ շատ բան չգիտեմ, որ շատ բան ինձ համար անհասկանալի է մնում։

Ես ուզում եմ ձեզ պատմել մի հետաքրքրական դեպք, որ պատահեց ինձ հետ։ Ես ուզում եմ ձեզ պատմել այդ դեպքը, որովհետև ինձ թվում է, որ նա կարող է ձեզ համար հետաքրքրական լինել

39 մնաւ ։ Սիմոնին զոքանչն ալ սաստիկ ջերմով
կը տանջուէր , ու անոր համար աղաչեցին
40 իրեն ։ Եւ ՚ձեռնադրելով՝ սաս-
տեց ջերմին , որ թողուց զանիկա . և չուտ մը
եղաւ ու անոնց սպասաւորութիւն կ՚ընէր ։
41 ՚Եւ արեւը մտած մուած առնոր՝ ամէն անոնք
որ ունէին տեսակ տեսակ ցաւերով հիւանդ-
ներ՝ իրեն բերին զանոնք . ինքն ալ անոնցմէ
ամէն մէկուն վրայ ձեռք դնելով՝ բժշկեց
42 զանոնք ։ ՚Դեւեր ալ կ՚ելլէին շատերէն , կ՚ա-
զաղակէին ու կ՚ըսէին թէ Դուն ես Քրիստոս՝
Աստուծոյ Որդին . ։և ինքը կը սաստեր ու
թող չէր տար անոնց որ խօսին , ինչու որ գի-
տէին թէ ինքը Քրիստոսն է ։
43 ՚Ու երբոր ցորեկ եղաւ՝ ելաւ ու գնաց ա-
նապատ տեղ մը , և ժողովուրդները կը փնո-
տէին զանիկա . եկան մինչև անոր , ու կը
44 սահեցնին զանիկա որ իրենցմէ չերթայ . Բայց
անիկա ըսաւ անոնց , Պէտք է ինծի որ ուրիշ
քաղաքներու ալ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
քարոզեմ , քանզի ասս բանիս համար խրիստաած
45 եմ ։ ՚Ու Գալիլեացի ժողովարաններուն մէջ
կը քարոզէր ։

ԳԼ · Ե

1 Քրիստոս Պետրոսի նաւը նստած՝ կը սորվեցնէ ժողովրդոց ,
4 և ձկնոց հրաշալի որսով մը կը ցուցնէ թէ Պետրոսը ու
անոր ընկերները մարդոց որսորդներ պիտի ըլլ ։ 12 Քրիստոս
բորոտը կը մաքրէ . 16 անապատ տեղ մը քաշուած՝ աղօթք կ՚ը-
նէ . 18 անդամալոյծ մը կը բժշկէ . 27 Իրեն կը կանչէ Մատ-
թէոս մաքսաւորը . 29 մեզապարներու հետ հաց կ՚ուտէ . 34 և
կը նախատձոյնի թէ իր հետեւողներն եւս ապրեալներէն
նեղութիւն պիտի կրեն ու ծոմ պահեն ։

1 Ո՚ւ ՚եղաւ որ երբ ժողովուրդը անոր բոլոր-
ակը դիմեցաւ Աստուծոյ խօսքը լսելու
համար , ինքն ալ Գեննեսարեթի ծովակին քո-
2 մը կեցեր էր ։ Ու տեսաւ երկու նաւեր որ
ծովակին քովը կեցեր էին , և ձկնորսները
անոնց մէջէն ելած՝ ուռկաններնին կը լուային ։
3 Ինքը ան նաւերուն մէկուն մէջը մտաւ որ
Սիմոնինն էր , և աղաչեց անոր որ քիչ մը
ցամաքէն դէպի մէջը տանի . և նստելով նա-
ւուն մէջէն ժողովուրդներուն կը սորվեցնէր ։
4 Ո՚ւ երբոր խօսելէն դադարեցաւ՝ ըսաւ Սի-
մոնին , ՚Աւազ տար նաւը դէպ ՚ի խորունկը ,
5 և ուռկաններնիդ ձգեցէք յո՚ւ որսալու ։ Եւ
Սիմոն պատասխան տալով ըսաւ անոր , Վար-
դապետ , բոլոր գիշերս աշխատեցանք ու բան
մը չբռնեցինք , բայց քու խօսքիդ համար
6 ուռկանը ձգեմ ։ Ու երբոր ասս ըրին՝ խիստ
շատ ձուկեր ժողվեցին մէջը , ու իրենց ուռ-
7 կանը կը պատռուէր ։ Եւ աչք կ՚ընկերն վրաս
նաւուն մէջ եղող իրենց ընկերներուն՝ որ գան
օգնեն իրենց . և եկան ու երկու նաւերն ալ
8 լեցուցին , մինչև որ ընկղմելու մօտ էին ։ Սի-
մոն Պետրոս երբոր տեսաւ՝ Յիսուսի ծունկե-
րուն իյնալ ու ըսաւ , Տէր , ՚ինձմէ քովէս մէկ-
դի գնա , ինչու որ ես մեղաւոր մարդ մըն
9 եմ ։ Վասն զի ապշութիւնը պատեց զանիկա
և անոր հետը եղող ամէնը՝ ան իրենց բռնած
10 ձուկերուն որսին համար . Նոյնպէս ալ Զե-
բեդեոսին որդիքը Յակոբոս և Յովհաննէս ,
որոնք Սիմոնին ընկերներն էին . ու Յիսուս
ըսաւ Սիմոնին , Մի վախնար , ՚ասկէ ետև
11 մարդոց որսորդ պիտի ըլլաս ։ Եւ նաւերը
ցամաքը հանելով՝ ՚ամէն բան թողուցին ու
անոր ետևէն գացին ։
12 ՚Ու եղաւ որ երբ ինքը քաղաքի մը մէջ
էր , ահա մէկ մարդ մը բորոտութիւնով լե-
ցուն՝ երբոր Յիսուսը տեսաւ , երեսի վրայ
իյնալով աղաչեց անոր ու ըսաւ , Տէր , թէ
13 որ ուզես՝ կրնաս զիս մաքրել ։ Եւ Յի՚ւսս իր
ձեռքը երկնցընելով դպաւ անոր , ու ըսաւ ,
Կ՚ուզեմ՝ մաքրուէ . և չուտ մը բորոտութիւնը
14 անկէ գնաց ։ ՚Ու ինքը պատուիրեց անոր որ
մէկու մը չըսէ , Հապա ըսս , Գնա քեզ քա-
հանային ցուցուր , և ՚Մովսէսին պատուիրա-
ծին պէս քու մաքրուելուդ ընծան տուր՝ ա-
15 նոնց վկայութիւն ըլլալու համար ։ Եւ անոր
վրայով խօսքը աւելի կը տարածուէր . ՚ու չատ
ժողովուրդներ կը ժողվուէին մեկ ընելու ,
և անով իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուէ-
16 լու ։ ՚Ու ինքը անապատ տեղեր կը քա-
շուէր և աղօթք կ՚ընէր ։
17 Ո՚ւ եղաւ որ մէկ օր մը ինքը կը սորվեցնէր ,
ու փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ
նստած էին , որոնք Գալիլեայի ու Հրէաստա-
նի ու Երուսաղէմի բոլոր գիւղաքաղաքներէն
ժողված էին . ու Տէրոջը զօրութիւնը ներ-
18 էր անոնք բժշկելու ։ ՚Եւ ահա ՚քանի մը մար-
դիկ մէկ անդամալոյծ մարդ մը մահիճովը
բերին , և տնարը կը փնտռէին թէ ներսէն զա-
նիկա ներս խօթեն , ու դնեն անոր առջևը .
19 Ու երբոր բազմութենէն ՚ո՚չ՚ի՚նչ կրնին գտնել
որ անկէ ներս խօթեն անիկա , տանիքին վը-
րայ ելան , և զանիկա կղմինտրներուն մէջէն
մահիճովը մէջտեղը Յիսուսին առջևը կրկցու-
20 ցին ։ Եւ անիկա տեսնելով անոնց հաւատքը
ըսաւ անոր , Ով մարդ , քու մեղքերդ քեզի
21 ներուած են ։ Եւ Դպրութիւնները ու փարիսեցի-
ները սկսան խորհիլ ու ըսել , Ո՞վ է ասիկա
որ հայհոյութիւններ կը խօսի . ՚ո՞վ կրնայ մե-
ղաց թողութիւն տալ , բայց միայն Աստուած ։
22 Եւ Յիսուս իմանալով անոնց խորհուրդները
պատասխան առաւ ու ըսաւ անոնց , Ինչո՞ւ-

ա Մատ · բ · 16 · Մար · ա · 32 ։
բ Մար · ա · 34 · գ · 11 ։
գ Մար · ա · 25 · 34 · Ղմ · 34 · 35 ։
դ Մար · ա · 35 ։
ե Մար · ա · 39 ։
զ Մատ · գ · 18 · Մար · ա · 16 ։
է Ցաղ · խա · 6 ։
ը Ր Թագ · չ · 9 · Գ Թագ · ժէ · 18 ։
թ Մատ · գ · 19 · Մար · ա · 17 ։
ժ Մատ · գ · 20 · ԺԲ · 27 · Մար · ա · 18 · Գվ · ժբ · 28 ։
ի Մատ · բ · 2 · Մար · ա · 40 ։
լ Մատ · բ · 4 ։
խ Գվ · ժգ · 4 · 10 · 21 · 22 ։
ծ Մատ · գ · 25 · Մար · գ · 7 · Ցաղ · չ · 2 ։
կ Մատ · ժգ · 23 · Մար · չ · 46 ։
հ Մատ · ԹԲ · 2 · Մար · բ · 5 ։
ձ Մատ · ԹԳ · 3 · Մար · բ · 6 · 7 ։
ղ Սալ · լբ · 5 · Ես · խգ · 25 ։

23 նաւուդ մէջ լո՞նչ կը խորհիք ։ Ո՛րը աւելի դիւ-
րին է, քեզ մեղքերդ քեզի ներուած են՝ ը-
24 սել, թէ ելիր ու քալէ՝ ըսելը ։ Բայց որ-
պէս զի դիտնաք թէ Որդին մարդոյ իշխա-
նութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու թողու-
թիւն տալու, (ըսաւ անդամալոյծին,) քեզի
կ՚ըսեմ, ելիր մահիճդ առ ու տունդ դնա ։
25 Ան ալ իսկոյն անոնց առջևը ելաւ, ու վրան
առաւ ինչ բանի վրայ որ պառկած էր, և
դնաց իր տունը, ու Աստուծոյ փառք կու-
26 տար ։ Եւ ամէնքը ապշած մնացին, ու Աս-
տուծոյ փառք կու տային, և վախով լեցուած՝
կ՚ըսէին թէ Այսօր նորանչեան բաներ տեսանք ։
27 Եւ ասոնք բաներէն ետև ելաւ ան, ու տե-
սաւ մէկ մաքսաւոր մը՝ որուն անունը Ղեւի
էր, որ մաքս ընդունելու տեղը նստեր էր,
28 ու ըսաւ անոր, Ետևէս եկուր ։ Ան ալ թո-
29 ղուց ամէնը և ելաւ դնաց անոր ետևէն ։ Ու
Ղեւի անոր մեծ կոչունք մը ըրաւ իր տանը
մէջ. և շատ բազմութիւն կար մաքսաւոր-
ներու և ուրիշներու՝ որ անոնց հետ սեղան
30 նստեր էին ։ Եւ անոնց դպիրները ու փարի-
սեցիները տրտունջ կ՚ընէին անոր աշակերտ-
ներուն ու կ՚ըսէին, Ինչո՞ւ համար մաքսա-
ւորներուն և մեղաւորներուն հետ կ՚ուտէք
31 ու կը խմէք ։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով
ըսաւ անոնց, Առողջներուն բժիշկ պէտք չէ,
32 հապա հիւանդներուն. Ես նարդարները կան-
չելու չեկայ, հապա մեղաւորները՝ ապաշ-
խարութեան ։
33 Անոնք ալ ըսին անոր, Ինչո՞ւ Յովհաննէ-
սին աշակերտները շատ անգամ ծոմ կը պա-
հեն և աղօթքներ կ՚ընեն, նմանապէս ալ փարի-
սեցւոց աշակերտները. և քուկիններդ կ՚ուտեն
34 ու կը խմեն ։ Անիկա ալ ըսաւ անոնց, Կրնա՞ք
հարսնեքրին ատոնք ծոմ պահել տալ՝ քանի որ
35 փեսան հոնոնց հետն է ։ Բայց օրեր պիտի գան՝
որ երբ փեսան հոնոնցմէ վերցուի, հապա ան
36 օրերը ծոմ պիտի պահեն ։ Առակ մըն ալ ը-
սաւ անոնց, Թէ Մէկը չգիզեր նոր լաթի կտոր
հին հանդերձի վրայ. եթէ ոչ՝ ան նորը պատ-
առուածք ալ կ՚ընէ, ու հինցածին հետ ալ
37 չհարմարիր ան նոր լաթը եղած կտորը ։ Եւ
մէկը նոր գինին հին մուկերու մէջ չդներ.
եթէ ոչ՝ նոր գինին *մուկերը կը պատռէ,
38 ինքը կը թափի ու մուկերը կը կորնչին. Հա-
պա նոր գինին նոր մուկերու մէջ դնելու է,
39 ու երկուքն ալ կը պահուին ։ Եւ մէկը հին
†ըլլալ խմելէն ետև անմիջապէս նորը չուզեր,
քանզի կ՚ըսէ թէ Հինը աւելի ախորժելի է ։

ԳԼ. Զ

1 Ջրխոտաս շաբաթի օրուան պահպանութեանը վերաբե-

ցոյց կուբանէին կը յանդիմանեն Սաբբ Գրոց վիպասանու-
րը, փառասէր և հրաշքասէր։ 13 առաքեալներ աւարտ-
կ՚ընտրէ. 17 հիւանդները կը բժշկէ. 20 Ժողովրդոց առջևը
իր աշակերտներուն խօսելով կը ցուցնէ թէ որանց կը վայէ
երանութիւն և որանց վայ. 27 կը պատուիրէ թշնամին սի-
րել, 46 և Աստուծոյ խօսքին հնազանդելով բարիք գործել,
որ չըլլայ թէ առանց հիման հողի վրայ շինուած տան մը պէս
կործանիք փոթորկութեան օրը։

1 Ու եղաւ որ երկրորդ առաջին շաբաթի օրը
ինքը արտերուն միջէն կ՚անցնէր, և իր ա-
շակերտները ցորեան հասկեր փրցընելով՝ ձեռ-
2 քերնուն մէջ կը չփչէին ու կ՚ուտէին ։ Ու փա-
րիսեցիներէն ոմանք ըսին անոնց, Ա՛ի ինչ
բան կ՚ընէք, որ արժան չէ ընել շաբաթ օրը ։
3 Եւ Յիսուս պատասխան տալով անոնց ըսաւ,
Չէ՞ք կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը,
երբոր անօթեցաւ ինքը և անոնք որ իր հետն
4 էին. Ինչպէս անիկա Աստուծոյ տունը մտաւ,
և առաջաւորութեան հացերը առաւ ու կե-
րաւ, և տուաւ անոնց ալ որ իր հետն էին.
որ չէ՞ որ չէ օրինաւոր չէ ուտել, բայց միայն
5 քահանաներուն ։ Եւ ըսաւ անոնց, Որդին
մարդոյ շաբաթին ալ տէրն է ։
6 Ու եղաւ որ ուրիշ շաբաթ օր մըն ալ ինքը
ժողովարանը մտաւ ու կը սորվեցնէր. և հոն
մարդ մը կար որուն աջ ձեռքը չորցած էր ։
7 Եւ դպիրները ու փարիսեցիները անոր կը
ապասէին՝ թէ շաբաթ օրը ըժիշկ կը բժշկէ՞,
որպէս զի ամբաստանութեան առիթ մը գտնեն
8 անոր դէմ ։ Իսկ ինքը գիտնալով անոնց խոր-
հուրդները՝ ըսաւ ան մարդուն որուն ձեռ-
քը չորցած էր, Ելիր՝ մէջտեղը կայնէ. ան ալ
9 ելաւ կայնեցաւ ։ Յետոյ Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց, Ձեզի բան մը հարցընեմ. Շաբաթ օրը
ի՞նչ արժան է, բարի՞ք ընել թէ չարիք ընել,
10 հոգի մը ապրեցընել թէ մեռցընել ։ Եւ չուր-
ջանակի ամենուն վրայ նայելով՝ ըսաւ անոր,
Ձեռքդ երկընցուր. ան ալ այնպէս ըրաւ, ու
11 անոր ձեռքը ողջացաւ միւսին պէս ։ Եւ ա-
նոնք կատաղութեամբ լեցուեցան, ու իրարու
հետ կը խօսէին թէ ինչ ընեն Յիսուսին ։
12 Եւ եղաւ որ ան օրերը լեռը ելաւ աղօթք
ընելու, ու բոլոր գիշերը Աստուծոյ աղօթք
13 ընելով անցուց ։ Ու երբոր առաւօտ եղաւ՝ կան-
չեց իր աշակերտները, ու անոնցմէ տասներ-
կու հոգի ընտրեց, որոնք առաքեալ ալ
14 անուանեց. Սիմոնը՝ որուն որ Պետրոս ալ ա-
նուանեց, և անոր եղբայրը Անդրէասը, Յա-
կոբոսը ու Յովհաննէսը, Փիլիպպոսը և Բար-
15 թողիմէոսը, Մատթէոսը և Թովմասը, Ա-
լիփեոսեան Յակոբոսը և Նախանձայոյզ ըսուած
16 Սիմոնը, Յակոբոսին Յուդան՝ և Իս-
կարիովտացի Յուդան՝ որ և մատնիչ եղաւ ։
17 Եւ անոնց հետ իջնելով՝ մէկ տափարակ տեղ

Մատ. բ. 23 ։
բ Եւ. ի. 10 ։
գ ա Թագ. խա. 6 ։
դ Ղեւ. իգ. 9 ։

ե Մատ. ժբ. 9 ։
Մար. գ. 1 ։ ԳԼ.
ժգ. 14 ։ ժգ. 3 ։
Յովհ. թ. 16 ։

զ Մատ. ժգ. 23 ։
է Մատ. ժ. 1 ։
ը Յովհ. ա. 42 ։
թ Յուդ. 1 ։

ա Մատ. իժ. 9 ։ Մար. բ. 15, 14 ։
բ Մատ. իժ. 10 ։ Մար. բ. 15 ։
գ ԳԼ. ժե. 1 ։

դ Մատ. իթ. 13 ։ ա Տիմ. ա. 15 ։
ե Մատ. իժ. 14 ։ Մար. բ. 18 ։
զ Մատ. իթ. 16, 17 ։

* Յհն. հին մուկերը —
ա Մատ. ժբ. 1 ։

մը կայնեցաւ, ևնաև իր աչակերտներուն ժո-
ղովը՝ ²ու ասիկ բաղմութիւնն ալ իր ժողովուրդ-
ներու՝ բոլոր Հրէաստանէն ու Երուսաղէմէն
18 և Տիւրոսի ու Սիդոնի ծովեզերքէն, որոնք
եկան անոր խօսքերը մտիկ ընելու, ու իրենց
հիւանդութիւններէն բժշկուելու. և պիղծ
ոգիներէն նեղուածները ալ էնդ ու կը
19 բժշկուէին։ Եւ բոլոր ժողովուրդը ²կ՚ուզէր
իրեն դպչիլ, ²ինչու որ զօրութիւն կ՚ելլէր ի-
մէն ու ամէնը կը բժշկէր։
20 Եւ ինքը իր աչքերը դէպ իր աշակերտ-
ներուն վերցուց ու ըսաւ, ²երանի Ձեզի ազ-
քատներուդ, ²ինչու որ ձերն է Աստուծոյ թա-
21 գաւորութիւնը։ ²Երանի Ձեզի որ հիմա անօթի
էք, ²ինչու որ պիտի կշտանաք. Երանի Ձեզի
որ հիմա կուլաք, ²ինչու որ պիտի խնդաք։
22 ²Երանի է ձեզի՝ երբոր մարդիկ ձեզ ատեն,
ևու երբոր ձեզ իրենց ընկերութենէն մերժեն ու նա-
խատեն, և ձեր վրայով դէշ անուն հանեն
23 Որդւոյ մարդոյ պատճառովը։ ²Ուրախ եղէք
դուք ան օրը ու ցնծացէք, որ ահա ձեր
վարձքը չատ է երկինքը. ²ուան դի իրենց հայ-
24 րերը այդպէս կ՚ընէին մարգարէներուն։ ²Բայց
վայ ձեզի ²Հարուստներուդ, ²ինչու որ ձեր
25 մխիթարութիւնը առած էք։ ²Վայ ձեզի որ
կուշտ էք, ²ինչու որ պիտի անօթենաք. ²վայ
ձեզի որ հիմա կը ծիծաղիք, ²ինչու որ սուգ
26 պիտի ընէք ու լաք։ ²Վայ ձեզի՝ երբոր *մարդիկ ձեր վրայով ազնիկ խօսին, ²ինչու որ ի-
րենց հայրերը այդպէս կ՚ընէին սուտ մարգա-
բէներուն։
27 Բայց կ՚ըսեմ ձեզի որ մտիկ կ՚ընէք, Սիրեցէք ձեր թշնամիները, ձեզ ատողներուն բարի
28 ըրէք. Ձեզ անիծողները օրհնեցէք, ²ձեզի
նեղութիւն տուողներուն համար աղօթք ը-
29 րէք։ ²Ան որ քու մէկ ծնօտիդ կը զարնէ,
միւսն ալ մօտեցուր անոր. ²և ան որ քու
վերարկուդ քեզմէ կը հանէ, մի արգիլեր ան-
30 կէ չապիկդ ալ։ ²Ամէն որ քեզմէ կ՚ուզէ՝ տուր, ու քու բաներդ ուտողէն պա-
31 մի պահանջեր։ Եւ ինչպէս կ՚ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ը-
32 րէք։ ²Եւ թէ որ դուք ձեզ սիրողները սի-
րէք՝ ի՞նչ չնորհ կ՚ունենաք. ²ինչու որ մեղա-
33 աւորներն ալ կը սիրեն զիրենք սիրողները։ Եւ
թէ որ դուք ձեզի բարի ընողներուն բարի
ընէք, ի՞նչ չնորհ կ՚ունենաք. ²ինչու որ մե-
34 ղաւորներն ալ նոյն բանը կ՚ընեն։ ²Եւ թէ որ
անոնք մարդոց փոխ տաք՝ որոնցմէ յոյս ու-
նիք առնելու, ի՞նչ չնորհ կ՚ունենաք. ²ինչու
որ մեղաւորներն ալ մեղաւորներուն փոխ կու-
35 տան, որ նոյն չափովը նո առնեն։ ²Հապա
սիրեցէք ձեր թշնամիները, ու բարի
րէք, ²և փոխ տուէք առանց փոխարէնի
մը ապասելու, և ձեր վարձքը չատ պիտի
ըլլայ, ու ²Բարձրեալին որդիները պիտի ըլլաք,
²ինչու որ անիկա բարերար է ապերախտնե-
36 րուն ու չարերուն։ ²Ուրեմն գթած եղէք
37 ինչպէս որ ձեր Հայրն ալ գթած է։ ²Մի դա-
տէք, ու պիտի չդատուիք. մի դատապար-
տէք, ու պիտի չդատապարտուիք. ներէ-
38 ցէք, ու ձեզի պիտի ներուի. ²Տուէք, ու
ձեզի պիտի տրուի. ազնիկ չափով, կոխուած,
ցնցուած, լեփլեցուն պիտի տրուի ²ձեր գոգը.
²քանզի ան չափովը որով դուք կը չափէք,
ձեզի պիտի չափուի։
39 Առակ մըն ալ ըսաւ անոնց, ²Մէթ կույրը
կարնայ կրնայ առաջնորդութիւն ընել, չէ՞ որ
40 երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան։ ²Աշակերտը
իր վարդապետէն մեծ չէ, բայց ամէն կատա-
րեալ ալ իր վարդապետին պես
կ՚ըլլայ։
41 ²Եւ ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի չիւղը
կը տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես
42 նայիր։ Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօ-
րըդ, Եղբայր, թող տուր որ աչքիդ մէջի չի-
ւղը հանեմ. և դուն քու աչքիդ մէջի գերանը
չես տեսներ. կեղծաւոր, նաւաջ քու աչքիդ
գերանը հանէ, ու նոր պարզ պիտի տես-
նես քու եղբօրդ աչքին մէջի չիւղը հանե-
43 լու։ ²Ինչու որ չկայ բարի ծառ մը որ չար
պտուղ բերէ, ոչ ալ չար ծառ մը որ բարի
44 պտուղ բերէ. ²Վասն դի ամէն ծառ իր պտու-
ղին կը ճանչցուի. ²ինչու որ փուշերէն թուզ
չեն քաղեր, ու մորենիէն խաղող չեն ժողվեր։
45 ²Բարի մարդը իր սրտին բարի գանձէն բա-
րութիւն կը բղխէ, և չար մարդը իր սրտին
չար գանձէն չարութիւն կը բղխէ. ²ինչու որ
իր բերանը սրտին առատութենէն կը խօսի։
46 Եւ ինչո՞ւ կ՚ինծ, Տէր, Տէր, կը կոչէք, ու
47 բնաւ բաներս չէք կատարեր։ ²Ամէն որ
ինծի կու գայ և իմ խօսքերս կը լսէ ու անոնք
կը կատարէ, ձեզի ցուցընեմ թէ որու կը նը-
48 մանի։ Անիկա տուն չինող մարդու մը կը նը-

ֆ Մատ. գ. 23։ Մար. գ. 7։
ֆ Մատ. ժգ. 36։
ֆ Մար. ե. 30։ ԳԼ. բ. 46։
ֆ Մատ. ե. 3։ Ժամ. 3։ Ցակ. բ. 5։
ֆ Եր. ձե. 1։ կԼ. 13։ Մատ. ե. 6։
ֆ Եր. կա. 3։ Մատ. ե. 4։
ֆ Մատ. ե. 11։ ա Պետ. բ. 19։ գ. 14։ գ. 14։
ֆ Ցամ. ժգ. 2։
ֆ Մատ. ե. 12։ Գործ. ե. 41։ Կող. ա. 24։ Ցակ. ա. 2։
ֆ Գործ. ե. 51։
ֆ Ամոս. զ. 1։ Ցակ. ե. 1։
ֆ ԳԼ. ժբ. 21։
ֆ Մատ. գ. 2. 5. 16։ ԳԼ. ժգ. 25։
ֆ Եր. կԼ. 13։
ֆ Առակ. ժգ. 13։
ֆ Ցամ. ժԼ. 19։ ա Ցամ. գ. 5։
ֆ Ոմանք բոլոր մարգիկ
ֆ Եր. իգ. 4։ Առակ. իԼ. 21։ Մատ. ե. 44։ Հմր. 35։ Հռոմ. ժբ. 20։
ֆ ԳԼ. իգ. 34։ Գործ. ե. 59։
ֆ Մատ. ե. 39։
ֆ ա Կոր. գ. 7։
ֆ բ Օր. ԺԼ. 7. 8. 10։ Առակ. խա. 26։ Մատ. ե. 42։
ֆ Մատ. ե. 12։
ֆ Մատ. ե. 40։
ֆ Մատ. ե. 42։
ֆ Հմր. 27։
ֆ Սաղ. ԼԶ. 20։ Հմր. 30։
ֆ Մատ. ե. 45։
ֆ Մատ. ե. 48։
ֆ Մատ. ե. 1։
ֆ Առակ. ԺԶ. 17։
ֆ Սաղ. ՀԶ. 12։
ֆ Մատ. է. 2։ Մար. գ. 24։ Ցակ. բ. 13։
ֆ Մատ. ԺԼ. 14։
ֆ Մատ. Ժ. 24։ Ցամ. Ժգ. 16։ ԺԼ. 20։
ֆ Մատ. ե. 3։
ֆ Տես Առակ. ԺԶ. 17։
ֆ Մատ. է. 16. 17։
ֆ Մատ. Ժբ. 33։
ֆ Մատ. Ժբ. 33։
ֆ Մատ. Ժբ. 34։
ֆ Մարկ. ա. 6։ Մատ. է. 21։ ԻԼ. 11։ ԳԼ. Ժգ. 25։
ֆ Մատ. ե. 24։

մանի, որ փորձեց ու խորունկցուց, ու հիմը վէմի վրայ դրաւ. և ջուրերուն յորդած ա-
մեներ գետը զարկաւ ան տանը, ու չկրցաւ զանիկա շարժել, ինչու որ վէմի վրայ հաս-
49 տատուած էր։ Բայց ան որ կ՚լսէ ու չիատարեր, կը նմանի ան մարդուն՝ որ հողի վրայ առանց հիմի տուն կը շինէ. որուն գետը զարկաւ, և չուտ մը փլաւ, ու ան տանը կոր-
ծանումը մեծ էր։

ԳԼ. Է

1 Քրիստոս աւելի մեծ հաւատք կը գտնէ հեթանոս Հարիւրա-
պետի մը վրայ քան Իսրայէլ վրայ. 10 անոր ծառան չը-
տեսած կը բժշկէ. 11 Նային քաղաքին եղող այրի կնոջ մը
զաւակը կը յարուցանէ. 19 իր հրաշքները լիշելով պատաս-
խան կուտայ Յովհաննէսին խրկած մարդոցը. 24 Յովհան-
նէսին վրայով իր ունեցած գաղափարը կը յայտնէ ժողովուր-
դին. 30 կը յանդիմանէ Հրեաները՝ որ ոչ Յովհաննէսին և
ոչ իր վարմունքովը Համոզուեցան. 36 կը յուշընէ թէ ինչը
բարեկամ է մեղաւորներուն, չէ թէ զանոնք մեղայ մէջ պա-
հելու, այլ անոնց մեղքերը նեղելու՝ երբոր անոնք վերջին գան
ու հաւատան։

1 Ու երբոր իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին
ականջներուն խօսէը լմընցուց, Մտաւ Կափառ-
2 նայում։ Եւ Հարիւրապետի մը ծառայ ծանր
հիւանդացած՝ մօտ էր մեռնելու, որ սիրելի
3 էր անոր։ Երբոր Յիսուսի վրայով լսեց, Հրէ-
աներէն դանէ մը ծերերը խրկելով՝ աղաչեց անոր
4 որ գայ իր ծառան ապրեցընէ։ Անոնք ալ ե-
կան Յիսուսի և թախանձանօք կ՚աղաչէին
անոր ու կ՚ըսէին թէ Անիկա արժանի է՝ ո-
5 րուն առ ընծէը պիտի ընես. ինչու որ մեր ազ-
գը կը սիրէ, ու ժողովարանը անիկա չինեց
6 մեզի։ Եւ Յիսուս անոնց հետ գնաց. երբոր
տունէն շատ հեռու չէր, հարիւրապետը խրը-
կեց անոր դանէ մը բարեկամներ, ու ըսաւ անոր,
Տէր, մի յոգներ, ինչու որ ես արժանի չեմ որ
7 դուն իմ յարկիս տակը մտնես. Անոր համար
ես ինքզինքս ալ արժանի չսեպեցի քեզի գա-
լու, հապա խօսքով պրուկէ, և իմ ծառաս
8 պիտի բժշկուի. ինչու որ ես ալ իշխանութեան
տակ դրուած մարդ մըն եմ, ու իմ հրամանիս
տակը զինուորներ ունիմ. և ասոր կ՚ըսեմ,
Գնա, ու կ՚երթայ. և միւսին թէ Եկուր, ու
կու գայ, և ծառայիս՝ թէ Աս բանը ըրէ, ու
9 կ՚ընէ։ Յիսուս ասոնք բանները լսելով՝ զարմացաւ
անոր վրայ. և իր ետևէն գացող ժողովուր-
դին դարձաւ ու ըսաւ, Ձեզի կ՚ըսեմ, որ Իս-
րայէլի մէջ անգամ ես այսչափ հաւատք չը-
10 գտայ։ Ու պատգամաւորները նորէն տուն
դարձան, և հիւանդ ծառան առողջացած
գտան։

11 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը քաղաք մը կ՚եր-
թար՝ որուն անունը Նային էր, և անոր հե-
12 տը կ՚երթային իր աշակերտներէն շատերը ու
մեծ բազմութիւն։ Ու երբոր քաղաքին դը-

բանը մօտեցաւ, ահա մեռեալ մը դուրս կը հանէին՝ իր մօրը մէկ հատիկ տղան. և անի-
կա որբևարի էր, ու քաղաքին շատ ժողո-
13 վուրդը անոր հետ էր։ Եւ Տէրը անիկա տես-
նելով՝ խղճաց անոր վրայ, ու ըսաւ անոր,
14 Մի լար։ Եւ մօտենալով՝ դադարին դպաւ,
ու տանողները կանգ առին. և ըսաւ, Ով
15 պատանի, քեզի կ՚ըսեմ, Ելիր։ Ու մեռեալը
ելաւ նստաւ, և սկսաւ խօսիլ. ու տուաւ
16 զանիկա իր մօրը։ Եւ ամէնքն ալ վախով
բռնուեցան, ու զՅաստուած կը փառաւորէին
ըսելով թէ Մեծ մարգարէ մը ելեր է մեր
մէջը. և թէ Յաստուած իր ժողովուրդին այ-
17 ցելութիւն ըրաւ։ Եւ ասոր ձայնը անոր վրայով
բոլոր Հրէաստան ելաւ՝ ու բոլոր շրջակայ տե-
ղուանքը։

18 Եւ Յովհաննէսին պատմեցին իր աշակերտ-
19 ները ասոնք ամէն բաներուն վրայով։ Յովհան-
նէս ալ իր աշակերտներէն երկուքը կրնն կան-
չեց, և ղանոնք Յիսուսի խրկեց՝ ըսելով, Դուն
ա՞ն ես որ գալու էիր, թէ ուրիշն մը սպա-
20 սենք։ Եւ ան մարդիկը եկան անոր ու ըսին,
Յովհաննէս Մկրտիչը մեզ խրկեց քեզի, ու
կ՚ըսէ, Դուն ա՞ն ես որ գալու էիր, թէ ու-
21 րիշն մը սպասենք։ Եւ նոյն ժամուն շատե-
րը բժշկեց ներից հիւանդութիւններէն ու հա-
րուածներէն և չար ոգիներէն, ու շատ կոյ-
22 րերու տեսութիւն շնորհեց։ Եւ Յիսուս
պատասխան տալով անոնց ըսաւ, Գացէք Յով-
հաննէսին պատմեցէք ինչ որ տեսաք ու լը-
սեցիք. Որ կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը
քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խուլերը
կը լսեն, մեռելները յարութիւն կ՚առնեն,
23 Հաղքատներուն աւետարան կը քարոզուի. Եւ
երանի անոր որ իմ վրայովս չպայմակղիր։

24 Ու երբոր Յովհաննէսին խրկած մարդիկը
գացին, Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ը-
սել Յովհաննէսին համար, Ի՞նչ տեսնելու ե-
լաք անապատին մէջ, եղէգ մը հողին չար-
25 ժուած։ Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք, փա-
փուկ հանդերձներ հագած մարդ մը. ահա
անոնք որ փառաւոր հագուստներով ու փափ-
կութեան մէջ են, թագաւորական պալատ-
26 ներն են։ Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք, մար-
գարէ՞. այո՝ կ՚ըսեմ ձեզի, մարգարէէ մըն
27 ալ աւելի։ Ինչու որ ասիկա է՝ որուն համար
գրուած է, Ահա ես իմ դեսպանս կը խրկեմ
քու երեսիդ առջևէն, որ քու ճամբադ պա-
28 տրաստէ քու առջևէդ։ Քանզի կ՚ը-
սեմ ձեզի, կիներէն ծնածներուն մէջ Յով-
հաննէս Մկրտիչէն մեծ մարգարէ չկայ. սա-
կայն Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ պզտիկը անկէ մեծ է։

29 Եւ բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները

ա Մատ. ը. 5։
բ Գղ. ը. 54։ Յովհ. ժա. 43։ Գոր. թ. 40։ Հռոմ. գ. 17։
գ Գղ. ա. 65։
դ Գղ. խգ. 19։ Յովհ. գ. 19։ ը. 14։ թ. 17։
ե Ես. լե. 5։
զ Գղ. գ. 18։
է Մատ. ժա. 7։
ը Մղ. գ. 1։

երրոր լսեցին, արդարացուցին զԱստուած, որ Յովհաննէսին մկրտութիւնովը մկրտե-
30 ցան։ Բայց փարիսեցիները եւ օրինականները Իրենց անձին դէմ Աստուծոյ խորհուրդը ա-
նարդեցին, որ անկէ չմկրտուեցան։
31 ✠Աւասիկ որո՞ւ նմանցնեմ ա՛ռ ազգին մար-
32 դիկը, եւ որո՞ւ կը նմանին։ Կը նմանին տղոց, որ չուկաները նստելով՝ իրարու կը կանչեն
ու կ'ըսեն, փող հնչեցուցինք ձեզի՝ ու չպա-
զացիք, ողբ կարդացինք ձեզի՝ ու չլացիք։
33 Վասն զի Յովհաննէս մկրտիչ եկաւ, ոչ հաց
կ'ուտէր եւ ոչ գինի կը խմէր, ու կ'ըսէք, Դեւ
34 կայ անոր ներսի գինն։ Որդին մարդոյ եկաւ՝ կ'ուտէ ու կը խմէ, եւ կ'ըսէք, Ահա ուտող
եւ արբեցող մարդ մը՝ մաքսաւորներու ու մե-
35 ղաւորներու բարեկամ. Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ իր բոլոր որդւոցմէն։
36 Փարիսեցիներէն մէկը կ'աղաչէր անոր որ
իր հետը հաց ուտէ. ան ալ փարիսեցիին տու-
37 նը մտաւ ու սեղան նստաւ։ Եւ ահա քաղա-
քին մէջ մեղաւոր կնիկ մը կար, երբոր լսա-
ցաւ թէ անկիա փարիսեցիին տունը սեղան
նստեր է, մէկ շիշ մը անուշահոտ եղ բերաւ.
38 Ու հանի կողմէն անոր ոտքերուն քովը կե-
ցեր՝ կու լար, եւ արցունքովը սկսաւ անոր
ոտքերը թրջել, ու իր գլխուն մազերովը կը
սրբեր, եւ կը համբուրէր անոր ոտքերը, ու
39 եղով կ'օծէր։ Ու երբոր տեսաւ փարիսեցին՝ որ զանիկա հրաւիրեր էր, կ'ըսէր իր մտքին
մէջ, Աւիկա թէ որ մարգարէ ըլլար՝ պիտի
դիտնար թէ ո՛վ և ինչպէս կնիկ է իրեն դպչ-
40 ողը, ինչու որ մեղաւոր է։ Եւ Յիսուս պա-
տասխան առաւ ու բսաւ անոր, Սիմոն, քե-
զի բան մը ունիմ ըսելու. ան ալ բսաւ, Ըսէ,
41 վարդապետ. Ե բսաւ, Մէկ փոխ առուղ մը
երկու պարտական ունէր, մէկը հինգ հա-
րիւր դահեկան պարտք ունէր, ու միսը յի-
42 սուն։ Եւ որովհետեւ հատուցանելու կրնա-
նք չունէին, երկուքին ալ շնորհեց. Հիմա
դրուցէ, Անոնցմէ ո՛րը աւելի պիտի սիրէ զա-
43 նիկա։ Պատասխան առաւ Սիմոն ու բսաւ, Ինծի թուկնիկ կ'երեւնայ, թէ որուն որ շատ
շնորհեց. ան ալ բսաւ անոր, Ուղիղ դատե-
44 ցիր։ Ու դառնալով դէպ ի ան կնիկը՝ բսաւ Սիմոնին, Կը տեսնե՞ս աս կնիկը. ես քու տունդ
մտայ, դուն ոտքերուս ջուր չտուիր, բայց
աւիկա էր արցունքովը ոտքերս թրջեց, և իր
45 †մազերովը սրբեց։ Դուն ինծի համբոյր մը
չտուիր, բայց աւիկա հոս մտնելէս ի վեր ոտ-
46 քերս համբուրելէն չդադարեցաւ։ Դուն իմ
գլուխս ձէթով չօծեցիր, բայց աւիկա իմ ոտ-
47 քերս անուշահոտ եղով օծեց։ Ասոր համար
կ'ըսեմ քեզի, Ներուած են անոր շատ մեղ-
քերը, ինչու որ շատ սիրեց. բայց որու որ քիչ
48 կը ներուի, անկիա քիչ կը սիրէ։ Ու ըսաւ ա-
49 նոր, Քեզ մեղքերդ ներուած են։ Եւ անոր
հետ սեղան նստողները սկսան իրենց մէջը ը-
սել, Ո՞վ է աւիկա որ մեղայ թողութիւն ալ
50 կու տայ։ Եւ ինքը ըսաւ կնկանը, Քու հա-
ւատքդ քեզ ‡փրկեց, գնա խաղաղութեամբ։

ԳԼ. Ը

1 Կանոչք իրենց առաջնորդութիւն կ'ընեն Քրիս-
տոսի։ 4 Քրիստոս կը պատմէ սերմնացանին 16 և ճրագին ա-
ռակը. 21 կ'իմացնէ թէ ով են իր մայրը ու եղբայրները,
22 կը տանէ հակառակ 26 և մէկ մարդէ մը դեւ ելցնելը
գուրս հանելով թող կու տայ անոնց որ խոզերուն երթալէ
մնանեն. 37 Գադարացիք չեն ընդունիր զինքը. 43 Ցնոսա
տեսաւոնս կինը կը բժշկէ. 49 և Յայրոսի աղջիկը կը յարու-
ցանէ։

1 Ու եղաւ որ անկէ ետեւ՝ ալ ինքը քաղաք
քաղաք ու գեղ գեղ պտտելով՝ կը քարոզէր,
և Աստուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետարա-
2 նէր, ու տասներկուքը իր հետն էր. Նաև
քանի մը կիներ՝ որ չար ոգիներէ ու հի-
ւանդութիւններէ բժշկուեր էին, Մարիամ
որ Մագդաղենացի կ'ըսուէր՝ Եուակից որ ե-
3 օթը դեւ եղեր էր, Եւ Յովհաննա՝ Հերովդեսին
տանը վերակացուին Փուզային կնիկը, ու
Շուշան և շատ ուրիշներ, որոնք իրենց ը-
ստացուածքովը ||անոր ծառայութիւն կ'ընէին,
4 ✠Ու երբոր մեծ բազմութիւն ժողվուեցաւ
և շատ քաղաքներէ իրեն եկան, առակով մը
5 բսաւ անոնց, Սերմ ցանող մը ելաւ իր սերմը
ցանելու. ու ցանած ատենը մէկ քանին ճամ-
բուն քովը ինկաւ և ոտքէ ոտքի կոխուեցաւ, ու
6 երկնից թռչունները կերան զանիկա։ Եւ ու-
րիշը ապառաժի վրայ ինկաւ, ու բուսածին
պէս չորցաւ՝ հոդը հիւթ չունենալուն համար։
7 Եւ ուրիշը փուշերու մէջ ինկաւ, ու փուշերը
անոր հետը բուսնելով՝ խեղդեցին անիկա։
8 Եւ ուրիշը աղէկ հողի մէջ ինկաւ, ու բուս-
նելով՝ հարիւրապատիկ պտուղ տուաւ. երբ-
որ աս բաները կը պրուցէր՝ կ'աղաղակէր, Ա-
որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։
9 Եւ իր աշակերտները կը հարցընէին իրեն՝
ըսելով թէ Ի՞նչ պիտի ըլլայ այն առակը։
10 Ան ալ բսաւ, Ձեզի արուած է գիտնալ Աս-
տուծոյ թագաւորութեանը խորհուրդները,
բայց ուրիշներուն առակներով կը խօսիմ. Ո-
րպէսզի տեսնելով՝ չտեսնեն, և լսելով՝ չհասկնան։
11 Այդ առակը աս է. Սերմը Աստուծոյ

ա Մատ. գ. 5, 6։ Գղ. գ. 12։
բ Գաղ. ե. 27։
գ Յհ. Տէրը ը-նտ. Ուսմամբ
դ Մատ. ժա. 16։
ե Մատ. գ. 4։ Մար. ա. 6։ Գղ. ա. 15։
զ Մատ. ժա. 19։
է Մատ. իզ. 6։ Մար. ժգ. 3։ Յովհ. ժա. 2։
ը Գղ. ժե. 2։
թ Յհ. զ. 2։ Մար. գ. 12։
ժ Մատ. թ. 22։ Մար. ե. 34։ ժ. 52։ Գղ. ը. 48։ ժը. 42։
ի Կամ բժշկեց,
լ Մատ. իե. 55։ 56։
խ Մար. ժգ. 9։
ծ Յհ. անունդ
կ Մատ. ժգ. 2։ Մար. գ. 1։
հ Մատ. ժգ. 19։ Մար. գ. 10։
ձ Եփ. զ. 9։ Մար. գ. 12։
ղ Մատ. ժգ. 15։ Մար. գ. 14։

12 խօսքն է ։ Ու ճամբուն քովինները անոնք են՝
որ կը լսեն , ու ետքը Սատանան կու գայ ,
անոնց սրտէն կը հանէ խօսքը , որ չըլլայ թէ
13 հաւատան ու փրկուին ։ Եւ ապառաժին վը-
րայինները անոնք են՝ որ երբ կը լսեն , ու-
րախութեամբ կ՚ընդունին խօսքը , բայց ար-
մատ չունին . առեն մը կը հաւատան , ու փոր-
14 ձութեան ժամանակը կը հեռանան ։ Եւ փու-
չերուն մէջ ինկածը անոնք են՝ որ կը լսեն ,
բայց հոգերով ու հարստութիւնով և ա-
կեան քիս ցանկութիւններով ղբաղած ըլլա-
15 լով՝ կը խեղդուին և անպտուղ կ՚ըլլան ։ Իսկ
աղեկ հողի մէջ ցանուածը անոնք են՝ որ բարի
և յօժար սրտիւ լսելով խօսքը՝ կ՚ընդունին
ու համբերութիւնով պտուղ կու տան ։
16 Ոչկայ մէկը որ ճրագ վառէ՝ ու ամանի մը
տակ կամ մահիճին ներքեւը դնէ , հապա աշ-
տանակի վրայ կը դնէ , որ ներս մտնողները
17 լոյսը տեսնեն ։ Վասն զի չկայ ծածուկ բան
մը որ պիտի չյայտնուի , ոչ ալ գաղտուկ բան
18 մը որ պիտի չգիտցուի ու երեան չելլէ ։ Ուս-
տի նայեցէք թէ ինչպէս կը լսէք , Որքանդի ով
որ ունի՝ անոր պիտի տրուի , և ով որ չունի՝
ան ալ որ ինքը կը կարծէ թէ ունի , անկէ
պիտի առնուի ։
19 Եւ անոր մայրը ու եղբայրները իրեն ե-
կան , ու բազմութենէն չէին կրնար անոր քո-
20 վը երթալ ։ Եւ անոր լսացուցին՝ ըսելով ,
Քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայներ
21 են , ու քեզ տեսնել կ՚ուզեն ։ Եւ անոկա պա-
տասխան տալով ըսաւ անոնց , Իմ մայրս ու
իմ եղբայրներս ասոնք են , որ Աստուծոյ խօս-
քը կը լսեն ու զանիկա կը կատարեն ։
22 Ու եղաւ որ մէկ օր մը նաւը մտաւ ինքը
և իր աշակերտներն ալ , ու ըսաւ անոնց , Ջո-
վակին միւս կողմը անցնինք . և ճամբայ ե-
23 լան ։ Ու երբոր նաւով կ՚երթային՝ ինքը քա-
նացաւ . ու հովի փոթորիկ մը իջաւ ծովակին
վրայ , և նաւը կը լեցուէր , ու իրենք վտան-
24 գի մէջ էին ։ Մօտեցան՝ արթնցուցին անոկա
ու ըսին , Վարդապետ , վարդապետ , ահա կը
կորսուինք . ան ալ ելաւ սաստեց հովին ու
ջուրերուն խռովութեանը , և հանդարտեցան ,
25 ու խաղաղութիւն եղաւ ։ Եւ ըսաւ անոնց ,
Ո՞ւր է ձեր հաւատքը . և անոնք վախի մէջ
ինկած զարմացան , ու իրարու կ՚ըսէին , Ա-
գեօք ո՞վ է ասիկա՝ որ հովերուն ու ջուրին
ալ հրամայ կու տայ , և կը հնազանդին ասոր ։
26 Ու նաւելով իջան Գադարացւոց երկիրը ,
27 որ Գալիլեային դիմացի կողմն է ։ Եւ ինքը ցա-
մաքը ելլելուն պէս՝ ան քաղաքէն մարդ մը
եկաւ դիմացը՝ որուն ներսը չատատեն՚ի
վեր դեւեր կային . ու անիկա հանդերձ չէր
հագներ , ոչ ալ տան մէջ կը բնակէր , հապա
28 գերեզմաններու մէջ ։ Եւ Յիսուսը տեսնելով՝
աղաղակեց ու ինկաւ անոր առջեւը , ու բար-
ձր ձայնով ըսաւ , Դուն իմ հետս ի՞նչ բան
ունիս , Յիսու՝ Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ .
29 կ՚աղաչեմ քեզի՝ զիս մի տանջեր . (Ինչու որ
հրամայեց պիղծ ոգիին որ ան մարդէն ելլէ .
որովհետեւ շատատեն էր որ զանիկա յափըշ-
տակեր էր , և անիկա չղթաներով ու ոտնա-
կապերով կապուած կը պահուէր , բայց կա-
պերը կը կոտրտէր ու դեւէն անապատը կը
30 քշուէր .) Հարցուց անոր Յիսուս ու ըսաւ ,
Անուանդ ի՞նչ է . ան ալ ըսաւ , Լեգէոն . ինչու
որ շատ դեւեր մտեր էին անոր ներսի դին ։
31 Եւ կ՚աղաչէին անոր Որ անդունդը երթալու
32 հրաման չընէ իրենց ։ Եւ ան տեղը շատ խո-
զերու երամակ մը կար՝ որ լեռը կ՚արածուէ-
ին . ու աղաչեցին անոր որ իրենց հրաման
տայ անոնց մէջը մտնելու . և հրաման տուաւ
33 անոնց ։ Ու դեւերը մարդէն ելլելով՝ խոզե-
րուն մէջը մտան , և երամակը դահավէժ
34 տեղէն ծովակը վազեց ու խեղդուեցաւ ։ Եւ
խոզարածները ատ եղած բանը տեսնելով փա-
խան , ու պատմեցին քաղաքը ու ագարակ-
35 ները ։ Եւ դուրս եկան եղած բանը տեսնելու ,
ու եկան Յիսուսին , և գտան ան մարդը՝ ուս-
կից որ դեւերը ելեր էին , հագուած ու խել-
քը վրան Յիսուսի ոտքերուն քովը նստած ,
36 ու վախցան ։ Եւ անոնք որ տեսեր էին՝ պատ-
մեցին անոնց թէ ինչպէս դիւահարը ազատե-
37 ցաւ ։ Եւ Գադարացւոց չըլլակայ տեղուան-
քը գտնուող բոլոր բազմութիւնը կ՚աղաչէր
անոր , Որ իրենցմէ երթայ , ինչու որ մեծ
վախով բռնուած էին . ան ալ նաւը մտնելով
38 ետ դարձաւ ։ Եւ ան մարդը՝ ուսկից որ
դեւերը ելեր էին , կ՚աղաչէր անոր որ հետը
ըլլայ , բայց Յիսուս արձակեց անիկա ու ը-
39 սաւ , Դարձիր քու տունդ , ու պատմէ ինչ
որ Աստուած քեզի բրաւ . ան ալ գնաց , ու
բոլոր քաղաքին մէջը քարոզեց ինչ որ Յի-
սուս իրեն բրաւ ։
40 Ու երբոր Յիսուս ետ դարձաւ , ժողովուր-
դը զանիկա ընդունեց , ինչու որ ամէնքը անոր
41 կը սպասէին ։ Եւ ահա Յայրոս անունով մարդ
մը եկաւ , ու ինքը ժողովարանին իշխանն էր .
և Յիսուսի ոտքը իյնալով կ՚աղաչէր անոր
42 որ իր տունը մտնէ . ինչու որ մէկ հատիկ աղ-
ջիկ մը ունէր՝ գրեթէ տասներկու տարեկան ,
որ մեռնելու մօտ էր . ու երբոր անիկա կ՚եր-
թար , բազմութիւնը կը նեղէր զանիկա ։
43 Եւ կնիկ մը՝ որ տասներկու տարիէ՚ի վեր
արիւնի սեռատեսութեան մէջ էր , ու իր բո-
լոր ունեցածը բժիշկներուն ծախք բրած էր ,

ե · 15 ։ Մատ· ե · 15 ։ Մար· դ · 21 ։ Գղ· ժա · 33 ։
ը Մատ· ժ · 26 ։ Գղ· ժբ · 2 ։
թ Մատ· ժգ · 12 ։ Ղե· 29 ։ Գղ· ժԹ · 26 ։
ի Մատ · ժբ · 46 ։
լ Մար · գ · 31 ։
խ Մատ· ը · 23 ։ Մար· գ · 35 ։
ծ Մատ· ը · 28 ։ Մար· ե · 1 ։
հ Ոմն+ Գերգեսա+ցւոց
կ Յայտ · ի · 3 ։
ձ Մատ· ը · 34 ։
ղ Գոր · ժգ · 39 ։
ճ Մար · ե · 18 ։
յ Մատ· Թ · 18 ։ Մար· ե · 22 ։
ղ Մատ · Թ · 20 ։

և իրեն մէկէ մը բժշկուելու. ճար մը եղած
44 չէր, եաւէն մօտենալով՝ անոր Հանդերձին
քղանցքին դպաւ, և իսկոյն իր արիւնին հո-
45 սումը դադրեցաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ, Ո՞վ
էր ան որ ինծի դպաւ. երբոր ամէնքը կ'ու-
րանային, ըսաւ Պետրոս ու անոր Հետ եղող-
ները, վարդապետ, բազմութիւնը քեզ կը
Հրէ ու կը նեղէ, ու կ'ըսես թէ Ո՞վ ինծի
46 դպաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ, Մէկը ինծի դպաւ,
քանզի Հմացայ որ ինծմէ զօրութիւն մը ելաւ։
47 Երբոր տեսաւ կինը որ թաքուն չպահուեր-
ցաւ, դողալով եկաւ ու անոր առջեւը ինկաւ,
և բոլոր ժողովուրդին առջեւը անոր պատճառ
թէ ինչ բանի Համար անոր դպեր էր, և թէ
48 ինչպէս ինքը իսկոյն բժշկուեցաւ։ Եւ Ան ըսաւ
անոր, Դստեակ, աղջիկ, քու
Հաւատքդ քեզ բժշկեց, դնա խաղաղու-
թեամբ։
49 Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր, ժողովրդա-
պետին տունէն մէկը եկաւ ու ըսաւ անոր,
Աղջիկդ մեռաւ, Վարդապետը մի յոդնեցը-
50 ներ։ Բայց Յիսուս երբոր լսեց, պատասխան
տուաւ անոր ու ըսաւ, Մի վախնար, միայն
51 Հաւատա, ու պիտի ապրի։ Եւ երբ տունը
մտաւ՝ ուրիշ մէկը Թոզ չտուաւ որ մտնէ,
բայց միայն Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յով-
52 ՀաննէսԸ ու աղջկան Հայրը ու մայրը։ Ամէնքն
ալ կու լային ու կ'ողբային անոր վրայ. և
ինքը ըսաւ, Մի լաք, անիկա մեռած չէ,
53 Հապա կը քնանայ։ Եւ անոնք ծաղր կ'ընէին
54 զանիկա, քանզի գիտէին թէ մեռաւ։ Ու
ինքը ամէնն ալ դուրս Հանելով՝ բռնեց անոր
ձեռքէն ու Հանչեց ըսելով, Աղջիկ, Ելլիր։
55 Եւ անոր Հոգին դարձաւ, ու իսկոյն ոտք
եղաւ. և Յիսուս Հրաման ըրաւ որ ուտելիք
56 տան անոր։ Ու անոր ծնողքըապշած մնա-
ցին. և ինքը անոնց պատուիրեց որ եղած
բանը մէկու մը չպատմեն։

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը խրկէ հրաշքներ ընելու և քա-
րոզելու։ 7 Հերովդէս կը ցանկայ Քրիստոսը տեսնելու։ 17
Քրիստոս Հինգ Հազար Հոգի կը կերակրէ։ 18 կը Տարկուէ թէ
մարդիկ իրեն Համար ինչ կ'ըսեն։ 22 իր չարչարանքները կը նա-
խագուշակէ։ 23 ամէնուն պատուէր կու տայ որ իր օրինակին Հե-
տեւին։ 28 Քրիստոսի պայծառակերպութիւնը։ 37 Քրիստոս կը բժշ-
կէ լուսնոտը։ 43 դարձեալ իր չարչարանքը կը նախագուշակէ
իր աշակերտներուն։ 46 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլ-
լան։ 51 ամէնուն Հետ քաղցրութեամբ վարուին ատանց վրէժ-
խնդրութեան։ 57 քանի մը անձինք կ'ուզեն Քրիստոսի Հե-
տեւիլ, սակայն պայմաններ կ'առաջարկեն։

1 Եւ իր տասներկու աշակերտները մէկտեղ
իրեն կանչելով՝ անոնց զօրութիւն ու իշխա-
նութիւն տուաւ բոլոր դեւերուն վրայ և ախ-
2 տերը բժշկելու։ Եւ զանոնք խրկեց որ Աս-
տուծոյ Թագաւորութիւնը քարոզեն ու Հի-
3 ւանդները բժշկեն։ Եւ ըսաւ անոնց, Ձամ-
բու Համար բան չառնէք, ոչ գաւազան և ոչ
պարկ, ոչ Հաց և ոչ ստակ, ոչ ալ կրկին
4 Հանդերձ ունենաք։ Եւ որ տուն որ մտնէք՝
5 հոն մնացէք ու անկէ ելէք։ Ու որոնք որ
ձեզ չեն ընդունիր, երբոր այն քաղաքէն կ'ել-
լէք, Հոնէր ոտքերուն փոշին անդամ Թօթ-
վեցէք՝ իրենց դէմ վկայութիւն ըլլալու Հա-
6 մար։ Եւ անոնք ելան ու գեղէ գեղ կը պը-
արտէին, և ամէն տեղ աւետարանը կը քարո-
զէին ու բժշկութիւն կ'ընէին։
7 Եւ Հերովդէս չորրորդապետը անոր բոլոր
գործքերը լսելով՝ տարակուսանաց մէջ էր.
8 որովհետեւ ոմանք բսած էին թէ Յովհաննէս
յարութիւն առաւ մեռելներէն, և ոմանք՝ թէ
Եղիան յայտնուեցաւ, և ուրիշներն ալ՝ թէ
Առջի մարդ արհներէն մէկը յարութիւն առաւ։
9 Եւ Հերովդէս ըսաւ, Յովհաննէսը ես գլխա-
տեցի, Հապա ասիկա ո՞վ պիտի ըլլայ, որուն
վրայով ասանկ բաներ կը լսեմ. Ու կ'ուզէր որ
տեսնէ զանիկա։
10 Եւ Առաքեալները դարձան ու պատմե-
ցին անոր ինչ որ ըրին. Եւ առաւ զանոնք,
առանձին անապատ տեղ մը քաշուեցաւ քա-
ղաքի մը քով՝ որուն անունը Բեթսայիդա էր։
11 Եւ ժողովուրդները երբոր իմացան՝ անոր ե-
տեւէն գացին, ու զանոնք ընդունելով՝ կը
խօսէր անոնց Աստուծոյ Թագաւորութեանը
վրայով. և որոնք որ բժշկութեան կարօտ էին՝
կը բժշկէր։
12 Ու երբոր օրը սկսաւ իրիկուան մօտենալ,
տասներկուքը եկան ու ըսին անոր, Արձակէ
ժողովուրդները, որ շրջակայ գեղերը ու ա-
գարակները երթան՝ կեանին ու կերակուր
գտնեն, ինչու որ Հոս անապատ տեղ մըն ենք։
13 Բսաւ անոնց, Դուք տուէք անոնց ուտելիք.
անոնք ալ ըսին, Մենք Հինգ նկանակին ու
երկու ձուկէն աւելի բան չունինք, թէ որ
չերթանք ատ բոլոր ժողովուրդին Համար կե-
14 րակուր չգնենք։ (Քանզի Հինգ Հազարի չափ
երկի մարդիկ կային։) Ու ըսաւ իր աշակերտ-
ներուն, Ատնք դաս դաս՝ յիսուն յիսուն նըս-
15 տեցուցէք։ Եւ անանկ ըրին ու ամէնն ալ նըս-
16 տեցուցին։ Եւ ան Հինգ նկանակը ու երկու
ձուկը առնելով ու դէպ ի երկինքը նայելով՝
օրհնեց զանոնք ու կարեց, և կու տար աշա-
կերտներուն, որ ժողովուրդին առջեւը դնեն։
17 Եւ կերան ու կշտացան ամէնքն ալ, ու աւել-
ցած կտորտանքները տասներկու կողով
վերցուցին։

ե Մատ. ե. 30։ ԳՂ. զ. 19։
ը Մատ. ը. 35։
թ Ցովհ. ժա. 11, 13։
ժ ԳՂ. ե. 14։ Ցովհ. ժա. 43։
ի Մատ. ը. 4։ Թ. 30։ Մտ. ե. 43։
— Մատ. ժ. 1։ Մտ. ժ. 13։ զ. 7։
ա Նմանօրինակ բերը
բ Մատ. ժ. 7, 8։ Մտ. զ. 12։ ԳՂ. ժ. 1, 9։
գ Մատ. ժ. 9։ Մտ. զ. 8։ ԳՂ. ժ. 4։ իբ. 35։
դ Մատ. ժ. 11։ Մտ. զ. 10։
է Մատ. ժ. 14։
զ Գտ. ժգ. 51։
ը Մտ. զ. 12։
ի Մատ. ժգ. 1։ Մտ. զ. 14։
ժ ԳՂ. իգ. 8։
ա Մտ. զ. 30։
բ Մատ. ժգ. 13։
գ Մատ. ժգ. 15։ Մտ. զ. 35։ Ցովհ. զ. 1, 5։

18 Ու եղաւ որ երբ ինքը առանձին աղօթք
կ'ընէր, աշակերտներն ալ իր հետ էին, և հար-
ցուց անոնց ըսելով, Ժողովուրդները ինծի
19 համար ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ։ Անոնք ալ պատաս-
խան տալով ըսին, Ոմանք Յովհաննէս Մկրտիչ
չը, և ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն ալ՝ թէ
Առջի մարգարէներէն մէկը յարութիւն առեր
20 է։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինծի
համար ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ. Պատասխանի տուաւ
21 Պետրոս ու ըսաւ, Աստուծոյ Քրիստոսը։ Եւ
ինքը խստիւ պատուիրեց անոնց որ ասոր բանը
22 մէկու մը չպրուցեն. Ու ըսաւ թէ Պէտք է որ
Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, և
ծերերէն ու քահանայապետներէն և դպիր-
ներէն մերժուի ու սպաննուի, ու երրորդ օրը
23 յարութիւն առնէ։ Եւ ամենուն կ'ըսէր, Թէ
որ մէկը կ'ուզէ իմ ետևէս գալ, թող իր ան-
ձը ուրանայ, և ամէն օր իր խաչը վերցնէ,
24 ու իմ ետևէս գայ։ Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր
անձը ապրեցնել, պիտի կորսընցնէ զանիկա.
և ով որ ինծի համար իր անձը կորսընցնէ,
25 պիտի ապրեցնէ զանիկա։ Քանզի ի՞նչ կը
շահի մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաս-
ուելի, և իր անձը կորսընցնէ կամ վնաս ընէ։
26 Վասն զի ով որ ինծ ու իմ խօսքերս ամօթ
կ'ընէ ամօթի պիտի սեպէ՝ երբոր գայ իր ու
Հօրը և սուրբ Հրեշտակներուն փառքովը։
27 Բայց ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ հոս կայնող-
ներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան
համը պիտի չառնեն, մինչև որ տեսնեն Աս-
տուծոյ Թագաւորութիւնը։
28 Ու եղաւ որ ասոնց խօսքերէն գրեթէ ութ օր
ետքը՝ Պետրոսը ու Յովհաննէսը և Յակոբոսը
29 առնելով՝ լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբ-
որ ինքը աղօթք կ'ընէր՝ իր երեսին տեսքը
ուրիշ կերպ մը եղաւ, ու իր հագուստը ճեր-
30 մակ ու փայլուն եղաւ։ Եւ ահա երկու մար-
դիկ իր հետը կը խօսէին, որոնք Մովսէս ու
31 Եղիա էին, փառքով երևցած, և անոր ան-
կնութիւն ելլելուն վրայով կը խօսէին, որ Երու-
32 սաղէմի մէջ պիտի կատարուէր։ Բայց Պետրոս
և անոր հետ եղողները ւքունով ծանրացած
էին, ու երբոր արթնցան՝ տեսան անոր փառ-
քը և ան երկու մարդիկը՝ որ անոր քովը կե-
33 ցեր էին։ Ու եղաւ որ երբ անոնք զատուեցան
անոր քովէն, Պետրոս ըսաւ Յիսուսի, Վար-
դապետ, ապէկ է որ հոս կենանք, ու երեք
խրճիթ չինենք, մէկը քեզի՝ և մէկը Մովսէ-
սին՝ ու մէկը Եղիային, վասն զի չէր գիտեր
34 ինչ կը խօսէր։ Եւ քանի որ անիկա ասը բանե-
րը կը խօսէր, ամպ մը եկաւ ու անոնց վրայ
Հովանի եղաւ, և ամպին տակը մտած տես-
35 նին վախցան։ Ու ձայն մը եղաւ ամպէն՝ ըսե-
լով, Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս, Լսեցէք ան-
36 րէ։ Եւ ան ձայնը որ եղաւ, Յիսուս միայնակ
գտնուեցաւ։ Ու լրնք լուռ կեցան, և ի-
րենց տեսածներէն ան օրերը մէկուն բան մը
չպատմեցին։
37 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը՝ երբոր անոնք
լեռնէն վար իջան, շատ ժողովուրդ անոր դէ-
38 մը եկաւ։ Եւ ահա ժողովուրդին մէջէն մէկ
մարդ մը աղաղակեց ու ըսաւ, Վարդապետ,
կ'աղաչեմ քեզի՝ նայէ իմ որդիս, քանզի իմ
39 մէկ հատիկս է. Եւ ահա ոգի մը կը բռնէ
զանիկա. ան ալ յանկարծ կը կանչուրտէ, և
զանիկա ցնցելով կը փրփրեցնէ, ու հազիւ կը
զատուի անկէ՝ չարդուրուդ ընելով զանիկա.
40 Եւ քու աշակերտներուդ աղաչեցի որ հանեն
41 զանիկա, ու չկրցան։ Պատասխանի տուաւ
Յիսուս ու ըսաւ, Ով անհաւատ և խոտորեալ
ազգ, մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ ու
42 ձեզի համբերեմ. Հոս բեր քու որդիդ։ Ու
երբոր դեռ կը մօտենար, դևը զանիկա դե-
43 ամինը զարկաւ ու սաստիկ ցնցեց։ Իսկ Յի-
սուս սաստեց պիղծ ոգիին, և բժշկեց տղան
44 ու զանիկա իր Հօրը տուաւ։ Եւ ամէնքը կը
զարմանային Աստուծոյ մեծամեծ գործքե-
րուն վրայ։

Ու քանի որ ամէնքը կը զարմանային Յի-
սուսի ըրած բոլոր գործքերուն վրայ, անի-
կա ըսաւ իր աշակերտներուն, Դուք ա-
սոնք խօսքերը ականջներնիդ դրէք, վասն զի Որդին
մարդոյ պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը։
45 Բայց անոնք չէին իմանար այն խօսքը, և
անոնցմէ ծածկուած էր որ չհասկընան, ու
կը վախնային այն խօսքին համար իրենց հար-
ցնելու։
46 Վերհուրդ մըն ալ մտաւ անոնց մէջ՝ թէ ար-
47 դեօք իրենց մէջը ո՞վ է մեծ։ Իսկ Յիսուս ա-
նոնց սրտին խորհուրդը իմանալով՝ տղայ մը
48 առաւ ու զանիկա իր քովը կայնեցուց, Եւ
ըսաւ անոնց, Ով որ այս տղան իմ անունովս
կ'ընդունի՝ զիս կ'ընդունի. և ան որ զիս կ'ըն-
դունի՝ անիկա զիս խրկողը կ'ընդունի. վասն
զի ան որ ձեր ամենուն մէջը պզտիկ է, ա-
նիկա մեծ պիտի ըլլայ։
49 Պատասխանի տուաւ Յովհաննէս ու ըսաւ,
Վարդապետ, մէկը տեսանք որ քու անու-
նովդ դևեր կը հանէր, և զանիկա արգիլե-
50 ցինք, մինչու որ մեր հետը չհետևիր։ Եւ Յի-
սուս ըսաւ անոր, Մի արգիլէք, Քանզի ան

---

1 Մատ. ժգ. 13։ Մար. ը. 27։
2 Մատ. ժգ. 2։ Ելմ. 7, 8։
3 Մատ. ժգ. 10։ Յովհ. գ. 70։
4 Մատ. ժգ. 20։
5 Մատ. ժգ. 21։ ժէ. 21։
6 Մատ. ժ. 38։ ժգ. 24։ Մար. ը. 34։ Գա. ժգ. 27։
7 Մատ. ժգ. 26։ Մար. ը. 36։
8 Մատ. ժ. 33։ Մար. ը. 38։ Բ Տիմ. բ. 12։
9 Մատ. ժգ. 28։ Մար. ը. 39։
10 Մատ. ժէ. 1։ Մար. ի. 1։
11 Մար. ի. 31։ Գա. ը. 30։ ժը. 34։
12 Մատ. ժը. 1։ Մար. ի. 33։
13 Մատ. ժ. 40։ ժը. 5։ Մար. ի. 36։ Յովհ. ժբ. 44։ ժգ. 20։
14 Մատ. խգ. 11, 12։
15 Մար. ի. 37։ Տես ի. 3։ Մատ. ժա. 28։
16 Մատ. ժը. 30։ Գա. ժա. 23։

որ *մեզի հակառակ չէ, մեր՝ կողմէն է։
51 Ու եղաւ որ երբ †իր ‖ելեւէջս վերնալու
օրերը կը կատարուէր, ինքն ալ †Հաստատ
52 որոշեց՝ Երուսաղէմ երթալ։ Եւ իր երեսին
առջեւէն պատգամաւորներ խրկեց, որ երթով
գային՝ Սամարացւոց մէկ գեղը մտան որ ի-
53 րեն համար պատրաստութիւն մը ընեն։ Եւ
չընդունեցին զանիկա, ինչու որ անոր երեսը
դէպ՚ի Երուսաղէմ երթալու չէր։
54 Երբոր իր աշակերտները՝ Յակոբոս ու Յովհան-
նէս տեսան, ըսին, Տէր, կ՚ուզե՞ս որ ըսենք,
ու երկինքէն կրակ իջնէ և սատկեցնէ անոնք,
55 ինչպէս որ Եղիան ալ ըրաւ։ Եւ դարձած
յանդիմանեց զանոնք՝ ըսելով, Չէք գիտեր
56 թէ ինչ հոգիի *էք էք դուք։ ‡Վասն զի †Որ-
դին մարդոյ չեկաւ մարդոց հոգիները կոր-
ծանցրնելու, Հապա փրկելու՚։ Ու ուրիշ գեղ մը
գացին։
57 ¯Ու երբոր անոնք ճամբան կ՚երթային, մէ-
կը բսաւ անոր, Տէր, քու ետեւէդ գամ՝ ուր
58 որ երթաս։ Եւ Յիսուս բսաւ անոր, Աղուէս-
ները որջեր ունին, ու երկնից թռչունները՝
բոյներ, բայց Որդին մարդոյ որ՚ե՞ղ չունի, որ
հան իր գլուխը դնէ։
59 †Ան ուրիշ մէն ալ բսաւ, Եկուր իմ ե-
տեւէս։ Ան ալ բսաւ, Տէր, ինծի հրաման
տուր որ առաջ երթամ իմ հայրս թաղեմ։
60 Յիսուս բսաւ անոր, Թող տուր մեռելները
որ իրենց մեռելները թաղեն, բայց դուն գնա
Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզէ։
61 Ան ուրիշ մէն ալ բսաւ, Տէր, †ես քու
ետեւէդ պիտի գամ, բայց ինծի հրաման տուր
որ առաջ իմ տանս մէջ եղողներուն հրաժա-
62 բանան ողջոյն առնեմ։ Յիսուս բսաւ անոր, Ո՛չ
մէկը որ ձեռքը մանճին վրայ կը դնէ ու ետևն
կը նայի՝ Աստուծոյ թագաւորութեանը յար-
մար է։

ԳԼ· Ժ

1 Ա՛ետ բաներէն ետև Տէրը ուրիշ եօթանասուն

* Որ՞ն+ ձեզի հակա-
ռակ չէ ձեր
‡ Մար ժգ· 19· Գոր-
ա· 2·
† Յով՞ն· երեսը հաս-
տատեց
+ Յովհ· գ· 4· 9·
* գ թագ· ա· 10·
12·
‡ Որ՞ն+ լուծէն·
Փ Յովհ· գ· 17· ԺԶ·
17·
= Մատ· ը· 19·
ֆ Մատ· ը· 21·
ֆֆ Տես գ Թագ· ԺԹ·
20·
—
= Մատ· ժ· 1· Մար·
գ· 7·
ֆ Մատ· ԺԲ· 37· 38·
Յովհ· գ· 35·
ֆֆ ր Թես· գ· 1·
† Մատ· ժ· 16·
Մատ· ժ· 9· 10·
Մար· գ· 8· Գղ·
Ժ· 3·
ղ Թագ· գ· 29·
Մատ· ժ· 12·
Յով՞ն· Խաղաղա-
ծիւն
§ Յով՞ն· խաղաղա-
ծիւն
ալ որոշեց, ²և զանոնք իր առջեւէն երկու
երկու խրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղերը՝
2 ուր որ ինքը պիտի երթար։ Եւ ի՚ըսէր անոնց,
³Հունձքը չատ է, ու միշտները քիչ։ ⁴Ուստի
Հունձքին Տէրոջը աղաչեցէ՛ք որ միշտներ հա-
3 նէ իր հունձքին։ Գացէ՛ք։ ⁵Ահա ես ձեզ կը
4 խրկեմ իբրև գառներ գայլերու մէջ։ ⁶Էնա-
անքնիք քսակ մի առնէք, ոչ ալ պարկ,
և ոչ կօշիկներ, ⁷ու ճամբան մէկու մը բա-
5 րև մի տաք։ ⁸Եւ որ տուն որ մտնէք՝ առաջ
6 բսէ՛ք, ‖Բարև այս տանս։ Ու թէ որ հոն ⁹բա-
րւոյ արժանաւոր մարդ՚ կայ, ձեր բարևը պի-
տի հանդչի անոր վրայ, հապա թէ չէ՝ ձեզի
7 պիտի դառնայ։ ¹⁰Եւ այն տանը մէջ մնացէ՛ք,
ու ¹¹անոնցմէ կերէ՛ք ու խմեցէ՛ք, ¹²ինչու որ
միշակը իր վարձքին արժանի է. տունէ տուն
8 մի փոխուիք։ Եւ որ քաղաք որ մտնէք ու
ձեզ ընդունին, ինչ որ առջեւնիդ դրուի՝ կե-
9 ցէ՛ք, ¹³Ու բժշկեցէ՛ք անոր մէջի հիւանդները,
և բսէ՛ք անոնց, ¹⁴Աստուծոյ թագաւորութիւնը
10 ձեզի մօտեցեր է։ Բայց որ քաղաք որ մտ-
նէք՝ ու ձեզ չընդունին, անոր հրապարակ-
11 ները ելլելով՝ բսէ՛ք, ¹⁵Այն փոշին ալ որ ձեր
քաղաքէն մեր ¹⁶ոտքերուն փակած է, ձեզի կը
թօթուենք. միայն թէ աս գիտցէ՛ք որ Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի մօտեցեր է։
12 Ձեզի կ՚ըսեմ ²որ ան օրը Սոդոմի ¹⁷տոհմանը
աւելի դիւրին պիտի ըլլայ՝ քան թէ ան քա-
13 ղաքին։ ¹Վա՛յ քեզ, Քորազէ՛ն, վա՛յ քեզ, Բեթ-
սայիդա՛, ²ինչու որ եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի
մէջ եղած ըլլային ան հրաշքները՝ որ ձեր
մէջը եղան, շատոնցմէ քուրձով՝ ու մոխիրի
մէջ նստելով ապաշխարած պիտի ըլլային։
14 Բայց դատաստանին օրը Տիւրոսին ու Սիդո-
նին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ՝ քան թէ ձե-
15 զի։ ³Եւ դուն, Կափառնայում՝ ⁴որ մինչև եր-
կինքը բարձրացած ես, ⁵մինչև դժոխքը պի-
16 տի իջնես։ ⁶Ան որ ձեզի մտիկ կ՚ընէ, ինծի
մտիկ կ՚ընէ. ⁷և ան որ ձեզ կը մերժէ, զիս
կը մերժէ. ⁸և ան որ զիս կը մերժէ, զիս ղրա-
կողը կը մերժէ։
17 ⁹Եւ եօթանասուն աշակերտները դարձան ու-
րախութեամբ ու ըսին, Տէր, քու անունովդ
18 դեւերն ալ մեզի կը հնազանդին։ Եւ ըսաւ
անոնց, ¹⁰Սատանան փայլակի պէս երկինքէն
19 վար ինկած կը տեսնէի։ ¹¹Ահա ձեզի իշխա-
նութիւն կու տամ օձերու ու կարիճներու՝ և
թշնամիին բոլոր զօրութեանը վրայ կոխկռտ-

*Թէ՞ան որդի
ա Մատ· ժ· 11·
բ ա Կոր· ժ· 27·
գ Մատ· ժ· 10· ա
Կոր· ը· 4· և ա
Տիմ· է· 18·
դ Գղ· ը· 2·
ե Մատ· գ· 2· գ·
17· ժ· 7· Հմր· 11·
զ Մատ· ժ· 14· Գղ·
ը· 5· Գար· ԺԳ·
51· Ժը· 6·
է Մատ· ժ· 15· Մար·
գ· 11·
ը Մատ· ժա· 21·
թ Լուկ· գ· 6·
ժ Մատ· ժա· 23·
ժա Դան· ժա· 4· բ Օր·
ա· 28· Եսա· Ժգ·
13· Երեմ· ԾԱ· 55·
ժբ Տես Եզեկ· իշ· 20·
լը· 15·
ժգ Մատ· ժ· 40· Մար·
ը· 36· Յովհ· Ժգ·
20·
ժդ ա Թես· գ· 8·
ժե Յովհ· է· 23·
ժզ Հմր· 1·
ժէ Յովհ· Ժբ· 31· Ժգ·
11· Յայտ· ը· 1·
Ժբ· 8· 9·
ժը Մար· Ժգ· 18· Գար·
իգ· 5·

տէրու, ու բնաւ մէկ բան մը ձեզի պիտի չը-
20 ջնաչէ։ Բայց դուք անոր վրայ մի ուրախա-
նաք որ ⁼ոգիները ձեզի կը հնազանդին,
հապա ուրախացէք որ ⁼ձեր անունները եր-
կինքը գրուած են։
21 ⁼Ան նոյն ժամուն Յիսուս Հոգիով ուրախա-
ցաւ ու ըսաւ, Շնորհակալ եմ քեզմէ, ով
Հայր՝ Տէր երկնի և երկրի, որ սա բաները
ծածուկ պահեցիր խմաստուններէն և դիտուն-
ներէն, ու տղոց յայտնեցիր. այո, ով Հայր,
ինչու որ քու առջիդ ասանկ հաճելի եղաւ։
22 ⁼Ամէն բան ինծի տրուեցաւ իմ Հօրմէս, ⁼ու
մէկը չգիտեր թէ ով է Որդին, բայց միայն
Հայրը. և թէ ով է Հայրը, բայց միայն Որ-
դին, և ան՝ որուն որ Որդին կ'ուզէ յայտ-
նել։
23 Եւ աշակերտներուն դառնալով՝ առանձին
ըսաւ, ⁼Երանի ան աչքերուն՝ որ ձեր տե-
24 սածները կը տեսնեն. Քանդի կ'ըսեմ ձեզի,
որ ⁼շատ մարգարէներ և թագաւորներ ու-
զեցին ձեր տեսածները տեսնել, ու չտեսան,
և ձեր լսածները լսել, ու չլսեցին։
25 Եւ ահա մէկ օրինական մը ելաւ, ու զա-
նիկա փորձելով ըսաւ, ⁼Վարդապետ, ի՞նչ
ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ։
26 Անիկա ալ ըսաւ անոր, Օրէնքին մէջ ի՞նչ
27 գրուած է. ինտո՞ր կը կարդաս։ Պատասխան
առաւ անիկա ու ըսաւ, ⁼Քու Տէր Աստուա-
ծըդ սիրես քու բոլոր սրտէդ ու քու բոլոր
անձէդ և քու բոլոր զօրութենէդ ու քու բո-
լոր միտքէդ, և ⁼քու ընկերդ ալ քու անձիդ
28 պէս։ Եւ ինքը ըսաւ անոր, Շիտակ պատաս-
խան տուիր. առիկա ըրէ ⁼ու պիտի ապրիս։
29 Իսկ անիկա ուզելով ⁼ինքզինքը արդարացը-
նել՝ ըսաւ Յիսուսին, Բայց իմ ընկերս ո՞վ է։
30 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Մէկ
մարդ մը Երուսաղէմէն Երիքով կ'իջնէր, ու
աւազակներու ⁼ձեռք ինկաւ, որոնք մերկացու-
ցին զանիկա ու վիրաւորելով կիսամեռ թո-
31 ղուցին ու գացին։ Եւ պատահեցաւ որ քա-
հանայ մը ան ճամբայէն կ'իջնէր, ու զանիկա
32 տեսնելով ⁼անդին կողմէն անցաւ։ Նոյնպէս
ալ Ղեւտացի մը ան տեղը հասնելով՝ գնաց
33 ու տեսաւ, և անդին կողմէն անցաւ։ ⁼Բայց
Սամարացի մը որ ճամբորդութիւն կ'ընէր,
եկաւ անոր քովը, ու զանիկա տեսնելով խըղ-
34 ճաց։ Եւ մօտեցաւ՝ անոր վէրքերը փաթթեց՝
վրան ձէթ և գինի թափելով, ու իր դրաս-
տիլն վրայ դնելով՝ տարաւ անիկա մէկ պան-
35 դոկ մը, և անոր հոգ տարաւ։ Ու հետևեալ
օրը երբոր կ'ելլէր անկէ, երկու denarii հա-
նեց՝ պանդոկապետին տուաւ և անոր ըսաւ,
Հոգ տար անոր, ու ինչ որ աւելի ծախք
ընես, ես դառնալուս ես քեզի կը վճարեմ։
36 Հիմա ան երեքէն ո՞րը քեզի կ'երևնայ ընկեր
37 ըլլալ աւազակներուն ⁼ձեռք ինկողին։ Եւ ա-
նիկա ըսաւ, Ան որ անոր ողորմութիւն ըրաւ։
Անատանը Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա՝ դուն ալ
այնպէս ըրէ։
38 Ու եղաւ որ երբ անոնք կ'երթային, ինքը
դեղ մը մտաւ, և մէկ կնիկ մը ⁼Մարթա ա-
39 նունով զանիկա իր տունը ընդունեց։ Եւ ա-
նիկա քոյր մը ունէր, որուն անունը Մարիամ
էր, ⁼որ եկ⁼ Յիսուսի ոտքերուն քովը նըս-
40 տաւ, ու անոր խօսքերը մտիկ կ'ընէր։ Բայց
Մարթա շատ սպասաւորութիւնով զբաղած
էր, եկաւ անոր քովը ու ըսաւ, Տէր, քու
հոգդ չէ՞, որ իմ քոյրս զիս մինակ թողուց
սպասաւորութեան մէջ. ուստի ատոր ըրուցէ
41 որ ինծի օգնէ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ անոր, Մարթա, Մարթա, դուն
շատ բաներու համար հոգ ընելով կը տագ-
42 նապես. Բայց մէկ բան մը պէտք է, և Մա-
րիամ ան ազէկ բաժինը ընտրեց, որ իրմէ
պիտի չառնուի։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ու եղաւ որ մէկ տեղ մը աղօթք կ'ընէր.
ու երբոր դադրեցաւ, իր աշակերտներէն
մէկը ըսաւ իրեն, Տէր, մեզի աղօթք ընել
սորվեցուր, ինչպէս որ Յովհաննէս ալ իր ա-
2 շակերտներուն սորվեցուց։ Եւ ըսաւ անոնց,
Երբոր աղօթք կ'ընէք՝ ըսէք, ⁼Ով Հայր *մեր՝
որ երկինքն ես," քու անունդ սուրբ ըլլայ.
քու թագաւորութիւնդ գայ. *քու կամքդ
ըլլայ, ինչպէս որ երկինքը՝ անանկ ալ երկրի-
3 վրայ." Մեր ամէն աւուր Հայրը օրէ օր մեզի
4 տուր. Եւ մեզի ներէ մեր մեղքերը, ինչու
որ մենք ալ կը ներենք ան ամէնուն՝ որ մե-
ղի պարտական են. ու մեզ փորձութեան մի
տանիր, *հապա չարէն մեզ ազատէ։"
5 Եւ ըսաւ անոնց, Ձեզմէ ո՞վ է ⁼ան ⁼որ բա-
րեկամ մը ունենայ, ու կէս գիշերուան մէջ
երթայ անոր և ըսէ անոր, Բարեկամ, ինծի
6 երեք նկանակ փոխ տուր. ինչու որ իմ մէկ
բարեկամս ճամբայէ ինծի եկաւ, ու բան մը
7 չունիմ անոր առջևը դնելու։ Անիկա ալ ներ-
սէն պատասխան տայ և ըսէ, Ձևս մի յոգ-

‡ Ղև. ժբ. 5։ Դն. եմ. Թ. 29։ Եզեկ. ի. 11, 13, 21։ Հբ. ամ. ժ. 5։
+ ԳԼ. ժգ. 15։
○ Սաղ. լբ. 11։
ֆ Յովհ. գ. 9։
= Յովհ. ժա. 1։ ժբ. 2, 3։
բ ա Կոր. է. 32, և։
ֆ ԳԼ. ը. 35։ Գոր.։

իբ. 3։
—
= Մատ. զ. 9։
• Ոմանք կ՚ունին։

⁼ԵԼ. ը. 32։ Սաղ. կժ. 28։ Եսա. գ. 3։ Դան. ժբ. 1։ Փիլ. գ. 3։ Եբր. ժբ. 23։ Յայտ. ժգ. 8։ ի. 12։ իա. 27։
ջ Մատ. ժա. 25։
= Մատ. իբ. 18։ Յովհ. գ. 35։ է. 27։ ժէ. 2։
= Յովհ. ա. 18։ չ. 44, 46։
ձ Մատ. ժգ. 16։
= ա Պետ. ա. 10։
բ Մատ. ժթ. 16։ իբ. 35։
բ Օր. չ. 5։
= Ղև. ժթ. 18։

նեցքներ, արդէն դուռը դռցուած է, ու որ-
դաքս իմ քովս անկողնի մէջ են. չեմ կրնար
8 ելլել ու քեզի հաց տալ։ Ձեզի կ'ըսեմ, ᵇթէ
և բարեկամութեան համար չելլէ տայ անոր,
սակայն անոր թախանձանքին համար պիտի
9 ելլէ ու պէտք եղածը տայ անոր։ ᵇԵս ալ
կ'ըսեմ ձեզի, խնդրեցէք և պիտի տրուի ձե-
զի, փնտռեցէք ու պիտի գտնէք, ᵹ---ը
10 զարկէք և պիտի բացուի ձեզի. վասն զի
ամէն ոք որ կը խնդրէ՝ կ'առնէ, և ով որ կը
փնտռէ՝ կը գտնէ, և ով որ ᵹ---ը կը զարնէ՝
11 պիտի բացուի անոր։ ᵉՁեզմէ ո՞վ է ան հայրը՝
որմէն իր որդին հաց որ ուզէ, միթէ քար
պիտի տայ անոր. կամ թէ որ ձուկ ---ի, մի-
12 թէ ձուկին տեղը օձ պիտի տայ անոր. և
կամ թէ որ հաւկիթ ուզէ, միթէ կարիճ պի-
13 տի տայ անոր։ Ըստի եթէ դուք որ չար
էք՝ ձեր զաւակներուն ազնիւ ընծաներ տալ
գիտէք, որչափ աւելի Ե՛ր Հայրը երկինքէն
Սուրբ Հոգին պիտի տայ անոնց, որ իրմէ կը
խնդրեն։
14 ᵇՈւ դև մը կը հանէր, և անիկա համր էր.
ու եղաւ որ երբ դեւը ելաւ, համրը խօսե-
15 ցաւ, և ժողովուրդները զարմացան։ Բայց
անոնցմէ մէկ քանիները ըսին, ᵉԱփիկա դե-
ւերուն Բէեղզեբուղ իշխանին միջոցով դեւե-
16 րը կը հանէ։ Ուրիշներն ալ փորձելով ᵇեր-
17 կինքէն նշան մը կ'ուզէին անկէ։ ᵉԲայց ին-
քը ᵇգիտնալով անոնց խորհուրդները՝ ըսաւ
անոնց, Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ
բաժնուած՝ կ'աւերի, և տուն մը ᵒիրեն դէմ
18 ᵹ---ը՝ կը կործանի. Հապա թէ որ Սատա-
նան իրեն դէմ բաժնուած է, անոր թագաւո-
րութիւնը ինտո՞ր պիտի կենայ. որովհետև
կ'ըսէք թէ Բէեղզեբուղով դեւերը կը հանեմ։
19 Իսկ թէ որ ես Բէեղզեբուղով դեւերը կը հա-
նեմ, ձեր որդիքը ինչո՞վ կը հանեն. ուրեմն
անոնք պիտի ըլլան ձեր դատաւորները։
20 ᵇԲայց թէ որ ես Աստուծոյ մատովը կը հանեմ
դեւերը, ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը
21 ձեր վրայ հասած է։ ᵇԵրբոր զօրաւոր ᵹ---ը
մը զէնքերը վրան առած՝ իր ---ը բակը կը
պահպանէ, անոր բաները խաղաղութեան մէջ
22 կը մնան. ᵉԲայց երբոր անկէ աւելի զօրաւորը
վրան գալով յաղթէ զանիկա, անոր զէնքերը
կ'առնէ՝ որոնց ինքը յուսացեր էր, և անկէ
23 ---ի կողոպուտը կը բաժնէ։ ᵇԱն որ իմ հետս
չէ՝ ինծի հակառակ է, և ան որ ինծի հետ
չժողվեր՝ ցիրուցան կ'ընէ։
24 ᵇԵրբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ, ան-
ջուր տեղուանք կը պտըտի, հանգստութիւն
կը փնտռէ, ու երբոր չգտնէր՝ կ'ըսէ, Դար-
25 նամ նորէն իմ տունս՝ ուրկից որ ելայ. և
կու գայ՝ պատրաստ մաքրուած ու յարդարուած
26 կը գտնէ։ Անատոնը կ'երթայ՝ և իր հետը
կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի չար,
ու մտնելով հոն կը բնակին, և ան մարդուն
վերջը առջինէն դէշ կ'ըլլայ։
27 Ու եղաւ որ երբ անիկա այս բաները կը խօ-
սէր, ժողովուրդին մէջէն մէկ կնիկ մը ձայնը
վերցուց ու ըսաւ անոր, ᵇԵրանի՜ ան որովայ-
նին՝ որ քեզ կրնց, և ան ծիծերուն՝ որ քեզի
28 կաթ տուին։ Եւ ինքը ըսաւ, ᵇՄանաւանդ
թէ երանի՜ անոնց որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն
ու կը պահեն։
29 ᵇՈւ երբոր ժողովուրդները ---ը էր՝ կը դի-
մադրէին, սկսաւ ըսել, Այս ազգը չար է. նշան
կ'ուզէ, և ---էն նշան պիտի չտրուի անոր,
30 բայց միայն Յովնան մարգարէին նշանը։ ᵇԲան-
դի ինչպէս որ Յովնան Նինուէացիներուն նշան
եղաւ, անանկ ալ Որդին մարդոյ այս ազգիս
31 պիտի ըլլայ։ ᵇՀարաւի թագուհին դատաս-
տանին ---ը այս ազգին մարդոցը դէմ պիտի կե-
նայ, ու պիտի դատապարտէ զանիկա, ինչու որ
երկրի ծայրերէն եկաւ Սողոմոնին իմաստու-
թիւնը լսելու. և ահա Սողոմոնէն մեծ մէկը
32 կայ հոս։ Նինուէի մարդիկը դատաստանին
---ը այս ազգին դէմ պիտի կենան, ու պիտի
դատապարտեն զանիկա, ᵇինչու որ Յովնանին
քարոզութեամբը զղջում եկան. և ահա Յով-
նանէն մեծ մէկը կայ հոս։
33 ᵇԱրևկը ճրագը չվառեր՝ ծածուկ տեղ մը
դներ, ոչ ալ գրուանի տակ, հապա աստա-
նակի վրայ, որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն։
34 ᵉԱրտիմնին ճրագը աչքն է. ուստի երբոր աչ-
քերդ պարզ է, բոլոր մարմինդ ալ լուսաւոր
կ'ըլլայ. բայց երբոր ---դ վատ է, մարմինդ
35 ալ մութ կ'ըլլայ։ Ուրեմն զգոյշ կեցիր, որ
36 քու մէջդ եղած լոյսը խաւար չըլլայ։ Արդ
թէ որ քու բոլոր մարմինդ լուսաւոր է, և
մութ մաս մը չունի, բոլորն ալ լուսաւոր կ'ըլ-
լայ, ինչպէս երբոր ճրագ մը իր փայլունու-
թեամբը քեզ կը լուսաւորէ։
37 Ու երբոր ---ը խօսէր, փարիսեցի
մը կ'աղաչէր անոր՝ որ իր քովը ճաշ ուտէ.
38 անիկա ալ մտաւ՝ սեղան նստաւ։ ᵉԻսկ փարի-
սեցին երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ, որ նախ չլո-
39 լսուեցաւ ճաշէն առաջ։ Եւ ᵇՏէրը ըսաւ
անոր, Հիմա դուք, փարիսեցիներս, գաւա-
թին ու պնակին դուրսի դին կը մաքրէք, ᵉոմ
ձեր ներսի դին յափշտակութեամբ և չարու-
40 թեամբ լեցուն է։ Անխելքներ, ան որ դուրս

ե Գլ. ժբ. 1, ևս։
զ Մտս. ի. 7, իա. 22. Մար. ժա. 24. Յովհ. ժե. 7. Յակ. ա. 6. ա Յովհ. գ. 22։
է Մտս. է. 9։
ը Մտս. ի. 32. ժբ. 22։
թ Մտս. ի. 34. ժբ. 24։
ժ Մտս. ժբ. 38. ժգ. 1։
ի Մտս. ժբ. 25։
ծ Մտս. ի. 24։
ժա Յովհ. բ. 25։
ժբ Յոհ. ասն
ժգ Եղ. ը. 19։
ժդ Մտս. ժբ. 29. Մար. գ. 27։
ժե Ես. ծգ. 12. Կող. բ. 15։
ժզ Մտս. է. 21. Գլ. ը. 21. Յակ. ա. 25։
ժէ Մտս. ժբ. 30։
ժը Մտս. ժբ. 43։
ժթ Յովհ. է. 14. Եբր. գ. 4. ժ. 26. Ը Պետ. բ. 20։
ի Գլ. ա. 28. 48։
ի Յովհ. գ. 17. ը. 10։
ի Գ Թագ. ժ. 1։
ի Յոհ. գ. 5։
ի Մտս. է. 15. Մար. գ. 21. Գլ. ը. 16։
ի Մտս. զ. 22։
ի Մար. է. 3։
ի Մտս. իգ. 25։
ի Տիտ. ա. 15։

41 սինը ըրաւ՝ ներսինն ալ ինքը չըրա՞ւ։ Պա-
կասին ածոյ մէջը եղածներէն ողորմութիւն
տուէք, և ահա ամէն բան մաքուր կ՚ըլլայ
42 ձեզի։ ՚Բայց վայ ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ
անանուխին ու փեգենային և բոլոր խոտերէն
ներսուն տասանորդը կը վճարէք, ու դանց կ՚ը-
նէք իրաւունքը և Աստուծոյ սէրը. ասոնք
43 պէտք էր ընել, և անոնք չձգել։ ՚Վայ ձեզի
փարիսեցիներուդ՝ որ ժողովարաններուն մէջ
առաջին աթոռները կը սիրէք, ու չուկանե-
44 րուն մէջ՝ բարեւները։ ՚Վայ ձեզի, կեղծաւոր
դպիրներ ու փարիսեցիներ, ՚որ անցայտ գե-
ղեզմաններու նման էք, որոնց վրայէն մար-
դիկ կը քալեն ու չեն գիտեր։
45 Եւ օրինականներէն մէկը պատասխան տա-
ւաւ ըսաւ անոր, Վարդապետ, ասո խօսքերը
46 ըրուցելով՝ մեզ ալ վար կը զարնես։ Եւ ա-
նիկա ըսաւ, Ձեզ ալ վայ օրինականներուդ,
՚որ սաներու դժուար բեռներ կը բեռցնէք
մարդոց, ու դուք մէկ մատովինդ ան բեռ-
47 ներուն չէք դպչիր։ ՚Վայ ձեզի՝ որ մարգա-
րէներուն գերեզմանները կը չինէք, ու ձեր
48 հայրերը սպաննեցին զանոնք։ Ուրեմն կը
վկայէք և հաւանութիւն կու տաք ձեր հայ-
րերուն գործերուն. ինչու որ իրենք սպաննեցին
զանոնք, ու դուք անոնց գերեզմանները կը
49 չինէք։ Անոր համար ալ Աստուծոյ իմաստու-
թիւնը ըսաւ, ՚Պիտի խրկեմ անոնց մարգա-
րէներ ու առաքեալներ, և անոնցմէ որը պիտի
50 սպաննեն ու որը հալածեն. Որպէս զի աշխար-
հի սկիզբէն հետէ թափուած բոլոր մարգա-
րէներուն արիւնը աս ազգէն պահանջուի,
51 ՚Աբելին արիւնէն մինչև ՚Զաքարիային արիւնը,
որ սեղանին ու տաճարին մէջտեղը կորսուե-
ցաւ. ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Աս ազգէն պի-
52 տի պահանջուի։ ՚Վայ ձեզի օրինականներուդ՝
որ գիտութեան բանալին վերցուցիք. դուք
չմտաք, և մտնողներն ալ արգիլեցիք։
53 Ու երբոր աս բաները անոնց կը ըսէր,
գպիրները ու փարիսեցիները սկսան խիստ
դժուարիլ, և շատ բաներու վրայով անոր
54 բերնէն խօսք վնասուիլ. Ու անոր դարան
պատրաստելով՝ կը փնտռէին թէ ինչպէս ՚ա-
նոր բերնէն բան մը ուտան, որ անոր վրայով
ամբաստանութիւն ընեն։

33 ողբմութիւն տանք, 36 և պատրաստ ըլլանք որ երբ մեր
Տէրը գայ գուռը զարնէ, իսկոյն իրեն բանանք, 41 Քրիս-
տոսի պաշտօնեաները պարտին իրենց յանձնուած պաշտօնը
կատարել, 49 և հալածանքներու պատճառ։ 54 Պէտք է որ
մարդիկ աս ընարհաց ժամանակին պատահութիւնը չկորսընչեն,
58 վասն զի սոսկալի բան է մեռնիլ առանց հաշտուելու
Աստուծոյ հետ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Աս միջոցիս երբոր բիւրաւոր ժողովուրդներ
վրան ժողվուեցան՝ մինչև որ միկմիկ կը կո-
խէին, ՚սկսաւ ըսել իր աշակերտներուն,
ՊՓլնտա առաջ ինքզինքնիդ զգոյշ պահեցէք
փարիսեցւոց խմորէն, որ է կեղծաւորութիւն։
2 ՚Ինչը որ բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չը-
յայտնուի, և գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի։
3 Ուստի ինչ որ մութ տեղը պրուցեցիք, անի-
կա լոյս տեղը պիտի լսուի. և ան որ ներքին
սենեակներուն մէջ ականջի խօսեցաք, տա-
4 նիքներուն վրայ պիտի քարոզուի։ ՚Բայց
ձեզի Իմ բարեկամներուս կը ըսեմ, Մի
վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն,
ու անկէ հետև աւելի բան մը ընելու կարող-
5 չունին։ Հապա ձեզի ցուցընեմ թէ որմէ
պիտի վախնաք. Անկէ վախցէք՝ որ սպան-
նելէն հետև իշխանութիւն ունի դեհենը ձգե-
6 լու. այո, կ՚ըսեմ ձեզի, Անկէ վախցէք։ Չէ՞
որ հինգ ճնճղուկ երկու դանկի կը ծախուի,
և անոնցմէ մէկը մոռցուած չէ Աստուծոյ
7 առջեւ։ Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ
համրուած է. ուրեմն մի վախնաք, քանի՞
դուք շատ ճնճղուկներէն աւելի արժէք էք։
8 Եւ ՚ձեզի կ՚ըսեմ, Ամէն ով որ միս կը դա-
նի մարդոց առջեւը, Որդին մարդոց ալ ա-
նիկա պիտի դաւանի Աստուծոյ հրեշտակնե-
9 րուն առջեւը։ Բայց ան որ միս մարդոց առ-
ջեւը կ՚ուրանայ, ուրացուած պիտի ըլլայ Աս-
10 տուծոյ հրեշտակներուն առջեւը։ ՚Եւ ամէն
ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ՚ըսէ, պիտի
ներուի անոր, բայց ան որ Սուրբ Հոգիին
դէմ հայհոյութիւն կ՚ընէ, պիտի չներուի ա-
11 նոր։ ՚Ու երբոր ձեզ ժողովարանները՝ և իշ-
խանութիւններու ու պետութիւններու առ-
ջեւը տանեն բերեն, հոգ մի ընէք թէ ինչ-
պէս կամ ինչ պատասխան պիտի տաք, կամ
12 ինչ պիտի ըսէք. Վասն զի Սուրբ Հոգին ալ-
տի սորվեցնէ ձեզի նոյն ժամուն՝ ինչ որ
պէտք է խօսիլ։
13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը ըսաւ անոր, Վար-
դապետ, ըրուցէ եղբօրս, որ հետ քեզի ժա-
14 ռանգութիւնը իմ հետս բաժնէ։ Ան ալ ըսաւ
անոր, ՚Մարդ, ո՞վ դիս ձեր վրայ դատաւոր
15 կամ բաժին ընող դրաւ։ Եւ ըսաւ անոնց,
՚Նայեցէք և զգուշացէք ագահութենէն. ին-
չու որ մարդուս առատացած ըներուն աւելնա-

1 Փրիսեաց իր աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորութի-
նէ զգոյշ կենալ, ու չվախնալ իր վարդապետութիւնը քա-
րոզելէն. 13 մեծամեծ ամբարիներ չընել մտածել Տարտառէն
ատակով կը պատուիրէ ժողովրդոյ որ զգոյշ ըլլան ագահու-
թենէ։ 22 Պէտք չէ որ չափազանց հոգ ունենանք աշխարհային
բաներու վրայ, 31 այլ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք

Ձ Եփ. ծբ. 7։ Գործ. ի. 27։ գ. 27։ ԳԼ. ժբ. 33։
՚ Մատ. իգ. 23։
՚ Մատ. իգ. 6։ Մարկ. ժբ. 38, 39։
՚ Մատ. իգ. 27։
՚ Սաղ. կ. 9։
՚ Մատ. իգ. 4։
՚ Մատ. իգ. 29։
՚ Մատ. իգ. 34։
՚ Ծն. գ. 8։
՚ բ Մն. իգ. 20, 21։
՚ Մատ. իգ. 13։
՚ Մար. ժբ. 13։
՚ Մատ. ժգ. 6։ Մարկ. ը. 15։
՚ Մատ. ժգ. 12։
՚ Մատ. ժ. 26։ Մարկ. գ. 22։ ԳԼ. ը. 17։
՚ Եփ. ծա. 7, 8, 12, 13։ Երեմ. ա. 8։ Մատ. ժ. 28։
՚ Ցամ. ժէ. 14, 15։
՚ Մատ. ժ. 32։ Մարկ. ը. 38։ բ Տիմ. բ. 12։ ա Ցամ. բ. 25։
՚ Մատ. ժբ. 31, 32։ Մարկ. գ. 28։ ա
՚ Ցամ. է. 16։
՚ Մատ. ժ. 19։ Մարկ. ժգ. 11։ ԳԼ. ին. 14։
՚ Ցամ. ժբ. 36։
՚ ա Տիմ. գ. 7, և։

16 լէն խնոյ չէ իր կեանքը։ Ոգակ մըն ալ խոս-
սեցաւ անոնց՝ ըսելով, Մեկ Տարուան մարդու
17 մը արտերը առատ բերքեր տուին. եւ ինքը
կը մտածէր ինքնիրեն ու կ՚ըսէր, Ի՞նչ ընեմ,
վասն զի տեղ չունիմ, որ հոն իմ բերքերս
18 ժողվեմ։ Եւ ըսաւ, Այս ընեմ. իմ ամբարներս
քակեմ ու ալ աւելի մեծ չինեմ, և հոն ժող-
19 վեմ իմ բոլոր բերքերս ու բարիքներս. Եւ
իմ անձիս ըսեմ, Ո՛վ անձս, շատ բարիքներ
ունիս շատ տարիներու համար ժողված.
20 հանգչէ, կեր, խմէ և ուրախ եղիր։ Բայց
Աստուած ըսաւ անոր, Մխիթար, հոս գիշեր
հոգիդ քեզմէ պիտի պահանջուի. Ուստի ան
21 որ պատրաստած բաներդ որո՞ն պիտի լի-
նին։ Այսպէս է անիկա որ իր անձին համար
գանձ կը դիզէ, ու Աստուծոյ չհարստանար։
22 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն, Ասոր համար
կ՚ըսեմ ձեզի, Հոգ մի ընէք ձեր կեանքին
համար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք, ոչ ալ մարմի-
23 նին համար՝ թէ ինչ պիտի հագնիք. Քա՛ն որ
կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը՝
24 հագուստէն։ Նայեցէք ագռաւներուն, որ ոչ
կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն, որոնք ոչ շտե-
մարաններ ունին՝ ոչ ալ ամբարներ, ու Աս-
տուած անոնք կը կերակրէ. դուք որչա՛փ ա-
25 ւելի լաւ էք թռչուններէն։ Եւ ձեզմէ ո՛վ
կրնայ իր հոգ ընելովը իր հասակին վրայ կան-
26 գուն մը աւելցընել։ Հապա թէ որ ամենափոքր
բանին կարող չէք, ուրիշ բաներուն համար
27 ինչո՞ւ հոգ կ՚ընէք։ Նայեցէք շուշաններուն՝
ինչպէս կ՚աճին. ոչ կ՚աշխատին և ոչ կը մա-
նեն, բայց ձեզի կ՚ըսեմ որ Սողոմոն ալ իր բո-
լոր փառաւորութեանը մէջ անոնցմէ մէկուն
28 պէս չհագուեցաւ։ Ուստի թէ որ խոտը որ այս-
օր դաշտի մէջ է՝ ու վաղը փուռը կը ձգուի,
Աստուած անոնք կը հագուեցնէ, որչա՛փ ա-
29 ւելի ձեզ, Թերահաւատներ։ Ալ դուք մի
փնտռէք թէ ինչ պիտի ուտէք և ինչ պիտի
30 խմէք, ու մի չփոթիք. Վասն զի աս բոլոր
բաները աշխարհիս ազգերը կը փնտռեն. ու
ձեր Հայրը գիտէ որ աս բաները ձեզի պէտք
31 են։ Բայց դուք Աստուծոյ Թագաւորութի-
նը խնդրեցէք, և աս բոլոր բաներն ալ ձեզի
32 պիտի տրուի։ Մի վախնար, պզտիկ հօտ, հնա-
չու որ ձեր Հայրը հաճեցաւ որ Թագաւորու-
33 թիւնը ձեզի տայ։ Ծախեցէք ձեր ստացուած-
քը և ողորմութիւն տուէք. Ձեզի չհինցնա-
ղու քսակներ պատրաստեցէք, անսպառ երկինքը՝
չպակսելու գանձ մը, ուր ոչ գողը կը մօտենայ
34 և ոչ ցեցը կ՚ապականէ։ Քանզի ձեր գանձը

ուր որ է, սիրտերնիդ ալ հոն պիտի ըլլայ։
35 Ձեր մէջքերը գօտեպատած ըլլան, ու ճրագ-
36 ները վառած. Եւ դուք ան մարդոցը նմանի
որ իրենց սիրոջը կը սպասեն՝ թէ ե՛րբ պիտի
դառնայ Հարսնիքէն. որ երբ գայ և դրու-
37 պատէ, իսկոյն բանան անոր։ Երանի ան ծա-
ռաներուն, որ տէրը երբոր գայ՝ զանոնք ար-
թուն պիտի գտնէ. ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ
ինքը գօտին մէջքը պիտի կապէ ու սեղան
նստեցնէ անոնք, և առաջ անցնելով սպաս-
38 աւորութիւն պիտի բնէ անոնց։ Եւ թէ որ
երկրորդ պահուն գայ, կամ երրորդ
պահուն գայ ու անանկ գտնէ, երանելի են
39 ան ծառաները։ Բայց աս գիտցէք, որ եթէ
տանուտէրը գիտնար թէ որ տունն գողը կու
գայ, արթուն կը կենար ու թոյլ չէր տար որ
40 իր տունը ծակին։ Ուրեմն դուք ալ պատ-
րաստ կեցէք, քանզի Որդին մարդոյ կու գայ
անսպասելի ժամու մէջ որ դուք չէք կարծեր։
41 Եւ Պետրոս ըսաւ անոր, Տէր, աս առակը
42 մեզի՞ կ՚ըսես թէ ամենուն ալ։ Եւ Տէրը ըսաւ,
Ուրեմն ո՞վ է ան հաւատարիմ ու խելացուն
տնտեսը, որն որ տէրը իր գերդաստանին վրա-
յայ պիտի դնէ, որ ատենին անոնց ուտելիքը
43 տայ։ Երանի է ան ծառային, որն որ իր տէրը
եկած ատենը անանկ ըրած պիտի գտնէ։
44 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ իր բոլոր ունե-
45 ցածին վրայ պիտի կեցընէ զանիկա։ Հապա
թէ որ ան ծառան իր սրտին մէջ ըսէ, Իմ
տէրս իր գալը կ՚ուշացընէ. և սկսի ծառա-
նները ու աղախինները ծեծել, և ուտել ու խը-
46 մել ու գինովնալ, Ան ծառային տէրը պիտի
գայ անոնց մէկ օր մը որ չսպասեր, և անոնց մէկ
ժամ մը որ չգիտեր, և զանիկա մէջտեղէն պի-
տի կտրէ, ու անոր բաժինը անհաւատարմնե-
47 րուն հետ պիտի դնէ։ Եւ ան ծառան որ
իր տիրոջը կամքը գիտէ ու չպատրաստուիր,
ոչ ալ անոր կամքը կ՚ընէ՝ շատ ծեծ
48 պիտի ուտէ։ Բայց ան որ չգիտեր ու ծեծի
արժանի բան մը կ՚ընէ, քիչ ծեծ պիտի ուտէ.
որուն որ շատ տրուեցաւ, շատ պիտի ուզուի
անկէ, և որուն որ աւելի յանձնուեցաւ, ալ
աւելի պիտի պահանջուի անկէ։
49 Ես կրակ ձգելու եկայ երկրիս վրայ, ու
ի՞նչ կ՚ուզեմ թէ որ արդէն բորբոքած է։
50 Բայց մկրտութիւն մը ունիմ մկրտուելու, և
ինչպէս կը տագնապիմ մինչև որ կատարուի։
51 Կը կարծէք թէ ես երկրիս վրայ խաղաղու-
թիւն տալու եկայ. ձեզի կ՚ըսեմ՝ Ոչ, հա-
52 պա բաժանումն։ Ինչու որ ասկէ ետև մէկ

1 Ժող. ժա. 9. ա Կոր. ժե. 32. Ցակ. ե. 5.
2 Ցար. ի. 22. իե. 8. Սալ. ծբ. 7. Ցակ. գ. 14.
3 Սալ. լԺ. 6. Երեմ. ժէ. 11.
4 Մաս. չ. 20. Հմր. 33. ա Տիմ. գ. 18. 19. Ցակ. բ. 5.
5 Մաս. գ. 25.
6 Ցար. լը. 41. Սալ. ճԽե. 9.
7 Մաս. գ. 33.
8 Մաս. ժա. 25. 26.
9 Մաս. ժԹ. 21. Գար. բ. 45. գ. 34.
10 Ցայս. գ. 3. Ժգ. 15.
11 Մաս. իգ. 44. իե. 13. Մար. ժգ. 33. ԳԼ. իա. 34. 36. ա Թես. ե. 6. բ Պետ. գ. 12.
12 Մաս. իգ. 45. իե. 21. ա Կոր. գ. 2.
13 Մաս. իգ. 47.
14 Մաս. իգ. 48.
15 Թագ. ժե. 30. բ Օր. իե. 2. Ցակ. իմ. 41. ժե. 22. Դար. ժէ. 30. Ցակ. գ. 17.
16 Դն. ե. 17. ա Տիմ. ա. 13.
17 Ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
18 Եփես. գ. 14. ա Պետ. ա. 13.
19 Մաս. իե. 1. Ես. 2.
20 Մաս. իգ. 46.
21 Մաս. իգ. 43. ա Թես. ե. 2. բ Պետ. ե. 8. Ցար. ի. 22. իե. 8. Սալ. ծբ. 7. Ցակ. գ. 14.
22 Մաս. գ. 20. ԳԼ. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
23 Մաս. իգ. 20. Գար. ժգ. 15.
24 Մաս. իգ. 44. իե. 13. Մար. ժգ. 33. ԳԼ. իա. 34. 36. ա Թես. ե. 6. բ Պետ. գ. 12.
25 Մաս. իգ. 45. իե. 21. ա Կոր. գ. 2.
26 Մաս. իգ. 47.
27 Մաս. իգ. 48.
28 Թագ. ժե. 30. բ Օր. իե. 2. Ցակ. իմ. 41. ժե. 22. Դար. ժէ. 30. Ցակ. գ. 17.
29 Դն. ե. 17. ա Տիմ. ա. 13.
30 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
31 Եփես. գ. 14. ա Պետ. ա. 13.
32 Մաս. իե. 1. Ես. 2.
33 Մաս. իգ. 46.
34 Մաս. իգ. 43. ա Թես. ե. 2. բ Պետ. ե. 8. Ցար. ի. 22. իե. 8. Սալ. ծբ. 7. Ցակ. գ. 14.
35 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
36 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
37 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
38 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
39 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
40 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
41 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
42 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
43 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
44 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
45 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
46 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
47 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
48 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
49 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
50 Մաս. ժգ. 9. ա Տիմ. գ. 19.
51 Հմր. 49. Միք. ե. 6. Ցակ. ե. 43. ԹԺ. 16. ժ. 19.
52 Մաս. ժ. 35.

ման մէջ հինդը էրուէ բաժնուած պիտի ըլլան,
53 երեքը երկուքին ու երկուքը երեքէն. Հայ-
րը պիտի բաժնուի որդիին, և որդին հօրմէն,
մայրը աղջիկէն ու աղջիկը մօրմէն, կեսուրը
իր հարսէն ու հարսը իր կեսուրէն։
54 Եւ բաւ ժողովուրդներուն, *Երբոր արև-
մուտքին կողմէն ամպ մը ելած կը տեսնէք,
չուտ մը կ'ըսէք թէ Անձրեւ պիտի գայ, և
55 անանկ կ'ըլլայ։ Ու երբոր հարաւային հովը
կը փչէ, կ'ըսէք թէ Տաք պիտի ըլլայ, և ա-
56 նանկ կ'ըլլայ։ Կեղծաւորնե՛ր, երկրի ու երկ-
նից երեսը քննելը գիտէք, հապա աս ժա-
57 մանակը ի՞նչպէս չէք քններ։ Եւ ինչո՞ւ
58 դուք ձեզմէ չէք որոշեր իրաւունքը։ *Երբ-
որ դուն քու ոսոխիդ հետ իշխանին եր-
թալու ըլլաս, ֊ճամբուն մէջ անկէ ազատելու
համար ջանք ըրէ, որ չըլլայ թէ քեզ դա-
տաւորին առջին քաշէ, ու դատաւորը դահի-
ճին ձեռքը տայ քեզ, ու դահիճն ալ բանտը
59 դնէ։ Քեզի կ'ըսեմ, բնաւ պիտի չելլես անկէ՝
մինչեւ որ վերջի լուման չվճարես։

ԳԼ. ԺԳ

1 Քրիստոս ապաշխարութիւն կը քարոզէ Գալիլեացւոց և ու-
րիշներուն կրած պատիժը յիշեցով։ 6 Անպտուղ թզենիին ա-
ռակը։ 11 Քրիստոս կծկուած կինը կը բժշկէ։ 18 Մանանեխի
հատին և խմորին առակներովը կը ցուցնէ Ճշմարտութեան
խօսքին զօրաւոր ներգործութիւնը իր ընտրեալներուն սրտին
մէջ։ 24 կը խրատէ նեղ դռնէն նետ մտնելու ջանք ընել։ 31
և կը յանդիմանէ Հերովդէսը ու Երուսաղէմը։

1 Եւ ատեն մը անոնք ներկայ գտնուելով՝
պատմեցին անոր Գալիլեացւոց վրայով, որոնց
արիւնը Պիղատոս իրենց զոհերուն հետը
2 խառնեց։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով ը-
սաւ անոնց, Կը կարծէ՞ք որ ան Գալիլեացի-
ները բոլոր Գալիլեացիներէն աւելի մեղաւոր
3 էին, որ ասանկ բաներ քաշեցին։ Չեզի կ'ը-
սեմ, Չէ. հապա թէ որ չապաշխարէք, ա-
4 մէնքդ ալ անանկ պիտի կորսուիք։ Կամ թէ
ան տասնուութը հոգին որոնց վրայ Սելոամին
մէջի աշտարակը ինկաւ, և անոնք մեռցուց,
կը կարծէ՞ք որ անոնք Երուսաղէմի մէջ բնա-
կած բոլոր մարդոցմէն աւելի պարտաւոր էին։
5 Չեզի կ'ըսեմ, Չէ. հապա թէ որ չապաշխա-
րէք, ամէնքդ ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք։
6 Ան առակն ալ բաւ. Մարդ մը իր այ-
գիին մէջ անկուած թզենի մը ունէր, ու ե-
7 կաւ անկէ պտուղ փնտռելու և չգտաւ։ Ուս-
ոի ըսաւ այգեպանին, Ահա երեք տարի է
որ կու գամ այս թզենիին վրայ պտուղ փընտ-
ռելու, ու չեմ գտներ. ա՛լ ատիկա կտրէ,
8 ինչո՞ւ համար գետինը խափանէ։ Անիկա պա-
տասխան տուաւ ու անոր ըսաւ, Տէր, այս
տարի ալ ատիկա թող տուր, մինչեւ որ աստր
9 բոլորտիքը բրեմ ու թրիք դնեմ, Եւ թէ որ
պտուղ տայ՝ աչքի, հապա թէ չէ՝ դալ ատիկա
կտրես տաս։
10 Եւ ինքը ժողովարաններուն մէկուն մէջ ա-
11 նաթ օրը կը սորվեցընէր։ Եւ ահա մէկ կնիկ
մը կար, որ հիւանդութեան ոգի մը ունէր
տասնուութը տարիէ *ի վեր, ու կծկուած էր
12 և ամենևին չէր կրնար շիտակ կայնիլ։ Ու
Յիսուս զանիկա տեսնելով՝ էրէն կանչեց և ը-
սաւ անոր, Կնիկ, դուն քու հիւանդութե-
13 նէդ արձակուած ես։ *Ու ձեռքը անոր վը-
րայ դրաւ. և իսկոյն շիտակուեցաւ ու փառք
14 կու տար Աստուծոյ։ Իսկ ժողովարանին իշ-
խանը պատասխան տուաւ բարկանալով՝ որ
Յիսուս շաբաթ օրը բժշկեց, և բոսւ ժողո-
վուրդին, *Վեց օր կայ՝ որոնց մէջ արժան է
գործ գործել, ուստի անոնք օրերը եկէք բժշկուե-
15 ցէք, ոչ թէ շաբաթ օրը։ Աստուածը Տէրը
պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, *Կեղ-
ծաւոր, *ձեզմէ ամէն մէկը շաբաթ օրը իր
եզը կամ էշը մսուրէն չա՞ձկեր՝ որ տանի
16 ջուր տայ։ *Հապա ատիկա որ Աբրահամի աղ-
ջիկ էր, որ ահա տասնուութը տարի Սատա-
նան դանիկա կապեց, չէ՞ր վայլեր որ շաբաթ
17 օրը ան կապէն արձկուի։ Եւ ասս բանը որ
ըսաւ, իրեն հակառակ կեցողները ամէնքն
ալ ամօթով մնացին. ու բոլոր ժողովուրդը
կ'ուրախանար ան ամէն փառաւոր գործքե-
րուն համար՝ որ անկէ կ'ըլլային։
18 *Եւ ըսաւ, Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի կը նմանի, ու ի՞նչ բանի նմանցը-
19 նեմ անիկա։ Մանանեխի հատի նման է, որն
որ մարդ մը առաւ՝ իր պարտէզը ձգեց. և
աճեցաւ ու մեծ ծառ եղաւ. ու երկնից թռչ-
չունները անոր ճիւղերուն վրայ բնակեցան։
20 Դարձեալ ըսաւ, Աստուծոյ թագաւորու-
21 թիւնը ի՞նչ բանի նմանցընեմ։ Խմորի նման
է, որն որ կնիկ մը առաւ՝ երեք գրիւ ալիւ-
րի մէջ պահեց, մինչեւ որ ամէնն ալ խմորե-
ցաւ։
22 *Եւ քաղաքները ու գեղերը պտըտելով կը
սորվեցընէր, ու դէպ *ի Երուսաղէմ ճամբայ
23 կ'ընէր։ Եւ մէկը ըսաւ անոր, Տէր, քիչուո՞ր
են անոնք որ պիտի փրկուին։ Անիկա ալ ը-
24 սաւ անոնց, *Ջանք ըրէք որ նեղ դռնէն մըտ-
նէք, քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ *շատերը մըտ-
25 նել պիտի ուզեն և պիտի չկրնան։ *Անկէ ե-
տև որ տանուտէրը ելլէ ու *դուռը գոցէ, և
դուք սկսիք դուրսը կենալ, ու դուռը զար-
նել և ըսել, *Տէր, Տէր, բացւ մեզի. ան ալ
պատասխան տալով պիտի ըսէ ձեզի, *Չեզ

* Մատ. ժզ. 2։
ա Ես. ե. 2։ Մատ. իա. 19։
բ Մար. ժզ. 18։ Գործ. իժ. 17։
գ Եզ. ի. 9։
դ ԳԼ. ժգ. 5։
ե ԳԼ. ժիժ. 9։
զ Մատ. ժգ. 31։ Մար. գ. 30։
է Մատ. իժ. 35։ Մար. զ. 6։
ը Մատ. ե. 13։
թ Յովհ. ե. 34։ Ը. 21։ ժգ. 33։ Հռոմ. իթ. 31։
ժ Մատ. ժբ. 10։ Մար. ժ. 2։ ԳԼ. գ. 7։ ժգ. 3։
ի Ոմանք կեղծաւորներ,
ժա Մատ. ե. 25։
ժբ Ես. լբ. 6։ Ես. ծե. 6։
ժգ Մատ. ժգ. 2։
ժդ Ածակ. իե. 8։ Մատ. է. 25։
ժե Սաղ. լբ. 6։ Ես. ծե. 6։
ժզ Մատ. ժ. 2։
ժէ Մատ. ժբ. 2։
ժը Մատ. ժգ. 5։
ժթ Մատ. ժդ. 9։
ի Մատ. ժգ. 31։
իա Մատ. ժ. 15։
իբ Յովհ. ե. 34։ Ը. 21։ ժգ. 33։ Հռոմ. իթ. 31։
իգ Սաղ. լբ. 6։ Ես. ծե. 6։
իդ Մատ. իե. 10։
իե ԳԼ. զ. 46։
իզ Մատ. է. 23։ իե. 12։

26 չեմ ճանչնար ուսկից էք։ Անաւնը պիտի
ակսիք ըսել՝ Մենք քու առջեդ կերանք ու
խմեցինք, և դուն մեր փողոցներուն մէ-
27 ջը սորվեցուցիր։ Եւ անիկա պիտի ըսէ՝ Ձե-
զի կ'ըսեմ, Ձեզ չեմ ճանչնար ուսկից էք,
հեռացէք ինձմէ բոլոր անիրաւութիւն
28 գործողներդ։ Հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակ-
ռաները կրճտել, երբոր տեսնէք Աբրա-
համը ու Իսահակը և Յակոբը ու բոլոր մար-
գարէները Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ,
29 ու ձեզ դուրս հանած։ Եւ պիտի գան արե-
ւելքէն ու արեւմուտքէն և հիւսիսէն ու հա-
րաւէն, ու պիտի բազմին Աստուծոյ թագա-
30 ւորութեանը մէջ։ Եւ ահա կան յետիններ՝
որ առաջիններ պիտի ըլլան, ու կան առա-
ջիններ՝ որ յետիններ պիտի ըլլան։
31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ եկան
ու ըսին անոր, Ելիր ու դնա ասկէ, ինչու որ
32 Հերովդէս քեզ սպաննել կ'ուզէ։ Եւ ինք
ըսաւ անոնց, Գացէք, ան աղուէսին ըսէք,
Ահա ես դեւեր կը հանեմ ու բժշկութիւններ
կը կատարեմ այսօր և վաղը, ու երրորդ օրը
33 պիտի կատարեմ։ Միայն թէ պէտք է որ
այսօր ու վաղը և մէկալ օրը պտրտիմ, վասն
զի կարելի չէ որ մարգարէ մը Երուսաղէմէն
34 դուրս կորսուի։ Օհ Երուսաղէմ, Երուսաղէմ,
որ մարգարէները կը սպաննէիր, ու քեզի
խրկուածները կը քարկոծէիր, քանի անգամ
քու տղաքներդ ժողվել ուզեցի՝ ինչպէս որ
հաւը իր ձագերը թեւերուն տակը կը ժողվէ,
35 և դուք չուզեցիք։ Ահա ձեր տունը ձեզի
աւերակ պիտի մնայ, ասկայն ձեզի կ'ըսեմ,
որ ալ զիս պիտի չտեսնէք, մինչև որ գայ ան
ժամանակը որ պիտի ըսէք, Օրհնեալ է ան
որ Տէրոջը անունովը կու գայ։

ԳԼ. ԺԴ

9 Քրիստոս չարաչի օրը կը բժշկէ ջրգողեալ մարդը. 7 կը սար-
վեցընէ խնամարկ ըլլալ. 12 և ազգականները ձաշի հրաւիրել.
16 ընծիրքին առակովը կը ցուցընէ թէ աշխարհասէր անձինք
որ Աստուծոյ խօսքը կ'անարգեն. գալու պիտի ուտի երկին-
քին. 25 Քրիստոսի աշակերտիլ ուզողները պէտք է որ յա-
ռաջագոյն խորհին թէ իրենց խաչը պիտի կրեն. որ չըլլայ թէ
եարը ամբոխելոց եղանակաւ ետ քաշուին անկէ. 34 ու բոլո-
րովին անպիտան ըլլան իր համը կորնցուցած աղի պէս։

1 Ու եղաւ որ երբ ինքը չարաչի օր մը փա-
րիսեցւոց դլխաւորներուն մէկուն տունը մը-
տաւ հաց ուտելու, ու անոնք անոր կը սպա-
2 սէին։ Եւ ահա հոն ջրգողեալ մարդ մը կար
3 իր առջեը։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ
ու խօսեցաւ օրինականներուն ու փարիսեցի-
ներուն ըսելով, Արժա՞ն է չարաչի օրը բժշկել
4 կել։ Անոնք ալ լուռ կեցան. և ինքը բռնե-

5 նեց զանիկա, բժշկեց ու ճամբեց. Եւ պա-
տասխան տալով ըսաւ անոնց, Ձեզմէ որուն
էշը կամ եզը հորը իյնալու ըլլայ, ու չուտ
6 մը չհաներ անիկա շաբաթի օրը։ Եւ ասոնք
ներուս չկրցան անոր պատասխան տալ։
7 Առակ մը դրուցեց ան հրաւիրուած մարդոց
ալ, երբոր տեսաւ թէ ինչպէս առաջին բազ-
8 մոցին վրայ մի նստիր. չըլլայ որ քեզմէ
աւելի պատուաւոր մէկն ալ հրաւիրուած ըլ-
9 լայ անկէ. Եւ ան որ քեզ ու անիկա հրաւի-
րեց, գայ ըսուցէ քեզի, Ասոր տեղ տուր, և
անկէ ետև ամօթով յետին տեղը բռնել։
10 Հապա երբոր հրաւիրուիս, դնա յետին տե-
ղը նստէ. որ երբ քեզ հրաւիրողը գայ՝ քեզի
ըսէ, Բարեկամ, վեր հրամիէ. անատնով քու
հետդ նստողներուն առջեը քեզի փառք կ'ըլ-
11 լայ։ Զի ամէն ով որ իր անձը կը բարձ-
րացնէ՝ պիտի խոնարհի. և ով որ իր անձը
կը խոնարհեցընէ՝ պիտի բարձրանայ։
12 Ու ինքը հրաւիրողին ալ ըսաւ, Երբոր ճաշ
կամ ընթրիք կ'ընես, մի կանչեր քու բարե-
կամներդ, ոչ ալ քու եղբայրներդ, և ոչ քու
ազգականներդ, ու ոչ հարուստ դրացի-
ներդ, որ չըլլայ թէ անոնք ալ փոխարէնը քեզ
13 հրաւիրեն, ու քեզի հատուցում ըլլայ։ Հապա
երբոր հացկերոյթ կ'ընես, աղքատները, պա-
14 կասաւորները, կաղեր ու կոյրեր հրաւիրէ. Ու
երանելի պիտի ըլլաս, ինչու որ անոնք չեն
կրնար փոխարէնը քեզի հատուցանել. քանզի
արդարներուն յարութիւնն առած ատենը փո-
խարէնը քեզի պիտի հատուցուի։
15 Եւ սեղան նստողներէն մէկը երբոր լսեց ա-
սոնք՝ ըսաւ անոր, Երանի անոր որ Աստու-
ծոյ թագաւորութեանը մէջ հաց պիտի ուտէ։
16 Եւ ինքը ըսաւ անոր, Մէկ մարդ մը մեծ ընթ-
17 րիք ըրաւ ու շատ մարդիկ հրաւիրեց։ Եւ
ընթրիքին ատենը խրկեց իր ծառան, որ հրա-
ւիրուածները կանչէ՝ ըսելով, Եկէք, ինչու որ
18 արդէն ամէն բան պատրաստ է։ Եւ ամէնքը
մէկէն սկսան ետ քաշուիլ. առջինը անոր ըսաւ,
Ես արտ մը ծախու առի, ու պէտք է որ ել-
լեմ տեսնեմ անիկա. կ'աղաչեմ քեզի՝ զիս հրա-
19 ժարուած սեպէ։ Եւ միւսը ըսաւ, Հինգ զոյգ
եզ ծախու առի, ու կ'երթամ որ անոնք փոր-
ձեմ. կ'աղաչեմ քեզի՝ զիս հրաժարուած սե-
20 պէ։ Եւ միւսը ըսաւ, Կնիկ առի, ու անոր հա-
21 մար չեմ կրնար գալ։ Եւ ան ծառան եկաւ ու
իր տիրոջը պատմեց այս բաները. անատնը
բարկացաւ ու ըսաւ իր ծառային,
Շուտով քաղաքին հրապարակները ու փողոց-

Մատ. ե. 23։ իե. 41։ Հմր. 25։
Սալ. գ. 8։ Մատ. իե. 41։
Մատ. ը. 12։ ժգ. 43։ իգ. 51։
Մատ. ը. 11։
Մատ. ժե. 30։ ի. 16։ Մար. ժ. 31։
Երե. բ. 10։
Մատ. իգ. 37։
Դն. իգ. 31, 32։
Սալ. կի. 25։ Եա. ա. 7։ Դան. թ. 27։ Մկ. գ. 12։
Սալ. ձժը. 26։ Մատ. իա. 9։ Մար. ժա. 10։ ԳԼ. ժե. 38։ Ցամ. ժը. 13։
Մատ. ժը. 10։
Եւ. իգ. 5։ ը Օր. իը. 4։ ԳԼ. ժգ. 15։
Առակ. իե. 6, 7։
Ցոբ. իը. 29։ Սալ. ժը. 27։ Առակ. իի. 23։ Մատ. իգ. 12։ ԳԼ. ժը. 14։
Ցակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5։
Դ Եզեմ. ը. 10, 12։
Ցայտ. ժի. 9։
Մատ. իը. 2։
Առակ. թ. 2, 5։

ները ելիր, և աղքատները ու պակասաւոր-
22 ները և կաղերը ու կոյրերը հոս մնացուր։ Ծա-
ռան ալ ըսաւ, Տէր, եղաւ ինչ որ հրամայե-
23 ցիր, ու տակաւին տեղ կայ։ Եւ տէրը ըսաւ
ծառային, Ելիր ճամբաները ու ցանդերը, և
ստիպէ՛ մտնել հոս մնելու, որ տունս լե-
24 ցուի։ Քանզի կ՚ըսեմ ձեզի Թէ որ ան հրաւի-
րուածներէն մէկն ալ իմ ընթրիքիս համը պիտի
չառնէ։
25 Ու իր հետը շատ ժողովուրդներ կ՚երթա-
26 յին, և դառնալով անոնց ըսաւ, Թէ որ մէկը
ինծի կու գայ, ու չատեր իր հայրը և մայրը,
ու կինը և զաւակները, ու եղբայրները և
քոյրերը, նաև իր կեանքն ալ, չկրնար իմ
27 աշակերտս ըլլալ։ Եւ ով որ իր խաչը չվեր-
ցներ ու իմ ետևէս գար, չկրնար իմ աշա-
28 կերտս ըլլալ։ Վանդ ձեզմէ ո՞վ աշտա-
րակ մը չինել ուզելով, առաջ չնստիր ու հա-
շիւ չըներ ծախքը, Թէ անիկա լմընցնելու
29 բան ունի՞։ Որ չըլլայ Թէ երբ հիմը
ձգէ ու չկրնայ լմընցնել, բոլոր տեսնողները
30 սկսին անոր ծաղր ընել, ու ըսել Թէ Այս
մարդը սկսաւ չինել ու չկրցաւ լմընցնել։
31 Կամ Թէ ո՞ր թագաւոր ուրիշ թագաւորի մը
հետ պատերազմելու երթալով, առաջ չնըս-
տիր ու խորհիր, Թէ արդեօք տասը հազա-
րով կրնայ դէմ կենալ անոր՝ որ քսան հա-
32 զարով իր վրայ կու գայ։ Չատպա Թէ չէ՝ քա-
նի որ անիկա հեռու է, դեսպան խրկելով
33 խաղաղութիւն կը խնդրէ։ Այնա ասանկ ալ
ձեր մէջէն ամէն մէկը Թէ որ իր բոլոր ստա-
ցուածքէն ետ չկենայ, չկրնար իմ աշակերտ-
34 ս ըլլալ։ Աղը ազէկ բան է. բայց Թէ որ
աղը իր համը կորսնցնէ՝ ինչո՞վ պիտի հա-
35 մեցնեն։ Ոչ հողի ու ոչ թրիքի տեղ օգտա-
կար կ՚ըլլայ, հապա անիկա դուրս կը նետեն։
Ան որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մօտեկէն ձկնարին, 8 կորսուած դրամին 11 և անառակ որ-
դիին առակները։

1 Եւ բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները
2 անոր կը մօտենային լսելու համար։ Եւ
փարիսեցիները ու դպիրները արտունչ կ՚ընէին
ու կ՚ըսէին, Ասիկա մեղաւորները կ՚ընդունի,
և անոնց հետ կ՚ուտէ։
3 Եւ անիկա առ առակը խօսելցաւ անոնց՝ ը-
4 սելով, Ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ հարիւր
ոչխար ունենայ, և անոնցմէ մէկը որ կորսն-
ցնէ, չենառնուիր չո՞ձգեր անապատին մէջ
ու ան կորսուածին հետևէն երթար, մինչև որ
5 զանիկա գտնէ։ Ու երբոր կը գտնէ՝ ուրախա-
6 նալով իր ուսերուն վրայ կը դնէ զանիկա, Եւ
տունը գալով՝ կը կանչէ բարեկամները ու դրա-
ցիները, ու անոնց կ՚ըսէ, Ուրախ եղէք ինծի
հետ, ինչու որ իմ կորսուած ոչխարս գտայ։
7 Ձեզի կ՚ըսեմ որ այսպէս ուրախութիւն պիտի
ըլլայ երկինքը մէկ մեղաւորի մը համար որ կ՚ա-
պաշխարէ, քան Թէ իննսունինը արդարնե-
րու համար՝ որ անոնց ապաշխարութիւն պէտք
8 չեն։ Կամ Թէ ո՞վ է ան կինը որ տասը դրամ
ունենայ, ու Թէ որ դրամ մը կորսնցնէ՝ ճրագ
չը՞վառեր, ու տանը մէջ աւել չարներ և դո-
9 շուխամբ փնտռեր, մինչև որ գտնէ։ Ու երբ-
որ կը գտնէ՝ կը կանչէ բարեկամները ու դրա-
ցիները, և կ՚ըսէ, Ուրախ եղէք ինծի հետ,
ինչու որ իմ կորսնցուցած դրամս գտայ։
10 Ինանկ ալ, ձեզի կ՚ըսեմ, ուրախութիւն կ՚ըլ-
լայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջևը մէկ մե-
ղաւորի մը համար որ կ՚ապաշխարէ։
11 Եւ ըսաւ, Մէկ մարդ մը երկու որդի ու-
12 ներ. Ու անոնցմէ պզտիկը հօրը ըսաւ, Հայր,
տո՛ւ ստացուածքէդ ինծի հասնելու բաժինը տուր
ինծի. ան ալ բաժնեց անոնց իր ունեցածը։
13 Եւ շատ օրեր չանցած՝ պզտիկ որդին բոլոր
բաները ժողվեց ու հեռու երկիր մը գնաց,
և հոն անառակութեամբ ապրելով իր ունե-
14 ցածը փճացուց։ Ու երբոր ամէնը հատցուց,
այն երկրին մէջ սաստիկ սով մը եղաւ, ու
15 ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ։ Եւ գնաց ան
երկրին քաղաքացիներէն մէկուն քովը մնաւ,
ան ալ իր արտերը խրկեց զանիկա՝ խոզեր
16 արածելու համար։ Եւ կը փափաքէր խոզե-
րուն կերած եղկիւրէն իր փորը լեցնելու,
17 ու մէկը չէր տար անոր։ Եւ ինքզինքին գա-
լով ըսաւ, Քանի բանուորներ կան իմ հօրս
տունը հացով լեցուած, ու ես հոս սովամահ
18 կը կորնչիմ. Ելլեմ՝ երթամ իմ հօրս, և ը-
սեմ անոր, Հայր, մեղանչեցի երկինքէ դէմ ու
19 քու առջևդ, և ալ արժանի չեմ քու որ-
դիդ ըսուելու. դիս քու վարձկաններուդ
20 մէկուն պէս ըրէ։ Ու ելաւ իր հօրը եկաւ.
Եւ դեռ որ հեռու էր, հայրը տե-
սաւ զանիկա ու դութը չարժեցաւ, և վա-
զելով՝ անոր պարանոցին վրայ ինկաւ ու համ-
21 բուրեց զանիկա։ Որդին ալ ըսաւ անոր,
Հայր, մեղանչեցի երկինքէ դէմ ու քու առ-
ջևդ, և ալ արժանի չեմ քու որդիդ ըսուե-
22 լու։ Բայց հայրը ըսաւ իր ծառաներուն, Հա-
նեցէք առաջին պատմուճանը ու հագցուցէք
անոր, և մատանի դրէք անոր ձեռքը, ու
23 կօշիկներ՝ անոր ոտքերը. Եւ պարարտ զուա-
րակը բերէք՝ մորթեցէք, և ուտենք և ու-
24 րախ ըլլանք. Քանի որ աս իմ որդիս մեռած
էր ու ողջնցաւ, կորսուած էր ու գտնուե-

Բ Մատ. խ. 45։ խբ. 8։ Գործ. ժգ. 46։ Գ Ը Օբ. ժգ. 6։ Լգ. 9։ Մատ. ժ. 37։ Է Հռոմ. ժ. 13։ Ը Յայտ. ժբ. 11։ Թ Մատ. ժգ. 24։ Մարկ. ը. 34։ ԳԼ. ժ. 23։ ԺԲ Տիմ. գ. 12։ Ի Ասակ. իգ. 27։ ԺԱ Մատ. կ. 13։ Մարկ. ժ. 49։ ԺԲ Մատ. ժ. 10։ ԺԳ Գործ. ժա. 3։ Գալ. բ. 12։ ԺԴ Մատ. ժը. 12։ ԺԵ ա Պետ. բ. 10, 25։ ԺԶ ԳԼ. կ. 32։ ԺԷ Մարկ. ժբ. 44։ ԺԸ Գործ. բ. 39։ Եփես. բ. 13, 17։ ԺԹ Մալ. ծա. 4։ Ի Հմր. 32։ Եփես. բ. 1։ կ. 14։ Յայտ. գ. 1։

25 ցաւ. և սկսան ուրախ ըլլալ։ Ու անոր մեծ
որդին ագարակին էր, ու երբոր կու գար ու
մտնեցաւ, նուագարաններուն և պա-
26 րերուն ձայնը լսեց։ Ու ծառաներէն մէկը
իրեն կանչելով կը հարցնէր թէ աս ի՞նչ
27 է։ Անիկա ալ բսաւ անոր, եղբայրդ եկաւ,
ու հայրդ զարարա զուարակը մորթեց, ին-
28 չու որ ողջ առողջ ձեռք ձգեց զանիկա։ Իսկ ին-
քը բարկացաւ ու չէր ուզեր ներս մտնել.
ուստի իր հայրը դուրս ելլելով կ'աղաչէր ա-
29 նոր։ Եւ անիկա պատասխան տալով բսաւ
հօրը, Ահա այսչափ տարի է որ քեզի կը ծա-
ռայեմ, ու բնաւ քու խօսքէդ դուրս չելայ,
ու ինծի երբէք մէկ ուլ մը չտուիր, որ իմ
բարեկամներուս հետ ուրախութիւն ընէի։
30 Բայց երբոր եկաւ աս քու որդիդ՝ որ քու
ստացուածքդ բոզերու հետ կերաւ, անոր
31 մորթեցիր զարարա զուարակը։ Եւ անիկա
բսաւ անոր, Որդեակ, դուն միշտ իմ հետս
32 ես, ու իմ բոլոր ունեցածս քուկդ է. Պա-
կասն պէտք էր ուրախ ըլլալ և խնդալ, *ին-
չու որ աս քու եղբայրդ մեռած էր ու ող-
ջընցաւ, կորսուած էր ու գտնուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ասիկա անտեսին առակը։ 14 Փրիսէոսաց կը յանդիմանէ ար-
ծամոնէր փարիսեցւոց կեղծաւորութիւնը։ 19 Հնչտասէր
մեծատունը և ազքատ Ղազարոսը։

1 Ու իր աշակերտներուն ալ բսաւ, Մէկ հա-
րուստ մարդ մը կար, որ անտես մը ունէր,
և անոր վրայով գանգատ եղաւ իրեն՝ որպէս
2 թէ իր ունեցածը կը փճացընէ։ Ուստի կան-
չեց զանիկա ու բսաւ անոր, Ի՞նչ է աս որ
քեզի համար կը լսեմ. քու անտեսութեանդ
հաշիւը տուր, ինչու որ ալ չես կրնար անտես
3 ըլլալ։ Եւ անտեսը իր մտքին մէջ բսաւ, Ի՞նչ
ընեմ, որովհետև իմ տէրս անտեսութիւնը
ինծմէ կ'առնէ. *հողագործութիւն չեմ կրնար
4 ընել,՝ մնբալու կ'ամչնամ։ Գիտեմ ինչ պիտի
ընեմ, որպէս զի երբոր չմ անտեսութենէս
5 մերժուիմ՝ միս իրենց տուներ ընդունին։ Եւ
իր տիրոջը պարտականները մէկիկ մէկիկ իրեն
կանչելով՝ բսաւ առաջինին, Դուն իմ տիրոջս
6 ո՞րչափ պարտք ունիս։ Ան ալ բսաւ, Հարիւր
մար ձէթ. և բսաւ անոր, Գիրդ առ ու
7 չուտով նստէ, յիսուն դրէ։ Ետքը միւսին բսաւ,
Դուն ալ ո՞րչափ պարտք ունիս. և անիկա
բսաւ, Հարիւր քոռ ցորեն. ու բսաւ անոր,
8 Գիրդ առ և ութսուն դրէ։ Ու տէրը անիրաւ
անտեսը գովեց, որ խելացութիւնով ըրաւ.
վասն զի աս աշխարհիս որդիքը իրենց ցեղին

*ե. 5։

† Դաներ գ. 27։ Մատ. գ. 19։ Ժխ. 21։ Գլ. Ժա. 41։ ա Տիմ. չ. 17։ 18։ 19։ ‡ Յի կատակութեան

Ժամանակներէ
‡ Մատ. իե. 21։ Գլ. Ժխ. 17։
‡ Մատ. չ. 24։
‡ Կամ մէկը պիտի մեծարէ

մէջ՝ լուսոյ որդիներէն աւելի խելացի են։
9 Եւ ես ալ ձեզի կ'ըսեմ, †Անիրաւ մամոնայէն
ձեզի բարեկամներ ըրէք, որ †երբ անիկա
պակսի,՝ ձեզ յաւիտենական բնակարաններու
10 մէջ ընդունին։ †Ան որ քիչ բանի մէջ հաւա-
տարիմ է, շատի մէջ ալ հաւատարիմ է. և
ան որ քիչի մէջ անիրաւ է, շատի մէջ ալ
11 անիրաւ է։ Ուստի թէ որ անիրաւ մամոնայի
մէջ հաւատարիմ չեղաք, ճշմարիտ հարուս-
12 տը ո՞վ պիտի հաւատայ ձեզի։ Ու թէ որ
օտարին բանին մէջ հաւատարիմ չեղաք, ձերը
13 ո՞վ պիտի տայ ձեզի։ *Մէկ ծառայ մը չկրը-
նար երկու տէրերու ծառայել. թէ չէ մէկը պիտի ատէ և միւսը սիրէ,
կամ ‡մէկուն պիտի յարի՝ և միւսը արհա-
մարհէ. չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
մամոնայի։
14 Եւ փարիսեցիները ալ †որ արծաթասէր
էին, աս ամէն բաները լսելով կը քամահրէին
15 զանիկա։ Եւ բսաւ անոնց, Դուք էք որ մարդ-
կանց առջեւը †ինքզինքնիդ կ'արդարացընէք,
†բայց Աստուած գիտէ ձեր սիրտերը. ինչու
որ †մարդոց մէջ բարձր եղածը Աստուծոյ
16 առջեւը պիղծ է։ †Օրէնքը ու մարգարէները
մինչև Յովհաննէս էին. անկէ ետև Աստուծոյ
թագաւորութիւնը կը քարոզուի, և ամէն
17 մէկը անոր մէջը մտնելու կ'արտադրայ։ †Գիւ-
րին է որ երկինք ու երկիր անցնի, քան
18 թէ օրէնքէն մէկ նշանագիր մը կենայ։ †Ով
որ իր կնիկը արձակէ և ուրիշ մը առնէ՝ չնու-
թիւն կ'ընէ, և ով որ երիկէ արձակուած
կնիկ մը առնէ՝ չնութիւն կ'ընէ։
19 Մէկ հարուստ մարդ մը կար, որ ծիրանի
ու բեհեզ կը հագնէր, և ամէն օր փառաւո-
20 րապէս ուրախութիւն կ'ընէր։ Ու Ղազարոս
անունով ագքատ մը կար վէրքերով լեցուն,
21 որ անոր դրանը առջեւն դրուած էր. Եւ կը
փափաքէր որ ան հարուստին սեղանէն ինկած
փշրանքներէն իր փորը լեցընէ. նաև չունէին
22 ալ կու գային և անոր վէրքերը կը լզէին։ Ու
եղաւ որ ան ագքատը մեռաւ, ու հրեշտակ-
ները Աբրահամին գոգը տարին զանիկա. Հա-
23 րուստն ալ մեռաւ ու թաղուեցաւ։ Եւ դժոխ-
քին մէջը երբոր տանջանքի մէջ էր, իր աչ-
քերը վերցընելով հեռուէն տեսաւ Աբրահամը
24 ու Ղազարոսը անոր գոգը հանգչած։ Եւ
ինքը աղաղակեց ու բսաւ, Հայր Աբրահամ,
ողորմէ ինծի ու խրկէ Ղազարոսը, որ իր մա-
տովն ծայրը ջուրը թաթխէ, հով գտցընէ իմ
լեզուս, ինչու որ †աս բոցին մէջ կը տանջուիմ։
25 Եւ Աբրահամ բսաւ, Որդեակ, †միտքդ բեր,

† Հմմ. 24։
* Ցոան. չեմ կրնար ըրեր։
‡ Ցոան. չմ. 36։ Եփես. ե. 8։ ա Թես.

† Մատ. իգ. 14։
‡ Գլ. ժ. 29։
† Սազ. ե. 9։
‡ ա Թագ. ժչ. 7։
† Մատ. գ. 17։ Յոան. 12. 13։ Գլ. ե. 29։

† Սազ. ձբ. 26. 27։ Էս. իա. 8։ Յոան. 6։ Մատ. ե. 18։ ա Պետ. ա. 24, 25։
† Մատ. ե. 32։ Ժխ. 9։ Մատ. ժ. 11։

ա Կոր. է. 10։ 11։
‡ Ջոպ. ժգ. 12։
† Էս. կդ. 24։ Մատ. իմ. 45։ Եր.։
† Ցոբ. իա. 13։ Գլ. չ. 24։

որ դուն քու կեանքիդ առնը քու բարիք-
ներդ առիր, նոյնպէս ալ Ղազարոս՝ չարիք-
ներ. հիմա անիկա [հոս] կը մխիթարուի, ու դուն կը
26 տանջուիս։ Եւ աս ամէն բաներէն՝ ի զատ՝ մեր
ու ձեր մէջտեղը մեծ անդունդ մը կայ հաս-
տատած, անանկ որ ասկէ ձեզի անցնիլ ու-
զողները չկրնան, ոչ ալ ասկէ մեզի ՚ի՞ՆԸ
27 ՆԵՐՔԸ անցնիլն։ Ան ալ ըսաւ, Ուրեմն կ'աղաչեմ
քեզի, Հայր, որ անիկա իմ հօրս տունը խըր-
28 կես, քանզի հինգ եղբայր ունիմ, որ երթայ
անոնց վկայութիւն տայ, որ չըլլայ թէ ա-
29 նոնք ալ աս չարչարանքին տեղը գան։ Եւ
Աբրահամ ըսաւ անոր, ՚Անոնք Մովսէսը ու
մարգարէները ունին, թող անոնց մտիկ ընեն։
30 Ան ալ ըսաւ, Չէ, Հայր Աբրահամ, հապա թէ
որ մեռելներէն մէկը անոնց երթայ, պիտի
31 ապաշխարեն։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Թէ որ
Մովսէսին ու մարգարէներուն մտիկ չեն ը-
ներ, ոչ ալ թէ որ մեռելներէն մէկը յարու-
թիւն առնելու ըլլայ, պիտի համոզուին։

ԳԼ· ԺԷ

1 Քրիստոս կը սորվեցընէ գայթակղութիւն չտալ, 3 և իրարու յանդիմանելը, 6 Հաւատքին զօրութիւնը։ 7 Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ, բայց Աստուած պարտաւոր չէ մեզի։ 11 Քրիստոս կը բժշկէ տասը բորոտներ։ 22 Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Որդւոյ մարդոյ գալուստը։

1 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն, Անկարելի է
որ գայթակղութիւններ չգան. բայց վայ ա-
2 նոր, որուն ձեռքովը կու գան։ Անոր աւելի
աղէկ է, որ անոր պարանոցին խչու աղացքի
քար մը կախուի, ու անիկա ծովը ձգուի,
քան թէ աս պզտիկներէն մէկը գայթակղեցնէ։
3 Զգուշացէք ձեր անձերուն։ ՚Թէ որ քու եղ-
բայրդ քեզի դէմ մեղանչէ, ՚յանդիմանէ զա-
4 նիկա. ու թէ որ ապաշխարէ, ներէ անոր։ Եւ
թէ որ օրը եօթը անգամ քեզի դէմ մեղանչէ՝
ու օրը եօթը անգամ դառնայ քեզի ու ըսէ,
Կ'ապաշխարեմ, ներէս անոր։
5 Եւ առաքեալները ըսին Տէրոջը, Մեր հա-
6 ւատքը աւելցուր։ ՚Եւ Տէրը ըսաւ, Թէ որ
մանանեխի հատի չափ հաւատք ունենայիք,
աս թմբենիին կրնայիք ըսել, Արմատքի խը-
լուէ ու ծովուն մէջը անկուէ, ան ալ պիտի
հնազանդէր ձեզի։
7 Բայց ձեզմէ ով է ան մարդը՝ որ ունենայ մէկ
երկրագործ կամ հովիւ ծառայ մը, որ անիկա
երբոր ագարակէն դառն մտնէ, շուտով ըսէ՞
8 անոր թէ Անցիր սեղան նստէ. Հապա չը՞սէր
անոր թէ Պատրաստէ իմ ընթրիքս, ու գո-

տիդ կապած ՚ինծի սպասաւորութիւն ըրէ,
մինչև որ ես ուտեմ ու խմեմ. ու ետքը դուն
9 ալ կեր ու խմէ։ Միթէ շնորհակալ կ'ըլլայ
ան ծառային, իրեն հրամայուած բաները
10 կատարելուն համար. չեմ կարծեր։ Նոյնպէս
ալ դուք երբոր բոլոր ձեզի հրամայուած բա-
ները ընէք, ըսէք թէ ՚Մենք անպիտան ծա-
ռաներ ենք, քանզի ան որ պարտական էինք
ընելու՝ ըրինք։
11 Ու եղաւ որ երբ ինքը ՚Երուսաղէմ կ'եր-
թար, Սամարիայի և Գալիլեայի մէջտեղէն
12 կ'անցնէր։ Ու երբոր մէկ գեղ մը պիտի մըտ-
նէր, տասը բորոտ մարդիկ հանդիպեցան
13 անոր, ՚որոնք հեռուն կայնեցան, Եւ ձայ-
ներնին վերցուցին ու ըսին, Յիսուս վարդա-
14 պետ, ողորմէ մեզի։ Եւ տեսնելով՝ անոնց
ըսաւ, ՚Գացէք դուք ձեզ քահանաներուն
ցուցուցէք. ու եղաւ որ երբ կ'երթային՝ մաք-
15 րուեցան։ Եւ անոնցմէ մէկը երբոր տեսաւ
թէ բժշկուեցաւ, ետ դարձաւ ու մեծ ձայ-
16 նով փառք կու տար Աստուծոյ. Ու երեսի
վրայ անոր ոտքը իյնալով՝ շնորհակալ կ'ըլ-
17 լար անոր. և ինքը Սամարացի էր։ Պատաս-
խան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Չէ՞ որ տասն
18 ալ մաքրուեցան, իսկ ան ինը ո՞ւր են. Աս
օտարազգիէն՝ ի զատ ՚դարձեալ չգտնուեցա՞ն՝ որ
19 դառնալով Աստուծոյ փառք տան։ ՚Եւ ը-
սաւ անոր, Ելիր դնա, քու հաւատքդ քեզ
բժշկեց։
20 Ու երբոր փարիսեցիները իրեն հարցուցին՝
թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ե՞րբ պիտի
գայ, պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ,
Աստուծոյ թագաւորութիւնը ՚դիտումով երթցած
21 բաներով չգար. ՚Ու պիտի չըսեն թէ Ա՛հա
հոս է, կամ Ա՛հա հոն, ինչու որ ահա Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը ձեր ներսի դին է։
22 Աշակերտներուն ալ ըսաւ, ՚Օրեր պիտի
գան որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերուն մէկը
տեսնելու պիտի փափաքիք, ու պիտի չտես-
23 նէք։ ՚Եւ ՚ԸՆԴ ըսեն ձեզի թէ Ա՛հա հոս է,
կամ Ա՛հա հոն, մի երթաք ու անոնց մի հետե-
24 ւիք։ Վասն զի ինչպէս որ փայլակը երկինքէ
տակը մէկ դիմէն փայլատակելով՝ մինչև երկ-
նից տակը միւս դին լոյս կու տայ, նոյն-
պէս ալ պիտի ըլլայ Որդին մարդոյ իր ՚ՇԱԲ-
25 ԱԹԻ։ ՚Միայն թէ պէտք է որ ինքը առաջ
շատ չարչարանքներ կրէ ու մերժուի աս ազ-
26 գատոհմէն։ ՚Եւ ինչպէս որ Նոյի օրերը եղաւ, անանկ
27 պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ։ Կ'ու-
տէին, կը խմէին, կինիկ կ'առնէին, էրկան կը

---

1 Եւ· ը· 20· լԳ· 16· Յովհ· է· 39· 45· Գար· ԺԷ· 21· ԺԷ· 11։
2 Յովհ· ԺԲ· 10, 11։
3 Մատ· ԺԸ· 6, 7։ Մար· Թ· 41։ Ա Կոր· Ժա· 19։
4 Մատ· ԺԸ· 15, 21։
5 Ղկ· ԺԹ· 17։ Ա Յով· Ժ· 10։ Յակ· է· 19։
6 Մատ· ԺԷ· 19։ Ա Կոր· ԺԳ· 9։ Մատ· ԺԷ· 20։ Մար· ԺԱ· 22։ Ղկ· ԺԷ· 5։ Յով· ԺԴ· 12։ Ա Կոր· ԺԳ· 2։
7 Մատ· ԺԸ· 30։ Ա Կոր· Ժ· 27։ Ա Թես· Դ· 15։ Յայտ· Ա· 10։
8 Ա Կոր· Ժ· 31։ Կող· Գ· 17։ Ա Թես· Ա· 9։ Ա Պետ· Դ· 11։
9 Մատ· Ե· 7։ Ղկ· Զ· 33։ Յով· Ժ· 21։ Ա Յով· Գ· 22։
10 Մատ· ԺԸ· 14։ Ղկ· ԺԷ· 7։ Յով· Ժ· 30։ Հռոմ· Գ· 27։ Գղ· Բ· 16։ Եփես· Բ· 8։ Տիտ· Գ· 5։
11 Յով· Ա· 19։ Յայտ· Ա· 5։ Ա Պետ· Ա· 18։ Յայտ· Ա· 7։
12 Ղկ· ԺԷ· 11։
13 Ղկ· ԺԸ· 38, 39։ Մատ· Ի· 47։ Մար· Ե· 34։ Ժ· 52։ Գղ· Ե· 50։ Ը· 48։ Ժը· 42։
14 Ղկ· ԺԷ· 19։ Մատ· Ը· 4։ Մար· Ա· 44։ Ղկ· Ե· 14։ Ա Կոր· Թ· 15։ Ա Տիմ· Դ· 14։
15 Մատ· Թ· 20։ Մար· Ե· 25։ Ղկ· Ը· 47։ Հռոմ· Ժգ· 17։
16 Մատ· Ժը· 21։ Գղ· Ա· 8։
17 Մատ· Իգ· 27։
18 Մար· Ը· 31։ Թ· 30։ Ժ· 33։ Գղ· Թ· 22։
19 Ծն· Է· Մատ· Իգ· 37։

տրուէին , մինչև ան օրը որ Նոյ տապանը մը-
տաւ , և ջրհեղեղը եկաւ ու ամէնը կորսն-
28 ցուց ։ Նմանապէս՝ բնաւր որ Դաւթին օրերը
եղաւ , կ՚ուտէին , կը խմէին , ծախու կ՚առ-
29 նէին , կը ծախէին , կը տնկէին , կը շինէին ։ Բայց
ան օրը որ Դաւթ Սոդոմէն ելաւ , երկինքէն
կրակ ու ծծումբ տեղաց և բոլորն ալ կոր-
30 սնցուց ։ Նոյնպէս պիտի ըլլայ ան օրը՝ որուն
31 մէջ Որդին մարդոյ պիտի յայտնուի ։ Ան օրը՝
ան որ տանիքին վրայ է և իր կարասիները
տանը մէջ , թող վար չիջնէ զանոնք առնե-
լու ։ և ան որ արտին մէջն է՝ նոյնպէս թող
32 ետ չդառնայ ։ Մխիթարենիք բերէք Դաւթին
33 կնիկը ։ Ով որ իր կեանքը կ՚ուզէ ապրեցը-
նել՝ պիտի կորսնցընէ զանիկա , և ով որ կը
34 կորսնցընէ՝ պիտի ապրեցընէ զանիկա ։ Ձե-
ղի կ՚ըսեմ , Ան գիշերը իրարու երկու հոգի մէկ
անկողնի մէջ ըլլան , մէկը պիտի առնուի ու
35 միւսը ձգուի ։ Իրարու երկու կնիկ միասին
աղալու ըլլան , մէկը պիտի առնուի ու միւսը
ձգուի ։ Իրարու երկու հոգի արտի մը մէջ
ըլլան , մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի ։
36 Եւ պատասխան տալով ըսին անոր , Տէր ,
37 ո՞ւր ։ Ան ալ ըսաւ անոնց , Ուր որ մարմին կայ , հոն պիտի ժողվուին ար-
ծիւները ։

ԳԼ ։ ԺԸ

1 Անոնց առակ մըն ալ ըսաւ աս բանին վը-
րայով՝ թէ պէտք է ամէն ատեն աղօթք ը-
2 նել ու չձանձրանալ ։ Ըսաւ , Մէկ դատաւոր
մը կար քաղաքի մը մէջ , որ Աստուծմէ չէր
3 վախնար ու մարդէ չէր ամչնար ։ Եւ նոյն քա-
ղաքին մէջ այրիացած մը կար , որ անոր կու
գար ու կ՚ըսէր , Իրաւունք ըրէ ինծի ի՛ւր հա-
4 դիս իմ ոսոխս ։ Եւ անիկա ժամանակ մը չէր
ուզեր անոր ականջ ընել , բայց ետքը ըսաւ իր մտքին մէջ , Թէ և Աստուծմէ չեմ վախնար ու
5 մարդէ չեմ ամչնար , Գանէ աս այրիացած
դիս ձանձրացընելուն համար իրեն իրաւունք
ընեմ , որ չգայ ամէն ատեն դիս ծեծահարէ ։
6 Եւ Տէրը ըսաւ , Լսեցէ՛ք անիրաւ դատաւորը
7 ինչ կ՚ըսէ ։ Հապա Աստուած իր ընտրեալնե-
րուն իրաւունք պիտի չընէ՞ , որոնք ցորեկ ու
գիշեր իրեն կ՚աղաղակեն , թէև երկայնամիտ
8 ալ ըլլայ անոնց վրայ ։ Ձեզի կ՚ըսեմ որ չու-
տով անոնց իրաւունք պիտի ընէ ։ բայց Որ-
դին մարդոյ երբոր գայ՝ արդեօք հաւատք
պիտի գտնէ՞ երկրի վրայ ։

9 Եւ մէկ քանիներուն , որոնք իրենց ան-
ձերուն վրայ կը վստահանային թէ արդար են ,
և ուրիշները կ՚անարգէին , աս առակը ըսաւ .
10 Երկու մարդ ելան տաճարը աղօթք ընելու ,
11 մէկը փարիսեցի ու միւսը մաքսաւոր ։ Փա-
րիսեցին կայներ էր , ու առանձին այսպէս
աղօթք կ՚ընէր ։ Ով Աստուած , շնորհակալ
եմ քեզմէ , որ ուրիշ մարդոց պէս չեմ՝ յա-
փշտակող , անիրաւ , շնացող , և կամ աս
12 մաքսաւորին պէս ։ Շաբաթը երկու ան-
գամ ծոմ կը պահեմ , ու բոլոր ստացածիս
13 տասանորդը կու տամ ։ Եւ մաքսաւորը հե-
ռուն կայներ էր , ու չէր ուզեր աչքն ալ եր-
կինքը վերցընել , հապա իր կուրծքը ծեծե-
լով կ՚ըսէր , Աստուած , ողորմի ինծի մեղաւո-
14 րիս ։ Ձեզի կ՚ըսեմ թէ ասիկա ան միւսէն ա-
ւելի արդարացած իր տունը իջաւ ։ Վասն զի
ով որ իր անձը կը բարձրացընէ՝ պիտի խո-
նարհի , և ով որ իր անձը կը խոնարհեցընէ՝
պիտի բարձրանայ ։

15 Մանր տղաք ալ բերին իրեն , որ անոնց դպչի ։ ու աշակերտները տեսնելով կը յան-
16 դիմանէին զանոնք ։ Բայց Յիսուս անոնք ի-
րեն կանչելով ըսաւ , Թող տուէք աս մանր
տղոցը որ ինծի գան , և մի արգիլէք զանոնք ,
Վասն զի Աստուծոյ թագաւորութիւնը ա-
17 նոնցինն է ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ով
որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ տղու
մը պէս չընդունի , բնաւ պիտի չմտնէ անոր
մէջը ։

18 Եւ մէկ իշխան մը հարցուց անոր ու ըսաւ ,
Բարի վարդապետ , ի՞նչ գործեմ որ յա-
19 ւիտենական կեանքը ժառանգեմ ։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր , Ինչո՞ւ կու բարի կ՚անուանես .
մէկէն՝ Ի զատ բարի չկայ , ոչ է Աստուած ։
20 Պատուիրանքները դիտես . Շնութիւն մի
ընէր , Սպանութիւն մի ընէր , Գողութիւն մի
ընէր , Սուտ վկայութիւն մի ընէր , Հրու հայ-
21 րդ ու մայրդ պատուէ ։ Ան ալ ըսաւ , Ա-
մէնը ամէնը մանկութենէս Ի վեր պահեր եմ ։
22 Ա՛ս լսելով Յիսուս ըսաւ անոր , Մէկ բան մըն
ալ պակաս է քեզի ։ Հրու բոլոր ունեցածդ
ծախէ՝ և աղքատներուն բաշխէ , ու երկինքը
գանձ պիտի ունենաս , և եկուր իմ հետևէս ։
23 Անիկա երբոր աս բանը լսեց՝ արամեցաւ , ին-
24 չու որ շատ հարուստ էր ։ Եւ Յիսուս երբոր

---

1 Ծն · ԺԹ ։
2 Ծն · ԺԹ · 16 · 24 ։
3 Բ Թես · ա · 7 ։
4 Ած · իգ · 17 ։ Ած · ԺԳ · 15 ։
5 Ծն · ԺԹ · 20 ։
6 Ած · Ա · 39 ։ ԺԳ · 26 · Ած · Ը · 35 ։
7 ԳԼ · Թ · 24 ։ Յովէ · ԺԲ · 25 ։
8 Ած · իգ · 40 · 41 ։ ա Թես · գ · 16 ։
9 Յոբ · ԼԹ · 30 ։ Ած · իգ · 28 ։ —
10 ԳԼ · ԺԱ · 5 ։ իա · 36 ։ Հռոմ · ԺԲ · 12 ։ Եփես · գ · 18 ։ Կող · գ · 2 ։ ա Թես · ե · 17 ։
11 ԳԼ · Ա · 8 ։ Յայտ · գ · 10 ։
12 Եզր · Ա · 37 ։ Բ Պետ · գ · 8 · 9 ։
13 ԳԼ · Ա · 29 ։ ԺԳ · 15 ։
14 Սաղ · ՃԼԷ · 2 ։
15 Եւ · ա · 15 ։ ՃԼ · 2 ։ Յայտ · գ · 17 ։
16 Յոբ · իբ · 29 ։ Ած · իգ · 12 ։ ԳԼ · ԺԳ · 11 ։ Յակ · գ · 6 · ա Պետ · ե · 5 · 6 ։
17 Ած · ԺԳ · 13 ։ Ած · Ժ · 13 ։ ա Կոր · ԺԳ · 20 ։ ա Պետ · բ · 2 ։
18 Ած · Ժ · 15 ։ Ած · ԺԹ · 16 ։ Ած · Ժ · 17 ։
19 Եզ · ի · 12—16 ։ Բ Օր · ե · 16—20 ։ Հռոմ · ԺԳ · 9 ։
20 Եփես · գ · 2 ։ Կող · գ · 20 ։
21 Ած · գ · 19 · 20 ։ ԺԹ · 21 ։ ա Տիմ · գ · 19 ։

անիկա տրտմած տեսաւ, ըսաւ, ՙՈ՞րչափ
դժուար է անոնց՝ որ հարստութիւն ունին,
25 Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։ Քանդի
դիւրին է որ ուղտը ասեղին ծակէն անցնի,
քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորու-
26 թիւնը մտնէ։ Եւ անոնք որ լսեցին կ'ըսէին,
27 Ա՛ով կրնայ փրկուիլ։ Եւ ինքը ըսաւ, ՚Մարդոց կողմանէ անկարելի եղած բանները Աս-
28 տուծոյ կողմանէ կարելի են։ ՚Ու Պետրոս
ըսաւ, Ահա մենք ամէն բան թողուցինք և
29 քու ետևէդ եկանք։ Ու անիկա ըսաւ անոնց,
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի ՚թէ Մարդ մը չկայ՝
որ թողուց տուն, կամ ծնողք, կամ եղբայր-
ներ, կամ կին, կամ որդիներ՝ Աստուծոյ թա-
30 գաւորութեանը համար, ՚Որ պիտի չառնէ
բազմապատիկ աս աստենիս մէջ, և գալու աշ-
խարհին մէջ յաւիտենական կեանքը։

31 ՚Եւ տասներկուքը իր քովը առնելով՝ ը-
սաւ անոնց, Ահա մենք Երուսաղէմ կ'ելլենք,
և մարգարէներուն ձեռքովը Որդւոյ մար-
դոյ համար բոլոր գրուածները պիտի կա-
32 տարուին։ ՚Ինչու որ հեթանոսներուն պիտի
մատնուի, ու ծաղր պիտի ըլլայ և պիտի նա-
33 խատուի, ու պիտի թքնեն անոր, Եւ պիտի
ծեծեն ու սպաննեն անիկա, ու երրորդ օրը
34 յարութիւն պիտի առնէ։ ՚Բայց անոնք աս
բաներէն մէկին ալ չհասկըցան. ու աս խօսքը
անոնցմէ ծածկուած էր, և ըսած բանները չէ-
ին իմանար։

35 ՚Ու եղաւ որ երբ ինքը Երիքովին կը մօ-
տենար, կոյր մը ճամբուն քովը նստեր էր մու-
36 րալ։ Երբոր լսեց բազմութեանը անցնելը,
37 հարցուց թէ ի՞նչ է ան։ Եւ իրեն ըսին թէ
38 Յիսուս Նազովրեցին կ'անցնի։ Ուստի աղա-
ղակեց ու ըսաւ, Յիսուս՝ Որդի Դաւիթ, ողոր-
39 մէ ինծի։ Եւ անոնք որ առջևէն կ'երթային՝
կը յանդիմանէին զանիկա, որ լռէ. բայց ա-
նիկա՝ ալ աւելի կ'աղաղակէր, Որդի Դաւիթ,
40 ողորմէ ինծի։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով՝
հրամայեց բերել որ զանիկա իրեն բերուին, ու
երբոր անիկա մօտեցաւ, հարցուց անոր ու
41 ըսաւ, Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ. անիկա
42 ալ ըսաւ, Տէր, որ աչքերս բացուին։ Եւ Յի-
սուս ըսաւ անոր, Թող բացուին. ՚քու հա-
43 ւատքդ քեզ բժշկեց։ Եւ իսկոյն անոր աչ-
քերը բացուեցան, ու անոր ետևէն կ'երթար,
և փառք կու տար Աստուծոյ. բոլոր ժողո-
վուրդն ալ տեսնելով՝ գՈստուած կը գովա-
բանէին։

ԳԼ· ԺԹ

1 Զաքեոս մաքսապետը։ 11 Տասը ծառային առակը։ 28 Երիքովս
իշու վրայ հեծած՝ փառաւոր հանդէսով Երուսաղէմ կը մըտ-
նէ. 41 քաղաքին վրայ կ'ողբայ. 45 առջարէն դուրս կը հանէ
գնողները և վաճառողները. 47 ամէն օր առաջարին մէջ կը սո-
վորեցնէ. իսկ Հրէից գլխաւորները կ'ուզեն կորընչացնել զանի-
կա, բայց ժողովուրդէն կը վախնան։

1 Եւ մտնելով Երիքովի մէջէն կ'անցնէր։ (2) Եւ
ահա մարդ մը կար՝ անունը Զաքեոս ըսուած,
որ մաքսապետ էր ու հարուստ մէկ մըն էր։
3 Եւ կ'ուզէր տեսնել թէ ով է Յիսուս, ու
բազմութենէն չէր կրնար, ինչու որ հասակով
4 կարճ էր։ Եւ առաջ վազեց ու ժանտաթզե-
նիի մը վրայ ելաւ, որ զանիկա տեսնէ. ին-
5 չու որ անկէ պիտի անցնէր։ Ու երբոր Յիսուս
ան տեղը եկաւ, վեր նայելով զանիկա տե-
սաւ, ու ըսաւ անոր, Զաքեոս, շուտ իրէ,
ասկէ վար իջիր, ինչու որ պետք է ինծի այս-
6 օր քու տունդ կենալ։ Եւ արտորալով վար
իջաւ, և ուրախութեամբ ընդունեց զանիկա։
7 Երբոր ամէնն ալ տեսան, կը տրտնջէին ու կ'ը-
սէին ՙթէ Մեղաւոր մարդու քով մտաւ իջե-
8 ւան ընելու։ Եւ Զաքեոս կայնեցաւ ու ըսաւ
Տէրոջը, Տէր, ահա իմ ունեցածիս կէսը աղ-
քատներուն կու տամ, ՚ու թէ որ զրպարտու-
թեամբ մէկու մը գրկանք ըրած եմ, ՚չորեք-
9 պատիկ կը հատուցանեմ անոր։ Եւ Յիսուս ը-
սաւ անոր, Այսօր աս տանը փրկութիւն ե-
ղաւ. ՚ինչու որ ասիկա ալ ՚Աբրահամի որդի
10 է։ ՚Վասն զի Որդին մարդոյ եկաւ որ կոր-
ստուածը փնտռէ ու փրկէ։

11 Ու երբոր անոնք աս բաները կը լսէին, ա-
ռակ մըն ալ ըսաւ իր երուսաղէմ մօտենա-
լուն համար, և անոնց անանկ կարծելուն
համար թէ շուտ մը Աստուծոյ թագաւորու-
12 թիւնը պիտի յայտնուի։ ՚Ուստի ըսաւ, Մէկ
ազնուական մարդ մը հեռու երկիր դնաց՝
իրեն թագաւորութիւն առնելու և դառնա-
13 լու։ Եւ իր տասը ծառաները կանչելով՝ տա-
ւր միաս տուաւ անոնց, ու ըսաւ անոնց, Բա-
14 նեցուցէք մինչև որ ես գամ։ ՚Եւ անոր
քաղաքացիները զանիկա կ'ատէին, ու դես-
պաններ խրկեցին անոր ետևէն, ըսելով թէ
Ջինք ուզեր որ ասիկա մեր վրայ թագաւո-
15 րութիւն ընէ։ Ու եղաւ որ երբ անիկա թա-
գաւորութիւնը առնելով ետ դարձաւ, իրեն
կանչել տուաւ ան ծառաները՝ որոնց որ ըս-
տակը տուեր էր, որ գիտնայ թէ ով ինչ շահ
16 ըրած է։ Եւ առջինը եկաւ ու ըսաւ, Տէր,
17 քու միտքդ տասը միաս շահ ըրաւ։ Եւ ըսաւ
անոր, Ապրիս, բարի ծառայ, որովհետև

ա Առակ· ժա· 28։ Մատ· ժԹ· 25։ Մար· ժ· 23։
բ Երեմ· լբ· 17։ Զաք· բ· 6։ Մատ· ԺԹ· 26։ ԳԼ· ա· 37։
գ Մատ· ԺԹ· 27։
դ Ը Օր· ԼԳ· 9։
ե Յոբ· խբ· 10։
զ Մատ· ԺԳ· 21։ ԺԷ· 21։ Ի· 17։ Մար· ժ· 32։
է Սաղ· խբ· 6։ Ես· ծգ· 16։
ը Մատ· ԺԷ· 2։ ԳԼ· ժ· 46։
թ ԳԼ· ԺԷ· 19։
ժ ԳԼ· է· 26։ Գող· դ· 21։ ժա· 18։
ի Մատ· Թ· 11։ ԳԼ· է· 30։
ժա ԳԼ· դ· 14։
ժբ ԵԼ· իբ· 1։ ա Թագ· ԺԲ· 3։ բ Թագ· ԺԲ· 6։
ժգ Հռոմ· դ· 11, 12, 16։ Գաղ· գ· 7։
ժդ ԳԼ· ԺԳ· 16։
ժե Մատ· ԺԲ· 11։ Տես Մատ· ժ· 6։ ԺԷ· 24։
ժզ Գող· ա· 6։
ժէ Մատ· իէ· 14։ Մար· ԺԳ· 34։
ժը Յոհ· ա· 11։

քիչ բանին մէջ ե՞ս հաւատարիմ եղար, տասը
18 քաղաքի վրայ իշխանութիւն ունեցիր։ Ու
երկրորդը եկաւ ու ըսաւ, Տէր, քու մնասդ
19 հինգ մնաս շահ բրաւ։ Եւ ըսաւ անոր, Դուն
20 ալ հինգ քաղաքի վրայ եղիր։ Եւ ուրիշ մը
եկաւ ու ըսաւ, Տէր, ահա քու մնասդ՝ որ
21 թաշկինակի մէջ ծրարած կը պահէի. Ես քեզ
դի կը վախնայի քեզմէ, ինչու որ դուն խիստ
մարդ մին ես, չդրած բանդ կը վերցնես ու
22 չսերմանածդ կը հնձես։ Եւ անոր ըսաւ ա-
նոր, Քու բերնէդ քեզ պիտի դատեմ, ով
չար ծառայ. Գիտէիր որ ես խիստ մարդ
մին եմ, չդրած բանս կը վերցնեմ ու չսեր-
23 մանածս կը հնձեմ. Եւ ինչո՞ւ համար իմ ըս-
տակս սեղանաւորներուն չտուիր, որ ես ե-
24 կած ատենս շահովը առնէի անիկա։ Եւ հոն
կայնողներուն ըսաւ, Առէք անկէ մնասը ու
25 տուէք անոր որ տասը մնաս ունի. (Եւ ըսին
26 իրեն, Տէր, անիկա տասը մնաս ունի.) Քան-
զի կ՚ըսեմ ձեզի, թէ ամէն ունեցողին պիտի
տրուի, և չունեցողին ունեցածն ալ անկէ
27 պիտի առնուի։ Բայց ան իմ թշնամիներս՝
որոնք չէին ուզեր որ իրենց վրայ թագաւոր
ըլլամ, հոս բերէք ու իմ առջեւս սպաննե-
28 ցէք։ Եւ այս բաները խօսելէնետեւ՝ յառաջ
դնաց երուսաղէմ երթալու։
29 Ու եղաւ որ երբ Բեթփագէին ու Բեթա-
նիային մօտեցաւ՝ դէպ՚ի ան լեռը որ Ձիթե-
նեաց կ՚ըսուի, իր աշակերտներէն երկուքը
30 խրկեց, եւ ըսաւ, Գացէք դէպի դիմացը եղած
գեղը, և անոր մէջ մտնելնուդ պէս պիտի
գտնէք կապուած աւանակ մը, որուն վրայ
բնաւ մարդ մը նստած չէ. արձրիեցէք անիկա
31 ու բերէք. Եւ թէ որ մէկը ձեզի հարցընէ թէ
ինչո՞ւ կ՚արձրիէք, ասանկ ըսէք անոր, Թէ
32 Տէրոջը պէտք է։ Երբոր գացին անոնք որ
խրկուեցան, ինչպէս որ իրենց ըսուցեր էր՝
33 գտան։ Ու երբոր աւանակը կ՚արձրիէին, ա-
նոր տէրերը ըսին անոնց, Ինչո՞ւ կ՚արձրիէք
34 աս աւանակը։ Անոնք ալ ըսին, Տէրոջը պէտք
35 է. Եւ զանիկա Յիսուսի բերին, Ու իրենց
հանդերձները աւանակին վրայ ձգելով՝ Յի-
36 սուսը հեծցուցին։ Ու երբոր կ՚երթար, իրենց
37 հանդերձները ճամբուն վրայ կը փռէին։ Ու
երբոր ալ մօտեցաւ, և Ձիթենեաց լեռանը
գաւ՚ի վայրէն կ՚իջնէր, աշակերտներուն բոլոր
բազմութիւնը սկսաւ ուրախութեամբ զՀա-
ստուած օրհնել բարձր ձայնով ան բոլոր հրաշք-
38 ներուն համար՝ որ տեսեր էին. Ու կ՚ըսէին,
Օրհնեալ է այս թագաւորը որ Տէրոջը անուա-
նովը կու գայ. Երկինքի մէջ խաղաղութիւն,
39 ու փառք՝ բարձրութեան մէջ։ Եւ բազմա-
թիւ ան ժողովուրդին մէջէն փարիսեցիներուն մէկ քանիները
ըսին անոր, Վարդապետ, այս քու աշակերտ-
40 ներդ յանդիմանէ։ Եւ անիկա պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ձեզի կ՚ըսեմ, թէ որ
ասոնք լուռ կենան, քարերը պիտի աղա-
ղակեն։
41 Ու երբոր մօտեցաւ՝ քաղաքը տեսնելով
42 լացաւ անոր վրայ և ըսաւ, Գիտէ՜ աս քու
օրուանդ մէջ դիտնայիր քու խաղաղութիւնդ,
43 բայց հիմա ծածկուեցաւ քու աչքերէդ։ Ին-
չու որ օրեր պիտի գան քու վրադ՝ Որ թշ-
նամիներդ քու բոլորտիքդ պատնէշ պիտի
չինեն, ու քեզ պիտի պաշարեն, և ամէն կող-
44 մէ քեզ նեղը պիտի ձգեն. Եւ հիմնայատակ
պիտի ընեն քեզ ու քու մէջդ եղած զաւակ-
ներդ, և քար մը քարի վրայ ամենևին պիտի
չմոռան քու մէջդ, Տանոր համար որ չճանչ-
ցար քու այցելութեան ժամանակդ։
45 Եւ տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հա-
46 նել անոր մէջ ծախողները և գնողները. Եւ
ըսաւ անոնց, Գրուած է թէ իմ տունս ա-
ղօթքի տուն է, Բայց դուք աւազակա-
ներու այր ըրիք։
47 Եւ ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր.
Բայց քահանայապետները ու դպիրները և
ժողովուրդին գլխաւորները կը փնտռէին թէ
48 ինչպէս կորսընցնեն զանիկա, Ու բան մը չէին
կրնար գտնել թէ ինչ ընեն, ինչու որ բոլոր
ժողովուրդը անոր կապուեր էին մտիկ ընե-
լու։

ԳԼ· Ի

1 Քրիստոս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Յով.
Յանդիմ. մկրտութեան Տարցումովը։ 9 Ա.յդ ին առակը։ 25
Քրիստոսի պատասխանը կայսրին տուբք տալու վերաբ։ 27
Յարութիւն չկայ բազ. ապատկեցնելը կը պատմեն։ 41
Քրիստոս ինչպէս Դաւիթի որդին կ՚ըլլայ։ 45 Իր աշակերտ-
ներուն կը պատուիրէ զգոյշ կենալ։

1 Ու եղաւ որ ան օրերուն մէկը՝ երբոր տա-
ճարին մէջ ժողովուրդին կը սորվեցնէր և
աւետարանը կը քարոզէր, քահանայապետ-
ները ու գպիրները ծերերուն հետ մէկտեղ
2 վրայ հասան, եւ անոր խօսեցան՝ ըսելով,
3 Ըսուցէ մեզի՝ Ի՞նչ իշխանութիւնով կ՚ընես
այս բաները, կամ ո՞վ է այս իշխանութիւնը
4 քեզի տուողը։ Պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոնց, Ես ալ ձեզի բան մը հարցնեմ՝ և ը-
5 սէք ինծի. Յովհաննէսին մկրտութիւնը եր-
կինքէ՞ն էր թէ մարդոցմէ։ Եւ անոնք մէկերնին

ե Մատ. իե. 21։ ԳԼ. ժգ. 10։
զ Մատ. իե. 24։
է Ղ Թագ. ա. 16։ Յոբ. ժե. 6։ Մատ. ժբ. 37։
ը Մատ. իե. 26։
թ Մատ. ժգ. 12։
ժ Մատ. իե. 29։ Մարկ. գ. 25։ ԳԼ. ը. 18։
ի Մարկ. ժ. 32։
ժա Մատ. իա. 1։ Մարկ. ժա. 1։
ժբ Ղ Թագ. թ. 13։ Մատ. իա. 7։ Մարկ. ժա. 7։ Յովհ. ժբ. 14։
ժգ Մատ. իա. 8։
ժդ Սալ. ՃԺբ. 26։ ԳԼ. ժգ. 35։
ժե ԳԼ. բ. 14։ Եփես. բ. 14։
ժզ Ամբ. բ. 11։
ժէ Յովհ. ժա. 35։
ժը Մատ. ժա. 18։ Յովհ. է. 19։ ը. 37։
ժթ —
ի Մատ. իա. 23։
Ի Գոր. գ. 7։ է. 27։

ա Ես. իթ. 3, 4։ Եր. իե. 3, 6։ ԳԼ. իա. 20։
բ Դան. թ. 24։ ԳԼ. ա. 68, 78։ ա Պետ. բ. 12։
գ Մատ. իա. 12։ Մարկ. ժա. 11, 15։
դ Մատ. իգ. 2։ Մարկ. ժգ. 2։ ԳԼ. իա. 6։
ե Յով. ՃԺ. 7։
զ Երեմ. է. 11։

6 նին խորհեցան ու ըսին, Թէ որ ըսենք՝ Երկինքէն,
պիտի ըսէ, Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր. իսկ Թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ, ժողովուրդը մեզ պիտի քարկոծեն. †ինչու որ
7 համոզուած են Թէ Յովհաննէս մարգարէ էր։ Եւ պատասխան տուին Թէ չգիտեն
8 դիտեր ուսկից էր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր Թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ ասոնք։

9 Սկսաւ ասոնց առակը ըսել ժողովուրդին. †Մէկ մարդ մը այգի տնկեց և զանիկա մշակներու յանձնեց, ու ինքը օտար երկիր գնաց
10 Թողով՝ շատ ժամանակ մնաց։ Եւ առնելին ծառայ մը խրկեց մշակներուն, որ այգիին պտուղէն անոր տան. իսկ մշակները ծեծեցին
11 զանիկա ու պարապ ճամբեցին։ Եւ ուրիշ ծառայ մըն ալ խրկեց. իսկ անոնք զանիկա ալ ծեծեցին, անարգեցին ու պարապ ճամբեցին։
12 Ու երրորդ մըն ալ խրկեց. իսկ անոնք զանիկա
13 ալ վիրաւորեցին ու դուրս հանեցին։ Անտէրը այգիին տէրը ըսաւ, Ի՞նչ ընեմ. իմ սիրելի որդիս խրկեմ, գուցէ զանիկա տեսնելով ամչնան։
14 Բայց մշակները երբոր տեսան զանիկա, իրարու հետ խորհուրդ ըրին՝ ըսելով, Ասիկա է ժառանգը, եկէք զանիկա սպաննենք՝ որ ժառանգութիւնը մերը ըլլայ։
15 Եւ զանիկա այգիէն դուրս հանեցին ու սպանին. ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ
16 անոնց. Պիտի գայ ու կորնչցնէ ան մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի տայ։ Երբոր
17 ա՛ն լսեցին՝ ըսին, Քաւ լիցի։ Եւ ինքը անոնց նայելով ըսաւ, Հապա ի՞նչ է սա գրուածը, Թէ †Ան քարը որ չինողները մերժեցին, ա-
18 նիկա անկիւնին գլուխը եղաւ։ Ամէն ով որ ան քարին վրայ իյնայ՝ պիտի կտրտուի, ևս որու վրայ որ իյնայ՝ պիտի փտրէ զանիկա։
19 Եւ քահանայապետները ու գիպուածները կը փնտռէին Թէ ինչ-նոյն ժամուն ձեռք զարնեն անոր, բայց ժողովուրդէն վախցան. քանզի իմացան որ ան առակը իրենց համար ը-սաւ։

20 †Ու Խուճը չտբմար սպասելով, խրկեցին քանի մը խարեբայ մարդիկ՝ որոնք կեղծաւորաբար ինքզինքնին արդար կը ձևացնէին, որ զանիկա խօսքով բռնեն՝ տէրութեան և կառավարչին իշխանութեանը պանի-
21 կա մատնելու։ Ու անոր հարցուցին ըսելով, †Վարդապետ, գիտենք որ չիտակ կը խօսիս ու կը սորվեցընես, և աչառութիւն չես ըներ, հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան
22 կը սորվեցընես։ Մեկի արժա՞ն է կայսրին
23 տուրք տալ Թէ չէ։ Եւ անոնց խորամանկութիւնը հասկնալով՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ

24 դիս կը փորձէք. Ցուցուցէք ինծի դահեկան մը։ Որո՞ւն պատկերը ու գիրը ունի։ Պա-
25 սասան տուին ու ըսին, Կայսրինը։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց, Ուրեմն ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք, և ան որ Աստուծոյն է՝ Աս-
26 տուծոյ տուէք։ Եւ չկրցան զանիկա խօսքով մը բռնել ժողովուրդին առջեւը, ու զարմանալով անոր պատասխանին վրայ՝ լռեցան։
27 Եւ †Սադուկեցիներէն ոմանք եկան, (†որոնք հակառակութիւն կ'ընեն Թէ յարութիւն
28 չկայ,) և անոր հարցուցին ըսելով, Վարդապետ, †Մովսէս մեզի գրեց, Թէ որ մէկուն եղբայրը կնիկ ունենալով մեռնելու ըլլայ, ու մեռած առնը զաւակ չունենայ, անոր եղբայրը առնէ ան կնիկը և իր եղբօրը
29 զաւակ հանէ։ Արդ եօթը եղբայրներ կային. ու առաջինը կնիկ մը առնելով՝ զաւակ չու-
30 նեցած մեռաւ։ Երկրորդն ալ առաւ ան կնի-
31 կը, և ինքն ալ մեռաւ առանց զաւակի։ Եր-րորդն ալ առաւ զանիկա, նմանապէս եօթն
32 ալ, ու զաւակ չձգեցին ու մեռան։ Ամենէն
33 ետքը կնիկն ալ մեռաւ։ Ուրեմն յարութեան առնը անոնցմէ որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ, յինչու որ եօթն ալ զանիկա կնիկ ունեցան։ Եւ
34 Յիսուս պատասխան տալով անոնց ըսաւ, Աս աշխարհս որդիքը կնիկ կ'առնեն ու կու-
35 կան կը տրուին։ Բայց անոնք որ արժանի պիտի ըլլան ան աշխարհին հասնելու ու մեռելներէն յարութիւն առնելուն, ոչ կնիկ կ'առնեն և ոչ
36 կուկան կը տրուին. Որովհետև ալ չեն կրնար մեռնիլ. քանզի հրեշտակներուն հաւասար են, ու Աստուծոյ որդիք են, †ինչու որ յարութեան
37 որդիք են։ Բայց մեռելներուն յարութիւն առնելը †Մովսէս ալ խնացուց մորենիին պատմութեանը մէջ, երբոր կը կոչէ Տէրը՝ Աբրահամին Աստուածը, ու Իսահակին Աստուածը,
38 և Յակոբին Աստուածը։ Ու Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա կենդանիներուն,
39 †ինչու որ ամէնը անոր կենդանի են։ Եւ դպիրներէն մէկ քանին պատասխան տուին ու
40 ըսին, Վարդապետ, աղեկ ըսիր։ Ու ալ մէկը համարձակութիւն չեր ըներ անոր բան մը հարցնելու։

41 Եւ ըսաւ անոնց, †Ի՞նչպէս կ'ըսեն Թէ Քրիս-
42 տոս Դաւիթի որդին է. Եւ ինքը Դաւիթ Սաղմոսներուն գրքին մէջ կ'ըսէ, †Տէրը իմ
43 Տիրոջս ըսաւ, Նստէ իմ աջ կողմս, Մինչեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
44 ընեմ։ Ուրեմն Դաւիթ որ զանիկա Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անոր որդին կ'ըլլայ։
45 †Եւ բոլոր ժողովուրդին առջեւը ըսաւ իր
46 աշակերտներուն, †Զգուշացէք դպիրներէն, որոնք կ'ուզեն փառաւոր հանդերձներով պը-

---

† Մատ. ժգ. 5։ Ղկ. ը. 29։
† Մատ. իա. 33։ Մրկ. ժբ. 1։
† Ա Կոր. ժե. 42։ Մատ. իբ. 22։
† Մատ. իա. 42։
† Դան. բ. 34, 35։ Մատ. իա. 44։
† Մատ. իբ. 15։
† Մատ. իբ. 16։
† Մատ. իբ. 14։
† Մատ. իբ. 23։ Մրկ. ժբ. 18։
† Գոր. իգ. 6, 8։
† Բ Օր. իե. 5։
† Ա Կոր. ժե. 42։ Ա Յովհ. գ. 2։
† Հռոմ. ը. 23։
† Եբ. գ. 6։
† Հռոմ. գ. 10, 11։
† Մատ. իբ. 42։ Մրկ. ժբ. 35։
† Սաղ. ճժ. 1։ Գոր. բ. 34։
† Մատ. իգ. 1։ Մրկ. ժբ. 38։

ատեալ , [a]և շուկաներուն մէջ բարեւներ կը սի-
րեն , ու ժողովարաններուն մէջ՝ առաջին ա-
թոռները , և ընթրիքներու մէջ՝ առաջին
47 բազմոցները · [b]Որոնք որբևարիներուն տուներ
կ՚ուտեն , ու [c]երեսպաշարութեամբ աղօթք կ՚ե-
րկարցնեն .ասոնք աւելի դատա-
պարտութիւն պիտի ընդունին ։

ԳԼ · ԻԱ.

1 [d]Քրիստոս կը գովէ աղքատ որբևարին · 5 կը նախատճանէ տա-
ճարին ու երեսպաշարութիւնը · 25 նաև վերջին օրուան
նշանները · 34 կը յայտնէ որ արմատն ըլլար ։

1 Ու նայելով՝ [e]տեսաւ հարուստները որ իրենց
2 ընծաները գանձանակը կը ձգէին · Մէկ անտանկ
որբևարի մըն ալ տեսաւ , որ հոն երկու լու-
3 մայ ձգեց ։ Ու ըսաւ , Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզ-
դի [f]որ աս աղքատ որբևարին ամենէն աւե-
4 լի ձգեց · Ինչու որ ամէն անոնք իրենց աւել-
ցածէն Աստուծոյ ընծաներուն մէջը ձգեցին ,
բայց ասիկա իր չքաւորութենէն բոլոր իր ու-
նեցած ապրուստը ձգեց ։
5 [g]Ու երբոր մէկ քանիները տաճարին համար
կ՚ըսէին թէ Գեղեցիկ քարերով ու նուէրնե-
6 րով զարդարուած է , ըսաւ , Այո բաները որ
կը տեսնէք , օրեր պիտի գան [h]որ անոնք-
քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ որ չքակուի ։
7 Հարցուցին իրեն ու ըսին , Վարդապետ , ե՞րբ
պիտի ըլլան աս բաները , և [i]ի՞նչ է նշանը՝
8 երբոր աս բաները պիտի ըլլան ։ Ան ալ ըսաւ ,
[j]Զգոյշ կեցէք՝ չխաբուիք , ինչու որ շատերը
պիտի գան իմ անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ
Քրիստոսը , ու ժամանակը մօտեցած է . ուրեմն
9 անոնց հետևէն չերթաք ։ Բայց երբոր լսէք
պատերազմներ և խռովութիւններ՝ մի վախ-
նաք , ինչու որ պէտք է առաջ աս բաները
10 ըլլան , բայց վախճանը իսկոյն չէ ։ [k]Անտանկ
ըսաւ անոնց , Ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ ,
ու թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան վրայ ·
11 Եւ տեղ տեղ մեծ երկրաշարժութիւններ պի-
տի ըլլան՝ ու սովեր և մահատարաժամներ ,
նաև երկինքէն սոսկալի բաներ և մեծ նշան-
12 ներ պիտի ըլլան ։ [l]Բայց աս ամէն բաներէն
առաջ իրենց ձեռքերը ձեզի պիտի զարնեն
ու հալածեն , և ժողովարանները ու [m]բան-
տերու պիտի մատնեն . և [n]իմ անունիս հա-
մար [o]թագաւորներու ու կուսակալներու առ-
13 ջև պիտի տարուիք ։ [p]Եւ սա բանէդ վերջը ձեզ
14 դի վկայութիւն մը պիտի ըլլայ ։ [q]Ուստի ձեր
սրտին մէջը դրէք՝ որ առաջուց չմտածէք
15 պատասխան տալու վրայով ։ Վասն զի ես ձեզ

[a] Գլ · ժա · 43 ։
[b] Մատ · իգ · 14 ։
[c] Մար · ժբ · 41 ։
[d] ր Կոր · բ · 12 ։
[e] Մատ · իգ · 1 ։ Մար · ժգ · 1 ։
[f] Գլ · ժԹ · 44 ։
[g] Մատ · իգ · 4 ։ Մար · ժգ · 5 ։ Եփես · ե · 6 ։ ր Թես · բ · 5 ։
[h] Մատ · իգ · 7 ։
[i] Մար · ժգ · 9 ։ Ցայս · բ · 10 ։
[j] Գործ · գ · 3 ։ ե · 15 ։ ժբ · 4 ։ ժգ · 24 ։
[k] ա Պետ · բ · 13 ։
[l] Գործ · իե · 23 ։
[m] Փիլ · ա · 28 ։ բ Թես · ա · 5 ։
[n] Մատ · ժ · 19 ։ Մար · ժգ · 11 ։ Գլ · ժբ · 11 ։
[o] Գործ · գ · 10 ։
[p] Միք · ե · 6 ։ Մար · ժգ · 12 ։
[q] Գործ · ե · 58 ։ ժբ · 2 ։
[r] Մատ · ժ · 22 ։
[s] Մատ · ժ · 30 ։
[t] Մատ · իգ · 15 ։ Մար · ժգ · 14 ։
[u] Դան · է · 26 , 27 ։ Ջոբ · ժա · 1 ։
[v] Մատ · իգ · 19 ։
[w] Դան · է · 27 ։ ժբ · 7 ։ Հռոմ · ժ · 25 ։
[x] Մատ · իգ · 20 ։
[y] Մար · ժգ · 24 ։ բ Պետ · գ · 10 · 12 ։
[z] Մատ · իգ · 29 ։
[aa] Մատ · իգ · 30 ։
Ցայս · ա · 7 ։ ժգ · 14 ։
[bb] Հռոմ · բ · 19 · 23 ։
[cc] Մատ · իգ · 32 ։ Մար · ժգ · 28 ։
[dd] Մատ · իգ · 55 ։
[ee] Հռոմ · ժգ · 15 ։ ա Թես · է · 6 ։ ա Պետ · գ · 7 ։

դի բերան ու իմաստութիւն պիտի տամ , [r]ո-
րուն պիտի չկրնան դէմ խօսիլ կամ դէմ կե-
16 նալ ձեր ամէն հակառակորդները ։ Եւ [s]ալե-
ւոր ձեր մանուկ ծնողքներէ ու եղբայրներէ և
ազգականներէ ու բարեկամներէ , [t]ու ձեզմէ
17 պիտի սպաննեն · [u]Եւ իմ անունս համար
18 ամենուն ատելի պիտի ըլլաք · [v]Բայց մէկ
19 մազ մը ձեր գլխէն պիտի չկորսուի ։ Ձեր հա-
րատութիւնովը Հոգիներդ պիտի առնաք ։
20 [w]Ու երբոր տեսնէք Երուսաղէմը չորս կող-
մէն զօրքերով պատած , անատեն գիտցէք որ
21 անոր աւերումը մօտ է ։ Անատեն Հրէաստա-
նի մէջ եղողները լեռները թող փախչին , ու
անոր մէջ եղողները թող հեռանան , և անոնք
որ ագարակներն են՝ թող չմտնեն անոր մէջը ։
22 Վասն զի ան օրերը վրէժխնդրութեան օրեր
23 են , [x]որ բոլոր գրուածները կատարուին ։ [y]Բայց
վայ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուող-
ներուն , [z]ինչու որ մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ
երկրին վրայ , ու բարկութիւն [aa]այս ժո-
24 ղովուրդին վրայ · Եւ սուրի բերնով պիտի
իյնան , ու բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի տա-
րուին · ու Երուսաղէմ ազգերուն ոտից կոխան
պիտի ըլլայ , [bb]մինչև որ ազգերուն ժամանակ-
25 ները լմննան ։ [cc]Ու արեգակին և լուսնին ու
աստղերուն վրայ նշաններ պիտի ըլլան , ու երկ-
րի վրայ ազգերը ապշութեամբ պիտի տագնա-
պին , և ծովը ու ալիքները պիտի դոռան ·
26 Մարդոց սիրտերը պիտի նուաղին երկիւղ վա-
խէն՝ և աշխարհի վրայ գալու բաներուն սպա-
սելէն , [dd]ինչու որ երկնից զօրութիւնները պի-
27 տի շարժին ։ Եւ անատեն պիտի տեսնեն
Որդին մարդոյ [ee]ամպի մէջ եկած զօրութիւնով
28 ու մեծ փառքով ։ Ու երբոր աս բաները սկսին
ըլլալ , ելէք ու դուխնիդ բարձրացուցէք , [ff]ին-
չու որ ձեր փրկութիւնը մօտ է ։
29 [gg]Եւ առակ մը բսաւ անոնց , Ցեսէք թզե-
30 նին ու ամէն ծառերը · Երբոր կը բողբոջին ,
տեսնելով՝ դուք ձեզմէ կ՚իմանաք թէ ալ
31 ամառը մօտ է ։ Նոյնպէս ալ դուք երբոր աս
բաները եղած տեսնէք , գիտցէք որ Աստու-
32 ծոյ թագաւորութիւնը մօտ է ։ Ճշմարիտ կը-
սեմ ձեզի , որ աս ազգը պիտի չանցնի , մին-
33 չև որ աս ամէն բաները ըլլան ։ [hh]Երկինք ու
երկիր պիտի անցնին , բայց իմ խօսքերս չեն
34 պիտի չանցնին ։ Իսկ դուք [ii]զգուշացէք ձեր
անձերուն , չըլլայ որ սիրտերնիդ կերուխու-
մով ու գինովութիւնով և աշխարհայինն գրաղ-
ծութիւններով ծանրանայ , ու յանկարծակի ան
35 օրը ձեր վրայ հասնի · [jj]Վասն զի բոլոր երկ-

բին երեսը բնակողներուն ամենուն վրայ՝ ո-
36 րոգայթի մը պէս պիտի հասնի։ Ուստի ար-
թուն կեցէք, ու ամէն ատեն աղօթք ըրէք,
որ արժանի ըլլաք ան բոլոր ըլլալու բան-
բին ազատուելու եւ Որդւոյ մարդոյ առջեւ
կանգնելու։
37 Ու ցորեկները տաճարին մէջ կը սորվեցը-
նէր, եւ գիշերները կ'ելլէր Ձիթենեաց լսուած
38 լեռը կը կենար։ Եւ բոլոր ժողովուրդը առ-
տուանց կանուխ կուգին կ'երթային տաճարը՝
իր խօսքը լսելու։

ԳԼ· ԻԲ

1 Բաղարջակերաց տօնը մօտեցաւ որ Զատիկ
2 կ'ըսուէր։ Եւ քահանայապետները ու դպիր-
ները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զա-
նիկա, քանզի ժողովուրդէն կը վախնային։
3 Եւ Սատանան իսկարիովտացի մականուա-
նեալ Յուդային ներսը մտաւ, որ անիկա տաս-
4 ներկուքին համրանքէն էր։ Եւ գնաց քա-
հանայապետներուն ու խղճանիներուն հետ
խօսք ըրաւ թէ ինչպէս զանիկա մատնէ ա-
5 նոնց։ Անոնք ալ ուրախացան եւ խոստացան
6 անոր արծաթ տալ։ Ու ինքը վրան առաւ, և
պատեհութիւն մը կը փնտռէր որ զանիկա
մատնէ անոնց առանց բազմութեանը ժող-
վուելուն։
7 Եւ բաղարջակերաց օրը եկաւ, որուն մէջ
8 պէտք էր զատիկը մորթել։ Ու խրկեց Պետ-
րոսը և Յովհաննէսը ու ըսաւ, Գացէք պատ-
9 րաստեցէք մեզի զատիկը որ ուտենք։ Անոնք
ալ ըսին անոր, Ո՞ւր կ'ուզես որ պատրաս-
10 տենք։ Եւ ըսաւ անոնց, Ահա երբոր քաղա-
քը մտնէք, ձեզի մարդ մը պիտի պատահի
որ ջուր չուրի սափոր մը կը տանի. անոր
հետեւեցէք ան տունը՝ ուր որ ինքը կը
11 մտնէ. եւ ան տանտէրը էսկսէք, Վար-
դապետը կ'ըսէ քեզի, Ո՞ւր է օթեւանը՝ որ

հոն աշակերտներուս հետ միկտեղ զատիկը
12 ուտեմ։ Ան ալ ձեզի յարդարուած մեծ վեր-
նատուն մը պիտի ցուցնէ, հոն պատրաստե-
13 ցէք։ Եւ գացին գտան ինչպէս որ իրենց ը-
սաւ, ու զատիկը պատրաստեցին։
14 Ու երբոր ժամը հասաւ՝ սեղան նստաւ,
15 և տասներկու առաքեալները իր հետը։ Ու
ըսաւ անոնց, Փափաքելով փափաքեցայ որ
աս զատիկը ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուե-
16 լէս առաջ։ Քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ ալ բնաւ
ասկէ պիտի չուտեմ՝ մինչեւ որ Աստուծոյ
17 թագաւորութեանը մէջ կատարուի։ Եւ գա-
ւաթը առաւ, գոհացաւ ու ըսաւ, Առէք ա-
18 սիկա ու բաժնեցէք ձեր մէջը. Քանի որ
ձեզի կ'ըսեմ որ բնաւ որթին բերքէն պիտի
չխմեմ՝ մինչեւ որ Աստուծոյ թագաւորութի-
նը գայ։
19 Եւ հաց առաւ, գոհացաւ, կտրեց և տուաւ
անոնց ու ըսաւ, Ա՛ս է իմ մարմինս, որ ձեզի
համար տրուած է. Սասիկա բրէք զիս յիշելու
20 համար։ Նոյնպէս ալ գաւաթը ընթրի-
քէն ետև ու ըսաւ, Ա՛ս գաւաթը նոր ուխտ
է իմ արիւնովս, որ ձեզի համար կը թափուի։
21 Բայց ահա զիս մատնողին ձեռքը հետս
22 սա սեղանս է։ Եւ յիրաւի Որդին մարդոյ կ'եր-
թայ՝ Քնաստոր որ սահմանուած է, բայց վայ
ան մարդուն՝ որուն ձեռքով անիկա կը մատ-
23 նուի։ Եւ անոնք սկսան միջերնին հարցու-
փորձ ընել՝ թէ երենցմէ ալ է որ ան բանը
պիտի ընէ։
24 Վէճ մըն ալ եղաւ անոնց մէջը՝ թէ երենց-
25 մէ ալ մեծ պիտի սեպուի։ Եւ անիկա ըսաւ
անոնց, Ազգաց թագաւորները անոնց կը տի-
րեն, և անոնք որ կ'իշխեն անոնց՝ բարերար կը
26 կոչուին. Բայց դուք անանկ պիտի չըլլաք,
Հապա ան որ ձեր մէջը մեծ է՝ պզտիկին պէս
թող ըլլայ, և առաջնորդը՝ սպասաւորին պէս։
27 Քանզի ո՞վ է մեծը, սեղան նստողը թէ սպա-
սաւորը. չէ՞ որ սեղան նստողը. Բայց ես ձեր
28 մէջը սպասաւորի մը պէս եմ։ Եւ դուք
անոնք էք՝ որ միշտ հետս կը կենայիք
29 իմ փորձութիւններուս մէջ. Ես ալ ձեզի
[illegible] ուխտ կ'ընեմ, ինչպէս որ իմ
Հայրս ինծի թագաւորութիւն մը ուխտ ըրաւ.
30 Որ դուք իմ սեղանիս ուտէք ու խմէք իմ
թագաւորութեանս մէջ, Եւ աթոռներու վրայ
նստիք՝ Իսրայէլի տասներկու ցեղերը դա-
տելու։

ա թ Եես. է. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ Ժգ. 15։
գ Մատ. իգ. 42։ իէ. 13։ Մար. Ժգ. 33։
դ ԳԼ. Ժբ. 1։
ե Սալ. ա. 5։ Եփես. գ. 13։
զ Յովհ. բ. 1, 2։
է ԳԼ. իբ. 39։

ը Մատ. իզ. 2։ Մար. Ժգ. 1։
թ Սալ. բ. 2։ Յովհ. Ժա. 47։ Գոր. գ. 27։
ժ Մատ. իգ. 14։ Մար. Ժգ. 10։ Յովհ. Ժգ. 2, 27։
ի Ջաք. Ժա. 12։
ժա Մատ. իգ. 17։ Մար. Ժգ. 12։

ժբ Մատ. իգ. 20։ Մար. Ժգ. 17։
ժգ ԳԼ. Ժգ. 15։ Գոր. Ժ. 41։ Յայտ. ԺԹ. 9։
ժդ Մատ. իգ. 29։ Մար. Ժգ. 25։
ժե Մատ. իգ. 26։ Մար. Ժգ. 22։
ժզ ա Կոր. Ժա. 24։
ժէ ա Կոր. Ժ. 16։

ժը Սալ. խա. 9։ Մատ. իգ. 21, 23։ Մար. Ժգ. 18։ Յովհ. Ժգ. 21, 26։
ժթ Մատ. իգ. 24։
ի Գոր. բ. 23։ գ. 28։
իա Մատ. իգ. 22։ Յովհ. Ժգ. 22, 25։
իբ Մար. ԺԹ. 33։ ԳԼ. ԺԹ. 46։

իգ Մատ. ի. 25։ Մար. Ժ. 42։
իդ Մատ. ի. 26։ ա Պետ. է. 5։
իե ԳԼ. ԺԹ. 48։
իզ ԳԼ. Ժբ. 37։
իէ Մատ. ի. 28։ Յովհ. Ժգ. 13, 14։ Փիլ. բ. 7։
իը Եբր. է. 15։
իթ Մատ. իգ. 47։

ի ԳԼ. Ժբ. 32։ բ Կոր. ա. 7։ բ Տիմ. բ. 12։
իա Մատ. բ. 11։ ԳԼ. Ժգ. 15։ Յայտ. ԺԹ. 9։
իբ Սալ. խԹ. 14։ Մատ. ԺԹ. 28։ ա Կոր. գ. 2։ Յայտ. գ. 21։

31 Եւ Տէրը ըսաւ, Սիմոն, Սիմոն, ահա Սատանան ձեզ փնտռեց, որ ցորենի պէս խառ-
32 խէ. Բայց ես քեզի համար աղօթք ըրի որ քու հաւատդ չպակսի. և դուն երբոր դար-
33 ձի դաս՝ քու եղբայրներդ զՀաստատէ։ Իսկ ինքը ըսաւ անոր, Տէր, ես պատրաստ եմ քի-
34 զի հետ բանտ երթալու ալ, մեռնելու ալ։ Եւ անոնկա ըսաւ, Պետրա, քեզի կ'ըսեմ որ այսօր հաւը պիտի չխօսի՝ մինչև որ դուն ե-
35 րեք անգամ ուրանաս՝ ըՁԷՀ ԹԷ զիս չես ճանչնար։ Եւ ըսաւ անոնց, Երբոր ձեզ խրկեցի ա-
36 ռանց քսակի ու պարկի և կօշիկներու, բանի մը կարօտ եղա՞ք։ Անոնք ալ ըսին, Բանի մըն ալ չէ. եւ ըսաւ անոնց, Բայց հիմա ան որ քսակ ունի՝ Թող զԱՒԳ առնէ, նոյնպէս ալ պարկը. և ան որ ՉՒՆԻ չունի, Թող իր հանդերձը ծախէ
37 ու իրեն Թուր մը ծախու առնէ. Քանզի կ'ը-սեմ ձեզի որ աս գրուած բանն ալ պէտք է որ իմ վրաս կատարուի, զԵւ անօրէններու հետ սեպուեցաւ. քանզի ինչ որ ինծի համար
38 ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ Է՝ կատարուելու վրայ է։ Անոնք ալ ըսին, Տէր, ահա հոս երկու Թուր կայ. ան ալ ըսաւ անոնց, Հերիք են։
39 Ու ելաւ իր սովորութեանը պէս ՁԻթենենայ լեռը գնաց. աշակերտներն ալ իր ետևէն
40 գացին։ Երբոր ան տեղը հասաւ՝ ըսաւ ա-նոնց, Աղօթք ըրէք որ փորձութեան մէջ չը-
41 մտնէք։ Եւ ինքը անոնցմէ քառասնեայ քար-ընկէցի մը չափ, ու ծնկաց վրայ դնելով աղօթք
42 կ'ընէր, Ո՛ Կ'ըսէր, Հայր, Թէ որ կ'ուզես՝ աս գաւաթը ինծմէ անցուր. Բայց չէ Թէ իմ
43 կամքս՝ հապա քուկդ Թող ըլլայ։ Ու երկինքէն Հրեշտակ մը երևցաւ անոր և կը զօրա-
44 ցընէր զանիկա. Ու առատիկ նեղութեան մէջ ըլլալով՝ աւելի ջերմեռանդութեամբ աղօթք
45 կ'ընէր։ Եւ իր քրտինքը արիւնի մեծ կա-թիլներու պէս էր, որ գետնին կը Թափուէր։
46 Եւ աղօթքէն ելլելով աշակերտներուն գը-ալ եկաւ, ու գտաւ անոնք տրտմութենէն
47 քնացած. Եւ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ կը քնա-նաք. Հարթ աղօթք ըրէք որ փորձութեան մէջ չմտնէք։
48 Դեռ Յիսուս ըսաւ անոր, Յուդա, Համբու-
49 րիկով կը մատնես Որդին մարդոյ։ Երբոր ա-

Նոր բոլորտիքը եղողները տեսան ինչ որ պիտի ըլլար, ըսին անոր, Տէր, Թուրով զարնե՞նք։
50 Եւ անոնցմէ մէկը քահանայապետին ծա-ռային զարկաւ ու մէկդի Հանեց անոր ա-
51 կանջը։ Պատասխան առաւ Յիսուս ու ը-սաւ, Թող տուէք մինչև աս տեղը. և դը-
52 պաւ անոր ականջին ու բժշկեց զանիկա։ Եւ Յիսուս իր վրայ եկող քահանայապետներուն ու տաճարին իշխաններուն ու ծերերուն ը-սաւ, Իբր Թէ աւազակի՞ վրայ ելած տես-
53 րով ու բիրերով։ Ամէն օր ձեզի հետ էի տաճարին մէջ, և ինծի ձեռք չզարկիք. Բայց աս է ձեր ժամանակը ու խաւարին իշխա-նութիւնը։
54 Եւ զանիկա բռնելով տարին ու քահանա-յապետին տունը մտցուցին. Պետրոս ալ հե-
55 ռուանց ետևէն կ'երթար։ Երբոր կրակ վառեցին գաւիթին մէջ ու միասին նստան,
56 Պետրոս ալ նստաւ անոնց մէջը։ Մէկ աղա-խին մը անանկով զանիկա որ կրակին քովը նստած էր, նայեցաւ անոր ու ըսաւ, Ասիկա
57 ալ անոր հետն էր։ Բայց Պետրոս ուրացաւ զանիկա ու ըսաւ, Կնիկ, ես անիկա չեմ ճանչ-
58 նար։ Եւ քիչ մը հետը մէկ ուրիշ մը տես-նաւ զանիկա ու ըսաւ, Դուն ալ անոնցմէ ես. և Պետրոս ըսաւ, Մարդ, ես ՉԵՄ։
59 Եւ ժամու մը չափ անցնելէն հետ՝ ուրիշ մըն ալ կը պնդէր ու կ'ըսէր, Ճշմարիտ ասիկա ալ
60 անոր հետն էր, ինչու որ Գալիլեացի է։ Բայց Պետրոս ըսաւ, Մարդ, չեմ գիտեր ինչ կը դրացիս դուն. և քանի որ իր խօսքը բերա-
61 նէն կ'ելլար՝ նոյն հաւը խօսեցաւ։ Եւ Տէրը դար-ձաւ ու Պետրոսին նայեցաւ. Պետրոս ալ միտքը բերաւ Տէրոջը խօսքը որ իրեն ըսեր էր Թէ Գիս հաւը չխօսած՝ երեք անգամ
62 պիտի ուրանաս զիս։ Ու Պետրոս դուրս ել-լելով դառնապէս լացաւ։
63 Եւ ան մարդիկը որ Յիսուսը կը պահէին,
64 ծաղր կ'ընէին զանիկա ու կը ծեծէին. Եւ ա-նոր աչքերը ծածկելով՝ անոր երեսին կը զար-նէին, ու կը հարցընէին իրեն ըսելով, Մար-
65 գարէացիր՝ ո՞վ է ան որ քեզի զարկաւ։ Եւ ուրիշ շատ բաներ կը հրուցէին իրեն հայհո-յելով։
66 Ու երբոր առաւօտ եղաւ՝ Ժողովուրդին ծե-րակոյտը, քահանայապետները և գրիչները Ժողովեցան, ու տարին զանիկա իրենց ա-ռաջը՝ և ըսին, Թէ որ Քրիստոսը դուն ես՝
67 ըսէ մեզի։ Ըսաւ անոնց, Թէ որ ձեզի ըսեմ

ա Պետ. Ե. 8։
բ Ածմ. Թ. 9։
գ Յովհ. ԺԵ. 9. 11. 15։
դ Սաղ. ծա. 15։ Յովհ. իա. 15. 16. 17։
ե Մատ. իգ. 34։ Մարկ. Ժգ. 30։ Յովհ. Ժգ. 38։
զ Մատ. Ժ. 9։ ԳԼ. Թ. 3։ Ժ. 4։
է Ես. Ծգ. 12։ Մարկ. ԺԵ. 28։
ը Մատ. իգ. 36։ Մարկ. Ժգ. 32։ Յովհ. Ժբ. 1։
թ ԳԼ. իա. 37։
ժ Մատ. գ. 13։ իգ. 41։ Մարկ. Ժգ. 38։
ի Մատ. Ժ. 9։ ԳԼ. Թ. 3։ Ժ. 4։
լ Մատ. իգ. 39։ Մարկ. Ժգ. 35։
խ Յովհ. ՃԺ. 30։ ԺԸ. 38։
ծ Մատ. Լ. 50։ գ. 38։
կ Մատ. գ. 11։
հ Յովհ. Ժբ. 27։ Եբր. Է. 7։
ձ Ես. 40։
ղ Մատ. իգ. 47։ Մարկ. Ժգ. 43։
ճ Յովհ. Ժբ. 3։
մ Մատ. իգ. 51։ Մարկ. Ժգ. 47։ Յովհ. Ժբ. 10։
յ Մատ. իգ. 55։ Մարկ. Ժգ. 48։
ն Յովհ. Ժբ. 27։
շ Մատ. իգ. 57։
ո Մատ. իգ. 58։ Յովհ. Ժբ. 15։
չ Մատ. իգ. 69։ Մարկ. Ժգ. 66։ Յովհ. Ժբ. 18։
պ Մատ. իգ. 71։ Մարկ. Ժգ. 69։ Յովհ. Ժբ. 25։
ջ Մատ. իգ. 73։ Մարկ. Ժգ. 70։ Յովհ. Ժբ. 26։
ռ Մատ. իգ. 75։ Մարկ. Ժգ. 72։
ս Մատ. իգ. 34. 75։ Յովհ. Ժգ. 38։
վ Մատ. իգ. 67. 68։ Մարկ. Ժգ. 65։
տ Մատ. իե. 1։
ր Գոր. գ. 26։ Տես Գոր. իբ. 5։
ց Մատ. իգ. 63։ Մարկ. Ժգ. 61։

68 ալ՝ պիտի չհաւատաք · Եւ թէ որ ձեզի բան
ըլ հարցնեմ, ինծի պատասխան պիտի չտաք,
69 ու ալ ձե՛ պիտի արձակէք ։ Ա՛կէ եւս Որ-
դին մարդոյ Աստուծոյ զօրութեանը ակ կողմը
70 պիտի նստի ։ Եւ ամէնքը ըսին, Ուրեմն
դուն Աստուծոյ Որդի՞ն ես · ինքն ալ ըսաւ
71 անոնց, Դուք կ՚ըսէք թէ ես եմ ։ Եւ անոնք
ըսին, Ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկայութիւն,
ինչու որ մենք մեզմէ աւոր բերնէն լսեցինք ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Քրիստոս կ՚ամբաստանուի Պիղատոսին առջեւը, և Յերոդէս-
սին կը խրկուի ։ 8 Յերոդէս ծաղր կ՚ընէ զանիկա ։ 12 Յերոդ-
դէս և Պիղատոս բարեկամ կ՚ըլլան իրարու հետ ։ 18 Պիղատոս
կ՚արձակէ Բարաբբան, և Յիսուսը ձեռք կու տայ որ խա-
չեւի ։ 27 Քրիստոս իր վերջ ատեղ կիներուն կ՚խնայրնէ երու-
սաղէմի կործանումը · 34 ազօթք կ՚ընէ իր թշնամիներուն հա-
մար ։ 39 Երկու չարագործ անձինք իր հետը կը խաչուին ։ 46
Քրիստոսի մահը 50 և թաղումը ։

1 Եւ անոնց բոլոր բազմութիւնը ոտք ելլելով՝
2 տարին զանիկա Պիղատոսին · Ու սկսան անոր
վրայով ամբաստանութիւն ընել և ըսել, Ասի-
կա գտանք՝ որ ձեր ազգը կը մոլորցընէր, ու
կայսրին հարկ տալէն կ՚արգիլէր, և իրեն
համար կ՚ըսէր թէ ինքը Քրիստոս ըն թագաւոր
3 է ։ Ասիկ Պիղատոս հարցուց անոր ու ըսաւ,
Հրէից թագաւորը դո՞ն ես · անիկա ալ պա-
տասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, Դուն կ՚ը-
4 սես ։ Պիղատոս քահանայապետաններուն ու ժողովուրդներուն ըսաւ, Ես ոս
մարդուն վրայ մէկ յանցանք մը չեմ գտներ ։
5 Բայց անոնք ոտք կը կոխէին ու կ՚ըսէին Թէ
ժողովուրդը իրար կ՚անցընէ, ու բոլոր Հրէաս-
տանի մէջ կը սորվեցընէ՝ Գալիլեայէն սկսած
6 մինչեւ ասոր տեղը ։ Եւ Պիղատոս երբոր լսեց
Գալիլեայի համար՝ հարցուց Թէ ոս մարդը
7 Գալիլեացի՞ է ։ Ու երբոր իմացաւ Թէ Հե-
րոդեսի իշխանութեան տակէն էր, զանիկա
Հերոդեսին խրկեց, քանզի ան ալ ոն օրերը
Երուսաղէմ էր ։

8 Եւ Հերոդէս երբոր Յիսուսը տեսաւ՝ շատ
ուրախացաւ, վասն զի ինքը շատոնցմէ կը
փափաքէր անիկա տեսնելու · Քինչու որ անոր
վրայով շատ բաներ լսած էր, և կը յուսար որ
9 անիկ եղած նշան մը տեսնէ ։ Ու շատ խօսքե-
րով Հարցուփորձ կ՚ընէր անոր, բայց անիկա
10 բնաւ իրեն պատասխան մը չտուաւ ։ Քահա-
նայապետները ու դպիրները ալ կեցեր էին, և
սաստիկ ամբաստանութիւն կ՚ընէին անոր վը-
11 րայ ։ Քիակ Հերոդէս անարգեց զանիկա իր
զօրականներուն հետ, ու ծաղր ընելէն եւս
փառաւոր հանդերձներ հագցուց անոր, և
12 նորէն Պիղատոսին խրկեց ։ Քու ան օրը Պիղա-
տոս և Հերոդէս իրարու հետ բարեկամ ե-
ղան · որովհետեւ առաջ իրենց մէջը թշնամու-
թիւն կար ։
13 Եւ Պիղատոս քահանայապետները ու իշ-
14 խանները և ժողովուրդը մէկտեղ կանչեց, Ու
ըսաւ անոնց, Քայս մարդը առջեւս բերիք ժո-
ղովուրդը մոլորցընող մը պէս, Քև ահա ես ձեր
առջեւը քննութիւն ընելով՝ աւոր համար ձեր
ըրած ամբաստանութիւններէն յանցանք մը
15 չգտայ ասոր մարդուն վրայ · Ոչ ալ Հերոդէս,
ինչու որ ձեզ անոր խրկեցի, և ահա ասիկա
16 մահու արժանի գործ մը ըրած չէ · Քուրեմն
17 պատիժ մը տամ ասոր ու արձակեմ · (Քիակ
ոօնէն ատենը պէտք էր որ մէկը արձակէ ա-
18 նոնց ·) Քեւ բոլոր բազմութիւնը մէկտեղ ա-
ղաղակեցին ըսելով, Վերցուր ասիկա, ու Բա-
19 րաբբան արձակէ մեզի · (Որ անիկա քաղաքին
մէջ եղած խռովութեան մը և մարդասպա-
20 նութեան համար բանտը դրուած էր ։) Եւ Պի-
զատոս Յիսուսը արձակել ուզելով՝ նորէն խօ-
21 սեցաւ անոնց ։ Բայց անոնք կ՚աղաղակէին ու
կ՚ըսէին, Խաչը հանէ ասիկա, խաչը հանէ ։
22 Եւ ինքը երրորդ անգամ ըսաւ անոնց, Բայց
ի՞նչ չար գործ ըրած է ասիկա · Ես ասոր
վրայ մահու արժանի յանցանք մը չգտայ · ու-
րեմն պատիժ մը տամ ասոր ու արձակեմ ։
23 Իսկ անոնք մեծ ձայն աղաղակներով ոտք կը
կոխէին, ու կ՚ուզէին որ անիկա խաչուի · և
անոնց ու քահանայապետներուն ձայները զո-
24 րաւոր եղան ։ Ու Պիղատոս վճռեց որ անոնց
25 խնդիրքը՝ կատարած ըլլայ · Եւ անոնց ուզած
մարդը՝ որ խռովութեան և մարդասպանու-
թեան համար բանտը դրուած էր, արձակեց
անոնց, և Յիսուսը իրենց կամացը յանձնեց ։
26 Քու երբոր զանիկա կը տանէին, Սիմոն Կիւ-
րենացի ըսո՞ւած մէկը բռնեցին՝ որ արտէն կու
գար, և խաչը անոր վրայ դրին որ Յիսու-
27 սի տանի ։ Ու անոր ետեւէն կ՚երթար
մեծ բազմութիւն ժողովրդոց, նաեւ կանանց,
որոնք կ՚ողբային ու կու լային անոր համար ։
28 Եւ Յիսուս դարձաւ անոնց ու ըսաւ, Ով ե-
րուսաղէմի աղջիկներ, իմ վրաս մի լաք,
հապա ձեր անձերուն վրայ ու ձեր զաւակ-
29 ներուն վրայ լացէք ։ Քինչու որ ահա օրեր
կու գան՝ որոնց մէջ պիտի ըսեն, Երանի ա-
մուլներուն, և ան որովայններուն որ չծնան,
30 և ծիծերուն որ կաթ չտուին ։ Քայսոնք պի-
տի սկսին ըսել լեռներուն, Մեր վրայ ինկէք,

ղ Մատ · խգ · 64 ։ Մար · ժգ · 62 ։ Ղուկ · ո · 3 ։ ը · 1 ։
ճ Մատ · խգ · 64 ։ Մար · ժգ · 62 ։
ճ Մատ · խգ · 65 ։ Մար · ժգ · 63 ։

ո Մատ· խէ· 2 ։ Մար· ժէ · 1 ։ Յովհ · ժը · 28 ։
յ Գոր · ժէ · 7 ։
ն Տես Մատ · ժէ · 26 ։ խբ · 21 ։ Մար · ժը · 17 ։
շ Յովհ · ժթ · 12 ։

ռ Մատ · խէ · 11 ։ ո Տիմ · գ · 13 ։
ո Պետ · բ · 22 ։
չ Գղ · գ · 1 ։
ղ Գղ · թ · 9 ։
ճ Մատ· ժգ· 1 ։ Մար· գ · 14 ։
ջ Ես · ծգ · 3 ։

ռ Գոր · գ · 27 ։
ս Մատ · խէ · 23 ։
վ Մար · ժէ · 14 ։ Յովհ · ժը · 38 ։ ժթ· 4 ։
տ Հմր · 1 · 2 ։
ր Հմր · 4 ։
ց Մատ · խէ · 26 ։

Յովհ · ժթ · 1 ։
ւ Մատ · խէ · 15 ։ Մար· ժէ· 6 ։ Յովհ· ժը · 39 ։
փ Գոր · գ · 14 ։
ք Մատ · խէ · 26 ։ Մար · ժէ · 15 ։ Յովհ · ժթ · 16 ։

օ Մատ · խէ · 32 ։ Մար· ժէ · 21 ։ Տես Յովհ · ժթ · 17 ։
ֆ Մատ· խգ · 19 ։ Գղ· խա · 23 ։
ֆ Ես · բ · 19 ։ Ովս · ժ · 8 ։ Յայտ · չ · 16 ։ թ · 6 ։

31 ու բլուրներուն՝ Մեզ ծածկեցէք։ Ինչպէս որ մեր
հայրերը ըրին Եղիայի ատեն, հապա
չորին ի՞նչ պիտի ըլլայ։
32 Ուրիշ երկու քալ՝ չարագործներ բերուեցան
33 անոր հետը սպանուելու։ Երբոր Գագաթ
ըսուած տեղը գացին, հոն խաչը հանեցին
զանիկա, և ան չարագործներն ալ՝ մէկը աջ
34 կողմէն ու միւսը ձախ կողմէն խ–չ։ Եւ Ը–
սաւ Յիսուս, Հայր, Թողութիւն տուր անոնց,
Ինչու որ չեն գիտեր ինչ կ'ընեն։ Ու անոր
հանդերձները բաժնելու սուէներին վիճակ ձը–
35 գեցին։ Եւ ժողովուրդը կայներ կը նայէր.
Ուրիշներն ալ անոնց հետ կը նախատէին զա–
նիկա ու կ'ըսէին, Ուրիշները ազատեց, Թող
ինքզինքն ազատէ՝ թէ որ ասիկա է Քրիս–
36 տոս՝ Աստուծոյ ընտրեալը։ Զաղը կ'ընէին
անոր նաև զինուորները ալ, առջեր կու գային,
37 քացախ կը մատուցանէին անոր, Ու կ'ըսէին,
Թէ որ դուն ես Հրեից Թագաւորը՝ քու ան–
38 ձրդ ազատէ։ Եւ դիր մը դրուած էր անոր
վրայ Յունարէն ու Լատիներէն և Եբրայեցե–
րէն գրերով, Թէ Ասիկա է Հրեից Թագաւորը։
39 Եւ ան կախուած չարագործներուն մէկը
հայհոյութիւն կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր, Թէ որ
դուն Քրիստոս ես, ազատէ քու անձդ ու
40 մեզ ալ։ Իսկ միւսը պատասխան տուաւ և
զանիկա յանդիմանելով ըսաւ, Դուն Աստուծ–
մէ չես վախնար, որովհետև նոյն դատապար–
41 տութեան մէջն ես։ Ու մենք իրաւունքով,
քանզի հա մեր գործերուն արժանաւոր
հատուցումը կ'առնենք. բայց ասիկա մէկ
42 դէշ բան մը չըրաւ։ Եւ ըսաւ Յիսուսի, Տէր,
յիշէ զիս՝ երբոր քու Թագաւորութիւնովդ
43 գաս։ Յիսուս ալ ըսաւ անոր, Ճշմարիտ կ'ը–
սեմ քեզի, Դուն այսօր իմ հետս դրախտին
մէջը պիտի ըլլաս։
44 Եւ ժամը վեցին տասներկուքն էր, ու բոլոր
երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ
45 ժամը. և արևը խաւարեցաւ, Ու տաճարին
46 վարագոյրը մէջտեղէն պատռեցաւ. Եւ Յիսուս
մեծ ձայնով աղաղակեց ու ըսաւ, Հայր,
քու ձեռքդ կ'աւանդեմ իմ հոգիս. Ու երբ–
որ սա ըսաւ՝ հոգի տուաւ։
47 Եւ հարիւրապետը եղած բանը տեսնելով՝
Աստուծոյ փառք տուաւ ու ըսաւ, Իրաւցնէ
48 սա մարդը արդար էր։ Եւ սա տեսարանը
դիտելու համար ժողովուած բոլոր բազմութիւնը՝
ները եղած բաները տեսնելով՝ կուրծքերնուն
49 կը զարնէին ու ետ կը դառնային։ Ամէն իր
ճանչուորներն ալ հեռուն կայներ էին, նոյն–
պէս ալ ան կիներները՝ որ իր ետևէն եկեր էին
Գալիլեայէն, ու կը տեսնէին սա բաները։
50 Եւ ահա մէկ մարդ մը Յովսէփ անունով՝
որ խորհրդական էր՝ բարի ու արդար մարդ
51 մը, (Ասիկա անոնց խորհուրդին ու գործքին
հաւանութիւն տուած չէր,) Հրէաներուն Ա–
րիմաթիա քաղաքէն, որ ինքն ալ Աստուծոյ
52 Թագաւորութիւնը կը սպասէր. Ասիկա Պի–
lատոսին գնաց, ու Յիսուսի մարմինը խնդ–
53 րեց։ Եւ զանիկա խնդիքներով կտաւով
փաթթեց, ու քարէ փորուած գերեզմանի մը
մէջ դրաւ, որ հոն բնաւ մէկը դրուած չէր։
54 Եւ ան օրը Ուրբաթ էր, ու շաբաթը պիտի
սկսէր։
55 Եւ անոր հետէն գացին ան կիները՝ որ
Յիսուսի հետ Գալիլեայէն եկած էին, ու տեսան
գերեզմանը և թէ ինչպէս անոր մարմինը դր–
56 րուեցաւ։ Եւ դառնալով՝ հոսունկեր ու ե–
ղեր պատրաստեցին, և շաբաթ օրը հանգստա–
ցան պատուիրանքին համեմատ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Ու Կիրակիի օրը առտուանոյ շատ կանուխ
գերեզմանը եկան, ու բերին ան խունկերը
որ պատրաստեր էին, և ուրիշ կիներ ալ
2 անոնց հետ։ Ու քարը գերեզմանէն գլորգը–
3 տած գտան։ Եւ ներս մտնելով՝ Տէր
4 Յիսուսի մարմինը հոն չգտան։ Ու եղաւ որ
երբ անոնք սա բանիս համար տարակուսա–
նաց մէջ էին, ահա երկու մարդիկ լուսա–
5 փայլ հանդերձներով հասան անոնց։ Ու երբ–
որ վախով երեսնին գետ՝ի գետինը
ծռեցին, ան մարդիկը ըսին անոնց, Ինչո՞ւ համար
6 ողջը մեռելներուն հետ կը փնտռէք. Հոս չէ
ան, հապա յարութիւն առաւ. Մտաբերեցէք
բերէք ինտոր խօսեցաւ ձեզի՝ երբոր դեռ
7 Գալիլեայի մէջ էր, Ըսելով թէ Որդին մարդոյ
պէտք է որ մեղաւոր մարդոց ձեռքը մատնուի

ա Առաք. ժա. 31։ Եբեմ. իե. 29։ Եզեկ. ի. 47։ իա. 3, 4։ ա Պետ. գ. 17։
բ Իսա. ծգ. 12։ Մատ. իե. 38։
գ Մատ. իե. 33։ Մար. ժե. 22։ Ցովհ. ժԹ. 17, 18։
դ Մատ. ե. 44։ Գործ. է. 59։ ա Կոր. գ. 12։
ե Մատ. իե. 44։
զ Դպր. գ. 17։
է Մատ. իե. 35։ Մար. ժե. 24։ Ցովհ. ժԹ. 23։
ը Սպէ. իբ. 17։
թ Ջաթ. ժբ. 10։
ժ Մատ. իե. 39։ Մար. ժե. 29։
ի Մատ. իե. 37։ Մար. ժե. 26։
ժա Մատ. իե. 54։ Մար. ժե. 39։
ժբ Սպէ. լը. 11։ Մատ. իե. 55։ Մար. ժե. 40։ Տես Ցովհ. ժԹ. 25։
ժգ Մատ. իե. 57։ Մար. ժե. 43։ Ցովհ. ժԹ. 38։
ժդ Մար. ժե. 45։ ԳԼ. բ. 25, 38։
ժե Մատ. իե. 59։
ժզ Մար. ժե. 46։
ժէ Մատ. իե. 62։
ժը Ցոռն. լուսնար։
ժթ Գլ. ը. 2։
ի Մար. ժե. 47։
իա Մար. ժզ. 1։
իբ ԵԼ. ի. 10։
—
իգ Մատ. իը. 1։ Մար. ժզ. 1։ Ցովհ. ի. 1։
իդ Գլ. իգ. 56։
իե Մատ. իը. 2։ Մար. ժզ. 4։
իզ Էմի. 23։ Մար. ժզ. 5։
իէ Ցովհ. ի. 12։ Գործ. ա. 10։
իը Մատ. ժզ. 21։ ժէ. 21, 22։ Մար. ը. 31։ ԹԹ. 30։ ԳԼ. Թ. 22։

ու խաչը կ՚առ, ու երթայ՝ յարութիւն
8 առնէ. ՚Եւ միտքերնին բերին անոր խօսքերը։
9 ՚Ու գերեզմանէն դառնալով՝ ասոնց ամէն բան-
ը պատմեցին տասնումէկին ու բոլոր ուրիշ-
10 ներուն։ Եւ էին Մարիամ Մագդաղենացին
՚ու Յոհաննա և Յակոբոսին մայրը Մարիամ,
ու անոնց հետ ուրիշներ ալ, որ ասոնք բան-
11 ները առաքեալներուն պատմեցին։ ՚Եւ անոնց ա-
ջիը ցնորական խօսքեր երևցաւ անոնց ը-
12 րացածը, ու չհին հաւատար անոնց։ ՚Բայց
Պետրոս ելաւ վազեց դէպ՚ի գերեզմանը, ու
ծռելով նայեցաւ և տեսաւ որ միայն կտա-
նները կը կենային, ու գնաց՝ իր մտքին մէջ
զարմանալով ան եղածին վրայ։
13 ՚Եւ ահա անոնցմէ երկուքը նոյն օրը մէկ
գեղ մը կ՚երթային, որ Երուսաղէմէն վաթ-
սուն ասպարէզ հեռու էր, և անոր անունը
14 Էմմաուս էր։ Եւ անոնք կը խօսէին իրարու
15 հետ այս բոլոր եղած անցքերուն վրայով։ Ու
եղաւ որ երբ անոնք կը խօսակցէին ու խորհր-
դածութիւն կ՚ընէին, ՚Յիսուս ինքն ալ մօ-
16 տենալով հետերնին կ՚երթար։ ՚Բայց անոնց
աչքերը բռնուած էին, որ զինքը չճանչնան։
17 Եւ ըսաւ անոնց, Ի՞նչ է այս խօսքերը՝ որ
քալելով իրարու հետ կը խօսակցիք, ու
18 տրտմած ալ էք։ Պատասխան տուաւ անոնցմէ
մէկը՝ Կղէոպասն էր, ու ըսաւ
անոր, Դո՞ն միայակ երուսաղէմի մէջ կը կե-
նաս, ու չես գիտեր թէ ինչեր եղաւ հոն այս
19 օրերս։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց, Ի՞նչ. անոնք
ալ ըսին իրեն, Նազովրեցի Յիսուսին համար,
հան որ Աստուծոյ և բոլոր ժողովուրդին առ-
ջիը ՚գործքով ու խօսքով զօրաւոր մարգարէ
20 մը եղաւ. ՚Ինչպէս քահանայապետները ու
մեր իշխանները մահուան դատապարտի մատ-
21 նեցին անիկա և խաչը հանեցին։ Իսկ մենք
կը յուսայինք ՚թէ անիկա էր որ Իսրայէլը
պիտի ազատէր. և ասկից ամենուն վրայ այս եր-
22 րորդ օրն է որ այս բաները եղաւ։ ՚Նաև մեր
մէջէն մէկ քանի կիներ ալ մեզ զարմացու-
ցին, որոնք առտուընոյ կանուխ գերեզմանը
23 գացին, Ու անոր մարմինը չգտնելով՝ եկան
ու ըսին թէ հրեշտակներու տեսիլք ալ տե-
24 սան, որոնք ըսեր են թէ անիկա ողջ է։ ՚Եւ
մերիններէն մէկ քանիներն ալ գերեզմանը
գացին ու անանկ գտան, ինչպէս որ ան
կիներն ըրացուցին, միայն թէ զինքը չտե-
25 սան։ Ան ալ ըսաւ անոնց, Ով անմիտներ ու

Թուլասիրտներ հաւատալու ան բոլոր բան-
26 րուն՝ որ մարգարէները խօսեցան. ՚Չէ՞ որ
Քրիստոսի պէտք էր այս չարչարանքները կրել,
27 և իր փառքը մտնել։ ՚Ու սկսելով Մովսէսէն
և Բոլոր մարգարէներէն՝ կը մեկնէր անոնց,
ինչ որ իրեն համար բոլոր գիրքերուն մէջ
28 ՚գրուած էր։ Երբոր մօտեցան ան գեղին՝ ուր
որ կ՚երթային, ՚ինքն ալ կը ցուցներ որպէս
թէ աւելի հեռու տեղ մը պիտի երթար։
29 ՚Բայց ստիպեցին զինքը ու ըսին, Մեր քովը
կեցիր, ինչու որ իրիկունը մօտ է և օրը ի-
30 ջած է. և մտաւ անոնց հետ կենալու։ Ու
եղաւ որ երբ ինքը անոնց հետ սեղան նստաւ,
՚հացը առաւ՝ օրհնեց, ու կոտրելով տուաւ
31 անոնց։ Անոնց աչքերը բացուեցան
ու զինքը ճանչցան, և ինքը անոնցմէ անհե-
32 տացաւ եղաւ։ Ու իրարու կ՚ըսէին, Չէ՞ որ
սիրտերնիս մեր ներսի դին կը բորբոքէր, երբ-
որ ինքը մեր հետը կը խօսէր ճամբուն մէջ,
և գիրքերը կը մեկնէր մեզի։
33 Ու եղան նոյն ժամուն երուսաղէմ դարձան,
ու մէկտեղ ժողովուած գտան տասնումէկը ու
34 անոնց հետ եղողները, Որոնք կ՚ըսէին թէ Ի-
րաւցնէ Տէրը յարութիւն առաւ, ՚ու Սիմո-
35 նին երևցաւ։ Եւ իրենք պատմեցին ինչ որ
ճամբուն վրայ եղաւ, և թէ ինտոր ինքզին-
քը հացին ճանչցուց հայրը կոտրած առնէր։
36 ՚Եւ քանի որ այս բաները կը խօսէին, Յի-
սուս ինքը կայնեցաւ անոնց մէջտեղը ու ը-
37 սաւ անոնց, Խաղաղութիւն ձեզի։ Բայց ա-
նոնք զարհուրելով կը վախնային, ու կը կար-
38 ծէին թէ ոգի մը կը տեսնէն։ Եւ ըսաւ ա-
նոնց, Ինչո՞ւ խռոված էք, և ինչո՞ւ սիրտեր-
39 նուդ մէջը խորհուրդներ կ՚ելլեն։ Տեսէք ձեռ-
քերս ու ոտքերս, որ ես ինքնեմ. ՚չօշափե-
ցէք զիս ու տեսէք, վասն զի ոգին մարմին
և ոսկորներ չունենար, ինտոր որ զիս կը տես-
40 նէք որ ունիմ։ Եւ ասս ըսելով ձեռքերը ու
41 ոտքերը ցուցուց անոնց։ Ու երբոր տակաւին
՚ներէն ուրախութենէն չէին հաւատար՝ և զար-
մանքի մէջ էին, ըսաւ անոնց, ՚Ունելիք մը
42 ունի՞ք հոս։ Անոնք ալ կտոր մը խորոված
43 ձուկ ու մեղրախորիսխ առին իրեն։ ՚Եւ
44 առաւ կերաւ անոնց առջևը։ Եւ ըսաւ ա-
նոնց, ՚Ասոնք են ան խօսքերը որ ձեզի խօ-
սեցայ՝ երբոր դեռ ձեր հետն էի, թէ պէտք
է որ կատարուի ան ամէնը՝ որ Մովսէսի օ-
րէնքին մէջ ու մարգարէներուն մէջ և սաղ-

ե Յայտ. բ. 22։
ը Մատ. իը. 8։ Մար. ժգ. 10։
ի Գործ. ը. 3։
ժ Մար. ժգ. 11։ Հմր. 25։
ի Յայտ. ի. 5, 6։
լ Մար. ժգ. 12։
խ Մատ. ժը. 20։ Հմր. 36։
ծ Յայտ. ի. 14։ իա. 4։
կ Յայտ. ժբ. 8։ Յայտ. ժգ. 10։ Հմր. ժ. 9, 10։ Յայտ. ի. 18։
հ Հմր. 12։
ձ Հմր. 46։ Գործ. ժե. 3։ ա Պետ. ա. 11։
ղ Հմր. 45։
ճ Դն. գ. 15։ իբ. 18։ իգ. 4։ իժ. 10։ Թագ. ի. 9։
մ Օր. ժբ. 15։
յ Ապգ. ժգ. 9, 10։ իբ. 3։ Ղեւ. իա. 11։ Եսա. է. 14։ իժ. 6։ խ. 10, 11։ ծ. 6։ ծգ. Երեմ. իգ. 5։ լէ. 14, 15։ Եզեկ. լէ. 23։ լը. 25։ Դան. թ. 24։ Մխ. է. 20։ Ապգ. գ. 1։ գ. 2։ Տես Յայտ. ա. 45։
ղ Տես Ծն. լբ. 26։ իբ. 1։ Մար. գ. 48։
ճ Ծն. ժթ. 3։ Գործ. ժգ. 15։
մ Մատ. ժգ. 19։
ն ա Կոր. ժե. 5։
շ Մար. ժգ. 14։ Յայտ. ի. 19։ ա Կոր. ժե. 5։
ո Մար. գ. 49։
չ Յայտ. ի. 20, 27։
պ Ծն. խե. 26։
ջ Յայտ. խ. 5։
ռ Գործ. ժ. 41։
ս Մատ. ժգ. 21։ ժե. 21։ ի. 18։ Մար. ը. 31։ Գղ. թ. 22։ ժբ. 31։ Հմր. 6։

45 մանկերուն մէջ ինծի համար դրուած են։ Ան-
ատենը անոնց ուսքը բացաւ որ դիրքերը
46 հասկընան. եւ բաւ անոնց թէ Աստուած զը-
րուած է, և ⁴առանկ պէտք էր Քրիստոսի
չարչարուիլ, ու երրորդ օրը մեռելներէն յա-
47 րութիւն առնել. եւ անոր անունովը ⁻ապաշ-
խարութիւն ու մեղաց թողութիւն քարոզուիլ
⁵բոլոր ազգերու մէջ՝ Երուսաղէմէն սկսած։
48 ⁶Ու դուք էք ասոնց բաներուն վկաները։ (49)⁷Եւ
ահա ես իմ Հօրս խոստմունքը ձեր վրայ կը
խրկեմ. բայց դուք Երուսաղէմ քաղաքին
մէջը նստեցէք, մինչև որ վերէն զօրութիւն
առնէք վրանիդ։
50 ⁸Եւ զանոնք մինչև Բեթանիա հանեց, ու
իր ձեռքերը վեր վերցընելով օրհնեց անոնք։
51 ⁹Եւ եղաւ որ երբ անոնք կ՚օրհնէր, զատուե-
52 ցաւ անոնցմէ ու վեր կ՚երթար երկինքը։ ¹⁰Ա-
նոնք ալ երկրպագութիւն ընելով անոր՝ մեծ
53 ուրախութեամբ Երուսաղէմ դարձան. ¹¹եւ
ամէն ատեն տաճարին մէջն էին, ու կը գո-
վաբանէին և կ՚օրհնէին զԱստուած։ Ամէն։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ճիաւս Քրիստոսի Աստուածութիւնը, մարդկութիւնը և պաշ-
տօնը։ 15 Յովհաննէսին վկայութիւնը Քրիստոսի համար։ 39
Քրիստոս իրեն կը կանչէ Անդրէասը, Պետրոսը, եւ։

1 ¹Սկիզբէն էր Բանը, ու Բանը ²Աստուծոյ
2 քովն էր, ³և Բանը Աստուած էր։ ⁴Ան[իկա]
3 սկիզբէն Աստուծոյ քովն էր։ ⁵Ամէն բան ա-
նով եղաւ, և առանց անոր բան մը չեղաւ՝
4 ինչ որ եղաւ։ ⁶Կեանքը անով էր, ⁷ու կեան-
5 քը մարդոց լոյսն էր. ⁸Եւ լոյսը խաւարի մէջ
կը լուսաւորէր, ու խաւարը զանիկա չհասկը-
ցաւ։
6 ⁹Աստուծմէ խրկուած մարդ մը կար, որուն
7 անունը Յովհաննէս էր։ ¹⁰Ան[իկա] վկայութեան
եկաւ որ Լուսոյն համար վկայէ, որ ամէնքը
8 անոր միջոցովը հաւատան։ Ինքը չէր ան Լոյ-
սը, հապա էր՝ որ Լուսոյն համար վկայու-
թիւն տայ։
9 ¹¹Ճշմարիտ Լոյսը ան էր, որ աշխարհ ¹²եկող
10 բոլոր մարդիկը կը լուսաւորէ։ Ինքը աշխար-
հի մէջ էր, ¹³և աշխարհս անով եղաւ, ու
11 աշխարհս զանիկա չճանչցաւ։ ¹⁴Իրենները ուն
եկաւ, և իրենները զինքը չընդունեցին։
12 ¹⁵Բայց որոնք որ զինքը ընդունեցին, անոնց
իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիներ ըլ-
13 լալու, որոնք կը հաւատան իր անունը. ¹⁶Որ
անոնք ոչ արիւնէ և ոչ մարմինի կամքէ՝ ոչ
ալ մարդու կամքէ, հապա Աստուծմէ ծնան։
14 ¹⁷Եւ Բանը մարմին եղաւ ու մեր մէջը բնա-
կեցաւ, (¹⁸և անոր փառքը տեսանք՝ Հօրմէն
միածնի փառքին պէս,) ¹⁹շնորհքով ու ճըշ-
մարտութիւնով լեցուն։
15 ²⁰Յովհաննէս վկայեց անոր համար և աղա-
ղակեց ըսելով, Ան[իկա] է՝ որուն համար կը
պրուչէի, ²¹Ան որ իմ ետևէս կու գայ՝ ինծմէ
16 առաջ եղաւ, ²²ինչու որ ինծմէ առաջ էր։ ²³Եւ
անոր լեցունութենէն մենք ամէնքս շնորհք
17 առինք շնորհքի տեղ։ Ինչու որ ²⁴օրէնքը Մով-
սէսի ձեռքով արուեցաւ, ²⁵բայց շնորհքը
ու ²⁶ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի ձեռ-
18 քով եղան։ ²⁷Մէկը երբէք զԱստուած ան-
ատած չէ, ²⁸բայց միածին Որդին որ Հօրը ծոցն
է՝ անիկա պատմեց։
19 ²⁹Ու Յովհաննէսին վկայութիւնը ատ է՝ երբ-
որ Հրէաները երուսաղէմէն քահանաներ ու
Ղեւտացիներ խրկեցին որ հարցընեն անոր
20 թէ դուն ո՞վ ես։ ³⁰Եւ անիկա խոստովանե-

ա Գար · ժգ · 14 ։
բ Հմր · 26 · Սալ · իբ · Ես · ծ · 6 · ծգ · 2 · Եա · Գար · ժէ · 3 ։
գ Դան · թ · 24 · Գար · ժգ · 38 · 46 · ա Յովհ · բ · 12 ։
դ Ծն · ժբ · 3 · Սալ · իբ · 27 · Ես · խթ · 6 · 22 · Երեմ · լա · 34 · Ովս · բ · 23 · Մխ · գ · 2 · Մալ · ա · 11 ։
ե Յովհ · ժե · 27 · Գար · ա · 8 · 22 · բ · 32 · գ · 15 ։
զ Եա · խգ · 3 · Յա · վէլ · բ · 28 · Յովհ · ժգ · 16 · 26 · ժե · 26 · ժգ · 7 · Գար · ա · 4 · բ · 1 · Եա ։
է Գար · ա · 12 ։
ը գ Թագ · բ · 11 · Մար · ժգ · 19 · Յովհ · ի · 17 · Գար · ա · 9 · Եփես · գ · 8 ։
թ Մատ · իբ · 9 · 17 ։
ժ Գար · բ · 46 · Ե · 42 ։
ժա Աբակ · բ · 22 · 23 · Եա · Կող · ա · 17 · ա Յովհ · ա · 1 · Յայտ · ա · 2 · Ժխ · 13 ։
ժբ Աբակ · բ · 30 · Գլ · ժէ · 5 · ա Յովհ · ա · 2 ։
ժգ Փիլ · բ · 6 · ա Յովհ · Ե · 7 ։
ժդ Ծն · ա · 1 ։
ժե Սալ · լգ · 6 · Հմր · 10 · Եփես · գ · 9 · Կող · ա · 16 · Երբ · ա · 2 · Յայտ · գ · 11 ։
ժզ ԳԼ · Ե · 26 · ա Յովհ · Ե · 11 ։
ժէ ԳԼ · ը · 12 · Թ · 5 · ժբ · 35 · 46 ։
ժը ԳԼ · գ · 19 ։
ժթ Մալ · գ · 1 · Մատ · գ · 1 · Ղուկ · գ · 2 · Հմր · 35 ։
ի Գար · ժԹ · 4 ։
իա Հմր · 4 · Եա · Խթ · 6 · ա Յովհ · բ · 8 ։
իբ Կամ գալով ։
իգ Հմր · 3 · Երբ · ա · 2 · ժա · 3 ։
իդ Ղուկ · ժԹ · 14 · Գար · գ · 26 · ժգ · 46 ։
իե Եա · ծգ · 5 · Հռովմ · ը · 15 · Գաղ · գ · 26 · բ Պետ · ա · 4 · ա Յովհ · գ · 1 ։
իզ ԳԼ · գ · 5 · Յակ · ա · 18 · ա Պետ · ա · 23 ։
իէ Մատ · ա · 16 · 20 · Ղուկ · ա · 31 · 35 · բ · 7 · ա Տիմ · գ · 16 ։
իը Հռովմ · ա · 3 · Գաղ · գ · 4 · Երբ · բ · 11 · 14 · 16 · 17 ։
իթ Եա · Ե · 5 · Մատ · ժէ · 2 · ԳԼ · բ · 11 · ժա · 40 · բ Պետ · ա · 17 ։
ի Կող · ա · 19 · բ · 3 · 9 ։
իա Հմր · 32 · ԳԼ · գ · 32 · Ե · 33 ։
իբ Մատ · գ · 11 · Մատ · ա · 7 · Ղուկ · գ · 16 · Հմր · 27 · 30 · ԳԼ · գ · 31 ։
իգ ԳԼ · ը · 58 · Կող · ա · 17 ։
իդ ԳԼ · գ · 34 · Եփես · ա · 6 · 7 · 8 · Կող · ա · 19 · բ · 9 · 10 · Ե[բր] · ա · 1 · Եա · Ե · 1 · Եա · բ Օր · գ · 44 · Ե · 1 · Լգ · 4 ։
իե Հռովմ · գ · 24 · Ե · 21 · գ · 14 ։
իզ ԳԼ · ը · 32 · ժգ · 6 ։
իէ Եա · Լգ · 20 · բ Օր · գ · 12 · Մատ · ժա · 27 · Ղուկ · ժ · 22 · ԳԼ · գ · 46 · ա Տիմ · ա · 17 · գ · 16 · ա Յովհ · գ · 12 · 20 ։
իը Հմր · 14 · ԳԼ · գ · 16 · 18 · ա Յովհ · գ · 9 ։
իթ ԳԼ · Ե · 33 ։
լ Ղուկ · գ · 15 · ԳԼ · գ · 28 · Գար · ժգ · 25 ։

յաւ ու չուրացաւ · խոստովանեցաւ թէ ես
21 Քրիստոսը չեմ։ Ու հարցուցին անոր , Հապա
ի՞նչ , Եղիա՞ն ես · և ըսաւ , Չեմ · Ան մար-
գարէ՞ն ես · պատասխան տուաւ թէ Չէ ։
22 Անոնք ըսին անոր , Դուն ո՞վ ես · ըսէ մեզ ,
որ պատասխան տանինք մեզ խրկողներուն ·
23 դուն ի՞նչ կ'ըսես քեզի համար ։ Ըսաւ , Ես
անոր ձայնն եմ՝ որ անապատին մէջ կը կան-
չէ , Շիտակեցէք Տէրոջը ճամբան , ինչպէս որ
24 եսայի մարգարէն ըսաւ ։ Եւ ան խրկուած-
25 ները վարիսեցիներէն էին · Ու հարցուցին
իրեն ըսելով , Հապա ինչո՞ւ մկրտութիւն կ'ը-
նես , թէ որ դուն Քրիստոսը չես , ու ոչ Ե-
26 լիան , և ոչ մարգարէն ։ Պատասխան տուաւ
անոնց Յովհաննէս ու ըսաւ , Ես ջրով կը
մկրտեմ , բայց ձեր մէջը մէկը կայ որ դուք
27 ան չէք ճանչնար · Անիկա է իմ ետևէս եկո-
ղը՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ , որ ես արժանի
28 չեմ անոր կօշիկին կապը քակելու ։ Ա՛ս բա-
ները Բեթաբարայի մէջ եղաւ Յորդանանու
անդիի կողմը , ուր որ Յովհաննէս կը կենար
ու կը մկրտէր ։
29 Հետևեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ Յիսուսը որ
իրեն կու գար , և ըսաւ , Ահա Աստուծոյ Գա-
30 ռը՝ որ աշխարհի մեղքը կը վերցնէ ։ Ասի-
կա է՝ որուն համար ես կը գրուցէի , Իմ ե-
տևէս մարդ մը կու գայ՝ որ ինծմէ առաջ ե-
31 ղաւ , ինչու որ ինծմէ առաջ էր ։ Ու ես զա-
նիկա չէի ճանչնար , բայց անոր համար ես
եկայ ջրով մկրտելու , որ անիկա Իսրայէլին
32 յայտնուի ։ Եւ Յովհաննէս վկայութիւն
տուաւ ըսելով թէ կը տեսնէի Հոգին՝ որ ա-
ղաւնիի պէս երկինքէն կ'իջնէր , ու անոր վը-
33 րայ կը հանգչէր ։ Եւ ես զանիկա չէի ճանչ-
նար , բայց ան որ զիս խրկեց ջրով մկրտելու ,
ինքը ըսաւ ինծի , Որու վրայ տեսնես Հոգին ,
որ կ'իջնէ ու կը հանգչի անոր վրայ , Ասանիկա
34 է որ Սուրբ Հոգիով կը մկրտէ : Ես ալ տեսայ ,
ու վկայեցի թէ ասիկա է Աստուծոյ Որդին ։
35 Հետևեալ օրը դարձեալ Յովհաննէս կայ-
36 ներ էր , և իր աշակերտներէն երկուքը ։ Ու
նայելով Յիսուսի վրայ որ կը պտըտէր՝ ը-
37 սաւ , Ահա Աստուծոյ Գառը ։ Եւ լսեցին
անկէ երկու աշակերտները՝ երբոր կը խօսէր ,
38 ու գացին Յիսուսի ետևէն ։ Յիսուս երբոր
դարձաւ ու տեսաւ անոնք որ էր ետևէն կու
գային՝ ըսաւ անոնց , Ի՞նչ կ'ուզէք · անոնք

ալ ըսին իրեն , Ռաբբի , (որ թարգմանուելով
վարդապետ ըսել է ,) ո՞ւր է քու օթևանդ ։
39 Ըսաւ անոնց , Եկէք ու տեսէք · Եկան ու
տեսան ուր տեղ որ էր իր օթևանը · և ան օրը
անոր քովը կեցան , ինչու որ ժամը տասնի-
40 ներեք էր ։ Սիմոն Պետրոսին եղբայրը Ան-
դրէաս ան երկու-քէն մէկն էր , որ լսեցին Յով-
41 հաննէսէն և անոր ետևէն գացին ։ Անիկա
նախ իր Սիմոն եղբայրը կը գտնէ և կ'ըսէ ա-
նոր , Գտանք Մեսիան , (որ *Քրիստոս կը
42 թարգմանուի ·) Ու տարաւ զանիկա Յիսու-
սի քովը · Յիսուս անոր նայելով՝ ըսաւ , Դուն
ես Յովհաննի որդին Սիմոնը · †Դուն կեփաս
պիտի ըսուիս , որ †Պետրոս կը թարգմանուի ։
43 Հետևեալ օրը Յիսուս Գալիլեա ելլել ու-
զեց , և Փիլիպպոսը գտնելով՝ ըսաւ անոր ,
44 Եկուր իմ ետևէս ։ Եւ Փիլիպպոս Բեթսա-
յիդայէն էր՝ Անդրէասին ու Պետրոսին քա-
45 ղաքէն ։ Փիլիպպոս կը գտնէ Նաթանայէլը
և կ'ըսէ անոր , Ան՝ որուն համար Մովսէս
օրինաց մէջ գրեց , և մարգարէներն ալ , Գտա-
նք , այսինքն Յիսուս Նազովրեցին՝ Յով-
46 սեփի որդին ։ Եւ Նաթանայէլ ըսաւ անոր ,
Նազարեթէն կարելի՞ է որ աղէկ բան մը ել-
լայ · ըսաւ անոր Փիլիպպոս , Եկուր ու տես ։
47 Յիսուս երբոր տեսաւ Նաթանայէլը որ դէպ
իրեն կու գար՝ ըսաւ անոր համար , Ահա ի-
սրայէլացի մը , որուն նենգ
48 դուլիւն չկայ ։ Նաթանայէլ ըսաւ անոր , Ու-
րկի՞ց կը ճանչնաս զիս · պատասխան տուաւ
Յիսուս ու ըսաւ անոր , Դեռ Փիլիպպոս քեզ
չկանչած , դուն որ թզենիին տակն էիր , ես
49 քեզ տեսայ ։ Պատասխան տուաւ Նաթանա-
յէլ ու ըսաւ անոր , Ռաբբի , †դուն ես Աս-
տուծոյ Որդին , դուն ես Իսրայէլի Թագա-
50 ւորը ։ Յիսուս պատասխան տուաւ և ըսաւ ա-
նոր , Ասոր համար՝ որ քեզի ըսի թէ քեզ
թզենիին տակը տեսայ , կը հաւատա՞ս · աւել
51 աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես ։ Ու ըսաւ
անոր , ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , †ա-
կէ ետև պիտի տեսնէք երկինքը բացուած ,
և Աստուծոյ հրեշտակները՝ որ կ'ելլեն ու կ'ի-
ջնեն Որդւոյ մարդոյ վրայ ։

ԳԼ · Բ

1 Քրիստոս ջուրը գինիի կը փոխէ , 12 կ'երթայ Կափառնայում ,
ու հոգը եբրաւասէմ , 14 ուր տեղ առաջարէն գուրս կը հանէ
գնողները և ծախողները · 19 կը նախաձայնէ իր մահը և յա-

* Մալ · գ · 5 : Մատ · ժէ · 10 :
† բ Օր · ժը · 15 , 18 :
‡ Մատ · գ · 3 : Մար · ա · 3 : Ղուկ · գ · 4 : Գլ · գ · 28 :
§ Ես · խ · 3 :
‖ Մատ · գ · 11 :
¶ Մալ · գ · 1 :
# Հմր · 15 , 30 : Գոր · ժթ · 4 :
Ֆ Դատ · է · 24 : Գլ · ժ · 40 :
* ԵԼ · ժբ · 3 : Ես · ծգ · 7 : Հմր · 36 : Գոր · ը · 32 : ա Պետ · ա · 19 : Յայտ · է · 6 , ևս :
† Ես · ծգ · 11 : ա Կոր · ժէ · 3 : Գալ · ա · 4 : Եբր · ա · 5 : բ · 17 : ի · 28 : ա Պետ · բ · 24 : գ · 18 : ա Յովհ · բ · 2 : գ · 5 : դ · 10 : Յայտ · ա · 5 :
‡ Հմր · 15 , 27 :
§ Մատ · գ · 18 :
‖ յի՛ Օծեալ :
¶ Մատ · ժգ · 18 :
# յի՛ վեմ :
Ֆ Գլ · ժբ · 21 :
* Գլ · խա · 2 :
† Ծն · գ · 15 : խթ · 10 : բ Օր · ժը · 18 : Տես Ղուկ · խդ · 27 :
‡ Ես · գ · 2 : է · 14 : ի · 6 : ծգ · 2 , ևս : Մկ · է · 2 : Հաբ · գ · 12 : ի · 9 : Տես նաև Ղուկ · խդ · 27 ին վերայի վկայութիւնները :
§ Մատ · բ · 23 : Ղուկ · բ · 4 :
‖ Գլ · է · 41 , 42 , 52 :
¶ Սալ · լբ · 2 : Հգ · 1 : Գլ · ը · 39 : Հբ · ա · 5 : Ես · ծ · 7 : ժդ · 1 : Մատ · ժզ · 33 :
# Մատ · իա · 5 : իէ · 11 , 42 : Գլ · ժը · 37 : ժթ · 3 :
Ֆ Ծն · իը · 12 : Մատ · գ · 11 : Ղուկ · բ · 9 , 13 : իբ · 43 : իդ · 4 : Գոր · ա · 10 :

բութիւնը։ 25 Շատերը իր հրաշքները տեսնելով կը հաւատան իրեն. բայց ինքը իր անձը չէր հաւատար անոնց։

1 Ու երրորդ օրը Հարսնիք մը կար Գալիլեայի
Կանայ քաղաքը, և Յիսուսի մայրը հոն էր։
2 Յիսուս ալ կանչուեցաւ ան հարսնիքը՝ ու իր
3 աշակերտներն ալ։ Ու երբոր գինին պակսեցաւ՝ Յիսուսի մայրը բաւ անոր, Գինի չու-
4 նին։ Յիսուս բաւ անոր, Կնիկ, դուն իմ հետս ի՞նչ բան ունիս. իմ ժամանակս դեռ
5 հասած չէ։ Իր մայրը ազատաւորներուն բաւ,
6 ինչ որ ձեզի ըսէ՝ ըրէք։ Հոն վեց հատ քա-
րէ կարասներ դրուած էին Հրէից մաքրութեան սովորութեանը համեմատ, որ անոնց ամէն
մէկը երկու կամ երեք մար բան կ'առնէր։
7 Յիսուս բաւ անոնց, Լեցուցէք աս կարաս-
նները ջրով. ու լեցուցին անոնք մինչև բե-
8 րանը։ Եւ բաւ անոնց, Հիմա հանեցէք ու տեզապետին տարէք. անոնք ալ տարին։
9 Ու տեզապետը երբոր գինի եղած ջուրին համը առաւ, և չէր գիտեր ուսկից ըլլալը. (բայց ազատաւորները որ ջուրը քաշեր էին՝ գիտէին.) տեզապետը կը խօսի փեսային,
10 Ու անոր կ'ըսէ, Ամէն մարդ առկէ գինին առաջ կը մատուցանէ, ու երբոր խմած կ'ըլլան՝ անտանները աւորնագոյնը. բայց դուն ա-
11 զկէ գինին մինչև հիմա պահեցիր։ Յիսուս հրաշքներուն սկիզբը աս ըրաւ Գալիլեայի Կանայ քաղաքին մէջ, և իր փառքը յայտնեց. ու իր աշակերտները հաւատացին իրեն։
12 Ասկէ ետև Յիսուս Կափառնայում իջաւ՝ ինքը և իր մայրը ու իր եղբայրները և իր աշակերտները, ու շատ օրեր հոն չկեցան։
13 Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր, ու Յիսուս
14 երուսաղէմ ելաւ. Եւ տաճարին մէջ գտաւ արջառ ու ոչխար և աղաւնի ծախողները,
15 ու ստակ փոխողներն ալ՝ որ նստեր էին. Եւ չուանէ խարազան մը շինելով՝ ամէնը տաճարէն դուրս հանեց՝ ոչխարներն ալ ու արջառներն ալ, և ստակ փոխողներուն պղինձ-
նները ցիրուցան ըրաւ, ու սեղանները կոր-
16 ծանեց. Եւ աղաւնի ծախողներուն բաւ, Ասկէ վերցուցէք աստնք, իմ Հօրս տունը առ-
17 ուտուրի տուն մի ընէք։ Եւ իր աշակերտները միտքերնին բերին որ գրուած է, Քու տանդ նախանձը զիս կերաւ։
18 Անտանը պատասխան տուին Հրէաները ու բսին անոր, Ի՞նչ նշան կը ցուցընես մեզի՝
19 որ աս բաները կ'ընես։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու բաւ անոնց, Քակեցէք աս տա-
ճարը, ու երեք օրուան մէջ անիկա պիտի
20 կանդնեմ։ Եւ Հրէաները բսին, Քառասուներկու տարուան մէջ չինուեցաւ աս տաճարը, և դուն երեք օրուան մէջ պիտի կանդնեցնես
21 անիկա։ Բայց ինքը Իր մարմնոյն տաճարին
22 համար կ'բաէր։ Ուստի երբոր ինքը մեռելներէն յարութիւն առաւ, Իր աշակերտները միտքերնին բերին թէ աս բանը բաած էր ինչ, ու Հաւատացին գիրքին և Յիսուսի բաած խօսքին։
23 Ու երբոր զատկի տօնին աստնր Երուսաղէմ էր, շատ մարդիկ անոր ըրած հրաշքները տեսնելով՝ հաւատացին անոր անուանը։
24 Բայց ինքը Յիսուս իր անձը անոնց չէր հաւատար, ինչու որ ինքը գիտէր ամէն մարդ.
25 Ու պէտք չէր որ մէկը մարդու համար վկայութիւն տայ իրեն, Քանզի ինքը գիտէր թէ ինչ կայ մարդուն ներսի դին։

ԳԼ. Գ

1 Փրիսեոս կը սորվեցընէ Նիկոդեմոսին թէ վերստին ծնունդը հարկաւոր է. 14 թէ փրկութեան համար պէտք է հաւատալ իր մահուանը Նայիլ. 16 թէ Աստուած մեծ սէր ունի մարդոց վրայ. 18 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին։ 23 Յովհաննէսին վկայութիւնը, անոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Փրիսեոսի վրայով։

1 Եւ փարիսեցիներէն մարդ մը կար Նիկոդէ-
2 մոս անունով՝ որ Հրէից իշխան էր։ Ասիկա գիշերով Յիսուսի քովը եկաւ, և բաւ անոր, Ռաբբի, գիտենք որ դուն Աստուծմէ վարդապետ եկած ես, ինչու որ մէկը չկրնար ընել աս հրաշքները որ դուն կ'ընես, թէ որ
3 Աստուած իր հետը չըլլայ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս և բաւ անոր, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, թէ որ մէկ մարդ մը Նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւո-
4 րութիւնը տեսնել։ Նիկոդեմոս բաւ անոր, Ինսո՞ր կրնայ մարդ մը ծնանիլ, որ ծերացած է. Կնաբաւո՞ր բան է որ Նորէն իր մօրը որո-
5 վայնը մտնէ ու ծնանի։ Յիսուս պատասխան տուաւ, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, թէ որ մէկ մարդ մը Ջուրէն ու Հոգիէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։
6 Մարմինէն ծնածը մարմին է, ու Հոգիէն ծը-
7 նածը Հոգի է։ Դուն մի զարմանար որ քեզի
8 բսի, Պէտք է ձեզի Նորէն ծնանիլ։ Հովը ուր որ ուզէ՝ կը փչէ, և անոր ձայնը կը լսես, բայց չես գիտեր ուսկից կու գայ՝ կամ ուր կ'երթայ. ասանկ ալ է ան ամէնը որ Հոգիէն
9 կը ծնանի։ Պատասխան տուաւ Նիկոդեմոս

ա Տես Յես. ԺԳ. 28։ բ ԳԼ. ԺԹ. 26։ գ բ Թագ. Ժգ. 10։ ԺԹ. 22։ դ ԳԼ. է. 6։ ե Մար. է. 3։ զ ԳԼ. գ. 46։ է ԳԼ. ա. 14։ ը Մաա. Ժբ. 46։ թ ԵԼ. Ժբ. 14։ ժ Օր. Ժգ. 1. 16։ Հմր. 23։ ԳԼ. է. 1։ գ. 4։ Ժա. 55։ ի Մաա. իա. 12։ Մար. Ժա. 15։ Ղեւ. ԺԹ. 45։ լ Ղեւ. բ. 49։ խ Սամ. կԹ. 9։ ծ Մաա. Ժբ. 38։ ԳԼ. գ. 30։ կ Մաա. իզ. 61։ իե. 40։ Մար. Ժգ. 58։ Ժէ. 29։ հ Կազ. բ. 9։ Եբր. բ. 2։ ա Կոր. գ. 16։ գ. 19։ բ Կոր. գ. 16։ ղ Ծուխ. իգ. 8։ ձ Ոմանք Յ՝ասէլՅշՆեն իբենց։ մ ԳԼ. է. 50։ ԺԹ. 39։ յ Ոմանք անոր։ ն ԳԼ. ԼԹ. 16. 33։ Գոր. բ. 22։ շ Գոր. Ժ. 38։ ո ԳԼ. ա. 13։ Գաղ. գ. 15։ Տիտ. գ. 5։ չ Ցակ. ա. 18։ պ Պետ. ա. 23։ ջ Ցովհ. գ. 9։ ռ Կամ վերեն։ ս Մար. Ժգ. 16։ Գոր. բ. 38։ վ Ժող. Ժա. 3։ տ Կոր. բ. 11։

ու բսաւ անոր, Ահա ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ։
10 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու բսաւ անոր,
Դուն Իսրայէլի ՚ի վարդապետ մըն ես, և
11 սա բաները չե՞ս գիտեր։ Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ քեզի, Թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօ-
սինք, և ինչ որ տեսանք՝ կը վկայենք, ու
12 մեր վկայութիւնը չէք ընդունիր։ Թէ որ եր-
կրաւոր բաները ձեզի պրուցեցի՝ ու չէք հա-
ւատար, ի՞նչպէս պիտի հաւատաք՝ Թէ որ եր-
13 կնաւոր բաները ձեզի պրուցեմ։ Եւ մէկը
երկինքը չելաւ, բայց անիկա միայն որ եր-
կինքէն իջաւ՝ Որդին մարդոյ, որ երկինքն է։
14 Եւ ինսոր որ Մովսէս անապատին մէջ օձը
բարձրացուց, նմանակ ալ պէտք է որ Որդին
15 մարդոյ բարձրանայ, Որ ամէն ով որ անոր
հաւատայ՝ չկորսուի, ՚Հապա յաւիտենական
16 կեանք ունենայ։ ՚Ինչու որ Աստուած անանկ
սիրեց աշխարհը, մինչև որ իր միածին Որդին
տուաւ, որ ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չը-
կորսուի, հապա յաւիտենական կեանք ունե-
17 նայ։ Վասն զի Աստուած իր Որդին չխրկեց
աշխարհ՝ որ աշխարհը դատէ, հապա որ աշ-
18 խարհս անով փրկուի։ Ան որ կը հաւատայ
անոր՝ չդատապարտուիր. և ան որ չհաւատար՝
անիկա արդէն դատապարտուած է, ինչու որ
Աստուծոյ միածին Որդւոյն անունը չհաւա-
19 տաց։ Եւ սա է դատապարտութիւնը՝ Որ լոյսը
աշխարհ եկաւ, ու մարդիկ խաւարը լոյսէն
աւելի սիրեցին, ինչու որ իրենց գործ.քերը
20 չար էին։ Վասն զի ամէն ով որ չար կը գոր-
ծէ՝ անիկա լոյսը կ՚ատէ, և լոյսին քովը չգար
21 որ իր գործ.քերը չյանդիմանուին։ Բայց ան
որ ճշմարտութիւն կը գործէ՝ լոյսին քովը կու
գայ, որ իր գործ.քերը յայտնի ըլլան Թէ Աս-
տուծով գործուեցան։

22 Ասկէ ետքը եկաւ Յիսուս և իր
աշակերտները Հրէաստանի երկիրը, և հոն
կը կենար անոնց հետ ու կը մկրտէր, ՚ու մկրտու-
23 թիւն կ՚ընէր։ Յովհաննէս ալ Աինոնի մէջ
՚Սաղիմի մօտ մկրտութիւն կ՚ընէր, որովհետև
հոն շատ ջուր կար, ՚ու կու գային և կը մկըր-
24 տուէին. ՚Ինչու որ Յովհաննէս դեռ բանտը
դրուած չէր։

25 Անտանեն վիճաբանութիւն մը եղաւ Յով-
հաննէսին աշակերտներէն ՚Հրէաներուն հետ՝
26 մաքրութեան վրայով։ Ու եկան Յովհաննէ-
սին և անոր ըսին, Ռաբբի, անիկա որ քեզի
հետ Յորդանանու անդին կոդմն էր, ՚որուն
համար դուն վկայութիւն տուիր, ահա ինքը
27 կը մկրտէ, և ամէնը անոր կու գան։ Պատաս-
խան տուաւ Յովհաննէս և ըսաւ, ՚Մարդ մը
չկրնար բան մը առնել, Թէ որ երկինքէն տը-
28 րուած չըլլայ անոր։ ՚Դուք ձեզմէ կը վկա-
յէք ինծի համար, որ ըսի Թէ ես Քրիստոսը
չեմ, ՚հապա անոր առջևէն խրկուած եմ։
29 ՚Ան որ հարսն ունի, փեսան անիկա է. ՚բայց
փեսային բարեկամը՝ որ կը կենայ ու կը լսէ
անոր, մեծապէս կ՚ուրախանայ փեսային ձայ-
նին համար. ուստի սա իմ ուրախութիւնս
30 լցուած է։ Անիկա պէտք է որ մեծնայ, բայց
31 ես պզտիկնամ։ ՚Ան որ վերէն կու գայ՝ հա-
մենէն վեր է. ՚ան որ երկրէն է՝ երկրաւոր
է, ու երկրէն կը խօսի. ՚ան որ երկինքէն
32 կու գայ՝ ամենէն վեր է. Եւ ՚ինչ որ տեսաւ
ու լսեց՝ ան կը վկայէ, ու անոր վկայութիւնը
33 մէկը չընդունիր։ Ան որ անոր վկայութիւնը
կ՚ընդունի՝ ՚կնքեց Թէ Աստուած ճշմարիտ
34 է։ ՚Վասն զի ան որ Աստուած խրկեց՝ Աս-
տուծոյ խօսքերը կը խօսի, ինչու որ Աստուած
35 ՚հոգիս չափով չտաւ Հօրդին։ ՚Հայրը կը սիրէ
Որդին, և ամէն բան անոր ձեռքը տուած է։
36 ՚Ան որ Որդւոյն կը հաւատայ՝ յաւիտենական
կեանք ունի. և ան որ Որդւոյն չհնազանդիր՝
անիկա կեանք պիտի չտեսնէ, հապա Աստու-
ծոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ։

ԳԼ. Դ

1 ՚Քրիստոս Սամարացի կնկան մը հետ կը խօսի, և իր ով ըլլալը
անոր կը յայտնէ. 27 ասոր վրայ իր աշակերտները կը զար-
նան։ 31 Քրիստոս կ՚իմացընէ անոնց իր նախատեսը Աստուծոյ
փառքին համար։ 39 Շատ Սամարացիներ կը հաւատան անոր։
43 Քրիստոս Գալիլեա կ՚երթայ, և կը բժշկէ ազնուականի մը
որդին։

1 Աւրդ երբոր Տէրը իմացաւ որ փարիսեցիները
լսեր են՝ Թէ Յիսուս Յովհաննէսէն աւելի ա-
2 շակերտներ կ՚ընէ և ՚կը մկրտէ, (Թէպէտ չէ
Թէ Յիսուս ինքը կը մկրտէր, հապա իր աշա-
3 կերտները,) Թողուց Հրէաստանը ու նորէն
4 Գալիլեա գնաց։ Ու պէտք եղաւ որ Սամա-
5 րիայի մէջէն անցնէ։ Ուստի եկաւ Սամարա-
ցւոց մէկ քաղաքը՝ որուն անունը Սուքար էր,
ան տեղին մօտ՝ ՚որն որ Յակոբ իր որդւոյն
6 Յովսեփին տուաւ. Եւ հոն Յակոբին մէկ ա-
բիւրը կար. Յիսուս ալ ճամբայէն յոգնած

ա ԳԼ. զ. 53, 61։
բ Մտս. ժա. 27։ ԳԼ. ա. 18։ է. 16։ ը. 28։ ժբ. 49։ ժգ. 24։
գ Ամր. 32։
դ Ածակ. Լ. 4։ ԳԼ. ջ. 35, 38, 51, 63։ ժջ. 28։ Գործ. բ. 34։ ա Կոր. ժէ. 47։ Եփես. գ. 9, 10։
ե Թուոց. իա. 9։
զ ԳԼ. ը. 28։ ժբ. 32։
է Ամր. 36։ ԳԼ. ջ. 47։
ը Հռոմ. է. 8։ ա Յովհ. գ. 9։
թ Դասկ. ի. 56։ ԳԼ. է. 45։ ը. 15։ ժբ. 47։ ա Յովհ. գ. 14։
ժ ԳԼ. է. 24։ ջ. 40, 47։ ի. 31։
ժա ԳԼ. ա. 4, 9, 10, 11։ ը. 12։
ժբ Յար. իգ. 13, 17։ Եփես. է. 13։
ժգ ԳԼ. ֆ. 2։
ժդ ա Թագ. ի. 4։
ժե Մտս. գ. 5, 6։
ժզ Մտս. ժգ. 3։
ժէ Մտս. ժգ. 3։
ժը Կա՛ Հրեայի մը
ժթ ԳԼ. ա. 7, 15, 27, 34։
ի ա Կոր. գ. 7։ Եբր. է. 4։ Յակ. ա. 17։
իա ԳԼ. ա. 20, 27։
իբ Մաղ. գ. 1։ Մտթ. ա. 2։ Դասկ. ա. 17։
իգ Մտս. իբ. 2։ ը Կոր. ժէ. 47։ Եփես. է. 25, 27։ Յայտ. իա. 9։
իդ Եբգ. է. 1։
իե Ամր. 13։ ԳԼ. ը. 23։
իզ Մտս. իը. 18։ ԳԼ. ա. 15, 27։ Հռոմ. ի. 5։
իէ ա Կոր. ժէ. 47։
իը ԳԼ. ջ. 33։ ա Կոր. ժէ. 47։ Եփես. ա. 21։ Փիլ. բ. 9։
իթ Ամր. 11։ ԳԼ. ը. 26։ ժէ. 15։
κ Հռոմ. գ. 4։ ա Յովհ. է. 10։
κա ԳԼ. է. 16։
κբ ԳԼ. ա. 16։
κգ Մտս. ժա. 27։ իը. 18։ Դասկ. ժ. 22։ ԳԼ. է. 20, 22։ ժգ. 3։ ժէ. 2։ Եբր. բ. 8։
κդ Ամր. բ. 4։ ԳԼ. ա. 12։ ջ. 47։ Ամր. 15, 16։ Հռոմ. ա. 17։ ա Յովհ. է. 10։
κե —
κզ ԳԼ. գ. 22, 26։
κէ Ծն. լգ. 19։ իը. 22։ Յես. իգ. 32։

ըլլալով՝ ան աղբիւրին վրայ նստաւ. և ժամը վեցին առեններն էր։
7 Սամարիացին կնիկ մը եկաւ Ջուր հանելու. Յիսուս ըսաւ անոր, Ինծի Ջուր տուր խմե-
8 լու. (Քանզի իր աշակերտները քաղաքը գա-
9 ցեր էին, որ ուտելիք առնեն։) Ան ատենը Սա-մարացի կնիկը ըսաւ անոր, Դուն որ Հրեայ ես, ի՞նչպէս կ՚ուզես Ջուր խմել ինծմէ՝ Սա-մարացի կնիկ մը. վասն զի Հրեայք Սամա-րացւոց հետ հաղորդակցութիւն չեն ըներ։
10 Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Թէ որ դուն գիտնայիր Աստուծոյ պարգեւը, և թէ ով է ան որ քեզի կ՚ըսէ, Ինծի Ջուր տուր խմելու, դուն անկէ պիտի ուզէիր, և
11 ինքը քեզի Կենդանի Ջուր պիտի տար։ Կնիկը ըսաւ անոր, Տէր, դուն Ջրհան ալ չունիս, ու աս հորը խորունկ է. ուրեմն ուսկի՞ պի-
12 տի ունենաս ան կենդանի Ջուրը։ Մի՞թէ դուն մեր Հայր Յակոբ հօրմէն աւելի մե՞ծ մրն ես, որ աս հորը մեզի տուաւ, և ասկէ խմեց ինքը
13 ու իր որդիները և իր անասունները։ Պա-տասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր, Ամէն ով որ աս Ջուրէն խմէ՝ նորէն պիտի ծարաւի,
14 Բայց ով որ խմէ ան Ջուրէն որ ես անոր պի-տի տամ՝ յաւիտեան պիտի չծարաւի. Հապա ան Ջուրը որ ես անոր պիտի տամ՝ Ներսիս պիտի ըլլայ անոր Ներսի դէն Ջուրի աղբիւր մը՝ որ
15 յաւիտենական կենաց Համար կը բղխէ։ Կնի-կը ըսաւ անոր, Տէր, տուր ինծի ան Ջուրը որ չծարաւիմ, և հոս չգամ Ջուր հանելու։
16 Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա քու Երկիդ կանչէ,
17 ու հոս եկուր։ Կնիկը պատասխան տալով ըսաւ, Ես Երկիկ չունիմ. Յիսուս ըսաւ անոր,
18 Ադեկ ըսիր թէ Երկիկ չունիմ, Ինչու որ դուն հինգ Երկիկ ունեցեր ես, և ան որ հիմա ու-նիս՝ քու Երկիդ չէ. ասիկա չիտակ գրուցե-
19 ցիր։ Կնիկը ըսաւ անոր, Տէր, Կը տեսնեմ
20 որ դուն մարգարէ մրն ես։ Մեր Հայրերը Սա Լեռանս վրայ երկրպագութիւն ըրին, և դուք կ՚ըսէք թէ Մեր-Երուսաղէմ է տե-
21 ղը, ուր պէտք է երկրպագութիւն ընել։ Յի-սուս ըսաւ անոր, Կնիկ, Հաւատա ինծի որ ժամանակ կու գայ, Որ անոնք ոչ աս Լեռանը վրայ՝ և ոչ Երուսաղէմի մէջ Երկրը-
22 պագութիւն պիտի ընէք Հօրը։ Դուք անոր երկրպագութիւն կ՚ընէք, Որ չէք ճանչնար. մենք անոր երկրպագութիւն կ՚ընենք՝ որ կը ճանչնանք. Ինչու որ փրկութիւնը Հրէաներ-
23 բէն է։ Բայց ժամանակ կու գայ ու հիմա ալ է, որ ճշմարիտ երկրպագողները երկրպա-գութիւն պիտի ընեն Հօրը Հոգիով ու Ճըշ-
24 մարտութիւնով, Ինչու որ Հայրն ալ իրեն ա-նանկ երկրպագողներ կ՚ուզէ։ Աստուած Հո-գի է, և իրեն երկրպագողներուն ալ պէտք է որ Հոգիով ու ճշմարտութիւնով երկրպա-
25 գութիւն ընեն։ Կնիկը ըսաւ անոր, Գիտեմ որ Մեսիան կու գայ, (Քրիստոս ըսուածը,) Երբոր ինքը գայ՝ Ամէն բան մեզի պիտի
26 պատմէ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ես ան եմ՝
27 որ քեզի հետ կը խօսիմ։ Եւ ատ Ժողովրդեան իր աշակերտները եկան, ու զարմացան որ Ան կնկանը հետ կը խօսէր. բայց անոնցմէ մէկը չըսաւ թէ Ի՞նչ կ՚ուզես, կամ Ի՞նչ կը խօ-
28 սիս հետ։ Ան ատեն կնիկը ձգեց իր սափորը ու քաղաքը դնաց, և ըսաւ մարդոց,
29 Եկէք տեսէք մէկ մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի Ամէն ինչ որ գործեր եմ. արդեօք անիկա
30 է Քրիստոսը։ Եւ անոնք քաղաքէն ելան ու անոր կու գային։
31 Եւ ատ միջոցիս աշակերտները իրեն կ՚աղա-
32 չէին ու կ՚ըսէին, Ռաբբի, Ուտէ կեր։ Անիկա ըսաւ անոնց, Ես կերակուր ունիմ ուտելու՝
33 որ դուք չէք գիտեր։ Ուստի աշակերտները կ՚ըսէին իրարու, Արդեօք մէկը ատոր ուտե-
34 լու բան մը բերա՞ւ։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ կերակուրս ան է որ ես զիս իրկողին կամքը
35 ընեմ, և անոր գործը կատարեմ։ Չէ՞ որ դուք կ՚ըսէք Թէ Ցակաւին չորս ամիս կայ որ Հունձքի առնեը գայ. Ահա ես ձեզի կ՚ըսեմ, Աչքերնիդ վերցուցէք ու արտերուն նայեցէք, Որ արդէն ճերմակած են Հնձուելու պատ-
36 րաստ։ Եւ ան որ կը հնձէ՝ վարձք կ՚առնէ, ու յաւիտենական կենաց Համար պտուղ կը ժո-ղովէ, որ սերմանողը ու հնձողը միասին ուրա-
37 խանան։ Վասն զի աս բանիս մէջ ճշմարիտ է ան խօսքը Թէ Ուրիշը կը սերմանէ և ուրիշը
38 կը հնձէ։ Ես ձեզ Խրկեցի հնձելու ան որ դուք չաշխատեցաք. ուրիշները աշխատե-ցան, ու դուք անոնց աշխատանքին մէջ մտաք։
39 Եւ ան քաղաքէն շատ Սամարացիք հրեն Հաւատացին Ան կնկանը խօսքին Համար որ վկայեց, Ըսելով Թէ Ինչ որ ես գործեր էի՝ բո-
40 լորը ինծի ըսաւ։ Ու երբոր Սամարացիք ա-նոր եկան՝ կ՚աղաչէին անոր որ իրենց քովը
41 կենայ. ու երկու օր հոն կեցաւ։ Եւ ալ շա-տերը հրեն Հաւատացին իր խօսքին Համար։
42 Ու կ՚ըսէին կնկանը, Ադեկ հետ չէ Թէ քու խօսքիդ Համար կը Հաւատանք, Ինչու որ մենք մեզմէ լսեցինք, և գիտենք որ ատիկա է ճշմարտապէս աշխարհի Փրկիչը՝ Քրիստոսը։
43 Ու երկու օրէն հետ հրաւ անկէ և գալի-

ա դ Թագ. ժէ. 24։ Դատ. բ. 52, 53։ Գար. ժ. 28։
բ Ես. ժբ. 3։ խգ. 3։ Երեմ. բ. 13։ Զաք. ժգ. 1։ ժգ. 8։
գ Գէ. զ. 35, 59։
դ Գէ. է. 38։
ե Տես գէ. զ. 34։ Հռոմ. զ. 23։ ա Ցովհ. ե. 20։
զ Գատ. է. 16։ իգ. 19։ Գէ. զ. 14։ է. 40։
է Դատ. բ. 7։
ը բ Օր. ժբ. 5. 11։ գ Թագ. բ. 3։ բ Մն. է. 12։
թ Մտթ. ա. 11։ ա Տիմ. բ. 8։
ժ դ Թագ. ժէ. 29։
ի Ես. բ. 3։ Դատ. իգ. 47։ Հռոմ. թ. 4. 5։
լ Փիլ. գ. 3։
խ Գէ. ա. 17։
ծ բ Կոր. գ. 17։
կ Ամր. 29. 39։
հ Գէ. թ. 37։ Մատ. իգ. 63. 64։ Մար. ժգ. 61. 62։
ձ Ամր. 25։
ղ Ցաբ. իգ. 12։ Գէ. զ. 38։ ժէ. 4։ ժի. 30։
ճ Մատ. թ. 37։ Դատ. ժ. 8։
մ Գատ. ժբ. 3։
յ Ամր. 29։
ն Գէ. ժէ. 8։ ա Ցովհ. է. 14։

44 լեա գնայ։ Ինչու որ Յիսուս ինքը վկայեց
թէ Մարգարէ մը իր գաւառին մէջ պատիւ
45 չունենար։ Ու երբոր Գալիլեա եկաւ, Գալի-
լեացիները զինքը ընդունեցին, վասնզու որ տե-
սած էին ան բոլոր հրաշքները՝ որ ինքը երու-
սաղեմի մէջ տօնին ատեները. Վասն զի
իրենք ալ ան տօնին գացեր էին։
46 Եւ Յիսուս նորէն եկաւ Գալիլեացւոց կա-
նայ քաղաքը, ուր որ ջուրը գինի ըրած էր.
և հոն ազնուականի մէկը կար, որուն որդին
47 հիւանդ էր Կափառնայումի մէջ։ Ասիկա լսե-
լով որ Յիսուս Հրէաստանէն Գալիլեա եկեր
է, եկաւ անոր ու կ'աղաչէր որ իջնէ և իր որ-
դին բժշկէ, ինչու որ մեռնելու վրայ էր։
48 Ան ատեն Յիսուս ըսաւ անոր, Թէ որ նշան-
ներ ու հրաշքներ չտեսնէք, բնաւ պիտի
49 չհաւատաք։ Ազնուականը ըսաւ անոր, Տէր,
50 իջիր քանի որ իմ տղաս մեռած չէ։ Յիսուս
ըսաւ անոր, Գնա, քու որդիդ ողջ է. մարդն
ալ հաւատաց ան խօսքին որ Յիսուս իրեն
51 ըսաւ, ու գնաց։ Ու երբոր կ'իջնէր՝ իր ծա-
ռաները դիմաւորեցին զինքը, և աւետիս տը-
52 ւին ըսելով թէ քու տղադ ողջ է։ Ուստի
հարցուց անոնց թէ ո՞ր ժամէն սկսաւ աղէկի
դառնալ. և ըսին իրեն, Երէկ ժամը եօթնին
53 տենդը թողուց զանիկա։ Ան հայրը գիտցաւ
անոր հայրը թէ ան ժամն էր որ Յիսուս ի-
րեն ըսաւ թէ քու որդիդ ողջ է. ու հաւա-
54 տաց ինքը և իր բոլոր տունը։ Ասոր նորէն եր-
կրորդ հրաշքն է որ Յիսուս ըրաւ, երբոր
Հրէաստանէն Գալիլեա եկաւ։

ԳԼ. Ե

1 Ցիսուս երուսաղեմը տարիէ՝ ի վեր հիւանդ եղող մարդը կը բժշկէ շաբաթ օրը։ 10 Հրեայք ասոր վրայով արտունջ կ'ընեն, ու կը հալածեն գՔրիստոս։ 17 Ան ալ իր անձին համար պատասխան կու տայ Հրէաներուն, ու զանոնք կը յանդիմանէ. և իր Հօրը 32 ու Յովհաննէսին 36 և իր գործքերուն 39 և Սուրբ Գրոց վկայութիւններովը իր ալ ըլլալը կը յայտնէ։

1 Ասկէ ետև Հրէից տօն էր, և Յիսուս ե-
2 րուսաղէմ ելաւ։ Ու երուսաղեմի մէջ Ոչ-
խարաց դրան քով աւազան մը կայ, որ եբ-
րայեցերէն Բեթհեզդա կ'ըսուի, որ հինգ
3 սրահ ունի։ Ասոնց մէջ խիստ շատ հիւանդ-
ներ պառկած էին՝ կոյրեր, կաղեր, չորցած-
ներ, որոնք կը սպասէին ջուրին խառնուելուն։
4 Վասն զի հրեշտակ մը ժամանակ ժամանակ
աւազանը կ'իջնէր ու ջուրերը կը խառնէր,
և ով որ ջուրին խառնուելէն ետև պիտա ա-
ռաջ անդր ձգէր կը մտնէր, կը բժշկուէր՝ ինչ հի-
5 ւանդութիւն որ ունենար։ Եւ հոն մէկ մարդ
6 հիւանդութիւն մը ունէր։ Յիսուս երբոր տե-
սաւ զանիկա որ հինգած պառկած էր, ու գիտ-
ցաւ որ շատ ժամանակէ՝ ի վեր է, ըսաւ անոր,
7 Կ'ուզե՞ս առողջանալ։ Հիւանդը պատասխան
տուաւ անոր, Տէր, մարդ մը չունիմ որ երբ
ջուրերը խառնուին՝ զիս աւազանը ձգէ. հա-
պա քանի որ ես դառը կը շարժիմ, ինծմէ ա-
8 ռաջ ուրիշ մը կ'իջնէ։ Յիսուս ըսաւ անոր,
9 Ելիր, մահիճդ առ ու քալէ։ Եւ խակոյն մար-
դը առողջացաւ, ու իր մահիճը վերցընելով
10 կը քալէր. Ու ան օրը շաբաթ էր։ Ինատեները
Հրէաները բսին բժշկուած մարդուն, Շաբաթ
11 է, և արժան չէ որ մահիճդ վերցընես։ Պա-
տասխան տուաւ անոնց ան, Ան որ զիս
բժշկեց՝ ինքը ինծի ըսաւ, Մահիճդ առ ու
12 քալէ։ Ուստի հարցուցին անոր, Ո՞վ է ան
մարդը որ քեզի ըսաւ, Մահիճդ առ ու քալէ։
13 Եւ բժշկուողը չէր գիտեր թէ ով է ան, ին-
չու որ Յիսուս մէկդի քաշուեցաւ՝ ան տեղը
14 բազմութիւն ըլլալուն համար։ Ինկէ ետքը
Յիսուս զանիկա տաճարին մէջ գտնելով՝ ը-
սաւ անոր, Ահա բժշկուեցար, դալ մեղք մի
գործեր, որ ալ աւելի չար բան մը չպատահի
15 քեզի։ Գնաց մարդը, ու Հրէաներուն պատ-
մեց թէ Յիսուս էր որ զինքը բժշկեց։
16 Եւ ասոր համար Հրէաները կը հալածէին
Յիսուսը, և կը փնտռէին զանիկա սպաննել,
17 որ ան բաները շաբաթ օրը կ'ընէր։ Եւ Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոնց, Իմ Հայրս
մինչև հիմա կը գործէ, ես ալ կը գործեմ։
18 Ասոր համար՝ ալ աւելի կը փնտռէին Հրէա-
ները զանիկա սպաննել, վասն զի չէ թէ միայն
շաբաթ օրը կը լուծէր, հապա նաև զԱստուած
իր Հայրը կ'անուանէր, Ու այսպէս ինքզին-
19 քը Աստուծոյ հաւասար կ'ընէր։ Իսկ Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ճշմա-
րիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Որդին ինքնիր-
մէն բան մըն ալ չկրնար ընել, միայն թէ
ինչ որ տեսնէ որ Հայրը կ'ընէ. վասն զի ինչ
որ անիկա կ'ընէ, նմանապէս Որդին ալ նոյնը
20 կ'ընէ։ Ինչու որ Հայրը կը սիրէ Որդին, և
ամէն բան կը ցուցընէ անոր՝ ինչ որ ինքը
կ'ընէ. և ասոնցմէ ալ աւելի մեծ գործքեր
պիտի ցուցընէ անոր, որպէս զի դուք զար-
21 մանաք։ Վասն զի ինչպէս որ Հայրը մեռեալ-
ները կը յարուցանէ ու կենդանի կ'ընէ, նա-
նակ ալ Որդին՝ որոնք որ կ'ուզէ կը կենդա-
22 նացընէ։ Քանզի Հայրը մէկը չդատեր, Հա-
23 պա ամէն դատաստանը Որդւոյն տուաւ. Որ
ամէնը պատուեն Որդին, ինչպէս որ Հայրը

ա Մատ. ժգ. 57։ Մար. զ. 4։ Ղուկ. գ. 24։
բ ԳԼ. բ. 23։ գ. 2։
գ Բ Օր. ժզ. 16։
դ ԳԼ. բ. 1։ 11։
ե ա Կոր. ա. 22։
զ Ղև. իգ. 2։ Բ Օր. ժզ. 1։ ԳԼ. բ. 13։
է Ղեւեմ. գ. 1։ ժբ. 39։
ը Մատ. թ. 6։ Մար. բ. 11։ Ղուկ. ե. 24։
թ ԳԼ. թ. 14։
ժ ԵԼ. ի. 10։ Ղեւեմ. ժգ. 19։ Երեմ. ժէ. 21։ Եւ։ Մատ. ժբ. 2։ Մար. բ. 24։ գ. 4։ Ղուկ. գ. 2։ ժգ. 14։
ի Մատ. ժբ. 45։ ԳԼ. ը. 11։
ժա ԳԼ. թ. 4։ ժգ. 10։
ժբ ԳԼ. է. 20։
ժգ ԳԼ. ժ. 30, 33։ Փիլ. բ. 6։
ժդ Էմր. 30։ ԳԼ. ը. 28։ թ. 4։ ժբ. 49։ ժգ. 10։
ժե Մատ. գ. 17։ ԳԼ. գ. 35։ բ Պետ. ա. 17։
ժզ Ղուկ. է. 14։ ը. 54։ ԳԼ. ժա. 25։ 43։
ժէ Մատ. ժա. 27։ Յով. 18։ Էմր. 27։ ԳԼ. գ. 35։ ժէ. 2։ Գոր. ժէ. 31։
ա Պետ. գ. 5։

կը պատուեն. ²Քան որ Որդին չպատուեր, զա-
24 Նիկա խրկող Հայրը չպատուեր։ ՃՀմարիա ճըշ-
մարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ Ան որ իմ խօսքս մտիկ
կ'ընէ, և կը հաւատայ անոր որ զիս խրկեց՝ յա-
ւիտենական կեանք ունի, ու դատապարտու-
թեան տակ չի գար, ²Հապա մահուանէ դէպ՚ի
25 կեանք անցած է։ ՃՀմարիա ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, որ ժամանակ պիտի գայ և ալ հիմա
է, ²որ անատնները մեռելները պիտի լսեն Աս-
տուծոյ Որդւոյն ձայնը, և անոնք որ կը լսեն՝
26 պիտի ապրին։ ²Վասն զի ինչպէս որ Հայրը իր
անձին մէջը կեանք ունի, անանկ ալ Որդիին
տուաւ որ իր անձին մէջը կեանք ունենայ.
27 ²Ու դատաստան ընելու ալ իշխանութիւն
տուաւ անոր, ²քանզի անիկա Որդի մարդոյ
28 է։ Աղոր վրայ մի զարմանաք, ինչու որ ժա-
մանակ պիտի գայ՝ որ բոլոր գերեզմաններու
29 մէջ եղողները անոր ձայնը պիտի լսեն, ²Ու
դուրս պիտի գան, ²անոնք որ բարի գործեր
են՝ կենաց յարութեան համար, և անոնք որ
չար գործեր են՝ դատապարտութեան յարու-
30 թեան համար։ ²Ես ինքիմէս բան մը չեմ
կրնար ընել. ինչպէս կը լսեմ՝ անանկ կը դատեմ,
և իմ դատաստանս արդար է, ինչու որ ²ես
իմ կամքս չեմ փնտռեր, հապա ²անոր կամքը
31 որ զիս խրկեց։ ²Թէ որ ես ինծի համար վկ-
32 կայեմ, իմ վկայութիւնս ճշմարիտ չէ։ ²Ուրիշ
մին է որ ինծի համար կը վկայէ. և ես գի-
տեմ որ ճշմարիտ է ան վկայութիւնը՝ որ ինծի
33 ինծի համար վկայեց։ Դուք Յովհաննէսին
խրկեցիք, ²և ինքը ճշմարտութեանը վկայեց։
34 Բայց ես չէ թէ մարդոյմէ վկայութիւն կ'առ-
նեմ, հապա ասս բաները կ'ըսեմ որ դուք
35 փրկուիք։ Անիկա ճրագ մին էր որ կը վառէր
ու լոյս կու տար, ²և դուք քիչ մը ատեն ու-
36 զեցիք անոր լուսովը ուրախանալ։ ²Բայց ես
Յովհաննէսին ՏԷՅՈՒԹԷՆ ալ մեծ վկայութիւն
ունիմ, քանզի Հան գործերը որ Հայրը ինծի
տուաւ որ անոնք կատարեմ, ան նոյն գործ-
քերը որ ես կը գործեմ՝ ինծի համար կը վկ-
37 կայեն թէ Հայրը զիս խրկեց։ Ու Հայրը որ
զիս խրկեց, ²ինքը վկայեց ինծի համար.
դուք բնաւ անոր ձայնը չլսեցիք, ²ոչ ալ
38 անոր կերպարանքը տեսաք. Եւ ոչ անոր խօս-
քը ձեր մէջը բնակած ունիք, քանզի ան որ
39 ինքը խրկեց՝ դուք անոր չէք հաւատար։ ²Գիր-
քերը քննեցէք, ինչու որ դուք անոնցմով կը
40 կարծէք յաւիտենական կեանքը ունենալ, ²և
բուն անոնք են որ ինծի համար կը վկայեն. ²Եւ
41 դուք չէք ուզեր ինծի գալ, որ կեանք ունե-
42 նաք։ ²Ես մարդոցմէ փառք չեմ առներ։
43 Բայց զիտեմ ձեզ որ Աստուծոյ սէրը ձէջերդ
44 չունիք։ Ես իմ Հօրս անունովը եկայ, ու
զիս չէք ընդունիր. թէ որ ուրիշ մէկը իր ա-
նունովը գայ, անոր պիտի ընդունիք։ ²Դուք
45 ինծմէ կրնաք հաւատալ, որ իրարմէ փառք
կ'առնէք, ²և ան փառքը որ ձէկ Աստուծմէն
46 է՝ չէք փնտռեր։ Մի կարծէք թէ ես ձեզի
համար ամբաստանութիւն պիտի ընեմ Հօրը.
²կայ Հան որ ձեզի համար ամբաստանութիւն
կ'ընէ, Մովսէսը՝ որուն դուք յուսացած էք։
46 Վասն զի թէ որ դուք Մովսէսին հաւատայիք,
ինծի ալ պիտի հաւատայիք, ²ինչու որ անիկա
47 ինծի համար գրեց։ Բայց թէ որ անոր գրած
ներուն չէք հաւատար, իմ խօսքերուս ինծի
պիտի հաւատաք։

ԳԼ. Զ

1 ²Ասոր բաներէն ետքը Յիսուս Գալիլեայի՝ այս-
ինքն Տիբերիայի ծովուն անդին կողմը գնաց.
2 Եւ անոր ետևէն շատ ժողովուրդ կ'երթար,
ինչու որ կը տեսնէին ան հրաշքները որ ին-
3 ւանդներուն վրայ կ'ընէր։ Եւ Յիսուս լեռը
ելաւ, ու հոն նստաւ իր աշակերտներուն հետ
4 մէկտեղ։ ²Եւ Հրէից զատկի տօնը մօտ էր։
5 ²Յիսուս երբոր իր աչքերը վեր վերցուց ու
տեսաւ որ շատ ժողովուրդ կու գար իրեն,
բսաւ Փիլիպպոսին, Ուսկից հաց ծախու առ-
6 նենք որ ասոնք ուտեն։ (Եւ ասս կ'ըսէր զա-
նիկա փորձելու համար, քանզի ինքը գիտէր
7 ինչ պիտի ընէր։) Փիլիպպոս պատասխան
տուաւ անոր, ²Երկու հարիւր դահեկանի
հաց ասոնց հերիք չէ, որ ամէն մէկը քիչ մը
8 առնէ։ Իր աշակերտներէն մէկը՝ Սիմոն Պետ-
9 րոսին եղբայրը Անդրեաս բսաւ իրեն, Հոս
մէկ պատանի մը կայ, որ հինգ գարիղէն հաց

ծ ա Յովհ. բ. 23։ ի ԳԼ. գ. 16, 18։ գ. 40, 47, ը. 51։ ի. 51։ ժ ա Յովհ. գ. 14։ ժա Հմր. 28։ Եփես. բ. 1, 5։ ի. 14։ Կող. բ. 13։ ժբ Հմր. 22։ Գաղ. ժ. 42։ ԺԼ. 31։ ժգ Դան. է. 13, 14։ ժդ Ես. իզ. 19։ ա Կար. ԺԼ. 52։ ա Թես. գ. 13։ ժե Դան. ԺԶ. 2։ Մատ. իե. 32, 33։ 46։ ժզ Հմր. 19։ ժէ Մատ. իզ. 39։ ԳԼ. գ. 34։ գ. 38։ ժը Ինձ՝ Հօրը։ ժթ ԳԼ. ը. 14։ Յայտ. գ. 14։ ի Մատ. գ. 17։ ԺԼ. 5։ ԳԼ. ը. 18։ ա Յովհ. է. 6, 7, 9։ ի ԳԼ. ա. 15, 19, 27, 32։ ի ԳԼ. ա. 18։ ի Տիտ. ա. 17։ ի Յովհ. գ. 12։ ի Ես. ը. 20։ ԼԶ. 16։ Ղուկ. ԺԶ. 29։ Հմր. 46։ Գործ. ԺԼ. 11։ ի Օր. ԺԸ. 15, 18։ Ղուկ. իզ. 27։ ԳԼ. ա. 45։ ի ԳԼ. ա. 11։ գ. 19։ ի Հմր. 34։ ա Թես. բ. 6։ ի ԳԼ. ԺԸ. 43։ ի Հռոմ. բ. 29։ ի Հռոմ. բ. 12։ ի Ծն. գ. 15։ ԺԸ. 3։ ԺԸ. 18։ իզ. 10։ ի Օր. ԺԸ. 15, 18։ ԳԼ. ա. 45։ Գործ. իզ. 22։ ի Մատ. ԺԳ. 15։ Մար. գ. 32։ Ղուկ իզ. 10, 12։ ի Ղև. իգ. 5, 7։ ի Օր. ԺԳ. 1։ ԳԼ. բ. 13։ է. 1։ ի Մատ. ԺԳ. 14։ Մար. գ. 35։ Ղուկ իզ. 12։ ի Տես Թուա. ԺԱ. 21, 22։

ու երկու ձուկ ունի, ⁵բայց անոնք ի՞նչ պի-
10 տի ըլլան այդչափ մարդոց։ Իսկ Յիսուս ը-
սաւ, Նստեցուցէք սա մարդիկը. և ան տեղը
չատ խոտ կար, ու մարդիկը նստան թուով
11 հինգ հազարի չափ։ Եւ Յիսուս հացերը ա-
ռաւ ու գոհացաւ, և աշակերտներուն բաժ-
նեց, աշակերտներն ալ նստողներուն, նոյն-
12 պէս ալ ձուկերէն՝ որչափ որ ուզեցին։ Ու
երբոր կշտացան, ըսաւ իր աշակերտներուն,
ժողվեցէք աւելցած կտորտանքները՝ որ բան
13 մը չկորսուի։ Ուստի ժողվեցին, և տասներ-
կու կողով լեցուցին ան հինգ գարեղէն հա-
ցերէն ճաշէ կտորտանքները, որ ուտողնե-
14 րէն աւելցաւ։ Իսկ մարդիկը երբոր Յիսուսի
ըրած հրաշքը տեսան, կ՚ըսէին Թէ Ա՛սիկա է
ճշմարտապէս ան մարգարէն որ աշխարհ պիտի
15 գար։ Եւ Յիսուս գիտնալով որ պիտի գան
զինքը յափշտակեն՝ որ զինքը թագաւոր ը-
16 նեն, նորէն միմակ լեռը գնաց։ ⁶Ու երբոր
իրիկուն եղաւ՝ իր աշակերտները ծովեզերքը
17 իջան. Եւ նաւը մտնելով ծովուն անդի կողմը
կափառնայում կ՚երթային. և արդէն մութը
կոխեր էր, ու Յիսուս դեռ իրենց եկած չէր.
18 Ծովն ալ հովին սաստիկ փչելէն տակնուվրայ
19 կ՚ըլլար։ Ու երբոր Թէ քաշելով քառասնինգ
կամ երեսուն ասպարէզի չափ գացին, տեսան
Յիսուսը որ ծովուն վրայէն քալելով՝ նաւուն
20 կը մօտենար, ու վախցան։ Բայց ինքը ըսաւ
21 անոնց, Ես եմ, մի վախնաք։ Ա՛նատեղը ու-
զեցին զանիկա նաւը առնել. և չուտ մը նաւը
ան երկիրը հասաւ՝ ուր որ կ՚երթային։

22 Հետեւեալ օրը ժողովուրդը որ ծովուն անդի
կողմն էր, և տեսեր էր որ ուրիշ նաւակ չկար
հոն ան մէկն ի՝ նաւ՝ որուն մէջ անոր աշակերտ-
ները մտեր էին, և որ Յիսուս իր աշակերտնե-
րուն հետ նաւակը մտած չէր, հապա միմակ ա-
23 նոր աշակերտները գացեր էին. (Բայց Տիբերի-
ասէն ուրիշ նաւակներ եկան ան տեղին մօտ՝ ուր
24 որ Տէրոջը գոհանալովը հացը կերեր էին.) Ա՛ն-
տեղը ժողովուրդը տեսնելով Թէ ոչ Յիսուս
հոն է, ոչ ալ անոր աշակերտները, իրենք ալ
նաւերը մտան ու եկան կափառնայում Յի-
25 սուսը փնտռելու։ Ու երբոր անդիա ծովուն
անդի կողմը գտան, ըսին անոր, Ռաբբի,
26 ե՛րբ եկար դուն հոս։ Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց և ըսաւ, Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, Դուք զիս կը փնտռէք՝ չէ Թէ
անոր համար որ հրաշքներ տեսաք, հապա ա-
նոր համար որ հացերէն կերաք ու կշտացաք։
27 Գործեցէք՝ գործեցէք՝ չէ Թէ կորստական կերա-
կուրին համար, ⁷հապա ան կերակուրին համար
որ յաւիտենական կենաց մէջ կը մնայ, որ
զանիկա Որդին մարդոց ձեզի պիտի տայ.
⁸Քանզի որ Հայրն Աստուած զանիկա կնքեց։
28 Ա՛նատեղը ըսին անոր, Ի՞նչ ընենք որ Ա-
29 ստուծոյ գործերը գործենք։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, ⁹Ա՛յս է Ա-
ստուծոյ գործը, որ անոր խրկածին հաւատաք։
30 Ըսին անոր, ¹⁰Բայց դուն ի՞նչ նշան կ՚ընես որ
անենք ու քեզի հաւատանք. ի՞նչ կը գոր-
31 ծես։ ¹¹Մեր Հայրերը անապատին մէջ մանա-
նան կերան, ինչպէս որ գրուած է, ¹²Երկինքէն
32 հաց տուաւ անոնց որ ուտեն։ Եւ Յիսուս ը-
սաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի
Թէ Մովսէս չտուաւ ձեզի երկնաւոր հացը,
բայց իմ Հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ եր-
33 կնաւոր հացը։ Ինչու որ Աստուծմէ պատ-
հաց ան է որ երկինքէն կ՚իջնէ, ու աշխար-
34 հիս կեանք կու տայ։ Ուստի ¹³ըսին անոր,
35 Տէր, ամէնատեն սա հացը մեզի տուր։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոնց, ¹⁴Ես եմ կենաց հացը.
հան որ ինձի կու գայ՝ երբէք պիտի չանօթե-
նայ, և ան որ ինձի կը հաւատայ՝ պիտի չը-
36 ծարաւի։ ¹⁵Բայց ես ձեզի ըսի որ դուք զիս
37 տեսաք ալ՝ ու չէք հաւատար։ ¹⁶Ա՛ն ամէնը որ
Հայրը ինձի կու տայ՝ ինձի պիտի գայ, ¹⁷և
ան որ ինձի կու գայ՝ բնաւ դուրս պիտի չը-
38 նեմ։ Վասն զի ինչու որ ես երկինքէն իջայ՝ ¹⁸չէ Թէ
իմ կամքս ընելու, ¹⁹հապա անոր կամքը՝ որ
39 զիս խրկեց։ Եւ զիս խրկող Հօրը կամքը սա
է որ ²⁰ան ամէնը որ ինձի տուաւ՝ չկոր-
սընցնեմ անկէ, հապա անոր յարութիւն տա-
40 նիմ վերջին օրը։ Քանզի զիս խրկողին
կամքը սա է, որ ²¹ան ամէնը որ կը տեսնէ Որ-
դին և կը հաւատայ անոր, յաւիտենական
կեանք ունենայ. ես ալ անոր յարութիւն տա-
նիմ վերջին օրը։

41 Ուստի Հրեաները արտունչ կ՚ընէին իրեն
համար, ինչու որ ըսաւ Թէ ես եմ երկինքէն
42 իջած հացը. Եւ կ՚ըսէին, ²²Ա՛սիկա Յովսեփի
որդին Յիսուսը չէ՞, որուն հայրը ու մայրը
մենք կը ճանչնանք. ուրեմն ի՞նչպէս կ՚ըսէ
43 ասիկա Թէ ես երկինքէն իջայ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Տրտունջ մի
44 ընէք միջերնիդ։ ²³Մէկը չկրնար ինձի գալ,
Թէ որ զիս խրկող Հայրը զանիկա չքաշէ. ու
ես անոր յարութիւն առնել պիտի տամ վեր-
45 ջին օրը։ ²⁴Մարգարէից մէջ գրուած է, Եւ

---

⁵ գ Թագ. գ. 43։
⁶ Ծն. խԹ. 10։ բ Օր. ժբ. 15. 18։ Մատ. ժա. 5։ ԳԼ. ա. 21։ գ. 19. 25։ ե. 40։
⁷ Մատ. ժգ. 23։ Մար. զ. 47։
⁸ Դն. ե. 35։ ԳԼ. գ. 14։ դ Թագ. գ. 43։
⁹ Մատ. գ. 17։ ժէ. 5։ Մար. ա. 11։ Ղուկ. գ. 22։ Թ. 35։ ԳԼ. ա. 33։ ե. 37։ ը. 18։ Գոր. բ. 22։ բ Պետ. ա. 17։
¹⁰ ա Յովհ. գ. 23։ Մատ. ժբ. 38։ ժգ. 1։ Մար. ը. 11։ ա Կոր. ա. 22։
¹¹ ԵԼ. ժգ. 15։ Թուոց. ժա. 7։ Նեհեմ. Թ. 15։ ա Կոր. ժ. 3։
¹² Սաղ. հը. 24. 25։
¹³ Տես գԼ. գ. 15։
¹⁴ Հմր. 48. 59։
¹⁵ Մատ. ժբ. 38։ ժգ. 1։ Մար. ը. 11։ ա Կոր. ա. 22։
¹⁶ ԵԼ. ժգ. 15։ Թուոց. ժա. 7։ Նեհեմ. Թ. 15։ ա Կոր. ժ. 3։
¹⁷ Սաղ. հը. 24. 25։
¹⁸ Տես գԼ. գ. 15։
¹⁹ Հմր. 48. 59։
²⁰ ԳԼ. գ. 14։ ե. 37։
²¹ Հմր. 26. 65։
²² Հմր. 45։
²³ Մատ. խգ. 24։ ԳԼ. ժ. 28. 29։ բ Տիմ. բ. 19։ ա Յովհ. գ. 19։
²⁴ ԳԼ. ե. 30։
²⁵ ԳԼ. գ. 34։
²⁶ ԳԼ. ժ. 28։ ժէ. 12։ ժբ. 9։
²⁷ Հմր. 27. 47. 55։
²⁸ ԳԼ. գ. 15. 16։ գ. 14։
²⁹ Մատ. ժգ. 55։
Մար. զ. 3։ Ղուկ. գ. 22։
³⁰ Երգ. ա. 4։ Հմր. 66։
³¹ Ես. ծգ. 13։ Երեմ. լա. 34։ Միք. գ. 2։ Եբր. ը. 10։ ժ. 16։

ամէնքն ալ Աստուծմէ սորված պիտի ըլլան. Ան ամէնը որ Հօրմէն կը լսէ ու կը սորվի
46 ինծի կու գայ։ Ոչ թէ մէկը Հայրը տեսած է՝ եթէ ոչ ան որ Աստուծմէ է, անիկա Հայ-
47 րը տեսած է։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ Ան որ ինծի կը հաւատայ՝ յաւիտե-
48 նական կեանք ունի։ Ես եմ կենաց Հացը։
49 Ձեր Հայրերը անապատին մէջ մանանան կե-
50 րան՝ ու մեռան։ Այս է ան Հացը որ երկինքէն կ'իջնէ, որ եթէ մէկը ասկէ ուտէ՝ պիտի
51 չմեռնի։ Ես եմ կենդանի Հացը որ երկինքէն իջայ։ Թէ որ մէկը աս Հացէն ուտէ՝ յաւիտեան պիտի ապրի. և ան Հացը որ ես պիտի տամ իմ մարմինս է, որ ես պիտի տամ աշխարհիս կենացը համար։
53 Ասոր վրայ Հրէաները իրարու հետ կը վիճէին ու կ'ըսէին, Ինծո՞ր կրնայ ասիկա իր
54 մարմինը մեզի տալ ուտելու։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Թէ որ Որդւոյ մարդոյ մարմինը չուտէք և անոր արիւնը չխմէք, ձեր անձերուն մէջը
55 կեանք չէք ունենար։ Ով որ իմ մարմինս ուտէ և իմ արիւնս խմէ, յաւիտենական կեանք կ'ունենայ, ու ես անոր յարութիւն
56 առնել պիտի տամ վերջին օրը։ Ինչու որ իմ մարմինս ճշմարիտ կերակուր է, և իմ արիւնս
57 ճշմարիտ ըմպելիք է։ Ան որ իմ մարմինս կ'ուտէ և իմ արիւնս կը խմէ, անիկա իմ նէրսի
58 դիս կը բնակի՝ ու ես անոր նէրսի դէն։ Ինչպէս որ կենդանի Հայրը զիս խրկեց, ու ես կենդանի եմ Հօրը ձեռքովը, այսպէս ալ ան որ զիս կ'ուտէ, ինքն ալ իմ ձեռքովս կեն-
59 դանի կը լինայ։ Այս է ան Հացը որ երկինքէն իջած է. չէ թէ ինծոր որ Հայրերնիդ մանանան կերան՝ ու մեռան. ով որ աս Հացը ուտէ՝ յաւիտեան պիտի ապրի։

60 Այս բանները դրուցեց Ժողովարանին մէջը՝ երբոր կափառնայումի մէջ կը սորվեցնէր։
61 Ու աշակերտներէն շատերը երբոր լսեցին՝ ըսին, Խիստ է աս խօսքը, ո՞վ կրնայ ատոր
62 մտիկ ընել։ Յիսուս երբոր ինքնիրենը հասկըցաւ որ իր աշակերտները ան բանին համար արտունչ կ'ընեն, ըսաւ անոնց, Այսիկա
63 ձեզ կը դայթակղեցնէ՞։ Հապա եթէ Որդւոյ մարդոյ որ երթայ
64 ուր առաջ էր։ Հոգին է կենդանի ընողը, մարմինը շահ մը չընէր. ան խօսքերը որ ես ձեզի կ'խօսիմ՝ Հոգի ու կեանք են։
65 Բայց ձեր մէջէն կան ոմանք որ չեն հաւա-

ատար. ինչու որ Յիսուս սկիզբէն գիտէր թէ ով են անոնք որ չեն հաւատար, և ով է ան
66 որ զինքը պիտի մատնէ. Ու կ'ըսէր, Ասոր համար ձեզի ըսի որ մէկը չկրնար ինծի գալ, թէ որ իմ Հօրմէս տրուած չըլլայ անոր։
67 Ասոնցմէ ետքը շատեր իրենց ետևը դարձան, և ալ իր հետը չէին պտըտիր։
68 Ուստի Յիսուս տասներկուքին ըսաւ, Միթէ դուք ալ կ'ուզէք երթալ։ Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ անոր, Տէր, որո՞ւ պիտի երթանք, դուն յաւիտենական կենաց
70 խօսքեր ունիս. Ես մենք հաւատացինք ու գիտցանք թէ դուն ես Քրիստոսը Աստուծոյ
71 Որդին։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց, Ես ձեզ տասներկուքդ չընտրեցի՞, Ես ձեզմէ ալ մէկը սատանայ է։ Ան կ'ըսէր Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդային համար, ինչու որ անիկա էր որ զինքը պիտի մատնէր, ու տասներկուքէն մէկն էր։

ԳԼ. Է

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականները փառասիրութիւնը և յանդգնութիւնը. 10 Գաղիլեացին Երուսաղէմ կ'երթայ առ գաղտագաղտ. ամէնն. 14 տաճարին մէջ կը սորվեցնէ. 40 Ժողովուրդ զանազան կարծիքները Քրիստոսի վերայով. 45 Փարիսեցիք կը բարկանան իրենց պատասխարներուն զանելու համար. և կը յանդիմանեն Նիկոդեմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը բռնէր։

1 Ետ աս բաներէն ետև Յիսուս Գալիլեացի մէջ կը պտըտէր, ինչու որ չէր ուզեր Հրէաստանի մէջ պտըտիլ, Որովհետև Հրէաները զինքը սպաննել կ'ուզէին։
2 Եւ Հրէաներուն տաղաւարահարաց տօնը
3 մօտ էր։ Ուստի իր եղբայրները ըսին իրեն, Երթը ասկէ ու Հրէաստան գնա, որ քու աշակերտներդ ալ տեսնեն քու գործերդ որ կը-
4 նես. Ինչու որ մէկը չկայ որ ծածկաբար բան մը ընէ, և ինքը յայտնի ըլլալ ուզէ. Թէ որ դուն աս բաները կ'ընես, ինքզինքդ աշխար-
5 հին յայտնէ։ Որովհետև իր եղբայրներն ալ չէ-
6 ին Հաւատար իրեն։ Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ ժամանակս դեռ Հասած չէ, բայց ձեր
7 ժամանակը միշտ պատրաստ է։ Աշխարհ ձեզ չկրնար ատել, բայց զիս կ'ատէ, Ինչու որ ես անոր վրայով կը վկայեմ Թէ իր գործերը
8 չար են։ Դուք երթ աս տօնիս. ես [դեռ] չեմ երթեր աս տօնիս, Ինչու որ իմ ժամանակս
9 դեռ լցուած չէ։ Այս ըսելով անոնց՝ ինքը Գա-
10 լիլեա մնաց։ Բայց երբոր իր եղբայրները երան, ետքը ինքն ալ երաւ տօնին, չէ թէ յայտնի՝ հապա գաղտուկ կերպով մը։

---

2 Հմր. 37։
3 ԳԼ. ա. 18։ ե. 37։
4 Մտթ. ժա. 27։ Գաղ. ժ. 22։ ԳԼ. ա. 18։ է. 29։ ը. 19։
5 ԳԼ. գ. 16, 18, 36։ Հմր. 40։
6 Հմր. 33, 35։
7 Հմր. 31։
9 Հմր. 51, 59։
10 ԳԼ. գ. 13։
11 Երբ. ժ. 5, 10։
12 ԳԼ. է. 43։ ի. 19։ ժ. 19։
13 ԳԼ. գ. 0։
14 Մտթ. իզ. 26, 28։
15 Հմր. 27, 40, 64։ ԳԼ. գ. 13, 14։
16 Ցովհ. գ. 24։
17 Հմր. 51։
18 ԳԼ. ժ. 15։
19 Հմր. 49, 50, 51։
20 Հմր. 67։ Մտթ. ժա. 6։
21 Մարկ. ը. 20։ Գաղ. ի. 20։ ԳԼ. ա. 49։ ժա. 27։
22 Ննահ. կենդանեաց
23 ԳԼ. բ. 24, 25։ ժգ. 11։
24 Հմր. 44, 45։
25 Հմր. 61։
26 Գոր. է. 20։
27 Մտթ. ժգ. 16։ Մարկ. ը. 20։ Գաղ. ի. 20։ ԳԼ. ա. 49։ ժա. 27։
28 Ննահ. կենդանեաց
29 Գաղ. գ. 13։
30 ԳԼ. է. 16, 18։
31 ԳԼ. ի. 54։
32 Մտթ. ժբ. 46։
Մարկ. գ. 31։ Գոր. ա. 14։
33 Մարկ. գ. 21։
34 ԳԼ. բ. 4։ ը. 20։ Հմր. 8, 30։
35 ԳԼ. ժե. 19։
36 ԳԼ. գ. 19։
37 ԳԼ. ը. 20։ Հմր. 6։

11 ¶Եւ Հրէաները ոմանք ատոնը կը փնտռէին
12 զինքը, ու կ'ըսէին, Ո՞ւր է անիկա։ ¶Եւ ժո-
ղովուրդին մէջ չատ չընդհուն կար անոր վրա-
յով. Համանք կ'ըսէին Թէ Աղեկ մարդ է. ու-
րիշները կ'ըսէին, Չէ, հապա ժողովուրդը կը
13 մոլորցնէ։ Սակայն մէկը անոր վրայով հա-
մարձակ չէր խօսեր Հրէաներուն վախէն։
14 Իսկ երբոր ութը կէս եղաւ, Յիսուս տա-
15 ճարը ելաւ ու կը սորվեցնէր։ ¶Եւ Հրէանե-
րը կը զարմանային ու կ'ըսէին, Ինտո՞ր ասիկա
16 դիրքերը գիտէ, որ սորված չէ։ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ, ¶Իմ վար-
դապետութիւնս իմս չէ, հապա զիս խրկողին
17 է։ Թէ որ մէկը կ'ուզէ անոր կամքը ընել,
պիտի գիտնայ աս վարդապետութենէս հա-
մար Թէ արդեօք Աստուծմէ՞ է՝ Թէ ես ինքիս-
18 մէս կը խօսիմ։ Ան որ ինքիմէն կը խօսի՝ իր
անձին փառքը կը փնտռէ, բայց ան որ զինքը
խրկողին փառքը կը փնտռէ, անիկա ճշմարիտ
19 է, և անոր քովը անիրաւութիւն չկայ։ ¶Մով-
սէս չտուա՞ ձեզի օրէնքը, ու ձեզմէ մէկն
20 ալ չպահեր օրէնքը։ Ինչո՞ւ կը փնտռէք
զիս սպաննել. պատասխան տուաւ ժողովուր-
դը ու ըսաւ, ¶Դեւ կայ քու ներսդ. ո՞վ քեզ
21 կը փնտռէ սպաննել։ Պատասխան տուաւ Յի-
սուս և ըսաւ անոնց, Մէկ գործ մը գործեցի,
22 ու ամէնդդ ալ զարմացեր էք։ Ասդ ¶Մովսէս
ձեզի թլփատութիւնը տուաւ, (որ չէ Թէ
Մովսէսէն էր՝ հապա նախնիքներէն,) ու
23 շաբաթ օրը մարդ կը թլփատէք. Թէ որ շա-
բաթ օրը մարդ թլփատութիւն կ'առնէ՝ որ
Մովսէսին օրէնքը չքակուի, ինծի կը բարկա-
նա՞ք որ հես շաբաթ օրը ամբողջ մարդ մը
24 բժշկեցի։ Անդբի երեսցածին պէս դատաս-
տան մի ընէք, հապա արդար դատաստան
ըրէք։
25 Անոնք Երուսաղէմացիներէն ոմանք կ'ը-
սէին, Ասիկա ան չէ՞ որն որ կը փնտռեն սպան-
26 նել. Եւ ահա յայտնի կը խօսի, ու բան մը
չեն ըսեր անոր. ¶Միթէ իշխանները գիտցա՞ծ
են Թէ ասիկա ճշմարտապէս Քրիստոսն է։
27 Սակայն մենք ասիկա գիտենք ուսկից է,
բայց Քրիստոս երբոր գայ, մէկը չգիտեր
28 ուսկից է։ Եւ Յիսուս քանի որ կը սորվեցնէր,
տաճարին մէջ աղաղակեց ըսելով, ¶Իս ալ գի-
տէք, և ուսկից ըլլալս ալ գիտէք. Նու ես
ինքիմէս եկած չեմ, հապա ան որ զիս խրը-
կեց՝ ճշմարիտ է, որ անիկա դուք չէք գի-
29 տեր։ ¶Բայց ես գիտեմ անիկա, ինչու որ ես
30 անկէ եմ, և անիկա զիս խրկեց։ ¶Ուստի կը
փնտռէին զինքը բռնել, բայց ¶մէկն ալ իրեն
ձեռք չդարկաւ, ինչու որ իր ժամանակը դեռ
31 հասած չէր։ ¶Ու ժողովուրդէն չատ մարդիկ
հաւատացին իրեն, և կ'ըսէին, Քրիստոս
երբոր գայ՝ աստուծմէ աւելի նշաններ պիտի
ընէ, որչափ որ ասիկա կ'ընէ։
32 Փարիսեցիները լսեցին ժողովուրդին աս
չընդհունը անոր վրայով. ու փարիսեցիները
և քահանայապետները պատառներ խրկե-
33 ցին՝ որ զանիկա բռնեն։ Իսկ Յիսուս ¶ըսաւ,
Քիչ մը ժամանակ ալ ձեզի հետ եմ, ու կ'եր-
34 թամ անոր որ զիս խրկեց։ ¶Իս պիտի փնտ-
տռէք ու պիտի չգտնէք, և իմ եղած տեղս
35 դուք չէք կրնար գալ։ Ինատներն Հրէաները
ըսին իրարու, Ո՞ւր պիտի երթայ ատիկա, որ
մենք զինքը պիտի չգտնենք. միթէ †Հեթա-
նոսաց մէջ ¶սփռուցան եղածներո՞ւն պիտի եր-
թայ, և Հեթանոսներուն պիտի սորվեցնէ։
36 Ի՞նչ է ան խօսքը որ ըրաւ, Իս պիտի փնտ-
տռէք ու պիտի չգտնէք, և իմ եղած տեղս
դուք չէք կրնար գալ։
37 ¶Յօնին վերջի մեծ օրը Յիսուս կայներ էր,
և՝ աղաղակեր ու կ'ըսէր, ¶Թէ որ մէկը ծարաւ
38 է՝ թող ինծի գայ ու խմէ։ Ան որ ինծի կը
հաւատայ, ինչպէս որ գիրքը կ'ըսէ, ¶անոր
փորէն կենդանի ջուրի գետեր պիտի բղխեն.
39 ¶Ա՛ս ըսաւ Հոգիին համար՝ որ իրեն հաւա-
տացողները պիտի առնէին, վասն զի Սուրբ
Հոգին դ՚ոյ չէր տակաւին, ինչու որ Յիսուս
40 դեռ ¶փառաւորուած չէր։ Ժողովուրդէն չատ
մարդիկ աս խօսքը որ լսեցին՝ կ'ըսէին, Իրաւ
41 ցրնէ ասիկա է ¶մարգարէն։ Ուրիշները կ'ը-
սէին, Ասիկա է Քրիստոս. ուրիշներն ալ
կ'ըսէին, Միթէ Քրիստոս ¶Գալիլեայէ՞ն կու
42 գայ։ ¶Չէ՞ որ գիրքը կ'ըսէ Թէ Քրիստոս Դա-
ւիթի սերունդէն ու ¶Գալիլեոյ եղած գեղէն
43 Բեթլհեմէն կու գայ։ ¶Ուստի ժողովուրդին
մէջ երկպառակութիւն եղաւ անոր համար։
44 ¶Եւ անոնցմէ ոմանք ուզեցին բռնել անիկա,
բայց մէկը անոր ձեռք չդարկաւ։
45 Ու պատասխանները նորէն եկան քահանա-
յապետներուն և փարիսեցիներուն. ու ա-

¶ ԳԼ· ժա· 50։
¶ ԳԼ· Իգ· 16։ ժ· 19։
¶ Մաս· խա· 46։ Ղուկ· է· 16։ ԳԼ· զ· 14։ Հմր· 40։
¶ ԳԼ· Իգ· 22։ ժբ· 42։ ժԻ· 38։
¶ Մաս· ժգ· 54։ Մար· զ· 2։ Ղուկ· գ· 22։ Գոր· բ· 7։
¶ ԳԼ· գ· 11։ ը· 28։ ժբ· 49։ ժգ· 10, 24։
¶ ԳԼ· ը· 43։
¶ ԳԼ· է· 41։ ը· 50։
¶ ԵԼ· խգ· 3։ բ Օր· լգ· 4։ Յոխ· ա· 17։ Գոր· է· 38։
¶ Մաս· ժբ· 14։ Մար· գ· 6։ ԳԼ· է· 16, 18։ ժ· 31, 39։ ժա· 55։
¶ ԳԼ· ը· 48, 52։ ժ· 20։
¶ Ղէ· ժբ· 5։
¶ Ծն· ժէ· 10։
¶ ԳԼ· է· 8, 9, 16։
¶ բ Օր· ա· 16, 17։
Ադամ· խգ· 23։ ԳԼ· ը· 15։ Յոխ· բ· 1։
¶ Հմր· 48։
¶ Մաս· ժգ· 55։
¶ Մաս· ժգ· 3։ Ղուկ· գ· 22։
¶ Տ՚էս գԼ· ը· 14։
¶ ԳԼ· է· 43։ ը· 42։
¶ ԳԼ· է· 32։ ը· 26։ Հռոմ· գ· 4։
¶ ԳԼ· ա· 18։ ը· 55։
¶ Մաս· ժա· 27։ ԳԼ· ժ· 15։
¶ Մար· ժա· 18։ Ղուկ· ժԻ· 47։ է· 19։ Հմր· 19։ ԳԼ· ը· 37։
¶ Հմր· 44։ ԳԼ· ը· 20։
¶ Մաս· ժբ· 23։ ԳԼ· գ· 2։ ը· 30։
¶ Ո՛ոնց անոնց ըսաւ։
¶ ԳԼ· ժգ· 33։ ժգ· 16։
¶ Ովս· է· 6։ ԳԼ· ը· 21։ ժգ· 33։
¶ Յուն· Յունաց
¶ Եա· ժա· 12։ Յակ· ա· 1։ ա Պետ· ա· 1։
¶ ԳԼ· ժ· 56։
¶ ԳԼ· ժբ· 16։ ժգ· 7։
¶ բ Օր· ժը· 15, 18։ ԳԼ· ա· 21։ գ· 14։
¶ ԳԼ· գ· 42։ գ· 70։
¶ Հմր· 52։ ԳԼ· ա· 46։
¶ Սաղ· ձԼը· 11։ Եբեմ· խգ· 5։ ՄԻք· է· 2։ Մաս· բ· 5։ Ղուկ· բ· 4։
¶ ա Թագ· ժգ· 1։ 4։
¶ Հմր· 12։ ԳԼ· Իթ· 16։ ժ· 19։
¶ Հմր· 30։

ան՝ք ըսին անոնց, Ինչո՞ւ անիկա հա՛ չբերիք։
46 Պատասխան տուին պատուհասները, Երբէք
47 մէկը աս մարդուն պէս խօսած չէ։ Ա՛նաւանիկ
փարիսեցիները պատասխան տուին անոնց և
48 ըսին, Միթէ դո՛ւք ալ մոլորեցա՞ք. Իշխան-
ներէն կամ փարիսեցիներէն մէկը հաւատա՞ց
49 անոր. Բայց աս ամբիծ ժողովուրդը՝ որ օ-
50 րէնքը չեն գիտեր, նզոված են։ Նիկոդեմոս
ըսաւ անոնց, (Ո՛ր ա՛ռաջ գիշեր առնն իրեն
51 եկեր էր, և անոնցմէ մէկն էր,) Մեր մեր
օրէնքը մարդ կը դատէ՞, թէ որ առաջ անկէ
52 բան մը չլսէ, և չգիտնայ թէ ինչ կ՚ընէ։ Պա-
տասխան տուին ու ըսին անոր, Միթէ դո՞ւն
ալ Գալիլեացին ես. քննէ ու նայէ՝ որ Գա-
53 լիլեացին մարգարէ չելլեր։ Եւ ամէն մէկը
իր տունը գնաց։

ԳԼ. Ը

1 Բրիտաս կ՚արձակէ շնաթեան յանցանքով բռնուած կինը. 12 կը յայտնէ թէ ինքն է աշխարհիս լոյսը, ու իր վարդապե-տութիւնը կ՚արդարացնէ. 33 Աբրահամին վրայ պարծենալը Հրեից պատասխան կու տայ. 59 և մէկէն կը քաշուի անոնց կատաղութենէն։

1 Եւ Յիսուս Ձիթենեաց լեռը գնաց։ (2) Ու
առտուանց նորէն տաճարը եկաւ, և բոլոր
ժողովուրդը իրեն կու գար, ու ինքը նստեր
3 կը սորվեցնէր անոնց։ Եւ դպիրները ու փա-
րիսեցիները շնաթեան մէջ բռնուած կնիկ մը
բերին անոր, ու զանիկա մէջտեղը կայնեցը-
4 նելով՝ Ըսին իրեն, վարդապետ, աս կնիկը
շնաթեան մէջ աս մեղքը գործած ատենը բըռ-
5 նուեցաւ. Եւ օրինաց մէջ Մովսէս մեզի պա-
տուիրեց տանկիները քարկոծել. Հիմա դուն
6 ի՞նչ կ՚ըսես։ Ասոր համար։ Ա՛ս կ՚ըսէին՝ անիկա
փորձելով, որ անոր վրայ ամբաստանութիւն
ընելո՛ւ մը ունենան. բայց Յիսուս դէպ՚ի
վար ծռելով՝ մատովը գետնին վրայ կը գրէր։
7 Մակայն երբոր վրան լնկան՝ հարցնելով ի-
րեն, վեր նայեցաւ ու ըսաւ անոնց, Ձեզմէ
անմեղ եղողը՝ առաջ անիկա թող քար ձգէ
8 ասոր վրայ։ Եւ նորէն դէպ՚ի վար ծռելով՝
9 գետնին վրայ կը գրէր։ Եւ անոնք ա՛ռ ըսելով
ու խղճմտանքէն յանդիմանուելով՝ մէ-
կիկ մէկիկ դուրս կ՚ելլէին, ծերերէն սկսած
մինչև յետիններէն. և Յիսուս մինակ մնաց,
10 ու կնիկը մէջտեղը կայնած։ Եւ Յիսուս վեր
նայելով ու կնիկէն զատ մէկը չտեսնելով՝ ը-
սաւ անոր, Կնիկ, ո՞ւր են անոնք որ քու
վրայդիդ ամբաստանութիւն կ՚ընէին, մէկը
11 քեզ չդատապարտե՞ց։ Եւ անիկա ըսաւ, Ո՛չ

մէկը, Տէր. ու Յիսուս ըսաւ անոր, Ես ալ
չեմ դատապարտեր քեզ. գնա ու ետև մեղք մի գործեր։

12 Ա՛րդ Յիսուս նորէն խօսեցաւ անոնց ու ը-
սաւ, Ես եմ աշխարհի լոյսը. ան որ իմ ե-
տևէս կու գայ՝ խաւարի մէջ պիտի չքալէ,
13 հապա կենաց լոյսը պիտի ունենայ։ Ուստի փա-
րիսեցիները ըսին անոր, Դուն քու անձիդ
համար կը վկայես, քու վկայութիւնդ ճշմա-
14 րիտ չէ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ
անոնց, Թէև ես իմ անձիս համար վկայեմ,
բայց իմ վկայութիւնս ճշմարիտ է, ինչու որ
գիտեմ ուսկից եկայ և ուր կ՚երթամ. Բայց
դուք չէք գիտեր ուսկից կու գամ կամ ուր
15 կ՚երթամ։ Դուք մարմինին նայելով դատա-
ման կ՚ընէք, Ես բնաւ մէկը չեմ դատեր.
16 Ու թէև դատելու ալ ըլլամ, իմ դատաստանս
ճշմարիտ է. Ինչու որ ես մինակ չեմ, հապա
17 ես՝ և Հայրը որ զիս խրկեց։ Ալ ձեր օրէն-
քին մէջն ալ գրուած է թէ երկու մարդու
18 վկայութիւնը ճշմարիտ է։ Ես եմ որ իմ ան-
ձիս համար կը վկայեմ, Ու կը վկայէ ինծի
19 համար Հայրն ալ որ զիս խրկեց։ Ա՛նոնք
ըսին անոր, Ո՞ւր է քու Հայրդ. Յիսուս պա-
տասխան տուաւ, Ո՛չ զիս գիտէք՝ և ո՛չ իմ
Հայրս. Եթէ որ զիս գիտնայիք, իմ Հայրս
ալ պիտի գիտնայիք։
20 Յիսուս աս խօսքերը խօսեցաւ գանձատու-
նը՝ երբոր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր. Ու
մէկը չբռնեց զանիկա, ինչու որ դեռ անոր
ժամանակը հասած չէր։
21 Եւ ա՛ռ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց, Ես կ՚եր-
թամ՝ Ու դուք պիտի փնտռէք, Եւ ձեր մե-
ղքերուդ մէջ պիտի մեռնիք. ուր որ ես կ՚եր-
22 թամ, դուք չէք կրնար գալ։ Ա՛ռ ասոր վրայ
Հրէաները կ՚ըսէին, Միթէ ինքզինքը պիտի
մեռցընէ՞, որ կ՚ըսէ թէ Ուր որ ես կ՚երթամ,
23 դուք չէք կրնար գալ։ Եւ ըսաւ անոնց,
Դուք վարէն էք, ես վերէն եմ. Դուք աս
24 աշխարհէս էք, ես աս աշխարհէս չեմ. Ինձր
համար ձեզի ըսի թէ ձեր մեղքերուդ մէջ պիտի
մեռնիք, Ինչու որ եթէ չհաւատաք թէ ես
25 եմ, ձեր մեղքերուդ մէջ պիտի մեռնիք։ Ա՛նա-
նք ըսին անոր, Դուն ո՞վ ես. և Յիսուս
ըսաւ անոնց, Ինչ որ սկիզբէն ձեզի կը խօսիմ։
26 Շատ բաներ ունիմ ձեզի համար խօսելու և
դատելու. բայց Նա՛ որ զիս խրկեց՝ ճշմարիտ
է, ու ես ինչ որ լսեմ անկէ, անիկա կը խո-
27 սիմ աշխարհիս մէջ։ Ա՛նոնք չհասկցան թէ Հօ-
րը համար կը գըսուցէր անոնց։

Ա. Մատ. Ե. 29։
Ի. ԳԼ. Ժբ. 42։ Գատ. գ. 7։ ա Կոր. ա. 20, 26։ բ. 8։
Բ. ԳԼ. գ. 2։
Գ. բ Օր. ա. 17։ Ժէ. 8։ Եա. Ժ. 15։
Դ. Եա. Թ. 1։ 2։ Մատ. է. 15։ ԳԼ. ա՛. 46։
Հմր. 41։
—
ա Գե. ւ. 10։ բ Օր. իբ. 22։
բ Օր. Ժէ. 7։ Հառմ. բ. 1։
գ Հառմ. բ. 22։
է Գ՚ուխ. Թ. 56։ Ժբ. 14։ ԳԼ. գ. 17։
Ե. ԳԼ. Ե. 14։
զ ԳԼ. ա՛. 4, 5, 9։ գ. 19։ Թ. 5։ Ժբ. 35, 36, 46։
Է. ԳԼ. Ե. 31։
Ը. ԳԼ. Ե. 28։ Ի. 29։
Թ. ԳԼ. Ե. 24։
Ժ. ԳԼ. գ. 17։ Ժբ. 47։ Ժբ. 36։
ժա. Հմր. 29։ ԳԼ. Ժգ. 32։
ժբ. Մատ. Ժբ. 41։
ժգ. ԳԼ. Ե. 30։
ժդ. ԳԼ. Ե. 8։
ժե. ԳԼ. Ե. 34։ Ժգ. 33։
ժզ. Հմր. 24։
ժէ. ԳԼ. գ. 31։
ժը. ԳԼ. Ժէ. 19։ Ժէ. 16։ ա Յովհ. գ. 5։
ժթ. Հմր. 21։
Ի. Մատ. Ժգ. 16։
իա. ԳԼ. Ե. 28։
իբ. ԳԼ. գ. 32։ Ժէ. 15։

28 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, Երբոր Որդին
մարդոյ բարձրացընէք, ՚անոատենը պիտի գի-
նաք թէ ես եմ, ՚ու ինքնիմէս բան մը չեմ
ըներ, հապա Հայրս ինչպէս որ ինծի սորվե-
29 ցուց՝ անանկ կը խօսիմ։ ՚Եւ ինձ ղրկողը
իմ հետս է. ՚Հայրը ինծի մինակ չթողուց. ՚ին-
չու որ ես միշտ անոր հաճելի եղած բաները
կ'ընեմ։
30 Երբոր ասոնք խօսեցաւ, ՚շատ մարդիկ ի-
31 րեն հաւատացին։ Անոատենը Յիսուս իրեն
հաւատացող Հրէաներուն ըսաւ, թէ որ դուք
իմ խօսքիս մէջ կենաք, ճշմարտապէս իմ
32 աշակերտներս կ'ըլլաք. Եւ ճշմարտութիւնը
պիտի գիտնաք, ՚ու ան ճշմարտութիւնը ձեզ
33 պիտի ազատէ։ Պատասխան տուին իրեն,
՚Մենք Աբրահամի սերունդ ենք, ու երբէք
մէկու մը չծառայեցինք. դուն ինտո՞ր կ'ըսես
34 թէ Ազատ պիտի ըլլաք։ Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձե-
զի թէ ՚Ամէն ոք որ մեղք կը գործէ, անի-
35 կա մեղքի ծառայ է։ ՚Եւ ծառան տանը մէջ
յաւիտեան չմնար, բայց որդին յաւիտեան կը
36 մնայ։ ՚Ուստի թէ որ Որդին ձեզ ազատ ընէ,
37 ճշմարտապէս ազատ պիտի ըլլաք։ Գիտեմ
որ Աբրահամի սերունդ էք, ՚բայց կը փնտը-
րէք զիս սպանանել, ինչու որ իմ խօսքս ձեր
38 ներսի դին տեղ չունի։ ՚Ես ինչ որ տեսայ իմ
Հօրս քովը՝ ան կը խօսիմ. և դուք ալ ինչ որ
39 տեսաք ձեր Հօրը քովը՝ ան կ'ընէք։ Պատաս-
խան տուին ու ըսին անոր, ՚Մեր Հայրը Աբ-
րահամն է. ըսաւ անոնց Յիսուս, ՚թէ որ Աբ-
րահամի որդիք ըլլայիք, Աբրահամին գործ-
40 քերը պիտի գործէիք։ ՚Բայց հիմա կը փնդ-
տէք սպաննել զիս, անոր մարդ մը՝ որ ձեզի
ճշմարտութիւն խօսեցայ, ՚որն որ Աստուծմէ
41 լսեցի. Աբրահամ ասա բանը չըրաւ։ Դուք
ձեր Հօրը գործքերը կ'ընէք. անոատենը ըսին
անոր, Մենք պոռնկութենէ չենք ծնած,
՚մենք մէկ Հայր մը ունինք՝ որ է Աստուած։
42 Յիսուս ըսաւ անոնց, ՚թէ որ Աստուած ձեր
Հայրը ըլլար, պիտի սիրէիք զիս. ՚ինչու որ
ես Աստուծմէ ելայ ու եկայ. ՚և չէ թէ ես
ինքնիմէս եկայ, հապա անիկա զիս խրկեց։
43 ՚Ինչո՞ւ դուք իմ ըրածս չէք հասկը-
նար. անոր համար որ չէք կրնար իմ խօսքս
44 մտիկ ընել։ ՚Դուք Չէր Հօրմէն Սատանայէն էք,
ու ձեր Հօրը բաղձանքը կ'ուզէք ընել. անիկա
սկիզբէն հետէ մարդասպան էր, ՚և ճշմար-
տութեան մէջ չկեցաւ, ինչու որ անոր ներսի
դին ճշմարտութիւն չկայ. երբոր անիկա սը-
տութիւն խօսի՝ բուն իրենները կը խօսի,
քանզի անիկա սուտոս է և անոր Հայրը։
45 Բայց որովհետև ես ճշմարտութիւն կը խօսիմ,
46 ինծի չէք հաւատար։ Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս
յանդիմանել մեղքի համար. իսկ թէ որ ես
ճշմարտութիւն կը խօսիմ, ինչո՞ւ ինծի չէք
47 հաւատար։ ՚Ան որ Աստուծմէ է՝ Աստուծոյ
խօսքերը մտիկ կ'ընէ. դուք անոր համար
48 մտիկ չէք ըներ, որ Աստուծմէ չէք։ Պատաս-
խան տուին Հրէաները ու ըսին անոր, Ազէկ
չե՞նք ըսեր մենք թէ դուն Սամարացի ես,
49 ՚ու դեւ կայ քու ներսդ։ Յիսուս պատասխան
տուաւ. Ես դեւ, իմ ներսս դեւ չկայ, հապա
ես իմ Հայրս կը պատուեմ, և դուք զիս կ'ա-
50 նարգէք։ ՚Իսկ ես իմ փառքս չեմ փնտռեր.
51 կայ Դէպ որ կը փնտռէ ու կը դատէ։ Ճշմարիտ
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ՚թէ որ մէկը իմ խօս-
քերս պահէ, յաւիտեան մահ պիտի չտեսնէ։
52 Անատենը Հրէաները ըսին անոր, Հիմա գի-
տցանք որ դուք ներսդ դեւ կայ. ՚Աբրահամ
մեռաւ՝ ու մարգարէները, և դուն կ'ըսես,
թէ որ մէկը իմ խօսքս պահէ՝ յաւիտեան
53 մահուան համը պիտի չառնէ։ Մի՞թէ դուն
աւելի՞ մեծ ես մեր Հայր Աբրահամէն որ մե-
ռաւ, ու մարգարէներն ալ մեռան. դուն
54 քեզ ո՞վ կ'ընես։ Յիսուս պատասխան տուաւ,
՚Թէ որ ես ինքզինքս փառաւորեմ, իմ փառ-
քերս բան մը չէ. ՚իմ Հայրս է որ զիս կը փա-
ռաւորէ, որուն համար դուք կ'ըսէք թէ
55 *Մեր Աստուածն է. ՚Եւ անիկա չէք ճանչնար,
բայց ես զիտեմ անիկա. ու թէ որ ըսեմ թէ
անիկա չեմ գիտեր, ձեզի պէս սուտոս պի-
տի ըլլամ. հապա ես գիտեմ անիկա, և ա-
56 նոր խօսքը կը պահեմ։ ՚Ձեր Հայրը Աբրահամ
ցանկացաւ իմ օրս տեսնելու, ու ՚տեսաւ և
57 ուրախացաւ։ Իսկ Հրէաները ըսին անոր,
Դուն տակաւին հինգ տարեկան չես, Աբ-
58 րահա՞մն ալ տեսար։ Յիսուս ըսաւ անոնց,
ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ՚Աբրահա-
59 մին ըլլալէն առաջ եմ ես։ Անատենը ՚քարեր
վերցուցին որ անոր վրայ ձգեն. բայց Յի-
սուս ծածկուեցաւ անոնց աչքերէն, և տաճարէն մէ-
ջէն անցնելով՝ տաճարէն դուրս ելաւ, ու
այսպէս գնաց։

ա Գա. գ. 14։ ժբ. 32։
բ Հռոմ. ա. 4։
գ Գա. ե. 19, 30։
դ Գա. գ. 11։
ե Գա. ժգ. 10, 11։
զ Հմր. 16։
է Գա. գ. 34։ ե. 30։ ը. 38։
ը Գա. գ. 31։ ժ. 42։ ժա. 45։
թ Հռոմ. գ. 14, 18, 22։ բ. 2։ Յակ. ա. 25։ բ. 12։
ժ Դ. Թագ. ի. 42։ Մատ. գ. 9։ Հմր. 39։
ի Հռոմ. գ. 16, 20։ բ Պետ. բ. 19։
լ Գաղ. գ. 30։
խ Հռոմ. ը. 2։ Գաղ. ե. 1։
ծ Գա. ե. 20։ Հմր. 40։
կ Գա. գ. 32։ ե. 19, 30։ ժգ. 10, 24։
հ Մատ. գ. 9։ Հմր. 33։
ձ Հռոմ. բ. 28։ Թ. 7։ Գաղ. գ. 7, 29։
ղ Հմր. 37։
ճ Հմր. 26։
մ Ես. կգ. 16։ կգ. 8։ Մագ. ա. 6։
յ ա Յովհ. ե. 1։
ն Գա. ժգ. 27։ ժէ. 8, 25։
շ Գա. ե. 43։ է. 28, 29։
ո Գա. ե. 17։
չ Մատ. ժգ. 38։ ա Յովհ. գ. 8։
պ Յուդ. 6։
ջ Գա. ժ. 26, 27։ ա Յովհ. գ. 6։
ռ Գա. է. 20։ ժ. 20։ Հմր. 52։
ս Գա. է. 41։ է. 18։
վ Գա. է. 24։ ժա. 26։
տ Ջոպ. ա. 5։ Եբր. ժա. 13։
ր Գա. է. 31։
ց Գա. է. 41։ ժգ. 14։ ժէ. 1։ Գոր. գ. 13։
ւ Ձեր
փ Գա. է. 28, 29։
ք Գա. ժ. 24։
և Եբր. ժա. 13։
օ Եա. գ. 14։ Եփ. ի. 13։ Գա. ժէ. 5, 24։ Կող. ա. 17։ Յայտ. ա. 8։
ֆ Գա. ժ. 31, 39։ ժա. 8։
ֆ Գա. է. 30։
—

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոս ի ծնէ կոյրին աչքերը կը բանայ։ 8 Ան բժշկուած մարդը փարիսեցւոց կը տարուի։ 13 որոնք բարկանալով գործը կ'ընեն զանիկա իրենց ժողովարանէն։ 35 բայց Յիսուս կ'ընդունի զանիկա, ու ան ալ կը հաւատայ անոր։ 39 Քրիստոս զրո՛նք կը լուսաւորէ։

1 Ու երբոր կ'անցնէր՝ մէկ մարդ մը տեսաւ
2 կոյր ծնած. եւ իր աշակերտները հարցուցին
իրեն ու ըսին, Վարդի, ո՞րո՞նն է մեղքը,
ասո՞ր թէ իր ծնողացը, որ անիկա կոյր ծը-
3 նաւ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս, Ոչասոնն
է մեղքը, ոչ ալ իր ծնողացը, †հապա որ
Աստուծոյ գործքերը անոր վրայ յայտնի ըլ-
4 լան։ †Քանի որ ցորեկ է, պէտք է որ գիս
խրկողին գործքերը գործեմ. գիշերը կու գայ
5 որ անոնոնը մէկը չկրնար գործել։ Քանի որ
ես աշխարհի մէջ եմ, †աշխարհի լոյսն եմ։
6 Երբոր ասը ըսաւ՝ †թուքաւ գետինը և թու-
քովը կաւ չինեց, ու ան կաւը կոյրին աչ-
7 քերուն վրայ ծեփեց. եւ ըսաւ անոր, Գնա՝
†լուացուէ Սիլոամի աւազանին մէջ, (որ խըր-
կուած կը թարգմանուի.) †ուստի գնաց ու
8 լուացուեցաւ, եկաւ ու կը տեսնէր։ Իսկ դը-
րացիները և անոնք որ առաջուց տեսած է-
ին զանիկա որ *կոյր էր, կ'ըսէին, Ասի-
կա չէ՞ր որ կը նստէր և կը մուրար. ոմանք
9 կ'ըսէին, Անիկա է. ուրիշները կ'ըսէին,
Անոր նման էդ է. †ինք ինքը կ'ըսէր թէ ես եմ։
10 Ուստի ըսին իրեն, Հապա ինչո՞ր բացուեցան
11 քու աչքերդ։ Ինքը պատասխան տուաւ ու
ըսաւ, †Յիսուս կոչուած մարդ մը կաւ չինեց
ու աչքերս ծեփեց, և ըսաւ ինծի, Գնա Սի-
լոամի աւազանը ու լուացուէ. ես ալ գացի՝
12 լուացուեցայ ու կը տեսնեմ։ Եւ ըսին իրեն,
Ո՞ր է անիկա. ըսաւ անոնց, Չեմ գիտեր։
13 Փարիսեցիներուն տարին զանիկա որ առե-
14 նով կոյր էր։ Եւ շաբաթ օր էր երբոր Յիսուս
15 կաւը չինեց, ու անոր աչքերը բացաւ։ Նո-
րէն փարիսեցիներն ալ կը հարցնէին իրեն,
թէ ինչո՞ր կը տեսնէ. անիկա ալ ըսաւ անոնց,
կաւ դրաւ աչքերուս վրայ, ու լուացուեցայ
16 և կը տեսնեմ։ Ասոր վրայ փարիսեցիներէն
ոմանք կ'ըսէին, Ան մարդը Աստուծմէ չէ,
ինչու որ շաբաթ օրը չպահեր. ուրիշները կ'ը-
սէին, †ինչո՞ր կրնայ մեղաւոր մարդ մը ասանկ
հրաշքներ ընել. †ու մէջերնին երկպառակու-
17 թիւն կար։ Նորէն ըսին կոյրին, Դուն ի՞նչ
կ'ըսես անոր համար՝ որ քու աչքերդ բացաւ.
18 ան ալ ըսաւ †Թէ Մարգարէ մըն է։ Իսկ Հրէա-
ները չհին հաւատար անոր համար՝ թէ կոյր
էր ու բացուեցաւ, մինչև որ ան աչքը բա-
19 ցուածին ծնողքը կանչեցին. եւ անոնց հար-
ցուցին ու ըսին, Ա՞ն է ձեր որդին, որուն
համար դուք կ'ըսէք թէ կոյր ծնաւ. Հապա
20 հիմա ինչո՞ր կը տեսնէ։ Անոր ծնողքը պա-
տասխան տուին անոնց ու ըսին, Գիտենք որ
ասիկա է մեր որդին, և որ ինքը կոյր ծնաւ.
21 բայց հիմա ինչո՞ր կը տեսնէ՝ չենք գիտեր,
կամ թէ ո՛վ բացաւ աստր աչքերը՝ մենք չենք
գիտեր. ինքը չափահաս է, իրեն հարցուցէք.
22 թող ինքը խօսի իրեն համար։ Ասը ըսին անոր
ծնողքը՝ †Հրէաներէն վախնալնուն համար,
քանզի Հրէաները միարան հաւանութեամբ
որոշեր էին որ եթէ մէկը զանիկա Քրիստոս
23 դաւանի, †ժողովարանէն դուրս ձգուի։ Ասոր
համար անոր ծնողքը ըսին թէ Ինքը չափա-
24 հաս է, իրեն հարցուցէք։ Երկրորդ անգամ
չկրցին ան մարդը որ կոյր էր, ու ըսին անոր,
†Աստուծոյ փառք տուր. †Մենք գիտենք որ
25 ան մարդը մեղաւոր է։ Անիկա ալ պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ, Թէ որ մեղաւոր է՝ ես
չեմ գիտեր. միայն սա գիտեմ որ կոյր էի և
26 հիմա կը տեսնեմ։ Նորէն ըսին անոր, Ի՞նչ
բրաւ քեզի, ինչո՞ւ աչքերդ ինչո՞ր բացաւ։
27 Պատասխան տուաւ անոնց, Հիմա ըսի ձեզի
ու չլսեցիք. ինչո՞ւ համար նորէն լսել կ'ուզէք.
միթէ դո՞ւք ալ կ'ուզէք անոր աշակերտ ըլ-
28 լալ։ Անոնք նախատելով զանիկա ըսին, Դուն
ես անոր աշակերտը, իսկ մենք Մովսէսի
29 աշակերտներն ենք։ Մենք գիտենք որ Աս-
տուած Մովսէսի հետ խօսեցաւ, †բայց ա-
30 սիկա չենք գիտեր թէ ուսկից է։ Պատաս-
խան տուաւ մարդը և ըսաւ անոնց, †Ասիկա
է զարմանալու բանը՝ որ դուք չէք գիտեր
թէ ուսկից է, և անիկա իմ աչքերս բացաւ։
31 Գիտենք որ †Աստուած մեղաւորներուն մտիկ
չընէր, բայց թէ որ մէկը աստուածապաշտ
ըլլայ ու անոր կամքը կատարէ, անոր մտիկ
32 կ'ընէ։ Աշխարհիս սկիզբէն՝ի վեր լսուած չէ
որ մարդ մը կոյր ծնածի մը աչքերը բացած
33 է։ †Թէ որ Աստուծմէ չըլլար ան մարդը՝ բան
34 մըն ալ չէր կրնար ընել։ Պատասխան տուին
և ըսին անոր, †Դուն բոլորովին մեղաց մէջ
ծնած ես, ու մեզի վարդապետութիւն կ'ը-
նես. և դուրս ըրին անիկա։
35 Յիսուս լսեց որ զանիկա դուրս ըրին, ու
երբոր գտաւ զանիկա՝ ըսաւ անոր, Դուն կը
36 հաւատա՞ †Աստուծոյ Որդիին։ Անիկա պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ, Տէր, ո՞վ է՝ որ
37 հաւատամ անոր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,

ա Հմր. 34։
բ ԳԼ. ժա. 4։
գ ԳԼ. գ. 34։ է. 19։ 36։ ժա. 9։ ժբ. 35։ ժէ. 4։
դ ԳԼ. ա. 5։ 9։ գ. 19։ ը. 12։ ժբ. 35։ 46։
ե Մար. է. 33։ ը. 23։
զ Ղեւմ. գ. 15։
է Տես գ Թագ. է. 14։
ը Յհն Յովհ. մեբացման
ը Հմր. 6. 7։
թ Հմր. 33։ ԳԼ. գ. 2։
ժ ԳԼ. է. 12։ 43։ ժ. 19։
ի ԳԼ. գ. 19։ գ. 14։
լ ԳԼ. է. 13։ ժբ. 42։ ժԹ. 38։ Գործ. է. 13։
խ Հմր. 34։ ԳԼ. ժգ. 2։
ծ Յես. է. 19։ Թագ. գ. 5։
կ Հմր. 16։
հ ԳԼ. ը. 14։
յ ԳԼ. գ. 10։
ղ Ցար. իէ. 9։ Լե. 18։ Սաղ. ժբ. 41։ Լգ. 15։ կգ. 18։ Ածաք. ա. 28։ ժէ. 29։ իբ. 9։ Եսա. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։ ժգ. 12։ Եզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։
ճ Հմր. 16։
ն Հմր. 2։
շ Ասա. ժգ. 35։ ժգ. 16։ Ասր. ա. 1։ ԳԼ. ժ. 36։
Յովհ. է. 15։

ցնաար ալ անիկա , ՚ևս քեզի հետ խօսողը ան
38 է ։ Անիկա ալ ըսաւ , կը հաւատամ, Տէր . ու
39 անոր երկրպագութիւն ըրաւ ։ Եւ Յիսուս ըսաւ , ՚Ես դատաստանի համար եկայ աս աշ-
խարհս , ՚որ չտեսնողները տեսնեն և տեսնող-
ները կուրանան ։
40 Եւ փարիսեցիներէն ոմանք որ իր հետն
էին , աս բաները լսելով՝ ՚ըսին իրեն , Միթէ
41 մե՞նք ալ կոյր ենք ։ Յիսուս ըսաւ անոնց , ՚Թէ որ կոյր ըլլայիք՝ դուք մեզք չէիք ու-
նենար , բայց հիմա կ՚ըսէք թէ կը տեսնենք ,
՚ասոր համար ձեր մեղքը չէ վար կը մնայ ։

ԳԼ . Ժ

1 Ես որ դրսէն չմտնիս ոչխարներուն բակը , Այն որ դրա-
նէն չմտներ ոչխարներուն բակը , հապա ուրիշ
2 տեղէն կ՚ելլէ , անիկա գող ու աւազակ է ։ Բայց
3 ան որ դռնէն կը մտնէ , անիկա ոչխարներուն Հովիւն է ։ Դռնապանը կը բանայ անոր , և ոչ-
խարները անոր ձայնին կը լսեն , ու իր ոչ-
խարները անուններին կը կանչէ , և դուրս
4 կը հանէ զանոնք ։ Ու երբոր իր ոչխարները կը հանէ , անոնց առջևէն կ՚երթայ , ու ոչխար-
ները իր հետևէն կ՚երթան , ՚ընչու որ անոր
5 ձայնը կը ճանչնան ։ Ուրիշին հետևէ չեն երթար , հապա անկէ կը փախչին , ՚ընչու որ օտարներուն ձայնը չեն ճանչնար ։
6 Յիսուս աս առակը ըսաւ անոնց , բայց ա-
նոնք չէին իմացար թէ ինչ էր որ իրենց կը
7 խօսէր ։ Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց , Ճըշ-
մարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ես եմ ոչխար-
8 ներուն դուռը ։ Ամէն անոնք որ ինծմէ ա-
ռաջ եկան՝ գող ու աւազակ էին , բայց անոնց
9 չլսեցին ոչխարները ։ Ես եմ դուռը . Թէ որ մէկը ինծմէ ներս մտնէ՝ պիտի փրկուի , ու
10 պիտի մտնէ ու ելլէ և արօտ գտնէ ։ Գողը չգար , միայն թէ գողնալու և սպաննելու ու
կորսընցնելու համար . Ես եկայ որ կեանք
11 ունենան , և աւելի ունենան ։ Ես եմ բա-
րի Հովիւը . բարի Հովիւը իր կեանքը ոչխար-
12 ներուն համար կը դնէ ։ Բայց վարձկանը որ Հովիւ չէ ու ոչխարները իրը չեն , երբոր կը
տեսնէ գայլը որ կու գայ , ՚կը թողու ոչխար-
ները ու կը փախչի . և գայլը կը յափշտակէ
13 ոչխարները ու զանոնք կը ցրուէ ։ Եւ վարձ-

կանը կը փախչի , ինչու որ վարձկան է ու իր
14 հոգը չէ ոչխարներուն համար ։ Ես եմ բարի Հովիւը , ՚և կը ճանչնամ իմիններս ու կը ճանչ-
15 ցուին իմիններէս ։ ՚Ինչպէս որ Հայրը զիս կը ճանչնայ , ես ալ Հայրը կը ճանչնամ , ՚ու իմ
16 կեանքս ոչխարներուն համար կը դնեմ ։ ՚Ու-
րիշ ոչխարներ ալ ունիմ՝ որոնք աս բակէն չեն . անոնք ալ պէտք է որ բերեմ , ու իմ ձայնիս պիտի լսեն , ՚և պիտի ըլլան մէկ հօտ
17 ու մէկ Հովիւ ։ Անոր համար իմ Հայրս զիս կը սիրէ , ՚որ ես իմ կեանքս կը դնեմ , որ նո-
18 րէն առնեմ անիկա ։ Մէկը չհաներ անիկա ինծմէ , հապա ես կը դնեմ անիկա ինքնիմէս . իշխանութիւն ունիմ անիկա դնելու , ՚և իշխա-
նութիւն ունիմ անիկա նորէն առնելու . ՚Ասա պատուէրը իմ Հօրմէս առի ։
19 ՚Նորէն երկպառակութիւն կ՚ըլլար Հրէից
20 մէջ աս խօսքերուն համար ։ Եւ անոնցմէ շա-
տերը կ՚ըսէին , ՚Դև կայ ասոր ներսի դին , ու
21 խելքառաջ է . ինչո՞ւ ասոր մտիկ կ՚ընէք ։ Ու-
րիշները կ՚ըսէին , Ասս խօսքերը դիւահարի
ԽՕՍՔԵՐ չեն . միթէ ՚դևը կրնա՞յ կոյրերուն աչ-
քերը բանալ ։
22 Անատեղը Երուսաղէմ նաւակատիքի տօնը
23 եղաւ , ու ձմեռ էր ։ Եւ Յիսուս կը պտըտէր
24 տաճարին մէջ ՚Սողոմոնին սրահը ։ Եւ Հը-
րէաները անոր չորս կողմը առին ու ըսին ա-
նոր , Մինչև ե՞րբ մեզ տարակուսանքի մէջ կը
թողուս . Թէ որ Քրիստոսը դուն ես՝ մեզի
25 համարձակ ըսէ ։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց , Ձեզի ըսի ու չէք հաւատար . ՚Ան
գործքերը որ ես իմ Հօրս անունովը կը գոր-
26 ծեմ՝ անոնք կը վկայեն ինծի համար ։ ՚Բայց դուք չէք հաւատար , ինչու որ իմ ոչխար-
27 ներս չէք , *ինծոր որ ձեզի ըսի ։՝՝ ՚Իմ ոչ-
խարներս իմ ձայնիս կը լսեն , ես ալ անոնք կը
28 ճանչնամ , ու իմ հետևէս կու գան . Եւ ես ա-
նոնց յաւիտենական կեանք կու տամ , ՚ու յաւիտեան պիտի չկորսուին , և մէկը իմ ձեռ-
29 քէս պիտի չյափշտակէ զանոնք ։ ՚Իմ Հայրս ՚որ անոնք ինծի տուաւ՝ ամենէն մեծ է , և մէ-
30 կը չկրնար իմ Հօրս ձեռքէն յափշտակել ։ ՚Ես ու Հայրը մէկ ենք ։
31 Անատեղը ՚Հրէաները նորէն քարեր վեր-
32 ցուցին , որ անիկա քարկոծեն ։ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց , Շատ բարի գործ-
քեր ցուցուցի ձեզի իմ Հօրմէս , անոնցմէ ո՞ր
33 գործին համար զիս կը քարկոծէք ։ Հրէանե-
րը պատասխան տուին անոր՝ ըսելով , Բարի գործի համար քեզ չենք քարկոծեր , հապա

ն ԳԼ . գ . 26 ։
շ ԳԼ . ե . 22 , 27 ։ Տես ՁԼ . գ . 17 ։ Ժբ . 47 ։
ո Ա՛ստ . ժգ . 13 ։
չ Հռոմ . բ . 19 ։
պ ԳԼ . ժէ . 22 , 24 ։

ռ ԳԼ . ժգ . 6 ։ Եփես . բ . 18 ։
ս Ես . ֆ . 11 ։ Եզեկ . լգ . 12 , 23 ։ լհ . 24 ։ Երբ . ժգ . 20 ։ ա Պետ . բ . 25 ։ ե . 4 ։
տ Ջաք . ժա . 16 , 17 ։
ր Ա՛ստ . ժա . 27 ։
ց ԳԼ . ժէ . 13 ։
ւ ԳԼ . ձ . 8 ։
փ Ես . ձգ . 8 ։
ք Եզեկ . լհ . 22 ։ Եփես . բ . 14 ։ ա Պետ . բ . 25 ։
օ Ա՛ստ . ժգ . 7 , 8 , 12 ։ Երբ . բ . 9 ։

ֆ ԳԼ . բ . 19 ։
և ԳԼ . զ . 38 ։ ժէ . 10 ։ Գործ . բ . 24 , 32 ։
և ԳԼ . է . 43 ։ ի . 16 ։
ի ԳԼ . ե . 20 ։ ը . 48 ։ 52 ։
ծ ԵԼ . գ . 11 ։ Սաղ . ԶԳ . 9 ։ ՃԾՂ . 8 ։
ձ ԳԼ . ի . 6 , 7 , 32 , 33 ։
ղ Հմր . 38 ։ ԳԼ . գ . 2 ։ ե . 36 ։
ճ ԳԼ . ը . 47 ։ ա Յովհ . գ . 6 ։
ռ Ովսէ . ե . 4 , 14 ։
ս ԳԼ . ժ . 37 ։ ժէ . 11 , 12 ։ ժը . 9 ։
վ ԳԼ . ժգ . 28 ։
տ ԳԼ . ժէ . 2 , 6 , ևս ։
ր ԳԼ . ժէ . 11 , 22 ։
ց ԳԼ . ը . 59 ։

Հայհոյութիւնան համար, և քանզի դուն որ մարդ ես, Վնքդինքդ Աստուած կ'ընես։
34 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց, Ոչ՞ որ ձեր օրէնքին մէջը գրուած է, Ես ըսի Թէ
35 դուք աստուածներ էք։ Թէ որ աստուածներ կ'անուանէ զանոնք, Որոնց որ Աստուծոյ խօսքը եղաւ, (ու կարելի չէ որ ան գրուածը
36 աւրուի,) Հապա ան որ Հայրը սրբեց ու աշխարհը խրկեց, դուք անոր կ'ըսէք Թէ Հայհոյութիւն կ'ընես՝ Աստուծոյ Որդի եմ ըսած
37 լուս համար։ Թէ որ իմ Հօրս գործքերը չեմ
38 գործեր, ինծի մի հաւատաք. Հապա Թէ որ կը գործեմ, Թէ և ինծի չեք հաւատար, գործքերուն հաւատացէք, որ գիտնաք ու հաւատաք Թէ Հայրը իմ մէջս է, և ես անոր մէջ։
39 Կարձեալ կը փնտռէին զանիկա բռնել, և
40 անոնց ձեռքէն ելաւ. Ու նորէն գնաց Յորդանանու անդին կողմը՝ ան տեղը, ուր որ Յովհաննէս առաջուց կը մկրտէր, ու հոն կե-
41 ցաւ։ Եւ շատերը եկան անոր ու կ'ըսէին, Իրաւ Յովհաննէս մէկ հրաշք մը չըրաւ. Բայց ինչ որ Յովհաննէս բսաւ անոր համար՝ ամէնը ճշմարիտ էր. և շատ մարդիկ հոն անոր հաւատացին։

ԳԼ. ԺԱ.

Ա Բրիամոս կը յարուցանէ չորս օրուան մեռած Ղազարոսը։ 45 Հաւատ Հրէաներ կը հաւատան։ 47 Քահանայապետները և փարիսեցիք ժողով կ'ընեն Քրիստոսի դէմ։ 49 Կայիափայի մարգարէութիւնը։ 54 Յիսուս իր անձը կը թագուցանէ։ 55 Շատ կը ուզեն կը փնտռեն զանիկա։ և պատուէր կու տան բռնելու։

1 Ու Մարիամին և անոր քրոջը Մարթային գեղէն՝ Բեթանիայէն Ղազարոս անուանվ մէկը
2 հիւանդ էր։ Աիկա ան Մարիամն էր որ Տէրը եղով օծեց, ու անոր ոտքերը իր մազերովը սրբեց, որուն եղբայրը Ղազարոս հի-
3 ւանդ էր։ Ուստի էր քոյրերը հղէ խրկեցին անոր ու ըսին, Տէր, ահա անիկա որ դուն կը
4 սիրես՝ հիւանդ է։ Յիսուս երբոր լսեց՝ ըսաւ, Ա հիւանդութիւնը մահուան համար չէ, հապա Աստուծոյ փառացը համար, որ Ա-
5 ստուծոյ Որդին անով փառաւորուի։ Արդ Յիսուս կը սիրէր Մարթան և անոր քոյրը ու
6 Ղազարոսը։ Իսկ երբոր լսեց Թէ հիւանդ է, եղած տեղը երկու օր ալ կեցաւ։ Եւ անկէ
7 ետքը ըսաւ աշակերտներուն, Երթանք նորէն Հրէաստան։
8 Բաստան երթանք։ Աշակերտները իրեն ըսին, Ռաբբի, Հրէաները հիմա քեզ կը փնտռէին
9 քարկոծելու, ու նորէն հո՞ն կ'երթաս։ Պա-

ատասխան տուաւ Յիսուս, Չէ՞ որ օրը տասներկու ժամ է. Եթէ որ մէկը ցորեկը քալէ՝ չսահիր, ինչու որ աս աշխարհիս լոյսը կը
10 տեսնէ. Բայց Թէ որ մէկը գիշերը քալէ՝
11 կը սահի, ինչու որ իր հետը լոյս չկայ։ Ա բաները ըսելէն ետև ըսաւ անոնց, Ղազարոս մեր բարեկամը հանգած է, բայց կ'երթամ
12 որ անկէ արթընցնեմ։ Իր աշակերտները ըսին, Տէր, Թէ որ քնացած է՝ պիտի առող-
13 ջանայ։ Իսկ Յիսուս անոր մեռնելուն համար կ'ըսէր, բայց անոնք կը կարծէին Թէ քնա-
14 նալուն համար կ'ըսէր։ Ապահովը Յիսուս յայտնապէս ըսաւ անոնց, Ղազարոս մեռաւ.
15 Եւ ես ուրախ եմ ձեզի համար որ հոն չէի, որ դուք հաւատաք. բայց երթանք ա-
16 նոր։ Թովմաս որ Երկուորեակ կ'ըսուէր՝ ըսաւ աշակերտակիցներուն, Մենք ալ երթանք՝ որ անոր հետ մեռնինք։
17 Յիսուս երբոր եկաւ, գտաւ որ անիկա արդէն չորս օրուան դերեզմանը էր։
18 Ու Բեթանիա Երուսաղէմի մօտ էր՝ տասն-
19 ուհինգ ասպարէզի չափ։ Եւ Հրէաներէն շատերը Մարթային ու Մարիամին եկած էին որ մխիթարեն զանոնք իրենց եղբօրը համար։
20 Արդ երբոր լսեց Մարթա Թէ Յիսուս կու գայ, զանիկա դիմաւորելու գնաց, բայց Մարիամ
21 տանը մէջ նստեր էր։ Եւ Մարթա ըսաւ Յիսուսին, Տէր, Թէ որ հոս ըլլայիր՝ իմ եղ-
22 բայրս չէր մեռներ. Բայց գիտեմ որ հիմա ալ Ինչ որ խնդրես Աստուծմէ, Ա-
23 ստուած պիտի տայ քեզի։ Յիսուս ըսաւ անոր,
24 Քու եղբայրդ յարութիւն պիտի առնէ։ Մարթա ըսաւ անոր, Գիտեմ որ յարութիւն կ'ըլլայ մեռելներուն յարութեան ժամանակը՝ վերջին օրը յարութիւն պիտի առ-
25 նէ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ես եմ յարութիւնը և կեանքը. Ան որ ինծի կը հաւատայ, Թէ
26 և մեռնի՝ պիտի ապրի. Եւ ան ամէնը որ կենդանի է ու ինծի կը հաւատայ, յաւիտեան պիտի չմեռնի. Դուն կը հաւատա՞ս ա-
27 նոր։ Ըսաւ անոր, Այո, Տէր, Ես հաւատացեր եմ որ դուն ես Քրիստոս Աստուծոյ Որ-
28 դին, որ աշխարհս գալու էիր։ Ու երբոր ասը ըսաւ, գնաց իր քոյրը Մարիամը գաղտուկ մը կանչեց՝ ըսելով, Վարդապետը ե-
29 կեր է ու քեզ կը կանչէ։ Անիկա լսածին պէս
30 չուտ մը եղաւ ու եկաւ անոր։ Իսկ Յիսուս դեռ գեղը եկած չէր, հապա ան տեղն էր,
31 ուր որ Մարթա զանիկա դիմաւորեց։ Բայց Հրէաները որ անոր հետ տանը մէջն էին՝ ու կը մխիթարէին զանիկա, երբոր տեսան որ

ե Գլ. ե. 18։
ո Սպտ. ձբ. 6։
ղ Հռոմ. ժգ. 1։
ռ Գլ. գ. 27։
ս Գլ. գ. 17։ ե. 36, 37։ ը. 42։
տ Ղուկ. ա. 35։ Գլ. ի. 35, 37։
ր Գլ. ե. 17, 18։
Հմմ. 30։
ր Գլ. ժե. 24։
ց Գլ. ե. 36։ ժգ. 10—12։
ւ Նմանէ Ճանչնաք
ր Գլ. ժգ. 10, 11։ ժե. 21։
փ Գլ. ե. 30, 41։ ը. 59։
ք Գլ. ա. 28։
օ Գլ. գ. 30։
ֆ Գլ. ը. 30։ ժա. 45։
—
ա Ղուկ. ժ. 38, 39։
բ Մատ. իզ. 7։ Մար. ժգ. 3։ Գլ. ժբ. 3։
գ Գլ. ի. 3։ Հմմ. 49։
դ Գլ. ժ. 40։
ե Գլ. ժ. 31։
զ Գլ. ի. 4։
է Գլ. ժբ. 35։
ը Բ Օր. լա. 16։ Դան. ժբ. 2։ Մատ. իբ. 24։ Գար. ե. 39։ ա Կար. ժե. 18, 51։
թ Գլ. իի. 31։
ժ Ղուկ. ժգ. 14։ Գլ. ե. 29։
ի Գլ. ե. 21։ զ. 39, 40, 44։
լ Գլ. ա. 4։ զ. 35։
խ Գլ. զ. 36։ ա Յովհ. ե. 10, 18։
ծ Մատ. ժգ. 16։ Գլ. գ. 42։ զ. 14, 70։
կ Հմմ. 19։

Մարիամ չուտ մը եղաւ ու դնաց, էջ 11 ա
անոր եռանկն գացին՝ ըսելով թէ Գերեզմանը
32 կ'երթայ որ հոն լայ։ Իսկ Մարիամ երբ
որ Յիսուսին եղած տեղը եկաւ ու զանիկա
տեսաւ, անոր ոտքը խոնարհելով ըսաւ անոր,
Տէր, թէ որ հոս ըլլայիր՝ իմ եղբայրս չէր
33 մեռներ։ Յիսուս երբոր տեսաւ անիկա որ
կու լար, և անոր հետ եկող Հրէաները որ կու
լային, իր հոգւոյն մէջ հառաչեց ու խռովե-
34 ցաւ, և ըսաւ, Ո՞ւր դրած եք անիկա. ը-
35 սին իրեն, Տէր, եկուր ու տես։ Յիսուս լա-
36 ցաւ։ Ուստի Հրէաները կ'ըսէին, Նայեցէք
37 որչափ կը սիրէր զանիկա։ Ոմանցմէ ոմանք
ալ կ'ըսէին, Ասիկա՝ որ կոյրին աչքերը բա-
ցաւ, չէր կրնար ընել որ ան ալ չմեռնէր։
38 Յիսուս նորէն իր մէջ հառաչելով գե-
րեզմանը կու գայ. և անիկա քարայր մըն էր,
39 ու անոր վրայ քար մը դրուած էր։ Յիսուս
ըսաւ, Վերցուցէք ան քարը. մեռելին
քոյրը Մարթա ըսաւ անոր, Տէր, արդէն
հոտած պիտի ըլլայ, ինչու որ չորս օրուան
40 է։ Ըսաւ անոր Յիսուս, Քեզի չըսի՞ որ եթէ
հաւատաս՝ Աստուծոյ փառքը պիտի տեսնես։
41 Անոնք ան քարը վերցուցին. և Յիսուս իր
աչքերը վեր վերցուց ու ըսաւ, Հայր, կնոր-
42 հակալ եմ քեզմէ, որ լսեցիր ինծի։ Ու ես
գիտէի որ ամէն առեն լսեցիր կը տաս. հապա
ան բոլորտիքս կայնող ժողովուրդին համար
ըսի, որ հաւատան թէ դուն խրկեցիր զիս։
43 Եւ ան ըսելէնետքը՝ մեծ ձայնով մը կանչեց,
44 Ղազարոս, դուրս եկուր։ Մեռելն ալ եկաւ՝
ոտքերը ու ձեռքերը պատանքով կապած. և
երեսը վարշամակով պատած. Յիսուս ըսաւ
անոնց, Արձկեցէք անիկա ու թողէք որ
երթայ։

45 Եւ Հրէաներէն շատերը որ Մարիամին ե-
կեր էին, երբոր Յիսուսի ըրածը տեսան՝ հա-
46 ւատացին իրեն։ Բայց անոնցմէ ոմանք գա-
ցին փարիսեցիներուն, ու Յիսուսի ըրածը
անոնց պատմեցին։

47 Ուստի ժողովի քահանայապետները և փարիսեցի-
ները ժողով գումարեցին՝ ու ըսին, Ի՞նչ ը-
նենք, քանզի ան մարդը շատ հրաշքներ կ'ը-
48 նէ։ Թէ որ անիկա ատանկ թող տանք, ամէն-
քին ալ անոր պիտի հաւատան, և Հռոմա-
յեցիք պիտի գան ու մեր տեղը ու ազգը պի-
49 տի վերցնեն։ Եւ անոնցմէ մէկը Կայիափա
անունով՝ որ ան տարւոյն քահանայապետ էր,
50 ըսաւ անոնց, Դուք բան մը չէք գիտեր, Ե-
չէք ալ խորհիր թէ աղէկ է մեզի՝ որ մէկ
մարդ մը ժողովուրդին համար մեռնի, ու

51 ըոլոր ազգը չկորսուի։ Բայց ան բանը չէ թէ
ինքնիրմէն պրուցեց, հապա ան տարւուան
քահանայապետը ըլլալով, մարգարէացաւ
թէ Յիսուս ազգին համար պիտի մեռնէր.
52 Եւ չէ թէ միայն ազգին համար, հապա
որ Աստուծոյ ցիրուցան եղած որդիները ալ
միանայ ժողվի։

53 Ալ ան օրէն եւս խորհուրդ ըրին որ ը-
54 պանեն զանիկա։ Ուստի Յիսուս անկէ ետ-
քը համարձակ չէր պտրաեր Հրէից մէջ, հա-
պա անկէ անապատին մօտ տեղ մը գնաց՝ մէկ
քաղաք մը որուն անունը Եփրայիմ էր, ու
իր աշակերտներուն հետ անկոր հոն կը կե-
նար։

55 Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր, ու ան տեղէն
շատ մարդիկ զատիկէն առաջ երուսաղէմ ե-
56 լան որ ինքնինքնին մաքրեն. Եւ կը փնտ-
տռէին Յիսուսը, ու տաճարին մէջ կեցած ա-
տենին իրարու կ'ըսէին, Ձեզի ի՞նչպէս կ'ե-
րեւնայ, թէ ան տօնին բնաւ պիտի չգա՞յ։ Իսկ
քահանայապետները ու փարիսեցիները պա-
տուէր տուեր էին, որ եթէ մէկը գիտնայ
անոր ուր ըլլալը՝ իմացընէ, որ անիկա բռը-
նեն։

ԳԼ. ԺԲ

1 Յիսուս կը գայ Մարիամը՝ որ իր ոտքերը օծեց։ 9 Ժողովուրդը
կու գայ Ղազարոսը տեսնելու։ 10 Քահանայապետները խոր-
հուրդ կ'ընեն զանիկա սպաննելու։ 12 Երիտասարդ էշու վրայ հե-
ծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ։ 20 Քանի մը Յոյներ կը ցանկան
զինքը տեսնելու։ 23 Երիտասարդ իր մահը կը նախատեսնէ։ 37
Հրէից կուրութիւնը։ 42 Իշխաններէն շատերը կը հաւատան
Յիսուսի, բայց փարիսեցիներէն վախնալով զանիկա յայտնի
չեն դաւանիր։

1 Իսկ Յիսուս զատիկէն վեց օր առաջ Բեթա-
նիա եկաւ, ուր էր Ղազարոս մեռեալը, որն
2 որ Յիսուս մեռելներէն յարուցած էր։ Եւ հոն անոր
ընթրիք մը ըրին, ու Մարթա սպասաւորու-
թիւն կ'ընէր, և Ղազարոս անոր հետ սեղան
3 նստողներուն մէկն էր։ Իսկ Մարիամ մէկ
լիտր նարդոսի պատուական մեծագին եղ առ-
նելով, Յիսուսի ոտքերը օծեց ու իր մազե-
րովը անոր ոտքերը սրբեց. և տունը եղին
4 անուշահոտութեամբը լեցուեցաւ. Աշակե-
րտներուն մէկը Իսկարիովտացի Սիմո-
նեան Յուդա որ զանիկա պիտի մատնէր,
5 ըսաւ, Ինչո՞ւ համար ան եղը չծախուեցաւ
երեք հարիւր դահեկանի, որ աղքատներուն
6 արուէր։ Ան ըսաւ՝ չէ թէ աղքատներուն հո-
գար իր հոգն էր, հապա որ գող էր ու գան-
ձանակը ինքը կը պահէր, և ինչ որ ձգուէր՝
7 ինքը կը կրէր։ Իսկ Յիսուս ըսաւ, Թող տուր

ա ևեռքը.
ե ԳԼ. ԺԲ. 30։
զ ԳԼ. Լ. 7։
է ԳԼ. Բ. 23։ Ժ. 42։ Ժբ. 11, 18։
ը Սաղ. Բ. 2։ Մատ. Ժգ. 6։
թ ԳԼ. Ժբ. 50։
ժ ԳԼ. Լ. 1, 3։ Ե. 1։
ժա ԳԼ. Ժբ. 13։ Ե. 1։ Գ. 4։
ժբ Ես. 8։
ժգ ԳԼ. Ժա. 1, 43։
ժդ Մատ. Իզ. 6։ Մարկ. Ժգ. 3։
ժե Ղուկ. Ժ. 38, 39։ ԳԼ. Ժա. 2։
ժզ ԳԼ. Ժգ. 29։

սասղ · սա բանը իմ թագմանս օրուանը հա-
8 մար պահեց ։ Եվան դի ապքսանները ամէն
սաեն ձեր հետը ունիք, բայց դիս ամէն ա-
սեն չունիք ։
9 Ասաի Հրէաներէն շատ ժողովուրդ անոր
հոն ըլլալը իմացան, ու եկան՝ չէ թէ մինակ
Ցիսուսի համար, հապա որ Ղազարոսն ալ
10 տեսնեն, զորն որ մեռելներէն յարուց ։ Իսկ
քահանայապետները խորհուրդ ըրին որ Ղա-
11 զարոսն ալ մեռցընեն. Ընչու որ Հրէաներէն
շատերը անոր պատճառովը կ'երթային ու կը
հաւատային Ցիսուսի ։
12 Հետեւեալ օրը շատ ժողովուրդ որ տօնին
եկած էին՝ երբոր լսեցին թէ Ցիսուս Երու-
13 սաղէմ կու գայ, Արմաւենիի ոստեր առին ու
ելան զանիկա դիմաւորելու, և կ'աղաղակէին,
Ովսաննա, օրհնեալ է Իսրայէլի Թագաւորը՝
14 որ Տէրոջը անունովը կու գայ ։ Եւ Ցիսուս
աւանակ մը գտնելով անոր վրայ նստաւ, ինչ-
15 պէս որ գրուած է, Մի վախնար, ով Սիօնի
աղջիկ. ահա քու թագաւորդ կու գայ իշու-
16 աւանակի վրայ նստած ։ Եւ անոր աշակերտ-
ները առաջ չիմացան սա բաները, բայց երբ-
որ Ցիսուս փառաւորուեցաւ, նոյնպէս միտ-
քերնին բերին թէ սա բաները անոր համար
գրուած էր, և թէ իրենք սա բաները ըրին
17 անոր ։ Եւ իր հետը եղող ժողովուրդը վկա-
յութիւն կու տար թէ Ղազարոսը գերեզմա-
նէն դուրս կանչեց, ու մեռելներէն յարուց
18 զանիկա ։ Ասոր համար ալ ժողովուրդը զա-
նիկա դիմաւորեց, վասն դի լսեցին թէ ա-
19 նիկա սա հրաշքը ըրած էր ։ Իսկ փարիսե-
ցիները իրարու կ'ըսէին, Կը տեսնէ՞ք որ օ-
գուտ մը չէք կրնար ընել. ահա բոլոր աշխարհ
անոր հետևեցաւ ։
20 Եւ հոն Հրէաներ մը Յոյներ կային Աստուծ
երկրպագութիւն ընելու Տէրասնեանց մէջ ։
21 Ասոնք Փիլիպպոսին եկան՝ որ Գալիլեայի
Բեթսայիդայէն էր, և կ'աղաչէին անոր ու
կ'ըսէին, Տէր, կ'ուզենք Ցիսուսը տեսնել ։
22 Փիլիպպոս եկաւ ու Անդրէասին ըսաւ, և
նորէն Անդրէաս ու Փիլիպպոս Յիսուսի
23 սի ըսին ։ Ցիսուս ալ պատասխան տուաւ ա-
նոնց ու ըսաւ, Ժամանակը հասաւ որ փա-
24 ռաւորուի Որդին մարդոյ ։ Ճշմարիտ ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի, Թէ որ ցորենին հատը հո-
25 ղին մէջ իյնալով չմեռնի, ինքը մինակ կը
մնայ. Հապա թէ որ մեռնի, շատ արդիւնք
կը բերէ ։ Անոր որ իր անձը կը սիրէ, պիտի կոր-
սընցընէ զանիկա. և ան որ իր անձը աս աշ-
խարհիս մէջ կ'ատէ, յաւիտենական կեանց
26 համար պիտի պահէ զանիկա ։ Թէ որ ինձի
ծառայել կը ծառայէ, ետևէս պայ. ու
ես ուր որ եմ, իմ ծառաս ալ հոն պիտի ըլ-
լայ. Թէ որ ինձի կը ծառայէ, Հայրը
27 պիտի պատուէ զանիկա ։ Հիմա իմ հոգիս
խռոված է, և ի՞նչ ըսեմ. Հայր, պիս
ազատէ աս ժամէն. Բայց ես սորա համար
28 եկայ աս ժամին ։ Հայր, փառաւորէ քու ա-
նունդ. Նոյնպէս ձայն մը եկաւ երկինքէն,
փառաւորեցի ալ, ու նորէն պիտի փառա-
29 որեմ ։ Ուրեմն՝ ժողովուրդը որ կայնած էր ու կը
լսէր, կ'ըսէին, Որոտաց կ'ըլլայ. ոմանք ալ
30 կ'ըսէին, Հրեշտակ խօսեցաւ իրեն հետ ։ Ցի-
սուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ա՛ս ձայնը
ինձի համար չեկաւ՝ հապա ձեզի համար ։
31 Հիմա է աս աշխարհիս դատաստանը, հիմա
աս աշխարհիս իշխանը դուրս պիտի հդուի ։
32 Ես ալ երբոր երկրէն բարձրանամ, ամէնն
33 ալ ինձի պիտի քաշեմ ։ Ա՛ս բանս կը գրուցէր՝
իմացընելով թէ ինչ կերպ մահով պիտի մեռ-
34 նէր ։ Ժողովուրդը անոր պատասխանեց, Մենք
օրէնքէն լսեցինք որ Քրիստոս յաւիտեան կը
մնայ, և դուն ինչո՞ւ կ'ըսես թէ պէտք է
Որդին մարդոյ բարձրանայ. ո՞վ է սա Որդին
35 մարդոյ ։ Եւ Ցիսուս անոնց ըսաւ, Փիչ մը
սաեն ալ Լոյսը ձեր հետն է. Քանի որ Լոյսը
ունիք՝ քալեցէք, որ չըլլայ թէ մութը ձեր
վրայ հասնի. Ինչու որ խաւարի մէջ քալողը
36 չգիտեր թէ ուր կ'երթայ ։ Քանի որ Լոյսը ու-
նիք, հաւատացէք ան լոյսին՝ որ լուսոյ որ-
դիք ըլլաք. Ցիսուս սա բաները գրուցեց, ու
գնաց Պահուեցաւ անոնցմէ ։
37 Եւ թէպէտ այնքան հրաշքներ ըրած էր
անոնց առջևը, բայց անոնք չէին հաւատար
38 իրեն. Որ կատարուի Եսայի մարգարէին խօս-
քը՝ որ ըսաւ, Տէր, ո՞վ հաւատաց մեր լու-
րին, և Տէրոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուե-
39 ցաւ ։ Անոր համար չէին կրնար հաւատալ,
40 որ դարձեալ կ'ըսէ Եսայի, Անոնց աչքերը
կուրցուց, և անոնց սիրտերը թմրեցուց, որ
չըլլայ թէ աչքովին տեսնեն ու սրտովին
խելամտին և դարձի գան, ու ես անոնք բժշ-
41 կեմ ։ Ա՛ս խօսքը ըսաւ Եսայի՝ երբոր տեսաւ

Ե Մատ. խգ. 11 ։ Մար. ժգ. 7 ։
Ը Գղ. ժա. 43, 44 ։
Թ Ղուկ. ժգ. 31 ։
Ժ Գղ. ժա. 45 ։ Հմր. 18 ։
ԺԱ Մատ. խա. 8 ։ Մար. ժա. 8 ։ Ղուկ. ժԹ. 35, 36, և ։
ԺԲ Սաղ. ՃԺը. 25, 26 ։
ԺԳ Մատ. խա. 7 ։
ԺԴ Ձագ. Ի. 9 ։
ԺԵ Ղուկ. ժը. 34 ։
ԺԶ Գղ. է. 39 ։
ԺԷ Գղ. ժգ. 26 ։
ԺԸ Հմր. 11 ։
ԺԹ Գղ. ժա. 47, 48 ։
Ի Գոր. ժէ. 4 ։
ԻԱ գ Թագ. Ը. 41, 42 ։ Գոր. Ը. 27 ։
ԻԲ Գղ. ա. 44 ։
ԻԳ Գղ. ժգ. 32 ։ ժէ. 1 ։
ԻԴ ա Կոր. ժէ. 36 ։
ԻԵ Մատ. ժ. 39 ։ ժգ. 25 ։ Մար. Ը. 35 ։ Ղուկ. Թ. 24 ։ ժէ. 33 ։
ԻԶ Գղ. ժգ. 3 ։ ժէ. 24 ։ ա Թես. գ. 16 ։
ԻԷ Մատ. խգ. 38, 39 ։ Ղուկ. ժը. 50 ։ Գղ. ժգ. 21 ։
ԻԸ Ղուկ. խը. 53 ։ Գղ. ժը. 37 ։
ԻԹ Մատ. գ. 17 ։
Լ Գղ. ժա. 42 ։
ԼԱ Մատ. ժը. 29 ։ Ղուկ. ժ. 18 ։ Գղ. ժգ. 30 ։ ժգ. 11 ։ Գոր. խգ. 18 ։ Կոր. գ. 4 ։ Եփես. բ. 2 ։ գ. 12 ։
ԼԲ Գղ. գ. 14 ։ Ը. 28 ։
ԼԳ Հռոմ. է. 18 ։ Եբր. բ. 9 ։
ԼԴ Գղ. ժը. 32 ։
ԼԵ Սաղ. ՃԹ. 36, 37 ։
ԼԶ Գղ. ժա. 42 ։
ԼԷ Մատ. ժը. 29 ։ Ղուկ. ժ. 18 ։ Գղ. ժգ. 30 ։ ժգ. 11 ։ Գոր. խգ. 18 ։ Բ Կոր. գ. 4 ։ Եփես. բ. 2 ։ գ. 12 ։
ԼԸ Գղ. գ. 14 ։ Ը. 28 ։
ԼԹ Հռոմ. է. 18 ։ Եբր. բ. 9 ։
ԽԱ Գղ. ժը. 32 ։
ԽԲ Սաղ. ՃԹ. 36, 37 ։
ԽԳ Ձժ. 4 ։ Ես. Թ. 7 ։ Ծգ. 8 ։ Եզեկ. լե. 25 ։ Դան. բ. 44 ։ է. 14, 27 ։ Միք. գ. 7 ։
ԽԴ Գղ. ա. 9 ։ Ը. 12 ։ Թ. 5 ։ Հմր. 46 ։
ԽԵ Երեմ. ժգ. 16 ։ Եփես. է. 8 ։
ԽԶ Գղ. ժա. 10 ։ ա Ցովհ. բ. 11 ։
ԽԷ Ղուկ. ժգ. 8 ։ Եփես. է. 8 ։ ա Թես. է. 5 ։ ա Ցովհ. բ. 9, 10, 11 ։
ԽԸ Գղ. Ը. 39 ։ ժա. 54 ։
ԽԹ Ես. Ծգ. 1 ։ Հռոմ. ժ. 16 ։
Ծ Ես. գ. 9, 10 ։ Մատ. ժգ. 14 ։
ԾԱ Ես. գ. 1 ։

անոր փառքը, ու խօսեցաւ անոր վրայով։
42 Այսու ամենայնիւ իշխաններէն ալ շատերը
հրեն հաւատացին, բայց փարիսեցիներուն
համար զանիկա չէին դաւաներ, որ ժողով-
43 րանէն դուրս չձգուին. քինչու որ մարդոց
փառքը Աստուծոյ փառքէն աւելի սիրեցին։
44 Իսկ Յիսուս կ'աղաղակէր ու կ'ըսէր, ՚Ան
որ ինծի կը հաւատայ՝ ինծի չհաւատար, հա-
45 պա զիս որ ղրկողին. ՚եւ ան որ զիս կը տեսնէ,
46 զիս ղրկողը կը տեսնէ։ ՚Ես լոյս եկայ աշխարհս,
որ ամէն ով որ ինծի հաւատայ՝ խաւարի մէջ
47 չմնայ։ Եւ թէ որ մէկը իմ խօսքերս լսէ ու
չհաւատայ, ՚ես անոնիկա չեմ դատեր, քանդի
ես չեկայ որ աշխարհը դատեմ, հապա որ աշ-
48 խարհը փրկեմ։ ՚Ան որ զիս կ'անարգէ և իմ
խօսքերս չընդունիր, կայ մէկը որ զանիկա կը
դատէ. նոյն խօսքը որ ես խօսեցայ, ան պիտի
49 դատէ զանիկա վերջին օրը։ Ինչու որ ՚ես ին-
քիմքս չխօսեցայ, հապա Հայրը որ զիս ղրկեց՝
ինքը ինծի պատուիրեց ՚ինչ որ պիտի ըսեմ՝
50 և ինչ որ պիտի խօսիմ։ Եւ գիտեմ որ անոր
պատուիրածը յաւիտենական կեանք է. ուս-
տի ինչ որ ես կը խօսիմ, ինծոր որ Հայրը
ինծի ըսաւ, անոնկ կը խօսիմ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուայ, յորդորելով զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով վարուին իրարու հետ. 18 կը նախատձայնէ Յուդային զինքը մատնելը, և մէկ նշանով մը մատնիչին ով ըլլալը կը յայտնէ Յովհաննէսին. 31 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն միմիանց սիրել։ 36 և կ'իմացընէ Պետրոսին թէ պիտի ուրանայ զինքը։

1 Զատկի տօնէն առաջ Յիսուս դիտնալով թէ
՚իր ժամանակը հասեր է որ աս աշխարհէս
ելլէ Հօրը քովը, սիրելով իրենները որ աշ-
խարհի մէջ էին, մինչև վերջն ալ սիրեց զա-
նոնք։
2 Եւ ընթրիքը որ կ'ըլլար, (ՙՍատանան ար-
դէն իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդային սըր-
3 տին մէջը դրեր էր, որ զանիկա մատնէ.) Յի-
սուս դիտնալով թէ ՚Հայրը ամէն բան իր
ձեռքը տուաւ, ՚և թէ ինքը Աստուծմէ ելաւ
4 ու Աստուծոյ քովը կ'երթայ, ՚ընթրիքէն ե-
ղաւ, և հանդերձները մէկդի դրաւ ու գեղ-
5 չակ մը առնելով մէջքը փաթթեց։ Ետքը կոն-
քին մէջ ջուր լեցուց, ու սկսաւ աշակերտնե-
րուն ոտքերը լուալ, և ան իր փաթթուած

6 գեղջակովը սրբել։ Ուստի եկաւ Սիմոն Պետ-
րոսին. ան ալ ըսաւ անոր, Տէր, ՚դո՞ւն իմ
7 ոտքերս պիտի լուաս։ Յիսուս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոր, Ես ինչ որ կ'ընեմ՝
դուն հիմա չես իմանար, ՚հապա ետքը պիտի
8 իմանաս։ Պետրոս ըսաւ անոր, Բնաւ դուն իմ
ոտքերս պիտի չլուաս. պատասխան տուաւ
անոր Յիսուս, ՚թէ որ քեզ չլուամ, դուն ինծի
9 հետս բաժին չունիս։ Սիմոն Պետրոս ըսաւ ա-
նոր, Տէր, չ'թէ միայն ոտքերս, հապա նաև
10 ձեռքերս ու գլուխս։ Յիսուս ըսաւ անոր,
Լուացուածին՝ ոտքերը լուալէն՝ի զատ ուրիշ
բան պէտք չէ, այլ բոլորովին մաքուր է. և
՚դուք մաքուր էք, բայց չէ թէ ամէնքդ։
11 ՚Վասն զի դիտեր զանիկա որ զինքը պիտի մատ-
նէր. անոր համար ըսաւ, Չէ թէ ամէնքդ ալ
12 մաքուր էք։ Ու երբոր անոնց ոտքերը լուաց,
և իր հանդերձները առնելով նորէն սեղան
նստաւ, ըսաւ անոնց, Գիտե՞ք ինչ ըրի ձեզի։
13 ՚Դուք զիս վարդապետ ու Տէր կը կոչէք, և
14 աղէկ կ'ըսէք, ինչու որ այնպէս եմ։ ՚Հապա թէ
որ ես Տէրս ու վարդապետս ձեր ոտքերը
լուացի, ՚պէտք է որ դուք ալ իրարու ոտ-
15 քերը լուանք։ Վասն զի ՙձեզի մէկ օրինակ մը
տուի, որ ինծոր ես ձեզի ըրի՝ դուք ալ ընէք։
16 ՚Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ծառան իր
տիրոջմէն մեծ չէ, ոչ ալ խրկուածը զինքը
17 խրկողէն մեծ է։ ՝Եթէ դուք ասոնք գիտէք՝
երանելի էք՝ թէ որ ասոնք կատարէք։
18 Չէ թէ ձեր ամենուն համար կ'ըսեմ, ՚ես
ես կը ճանչնամ անոնք որ ես ընտրեցի, հապա
որ ան գրուածը կատարուի թէ ՚Ան որ իմ
հետս հաց կ'ուտէր, ինծի դէմ կրունկ վեր-
19 ցուց։ ՚Հիմակուընէ կ'ըսեմ ձեզի՝ քանի որ չէ
եղեր, որ երբոր ըլլայ՝ հաւատաք թէ ես ե-
20 մ։ ՚Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ով
որ կ'ընդունի անիկա որ ես կը խրկեմ, զիս կ'ըն-
դունի. և ով որ զիս կ'ընդունի, զիս խրկողը
կ'ընդունի։
21 ՚Յիսուս երբոր ասս ըսաւ, ՚էր հոգիին մէջ
խռովեցաւ, և վկայեց ըսելով, Ճշմարիտ ճըշ-
մարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ՙոր ձեզմէ մէկը զիս պի-
22 տի մատնէ։ Ուստի աշակերտները տարակու-
սած իրարու կը նայէին թէ որու համար կը
23 դրուչէ։ ՚Ու աշակերտներէն մէկը կար Յիսու-
սի *քովը նստած, որն որ Յիսուս կը սիրեր։
24 Եւ Սիմոն Պետրոս անոր այլ կ'ընէր հարցը-

Գլ. ե. 13։ ԺԲ. 22։
Գլ. ե. 44։
Մար. Թ. 36։ ա Պետ. ա. 21։
Գլ. Ժգ. 9։
Ամր. 35, 36։ Գլ. գ. 19։ ը. 12։ ԺԲ. 5, 39։
Գլ. ե. 45։ ը. 15, 26։
Գլ. գ. 17։
Ղուկ. ժ. 16։
ը Օր. ժը. 19։ Մար. Ժգ. 16։
Գլ. ը. 38։ Ժգ. 10։
ը Օր. ժը. 18։
—
Մատ. իգ. 2։
Գլ. Ժբ. 23։ Ժե. 1, 11։
Ղուկ. իբ. 3։ Ամր. 27։
Մատ. ժա. 27։ իը. 18։ Գլ. գ. 35։ Ժե. 2։ Գործ. բ. 36։ ա Կոր. Ժե. 27։ Եբր. բ. 8։
Գլ. ը. 42։ Ժգ. 28։
Ղուկ. իբ. 27։ Փիլ. բ. 7, 8։
Տես Մատ. գ. 14։ ը Ամր. 12։
Գլ. գ. 5։ ա Կոր. գ. 11։ Եփես. ե. 26։ Տիտ. գ. 5։ Եբր. ժ. 22։
Գլ. Ժե. 3։
Գլ. գ. 65։
Մատ. իգ. 8, 10։ Ղուկ. գ. 46։ ա Կոր. ը. 6։ Ժբ. 3։ Փիլ. բ. 11։
Ղուկ. իբ. 27։
Ղուկ. ժբ. 10։ Հռոմ. Ժբ. 10։ Գաղ. գ. 1, 2։ ա Պետ. ե. 5։
Մատ. Ժա. 29։ Փիլ. բ. 5։ ա Պետ. բ. 21։ ա Յովհ. բ. 6։
Մատ. Ժ. 24։ Ղուկ. գ. 40։ Գլ. Ժե. 20։
Յակ. ա. 25։
Սաղ. խա. 9։ Մատ. իգ. 23։ Ամր. 21։
Գլ. Ժգ. 29։ Ժգ. 4։
Մատ. Ժ. 40։ իե. 40։ Ղուկ. Ժ. 16։
Մատ. իգ. 21։ Մար. Ժգ. 18։ Ղուկ. իբ. 21։
Գլ. Ժբ. 27։
Գործ. ա. 17։ ա Յովհ. բ. 19։
Գլ. Ժբ. 26։ ի. 2։ իա. 7, 20, 24։
* Յոյն. գոգը

նելու թէ ո՞վ պիտի ըլլայ անիկա՝ որուն հա-
25 մար կը զրուցէ։ Ան ալ Յիսուսի կուրծքին վը-
րայ նստելով՝ ըսաւ անոր, Տէր, ո՞վ է ան։
26 Յիսուս պատասխան տուաւ, Անիկա է՝ որուն
որ պատառը թրջելով կու տամ։ եւ թրջե-
լով պատառը Իսկարիովթացի Սիմոնեան
27 Յուդային տուաւ։ Ու պատառէն ետքը Սա-
ատանան անոր ներսը մտաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ
28 անոր, Ինչ որ պիտի ընես՝ շուտով ըրէ։ Բայց
սա բանը անոնց նստողներէն մէկը չհասկը-
29 ցաւ, թէ ինչու համար ըսաւ անոր։ Վասն զի
ոմանք կը խորհէին թէ, Որովհետեւ դանձա-
նակը Յուդան կը պահէր, Յիսուս անոր կ՚ըսէր,
Գնահատ առ ինչ որ մեզի աս տօնին պէտք է,
30 կամ՝ որ աղքատներուն բան մը տայ։ Անիկա
ալ պատառը առածին պէս շուտ մը դուրս ե-
լաւ, ու գիշեր էր։
31 Ու երբոր անիկա դուրս ելաւ, Յիսուս ը-
սաւ, Հիմա փառաւորուեցաւ Որդին մարդոյ,
32 ու Աստուած փառաւորուեցաւ անով։ Թէ
որ Աստուած անով փառաւորուեցաւ, Աս-
տուած ալ անիկա իր անձովը պիտի փառաւո-
րէ, եւ շուտով պիտի փառաւորէ զանիկա։
33 Որդեակք, քիչ մը ատեն ալ ձեզի հետ եմ.
դուք պիտի փնտռէք. ու ինչպէս որ Հրեաներ-
ուն ըսի թէ Ուր որ ես կ՚երթամ՝ դուք չեք
34 կրնար գալ, հիմա ձեզի ալ կ՚ըսեմ։ Նոր պա-
ատուիրան մը կու տամ ձեզի որ միկզմիկ սի-
րէք, ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի, որ դուք ալ
35 միկզմիկ սիրէք։ Ասով ամէնը պիտի գիտնան
թէ իմ աշակերտներս էք, թէ որ իրարու վը-
36 րայ սէր ունենաք։ Սիմոն Պետրոս ըսաւ ա-
նոր, Տէր, ո՞ւր կ՚երթաս. Յիսուս պատաս-
խան տուաւ անոր, Ուր որ ես կ՚երթամ,
դուն հիմա չես կրնար իմ ետեւէս գալ, բայց
37 ետքը պիտի գաս իմ ետեւէս։ Պետրոս ըսաւ
անոր, Տէր, ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար քու ե-
տեւէդ գալ. ես իմ կեանքս ալ քեզի համար
38 պիտի դնեմ։ Յիսուս պատասխան տուաւ ա-
նոր, Քու կեա՞նքդ պիտի դնես ինծի համար.
ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի, Հաւը պիտի
չխօսի՝ մինչեւ որ դուն երեք անգամ ինծի ու-
րանաս։

ԳԼ. ԺԴ

1 Քրիստոս կը մխիթարէ իր աշակերտները երկնային երջանկու-
թեան յոյսը անոնց սրտին գնելով. 6 կը ծանուցանէ թէ ինքն
է Ճանապարհը, Ճշմարտութիւնը եւ կեանքը, եւ թէ ինքը
Հօրը հետ մէկ է. 13 կը խոստանայ որ իր անուանովը եղած ա-

1 Սիրտերնիդ չխռովի. Աստուծոյ հաւատա-
2 ցէք, ինծի ալ հաւատացէք։ Իմ Հօրս տունը
շատ բնակարաններ կան. ապա թէ ոչ ես ձե-
զի պիտի ըսէի։ Երթամ կ՚երթամ ու ձեզի տեղ
3 կը պատրաստեմ։ Եւ թէ որ երթամ ու ձեզի
տեղ պատրաստեմ, նորէն կու գամ ու ձեզ
քովս կ՚առնեմ, որպէս զի ուր որ ես եմ
4 դուք ալ հոն ըլլաք։ Եւ ուր որ ես կ՚երթամ
դուք, ու ճամբան ալ դուք։
5 Թովմաս ըսաւ անոր, Տէր, չենք գիտեր
ուր կ՚երթաս, և ի՞նչպէս կրնանք ճամբան
6 գիտնալ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ես եմ ճամ-
բան ու ճշմարտութիւնը և կեանքը. ոչ ոք
7 Հօրը քովն չգայ՝ եթէ ոչ ինծմով։ Եթէ որ զիս
ճանչնայիք՝ իմ Հայրս ալ կը ճանչնայիք, և
ասկէ ետեւ կը ճանչնաք անիկա ու տեսաք ա-
նիկա։
8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր, Տէր, Հայրը մեզի
9 ցուցուր, ու հերիք է մեզի։ Ըսաւ անոր Յի-
սուս, Այսքան ժամանակ ձեզի հետ եմ, և
զիս չճանչցա՞ր, Փիլիպպոս. ան որ զիս տեսաւ՝
Հայրը տեսաւ, և դուն ինտո՞ր կ՚ըսես թէ
10 Հայրը մեզի ցուցուր։ Չե՞ս հաւատար թէ
ես Հօրը մէջն եմ ու Հայրը իմ մէջս է. ան
խօսքերը որ ես ձեզի կը խօսիմ, չէ թէ ինքի-
մէս կը խօսիմ, հապա Հայրը որ իմ մէջս բը-
նակած է, անիկա կը գործէ ան գործքերը։
11 Հաւատացէք ինծի, թէ ես Հօրը մէջն եմ ու
12 Հայրը իմ մէջս է. եթէ ալ թէ ոչ գոնէ գործ-
քերուն համար հաւատացէք։ Ճշմարիտ
ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի թէ Ան որ հաւա-
տայ, ան գործքերը որ ես կը գործեմ,
ինքն ալ պիտի գործէ, և անոնցմէ աւելի
մեծ գործեր պիտի գործէ, ինչու որ ես Հօրս
13 քովը կ՚երթամ։ Եւ իմ անունովս ինչ որ խնդ-
րէք, պիտի կատարեմ անիկա, որ Հայրը Որ-
14 դիովը փառաւորուի. թէ որ իմ անունովս
15 բան մը խնդրէք, ես՝ պիտի կատարեմ։ Թէ
որ զիս կը սիրէք, իմ պատուիրանքներս պա-
16 հեցէք։ Ես ալ Հօրը պիտի աղաչեմ, ու ա-
րիւ Մխիթարիչ մը պիտի տայ ձեզի, որ յա-
17 ւիտեան ձեզի հետ բնակի, Ճշմարտութեան
Հոգին, որ աս աշխարհս անիկա չկրնար ըն-
դունիլ, ինչու որ չտեսներ անիկա ու չգիտ-
նար անիկա. բայց դուք կը ճանչնաք անիկա,

զթիքը պիտի կատարուի. 15 և կը պատուիրէ սէր և հնազան-
դութիւն ունենալ իրեն. 16 կը խոստանայ Երկրէ Մխիթարիչ
Սուրբ Հոգին. 27 ու իր խաղաղութիւնը կու տայ անոնց։

ղ · Ա · Ե · Ա · Ե · Ա · Ե

1 Ես եմ ճշմարիտ որթը, և իմ Հայրս մշակն
2 է։ Զամէն ճիւղ որ իմ վրաս է ու պտուղ
չբերելը՝ կը կարէ զանիկա. և ամէնը որ պը-
տուղ կը բերէ՝ կը մաքրէ զանիկա, որ ալ ա-
3 ւելի պտուղ բերէ։ Դուք հիմակուընէ մա-
քուր էք ան խօսքով՝ որ ձեզի խօսեր եմ։
4 Իմ մէջս կեցէք՝ ու ես ձեր մէջը. ինչպէս
որ ճիւղը չկրնար ինքնիրմէն պտուղ բերել,
թէ որ որթին վրայ հաստատուած չըլլայ,
նոյնպէս ալ դուք՝ եթէ չկրնաք, թէ որ իմ վրաս
5 հաստատուած չըլլաք։ Ես որթն եմ՝ դուք
ճիւղերն էք. ան որ իմ վրաս հաստատուած
է՝ և ես անոր վրայ, անիկա շատ պտուղ
կը բերէ, ինչու որ առանց ինծի բան մը չէք
6 կրնար ընել։ Թէ որ մէկը իմ վրաս հաստա-
տուած չէ, անիկա ճիւղի մը պէս դուրս ձը-
գուած ու չորցած է. և կը ժողվեն զանոնք
7 ու կրակը կը նետեն, ու կ'այրին։ Թէ որ դուք
իմ մէջս կենաք՝ և իմ խօսքերս ալ ձեր մէջը
կենան, ինչ որ ուզէք՝ պիտի խնդրէք, ու
8 պիտի ըլլայ ձեզի։ Ասով իմ Հայրս փառա-
ւորուեցաւ, որ դուք շատ պտուղ բերէք,
ու իմ աշակերտներս ըլլաք։
9 Ինչպէս որ Հայրը զիս սիրեց, ես ալ ձեզ
10 սիրեցի. իմ սիրոյս մէջ հաստատ կեցէք։ Թէ
որ իմ պատուիրներս պահէք, իմ սիրոյս մէ-
ջը պիտի կենաք. ինչպէս որ ես իմ Հօրս պա-
տուիրները պահեցի, և անոր սիրոյն մէջը կե-
11 ցեր եմ։ Ա՛ս բաները ձեզի խօսեցայ որ իմ
ուրախութիւնս ձեր մէջը մնայ, ու ձեր ու-
12 րախութիւնը լման ըլլայ։ Ա՛ս է իմ պատուէրս
որ մէկզմէկ սիրէք, ինչպէս որ ես ձեզ սի-
13 րեցի։ Ասկէ աւելի մեծ սէր մէկը չկրնար
ունենալ, որ մէկը իր կեանքը բարեկամնե-
14 րուն համար դնէ։ Դուք իմ բարեկամներս
էք, թէ որ ընելու ըլլաք ինչ որ ես ձեզի կը
15 պատուիրեմ։ Ասկէետքը ձեզ ծառայ չեմ
անուաներ, ինչու որ ծառան չգիտեր իր տէրը
ինչ կ'ընէ. հապա ես ձեզ բարեկամ անուա-
նեցի, ինչու որ ան ամէն բաները որ իմ Հօր-
16 մէս լսեցի՝ ձեզի յայտնեցի։ Չէ թէ դուք
զիս ընտրեցիք, հապա ես ձեզ ընտրեցի,
ու զրի ձեզ որ դուք երթաք և պտուղ բե-
րէք, ու ձեր պտուղը մնայ. նորանից զի իմ
անունովս ինչ որ Հօրմէն խնդրէք, ձեզի տայ։
17 Ա՛ս կը պատուիրեմ ձեզի որ մէկզմէկ սիրէք։

18 Եթէ աշխարհը ձեզ կ'ատէ, գիտցէք որ
19 զիս ձեզմէ առաջ ատեցաւ։ Եթէ աշխար-
հէն ըլլայիք, աշխարհը իր ինքնայինը կը
սիրէր. բայց դուք աշխարհէն չէք, հապա
ես ձեզ աշխարհէն ընտրեցի, անոր համար
աշխարհը ձեզ կ'ատէ։ Յիշեցէք ինչ որ ես
ձեզի ըսի՝ ծառան տիրոջմէն աւելի մեծ չէ։
Եթէ զիս հալածեցին, ձեզի ալ պիտի հա-
լածեն. եթէ իմ խօսքս պահեցին, ձերն ալ
21 պիտի պահեն։ Բայց ասոնք ամէն բաները
ձեզի պիտի ընեն իմ անունիս համար, որով-
հետև զիս ղրկողը չեն ճանչնար։ Եթէ չգա-
յի և խօսէի անոնց, մեղք չէին ունենար.
բայց հիմա իրենց մեղքին համար պատրուակ
չունին։ Ով որ զիս կ'ատէ, իմ Հայրս ալ կ'ա-
24 տէ։ Եթէ ուրիշ մարդ մը չէր ըրած անոնց
մէջ այն գործերը որ ես ըրի, մեղք չէին ու-
նենար. բայց հիմա տեսան ու ատեցին ինծի
25 և իմ Հայրս։ Բայց այս եղաւ որ անոնց
օրէնքին մէջ գրուած խօսքը կատարուի՝
թէ՝ Առանց պատճառի զիս ատեցին։
26 Երբ Մխիթարիչը գայ, զոր ես ձեզի Հօրմէն
պիտի ղրկեմ, այսինքն ճշմարտութեան Հո-
գին՝ որ Հօրմէն կ'ելլէ, անիկա ինծի վկայու-
27 թիւն պիտի տայ։ Դուք ալ վկայ էք, վասն
զի սկիզբէն ինծի հետ էք։

16 Ասոնք ձեզի խոչընդոտ չըլլան։ Ժողո-
2 վարանէն պիտի հանեն ձեզ. ատկէ զատ
գալիք է ժամանակ մը՝ որ ամէն ոք որ ձեզ
սպաննէ, պիտի կարծէ թէ Աստուծոյ ծա-
3 ռայութիւն մատուցանէ։ Ասոնք պիտի ընեն,
որովհետև Հայրը չեն ճանչնար ոչ ալ զիս։
4 Բայց ասոնք ձեզի խօսեցայ, որ երբ անոնց
ժամանակը գայ, յիշէք թէ ես ձեզի ըսի։
Ասոնք ձեզի սկիզբէն չխօսեցայ, որովհետև
5 ձեզի հետ էի։ Հիմա ես ինծի ղրկողին կ'եր-
թամ, և ձեզմէ ոչ ոք կը հարցնէ ինծի՝ Ո՞ւր
6 կ'երթաս։ Հապա որովհետև ասոնք ձեզի
խօսեցայ, տրտմութիւնը սիրտերնիդ լցուեր
7 է։ Բայց ես ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ ձեզի,
ձեզի օգտակար է որ ես երթամ. վասն զի
եթէ չերթամ, Մխիթարիչը ձեզի չի գար.
բայց եթէ երթամ, զայն ձեզի պիտի ղրկեմ։
8 Ան գալով՝ աշխարհը պիտի յանդիմանէ
9 մեղքի, արդարութեան և դատաստանի վրայ։
Մեղքի վրայ, որովհետև ինծի չեն հաւատար-
10 ձեր։ Արդարութեան վրայ, որովհետև ես
Հօրս կ'երթամ, և դուք զիս այլևս չեք տես-
11 նուիր։ Դատաստանի վրայ, որովհետև այս
աշխարհին իշխանը դատապարտուեցաւ։
12 Դեռ շատ բաներ ունիմ ձեզի ըսելիք, բայց
13 հիմա չեք կրնար տանիլ։ Երբ անիկա՝ ճշմա-
րիտ Հոգին գայ, ձեզ բոլոր ճշմարտութեան
մէջ պիտի առաջնորդէ. վասն զի ինքնիրմէն
պիտի չխօսի, հապա ինչ որ լսէ՝ զայն պիտի
խօսի, և գալիքները պիտի յայտնէ ձեզի։
14 Անիկա զիս պիտի փառաւորէ, վասն զի իմ-
15 էս պիտի առնէ և ձեզի պիտի յայտնէ։ Ամէն
բան որ Հայրը ունի՝ իմս է. ասոր համար ըսի
թէ՝ իմէս պիտի առնէ և ձեզի պիտի յայտնէ։
16 Մի քիչ ետքը զիս պիտի չտեսնէք, և դար-
ձեալ մի քիչ ետքը զիս պիտի տեսնէք, որով-
հետև Հօրս կ'երթամ։
17 Ասոր վրայ իր աշակերտներէն ոմանք իրա-
րու ըսին. Ի՞նչ է որ մեզի կ'ըսէ՝ Մի քիչ ետքը
զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ մի քիչ ետքը
զիս պիտի տեսնէք, և՝ Որովհետև Հօրս կ'եր-
18 թամ։ Ուրեմն ի՞նչ է որ կ'ըսէ՝ Մի քիչ ետքը.
չենք գիտեր թէ ինչ կ'ըսէ։
19 Յիսուս գիտցաւ թէ անոնք կ'ուզէին հարցնել
զինքը, ուստի ըսաւ անոնց. Ասոր վրայ իրա-
րու կը հարցնէք թէ՝ Մի քիչ ետքը զիս պիտի
չտեսնէք, և դարձեալ մի քիչ ետքը զիս պիտի
տեսնէք, և՝ Որովհետև Հօրս կ'երթամ։
20 Ամէն ճշմարտութեամբ կ'ըսեմ ձեզի, դուք
պիտի լացէք և պիտի ողբաք, բայց աշխարհը
պիտի ուրախանայ. դուք պիտի տրտմիք, բայց
ձեր տրտմութիւնը պիտի դառնայ ուրախու-
21 թիւն։ Կինը երբ կ'ունենայ, տրտմութիւն
ունի, որովհետև իր ժամը եկած է. բայց երբ
մանուկը ծնաւ, ուրախութենէն այլևս չի յի-
շեր նեղութիւնը, վասն զի մարդ մը աշխար-
22 հիս ծնաւ։ Դուք ալ հիմա տրտմութիւն ու-
նիք, բայց ես ձեզ պիտի տեսնեմ, և ձեր սիր-
տերը պիտի ուրախանան, և ձեր ուրախու-
թիւնը ոչ ոք պիտի առնու ձեզմէ։
23 Եւ այն օրը ինծի բան մը պիտի չհարցնէք։
Ամէն ճշմարտութեամբ կ'ըսեմ ձեզի, ինչ որ
Հօրմէն խնդրէք իմ անունովս, պիտի տայ
24 ձեզի։ Մինչև հիմա ոչինչ խնդրեցիք իմ անու-
նովս. խնդրեցէք և պիտի առնէք, որ ձեր ու-
25 րախութիւնը լման ըլլայ։ Ասոնք առակնե-
րով խօսեցայ ձեզի. բայց ժամանակ մը կու
գայ՝ որ ալևս առակներով չխօսիմ ձեզի հետ,
հապա բացայայտ պիտի պատմեմ ձեզի Հօրը
26 վրայ։ Այն օրը իմ անունովս պիտի խնդրէք,
և չեմ ըսեր ձեզի թէ ես պիտի աղաչեմ Հօրը
27 ձեզի համար, վասն զի Հայրը ինքը կը սիրէ
ձեզ, որովհետև դուք զիս սիրեցիք և հաւա-
տացիք թէ ես Աստուծմէ ելայ։
28 Հօրմէն ելայ և աշխարհ եկայ. դարձեալ
աշխարհը կը թողում և Հօրս կ'երթամ։
29 Անոր աշակերտները ըսին. Ահա հիմա բա-
ցայայտ կը խօսիս և առակ մը չես ըսեր։
30 Հիմա գիտենք որ ամէն բան գիտես, և պէտք
չունիս որ մէկը քեզի հարցնէ. ասոր համար
կը հաւատանք թէ Աստուծմէ ելար։
31 Յիսուս պատասխանեց անոնց. Հիմա կը հա-
32 ւատաք։ Ահա ժամանակը կու գայ, և հիմա
եկած է, որ ցրուիք ամէնքդ ալ իրարու կող-
մերը և զիս միայնակ թողուք. բայց միայնակ
չեմ, վասն զի Հայրը ինծի հետ է։
33 Ասոնք ձեզի խօսեցայ, որ ինծմով խաղաղու-
թիւն ունենաք. աշխարհիս մէջ նեղութիւն
պիտի ունենաք, բայց քաջալերեցէք, ես յաղ-
թեցի աշխարհին։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ասոնք խօսեցաւ Յիսուս, և աչքերը երկին-
քը վերցնելով՝ ըսաւ. Հայր, եկաւ ժամը.
փառաւորէ որդիդ, որ որդիդ ալ քեզ փա-
2 ռաւորէ, որովհետև իշխանութիւն տուիր
անոր բոլոր մարդկանց վրայ, որ անոնց ամէն
3 ինչ որ տուիր անոր՝ անոնց յաւիտենական
կեանք տայ։ Յաւիտենական կեանքը ասիկա է,
որ քեզ միայն ճշմարիտ Աստուածը և զոր ղր-
կեցիր՝ Յիսուս Քրիստոսը ճանչնան։
4 Դուն զիս երկրի վրայ փառաւորեցիր, գոր-
ծը կատարելով որ ինծի տուիր որ ընեմ։
5 Եւ հիմա դուն, Հայր, զիս քովդ փառաւորէ
այն փառքով՝ որ աշխարհը չըլլար քովդ ես
ունէի։
6 Մարդկանց որ որ աշխարհէն ինծի տուիր,
անոնց քու անունդ յայտնեցի. քուկինները
էին, և ինծի տուիր զանոնք, և քու խօսքդ
7 պահեցին։ Հիմա գիտցան թէ ամէն ինչ որ
ինծի տուիր՝ քեզմէ են։
8 Վասն զի ինծի տուած խօսքերդ անոնց տուի,
և անոնք ալ ընդունեցին, և ճշմարտապէս գի-
տցան թէ քեզմէ ելայ, և հաւատացին թէ դուն
9 զիս ղրկեցիր։ Ես անոնց համար կ'աղաչեմ.
աշխարհին համար չեմ աղաչեր, հապա ան-
ոնց որ ինծի տուիր, վասն զի քուկինները են.
10 և իմ ամէն ինչս քուկինն է, և քուկինդ իմս է,
և փառաւորուեցայ անոնց մէջ։
11 Ես այլևս աշխարհի մէջ չեմ, և անոնք աշ-
խարհի մէջ են, և ես քեզի կու գամ. Սուրբ
Հայր, պահէ զանոնք քու անունիդ մէջ որ ինծի
տուիր, որպէս զի մենք ինչպէս որ միութիւն
12 ենք, անոնք ալ միութիւն ըլլան։ Երբ անոնց
հետ աշխարհի մէջ էի, ես անոնք քու անունիդ
մէջ պահեցի որ ինծի տուիր, և պահպանե-
ցի, և անոնցմէ ոչ մէկը կորսուեցաւ, բայց
միայն կորստեան որդին, որպէս զի գրուածը
13 կատարուի։ Հիմա քեզի կու գամ, և այս բա-
նը կը խօսիմ աշխարհի մէջ, որպէս զի իմ ու-
14 րախութիւնս լման ունենան իրենց մէջ։ Ես
անոնց քու խօսքդ տուի, և աշխարհը զանոնք
ատեց, որովհետև աշխարհէն չեն, ինչպէս որ
15 ես աշխարհէն չեմ։ Չեմ աղաչեր որ զանոնք
աշխարհէն վերցնես, հապա որ զանոնք չա-
16 րէն պահես։ Աշխարհէն չեն, ինչպէս որ ես
17 աշխարհէն չեմ։ Ճշմարտութեամբ սրբէ զա-
նոնք. քու խօսքդ ճշմարտութիւն է։
18 Ինչպէս որ զիս աշխարհ ղրկեցիր, ես ալ
19 զանոնք աշխարհ ղրկեցի։ Եւ անոնց համար
ես զիս կը սրբեմ, որպէս զի անոնք ալ ճշմա-
րտութեամբ սրբուած ըլլան։
20 Ոչ միայն անոնց համար կ'աղաչեմ, հապա
անոնց համար ալ որ անոնց խօսքովը պիտի
21 հաւատան ինծի։ Որպէս զի բոլորը մէկ ըլլան,
ինչպէս որ դուն, Հայր, իմիս մէջ ես, և ես
քու մէջդ, որ անոնք ալ մեզի մէջ ըլլան, որ-
պէս զի աշխարհ հաւատայ թէ դուն զիս ղր-
22 կեցիր։ Եւ ես այն փառքը որ ինծի տուիր,
անոնց տուի, որպէս զի մենք ինչպէս որ մի-
23 ութիւն ենք, անոնք ալ միութիւն ըլլան։ Ես
անոնց մէջ, և դուն իմիս մէջ, որպէս զի կա-
տարեալ միութեան մէջ ըլլան, և աշխարհ
գիտնայ թէ դուն զիս ղրկեցիր, և զանոնք
ինչպէս որ զիս սիրեցիր։
24 Հայր, կամիմ որ ինծի տուածներդ ալ ես
ուր որ եմ՝ անոնք ալ ինծի հետ ըլլան, որ-
պէս զի տեսնեն իմ փառքս զոր ինծի տուիր,
որովհետև սիրեցիր զիս աշխարհի հիմնադ-
25 րութենէն առաջ։ Արդար Հայր, աշխարհ
քեզ չճանչցաւ, բայց ես քեզ ճանչցայ, և ասոնք
26 գիտցան թէ դուն զիս ղրկեցիր։ Եւ անոնց
քու անունդ յայտնեցի, և պիտի յայտնեմ, որ-
պէս զի զիս սիրեցիր սէրը անոնց մէջ ըլլայ,
և ես անոնց մէջ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Այս խօսքերը ըսելէ ետքը, Յիսուս իր աշա-
կերտներուն հետ ելաւ անդի Կեդրոնի ձո-
րակին, ուր պարտէզ մը կար, որուն մէջ մտաւ
2 ինքը և իր աշակերտները։ Եւ զինքը մատնող
Յուդան ալ գիտէր զայն տեղը, վասն զի Յի-
սուս հոն շատ անգամ ժողովեցաւ իր աշա-
3 կերտներուն հետ։ Յուդա առնելով զօրքը և
քահանայապետներէն ու փարիսեցիներէն
սպասաւորներ, հոն եկաւ լապտերներով, ջա-
հերով և սուսերներով։
4 Յիսուս գիտնալով անոր վրայ եկող ամէն
բանը, ելաւ և ըսաւ անոնց. Զո՞ւր կը փնտռէք։
5 Պատասխանեցին անոր. Յիսուս Նազովրե-
ցին։ Յիսուս ըսաւ անոնց. Ես եմ։ Կայնած էր
6 նաև Յուդա որ զինքը մատնեց անոնց հետ։
Երբ ըսաւ անոնց. Ես եմ, ետ դարձան և գե-
7 տին վրայ ինկան։ Դարձեալ հարցուց անոնց.
Զո՞ւր կը փնտռէք։ Անոնք ալ ըսին. Յիսուս
8 Նազովրեցին։ Յիսուս պատասխանեց. Ըսի
ձեզի թէ ես եմ։ Ուրեմն եթէ զիս կը փնտռէք,
թողուցէք որ սոքա երթան։
9 Որպէս զի կատարուի խօսքը զոր ըսաւ. Ան-
ոնցմէ ոչ մէկը կորսուեցուցի, որ որ ինծի տը-
10 ուիր։ Սիմոն Պետրոս ալ սուսեր մը ունենալով
հանեց զայն, և քահանայապետին ծառան զար-
կաւ և անոր աջ ականջը կտրեց. ծառային
11 անունը Մաղքոս էր։ Յիսուս ըսաւ Պետրոսի.
Սուսերդ պատեանը դիր. բաժակը որ Հայրս
ինծի տուաւ, պիտի չխմե՞մ զայն։
12 Ուրեմն զօրքը և հազարապետը և հրեայ սպա-
սաւորները բռնեցին Յիսուսը և կապեցին
13 զայն, և նախ Անայի տարին, վասն զի կե-
սրոջ հարսնացուին հայրն էր Կայիափա, որ
14 տարուան քահանայապետն էր։ Կայիափա
էր որ հրեաներուն խորհուրդ տուեր էր, թէ
ժողովուրդին համար մէկ մարդ մեռնիլը լաւ
է։
15 Յիսուսի կը հետևէր Սիմոն Պետրոս և ուրիշ
աշակերտ մը։ Այդ աշակերտը քահանայապե-
տին ծանօթ էր, և Յիսուսի հետ քահանայա-
16 պետին դատարանը մտաւ։ Պետրոս ալ դրսի
կայնեցաւ դռան առջև։ Ուրեմն քահանայա-
պետին ծանօթ աշակերտը դուրս ելաւ և դռնա-
պանուհիին խօսեցաւ, և Պետրոսը ներս առ-
17 նել տուաւ։ Դռնապանուհի աղջիկը ըսաւ Պետ-
րոսի. Մի՞թէ դուն ալ այդ մարդուն աշակեր-
տներէն չես։ Ան ալ ըսաւ. Չեմ եղած։
18 Ծառաները և սպասաւորները ածուխներ
վառած էին, վասն զի ցուրտ էր, և կը տա-
քնային. Պետրոս ալ անոնց հետ կայնած էր
և կը տաքնար։
19 Քահանայապետը հարցուց Յիսուսի իր աշա-
կերտներուն և իր վարդապետութեան վրայ։
20 Յիսուս պատասխանեց անոր. Ես յայտնա-
պէս աշխարհի խօսեցայ. միշտ ժողովարա-
նին մէջ և տաճարին մէջ ուսուցի, ուր բո-
լոր հրեաները կը հաւաքուին, և ծածուկ բան
21 մը չխօսեցայ։ Ինչո՞ւ զիս կը հարցնես. հարց-
ուր անոնց որ լսեցին ինչ որ խօսեցայ ես ան-
22 ոնց. ահա անոնք գիտեն ինչ որ ես ըսի։ Երբ
ասոնք ըսաւ, սպասաւորներէն մէկը որ հոն
կայնած էր, ապտակ մը տուաւ Յիսուսի՝ ը-
սելով. Այդպէս քահանայապետին կը պա-
23 տասխանե՞ս։ Յիսուս պատասխանեց անոր.
Եթէ չարաչար խօսեցայ, վկայէ չարին վրայ,
և եթէ բարի, ինչո՞ւ զիս կը ծեծես։
24 Անայ ղրկեց զայն կապեալ Կայիափա քա-
հանայապետին։
25 Սիմոն Պետրոս կայնած կը տաքնար։ Ուրեմն
ըսին անոր. Մի՞թէ դուն ալ անոր աշակերտ-
ներէն չես։ Ան ուրացաւ և ըսաւ. Չեմ եղած։
26 Քահանայապետին ծառաներէն մէկը, որ
Պետրոսի ականջը կտրած էր անոր ազգակից
մը, ըսաւ. Մի՞թէ ես քեզ չտեսայ պարտէզին
27 մէջ անոր հետ։ Պետրոս դարձեալ ուրացաւ,
և անմիջապէս աքաղաղ մը կանչեց։
28 Ուրեմն Յիսուսը Կայիափայէն տարին դա-
տավարութեան սրահը. և առտու էր. և իրենք
չմտան դատավարութեան սրահը, որպէս զի
չպղծուին, հապա զատկական գառնուկը ու-
29 տելու համար։ Ուրեմն Պիղատոս դուրս ելաւ
անոնց մօտ և ըսաւ. Ի՞նչ մեղադրանք կը բե-
30 րէք այս մարդուն դէմ։ Պատասխանեցին և
ըսին անոր. Եթէ չարագործ մը չըլլար, քեզի
31 չէինք յանձներ զայն։ Պիղատոս ըսաւ անոնց.
Դուք զայն առէք և ձեր օրէնքին համեմատ
դատեցէք զայն։ Հրեաները ըսին անոր. Մեզի
չի վայելեր որ մարդ մը սպաննենք։
32 Որպէս զի կատարուի Յիսուսի խօսքը զոր
ըսաւ՝ նշանակելով թէ ինչ մահով պիտի մե-
33 ռնէր։ Ուրեմն Պիղատոս դարձեալ դատավա-
րութեան սրահը մտաւ, և Յիսուսը կանչեց և
ըսաւ անոր. Դուն հրեաներուն թագաւո՞րն
34 ես։ Յիսուս պատասխանեց. Քու կողմէդ կ'ը-
սե՞ս այս բանը, թէ ուրիշներ ալ ըսին քեզի
35 իմ վրաս։ Պիղատոս պատասխանեց. Մի՞թէ
հրեայ եմ ես։ Քու ազգդ և քահանայապետ-
ները քեզ ինծի յանձնեցին. ի՞նչ ըրիր։
36 Յիսուս պատասխանեց. Իմ թագաւորութիւնս
այս աշխարհէն չէ. եթէ իմ թագաւորութիւնս
այս աշխարհէն ըլլար, իմ սպասաւորներս կը
մարտնչէին, որպէս զի հրեաներուն չյանձն-
37 ուիմ. բայց հիմա իմս աշխարհէն չէ։ Ուրեմն
Պիղատոս ըսաւ անոր. Ուրեմն թագաւո՞ր ես
դուն։ Յիսուս պատասխանեց. Դուն կ'ըսես
որ թագաւոր եմ։ Ես այս նպատակով ծնայ և
այս նպատակով աշխարհ եկայ, որ ճշմարտու-
թեան վկայութիւն տամ. ամէն ոք որ ճշմար-
տութենէն է, իմ ձայնս կը լսէ։
38 Պիղատոս ըսաւ անոր. Ի՞նչ է ճշմարտու-
թիւնը։ Եւ այս ըսելէ ետքը դարձեալ հրեա-
ներուն մօտ ելաւ և ըսաւ անոնց. Ես ոչ մի
39 յանցանք կը գտնեմ անոր մէջ։ Բայց ձեր սո-
վորութիւնն է որ զատկին ձեզի համար մէկ
հոգի արձակեմ. ուրեմն կ'ուզէ՞ք որ հրեաներ-
40 ուն թագաւորը արձակեմ ձեզի համար։ Ան-
ոնք ալ դարձեալ գոռացին՝ ըսելով. Ոչ զայն,
հապա Բարաբբան։ Եւ Բարաբբան աւազակ
մըն էր։

ԳԼ. ԺԹ

1 Ուրեմն Պիղատոս Յիսուսը առաւ և գար-
2 կեց։ Եւ զինուորները փշոտ պսակ մը հիւ-
սելով դրին անոր գլխուն վրայ, և ծիրանի
3 հանդերձ մը հագցուցին անոր, և մօտեցան
անոր և ըսին. Ողջո՛յն, հրեաներուն թագա-
4 ւո՛ր։ Եւ ապտակներ տուին անոր։ Պիղատոս
դարձեալ դուրս ելաւ և ըսաւ անոնց. Ահա
ձեզի համար դուրս կը հանեմ զայն, որպէս
զի գիտնաք թէ ես ոչ մի յանցանք կը գտնեմ
5 անոր մէջ։ Ուրեմն Յիսուս դուրս ելաւ փշոտ
պսակը և ծիրանի հանդերձը հագած. և Պի-
ղատոս ըսաւ անոնց. Ահա մարդը։
6 Երբ քահանայապետները և սպասաւորները
տեսան զայն, գոռացին՝ ըսելով. Խաչի՛ր, խա-
չի՛ր։ Պիղատոս ըսաւ անոնց. Դուք զայն առէք
և խաչեցէք, վասն զի ես ոչ մի յանցանք կը
7 գտնեմ անոր մէջ։ Հրեաները պատասխանե-
ցին անոր. Մենք օրէնք ունինք, և մեր օրէնքին
համեմատ պէտք է որ մեռնի, վասն զի Աստ-
8 ուծոյ Որդի ինքզինքը ըրաւ։ Երբ Պիղատոս
այս խօսքը լսեց, աւելի վախցաւ։
9 Եւ դարձեալ դատավարութեան սրահը մտաւ,
և Յիսուսին ըսաւ. Դուն ուրկէ՞ ես։ Բայց Յի-
սուս պատասխան չտուաւ անոր։
10 Ուրեմն Պիղատոս ըսաւ անոր. Ինծի չե՞ս
խօսիր. չգիտե՞ս թէ ես իշխանութիւն ունիմ
քեզ խաչելու և իշխանութիւն ունիմ քեզ ար-
11 ձակելու։ Յիսուս պատասխանեց. Վերէն քեզի
տրուած չըլլար իմ վրաս որևէ իշխանութիւն,
ուստի զիս քեզի մատնողին մեղքը աւելի մեծ
է։
12 Այս պատճառով Պիղատոս կը փնտռէր ար-
ձակել զայն։ Բայց հրեաները գոռացին՝ ըսե-
լով. Եթէ զայն արձակես, կայսրին բարեկամ
չես. ամէն ոք որ ինքզինքը թագաւոր կ'ընէ,
13 կայսրին հակառակ կը խօսի։ Պիղատոս այս
խօսքերը լսելով, դուրս հանեց Յիսուսը և
նստաւ դատաստանի աթոռին վրայ, Քարա-
յատակ կոչուած տեղը, եբրայերէն ալ Գաբ-
14 բաթա։ Զատկին պատրաստութեան օրն էր,
ժամը մօտաւորապէս վեցերորդ։ Եւ հրեանե-
րուն ըսաւ. Ահա ձեր թագաւորը։
15 Անոնք ալ գոռացին. Վերցո՛ւր, վերցո՛ւր, խա-
չի՛ր զայն։ Պիղատոս ըսաւ անոնց. Ձեր թա-
գաւորը խաչե՞մ։ Քահանայապետները պա-
տասխանեցին. Մենք կայսրէն զատ թագա-
16 ւոր չունինք։ Ուրեմն Պիղատոս յանձնեց
անոնց զայն որ խաչուի։
Ուրեմն առին Յիսուսը և տարին։
17 Եւ ինքը իր խաչը կրելով ելաւ դէպի այն
տեղը որ կը կոչուի Գանգտի տեղ, եբրայերէն
18 ալ Գողգոթա, ուր խաչեցին զայն, և անոր
հետ ուրիշ երկու հոգի, մէկ կողմէն և մէկ կող-
մէն, և Յիսուսը մէջտեղ։
19 Եւ Պիղատոս գրութիւն մը գրեց և դրաւ
խաչին վրայ. և գրուած էր՝ Յիսուս Նազով-
20 րեցի, հրեաներուն թագաւորը։ Ուրեմն շատ
հրեաներ կարդացին այս գրութիւնը, վասն զի
տեղը ուր Յիսուս խաչուեցաւ, քաղաքին մօտ
էր, և գրուածը եբրայերէն, յունարէն և լա-
21 տիներէն լեզուով էր։ Ուրեմն հրեաներուն
քահանայապետները ըսին Պիղատոսի. Մի՛
գրեր հրեաներուն թագաւորը, հապա թէ ինք-
22 զինքը հրեաներուն թագաւոր ըսաւ։ Պիղատոս
պատասխանեց. Ինչ որ գրեցի, գրեցի։
23 Ուրեմն զինուորները, երբ Յիսուսը խաչե-
ցին, առին անոր հանդերձները և չորս մասի
բաժնեցին, ամէն զինուորի մէկ մաս, և վե-
րարկուն. և վերարկուն կարուածք էր, վե-
24 րէն մինչև վար միանգամայն հիւսուած։ Ուր-
եմն ըսին իրարու. Չպատռենք զայն, հապա
վիճակ գցենք անոր համար թէ որո՞ւն պի-
տի ըլլայ, որպէս զի գրուածը կատարուի՝
որ կ'ըսէ. Իմ հանդերձներս իրենց մէջ բա-
ժնեցին, և իմ պատմուճանիս համար վիճակ
գցին։ Ուրեմն զինուորները այս բաները ը-
25 րին։ Եւ Յիսուսի խաչին քով կայնած էին
անոր մայրը և մօրը քոյրը, Կղոպասի կինը
Մարիամ և Մարիամ Մագդաղենացի։
26 Յիսուս մօրը և աշակերտը որ կը սիրէր զայն
կայնած տեսնելով, մօրը ըսաւ. Կի՛ն, ահա
27 քու որդիդ։ Ետքը աշակերտին ըսաւ. Ահա
քու մայրդ։ Եւ այն ժամէն ի վեր աշակերտը
զայն առաւ իր տունը։
28 Ետքը Յիսուս գիտնալով որ ամէն բան ար-
դէն կատարուած է, որպէս զի գրուածը կա-
տարուի, ըսաւ. Ծարաւի եմ։
29 Հոն դրուած էր քացախով լեցուն անօթ մը։
Ուրեմն սպունգ մը քացախով լեցուցին, և
ուռենիի ճիւղի մը վրայ դնելով մատուցին
30 անոր բերանը։ Երբ Յիսուս քացախը առաւ,
ըսաւ. Լրացաւ. և գլուխը խոնարհեցնելով
աւանդեց հոգին։
31 Ուրեմն հրեաները, որովհետև պատրաստու-
թեան օր էր, որպէս զի մարմինները չմնան
խաչին վրայ շաբաթ օրը, վասն զի այդ շաբա-
թուան օրը մեծ էր, Պիղատոսէն խնդրեցին
որ անոնց ոտքերը կոտրեն և վերցնեն զանոնք։
32 Ուրեմն եկան զինուորները և առաջինին ոտ-
քերը կոտրեցին, և միւսին որ անոր հետ խա-
33 չուած էր։ Բայց երբ Յիսուսի եկան, տեսան
որ արդէն մեռած էր, ուստի անոր ոտքերը չկո-
34 տրեցին, հապա զինուորներէն մէկը նիզակով
կողը խոցեց, և անմիջապէս արիւն և ջուր
35 ելաւ։ Եւ որ տեսաւ՝ վկայեց, և վկայութիւնը
ճշմարիտ է, և անիկա գիտէ թէ ճշմարիտ կը
36 խօսի, որպէս զի դուք ալ հաւատաք։ Վասն
զի այս բաները եղան, որպէս զի գրուածը կա-
տարուի՝ որ կ'ըսէ. Անոր ոսկորներէն մէկ
37 մասն իսկ պիտի չկոտրուի։ Եւ դարձեալ ու-
րիշ գրուած մը կ'ըսէ. Պիտի նային անոր՝ զոր
խոցեցին։
38 Ետքը Յովսէփ Արիմաթիացին, որ Յիսուսի
աշակերտ էր, բայց ծածուկ հրեաներուն վա-
խէն, աղաչեց Պիղատոսի որ Յիսուսի մարմի-
նը վերցնէ. և Պիղատոս հրամայեց։ Ուրեմն
եկաւ և վերցուց Յիսուսի մարմինը։
39 Նաև Նիկոդեմոս եկաւ, որ առաջ գիշերով
եկած էր Յիսուսի, և հարիւր ոտքանոց մեռ-
40 ելիի և ալոէի խառնուրդ մը բերաւ։ Ուրեմն
առին Յիսուսի մարմինը և կապեցին զայն
պատրաստութեան հրեաներուն սովորու-
41 թեան համեմատ։ Եւ տեղ մը ուր խաչուեցաւ
պարտէզ մը կար, և պարտէզին մէջ նոր գե-
42 րեզման մը, ուր դեռ ոչ ոք դրուած էր։ Ուր-
եմն հրեաներուն պատրաստութեան օրուան
համար, որովհետև գերեզմանը մօտ էր, հոն
դրին Յիսուսը։

ԳԼ. Ի

1 Եւ շաբաթուան առաջին օրը Մարիամ Մագ-
դաղենացի առտուն կանուխ, դեռ մութ ա-
տեն, եկաւ գերեզմանին և տեսաւ որ քարը
2 գերեզմանէն վերցուած էր։ Ուրեմն վազեց և
եկաւ Սիմոն Պետրոսի և միւս աշակերտին
որ Յիսուս կը սիրէր, և ըսաւ անոնց. Տէրը
գերեզմանէն առին, և չգիտենք թէ ուր դրին
3 զայն։ Ուրեմն Պետրոս և միւս աշակերտը ե-
լան և գերեզմանը գացին։
4 Երկուքն ալ միասին կը վազէին, և միւս աշա-
կերտը Պետրոսէն առաջ վազեց և գերեզմա-
5 նին առաջ հասաւ։ Եւ խոնարհելով ներս նա-
յեցաւ, և կտաւները դրուած տեսաւ, բայց ներս
6 չմտաւ։ Ուրեմն Սիմոն Պետրոս ալ եկաւ ետև-
նէն, և գերեզմանը մտաւ, և կտաւները դրուած
7 տեսաւ, և գլխուն վրայ եղած թաղիքը ոչ թէ
կտաւներուն հետ դրուած, հապա առանձին
8 մէկ տեղ փաթթուած։ Ուրեմն ետքէն միւս աշա-
կերտն ալ որ առաջ գերեզմանին հասած էր,
ներս մտաւ, և տեսաւ և հաւատաց։
9 Վասն զի դեռ չէին գիտցած գրութիւնը թէ
պէտք է որ մեռելներէն յարութիւն առնէ։
10 Ուրեմն աշակերտները դարձեալ իրենց տունը
11 գացին։ Բայց Մարիամ դուրսը գերեզմանին
մօտ կայնած կու լար. և լալով խոնարհեցաւ
12 գերեզմանին մէջ, և տեսաւ երկու հրեշտակ
սպիտակ հագած նստած, մէկը գլխուն կող-
մը և մէկը ոտքերուն կողմը, ուր Յիսուսի
13 մարմինը դրուած էր։ Անոնք ըսին անոր. Կի՛ն,
ինչո՞ւ կու լաս։ Ան ըսաւ անոնց. Վասն զի
տարին իմ Տէրս, և չգիտեմ թէ ուր դրին զայն։
14 Երբ այս ըսաւ, ետ դարձաւ և տեսաւ Յիսուսը
կայնած, և չգիտցաւ թէ Յիսուս է։
15 Յիսուս ըսաւ անոր. Կի՛ն, ինչո՞ւ կու լաս։
Զո՞ւր կը փնտռես։ Ան կարծելով թէ պար-
տիզպանն է, ըսաւ անոր. Տէ՛ր, եթէ դուն
զայն տարիր, ըսէ ինծի թէ ուր դրիր զայն,
և ես կ'երթամ և կ'առնեմ զայն։
16 Յիսուս ըսաւ անոր. Մարիա՛մ։ Ան դարձաւ
և եբրայերէն

18 Թէ որ աչխարհ ձեզ կ'ատէ, դիտցէք որ
19 ձեզմէ առաջ զիս ատեց։ Թէ որ աչխարհէս
եղած ըլլայիք, աչխարհ իրեններըը կը սիրէր.
բայց որովհետեւ աչխարհէ չէք՝ հապա ես
ձեզ աչխարհէն ընտրեցի, անոր համար աչ-
20 խարհ ձեզ կ'ատէ։ Յիշեցէք զբերէք ան
խօսքը որ ձեզի ըսի Թէ Ծառան իր տիրոջ-
մէն մեծ չէ. Թէ որ զիս հալածեցին, ձեզ
ալ պիտի հալածեն. Թէ որ իմ խօսքս պա-
21 հեցին, ձերն ալ պիտի պահեն։ Բայց ասոնք
ամէն բաները պիտի ընեն ձեզի իմ անուանս
համար, ինչու որ չճանչցան անիկա որ զիս
22 խրկեց։ Թէ որ ես եկած և անոնց խօսած
չըլլայի, անոնք մեղք չէին ունենար. Բայց
հիմա իրենց մեղքին պատճառանք մը չունին։
23 Ան որ զիս կ'ատէ, իմ Հայրս ալ կ'ատէ։
24 Թէ որ ան գործքերը իրենց մէջը ըրած չըլ-
լայի, որոնք ուրիշ մէկը չէ ըրած, անոնք մեղք
չէին ունենար. բայց հիմա տեսան, ու ատե-
25 ցին զիս ալ իմ Հայրս ալ։ Սակայն ասով կա-
տարուի ան խօսքը որ իրենց օրինացը
մէջ գրուած է Թէ Զուր տեղը զիս ատեցին։
26 Բայց երբոր Մխիթարիչը գայ՝ որ ես Հօրմէն
ձեզի պիտի խրկեմ, ան ճշմարտութեան Հո-
գին՝ որ Հօրմէն կ'ելլէ, անիկա ինծի համար
27 պիտի վկայէ. Եւ դուք ալ կը վկայէք, ընդ-
հաս որ սկիզբէն ի վեր իմ հետս էք։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ասոնք բաները ձեզի խօսեցայ որ չդայթակղիք
2 դուք։ Ժողովարաններէն դուրս պիտի
ձգեն ձեզ. ու ժամանակ ալ պիտի գայ որ
ամէն ոք որ ձեզ սպաննէ, անանկ պիտի սե-
պէ Թէ Աստուծոյ պաշտօն կը մատուցանէ։
3 Եւ ասոնք բաները պիտի ընեն՝ անոր հա-
4 մար որ ոչ Հայրը ճանչցան՝ ոչ ալ զիս։ Բայց
ասոնք բաները ձեզի խօսեցայ որ երբ ժամանակը
գայ՝ մխիթարիչ բերէք Թէ ես ըսի ձեզի.
և ասոնք բաները սկիզբէն չըսի ձեզի, ինչու
որ ես հետերնիդ էի։
5 Սակայն հիմա ես կ'երթամ զիս խրկողին

քովը, և ձեզմէ մէկն ալ չհարցնեն ինծի
6 Թէ Ո՞ւր կ'երթաս։ Բայց որովհետեւ ասոնք
բաները ձեզի խօսեցայ, ձեր սիրտերը տրտմու-
7 թիւնով լեցաւ։ Բայց ես ճշմարիտը կ'ըսեմ
ձեզի, ապէկ է ձեզի Թէ ես երթամ. քան-
զի Թէ որ ես չերթամ, Մխիթարիչը ձեզի
չգար. Հապա Թէ որ երթամ, անիկա ձեզի
8 կը խրկեմ։ Եւ ինքը երբոր գայ՝ աչխարհը
պիտի յանդիմանէ մեղքի համար և արդա-
րութեան համար ու դատաստանի համար։
9 Մեղքի համար՝ որ ինծի չեն հաւատար.
10 Արդարութեան համար՝ որ ես իմ Հօրս քով
11 կ'երթամ, և ալ զիս չէք տեսներ. Եւ դա-
տաստանի համար՝ որ աս աչխարհին իչխանը
12 դատապարտուած է։ Ձեզի տակաւին չատ
բաներ ունիմ ըսելու, բայց հիմա չէք կրնար
13 տանիլ։ Իսկ երբոր ինքը՝ ճշմարտութեան
Հոգին գայ, տանի ճշմարտութեան պիտի
առաջնորդէ ձեզի, ինչու որ չէ Թէ ինքին-
մէն պիտի խօսի, հապա ինչ որ լսէ՝ ան պի-
տի խօսի ու գալիքները ձեզի պիտի պատմէ։
14 Անիկա զիս պիտի փառաւորէ, ինչու որ իմ-
15 էսէն պիտի առնէ ու ձեզի պատմէ։ Ան
ամէն բաները որ Հայրը ունի՝ իմն է. անոր
համար ձեզի ըսի Թէ իմմէնէս պիտի առնէ ու
16 ձեզի պատմէ։ Փիչ մը առնէն՝ ալ զիս պի-
տի չտեսնէք, և դարձեալ փիչ մը առնէն զիս
պիտի տեսնէք, ընդհանուր ես Հօրը կ'երթամ։
17 Ասոր համար աշակերտներէն ոմանք իրարու
կ'ըսէին, Ի՞նչ է աս որ մեզի կ'ըսէ Թէ փիչ
մը առնէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք, և դար-
ձեալ փիչ մը առնէն զիս պիտի տեսնէք. և
18 Թանզի ես Հօրը կ'երթամ։ Ու կ'ըսէին, Ի՞նչ
պիտի ըլլայ ան փիչ մըն ալը՝ որ կ'ըսէ. չենք
19 դիտեր ինչ կը դրուցէ։ Իսկ Յիսուս դիտնա-
լով որ կ'ուզեն իրեն հարցնել, ըսաւ անոնց,
Ասոր համար իրարու կը հարցնէք, որ ըսի
Թէ փիչ մը առնէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք, և
դարձեալ փիչ մը առնէն զիս պիտի տեսնէք։
20 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, դուք պիտի
լաք ու ողբաք, բայց աչխարհս պիտի ուրա-
խանայ. դուք պիտի տրտմիք, սակայն ձեր
տրտմութիւնը ուրախութեան պիտի փոխուի։
21 Կնիկ մը երբոր ծնանելու վրայ է՝ տրտմու-
թիւն կ'ունենայ, ինչու որ իր ժամը հասած
է. բայց երբոր տղան ծնանի, ալ նեղութիւնը
միտք չբերեր ուրախութենէն՝ որ աչխարհ

ա ա Ցամ. գ. 1, 13։
ե ա Ցամ. գ. 5։
յ Գլ. ժէ. 14։
է Մատ. ժ. 24։ Ղուկ.
զ. 40։ Գլ. ժգ.
16։
ը Եզեկ. գ. 7։
ի Մատ. ժ. 22։ խգ.
9։ Գլ. ժգ. 3։
լ Գլ. ի. 41։
խ Հռոմ. ա. 20։
Ցակ. գ. 17։
ծ ա Ցամ. բ. 23։
կ Գլ. գ. 2։ է. 31։
ի. 32։
հ Սալ. լէ. 19։ կի.
4։
ձ Ղուկ. խգ. 49։
Գլ. ժգ. 17, 26։
ժզ. 7, 13։ Գործ.
բ. 33։
ղ ա Ցամ. է. 6։
ճ Ղուկ. խգ. 48։
Գործ. ա. 8, 21, 22։
բ. 32։ գ. 15։ դ.
20, 33։ է. 32։ ժ.
39։ ժգ. 31։ ա Պետ.
է. 1։ բ Պետ. ա.
16։
մ Ղուկ. ա. 2։ ա
Ցամ. ա. 1, 2։
—
ն Մատ. ժա. 6։ խգ.
10։ խզ. 31։
շ Գլ. ի. 22. 34։
ժբ. 42։
ո Գործ. է. 59։ ի.
1։ խզ. 9, 10, 11։
չ Գլ. ժէ. 21։ Հբ-
ռայ. ժ. 2։ ա Կոր.
բ. 8։ ա Տիմ. ա.
13։
պ Գլ. ժգ. 19։ ժգ.
29։
ջ Տես Մատ. ի. 15։
ռ Հմր. 10, 16։ Գլ.
է. 33։ ժգ. 3։ ժգ.
28։
ս Հմր. 22։ Գլ. ժգ.
1։
վ Գլ. է. 39։ ժգ.
16, 26։ ժէ. 26։
տ Գործ. բ. 33։ Ե.
փես. գ. 8։
ր Գործ. բ. 22—37։
ց Գործ. բ. 32։
ւ Գլ. գ. 14։ է. 32։
փ Գործ. խզ. 18։
ք Ղուկ. ժ. 18։ Գլ.
ժբ. 31։ Եփես. բ.
2։ Կող. բ. 15։
Եբր. բ. 14։
օ Մատ. գ. 33։ ա
Կոր. գ. 2։ Եբր.
է. 12։
ֆ Գլ. ժգ. 17։ ժէ.
26։
և Գլ. ժգ. 26։ ա
Ցամ. բ. 20, 27։
ա Մատ. ժա. 27։
Գլ. գ. 35։ ժգ.
3։ ժէ. 10։
բ Հմր. 10։ Գլ. է.
35։ ժգ. 35։ ժգ.
19։
գ Հմր. 28։ Գլ. ժգ.
3։
դ Եփ. խզ. 17։

22 մարդ մը ծնաւ։ Եւ յետաւ դու՛ք հիմա տրտմութիւն ունիք. բայց ես ձեզ նորէն պիտի տեսնեմ, եւ ձեր սիրտերը ուրախ պիտի ըլլան, ու ձեր ուրախութիւնը մէկը ձեզմէ
23 պիտի չխանէ։ Եւ ան օրը բնաւ մը պիտի չհարցնէք։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ հայր անունովս ինչ որ խնդրէք հօրմէն,
24 պիտի տայ ձեզի։ Մինչեւ հիմա հայր անունովս բան մը չխնդրեցիք. խնդրեցէք ու պիտի առնէք, որ ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ։
25 Ա՛ս բաները առակներով խօսեցայ ձեզի. բայց ժամանակ պիտի գայ, որ ալ ձեզի առակներով պիտի չխօսիմ, հապա յայտնապէս հօրը
26 վրայով պիտի պատմեմ ձեզի։ Ա՛յն օրը հայր անունովս պիտի խնդրէք. և չեմ ըսեր ձեզի թէ ես ձեզի համար պիտի աղաչեմ հօրը.
27 Ինչու որ հօրը ինք հայրը ձեզ կը սիրէ, վասն զի դու՛ք զիս սիրեցիք եւ հաւատացիք թէ ես
28 Աստուծմէ ելայ։ Հօրմէն ելայ ու աշխարհ եկայ. նորէն կը թողում աշխարհը և հօրը կ՚երթամ։
29 Ըսին անոր իր աշակերտները, Ահա հիմա յայտնապէս կը խօսիս, և առակ մըն ալ չես
30 ըսեր։ Հիմա իմացանք որ ամէն բանը գիտես, և քեզ հարկ չէ որ մէկը քեզի հարցնէ. ասով կը հաւատանք որ Աստուծմէ
31 ել եալ ես։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց
32 — —, Հիմա կը հաւատա՞ք. Ահա ժամանակ պիտի գայ, ու եկած ալ է, որ ցիրուցան պիտի ըլլաք ամէն մէկը իր տեղը, ու զիս մինակ պիտի թողուք. բայց ես մինակ
33 չեմ, ինչու որ Հայրը իմ հետս է։ Ա՛ս բաները ձեզի խօսեցայ, որ ինծմով խաղաղութիւն ունենաք. աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, բայց քաջալերեցէք. ես աշխարհն յաղթեցի։

ԳԼ. ԺԷ

1 Քրիստոս կ՚աղաչէ իր Հօրը որ փառաւորէ զինքը, 6 որ հոգատար պահէ իր առաքեալները 11 միութեան մէջ 17 և ճշմարտութեան մէջ, 20 որ երկնից մէջ իր հետը փառաւորէ զանոնք և ամէն ուրիշ հաւատացեալները։

1 Յիսուս երբոր ասոնք խօսեցաւ, իր աչքերը դէպ՚ի երկինքը վերցուց ու ըսաւ, Հայր,

ա Ելմ. 6։
բ Դատ. խդ. 41, 52։ ԳԼ. ԺԳ. 1, 27։ Ի. 20։ Գոր. բ. 46։ ԺԳ. 52։ ա Պետ. ա. 8։
գ Մատ. ի. 7։ ԳԼ. ԺԳ. 13։ ԺԷ. 16։
դ ԳԼ. ԺԷ. 11։
ե Ելմ. 23։
զ ԳԼ. ԺԳ. 21, 23։
է Ելմ. 30։ ԳԼ. գ. 13։ ԺԷ. 8։
ը ԳԼ. ԺԳ. 3։
թ ԳԼ. ԺԳ. 1։
ժ Ելմ. 27։ ԳԼ. ԺԷ. 8։
ի Մատ. իզ. 31։ Մար. ԺԳ. 27։
լ ԳԼ. ի. 10։
խ ԳԼ. ը. 29։ ԺԳ. 10, 11։
ծ Ես. ԼԹ. 6։ ԳԼ. ԺԳ. 27։ Հռոմ. ե. 1։ Եփես. բ. 14։ Կող. ա. 20։
կ ԳԼ. ԺԷ. 19, 20, 21։ բ Տիմ. գ. 12։
հ ԳԼ. ԺԳ. 1։
ձ Հռոմ. ը. 37։ ա Յովհ. գ. 4։ ե. 4։
ղ ԳԼ. ԺԳ. 23։ ԺԳ. 32։
ճ Դան. է. 14։ Մատ. ԺԳ. 27։ ԳԼ. գ. 35։ ե. 27։ ա Կոր. ԺԷ. 25, 27։ Փիլ. բ. 10։ Եբր. բ. 8։
մ Ելմ. 6, 9, 24։ ԳԼ. ը. 37։
յ Ես. ԾԳ. 11։ Երեմ. ԼԹ. 24։
ն ա Կոր. ը. 4։ ա Թես. ա. 9։
շ ԳԼ. գ. 34։ է. 36, 37։ ը. 29, 58։ է. 29։ Ժ. 36։ ԺԱ. 42։
ո ԳԼ. ԺԳ. 31։ ԺԴ. 13։
չ ԳԼ. գ. 34։ է. 36։ ԼԹ. 3։ ԺԹ. 30։
պ ԳԼ. ԺԳ. 31։ ԺԷ. 10։
ջ ԳԼ. ա. 1, 2։ Ժ. 30։ ԺԳ. 9։ Փիլ. բ. 6։ Կող. ա. 15, 17։ Եբր. ա. 3, 10։
ռ Ելմ. 26։ Սաղ. խբ. 22։
ս Ելմ. 2, 9, 11։ ԳԼ. ը. 37, 39։ Ժ. 29։ ԺԷ. 19։
վ ԳԼ. ը. 28։ ԺԳ. 49։ ԺԴ. 10։
տ Ելմ. 25։ ԳԼ. ԺԴ. 27, 30։
ր ա Յովհ. է. 19։
ց ԳԼ. ԺԴ. 15։
ւ ԳԼ. ԺԴ. 1։ ԺԴ. 28։
փ ա Պետ. ա. 5։ Յուդ. 1։
ք Ելմ. 21, ԼԱ։
օ ԳԼ. Ժ. 30։
ֆ ԳԼ. ը. 39։ Ժ. 28։ Եբր. բ. 13։
և ԳԼ. ԺԲ. 9։ ա Յովհ. բ. 19։

—Ժամանակը հասեր է, փառաւորէ քու Որդիդ, որ քու Որդիդ ալ քեզ փառաւորէ.
2 Ինչպէս որ իրեն իշխանութիւն տուիր ամէն մարմնոյ վրայ, որ յաւիտենական կեանք տայ
3 ան ամենուն որ իրեն տուիր։ Եւ ա՛ս է յաւիտենական կեանքը, որ ճանչնան քեզ միայն ճշմարիտ Աստուածդ, ու Յիսուս
4 Քրիստոսը՝ զորն որ դուն խրկեցիր։ Ես քեզ երկրիս վրայ փառաւորեցի, գործը որ
5 տնծի տուիր ընելու՝ լմննցուցի։ Եւ հիմա, ով Հայր, փառաւորէ զիս քու քովդ ան փառքովը՝ որ աշխարհի ըլլալէն առաջ քովդ ու-
6 նէի։ Քու անունդ յայտնի ըրի ան մարդոցը՝ զորոնք որ աշխարհէն տնծի տուիր. քուկդ էին, ու տնծի տուիր անոնք, և քու խօսքդ պա-
7 հեցին։ Հիմա գիտցան թէ ան ամէն բաները
8 որ տնծի տուիր՝ քեզմէ են. ինչու որ ան խօսքերը որ տնծի տուիր, ես անոնց տուի, ա-նոնք ալ ընդունեցին, եւ ճշմարտութեամբ իմացան որ ես քեզմէ ելայ, ու հաւատացին
9 թէ դուն խրկեցիր զիս։ Ես անոնց համար կ՚աղաչեմ. չէ թէ աշխարհի համար կ՚աղաչեմ, հապա անոնց համար որոնք դուն տնծի տուիր,
10 ինչու որ քուկդ են անոնք։ Եւ ինչ որ իմս է՝ ան բոլորը քուկդ է, եւ ինչ որ քուկդ է՝ ան իմս է, ու ես անոնցմով փառաւորուած եմ։
11 Եւ ես՝ ալ աշխարհի մէջ չեմ, բայց անոնք աշխարհի մէջ են, ու ես քեզի կու գամ. ով Սուրբ Հայր, քու անունովդ պահէ անոնք որ դուն տնծի տուիր, որպէս զի մէկ ըլլան,
12 ինչպէս որ մենք ենք։ Քանի որ աշխարհի մէջ անոնց հետ էի, ես կը պահէի անոնք քու անունովդ. որոնք որ դուն տնծի տուիր՝ ես պահեցի, և անոնցմէ մէկը չկորսուեցաւ, միայն թէ ան կորստեան որդին, որ գրուածը
13 կատարուի։ Ալ հիմա քեզի կու գամ, ու աշխարհի մէջ ա՛ս բաները կը խօսիմ, որ իմ ուրախութիւնս իրենց անձերուն մէջ կատարեալ
14 ունենան։ Ես քու խօսքդ անոնց տուի, ու աշխարհս անոնք ատեց. ինչու որ աշխարհէ
15 չեն, ինչպէս որ ես աշխարհէ չեմ։ Չեմ աղաչեր որ անոնք աշխարհէն վերցնես, հապա
16 որ անոնք չարէն պահես։ Անոնք աշխարհէ
17 չեն, ինչպէս որ ես աշխարհէ չեմ։ Սրբէ ա-

նանք քու ճշմարտութիւնով։ ᵛՔու խօսքդ
18 ճշմարտութիւն է։ ᵛԻնչպէս որ դուն զիս աշ-
խարհք խրկեցիր, ես ալ անոնք աշխարհք
19 խրկեցի։ ᵛԵւ անոնց համար ես իմ անձս կը
սրբեմ, որ իրենք ալ ճշմարտութիւնով սրբ-
20 բացած ըլլան։ Բայց չէ թէ միայն անոնց
համար կ'աղաչեմ, հապա անոնց խօսքովը
21 բոլոր հնձի հաւատացողներուն համար ալ։ ᵛՈր
ամէնն ալ միկ ըլլան, ինչպէս որ ᵛդուն, ով
Հայր, իմ միջս՝ ու ես քու միջդ, որ անոնք
ալ մեր միջը միկ ըլլան, որպէս զի աշխարհս
22 հաւատայ թէ դուն խրկեցիր զիս։ Եւ ան
փառքը որ դուն հնձի տուիր՝ ես անոնց տը-
ւի, ᵛորպէս միկ ըլլան՝ ինչպէս որ մենք միկ ենք.
23 (ես անոնց միջ՝ և դուն իմ միջս,) ᵛորպէս իրենք
կատարեալ ըլլան միութեան միջ. ու աշխար-
հքս գիտնայ թէ դուն խրկեցիր զիս, ու սի-
24 րեցիր անոնք՝ ինչպէս որ զիս սիրեցիր։ ᵛՈվ
Հայր, անոնք որ դուն հնձի տուիր, կ'ուզեմ
որ ուր որ ես եմ՝ անոնք ալ իմ հետս ըլլան,
որպէս զի տեսնեն իմ փառքս որն որ հնձի
տուիր. ᵛինչու որ դուն զիս սիրեցիր աշխար-
25 հիս սկիզբէն առաջ։ Ով արդար Հայր, ᵛաշ-
խարհս քեզ չճանչցաւ, ᵛբայց ես քեզ ճանչ-
ցայ, ᵛև ասոնք ճանչցան թէ դուն զիս խրր-
26 կեցիր։ ᵛԵւ քու անունդ անոնց ճանչցուցի,
ու պիտի ճանչցընեմ, որ ան սէրը ᵛորով դուն
զիս սիրեցիր, անոնց միջը ըլլայ, ու ես ալ
անոնց միջը։

ԳԼ. ԺԸ

1 Յուդա կը մտանէ զՅիսուս։ 6 Յիսուսի վրայ եկողները գե-
տինը կը գցուածին։ 10 Պետրոս սուրով կը կտրէ Մալքոսին
ականջը։ 12 Յիսուս կը բռնուի ու կը տարուի Աննայի և Կա-
յիափայի առջևը։ 15 Պետրոսին ուրացութիւնը։ 19 Յիսուս
կը քննուի Կայիափային առջևը։ 28 Կ'ամբաստանուի Պիղա-
տոսին առջևը։ 36 Քրիստոսի թագաւորութիւնը։ 40 Հրէայք
կ'ուզեն որ Բարաբբան արձակուի։

1 Յիսուս ասս բաները րսելէն ետև՝ ᵛիր աշա-
կերտներուն հետ մէկտեղ ᵇԿեդրոն հեղեղատին
անդին կողմն ելաւ, ուր որ պարտէզ մը կար,
որուն միջը մտաւ ինքը ու իր աշակերտները։
2 Եւ Յուդա ալ որ զանիկա պիտի մատնէր՝
գիտէր ան տեղը, ᵇինչու որ Յիսուս շատ ան-
գամ իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ հոն
3 ժողվուած էր։ ᵛՈւստի Յուդա զᵇՌոմէացիներուն
գունդը ու քահանայապետներէն և փարի-
սեցիներէն սպասաւորներ հետը առնելով, ան
տեղը եկաւ լապտերներով և
4 ջնդիքերով։ Իսկ Յիսուս իր վրայ գալու բոլոր

ᵛ բ Թագ. է. 28։ Սազ. ՃԻԹ. 142, 151։ ԳԼ. ը. 40։
ᵍ ԳԼ. ի. 21։
ᵈ ա Կոր. ա. 2, 30։ ա Թես. գ. 7։ Եբր. ժ. 10։
ᵉ Հմր. 11, 22, 23։ ԳԼ. ժ. 16։ Հռոմ. ժբ. 5։ Գաղ. գ. 28։
ᵇ ԳԼ. ժԸ. 21։ ԺԹ. 3։
ᵃ ԳԼ. է. 29։ ը. 55։ ժ. 15։
ᵀ Հմր. 8։ ԳԼ. ԺԹ. 27։
ᵏ Հմր. 6։ ԳԼ. ժԸ. 15։
ᵐ ԳԼ. ժԸ. 9։

ᵐ Մատ. իզ. 36։ Մրկ. ԺԴ. 32։ Ղուկ. իբ. 39։
ᵍ բ Թագ. ժԸ. 23։
ᵈ Ղուկ. իա. 37։ Յհ. ԺԹ. 30։
ᵀ Մատ. իզ. 47։ Մրկ. ԺԴ. 43։ Ղուկ. իբ. 47։ Գործ. ա. 16։
ᵏ ԳԼ. ժԸ. 12։
ᵑ Մատ. իզ. 51։ Մրկ. ԺԴ. 47։ Ղուկ. իբ. 49, 50։
ᵍ Մատ. ի. 22։ իզ. 39, 42։
ᵉ Ղուկ. գ. 2։
ᵇ Տես Մատ. իզ. 57։
ᵈ ԳԼ. ժա. 50։

ᵗ Մատ. իզ. 58։ Մրկ. ԺԴ. 54։ Ղուկ. իբ. 54։
ᵃ Մատ. իզ. 69։ Մրկ. ԺԴ. 66։ Ղուկ. իբ. 54։
ᵗ Մատ. իզ. 55։ Ղուկ. գ. 15։ ԳԼ. է. 14, 26, 28։ ը. 21։

բաները գիտնալով՝ ելաւ ու րսաւ անոնց,
5 Ո՞վ կը փնտռէք։ Պատասխան տուին անոր,
Նազովրեցի Յիսուսը. րսաւ անոնց Յիսուս,
Ես եմ. Յուդա ալ որ զանիկա կը մատնէր՝
6 անոնց հետ կայներ էր։ Ու երբոր րսաւ թէ
Ես եմ՝ ետ ետ գացին ու գետինը ինկան։
7 Եւ նորէն հարցուց անոնց, Ո՞վ կը փնտռէք.
8 անոնք ալ րսին, Նազովրեցի Յիսուսը։ Յիսուս
պատասխան տուաւ, Ձեզի րսի թէ ես եմ.
ուստի թէ որ զիս կը փնտռէք, թող տուէք
9 տոնք որ երթան։ Որ կատարուի ան խօսքը
որ ինքը րսեր էր թէ ᵉՈնոնք որ ինծի տուիր,
10 անոնցմէ միկին ալ չկորսընցուցի։ ᵍՊետրոսը
Սիմոն Պետրոս որ սուր մը ունէր՝ քաշեց ա-
նիկա ու քահանայապետին ծառային զարնե-
լով՝ անոր ա՛ ականջը կտրեց հանեց. և ան
11 ծառային անունը Մաղքոս էր։ Իսկ Յիսուս
րսաւ Պետրոսին, Սուրդ էդ պատեանը դիր.
ան ᵗգաւաթը որ Հայրը ինծի տուաւ՝ պիտի
չխմե՞մ անիկա։
12 Ուստի ᵏՀազարապետը գունդը ու հազարա-
պետը և Հրէից սպասաւորները բռնեցին Յի-
13 սուս ու կապեցին. Եւ առաջ զանիկա ᵑԱն-
նայի ᵍտարին, քանզի ինքը ան տարուան
քահանայապետին կայիափային աներն էր։
14 ᵈԵւ աս կայիափան էր, որ Հրէից խրատ
տուաւ թէ Աղեկ է որ մէկ մարդ մը կորսուի
15 ժողովուրդին համար։ Ու Յիսուսի ետևէն
կ'երթային ᵇՍիմոն Պետրոս և ուրիշ աշակերտ
մը. և ան աշակերտը քահանայապետին ճան-
չուորը ըլլալով՝ Յիսուսի հետ քահանայա-
16 պետին դաւիթը մտաւ։ ᵉԲայց Պետրոս դուր-
սը դրանը քովը կը կենար. ուստի ելաւ միւս
աշակերտը որ քահանայապետին ճանչուորն
էր, և րսաւ դռնապանին, ու ներս մտցուց
17 Պետրոսը։ Ինատենը դռնապան աղջիկը ը-
սաւ Պետրոսին, Մի՞թէ դո՛ն ալ ան մարդուն
18 աշակերտներէն ես. ան ալ րսաւ, Չեմ։ Իսկ
ծառաները ու սպասաւորները հուր կայներ էին,
և կրակ վառած կը տաքնային, քանզի ցուրտ
էր։ Պետրոս ալ անոնց հետ կայներ էր ու կը
19 տաքնար։ Եւ քահանայապետը Յիսուսին
հարցուց անոր աշակերտներուն ու վարդա-
20 պետութեանը վրայով։ Յիսուս պատասխան
տուաւ անոր, ᵇԵս աշխարհին յայտնի խօսե-
ցայ. ես ամէն ատեն ժողովարաններուն մէջ
ու տաճարին մէջ սորվեցուցի, ուր որ բոլոր
Հրէաները կը ժողվուին, ու ծածկարար բան
21 մը չխօսեցայ։ ᵗԻնչո՞ւ հնձի կը հարցնես, լը-

սղներուն Հարցուր թէ ինչ խօսեցայ իրենց։
22 Ահա ինչ որ խօսեցայ՝ գիտեն իրենք։ Երբոր
առ բաւ, ապառաւորներէն մէկը որ հոն կայ-
ներ էր, ²Յիսուսին ապտակ մը զարկաւ՝ ը-
սելով, Առա՞նկ պատասխան կու տաս քա-
23 հանայապետին։ Յիսուս անոր պատասխանեց,
թէ որ չար խօսեցայ, վկայէ չարին համար.
Հապա թէ որ բարի խօսեցայ, ինչո՞ւ կը զարնես
24 ինծի։ Եւ Աննա զանիկա կապած՝ կայիափա
25 քահանայապետին ղրկեց։ Սիմոն Պետրոս ալ
հոն կայներ էր ու կը տաքնար. և ²ըսին իրեն,
Միթէ դո՞ւն ալ անոր աշակերտներէն ես. ա-
26 նիկա ուրացաւ ու բաւ թէ Չեմ։ Քահանայա-
պետին ծառաներէն մէկն ալ՝ ան հարազատ ազ-
գականը որուն ականջը Պետրոս կտրեր էր,
բաւ, Չէ՞ որ ես քեզ տեսայ պարտէզին մէջը
27 անոր հետ։ Անգամներ Պետրոս նորէն ուրացաւ,
և հոգւոյ մը հաւը խօսեցաւ։
28 Ուստի Յիսուսը կայիափայի տունէն կոտակելու
պալատը տարին, և առտու էր. ³ու իրենք
պալատը չմտան՝ որ չպղծուին, հապա որ զա-
29 տիկը ուտեն։ Ուստի Պիղատոս դուրս ելաւ ա-
նոնց ու բաւ, Ի՞նչ ամբաստանութիւն կը ներ-
30 կայացնէք աս մարդուն դէմ։ Պատասխան
տուին ու ըսին իրեն, Թէ որ առիկա չարա-
դործ մը չըլլար, քեզի չէինք մատներ զանի-
31 կա։ Անգամներ Պիղատոս բաւ անոնց, Դուք
առէք անիկա, ու ձեր օրէնքին համեմատ
անոր դատաստան տեսէք։ Հրէաները իրեն
ըսին, Մեզի օրինաւոր չէ մարդ մը մեռցնել.
32 ⁴Որ կատարուի Յիսուսի խօսքը, որ բաւ՝
հմացընելով թէ ինչ մահով ինքը պիտի մեռ-
33 նէր։ Ետկ ⁵Պիղատոս նորէն պալատը մտաւ,
կանչեց Յիսուսը ու բաւ անոր, Դո՞ւն ես Հրէ-
34 ից թագաւորը։ Յիսուս պատասխան տուաւ
անոր, Առիկա դուն քեզմէ՞ կ'ըսես, թէ ինծի
35 հաճար ուրիշները քեզի ըսին։ Պատասխան
տուաւ Պիղատոս, Միթէ ես Հրեա՞յ եմ.
քու ազգդ և քահանայապետները քեզ ինծի
36 մատնեցին. ի՞նչ ըրած ես դուն։ ⁶Յիսուս
պատասխան տուաւ, Իմ թագաւորութիւնս
աս աշխարհէս չէ. թէ որ աս աշխարհէս ըլ-
լար իմ թագաւորութիւնս, իմ պատառաւորներս
կը կռուէին՝ որ ես Հրէից ձեռքը չմատնուիմ,
բայց հիմա իմ թագաւորութիւնս ասկէ չէ։
37 Անգամներ Պիղատոս բաւ անոր, Ուրեմն դուն
թագաւո՞ր մէն ես. պատասխան տուաւ Յի-
սուս, Դուն կ'ըսես, քանզի թագաւոր եմ. ես
աս բանիս համար ծնած եմ՝ և ասոր համար
աշխարհ եկած, որ ճշմարտութեան համար
վկայեմ. ան ամէնը՝ որ ճշմարտութենէն է՝ իմ
38 ձայնիս ականջ կը դնէ։ Պիղատոս բաւ անոր,
Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը. և աս ըսելով՝ նորէն
դուրս ելաւ Հրեաներուն և բաւ անոնց, ⁷Ես
մէկ յանցանք մը չեմ գտներ անոր վրայ։
39 ⁸Բայց սովորութիւն ունիք որ մէկ հատ մը
արձակեմ ձեզի զատկին. Հիմա կ'ուզէ՞ք որ
40 Հրէից թագաւորը արձակեմ ձեզի։ Անգամներ
ամէնքն ալ նորէն աղաղակեցին՝ ըսելով, Մի
ոչ-նէր առիկա, հապա Բարաբբան. ⁹ու Բա-
րաբբա աւազակ մըն էր։

ԳԼ. ԺԹ

1 Յիսուս կը տեղուի. զինուորներն ալ փշէայ պսակ կը դնեն
անոր գլխուն, և անոր ապտակներ կը զարնեն. 4 Պիղատոս
կ'ուզէ ազատել զՅիսուս, բայց Հրէից աղաղակներուն պէտք
նելով՝ ձեռք կու տայ դատիկա որ խաչուի. 23 Յիսուսի պատ-
մուճանին վրայ վիճակ կը ձգեն։ 26 Յիսուս իր մօրը Յովհան-
նէսին կը յանձնէ. 28 կը մեռնի։ 34 Չինուոր մը Յիսուսի կողը
կը խոցէ։ 38 Յովսէփ և Նիկոդեմոս կը թաղեն զանիկա։

1 Անգամներ ²Պիղատոս առաւ Յիսուսը ու ծե-
2 ծեց։ Զինուորներն ալ փուշերէ պսակ հիւ-
սելով՝ անոր գլուխը դրին, և անոր ծիրանի
3 հանդերձ մը հագցուցին. Ու կ'ըսէին, Ողջոյն
քեզ, Հրէից թագաւոր. և ապտակներ կը
4 զարնէին անոր։ Պիղատոս նորէն դուրս ելաւ
ու բաւ անոնց, Ահա անիկա դուրս կը բերեմ
ձեզի, ³որ գիտնաք թէ ես անոր վրայ յան-
5 ցանք մը չեմ գտներ։ Անգամներ Յիսուս դուրս
ելաւ՝ փշեղէն պսակն ու ծիրանի հանդերձը
հագած. և Պիղատոս բաւ անոնց, Ահա ան մար-
6 դը։ ⁴Քահանայապետները ու ապառաւորները
երբոր տեսան անիկա, ագաղակեցին ու ըսին,
Խաչը հանէ, խաչը հանէ [առիկա]։ Պիղա-
տոս բաւ անոնց, Դո՛ւք առէք առիկա ու
խաչը հանեցէք, ինչու որ ես ասոր վրայ
7 յանցանք մը չեմ գտներ։ Հրեաները պատաս-
խան տուին իրեն, ⁵Մենք օրէնք ունինք, և
մեր օրէնքին համեմատ պէտք է որ մեռնի,
⁶Ինչու որ ինքզինքը Աստուծոյ Որդի ըրաւ։
8 Երբոր Պիղատոս աս խօսքը լսեց, ալ աւելի
9 վախցաւ։ Ու նորէն պալատը մտնելով՝ բաւ
Յիսուսին, Ուսկի՞ց ես դուն. ⁷բայց Յիսուս
10 պատասխան չտուաւ անոր։ Ուստի Պիղատոս
բաւ անոր, Ինծի հետ չե՞ս խօսիր. չե՞ս գիտեր
որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչը հա-
նելու, ու իշխանութիւն ունիմ քեզ արձա-
11 կելու։ Յիսուս պատասխան տուաւ, ⁸Դուն
իմ վրաս մէկ իշխանութիւն մըն ալ չէիր ու-
նենար, թէ որ քեզի վերէն տրուած չըլլար.
անոր համար՝ ան որ զիս քեզի մատնեց,
12 անոր մեղքը աւելի մեծ է։ Ետ անկէ հետև
Պիղատոս կը փնտռէր թէ ինչպէս զանիկա ա-

---

¹ Եղեմ. ի· 2։ Գործ· իգ· 2։
² Մատ· իզ· 57։
³ Մատ· իզ· 69։ 71։ Մարկ· ժգ· 69։ Ղուկ· իբ· 58։
⁴ Մատ· իզ· 74։ Մարկ· ժգ· 72։
Ղուկ· իբ· 60։ Գղ· ժգ· 38։
⁵ Մատ· իբ· 2։ Մարկ· ժե· 1։ Ղուկ· իգ· 1։ Գործ· գ· 13։
⁶ Գործ· ժ· 28։ ժա· 3։
⁷ Մատ· ի· 19։ ԳՀ· գ· 19։ գ· 6։
⁸ Մատ· իե· 24։ Ղուկ· իգ· 4։ ԳՀ· ժԶ· 4։ 6։
⁹ Մատ· իե· 15։ Մարկ· ժե· 6։ Ղուկ· իգ· 17։
Ջ Գործ· գ· 14։
ժբ· 32։ 33։
Մատ· իե· 11։
ա Տիմ· զ· 13։
Դան· բ· 44։ է· 14։ Ղուկ· ժբ· 14։ ԳՀ· զ· 15։ ը· 15։
ա Ղուկ· իգ· 19։
—
Մատ· ի· 19։ իե· 26։ Մարկ· ժե· 15։ Ղուկ· ժբ· 33։
Գղ· ժբ· 38։ Հմմտ· 6։
Գործ· ժ· 13։
Ղև· իգ· 16։
Մատ· իզ· 65։ ԳՀ· է· 18։ ժ· 33։
Եսա· ծգ· 7։ Մատ· իե· 12։ 14։
Ղուկ· իբ· 53։ ԳՀ· է· 30։

ձակէ · բայց Հրէանները կ՚ազաղակէին ու կ՚ը-
ակէին, ըԹէ որ առիկա արձակես, կայսրին
բարեկամը չես · Քանզի ով որ ինքզինքը թա-
գաւոր կ՚անուանէ, անիկա կայսրին հակա-
13 ռակ կը խօսի ։ Իսկ Պիղատոս երբոր առ խօս-
քը լսեց, դուրս հանեց Յիսուսը, ու նստաւ
բեմին վրայ՝ ան տեղը՝ որ Քարայատակ կ՚ը-
14 սուէր, և Եբրայեցերէն՝ Գաբբաթա · (ըՋատ-
կին ուրբաթ օրն էր ու ժամը վեցին առեն-
նէին էր,) և Հրէաներուն ըսաւ, Ահա ձեր
15 թագաւորը ։ Բայց անոնք ազաղակեցին, Վեր-
ցուր, վերցուր, խաչը հանէ առիկա · Պիղա-
տոս ըսաւ անոնց, Ձեր թագաւորը խաչը
հանեմ · քահանայապետները պատասխան տը-
ւին, ըՄենք կայսրէն՝ ի զատ թագաւոր չու-
16 նինք ։ ըԱնատենը անոնց ձեռքը առաւ զա-
նիկա որ խաչուի ։
17 Անոնք ալ առին Յիսուսը ու կը տանէին ·
ըև ինքը իր խաչը վերցնելով՝ ըելաւ Գա-
գաթի բուսած տեղը, որ Եբրայեցերէն Գող-
18 գոթա կ՚ըսուի · Հոն զանիկա խաչը հանեցին,
և անոր հետ ուրիշ երկուք ալ մէկ կողմն ու
19 միւս կողմն, և մէջտեղը Յիսուսը ։ ցԱխտակ
մըն ալ գրեց Պիղատոս, ու դրաւ խաչին վը-
րայ, և պատկ գրուած էր · Յիսուս Նազով-
20 րեցի Թագաւոր Հրէից ։ Եւ ան տախտակը
Հրէաներէն շատերը կարդացին, վասն զի
քաղաքին մօտ էր ան տեղը՝ ուր որ Յիսուս
խաչուեցաւ · ու գրուած էր Եբրայեցերէն,
21 Յունարէն և Լատիներէն ։ Քահանայապետները Պիղատոսին ըսին, Մի
գրեր Թագաւոր Հրէից, հապա թէ ինքը
22 ըսաւ, Թագաւոր եմ Հրէից ։ Պիղատոս պա-
տասխան տուաւ, Ինչ որ գրեցի՝ գրեցի ։
23 ցԵւ զինուորները երբոր Յիսուսը խաչը հա-
նեցին, անոր հանդերձները առին ու չորս
բաժին ըրին՝ ամէն մէկ զինուորին բաժին մը ·
նաև պատմուճանը · իսկ պատմուճանը առանց
կարի էր վերէն՝ ի վար բոլորը հիւսուած ·
24 Ուստի ըսին իրարու, Առիկա չպատռենք,
հապա վիճակ ձգենք առոր վրայ թէ որու
պիտի ըլլայ · որ կատարուի ան գրուածը որ
կ՚ըսէ, ցԻմ հանդերձներս իրենց մէջը բաժ-
նեցին, և իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ
ձգեցին · ահա զինուորները ատ բաները ըրին ։
25 ըԵւ Յիսուսի խաչին քովը կայներ էին իր
մօրը և իր մօրը քոյրը Մարիամ՝ ցկղեո-
պասին կինը ու Մարիամ Մագդաղենացին ։
26 Ուստի Յիսուս երբոր տեսաւ իր մօրը, ըև
ան աշակերտը որ կը սիրէր՝ որ մօտը կայներ
էր, ըսաւ իր մօրը, ըՕվ կին, ահա քու որ-
27 դիդ ։ Ետքը ըսաւ աշակերտին, Ահա քու
մօրդ · և ան ժամուընակէն աշակերտը զանիկա
ըներ քովը առաւ ։
28 Անկէ ետև Յիսուս գիտնալով թէ արդէն
ամէն բան բընցած է, (որպէս զի գրուածը
29 կատարուի,) ըսաւ, Ծարաւ եմ ։ Եւ հոն քա-
ցախով լեցուն անօթ մը կար · ըանոնք սպ քա-
ցախով սպունգ մը լեցընելով, զոպայի հաս
վրայ փաթթած՝ անոր բերնին մօտեցուցին ։
30 Ուստի Յիսուս երբոր քացախը առաւ՝ ըսաւ,
ըԱյն բան կատարուեցաւ · ու գլուխը ծռե-
լով հոգին աւանդեց ։
31 Իսկ Հրէաները՝ ցորովհետև ուրբաթ օր էր,
որ չըլլայ թէ ան մարմինները խաչին վրայ
մնան մինչև շաբաթ օրը, (ինչու որ ան շաբա-
թը մեծ օր էր,) Պիղատոսին աղաչեցին որ
անոնց սրունքները կոտրտեն, ու վերցուին ։
32 Ուստի զինուորները եկան՝ և առջինին սը-
րունքները կոտրտեցին, նաև միւսինը՝ որ
33 անոր հետ խաչը եցած էր ։ Բայց երբոր Յի-
սուսին եկան ու տեսան որ արդէն մեռած էր,
34 անոր սրունքները չկոտրտեցին · Հապա զի-
նուորներէն մէկը գեղարդով անոր կողը խո-
35 ցեց, ըև չուտ մը արիւն ու ջուր ելաւ ։ Եւ
ան որ տեսաւ սա բաները՝ վկայեց, ու անոր
վկայութիւնը ճշմարիտ է, և ինքը գիտէ որ
ճշմարիտ կ՚ըսէ, որ դուք [ալ] հաւատաք ։
36 Ինչու որ սա բաները եղաւ ըորպէս զի կատարուի
ան գրուածը թէ Անոր մէկ ոսկորը պիտի չը-
37 կոտրուի ։ Եւ միւսին ալ ուրիշ գրուած մը
կ՚ըսէ թէ ըպիտի նային անոր՝ որ խոցեցին ։
38 ըԱյսկէ ետև Յովսէփ՝ որ Արիմաթիայեն էր,
(Յիսուսի աշակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ
ցՀրէաներուն վախէն,) աղաչեց Պիղատոսին,
որ Յիսուսի մարմինը վերցնէ · Պիղատոս ալ
հրաման տուաւ · ուստի եկաւ ու վերցուց
39 Յիսուսի մարմինը · ըՆիկոդեմոս ալ եկաւ,
(որ ինքը առաջուց գիշերով Յիսուսի եկեր
էր,) ու բերաւ հարիւր լիտրի չափ զմուռսի
40 ու հալուէի խառնուրդ մը ։ Եւ Յիսուսի
մարմինը առին՝ ու խունկերով ըփաթթեցին
զանիկա կտաւներու մէջ, ինչպէս որ Հրէից
41 սովորութիւն ունին թաղելու ։ Եւ ան տեղը
ուր որ խաչուեցաւ՝ պարտէզ մը կար, ու ան
պարտէզին մէջ նոր գերեզման մը, որուն
42 մէջը ամենևին մարդ դրուած չէր ։ ցՀրէա-
ներուն ուրբաթին համար ըՀոն դրին Յիսու-
սը, ինչու որ գերեզմանը մօտ էր ։

ը Ղուկ · իգ · 2 ։
բ Գործ · ժէ · 7 ։
գ Մատ · իէ · 62 ։
դ Ծն · իթ · 10 ։
ե Մատ · իէ · 26, 31 ։ Մար · ժէ · 15 ։ Ղուկ · իգ · 24 ։
զ Մատ · իէ · 31, 33 ։ Մար · ժէ · 21, 22 ։ Ղուկ · իգ · 26, 33 ։
է Թուա · ժէ · 36 ։ Երբ · ժգ · 12 ։
ը Մատ · իէ · 37 ։ Մար · ժէ · 26 ։ Ղուկ · իգ · 38 ։
թ Մատ · իէ · 35 ։ Մար · ժէ · 24 ։ Ղուկ · իգ · 34 ։
ժ Սաղ · իբ · 18 ։
ի Մատ · իէ · 55 ։ Մար · ժէ · 40 ։ Ղուկ · իգ · 49 ։
լ Ղուկ · իգ · 18 ։
խ Գործ · ժգ · 23 ։ ի · 2 ։ իա · 7 ։ 20, 24 ։
ծ Գործ · բ · 4 ։
կ Գործ · ա · 11 ։ ժգ · 32 ։
հ Սաղ · կժ · 21 ։
ձ Մատ · իէ · 48 ։
ղ Գործ · ժէ · 4 ։
ճ Հմր · 42 ։ Մար · ժէ · 42 ։
մ բ Օր · իա · 23 ։
յ ա Յովհ · է · 6 ։ 8 ։
ն Եզր · ժբ · 46 ։ Թուա · իթ · 12 ։ Սաղ · լգ · 20 ։
շ Մատ · իէ · 43 ։ Ղուկ · իգ · 50 ։
ո Գործ · ի · 22 ։ ժբ · 42 ։
չ Գործ · գ · 1, 2, է · 30 ։
պ Գործ · է · 6 ։
ջ Հմր · 31 ։
ռ Ես · ծգ · 9 ։

ԳԼ· Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ'երթայ · 3 Նմանապէս Պետրոս և Յով-
հաննէս հան կ'երթան , չգիտնալով թէ Քրիստոս յարութիւն
առած է : 11 Յիսուս կ'երեւնայ Մարիամ Մագդաղենացիին
19 և իր աշակերտներուն : 24 Թովմասին հերահաւատութիւնը
և դաւանութիւնը : 30 Սուրբ Գիրքը բաւական է փրկութեան
համար :

1 Եւ մէկշաբթի ՚ի Մարիամ Մագդաղենա-
ցին առաւօտուն դեռ չլուսցած գերեզմանը
կու գայ , ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմանին
2 բերնէն վերցուած է : Ետքը կը վազէ կու գայ
Սիմոն Պետրոսին և ՚ի միւս աշակերտին՝ որն
որ Յիսուս կը սիրէր , և կ'ըսէ անոնց , Տէրը
գերեզմանէն վերցուցին , ու չենք գիտեր
3 ուր դրին անիկա : ՚Ուստի ելաւ Պետրոս և
միւս աշակերտը , ու դէպ 'ի գերեզմանը կու
4 գային : Ու երկուքն ալ միասին կը վազէին .
և միւս աշակերտը Պետրոսէն աւելի չուտ
5 վազելով՝ անիկ առաջ գերեզմանը եկաւ : Եւ
ծռելով նայեցաւ , ու տեսաւ որ ՚կտաւները
6 հոն կը կենային , բայց ինքը ներս չմտաւ : Սի-
մոն Պետրոս ալ հասաւ , որ անոր ետեւէն
կու գար , ու գերեզմանը մտաւ , և տեսաւ
7 կտաւները որ հոն կը կենային . ՚Ու վարշա-
մակը որ անոր գլուխն էր՝ ոչ թէ կտաւներուն
հետը չէր , հապա ծալլած զատ մէկ կողմը
8 դրուած էր : Ա՛նատենը ներս մտաւ միւս աշա-
կերտն ալ՝ որ առաջ գերեզմանը եկեր էր ,
9 տեսաւ ու հաւատաց : Ինչու որ դեռ ՚գիրուա-
ծը չէին գիտեր , թէ պէտք է որ անիկա մե-
10 ռելոցն յարութիւն առնէ : Ետքը աշա-
կերտները նորէն իրենց տո՛ւնը գացին :
11 ՚Բայց Մարիամ գերեզմանին դուրսը կայ-
ներ էր և կու լար , ու երբոր կու լար՝ դէպ
12 'ի գերեզմանը ծռեցաւ նայելու . Եւ տեսաւ
երկու հրեշտակներ ճերմակ հանդերձներով , որ
նստեր էին ուր որ Յիսուսի մարմինը դրուած
էր , մէկը գլխուն կողմէն՝ ու միւսը ոտքին
13 կողմէն : Եւ անոնք իրեն ըսին , Կնիկ , ին-
չո՞ւ կու լաս . ըսաւ անոնց , Որով հանար որ
իմ Տէրս ՚ետեւէնէն վերցուցին , ու չեմ դի-
14 տեր ուր դրին անիկա . ՚Այս որ ըսաւ՝ եղին
դարձաւ և տեսաւ Յիսուսը որ կայներ էր ,
15 հա՛ւ չէր գիտեր թէ Յիսուս է : Յիսուս անոր
ըսաւ , Կնիկ , ինչո՞ւ կու լաս , ո՞վ կը փըն-
տռես : Ինքը կարծելով թէ անիկա պարտիզ-
պանն է՝ ըսաւ անոր , Տէր , թէ որ դուն վեր-
ցուցիր անիկա , ըսէ ինծի՝ ո՞ւր դրիր ան ,
16 որ ես անիկա առնեմ : Յիսուս ըսաւ անոր ,
Մարիամ . ան ալ դարձաւ ու [եբրայեցերէն]
17 ե : Յիսուս ըսաւ անոր , Ինծի մի դպչիր , ին-
չու որ դեռ Հօրս քովը ելած չեմ . հապա
դնա ՚եղբայրներուս և ըսէ անոնց , ՚Ես կ'ել-
լեմ իմ Հօրս քովը ու ձեր Հօրը քովը , և
իմ Աստուծոյս քովը ու ձեր Աստուծոյն քովը :
18 ՚Մարիամ Մագդաղենացին եկաւ ու աշա-
կերտներուն պատմեց թէ ինքը Տէրը տեսաւ ,
և թէ անիկա ասոնք բաները իրեն պրսգեց :
19 Եւ ՚նոյն օրը մէկշաբթի իրիկունը՝ աշա-
կերտներուն ժողվուած տեղին դռները դոց
ըլլալով՝ Հրեաներէն վախնալնուն համար ,
Յիսուս եկաւ և անոնց մէջտեղը կայնեցաւ , ու
20 ըսաւ անոնց , Խաղաղութիւն ձեզի : Եւ ասը
ըսելով՝ իր ձեռքերը ու կողը ցուցուց անոնց .
Աշակերտներն ալ ուրախացան՝ երբոր Տէրը
21 տեսան : Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց , Խա-
ղաղութիւն ձեզի . ՚Ինչպէս որ Հայրը զիս
22 խրկեց , ես ալ ձեզ կը խրկեմ : Եւ ասը ըսելով
անոնց վրայ փչեց , ու ըսաւ անոնց , Առէք Հո-
23 գին Սուրբ . ՚Որոնց որ մեղքերը թողուք ,
թողուած ըլլայ անոնց . և որոնց որ ձեղ-
ուր դուք , բռնուած ըլլայ :
24 Բայց տասներկուքէն մէկը՝ ՚Երկուորեակ
ըսուած Թովմաս անոնց հետը չէր՝ երբոր Յի-
25 սուս եկաւ : Ուստի միւս աշակերտները կ'ը-
սէին անոր թէ Տէրը տեսանք . ան ալ ըսաւ
անոնց , Թէ որ իր ձեռքերուն վրայ բևեռնե-
րուն նշանը չտեսնեմ , ու մատս բևեռներուն
տեղը չխոթեմ , և իմ ձեռքս անոր կողը չխո-
թեմ՝ չեմ հաւատար :
26 Եւ ութը օրէն նորէն դարձեալ աշակերտնե-
րը ներսն էին , Թովմաս ալ անոնց հետ . ե-
կաւ Յիսուս՝ դռները դոց ըլլալով , ու կայնե-
ցաւ անոնց մէջտեղը և ըսաւ , Խաղաղութիւն
27 ձեզի : Ետքը ըսաւ Թովմասին , Մատդ հոս
բեր և նայէ իմ ձեռքերս , ՚ու բեր քու ձեռ-
քըդ և իմ կողս խոթէ , ու մի ըլլար անհա-
28 ւատ , հապա հաւատացեալ : Եւ Թովմաս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր , Իմ Տէ-
29 րս և իմ Աստուածս : Յիսուս ըսաւ անոր ,
*Որովհետև դուն զիս տեսար՝ հաւատացիր .
՚երանի անոնց որ տեսած չեն ու կը հաւատան :
30 ՚Եւ Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ ալ ըրաւ
իր աշակերտներուն առջեւն , որ աս գրքին մէջ
31 գրուած չեն . ՚Բայց ասոնք գրուեցան , որ
հաւատաք թէ Յիսուսը Քրիստոսն է՝ Աստու-
ծոյ Որդին , ու որ հաւատալով կեանք ունե-
նաք անոր անունովը :

= Մատ· իբ· 1 : Մար· ժգ· 1 : Ղուկ· իդ· 1 :
ք ԳԼ· ժգ· 23 : ժԹ· 26 : իա· 7 , 20 , 24 :
ր Ղուկ· իդ· 12 :
ս ԳԼ· ժԹ· 40 :
տ ԳԼ· ժա· 44 :
ու Սաղ· ժգ· 10 : Գար· բ· 25—31 : ժգ· 34 , 35 :
ւ Մար· ժգ· 5 :
ր Մատ· իբ· 9 : Մար· ժգ· 9 :
ց Ղուկ· իդ· 16 , 31 : ԳԼ· իա· 4 :
ւց Սաղ· իբ· 22 : Մատ· իբ· 10 : Հռոմ· ը· 29 : Եբր· բ· 11 :
ւդ ԳԼ· ժգ· 28 :
ւե Եփես· ա· 17 :
ւզ Մատ· իբ· 10 :
ւէ Ղուկ· իդ· 10 :
ը Մար· ժգ· 14 : Ղուկ· իդ· 36 : ա Կոր· ժե· 5 :
ի ԳԼ· ժգ· 22 :
ժ Մատ· իբ· 18 : ԳԼ· ժե· 18 , 19 : Եբր· գ· 1 : բ Տիմ· բ· 2 :
իա Մատ· ժգ· 19 : ժը· 18 :
իբ ԳԼ· ժա· 16 :
իգ ա Յովհ· ա· 1 :
իդ Յհան· Թովմաս , ո· րովհետև
իե Բ Կոր· ե· 7 : ա Պետ· ա· 8 :
իզ ԳԼ· իա· 25 :
իէ Ղուկ· ա· 4 :
իը ԳԼ· գ· 15 , 16 : ե· 24 : ա Պետ· ա· 9 :

—

ԳԼ· ԻԱ

ա Քրիստոս դարձեալ իր աշակերտներուն կ'երեւնայ, ու շատ ձուկ բռնել տալուն հրաշքովը կը ճանչցուի· 12 անոնց հետ ճաշ կ'ընէ· 15 պատուէր կու տայ Պետրոսին որ իր գառնները ու ոչխարները արածէ· 18 կ'իմացընէ անոր թէ ինչ կերպով պիտի մեռնի· 22 և կը յանդիմանէ անոր հետաքրքրասիրութը Յովհաննէսին վերյաղ· 25 Վերջաբանաբար։

1 Ա՛սկէ հետև Յիսուս նորէն ինքզինքը իր աշակերտներուն յայտնեց Տիբերիայի ծովուն
2 եղերքը, և ասանկ յայտնեց։ Միասին էին Սիմոն Պետրոս ու Թովմաս երկուորեակ ըսուածը, և Նաթանայէլ որ Գալիլեայի Կանայ *գաղաքէն էր, ու Զեբեդեոսի որդիները և
3 աշակերտներէն ուրիշ երկուք ալ։ Սիմոն Պետրոս բսաւ անոնց, Ես ձուկ որսալու կ'երթամ. բսին անոր, Մենք ալ կու գանք քեզի հետ. եկան և չուան մը նաւը մտան, ու ան
4 գիշերը բան մը չբռնեցին։ Ու երբոր ալ առաւոտ եղաւ, Յիսուս ծովուն եղերքը կայներ էր, բայց աշակերտները *չճանչցան թէ Յի-
5 սուս է։ Իսկ *Յիսուս բսաւ անոնց, Տղաք, ուտելու բան մը ունի՞ք. պատասխան տուին
6 իրեն, Ոչ։ Եւ բսաւ անոնց, *Ուռկանը նաւուն աջ կողմը ձգեցէք ու պիտի գտնէք. ուստի ձգեցին, և ձուկերուն շատութենէն՝ ալ չէին
7 կրնար զանիկա քաշել։ *Անտեսը ան աշակերտը որն որ Յիսուս կը սիրէր՝ բսաւ Պետրոսին, Անիկա Տէրն է. իսկ Սիմոն Պետրոս երբոր լսեց թէ Տէրն է, վերարկուն վրան առաւ, (ինչու որ մերկ էր, ու ծովը նետուե-
8 ցաւ։ Եւ միւս աշակերտները նաւակովը եկան, (ինչու որ ցամաքէն հեռու չէին, միայն թէ երկու հարիւր կանգունի չափ,) և ուռ-
9 կանը ձուկերովը կը քաշէին։ Ու երբոր ցամաքը ելան, հոն վառած կրակ տեսան,
10 ու վրան ձուկ դրուած, և հաց։ Յիսուս բսաւ անոնց, Բերէք սա ձուկերէն որ դուք
11 հիմա բռնեցիք։ Սիմոն Պետրոս նաւը *մտաւ, և ուռկանը ցամաքը քաշեց հարիւր յիսունուերեք խոշոր ձուկերով լեցուն. և այնչափ
12 բան կար ու չպատռեցաւ ուռկանը։ Յիսուս բսաւ անոնց, *Եկէք ճաշ ըրէք. ու աշակերտներէն մէկն ալ չէր համարձակեր անոր հարցնելու թէ Դուն ո՞վ ես. ինչու որ գիտէին
13 թէ Տէրն է։ Անտեսը Յիսուս եկաւ ու առաւ հացը և անոնց տուաւ՝ նոյնպէս ալ ձուկը։
14 Ա՛ս երրորդ անգամն է որ Յիսուս իր աշակերտներուն երեցաւ՝ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետև։

15 Ու երբոր ճաշը ըրին, Յիսուս բսաւ Սիմոն Պետրոսին, Սիմո՛ն՝ Յովհաննի *որդի՛, դիս առանցմէ աւելի կը սիրե՞ս. անիկա բսաւ անոր, Այո՛, Տէր, դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ. բսաւ անոր, Արածէ իմ գառնուկներս։
16 Նորէն երկրորդ անգամ բսաւ անոր, Սիմո՛ն, Յովհաննի *որդի՛, դիս կը սիրե՞ս. բսաւ անոր, Այո՛, Տէր, դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ.
17 *բսաւ անոր, Արածէ իմ ոչխարներս։ Բսաւ անոր երրորդ անգամ, Սիմո՛ն՝ Յովհաննի *որդի՛, դիս կը սիրե՞ս. Պետրոս տրտմեցաւ որ երեք անգամ իրեն բսաւ Դիս կը սիրե՞ս. և բսաւ անոր, Տէր, *դուն ամէն բան գիտես, դուն գիտես որ ես քեզ կը սիրեմ. բսաւ ա-
18 նոր Յիսուս, Արածէ իմ ոչխարներս։ *Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, որ երբ դուն պատանի էիր, ինքզինքդ գօտի կը կապէիր ու կ'երթայիր ուր որ ուզէիր. բայց երբոր ծերանաս, ձեռքերդ վեր պիտի բռնես, և ուրիշը քեզի գօտի պիտի կապէ ու պիտի
19 տանի ուր որ չես ուզեր։ Ա՛ս բանը բսաւ՝ յույսընելով թէ *անիկա ինչ մահով պիտի փառաւորէ զԱստուած. ու երբոր ասը պրուցնց՝
20 բսաւ անոր, Եկուր իմ ետևէս։ Եւ Պետրոս դարձաւ ու տեսաւ ան աշակերտը *որն որ Յիսուս կը սիրէր, որ ետևէն կ'երթար, (որ նաև ընթրիքին առնը անոր կուրծքին վրայ ինկեր և բսեր էր, Տէր, ո՞վ է որ քեզ պիտի
21 մատնէ։) Պետրոս անիկա տեսնելով՝ բսաւ Յիսուսին, Տէր, հապա ասիկա ի՞նչ պիտի
22 ըլլայ։ Յիսուս բսաւ անոր, Թէ որ ես ուզեմ որ ատիկա կենայ *մինչև որ ես գամ, քու ի՞նչ հոգդ է. դուն իմ ետևէս եկուր։
23 Ա՛լ սա խօսքը ելաւ եղբայրներուն մէջ թէ ան աշակերտը պիտի չմեռնի. սակայն Յիսուս չբսաւ անոր թէ պիտի չմեռնի, հապա՝ Թէ որ ես ուզեմ որ ատիկա կենայ մինչև որ ես գամ, քու ի՞նչ հոգդ է։
24 Ա՛սիկա ան աշակերտն է՝ որ կը վկայէ սա բաններուս համար, որ գրեց ալ սա բաները. *ու գիտենք որ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է։
25 *Եւ ուրիշ շատ բաներ ալ կան, որ Յիսուս ըրաւ, որոնք եթէ մէկիկ մէկիկ դրուած ըլլային, *կարծեմ թէ աշխարհս ալ բաւական պիտի չըլլար պարունակելու ան գիրքերը որ դրուած ըլլային։ Ամէն։

ա Գլ· ա· 45։ բ Մատ· գ· 21։ գ Գլ· ի· 14։ դ Ղուկ· իգ· 41։ ե Ղուկ· ե· 4, 6, 7։ զ Գլ· Ժգ· 23· ի· 2։ է Ցոհ· ելաս·։ ը Գոր· ժ· 41։ թ Գլ· ի· 19, 26։ ժ Գոր· ի· 28։ Եբր· ժ· 20։ ժա Պետ· ի· 25։ ե· 2, 4։ ժբ· 3, 4։ ժգ Գլ· ե· 14։ ժդ Գլ· ժգ· 23։ ի· 2։ ժե Գոր· ի· 31։ ժա Կոր· գ· 5։ Ժամ· 19։ ժզ Գլ· ժգ· 25։ ի· 2։ ժէ Մատ· Ժգ· 27, 28։ ժը Գոր· ժ· 25։ ե· 2։ ժթ Գլ· ե· 24, 25։ Ժգ· 30։ ի· 25։ գ· 11։ իե· 7· 20։ ի Գլ· Ժգ· 36։ Գոր· ե· 30։ ի Գլ· ի· 30։ ի Ամոս· ե· 10։

ՅՈՐԴՈՎԱՆ ԱՆՑՅԱԼՆ

Ա ՎԱՀԵ

1 Եւ ասաց Տէրը Վահեի, որ էր ծառան Եղիսէի որդւոյ Գեհազեայ, որ ասաց. Ահա Տէրը խնայեց Ասորեստանի զօրքերը այս անգամ, որ չմատնէ զանոնք Իսրայէլի ձեռքը, ինչպէս որ մատնեց ուրիշ անգամներ։ 2 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ասաց անոր. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 3 Ուստի Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ Վահեի. Ես գիտեմ, որ դուն մարգարէ մը ես, եւ Տէրը քեզի հետ է, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 4 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 5 Ուստի Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ Վահեի. Ես գիտեմ, որ դուն մարգարէ մը ես, եւ Տէրը քեզի հետ է, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 6 Վահե ըսաւ Իսրայէլի թագաւորին. Ինչո՞ւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 7 Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ Վահեի. Ես գիտեմ, որ դուն մարգարէ մը ես, եւ Տէրը քեզի հետ է, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 8 Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ Վահեի. Ես գիտեմ, որ դուն մարգարէ մը ես, եւ Տէրը քեզի հետ է, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 9 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 10 Ես գիտեմ որ մարդ մը կայ քու հետդ, որ Աստուծոյ հոգին ունի իր մէջ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 11 Վահե ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ես ալ քեզի հետ եմ։ 12 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 13 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 14 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 15 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 16 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 17 Իսկ Վահե ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ես ալ քեզի հետ եմ։ 18 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 19 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ իր ամէն փորձերուն մէջ ես ալ քեզի հետ եմ։ 20 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 21 Իսկ Վահե ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ես ալ քեզի հետ եմ։ 22 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 23 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։

---

1 Ասորեստանի թագաւորը չէր գիտեր եղե՞ծ ինչ մասին Վահեի դրամատիրոջ հարցումը։ Ուստի Վահե ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 2 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 3 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 4 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 5 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 6 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 7 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 8 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 9 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 10 Ես գիտեմ որ մարդ մը կայ քու հետդ, որ Աստուծոյ հոգին ունի իր մէջ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 11 Վահե ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ես ալ քեզի հետ եմ։

---

1 Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 2 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 3 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 4 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 5 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 6 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 7 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 8 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 9 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 10 Ես գիտեմ որ մարդ մը կայ քու հետդ, որ Աստուծոյ հոգին ունի իր մէջ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։ 11 Վահե ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ես ալ քեզի հետ եմ։ 12 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 13 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 14 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 15 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 16 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 17 Իսկ Վահե ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ես ալ քեզի հետ եմ։ 18 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 19 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ իր ամէն փորձերուն մէջ ես ալ քեզի հետ եմ։ 20 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 21 Իսկ Վահե ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ես ալ քեզի հետ եմ։ 22 Ուստի Վահե գնաց Սամարիա՝ Իսրայէլի թագաւորին մօտ, եւ ըսաւ. Ահա Տէրը ինծի ըսաւ, որ Ասորեստանի զօրքերը ձեռքս մատնեմ։ 23 Իսկ Վահե ըսաւ. Ես եմ Բեռնեղ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ, եւ ես ալ քեզի հետ եմ։

Յովսէփը որ Բարսաբայ կը կոչուէր՝ որ Յուսոս ալ մականուանեցաւ, ու Մատաթիան.
24 Եւ աղօթք ընելով ըսին, Դուն, ով Տէր, որ ամենուն սիրտը գիտես, ասոնց երկուքէն մէկը
25 որն որ ընտրեցիր՝ ետեւ յայտնէ. որ առնու պաշտօնս եւ առաքելութեանս վիճակը առնէ, որ
26 անկէ Յուդա ինկաւ իր տեղը երթալու։ Եւ անոնց համար վիճակ ձգեցին, ու վիճակը Մատաթիային եկաւ, և անիկա տասնեւմէկ առաքելոց հետ սեպուեցաւ։

ԳԼ. Բ

1 Ա Պենտեկոստէին օրը հասնելուն՝ ամէնքն
2 ալ միասին միտքով էին։ Ու յանկարծակի երկինքէն ձայն մը եղաւ աստիճաչունչ հովի մը նման ալս, և բոլոր տունը ուր որ
3 նստած էին։ Եւ բաժնուած լեզուներ երեւցան իրենց որպէս թէ կրակէ, ու ամէն մէ-
4 կուն վրայ նստաւ։ Եւ ամէնքն ալ Հոգւով Սրբով լեցուեցան, ու սկսան ուրիշ լեզուներով խօսիլ, ինչպէս որ Հոգին իրենց խօսիլ
5 կու տար։ Ու Երուսաղէմի մէջ բնակած Հրեաներ կային՝ աստուածավախ մարդիկ երկինքի տակը եղած բոլոր ազգերէն հոդ։
6 Ու երբոր ասոնց ձայնը եղաւ, բազմութիւնը միտք եկաւ ու խառնեցաւ, ինչու որ կը լսէին որ անոնք իրենց ամէն մէկուն լեզուովը կը
7 խօսէին։ Ամէնքն ալ կը սքանչանային ու կը զարմանային և իրարու կ'ըսէին, Չէ՞ որ ասոնք ամէնն ալ որ կը խօսին՝ Գալիլեացի
8 են. Եւ ի՞նչպէս կը լսենք մենք մեր ամէն
9 մէկ լեզուովը՝ որ անոր մէջը ծնած ենք. Պարթեւք և Մարք ու Եղամացիք, և անոնք որ կը բնակին Միջագետք մէջ, և Հրէաստանի ու Կապադովկիայի մէջ, Պոնտոսի ու Ասիայի մէջ,
10 Փռիգիայի և Պամփիւլիայի մէջ, Եգիպտոսի մէջ, և Կիւրենէի մօտ Լիբէացւոց կողմերուն
11 մէջ, նաև Հռոմայեցի պանդուխտներ՝ թէ Հրէաներ և թէ նորահաւատներ, Կրետացիներ և Արաբացիներ, կը լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը խօսին Աստուծոյ մեծա-
12 մեծ բաները. Կը սքանչանային ամէնքն ալ ու տարակուսած իրարու կ'ըսէին, Ի՞նչ պիտի
13 ըլլայ սա. Ոմանք ալ ծաղր ընելով կ'ըսէին թէ Անոնք նոր գինիով լեցուեր են։
14 Բայց Պետրոս ելաւ առաքեալներուն հետ միտքերը, ձայնը վերցուց ու խօսեցաւ անոնց, Ով Հրէայ մարդիկ և դուք ամէնքդ որ Երուսաղէմ կը բնակիք, սա ձեզի յայտնի ըլլայ,
15 ու ականջ դրէք իմ խօսքերուս. Քանզի չէ թէ ասոնք գինովցած են, ինչպէս որ դուք կը կարծէք, քանի որ ժ։ օրուան երրորդ ժամն
16 է. Հապա ասիկա ան է որ Յովէլ մարգարէին
17 ձեռքովը բսուեցաւ. Եւ պիտի ըլլայ որ վերջին օրերը, կ'ըսէ Աստուած, Իմ Հոգիս ամէն մարմնոյ վրայ պիտի թափեմ, ու ձեր որդիքը և ձեր աղջիկները պիտի մարգարէանան, ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն, և ձեր ծերերը երազներ պի-
18 տի տեսնեն. Եւ իմ ծառաներուս վրայ ու իմ աղախիններուս վրայ ալ ան օրերը իմ Հոգիս
19 պիտի թափեմ, և պիտի մարգարէանան. Ու վերը երկինքը հրաշքներ պիտի ցուցնեմ, ու վարը երկիրը՝ նշաններ, արիւն ու կրակ
20 և ծխի մառախուղ. Արեգը խաւարի պիտի դառնայ, և լուսինը՝ արիւնի, դեռ Տէրոջը մեծ ու երեւելի օրը չհասած. Եւ պիտի ըլլայ որ ամէն ով որ Տէրոջը անունը կանչէ՝ պիտի
22 փրկուի. Ով Իսրայէլացի մարդիկ, լսեցէք սա խօսքերը. Յիսուս Նազովրեցին՝ Աստուծմէ ձեզի ցուցուած մարդ մը հզօրութիւններով ու հրաշքներով և նշաններով, որ Աստուած անոր ձեռքովը ըրաւ ձեր մէջը, ինչպէս որ
23 դուք ալ գիտէք. Անիկա Աստուծոյ որոշած խորհրդովը և կանխագիտութեամբը մատնուած ըլլալով՝ առիք և անօրէններու ձեռ-
24 քով փայտի վրայ գամելով սպաննեցիք. Ուրն որ Աստուած յարուցի՝ մահուան ցաւերը քակելով, քանզի հնար չէր որ ինքը անկէ բռնուի։
25 Ինչու որ Դաւիթ անոր համար կ'ըսէ, Միշտ առնն Տէրը կը տեսնէի իմ առջեւս, քանզի
26 իմ աջ կողմն է, որ չսասանիմ. Անոր համար ուրախ եղաւ իմ սիրտս, ու իմ լեզուս ցնծաց, նաև իմ մարմինս ալ յուսով պիտի հանգստա-
27 նայ. Վասն զի իմ անձս դերեզմանին մէջը պիտի չթողուս, ու քու Սուրբիդ ալ ապականու-
28 թիւն տեսնել պիտի չտաս։ Կենաց ճամբաները ինծի ճանչցուցիր. քու երեսիդ ուրախու-
29 թիւնովը պիտի լեցնես։ Արդարեւ Եղբայրնե՛ր, արժան է համարձակ պըսպել ձեզի

ա ԳԼ. ԺԱ. 22։
բ ա Թագ. Ժգ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ իթ. 17։ Երեմ. Ժա. 20։ Ժե. 10։ ԳԼ. Ժե. 8։ Յայտ. բ. 23։
գ Հմր. 17։
դ ԳԼ. Ժե. 22։
ե Օր. Ժգ. 8։ ԳԼ. ի. 16։
զ ԳԼ. ա. 14։
է ԳԼ. գ. 31։
ը ԳԼ. ա. 5։
թ Մար. Ժգ. 17։ ԳԼ. Ժ. 46. Ժթ. 6։ ա Կար. Ժբ. 10, 28։ 30։ Ժգ. 1։ Ժգ. 2, ևս։
ժ ԳԼ. ա. 11։
ի ա Թես. ե. 7։
լ Ես. խգ. 5։ Եզեկ. Ժա. 19։ ԼԺ. 27։ Յովել. բ. 28, 29։ Ջար. Ժբ. 10։ Յամ. է. 38։
խ ԳԼ. Ժ. 45։
ծ ԳԼ. խա. 9։
կ ԳԼ. խա. 4, 9, 10։
հ ա կար. Ժբ. 10, 28։ Ժգ. 1, ևս։
ձ Յովել. բ. 30, 31։
ղ Մատ. խգ. 29։ Մար. Ժգ. 24։ Ղուկ. խա. 25։
ճ Հռոմ. Ժ. 15։
մ Յամ. գ. 2։ Ժգ. 10, 11։ ԳԼ. Ժ. 38։ Երբ. բ. 4։
յ Մատ. խգ. 24։ Ղուկ. իբ. 22։ խգ. 44։ ԳԼ. գ. 18։ գ. 28։
ն ԳԼ. է. 30։
շ Կամ անօրէն
ո Հմր. 32։ ԳԼ. գ. 15։ գ. 19։ Ժ. 40։ Ժգ. 30, 34։ Ժէ. 31։ Հռոմ. գ. 24։
չ Մատ. խգ. 24։
պ Ա Կոր. Զ. 14։ Ժէ. 15։ բ Կոր. գ. 14։ Գաղ. ա. 1։ Եփես. ա. 20։ Կող. բ. 12։ ա Թես. ա. 10։ Երբ. Ժգ. 20։ ա Պետ. ա. 21։
ջ Սաղ. Ժգ. 8։
ռ Կամ գԺամբին

[d]աւիթի նահապետին համար, թէ մեռաւ ու թաղուեցաւ, և անոր գերեզմանը մինչև աս
30 օրս մեր մէջն է։ Արդ որովհետև անիկա մար-
գարէ էր, և [e]գիտէր թէ Աստուած հաստատ
երդում ըրաւ իրեն, թէ իր երիկամանցը պը-
տուղէն մարմնով կոչնանէ Քրիստոսը պիտի
31 յարուցանէ որ իր աթոռը նստի, [f]ինքը կան-
խատեսութեամբ խօսեցաւ Քրիստոսի յարու-
թեանը համար, [g]թէ անոր անձը գերեզմանը
չթողուեցաւ, և անոր մարմինը ապականու-
32 թիւն չտեսաւ։ [h]Այս Յիսուսը Աստուած յա-
րուց, [i]որուն մենք ամէնքս ալ վկայ ենք։
33 Ուստի [k]Աստուծոյ աջ ձեռքովը բարձրանա-
լով, ու [l]Հոգւոյն Սրբոյ խոստումնը Հօրմէն
առնելով՝ [m]տարածեց ասիկա, որ դուք հիմա
34 կը տեսնէք և կը լսէք։ Ինչու որ Դաւիթ եր-
կինքը չելաւ, բայց ինքը կ'ըսէ, [n]Տէրը իմ
35 Տէրոջս ըսաւ, Նստէ իմ աջ կողմս, Մինչև
որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուան-
36 դան դնեմ։ Ուստի բոլոր Իսրայէլի տունը
ճշմարտապէս թող գիտնայ, որ [o]Աստուած
զանիկա Տէր ալ ըրաւ՝ Հնձեալ ալ, այն Յիսու-
սը որ դուք խաչեցիք։

37 Ու [p]որ լսեցին՝ [q]նեղուեցան սրտերուն մէջ ըսե-
ցին, և ըսին Պետրոսին ու միւս առաքեալ-
ներուն, Արդեօք եղբայրնե՛ր, ի՞նչ ընենք։
38 Եւ Պետրոս ըսաւ անոնց, [r]Ապաշխարեցէ՛ք,
ու ձեզմէ ամէն մէկը Յիսուս
Քրիստոսի անունովը մեղաց Թողութեան հա-
մար, և Հոգւոյն Սրբոյ պարգևը պիտի ըն-
39 դունէք։ Ինչու որ խոստումնը ձեզի է [s]ու
ձեր որդւոցը, [t]և ամէն հեռու եղողներուն՝
որոնք որ մեր Տէր Աստուածը պիտի կանչէ։
40 Եւ ուրիշ շատ խօսքերով վկայութիւն կու
տար, ու կը յորդորէր ըսելով, Ա՛ս խոր-
41 տրած ազգէն ինքզինքնիդ ապահովցէ՛ք։ Եւ
անոնք որ սրտանց ընդունեցին անոր խօսքերը՝
մկրտուեցան. ու այն օրը երեք հազար հոգի
42 չափ աւելցան։ [u]Եւ միշտ առաքելոց վարդա-
պետութեանը հաւատ էին, ու միաբանութեանը
և հաց կոտրելուն ու աղօթքներուն։
43 Եւ ամէն մարդու վրայ վախ [v]էկաւ. և
[w]առաքելոց ձեռքովը շատ հրաշքներ ու նըշ-
44 աններ կը գործուէին։ Ու բոլոր հաւատա-
ցեալները միասին էին, [x]և ամէն բաներնին
45 հասարակաց էր։ Ու տարածուած քնին և ունե-
ցած բաներնին կը ծախէին, [y]ու անոնց [z]գինը կը
բաժնէին ամէնուն, որուն որ բան մը պէտք

46 [a]ըլլար։ Եւ [b]ամէն օր միաբանութեամբ [c]տա-
ճարը երթալու հաւատ էին, [d]և տուներնին հաց
կը կոտրէին, ու կերակուրնին ի՛ուտէին ուրա-
47 խութեամբ և միամտութեամբ սրտի. Աստ-
ուած կ'օրհնէին, [e]ու բոլոր ժողովուրդին
առջևը չնորհք կը գտնէին. [f]և Տէրը օրէ օր
փրկուածները կ'աւելցնէր եկեղեցիին։

ԳԼ. Գ

1 Պետրոս կը քարոզէ բժշկուած կաղ առնելու եկող ժողովը-
դոց. 12 կը խոստանայ որ ան բժշկութիւնը չէ թէ իրեն կամ
Յովհաննէսին զօրութեամբը եղաւ, այլ Աստուծոյ և իր Որ-
դւոյն Յիսուսի ձեռքը, ու անոր անուանը հաւատքովը. 13
նաև կը յանդիմանէ զանոնք Յիսուսը խաչելնուն համար, 19
և կը յորդորէ զանոնք զղջալով ու հաւատքով Թողութիւն
ընդունելու իրենց մեղքերուն, և փրկուելու նոյն Յիսուսին
ձեռքովը։

1 Արդ Պետրոս ու Յովհաննէս [a]իններորդ ժա-
մու աղօթքին տաճարը մէկտեղ [b]տաճարը կ'ել-
2 լէին։ [c]Եւ իր մօրը որովայնէն կաղ [d]ծնած մարդ
մը կը բերուէր, որ զանիկա ամէն օր տաճարին
Գեղեցիկ կոչուած դրանը քով կը դնէին, [e]որ
տաճարը մտնողներէն ողորմութիւն խնդրէ։
3 Անիկա տեսնելով Պետրոսը և Յովհաննէսը որ
տաճարը մտնելու վրայ էին, կ'աղաչէր որ ո-
4 ղորմութիւն առնէ։ Իսկ Պետրոս Յովհաննէ-
սին հետ մէկտեղ անոր նայեցաւ ու ըսաւ.
5 Մեզի նայէ. Ան ալ դէպ'ի անոնց դարձաւ
6 ու կը յուսար անոնցմէ բան մը առնել։ Եւ
Պետրոս ըսաւ, Արծաթ ու ոսկի չունիմ, հա-
պա ինչ որ ունիմ՝ ան քեզի կու տամ. [f]Նա-
զովրեցի Յիսուս Քրիստոսին անունովը ելլէ
7 ու քալէ։ Եւ անոր աջ ձեռքէն բռնեց՝ վեր-
ցուց ջանիկա, ու իսկոյն անոր ոտքին թաթերը ու
8 կոճերը զօրացան։ [g]Եւ վեր ցատկելով կայնե-
ցաւ ու կը քալէր, և անոնց հետ տաճարը մը-
տաւ՝ քալելով ու ցատկելով և գՍտուած
9 օրհնելով։ [h]Ու բոլոր ժողովուրդը տեսաւ ա-
նիկա որ կը քալէր ու կ'օրհնէր գՍտուած.
10 Եւ կը ճանչնային թէ անիկա էր, [i]որ ողորմու-
թեան համար տաճարին Գեղեցիկ [k]դրանը
քով կը նստէր. և զարմանքով ու ապ-
շութեամբ լեցուեցան անոր եղած բանին հա-
մար։

11 Եւ քանի որ [l]անիկա Պետրոսին ու Յով-
հաննէսին յարեր էր, բոլոր ժողովուրդը զար-
մացած մէկտեղ վազեցին անոնց քովը ան
12 սրահը [m]որ Սողոմոնինը կ'ըսուէր։ Այս տեսնե-
լով Պետրոս՝ պատասխան տուաւ ժողովուրդին,

---

[a] գ Թագ. բ. 10։ ԳԼ. ԺԳ. 36։
[b] բ Թագ. ե. 12, 13։ Սալ. ձլը. 11։ Ղուկ. ա. 32, 69։ Հռոմ. ա. 3։ բ Տիմ. բ. 8։
[c] Սալ. ԺԶ. 10։ ԳԼ. ԺԳ. 35։
[d] Հմր. 24։
[e] ԳԼ. ա. 8։
[f] գ Թագ. բ. 10։ ԳԼ. ԺԳ. 36։
[g] բ Թագ. ե. 12, 13։ Սալ. ձլը. 11։ Ղուկ. ա. 32, 69։ Հռոմ. ա. 3։ բ Տիմ. բ. 8։
[h] Սալ. ԺԶ. 10։ ԳԼ. ԺԳ. 35։
[i] Հմր. 24։
[k] ԳԼ. ա. 8։
[l] ԳԼ. ե. 31։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. ժ. 12։
[m] Յովհ. ԺԲ. 26։ ԺԵ. 26։ ԺԶ. 7, 13։ ԳԼ. ա. 4։
[n] ԳԼ. ժ. 45։ Եփես. գ. 8։
[o] Սալ. ՃԺ. 1։ Մատթ. իբ. 44։ ա Կոր. ԺԵ. 25։ Եփես. ա. 20։ Եբր. ա. 13։
[p] ԳԼ. ե. 31։
[q] Ջոբ. ԺԲ. 10։
[r] Ղուկ. գ. 10։ ԳԼ. Բ. 6։ ԺԶ. 30։
[s] Յովհ. ԺԲ. 26։ ԺԶ. 7, 13։
[t] ԳԼ. ա. 4։
[u] ԳԼ. ժ. 45։ Եփես. գ. 8։
[v] Յովհ. Բ. 28։ ԳԼ. գ. 25։
[w] ԳԼ. ժ. 45։ ԺԱ. 15, 18։ ԺԶ. 26։ ԺԷ. 3, 8, 14։ Եբր. ա. 1։ Մատթ. ժ. 1։ Մարկ. ժզ. 17։ ԳԼ. գ. 33։ ե. 12։
[x] ԳԼ. գ. 32, 34։
[y] Եփես. ծը. 7։
[z] ԳԼ. ա. 14։
[a] Ղուկ. իգ. 53։ ԳԼ. ե. 42։
[b] ԳԼ. ի. 7։
[c] Ղուկ. բ. 52։ ԳԼ. գ. 33։ Հռոմ. ԺԶ. 18։
[d] ԳԼ. ե. 14։ ԺԱ. 24։
[e] Սալ. ծե. 17։
[f] ԳԼ. բ. 46։
[g] ԳԼ. ԺԶ. 7։
[h] Յովհ. Թ. 8։
[i] ԳԼ. գ. 10։
[k] Եփ. ե. 6։
[l] ԳԼ. գ. 16, 21։
[m] Յովհ. Թ. 8։
[n] Ոմանք ան բժըշկուած կաղը
[o] Յովհ. ԺԶ. 23։ ԳԼ. ե. 12։

Ով Իսրայէլացի մարդիկ, լինչո՞ զարմացեր էք ասոր վրայ, կամ լինչո՞ աչքերնիդ արուեստած մեզի կը նայիք, որպէս թէ մենք մեր զօրութեամբը կամ բարեպաշտութեամբը ա-
13 ստր քալել առած ըլլանք։ ᵇԱբրահամին ու Իսահակին և Յակոբին Աստուածը՝ մեր Հայրերուն Աստուածը ᵇփառաւորեց իր *Որդին Յիսուսը, զոր դուք մատնեցիք, և ուրացաք Պիղատոսին առջեւը՝ երբոր ինքը վճռե-
14 ուեց որ արձակի։ Բայց դուք ան ᵇՍուրբը և Արդարը ուրացաք, ու խնդրեցիք որ մար-
15 դասպան մարդ մը ձեզի շնորհուի. եւ կեանդ առաջնորդը սպաննեցիք, ᵇոր զանիկա Աստուած մեռելներէն յարուց, նորուն մենք
16 վկայ ենք. Եւ անոր անուանը հաւատքով՝ զանոր անունը հաստատեց ասիկա, զոր դուք կը տեսնէք ու գիտէք. և ան հաւատքը որ անով է՝ ասոնց առողջութիւնը ասոր տը-
17 ւաւ ձեր ամենուն առջեւը։ Եւ հիմա, եղբայրնե՛ր, ᵇգիտեմ որ չգիտնալով ըրիք, ինչ-
18 պէս ու ձեր իշխանները ալ։ ᵇԲայց Աստուած ինչ որ առաջուց *իր բոլոր մարգարէներուն բերնովը յայտներ էր Քրիստոսի չարչարուե-
19 լուն վրայով, այսպէս կատարեց։ Ուստի ապաշխարեցէ՛ք ու դարձի եկէ՛ք՝ որ մեղքերը-
20 նիդ ջնջուի. Որպէս զի սիրուհանգստեան ժամանակները գան Տիրոջէ երեսէն, և առաքուց †ձեզի քարոզուած՝ Յիսուս Քրիստոսը խրկէ.
21 ᵇՈր զանիկա պէտք է որ երկինքը ընդունի մինչեւ ան առներնները՝ ᵇոր ամէն բաներուն կատգադրուելն, ուրանց համար Աստուած սկիզբէն ի վեր իր սուրբ մարգարէներուն բերնովը
22 խօսած է։ ‡Մովսէս Հր Հայրերուն ըսաւ թէ՝ Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներէն ինծի պէս մարգարէ մը պիտի հանէ ձեզի. անոր
23 մտիկ ընէ՛ք՝ ամէն ինչ որ ձեզի խօսի։ Եւ պիտի ըլլայ թէ ամէն ով որ ան մարգարէին մտիկ չընէ, ժողովուրդին միջէն պիտի կոր-
24 սուի։ Ու բոլոր մարգարէները որ Սամուէլէն ի վեր խօսեցան՝ ասոնք օրերուն համար ալ
25 խնացուցին։ Դուք էք մարգարէներուն որդիքը և ան ուխտին, որ Աստուած մեր Հայրերուն հետ ըրաւ, ու ըսաւ Աբրահամին, ᵇԵւ քու սերունդովդ պիտի օրհնուին երկրի
26 բոլոր ազգերը։ Աստուած իր ‖Որդին յարուցանելով՝ առաջ ձեզի Վրկիչ զանիկա որ ձեզ օրհնէ, ᵇամէն մէկերնիդ ձեր չարութիւններէն դարձնելով։

ԳԼ. Գ

1 Հրէից իշխանները Պետրոսին քարոզութիւնը վրայ բարկանալով՝ կը բանտարկեն զանիկա Յովհաննէսին հետ։ 4 այսու ա-
մենայնիւ Աստուծոյ խօսքը լսողներէն հազարաւորը անձինք դարձի կու գան։ 5 Երբոր հրէից իշխանները գիտնալ կ՚ուզեն
ատենի կը հանեն, Պետրոս համարձակ կը հաստատէ թէ ան կաղը Յիսուսի անունովը բժշկուեցաւ, և թէ միայն նոյն Յի-
սուսին անունովը կրնանք փրկուիլ։ 13 բայց իշխանները տալով նկրկնելով կը պատուիրեն Պետրոսին ու Յովհաննէսին որ
ալ նոյն անունով չքարոզեն։ 23 ասոր վրայ եկեղեցւոյ անդամները աղօթքի կը պատրաստին։ 31 և Աստուած շարժելով անոնց գտնուած տեղը՝ միշտ թէ անոնց ա-
ղօթքը լսած է, ու կը հաստատէ եկեղեցին։ Սուրբ Հոգիին շնորհքը և միաբանական սէր պարգեւելով անոր։

1 Ու երբոր անոնք ժողովուրդին կը խօսէին, քահանաները ու տաճարին իշխանը և սա-
2 դուկեցիները անոնց վրայ հասան, ᵇԴժուա-
բելով որ անոնք ժողովուրդին կը սորվեցընէին, և Յիսուսի միջոցով մեռելներէն յարութիւն
3 առնելը կը քարոզէին. Ու ձեռք զարկին անոնց և բանտը դրին մինչեւ հետեւեալ
4 օրը, ինչու որ ալ իրիկուն էր։ Բայց ան խօսքը լսողներէն շատերը հաւատացին, ու մարդոց թիւը հինգ հազարի չափ եղաւ։
5 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը Իկտեղ ժողովեցան անոնց իշխանները և ծերերը ու դպ-
6 պիրները Երուսաղէմի մէջ, ᵇԵսաւ Անիա քահանայապետը ու Կայիափա և Յովհաննէս ու Աղէքսանդրոս և ան ամէնը որ քահանայա-
7 պետի ցեղէ էին. Եւ զանոնք մէջտեղը կայնեցուցած՝ կը հարցընէին, ᵇԻ՞նչ զօրութեամբ՝ նով կամ ի՞նչ անունով ըրիք դուք աս բանը։
8 ᵇԱնոնց Պետրոս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ ըսաւ անոնց, Ով ժողովուրդին իշխանները և
9 խրաքէլի ծերերը, թէ որ մենք այսօր ախտ մարդու մը եղած բարիքին համար կը քննուինք, թէ ինչ միջոցով անիկա բժշկուեցաւ,
10 Յայտնի ըլլայ ձեզի ամէնքնուդ ու բոլոր Իսրայէլի ժողովուրդին, ᵇոր Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ որն որ դուք խաչեցիք,
Եւ ᵇորն որ Աստուած մեռելներէն յարուց, ան-
11 անով անիկա ձեր առջեւը բժշկուած կեցեր
11 է։ ᵇԱնիկա է ան քարը ձեզմէ չինողներէդ
12 անարգուած, որ անկիւնի գլուխ եղաւ. ᵇԵւ ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ. ինչու որ անկէ ՚ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքի տակը մարդոց մէջ արուած, որ անով կարող
13 ըլլանք փրկուելու։ Իսկ անոնք Պետրոսին ու Յովհաննէսին համարձակութիւնը նայելով, ᵇև հասկընալով որ ապէտ ու առանց

‡ Ո՛նուն Քանզի Մովսէս
‖ Ո՛նուն Որդին Յիսուսը
* Մատ. Ժ. 5։ Ժէ. 24։ Ղուկ. իգ. 47։ Գլ. Ժգ. 32, 33, 46։
† Ես. Ոը. 1։
— Մատ. ա. 21։
= Մատ. իբ. 23։ Գլ. իգ. 8։
ᵇ Ղուկ. գ. 2։ Յովհ. Ժա. 49։ Ժը. 13։
ᵇ Եր. բ. 14։ Մատ. իա. 25։ Գլ. է. 27։
ᵇ Ղուկ. Ժը. 11, 12։
ᵇ Գլ. գ. 6, 16։
ᵇ Գլ. բ. 24։
ᵇ Մագ. Ձ՚ը. 22։ Ես. իը. 16։ Մատ. իա. 42։
ᵇ Մատ. ա. 21։ Գլ. Ժ. 43։ ա Տիմ. բ. 5, 6։
ᵇ Մատ. Ժա. 25։ ա Կոր. ա. 27։

ᵇ Գլ. է. 30։
ᵇ Յովհ. է. 39։ Ժբ. 16։ Ժէ. 1։
• Կ՚ենդանի
ᵇ Մատ. իէ. 2։
ᵇ Մատ. իէ. 20։ Մար. Ժէ. 11։ Ղուկ. իգ. 18, 20, 21։ Յովհ. Ժբ. 40։ Ժթ. 15։ Գլ. Ժգ. 28։
ᵇ Սագ. Ժգ. 10։ Մատ. ա. 24։ Ղուկ. ա. 35։ Գլ. բ. 27։ գ. 27։
Գլ. է. 52։ իբ. 14։
ᵇ Գլ. բ. 24։
ᵇ Գլ. բ. 32։
ᵇ Մատ. Թ. 22։ Գլ. գ. 10։ Ժգ. 8։
ᵇ Ղուկ. իգ. 34։ Յովհ. Ժգ. 3։ Գլ. Ժգ. 27։ ա Կոր. բ. 8։ ա Տիմ. ա. 15։
ᵇ Ղուկ. իգ. 44։ Գլ. իգ. 22։
Սագ. իբ։ Ես. Ծ. 6։ Ծգ. 5, Ես. Դան. Թ. 26։ ա Պետ. ա. 10, 11։
ᵇ Գլ. բ. 38։
ᵇ Ո՛նուն Ձեզի համար առաջնածնած
ᵇ Գլ. ա. 11։
ᵇ Մատ. Ժէ. 11։
ᵇ Ղուկ. ա. 70։

մասին մեզ պատմեին, մի պատմեցին, և մեր
14 ցրտի ու անձրեւի ճամբան էնտեղ մնացին։ Եւ ան
բարկացաւ մեծապէս Տէրոջ դէմ, ու ասաց.
Ահա ես ձեր եղբայրը Ահարոնը ձեզ կը միանայ,
ուրախ կ՚ըլլայ ձեզ տեսնելով, ու իր սրտին մէջ
կ՚ըսէ. Ես կ՚երթամ, որ իմ եղբայրներուս հետ
15 խօսեմ։ Եւ մենք իրեն հետ գացինք մինչեւ
Եգիպտոս, ու մեզ հետ եղան մեր հարսներն ու
մեր զաւակները, ու մենք հասանք Եգիպտոսի
երկիրը և մնացինք հոն երկար ժամանակ։ Եւ
16 Եգիպտացիները մեզ ու մեր հարսներուն հետ
վատութիւն ըրին, ու մեզ ստրկութեան մէջ
դրին։ Եւ մենք աղաղակեցինք Տէրոջ առաջ,
ու մեր հայրերուն Աստուածը մեր ձայնը լսեց,
և մեր նեղութիւնը տեսաւ, մեր աշխատանքն ու
17 մեր ճնշումը։ Եւ մեզ հանեց Եգիպտոսէն
զօրաւոր ձեռքով ու բարձր բազուկով, մեծ
սարսափով, նշաններով ու հրաշքներով։ Եւ
18 մեզ բերաւ այս տեղը, ու մեզ տուաւ այս երկիրը,
որ կաթ ու մեղր կը հոսի։ Եւ հիմա, ահա ես
բերի առաջին պտուղները այն հողին, որ դուն,
Տէր, տուիր ինծի։ Եւ դուն զանոնք պիտի դնես
19 Տէրոջ Աստուծոյդ առջեւ, ու պիտի երկրպագես
Տէրոջ Աստուծոյդ առջեւ։ Ուրախ պիտի ըլլաս
դուն և քու տունդ բոլոր այն բարիքներուն
համար, որ Տէրոջ Աստուածդ քեզի տուաւ, և
քու ազգիդ։ Դուն և Ղեւտացին ու ձեր մէջ
20 եղող օտարականը ուրախ պիտի ըլլաք։ Երբ
որ դուն մտնես այն երկիրը, որ Տէրոջ
Աստուածդ քեզի կու տայ, ինչպէս որ խոստացաւ
քու հայրերուդ, և այդ երկիրը ժառանգես ու
21 հոն բնակիս, չպիտի ուտես անկէ որեւէ
պղծութիւն ընող բան։ Անոնց աստուածներուն
պատկերները պիտի այրես կրակով։ Ոսկի կամ
արծաթ, որ անոնց վրայ է, մի ուզեր քու համար
և մի՛ առներ, որ անով չմեղանչես Տէրոջ
Աստուածիդ առջեւ, որովհետեւ այդ պղծութիւն
22 է Տէրոջ Աստուածիդ առջեւ։ Եւ մի՛ բերեր
պղծութիւն քու տանդ մէջ, որ դուն ալ նզովուած
ըլլաս անոր պէս, մի՛ ատեր զայն ամենայն
ատելութեամբ, և մի՛ գարհուրիր անկէ, որովհետեւ
նզովուած է։ Վեց օր պիտի գործես քու
գործերդ, բայց եօթներորդ օրը հանգիստ պիտի
ունենաս, որպէսզի հանգչի քու եզնիդ ու
էշիդ, և քու աղախնոջդ որդին ու օտարականը
24 հանգչի։ Ես չեմ ուզեր, որ ձեր հայրերուն
հետ ընեմ այն, ինչ որ ընելու եմ այս
ժողովուրդին հետ։ Ես ձեզ կը տանիմ այն
երկիրը, որ կաթ ու մեղր կը հոսի, ու ձեզ
կու տամ զայն իբրեւ ձեր ժառանգութիւնը։
25 Ես Տէրս եմ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Իսրայէլի
որդիներուն. Ահա դուք ձեր ականջները
կը բանաք, որ ես ձեզի խօսիմ, ու ձեր
սրտերը կը բանաք, որ ես ձեզի սորվեցնեմ
26 այն բաները, որ Տէրոջ Աստուածդ քեզի
կը պատուիրէ։ Ես այսօր կը վկայեմ երկինքն
ու երկիրը ձեր դէմ, որ ես ձեզի կեանքն ու
մահը, օրհնութիւնն ու անէծքը դրի։ Ուրեմն
ընտրէ կեանքը, որ դուն ալ ապրիս, դուն ու
քու սերունդդ, որ կարենաս սիրել Տէրոջ
Աստուածդ, որ անոր ձայնը լսես, և անոր
կպչիս, որովհետեւ ինքն է քու կեանքդ ու
քու օրերուդ երկարութիւնը, որ բնակիս այն
երկրին վրայ, որ Տէրը երդում ըրաւ քու
հայրերուդ՝ Աբրահամին, Իսահակին ու
Յակոբին, որ անոնց պիտի տայ զայն։

ԳԼ. Բ

1 Կոչեցաւ ու իր հին ժողովուրդը հրեշտակներուն հետ
մտաւ պահպանէն մը անցաւ։ 12 Աստուծոյ
բոլոր հրեշտակները իր շուրջը կանգնեցան։ 14 Ամենայն
ոք պիտի ներկայանայ Աստուծոյ դատաստանին։ 17 Բոլոր
ազգերը պիտի հաւաքուին իր գահին առջեւ։ 19 Ոչ
Աստուծոյ ուրացողները պիտի կարենան իր դէմ կենալ։
Տէրը պիտի ներկայանայ իր սրբերուն հետ։ 23 Ամենայն
ոք պիտի դատուի իր գործերուն համեմատ։ 24 Ամէն
մարդ պիտի տեսնէ Աստուծոյ փրկութիւնը։

1 Բայց մի՛ մոռնար դո Ընտիրս սուրբ ժողովուրդ իմ,
ինչպէս նաեւ մի՛ մոռնար դո Սիոնի սուրբ
լեռնակատարներ, որ ինծի խորհուրդ տուիր,
2 մի ձգեր զանոնք։ Եւ անոր դիմեցի խորհրդով, որ
ինծի ցոյց տայ, ո՞ւր կրնայի երթալ աս
3 բոլոր ազգերուն մէջ։ Եւ պատասխանեց ինծի
Տէրս, ինչո՞ւ կ՚ուզես գալ հոս, որ ես
ցոյց չտամ քեզի մեծ ու զարմանալի բաներ,
4 որ դուն չգիտցար մինչ այս օրս։ Որովհետեւ
ես գիտեմ, որ ամբարիշտ ես, ու ճակատդ
երկաթ է, ու ոտքերդ՝ պղինձ։ Ես գիտեմ
քու անունդ, որ ինչպէս հողմ ես, ու
ինչպէս ջրհեղեղ կ՚անցնիս երկրին վրայով,
ու ինչպէս ամպրոպ կ՚որոտաս ամբողջ
երկրին վրայ։ Ես գիտեմ քու անունդ, որ
ինչպէս հողմ ես, ու ինչպէս ջրհեղեղ կ՚անցնիս
երկրին վրայով, ու ինչպէս ամպրոպ կ՚որոտաս
ամբողջ երկրին վրայ։ Ես գիտեմ քու անունդ,
որ ինչպէս հողմ ես, ու ինչպէս ջրհեղեղ
կ՚անցնիս երկրին վրայով, ու ինչպէս ամպրոպ
կ՚որոտաս ամբողջ երկրին վրայ։ Ես գիտեմ
քու անունդ, որ ինչպէս հողմ ես, ու ինչպէս
ջրհեղեղ կ՚անցնիս երկրին վրայով, ու ինչպէս
ամպրոպ կ՚որոտաս ամբողջ երկրին վրայ։ Ես
գիտեմ քու անունդ, որ ինչպէս հողմ ես, ու
ինչպէս ջրհեղեղ կ՚անցնիս երկրին վրայով, ու
ինչպէս ամպրոպ կ՚որոտաս ամբողջ երկրին
վրայ։ Ես գիտեմ քու անունդ, որ ինչպէս
հողմ ես, ու ինչպէս ջրհեղեղ կ՚անցնիս
երկրին վրայով, ու ինչպէս ամպրոպ կ՚որոտաս
ամբողջ երկրին վրայ։ Ես գիտեմ քու անունդ,
որ ինչպէս հողմ ես, ու ինչպէս ջրհեղեղ

6 վրայ որ աս լսեցին։ Ու երիտասարդները
եկան ու [ա]պառնեցին անիկա, և դուրս հա-
7 նելով թաղեցին։ Ու երբոր երեք ժամու
չափ վրան անցաւ, անոր կնիկը չգիտնալով
8 ինչ որ եղեր էր՝ ներս մտաւ. Եւ Պետրոս ը-
սաւ անոր, Ըսէ ինծի, ագարակը այնչափ
[ը]ն[ա]ծ ծախեցիք. ան ալ ըսաւ, Այո, այնչափ։
9 Ու Պետրոս ըսաւ անոր, Ա[ս] ի՞նչ է որ դուք
միաբանեցաք Տ[ե]րոջը Հոգին փորձելու. ահա
քու էրիկդ թաղողներուն ոտքերը դրանը
10 քովն են, քեզ ալ դուրս պիտի հանեն։ [Ե]ւ
իսկոյն անոր ոտքերուն քովը ինկաւ ու հոգի
տուաւ. և երիտասարդները ներս մտնելով
անիկա մեռած գտան, ու հանելնին իր էր-
11 կանը քովը թաղեցին։ Եւ մեծ վախ մը ին-
կաւ բոլոր եկեղեցիին վրայ ու ամենուն վրայ
որ աս բաները լսեցին։

12 Եւ առաքեալներուն ձեռքովը շատ նշան-
ներ ու հրաշքներ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ.
և ամենը միաբանութեամբ Սողոմոնի սրա-
13 հին մէջն էին։ Եւ ուրիշներէն մէկը չէր հա-
մարձակեր անոնց յարելու, հապա ժողովուր-
14 դը կը մեծարէր անոնք։ Եւ Տիրոջը հաւատա-
ցողները ալ աւելի կը շատնային, բազմու-
15 թիւն էրիկ մարդոց ու կիներու. Անոնք
որ հիւանդները հրապարակները կը հանէին,
և պատգարակներով ու մահիճներով կը դը-
նէին, [ո]ր Պետրոսին անցնելու ատենը՝ գոնէ
16 անոր շուքը անոնց մէկուն վրայ հասնի։ Ու
շրջակայ քաղաքներուն բազմութիւնը Երու-
սաղէմ կը ժողվուէր, հիւանդներ և պիղծ
ոգիներէ նեղութիւն կրողներ բերելով, որոնք
ամէնն ալ կը բժշկուէին։

17 Պատ եղաւ քահանայապետը և բոլոր իր
հետը եղողները որոնք սադուկեցւոց աղան-
18 դէն էին՝ նախանձով լեցուած, [Ո]ւ առա-
քեալներուն ձեռք զարկին և հասարակաց
19 բանտը դրին զանոնք։ [Բ]այց Տիրոջը հրեշ-
տակը գիշերով բանտին դռները բացաւ, ու
20 դուրս հանելով զանոնք՝ ըսաւ, Գացէք և տա-
ճարին մէջը կայնելով ժողովուրդին խօսեցէք
21 [զ]աս կենաց բոլոր խօսքերը։ Ու երբոր [Լը]-
սեցին, տաճարը մտան առտուանց և կը սոր-
վեցընէին. իսկ [ք]ահանայապետը եկաւ ու
իր հետը եղողները՝ ու մէկտեղ կանչեցին ժո-
ղովքը ու իսրայէլի որդւոցը բոլոր ծերակու-
տը, և [տ]ղայ խրկեցին բանտը՝ որ զանոնք բե-
22 րեն։ Ու երբոր պահապանները գացին, զա-
նոնք բանտին մէջ չգտնելով՝ ետ դարձան,
23 պատմեցին, Եւ ըսին Թէ բանտը ամէն զգու-

[ե] Ցոմ. ժթ. 40։
[զ] Հմր. 3։ Մատ. գ. 7։
[է] Հմր. 5։
[ը] Հմր. 5։ ԳԼ. բ. 43։ ժթ. 17։
[թ] ԳԼ. բ. 43։ ժգ. 3։ ժթ. 11։ Հռոմ. ժէ. 19։ բ
Կոր. ժբ. 12։ Եբր. բ. 4։
[ժ] ԳԼ. գ. 11։ դ. 32։
[ի] Ցոմ. ի. 22։ ժբ. 42։ ժթ. 38։
[լ] ԳԼ. բ. 47։ գ. 21։
[խ] Մատ. ի. 21։ ժգ. 36։ ԳԼ. ժթ. 12։
[ծ] Մար. ժգ. 17, 18։ Ցոմ. ժգ. 12։
[կ] ԳԼ. գ. 1, 2, 6։
[հ] Դան. խա. 12։
[ձ] Ցոմ. ժ. 69։ ժէ. 3։ ա Ցոմ. ե. 11։
[ղ] ԳԼ. գ. 5, 6։
[ճ] Դան. իբ. 4։ ԳԼ. գ. 1։
[մ] Մատ. խա. 26։
[յ] ԳԼ. գ. 18։
[ն] Մատ. իգ. 35։ իե. 25։
[շ] ԳԼ. բ. 23, 36։ գ. 15։ ե. 52։
[ո] ԳԼ. գ. 19։
[չ] ԳԼ. գ. 13, 15։ իբ. 14։
[պ] ԳԼ. ժ. 39։ ժգ. 29։ Գաղ. գ. 13։ ա Պետ. բ. 24։
[ջ] ԳԼ. բ. 33, 36։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. բ. 10։ ժբ. 2։
[ռ] ԳԼ. գ. 15։
[ս] Մատ. ա. 21։
[վ] Դան. իգ. 47։ ԳԼ. գ. 26։ ժգ. 38։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14։
[տ] Ցոմ. ժէ. 26, 27։
[ր] ԳԼ. բ. 4։ ժ. 44։
[ց] ԳԼ. բ. 37։ ե. 34։
[ւ] ԳԼ. իբ. 3։

դ. 1։

գ. 1։

գ. 1։

գ

նանք, [f]ինչու որ եթէ սա խորհուրդը կամ
39 գործը մարդոցմէ է՝ պիտի քակուի. [g]Հապա
թէ որ Աստուծմէ է՝ չէք կրնար սուկա քա-
կել, [h]չըլլայ թէ Աստուծոյ դէմ մարտնչող ալ
40 գտնուիք: Եւ անոնք հաւանութիւնն տուին
անոր. [i]ու առաքեալները կանչելով՝ [k]ծեծե-
ցին, և պատուիրելով որ Յիսուսի ա-
41 նունովը չխօսին, արձակեցին զանոնք: Անոնք
ալ ժողովքին առջևէն գացին, [l]ուրախանա-
լով որ Յիսուսի անունը համար արժանի եղան
42 անարգուելու: Եւ ամէն օր [m]տաճարը ու
տուներուն մէջ [n]չէին դադարեր սորվեցնե-
լէն ու Յիսուս Քրիստոսը քարոզելէն:

ԳԼ. Զ

1 Աշակերտները ուզելով որ ազգաբանութեան կերպակուրին հոգ տարուի, նաև փոյթ ունենալով որ իրենք Աստուծոյ խօսքը հոգին կերպակուրը մատակարարեն, 3 ապրուստագործութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօթը ընտրուած մարդոց, 5 որոնց մէկն էր Ստեփաննոս՝ հաւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն, 12 ո-
րուն հետ վիճաբանողները չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բըռ-
նեն զանիկա, 13 և զրպարտութեամբ կ'ամբաստանեն իբրև հայհոյիչ օրինաց և տաճարին:

1 [a]Եւ ան օրերը աշակերտները որ չատցան,
[b]*Հելլենացելոց կողմէն տրտունջ մը եղաւ
Եբրայեցւոց դէմ, [c]ինչու որ իրենց որբևարու-
ները [d]ամէն օրուան պաշտօնէութեան մատակա-
2 րարութեան մէջ անտես կ'ըլլային: Եւ տա-
սներկուքը կանչեցին աշակերտներուն բազ-
մութիւնը ու ըսին, [e]Մեզի չվայլեր Աստուծոյ
խօսքը ձգել ու սեղաններու ծառայութիւն
3 ընել: Ուստի, եղբայրներ, [f]ձեզմէ եօթը հո-
գի ընտրեցէք՝ [g]բուն վկայուած, Հոգւով Սրբով
և իմաստութիւնով լեցուն, որ զանոնք աս
4 գործիս վրայ դնենք. [h]Եւ մենք աղօթքի ու
5 Աստուծոյ խօսքին պաշտօնին պարապինք: Եւ
ան խօսքը բոլոր բազմութեան առջևը հաճոյ
եղաւ. ու ընտրեցին Ստեփաննոսը՝ [i]հա-
ւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն մարդ մը,
[k]ու փիլիպպոսը, և Պրոքորոսը, ու Նիկանո-
րը, և Տիմոնը, ու Պարմենան և [l]Նիկո-
6 ղայոս նորահաւատ Անտիոքացին: Ասոնք
առաքեալներուն առջևը կայնեցուցին. [m]ա-
նոնք ալ աղօթք ընելով՝ [n]ձեռք դրին ա-
7 նոնց վրայ դրին: Եւ [o]Աստուծոյ խօսքը կ'ա-
ճէր, ու աշակերտներուն թիւը խիստ կը չատ-
նար Երուսաղէմի մէջ. [p]և քահանաներէն մեծ
բազմութիւն հաւատքին կը հնազանդէին:
8 Եւ Ստեփաննոս՝ որ †հաւատքով ու զօրու-
թիւնով լցուած մարդ մը էր, մեծ հրաշքներ

9 և նշաններ կ'ընէր ժողովուրդին մէջ: Բայց
ոմանք ան ժողովարանէն՝ որ Ազատացելոց և
Կիւրենացւոց ու Ալեքսանդրացւոց ժողովարան
կ'ըսուէր, և ոմանք որ Կիլիկիայէն ու Ասիայէն
էին՝ ելան ու Ստեփաննոսին հետ վիճաբանու-
10 թիւն կ'ընէին. [q]Եւ չէին կրնար դէմ դնել
ան իմաստութեանը ու Հոգիին՝ որով կը խօ-
11 սէր: [r]Անոնք հրապուրեցին քանի մը մար-
դիկ, որ ըսեն թէ Մենք լսեցինք որ սուկա
հայհոյական խօսքեր կը խօսի Մովսէսին ու
12 Աստուծոյ դէմ: Եւ դրդռեցին ժողովուրդը
ու ծերերը և գաղրները, ու վրան հասնելով
13 զինքը բռնեցին ու առեանը տարին: Եւ սուտ
վկաներ կայնեցուցին, որոնք կ'ըսէին, Այս
մարդը չդադարիր հայհոյական բաներ խօսե-
14 լէն սուրբ տեղիս և օրէնքին դէմ. [s]Քանզի
լսեցինք սուկ որ կ'ըսէր թէ Այս Նազովրեցի
Յիսուսը [t]պիտի քակէ աս տեղը, ու պիտի փո-
խէ Մովսէսին մեզի աւանդած սովորութիւնը-
15 ները: Եւ առեանը նստողներուն ամէնը երը-
որ անոր նայեցան, անոր երեսը հրեշտակի
երեսի պէս տեսան:

ԳԼ. Է

1 Ստեփաննոս իրեն գէմ եղած ամբաստանութեանը պատասխան տալով, 2 կը ցուցընէ թէ ինչպէս Աստուած ընտրեր էր իրենց հայրերը, 37 և թէ Մովսէս վկայութիւն ըրած էր Քրիստոսի համար. 51 կը յանդիմանէ Հրէաները որ ապստամբ գտնուելով Աստուծոյ դէմ՝ սպաննեցին զՔրիստոս, ան Արդարը ո-
րուն համար մարգարէները կանխաձայներ էին թէ աշխարհ պիտի գայ: 54 Ասոր վրայ Հրեայք կը քարկոծեն Ստեփան-
նոսը, որ իր հոգին Յիսուսի յանձնելով՝ խնամարհութեամբ աղօթք կ'ընէ անոնց համար:

1 [a]Անատոնը քահանայապետը ըսաւ, Իրա-
2 ցընէ սա բաները ատա՞նկ են: Եւ անիկա
ըսաւ, [b]Արդիւնք եղբայրներ ու հայրեր, մը-
տիկ ըրէք. փառաց Աստուածը մեր հօրը Ա-
բրահամին երևցաւ, քանի որ Միջագետքի մէջ
էր, դեռ խառանի մէջ չբնակած, և ըսաւ
3 անոր, [c]Ելիր քու երկրէդ և քու ազգականե-
ներէդ, ու եկուր ան երկիրը որ ես քեզի
4 պիտի ցուցընեմ: Անատոնը [d]քաղդէացւոց
երկրէն ելլելով՝ խառանի մէջ բնակեցաւ. և
անոր հօրը մեռնելէն ետև անկէ փոխադրեց
զանիկա աս երկիրը, ուր որ դուք հիմա կը
5 բնակիք: Եւ ասոր մէջ անոր ժառանգութիւն
չտուաւ, ոչ ալ ոտքի քայլ մը տեղ, [e]բայց
խոստացաւ որ ասիկա իրեն տայ իբրև կա-
լուածք, և իրմէ ետև իր սերունդին, երբ-
6 որ դեռ ինքը որդի չունէր: Եւ Աստուած

* Առակ. խա. 30: Եսա. ը. 10: Մատ. ժե. 13:
ո Ղուկ. խա. 15: ա Կոր. ա. 25:
ֆ ԳԼ. է. 51: թ. 5: խգ. 9:
ա ԳԼ. գ. 18:
բ Մատ. ժ. 17: խգ. 34: Մար. ժգ. 9:
գ Մատ. է. 12: Հռոմ. ե. 3: բ Կոր. ժբ. 10: Փիլ. ա. 29: Եբր. ժ. 34: Յակ. ա. 2: ա Պետ. դ. 13, 16:
դ ԳԼ. բ. 46:
ե ԳԼ. գ. 20, 29:
—
զ ԳԼ. բ. 41: գ. 4: է. 14: Հմր. 7:
է ԳԼ. թ. 29:
* իմ՝ Հելլենախօս Հրէից
ը ԳԼ. գ. 35:
թ ԳԼ. ժբ. 17:
ժ Եւ. ժբ. 17:
ի բ Օր. ա. 13: ԳԼ. ա. 21: ժգ. 2: ա Տիմ. գ. 7:
լ ԳԼ. բ. 42:
խ ԳԼ. ժա. 24:
ծ ԳԼ. ը. 5, 26: խա. 8:
կ Յայտ. բ. 6, 15:
հ ԳԼ. ա. 24:
ձ ԳԼ. բ. 17: թ. 17: ժգ. 3: ա Տիմ. գ. 14: ե. 22: բ Տիմ. ա. 6:
ղ ԳԼ. ժբ. 24: ժթ. 20: Կող. ա. 6:
մ Յայտ. ժբ. 42:
† Յոհն. Հնոց Հրէ.
յ Ղուկ. խա. 15: ԳԼ. ե. 39: Տես Եւ. գ. 12: Ես. ծգ. 17:
ն գ Թագ. խա. 10, 13: Մատ. խգ. 59, 60:
շ ԳԼ. խե. 8:
ո Գան. թ. 26:
—
պ ԳԼ. խբ. 1:
չ Ծն. ժբ. 1:
ռ Ծն. ժա. 31: ժբ. 4, 5:
ս Ծն. ժբ. 7: ժգ. 15: ժե. 5, 18: ժէ. 8: խգ. 3:

այսպէս խօսեցաւ, Եթէ անոր ներումնդը օտար երկրի մէջ պանդուխտ պիտի ըլլայ, ու պիտի
ծառայեցնեն անիկա՝ և չարչարեն չորս հա-
7 րիւր տարի։ Եւ ան ազգը՝ որուն պիտի ծա-
ռայեն, ես պիտի դատեմ, ըսաւ Աստուած,
և անկէ հետև պիտի ելլեն՝ու ան տեղը պիս
8 պաշտեն։ Եւ անոր թլփատութեան ուխտը
տուաւ, ու Աբրահամ Իսահակը ծնաւ,
և թլփատեց զանիկա ութերորդ օրը. Իսա-
հակ ալ Յակոբը ընդ, Յակոբ ալ՝ տասներ-
9 կու նահապետները։ Եւ նահապետները Յով-
սեփին վրայ նախանձելով՝ եգիպտոս ծախե-
ցին. Բայց Աստուած անոր հետն
10 էր, Ու փրկեց զանիկա իր ամէն նեղութիւն-
ներէն, Ետ անոր շնորհք ու իմաստութիւն
տուաւ եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին առ-
ջեւը. ան ալ զանիկա իշխան դրաւ եգիպտա-
11 սի ու իր բոլոր տաներ վրայ։ Ու եգիպտոսի
և քանաան բոլոր երկրին վրայ սով մը եկաւ՝
ու մեծ նեղութիւն, և մեր Հայրերը ուտե-
12 լիք չէին գտներ։ Եւ Յակոբ երբոր լսեց
թէ եգիպտոսի մէջ ցորեն կը գտնուի, առջի
13 անգամին մեր Հայրերը խրկեց։ Եւ երկրորդ
անգամին Յովսէփ իր եղբայրներուն ճանչ-
ցուց ինքզինքը. ու Յովսեփին ազգը փարա-
14 ւոնին յայտնի եղաւ։ Եւ Յակոբ խրկեց՝
ու կանչեց իր Հայրը Յակոբը՝ու բոլոր ազ-
15 գատոհմը, եօթանասունհինգ հոգի։ Եւ
Յակոբ եգիպտոս իջաւ, ու մեռաւ ինքը ու
16 մեր Հայրերը. Եւ Սիւքեմ տարուելով՝ դան
դերեզմանին մէջը դրուեցան, որն որ Աբ-
րահամ արծաթի գնով ծախու առեր էր
17 Սիւքեմի հօրը Եմմորի որդիներէն։ Ու երբոր
մօտեցաւ խոստմունքին ատենը, որ Աստուած
երդումով խոստացեր էր Աբրահամին, ժո-
ղովուրդը աճեցաւ ու շատցաւ եգիպտոսի
18 մէջ, Մինչև որ ուրիշ թագաւոր մը եկաւ՝ որ
19 Յովսեփը չէր ճանչնար։ Անիկա հնարք բա-
նեցուց մեր ազգին դէմ ու չարչարեց մեր
Հայրերը, մինչև անգամ՝անոնց տղաքը դուրս
20 ձգել ողջ որ չապրին։ Ան ժամանակը Մով-
սէս ալ ծնաւ, ու Աստուծոյ առջեւը գեղե-
ցիկ էր, որ իր հօրը տունը մեծցաւ երեք
21 ամիս։ Ու երբոր անիկա դուրս ձգուեցաւ,
փարաւոնին աղջիկը զանիկա վերցուց, և ի-
22 րեն իրրեւ որդի մեծցուց։ Ու Մովսէս եգիպ-
տացւոց բոլոր իմաստութիւնովը վարժուե-
ցաւ, ու զօրաւոր էր իր խօսքերովը ու գործ-
23 քերովը։ Երբոր քառասուն տարեկան
եղաւ, իր սիրտը բնակաւ իր եղբայրներուն՝
24 իսրայէլի որդւոցը այցելութիւն ընել։ Ու
իրենցմէ մէկը հարստահարուած տեսնե-
լով պաշտպանեց, և զրկուածին վրէժը ա-
25 ռաւ՝ ան եգիպտացին սպաննելով։ Կը կար-
ծէր թէ իր եղբայրները պիտի իմանային որ
Աստուած իր ձեռքովը անոնց ազատութիւն
26 պիտի տար, բայց անոնք չհմացան։ Ու հե-
տեւեալ օրը անոնց դիմացը ելաւ՝ երբոր կը
կռուէին, և խաղաղութիւն ընելու սիրեց
27 զանոնք՝ ըսելով, Արդիւկ, դուք եղբայրներ
հք, ինչո՞ւ միկդիկ կը զրկեք։ Բայց ան որ
ընկերը կը զրկէր՝ մերժեց զանիկա՝ ու ըսաւ,
Ո՞վ քեզ մեր վրայ իշխան ու դատաւոր դրաւ.
28 Ջին՝ զ սպաննել կ'ուզես, ինչպէս որ երէկ
29 եգիպտացին սպաննեցիր։ Եւ Մովսէս ա-
խօսքին վրայ փախաւ, ու Մադիամու երկրին
մէջ պանդուխտ եղաւ, ուր որ երկու որդի
30 ծնաւ։ Եւ քառասուն տարի անցնելէն ետև՝
Սինայ լեռանը անապատին մէջ Տէրոջը հրեշ-
տակը երեւցաւ անոր մորենիի կրակի բոցով։
31 Մովսէս ալ երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ ան տե-
սիլքին վրայ, ու երբոր մօտեցաւ զննելու՝
32 Տէրոջը ձայնը եկաւ անոր ըսելով, Ես եմ
քու Հայրերուդ Աստուածը, Աբրահամին Աս-
տուածը, ու Իսահակին Աստուածը, և Յա-
կոբին Աստուածը. Մովսէս ալ չերեւիլ դող-
33 ցաւ ամբողջ, ու համարձակեր չնայելու։ Եւ Տէրը
ըսաւ անոր, Քակերուդ կօշիկները հանէ,
ինչու որ ան տեղը որ դուն կայներ հս՝ սուրբ
34 երկիր է։ Իջնալ եգիպտոսի մէջ եղող ժո-
ղովուրդիս չարչարանքը տեսայ, ու լսեցի
անոնց հառաչանքը, և ջոյց տանիք ազա-
տելու. և հիմա եկաւ քեզ եգիպտոս խրր-
35 կեմ։ Ան Մովսէսը որ ուրացան ու ՚ըսին,
Ո՞վ քեզ իշխան ու դատաւոր դրաւ, Ա-
ստուած զանիկա իշխան և փրկիչ խրկեց՝ան
հրեշտակին ձեռքովը՝ որ մորենիին մէջ անոր
36 երեւցաւ։ Ան Անիկա հանեց զանոնք՝ հրաշքներ
ու նշաններ ընելով եգիպտոսի երկրին ու
կարմիր ծովուն մէջ՝ և անապատին մէջ քա-
37 ռասուն տարի։ Ան Մովսէսն է որ ըսաւ Իս-
րայէլի որդւոցը, Ձեր Տէր Աստուածը ձեր
եղբայրներէն ինձի պէս մարգարէ մը պիտի
38 հանէ ձեզի, Անոր մտիկ ընէք։ Անիկա ան
է որ անապատը ժողովքին մէջն էր՝ Սինայ
լեռան վրայ իրեն խօսող հրեշտակին հետ

Ե Ծն. ժէ. 13, 16։
Ը ԵԼ. ժբ. 40։ Գաղ. գ. 17։
Թ ԵԼ. գ. 12։
Ժ Ծն. ժէ. 9, 10, 11։
ԺԱ Ծն. իե. 2, 3, 4։
ԺԲ Ծն. իե. 26։
ԺԳ Ծն. իթ. 31, Ես. Լ. 5, Եր. Լե. 18, 23։
ԺԴ Ծն. ժէ. 13, 16։
ԺԵ Ծն. Լե. 4, 11, 28։ Սաղ. ՃԺ. 17։
ԺԶ Ծն. Լթ. 2, 21, 23։
ԺԷ Ծն. խա. 37։ Ել. 6։
ԺԸ Ծն. խա. 54։
ԺԹ Ծն. խբ. 1։
Ի Ծն. խե. 4, 16։
ԻԱ Ծն. խե. 9, 27։
ԻԲ Ծն. խգ. 27։ Բ Օր. ժ. 22։
ԻԳ Ծն. խգ. 5։
ԻԴ Ծն. խթ. 33։ ԵԼ. ա. 6։
ԻԵ ԵԼ. ժգ. 19։ Յես. խգ. 32։
ԻԶ Ծն. խգ. 16։ Լե. 19։
ԻԷ Ծն. ժե. 13։ Ելմ. 6։
ԻԸ ԵԼ. ա. 7, 8, 9։ Սաղ. ՃԺ. 24, 25։
ԻԹ ԵԼ. ա. 22։
Լ ԵԼ. բ. 2։
ԼԱ Երբ. ժա. 23։
ԼԲ Իշ. բ. 3—10։
ԼԳ Գատ. խգ. 19։
ԼԴ ԵԼ. բ. 11, 12։
ԼԵ ԵԼ. բ. 13։
ԼԶ Տես Գատ. ժբ. 14։ ԳԼ. գ. 7։
ԼԷ ԵԼ. բ. 15, 22։ գ. 20։ ժբ. 3, 4։
ԼԸ ԵԼ. գ. 2։
ԼԹ Ա ա ա. իբ. 32։ Երբ. ժա. 16։
Մ ԵԼ. գ. 5։ Յես. Լ. 15։
ՄԱ ԵԼ. գ. 7։
ՄԲ ԵԼ. ժգ. 19։ Թուա. ի. 16։
ՄԳ ԵԼ. ժբ. 41։ Լգ. 1։
ՄԴ ԵԼ. է. ը. թ. ժ. ժա. և ժգ։ Սաղ. ՃԺ. 27։
ՄԵ ԵԼ. ժգ. 21, 27, 28, 29։
ՄԶ ԵԼ. ժգ. 1, 35։
ՄԷ Բ Օր. ժբ. 15, 18։ ԳԼ. գ. 22։
ՄԸ Ա ա ա. ժէ. 5։
ՄԹ ԵԼ. ժԳ. 3, 17։
Ն Ես. կգ. 9։ Գաղ. գ. 19։ Երբ. բ. 2։

ու մեր Հայրերուն հետ, ᵇ որ կենդանի ᵇ պատ-
39 գամներ առաւ մեզի տալու. Որուն մեր Հայ-
րերը չուզեցին հնազանդ ըլլալ, հապա մեր-
ժեցին և իրենց սրտերովը Եգիպտոս դար-
40 ձան: ᵇ Եւ ըսին Ահարոնին, Մեզի աստուած-
ներ չինէ՝ որ մեր առջևէն երթան. քանզի
ան Մովսէսը որ մեզ Եգիպտոսէ երկրէն հա-
41 նեց, չենք գիտեր թէ ինչ եղաւ անոր: ᵇ Եւ
ան օրերը որթ մը չինեցին, ու կուռքին զոհ
մատուցին, և իրենց ձեռացը գործքերովը
42 կը զուարճանային: ᵇ Աստուած ալ էբ- դար-
ձոց, ու թողուց զանոնք որ ᵇ երկինքի զօրքը
պաշտեն. ինչպէս որ գրուած է մարգարէից
գրքին մէջ, ᵇ Միթէ անապատին մէջ քառա-
սուն տարի զոհեր ու պատարագներ մատու-
43 ցիք տունը. Եւ Մողոքին
վրանը առիք ու ձեր Հռեմփա աստուծոյն
աստղը, ան պատկերները որ չինեցիք՝ անոնց
երկրպագութիւն ընելու. ես ալ ձեզ Բաբիլո-
44 նէն անդին պիտի փոխադրեմ: Վկայութեան
խորանը անապատին մէջ մեր Հայրերուն հետ
էր, ինչպէս որ Մովսէսին հետ խօսողը հրա-
ման ըրաւ՝ ᵇ որ տեսած օրինակին պէս չինէ
45 զանիկա. ᵇ Որ մեր Հայրերն ալ յաջորդաբար
առնելով՝ Յեսուին հետ բերին զանիկա ան
ազգերուն կալուածքը, ᵇ որոնք Աստուած
վռնտեց մեր Հայրերուն առջևէն մինչև Դա-
46 ւիթին օրերը, ᵇ Որ Աստուծոյ առջևը չնորհք
գտաւ, ᵇ և ուզեց որ Յակոբին Աստուծոյն
47 բնակարան մը գտնէ: ᵇ Ու Սողոմոն անոր տուն
48 մը չինեց: ᵇ Սակայն Բարձրեալը ձեռքով չի-
նուած տաճարներու մէջ չբնակիր, ինչպէս
49 որ մարգարէն կ'ըսէ, ᵇ Երկինքը իմ աթոռս
է, ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուանդանն
է. ո՞րպիսի տուն պիտի չինէք ինծի, կ'ըսէ
Տէրը, կամ ի՞նչ պիտի ըլլայ իմ հանգըս-
50 տութեանս տեղը. Չէ՞ որ ասոնք ամէնը իմ
51 ձեռքս չիներ է: ᵇ Ով խստապարանոցներ ու
ᵇ սրտով և ականջով չթլփատուածներ, դուք
ամէն առեն Հոգւոյն Սրբոյ հակառակ կը կե-
նաք, ինչպէս ձեր Հայրերը՝ անանկ ալ դուք:
52 ᵇ Մարգարէներէն ո՞րը չհալածեցին ձեր Հայ-
րերը, ու սպաննեցին զանոնք որ առաջուց
պատմեցին ան ᵇ Արդարին գալուն համար,
որ դուք հիմա անոր մատնիչները և սպան-
53 նողները եղաք. ᵇ Դուք որ օրէնքը առիք հրե-
շտակներուն մատակարարութեամբը՝ ու չպա-
հեցիք:
54 ᵇ Եւ անոնք ասոնք բանները լսելով՝ սրտերնուն
մէջ կը կատղէին ու ակռաներնին անոր վրայ
55 կը կրճտէին: Բայց անիկա ᵇ Հոգւով Սրբով
լեցուած՝ երկինքը նայեցաւ և տեսաւ Աս-
տուծոյ փառքը, ու Յիսուսն ալ որ Աստու-
ծոյ աջ կողմը կայներ էր, և ըսաւ, ᵇ Ահա կը
տեսնեմ երկինքը բացուած, ᵇ ու Որդին մար-
56 դոյ՝ Աստուծոյ աջ կողմը կայնած: Իսկ անոնք
մեծաձայն աղաղակելով՝ ականջներնին դո-
ցեցին, և ամէնը մէկէն վազեցին անոր վրայ.
57 ᵇ Ու քաղաքէն դուրս հանելով՝ ᵇ կը քարկո-
ծէին ըսելով. և ᵇ վկաները իրենց հանդերձ-
ները պահ կը դնէին երիտասարդ մը ոտքե-
58 րուն քովը, որ Սօղոս կ'ըսուէր: Եւ կը քար-
կոծէին Ստեփաննոսը, ᵇ որ աղօթք կ'ընէր ու
կ'ըսէր, Տէր Յիսուս, ᵇ ընդունէ իմ Հոգիս:
59 Ու ᵇ ծնկան վրայ դալով բարձրաձայն աղա-
ղակեց, ᵇ Տէր, աս մեղքը մի սեպեր ասոնց.
և ասը ըսելով ննջեց: ᵇ Սօղոս ալ համակից էր
անոր սպաննուելուն:

ԳԼ. Ը

1 Եւ ան օրը մեծ հալածում եղաւ Երուսաղե-
մի մէջ եղող եկեղեցիին վրայ, ᵇ և առաքեալ-
ներէն զատ ամէնն ալ ցիրուցան եղան Հրէ-
աստանի ու Սամարիայի երկիրներուն մէջ:
2 Եւ աստուածավախ մարդիկ Ստեփաննոսը վեր-
3 ցուցին, ᵇ ու անոր վրայ մեծ ողբ ըրին: Բայց
Սօղոս ᵇ եկեղեցիին չատ վնաս կուտար, տու-
ները կը մտնէր, երիկ ու կնիկ մարդիկը կը
քաշէր՝ բանտը դնել կուտար:
4 ᵇ Եւ ան ցիրուցան եղածները կը պտրաէին
5 ու խօսքը կը քարոզէին: ᵇ Փիլիպպոս ալ Սա-
մարիայի մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը

ᵃ Եբր. խա. 1 ᵇ Օր. ե. 27, 31 ᵇ ԼԳ. 4 ᵇ Յաք. ա. 17 ᵇ Հռոմ. գ. 2 ᵇ Եբ. բ. 1 ᵇ Բ Օր. Թ. 16 ᵇ Սաղ. ԽԶ. 19 ᵇ Սաղ. ձա. 12 ᵇ Ելկ. ի. 25, 39 ᵇ Հռոմ. ա. 24 ᵇ Թագ. բ. 10 ᵇ Բ Օր. գ. 19 ᵇ ԺԷ. 3 ᵇ Գ Թագ. ԺԷ. 16 ᵇ Ես. յ. 3 ᵇ Երեմ. ԺԹ. 13 ᵇ Ամաս. ե. 25, 26 ᵇ Եբ. իե. 40 ᵇ Ել. 30 ᵇ Եբր. բ. 5 ᵇ Յես. գ. 14 ᵇ Ննէմ. ԹԴ. 24 ᵇ Սաղ. խգ. 2 ᵇ Հբ. 55 ᵇ Գ Ես. ԺԶ. 19 ᵇ ա Թագ. ԺԶ. 1 ᵇ Թագ. է. 1 ᵇ Սաղ. ՃԹ. 19 ᵇ Գ Թագ. ԺԷ. 17 ᵇ ա Մն. իբ. 7 ᵇ Սաղ. ՃԽ. 4, 5 ᵇ Գ Թագ. գ. 1 ᵇ Ը. 20 ᵇ ա Մն. ԺԵ. 12 ᵇ Բ Մն. գ. 1 ᵇ Գ Թագ. Ը. 27 ᵇ Բ Մն. բ. 6 ᵇ Ը. 18 ᵇ Գ Ես. ԺԵ. 24 ᵇ Ես. կգ. 1, 2 ᵇ Մատ. է. 34, 35 ᵇ իգ. 22 ᵇ Եբ. լբ. 9 ᵇ ԼԳ. 3 ᵇ Ես. խբ. 4 ᵇ Գբ. Ժ. 41 ᵇ Բ Օր. Ժ. 16 ᵇ Երեմ. գ. 4 ᵇ Ը. 10 ᵇ ԹԲ. 26 ᵇ Եզեկ. խգ. 9 ᵇ Բ Մն. ԼԶ. 16 ᵇ Մատ. խա. 35 ᵇ իգ. 34, 37 ᵇ ա Թես. բ. 15 ᵇ Գբ. գ. 14 ᵇ Եբ. ի. 1 ᵇ Գաղ. գ. 19 ᵇ Եբր. բ. 2 ᵇ Գբ. է. 33 ᵇ Գբ. Ը. 5 ᵇ Եբ. լբ. 9 ᵇ ԼԳ. 3 ᵇ Ես. խբ. 4 ᵇ Գբ. Ժ. 41 ᵇ Բ Օր. Ժ. 16 ᵇ Դան. է. 13 ᵇ գ Թագ. խա. 13 ᵇ Դատ. գ. 29 ᵇ Եբր. Ժգ. 12 ᵇ Գբ. իգ. 16 ᵇ Բ Օր. Ժգ. 9, 10 ᵇ Ժէ. 7 ᵇ Հմր. 59 ᵇ Գբ. իբ. 20 ᵇ Գբ. Թ. 14 ᵇ Սաղ. ԼԱ. 5 ᵇ Դատ. իգ. 46 ᵇ Գբ. Թ. 40 ᵇ ի. 36 ᵇ խա. 5 ᵇ Մատ. է. 44 ᵇ Դատ. Ը. 28 ᵇ իգ. 34 ᵇ Հմր. 57 ᵇ Գբ. իբ. 20 ᵇ Գբ. Ժա. 19 ᵇ Ծն. իգ. 2 ᵇ Ծ. 10 ᵇ բ Թագ. գ. 31 ᵇ Գբ. է. 57 ᵇ ԹԴ. 1, 13, 21 ᵇ իբ. 4 ᵇ իգ. 10, 11 ᵇ ա Կոր. Ժէ. 2 ᵇ Գաղ. ա. 13 ᵇ Փիլ. գ. 6 ᵇ ա Տիմ. ա. 13 ᵇ Մատ. Ժ. 23 ᵇ Գբ. Ժա. 19 ᵇ Գբ. Ը. 5

1 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ'ըլլայ որ Սամարիայի մէջ եւ
կէսդէպ մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռքը, որ քարո-
զեց, հրաշքներ ըրաւ և շատերը մկրտեց, որոնց մէջն էր Սի-
մոն մոգը: 14 Պետրոս ու Յովհաննէս հոն կ'երթան եկեղե-
ցին հաստատուելիւն տալու, ու ալօթքով և ձեռքերնին ժո-
ղովրդոց վրայ դնելով Սուրբ Հոգին կը տրուի անոնց: 18 Երբ-
որ Սիմոն կ'ուզէ սակով ծախու առնել իրենց ունեցած իշ-
խանութիւնը, 20 Պետրոս աստիճի կը յանդիմանէ անոր որոն
չարութիւնը, ու գղջալու կը յորդորէ. եւ որ Յովհաննէսին
հետ Աստուծոյ խօսքը քարոզելով Երուսաղէմ կը դառնայ:
26 Տէրոջը հրեշտակը կը խրկէ Փիլիպպոսը՝ որ երթայ քարոզէ
Եթովպացի ներքինիին, և մկրտէ զանիկա:

6 քարոզէր անոնց։ Եւ ժողովուրդները միա-
բան հաւանութեամբ փիլիպպոսին ըսածնե-
րուն ուշադրութիւն կու տային՝ լսելով ու
7 տեսնելով ան նշանները որ կ'ընէր։ Վասն զի
շատ դիւահարներէն պիղծ ոգիները մեծա-
8 ձայն աղաղակելով կ'ելլէին։ Եւ շատ անդա-
9 մալոյծներ ու կաղեր կը բժշկուէին. Ու մեծ
ուրախութիւն եղաւ ան քաղաքին մէջ։ Բայց
Սիմոն անունով մարդ մը կար՝ որ առաջուց
ան քաղաքին մէջ Հմայութիւն կ'ընէր, ու Սա-
մարացւոց ազգը կ'ապշեցնէր՝ ըլլալով հա-
10 մար ըսելով թէ մեծ մէկ մըն է. Որ անոր
ուշադրութիւն կու տային ամէնն ալ պզտիկէն
մինչև մեծը, և կ'ըսէին, Այիկա Աստուծոյ
11 մեծ [բուսած] զօրութիւնն է։ Շատ ժամանակէ
ի վեր կախարդութիւններով զանոնք ապշե-
ցնելուն համար՝ իրեն ուշադրութիւն կու
12 տային։ Բայց երբոր փիլիպպոսին հաւատա-
ցին՝ Որ Աստուծոյ Թագաւորութեանը ու Յի-
սուս Քրիստոսի անուանը վրայով կը քարոզէր,
կը մկրտուէին թէ էրիկ մարդիկ և թէ կիներ
13 մարդիկ։ Եւ Սիմոն ինքն ալ հաւատաց, ու
մկրտուելով՝ միշտ փիլիպպոսին հետ էր. և
տեսնելով ան նշանները ու մեծ զօրութիւնը
14 որ կ'ըլլային՝ կը զարմանար։ Իսկ երբոր
սաղէմի մէջ եղող առաքեալները լսեցին թէ Սա-
մարացիք Աստուծոյ խօսքը ընդու-
ներ են, Պետրոսը ու Յովհաննէսը անոնց
15 խրկեցին. Որոնք իջնելով՝ աղօթք ըրին անոնց
16 համար Որ Սուրբ Հոգին առնեն. (Վասնզի որ
դեռ անոնց մէկուն վրայ ինջած չէր, հապա
միայն Տէր Յիսուսի անունովը Մկրտուած
17 էին.) Անոնց ձեռք երկնցին դրին անոնց
18 վրայ, ու Սուրբ Հոգին կ'առնէին։ Երբոր
տեսաւ Սիմոն թէ առաքեալները ձեռնադ
վրայ ձեռք դնելով՝ Սուրբ Հոգին կը տրուի, ա-
19 նոնց առակ մատուց ու ըսաւ, Ինծի ալ աս իշ-
խանութիւնը տուէք, որպէս զի որու վրայ
ձեռք դնեմ՝ անոնք Սուրբ Հոգին առնէ։
20 Բայց Պետրոս ըսաւ անոր, Քու արծաթդ
քեզի հետ թող կորսուի, ինչու որ Աստուծոյ
պարգևը կարծեցիր թէ դահակով կ'առնուի։
21 Դուն ասոր բանին մէջ մասն ու բաժին չունիս,
ինչու որ քու սիրտդ Աստուծոյ առջևը չի-
22 տակ չէ։ Ուստի ասոր քու չարութենէդ զեղ-
ջի եկուր ու Աստուծոյ աղաչէ, Դուցէ ներուի
23 քեզի քու սրտիդ մտքի խորհուրդը։ Ինչու որ
ես քեզ դժացէն դառնութեան մէջ և անի-
24 րաւութեան կապին մէջ կը տեսնեմ։ Սիմոն
պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Դուք ինծի
համար աղօթք ըրէք Տէրոջը, որ ասոր ձեր ը-
25 սածներէն բան մը իմ վրաս չգայ։ Անոնք ալ
վկայութիւն տալով Տէրոջը խօսքը խօսելէն
ետև դարձան Երուսաղէմ, և Սամարացւոց
շատ գեղերուն մէջ աւետարանը քարոզելին։
26 Եւ Տէրոջը հրեշտակը փիլիպպոսին խօսե-
ցաւ ըսելով, Ելիր ու գնա դուն հարաւային
կողմը ան ճամբան, որ Երուսաղէմէն Գազա
27 կ'իջնէ, որ անապատ տեղ է։ Ան ալ ելաւ գնաց. և ահա Եթովպացի ներ-
քինի մարդ մը՝ Եթովպացւոց կանդակա թա-
գուհիին մէկ զօրաւորը, որ ինքը անոր բոլոր
գանձերուն վրայ էր, որ Երուսաղէմ եկեր
28 էր երկրպագութիւն ընելու. Եւ դարձ ետև կը
գառնար, ու իր կառքը նստած Եսայի մար-
29 գարէին տեսիլը կը կարդար։ Եւ Հոգին ըսաւ
փիլիպպոսին, Մօտեցիր և ասո կառքին քովը
30 գնա։ Փիլիպպոս ալ վազելով մօտ ինաց՝ ու
մտիկ կ'ընէր որ Եսայի մարգարէին տեսիլը կը
կարդար, և ըսաւ, կարդացածդ կը հասկը-
31 նաս արդեօք։ Ան ալ ըսաւ, Ինտո՞ր կրնամ
հասկնալ թէ որ մէկը ինծի չառաջնորդէ. ու
աղաչեց փիլիպպոսին որ ելլէ իր քովը նստի։
32 Եւ գրքին այն կարդացած տեղը ասն էր, Ոչ-
խարի պէս մորթուելու տարուեցաւ, ու իր
խուզողին առջևը մունճ ինդող գառնուկի պէս՝
33 անանկ իր բերանը չբանար. Իր խոնարհու-
թեանը մէջ իր դատաստանը վերցուեցաւ, և
անոր ազգատոհմը ով պիտի պատմէ. Ինչու
34 որ անոր կեանքը երկրէն կը վերցուի։ Ներ-
քինին պատասխան տուաւ փիլիպպոսին ու
ըսաւ, Կ'աղաչեմ քեզի, մարգարէն որո՞ւ հա-
մար կ'ըսէ աս. իրե՞ն համար թէ մէկ ուրի-
35 չի մը համար։ Իսկ փիլիպպոս իր բերանը
բացաւ, ու գրքին սա խօսքէն սկսելով՝ Յի-
36 սուսը քարոզեց անոր։ Ու երբոր ճամ-
բան կ'երթային, ջուրի մը քով եկան. ու
ըսաւ ներքինին, Ահա ջուր, Ո՞վ ինչ բան պիտ
37 կ'արգիլէ մկրտուելէն։ [Եւ փիլիպպոս ըսաւ
անոր, Թէ որ քու բոլոր սրտովդ կը հաւա-
տաս՝ կարելի է. անիկա պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, Կը հաւատամ թէ Յիսուս Քրիս-
38 տոս Որդի Աստուծոյ է։] Ու հրամայեց երթալ
որ կառքը կայնեցնեն, և երկուքին ալ ջու-
րը իջան՝ փիլիպպոս ու ներքինին, և մկրտեց
39 զանիկա։ Ու երբոր ջուրէն դուրս ելան, Տէ-
րոջը Հոգին յափշտակեց փիլիպպոսը, և ալ
ներքինին զանիկա չտեսաւ, ու իր ճամբան
40 կ'երթար ուրախութեամբ։ Բայց փիլիպպոս
Ազոտոսի մէջ գտնուեցաւ. ու պարսելով
բոլոր քաղաքներուն աւետարան կը քարոզէր,
մինչև որ ինքը Կեսարիա եկաւ։

ա Մար. ժգ. 17։
բ ԳԼ. ժգ. 6։
գ ԳԼ. լ. 36։
դ ԳԼ. ա. 3։
ե ԳԼ. բ. 38։
զ ԳԼ. ժթ. 2։
է ԳԼ. ժ. 48։ ժթ. 5։
ը Մաս. իբ. 19։ ԳԼ. բ. 38։
թ ԳԼ. գ. 6։ ժթ. 6։ Եբր. գ. 2։
ժ ԳԼ. բ. 38։ ժ. 45։ ժա. 17։
ի Մաս. ժ. 8։ Տես գ Թագ. լ. 16։
ծ Դան. գ. 27։ բ Տիմ. բ. 25։
կ Եբր. ժբ. 15։
հ Ծն. լ. 7, 17։ Ել. ը. 8։ Թուա. իա. 7։ գ Թագ. ժգ. 6։ Յոբ. իբ. 8։
ձ Ցաք. լ. 10։
ղ Սաղ. գ. 10։
ճ Ցաղ. ժբ. 20։
մ Ես. ծգ. 7, 8։
յ Դանիէ. իդ. 27։ ԳԼ. ժը. 28։
ն ԳԼ. ժ. 47։
շ Մաս. իը. 19։ Մար. ժգ. 16։
ո Մաս. ժգ. 16։ Ցաղ. գ. 70։ թ. 35, 38։ ժա. 27։ ԳԼ. թ. 20։ ա Ցաղ. գ. 15։ ե. 5, 13։
չ գ Թագ. ժբ. 12։ գ Թագ. բ. 16։ Եզեկ. գ. 12, 14։

ԳԼ· Թ

1 Սօղոս Դամասկոս երթալու ճամբուն վրայ՝ 4 գետինը կ'իյնայ, և կը առնէ զՅիսուս· 10 առաքեալական պաշտօնին կը կանչուի, 18 և Անանիային կը մկրտուի· 20 Համարձակ զՔրիստոս կը քարոզէ· 23 Հրեայք կը խորհին զանիկա սպաննել· 29 Նմանապէս Յոյները· բայց Սօղոս անոնց ձեռքէն կը փախչի· 31 Եկեղեցին խաղաղութիւն կը վայելէ· Պետրոս կը բժշկէ Ենեա անուն անգամալոյծը· 36 և Տաբիթան կը յարուցանէ·

1 Բայց Սօղոս տակաւին Տէրոջը աշակերտներուն դէմ սպառնալիք ու մահ փչելով՝ քա-
2 հանայապետին գովը գնաց· Եւ անկէ թուղթեր ուզեց Դամասկոս ժողովարաններուը պա-
ն, որ եթէ ան ճամբուն հետևողներ գըտնէր ըլլայ՝ երկու մարդիկ կամ կիներ մար-
3 դիկ, կապած երուսաղէմ բերէ։ Ու երբոր կ'երթար ու Դամասկոսին մօտեցաւ, յան-
կարծ իր բոլորտիքը երկինքէն լոյս մը փայ-
4 լատակեց· Եւ ինքը գետինը իյնալով՝ մէկ ձայն մը լսեց որ կ'ըսէր իրեն, Սաւուղ, Սա-
5 ւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես։ Եւ անիկա ը-
սաւ, Ո՞վ ես դուն, Տէր· և Տէրը ըսաւ, Ես եմ Յիսուսը՝ որ դուն կը հալածես· * Դժուար
6 բան է քեզի խթանի դէմ կլոց զարնել։ Ան
ալ դողով ու ապշութեամբ ըսաւ, Տէր, ի՞նչ
7 կ'ուզես որ ընեմ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր,՝ Ելլիր ու քաղաքը մտիր, և քեզի պիտի ըսուցուի
ինչ որ պարտաս ընել· Հակ ան մարդիկը որ իր հետը կ'երթային՝ ապշած կեցեր էին,
ձայնը միայն կը լսէին, բայց մէկը չէին տես-
8 ներ։ Եւ Սօղոս գետնէն ելաւ, ու բաց աչ-
քերով մէկը չէր տեսներ· ուստի անոր ձեռ-
9 քէն բռնեցին ու Դամասկոս մտցուցին։ Եւ երեք օր կեցաւ առանց տեսնելու, և ոչ կե-
րաւ՝ ոչ ալ խմեց։

10 Ու Անանիա անունով աշակերտ մը կար Դամասկոսի մէջ· և Տէրը տեսլեքի մէջ անոր ը-
սաւ, Անանիա· ան ալ ըսաւ, Տէր, ահա
11 հա եմ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Ելիր ու գնա ան փողոցը որ Ուղիղ կ'ըսուի, և հոն Յուդային
տանը մէջ փնտռէ Սօղոս անունով Տարսա-
նացի մը· վասն զի ահա անիկա աղօթք կ'ընէ·
12 Ու տեսլեքի մէջ մարդ մը տեսաւ Անանիա անունով՝ որ մտած և ձեռքը իր վրայ դը-
13 րած, որ տեսնէ։ Անանիա ալ պատասխան ուաւ, Տէր, շատերէն լսեցի ան մարդուն
համար թէ որչափ չարիքներ ըրաւ քու սուր-
14 բերուդ երուսաղէմի մէջ· Եւ հոս ալ քահանայապետներէն իշխանութիւն ունի կապելու

15 ան ամէնը, որ քու անունդ կը կանչեն։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Գնա դուն, վասն զի ա-
նիկա ինծի ընտիր աման մըն է, իմ անունս կրելու Հեթանոսներուն ու Թագաւորներուն
16 և Իսրայէլի որդւոց առջևը· Քանզի ես անոր պիտի ցուցնեմ թէ որչափ պէտք է իրեն իմ
17 անուանս համար նեղութիւն կրել։ Եւ Անա-
նիա գնաց ու ան տունը մտաւ, և ձեռքերը անոր վրայ դնելով ըսաւ, Սաւուղ եղբայր,
Տէրը զիս խրկեց, ան Յիսուսը որ ճամբուն
մէջ քեզի երևցաւ երբոր կու գայիր, որպէս
զի տեսութիւնդ առնաս, ու Հոգւով Սրբով
18 լեցուիս։ Եւ չուտ մը անոր աչքերէն թեփե-
րու պէս բաներ ինկան· և իսկոյն տեսաւ ու
19 ելաւ մկրտուեցաւ· Եւ կերակուր ուտելով ոյժը վրան եկաւ, Ու քանի մը օր Դամաս-
կոսի մէջ եղող աշակերտներուն հետ կեցաւ։

20 Եւ անմիջապէս ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր Յիսուսը, Թէ անիկա է Աստուծոյ
21 Որդին։ Եւ ամէն լսողները մեծապէս զար-
մացեր էին, ու կ'ըսէին, Աւիկա ան չէ՞, որ
երուսաղէմի մէջ կը կործաներ անոնք որ այս անունը կը կանչէին· և հոս ալ ան բանին հա-
մար եկած էր, որ զանոնք կապած՝ քահա-
22 նայապետներուն տանի։ Բայց Սօղոս՝ ալ աւելի կը զօրանար, և Դամասկոսի մէջ բը-
նակող Հրեաները կը պապանձեցնէր, ապա-
23 ցուցանելով թէ Քրիստոսը ասիկա է։ Ու շատ օրեր անցնելէնետքը Հրեաները խոր-
24 հուրդ ըրին որ անիկա սպաննեն։ Բայց Սօ-
ղոսին յայտնուեցաւ անոնց նենգութիւնը· և
ցորեկ ու գիշեր դռները կը սպասէին որ ա-
25 նիկա սպաննեն։ Իսկ աշակերտները գիշերով առին զանիկա, ու զամբիւղով մը կախելով պատէն վար իջեցուցին։

26 Երբոր Սօղոս երուսաղէմ եկաւ՝ կը ջանար աշակերտներուն յարելու, բայց ամէնն ալ կը վախնային անկէ՝ չհաւատալով թէ անիկա
27 աշակերտ էր։ Բայց Բառնաբաս զանիկա առնելով առաքեալներուն տարաւ, ու պատ-
մեց անոնց թէ ինչպէս ճամբուն վրայ Տէրը տեսաւ, և թէ անոր հետ խօսեցաւ, Ու թէ ինչպէս Դամասկոսի մէջ համարձակ քարոզեց
28 Յիսուսի անունով։ Ու երուսաղէմի մէջ ա-
նոնց հետ կը մտնէր ու կ'ելլէր՝ Տէր Յիսու-
29 սի անունով համարձակ քարոզելով։ Նաև Հելլենացւոց դէմ կը խօսէր և վիճաբանու-
թիւն կ'ընէր· Անոնք ալ կը փնտռէին անի-
30 կա սպաննել։ Իսկ եղբայրները իմանալով՝

ա ԳԼ· ը· 3։ Գաղ· ա· 13։ ա Տիմ· ա· 13։
բ ԳԼ· իբ· 6։ իզ· 12։ ա Կոր· ԺԱ· 8։
գ Մատ· իե· 40։ Լուկ· ե· 5։
դ ԳԼ· է· 39։
ե Գործ· գ· 10։ ԳԼ· բ· 37։ Ժգ· 30։
զ Գործ· Ժ· 7։ Տես գԼ· իբ· 9։ իզ· 13։
է ԳԼ· իբ· 12։
ը ԳԼ· իա· 39։ իբ· 3։
թ Հմր· 1։
ժ Հմր· 21։ ԳԼ· է· 59։ իբ· 16։ ա Կոր· ա· 2։ բ Տիմ· բ· 22։
ի ԳԼ· Ժգ· 2։ իբ· 21։ իզ· 17։ Հռոմ· ա· 1։ ա Կոր· ԺԱ· 10։ Գաղ· ա· 15։ Եփես· գ· 7, 8։ ա Տիմ· բ· 7։ բ Տիմ· ա· 11։
լ Հռոմ· ա· 5։ Ժա· 13։ Գաղ· բ· 7, 8։
խ ԳԼ· իե· 22, 23։ իզ· 1, ևն։
ծ ԳԼ· ի· 23։ իա· 11։ բ Կոր· Ժա· 23։
կ ԳԼ· իբ· 12, 13։
հ ԳԼ· ը· 17։
ձ ԳԼ· բ· 4։ գ· 31։ ը· 17։ Ժգ· 52։
ղ ԳԼ· իզ· 20։
ճ Յհ· ու Սաւուղ
† Յհ· Քրիստոսը
ն ԳԼ· ը· 37։
շ ԳԼ· բ· 3։ Հմր· 1։ Գաղ· ա· 13, 23։
ո ԳԼ· Ժը· 28։
չ ԳԼ· իգ· 12։ իե· 3։ բ Կոր· Ժա· 26։
պ բ Կոր· Ժա· 32։
ջ Յես· բ· 15։ ա Թագ· ԺԲ· 12։
ռ ԳԼ· իբ· 17։ Գաղ· ա· 17, 18։
ս ԳԼ· գ· 36։ Ժգ· 2։
վ Հմր· 20, 22։
տ Գաղ· ա· 18։
ր ԳԼ· զ· 1։
‖ Յ՝ Հելլենախօս Հրէից
ց Հմր· 23։ բ Կոր· Ժա· 26։

զանիկա Կեսարիա իջեցուցին, և անկէ Յոպպեն
խրկեցին զանիկա։
31 Ուստի Ա՚նդրէասով եկեղեցիները բոլոր Հրէաստա-
նի և Գալիլեայի ու Սամարիայի մէջ խաղա-
ղութիւն ունեցան, և չինութիւն կ՚ընդունէ-
ին, ու Տէրոջը երկիւղովը և Հոգւոյն Սրբոյ
մխիթարութիւնովը քալելով կ՚աճէին։
32 Ու եղբօր Պետրոս ամէն անդ կը պտըտէր,
Լիւդդեա բնակող սուրբերուն քովն ալ իջաւ։
33 Եւ հոն մէկ մարդ մը գտաւ, որուն անունը
Ենէա էր, ութը տարիէ ի վեր մահիճը պառ-
34 կած անդամալոյծ. Եւ ըսաւ անոր Պետրոս,
Ենէա, Յիսուս Քրիստոս քեզ կը բժշկէ. ե-
լիր ու քու անկողինդ չհատկէ. ան ալ շուտ
35 մը եղաւ։ Եւ Լիւդդեայի ու Սարօնի մէջ
բնակողները ամէնը անիկա տեսան, ու Տէ-
36 րոջը դարձան։ Եւ Յոպպէի մէջ աշակերտ
եղած կնիկ մը կար՝ անունը Տաբիթա, (որ
թարգմանուելով Ա՚յծեմիկ կ՚ըսուի.) ասիկա
լեցուած էր բարի գործքերով ու ողորմու-
37 թիւններով՝ որ ինքը կ՚ընէր։ Ու եղաւ որ
ան օրերը ինքը հիւանդացաւ ու մեռաւ.
լուացին անիկա և վերի սենեակ մը դրին։
38 Ու Լիւդդեա Յոպպէին մօտ էր. ուստի աշա-
կերտները լսելով թէ Պետրոս հոն է, անոր
երկու մարդ խրկեցին, աղաչելով որ չուշա-
39 նայ իրենց գալու։ Պետրոս ալ եղաւ անոնց
հետը եկաւ. ու երբոր եկաւ, վերի սենեա-
կը հանեցին զանիկա. և բոլոր այրեւարմները
անոր բազմաթիւը կայնեցան, կու լային ու կը
ցուցնէին ան բաճկոնները և հանդերձները
որ կ՚ընէր Ա՚յծեմիկ՝ քանի որ իրենց հետն
40 էր։ Պետրոս ալ ամէնը դուրս հանելով՝ ծունր
կի վրայ եկաւ ու աղօթք ըրաւ, և դէպ՚ի
մարմինը դառնալով ըսաւ, Տաբիթա, ելիր
կայնէ. ան ալ իր աչքերը բացաւ, ու Պետ-
41 րոսը տեսնելով՝ ելաւ չուռակ նստաւ։ Ինքն
ալ ձեռքը անոր տուաւ, ու վերցուց զանի-
կա. և սուրբերը ու այրեւարմները կանչելով՝
42 անոնց առջևը ողջ կայնեցուց զանիկա։ Եւ ա-
յդ բանը բոլոր Յոպպէին մէջ լսուեցաւ, ու
43 շատերը Տէրոջը հաւատացին։ Եւ եղաւ որ
ինքը շատ օրեր Յոպպէ կեցաւ Սիմոն անուն
կաշի բանողի մը քով։

ԳԼ. Ժ

1 Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար կոռնելիոս
անուն, հարիւրապետ՝ Իտալացի գունդէն.
2 բարեպաշտ ու Աստուածավախ
իր բոլոր տունովը, որ ժողովուրդին շատ ո-
ղորմութիւններ կու տար, և ամէն աստն Աս-
3 տուծոյ աղօթք կ՚ընէր։ Յանիկա օրուան ժա-
մը հինգին տեսնելը տեսիլքի մէջ Աստուծոյ
հրեշտակը յայտնի տեսաւ, որ իր քովը մը-
4 տաւ և իրեն ըսաւ, կոռնելիոս. Ան ալ ա-
նոր նայելով ու խիստ վախնալով՝ ըսաւ, Ի՞նչ
է, Տէր. ան ալ ըսաւ անոր, Քու աղօթք-
ներդ ու ողորմութիւններդ Աստուծոյ առջևը
5 եկան յիշատակի համար։ Եւ հիմա Յոպպէ
մարդիկ խրկէ, ու կանչէ Սիմոն անուն մէկը
6 որ Պետրոս մականուանեալ է. Անիկա երբե-
հիւր կը կենայ Սիմոն անուն կաշի բանողի
7 մը քով, որուն տունը ծովուն մօտ է։ Ու
երբոր դնաց ան հրեշտակը որ խօսեր էր իր հետը կը
խօսէր, իր ծառաներէն երկուքը կանչեց, ու
իր քովը ապառաջներէն ալ բարեպաշտ մի-
8 նուոր մը, և բոլորը անոնց պատմելով՝ Յոպ-
պէ խրկեց զանոնք։
9 Ու հետևեալ օրը երբոր անոնք ճամբայ
երթալով՝ քաղաքին մօտեցան, Պետրոս ժա-
մը վեցին տանիքը եղաւ աղօթք
10 ընելու. Եւ խիստ անօթեցած ըլլալով՝ ու-
զեր ճաշ ընել. ու քանի որ պատրաս-
տութիւն կը տեսնէին՝ իր վրայ մոքի յափշ-
11 տակութիւն մը եկաւ. Եւ տեսաւ երկինքը
բացուած, ու չորս ծայրէն կապուած տաո-
մը մեծ կտաւի մը պէս, որ երկրի վրայ
12 Որուն մէջը կար երկրի բոլոր չորքոտանիներ-
ը ու գազաններն ու սողուններն ու երկնից
13 թռչուններն։ Եւ ձայն մը եկաւ իրեն, Ելիր,
14 Պետրոս, մորթէ ու կեր։ Բայց Պետրոս ըսաւ,
Քաւ լիցի, Տէր, Ինչու որ ես ամենևին պղծ
15 կամ անմաքուր բան կերած չեմ։ Երկրն մէյ-
մին ալ ձայն եկաւ իրեն, Ան որ Աստուած
16 մաքրեց, դուն պղծած մի սեպեր։ Այսիկա երեք
անգամ եղաւ, և առնոնք երկինքը վերցաւ։
17 Ու Պետրոս երբոր իր մտքին մէջ կը զարմա-
նար թէ ինչ պիտի ըլլայ ան իր տեսած տե-
սիլքը, ահա կոռնելիոսէն խրկուած մարդ-
իկը Սիմոնին տունը հարցուցին, ու դրանը
18 առջևը կայնեցան. Եւ կանչելով կը հարցնէին
թէ Սիմոնը որ Պետրոս կ՚ըսուի՝ հոն կը կե-
19 նայ։ Ու երբոր Պետրոս ան տեսիլքին վրայով
կը մտածէր, Հոգին Աստուած ըսաւ անոր, Ահա
20 երեք մարդիկ քեզ կը փնտռեն. Ուստի ե-
լիր՝ իջիր, և անոնց հետը գնա առանց խղճա-

---

1 Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար կոռնելիոս անուն հարիւրապետ՝ Իտալացի գունդէն։ 2 Աստուածավախ իր բոլոր տունովը, որ ժողովուրդին շատ ողորմութիւններ կու տար, և ամէն աստն Աստուծոյ աղօթք կ՚ընէր։ 3 Յանիկա օրուան ժամը հինգին տեսնելը տեսիլքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակը յայտնի տեսաւ, որ իր քովը մտաւ և իրեն ըսաւ, կոռնելիոս. 4 Ան ալ անոր նայելով ու խիստ վախնալով՝ ըսաւ, Ի՞նչ է, Տէր. ան ալ ըսաւ անոր, Քու աղօթքներդ ու ողորմութիւններդ Աստուծոյ առջևը եկան յիշատակի համար։ 5 Եւ հիմա Յոպպէ մարդիկ խրկէ, ու կանչէ Սիմոն անուն մէկը 6 որ Պետրոս մականուանեալ է. Անիկա երբեհիւր կը կենայ Սիմոն անուն կաշի բանողի 7 մը քով, որուն տունը ծովուն մօտ է։ Ու երբոր դնաց ան հրեշտակը որ իր հետը կը խօսէր, իր ծառաներէն երկուքը կանչեց, ու իր քովը ապառաջներէն ալ բարեպաշտ մի-
8 նուոր մը, և բոլորը անոնց պատմելով՝ Յոպպէ խրկեց զանոնք։
9 Ու հետևեալ օրը երբոր անոնք ճամբայ երթալով՝ քաղաքին մօտեցան, Պետրոս ժամը վեցին տանիքը եղաւ աղօթք
10 ընելու. Եւ խիստ անօթեցած ըլլալով՝ ուզեր ճաշ ընել. ու քանի որ պատրաստութիւն կը տեսնէին՝ իր վրայ մոքի յափշտակութիւն մը եկաւ. Եւ տեսաւ երկինքը
11 բացուած, ու չորս ծայրէն կապուած տաոմը մեծ կտաւի մը պէս, որ երկրի վրայ
12 Որուն մէջը կար երկրի բոլոր չորքոտանիները ու գազանները և սողուններն ու երկնից
13 թռչունները։ Եւ ձայն մը եկաւ իրեն, Ելիր,
14 Պետրոս, մորթէ ու կեր։ Բայց Պետրոս ըսաւ, Քաւ լիցի, Տէր, Ինչու որ ես ամենևին պղծ
15 կամ անմաքուր բան կերած չեմ։ Երկրն մէյմին ալ ձայն եկաւ իրեն, Ան որ Աստուած
16 մաքրեց, դուն պղծած մի սեպեր։ Այսիկա երեք անգամ եղաւ, և առնոնք երկինքը վերցաւ։
17 Ու Պետրոս երբոր իր մտքին մէջ կը զարմանար թէ ինչ պիտի ըլլայ ան իր տեսած տեսիլքը, ահա կոռնելիոսէն խրկուած մարդիկը Սիմոնին տունը հարցուցին, ու դրանը
18 առջևը կայնեցան. Եւ կանչելով կը հարցնէին թէ Սիմոնը որ Պետրոս կ՚ըսուի՝ հոն կը կե-
19 նայ։ Ու երբոր Պետրոս ան տեսիլքին վրայով կը մտածէր, Հոգին Աստուած ըսաւ անոր, Ահա
20 երեք մարդիկ քեզ կը փնտռեն. Ուստի ելիր՝ իջիր, և անոնց հետը գնա առանց խղճա-

---

ա Տես գլ. ը. 1։ բ Գլ. ը. 14։ գ Գլ. գ. 6, 16։ գ. 10։ դ Մ՚ն. ե. 16։ ե Գլ. ժա. 21։ զ Տիմ. բ. 10։ Տիտ. գ. 8։ է Գլ. ա. 13։ ը Մատ. ի. 25։ թ Գլ. ե. 59։ ժ Մար. ե. 41, 42։ Յովհ. ժա. 43։ ի Յովհ. ժա. 45։ ժբ. 11։ ժա Գլ. թ. 43։ ժբ Անդր. իւ՚ասէղշէնէն՝ Ասիկա քեզի պիտի զրուցէ ինչ որ պարտ ես ընել։ ժգ Անդր. Կառնելիոսին։ ժդ Գլ. ժա. 5, եւ։ ժե Գլ. ե. 55։ Յայտ. ժի. 11։ ժզ Անդր. իրեն իջաւ։ ժէ Ղև. ժա. 4։ ի. 25։ ի. 7։ Եզեկ. գ. 14։ ժը Մատ. ժե. 11։ ժթ Գլ. թ. 43։ ի Անդր. Կառնելիոսի։ իա Գլ. ժա. 5։ Եւ։ իբ Գլ. ժա. 28։ Հռոմ. ժգ. 14, 17, 20։ ա Կոր. ժ. 25։ ա Տիմ. գ. 4։ Տիտ. ա. 15։ իգ Գլ. ժա. 12։ իդ Գլ. ժե. 7։

Հարութեան , ինչու որ ես խրկեցի անոնք ։
21 Պետրոս ալ *ան մարդոցը քովը իջնելով՝ ը-
սաւ , Ահա ես եմ անոնք որ դուք կը փըն-
22 տռէք . ի՞նչ բանի համար եկած էք ։ Անոնք
ալ ըսին , †Կոռնելիոս հարիւրապետը՝ ար-
դար և աստուածավախ մարդ՝ ըլլալը Հրէից
ազգին վկայուած՝ սուրբ հրեշտակէ մը հրա-
ման առաւ , որ քեզ իր տունը կանչէ և քեզ-
23 մէ խօսքեր լսէ ։ Անոնք ներս կանչեց ա-
նոնք և իր քովը վար դրաւ ։

Ու հետևեալ օրը Պետրոս ելաւ՝ անոնց
հետը գնաց , †և քանի մըն ալ Յոպպէէն եղող
24 եղբայրներէն իր հետը գացին ։ Ու հետևեալ
օրը կեսարիա մտան . Կոռնելիոս ալ իր ազ-
գականները և մտերիմ բարեկամները կանչած՝
25 անոնց կը սպասէր ։ Ու երբոր Պետրոս ներս
կը մտնէր , Կոռնելիոս անոր դիմացը ելաւ ,
ու անոր ոտքը խնամով երկրպագութիւն կ'ը-
26 նէր ։ Բայց Պետրոս անիկա կանգնեցուց ու
ըսաւ , †Ելիր՝ կայնէ . ես ինքնս ալ մարդ եմ ։
27 Եւ անոր հետը խօսակցելով ներս մտաւ , ու
28 գտաւ շատ մարդիկ ժողովուած դառաւ . Եւ ըսաւ
անոնց , Դուք գիտէք թէ Ինչպէս սպօրի-
նաւոր բան է Հրէայ մարդու մը օտարազգի
հետ հաղորդակցութիւն ընելը կամ անոր
մօտենալը . բայց †Աստուած ինծի ցուցուց
որ մարդոցմէ մէկուն պիղծ կամ անմաքուր
29 չըսեմ ։ Անոր համար ես ալ որ կանչուեցայ՝
առանց դէմ խօսելու եկայ . բայց հիմա կը
հարցնեմ , ի՞նչ բանի համար զիս կանչեցիք ։
30 Կոռնելիոս ալ ըսաւ , Չորս օր առաջ մինչև
ասկէ ժամ ժամ կը պահէի , ու ժամը իննին
տանս մէջ աղօթք կ'ընէի . և ահա †փայլուն
հանդերձներով մարդ մը կայնեցաւ առջևս
31 ու ըսաւ , Կոռնելիոս , *քու աղօթքդ լսուե-
ցաւ , †և քու ողորմութիւններդ Աստուծոյ
32 առջևը յիշուեցան . Ուստի տղայ խրկէ Յոպ-
պէ , ու կանչէ Սիմոնը որ Պետրոս ալ կ'ըսուի .
անիկա ծովուն մօտ Սիմոն անուանի կաշի բա-
նողի մը տանը մէջ իբրև հիւր կը կենայ . որ
33 երբոր գայ՝ քեզի պիտի խօսի ։ Ուստի անմի-
ջապէս տղաներ խրկեցի քեզի , դուն ալ աղէկ
ըրիր որ եկար . և հիմա մենք ամէնքս Աս-
տուծոյ առջևը կեցեր ենք՝ լսելու ան ամէն
բաները որ Աստուծմէ հրամայուած է քեզի ։
34 Պետրոս իր բերանը բացաւ ու ըսաւ , ‡Ճըշ-

մարտութեամբ կը հասկընամ որ Աստուծոյ
35 քովը աչառութիւն չկայ . †Հապա ամէն ազ-
գի մէջ ան որ անկէ կը վախնայ ու արդարու-
36 թիւն կը գործէ՝ անոր ընդունելի է ։ Ան
խօսքը †ղ Իսրայէլի որդւոցը խրկեց Աստ-
ուծոյ հաղորդութիւն քարոզելու Յիսուս Քրիստոսի
37 ձեռքովը , (†ասիկա է ամենուն Տէրը ։) Դուք
ալէկ գիտէք ան բանը , որ բոլոր Հրէաստանի
մէջ եղաւ †Գալիլեայէն սկսած՝ ան մկրտու-
38 թենէն ետև որ Յովհաննէս քարոզեց . Յիսուսը
որ Նազարեթէն էր , †որ Աստուած զանիկա
օծեց Սուրբ Հոգիով և զօրութիւնով , որ պը-
տուեցաւ բարիք ընելով ու Սատանային
բոլոր տանջուածները բժշկելով , †քանզի Աս-
39 տուած իր հետն էր ։ †Եւ մենք վկայ ենք ան
ամէն բաներուն որ ըրաւ Հրէաստանի երկրին
մէջ ու Երուսաղէմի մէջ , †որն որ փայտէն
40 կախած սպաննեցին ալ ։ †Աստուած զանիկա
երրորդ օրը յարուց , և յայտնի ըրաւ զանի-
41 կա , †ոչ թէ բոլոր ժողովուրդին , հապա մե-
ղի առաջուց Աստուծմէ վկայ ըլլալու ընտ-
րուածներուս , †որ մենք իրեն հետ կերանք
ու խմեցինք ալ անոր մեռելներէն յարութիւնն
42 առնելէն ետքը ։ †Եւ ինքը պատուիրեց մեզի՝
որ ժողովուրդին քարոզենք ու վկայութիւն
տանք , †թէ անիկա է Աստուծմէ սահմանուած՝
†կենդանիներուն ու մեռելներուն դատաւորը ։
43 †Անոր կը վկայեն բոլոր մարգարէները՝ թէ
ամէն իրեն հաւատացողները իր անունովը
մեղաց թողութիւն կ'առնեն ։
44 Ու երբոր Պետրոս սա խօսքերը կը խօսէր ,
‡Հոգին Սուրբը ինքզինքին վրայ՝ որոնք
45 խօսքը կը լսէին ։ Եւ †թլփատուածներէն ե-
ղող հաւատացեալները՝ որոնք Պետրոսին հե-
տը եկած էին , զարմացան †որ հեթանոսնե-
րուն վրայ ալ Հոգւոյն Սրբոյ պարգևը կը լե-
46 ցուէր ։ Քանզի կը լսէին անոնցմէ որ †*լե-
զուներով կը խօսէին , և զԱստուած կը վա-
47 ռաբէին ։ Անատեն Պետրոս պատասխան
տուաւ , կրնա՞յ մէկը չարգիլել որ ա-
նոնք չմկրտուին , որոնք Հոգին Սուրբն ալ
48 ընդունեցին †մեզի պէս ։ †Ու հրամայեց որ
†որ Տէրոջը անունովը մկրտուին . անատենը
խրեն աղաչեցին որ քանի մը օր հոն մնայ ։

* Ոմանք Կոռնելիոսին իրեն խրկուած
† Հմր . 1 . 2 . և ։
‡ Գլ . խբ . 12 ։
† Հմր . 45 ։ Գլ . ժա . 12 ։
† Գլ . ժգ . 14 ։ Յայտ . ժխ . 10 ։ խբ . 9 ։
‡ Յայհ . գ . 9 ։ ժը . 28 ։ Գլ . ժա . 3 ։ Գաղ . բ . 12 . 14 ։
† Գլ . ժե . 8 . 9 ։ Եփես . գ . 6 ։
† Գլ . ա . 10 ։
† Մատ . իբ . 3 ։ Մարկ . ժգ . 5 ։ Ղուկ . իգ . 4 ։
† Հմր . 4 . և ։ Դան . ժ . 12 ։
† Եբր . գ . 10 ։
† բ Օր . ժ . 17 ։ բ Մն . ժխ . 7 ։ Յոբ . լէ . 19 ։ Հռոմ . բ . 11 ։ Գաղ . բ . 6 ։ Եփես . գ . 9 ։ Կող . գ . 25 ։ ա Պետ . ա . 17 ։
† Գլ . ժե . 9 ։ Հռոմ . բ . 13 . 27 ։ գ . 22 . 29 ։ ժ . 12 . 13 ։ ա Կոր . ժբ . 13 ։ Գաղ . գ . 28 ։ Եփես . բ . 13 . 18 ։ գ . 6 ։
† Եսա . ծէ . 19 ։ Եփես . բ . 14 . 16 . 17 ։ Կող . ա . 20 ։
† Մատ . իբ . 18 ։ Հռոմ . ժ . 12 ։ ա Կոր . ժե . 27 ։ Եփես . ա . 20 . 22 ։ ա Պետ . գ . 22 ։
† Յայտ . ժէ . 14 ։ ժխ . 16 ։
† Ղուկ . գ . 14 ։
† Ղուկ . գ . 18 ։ Գլ . բ . 22 ։ գ . 22 . 27 ։ Եբր . ա . 9 ։
† Յայհ . գ . 2 ։
† Գլ . բ . 32 ։
† Գլ . է . 30 ։
† Գլ . բ . 24 ։
† Յայհ . ժգ . 17 . 22 ։ Գլ . ժգ . 31 ։
† Ղուկ . իգ . 30 . 43 ։ Յայհ . իա . 13 ։
† Մատ . իբ . 19 . 20 ։ Գլ . ա . 8 ։
† Յայհ . է . 22 . 27 ։ Գլ . ժէ . 31 ։
† Հռոմ . ժգ . 9 . 10 ։ բ Կոր . է . 10 ։ բ Տիմ . գ . 1 ։ ա Պետ . գ . 5 ։
† Եսա . ծգ . 11 ։ Եբեմ . լա . 34 ։ Դան . թ . 24 ։ Մխ . է . 18 ։ Զաք . ժգ . 1 ։ Մատ . գ . 2 ։ Գլ . իգ . 22 ։
† Գլ . ժէ . 9 ։ իգ . 18 ։ Հռոմ . ժ . 11 ։ Գաղ . գ . 22 ։
† Գլ . գ . 31 ։ ը . 15 . 16 . 17 ։ ժա . 15 ։
† Հմր . 23 ։
† Գլ . ժա . 18 ։ Գաղ . գ . 14 ։
† Գլ . ժա . 17 ։ ժէ . 8 . 9 ։ Հռոմ . ժ . 12 ։
† ա Կոր . ա . 17 ։
† Գլ . բ . 38 ։ ը . 16 ։

ԳԼ· ԺԱ.

1 Պետրոս հերձանանեանց մէջ մանելուն համար ամբաստանուած ըլլալով 5 իր իրաւունքը կը ցուցընէ, 18 որ ընդունելի կ'ըլլայ։ 19 Աւետարանը կը տարածուի Փիւնիկէ· Կիպրոս և Անտիոք· ու Բառնաբաս կը իրկուի հաւատացեալներէն հաստատելու։ 26 Աշակերտները նախ և առաջ Անտիոքի մէջ Քրիստոնեայ կ'անուանին· 27 անոնք օգնութիւն կը իրկուին Հրէաստան սոված ժամանակ։

1 Եւ առաքեալները ու եղբայրները որ Հրէաստանի կողմերն էին, լսեցին որ հեթանոսներն ալ Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են։
2 Ու երբոր Պետրոս Երուսաղէմ եկաւ, թլփատուածներէն եղողները անոր հետ կը վիճէին,
3 ըսելով, Ու կ'ըսէին թէ Դուն անթլփատ մարդոց քովը մտար, և անոնց հետ հաց կերար։
4 Պետրոս ալ սկսաւ բանը կարգով պատմել ա-
5 նոնց, ու ըսաւ, Ես Յոպպէ քաղաքը աղօթք կ'ընէի, ու մտքի յափշտակութեան մէջ տեսիլք մը տեսայ· մէկ աման մը մեծ կտաւի պէս՝ չորս ծայրերէն երկինքէն կախուած է-
6 կաւ, ու մինչև ինծի հասաւ։ Որուն վրայ աչքս սեւեռելով կը նայէի, և տեսայ երկրի չորքոտանիները ու գազանները և սողուննե՛ր
7 ու երկնից թռչունները։ Եւ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր ինծի, Ելիա, Պետրոս, մորթէ ու կեր։
8 Բայց ես ըսի, Քաւ լիցի, Տէր, ինչու որ պիղծ կամ անմաքուր բան մը բնաւ երբեք մտած չէ իմ
9 բերանս։ Պատասխան տուաւ ինծի երկրորդ անգամ ձայնը երկինքէն, Ան որ Աստուած
10 մաքրեց՝ դուն պիղծ մի սեպեր։ Այս երեք անգամ եղաւ, ու նորէն բոլորը երկինքը քա-
11 շուեցաւ։ Եւ ահա իսկոյն երեք մարդ կեսարիայէն ինծի կրկտած՝ եկան իմ եղած տանս
12 առջեւը կեցան։ Հոգին ալ ինծի ըսաւ որ առանց հետը երթամ առանց խղճահարութեան։ Եաս վեց եղբայրներն ալ ինծի հետ գացին,
13 ու մտանք այն մարդուն տունը։ Եւ անիկա մեզի պատմեց թէ ինքնոր իր տանը մէջ հրեշտակը տեսաւ՝ որ կայներ էր և իրեն կ'ըսէր, Մարդ իրկէ Յոպպէ, ու կանչէ Սիմոնը որ Պե-
14 տրոս ալ կը կոչուի· Որ ան քեզի խօսքեր պիտի խօսի, որոնցմով փրկուելս դուն և քու
15 բոլոր տունդ։ Ու երբոր սկսայ խօսիլ, Հոգին Սուրբը անոնց վրայ իջաւ, ինչպէս որ ա-
16 ռաջուց մեր վրայ ալ։ Ես յիշեցի Տէրոջը խօսքը որ կ'ըսէր, Յովհաննէս ջրով մկրտեց, բայց դուք Սուրբ Հոգիով պիտի
17 մկրտուիք։ Ուստի թէ որ Աստուած ալ նոյն շնորհքը տուաւ անոնց, ինչպէս որ մեզի ալ, երբոր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատացին, ես ո՞վ էի որ կարենայի Աստուծոյ դէմ
18 դնել։ Ա՛ս բաները լսելով ձայներնին կտրեցին, և Աստուած կը փառաւորէին ու կ'ըսէին, Ուրեմն Աստուած հեթանոսներուն ալ կեանց համար ապաշխարութիւն տուաւ։
19 Եւ Յաբփանեանոսին հաւատացողները վրայ եկած նեղութենէն ցիրուցան եղածները մինչև Փիւնիկէ ու Կիպրոս և Անտիոք հասան, ու մէկու մը Աստուծոյ խօսքը չէին խօսեր, միայն
20 Հրէաներուն։ Բայց անոնցմէ ոմանք Կիպրոսի և Կիւրենացի մարդիկ էին, որոնք երբոր Անտիոք մտան, Հեղլենացիներուն ալ կը
21 խօսէին՝ Տէր Յիսուսը քարոզելով։ Ու Տէրոջը ձեռքը անոնց հետ էր, և բազմաթիւ
22 մարդիկ հաւատալով Տէրոջը դարձան։ Եւ անոնց վրայով աս լուրը Երուսաղէմի եկեղեցին ականջը հասաւ· ու Բառնաբասը իրը-
23 կեցին որ մինչև Անտիոք երթայ· Որ երբոր եկաւ և Աստուծոյ շնորհքը տեսաւ՝ ուրախացաւ, ու կը յորդորէր ամէնն ալ՝ որ յո-
24 ժար սրտով Տէրոջը հետ կպչուին մնան· Քանի որ նա բարի մարդ էր՝ ու Սուրբ Հոգիով և հաւատքով լեցուն· ու Տէրոջը շատ ժո-
25 ղովուրդ աւելցաւ։ Ետքը Բառնաբաս Տարսոն երթալ Սօղոսը փնտռելու, և գտնելով դր-
26 նեալ՝ Անտիոք բերաւ։ Ու եղաւ որ անոնք բնաւ տարի մը եկեղեցիին հետ մէկտեղ ժողովուելով՝ շատ ժողովուրդ սորվեցուցին· ու պիտի առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները Քրիստոնեայ անուանեցան։
27 Ան օրերը երուսաղէմէն մարգարէներ է-
28 կան Անտիոք։ Եւ անոնցմէ մէկը Ագաբոս անունով՝ եկաւ խնդուց Հոգիին զօրութեամբը՝ թէ մեծ սով մը պիտի ըլլայ բոլոր աշ-
29 խարհ, որ և եղաւ †կղօդիոսին օրերը։ Եւ աշակերտները որոշեցին որ իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ Հրէաստանի մէջ բնակող եղբայրներուն օգնութիւն իրկեն·
30 Որ կատարեցին ալ, երէցներուն իրկելով Բառնաբասին ու Սօղոսին ձեռքով։

ԳԼ· ԺԲ.

1 Հերովդէս Թագաւորը կը հալածէ քրիստոնեաները· Յակոբոս կը սպանուի, և Պետրոս բանտը դնել կու տայ· սրուն համար եկեղեցին աղօթք ընելով· Տէրոջը հրեշտակը կ'ազատէ զանիկա։ 20 Հերովդէս իր հպարտութենէն Աստուծոյ վրիժուշ եղած պատիժը իրեն առնելով Տէրոջը հրեշտակին կը զարնուի, և չորաշաւ կը մեռնի։ 24 Անոր մեռնելէն ետև Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարածուի։

1 Ան առենները Հերովդէս Թագաւորը ձեռք զարկաւ եկեղեցիին մէկ քանիները չարչարե-
2 լու։ Եւ Յովհաննէսին եղբայրը Յակոբոսը
3 սրով սպաննեց։ Ու տեսնելով որ Հրէաներուն

ա ԳԼ· Ժ· 45։ Գաղ· բ· 12։
բ ԳԼ· Ժ· 28։
գ Գաղ· բ· 12։
դ Գաղ· ա· 3։
ե ԳԼ· Ժ· 9· Եզ։
զ Յովհ· Ժգ· 15։ ԳԼ· Ժ· 19։ ԺԼ· 7։
է ԳԼ· Ժ· 23։
ը ԳԼ· Ժ· 50։
թ ԳԼ· բ· 4։
ժ Մատ· գ· 11։ Յովհ· ա· 26։ 33։ ԳԼ· ա· 5։ ԺԹ· 4։
ի Եսա· խգ· 3։ ՅօվԼ· բ· 28։ գ· 18։
լ ԳԼ· ԺԼ· 8։ 9։
խ ԳԼ· Ժ· 47։
ծ Հռոմ· Ժ· 12։ 13։ ԺԼ· 9։ 16։
կ ԳԼ· ը· 1։
հ Ոմանք Յոյներուն
ձ Ղեւկ· ա· 66։ ԳԼ· բ· 47։
ղ ԳԼ· թ· 55։
ճ ԳԼ· թ· 27։
մ ԳԼ· Ժգ· 43։ Ժգ· 21։
յ ԳԼ· գ· 5։
ն Հմր· 21։ ԳԼ· ե· 14։
շ ԳԼ· թ· 30։
ո ԳԼ· բ· 17։ Ժգ· 1։ ԺԼ· 32։ խա· 9։ ա Կոր· Ժբ· 28։ Եփես· գ· 11։
պ ԳԼ· խա· 10։
ջ Ոմանք Կղօդիոս կոչեր
ռ Հռոմ· ԺԼ· 26։
ս Կոր· Ժգ· 1։ բ Կոր· թ· 1։
վ ԳԼ· Ժբ· 25։
տ Մատ· գ· 21։ խ· 23։

հաճելի է, անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց։
4 Ու բազարջակերաց օրերն էին։ Զանիկա երբ
որ բռնեց՝ բանտը դրաւ, և չորս կարգ չոր-
սական զինուորներու յանձնեց որ պահեն,
և կ՚ուզէր զաւակին եռաւ ժողովուրդին հանել
5 զանիկա։ Ուստի Պետրոս բանտին մէջը պա-
հուած էր, բայց եկեղեցին անդադար աղօթք
6 կ՚ընէր Աստուծոյ անոր համար։ Ու երբոր
Հերովդէս ուզեց զանիկա դուրս բերել, այն
գիշերը Պետրոս երկու զինուորներու մէջտե-
ղը կը քնանար՝ կրկին շղթաներով կապուած.
ու պահապանները դրանը առջևը բանտը կը
7 պահպանէին։ Եւ ահա Տէրոջը հրեշտակը
եր- վրան կայնեցաւ, ու տանը մէջ լոյս մը
ծագեց, և Պետրոսին կողը խթելով արթըն-
ցուց զանիկա, ու ըսաւ, Շուտով ելլէ. ու
8 շղթաները անոր ձեռքերէն վար ինկան։ Եւ
հրեշտակը ըսաւ անոր, Գօտիդ կապէ ու հո-
ղաթափներդ ոտքդ հագիր. անիկա ալ այն-
պէս ըրաւ. և ըսաւ անոր, Հանդերձդ վրադ-
9 առ ու եկուր իմ ետևէս։ Ան ալ ելլելով ա-
նոր ետևէն կ՚երթար, և չէր գիտեր թէ ան
հրեշտակին եղած բանը իրաւ է, հապա կը
10 կարծէր թէ տեսիլք կը տեսնէ։ Ու երբոր
անոնք առաջին ու երկրորդ պահապաններէն
անցան, եկան մինչև երկաթի դուռը՝ որ քա-
ղաքին մէջը կը հանէր, որ ան ինքիրմէ բա-
ցուեցաւ անոնց. և անկէ ելլելով՝ մէկ փողոց
մը անցան, հրեշտակն ալ իսկոյն անկէ զա-
11 տեցաւ։ Ու Պետրոս ինքզինքին գալով
ըսաւ, Հիմա ճշմարտապէս գիտեմ որ Տէրը
իր հրեշտակը խրկեց, և ազատեց զիս Հե-
րովդեսին ձեռքէն ու Հրեից ժողովուրդին
12 բոլոր ակնկալութենէն։ Եւ մտածելով՝ եկաւ
Մարիամ բուսած Յովհաննէսին մօրը Մարիա-
մին տունը, ուր որ շատերը ժողված աղօթք
13 կ՚ընէին։ Եւ դուռը դուրսի դուռը որ զար-
կաւ, Հռոդէ անուն աղախին մը դնաց
14 ականջ դնելու. Ու երբոր Պետրոսին ձայնը
ճանչցաւ, ուրախութենէն դուռը չբացաւ,
հապա ներս վազելով պատմեց թէ Պետրոս
15 դրանը առջևը կայներ է։ Իսկ անոնք ըսին
անոր, Խենթեցար ես. բայց ինքը կը պնդէր
թէ անանկ է. անոնք ալ կ՚ըսէին, Անոր
16 հրեշտակը պիտի ըլլայ։ Սակայն Պետրոս ան-
դադար կը զարնէր. ու երբոր բացին՝ զինքը
17 տեսնելով ապշեցան։ Բայց անիկա ձեռքով
նշան կ՚ընէր անոնց՝ որ լուռ կենան, ու պատ-
մեց անոնց թէ ինչպէս Տէրը զինքը բանտէն

հանեց, և ըսաւ, Յակոբոսին ու եղ-
բայրներուն պատմեցէք. և ելաւ ուրիշ տեղ
18 գնաց։ Ու երբոր առաւօտ եղաւ, մեծ խռո-
վութիւն կար զինուորներուն մէջը՝ թէ որ-
19 դեօք ի՞նչ եղաւ Պետրոս։ Հերովդէս ալ
երբոր ուզեց զանիկա ու չգտաւ, պահապան-
ներուն հարցուփորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ
որ սպաննուին. և ինքը Հրէաստանէն դեպ-
ի հոն ելաւ, ու հոն կը կենար։
20 Եւ Հերովդէս խիստ բարկացած էր Տիւ-
րացիներուն ու Սիդոնացիներուն հետ. անոնք
ալ միաբան հաւանութեամբ իրեն կուգան, ու
Բլաստոսը բզաստոս սենեկապետը համոզե-
լով՝ հաշտութիւն կը խնդրէին. վասնզու որ ի-
րենց երկիրը թագաւորին ցորեն ապրուստ
21 կ՚առնէր։ Եւ մէկ որոշուած օր մը Հերովդէս
թագաւորական հանդերձը հագած ու աթոռ-
ը նստած՝ անոնց առաքնաբանութիւն կ՚ընէր։
22 Ժողովուրդն ալ կ՚աղաղակէր թէ Աստիա Աս-
23 տուծոյ ձայն է՝ ու չէ թէ մարդու։ Եւ իսկոյն
Տէրոջը հրեշտակը զանիկա զարկաւ, վասն-
զու Աստուծոյ փառք չտալուն համար. և որդնա-
ւեց ելլելով մեռաւ։
24 Եւ Աստուծոյ խօսքը կ՚աճէր ու կը շատ-
25 նար։ Եւ Բառնաբաս ու Սօղոս երբոր ծառայու-
թիւնը պաշտօնը լմնցուցին՝ Երուսաղէմէն
դարձան, Մարկոս բուսած Յովհաննէսն ալ
հետերնին առնելով։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պօղոս ու Բառնաբաս կ՚ընտրուին հեթանոսներուն երթալու։ 7 Սերգիոս Պօղոսը և Եղիմաս մոգը։ 14 Պօղոս կը քարոզէ Անտիոքի մէջ թէ Յիսուս է աշխարհի Փրկիչը։ 42 Հեթանոսները կը հաւատան։ 45 բայց Հրեայք կը հակառակին և հալածութիւն կ՚ընեն։ 46 Անոր վրայ Պօղոս և Բառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան։ 48 Քրիստոնէական հաւատքը կ՚ընդունին անոնք որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին։

1 Եւ Անտիոքի մէջ եղած եկեղեցիին քանի
մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային,
Բառնաբաս ու Շմաւոն որ Նիգեր կ՚ըսուէր,
և Ղուկիոս Կիւրենացի ու Մանայեն՝ Հերոդէս
չորրորդապետին ընդակիցը, և Սօղոս։
2 Երբոր սոքա Տէրոջը պաշտօնին մէջն էին՝
և ծոմ կը պահէին, Հոգին Սուրբ ըսաւ, Ջատ-
ուեցէք ինծի Բառնաբասը և Սօղոսը ան գործ-
ին համար, որուն ես կանչեր եմ զանոնք։
3 Անոնք ծոմ պահելով և աղօթք ընելով՝
ձեռք դրին անոնց վրայ ու խրկեցին։
4 Անոնք ալ Սուրբ Հոգիէն խրկուած՝ Սելև-
կիա իջան, ու անկէ նաւով Կիպրոս գացին։

Հաճելի է, անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց։
4 Ու բազարջակերաց օրերն էին։ Զանիկա երբ
որ բռնեց՝ բանտը դրաւ, և չորս կարգ չոր-
սական զինուորներու յանձնեց որ պահեն,
և կ՚ուզէր զաւակին եռաւ ժողովուրդին հանել
5 զանիկա։ Ուստի Պետրոս բանտին մէջը պա-
հուած էր, բայց եկեղեցին անդադար աղօթք
6 կ՚ընէր Աստուծոյ անոր համար։ Ու երբոր
Հերովդէս ուզեց զանիկա դուրս բերել, այն
գիշերը Պետրոս երկու զինուորներու մէջտե-
ղը կը քնանար՝ կրկին շղթաներով կապուած.
ու պահապանները դրանը առջևը բանտը կը
7 պահպանէին։ Եւ ահա Տէրոջը հրեշտակը
եր- վրան կայնեցաւ, ու տանը մէջ լոյս մը
ծագեց, և Պետրոսին կողը խթելով արթըն-
ցուց զանիկա, ու ըսաւ, Շուտով ելլէ. ու
8 շղթաները անոր ձեռքերէն վար ինկան։ Եւ
հրեշտակը ըսաւ անոր, Գօտիդ կապէ ու հո-
ղաթափներդ ոտքդ հագիր. անիկա ալ այն-
պէս ըրաւ. և ըսաւ անոր, Հանդերձդ վրադ-
9 առ ու եկուր իմ ետևէս։ Ան ալ ելլելով ա-
նոր ետևէն կ՚երթար, և չէր գիտեր թէ ան
հրեշտակին եղած բանը իրաւ է, հապա կը
10 կարծէր թէ տեսիլք կը տեսնէ։ Ու երբոր
անոնք առաջին ու երկրորդ պահապաններէն
անցան, եկան մինչև երկաթի դուռը՝ որ քա-
ղաքին մէջը կը հանէր, որ ան ինքիրմէ բա-
ցուեցաւ անոնց. և անկէ ելլելով՝ մէկ փողոց
մը անցան, հրեշտակն ալ իսկոյն անկէ զա-
11 տեցաւ։ Ու Պետրոս ինքզինքին գալով
ըսաւ, Հիմա ճշմարտապէս գիտեմ որ Տէրը
իր հրեշտակը խրկեց, և ազատեց զիս Հե-
րովդեսին ձեռքէն ու Հրեից ժողովուրդին
12 բոլոր ակնկալութենէն։ Եւ մտածելով՝ եկաւ
Մարիամ բուսած Յովհաննէսին մօրը Մարիա-
մին տունը, ուր որ շատերը ժողված աղօթք
13 կ՚ընէին։ Եւ դուռը դուրսի դուռը որ զար-
կաւ, Հռոդէ անուն աղախին մը դնաց
14 ականջ դնելու. Ու երբոր Պետրոսին ձայնը
ճանչցաւ, ուրախութենէն դուռը չբացաւ,
հապա ներս վազելով պատմեց թէ Պետրոս
15 դրանը առջևը կայներ է։ Իսկ անոնք ըսին
անոր, Խենթեցար ես. բայց ինքը կը պնդէր
թէ անանկ է. անոնք ալ կ՚ըսէին, Անոր
16 հրեշտակը պիտի ըլլայ։ Սակայն Պետրոս ան-
դադար կը զարնէր. ու երբոր բացին՝ զինքը
17 տեսնելով ապշեցան։ Բայց անիկա ձեռքով
նշան կ՚ընէր անոնց՝ որ լուռ կենան, ու պատ-
մեց անոնց թէ ինչպէս Տէրը զինքը բանտէն

հանեց, և ըսաւ, Յակոբոսին ու եղ-
բայրներուն պատմեցէք. և ելաւ ուրիշ տեղ
18 գնաց։ Ու երբոր առաւօտ եղաւ, մեծ խռո-
վութիւն կար զինուորներուն մէջը՝ թէ որ-
19 դեօք ի՞նչ եղաւ Պետրոս։ Հերովդէս ալ
երբոր ուզեց զանիկա ու չգտաւ, պահապան-
ներուն հարցուփորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ
որ սպաննուին. և ինքը Հրէաստանէն դեպ-
ի հոն ելաւ, ու հոն կը կենար։
20 Եւ Հերովդէս խիստ բարկացած էր Տիւ-
րացիներուն ու Սիդոնացիներուն հետ. անոնք
ալ միաբան հաւանութեամբ իրեն կուգան, ու
Բլաստոսը բզաստոս սենեկապետը համոզե-
լով՝ հաշտութիւն կը խնդրէին. վասնզու որ ի-
րենց երկիրը թագաւորին ցորեն ապրուստ
21 կ՚առնէր։ Եւ մէկ որոշուած օր մը Հերովդէս
թագաւորական հանդերձը հագած ու աթոռ-
ը նստած՝ անոնց առաքնաբանութիւն կ՚ընէր։
22 Ժողովուրդն ալ կ՚աղաղակէր թէ Աստիա Աս-
23 տուծոյ ձայն է՝ ու չէ թէ մարդու։ Եւ իսկոյն
Տէրոջը հրեշտակը զանիկա զարկաւ, վասն-
զու Աստուծոյ փառք չտալուն համար. և որդնա-
ւեց ելլելով մեռաւ։
24 Եւ Աստուծոյ խօսքը կ՚աճէր ու կը շատ-
25 նար։ Եւ Բառնաբաս ու Սօղոս երբոր ծառայու-
թիւնը պաշտօնը լմնցուցին՝ Երուսաղէմէն
դարձան, Մարկոս բուսած Յովհաննէսն ալ
հետերնին առնելով։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պօղոս ու Բառնաբաս կ՚ընտրուին հեթանոսներուն երթալու։ 7 Սերգիոս Պօղոսը և Եղիմաս մոգը։ 14 Պօղոս կը քարոզէ Անտիոքի մէջ թէ Յիսուս է աշխարհի Փրկիչը։ 42 Հեթանոսները կը հաւատան։ 45 բայց Հրեայք կը հակառակին և հայհոյութիւն կ՚ընեն։ 46 Անոր վրայ Պօղոս և Բառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան։ 48 Քրիստոնէական հաւատքը կ՚ընդունին անոնք որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին։

1 Եւ Անտիոքի մէջ եղած եկեղեցիին քանի
մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային,
Բառնաբաս ու Շմաւոն որ Նիգեր կ՚ըսուէր,
և Ղուկիոս Կիւրենացի ու Մանայեն՝ Հերոդէս
չորրորդապետին ընդակիցը, և Սօղոս։
2 Երբոր սոքա Տէրոջը պաշտօնին մէջն էին՝
և ծոմ կը պահէին, Հոգին Սուրբ ըսաւ, Ջատ-
ուեցէք ինծի Բառնաբասը և Սօղոսը ան գործ-
ին համար, որուն ես կանչեր եմ զանոնք։
3 Անոնք ծոմ պահելով և աղօթք ընելով՝
ձեռք դրին անոնց վրայ ու խրկեցին։
4 Անոնք ալ Սուրբ Հոգիէն խրկուած՝ Սելև-
կիա իջան, ու անկէ նաւով Կիպրոս գացին։

ե Եւ. ժբ. 14, 15։ իգ. 15։
զ Յայն. խա. 18։
է ԳԼ. է. 19։
ը Սաղ. ՃԻԷ. 1։
թ ԳԼ. ե. 3, 17։ ժա. 5։
ժ ԳԼ. ժզ. 26։
ի Սաղ. ԼԲ. 7։ Դան. զ. 28։ է. 22։ Եբր. ա. 14։
լ Ելմ. 5։
խ Անդ. Պետրոս զարհաս,
ծ Գործ. խը. 16։ Մատ. ժը. 10։
կ ԳԼ. ժզ. 16։ ժԲ. 33։ խա. 40։
հ ԳԼ. ժե. 37։
ձ ԳԼ. գ. 23։
ղ ա Թագ. խե. 38։ բ Թագ. իգ. 17։
ճ Սաղ. ՃԺե. 1։
մ Եա. ծե. 11։ ԳԼ. է. 7։ ժԲ. 20։ Կող. ա. 6։
յ ԳԼ. ժա. 29, 30։
ն Ելմ. 12։
շ ԳԼ. ժզ. 5, 13։ ժե. 37։
ո ԳԼ. ժա. 27։ ժզ. 25։ ժե. 35։
չ ԳԼ. ժա. 22—26։
պ ԳԼ. ժա. 21։ Հռոմ. ժզ. 21։
ջ Թես. ը. 14։ ԳԼ. ԼԲ. 15։ իբ. 21։ Հռոմ. ա. 1։
ռ Գաղ. ա. 15։ բ. 9։
ս Մատ. ԼԲ. 38։ ԳԼ. ժգ. 25։ Հռոմ. ժ. 15։ Եփես. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Եբր. է. 4։
տ ԳԼ. զ. 6։
ր ԳԼ. գ. 36։

5 Եւ Սաղամինա հասնելով՝ [ե]Հրեից ժողովարան-
ներուն մէջ Աստուծոյ խօսքը կը քարոզէին,
ու [զ]Յովհաննէսն ալ իրենց սպասաւոր ունէին։
6 Եւ պարտելով ան [բոլոր] կղզին մինչեւ Պա-
փոս, հոն գտան [ը]սուտ մարգարէ՝ Հրեայ մոգ
7 մը, որուն անունը Բարեյեսու էր. Որ ինքը
փոխանորդ բդեշխին հետ էր, [տ]Բուն Սերգիոս Պօղոս, խելացի մարդ մը. ասիկա
Բառնաբասը և Պօղոսը հրաւիրելով՝ ուզեց
8 Աստուծոյ խօսքը լսել։ Սակայն անոնց դէմ
կեցաւ [ի]Եղիմաս մոգ, (քանզի այսպէս կը
թարգմանուի անոր անունը,) որ կ'ուզէր փո-
9 խանորդ բդեշխը հաւատքէն դարձընել։ Բայց
Պօղոս, որ Պօղոս ալ [յ]Բուն, [ղ]Հոգւով Սրբով
10 լեցուած՝ աչքերը անոր վրայ անկեց, ու ը-
սաւ, Ով ամէն խարեբայութիւնով և ամէն
խորամանկութիւնով լեցուած՝ [լ]Սատանայի
որդի՝ թշնամի բոլոր արդարութեան, պիտի
չդադարի՞ Տէրոջը չիստակ ճամբաները ծռե-
11 լէն։ Եւ հիմա [խ]Տէրոջը ձեռքը ահա քու վրադ
է, ու կոյր պիտի ըլլաս՝ առանց մը արեւը չը-
տեսնելով։ Եւ խակոյն անոր վրայ մէգ ու
խաւար մը իջաւ, ու պտրտելով առաջնորդ
12 կը փնտռէր։ Ինքնանը փոխանորդ բդեշխը
ա՛ս բաները որ տեսաւ՝ հաւատաց, մեծա-
պէս զարմանալով Տէրոջը վարդապետութեա-
նը վրայ։
13 Եւ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէն ելան,
ու եկան Պամփիւլիայի Պերգէն. բայց [ծ]Յով-
հաննէս անոնցմէ զատուելով՝ Երուսաղէմ
14 դարձաւ։ Ինքնք ալ Պերգէնէն գացին ու ե-
կան Պիսիդիայի Անտիոքը, [կ]և շաբաթ օրը
15 ժողովարանը մտնելով՝ նստան։ [հ]Ու օրէնքը
և մարգարէները կարդացուելէն ետք՝ ժողո-
վրդապետները [ձ]ղրկ խրկեցին իրենց ու ըսին,
Արդիւնք եղբայրներ, [ղ]Թէ որ դուք ժողո-
վուրդին խօսք- յորդորական խօսք մը ունիք՝
16 խօսեցէք։ Ինքնանը Պօղոս ոտքի վրայ կայ-
նելով՝ [ճ]ձեռքը շարժեց ու ըսաւ, Ով Իսրա-
էլացի մարդիկ, [մ]և դուք որ Աստուծմէ կը
17 վախնաք, մտիկ ըրէք։ Այս Իսրայէլ ժողո-
վուրդին Աստուածը [յ]մեր հայրերը ընտրեց,
ու ժողովուրդը բարձրացուց [ն]Եգիպտոսի եր-
կրին մէջ պանդխտութեան ատենը, [շ]և
18 բարձր բազուկով զանոնք անկէ հանեց։ Ու
[չ]անապատին տարուան ժամանակին չափ անա-
19 պատին մէջ կերակրեց զանոնք։ [պ]Եւ Քանա-
նու երկրին մէջ եօթը ազգ կործանելով՝ [ջ]ա-
նոնց երկիրը իրենց տուաւ որ ժառանգեն։
20 Եւ անկէ ետև [ռ]չորս հարիւր յիսուն տարիի
չափ դատաւորներ տուաւ անոնց [մ]մինչև Սա-
21 մուէլ մարգարէն։ [վ]Ու ետքը թագաւոր ու-
զեցին. և Աստուած կիսէ որդին Սաւուղը
տուաւ անոնց՝ Բենիամինի ցեղէն մարդ մը
22 քառասուն տարի։ Ու [տ]երբոր զանիկա փո-
խեց, [ր]Դաւիթը հանեց իրենց թագաւոր, ո-
րուն համար վկայութիւն տալով ըսաւ, [ց]Ես-
սէի որդին Դաւիթը գտայ [ւ]իմ սրտիս համե-
մատ մարդ, որ իմ բոլոր կամքս պիտի կատա-
23 րէ։ [փ]Աստ սերունդէն Աստուած [ք]ըստ խոստ-
մունքին պէս Իսրայէլին [օ]փրկիչ Յիսուսը հա-
24 նեց. Եւ դեռ անիկա [ֆ]պաշտօնը չկատա՛ր՝ [ը]ով-
հաննէս առաջուց Իսրայէլի բոլոր ժողովուր-
դին ապաշխարութեան մկրտութիւնը քա-
25 րոզեց. Ու երբոր Յովհաննէս իր ընթացքը կը
կատարէր՝ ըսաւ, [ա]Ո՞վ կը կարծէք թէ եմ. ես
[բ]չէ՛մ, հապա անիկա ահա իմ ետևէս
կու գայ, որ ես արժանի չեմ անոր ոտքե-
26 րուն կօշիկները քակելու։ Արդիւնք եղբայր-
ներ, Աբրահամի տոհմին որդիքը, ու անոնք
որ ձեր մէջը աստուածավախ են, ա՛ս փրկու-
27 թեան խօսքը [գ]ձեզի խրկուեցաւ։ Քանզի ե-
րուսաղէմ բնակողները և անոնց իշխանները
[դ]ոչ անիկա ճանչցան, ոչ ալ մարգարէներուն
ձայները՝ [ե]որ ամէն շաբաթ օրերը կը կարդա-
ցուին, հապա զանոնք կատարեցին՝ [զ]դա-
28 տապարտելով. Եւ [է]մահուան պատճառ մըն
ալ չգտած՝ [ը]Պիղատոսէն խնդրեցին որ անիկա
29 սպաննուի։ [թ]Ու երբոր անոր համար բոլոր
գրուած բաները կատարեցին, [ժ]փայտէն վար
30 իջեցնելով՝ գերեզմանի մէջ դրին. [ի]Բայց
Աստուած զանիկա յարուց մեռելներէն. [լ]որ
31 ինքը շատ օրեր երեցաւ անոնց, Որ իր հետը
[խ]Գալիլեացին Երուսաղէմ ելեր էին, [ծ]որոնք
հիմա անոր վկաներն են ժողովուրդին առջեւ։
32 Մենք ալ ձեզի կը քարոզենք [կ]ան խոստումն-
33 ը որ հայրերուն եղած էր, Որ զանիկա Աս-
տուած կատարեց մեզի որ անոնց զաւակներն
ենք՝ [հ]Յիսուսը յարուցանելով, [ձ]ինչպէս որ եր-
կրորդ սաղմոսին մէջ ալ գրուած է, [ղ]Դուն

ը Հմր. 46։
թ ԳԼ. ԺԲ. 25։ ԺԱ. 37։
ժ ԳԼ. Բ. 9։
ի ԵՂ. Կ. 11։ Բ Տիմ. գ. 8։
լ ԳԼ. գ. 8։
խ Մատ. Ժգ. 38։ Յովհ. Ը. 44։ ա Յովհ. գ. 8։
ծ ԵՂ. Թ. 3։ ա Թագ. Կ. 6։
կ ԳԼ. ԺԱ. 38։
հ ԳԼ. Ժգ. 13։ ԺԱ. 2։ ԺԲ. 4։
ձ Դ.ուկ. գ. 16։ Հմր. 27։
ղ Երբ. Ժգ. 22։
մ ԳԼ. ԺԲ. 17։
յ Հմր. 26։ ԳԼ. Ժ. 35։
ն Բ Օր. Կ. 6. 7։
շ ԵՂ. ա. 1։ Սաղ. ՃԽ. 23, 24։ ԳԼ. Կ. 17։
չ ԵՂ. Չ. 6։ Ժգ. 14, 16։
պ ԵՂ. Ժգ. 35։ Թուա. Ժգ. 33, 34։ Սաղ. ՂԵ. 9, 10։ ԳԼ. Կ. 36։
ջ Բ Օր. Կ. 1։
ռ Ցեռ. Ժգ. 1, 2։ Սաղ. ՀԲ. 55։
վ Դատ. Բ. 16։
տ ա Թագ. գ. 20։
ր ա Թագ. Ը. 5։ Ժ. 1։
ց ա Թագ. ԺԱ. 23, 26, 28։ Ժգ. 1։ Յովհ. Ժգ. 11։
ւ ա Թագ. ԺԶ. 13։ Բ Թագ. Բ. 4։ Կ. 3։
փ Սաղ. ՃՓ. 20։
ք ա Թագ. Ժգ. 14։ ԳԼ. Կ. 46։
օ Էս. Ժա. 1։ Դ.ուկ. ա. 32, 69։ ԳԼ. Բ. 30։ Հռոմ. ա. 3։
ֆ Բ Թագ. Կ. 12։ Սաղ. ՃԼ. 11։
ը Մատ. ա. 21։ Հռոմ. Ժա. 26։
թ Մատ. գ. 11։ Մատ. ա. 7։ Դ.ուկ. գ. 16։ Յովհ. ա. 20, 27։
ժ Մատ. Ժ. 6։ Դ.ուկ. Իգ. 47։ Հմր. 46։ ԳԼ. գ. 26։
ի Դ.ուկ. Իգ. 34։ ԳԼ. գ. 17։ ա Կոր. Բ. 8։
լ Հմր. 14, 15։ ԳԼ. ԺԼ. 21։
խ Դ.ուկ. Իգ. 20, 44։ ԳԼ. Իգ. 22։ Իբ. 23։
ծ Մատ. Իկ. 22։ Մար. ԺԼ. 13, 14։ Դ.ուկ. Իգ. 21։ Յովհ. ԺԹ. 6, 15։
կ ԳԼ. գ. 13, 14։
հ Դ.ուկ. Ժբ. 31։ Իգ. 44։ Յովհ. ԺԹ. 28, 30, 36, 37։
ձ Մատ. Իկ. 59։ Մար. ԺԼ. 46։ Դ.ուկ. Իգ. 53։ Յովհ. Ժ. 38։
ղ Մատ. Իբ. 6։ ԳԼ. Բ. 24։ գ. 13, 15, 26։ Կ. 30։
մ Մատ. Իբ. 16։ ԳԼ. ա. 3։ ա Կոր. ԺԼ. 5, 6, 7։
յ ԳԼ. ա. 11։
ն ԳԼ. ա. 8։ Բ. 32։ գ. 15։ Կ. 32։
շ Ծն. գ. 15։ Ժբ. 3։ Իբ. 18։ ԳԼ. Իգ. 6։ Հռոմ. գ. 13։ 15։
չ Մատ. Իբ. 6։ ԳԼ. Բ. 24։ գ. 13։ 15։ 26։ Կ. 30։
պ Մատ. Իբ. 16։ ԳԼ. ա. 3։ ա Կոր. ԺԼ. 5, 6, 7։
ջ ԳԼ. ա. 11։
ռ ԳԼ. ա. 8։ Բ. 32։ գ. 15։ Կ. 32։
վ Ծն. գ. 15։ Ժբ. 3։ Իբ. 18։ ԳԼ. Իգ. 6։ Հռոմ. գ. 13։ Գաղ. գ. 16։
տ Սաղ. Բ. 7։ Եբր. ա. 5։ Կ. 5։

34 իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ։ Եւ որ
պանիկա մեռելներէն յարուց, ու մէյմըն ալ
ապականութիւն պիտի չտեսնէ, ասանկ կ'ըսէ
թէ Զքեզի պիտի տամ Դաւիթին հաւատարիմ
35 սուրբ խոստումները։ Ուստի ուրիշ սաղմոսի մը
մէջ ալ կ'ըսէ, Քու Սուրբիդ ապականութիւն
36 տեսնել պիտի չտաս։ Ինչու որ Դաւիթ իր
գարուն մէջ Աստուծոյ կամացը ծառայելով՝
վերաւ, ու իր հայրերուն քովը դրուեցաւ
37 և ապականութիւն տեսաւ։ Բայց ան որ Աս-
տուած յարուց՝ ապականութիւն չտեսաւ։
38 Ուրեմն յայտնի ըլլայ ձեզի, մարդիկ եղբայր-
ներ, Որ ասոր միջոցով ձեզի մեղաց թողու-
39 թիւն կը քարոզուի. Եւ ան ամէն բաներէն՝
որ Մովսէսին օրէնքովը չկրցաք արդարանալ,
Ասով՝ ամէն ով որ հաւատայ կ'արդարա-
40 նայ։ Աչդ զգուշացէք որ չըլլայ թէ ձեր վը-
րայ գայ ան որ Մարգարէներուն մէջ ըսուած
41 է, Նայեցէք, արհամարհողներ, և զարմա-
ցէք ու աչնչացէք. Ինչու որ գործ մը պիտի
ընեմ ձեր օրերուն մէջ, անանկ գործ մը որ
եթէ մէկը ձեզի պատմէ՝ պիտի չհաւատաք։
42 Ու երբոր անկէ դուրս ելան, *Կ'աղաչէին
որ †հետեւեալ շաբաթի՝ ալ նոյն խօսքերը ի-
43 րենց խօսուի։ Եւ ժողովուրդը երբոր արձա-
կեցաւ, Հրէաներէն ու նորահաւատ բարե-
պաշտներէն շատերը Պօղոսին ու Բառնաբա-
սին ետեւէն կ'երթային. որոնք կը խօսէին ա-
նոնց հետ ու Կը յորդորէին զանոնք, որ միշտ
Աստուծոյ շնորհքին մէջը հաստատ կենան։
44 Եւ հետեւեալ շաբաթ օրը գրեթէ բոլոր քա-
ղաքը ժողովուեցաւ Աստուծոյ խօսքը լսելու։
45 Իսկ Հրէաները երբոր տեսան ան բազմութիւ-
նը, նախանձով լեցուեցան, ու Պօղոսի դրու-
ցածներուն դէմ կը խօսէին հակառակելով ու
46 հայհոյութիւնն ընելով։ Ինաամենը Պօղոս և
Բառնաբաս համարձակեցան ու ըսին, Պէտք
էր որ Առաջ ձեզի խօսուի Աստուծոյ խօսքը,
Բայց որովհետև դուք անիկա կը մերժէք,
ու ինքզինքնիդ յաւիտենական կենաց ար-
ժանի չէք սեպեր, Ահա մենք հեթանոսնե-
47 րուն կը դառնանք։ Ինչու որ Տէրը ասանկ
պատուիրած է մեզի. Զքեզ հեթանոսներուն
լոյս դրի, որ դուն փրկութեան պատճառ
48 ըլլաս մինչև երկրի ծայրերը։ Ա՛ լսելով հե-
թանոսները կ'ուրախանային, ու Աստուծոյ
խօսքը կը փառաւորէին. Ու որոնք որ յա-
ւիտենական կենաց սահմանուած էին՝ հաւա-
49 ցին։ Ու Տէրոջը խօսքը բոլոր գաւառը
50 կը տարածուէր։ Բայց Հրէաները զրգռեցին

¦ Եփ. ծե. 5։
ՀՍալ. ժգ. 10։ ԳԼ. բ. 31։
Ֆ գ Թագ. բ. 10։ ԳԼ. բ. 29։
Ղ Երեմ. լա. 34։ Դան. թ. 24։ Գաւիթ. իգ. 47։ ա Յովհ. բ. 12։
Ճ Եփ. ծգ. 11։ Հբ. ասմ. գ. 28։ Ը. 3։ Երբ. է. 19։
Ճ Եփ. իթ. 14։ Ածք. ա. 5։
* Ոմանք հեթանոսները կ'աղաչէին
† Կամ շաբթուս մէջ
Ն ԳԼ. ժա. 23։ ԺԳ. 21։
Շ Եփ. ծգ. 11։ Տիտ. բ. 11։ Երբ. ԺԲ. 15։ ա Պետ. է. 12։
Չ ԳԼ. ԺԲ. 6։ ա Պետ. դ. 4։ Յակ. 10։
* Մատ. ժ. 6։ ԳԼ. գ. 26։ Հմր. 26։ Հռոմ. ա. 16։

բարեպաշտ և պատուաւոր կիներները ու քա-
ղաքին մեծերը, և Պօղոսին ու Բառնաբա-
սին վրայ հալածանք հանելով՝ զանոնք իրենց
51 սահմաններէն դուրս ըրին։ Ոնոնք ալ իրենց
ոտքերուն փոշին անոնց դէմ թօթուելով՝ Իկո-
52 նիոն եկան։ Ու աշակերտները Հոգւով Սրբով կը լեցուէին։

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս և Բառնաբաս հալածուելով կը փախչին Իկոնիոնէն։ 7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ ի ծնէ կաղ մը, և աս պատճառով անոնք աստուածներ ըլլալ կը կարծուին։ 19 Պօղոս կը քարկոծուի։ 21 Անոնք զանազան եկեղեցիներ կը պատրաստեն, հաստատելով աշակերտները հաւատքի և համբերութեան մէջ։ 26 Եւ քանի Անտիոք դառնալով՝ կը պատմեն եղբայրներուն որ Աստուած ըրեր էր իրենց։

1 Ու եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք միևտեղ
Հրէաներուն ժողովարանը մտան, և այնպէս
խօսեցան որ խիստ շատ Հրէաներ և Յոյներ
2 հաւատացին։ Բայց չհաւատացող Հրէաները
դրդեցին ու չարութեան դրդռեցին հեթա-
3 նոսներուն սիրտը եղբայրներուն դէմ։ Իսկ
անոնք շատ ժամանակ հոն կենալով՝ համար-
ձակ կը քարոզէին Տէրոջմով, որ իր շնորհաց
խօսքին Կը վկայէր, և նշաններ ու հրաշք-
4 ներ ընել կուտար անոնց ձեռքովը։ Եւ քա-
ղաքին բազմութիւնը միչև երկպառակութիւն
մը եղաւ. ոմանք Հրէաներուն կողմէն եղան,
5 ոմանք ալ Առաքեալներուն։ Ու երբոր հե-
թանոսները և Հրէաները իրենց իշխաններու-
վը ջղճն յարձակեցան՝ զանոնք նախատելու
6 ու քարկոծելու, Իրենք խմնալով Լիկայո-
նացւոց քաղաքները փախան՝ Լիւստրա ու
Դերբէ և չրջակայ տեղատանքը, ու հոն աւե-
տարանը կը քարոզէին։
7 Եւ Լիւստրայի մէջ մարդ մը նստեր էր
ոտքերովը ակար՝ իր մօրը որովայնէն կաղ
8 Ձնած, որ բնաւ քալած չէր։ Այնիկա Պօղոսին
խօսքերը մեկ կ'ընէր. ան ալ աչքը անոր
անկելով և տեսնելով թէ բժշկուելու հա-
9 ւատք ունի, Բարձր ձայնով մը ըսաւ, Ելլիր
ոտքերուդ վրայ չիտակ կայնէ. ան ալ ցաթ-
10 կելով կելաւ քալէր։ Եւ ժողովուրդները երբոր
Պօղոսին ըրածը տեսան՝ ձայներնին վերցը-
նելով Լիկայոնարէն ըսին, Աստուածները
11 մարդոց նմանութիւնով մեզի իջեր են։ Ու
Բառնաբասին Դիոս կը կոչէին, և Պօղոսին՝
Հերմէս, ինչու որ անիկա էր գլխաւոր խո-
12 սողը։ Իսկ քաղաքին առջևը եղած Դիոսին
քուրմը ցուլեր և պսակներ բերելով դռնե-
րուն առջևը, բազմութեանը հետ մէկտեղ

ե Եփ. ե. 10։ բ Օր. լբ. 21։ Եփ. ծե. 5։ Մատ. իա. 43։ Հռոմ. ժ. 19։
զ ԳԼ. ԺԲ. 6։ իբ. 28։
է Եփ. իթ. 6։ խթ. 6։ Գաւիթ. բ. 32։
ը ԳԼ. բ. 47։
թ բ Տիմ. գ. 11։
ժ Մատ. ժ. 14։ Մարկ. գ. 11։ Գաւիթ. իթ. 5։ ԳԼ. ԺԲ. 6։
ի Մատ. է. 12։ Յովհ. ԺԲ. 22։ ԳԼ. բ. 46։
—
ի Մարկ. ԺԳ. 20։
ի Եբր. բ. 4։
ի ԳԼ. ԺԳ. 3։
ի բ Տիմ. գ. 11։
ի Մատ. ժ. 23։
ի ԳԼ. գ. 2։
ի Մատ. ը. 10։ Թ. 28, 29։
ի Եփ. լե. 6։
ի ԳԼ. ը. 10։ իբ. 6։

13 [ի]ն՝ուղէը որ զոհ ընէ։ Բայց Բառնաբաս ու Պօղոս առաքեալները երթալ լսեցին, [բ]ուննց հանդերձները պատռելով՝ դուրս ցատկեցին
14 բազմութեանը մէջ, կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին, Մարդիկ, [գ]ինչու համար ասո բաները կ՚ընէք. մենք ալ ձեզի պէս կիրքեր ունեցող մարդիկ ենք, ու կը բարոզենք ձեզի [դ]որ ասո փուճ բաներէն [ե]կենդանի Աստուծոյն դառնաք, [ո]ր ինքը առեղծեց երկինքը ու երկիրը և ծովը ու բոլոր անոնց մէջի եղածները։
15 [զ]որ անցած դարերուն մէջ թող տուաւ ամէն
16 ազգերուն իրենց ճամբաները երթալու։ [է]այ ասո ամենայնիւ ինքզինքը առանց վկայութեան չձգաւ, բարերարութիւնով [ե]րկինքէն *մեզի անձրեւներ ու պտղաբեր եղանակներ տալով, կերակրութիւնով և ուրախութիւնով [թ]ուննք մեր սիրտերը լեցնելով։ Ու
17 ասո բաները ըսելով՝ հազիւ կրցան ժողովուրդները դադրեցնել, որ իրենց զոհ չընեն։
18 Սակայն [Ա]նտիոքէն ու Իկոնիոնէն Հրէաներ հասան, ու ժողովուրդները համոզեցին, [և] Պօղոսը քարկոծեցին ու քաղաքէն դուրս
19 քաշեցին՝ կարծելով թէ մեռած է։ Բայց աշակերտները երբոր անոր բոլորուելը պատեցին, ելաւ քաղաքը մտաւ, ու հետևեալ օրը Բառնաբասին հետ մեկնեց Դերբէ եկաւ։
20 Եւ անոնք ան քաղաքին մէջ աւետարանը քարոզելով, [շ]ատերը աշակերտ ընելով՝ Լիւստրա և Իկոնիոն և Անտիոք դարձան,
21 Աշակերտներուն սիրտերը հաստատելով, և [յ]որդորելով որ հաստատ մնան հաւատքի մէջ. և [ը]նդհէն հարկ չատ նեղութիւններով պէտք է մեզի Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։
22 [Ու] երբոր անոնց ամէն մէկ եկեղեցիին երէցներ ձեռնադրեցին, ծոմապահութեամբ աղօթք ընելով զանոնք յանձնեցին Տէրոջը՝
23 որուն հաւատացեր էին։ Եւ Պիսիդիայէ մէջ
24 [ը]ն պտըտելով եկան Պամփիւլիա։ Պերգէի մէջ ալ Տէրեսը խօսքը խօսեցին եւս Աթալիա
25 իջան։ Անկէ ալ նաւով Անտիոք գացին, [ուր] կից որ [Ա]ստուծոյ շնորհքին յանձնուած էին
26 ան գործին համար որ կատարեցին։ Ու երբոր եկան, եկեղեցին մէկտեղ ժողվելով՝ [պ]ատմեցին [ին]չ որ Աստուած բրեր էր իրենց հետ, և որ [հ]եթանոսներուն հաւատքի դուռ բա-
27 ցեր էր։ Ու հոն չատ ժամանակ աշակերտներուն հետ կեցան։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մէկ հակառակութիւն կը ծագի Անտիոքեան վրայով։ 6 Առաք համար առաքեալները խորհուրդ կ՚ընեն, 22 և նամակ գրելով եկեղեցիներուն, իրենց միտքը կը իմացնեն անոնց։ 36 Պօղոս և Բառնաբաս կը բաժնին ու միմեանց երթան եկեղեցիները պտըտութիւն ընելու, բայց միջնեկին վէճ մը ծագելով իրարմէ կը զատուին։

1 Եւ [մ]էկ քանիները Հրէաստանէն իջած՝ եղբայրներուն կը սորվեցնէին որ [ե]թէ Մովսէսի սովորութեանը համեմատ չ[ը]թլատիք, չ՚կրնար փրկուիլ։ Ասոր Պօղոս և Բառնաբաս անոնց դէմ չատ մը հակառակութիւն ու վէճ ընելէն ետքը, վճռեցին որ [Պ]օղոս ու Բառնաբաս և մէկ քանի ներն ալ անոնցմէ՝ երուսաղէմ ելլեն առաքեալներուն ու երէցներուն ասո խնդրոյս հարցնելու։
3 Անոնք ալ եկեղեցիէն ճամբայ դրուած՝ Փիւնիկէն ու Սամարիայէն անցնելով, հեթանոսաց դարձի գալը կը պատմէին, և մեծ ուրախութիւն կու տային բոլոր եղբայրներուն։
4 Ու երբոր Երուսաղէմ հասան, եկեղեցիին ու առաքեալներէն և երէցներէն ընդունուեցան, և [պ]ատմեցին ինչ որ Աստուած
5 ըրեր էր իրենց հետ։ Փարիսեցւոց աղանդէն հաւատացեալներէն մինը ելաւ, ու կ՚ըսէին թէ [պ]էտք է թլփատել անոնք ու պատուիրել որ Մովսէսի օրէնքը պահեն։
6 Եւ առաքեալները ու երէցները ժողվուեցան ասո բանիս վրայով խորհելու։ Եւ չատ վիճաբանութիւն ըլլալէն ետև՝ Պետրոս ոտքի վրայ ելաւ ու ըսաւ անոնց, [Մ]արդիկ եղբայրներ, դուք գիտէք որ առջի օրերէն Աստուած [մ]ըտաւ ընտրեց մեր մէջէն, որ իմ բերնես հեթանոսները աւետարանին խօսքը լսեն
8 ու հաւատան։ Եւ [ս]րտագէտ Աստուած վկայեց անոնց՝ [Հ]ոգին Սուրբը տալով անոնց՝
9 [ի]նչպէս որ մեզի ալ։ [Ու] մէկ խտրութիւն մը չբրաւ մեր ու անոնց մէջը, հաւատքով
10 անոնց սիրտերը [մ]սրբելով։ Ուստի հիմա [ինչ]ո՞ւ Աստուած կը փորձէք՝ [աշ]ակերտներուն պարտացուցին վրայ անանկ լուծ մը դնելով, որ անիկա ոչ մեր հայրերը՝ ոչ ալ մենք
11 կրցանք վերցնել։ Բայց [կը] հաւատանք որ

[բ] Դան. բ. 46։
[գ] Մատ. իզ. 65։
[դ] ԳԼ. Ժ. 26։
[ե] Ցակ. ե. 17։ Յայտ. ԺԹ. 10։
[զ] ա Թագ. Ժբ. 21։ գ Թագ. Ժզ. 13։ Երեմ. Ժգ. 22։ Ամոս. բ. 4։ ա Կոր. ը. 4։
[է] ա Թես. ա. 9։
[ը] Ծն. ա. 1։ Սալ. ւգ. 6։ Հեզ. 6։ Յայտ. Ժգ. 7։
[թ] Սալ. Հա. 12։ ԳԼ. Ժէ. 30։ ա Պետ. գ. 3։
[ժ] ԳԼ. Ժէ. 27։ Հբ. ամսմ. ա. 20։
[ի] Ղե. իզ. 4։ բ Օր. Ժա. 14։ իը. 12։ Յոբ. է. 10։ Սալ. կէ. 10։ կը. 9։ Հեբ. 8։ Երեմ. Ժգ. 22։ Մատ. է. 45։
[ժա] Յովհ. ձեզի
[ժբ] Յովհ. ձեզ
[ժգ] ԳԼ. Ժգ. 45։
[ժդ] բ Կոր. Ժա. 25։ բ Տիմ. գ. 11։
[ժե] Մատ. իը. 19։
[ժզ] ԳԼ. Ժա. 23։ Ժգ. 43։
[ժէ] Մատ. Ժ. 38։ Ժգ. 24։ Ղուկ. իբ. 28։ 29։ Համսմ. բ. 17։ բ Տիմ. բ. 11։ 12։ գ. 12։
[ժը] Տիտ. ա. 5։
[ժթ] ԳԼ. Ժգ. 1. 3։
[ի] ԳԼ. Ժէ. 40։
[իա] ԳԼ. Ժէ. 4. 12։ իա. 19։
[իբ] ա Կոր. Ժգ. 9։ բ Կոր. բ. 12։ Կող. գ. 3։ Յայտ. գ. 8։
[իգ] Գոգ. բ. 12։
[իդ] Ծն. Ժէ. 10։ Ղև. Ժբ. 3։
[իե] Յովհ. է. 22։ Հմր. 5։ Գոգ. է. 2։ Փիլ. գ. 2։ Կող. բ. 8։ 11։ 16։
[իզ] Գոգ. բ. 1։
[իէ] Համսմ. Ժէ. 24։ ա Կոր. Ժգ. 6։ 11։
[իը] ԳԼ. Ժգ. 26։
[իթ] Հմր. 12։ ԳԼ. Ժգ. 26։ իա. 19։
[իժ] Հմր. 1։
[իի] ԳԼ. Ժ. 20։ Ժբ. 3։
[իժ] Յովհ. է. 22։ Հմր. 5։ Գոգ. է. 2։ Փիլ. գ. 2։ Կող. բ. 8։ 11։ 16։
[իէ] Գոգ. բ. 1։
[իը] Համսմ. Ժէ. 24։ ա Կոր. Ժգ. 6։ 11։
[իթ] ԳԼ. Ժգ. 26։
[իժ] Հմր. 12։ ԳԼ. Ժգ. 26։ իա. 19։
[իի] Հմր. 1։
[իժ] Ծն. Ժէ. 10։ Ղև. 12։
[իի] ա Մն. իբ. 9։ ԳԼ. ա. 24։
[իժ] ԳԼ. Ժ. 44։
[իի] Համսմ. Ժ. 12։
[իի] ԳԼ. Ժ. 15։ 28։ 45։ ա Կոր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 22։
[իի] Մատ. իգ. 4։ Գոգ. է. 1։
[իի] Համսմ. գ. 24։ Եփես. բ. 8։ Տիտ. բ. 11։ գ. 4. 5։

ՏԷՐ *Յիսուսի Հնարհաւատով կը փրկուինք մենք, ինչպէս որ անոնք ալ։
12 Եւ բոլոր ժողովուրդը լուռ կեցաւ ու մտիկ կ'ընէր Բառնաբասին ու Պօղոսին, որոնք կը պատմէին թէ Աստուած որչափ նշաններ ու հրաշքներ ըրեր էր հեթանոսներուն միջ ի13 րենց ձեռքով։ Եւ անոնք խօսքերնին կըտրելէնետև՝ Յակոբոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Մարդիկ եղբայրներ, լսեցէ մտիկ ը14 րեք։ Շմաւոն պատմեց թէ Աստուած ինչպէս առաջ այցելութիւն ըրաւ, որ հեթանոսներէն ժողովուրդ առնէ իր անունը հա15 մար։ Եւ սա բանիս մարգարէից խօսքերն ալ 16 կը միաբանին, ինչպէս որ գրուած է, Ետև եմ եւ պիտի դառնամ ու Դաւիթին ինկած խորանը նորէն պիտի չինեմ, և անոր կործանուած տեղուանքը նորէն պիտի չինեմ, 17 և կանգնեմ անիկա. Որ մնացած մարդիկը Տէրը փնտուեն, և բոլոր հեթանոսները՝ որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է, կ'ըսէ Տէրը՝ որ 18 սա ամէն բաները կ'ընէ։ Յայտնի է †Աստուծոյ իր բոլոր գործքերը աշխարհիս սկիզբէն 19 հետէ։ Որո համար ես յորմէր կը դատեմ նեղութիւն չտալ անոնց որ հեթանոսներէն 20 Աստուծոյ կը դառնան. Հապա թուղթ մը գրել անոնց՝ որ ետ կենան կռոց պղծութիւններէն և պոռնկութենէ ու խեղդուածէ ու 21 արիւնէ։ Ինչու որ Մովսէս հին դարերէն ի վեր ամէն քաղաքի մէջ զինքը քարոզողներ ունի, և ժողովարաններու մէջ ամէն շաբաթ օր կը կարդացուի։
22 Անառներ առաքեալներուն ու երէցներուն՝ բոլոր եկեղեցիին հետ մէկտեղ ադէկ երևցաւ որ իրենցմէ մարդիկ ընտրելով Անտիոք խըրկեն Պօղոսին ու Բառնաբասին հետ, Բարսաբա մականուանեալ Յուդան և Շիղան՝ որ23 բանք գլխաւոր մարդիկ էին եղբայրներուն մէջ. Ու անոնց ձեռքով նո՛ւագ մը խրկելին այսպէս գրուած.

Առաքեալներ ու երէցներ և եղբայրներ՝ Անտիոքի ու Սիւրիայի և Կիլիկիայի մէջ հեթ24 հանոսներէն եղած եղբայրներուդ ողջոյն։ Որ բուխնետև լսեցինք թէ Նոմանք մեր մէջէն ելլելով՝ ձեզ խօսքերով խռովեցուցեր և ձեր անձերը խախտեր են, ըսելով թէ պէտ է թլփտիլ ու օրէնքը պահել, որ անոնց մենք 25 պատճէն չպատուիրեցինք, Մեզի միաբանութեամբ ժողովածներուս ադէկ երևցաւ որ մարդիկ ընտրելով ձեզի խրկենք մեր սիրե-

ելներուն Բառնաբասին ու Պօղոսին հետ, 26 Որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը 27 համար անձերնին մահուան մարդիկ են։ Ուս ղարկեցինք Յուդան և Շիղան, որ իրենք 28 ալ բերնով նոյն բաները Ձեզի գրուցեն։ Ինչու որ ադէկ երևցաւ Սուրբ Հոգիին ու մեզի ալ ձեր վրայ աւելի բեռ չդնել՝ սա հարկաւոր 29 բաներէս զատ, Որ ետ կենաք կուռքերու զոհուածէ ու արիւնէ ու խեղդուածէ և պոռնկութենէ. որ սա բաներէն ինքզինքնիդ պահելով ադէկ պիտի ընէք։ Ողջ եղէք։
30 Անոնք ալ ճամբայ դրուելով՝ Անտիոք գացին, և ժողովուրդը մէկտեղ ժողվելով թուղ31 թը տուին։ Ու երբոր կարդացին՝ ուրախա32 ցան ան մխիթարութեանը վրայ։ Իսկ Յուդա ու Շիղա, որ իրենք ալ մարգարէ էին, շատ խօսքերով յորդորելին եղբայրները ու հաս33 տատեցին։ Եւ առեն մը հոն կենալէն ետև՝ եղբայրներէն խաղաղութեամբ ճամբայ դը34 րուեցան առաքեալներուն քով։ Բայց 35 Շիղայեն ադէկ երևցաւ հոն մնալ։ Պօղոս ու Բառնաբաս ալ Անտիոքի մէջ կը կենային, և ուրիշ շատերու հետ Տէրոջը խօսքը կը սորվեցընէին ու կը քարոզէին։
36 Եւ քանի մը օրերէ ետև Պօղոս ըսաւ Բառնաբասին, Դառնանք ու այցելութիւն ընենք եղբայրներուն՝ ամէն մէկ քաղաքները, ուր որ Տէրոջը խօսքը քարոզեցինք, և տեսնենք թէ 37 ինչպէս են։ Իսկ Բառնաբաս կ'ուզէր որ Յովհաննէսն ալ առնեն, որ Մարկոս կ'ըսուէր. 38 Բայց Պօղոս արժան չսեպեց որ Պամփիւլիայի մէջ իրենցմէ զատուողը ու իրենց հետ գործ39 ի չեկողը հետերնին առնեն։ Այսպէս ի՛նչքան դժտութիւն մը եղաւ, մինչև որ իրարմէ զատուեցան. և Բառնաբաս առաւ Մարկոսը ու նաւով կիպրոս գնաց։ Պօղոս ալ 40 Շիղան ընտրեց ու ելաւ, եղբայրներէն Աստուծոյ շնորհացը յանձնուելով, Եւ Սիւրիայի 41 ու Կիլիկիայի մէջ կը պտըտէր ու եկեղեցիները կը հաստատէր։

ԳԼ. ԺԶ

1 Պօղոս կը թլփտէ Տիմոթէոսը. 7 Սուրբ Հոգիին հրամանովը քարոզիչները կը պարտի. 14 Լիդիան հաւատքի կը բերէ, 16 և հարցուկ ոգի ունեցող աղախին մը կը բժշկէ. 19 Ան պատճառով Պօղոս ու Շիղա կը ծեծուին, և բանտը կը դրուին, 26 Բանտին գոնները հրաշքով կը բացուին։ 31 Բանտապետը դարձի կու գայ. 37 և անոնք կ'ազատուին։

1 Եւ հասաւ Դերբէ ու Լիւստրա. և ահա հան աշակերտ մը կար Տիմոթէոս անունով,

* Ոմանք Յիսուս Քրիստոսի
ա ԳԼ. Ժգ. 26։
բ ԳԼ. Ժբ. 17։
գ Նմր. 7։
դ Ածմ. թ. 11, 12։
ե Ոմանք Տէրոջը Տէս Նմր. 28։
զ ա թագ. ա. 9։
է Ծն. լե. 2։ ԵԼ. լ. 3, 23։ Եղեկ. խ. 30։ ա Կոր. ը. 1։ Ժ. 20. 28։ Յայտ. բ. 14, 20։
ը ա Կոր. զ. 9. 18։ Գաղ. ե. 19։ Եփես. ե. 5։ Կող. գ. 5։ ա Թես. գ. 5։ ա Պետ. գ. 3։
թ Ծն. թ. 4։ Դև. գ. 17։ բ Օր. Ժբ. 16, 23։
ժ ԳԼ. Ժգ. 15, 27։
ի ԳԼ. ա. 23։
լ Նմր. 1։ Գալ. բ. 4։ Դև. ժե. 14։
խ ԳԼ. Ժգ. 21։ Ժբ. 23։
ծ ա Կոր. Ժգ. 11։ Եբր. Ժա. 31։
կ ԳԼ. Ժգ. 1։
հ ԳԼ. Ժգ. 4, 13, 14։ 51։ Ժգ. 1, 6, 23, 24։
ձ ԳԼ. Ժբ. 12, 25։ Ժգ. 5։ Կող. գ. 10։ բ Տիմ. գ. 11։ Փիլմ. 24։
ղ ԳԼ. Ժգ. 13։
ճ ԳԼ. Ժգ. 25։
մ ԳԼ. Ժգ. 5։
յ ԳԼ. Ժգ. 6։
ն ԳԼ. Ժբ. 22։ Հռոմ. Ժգ. 21։ ա Կոր. գ. 17։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։ բ Տիմ. ա. 2։

որ Հաւատացեալ Հրէայ կնկան մը զաւակ
2 էր, և Հայրը Յոյն էր. Որ Լիւստրայի ու Ի-
կոնացի եղբայրներէն ալ *բարի վկայուած էր։
3 Պօղոս ուզեց որ ասիկա իր հետը երթայ, և
առաւ թլփատեց զանիկա ան տեղուանքը ե-
զած Հրէաներուն համար, ընչու որ ամէնն
4 ալ գիտէին թէ անոր Հայրը Յոյն էր։ Ու քա-
ղաքներէն անցնելով, *հրամայեցին եղած ա-
ռաքեալներէն ու երէցներէն ապաստուած հր-
դամանները կ'առնդէին անոնց՝ որ պահեն։
5 *Եկեղեցիներն ալ Հաւատքի մէջ կը հաստա-
տուէին, և օրէ օր անոնց թիւը կ'աւելնար։
6 Եւ Փռիւգիա ու Գաղատացւոց կողմերը
պտըտեցան. և Սուրբ Հոգիէն արգիլուելով որ
7 Ասիոյ խօսքը Ասիայի մէջ չխօսին, Մի-
սիայի կողմերը որ եկան, կը ջանային դէպ
ի Բիւթանիա երթալ. և [Յիսուսի] Հոգին
8 թող չտուաւ անոնց։ Եւ Միսիայի քովէն
9 անցնելով *Տրովադա իջան։ Եւ հոն դիշերը
Պօղոսին տեսիլք մը երեցաւ. *Մակեդոնացի
մարդ մը կայներ կ'աղաչէր անոր ու կ'ըսէր,
10 Մակեդոնիա անցիր և օգնէ մեզի։ Ու երբոր
ան տեսիլքը տեսաւ՝ չուտ մը ուզեցինք *Մա-
կեդոնիա ելլել, հասկընալով որ Տէրը մեզ կը
հրաւիրէ անոնց աւետարան քարոզելու։
11 Ուստի Նաւով Տրովադայէն եղանք ու չի-
տակ Սամոթրակէ գացինք, ու հետևեալ օրը
12 Նեապօլիս. Եւ անկէ ալ *փիլիպէ, որ է
Մակեդոնիայի Ա՛ մասին գլխաւոր քաղաքը՝
*կոլոնիա. և ան քաղաքին մէջ քանի մը օր
13 կեցանք. Ու շաբաթ օրը քաղաքէն դուրս
եղանք գետեզերքին քովը՝ ուր որ սովորու-
թիւն ունէին աղօթք ընելու, ու նստելով
14 ժողուած կիներուն կը խօսէինք։ Եւ
Թիւատիր քաղաքէն ծիրանավաճառ կին մը Լի-
դիա անուն, որ աստուածավախ մէկ մըն էր,
մտիկ կ'ընէր. Տէրն սիրտը Տէրը բացաւ Պօ-
ղոսին բաներուն ուշադրութիւն ընելու։
15 Ու երբոր մկրտուեցաւ ինքը և իր տունը,
աղաչեց ու ըսաւ, Թէ որ դուք Տէրոջը հաւա-
տացեալ կը սեպէք, իմ տունս մտէք՝ բնակե-
ցէք. Եւ ստիպելով տարաւ մեզ։
16 Ու եղաւ որ երբ մենք աղօթքի կ'երթա-
յինք, աղախին մը պատահեցաւ մեզի որ *Հար-
ցուկ ոգի ունէր, Նոր գուշակութիւն ընելով՝
17 իր տէրերուն շատ վաստակ կը բերէր։ Ասի-
կա Պօղոսին և մեր ետևէն եկեալով կը պո-
ռար ու կ'ըսէր, Այս մարդիկը Բարձրեալ Աս-
տուծոյ ծառաներն են, որ †մեզի փրկու-
18 թեան ճամբան կը քարոզեն։ Եւ աս բաներ
շատ օրեր կ'ընէր. Իսկ Պօղոս *վշտանալով՝
դարձաւ ու ըսաւ ան ոգիին, Յիսուս Քրիս-
տոսի անունովը հրամայեմ՝ քեզի, ելիր
19 ասկէ. Ու նոյն ժամուն ելաւ։ Երբոր տեսան
անոր տէրերը որ իրենց վաստակին յոյսը կո-
րսեցաւ, *Պօղոսը ու Շիղան բռնեցին ու
*հրապարակը քաշեցին իշխաններուն առջին։
20 Եւ տարին զանոնք զօրագլուխներուն քովը
ու ըսին, Այս մարդիկը *մեր քաղաքը իրար
21 կ'անցընեն. Իրենք Հրէայ են, և անանկ սո-
վորութիւններ կը քարոզեն, որ արժան չէ
մեզի ընդունիլ՝ ոչ ալ ընել, ընչու որ Հռով-
22 մայեցի ենք։ Եւ բազմութիւնը անոնց վրայ
դիզուեցաւ. զօրագլուխներն ալ բռնութեամբ
անոնց հանդերձները հանեցին, Ու հրամայ
23 ըրին որ գանակ ծեծեն. Եւ անոնց շատ վէր-
քեր տալէն ետև բանտը դրին, պահապետի-
լով բանտապետին որ զգուշութեամբ պահէ
24 զանոնք։ Ան ալ տանկ հրաման առնելով՝
զանոնք ներսի բանտը դրաւ ու ոտքերնին
կոճղի մէջ ամրցուց։
25 Եւ կէս գիշերին Պօղոս ու Շիղա աղօթք
կ'ընէին և գովաբանած կ'օրհնէին, ու բան-
26 տարկեալներն ալ անոնց մտիկ կ'ընէին։ Ու
յանկարծակի մեծ շարժ մը եղաւ, անանկ
որ բանտին հիմերը սասանեցան, և անմիջա-
պէս *բոլոր դռնները բացուեցան, ու ամէնուն
27 կապերը արձկուեցան։ Եւ բանտապետը երբ
որ արթնցաւ ու բանտին դռնները բացուած
տեսաւ, Թուրը քաշեց և ինքզինքը պիտի
սպաններ, կարծելով թէ կապուածները փա-
28 խեր են։ Բայց Պօղոս բարձր ձայնով կանչեց
ու ըսաւ, Դուն քու անձիդ վնաս մի ը-
29 ներ, ընչու որ ամէնքս ալ հոս ենք։ Եւ ա-
նիկա ճրագ մը ուզեց ու ներս վազեց, և
դողալով Պօղոսին ու Շիղային առջին ինկաւ,
30 Եւ անոնք դուրս բերելով ըսաւ, *Տէրեր, ին-
31 ծի ի՞նչ պէտք է ընել որ փրկուիմ։ Անոնք
ալ ըսին, *Հաւատա Տէր Յիսուս Քրիստոսին,
32 ու պիտի փրկուիս դուն և քու տունդ։ Եւ
Տէրոջը խօսքը խօսեցան անոր, ու ան ամ-
33 նուն որ իր տանը մէջն էին։ Եւ առաւ զա-
նոնք գիշերուան նոյն ժամուն ու անոնց վէր-
քերը լուացց, և չուտ մը մկրտուեցաւ ինքը
34 ու բոլոր իրենները։ Եւ զանոնք իր տունը
տանելով՝ *անոնց առջևը սեղան դրաւ, և բո-
լոր տունովը ուրախ եղաւ՝ Աստուծոյ հա-
35 ւատալով։ Ու երբոր առաւօտ եղաւ՝ զօրա-
գլուխները խրկեցին սպասաւորները ու ըսին,
36 Արձակէ ատ մարդիկը։ Բանտապետն ալ
ան խօսքերը Պօղոսին պատմեց, Թէ զօրա-
գլուխները խրկեցին որ արձակուիք. ուստի

ա բ Տիմ. ա. 5։
բ Գաղ. գ. 1։
գ ա Կոր. թ. 20։ Տես Գաղ. բ. 3։
դ Գաղ. ա. 23։ Գաղ. գ. 28, 29։
ե Գաղ. ա. 11։
զ բ Կոր. բ. 12։ բ Տիմ. գ. 13։
է Գաղ. ժ. 30։
ը բ Կոր. բ. 13։
թ Փիլ. ա. 1։
ժ Յովհ. գործ. ամէն։
ի Ղուկ. իգ. 45։
ժա Դան. ժի. 3։ լգ. 11։ Դատ. ժի. 21։ Ղուկ. իգ. 29։ Եբր. ժգ. 2։
ժբ ա Թագ. իբ. 7։
ժգ Գաղ. ժի. 24։
ժդ Յովհ. ձեզի
ժե Տես Մատ. ա. 25, 34։
ժզ Մատ. ժշ. 17։
ժէ Գաղ. ժի. 25, 26։
ժը բ Կոր. գ. 5։
ի Մատ. ժ. 18։
ի գ Թագ. ժբ. 17։ Գաղ. ժե. 6։
իա բ Կոր. գ. 5։ ժա. 23, 25։ ա Թես. բ. 2։
իբ Գաղ. գ. 31։
իգ Գաղ. ե. 19։ ժբ. 7, 10։
իդ Ղուկ. գ. 10։ Գաղ. բ. 37։ ի. 6։
իե Ցովհ. գ. 16, 36։ գ. 47։ ա Ցովհ. ե. 10։
իզ Ղուկ. 23։ ժի. 6։

37 Հիմա եղէք և խաղաղութեամբ գացէք։ Բայց
Պօղոս ըսաւ անոնց, Մեզ յայտնապէս ծե-
ծելով՝ որ չդատապարտուած Հռովմայեցի
մարդիկ ենք, բանտը ձգին, ու հիմա գաղ-
տո՞ւկ կը հանեն մեզ։ առանկ չէ, հապա թող
38 իրենք գան ու մեզ հանեն։ Եւ սպասաւոր-
ները զօրապետներուն պատմեցին ան խօս-
քերը։ անոնք ալ երբոր լսեցին թէ Հռով-
մայեցի են՝ վախցան, ու եկան քաղցրու-
39 թեամբ խօսեցան անոնց հետ։ Եւ դուրս հա-
նելով՝ ի՛աղաչէին որ ան քաղաքէն երթան։
40 Անոնք ալ բանտէն ելլելով՝ Լիդիային տունը
մտան, ու եղբայրները տեսնելով մխիթարե-
ցին զանոնք և գացին։

ԳԼ· ԺԷ

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր ոմանք կը հաւա-
տան, և ոմանք կը հալածեն զանիկա։ 10 Պօղոս Բերիա կը
խրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ։ 13 Թեսաղոնիկեցիները հա-
լածած՝ 15 Աթենք կ'երթայ, և հոն կը քարոզէ անոնց
չճանչցած կենդանի Աստուածը։ 34 Շատ մարդիկ Քրիստոսի
կը հաւատան։

1 Եւ Ամփիպօլիսէն ու Ապողոնիայէն պտըտե-
լով Թեսաղոնիկէ եկան, ուր էր Հրէաներ-
2 ուն ժողովարանը։ Պօղոս ալ իր սովորու-
թեանը պէս անոնց մէջը մտաւ, և երեք
շաբաթ օր խօսեցաւ անոնց հետ գիրքերէն,
3 Մեկնելով և առջևնին դնելով թէ Քրիստոս
էր Քրիստոսը չարչարուիլ, ու մեռելներէն
յառնութիւն առնել, և թէ Ան Յիսուսը որ
ես ձեզի կը քարոզեմ, ըսաւ, Քրիստոսն է։
4 Եւ անոնցմէ ոմանք հաւատացին ու Պօղոսի
և Շիղայի հետ միացան. աստուածավախ
Յոյներէն ալ մեծ բազմութիւն, ու երևելի
5 կիներէն ալ հոծ թիւով չէին։ Բայց
չհաւատացող Հրէաները նախանձեցան, և քա-
նի մը դատարկապորտ անօրէն մարդիկ առ-
նելով՝ ամբոխ հանեցին ու քաղաքը ամէնու-
րեք բրին, և Յասոնին տանը վրայ յարձա-
կելով՝ կ'ուզէին զանոնք ժողովքին առջևը
6 առնել։ Ու երբոր զանոնք չգտան, Յասոնը
ու մէկ քանի եղբայրներ քաշելով տարին
քաղաքապետներուն առջևը, կանչուրտուե-
լով թէ Անոնք որ աշխարհը ամէնուրեք
7 բրին՝ հոս ալ հասեր են. Որոնք Յասոն ըն-
դուներ է. և ասոնք ամէնը կայսրին հրա-
մանացը դէմ կը գործեն, ըսելով թէ ուրիշ
8 թագաւոր մը կայ Յիսուս։ Եւ խռովեցուցին
ժողովուրդը ու քաղաքապետները, որ ասո
9 բաները կը լսէին։ Բայց երբոր Յասոնէն և
ուրիշներէն երաշխաւորութիւն առին, ար-
10 ձակեցին զանոնք։ Իսկ եղբայրները շուտ

մը գիշերով Պօղոսը և Շիղան Բերիա խրկե-
ցին. որոնք հոն հասնելով՝ Հրէից ժողովա-
11 բանը գացին։ Ասոնք Թեսաղոնիկէի մէջ եղող-
ներէն աւելի ազնիւ մարդիկ էին, որ Ա-
ծոյ խօսքը կատարեալ յօժարութեամբ ընդու-
նեցին, և համէն օր Գիրքերը կը քննէին թէ
12 ասոնք բաները ասա՞նկ է։ Ուստի անոնցմէ շա-
տերը հաւատացին. և պատուաւոր Յոյն կիներ
ու մարդոցմէն հոծ թիւով ալ չէին։
13 Բայց երբոր Թեսաղոնիկէցի Հրէաները թէ Բերիայի մէջ ալ Աստու-
ծոյ խօսքը քարոզուեցաւ Պօղոսէն, հոն ալ
14 եկան ու ժողովուրդը դրդռեցին։ Անատեն
եղբայրները շուտ մը Պօղոսը խրկեցին՝ որ
մինչև ծովեզերքը երթայ. բայց Շիղա ու Տի-
15 մոթէոս հոն մնացին։ Եւ անոնք որ Պօղոսը
կը տանէին՝ մինչև Աթէնք բերին զանիկա.
և երբ Երկրէն հրաման առնելով Շիղային ու Տիմո-
թէոսին համար որ շուտով իրեն գան՝ գացին։
16 Եւ Պօղոս Աթէնքի մէջ անոնց սպասելով՝
Ա՛ր հոգին անհանդիստ էր ներսի դին, վասն
զի քաղաքը բոլորովին կռապաշտութեան մէջ
17 ընկղմած կը տեսնէր։ Ուստի ժողովարանին
մէջ կը խօսէր Հրէաներուն ու բարեպաշտ
մարդոց, և ամէն օր հրապարակներուն մէջ՝
18 որոնց որ պատահէր։ Ու Եպիկուրեան և
Ստոյիկեան փիլիսոփաներէն մէկ քանիները
իրեն հետ հակաճառութիւն կ'ընէին. և ո-
մանք կ'ըսէին, Ա՛ս ամբանանքաղը ի՞նչ ըսել
կ'ուզէ. ուրիշներն ալ կ'ըսէին, Կ'երևի թէ օտա-
ր աստուածներու քարոզիչ է. վասն
որ Յիսուսը ու յարութիւնը կ'աւետարանէր
19 անոնց։ Եւ առին զանիկա Արիսպագոս տա-
րին, ու կ'ըսէին, Կրնա՞նք խնամալ թէ ինչ է
ատ նոր վարդապետութիւնը որ դուն կը
20 պրուցես. Քանի մեր ականջներուն օտար
բաներ կը բերես. ուրեմն կ'ուզենք խնամալ
21 թէ ինչ պիտի ըլլան անոնք. (Ինչու որ Աթե-
նացիները ամէնն ալ, ու հոն կեցող օտարա-
կանները ուրիշ բանի չէին պարապեր, բայց
միայն նոր բան պրուցելու կամ լսելու։)
22 Անատեն Պօղոս Արիսպագոսին մէջը կայ-
նեցաւ ու ըսաւ, Ով Աթենացի մարդիկ, ա-
մէն կողմանէ խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ ձեզ։
23 Քանի ես պարտելով ու ձեր պաշտամունքը
գննելով՝ մէկ սեղան մը գտայ, որուն վրայ
գրուած էր ԱՆԾԱՆՕԹ ԱՍՏՈՒԾՈՑՆ. ուս-
տի անիկա որ դուք չճանչնալով կը պաշտէք,
24 ես նոյնը ձեզի կը քարոզեմ։ Աստուած որ
աշխարհը ստեղծեց, և անոր մէջի բոլոր բա-
ները, անիկա երկնից ու երկրի Տէրն ըլլա-
լով՝ ոչ ձեռագործ տաճարներու մէջ կը բը-

ա ԳԼ· խբ· 25։
բ Մաա· բ· 34։
գ Նմր· 14։
դ Գուկ· գ· 16։ ԳԼ· ժգ· 20։
ե Գուկ· խգ· 2։ Ցոհ· ժթ· 12։ Ա Պետ· բ· 13։
զ ԳԼ· թ· 25։ Նմր· 14։
է Գուկ· ժգ· 5, 14։ ժգ· 1։ ժգ· 13։ ժթ· 8։
ը Գուկ· խգ· 26, 46։ ԳԼ· ժբ· 28։ Գաղ· գ· 1։
թ ԳԼ· խբ· 24։
ժ ԳԼ· ժե· 22, 27, 32, 40։
ի Հռովմ· ժգ· 21։
ժա ԳԼ· ժ· 23։
ժբ Եփ· ԼԳ· 16։ Գուկ· ժգ· 29։ Ցոհ· ե· 39։
ժգ ԳԼ· ժբ· 5։
ժդ Բ Պետ· բ· 8։
ժե ԳԼ· ժգ· 14։
ժզ Մաա· ժա· 25։
ժէ ԳԼ· ե· 48։

25 Նախ, Ոչ ալ մարդոց ձեռքովը կը պաշտուի՝ իբրեւ մի կարօտի պէս. ինքնին ինքը կու-
տայ ամենուն կեանք ու շունչ եւ ամէն բան.
26 Ու բոլոր մարդոց ազգերը մէկ արիւնէ մը բրաւ՝ որ բոլոր երկրի երեսին վրայ բնակին. եւ որոշուած ժամանակներ հաստատեց, ու անոնց բնակութեան սահմաններըն՝ զԱստուած
27 փնտռելու, Որ գուցէ թէ խարխափելով գտնեն զանիկա. թէեւ ամէն մէկուն ալ
28 հեռու չէ. Ինչու որ անով կ'ապրինք ու կը շարժինք ու կանք, ինչպէս որ ձեր բանաստեղծներէն մէկ քանիներն ալ ըսին, Քանի
29 մենք անոր ցեղէն ալ ենք: Ուստի որովհետեւ Աստուծոյ ցեղէն ենք, պէտք չէ որ անանկ
սեպնենք թէ Աստուածութիւնը նման ըլլայ ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի, որ մարդուս վարպետութիւնովը ու խելքովը քանդա-
30 կուած է: Արդ Աստուած ժամերու տգիտութեան ա-
նցեալները անտես ընելով՝ հիմա ամէն տեղ կը պատուիրէ բոլոր մարդոց որ ապաշխարեն:
31 Ինչու որ հնոր մէկ օր մը սահմանեց, որուն մէջ աշխարհս արդարութեամբ պիտի դատի
ան մարդուն ձեռքովը՝ որն որ որոշեց, ու ամենուն հաւատացուց՝ զանիկա մեռելներէն յարուցանելով:
32 Երբոր մեռելոց յարութիւնը լսեցին, ո-
մանք ծաղր կ'ընէին, ոմանք ալ կ'ըսէին, Ա՛ռ բանիդ համար ուրիշ անգամ մըն ալ պիտի
33 ընենք քեզի: Եւ այսպէս Պօղոս անոնց մէ-
34 ջէն ելաւ: Սակայն քանի մը մարդիկ իրեն յարելով հաւատացին, որոնց մէջ էր Դիո-
նեսիոս Արիսպագացին եւ Դամարիս անուն կին մը, ու անոնց հետ ուրիշներ ալ:

ԳԼ. ԺԸ

1 Պօղոս իր արհեստը կը բանէ, և Կորնթոսի մէջ հեթանոսներուն կը քարոզէ: 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քաջալերէ Պօղոսը, 12 որ կ'ամբաստանեն փոխանորդ բդեշխին Գաղիոնին առջեւը, բայց կ'ազատի: 18 Եփը քաղաքէ քաղաք պտտելով աշակերտները կը հաստատէ: 24 Ապողոս ուսեալ Ծչդիւ ստրվելով Տէրոջմանէն ու Պրիսկիլլային 28 զԲիբլիա-
ոս կը քարոզէ մեծ ապեցութեամբ:

1 Ա՛ետքը Պօղոս Աթենքէն գաղուելով
2 Կորնթոս եկաւ, եւ մէկ Հրէայ մը գտաւ Ա-
կիւղաս անունով, Ծնեղեամէ Պոնտացի, որ իր Պրիսկիլլա կնկանը հետ նոր եկեր էր Իտա-
լիայէն, (Կղօդիոսին հանած հրամանին հա-
մար որ բոլոր Հրէաները Հռոմէն հեռանան,)
3 ու անոնց քովը գնաց: Եւ որովհետեւ ինքը
արհեստակից էր՝ անոնց քովը կեցաւ ու կը
բանէր, (ինչու որ արհեստով վրանագործ էին:
4 Ու ամէն շաբաթ օրերը ժողովարանին մէջ
կը խօսէր, և Հրէաները ու Յոյները կը համո-
5 զէր: Ու երբոր Շեղա և Տիմոթէոս Մակե-
դոնիայէն իջան, Պօղոսի հոգին եւանդով
վառուած ըլլալով, Հրէաներուն վկայու-
թիւնով կը հաստատէր թէ Յիսուսը Քրիս-
6 տոս է: Անոնք ալ երբոր դէմ կեցան ու կը
հայհոյէին, ինքը հանդերձները թօթուելով
բաւ անոնց, Ձեր արիւնը ձեր գլուխը, ես
անպարտ եմ. հեռի եւս հեթանոսներուն
7 պիտի երթամ: Եւ անկէ երթալով մտաւ մէ-
կու մը տունը, որուն անունը Յուստոս էր՝
աստուածավախ մըն էր, որուն տունը ժողո-
8 վարանին կից էր: Եւ ժողովրդապետ Կրիս-
պոս իր բոլոր տունովը Տէրոջը հաւատաց. Տէրոջը
և կորնթացիներէն շատերը լսելով հաւատա-
9 ցին, ու մկրտուեցան: Եւ գիշերը տեսիլքի
մէջ Տէրը բաւ Պօղոսին, Մի վախնար, հա-
10 պա խօսէ և լուռ մի կենար, Ինչու որ ես
քեզի հետ եմ, և մէկը քեզի դէմ պիտի չել-
լէ՝ քեզի չարա մը հասցնելու. քանի որ ժո-
11 ղովուրդ ունիմ: Եւ
հոն տարի մը ու վեց ամիս կեցաւ, ու Աստու-
ծոյ խօսքը անոնց մէջ կը սորվեցընէր:
12 Եւ Աքայիայի փոխանորդ բդեշխին Գա-
ղիոնին օրերը Հրէայք միաբանելով՝ Պօղոսին
13 դէմ ելան, և զանիկա առեւանը տարին, Ը-
սելով թէ Այսիկա կը հրապուրէ մարդիկ օ-
14 րէնքէն գուրս Աստուած պաշտելու: Ու երբ-
որ Պօղոս իր բերանը բանալու պատրաստ էր,
Գաղիոն ըսաւ Հրէաներուն, Թէ որ անի-
րաւութեան մը կամ չար գործքի մը համար
ըլլար, ով Հրէաներ, արժան էր ինծի որ ձե-
15 զի մտիկ ընէի: Բայց թէ որ վէճը խօսքի ու
անուններու և ձեր օրէնքին վրայով է, դուք
ձեզմէն տեսէք. ինչու որ ես աստանկ բանե-
16 րու դատաւոր ըլլալ չեմ ուզեր: Եւ զանոնք
17 առեւանէն վռնտեց: Ամենքը բոլոր Ցոյնե-
րը Սոսթենէս ժողովրդապետը բռնելին ու
առեւանին առջեւը կը ծեծէին. և սա բանե-
րուս վրայով Գաղիոն բնաւ հոգ չէր ըներ:
18 Պօղոս ալ տակաւին շատ մը օրեր հոն մնա-
լէնետքը, եղբայրներէն հրաժարելով՝ նաւով
դէպ ի Սիւրիա գնաց, ու իր հետ ալ Պրիս-
կիլլա և Ակիւղաս, որ Կենքրէայի մէջ
19 գլուխը փոքրած, ինչու որ ուխտաւոր էր: Ու

ա Սպ. ծ. 10—13: բ. 16: ժգ. 10: ե. 3: գ Ծն. բ. 7: Թագ. ա. 12: ժգ. 22: Յոբ. ժբ. 10: իե. 3: Լգ. 4: Եսա. խբ. 5: ձէ. 16: Ձաք. ժբ. 1: ը Օր. լբ. 8: թ Հռոմ. ա. 20: ի Գլ. ժգ. 16: լ Կող. ա. 17: Եբր. ա. 3: խ Տիտ. ա. 12: ծ Եսա. խ. 18: կ Գլ. ժգ. 13: Հբ. ասմ. գ. 25: հ Ղուկ. իգ. 47: Տիտ. բ. 11, 12: ա Պետ. ա. 14: գ. 3: մ Գլ. ժ. 42: Հռոմ. գ. 12: ա Թես. բ. 9: բ Թես. գ. 8: ն Ղև. ի. 9, 11, 12: բ Թագ. ա. 16: Եզեկ. ժբ. 13: Լգ. 4: յ Եզեկ. գ. 18, 19: Լգ. 9: Գլ. ի. 26: ղ Գլ. ժգ. 46: Իբ. 28: շ Ոմն. Տիտոս Յուստոս: պ Կար. ա. 14: ո Գլ. իգ. 11: ռ Եբրմ. ա. 18, 19: Մատ. իբ. 20: ս Գլ. իգ. 29: ժբ. 11, 19: տ ա Կար. ա. 1: ւ Հռոմ. ժգ. 1: փ Թես. գ. 18: Գլ. իա. 24:

ԳԼ. ԱԲ.

1 Եւ էր Պօղոս ի Տրովադա գիշերի տեսիլ մի երեւեցաւ Պօղոսի, այր Մակեդոնացի կայր եւ աղաչէր զնա եւ ասէր. Անցեալ ի Մակեդոնիա եւ օգնեա մեզ։ 10 Իբրեւ տեսիլն տեսաւ, յապաղեցաք ելանել ի Մակեդոնիա, հասկնալով թէ կոչեցեալ է մեզ Աստուած աւետարանել նոցա։ 11 Ելեալ ի Տրովադա՝ ուղղեցաք ընդ Սամոթրակիա, եւ յաջորդում՝ ի Նեապօլիս, 12 եւ անտի ի Փիլիպպէ, որ է առաջին մասն Մակեդոնիոյ աշխարհին, քաղաք գաղատացեալ։ Եւ էաք ի քաղաքին զաւուրս ինչ։ 13 Եւ յաւուր շաբաթուն ելաք արտաքս ի դրանէ առ գետեզերս, ուր կարծէաք աղօթս լինել։ Եւ նստեալ՝ խօսեցաք ընդ կանայս որ ժողովեցան։ 14 Եւ կին մի ոմն, անուն Լիդիա, ծախու ծիրանեաց քաղաքէ Թիւատիրացւոց, որ երկրպագու Աստուծոյ էր, լսէր. որոյ Տէր բացաւ սիրտն՝ ունել զբանս որ ասէին Պաւղոսի։ 15 Եւ մկրտեցաւ եւ տունն նորա, եւ աղաչեաց զմեզ՝ եթէ հաւատարիմ Տեառն կարծիք ածէք զիս՝ մտանել ի տունն իմ, եւ բնակեցաւ։ Եւ ստիպեաց զմեզ։

16 Եւ եղեւ երթալ մեզ յաղօթս, աղախին մի հանդիպեցաւ մեզ, որ ոգի կռոտ ունէր, որ շահ բազում մատուցանէր տիրոջ իւրում գուշակութեամբ։ 17 Սա հետեւեալ Պաւղոսի եւ մեզ՝ գոչէր եւ ասէր. Մարդիկ սոքա ծառայք են Աստուծոյ բարձրելոյ, որ քարոզեն մեզ ճանապարհ փրկութեան։ 18 Եւ այս արարեալ բազում աւուրս։ Եւ Պաւղոս տրտմեցաւ, եւ դարձեալ ասէ ցոգին. Պատուիրեմ քեզ յանուն Յիսուսի Քրիստոսի՝ ելանել յնմանէ։ Եւ ել նոյն ժամուն։ 19 Եւ տեսեալ տէրանց նորա եթէ ելանէ յոյս շահուն նոցա, կալան զՊաւղոս եւ զՍիղաս, եւ քարշեալ տարան ի հրապարակ առաջի իշխանացն։ 20 Եւ մատուցեալ առ հազարապետսն՝ ասեն. Մարդիկ սոքա խռովեցուցանեն զքաղաքս մեր, եւ հրեայ են։ 21 Եւ քարոզեն սովորութիւնս զոր ոչ է մեզ առնուլ եւ կատարել, զի հռոմայեցի եմք։ 22 Եւ յարեաւ ժողովուրդն ի վերայ նոցա, եւ հազարապետքն պատառեցին զհանդերձս նոցա, եւ հրամայեցին հարկանել զնոսա։ 23 Եւ բազում հարուածս ածեալ ի վերայ նոցա, արկին զնոսա ի բանտ, պատուիրեցին պահապանին զգուշութեամբ պահել զնոսա։ 24 Որ ընկալեալ զպատուէր այսպիսի, արկ զնոսա ի խորագոյն բանտն, եւ զոտս նոցա ամրացոյց ի փայտի։

25 Իսկ կէս գիշերի Պաւղոս եւ Սիղաս աղօթս առնէին, եւ օրհնէին զԱստուած։ Եւ էին բանտարկեալքն լսելեաց նոցա։ 26 Եւ յանկարծ երկրաշարժ մեծ եղեւ, եւ սասանեցան հիմունք բանտին. եւ անդէն բացան դռունք ամենայն, եւ ամենեցուն կապանքն արձակեցան։ 27 Եւ զարթեալ պահապանն ի քնոյ, եւ տեսեալ զդռունս բանտին բացեալս, հանեալ սուր՝ կամէր սպանանել զանձն իւր, համարելով թէ փախեան կալեալքն։ 28 Եւ Պաւղոս բարձրաձայն կոչեաց եւ ասէ. Մի արկաներ զձեռս քո ի չար գործ, զի ամենեքեան աստ եմք։ 29 Եւ խնդրեալ լոյս՝ մտանէ ի ներքս, եւ դողալով անկանի առաջի Պաւղոսի եւ Սիղասի։ 30 Եւ հանեալ զնոսա արտաքս՝ ասէ. Տեարք, զի՞նչ արարից զի կեցից։ 31 Եւ նոքա ասեն. Հաւատա՛ յՏէր Յիսուս Քրիստոս, եւ կեցցես դու եւ տունդ քո։ 32 Եւ խօսեցան նմա զբան Տեառն եւ ամենեցուն որ էին ի տանն նորա։ 33 Եւ առեալ զնոսա ի նմին ժամու գիշերի՝ լուաց զհարուածս նոցա, եւ մկրտեցաւ ինքն եւ ամենայն տունն նորա անդէն։ 34 Եւ ածեալ զնոսա ի տունն իւր՝ եդ սեղան առաջի նոցա, եւ ուրախացաւ ամենայն տունն նորա հաւատացեալ Աստուծոյ։ 35 Եւ ընդ առաւօտն առաքեցին հազարապետքն զհետեւակսն՝ ասելով. Արձակեցէ՛ք զմարդիկ զայնոսիկ։ 36 Եւ պատմեաց բանտապետն զբանս զայս Պաւղոսի, եթէ առաքեցին հազարապետքն արձակել զձեզ. արդ ելէք, գնացէք խաղաղութեամբ։ 37 Եւ Պաւղոս ասէ ցնոսա. Զծեծ մեզ արարեալ հրապարակաւ՝ առանց դատաստանի, մարդիկ հռոմայեցիք, արկին ի բանտ, եւ այժմ ծածուկ հանեն զմեզ։ Ո՛չ այդպէս, այլ եկեսցեն եւ հանցեն զմեզ։ 38 Եւ պատմեցին հազարապետացն զբանս զայս։ Եւ երկեան՝ լուեալ թէ հռոմայեցիք են։ 39 Եւ եկեալ աղաչեցին զնոսա, եւ հանեալ՝ խնդրէին ելանել ի քաղաքէ։ 40 Եւ ելեալ ի բանտէն՝ մտին առ Լիդիա, եւ տեսեալ զեղբարսն՝ մխիթարեցին զնոսա, եւ գնացին։

ԳԼ. ԱԳ.

1 Եւ անցեալ զՄակեդոնիա եւ զԱքայիա՝ երթալ Երուսաղէմ, ասէ. Ետես զիս հոգի Տեառն եւ ասէ. Երթ՝ ժողովեա զքահանայապետսն եւ զամենայն ազգ ժողովրդեանն Իսրայէլի, եւ ասա ցնոսա. Երդուեալ երդուայ ես ինձ եւ ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 2 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 3 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 4 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 5 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 6 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 7 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 8 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 9 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 10 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 11 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 12 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 13 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 14 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 15 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 16 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 17 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 18 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 19 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 20 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 21 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 22 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 23 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 24 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 25 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 26 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 27 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 28 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 29 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 30 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 31 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 32 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 33 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 34 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 35 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 36 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 37 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 38 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 39 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։ 40 Եւ ես ասեմ. Եթէ ոչ ուրեք, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եթէ ոչ ի Տէր Յիսուս Քրիստոս։

ու յիսուն հազար արծաթի դրամն էր։
20 Աճեցաւ Տէրոջը խօսքը մեծապէս ու կը զօրանար։
21 Ու երբոր ասոնք բաները լմնցան, Պօղոս միտքը դրաւ որ Մակեդոնիային ու Աքայիային պտրտելով Երուսաղէմ երթայ. ու կ՚ըսէր թէ Հոն երթալէս ետքը պէտք է ինծի
22 որ Հռոմ ալ տեսնեմ։ Ուղարկեց իրեն սպասաւորութիւն ընողներէն երկուքը՝ Տիմոթէոսը ու Երաստոսը Մակեդոնիա, ու ինքը ասիան մըն ալ Ասիայի մէջ կեցաւ։
23 Ու հոն տեղին շատ խռովութիւն ե-
24 ղաւ Տէրոջը ճամբուն համար։ Քանի Դեմետրիոս անուն ոսկեգործ մը Արտեմիսի տաճարներ կը շինէր արծաթէ, հոս
25 քիչ շահ չէր բերեր վարպետներուն. որոնք ասիկա մէկտեղ ժողվեց նոյն արհեստին պատկանողներուն հետ, ու ըսաւ, Արդիւկ, դուք
26 գիտէք որ աս գործէս է մեր շահը. ու կը տեսնէք ու կը լսէք որ աս Պօղոսը չէ թէ միայն Եփեսացոց, հապա գրեթէ բոլոր Ասիացոց շատ ժողովուրդները համոզելով՝ մեքենային դարձուց, ըսելով թէ Ձեռքով
27 շինուածները աստուածներ չեն։ Ուստի վտանգ կայ որ չէ թէ միայն աս մեր կոչումը պիտի նախատուի, հապա մեծ աստուածուհուն Արտեմիսին տաճարն ալ ոչինչ պիտի սեպուի, և անոր մեծափառութիւնը պիտի խափանուի, որն որ բոլոր Ասիա ու աշ-
28 խարհ կը պաշտեն։ Ու երբոր սա լսեցին՝ բարկութեամբ լեցուած կը կանչռտուէին ու
29 կ՚ըսէին, Մեծ է Եփեսացոց Արտեմիսը։ Եւ բոլոր քաղաքը խռովութեամբ լեցուեցաւ. և յարձակելով Գայիոս ու Արիստարքոս Մակեդոնացիները՝ Պօղոսին ճանապարհորդակիցները, ամենը մէկէն թէատրոնը վազեցին։
30 Իսկ Պօղոս երբոր ուզեց ժողովուրդին մէջը մտնել, աշակերտները թոյլ չտուին ընկը-
31 նել։ Ասիոյ պետերէն ալ ոմանք որ իր բարեկամներն էին՝ մարդ խրկելով իրեն կ՚աղաչէին որ
32 չհամարձակի թէատրոնը երթալու։ Ուստի մէկը մէկ կերպ ու միւսը ուրիշ կերպ բան կը կանչռտուէին, քանի որ ժողովը չփոթութեան մէջ էր, և շատերը չէին գիտեր թէ ինչ
33 բանի համար ժողված են։ Եւ բազմութենէն մէջէն յառաջ բերին Ալեքսանդրոսը, որն որ Հրէայք յառաջ քշեցին. Ալեքսանդրոս ալ ձեռքը շարժելով՝ կ՚ուզէր որ ժողովուր-
34 դին պատասխան տայ։ Իսկ երբոր գիտցան թէ անիկա Հրէայ է, ամենքը մէկ բերան և-

զած՝ երկու ժամու չափ կը կանչռտուէին թէ
35 Մեծ է Եփեսացոց Արտեմիսը։ Սակայն ա-նենապետը բազմութիւնը հանդարտեցնելով ըսաւ, Ով Եփեսացի մարդիկ, ո՞ր մարդն է որ չգիտնայ թէ Եփեսացոց քաղաքը †մեծ Արտեմիսին և Դիոսէն ինկած կուռքին տա-
36 ճարին պաշտօնեան է։ Ուրեմն աս որ անվճարելի բան մըն է, պէտք է ձեզի հանդարտ կենալ, և յանդգնութեամբ բան մը չընել։
37 Քանզի դուք աս մարդիկը հո՛ բերիք, որոնք ոչ տաճար կողոպտողներ են, ոչ ալ ձեր աս-
38 տուածուհւոյն հայհոյանք ըրեր են։ Ուստի թէ որ Դեմետրիոս և իր հետը եղած վարպետները մէկու մը հետ բան մը ունին, դատ օրեր կան ու փոխանորդ բռնչխ կայ. թող
39 իրարու դէմ ամբաստանութիւն ընեն. Հապա թէ որ ուրիշ բաներու համար է ձեր պահանջմունքը, օրինաւոր ժողովքի մէջ թող որոշուի։
40 Ինչու որ մենք ալ աս օրուան եղածին համար երբև խռովայոյզ մարդիկ ամբաստանելու վտանգի մէջ ենք, քանզի պատճառ մը չկայ որով կարող ըլլանք աս խառնաժխոս բազմութեանը համար պատասխան տալ։ Եւ ասանկ ըսելով ժողովքը արձակեց։

ԳԼ· Ի

1 Պօղոս Մակեդոնիա կ՚երթայ. 7 Տէրունական ընթրիքը կը կատարէ ու կը քարոզէ։ 9 Եւտիքոս վար կ՚իյնայով կը մեռնի. 10 և Պօղոս կը յարութեանէ զանիկա։ 17 Պօղոս Միլիտոսի մէջ ժողվելով երէցները, կը զգուշէ անոնց իրեն պատահելիքը. 28 կը պատուիրէ անոնց Աստուծոյ հօտին հոգ տանիլը. 29 ու կը զգուշացնէ խարէբայ վարդապետներէն. 32 ապա զանոնք Աստուծոյ յանձնելով 36 աղօթք կ՚ընէ անոնց հետ ու կը մեկնի։

1 Եւ ազմուկը դադրելէնետև Պօղոս աշակերտները իրեն կանչեց, ու հրաժարական ողջոյն տալով †ելաւ որ Մակեդոնիա երթայ։
2 Եւ ան կողմերը պտրտելէն ու շատ խօսքերով
3 զանոնք յորդորելէնետև Եղիադա եկաւ։ Եւ հոն երեք ամիս կենալէնետքը, Հրէաները իրեն դէմ նենգութեան խորհուրդ ըրին՝ երբոր կ՚ուզէր Սիրիա երթալ. անոր համար որոշեց
4 Մակեդոնիայի վրայէն դառնալ։ Ու մինչև Ասիա իր հետը կ՚երթան Բերիացի [Պիւռոսի որդին] Սոպատրոս, և Թեսաղոնիկեցիներէն Արիստարքոս ու Սեկունդոս, և Գայիոս Դերբացին ու Տիմոթէոս, և Ասիացիք Տիւքիկոս
5 ու Տրոփիմոս։ Անոնք յառաջ գացին ու
6 Տրոադայի մէջ մեզի կը սպասէին։ Մենք ալ բազարջակերաց օրերէն ետև փիլիպպէից նաւեցինք, և հինգ օրուան մէջ Տրոադա

ձ Գլ· զ· 7· ժբ· 24։
ճ Գլ· ի· 22։
ղ Հռոմ· ժե· 25։ Գաղ· բ· 1։
ն Գլ· իգ· 11։ Հռոմ· ժե· 24—28։
շ Գլ· ժգ· 5։
ո Հռոմ· ժգ· 23։
պ Տիմ· գ· 20։
ջ Կոր· ա· 8։
ռ Տես գլ· թ· 2։
ս Գլ· ժգ· 16, 19։
վ Սպղ· ՃԺե· 4։ Էսթ· ժ· 10—20։ Երեմ· ժ· 5։
տ Կամ արհեստը
ր Հռոմ· ժգ· 23։
ց Կոր· ա· 14։
ւ Գլ· ի· 4։ իե· 2։ Կող· գ· 10։ Փիլիմ· 24։
փ ա Տիմ· ա· 20։ բ Տիմ· գ· 14։
ք Գլ· ժբ· 17։
† Պատ՚ մեծ աստուածուհւոյն
—
ա Կոր· ժգ· 5։ ա Տիմ· ա· 3։
բ Գլ· ԼԹ· 23։ իգ· 12։ իե· 3։ բ Կոր· ժա· 26։
գ Գլ· ԺԹ· 29։ իե· 2։ Կող· գ· 10։
դ Գլ· ԺԹ· 29։
ե Գլ· ժգ· 1։
զ Եփես· գ· 21։ Կող· գ· 1։ բ Տիմ· գ· 12։ Տիտ· գ· 12։
է Գլ· իա· 29։ բ Տիմ· գ· 20։
ը Եբ· ժ· 14, 15։ իգ· 15։
թ Գլ· ժգ· 8։ բ Կոր· բ· 12։ բ Տիմ· գ· 13։

22 Տաւրոսէն դնացաք։ Եւ հասա՛ք ի Մա-
դրոնիա, Բամփամիա՛ յԵրասա, և հա-
սա՛ք ի Միւտոս, ի նաւահանգիստ Պերգէի
Պամփիլիոյ. եւ քարոզեցի՛ն ի Պերգէ։
23 Մինչդեռ էի՛ն Մոկն ի Սիւրիա, եւ
Կղէոպատրոս ի Կիլիկիա. եւ ընդունէի՛ն
զմեզ վաճառ ոմն Ղիւկիոս անուն։
24 Ապա ելանք ի Պերգէ, եկա՛ք ի Պեթսա-
յիդա. եւ գտեալ ոմանս աստ՝ խնդրեցի՛ն
զմեզ մնալ առ իւրեանս եւթն աւուր։
Եւ այսպէս եկա՛ք ի Հռոմ։
25 Եւ անտի՛ւ լուեալ եղբարցն՝ եկի՛ն
մինչեւ ի Հռոմ՝ ընդառաջ մեզ։ Զորս
տեսեալ Պաւղոս՝ գոհացաւ Աստուծոյ,
եւ առի՛ւ զհաւատս։
26 Երբ մտի՛ն Հռոմ, հրամայեցաւ Պաւ-
ղոսի՝ բնակել առանձինն՝ զօրապետին
հետ։
27 Ապա ի՛ւր երից աւուրց կոչեաց զա-
ւագանիսն Հրեաստանեայց։ Եւ ժողո-
վեցեալ՝ ասէ՛ր ցնոսա. Արդ, եղբարք,
ես ոչ ինչ հակառակ ազգիս մերոյ, կամ
սովորութեանց հարցն, եղէ՛ց կապեալ
յԵրուսաղէմէ, եւ մատնեցա՛ ի ձեռս հռո-
մայեցւոց։
28 Որ քննեալ զիս՝ կամէի՛ն ինձ ար-
ձակել, զի չիք մահու պատճառ ի մէնջ։
29 Բայց հակառակեցեալ Հրեայք՝ ստի-
պեցի՛ն կոչել զկայսր, ոչ թէ զի ունիմ
զինչ մեղադրել զազգիս իմոյ։
30 Վասն որոյ կոչեցի՛ զձեզ տեսանել
եւ խօսիլ ընդ ձեզ. զի վասն յոյսին Իս-
րայէլի՝ կապեալ եմ շղթայիս զայսմիկ։
31 Եւ նա՛ երկու ամս ի տան իւրում
վարձու, եւ ընդունէր զամենեսեան որ
մտանէի՛ն առ նա։
32 Քարոզէր զարքայութիւն Աստուծոյ,
եւ ուսուցանէր զանուն Տեառն Յիսուսի
Քրիստոսի՝ ամենայն համարձակութեամբ
անխափան։

ԱՌԱՔԵԼՈՑ ԳՐՈՑ

1 Զառաջին բանն արարի՛ զքեզ, ո՛վ Թէո-
փիլոս, զամենայն զոր սկսաւ Յիսուս
առնել եւ ուսուցանել՝
2 մինչեւ յաւուրն յորում պատուիրեալ
Հոգւովն Սրբով առաքեալսն զոր ընտրեաց՝
համբարձաւ։
3 Որոց եւ ցուցանէր զանձն իւր կենդան
յետ չարչարանացն իւրոց՝ ապացուցա-
նելով ի բազում ապացուցմունս, երեւե-
լով նոցա աւուրս քառասուն, եւ խօսե-
լով զարքայութենէ Աստուծոյ։
4 Եւ ժողովեցեալ ընդ նոսա՝ պատուի-
րեաց նոցա՝ ոչ հեռանալ յԵրուսաղէմ,
այլ սպասել զխոստումն Հաւրն, զոր լու-
արարէ՛ք ինձանէ։
5 Զի Յովհաննէս զկնի մկրտեաց զջրով,
դուք զկնի սակաւ աւուրց մկրտեսջիք
զՀոգւովն Սրբով։
6 Եւ նոքա՝ ժողովեցեալք՝ հարցանէի՛ն
զնա՝ եւ ասէի՛ն. Տէր, յայսմ ժամանա-
կի՞ կանգնես զթագաւորութիւն Իսրայէլի։
7 Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Ոչ է ձեր զիտել
զժամանակս կամ զաւուրս զորս Հայր
դրաւ ի սահմանի իւրում իշխանութեան։
8 Այլ առնուցուք զոյժ՝ յորում իջանիցէ
Հոգին Սուրբ ի ձեզ, եւ զօրասցիք, եւ
լինիցիք ինձ վկայք ի Երուսաղէմ եւ յա-
մենայն Հրէաստան եւ Սամարիա, մինչեւ
յանկեան երկրի։
9 Եւ զայս ասացեալ՝ ի տես նոցա վերա-
ցաւ, եւ ամպ ընկալաւ զնա ի տեսանել
նոցա։
10 Եւ որպէս հայէին յերկինս՝ երթալ
նորա՝ ահա երկու այր կայի՛ն առ նոսա
հագեալ սպիտակազգեստ,
11 որ եւ ասացի՛ն. Արք Գալիլեացի՛,
զի՞նչ կայք հայեցեալ յերկինս։ Զայս
Յիսուս որ վերացաւ ի ձէնջ յերկինս՝
այսպէս եկեսցէ՛ որպէս տեսէ՛ք զնա
երթալ յերկինս։
12 Ապա դարձան յԵրուսաղէմ ի լերինն
որ կոչի Ձիթենեաց, որ է մերձ յԵրուսա-
ղէմ, ի հեռաւորութեան ճանապարհի մի
շաբաթու։
13 Եւ մտեալ՝ ելի՛ն ի վերնատունն ուր
կային հանապազ՝ Պետրոս եւ Յակոբոս
եւ Յովհաննէս եւ Անդրէաս, Փիլիպպոս
եւ Թովմաս, Բարթողիմէոս եւ Մատթէոս,
Յակոբոս Ալփեայ եւ Սիմոն Նախա-
ւանիստ՝ եւ Յուդա Յակոբայ։
14 Եւ էին ամենեքեան հաստատակամ
աղաւթիւ եւ պաղատանաց՝ ընդ կանայս
եւ ընդ Մարիամ մայր Յիսուսի, եւ ընդ
եղբարս նորա։
15 Եւ յաւուրսդ յայսոսիկ յարեաւ Պետ-
րոս ի մէջ աշակերտացն՝ եւ ասէ (էր
ամբոխ անուանց ի միասին՝ իբրեւ հարիւր
եւ քսան)՝
16 Արք եղբարք, պարտ էր կատարել
զգրոցն զայն զոր ասաց Հոգին Սուրբ
բերանով Դաւթի զՅուդայի՝ որ եղեւ
առաջնորդ նոցա որ կալան զՅիսուս։
17 Եւ էր համարեալ ընդ մեզ եւ ընկալաւ
զբաժին պաշտաման սորին։
18 Եւ նա՛ տիրացաւ անդաստանի ի վար-
ձու անիրաւութեան, եւ անկեալ՝ պատա-
ռեցաւ ընդ մէջ, եւ հեղին ամենայն ան-
դերք նորա։
19 Եւ եղեւ յայտնի ամենեցուն որ բնակ-
էին յԵրուսաղէմ, մինչեւ կոչեցաւ անդաս-
տանն այն անուամբ նոցա՝ Ակէլդամա՝
այսինքն՝ Արիւնագետ։
20 Զի գրեալ է ի գրոց Սաղմոսաց. Լի-
նիցի՛ տեղի նոցա անապատ, եւ մի՛ եղիցի
որ բնակեսցէ՛ ի նմա։ Եւ զպաշտօնն նո-
րա առցէ՛ այլ։
21 Արդ՝ պարտ է յայսոսիկ ընկերացե-
լոցս ամենայն ժամանակի՝ յորում մտա-
նէր եւ ելանէր ի մէնջ Տէր Յիսուս,
22 սկսեալ ի մկրտութենէն Յովհաննու
մինչեւ յաւուրն յորում վերացաւ ի մէնջ՝
վկայ յարութեան նորա լինել ընդ մեզ մի
ոք յայսոսիկ։
23 Եւ կացուցի՛ն երկուս՝ զՅովսէփ որ
կոչեցեալ էր Բարսաբաս, որ եւ մականուն
էր Արդար, եւ զՄատաթիա։
24 Եւ աղաւթեցեալ՝ ասացի՛ն. Դո՛ւ
Տէր, որ գիտես զսիրտս ամենայն մարդ-
կան, ցո՛ւցո զոր ընտրեցեր ի սոցանէ
երկոցունց զմի՛ զոր առցէ՛ զբաժին պաշ-
տաման սորին եւ առաքելութեան, յորմէ
անկաւ Յուդա՝ երթալ ի տեղի իւր։
25 Եւ արկի՛ն վիճակս ի վերայ նոցա, եւ
ելի՛ վիճակ Մատաթիայի, եւ համարեալ
ընդ տասն եւ մի առաքեալսն։
26 Եւ ի գալ աւուրցն Պենտեկոստէի՝ էին
ամենեքեան միաբան ի տան մի։
2 Եւ եղեւ յանկարծ ձայն յերկնից իբրեւ
զբուռն հողմոյ սաստկագունի՝ եւ լցոյց
զամենայն տունն ուր նստէի՛ն։
2 Եւ երեւեցան նոցա բաժանեալ լեզուք
իբրեւ զհուր, եւ նստա՛ւ ի վերայ իւրա-
քանչիւր մի ոք նոցանէ։
3 Եւ լցա՛ն ամենեքեան Հոգւովն Սրբով,
եւ սկսա՛ն խօսել այլազան լեզուս՝ որպէս
Հոգին Սուրբ տայր նոցա խօսել։
4 Էին յԵրուսաղէմ հրեայք՝ արք երկիւ-
ղածք յամենայն ազգաց որ ընդ երկինս։
5 Եւ եղեալ այս ձայնիս՝ ժողովեցա՛ւ
բազմութիւն, եւ շփոթեցա՛ւ միտք նո-
ցա, զի լսէի՛ն իւրաքանչիւր մի ոք զլե-
զուս իւրեանց խօսեցեալ։
6 Եւ զարհուրեալ՝ զարմանային ասե-
լով. Ո՞չ ամենեքեան այս որ խօսին՝ Գա-
լիլեացի՛ են։
7 Եւ զիա՞րդ մեք լսեմք իւրաքանչիւր
զլեզու մեր յորում ծնաւ՝
8 Պարթեւք եւ Մարք եւ Ելամիտք, եւ
որ բնակեալք են ի Միջագետս, ի Հրէաս-
տան եւ ի Կապադովկիա, ի Պոնտոս եւ
յԱսիա,
9 ի Փռւգիա եւ ի Պամփիլիա, յԵգիպ-
տոս եւ ի կողմանս Լեբիայ որ ընդ Կիւ-
րենէ, եւ հիւրք Հռոմայեցի՛,
10 Հրեայք եւ նորադարձք, Կրետացի՛
եւ Արաբացի՛, լսեմք զնոսա խօսեցեալ
զմեծս Աստուծոյ մերոց լեզուս մերս։
11 Եւ զարհուրեալ՝ զարմանային ամե-
նեքեան եւ ասէի՛ն ցմիմեանս. Զի՞նչ
կամիցի սա լինել։
12 Եւ այլք ծաղր առնէի՛ն՝ ասելով.
Թէ քաղցեալ են։
13 Եւ կայր Պետրոս ընդ տասն եւ մի-
սն՝ եւ ամբարձեալ զձայն իւր՝ ասէ ցնո-
սա. Արք Հրեայք, եւ ամենեքեան որ բնա-
կիք զերուսաղէմ, զայս ձեզ գիտելի լիցի՛,
եւ ունկնդի՛ր լերուք բանից իմոց։
14 Զի ոչ իբրեւ զձեզ կարծիք՝ արբե-
ցեալ են սոքա, զի ժամ երրորդ է միայն
աւուր։
15 Այլ այս է զոր ասացաւ ի մարգարէէն
Յովելի՝
16 Եւ լինիցի յաւուրս վերջինս, ասէ
Աստուած, եւ հեղից յոգւոյ իմմէ ի վերայ
ամենայն մարմնոյ, եւ մարգարէասցեն
որդիք ձեր եւ դստերք ձեր, եւ երիտա-
սարդք ձեր տեսիլս տեսցեն, եւ ծերք ձեր
երազս երազեսցեն։
17 Եւ ի ծառայս իմ եւ ի սպասաւորս
իմ յաւուրսդ յայսոսիկ հեղից յոգւոյ իմ-
մէ, եւ մարգարէասցեն։
18 Եւ տացեմ հրաշս ի վերին երկնի եւ
նշանս ի վայր երկրի՝ արիւն եւ հուր եւ
գոլ ծխոյ։
19 Արեգակն փոխեսցի՛ ի խաւար, եւ
լուսին յարիւն, մինչեւ եկեսցէ՛ աւուրն
Տեառն մեծ եւ յայտնի։
20 Եւ եղիցի՛ ամենայն որ կոչեսցէ՛ զա-
նուն Տեառն՝ կեցցէ՛։
21 Արք Իսրայէլացի՛, լուարո՛ւք զբան-
սդ զայսոսիկ. զՅիսուս զՆազովրեցի՛ զայր
որ ի Հաւրէ ցուցեալ էր ընդ ձեզ զոր-
բանս եւ զհրաշս եւ զնշանս՝ զոր արար
Աստուած ընդ նմա ի մէջ ձեր, որպէս եւ
դուք գիտէ՛ք,
22 զնոյն Յիսուս զոր տուեալ՝ ըստ
որոշեալ խորհրդոյ եւ ըստ յառաջագի-
տութեան Աստուծոյ՝ ձեռամբ անաւրէն-
ից խաչեցեալ սպանէ՛ք։
23 Զոր Աստուած յարոյց՝ լուծեալ զոր-
բանս մահուան, որպէս ոչ կարէր հնար
լինել նմա պահել զնա ընդ նմա։
24 Զի Դաւիթ ասէ վասն նորա. Տեսի՛
զՏէր միշտ առաջի իմ, զի յաջմէ կողմանէ
իմմէ է, զի մի՛ շարժեցայց։
25 Վասն որոյ ուրախացաւ սիրտ իմ,
եւ ցնծա՛ց լեզու իմ, եւ ոչ միայն մարմին
իմ հանգուսցի՛ ի յուսոյ։
26 Զի ոչ թողցես զանձն իմ յադ, եւ ոչ
տաս զսուրբ քո տեսանել զկորուստ։
27 Ծանեայ ինձ զճանապարհս կենաց,
լցո՛ւ զիս ուրախութեամբ զտեսանել զդէմս
քո։
28 Արք եղբարք, թոյլ տուք ասել ձեզ
զհամարձակութենէ ասելոյ առ ձեզ զա-
ւագանէն զԴաւիթ, զի մեռաւ եւ թաղեցաւ,
եւ գերեզման նորա է մեզ մինչեւ ցայսօր
աւուր։
29 Մարգարէ՛ էր եւ գիտէր զի երդմամբ
երդուաւ նմա Աստուած՝ զպտուղ մէջ-
քից նորա նստուցանել ի վերայ աթոռոյ
նորա։
30 Եւ տեսեալ՝ խաւսեցաւ զհարութիւն
Քրիստոսի, զի ոչ թողցաւ անձն նորա
յադ, եւ ոչ մարմին նորա ետես զկորուս-
տիւ։
31 Զայս Յիսուս յարոյց Աստուած, եւ
մեք ամենեքեան վկայք եմք։
32 Եւ զաջմէ կողմանէ Աստուծոյ բարձ-
եալ՝ եւ զաւետիս Հոգւոյն Սրբոյ առեալ
ի Հաւրէ՝ հեղո՛ւ զայս զոր դուք տեսա-
նէ՛ք եւ լսէ՛ք։
33 Զի Դաւիթ ոչ ելանէ յերկինս, ասէ
ինքն. Ասաց Տէր Տեառն իմում՝ նստիր
յաջմէ կողմանէ իմմէ,
34 մինչեւ դնեմ զթշնամիս քո սաղա-
հի ոտից քոց։
35 Արդ՝ հաստատեալ գիտասցի՛ ամե-
նայն տուն Իսրայէլի՝ զի եւ Տէր եւ Քրիս-
տոս արար զնա Աստուած զՅիսուս զայն
զոր դուք խաչեցի՛ք։
36 Եւ լուեալ՝ կսկծեցա՛ւ սիրտ նոցա,
եւ ասացի՛ն առ Պետրոս եւ առ զայլս
առաքեալսն. Զի՞նչ արասցո՛ւք, արք եղ-
բարք։
37 Եւ Պետրոս ցնոսա. Ապաշխարեցէ՛ք,
եւ մկրտեսցի՛ իւրաքանչիւր մի ոք ի ձէնջ
յանուն Յիսուսի Քրիստոսի՝ ի թողու-
թիւն մեղաց ձերոց, եւ առցէ՛ զպարգեւս
Հոգւոյն Սրբոյ։
38 Զի ձերդ է խոստումն եւ որդւոցդ
ձերոց, եւ ամենայն հեռաւորաց՝ որչափ
եւ կոչեսցէ՛ Տէր Աստուած մեր։
39 Եւ այլովք բազմովք բանիւք վկայէր
եւ խրատու՛ց նոսա՝ ասելով. Կացէ՛ք
ի նմանէ ազգէ ի խոտանելեաց զձեզ։
40 Եւ որ ընկալան զբանն նորա՝ մկրտե-
ցա՛ն։ Եւ յաւելա՛ն յաւուրն յայնմիկ
հոգիք իբրեւ երեք հազարք։
41 Եւ էին յարեալք ի վարդապետու-
թիւն առաքելոցն եւ ի հաղորդութիւն
հացին եւ յաղաւթս։
42 Եւ էր ամենայն հոգւոյ երկիւղ։ Եւ
բազում սքանչելիք եւ նշանք առնէի՛ն
առաքելոցն ի Երուսաղէմ։
43 Եւ ամենայն հաւատացեալքն էին
միաբան, եւ ունէի՛ն զամենայն ինչս ընդ
միմեանս հասարակ։
44 Եւ զկալուածս եւ զգոյս ծախէի՛ն,
եւ բաժանէի՛ն զամենեսեան որպէս ոք
պիտոյ էր։
45 Եւ ամենայն աւուր էին միաբան ի
տաճարին, եւ հացի՛ կտրէին ընդ տուն,
եւ ուտէի՛ն զկերակուրս իւրեանց ուրա-
խութեամբ եւ սրտի պարզութեամբ։
46 Եւ օրհնէի՛ն զԱստուած, եւ ունէի՛ն
շնորհս առ ամենայն ժողովրդեամբ։ Եւ
Տէր յաւելուն՝ զփրկեալսն յամենայն աւուր
ի նոսա։
3 Եւ Պետրոս եւ Յովհաննէս ելանէի՛ն
ի տաճարն ի ժամ աղաւթից իններորդի։
2 Եւ ոմն այր կաղ ի փորոյ մաւրէ իւ-
րոյ՝ բարձանէի՛ն զոր ամ ըստ ամէ՛ն եդա-
նէի՛ առ դրան տաճարին որ կոչի Գե-
ղեցիկ՝ խնդրել զողորմութիւն ի մտանե-
լոց ի տաճարն։
3 Որ տեսեալ զՊետրոս եւ զՅովհաննէս
սկսեալ մտանել ի տաճարն՝ խնդրէր զո-
ղորմութիւն։
4 Եւ Պետրոս ակն արկեալ ընդ նա՝ եւ
Յովհաննէս, ասէ. Նայեա՛ ցմեզ։
5 Եւ նա ետ ուշ նոցա՝ յուսացեալ թէ
ինչ ինչ առցէ՛ ի նոցանէ։
6 Ասէ Պետրոս. Արծաթ եւ ոսկի չիք
ինձ, այլ զոր ունիմ՝ տա՛ց քեզ. ի Յիսուսէ
Քրիստոսէ Նազովրեցւոյ՝ յարի՛ եւ շրջեա՛։
7 Եւ բռնեալ զաջ ձեռն նորա՝ յարոյց
զնա։ Եւ անդէն զօրացան ոտք նորա եւ
սրունք նորա։
8 Եւ ելեալ՝ կայր եւ շրջէր, եւ մտանէր
ընդ նոսա ի տաճարն՝ շրջելով եւ ցատկե-
լով եւ օրհնելով զԱստուած։
9 Եւ ամենայն ժողովուրդ տեսանէր զնա
շրջեալ եւ օրհնելով զԱստուած։
10 Եւ ճանաչէի՛ն զնա թէ նոյն էր որ
նստէր ի տաճարին ի Գեղեցիկ դրանն՝
խնդրել զողորմութիւն։ Եւ լցա՛ն զար-
հուրմամբ եւ զայրագնութեամբ ի վերայ
պատահմանն որ եղեւ նմա։
11 Եւ մինչդեռ կայր կաղն զոր բժշկեաց
Պետրոս եւ Յովհաննէս՝ հաւաքեցա՛ւ
ամենայն ժողովուրդ առ նոսա ի սրահն
որ կոչի Սողոմոնի՝ զարհուրեալ։
12 Եւ տեսեալ Պետրոսի՝ ասէ ցժողո-
վուրդն. Արք Իսրայէլացի՛, զի՞նչ զարմա-
նայք ի վերայ այսորիկ, կամ մեզ զի՞նչ
հայիք իբրեւ զանձնաւորութեամբ կամ
զիրաւամբ մերով արարեալ զայս շրջել
զայր զայս։
13 Աստուած Աբրահամու եւ Իսահակայ
եւ Յակոբայ, Աստուած հարցն մերոց՝ փա-
ռաւորեաց զՈրդի իւր զՅիսուս, զոր դուք
մատնեցի՛ք եւ ուրացա՛ք զնա առաջի
Պիղատոսի՝ դատեալ նմա արձակել։
14 Եւ դուք զսուրբն եւ զարդարն ուրա-
ցա՛ք, եւ խնդրեցի՛ք զայր մարդասպան
պարգեւել ձեզ։
15 Եւ զհեղինակ կենաց սպանէ՛ք, զոր
Աստուած յարոյց ի մեռելոց, որոյ մեք
վկայք եմք։
16 Եւ հաւատովն անուան նորա՝ զայս
զոր տեսանէ՛ք եւ գիտէ՛ք՝ զանուն նորա
հաստատեաց, եւ հաւատովն որ է յնմա՝
տուաւ նմա ողջոյն այս առաջի ամենե-
ցուն ձերոց։
17 Եւ արդ, եղբարք, գիտեմ զի անգի-
տութեամբ արարէ՛ք, որպէս եւ իշխանք
ձեր։
18 Եւ զոր Աստուած նախաւրինակեաց
ամենայն մարգարէիցն՝ զի Քրիստոս իւր
չարչարեսցի՝ կատարեաց։
19 Արդ՝ ապաշխարեցէ՛ք եւ դարձարո՛ւք,
որ ջնջեսցին մեղք ձեր,
20 զի եկեսցեն ժամանակք հանգստեան
յերեսաց Տեառն, եւ առաքեսցէ զկանխա-
գրեալն ձեզ զՅիսուս Քրիստոս,
21 զոր ընդունել պարտ է երկինս մինչեւ
ցժամանակս վերստին կանգնելոյ զամե-
նայն զոր խաւսեցաւ Աստուած ի բերա-
նոյ սրբոց մարգարէիցն յաւուրց յաւի-
տենից։
22 Մովսէս ասէ. Զի մարգարէ ձեր յա-
րուցանիցէ Տէր Աստուած ձեր ի ձէնջ
յեղբարց ձերոց՝ զիս նման. զնորա լուարո՛ւք
ամենայնի զոր ինչ խաւսեսցի՛ ցձեզ։
23 Եւ ամենայն անձն որ ոչ լուիցէ նո-
րա՝ սատակեսցի՛ յազգէ մէնջ։
24 Եւ ամենայն մարգարէք յՍամուէլէ
եւ զկնի նորա՝ որչափ եւ խաւսեցա՛ն՝ եւ
ասացի՛ն զաւուրսդ յայսոսիկ։
25 Դո՛ւք էք որդիք մարգարէիցն եւ
ուխտին զոր ուխտեաց Աստուած առ հա-
րսն մեր՝ ասելով ցԱբրահամ. Եւ ընդ
զաւակի քում օրհնեսցին ամենայն ազգք
երկրի։
26 Ձեզ նախ յարուցեալ Աստուած զոր-
դի իւր զՅիսուս՝ առաքեաց օրհնել զձեզ՝
դարձուցանել զամենեսեան ի չարեաց ձե-
րոց։
4 Եւ մինչդեռ խաւսէի՛ն նոքա ցժողո-
վուրդն՝ հասին ի վերայ նոցա քահանայք
եւ հրամանատար տաճարին եւ սադդուկե-
ցիք՝
2 տրտմեալք վասն ուսուցանելոյ նոցա
զժողովուրդն եւ աւետարանել ի Յիսուսէ
զյարութիւն մեռելոց։
3 Եւ ձգեցի՛ն զնոսա ի ձեռս եւ եդին
ի կալանս մինչեւ յաւուրն վաղիւ, զի
երեկո էր արդէն։
4 Բայց բազումք յորոց լուան զբանն
հաւատացի՛ն, եւ եղեւ թիւ արանց հա-
ւատացելոց իբրեւ հազարք հինգ։
5 Եւ եղեւ յաւուրն վաղիւ ժողովեցան
իշխանք նոցա եւ ծերք եւ դպիրք յԵրու-
սաղէմ,
6 եւ Անանիա քահանայապետ եւ Կա-
յիափաս եւ Յովհաննէս եւ Աղեքսանդր,
եւ որ էին ազգակից քահանայապետին։
7 Եւ կացուցեալ զնոսա ի մէջ՝ հարցա-
նէի՛ն. Ո՞ր զօրութեամբ կամ ո՞ր անուն
արարէ՛ք դուք զայս։
8 Ապա Պետրոս լցեալ Հոգւովն Սրբով
ասէ ցնոսա. Իշխանք ժողովրդեան եւ ծե-
րք Իսրայէլի՝
9 եթէ մեք այսաւր քննի՛մք վասն բա-
րեգործութեան մարդոյ հիւանդի՝ որով
եղեւ նա առողջ,
10 ծանո՛ւցանել ամենեցուն ձերոց եւ
ամենայն ժողովրդեան Իսրայէլի՝ զի յա-
նուն Յիսուսի Քրիստոսի Նազովրեցւոյ՝
զոր դուք խաչեցի՛ք, զոր Աստուած յա-
րոյց ի մեռելոց, նովաւ կայ այս առաջի
ձեր առողջ։
11 Սա է քարն որ արհամարհեցաւ ի ձէնջ
շինողացդ, որ եղեւ գլուխ անկեան։
12 Եւ չիք յայլում ոմանէ փրկութիւն,
քանզի ոչ այլ անուն է տուեալ ընդ երկին-
քով ի մարդկանէ, յորում պարտ է մեզ
փրկել։
13 Եւ տեսեալ զհանդգնութիւն Պետրոսի
եւ Յովհաննու՝ եւ գտեալ զի մարդիկ են
անգրագէտք եւ տգէտք՝ զարհուրեալ էի՛ն։
Եւ ճանաչէի՛ն զնոսա թէ ընդ Յիսուսի
էին։
14 Եւ զմարդն տեսանէի՛ն կայ ընդ նո-
սա՝ որ եղեալ էր առողջ, եւ ոչ ինչ ունէի՛ն
հակառակ ասել։
15 Եւ հրամայեցեալ՝ արտաքս հանէի՛ն
զնոսա ի ժողովոյն, եւ խորհէի՛ն ցմի-
մեանս՝
16 ասելով. Զի՞նչ արասցո՛ւք մարդկան
այսոցիկ, զի ճանաչելի նշան եղեւ յայտնի
ամենեցուն որ բնակեալ են յԵրուսաղէմ,
եւ ոչ կարեմք ուրանալ։
17 Այլ զի մի՛ եւս աւելի տարածեսցի
յազգս՝ սպառնա՛նք նոցա մի՛ եւս խաւսել
յանուն անուանն յայսմիկ ոք ցմարդիկ։
18 Եւ կոչեցեալ զնոսա՝ պատուիրեցի՛ն
նոցա մի՛ ինչ խաւսել եւ մի՛ ուսուցանել
յանուն Յիսուսի։
19 Եւ Պետրոս եւ Յովհաննէս պատաս-
խանի տուեալ՝ ասացի՛ն ցնոսա. Եթէ
արդար է առաջի Աստուծոյ՝ զձեզ լսել
քան զԱստուած՝ դատեցէ՛ք։
20 Զի մեք ոչ կարեմք զոր տեսաք եւ
լուաք մի՛ չխաւսել։
21 Եւ նոքա սպառնալեաց արձակեցին
զնոսա՝ եւ ոչ ինչ գտանէի՛ն զիա՞րդ պա-
տժեսցեն զնոսա՝ վասն ամենայն ժողով-
րդեանն, զի ամենեքեան փառաւորէի՛ն
զԱստուած վասն եղելոյն որ եղեւ։
22 Էր մարդ՝ յորոյ եղեւ հիւանդացեալ
մարդն այն՝ որ եղեալ էր առողջ։
23 Եւ արձակեալ՝ եկի՛ն առ իւրեանս
ընկերս, եւ պատմեցի՛ն զամենայն զոր
ասացին ցնոսա քահանայապետքն եւ ծե-
րք։
24 Եւ նոքա լուեալ՝ միաբան ամբարձի՛ն
զձայն առ Աստուած եւ ասացի՛ն. Տէր,
դո՛ւ ես որ արարեր զերկին եւ զերկիր եւ
զծով եւ զամենայն որ ի նոսա են,
25 որ Հոգւովն Սրբով բերանոյ Դաւթի
ծառայի քո ասացեր. Ընդէ՞ր զայրացան
հեթանոսք, եւ ազգք խորհեցա՛ն զդա-
տարկս։
26 Կացին թագաւորք երկրի, եւ իշխանք
ժողովեցա՛ն ի միասին ի վերայ Տեառն եւ
ի վերայ Քրիստոսի նորա։
27 Զի ժողովեցան ի քաղաքին յայսմիկ
ի վերայ սրբոյ մանկանն քո Յիսուսի զոր
օծեր՝ Հերովդէս եւ Պոնտացի Պիղատոս
ընդ հեթանոսս եւ ընդ ազգս Իսրայէլի,
28 առնել զամենայն զոր նախ խորհեցաւ
ձեռն քո եւ խորհուրդ քո լինել։
29 Եւ արդ, Տէր, նայեա՛ ի սպառնալիս
նոցա, եւ տո՛ւր ծառայից քոց ամենայն
հանդգնութեամբ խաւսել զբանս քո,
30 ձգելով զձեռն քո ի բժշկութիւն եւ
ի նշանս եւ ի սքանչելիս լինել յանուն
սրբոյ մանկանն քո Յիսուսի։
31 Եւ աղաւթեցեալ՝ շարժեցաւ տեղին
յորում էին ժողովեալք, եւ լցա՛ն ամե-
նեքեան Հոգւովն Սրբով, եւ խաւսէի՛ն
զբանն Աստուծոյ հանդգնութեամբ։
32 Եւ ամենայն հաւատացելոցն էր մի
սիրտ եւ մի հոգի, եւ ոչ ոք ասէր զինչ
ինչ ի մասնաւորի իւրում՝ այլ էր նոցա
ամենայն ինչ հասարակ։
33 Եւ զաւրութեամբ մեծաւ տային առա-
քեալքն զվկայութիւն յարութեան Տեառն
Յիսուսի, եւ շնորհք մեծ էին ի վերայ
ամենեցուն։
34 Զի եւ ոչ ոք կարօտ էր ի նոսա։ Զի
որ տէրք էին անդաստանաց կամ տանց՝
վաճառէի՛ն զգոյսն որ ունէի՛ն,
35 եւ բերէի՛ն զգինն վաճառացն եւ
դնէի՛ն առ ոտս առաքելոցն։ Եւ բաժան-
էր ամենայն մարդոյ որպէս ոք պիտոյ էր։
36 Եւ Յովսէ՛փ որ կոչեցաւ ի առաքելոց
Բարսաբաս, որ է մեկնեալ՝ Որդի մխի-
թարութեան, Ղեւտացի, ազգաւ Կիպրա-
ցի,
37 որ էր նմա տիրութիւն, վաճառեաց
զնա եւ եբեր զգինն եւ եդ առ ոտս առա-
քելոցն։
5 Եւ Անանիա անուն մարդ ոմն ընդ
Սափիրա կնոջ իւրում՝ վաճառեցին
տիրութիւն մի,
2 եւ ի գնոյ տանն ետուն՝ գիտացեալ
եւ կնոջն իւրոյ։ Եւ բերեալ՝ դնէին առ
ոտս առաքելոցն։
3 Եւ ասէ Պետրոս. Անանիա՛, զի՞ լցաւ
սատանայ զսիրտ քո՝ սուտ խաւսել քեզ
առ Հոգին Սուրբ, եւ ի գնոյ տանն ետուր
քեզ։
4 Ոչ ինչ ի քեզ կայր՝ մնալ նմա, եւ
վաճառեալ՝ ոչ ինչ էր ի քում իշխանու-
թեան։ Զի՞նչ եդեր ի սրտի քում զբանդ
զայդ։ Ոչ մարդկան սուտ խաւսեցար՝ այլ
Աստուծոյ։
5 Եւ լուեալ Անանիայի զբանդ զայդ՝
անկեալ՝ ետ ոգի։ Եւ եղեւ երկիւղ մեծ
ի վերայ ամենայն լսողացն։
6 Եւ յարուցեալ երիտասարդքն՝ ծա-
ծկեցի՛ն զնա, եւ հանեալ՝ թաղեցի՛ն։
7 Եւ եղեւ իբրեւ ժամս երիս ետես, եւ
կինն նորա մտեալ՝ ոչ գիտէր զբանն եղե-
լոյ։
8 Եւ պատասխանի ետ Պետրոս ցնա.
Ասա՛ ինձ, եթէ ասացէ՛ք զայդչափ գին
զտիրութիւնն։ Եւ նա ասէ. Այո՛, զայդչափ։
9 Եւ Պետրոս ասէ ցնա. Զի՞ համա-
ձայնեցարուք դուք փորձել զՀոգին Տեառն։
Ահա՛ ոտք թաղողացն զոր թաղեցին զա-
մուսինդ քո՝ առ դրան են, եւ հանեն զքեզ։
10 Եւ անկաւ անդէն առ ոտս նորա եւ
ետ ոգի։ Եւ մտեալ երիտասարդքն՝ գտի՛ն
զնա մեռեալ, եւ հանեալ՝ թաղեցի՛ն առ
կին նորա։
11 Եւ եղեւ երկիւղ մեծ յամենայն եկե-
ղեցի եւ ի վերայ ամենայն որ լսէին զայս։
12 Եւ զաւրութեամբ առաքելոցն եղեւ
նշանս եւ սքանչելիս բազումս ի մէջ ժո-
ղովրդեանն։ Եւ էին ամենեքեան միաբան
ի սրահն Սողոմոնի։
13 Եւ ի նոցանէ ոչ ոք համարձակէր
կցորդել նոցա՝ այլ մեծարէի՛ն զնոսա
ժողովուրդն։
14 Եւ աւելի՛ն հաւատացեալքն ի Տէր՝
բազմութիւն արանց եւ կանանց։
15 Մինչեւ զհիւանդսն ելանել ի հրա-
պարակս եւ դնել ի մահիճս եւ ի մանդա-
ղանս, զի եկեալ Պետրոսի՝ գոնեայ ստուե-
րագործ անցցէ ոմն ի նոցանէ եւ հասցէ
ոք ի նոցանէ։
16 Եւ ժողովեցեալ բազմութիւն քա-
ղաքացն շրջակայից յԵրուսաղէմ՝ բերէի՛ն
զհիւանդսն եւ զտանջեալսն յանհանգիստ
ոգւոց, եւ բժշկեցի՛ն ամենեքեան։
17 Եւ յարուցեալ քահանայապետն եւ
ամենեքեան որ ընդ նմա էին՝ որ է հերձ-
ուած Սադդուկեցւոց՝ լցա՛ն նախանձու
18 եւ ձգեցի՛ն զձեռս ի վերայ առաքե-
լոցն եւ եդին զնոսա ի կալանս հասարակ։
19 Եւ հրեշտակ Տեառն գիշերի բացեալ
զդրունս բանտին՝ եւ հանեալ զնոսա՝ ասէ.
20 Երթայք եւ կացէ՛ք ի տաճարին եւ
խաւսեցարո՛ւք ցժողովուրդն զամենայն
բանս կենաց զայսոսիկ։
21 Եւ լուեալ՝ մտի՛ն առ լուսաբաց ի
տաճարն եւ ուսուցանէի՛ն։ Եւ եկեալ քա-
հանայապետն եւ որ ընդ նմա էին՝ կոչե-
ցի՛ն զաւագանին եւ զամենայն ծերակոյտ
որդւոցն Իսրայէլի, եւ առաքեցի՛ն ի բան-
տին զի բերցեն զնոսա։
22 Եւ գնացեալ սպասաւորքն՝ եւ ոչ գտի՛ն
զնոսա ի բանտին, դարձան եւ պատմեցի՛ն
23 ասելով. Զբանտն գտաք փակեալ
ամենայն անվտանգութեամբ, եւ զկա-
պարտուսն կայեալ առաջի դրանց, եւ
բացեալ՝ ոչ ոք գտաք ներքոյ։
24 Եւ որպէս լուան զայս բանս քահա-
նայապետն եւ զաւրավարն տաճարին եւ
քահանայապետքն՝ զարհուրեալ էի՛ն վասն
նոցա թէ զի՞նչ իցէ՛ արդեօք եղեալ այդ։
25 Եւ եկեալ մի ոք պատմեաց նոցա
ասելով. Ահա՛ արք զոր եդէ՛ք ի բանտին՝
կան ի տաճարին եւ ուսուցանեն զժո-
ղովուրդն։
26 Ապա գնացեալ զաւրավարն ընդ
սպասաւորսն՝ բերին զնոսա ոչ ընդ բռնու-
թեամբ, զի երկնչէի՛ն ի ժողովրդենէն զի
մի՛ քարկոծեսցեն զնոսա։
27 Եւ բերեալ՝ կացուցի՛ն զնոսա առաջի
ատենին։ Եւ հարցանէ զնոսա քահանայա-
պետն
28 եւ ասէ. Հրամանաւ հրամայեցաք ձեզ
զայդմանէ մի

մար՝ [2]որ կ՚ըսէր թէ ալ պիտի չտեսնեն իր երեսը։ և զանիկա ճամբայ դրին մինչև նաւը ետ[3]ընկալ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Պօղոս բնաւ չհամզաբիր Երուսաղէմ երթալէն ետ կենալու։ 9 Փիլիպպոսին մարգարէ ապրիները։ 17 Պօղոս Երուսաղէմ կ՚երթայ։ 27 ուր կը բռնուի ու մեծ վտանգի մէջ կ՚ինյայ։ 31 բայց հազարապետը ազատելով զանիկա, հրամայեց որ ժողովրդին խօսի։

1 Ու երբոր եղանք ու անոնցմէ զատուեցանք՝ չիտակ նաւելով կոյ եկանք, և մէս օրը
2 Հռոդան, ու անկէ Պատարա։ Եւ նաւ մը դտանք որ փիւնիկէ կ՚երթար, ու անոր մէջը
3 մտնելով ճամբայ եղանք։ Եւ կիպրոս որ երեցաւ, զանիկա ձախ կողմերնիս թողլով դէպ՚ի Սիւրիա նաւեցինք և Տիւրոս եղանք, [4]ինչու որ նաւը հոն պիտի թափէր էր բեռը։
4 Եւ աշակերտները գտնելով՝ եօթը օր հոն կեցանք, որոնք Ո[5]ՀՈԳԻՈՎ [6]կ՚ըսէին Պօ-
5 ղոսին որ Երուսաղէմ չելլէ։ Ու երբոր ան օրերը անցուցինք՝ եղանք ու կ՚երթայինք. ամէնն ալ կիներով ու տղաքներով մինչև քաղաքէն դուրս մեզ ճամբայ դրին. [7]և ծո-
6 վուն եղերքը ծնկան վրայ դալով աղօթք ը-
7 րինք։ Ու իրարու հրաժարական ողջոյն տա-լով՝ մենք նաւը եղանք, անոնք ալ տեղերնին
7 դարձան։ Իսկ մենք Տիւրոսէն [8]ըստ[9]ԸԼԱՒ և Պտղոմայիս հասանք, ու եղբայրները բարևելով
8 օր մը քովերնին կեցանք։ Եւ հետևեալ օրը [10]ԱՒԼ եղանք ու Կեսարիա եկանք, և փիլիպպոս [11]աւետարանչին տունը մտնելով, [12]որ ին-
9 քը եօթնէն մէկն էր, անոր քովը կեցանք։
9 Անոր չորս կոյս աղջիկ ունէր, [13]որ մար-
10 գարէութիւն կ՚ընէին։ Եւ հոն շատ օրեր որ կեցանք, Հրէաստանէն մարգարէ մը իջաւ
11 [14]Ագաբոս անունով. Ու երբոր մեզի եկաւ, Պօղոսին գօտին առնելով իր ձեռքերը ու ոտքերը կապեց, և ըսաւ, Այսպէս կ՚ըսէ Հոգին Սուրբ. Այն մարդը՝ որուն են ա գօտին, [15]ա-
12 սանկ պիտի կապեն Հրէաները Երուսաղէմի մէջ, ու հեթանոսներուն ձեռքը պիտի մատ-
13 նեն։ Ու երբոր ա լսեցինք, աղաչեցինք մենք ալ և տեղացիք ալ որ Երուսաղէմ չել-
13 լե։ Իսկ Պօղոս պատասխան տուաւ, [16]Ի՞նչ կ՚ընէք, [17]ըլ՞ կու լաք ու իմ սիրտս կը ճմլէք. քանզի ես չէ թէ միայն Երուսաղէմի մէջ կա-
14 պուելու, հապա նաև մեռնելու ալ պատրաստ եմ Տէր Յիսուսի անուանը համար։ Եւ [18]ինքը որ մեկ չըրաւ՝ լուռ կեցանք, ու ըսինք, [19]Տէրոջը կամքը թող ըլլայ։
15 Եւ ան օրերէն ետև պատրաստուելով ե-
16 րուսաղէմ եկանք։ Կեսարացի աշակերտներէն ալ մէկ քանիները մեր հետ եկան, և [20]տարին նախնի աշակերտի մը՝ Կիպրացի Մնա-
17 սոնին, որուն քովը պիտի կենայինք։ [21]Ու երբոր Երուսաղէմ մտանք, եղբայրները ուրա-
18 խութեամբ մեզ ընդունեցին։ Եւ հետևեալ օրը Պօղոս մեզի հետ [22]Յակոբոսին քովը գնաց,
19 ու բոլոր երէցները ալ եկան։ Եւ զանոնք բարևելով մի քսան միջէ մը պատմեր էր որ Աստուած հեթանոսներուն մէջը ըրաւ [23]իր
20 ծառայութիւնովը։ Անոնք ալ լսելով փառք կու տային †Տէրոջը. և ըսին իրեն, Կը տես-նե՞ս, եղբայր, քանի բիւրաւոր Հաւատացեալ Հրէաներ կան, ու ամէնքն ալ [24]օրէնքին
21 բին նախանձաւոր են։ Բայց քու վրայդդ լսացան թէ դուն բոլոր հեթանոսներուն մէջ եղած Հրէաներուն Մովսէսէն ապրոտամիլ կը սորվեցնես, ըսելով որ զաւակնին չթլփատեն, և սովորութիւններուն համեմատ չվա-
22 րին։ Արդ ի՞նչ պիտի ըլլայ. անշուշտ բազմութիւն պիտի ժողվուի, [25]ինչու որ պիտի
23 լսեն թէ եկեր ես։ Ուստի ա ըսածը ըրէ որ քեզի կ՚ըսենք. Մեր քովը չորս մարդ կայ,
24 որոնք իրենց վրայ ուխտ դրած են. Անոնք առ՝ իրենց հետը մաքրուէ, և անոնց համար ծախք ըրէ, որ [26]գլուխը ածիլեն. որպէս զի ամէնն ալ գիտնան թէ քու վրայդդ լսացած բաներնին ոչինչ է, հապա դուն ալ [27]
25 հետը կը քալես օրէնքը պահելու մէջ։ Բայց հաւատացեալ եկող հեթանոսներուն համար [28]մենք թուղթ խրկեցինք՝ [29]ինչպէս որ որոշեցինք, որ անոնք բնաւ ասանկ բաներ չպահեն. միայն թէ զգուշանան կուռքերու զոհուածէ ու արիւնէ և խեղդուածէ ու պոռնկութենէ։
26 Անոնք Պօղոս ան մարդիկը առաւ, ու հետևեալ օրը անոնց հետ մաքրուած՝ [30]տաճարը մտաւ, [31]մաքրութեան օրերը լմննալը ցուցնելու համար, մինչև որ անոնց ամէն մէկուն համար պատարագ մատուցուելու։
27 Ու երբոր եօթը օրերը լմննալու վրայ էին, Ասիացի [32]Հրէաները զանիկա տաճարին մէջը տեսնելով՝ բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին, [33]և անոր ձեռք զարկած՝ կը կանչուըռտէին,
28 Իսրայէլացի մարդիկ, օգնութեան հասէք. ա ան մարդն է՝ [34]որ ամէն տեղ ժողովրդին և օրէնքին ու ա տեղին դէմ բան կը սորվեցընէ ամէնուն, մինչև որ տաճարին մէջը Յոյներ ալ մտցուց, և ա սուրբ տեղը
29 պղծեց. (Ինչու որ առաջուց Եփեսացի [35]Տրո-փիմոսը իրեն հետ քաղաքին մէջը տեսեր

ա Հմր. 25։

—
ը = Հմր. 12։ ԳԼ. ի. 23։
բ ԳԼ. ի. 36։
գ Ոմանք կ՚ունենան

մենք որ Պօղոսին ընկերներն էինք՝
դ Եփես. գ. 11։ բ Տիմ. գ. 5։
ե ԳԼ. զ. 5։ ը. 26։ 40։
զ Յովէլ. բ. 28։ ԳԼ. բ. 17։
է ԳԼ. ժա. 28։
ը Հմր. 33։ ԳԼ. ի. 23։
թ ԳԼ. ի. 24։
ժ Մտա. գ. 10։ իգ. 42։ Ղուկ. ժա. 2։ իբ. 42։
ի ԳԼ. ժէ. 4։
լ ԳԼ. ժէ. 13։ Գալ. ա. 19։ բ. 9։
խ ԳԼ. ժէ. 4։ 12։ Հռոմ. ժէ. 18։ 19։
ծ ԳԼ. ա. 17։ ի. 24։
կ Յհ. Առաւ. ժ
հ ԳԼ. իբ. 3։ Հռոմ. ժ. 2։ Գաղ. ա. 14։
ձ Թես. ա. 2։ 13։ 18։ ԳԼ. ժէ. 18։
ղ ԳԼ. ժէ. 20, 29։
ճ ԳԼ. իգ. 18։
մ Թես. ա. 13։
յ ԳԼ. իգ. 18։
ն ԳԼ. իգ. 21։
շ ԳԼ. իգ. 5, 6։
ո ԳԼ. ի. 4։

էին, և կը կարծէին թէ պօղոս զանիկա տա-
30 ճարը մոցուց։) Ու բոլոր քաղաքը շարժե-
ցաւ և ժողովուրդը դիզուեցաւ, ու բռնե-
ցին պօղոսը տաճարէն դուրս քաշեցին. և
31 շուտ մը դռները գոցուեցան։ Ու երբոր ա-
նոնք կ'ուզէին անիկա սպաննել, լուր հասաւ
դունդին հազարապետին թէ բոլոր երու-
32 սաղէմ իրար անցեր է։ Ան ալ անմիջապէս
զինուորներ և հարիւրապետներ առած՝ ա-
նոնց վրայ վազեց. անոնք ալ հազարապետը
ու զինուորները տեսնելով՝ պօղոսը ծեծելէն
33 դադրեցան։ Անատոնը հազարապետը մօ-
տենալով բռնեց զանիկա, ու հրաման ըրաւ
որ կրկին չղթայով կապեն. ու կը հարցնէր
34 թէ անիկա ո՛վ է ու ի՞նչ ըրեր է։ Եւ բազ-
մութեանը մէջէն մէկը մէկ կերպ՝ ու միւսը
ուրիշ կերպ բան կը կանչռտուտէին. խակ երբ-
որ չկրցաւ ան չփոթմութենէն ստոյգը գիտ-
նալ, հրաման ըրաւ որ զանիկա բերդը տա-
35 նեն։ Ու երբոր սանդուխը հասաւ, անանկ
պատահեցաւ որ զինուորները վեր վերցրնեն
անիկա՝ ժողովուրդին բռնութեանը համար.
36 ինչու որ ժողովուրդին բազմութիւնը ետևէն
կ'երթար, ու կ'ըսէին, Վերցուր առիկա։
37 Ու երբոր պօղոս բերդը մտնելու վրայ էր,
հազարապետին ըսաւ, Արդեօք կարելի՞ է որ
քեզի բան մը խօսիմ։ Ան ալ ըսաւ, Յունարէն
38 գիտե՞ս. Չէ՞ որ դուն ան Եգիպտացին ես,
որ առաջ չորս հազար *սրիկայ
մարդիկ ապստամբեցուցիր, ու անապատը
39 հանեցիր։ Պօղոս ալ ըսաւ, Ես Հրէայ մարդ
մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնէն, չէ թէ աննշան
քաղաքի մը քաղաքացի, ու կ'աղաչեմ քեզի՝
տալ որ ժողովուրդին խօսիմ։
40 Ու երբոր անիկա հրաման տուաւ, պօղոս
աստիճանին վրայ կայնելով՝ ձեռքը շարժեց
ժողովուրդին, ու երբոր ամէն մը լռութիւն
եղաւ, եբրայական լեզուով խօսեցաւ անոնց,
ու ըսաւ,

ԳԼ. ԻԹ

1 Պօղոս ի բաց միջէ կը պատմէ իր դարձի գալը. 17 և իր ա-
ռաքելութեան կանչուիլը. 22 բայց հեթանոսներուն խօսքը
ընդունել պէս՝ ժողովուրդը բարձրաձայն կ'աղաղակեն անոր
դէմ. 24 Հազարապետը հրաման կ'ընէ որ ծեծեն պօղոսը. 25
բայց անիկա իր Հռոմէացի ըլլալը իմացընելով կ'ազատի։

1 Ա արդիկ եղբայրներ և հայրեր, լսեցէք իմ
մեկ բերանէս որ հիմա ձեզի պատասխան կու-
2 տամ. (երբոր լսեցին որ եբրայական լեզուով

3 կը խօսէր իրենց, ալ աւելի լուռ կեցան. Եւ
անիկա ըսաւ,) Ես Հրէայ մարդ մըն եմ Կի-
լիկիոյ Տարսոնին մէջ ծնած՝ և աս քաղաքիս
մէջ Գամալիելին ոտքը մեծցած, ու ճշդ
հայրենիս օրէնքին ճշդութեանը պէս կրթուած,
նախանձաւոր էի Աստուծոյ՝ ինչպէս որ այս-
4 օր դուք ամէնդ էք։ Որ ես էրկիկ մարդիկ
ու կնիկ մարդիկ կապելով, ու բանտերու մտ-
նելով աս ճամբան հալածեցի մինչև ի մահ.
5 ինչպէս որ քահանայապետն ալ կը վկայէ ինծի
համար՝ և բոլոր ծերակոյտը. որ իրենցմէ
թուղթեր ալ առնելով եղբայրներուն՝ Դա-
մասկոս կ'երթայի, որ հոն եղածներն ալ կա-
պուած երուսաղէմ բերեմ որ պատժուին։
6 Ու եղաւ որ երթ կ'երթայի ու Դամասկոսին
մօտեցայ, կէս օրուան դէմ յանկարծակի եր-
կինքէն մեծ լոյս մը փայլատակեց իմ բոլորտի-
7 քս. Եւ գետինը ինկայ, ու ձայն մը լսեցի
որ ինծի կ'ըսէր, Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ
8 զիս կը հալածես։ Ես ալ պատասխան տուի
թէ Դուն ո՞վ ես, Տէր. ան ալ ինծի ըսաւ, Ես
Յիսուս Նազովրեցին եմ, որ դուն կը հալա-
9 ծես։ Բայց անոնք որ իմ հետս էին՝ լոյսը
տեսան ու վախով լեցուեցան, սակայն ինծի
10 խօսողին ձայնը չլսեցին։ Եւ ըսի, Ի՞նչ ընեմ,
Տէր. և Տէրը ինծի ըսաւ, Ելլիր գնա Դամաս-
կոս, ու հոն քեզի պիտի պրուցուի ան ամէն
բաներուն համար, որ սահմանուած է որ ընես։
11 Ու երբոր չէի տեսներ ան լոյսին փառքէն,
հետս եղողները ձեռքէս բռնած՝ Դամասկոս
12 մտայ։ Եւ Անանիա անուն մարդ մը՝ օրէնքին
համեմատ առաքինաբարոյ, ու Հրեաներէն ը-
նակող բոլոր Հրէաներէն լաւ վկայուած,
13 ինծի եկաւ, ու քովս կայնելով ինծի ըսաւ,
14 Սաւուղ եղբայր, վեր նայէ։ Ես ալ նոյն ժա-
մուն վեր նայեցայ իրեն. և անիկա ըսաւ,
Մեր Հայրերուն Աստուածը առաջուց քեզ
ընտրեց, որ իր կամքը ճանչնաս ու ան Ար-
դարը տեսնես, և անոր բերնէն ձայն լսես.
15 Քանզի բոլոր մարդոց առջևը անոր վկայ պի-
տի ըլլաս ան բաներուն համար, որ տեսար
16 ու լսեցիր։ Եւ հիմա՝ ալ ի՞նչ կ'ուշանաս. ե-
լիր՝ մկրտուէ ու մեղքերդ լուա՝ †անոր ա-
17 նունը կանչելով։ Եւ եղաւ որ երբոր երուսա-
ղէմ դարձայ՝ ու տաճարին մէջ աղօթք կ'ընէի,
18 մտքի յափշտակութիւն մը եկաւ վրաս, Ու
զինքը տեսայ, որ ինծի կ'ըսէր, Աւրտուղիր՝
չուտով երուսաղէմէն ելլիր, ինչու որ քու
ինծի համար ըրած վկայութիւնդ պիտի չըն-

ա ԳԼ. խգ. 21։
* ԳԼ. խգ. 27։ խդ. 7։
բ Հմր. 11։ ԳԼ. ի. 22։
գ Գործ. խդ. 18։ Յովհ. ժԹ. 15։ ԳԼ. խբ. 22։
դ Ցճն ԳԼ. է. 36։
* Յոյն. սիկարեան։
ե ԳԼ. ի. 11։ իբ. 3։
զ ԳԼ. ժբ. 17։
—
է ԳԼ. է. 2։
ը ԳԼ. իա. 39։ բ Կոր. ժա. 22։ Փիլ. գ. 5։
թ ԳԼ. է. 34։
ժ՝ գաշնակիցը մարդասպան։
ի Գործ. լգ. 3։ գ Թագ. գ. 38։ Գործ. ժ. 39։
լ ԳԼ. իգ. 5։
խ ԳԼ. իա. 20։ Գործ. ա. 14։
ծ Հռոմ. ժ. 2։
կ ԳԼ. բ. 3։ իգ. 10, 12։
հ ԳԼ. Թ. 2։ իգ. 10, 12։
ձ ԳԼ. Թ. 3։ իգ. 12, 13։
ղ ԳԼ. Թ. 7։ Դան. ժ. 7։
ճ ԳԼ. Թ. 17։
մ Տիմ. գ. 7։
յ ԳԼ. ժ. 22։
ն ԳԼ. գ. 13։ ե. 30։
շ ԳԼ. Թ. 15։ իգ. 16։
ո ԳԼ. գ. 14։ է. 52։
չ ա Կոր. Թ. 1։ ժե. 8։
պ ա Կոր. ժա. 23։ Գործ. ա. 12։
ջ ԳԼ. իգ. 11։
ռ ԳԼ. գ. 20։ իգ. 16։
ս ԳԼ. բ. 38։ Եբր. ժ. 22։
վ ԳԼ. Թ. 14։ Հռոմ. ժ. 13։
† Յոյն. Տէրոջը
տ ԳԼ. Թ. 26։ բ Կոր. ժբ. 2։
ր Հմր. 14։
ց Մատ. ժ. 14։

19 դուներն։ Եւ ալ ըսի, Ցէր, [=ի]րենք [=գի]տեն թէ ես էի որ քեզի հաւատացողները բանտը կը դնէի, ու ժողովարաններուն մէջ
20 կը ծեծէի. Ու երբոր քու Ստեփաննոս վկայիդ արիւնը կը թափուէր, ես ինքնս ալ ներկայ էի ու կամակից էի *անոր սպանութեան՝. ու զանիկա սպանողներուն հանդերձները ես
21 կը պահէի։ Եւ ինծի ըսաւ, Գնա, [=ին]չու որ ես քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն պիտի ղրկեմ։
22 Եւ անոնք մինչև աս խօսքս ականջ դրին իրեն, ետքը ձայներնին վերցուցին ու ըսին, [=Վ]երցուր աշխարհէն ատանկ մարդը, [=քան]զի չվայելեր ասոր ողջ մնալ։
23 Ու երբոր կը կանչռըտային ու հանդերձնին կը նետէին և
24 փոշին դէպ՚ի օդը կը ցանէին, Հազարապետը հրաման ըրաւ որ զանիկա բերդը մտցընեն, ու ըսաւ որ ծեծով հարցուփորձ ընեն անոր, որ գիտնայ թէ ինչ յանցանքի համար
25 անոր դէմ ատանկ կը կանչռըտային։ Ու երբոր կաշի կապերով զինքը կապեցին, Պօղոս վերակացու հարիւրապետին ըսաւ, [=Ա]րժա՞ն է ձեզի Հռովմայեցի ու չդատապարտուած
26 մարդ մը ծեծել։ Հարիւրապետը երբոր ա- ըսեց, գնաց հազարապետին պատմեց ու ըսաւ, [=Ի]՞նչ պիտի ընես, [=ին]չու որ աս մարդը
27 Հռովմայեցի է։ Հազարապետն ալ գովը գնաց ու ըսաւ անոր, Ըսէ՛ ինծի, դուն Հռովմայե-
28 ցի՞ ես. ան ալ ըսաւ, Այո։ Հազարապետը պատասխան տուաւ, Ես շատ մեակով ձեռք բերի աս քաղաքացիութեան իրաւունքը. և Պօղոս ըսաւ, Ես բուն ասոր ծնած եմ։
29 Ու անոնք որ իրեն հարցուփորձ պիտի ընէին, շուտ մը ետ կեցան իրմէն. և Հազարապետն ալ վախցաւ՝ երբոր իմացաւ թէ Հռովմայեցի է, և որովհետև զանիկա կապեր էր։
30 Ու հետևեալ օրը ուզելով որ չիտակը գիտնայ թէ ինչ է Հրէաներուն ըրած ամբաստանութիւնը անոր դէմ, ‡արձկեց զանիկա, և հրաման ըրաւ որ քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը ժկտեղ գան. և Պօղոսը ելլելցընելով անոնց առջևը կայնեցուց։

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբոր Պօղոս զինքը կը պաշտպաններ, 2 Անանիա կը հրամայէ որ անոր բերնին զարնեն, 7 Երկպառակութիւն կը ծագի Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղը։ 11 Առաւած կը քաջալերէ զանիկա, 12 Հրէայք Պօղոսի համար որոգայթ կը լարեն։ 20 Հազարապետը խնդրանքով աս բանը, 27 Փելիքս կուսակալին կը նկրկէ Պօղոսը։

1 Եւ Պօղոս իր աչքերը ժողովքին վրայ դարձընելով ըսաւ, Արդիւկ եղբայրնե՛ր, [=ես բո]լորովին բարի խղճմտանքով կեանք վարեր
2 եմ Աստուծոյ առջևը մինչև աս օրս։ Անանիա քահանայապետն ալ հրաման ըրաւ իր քովը կայնողներուն՝ [=որ] անոր բերնին զարնեն։
3 Անատև Պօղոս ըսաւ անոր, Աստուած քեզի պիտի զարնէ, ծեփած պատ, որ դուն նստիր ես օրէնքին համեմատ զիս դատելու, և [=օ]րէքէն դուրս հրամա՞ն կ՚ընես որ ինծի զար-
4 նեն։ Եւ բոլորտիքը կայնողները ըսին, Ա-
5 ստուծոյ քահանայապե՞տը կը նախատես։ Պօղոս ալ ըսաւ, Եղբայրնե՛ր, [=չ]էի գիտեր որ քահանայապետ է. [=ին]չու որ գրուած է, [=Քու] ժողովուրդիդ իշխանին դէմ չարախօսութիւն
6 մի ըներ։ Եւ Պօղոս դիտնալով որ մէկ կողմը սադուկեցիներ են ու միւսը փարիսեցիներ, կ՚աղաղակէր ժողովքին մէջ, Արդիւկ եղբայրնե՛ր, ես փարիսեցի եմ՝ փարիսեցիի որդի. [=մեռելոց յարութեանը] [=յոյսին] համար կը դա-
7 տուիմ։ Ու երբոր ասիկա ըսաւ՝ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց մէջը երկպառակութիւն ին-
8 կաւ, և բազմութիւնը բաժնուեցաւ։ [=Քանզի] սադուկեցիք կ՚ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և ոչ հրեշտակ ոչ ալ հոգի. բայց փարիսեցիք
9 երկուքն ալ կը դաւանին։ Եւ մեծ աղաղակ մը եղաւ. ու փարիսեցւոց կողմին եղող դպիրները ոտքի վրայ ելլելով՝ դէմ կը կենային ու կ՚ըսէին, [=Մ]ենք ասիկա մարդուն վրայ չարութիւն մը չենք գտներ. [=հապա] թէ որ հոգի մը կամ հրեշտակ մը անոր խօսած է, [=չ]՚ենք
10 Ու երբոր վրդովմունքը շատցաւ, հազարապետը՝ վախնալով որ չըլլայ թէ Պօղոս անոնցմէ պատառուի, զինուորներուն հրաման ըրաւ որ իջնեն զանիկա անոնց մէջէն յափշտակեն ու
11 բերդը բերեն։ [=Եւ] հետևեալ գիշերը Տէրը անոր քովը կայնեցաւ ու ըսաւ, Քաջասիրտ եղիր, Պօղոս, [=վասն] զի [=ին]չպէս որ Երուսաղեմի մէջ [=ին]ծի համար վկայեցիր, [=ան]պակ պէտք է քեզի որ Հռովմայ մէջ ալ վկայես։
12 Ու երբոր առտու եղաւ՝ [=Հրէ]աներէն ո- մանք միաբանեցան, ու [=ին]քզինքնին անէծքի տակ դրին՝ ըսելով որ չուտեն ու չխմեն մին-
13 չև որ Պօղոսը սպաննեն։ Եւ քառասունէն աւելի էին որ աս երդումը իրարու հետ ըրին.
14 Որ ատոնք քահանայապետներուն և ծերերուն դացին ու ըսին, Անէծքով անիծեցինք անձերնիս՝ որ բան մը չուտենք մինչև որ Պո-
15 ղոսը սպաննենք։ Ուստի դուք ժողովքին

ա. 3։ Եբր. ժգ. 18։
բ Գ Թագ. իբ. 24։ Երեմ. ի. 2։ Ցաքոբ. ժբ. 22։
գ Դն. ժթ. 35։ Բ Օր. իե. 1, 2։ Ցաքոբ. կ. 51։
դ Գ.Ղ. իդ. 17։
ե Ել. իբ. 28։ Ժող. ժ. 20։ Բ Պետ. բ. 10։ Ցուզ. 8։
զ Գ.Ղ. իգ. 5։ Փիլ. գ. 5։
է Գ.Ղ. իգ. 15, 21։ իգ. 6։ իբ. 20։
ը Արտ. իբ. 23։ Արտ. ժբ. 18։
թ Գ.Ղ. իե. 24։
ժ Գ.Ղ. ժգ. 37։
ի Ոմանք Նայէ ինչ ‡ Ոմանք կապելն ար- ձկեց

—

ա Գ.Ղ. իե. 16։ ա Կոր. գ. 4։ բ Կոր. ա, 12։ գ. 2։ բ Տիմ. 2, 46, 47։ ժբ. 6։ իգ. 17։ Հռոմ. ա. 5։ ժա. 13։ ժե. 16։ Գաղ. ա. 15, 16։ բ. 7, 8։ Եփես. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
ղ Գ.Ղ. իա. 36։
ր Գ.Ղ. իե. 24։
ս Գ.Ղ. ժգ. 37։
տ Ոմանք Նայէ ինչ
ւ Ոմանք կապելն ար- ձկեց

—

ա Գ.Ղ. իե. 16։ ա Կոր. գ. 4։ բ Կոր. ա, 12։ գ. 2։ բ Տիմ. 2, 46, 47։ ժբ. 6։ իգ. 17։ Հռոմ. ա. 5։ ժա. 13։ ժե. 16։ Գաղ. ա. 15, 16։ բ. 7, 8։ Եփես. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
ղ Գ.Ղ. իա. 36։

հետ մէկտեղ Հազարապետին խնացուցէք որ վաղը զանիկա ձեղի իջեցընէ, որպէս թէ դուք աւելի ճիշդ քննութիւն ընել կ'ուզէք անոր վրայով. և մենք անոր մօտ գալէն առաջ պատրաստ ենք զանիկա ապաննելու: Եւ Պօղոսին քրոջը որդին երբոր աս դաւաճանութիւնը լսեց, եկաւ բերդը մտաւ ու Պօղոսին պատմեց: Պօղոս ալ Հարիւրապետներուն մէկը իրեն կանչելով՝ ըսաւ, Այս պատանին Հազարապետին տար, ինչու որ բան մը ունի անոր խնացընելու: Ան ալ առաւ զանիկա և տարաւ Հազարապետին ու ըսաւ, Բանտարկեալ Պօղոսը ղիս կանչեց, և աղաչեց որ աս պատանին քեզի բերեմ, որ քեզի խօսելիք ունի: Եւ Հազարապետը անոր ձեռքէն բռնեղով մէկդի գնաց, ու Հարցուց թէ Ի՞նչ բան ունիս ինծի խնացընելու: Եւ անիկա ըսաւ, Հրէաները միաբանեցան քեզի աղաչելու որ վաղը Պօղոսը ատեանը իջեցընես, որպէս թէ կ'ուզեն աւելի ճիշդ քննութիւն մը ընել անոր վրայով. Բայց դուն անոնց մտիկ չընես, ինչու որ անոնցմէ քառասունէն աւելի մարդիկ դարանամուտ եղած են անոր համար, որոնք ինքզինքնին անէծքի տակ դրին որ չուտեն ու չխմեն մինչև որ անիկա ապաննեն. ու հիմա պատրաստ են, և քու հրամանիդ կը սպասեն: Պետրոսը Հազարապետը պատանին ճամբեց, պատուիրելով թէ Մէկու մը մի ըսեր որ աս բանը ինծի խնացուցիր:

Եւ Հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց ու ըսաւ, Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք, որ Կեսարիա երթան գիշերուան ժամը երեքին. Եւ գրաստներ պատրաստեցէք, որ Պօղոսը հեծցընեն ու ապահովութեամբ Փելիքս կուսակալին տանին: Եւ թուղթ մը գրեց աս օրինակով:

Կղօդիոս Լիւսիաս՝ պատուական Փելիքս կուսակալիդ ողջոյն: Այս մարդը Հրեաներէն բռնուելէր, և անոնցմէ պիտի սպաննուէր, յետոյ ես զինուորներով վրայ հասած՝ ազատեցի զանիկա, իմանալով որ Հռոմայեցի է: Եւ Ուզելով պատճառը գիտնալ՝ որուն համար անոր վրայ ամբաստանութիւն կ'ընէին, իջեցուցի ատիկա անոնց ատեանը. Որ գտայ ամբաստանուած հրէնց օրէնքին վերաբերեալ խնդիրներու համար, և մեռնելու կամ կապուելու արժանի յանցանք մը չունէր: Ու երբոր լուր առի որ Հրեայք աս մարդուն համար որոգայթ պիտի լարեն, խոյնչ քեզի խրկեցի, հրաման ընելով ամբաստանողներուն ալ՝ որ քու առջեդ խօսին անոր վրայով: Ողջ եղիր:

Ապա Հազարապետը պատանին ճամբեց, պատուիրելով թէ Մէկու մը մի ըսեր որ աս բանը ինծի խնացուցիր:

Եւ Հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց ու ըսաւ, Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք, որ Կեսարիա երթան գիշերուան ժամը երեքին. Եւ գրաստներ պատրաստեցէք, որ Պօղոսը հեծցընեն ու ապահովութեամբ Փելիքս կուսակալին տանին: Եւ թուղթ մը գրեց աս օրինակով:

Կղօդիոս Լիւսիաս՝ պատուական Փելիքս կուսակալիդ ողջոյն: Այս մարդը Հրեաներէն բռնուելէր, և անոնցմէ պիտի սպաննուէր, յետոյ ես զինուորներով վրայ հասած՝ ազատեցի զանիկա, իմանալով որ Հռոմայեցի է: Եւ Ուզելով պատճառը գիտնալ՝ որուն համար անոր վրայ ամբաստանութիւն կ'ընէին, իջեցուցի ատիկա անոնց ատեանը. Որ գտայ ամբաստանուած հրէնց օրէնքին վերաբերեալ խնդիրներու համար, և մեռնելու կամ կապուելու արժանի յանցանք մը չունէր: Ու երբոր լուր առի որ Հրեայք աս մարդուն համար որոգայթ պիտի լարեն, խոյնչ քեզի խրկեցի, հրաման ընելով ամբաստանողներուն ալ՝ որ քու առջեդ խօսին անոր վրայով: Ողջ եղիր:

Զինուորներն ալ իրենց հրամայուածին համեմատ առին Պօղոսը ու գիշերով Անտիպատրոս տարին: Եւ հետևեալ օրը հեծուցին ձիաւորները անոր հետը երթալու, ու իրենք դարձան: Անոնք ալ կեսարիա մտան, ու թուղթը կուսակալին տուին, և Պօղոսը անոր առջևը կայնեցուցին: Երբոր կարդաց՝ հարցուց թէ ո՞ր գաւառէն է, և իմանալով որ Կիլիկիայէն է, ըսաւ, Պիտի լսեմ քեզի երբոր քու ամբաստանողներդ ալ գան. և հրաման ըրաւ որ զանիկա Հերովդեսին պալատը պահեն:

ԳԼ· ԻԴ

1 Պօղոս Տերթիւղոսն ամբաստանուած՝ 10 պատասխան կու տայ իր վարչին և վարդապետութեանը համար· 24 կը քարոզէ Քրիստոս կուսակալին ու անոր սիրնոջը: 26 Կուսակալը կը յուսայ կաշառք առնել Պօղոսէն· 27 վերջապէս իր պաշտօնէն ելլելով Պօղոսը կապուած կը թողու:

1 Եւ Հինգ օրէն Անանիա քահանայապետը ծերերուն հետ ու Տերթիւղոս անուն ճարտասանի մը հետ իջաւ· և ատոնք կուսակալին իմացուցին իրենց ամբաստանութիւնը Պօղոսին
2 դէմ: Ու երբոր կանչեցին անիկա, Տերթիւղոս սկսաւ ամբաստանել ու ըսել, Որովհետև քու ձեռքովդ չատ խաղաղութիւն՝ ու քու խնամքովդ աս ազգին բաներուն ալեկ կար-
3 գադրութիւնը կը վայելենք, Ամէն կերպով ու ամէն տեղ բոլորովին գոհ ըլլալով՝ չնո-
4 հակալ ենք, ով պատուական Փելիքս: Բայց չըլլայ որ ալ աւելի ձանձրութիւն տամ քեզի, կ'աղաչեմ որ քու քաղցրութեամբդ մեզի ա-
5 կանջ դնես, ու համառօտաբար պիտի խօսիմ: Ինչու որ մենք աս մարդը դատնք ապակա-
նի և խառնափառ բոլոր Հրեաներուն որ աշ-
խարհիս մէջ են, և Նազովրեցւոց աղանդին
6 առաջնորդ· Որ տաճարն ալ ուզեց պղծել· որն որ բռնեցինք Ու մեր օրէնքին համեմատ
7 ուզեցինք դատաստանը ընել· Բայց Լիւսիաս Հազարապետը եկաւ մեծ բռնութեամբ մեր
8 ձեռքէն առաւ, Եւ հրաման ըրաւ որ անոր դատախազները քեզի գան, որն որ դուն քննելով՝ կարող պիտի ըլլաս անոնցմէ ան-
ամէն բաներուն, որոնց համար մենք ամբաս-
9 տանութիւն կ'ընենք անոր վրայ: Հրեաներն ալ ամէնը մէկ եղած՝ ըսին թէ այդպէս է:
10 Պատասխան առաւ Պօղոս, (երբոր կուսակալը անոր աչք ըրաւ որ խօսի·) Գիտնալով որ շատ տարիներէ հետէ դուն աս ազգին դատաւորն ես, աւելի յօժարութեամբ ինծի վերաբերեալ բաներուն համար պատաս-
11 խան կու տամ· Որովհետև կրնաս դիտնալ որ ես տասներկու օրէն աւելի չէ՝ քանի որ

ի Հմր· 12 ։
ա ԳԼ· խա· 33· խգ· 7 ։
ի ԳԼ· խբ· 30 ։
ա ԳԼ· ժբ· 15· խե· 19 ։
ի ԳԼ· խգ· 31 ։
ա Հմր· 20 ։
ա ԳԼ· խգ· 8· խե· 6 ։
ա Ոմանք կուսակալը կարգաց՝
ի ԳԼ· խա· 39 ։
ա ԳԼ· խգ· 1, 10· խե· 16 ։
ա Մաս· խե· 27 ։
—
ա ԳԼ· խա· 27 ։
ի ԳԼ· խգ· 2, 30, 35· խե· 2 ։
ա Գուկ· խգ· 2· ԳԼ· գ· 13· ժգ· 20· ժէ· 6· խա· 28· ա Պետ· բ· 12, 15 ։
ի ԳԼ· խա· 28 ։
ա Յամն· ժբ· 31 ։
ա ԳԼ· խա· 33 ։
ա ԳԼ· խգ· 30 ։

երուսաղէմ երթայ ՚ի երկրպագութիւն ընելու ։
12 ՚Եւ զիս տաճարին մէջ մէկու մը հետ վիճա-
բանութիւն ընելու վրայ՝ կամ բազմութիւնը
մէկտեղ ժողված՝ չգտան, ոչ ալ ժողովարան-
13 ներուն մէջ, եւ ոչ քաղաքին մէջ. ոչ ալ
կրնան ապացուցանել ան բաները, որոնց հա-
մար հիմա ամբաստանութիւն կ՚ընեն ինծի
14 դէմ։ Բայց սա կը խոստովանիմ քեզի՝ թէ ՚ըն
ճամբուն համեմատ որ ասոնք հերձուած կ՚ը-
անեն, ես անանկ կը պաշտամ իմ ՚Հայրենի Աս-
տուածս, հաւատալով ան ամէն բաներուն որ
15 Օրինաց և մարգարէից մէջ գրուած են. ՚եւ
յոյս ունիմ առ Աստուած, ինչպէս որ ասոնք
ալ ակնկալութիւն ունին, որ մեռելոց յա-
րութիւն պիտի ըլլայ՝ ՚թէ արդարներուն և
16 թէ մեղաւորներուն ։ ՚Եւ ես սա բանիս հա-
մար կը ջանամ, որ ամէն ատեն մաքուր խղճ-
մտանք ունենամ Աստուծոյ առջեւը ու մար-
17 դոց առջեւը ։ Արդ ես շատ տարիներէ ետև
՚ներկայ իմ ազգիս ողորմութիւններ բերելու ու
18 ընծաներ ։ ՚Ասոնցով քանի մը Գալիլացի
Հրէաներ զիս տաճարին մէջը մաքրուած կը-
19 տան՝ ոչ բազմութիւնով և ոչ ամբոխով, ՚որ
անոնց պէտք էր առջեւդ գալ ու ամբաստա-
նութիւն ընել, թէ որ իմ վրայիս ըներ բան
20 մը ունէին. կամ թէ ասոնք իրենք թող ըսեն՝
ինչ անիրաւութիւն գտան իմ վրաս, երբոր
21 առեանը կայներ էի. Միայն թէ սա մէկ խօս-
քիս համար, որ երբ մէջերնին կայներ էի՝
կանչեցի թէ ՚Մեռելոց յարութեանը համար
22 ես այսօր ձեզմէ կը դատուիմ ։ Եւ փելիքս
՚ուրիշ անգամ թողուց անոնք, ինչու որ
աղէկ տեղեկութիւն ունէր ան ճամբուն վրա-
յով. ու ըսաւ, երբոր ՚Լիւսիաս Հազարա-
պետը հաս իջնէ, պիտի քննեմ ձեր դործը ։
23 Եւ Հարիւրապետին հրաման ըրաւ որ զանի-
կա պահէ, և ընդարձակութիւն ասոյ, ՚ու
իրեններէն մէկը չարդիլէ անոր սպասաւորու-
թիւն ընելէն կամ անոր գովը երթալէն ։
24 Եւ քանի մը օրէն եկաւ իր Դրուսիլա կնկանը հետ որ Հրէայ էր, ու պա-
զոսը կանչել տուաւ, և լսեց անկէ ան հա-
ւատքին համար որ Քրիստոս Յիսուսի վրայ
25 է ։ Ու երբոր անիկա արդարութեան ու ժուժ-
կալութեան և դալու դատաստանին վրայով
կը խօսէր, փելիքս զարհուրելով պատասխան
տուաւ, Դուն հիմա դնա, ու երբոր ժամա-
նակ ունենամ՝ ես քեզ նորէն կը կանչեմ ։
26 Նաև յոյս ունէր որ ՚Պօղոսին դողմէն իրեն
ասակ †տրուի, անոր համար շատ անդամ

ե Հմր. 17. ԳԼ. խա. 26։
բ ԳԼ. խե. 8. իը. 17։
գ Տես Ամմա. ը. 14. ԳԼ. ի. 2։
դ ը Տիմ. ա. 3։
ե ԳԼ. իչ. 22. իթ. 23։
զ ԳԼ. իգ. 6. իչ. 6։
է. իը. 20։
ը Դան. ժբ. 2։
Ցաքե. ե. 28. 29։
թ ԳԼ. իգ. 1։
ժ ԳԼ. ժա. 29. 30. ի. 16. Հռոմ. ժե. 25. բ Կոր. ը. 4. Գաղ. բ. 10։
ի ԳԼ. խա. 26. 27. իչ. 21։
լ ԳԼ. իգ. 30. իե. 16։
խ ԳԼ. իգ. 6. իը. 20։
ծ Հռոմ. ասոնք բաները լսելով ատեն
կ Հմր. 7։
հ ԳԼ. իե. 3. իը. 16։
ձ Ել. իգ. 8։
ղ Հռոմ. ասոնք, որ զանիկա արձակէ.
ճ Ել. իգ. 2. ԳԼ. ժբ. 3. իե. 9. 14։
ն ԳԼ. իգ. 1. Հմր. 15։
շ ԳԼ. իգ. 12. 15։
ո ԳԼ. ժբ. 14. Հմր. 18։
չ Հռոմ. ասոր օրէն ատելի կենալով,
պ Մատ. ժե. 3. Դատ. իգ. 2. 10. ԳԼ. իգ. 5. 13։
ջ ԳԼ. զ. 13. իգ. 12. իը. 17։
ռ ԳԼ. իգ. 27։
ս Հմր. 20։
վ Հմր. 25. ԳԼ. ժբ. 14. իգ. 29. իլ. 31։
տ ԳԼ. իլ. 32. իը. 19։

կանչել կու տար զանիկա ու հետը կը խօսակ-
27 ցէր ։ Բայց երկու տարի որ եղաւ, փելիքս
անոր տեղը Պորկիոս փեստոս եկաւ. փելիքս
ալ ՚Հրեաներուն շնորհք ընել ուզելով՝ Պօղո-
սը կապուած թողուց ։

ԳԼ. ԻԸ

2 Հրեայք Պօղոսին դէմ ամբաստանութիւն կ՚ընեն փեստոսին առջեւը։ 8 Պօղոս պատասխան կու տայ. 11 և կայսրին կը բողոքէ. 14 հարց փեստոս անոր գործը կը պատմէ. Ագրիպպա թագաւորին. 23 և Պօղոսը անոր առջեւը բերել տալով. 25 կը ծանուցանէ թէ անիկա մահուան արժանի բան մը բնաւ չէ։

1 Արդ երբոր փեստոս իր իշխանութիւնը գաւա-
ռը հասաւ, երեք օրէն ետև կեսարիայէն
2 երուսաղէմ եկաւ ։ ՚Եւ քահանայապետը ու
Հրէից գլխաւորները անոր իմացուցին իրեն
3 ամբաստանութիւնը Պօղոսին դէմ, եւ կ՚աղաչէին
իրեն ու շնորհք կը խնդրէին անոր դէմ, որ
զանիկա երուսաղէմ բերել տայ. ՚ու իրենք
դարան կը պատրաստէին ճամբուն մէջ զանի-
4 կա սպաննելու ։ Բայց փեստոս պատասխան
տուաւ, որ Պօղոս կեսարիայի մէջ պահուի,
և որ ինքը շատ չանցած հոն պիտի երթար ։
5 Ըսաւ ձեզմէ որոնք որ կարող են, բսաւ, իր
հետս թող իջնեն, ՚և թէ որ ան մարդուն վը-
րայ յանցանք մը կայ, թող անոր դէմ ամբաս-
6 տանութիւն ընեն ։ Եւ հոն ‡ութը կամ տա-
սը օրէն աւելի չկենալով,՚ կեսարիա իջաւ.
ու հետեւեալ օրը առեանը նստելով՝ հրաման
7 ըրաւ որ Պօղոսը բերեն ։ Ու երբոր անիկա
եկաւ, երուսաղէմէն իջնող Հրէաները շուր-
ջառջերնիը կայնելով, ՚շատ ու ծանր ամբաս-
տանութիւններ կը բերէին Պօղոսի դէմ, ո-
8 րոնք չկրնար ապացուցանել. ինչու որ
Պօղոս պատասխան կու տար թէ ՚ես ոչ Հր-
էաներուն օրէնքին՝ և ոչ տաճարին՝ ոչ ալ
9 կայսրին դէմ յանցանք մը ըրած եմ։ Բայց
փեստոս ուզելով որ Հրէաներուն շնորհք
ընէ, պատասխան տուաւ Պօղոսին ու բսաւ,
՚Կ՚ուզե՞ս երուսաղէմ երթալ, և հոն ատ բա-
10 ներուն վրայով իմ առջեւս դատուիլ ։ Պօղոս
ալ բսաւ, կայսրին առեանը կայներ եմ, ուր
որ պէտք է ինծի դատուիլ. ես Հրէաներուն
11 անիրաւութիւն մը ըրած չեմ, ինչպէս որ դուն
ալ աղէկ գիտես ։ ՚Բանզի թէ որ անիրաւու-
թիւն մը և մահուան արժանի բան մը ըրած
եմ, ես մեռնելէն չեմ քաշուիր. բայց թէ որ
չկայ էր բսաւ ան բաներէն մէկին ալ՝ որոնց հա-
մար ասոնք ինծի դէմ ամբաստանութիւն կ՚ը-
նեն, ոչ ոք չկրնար զիս ասոնց չնորհել ։ ՚Կայս-

12 բին կը բողոքեմ։ Անոնք փեստոս խորհըր-
դականայ հետը խօսելով՝ պատասխան առաւ
թէ կայսրին բողոքեցիր, կայսրին պիտի եր-
թաս։
13 Եւ քանի մը օր անցնելէն ետեւ՝ Ագրիպ-
պաս թագաւորը եւ Բերենիկէ կեսարիա ե-
14 կան փեստոսը ողջունելու։ Եւ շատ օրեր որ
հոն անցուցին, փեստոս Պօղոսին համար թա-
գաւորին խնդրուց ու ըսաւ, *Հո՛ մարդ մը
կայ՝ որն որ փելիքս բանտարկուած թողուցեր
15 է, *Որուն վրայով՝ երբոր երուսաղէմ գայի,
քահանայապետները ու Հրէից ծերերը խնդ-
ցուցին ինծի, և կը խնդրէին ու անոր դէմ
16 դատապարտութեան վճիռ պրոէ։ *Որոնց պա-
տասխան տուի թէ Հռովմայեցւոց սովորու-
թիւնը չէ մարդ մը կորստեան չնորհել, մինչև
որ ամբաստանուածը ամբաստանողները դի-
մացը չունենայ, ու ան ամբաստանութեանը
պատասխան տալու պատեհութիւն չտրուի
17 իրեն։ Ուստի երբոր անոնք հոս հետս հոս
եկան, *առանց երկարելու չուշացուցի, հապա հե-
տեւեալ օրը աստանը նստելով՝ հրամայեցի
18 որ մարդը բերեն. Անոր դատախազները ալ
ներկայանալով, իմ կարծած չար չանցան-
19 ներէս մէկն ալ չտեսան բերեր. *հապա
մէկ քանի խնդիրներ ունէին անոր հետ իրենց
կրօնքին վրայ, և Յիսուս անուն մեռածի
մը վրայ, որուն համար Պօղոս կ'ըսէր թէ
20 կենդանի է։ Ու երբոր տարակուսանքի մէջ
էի ա՛ս բանիս քննութեանը վրայով, ըսի թէ
կ'ուզե՞ս երուսաղէմ երթալ, և հոն ա՛ս բա-
21 ներուն համար դատուիլ։ Բայց Պօղոս երբոր
բողոքեց որ պահուի վեհափառ կայսրին *դի-
մացը ելլելու," հրամայեցի որ պահեն մինչև
22 հետս որ կայսրին ղրկեմ։ Եւ *Ագրիպ-
պաս ըսաւ փեստոսին, Ես ալ կ'ուզէի ա՛ս
մարդը մոտիկ ընել. Ան ալ ըսաւ, Վաղը մոտիկ
կ'ընես։
23 Ու հետեւեալ օրը երբոր Ագրիպպաս ու
Բերենիկէ մեծ հանդէսով եկան, ու առեա-
ծներ մտան հազարապետներով և քաղաքին պա-
տուաւոր մարդոցմովը միկտեղ, փեստոս ալ
24 հրամանը ընդունելով՝ բերին Պօղոսը։ Եւ ըսաւ
փեստոս, Ագրիպպաս արքայ, և դուք ալ
բոլոր մարդիկ որ մեր հետ էք, ասիկա կը
տեսնէք. ասոր վրայով *Հրէից բոլոր բազմու-
թիւնը ինծի *ներկայացան Երուսաղէմի մէջ
և հոս ալ, ու կ'աղաղակէին թէ *պէտք չէ
25 որ ալ ասիկա ողջ մնայ. Բայց ես որ հաս-
կցայ *իմ անոր մեռնելու արժանի բան
մը ըրած չէ, *և ինքը որ ինքզինք վեհափառ կայսրին
26 ողջունեց, որոշեցի որ իրեմ զանիկա. Որուն
համար մէկ հաստատ բան մը չունիմ գրելու
իմ տիրոջս. ուստի ասիկա ձեր առջեւը բերի,
և մանաւանդ քու առջեւդ, ով Ագրիպպաս
արքայ, որպէս զի քննութիւն ըլլալէն ետեւ՝
27 գրելու բան մը ունենամ։ Ինչու որ ինծի ան-
վայել կ'երեւնայ որ մէկ բանտարկեալ մը իրը-
կեմ, և անոր վրայ *ոչ-ոճ յանցանքները չի-
մացընեմ։

ԳԼ. ԻԶ

2 Պօղոս Ագրիպպային առջեւը կը պատմէ իր վարքը իր տղայու-
թենէն ի վեր, 12 և հրաշքով իր դարձի գալը ու առաքելա-
կան պաշտօնին կանչուիլը։ 24 Փեստոս յիմար կը կոչէ զՊօղոս,
բայց անիկա պարկեշտութեամբ կը պատասխանէ։ 28 Ագրիպ-
պաս գրեթէ կը համոզուի քրիստոնեայ ըլլալու։ 31 Իրլոր ժո-
ղովականները կը խոստովանին Պօղոսին անմեղ ըլլալը։

1 Եւ Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին, Հրաման է
քեզի որ դուն քեզի համար խօսիս. Անա-
տեղը Պօղոս ձեռքը երկընցընելով իրեն հա-
2 մար պատասխան տուաւ. Հրէաներուն իմ
վրաս ըրած բոլոր ամբաստանութիւններուն
համար, ով Ագրիպպաս արքայ, ես պիտ ե-
րանելի կը սեպեմ, որ այսօր քու առջեւդ
3 պատասխան պիտի տամ. Մանաւանդ որ դուն
Հրէաներուն բոլոր սովորութիւնները և խըն-
դիրները աղէկ գիտես, անոր համար կ'աղա-
չեմ որ երկայնմտութեամբ ինծի մտիկ ընես։
4 Արդ իմ մանկութենէս'ի վեր իմ ինչպես ապ-
րելուս, սկիզբէն երուսաղէմ իմ ազգիս մէջը
5 ըլլալով, բոլոր Հրէաները տեղեակ են։ Քան-
զի առաջուց'ի վեր գիտեն, (թէ որ ու-
զեն վկայել,) *որ մեր կրօնքին ամենա ղու-
շաւոր ճաշակն ալ՝ փարիսեցի ապրեր եմ։
6 Եւ հիմա ապեքէ կեցեր կը դատուիմ՝ Աս-
տուծմէ մեր հայրերուն եղած *խոստմունքին
7 յուսոյն համար. Որ *մեր տասներկու ցեղը
անդադար *գիշեր ու ցորեկ պաշտելով՝ *կը
յուսան անոր հասնելու. Ես ա՛ս յոյսին համար
Հրեաներէն կ'ամբաստանուիմ, ով Ագրիպպաս
8 արքայ։ Ի՞նչ. Չհաւատացո՞ւ բան կ'երեւնայ ձե-
զի թէ Աստուած մեռելները կը յարուցանէ։
9 *Ես ինքս ալ ինծի պարտք կը սեպէի Յիսուս
Նազովրեցիին անուանը դէմ շատ բաներ ընել.
10 *Որ ըրի ալ Երուսաղէմի մէջ, և *քահանայա-
պետներէն իշխանութիւն առած՝ սուրբերէն
շատերը բանտարկեցի, ու անոնց սպաննուած
11 ատենը հաւանութիւն տուի։ *Եւ բոլոր ժո-
ղովարաններուն մէջը շատ անգամ զանոնք

Սաղ. ձլը. 11։ Եսա. ղ. 2։ է. 14։ Թ. 6։ խ. 10։ Երեմ. խգ. 5։ լգ. 14, 15։ 16։ Եզեկ. լգ. 23։ լե. 24։ Դան. Թ. 24։ Մաք. է. 20։ ԳԼ. ժգ. 32։ Հբ. ա.սմ. ժէ. 8։ Տիտ. բ. 13։

ա Ցամք. ժզ. 2։ ա Տիմ. ա. 13։

ը ԳԼ. ը. 3։ Գաղ. ա. 13։

ի ԳԼ. Թ. 14, 21։ խբ. 5։

ա ԳԼ. խբ. 3։ խգ. 6։ խէ. 15, 21։ Փիլ. գ. 5։

բ ԳԼ. խգ. 6։

գ Ծն. գ. 15։ խբ. 18։ խլ. 4։ խթ. 10։ բ Օր. ժը. 15։ բ Թագ. է. 12։

դ ԳԼ. խգ. 27։

ե Հմր. 2, 3։

զ Հմր. 4, 5։

է Հմր. 6։

ը ԳԼ. ժը. 15։ խգ. 29։

թ Ցոե. քննութեան, ԳԼ. խէ. 15։

ժ Հմր. 2, 3, 7։

ի ԳԼ. խբ. 22։

լ ԳԼ. խգ. 9, 29։ խլ. 31։

խ Հմր. 11, 12։

ծ ԳԼ. Թ. 15։

կ Հմր. 2, 3։

հ ԳԼ. խբ. 19։

ձ ԳԼ. խգ. 9։

ղ ԳԼ. խգ. 9։

ճ ԳԼ. խգ. 9։

մ ԳԼ. խգ. 9։

յ ԳԼ. խգ. 9։

ն ԳԼ. խգ. 9։

շ ԳԼ. խգ. 9։

ո ԳԼ. խգ. 9։

չ ԳԼ. խգ. 9։

պ ԳԼ. խգ. 9։

ջ ԳԼ. խգ. 9։

ռ ԳԼ. խգ. 9։

ս ԳԼ. խգ. 9։

վ ԳԼ. խգ. 9։

տ Ցակ. ա. 1։

ր Դատ. բ. 37։ ա Թես. գ. 10։ ա Տիմ. ե. 5։

ց Փիլ. գ. 11։

ւ Ցոե. ժգ. 2։ ա Տիմ. ա. 13։

փ ԳԼ. ը. 3։ Գաղ. ա. 13։

ք ԳԼ. Թ. 14, 21։ խբ. 5։

և ԳԼ. խբ. 19։

պատժելով՝ կը բռնադատէի որ հայհոյեն, և
անոնց դէմ սաստիկ կատղած՝ մինչև օտար
12 քաղաքները կը հալածէի։ Եւ Ա՛նոնով երբոր
Դամասկոս ալ կ՚երթայի՝ քահանայապետներէն
13 իշխանութիւն ու հրաման առած, կէս օրուան
առներ ճամբուն վրայ, ով արքայ, երկին-
քէն լոյս մը տեսայ արևէն լուսաւորութենէն
աւելի՝ բոլորտիքս ծագած, նաև անոնց որ
14 երթային ինծի հետս կ՚երթային։ Ու երբոր
մենք ամենքս գետինը ինկանք, ձայն մը լսե-
ցի որ Եբրայական լեզուով ինծի կ՚ըսէր, Սա-
ւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես.
դժուար բան է քեզի խթանի դէմ կից զար-
15 նել։ Ես ալ ըսի, Դուն ո՞վ ես, Տէր. և անիկ
ա ըսաւ, Ես եմ Յիսուսը որ դուն կը հալա-
16 ծես. Բայց ելիր ու ոտքիդ վրայ կայնէ. ին-
չու որ ասոր համար քեզի երևցայ, որ քեզ
ձեռք առնեմ պաշտօնեայ և վկայ ընելու
ան բաներուն որ տեսար, ու ան բաներուն
17 որոնցմով պիտի երևնամ քեզի, ձեզ ազատե-
լով աս ժողովուրդէն ու հեթանոսներէն, Ո-
18 րոնց հիմա քեզ կը խրկեմ, Անոնց աչքերը
բանալու, Դառնալէն լոյսի, ու Սատանայի ի-
շխանութենէն Աստուծոյ դարձընելու, Որ ա-
նոնք մեզայ թողութիւն առնեն, Ու սուրբե-
րուն հետ ժառանգիկ ըլլան ինծի հաւատա-
19 լով։ Ուստի, Ագրիպպաս արքայ, ան երկ-
20 նային տեսիլքին անհնազանդ չեզայ ես. Հա-
պա առաջ Դամասկոս ու Երուսաղէմ եղողնե-
րուն, և բոլոր Հրէաստանի երկիրը ու հեթա-
նոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարեն ու Ա-
ստուծոյ դառնան, Ու ապաշխարութեան ար-
21 ժանաւոր գործքեր գործեն։ Ա՛ս պատճառով
Հրէաները զիս տաճարին մէջ բռնեցին, և կը
22 ջանային որ սպաննեն։ Սակայն Աստուծմէ
օգնութիւն հասնելով՝ մինչև աս օրս ոչ մեա-
ծի՝ պզտիկին ու մեծին վկայութիւն տալով,
բան մը չգրուցելով ան բաներէն զատ՝ որ
Մարգարէները և Մովսէս խօսեցան թէ պի-
23 տի ըլլային. Թէ Քրիստոս պիտի չարչարուէր,
Ու թէ անիկա պիտի առաջ մեռելներէն յա-
րութիւն առած՝ Լոյս պիտի քարոզէր ժողո-
վուրդին ու հեթանոսներուն։

24 Ու քանի որ անիկա ասանկ պատասխան
կու տար իրեն համար, Փեստոս բարձր ձայ-
նով մը ըսաւ, Կը խելագարիս, Պօղոս. չատ
25 կարդացողութիւնդ քեզ կը յիմարեցնէ։ Պ-
ո՛ս ալ ըսաւ, Ես չեմ խելագարիր, ով պա-
տուական Փեստոս, հապա ճշմարտութեան և
26 պատուութեան խօսքեր կը գրուցեմ։ Քան-

պի այս բաները թագաւորը գիտէ, որուն առ-
ջևը ես ալ համարձակ կը խօսիմ. ինչու որ
չեմ կարծեր թէ ասոնցմէ մէկ բան մը անկէ
ծածկուած ըլլայ, վասն զի այս բանը մէկ
27 անկիւնի մը մէջ եղած չէ։ Մարգարէներուն
կը հաւատա՞ս, Ագրիպպաս արքայ. գիտեմ
28 որ կը հաւատաս։ Ու Ագրիպպաս ըսաւ Պօ-
ղոսին, Քիչ մնաց որ զիս համոզես քրիստո-
29 նեայ ըլլալու։ Պօղոս ալ ըսաւ, Աստուծմէ
կը խնդրեմ որ թէ քիչով և թէ շատով, չ
թէ միայն դուն, հապա ամենքն ալ որ այ-
օր ինծի կը լսեն, անանկ ըլլան ինչպէս որ ես
եմ՝ աս կապերէս զատ։

30 Ա՛ոաքի վրայ ելաւ թագաւորը և կուսա-
կալը ու Բերենիկէ, և անոնք որ իրենց հետ
31 սը նստեր էին։ Ու դուրս ելլելէնետև՝ իրա-
րու հետ խօսեցան ու ըսին թէ Ա՛ս մարդը
մեռնելու կամ կապուելու արժանի բան մը
32 չըներ։ Ագրիպպաս ալ փեստոսին ըսաւ, կա-
րելի էր աս մարդը արձակել, եթէ որ կայ-
սրին բողոքած չըլլար։

ԳԼ. ԻԷ

1 Պօղոս նաւով Ճամբայ կ՚ելլէ Հռոմ երթալու. 10 կը նախա-
ձայնէ Ճամբուն վտանգները. 11 բայց իր խօսքին չեն հաւա-
նար։ 14 Ակիկոծութեան կը պատահին. 41 և նաւաբեկու-
թիւն կը կրեն. 44 բայց ամենքն ալ անվտանգ ցամաքը կ՚ել-
լեն։

1 Երբոր որոշուեցաւ որ նաւով Իտալիա եր-
թանք, Պօղոս և ուրիշ քանի մը կապուած-
ներ յանձնեցին Յարիւրապետ մը՝ որուն ա-
նունը Յուլիոս էր՝ Սեբաստեան գունդէն։
2 Ես մենք Ադրամիտեացի նաւ մը մտնելով
ճամբայ ելանք, ու Ասիայի կողմերէն պիտի
նաւէինք. Թեսաղոնիկէէն եղող Արիստար-
3 քոս Մակեդոնացին ալ մեր հետն էր։ Ես
հետևեալ օրը Սիդոն իջանք. և Յուլիոս մար-
դասիրութիւն ցուցընելով Պօղոսին, Հրաման
տուաւ որ բարեկամներուն երթայ ու դար-
4 ման առնէ։ Ես անկէ ելլելով՝ կիպրոսին վա-
րի կողմէն նաւեցինք հովը դէմ ըլլալուն հա-
5 մար։ Եւ բովը կիլիկիայի ու Պամփիւլիայի ծո-
վուն միջտեղէն նաւելով՝ Լիկիայի Միւռա ե-
6 կանք։ Հոն յանձնեց Յարիւրապետը հոն Ալեք-
սանդրացի նաւ մը գտնելով՝ որ Իտալիա կ՚եր-
7 թար, մեզ անոր մէջ մտցուց։ Եւ շատ օրեր
կամաց կամաց նաւելով՝ հազիւ թէ Կնիդո-
սին քովերը հասանք. և հովը մեզի դէմ ըլ-
լալով՝ կրետէին վարի կողմէն Սալմոնային քո-
8 վէն նաւեցինք։ Եւ դժուարաւ անկէ անցնե-
լով՝ մէկ տեղ մը եկանք, որ Գեղեցիկ նա-

1 Գլ. թ. 3։ իբ. 6։
2 Գլ. իբ. 15։
3 Գլ. իբ. 21։
4 Ես. լե. 5։ խբ. 7։ Դատ. ա. 29։ Յովէլ. ը. 12։ բ Կոր. գ. 4։ Եփես. ա. 15։ ա Թես. ե. 5։
5 բ Կոր. գ. 14։ Եփես. դ. 18։ ե. 8։ Կող. ա. 13։ ա Պետ. բ. 9. 25։
6 Գլ. իե. 5։
7 Գլ. իբ. 32։
8 Գլ. իա. 30. 31։ Եփես. ա. 11։ Կող. ա. 12։
9 Գլ. թ. 20. 22. 29։ ժա. 26։ ժգ. ժդ. ժզ. ժէ. ժը. ժթ. ի. և իա։
10 Մատ. գ. 8։
11 Գ թագ. թ. 11։ Յովէ. ժ. 20։ ա Կոր. ա. 23։ բ. 13. 14։ գ. 10։
12 ա Կոր. է. 7։
13 Յիշ. Եւ երբոր աս բաները լսաւ՝ տպ.
14 Գլ. իգ. 14։ իը. 23։ Հռոմ. գ. 21։
15 Յովէ. է. 46։
16 Դատ. իդ. 26. 46։
17 ա Կոր. ժէ. 20։ Կող. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
18 Դատ. բ. 32։
19 Գ թագ. թ. 11։ Յովէ. ժ. 20։ ա Կոր. ա. 23։ բ. 13. 14։ գ. 10։
20 ա Կոր. է. 7։
21 Յիշ. Եւ երբոր աս բաները լսաւ՝ տպ.
22 Գլ. իգ. 9. 29։ իե. 25։
23 Գլ. իգ. 11։
24 —
25 Գլ. իե. 12. 25։
26 Գլ. ժթ. 29։
27 Գլ. իգ. 25։ իե. 10։

ւահանդիսաց կ'ըսուէր, որուն մօտ էր Դաֆնէ քաղաքը։
9 Ու երբոր շատ ժամանակ անցաւ, և նաւին ճամբայ ելլելն ալ վտանգաւոր էր, *ժո-
մին առնին ալ արդէն անցած ըլլալով, Պո-
10 ղոս խրատ կու տար, եւ կ'ըսէր անոնց, Արա-
դիկ, ես կը տեսնեմ որ առ նաւից ճամբայ ընելը առաւարտով ու շատ վնասով պիտի ըլլայ, չէ թէ միայն բեռին ու նաւին՝ հապա
11 մեր անձերուն ալ։ Բայց հարիւրապետը աւելի նաւապետին և նաւավարին մտիկ կ'ընէր՝
12 քան թէ Պօղոսին խօսքերուն։ Ու որովհետև ան նաւահանդիսաց յարմար չէր ձմեռը հոն անցնելու, շատերը խորհեցան անկէ երթալ, որ գուցէ կարող ըլլան փիւնիկէ հասնելու ու ձմեռը հոն կենալու, որ Կրետէի նաւահանդիսաց մին է, ու դէպ ի հարաւ և արև-
13 մտեան հիւսիս կը նայի։ Ու երբոր հարաւային մեղմ հով մը փչեց, կարծելով թէ իրենց դիտաւորութեանը հասեր են, ճամբայ ելան
14 ու կրետէին քովերէն կ'անցնէին։ Եւ շատ առն չանցած՝ մրրկալից հով մը եղաւ անոր
15 դէմ, որ Եւրակիղդոն կ'ըսուի։ Երբոր նաւը յափշտակուեցաւ և հովին դէմ չկրցաւ դիմանալ, թող առած կ'երթայինք կու գայինք.
16 եւ դէպ ի մէկ փոքր կղզին մը եանի կոմը դիմելով՝ որ Կղօդա կ'ըսուէր, հազիւ կըր-
17 ցանք մակոյկը բռնել։ Որն որ առին՝ ու օգնութիւններ գործածելով նաւը տակէն կապեցին. և վախնալով որ չըլլայ թէ *յորձանուտը խնան, առագաստը իջեցուցած՝ անանկ
18 կ'երթային ու կու գային։ Եւ սաստիկ ալէկոծութեան մէջ որ էինք, հետեւեալ օրը բե-
19 ռերը դուրս նետեցին։ Ու երրորդ օրը *նաւին գործիքները ձեռքովնիս դուրս նետե-
20 ցինք։ Ու երբոր շատ օրեր ոչ արեւ՝ ոչ ալ աստղեր կ'երեւնային, և փոթորիկը քիչ չէր վրանիս, ալ բոլորովին մեր ազատուելու յոյսը
21 վերցաւ։ Եւ որովհետև շատ օրերէ 'ի վեր անօթի էին, անատենը Պօղոս անոնց մէջը կայնելով ըսաւ, Ով մարդիկ, պէտք էր ձեզի որ իմձի մտիկ ընէիք ու կրետէէն չելլէիք,
22 և աս տառապանքը ու վնասը չքաշէիք։ Ու հիմա ձեզ կը յորդորեմ որ սիրտ առնէք, քանզի ձեզմէ մէկուն անձին վնաս մը պիտի
23 չըլլայ՝ բայց միայն նաւին. Վասնզու որ աս գիշեր երեցաւ ինձի մեր Աստուծոյն հրեշտակը,
24 որ ես Անոր եմ *ու պաշտեմ, եւ ըսաւ, Մի վախնար, Պօղոս, կայսրին դիմացը պէտք է որ երթես դուն. և ահա Աստուած քեզի չնորհեց ան ամէնը՝ որ քու հետդ նաւին
25 մէջն են։ Ուստի, մարդիկ, սիրտ առէք, *հինչու որ ես կը հաւատամ Աստուծոյ՝ որ ասանկ
26 պիտի ըլլայ, հնչպէս որ ինծի պրուցուեցաւ.
Միայն թէ պէտք է որ *մէկ կղզի մը իյնանք։
27 Ու երբոր տասնուչորսերորդ գիշերն էր որ Ադրիական ծովուն մէջ կը տարուբերէինք, կէս գիշերին նաւավարները կը կարծէին թէ
28 մէկ երկրի մը մօտեցեր են. եւ գնահակը ձգելով՝ քսան դրկաչափ գտան. ու քիչ մըն ալ յառաջ երթալով՝ նորէն ձգեցին, և տասնու-
29 հինգ դրկաչափ գտան. Ու վախնալով որ չըլլայ թէ քարոտ տեղուանք իյնան, եսւի կողմէն չորս խարիսխ ձգեցին, և առտու ըլլա-
30 լուն կը փափաքէին։ Իսկ նաւավարները նաւէն փախչիլ ուզելով՝ մակոյկը ծովը իջեցուցին, պատճառելով որպէս թէ առջևի կողմէն ալ
31 խարիսխներ պիտի ձգեն։ Բայց Պօղոս բաւ հարիւրապետին ու զինուորներուն, թէ որ ասոնք նաւին մէջը չկենան՝ դուք չէք կրնար
32 ազատիլ։ Անատենը զինուորները մակոյկին չուանները կտրեցին, և թողուցին որ դուրս
33 իյնայ։ Ու երբոր առտու ըլլալու վրայ էր, Պօղոս կ'աղաչէր ամենուն որ կերակուր ուտեն, ըսելով, Այսօր տասնուչորս օր է որ դուք սպասելով անօթի մնացեր էք, ու բան մը կե-
34 րած չէք. Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի որ կերակուր ուտէք, հնչու որ աս ալ ձեր ազատութեանը համար է. *քանզի ձեզմէ մէկուն գլխուն
35 խիճ մազ մը պիտի չկորսուի. Եւ այսպէս ըսելով՝ հաց առաւ, ու *ամենուն առջեւը Աստուծմէ գոհացաւ, և կտրելով սկսաւ ուտել։
36 Եւ ամէնն ալ սիրտ առին, ու իրենք ալ կե-
37 րակուր կերան։ Եւ նաւին մէջը ամէնքս երկու հարիւր եօթանասունեւվեց հոգի էինք։
38 Երբոր կշտացան կերակուրով, նաւը թեթևցուցին՝ ցորենը ծովը թափելով։
39 Ու երբոր առտու եղաւ՝ ցամաքը չէին ճանչնար, միայն թէ մէկ ծոց մը կը նշմարէին որ ծովեզերք ունէր, ու կը խորհէին որ եթէ
40 կարելի է նաւը անոր մէջը մղեն։ Եւ խարիսխները կտրելով՝ ծովը ձգեցին, ու դեկերուն կապերը թուլցուցին, և առագաստը հովին բանալով՝ դէպ ի ան ծովեզերքը կ'երթային։
41 Եւ անանկ տեղ մը իյնալով որ երկու կոմը ծով էր, նաւը նստեցուցին. և նաւին առջևի կոմը խրելով՝ անշարժ մնաց, ու եսւի կոմը ալիքներուն սաստկութենէն կը քա-
42 կուէր։ Զինուորներն ալ խորհուրդ բրին որ կապուածները սպաննեն, որ չըլլայ թէ մէկը
43 լողայ ու փախչի։ Բայց հարիւրապետը որ Պօղոսը ազատել կ'ուզէր՝ արգիլեց զանոնք ան խորհուրդէն, և հրաման ըրաւ թէ որոնք որ կրնան լողալ, թող անոնք առաջ նետուին
44 ու ցամաքը ելլեն. Եւ մնացածները՝ ոմանք տախտակներով և ոմանք նաւին *-է-էշ բաներ-

* Գնա. իգ. 27, 29։ * Կամ ծանծաղուտը
† Յովն. ա. 5։ ‡ Գծ. իգ. 11։ § Գան. գ. 16։ Հբ. ասմ. ա. 9։ բ Տիմ. ա. 3։ ¶ Գնահ. ա. 45։ Հր. ասմ. գ. 20, 21։ բ Տիմ. ա. 12։ ** Գծ. իբ. 1։ †† գ Թագ. ա. 52։ ‡‡ ա Թագ. թ. 13։ Մաա. ժե. 36։ §§ բ Կոր. ժա. 25։ Մաա. ժ. 30։ Ղեւկ. ժբ. 7։ խ. 18։ ¶¶ Գծ. ժա. 11։ ա Տիմ. գ. 3, 4։

բովը. և այսպէս Համիևը ազատեցան՝ ցամաքը ելան։

ԳԼ. ԻԸ

1 Պօղոս և իր ընկերները Նաւաբեկութենէն ետքը մարգասիրութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն։ 5 Խժ մը Պօղոսին ձեռքը կը բռնէ, բայց չվնասեր։ 8 Պօղոս շատ հիւանդներ կը բժշկէ կղզիին մէջ։ 11 Ձմեռայ կ'ելլէ Հռոմ երթալու։ 17 Կ'իմացնէ Հրեից իր գալուն պատճառը։ 24 Իր քարոզութեամբը ոմանք կը հաւատան Քրիստոսի, ոմանք ալ չեն հաւատար։ 30 Այսու ամենայնիւ երկու տարի կը քարոզէ Հռոմէնց մէջ։

1 Ու երբոր ազատեցան՝ գիտցան որ Մելիտէ էր։ Եւ բարբարոսները
2 քիչ մարդասիրութիւն չցուցուցին մեզի. ինչու որ կրակ վառեցին, և մեզ ամէնքս ալ ընդունեցին՝ վրանիս հասած անձրեւին համար
3 ու ցրտին համար։ Ու երբոր Պօղոս շատ մը խոխ ժողվեց և կրակին վրայ դրաւ, ասպտուխնէն իժ մը ելաւ, անոր ձեռքը բռնեց։
4 Բարբարոսներն ալ երբոր ան գազանը տեսան անոր ձեռքէն կախուած՝ իրարու կ'ըսէին, Անշուշտ ասիկա մարդասպան մարդ է, որ թէպէտ ծովէն ազատեցաւ, բայց իրաւունքը թոյլ
5 չտուաւ որ ապրի։ Նակ անիկա գազանը կրակին մէջը թօթափեալ՝ հրեն մէկ վնաս մը չեզաւ։
6 Ու անոնք կը սպասէին որ անիկա ուռնայ՝ կամ յանկարծակի մեռած իյնայ. բայց երբոր շատ մը սպասեցին, ու տեսան որ հրեն վնաս մը չեզաւ, կարծիքնին փոխելով՝ ըսին
7 անոր թէ աստուած մըն է։ Եւ ան տեղին բոլորտիքը կղզիին պետուր մարդուն ագարանները կային, որուն անունը Պուպղիոս էր, որ ինքը մեզ ընդունեց և երեք օր հիւրա-
8 սիրութեամբ իր քովը պահեց։ Ու եղաւ որ Պուպղիոսին հայրը չերմով և թանչքով հիւանդացած պառկած էր. ու Պօղոս անոր քովը մտաւ, և աղօթք ընելով՝ ձեռքերը վրան դը-
9 րաւ ու բժշկեց զանիկա։ Ու երբոր ասիկա եղաւ, ուրիշ հիւանդներ որ ան կղզիին մէջն
10 էին՝ կու գային և կը բժշկուէին. Որոնք շատ պատիւներով ալ մեզ պատուեցին, ու երթալու առենիս պէտք եղած բաները տուին։
11 Եւ երեք ամիսէն ետև Աղեքսանդրացի նաւով մը ճամբայ ելանք, որ ձմեռը ան կղզիին անցուցեր էր, ու Դիոսկուրացւոց նշանը
12 ունէր։ Եւ Սիրակուսա իջնելով՝ երեք օր հան-
13 կեցանք։ Անկէ ալ պտոյտ մը ընելով՝ Հռեգիոն հասանք. և մէկ օրէն ետև որ հարաւ
14 փչեց, երկրորդ օրը Պուտիողս եկանք։ Ու հոն եղբայրներ գտանք, որոնք աղաչեցին որ եօթը օր իրենց քովը մնանք. ու ետքը Հռո-
15 ռոմ եկանք։ Եւ անկէ եղբայրները երբոր մեր վրայով լսեցին, մեզ դիմաւորելու եկան մինչև Ապիիոսի վաճառանոցը ու Երեք պանդոկները. և Պօղոս անոնք տեսնելով՝ գոհութիւն տուաւ Աստուծոյ և սիրտ առաւ։
16 Ու երբոր Հռոմ մտանք, հարիւրապետը կապուածները զօրապետին յանձնեց. Բայց Պօղոսին հրաման եղաւ որ իր պահապան պինդ
17 ուորին հետ զատ կենայ։ Ու եղաւ որ երեք օրէն ետև անիկա Հրեից դիւանաւորները կանչեց. ու երբոր ժկտեղ եկան՝ բաւ անոնց, Արդիկ եղբայրնե՛ր, Ես ժողովուրդին կամ հայրենական սովորութեանց դէմ բան մը չըրած, Երուսաղէմէն կապուած՝ Հռոմայեցի-
18 ցւոց ձեռքը մատնուեցայ. Որոնք Երբոր պնա քննեցին, ուզեցին որ արձակեն, ինչու որ իմ
19 վրաս մեռնելու յանցանք մը չկար։ Բայց երբոր Հրեաները հակառակ կեցան, ստիպուեցայ որ կայսրին բողոքեմ, չէ թէ իմ ազգիս դէմ
20 ամբաստանութիւն մը ունենալով այս։ Ուստի աս պատճառով աղաչեցի որ ձեզ տեսնեմ ու ձեզի խօսիմ. ինչու որ Իսրայէլի յուսոյն
21 համար ես Ասա չկիսան վրաս ունիմ։ Անոնք ալ ըսին երեն, Մենք քու վրայովդ Հրեաստանէն ոչ թուղթեր առինք, և ոչ եղբայրներէն մէկը հոս գալով՝ քու վրայովդ չա-
22 րութիւն մը պատմեց կամ խօսեցաւ։ Բայց կ'ազաչենք որ քեզմէ լսենք թէ դուն ինչ միտքի վրայ ես. ինչու որ մենք աս ազանդին վրայով տեղեկացած ենք՝ որ ամէն տեղ
23 սատր կը խօսին։ Ու մէկ օր մը որոշելով անոր՝ շատերը անոր գացին իր բնակած տեղը, որոնց Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը ծանուցանէր վկայութիւնով, և կը համոզէր զանոնք Յիսուսի վրայով Մովսէսին օրէնքէն ու մարգարէներէն՝ առտուընէ մինչև
24 իրիկուն։ Եւ ոմանք կը հաւատային բան-
25 ներուն, ու ոմանք չէին հաւատար։ Եւ իրարու հետ չմիաբանած գացին, երբոր Պօղոս մէկ խօսք մը բաւ՝ թէ Հոգին Սուրբ ազէկ խօսեցաւ մեր Հայրերուն Եսայի մարգարէին
26 ձեռքովը, Ես բաւ, Գնա աս ժողովուրդին ու ըսէ, Լսելով պիտի լսէք՝ ու չհմանաք, և
27 տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու չտեսնէք. Ինչու որ աս ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ, և էրէնց ականջներովը ծանր լսեցին, ու աչքերնին գոցեցին, որ չըլլայ թէ էրէնց աչքերովը տեսնեն, ու ականջներովը լսեն, և սրտերովը իմանան, ու դարձի գան, և ես բժշկեմ զա-
28 նոնք։ Ուստի յայտնի ըլլայ ձեզի որ Աստու-

Ա Համ. 22։

—

ա Գլ. իե. 26։
բ Հռոմ. ա. 14։ ա Կոր. ժգ. 11։ Կող. գ. 11։
գ Մար. ժգ. 18։ Գործ. ժ. 19։
դ Գլ. ժգ. 10։
ե Ցակ. ե. 14, 15։
զ Մար. գ. 5։ ե. 32։ ժգ. 18։ Գործ. գ. 41։ Գլ. ժԲ. 11։ ա Կոր. ժբ. 9։ 28։
է Մատ. ժե. 6։ ա Տիմ. ե. 17։
ը Գլ. իգ. 23։ իե. 3։
թ Գլ. իգ. 12, 13։ իե. 8։
ժ Գլ. իա. 33։
ի Գլ. իբ. 24։ իգ. 10։ իե. 8։ իզ. 31։
լ Գլ. իե. 11։
խ Գլ. իզ. 6, 7։
ծ Գլ. իզ. 29։ Եփես. գ. 1։ գ. 1։ գ. 20։
կ Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փիլիմ. 10, 13։
հ Գործ. բ. 34։ Գլ. իգ. 5։ 14։ ա Պետ. բ. 12։ գ. 14։
ձ Ես. գ. 9։ Երեմ. ե. 21։ Եզեկ. ժբ. 2։ Մատ. ժգ. 14, 15։ Մար. գ. 12։ Գործ. ը 10։ Յովհ. ժբ. 40։ Հռոմ. ժա. 8։

ծոյ փրկութիւնը ՚հեթանոսներուն խրկուե-
29 ցաւ, և անոնք մտիկ պիտի ընեն։ *Ու երբ-
որ աս գրուցեց, Հրէաները դուրս եկան, շատ
վիճաբանութիւն ունենալով մէջերնին։՚՚
30 Եւ լման երկու տարի իր վարձքով բռնած
31 տունը կեցաւ. Եւ իրեն եկողներուն ամէնը
32 կ՚ընդունէր, ՚կը քարոզէր Աստուծոյ Թագա-
ւորութիւնը, և Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրա-
յով առանց արգիլուելու կը սորվեցընէր ա-
մենայն համարձակութեամբ։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռովմայեցւոց իր առաքելա-
կան պաշտօնին կանչուիլը, 9 նաև իր սիրոյն փափաքը անոնց
երթալու, 16 և թէ ինչ է իր քարոզած աւետարանը, ու ա-
ւետարանին յայտնութիւնը. 18 թէ Աստուած
բարկացած է ամէն տեսակ մեղքի դէմ, 21 և թէ հեթանոս-
ներուն մեղքերը ինչ են։

1 Պօղոս՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝ ՚առա-
քեալ ըլլալու կանչուած, Աստուծոյ աւետա-
2 րանին համար ՚որոշուած, (Ան որ ՚առաջուց
իր մարգարէներուն ձեռքովը սուրբ գիրքե-
3 րով ՚խոստացաւ,) իր Որդւոյն մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսին վրայով՝ որ ՚մարմնոյ կող-
4 մանէ Դաւիթի սերունդէն եղաւ, Ան որ ՚սըր-
բութեան Հոգիին կողմանէ Որդի Աստուծոյ
յայտնուեցաւ ՚զօրութեամբ՝ մեռելներէն յա-
5 րութիւն առնելով. Որով ՚շնորհք և առա-
քելութիւն առինք՝ ՚հաւատքի հնազանդու-
թեան համար բոլոր ազգերուն մէջ, ՚անոր
6 անունը համար. Որ անոնց մէջը դուք ալ
7 Յիսուս Քրիստոսի կանչուածներն էք. Ձեր
ամենուն որ Հռովմայ մէջ էք՝ Աստուծոյ սիրե-
լիներուդ, ՚սուրբ ըլլալու կանչուածներուդ՝
՚շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ
մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
8 Նախ ՚կը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը ձեր ամենուն համար,
որ ՚ձեր հաւատքը բոլոր աշխարհն կը պատ-
9 մուի. Քանզի ՚վկայ է ինծի Աստուած, ՚որուն
որ ես կը պաշտեմ իմ Հոգիովս անոր Որդւոյն
10 աւետարանին մէջ, ՚թէ ինչպէս անդադար
ձեզ կը յիշեմ, ամէն աւեն իմ աղօթքներուս
մէջ ՚խնդրելով՝ որ գուցէ անգամ մը ՚Աստու-
ծոյ կամքովը ինծի յաջողութիւն մը ըլլայ ձե-
11 ղի գալու։ Քանզի կը փափաքիմ ձեզ տես-
նելու, ՚որ ձեզի հոգևոր չնորհք մը հաղոր-
12 դեմ՝ որպէս զի հաստատուիք. Այսինքն ՚ձեր
հետը ես ալ միխիթարակից ըլլամ իմ ու ձեր
13 փոխադարձ հաւատքին միջոցովը։ Սակայն
չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք, եղբայրնե՛ր,
՚որ շատ անգամ ուզեցի գալ ձեզի, (և ՚մինչև
հիմա արգիլուեցայ,) ՚որ ձեր մէջն ալ պտուղ
մը ունենամ, ինչպէս որ ուրիշ հեթանոսաց մէջ
14 ալ։ Յոյներուն ու բարբարոսներուն, իմաս-
տուններուն ու անմիտներուն ալ ՚պարտական
15 եմ։ Ուստի որչափ որ ձեռքէս կու գայ՝ յօ-
ժարութիւն ՚ունիմ ձեզի ալ որ Հռովմայ մէջ
է՛ք՝ աւետարանը քարոզելու։
16 Ինչու որ ՚ես ամօթ չեմ սեպեր †աւետա-
րանը, վասն զի ՚Աստուծոյ զօրութիւնն է ան
՚բոլոր հաւատացեալներուն փրկութեան հա-
17 մար, առաջ Հրէային ու ետքը Յոյնին։ Ինչու
որ անով ՚Աստուծոյ արդարութիւնը որ է հա-
ւատքէն՝ հաւատքի համար կը յայտնուի.
ինչպէս որ գրուած է թէ ՚Արդարը հաւատքէն
պիտի ապրի։
18 Քանզի ՚Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն
կը յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը

---

1 Պատ. խա. 41, 43։ Գլ. ժգ. 46, 47։ ԺԸ. 6։ Իր. 21։ Իզ. 17, 18։ Հռոմ. ժա. 11։
* Ուշադրէ լատիներէն պա. 29 հատորը։
3 Գլ. գ. 31։ Եփես. Ջ. 19։
— Գործ. Իր. 21։ ա Կոր. ա. 1։ Գաղ. ա. 1։ ա Տիմ. ա. 11։ բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
5 Գործ. Իթ. 15։ ԺԳ. 2։ Գաղ. ա. 15։
6 Գլ. գ. 21։ ԺԸ. 26։ Գաղ. գ. 8։
7 Տես Գործ. Իզ. 6։ Տիտ. ա. 2։
8 Յովհ. ա. 14։ Գաղ. գ. 4։
9 Պատ. ա. 6, 16։ Գաղ. ա. 32։ Գործ. բ. 30։ բ Տիմ. բ. 8։
10 Գործ. ԺԳ. 33։
11 Եբր. Ժ. 14։ ա. 11։
12 Գործ. Ժ. 15։ ԺԳ. 2։ Գաղ. ա. 15։
13 Գլ. գ. 21։ ԺԸ. 26։ Գաղ. գ. 8։
14 Տես Գործ. Իզ. 6։ Տիտ. ա. 2։
15 Յովհ. ա. 14։ Գաղ. գ. 4։
16 Պատ. ա. 6, 16։ Գաղ. ա. 32։ Գործ. բ. 30։ բ Տիմ. բ. 8։
17 Գործ. Ժ. 15։ ԺԳ. 33։
18 Եբր. Ժ. 14։ ա. 11։
19 Գլ. ԺԲ. 3։ ԺԵ. 15։ ա Կոր. ԺԵ. 10։ Գաղ. ա. 15։ բ. 9։ Եփես. գ. 8։
20 Գործ. Ջ. 7։ Գլ. ԺԲ. 26։
21 Գործ. Ժ. 15։
22 Գլ. Ժ. 24։ ա Կոր. ա. 2։ ա Թես. գ. 7։
23 ա Կոր. ա. 3։ բ Կոր. ա. 2։ Գաղ. ա. 3։
24 ա Կոր. ա. 4։ Փիլ. ա. 3։ Կող. ա. 3, 4։ ա Թես. ա. 2։ Փիլեմ. 4։
25 Գլ. ԺԹ. 19։ ա Թես. ա. 8։
26 Գլ. Ժ. 1։ բ Կոր. ա. 23։ Փիլ. ա. 8։ ա Թես. բ. 5։
27 Գործ. Իե. 23։ բ Տիմ. ա. 3։ ա Թես. գ. 10։
28 Գլ. ԺԸ. 23, 32։ ա Թես. գ. 10։
29 Յակ. գ. 15։
30 Գլ. ԺԸ. 29։
31 Տիտ. ա. 4։ բ Պետ. ա. 1։
32 Գլ. ԺԵ. 23։
33 Տես Գործ. ԺԹ. 7։ ա Թես. բ. 18։
34 Փիլ. գ. 17։
35 ա Կոր. Ժ. 16։
36 Յով. Ժ. 9, 10։ Պտր. բ. 38։ բ Տիմ. ա. 8։
37 Պետրոսի Քրիստոսի աւետարանը։
38 ա Կոր. ա. 18։ ԺԵ. 2։
39 Գաղ. բ. 30, 31, 32։ Իզ. 47։ Գործ. գ. 26։ ԺԹ. 26, 46։ Գլ. բ. 9։
40 Գլ. գ. 21։
41 Ամբ. բ. 4։ Յովհ. գ. 36։ Գաղ. գ. 11։ Փիլ. գ. 9։ Եբր. Ժ. 38։
42 Գործ. ԺԵ. 30։ Եփես. Ե. 6։ Կող. գ. 6։

և անիրաւութեանը վրայ, որոնք ճշմարտու-
19 թիւնը անիրաւութեամբ բռներ են։ վասն
դի ⁺Աստուծոյ վրայով գիտնալու բանը իրենց
մէջը յայտնի է, որովհետեւ ⁻Աստուած անոնց
20 յայտնեց։ Ինչու որ իր ⁺անտեսանելի բաները
աշխարհի սկիզբէն առեղծուածներովը կ'ի-
մացուին կը տեսնուին, այսինքն է իր միշտն-
ջենաւոր զօրութիւնը ու աստուածութիւնը,
21 որպէս զի անպատասխանի մնան։ Ինչու որ
իրենք Աստուած ճանչնալով՝ Աստուծոյ պէս
չփառաւորեցին կամ չնորհակալ չեղան, ⁺հա-
պա իրենց խորհուրդներուն մէջ ունայնա-
ցան, և *սիրտերնին անմտութիւնով" խա-
22 ւարեցաւ։ ⁺Իրենք իմաստուն ենք՝ ըսելով
23 յիմարեցան. եւ անեղ ⁺Աստուծոյ փառքը
փոխեցին՝ նմանցընելով եղծանելի մարդու և
թռչուններու ու չորքոտանիներու և սողուն-
24 ներու պատկերին։ ⁻Անոր համար Աստուած
ալ պղծութեան մատնեց զանոնք իրենց սիր-
տերուն ցանկութիւններովը՝ ⁺իրենց մարմին-
25 ները ⁺իրենց մէջը խայտառակելու. Ո-
րոնք Աստուծոյ ⁺ճշմարտութիւնը ⁺սուտի
հետ փոխեցին, ու երկրպագութիւն և պաշ-
տօն մատուցին առեղծուածներուն քան թէ
Առեղծողին, որ յաւիտեան օրհնեալ է։
26 Ամէն։ Անոր համար Աստուած զանոնք ⁻անարգ
կիրքերու մատնեց, որ իրենց էգերը անգամ
բնական պէտքը բնութեան դէմ եղող պէսէ
27 փոխեցին։ Նոյնպէս ալ արուները կնկան բնա-
կան պէտքը թողուցած՝ իրենց ցանկութիւ-
նովը իրարու հետ վառուեցան. արուները
արուներու հետ խայտառակութիւն կը գոր-
ծէին, և իրենց մոլորութեանը վայելած հատու-
28 ցումը իրենց վրայ կ'ընդունէին։ Եւ որովհե-
տեւ չուզեցին ⁻Աստուած ⁺ճանչնալ գիտու-
թեանը մէջ պահել, Աստուած ⁻ը զանոնք անարդ
խորհուրդներու մատնեց ⁺անվայել բաներ ը-
29 նելու. Ողջունք լեցուած էին ամէն անիրաւու-
թիւնով, պոռնկութիւնով, անզգամութիւնով,
ագահութիւնով, չարութիւնով, նախանձով
լեցուն, մարդասպանութիւնով, հակառակու-
թիւնով, նենգութիւնով, չարասրտութիւնով,
30 ⁻են բամբասներ, Զարհասօններ, Աստուած
ատողներ, նախատողներ, հպարտներ, ամ-
բարտաւաններ, չար բաներ հնարողներ, ծը-
31 նողաց անհնազանդներ, Անմիտներ, ուխտ
չպահողներ, անգութներ, անհաչաներ, ան-
32 ողորմներ. ⁻Որոնք դիտնալով Աստուծոյ դա-

ատաստանը, թէ անոնք որ ասանկ բաներ կ'ը-
նեն՝ ⁺մահուան արժանի են, չէ թէ միայն ան
բաները կ'ընեն, ⁺հապա ընողներուն հաւա-
նութիւն ալ կու տան։

ԳԼ. Բ

1 Անոնք որ ուրիշները կը դատապարտեն իրեն մեղաւորներ,
թէ որ իրենք ալ ան մեղքերը կը գործեն, չեն կրնար ինքզինք-
նին արդարացընել. 6 աշ ալ կրնան ազատ մնալ Աստուծոյ
դատաստանէն. 9 թէ Հրեայ ըլլան թէ հեթանոս. 14 քանի
ինչպէս որ հեթանոսները չեն կրնար ազատ մնալ. 17 անանկ
ալ Հրեաները. 25 որոնց թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի
չբերէ, թէ որ օրինազանց գտնուին։

1 Ուստի, ով մարդ, ⁻ով որ ըլլաս դուն որ կը
դատես, պատասխան չունիս ասելու. ⁺քանզի
ինչ բանով որ ուրիշը կը դատես, անով
ինքզինքդ կը դատապարտես, վասն զի դուն ալ
2 որ կը դատես՝ նոյն բաները կ'ընես։ Բայց
գիտենք որ Աստուծոյ դատաստանը ճշմար-
տութիւնով կ'ըլլայ անոնց վրայ՝ որ անանկ
3 բաներ կը գործեն։ Արդ, ով մարդ, դուն որ
ասանկ բաներ ընողները կը դատես, և դուն
նոյն բաները կ'ընես, աս միտքդ կ'անցընե՞ս
թէ դուն Աստուծոյ դատաստանէն ազատ պիտի
4 մնաս. ⁺կամ թէ անոր անչափ քաղցրութիւնը
⁻և համբերութիւնը ⁺ու երկայնմտութիւնը
կ'արհամարհե՞ս, ⁻չգիտնալով որ Աստուծոյ
քաղցրութիւնը քեզ դէպ'ի ապաշխարութիւն
5 կ'առաջնորդէ։ Բայց դուն քու խստութիւ-
նովդ և անզղջ սրտովդ քու անձիդ բար-
կութիւն կը դիզես՝ ⁺բարկութեան և Աստուծոյ
արդար դատաստանին յայտնուելու օրուա-
6 նը համար. ⁻Ան որ ամէն մէկուն իր գործ-
7 քերուն փոխարէնը պիտի հատուցանէ. Յա-
⁺ւիտենական կեանք անոնց որ բարի գործ-
քերու մէջ համբերութեամբ յարատևելով՝
փառք ու պատիւ և անմահութիւն կը խըն-
8 դրեն. Բայց անոնց որ հակառակ են, ⁺և ճըշ-
մարտութեան անհնազանդ ու անիրաւութեան
հնազանդած՝ բարկութիւն և սրտմտութիւն,
9 Նեղութիւն և տառապանք պիտի ըլլայ ամէն
մարդու վրայ որ չար կը գործէ, ⁺առաջ Հր-
10 էայեն ու նաբը Յոյնին. ⁺Իսկ փառք ու
պատիւ և խաղաղութիւն ան ամէնուն որ
բարի կը գործէ, առաջ Հրէայեն ու նաբը
11 Յոյնին։ ⁻Ինչու որ Աստուծոյ քովը աչառու-
12 թիւն չկայ։ Քանզի անոնք որ առանց օրէն-
քի մեղք գործեցին, առանց օրէնքի պիտի
կորսուին. և անոնք որ օրէնքի տակ մեղք

ե · 3։

—

⁼ Գլ · ա · 20։
⁽ բ Թոպ · ժբ · 5· 6 · 7։ Մատ · է · 1· 2։ Յովհ · ը · 9։
⁾ Գլ · թ · 23։ Եփես · ա · 7։ բ · 4 · 7։
⁻ Գլ · գ · 25։
⁺ Եր · լգ · 6։
⁼ Ես · լ · 18։ բ Պետ · գ · 9 · 15։
⁽ Ամբ · գ · 2։
⁾ Դատ · ժբ · 47· 48։ ա Պետ · գ · 17։
⁻ ա Պետ · ա · 7։
⁺ բ Օր · ժ · 17։ բ Մն · ժե · 7։ Յոբ · լգ · 19։ Գոր · ժ · 34։ Գաղ · բ · 6։ Եփես · գ · 9։ Կող · գ · 25։ ա Պետ · ա · 17։
⁼ բ Օր · լբ · 35։ Յակ · է · 3։
⁽ Յոբ · լգ · 11։ Սաղ · կբ · 12։ Առակ · իգ · 12։ Երեմ · ժէ · 10։ լբ · 19։ Մատ · ժգ · 27։ Գլ · ժգ · 12։ ա Կոր · գ · 8։ բ Կոր · է · 10։ Յայտ · բ · 23։ ի · 12։ իբ · 12։
⁾ Յոբ · իգ · 15։ Գլ · Ա Թես · ա · 3։
⁻ Ամբ · գ · 2։
⁺ Դատ · ժբ · 47· 48։ ա Պետ · գ · 17։
⁼ ա Պետ · ա · 7։
⁽ բ Օր · ժ · 17։ բ Մն · ժե · 7։ Յոբ · լգ · 19։ Գոր · ժ · 34։ Գաղ · բ · 6։ Եփես · գ · 9։ Կող · գ · 25։ ա Պետ · ա · 17։

ա. 22, 23, 25 = Յակ. 21 ։ Բ Ասա. 4, 5 ։ Յակ. դ, 14 ։ Ա Պետ. ա, 2 ։ Ա Կոր. ժդ, 34։ Ա Տիմ. ե, 3։ Ա Պետ. ա, 18։ Ա Կոր. ժդ, 40։ Ա Տիմ. ե, 17։ Ա Պետ. ա, 24։ Ա Կոր. ժդ, 41։ Ա Տիմ. ե, 19։ Ա Պետ. ա, 21։ Ա Կոր. ժդ, 42։ Ա Տիմ. ե, 20։ Ա Պետ. ա, 22։ Ա Կոր. ժդ, 43։ Ա Տիմ. ե, 21։ Ա Պետ. ա, 23։ Ա Կոր. ժդ,

նը անէծքով ու գառնութեամբ լեցուն է.
15 Անոնց առքերը չուտ են արիւն թափելու.
16 կործանում ու չարաչարութիւն կայ անոնց ճամբաներուն մէջը. եւ խաղաղութեան ճամբան
18 չճանչցան։ Աստուծոյ վախը չկայ անոնց աչքերուն առջեւ։
19 Բերան առջին։ Ինչ որ օրէնքը կ'ըսէ, անոնց կ'ըսէ՝ որ օրէնքին տակն են. որպէս զի ամէն բերան գոցուի, եւ բոլոր աշխարհ գտնուի պարտական Աստուծոյ
20 դատաստանին։ Ինչու որ անոր առջեւը մէկ մարմին մը պիտի չարդարանայ օրէնքին գործերովը, քանզի օրէնքով է մեղքը ճանչնալը։
21 Բայց հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ արդարութիւնը յայտնուած է, օրէնքէն ու մարգարէներէն վկայուած է,
22 Յիսուսին հաւատքովը. Անոնք Աստուծոյ արդարութիւնը որ Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն է՝ ամէն հաւատացողներուն ու անոնց ամէնուն վրայ կ'ըլլայ. քանզի խտրութիւն չկայ։
23 Ինչու որ ամէնքը մեղք գործեցին, ու Աստուծոյ փառքէն պակսած են։
24 Եւ անոր շնորհքովը ձրի կ'արդարանան
25 Քրիստոս Յիսուսով եղած փրկութեամբը. Որ զանիկա առաջուց սահմանեց Աստուած՝ քաւութիւն ըլլալու անոր արիանը հաւատքով, Աստուծոյ երկայնմտութեան առնելները առաջուց գործուած մեղքերուն Յոգութիւն
26 տալովը՝ իր արդարութիւնը ցուցնելու համար. Անոնք իր արդարութիւնը ատ ժամանակս մէջ ցուցնելու համար, որ ինքը արդար ըլլայ, և արդարացնէ Յիսուսի հաւատքէն
27 կեցողը։ Ուրեմն ո՞ւր մնաց պարծենալը. խափանեցաւ. ո՞ր օրէնքէն, գործքերո՞ւն
28 ըսենք. չէ, հապա հաւատքի օրէնքէն։ Ինչու որ կը սեպենք թէ մարդը հաւատքով կ'արդարանայ առանց օրէնքին գործքերուն։
29 Միթէ Աստուած միայն Հրէաներո՞ւնն է ու հեթանոսներունը չէ՞. այո, հեթանոսներունն
30 ալ։ Որովհետեւ Աստուած մէկ է՝ որ թլփատութիւնը հաւատքէն կ'արդարացնէ, և անթլփատութիւնը՝ հաւատքով։
31 Օրէնքը հաստատե՞նք. Հաւատքով։ Ուստի մենք հաւատքով օրէնքը կը խափանե՞նք. քաւ լեցի. հապա օրէնքը կը հաստատենք։

ԳԼ. Դ

1 Աբրահամին հաւատքը իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ 10 իր թլփատութենէն առաջ։ 13 Խոստումն հինգ ու իր սերունդը խաղաղանք ասին։ 16 Աբրահամ բոլոր հաւատացեալներուն հայրն է։ 24 Մեր հաւատքն ալ միեղ արդարութիւն պիտի սեպուի։

1 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք մեր նախահայր մարմնով կորնթոսի
2 Աբրահամ մեր նահապետը գտնուեցաւ։ Ինչու որ եթէ Աբրահամ գործքով արդարացած ըլլար, ո՞չ թէ պարծանք ի՛նչնեցաւ,
3 բայց չէ մէկ Աստուծոյ առջեւը։ Գանգի գիրքը ի՞նչ կ'ըսէ. Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, և ան իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ։
4 Բայց ան որ գործ մը կ'ընէ, վարձքը չնորհքի եղած չսեպուիր անոր՝ հապա պարտքի։
5 Իսկ ան որ չգործեր, բայց կը հաւատայ անոր որ ամբարիշտը կ'արդարացնէ, անոր հաւատքը արդարութիւն կը սեպուի։
6 Հաւատքը իրեն արդարութիւն կը սեպուի։ Ինչպէս որ Դաւիթ ալ կը գրուցէ ան մարդուն երանութիւնը, որուն Աստուած արդարութիւն
7 կը սեպէ առանց գործքերու։ Երանի անոնց, որոնց անօրէնութիւնները ներուեցան, և որոնց մեղքերը ծածկուեցան։
8 Երանի ան մարդուն որ Տէրը մեղք չսեպէ ա-
9 նոր։ Ուստի այս երանութիւնը թլփատութի՞ւն վրայ է, թէ անթլփատութեան վրայ ալ. քանզի կ'ըսենք թէ Հաւատքը Աբրահամին
10 մէն արդարութիւն սեպուեցաւ։ Ուրեմն ինչո՞ր սեպուեցաւ. թլփատութի՞ւն մէջ եղած առենք, թէ անթլփատութեան մէջ. չէ թէ թլփատութեան մէջ, հապա անթլփատութեան
11 մէ։ Եւ նշանը թլփատութեան նշանը առաւ՝ անթլփատութեան առնելն ունեցած հաւատքին արդարութիւնը մէկ կնիք մը, որ ինքը հայր ըլլայ ան բոլոր հաւատացողներուն որոնք անթլփատութենէ են, (անոնց ալ արդարութիւն
12 սեպուելու համար,) Եւ հայր թլփատութեան՝ չէ թէ միայն թլփատութենէ եղողներուն, հապա անոնց ալ՝ որ մեր հօրը Աբրահամին անթլփատութեան առնելի հաւատքին
13 չաւխոնեներուն մէջը կը քալեն։ Ինչու որ Աբրահամին և անոր սերունդին՝ աշխարհը ժառանգելու համար պատուիրանքով չէ թէ օրէնքով եղաւ, հապա հաւատքին արդա-
14 րութենովը։ Գանգի եթէ օրէնքէն եղողները ժառանգ ըլլային, հաւատքը փուճ պիտի ըլ-
15 լար, և խոստումնը պիտի խափանուէր։ Վասն զի օրէնքը բարկութիւն կը գործէ. քանզի ուր որ օրէնք չկայ, օրէնազանցութիւնն ալ
16 չկայ։ Ասոր համար հաւատքէն ըլլալով հաւատքին

---

4 Ընտ. ա. 16։ Ես. ծթ. 7. 8։
5 Սաղ. լգ. 1։
6 Յովհ. ժ. 34։ Ժէ. 23։
7 Յոբ. է. 16։ Սաղ. ճէ. 48։ Եզեկ. ժգ. 63։ ԳԼ. ա. 20։ բ. 1։
8 Հմմ. 9։ 23։ ԳԼ. բ. 2։
9 Սաղ. ճիգ. 2։ Գար. ժգ. 39։ Գաղ. բ. 16։ գ. 11։ Եփես. բ. 8. 9։ Տիտ. գ. 5։
10 ԳԼ. է. 7։
11 Գար. ժէ. 11։ ԳԼ. ա. 17։ Փիլ. գ. 9։ Երբ. ժա. 4. Ես։
12 Յովհ. է. 48։ Գար. իգ. 22։
13 ԳԼ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 10։
14 ԳԼ. գ։
15 ԳԼ. ժ. 12։ Գաղ. գ. 28։ Կող. գ. 11։
16 Հմմ. 9։ ԳԼ. ժա. 32։ Գաղ. գ. 22։
17 ԳԼ. գ. 16։ Եփես. բ. 5։ Տիտ. գ. 5. 7։
18 Մատ. ի. 28։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14։ ա Տիմ. բ. 6։ Երբ. իմ. 12։ ա Պետ. ա. 18. 19։
19 Դն. ժգ. 15։ ա Յովհ. բ. 2։ գ. 10։
20 Կող. ա. 20։
21 Գար. ժգ. 38. 39։ ա Տիմ. ա. 15։
22 Գար. ժէ. 30։ Երբ. իմ. 15։
23 ԳԼ. բ. 17. 23։ գ. 2։ ա Կար. ա. 29. 31։ Եփես. բ. 9։
24 Գար. ժգ. 38. 39։ Հմմ. 20. 21. 22։ ԳԼ. ը. 3։ Գաղ. բ. 16։
25 ԳԼ. ժ. 12. 13։ Գաղ. գ. 8. 20. 28։ —
26 Ես. ծա. 2։ Մատ. գ. 9։ Յովհ. բ. 33. 39։ ը Կար. ժա. 22։
27 ԳԼ. բ. 20. 27. 28։
28 Դն. ժէ. 6։ Գաղ. գ. 6։ Յակ. բ. 23։
29 ԳԼ. ժա. 6։
30 Յէս. իգ. 2։
31 Սաղ. լը. 1. 2։ Գաղ. ա. 8. 9։ Յովհ. ժ. 9։ Հմմ. 12. 16։ Գաղ. գ. 7։
1 Դն. ժէ. 4. Ես։ Գաղ. գ. 29։
2 Գաղ. գ. 18։
3 ԳԼ. գ. 20։ է. 15. 20։ է. 8. 10. 11։ ա Կար. ժէ. 56։ բ. 7. 9։ Կող. գ. 10. 19։ Գաղ. գ. 10. 19։ ա Յովհ. գ. 4։

է, որ չնորհքով եղած ըլլայ, ⁶խոստմունքը հաստատուն ըլլալու համար բոլոր սերունդին, չէ թէ միայն անոր որ օրէնքէն է, հապա անոր ալ՝ որ Աբրահամի հաւատքէն է, 17 ⁷որ մեր ամենուն հայրն է, (ինչպէս որ գրած է թէ՝ Զքեզ շատ ազգերու հայր ըրի,) Աստուծոյ առջեւը, որուն հնքը հաւատաց, հանո որ մեռելները կ'ողջընցնէ, ⁸և չեղած բաները եղածներու պէս կը կանչէ։ 18 Որ չյուսացուելու բանին յուսով հաւատաց՝ թէ հնքը շատ ազգերու հայր պիտի ըլլայ, (ինչպէս որ բսուեցաւ ալ, թէ ⁹Քու սերունդդ ատանկ պիտի ըլլայ։) 19 Եւ հնքը հաւատքի մէջ չըմտիրացած՝ ¹⁰չնայեցաւ իր մարմինին արդէն մեռածի պէս ըլլալուն, (որովհետեւ հնքը հարիւր տարեկանէն չափ էր,) ոչ ալ Սառային արգանդին մեռած ըլլալուն. 20 եւ անհաւատութենով չտատակուեցաւ Աստուծոյ խոստմանը, հապա հաւատքով զօրացած՝ Աստուծոյ փառք տուաւ, 21 եւ իր մտքին մէջ հաստատ պահեց թէ ան որ խոստ տուաւ, 22 ¹¹հնքը կարող է ընելու ալ։ Ասոր համար ¹²ան արդարութիւն անպատեցաւ։

23 ¹³Բայց չէ թէ միայն անոր համար գրուեցաւ որ իրեն անպատեցաւ. 24 հապա մեզի համար ալ՝ որոնց պիտի անպատի, ¹⁴որ կը հաւատանք անոր որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր Յիսուս զոր, 25 ¹⁵Ան որ մեր յանցանացը համար մատնուեցաւ, ¹⁶և մեզ արդարացընելու համար յարուցուեցաւ։

ԳԼ. Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ՝ 2 և պարծանք՝ մեր յուսոյն մէջ. 8 վասն զի թէ որ Քրիստոսի արիւնովը հաշտուեցանք Թշնամի եղած առներնիս, 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալնիս։ 12 Ինչպէս որ մեղքը ու մահը աշխարհ մտան Ադամով, 17 ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը Յիսուս Քրիստոսով։ 20 Աւր որ մեղքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատացաւ։

1 Ասոր վրնք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝ ¹խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով. 2 ²Որուն միջոցովը ընդունեցինք հաւատքով ան շնորհքիս մտնելու ալ, ³որուն մէջը կեցեր ենք, ⁴և Աստուծոյ փառաց յուսովը կը պարծինք։ 3 Ու ոչ միայն այսքան՝ ⁵հապա նաև նեղութիւններու մէջ կը պարծինք. ⁶ինչու որ գիտենք թէ նեղութիւնը համբերութիւն կը 4 գործէ, եւ ⁷համբերութիւնը՝ փորձառու- 5 թիւն, ու փորձառութիւնը՝ յոյս. ⁸Եւ յոյսը ամօթով չձգեր. ⁹ինչու որ Աստուծոյ սէրը մեր սրտերուն մէջը տարածուած է Հոգւոյն 6 Սրբոյ ձեռքովը, որ մեզի տրուեցաւ։ Վասն զի երբոր մենք դեռ տկար էինք, յարմար ժամանակին ¹⁰Քրիստոս ամբարիշտներուն 7 համար մեռաւ։ ¹¹Ինչու թէ արդարի մը համար հազիւ կ'ըլլայ որ մէկը մեռնի. (բայց մէկ բարի մարդու մը համար՝ կարելի է որ մէկը 8 համարձակի մեռնելու.) ¹²Բայց Աստուած իր սէրը ¹³ու մեր վրայ ¹⁴ցնէ՝ յայտնեց, որ երբ 9 դեռ մեղաւոր էինք, Քրիստոս մեզի համար մեռաւ. ¹⁵ուրեմն հիմա որ իր արիւնովը արդարացանք, ¹⁶որչափ աւելի իրմով պիտի ա- 10 զատուինք բարկութենէն։ ¹⁷Վասն զի թէ որ Թշնամի եղած ատենիս ¹⁸Աստուծոյ հետ հաշտուեցանք իր Որդւոյն մահովը, որչափ աւելի մեր հաշտուած ատենը պիտի ապրինք 11 ¹⁹անոր կեանքովը։ Եւ ոչ միայն սա, ²⁰հապա Աստուծով ալ կը պարծենանք մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը, որով հիմա հաշտութիւնը ընդունեցինք։

12 ²¹Վասն զի ինչպես որ մէկ մարդէ մը մեղքը աշխարհ մտաւ, ²²և ան մեղքին մահը, և այնպես ամէն մարդու վրայ տարածուեցաւ 13 մահը, ²³քանի ամէնքը մեղանչեցին։ (Վասն զի մինչեւ օրէնքին ատենը աշխարհի մէջ մեղք կար. ²⁴բայց մեղք չհաշուիր՝ ուր որ օրէնք 14 չկայ։ Սակայն մահը Ադամէն մինչեւ Մովսէս թագաւորեց՝ նաև Ադամին յանցանքին նման չմեղանչողներուն վրայ ալ, ²⁵որ ան օրինակ 15 էր անոր որ եկաքէն պիտի գար։ Բայց չէ թէ ինչպէս յանցանքը՝ անանկ ալ շնորհքն է. ինչու որ եթէ մէկուն յանցանքովը շատերը մեռան, ալ որչափ աւելի Աստուծոյ շնորհքը և ան պարգեւը որ Յիսուս Քրիստոս մէկ մարդուն շնորհքովն է՝ ²⁶շատերուն վրայ աւելցաւ։ 16 Եւ չէ թէ ասոր պարգեւը ²⁷անով է՝ ինչպես մէկէ մը որ մեղանչեց. ինչու որ դատաստանը մէկ ²⁸դատապարտութեան մէջ էրաւ, բայց շնորհքը շատ մեղքերէն արդարութեան ²⁹համար։ 17 Վասն զի թէ որ մէկ մարդուն մեղքովը մահը թագաւորեց ան մէկովը, որչափ աւելի անոնք որ շնորհքի ու արդարութեան պարգեւին ա-

---

1 ԳԼ. գ. 24։
2 Գաղ. գ. 22։
3 Ես. ծա. 2։ ԳԼ. թ. 8։
4 Ծն. ԻԷ. 5։
5 ԳԼ. բ. 11։ Երեմ. բ. 1։ 5։
6 ԳԼ. թ. 25։ ա Կոր. ա. 28։ ա Պետ. բ. 10։
7 Ծն. ԻԷ. 5։
8 Ծն. ԻԷ. 17։ ԺԲ. 11։ Երբ. ԺԱ. 11։ 12։
9 Սաղ. ՃՀԷ. 3։ Ղուկ. ա. 37։ 45։ Երբ. ԺԱ. 10։
10 ԳԼ. ԻԷ. 4։ ա Կոր. Ժ. 6։ 11։
11 Գաղ. բ. 24։ ԺԳ. 30։
12 Ես. ծգ. 5։ 6։ ԳԼ. գ. 25։ է. 6։ Ը. 32։ բ Կոր. է. 21։ Գաղ. ա. 4։ Երբ. թ. 28։ ա Պետ. բ. 24։ գ. 18։
13 ա Կոր. ԻԷ. 17։ ա Կոր. ա. 21։
—
14 Ես. Ը. 17։ Յովհ. ԺԳ. 33։ ԳԼ. գ. 28։ 30։
15 Եփես. բ. 14։ Կող. ա. 20։
16 Յովհ. Ժ. 9։ ԺԳ. 6։ Եփես. բ. 18։ գ. 12։ Երբ. Ժ. 19։
17 ա Կոր. ԻԷ. 1։
18 Երբ. գ. 6։
19 Մատ. է. 11։ 12։ Գոր. է. 41։ բ Կոր. ժբ. 10։ Փիլ. բ. 17։ Յակ. ա. 2։ 12։ ա Պետ. գ. 14։
20 Յակ. ա. 5։
21 Յակ. ա. 12։
22 Փիլ. ա. 20։
23 բ Կոր. ա. 22
24 Գաղ. գ. 6։ Եփես. ա. 13։ 14։
25 Հմր. 8։ ԳԼ. գ. 25։
26 Յովհ. է. 13։ ա Պետ. գ. 18։ Յովհ. գ. 16։ գ. 9։ 10։
27 ԳԼ. գ. 25։ Եփես. բ. 13։ Երբ. թ. 14։ ա Յովհ. ա. 7։
28 ԳԼ. ա. 18։ ա Թես. ա. 10։
29 ԳԼ. բ. 32։
30 բ Կոր. է. 18։ 19։ Եփես. բ. 16։ Կող. ա. 20։ 21։ 22։
31 Յովհ. է. 26։ Ժգ. 19։ բ Կոր. գ. 10։ 11։
32 ԳԼ. բ. 17։ գ. 29։ 30։
33 Ծն. գ. 6։ ա Կոր. ԺԷ. 21։
34 Ծն. բ. 17։ ԳԼ. ը. 25։ ա Կոր. ԺԷ. 21։
35 Կամ որով
36 ԳԼ. գ. 15։ ա Յովհ. գ. 4։
37 ա Կոր. ԺԷ. 21։ 22։ 45։
38 Ես. ծգ. 11։ Մատ. ի. 28։ Իզ. 28։

ռաուքիւնը կ'առնեն, կենաց մէջ պիտի իմա-
գաւորուին մէկ Յիսուս Քրիստոսին ձեռքով ։)
18 Ուրեմն ինչպէս որ մէկուն յանցանքովը բոլոր
մարդոց դատապարտութիւան չէ՝ եա՛ւ, անանկ
ալ մէկուն արդարութիւնովը՝ բոլոր մարդոց
19 կենաց արդարութեան չէ՛ եա՛ւ։ Վասն զի
ինչպէս որ մէկ մարդուն անհնազանդութիւ-
նովը շատերը մեղաւոր եղան, անանկ ալ մէ-
կուն հնազանդութիւնովը շատերը արդար
20 պիտի ըլլան ։ Ա՛սկայն օրէնքը մէջտեղը ինկաւ
որ յանցանքը շատնայ ։ բայց ուր որ աւելի
21 եղաւ մեղքը, հոն աւելի եղաւ շնորհքը։ Որ
ինչպէս մեղքը թագաւորեց մահուամբ, անանկ
ալ շնորհքը թագաւորէ արդարութեամբ մին-
չեւ յաւիտենական կեանքը մեր Տէրոջը Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքով ։

ԳԼ. Զ

1 Պետք չէ մեղքի մէջ մնալ, 2 քանի որ մեռած ենք մեղքին, 3 ինչպէս որ մկրտութիւնը կը ցուցնէ, 12 ատոր ալ մեղքը թող չթագաւորէ մեր վրայ, 18 վասն զի մենք մեր մարմինը ներքը պատրաստեցինք արդարութեան ծառաներ ըլլալու, 23 և վասն զի մեղայ վարձքը մահ է ։

1 Ա՛ւ հիմա ի՞նչ պիտի ըսենք։ Մեղքերու մէջ
մնա՞նք արդեօք, որ շնորհքը շատնայ ։
2 Քաւ լիցի։ Մենք որ մեղքին մեռանք, ի՞նչ-
3 պէս դեռ անոր մէջը կենանք ։ Չէ՞ք գիտեր,
թէ մենք որ Յիսուս Քրիստոսով մկրտուե-
ցանք, անոր մահուանը մկրտուեցանք ։
4 Պնոր հետ թաղուեցանք մկրտութիւնով
մահուան համար, որ ինչպէս Քրիստոս Հօրը
փառքովը յարութիւն առաւ մեռելներէն,
եանանկ ալ մենք կենաց նորոգութեան մէջ
5 պտրանինք ։ Ընչու որ եթէ մենք անկակից
եղանք անոր մահուանը նմանութիւնով,
նաև անոր յարութիւանը նմանութիւնովը ալ եղ-
6 պիտի ըլլանք ։ Այս գիտնանք որ Հին
մարդը անոր հետը խաչուեցաւ, եար մեղայ
մարմինը փճանայ, որ ասկէ եաև մեղքի չըր-
7 ծառայենք ։ Վասն զի ան որ ննջեցաւ մեռած է՝
8 մեղքէն արդարացած է ։ Պերդ եթէ որ մենք
Քրիստոսի հետ մեռանք, կը հաւատանք որ
9 անոր հետը պիտի ապրինք ալ ։ Քանզի գի-
տենք որ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն
առած ըլլալով՝ ևորէն չմեռնիր, ալ մահը
10 անոր վրայ իշխանութիւն չունի ։ Վասն զի
քանի որ մեռաւ՝ մեղքին մեռաւ մէկ անգամ,
և որ կենդանի է՝ Աստուծոյ կենդանի է ։
11 Նանանկ ալ դուք ձեր անձերը մեղքին մեռած

ա Յայն • ժբ • 32 ։ բ Հմր • 11 ։ Գլ • է • 4 ։ Գաղ • բ • 19 ։ գ • 14 ։ բ Տիմ • բ • 11 ։ գ Գաղ • գ • 13 ։ Եփես • գ • 22, 23, 24 ։ Կող • գ • 10 ։ դ Կող • գ • 5 ։ ա Պետ • բ • 24 ։ ե Փիլ • գ • 10, 11 ։ զ Գաղ • բ • 20 ։ է • 24 ։ գ • 14 ։ Եփես • գ • 22 ։ Կող • գ • 5, 9 ։ ը Կող • բ • 12 ։ թ Յայտ • բ • 11 ։ ժամ 40 ։ ժ Գլ • բ • 11 ։ ա Կոր • գ • 14 ։ բ Կոր • ժգ • 4 ։ ի Գաղ • գ • 13 ։ Եփես • գ • 22 ։ Կող • գ • 5 ։ լ Կող • բ • 11 ։ խ Ա Տիմ • բ • 11 ։ ծ Յայտ • ա • 18 ։ կ Եբր • իե • 27, 28 ։ հ Գաղ • ի • 38 ։ յ Հմր • 2 ։ ղ Գաղ • բ • 19 ։ ճ Սաղ • ժբ • 13 ։ ՃԺԹ • 133 ։ մ Գլ • է • 5 ։ Կող • գ • 5 ։ Յակ • գ • 1 ։ յ Գլ • ժբ • 1 ։ ա Պետ • բ • 24 ։ գ • 2 ։ ե Գլ • է • 4, 6 • բ • 2 ։ Գաղ • է • 18 ։ զ ա Կոր • ի • 21 ։ է Մատ • գ • 24 ։ Յայտ • բ • 34 ։ բ Պետ • բ • 19 ։ թ Ա Տիմ • ա • 13 ։ ժ Յայտ • բ • 32 ։ ա Կոր • է • 22 ։ Գաղ • է • 1 ։ ա Պետ • բ • 16 ։ ի Յայտ • բ • 34 ։ լ Գլ • է • 5 ։ խ Գլ • ա • 32 ։ ծ Յայտ • բ • 32 ։ կ Ծն • բ • 17 ։ Գլ • է • 12 ։ Յակ • ա • 15 ։ հ Գլ • բ • 7 ։ է • 17 ։ 21 ։ ա Պետ • ա • 1 ։

ձեզի՛կ եք, Նայց Աստուծոյ կենդանի՛ մեր
12 Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռքովը ։ Ուս-
ո՛ւ մեզրը չիմագաւորի ձեր մահկանացու մար-
մնոյն վրայ, որ անոր ցանկութիւններուն հը-
13 նազանդի՛ք ։ Եւ ձեր անդամները անիրաւու-
թեան գործիք ըլլալու մի ընծայե՛ք մեզքին,
Նայա ձեր անձերը Աստուծոյ ընծայեցէ՛ք՝
որպէս թէ մեռելներէն ողջնցած ։ և ձեր ան-
դամները արդարութեան գործիքներ՝ Աս-
14 տուծոյ ։ Նքանզի մեզքը վրանիդ պիտի չիշ-
խէ ։ ինչու որ օրէնքի տակ չէք, հապա շնոր-
հաց տակ ։
15 Ուրեմն ի՞նչ։ մե՞ղք գործենք Նոր օրէնքի
տակ չենք՝ հապա շնորհքի տակ ։ քա՛ւ լիցի ։
16 Չէ՞ք գիտեր Նմէ որուն որ անձերնիդ ծառայ
կ'ընծայէք հնազանդելու, ծառայ է՛ք անոր՝
որուն որ կը հնազանդի՛ք, թէ մեղքի՝ ՚ի մա-
հուան կը Նձի՛, և թէ հնազանդելու՝ ՚ի ար-
17 դարութեան ։ Բայց դոհութիւն Աստուծոյ,
որ Նէ՛ դուք մեզայ ծառայ էիք, Նսակայն
սրտանց հնազանդեցաք այն վարդապետու-
թեան դազաթարին որ ձեզի յանձնուեցաւ ։
18 Ղուսի դուք մեզքէն ազատ ըլլալով՝ արդա-
19 րութեան ծառայ եղաք ։ (Մարդու սովորու-
թեան պէս կ'ըսեմ՝ ձեր մարմինին տկարու-
թեանը համար ։) քանզի ինչպէս որ ձեր ան-
դամները անօրէնութեան համար ընծայեցէք՝
պղծութեան և անօրէնութեան ծառաներ ը-
լլալու, անանկ ալ հիմա ձեր անդամները արդ-
րութեան համար ընծայեցէ՛ք՝ արդարութեան
20 ծառաներ ըլլալու ։ Նվասն զի երբոր դուք
մեզայ ծառաներ էիք, արդարութենէն ա-
21 զատ էիք ։ Ղուրեմն ան ժամանակը ի՞նչ պը-
տուղ ունէիք ան բաներէն՝ որոնցմով հիմա
կ'ամչնաք ։ Նինչու որ անոնց վերջը մահ է ։
22 Նբայց հիմա մեզքէն ազատուած և Աստուծոյ
ծառաներ եղած՝ ձեր պտուղը ունէք սրբու-
թիւնով, ու վերջը յաւիտենական կեանք ։
23 Նքանզի մեզայ վարձքը մահ է, Նբայց Աս-
տուծոյ ձրի պարգեւը յաւիտենական կեանք՝
մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով ։

ԳԼ. Է

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ'իշխէ՝ քանի որ անիկա ողջ է։ 4 ա. կոյն մեր մեռանք օրէնքին։ 7 սրտա. ամենայնին. օրէնքը մեղք չէ։ 12 Տուգա սուրբ, արդար և բարի է։ 16 Պօղոս կը վկայէ ուսանող ըլալը։ բայց կը ցուցէ որ ինքը կատարեալ չէ գանկին պա-հելը։

1 Մ՛եթէ չէ՞ք գիտեր, եղբայրնե՛ր, (քանզի ես

օրէնքը դիտցողներուն կը խօսիմ,) որ օրէնքը մարդուս վրայ կ'իշխէ՝ որչափ ժամանակ
2 որ ապրի է։ Ինչու որ էրիկ ունեցող կնիկը իր ապրի էրիկը կապուած է օրէնքով. բայց թէ
որ էրիկը մեռնի, արձակուած է էրիկանը օրէն-
3 քէն։ Ուրեմն ե.քանի որ էրիկը ապրի է, չուն պիտի ըսուի՝ թէ որ ուրիշ էրկան մը ըլլայ. բայց թէ որ էրիկը մեռնի՝ ան օրէնքէն ա-
4 զատ կ'ըլլայ, անանկ որ չնացող չըլլար՝ թէ որ ուրիշ էրկան մը ըլլայ։ Ուստի դուք ալ, իմ եղբայրներս, ե.Քրիստոսի մարմինովը օրէնքին մեռաք, որ ուրիշի մը ըլլաք, անոր՝ որ
մեռելներէն յարութիւն առեր է, եոր Աստու-
5 ծոյ պտուղ բերող ըլլանք. Քանզի քանի որ մենք մարմնով էինք՝ մեզայ կիրքերը որ օ-
րէնքով կ'ըլլային, ելմեր անդամներուն մէջը
6 կը ներգործէին, էոր մենք մահուան պտուղ բերենք։ Բայց հիմա ան օրէնքին արձակուե-
ցանք. ինչու որ մեռանք անոր՝ որով բռնուած էինք, ևոր մենք ծառայենք Հոգւոյն նորոգութեամբը, և չէ թէ գրոյն հնութեամբը։
7 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. օրէնքը մե՞ղք է. քաւ լիցի. եբայց ես մեղքը չէի ճանչնար՝ ե-
թէ ոչ օրէնքով. ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի
դիտեր, թէ որ օրէնքը ըսած չըլլար, ելՄի
8 ցանկար։ ըԲայց մեղքը պատուխրանքէն առիթ առնելով՝ իմ մէջս բոլոր ցանկութիւն-
ները գործեց. ելինչու որ առանց օրէնքի
9 մեղքը մեռած է։ Ես ալ առանց օրէնքի ա-
ռեն մը կենդանի էի. բայց երբոր պատուխ-
10 րանքը գա՝ Աստու, մեղքը ապրեցաւ, եւ ես մեռայ. ու ան պատուխրանքը ևոր կենաց հաս-
տատ էր, նոյնը ինծի մահուան տանող եղաւ։
11 Ինչու որ մեղքը պատուխրանքէն առիթ առ-
12 նելով՝ իս խաբեց, ու անով մեռուցց։ ըՕրէնքը սուրբ է, ու պատուխրանքը սուրբ և արդար ու բարի։
13 Ուրեմն բարին ինծի մա՞հ եղաւ, քաւ լիցի. Հապա մեղքը, որպէս զի երեւնայ մեղքը որ ան բարի բանով ինծի մահ գործեց, որ
մեղքը պատուխրանքով աւելի մեղաւոր ըլլայ։
14 Գիտնանք որ օրէնքը հոգեւոր է, բայց ես մարմնաւոր եմ՝ եմեղքի տակ ծախուած։
15 Քանզի ինչ որ կ'ընեմ չեմ ճանչնար. Չէ թէ ինչ որ կ'ուզեմ՝ ան կ'ընեմ, Հապա ինչ որ
16 կ'ատեմ՝ ան կ'ընեմ։ Բայց թէ որ չուզածս կ'ընեմ, Հաւանութիւնն կու տամ օրէնքին թէ
17 բարի է։ Իսկ արդ չէ թէ ես կ'ընեմ ան՝ Հապա մեղքը՝ որ իմ ներսի դիս կը բնակի։
18 Քանզի գիտեմ որ՝ իմ ներսի դիս՝ այսինքն իմ մարմինիս մէջ՝ մէկ բարի բան մը չբնակիր. ինչու որ կամեցողութիւն կայ քովս, բայց
19 բարին՝ ի գործ դնելը չեմ գտներ։ Քանզի չեմ թէ բարին որ կ'ուզեմ՝ կ'ընեմ, Հապա չարը
20 որ չեմ ուզեր՝ ան կ'ընեմ։ Իսկ թէ որ չուզած բանս կ'ընեմ, ալ չէ թէ ես կ'ընեմ անիկա, Հապա մեղքը՝ որ իմ ներսի դիս բնակած է։
21 Ուստի ես կը գտնեմ օրէնք մը, որ երբ բարին ընելը կը կամենամ՝ չարը իմ քովս է։
22 Վասն զի ներսի մարդուն հայելով՝ Աստու-
23 ծոյ օրէնքին կը Հաւնիմ. Բայց ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ իմ անդամներուս մէջ՝ որ իմ միտքս օրէնքին դէմ կը պատերազմի, և դիս գերի կ'ընէ մեզայ օրէնքին որ իմ անդամներս
24 լուսս մէջն է։ Ի՞նչ խղճալի մարդ եմ ես. ո՞վ դիս պիտի ազատէ սա մահացու մարմինէն։
25 Շնորհք Աստուծոյ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. ուրեմն ես ինքնս միտքով Աստուծոյ օրէնքին կը ծառայեմ, ու մարմնով՝ մեզայ օրէնքին։

ԳԼ. Ը

1 Ան՛նք որ Քրիստոսի մէջ են և Հոգիին ուզածին պէս կ'ապրին, ապառ են դատապարտութենէ։ 5, 13 Թէ ինչ միտս կը ծագի մարմինէն, 6, 14 և ինչ չափ Հոգին, 17 և ինչ Աստուծոյ պրպիք ըլլալն, 19 որմէ փառաւոր ապառաս խնդ՝ որ ամէն առարծատածները միտ փափաքով կը սպասեն անոր, 29 յառաջապէս ոտնմանուած է Աստուծմէ, 38 Որ կրնայ զատել մեզ Քրիստոսի սիրէն։

1 Իսկ արդ դատապարտութիւն չկայ Քրիս-
տոս Յիսուսով եղողներուն՝ որոնք մարմնաւոր
2 կերպով չեն վարուիր*։ Ինչու որ ըՔրիստոս Յիսուսով կենաց Հոգիին ելօրէնքը քեզ ազա-
3 տեց եմեղքի և մահուան օրէնքէն։ էՎասն զի ան որ անկարելի էր օրէնքին՝ որովհետև տկար էր մարմնով, ելԱստուած իր Որդին խրկեց մեղանչական մարմնի նմանութեամբ ու մեղքի Համար, և դատապարտեց մեղքը ան մարմնի-
4 նին մէջ. Որ օրէնքին արդարութիւնը կա-
տարուի մեր մէջը, էոր մարմնաւորապէս չենք
5 քալեր՝ Հապա Հոգեւորապէս։ ելինչու որ մարմնաւոր եղողները մարմնին բաներուն կը մտա-
ծեն, ու Հոգեւոր եղողները՝ էՀոգիին բաներուն։
6 ըՎասն զի մարմնաւոր խորհուրդը մահ է, և Հոգեւոր խորհուրդը՝ կեանք ու խաղաղու-
7 թիւն։ ելՔանզի մարմնաւոր խորհուրդը Աս-
տուծոյ դէմ թշնամութիւն է. Ինչու որ Աստուծոյ օրէնքին չՀնազանդիր, ելմանաւանդ
8 չկրնար ալ։ Վասն զի մարմնով եղողները չեն

* Ոմանք՝ ի՛ սկզբանէ՛ այլ Հոգեւոր կերպով

ա՝ ա Կոր. ե. 39։ բ Ա՛ստ. ե. 32։ գ ԳԼ. բ. 2։ Գաղ. բ. 19։ ե. 18։ Եփես. բ. 15։ Կող. բ. 14։ դ Գաղ. ե. 22։ ե ԳԼ. գ. 13։ զ ԳԼ. գ. 21։ Գաղ. ե. 19։ Յակ. ա. 15։ է ԳԼ. բ. 23։ բ Կոր. գ. 6։ ը ԳԼ. գ. 20։ թ ԵԼ. ի. 17։ բ Օր. ե. 21։ Գար. ի. 55։ ԳԼ. Ժգ. 9։ ժ ԳԼ. գ. 15։ ե. 20։ ի ա Կար. Ժե. 56։ լ ԳԼ. Ժը. 5։ Եզեկ. ի. 11, 13, 21։ բ Կար. գ. 7։ խ Մաղ. Ժի. 8։ Ա՛ստ. 39, 137։ ա Տիմ. ա. 8։ ծ գ Թագ. խա. 20, 25։ գ Թագ. Ժե. 17։ կ Գաղ. ե. 17։ հ Ծն. գ. 5։ բ. 21։ ձ Կար. գ. 16։ Ե. Կար. գ. 9, 10։ ղ Մաղ. ա. 2։ ճ Գաղ. ե. 17։ մ ԳԼ. գ. 13, 19։ յ ա Կար. Ժե. 57։ ն ա Կար. Ժե. 45։ բ Կար. գ. 6։ շ Յովհ. բ. 56։ ԳԼ. գ. 18, 22։ Գաղ. բ. 19։ ե. 1։ չ ԳԼ. է. 24, 25։ ո Գար. Ժգ. 39։ ԳԼ. գ. 20։ Եբր. է. 18, 19։ Ժ. 1, 2, 10, 14։ պ Գաղ. գ. 13։ բ Կար. ե. 21։ ջ Հմր. 1։ ռ Յովհ. գ. 6։ ա Կար. բ. 14։ վ Գաղ. գ. 22։ 25։ տ ԳԼ. գ. 21։ Հմր. 13։ Գաղ. գ. 8։ ր Յակ. գ. 4։ ց ա Կար. բ. 14։

9 կրնար Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ։ Բայց դուք մարմինով չէք՝ հապա Հոգւով, եթէ որ Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջը բնակած է. Իսկ եթէ որ մէկը Քրիստոսի Հոգին չունի՝ անիկա անոր
10 չէ։ Եւ եթէ որ Քրիստոս ձեր մէջն է, ալ մարմինը մեռած է մեղքի համար, ու հոգին կեն-
11 դանի է արդարութեան համար։ Իսկ եթէ որ Յիսուսը մեռելներէն յարուցանողին Հոգին ձեր մէջը բնակած է, նաև անիկա որ Քրիստոսը մեռելներէն յարուց, պիտի կենդանացնէ ձեր մահկանացու մարմինները իր Հոգիովը որ ձեր մէջը կը բնակի։
12 Ասկա ուրեմն, եղբայրնե՛ր, պարտապան ենք, չէ թէ մարմինին՝ մարմնաւորապէս ապ-
13 րելու. Քանզի եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլլաք՝ պիտի մեռնիք. բայց եթէ որ Հոգիով մարմինին գործերը սպաննէք՝ պիտի
14 ապրիք։ Վասն զի որոնք որ Աստուծոյ Հոգիովը կ'առաջնորդուին, անոնք Աստուծոյ
15 որդիքն են։ Քանզի որ դուք ծառայութեան Հոգին չառիք կրկին վախնալու, հապա որդեգրութեան Հոգին առիք, որ անով կը կան-
16 չենք Աբբայ Հայր։ Ինքն իրմէն Հոգին վկայութիւն կուտայ մեր Հոգիին հետ, թէ
17 մենք Աստուծոյ որդիքն ենք. Եւ թէ որ որդիք, ուրեմն ժառանգներ, Աստուծոյ ժառանգներ ու Քրիստոսի ժառանգակիցներ. Որ, եթէ ես չարչարանացը կրծրդ ըլլանք, ես փառաւոր ալ հաղորդ ըլլանք։
18 Վասն զի ես այսպէս կը դատեմ որ հս ժամանակիս չարչարանքները բան մը չեն դալու փառքին հետը՝ որ մեզի պիտի յայտնուի։
19 Քանզի արարածոց եռանդուն ակնակալութիւնը Աստուծոյ որդւոցը յայտնուելուն
20 կը սպասէ։ Քանզի ունայնութեան հնազանդեցան արարածները՝ (չէ թէ իրենց կամքովը՝ հապա անոր համար որ հնազան-
21 դեցուց,) Ան յուսով՝ որ արարածները իրենք ալ ապականութեան ծառայութենէն ազատելով՝ Աստուծոյ որդւոցը փառաւոր
22 ազատութեանը հասնին։ Քանզի գիտենք որ ամէն արարածները մինչև հիմա Միասին
23 կը հառաչեն ու ծնանելու ցաւ կը քաշեն։ Եւ ոչ միայն այսքան, հապա մենք ալ որ Հոգիին առջի պտուղը ունինք, մենք մեզմէ մեր անձերուն մէջ կը հառաչենք՝ որդեգրութեան այսինքն մեր մարմինին ազատութեանը սպա-
24 սելով։ Քանզի որ յուսով փրկուեցանք. բայց յոյսը որ կը տեսնուի՝ յոյս չէ. վասն զի ան բանը որ կը տեսնէ մէկը՝ ալ ինչո՞ պիտի յու-
25 սայ։ Հապա թէ որ չտեսած բաներիս կը յուսանք, անհամբերութիւնով կը սպասենք
26 անոր։ Ասանկ ալ Հոգին օգնութեան կու գայ մեր տկարութիւններուն. Քանզի ինչ բանի համար աղօթելու ենք քաղաքշութեան՝ չենք դիտեր. Բայց ինքը Հոգին բարեխօսութիւն կ'ընէ մեզի համար անբարբառ հառաչանքներով։
27 Եւ սիրտերը փնտռողը դիտէ Հոգիին ինչ խորհիլը, Քանզի Աստուծոյ կամքը համեմատ բարեխօսութիւն կ'ընէ սուրբերուն համար։
28 Մանաւանդ դիտենք որ ամէն բաները բարիի գործակից կ'ըլլան անոնց որ Աստուած կրսիրեն, Որոնք նախասահմանեալ խորհուրդովը կան-
29 չուած են։ Վասն զի անոնք որ առաջ կը ճանչնար, նաև առաջուց ալ սահմանեց իրենց պատկերին կերպարանակից ըլլալու. Որ անիկա անդրանիկ ըլլայ շատ եղբայրներու
30 մէջ։ Եւ որոնք որ առաջուց սահմանեց, նաև կանչեց զանոնք. և որոնք որ կանչեց, նաև արդարացուց զանոնք. և որոնք որ արդարացուց, նաև փառաւորեց զանոնք։ Ուրեմն ի՞նչ բանը աս բաներուս համար. Եթէ որ Աստուած մեր կողմն է՝ ո՞վ պիտի ըլլայ
32 մեզի հակառակ։ Ան որ իր Որդւոյն չխնայեց՝ հապա մեր ամենուն համար մատնեց զանիկա, ալ ի՞նչպէս անոր հետը ամէն բաները
33 մեզի չպարգեւեր։ Ո՞վ է որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ մեղադիր ըլլայ. Աստուած
34 է որ կ'արդարացնէ, Ո՞վ է որ կը դատապարտէ. Քրիստոս է որ մեռաւ, մանաւանդ թէ յարութիւն ալ առաւ, ով Աստուծոյ աջ կողմն է, Որ նաև մեզի համար բա-
35 րեխօսութիւն կ'ընէ. Ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սիրէն. տառապա՞նքը, կամ նեղութի՞ւնը, կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութի՞ւնը, կամ վտանգը, կամ
36 սո՞ւրը. (Ինչպէս որ գրուած է, Քանի՛ն օր քեզի համար կը սպաննուինք, մորթուելու ոչ-

---

Լ ա Կոր. գ. 16։ զ. 19։
Խ Յովհ. գ. 34։ Գաղ. գ. 6։ Փիլ. ա. 19։ ա Պետ. ա. 11։
Ծ Գաղ. բ. 24։
Կ ԳԼ. գ. 4. 5։ ա Կոր. գ. 14։ բ Կոր. գ. 14։ Եփես. բ. 5։
Հ ԳԼ. գ. 7. 14։
Ձ Հմր. 6. Գաղ. գ. 8։
Ղ Եփես. գ. 22։ Կող. գ. 5։
Ճ Գաղ. ե. 18։
Մ ա Կոր. բ. 12։ Եբր. բ. 15։
Յ բ Տիմ. ա. 7։ ա Յովհ. գ. 18։
Ն Եսա. ծգ. 5։ Գաղ. գ. 5. 6։
Շ Մատ. ժգ. 36։
Ո բ Կոր. ա. 22։ ե. 5։ Եփես. ա. 13։ գ. 30։
Չ Գործ. իգ. 18։ Գաղ. գ. 7։
Պ Գործ. ժգ. 21։ Փիլ. ա. 29։ բ Տիմ. բ. 11. 12։
Ջ բ Կոր. գ. 17։ ա Պետ. ա. 6. 7։ գ. 13։
Ռ բ Պետ. գ. 13։
Ս ա Յովհ. գ. 2։
Վ Հռ. 22։ Յհ. գ. 19։
Տ Եբրա. 11։
Ր Եփես. ա. 5։ 11։
Ց Յովհ. ժէ. 22։ բ Կոր. գ. 18։ Փիլ. գ. 21։ ա Յովհ. գ. 2։
Ւ Կող. ա. 15. 18։ Եբր. ա. 6։ Յայտ. ա. 5։
Փ ԳԼ. ա. 6։ Թ. 24։ Եփես. գ. 4։ Եբր. Թ. 15։ ա Պետ. բ. 9։
Ք ա Կոր. չ. 11։
Օ Յովհ. ժէ. 22։ Եփես. բ. 6։
Ֆ Թես. ժգ. 9։ Մատ. ձժբ. 6։
ա ԳԼ. է. 6. 10։
Հ ԳԼ. գ. 25։
Ձ Եսա. ը. 8. 9։ Յայտ. ժբ. 10. 11։
Ղ Յար. ւգ. 29։
Ճ Մատ. ժգ. 10։ Կող. գ. 1։ Եբր. ա. 3։ բ. 1։ ժբ. 2։ ա Պետ. գ. 22։
Մ Եբր. է. 25։ Թ. 24։ ա Յովհ. բ. 1։
Յ Սաղ. խգ. 22։ ա Կոր. ժե. 50. 51։ բ Կոր. գ. 11։

37 խարի պէս կը սեպուինք։) ²Հապա աս ամէն
բաներուն մէջ՝ ալ աւելի յաղթող կ'ըլլանք
38 անով որ մեզ սիրեց։ Ինչու որ ես համոսա
դիտեմ թէ ոչ մահը, և ոչ կեանքը, ու ոչ
հրեշտակները, ²և ոչ իշխանութիւնները, ու
ոչ զօրութիւնները, և ոչ ներկայ բաները, ու
39 ոչ գալու բաները, եւ ոչ բարձրութիւնը,
ու ոչ խորութիւնը, և ոչ մէկ ուրիշ ա-
րարած մը կրնայ մեզ զատել Աստուծոյ սէ-
րէն՝ որ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով է։

ԳԼ· Թ

1 Գողաս՝կը յայտնէ իր արտանութիւնը Հրէից ապիրն համար։ 7 Ըստ թէ Աբրահամին բոլոր սերունդը խոստումնաւոր որդիք էին։ 18 Աստուած որուն որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի։ 21 Բրուտը կրնայ նոյն իր ուզածին պէս գործածել։ 25 Հեթանոսաց կոչումը և Հրէից մերժուիլը մարգարէները նախասացնած էին։ 32 Ի՞նչ պատճառաւ այնպան քիչ Հրեաներ ընդունեցին հաւատքով արդարութիւնը։

1 ¹Ասորդը կ'ըսեմ Քրիստոսով — չեմ սուր,
(իմ խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով
2 Սրբով,) ²որ մեծ տրտմութիւն է ինծի՝ ու
3 իմ սրտիս անդադար ցաւ։ ²Քանզի ես ինքնս
կը նզովուիի նզովուած լլալ Քրիստոսէն՝ իմ
մարմնոյ կողմանէ եղբայրներուս ու ազգական-
4 ներուս համար, ²որոնք Իսրայէլացի են. ³որ
իրենցն է որդեգրութիւնը ⁴ու փառքը ⁵և
ուխտերը ⁴ու օրինադրութիւնը ⁵և պաշտօնը
5 ⁶ու խոստումները, ⁷որոնց են նահապետ-
ները, ⁸որոնցմէ ⁹Քրիստոս ալ մարմնոյ
կողմանէ, ¹⁰որ ինքն է ամէնուն վրայ Աստուած
6 օրհնեալ յաւիտեան։ Ամէն։ ²Բայց ոչ իրր
թէ Աստուծոյ խօսքը գետնին ըլլած է. ³զան-
ոնք չէ թէ ամէն Իսրայէլէն եղողները Իսրայէ-
7 լացի են. Եւ ²չէ թէ Աբրահամի սերունդ ըլ-
լալնուն համար ամէնը որդիք են. ³հապա՝
8 Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի։ Այ-
սինքն՝ չէ թէ անոնք որ մարմնին որդիք են՝
Աստուծոյ որդիք ալ են, ²հապա խոստմանն-
9 քի որդիքը սերունդ կը սեպուին։ Ինչու որ
խոստումնքին խօսքը սա էր, թէ ¹Ես սուրնս
պիտի գամ, ու Սառա որդի պիտի ունենայ։
10 Եւ ոչ միայն այսքան, ²հապա Ռեբեկային ալ
յայնի է որ յղացաւ մէկէ մը՝ այսինքն մեր Ի-
11 սահակ հօրմէն. Ինչու որ ²ա՛ն դեռ չծնած,
և դեռ մէկ աղէկ կամ գէշ բան մը չգործած,
(որ Աստուծոյ ներհատնմանութիւնը հաս-

12 տատ մնայ ընտրութեանը պէս՝ ³ոչ թէ գործ-
քերէն, ²հապա անկէ որ կանչող,) խրեն ը-
13 սաւ, ²թէ մեծը պղտիկին պիտի ծառայէ.
ինչպէս որ գրուած է թէ ²Յակոբը սիրեցի,
բայց Եսաւըատեցի։
14 Ուրեմն ի՞նչ բանենք. ²միթէ Աստուծոյ քով
15 անիրաւութիւն կայ. քաւ լեցի։ Ինչու որ Մով-
սէսին կ'ըսէ, ²Որու որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ո-
ղորմիմ, ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը
16 գթամ։ Ուրեմն ոչ անկէ է որ կը կամի, ու ոչ
անկէ որ կը վազէ, հապա Աստուծմէ որ կ'ո-
17 ղորմի։ ²Գանգի գիրքը փարաւոնին կ'ըսէ,
Միևնոյ համար քեզ վերցուցի, որ իմ զօրու-
թիւնս քեզմով ցուցընեմ, ու բոլոր երկրի մէջ
18 իմ անունս պատմուի։ Ուսոի որու որ կ'ուզէ՝
կ'ողորմի, և որն որ կ'ուզէ՝ կը խստացրնէ։
19 Ուրեմն ինծի պիտի ըսես թէ Ալ ինչո՞ւ մեզ-
դեր կ'ըլլայ. ²ոան գի ո՞վ անոր կամացը դէմ
20 դրաւ։ Բայց դուն ո՞վ ես, մարդ, որ Աստու-
ծոյ դէմ պատասխան կու տաս. միթէ ²ստեղ-
ծուածը իր Ստեղծողին կրնայ ըսել թէ Ինչ
21 ինչո՞ւ ասանկ չինեցիր։ ²Բրուտը իշխանու-
թիւն չունի՞ կաւին վրայ՝ նոյն շաղուածքէն
աման չինելու, ²մէկը պատուոյ՝ և միւսը
22 անարգանաց համար։ Հապա ի՞նչ ը-ներ-
ձէք, թէ որ Աստուած իր բարկութիւնը ցու-
նել՝ ու իր զօրութիւնը յայտնել ուզելով, շատ
երկայնմտութեամբ համբերեց ²կործանու-
պատրաստուած ³բարկութեան անոթներուն.
23 ²Ու ինչ որ իր փառքին մեծութիւնը յայտնի
ընէ ողորմելու անոնց վրայ, ³որոնք որ
24 փառքի համար առաջուց պատրաստեց. Այ-
սինքն մեզ որ կանչեց, ³ոչ թէ միայն Հրեա-
25 ներէն, հապա հեթանոսներէն ալ. ինչպէս
Ովսէէին մէջ ալ կ'ըսէ, ²Իմ ժողովրդս չէ-
զողին իմ ժողովրդս պիտի կանչեմ, ու սի-
26 րելի չեզողին՝ սիրելի. ³Եւ պիտի ըլլայ թէ
ան տեղը որ անոնց ըսուեցաւ թէ Դուք իմ
ժողովրդս չէք, հոն անոնք կենդանի Աս-
27 տուծոյ որդիք պիտի ըսուին։ Եսայի ալ
Իսրայէլին համար կ'աղաղակէ, ²Թէև Իսրայէլի
որդւոցը թիւը ծովու աւազին պէս ըլլայ,
28 մնացորդը միայն պիտի ապասի։ ³Գանգի Տէրը
Համառօտ և կարճ բան մը կ'ընէ արդարու-
թեամբ. ինչու որ ³Տէրը կարճ բան մը պիտի
29 ընէ երկրի վրայ։ Եւ ինչպէս որ Եսայի առա-

ա Կոր· ժե· 57 = բ Կոր· բ· 11 = ա Յովհ· գ· 4· է· 4· 5 Յայտ· ժբ· 11 = ե Ելից· ա· 21 = զ 12 Կաղ· ա· 16 = բ· 15 = ա Պետ· գ· 22։

— ա Գաղ· ա· 9 = բ Կոր· ա· 25 = ժա· 31 = ժբ· 19 = Գաղ· ա· 20 = Փիլ· ա· 8 = ա Տիմ· բ· 7։

գ Գաղ· ա· 1։ դ Ելից· լբ· 32։ ե Ծն· զ· 6։ զ Ելից· գ· 22 = բ Օր· ժգ· 1 = Ելից· լա· 9։ է ա Թագ· գ· 21 = զ Թագ· բ· 11 = Աղգ· կգ· 2 = Նր· 61։ ը Գար· գ· 25 = Ելից· բ· 8, 9, 10։ թ Աղգ· Ճխ· 19։ ժ Ելից· խժ· 1։ ժա Գար· ժգ· 32 = Գաղ· գ· 2 = Ելից· բ· 12։ ժբ Օր· ժ· 15 = Գաղ· ժա· 28։ ժգ Գաւ· գ· 23 = Գաղ· ա· 3։ ժդ Ելից· խգ· 6։ ժե Յովհ· ա· 1 = Գար· բ· 28 = Ելից· ա· 8 = ա Յովհ· է· 20։ ժզ Թաս· խգ· 10 = Գաղ· գ· 5։ ժէ Յովհ· ը· 30 = Գաղ· բ· 28, 29 = գ· 12, 16 = Գաղ· ը· 16։

ժը Գաղ· գ· 23։ ի Ծն· խա· 12 = Ելից· ժա· 18։ իա Գաղ· գ· 28։ իբ Ծն· ժբ· 10, 14։ իգ Ծն· խե· 21։ իդ Գաղ· գ· 17 = ը· 28։ իե Ծն· խե· 23։ իզ Մատ· ա· 2, 3։ Տիտ բ Օր· խա· 15։ Ասաք· ժգ· 24։ Մատ· ժ· 37։ Գաւ· ժգ· 26։ Յովհ· ժբ· 25։

իը Օր· լբ· 4։ իթ Մն· ժթ· 7։ Յոբ· բ· 3։ լգ· 10։ Մատ· ղբ· 15։ լ Ելից· լգ· 39։ լա Գաղ· գ· 8, 22։ լբ Ելից· թ· 16։ լգ Բ Մն· ի· 6։ Յոբ· թ· 12։ խգ· 13։ Գան· գ· 35։ լդ Ես· խթ· 16։ խե· 9։ կգ· 8։ լե Ասաք· ժգ· 4։ Ելից· ժբ· 6։

լզ Բ Տիմ· բ· 20։ լէ ա Պետ· բ· 8։ Յուդ· 4։ լը ա Թես· ե· 9։ լթ Գաւ· բ· 4։ Ելից· ա· 7։ Կաղ· ա· 27։ խ Գաւ· բ· 28, 29, 30։ խա Գաւ· գ· 29։ խբ Ովս· բ· 23։ ա Պետ· բ· 10։ խգ Ովս· ա· 10։ խդ Ես· ժ· 22, 23։ խե Գաւ· ժա· 5։ խզ Ես· իբ· 21։

Ջուց բաւ, ᵗթէ որ զօրաց Տէրը մեզի սե-
րունդ մը ինդուցած չըլլար, ᵘմենք Սոդոմի
պէս պիտի ըլլայինք, ու Գոմորեան պիտի նը-
մանէինք։
30 Ովսեի ի՛նչ բանէ. ᵛԷթէ հեթանոսները
որ արդարութեան չէին հետեւեր՝ արդարու-
թիւն հասան, ʷայն արդարութիւնը որ հա-
31 ւատքէն է. ˣԲայց Իսրայէլ որ արդարութեան
օրէնքին կը հետեւէր՝ ʸարդարութեան օրէն-
32 քին չհասաւ։ Ինչո՞ւ համար. վասն զի չէ թէ
հաւատքէն՝ հապա որպէս թէ օրինաց գործ-
քերէն ---։ ᶻԻնչու որ գայթակղու-
33 թեան վէմին վրայ դըղրիցան. ինչպէս որ գը-
րուած է, ᵃՀնա Սիոնի մէջ գայթագդութեան
քար մը կը դնեմ՝ ու դըղրիլու վէմ մը. և
ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ։

ԳԼ. Ժ

ᵃ Սուրբ Գիրքը կը ցուցընէ օրէնքէն եղած արդարութիւնը և հաւատքէն եղած արդարութիւնը միմեանց տարբերութիւնը։ 11 կը հաստատէ թէ ամէնն ալ՝ Հրեայ և հեթանոս երբոր հա-
ւատան, պիտի չամչնան։ 18 և թէ հեթանոսները պիտի ըն-
դունին Աւետարանը ու հաւատան։ 19 Իսրայէլ ատ բա-
ներուն անուսկնակ չէր։

1 Եղբայրնե՛ր, իմ սրտիս փափաքը ու աղօթքը
առ Աստուած ᵇԻսրայէլի փրկութեան համար
2 է։ Ինչու որ ես կը վկայեմ անոնց համար, ᶜթէ
Աստուծոյ նախանձաւորութիւնը ունին, բայց
3 ոչ թէ դիտութեամբ։ ᵈՎասն զի անոնք Աս-
տուծոյ արդարութիւնը չգիտնալով, ᵉու իրենց
արդարութիւնը հաստատել ուզելով, Աստու-
4 ծոյ արդարութեանը չհնազանդեցան։ ᶠՔանզի
օրէնքին վախճանը Քրիստոս է ամէն հաւա-
տացեալին արդարութեան համար։
5 Ինչու որ Մովսէս օրէնքէն եղած արդա-
րութիւնը կը առարտզրէ, ᵍԹէ զանոնք կա-
6 տարող մարդը անոնցմով պիտի ապրի։ Բայց
հաւատքէն եղած արդարութիւնը ասանկ կ'ը-
սէ. ʰՄի ըսեր քու սրտիդ մէջը, Ո՞վ պիտի
երթայ երկինքը, (այսինքն Քրիստոսը իջեցընել
7 լո։) կամ թէ Ո՞վ պիտի իջնէ անդունդը,
(այսինքն Քրիստոսը մեռելներէն հանելու։)
8 Հապա ի՛նչ կ'ըսէ. ⁱխօսքը քեզի մօտ է, քու
բերնիդ մէջը և քու սրտիդ մէջն է, այսինքն
հաւատքին խօսքը որ մենք կը քարոզենք։
9 Ինչու որ ʲեթէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր
խոստովանիս, ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս
թէ Աստուած զանիկա մեռելներէն յարուց,

ᵗ Եսա. ա. 9։ Ովս. գ. 22։
ᵘ Եսա. ԻԳ. 10։ Երեմ. ԻԳ. 40։
ᵛ ԳԼ. գ. 11։ Ժ. 20։
ʷ ԳԼ. ա. 17։
ˣ ԳԼ. Ժ. 2։ Ժա. 7։
ʸ Գաղ. Ե. 4։
ᶻ Ղևտ. ը. 34։ ա Կոր. ա. 23։
ᵃ Սաղ. ՃԺը. 22։ Եսա. Ը. 14։ Իմ. 16։ Մատ. Իա. 42։ ա Պետ. բ. 6, 7, 8։
ᵇ ԳԼ. Ժ. 11։
—
ᶜ Ոմանք անանց
ᵈ Գործ. Իա. 20։ Իմ. 3։ Գաղ. ա. 14։ գ. 17։ Տես գԼ. Իմ. 31։
ᵉ ԳԼ. ա. 17։ Իմ. 30։
ᶠ Փիլ. գ. 9։
ᵍ Մատ. Իա. 17։ Գաղ. գ. 24։
ʰ Ղև. Ժը. 5։ Դ Եզեր. Իմ. 29։ Եզեկ. Ի. 11, 13, 21։ Գաղ. գ. 12։
ⁱ ը Օր. Ը. 12, 13։
ʲ ը Օր. Ը. 14։
ᵏ Մատ. Ժ. 32։ Ղևտ. Ժը. 8։ Գործ. ը. 37։
ˡ Եսա. Իը. 10։ Իմ. 23։ Երեմ. Ժե. 7։ ԳԼ. Իմ. 33։
ᵐ ԳԼ. գ. 22։ Գործ. Ժե. 9։ Գաղ. գ. 28։
ⁿ Գործ. Ժ. 36։ ԳԼ. գ. 29։ ա Տիմ. ը. 5։
ᵒ Եբեր. ա. 7։ ը. 4, 7։
ᵖ Գործ. Իմ. 14։
ᵠ Յովհ. ը. 32։ Գործ. ը. 21։
ʳ Տիտ. ա. 3։
ˢ Եսա. Ծը. 7։ Դատ. ա. 15։
ᵗ ԳԼ. գ. 3։ Եբր. գ. 2։
ᵘ Եսա. Ծգ. 1։ Յովհ. Ժը. 38։
ᵛ Սաղ. ԺՀ. 4։ Մատ. Իգ. 14։ Իը. 19։ Մարկ. Ժգ. 15։ Կաղ. ա. 6, 23։
ʷ Տես գ Թագ. Ժը. 10։ Մատ. գ. 8։
ˣ ը Օր. Ը. 21։ ԳԼ. ա. 15։
ʸ Ժա. 11։
ᶻ Յոան. ա. 3։ Տիտ. գ. 5։
ᵃ Եսա. կե. 1։ ԳԼ. Իմ. 30։
ᵇ Եսա. կե. 2։
—
ᶜ ա Թագ. Ժը. 22։ Եբեմ. Լա. 37։
ᵈ ը Կոր. Ժա. 22։ Փիլ. գ. 5։
ᵉ ԳԼ. Ը. 29։

10 պիտի փրկուիս. (վասն զի սրտով կը հաւա-
տայ մէկը արդարանալու, ու բերնով կը խոս-
11 տովանի փրկուելու։) Քանզի գիրքը կ'ըսէ,
ᵗՊէտէն ով որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ։
12 Ինչու որ ᵘԽարտուխին չկայ Հրեային ու Յու-
նին միջտեղը. ᵛվասն զի ամենուն Տէրը նոյնն
13 է, հարուստ ամենուն որ իրեն կը կանչեն։ Քան-
զի ով որ ʷՏէրոջը անունը ˣկանչէ՝ պիտի փրը-
14 կուի։ Ովսեի ի՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն
որ չհաւատացին. կամ ի՞նչպէս պիտի հաւա-
տան անոր՝ որուն վրայով չլսեցին. Կամ ին-
ո՞ր պիտի լսեն՝ առանց մէկու մը քարոզե-
15 լուն. Կամ ի՞նչպէս պիտի քարոզեն՝ թէ որ
չխրկուին. ինչպէս որ գրուած է, ʸՆուռոր գե-
ղեցիկ են խաղաղութիւնն աւետարանողներուն
--- բարի բաներու աւետիս առաջնեռուն ան-
16 ոնք։ ᶻԲայց ամէնը հնազանդ չեղան աւե-
տարանին. քանզի Եսայի կ'ըսէ, ᵃՏէր, ո՞վ
17 հաւատաց մեր պատճէն լուրին։ Ովսեի հա-
ւատքը լսելէն է, ու լսելը Աստուծոյ խօսքէն։
18 Բայց կ'ըսեմ, Միթէ չլսեցի՞ն. ᵇմանաւանդ
Երկիրը ելաւ անոնց հնչիւնը, ᶜու անոնց
19 խօսքը՝ մինչև աշխարհի ծայրերը։ Բայց կ'ը-
սեմ, Միթէ Իսրայէլ չգիտցաւ. առաջ Մով-
սէս կ'ըսէ, ᵈԵս ձեզ նախանձի պիտի դրդեմ
†անազիտաց ժողովուրդով մը, ᵉու անմիտ ազ-
20 գով մը ձեզ պիտի բարկացընեմ։ Բայց Եսայի
կը համարձակի ու կ'ըսէ, ᶠԵս անոնց գտնուե-
ցայ՝ որ զիս չէին փնտռեր, յայտնի եղայ
21 անոնց՝ որ զիս չէին հարցըներ։ Բայց Իսրայէլին վրայով կ'ըսէ, ᵍԿողո օրը իմ ձեռ-
քերս երկրպագուի անհնազանդ ու հակառա-
կող ժողովուրդի մը։

ԳԼ. ԺԱ.

ᵃ Առաքեալը կը յայտնէ թէ Աստուած բոլոր Իսրայէլը մերժած չէր. 7 և թէ անոնք ընտրուած էին, թէև ուրիշները խստա-
ցած էին։ 16 Անոնց գաթէի գալուն յոյս կայ։ 18 Կը ցուցընէ թէ հեթանոսները պիտի չկրնան պարծենալ անոնց դէմ. 26 վասն զի անոնց փրկուելուն համար խոստումնալիր մը եղած է։ 33 Աստուծոյ գաղտնաւանութիւնները։

1 Ովսեի կ'ըսեմ, ᵗՄիթէ Աստուած իր ժո-
ղովուրդը մերժե՞ց. քաւ լիցի. ᵘինչու որ ես
ալ Իսրայէլացի եմ, Աբրահամի սերունդէն,
2 Բենիամինի ցեղէն։ Աստուած իր ժո-
ղովուրդը՝ ˣորն որ նախընդրեց ճանչցաւ.
միթէ չէ՞ք գիտեր Եղիայէն պատմութիւնը մէջ

11 Աբրահամ էր ծեր, յառաջացեալ աւուրս. եւ Տէր օրհնեաց զԱբրահամ զամենայն ինչս. 12 եւ ասէ Աբրահամ առ Աստուած. Ո՛հ, եթէ Իսմայէլ կեցցէ առաջի քո: 13 եւ ասէ Աստուած. Ոչ այսպէս, այլ Սարրա կինն քո ծնցէ քեզ որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Իսահակ, եւ հաստատեցից զուխտ իմ առ նա ի կենդանութիւն յաւիտենից եւ զսերմանն նորա յետ նորա: 14 եւ ասէ Աբրահամ առ Աստուած. Ո՛հ, եթէ Իսմայէլ կեցցէ առաջի քո: 15 եւ ասէ Աստուած առ Աբրահամ. Ոչ այսպէս, այլ Սարրա կինն քո ծնցէ քեզ որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Իսահակ, եւ հաստատեցից զուխտ իմ առ նա ի կենդանութիւն յաւիտենից եւ զսերմանն նորա յետ նորա: 16 եւ ասէ Աբրահամ առ Աստուած. Ո՛հ, եթէ Իսմայէլ կեցցէ առաջի քո: 17 եւ ասէ Աստուած. Ոչ այսպէս, այլ Սարրա կինն քո ծնցէ քեզ որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Իսահակ, եւ հաստատեցից զուխտ իմ առ նա ի կենդանութիւն յաւիտենից եւ զսերմանն նորա յետ նորա: 18 եւ ասէ Աբրահամ առ Աստուած. Ո՛հ, եթէ Իսմայէլ կեցցէ առաջի քո: 19 եւ ասէ Աստուած. Ոչ այսպէս, այլ Սարրա կինն քո ծնցէ քեզ որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Իսահակ, եւ հաստատեցից զուխտ իմ առ նա ի կենդանութիւն յաւիտենից եւ զսերմանն նորա յետ նորա: 20 Եւ եթէ զԻսմայէլ լուայ քեզ, ահա օրհնեցի զնա եւ աճեցուցից զնա եւ բազմասցուցից զնա զոյժ զոյժ. եւ ծնցէ նա տասն իշխանս, եւ դարձուցից զնա ի ժողովուրդ մեծ: 21 Բայց զուխտ իմ հաստատեցից առ Իսահակ, զոր ծնցէ քեզ Սարրա ի ժամանակի զայսմիկ յաւուր յետ տարւոյ: 22 Եւ կատարեաց խօսել ընդ նմա, եւ ելանէր Աստուած յԱբրահամայ: 23 Առ Աբրահամ զԻսմայէլ որդի իւր, եւ զամենայն ծնունդս տանն իւրոյ, եւ զամենայն գնեալս ձեռն իւրոյ, զամենայն արու ազգ ի տանն Աբրահամայ, եւ թլփատեաց զմարմին նոցա զաւուրն յայնմիկ, որպէս խօսեցաւ ընդ նմա Աստուած: 24 Եւ Աբրահամ էր ամաց իննսունից եւ ինն, յորժամ թլփատեցաւ մարմնոյ նորա զանդամոց: 25 Եւ Իսմայէլ որդի նորա էր ամաց տասնեւ երկուց, յորժամ թլփատեցաւ մարմնոյ նորա զանդամոց: 26 յաւուրն յայնմիկ թլփատեցաւ Աբրահամ եւ Իսմայէլ որդի նորա: 27 եւ ամենայն արք տանն նորա, ծնունդք եւ գնեալք ձեռն նորա ի տանէ օտարի, թլփատեցան ընդ նմա:

28 Երեւեցաւ ցնա Աստուած առ կաղնեաւքն Մամբրէ, նստեալ նմա առ դրան խորանին իւրոյ ընդ տապարակ տան իւրոյ: 29 Եւ ինքն աչս յարուցեալ տեսանէր, եւ ահա երիք արք կային առաջի նորա: Եւ տեսեալ զնոսա վազեաց ընդ առաջ նոցա յերկրէ, եւ երկրպագեաց նոցա: 30 եւ ասէ. Տէր, եթէ գտի շնորհս առաջի քո, մի՛ անցանիցես զծառայ քո: 31 Այլ առեալ ինչ ջուր, լուասցին ոտք ձեր, եւ հանգուցեալ ընդ ներքոյ ծառոյդ: 32 Եւ ես առեալ հաց, եւ ուտիցեն սիրտ ձեր, ապա անցանիցէք. վասն զի ընդ այդ անցից առ ծառայ քո: Եւ ասեն. Արա որպէս ասացեր: 33 Եւ Աբրահամ վազեաց ի խորանն առ Սարրա, եւ ասէ. Արագ արա երիս սահմանս ալիւր նրբագործ, եւ հունեա՛ եւ արա հաւկիթս: 34 Եւ Աբրահամ ընդ անդ ի նախիրն վազեաց, եւ առեալ զերինջ մի մեծ եւ գեղեցիկ, եւ ետ մատակի մանկան, եւ եփեաց զնա արագ: 35 Եւ առեալ կաթն եւ զկարագ, եւ զերինջն զոր եփեաց, եդ առաջի նոցա: Եւ ինքն կայր առաջի նոցա ընդ ներքոյ ծառոյն, եւ կերան: 36 Եւ ասեն ցնա. Ո՞ւր է Սարրա կինն քո: Եւ ասէ. Ահա ի խորանին է: 37 Եւ ասէ. Դարձեալ եկեալ եկից առ քեզ ժամանակաւ կենդանւոյ, եւ ահա որդի կայցէ Սարրայ կնոջ քո: Եւ Սարրա լսէր ի դրանն խորանին, որ էր ընդ թիկունս նորա: 38 Եւ Աբրահամ եւ Սարրա էին ծերք յառաջացեալք աւուրս, եւ դադարեալ էր Սարրայ լինել կանանց ըստ կանոնի: 39 Եւ ծիծաղեցաւ Սարրա ընդ անձին իւրում, եւ ասէ. Զի՞ եթէ ես ծերացայ, եւ տէր իմ ծեր է, ո՞չ եթէ ցանկասցի: 40 Եւ ասէ Տէր ցԱբրահամ. Ընդէ՞ր ծիծաղեցաւ Սարրա, եւ ասէ. Ո՞չ եթէ ես ծերացայ, եւ տէր իմ ծեր է, ո՞չ եթէ ցանկասցի: 41 Եթէ զարմանալի՞ է առաջի Աստուծոյ բան. ըստ ժամանակի զայսմիկ դարձեալ եկեալ եկից առ քեզ, եւ ահա որդի կայցէ Սարրայ կնոջ քո: 42 Եւ ասէ Սարրա. Ոչ ծիծաղեցայ, զի երկեայ: Եւ ասէ. Ոչ այսպէս, այլ ծիծաղեցար: 43 Եւ մեծացան արք անտի, եւ նային ընդ երեսս Սոդոմայ: Եւ Աբրահամ երթայր ընդ նոսա, եւ ուղեկից լինէր նոցա: 44 Եւ Տէր ասէ. Ո՞չ ծածկեցից զիս ես յԱբրահամայ զոր ինչ գործեմ: 45 Եւ Աբրահամ եղեւ ի մեծ եւ ի զօրաւոր ազգ, եւ օրհնեսցին ընդ նմա ամենայն ազգք երկրի: 46 Զի գիտացի զնա, զի պատուիրեսցէ զորդիս իւր եւ զտունն իւր յետ իւր, եւ պահեսցեն զճանապարհ Տեառն առնել զարդարութիւն եւ զիրաւունս, զի եբերցէ Տէր ցԱբրահամ զամենայն զոր խօսեցաւ ընդ նմա: 47 Եւ ասէ Տէր. Զաղաղակ Սոդոմայ եւ Գոմորայ բազում է, եւ մեղք նոցա ծանրացան յոյժ: 48 Իջից եւ տեսից զամենայն գործս նոցա, որ ըստ զաղաղակին որ եկն առ իս, եթէ կատարեցին. եւ եթէ ոչ, գիտասցուք: 49 Եւ դարձեալ արք անտի, եւ գնային ընդ Սոդոմ: Եւ Աբրահամ կայր առաջի Տեառն: 50 Եւ մերձեցեալ Աբրահամ ասէ. Զի՞ եթէ սատակեսցես արդար ընդ մեղաւորս, եւ եղիցի արդարն իբրեւ զմեղաւորն: 51 Եթէ իցեն հարիւր արք արդարք ի միջի քաղաքին, սատակեսցե՞ս եւ ո՛չ թողցես տեղւոյն վասն հարիւր արանց արդարաց, որ իցեն ի միջի նորա: 52 Մի արասցես զբանդ զայդ, սատակել արդարս ընդ մեղաւորս, եւ եղիցի արդարն իբրեւ զմեղաւորն: Մի արասցես այդպէս: Ո՞չ դատաւոր ամենայն երկրի առնիցէ զիրաւունս: 53 Եւ ասէ Տէր. Եթէ գտից ի Սոդոմ հարիւր արս արդարս ի միջի քաղաքին, թողից զամենայն տեղին վասն նոցա: 54 Եւ պատասխանի Աբրահամ եւ ասէ. Ահա սկսայ խօսել առ Տէր իմ, եւ ես հող եմ եւ մոխիր: 55 Գուցէ պակասեսցին հարիւր արանցն հինգ արդարք, եւ կորուսցես զամենայն քաղաքն վասն հնգից: Եւ ասէ. Ոչ կորուսից, եթէ գտից անդ քառասուն եւ հինգ: 56 Եւ դարձեալ ասէ ցնա. Գուցէ գտցին անդ քառասուն: Եւ ասէ. Ոչ առնից վասն քառասնից: 57 Եւ ասէ. Մի բարկասցի Տէր իմ, եւ խօսեցայց. գուցէ գտցին անդ երեսուն: Եւ ասէ. Ոչ առնից, եթէ գտից անդ երեսուն: 58 Եւ ասէ. Ահա սկսայ խօսել առ Տէր իմ, գուցէ գտցին անդ քսան: Եւ ասէ. Ոչ կորուսից վասն քսանից: 59 Եւ ասէ. Մի բարկասցի Տէր իմ, եւ խօսեցայց ևս միով անգամ. գուցէ գտցին անդ տասն: Եւ ասէ. Ոչ կորուսից վասն տասանց: 60 Եւ գնաց Տէր, եւ դադարեաց խօսել ընդ Աբրահամ: Եւ Աբրահամ դարձաւ յանդ իւր:

61 Եւ հրեշտակքն եկին յՍոդոմ իրիկնաւոտ: Եւ Ղովտ նստեալ էր առ դրան Սոդոմայ: Եւ տեսեալ Ղովտ զնոսա յարոյց ընդ առաջ նոցա, եւ երկրպագեաց նոցա երեսօք յերկիր: 62 եւ ասէ. Ահա տէր իմ, խոնարհեցարո՛ւք ի տուն ծառայի քոյ, եւ հանգուցէք, եւ լուասցին ոտք ձեր, եւ կանխեսջիք ընդ առաւօտ, եւ երթիջիք ընդ ճանապարհս ձեր: Եւ ասեն. Ո՛չ, այլ ընդ հրապարակ գիշերեսցուք: 63 Եւ ստիպեաց նոցա յոյժ, եւ մտին առ նա, եւ եմուտ ի տուն նորա: Եւ արար նոցա խնջոյս, եւ հաց խմորոյ ոչ ետ նոցա, եւ կերան: 64 Եւ նոքա ոչ եդին ննջել, եւ ահա արք քաղաքին արք Սոդոմացիք պատեցին զտունն ի մանկանէ մինչեւ ի ծերոց, ամենայն ազգ ի միում ուրեք: 65 Եւ կոչեցին զՂովտ, եւ ասեն ցնա. Ո՞ւր են արք որ մտին առ քեզ գիշերի: Հան զնոսա առ մեզ, եւ ծանիցուք զնոսա: 66 Եւ ել Ղովտ առ նոսա առ դրան տանն, եւ զդուռն փակեաց զկնի իւր: 67 Եւ ասէ. Մի՛ արասջիք զայդ, եղբարք իմ, մի՛ արասջիք զչարիս զայս: 68 Ահա երկու դստերք իմ են, որ ոչ ծանեան արու, հանիցեմ զնոսա առ ձեզ, եւ արասջիք նոցա որպէս բարի է առաջի ձեր. միայն զարանցս զայսոսիկ մի՛ արասջիք, զի վասն այսորիկ մտին ի ստուեր տանն իմոյ: 69 Եւ ասեն. Հեռի՛ լեր անտի: Եւ ասեն. Ոչ այսպէս, այլ եկիր անտի: Եւ ասեն. Ահա այս մի եկն պանդխտանալ, եւ ոչ կարէ դատաւոր լինել: Արդ զքեզ ամենայնիւ չարչարեսցուք քան զնոսա: Եւ ստիպեցին յոյժ զայրն զՂովտ, եւ մերձեցան զդրանն խորտակել: 70 Եւ ձգեցին արքն զձեռն իւրեանց, եւ մտուցին զՂովտ առ ինքեանս ի տուն, եւ զդուռն փակեցին: 71 Եւ զարանցսն որ էին առ դրան տանն, հարին զաչս նոցա, ի մանկանէ մինչեւ ի ծերոց, եւ ոչ կարէին գտանել զդուռն: 72 Եւ ասեն արքն ցՂովտ. Զի՞ եթէ ունիս այստեղ ոք, փեսայ կամ որդի կամ դուստր, կամ ամենայն որ ինչ ունիս ի քաղաքի, հան ի տեղւոյդ: 73 Զի կորուսանեմք զտեղիս զայս, զի մեծացաւ աղաղակ նոցա առաջի Տեառն, եւ առաքեաց Տէր զմեզ կորուսանել զսոսա: 74 Եւ ել Ղովտ, եւ խօսեցաւ ընդ փեսայսն իւր, որ առեալ էին զդստերս նորա, եւ ասէ. Յարուցէք, ելէք յայսմ տեղւոջ, զի կորուսանէ Տէր զքաղաքս զայս: Եւ եղեւ իբրեւ զկատակս թուեցաւ փեսայիցն նորա: 75 Եւ յորժամ լուսացաւ, հրեշտակքն արագացուցանէին զՂովտ, եւ ասեն. Յարո՛ւց, առ զկին քո եւ զերկուս դստերս քո, որ գտանին, զի մի՛ եւ դու կորիցես ի մեղս քաղաքին: 76 Եւ մինչդեռ նա յապաղէր, ստիպեցին արքն զձեռն նորա, եւ զձեռն կնոջ նորա, եւ զձեռն երկուց դստերաց նորա, ըստ ողորմելոյ Տեառն առ նա, եւ հանին զնա, եւ դրեցին զնա արտաքոյ քաղաքին: 77 Եւ եղեւ յորժամ հանին զնոսա արտաքս, ասէ. Ապրեցո՛ զանձն քո, մի՛ հայիր յետս, եւ մի՛ կայցես յամենայն տեղւոջ դաշտին, ի լեառնն ապրեցո՛ զանձն քո, զի մի՛ եւ դու կորիցես: 78 Եւ ասէ Ղովտ. Ո՛հ, Տէր: 79 Ահա ծառայ քո գտի շնորհս առաջի քո, եւ մեծացուցեր զողորմութիւն քո, զոր արարեր ընդ իս, ապրեցուցանել զանձն իմ. եւ ես ոչ կարեմ ապրել ի լերինն, գուցէ հասցէ ինձ չարիք, եւ մեռանիցիմ: 80 Ահա քաղաքս այս մերձ է, զի փախիցեմ անդր, զի սա է փոքր, եւ ապրեսցի անդ: 81 Եւ ասէ ցնա. Ահա ընկալայ զերեսս քո եւ զխնդրուածս քո, եւ ոչ կորուսից զքաղաքն զոր խօսեցար: 82 Շտապեա՛, ապրեա՛ անդ, զի ոչ կարեմ առնել զբան մինչեւ եկեսցես անդր: Վասն այսորիկ կոչեցաւ անուն քաղաքին Սեղոր: 83 Եւ Ղովտ եմուտ ի Սեղոր: Եւ Տէր եհար զՍոդոմ եւ զԳոմոր հուր եւ ծծումբ յերկնից յանդնէ Տեառնէ: 84 Եւ կործանեաց զքաղաքսն զայսոսիկ, եւ զամենայն շրջակայսն, եւ զամենայն բնակիչս քաղաքացն, եւ զամենայն զոր ինչ ելանէր ի գետնոյ: 85 Եւ նայեցաւ կինն Ղովտայ ի ետին կողմանէ, եւ եղեւ ի սիւն աղի: 86 Եւ կանխեաց Աբրահամ յառաւօտի ընդ տեղին ուր կայր առաջի Տեառն: 87 Եւ նայեցաւ ընդ երեսս Սոդոմայ եւ Գոմորայ, եւ ընդ ամենայն երեսս դաշտին նայեցաւ, եւ ահա ծուխ ելանէր յերկրէ, որպէս ծուխ հնոցի: 88 Եւ եղեւ յորժամ կործանեաց Աստուած զքաղաքսն զայսոսիկ, յիշեաց Աստուած զԱբրահամ, եւ ապրեցոյց զՂովտ ի միջոյ կործանման, յորժամ կործանեաց զքաղաքսն, յորս բնակեալ էր Ղովտ: 89 Եւ ելանէր Ղովտ ի Սեղորայ, եւ բնակեցաւ ի լերինն, եւ երկու դստերք նորա ընդ նմա: Եւ երկեաւ բնակել ի Սեղորայ, եւ բնակեցաւ ի քարայրի, եւ երկու դստերք նորա ընդ նմա: 90 Եւ ասէ մեծն ցկրտագոյնն. Ահա ծեր է հայր մեր, եւ ոչ է մարդ ի տեղւոջ մերում, որ մտցէ առ մեզ ըստ սովորութեան ամենայն երկրի: 91 Արդ եկա՛ք, արբուսցուք զհայր մեր գինի, եւ պառկեսցուք ընդ նմա, եւ յարուսցուք զսերմն հաւր մերոյ: 92 Եւ արբուցին զհայր իւրեանց գինի զգիշերին յայնմիկ, եւ մտեալ մեծն պառկեցաւ ընդ հաւր իւրում, եւ ոչ գիտաց զպառկելն նորա եւ զյարուցանելն նորա: 93 Եւ եղեւ յաւուր միւսում, ասէ մեծն ցկրտագոյնն. Ահա պառկեցայ երէկ ընդ հաւր իմում, արբուսցուք զնա գինի եւ զգիշերին յայնմիկ, եւ մտեալ դու պառկեա ընդ նմա, եւ յարուսցուք զսերմն հաւր մերոյ: 94 Եւ արբուցին զհայր իւրեանց գինի զգիշերին յայնմիկ, եւ մտեալ կրտագոյնն պառկեցաւ ընդ հաւր իւրում, եւ ոչ գիտաց զպառկելն նորա եւ զյարուցանելն նորա: 95 Եւ յղացան երկու դստերք Ղովտայ ի հաւրէ իւրեանց: 96 Եւ ծնաւ մեծն որդի, եւ կոչեաց զանուն նորա Մովաբ. նա է հայր Մովաբացւոց մինչեւ ցայսօր: 97 Եւ կրտագոյնն ծնաւ որդի, եւ կոչեաց զանուն նորա Ամման. նա է հայր որդւոց Ամմանի մինչեւ ցայսօր: 98 Եւ Աբրահամ գնաց անտի յերկիրն հարաւային, եւ բնակեցաւ ընդ միջոցս Կադէսի եւ Սուրայ, եւ եկաց ի Գերարա: 99 Եւ ասաց Աբրահամ զՍարրա կին իւր. Քոյր իմ է, զի ասացին արքն տեղւոյն զիս զքեզ: Եւ առաքեաց Աբիմելէք թագաւոր Գերարայ, եւ առ զՍարրա: 100 Եւ եկն Աստուած առ Աբիմելէք ի տեսլեան գիշերի, եւ ասէ ցնա. Ահա դու մեռանիս վասն կնոջ զոր առեր, զի ունի նա ամուսին: 101 Եւ Աբիմելէք ոչ մերձեցաւ առ նա, եւ ասէ. Տէր, զազգ արդար սատակեսցե՞ս: 102 Ո՞չ նա ասաց ցիս եթէ քոյր իմ է, եւ նա ինքն ասաց եթէ եղբայր իմ է նա: Ի սրտի մաքրութեան իմոյ եւ ի մաքրութեան ձեռաց իմոց արարի զայս: 103 Եւ ասէ Աստուած ցնա ի տեսլեան գիշերի. Ես գիտեմ զի ի սրտի մաքրութեան քում արարեր զայս, եւ ես արգելի զքեզ մեղանչել առ իս: Վասն այսորիկ ոչ ետու քեզ մերձենալ առ նա: 104 Եւ արդ դարձո՛ զկին այրի, զի մարգարէ է նա, եւ աղաչեսցէ վասն քո, եւ կեցցես: Եթէ ոչ դարձուցանես զնա, գիտասցուք զի մահու մեռանիս դու եւ ամենայն որ քոց է: 105 Եւ կանխեաց Աբիմելէք յառաւօտի, եւ կոչեաց զամենայն ծառայս իւր, եւ պատմեաց զամենայն բանս զայսոսիկ յականջս նոցա: Եւ երկեան արքն յոյժ: 106 Եւ կոչեաց Աբիմելէք զԱբրահամ, եւ ասէ ցնա. Զի՞ արարեր մեզ, եւ զի՞ մեղայ առաջի քո, զի բերեր ի վերայ իմ եւ ի վերայ թագաւորութեան իմոյ մեղս մեծ: Զգործս զոր ոչ արժան է առնել արարեր ընդ իս: 107 Եւ ասէ Աբիմելէք ցԱբրահամ. Զի՞ տեսեր զի արարեր զբանդ զայդ: 108 Եւ ասէ Աբրահամ. Զի ասացի ցանկալի ինձ ի տեղւոջ զայսմիկ, եւ սպանանիցեն զիս վասն կնոջ իմոյ: 109 Եւ ասէ Աբրահամ. Ճշմարիտ քոյր իմ է, դուստր հաւր իմոյ է, եւ ոչ դուստր մաւր իմոյ, եւ եղեւ ինձ կին: 110 Եւ եղեւ յորժամ հանին զիս Աստուած ի տանէ հաւր իմոյ, ասացի կնոջ իմում. Զայս ողորմութիւն արասցես ընդ իս, յամենայն տեղիս յորս մտանիցեմք, ասասցես զի եղբայր իմ է: 111 Եւ առեալ Աբիմելէք զոչխարս եւ զարջառս, եւ ծառայս եւ աղախինս, եւ ետ Աբրահամայ, եւ դարձոյց զՍարրա կին նորա առ նա: 112 Եւ ասէ Աբիմելէք ցԱբրահամ. Ահա երկիր իմ առաջի քո է, ուր կամիս նստիր: 113 Եւ Սարրայ ասէ. Ահա տուի հազար արծաթոյ եղբաւր քում, ահա նա է քեզ ծածկոյթ երեսաց, եւ առաջի ամենայն որ ընդ քեզ է, եւ ամենայնիւ հատուցեալ է քեզ: 114 Եւ աղաչեաց Աբրահամ զԱստուած, եւ ողջացոյց Աստուած զԱբիմելէք եւ զկին նորա եւ զաղախինս նորա, եւ ծնան: 115 Զի փակեալ էր Տէր զամենայն արգանդս տանն Աբիմելէքայ վասն Սարրայ կնոջ Աբրահամայ: 116 Եւ Տէր այցելոյ զՍարրա, որպէս ասաց, եւ արար Տէր ցնա որպէս խօսեցաւ: 117 Եւ յղացաւ Սարրա, եւ ծնաւ որդի Աբրահամայ ի ծերութեան իւրում, ի ժամանակին զոր ասաց Աստուած: 118 Եւ կոչեաց Աբրահամ զանուն որդւոյն իւրոյ զոր ծնաւ նմա Սարրա, Իսահակ: 119 Եւ թլփատեաց Աբրահամ զորդին իւր Իսահակ ի տասն եւ ութ աւուրսն, որպէս պատուիրեաց նմա Աստուած: 120 Եւ Աբրահամ էր ամաց հարիւր, յորժամ ծնաւ նմա Իսահակ որդի իւր: 121 Եւ Սարրա ասէ. Ծիծաղ արար ինձ Աստուած, ամենայն որ լուիցէ ծիծաղեսցի ինձ: 122 Եւ ասէ. Ո՞վ լուաւ Աբրահամու, եթէ Սարրա ծծեցուցանէ որդի: Զի ծնայ որդի ի ծերութեան իմում: 123 Եւ աճեցաւ մանուկն, եւ կաթեցաւ: Եւ արար Աբրահամ խնջոյս մեծ յաւուր կաթեցման որդւոյն իւրոյ: 124 Եւ ետես Սարրա զՍառա որդի Աբրահամայ, որ ծնաւ նմա Ագար աղախին եգիպտացի, խաղայր ընդ Իսահակ որդի իւր: 125 Եւ ասէ Սարրա ցԱբրահամ. Հեռացո՛ զաղախինն զայդ եւ զորդի նորա, զի ոչ ժառանգեսցէ որդի աղախնոյն զայդ ընդ որդւոյ իմոյ ընդ Իսահակ: 126 Եւ չար թուեցաւ բանն յաչս Աբրահամայ վասն որդւոյ իւրոյ: 127 Եւ ասէ Աստուած ցԱբրահամ. Մի՛ չար թուեսցի քեզ վասն մանկանն եւ վասն աղախնոյն: Զամենայն զոր ասասցէ քեզ Սարրա, լուր ձայնի նորա, զի յԻսահակ կոչեսցի քեզ սերմն: 128 Եւ զորդի աղախնոյն ի ժողովուրդ մեծ արասցեմ զնա, զի սերմն քո է: 129 Եւ կանխեաց Աբրահամ յառաւօտի, եւ առեալ հաց եւ ջուր, եդ ի վերայ ուսոյ Ագարայ, եւ մանկանն, եւ արձակեաց զնոսա: Եւ գնացեալ մոլորեցան յանապատին Բերսաբեի: 130 Եւ պակասեցաւ ջուրն ի մեծն, եւ ձգեաց զմանուկն ընդ ներքոյ մի ծառոյ: 131 Եւ գնացեալ նստաւ ընդդէմ նմա հեռի, իբրեւ ի հարիւր կանգնաց, զի ասաց. Մի՛ տեսից զմահ մանկանն: Եւ նստեալ ընդդէմ նմա, ամբարձ զձայն իւր եւ լայր: 132 Եւ լուաւ Աստուած զձայն մանկանն, եւ կոչեաց հրեշտակ Աստուծոյ զԱգար յերկնից, եւ ասէ ցնա. Զի՞ լաս, Ագար: Մի՛ երկնչիր, զի լուաւ Աստուած զձայն մանկանն յանտի, ուր նա է: 133 Արի՛ առ զմանուկն, եւ ունի զնա ի ձեռն քո, զի յազգ մեծ արասցեմ զնա: 134 Եւ բացաւ Աստուած զաչս նորա, եւ ետես հորն կենդանւոյ, եւ գնացեալ լցոյց զջուրն ի մեծն, եւ ետ ըմպել մանկանն: 135 Եւ եղեւ Աստուած ընդ մանկանն, եւ աճեցաւ, եւ բնակեցաւ յանապատին, եւ եղեւ նետաձիգ: 136 Եւ բնակեցաւ յանապատին Փարան, եւ առ նմա մայր նորա կին յերկրէ Եգիպտացւոց: 137 Եւ եղեւ ի ժամանակին յայնմիկ, եւ Աբիմելէք եւ Փիքոլ զօրավար զաւրուն նորա ասացին ցԱբրահամ, եւ ասեն. Աստուած ընդ քեզ է ամենայնիւ որ արասցես: 138 Եւ արդ երդո՛ւ ինձ ի Տէր Աստուած զի ոչ նենգեսցես ինձ եւ ազգի իմում եւ զաւակի իմում: Որպէս արարի ընդ քեզ ողորմութիւն, արասցես ընդ իս եւ ընդ երկրին յորում պանդխտացար: 139 Եւ ասէ Աբրահամ. Երդուայց: 140 Եւ նեղեաց Աբրահամ զԱբիմելէք վասն ջրհորոյ ջրոյ, զոր յափշտակեցին ծառայք Աբիմելէքայ: 141 Եւ ասէ Աբիմելէք ցԱբրահամ. Ո՞չ գիտացի զբանդ զայդ զոր արարեր, եւ ոչ պատմեցեր ինձ, եւ ոչ լուայ բանդ զայդ, եթէ ոչ այսաւր: 142 Եւ ասէ Աբրահամ ցԱբիմելէք. Զայս ոչխարս եւ զարջառս ետու քեզ, եւ դաշինս արարեալ եղիցի ընդ մեզ: 143 Եւ ասէ Աբրահամ. Զայս եւթն գառինս ոչխարի ետու քեզ, զի վկայ լիցի ինձ զի ես փորեցի զհորդ զայդ: 144 Վասն այսորիկ կոչեցաւ անուն տեղւոյն Բերսաբէ, զի անդ երդուան երկոքեան: 145 Եւ դաշինս արարին ընդ միջոցս Բերսաբեի, եւ յարուցեալ Աբիմելէք եւ Փիքոլ զօրավար զաւրուն նորա, դարձան յերկիրն Փղշտացւոց: 146 Եւ Աբրահամ տնկեաց զանտառ ի Բերսաբէ, եւ կոչեաց անդ զանուն Տեառն Աստուծոյ յաւիտենից: 147 Եւ եղեւ Աբրահամ յերկրին Փղշտացւոց աւուրս բազումս:

148 Եւ եղեւ յետ բանիցդ զայսոսիկ, եւ Աստուած փորձէր զԱբրահամ, եւ ասէ ցնա. Աբրահա՛մ: Եւ ասէ. Ահա ես: 149 Եւ ասէ. Առ զորդի քո զսիրելի քո զոր սիրես զԻսահակ, եւ գնա՛ յերկիրն Տեսանելի, եւ մատո՛ զնա անդ ողջակէզ ի վերայ միոյ լերանցն զոր ասացից քեզ: 150 Եւ կանխեաց Աբրահամ յառաւօտի, եւ եդ զուռկանն ի վերայ էշոյ իւրոյ, եւ առեալ զերկուս պատանիս ընդ նմա, եւ զԻսահակ որդի իւր, եւ պատրաստեաց զողջակէզսն, եւ գնաց յերկիրն Տեսանելի: 151 Եւ յաւուր երրորդի ամբարձ Աբրահամ զաչս իւր, եւ ետես զտեղին հեռի: 152 Եւ ասէ Աբրահամ ցերկուս պատանիսն իւր. Նստարո՛ւք դուք ընդ էշոյդ, եւ ես եւ պատանին երթիցուք մինչեւ անդր, եւ աղաչեսցուք, եւ դարձցուք առ ձեզ: 153 Եւ առեալ Աբրահամ զողջակէզսն, եդ ի վերայ Իսահակայ որդւոյ իւրոյ, եւ ինքն առ ի ձեռն իւր զհուր եւ զդանակ, եւ գնացին երկոքեան միասին: 154 Եւ ասէ Իսահակ ցհայր իւր Աբրահամ. Հա՛յր: Եւ ասէ. Ահա ես, որդեակ: Եւ ասէ. Ահա հուր եւ փայտ, եւ ո՞ւր է գառն ողջակիզութեան: 155 Եւ ասէ Աբրահամ. Աստուած տեսցէ գառինն ողջակիզութեան, որդեակ: Եւ գնացին երկոքեան միասին: 156 Եւ եկին յտեղին զոր ասաց Աստուած, եւ շինեաց անդ Աբրահամ զսեղանն, եւ եդ զփայտսն, եւ կապեաց զԻսահակ որդի իւր, եւ եդ զնա ի սեղանին ի վերայ փայտիցն: 157 Եւ ձգեաց Աբրահամ զձեռն իւր, եւ առ զդանակն սպանանել զորդի իւր: 158 Եւ ահա հրեշտակ Տեառն յերկնից կոչեաց ցնա, եւ ասէ. Աբրահա՛մ, Աբրահա՛մ: Եւ ասէ. Ահա ես: 159 Եւ ասէ. Մի՛ ձգեր զձեռն քո ի տղայն, եւ մի՛ արասցես նմա զոչինչ: Արդ գիտացի զի երկնչիս դու յԱստուծոյ, եւ ոչ խնայեցեր զորդի քո զսիրելի քո ինձ վասն իմոյ անուանն: 160 Եւ ամբարձ Աբրահամ զաչս իւր, եւ ետես զկուն մի զի կայր ի թուխս զեղջիւրս, եւ գնացեալ Աբրահամ առ զկուն, եւ մատոյց զնա ողջակէզ ընդ որդւոյ իւրոյ: 161 Եւ կոչեաց Աբրահամ զանուն տեղւոյն յայնմիկ, Տէր տեսցէ: Վասն այսորիկ ասի այսաւր, Տէր տեսցէ ի լերինն: 162 Եւ կոչեաց հրեշտակ Տեառն ցԱբրահամ երկրորդ յերկնից, եւ ասէ. Երդուայ ինձ ես ի Տէր Աստուած, զի վասն զի արարեր զբանդ զայդ, եւ ոչ խնայեցեր զորդի քո զսիրելի քո ինձ վասն իմոյ անուանն: 163 Զի օրհնելով օրհնեցից զքեզ, եւ բազմացուցանելով բազմասցուցից զսերմն քո իբրեւ զաստեղս երկնից եւ իբրեւ զաւազ որ առ ծովեզերս: Եւ ժառանգեսցէ սերմն քո զդրունս թշնամեաց իւրոց: 164 Եւ օրհնեսցին ընդ սերմանէ քում ամենայն ազգք երկրի վասն զի լուար ձայնի իմոյ: 165 Եւ դարձաւ Աբրահամ առ երկուս պատանիսն իւր, եւ գնացին միասին յերկիրն Տեսանելի: Եւ Աբրահամ նստաւ անդ: 166 Եւ եղեւ յետ բանիցդ զայսոսիկ, եւ ասացին ցԱբրահամ, եւ ասեն. Ահա ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 167 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 168 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 169 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 170 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 171 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 172 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 173 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 174 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 175 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 176 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 177 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 178 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 179 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 180 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 181 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 182 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 183 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 184 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 185 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 186 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 187 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 188 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 189 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 190 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 191 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բուզ, եւ զանուն հաւրեղբաւր նորա Ամեմ, եւ զանուն հաւրեղբաւր մաւր նորա Քեսեդ: 192 Եւ Ոզոմ եւ Ամաղեկ ծնան ի հարճէ նորա Թամնայ: 193 Եւ ծնաւ Մեղքա որդիս եղբաւր քում Նաքովրայ: 194 Զանուն անդրանկին Ուփազ, եւ զանուն եղբաւր նորա Բ

35 խորհրդակից եղաւ. ⁴կամ ո՞վ առաջուց անոր
բան մը տուաւ, որ փոխարէնը իրեն տրուի։
36 ⁷Ինչու որ ամէն բաները անկէ ու անով և
անոր համար են. ⁸իրեն փառք յաւիտեանս։
Ամէն։

ԳԼ. ԺԲ

1 Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ազգմանթիւններէն չարժուած՝
չանանք Աստուծոյ հանդէպ ըլլալու։ 3 Պէտք չէ որ մէկը իր
վրայ բարձր գաղափար ունենայ։ 6 Տապա ամէն մարդ պար-
տի կատարել ան պաշտօնը, որուն որ կանչուած է։ 9 Հրա-
մայուած է մեզի սէր ունենալ, և ուրիշ շատ պատուաւոր-
թիւններ կատարել։ 19 Վրէժխնդրութիւնը յատկապէս ար-
գիլուած է։

1 ⁷Արդ՝ կ՚աղաչեմ ձեզի, եղբայրներ, Աստու-
ծոյ ողորմութիւնովը, ⁸որ ձեր ⁹մարմինները
ընծայէք ⁷կենդանի զոհ մը՝ սուրբ, Աստուծոյ
2 հաճելի, որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը. ¹Եւ
մի կերպարանիք աս աշխարհիս կերպարան-
քովը, ²հապա ձեր մտքին նորոգութիւնովը
նորոգուեցէք, ⁸որ քննէք թէ ինչ է Աստու-
ծոյ կամքը, ան որ բարի ու հաճելի և կա-
3 տարեալ է։ ¹Բանի որ տրուած ⁴շնորհ-
քովը աս կ՚ըսեմ ձեր մէջը եղող ամէն մէ-
կուն, ⁸որ արժան եղածէ մտածելէն աւելի
բան չմտածէ, հապա զգաստ կենալ մտածէ,
⁹ինչպէս որ Աստուած ամէն մէկուն բաժնեց
4 հաւատքին չափը։ ¹Զան որ մենք
մարմնի մէջ շատ անդամներ ունինք, ու ան
ամէն անդամները մի և նոյն գործը չունին.
5 ²Ասանկ ալ մենք շատ ըլլալնուս մէկ մարմին
մըն ենք ⁴Քրիստոսով, և ամէն մէկ ⁵ինք
6 րու անդամներ ենք։ ⁶Ուստի մենք զանազան
պարգեւներ ունենալով ⁷ձեզի շնորհուած
մասը որ մեզի տրուած է, կամ որ մարգարէու-
7 թիւն՝ հաւատքին չափովը ⁸ծառայութիւն՝
ազատասրտութիւնն՝ ազատասրտութեան մէջ ըլ-
լանք. ⁹կամ ան որ կը սորվեցնէ՝ սորվեցընելու
8 եւս ըլլայ. ¹⁰կամ ան որ կը յորդորէ՝ յորդո-
րելու եւս, ¹¹ան որ կը բաշխէ՝ պարզմտու-
թեամբ ¹²ըլլայ, ¹³ան որ վերակացու է՝ ջան-

9 քով, ան որ կ՚ողորմի՝ ¹⁴յօժարութեամբ. ¹⁵Սէրը
առանց կեղծաւորութեան ըլլայ, ¹⁶չարին դէ-
10 ղումով, բարիին յարելով. ¹⁷Եղբայրասիրու-
թեան մէջ իրարու վրայ գորովալից եղէք.
11 ¹⁸պատուելու մէջ իրարմէ անցէք. ¹⁹Ջանքի մէջ
մի ծուլանայիր ըլլաք. ²⁰Հոգիով բորբոքեցէք.
12 ²¹Տէրոջը ծառայեցէք. ²²Ցնծալով ուրախ եղէք.
²³Նեղութեան մէջ համբերեցէք. ²⁴Առէք աղօթ-
13 քի կեցէք. ²⁵Աւրբերուն պիտոյքը հաղորդե-
14 ցէք. ²⁶Հիւրասիրութեան եռանդ եղէք. ²⁷Ձեզ
հալածողները օրհնեցէք, օրհնեցէք ու մի
15 անիծէք. ²⁸Ցնդացողներուն հետ ցնդացէք, և
16 լացողներուն հետ լացէք. ²⁹Իրարու վրայ մի
և նոյն խորհուրդը ունեցէք. ³⁰ամբարտաւա-
նութիւն մի ընէք, հապա խոնարհներուն հետ
խոնարհեցէք. ³¹Ինքզինքնիդ իմաստուն մի
17 մի դնէք. ³²Ձարութեան փոխարէն մէկուն չա-
րութիւն մի հատուցանէք. ³³Ամէն մարդոց
18 առջեւը բարի բաներ ընդ-Հոգ տարէք. ³⁴Որ-
չափ որ կարելի է ձեզի՝ ³⁵ամէն մարդոց հետ
19 խաղաղութիւն ունեցէք. ³⁶Սիրելիք, վրէժ-
ցնդութիւն մի ընէք ձեր անձերուն համար,
հապա բարկութեան տեղ տուէք. ³⁷ինչու որ
գրուած է, ³⁸Վրէժխնդրութիւնը ինծի է, ես
20 պիտի հատուցանեմ, կ՚ըսէ ³⁹Տէրը. ⁴⁰Ուստի թէ
որ քու թշնամիդ անօթեցնէ է՝ հաց տուր ա-
նոր, և թէ որ ծարաւ է՝ ջուր տուր անոր.
քանզի աս ընելով՝ անոր գլխուն վրայ կրակի
21 կայծեր պիտի դիզես. ⁴¹Չարէն մի յաղթուիր,
հապա բարիով յաղթէ չարին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պարտինք հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն, և անանց վճ-
րարելով մէջ ամէն պարտաւորութիւնները կատարել։ 8
Օրէնքի լրումը սէրն է։ 11 Ջգեստութիւն և գինեմոլութիւն
և խառնարին գործքերը անվայել են քրիստոնեաներուն։

1 ⁷Ամէն մարդ իր վրան եղած իշխանութիւն-
ներուն ⁸հոգ հնազանդի. ⁹վասն զի չկայ իշխա-
նութիւն մը որ Աստուծմէ չըլլայ. և ⁺անոնք որ
2 կան՝ Աստուծմէ կարգուած են. Ուրեմն ¹ով

Պետ. ա. 22։ բ. 17։ գ. 8։ բ Պետ. ա. 7։
ա Փիլ. բ. 3։ ա Պետ. ե. 5։
ե Ղուկ. ժ. 20։ Գլ. ե. 2։ ժե. 13։ Փիլ. գ. 1։ գ. 4։ ա Թես. ե. 16։ Եբր. գ. 6։ ա Պետ. գ. 13։
զ Ղուկ. խա. 19։ ա Տիմ. գ. 11։ Եբր. ժ. 36։ ժբ. 1։ Յակ. ա. 4։ ե. 7։ ա Պետ. բ. 19, 20։
է Ղուկ. ժբ. 1։ Գործ. բ. 42։ ժբ. 5։ Կող. գ. 2։ Եփես. գ. 18։ ա Թես. ե. 17։
ը ա Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. թ. 1, 12։ Եբր. գ. 10։ ժգ. 16։ ա Յովհ. գ. 17։
թ ա Տիմ. գ. 2։ Տիտ. ա. 8։ Եբր. ժգ. 2։ ա Պետ. գ. 9։
ժ Մատ. ե. 44։ Ղուկ. գ. 28։ իգ. 34։ Գործ. է. 59։ ա Կոր. գ. 12։ ա Պետ. բ. 23։ գ. 9։
ի ա Կոր. ժբ. 26։
ձ Գլ. ժե. 5։ ա Կոր. ա. 10։ Փիլ. բ. 2։ գ. 16։ ա Պետ. գ. 8։
ղ Սաղ. ճկդ. 1, 2։ Երէմ. խե. 8։
ճ Առակ. գ. 7։ իգ. 12։ Եսա. է. 21։ Գլ. ժա. 25։
ձ Առակ. ի. 22։ Մատ. է. 39։ ա Թես. է. 15։ ա Պետ. գ. 9։
ղ Գլ. ժգ. 16։ բ Կոր. ը. 21։
ճ Մատ. իմ. 49։ Գլ. ժգ. 19։ Եբր. ժբ. 14։
մ Ղուկ. ժե. 18։ Առակ. իգ. 29։ Հմր. 17։
յ բ Օր. լբ. 55։ Եբր. ժ. 30։
ն Եսկ. իգ. 4, 5։ Առակ. իե. 21, 22։ Մատ. է. 44։
շ Տիտ. գ. 1։ ա Պետ. բ. 13։
ո Առակ. ը. 15, 16։ Դան. բ. 21։ գ. 32։ Յովհ. ժի. 11։
պ Ինձ ան իշխանութիւնները
ռ Տիտ. գ. 1։

որ իշխանութեան դէմ կը կենայ, Աստուծոյ հրամանին դէմ կը կենայ. և անոնք որ դէմ կը կենան՝ անձերնուն դատապարտութիւնն
3 կ'ընդունին: Վասն զի իշխանները բարի գործ-
քերու վախ պէտք չեն, հապա չարերու. կ'ու-
զես չվախնալ իշխանութենէն. բարի գործէ,
4 ու անկէ գովութիւն պիտի ընդունիս. ինչու-
որ անիկա Աստուծոյ ապաստարն է քեզի բա-
րիի համար. բայց թէ որ դուն չար կը գոր-
ծես՝ վախցիր. ինչու որ դատարկ սեղը մէջերը
թուր չէ կապեր, քանզի Աստուծոյ ապաստա-
րան է, և վրէժխնդիրը՝ բարկութիւն հատցնելու
5 անոր վրայ որ չար կը գործէ: Անոր համար
պէտք է հնազանդ ըլլալ, չէ թէ միայն բար-
կութեանը համար՝ հապա խղճմտանքի հա-
6 մար ալ: Ա՛ս պատճառով է որ տուրք ալ
կու տաք. ինչու որ Աստուծոյ ապաստարանները
7 են այն նոյն բանին հոգ տանելու: Ուստի
հատուցէք պէտք եղածը ամենուն. որուն որ
տուրք՝ տուրքը, որուն որ մաքս՝ մաքսը, որուն որ վախ՝ վախնալը, որուն որ
պատիւ՝ պատիւը:
8 Բնաւ մէկուն պարտական մի դառնաք,
միայն թէ մէկզմէկ սիրելու. վասն զի ով որ
9 ընկերը կը սիրէ՝ օրէնքը կը կատարէ. ինչու-
որ ան Մի չնար, Մի սպանաներ, Մի գո-
ղանար, Սուտ վկայութիւն մի ընար, Մի
ցանկանար, և ուրիշ ինչ պատուէր որ կայ՝
բոլորը ա՛ս խօսքիս մէջ կը լրանալ ատիպ, թէ
10 քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս: Սէրը
ընկերին գէշութիւն չընէր. ուրեմն օրէնքին
լրումը սէր է:
11 Եւ այսպէս ըլլա՝ գիտնալով ա՛ս ատենս, որ
հիմա ժամանակ է մեզի քունէ արթննալու.
ինչու որ հիմա մօտ է մեզի փրկութիւնը՝ քան
12 թէ անառնեը որ հաւատացինք: Գիշերը շատ
անցած է ու ցորեկը մօտեցած. հետևի մենք ի
ընենք խաւարին գործքերը, ու զրահս հագ-
13 նինք լուսոյ զէնքերը: Պարկեշտութեամբ պտրտինք, չէ թէ անա-
ռակութիւններով ու գինովութիւններով, ոչ
չէ թէ խառնակ անկողիններով ու պղծութիւն-
ներով, ոչ ալ չէ թէ հակառակութիւնով ու նա-
14 խանձով. Հապա Քրիստոս Տէր Յիսուս
զրահս, ու մարմնոյ խնամք մի առնիք
ցանկութիւններուն համար:

ԳԼ. ԺԴ

1 Պէտք չէ որ մարդիկ անտարբեր բաներու համար մէկզմէկ ա-
նարգեն և մէկզմէկ դատեն. 13 հապա զգուշանան որ անանց-
մամբ գայթակղութիւն չտան իրենց եղբայրներուն: 15 Առա-
քեալը շատ պատճառներով կը ցուցընէ ատ վարմունքիս ան-
վայել ըլլալը:

1 Հաւատքի մէջ տկար եղողը ընդունեցէք՝
չէ թէ տարակուսական ոգուշմունքներով:
2 Մէկը կը հաւատայ որ ամէն բան կրնայ ու-
տել, և ան որ տկար է՝ կանանչեղէն կ'ուտէ:
3 Ան որ կ'ուտէ՝ չուտողը թող չանարգէ, ու
ան որ չուտեր՝ ուտողը թող չդատէ, ինչու-
4 որ Աստուած զանիկա ընդուներ է: Դուն ո՞վ
ես որ ուրիշին ծառան կը դատես. իր տե-
րոջը կը կանգնի կամ կ'ինայ. բայց պիտի
կանգնի, ինչու որ Աստուած կարող է զանիկա
5 կանգնեցընել: Մէկը մէկ օրը ուրիշ օրէն աւե-
լի կը սեպէ, մէկն ալ ամէն օրը հետ կը սեպէ.
6 թող ամէն մարդ իր միտքը հաճեցընէ: Ան
որ կը հոգայ օրը, Տէրոջը կը հոգայ, և ան
որ չհոգար օրը, Տէրոջը չհոգար. ու ան որ
կ'ուտէ, Տէրոջը կ'ուտէ, քանզի Աստուծմէ
կը գոհանայ. և ան որ չուտեր, Տէրոջը չու-
7 տեր, ու Աստուծմէ կը գոհանայ: Ինչու որ
մեզմէ մէկը իր անձին համար չապրիր, ու
8 մէկը ինքզինքին համար չմեռնիր: Քանզի
թէ որ ապրինք, Տէրոջը համար կ'ապրինք,
և թէ որ մեռնինք, Տէրոջը համար կը մեռ-
նինք. ուրեմն թէ ապրինք և թէ մեռնինք,
9 մենք Տէրոջն ենք: Վասն զի Քրիստոս ալ
անոր համար մեռաւ, ու ապրեցաւ, որ ե-
ղողներուն ու կենդանիներուն իշխէ:
10 Իսկ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կը դատես,
կամ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կ'անարգես.
վասն զի ամէնքս ալ Քրիստոսի առեանին առ-
11 ջև կը սեպէ ինքզինք: Ինչու որ գրուած է,
Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէրը, որ ամէն ծունկ
ինծի պիտի ծռի, և ամէն լեզու Աստուծոյ
12 պիտի խոստովանի: Ուրեմն մեզմէ ամէն մէկը
Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին համար:
13 Ուստի ալ իրար չդատենք, հապա աւելի ա-
րդարութիւն ըրէք մանչերուդ մէջ՝ չխոչ կամ
14 պայթակղութիւն չդնել եղբօրը: Ա՛ս գիտեմ
ու համոզուած եմ Տէր Յիսուսով, որ մէկ
բան մը ինքնիրմէ պիղծ չէ, բայց որ պիղծ
15 կը սեպէ մէկ բան մը, անոր պիղծ է ան: Իսկ

ա Գաղ. ժե. 1, 7: ա Կոր. ը. 9, 11: ժ. 22: • Յոան. կաթոլ. բ Հռմ. ժ. 14: ա Կոր. ժ. 25: ա Տիմ. գ. 4: Տիտ. ա. 15: գ Կող. բ. 16: դ Յակ. գ. 12: ե Յհաննէ Տէրը զ Գաղ. գ. 10: Կող. բ. 16: է Գաղ. գ. 10: ը Ա Կոր. ժ. 31: ա Տիմ. գ. 3: բ Ա Կոր. ը. 10: գ Գաղ. ե. 16: դ Մատ. ժ. 18: Մատ. իբ. 39: Մարկ. ժբ. 31: Գաղ. ե. 14: Յակ. բ. 8: ե Մատ. իբ. 40: Հռմ. 8: զ Ա Կոր. ժե. 34: Եփես. ե. 14: Թես. ե. 5, 6: է Եփես. ե. 11: Կող. գ. 8: ը Եփես. զ. 13: ա Թես. ե. 8: թ Փիլ. գ. 8: ա Թես. գ. 11: ա Պետ. բ. 12: ժ Ա՛ստ. իգ. 20: Ղուկ. իա. 34: ա Պետ. գ. 3: ի Յակ. գ. 14: ա Կոր. զ. 9: Եփես. ե. 5: ա Գաղ. գ. 27: Եփես. գ. 24: Կող. գ. 10: ա Գաղ. ե. 16: ա Պետ. բ. 11: ա Գաղ. ժե. 1, 7: ա Կոր. ը. 9, 11: ժ. 22: ա Տիմ. գ. 4: Տիտ. ա. 15: ա Կոր. ը. 19, 20: ա Գաղ. բ. 20: ա Թես. ե. 10: ա Պետ. գ. 2: ա Կոր. ե. 15: ա Յհաննէ ու Յակոբ. Յիսուս աստուած, և Նազարէն ա Գար. ժ. 36: ա Մատ. իբ. 31, 32: Գար. ժ. 42: ժե. 31: ա Կոր. ե. 10: ա Տիմ. գ. 3: ա Կոր. գ. 19, 20: ա Կոր. բ. 20: ա Թես. ե. 10: ա Պետ. գ. 2: ա Կոր. ե. 15: ա Յհաննէ Տէրը Յուդ. 14, 15: ա Եւ. խե. 23: Փիլ. բ. 10: ա Մատ. ժբ. 36: Գաղ. գ. 5: ա Պետ. գ. 5: ա Կոր. ը. 9, 13: ժ. 32: ա Գար. ժ. 15: Հռմ. 2, 20: ա Կոր. ժ. 25: ա Տիմ. գ. 4: Տիտ. ա. 15: ա Կոր. ը. 7, 10:

թէ որ կերակուրն համար քու եղբայրդ տըրտմի, ալ դուն սիրով չվարուիցար։ Քու կեանակաւորդ մի կորնչցներ անիկա՝ որուն համար որ Քրիստոս մեռաւ։ 16 Ապրդ չըլլայ որ 17 ձեր բարին համար չար խօսին։ Ինչու որ Աստուծոյ արքայութիւնը կերակուր ու խմելիք չէ, հապա արդարութիւն և խաղաղութիւն 18 և ուրախութիւն Հոգւով Սրբով։ Քանզի թէ որ ումկը ասոնցովը Քրիստոսի կը ծառայէ, անիկա Աստուծոյ հաճելի է՝ ու մարդոց գովելի։ 19 Ասկա ուրեմն խաղաղութեան 20 և իրարու չինութեան եռանդ ըլլանք։ Չըլլայ որ կերակուրի պատճառով Աստուծոյ գործը քակես։ Ամէն բան մաքուր է. սակայն թէ ան մարդուն է գէշ, որ ուրիշը գայթակղուցնէ 21 թիւն ուտելով։ Աղէկ է մա չուտել և գինի չխմել, ոչ ալ բան մը ընել՝ որով քու եղբայրդ կը գըրկի կամ կը գայթակղի կամ կը տկարանայ։ 22 Դուն հաւատք ունիս. անիկա քեզի պահէ Աստուծոյ առջեւը. Երանի անոր որ իր անձը չդատապարտեր անով՝ որ ինքը կ'ընդունի։ 23 Բայց ան որ խիղճ կ'ընէ, թէ որ ուտէ կը դատապարտուի, վասն զի չէ թէ հաւատքով կ'ուտէ. Քանզի ինչ բան որ հաւատքով չէ՝ մեղք է։

ԳԼ. ԺԵ

1 Հաւատքի մէջ զօրաւորները պէտք է որ տկարներուն համբերին, և Մենք մեր անձին հաճոյ ըլլալու չենք։ 3 վասն զի Քրիստոս ալ իր անձին հաճոյ չեղաւ. 7 Հապա մէկզմէկ ընդունէք ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ ամէնքս ընդունեց։ 8 թէ Հրէաները 9 և թէ հեթանոսները։ 15 Պօղոս իր գրած թուղթին պատճառը կը յայտնէ, 28 կը յուսայ զանոնք տեսնելու, 30 և անոնց աղօթքը կը խնդրէ։

1 Պէտք է մեզի որ կարող ենք՝ տկարներուն տկարութիւնը վերցընել, և չէ թէ մեր 2 անձին հաճոյ ըլլալ. Հապա մեզմէ ամէն մէկը պիտի հաճոյ ըլլայ ընկերին համար իր ընկերութեան 3 լայ բարի բաներու մէջ։ Քանզի Քրիստոս ալ չէ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ, հապա ինչպէս որ գրուած է, Քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ վրաս եկան։ 4 Վասն զի ինչ որ առաջուց գրուեցաւ, մեր սորվելուն համար գրուեցաւ, որ համբերութիւնով ու Գիրքերուն մխիթարութիւնով յոյս ունենանք։ 5 Եւ համբերութեան ու մխիթարութեան Աստուածը ատ ձեզի ըրարու հնար ու նոյն խորհուրդը ունենալ Քրիստոս Յիսուսի համեմատ

3 ա Կոր. ը. 11։
4 Գլ. ժբ. 17։
5 ա Կոր. ը. 8։
6 բ Կոր. ը. 21։
9 Սաղ. լէ. 14։ Գլ. ժբ. 18։
10 Գլ. ժե. 9։ ա Կոր. ժգ. 12։ ա Թես. ե. 11։
11 Հմր. 15։
12 Մատ. ժե. 11։ Դտր. ժ. 15։ Հմր. 14։ Տիտ. ա. 15։
ա Կոր. ը. 9, 10, 11, 12։
ա Կոր. ը. 13։
ա Ցովհ. գ. 21։
Կամ կը փորձէ։
Տիտ. ա. 15։
—
Գաղ. գ. 1։
Գլ. ժգ. 1։
ա Կոր. թ. 19, 22։ ժ. 24, 33։ ժգ. 5։
Փիլ. բ. 4, 5։
Գլ. ժգ. 19։
Մատ. իզ. 39։ Ցովհ. ե. 30։ ՃԺ. 38։
Սաղ. կթ. 9։
Գլ. գ. 23, 24։ ա Կոր. թ. 9, 10։ ժ. 11։ բ Տիմ. գ. 16, 17։
Գլ. ժբ. 16։ ա Կոր. ա. 10։ Փիլ. գ. 16։
Գոր. դ. 24, 32։
Գլ. ժգ. 1, 3։
Գլ. ե. 2։
Յհաղ. ձեզ
Մատ. ժե. 24։ Ցովհ. ա. 11։ Գործ. գ. 25, 26։ ժգ. 46։
Գլ. գ. 3։ բ Կոր. ա. 20։
Ցովհ. ժ. 16։ Գլ. թ. 24։
Սաղ. ժը. 49։
բ Օր. լբ. 43։
Սաղ. ՃԺԵ. 1։
Ես. ժա. 1, 10։ Ցայտ. ե. 5։ իբ. 16։
Գլ. ժբ. 12։ ժգ. 17։
բ Պետ. ա. 12։ ա Ցովհ. բ. 21։
ա Կոր. ը. 1, 7, 10։
Գլ. ա. 5։ ժբ. 3։
Գաղ. ա. 15։ Ե.
փետ. գ. 7, 8։
Գլ. ժա. 13։ Գաղ. բ. 7, 8, 9։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Փիլ. բ. 17։
Ես. կզ. 20։ Փիլ. բ. 17։
Գործ. իա. 18։ Գաղ. բ. 8։
Գլ. ա. 5։ ժգ. 26։
Գործ. ժԹ. 11։ բ Կոր. ժբ. 12։
Յհաղ. Սուրբ

ասիկա քեզի համար քու եղբայրդ որուն համար Քրիստոս մեռաւ։ 16 Ապրդ չըլլայ որ ձեր բարին համար չար խօսին։ 17 Ինչու որ Աստուծոյ արքայութիւնը կերակուր ու խմելիք չէ, հապա արդարութիւն և խաղաղութիւն և ուրախութիւն Հոգւով Սրբով։ 18 Քանզի թէ որ ումկը ասոնցովը Քրիստոսի կը ծառայէ, անիկա Աստուծոյ հաճելի է՝ ու մարդոց գովելի։ 19 Ասկա ուրեմն խաղաղութեան 20 և իրարու չինութեան եռանդ ըլլանք։ Չըլլայ որ կերակուրի պատճառով Աստուծոյ գործը քակես։ Ամէն բան մաքուր է. սակայն թէ ան մարդուն է գէշ, որ ուրիշը գայթակղուցնէ 21 թիւն ուտելով։ Աղէկ է մա չուտել և գինի չխմել, ոչ ալ բան մը ընել՝ որով քու եղբայրդ կը գըրկի կամ կը գայթակղի կամ կը տկարանայ։ 22 Դուն հաւատք ունիս. անիկա քեզի պահէ Աստուծոյ առջեւը. Երանի անոր որ իր անձը չդատապարտեր անով՝ որ ինքը կ'ընդունի։ 23 Բայց ան որ խիղճ կ'ընէ, թէ որ ուտէ կը դատապարտուի, վասն զի չէ թէ հաւատքով կ'ուտէ. Քանզի ինչ բան որ հաւատքով չէ՝ մեղք է։

ԳԼ. ԺԵ

1 Պէտք է մեզի որ կարող ենք՝ տկարներուն տկարութիւնը վերցընել, և չէ թէ մեր 2 անձին հաճոյ ըլլալու. Հապա մեզմէ ամէն մէկը պիտի հաճոյ ըլլայ ընկերին համար իր ընկերութեան 3 լայ բարի բաներու մէջ։ Քանզի Քրիստոս ալ չէ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ, հապա ինչպէս որ գրուած է, Քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ վրաս եկան։ 4 Վասն զի ինչ որ առաջուց գրուեցաւ, մեր սորվելուն համար գրուեցաւ, որ համբերութիւնով ու Գիրքերուն մխիթարութիւնով յոյս ունենանք։ 5 Եւ համբերութեան ու մխիթարութեան Աստուածը ատ ձեզի ըրարու հնար ու նոյն խորհուրդը ունենալ Քրիստոս Յիսուսի համեմատ 6 պէս. Որ մէկ սրտով ու մէկ բերնով փառաւորէք Աստուած ու մեր Տէրոջը Յիսուս 7 Քրիստոսի Հայրը։ Ասոր համար մէկզմէկ ընդունեցէք, ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ ընդունեց Աստուծոյ փառքին համար։ 8 Բայց կ'ըսեմ որ Յիսուս Քրիստոս թլփատութեան պաշտօնեայ ըլլալը Աստուծոյ ճշմարտութեանը համար էր, որ նախահայրե- 9 րուն տրուած խոստումները հաստատէ, Ազգերը ողորմութեան համար գովաբանեն. ինչպէս որ գրուած է, Ասոր համար ազգերուն մէջը քեզ պիտի գովեմ, և քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ։ 10 Եւ դարձեալ կ'ըսէ թէ Ով ազգեր, անոր 11 ժողովուրդին ուրախակից եղէք։ Եւ դարձեալ՝ թէ Օրհնեցէք Տէրը, ով բոլոր ազգեր, ու գովեցէք անիկա, ով բոլոր ժողովուրդներ։ 12 Նեը։ Եւ դարձեալ Եսայի կ'ըսէ, Իսայէին մէկ արմատը պիտի ըլլայ, ու ան որ ազգերուն իշխան պիտի կայնի, ազգերը անոր պիտի յուսան։ 13 Ապրդ յուսոյ Աստուածը ձեզ լըցընէ բոլոր ուրախութիւնով ու խաղաղութիւնով հաւատալու մէջ, որ առատանաք յուսով Հոգւոյն Սրբոյ զօրութեամբը։

14 Ես ինքնս ալ համոզուած եմ ձեզի համար, իմ եղբայրներս, որ դուք լեցուն էք բարութիւնով, լեցուած էք ամէն գիտութիւնով, կրնաք մէկզմէկ խրատել։ 15 Սակայն մէկ կողմանէ համարձակաբար գրեցի ձեզի, իմ եղբայրներս, որպէս թէ մտքերնիդ ձգեմ ես բաները Ան շնորհքին պատճառով 16 ոմէ որ Աստուծմէ ինծի արուած է, Որ ես Յիսուս Քրիստոսի ապառաժորը ըլլամ հեթանոսներուն մէջ, և Աստուծոյ աւետարանը մատակարարեմ, որպէս զի հեթանոսաց ընծայութիւնը ընդունելի ըլլայ՝ Սուրբ Հոգիով 17 սրբուելով։ Ուստի Աստուծոյ գործը պարծանք ունիմ Քրիստոսով։ 18 Ինչու որ չեմ համարձակիր խօսելու ան բաներէն մէկը, որ Քրիստոս իմ ձեռքովս գործած չէ՝ հնազանդեցընելու համար՝ խօսքով և գործքով, 19 նշաններու ու հրաշքներու զօրութիւնով, Աստուծոյ Հոգւոյն զօրութիւնովը. անանկ որ ես Երուսաղէմէն սկսեր և շրջան ընելով մինչև Իլլիւրիկացւոց կողմերը 20 Քրիստոսի աւետարանը լեցուցի։ Անանկ ջանացի աւետարանը քարոզելու, չէ թէ ուր որ

Քրիստոսի անունը յիշուած էր, որ չըլլայ թէ
21 ոմկ ուրիշի մը վրայ հիմնեմ. հապա ինչպէս որ գրուած է, Թէ որոնց որ չպատմուեցաւ անոր վրայով՝ պիտի տեսնեն, ու
22 որոնք որ չլսեցին՝ պիտի իմանան։ Վասնոր հա-
23 մար ալ շատ արդիլուեցայ ձեզի գալէն։ Բայց հիմա որ այս կողմերս՝ ալ ինծի տեղ չկայ, ու շատ տարիներէ՝ ի վեր խիստ կը փափաքիմ ձեզի
24 գալու, երբոր դիպ՝ ի Սպանիա երթամ, ✠ կը յուսամ որ անցնելու ատենս ձեզ տեսնեմ, ու ձեզմէ յուղարկուիմ հոն երթալս, թէ որ առաջ
25 քիչ մը ձեզմով լեցուիմ։ Բայց հիմա երու-
26 սաղէմ կ՚երթամ սուրբերուն պատարագելու։ Վասն որ Մակեդոնացիք և Աքայեցիք յօժարեցան որ Երուսաղէմի մէջ եղած աղքատ սուրբերուն քիչ մը հաղորդութիւն ընեն.
27 յօժարեցան, ինչու որ անոնց պարտական ալ են. վասն որ թէ որ անոնց հոգևոր բաներուն հաղորդ եղան հեթանոսները, կը պարտաւորին որ հաղորդութիւն ընեն անոնց՝ մար-
28 միաւոր բաներու մէջ ալ։ Ուրեմն ասիկա կատարելով՝ ու կնքելով անոնց այս պտուղը՝
29 ձեզմէ Սպանիա պիտի անցնիմ։ Եւ յաս գիտեմ որ իմ ձեզի գալու ատենս՝ Քրիստոսի †աւետարանին լեցուն օրհնութիւնովը պիտի գամ։
30 Ձեզի կ՚աղաչեմ, եղբայրնե՛ր, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով ու Հոգւոյն սիրովը, որ ինծի հետ պատերազմակից ըլլաք յԱստ աղօթք-
31 ներուն մէջ առ Աստուած ինծի համար, որ Հրէաստանի մէջ հաւատք չհնազանդողներէն ազատուիմ, ու իմ երուսաղէմ ընծայ-
32 ասարութիւնս սուրբերուն ընդունելի ըլլայ, որպէս զի Աստուծոյ կամքովը ուրախութեամբ ձեզի գալով՝ ձեզի հետ հանգ-
33 չիմ։ Եւ խաղաղութեան Աստուածը ձեր ամենուդ հետը ըլլայ։ Ամէն։

ԳԼ. ԺԶ

✠ Պօղոս կը խնդրէ եղբայրներէն՝ շատերուն բարև ասել, 17 և կը խրատէ զանոնք զգոյշ ըլլալ հերձուածողներէն և գայթակղութիւն առողներէն. 21 զանազան բարևներէն ետև կը վերջացնէ իր թուղթը փառք և գոհութիւն ասելով Աստուծոյ։

1 Ձեզի կը յանձնեմ մեր քոյրը, որ
2 կենքրայի եկեղեցւոյն պատարագուհի է. ✠ Որ անիկա ընդունիք Տէրոջմով՝ ինչպէս որ սուրբերուն արժան է, և անոր խնամք տանիք

ինչ բանի մէջ որ ձեր օգնութիւնը կարօտի. քանի նա ալ շատերուն խնամք տարաւ, ու ինծի ալ։

3 Բարև ըսէք ✠Պրիսկիլլին ու Ակիւղասին՝ Քրիս-
4 տոս Յիսուսով իմ գործակիցներուս. (Որոնք իմ կեանքիս համար իրենց պարանոյնին տուին. որ անոնցմէ չէ թէ միայն ես չնորհակալ կ՚ըլլամ, հապա հեթանոսներուն բոլոր
5 եկեղեցիներն ալ.) ✠Ու անոնց տանը մէջի եկեղեցւոյն ալ։ Բարև ըսէք Եպենետոս իմ սիրելիս, ✠որ ‡Աքայիայէն առջի պտուղ մըն է
6 Քրիստոսի։ Բարև ըսէք Մարիամին, որ մեր
7 վրայ շատ աշխատեցաւ։ Բարև ըսէք Անդրոնիկոսին ու Ցունիային՝ իմ ազգականներուս և գերութեան ընկերներուս, որոնք առաքեալներուն մէջը երևելիներ են, ✠որոնք ինծ-
8 մէ առաջ Քրիստոսի եղան։ Բարև ըսէք
9 Ամպղիա իմ սիրելիս Տէրոջմով։ Բարև ըսէք Ուրբանոս մեր գործակիցին Քրիստոսով, ու
10 Ստաքիս իմ սիրելիս։ Բարև ըսէք Ապելլէ-
11 սին որ ընտրեալ է Քրիստոսով։ Բարև ըսէք անոնց որ Արիստոբուղոսի տունէն են։ Բարև ըսէք Հերովդիոն իմ ազգականս։ Բարև ըսէք անոնց որ Նարկիսսին տունէն են Տէ-
12 րոջմով։ Բարև ըսէք Տրիփոնային ու Տրիփոսային՝ Տէրոջմով աշխատողներուն։ Բարև ըսէք Պերսիդէ սիրելիին, որ շատ աշխատեցաւ Տէ-
13 րոջմով։ Բարև ըսէք Ռուփոսին՝ Տէրոջմով
14 ✠ընտրուածին, ու անոր մօրը և իմին։ Բարև ըսէք Ասինկրիտոսին, Փլեգոնին, Երմասին, Պատրոբային, Երմեսին ու անոնց հետ եղող
15 եղբայրներուն։ Բարև ըսէք Փիղողոգոսին ու Ցուլիային, Նեբէոսին ու անոր քրոջը, և Ողիմպասին ու անոնց հետ եղող բոլոր սուր-
16 բերուն։ ✠Բարև ըսէք իրարու սրբութեան համբուրով։ Բարև կ՚ընեն ձեզի Քրիստոսի [բոլոր] եկեղեցիները։
17 Կ՚աղաչեմ ձեզի, եղբայրնե՛ր, որ դիտէք այնպիսիները ✠որոնք ձեր ստացած վարդապետութենէն դուրս հերձուածողութիւններ ու գայթակղութիւններ կ՚ընեն, ✠և անոնցմէ հետ
18 կեցէք։ Ինչու որ անանկիները մեր Տէրոջը ‖Քրիստոսի չեն ծառայեր, ✠հապա իրենց որովայնին. ու անոյշ խօսքերով ու գովութիւնով պարզամիտներուն սիրտերը կը խաբեն։
19 ✠Քանզի ձեր հնազանդութիւնը ամենուն հասած է. ուստի ձեր վրայ ուրախ եմ. ✠բայց

ա Կոր. ԺԳ. 13, 15, 16։ * Եփ. Ե. 15։ ↓ Գղ. ա. 13։ ա Թես. բ. 17, 18։ ✠ Գոր. ԺԹ. 21։ Հմմ. 32։ Գղ. ա. 11։ ✠ Յիշ. Ձեզի պիտի գամ. վասն զի կը յուսամ ✠ Գոր. ԺԱ. 3։ Հմմ. 32։ ✠ Գոր. ԺԹ. 21։ Ի. 22։ Իգ. 17։ ✠ ա Կոր. Ժգ. 1, 2։ բ Կոր. ը. 1։ Թ. 2, 12։ ✠ Գղ. Ժա. 17։ ✠ ա Կոր. Թ. 11։ Գաղ. գ. 6։ ✠ Փիլ. գ. 17։ ✠ Գղ. ա. 11։ † Յիշ. Լուսնին։ ✠ Փիլ. բ. 1։ ✠ բ Կոր. ա. 11։ Կող. գ. 12։ ✠ ա Կոր. Ժգ. 1։ Թես. գ. 2։ ✠ բ Կոր. ը. 4։ ✠ Գոր. Ժը. 21։ ա Կոր. գ. 19։ Յակ. գ. 15։ ✠ Գղ. ա. 10։ ✠ ա Կոր. Ժգ. 18։ բ Կոր. Ե. 13։ բ Տիմ. ա. 16։ Փիլիմ. 7, 20։ ✠ Գղ. Ժգ. 20։ ա Կոր. Ժգ. 33։ բ Կոր. Ժգ. 11։ Փիլ. գ. 9։ ա Թես. Ե. 23։ բ Թես. գ. 16։ Եբր. Ժգ. 20։ — ✠ Գոր. Ժը. 18։ ✠ Փիլ. բ. 29։ գ Յովհ. 5, 6։ ✠ Գոր. Ժը. 2, 18, 26։ բ Տիմ. գ. 19։ ✠ ա Կոր. Ժգ. 19։ Կող. գ. 15։ Փիլիմ. 2։ ✠ ա Կոր. Ժգ. 15։ ✠ Կամ Ասինկրէն։ ✠ Գաղ. ա. 22։ ✠ բ Յովհ. 1։ ✠ ա Կոր. Ժգ. 20։ բ Կոր. Ժգ. 12։ ա Թես. Ե. 26։ ա Պետ. Ե. 14։ ✠ Գոր. Ժե. 1, 5, 24։ ա Տիմ. գ. 3։ ✠ ա Կոր. Ե. 9, 11։ բ Թես. գ. 6, 14։ ✠ բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. գ. 10։ ✠ բ Յովհ. 10։ ‖ Յունս. Քրիստոսի։ ✠ Փիլ. գ. 19։ ա Տիմ. գ. 5։ ✠ Կող. բ. 4։ բ Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 10։ բ Պետ. բ. 3։ ✠ Գղ. ա. 8։ ✠ Մատ. Ժ. 16։ ա Կոր. Ժգ. 20։

կ՚ուզեմ որ դուք խնամոտուն ըլլաք բարկին,
20 ու միամիտ՝ չարին։ Եւ խաղաղութեան Աստուածը Տիրոջմէ Յիսուսի չուռով ձեր ոտքերուն տակը։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը ըլլայ։*
21 Բարև կ՚ընէ ձեզի Տիմոթէոս՝ իմ գործակիցս, եւ Ղուկիոս ու Յասոն ու Սոսիպատրոս՝ իմ ազգականներս։ (Բարև կ՚ընեմ ձեզի
22 Տէրոջմով ես ալ Տերտիոս, որ սա թուղթը
23 գրեցի։) Բարև կ՚ընէ ձեզի Գայիոս՝ իմ ու բոլոր եկեղեցւոյն հիւրընկալը։ Բարև կ՚ընէ ձեզի եբաստոս՝ քաղաքիս գանձապետը, ու
24 կուարտոս եղբայրը։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետ ըլլայ։ Ամէն։

25 Աւրդ անոր՝ որ կարող է ձեզ հաստատել իմ աւետարանիս ու Յիսուս Քրիստոսի քարոզութեանը պէս, նոյն խորհուրդին յայտնութեան պէս՝ որ յաւիտենական ատենները
26 ի վեր ծածկուած էր, Եւ հիմա յայտնուեցաւ, ու մարգարէական գիրքերով յաւիտենական Աստուծոյ հրամանովը բոլոր հեթանոսներուն ճանչցուեցաւ Հաւատքի հնազան-
27 դելու համար, Մի միայն խնամոտուն Աստուծոյն՝ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը փառք յաւիտեանս։ Ամէն։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՈՒ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս առաքեալ իր բարեբ ապէն և Աստուծոյ շնորհակալ ըլլալէնետև՝ 10 կը յորդորէ Կորնթացիները միաբան ըլլալու, 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակութիւնները։ 18 Աստուած խնամատուներուն խնամատութիւնը կը կորընչցնէ 21 քարոզութեան յիմարութեամբ։ 26 և չկանչէ խնամատուները, գօրաւորները ու ազնուականները։ 27 բայց յիմարները, ակարները և անարգները։

1 Պօղոս՝ Աստուծոյ կամքովը Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ ըլլալու կանչուած, ու Սոս-
2 թենէս եղբայրը, Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցւոյն՝ Քրիստոս Յիսուսով սրբացուածներուն՝ սուրբեր ըլլալու կանչուածներուն, ան ամենուն հետ՝ որ ամէն տեղ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը կը կանչեն,
3 Իրենցը ու մերը. Ձեզի շնորհք և խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
4 Ամէն առեն իմ Աստուծմէս ձեզի համար կը գոհանամ Աստուծոյ շնորհքին վրայ, որ
5 ձեզի արուած է Քրիստոս Յիսուսով. Որ դուք

անոր մէջ հարստացաք ամէն բանի մէջ խօսքով և ամենայն գիտութեամբ.
6 Ինչպէս որ Քրիստոսի վկայութիւնը ձեր մէջը հաստատուեցաւ. Որ դուք բնաւ մէկ շնորհքով մըն ալ չնուազիք՝ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
8 յայտնուելուն սպասելով. Որ նաև ձեզ պիտի հաստատէ մինչև վերջը՝ անմեղադրելի ըլլալու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի օրը։
9 Հաւատարիմ է Աստուած, որ իրմով կանչուեցաք Հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին։
10 Ձեզի կ՚աղաչեմ, եղբայրնե՛ր, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը, որ ամէնդուդ խօսքը ունենաք ամէնդուդ, ու երկպառակութիւններ չըլլայ ձեր մէջը. Հապա դուք մէկ միտքի ու մէկ խորհուրդի վրայ Հաստատուած
11 ըլլաք։ Ինչու որ ձեզի համար ինծի յայտնուեցաւ, եղբայրնե՛ր, Քղոէի տունէն եղողներէն,
12 թէ ձեր մէջը հակառակութիւններ կայ։ Ես-միա ասիկա կ՚ըսեմ, որ ձեզմէ ամէն մէկը կ՚ըսէ եղեր թէ ես Պօղոսինն եմ, ու

ա Գլ. ժէ. 33։
բ Ծն. գ. 15։
գ Հմր. 24։ ա Կոր. ժգ. 23։ բ Կոր. ժգ. 13։ Փիլ. գ. 24։ ա Թես. ե. 28։ բ Թես. գ. 18։ Յայտ. իբ. 21։
դ Յունդ. Յ՚ուդէականն Ամէն։
ե Գոր. ժգ. 1։ Կոզ. ա. 1։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։ ա Տիմ. ա. 2։ Եբր. ժգ. 23։
զ Գոր. ժգ. 1։
է Գոր. ժէ. 5։
ը Գոր. ի. 4։
թ ա Կոր. ա. 14։
ժ Գոր. ժի. 22։ բ Տիմ. գ. 20։
ի Հմր. 20։ ա Թես. ե. 28։
լ Եփես. գ. 20։ ա Թես. գ. 13։ բ Թես. բ. 16։ գ. 3։ Յուդ. 24։
խ Գլ. բ. 16։
ծ Եփես. ա. 9։ գ. 3, 4, 5։ Կոզ. ա. 27։
կ ա Կոր. բ. 7։ Եփես. գ. 5, 9։ Կոզ. ա. 26։
հ Եփես. ա. 9։ բ Տիմ. ա. 10։ Տիտ. ա. 2, 3։ ա Պետ. ա. 20։
ձ Գոր. ժ. 7։ Գլ. ա. 5։ ժէ. 18։
ղ ա Տիմ. ա. 17։ գ. 16։ Յուդ. 25։
—
ճ բ Կոր. ա. 1։ Եփես. ա. 1։ Կոզ. ա. 1։
մ Հռոմ. ա. 1։
յ Հռոմ. ժբ. 17։
ն Գոր. ժէ. 19։ Գոր. ժէ. 9։
շ Յուդ. 1։
ո Հռոմ. ա. 7։ բ Տիմ. ա. 9։
չ Գլ. ը. 6։
պ Գոր. թ. 14, 21։ իբ. 16։ բ Տիմ. բ. 22։
ջ Հռոմ. գ. 22։ ժ. 12։
ռ Հռոմ. ա. 7։ բ Կոր. ա. 2։ Եփես. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
ս Հռոմ. ա. 8։
վ Գլ. ժբ. 8։ բ Կոր. ը. 7։
տ Գլ. բ. 1։ բ Տիմ. ա. 8։ Յայտ. ա. 2։
ր Գլ. ը. 1։
ց Փիլ. գ. 20։ Տիտ. բ. 13։ բ Պետ. գ. 12։ Կոզ. գ. 4։
ւ ա Թես. գ. 13։
փ Կոզ. ա. 22։ ա Թես. ե. 23։
ք Եփես. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
և Եփես. խթ. 7։ Գլ. ժ. 13։ ա Թես. ե. 24։ բ Թես. գ. 3։ Եբր. ժ. 23։
օ Յովհ. ժէ. 4։ ժէ. 21։ ա Յովհ. ա. 3։ գ. 13։
ֆ Հռոմ. ժբ. 16։ ժէ. 5։ բ Կոր. ժգ. 11։ Փիլ. բ. 2։ գ. 16։ ա Պետ. գ. 8։ Գլ. ժա. 18։
† Ցոյն. կատարեալ գործուած
§ Գլ. գ. 4։

ՙԹէ ես Ա՚պողոսեան, և ՙ--ԵԷ՝ ՙԹէ ես կե-
13 փասեան, ու Գ--ը՝ ԹԷ ես Քրիստոսեան։ ՙՄի-
ԹԷ Քրիստոս բաժնուա՞ծ է. միթէ Պօղո՞ս խա-
չը եղաւ ձեզի համար, կամ ԹԷ Պօղոսի՞ ա-
14 նունովը մկրտուեցա՞ք։ Կը գոհանամ Ա՚ստուծ-
մէ որ ձեզմէ մէկը չմկրտեցի, ՙվնաս ԹԷ
15 կրիսպոսը ու ՙԳայիոսը· որ մէկը չըսէ Թէ
16 իմ անունովս մկրտեցի։ Իրաւ ՙՍտեփաննեսին
ընտանիքն ալ մկրտեցի· ալ ուրիշ մէկը չեմ
դիտեր ամենևին ԹԷ մկրտեցի։
17 Ինչու որ Քրիստոս զիս մկրտելու չէսկեց,
հապա աւետարանը քարոզելու, Ըչէ ԹԷ խօս-
քերու ճարտարութիւնով, որ Քրիստոսի խաչը
18 ոչինչ չըլլայ։ ՙՔանզի խաչին քարոզութիւնը
կորսուածներուն ՙյիմարութիւն է, Ըբայց մեզի
փրկուածներուս ՙԱ՚ստուծոյ զօրութիւն է։
19 Վասն զի գրուած է, ՙԽմաստուններուն խմաս-
տութիւնը պիտի կորսընցընեմ, ու Հանճա-
20 րեղներուն Հանճարը պիտի խափանեմ։ ՙՈ՞ւր է
խմաստունը, ո՞ւր է գրիչը, ո՞ւր է աս աշխար-
հիս քննողը· ՙչէ՞ որ Ա՚ստուած յիմարեցուց
21 աս աշխարհիս խմաստութիւնը։ Քանզի ՙորով-
հետև Ա՚ստուծոյ խմաստութեամբը աշխարհ
չճանչցաւ զԱ՚ստուած ԸՀ խմաստութիւնով, զ
Ա՚ստուած Հաճեցաւ քարոզութեան յիմարու-
թիւնովը Հաւատացեալները ապրեցընելու։
22 ՙԻնչու որ Հրէաները նշան կ՚ուզեն, և Յոյ-
23 նները խմաստութիւն կը փնտռեն. իսկ մենք
կը քարոզենք խաչեալ Քրիստոսը՝ ՙՀրէաներուն
գայթակղութիւն, ու Յոյներուն ՙյիմարու-
24 թիւն. Բայց անոնց որ կանչուած են, թէ Հր-
էաներուն և թէ Յոյներուն, Քրիստոսը՝ ՙԱ-
ստուծոյ զօրութիւնը ՙև Ա՚ստուծոյ խմաստու-
25 թիւնը։ Ինչու որ Ա՚ստուծոյ յիմարը մարդոյ-
մէն աւելի խմաստուն է, և Ա՚ստուծոյ տկարը
26 մարդոյմէն աւելի զօրաւոր է։ Ա՚լ տարակ զուք
ձեր կոչումը կը տեսնէք, եղբայրներ, ՙոր չէ
թէ մարմնոյ կողմանէ շատ խմաստուններ, և
չէ թէ շատ զօրաւորներ, և չէ թէ շատ ազ-
27 նուականներ կանչուեցան· ՙԲայց Ա՚ստուած ա-
խրատին յիմարները ընտրեց, որ ամօթով ընէ
խմաստունները, ու ախրատին տկարները ընտ-
րեց Ա՚ստուած, որ ամօթով ընէ զօրաւորները·
28 եւ աշխարհիս ցածագոյնները ու անարգները
ընտրեց Ա՚ստուած՝ և ոչինչները, ՙորպէս զի
29 եղողները խափանէ· ՙԱրդեօք մի՛ մարմին
30 մը չպարծի Ա՚ստուծոյ առջեւն։ Իսկ դուք անկէ
ՙը Քրիստոս Յիսուսով, ՙոր ան մեզի Ա՚ստուծ-
մէ իմաստութիւն, ՙարդարութիւն, ՙսրբու-
31 թիւն և փրկութիւն եղաւ· Որ ինչպէս գը-
րուած է, ՙԱն որ կը պարծենայ՝ Տիրոջմով
Թող պարծենայ։

ԳԼ· Բ

1 Ա՚ստքիսը կը ծանուցանէ ԹԷ իր քարոզութիւնը խօսքերու
Ճարտարութիւնով կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ, և
հապա Ա՚ստուծոյ զօրութիւնովն է· և այնքան գերազանց է ը
ան աշխարհիս իմաստութենէն ու մարդկային գիտութե-
նէն, 12 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ ընդիկա իմանալու։

1 Ե՚ւ ես, եղբայրներ, որ ձեզի եկայ, ՙչէ ԹԷ
խօսքի կամ իմաստութեան գերազանցութիւ-
նով մը ՙԱ՚ստուծոյ վկայութիւնը ձեզի յայտ-
2 նելու եկայ։ Վասն զի ես միտքս չդրի ձեր
մէջը ուրիշ բան մը գիտնալ, ՙբայց միայն Յի-
3 սուս Քրիստոսը, ու ան՝ խաչը եղած։ ՙԵս ես
տկարութիւնով ու վախով և շատ դողով ՙձեր
4 քովը կեցայ· ՙՈւ իմ խօսքս և քարոզութիւ-
նըս չէ ԹԷ *մարդկային իմաստութեան հա-
մոզիչ խօսքերով էր, ՙհապա Հոգւոյն և զո-
5 րութեան ապացուցութեամբը· Որպէս զի ձեր
հաւատքը մարդոց իմաստութիւնովը չըլլայ,
6 ՙհապա Ա՚ստուծոյ զօրութիւնովը։ ՙՍակայն
կատարեալներուն հետ իմաստութիւն կը խօ-
սինք, ՙբայց չէ ԹԷ աս աշխարհիս իմաստու-
թիւնը, և ոչ աս աշխարհիս ՙոչնչանալու իշ-
7 խանները. Հապա Ա՚ստուծոյ ծածուկ իմաս-
տութիւնը կը խօսինք խորհրդով, ՙոր աշխար-
հէն առաջ սահմանեց Ա՚ստուած մեր փառքին
8 համար· ՙՈր գոնիկա աս աշխարհիս իշխան-
ներէն մէկը չճանչցաւ· ՙքանզի ԹԷ որ ճանչ-
ցած ըլլային, ալ փառաց Տէրը խաչը չէին
9 հաներ· Հապա ինծոր որ գրուած է, ՙԱն բա-
ները որ աչք չէ տեսեր և ականջ չէ լսեր ու
մարդու սրտին մէջ չէ բնկեր, Ա՚ստուած պիտի
10 սիրողներուն պատրաստեց։ ՙԲայց Ա՚ստուած
մեզի յայտնեց իր Հոգւովը, ինչու որ Հոգին
ամէն բան կը քննէ, Ա՚ստուծոյ խորունկ բա-
11 ները անոնց ալ։ Վասն զի մարդոցմէն ո՞վ գիտէ մար-
դուն բանները, ՙբայց միայն մարդուն հոգին

ՙ Գար· ժը· 24· ժԹ· 1· ԳԼ· ժչ· 12։
ՙ Յոհ· ա· 42։
ՙ բ Կար· ժա· 4· Եփես· գ· 5։
* Գար· ժը· 8։
ՙ Հռոմ· ժչ· 23։
ՙ ԳԼ· ժչ· 15· 17։
Ը ԳԼ· բ· 1· 4· 13· բ Գաղ· ա· 16։
ՙ բ Կար· բ· 15։
* Գար· ժէ· 18· ԳԼ· բ· 14։
ՙ ԳԼ· ժէ· 2։
* Հռոմ· ա· 16· Գմր· 24։
ՙ Յար· է· 12· 13։
Եա· ԽԹ· 14· Երեմ· ը· 9։
ՙ Եա· ԼԳ· 18։
ՙ Յոբ· ժբ· 17· 20· 24· Եա· խգ· 25· Հռոմ· ա· 22։
ՙ Հռոմ· ա· 20· 21· 28· Մատ· ժա· 25· Ղուկ· ժ· 21։
+ Մատ· ժբ· 38· ժչ· 1· Մար· ը· 11· Ղուկ· ժա· 16· Յովհ· գ· 48։
ՙ Եա· ը· 14· Մատ· ժա· 6· ժգ· 57· Ղուկ· բ· 34· Յովհ· չ· 61· 67· Հռոմ· Թ· 32· Գաղ· է· 11· ա Պետ· բ· 8։
ՙ Հմր· 18։
ՙ Կող· բ· 3։
ՙ Յովհ· է· 48։
ՙ Մատ· ժա· 25· Յակ· բ· 5· Տէս Ա՚ղաղ· ը· 2։
ՙ Հռոմ· գ· 17։
ՙ ԳԼ· բ· 6։
ՙ Հռոմ· գ· 27· Եփես· բ· 9։
Հմր· 24։
ՙ Երեմ· խգ· 5· 6· Հռոմ· գ· 25· բ Կար· է· 21· Փիլ· գ· 9։
ՙ Յովհ· ժէ· 19։
ՙ Եփես· ա· 7։
ՙ Երեմ· Թ· 23· 24· բ Կար· ժ· 17։
—
ՙ ԳԼ· ա· 17· Հմր· 4· 13· բ Կար· ժ· 10· ժա· 6։
ՙ ԳԼ· ա· 6։
ՙ Գաղ· գ· 14· Փիլ· գ· 8։
ՙ բ Կար· գ· 7· ժ· 1· 10· ժա· 30· ժբ· 5· 9· Գաղ· գ· 13։
ՙ Գար· ժբ· 1· 6· 12։
ՙ Հմր· 1· ԳԼ· ա· 17· բ Պետ· ա· 10։
* Ո՛հռետ Ը--ՆՆ։
ՙ Հռոմ· ժէ· 19· ա Թես· ա· 5։
ՙ բ Կար· գ· 7· գ· 7։
ՙ ԳԼ· ժգ· 20· Եփես· գ· 13· Փիլ· գ· 15· Եբր· է· 14։
ՙ ԳԼ· ա· 20· գ· 19· Հմր· 1· 13· բ Կար· ա· 12· Յակ· գ· 15։
ՙ ԳԼ· ա· 28։
ՙ Հռոմ· ժչ· 25· 26· Եփես· գ· 5· 9· Կող· ա· 26։
ՙ Տիմ· ա· 9։
ՙ Մատ· ժա· 25· Յովհ· է· 48· Գար· ժգ· 27· բ Կար· գ· 14։
ՙ Ղուկ· խգ· 34· Գար· գ· 17· Տէս Յովհ· ժչ· 3։
ՙ Եա· կգ· 4։
ՙ Մատ· ժգ· 11· ժչ· 17· Յովհ· ժգ· 26· ժչ· 13· ա Յովհ· բ· 27։
ՙ Ա՚ռաք· ի· 27· ԽԷ· 19· Երեմ· ժէ· 9։

որ իր մէջն է. Հանանկ ալ Աստուծոյ բաները
մէկը չգիտեր, բայց միայն Աստուծոյ Հոգին։
12 Իսկ մենք չէ թէ աս աշխարհիս Հոգին առինք,
այլ Հոգին որ Աստուծմէ է, որ մենք
ճանչնանք ան բաները որ Աստուծմէ տրուեր
13 ցաւ մեզի. Որոնք նաև կը խօսինք, չէ թէ
մարդկային իմաստութեան սորվեցուցած խօս-
քերով, հապա Հոգիին սորվեցուցածներով,
և հոգևոր բաները հոգևորի հետ կը յարմար-
14 ցընենք։ Իսկ չնչաւոր մարդը Աստուծոյ Հո-
գիին բաները չընդունիր, Վասնզի անոնք
իրեն յիմարութիւն են, ու չկրնար ալ գի-
նել, վասնզի հոգևոր կերպով կը քննուին։
15 Բայց ան որ հոգևոր է՝ ամէն բան կը քննէ, ու
16 ինքը մէկէ մը չքննուիր։ Վասնզի ո՞վ գիտցաւ
Տէրոջը միտքը, որ անոր խրատ տալով զԸն-
ձայ. Բայց մենք Քրիստոսի միտքը ունինք։

ԳԼ. Գ

2 Տղայոց առաջ կամ կը տրուի և ոչ թէ կերակուր։ 3 Կռիւը
ու նախանձը մարմնաւոր մարդի պատուհաս են։ 7 Տնկողը ու
ջուր տուողը բան մը չեն։ 9 Աստուծոյ պաշտօնեաները Աս-
տուծոյ գործակիցներն են։ 11 Քրիստոս է մի միայն հիմը։ 16
Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն են, որոնք պարտին սուրբ
պահուիլ։ 19 Աս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստուծոյ առ-
ջեւը յիմարութիւն է։

1 Եւ ես, եղբայրնե՛ր, չկրցայ խօսիլ ձեզի՝ որ-
պէս թէ հոգևորներու, հապա որպէս թէ
2 մարմնաւորներու, որպէս թէ Քրիստոսով
տղայոց. Ձեզի կաթ կերցուցի և չէ թէ կերա-
կուր, Վասնզի որ դեռ կարող չէիք, ու հիմա
ալ տակաւին կարող չէք, վասնզի դեռ մար-
3 մնաւոր էք։ Վորովհետև տակաւին ձեր մէջը
նախանձ ու հակառակութիւն և բաժանումներ
կան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք, ու մարդկօրէն
4 կը քալէք։ Վասնզի երբոր ՅԷՆՔ մէկը կ'ըսէ թէ
Ես Պօղոսեան եմ, և մեւսը՝ թէ ես Ապողո-
սեան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք։ Ուրեմն ո՞վ է
5 Պօղոս կամ ո՞վ է Ապողոս. Պաշտօնեաներ
են, որոնցմով հաւատացիք, Եւ ինչպէս որ
6 Տէրը տուաւ ամէն մէկուն։ Ես տնկեցի,
Ապողոս ջուր տուաւ, Բայց Աստուած աճե-
7 ցուց։ Ասոր ոչ տնկողը բան մըն է, և ոչ
ջուր տուողը, հապա Աստուած՝ որ աճեցուց։
8 Տնկողը ու ջուր տուողը մէկ են, Եւ ամէն մէկը
իր վարձքը պիտի առնէ իր աշխատութեանը

1 Համմ. ժա. 33։ 34։ 2 Համմ. ը. 15։ 3 Բ Պետ. ա. 16։ Տես գԼ. ա. 17։ Համ. 4։ 4 Անուն Սուրբ Հոգիին 5 Մատ. ժգ. 23։ 6 ԳԼ. ա. 18։ 23։ 7 Համմ. ը. 5։ 6։ 7։ Յուդ. 19։ 8 Ասակ. իը. 5։ ա Թես. ե. 21։ ա Յովհ. գ. 1։ 9 Յոբ. ժե. 8։ Եսա. 13։ Երեմ. իգ. 18։ Համմ. ժա. 34։ 10 Յովհ. 15։ 11 ԳԼ. բ. 15։ 12 ԳԼ. բ. 14։ 13 Երբ. ե. 13։ 14 Երբ. ե. 12։ 13։ ա Պետ. բ. 2։ 15 Յովհ. ժգ. 12։ 16 ԳԼ. ա. 11։ ժա. 18։ Գաղ. ե. 20։ 21։ Յակ. գ. 16։ 17 ԳԼ. ա. 12։ 18 ԳԼ. գ. 1։ բ Կոր. գ. 3։ 19 Համմ. ժբ. 3։ 6։ ա Պետ. գ. 11։ 20 Գոր. ժը. 4։ 8։ 11։ ԳԼ. գ. 15։ Իմ. 1։ ժե. 1։ բ Կոր. ժ. 14։ 15։ 21 Գոր. ժը. 24։ 27։ ԺԹ. 1։ 22 ԳԼ. ա. 30։ ժե. 10։ բ Կոր. գ. 5։ 23 Բ Կոր. ժբ. 11։ Գաղ. գ. 3։

9 Հաւմով ենք Աստուծոյ գործակից
ենք. դուք Աստուծոյ մշակութիւնն էք, Ա-
10 ստուծոյ շինութիւնն էք։ Ըստ Աստուծոյ շնորհացը
տրուածը որ ինծի արուեցաւ, Իմաստուն ճար-
տարապետի մը պէս հիմ դրի, բայց ուրիշ վրայ
չինողը ուրիշ է. Ամէն մէկը թող
11 զգուշանայ թէ ինչպէս կը շինէ։ Վասնզի մէկը
ալ ուրիշ հիմ չկրնար դնել՝ զոր դրուածէն՝ որ
12 է Յիսուս Քրիստոս։ Թէ որ մէկը աս հի-
մին վրայ կը շինէ ոսկի, արծաթ, պատուա-
13 կան քարեր, փայտ, խոտ, եղէգ, Ամէն մէ-
կուն գործը յայտնի պիտի ըլլայ. Վասնզի օրը
երեան պիտի հանէ, Վասնզի որ կրակով պիտի
յայտնուի. և ամէն մէկուն գործին ինչ տեսակ
14 ըլլալը կրակը պիտի փորձէ։ Թէ որ մէկուն
շինած գործը մնայու ըլլայ, Վինքը վարձք
15 պիտի առնէ. Եթէ որ մէկուն շինածը այ-
րելու ըլլայ, անիկա վնաս պիտի քաշէ. բայց
ինքը պիտի ազատի, Թաւկային անանկ՝ իբր թէ
16 կրակի միջէն։ Չգի՞ք դիտեր որ Աստուծոյ
տաճար էք դուք, և Աստուծոյ Հոգին ձեր
17 միջը բնակած է։ Թէ որ մէկը Աստուծոյ տա-
ճարը կ'ապականէ, Աստուած զանիկա պիտի
ապականէ, վասնզի Աստուծոյ տաճարը սուրբ
է՝ որ դուք էք։
18 Ոչ ոք Ձեզի՝ ինքզինքը խաբէ. Թէ որ
ձեզմէ մէկը զինքը իմաստուն կը սեպէ աս աշ-
խարհիս մէջ, թող յիմար ըլլայ՝ որ իմաստուն
19 ըլլայ։ Վասնզի որ աս աշխարհիս իմաստութիւնը
Աստուծոյ առջեւը յիմարութիւն է. վասն զի
գրուած է թէ Անիկա իմաստուններուն իրենց
20 խորամանկութեանը մէջ կը բռնէ։ Եւ դար-
ձեալ թէ Տէրը գիտէ իմաստուններուն խոր-
21 հուրդները՝ որ ունայն են։ Ուրեմն մէկը
22 թող չպարծենայ մարդոցմով. Վասնզի որ ամէն
բան ձերն է, թէ Պօղոս, թէ Ապողոս, թէ
Կեփաս, թէ աշխարհ, թէ կեանք, թէ
մահ, թէ ներկայ բաները և թէ գալիքները՝
23 ամէն բան ձերն է. Դուք ալ Քրիստոսինն
էք, և Քրիստոս՝ Աստուծոյ։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոսի պաշտօնեաները ինչ համարում ունենալու են։ 7
Բան մը չունինք որ առած չըլլանք։ 8 Առաքեալները անա-
բան եղան աշխարհի, հրեշտակներուն և մարդոց։ 13 աշխար-
հի ապականութիւնը և ամենուն անարգը։ 15 այսու ամենայ-

6 Սալ. կբ. 12։ Հբ. համմ. բ. 6։ ԳԼ. գ. 5։ Գաղ. գ. 4։ 5։ Յայտ. բ. 23։ իբ. 12։ 7 Գոր. ժե. 4։ բ Կոր. գ. 1։ 8 Եփես. բ. 20։ Կող. բ. 7։ Երբ. գ. 3։ 4։ ա Պետ. բ. 5։ 9 Համմ. ա. 5։ ժբ. 3։ 10 Համմ. ժե. 20։ Իմ. 6։ ԳԼ. գ. 15։ Յայտ. իա. 14։ 11 ա Պետ. գ. 11։ 12 Համմ. ժե. 20։ իբ. 12։ 13 Եսա. իբ. 16։ Մատ. ժգ. 18։ բ Կոր. ժա. 4։ Գաղ. ա. 7։ 14 Եփես. բ. 20։ 15 ԳԼ. գ. 5։ 16 ԳԼ. գ. 19։ բ Կոր. գ. 16։ Եփես. բ. 21։ 22։ Երբ. գ. 6։ ա Պետ. բ. 5։ 17 Ասակ. գ. 7։ Եբ. ե. 21։ 18 ԳԼ. ա. 20։ բ. 6։ 19 Յոբ. ե. 13։ 20 Սալ. գգ. 11։ 21 ԳԼ. ա. 12։ գ. 6։ Իմ. 4։ 5։ 6։ 22 բ Կոր. գ. 5։ 15։ 23 Համմ. ժգ. 8։ ԳԼ. ժա. 3։ բ Կոր. ժ. 7։ Գաղ. գ. 29։

նաև Քրիստոսով մեր հայրերն են, 16 որոնց օրինակին հետեւելու ենք։

1 Թող մարդիկ մեզ ասանկ սեպեն՝ որպէս թէ
Քրիստոսի սպասաւորները Աստուծոյ խոր-
2 հուրդներուն տնտեսները։ Ուստի տնտեսնե-
րուն մէջ կը փնտռուի որ մէկը հաւատարիմ
3 գտնուի։ Բայց ինծի ասիկա ոչինչ բան մըն է,
որ ձեզմէ դատուիմ՝ կամ մարդոց *դատա-
զրութենէն, մանաւանդ որ ես ալ իմ անձս
4 չեմ դատեր. (վասն զի ես իմ անձիս վրայով
բան մը չեմ գիտեր. †բայց չեմ թէ ասով
կ'արդարանամ.) Հապա զիս դատողը Տէրն է։
5 ՚Ուրեմն ժամանակէն առաջ դատողութիւն
մի ընէք, մինչեւ որ գայ Տէրը՝ որ խաւարին
գաղտնիքը՝ ի լոյս պիտի հանէ, ու սրտերուն
խորհուրդները յայտնի պիտի ընէ. ևս անա-
տենը ամէն մէկուն գովութիւնը Աստուծմէ
պիտի ըլլայ։
6 †Ասոնք օրինակ բերի, եղբայրներ, իմ վրաս
ու Ապողոսին վրայ ձեզի համար, ‡որ դուք
մեզմէ սորվիք *յետոյ չքաղ դրուածէն աւելի
բան մը չխորհիլ, †որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը
հպարտանայ մէկու մը համար ուրիշի մը դէմ։
7 Քանի՞ն է ան որ քեզ տարբեր կ'ընէ ՚՚-
ընդրէն. †և ի՞նչ ունիս որ չես առեր դուն.
և թէ որ առեր՝ ինչո՞ւ չառածի պէս կը պար-
ծենաս։
8 Արդէն կշտացած էք, †արդէն հարստա-
ցած էք, առանց մեզի թագաւորեցիք. և երանի
թէ թագաւորէիք, որ մենք ալ ձեր հետ
9 թագաւորէինք։ Քանի կարծեմ թէ Աստուած
յետիններ ըրաւ մեզ առաքեալներս *մահա-
պարտներու նման. †ինչու որ տեսարան եղանք
աշխարհի և հրեշտակներուն ու մարդոց։
10 †Մենք *յիմարներ ենք Քրիստոսի համար, և
դուք խնամտուններ Քրիստոսով. ‡մենք տկար՝
և դուք զօրաւոր. դուք փառաւորեալ՝ ու
11 մենք անարդեալ։ †Մինչեւ աս օրուան աւետը
կ'անօթեւնանք ալ, կը ծարաւինք ալ, *մերկ
ալ կը մնանք, †կը ծեծուինք ալ, աստանդա-
12 կան ալ կը պտըտինք, ՚եւ մեր ձեռքերովը
դործելով կ'աշխատինք. երբոր *մեզ կը նա-
խատեն՝ կ'օրհնենք. երբոր կը հալածեն՝ կը
13 համբերենք. երբոր դէշ կը խօսին՝ կ'աղա-

ա Ասա. իդ. 45։ ԳԼ. գ. 5։ ի. 17։ բ Կոր. գ. 4։ Կող. ա. 25։
բ Գաղ. ժբ. 42։ Տիտ. ա. 7։ ա Պետ. գ. 10։
գ Յուղ. օրուընէն
դ Յոբ. լժ. 2։ Սաղ. ձլ. 3։ Ածող. 2։ Աւակ. իա. 2։ Հռոմ. գ. 20։ գ. 2։
ե Ասա. է. 1։ Հռոմ. բ. 1, 16։ ժգ. 4, 10, 13։ Յայտ. ի. 12։
զ ԳԼ. գ. 13։
է Հռոմ. բ. 29։ բ Կոր. է. 10։
ը ԳԼ. ա. 12։ գ. 4։
թ Հռոմ. ժբ. 3։
ժ ԳԼ. գ. 21։ է. 2, 6։
ի Ցռվհ. գ. 27։ Յակ. ա. 17։ ա Պետ. գ. 10։
ժա Յայտ. գ. 17։
ժբ Սաղ. խգ. 22։ Հռոմ. ը. 36։ ԳԼ. ժէ. 30, 31։ բ Կոր. գ. 11։ զ. 9։
ժգ Եբր. ժ. 33։
ժդ ԳԼ. բ. 3։
ժե Գաղ. ժէ. 18։ խզ. 24։ ԳԼ. ա. 18։ է. 14։ գ. 18։ Տիտ. գ. թեսդ. լժ. 11։
ժզ Բ Կոր. ժգ. 9։
ժէ Բ Կոր. գ. 8։ ժա. 23—27։ Փիլ. գ. 12։
ժը Յոբ. իբ. 6։ Հռոմ. ը. 35։
ի Գաղ. իգ. 2։
ժթ Գաղ. ժը. 3։ ի. 34։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։ ա Տիմ. դ. 10։
ի Ատա. է. 44։ Գաղ. զ. 28։ իգ. 34։ Գաղ. է. 59։ Հռոմ. ժբ. 14, 20։

նաև Քրիստոսով մեր հայրերն են, 16 որոնց օրինակին հետեւելու ենք։

չենք. Երբոր աչխարհի ազատեցուիլ՝ ամե-
14 նուն անարդը ըլլալով մինչեւ հիմա։ Աս բա-
ները կը գրեմ՝ չէ թէ ձեզ ամչցնելու համար,
15 հապա կը խրատեմ *իբր սիրելի որդիներուս
պէս։ Վասն զի թէ և դուք տասը հազար վար-
ժապետներ ունենաք Քրիստոսով, բայց չէ թէ
շատ հայրեր *ունիք, †ինչու որ Քրիստոս Յիսու-
16 սով ես ձեզ Ծնայ աւետարանովը։ Ուրեմն
17 կ'աղաչեմ ձեզի՝ †ինծի նմանող եղէք։ Ասոր
համար ձեզի խրկեցի *Տիմոթէոսը, †որ իմ
սիրելի որդիս է՝ ու Տէրոջմով հաւատարիմ.
՚որ անիկա ձեր միտքը պիտի դնէ Քրիստո-
սով իմ *ճանչ ճամբաներս, †ինչպէս որ ամէն
տեղ ամէն եկեղեցիներուն մէջ *կը սորվեցը-
18 նեմ։ †Մէկ քանիները հպարտացան, որպէս
19 թէ ես պիտի չգամ ձեզի։ †Բայց շուտով պիտի
գամ ձեզի՝ †թէ որ Տէրը կամենայ, և պիտի
հասկընամ չէ թէ հպարտացողներուն խօսքե-
20 րը, հապա զօրութիւնը։ ՚Վասն զի Աստուծոյ
թագաւորութիւնը չէ թէ խօսքով է, հապա
21 զօրութիւնով։ Ի՞նչպէս կ'ուզէք, †գաւազա-
նո՞վ գամ ձեզի, թէ սիրով և հեզութեան հո-
գիով։

ԳԼ. Ե

1 Պօղոս կ'իմացընէ Կորնթացւոց թէ ազգապիղծ անձը 6 չաւէտ
ամօթով պատճառ մըն է իրենց քան թէ պարծանաց. 7 կ'իմա-
ցընէ թէ պէտք է հին խմորը մկրտի ձգել. 10 թէ պէտք է և-
ղեւնագործները ամչցընել, և անոնցմէ հետ քաշուիլ։

1 Աոհասարակ կը լսուի ձեր մէջը պոռնկու-
թիւն ըլլալ, և անանկ պոռնկութիւն՝ որ հե-
թանոսներուն մէջ ալ †չկայ, ՚որպէս թէ մէկը
2 իր հօրը կնիկը *ունենայ։ †Ու դուք հպար-
տացեր էք, †և ոչ մանաւանդ սուգ ըրիք, որ
3 ձեր մէջէն վերցուի ասա բանը ընողը։ †Ինչու
որ թէպէտ ես մարմնով հեռու եմ, բայց
հոգիով ներկայ եմ. ուստի հիմա որպէս թէ
ներկայ ըլլալով որոշեցի, որ ասա բանը ընողը՝
4 երբոր մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը
մէկտեղ ժողովուիք դուք՝ ու իմ հոգիս *մեր
5 Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնովը, Ա-
նանկը †Սատանային *մատնէք՝ մարմինը կոր-
ուստելու համար, որ հոգին փրկուի Տէր Յի-
6 սուսի օրը։ †Ձեր պարծանքը աղէկ չէ.

ա ԳԼ. ժա. 2։
բ ԳԼ. ժգ. 33։
գ ԳԼ. է. 17։
դ ԳԼ. ե. 2։
ե Գաղ. ժի. 21։ ԳԼ. ժգ. 5։ բ Կոր. ա. 15, 23։
զ Գաղ. ժը. 21։ Հռոմ. ժէ. 32։ Եբր. գ. 3։ Յակ. գ. 15։
է ԳԼ. բ. 4։ ա Թես. ա. 5։
ը Բ Կոր. ժ. 2։ ժգ. 10։
թ Ա՛նան՛ Հայերէն։

ա ԳԼ. ժբ. 8։ բ Օր. իբ. 30։ իե. 20։
գ բ Կոր. է. 12։
դ ԳԼ. գ. 18։
ե բ Կոր. է. 7, 10։
զ Կող. բ. 5։
է Ա՛ատ. ժգ. 19։ ժբ. 18։ Յովհ. ի. 23։ բ Կոր. բ. 10։ ժգ. 3, 10։
ը Գաղ. իգ. 18։
թ Յոբ. բ. 6։ Սաղ. ձի. 6։ ա Տիմ. ա. 20։
ժ Հռոմ. գ. 2։ ԳԼ. գ. 21։ գ. 19։ Յակ. գ. 16։

չէ՞ք գիտեր ᵇոր փիչ մը խմորը բոլոր զանգուա-
7 ծը կը խմորէ։ Մաքրեցէք հին խմորը մէկդի,
որ ըլլաք նոր զանգուած, ինչպէս որ անխմոր
է՛ք. ᶜվասն որ Քրիստոս մեր ᵈպասխը մեզի
8 համար զոհուեցաւ։ ᵉՈւստի թող կատարենք՝
ᶠոչ հին խմորով և չ՚ի նաև չարութեան ու
անզգամութեան խմորովը, հապա անկեղծու-
թեան ու ճշմարտութեան անխմոր հացովը։
9 Գրեցի ձեզի թուղթին մէջ, ᵍոր պոռնիկնե-
10 րուն հետ չխառնուիք։ Եւ ʰոչ՝ չի թէ նաև
աշխարհիս ᶦպոռնիկներուն հետ, կամ ագահ-
ներուն հետ, կամ յափշտակողներուն հետ,
կամ կռապաշտներուն հետ. հապա թէ չի՝
ᵏպէտք էր որ դուք աշխարհէս դուրս ելլէիք։
11 Բայց հիմա ձեզի գրեցի չխառնուիլ, այսինքն
՚թէ որ մէկը եղբայր ըսուած՝ կամ պոռնիկ
ըլլայ, կամ ագահ, կամ կռապաշտ, կամ նա-
խատող, կամ գինով, կամ յափշտակող, ᵐա-
12 նանկին հետ հաց ալ չուտել։ ⁿՎասն ի՞նչ
պէտք է ինձի դուրսիններն ալ դատել. ᵒչէ՞
13 որ դուք ներսիները կը դատէք. իսկ դուր-
սինները Աստուած պիտի դատէ. ᵖուստի չարը
ձեր մէջէն վերցուցէք։

ԳԼ. Զ

1 Ա Ձեզմէ մէկը՝ թէ որ մէկ բան մը ունենայ իր
ընկերին հետ, կը համարձակի՞ անիրաւներուն
առջևը դատուիլ՝ ու չի թէ սուրբերուն առ-
2 ջևը։ ᵃՉէ՞ք գիտեր որ սուրբերը պիտի դա-
տեն աշխարհը. ու թէ որ աշխարհս ձեզմէ
կը դատուի, ուրեմն արժանի չէ՞ք դուք չըն-
3 չին դատեր ᵇփոքրերը։ ᶜՉէ՞ք գիտեր որ մենք
հրեշտակներ պիտի դատենք. ուր՚ կը մնան
4 հապա աշխարհային բաները։ ᵈՈրուհետև թէ որ
ձեր մէջը աշխարհային դատեր ունիք, եկե-
ղեցւոյն անարգները ձեզի դատաւոր դրէ՛ք։
5 Ձեզ ամչցնելու համար կը գրուցեմ. այնչափ
եղաւ որ ձեր մէջը մէկ խնամտուն մը չկա՞յ, որ
կարող ըլլայ իրաւունքը որոշել իր եղբայրնե-
6 րուն մէջ. Հապա եղբայր եղբօր հետ դատի
կը մտնէ, ան ալ անհաւատներուն առջևը։
7 Արդարև բոլորովին յանցանք մէն ի սա ձեր
մէջը, որ իրարու հետ դատեր ունիք. ᵉինչ-
չո՞ւ մանաւանդ դուք անիրաւութիւն չի՛ք
կրեր. ինչո՞ւ մանաւանդ դուք զրկանք չի՛ք
8 քաշեր։ Հապա դուք անիրաւութիւն ու
զրկանք կ՚ընէք, ᶠև ան ալ եղբայրներուն։
9 Չէ՞ք գիտեր որ անիրաւները Աստուծոյ ար-
քայութիւնը պիտի չժառանգեն. մի խաբուիք,
ոչ պոռնիկները, ʰոչ կռապաշտները, ոչ շնա-
10 ցողները, ՈՒ էգացեալները, ոչ արուադէտ-
ները, ոչ գողերը, ոչ ագահները, ոչ գինով-
ները, ոչ նախատողները՝ ոչ յափշտակողները
Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի չժառան-
11 գեն։ Եւ դուք ʲմէկ քանիներդ անանկներ
էի՛ք. ᵏբայց լուացուեցաք, բայց սրբուեցաք,
բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի անունովը
ու մեր Աստուծոյ Հոգիովը։
12 ˡԱյմն բան ինձի օրինաւոր է, բայց չի թէ
ամէն բան օգտակար. ամէն բան ինձի օրինա-
ւոր է, բայց ես մէկ բանի մը իշխանութեան
13 տակ պիտի չըլլամ։ ᵐԿերակուրները փորին
համար է, փորն ալ կերակուրներուն. բայց
Աստուած ասոնք ալ՝ անոնք ալ պիտի խափանէ։
Իսկ մարմինը պոռնկութեան համար չէ, ⁿհա-
պա Տէրոջը, ու Տէրը՝ մարմինին համար։
14 ᵒԵւ Աստուած որ Տէրը յարուցց, ᵖմեզ ալ պի-
15 տի յարուցանէ իր զօրութիւնովը։ Չէ՞ք գի-
տեր որ ᵍձեր մարմինները Քրիստոսի անդամ-
ներն են. ուստի Քրիստոսի անդամները առ-
նեմ՝ պոռնիկի անդամնե՞ր ընեմ. քաւ լիցի։
16 Չէ՞ք գիտեր թէ ան որ պոռնիկի կը մօտենայ՝
անոր հետ մէկ մարմին կ՚ըլլայ. ʳքանզի ըսեր է կ՚ը-
17 սէ, երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան։ ˢԻսկ
ան որ Տէրոջը կը մօտենայ՝ անոր հետ մէկ հոգի
18 կ՚ըլլայ։ ᵗՊոռնկութենէն փախէ՛ք. ամէն մեղք
որ մարդ կը գործէ, իր մարմինէն դուրս է.
բայց ան որ կը պոռնկի՝ ᵘիր մարմինին դէմ կը
19 մեղանչէ։ ᵛՉէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները
տաճար են Սուրբ Հոգիին որ ձեր մէջն է, որ
անիկա Աստուծմէ ունիք, ʷու դուք ձեր ան-
20 ձին ˣչէք. ʸՔանզի գնով ծախու առ-

ᵇ ԳԼ. ԺԸ. 33։ Գաղ. Ե. 9։ բ Տիմ. բ. 17։
ᶜ Եփ. Դգ. 7։ Ցամք. ա. 29։ ԳԼ. ԺԸ. 3։ ա Պետ. ա. 19։ Յայտ. Ե. 6, 12։
ᵈ Ցամք. ԺԹ. 14։
ᵉ Եզ. Ժբ. 15։ Ժգ. 6։
ᶠ բ Օր. Ժգ. 5։
ᵍ Ա Կոր. Ժգ. 6, 12։ Ա Կոր. ը. 15։ Դատ. Ժբ. 1։
ʰ Տես Հմր. բ, 7։ բ Կոր. չ. 14։ Եփես. Ե. 11։ բ Թես. գ. 14։
ⁱ ԳԼ. ա. 20։
ʲ ԳԼ. Ժ. 27։
ᵏ Ցամք. Ժէ. 15։ ա Ցամք. Ե. 19։
ˡ Ա Կոր. Ժբ. 17։ Հռոմ. Ժգ. 17։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Ցամք. 10։
ᵐ Գաղ. բ. 12։
ⁿ Ա Կոր. գ. 11։ Կող. գ. 5։ ա Թես. գ. 11։ ա Տիմ. գ. 7։
ᵒ ԳԼ. չ. 1, 2, 3, 4։
ᵖ բ Օր. Ժգ. 5։ Ժէ. 7։ Իս. 21։ Իր. 21, 22, 24։

ᵍ ա Թես. գ. 6։
ʳ ԳԼ. ԺԸ. 50։ Գաղ. Ե. 21։ Եփես. Ե. 5։ ա Տիմ. ա. 9։ Եբր. Ժբ. 14։ Ժգ. 4։ Յայտ. Իբ. 15։
ˢ ԳԼ. Ժբ. 2։ Եփես. բ. 2։ գ. 22։ Ե. 8։ Կող. գ. 7։ Տիտ. գ. 3։
ᵗ ԳԼ. ա. 30։ Եբր. Ժ. 22։
ᵘ ԳԼ. Ժ. 23։
ᵛ Ա Կոր. Ժէ. 17։ Հռոմ. Ժգ. 17։ Կող. բ. 22, 23։
ʷ Ա Թես. գ. 13։ Ե. 23։
ˣ Հռոմ. գ. 5, 8։ Ը. 11։ բ Կոր. գ. 14։
ʸ Եփես. ա. 19, 20։
ᶻ Հռոմ. Ժբ. 5։ ԳԼ. Ժբ. 27։ Եփես. գ. 12, 15, 16։ Ե. 30։
ᵃ Ծն. բ. 24։ Ա Կոր. Ժէ. 5։ Եփես. Ե. 31։
ᵇ Ցամք. Ժէ. 21, 22, 23։ Եփես. գ. 4։ Ե. 30։
ᶜ Հռոմ. գ. 12, 13։ Եբր. Ժգ. 4։
ᵈ Հռոմ. ա. 24։ ա Թես. գ. 4։
ᵉ ԳԼ. գ. 16։ բ Կոր. գ. 16։
ᶠ Հռոմ. Ժգ. 7, 8։
ᵍ Գաղ. ի. 28։ ԳԼ. Ե. 23։ Գաղ. գ. 13։ Եբր. ի. 12։ ա Պետ. ա. 18, 19։ բ Պետ. բ. 1։ Յայտ. Ե. 9։

նուեցաք. ուստի փառաւորեցէք զԱստուած ձեր մարմիններուն ու հոգիներուն մէջը, որ Աստուծոյ են։

ԳԼ. Է

1 Աբրահամը կը խօսի ամուսնութեան վրայով, 4 յորդորելով
որ անմիկ դարման մըն է պոռնկութեան դէմ. 10 Թէ ամուս-
նութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի. 18 Թէ ամէն
մարդ պարտի գոհ ըլլալ իր վիճակէն. 25 Թէ կուսութիւնը
ինչ գիտութիւնէ կրնայ պահուիլ. 35 և Թէ ինչ պատ-
ճառով կրնանք ամուսնանալ կամ անկէ ետ կենալ։

1 Արդ ան բաներուն համար որ դուք ինծի
դրեցիք, *ա՛ղէկ է մարդուս որ կնկան չմօտե-
2 նայ։ Բայց պոռնկութիւնը պատճառով Համար
ամէն մարդ Թող իր կնիկը ունենայ, ու ամէն
3 կնիկ իր երիկը Թող ունենայ։ բԵրիկը իր կըն-
կանը Թող պարտքը վճարէ, նոյնպէս կնիկն
4 ալ իր երկանը։ Կնիկը իր մարմնին չիշխէ,
հապա երիկը. անանկ ալ երիկը իր մարմնին
5 չիշխէ, հապա կնիկը։ գՄէկզմէկ մի զրկէք,
եթէ ոչ միաբանութեամբ ատեն մը՝ աղօթքի
պարապելու համար, ու նորէն իրարու դար-
ձէք, *որ Սատանան ձեզ չփորձէ ձեր անժուժ-
6 կութեան Համար։ Ա՛ս կը զրուցեմ Թոյլ
7 տալով՝ եւ չէ Թէ հրամայելով։ *Քանզի կ՚ու-
զէի որ ամէն մարդիկ ինծի պէս ըլլային.
*բայց ամէն մէկը իր պարգեւը ունի Աստուծմէ,
8 մէկը ասանկ՝ ու միւսը անանկ։ Բայց չամուս-
նացածներուն ու որբևայրիներուն կ՚ըսեմ, գԱ-
9 ղէկ է անոնց՝ Թէ որ ինծի պէս կենան։ ժՀա-
պա Թէ որ ժուժկալութիւն չունին՝ Թող ա-
մուսնանան, *ինչու որ աղէկ է ամուսնանալը
10 քան Թէ բորբոքիլը։ Բայց ամուսնացածնե-
րուն կը պատուիրեմ ի՛նչ Թէ ես, հապա Տէրը,
11 *որ կնիկը երիկէն չզատուի, (իսկ Թէ որ
զատուի ալ՝ առանց ամուսնանալու մնայ, կամ
իր երկանը հետ հաշտուի,) ու երիկը իր կը-
12 նիկը Թող չձգէ։ Բայց ուրիշներուն ես կ՚ըսեմ՝
ի՛նչ Թէ Տէրը. Թէ որ մէկ եղբայր մը անհաւատ
կնիկ ունենայ, ու անոր հաճելի ըլլայ երեն
13 հետ բնակիլը, Թող չձգէ զանիկա։ Եւ կնիկ
մը որ անհաւատ երիկ ունենայ, ու անոր հա-
ճելի ըլլայ երեն հետ բնակիլը, Թող չձգէ զա-
14 նիկա։ Ինչու որ անհաւատ երիկը սրբուած է
կնիկովը, և անհաւատ կնիկը սրբուած է երի-
կովը. *ապա Թէ ոչ՝ ձեր որդիքը պիղծ պիտի
15 ըլլային, բայց հիմա սուրբ են։ Իսկ Թէ որ ան-
հաւատը զատուի՝ Թող զատուի. եղբայր մը
կամ քոյր մը անանկ պարագաներու մէջ դերի
չէ. հապա Աստուած խաղաղութեան կան-
16 չեց մեզ։ Քանզի ի՞նչ գիտես դուն, կնիկ,
*դուցէ քու երիկդ պիտի ապրեցընես. կամ
դուն ի՞նչ գիտես, երիկ, դուցէ քու կնիկդ
17 պիտի ապրեցընես։ Միայն Թէ ամէն մէկուն
ինչպէս որ Տէրը բաժնեց, ամէն մէկը ինչպէս
որ Աստուած կանչեց, անանկ Թող երթայ,
ու ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես սահման
պատուէր կու տամ։
18 Թէ որ թլփատուած մէկը հրաւիրէ կանչուե-
ցաւ, Թող նորէն անթլփատ չըլլայ. չթըլ-
փատուածներէն մէկը կանչուեցաւ, *Թող չը-
19 թլփատուի։ ի՞նչ որ թլփատութիւնը բան մը
չէ, ու անթլփատութիւնը բան մը չէ. *հապա
Աստուծոյ պատուիրանքներուն պահպանու-
20 թիւնը պէտք է։ Բայց ամէն մէկը ինչ կոչումի
մէջ որ կանչուեցաւ, Թող անոր մէջը կենայ։
21 Ծառա՞յ կանչուեցար, հոգ չըլլայ քեզի. բայց
22 Թէ որ կրնաս ազատ ըլլալ, ան ընտրէ։ *Վասն
զի ան ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է՝ *Տէ-
րոջը ազատացեալն է անիկա. նոյնպէս ալ ան
ազատը որ կանչուած է, *Քրիստոսի ծառան
23 է։ *Դուք գնով ծախու առնուեցաք, մար-
24 դոց ծառայ մի ըլլաք։ *Եղբայրներ, ամէն
մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, Թող ա-
նոր մէջը կենայ Աստուծոյ առջևը։
25 Բայց կոյսերուն համար *Տէրոջմէն հրաման
մը չունիմ, միայն Թէ Տէրոջմէն *հաւատարիմ
ըլլալու *ողորմութիւն գտածի մը պէս խրատ
26 կու տամ։ Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկա ա-
ղէկ է հիմակուան նեղութեանը համար, այս-
ինքն *ա՛ղէկ է մարդուս որ ասանկ ըլլայ։
27 Կապուած ես կնկան, մի փնտռեր արձակուիլ.
արձակուած ես կնիկէ, մի փնտռեր կնիկ։
28 Իսկ Թէ որ ամուսնանաս՝ չմեղանչեցիր, և Թէ
որ կոյսը ամուսնանայ՝ չմեղանչեց. բայց ա-
նոնք կնիկները մարմնոյ նեղութիւն պիտի ունենան.
29 *սակայն ես ձեզի կը խնայեմ։ *Բայց աս կ՚ըսեմ,
եղբայրներ, որ ժամանակը կարճցած է. ալ
անոնք որ կնիկ ունին՝ անանկ ըլլան որպէս
30 Թէ չունին, և անոնք որ կու լան՝ որպէս Թէ
չեն լար, ու անոնք որ կը խնդան՝ որպէս Թէ
չեն խնդար, և անոնք որ ծախու կ՚առնեն՝
31 որպէս Թէ բան մը չունին, և անոնք որ աշ-
խարհս կը գործածեն՝ որպէս Թէ *զեշ կերպով
չեն գործածեր. *ինչու որ աս աշխարհիս կերը-
32 պարանքը կ՚անցնի։ Բայց ես կ՚ուզեմ որ դուք
անհոգ ըլլաք. *ան որ չամուսնացած մարդը

նուեցաք. ուստի փառաւորեցէք զԱստուած ձեր մարմիններուն ու հոգիներուն մէջը, որ Աստուծոյ են։

1 Աբրահամը կը խօսի ամուսնութեան վրայով, 4 յորդորելով որ անմիկ դարման մըն է պոռնկութեան դէմ. 10 Թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի. 18 Թէ ամէն մարդ պարտի գոհ ըլլալ իր վիճակէն. 25 Թէ կուսութիւնը ինչ գիտութենէ կրնայ պահուիլ. 35 և Թէ ինչ պատճառով կրնանք ամուսնանալ կամ անկէ ետ կենալ։

1 Արդ ան բաներուն համար որ դուք ինծի դրեցիք, *ա՛ղէկ է մարդուս որ կնկան չմօտենայ։ 2 Բայց պոռնկութիւնը պատճառով համար ամէն մարդ Թող իր կնիկը ունենայ, ու ամէն 3 կնիկ իր երիկը Թող ունենայ։ բԵրիկը իր կընկանը Թող պարտքը վճարէ, նոյնպէս կնիկն 4 ալ իր երկանը։ Կնիկը իր մարմնին չիշխէ, հապա երիկը. անանկ ալ երիկը իր մարմնին 5 չիշխէ, հապա կնիկը։ գՄէկզմէկ մի զրկէք, եթէ ոչ միաբանութեամբ ատեն մը՝ աղօթքի պարապելու համար, ու նորէն իրարու դարձէք, *որ Սատանան ձեզ չփորձէ ձեր անժուժկութեան համար։ 6 Ա՛ս կը զրուցեմ Թոյլ 7 տալով՝ եւ չէ Թէ հրամայելով։ *Քանզի կ՚ուզէի որ ամէն մարդիկ ինծի պէս ըլլային. *բայց ամէն մէկը իր պարգեւը ունի Աստուծմէ, 8 մէկը ասանկ՝ ու միւսը անանկ։ Բայց չամուսնացածներուն ու որբևայրիներուն կ՚ըսեմ, գԱ- 9 ղէկ է անոնց՝ Թէ որ ինծի պէս կենան։ ժՀապա Թէ որ ժուժկալութիւն չունին՝ Թող ամուսնանան, *ինչու որ աղէկ է ամուսնանալը 10 քան Թէ բորբոքիլը։ Բայց ամուսնացածներուն կը պատուիրեմ ի՛նչ Թէ ես, հապա Տէրը, 11 *որ կնիկը երիկէն չզատուի, (իսկ Թէ որ զատուի ալ՝ առանց ամուսնանալու մնայ, կամ իր երկանը հետ հաշտուի,) ու երիկը իր կը- 12 նիկը Թող չձգէ։ Բայց ուրիշներուն ես կ՚ըսեմ՝ ի՛նչ Թէ Տէրը. Թէ որ մէկ եղբայր մը անհաւատ կնիկ ունենայ, ու անոր հաճելի ըլլայ երեն հետ բնակիլը, Թող չձգէ զանիկա։ 13 Եւ կնիկ մը որ անհաւատ երիկ ունենայ, ու անոր հաճելի ըլլայ երեն հետ բնակիլը, Թող չձգէ զանիկա։ 14 Ինչու որ անհաւատ երիկը սրբուած է կնիկովը, և անհաւատ կնիկը սրբուած է երիկովը. *ապա Թէ ոչ՝ ձեր որդիքը պիղծ պիտի 15 ըլլային, բայց հիմա սուրբ են։ Իսկ Թէ որ անհաւատը զատուի՝ Թող զատուի. եղբայր մը կամ քոյր մը անանկ պարագաներու մէջ դերի չէ. հապա Աստուած խաղաղութեան կան- 16 չեց մեզ։ Քանզի ի՞նչ գիտես դուն, կնիկ, *դուցէ քու երիկդ պիտի ապրեցընես. կամ դուն ի՞նչ գիտես, երիկ, դուցէ քու կնիկդ 17 պիտի ապրեցընես։ Միայն Թէ ամէն մէկուն ինչպէս որ Տէրը բաժնեց, ամէն մէկը ինչպէս որ Աստուած կանչեց, անանկ Թող երթայ, ու ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես սահման պատուէր կու տամ։ 18 Թէ որ թլփատուած մէկը հրաւիրէ կանչուեցաւ, Թող նորէն անթլփատ չըլլայ. չթըլփատուածներէն մէկը կանչուեցաւ, *Թող չը- 19 թլփատուի։ ի՞նչ որ թլփատութիւնը բան մը չէ, ու անթլփատութիւնը բան մը չէ. *հապա Աստուծոյ պատուիրանքներուն պահպանու- 20 թիւնը պէտք է։ Բայց ամէն մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, Թող անոր մէջը կենայ։ 21 Ծառա՞յ կանչուեցար, հոգ չըլլայ քեզի. բայց 22 Թէ որ կրնաս ազատ ըլլալ, ան ընտրէ։ *Վասն զի ան ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է՝ *Տէրոջը ազատացեալն է անիկա. նոյնպէս ալ ան ազատը որ կանչուած է, *Քրիստոսի ծառան 23 է։ *Դուք գնով ծախու առնուեցաք, մարդոց ծառայ մի ըլլաք։ 24 *Եղբայրներ, ամէն մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, Թող անոր մէջը կենայ Աստուծոյ առջևը։ 25 Բայց կոյսերուն համար *Տէրոջմէն հրաման մը չունիմ, միայն Թէ Տէրոջմէն *հաւատարիմ ըլլալու *ողորմութիւն գտածի մը պէս խրատ 26 կու տամ։ Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկա ա- ղէկ է հիմակուան նեղութեանը համար, այսինքն *ա՛ղէկ է մարդուս որ ասանկ ըլլայ։ 27 Կապուած ես կնկան, մի փնտռեր արձակուիլ. արձակուած ես կնիկէ, մի փնտռեր կնիկ։ 28 Իսկ Թէ որ ամուսնանաս՝ չմեղանչեցիր, և Թէ որ կոյսը ամուսնանայ՝ չմեղանչեց. բայց անոնք կնիկները մարմնոյ նեղութիւն պիտի ունենան. 29 *սակայն ես ձեզի կը խնայեմ։ *Բայց աս կ՚ըսեմ, եղբայրներ, որ ժամանակը կարճցած է. ալ անոնք որ կնիկ ունին՝ անանկ ըլլան որպէս 30 Թէ չունին, և անոնք որ կու լան՝ որպէս Թէ չեն լար, ու անոնք որ կը խնդան՝ որպէս Թէ չեն խնդար, և անոնք որ ծախու կ՚առնեն՝ 31 որպէս Թէ բան մը չունին, և անոնք որ աշխարհս կը գործածեն՝ որպէս Թէ *զեշ կերպով չեն գործածեր. *ինչու որ աս աշխարհիս կերպարանքը կ՚անցնի։ 32 Բայց ես կ՚ուզեմ որ դուք անհոգ ըլլաք. *ան որ չամուսնացած մարդը

ա Ելմ. 8, 26։
բ Եբ. խա. 10։ ա Պետ. գ. 7։
գ Ցռվել. բ. 16։ Զաք. է. 3։ Տես Եբ. ժթ. 15։ ա Թագ. խա. 4, 5։
դ ա Թես. գ. 5։
ե Ելմ. 12, 25։ բ Կոր. ը. 8։ Ժա. 17։
զ Գար. իզ. 29։
է Գէ. թ. 5։
ը Ա՛ստ. ԺԹ. 12։ Գէ. Ժբ. 11։
թ Ելմ. 1, 26։
ժ ա Տիմ. է. 14։
ժա Տես Ելմ. 12, 25, 40։
ժբ Ա՛ստ. բ. 14, 16։ Ա՛ստ. է. 32։ ԺԹ. 6, 9։ Ա՛ստ. Ժ. 11, 12։ Ղուկ. Ժգ. 18։
ժգ Ելմ. 6։
ժդ Ա՛ստ. բ. 15։
ժե Հռոմ. Ժբ. 18։ Ժգ. 19։ Գէ. Ժգ. 33։ Եբր. Ժբ. 14։
ժզ ա Պետ. գ. 1։
ժէ Գէ. գ. 17։ բ Կոր. Ժ. 28։
ժը Գար. Ժէ. 1, 5, 10, 24, 28։ Գաղ. է. 2։
ի Գաղ. է. 6։ ը. 15։
ժթ Ցռվէ. Ժէ. 14։ ա Ցռվէ. բ. 3։ գ. 24։
ի Ցռվէ. ը. 36։ Հբ. Հռոմ. ը. 18, 22։ Փիլմ. 16։
իա Գէ. թ. 21։ Գաղ. է. 13։ Եփես. գ. 6։ ա Պետ. բ. 16։
իբ Գէ. ը. 20։ ա Պետ. ա. 18, 19։ Տես Ղէ. ԺԹ. 42։
իգ Ելմ. 20։
իդ Ելմ. 6, 10, 40։ բ Կոր. ը. 8, 10։
իե Գէ. գ. 2։ ա Տիմ. ա. 12։
իզ ա Տիմ. ա. 16։
իէ Ելմ. 1, 8։
իը Հռոմ. Ժգ. 11։ ա Պետ. գ. 7։ բ Պետ. գ. 8, 9։
իթ Գէ. թ. 18։
ի Սաղ. ԼԹ. 6։ Ցակ. ա. 10։ գ. 14։ ա Պետ. ա. 24։ գ. 7։ ա Ցռվէ. բ. 17։
իա ա Տիմ. է. 5։ Ելմ. 34։

Տէրոջը բաները կը հոգայ, թէ ինչպէս Տէրոջը
33 հաճելի ըլլայ. Իսկ ամուսնացածը աշխարհիս
բաները կը հոգայ, թէ ինտոր իր կնոջը հա-
34 ճելի ըլլայ: Եւ ամուսնացած կնիկը ու կոյսը
կը տարբերին իրարմէ. ‡Ընչ- ու կոյսը Տէրոջը
բաները կը հոգայ, որ ինքը սուրբ ըլլայ հո-
գւով ու մարմնով. իսկ ամուսնացած կնիկը
աշխարհիս բաները կը հոգայ, թէ ինտոր իր
35 էրկանը հաճելի ըլլայ: Բայց ասիկա ձեր օ-
գուտին համար կը դրուցեմ, չէ թէ ձեր վրայ
վարմ մը ձգելու, հապա պարկեշտութեան
համար ու առանց զբաղանայ Տէրոջը ծառա-
36 յելու համար: Իսկ թէ որ մէկը ամօթ կը
սեպէ իր կոյսին համար՝ թէ որ չափը ան-
ցեր է, ու պէտք է անանկ ըլլալ, ինչ որ
կ'ուզէ՝ թող ընէ, մեղք չգործեր. թող ա-
37 մուսնանան: Բայց ան որ իր սրտին մէջ հաս-
տատ կը կենայ, ու իր վրայ հարկ մըն ալ
չկայ, հապա իր կամքին վրայ իշխանութիւն
ունի, ու իր սրտին մէջ այսպէս որոշեր է որ
38 իր կոյսը պահէ, աղէկ կ'ընէ: ¶Ուստի ան որ
չէ ‡տալը կ'ամուսնացընէ, աղէկ կ'ընէ. ու ան որ
39 չամուսնացընէր, աւելի աղէկ կ'ընէ: †Կնիկը
*կապուած է՝ որչափ ժամանակ որ իր էրիկը
ողջ է. Հապա թէ որ իր էրիկը մեռնի, ազատ
է ամուսնանալու որու որ ուզէ, ‡միայն թէ
40 Տէրոջմով: ‘Բայց իմ դատումիս նայելով աւե-
լի երանելի է՝ թէ որ անանկ կենայ. ¶Եւ կար-
ծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ Հոգին ունիմ:

ԳԼ. Ը

1 Կուռքերուն զոհուած միսէն ես կ'ենալու վրայով: 8 Պէտք չէ որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը ան կերպովը գործադնէ՝ որ գայթակղութիւն տայ մեր եղբայրներուն, 11 հապա մեր գիտութիւնը սիրով առնչելու ենք:

1 ‑Բայց կուռց զոհերուն վրայով՝ ¶գիտենք որ
ամէնքս ալ գիտութիւն ունինք. †գիտու-
2 թիւնը կը հպարտացընէ, բայց սէրը չինու-
2 թիւն կ'ընէ: ‡Եւ թէ որ մէկը կը կարծէ թէ
բան մը գիտէ, գէտ բնաւ մէկ բան մը չգիտեր՝
3 ինչպէս որ պէտք է գիտնալ: Իսկ թէ որ մէկը
զԱստուած կը սիրէ, §ինքը անկէ ճանչցուած
4 է: ¶Ուստի կուռց զոհուածները ուտելու վը-
րայով՝ ‘գիտենք որ կուռքը աշխարհիս մէջ
չկայ, †եւ որ մէկէն ի զատ ուրիշ Աստուած
5 մը չկայ: ‡Քանզի թէեւ ըլլան ալ անուանուած
աստուածներ՝ թէ երկինքը եւ թէ երկրիս վը-
րայ, (ինչպէս որ կան շատ աստուածներ ու
6 շատ տէրեր,) ‡բայց մենք մէկ Աստուած ու-
նինք Հայրը, †ուսկից են ամէն բաները, եւ
մենք ալ †անոր. †ու մէկ Տէր Յիսուս Քրիստոս,
‘որ անոր են ամէն բաները, ու մենք ալ ա-
7 նոր: ‘Բայց ամէնուն գոյը գիտութիւն չկայ.
եւ ոմանք կուռքի վրայով †խղճմտանք ունե-
նալով՝ մինչեւ հիմա կ'ուտեն կուռց զոհուածի
պէս, եւ իրենց խղճմտանքը որովհետեւ տկար
8 է՝ ‡կը պղծուի: §Սակայն կերակուրը մեզ Աս-
տուծոյ առջեւը չհեղընէր. քանզի ոչ եթէ
ուտենք՝ կ'աւելնանք, եւ ոչ եթէ չուտենք՝
9 կը պակսինք: ‡Բայց զգոյշ կեցէք, որ չըլլայ
թէ ատ ձեր իշխանութիւնը նախարներուն
10 գայթակղութիւն ըլլայ: Քանզի եթէ մէկը
տեսնէ քեզ՝ որ գիտութիւն ունիս, կառաս-
նի մէջ սեղան նստած, չէ՞ որ հոն տկար
մարդուն խղճմտանքը համարձակութիւն պի-
11 տի առնէ կուռց զոհուածը ուտելու, ‡եւ քու
գիտութեամբդ ան տկար եղբայրը կորսուի,
12 որուն համար որ Քրիստոս մեռաւ: ‡Եւ այս-
պէս եղբայրներուն դէմ մեղանչելով՝ ու ա-
նոնց տկար խղճմտանքը վիրաւորելով՝ Քրիս-
13 տոսի դէմ կը մեղանչէք: ¶Ուստի †եթէ որ կե-
րակուրը կը գայթակղեցընէ իմ եղբայրս, միս
պիտի չուտեմ յաւիտեան՝ որ իմ եղբայրս չը-
գայթակղեցընեմ:

ԳԼ. Թ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ ինքը ազատ է, 7 և թէ առ-
ատրանի պաշտօնեաներք առատրանէն պիտի ապրին. 15 ա-
նոնց ինքը կամաւ հրաժարած է, 18 որ անանց ծանրութիւն
մը ըլլայ, 22 կամ որ և իցէ մեկուն գայթակղութիւն չտայ
անտարբեր բաներու մէջ: 24 Մեր կեանքը ասպարէզի մը կը
նմանի:

1 Ազ* որ ես առաքեալ եմ. չէ՞* որ ես ազատ
եմ. ‡չէ՞* որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը չտե-
սայ. †չէ՞* որ դուք էք իմ գործս Տէրոջմով:
2 Թէպէտ ուրիշներուն առաքեալ չըլլամ ալ,
բայց անտարակոյս ձեզի եմ. †Ինչու որ իմ ա-
ռաքելութեանս կնիքը դուք էք Տէրոջմով:
3 Իմ պատասխանս անոնց որ զիս կը քննեն՝ ա-
4 է. ‡Միթէ մենք իշխանութիւն չունի՞նք ու-
5 տելու ու խմելու: Միթէ մենք իշխանութիւն
չունի՞նք քրիստոնեայ կին մը †ընտրելու
պատրաստելու, ինչպէս որ ուրիշ առաքեալ-
ները ու Տէրոջը եղբայրները ‡ու Կեփաս ‡‡ե-
6 ղան: Միթէ ես ու Բառնաբա՞ս միայն †իշխա-

ղ Ղեւտ. ժ. 40, ևս:
ր Եբր. ժգ. 4:
ս Հռոմ. է. 2:
տ Անհաւ օրէնքով կա-
պուած
փ Ա Կոր. գ. 14:
ք Յմր. 25:
օ Ա Թես. գ. 8:
—
ա Գոր. ժե. 20, 29:
Գէ. ժ. 19:
բ Հռոմ. ժգ. 14, 22:
գ Հռոմ. ժգ. 3, 10:
դ Գէ. ժգ. 8, 9, 12:
Գաղ. գ. 3: ա Տիմ.
գ. 4:
ե Եր. լգ. 12, 17:
Եսա. ա. 7: Մատ.
է. 23: Գաղ. գ.
9: բ Տիմ. բ. 19:
զ Եզ. խա. 24: Գէ.
ժ. 19:
է Բ Օր. գ. 39: գ.
4: Եսա. խգ. 8:
Մար. ժբ. 29:
Էմր. 6: Եփես. գ.
6: ա Տիմ. բ. 5:
ը Յոհ. ժ. 34:
թ Մաղ. բ. 10: Ե-
փես. գ. 6:
ժ Գոր. ժէ. 28: Հռ-
ոմ. ժա. 36:
ի Կամ անոր համար.
լ Յոհ. ա. 3: Կող.
ա. 10: Եբր. ա. 2:
խ Գէ. ժ. 28, 29:
ծ Հռոմ. ժգ. 14,
23:
կ Հռոմ. ժգ. 17:
հ Գաղ. է. 13:
ձ Հռոմ. ժգ. 13,
20:
ղ Գէ. ժ. 28, 32:
ճ Հռոմ. ժգ. 15, 20:
Ա Մատ. ժե. 40, 45:
յ Հռոմ. ժգ. 21:
ի Կոր. ժա. 20:
—
ա Գոր. ի. 15: ժգ.
2: իգ. 17: բ Կոր.
ժբ. 12: Գաղ. բ.
7, 8: ա Տիմ. բ.
7: բ Տիմ. ա. 11:
բ Գոր. ի. 5, 17:
ժբ. 9: իբ. 14, 18:
իգ. 11: Գէ. ժէ.
8:
գ Գէ. գ. 6: գ. 15:
դ բ Կոր. գ. 2: ժբ.
12:
ե Հմր. 14: ա Թես.
բ. 6: բ Թես. գ.
9:
զ Մատ. ժգ. 55:
Մար. գ. 5: Ղեւտ.
գ. 15: Գաղ. ա. 19:
է Մատ. ը. 14:
ը Բ Թես. գ. 8, 9:

ԳՐ. Ե. 92։
ՄԱՏԹ. ԱԲ. 1։ ԵՄ. 2 Նահ. 3։ ՄՍ. Ա. 1։ ՄՐ. Ա. 1։ ՄՂ. Ա. 1։ ՀՈՎ. Ա. 1։ ՀԱԳ. Ա. 1։ ԶԱՔ. Ա. 1։ ՄԱԼ. Ա. 1։
Նոր Աստուածաշունչ
Ա. Ա. Ա.

զոլովրդը նստաւ ուտելու և խմելու, ու ե-
8 ան խաղալու։ ᵇԵւ պառնկութիւն չընենք,
ինտոր որ անոնցմէ ոմանք պառնկեցան, ᶜու
մէկ օրուան մէջ քսանուերեք հազար հոգի
9 ինկան։ Եւ Քրիստոսը չփորձենք, ᵈինչպէս որ
անոնցմէ ոմանք փորձեցին, ᵉու օձերէն կոր-
10 ծուեցան։ Եւ տրտունջ չընէք, ᶠինտոր որ ա-
նոնցմէ ոմանք տրտունջ ըրին, ᵍու սատակի-
11 չին կործանեցան։ Բայց ասոնք ամէն բաները
իրենց օրինակ կը պատահէր անոնց. ʰև մեզի
որոնց դարերուն վերջը հասաւ, ⁱխրատ ըլ-
12 լալու համար գրուեցաւ։ ᵏԱսոր ան որ կը
սեպէ թէ հաստատուն կեցած է, թող զգուշա-
13 նայ որ չըլլայ թէ ինկայ։ Ձեզի մարդկային
փորձութենէ՝ ի զատ ուրիշ չէ պատահած.
ˡբայց Աստուած հաւատարիմ է, ᵐոր ձեզ պի-
տի չթողու ձեր կարողութենէն աւելի փոր-
ձուելու, ⁿհապա փորձութեանը հետ ապա-
ստութեան միջոց մըն ալ պիտի ատյ, որ կարող
ըլլաք համբերելու։
14 Ա՛նոր համար, իմ սիրելիներս, ᵒփախչե-
15 ցէք մոլորութենէ։ ᵖԻրպէս թէ խնամուած-
ներու հետ կը խօսիմ. դուք դատեցէք ինչ
16 որ կը գրուցեմ։ ᵠՕրհնութեան գաւաթը որ
մենք կ՚օրհնենք՝ չէ՞ որ Քրիստոսի արեանը
հաղորդութիւնն է. ʳհացը որ մենք կը կո-
տրենք՝ չէ՞ որ Քրիստոսի մարմնոյն հաղորդու-
17 թիւն է։ ˢՔանի որ մենք շատերնիս մէկ
հաց՝ մէկ մարմին ենք, վասն զի ամէնքս ալ
18 այն մէկ հացէն կը վայելենք։ ᵗԵսրայէլը մար-
մնաւոր ᵘԻսրայէլին. ᵛչէ՞ որ ան զոհուածնե-
19 րը սեղանին հաղորդ են։ Ուրեմն ի՞նչ կ՚ըսեմ,
Էմէ կուռքը բա՞ն մըն է, կամ
20 թէ կուռքի զոհուածը բա՞ն մըն է։ Բայց ʷ՚ն-
ւէմ թէ ան բաները որ ˣհեթանոսները զոհ կ՚ը-
նեն՝ դեւերուն կը զոհեն ու չէ թէ Աստուծոյ.
ու չեմ ուզեր որ դուք դեւերուն հաղորդ ըլ-
լաք. ʸէնք կրնար խմել Տէրոջը գաւաթը ᶻու
21 դեւերուն գաւաթը. Չէնք կրնար վայելել Տէ-
22 րոջը սեղանին ու դեւերուն սեղանին։ ᵃՆա-
խանձի՞ գրգռենք Տէրը. ᵇմեմէ մենք անկէ
զօրաւո՞ր ենք։
23 ᶜԱմէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց չէ թէ
ամէն բան օգտակար. ամէն բան ինծի օրինա-
24 ւոր է, բայց չէ թէ ամէն բան չինուելիուն կը-
նէ։ ᵈՉըլլայ որ մէկը գտնէ իր անձին օգուտը
25 փնտռէ, հապա իր բնակիչին։ ᵉԱմէն ինչ
որ ապառնդանոցին մէջ կը ծախուի կերէք, ու
քննութիւն մի ընէք խղճմտանքի համար.
26 ᶠինչու որ երկիրը իր լիութեամբը Տէրոջն է։
27 Եւ թէ որ անհաւատներէն մէկը ձեզ կերթուղէ
հրաւիրէ, և ուզէք երթալ, ᵍամէն ինչ որ
առջեւնիդ դրուի կերէք, ու քննութիւն մի
28 ընէք խղճմտանքի համար։ Հապա թէ որ մէ-
կը ձեզի ըսէ թէ Այսիկա կուռքի զոհուած է,
ʰանոր՝ որը իրեն համար որ յայտնեց՝ ու
29 խղճմտանքի համար մի ուտէք.* Սակայն
խղճմտանք կ՚ըսեմ՝ չէ թէ ձերը, հապա ընկե-
րինը։ ᶦԲայց ինչո՞ւ իմ ազատութիւնս պիտի
30 դատուի ուրիշին խղճմտանքէն. թէ որ ես
†շնորհակալութեամբ կը վայելեմ՝ ինչո՞ւ հայ-
հոյեմ, ᵏորուն համար որ կը գոհանամ։
31 ˡԱրդ թէ ուտէք, թէ խմէք և թէ ինչ գործ
որ ընէք, ամէն բան Աստուծոյ փառքին հա-
32 մար ըրէք։ ᵐԳայթակղութեան պատճառ մի
ըլլաք՝ ոչ Հրեաներուն, ոչ ‡հեթանոսներուն
33 և ոչ Աստուծոյ եկեղեցիին. ᶰինչպէս որ ես
ալ ամէն կերպով ամենուն հաճոյ կ՚ըլլամ,
ᵒու չեմ փնտռեր իմ անձիս օգուտը, հապա
շատերունը՝ որ փրկուին։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Պօղոս կը յանդիմանէ կարմեցիները որ իրենց հոգևոր ժա-
ղովներուն մէջ երկու մարդիկ գլուխնին գոց ասելէ կ՚ընկճի.
6 և կինիկները բոլոր գլխով. 17 և որ ընդհանրական իրենց ժո-
ղովները չէ թէ ապէկին այլ գէշին կ՚երթային. 21 ինչպէս որ
իրենց ընթրիքներուն Տէրուընական ընթրիքը կ՚անարգեին։ 33
Վերջը կը յորդորէ անոնց Տէրուընական ընթրիքին առնիս
պատրաստիլնին։

1 ᵃԻնծի նմանող եղէք, ինչպէս որ ես ալ
2 Քրիստոսի։ Արդ ձեզ կը գովեմ, եղբայրնե՛ր,
ᵇոր ամէն բանի մէջ զիս կը յիշէք, ᶜու
ապստրաժնելս կը բռնէք՝ ինտոր որ ես ձեզի
3 աւանդեցի։ Բայց կ՚ուզեմ որ գիտնաք ᵈթէ
ամէն էրիկ մարդուն գլուխը Քրիստոս է, ᵉու
կնկանը գլուխը՝ էրիկ մարդը, ᶠև Քրիստոսի
4 գլուխը՝ Աստուած։ Ամէն էրիկ մարդ որ գլ-
ուխը ծածկած կը կանգնի կամ ᵍմարգա-
րէութիւն կ՚ընէ՝ անպատիւ կ՚ընէ իր գլուխը։

ᵇ Գլ. գ. 18։ Յայտ. բ. 14։
ᶜ Թուս. խե. 1, 9։ Սաղ. ճգ. 29։
ᵈ Եր. ժէ. 2. 7։ Թուս. խս. 5։ բ Օր. գ. 16։ Սաղ. հբ. 18. 36։ ղե. 9։ ճգ. 14։
ᵉ Թուս. խս. 6։
ᶠ Եր. ժգ. 2։ ժէ. 2։ Թուս. ժգ. 2. 29։ ժգ. 41։
ᵍ Եր. ժբ. 23։ բ Թագ. իգ. 16։ ա Մն. խս. 15։
ʰ Թուս. ժգ. 37։ ժգ. 49։
ⁱ Գլ. է. 29։ Փիլ. գ. 5։ Եբր. ժ. 25. 37։ ա Յովհ. բ. 18։
ᵏ Հռոմ. ժե. 4։ Գլ. ի. 10։
ˡ Հռոմ. ժա. 20։
ᵐ Գլ. ա. 9։
ⁿ Սաղ. ճիե. 3։ բ Պետ. բ. 9։
ᵒ Եբրայ. իի. 11։
ᵖ Հմր. 7։ բ Կոր. գ. 17։ ա Յովհ. է. 21։
ᵠ Գլ. ը. 1։
ʳ Մտթ. իգ. 26. 27. 28։
ˢ Բ Օր. լբ. 38։
ᵗ Բ Օր. լբ. 21։
ᵘ Հռոմ. ժգ. 6։ ա Տիմ. գ. 3. 4։
ᵛ Կող. գ. 17։ ա Պետ. գ. 11։
ʷ Հռոմ. ժգ. 15։ Գլ. ը. 13։ բ Կոր. գ. 3։
ˣ Ցոն. Յայնբան։
ʸ Գոր. ի. 28։ Գլ. ժա. 22։ ա Տիմ. գ. 5։
ᶻ Հռոմ. ժե. 2։ Գլ. ի. 19. 22։
ᵃ Հմր. 24։
—
ᵇ Եզեկ. իբ. 14։
ᶜ Գլ. գ. 12։
ᵈ Հռոմ. ժե. 1. 2։ Հմր. 33։ Գլ. ժգ. 5։ Փիլ. բ. 4. 21։
ᵉ ա Տիմ. գ. 4։
ᶠ Եր. ժի. 5։ բ Օր. ժ. 14։ Սաղ. խգ. 1։ ծ. 12։ Հմր. 28։
ᵍ Գաղ. ժ. 7։
ʰ Գլ. ը. 10. 12։
ⁱ Ո՛նէ՛ք ։՚ա՛ն՚ընէ՛ն՚ն՚ն՚ ինչպէս որ երկիրը իր լիութեամբը Տէրոջն է։
ᵏ Հռոմ. ժգ. 16։
ˡ Հռոմ. ժգ. 6։ ա Տիմ. գ. 3. 4։
ᵐ Գլ. գ. 16։ Եփես. ե. 1։ Փիլ. գ. 17։ ա Թես. ա. 6։ բ Թես. գ. 9։
ⁿ Գլ. գ. 17։
ᵒ Գլ. է. 17։ բ Թես. բ. 14։ գ. 6։
ᵖ Եփես. ե. 23։
ᵠ Ծն. գ. 16։ ա Տիմ. բ. 11. 12։ ա Պետ. գ. 1. 5. 6։
ʳ Ցոն. ժգ. 28։ Գլ. գ. 23։ ժե. 27. 28։ Փիլ. բ. 7. 8. 9։
ˢ Գլ. ժբ. 10. 28։ ժգ. 1։ եա։

5 ։Եւ ամէն ինիկ որ գլուխը բաց աղօթքի կը
կայնի կամ մարգարէութիւն կ'ընէ՝ անպատիւ
կ'ընէ իր գլուխը. ինչու որ մի և նոյն բան է
6 -ի--է որպէս թէ ածիլուած էր ։ Վասն զի
թէ որ կնիկը չծածկուիր, թող իր մազերն ալ
կտրէ. ։Հապա թէ որ ամօթ է կնկան մը իր
մազերը կտրել կամ ածիլուիլ՝ թող ծածկուի։
7 Արիկ մարդու պէտք չէ իր գլուխը ծածկել,
։ինչու որ Աստուծոյ պատկերը ու փառքն է.
8 բայց կնիկը եր երկանը փառքն է ։ Վասնզի չէ
թէ երիկ մարդը կնիկէն է, հապա կնիկը՝
9 երիկ մարդէն ։ ։Ինչու որ երիկ մարդը չստեղ-
ծուեցաւ կնկանը համար, հապա կնիկը՝ եր-
10 կանը համար ։ ։Այս պատճառով պէտք է որ
կնիկը իր գլխուն *չուք դնէ Հրեշտակներուն
11 համար ։ ։Բայց ոչ կնիկը առանց երիկ մարդու
կ'ըլլայ, ու ոչ երիկ մարդը առանց կնկան՝ Տէ-
12 րոջմով ։ Վասն զի ինչպէս որ կնիկը երիկ մար-
դէն է, անանկ ալ երիկ մարդը կնկան միջո-
13 ցով, ։բայց ամէնը Աստուծմէ ։ Դուք ձեզմէ
դատեցէք. կը վայլէ՞ կնիկ մարդու գլուխը
14 բաց աղօթքի կայնիլ Աստուծոյ առջևը. Չէ՞
որ բնութիւնն ալ կը սորվեցնէ ձեզի որ երիկ
մարդ մը թէ որ երկար մազերով է՝ իրեն ա-
15 նարդանք է. Բայց կնիկը թէ որ երկար մա-
զերով է՝ իրեն փառք է. ինչու որ մազերը
16 ծածկոցի տեղ տրուած են իրեն ։ Սակայն
թէ որ մէկը հակառակող ըլլալ կ'ուզէ, մենք
անանկ սովորութիւն չունինք, ։ոչ ալ Աստու-
ծոյ եկեղեցիները ։
17 Բայց ա պատուիրելով չեմ գովեր, ին-
չու որ ձեր ժողովելը չէ թէ աղէկի՝ հապա
18 դէշ արդիւնք կ'ունենայ ։ Քանզի նախ՝ երբոր
մէկտեղ կը ժողովիք եկեղեցւոյն մէջ, ։կը
լսեմ որ բաժանմունքներ կան ձեր մէջը, և
19 քիչ մասին կը հաւատամ ։ Վասն զի հարկաւ
։ձեր մէջը հերձուածողութիւններ ալ պիտի
ըլլան, ։որ ձեր մէջը եղող ընտիրները երև-
20 նան ։ Ուստի դուք որ մէկտեղ կը ժողվուիք,
21 ասիկա Տէրունական ընթրիքը ուտել չէ. ին-
չու որ ուտելու ատենը ամէն մէկը առաջ իր
ընթրիքը կ'առնէ. ու մէկը անօթի կը մնայ
22 ու միւսը կը գինովնայ ։ Միթէ ուտելու ու
խմելու համար տուն չունի՞ք, ։կամ թէ Աս-
տուծոյ եկեղեցին կ'անարգէք, ու ամօթով
կ'ընէք չքաւորները. ձեզի ի՞նչ ըսեմ, ձեզ
23 գովե՞մ. ա՛ա բանին մէջ չեմ գովեր ։ ։Ինչու
որ ես Տէրոջմէն ընդունեցի ան որ ձեզի ալ
ատանդեցի՝ թէ Տէրը Յիսուս իր մատնուած
24 գիշերը հաց առաւ. Եւ գոհանալով՝ կոտրե-
ւ ըսաւ, Առէք — կերէք, սա է իմ մարմինս
որ ձեզի համար կը կոտրուի. ասիկա ըրէք
25 զիս յիշելու համար ։ Նոյնպէս ալ գաւաթը
ընթրիքէն ետև — — ու ըսաւ, Ա՛ս գաւաթը
նոր ուխտ է իմ արիւնովս. ասիկա ըրէք, քանի
անգամ որ խմէլու ըլլաք՝ զիս յիշելու համար ։
26 Վասն զի քանի անգամ որ ա՛ս հացը ուտէք
ու ա՛ս գաւաթը խմէք, Տէրոջը մահը կը
27 պատմէք՝ ։մինչև որ ինքը գայ ։ Ուստի ով
որ ա՛ս հացը ուտէ կամ Տէրոջը գաւաթը խմէ
անարժանապէս, պարտական պիտի ըլլայ Տէ-
28 րոջը մարմնոյն և արիւնը ։ Ուրեմն մարդ
մարդ իր անձը փորձէ, ու այսպէս ան հացէն
29 ուտէ և ան գաւաթէն խմէ ։ Վասն զի ան որ
անարժանապէս կ'ուտէ ու կը խմէ, իր անձին
դատապարտութիւնը կ'ուտէ ու կը խմէ, ին-
30 չու որ Տէրոջը մարմինը չզրօսներ ։ Ասոր համար
ձեր մէջը շատ հիւանդներ ու դատապարներ
31 կան, և շատեր ալ կը ննջեն ։ ։Ինչու որ եթէ
ինքզինքնիս դատելու ըլլայինք՝ պիտի չդա-
32 տուէինք ։ Իսկ երբոր կը դատուինք՝ ։Տէրոջ-
մէ կը խրատուինք, որ աշխարհին հետ չդա-
33 տապարտուինք ։ Ուստի, իմ եղբայրնե՛ր, երբոր միկտեղ կը ժողվուիք ուտելու, իրա-
34 րու սպասեցէք ։ ։Իսկ եթէ որ մէկը անօթի է՝
։Թող եր ա՛նը մէջ ուտէ, որ չըլլայ թէ դա-
տապարտութեան համար ժողվուիք ։ ։Եւ ու-
րիշ բաները երբ եկած ատենս ։պիտի պա-
տուիրեմ ։

ԳԼ. ԺԲ

1 ։Բայց հոգևոր պարգևներուն վրայով չեմ ու-
2 զեր, եղբայրնե՛ր, որ չգիտցող ըլլաք ։ Դուք
գիտէք ։որ երբ հեթանոս էիք, ։մունջ կուռ-
քերուն կը տարուէիք՝ ինչպէս որ կ'առաջ-
3 նորդուէիք ։ Ուստի ։։ ձեզի կ'իմացընեմ ։թէ
մէկը չըլլար որ Աստուծոյ Հոգիովը խօսի՝ ու
Յիսուսը նզովեալ կոչէ. ։և մէկն ալ չկրնար
Յիսուսը Տէր կոչել՝ եթէ ոչ Հոգւով Սրբով ։

---

1 Հոգևոր պարգևները ։ զանազան են, 7 բայց ամէնն ալ օգու-
տի համար են. 8 և մի և նոյն վախճանի համար զանազան
պարգևներ տրուած են, 12 ինչպէս որ բնական մարմինն ան-
դամներէ ան նոյն մարմինն 16 միայն չըլլիանար, 22 ծառայու-
թիւնը 26 և օգուտին համար իրարու հետ միացած՝ միկզմիկու
օգնութիւն կ'ընեն, 27 նմանապէս մենք ալ միկզմիկու
ընելու ենք՝ Քրիստոսի խորհրդաւոր մարմինը կազմելու հա-
մար ։

---

* Ա Կոր. ա. 4. 5. 7. 13. 14. Ա Տիմ. բ. 8. 9. 10. Տես. ա. 6. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48.

4 Եւ պարգեւները զանազան են, բայց նոյն
5 Հոգին է։ Եւ առաքումները զանազան են,
6 բայց նոյն Տէրն է։ Եւ գործունէութիւնները
նները զանազան են, բայց նոյն Աստուածն է՝
որ կը ներգործէ ամէնը ամէն բանի մէջ։
7 Բայց ամէն մէկուն Հոգւոյն յայտնութիւնը
8 տրուած է օգուտ հասնելու։ Որովհետեւ մէկ՝
գիտակ խնամութեան խօսք տրուած է, ուրիշ
չին գիտութեան խօսք՝ նոյն Հոգիին պատճ
9 համեմատ. Ու մէկուն հաւատք՝ նոյն Հոգիով.
Ուրիշին բժշկութեան պարգեւներ՝ նոյն Հո
10 գիով. Ուրիշին՝ հրաշագործութիւններ, ու
րիշին՝ մարգարէութիւն, ուրիշին՝ հոգւոց
ընտրութիւն, ուրիշին՝ զանազան լեզուներ,
11 ուրիշին՝ լեզուներու մեկնութիւն։ Բայց
ա՛ս ամէնը մի և նոյն Հոգին կը ներգործէ, ու
ամէն մէկուն զատ զատ կը բաժնէ՝ ինչպէս
որ կ՚ուզէ։

12 Քանզի ինչպէս որ մարմինը մէկ է ու շատ
անդամներ ունի, և ամէն մարմինին բոլոր ան
դամները որ շատ են՝ մէկ մարմին են, նմանակ
13 ալ Քրիստոս։ Ինչու որ մենք ամէնքս մէկ
Հոգիով մէկ մարմին ըլլալու մկրտուեցանք,
Հրէաներ, թէ Հեթանոսներ, թէ ծառա
ներ, թէ ազատներ, ու ամէնքս ալ մէկ Հո
14 գիի խմեցինք։ Ինչու որ մարմինը մէկ ան
15 դամ մը չէ, հապա շատ։ Թէ որ ոտքը բսէ,
Որովհետեւ ես ձեռք չեմ՝ մարմինէն չեմ, չէ
16 թէ անով ան մարմինէն չէ։ Ու թէ որ ականջը բսէ, Որովհետեւ ես աչք չեմ՝ մարմինէն
17 չեմ, չէ թէ անով ան մարմինէն չէ։ Թէ որ
բոլոր մարմինը աչք ըլլար, լսելիքը ո՞ւր պի
տի ըլլար. Ե թէ որ բոլորը լսելիք ըլլար, ո՞ւր
18 պիտի ըլլար հոտառելիքը։ Բայց հիմա Աս
տուած անդամները դրաւ՝ անոնց ամէն մէկը
19 մարմինին մէջ, ինչպէս որ ինքը ուզեց։ Հա
պա թէ որ ամէնը մէկ անդամ ըլլար, մար
20 մինը ո՞ւր պիտի ըլլար։ Բայց հիմա անդամ
21 նները շատ են, ու մարմինը՝ մէկ։ Չկրնար
աչքը բսել ձեռքին թէ Դուն ինծի պէտք
չես. և ոչ գարձեալ գլուխը ոտքերուն՝ թէ
22 ինծի պէտք չէք։ Մանաւանդ մարմնոյն ան
անդամները որ շատ տկար կ՚երեւնան՝ աւելի
23 հարկաւոր են. Ու մարմնոյն ան անպատիւները որ
յատկա անոգտակ ըլլալ կը սեպենք, անոնց
վրայ աւելի պատիւ կը դնենք. ու ամօթալի մեր
անվայելուչ անդամները աւելի վայելչութիւն
24 ունին։ Ու մեր վայելուչ անդամներուն բան
մը պակաս չէ. բայց Աստուած մարմինը բաղ
խառնեց, ու պակասութիւն ունեցողին աւե
25 լի պատիւ տուաւ, Որպէս զի մարմնոյն մէջ
երկպառակութիւն չըլլայ, հապա անդամնե
րը մի և նոյն հոգը ունենան իրարու վրայ։
26 Եւ թէ որ մէկ անդամը նեղութիւն կրէ,
բոլոր անդամները կը նեղուին անոր հետ. և
թէ որ փառաւորի մէկ անդամը, բոլոր ան
27 դամները ի՛նքնաիանան անոր հետ։ Ուրեմն
դուք Քրիստոսի մարմինն էք, ու մասնաւո
28 րապէս անոր անդամները։ Եւ Աստուած է
կեղեցւոյն մէջը դրաւ մէկ քանիները, նախ՝
առաքեալներ, երկրորդ՝ մարգարէներ, եր
րորդ՝ վարդապետներ, ետքը հրաշքներ,
ետքը բժշկութիւններու պարգեւներ, օգ
նութիւններ, կառավարութիւններ, լեզու
29 ներու տեսակներ։ Միթէ ամէնը առաքեալ
նե՞ր են. միթէ ամէնը մարգարէնե՞ր են. մի
թէ ամէնը վարդապետնե՞ր են. միթէ ամէնը
30 հրաշքնե՞ր են։ Միթէ ամէնը բժշկու
թեան պարգեւնե՞ր ունին. միթէ ամէնը լե
զունե՞ր կը խօսին. միթէ ամէնը թարգմա
նութիւնն կ՚ընեն։
31 Բայց դուք նախանձաւոր եղէք ան չնորհք
ներուն որ լաւագոյն են. և ես՝ ալ աւելի
ճամբայ մը կը ցուցընեմ ձեզի։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ա Թէ որ մարդոց ու հրեշտակներուն լեզու
ները խօսիմ՝ և սէր չունենամ, ես ձայն ուռուղ
պղինձի պէս եղայ, կամ հնչեցող ծնծղաներու
2 պէս։ Եւ թէ որ մարգարէութիւն ունենամ,
ու հասկընամ ամէն խորհուրդները ու ամէն
գիտութիւնը, և թէ որ ունենամ ամէն հա
ւատքը՝ մինչև լեռները տեղափոխելու, ու
3 սէր չունենամ՝ ոչինչ եմ։ Եւ թէ որ իմ բո
լոր առացուածքս աղքատներուն կերցընեմ, ու իմ
մարմինս այրուելու տամ, և սէր չունենամ՝
4 օգուտ մը չեմ ունենար։ Սէրը երկայնամիտ
է, քաղցր է. սէրը չնախանձիր, սէրը չգոռո

ա Հռոմ. ժբ. 4. Եփես. բ. 4. ա Պետ. գ. 10։
բ Կոր. ը. 7։
գ Մատ. ժէ. 19։ Գլ. ժգ. 2. բ Կոր. գ. 13։
դ Մար. ժգ. 18։ Ցակ. ե. 14։
ե Ելմ. 28. 29։ Մար. ժգ. 17։ Գաղ. գ. 5։
զ Հռոմ. ժբ. 6։ Գլ. ժգ. 2։ ժէ. 1. ևս։
է Հռոմ. ժբ. 4, 5։ Եփես. գ. 4. 16։
ը Ընդհ. ան մէկ
թ Ելմ. 27։ Գաղ. գ. 16։
ժ Հռոմ. գ. 1։
ի Հռոմ. ժբ. 4։ Ա Կոր. ժբ. 28։
լ Հռոմ. ժբ. 6։ Գլ. ժգ. 20։ ա Կոր. ժգ. 17։ Գաղ. գ. 5։
խ Մատ. ժէ. 19։ Գլ. ժգ. 2։ ա Կոր. գ. 13։
ծ Հռոմ. ժբ. 6։ Գլ. ե. 7։ բ Կոր. ժ. 13։ Եփես. գ. 7։
կ Հռոմ. ժբ. 3։ Գլ. գ. 5։ Ելմ. 10։
հ Հռոմ. ժբ. 6։ Գլ. գ. 28։ Եփես. բ. 13, 14։ 16։ Կող. գ. 11։
ձ Ցակ. գ. 6։ Ա Կոր. ժ. 4։
ղ Հռոմ. ժբ. 3։ Գլ. գ. 5։ Ելմ. 9։
ճ Ծն. ժ. 1։
մ Գաղ. գ. 28։ Եփես. դ. 4։ Կող. գ. 11։
յ Հռոմ. ժբ. 3։ Գլ. գ. 5։ Ելմ. 11։
ն Հռոմ. ժբ. 5։ Եփես. ա. 23։ գ. 12։ ե. 23, 30։ Կող. ա. 24։
շ Եփես. ե. 30։
ո Եփես. գ. 11։
չ Եփես. բ. 20։ գ. 5։
պ Գաղ. ժգ. 1։ Հռոմ. ժբ. 6։
ջ Ելմ. 10։
ռ Ելմ. 9։
ս Թես. ժա. 17։
վ Հռոմ. ժբ. 8։ ա Տիմ. ե. 17։ Եբր. ժգ. 17, 24։
տ Գլ. ժգ. 1. 39։
ր Գլ. ժբ. 8, 9. 18. 28։ ժգ. 1. ևս։ Տես Մատ. է. 22։
ց Մատ. ժէ. 19։ Մար. ժա. 23։ Ղուկ. ժէ. 6։
փ Մատ. գ. 1, 2։
ք Ղուկ. ժ. 12։ ա Պետ. գ. 8։

5 զանար, չհպարտանար, Անվայել վարմունք
չունենար, Իրենը չփնտռեր, բարկութեան
6 չդրդռուիր, չարութիւն չխորհիր, Անիրա-
ւութեան վրայ չվնգար, Հապա ճշմարտու-
7 թեան խնդակից կ'ըլլայ, Ամեն բանի կը դի-
ջանի, ամեն բանի կը հաւատայ, ամեն բանի
8 կը յուսայ, ամեն բանի կը համբերէ։ Սէրը
բնաւ չվիժիր. բայց թէ որ մարգարէութիւն-
ներ ըլլան՝ պիտի խափանին, թէ որ լեզուներ՝
պիտի դադրին, թէ որ գիտութիւն՝ պիտի
9 խափանի։ Որովհետև քիչ գիտենք՝
10 ու քիչ կը մարգարէանանք. Բայց
երբոր կատարեալը գայ, անատենը չատն
11 քիչը պիտի խափանի։ Երբոր տղայ էի՝ տղայի
պէս կը խօսէի, տղայի պէս կը խորհէի, տղայի
պէս համարում ունէի. բայց երբոր այր եղայ,
12 տղայութեան բաները մէկդի ձգեցի։ Որովհետև
հիմա մենք որպէս թէ հայելիի մէջ կը տես-
նենք անյայտ կերպով, բայց անատենը երես
առ երես. հիմա չատն քիչ մը տեղեակ եմ,
բայց անատենը անանկ պիտի ճանչնամ՝ ինչ-
13 պէս որ ճանչցուեցայ։ Ուստի հիմա կը մնայ
հաւատք, յոյս, սէր՝ այս երեքը, ու ասոնց մե-
ծագոյնը սէրն է։

ԳԼ. ԺԴ

1 Սիրոյ ետևէն գացէք, ու հոգևոր պարգևնե-
րուն նախանձաւոր եղէք, մանաւանդ մար-
2 գարէութիւն ընելու։ Վասն զի ան որ օտար
լեզուով կը խօսի՝ չէ թէ մարդոց կը խօսի,
հապա Աստուծոյ. ինչու որ մէկը չկայ որ ի-
մանայ, բայց անիկա հոգիով խորհուրդներ
3 կը խօսի։ Սակայն ան որ կը մարգարէանայ,
մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք
4 և մխիթարութիւն պարգևելու։ Ան որ օտար լեզուով
կը խօսի՝ իր անձին շինութիւն կ'ընէ, ու ան
որ կը մարգարէանայ՝ եկեղեցւոյն շինութիւն
5 կ'ընէ։ Կ'ուզեմ որ դուք ամենքդ լեզուներ
խօսիք, բայց մանաւանդ որ մարգարէութիւն
ընէք, ինչու որ աւելի է ան՝ որ կը մարգա-
րէանայ, քան թէ ան՝ որ լեզուներ կը խօսի.
մեայն թէ թարգմանելու ըլլայ, որ եկեղեցին
շինութիւն առնէ։
6 Ու հիմա, եղբայրներ, թէ որ ես ձեզի գամ
լեզուներ խօսելով, ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ
ձեզի՝ թէ որ չխօսիմ ձեզի կամ յայտնու-
7 թիւնով, կամ գիտութիւնով, կամ մարգարէու-
թիւնով, կամ վարդապետութիւնով։ Եւ ձայն
առուղ անկենդան բաները որ կու տան, թէ սրինգ
և թէ քնար, եթէ ձայներու զանազանութիւն
չընեն՝ ի՞նչպէս պիտի ճանչցուի սրինգով կամ
8 քնարով հնչուածը։ Ինչու որ եթէ փողն ալ
անորոշ ձայն հանէ, ո՞վ պիտի պատերազմի։
9 Անանկ ալ դուք թէ որ լեզուով
բացայայտ խօսք չտրուցէք, խօսուածը ին-
ա՞ր պիտի հասկըցուի. ինչու որ օդին խո-
10 սողներ պիտի ըլլաք։ Ահա աշխարհի մէջ
այնքան տեսակ ձայներ կան, և անոնց մէկը
11 առանց նշանակութեան չէ։ Ուստի թէ որ ան
ձայնին զօրութիւնը չգիտնամ, ես խօսողին
բարբարոս մը պիտի ըլլամ, խօսողն ալ ինծի
12 բարբարոս մը պիտի ըլլայ։ Անանկ ալ դուք
որովհետև հոգևոր պարգևներու նախանձաւոր
էք, եկեղեցւոյն շինութեանը համար խնդրե-
13 ցէք որ աւելնաք նոյն պարգևներուն։ Անոր հա-
մար ան որ օտար լեզուով կը խօսի, աղօթք
14 թող ընէ որ թարգմանէ։ Քանզի թէ որ ես
աղօթք ընեմ օտար լեզուով, իմ հոգիս աղօթք
15 կ'ընէ, բայց միտքս անպտուղ է։ Ուրեմն ի՞նչ
է. աղօթք ընեմ հոգիով, աղօթք ընեմ միտ-
քովս ալ. Հաղմոս երգեմ հոգիով, հաղ-
16 մոս երգեմ միտքովս ալ։ Հապա թէ
չէ՝ թէ որ դուն հոգիով օրհնութիւն ընես,
անիկա որ տեղ կայներ է՝ Ինսո՞ր Ա-
մէն պիտի ըսէ քու գոհութիւն տալու առնդ.
17 ինչու որ ան քու գրուցածդ չիմանար։ Որ թէ-
պէտ դուն աղէկ գոհութիւն կ'ընես, բայց
18 միւսը չշինուիր չատներ։ Աստուծմէ կը գո-
հանամ որ ձեր ամենէն աւելի լեզուներով
19 կը խօսիմ. Բայց եկեղեցւոյն մէջ կ'ուզեմ հինգ
խօսք միտքովս խօսիլ, որ ուրիշներ-
ուն ալ սորվեցընեմ, քան թէ բիւրաւոր խոս-
քեր օտար լեզուով։
20 Եղբայրներ, Միտքով տղաք մի ըլլաք,
Հապա չարութիւն ջնջողաց տղաք եղէք,
21 ու միտքով չափահաս եղէք։ Օրէնքին մէջ
գրուած է թէ Օտար լեզուներով ու օտար
շրթունքներով ատ ժողովուրդին հետ պիտի
խօսիմ, սակայն և այնպէս ինծի մտիկ պիտի
22 չընեն, կ'ըսէ Տէրը։ Ուրեմն լեզուները նշանի
համար են՝ չէ թէ հաւատացեալներուն, հապա
անհաւատներուն, բայց մարգարէութիւնը չէ
թէ անհաւատներուն, հապա հաւատացեալ-
23 ներուն։ Արդ թէ որ բոլոր եկեղեցին միկտեղ
գայ, ու ամենն ալ օտար լեզուներով խօսելու
ըլլան, և հոն մտնեն ապէտներ կամ անհա-

5 զանար, չհպարտանար, Անվայել վարմունք չունենար, Իրենը չփնտռեր, բարկութեան 6 չդրդռուիր, չարութիւն չխորհիր, Անիրաւութեան վրայ չվնգար, Հապա ճշմարտու- 7 թեան խնդակից կ'ըլլայ, Ամեն բանի կը դիջանի, ամեն բանի կը հաւատայ, ամեն բանի 8 կը յուսայ, ամեն բանի կը համբերէ։ Սէրը բնաւ չվիժիր. բայց թէ որ մարգարէութիւններ ըլլան՝ պիտի խափանին, թէ որ լեզուներ՝ պիտի դադրին, թէ որ գիտութիւն՝ պիտի 9 խափանի։ Որովհետև քիչ գիտենք՝ 10 ու քիչ կը մարգարէանանք. Բայց երբոր կատարեալը գայ, անատենը չատն 11 քիչը պիտի խափանի։ Երբոր տղայ էի՝ տղայի պէս կը խօսէի, տղայի պէս կը խորհէի, տղայի պէս համարում ունէի. բայց երբոր այր եղայ, 12 տղայութեան բաները մէկդի ձգեցի։ Որովհետև հիմա մենք որպէս թէ հայելիի մէջ կը տեսնենք անյայտ կերպով, բայց անատենը երես առ երես. հիմա չատն քիչ մը տեղեակ եմ, բայց անատենը անանկ պիտի ճանչնամ՝ ինչ- 13 պէս որ ճանչցուեցայ։ Ուստի հիմա կը մնայ հաւատք, յոյս, սէր՝ այս երեքը, ու ասոնց մեծագոյնը սէրն է։

ԳԼ. ԺԴ

1 Սիրոյ ետևէն գացէք, ու հոգևոր պարգևներուն նախանձաւոր եղէք, մանաւանդ մարգարէութիւն ընելու։ 2 Վասն զի ան որ օտար լեզուով կը խօսի՝ չէ թէ մարդոց կը խօսի, հապա Աստուծոյ. ինչու որ մէկը չկայ որ իմանայ, բայց անիկա հոգիով խորհուրդներ 3 կը խօսի։ Սակայն ան որ կը մարգարէանայ, մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք 4 և մխիթարութիւն պարգևելու։ Ան որ օտար լեզուով կը խօսի՝ իր անձին շինութիւն կ'ընէ, ու ան որ կը մարգարէանայ՝ եկեղեցւոյն շինութիւն 5 կ'ընէ։ Կ'ուզեմ որ դուք ամենքդ լեզուներ խօսիք, բայց մանաւանդ որ մարգարէութիւն ընէք, ինչու որ աւելի է ան՝ որ կը մարգարէանայ, քան թէ ան՝ որ լեզուներ կը խօսի. մեայն թէ թարգմանելու ըլլայ, որ եկեղեցին շինութիւն առնէ։
6 Ու հիմա, եղբայրներ, թէ որ ես ձեզի գամ լեզուներ խօսելով, ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ

ե ԳԼ. ժ. 24։ Փիլ. բ. 4։
զ Սաղ. ժ. 3։ Հռոմ. ա. 32։
է բ Ցաւ. 4։
ը Հռոմ. ժե. 1։ Գաղ. գ. 2։ բ Տիմ. բ. 24։
թ ԳԼ. ը. 2։
ժ բ Կոր. գ. 18։ Ե. 7։ Փիլ. գ. 12։
ի Մատ. ժը. 10։ ա Ցաւ. գ. 2։
ա ԳԼ. ժը. 31։
բ Թուա. ժա. 25, 29։
գ Գոր. բ. 4։ ժ. 46։ իբ. 9։
դ Հմր. 26։
ե Եփես. Ե. 19։ Կող. գ. 16։
զ Սաղ. խե. 7։
է ԳԼ. ժա. 24։
ը Յիսու. ժա. 25, 29։
թ Յոհն. իմ Աստուծմէս
ժ Սաղ. ձԼ. 2։ Մատ. ժա. 25։
ի ԳԼ. ժը. 3։ ժԹ. 14։ Հռոմ. ժգ. 19։ ԳԼ. գ. 1։ Եփես. գ. 14։ Եբր. Ե. 12, 13։
ա Մատ. ժը. 3։ ԳԼ. բ. 6։
բ Ցաւ. ժ. 34։
գ Ես. իբ. 11, 12։

ԳԼ. ԺԵ

1 Ա Առաքեալը Քրիստոսի յարութեամբը 12 կը ցուցընէ մեր յարութեան ապացոյցները՝ մանաւանդ յարութեան չհաւատացողներուն դէմ. 21 կը ցուցընէ յարութեան պատգը 35 ու ի դանակը, 51 և թէ ինչպէս պիտի փոխուին անոնք որ կեն դանի կը մնան վերջին օրը։

1 Եղբայրնե՛ր, ձեզի կ'իմացընեմ ան աւետա-
րանը որ ես ձեզի քարոզեցի, որ նաև ըն-
դունեցիք ե՛ւ անոր վրայ հաստատուած է՛ք.
2 ե՛րբոլ կը փրկուի՛ք ալ, թէ որ ամուր բռնէ՛ք
ան խօսքը որ ես ձեզի քարոզեցի, ե՛թէպէտ
3 ևԹէ պարապ տեղը հաւատացած չէ՛ք։ ի՛նչու
որ պէտս առաջ ես ձեզի հաւանեցուի անի՛կա՝
որն որ ես ալ ընդունեցի, թէ Քրիստոս մե՛ռ
մեղքերուն համար մեռաւ ե՛ղերքերուն ըստ-
4 համեմատ, եւ թէ թաղուեցաւ ու յարու-
թիւն առաւ երրորդ օրը՝ ե՛ղերքերուն ըստ-
5 համեմատ, ե՛ւ թէ երեցաւ Կեփասին, ե՛տու
6 հարը տասներկուքե՛ն։ Ետքը տեսի՛ց հա-
րիւրէն աւելի եղբայրներուն միկտեղ երեցաւ,
որոնցմէ շատերը մինչև հիմա կան, և ոմանք
7 ալ ննջեցին։ Ո՛ետքը երեցաւ Յակոբոսին,
8 ե՛ետքը բոլոր առաքեալներուն։ Ա՛մենէն ետ-
քը ալ պէտս թէ վիժածի մը՝ ինծի ալ երեցաւ։
9 ե՛Որովհետև ես առաքեալներուն ամենէն ի՛ն-
չին եմ, որ արժանի ա՛լ չեմ առաքեալ ը-
նուելու, ե՛ինչու որ Աստուծոյ եկեղեցին հա-
10 լածեցի։ ևԱյսոյհետև Աստուծոյ շնորհո՛վն եմ
ինչ որ եմ. և անոր շնորհը որ իմ վրաս է,
պարապ բա՛ն մը չեղաւ, ևհապա ես անոնց ամե-
նէն աւելի աշխատեցայ. ևսե՛ւ չէ թէ ես, հապա
11 Աստուծոյ շնորհը որ իմ հետս էր։ Ուստի
թէ ես և թէ անո՛նք ասանկ կը քարոզենք,
ու դուք ասանկ հաւատացի՛ք։
12 Ա՛րդեմն թէ որ Քրիստոս կը քարոզուի՛ որ
մեռելներէն յարութիւն առած է, ի՛նչպէս
ձեզմէ մէկ քանիները կ'ըսեն թէ Մեռելոց
13 յարութիւն չկայ։ Թէ որ մեռելոց յարութիւն
չկայ, ևուրեմն Քրիստոս ալ յարութիւն առած
14 չէ. եւ թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած
չէ, ուրեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է,
15 ու ձեր հաւատքն ալ պարապ է. եւ մենք
ալ Աստուծոյ սուտ վկաները գտնուած կ'ըլ-
լանք. ե՛որովհետև Աստուծոյ համար վկայու-
թիւն տուինք, թէ ինքը Քրիստո՛սը յարուց
Քրիստոսը. որ երբո՛ւ չյարուց զանի՛կա, թէ որ
16 մեռելները յարութիւն չեն առներ. ևզանի

ւ Գար · բ · 13։
ի Եփ · խե · 14։ Ջաբ · բ · 23։
ե Հմր · 6։ Գէ · ժբ · 8 · 9 · 10։
զ Գէ · ժբ · 7։ բ Կոր · ժբ · 19։ Եփես · գ · 12։
է Գէ · ժբ · 10։
ը ա Թես · է · 19 · 20։
թ ա Յովհ · գ · 1։
ժ Գէ · ժա · 16։

ժա Տիմ · բ · 11 · 12։
ի Գէ · ժա · 5։ Եփես · է · 22։ Կող · գ · 18։ Տիտ · բ · 5։ ա Պետ · գ · 1։
ա Ծն · գ · 16։
բ Կոր · ժ · 7։ ա Յովհ · գ · 6։
գ Գէ · ժբ · 31։ ա Թես · է · 20։
դ Հմր · 33։
—

ա Գալ · ա · 11։
բ Հռոմ · է · 2։
գ Հռոմ · ա · 16։ Գէ · ա · 21։
դ Գալ · գ · 4։
ե Գէ · ժա · 2 · 23։
զ Գալ · ա · 12։
է Սաղ · իբ · 15 · եւ։ Եսա · ծգ · 5 · 6 · եւ։ Դան · թ · 26։ Ջաբ · ժգ · 7։ Դ.ա.ղ · իգ · 26 · 46։ Գար · գ · 18։ Իգ · 23։ ա Պետ · ա · 11։ բ · 24։
ը Սաղ · բ · 7։ ժգ · 10։ Եսա · ծգ · 10։ Դ.ա.ղ · իգ · 26։ 46։ Գար · բ · 25—31։ ժգ · 33 · 34 · 35։ իգ · 22 · 23։ ա Պետ · ա · 11։
թ Դ.ա.ղ · իգ · 34։
ժ Մատ · իբ · 17։ Մար · ժգ · 14։

Դ.ա.ղ · իգ · 36։
Յովհ · բ · 19 · 26։ Գար · ժ · 41։
ի Դ.ա.ղ · իգ · 50։ Գար · ա · 3 · 4։
լ Գար · ի · 4 · 17։ իբ · 14 · 18։ Գէ · ի՛ · 1։
խ Եփես · գ · 8։
ծ Գար · ը · 3։ ի · 1։ Գալ · ա · 13։ Փիլ · գ · 6։ ա Տիմ · ա · 13։
կ Եփես · գ · 7 · 8։
հ բ Կոր · ժա · 23։ ժբ · 11։
ձ Մատ · ժ · 20։ Հբ · առաք · ժե · 18 · 19։ բ Կոր · գ · 5։ Գալ · բ · 8։ Եփես · գ · 7։ Փիլ · բ · 13։
ղ ա Թես · գ · 13։
ճ Գար · բ · 24 · 32։ գ · 10 · 35։ ժգ · 30։

թէ որ մեռելները յարութիւն չեն առներ,
17 Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ. եւ թէ որ
Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ձեր հաւատ-
քը պարապ է, [1]— տակաւին ձեր մեղքերուն
18 մէջն էք. Նոյնպէս ալ Քրիստոսով ննջողները
19 կորսուած են։ [2]Թէ որ միայն աս կեանքիս
համար Քրիստոսի յուսացած ենք, մենք բո-
20 լոր մարդոցմէն աւելի խղճալի ենք։ [3]Բայց
հիմա Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն ա-
21 ռած է՝ [4]ննջեցեալոց առջի պտուղը։ [5]Քանի
որովհետեւ մարդով եղաւ մահը, [6]մարդով ալ
22 մեռելոց յարութիւնը։ [7]Վասն զի ինչպէս որ
Ադամով ամէնը կը մեռնին, անանկ ալ Քրիս-
23 տոսով ամէնը կենդանի պիտի ըլլան. [8]Բայց
ամէն մէկը իր կարգովը, առջի պտուղը
Քրիստոս, եւ[9] Քրիստոսինները՝ իր գալս-
24 տեանը. Ապա հետ [10]— այ վախճանը, երբ-
որ Թագաւորութիւնը պիտի տայ Աստուծոյ
ու Հօրը ձեռքը, երբոր խափանէ ամէն իշ-
խանութիւնը եւ ամէն պետութիւնը ու զօրու-
25 թիւնը։ Ինչու որ անոր պէտք է Թագաւո-
րութիւն ընել՝ [11]մինչեւ որ բոլոր թշնամիները
26 իր ոտքերուն տակը դնէ։ [12]Վերջին թշնամին
որ պիտի խափանի՝ մահն է. Վասն զի [13]ամէն
բան անոր ոտքերուն տակը հնա-
27 զանդեցուց. Բայց երբոր կ'ըսէ թէ Ամէն բան
անոր հնազանդած է, յայտնի է թէ բացի
28 անկէ՝ որ ամէնը անոր հնազանդեցուց։ [14]Ու
երբոր ամէնը անոր հնազանդ ըլլայ, [15]անատ-
նը Որդին ինքն ալ պիտի հնազանդի անոր՝
որ ամէնը հնազանդեցուց ամէնը, որպէս զի
29 Աստուած ըլլայ ամէնը ամէն բանի մէջ։ Ա-
պա թէ չէ՝ [16]ի՞նչ պիտի ընեն անոնք որ մեռե-
լներուն համար կը մկրտուին, թէ որ մեռե-
լները բնաւ յարութիւն չառնուն. [17]Ինչո՞ւ ուրե-
30 մն անոնց համար կը մկրտուին. Ինչո՞ւ հա-
մար մենք ալ վտանգի մէջ կը մտնենք ամէն
31 ժամ։ Վկայ կը բերեմ [18]— ան պարծանքը՝ որ
ձեր վրայ ունիմ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջ-
32 մով, որ ես [19]ամէն օր կը մեռնիմ։ Թէ որ [20]ե-
փեսոսի մէջ մարդոց նման գազաններու հետ
մարտնչեցայ, [21]ի՞նչ օգուտ է [22]ինծի, թէ որ
մեռելները յարութիւն չառնուն. [23]ուտենք ու
33 խմենք, ինչու որ վաղը կը մեռնինք։ Մի
խաբուիք. [24]չար ընկերակցութիւնները աղէկ
34 բարքը կ'ապականեն։ [25]Արդարութիւնով
զգաստացէք ու մեղք մի գործէք, [26]ինչու որ
Յիսուսի ոմանք Աստուծոյ գիտութիւնը չու-

նեն. [27]Ձեզի ամչցնելու համար կը զրուցեմ։
35 Բայց պիտի ըսէ մէկը. [28]Թէ ինչո՞ւ մեռե-
ալները յարութիւն կ'առնեն, կամ թէ ի՞նչ
36 մարմնով կու գան։ Անմիտ, [29]դուն անիկա որ
կը սերմանես, թէ որ չմեռնի՝ չկենդանանար.
37 Ու ան որ կը սերմանես, չէ թէ ան մարմինը
որ պիտի բուսնի՝ կը սերմանես, հապա մերկ
հատ մը՝ թէ ցորենի ըլլայ և թէ մէկ ուրիշ
38 [30]տեսակ. Ու Աստուած անոր մարմին կու տայ
ինչպէս որ կ'ուզէ, և ամէն մէկ սերմին իր
39 յատուկ մարմինը։ Ամէն մարմին մէկ մարմին
չէ, հապա մարդոց մարմինը ուրիշ է, ու ա-
նասնոց մարմինները ուրիշ, ձուկերունն ալ ու-
40 րիշ, և թռչուններունը ուրիշ։ Երկնաւոր
մարմիններ ալ կան, երկրաւոր մարմիններ ալ.
բայց երկնաւորներուն փառքը ուրիշ է, ու
41 երկրաւորներունը ուրիշ։ Արեւուն փառքը ու-
րիշ է, ու լուսնին փառքը ուրիշ, և աստղե-
րուն փառքը ուրիշ. ու մէկ աստղը մեծ
42 աստղէն տարբեր է փառքով։ [31]Այնպէս ալ է
մեռելոց յարութիւնը. [32]Սերմը ապականութիւ-
նով կը սերմանուի, — անապականութիւնով
43 յարութիւն կ'առնէ. [33]Անարդութիւնով կը
սերմանուի, — փառքով յարութիւն կ'առնէ.
տկարութիւնով կը սերմանուի, — զօրութիւ-
44 նով յարութիւն կ'առնէ. Կը սերմանուի չքն-
չաւոր մարմին, [34]— յարութիւն կ'առնէ հոգեւոր
մարմին. Ընչաւոր մարմին կայ, հոգեւոր մար-
45 մին ալ կայ։ Եւ այսպէս գրուած է, Առջի
մարդը Ադամ [35]կենդանի հոգի եղաւ, [36]վերջի
46 Ադամը՝ [37]կենդանարար հոգի։ Բայց չէ թէ
առաջ հոգեւորը, հապա ընչաւորը՝ — ետքը
47 հոգեւորը. [38]Առջի մարդը երկրէն է [39]հողեղէն,
48 [40]Բայց երկրորդ մարդը Տէր է՝ [41]երկինքէն։ Ինչ-
պէս էր հողեղէնը՝ անանկ ալ հողեղէնները,
[42]ու ինչպէս երկնաւորը՝ անանկ ալ երկնաւոր-
49 ները. [43]Եւ ինչպէս որ հողեղէնին կերպարանքը
հագեր ենք, [44]երկնաւորին կերպարանքն ալ
50 պիտի հագնինք։ Բայց աս կ'ըսեմ, եղբայր-
ներ, [45]որ մարմին ու արիւն Աստուծոյ Թագա-
ւորութիւնը չեն կրնար ժառանգել. ոչ ալ
ապականութիւնը կը ժառանգէ անապական-
նութիւն։

51 Ահա ձեզի խորհուրդ մը կը զրուցեմ. [46]Ա-
մէնքս պիտի չննջենք, [47]բայց ամէնքս ալ պի-
52 տի փոխուինք, [48]անկարծակի աչք դոցել բա-
ռալու մէջ՝ վերջին փողին ձայնին. [49]որովհետեւ փողը պիտի հնչուի, ու մեռելները

1 Հռոմ. գ. 25։
2 բ Տիմ. գ. 12։
3 ա Պետ. ա. 3։
4 Գործ. իգ. 23։ Հմր. 23։ Կող. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
5 Հռոմ. ե. 12, 17։
6 Յովհ. ժա. 25։ Հռոմ. գ. 23։
7 Հմր. 20։ ա Թես. գ. 14, 15, 16։
8 Դան. ե. 14, 27։
9 Սաղ. ձժ. 1։ Գործ. բ. 34, 35։ Եբրա. ա. 22։ Եբր. ա. 13։ ժ. 13։
10 բ Տիմ. ա. 10։ Յայտ. ի. 14։
11 Սաղ. ը. 6։ Մատ. իե. 18։ Եբր. բ. 8։ ա Պետ. գ. 22։
12 Փիլ. գ. 21։
13 Գէն. գ. 25։ ժա. 3։
14 բ Կոր. ժա. 26։
15 ա Թես. դ. 14։
16 Գաղ. ե. 11։
17 ա Թես. բ. 19։
18 Հռոմ. ը. 36։ Գէն. գ. 9։ բ Կոր. գ. 10, 11։ ժա. 23։
19 բ Կոր. ա. 8։
20 Կամ ինծի, թէ որ մեռելները յարութիւն չառնուն, ու-
մենք ևս։
21 Գաղ. ժբ. 19։
22 Գէն. ե. 6։
23 Հռոմ. ժգ. 11։ Եփես. ե. 14։
24 ա Թես. գ. 5։
25 Գէն. ջ. 5։
26 Եսկի. լէ. 3։
27 Յովհ. ժբ. 24։
28 Դան. ժբ. 3։ Մատ. ժգ. 43։
29 Փիլ. գ. 21։
30 Ծն. բ. 7։
31 Հռոմ. ե. 14։
32 Յովհ. ե. 21։ ջ. 33, 39, 40, 54, 57։ Փիլ. գ. 21։ Կող. գ. 4։
33 Յովհ. գ. 31։
34 Ծն. բ. 7։ գ. 19։
35 Յովհ. գ. 13, 31։
36 Փիլ. գ. 20, 21։
37 Ծն. ե. 3։
38 Հռոմ. ե. 29։ բ Կոր. գ. 18։ գ. 11։ Փիլ. գ. 21։ ա Յովհ. գ. 2։
39 Մատ. ժգ. 17։ Յովհ. գ. 3, 5։
40 ա Թես. գ. 14, 15, 16։
41 Փիլ. գ. 21։
42 Ջաք. թ. 14։ Մատ. իգ. 31։ Յովհ. ե. 25։ ա Թես. գ. 15։

յարութիւն պիտի առնեն առանց ապակա-
53 նութեան, և մենք ալ պիտի փոխուինք։ Վա-
սն զի պետք է որ այս ապականացու մարմինը
անապականութիւն հագնի, ու այս մահկա-
54 նացու անմահութիւն հագնի։ Բայց երբոր
այս ապականացու մարմինը անապականութիւն
հագնի, և այս մահկանացուս անմահութիւն
հագնի, անատենը պիտի կատարուի ան խօս-
քը որ գրուեցաւ թէ Մահը յաղթուեցաւ
55 մէջ ընկղմեցաւ։ Ո՞ւր է, ով մահ, քու խայ-
թոցդ. ո՞ւր է, ով դերեզման, քու յաղթու-
56 թիւնդ։ Մահուն խայթոցը մեղքն է, ու մեղ-
57 քին ոյժը՝ օրէնքը։ Բայց գոհութիւն Աս-
տուծոյ, որ մեզի յաղթութիւն կու տայ մեր
58 Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով։ Ուստի,
իմ սիրելի եղբայրներս, հաստատ եղէք, ան-
շարժ կեցէք և ամէն ատեն առէլեկք Տէրոջը
գործին մէջ, գիտնալով որ ձեր աշխատու-
թիւնը պարապ չէ Տէրոջմով։

ԳԼ. ԺԶ

1 Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները որ Երուսաղէմի եղբայր-
ներուն կատարութիւնը լեցնեն։ 10 Բարի վկայութիւն կու
տայ Տիմոթէոսին վրայով։ 13 և բարեխոսական խրատներէն
ետև՝ 16 իր թուղթը կը վերջացնէ զանազան բարեներով։

1 Բայց սուրբերուն համար ողորմու-
թիւն վրայով, ինծոր որ պատուէր տուի Գա-
լատացւոց եկեղեցիներուն, դուք ալ անանկ
2 ըրէք։ Ամէն մէկշաբթի օրէրէ ձեզմէ ամէն
մէկը իր քովը թող դնէ ինչ որ կը յաջողի,
3 Որ չըլլայ թէ երբոր գամ, անատենը ժողո-
վումներ ըլլան։ Ու երբոր գամ, որոնց որ
դուք հաճիք, ես զանոնք թուղթերով պի-
տի խրկեմ՝ ձեր պարգևները երուսաղէմ տա-
4 նելու։ Եւ թէ որ իմ երթալս ալ արժան սե-
5 պուի, իմ հետս թող երթան։ Յետոյ ես
ձեզի պիտի գամ՝ երբոր Մակեդոնիայէն
անցնիմ. (քանզի Մակեդոնիայէն կ'անցնիմ.)
6 Եւ կարելի է որ ձեր քովը մնամ, կամ ձմեռն
ալ անցընեմ. որպէս դուք զիս ճամբայ դնէք,
7 ուր որ ես պիտի երթամ։ Ինչու որ չեմ ու-
զեր ձեզ հիմա հարևանցի մը տեսնել, բայց
յոյս ունիմ որ տեսնեմ մը ձեր քովը կենամ,
8 թէ որ Տէրը հրաման տայ։ Յակայն Եփե-
սոս պիտի մնամ մինչև Պենտեկոստէ.
9 Ինչու որ բնծի մեծ ու արդիւնաւոր դուռ
մը բացուած է, ու շատ հակառակորդներ
կան։
10 Արդ թէ որ Տիմոթէոս գայ, նայեցէք որ
ձեր քովը առանց վախի ըլլայ. քանզի անի-
կա Տէրոջը գործը կը գործէ, ինչպէս որ ես
11 ալ։ Ուստի ոչըլլայ որ մէկը անոր արհամար-
հէ, հապա խաղաղութեամբ անոր ճամբայ
դրէք, որ բնծի գայ. ինչու որ անոր կը սպա-
12 սեմ եղբայրներուն հետ միասին։ Իսկ Ապողոս եղ-
բօրը համար, շատ աղաչեցի անոր՝ որ ձեզի
գայ եղբայրներուն հետ միասին. ու բնաւ
կամք չունեցաւ որ հիմա գայ, բայց պիտի
գայ՝ երբոր յարմար ժամանակ գտնէ։
13 Արթուն կեցէք, հաստատ մնացէք հաւատքի մէջ։ Տղամարդ
14 կեցէք, ժիր եղէք, զօրացէք։ Ձեր ամէն
բաները սիրով ըլլայ։
15 Կ'աղաչեմ ձեզ, եղբայրներ, (գիտէք դուք
Ստեփաննեսին ընտանիքը Աքայիայի առ-
ջի պտուղն է, ու անձերնին սուրբերուն սպա-
16 սաւորութեանը նուիրեցին.) Որ հնազանդ
ըլլաք անանկներուն, և ամէնուն որ ձէ հետ
17 միասին կը գործէ ու կ'աշխատի։ Ուրախ
եմ ես Ստեփաննեսին ու փորտունատոսին ու
Աքայիկոսին գալուն վրայ, որ ձեր պակսու-
18 թիւնը անոնք լեցուցին. Հանգստա-
ցուցին իմ հոգիս ու ձերը. ուստի անանկ-
ները ճանչցէք։
19 Բարև կ'ընեն ձեզի Ասիայի եկեղեցիները.
շատ բարև կ'ընեն ձեզի Տէրոջմով Ակիւլաս
ու Պրիսկիլա՝ Կիրենց տանը միջի եկեղեցիով
20 միասին։ Բարև կ'ընեն ձեզի բոլոր եղբայր-
ները. բարև տուէք իրարու սուրբ համբու-
բով։
21 Պօղոսիս բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսին է։
22 Թէ որ մէկը Տէր Յիսուս Քրիստոսը չսիրեր,
23 նզովեալ ըլլայ՝ † Էյէ մեր Տէրը գայ։ Տէր
24 Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը. իմ
սէրս ձեր ամենուն հետը ըլլայ Քրիստոս Յի-
սուսով։ Ամէն։

ե Բ Կոր. ե. 4։
զ Եփ. իե. 8։ Եբր. բ. 14, 15։ Յայտ. ի. 14։
է Ովս. ժգ. 14։
ը Հռոմ. գ. 15։ Ե. 13։ է. 5, 13։
թ Հռոմ. է. 25։
ժ ա Յովհ. ե. 4, 5։
ի Բ Պետ. գ. 14։
ժա ԳԼ. գ. 8։

—

ժա Գործ. ժա. 29։ Ղկ. 17։ Հռոմ. ժե. 26։ Բ Կոր. ը. 4։ Ի. 1, 12։ Գաղ. բ. 10։
ժբ Գործ. ի. 7։ Յայտ. ա. 10։
ժգ Բ Կոր. ը. 19։
ժդ Կամ յանձնարարականներ ընէք Թուղթերով ես զանոնք որ Կոր. բ. 4, 19։
ժե Գործ. ԺԹ. 21։ Բ Կոր. ա. 16։
ժզ Գործ. ժե. 3։ ԺԷ. 15։ Ղա. 5։ Հռոմ. ԺԷ. 24։ Բ Կոր. ա. 16։
ժէ Գործ. ԺԸ. 21։ ԳԼ. գ. 19։ Յակ. գ. 15։
ժը Գործ. ԺԹ. 26։ Բ Կոր. ը. 12։ Կող. գ. 3։ Յայտ. գ. 8։
ի Գործ. ԺԹ. 9։
իա Գործ. ԺԹ. 22։ ԳԼ. գ. 17։
իբ Հռոմ. Ի. 21։ Փիլ. բ. 20, 22։ ա Թես. գ. 2։
իգ ա Տիմ. գ. 12։
իդ Գործ. ԺԸ. 33։
իե ԳԼ. ա. 12։ գ. 5։
իզ Մատ. իգ. 42։ Ղկ. իե. 13։ ա Թես. ե. 6։ ա Պետ. ե. 8։
իէ ԳԼ. ԺԷ. 1։ Փիլ. ա. 27։ գ. 1։ ա Թես. գ. 8։ բ Թես. բ. 14։
իը Եփես. գ. 10։ Կող. ա. 11։
իթ ԳԼ. ԺԳ. 1։ ա Պետ. գ. 8։
ի ԳԼ. ա. 16։
իա Հռոմ. ԺԳ. 5։
իբ Բ Կոր. ը. 4։ Ի. 1։ Եբր. գ. 10։
իգ Եբր. ԺԳ. 17։
իդ Եբր. գ. 10։
իե Բ Կոր. ԺԱ. 9։ Փիլ. բ. 30։ Փիլմ. 13։
իզ Կող. գ. 8։
իէ ա Թես. ե. 12։ Փիլ. բ. 29։
իը Հռոմ. ԺԳ. 5։ 15։ Փիլիմ. 2։
իթ Հռոմ. ԺԳ. 10։
ի Կող. գ. 18։ բ Թես. գ. 17։
իա Եփես. գ. 24։
իբ Գաղ. ա. 8, 9։
† Յոան. Առաքչ. Մատթ. ամէն։
իգ Յուդ. 14, 15։
իդ Հռոմ. ԺԳ. 20։

—

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

3 Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները համբերող ըլլալ նեղութեան մէջ, ցուցընելով անոնց թէ ինչպէս Աստուած միխթարեց զինքը իր ամէն վիշտերուն մէջ և ապատեց, 8 մանաւանդ Ասիոյ մէջ իր վերջին նեզութեան առենը. 12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խղճմտանքը՝ իր անկեղծութեամբ ու տարանձին անխոխոխ ձշմարտութիւնը քարոզելուն, 15 կը ցուցնէ թէ իր անոնց չերթալը ոչ թէ թեթեւամտութենէ կը ծագի, հապա անոնց վրայ աւելցած իր կարեկցութենէն։

1 Պօղոս առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Աստուծոյ կամքովը, ու Տիմոթէոս ղէ եղբայրը. Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին, և բոլոր Աքայիայի մէջ եղող ամէն սուրբերուն.
2 Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, գթութեանց Հայրը
4 և ամէն մխիթարութեան Աստուածը. Ան որ մեզ կը մխիթարէ մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ, որ մենք կարող ըլլանք մխիթարել զանոնք՝ որ ամէն նեղութիւններու մէջ են, ան մխիթարութիւնովը՝ որով մենք Աստուծմէ կը
5 մխիթարուինք։ Քանզի ինչպէս որ Քրիստոսի չարչարանքները մեր վրայ շատ եղան, նմանապէս Քրիստոսի ձեռքովը մեր մխիթարու-
6 թիւնն ալ շատ կ'ըլլայ։ Եւ թէ նեղութիւն քաշենք՝ ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է, և թէ մխիթարուինք՝ ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է, որ կը յաջողի համբերելով ան չարչարանքները
7 րուն՝ որոնցմով մենք ալ կը չարչարուինք. Եւ մեր յոյսը հաստատուն է ձեզի համար, քանի որ գիտենք թէ ինչպէս որ չարչարանքներուն հազորդ էք, անանկ ալ մխիթարութեանը
8 պիտի ըլլաք։ Վասն զի Ասիայի մէջ մեզի պատահած նեղութիւններուն վրայով՝ չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք, եղբայրներ, թէ չափազանց կարողութենէն չատ աւելի ծանրաբեռնեցանք, մինչև որ կեանքերնուս ալ անյոյս ե-
9 ղանք։ Բայց մահուան վճիռը մենք վրանիս ունեցինք, որ չվստահինք մեր-

Հապա Աստուծոյ՝ որ մեռելները կը յարու-
10 ցանէ. Որ ինքը անանկ մեծ մահուանէ մեզ
11 փրկեց ու կը փրկէ. Որուն կը յուսանք թէ տակաւին պիտի փրկէ, մեզի համար ձեր ըն-
աղօթքին օգնականութիւնովը. Որ չատերուն ապրիչ պատճառովը մեզի եղած չնորհքին համար՝ չատերէն գոհութիւն տրուի մեզի համար։
12 Ինչու որ մեր պարծանքը սա է, մեր խղճմտանքին վկայութիւնը՝ թէ մենք Աստուծոյ սրբութեամբ ու անկեղծութեամբ, և չ թէ մարմնաւոր իմաստութիւնով մը, հապա Աստուծոյ չնորհքովը աշխարհի մէջ վարուեցանք, բայց աւելի դէպ ի ձեզի։
13 Քանզի ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի, հապա ան որ դուք կը կարդաք ու կը ճանչնաք. և կը յուսամ թէ մինչև վերջը պիտի ճանչնաք.
14 ինչպէս որ քիչ չատ ճանչցաք մեզ, նոր ձեր պարծանքն ենք, ինչպէս որ դուք ալ մերը՝ Տէր Յիսուսի օրը։
15 Եւ սա վստահութիւնով ուզեի առաջ ձեզի գալ, նոր դուք երկրորդ անգամ չնորհք
16 ընդունիք. Ու ձեզմէ անցնիլ դէպ ի Մակեդոնիա, և դարձեալ Մակեդոնիայէն ձեզի գալ, ու ձեզմէ ճամբայ գրուիլ դէպ ի Հրէ-
17 աստան։ Ուստի սա որ ես մտածեցի, միթէ թեթեւութիւնո՞վ չարժեցայ. կամ թէ ան որ ես կը խորհիմ, մարմնաւորապէ՞ս կը խորհիմ, որ իմ կողմանէս այո այո և ոչ ոչ ըլլայ։
18 Յաւկան հաւատարիմ է Աստուած, որ մեր
19 խօսքը ձեզի ոչ հաւ՝ այո և ոչ չէր։ Ինչու որ Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոս՝ որ մեզմով ձեզի քարոզուեցաւ, (ինծմով և Սիղուանոսով ու Տիմոթէոսով,) այո ու ոչ չեղաւ,
20 հապա իր մէջը եղաւ այոն. Քանզի որչափ որ Աստուծոյ խոստումնքները կան՝ իր մէջը Այո են, ու իր մէջը Ամէն են՝ Աստուծոյ
21 փառքին համար մեր ձեռքովը։ Բայց ան որ մեզ ձեզի հետ միկաեղ Քրիստոսով հաստա-
22 տեց, ու մեզ օծեց, Աստուած է. Որ մեզ կնքեց ալ, ու Հոգւոյն պրաւը

ս ա կոր. ա. 1։ Ե-
փես. ա. 1։ Կող.
ա. 1։ ա Տիմ. ա.
1։ բ Տիմ. ա. 1։
բ Փիլ. ա. 1։ Կող.
ա. 2։
գ Հռոմ. ա. 7։ ա
կոր. ա. 3։ Գաղ.
ա. 3։ Փիլ. ա. 2։

Կող. ա. 3։ ա Թես.
ա. 2։ բ Թես. ա.
2։ Փիլմ. 3։
դ Եփես. ա. 3։ ա
Պետ. ա. 3։
ե Գաղ. թ. 4։ ԳԼ.
գ. 10։ Կող. ա.
24։
զ ԳԼ. գ. 15։

է Հռոմ. ը. 17։ բ
Տիմ. բ. 12։
ը Գաղ. ԺԹ. 23։ ա
կոր. Ժե. 32։ Ժշ.
9։
թ Եբրմ. Ժէ. 5, 7։
ժ բ Պետ. բ. 9։
ժա Հռոմ. Ժէ. 30։
Փիլ. ա. 19։ Փի-
լմ. 22։
ժբ ԳԼ. գ. 15։

ժգ ԳԼ. բ. 17։ գ. 2։
ժդ ա կոր. բ. 4, 13։
ժե ԳԼ. է. 12։
ժզ Փիլ. բ. 16։ գ. 1։
ա Թես. բ. 19, 20։
ի ա կոր. գ. 19։
իա Հռոմ. ա. 11։

իբ ա կոր. Ժշ. 5, 6։
իգ ԳԼ. Ժ. 2։
իդ Կամ՝ էէ. Հապա որ
իմ կամքիս այն
այո ըլլայ, ու այ-
ո՞։
իե Մար. ա. 1։ Ղուկ.
ա. 35։ Գոր. թ.
20։

իզ Եբր. Ժգ. 8։
իէ Հռոմ. Ժէ. 8, 9։
իը ա Յովհ. բ. 20,
27։
իթ Եփես. ա. 13։ գ.
30։ բ Տիմ. բ. 19։
Յայտ. բ. 17։
իժ ԳԼ. է. 5։ Եփես.
ա. 14։

23 մեր սրտերուն մէջը։ Բայց ես զԱստուած
վկայ կը կանչեմ իմ անձիս, *որ ձեզ խնայե-
լուս համար տակաւին Կորնթոս չեկայ։ **
ձեր հաւատքին վրայ կը տիրապե-
տենք, հապա գործակից ենք ձեր ուրախու-
թեանը. վասն որ դուք հաւատքով կը կե-
նաք։

ԳԼ· Բ

1 Պօղոս ցուցընելով իր անձնդ չերծիլուն պատճառը, 6 կը խնդրէ որ եկեղեցին հաղորդակցութենէն կտրուած անձին ներէն ու մխիթարէն զանիկա, 10 հնազոր որ ինքն ալ անոր անկեղծ զղջմանը նայելով ներած է։ 12 Կը յանդիմանէ Տրովադացին Մակեդոնիա անցնելուն պատճառը, 14 և ամէն տեղ Աստուծմէ իր քարոզութեանը արուած բոլոր յաջողութիւնը։

1 Սակայն ես ինծմէ սա որոշեցի, *որ նորէն
2 տրտմութիւնով չգամ ձեզի։ Վասն որ եթէ
ես ձեզ տրտմեցնեմ, ալ ո՞վ է որ ինծի ուրախացընէ, բայց միայն անիկա որ ես տրտմեցուցի։
3 Ու սա ** գրեցի, որ երբոր գամ՝ *տրտմութիւն
մը չունենամ անոնցմէ, ուսկից որ պէտք է ինծի ուրախ ըլլալ. քանզի ձեր ամենուն վրայ վստահ եմ, որ իմ ուրախութիւնս
4 ձեր ամենուննէ է։ Վասն որ շատ նեղութենէ և սրտի ատկնապէ ես ձեզի գրեցի շատ արցունքով. ոչ թէ՝ որ դուք տրտմիք, հապա որ գիտնաք այն սէրը՝ որ ես ունիմ աւելի ձեր վրայ։
5 Բայց թէ որ մէկը տրտմեցուց, չէ թէ զիս տրտմեցուց, հապա †բոլո մասին (որ չուզեմ
6 ծանր չդնեմ) ձեզ ամէնքդ։ Հերիք է անանկ մարդուն այն պատիժը, *որ շատերէն եղաւ։
7 Ուստի ընդհակառակն պէտք է աւելի նեղութիւ անոր ու մխիթարել, որ չըլլայ թէ անանկը
8 աւելի տրտմութենէն ընկղմի։ Ուստի կ՚աղաչեմ ձեզ, որ անոր վրայ յիշէ սէրը հաստատէք.
9 (Քանզի ասոր համար ալ գրեցի, որ ձեզ փորձելով գիտնամ եթէ ամէն բանի մէջ հնազանդ էք։ Եւ որուն որ դուք բան մը կը նեղութիւ, ես ալ կ՚ներեմ. վասն որ եթէ ես ալ նեղութիւ, որու որ ներեմ՝ ձեզի համար է Քրիստոսի
11 ‡կողմանէ.) Որ չըլլայ թէ զրկանք մը կրենք Սատանայէն. քանզի անոր խորհուրդները չգիտցող չենք։
12 *Այլ երբոր ես Տրովադա հասայ Քրիստոսի աւետարանը †պատճառ, և ինծի դուռ մը
13 բաց էր Տէրոջմով, *իմ հոգւոյս մէջ հանգըստութիւն չունեցի, վասն որ իմ Տիտոս եղբայրս

2 Հռոմ. ա· 9· ԳԼ· ժա· 31· Գաղ· ա 20· Փիլ· ա· 8·
— ա Կոր· գ· 21· ԳԼ· բ· 3· ժբ· 20· ժգ· 2· 10·
ա Կոր· գ· 5· ա Պետ· ե· 3·
3 Հռոմ· ժա· 20· ա Կոր· ժե· 1·
—
ա ԳԼ· ա· 23· ժբ· 20· 21· ժգ· 10·
· Ոմն· գրեցի ձեզի·
ԳԼ· ժբ· 21·
ԳԼ· ե· 16· ը· 22· Գաղ· ե· 10·
ԳԼ· է· 8· 9· 12·
ա Կոր· ե· 1·
Գաղ· գ· 12·
† Կամ քան մասին, որ ձեր ամենուն վրայ ծանրութիւնը չձնը. գիտմ·
ա Կոր· ե· 4· 5· ա Տիմ· ե· 20·
Գաղ· գ· 1·
ԳԼ· ժբ· 21·
ԳԼ· է· 15· ժ· 6·
† Կամ առջեր
Գոր· ժգ· 8· ի· 6·
ա Կոր· ժգ· 9·
ԳԼ· է· 5· 6·
Երգ· ա· 3·
ա Կոր· ա· 18·
ԳԼ· գ· 3·
Գաւկ· բ· 34· Ցամ· ի· 39· ա Պետ· բ· 7· 8·
ա Կոր· ժե· 10·
հան չգտայ. հապա անոնցմէ հրաժարելով Մակեդոնիա գացի։
14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ՝ որ միշտ յաղթով կ՚ընէ մեզ Քրիստոսով, ու զինքը ճանչնալուն *հոտը մեզմով յայտնի կ՚ընէ ամէն տեղ.
15 ինչու որ մենք Աստուծոյ առջեր Քրիստոսին անոյշ հոտն ենք *փրկուածներուն մէջ և կորստեան
16 մարդոց մէջ. *ոմանց մահուան հոտ դէպ՚ի մահ, և ոմանց կենդանութեան հոտ դէպ՚ի կեանք. և ասոնց բաներուն ո՞վ բաւական է։ Վասն որ մենք շատերուն պէս չենք,
17 որ Աստուծոյ խօսքին խարդախութիւն կ՚ընեն. հապա *որպէս թէ անկեղծութենէ, հապա որպէս թէ Աստուծմէ՝ Աստուծոյ առջեր Քրիստոսով կը խօսինք։

ԳԼ· Գ

1 Աստիճանաբար կը ցուցընէ թէ Կորնթացւոց հաւատքը և շնորհքները բաւական վկայութիւն են իր պաշտօնին, որ սուտ վարդապետները անոգութենան յանցանքով չարչարանքն զինքը. 6 և օրէնքին ու աւետարանին պաշտօնութիւնը միջնորդը բաղդատութիւն մը ընելով. 12 փոխաբերով կը հաստատէ որ իր պաշտօնը խիստ գերազանց է. ձիշդ հնազոր որ կենաց և ազատութեան օրէնքը գերազանց է դատապարտութեան օրէնքէն։

1 -Կը սկսի՞նք նորէն անձերնիս յանձն բնել,
կամ թէ ունանց պէս պէ՞տք է մենք *յանձնաբարութեան թուղթեր ձեզի կամ ձեզմէ։
2 *Հապա մեր թուղթը դուք էք մեր սրտերուն մէջ գրուած, ճանչցուած ու կարդացուած
3 ամէն մարդոցմէն. ցոյցնելով *որ դուք Քրիստոսի թուղթն էք մեր սպասաւորութեամբ, չէ թէ մելանով գրուած, հապա կենդանի Աստուծոյ Հոգիովը, չէ թէ քարեղէն տախտակներու վրայ, *հապա սրտին մարմնեղէն տախտակներուն վրայ։ Եւ ասանկ վստահութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ
5 Քրիստոսի ձեռքովը. *ոչ թէ մենք ինքնիներնիս բաւական ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ, *հապա մեր բաւականութիւնը
6 մենք Աստուծմէ է. Որ մեզ բաւական ալ բրաւ *նոր կտակարանին *պաշտօնեաներ ըլլալու՝ *ոչ թէ գիրին, հապա Հոգիին. վասն որ գիրը կը սպաննէ, *բայց Հոգին կ՚ապրեցնէ։
7 Որովհետև *եթէ որ քարերու վրայ գրով փորուած մահուան պաշտօնը փառքով եղաւ, *որ Իսրայէլի որդիները կարող չեղան Մովսէսին երեսը նայելու՝ անոր երեսին փառացը հա-

ԳԼ· գ· 5· 6·
ԳԼ· գ· 2· Ժա· 13· բ Պետ· բ· 3·
ԳԼ· ա· 12· գ· 2·
—
ա ԳԼ· ե· 12· ժ· 8· 12· ժբ· 11·
Գոր· ժբ· 27·
ա Կոր· ժ· 2·
ա Կոր· գ· 5·
Եբ· իգ· 12· լգ· 1·
Սաղ· խ· 8· Երեմ· լա· 33· Եզեկ· ժա· 19· լգ· 26· Երբ· բ· 10·
Ցամ· ժե· 3· ԳԼ· բ· 16·
ա Կոր· ժե· 10· Փիլ· բ· 13·
Երեմ· լա· 31· Մատ· իգ· 28· Երբ· ը· 6· 8·
ա Կոր· գ· 5· ժե· 10· ԳԼ· է· 18· Եփես· գ· 7· Կող· ա· 25· 29· ա Տիմ· ա· 11· 12· բ Տիմ· ա· 11·
Հռոմ· բ· 27· 29· է· 6·
Հռոմ· գ· 20· գ· 15· է· 9· 10· 11·
Գաղ· գ· 10·
Ցամ· գ· 64· Հերոմ· բ· 2·
Հռոմ· է· 10·
Եբ· լգ· 1· 28· բ Օր· ժ· 1· եւ·
Եբ· լգ· 29· 30· 35·

8 մար, որ պիտի խափանուէր. Այո՛-բեռ Հոգիին
պաշտօնը ի՞նչպէս աւելի փառքով պիտի չըլ-
9 լայ։ Ինչու որ եթէ դատապարտութեան պաշ-
տօնը փառքով էր, ո՛րչափ աւելի արդարու-
10 թեան պաշտօնը փառքով պիտի ըլլայ։ Վա-
սըն զի ան որ փառաւոր էր՝ ասոր մասին փա-
ռաւոր չէ դերազանց փառքին պատճառովը։
11 Քանզի եթէ ան որ պիտի խափանուէր՝ փառ-
քով էր, ո՛րչափ աւելի ան որ կը կենայ՝ փառ-
12 քով պիտի ըլլայ։ Ուստի ասանկ յոյս ու-
նենք, Հանո Համարձակութեամբ կը վարուինք
13 Ոչ ինչպէս Եւ չէ թէ ինչպէս որ Մովսէս
իր երեսին վրայ ծածկոց կը ձգէր, որ Իս-
րայէլի որդիքը չնայէին ան խափանուելու բա-
14 նին վախճանին։ Այլայն անոնց մտքերը
կուրցան. Ինչու որ մինչև այսօրուան օրս նոյն
ծածկոցը ձգուած է Հին կտակարանին ըն-
թերցմունքին վրայ, ու չվերնար, (Ինչու որ
15 Քրիստոսով կը խափանուի,) Հապա մինչև
յայսօր, երբոր Մովսէսին գիրքը կը կարդան,
անոնց սրտին վրայ ծածկոց մը կը կենայ։
16 Բայց երբոր Տէրոջը դառնան, անառանը
17 պիտի վերնայ ան ծածկոցը. Այդ Տէրը Հո-
գին է. և ուր որ Տէրոջը Հոգին կայ, հոն
18 ազատութիւն կայ։ Բայց մենք ամէնքս բաց և-
րեսով Տէրոջը փառքը նորպէս թէ հայելիի մէջ
առնելով, նոյն պատկերին կը նորոգուինք
փառաց Ի փառս, որպէս թէ Տէրոջը Հոգիէն։

ԳԼ. Գ

1 ԿԸ ձանձրանք թէ ինչպէս անկեղծութեամբ և հաւատարիմ
եանդով քարոզել աւետարանը. 7 և թէ ինչպէս աւետարա-
նին համար իր ամէն օր կրած նեղութիւնները և հալածանք-
ները պատճառ եղան աւելցնելու Աստուծոյ գօրութեան փառ-
քը. 12 եկեղեցւոյ օգուտը. 16 և իր անձին յաւիտենական
փառքը։

1 Ուստի ան պաշտօնը ունենալով՝ Ինչպէս որ
ողորմութիւն գտանք, չենք ձանձրանար.
2 Հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բա-
ներէն, ու խորամանկութիւնով չենք վարուիր,
և խարդախութիւն չենք ըներ Աստուծոյ
խօսքին մէջ. Հապա ճշմարտութիւնը յայտ-
նելով՝ Ան ձեր խղճմտանքին
3 քին կ'ընծայենք Աստուծոյ առջևը։ Իսկ թէ
որ մեր աւետարանը ծածկուած ալ է, Հոր-
4 ստուածներուն մէջ ծածկուած է. Որոնց մէջ

1 Կորնթ. ա. 5։
2 Գործ. ի. 17։ Փիլ. գ. 21։
3 Գլ. է. 4։ Եփես. գ. 19։
5 Եր. լգ. 33, 35։
6 Հռոմ. ժ. 4։ Գործ. գ. 23։
7 Ես. գ. 10։ Մատ. ժգ. 11, 14։ Յովհ. ժբ. 40։ Գործ. իբ. 26։ Հռոմ. ժա. 7, 8, 25։ Գլ. գ. 4։
11 Եր. լգ. 34։ Հբ. ռամ. ժա. 25, 26։
Եբր. ա. 3։
ա Կոր. ա. 13, 23։ ժ. 33։
ա Կոր. թ. 19։ Գլ. ա. 24։
Ծն. ա. 3։
բ Պետ. ա. 19։
Հմր. 4։ ա Պետ. բ. 9։
Գլ. է. 1։
ա Կոր. բ. 5։ Գլ. ժբ. 9։
Գլ. է. 5։
Սաղ. լբ. 24։
ա Կոր. ժէ. 31։ Գաղ. ա. 5, 9։ Գաղ. գ. 17։ Փիլ. գ. 10։
Յայտ. Տէր Յիսուսի
Հռոմ. ը. 17։ բ Տիմ. բ. 11, 12։ ա Պետ. գ. 13։
Սաղ. խգ. 22։ Հբ. ռամ. ը. 36։ ա Կոր. ժէ. 31, 49։
Գլ. ա. 8, 9։
Գլ. ժգ. 9։
Հռոմ. ա. 12։ բ Պետ. ա. 1։
Սաղ. ձժգ. 10։
Հռոմ. ը. 11։ ա Կոր. գ. 14։
ա Կոր. գ. 22։ Գլ. ա. 6։ Կող. ա. 24։
բ Տիմ. բ. 10։
Գլ. ա. 11։ ը. 19։ իժ. 11, 12։
Հռոմ. է. 22։ Եփես. գ. 16։ Կող. գ. 10։ ա Պետ. գ. 4։
Մատ. է. 12։ Հբ. ռամ. ը. 18։ ա Պետ. ա. 6։ է. 10։
Հռոմ. ը. 24։ Գլ. է. 7։ Եբր. ժա. 1։

—

ԳԼ. Ե

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը հաստատուն յոյս ունենալով անմահ փառաց, 9 և ապահովի ան փառքին և ընդհանուր գոհաստանին կը ջանայ մաքուր խղճմտանք ունենալ, 12 ոչ թէ ա նով պարծենալու համար, 14 այլ իբրև Քրիստոսին կենդանի նախիւն ունենալով մեկը կ'աշխատի որ միւսին Քրիստոսի կեն դանի ըլլայ իբրև նոր արարած մը, 18 ու իր հաշտութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշտեցնել։

1 Վասն զի գիտենք որ ե՛թէ մեր վրանի նման երկրաւոր տունը քակուի, մեկ շինուածք մը ունինք Աստուծմէ՝ անձեռագործ յաւի-
2 տենական տուն մը երկինքը մէջ։ Եւ յիրաւի ասոր մէջ կը հառաչենք՝ մեր երկնաւոր բնա-
3 կութիւնը հագնելու փափագելով. Միայն թէ երբոր ան հագնելու ըլլանք, մերկ չգըտ-
4 նուինք։ Վասն զի մենք որ ասոր վրանին մէջն ենք՝ կը հառաչենք ծանրութիւն քաշելով. ինչու որ չենք ուզեր վրանուս հանել, հա-
5 պա անկէ ասոր վրայէն հագնիլ, որ մահկանա-
5 ցութիւնը ընկղմի կեանքէն։ Հիմ ան որ մեզ ասոր բանիս կը պատրաստէ՝ Աստուած է, որ
6 նաև մեզի տուաւ Հոգւոյն գրաւը։ Ուստի ամէն ատեն վստահութիւն ունինք, և գի-
7 տենք թէ որչափ որ մարմնին մէջ կը կենանք,
7 Տիրոջմէ հեռու ենք. (Ինչու որ հաւատքով
8 կը քալենք, ու չե՛ք թէ երեւութով.) Ուստի վստահութիւն ունինք՝ ու ալ աւելի կ'ուզենք մարմինէն հեռանալ ու Տիրոջը քովը կենալ։
9 Ասոր համար կը ջանանք ալ, որ թէ կենանք
10 և թէ հեռանանք՝ անոր հաճոյ ըլլանք։ Հա-
սքն զի պէտք է որ ամէնքս ալ Քրիստոսի ա-
թոռին առջեւը ներկայանանք, որ ամէն մէկը իր մարմնովը ըրածներուն փոխարէնը առնէ՝ ինչ որ գործեր է, թէ բարի և թէ չար։
11 Ուստի Տիրոջը վախը դիտնալով՝ մարդոց միտքը կը համոզենք. Բայց մենք Աստուծոյ առջեւը յայտնի ենք, և կը յուսամ որ
12 ձեր խղճմտանքին մէջն ալ յայտնի ենք։ Ոչ թէ նորէն անձերնիս ձեզի կ'ընծայենք. Հապա առիթ կու տանք ձեզի՝ մեր վրայով պարծենալու. որ բան չունենաք պատասխանելու անոնց՝ որ աչքի երեւցածովը կը պարծենան,
13 ու չեն թէ սրտով։ Վասն զի եթէ խելքնուած ենք՝ ան Աստուծոյ համար է, և թէ որ զգաստ
14 ենք՝ ան ձեզի համար է. Ինչու որ Քրիստոսի սէրը մեզ կը տիրէ. քանզի մեր դատումը սա է որ եթէ մէկը ամենուն համար մեռաւ,
15 ուրեմն ամէնն ալ մեռան. Եւ ամենուն համար մեռաւ, նոր կենդանի եղողները ալ ի-
16 րենց անձերուն կենդանի չըլլան, հապա անոր՝ որ իրենց համար մեռաւ ու յարուներն։ Ուստի մենք եւս մենք մէկ մը
16 ատեն։ Ոչ ասկէ առեւ մենք մէկ մը մարմնով ճանչնանք. ե՛թէ Քրիստոսը մարմնով ճանչցանք, բայց հիմա՝ ալ ան-
17 չենք ճանչնար։ Ուրեմն թէ որ մեկը Քրիս-
տոսի մէջ է, նոր ստեղծուած մըն է. Հինները անցան, և ահա ամէն բան նոր է-
18 զաւ։ Եւ ամէն բան Աստուծմէ է, որ մեզ իրեն հետ հաշտեցուց Քրիստոսով ձեռքովը, ու տուաւ մեզի հաշտութեան
19 պաշտօնը. Այսինքն Աստուած էր, որ Քրիս-
տոսով աշխարհս իրեն հետ հաշտեցուց, և անոնց յանցանքները իրենց չհաշուեց, ու հաշ-
20 տութեան խօսքը մեր մէջը դրաւ։ Ուրեմն Քրիստոսի կողմանէ դեսպանութիւն կ'ընենք, իբրև թէ Աստուած կը բարեխօսէր մեզմով. Կ'աղաչենք Քրիստոսի կողմանէ, հաշտուե-
21 ցէք Աստուծոյ հետ։ Վասն զի Աստուած զանիկա որ մեղք չգիտեր, մեղի համար մեղք արաւ որ մենք անոր միջոցովը Աստուծոյ արդարները ըլլանք։

ԳԼ. Զ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ որ իր անձը ընծայած է իբրև Քրիստոսի հաւատարիմ պաշտօնեայ, թէ իր յորդորանքներովը։ 3 թէ իր անարատ վարքովը. 4 և թէ աւետարանին համար համբերութեամբ տանելով ամէն տեսակ վիշտերու ու նեղութիւն։ 14 Կը յորդորէ զանոնք որ ետ կենան կռապաշտական ընկերութիւններէն և պղծութիւններէն՝ մտածելով որ իրենց անձերը կենդանի Աստուծոյ տաճարներն են։

1 Ուստի մենք ալ՝ գործակից ըլլալով՝ կ'աղաչենք որ Աստուծոյ շնորհքը ապարագի ան-
2 ձը ընդունած չըլլաք։ Ինչու որ՝ Ընդունելի ժամանակի մը մէջ լսեցի քեզի, կ'ըսէ, և փրկութեան օրը օգնութիւն ըրի քեզի. ահա հիմա է ընդունելի ժամանակը, ահա հիմա է
3 փրկութեան օրը։ Բնաւ մէկ բանով մը գայ-
թակղութիւն չենք տար, որ չըլլայ պաշտօնը
4 չարատուորի. Բայց ամէն բանի մէջ մեր անձը կ'ընծայենք՝ Աստուծոյ սպասաւորներու պէս՝ շատ համբերութիւնով վիշտերու մէջ,
5 տառապանքներու, նեղութիւններու, հիմ-
ծերու, բանտերու, խռովութիւններու, աշ-
խատութիւններու, հսկումներու, ծոմերու

ա Ցար. գ. 19։ ԳԼ. գ. 7։ բ Պետ. ա. 13, 14։
բ Հռոմ. ը. 23։
գ Ցայտ. գ. 18։ Ժգ. 15։
դ ա Կոր. ժե. 53, 54։
ե Ես. խմ. 25։ Եփես. բ. 10։
զ Հռոմ. ը. 23։ ԳԼ. ա. 22։ Եփես. ա. 14։ գ. 30։
է Հռոմ. ը. 24, 25։
ը ԳԼ. գ. 18։ ա Կոր. Ժգ. 12։ Եբր. Ժա. 1։
թ Փիլ. ա. 23։
ժ Մատ. իե. 31, 32։ Հռոմ. Ժգ. 10։
ի Հռոմ. բ. 6։ Գաղ. գ. 8։ Եփես. գ. 8։ Կող. գ. 24, 25։ Ցայտ. իբ. 12։
ժա Ցար. լա. 23։ Եբր. Ժ. 31։ Ցաւգ. 23։
ժբ ԳԼ. գ. 2։
ժգ ԳԼ. գ. 1։
ժդ ԳԼ. ա. 14։
ժե ԳԼ. Ժա. 1, 16, 17։ Ժբ. 6, 11։
ժզ Հռոմ. ե. 15։
ժէ Հռոմ. գ. 11, 12։ Ժգ. 7, 8։ ա Կոր. գ. 19։ Գաղ. բ. 20։ ա Թես. ե. 10։ ա Պետ. գ. 2։
ժը Մատ. Ժբ. 50։ Ցայտ. Ժե. 14։ Գաղ. ե. 6։ Փիլ. գ. 7, 8։ Կող. գ. 11։
ի Հռոմ. գ. 64։
ժթ Հռոմ. ը. 9։ Ժգ. 7։ Գաղ. գ. 15։
ի Գաղ. ե. 6։ գ. 15։
ի Ես. խգ. 18, 19։ կե. 17։ Եփես. բ. 15։ Ցայտ. խա 5։
իա Հռոմ. ե. 10։ Եփես. բ. 16։ Կող. գ. 20։ ա Ցայտ. բ. 2։ գ. 10։
իբ Հռոմ. գ. 24։ Գաղ. գ. 15։
իգ Ես. Ժգ. 23։ Մատ. բ. 7։ ԳԼ. գ. 6։ Եփես. գ. 20։
իդ ԳԼ. գ. 1։
իե Ես. Ժգ. 6, 9, 12։ Գաղ. գ. 13։ ա Պետ. բ. 22, 24։ ա Ցայտ. գ. 5։
իզ Ցաւն. մեղք ըրած։ Հռոմ. ա. 17։ ե. 19։ ա Կոր. ա. 9։
իէ ԳԼ. ե. 20։
իը Եբր. Ժբ. 15։
իթ Ես. խթ. 8։
իժ Հռոմ. Ժգ. 13։ ա Կոր. թ. 12։ Ժ. 32։
ի ա Կոր. գ. 1։
իա ԳԼ. Ժա. 23, և

6 մէջ, Մաքրութիւնով, դիտութիւնով, եր-
կայնմտութիւնով, քաղցրութիւնով, Սուրբ
7 Հոգիով, անկեղծ սիրով, ᵉճշմարտութեան
խօսքով, ᶠԱստուծոյ զօրութիւնով, ᵍարդա-
րութեան զէնքերով՝ որ աջ կողմէն ու ձախ
8 կողմէն է· փառքով ու անարգութիւնով,
պարսաւանքով և գովութիւնով· մոլորիչնոց
9 ներու պէս՝ ու ճշմարիտներ· Անծանօթներու
պէս՝ և ծանօթներ· ʰմեռնողներու պէս՝ և
ահա կենդանի ենք· ⁱպատժուածներու պէս՝
10 ու չսպաննուածներ· Տրտմածներու պէս՝ ու
միշտ ուրախ ենք· աղքատներու պէս՝ ու շա-
տերը կը հարստացընենք· բան մը չունեցողնե-
11 րու պէս՝ և ամէն բան ստացած ենք։ Մեր
բերանը ձեզի բացուած է, ով Կորնթացիք,
12 ᵏև մեր սիրտը լայնցած։ Դուք մեր կողմէն
չէք նեղուիր, ˡհապա ᵐձեր ⁿ՚ներքին դիմոյն կող-
13 մէ՚ն կը նեղուիք։ Ուստի անոր հատուցումը
ընելու համար (ինչպէս որդիներուս կը խօսիմ՝) ձեր
դուք ալ բե՛ռ ընդ լայնեցէք։
14 ᵒԱնհաւատներուն հետ օտարախառն լծա-
կից մի ըլլաք· ᵖքանդի ի՞նչ մասնակցութիւն
ունի արդարութիւնը անօրէնութեան հետ,
և ի՞նչ հաղորդութիւն ունի լոյսը խաւարին
15 հետ· Եւ ի՞նչ միաբանութիւն ունի Քրիս-
տոս Բելիարին հետ, կամ ի՞նչ բաժին ունի
16 հաւատացեալը անհաւատին հետ· Եւ ի՞նչ
յարմարութիւն ունի Աստուծոյ տաճարը կռոց
հետ· ʳվասն զի դուք կենդանի Աստուծոյ
տաճարն էք, ինչպէս որ Աստուած ըսաւ, ˢԹէ
Անոնց մէջը պիտի բնակիմ, ու անոնց մէջը պի-
տի քալեմ, և անոնց Աստուած պիտի ըլլամ,
ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։
17 ᵗԱսոր համար ելէ՛ք անոնց մէջէն ու զատուե-
ցէ՛ք, կ՚ըսէ Տէրը, և պիղծ բանէ մի դպչի՛ք·
18 Ու ես ձեզ պիտի ընդունիմ, ᵘև ես ձեզի Հայր
պիտի ըլլամ, ու դուք ինծի տղաքներ ու
աղջիկներ պիտի ըլլա՛ք՝ կ՚ըսէ Ամենակալ
Տէրը։

ԳԼ· Է

1 Իր խօսքը շարունակելով՝ կը յորդորէ զանոնք սուրբ վարք
ունենալու, 2 և իրեն ցուցընելու նոյն սէրը որ ինքը անոնց
վրայ ունէր· 3 կը ծանուցանէ թէ իր նեղութիւններուն մէջ
որչափ մխիթարութիւն ունեցաւ՝ երբոր Տիտոս իրեն պատ-
մեց անոնց անկեղծ ապաշխարութիւնը որ իր սուրբ նամակը
պատճառեր էր· 13 և թէ անոնց Տիտոսին ցուցուցած սէրը
ու հնազանդութիւնը արդարացուցին իր պարծանքը անոնց
վրայով։

1 Ուստի, սիրելի՛ք, որովհետև մենք ᵃաս

խոստումնե՛րքները ունինք, մեր անձերը մաք-
սինք ու հոգիի ամէն կերպ պղծութենէն մաք-
րենք, և սրբութիւնը կատարելագործենք
Աստուծոյ վախովը։
2 †Ընդունեցէ՛ք մեզ· մէկու մը ցնաս չը-
տուինք, ոչ մէկը եղծեցինք, ᵇև ոչ մէկը գրկե-
3 ցինք։ Չէ թէ ᵃձեզ դատապարտելու համար ա-
կը գրուցեմ· ᵇորովհետև ես առաջուց ըսեր
եմ որ դուք մեր սիրտերուն մէջն էք՝ մեռ-
4 նելու ու ապրելու ᵃձեզի հետ։ ᵇՇատ է իմ հա-
մարձակութիւնս ձեր վրայ· ᶜչատ է իմ պար-
ծանքս ձեզի համար· ᵈլեցուն եմ մխիթարու-
թիւնով, աւելցած եմ ուրախութիւնով մեր
5 ամէն նեղութիւններուն մէջ։ ᵉՎասն զի երբ-
որ մենք Մակեդոնիա հասանք, բնաւ մեր
մարմինը հանգստութիւն չունեցաւ, ᶠհապա
ամէն կողմանէ նեղութիւն կը քաշէինք·
ᵍդուրսէն պատերազմներ կային, ʰներսէն՝
6 վախեր։ ᵃԲայց Աստուած որ խոնարհները կը
մխիթարէ՝ ᵇմեզ մխիթարեց Տիտոսի գալովը։
7 Եւ չէ թէ միայն անոր գալովը, հապա ան
մխիթարութիւնովն ալ՝ որով ինքը մխիթա-
րուեր էր ձեզմով, երբոր մեզի պատմեց ձեր
բաղձանքը, ձեր ողբը, ձեր ինծի համար ներ-
նկատ նախանձառորութիւնը, անանկ որ ալ
8 աւելի ուրախ եղայ։ Ինչու որ եթէ ձեզ տըրտ-
մեցուցի ան թուղթովը, չեմ զղջար, (թէեւ
զղջացեր էի,) քանզի կը տեսնեմ՝ որ ան թուղ-
թը ձեզ տրտմեցուց, թէ և քիչ մը ատեն։
9 Արդ ուրախ եմ, չէ թէ՝ որ տրտմեցաք, հա-
պա որ ապաշխարութեան համար տրտմեցաք·
որովհետև դուք Աստուծոյ ներքին պէս տրտ-
մեցաք, անանկ որ բանով մըն ալ մեզմէ վը-
10 նաս չքաշէք։ ᵃԻնչու որ Աստուծոյ ներքին
պէս եղած տրտմութիւնը փրկութեան համար
ապաշխարութիւն կը գործէ, որ զղջանալու
բան չէ· ᵇբայց աշխարհի տրտմութիւնը մահ
11 կը գործէ։ Քանզի ահա աս բանը՝ որ դուք
Աստուծոյ ներքին պէս տրտմեցաք, ձեր մէջը
որչափ ջանք գործեց, որչափ չքմեղութիւն,
որչափ տրտմութիւն, որչափ վախ, որչափ
բաղձանք, որչափ նախանձառորութիւն, որ-
չափ վրէժխնդրութիւն· ամէն կերպով ինք-
դինքնիդ ցուցուցի՛ք թէ աս բանին մէջ մաքուր
12 էք։ Ուրեմն ան որ ես ձեզի գրեցի, չէ թէ
գրկանքը ընողին համար էր, և չէ թէ գրկան-
քը կրողին համար, ᶜհապա որ ձեր վրայ մեր
ունեցած հոգը յայտնի ըլլայ ձեզի Աստուծոյ
13 առջևը։ Ուստի ան ձեր մխիթարութեանը

ᵉ ԳԼ· գ· 2։ է· 14։
ᶠ ա Կոր· բ· 4։
ᵍ ԳԼ· ժ· 4։ Եփես·
գ· 11, 13։ բ Տիմ·
գ· 7։
ʰ ԳԼ· գ· 2։ է· 11։
ժա· 6։
ⁱ ա Կոր· գ· 9։ ԳԼ·
ա· 9։ գ· 10, 11։
ᵏ Սաղ· ձժը· 18։
ˡ ԳԼ· է· 5։
ᵐ ԳԼ· ժբ· 15։
ⁿ Կամ ձեր ներսի դէմ
ը։
ᵒ ա Կոր· գ· 14։
ᵖ բ Օր· է· 2, 3։ ա
Կոր· ե· 9։ է· 39։
ᵠ ա Թագ· ե· 2, 3։
գ Թագ· ժբ· 21։
ա Կոր· ժ· 20, 21։
Եփես· ե· 7, 11։
ˢ ա Կոր· գ· 16։ զ·
19։ Եփես· բ· 21,
22։ Եբր· գ· 6։
ᵗ Կամ ձեր ներսի դէմ
ը։ Եղ· իթ· 45։ Դև·
իզ· 12։ Երեմ· լա·
33։ լբ· 38։ Եզեկ·
ժա· 20։ ԼԶ· 28։
լէ· 26, լս։ Ջախ·
բ· 5։ ժգ· 9։
ᵘ Ես· ծբ· 11։ ԳԼ·
է· 1։ Ցայտ· ժբ·
4։
ᵛ Երեմ· լա· 1, 9։
Ցայտ· իա· 7։

—

ʷ ԳԼ· զ· 18։ ա Ցովէ·
գ· 3։
ˣ Կամ Հաստատեցէք

ʸ Գոր· ի· 33։ ԳԼ·
ժբ· 17։
ᶻ ԳԼ· գ· 11, 12։
ᵃ ԳԼ· գ· 12։
ᵇ ա Կոր· ա· 4։ ԳԼ·
ա· 14։
ᶜ ԳԼ· ա· 4։ Փիլ·
բ· 17։ Կող· ա· 24։
ᵈ ԳԼ· բ· 13։
ᵉ ԳԼ· գ· 8։
ᶠ բ Օր· լբ· 28։
ᵍ ԳԼ· ա· 4։
ʰ Տես գԼ· բ· 13։
ⁱ ԳԼ· բ· 4։
ᵏ բ Թագ· ժբ· 13։
Մաս· իզ· 75։
ˡ Առակ· ժէ· 22։
ᵐ ԳԼ· բ· 4։

Համար մենք միխիթարութեանք · չատ աւելի
ալ ուրախացանք Տիտոսի ուրախութեանը հա-
մար, [ի]նչու որ անոր հոգին ձեր ամենէն
14 Հանդարտութիւն գտեր էր։ Վասն դի [ի]նչ որ ես
անոր առջևը ձեզի համար պարծեցայ՝ ամ-
թիտ չեղայ · հապա [ի]նչպէս որ ամէն բան ճըշ-
մարտութիւնով խօսեցանք ձեզի, անանկ ալ
Տիտոսին առջևը պարծենալնիս ճշմարիտ ե-
15 ղաւ։ Եւ անոր սէրը աւելի է ձեր վրայ,
երբոր կը յիշէ ձեր ամենուն [ի]նազանդու-
թիւնը, թէ [ի]նչպէս վախով ու դողով անիկա
16 ընդուներ էք։ Ուսոի ուրախ եմ հոր ամէն
բանի մէջ ձեր վրայ վստահութիւն ունիմ։

ԳԼ· Ը

1 Առաքեալը օրինակ բերելով Մակեդոնացիները՝ կը յորդորէ Կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընեն Երուսաղէմի սուքսաւորաց։ 7 Կը յիշեցնէ իրենց սէրն ու ջանքը։ 9 Քրիստոսի օրինակը։ 12 և ան հոգևոր օգուտը որ ունենալու էին ան օգնութիւնը ընդունելնին։ 16 գովութեամբ կը խօսի Տիտոսին և ուրիշ եղբայրներուն յօժարութեանը վրայով՝ որոնք իր խնդրանքովը և յորդորանքովը անոնց գալու էին քանի մը ժամ առաջ։

1 Ա՛յդ, եղբայրներ, ձեզի կը ծանուցանենք
Աստուծոյ շնորհքը, որ Մակեդոնացւոց եկե-
2 ղեցիներուն տրուած է. Որ նեղութեան մեծ
փորձին մէջ իրենց ուրախութեանը առատե-
լութիւնը եւ-ևս խորին ծանր աղքատու-
թիւնը աւելի մեծ առատաձեռնութիւն եղաւ։
3 [ի]նչու որ ես կը վկայեմ որ իրենց կարողութեա-
նը չափովը՝ ու կարողութենէն ալ աւելի յօժա-
4 րակամ ըլլալով, Շատ աղաչանքով կ՚աղաչէին
որ առաքելոց ու սուրբերուն համար եղած
5 պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունինք։ Եւ
չէ թէ որչափ որ մենք կը յուսայինք, հապա
անձերնին ալ առին, առաջ Տէրոջը ու ե-ևս
6 մեզի՝ Աստուծոյ կամքովը։ Որ Տիտոսին ա-
ջաչեցինք թէ [ի]նչպէս որ անիկա առաջուց
սկսեց, անանկ ալ ձեր մէջը կատարէ առ չը-
7 նորհքն ալ։ Բայց [ի]նչպէս որ ամէն բանով
առատացած էք դուք, (հաւատքով ու խօս-
քով ու գիտութիւնով և ամէն ջանքով ու
ձեզմէ մեր վրայ եղած սիրովը,) [ի]նչպէս որ
8 առ չնորհքով ալ առատանաք։ Չէ թէ հր-
րամայելով մը կը պրուցեմ, հապա ուրիշնե-
րուն ջանքին պատճառովը, և որ փորձեմ ձեր
9 սիրոյն հարազատութիւնը։ Քանզի դուք գի-
տէք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը,
[ի]թէ [ի]նքը ձեզի համար աղքատ եղաւ՝ ան որ
հարուստ էր, որ դուք անոր աղքատութենովը
10 հարստանայք։ Եւ ա՛ս բանիս մէջ խրատ մը
կու տամ. [ի]նչու որ ասիկա ձեր օգտին հա-
մար է, դուք որ չէ թէ միայն ընելը, [ի]հա-
պա կամենալն ալ առաջուց սկսեցիք անցած
11 տարուընէ հետէ։ Ուստի հիմա ընէլն ալ կա-
տարեցէք, որ [ի]նչպէս կամաց յօժարութիւն
կայ, նոյնպէս ալ ընելը ունեցածնիդնուդ չա-
12 փովը ըլլայ։ [ի]Վասն զի թէ որ առաջ յօժա-
րութիւնը ըլլայ՝ ան ունեցածին չափովը ըն-
դունելի է, ու չէ թէ չունեցածին չափովը։
13 [ի]նչու որ չէ թէ ե՛ւ ուրիշներուն հանդարտու-
14 թիւն՝ ու ձեզի նեղութիւն. Հապա
հաւասարութիւնով՝ հիմակուան առիւնս ձեր
աւելին անոնց պակսութիւնը լ՚ցնէ, որպէս
զի անոնց աւելին ալ ձեր պակսութեանը, որ հաւասարութիւն ըլլայ,
15 [ի]նչպէս որ գրուած է, թէ [ի]Ան որ շատ [ի]ւղէց՝
16 չաւելցուր, ու ան որ քիչ՝ չպակսեցուր։ Բայց
գոհութիւն Աստուծոյ, որ նոյն հոգը ձեր վրայ
17 Տիտոսին սիրտը ձգեց. [ի]նչու որ [ի]նք ազա-
չանքը ընդունեց, և իր յօժարամտութիւնը
շատ ըլլալով՝ իր կամքովը ելաւ ձեզի [ի]ւր-
18 րաւ։ Ու անոր հետ խրկեցինք [ի]ան եղբայրը, որուն
գովութիւնը աւետարանին մէջն է՝ բոլոր ե-
19 կեղեցիներուն մէջ. Եւ ոչ միայն այսքան, [ի]հա-
պա նաև եկեղեցիներէն ընտրուեցաւ մեզի
ճամբորդութեան բնակեր ըլլալու առ սուրբ-
րուն մէջ, [ի]որ մենք կը ծառայենք Տէրոջը
փառքին համար, ու [ի]ձեր յօժարութեամբը։
20 Բայց առ մասին զգուշութիւն կ՚ընէինք, որ
չըլլայ թէ մէկը արատ մը դնէ մեր վրայ առ
առատութեանս մէջ, որուն մենք կը ծառա-
21 յենք Տէրոջը փառքին, ու [ի]ձեր յօժարութեամբը։
22 Բայց առ մասին զգուշութիւն կ՚ընէինք, որ
չըլլայ թէ մէկը արատ մը դնէ մեր վրայ առ
առատութեանս մէջ, որուն մենք կը ծառա-
23 յենք Տէրոջը փառքին համար, ու [ի]ձեր յօժարութեամբը։
24 քը։ Ուսոի ձեր սիրոյն [ի]և մեր ձեր վրայով
պարծենալուն ապացոյցը առոնց վրայ ցու-
ցէք եկեղեցիներուն առջևը։

ԳԼ· Թ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ պատճառը թէ [ի]նչու համար, թէև [ի]նքը գիտէր անոնց յօժարամտութիւնը, յառաջապէս խրկեց Տիտոսը և միւս եղբայրները։ 6 Կը յորդորէ որ առատ ողորմութիւն տան, [ի]բր թէ ան առատնին անոնք մը սկսի ցանել։ 10 որ առատօրէն պտուղ պիտի տայ իրենց։ 13 և պատճառ պիտի ըլլայ որ մեծ շնորհակալութիւն մատուցանի Աստուծոյ։

---

5 Համ· ԺԸ· 32։
6 ԳԼ· Բ· 9։ Փիլ· Բ· 12։
7 Բ Թես· գ· 4։ Փիլ· Ա· 8, 21։
— Մար· ԺԲ· 44։
8 Գար· ԺԱ· 29։ Ի՚գ· 17։ Համ· ԺԸ· 25, 26։ ա Կար· ԺԳ· 1, 3, 4։ ԳԼ· Բ· 1։
9 Համ· 17։ ԳԼ· Ժբ· 18։
ա Կար· ա· 5։ Ժբ· 8։
10 Առակ· ԺԹ· 17։ Մատ· ԺԱ· 42։ ա Տիմ· գ· 18, 19։ Եբր· Ժգ· 16։
11 ԳԼ· Բ· 2։
12 Մատ· Ժբ· 43, 44։ Ղուկ· իա· 3։
13 Եւ· Ժչ· 18։
14 Համ· 6։
15 ԳԼ· Ժբ· 18։
ա Կար· Ժչ· 3, 4։ Համ· 4, 6, 7։ ԳԼ· Բ· 8։
16 ԳԼ· գ· 13։
17 Ես· Ա· 3։ Համ· 4։
18 Ղուկ· Ժ· 7։
19 Գործ· ԺԴ· 23։ Ա Կոր· Ժզ· 4։
20 Ա Կոր· ժ· 32։
21 Առակ· գ· 4։ Հռ· ժբ· 17։
22 Ես· Ժչ· 18։
23 Ա Կոր· ժ· 7։
24 Ա Կոր· ժգ· 3։

1 ¶ Քանզի սուրբերուն ըլլալու պաշտօնեին վրա-
2 յով ինծի աւելորդ է ձեզի գրել. ᵇ Ինչու որ
դիտեմ ես ձեր յօժարամտութիւնը, ᶜ որուն
վրայով կը պարծենամ ձեզի համար Մակե-
դոնացւոց մէջ, ᵈ Թէ Ա.քայեցիք անցած տա-
րուընէ հետէ պատրաստ են. ու ձեր քաջ նա-
3 խանձը շատերը գրգռեց: ե Եւ ահա ᵉ եղբայր-
ները խրկեցի, որ մեր ձեզի համար պարծե-
նալը ատ մասին մէջ պարապ չելլէ, հապա պատ-
4 րաստ ըլլաք՝ ինչպէս որ ըսեր եմ. ᶠ Որ չըլ-
լայ Թէ երբոր Մակեդոնացիք իմ հետս գան
ու ձեզ անպատրաստ գտնեն, ալ մենք (որ
չըսենք Թէ դուք,) ամօթով մնանք ատ *պար-
5 ծանքին վստահութեանը մէջ: Ուստի հար-
կաւոր սեպեցի եղբայրներուն ապաչել, որ
առաջուց ձեզի գան, ու առաջուց կարգի
դնեն ան ձեր առաջուց ծանուցուած ընծան՝
որ պատրաստ ըլլայ, անանկ որ ընծայի պէս
6 ըլլայ, ու չէ Թէ ագահութեան պէս: ᵍ Բայց
ասիկա կ՚ըսեմ Թէ ան որ խնայելով կը
սերմանէ՝ խնայելով պիտի հնձէ, ու ան որ
առատութիւնով կը սերմանէ՝ առատութիւ-
7 նով պիտի հնձէ: Ամէն մէկը ինչպէս որ իր
սրտովը կը յօժարի՝ նոյնպէս թող տայ, ʰ չէ Թէ
տրտմութեամբ կամ ստիպմամբ. ⁱ Վասն զի որ
8 Աստուած յօժարակամ տուողը կը սիրէ: ʲ Բայց
կարող է Աստուած բոլոր շնորհքները ձեզի
առատօրէն տալու, որ ամէն բանի մէջ ամէն
առեն բոլոր ձեզի պէտք եղածը ունենալով՝
9 ամէն բարի գործ քերով առատանաք. Ինչպէս
որ գրուած է, ᵏ Ցարածեց ու աղքատներուն
տուաւ. անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը
10 մնայ: Եւ անիկա ˡ որ սերմ ցանողին սերմ կը
պարգեւէ, †և կերակուրի համար հաց, ձեր
սերմանիքը պարգեւէ և աւելցնէ," ու ձեր
11 արդարութեան պտուղները ‡շատցնէ. Որ
ամէն բանի մէջ հարստանաք ամէն կերպ
առատութիւնով, ᵐ որ մեր ձեռքովը կը պատ-
12 ճառէ գոհութիւն տալ Աստուծոյ: Ինչու որ
ատ պաշտօնիս մատակարարութիւնը չէ Թէ
միայն ⁿ սուրբերուն պակասութիւնը լեցընելու
համար է, հապա նաև աւելի շատցընելու
13 Աստուծոյ գոհութիւն տալը. Երբոր նոյն ᵒ ձեր
պաշտօնին փորձովը փառաւորեն զԱստուած՝
Քրիստոսի աւետարանը խոստովանելնուդ հը-
նազանդութեանը համար, ᵖ և ան առատաձեռ-

ᵃ Գաղ. ժա. 29: ᵇ Ղե-
ռւեմ. ժե. 26: ᶜ ա
Կոր. ժգ. 1: ԳԼ.
ը. 4: ᵈ Գաղ. բ. 10:
ᵉ ԳԼ. ը. 19:
ᶠ ԳԼ. ը. 24:
ᵍ ԳԼ. ը. 10:
ʰ ԳԼ. ը. 6, 17, 18,
22:
ⁱ Ոմանք լուռին:
ʲ Առակ. ժա. 24:
ժԹ. 17: իբ. 9:
ᵏ Գաղ. գ. 8, 9:
ˡ բ Օր. ժե. 7:
ᵐ ԵԼ. իե. 2: լե. 5:
Առակ. ժա. 25:
Հռոմ. ժբ. 8:
ԳԼ. ը. 12:
ⁿ Առակ. ժա. 24,
25: իը. 27: Փիլ.
գ. 19:
ᵒ Սաղ. ճԺբ. 9:
ᵖ Եբ. ծե. 10:
† Ոմանք կերակուրի
համար հաց ալ պի-
տի պարգեւէ, և
ձեր սերմանիքը պի-
տի աւելցնէ:
‡ Ոմանք պիտի շատ-
ցընէ:

Նուիրեանը համար՝ որով հաղորդակցութիւն
14 կ՚ընէք անոնց ու ամենուն. Եւ իրենց աղօթքը
ձեզի համար տառապանքին, ʳ փափաք ունենալով
ձեր վրայ՝ Աստուծոյ գերազանց շնորհքին
15 համար որ ձեր մէջն է: Ա.ն պատմութիւն Աստու-
ծոյ՝ ˢ անոր չափազանց նուիրեանը համար:

ԳԼ. Ժ

1 Աստուածը իր անձը և մարմնոյն երևոյթը արհամարհող տուա
ռասպելաբանութեան դէմ՝ յառաջ կը բերէ իր հոգևոր իշխանու-
թիւնը, 7 հաստատելով որ իր գործ առնելը այնչափ գօրա-
ւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը, որչափ որ իր նամակնին է իր
հեռաւորութենեան առնելը. 12 կը յանդիմանէ գանոնք՝ չարի
դէմ յառաջ անցնելնուն և ուրիշին աշխատանքովը պարծե-
նալնուն համար:

1 ¶ Բայց ես Պօղոս ձեզի կ՚ապաչեմ Քրիստոսի
հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը, ᵇ որ ե-
րես առ երես ձեր մէջ խոնարհ եմ ձեր
մէջը, բայց հեռուէն կը համարձակիմ ձեզի.
2 Կ՚ապաչեմ ᶜ որ չըլլայ Թէ մօտէն ալ համար-
ձակիմ ան վստահութիւնովը՝ որով միտք ու-
նիմ յանդգնիլ մէկ քանիներուն վրայ, որոնք
որ մեր վրայով անանկ կը կարծեն Թէ մար-
3 մնաւորապէս կը քալենք: Քանզի Թէպէտ
մարմնի մէջ կը քալենք, բայց չէ Թէ մար-
4 մնաւորապէս զինուորութիւն կ՚ընենք. ᵈ Ին-
չու որ մեր զինուորութեան ᵉ զէնքերը մար-
մնաւոր չեն, ᶠ հապա Աստուծմէ ᵍ զօրութիւն
առած՝ ʰ ամրոցները քակելու. մենք խոր-
5 հուրդներ կը քակենք, Եւ Աստուծոյ գիտու-
Թեանը դէմ բոլոր հպարտացած բարձր բա-
նները, ու բոլոր միտքերը Քրիստոսի հնազան-
6 դութեանն կը գերի կ՚ընենք. ⁱ Եւ պատրաստու-
Թիւն ունինք վրէժ առնելու ամէն անհնա-
զանդութենէ, ʲ երբոր ձեր հնազանդութիւնը
7 կատարեալ ըլլայ: ᵏ Դուրսի երեւութի՞ն կը
նայիք. Վստահ որ մէկը ˡ ստահ ըլլայ իր անձին
վրայ՝ Թէ ինքը Քրիստոսինն է, ան նորէն
ինքիրմէ խորհի՝ որ ինչպէս ինքը Քրիստոսինն
8 է, ᵐ անանկ ալ մենք‖: Քանզի Թէ որ աւելի
ալ պարծենալու ըլլամ ան ⁿ մեր իշխանու-
Թեանը վրայով՝ որ Տէրը մեզի տուաւ՝ ձեզ
չինելու ու չէ Թէ քակելու համար, ᵒ ալխոյ
9 չամչնամ. Որ անանկ չանպատիմ՝ որպէս Թէ
10 ես թուղթերովս ձեզի վախ մը կը ձգեմ. Քան-
զի՝ Անոր Թուղթերը, կ՚ըսէ ᵖ նէ, ծանր ու զօ-
րաւոր են, ᵠ բայց անոր մարմնոյն ներկայիը
11 տկար է, ʳ ու խօսքը՝ անարգ. Անանկ մարդը

ᵃ ԳԼ. ժա. 23:
‖ Ոմանք ՚ա-ե-ը-ն
Քրիստոսինն ենք:
ᵇ ԳԼ. ժգ. 10:
ᶜ ԳԼ. է. 14: ժբ.
6:
ᵈ ա Կոր. բ. 3, 4:
Հմր. 1: ԳԼ. ժբ.
5, 7, 9: Գաղ. գ.
13:
ᵉ ա Կոր. ա. 17: բ.
1, 4: ԳԼ. ժա. 6:
ᶠ Ցակ. ա. 17:
—
ᵍ Հռոմ. ժբ. 1:
ʰ Հմր. 10: ԳԼ. ժբ.
5, 7, 9:
ⁱ ա Կոր. գ. 21: ԳԼ.
ժգ. 2, 10:
ʲ ա Տիմ. ա. 18: բ
Տիմ. բ. 3:
ᵏ Եփես. գ. 13: ա
Թես. է. 8:
ˡ Գաղ. է. 22: ա
Կոր. բ. 5: ԳԼ.
գ. 7: ժգ. 3, 4:
ᵐ Եբրայ. ա. 10:
ⁿ ա Կոր. ա. 19: գ.
19:
ᵒ ԳԼ. ժգ. 2, 10:
ᵖ ԳԼ. բ. 9: է. 15:
ᵠ Ցովհ. է. 24: ԳԼ.
է. 12: ժա. 18:
ʳ ա Կոր. ժգ. 37:
ա Ցովհ. գ. 6:
ˢ ա Կոր. գ. 23: Թ.

աս Թող խորհի, որ մենք հեռուէն լինչպէս
որ ենք խօսքով մեր Թուղթերովը, մնանէն
12 ալ անանկ պիտի ըլլանք գործքով։ Ինչու որ
մենք չենք համարձակիր մեր անձը կշռքի
դնել ու բաղդատել անոնց հետ, որ ինքզին-
նին կը գովեն. բայց անոնք իրենցմով իրենց
անձերը չափելով, և զիրենք իրենց հետ բաղ-
13 դատելով՝ չեն հասկնար։ Բայց մենք չափէ
դուրս բաներով պիտի չպարծենանք, հապա
ան կանոնին չափովը՝ որ Աստուած մեզի բա-
14 ժին տուաւ մինչև ձեզի հասնելու. Զի Թէ
որպէս Թէ մենք ձեզի հասած չենք, ու ինք-
զինքնիս չափէն աւելի կ'երկրընցընենք.
Ինչու որ Քրիստոսի աւետարանովը մինչև
15 ձեզի հասանք։ Եւ չէ Թէ չափէ դուրս բաներ-
րով՝ ուրիշներուն աշխատանքովը կը պար-
ծենանք, հապա յոյս ունինք որ ձեր հաւատ-
քը աւելնալուն՝ մեր կանոնին չափովը ձեզ-
16 մով աւելի ընդարձակինք, Ձեզմէ անդին
կողմերը աւետարանը քարոզելու, և չէ Թէ
պատրաստ բաներու վրայ պարծենալու ու-
17 րիշի մը կանոնով։ Բայց ան որ կը պարծե-
18 նայ՝ Թող Տէրոջմով պարծենայ։ Վասն զի
չէ Թէ ան որ իր անձը կը գովէ՝ անկիկա է ըն-
տրուածը, հապա ան որ Տէրը զանկիկա կը
գովէ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ոմանձով լեցուած կռնիթացւոց վրայ՝ որոնք կ'երևնայ Թէ աւետ առաքեալները աւելի պատուասոր կը համարէին. կը սիրգաւի իր անձին վրայ պարծենալ. 5 Թէ ինքը հաւասար է երևելի առաքեալներուն. 7 և Թէ ինքը աւետարանը ձրի քարոզեց անոնց բնաւ մեկուն նեղութիւն չտալով իր ապրուստին համար. 13 կը ցուցընէ Թէ ինքը օրինին կռմանէ սասր չէ ան խաբեբայ գործաւորներէն. 23 և Քրիստոսի ծառայութիւնը ու իր պաշտօնին համար իր կրած նեղութիւններուն մէջ շատ գերազանց է անոնցմէ։

1 Երանի Թէ քիչ մը ներէիք իմ անմտութեա-
2 նս. և իրաւցընէ համբերեցէք ինծի։ Ես ա-
սիս զի ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ
նախանձովը. Ինչու որ ես ձեզ մէկ երկան մի
նշանեցի՝ տմաքուր կոյսի մը պէս Քրիստոսի
3 դիմացը հանելու։ Միայն Թէ կը վախնամ՝
Նշլլայ Թէ ինչպէս որ օձը Եւան խաբեց իր
խորամանկութիւնովը, Անանկ ալ ձեր միտ-
քերը ապականին Քրիստոսի վրայ եղած միա-
4 մտութենէն։ Վասն զի Թէ որ մէկը գալու
ըլլայ և ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ որ մենք ան
չքարոզեցինք, կամ ուրիշ Հոգի առնէք՝ որ
չառիք, Կամ ուրիշ աւետարան՝ որն որ չէք
ընդունած, անդնդէրուն ապէկ կը համբերէիք։
5 Բանզի ես առանկ կը սեպեմ՝ Որ ամենէն
երևելի առաքեալներէն բանով մին ալ պա-
6 կաս չեմ։ Նէ Թէպէտ խօսքի կողմէ անկիրթ
եմ, Բայց չէ Թէ գիտութեան կողմէ. Հակառն
ամէն բանի մէջ յայտնուելին անձերնիս ձեզի
7 յայտնի ըրինք։ Միթէ յանցա՞նք գործած
եղայ՝ Որ Աստուծոյ աւետարանը ձեզի ձրի
քարոզելով իմ անձս խոնարհեցուցի, որ դուք
8 բարձրանաք։ Ուրիշ եկեղեցիները կողոպտե-
ցի՝ անոնցմէ Թոշակ առնելով ձեզի ծառայելու
9 համար։ Ու ձեր քովը գտնուած ատենս՝
երբոր պակսութիւն մը ունեցայ, Ոչեչէ մէկուն
ձանձրութիւն չտուի. Վասն զի իմ պակսու-
թիւնս լեցուցին Մակեդոնիայէն եկող եղբայր-
ները. Ու ամէն կերպով ձեզի ծանրութիւն
տալէն իմ անձս պահեցի՝ ու պիտի պահեմ
10 ալ։ Քրիստոսի ճշմարտութիւնը իմ ներսիս
դիս է, Որ աս իմ պարծենալս պիտի չխա-
11 փանուի ինծմէ Աքայիոյ կողմերը։ Ինչու.
Որպէս Թէ չե՞մ սիրեր ձեզ. Ա՛ստուած դի-
12 տէ։ Բայց ան որ կ'ընեմ՝ պիտի ընեմ ալ, Որ
կարեմ անոնց պատճառը՝ որոնք պատճառ
կը փնտռեն, որ ինչ բանով կը պարծենան,
13 իրենք ալ մեզի պէս գտնուին։ Վասն զի ա-
նանկները սուտ առաքեալներ՝ Խաբեբայ բան-
ուրներ ըլլալով, Քրիստոսի առաքեալներուն
14 կերպարանքը վրանին կ'առնեն։ Եւ զարմանք
մը չէ. Ինչու որ ինքը Սատանան ալ Լուսաւոր
15 հրեշտակի կերպարանք կ'առնէ. Ալ մեծ բան
մը չէ, որ անոր պաշտօնեաներն ալ Արդարու-
թեան պաշտօնեաներու նման կերպարանք
կ'առնեն. Որոնց վերջը իրենց գործքերուն
16 համեմատ պիտի ըլլայ։ Դարձեալ կ'ըսեմ,
Չըլլայ որ մէկը զիս անմիտ սեպէ, Հապա Թէ
չէ՝ գոնէ անմիտի մը պէս զիս ընդունեցէք,
17 որ ես ալ քիչ մը պարծենամ։ Որն որ ես կը
խօսիմ՝ Չէ Թէ Տէրոջը կամքը պէս կը խօսիմ,
հապա որպէս Թէ անմտութիւնով մը Սա
18 պարծենալուն վստահութիւնովը։ Որովհետև
շատերը մարմնոյ կողմանէ կը պարծենան, ես
19 ալ պիտի պարծենամ։ Քանզի Հոգով խնա-
սուն ըլլալով՝ յօժարութեամբ կը համբերէք
20 անմիտներուն։ Ինչու որ կը համբերէք, Թէ
որ մէկը ձեզ ծառայեցնէ, Թէ որ մէկը ձեզ

ը Գլ. գ. 1։ ե. 12։ ձ Հմր. 15։ ղ ա Կոր. գ. 8, 10։ դ. 15։ թ. 1։ ի Հռոմ. ժե. 20։ ն Ես կե. 16։ Երեմ. թ. 24։ ա Կոր. ա. 31։ շ Ածկ. իե. 9։ ո Հռոմ. բ. 29։ ա Կոր. գ. 5։ ա Հմր. 16։ Գլ. ե. 13։ բ Գաղ. գ. 17, 18։ գ Ածկ. բ. 19, 20։ ա Կոր. գ. 15։ դ Ղև. իա. 13։ ե Կող. ա. 23։ զ Ծն. գ. 4։ Ցոհ. ը. 44։ է Եփես. գ. 24։ Կող. բ. 4, 8, 18։ ա Տիմ. ա. 3։ գ. 1։ Երբ. ժգ. 9։ բ Պետ. գ. 17։ գ Գաղ. ա. 7, 8։ դ ա Կոր. ժե. 10։ Գլ. ժբ. 11։ Գաղ. բ. 6։ ե ա Կոր. ա. 17։ բ. 1, 13։ Գլ. ժ. 10։ զ Եփես. գ. 4։ է Գլ. գ. 2։ ե. 11։ ը Գլ. գ. 12։ թ Գոր. ժբ. 3։ ա Կոր. թ. 6, 12։ Գլ. ժ. 1։ ժ Գոր. ի. 33։ Գլ. ժբ. 13։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8, 9։ ի Փիլ. գ. 10, 15, 16։ ն Գլ. ժբ. 14, 16։ շ Հռոմ. թ. 1։ ո ա Կոր. թ. 15։ պ Գլ. գ. 11։ ե. 3։ ժբ. 15։ ս ա Կոր. թ. 12։ տ Գոր. ժե. 24։ Հբ. ասմ. ժգ. 18։ Գաղ. ա. 7։ գ. 12։ Փիլ. ա. 15։ բ Պետ. բ. 1։ ա Ցովհ. գ. 1։ Ցայտ. բ. 2։ ր Գլ. բ. 17։ Փիլ. գ. 2։ Տիտ. ա. 10, 11։ ց Գաղ. ա. 8։ ւ Գլ. գ. 9։ փ Փիլ. գ. 19։ ք Հմր. 1։ Գլ. ժբ. 6, 11։ օ ա Կոր. է. 6, 12։ ֆ Գլ. թ. 4։ ա Փիլ. գ. 3, 4։ բ ա Կոր. գ. 10։ գ ա Կոր. գ. 8։ դ Գաղ. բ. 4։ գ. 9։

առաջուածքը ուտէ, թէ որ մէկը չէ՛ըն քան մը
առնէ, թէ որ մէկը չէ՛ր վէրայ Հպարտանայ, թէ
21 որ մէկը ձեր երեսին զարնէ։ Քամահրանքի
ձեւով կը խօսիմ, ըէր թէ մենք տկար էինք։
ըբայց ինչ բանով որ մէկը պըջջնաւլը կը հա-
մարձակի՝ (անմտութեամբ կը խօսիմ,) ես ալ
22 կը համարձակիմ։ Ա՞նոնք Եբրայեցի՞ են, ես
ալ. Իսրայէլացի՞ են, ես ալ. Աբրահամի՞ սե-
23 րունդ են, ես ալ. Քրիստոսի՞ պաշտօնեաներ
են, (յիմարաբար կը խօսիմ՚) ալ աւելի ես.
ԷաչխատանքներովՀ՝ աւելի, ԷծեծերովՀ՝ ալ ա-
ւելի, բանտարկութիւններովՀ՝ աւելի, Էմահ-
24 ուան վտանգներովՀ՝ չատ անգամ. Հրէաներէն հինգ
անգամ Ֆքառասունէն մէկ մը պակաս ձեզ կե-
25 րայ. ՚Երեք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ. Էմէկ
անգամ քարկոծուեցայ. Ֆերեք անգամ նաւա-
բեկութեան հանդիպեցայ. գիշեր մը ու ցորեկ
26 մը ծովուն անդունդը ճնացի. Շատ անգամ
ճամբորդութեանց մէջ ՚ըրտըռնքեցայ. գետերէն
վտանգներ, աւազակներէն վտանգներ, ՚էմ ազ-
գէս վտանգներ, Էհեթանոսներէն վտանգներ,
քաղաքի մէջ վտանգներ, անապատի մէջ վը-
տանգներ, ծովու վրայ վտանգներ, սուտ եղ-
27 բայրներու մէջ վտանգներ կ՚ելլայ. Ջանքի ու
աշխատանքի մէջ, ՚շատ անգամ քնահատու-
թեան մէջ, Էանօթութեան ու ծարաւութեան
մէջ, չատ անգամ ծոմ կենալու մէջ, ցուրտի
28 ու մերկութեան մէջ էի. Զգէ արտաքին ՆԷ-
ՐՈՒՆԴԸ, ամէն օրուան զբաղմունքը՝ Էրոլոր
29 եկեղեցիներուն հոգը վրաս կը դիզուէր Ֆի՞չ
կը տկարանայ, ու ես չեմ տկարանար. ո՞չ կը
30 դայթակղի, ու ես չեմ սիրտս չայրիր։ Թէ որ պար-
ծենալ պէտք ըլլայ, Էտկարութեանս բանե-
31րուն վրայ պարծենամ։ ԷԱստուած և մեր ՏԷր
Յիսուս Քրիստոսի Հայրը՝ ՚որ յաւիտեան օրհ-
32 նեալ է, գիտէ որ սուտ չեմ ըսուցեր։ ԷԴա-
մասկոսի մէջ Արետա Թագաւորին ազդապե-
տը վրս բռնել ուզելով՝ Դամասկացւոց քա-
33 ղաքը պահապաններ դրեր էր. Եւ ես պա-
տուհանէ մը զամբիւղով պարսպէն վար Թող
տրուեցայ, ու անոր ձեռքէն փախայ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Պարծենալ Ֆիրաւըմնէ ինծի անօգուտ է. միայն թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու յայտնու-
2 թիւններուն գամ։ Մարդ մը գիտեմ ՚Քրիս-
տոսով տասներչորս տարի առաջ, (եթէ մար-
մինով էր՝ չեմ գիտեր, և եթէ առանց մար-
մինի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) որ Էա-
նանկ մէկը յափշտակուեցաւ մինչև երրորդ
3 երկինքը։ Ու գիտեմ անանկ մարդ մը, (եթէ
մարմինով և եթէ առանց մարմինի՝ չեմ գի-
4 տեր, Աստուած գիտէ,) Որ Էդրախտը յա-
փշտակուեցաւ ու լսեց չպատմուելու խօս-
5 քեր, որ մարդու արժան չէ խօսիլ։ Ես անան-
կին համար պիտի պարծենամ. ՚բայց իմ ան-
ձիս համար պիտի չպարծենամ, հապա միայն
6 տկարութեանս վրայ։ ԻՆչու որ եթէ պարծե-
նալ ալ ուզեմ՝ անմիտ պիտի չըլլամ, որով-
հետև չխոսակը պիտի պրուցեմ. բայց կը խնա-
յեմ խօսքս՝ որ չըլլայ թէ մէկը իմ վրաս աւե-
լի համարում ունենայ, քան որչափ որ իմ
7 վրաս կը տեսնէ կամ ինծմէ կը լսէ։ Եւ որ
չըլլայ թէ ես հպարտանամ խիստ չատ յայտ-
նութիւններուն համար, ինծի ՚մարմինի խայ-
թոց մը տրուեցաւ, ԻՍատանայի հրեշտակ մը՝
դիս նեղելու համար, որ չըլլայ թէ հպարտա-
8 նամ։ ՚Այսոր համար երեք անգամ աղաչեցի
9 Տէրոջը, որ մէկդի բնէ ինծմէ։ Ու բսաւ ին-
ծի, իմ չնորհքս հերիք է քեզի, ինչու որ իմ
զօրութիւնս տկարութեան մէջ կը կատարուի.
ուստի մեծ յօժարութեամբ Էաւելի իմ տկա-
րութիւններուս վրայ պիտի պարծենամ, Էոր
Քրիստոսի զօրութիւնը իմ վրաս հանդչի։
10 ԷԱյսոր համար հաւներ եմ ես տկարութիւննե-
րու, նախատինքներու, տառապանքներու,
հալածանքներու ու նեղութիւններու՝ Քրիս-
տոսի համար. Վինչու որ երբոր կը տկարանամ,
11 անսաեներ զօրաւոր եմ։ Ես անմիտ եղայ
†պարծենալով. դուք ստիպեցիք զիս. վասն
զի ինծի պէտք էր ձեզմէ վկայութիւն առ-
նել, Էքանզի ես երեւելի առաքեալներէն բա-
նամ մը պակաս չգտնուեցայ, ՚թէ և ես ոչինչ
12 եմ։ ՚Յիրաւի ձեր մէջը առաքեալի նշաններ
գործուեցան ամէն համբերութիւնով, նշան-
ներով և սքանչելիքներով ու զօրութիւննե-
13 րով։ ՚Վասն զի ալ ի՞նչ կայ, որ անոր պակաս
դտնուեցաք ուրիշ եկեղեցիներէն, միայն թէ
անոր՝ որ ես ձեզի ձանձրութիւն չտուի.
Էներեցէք ինծի աս յանցանքը։

---

1 Պօղոս իր առաքելութիւնը գովելու համար՝ թէ և կրնար պար-
ծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ. 9 բայց աւելի ա-
ղէկ կը համարի իր տկարութեանցը վրայ պարծենալ. 11 յան-
դիմանելով զանոնք որ սոխակին գինքը այսպէս պարծենալու.
14 կը խոստանայ նորէն իրենց երթալ Հայրական սիրով մը. 20
բայց կը վախնայ որ ինքը պիտի ցաւի՝ չատ գայթակղութիւն-
ներ և անկարգութիւններ գտնելով մէջերնին։

ա Գաղ. գ. 13, 14։
բ Ցոր. բ. 7։ Ղուկ. ԺԳ. 16։
գ Տես բ Օր. գ. 23—27։ Մատ. իզ. 44։
դ Գաղ. Ժ. 30։
ե ա Պետ. գ. 14։
զ Հռոմ. և. 3։ Գաղ. է. 4։
է Գաղ. ԺԳ. 4։
ը Գաղ. Ժա. 1, 16, 17։
թ Ցմանէ ԼՈՒԿԱՆ։
ժ Գաղ. Ժա. 5։ Գաղ. բ. 6, 7, 8։
ի ա Կոր. գ. 7։ ԺԷ. 8, 9։ Եփես. գ. 8։
լ Հռոմ. ԺԷ. 18, 19։ ա Կոր. Թ. 2։ Գաղ. գ. 2։ զ. 4։ Ժա. 6։
խ ա Կոր. ա. 7։
ծ ա Կոր. Թ. 12։ Գաղ. Ժա. 9։
կ Գաղ. Ժա. 7։

ա Գաղ. Ժ. 10։
բ Փիլ. գ. 4։
գ Գոր. իբ. 3։ Հըռոմ. Ժա. 1։ Փիլ. գ. 5։
դ ա Կոր. ԺԷ. 10։
ե Գոր. Թ. 16։ ի. 23։ իա. 11։ Գաղ. զ. 4, 5։
զ ա Կոր. ԺԷ. 30, 31, 32։ Գաղ. ա. 9, 10։ գ. 11։ զ. 9։
է Գոր. Իբ. 3։
ը Գոր. Ժգ. 22։
թ Գոր. Ժգ. 18։
ժ Գոր. իէ. 41։
ի Գոր. Թ. 23։ Ժգ. 50։ Ժգ. 5։ ԺԷ. 5։ ի. 3։ իա. 31։ իգ. 10, 11։ իէ. 3։
լ Գոր. Ժգ. 5։ ԺԹ. 24։
խ Գոր. ի. 31։ Գաղ. զ. 5։
ծ ա Կոր. գ. 11։
կ Տես Գոր. ի. 18։ և։ Հռոմ. ա. 14։
հ ա Կոր. ը. 13։ Թ. 22։
ձ Գաղ. Ժբ. 5, 9, 10։
ղ Հռոմ. ա. 9։ Թ. 1։ Գաղ. ա. 23։ Գաղ. ա. 20։ ա Թես. բ. 5։
ճ Հռոմ. Թ. 5։
մ Գոր. Թ. 24, 25։
յ Ցմանէ պէտք է, բայց
ն Հռոմ. Ժգ. 7։ Գաղ. է. 17։ Գաղ. ա. 22։
շ Գոր. իբ. 17։
ո Ղուկ. իգ. 43։
չ Գաղ. Ժա. 30։
պ Գաղ. Ժ. 8։ Ժա. 16։
ջ Տես Եզեկ. իբ. 24։

14 Ահա ես երրորդ անգամ է որ կը պատրաստուիմ ձեզի գալու. և ես ձեզի ձանձրութիւն պիտի չտամ, վասնզու որ ձեր ստացուածքը չեմ փնտռեր, հապա ձեզ. որովհետև որդիները պարտաւոր չեն ծնողքներուն համար բան դիզել, հապա ծնողքները՝ որդիներուն համար:
15 Եւ ես մեծ յօժարութեամբ ծախք պիտի ընեմ, ու ծախք պիտի ըլլամ ալ ձեր անձերուն համար, վթէպէտև ձեզ աւելի սիրելս թէ՞ չսիրուիմ ալ:
16 Սակայն լաւ ըլլայ որ ես ձեզի ծանրութիւն մը չտուի, բայց իմաստ ունի խորագէտ ըլլալս նենգութեամբ ձեզ բռնելի:
17 Մինչ իմ ձեզի խրկածներուս միտուն ձեռ-
18 քովը ձեզմէ բան մը քաշելի՞: Յիսուսին աշակերտ, ու անոր հետը ան եղբայրը խրկելի. մինչ Յիսուս ձեզմէ բան մը քաշե՞ց. չէ՞ որ իրմով ալ նոյն հոգիով քալեցինք, չէ՞ որ նոյն ճամբով պտըտեցա՞ք:
19 Կարծեցեալ կը կարծէք որ ձեր առջին չաստուածութիւն կ'ընենք մեր անձերուն. Աստուծոյ առջեւը խրիստոսով կը խօսինք. և ամէն բան, սիրելիք, ձեր չինութիւններ հա-
20 մար է. քանզի կը վախնամ որ չըլլայ թէ երբ որ գամ՝ ձեզ ուզածիս պէս չգտնեմ, ու ես ալ ձեզի ձեր չուզածին պէս գտնուիմ. չըլլայ թէ չեր մէջը կռիւներ, նախանձներ, սրտմտութիւններ, դրդռտութիւններ, չարախօսութիւններ, բանսարկութիւններ, ամբար-
21 տաւանութիւններ, խռովութիւններ. Չըլլայ թէ երբոր նորէն գամ՝ իմ Աստուածս զիս նորէն ընկ ձեր քովը, ու սուգ ընեմ շատերուն համար՝ որ առաջուց մեղք գործեցին, ու չապաշխարեցին իրենց գործած պղծութեանը և պոռնկութեանը ու գիճութեանը վրայ:

ԳԼ. ԺԳ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը անաչառ պիտի ըլլայ, և իր առաքելական իշխանութիւնը պիտի բանեցնէ չամառնալ մեզատ որ-
ներուն դէմ: 5 և յորդորելով որ իրենց հաւատարը փորձեն, 7 ու իրենց մեղքերէն դառնան գնա ինքը անոնց չգայած: 11 իր խնամքը կը վերջացնէ ընդհանուր յորդորանքով մը և աղօթքով:

1 Ահա երրորդ անգամ է որ ձեզի կու գամ.

Տ ԳԼ. Ժգ. 1:
Ր Գաղ. ի. 33: ա Կոր. Ժ. 33:
Ս ա Կոր. գ. 14, 15:
Ղ ա Թես. բ. 8: Փիլ. բ. 17:
Ո Ցաւէ. Ժ. 11: ԳԼ. ա. 6: Կաղ. ա. 24: Բ Տիմ. բ. 10:
Ն ԳԼ. զ. 12, 13:
Շ ԳԼ. Ժա. 2:
Ջ ԳԼ. է. 2:
Ռ ԳԼ. ը. 6, 16, 22:
Ս ԳԼ. ը. 18:
Վ ԳԼ. է. 12:
Տ Հռոմ. ի. 1: ԳԼ. Ժա. 31:
Ր ա Կոր. Ժ. 33:
Ց ա Կոր. գ. 21: ԳԼ. Ժ. 2: Ժգ. 2, 10:
Ւ ԳԼ. բ. 1, 4:
Փ ԳԼ. Ժգ. 2:
Ք ա Կոր. է. 1:
—
Օ ԳԼ. Ժբ. 14:
Ֆ Թես. լէ. 30: Բ Օր. Ժէ. 6: Ժթ. 15: Մաս. Ժբ. 16: Ցաւէ. ը. 17: Եբր. Ժ. 28:
Ա ԳԼ. Ժ. 2:
Բ ԳԼ. Ժբ. 21:
Գ ԳԼ. ա. 23:
Դ Մաս. Ժ. 20: ա Կոր. է. 4: ԳԼ. բ. 10:
Ե ա Կոր. Ի. 2:
Զ Փիլ. բ. 7, 8: ա Պետ. գ. 18:
Է Հռոմ. զ. 4:
Ը Տես գԼ. Ժ. 3, 4:
Թ ա Կոր. Ժա. 28:
Ժ Հռոմ. ը. 10: Գաղ. գ. 19:
Ի ա Կոր. Ի. 27:
Լ ԳԼ. զ. 9:
Խ ա Կոր. գ. 10: ԳԼ. Ժա. 30: Ժբ. 5, 9, 10:
Ծ ա Թես. գ. 10:
Կ ա Կոր. գ. 21: ԳԼ. բ. 3: Ժ. 2: Ժբ. 20, 21:
Հ Տիտ. ա. 13:
Ձ ԳԼ. Ժ. 8:
Ղ Հռոմ. Ժբ. 16, 18: Ժէ. 5: ա Կոր. ա. 10: Փիլ. բ. 2:
Մ Փիլ. բ. 2:
Յ Ֆիլմ. գ. 8: ա Պետ. գ. 18:
Ն Հռոմ. Ժէ. 33:
Շ Հռոմ. Ժգ. 16: ա Կոր. Ժգ. 20: ա Թես. է. 20: ա Պետ. է. 14:
Ո Հռոմ. Ժգ. 24:
Չ Փիլ. բ. 1:
—

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս առաքեալ եղած չէ թէ մարդոյմէ ու չէ թէ մարդու ձեռքով, Հապա Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը, և Հօր Աստուծոյ՝ որ 2 զանիկա մեռելներէն յարուց, Ես ու բոլոր եղբայրները որ իմ հետս են՝ Գաղատիոյ եկեղ- 3 եցիներուդ. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Հօր Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիս- 4 տոսէն, Ան որ իր անձը տուաւ մեր մեղքերուն համար, որ մեզ փրկէ հիմակուան չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը կա- 5 մաը Համեմատ, Որուն փառք յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։

6 Կը զարմանամ որ այդպէս չատով ուրիշ աւետարանի կը փոխուիք Ձեզի՝ որ ձեզ 7 Քրիստոսի Շնորհացը կանչեց. Որ չկայ ուրիշ աւետարան. Միայն թէ կան ոմանք՝ որ ձեզ կը խռովեցընեն, ու կ'ուզեն Քրիստոսի աւետա- 8 րանը խանգարել։ Բայց թէ որ մենք կամ երկինքէն հրեշտակ մը ձեզ, աւետարանէ ձեզի անկէ ուրիշ՝ որ մենք աւետարանեցինք ձեզի, 9 նզովեալ ըլլայ։ Ինչպէս որ առաջ ըսինք, հիմա ալ նորէն կ'ըսեմ, Թէ որ մէկը ձեր ընդունածէն ուրիշ աւետարան քարոզելու ըլ- 10 լայ ձեզի, նզովեալ ըլլայ։ Զի հիմա մարդի՞կ կը հաճեցընեմ թէ Աստուած. Կամ մարդո՞յ հաճելի ըլլալ կը փնտռեմ. Ինչու որ եթէ ես տակաւին մարդոց հաճելի ըլլայի, ալ Քրիստոսի ծառայ չէի ըլլար։

11 Կը ծանուցանեմ ձեզի, եղբայրնե՛ր, ան աւետարանը որ ինծմէ քարոզուեցաւ, թէ ա- 12 նիկա մարդու բան չէ։ Որովհետև ես ալ մարդէ չառի անիկա, և ոչն ալ սորվեցայ, Հապա Յիսուս Քրիստոսի յայտնութենէն։ 13 Վասն զի լսած էք դուք իմ առջի ժամանակի վարմունքս Հրէութեան մէջ, Ինաոր չափէ դուրս կը հալածէի Աստուծոյ եկեղեցին՝ ու 14 կը կործանէի զանիկա. Ես իմ Հայրենի աւանդութիւններուս Համար նախանձաւոր ըլլալով՝ իմ ազգիս մէջ եղած շատ հասակակիցներէս աւելի յառաջադիմէի Հրէութեան մէջ։ 15 Բայց երբոր ուզեց Աստուած՝ (որ որոշեց զիս իմ մօրս որովայնէն, և իր շնորհքովը ղեկանչեց) 16 Իննդի իր Որդին յայտնել, որ զանիկա հեթանոսաց մէջ քարոզեմ, մէկէն՝ ի մէկ բան մը չխնդրեցի Մարմինին ու արիւնին, 17 Ոչ ալ Երուսաղէմ երթայ ինծմէ առաջ առաքեալ եղողներուն քովը, Հապա Արաբիա 18 գացի, ու նորէն Դամասկոս դարձայ։ Ետքը երեք տարիէն ետև Երուսաղէմ երթայ Պետրոսը տեսնելու, և տասնհինգ օր անոր քովը 19 կեցայ. Սակայն առաքեալներէն ուրիշ մէկը չտեսայ, Բայց միայն Յակոբոս՝ Տէրոջը եղ- 20 բայրը։ Բայց աս որ կը գրեմ ձեզի՝ Ահա Աստուծոյ առջևը կ'հաստատեմ, որ սուտ չեմ գրու- 21 ցեր։ Ետքը եկայ Սիրիայի ու Կիլի- 22 կիայի կողմերը. Ես դիմի առ դէմ չէին ճանչնար ան եկեղեցիները՝ որ Քրիստոսի 23 մէջ էին Քրիստոսով. Միայն թէ անոնք լսած էին թէ Ան որ առաջ մեզ կը հալածէր, հիմա ինքը ան Հաւատքը կը քարոզէ՝ որ ա- 24 ւեր մը կը կործանէր. Ու ինծմով զԱստուած կը փառաւորէին։

ԳԼ. Բ

1 Աւետեալը կը ծանուցանէ թէ ե՛րբ ինքը վերստին Երուսաղէմ եկաւ՝ և ինչ Նպաստիով, 3 թէ Տիտոս չթլփատուեցաւ, 11 թէ ինքը Պետրոսին դէմ կեցաւ, պատճառը անոր իմացընելով, 14 թէ ինչո՞ւ ինքը և ուրիշ Հրեաները Քրիստոսի կը Հաւատան, որ Հաւատքով արդարանան և չէ թէ գործքով. 20

ա Եմր. 11, 12։
բ Գոր. թ. 7։ իբ. 10, 15, 21։ իզ. 16։ Տիտ. ա. 3։
գ Գոր. բ. 24։
դ Փիլ. բ. 22։ գ. 22։
ե ա Կոր. ժգ. 1։
զ Հռոմ. ա. 7։ ա Կոր. ա. 3։ բ Կոր. ա. 2։ Եփես. ա. 2։ Փիլ. ա. 2։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 2։ բ Յովհ. 3։
է Մատ. ի. 28։ Հռոմ. գ. 25։ Գղ. բ. 20։ Տիտ. բ. 14։
ը Տես Եսա. իե. 17։ Յովհ. ժե. 19։ ժէ. 14։ Եբր. բ. 5։ գ. 5։ ա Յովհ. ե. 19։
թ Գղ. ե. 8։
ժ բ Կոր. ժա. 4։
ժա Գոր. ժե. 1, 24։ բ Կոր. բ. 17։ ժա. 13։ Գղ. ե. 10, 12։
ժբ ա Կոր. ժգ. 22։
ժգ բ Օր. գ. 2։ ժբ. 32։ Ածոց. ե. 6։ Յայտ. իբ. 18։
ժդ ա Թես. բ. 4։
ժե ա Թագ. իդ. 7։ Մատ. իբ. 14։ ա Յովհ. գ. 9։
ժզ ա Թես. բ. 4։ Յակ. գ. 4։
ժէ Գոր. ժե. 1, 24։
ժը ա Կոր. ժե. 1։
ի ա Կոր. ժե. 1, 3։ Հմր. 1։
ա Եփես. գ. 3։
բ Գոր. ե. 3։
գ Եբրա. Թ. 14։ Մատ. ժե. 2։ Մարկ. է. 5։
դ Գոր. իբ. 3։ իզ. 17։
ե Գոր. Թ. 15։ իբ. 21։ իզ. 17, 18։ Հռոմ. ժա. 13։ Եփես. գ. 8։ Փիլ. գ. 6։
զ Էտ. իմ. 1, 5։ Երեմ. ա. 5։ Գոր. Թ. 15։ ժգ. 2։ իբ. 14, 15։ Հռոմ. ա. 1։
է բ Կոր. գ. 6։
ը Կ՚ենժամ։
թ Գոր. Թ. 15։ իբ. 21։ իզ. 17, 18։ Հռոմ. ժա. 13։ Եփես. գ. 8։
ժ Մատ. ժգ. 17։ ա Կոր. ժե. 50։ Եփես. գ. 12։
ժա Գոր. Թ. 26։
ժբ ա Կոր. Թ. 5։
ժգ Մատ. ժգ. 55։ Մարկ. գ. 3։
ժդ Հռոմ. Թ. 1։
ժե Գոր. Թ. 30։
ժզ ա Թես. բ. 14։
ժէ Հռոմ. ժգ. 7։

—

կը հաստատէ թէ մեզքի մէջ պիտի չմնան անոնք՝ որ այսպէս արդարացած էն։

1 Եւ ըսի. Ասկէ առաջ՝ երբոր տղայ էի, ծառայի
2 պէս տարբերութիւն չունէի ես եւ իմ տիրոջս միջեւ։ Հապա ան հսկիչներու եւ տնտեսներու տակ է մինչեւ հօրը ժամանակաւորապէս սահմանուած օրը։
3 Նոյնպէս ալ մենք, երբոր տղայ էինք, աշխարհի տարրերուն ենթակայ էինք եւ ծառայի պէս կ՚աշխատէինք։
4 Բայց երբոր ժամանակին լրութիւնը եկաւ, Աստուած իր Որդին ղրկեց, որ կնոջմէ ծնաւ եւ օրէնքին տակ եղաւ,
5 որպէսզի օրէնքին տակ եղողները գնէ եւ մենք որդեգրութեան իրաւունքը ստանանք։
6 Ու որովհետեւ որդիներ էք, Աստուած ձեր սիրտերուն մէջ իր Որդիին Հոգին ղրկեց, որ կը գոչէ՝ Աբբա, Հայր։
7 Ուրեմն այլեւս ծառայ չես, հապա որդի. եւ եթէ որդի ես, ապա Աստուծմէ ալ ժառանգ ես Քրիստոսի միջոցով։
8 Բայց այն ատեն, երբոր Աստուած չէիք ճանչնար, ծառայ էիք անոնց՝ որոնք իրականութեան մէջ աստուածներ չեն։
9 Հիմա որ Աստուած կը ճանչնաք, աւելի ճիշդ՝ Աստուծմէ կը ճանչցուիք, ինչպէ՞ս կրնաք դարձեալ դէպի տկար եւ աղքատիկ տարրերը դառնալ եւ նորէն անոնց ծառայել կ՚ուզէք։
10 Օրեր, ամիսներ, տարիներ եւ ժամանակներ կը պահէք։
11 Կը վախնամ ձեզի համար, թերեւս ես ալ ապարդիւն աշխատած ըլլամ ձեր մէջ։
12 Եղբայրնե՛ր, կը խնդրեմ ձեզմէ, եղէք ինծի պէս, որովհետեւ ես ալ ձեզի պէս եղայ։ Ինծի վնաս չրրիք։
13 Գիտէք որ առաջին անգամ մարմնաւոր տկարութեան պատճառով աւետարանը ձեզի քարոզեցի,
14 եւ ինչ որ իմ մարմնաւոր վիճակս էր, զայն չարհամարհեցիք եւ չարհամրեցիք, հապա ինծի Աստուծոյ հրեշտակի պէս, Յիսուս Քրիստոսի պէս ընդունեցիք։
15 Ուրեմն ձեր երանութիւնը ո՞ւր մնաց։ Վկայ եմ ձեզի, որ եթէ կարելի ըլլար, աչքերնիդ հանած պիտի տայիք ինծի։
16 Ուրեմն ձեզի ճշմարտութիւնը քարոզելուս համար թշնամի՞ դարձայ ձեզի։
17 Անոնք նախանձոտ կերպով ձեզի կը հետապնդեն, բայց ոչ թէ բարի նպատակով, հապա ձեզ ինծմէ կը կտրել կ՚ուզեն, որպէսզի դուք ալ անոնց նախանձոտ կերպով հետապնդէք։
18 Բարի է նախանձոտ կերպով միշտ բարի նպատակով հետապնդուիլ, եւ ոչ միայն երբ ես ձեզի հետ եմ։
19 Զաւակներս, որոնց համար նորէն երկունքի ցաւեր կը քաշեմ մինչեւ որ Քրիստոս ձեր մէջ կազմուի,
20 ուզեցի հիմա ձեզի հետ ըլլալ եւ ձայնս փոխել, որովհետեւ ձեր համար շատ կը տարակուսիմ։
21 Ինծի ըսէք, դուք որ Օրէնքի տակ ապրիլ կ՚ուզէք, Օրէնքը չե՞ք լսեր։
22 Որովհետեւ գրուած է թէ Աբրահամ երկու որդի ունեցաւ, մէկը՝ ծառայ կնոջմէ, միւսը՝ ազատ կնոջմէ։
23 Ծառայ կնոջմէ ծնունդը մարմնաւոր կերպով ծնաւ, իսկ ազատ կնոջմէ ծնունդը՝ խոստումով։
24 Այս բաները առակաբանութեամբ կ՚ըսուին. որովհետեւ այս կիները երկու ուխտերը կը նշանակեն։ Մէկը՝ Սինա լերնէն, որ ծառայութեան համար ծնունդներ կը ծնանի, որ Ագար է։
25 Ագար Սինա լերան անունն է Արաբիոյ մէջ, եւ ներկայ Երուսաղէմին կը համապատասխանէ, որովհետեւ ինքը իր զաւակներուն հետ ծառայութեան մէջ է։
26 Բայց վերի Երուսաղէմը ազատ է, որ մեր մայրն է։
27 Որովհետեւ գրուած է. Ուրախացի՛ր, ամուլ, որ չես ծներ, ցնծութեա՛մբ բացագանչէ՛, դուն որ չես երկնցներ, որովհետեւ ամուսնացածին զաւակներէն աւելի շատ են լքեալին զաւակները։
28 Իսկ դուք, եղբայրնե՛ր, Իսահակի պէս խոստումի զաւակներ էք։
29 Բայց ինչպէս այն ատեն մարմնաւոր կերպով ծնած որդին հոգեւոր կերպով ծնածը կը հալածէր, նոյնպէս հիմա ալ կ՚ըլլայ։
30 Սակայն գրուածքը ի՞նչ կ՚ըսէ. Ծառայ կնոջը եւ անոր որդին դուրս վռնտէ՛, որովհետեւ ծառայ կնոջ որդին ազատ կնոջ որդիին հետ ժառանգ պիտի չըլլայ։
31 Ուրեմն, եղբայրնե՛ր, ծառայ կնոջ զաւակներ չենք, հապա ազատ կնոջ։

ԳԼ. Գ

1 Կը հարցնէ թէ ինչ պատճառով հաւատքը կը թոգուն և օրէնքին կը դառնան. 6 կը ցուցնէ թէ անոնք որ կը հաւատան՝ կ՚արդարանան, 9 և կ՚օրհնուին Աբրահամին հետ. 10 ու չատ փաստերով կը հաստատէ ասիկա։

1 Ո՛վ անմիտ Գաղատացիք, ո՞վ ձեզ հրապուրեց* որ ձեր աչքերուն առջեւը Քրիստոս խաչուած ձեր մէջը նկարագրուեցաւ։
2 Ասիկա միայն կ՚ուզեմ ձեզմէ սորվիլ. Օրէնքի գործերով դուք Հոգին առիք՝ թէ հաւատքին լսելովը։
3 Այդչափ անմի՞տ էք. Հոգիով սկսեցիք, հի՞մա մարմնո՞վ կը կատարուիք։
4 Այնչափ զուր չարչարուեցաք, եթէ ինչպէս որ ըսի, զուր է։
5 Ուրեմն ձեզի Հոգին տուողը եւ ձեր մէջ զօրութիւններ գործողը Օրէնքի գործերո՞վ կ՚ընէ, թէ հաւատքին լսելովը։
6 Ինչպէս Աբրահամ հաւատաց Աստուծոյ, եւ ան արդարութիւն համարուեցաւ իրեն։
7 Ուրեմն գիտցէ՛ք որ հաւատքէ եղողները Աբրահամի զաւակներն են։
8 Գրուածքը, որ կանխագիտութեամբ տեսաւ թէ հեթանոսները հաւատքով պիտի արդարացնէ Աստուած, Աբրահամին առաջուընէ աւետարանեց՝ ըսելով. Քեզմով պիտի օրհնուին բոլոր ազգերը։
9 Ուրեմն հաւատացեալները հաւատացեալ Աբրահամի հետ կ՚օրհնուին։
10 Որովհետեւ ո՛ր կողմէ որ Օրէնքի գործերով կ՚ապրին, անէծքի տակ են. որովհետեւ գրուած է. Անէծքի տակ է ամէն մարդ որ չի մնար Օրէնքի գրուածքին մէջ եղած բոլոր բաները կատարելու համար։
11 Ուրեմն որ Օրէնքով ոեւէ մէկը չի կրնար արդարանալ Աստուծոյ առջեւ, յայտնի է, որովհետեւ արդարը հաւատքով պիտի ապրի։
12 Իսկ Օրէնքը հաւատքի հետ չունի գործակցութիւն, հապա՝ Օրէնքի գործերը կատարողը անոնցմով պիտի ապրի։
13 Քրիստոս մեզ Օրէնքին անէծքէն ազատեց՝ մեզի համար անէծք ըլլալով, որովհետեւ գրուած է. Անէծքի տակ է ամէն մարդ որ փայտի վրայ կախուած է։
14 Որպէսզի Աբրահամի օրհնութիւնը Յիսուս Քրիստոսով հեթանոսներուն հասնի, որպէսզի հաւատքով խոստացուած Հոգին ստանանք։
15 Եղբայրնե՛ր, մարդկային կերպով կը խօսիմ. մարդու մը կտակը հաստատուած ատեն ոեւէ մէկը չի կրնար ոչնչացնել կամ անոր վրայ բան մը աւելցնել։
16 Ուրեմն Աբրահամի եւ անոր զաւակին խոստացուած են այդ խոստումները։ Չ՚ըսեր՝ եւ զաւակներուն, որպէս թէ շատերու մասին, հապա՝ եւ քու զաւակիդ, որպէս թէ մէկու մասին, որ է Քրիստոս։
17 Ասիկա կ՚ըսեմ. Աստուծմէ առաջուընէ հաստատուած կտակը չի կրնար չեղեալ ընել Օրէնքը, որ չորս հարիւր երեսուն տարի ետքը եղաւ, եւ խոստումը ոչնչացնել։
18 Որովհետեւ եթէ ժառանգութիւնը Օրէնքէն է, ուրեմն խոստումէն չէ. բայց Աստուած Աբրահամին շնորհեց խոստումով։
19 Ուրեմն Օրէնքը ինչո՞ւ եղաւ. զանցառութիւններուն համար աւելցուեցաւ, մինչեւ որ զաւակը գար՝ որուն խոստացուած էր, եւ հրեշտակներով միջնորդի ձեռքով կարգադրուեցաւ։
20 Միջնորդ մէկուն ձեռքով չի կարգադրուիր, բայց Աստուած մէկ է։
21 Ուրեմն Օրէնքը Աստուծոյ խոստումներուն դէմ է՞։ Երբեք։ Որովհետեւ եթէ մեզի կեանք տալու Օրէնք մը տրուած ըլլար, արդարութիւնը Օրէնքէն պիտի ըլլար։
22 Բայց Գրուածքը ամէնքը մեղքի տակ փակեց, որպէսզի խոստումը Յիսուս Քրիստոսի հաւատքով տրուի հաւատացողներուն։
23 Բայց հաւատքը գալէն առաջ Օրէնքի տակ պահուած էինք, հաւատքը յայտնուելիք ատենին համար փակուած։
24 Ուրեմն Օրէնքը մեզ Քրիստոսի մօտ տանող դաստիարակ եղաւ, որպէսզի հաւատքով արդարանանք։
25 Բայց հաւատքը գալէն ետքը դաստիարակի տակ չենք։
26 Որովհետեւ բոլորդ Քրիստոս Յիսուսի հաւատքով Աստուծոյ որդիներ էք։
27 Որովհետեւ դուք որ Քրիստոսի մկրտուեցաք, Քրիստոսը հագուեցաք։
28 Հրեայ կամ յոյն չկայ, ծառայ կամ ազատ չկայ, արու կամ էգ չկայ, որովհետեւ դուք բոլորդ մէկ էք Քրիստոս Յիսուսի մէջ։
29 Եթէ դուք Քրիստոսինն էք, ուրեմն Աբրահամի զաւակ էք եւ խոստումով ժառանգներ։

ա Գոր. ժե. 2։
բ Գոր. ժե. 12։
գ Փիլ. բ. 16։ ա Թես. գ. 5։
դ Գոր. ժե. 1. 24։ բ Կոր. ժ. 26։
ե ԳԼ. գ. 25։ ե. 1. 13։
զ բ Կոր. ժ. 20։ ԳԼ. գ. 3. 9։
է Համ. 14։ ԳԼ. գ. 1. գ. 16։
ը ԳԼ. գ. 3։
թ Գոր. ժ. 34։ Հռ. ամ. բ. 11։
ժ բ Կոր. ժբ. 11։
ի Գոր. ժգ. 40։ Հռ. ամ. ա. 5։ ժա. 13։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
լ ա Թես. բ. 4։
խ Գոր. թ. 15։ ժգ. 2։ իբ. 21։ իգ. 17. 18։ ա Կոր. ժե. 10։ ԳԼ. ա. 16։ Կող. ա. 29։
ծ ԳԼ. գ. 5։
կ Հռ. ամ. ա. 5։ ժբ. 5. 6։ ժե. 15։ ա Կոր. ժե. 10։ Եփես. գ. 8։
հ Մատ. ժգ. 18։ Եփես. բ. 20։ Յայտն. ի. 14։
ձ Գոր. ժա. 30։ իգ. 17։ Հռ. ամ. ժե. 25։ ա Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. բ. և իզ. 18. 19։
ղ Գոր. ժե. 35։
ճ Գոր. ժ. 28։ ժա. 3։
մ Համ. 5։
յ ա Տիմ. և. 20։
ն Գոր. ժ. 28։ ժա. 3։
շ Գոր. ժե. 10. 11։
ո Մատ. իմ. 11։ Եփես. բ. 3. 12։
չ Գոր. ժգ. 38. 39։
պ Հռ. ամ. ա. 17։ գ. 22. 28։ ը. 3։ ԳԼ. գ. 24։ Եբր. է. 18. 19։
ջ Սպ. Ծնգ. 2։ Հռ. ամ. գ. 20։ ԳԼ. գ. 11։
ռ ա Յովհ. գ. 8. 9։
ս Հռ. ամ. ը. 2։
վ Հռ. ամ. չ. 14։ է. 4. 6։
տ Հռ. ամ. չ. 11։ բ Կոր. է. 15։ ա Թես. է. 10։ Եբր. իմ. 14։ ա Պետ. գ. 2։
ր Հռ. ամ. չ. 6։ ԳԼ. է. 24։ գ. 14։
ց բ Կոր. է. 15։ ա Թես. է. 10։ ա Պետ. գ. 2։
ւ ԳԼ. ա. 4։ Եփես. է. 2։ Տիտ. բ. 14։
փ ԳԼ. գ. 21։ Եբր. է. 11։ Տես Հռ. ամ. ժա. 6։ ԳԼ. է. 4։
ք ԳԼ. է. 7։
օ Ոմանք կ՚ուզեն Աշխարհաբերին չհետագոգելու։
ֆ Գոր. բ. 38։ ը. 15։ ժ. 47։ ժե. 8։ Համ. 14։ Եփես. ա. 13։ Եբր. գ. 4։
և Հռ. ամ. ժ. 16. 17։
ֆև ԳԼ. գ. 9։
և Եբր. է. 16։ իմ. 10։
և Եբր. ժ. 35. 36։ բ Յովհ. 8։
և բ Կոր. գ. 8։

և ձեր մէջը զօրութիւններ գործեց, օրէնքի՞ն գործքերովն էր՝ թէ հաւատքին լսե-
6 լովը։ ⁵Ինչպէս որ Աբրահամ Աստուծոյ հաւա-
ցաց, ու անոր արդարութիւն սեպուեցաւ։
7 Ուրեմն գիտցէք թէ ⁶անոնք որ հաւատքէն
8 են՝ անոնք են Աբրահամի որդիքը։ ⁷Եւ դիր-քը
առաջուց դիտնալով թէ Աստուած հեթանոս-
ները հաւատքով կ՚արդարացընէ՝ առաջուց
աւետիս տուաւ Աբրահամին, թէ ⁸Քեզմով
9 պիտի օրհնուին բոլոր ազգերը։ Ուստի անոնք
որ հաւատքէն են՝ կ՚օրհնուին հաւատացեալ
10 Աբրահամին հետ։ ⁹Զանազ անոնք որ օրէն-
քին գործքերէն են՝ անէծքի տակ են. ¹⁰Քանզի
որ գրուած է թէ ⁽Անիծեալ ըլլայ ամէն մարդ՝
որ օրէնքին գիրքը ամէն գրուածներուն մէջ
11 չկենայ՝ որ զանոնք կատարէ։ ¹¹Եւ թէ օրէն-
քով մէկը չկրնար արդարանալ Աստուծոյ առ-
ջևը, ան յայտնի է. քանզի ¹²Արդարը հա-
12 ւատքէն պիտի ապրի։ ⁽Բայց օրէնքը հաւատ-
քէն չէ, հապա ⁽Ան որ կը կատարէ ան բանե-
13 րը՝ անոնցմով պիտի ապրի։ ¹³Քրիստոս մեզ
ծախու առաւ օրէնքին անէծքէն՝ ինքը մեզի
համար անէծք ըլլալով. (Քանի որ գրուած է
թէ ⁽Անիծեալ է ան ամէնը՝ որ փայտէ կը կա-
14 խուի.) ¹⁴Որ Աբրահամին օրհնութիւնը հեթա-
նոսներուն վրայ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով.
¹⁵որ մենք ⁽ը Հոգւոյն խոստումնքը առնենք
15 հաւատքով։ Մարդու սովորութեան պէս կը գրե-
ցեմ, եղբայրնե՛ր. ¹⁶Թէպէտ որ մարդու մը հաս-
տատած կտակը մէկը չխափաներ, ոչ ալ անոր
16 վրայ ուրիշ պատուէր մը կ՚աւելցընէ։ ⁽Աբր-
խոստումնքները Աբրահամին ու անոր սերմանը-
դին եղան. չըսեր, Եւ ⁽ոնց սերմունդներուդ՝
որպէս թէ շատերու համար, հապա որպէս
թէ մէկու մը համար, Եւ քու սերմունդիդ,
17 ⁽որ ան Քրիստոս է։ Բայց ասիկա կը գրուցեմ.
Ան կտակը՝ որ առաջուց Աստուծմէ հաստա-
տուեցաւ Քրիստոսով, ⁽օրէնքը չորս հարիւր
երեսուն տարիէն ետև որ գրուեցաւ, չկրնար
անվաւեր ընել՝ խոստումնքը խափանելու հա-
18 մար։ ⁽Վասն զի թէ որ ժառանգութիւնը օ-
րէնքէն կ՚ըլլայ, Աբրահամին ալ խոստումնքէն չէ.
բայց Աբրահամին խոստումնքով շնորհեց Աս-
տուած։
19 Հապա ինչո՞ւ համար է օրէնքը. ⁽յանցա-

նաց համար վրայ աւելցաւ, (⁽մինչև որ գայ
ան սերունդը՝ որուն որ խոստացուեր էր.)
էհրեշտականերով արուած՝ ⁽միջնորդի մը ձեռ-
20 քով։ Բայց միջնորդը մէկու մը դիջուած չէ.
21 ⁽սակայն Աստուած մէկ է։ Ուրեմն օրէնքը
հակառա՞կ բա՛ն է Աստուծոյ խոստումնքնե-
րուն. քաւ լիցի. ⁽քանզի թէ որ տրուած ըլ-
լար անանկ օրէնք մը՝ որ կարող ըլլար կենդանի
22 ընել, անոր՛ենը իրաւցընէ արդարութիւնը օ-
րէնքէն կ՚ըլլար։ ⁽Բայց դիրքը ⁽ամէնը մեղ-
քի տակ դոցեց, ⁽որ խոստումնքը Յիսուս
Քրիստոսի հաւատքովը տրուի հաւատացեալ-
23 ներուն։ Բայց քանի որ հաւատքը չէր եկած,
օրէնքին տակը դոցուած կը պահուէինք,
⁽պահեալ ան հաւատքին՝ որ պիտի յայտնուէր։
24 ⁽Ուրեմն օրէնքը մեր դաստիարակը եղաւ՝ Քրիս-
տոսի ⁽եկե՛ր, ⁽որ մենք հաւատքով ար-
25 դարանանք։ Բայց երբոր հաւատքը եկաւ,
26 այլ դաստիարակի տակ չենք։ ⁽Ինչու որ ամէն-
քդ այլ Աստուծոյ որդիք էք՝ Քրիստոս Յի-
27 սուսի վրայ եղած հաւատքով։ ⁽Քանզի դուք
ամէնդդ որ Քրիստոսով մկրտուեցաք, ⁽Քրիս-
28 տոսը վրանիդ հագած էք. ⁽Այսուհետև ոչ
Հրեայ կայ, ոչ ալ Յոյն. ոչ ծառայ կայ, ոչ ալ
ազատ. ոչ արու կայ, ⁽ը ալ էդ. ⁽Ինչու որ
դուք ամէնդդ ալ մէկ էք Քրիստոս Յիսու-
29 սով։ ⁽Հապա թէ որ դուք Քրիստոսինն էք,
ուրեմն Աբրահամին սերունդն էք, ⁽ու խոստ-
մունքին նայելով ժառանգներ։

ԳԼ. Գ

1 Ասածիս կը ծանուցանեմ թէ մինչ որչափ ինքը մինչև
Քրիստոսի աշխարհ գալը. Ձիշդ ինծոր որ ժառանգը խնամա-
կալներու տակ է մինչև իր հօրմէն ըլլալը. 3 բայց Քրիստոս
մեզ ազատեց օրէնքին. 7 ուստի ալ այսուհետև օրէնքին ծա-
ռաները չենք։ 14 Կը յիշեցընէ անոնց սէրը իր վրայ, ու իրե-
նը անոնց վրայ. 22 և կը ցուցընէ թէ մենք Աբրահամու որ-
դիքն ենք ազատ կինոջէն ծնած։

1 Բայց ⁽ը կը գրուցեմ, որչափ ժամանակ որ
ժառանգը տղայ է՝ ծառայէն տարբերութիւն
2 մը չունի, թէև ամենուն տէրն է. Հապա խը-
նամակալներու ու հոգաբարձուներու տակ է՝
3 մինչև հօրը որոշած ժամանակը։ Ասանկ ալ
մենք երբոր տղայ էինք, ⁽աշխարհիս սկզբ-
մունքներուն տակը ծառայ եղած էինք։
4 ⁽Բայց երբոր ժամանակը լեցուեցաւ, Աստուած

ե Ծն. ԺԷ. 6։ Հռ-
ոմ. գ. 3, 9, 21,
22։ Յակ. բ. 23։
զ Յովհ. ը. 39։ Հռ-
ոմ. գ. 11, 12,
16։
է Տես Հռոմ. թ.
17։ Հմր. 22։
ը Ծն. ԺԵ. 5։ ԺԵ.
18։ Ել. 18։ Գոր.
գ. 25։
թ Բ Օր. իէ. 26։ Ե-
ղիմ. Ժա. 3։
ժ ԳԼ. բ. 16։
ի Ամբ. բ. 4։ Հռ-
ոմ. ա. 17։ Եբր.
Ժ. 38։
ժա Հռոմ. գ. 4, 5։
Ժ. 5, 6։ Ժա. 6։
ժբ Ղև. ԺԸ. 5։ Նե-
մ. թ. 29։ Եզեկ.
ի. 11։ Հռոմ. Ժ.
5։
ժգ Հռոմ. ը. 3։ Բ
Կոր. և. 21։ ԳԼ.
գ. 5։
ժդ Բ Օր. խա. 23։
ժե Հռոմ. գ. 9, 16։
ժզ Ես. ԼԸ. 15։ Խգ.
3։ Եբեմ. Լա. 33։
ԼԸ. 40։ Եզեկ. Ժա.
19։ ԼՂ. 27։ Յովէլ.
բ. 28, 29։ Զաք.
Ժբ. 10։ Յովհ. և.
39։ Գոր. բ. 33։
ժէ Եբր. թ. 17։
ժը Ծն. Ժբ. 3, 7։
ԺԸ. 7։ Հմր. 8։
ի Կոր. Ժբ. 12։
ի ա Կոր. Ժբ. 40, 41։
իա Հռոմ. գ. 13, 14։
Հմր. 21։
իբ Հռոմ. ը. 17։
իգ Հռոմ. գ. 14։
իդ Յովհ. ԺԸ. 22։
Հռոմ. գ. 15։ և.
20։ է. 8, 13։ ա
Տիմ. ա. 9։
իե Հմր. 16։
իզ Գոր. է. 53։ Եբր.
բ. 2։
իէ Ել. ի. 19, 21, 22։
բ Օր. ե. 5, 22,
23, 27, 31։ Յովհ.
ա. 17։ Գոր. է.
38։ ա Տիմ. բ. 5։
իը Հռոմ. գ. 29, 30։
իթ ԳԼ. բ. 21։
ի Հմր. 8։
իա Հռոմ. գ. 9, 19,
23։ Ժա. 32։
իբ Հռոմ. գ. 11, 12,
16։
իգ Մատ. ե. 17։ Հռ-
ոմ. Ժ. 4։ Կող.
բ. 17։ Եբր. թ.
9, 10։
իդ Գոր. Ժգ. 39։ ԳԼ.
բ. 16։
իե Յովհ. ա. 12։ Հռ-
ոմ. ը. 14, 15,
16։ ԳԼ. գ. 5։ ա
Յովհ. գ. 1, 2։
իզ Հռոմ. ղ. 5։
իէ Հռոմ. ԺԳ. 14։
իը Հռոմ. Ժ. 12։ ա
Կոր. Ժբ. 13։ ԳԼ.
ե. 6։ Կող. գ. 11։
ի Յովհ. Ժ. 16։ ԺԷ.
20, 21։ Եփես. բ.
14, 15, 16։ գ. 4,
15։
ի Ծն. խա. 10, 12։
Հռոմ. իգ. 7։ Եբր.
Ժա. 18։
իա Հռոմ. ը. 17։ ԳԼ.
գ. 7, 28։ Եփես.
գ. 6։
—
իբ Հմր. 9։ ԳԼ. գ.
23։ ե. 1։ Կող. բ.
8, 20։ Եբր. թ.
10։
իգ Ծն. խթ. 10։ Դան.
թ. 24։ Մատ. ա.
15։ Եփես. ա. 10։

Աստուած իր Որդին՝ [ե]որ կնիկէ մը [զ]եղաւ, [ը]
օրէնքի տակ մնաւ. [թ]Որպէս զի օրէնքի տակ
եղողները փրկէ, [ի]որ մենք որդեգրութիւնը
ընդունինք: [ժ]Եւ որովհետեւ դուք որդիք էք,
[ի]Աստուած իր Որդւոյն Հոգին *ձեր սիրտե-
րուն մէջը խրկեց, որ կ'աղաղակէ Աբբայ Հայր:
Ուստի ալ ծառայ չես, հապա որդի. [լ]և քանի
որ որդի, ալ Աստուծոյ ժառանգը Քրիստո-
սով: [խ]Բայց անառնները որ չէիք գիտեր զԱ-
ստուած, [կ]ը ծառայէիք անոնց՝ որոնք ի բնէ
Աստուածներ չեն: [ծ]Ապայն հիմա որ ճանչ-
ցած զԱստուած՝ մանաւանդ որ դուք Ա-
ստուծմէ ճանչցուեցաք, [հ]ինա՞ր նորէն կը
դառնաք [ձ]ան տկար ու չքաւոր սկզբունքնե-
րուն, որոնց նորէն կ'ուզէք ծառայութիւն
ընել: [ղ]Օրերը կը զանազանէք, ու ամիսները և
ժամանակները ու տարիները: կը վախնամ
ձեզմէ, [ո]որ դուցէ պարապ տեղը ձեր վրայ
աշխատած ըլլամ:

Ինծի պէս եղէք, [ն]ինչու որ ես ալ ձեզի պէս
եղայ, եղբայրներ, ձեզի կ'աղաչեմ. [շ]դուք
ինծի ինաս մը հասուցած չէք: Գիտէք դուք
[ո]որ մարմնոյս տկարութեամբը ձեզի [ա]ռաջի
անգամ աւետարանը քարոզեցի. և իմ մար-
մինս վրայ [պ]ատճ փորձութիւնս Զանարգեցիք
ու չարհամարհեցիք, [ռ]հապա Աստուծոյ հր-
եշտակի մը պէս զիս ընդունեցիք՝ [ս]Քրիստոս
Յիսուսի պէս: Ուրեմն †[ի]՞նչ էր" ան ձեր երա-
նութիւնը. քանզի ես կը վկայեմ ձեզի, որ
եթէ կարելի էր՝ ձեր աչքերը պիտի հանէիք
ու ինծի տայիք: Ուստի ձեր թշնամի՞ն եղայ
[ձ]եզի ճշմարիտը խօսելուս համար: [ջ]Ջեզի
նախանձաւոր են անոնք՝ չէ թէ բարիին, և
կ'ուզեն ‡ձեզ արգիլել, որ իրենց նախանձա-
ւոր ըլլաք: Սակայն ազնիկ է ամէն առեն բա-
րիին նախանձաւոր ըլլալ, ու չէ թէ միայն
երբոր ձեր մէջը ըլլամ: [ա]իմ որդեակներս,
որ ձեզմով նորէն ծննդական ցաւ կը քաշեմ՝
մինչև որ Քրիստոս ձեր մէջը ձեւակերպի:
կ'ուզեի հիմա ձեր մէջը ներկայ ըլլալ, ու
փոխել իմ ձայնս. [բ]ինչու որ ես ձեր վրայով
տարակուսած եմ:

Ըսէք [գ]ինծի, դուք որ օրէնքին տակը կ'ու-
զէք ըլլալ, օրէնքը չէ՞ք լսեր: [դ]Վասն զի գը-
րուած է թէ Աբրահամ երկու որդի ունէր,
[ե]մէկը՝ ազատներէն, [զ]ու միւսը՝ ազատ կնիկէն:
Բայց ան որ ազատներէն էր՝ [է]մարմնոյ կողմա-
նէ ծնած էր, [ը]իսկ ան որ ազատ կնիկէն՝ խոստ-
մունքին համեմատ: [թ]Որոնք այլաբա-
նօրէն կը մեկնուին. [ի]նչու որ սոքա են երկու
կտակարանները, մէկը [ժ]Սինայ լեռնէն՝ որ ծա-
ոայութեան համար կը ծնանի, որ է Հագար.
[ի]նչու որ Հագար Արաբիայի մէջ Սինայ լեռն
է, և կը համեմատի հիմակուան Երուսա-
ղէմին՝ որ իր զաւակներովը մկակեղ կը ծա-
ոայէ: [լ]Բայց վերի Երուսաղէմը ազատ է, որ
մեր [խ]այրենի մայրն է: [կ]Ինչու որ գրուած է,
[ծ]Ով չծնանող ամուլ, ցնծա. ով ծննդական
ցաւ չքաշող, գոչէ և աղաղակէ. քանզի երեսէ
ձգուածին զաւակները լերկ ունեցողին աւե-
լի են: [հ]Ապա դուք չատ պիտի ըլլայ: Ուստի մենք, եղբայր-
ներ, [ձ]իսահակին պէս խոստմունքին որդի-
ներն ենք: [ղ]Բայց ինչպէս որ անառնը մար-
մնոյ կողմանէ ծնածը կը հալածէր զանիկա
որ Հոգիին կողմանէ էր, [ո]անանկ ալ հիմա:
[ն]Սակայն գիրքը ի՞նչ կ'ըսէ. [շ]Դուրս հանէ
աս աղախինը ու անոր որդին, [ո]ինչու որ
աղախինին որդին ազատ կնկանը որդւոյն հետ
ժառանգութիւն պիտի չառնէ: Ուստի, եղ-
բայրներ, մենք աղախինին զաւակները չենք,
[ա]հապա ազատին:

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ զանոնք հաստատ կենալ իրենց ազատութեանը մէջ, 3 և թլփատութիւնը չպահել, 13 այլ մանաւանդ իրա-
րու վրայ սէր ունենալ, որ օրէնքին բոլոր պատուիրանն է. 19 կը համրէ մարմնոյին գործերը, 22 և Հոգիին պտուղները,
25 ու կը յորդորէ Գալատացիները որ Հոգիով քալեն:

Ուստի ամուր կեցէք [ա]ան ազատութիւնովը՝
որով Քրիստոս մեզ ազատեց, [բ]և նորէն ծա-
ոայութեան լուծի տակ մի մտնէք: Ահա ես
Պօղոս կը զրուցեմ ձեզի [ո]որ եթէ թլփատուիք
[գ]իրենուն ոչ մի չըներ: Եւ դար-
ձեալ ամէն թլփատուող մարդու կը վկայեմ
թէ [դ]պարտական է բոլոր օրէնքը կատարելու:
[ե]Խափանած էք դուք Քրիստոսէն, որ օրէն-
քով արդարանալ կ'ուզէք, [զ]նշնորհքէն ին-
կած էք: [է]Ինչու որ մենք Հոգիով կը սպասենք
արդարութեան յոյսին՝ հաւատքովը: [ը]Վասն զի
Քրիստոս Յիսուսի քով ոչ թլփատութիւնը

ոչ ալ անթլփատութիւնը բան մը կ'ընէ, հապա
սիրով գործադրուող հաւատքը: Դուք լաւ կը
վազէիք. ո՞վ արգիլեց ձեզի որ չհնազանդիք
ճշմարտութեան: Այդ համոզումը ձեզմէ չէ
որ կանչեց զձեզ: Փոքրիկ մը խմորը կ'ամ-
բողջացնէ ամբողջ զանգուածը: Ես ձեր վրայ
կը վստահիմ Տիրոջմով, որ ձեր միտքը ուրիշ
բան չի մտածեր: Բայց ան որ ձեզ կը խռովէ՝
անիկա իր դատաստանը պիտի կրէ, ո՛վ որ ալ
ըլլայ: [թ]Ես, եղբայրներ, եթէ դեռ թլփատութիւնը
կը քարոզեմ, ինչո՞ւ համար հալածանք կը
քաշեմ: Ուրեմն խաչին գայթակղութիւնը
[ի]ջնջուած է: [ժ]Կ'ուզեմ որ նոյնիսկ կտրուին
ան որ ձեզ կը խռովեն: [ի]Դուք, եղբայրներ, ձեզ
ազատութեան կոչեցիք. միայն ազատութիւնը
մարմնոյ համար պատճառ մի ընէք, հապա
սիրով իրարու ծառայեցէք: [լ]Որովհետեւ ամբողջ
օրէնքը մէկ խօսքով կատարուած է, այսինքն՝
[խ]Պիտի սիրես ընկերդ քեզի պէս: [կ]Բայց եթէ
իրարու կը խածնէք ու կը կլլէք, զգուշացէք
որ իրարմէ չկորսուիք: [ծ]Ես կ'ըսեմ, Հոգիով
քալեցէք, և մարմնոյ ցանկութիւնը չպիտի
կատարէք: [հ]Որովհետեւ մարմինը Հոգիին հա-
կառակ կը ցանկայ, և Հոգին՝ մարմնոյն հակա-
ռակ. [ձ]ասոնք իրարու հակառակ են, որպէսզի
ինչ որ կ'ուզէք՝ չընէք: [ղ]Եթէ Հոգիով կը
տարուիք, օրէնքի տակ չէք: [ո]Մարմնոյ գործերը
յայտնի են, որոնք են՝ [ն]պոռնկութիւն, [շ]պղծու-
թիւն, [ո]անառակութիւն, [ա]կռապաշտութիւն,
[բ]հրաշագործութիւն, [գ]թշնամութիւն, [դ]կռիւ,
[ե]նախանձ, [զ]բարկութիւն, [է]հակառակութիւն,
[ը]պառակտութիւն, [թ]հերձուածներ, [ի]նախան-
ձութիւններ, [ժ]սպանութիւններ, [ի]արբեցու-
թիւններ, [լ]շռայլութիւններ, [խ]և այսպիսի
բաներ. որոնց մասին կը կանխաբանեմ ձեզի,
ինչպէս որ ալ առաջ ըսի, որ այսպիսի բան-
երը գործադրողները Աստուծոյ արքայու-
թիւնը պիտի չժառանգեն: [կ]Բայց Հոգիին պտուղը
է՝ սէր, ուրախութիւն, խաղաղութիւն, երկայն-
մտութիւն, քաղցրութիւն, բարութիւն, հաւա-
տարմութիւն, [ծ]հեզութիւն, ինքնիշխանութիւն:
[հ]Ասոնց դէմ չկայ օրէնք: [ձ]Ասոնք որ Քրիստոս
Յիսուսի են՝ մարմինը իր կիրքերովը և ցան-
կութիւններովը խաչին վրայ հանեցին: [ղ]Եթէ
Հոգիով կեանք ունինք, Հոգիով ալ քալենք:
[ո]Չըլլանք ամբարտաւան, իրարու չնախանձինք:

բանի մը կարող է, ոչ ալ անթլփատութիւնը, ¶հապա հաւատքը՝ որ սիրով՝ ի գործ կը դը-
7 րուի։ ¶Դուք աղեկ կը վազէիք. ¶ո՞վ ձեզ ետ
8 կեցուց՝ որ ճշմարտութեան չհնազանդիք։ Այս
9 դրդումը անկէ չէ՝ որ ձեզ կանչեց։ ¶Քիչ մը
10 խմորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ։ ¶Բայց ես
յոյս ունիմ ձեր վրայ Տէրոջմով, որ ուրիշ
կերպ բան մը պիտի չհորհիք. Եւ ան որ ձեզ
կը խռովեցընէ, ¶դատապարտութիւն պիտի
11 կրէ՝ ով որ ըլլայ։ ¶Սակայն, եղբայրներ, թէ
որ ես տակաւին թլփատութիւն կը քարոզեմ,
ալ ինչո՞ւ կը հալածուիմ. ¶ուրեմն խաչին դայ-
12 թակղութիւնը խափանուած է։ ¶Երանի թէ
բոլորովին կտրուէին անոնք որ ձեզ կը խռո-
վեցընեն։

13 Վասն զի դուք ազատութեան կանչուած
է՛ք, եղբայրներ. միայն թէ չէր ազատութիւնը
մարմնոյ ցանկութեան պատճառ չըլլայ, հա-
14 պա սիրով իրարու ծառայութիւն ըրէ՛ք։ ¶Ին-
չու որ բոլոր օրէնքը սա մէկ խօսքիս մէջ կը
կատարուի, թէ՝ Քու ընկերդ սիրես քու ան-
15 ձիդ պէս։ Հապա թէ որ իրար խածնէ՛ք և
ուտէ՛ք, զգոյշ կեցէ՛ք որ չըլլայ թէ իրարմէ
16 ոչնչանա՛ք։ Միայն թէ՝ կը պրուցեմ. ¶Հո-
գիով գացէ՛ք, ու մարմինին ցանկութիւնը պի-
17 տի չկատարէ՛ք։ ¶Ինչու որ մարմինը կը ցանկայ
հոգիին հակառակ, ու հոգին մարմինին հա-
կառակ. և սոնք իրարու հակառակ են, որ
18 ¶չըլլայ թէ ինչ որ կ՛ուզէ՛ք՝ ան ընէ՛ք։ ¶Բայց
թէ որ Հոգիէն կ՛առաջնորդուի՛ք, ալ օրէն-
19 քին տակը չէ՛ք։ ¶Արդ մարմինին գործ՛քերը
յայտնի են, որ սոնք են. շնութիւն, պոռ-
20 նկութիւն, պղծութիւն, դիճութիւն, կռա-
պաշտութիւն, կախարդութիւն, թշնամու-
թիւններ, կռիւներ, նախանձներ, բարկու-
թիւններ, հակառակութիւններ, երկպառա-
21 կութիւններ, բաժանումներ, Զար նայուած՛ք-
ներ, մարդասպանութիւններ, գինովութիւն-
ներ, անառակութիւններ, ու ինչ որ սոնց
նման են. որ հիմակուց ես ձեզի կը պրուցեմ,
ինչպէս առաջուց ալ կը պրուցէի, ¶որ սոնկ
բաներ գործողները Աստուծոյ արքայութիւնը
22 պիտի չժառանգեն։ ¶Բայց Հոգիին պտուղը
սա է. սէր, խնդութիւն, խաղաղութիւն, եր-
23 կայնամտութիւն, ¶քաղցրութիւն, ¶բարութիւն,
¶հաւատարմութիւն, հեզութիւն, ժուժկա-
լութիւն. ¶սոնկ բաներուն դէմ օրէնք չկայ։
24 Եւ անոնք որ Քրիստոսինները են՝ ¶մեղքից մար-
մինը խաչ հանեցին քովը կիրքերով ու ցան-
25 կութիւններով միասեղ։ ¶Թէ որ Հոգիով կ՛ապ-
26 րինք, Հոգիին համեմատ քալենք։ ¶Սնա-
պարծ չըլլանք՝ միմեանց դրդռելով ու իրա-
րու վրայ նախանձելով։

ԳԼ. Զ

1 Պողոս կը յորդորէ Գալատացիները որ հեզութեամբ վարուին յանցանքի մէջ գտնուած եղբայրներուն հետ, 2 և իրարու բեռները վերցընեն, 6 սուտաստուածն ըլլան դեպ իրենց վարդապետները, 9 և բարի գործելէն եսա չկնանան. 12 և կը ցուցընէ թէ թլփատութիւն քարոզողներուն միտքը ինչ է. 14 թէ ինքը ուրիշ բանով չպարծենար, բայց միայն Քրիստոսի խաչովը։

1 Եղբայրներ, ¶թէ որ մէկը յանկարծ ինչ և
իցէ յանցանքով բռնուելու ըլլայ, ¶դուք որ
հոգևոր է՛ք՝ ¶անսոնկը հեզութեան հոգիով
ուղղութեան բերէ՛ք. քու անձիդ ալ զգուշու-
թիւն ըրէ ¶որ չըլլայ թէ փորձութեան մէջ
2 ինկնաս։ ¶Իրարու նեղութիւնները կրեցէ՛ք,
ևս այնպէս Քրիստոսի օրէնքը կատարեցէ՛ք։
3 ¶Քանզի թէ որ մէկը ինքզինքը բան մը ըլլալ
կը սեպէ ¶ու չէ, անիկա իր անձը կը խաբէ։
4 ¶Բայց ամէն մարդ իր գործը թող կշռէ, ու
եսաքը միայն իր անձին վրայ պարծանք ունե-
5 նայ, ¶և չէ թէ ուրիշին վրայ։ ¶Ինչու որ ամէն
մէկը իր բեռը պիտի կրէ։

6 ¶Սօսքին աշակերտութիւն ընողը իր վարդա-
պետը ամէն բարի բաներու մասնակից ընէ։
7 ¶Մի խաբուի՛ք, ¶Աստուած ծաղր չըլլար։
8 ¶Վասն զի ինչ որ մէկ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյ-
նը պիտի հնձէ. ¶ան որ իր մարմինին կը սեր-
մանէ, ան մարմինէն ապականութիւն պիտի
հնձէ. ու ան որ Հոգիին կը սերմանէ, ան Հո-
գիէն յաւիտենական կեանք պիտի հնձէ։
9 ¶Բայց բարի գործելէն չձանձրանա՛նք, ¶քան-
զի յարմար ժամանակին պիտի հնձենք՝ թէ որ

Ա ա Թես. ա. 3։ Յակ. բ. 18, 20, 22։
բ ա Կոր. թ. 24։
գ ԳԼ. գ. 1։
դ ԳԼ. ա. 6։
ե ա Կոր. ե. 6։ Ժե. 33։
զ բ Կոր. բ. 3։ Ը. 22։
է ԳԼ. ա. 7։
ը բ Կոր. ժ. 6։
թ ԳԼ. զ. 12։
ժ ա Կոր. Ժե. 30։ ԳԼ. գ. 29։ զ. 17։
ի ա Կոր. ա. 23։
լ Յես. է. 25։ ա Կոր. ե. 13։ ԳԼ. ա. 8, 9։
խ Գոր. Ժե. 1, 2, 24։
ծ ա Կոր. Ը. 9։ ա Պետ. բ. 16։ բ Պետ. բ. 19։ Յուդ. 4։
կ ա Կոր. թ. 19։ ԳԼ. զ. 2։
հ Մատ. է. 12։ Ի՛ր. 40։ Յակ. բ. 8։
ձ Ղև. ԺԻ. 18։ Մատ. Ի՛ր. 39։ Հռոմ. Ժգ. 8, 9։
ղ Հռոմ. զ. 12։ Ը. 1, 4, 12։ Ժգ. 14։ Հմր. 25։ ա Պետ. բ. 11։
ճ Հռոմ. է. 23։ Ը. 6, 7։
մ Հռոմ. է. 15, 19։
ն Հռոմ. զ. 14։ Ը. 2։
շ ա Կոր. գ. 3։ Եփես. է. 3։ Կող. գ. 5։ Յակ. գ. 14, 15։
ո ա Կոր. զ. 9։ Եփես. է. 5։ Կող. գ. 6։ Յայտ. Ի՛ր. 15։
չ Յովհ. Ժե. 2։ Եփես. է. 9։
պ Կող. գ. 12։ Յակ. գ. 17։
ջ Հռոմ. Ժե. 14։
ռ ա Կոր. Ժգ. 7։
ս ա Տիմ. ա. 9։
վ Հռոմ. զ. 6։ Ժգ. 14։ Ը. 2։
տ ա Կոր. թ. 9։ ա Պետ. բ. 16։ բ Պետ. բ. 19։ Յուդ. 4։
ր ա Կոր. ժ. 19։ ԳԼ. զ. 2։
ց Մատ. է. 12։ Ի՛ր. 40։ Յակ. բ. 8։
ւ ԳԼ. Ժե. 18։ Մատ. Ի՛ր. 39։ Հռոմ. Ժգ. 8, 9։
փ Հռոմ. զ. 12։ բ. 1, 4, 12։ Ժգ. 14։ Հմր. 25։ ա Պետ. բ. 11։
ք Հռոմ. է. 23։ Ը. 6, 7։
օ Հռոմ. է. 15, 19։
ֆ Հռոմ. զ. 14։ Ը. 2։
ա Կոր. գ. 3։ Եփես. է. 3։ Կող. գ. 5։ Յակ. գ. 14, 15։
ա Կոր. ժ. 19։ ԳԼ. զ. 2։
Մատ. է. 12։ Ի՛ր. 40։ Յակ. բ. 8։
ԳԼ. Ժե. 18։ Մատ. Ի՛ր. 39։ Հռոմ. Ժգ. 8, 9։
Յովհ. Ժե. 2։ Եփես. է. 9։
Կող. գ. 12։ Յակ. գ. 17։
Հռոմ. Ժե. 14։
ա Կոր. Ժգ. 7։
ա Տիմ. ա. 9։
Հռոմ. զ. 6։ Ժգ. 14։ Ը. 2։
ա Կոր. գ. 3։ Եփես. է. 3։ Կող. գ. 5։ Յակ. գ. 14, 15։
Հմր. 16։
Փիլ. բ. 3։

—

Հռոմ. Ժգ. 1։ Ժե. 1։ Եբր. Ժբ. 13։ Յակ. է. 19։
ա Կոր. բ. 15։ գ. 1։
ա Կոր. գ. 21։ բ Թես. գ. 15։ բ Տիմ. բ. 25։
ա Կոր. է. 5։ Ժ. 12։
Հռոմ. Ժե. 1։
ԳԼ. է. 13։ ա Թես. է. 14։
Յովհ. Ժգ. 14, 15, 34։ Ժե. 12։ Յակ. բ. 8։ ա Յովհ. գ. 21։
Հռոմ. Ժբ. 3։ ա Կոր. ը. 2։ ԳԼ. բ. 6։
բ Կոր. գ. 5։ Ժբ. 11։
ա Կոր. Ժա. 28։ բ Կոր. Ժգ. 5։
Տես Ղուկ. Ժբ. 11։
Հռոմ. բ. 6։ ա Կոր. գ. 8։
Հռոմ. Ժե. 27։
ա Կոր. Թ. 11, 14։
ա Կոր. զ. 9, Ժե. 33։
Յով. Ժգ. 9։
Ղուկ. Ժգ. 25։ Հռոմ. բ. 6։ բ Կոր. Թ. 6։
Յով. գ. 8։ Ածաք. Ժա. 18։ իբ. 8։ Ովս. ը. 7։ Ժ. 12։ Հռոմ. ը. 13։ Յակ. գ. 18։
բ Թես. գ. 13։ ա Կոր. Ժե. 58։
Մատ. Խգ. 13։ Եբր. գ. 6, 14։ Ժ. 36։ Ժբ. 3, 5։ Յայտ. բ. 10։

10 չմուխանք։ ՙԱստուծոյ քանի որ ժամանակը
ձեռքերնիս է, ՚բարիք ընենք ամենուն՝ մա-
նաւանդ հաւատքին ընտանիներուն։
11 Նայեցէք՝ ինչպէս գիրերով գրեցի ձեզի
12 իմ ձեռքովս։ Որոնք որ կ՚ուզեն մարմնոյ կող-
մանէ բարի երեւնալ, ՝անոնք ձեզ կը ստիպեն
որ թլփատուիք, ՚միայն որ ՙԲրիստոսի խա-
13 չին համար չհալածուին։ Քանզի անոնք ալ
որ թլփատուած են, իրենք օրէնքը չեն պա-
հեր, հապա կ՚ուզեն որ դուք թլփատուիք,
14 որ իրենք ձեր մարմնովը պարծենան։ ՚Բայց
ես՝ քաւ լիցի որ պարծենամ, հապա միայն
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի խաչովը, ՙոր ա-
15 խարհ ինծի խաչը եղած է, ես ալ աշ-
խարհ ինծի խաչը եղած է։ ՚Ինչու որ Քրիստոս Յիսուսով ոչ թլ-
փատութիւնը բան մըն է, ոչ ալ անթլփատու-
թիւնը, ՙհապա նոր ստեղծուած ըլլալը է բանը։
16 ՙԵւ ան ամէնը՝ որ սա կանոնիս համեմատ կը
քալեն, խաղաղութիւն ու ողորմութիւն ըլլայ
անոնց վրայ, ՙու Աստուծոյ Իսրայէլին վրայ։
17 Ա՛ւելի եւս մէկը զիս թող չդժուարեցնէ. ՚Ինչու
որ ես Տէր Յիսուսին վէրքին նշանները իմ
18 մարմնոյս վրայ կը կրեմ։ Եղբայրնե՛ր, ՚մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին
հետը ըլլայ։ Ամէն։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
Ա. ՌԵՓԵՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Աստուածաշունչը բաժնուած է 3 սիւնակի համար։ Ա. Յովհաննէս առաքեալ եւս 4 կը խօսի շնորհքով եղած մեր ընտրու-
թեանը 6 և արդարութեանը վրայ։ 11 որ ան է մարգա-
յին փրկութեան չքմեղիա ազգերը։ 13 և որովհետև սա խոր-
հուրդս գերազանցութիւնը գիտնալ չհամարձուիր։ 16 ազօթք
կ՚ընէ որ անոնք 18 կատարելապէս հասկնան։ 20 և աւետեան
քարոզիա Քրիստոսով։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը ՙԱս-
տուծոյ կամքովը, ՚Եփեսոսի մէջ եղած սուր-
բերուն՝ ՚և Քրիստոս Յիսուսի հաւատացող-
2 ներուն. ՙՇնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Ա-
ստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսէն։
3 ՚Օրհնեալ է Աստուած և մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը, ան որ մեզ օրհնեց ամէն
հոգևոր օրհնութիւններով երկնաւորներուն
4 մէջ Քրիստոսով. ՙինչպէս որ մեզ անով աշ-
խարհս սկիզբէն առաջ ՚ընտրեց, ՙոր մենք
սուրբ ու անարատ ըլլանք իր առջևը սիրով.
5 եւ ՚առաջուց մեզ սահմանեց ՚Իրեն որդեգիր

ընել Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը ՚իր կամ-
6 քին հաճութեանը պէս, իր փառաւոր շնոր-
հացը գովութեանը համար, ՙորով մեզ գար-
7 գարեց ՚Սիրելիին ձեռքովը. ՚Որ անով փրկու-
թիւն ունինք մենք իր արիւնը միջոցով,
մեղաց թողութիւնը՝ ՚իր շնորհքին ճոխութեա-
8 նը չափովը. Որ մեր վրայ առատցուց բոլոր
9 իմաստութեամբ ու գիտութեամբ, ՚Գիտցը
յայտնելով իր կամքին խորհուրդը իր հաճու-
թեանը պէս, ՙորն որ ՚իր մէջը՝ նախասահմա-
10 ներ էր. ՙՈր ժամանակաց լրանալուն անան-
սութեանը մէջ ՚ամէն բան ՚յովհաննակէ
Քրիստոսով, ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի
11 վրայ կայ, անով՝ ՚Որով մենք ալ ժառան-
գութիւն առինք՝ ՙառաջուց որոշուած ըլլա-
լով անոր նախասահմանութիւնովը, ՙոր ամէն
բան իր կամքին խորհրդովը՝ ի գործ կը դնէ.
12 ՙՈր մենք անոր փառքին գովութիւն ըլլանք՝
ՙառաջուց Քրիստոսի վրայ յուսացողներս.
13 Որուն վրայ դուք ալ ՚՝՝՝

ՀՆՉՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ խօսքը՝ ձեր փրկութեան աւետարանը, որուն նաև հաւատալով՝ կնքո-
ւեցաք Սուրբ Հոգւոյն ընդհանրը կնքուեցաք.
14 որ ան մեր ժառանգ ըլլալուն գրաւն է՝ մին-
չև առացուածքին Փրկութիւնը՝ իր փառա-
յր գովութեանը համար։
15 Ասոր ես ալ երբոր լսեցի ձեր Յիսուսի
վրայ ունեցած հաւատքնիդ, ու բոլոր սուր-
16 բերուն վրայ ունեցած սերը, Չեմ դադա-
րիր ձեզի համար գոհութիւն ընելէն՝ ձեզ
17 իմ աղօթքներուս մէջ յիշելով. որ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի Աստուածը փառաց Հայրը
տայ ձեզի իմաստութեան ու յայտնութեան
18 Հոգին իր գիտութիւնովը. Որպէս զի սրտեր-
նուդ աչքերը լուսաւորուելով՝ գիտնաք թէ
ինչ է անոր յոյսին կանչելուն յոյսը, ու ինչ է ա-
նոր ժառանգութեանը փառքին ճոխութիւնը
19 սուրբերուն մէջ, Եւ ինչ է իր զօրութեանը
գերազանց մեծութիւնը հաւատացեալներուս
մէջ՝ իր կարող զօրութեանը գործադրու-
20 թեամբը, Որն որ Քրիստոսի վրայ՝ի գործ
դրաւ, երբոր զանիկա մեռելներէն յարուց,
21 ու նստեցուց իր աջ կողմը երկինքց մէջ՝ Ա-
մէն իշխանութեան ու պետութեան և զօրու-
թեան ու տէրութեան վրայ, և ամէն անուան
վրայ որ կ'անուանի, չէ թէ միայն աս աշխար-
22 հիս մէջ, հապա գալիքին մէջ ալ. Եւ ամէն
բան անոր ոտքերուն տակը հնազանդեցուց,
և զանիկա ամէն բաներուս վրայ եկեղեցիին
23 գլուխ դրաւ, Որ ան անոր մարմինն է, լա-
նոր լրումը՝ որ կը լեցնէ ամէնը ամէն բանի
մէջ։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը մեր բնական վիճակը՝ հնոյհ.ցով եղած մեր հիմնակա-
ան վիճակին հետ բազդատելով. 10 կը ծանուցանէ թէ մենք
բարի գործքերու համար ստեղծուած ենք. 13 և Քրիստոսով
մօտեցած ըլլալով 11 հեթանոսներու և օտարներու վարմունք
ունենալու չենք՝ հնոյց որ ատեն մը ունէինք. 19 այլ երբե-
սուրբերուն քաղաքակիցները և Աստուծոյ ընտանիքը։

1 Եւ դուք՝ որ յանցանքներու ու մեղքերու
2 մէջ մեռած էիք երբոր ձեր կենդանացուց.

3 Ցոյն · ա · 17 : բ Կոր · գ · 7 :
4 բ Կոր · ա · 22 : ԳԼ · գ · 30 :
5 բ Կոր · ա · 22 : Ե · 5 :
6 Գոր · ի · 28 :
7 Դատ · խա · 28 : Հռոմ · բ · 23 : ԳԼ · գ · 30 :
8 Հմր · 6, 12 :
9 Կող · ա · 4 : Փիլիմ · 5 :
10 Հռոմ · ա · 9 : Փիլ · ա · 3, 4 : Կող · ա · 3 : ա Թես · ա · 2 : բ Թես · ա · 3 :
11 Ցոյն · ի · 17 :
12 Կող · ա · 9 :
13 Գոր · խգ · 18 :
14 ԳԼ · բ · 12 : գ · 4 :
15 Հմր · 11 :
16 ԳԼ · գ · 7 : Կող · ա · 29 : բ · 12 :
17 Գոր · բ · 24, 33 :
18 Սաղ · ՃԺ · 1 : Գոր · Ե · 55 : Կող · գ · 1 : Եբր · ա · 3 : Ժ · 12 :
19 Փիլ · բ · 9, 10 : Կող · բ · 10 : Եբր · ա · 4 :
20 Հռոմ · ը · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
21 Սաղ · ը · 6 : Մատ · իը · 18 : ա Կոր · ԺԵ · 27 : Եբր · բ · 8 :
22 ԳԼ · գ · 15, 16 : Կող · ա · 18 : Եբր · բ · 7 : 1
23 Հռոմ · Ժբ · 5 : ա Կոր · Ժբ · 12, 27 : ԳԼ · գ · 12 : Ե · 23, 30 : Կող · ա · 18, 24 :
1 Կող · բ · 9, 10 :
2 ա Կոր · Ժբ · 6 : ԳԼ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :
3 Հմր · 5 : ԳԼ · գ · 18 :
4 Յոհ · Ե · 24 : Կող · բ · 13 :
5 ա Կոր · գ · 11 : ԳԼ · գ · 22 : Կող · ա · 21 : գ · 7 : ա Յոհ · Ե · 19 :
6 ԳԼ · գ · 12 :
7 ԳԼ · Ե · 6 : Կող · գ · 6 :
8 Տիտ · գ · 3 : ա Պետ · գ · 3 :
9 Գաղ · Ե · 16 :
10 Սաղ · ծա · 5 : Հռոմ · Ե · 12, 14 :
11 Հռոմ · Ժ · 12 :
12 ԳԼ · ա · 7 : Հմր · 7 :
13 Հռոմ · Ե · 6, 8, 10 : Հմր · 1 :
14 Հռոմ · գ · 4, 5 : Կող · բ · 12, 13 : գ · 1, 3 :
15 ԳԼ · ա · 20 :
16 Տիտ · գ · 4 :
17 Հմր · 5 : Հռոմ · գ · 24 : բ Տիմ · ա · 9 :
18 Հռոմ · գ · 16 :
19 Մատ · ԺԶ · 17 :
20 Յոհ · գ · 44, 66 : Հռոմ · Ժ · 14, 15, 17 : ԳԼ · ա · 19 : Փիլ · ա · 29 :
21 Հռոմ · գ · 20, 27, 28 : գ · 2 : Թ · 11 : Ժա · 6 : ա Կոր · ա · 29, 30, 31 : բ Տիմ. ա · 9 : Տիտ · գ · 5 :
22 բ Օր · իբ · 6 : Սաղ · Ճ · 3 : Ես · ԺԹ · 25 : ԽԹ · 23 : Խգ · 21 : Յոհ · գ · 3, 5 : ա Կոր · գ · 9 : բ Կոր · Ե · 5, 17 : ԳԼ · գ · 24 : Տիտ · բ · 14 :
23 ԳԼ · ա · 4 :
24 ա Կոր · Ժբ · 2 : ԳԼ · Ե · 8 : Կող · ա · 21 : բ · 13 :
1 Հռոմ · բ · 28, 29 : Կող · բ · 11 :
2 ԳԼ · գ · 18 : Կող · ա · 21 :
3 Տես Եզեկ · Ժգ · 9 : Յոհ · Ժ · 16 :
4 Հռոմ · ԼԹ · 4, 8 :
5 ա Թես · գ · 12 :
6 Գաղ · գ · 8 : ա Թես · գ · 5 :
7 Գաղ · գ · 28 :
8 Գոր · բ · 39 : Հմր · 17 :
9 Մրկ · Ե · 5 : Յոհ · Ժգ · 33 : Գոր · Ժ · 36 : Հռոմ · Ե · 1 : Կող · ա · 20 :
10 Յոհ · Ժ · 16 : Գաղ · գ · 28 :

15 ՙՀշնամութիւնը իր մարմնովը ՚բակից, եւ
հրամաններով եղած պատուիրանքներուն օ-
րէնքը խափանեց. ՛որ երկուքը
մէկ նոր մարդ մը Հաստատէ, ու այսպէս խաղա-
16 ղութիւն ընէ. ՚եւ երկուքն ալ մէկ մարմին
եղած Հաշտեցնէ Աստուծոյ հետ էն խաչովը.
՛ինչու որ անով սպաննեց Թշնամութիւնը.
17 ՛եւ եկաւ խաղաղութիւն քարոզեց ձեզի որ
18 հեռուն էիք, ՛ու անոնց՝ որ մօտ էին ։ ՛քան-
զի անոր ձեռքովը մենք երկուքնիս ալ ՙմէկ
Հոգիով՝ Հօրը մօտենալու ապջռ-ՐՒՆ ունինք ։
19 Ուրեմն ալ օտկի եւս դուք օտար ու պան-
դուխտ չէք, ՛հապա սուրբերուն քաղաքա-
20 կիցներ ՛եւ Աստուծոյ ընտանիքը՝ ՚Առաքեալ-
ներուն ու մարգարէներուն ՛հիման վրայ Շէ-
նուած, ՛որ անոր անկիւնին գլուխը Քիստոս
21 Քրիստոս է. ՚որով բոլոր շէնքը միկտեղ
յարմարութեամբ կազմուած՝ կ'աճի ՛Տուր
22 տաճար մը Ի'ԼԱՅ Տէրոջմով. ՛Որ անով դուք
ալ միկտեղ կը շինուիք՝ Աստուծոյ բնակարան
ըլլալու Հոգւով Սբ-Ի ։

ԳԼ. Գ

1 Աւետիսը կը ծանուցանէ թէ յայտնութեամբ իրեն յայտնած է ։ ան ծածկուած խորհուրդը՝ 6 թէ հեթանոսները պիտի փրկուին. 8 և թէ իրեն տրուած է 9 զանկա քարոզելու շնորհքը. 13 կը խնդրէ որ անոնք իր նեղութիւններուն պատճառով չձանձրանան. 14 և ապօթք կ'ընէ որ 19 անոնք կարող ըլլան Քրիստոսի իրենց վրայ ունեցած մեծ սէրը հասկնալ։

1 Ասոր համար ես Պօղոս՝ Քիստոս Քրիստոսի ՙկա-
2 պուածը ՛ձեզի հեթանոսներուդ համար. ՛Որ
դուք անշուշտ լսած էք Աստուծոյ շնորհքին
տնտեսութիւնը, ՚որ տրուած է ձեզի
3 համար, ՛թէ ՚ինծի ան խորհուրդը ՛յայտ-
նութիւնով յուցուեցաւ. (՚ինչպէս առաջուց
4 ալ ձեզի համառօտաբար գրեցի, որով կրնաք
կարդալ ու միտք առնել իմ տեղեակ ըլլալս
5 ՛Քրիստոսի խորհուրդին վրայով.) ՛Որ ուրիշ
դարերուն մէջ մարդոց որդիներուն չերեւցաւ,
՛ինչպէս որ հիմա Հոգւով Սբ-Ի յայտնուեցաւ
իր սուրբ առաքեալներուն ու մարգարէնե-
6 րուն. ՚Որ հեթանոսները քրիստոսով ժա-
ռանգակից ՚ու մարմնակից և անոր ՛խոստա-
7 մունքին հաղորդ ըլլան աւետարանով. ՛Որուն
ես սպասաւոր եղայ՝ ՚Աստուծոյ շնորհագ
պարգեւին համեմատ՝ որ ինծի տրուեցաւ ՛իր
8 զօրութեանը ներգործութիւնովը, (ինծի՝ ՚որ
ամէն սուրբերուն փոքրագոյնիս եմ՝ այս շնորհքը
տրուեցաւ,) ՛հեթանոսներուն մէջ ՛քրիստոսի
9 անքննելի ճոխութիւնը քարոզելու, եւ ամէ-
նը լուսաւորելու, ՚որ ՛իրմէ ի'ԼՍՆ է այն խոր-
հուրդին անօրինութիւնը՝ ՚որ ի յաւիտենից
ծածկուած էր Աստուծոյ մէջ, ՚որ ամէն բանը
10 *ստեղծեց. ՚Որ հիմա Աստուծոյ բազմաձե-
ւակ իմաստութիւնը եկեղեցիին ձեռքովը
յայտնի ըլլայ երկինքը եղող ՚իշխանութիւն-
11 ներուն ու պետութիւններուն ՛իր յաւիտե-
նական նախասահմանութեանը համեմատ, որ
ըրաւ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռ-
12 քովը. ՚Որով մենք ալ համարձակութիւն ՚ու
մօտենալու ապջռ-ՐՒՆ ունինք վստահու-
թեամբ՝ իրեն հաւատալով ։
13 ՛Ուստի կ'աղաչեմ որ չձանձրանաք իմ նե-
ղութիւններուս պատճառովը, ՚որ ձեզի հա-
14 մար են, ՚և որ ձեր փառքն են ։ Այսր համար
ծնկան վրայ դալով մեր Տէր Քիստոս Քրիս-
15 տոսի Հօրը առջեւը, ՚Որմէ որ ամէն ազգա-
տոհմ երկինքի մէջ ու երկրի վրայ անուն կ'առ-
16 նէ, կ'աղաչեմ ՚որ տայ ձեզի իր փառապ ճո-
խութեանը չափովը՝ ՛զօրութիւնով հաստա-
17 տուիլ իր Հոգիովը ՚ներքին մարդուն մէջ. ՛Որ
Քրիստոս հաւատքով ձեր սրտերուն մէջը
բնակի, և դուք ՛սիրով արմատացած ու հաս-
18 տատած ըլլաք, ՚Որ կարենաք հասկնալ
բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ, թէ ինչ է լայ-
նութիւնը ու երկայնութիւնը և խորութիւնը
19 ու բարձրութիւնը. Այսինքն ճանչնալ Քրիս-
տոսի սէրը որ գիտութենէ դերազանց է, ՛որ
20 լցուիք Աստուծոյ ամէն լրութիւնովը ։ ՛Այդ-
անոր որ կարող է առատութեամբ ընել ՚ամէն
բաներէն աւելի՝ որ մենք կը խնդրենք կամ

ա Կազ. ա. 22։
բ Կազ. բ. 14. 20։
գ Բ Կոր. Ե. 17։ Գաղ. զ. 15։ ԳԼ. գ. 24։
դ Կազ. ա. 20. 21. 22։
ե Հռոմ. գ. 6. Ը. 3։ Կազ. բ. 14։
զ Էս. ծԼ. 19։ Ջոր Թ. 10։ Գոր. բ. 39։ ժ. 36։ Հռոմ. Ե. 1։ Հմր. 13. 14։
է Սաղ. ՃՄը. 14։
ը Յայտ. ժ. 9։ ժգ. 6։ Հռոմ. Ե. 2։ ԳԼ. գ. 12։ Եբր. գ. 16։ ժ. 19. 20։ ա Պետ. գ. 18։
թ ա Կոր. ժբ. 13։ ԳԼ. գ. 4։
ժ Փիլ. գ. 20։ Եբր. ժբ. 22. 23։
ի Գաղ. զ. 10։ ԳԼ. գ. 15։
լ ա Կոր. ժբ. 28։ ԳԼ. գ. 11։
խ Մատ. ժգ. 18։ Գաղ. բ. 9։ Յայտ. ԺԴ. 14։
ծ ա Կոր. գ. 9. 10։ ԳԼ. գ. 12։ ա Պետ. բ. 4. 5։
կ Սաղ. ՃԺը. 22։ Էս. ԽԸ. 16։ Մատ. ԺԲ. 42։
հ ԳԼ. գ. 15. 16։
ձ ա Կոր. գ. 17։ զ. 19։ բ Կոր. զ. 16։
ղ ա Պետ. բ. 5։
—
ճ Գոր. ԻԱ. 33։ ԽԸ. 17. 20։ ԳԼ. գ. 1։ զ. 20։ Փիլ. ա. 7. 13. 14. 16։ Կազ. գ. 3. 18։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 9։ Փիլ. լիմ. 1. 9։
մ Կազ. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
յ Հռոմ. ա. 5։ ժա. 13։ ա Կոր. գ. 1։ ԳԼ. գ. 7։ Կազ. ա. 25։
ն Գոր. Թ. 15։ ժգ. 2։ Հռոմ. ժբ. 3։ Գաղ. ա. 16։ Հմր. 8։
շ Գոր. ԽԸ. 17. 21։ ԽԿ. 17. 18։
ո Հռոմ. ժգ. 25։ Կազ. ա. 26. 27։
չ Գաղ. ա. 12։
պ ԳԼ. ա. 9. 10։
ջ ա Կոր. գ. 1։ ԳԼ. զ. 19։
ռ Հռոմ. ժգ. 25։ Հմր. 5։ ա Կոր. բ. 7։ Կազ. ա. 26։
ս ԳԼ. բ. 20։
վ Սաղ. ԼԳ. 6։ Յովհ. ա. 3։ Կազ. ա. 16։ Եբր. ա. 2։
տ Ա՛ՆՁԻ Քիստոս Քրիստոսով աանգ. ձեց.
ր ա Պետ. ա. 12։
ց ա Կոր. բ. 7։ ա Տիմ. գ. 16։
ւ Հռոմ. բ. 38։ ԳԼ. ա. 21։ Կազ. ա. 16։ ա Պետ. գ. 22։
փ ԳԼ. ա. 9։
ք Եբր. գ. 16։
օ ԳԼ. բ. 18։
ֆ Գոր. ժգ. 21։ Փիլ. ա. 14։ ա Թես. գ. 3։
և Հմր. 1։
ֆ Գոր. ժ. 28։ Հբ. ասմ. ժգ. 25։ Հմր. 9։
ա ԳԼ. բ. 20։
բ Գաղ. գ. 28. 29։ ԳԼ. բ. 14։
գ ԳԼ. բ. 15. 16։
դ Գաղ. գ. 14։
ե Հռոմ. ժէ. 16։ Կազ. ա. 23. 25։
զ Հռոմ. ա. 5։
է Հռոմ. ժէ. 18. 19։ ԳԼ. ա. 19։ Կազ. ա. 29։
ը ա Կոր. ժէ. 9։ ա Տիմ. ա. 13. 15։
թ Գաղ. ա. 16։ բ. 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
ժ ԳԼ. ա. 7։ Կազ. ա. 27։
ի Հռոմ. ժգ. 25։ Հմր. 5։ ա Կոր. բ. 7։ Կազ. ա. 26։
լ Գոր. բ. 20։
խ Գաղ. գ. 6։ Յովհ. ա. 3։ Կազ. ա. 16։ Եբր. ա. 2։
ծ Ա՛ՆՁԻ Քիստոս Քրիստոսով աանգ. ձեց.
կ ա Պետ. ա. 12։
հ ա Կոր. բ. 7։ ա Տիմ. գ. 16։
ձ Հռոմ. բ. 38։ ԳԼ. ա. 21։ Կազ. ա. 16։ ա Պետ. գ. 22։
ղ ԳԼ. ա. 9։
ճ Եբր. գ. 16։
մ ԳԼ. բ. 18։
յ Գոր. ժգ. 21։ Փիլ. ա. 14։ ա Թես. գ. 3։
ն Հմր. 1։
շ բ Կոր. ա. 6։
ո ԳԼ. ա. 10։ Փիլ. բ. 9. 10. 11։
չ Հռոմ. Ի. 23։ ԳԼ. ա. 7։ Փիլ. գ. 19։ Կազ. ա. 27։
պ ԳԼ. զ. 10։ Կազ. ա. 11։
ջ Հռոմ. Ե. 22։ բ Կոր. գ. 16։
ռ Յովհ. ժգ. 23։ ԳԼ. բ. 22։
ս Կազ. ա. 23։ բ. 7։
վ ԳԼ. ա. 18։
տ Յովհ. ա. 16։ ԳԼ. ա. 23։ Կազ. բ. 9. 10։
ր Հռոմ. ժգ. 25։ Յովհ. գ. 24։
ց ա Կոր. բ. 9։

կը խորհինք, [21]ան զօրութիւնովը որ մեր մէջը
21 կը ներգործէ, [22]Իրեն փառք եկեղեցւոյն
մէջ Քրիստոս Յիսուսով բոլոր գարերուն մէջ
յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։

ԳԼ. Գ

1 Աստուած կը յորդորէ զանոնք միաբան ըլլալու, 7 և կը ծա-
նուցանէ իրենց Աստուած անունց զանազան պարգեւներ առնու,
13 որ իր եկեղեցին չինութիւն առնէ 16 ու ամէն Քրիստոսով.
18 կը պատուիրէ անոնց մեկզի ձգել հեթանոսական պիղծ
գործքերը, 21 նոր մարդը հագնիլ՝ 25 ստութիւնը 29 և ամէն
ապականեալ խօսքերը մեկզի ձգելով։

1 [1]Ուստի ի՛նպաշտեմ ձեզի ես որ Տէրոջը հա-
մար կապուած եմ, [2]որ դուք այնպէս քա-
լե՛ք՝ ինչպէս որ կը վայլէ ան կոչմանը որով
2 կանչուեցաք, [3]Բոլոր խոնարհութիւնով ու
հեզութիւնով, երկայնմտութեամբ, սիրով ի-
3 րարու ներողամիտ ըլլալով. [4]Ջանալով հո-
գւոյն Աչքով միաբանութիւնը խաղաղութեան
4 կապովը պահել. [5]Մէկ մարմին ու մէկ հո-
գի, [6]ինչպէս որ կանչուեցաք ձեր կոչմանը
5 մէկ յուսովը. [7]Տէրը մէկ է, [8]հաւատքը մէկ,
6 [9]մկրտութիւնը մէկ. [10]Մէկ է Աստուած և ա-
մենուն Հայրը, որ ամենուն վրայ ու ամե-
7 նուն հետ և *ձեր ամենուն մէջն է։ [11]Բայց
մեր ամէն մէկուն ալ չնորհք տրուած է Քրիս-
8 տոսի պարգեւին չափովը։ Ասոր համար կ'ըսէ
[12]Բարձրը ելաւ, [13]գերութիւնը գերի տա-
9 նեց ու մարդոց պարգեւներ տուաւ։ [14]Ան ե-
լաւ ըսելը ի՞նչ է, միայն թէ՝ որ ինքը առաջ
10 երկրին վարի կողմերը իջաւ։ Ան որ իջաւ՝
նոյն ինքն է, նոր բոլոր երկինքներէն վեր ե-
11 լաւ, նոր ամէն բան լեցնէ։ [15]Եւ ինքը մէկ
քանին առաքեալներ ըլլալու, մէկ քանին մարգարէներ, [16]մէկ քանին աւետա-
րանիչներ, [17]մէկ քանին հովիւներ ու [18]վարդա-
12 պետներ. [19]Սուրբերուն կատարելութեանը հա-
մար, պաշտօնին գործքին համար, [20]Քրիս-
13 տոսի մարմնոյն չինութեանը համար. Մինչև
որ ամէնքս ալ հաւատքին ու [21]Աս-
տուծոյ Որդին ճանչնալուն միաբանութեանը,
կատարեալ մարդ ըլլալու, Քրիստոսի լման
14 հասակին չափը ունենալու. [22]Որ ալ ասկէ ետև
տղաք չըլլանք [23]երերած ու վարդապետու-
թեան ամէն հովերէն ապրեցած ադեղն անդեղն սարու-
բերուած՝ մարդոց խաբէութիւնովը, [24]որ խո-
րամանկութեամբ կը խաբեն մոլորեցնելու.
15 [25]Հապա սիրով ճշմարտութեան հետևելով՝
[26]ամէն բան Անով աճեցընենք [27]որ գլուխ է՝
16 այսինքն Քրիստոս. [28]Որ ամէն բոլոր մարմինը
միասին կազմուած, և ամէն յօդուածները
իրարու հաղորդուելով կցուած՝ ամէն մէկ
մասին չափով ներգործելով՝ մարմինին աճում
կու տայ իրեն չինութեանը համար սիրով։
17 Ուստի աս կ'ըսեմ ու Տէրոջմով վկայութիւն
կ'ընեմ, [29]որ դուք ալ հետևի չգաք, ինչպէս որ ուրիշ հեթանոսները կը գտնեն ի-
18 րենց մտքին ունայնութեանը մէջ. [30]Որոնց ի-
մացողութիւնը խաւարած է, [31]ու օտարացած
են Աստուծոյ կեանքէն՝ իրենց մէջը եղած
տգիտութեան պատճառովը [32]իրենց սրտին
19 †կուրութեանը համար. [33]Որոնք անզգայ ըլ-
լալով, [34]ինքզինքնին անառակութեան տուին,
ամէն կերպ պղծութիւն գործելու [35]ագահու-
20 թիւնով։ Բայց դուք աստիկ չսորվեցաք
21 Քրիստոսը, [36]թէ որ անոր վրայով լսեցիք ու
անկէ սորված էք, ինչպէս որ ճշմարտութիւնը
22 Յիսուսի մէջ է. [37]Որ ձեր վրայէն մկրտի հա-
կէք [38]ան յետ առջի վարմունքին պէս եղած
[39]հին մարդը՝ խարեպատ ցանկութիւններով
23 ապականուածը. [40]Եւ ձեր միտքին հոգիովը
24 նորոգուիք, [41]Եւ նոր մարդը վրանիդ հագ-
նիք, [42]ան որ Աստուծոյ պատկերին պէս ստեղ-
ծուած է արդարութիւնով ու ճշմարիտ սրբու-
25 թիւնով։ Ուստի ստութիւնը մեկզի ձգելով՝
[43]ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկնիդիր
ընկերին հետ, [44]Վասն որ մենք իրարու ան-
26 դամներ ենք։ [45]Թէ որ բարկանաք՝ մեղք մի
գործէք. արևը ձեր բարկութեանը վրայ մա-
27 րը չմտնէ։ [46]Ու Սատանային տեղ մի տաք։
28 Ան որ գողութիւն կ'ընէր, ալ գող չգտնայ.
հապա մանաւանդ ձեռք գործէ մը պարապելով՝
իր ձեռքերովը աշխատի, [47]որ կարող ըլլայ
29 ||տալ կարօտ եղողին։ [48]Բնաւ ձեր բերնէն ա-
պականալ խօսք մը չելլէ, [49]հապա ինչ
որ ազէկ է՝ պէտք եղած չինութեանը համար,

---

* Տիմ. գ. 7։ Կող. ա. 29։
† Հռոմ. ժա. 36։ ժչ. 27։ Եբր. ժգ. 21։
— Գլ. գ. 1։ Փիլիմ. 1. 9։
‡ Փիլ. ա. 27։ Կող. ա. 10։ ա Թես. բ. 12։
§ Գոր. ի. 19։ Գաղ. կ. 22, 23։ Կող. գ. 12, 13։
¶ Կող. գ. 14։
‖ Հռոմ. ժբ. 5։ ա Կոր. ժբ. 12, 13։ Գլ. բ. 16։
ա Գլ. ա. 18։
բ ա Կոր. ա. 13։ ը. 6։ ժբ. 5։ բ Կոր. ժա. 4։
գ Յաւգ. 5։ Հմր. 13։
դ Գաղ. գ. 27, 28։ Եբր. չ. 6։
ե Մաղ. բ. 10։ ա Կոր. ը. 6։ ժբ. 6։
զ Հռոմ. ժա. 36։
է Ա[illegible] մեր
ը Հռոմ. ժբ. 3, 6։ ա Կոր. ժբ. 11։
թ Սաղ. կը. 18։
ժ Գաղ. ե. 12։ Կող. բ. 15։
ի Յովհ. գ. 13։ չ. 35, 63։
լ Գոր. ա. 9, 11։ ա Տիմ. գ. 16։ Եբր. գ. 14։ ե. 26։ ը. 1։ իթ. 24։
խ Գոր. բ. 33։
ծ ա Կոր. ժբ. 28։ Գլ. բ. 20։
կ Գոր. խա. 8։ բ Տիմ. գ. 5։
հ Գոր. ի. 28։
ձ Հռոմ. ժբ. 7։
ղ ա Կոր. ժբ. 7։
ճ Գլ. ա. 23։ Կող. ա. 24։
մ ա Կոր. ժգ. 26։
յ Կող. բ. 2։
ն ա Կոր. ժգ. 20։ Կող. ա. 28։
շ Եփ. իզ. 9։ ա Կոր. ժգ. 20։
ո Եբր. ժգ. 9։
չ Ա[illegible]. ժա. 7։
պ Հռոմ. ժգ. 18։ բ Կոր. բ. 17։
ջ Ջաք. ը. 16։ բ Կող. գ. 2։ Հմր. 25։ ա Յովհ. գ. 18։
ռ Գլ. ա. 22։ բ. 21։
ս Կող. ա. 18։
վ Կող. բ. 19։
տ Գլ. բ. 1, 2, 3։ Հմր. 22։ Կող. գ. 7։ ա Պետ. գ. 3։
ր Հռոմ. ա. 21։
ց Գոր. իզ. 18։
ւ Գլ. բ. 12։ Գաղ. գ. 8։ ա Թես. գ. 5։
փ Հռոմ. ա. 21։
ք Յոան. բ[illegible]ութիւնը
օ ա Տիմ. գ. 2։
ֆ Հռոմ. ա. 24, 26։ ա Պետ. գ. 3։
և Կամ անյագութիւնով
Գլ. ա. 13։
Կող. բ. 11։ գ. 8, 9։ Եբր. ժբ. 1։ ա Պետ. բ. 1։
Գլ. բ. 2, 3։ Հմր. 17։ Կող. գ. 7։ ա Պետ. գ. 3։
Հռոմ. գ. 6։
Հռոմ. ժբ. 2։ Կող. գ. 10։
Հռոմ. գ. 4։ բ Կոր. ե. 17։ Գաղ. գ. 15։ Գլ. գ. 11։
Կող. գ. 10։
Գլ. բ. 10։
Ջաք. ը. 16։ Հմր. 15։ Կող. գ. 9։
Հռոմ. ժբ. 5։
Սաղ. գ. 4։ կ. 8։
բ Կոր. բ. 10, 11։ Յակ. գ. 7։ ա Պետ. ե. 9։
Գոր. ի. 35։ ա Թես. գ. 11։ բ Թես. գ. 8, 11, 12։
Դատ. գ. 11։
Յոան. հաղորդել
Մատ. ժբ. 36։ Գլ. ե. 4։ Կող. գ. 8։
Կող. գ. 6։ ա Թես. ե. 11։

30 ՙոր լսողներուն չնորհք տայ։ ՚Եւ Աստուծոյ
Հոգին մի տրամեցնէք, ՚որով դուք
կնքուեցաք ՚փրկութեան օրուանը համար։
31 Ամէն գառնութիւն եւ բարկութիւն ու սրտմ-
մնութիւն եւ ազազակ ու հայհոյութիւն վեր-
յուխ ձեզմէ՝ ամէն չարութիւններով միասին։
32 ՚Ձեւ իրարու հետ քաղցր եղէք, գթած, ՚նե-
րելով իրարու, ինչպէս որ Աստուած Քրիս-
տոսով ներեց ձեզի։

ԳԼ. Ե

1 Նմա՛ ընդհանուր կերպով մը կը յորդորէ սէր ունենալու, 3 պոռնկութենէ, 4 եւ ամէն տեսակ պիղծ գործերէ հեռ կենալու, 7 չարերուն հետ հաղորդակցութիւն չընելու, 15 ուշադրութեամբ քալելու, 18 եւ Հոգիով լեցուելու, 22 եղբ կը խօսի մանաւանդ պարտաւորութեանց վրայով, թէ կիներուն պարտքն հնազանդիլ իրենց էրիկներուն, 25 եւ էրիկները պարտքն սիրել իրենց կիներուն, 32 ինչպէս որ Քրիստոս սիրեց եկեղեցին։

1 ՙԱյրք Աստուծոյ նմանող եղէք սիրելի զա-
2 ւակներու պէս. ՚Եւ սիրով վարուեցէք՝ ՚ինչ-
պէս որ Քրիստոս ալ մեզ սիրեց, ու իր անձը
մեզի համար մատնեց՝ ՙպատարագ պատա-
3 րագ ու զոհ ըլլալով Աստուծոյ։ ՚Բայց պոռ-
նկութիւն եւ ամէն կերպ պղծութիւն կամ
ագահութիւն համանուն անգամ չլինչուի ձեր
4 մէջը, (ինչպէս որ կը վայլէ սուրբերուն,) ՚եւ
գարշելի բաներ կամ յիմարական խօսքեր կամ
խնդկաստակութիւն, ՚որ չվայլեր, այլ մանա-
5 ւանդ գոհութիւն. *Քանզի ասա գիտէք,** ՚որ
ամէն պոռնիկ կամ պիղծ կամ ագահ, ՚որ
կռապաշտ է, ՚Քրիստոսի ու Աստուծոյ թա-
գաւորութեանը մէջ ժառանգութիւն չունի։
6 ՙՉըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ փուճ խօսքերով.
՚Ինչու որ ասա բաններուն համար Աստուծոյ
բարկութիւնը կու գայ ՚անհնազանդութեան
7 որդւոց վրայ։ Ուստի անոնց հազորդ մի ըլ-
8 լաք։ ՚Քանզի ՚ԶԵՒ առեր մը գուք խաւար էիք,
՚բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով. ՚լուսոյ որդի-
9 ներու պէս քալեցէք. ՙՈրու որ †Հոգւոյն

1 Կազ. գ. 16։
2 Եփ. է. 13. կգ. 10։ Եզեկ. ժգ. 43։ ա Թես. է. 19։
3 ԳԼ. ա. 13։
4 Ղեւտ. խա. 28։ Հռոմ. ը. 23։ ԳԼ. ա. 14։
5 Կազ. գ. 8, 19։
6 Տիտ. գ. 2։ Յակ. գ. 11։ ա Պետ. բ. 1։
7 Տիտ. գ. 3։
8 ը Կոր. բ. 10։ Կազ. գ. 12, 13։
9 Մատ. գ. 14։ Մարկ. ժա. 25։

—

10 Մատ. է. 45, 48։ Ղուկ. գ. 36։ ԳԼ. գ. 32։
11 Ցոհ. ժգ. 34։ ժէ. 12։ ա Թես. գ. 9։ ա Ցոհ. գ. 11, 23։ գ. 21։
12 Գաղ. ա. 4։ բ. 20։ Եբր. է. 27։ իգ. 14։ 26։ ժ. 10, 12։ ա Ցոհ. գ. 16։
13 Ծն. բ. 21։ Ղեւ. ա. 9։ բ Կոր. բ. 15։
14 Հռոմ. գ. 13։ ա Կոր. գ. 18։ ը Կոր. ժբ. 21։ ԳԼ. գ. 19, 20։ Կազ. գ. 5։ ա Թես. գ. 3։ Եւն։
15 ա Կոր. է. 1։
16 Մատ. ժբ. 35։ ԳԼ. գ. 29։
17 Հռոմ. ա. 28։
18 Կամ Ըմ իմանալով գինով,
19 ա Կոր. գ. 9։ Գաղ. է. 19, 21։
20 Կազ. գ. 5։ ա Տիմ. գ. 17։
21 Գաղ. է. 21։ Ցայտ. իբ. 15։
22 Եբեմ. իմ. 8։ Մատ. իգ. 4։ Կազ. բ. 4, 8, 18։ բ Թես. բ. 3։
23 Հռոմ. ա. 18։
24 ԳԼ. բ. 2։ Կազ. գ. 6։
25 Եփ. թ. 2։ Մատ. գ. 16։ Գաղ. իզ. 18։ Հռոմ. ա. 21։ ԳԼ. բ. 11, 12։ գ. 18։ Տիտ. գ. 3։ ա Պետ. բ. 9։
26 Ցոհ. է. 12։ ժբ. 46։ բ Կոր. գ. 18։ գ. 6։ ա Թես. է. 5։ ա Ցոհ. բ. 9։
27 Ղուկ. ժգ. 8։ Ցոհ. ժբ. 36։
28 Գաղ. է. 22։
29 Ամէն լուսոյ
30 Հռոմ. ժբ. 2։ Փիլ. ա. 10։ ա Թես. է. 21։ ա Տիմ. բ. 3։
31 ա Կոր. է. 9։ 11։ ժ. 20։ բ Կոր. գ. 14։ բ Թես. գ. 6, 14։
32 Հռոմ. գ. 2։ ժգ. 12։ Գաղ. գ. 8։
33 Ղեւ. ժԹ. 17։ ա Տիմ. է. 20։
34 Հռոմ. ա. 24, 26։ Ժէ. 3։
35 Ցոհ. գ. 20, 21։ Եբր. գ. 13։
36 Եփ. կ. 1։ Հռոմ. ժգ. 11, 12։ ա Կոր. ժէ. 34։ ա Թես. է. 6։
37 Ցոհ. է. 25։ Հռոմ. գ. 4, 5։ ԳԼ. բ. 5։ Կազ. գ. 1։
38 Կազ. գ. 5։
39 Գաղ. գ. 5։ Գաղ. գ. 10։
40 Ժամ. ժա. 2։ ժբ. 1։ Ցոհ. ժբ. 35։ ԳԼ. գ. 13։
41 Սալ. ԼԳ. 1։ Եփ. կգ. 7։ Կազ. գ. 17։ ա Թես. է. 18։ բ Թես. ա. 3։
42 Եբր. ժգ. 15։ ա Պետ. բ. 5։ գ. 11։
43 Փիլ. բ. 3։ ա Պետ. է. 5։
44 Ո՛նդ։ Բրխաոսի
45 Ծն. գ. 16։ ա Կոր. ժգ. 34։ Կազ. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 1։
46 ԳԼ. գ. 5։
47 ա Կոր. ժա. 3։
48 ԳԼ. ա. 22։ գ. 15։ Կազ. ա. 18։
49 ԳԼ. ա. 23։
50 Կազ. գ. 20, 22։ Տիտ. բ. 9։
51 Կազ. գ. 19։ ա Պետ. գ. 7։
52 Գաղ. բ. 28։ Գաղ. ա. 4։ բ. 20։ Հռոմ. գ. 2։
53 Ցոհ. գ. 3։ Տիտ. գ. 5։ Եբր. ժ. 22։ ա Ցոհ. է. 6։
54 Ցոհ. ժէ. 3։ ժէ. 17։
55 բ Կոր. ժա. 2։ Կազ. ա. 22։

զին, ¹որ մկն ամառ կ՚ապրի խոշոր մարդկանց տան մէջ, ²ուր ոչ ոք կը հետապնդէ զայն, ³ուր կարելի է գտնել առատ կերակուր։ ⁴Բայց ամառը մկնիկը կը մտածէ նաեւ ձմրան մասին։ ⁵Ան կը փնտռէ ապաստան մը, ուր կարելի ըլլայ ապրիլ ձմրան ցուրտ եղանակին։ ⁶Ան կը գտնէ ան-ձրեւոց մը, ուր ոչ ոք կ՚ապրի, եւ կը տեղաւորուի հոն։ ⁷Ան հոն կը գտնէ նաեւ ուրիշ մկնիկներ, որոնք ամառը հոն անցուցած են։ ⁸Անոնք ալ կը մտածեն ձմրան մասին։ ⁹Ամէնքը միասին կը սկսին հաւաքել ընկուզներ, ցորեան, գարի եւ ուրիշ կերակուրներ։ ¹⁰Անոնք կը տանին զանոնք ան-ձրեւոցին մէջ։ ¹¹Ձմրան, երբ ձիւնը կը ծածկէ գետինը, մկնիկները կը մնան ան-ձրեւոցին մէջ։ ¹²Անոնք ունին շատ կերակուր, որ կրնայ բաւել անոնց համար մինչեւ գարնան։ ¹³Անոնք կրնան նաեւ ձմրան ամբողջ ժամանակը քնանալ։ ¹⁴Երբ ձիւնը կը հալի, եւ գարունը կու գայ, անոնք կ՚արթննան։ ¹⁵Ապա անոնք կը սկսին նորէն փնտռել կերակուր։ ¹⁶Անոնք կը գտնեն նաեւ ուրիշ մկնիկներ, որոնք ձմրան ընթացքին ալ արթուն մնացած են։ ¹⁷Անոնք կը սկսին խաղալ միասին։ ¹⁸Ան ատեն անոնք կը մոռնան, որ ձմրան ատեն ուրիշ մկնիկներ եղած են, որոնք ամառը հոն ապրած են։ ¹⁹Անոնք կը մտածեն միայն ներկայ ժամանակին մասին։ ²⁰Անոնք կը մտածեն, որ ամառը միշտ պիտի տեւէ։ ²¹Բայց մի օր, երբ անոնք խաղալու համար կը հաւաքուին ան-ձրեւոցին մէջ, անոնք կը տեսնեն, որ ան-ձրեւոցին դուռը բաց է։ ²²Անոնք կը վազեն դուրս, եւ կը տեսնեն, որ ձիւն կայ։ ²³Անոնք կը սկսին վազել ձիւնին վրայ։ ²⁴Անոնք կը սկսին ձիւնին մէջ փորել։ ²⁵Անոնք կը սկսին ձիւնին մէջ խաղալ։ ²⁶Ան ատեն անոնք կը մոռնան, որ ձմրան ատեն ուրիշ մկնիկներ եղած են, որոնք ամառը հոն ապրած են։ ²⁷Անոնք կը մոռնան, որ ձմրան ատեն ուրիշ մկնիկներ եղած են, որոնք ամառը հոն ապրած են։ ²⁸Ան ատեն անոնք կը սկսին ձիւնին մէջ փորել։ ²⁹Անոնք կը սկսին ձիւնին մէջ խաղալ։ ³⁰Ան ատեն անոնք կը մոռնան, որ ձմրան ատեն ուրիշ մկնիկներ եղած են, որոնք ամառը հոն ապրած են։ ³¹Ան ատեն անոնք կը մոռնան, որ ձմրան ատեն ուրիշ մկնիկներ եղած են, որոնք ամառը հոն ապրած են։

Գ. ԼԵՒ

1 Ա Յիսուս, ²ձեր ծնողքը եկեր են ձկնե-2 րուն, որ մեր հայրերը ³ճաշատակ ըրին անապատին մէջ։ ⁴Ես ձեզի կ՚ըսեմ ճշմարիտ, որ մովսէս հացը չտուաւ ձեզի, այլ իմ հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ հացը։ 3 ⁵Որովհետեւ Աստուծոյ հացը այն է, որ կ՚իջնայ երկնքէն եւ աշխարհին կեանք կու տայ։ 4 ⁶Ուստի ըսին անոր, Տէր, միշտ տուր մեզի այդ հացը։ 5 ⁷Յիսուս ըսաւ անոնց, Ես եմ կեանքի հացը։ Ան որ կու գայ ինծի մօտ, երբեք պիտի չքաղցնայ, եւ ան որ կը հաւատայ ինծի, երբեք պիտի չծարաւնայ։ 6 ⁸Բայց ես ձեզի ըսի, որ դուք տեսաք զիս, ու չհաւատացիք։ 7 ⁹Ամէն ինչ որ հայրս ինծի կու տայ, պիտի գայ ինծի մօտ, եւ ես երբեք պիտի չհալածեմ զայն, 8 ¹⁰որովհետեւ ես իջած եմ երկնքէն, ոչ թէ ինծի հետեւելու համար, այլ անոր կամքը կատարելու համար, որ զիս ղրկեց։ 9 ¹¹Եւ ասիկա է հայրիս կամքը, որ զիս ղրկեց, որ ես ոչ մէկ բան կորսնցնեմ ամէն ինչէ, որ ինծի տուած է, այլ զայն յարուցանեմ վերջին օրը։ 10 ¹²Որովհետեւ ասիկա է իմ հօրս կամքը, որ ամէն մարդ, որ կը տեսնէ Որդին եւ կը հաւատայ անոր, յաւիտենական կեանք ունենայ, եւ ես զայն յարուցանեմ վերջին օրը։ 11 ¹³Ուստի հրեաները կը տրտնջային անոր համար, որովհետեւ ըսաւ, Ես եմ երկնքէն իջած հացը։ 12 ¹⁴Եւ ըսին, Ասիկա Յովսէփի որդին Յիսուս չէ՞, որուն հայրն ու մայրը կը ճանչնանք։ Ինչպէ՞ս կրնայ ան հիմա ըսել, թէ երկնքէն իջած է։ 13 ¹⁵Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց, Մի տրտնջաք ձեր մէջ։ 14 ¹⁶Ոչ ոք կրնայ գալ ինծի մօտ, եթէ հայրը, որ զիս ղրկեց, չքաշէ զայն, եւ ես զայն յարուցանեմ վերջին օրը։ 15 ¹⁷Մարգարէներուն գրուածքին մէջ գրուած է, Եւ բոլորը Աստուծմէ պիտի սորվեցուին։ Ամէն ոք որ լսեց հօրմէ եւ սորվեցաւ, կու գայ ինծի մօտ։ 16 ¹⁸Ոչ թէ մարդ տեսած է հայրը, բայց միայն ան որ Աստուծմէ է, ան տեսած է հայրը։ 17 ¹⁹Ճշմարիտ, ճշմարիտ կը յայտնեմ ձեզի, որ ան որ կը հաւատայ ինծի, յաւիտենական կեանք ունի։ 18 ²⁰Ես եմ կեանքի հացը։ 19 ²¹Ձեր հայրերը անապատին մէջ կերան մանանան, եւ մեռան։ 20 ²²Ասիկա է հացը, որ կ՚իջնայ երկնքէն, որպէսզի մարդ ուտէ անկէ եւ չմեռնի։ 21 ²³Ես եմ կենդանի հացը, որ երկնքէն իջաւ։ Եթէ մարդ ուտէ այս հացէն, յաւիտեան պիտի ապրի։ Եւ հացը, զոր ես պիտի տամ, իմ մարմինս է, զոր պիտի տամ աշխարհին կեանքին համար։

1 Հրեայ ազգին առաջնորդները եւ իշխանները կը փնտռէին սպանել զայն, որովհետեւ ան կը սորվեցնէր, որ Աստուած իր հայրն է, եւ որ ինք Աստուծոյ Որդին է։ 2 Ուստի հրեայ ազգին առաջնորդները ըսին անոր, Դուն չես կրնար մեզի սորվեցնել, որովհետեւ դուն հրեայ չես։ 3 Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց, Ես ձեզի ճշմարիտ կ՚ըսեմ, որ ոչ ոք կրնայ տեսնել Աստուծոյ արքայութիւնը, եթէ նորէն չծնի։ 4 Նիկոդէմոս ըսաւ անոր, Ինչպէ՞ս կրնայ մարդ ծնիլ, երբ ան ծերացած է։ Կրնա՞յ ան երկրորդ անգամ մտնել իր մօր արգանդին մէջ եւ ծնիլ։ 5 Յիսուս պատասխանեց, Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ ոչ ոք կրնայ մտնել Աստուծոյ արքայութեան մէջ, եթէ ջուրէն եւ Հոգիէն չծնի։ 6 Ինչ որ մարմնէն ծնած է, մարմին է, եւ ինչ որ Հոգիէն ծնած է, հոգի է։ 7 Մի զարմանար, որ ես ըսի քեզի, թէ նորէն պէտք է ծնիլ։ 8 Հովը կը փչէ ուր որ կ՚ուզէ, եւ դուն կը լսես անոր ձայնը, բայց չես գիտեր, թէ ուրկէ կու գայ եւ ուր կ՚երթայ։ Այսպէս է ամէն մարդ, որ Հոգիէն ծնած է։ 9 Նիկոդէմոս պատասխանեց եւ ըսաւ անոր, Ինչպէ՞ս կրնան այս բաները ըլլալ։ 10 Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոր, Դուն Իսրայէլի վարդապետն ես, եւ չե՞ս գիտեր այս բաները։ 11 Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ մենք կը խօսինք այն որ գիտենք, եւ կը վկայենք այն որ տեսած ենք, եւ դուք չեք ընդունիր մեր վկայութիւնը։ 12 Եթէ ձեզի երկրաւոր բաները ըսի, եւ չհաւատացիք, ինչպէ՞ս պիտի հաւատայիք, եթէ երկնաւոր բաները ձեզի ըսեմ։ 13 Եւ ոչ ոք երկինք բարձրացաւ, բայց միայն ան որ երկնքէն իջաւ, Մարդու Որդին, որ երկինքի մէջ է։ 14 Եւ ինչպէս Մովսէս անապատին մէջ օձը վերցուց, նոյնպէս Մարդու Որդին ալ պէտք է վերցուի, 15 որպէսզի ամէն ոք որ կը հաւատայ անոր, յաւիտենական կեանք ունենայ։ 16 Որովհետեւ Աստուած այնքան սիրեց աշխարհը, որ իր միածին Որդին տուաւ, որպէսզի ամէն ոք որ կը հաւատայ անոր, չկորսուի, այլ յաւիտենական կեանք ունենայ։ 17 Որովհետեւ Աստուած իր Որդին աշխարհ չղրկեց, որպէսզի աշխարհը դատապարտէ զայն, այլ որպէսզի աշխարհը փրկուի անոր միջոցով։ 18 Ան որ կը հաւատայ անոր, չի դատապարտուիր, բայց ան որ չի հաւատար, արդէն դատապարտուած է, որովհետեւ չհաւատաց Աստուծոյ միածին Որդիին անունին։ 19 Եւ դատաստանը այս է, որ լոյսը աշխարհ եկաւ, եւ մարդիկ աւելի սիրեցին խաւարը քան լոյսը, որովհետեւ անոնց գործերը չար էին։ 20 Որովհետեւ ամէն ոք որ չար բաներ կ՚ընէ, կ՚ատէ լոյսը եւ չի գար լոյսին, որպէսզի անոր գործերը չդատապարտուին։ 21 Բայց ան որ ճշմարտութիւնը կ՚ընէ, կու գայ լոյսին, որպէսզի անոր գործերը յայտնի ըլլան, որովհետեւ Աստուծմով կ՚ընեն զանոնք։

22 Ետքը Յիսուս եւ իր աշակերտները գացին Հրէաստանի երկրին մէջ, եւ հոն ան կը մնար անոնց հետ եւ կը մկրտէր։ 23 Յովհաննէս ալ կը մկրտէր Ենոնի մօտ, որ Սաղիմի մօտ էր, որովհետեւ հոն շատ ջուր կար։ Եւ մարդիկ կու գային եւ կը մկրտուէին։ 24 Որովհետեւ Յովհաննէս դեռ բանտարկուած չէր։ 25 Ուստի Յովհաննէսի աշակերտներէն մէկը վիճաբանութեան մէջ մտաւ հրեայ մը մաքրութեան մասին։ 26 Եւ անոնք եկան Յովհաննէսի մօտ եւ ըսին անոր, Վարդապե՛տ, ան որ քեզի հետ էր Յորդանանի միւս կողմը, եւ որուն մասին դուն վկայեցիր, ահա կը մկրտէ, եւ բոլորը կու գան անոր մօտ։ 27 Յովհաննէս պատասխանեց եւ ըսաւ, Մարդ բան մը չի կրնար ստանալ, եթէ չտրուի իրեն երկնքէն։ 28 Դուք ինքներդ վկայ էք ինծի համար, որ ըսի, Ես Քրիստոս չեմ, այլ ղրկուած եմ անոր առջեւէն։ 29 Հարսնացուն փեսացուին է, բայց փեսացուին բարեկամը, որ կեցած է եւ կը լսէ զայն, մեծ ուրախութեամբ կ՚ուրախանայ փեսացուին ձայնին համար։ Ուրեմն իմ այս ուրախութիւնս լրացաւ։ 30 Անիկա պէտք է որ աճի, իսկ ես՝ պակսիմ։ 31 Ան որ վերէն կու գայ, բոլորէն վեր է։ Ան որ երկրէն է, երկրայինն է եւ երկրայինի պէս կը խօսի։ Ան որ երկինքէն կու գայ, բոլորէն վեր է։ 32 Ինչ որ տեսաւ եւ լսեց, զայն կը վկայէ, բայց ոչ ոք կ՚ընդունի անոր վկայութիւնը։ 33 Ան որ ընդունեցաւ անոր վկայութիւնը, հաստատեց, որ Աստուած ճշմարիտ է։ 34 Որովհետեւ ան որ Աստուծմէ ղրկուած է, Աստուծոյ խօսքերը կը խօսի, որովհետեւ Աստուած Հոգին չափով չի տար։ 35 Հայրը կը սիրէ Որդին, եւ ամէն բան անոր ձեռքը տուած է։ 36 Ան որ կը հաւատայ Որդիին, յաւիտենական կեանք ունի։ Բայց ան որ չի հնազանդիր Որդիին, կեանքը չպիտի տեսնէ, այլ Աստուծոյ բարկութիւնը կը մնայ անոր վրայ։

1 Երբ Տէրը գիտցաւ, որ փարիսեցիները լսած էին, թէ Յիսուս աշակերտներ կ՚ընէ եւ կը մկրտէ աւելի շատ մարդիկ, քան Յովհաննէս, 2 (թէեւ Յիսուս ինքը չէր մկրտեր, այլ իր աշակերտները), 3 ան Հրէաստանէն մեկնեցաւ եւ նորէն գնաց Գալիլիա։ 4 Ան պէտք էր որ անցնէր Սամարիայէն։ 5 Ուստի եկաւ Սամարիոյ քաղաքներէն մէկուն, որ կը կոչուի Սիքար, մօտ այն հողամասին, որ Յակոբ տուած էր իր որդի Յովսէփին։ 6 Հոն էր Յակոբի ջրհորը։ Յիսուս, ճամբորդութենէն յոգնած, նստած էր ջրհորին վրայ։ Ժամը մօտաւորապէս վեցն էր։ 7 Սամարացի կին մը եկաւ ջուր քաշելու։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ինծի ջուր տուր խմելու։ 8 Որովհետեւ իր աշակերտները քաղաքը գացած էին կերակուր գնելու։ 9 Սամարացի կինը ըսաւ անոր, Ինչպէ՞ս դուն հրեայ ես, եւ ինծմէ ջուր կը խնդրես, որ սամարացի կին մըն եմ։ Հրեաները սամարացիներուն հետ գործ չեն ունենար։ 10 Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոր, Եթէ գիտնայիր Աստուծոյ պարգեւը, եւ թէ ով է որ կ՚ըսէ քեզի, Ինծի ջուր տուր խմելու, դուն անկէ կը խնդրէիր, եւ ան քեզի կեանքի ջուր կու տար։ 11 Կինը ըսաւ անոր, Տէ՛ր, քաշելու համար ջուր ալ չունիս, եւ ջրհորը խոր է։ Ուրկէ՞ կ՚ունենաս կեանքի ջուրը։ 12 Մեր հայր Յակոբէն աւելի՞ մեծ ես դուն, որ ան մեզի տուաւ այս ջրհորը, եւ ինքը անկէ խմեց, իր որդիները եւ անասունները։ 13 Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոր, Ամէն ոք որ կը խմէ այս ջուրէն, նորէն պիտի ծարաւնայ։ 14 Բայց ան որ կը խմէ ջուրէն, զոր ես պիտի տամ անոր, յաւիտեան պիտի չծարաւնայ։ Այլ ջուրը, զոր ես պիտի տամ անոր, անոր մէջ պիտի ըլլայ աղբիւր մը, որ կը բղխի յաւիտենական կեանքի համար։ 15 Կինը ըսաւ անոր, Տէ՛ր, ինծի ջուր տուր այդ, որպէսզի չծարաւնամ, եւ ջուր քաշելու համար հոս չգամ։ 16 Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա՛ կանչէ քու ամուսինդ, եւ հոս եկուր։ 17 Կինը պատասխանեց եւ ըսաւ, Ամուսին չունիմ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Լաւ ըսիր, թէ ամուսին չունիմ, 18 որովհետեւ հինգ ամուսին ունեցեր ես, եւ ան որ հիմա ունիս, քու ամուսինդ չէ։ Ճիշդ ըսիր այդ։ 19 Կինը ըսաւ անոր, Տէ՛ր, կը տեսնեմ, որ մարգարէ ես դուն։ 20 Մեր հայրերը այս լերան վրայ երկրպագեցին, եւ դուք կ՚ըսէք, թէ Երուսաղէմ է այն տեղը, ուր պէտք է երկրպագել։ 21 Յիսուս ըսաւ անոր, Կինո՛ջ, հաւատա ինծի, որ ժամանակ կու գայ, երբ ո՛չ այս լերան վրայ եւ ո՛չ Երուսաղէմ պիտի երկրպագէք Հօրը։ 22 Դուք չգիտէք ինչ կ՚երկրպագէք, մենք գիտենք ինչ կ՚երկրպագենք, որովհետեւ փրկութիւնը հրեաներէն է։ 23 Բայց ժամանակ կու գայ, եւ հիմա է, երբ իսկական երկրպագուները պիտի երկրպագեն Հօրը Հոգիով եւ ճշմարտութեամբ, որովհետեւ Հայրը այդպիսիները կը փնտռէ, որ երկրպագեն իրեն։ 24 Աստուած Հոգի է, եւ անոր երկրպագողները Հոգիով եւ ճշմարտութեամբ պէտք է երկրպագեն։ 25 Կինը ըսաւ անոր, Գիտեմ, որ Մեսիան կու գայ, որ կը կոչուի Քրիստոս։ Երբ ան գայ, ամէն բան մեզի պիտի հաղորդէ։ 26 Յիսուս ըսաւ անոր, Ես եմ, որ կը խօսիմ քեզի հետ։ 27 Այդ միջոցին աշակերտները եկան, եւ զարմացան, որ կին մը հետ կը խօսէր։ Բայց ոչ ոք ըսաւ, Ի՞նչ կ՚ուզես, կամ ինչո՞ւ կը խօսիս անոր հետ։ 28 Կինը իր ջրհոր-կապը թողուց, գնաց քաղաքը եւ ըսաւ մարդոց, 29 Եկէ՛ք տեսէք մարդ մը, որ ինծի ըսաւ ամէն ինչ որ ըրած եմ։ Միթէ ան Քրիստոս չէ՞։ 30 Անոնք դուրս ելան քաղաքէն եւ գացին անոր մօտ։ 31 Այդ միջոցին աշակերտները կը խնդրէին զայն, ըսելով, Վարդապե՛տ, կերակուրդ ա՛ռ եւ կե՛ր։ 32 Բայց ան ըսաւ անոնց, Ես ձեզի համար կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք չգիտէք։ 33 Ուստի աշակերտները իրարու ըսին, Միթէ ոեւէ մէկը կերակուր բերաւ անոր։ 34 Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ կերակուրս է կատարել Զայն որ զիս ղրկեց, եւ աւարտել անոր գործը։ 35 Դուք չե՞ք ըսեր, թէ չորս ամիս կայ մինչեւ հունձքը գայ։ Ահա կ՚ըսեմ ձեզի, աչքերնիդ վերցուցէք եւ նայեցէք արտերուն, որ հունձքի համար սպիտակած են արդէն։ 36 Հնձողը վարձք կ՚առնէ, եւ հունձքը կը հաւաքէ յաւիտենական կեանքի համար, որպէսզի սերմնացանը եւ հնձողը միասին ուրախանան։ 37 Որովհետեւ այս առիթով ճշմարիտ է ասացուածքը, թէ մէկը կը սերմնացանէ, եւ ուրիշը կը հնձէ։ 38 Ես ձեզ ղրկեցի հնձելու այն բանին համար, որուն համար դուք չաշխատեցաք։ Ուրիշներ աշխատեցան, եւ դուք անոնց աշխատանքին մտաք։ 39 Շատ սամարացիներ այդ քաղաքէն հաւատացին անոր, Կինոջ վկայութեան համար, որ կ՚ըսէր, Ինծի ըսաւ ամէն բան որ ըրած եմ։ 40 Ուստի երբ սամարացիները եկան անոր մօտ, խնդրեցին, որ անոնց հետ մնայ։ Եւ ան հոն մնաց երկու օր։ 41 Եւ շատ աւելի հաւատացին անոր խօսքին համար։ 42 Եւ կինոջ կ՚ըսէին, Այլեւս քու խօսքիդ համար չենք հաւատար, որովհետեւ մենք ինքներս լսեցինք եւ գիտենք, որ ճշմարտապէս ան է աշխարհին Փրկիչը։

43 Երկու օր անցնելէ ետքը, ան մեկնեցաւ հոնկէ եւ գնաց Գալիլիա։ 44 Որովհետեւ Յիսուս ինքը վկայեց, որ մարգարէ մը պատիւ չունի իր հայրենի երկրին մէջ։ 45 Ուստի երբ եկաւ Գալիլիա, գալիլեացիները ընդունեցին զայն, որովհետեւ տեսած էին բոլոր այն բաները, զոր ըրաւ Երուսաղէմ տօնին ատեն, որովհետեւ անոնք ալ տօնին գացած էին։ 46 Յիսուս նորէն եկաւ Գալիլիոյ Կանա քաղաքը, ուր ջուրը գինիի փոխեց։ Եւ կար թագաւորական պաշտօնեայ մը, որուն որդին Կափառնայում հիւանդ էր։ 47 Երբ լսեց, որ Յիսուս Հրէաստանէն Գալիլիա եկած է, գնաց անոր մօտ եւ խնդրեց, որ իջնայ եւ իր որդին բժշկէ, որովհետեւ մահամերձ էր։ 48 Յիսուս ըսաւ անոր, Եթէ նշաններ եւ հրաշքներ չտեսնէք, չէք հաւատար։ 49 Թագաւորական պաշտօնեան ըսաւ անոր, Տէ՛ր, իջի՛ր, մինչեւ որ իմ տղաս չմեռնի։ 50 Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա՛, քու որդիդ ապրած է։ Մարդը հաւատաց Յիսուսի ըսած խօսքին եւ գնաց։ 51 Երբ ճամբան էր, իր ծառաները դիմաւորեցին զայն եւ ըսին, Որդիդ ապրած է։ 52 Ուստի հարցուց անոնցմէ, թէ ո՛ր ժամուն լաւացաւ։ Անոնք ըսին անոր, Երէկ ժամը եօթնին տենդը թողուց զայն։ 53 Հայրը գիտցաւ, որ հենց այդ ժամուն էր, երբ Յիսուս ըսած էր անոր, Որդիդ ապրած է։ Եւ ինքը հաւատաց, ինչպէս նաեւ իր ամբողջ տունը։ 54 Յիսուս նորէն ըրաւ այս երկրորդ հրաշքը, երբ Հրէաստանէն Գալիլիա եկաւ։

1 Ետքը հրեաներուն տօնը եղաւ, եւ Յիսուս Երուսաղէմ գնաց։ 2 Երուսաղէմի մէջ, ոչխարի դարպասին մօտ, կայ աւազան մը, որ հրեայերէն կը կոչուի Բեթեսդա, որ հինգ սրահ ունի։ 3 Այդ սրահներուն մէջ կը պառկէին հիւանդներու մեծ բազմութիւն մը, կոյրեր, կաղեր, ձեռքերնին չորցածներ, (որոնք կը սպասէին ջուրին շարժուելուն համար։ 4 Որովհետեւ Տէրոջ հրեշտակը ժամանակ առ ժամանակ կ՚իջնար աւազանին մէջ եւ ջուրը կը շարժուէր։ Ան որ առաջինը կը մտնէր ջուրին շարժուելէ ետքը, կը բժշկուէր, ինչ հիւանդութեամբ ալ որ ըլլար։) 5 Հոն կար մարդ մը, որ երեսունութ տարի հիւանդ էր։ 6 Յիսուս տեսաւ զայն պառկած, եւ գիտնալով, որ երկար ժամանակէ ի վեր հիւանդ է, ըսաւ անոր, Կ՚ուզե՞ս առողջանալ։ 7 Հիւանդը պատասխանեց անոր, Տէ՛ր, մարդ չունիմ, որ ջուրը շարժուելուն պէս զիս աւազանին մէջ իջեցնէ։ Երբ ես կ՚երթամ, ուրիշ մը առաջ կը մտնէ։ 8 Յիսուս ըսաւ անոր, Ելի՛ր, առ քու անկողինդ եւ քալէ։ 9 Եւ մարդը անմիջապէս առողջացաւ, առաւ իր անկողինը եւ սկսաւ քալել։ Այդ օրը շաբաթ էր։ 10 Ուստի հրեաները ըսին բժշկուած մարդուն, Շաբաթ է այսօր, եւ չի կրնար քեզի համար օրինաւոր ըլլալ, որ անկողինդ առնես։ 11 Ան պատասխանեց անոնց, Ան որ զիս բժշկեց, ինքը ըսաւ ինծի, Առ քու անկողինդ եւ քալէ։ 12 Հարցուցին անոր, Ո՞վ է այն մարդը, որ ըսաւ քեզի, Առ քու անկողինդ եւ քալէ։ 13 Բայց բժշկուած մարդը չգիտէր, թէ ո՛վ է, որովհետեւ Յիսուս քաշուեցաւ, որովհետեւ ամբոխ մը կար այդ տեղը։ 14 Ետքը Յիսուս զայն գտաւ տաճարին մէջ, եւ ըսաւ անոր, Ահա առողջացար։ Այլեւս մի՛ մեղանչեր, որպէսզի աւելի վատ բան մը չպատահի քեզի։ 15 Մարդը գնաց եւ յայտնեց հրեաներուն, որ Յիսուս զայն բժշկած է։ 16 Ուստի հրեաները հալածեցին Յիսուսը, որովհետեւ այդ բաները ըրած էր շաբաթ օրը։ 17 Յիսուս պատասխանեց անոնց, Հայրս մինչեւ հիմա կ՚աշխատի, եւ ես ալ կ՚աշխատիմ։ 18 Ուստի հրեաները աւելի կը փնտռէին սպանել զայն, որովհետեւ ոչ միայն շաբաթ օրը կը խախտէր, այլ նաեւ Աստուած իր հայրն է ըսելով, կը հաւասարցնէր իրեն։ 19 Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ Որդին ոչինչ կրնայ ընել ինքնիրմէ, եթէ չտեսնէ Հայրը ընելիքը։ Որովհետեւ ինչ որ ան կ՚ընէ, Որդին ալ նոյնը կ՚ընէ։ 20 Որովհետեւ Հայրը կը սիրէ Որդին, եւ ամէն բան կը ցուցնէ անոր, որ ինքը կ՚ընէ։ Եւ աւելի մեծ գործեր պիտի ցուցնէ անոր, որպէսզի դուք զարմանաք։ 21 Որովհետեւ ինչպէս Հայրը կը յարուցանէ մեռելները եւ կը կենդանացնէ զանոնք, նոյնպէս Որդին ալ կը կենդանացնէ զանոնք, որոնք որ կ՚ուզէ։ 22 Որովհետեւ Հայրը ոչ ոքի կը դատապարտէ, այլ դատաստանը ամբողջութեամբ Որդիին յանձնած է, 23 որպէսզի բոլորը պատուեն Որդին, ինչպէս որ կը պատուեն Հայրը։ Ան որ չի պատուեր Որդին, չի պատուեր Հայրը, որ զայն ղրկեց։ 24 Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ ան որ կը լսէ իմ խօսքերս եւ կը հաւատայ անոր որ զիս ղրկեց, յաւիտենական կեանք ունի, եւ դատաստանի չի գար, այլ անցած է մահէն կեանքին։ 25 Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ ժամանակ կու գայ, եւ հիմա է, երբ մեռելները պիտի լսեն Աստուծոյ Որդիին ձայնը, եւ ան որ լսէ, պիտի կենդանանայ։ 26 Որովհետեւ ինչպէս Հայրը ինքնիրմով կեանք ունի, նոյնպէս Որդիին ալ տուաւ, որ ինքնիրմով կեանք ունենայ։ 27 Եւ իշխանութիւն տուաւ անոր դատաստան ընելու, որովհետեւ Մարդու Որդին է։ 28 Զարմանալի մի՛ ըլլաք այս բանին համար, որովհետեւ ժամանակ կու գայ, երբ բոլոր անոնք որ գերեզմաններուն մէջ են, պիտի լսեն անոր ձայնը, 29 եւ պիտի դուրս ելլեն։ Անոնք որ բարի գործեր ըրին, պիտի յարուցուին կեանքի համար, իսկ անոնք որ չար գործեր ըրին, պիտի յարուցուին դատապարտութեան համար։ 30 Ես ինքնիրմէս ոչինչ կրնամ ընել։ Ինչպէս որ կը լսեմ, այնպէս կը դատեմ, եւ իմ դատաստանս արդար է, որովհետեւ իմ կամքս չեմ որ կատարեմ, այլ կամքը Հօրը որ զիս ղրկեց։ 31 Եթէ ես ինքնիրմ վկայեմ, վկայութիւնս ճշմարիտ չէ։ 32 Ուրիշ մը կայ, որ կը վկայէ իմ մասիս, եւ գիտեմ, որ ճշմարիտ է վկայութիւնը, զոր կը վկայէ իմ մասիս։ 33 Դուք Յովհաննէսի մօտ ղրկեցիք, եւ ան ճշմարտութեան վկայեց։ 34 Ես մարդկային վկայութիւն չեմ ընդունիր, բայց կ՚ըսեմ այս բաները, որպէսզի դուք փրկուիք։ 35 Ան լապտեր մըն էր, որ կը վառէր եւ կը լուսաւորէր, եւ դուք կամեցաք ժամանակ մը ուրախանալ անոր լոյսին մէջ։ 36 Բայց ես ունիմ աւելի մեծ վկայութիւն, քան Յովհաննէսինը։ Որովհետեւ գործերը, զոր Հայրս ինծի տուաւ, որպէսզի կատարեմ, այդ գործերը, զոր ես կ՚ընեմ, կը վկայեն իմ մասիս, որ Հայրս զիս ղրկեց։ 37 Եւ Հայրը, որ զիս ղրկեց, ինքը վկայեց իմ մասիս։ Դուք երբեք չէք լսած անոր ձայնը, եւ չէք տեսած անոր կերպարանքը, 38 եւ անոր խօսքը չի բնակիր ձեր մէջ, որովհետեւ չէք հաւատար անոր որ ղրկեց։ 39 Դուք կը փնտռէք Գրքերը, որովհետեւ կը կարծէք, որ անոնց մէջ յաւիտենական կեանք ունիք, եւ անոնք են որ կը վկայեն իմ մասիս։ 40 Բայց չէք ուզեր գալ ինծի մօտ, որպէսզի կեանք ունենաք։ 41 Փառք չեմ ընդունիր մարդոցմէ։ 42 Բայց ձեզ կը ճանչնամ, որ Աստուծոյ սէրը չունիք ձեր մէջ։ 43 Ես եկայ Հօրս անունով, եւ դուք չընդունեցաք զիս։ Եթէ ուրիշ մը գայ իր անունով, զայն պիտի ընդունիք։ 44 Ինչպէ՞ս կրնաք հաւատալ, դուք որ փառք կ՚ընդունիք իրարմէ, եւ չէք փնտռեր փառքը, որ միայն Աստուծմէ է։ 45 Մի կարծէք, թէ ես պիտի մեղադրեմ ձեզ Հօրը առջեւ։ Ձեզ մեղադրող մը կայ, Մովսէս, որուն վրայ դուք յոյս դրած էք։ 46 Որովհետեւ եթէ հաւատայիք Մովսէսի, ինծի ալ պիտի հաւատայիք, որովհետեւ ան իմ մասիս գրեց։ 47 Բայց եթէ անոր գրածներուն չհաւատաք, ինչպէ՞ս պիտի հաւատաք իմ խօսքերուս։

23 Յաղագս ամենայնի զայս համարիմ եւ ես, զի ըստ
ճշմարտի ասացի առ ձեզ, զի մի՛ ոք ինչ ասասցէ
24 առ իս զայս։ Զի եթէ ոք ասասցէ առ իս զայս, ասեմ
եւ ես զայս։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
Ա. ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

3 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհութիւնը առ Աստուած, եւ իր սէրը
որ ունի Փիլիպպեցւոց վրայ՝ իրենց հաւատքի պատճառին հա-
մար, եւ իր յարչարանացը հաղորդ ըլլալնուն համար։ 9 Թէ
ամէն օր ազօթք կ՚ընէ որ անոնք շնորհաբար աճին։ 12 Կը պատմէ
թէ Հռոմէացւոց մէջ իր կրած նեղութիւններովը Քրիստոսի հա-
ւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, 21 եւ թէ ինքը միշտ պատ-
րաստ է Քրիստոսը փառաւորելու թէ իր ապրելովը եւ թէ
մեռնելովը։ 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միաբան ըլլան, 28 եւ
քաջասիրտ հալածման ժամանակ։

1 Պօղոս եւ Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծա-
ռաները, Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբե-
րուն որ Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիս-
2 կոպոսներով ու սարկաւագներով. Շնորհք
ու խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօր-
մէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 Կը գոհանամ իմ Աստուծմէս ամէն անգամ
4 որ ձեզ կը յիշեմ, (Միշտ իմ ամէն ըսե-
դրուածքիս մէջ ձեր ամենուն համար ուրա-
5 խութեամբ ազօթք կ՚ընեմ,) Աւետարանին
հաղորդ ըլլալնուդ համար առջի օրուընէ
6 մինչեւ հիմա. Ա՛ս մասին վստահ ըլլալով՝ թէ
ան որ ձեր մէջը բարի գործ մը սկսաւ, նա-
չեւ Յիսուս Քրիստոսի օրը պիտի կատարէ.
7 Ինչպէս որ ինծի արժան ալ է ձեր ամենուն
վրայ ասա բանը խորհիլ՝ ձեզ իմ սրտիս մէջը
ունենալուս համար իմ կապերուս մէջ, եւ
աւետարանին չաստոգութեանը ու հաստա-
տութեանը մէջ, եւ ամենքդ ինծի հետ չը-
8 նորհքին հաղորդ ըլլալնուդ համար։ Քանզի
վկայ է ինծի Աստուած, որ ինչպէս փափաք
ունիմ ձեր ամենուն վրայ Քրիստոս Յիսուսի
9 գութովը։ Եւ ա՛ս ազօթքը կ՚ընեմ, որ ձեր
սէրը հետզհետէ աւելի շատնայ գիտութիւ-
10 նով ու բոլոր ընտրողութիւնով, որ դուք
տարբեր բաները զանազանէք, որպէս զի դուք
Քրիստոսի օրը անկեղծ եւ առանց գայթակ-
11 ղութեան ըլլաք. Արդարութեան պտուղնե-
րով լցուած Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը՝ Աս-
տուծոյ փառքին ու գովեստին համար։
12 Կ՚ուզեմ որ գիտնաք, եղբայրներ, թէ ինչ
որ ինծի պատահեցաւ՝ աւելի աւետարա-
նին յառաջադիմութեանը պատճառ եղաւ.
13 Մինչեւ իմ կապերս որ Քրիստոսի համար են՝
բոլոր պալատին մէջը եւ ուրիշ ամենուն ալ
14 յայտնի եղան. Եւ Տէրոջմով եղբայրներուն
շատերը սիրտ առին իմ կապերէս՝ աւելի
համարձակիլ Աստուծոյ խօսքը խօսելու առանց
15 վախի։ Ոմանք նախանձէ ու հակառակու-
թենէ եւ ոմանք բարեհաճութենէ քարոզե-
16 տոզը կը քարոզեն. Ա՛նոնք հակառակու-
թեան համար Քրիստոսը կը պատմեն, չէ թէ
անկեղծութեամբ, կարծելով վիշտ աւելցնել
17 իմ կապերուս վրայ. Իսկ ասոնք սիրոյ հա-
մար, ինչու որ գիտեն թէ ես աւետարանին
18 համար պատասխան տալու կեցեր եմ։ Բայց
ի՞նչ է. որ կերպով որ ըլլայ՝ թէ պատճառան-
քով եւ թէ ճշմարտութիւնով Քրիստոս կը
պատմուի, ու ասոր վրայ ուրախ եմ եւ ուրախ
19 պիտի ըլլամ։ Քանզի գիտեմ որ ասոր վախ-
ճանը իմ փրկութեանս համար պիտի ըլլայ
ձեր խնդրուածքովը, ու Յիսուս Քրիստոսի
20 Հոգւոյն օգնականութեամբը, Ըստ իմ եռանդուն
ակնկալութեանս ու իմ յոյսիս համեմատ, որ
բանով մը ամօթով պիտի չըլլամ. Հապա
կատարեալ համարձակութիւնով ինչպէս որ
ամէն առեն՝ ա՛նոնց ալ հիմա Քրիստոս իմ մար-

ա ա Պետ. ե. 14։
բ Տիտ. բ. 7։

—

ա ա Կոր. ա. 2։
բ Հռոմ. ա. 7։ բ Կոր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
գ Հռոմ. ա. 8, 9։
ա Կոր. ա. 4։ Եփես. ա. 15, 16։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
ե Հռոմ. ժբ. 13։ ժե. 26։ բ Կոր. ը. 1։ Գղ. գ. 14, 15։
զ Յովհ. չ. 29։ ա Թես. ա. 3։
է Տիտ. 10։
ը բ Կոր. գ. 2։ է. Կող. ա. 3։ ա Թես. բ. 5։
թ Կամ դիս ՅԷՐ սրտիբուն մէջը ունենալնուդ
ժ Եփես. գ. 1։ չ. 20։ Կող. գ. 3, 18։ բ Տիտ. ա. 8։
ի Տիտ. 17։
ձ Գղ. գ. 14։
ղ Հռոմ. ա. 9։ Թես. ա. 1։ Գաղ. ա. 20։ ա Թես. բ. 5։
ճ Գղ. բ. 26։ գ. 1։
ի ա Թես. գ. 12։ Փիլիմ. 6։
յ Հռոմ. բ. 18։ ժբ. 2։ Եփես. է. 19։
ն Գոր. իգ. 16։ ա Թես. գ. 13։ է. 23։
շ ա Կոր. ա. 8։
ո Յովհ. ժե. 4, 5։ Եփես. բ. 10։ Կող. ա. 6։
չ Յովհ. ժե. 8։ Եփես. գ. 12, 14։
ջ Գղ. գ. 23։
ռ Գղ. բ. 3։
ս Ըմանք 17 Երրորդ տող. 16 Երրորդէն սկսած։
վ Հռոմ. է. 17։ Ա Կոր. ա. 11։
տ Հռոմ. բ. 9։
ր Հռոմ. բ. 19։
ց Հռոմ. է. 5։
ւ Եփես. չ. 19, 20։

ՀԱԼ · Ի

1 Ի հրամէ պատճէ միաբան եւ խոնարհական ըլլալու, յուշ-
նելով ուրիշները իրենցմէ աւելի վեհ նկատել եւ բարձր-
րաբերել։ 2 Ոչ ոք թող իր շահուն փնտրէ միայն, այլ
ամէն մէկ ալ թող ուրիշներուն շահուն ալ հոգայ։ 3 Ձեր
մէջ, 16 ե մինչեւ վերջ ձեզի տան ինչ որ պատ-
շաճելի է, ու սրտագութ ու պարկեշտ խօսքեր ըլլան։ 19 Որ-
պէս որ Տիմոթէոսը ինձի հետ ըրաւ, որպէս թող միա-
յնակ մնամ ես, ամէն մարդ ինձմէ կը խուսափի։ 21 Բայց
ամէն մարդ իր անձին կը փնտռէ, ոչ թէ Յիսուս Քրիստոսին։
22 Ձեզի յայտնի է անոր փորձառութիւնը, որ հայրի-
կի մը հետ որդի մը ծառայելու պէս՝ ինծի հետ ծառայեց
Աւետարանին համար։ 23 Ուրեմն ես կը յուսամ որ
երբոր տեսնեմ թէ իմ գործերս ինչպէս պիտի երթան,
անմիջապէս զինք ձեզի պիտի ղրկեմ։ 24 Բայց կը վստա-
հանամ Տէրոջմով, որ ես ալ շուտով պիտի գամ։ 25 Բայց
կարծեցի որ անհրաժեշտ է Եպափրոդիտոսը ձեզի ղրկել,
որ մեր եղբայրն է, գործակից եւ զինակից, ու ձեր առաքեալն
ալ որ ինծի պէտքերուս համար ծառայեց։ 26 Որովհետեւ
ան ձեզ բոլորդ կը փափաքէր տեսնել, ու շատ կը տագնա-
պէր, որովհետեւ լսած էք որ հիւանդացած էր։ 27 Եւ
իրաւ հիւանդացած էր մահու չափ, բայց Աստուած ան-
որ ողորմեցաւ, եւ ոչ միայն անոր, հապա նաեւ ինծի,
որպէս զի տրտմութեան վրայ տրտմութիւն չունենամ։
28 Ուստի աւելի շուտ զինք ղրկելու շտապեցայ, որպէս-
զի դուք նորէն տեսնելով զինք՝ ուրախանաք, եւ ես ալ
տրտմութիւն չունենամ։ 29 Ուրեմն ընդունեցէք զինք
Տիրոջմով բոլոր ուրախութեամբ, եւ այսպիսի մարդիկ
պատուեցէք։ 30 Վասն զի Քրիստոսի գործին համար
մեռաւ մօտ եղաւ մահուան, որպէս զի ձեր պակասը
լրացնէ ինծի հանդէպ։

ԳԼ · Ե

1 Ի հրամէ պատճէ միաբան եւ խոնարհական ըլլալու, յուշ-
նելով ուրիշները իրենցմէ աւելի վեհ նկատել եւ բարձր-
րաբերել։ 2 Ոչ ոք թող իր շահուն փնտրէ միայն, այլ
ամէն մէկ ալ թող ուրիշներուն շահուն ալ հոգայ։ 3 Ձեր
մէջ, 16 ե մինչեւ վերջ ձեզի տան ինչ որ պատ-
շաճելի է, ու սրտագութ ու պարկեշտ խօսքեր ըլլան։ 19 Որ-
պէս որ Տիմոթէոսը ինձի հետ ըրաւ, որպէս թող միա-
յնակ մնամ ես, ամէն մարդ ինձմէ կը խուսափի։ 21 Բայց
ամէն մարդ իր անձին կը փնտռէ, ոչ թէ Յիսուս Քրիստոսին։
22 Ձեզի յայտնի է անոր փորձառութիւնը, որ հայրի-
կի մը հետ որդի մը ծառայելու պէս՝ ինծի հետ ծառայեց
Աւետարանին համար։ 23 Ուրեմն ես կը յուսամ որ
երբոր տեսնեմ թէ իմ գործերս ինչպէս պիտի երթան,
անմիջապէս զինք ձեզի պիտի ղրկեմ։ 24 Բայց կը վստա-
հանամ Տէրոջմով, որ ես ալ շուտով պիտի գամ։ 25 Բայց
կարծեցի որ անհրաժեշտ է Եպափրոդիտոսը ձեզի ղրկել,
որ մեր եղբայրն է, գործակից եւ զինակից, ու ձեր առաքեալն
ալ որ ինծի պէտքերուս համար ծառայեց։ 26 Որովհետեւ
ան ձեզ բոլորդ կը փափաքէր տեսնել, ու շատ կը տագնա-
պէր, որովհետեւ լսած էք որ հիւանդացած էր։ 27 Եւ
իրաւ հիւանդացած էր մահու չափ, բայց Աստուած ան-
որ ողորմեցաւ, եւ ոչ միայն անոր, հապա նաեւ ինծի,
որպէս զի տրտմութեան վրայ տրտմութիւն չունենամ։
28 Ուստի աւելի շուտ զինք ղրկելու շտապեցայ, որպէս-
զի դուք նորէն տեսնելով զինք՝ ուրախանաք, եւ ես ալ
տրտմութիւն չունենամ։ 29 Ուրեմն ընդունեցէք զինք
Տիրոջմով բոլոր ուրախութեամբ, եւ այսպիսի մարդիկ
պատուեցէք։ 30 Վասն զի Քրիստոսի գործին համար
մեռաւ մօտ եղաւ մահուան, որպէս զի ձեր պակասը
լրացնէ ինծի հանդէպ։

1 Ի վերջոյ, եղբարք իմ, ուրախացէք Տիրոջմով։ Ձեզի
նոյն բաները գրելը ինծի դժուար չէ, ու ձեզի համար
ապահով է։ 2 Զգուշացէք շուներէն, զգուշացէք չար
գործաւորներէն, զգուշացէք մարմնի կտրատութենէն։
3 Վասն զի մենք թլփատութիւնն ենք, որ Աստուծոյ Հո-
գիով կը պաշտենք եւ Յիսուս Քրիստոսով կը պարծենանք,
եւ մարմնի վրայ չենք վստահիր։ 4 Թէեւ ես ալ կրնայի
մարմնի վրայ վստահիլ։ Եթէ ուրիշ մէկը մարմնի վրայ
վստահելու կարծիք ունի, ես աւելի։ 5 Ութ օրուան թլ-
փատուած, Իսրայէլի ազգէն, Բենիամինի ցեղէն, Եբրա-
եցի Եբրայեցիներէ, օրէնքի նկատմամբ՝ փարիսեցի,
6 նախանձի նկատմամբ՝ եկեղեցին հալածող, օրէնքին
արդարութեան նկատմամբ՝ անարատ։ 7 Բայց ինչ որ
ինծի համար շահ էր, զանիկա Քրիստոսի համար վնաս
համարեցայ։ 8 Ու անշուշտ ամէն բան վնաս կը համա-
րեմ իմ Տէրս Յիսուս Քրիստոսին գիտնալուն բարձրա-
գոյն արժէքին համար, որուն համար ամէն բան կորսնցու-
ցի եւ աղբ կը համարեմ, որպէսզի Քրիստոսը շահիմ
9 եւ անոր մէջ գտնուիմ, ոչ թէ իմ արդարութիւնս ունե-
նալով, որ օրէնքէն է, հապա որ Քրիստոսի հաւատքին
միջոցով է, այն արդարութիւնը, որ Աստուծմէ է հաւա-
տքին վրայ։ 10 Որպէսզի անոր եւ անոր յարութեան զօ-
րութիւնը ճանչնամ, ու անոր չարչարանքներուն հաղոր-
դակից ըլլամ, անոր մահուան նմանելով, 11 որպէսզի
եթէ կարելի ըլլայ, մեռելներէն յարութեան հասնիմ։
12 Ոչ թէ թէ արդէն առած եմ կամ կատարեալ եղած,
բայց կը հետապնդեմ, որպէսզի ըմբռնեմ, որովհետեւ
Քրիստոս Յիսուս ալ զիս ըմբռնած է։ 13 Եղբայրնե-
րը, ես ինծի համար չեմ կարծեր որ ըմբռնած եմ, բայց
միայն այս մէկ բանը կ՚ընեմ, որ ետեւի բաները մոռ-
նալով, առջեւի բաներուն կը ձգտիմ, 14 նշանակին
ուղղութեամբ կը վազեմ, Քրիստոս Յիսուսով Աստուծոյ
վերնայարկի կոչման համար։ 15 Ուրեմն մեզմէ որ-
քան հասուն եղողներս այս միտքը ունենանք, եւ եթէ
ուրիշ միտք ունիք, Աստուած նաեւ այդ բանը ձեզի կը
յայտնէ։ 16 Միայն թէ մինչեւ հիմա հասած եղած կէտին
համեմատ քալենք նոյն կանոնով, եւ նոյն բանը խոր-
հինք։ 17 Եղբայրնե՛ր, իմ նմանողութեան մէջ եղէք
ձեզի հետ, եւ նայեցէք անոնց որ այսպէս կը վարուին,
ինչպէս մեզ ունիք օրինակ։ 18 Վասն զի շատեր կան,
որոնց շատ անգամ ըսի ձեզի, եւ հիմա ալ լացով կ՚ը-
սեմ, որ խաչին Քրիստոսին թշնամի կ՚ապրին։ 19 Անոնց
վերջը կորուստ է, անոնց աստուածը փորն է, եւ անոնց
փառքը իրենց ամօթին մէջ է, որոնք երկրաւոր բաները
կը խորհին։ 20 Բայց մեր քաղաքացիութիւնը երկինքն է,
որմէ ալ Փրկիչ մը կ՚ակնկալենք, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
21 որ մեր խեղճ մարմինը պիտի փոխակերպէ, որպէսզի
իր փառաւոր մարմնին նման ըլլայ, իր հզօր գործունէու-
թեամբ, որով ամէն բան կրնայ իրեն հնազանդեցնել։

4 Ուստի, եղբայրնե՛ր իմ, որ կարօտութեամբ կը սի-
րեմ ու կը փափաքիմ տեսնել, իմ ուրախութիւնս եւ
պսակս, այսպէս հաստատուն կեցէք Տիրոջմով, սի-
րելինե՛ր։ 2 Եւոդիայի եւ Սինտիքէի կը թախանձեմ որ
Տիրոջմով նոյն միտքը ունենան։ 3 Այո, եղբայր իմ
հաւատարիմ, կ՚աղաչեմ նաեւ քեզի, որ օգնես այդ կա-
նանց, որոնք ինծի հետ աշխատեցան Կղեմէսի եւ միւս
գործակիցներուս հետ, որոնց անունները կեանքի գիրքին
մէջ են։ 4 Միշտ Տիրոջմով ուրախացէք, նորէն կ՚ը-
սեմ, ուրախացէք։ 5 Ձեր ներողամտութիւնը բոլոր մարդ-
կանց յայտնի ըլլայ։ Տէրը մօտ է։ 6 Ոչ մէկ բանի հա-
մար հոգ ըրէք, հապա ամէն բանի մէջ աղօթքով եւ
պաղատանքով, գոհութեամբ ձեր խնդրանքները Աստուծոյ
յայտնեցէք։ 7 Եւ Աստուծոյ խաղաղութիւնը, որ ամէն
միտքի անդրանիկ է, Քրիստոս Յիսուսով կը պահպանէ
ձեր սրտերն ու ձեր միտքերը։ 8 Վերջապէս, եղբայրնե-
րը, ինչ որ ճշմարիտ է, ինչ որ պատուական է, ինչ որ
արդար է, ինչ որ սուրբ է, ինչ որ սիրելի է, ինչ որ
բարի համբաւ ունի, եթէ որեւէ առաքինութիւն եւ եթէ
որեւէ գովութիւն կայ, այդ բաներուն մտածեցէք։ 9 Ինչ
որ ինծմէ սորված, ընդունած, լսած եւ տեսած էք, այդ
բաները ըրէք, եւ խաղաղութեան Աստուածը ձեզի հետ
պիտի ըլլայ։

10 Մեծապէս ուրախացայ Տիրոջմով, որ ի վերջոյ
նորէն ծաղկեցուցիք ինծի համար հոգալը, որուն
համար ալ կը հոգայիք, բայց չունէիք առիթը։ 11 Ոչ
թէ կարօտութեան համար կ՚ըսեմ զայն, վասն զի ես
սորված եմ ամէն վիճակի մէջ գոհ ըլլալ։ 12 Գիտեմ
նուաստանալ, գիտեմ նաեւ առատութեան մէջ ըլլալ։
Ամէն բանի եւ ամէն պարագայի մէջ սորված եմ կշտա-
ցած ըլլալ եւ քաղցած ըլլալ, առատութեան մէջ ըլլալ
եւ կարօտութեան մէջ ըլլալ։ 13 Ամէն բան կրնամ
Զօրացուցիչին միջոցով որ Քրիստոս է։ 14 Սակայն
լաւ ըրիք որ ինծի հետ ընկերացաք իմ նեղութեանս
մէջ։ 15 Ձեզ ալ գիտէ, Փիլիպպեցիներ, որ Աւետա-
րանին սկիզբը, երբոր Մակեդոնիայէն հեռացայ, ոչ մէկ
եկեղեցի ինծի հետ տուրքի եւ առքի հաշիւ բացաւ, եթէ
միայն դուք։ 16 Վասն զի Թեսաղոնիկէ ալ մէկ կամ
երկու անգամ ինծի պէտքերուս համար ղրկեցիք։ 17 Ոչ
թէ նուէրը կ՚ուզեմ, հապա կ՚ուզեմ պտուղը որ ձեր
հաշուին վրայ շատնայ։ 18 Ամէն բան ստացած եմ եւ
առատութիւն ունիմ։ Եպափրոդիտոսէն առած եմ ձեր
ղրկածները, որ անուշահոտութիւն է, ընդունելի զոհ
մը, Աստուծոյ հաճելի։ 19 Իմ Աստուածս ալ իր հա-
րստութեան համեմատ Քրիստոս Յիսուսով ձեր բոլոր
պէտքերը պիտի հոգայ։ 20 Մեր Աստուծոյ եւ Հօրը
փառք յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։ 21 Ողջունեցէք
Քրիստոս Յիսուսի ամէն սուրբ։ Ողջունեցէք զիս ընկե-
րացող եղբայրները։ 22 Ողջունեցէք ձեզ բոլոր սուրբե-
րը, մանաւանդ Կայսեր տան անդամները։ 23 Մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետ ըլլայ։
Ամէն։

ՍԱՂՈՄՈՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹԸ

1 Սաղոմոնի, Դաւիթի որդիին, Իսրայէլի թագաւորին
առակները՝ 2 որպէսզի գիտնայ իմաստութիւն եւ
խրատ, հասկնայ խելամտութեան խօսքերը, 3 ստանայ
խրատ՝ իմաստութեան, արդարութեան, դատաստանի եւ
ուղղամտութեան, 4 տալու համար անմտութեան ան-
հասներուն խելք, երիտասարդին՝ գիտութիւն եւ մտա-
ծողութիւն։ 5 Իմաստունը թող լսելով աւելի իմաստ-
նանայ, եւ հանճարեղը թող խրատներ ստանայ, 6 որ-
պէսզի հասկնայ առակն ու մեկնութիւնը, իմաստուն-
ներուն խօսքերն ու անոնց հանելուկները։ 7 Տիրոջ
երկիւղը գիտութեան սկիզբն է, իմաստութիւնն ու խրա-
տը՝ անմիտները կ՚արհամարհեն։ 8 Որդեա՛կ իմ, լսէ
հօրդ խրատը եւ մի՛ մերժեր քու մօրդ օրէնքը, 9 որով-
հետեւ անոնք գլխուդ համար գեղեցիկ պսակ մը եւ
պարանոցիդ համար շքեղ մանեակներ են։ 10 Որդեա՛կ
իմ, եթէ մեղաւորները քեզ գայթակղեցնեն, մի՛ հաւա-
նիր։ 11 Եթէ ըսեն՝ Եկո՛ւր մեզի հետ, մարդ սպա-
նելու համար դարան մտնենք, անմեղներուն համար
անպատճառ որսալ դիտենք, 12 կենդանի կլլենք զա-
նոնք՝ գերեզմանը պէս, եւ ողջ-ողջ՝ անոնք որ խորը
կ՚իջնեն, 13 ամէն տեսակ թանկագին գանձեր կը գտնենք,
մեր տուները աւարով կը լեցնենք, 14 քու բաժինդ մեզի
մէջ ձգէ, մէկ քսակ ունենանք բոլորիս համար, 15 որ-
դեա՛կ իմ, անոնց հետ ճամբան մի՛ երթար, ոտքդ չա-
նոնց շաւիղէն մի՛ պահեր, 16 որովհետեւ անոնց ոտքե-
րը չարի կը վազեն, եւ արիւն թափելու համար կը
շտապեն։ 17 Ուրեմն ապարդիւն է ցանցը թռչունին
աչքին առջեւ փռել, 18 բայց անոնք իրենց արիւնին
դարան կը մտնեն, իրենց կեանքին կը մատնեն։ 19 Այս-
պէս են բոլոր անիրաւ շահի ետեւ ընկնողներուն ճամ-
բաները, որ իրենց տէրերուն կեանքը կը խլեն։ 20 Իմաս-
տութիւնը դուրսը կ՚աղաղակէ, հրապարակին մէջ իր
ձայնը կը բարձրացնէ, 21 ամբոխին գլուխը կը կանչէ,
քաղաքի դռներուն մէջ կ՚ըսէ իր խօսքերը՝ 22 Մինչեւ
ե՞րբ, անմիտնե՛ր, անմտութիւնը պիտի սիրէք, եւ ե՞րբ
ծաղրողները ծաղրանքով պիտի խնդան, եւ ե՞րբ յիմա-
րները գիտութիւնը պիտի ատեն։ 23 Դարձի եկէ՛ք իմ
յանդիմանութեանս, ահա ես իմ հոգիիս պիտի թափեմ
ձեզի վրայ, իմ խօսքերս պիտի յայտնեմ ձեզի։ 24 Որով-
հետեւ կանչեցի, բայց դուք չլսեցիք, ձեռքս երկնցուցի,
բայց ոչ ոք ուշադրութիւն ըրաւ, 25 ամէն խորհուրդ
ինծմէ անարգեցիք, եւ յանդիմանութիւնս չուզեցիք,
26 ես ալ ձեր կորուստին վրայ պիտի ծիծաղիմ, ձեր
վրայ պիտի ծաղրեմ, երբոր ձեզի վրայ սարսափ գայ,
27 երբոր սարսափ մը փոթորկի պէս գայ ձեզի, եւ
ձեր կորուստը մրրիկի պէս հասնի, երբոր ձեզի վրայ
նեղութիւն եւ տագնապ գայ։ 28 Այն ատեն պիտի կան-
չեն զիս, բայց չպատասխանեմ, պիտի փնտռեն զիս,
բայց չգտնեն, 29 վասն զի գիտութիւնը ատեցին, եւ
Տիրոջ երկիւղը չընտրեցին, 30 իմ խորհուրդներուս
չհաւնեցան, իմ յանդիմանութիւնս արհամարհեցին։
31 Ուրեմն պիտի ուտեն իրենց ճամբաներուն պտուղը,
եւ իրենց խորհուրդներուն պիտի յագենան։ 32 Վասն
զի անմիտներուն դարձը պիտի սպանէ զանոնք, եւ յի-
մարներուն յաջողութիւնը պիտի կորսնցնէ զանոնք։
33 Բայց ով որ ինծի լսէ, ապահով պիտի բնակի, եւ
չարիքէն հանգիստ պիտի ըլլայ։

2 Որդեա՛կ իմ, եթէ ընդունիս իմ խօսքերս, եւ իմ
պատուիրանքներս քեզի մօտ պահես, 2 ականջդ
իմաստութեան դարձնելով, սիրտդ խելքին տալով,
3 եթէ խորհրդին համար աղաղակես, եւ հանճարին հա-
մար ձայնդ բարձրացնես, 4 եթէ զայն արծաթի պէս
փնտռես, եւ գանձերու պէս որոնես, 5 այն ատեն պի-
տի հասկնաս Տիրոջ երկիւղը, եւ Աստուծոյ գիտութիւնը
պիտի գտնես։ 6 Վասն զի Տէրը իմաստութիւն կու տայ,
գիտութիւնն ու խելքը անոր բերանէն կ՚ելլեն։ 7 Ուղ-
ղամիտներուն համար ճշմարիտ իմաստութիւն կը պա-
հէ, անարատ կենցաղավարներուն վահան է, 8 դատաս-
տանի ճամբաները կը պահպանէ, եւ իր սուրբերուն ճա-
նապարհը կը հսկէ։ 9 Այն ատեն պիտի հասկնաս ար-
դարութիւնն ու դատաստանը, ուղղամտութիւնն ու ամէն
բարի շաւիղ։ 10 Իմաստութիւնը սրտիդ պիտի մտնէ,
եւ գիտութիւնը հոգիիդ քաղցր պիտի ըլլայ, 11 խոհե-
մութիւնը քեզ պիտի պահպանէ, հանճարը պիտի հսկէ
քեզ, 12 որպէսզի չար ճամբայէ ազատես, չարութիւն
խօսող մարդէն, 13 որոնք ուղիղ ճամբաները կը թող-
նեն, խաւարի ճամբաներուն մէջ կ՚երթան, 14 չարու-
թիւն ընելով կ՚ուրախանան, չարին խարդախութեանը
կը խնդան, 15 որոնց ճամբաները ծուռ են, եւ շաւիղ-
ներուն մէջ ծուռտիկ են։ 16 Պիտի ազատես նաեւ
պոռնիկ կնոջմէն, օտարուհիէն, որ իր բերանին խօսքե-
րով կը գայթակղեցնէ, 17 որ իր մանկութեան ամուսի-
նը կը թողու, եւ իր Աստուծոյ ուխտը կը մոռնայ։ 18 Վասն
զի անոր տունը մահուան կը խոնարհի, եւ անոր շա-
ւիղները՝ մեռելներուն մէջ։ 19 Անոր մտնող ոչ ոք
պիտի դառնայ, եւ կեանքի ճամբաները պիտի չգտնէ։
20 Ուրեմն պիտի քալես բարիներուն ճամբան, եւ ար-
դարներուն շաւիղները պիտի պահես։ 21 Վասն զի ուղ-
ղամիտները պիտի բնակին երկրի վրայ, եւ անարատ-
ները պիտի մնան անոր մէջ։ 22 Բայց չարերը երկրէ
պիտի կորսուին, եւ անհաւատները անկէ պիտի բնաջն-
ջուին։

3 Որդեա՛կ իմ, իմ օրէնքս մի՛ մոռնար, եւ քու սրտիդ
իմ պատուիրանքներս պահէ, 2 վասն զի երկար օր-
եր, կեանքի տարիներ եւ խաղաղութիւն պիտի աւելց-
նեն քեզի։ 3 Ողորմութիւնն ու ճշմարտութիւնը քեզ
չթողուն, վիզիդ շուրջ կապէ զանոնք, եւ սրտիդ տա-
խտակին վրայ գրէ զանոնք, 4 եւ այսպէս շնորհք եւ
լաւ խելք պիտի գտնես Աստուծոյ եւ մարդոց առջեւ։
5 Քու սրտովդ ամէն կողմէ Տիրոջ վրայ յոյս դիր, եւ
քու հանճարիդ վրայ մի՛ հիմնուիր, 6 քու բոլոր ճա-
նապարհներուդ մէջ անոր ճանչցիր, եւ ինք պիտի ուղ-
ղէ քու շաւիղներդ։ 7 Քու աչքիդ առջեւ իմաստուն մի՛
երեւնար, Տիրոջմէ վախցիր եւ չարութենէ հեռացիր,
8 որպէսզի առողջութիւն ըլլայ քու մարմնիդ, եւ ոս-
կորներդ ուժով լեցուին։ 9 Քու հարստութիւնովդ եւ
քու բոլոր արդիւնքներուդ առաջին պտուղովը Տէրը
պատուէ, 10 որպէսզի քու ամբարներդ առատութեամբ
լեցուին, եւ քու հնձաններդ նոր գինիով ծորան։ 11 Որ-
դեա՛կ իմ, Տիրոջ խրատը մի՛ արհամարհեր, եւ անոր
յանդիմանութենէն մի՛ ձանձրանար, 12 վասն զի Տէրը
ինչ որ կը սիրէ՝ զանիկա կը յանդիմանէ, ինչպէս հայրը
իր սիրած որդին։ 13 Երանի՜ անոր որ իմաստութիւն
գտաւ, եւ մարդ որ հանճար ստացաւ։ 14 Վասն զի
անոր առեւտուրը արծաթի առեւտուրէն աւելի լաւ է,
եւ անոր շահը՝ ոսկիէն։ 15 Ան թանկագին քարերէն
աւելի թանկագին է, եւ քու բոլոր ցանկալիներդ անոր
չեն հաւասարիր։ 16 Անոր աջ կողմը երկար օրեր կան,
իսկ անոր ձախ կողմը՝ հարստութիւն եւ փառք։ 17 Անոր
ճամբաները գեղեցկութեան ճամբաներ են, եւ անոր բո-
լոր շաւիղները՝ խաղաղութեան։ 18 Կեանքի ծառ է
անիկա անոնց համար որ զանիկա կը բռնեն, եւ անոնք
երանելի են որ զանիկա կը պահեն։ 19 Տէրը իմաստու-
թեամբ հիմնեց երկիրը, հաստատեց երկինքները հանճա-
րով։ 20 Անոր գիտութեամբ անդունդները բացուեցան,
եւ ամպերը ցօղ կը կաթեցնեն։ 21 Որդեա՛կ իմ, մի՛
հեռանար անոնցմէ, պահէ՛ իմաստութիւնն ու խորհուր-
դը, 22 որպէսզի կեանք ըլլան քու հոգիիդ համար, եւ
շքեղ մանեակներ՝ քու պարանոցիդ համար։ 23 Այն
ատեն քու ճամբադ ապահով պիտի երթայ, եւ ոտքդ
պիտի չգայթակղի։ 24 Երբ պառկիս, պիտի չվախնաս,
հապա պառկելով քունդ քաղցր պիտի ըլլայ։ 25 Յան-
կարծ սարսափէ պիտի չվախնաս, եւ ոչ ալ ամբարիշտ-
ներուն կործանումէն, երբ որ գայ, 26 վասն զի Տէրը
քու յոյսդ պիտի ըլլայ, եւ քու ոտքդ պիտի պահէ, որ
չգերուի։ 27 Երբ քու ձեռքէդ գալու բարիքին տէր
ես, մի՛ զլանար անկէ անոնց որոնց որ արժանի են։
28 Մի՛ ըսեր ընկերոջդ՝ Գնա՛ եւ յետոյ եկո՛ւր, վաղը
կու տամ, երբ որ ունիս քով։ 29 Մի՛ խորհիր քու ըն-
կերոջդ չարիք, երբ որ ան քեզի հանգիստ կը բնակի։
30 Մի՛ վիճիր մարդու հետ առանց պատճառի, երբ որ
քեզի չարիք չըրաւ։ 31 Մի՛ նախանձիր բռնաւոր մար-
դու, եւ անոր ճամբաներէն մի՛ ընտրեր, 32 վասն զի
Տէրը ծուռտիկ մարդը կ՚արհամարհէ, բայց ուղղամիտ-
ներուն հետ իր խորհուրդը կ՚ըլլայ։ 33 Տէրոջ անէծքը
ամբարիշտին տան վրայ է, բայց արդարներուն բնակա-
րանը կ՚օրհնէ։ 34 Ան ծաղրողները ծաղրանքով կը
խնդայ, բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ։ 35 Իմաս-
տունները փառք պիտի ժառանգեն, բայց յիմարները
ամօթ պիտի կրեն։

4 Որդիներո՛ւ, հօրը խրատը լսեցէք, եւ ուշադրու-
թիւն ըրէք, որպէսզի հանճար ստանաք, 2 վասն զի
լաւ ուսուցում կու տամ ձեզի, ուստի իմ օրէնքս մի՛
մերժէք։ 3 Ես ալ հօրս համար որդի էի, մօրս առջեւ
միակ եւ սիրելի։ 4 Ան ինծի սորվեցուց եւ ըսաւ ինծի,
Թող քու սիրտդ իմ խօսքերս ընդունի, իմ պատուի-
րանքներս պահէ, եւ կեանք կ՚ունենաս։ 5 Իմաստու-
թիւն ձեռք բե՛ր, հանճար ձեռք բե՛ր, մոռցած մի՛ ըլլար
եւ իմ բերանիս խօսքերէն մի՛ խոտորիր։ 6 Զայն մի՛
լքեր, եւ ան քեզ պիտի պահպանէ, զայն սիրէ՛, եւ ան
քեզ պիտի հսկէ։ 7 Իմաստութեան սկիզբը՝ իմաստու-
թիւն ձեռք բե՛ր, եւ քու բոլոր ունեցածովդ հանճար
ձեռք բե՛ր։ 8 Զայն բարձր պահէ՛, եւ ան քեզ պիտի
բարձրացնէ, եթէ զայն գրկես, ան քեզ պատիւ պիտի
բերէ։ 9 Գլխուդ շքեղ պսակ մը պիտի տայ քեզի, եւ
փառքի պսակ մը պիտի պարգեւէ քեզի։ 10 Որդեա՛կ
իմ, լսէ՛ եւ ընդունէ՛ իմ խօսքերս, եւ երկար օրեր պի-
տի ունենաս։ 11 Իմաստութեան ճամբան ցոյց տուի
քեզի, ուղիղ շաւիղներուն մէջ առաջնորդեցի քեզ։
12 Երբ քալես, քայլերդ չեն նեղուիր, եւ երբ վազես,
չես գայթակղիր։ 13 Խրատին բռնէ՛ զինքդ, մի՛ ձգեր
զայն, զայն պահէ՛, վասն զի ան քու կեանքդ է։ 14 Ան-
միտներուն ճամբան մի՛ մտնար, եւ չարերուն շաւիղին
մի՛ երթար։ 15 Զայն մի՛ անցներ, անկէ հեռացիր եւ
անցիր։ 16 Վասն զի անոնք չեն քնանար, եթէ չար
չգործեն, եւ քունը կ՚առնուի իրենցմէ, եթէ մէկը չգայ-
թակղեցնեն։ 17 Վասն զի անիրաւութեան հացը կ՚ու-
տեն, եւ բռնութեան գինին կը խմեն։ 18 Բայց արդա-
րներուն շաւիղը առաւօտուան լոյսի պէս է, որ կը
պայծառանայ մինչեւ կատարեալ ցերեկ։ 19 Չարերուն
ճամբան խաւարի պէս է, չեն գիտեր թէ ինչի վրայ կը
գայթակղին։ 20 Որդեա՛կ իմ, իմ խօսքերուս ուշադրու-
թիւն ըրէ՛, եւ իմ ըսածներուս ականջդ դարձուր։
21 Աչքերդ անոնցմէ մի՛ հեռացներ, զանոնք սրտիդ
մէջ պահէ՛։ 22 Վասն զի անոնք կեանք են անոնց որ
զանոնք կը գտնեն, եւ բոլոր մարմնին՝ առողջութիւն։
23 Ամէն պահպանելիէ աւելի սիրտդ պահէ՛, վասն զի
կեանքի աղբիւրները անկէ կը բղխին։ 24 Բերանիդ
խոտորումը քեզմէ հեռացուր, եւ շրթներուդ ծուռտի-
կութիւնը քեզմէ հեռու մնայ։ 25 Աչքերդ ուղիղ նային,
եւ աչքերուդ առջեւ ուղիղ նայուածքներ ըլլան։ 26 Ոտ-
քերուդ շաւիղը ուղղէ՛, եւ քու բոլոր ճանապարհներդ
հաստատ կեցած ըլլան։ 27 Աջ կողմ կամ ձախ կողմ
մի՛ խոտորիր, եւ ոտքդ չարէն հեռու պահէ՛։

5 Որդեա՛կ իմ, իմ իմաստութեանս ուշադրութիւն
ըրէ՛, եւ իմ հանճարիս ականջդ դարձուր, 2 որպէս-
զի խորհրդածութիւնը պահես, եւ շրթներդ գիտութիւնը
պահեն։ 3 Վասն զի պոռնիկ կնոջ շրթներէն մեղր կը
կաթի, եւ անոր բերանը իւղէն աւելի քաղցր է, 4 բայց
անոր վերջը դառնութեան պէս դառն է, սուրի պէս
սուր։ 5 Անոր ոտքերը մահուան կ՚իջնեն, անոր քայլե-
րը դէպի դժոխքը կ՚երթան։ 6 Կեանքի ճամբան չի
խորհիր, անոր շաւիղները ծուռտիկ են, եւ չգիտեր։
7 Ուրեմն, որդիներո՛ւ, ինծի լսեցէք, եւ բերանիս խօս-
քերէն մի՛ խոտորիք։ 8 Անկէ հեռու ճամբայ բռնէ՛, եւ
անոր տան դռանը մի՛ մօտենար, 9 որպէսզի ուրիշնե-
րուն չտաս քու փառքդ, եւ քու տարիներդ դաժան մար-
դու մը չտաս, 10 որպէսզի օտարականները քու ոյժե-
րովդ չկշտանան, եւ քու վաստակներդ օտար տան մէջ
չըլլան, 11 եւ վերջը, երբ որ քու մարմինդ եւ քու
մարմնիդ սպառին, կոծ ընես 12 եւ ըսես, Ինչո՞ւ
խրատը ատեցի, եւ սիրտս յանդիմանութիւնը արհա-
մարհեց, 13 եւ իմ Տէրոջս ձայնին չլսեցի, եւ իմ
վարդապետներուս ականջ չդրի։ 14 Գրեթէ ամէն չա-
րիքի մէջ ինկայ, ժողովուրդին եւ համայնքին մէջ։
15 Քու ջրհորէդ ջուր խմէ՛, եւ քու աղբիւրէդ հոսող
ջուրերը։ 16 Քու աղբիւրներդ դուրս թող հոսին, եւ
ջուրերդ հրապարակները։ 17 Թող անոնք միայն քեզի
ըլլան, եւ ոչ օտարներու հետ քեզի հաղորդ։ 18 Քու
աղբիւրդ թող օրհնեալ ըլլայ, եւ քու երիտասարդու-
թեան կնոջմովդ ուրախացիր, 19 որ սիրելի եղջերուի
եւ գեղեցիկ այծեամի պէս է։ Անոր ծոցերը միշտ քեզ
գոհացնեն, եւ անոր սիրովը միշտ հմայուիր։ 20 Ինչո՞ւ
համար, որդեա՛կ իմ, պոռնիկ կնոջ մը հմայուիս, եւ
օտարուհիի ծոցը գրկես։ 21 Վասն զի մարդուն ճա-
նապարհները Տիրոջ աչքերուն առջեւ են, եւ անոր բո-
լոր շաւիղները կը հսկէ։ 22 Իր անօրէնութիւնները
կը բռնեն զանիկա, եւ իր մեղքերուն պարանովը կը
կապուի։ 23 Խրատին պակասութենէն պիտի մեռնի,
եւ իր մեծ յիմարութենէն պիտի կորսուի։

6 Որդեա՛կ իմ, եթէ ընկերիդ համար երաշխաւոր
եղար, եթէ օտարի մը համար ձեռնադրեցիր, 2 եթէ
քու խօսքերուդ մէջ ինկար, եթէ քու բերանիդ խօսքե-
րովը բռնուեցար, 3 այս բանը ըրէ՛, որդեա՛կ իմ, եւ
ազատէ՛ զինքդ, վասն զի ընկերիդ ձեռքը ինկար, գնա՛,
խոնարհէ՛ քեզ, եւ ընկերիդ աղաչէ՛։ 4 Քու աչքերուդ
քունը մի՛ տար, եւ քու կոպերուդ նիրհ մի՛ տար։
5 Ազատէ՛ զինքդ որսորդի ձեռքէն, եւ թռչունի մը պէս
որսորդի ձեռքէն։ 6 Մրջնի՛ն գնա, ծո՛յլ, անոր ճա-
նապարհները տես, եւ իմաստուն եղիր։ 7 Անոր հրա-
մանատար, վերակացու եւ տէր չկայ, 8 բայց ամառը
իր կերակուրը կը պատրաստէ, եւ հունձքի ատեն իր
ուտելիքը կը ժողվէ։ 9 Ծոյլ, մինչեւ ե՞րբ պիտի պառ-
կիս, եւ քու քունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս։ 10 Մի քիչ
մը քնանալ, մի քիչ մը նիրհել, մի քիչ մը ձեռքերը
ծալել պառկելու համար, 11 եւ աղքատութիւնդ պիտի
գայ ինչպէս աւազակ մը, եւ կարօտութիւնդ՝ ինչպէս
զինեալ մարդ։ 12 Անիրաւ եւ չար մարդ, որ ծուռ
խօսքերով կը շրջի, 13 որ աչքերովը կը նշանակէ, ոտ-
քերովը կը խօսի, մատներովը կը ցուցնէ, 14 որուն
սրտին մէջ խորամանկութիւն կայ, չարիք կը խորհի,
եւ կռիւներ կը գրգռէ։ 15 Անոր համար անոր աղէտը
յանկարծ պիտի գայ, յանկարծ պիտի կործանի, եւ
անդարմանելի պիտի ըլլայ։ 16 Վեց բան կայ որ Տէրը
կ՚ատէ, եւ եօթը՝ որ անոր հոգիին գարշելի են։ 17 Ամ-
բարտաւան աչքեր, սուտ լեզու, եւ անմեղ արիւն թա-
փող ձեռքեր, 18 չար խորհուրդներ հիւսող սիրտ, չա-
րութեան համար արագ վազող ոտքեր, 19 սուտ խօսող
ստախօս վկայ, եւ եղբայրներուն մէջ կռիւներ գրգռող
մարդ։ 20 Որդեա՛կ իմ, հօրդ պատուիրանքը պահէ՛,
եւ մօրդ օրէնքը մի՛ մերժեր, 21 զանոնք միշտ սրտիդ
վրայ կապէ՛, եւ պարանոցիդ շուրջ փ

թէոսը չուտով ձեզի խրկեմ, որ իմ սիրտս ալ հանգչի, երբոր ձեր վիճակը գիտնամ։
20 Վասն զի ոչ մէկ նման սրտակից ունիմ, որ
21 մտերմապար ձեզի համար հոգ տանի։ Զի ամէնը իրենցը կը փնտռեն՝ ու չեն թէ Յի-
22 սուս Քրիստոսինը։ Բայց դուք անոր փորձը գիտէք, որ ինչպէս որդի մը հօրը հետ՝ ինծի հետ ծառայութիւն ըրաւ աւետարանին
23 մէջ։ Ուստի կը յուսամ անիկա խրկել չուտ մը՝ իմ ինչպէս ըլլալիքս տեսնգածիս պէս։
24 Բայց վստահութիւն ունիմ Տէրոջմով՝ որ ես
25 ալ քիչ ատենէն պիտի գամ։ Մինչեւ թէ հարկաւոր սեպեցի հիմա ձեզի խրկել Եպափրոդիտոս իմ եղբայրս և գործակիցս ու պինուդակիցս՝ ձեր խրկածը ու իմ պիտոյից ծա-
26 ռայողը։ Որովհետեւ ինքն ալ շատ փափաք ունէր ձեզ ամէնքդ ալ [տեսնելու]. ու կը
տրտմէր, որ դուք լսած էիք թէ ինքը հիւան-
27 դացաւ։ Եւ յիրաւի ինքը հիւանդացաւ մինչեւ մեռնիլ, բայց Աստուած ողորմեցաւ անոր. չէ թէ միայն անոր՝ հապա ինծի ալ, որ տրտըմ-
28 մութեան վրայ տրտմութիւն չունենամ։ Ասոր համար աւելի փութով խրկեցի, որ դուք զանիկա տեսնելով նորէն ուրախ ըլլաք, ու ես
29 առանց տրտմութեան ըլլամ։ Ուրեմն ընդունեցէք անիկա Տէրոջմով ամէն ուրախութեամբ, ու անանկները պատուականներու կարգը
30 բռնեցէք. քանզի Քրիստոսի գործին համար մինչեւ մահուան մօտեցաւ՝ իր կեանքը վտանգի մէջ ձգելով, որ ձեր ինծի ծառայելու պակասութիւնը ինքը լեցնէ։

ԳԼ. Գ

1 Աստուծոյ կը պատուիրէ որ հետու կենան Թլփատութիւն քարոզող սուտ վարդապետներէն, 4 ցուցընելով թէ ինքը ա նոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին արդարութիւնը պարծենալու, 7 բայց սակայն ինքը Քնա և ապաղաթիւն կը համարի ան, որ Քրիստոսը ու անոր արդարութիւնը շահի. 12 այսու ամենայնիւ կը խոստովանի իր անկատարութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք իրեն պէս խոհելու. 17 իրեն նմանող ըլլալու. 18 և մատնեալոր քրիստոնեաներուն չար ճամբաներէն հետու մնալու։

1 Ուստի, իմ եղբայրներս, ուրախ եղէք Տէրոջմով. նոյն բաները ձեզի գրելը ինծի ձանձրութիւն չէ, ու ձեզի ապահովութիւն է։
2 Զգուշացէք շուներէն, զգուշացէք չար մշակներէն, զգուշացէք կրճատութենէն։ 3 Վասն
զի մենք թլփատութիւնն ենք, որ Հոգիով Աստուած կը պաշտենք, ու կը պարծենանք Քրիստոս Յիսուսով, և մարմնին վրայ չենք վստահութիւնիս։ 4 Թէպէտ ես ալ նոյն վստահութիւնը ունիմ մարմնին վրայ. թէ որ ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ վստահութիւն ունի մարմնին վրայ, ալ աւելի ես. 5 Ութ օրուան թլփատուած, Իսրայէլի ազգէն, Բենիամինի ցեղէն, Եբրայեցի Եբրայեցիներէ, օրէնքին նայելով փարիսեցի. 6 նախանձաւոր ըլլալու կողմանէ Եկեղեցին կը հալածէի. օրէնքին արդարութեանը կողմանէ նախատառ էի։ 7 Բայց ինչ որ ինծի չահ էր, 8 անիկա Քրիստոսի համար Քնա սեպեցի։ Եւ իրաւ բոլոր բաները ալ Քնա կը սեպեմ Տէրոջս Քրիստոս Յիսուսի գերազանց գիտութեանը համար. որուն համար ամէն բանէն զրկուեցայ, և ապառաղութիւն կը սեպեմ, որ 9 Քրիստոսը շահիմ, ու իր մէջը գտնուիմ, չէ թէ իմ արդարութիւնս ունենամ որ օրէնքէն է, հապա Քրիստոսի հաւատքովը եղած արդարութիւնը՝ որ Աստուծմէ է հաւատքով. 10 ճանչնալու զանիկա և անոր յարութեանը զօրութիւնը ու անոր չարչարանքներուն հաղորդ ըլլալը, անոր մահուան կերպարանքը 11 առնելով. Որ ըլլայ թէ մեռելներուն յարու-
12 թեանը հասնիմ։ Ոչ չէ թէ ես արդէն առեր եմ, կամ արդէն կատարեալ եղեր եմ, հապա եռանդ ինկած եմ որ բռնեմ հպատակը, ո-
13 րուն համար ալ բռնուեցայ Քրիստոս Յիսուսէն։ Եղբայրներ, ես չեմ սեպեր որ բռներ եմ. բայց մէկ բան մը կայ, որ եռանդ եղած՝ նեռը մոռցած եմ, ու առջեւի եղածներուն
14 կը դիմեմ. Նպատակը դիտելով՝ Քրիստոս Յիսուսով եղած Աստուծոյ վերին կոչմանը
15 մրցանակին կը վազեմ։ Ուստի մենք ամէնքս որ կատարեալ ենք՝ այսիկա խորհինք, և թէ որ բան մը ուրիշ կերպով խորհելու ըլլաք, զանիկա ալ Աստուած ձեզի պիտի յայտնէ։
16 Միայն թէ ինչ որ հասեր ենք՝ նոյն կանոնին համեմատ քալենք, նոյն խորհուրդը
17 դը ունենանք։ Ինծի նմանող եղէք, եղբայրներ, ու նայեցէք անոնց որ այնպէս կը քա-
18 լեն, որոնց համար շատ անգամ ձեզի կ'ըսէի, և հիմա լալով ալ կը

ա Սաղ. ծե. 13։
բ ա Կոր. ժ. 24. 33։ ժգ. 5։ բ Տիմ. գ. 9. 16։
գ ա Կոր. գ. 17։ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։
դ ԳԼ. ա. 23։ Փիլիմ. 22։
ե ԳԼ. գ. 18։
զ Փիլիմ. 2։
է բ Կոր. ը. 23։
ը բ Կոր. ժա. 9։ ԳԼ. գ. 18։
թ ԳԼ. ա. 3։
ժ ա Կոր. ժգ. 18։ ա Թես. ե. 12։ ա Տիմ. ե. 17։
ի ա Կոր. ժգ. 17։ ԳԼ. գ. 10։
—
լ բ Կոր. ժգ. 11։ ԳԼ. գ. 4։ ա Թես. ե. 16։
խ Ես. ծգ. 10։ Գաղ. ե. 15։
ծ բ Կոր. ժա. 13։
կ Հռոմ. բ. 28։
Գաղ. ե. 2։
հ բ Օր. ժ. 16։ Լ. 6։ Երեմ. գ. 4։ Հռոմ. բ. 29։ գ. 11. 12։ Կող. բ. 11։
ձ Ցաղ. գ. 23. 24։ Հռոմ. ե. 6։
ղ Գաղ. գ. 14։
ճ բ Կոր. ժա. 18. 21։
մ Ծն. ժե. 12։
յ բ Կոր. ժա. 22։
ն Հռոմ. ժա. 1։
շ բ Կոր. ժա. 22։
ո Գար. իգ. 6։ իզ. 4. 5։
չ Գար. իբ. 3։ Գաղ. ա. 13. 14։
պ Գար. բ. 3։ Թ. 1։
ջ Հռոմ. ժ. 5։
ռ Ղուկ. ա. 6։
ս Մատ. ժգ. 44։
վ Ես. ծգ. 11։ Երեմ. Թ. 23. 24։ Ցաղ. ժե. 3։ ա Կոր. բ. 2։ Կող. բ. 2։
տ Հռոմ. ժ. 3։ 5։
ր Հռոմ. ա. 17։ գ. 21. 22։ Թ. 30։ ժ. 3։ 6։ Գաղ. բ. 16։
ց Հռոմ. գ. 3։ 4. 5։ ը. 17։ բ Կոր. գ. 10. 11։ բ Տիմ. բ. 11. 12։ ա Պետ. գ. 13։
ւ Գար. իգ. 7։
փ ա Տիմ. գ. 12։
ք Եբր. ժբ. 23։
օ Սաղ. խե. 10։ Ղուկ. Թ. 62։ բ Կոր. ե. 16։
ֆ ա Կոր. Թ. 24. 26։
Եբր. գ. 1։
ա բ Տիմ. գ. 7. 8։ Եբր. ժբ. 1։
բ Եբր. գ. 1։
գ ա Կոր. բ. 6։ ժգ. 20։
դ Գաղ. ե. 10։
ե Գաղ. գ. 16։
զ Հռոմ. ժբ. 16։ ժե. 5։ ԳԼ. բ. 2։
է ա Կոր. գ. 16։ ժա. 1։ ԳԼ. գ. 9։ ա Թես. ա. 6։
ը ա Պետ. ե. 3։

ղրուցեմ, այսինքն †Քրիստոսի խաչին Թշնա-
19 միներուն համար. ՚Ո՛ր անոնց վերջը կորուստ
է, ‡որոնց աստուածը էքեդ որովայնն է, ¬ու
ընդդէմ փառքը իրենց ամօթին է, ‡որոնք դէպ
20 երկրաւոր բաները կը մտածեն։ †Բայց մեր
*քաղաքականութիւնը երկինքն է, ¬ուսկից
ալ †Փրկչին կը սպասենք՝ Տէր Յիսուս Քրիս-
21 տոսին. ՚Որ պիտի նորոգէ մեր խոնարհ մար-
մինը՝ իր †փառաւոր մարմինին կերպարանա-
կից ըլլալու, ան զօրութիւնովը որ կարող է
եամէնը իր տակը հնազանդեցնելու։

ԳԼ. Դ

1 Ա՛ռաւել որ իրաւունքին համ։ ։ ընդհանուր յորդորանքներ
կ՚ընէ, 10 ցուցընելով թէ ինչպէս ինքը ուրախացաւ անոնց
առաքինութեանը վրայ որ ցուցուցին իրեն՝ իր բանտարկեալ ատենը, ոչ այնքան իր պիտոյքը լեցընելնուն համար,
հապա անոնց մէջը եղած Աստուծոյ շնորհքին համար. 19 և
այսպէս իր թուղթը կը վերջացընէ աղօթքով և բարեւներով։

1 Ուստի, իմ սիրելի ¬ու բաղձալի եղբայր-
ներս, ‡իմ ուրախութիւնս ու պսակս, †սանիկ
հաստատուն կեցէք Տէրոջմով, սիրելիներս։
2 Եւոդիային կ՚աղաչեմ ու Սինտիքին կ՚ա-
ղաչեմ՝ ¬որ մի և նոյն խորհուրդը ունենան
3 Տէրոջմով։ Իրաւ քեզի ալ կ՚աղաչեմ, իմ հարա-
զատ լծակիցս, դուն ալ օգնական եղիր անոնց,
‡որոնք իմ հետս աշխատեցան աւետարանին
մէջ կղեմեսին և իմ ուրիշ գործակիցներուս
հետ, ¬որոնց անունները կենաց գրքին մէջն են։
4 †Ուրախ եղէք Տէրոջմով ամէն ատեն. դար-
5 ձեալ կ՚ըսեմ՝ ուրախ եղէք։ Ձեր քաղցրու-
թիւնը ամէն մարդոց թող յայտնի ըլլայ. ։Տէ-
6 րը մօտ է։ †Բանի մը համար հոգ մի ընէք.
հապա ամէն բանի մէջ աղօթքով ու աղաչան-
քով, գոհութիւնով մեկտեղ, ձեր խնդրուածք-
7 ը Աստուծոյ յայտնի ըլլայ։ †Եւ Աստուծոյ
խաղաղութիւնը որ ամէն միտքէ վեր է՝ ձեր
սրտերը ու մտքերը Քրիստոս Յիսուսով պի-
8 տի պահպանէ։ Վերջապէս, եղբայրնե՛ր, ինչ
որ ճշմարտութիւնով է, ինչ որ պարկեշտու-
թիւնով, ինչ որ արդարութիւնով, ինչ որ
մաքրութիւնով, ինչ որ սիրով, †ինչ որ բարի
համբաւով, ինչ առաքինութիւն և ինչ գովու-
9 թիւն որ կայ, ան բաները խորհեցէ՛ք։ ։Ինչ
որ սորվեցաք ու առիք և լսեցիք ու տեսաք
իմ վրաս, ան ըրէ՛ք. †և խաղաղութեան Ա-
ստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ։
10 Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով, ¬որ իմ
վրաս ունեցած հոգերնիդ հիմա նորոգուե-
ցաւ, ինչպէս որ կը հոգայիք ալ, միայն թէ
11 պատեհութիւն չունէիք։ Չէ թէ կարօտու-
թեան համար կ՚ըսեմ, ։Վասն զի ես սորվեցայ
12 գոհ ըլլալ իմ գտնուած վիճակիս մէջ։ ։Գի-
տեմ չքաւորութիւն քաշելը, գիտեմ շատը
ունենալը. ամէն բանի մէջ ամէն կերպով ա-
ղէկ սորվեր եմ թէ կշտանալը՝ թէ անօթի-
13 նալը, թէ շատ ունենալը և թէ պակասութիւն
քաշելը։ †Ամէն բանի կարող եմ ¬անով՝ որ
14 զիս զօրացուց։ Բայց ազէկ ըրիք ¬որ իմ նե-
15 ղութեանս մէջ ինծի հաղորդ եղաք։ Դուք
ալ գիտէք, փիլիպպեցիներ, որ աւետարա-
նին սկիզբը երբոր ես Մակեդոնիայէն ելայ,
‡ձեզ եկեղեցի մըն ալ հետս հաղորդութիւն
չըրաւ տալու և առնելու կողմէ, հապա մի-
16 նակ դուք. Որ Թեսաղոնիկէի մէջ ալ մէկ ը-
կու անգամ ինծի պէտք եղածը խրկեցիք։
17 Չէ թէ ես տուրք կը փնտռեմ, ‡հապա պը-
տուղ կը փնտռեմ՝ որ ձեր հաշուին վրայ
18 աւելնայ։ Բայց ես ամէն բան առած եմ՝ ու
առատօրէն ունիմ. ։Լցուած եմ՝ Եպափրո-
դիտոսին ձեռքովը ձեր խրկածները ընդունելով,
¬որ անոյշ հոտ մըն է՝ †ընդունելի պատարագ՝
19 Աստուծոյ հաճելի։ ¬Եւ իմ Աստուածս ձեր
ամէն պիտոյքը պիտի լեցընէ ։ի ճոխութեա-
նը չափովը փառքով՝ Քրիստոս Յիսուսի ձեռ-
20 քովը։ ¬Արդ Աստուծոյ ու մեր Հօրը փառք
յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։
21 Բարեւ ըրէ՛ք բոլոր սուրբերուն Քրիստոս
22 Յիսուսով։ †Ձեզի բարեւ կ՚ընեն իմ հետս ե-
23 ղող եղբայրները։ Ձեզի բարեւ կ՚ընեն բոլոր
սուրբերը, ¬մանաւանդ անոնք որ կայսրին
24 տունէն են։ ¬Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը
ձեր ամենուն հետը ըլլայ։ Ամէն։

---

* Գաղ. ա. 7 : բ. 21 : գ. 12 : ԳԼ. ա. 15. 17 :
ա բ Կոր. ժա. 15 : բ Պետ. բ. 1 :
† Հռոմ. ժգ. 18 : ա Տիմ. գ. 5 : Տիտ. ա. 11 :
‡ Ովս. գ. 7 : բ Կոր. ժա. 12 : Գաղ. գ. 13 :
§ Հռոմ. բ. 5 :
¶ Եփես. բ. 6. 19 : Կող. գ. 1. 3 :
• Կամ կենցաղավա-
րութիւնը
† Գաղ. ա. 11 :
‡ ա Կոր. ա. 7 : ա Թես. ա. 10 : Տիտ. բ. 13 :
§ ա Կոր. ժե. 43. 48. 49 : Կող. գ. 4 : ա Յովհ. գ. 2 :
¶ Եփես. ա. 19 :
• ա Կոր. ժե. 26. 27 :
—
‡ Գաղ. ա. 8 :
§ բ Կոր. ա. 14 : ԳԼ. բ. 16 : ա Թես. բ. 19. 20 :
¶ ԳԼ. ա. 27 :
• ԳԼ. բ. 2 : գ. 16 :
† Հռոմ. ժգ. 3 : ԳԼ. ա. 27 :
‡ Եբր. բ. 32 : Սաղ. կթ. 28 : Դան. ժբ. 1 : Ղուկ. ժ. 20 : Յայտ. գ. 5 : ժգ. 8 : ի. 12 : իա. 27 :
§ Հռոմ. ժբ. 12 : ԳԼ. գ. 1 : ա Թես. ե. 16 : ա Պետ. գ. 13 :
¶ ԳԼ. գ. 17 :
• Հռոմ. ժե. 33 : ժգ. 20 : ա Կոր. ե. 8. 9 : ա Պետ. գ. 7 : բ Պետ. գ. 8. 9 : Տես բ Թես. բ. 2 :
† Սաղ. ծե. 22 : Առակ. ժգ. 3 : Ա՛ռաք. ժգ. 25 : Ղուկ. ժբ. 22 : ա Պետ. ե. 7 :
‡ Յովհ. ժգ. 27 :
§ Հռոմ. ե. 1 : Կող. գ. 15 :
¶ ա Թես. ե. 22 :
• ԳԼ. գ. 17 :
† Հռոմ. ժե. 33 : ժգ. 33 : բ Կոր. ժգ. 11 : ա Թես. ե. 23 : Եբր. ժգ. 20 :
‡ բ Կոր. ժա. 9 :
§ ա Տիմ. գ. 6. 8 :
¶ ա Կոր. գ. 11 : բ Կոր. զ. 10 : ժա. 27 :
• Յովհ. ժե. 5 : բ Կոր. ժբ. 9 :
† Ո՛չ թե Քրիստոսով՝
‡ ԳԼ. ա. 7 :
§ բ Կոր. ժա. 8. 9 :
¶ Հռոմ. ժե. 28 : Տիտ. գ. 14 :
• ԳԼ. բ. 25 :
† Եբր. ժգ. 16 :
‡ բ Կոր. իմ. 12 :
§ Սաղ. կգ. 1 : բ Կոր. իմ. 8 :
¶ Եփես. ա. 7 : գ. 16 :
• Հռոմ. ժգ. 27 : Գաղ. ա. 5 :
† Գաղ. ա. 2 :
‡ ԳԼ. ա. 13 :
§ Հռոմ. ժգ. 24 :

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը իր բարեը տալեն ետք՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Կողոսացի քրիստոնէից հաւատքին համար։ 7 կը հաստատէ Եպափրասի վարդապետութիւնը։ 9 Նաև աղօթք կ՚ընէ որ աճնեն շնորհք անոնց։ 14 կը նկարագրէ Ձեմարիտ Քրիստոսը։ 21 կը քաջալերէ զանոնք՝ Յիսուս Քրիստոսը ընդունելու, և կը յիշեցնէ իր պաշտօնը։

1 Պօղոս՝ [a]Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ կամքովը, և Տիմոթէոս եղբայրը,
2 Կողոսացի մէջ եղող սուրբ [b]ու հաւատացեալ
3 եղբայրներուն Քրիստոսով. [c]Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն *և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն՝՝։
[d]Ամէն առեն ձեզի համար աղօթք ընելով՝ կը գոհանանք Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս
4 Քրիստոսին Հօրմէն, [e]լսելով ձեր հաւատքը՝ [f]ու Քրիստոս Յիսուսի վրայ, [g]և ան սէրը՝ որ
5 բոլոր սուրբերուն վրայ ունիք։ Ան յոյսին համար [h]որ երկինքը կը պահուի ձեզի, որուն վրայով առաջուց լսեցիք աւետարանին ճշմարտութեան խօսքովը. Որ ձեզի հասաւ՝ [i]ինչպէս որ բոլոր աշխարհ, [k]ու պտղաբեր ըլլալով [կ՚աճի], ինծոր ձեր մէջն ալ, ան օրուընէն որ դուք լսեցիք [l]ու ճանչցաք Աստուծոյ
7 շնորհքը ճշմարտութիւնով. [m]ինչպէս որ սորվեցաք [n]մեր սիրելի Յառաջակիցէն Եպափրասէն, [o]որ ձեզի համար հաւատարիմ պաշտօնեայ
8 մըն է Քրիստոսի. Որ [p]նաև ալ մեզի պատմեց [q]ձեր սէրը Հոգիով։
9 [r]Ասոր համար մենք ալ ան օրուընէ որ լսեցինք՝ չենք դադարիր ձեզի համար աղօթք ընելէն ու խնդրուածք մատուցանելէն, [s]որ կատարեալ ըլլաք [t]անոր կամքին գիտութեամբը՝ [u]բոլոր իմաստութիւնով ու հոգևոր
10 հանճարով. [v]Որ գուք Տէրոջը արժանի կերպով քալէք [w]ամէն բանի մէջ գոհ[x]ացնելով, [y]ամէն բարի գործքերու մէջ պտղաբեր ըլլալով, ու աճեցուն՝ Աստուծոյ գիտութեան մէջ.
11 Թիւնով. [z]իր փառաւոր զօրութեանը համեմատ ամենայն ուժով ուժեցած՝ [a]բոլոր համբերութեան ու երկայնմտութեան համար ուրախութեամբ.
12 [b]գոհանալով Հօր Աստուծմէն, որ մեզ լուսոյ մէջ բնակող սուրբերուն վիճակին
13 կին մասնակից ըլլալու արժանացուց. [c]Որ մեզ ազատեց խաւարին իշխանութենէն, ու իր սիրելի Որդւոյն Թագաւորութեանը փոխադրեց. [d]Որ անով մենք փրկութիւն ունինք իր արիւնովը, այսինքն մեղաց թողութիւն
15 Թիւն. [e]Որ ինքը անտեսանելի Աստուծոյ պատկերն է՝ [f]բոլոր ստեղծուածներուն անդրանիկն է՝
16 կը. [g]Ինչու որ անով ամէն բան ստեղծուեցաւ, [h]ինչ որ երկինքը ու [i]ինչ որ երկրի վրայ, անոնք որ կ՚երեւնան և անոնք որ չեն երեւնար, [k]թէ աթոռները՝ [l]թէ տէրութիւնները՝ [m]թէ պետութիւնները՝ [n]թէ իշխանութիւնները. [o]բոլոր բաները անով ու անոր համար ստեղծուեցան։
17 Ծուեցան. [p]Ու անոնք ամէն բանէն առաջ է, և ամէն բան անով հաստատ կը կենայ. [q]Եւ
18 անոնք է մարմնին՝ այսինքն եկեղեցւոյն գլուխը. որ [r]ինքը սկիզբն է՝ [s]մեռելներէն անդրանիկը, որ ինքը ըլլայ ամէն բանի մէջ
19 նախատպատիւ. [t]Ինչու որ Հայրը հաճեցաւ որ [u]Աստուծոյ բոլոր լեցունութիւնը անոր մէջ
20 [v]Ը բնակի. Եւ անով [w]ամէնը [x]հաշտեցնէ իրեն հետ, [y]խաղաղութիւն ընելով անոր խաչին վրայ [z]թափած արիւնովը, թէ երկրի վրայ և թէ երկինքի մէջ եղողները։
21 Եւ ձեզ ալ՝ [a]որ առեն մը օտարացած էիք, [b]ու չար գործքերով թշնամիներ՝ յիշխողութեամբ
22 մարմնին մահուամբ, [c]Հիմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝ մահուամբ, [d]որ ձեզ անոր դիմացը սուրբ ու ամբիծ և անարատ կացնեցը

---

a Եփես. ա. 1։
b ա Կոր. գ. 17։ Եփես. գ. 21։
c Գաղ. ա. 3։
* Ոմանք չունին։
d ա Կոր. ա. 4։ Եփես. ա. 16։ Փիլ. ա. 3։ գ. 6։
e Հմմ. 9։ Եփես. ա. 15։ Փիլիմ. 5։
f Եբր. գ. 10։
g Բ Տիմ. գ. 8։ ա Պետ. ա. 4։
h Մատ. իգ. 14։ Մար. ժգ. 15։ Հմմ. ա Թես. ժ. 18։ Հմմ. 23։
i Մար. գ. 8։ Յովհ. ժե. 16։ Փիլ. ա. 11։
k բ Կոր. գ. 1։ Եփես. գ. 2։ Տիտ. բ. 11։ ա Պետ. ե. 12։
l Գլ. գ. 12։ Փիլիմ. 23։
m բ Կոր. ժա. 23։ ա Տիմ. գ. 6։
n Հռոմ. ժե. 30։
o Եփես. ա. 15։ 16։ Հմմ. 3։ 4։
p ա Կոր. ա. 5։ Հռոմ. ժ. 9։ Եփես. ե. 10։ 17։
q Եփես. ա. 8։
r Եփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 27։ ա Թես. բ. 12։
s ա Թես. գ. 1։
t Յովհ. ժե. 16։ բ Կոր. թ. 8։ Փիլ. ա. 11։ Տիտ. գ. 1։ Եբր. ժգ. 21։
u Եփես. գ. 16։ գ. 10։
v Եփես. գ. 2։
w Գաղ. ե. 41։ Հմմ. Եփես. ե. 3։
x Եփես. ե. 20։ Գլ. գ. 15։
y Գաղ. իգ. 18։ Եփես. ա. 11։
z Եփես. գ. 12։ Եբր. բ. 14։ ա Պետ. բ. 9։
a Հռոմ. ժա. 36։ Եբր. բ. 10։
b Յովհ. ա. 1։ 3։ ժե. 5։ ակոր. ը. 6։
c Եփես. ա. 10։ 22։ գ. 15։ ե. 23։ ա Կոր. ժա. 3։
d Գաղ. իգ. 23։ ա Կոր. ժե. 20։ 23։ Կոր. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Եբր. ա. 2։
e Հռոմ. բ. 38։ Եփես. ա. 21։ Գլ. բ. 10։ 15։ ա Պետ. գ. 22։
f Հռոմ. ժա. 36։ Եբր. բ. 10։
g Յովհ. ա. 1։ 3։
h Եփես. բ. 14։ 15։ 16։
i Եփես. բ. 1։ 2։ 12։ 19։ գ. 18։
k Տիտ. ա. 15։ 16։
l Եփես. բ. 15։ 16։
m Դատ. ա. 75։ Եփես. ա. 4։ ե. 27։ ա Թես. գ. 7։ Տիտ. բ. 14։ Յուդ. 24։
n Յայտ. ա. 5։
o Յովհ. ա. 16։ գ. 34։ Գլ. բ. 9։ գ. 11։
p Եփես. ա. 10։
q բ Կոր. ե. 18։
r Եփես. բ. 14։ 15։ 16։
s Եփես. բ. 1։ 2։ 12։ 19։ գ. 18։
t Տիտ. ա. 15։ 16։
u Եփես. բ. 15։ 16։
v Դատ. ա. 75։ Եփես. ա. 4։ ե. 27։ ա Թես. գ. 7։ Տիտ. բ. 14։ Յուդ. 24։

23 նէ. Եթէ որ կենաք հաւատքին մէջ հիմնուած
ու հաստատ ևս առանց խախտելու աւետա-
րանին յոյսէն՝ որ լսեցիք, Եոր երկնից տակը
եղած բոլոր ստեղծուածներուն Ֆքարոզուե-
ցաւ, Եորուն ես Պօղոս սպասաւոր եղայ։
24 Հիմա ուրախ եմ իմ Ձեզի համար չա-
չարանքներուս վրայ, Եու Քրիստոսի նե-
ղութիւններուն պակասութիւնը իմ մարմինիս
մէջը կը լեցնեմ Անոր մարմնին համար, որ
25 եկեղեցին է. Որուն ես սպասաւոր եղայ Ըս-
տուածոյ անտեսութիւնովը՝ որ տրուե-
ցաւ Ձեզի համար՝ Աստուծոյ խօսքը լման քա-
26 րոզելու, Այն խորհուրդը՝ որ ծածկուած էր
ամէն դարերէն ու ազգերէն հետէ, Եու հիմա
27 իր սուրբերուն յայտնուեցաւ. Ըորոնց ուզեց
Աստուած գիտցնել, Ցթէ ինչ է այս խորհուր-
դիս փառաւոր ճոխութիւնը հեթանոսներուն
մէջ. որ ան է Քրիստոս Ձեր մէջը՝ Ֆփառաց
28 յոյսը. Որ անոր մենք կը քարոզենք, Նու
ամէն մարդ կը խրատենք, և կը սորվեցընենք
ամէն մարդ բոլոր իմաստութիւնով, Նոր ամէն
մարդ կատարեալ կեցընենք Քրիստոս Յիսու-
29 սով. Ընոր համար ես ալ կ'աշխատիմ ամէն
ընելով Ձիր ներգործութեանը համեմատ՝ որ
զօրութիւնով իմ մէջս ի գործ կը դրուի։

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի հաւատքին մէջ հաս-
տատ կենալ. 8 կը զգուշացնէ հեթանոսական փիլիսոփայու-
թենէ և փուճ աւանդութիւններէ. 18 հրեշտակաց կրօնքէն
20 և օրինական ծէսերէն, որոնք Քրիստոսով վերջացած են։

1 Քանզի կ'ուզեմ որ դիտնաք Ցթէ ինչպէս մեծ
անձկութիւն ունիմ Ձեզի համար ու Լաւոդի-
կեցւոց համար, ու ամէն անոնց համար՝ որ
2 իմ երեսս մարմինով չեն տեսեր. Ցոր անոնց
սիրտերը մխիթարուին՝ Ցսիրով միացած, ու
կատարեալ հմացողութեան բոլոր ճոխութեա-
նը հասնին, այսինքն Ցհօր Աստուծոյ և Քրիս-
3 տոսի խորհուրդին գիտութեանը. Ըորուն մէջ
չկայ թէ մէկը հրաշագործական խօսքերով Ձեզ

5 մոլորցընէ. Ցոր թէպէտ մարմնով հեռու եմ,
բայց հոգւով Ձեզի հետ եմ, և ուրախանամ
երբոր Ձեր բարեկարգութիւնը կը տեսնեմ,
Ցու Ձեր հաւատքին հաստատութիւնը Քրիս-
6 տոսի վրայ։ ՑԱսոի ինչպէս որ ընդունեցիք
7 Քրիստոս Յիսուս Տէրը՝ անով քալեցէք, ՑԱր-
մատ կապած ու անոր վրայ շինուած, և հա-
ւատքին մէջ հաստատուած՝ ինչպէս որ սորվե-
ցաք, և անոր մէջը աճեցէք գոհութիւնով։
8 Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մէկը Ձեզ գերի վարէ
փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խաբէութիւ-
նով, Ըոր մարդոց աւանդութեան պէս է Ցա-
շխարհիս սկզբունքներուն պէս, և չէ թէ
9 Քրիստոսի վրայ։ Ինչու որ
անոր մէջը կը բնակի Աստուածութեան բոլոր
10 լեցունութիւնը՝ մարմնապէս։ Ցեւ դուք ալ
անով լցուած էք, Նոր ինքը գլուխ է Ըբոլոր
11 իշխանութեան ու պետութեան. Ցոր անով
դուք անձեռագործ թլփատութիւնով թլփա-
տուեցաք՝ Ֆմեղաց մարմինը մերկանալով
12 Քրիստոսի թլփատութիւնովը. Ֆթաղուելով
անոր հետ մկրտութիւնով, Նորով նաև Ցա-
հետ յարութիւն առիք ՑԱստուծոյ զօրութեա-
նը հաւատալով, Նոր ինքը զանիկա մեռելնե-
13 րէն յարուց։ Ցեւ Ձեզ՝ որ ԻՊԵՆ ՄԸ յանցանք-
ներու մէջ ու Ձեր մարմնին անթլփատու-
թեանը մէջ մեռած էիք, կենդանացուց ա-
նոր հետը. Ձէ ամէն յանցանքները ներելց
14 մեզի, Նու հրամաններով եղած մեզի հակա-
ռակ եղող Ձեռագիրը որ մեզի դէմ կը կենար՝
ջնջեց, զանիկա մէջ տեղէն վերցուց ու խա-
15 չափայտին վրայ գամեց. Եւ Կիշխանութիւն-
ները ու պետութիւնները Ցմերկացուց, ու
յայտնապէս խայտառակեց՝ յաղթելով անոնց
Ֆանով։
16 ՑԱսոի Ըն մէկը թող չդատէ Ձեզ Ցուտելու
կամ խմելու, Նկամ տօներու կամ ամսագլուխ-
17 Ներու կամ շաբաթներու կողմանէ. Ցորոնք
գալու բաներուն շուքն են, բայց Ըն-
մարմինը Քրիստոսինն է։ ՑՉըլլայ որ մէկը զրկէ
18 Ձեզ մրցանակէն, որ ուզէ խոնարհութիւնով
ու հրեշտակներու կրօնքով Ցտեսած բան-

ա Կոր. ժգ. 40։
բ Պետ. է. 9։
գ Թես. գ. 1։ Յուդ. 3։
դ Եփես. բ. 21, 22։ գ. 17։ Գլ. ա. 23։
ե Երեմ. իմ. 8։ Հռոմ. ժգ. 17։ Եփես. է. 6։ Հմր. 18։ Երբ. ժգ. 9։
զ Մատ. ժէ. 2։ Գաղ. ա. 14։ Հմր. 22։
է Գաղ. գ. 3, 9։ Հմր. 20։
ը Յովհ. ա. 14։ Գլ. ա. 19։
թ Յովհ. ա. 16։
ժ Եփես. ա. 20, 21։ փես. գ. 2։ Հմր. 23։
ի Հռոմ. ժգ. 25։
ա Կոր. բ. 7։ Եփես. գ. 9։
լ Մատ. ժգ. 11։ Տիմ. ա. 10։
խ բ Կոր. ա. 6։
ծ Գլ. գ. 14։
կ Փիլ. գ. 8։ Գլ. ա. 9։
հ ա Կոր. ա. 24։ բ. 6, 7։ Եփես. ա. 8։ Գլ. ա. 9։
ձ Հռոմ. ժգ. 18։ բ Կոր. ժա. 13։ Եփես. գ. 14։ է. 6։ Հմր. 8, 18։
ղ ա Կոր. ժէ. 10։
ճ Գլ. բ. 1։
մ Եփես. ա. 19։ գ. 7, 20։
—
ն Գլ. ա. 29։ Փիլ. ա. 30։ ա Թես. բ. 2։
շ բ Կոր. ա. 6։
ո Գլ. գ. 14։
չ Փիլ. գ. 8։ Գլ. ա. 9։
պ ա Կոր. ա. 24։ բ. 6, 7։ Եփես. ա. 8։ Գլ. ա. 9։
ջ ա Տիմ. ա. 1։
ռ Գոր. ի. 20, 27, 31։
ս բ Կոր. ժա. 2։ Եփես. է. 27։ Հմր. 22։
վ ա Կոր. ժէ. 10։
տ Գլ. բ. 1։
ր ա Կոր. ժգ. 40։
ց ա Պետ. է. 9։
ւ Գլ. ա. 16։
փ բ Օր. ժ. 16։ Լ. 6։ Երեմ. գ. 4։ Հռոմ. բ. 29։ Փիլ. գ. 3։
ք Հռոմ. գ. 6։ Եփես. գ. 22։ Գլ. գ. 8, 9։
օ Յոյն. մարմնոյ մեղաց
ֆ Հռոմ. գ. 4։
և Գլ. գ. 1։
օ Եփես. ա. 19։ գ. 7։
ա Գոր. բ. 24։
բ Եփես. բ. 1, 5, 6, 11։
գ Եփես. բ. 14—16։
դ Եփես. գ. 12։
ե Ծն. գ. 15։ Սաղ. կբ. 18։ Ես. ծգ. 12։ Մատ. ժբ. 29։ Գործ. ժ. 18։ ժա. 22։ Յովհ. ժբ. 31 ժգ. 11։ Եփես. գ. 8։ Երբ. բ. 14։ Կամ իր անձովը։
զ Հռոմ. ժգ. 3, 10, 12։
է Հռոմ. ժգ. 2, 1։ ա Կոր. ը. 8։
ը Հռոմ. ժգ. 5։ Գաղ. գ. 10։
թ Երբ. ը. 5։ Թ. 9։ ժ. 1։
ժ Հմր. 4։
ի Եզեկ. ժգ. 3։ ա Տիմ. ա. 7։

բան միջամուխ ըլլալ, իր մարմնոյն միտքովը
19 փառաց տեղը հալածանալով. եւ չբռնէ զԳը-
լուխը՝ ուակից որ բոլոր մարմինը յօդուածնե-
րով ու խազերով հաղորդուած ու միկտեղ
20 կցուած՝ Աստուծոյ աճումովը կ'աճի: Իսկ
եթէ դուք Քրիստոսի հետ սա աշխարհիս
սկզբունքներէն մեռաք, ազ ինչո՞ համար
աշխարհիս մէջ կենդանի եղողներու պէս –
21 «Ան կանոններու կը հնազանդիք, ըսելէ, «Մի
22 մօտենար, համը մի առներ, մի դպչիր, (Ո-
րոնց ամէնը ապականութեան համար են գոր-
ծածութեամբ,) ըմարդոց պատուիրանքնե-
23 րուն ու ուսմունքներուն համեմատ, զՈ-
րոնք իմաստութեան կերպարանք մը ունին
զինքնակամ կրօնքով ու խոնարհութիւնով և
մարմինն չխնայելով, բայց չե թէ պատիւ մը
ուշադրէ են, հապա մարմինը յագեցընելու կը ծա-
ռայեն:

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ո՛ր փնտռելու ենք զՔրիստոս. 5 կը յորդորէ երկրաւոր անդամները ապանձել. 10 հին մարդը վռայէ հանել և Քրիստոսը հագնիլ. 12 սիրոյ, խոնարհութեան և ուրիշ պարտաւորութեանց վրայով երթան կամ ասոր:

1 «Արդ թէ որ Քրիստոսի հետ յարութիւն ա-
ռիք, ուրեմն վերի բաները փնտռեցէք, զուր
որ Քրիստոս կը նստի Աստուծոյ աջ կողմը:
2 Վերի բաները մտածեցէք, չե թէ աս երկրիս
3 վրայինները: զԻնչու որ դուք մեռաք, «ու
ձեր կեանքը պահուած է Աստուծոյ քովը
4 Քրիստոսի հետ: զԵրբոր Քրիստոս՝ «մեր կեան-
քը յայտնուի, անատնը դուք ալ անոր հետ
զփառքով պիտի յայտնուիք:
5 «Ուստի ձեր երկրաւոր անդամները զպան-
նեցէք. զպոռնկութիւնը, պղծութիւնը, ան-
ասնի կիրքը, զչար ցանկութիւնը և ագահու-
6 թիւնը՝ «որ կռապաշտութիւն է. զորոնց հա-
մար Աստուծոյ բարկութիւնը «անհնազան-
7 դութեան որդւոց վրայ կու գայ. զոր առնէն
մը դուք ալ անոնց միջը կը քալէիք, երբոր
8 անոնց միջը կ'ապրէիք: «Բայց հիմա ձեզի
ձգեցէք դուք ալ ան ամէնը. բարկութիւնը,

‡ Եփես. գ. 15, 16:
+ Հմր. 8: Գաղ. բ. 19: Եփես. բ. 15:
ο Հռոմ. գ. 5: է. 4, 6:
ֆ Գաղ. գ. 3, 9:
= ա Տիմ. գ. 3:
ք Եսա. իթ. 13: Մատ. ժե. 9: Տիտ. ա. 14:
ֆ ա Տիմ. գ. 8:
ր Հմր. 8:
—
ա Հռոմ. գ. 5: Եփես. բ. 6: Գլ. բ. 12:
բ Հռոմ. բ. 34: Եփես. ա. 20:
գ Հռոմ. գ. 2: Գաղ. բ. 20: Գլ. բ. 20:
դ Ա Կոր. է. 11: Եփես. բ. 2: Տիտ. գ. 3:
ե Եփես. գ. 22: ա Պետ. ա. 1: Երբ. ժբ. 1: Յակ. ա. 21:
զ Եփես. գ. 29: է. 4:
է Գա. ժթ. 11: Եփես. գ. 25:
ը Եփես. գ. 22, 24:
թ Հռոմ. ժբ. 2:
ժ Եփես. բ. 10:
ի Եփես. գ. 23, 24:
լ Հռոմ. ժ. 12: ա Կոր. ժբ. 13: Գաղ. գ. 28: է. 6: Եփես. գ. 8:
խ Եփես. է. 5: ա Կոր. գ. 11: Եփես. բ. 2: Տիտ. գ. 3:
ծ Եփես. գ. 22: ա Պետ. բ. 1: Երբ. ժբ. 1: Յակ. ա. 21:
կ Եփես. գ. 29: է. 4:
հ Գա. ժթ. 11: Եփես. գ. 25:
ձ Եփես. գ. 22, 24:
ղ Հռոմ. ժբ. 2:
ճ Եփես. բ. 10:
մ Եփես. գ. 23, 24:
յ Հռոմ. ժ. 12: ա Կոր. ժբ. 13: Գաղ. գ. 28: է. 6: Եփես. գ. 8:
ն Եփես. ա. 23:
շ ա Թես. ա. 4: ա Պետ. ա. 2: բ Պետ. ա. 10:
ո Եփես. գ. 24:
չ Գաղ. է. 22: Փիլ. բ. 1: Եփես. գ. 2, 32:
պ Մատ. ժա. 25: Եփես. գ. 2, 32:
ջ ա Պետ. գ. 8:
ռ Յովհ. ժգ. 34: Հռոմ. ժգ. 8: ա Կոր. ժգ: Եփես. է. 2: Գա. բ. 2: ա Թես. գ. 5: Տիտ. ա. 15:
ս Եփես. գ. 3:
վ Եփես. գ. 17: Փիլ. գ. 7:
տ Ո՛նէս՝ Քրիստոսի
ր ա Կոր. է. 15:
ց Եփես. բ. 16, 17: գ. 4:
ւ Գա. բ. 7: Հմր. 17:
փ ա Կոր. ժգ. 26: Եփես. է. 19:
ք Գա. գ. 6:
և ա Կոր. ժ. 31:
օ Հռոմ. ա. 8: Եփես. է. 20: Գա. ա. 12: բ. 7: ա Թես. է. 18: Երբ. ժգ. 15:
ֆ Եփես. է. 22: Տիտ. բ. 5: ա Պետ. գ. 1:
ա Եփես. է. 3:
բ Եփես. է. 25, 28, 33: ա Պետ. գ. 7:
գ Եփես. գ. 31:
դ Եփես. գ. 1:
ե Եփես. է. 24: Տիտ. բ. 9:
զ Եփես. գ. 4:
է Եփես. գ. 5, եւ ա Տիմ. գ. 1: Տիտ. բ. 9: ա Պետ. բ. 18:
ը Հմր. 20:
թ Փիլմ. 16:
ժ Եփես. գ. 6, 7:

սրտմտութիւնը, չարութիւնը, հայհոյութիւ-
նը, «անպատեհ խօսքերը ձեր բերանէնին:
9 «Իրարու սուտ մի ըսէք. զհին մարդը իր
10 գործքերովը ձեր վրայէն հանեցէք. եւ հա-
գէք ան նորը «դիտութիւնով նորոգուած՝ ի-
11 մաստ ըլլայ. «Հապա Քրիստոս է ամէնը՝ և ա-
մէն բանի մէջ: «Ուստի Աստուծոյ ընտրեալ
սուրբերու ու սիրելիներու պէս «գթութիւ-
նը, զքաղցրութիւնը, խոնարհութիւնը, հեզու-
թիւնը, երկայն-
12 մտութիւնը, «իրարու հանդիերելով և իրարու
ներելով՝ եթէ որ մէկը մէկու մը դէմ տրտունջ
մը ունենայ. ինչպէս որ Քրիստոս ձեզի ներեց,
14 անանկ ալ դուք: «Եւ աս ամէն բաներուն
վրայ «սէրը հագէք, «որ կատարելութեան կապն
15 է. «ու «Աստուծոյ խաղաղութիւնը ձեր սրը-
տերուն մէջը թագաւորէ, «որ դուք անոր կան-
չուելուդ «մէկ մարմինով. «ու դոհացող եղէք:
16 Քրիստոսի խօսքը ձեր մէջը բնակի առատա-
պէս ամէն իմաստութիւնով՝ իրար սորվեցը-
նելու ու խրատելու՝ «սաղմոսներով և օրհնու-
թիւններով ու հոգևոր երգերով ձեր սրտե-
րուն մէջը «շնորհքով զԱստուած օրհնելու:
17 «Եւ ամէն ինչ որ կ'ընէք թէ խօսքով և թէ
գործքով՝ բոլորը Տէր Յիսուսի անունովը
ըրէք, «Աստուծոյ ու Հօրը դոհութիւն մատու-
ցանելով անոր ձեռքովը:
18 «Կիներ, հնազանդ եղէք ձեր էրիկներուն,
19 «ինչպէս որ կը վայել Տէրոջմով: «Էրիկներ,
սիրեցէք ձեր կիներուը, «ու դառն մի ըլլաք
20 անոնց: «Որդիներ, «ամէն բանի մէջ հնազանդ
եղէք ձեր ծնողքներուն, ինչու որ ան է Տէ-
21 րոջը առջեւը հաճելի: «Հայրեր, ձեր որդի-
22 ները մի բարկացընէք, որ չվհատին: «Ծառա-
ներ, «ամէն բանի մէջ հնազանդ եղէք «ձեր
մարմնաւոր տէրերուն, չե թէ աչքի առջեւ
ծառայելով մարդահաճոներու պէս, հապա
սրտի միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ վախնալով.
23 «ինչ որ կ'ընէք՝ սրտանց ըրէք, որպէս թէ Տէ-

24 րոջը ու չէ թէ մարդոց, ⁴զի անհալոյ որ ժա-
ռանգութեան հաստուցումը ՏԷրոջմէ պիտի
առնէք. ⁵վասն որ ՏԷր Քրիստոսին կը ծա-
25 առայէք. Բայց անօրէնը իր անօրինութեանը
պատիժը պիտի ընդունի, ևս աչառութիւն չկայ։

ԳԼ. Գ

1 Կը յորդորէ ջնջութեանդ ազօթք ընել, 8 խնջացու-
թեամբ վարուիլ անոնց հետ՝ որոնք դեռ Քրիստոսի կատա-
րեալ գիտութիւնը չունին. 10 իր բարեր կը մատուցանէ ա-
նոնց, և ամէն կերպ յաջողութիւն կը մնգրէ։

1 Տէրեր, ⁻ձեր ծառաներուն իրաւունք ու
հաւասարութիւն տուէք, գիտնալով որ դուք
ալ Տէր ունիք երկինքը։
2 ⁵Շարունակ ազօթքի եռանդ եղէք, անոր
3 մէջը արթուն մնալով ⁶գոհութեամբ։ ⁷Ազօթք
ըրէք նաև մեզի համար, ⁸որ Աստուած խօս-
քին դուռը բանայ մեզի ⁻Քրիստոսի խորհուր-
դը խօսելու, ⁸որուն համար կապուած ալ եմ,
4 Որ յայտնի ընեմ զանիկա՝ ինչպէս որ ինծի կը
5 վայլէ խօսիլ։ ⁻Իմաստութեամբ վարուեցէք
դուրսիններուն հետ՝ ⁶ժամանակը ծախու առ-
6 նելով։ Ձեր խօսքը ամէն առեն ⁴շնորհքով՝
⁸որպէս ըն աղով համեմուած ըլլայ, ⁻ու գիտնաք
թէ ինչպէս կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն պա-
տասխան տալ։
7 ⁸Ալ իմ վրայով բոլորը պիտի իմացընէ ձե-
զի Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը և հաւատա-
րիմ պաշտօնեան ու ծառայակիցը Տէրոջմով.
8 ⁹Որն որ ատ բանին համար ձեզի խրկեցի, որ
⁻գիտնայ ձեր վրայով, ու ձեր" սրտերը մը-
9 խիթարէ, ¹Ընեսիմոս հաւատարիմ ու սիրելի
եղբօրը հետ մէկտեղ՝ որ ձեզմէ ⁻է. իրենք
ամէն բանը ձեզի պիտի իմացընեն՝ ինչ որ հոս
10 կայ։ ²Բարև կ'ընէ ձեզի Արիստարքոս՝ իմ
գերութեան ընկերս, ևս Մարկոս՝ Բառնա-
բասին եղբօրորդին, (որուն համար պատուէր
առիք. թէ որ ձեզի գայ, ընդունե-
11 ցէք անիկա,) եւ Յիսուս՝ որ Յուստոս ըսուած
է, որոնք թլփատութենէն են. ասոնք միայն
ինձի գործակից եղան Աստուծոյ Թագաւորու-
թեանը մէջ, որոնք ինծի մխիթարութիւն ե-
12 ղան։ ²Բարև կ'ընէ ձեզի Եպափրաս՝ Քրիս-
տոսի ծառան, որ ձեզմէ ⁻է, ⁵միշտ աշեն
ազօթքի մէջ ձեզի համար չանք ընելով, ⁶որ
դուք կատարեալ ու լման կենաք Աստու-
13 ծոյ բոլոր կամացը մէջ։ Քանզի անոր վրայով
ես կը վկայեմ, թէ շատ նախանձաւորութիւն
ունի ձեզի համար ու Laodիկիայի և Ջերա-
14 պոլիսի մէջ եղողներուն համար։ Բարև կ'ընէ
ձեզի սիրելի ⁻Ղուկաս բժիշկը ու ²Դեմաս։
15 Բարև ըրէք եղբայրներուն՝ որ Laodիկիա
են, և Նիմփասին ու անոր տանը մէջի եկե-
16 ղեցւոյն։ ⁻Ու երբոր ան թուղթը ձեր մէջը
կարդացուի, Laodիկեցւոց եկեղեցւոյն մէջն
ալ կարդալ տուէք. և դուք ալ Laodի-
17 կիայէն եկածը կարդացէք։ ²Ու ըսէք
Արքիպպոսին, ⁻Զգոյշ եղիր քու սպասաւո-
րութեանդ՝ որ Տէրոջմով առիր, որ անիկա
18 կատարես։ ⁴Պաւղոսիս բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն
է. ⁻իմ կապերս միտքերնիդ թող ըլլան։ ⁻Շը-
նորհքը ձեզի հետ։ Ամէն։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
Ա.Ո ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ Թեսաղոնիկեցւոց թէ ինքը ամէն
առեն կը յիշէ զանոնք իր գոհութեանը ու ազօթքին մէջ, 5
և թէ ինքը ազէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ձշմա-
րիտ ու անկեղծ է, և թէ Աստուծոյ գործած են։

1 Պօղոս և ⁻Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թե-
սաղոնիկեցւոց եկեղեցւոյդ Հայր Աստուծով
և Տէր Յիսուս Քրիստոսով. ²Շնորհք և խա-
ղաղութիւն ձեզի †Աստուծմէ մեր Հօրմէն
ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։"
³Կը գոհանանք Աստուծմէ ամէն առեն ձեր
ամենուն համար՝ ⁻ձեզ յիշելով մեր ազօթք-

ա Եփես. գ. 8։
բ ա Կոր. է. 22։
գ Հռոմ. բ. 11։ Եփես. գ. 9։ ա Պետ. ա. 17։ Տես բ Օր. ժ. 17։
—
դ Եփես. գ. 9։
ե Ղուկ. ժբ. 1։ Հռոմ. ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ աՅհ. ե. 17, 18։
զ Գղ. բ. 7։ գ. 15։
է Եփես. գ. 19։ բ Թես. գ. 1։
ը ա Կոր. ժգ. 9։ բ Կոր. բ. 12։
թ Մատ. ժգ. 11։ ա Կոր. գ. 1։ Եփես. գ. 19։ Գղ. ա. 26։ բ. 2։
ժ Եփես. գ. 20։ Փիլ. ա. 7։
ի Եփես. ե. 15։ ա Թես. գ. 11։
ժա Եփես. ե. 16։
ժբ Ժող. ժ. 12։ Գղ. գ. 16։
ժգ Մար. ժ. 49։
ժդ ա Պետ. գ. 15։
ժե Եփես. գ. 21։
ժզ Եփես. գ. 22։
ժէ Ոմանք որ գիտնաք մեր վրայով, ու ինք ձեր
ժը Փիլիմ. 10։
ի Գոր. ժծ. 29։ ժթ. 4։ ի. 2։ Փիլիմ. 24։
ձ Գոր. ժե. 37։ բ Տիմ. գ. 11։
ղ Գղ. ա. 7։ Փիլիմ. 23։
ճ Հռոմ. ժե. 30։
մ Մատ. ե. 48։ ա Կոր. բ. 6։ ժգ. 20։ Փիլ. գ. 15։ Եբր. ե. 14։
յ բ Տիմ. գ. 11։
ն բ Տիմ. գ. 9։ Փիլիմ. 24։
շ Հռոմ. ժգ. 4։ ա Կոր. ժգ. 19։
ո ա Թես. ե. 27։
չ Փիլիմ. 2։
պ ա Տիմ. գ. 6։
ջ ա Կոր. ժգ. 21։ բ Թես. գ. 17։
ռ Եբր. ժգ. 3։
ս Եբր. ժգ. 25։
—
տ բ Կոր. ա. 19։ բ Թես. ա. 1։ ա Պետ. ե. 12։
փ Եփես. ա. 2։
ք Ոմանք լուռն։
օ Հռոմ. ա. 8։ Եփես. ա. 16։ Փիլիմ. 4։
ֆ Գղ. բ. 13։

3 Ներսն մէջը. Ընդ ապաստար յիշելով ՚ձեր հա-
ւատքին գործը ու ՚սիրոյ աշխատութիւնը և
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յոյսին համբերու-
4 թիւնը՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը առջեւը. Եւ
դիտնալով, Աստուծմէ սիրուած եղբայրներ,
5 ՚ձեր ընտրութիւնը. ՚Որ մեր աւետարանը չէ
թէ միայն խօսքով եղաւ ձեզի, հապա զո-
րութիւնով ալ ՚ևս Հոգւով Սրբով ՚ու շատ
ապդուութիւնով, ՚ինչպէս որ դիտէք՝ ի թէ
6 ինչոր կեցանք ձեր մէջը ձեզի համար։ ՚Դուք
ալ մեզի ու Տէրոջը նմանող եղայիք՝ ընդու-
նելով խօսքը շատ նեղութեան մէջ ՚Հոգւոյն
7 Սրբոյ ուրախութիւնովը. Անանկ որ դուք օ-
րինակ եղաք բոլոր հաւատացեալներուն՝ ո-
րոնք Մակեդոնիայի ու Աքայիայի մէջ են։
8 ՚Ինչու որ ձեզմէ հռչակուեցաւ Տէրոջը խօս-
քը, չէ թէ միայն Մակեդոնիայի ու Աքա-
յիայի մէջ, ՚հապա նաև ամէն տեղ ձեր հա-
ւատքը որ դէպ ՚ի Աստուած է՝ տարածուե-
ցաւ, անանկ որ ալ պէտք չէ մեզի բան մը
9 խօսիլ։ Քանզի իրենք կը պատմեն մեզի հա-
մար, ՚թէ ինչպէս եղաւ մեր ձեր քովը մըտ-
նելը, ևն ինչպէս դուք կուռքերէն Աստուծոյ
դարձաք՝ կենդանի ու ճշմարիտ Աստուծոյ
10 ծառայելու, ևեւ սպասելու անոր Որդւոյն
՚երկինքէն. ՚որ ինքը մեռելներէն յարուց
զանիկա՝ այսինքն Յիսուսը, ՚որ կ'ազատէ մեզ
գալու բարկութենէն։

ԳԼ. Բ

1 Ասոր վրայ կը ցուցնէ թէ ինչպէս աւետարանը թեսաղոնիկէ մտաւ ու քարոզուեցաւ, և ինչպէս անոնք ալ ընդունեցին։ 18 պատճառը կ'իմացնէ թէ ինչը ինչու այնքան երկար ատեն հետաձգուց անոնցմէ, և թէ ինչու այնքան մեծ փափաք ունէր գանոնք տեսնելու։

1 ՚Քանզի, եղբայրներ, դուք ինքնիրենիդ
դիտէք ձեր մէջը մտնելնիս՝ որ պարապ տե-
2 ղը չեղաւ. Հապա առաջ ՚փիլիպպէի մէջ
չարչարանք կրելով ու անարդուելով ինչպէս
որ դիտէք, ՚համարձակութիւն ընդունք մեր
Աստուծովը՝ ՚ձեզի պատմելու Աստուծոյ աւե-
3 տարանը ՚մեծ հակառակութեան մէջ։ ՚Ինչու
որ մեր յորդորանքը ոչ մոլորութենէ է ու
4 ոչ պղծութենէ և ոչ խարէութեամբ. ՚Հապա
ինչպէս որ մենք Աստուծմէ ընտրուեցանք ՚ու
աւետարանը մեզի հաւատացուեցաւ, այնպէս կը
խօսինք, ՚չէ թէ մարդոյ հաճոյ ըլլալու հա-
մար, հապա Աստուծոյ՝ ՚որ մեր սիրտերը կը
5 քննէ. ՚Ինչու որ մենք բնաւ չորթորմու-
թեան խօսքեր չգործածեցինք, ինչպէս որ
դիտէք, ոչ ալ ագահութեան պատճառանք,
6 ՚Աստուած վկայ է, ՚եւ մարդոցմէ փառք
չինտրեցինք, ոչ ձեզմէ՝ ոչ ալ ուրիշներէն,
7 ՚թէև կրնայինք իբրև Քրիստոսի ՚առաքեալ-
ներ ՚ծանրութիւն տալ. ՚բայց մենք հեզ ե-
ղանք ձեր մէջը, ինչոր որ դայեակ մը իր
8 երախաները կը խնամէ։ Նոյնպէս ՚մենք ձեր
վրայ փափաք ունենալով ՚կը յօժարէինք
ոչ միայն Աստուծոյ աւետարանը ձեզի տալ,
՚հապա մեր անձերն ալ, ինչու որ դուք մեզի
9 սիրելիներ եղաք։ Քանզի կը յիշէք, եղբայր-
ներ, մեր աշխատութիւնը ու չանքը, որ ՚ձեզ-
մէ մէկու մը ծանրութիւն չտալու համար
գիշեր ու ցորեկ ՚գործելով՝ ձեզի Աստուծոյ
10 աւետարանը քարոզեցինք։ ՚Դուք վկայ էք,
և Աստուած ալ՝ ՚թէ ինչպէս սրտութիւնով ու
արդարութիւնով և անարատութիւնով վա-
11 րուեցանք ձեզի հետ՝ որ հաւատացիք. Ինչպէս
գիտէք ևՀ, որ ձեզմէ ամէն մէկը՝ ինչոր հայր
12 մը իր որդիները՝ Ա՞ռ կը յորդորէինք ու կը
մխիթարէինք և վկայութիւն կը դնէինք՝ ՚որ
դուք Աստուծոյ վայլածին պէս քալէք, նան
որ ձեզ իր Թագաւորութեանը ու փառքին
13 կանչէց։ Ասոր համար մենք ալ անդադար
՚կը գոհանանք Աստուծմէ, որ մեզմէ Աստու-
ծոյ խօսքը լսելով ընդունեցիք, ՚չէ թէ ՚մարդոց խօսք, հապա ինչոր որ ճշմարտա-
պէս է՝ Աստուծոյ խօսք, որ նաև կը ներգոր-
14 ծէ ձեր մէջը որ կը հաւատաք։ Քանզի դուք,
եղբայրներ, նմանող եղաք ՚Աստուծոյ եկեղե-
ցիներուն՝ որ Հրէաստանի մէջ են Քրիստոս
Յիսուսով. ՚Ինչու որ դուք ալ նոյն ՚ազգէն
ձեր կրեցիք ձեր համազգիներէն, ՚ինչպէս որ
15 անոնք ալ Հրէաներէն. ՚Որոնք Տէր Յիսուսն
ալ մեռցուցին՝ ՚ևմարգարէներն ալ, և մեզ
հալածեցին, ու Աստուծոյ անհաճոյ՝ ՚և բոլոր

Ե Ցոմ. գ. 29։ Գաղ. Ե. 6։ ԳԼ. գ. 6։ ա Թես. ա. 3։ 11։ Յակ. բ. 17։
Զ Հռոմ. Ժգ. 6։ Երբ. գ. 10։
Է Կող. գ. 12։ ա Թես. բ. 12։
Ը Մատ. Ժգ. 20։ ա Կոր. բ. 4։ գ. 20։
Թ ա Կոր. գ. 6։
Ժ Կող. բ. 2։
ԺԱ ԳԼ. բ. 1։ 5։ 10։ 11։ ա Թես. գ. 7։
ԺԲ ա Կոր. գ. 16։ Ժաո. 1։ Փիլ. գ. 17։ ԳԼ. բ. 14։ ա Թես. գ. 9։
ԺԳ Գործ. Ե. 41։ Երբ. Ժ. 34։
ԺԴ Հռոմ. Ժ. 18։
ԺԵ Հռոմ. ա. 8։ ա Թես. ա. 4։
ԺԶ ԳԼ. բ. 1։
ԺԷ ա Կոր. Ժբ. 2։ Գաղ. գ. 8։
ԺԸ Հռոմ. բ. 7։ Փիլ. գ. 20։ Տիտ. բ. 13։ ա Պետ. գ. 12։ Յայտ. ա. 7։
ԺԹ Գործ. ա. 11։ ԳԼ. գ. 15։ ա Թես. ա. 7։
Ի Գործ. բ. 24։
ԻԱ Մատ. գ. 7։ Հբ Առակ. Ե. 9։ ԳԼ. Ե. 9։
ԻԲ Գործ. Ե. 33։ բ Կոր. բ. 17։ գ. 2։ Ե. 2։ Ժբ. 17։
ԻԳ Հռոմ. ա. 9։
ԻԴ Ցոմ. Ե. 41։ 44։ Ժբ. 43։ ա Տիմ. Ե. 17։
ԻԵ ա Կոր. Թ. 4։ 6։ 12։ 18։ բ Կոր. Ժ. 1։ 2։ 10։ 11։ Ժգ. 10։ ա Թես. գ. 9։ Փիլիմ. 8։ 9։
ԻԶ ա Կոր. Թ. 1։ 2։ 5։
ԻԷ բ Կոր. Ե. 2։ բ Թես. գ. 7։
ԻԸ Եփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 27։ Կող. ա. 10։ ԳԼ. գ. 1։
ԻԹ ա Կոր. ա. 9։ ԳԼ. Ե. 24։ բ Թես. բ. 13։ բ Տիմ. ա. 3։
Լ ԳԼ. ա. 2։
ԼԱ Մատ. Ժ. 40։ Գաղ. գ. 14։ բ Պետ. գ. 2։
ԼԲ Գաղ. ա. 22։
ԼԳ Գործ. Ժէ. 5։ 13։
ԼԴ Երբ. Ժ. 33։ 34։
ԼԵ Գործ. բ. 23։ գ. 15։ Ե. 30։ Ե. 52։
ԼԶ Մատ. Ե. 12։ Ղկ. 34։ 37։ Ղուկ. Ժգ. 33։ 34։ Գործ. Ե. 52։
ԼԷ Ոմանք իրենց մատենագրէներն
ԼԸ Եսա. գ. 8։

16 մարդոց հաճառակ են· ¯Ու մեղ կ'արդիլեն
հեթանոսներուն խօսելէն անոնց փրկութեանը
համար, ᵋոր իրենց մեղքերուն ըմբ լեցընեն
ամէն ատեն· ᵗև բարկութիւնը անոնց վրայ
հասեր է մինչև վերջը։
17 Իսկ մենք, եղբայրներ, ᵘերբ զրկ մը ա-
տեն ձեզմէ որը մնացինք երեսով ու չէ թէ
սրտով, ᵛբայց աւելի ջանացինք ձեր երեսը
18 տեսնելու մեծ փափաքով։ Ա՛նոր համար ես
պօղոս մէկ երկու անգամ ուզեցի ձեզի գալ,
19 ¯բայց Սատանան մեզ արգիլեց։ ᵋԻնչու որ
ո՞վ է մեր յոյսը կամ ուրախութիւնը ᵋկամ Ձեր
պարծանքին պսակը, եթէ ոչ դուք՝ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի առջևը ᵗանոր գալու ատե-
20 նը։ Որովհետև դուք էք մեր փառքը և ու-
րախութիւնը։

ԳԼ· Գ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր մեծ սէրը որ ունէր Թեսաղոնիկեցւոց
վրայ, թէ Տիմոթէոսը անոնց խրկելով որ հաստատէ և մխի-
թարէ զանոնք, թէ անոնց բարեգործութիւնները վերյ ուրա-
խանալով, 10 և թէ ազօթք ընելով անոնց համար, և անվե-
ռապէս անոնց երթալու փափաքելով։

1 ¯Ուստի ալ չկրնալով աւելի համբերել, ᵋա-
2 ղէկ երևցաւ մեզի մենակ Աթէնք մնալ· ᵋԵւ
Տիմոթէոս մեր եղբայրը ու Աստուծոյ պաշ-
տօնեան և մեր գործակիցը Քրիստոսի աւե-
տարանին մէջ՝ խրկեցինք ձեզ հաստատելու
3 ու մխիթարելու ձեր հաւատքին համար· ᵗՈր
ոա նեղութիւններուն մէջ ոչ-ոք մեկը չխախտի·
ինչու որ դուք ինքնիրենիդ գիտէք ᵘոր մենք
4 ասոր բաներուն համար կեցեր ենք։ ᵛՔանզի
երբոր մենք ձեր քովն էինք, առաջուց ձեզի
կը պատգէինք թէ նեղութիւններու պիտի
հանդիպինք, ինչպէս որ եղաւ ալ, ու դուէք։
5 ᵗԱյոր համար ես ալ չկրնալով աւելի համբե-
րել, ᵛղրկեցի ձեր հաւատքը գիտնալու,
ᵘոր չըլլայ թէ փորձողը ձեզ փորձած ըլլայ,
6 ᵗև մեր աշխատութիւնը պարապ ըլլայ։ ᵗԲայց
հիմա երբոր Տիմոթէոս ձեզմէ մեզի եկաւ,
ու ձեր հաւատքին և սիրոյն աւետիսը մեզի
տուաւ, որ ամէն ժամանակ մեր բարի յիշա-
տակը ունիք, և կը փափաքիք մեզ
7 տեսնելու, ᵗինչպէս որ մենք ալ ձեզ, Աստ
Համար, եղբայրներ, ᵘձեր վրայ մխիթարու-
եան մեր բոլոր վիշտերուն ու նեղութիւննե-
8 րուն վրայ ձեր հաւատքովը· Ինչու որ հիմա
կենդանի ենք մենք, ᵗթէ որ դուք հաստա-
9 տուն կենաք Տէրոջմով։ ᵗՔանզի ի՞նչ դոհու-
թիւն կրնանք մատուցանել Աստուծոյ ձեր
վրայով՝ ան ամէն ուրախութեանը համար՝
որ կ'ուրախանանք ձեզի համար մեր Աստու-
10 ծոյ առջևը, եւ ᵘգիշեր ու ցորեկ ᵛխիստ չատ
ազաչանք կ'ընենք ᵗձեր երեսը տեսնելու,
ᵘու ձեր հաւատքին պակսութիւնները լեցը-
11 նելու։ Բայց Աստուած ինքն ու մեր Հայրը
և մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս ᵗմեր ճամբան
12 դէպ ի ձեզի յաջողէ։ ᵗԵւ Տէրը աճեցընէ ու
աւելցընէ ձեր սէրը ᵛիրարու վրայ ու ամե-
նուն վրայ, ինչպէս որ մենք ալ ձեր վրայ ոո-
13 ՀԱ, ᵘՀաստատելով ձեր սիրտերը անարատ՝
սրբութեան մէջ Աստուծոյ և մեր Հօրը առջևը՝
մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի գալուն առեն
ᵛիր բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ։

ԳԼ· Դ

1 Կը յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով առաջ երթան առաքա-
պաշտութեան մէջ, 6 որ սուրբ ու արդար վարմունք ունե-
նան, 9 որ մէկզմէկ սիրեն, 11 որ ամէն մէկը խաղաղութեամբ
իր գործը գործէ, 13 ու վերջապէս ննջեցեալներուն վրայով
իրենց տրամութիւնը չափաւոր ըլլայ։ 17 Աւետիսը սա վեր-
ջին յորդորանքին վրայ համառօտ կերպով մը կը նկարագրէ
մեռելոց յարութիւնը, և Քրիստոսի երկրորդ գալուստը գա-
տաստանի համար։

1 Ա՛լ հիմա, եղբայրներ, ձեզի կ'աղաչենք ու
կը յորդորենք Տէր Յիսուսով, ¯որ ինչպէս
մեզմէ սուիք՝ ᵋթէ ինտոր պէտք է ձեզի քա-
լել ու ᵗԱստուծոյ հաճոյ ըլլալ, ալ աւելի ա-
2 նոր ընթ չատնաք։ Քանզի գիտէք թէ ինչ պա-
3 տուիրներ տուինք ձեզի Տէր Յիսուսով։ Ին-
չու որ ᵗԱստուծոյ կամքը սա է՝ այսինքն ᵗձեր
սուրբ ըլլալը, ᵘոր դուք եռ կենաք պոռնկու-
4 թենէ. ᵗՁեզմէ ամէն մէկը գիտնայ իր ամա-
5 նը սրբութեան ևերկրպով՝ ᵗինչպէս հեթանոս-
6 ները՝ ᵗորոնք Աստուած չեն ճանչնար։ ᵗՉըլ-
լայ որ *սա բանին" մէջ չափէ անցնի ընէ ու
իր եղբայրը գրկէ, ᵛինչու որ Տէրը սա բոլոր
բաներուն համար վրէժխնդիր է· ինչպէս ա-
ռաջուց ըսինք ձեզի ու վկայութիւն տուինք։
7 Ինչու որ Աստուած մեզ պղծութեան չհանչեց,
8 ᵗհապա սրբութեան։ ᵋՈւստի ան որ կ'անար-
գէ՝ չէ թէ անիկա մարդ մը կ'անարգէ, հապա

Տիմ· ա· 3։
ե Հռոմ· ա· 10, 11։
ժէ· 32։
ձ ԳԼ· բ· 17։
է բ Կոր· ժգ· 9, 11։
Կող· գ· 12։
ը Մար· ա· 3։
թ ԳԼ· գ· 10։
ժ ԳԼ· գ· 9· է· 15։
բ Պետ· ա· 7։
ի ա Կոր· ա· 8· Փիլ·
ա· 10· ԳԼ· է· 23։
բ Թես· բ· 16· ա
Յովհ· գ· 20, 21։
լ Ջաք· ժգ· 5։
Յուդ· 14։
—
խ Փիլ· ա· 27· Կող·
բ· 6։
ծ ԳԼ· բ· 12։
կ Կող· ա· 10։
հ Հռոմ· ժբ· 2։
Եփես· է· 17։
Եփես· է· 27։
ձ Եփես· է· 15, 18։
ղ ա Կոր· զ· 15, 18։
Եփես· է· 3· Կող·
գ· 5։
ճ Հռոմ· զ· 19։ ո
Կոր· զ· 15, 18։
մ Կող· գ· 5։ Հբ·
ռոմ· ա· 24, 26։
յ Եփես· գ· 17, 18։
ն ա Կոր· ժէ· 34։
Գաղ· դ· 8։ Եփես·
բ· 12։ գ· 18։ բ
Թես· ա· 8։
շ Ղև· ժԹ· 11, 13։
ա Կոր· գ· 8։
ո Կո՞ բանի մը
ս բ Թես· ա· 8։
վ Ղև· ժա· 44։ ԺԹ·
2։ ա Կոր· ա· 2։
Երբ· ժբ· 14։ ա
Պետ· ա· 15, 16։
տ Ղուկ· ժ· 16։

ա Ղուկ· ժա· 52։
Գոր· ժգ· 50։ ժգ·
5, 18։ ժէ· 5, 13։
ժը· 12։ ԺԹ· 9։
իբ· 21, 22։
բ Ծն· ժէ· 16։ Մատ·
իգ· 32։
գ Մատ· իգ· 6, 14։
դ ա Կոր· է· 3։ Կող·
բ· 5։
ե ԳԼ· գ· 10։
զ Հռոմ· ա· 13։
ժէ· 22։
է բ Կոր· ա· 14։
Փիլ· բ· 16։ գ· 1։
ը Առակ· ժգ· 31։
թ ա Կոր· ժէ· 23։
ԳԼ· գ· 13։ Յայտ·
ա· 7։ իբ· 12։
—
ժ Հմր· 5։
ի Գոր· ժէ· 15։
լ Գոր· ժէ· 21։
խ Հռոմ· ժգ· 21։
ա Կոր· ժգ· 10։ բ
Կոր· ա· 19։
ծ Եփես· գ· 13։
կ Գոր· իմ· 16։ ժգ·
21։ ի· 23։ իա· 11։
ա Կոր· գ· 9։ բ
Տիմ· գ· 12։ ա
Պետ· բ· 21։
հ Գոր· ի· 23։
ղ Հմր· 1։
ճ ա Կոր· է· 5։ բ
Կոր· ժա· 3։
մ Գաղ· բ· 2։ գ· 11։
Փիլ· բ· 16։
յ Գոր· ժը· 1, 5։
ն Փիլ· ա· 8։
շ բ Կոր· ա· 4։ է·
6, 7, 13։
ո Փիլ· գ· 1։
չ ԳԼ· ա· 2։
պ Գոր· իգ· 7։ բ

զՔաոուած՝ [ա] որ իր Մարը Հոգին ալ [b]մեղի տուաւ ։
9 Բայց եղբայրութիւնեան վրայով [c]պէտք չէ ձեզի բան գրել, վասնզու որ դուք ինքնիրեն[d]ներ Քաոուծմէ սորված է[e] միմիկնիկ սիրել.
10 [f]եւ իրաւ ամ բանը կ'ընէք դուք բոլոր Մակեդոնիոյի մէջ եղող ամէն եղբայրներուն. սակայն կ'աղաչենք ձեզի, եղբայրնե՛ր, [g]որ
11 ալ աւելի առաջանաք. [h]եւ չանք ընէք որ հանդարտ կենաք, ու ամէն մէկերնիդ իր գործը գործէ, [i]ու ձեր ձեռքերովը աշխատիք, (ինչպէս որ ձեզի պատուիրեցինք,) [k]որ
12 դուրսինները հետը պարկեշտութեամբ վարուիք, ու [l]բանի մը կարօտ չըլլաք ։
13 Չենք ուզեր, եղբայրնե՛ր, որ տգէտ ըլլաք ննջեցեալներուն վրայով, որ չտրտմիք [m]ինչպէս ուրիշները՝ [n]որոնք յոյս չունին ։ Քանզի [o]եթէ որ կը հաւատանք թէ Յիսուս մեռաւ ու յարութիւն առաւ, նմանակ ալ Քաոուած նրանք ննջեցեալները Յիսուսով պիտի բերէ անոր հետ ։
14 [p]Վասն զի ասկէ կը պրուցենք ձեզի Տէրոջը խօսքովը, [q]թէ մենք որ մինչև Տէրոջը գալուստը ողջ կը մնանք, բնաւ ննջեցեալներէն առաջ
15 պիտի չանցնինք ։ Վասնզու որ Տէրը ինքն ազդարարութեան հրամանով՝ հրեշտակապետին ձայնովը [r]ու Քաոուծոյ փողովը երկինքէն պիտի իջնէ, [s]և Քրիստոսով մեռածները առաջ
16 պիտի յարութիւն առնեն ։ [t]Ետքը մենք [u]որ ողջ մնացած ենք՝ անոնցմով միասին [v]պիտի յափշտակուինք ամպերով Տէրոջը առջևը երկինքը օդին մէջը, [w]և անոնք յաւիտեան
17 Տէրոջը հետ պիտի ըլլանք ։ [x]Ուստի միմիկնիկ մխիթարեցէք ասիկ խօսքերով ։

ԳԼ. Ե

1 Կը շարունակէ իր նկարագրութիւնը Քրիստոսի գալստեան գալուն վրայով, 16 և զանազան խրատներ տալով. 23 իր թուղթը կը վերջացնէ ։

1 [a]Բայց ան ժամերուն ու ժամանակներուն համար, եղբայրնե՛ր, [b]պէտք չէ բան մը գրել
2 ձեզի. քանզի դուք ինքնիրենիդ ազէկ դի-

a ա Կոր. բ. 10։ Ե. 40։ ա Ցովհ. գ. 24։
b Յհ.+ ձեզի
c Գա. Ե. 1։
d Յ Երեմ. լա. 34։ Ցովհ. գ. 45։ Ժգ. 26։ Երբ. ը. 11։ ա Ցովհ. բ. 20։ 27։
e Մատ. իբ. 39։ Ցովհ. Ժգ. 34։ Ժէ. 12։ Եփես. Ե. 2։ ա Պետ. գ. 8։ ա Ցովհ. գ. 11։ 23։ գ. 21։
f Գա. ա. 7։
g Գա. գ. 12։
h բ Թես. գ. 11։ ա Պետ. գ. 15։
i Գոր. ի. 35։ Ե. Փետ. գ. 28։ բ Թես. գ. 7. 8. 12։
k Համբ. Ժգ. 13։ բ Կոր. ը. 21։ Կող. գ. 5։ ա Պետ. բ. 12։
l Կամ մէկու
m Տես Ղև. Ժէ. 28։ բ Օր. Ժգ. 1. 2։ բ Թագ. Ժբ. 20։
n Եփես. բ. 12։
o ա Կոր. Ժէ. 13։
p ա Կոր. Ժէ. 18. 23։ Գա. գ. 13։
q գ Թագ. Ժգ. 17. 18։ ի. 35։
r ա Կոր. Ժէ. 51։
s Մատ. իգ. 30. 31։ Գոր. ա. 11։ բ Թես. ա. 7։
t ա Կոր. Ժէ. 52։
u ա Կոր. Ժէ. 23. 52։
v ա Կոր. Ժէ. 51։
w Գոր. ա. 9։ Յայտ. Ժա. 12։
x Ցովհ. Ժբ. 26։ Ժգ. 3։ Ժէ. 24։
y Գա. Է. 11։

—

z Մատ. իգ. 3. 36։ Գոր. ա. 7։
a Գա. գ. 9։
b Մատ. իգ. 43. 44։ իէ. 13։ Ղուկ. Ժբ. 39. 40։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ Ժչ. 15։

c Եա. Ժգ. 6—9։ Ղուկ. Ժէ. 27. 28. 29։ իա. 34. 35։ բ Թես. ա. 9։
d Երեմ. Ժգ. 21։ Ովս. Ժգ. 13։
e Համբ. Ժգ. 12. 13։ ա Ցովհ. բ. 8։
f Եփես. Է. 8։
g Մատ. իէ. 5։
h Մատ. իգ. 42։ իէ. 13։ Համբ. Ժգ. 11. 12. 13։ ա Պետ. Է. 8։
i Ղուկ. իա. 34. 36։ Համբ. Ժգ. 13։ ա Կոր. Ժէ. 34։ Եփես. Է. 14։
k Գոր. բ. 15։
l Եա. ՅԺ. 17։ Ե. Փետ. չ. 14. 16. 17։
m Համբ. Ժ. 22։ Գէ. ա. 10։ ա Պետ. բ. 8։ Յուդ. 4։
n բ Թես. բ. 12. 13։
o Համբ. Ժգ. 8. 9։ բ Կոր. Է. 15։
p Գէ. գ. 17։
q ա Կոր. Ժչ. 18։ Փիլ. բ. 29։ ա Տիմ. Է. 17։ Երբ. Ժգ. 7. 17։
r Մատ. Ի. 49։
s բ Թես. գ. 11. 12։
t Երբ. Ժբ. 12։
u Համբ. Ժգ. 1։ Ժէ. 1։ Գաղ. չ. 1. 2։
v Գաղ. Է. 22։ Ե. Փետ. չ. 14. 16. 17։
w Համբ. Ժ. 22։ Գէ. ա. 10։ ա Պետ. բ. 8։ Յուդ. 4։
x բ Թես. բ. 12. 13։
y Համբ. Ժգ. 8. 9։ բ Կոր. Է. 15։
z Գէ. գ. 17։
a ա Կոր. Ժչ. 18։ Փիլ. բ. 29։ ա Տիմ. Է. 17։ Երբ. Ժգ. 7. 17։
b Մատ. Ի. 49։
c բ Թես. գ. 11. 12։
d Երբ. Ժբ. 12։
e Համբ. Ժգ. 1։ Ժէ. 1։ Գաղ. չ. 1. 2։
f Գաղ. Է. 22։ Ե. Փետ. գ. 2։ Կող. գ. 12։ բ Տիմ. գ. 2։
g Ղև. ԺԹ. 18։ Ա. ամակ. Է. 22։ Իգ. 29։ Մատ. Է. 39. 44։ Համբ. Ժբ. 17։ ա Կոր. գ. 7։ ա Պետ. գ. 9։
h Գաղ. չ. 10։ Գէ. գ. 12։
i բ Կոր. չ. 10։ Փիլ. գ. 4։
k Ղուկ. Ժբ. 1։ իա. 36։ Համբ. Ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ Կող. գ. 2։ ա Պետ. գ. 7։
l Եփես. Է. 20։ Կող. գ. 17։

Աստուծոյ կամքը Քրիստոս Յիսուսով ձեր վը-
19 րայ ։ ¯Ա¯ՐԷ Հոգին մի մարէք ։ (20) ¯Մարգա-
21 րէութիւնները մի արհամարհէք ։ ²Ամէն բան
22 փորձեցէք , ³բարին ամուր բռնեցէք ։ ³Ամէն
23 տեսակ գէշ բաներէն ետ կեցէք ։ ³Եւ ինքը խաղաղութեան Աստուածը ¯ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ , ²ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը անարատ պահուի Քրիստոս Յիսուսի Տէր մեր Տէրը
24 Յիսուս Քրիստոսի գալուն առեներ ։ ²Հաւա-
տարիմ է ան որ ձեզ կանչեց , որ ինքը պիտի կատարէ ալ ։
25 Եղբայրներ , ²աղօթք ըրէք մեզի համար ։
26 ³Բարև տուէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ
27 համբուրով ։ Կ'երդմընցնեմ ձեզ Տէրոջմով , ¯որ աս թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներուն
28 կարդացուի ։ ³Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը ըլլայ ։ Ամէն ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
Ա.Ո ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բարի գաղափարը որ ունէր անոնց հետ առաքին , ապրելն և համբերութեան վրայ , 11 և միանգամայն հոգածութեան ժամանակ մինչ Թարսեմիւն ունենալու զանոնք պատճառներ յառաջ կը բերէ , որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանէն կ'առնէ ։

1 Պօղոս և ¯Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսա-
ղոնիկեցւոց եկեղեցւոյդ ²մեր Հայր Աստու-
2 ծով ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով ։ ²Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
3 ²Պարտինք ամէն ատեն Աստուծմէ դոհա-
նալ ձեզի համար , եղբայրնե՛ր , ինչպէս որ կը վայլէ · քանզի ձեր հաւատքը չատ աճելու վրայ է , և ձեր ամէն մէկուն սէրը իրարու
4 վրայ կը չատնայ · ²Անանկ որ մենք ալ ձեզմով կը պարծենանք Աստուծոյ եկեղեցիներուն մէջ՝ ²ձեր համբերութեանը ու հաւատքին համար ²ձեր բոլոր հալածանքներուն ու նեղութիւններուն մէջ , որոնց որ դուք կը համբե-
5 րէք · ²Որ է Աստուծոյ արդար դատաստանին ապացոյցը՝ որ դուք արժանանաք Աստուծոյ Թագաւորութեանը , ²ոյուն համար ալ նեղու-
6 թիւն կրէք · ²քանզի Աստուծոյ առջեւը իրաւունք է՝ ձեզի նեղութիւն տուողներուն
7 նեղութիւն հասուցանել , և ձեզի նեղութիւն կրողներուդ՝ ²ձեզի հետ հանգիստ ,
²Տէր Յիսուսի երկինքէն յայտնուելու ատենը
8 իր զօրաւոր հրեշտակներովը , ²Բոլորովքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ ²որ Աստուած չեն ճանչնար , և որ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
9 տոսի աւետարանին չեն հնազանդիր · ²Որոնք պիտի պատժուին յաւիտենական ատատակութեամբ՝ Տէրոջը երեսէն ²ու անոր զօրութեանը
10 փառքէն , ²երբոր ինքը գայ փառաւորուելու իր սուրբերուն մէջը , ²և հիանալի ըլլալու բոլոր հաւատացեալներուն մէջը , (ինչու որ մեր վկայութիւնը ձեր մէջը հաւատացուեցաւ ,)
11 ան օրը ։ Ա՛ս պատճառովս ալ ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք կ'ընենք , ²որ մեր Աստուածը ձեզ արժանի ընէ իրեն կոչմանը , և իր բարութեան բոլոր հաճութիւնը կատարէ , ²ու
12 հաւատքին գործը՝ զօրութիւնով · ²Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը փառաւորուի ձեր մէջը , և դուք ալ անոր մէջը՝ մեր Աստուծմն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհացը համեմատ ։

ԳԼ. Բ.

1 Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած ճշմարտութեանը մէջ · 3 կը յայտնէ թէ անոնք հետագային պիտի ապստամբին , 9 և նկատք պիտի յայտնուի Տէրոջը օրը գալէն առաջ · 15 իր առջի յորդորածները կը կրկնէ , ու աղօթք կ'ընէ անոնց համար ։

1 Կ'աղաչենք ձեզի , եղբայրնե՛ր , ²մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի գալստեանը ²ու մեր անոր

ա Եփես . գ . 30 ։ ա Տիմ . գ . 14 ։ բ Տիմ . ա . 6 ։ Տես ա Կոր . ժգ . 30 ։
գ ա Կոր . ժգ . 1 . 39 ։
դ ա Կոր . բ . 11 . 15 ։ ա Յովհ . գ . 1 ։
ե Փիլ . գ . 8 ։
զ ԳԼ . գ . 11 ։
է Փիլ . գ . 9 ։
ը ԳԼ . գ . 13 ։
թ ա Կոր . ա . 8 ։
ժ ա Կոր . ա . 9 ։ ժ . 13 ։ բ Թես . գ . 3 ։
ի Կող . գ . 3 ։ բ Թես . գ . 1 ։
լ Հռոմ . ժգ . 16 ։
խ Կող . գ . 16 ։ բ Թես . գ . 14 ։
ծ Հռոմ . ժգ . 20 ։
կ ԳԼ . գ . 8 ։
հ ա Թես . ա . 3 ։
ձ ա Թես . բ . 14 ։
ղ Փիլ . ա . 28 ։
ճ ա Թես . բ . 14 ։
մ Յայտ . գ . 10 ։
յ Յայտ . ժգ . 13 ։
ն ա Թես . գ . 15 ։ Յուդ . 14 ։
շ Երր . ժ . 27 ։ ժբ . 20 ։
ո ա Թես . ա . 3 ։
չ ա Թես . բ . 14 ։
պ Յայտ . իա . 8 ։
ջ Սաղ . հվ . 6 ։ ա Թես . գ . 5 ։
ռ Հռոմ . բ . 8 ։
ս Փիլ . գ . 19 ։ բ Պետ . գ . 7 ։
վ բ Օր . լգ . 2 ։ Եսա . բ . 19 ։ ԳԼ . բ . 8 ։
տ Սաղ . ձթ . 7 ։
ր Սաղ . կը . 35 ։
ց Հմր . 5 ։
ւ ա Թես . ա . 3 ։
ք ա Պետ . ա . 7 ։ գ . 14 ։
և ա Թես . գ . 15 ։
օ Մատ . իգ . 31 ։ Մար . ժգ . 27 ։ ա Թես . գ . 16 ։

2 քովը ժողովուելուն համար, †Չըլլայ որ շուտ
մը խախտիք ձեր միտքին, ու չըլլայ որ խաո-
վիք՝ ոչ հոգիով ու ոչ խօսքով, ոչ ալ թուղ-
թով մը իբր թէ մեզմէ ‡[illegible], որպէս թէ
3 Քրիստոսի օրը եկած հասած ըլլայ։ †Չըլլայ որ
մէկը ձեզ խաբէ մէկ կերպով մը. [illegible]
[illegible] նախ պիտի գայ, ու յայտնուի մեղայ մարդը՝ †կորըս-
4 տեան որդին, †Ան հակառակորդը Նզաբաս-
ցած †ամէնուն վրայ որ Աստուած կ'ըսուի
կամ կը պաշտուի, մինչև անիկա Աստուծոյ
տաճարին մէջ *պիտի նստի, և ինքզինքը
5 ցուցնէ թէ Աստուած է։ Չէ՞ք յիշեր որ երբ
6 ձեր քովը էի, սա բաները կ'ըսէի ձեզի։ Եւ
հիմա գուք ‡[illegible] գիտէք [illegible]
կ'արգիլէ, որ [illegible] յայտնուի։
7 †Ինչու որ անօրէնութեան խորհուրդը հիմա-
կուընէ կը գործուայ. բայց ան որ հիմա կ'ար-
գիլէ, պիտի [illegible] մինչև որ [illegible]
8 վերնայ։ Ու [illegible] պիտի յայտնուի ան անօ-
րէնը, որն որ Տէր [Յիսուս] †իր բերնին հո-
գիովը պիտի սպաւէ, †ու իր գալուն յայտ-
9 նութիւնովը պիտի կորսնցնէ. †Որուն գալը
Սատանային ազդեցութիւնովն է բոլոր զօրու-
թիւնով և †նշաններով ու սուտ հրաշքներով,
10 †Ու կորուսեալներուն վրայ անիրաւութեան
բոլոր խաբէութիւնովը. որովհետև անոնք
ճշմարտութեան սէրը չընդունեցին՝ որ փրը-
կուին. Ասոր համար Աստուած ալ պիտի խրկէ
անոնց ուժով մոլորութիւն մը՝ †որ սուտին
11 հաւատան. Որ դատապարտուին ամէն անոնք
որ չհաւատացին ճշմարտութեան, †Հապա
անօրէնութեան յօժարեցան։
12 ՀԲայց մեզի պէտք է միշտ Աստուծմէ գո-
հանալ ձեզի համար, Տէրոջմէ սիրուած եղ-
բայրներ, [illegible] Աստուած †առաջուց †ձեզ
[illegible] փրկուելու †Հոգիին սրբելովը ու ճըշ-
13 մարտութեան հաւատքովը. Որուն ձեզ կան-
չեց մեր աւետարանելովը՝ †մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի փառքը առնելու։
14 Ուստի, եղբայրներ, †Հաստատ կեցէք, †ու
պինա բռնեցէք ան աւանդութիւնները որ
սորվեցաք թէ խօսքով ու թէ մեր [illegible]
15 [illegible] Եւ [illegible] մեր Տէր Յիսուս Քրիստոս՝
ու մեր Հայրը Աստուած, †որ մեզ սիրեց ու
տուաւ մեզի յաւիտենական մխիթարութիւն
16 †և բարի յոյս [illegible] Զեր սիրտերը մխի-
թարէ Եւ ձեզ հաստատէ ամէն բարի խօսքի-
[illegible] և գործերու մէջ։

ԳԼ. Գ

1 Կը [illegible] որ անոնք ազատի [illegible] համար։ 3 անոնց վրայ
իր ունեցած վստահութիւնը կը յայտնէ։ 5 անոնց համար Աս-
տուծոյ ազատ կ'ընէ։ 6 զանազան պատուիրներ կու տայ,
մանաւանդ ծուլութենէ և անատակ ընկերներէ հեռու կե-
նալու վերաբեր։ 16 և իր [illegible] ազատութեամբ ու բարեներով
կը վերջացնէ։

1 Վերջապէս, եղբայրներ, †մեզի համար
աղօթք [illegible], որ Տէրոջը խօսքը յառաջանայ
2 ու փառաւոր ըլլայ, [illegible] որ ձեր մէջը. †Եւ
որ անիրաւ ու չար մարդոցմէն ազատինք.
3 †Ինչու որ ամէնը †հաւատք չունին. †Բայց
Տէրը հաւատարիմ է, որ ձեզ պիտի հաստա-
4 տէ, †ու չարէն պահէ։ Եւ †ձեր վրայ վստա-
հութիւն ունինք Տէրոջմով, թէ [illegible] որ ձեզի
պատուիրեցինք՝ կ'ընէք, ու պիտի ընէք ալ։
5 †Եւ Տէրը ձեր սիրտերը Աստուծոյ սիրոյն ու
Քրիստոսի համբերութիւնը ուղղէ։
6 Եւ ձեզի կը պատուիրենք, եղբայրներ, մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը, †որ [illegible]
քաշուիք †ամէն եղբօրմէ՝ †որ անկարգու-
7 թեամբ կը վարուի, †ու չէ [illegible] որ [illegible]
8 թեանը պէս՝ որ մեզմէ առաք։ †Ինչու որ դուք
[illegible] գիտէք թէ [illegible] պարտիք
մեզի նմանուիլ. †քանզի մենք ձեր մէջը
անկարգութեամբ չվարուեցանք, Ոչ ալ մե-
կուն հացը ձրի կերանք. †Հապա [illegible]
աշխատանքով գիշեր ու ցորեկ կը գործէինք՝
ձեզմէ մէկուն ծանրութիւն չտալու համար.
9 †Ոչ թէ՝ որ մենք իշխանութիւն չունէինք,
†Հապա որ անձերնիս ձեզի օրինակ ընենք՝ որ
10 մեզի նմանուիլ. [illegible] Վասն զի երբոր մենք
ձեր քովն էինք՝ սա ձեզի կը պատուիրէինք,
†Թէ՝ որ չուզեր գործ գործել, †ոչ ալ [illegible]
11 չուտէ։ Ապա կը լսենք որ ձեր մէջէն ոմանք
[illegible] անկարգութեամբ կը վարուին, †ու գործ մը
չեն գործեր, հապա հետաքրքիր կը պտըտին։

3։
‡ Հռոմ. ա. 24, եւ։ Տես գ Թագ. իբ. 22։ Եզեկ. ժգ. 9։
ղ Մատ. իգ. 5. 11։ ա Տիմ. գ. 1։
ճ Հռոմ. ա. 32։
ճ Գլ. ա. 3։
յ Եփես. ա. 4։
ն ա Թես. ա. 4։
շ Ղուկ. ա. 75։ ա Պետ. ա. 2։
ո Ցակ. ժե. 22։ ա Թես. բ. 12։ ա Պետ. ե. 10։
չ ա Կոր. գ. 13։ Փիլ. գ. 1։
պ ա Կոր. ժա. 2։ Գլ. գ. 6։
ջ Գլ. ա. 1, 2։
ռ ա Յովհ. գ. 10։ Յայտ. ա. 5։
ս ա Պետ. ա. 3։
վ ա Կոր. ա. 8։ ա Թես. գ. 13։ ա Պետ. ե. 10։
—
տ Եփես. գ. 19։ Կող. գ. 3։ ա Թես. ե. 25։
ր Հռոմ. ժե. 31։
ց Գործ. իբ. 24։ Հռոմ. ժ. 16։
ւ Կամ Հաւատարմութիւն
փ ա Կոր. ա. 9։ ա Թես. ե. 24։
ք Յովհ. ժե. 15։ բ Պետ. բ. 9։
օ բ Կոր. ե. 16։ Գործ. ե. 10։
ֆ ա Մն. իմ. 18։
ա Հռոմ. ժգ. 17։ Էմր. 14։ ա Տիմ. գ. 5։ բ Յովհ. 10։
ա Կոր. ե. 11. 13։
ա Թես. գ. 11։ ե. 14։ Էմր. 11, 12, 14։
ա Կոր. ժա. 2։
ա Յովհ. բ. 18։ գ. 3։
Գործ. գ. 9։ Եսա. ժա. 4։ Ովս. գ. 5։ Յայտ. ա. 16։ ժբ. 15. 20. 21։
Դան. է. 25։ ա Յովհ. բ. 18։ Յայտ. ժգ. 11։ եւ։
Յովհ. ժէ. 12։
Եսա. ժգ. 13։ Ե. զեկ. իբ. 2, 6, 9։ Դան. է. 25։ ժա. 36։ Յայտ. ժգ. 6։
ա Կոր. բ. 5։
Ոմանք Աստուծոյ պէս պիտի
Մատ. իգ. 4։ Ե. փես. է. 6։ ա Յովհ. գ. 1։
Մատ. իգ. 4։ Ե. փես. է. 6։
ա Տիմ. գ. 1։
Դան. է. 25։ ա Յովհ. բ. 18։ Յայտ. ժգ. 11։ եւ։
Յովհ. ժէ. 12։
Եսա. ժգ. 13։ Ե. զեկ. իբ. 2, 6, 9։ Դան. է. 25։ ժա. 36։ Յայտ. ժգ. 6։
ա Կոր. բ. 5։
Ոմանք Աստուծոյ պէս պիտի
ա Յովհ. բ. 18։ գ. 3։
Գործ. գ. 9։ Եսա. ժա. 4։ Ովս. գ. 5։ Յայտ. ա. 16։ ժբ. 15. 20. 21։
Դան. է. 25։ ա Յովհ. բ. 18։ Յայտ. ժգ. 11։ եւ։
Յովհ. ժէ. 12։
Եսա. ժգ. 13։ Ե. զեկ. իբ. 2, 6, 9։ Դան. է. 25։ ժա. 36։ Յայտ. ժգ. 6։
ա Կոր. բ. 5։
Ոմանք Աստուծոյ պէս պիտի

12 Ընտանիներուն պատուէր կու տանք ու կ՚ա-
ղաչենք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով, որ
հանդարտութեամբ գործեն և իրենց հացը
13 ուտեն։ Բայց դուք, եղբայրներ, մի ձանձ-
14 րանաք բարիք գործելէն։ Իսկ թէ որ մէկը
չհնազանդիր մեր խօսքին առ թուղթով, դուք
նշանակեցէք անիկա, ու անոր հետը մի
15 խառնուիք, որ ամչնայ։ Բայց չըլլայ թէ
թշնամիի պէս սեպէք անիկա, հապա եղբօր
16 պէս խրատեցէք։ Ձեւ ինքը խաղաղութեան
Տէրը ամէն կերպով ձեզի խաղաղութիւն տայ
ամէն տեղ. Տէրը ձեր ամենուն հետը ըլլայ։
17 Ա՛ս ողջոյնը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է, որ
ամէն թուղթերուն մէջ նշան է. ասանկ կը
18 գրեմ։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհ-
քը ձեր ամենուն հետը ըլլայ։ Ամէն։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը Տիմոթէոսին միտքը կը ձգէ ան պատուէրը որ ինքը Մակեդոնիա գացած ատենը տուեր էր անոր. 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը և նպատակին վրայով, 11 իր առաքելական պաշտօնին կանչուելուն վրայով, 20 և Հիմենոսին ու Աղեքսանդրոսին վրայով։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը՝ մեր
Փրկիչ Աստուծոյ և մեր յոյսը եղող Քրիստոս
2 Յիսուսի՝ հրամանով, Տիմոթէոսի՝ իմ հարա-
զատ որդւոյս հաւատքով, շնորհք, ողորմու-
թիւն ու խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօր-
մէն և Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն։
3 Ինչպէս որ քեզի աղաչեցի Եփեսոս մնալու,
երբոր ես Մակեդոնիա կ՚երթայի, որ պա-
տուիրես մէկ քանիներուն օտար ուսմունք
4 չտարբերցընել, ու չնայիլ առասպելներու ու
ազգահամարներու՝ որ վերջ չունին, որոնք
աւելի վէճեր կը պատճառեն քան թէ Աս-
տուծոյ շինութիւնը՝ որ կ՚ըլլայ հա-
5 ւատքով։ Իսկ պատուիրանքին վախճանը սէր
է սրտէ մը մաքուր ու բարի խղճմտանքով և ան-
6 կեղծ հաւատքով. Որոնցմէ խոտորելով ոմանք
7 փուճ խօսքերու եռանդ ցուցին. Օրէնսգէտ
վարդապետ ըլլալ կ՚ուզեն, բայց լսենք չեն
հասկընար ինչ որ կը խօսին, ոչ ալ ան բաները՝
8 որոնց համար ոտք կը կոխեն։ Մէրդ գիտենք
որ օրէնքը աղէկ է, թէ որ մէկը անիկա օրէ-
9 նաւոր կերպով գործածելու ըլլայ։ Բայց աս
գիտնալով որ արդարներուն համար չէ
օրէնքը, հապա անօրէններուն ու անհնա-
զանդներուն համար, ամբարիշտներուն և մե-
ղաւորներուն, անաւրէններուն և պիղծերուն,
հայր ու մայր զարնողներուն, մարդասպան-
10 ներուն, պոռնիկներուն, արուադէտներուն,
մարդ գողցողներուն, սուտերուներուն, սուտ
երդում ընողներուն, ու թէ ուրիշ ինչ որ հա-
11 կառակ է ողջամիտ վարդապետութեան, Աս
երանելի Աստուծոյ փառաւոր աւետարանին
12 համեմատ է, որ ինծի յանձնուեցաւ։ Եւ
շնորհակալ եմ անոր՝ որ զիս զօրացուց, այս-
քինքն Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջը, որ հա-
ւատարիմ սեպելով զիս՝ աս պաշտաւորու-
13 թիւնը ինծի տուաւ. Որ առաջուց հայհոյիչ
էի ու հալածող և թշնամանող. բայց ողոր-
մութիւն գտայ, քանզի որ անհաւատութեան
14 մէջ չգիտնալով ըրի. Եւ մեր Տէրոջը շնորհ-
քը խիստ չատ եղաւ ինծի՝ հաւատքով ու
15 սիրով՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է։ Ա՛ս խօսքը
հաւատարիմ է ու բոլորովին ընդունելութեան
արժանի, որ Քրիստոս Յիսուս աշխարհք ե-
կաւ մեղաւորները փրկելու, որոնց գլուխը
16 ես եմ. Բայց անոր համար ողորմութիւն ըր-
տայ, որ պիտի առաջ Յիսուս Քրիստոս իմ
վրաս ցուցընէ բոլոր երկայնմտութիւնը՝ օրի-

---

1 ա Թես. գ. 11։ 2 Եփես. գ. 28։ 3 Գաղ. գ. 9։ 4 Ա Տիմ. ժը. 17։ ա Կոր. է. 9, 11։ Էմր. 6։ 5 Ղեւ. ժԹ. 17։ ա Թես. է. 14։ 6 Տիտ. գ. 10։ 7 Հռոմ. ժե. 33։ ժզ. 20։ ա Կոր. ժգ. 33։ բ Կոր. ժգ. 11։ ա Թես. է. 23։ 8 ա Թես. գ. 11։ 9 Եփես. գ. 28։ 10 Գաղ. գ. 9։ 11 Ա Տիմ. ա. 17։ Տիտ. գ. 7։ 12 Ա Կոր. ժգ. 21։ Կող. գ. 18։ 13 Հռոմ. ժգ. 24։ — 14 Գլ. բ. 3։ գ. 10։ Տիտ. ա. 3։ բ. 10։ գ. 4։ Յուդ. 25։ 15 Կող. ա. 27։ 16 Ովհան. Տէր Յիսուս Քրիստոսի 17 Գոր. ԺԲ. 15։ Գաղ. ա. 1, 12։ 18 Գոր. ժգ. 1։ ա Կոր. գ. 17։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։ 19 Տիտ. ա. 4։ 20 Գաղ. ա. 3։ բ Տիմ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։ 1 Գոր. է. 1, 3։ Փիլ. բ. 24։ 2 Գաղ. ա. 6, 7։ Գլ. գ. 3, 10։ 3 Գլ. գ. 7։ գ. 4, 20։ բ Տիմ. բ. 14, 16, 23։ Տիտ. ա. 14։ գ. 9։ 4 Գլ. գ. 4։ † Կամ կենդանավարքութիւնը 5 Հռոմ. ժգ. 8, 10։ Գաղ. է. 14։ 6 բ Տիմ. բ. 22։ 7 Գլ. գ. 4, 20։ 8 Գլ. գ. 4։ 9 Հռոմ. է. 12։ 10 Գաղ. գ. 19։ է. 23։ 11 Գլ. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 3։ Տիտ. ա. 9։ բ. 1։ 12 Գլ. գ. 15։ 13 ա Կոր. ԺԲ. 17։ Գաղ. բ. 7։ Կող. ա. 25։ ա Թես. բ. 4։ Գլ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Տիտ. ա. 3։ 14 բ Կոր. ժբ. 9։ 15 ա Կոր. է. 25։ 16 բ Կոր. գ. 5, 6։ գ. 1։ Կող. ա. 25։ 17 Գոր. ը. 3։ ԺԲ. 1։ ա Կոր. ժե. 9։ Փիլ. գ. 6։ 18 Ղուկ. ԽԳ. 34։ Յովհ. ԺԲ. 39, 41։ Գոր. գ. 17։ Ժգ. 9։ 19 Հռոմ. է. 20։ ա Կոր. ժե. 10։ 20 բ Տիմ. ա. 15։ 21 Ղուկ. է. 47։ 22 Գլ. գ. 1։ գ. 9։ բ Տիմ. բ. 11։ Տիտ. գ. 8։ 23 Մատ. ԺԲ. 13։ Մարկ. բ. 17։ Ղուկ. է. 32։ ԺԹ. 10։ Հռոմ. է. 8։ ա Յովհ. գ. 5։ 24 բ Կոր. գ. 1։

նակ ըլլալու անոնց որ պիտի հաւատային
17 իրեն յաւիտենական կենաց համար ։ ⁷Արդ
յաւիտենական թագաւորին՝ որ ⁸անեղծ ևս
⁹անեւնոյթ է, ¹⁰միւ միայն Աստուծոյն ¹¹փառք
ու պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից ։ Ամէն ։
18 ¹²Այս պատուէրը կ'աւանդեմ քեզի, իմ որ-
դեակս Տիմոթէոս, ¹³քու վրայով առաջուց
եղած մարգարէութիւններուն համեմատ, որ
անոնցմով պատերազմիս ¹⁴ան բարի պատե-
19 րազմը, ¹⁵եւ ունենաս հաւատք ու մաքուր
խղճմտանք, որն որ մէկ քանիները երբեմն
մէկդի ձգելով՝ ¹⁶նաւակոծութիւն կրեցին
20 հաւատքին կողմանէ. Որոնցմէ են ¹⁷Հիմենա
ու ¹⁸Ալէքսանդրոս, ¹⁹որոնք ես Սատանային
մատնեցի, ²⁰որ սորվին հայհոյութիւն չընել ։

ԳԼ. Բ

1 Կը յորդորէ ազօթք ու գոհութիւն մատուցանել ամէն մարդոց համար, և ասոր պատճառն ալ յաւարտ կը բերէ. 9 կը ցուցընէ թէ կիներէն ինչով զարդարուելու են. 12 թէ անոնց ինչնաւորութիւն չկայ սորվեցընելու, 15 և թէ պիտի փրկուին թէ որ հաւատքի մէջ կենան ։

1 Արդ՝ կ'աղաչեմ ամէն բանէն առաջ ազօթք
ընել, խնդրուածք, աղաչանք, գոհութիւն
2 ամէն մարդոց համար, ¹Մանաւանդ թագա-
ւորներուն և ²բոլոր իշխանաւորներուն հա-
մար. որ խաղաղ ու հանդարտ կեանք վա-
րենք բոլորովին աստուածպաշտութիւնով ու
3 պարկեշտութիւնով ։ ³Ինչու որ ան է աղեկը
ու ընդունելին ⁴մեր փրկիչ Աստուծոյն առ-
4 ջեւը, ⁵Որ կ'ուզէ թէ ամէն մարդիկ փրկուին
5 ու ճշմարտութիւնը ճանչնալու գան ։ ⁶Քանզի
մէկ Աստուած մը կայ, ու մէկ միջնորդ մը
Աստուծոյ ու մարդոց մէջը՝ Քրիստոս Յիսուս
6 մարդը, ⁷Որ իր անձը ամենուն տեղը փրկա-
նք տուաւ՝ ⁸իր ատենին ⁹վկայութիւնը ըլ-
7 լալու. ¹⁰Որ ես անոր քարոզիչ ու առաքեալ
ը րուեցայ, (¹¹ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ †Քրիստոսով Ե
սուս չեմ խօսիր,) ²Հեթանոսներուն վարդա-
պետ եղայ հաւատքով ու ճշմարտութիւնով ։
8 Արդ կ'ուզեմ որ էրիկ մարդիկ ամէն տեղ
աղօթք ընեն՝ ³սուրբ ձեռքեր վերցընելով
առանց բարկութեան ու երկմտութեան ։
9 ⁴Նոյնպէս ալ կիներն վայելուչ հագուստով,
ամօթխածութեամբ և պարկեշտութեամբ ինք-

* Սալ. ժ. 16։ Ղեւտ. 15։ Դան. է. 14։ ԳԼ. գ. 15, 16։
† Հռոմ. ա. 23։
‡ Յովհ. ա. 18։ Եբր. ժա. 27։ ա Յովհ. գ. 12։
§ Հռոմ. ժգ. 27։ Յուդ. 25։
¶ Ոմանք միայն խնամատարն
# ա Մն. իմ. 11։
** ԳԼ. գ. 15, 14, 20։ բ Տիմ. բ. 2։
†† ԳԼ. գ. 14։
‡‡ ԳԼ. զ. 12։ բ Տիմ. բ. 3։ գ. 7։
§§ ԳԼ. գ. 9։
¶¶ ԳԼ. գ. 9։
Յովհ. ժէ. 3։ բ Տիմ. բ. 25։
*** Հռոմ. գ. 29, 30։ ժ. 12։ Գաղ. գ. 20։
††† Եբր. բ. 6։ իե. 15։
‡‡‡ Մատ. ի. 28։ Մարկ. ժ. 45։ Եփես. ա. 7։ Տիտ. բ. 14։
§§§ Հռոմ. է. 6։ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։ գ. 5։ Տիտ. ա. 3։
¶¶¶ ա Կոր. ա. 6։ բ Թես. ա. 10։ բ Տիմ. ա. 8։
Եփես. գ. 7, 8։ բ Տիմ. ա. 11։
**** Հռոմ. իե. 1։
†††† Ոմանք լուռն։
‡‡‡‡ Հռոմ. ժա. 13։ ժէ. 16։ Գաղ. ա. 16։
§§§§ Մաղ. ա. 11։ Յովհ. գ. 21։
¶¶¶¶ Սալ. ՆԼԳ. 2։ Եսա. ա. 15։
ա Պետ. գ. 3։
***** ա Պետ. գ. 4։
†††††† ա Կոր. ժգ. 34։
‡‡‡‡‡ Եփես. է. 24։
§§§§§ Ծն. ա. 27։ բ. 18, 22։ ա Կոր. ժա. 8, 9։
¶¶¶¶¶ Ծն. գ. 6։ բ Կոր. ժա. 3։
—
ԳԼ. ա. 15։
$$$ Գոր. ի. 28։ Փիլ. ա. 1։
%%% Եփես. գ. 12։
^^^ Տիտ. ա. 6, եւ։
&&& ԳԼ. է. 9։
*** բ Տիմ. բ. 24։
††† Յուդ. 8։ Տիտ. ա. 7։
‡‡‡ բ Տիմ. բ. 24։
§§§ Ոմանք ոչ անարգ չահախնդրութեան եւեւէ եղոյզ, հապա բ Տիմ. բ. 24։
¶¶¶ ա Պետ. է. 2։
Տիտ. ա. 6։
@@@ Եսա. ժգ. 12։
$$$ Գոր. իբ. 12։ ա Կոր. է. 12։ ա Թես. գ. 11։
%%% ԳԼ. գ. 9։ բ Տիմ. բ. 26։
^^^ Գոր. ջ. 3։
&&& Յովհ. 3։ ԳԼ. ժ. 9։ Եզեկ. իա. 21։
*** ԳԼ. ա. 19։

ղինքնին զարդարեն, չէ թէ հիւսուածքնե-
րով կամ ոսկիով կամ մարգարիտներով կամ
10 մեծագին հանդերձներով, ²Հապա բարի
գործքերով՝ հետեր որ կը վայլէ աստուած-
11 պաշտութիւնը դաւանող կիներուն ։ Կիրկ
մարդը թող սորվի լռութեամբ՝ ամենայն հնա-
12 զանդութիւնով ։ ³Բայց կիրկ մարդու հրամանն
չեմ տար սորվեցընելու, ⁴ոչ ալ էրիկ մարդուն
13 իշխելու, հապա լուռ կենալու ։ Ինչու որ
⁵առաջ Ադամ ստեղծուեցաւ, ⁶ետքը Եւայ։
14 ⁷Եւ Ադամ չխաբուեցաւ, հապա կինը խա-
15 բուեցաւ ու յանցանք գործեց · Սակայն պի-
տի փրկուի անիկա որդեծնութեամբ, թէ որ
կենան հաւատքի և սիրոյ ու սրբութեան մէջ
պարկեշտութիւնով ։

ԳԼ. Գ

1 Կը ցուցընէ թէ եպիսկոպոսները, սարկաւագները ու անոնց կիներները ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են. 14 և թէ ինչ նպատակով ինքը ատ բանները գրեց Տիմոթէոսին. 15 կը խօսի Եկեղեցւոյն վրայով և անոր մէջը քարոզուած ու ընդունուած սուրբ վարդապետութեանը վրայով ։

1 ¹Այս խօսքը հաւատարիմ է, ²թէ որ մէկը
եպիսկոպոսութեան կը ցանկայ՝ ³աղեկ գոր-
2 ծի կը ցանկայ ։ ⁴Ուստի պէտք է եպիսկո-
պոսին անարատ ըլլալ, ⁵մէկ կնոջմէ մը էրիկ,
զգաստ, խոհեմ, պարկեշտ, հիւրասէր,
3 ⁶սորվեցընելու յարմար, ⁷Ոչ գինեմոլ, ⁸ոչ
զարնող, ‡Հապա ⁹հանդարտ, ոչ կռուող,
4 ¹⁰ոչ արծաթասէր · Որ իր տանը աղեկ վա-
րակայութիւն ընող ըլլայ, ¹¹իր զաւակ-
ները հնազանդութեան մէջ պահելով բո-
5 լոր ծանրաբարոյութեամբ. (Հապա թէ որ
մէկը իր տանը վերակայութիւն ընելը չը-
գիտնայ, ի՞նչպէս Աստուծոյ եկեղեցւոյն հո-
6 գաբարձու պիտի ըլլայ ·) Ոչ ալ նորահաւատ
ըլլայ, ¹²որ չըլլայ թէ հպարտանալով Սատա-
7 նային դատապարտութեանը մէջ իյնայ ։ ¹³Հա-
պա պէտք է անոր դուրսէն եղողներէն ալ
բարի վկայութիւն ունենալ, որ չըլլայ թէ
նախատինքի մէջ ու ¹⁴Սատանային որոգայթին
մէջը իյնայ ։
8 ¹⁵Նոյնպէս ալ սարկաւագները ըլլան ծանրա-
բարոյ, ոչ երկլեզու, ¹⁶ոչ գինեսէր, ոչ անարդ
9 շահախնդրութեան եւեւէ եղոյզ · ¹⁷Հապա հա-

ւատքին խորհուրդը պահեն մաքուր խղճմ-
10 ան քով։ Եւ ասոնք ալ առաջ ի՛րար փոր-
ձուին, եւ քը՝ թէ որ անվեղապրելի դատուին,
11 սարկաւագութեան պաշտօնը կատարեն։ Ա-
նանկ ալ անոնց կիներուն ծանրաբարոյ ըլլան,
ոչ չարախօս, հապա զգաստ, ամէն բանի մէջ
12 հաւատարիմ։ Սարկաւագները մէկ կնկան մը
երիկ ըլլան, և իրենց զաւակներուն ու իրենց
տները աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլան։
13 Քանզի անոնք որ սարկաւագութեան պաշ-
տօնը աղէկ կը կատարեն, բարի աստիճան մը
իրենց կը շահին, ու Քրիստոս Յիսուսի վրայ
եղած հաւատքին մէջ չատ համարձակութիւն։
14 Ա՛ս բաները կը գրեմ քեզի՝ յուսալով մօ-
15 տերս քեզի գալ. Բայց եթէ ուշանալու ըլ-
լամ, որ դիտնաս թէ ինչպէս պէտք է քեզի
Աստուծոյ տան մէջ պարտիլ, որ կենդանի
Աստուծոյ եկեղեցին է, ճշմարտութեան սիւնը
16 ու հաստատութիւնը։ Եւ յայտնապէս մեծ է
աստուածպաշտութեան խորհուրդը. Ա-
տուած մարմնով յայտնուեցաւ, Հոգիով
արդարացաւ, Հրեշտակներուն երեւցաւ, Հե-
թանոսաց մէջ քարոզուեցաւ, Աշխարհի մէջ
հաւատացուեցաւ Ո՛ւ փառքով համբարձաւ։

ԳԼ. Դ

1 Ա՛ոքեալը կը նախատձայնէ թէ հարի ժամանակները ամենք հաւատքէն պիտի մոլորին. 6 զանազան պատուէրներ կու տայ Տիմոթէոսին, որ իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ թերութիւն մը չցուցնէ։

1 Բայց Հոգին յայտնի կ'ըսէ թէ հարի ա-
տեններուն մէկ քանիները հաւատքէն պիտի
ապստամբին, եւ մոլորեցուցիչ ոգիներու ու
դիւաց ուսմունքներու ուշադրութիւն պիտի
2 տան, Պատիրաններուն կեղծաւորութեամբը,
3 որոնց խղճմտանքը խանձուած է. Որոնք
ամուսնանալէն պիտի արգիլեն, ու եւ պիտի
պահեն կերակուրներէն՝ որ Աստուած ստեղ-
ծեր է որ հաւատացեալները և ճշմարտու-
թիւնը ճանչցողները դոհութեամբ վայելեն։
4 Ինչու որ Աստուծոյ ամէն ստեղծածը բարի է,
ու մերժելու բան մը չկայ, թէ որ գոհու-
5 թեամբ ընդունուի. Քանզի Աստուծոյ խօս-
6 քովը ու աղօթքով կը սրբուի։ Ա՛ս բաները

եղբայրներուն յիշեցընելով՝ Յիսուս Քրիստոսի
բարի պաշտօնեայ մը պիտի ըլլաս, Ու պիտի
անտեղի հաւատքին խօսքերովը և ան բարի
վարդապետութիւնովը՝ որուն հետեւող եղար։
7 Բայց պիղծ ու պառաւական առասպելներէն
ետ կեցիր, Եւ քու անձդ աստուածպաշտու-
8 թեան վարժեցուր. Ինչու որ մարմնին վար-
ժութիւնը քիչ բանի օգտակար է, Բայց աս-
տուածպաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար
է, Որ թէ՛ ներկայ և թէ ապառնի կենաց
9 խոստումնքը ունի։ Ա՛ս խօսքը հաւատարիմ
10 է և բոլորովին ընդունելու արժանի։ Ինչու
որ քուն աստր համար կ'աշխատինք ու նախա-
տինք կը կրենք, Վասն զի կենդանի Աստու-
ծոյ յուսացեր ենք, Որ ամէն մարդոց փրկիչն
11 է՝ մանաւանդ հաւատացեալներուն։ Ա՛ս բա-
12 ները պատուիրէ ու սորվեցուր։ Ոչ ըլլայ որ
մէկը քու մանկութիւնդ անարգէ. Հապա
դուն օրինակ եղիր հաւատացեալներուն՝ խօս-
քով, վարմունքով, սիրով, Հաւատքով և
13 մաքրութեամբ։ Մինչեւ որ ես գամ՝ մնաք
դիր կարդալու, յորդորելու, սորվեցընելու։
14 Ընդհոդ մի ըլլար քու վրադ եղած պարգեւին
վրայով, Որ մարգարէութեամբ քեզի արուե-
ցաւ՝ Երէցներուն ձեռքերը դրուե-
15 լովը։ Ատոնց վրայ խորհէ ու ատոնց մէջը
պարապէ, որ քու յառաջադիմութիւնդ յա-
16 յտնի ըլլայ։ Զգուշացիր քու ան-
ձիդ ու վարդապետութեանը, մնա
մէջը կեցիր. քանզի այդպէս ընելով՝ քեզ
ալ պիտի ապրեցընես, Ու անոնք ալ որ քե-
զի մտիկ կ'ընեն։

ԳԼ. Ե

1 Կանոններ կու տայ յանդիմանելու վրայով, 3 որբևարիներու 17 և ծերերու վրայով. 23 յոռետես պատուէր մըն ալ կու տայ Տիմոթէոսին առպջութեանը վրայով. 24 կը ծանուցանէ թէ ոմանց մեղքերը իրենցմէ առաջ դատաստանի կ'երթան, և ոմանց մեղքերը իրենց հետեւին կու գան։

1 Ծերը մի՛ յանդիմաներ, հապա հօր
պէս յորդորէ Ա՛նոնք. երիտասարդները՝ եղբայր-
2 ներու պէս, Պառաւները՝ մայրերու պէս,
դեռահասակ կիներն՝ քոյրերու պէս ամէն
3 կերպ մաքրութիւնով։ Որբևարիները պատուէ՛

---

1 Տիտ. բ. 3։
2 Տես Ա՛ստ. իե. 21։ Եփես. բ. 21, 22։ բ Տիմ. բ. 20։
3 Յովհ. ա. 14։ ա Յովհ. ա. 2։
4 Ա՛ստ. գ. 16։ Յովհ. ա. 32, 33։ Ժե. 26։ Ժգ. 8, 9։ Հռոմ. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։ ա Յովհ. ե. 6, եւ։
5 Ա՛ստ. իը. 2։ Ա՛ստ. Ժգ. 5։ Դատ. բ. 13։ իդ. 4։ Յովհ. ի. 12։ Եփես. գ. 10։ ա Պետ. ա. 12։
6 Գործ. Ժ. 34։ Ժգ. 46, 48։ Գաղ. բ. 8։ Եփես. գ. 5, 6, 8։ Հռոմ. Ժ. 18։ Կող. ա. 27, 28։ Գ՛ղ. բ. 7։
7 Կող. ա. 6, 25։
8 Դատ. խդ. 51։ Գործ. ա. 9։ ա Պետ. գ. 22։
—
9 Յովհ. Ժգ. 13։ բ Թես. բ. 3։ բ Տիմ. գ. 1։ եւ։ բ Պետ. գ. 3։ ա Յովհ. բ. 18։ Յուդ. 4, 18։
10 ա Պետ. ա. 20։
11 բ Տիմ. գ. 13։ բ Պետ. բ. 1։ Յայտ. Ժգ. 14։
12 Դան. Ժա. 35, 37, 38։ Յայտ. իթ. 20։
13 Ա՛ստ. է. 15։ Հռոմ. Ժգ. 18։ բ Պետ. բ. 5։
14 Եփես. գ. 19։
15 ա Կոր. է. 28, 36, 38։ Կող. բ. 20, 21։ Եբր. Ժգ. 4։
16 Հռոմ. Ժգ. 3, 17։ ա Կոր. ը. 8։
17 Հռոմ. Ժգ. 6։ ա Կոր. Ժ. 30։
18 Ծն. ա. 29։ իթ. 3։ Հռոմ. Ժգ. 14, 20։ ա Կոր. Ժ. 25։ Տիտ. ա. 15։
19 բ Տիմ. գ. 14, 15։
20 Գ՛ղ. ա. 4։ գ. 20։ բ Տիմ. բ. 16, 23։ գ. 4։ Տիտ. ա. 14։
21 Եբր. է. 14։
22 ա Կոր. ը. 8։ Կող. բ. 23։
23 Գ՛ղ. գ. 6։
24 Ա՛ստ. ը. 4։ Ձգ. 11։ Ձժբ. 2, 3։
25 Հռոմ. Ժգ. 6։ ա Կոր. Ժ. 30։
Ա՛ստ. ժ. 19։ Ա՛ստ. գ. 33։ Ժթ. 29։ Ա՛ստ. Ժ. 30։ Հռոմ. ը. 28։
Գ՛ղ. ա. 15։
ա Կոր. գ. 11, 12։
Գ՛ղ. գ. 17։
Ա՛ստ. ԼԳ. 6։ Ձէ. 2, 6, եւ։
Գ՛ղ. գ. 2։
ա Կոր. Ժգ. 11։ Տիտ. բ. 15։
Տիտ. բ. 7։ ա Պետ. է. 3։
Ոմանք հոգւով, հաւատքով։
բ Տիմ. ա. 6։
Գ՛ղ. ա. 18։
Գործ. գ. 6։ ը. 17։ Ժգ. 3։ Ժթ. 6։ Գ՛ղ. է. 22։ բ Տիմ. ա. 6։
Կամ՝ ամէն բանի մէջ
Գործ. է. 28։
Եզեկ. Լգ. 9։
Հռոմ. Ժա. 14։ ա Կոր. իթ. 22։ Յակ. է. 20։
—
Գ՛ղ. Ժթ. 32։

4 ՟անոնք որ ճշմարտապէս որբևարի են։ Հա-
պա թէ որ մէկ որբևարի մը զաւակներ կամ
թոռներ ունենայ, թող անոնք առաջ տորմին
իրենց տանը մէջ ծրդխական դութ ցուցընել,
՟ու փոխարէն հատուցանել իրենց ծնողացը.
՟ինչու որ ան է բարի և ընդունելի Աստուծոյ
5 առջևը։ ՟Բայց ան որ ճշմարտապէս որբևարի
է ու մինակ մնացած, իր յոյսը Աստուծոյ վը-
րայ դրած է, ու գիշեր ցորեկ ՟աղօթքի ու
6 աղաչանքի կը պարապի. ՟բայց փափկասէր
7 ՟ըլլալով կենդանւոյն մեռած է։ ՟Ես ա՛ս բա-
8 ները պատուիրէ որ անարատ ըլլան։ Բայց թէ
որ մէկը իրենիներուն ՟ու մանաւանդ իր ընտա-
նեայը հոգ չտանիր, ՟անիկա հաւատքը ու-
րացած է, ՟ու անհաւատէ մին ալ գէշ է։
9 Որբևարին ՟ըլլալընէ կարգը թող սեպուի,
որ վաթսուն տարուընէ պակաս չէ, ՟մէկ էր-
10 կան մը կնիկ եղած, բարի գործքերով վը-
կայուած. թէ զաւակներ մեծցուցած ըլլայ,
՟թէ հիւրեր ընդունած ըլլայ, ՟թէ սուրբ-
րուն ոտքերը լուացած ըլլայ, թէ նեղեալնե-
րուն օգնութիւն ըրած ըլլայ, թէ ամէն գործ
բարեգործութեան մէջ յարատևած ըլլայ։
11 Բայց գեռահասակ որբևարիները մերժէ.
քանզի երբոր Քրիստոսի դէմ չ՟ընդվզին հնչ-
ասակրութեան անձնատուր կ՟ըլլան, ամուս-
12 նանալ կ՟ուզեն։ Եւ դատապարտութիւն կ՟ըն-
դունին, ինչու որ առջի հաւատքնին մէկդի
13 ձգեցին։ ՟Եւև ծոյլ ըլլալ կը սորվին, տունէ
տուն պտրտողներ. և ոչ միայն ծոյլ, հապա
չատախօսներ ու հետաքրքրներ, և անպա-
14 տեհ բաներ կը խօսին։ Ուստի կ՟ուզեմ որ
դեռահասակ կիներները ամուսնանան, զաւակ-
ներ ծնանին, անաչէն ըլլան ՟ու նախատանաց
15 պատճառ չտան հակառակորդին։ Քանզի ար-
դէն ոմանք Սատանային ետևէն ՟ըլլալու խո-
16 տորեցան։ Թէ որ հաւատացեալ էրկիկ մարդ
մը կամ կնիկ մը որբևարիներ ունենայ, թող
օգնութիւն բնէ անոնց, և եկեղեցին չծանրա-
բեռնի, ՟որ ճշմարտապէս որբևարիներուն օգ-
նութիւն ընէ։
17 ՟Ադեկ վերակացութիւն ընող էրէցները
՟կրկին պատուոյ արժանի թող սեպուին, մա-
նաւանդ անոնք որ կ՟աշխատին խօսքը ՟տր-
18 ՟ալու ու սորվեցընելով։ Ինչու որ գիրքը կ՟ը-
սէ թէ ՟Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը
չկապես. և թէ ՟Մշակը իր վարձքին արժանի
19 է։ Էրէցի վրայով ամբաստանութիւն մի ըն-
դունիր, ՟բայց միայն երկու կամ երեք վը-
20 կաներով։ ՟Անոնք որ մեղք կը գործեն՝ ամե-
նուն առջևը յանդիմանէ, ՟որ ուրիշներն ալ
21 վախնան։ ՟Կ՟կայութիւն կը դնեմ Աստուծոյ
առջևը և ՟Յիսուս Քրիստոսի ու ընտրեալ
հրեշտակներուն, որ առ բաները պահես ա-
նանց նախապաշարման, բան մը աչառու-
22 թեամբ չընելով։ ՟Շուտով մէկուն վրայ ձեռք
չդնես, ՟և ուրիշներուն մեղացը հաղորդ չլը-
ռա. դուն քեզ մաքուր պահէ։
23 Ամէն եւս լոկ ջուր չխմես, հապա քիչ
մըն ալ գինի գործածէ ՟բրու ստամոքսիդ ու
յաճախ հիւանդութիւններուդ համար։
24 ՟Կան մարդիկ՝ որ իրենց մեղքերը յայտնի
են, ու առաջուց դատաստանի հասած. և
25 կան՝ որ իրենց ետևէն կ՟երթան։ Նոյնպէս
՟ալ բարի գործքերը յայտնի են. ու անոնք
որ ուրիշ կերպ բան մըն են՝ չեն կրնար ծա-
ծուկ մնալ։

ԳԼ. Զ

1 Կը սորվեցընէ թէ ծառաները ինչ պարտաւորութիւն ունին. 3 և թէ պէտք չէ նորաձև վարդապետութիւն հետևիլ. 6 թէ աստուածպաշտութիւնը մեծ վաստակ մըն է. 10 և արծաթասիրութիւնը ամէն չարիքներուն արմատն է. 11 թէ Տիմոթէոս ինչ բանէ փախչելու էր, և ինչ բանի ետևէ երթալու էր. 17 և ինչ բանի վրայով հարստահարութեան պատուէր տալու էր. 20 կը պատուիրէ Տիմոթէոսին որ ՟ճշմարիտ վարդապետութիւնը մաքուր պահէ, և պիղծ խօսքերէն ու հակառակութիւններէն հեռու կենայ։

1 ՟Ան ամէնը որ ծառայութեան լուծի տակ
են՝ իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի
սեպեն, ՟որ Աստուծոյ անունը ու վարդապե-
2 տութիւնը չհայհոյուի։ Եւ անոնք որ հաւա-
տացեալ տէրեր ունին, թող չարհամարհեն՝
՟եղբայրներ ըլլալնուն պատճառաւը, հապա
աւելի ծառայութիւն ընեն, ինչու որ անոնք
հաւատացեալ են ու սիրելի, որոնք բարերա-
րութիւն ընելու մէջ մասնակից են. ՟սա բա-
3 ները սորվեցուր ու յորդորէ։ ՟Թէ որ մէկը
ուրիշ կերպ բան մը սորվեցընէ, ՟ու մտիկ
չընէ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ողջամիտ
խօսքերուն, ՟և ան վարդապետութեանը որ
4 աստուածպաշտութեան համեմատ է, Ա՟նոնք-
հպարտացած է ՟ու բան մը չգիտեր, ՟հապա
վէճերով ու հակառակութիւններով ախտա-
ցած է. որոնցմէ կ՟ըլլայ նախանձ, կռիւ, հայ-

Բ Հմր. ե. 16։
Գ Տիս. Դն. խե. 10։ 11։ Մատ. ժե. 4։ Եփես. զ. 1. 2։
Դ ԳԼ. բ. 3։
Ե ա Կոր. է. 32։
Զ Գոր. խզ. 7։
Է Ղ.ուկ. բ. 37։ ժը. 1։
Ը Յակ. է. 5։
Թ ԳԼ. ա. 3։ գ. 11։ զ. 17։
Ժ Ես. ոը. 7։ Գաղ. զ. 10։
ԺԱ Բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. ա. 16։
ԺԲ Մատ. ժը. 17։
ԺԳ Ղ.ուկ. բ. 36։ ԳԼ. զ. 2։
ԺԴ Գոր. ժգ. 15։ Եբր. ժգ. 2։ ա Պետ. գ. 9։
ԺԵ Դն. ժը. 4։ ժԹ. 2։ Ղ.ուկ. է. 38. 44։ Յամ. ժգ. 5. 14։
ԺԶ Բ Թես. գ. 11։
ԺԷ ա Կոր. է. 9։
ԺԸ ԳԼ. զ. 1։ Տիտ. բ. 8։
ԺԹ Հմր. ե. 5։
Ի Հռ.ոմ. ժբ. 8։ ա Կոր. Թ. 10. 14։ Գաղ. զ. 6։ Փիլ. բ. 29։ ա Թես. է. 7. 17։ Եբր. ժգ. 7. 17։
ԻԱ Գոր. իը. 10։
ԻԲ Բ Օր. իե. 4։ ա Կոր. Թ. 9։
ԻԳ Ղ.ե. ժԹ. 13։ բ Օր. իգ. 14. 15։ Մատ. ժ. 10։ Ղ.ուկ. ժ. 7։
ԻԴ Բ Օր. ԺԹ. 15։
ԻԵ Գաղ. բ. 11. 14։ Տիտ. ա. 13։
ԻԶ Բ Օր. ժգ. 11։
ԻԷ ԳԼ. գ. 13։ Բ Տիմ. բ. 14։ գ. 1։
ԻԸ Ոմանք Տէր Յիսուս Քրիստոս։
ԻԹ Գոր. զ. 6։ ժգ. 3։ ԳԼ. գ. 14։ Բ Տիմ. ա. 6։
Լ Բ Յով. 11։
ԼԱ Սաղ. ՃԳ. 15։
ԼԲ Գաղ. է. 10։
—
ԼԳ Եփես. գ. 5։ Կող. գ. 22։ Տիտ. բ. 9։ ա Պետ. բ. 18։
ԼԴ Ես. ծբ. 5։ Հռ.ոմ. բ. 24։ Տիտ. բ. 5. 8։
ԼԵ Կող. գ. 1։
ԼԶ ԳԼ. գ. 11։
ԼԷ ԳԼ. ա. 3։
ԼԸ ԳԼ. ա. 10։ Բ Տիմ. ա. 13։ գ. 3։ Տիտ. ա. 9։
ԼԹ Տիտ. ա. 1։
Խ ա Կոր. ը. 2։ ԳԼ. ա. 7։
ԽԱ ԳԼ. ա. 4։ Բ Տիմ. բ. 23։ Տիտ. գ. 9։

5 հոյութիւնները, զէշ կասկածները, 4մարդոյ
ապականած ու ճշմարտութենէն հեռացած
մարդոց 5զրաբանութիւնները, 6որոնք աս-
տուածպաշտութիւնը շահավաճառութիւն մը
6 կը սեպեն. 4անոնցմէն մէկդի կեցիր։ 7Սա-
կայն աստուածպաշտութիւնը մեծ շահավաճառու-
թիւնով մէկտեղ մեծ շահավաճառութիւն մըն
7 է։ 8Ինչու որ բան մը չբերինք աշխարհս, ու
յայտնի է որ չենք կրնար անկէ բան մը տանիլ։
8 9Հապա կերակուր ու հանդերձ ունենալով՝
9 անոնցմով բաւականանանք։ 1Բայց անոնք որ
հարստանալ կ՚ուզեն, կ՚ինյան փորձութեան
ու որոգայթի և չատ յիմարական ու վնասա-
կար ցանկութիւններու մէջ, 2որոնք աստա-
կումի ու կորստեան մէջ կ՚ընկղմեն մարդիկ։
10 3Ինչու որ ամէն չարութիւններուն արմատը
արծաթասիրութիւնն է. որուն մէկ քանիները
անձնատուր ըլլալով՝ հաւատքէն մոլորեցան,
ու ինքզինքնին չատ ցաւերով խոցոցին։
11 1Բայց դուն, 3ով մարդ Աստուծոյ, փախիր
ատ բաներէն, ու դնա արդարութեան, աս-
տուածպաշտութեան, հաւատքի, սիրոյ, համ-
12 բերութեան ու հեզութեան ետևէն. 4պատե-
րազմէ հաւատքին բարի պատերազմը, 5բռնէ
յաւիտենական կեանքը՝ որուն որ կանչուե-
ցար, ու չատ վկաներու առջև գաւանեցար
13 բարի գաւանութիւնը։ 6Կը պատուիրեմ քե-
զի Աստուծոյ առջևը՝ 3որ կենդանի կ՚ընէ բո-
լորը, և Քրիստոս Յիսուսի առջևը՝ 7որ Պոնտա-
ցի Պիղատոսին առջև վկայեց բարի դաւա-
14 նութիւնը, որ դուն ան պատուէրը ամրիծ՝
անարատ պահես՝ 8մինչև մեր Տէրոջը Յիսուս
15 Քրիստոսի յայտնութիւնը. Որն որ իր ատե-
նին պիտի ցուցնէ 5Երանելին ու մի միայն
Հզօրը, 7Թագաւորներուն Թագաւորը ու տէ-
16 րերուն Տէրը. 8Որ ինքը մինակ ունի անմա-
հութիւն՝ անմերձենալի լուսոյ մէջ բնակած.
3որն որ մարդոցմէն մէկը չտեսաւ, ոչ ալ տես-
նելու կարող է, 7որուն պատիւ և զօրութիւն
յաւիտեանս։ Ամէն։
17 Ա Ս աշխարհիս մէջ հարուստ եղողներուն
պատուէր տուր որ չհպարտանան, 4և ան-
ստոյգ հարստութեան վրայ 1յոյսերնին չդնեն,
2հապա կենդանի Աստուծոյ վրայ՝ 3որ ամէն
բանը մեզի առատօրէն կու տայ վայելելու,
18 բարիք գործեն, 7բարի գործքերով հարըս-
տանան, 6առատաձեռն, և 4-ըբեչի պէտչէջը
19 հաղորդ ըլլան. 7Բարի հիմ դանձեն անձերը-
նուն հանդերձեալին համար, 3որ 8յաւիտե-
նական կեանքը ձեռք ձգեն։
20 7Ով Տիմոթէոս, 4էն պրոճ աւանդը պա-
հէ, 3փախչելով պիղծ ունայնաբանութիւննե-
րէն և աստանուն գիտութեան հակառակու-
21 թիւններէն, Որն որ մէկ քանիները գաւա-
նելով՝ 5հաւատքէն մոլորեցան։ Շնորհքը քու
հետդ ըլլայ։ Ամէն։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս կը յիշէ իր սէրը Տիմոթէոսի վրայ, և անոր գալստ հա-
մատքը որ Տիմոթէոս և իր մայրը ու մեծ մայրը ունէին. 6 կը
յորդորէ Տիմոթէոսը որ իր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը որ-
ծադեցնէ, 8 որ հալածանքի մէջ հաստատ ու համբերող ըլայ,
13 ու ամբողջ բանին իրմէն ստացած վարդապետութեան նշանա-
կը ու ճշմարտութիւնը. 15 կը յիշէ Փիգելոսը և Հերմոգինէսը
որ և, ու Ընեսիփորոսին վրայով բարի վկայութիւն կուտայ։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աս-
տուծոյ կամքովը 4կենաց խոստմունքին պէս՝
2 որ Քրիստոս Յիսուսով է, 4Տիմոթէոս իմ սիրե-
լի որդիկս՝ շնորհք, ողորմութիւն և խաղա-
ղութիւն Հօր Աստուծմէն ու Քրիստոս Յիսուս
մեր Տէրոջմէն։

1 բ Տիմ. գ. 8։
2 Գաղ. ա. 6։
3 Տիտ. ա. 11։ բ Պետ. բ. 3։
4 Հռոմ. ժգ. 17։ բ Տիմ. գ. 5։
5 Սպղ. լէ. 16։ Ա-
ռակ. ժէ. 16։ ժգ. 8։ Եբր. ժգ. 5։
6 Յոբ. ա. 21։ Սպղ. խթ. 17։ Առակ. իէ. 24։ ժ.սղ. է. 15։
7 Ծն. իը. 20։ Եբր. ժգ. 5։
8 Առակ. ժէ. 27։ ի. 21։ իը. 20։ Մատ. ժգ. 22։ Յակ. է. 1։
9 Գաղ. գ. 7։
10 Գաղ. ա. 19։
11 Եղ. իգ. 8։ բ Օր. ժգ. 19։
12 բ Տիմ. բ. 22։
13 բ Օր. ԼԳ. 1։ բ Տիմ. գ. 17։
14 ա Կոր. թ. 25, 26։ Գաղ. ա. 18։ բ Տիմ. գ. 7։
15 Փիլ. գ. 12, 14։ Հմր. 19։
16 Եբր. ժ. 23։
17 Գաղ. է. 21։
18 բ Օր. լը. 39։ ա Թագ. բ. 6։ Յովհ. է. 21։
19 Մատ. իէ. 11։ Յովհ. ժբ. 37։ Յայտ. ա. 5։ գ. 14։
20 Փիլ. ա. 6, 10։ ա Թես. գ. 13։ է. 23։
21 Գաղ. ա. 11, 17։ Յայտ. ժէ. 14։

ժԹ. 16։
22 Գաղ. ա. 17։
23 Եղ. ԼԳ. 20։ Յովհ. գ. 16։
24 Եփես. գ. 21։ Փիլ. գ. 20։ Յուդ. 25։ Յայտ. ա. 6։ գ. 11։ է. 12։
25 Առակ. իգ. 5։
26 Յոբ. լա. 24։ Սպղ. ծբ. 7։ կբ. 10։ Մատ. ժ. 24։ Դ.ուկ. ժբ. 21։
27 ա Թես. ա. 9։ Գաղ. գ. 15։ գ. 10։
Փ Գաղ. ժգ. 16։ ժէ. 25։
ա Դ.ուկ. ժբ. 21։ Գաղ. է. 10։ Տիտ. գ. 8։ Յակ. բ. 5։
բ Հռոմ. ժբ. 13։
գ Գաղ. գ. 6։ Եբր. ժգ. 16։
դ Մատ. գ. 20։ ժԹ. 21։ Դ.ուկ. ժբ. 33։ ժգ. 9։
ե Հմր. 12։
զ Ո՞հն+ Ձշմարիտ
է բ Տիմ. ա. 14։ Տիտ. ա. 9։ Յայտ. գ. 3։
ը Գաղ. ա. 4, 6։ գ. 7։ բ Տիմ. բ. 14, 16. 23։ Տիտ. ա. 14։ գ. 9։
թ Գաղ. ա. 6, 19։ բ Տիմ. բ. 18։

—

ժ բ Կոր. ա. 1։
ի Եփես. գ. 6։ Տիտ. ա. 2։ Եբր. թ. 15։
ի ա Տիմ. ա. 2։

3 [t]Շնորհակալ եմ Աստուծոյ՝ [h]որն որ կը պաշ-
տեմ իմ նախնիքներէս մաքուր խղճմտանքով,
(հերթով անպակաս քեզ իմ աղօթքներուս
4 մէջ կը յիշեմ գիշեր ու ցորեկ, [i]ցանկալով
քեզ տեսնել, ու միաք բերելով քու արցունք-
5 ներդ, որ ուրախութիւնով լեցուիմ.) [k]Մտա-
ծելով քու վրադ եղած անկեղծ հաւատքը,
որ առաջ քու մեծ մօրդ Լաւոդեայէն [l]ու քու
մօրդ Եւնիկէին վրայ բնակեցաւ, և համո-
6 զուած եմ որ քու վրադ ալ կայ։ Անոր համար
քու միաքդ կը ձգեմ [m]որ արծարծես Աստու-
ծոյ պարգեւը, որ քեզի [n]---ե է իմ ձեռքս
7 բուս [o]--- վրադ դրուելովը։ [p]Ինչու որ Աս-
տուած մեզի երկչոտութեան հոգի չտուաւ,
[q]հապա զօրութեան ու սիրոյ և զգաստու-
8 թեան։ [r]Ուստի առնէ մի ամչնար վկայութիւնը
[s]մեր Տէրոջը վկայութիւնէն, [t]ոչ ալ ինծ անոր համար կա-
պուածս. [u]հապա մասնակից եղիր աւետարա-
նին չարչարանքներուն՝ Աստուծոյ զօրութեա-
9 նը համեմատ. [v]Որ մեզ փրկեց [w]ու մեր գործ-
չեմք կանչեց՝ [x]ո՛չ մեր գործքերուն նա-
յելով, [y]հապա իր նախասահմանութեանը ու
շնորհացը նայելով, որ Քրիստոս Յիսուսով
մեզի արուեցաւ [z]յաւիտենական դարերէն
10 առաջ. [a]Բայց հիմա յայտնուեցաւ մեր փրկչին
Յիսուս Քրիստոսի երեւնալովը. [b]որ մահը խա-
փանեց, և [c]լոյս հանեց կեանքը ու անմահու-
11 թիւնը աւետարանին միջոցով. [d]Որ ես անոր
քարոզիչ ու առաքեալ դրուեցայ ու հեթա-
12 նոսներուն վարդապետ։ [e]Անոր համար ա-
չարչարանքներն ալ կը կրեմ. բայց ամչնար մը
չեմ սեպեր, [f]ինչու որ գիտեմ թէ որու եմ
հաւատացեր, և համոզուած եմ [g]որ իմ ձեր-
ւանդած բանս կրնայ պահել [h]մինչեւ այն օրը։
13 [i]Ա՛ն-ը բռնէ հանն ողջամիտ խօսքերուն օրի-
նակը [k]որ ինծմէ լսեցիր, [l]հաւատքով ու սի-
րով՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է։
14 [m]Այն բարի աւանդը պահէ Հոգւոյն Սրբոյ
15 ձեռքովը [n]որ մեր մէջը բնակած է։ Ասիս դի-
տես [o]որ ինծմէ երեսս դարձուցին [p]ան ամէնը
որ Ասիա էին, որոնցմէ են Փիւգեղոս ու
16 Հերմոգինէս։ [q]Տէրը ողորմութիւն տայ [r]Ոնե-
սիփորոսին տանը, [s]ինչու որ շատ անգամ
17 սեպեց. Հապա երբոր Հռոմէ եկաւ, շատ
18 չանքով փնտռեց զիս ու գտաւ։ (Տէրը թերեւ
տայ [t]որ ան օրը [u]Տէրոջմէն ողորմութիւն
գտնէ.) Ու Եփեսոսի մէջ ալ որչափ ոգտա-
կարութիւն որ ըրաւ [v]ինձ, դուն անիկա շատ
աղեկ գիտես։

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ զՏիմոթէոս հաստատուն ու համբերող ըլլալու, և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայի մը պէս իր պարտաւորութիւնը կատարելու՝ ձշմարտութիւնը ուսիլ բա-
ցատրելով, և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով։ 17 Հիմենեոս ու Փիլետոս։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ։ 22 Կը սորվեցնէ թէ ինչ բաներ փախչելու է և ինչ բաներ հետեւելու է, և թէ Տէրոջը ծառան ինչ վարք ունե-
նալու է։

1 [a]Ա՛յդ դուն, իմ որդեակս, [b]զօրացիր ան
2 շնորհքովը որ Քրիստոս Յիսուսով է։ [c]Եւ ան
բաները որ ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝
[d]հաւատարիմ մարդոց յանձնէ, [e]որոնք կարող
3 ըլլան ուրիշներուն ալ սորվեցընելու։ [f]Կրէ
դուն նեղութիւններու համբերէ [g]Յիսուս
4 Քրիստոսի բարի զինուորի մը պէս։ [h]Մէկ զի-
նուորեալ մը աս կեանքիս գործառնութիւն-
ներովը չզբաղիր, որ զօրավարին հաճոյ ըլ-
5 լայ։ [i]Եւ թէ որ մէկը մրցի, չպսակուիր՝ թէ
6 որ ըստ օրինի չմրցի։ [k]Աշխատող երկրագոր-
ծին պէտք է առաջ պտուղներէն վայելել։
7 Խնայիր ինչ որ կ'ըսեմ. Տէրը քեզի խնաստու-
8 թիւն տայ ամէն բանի մէջ. Միտքդ բեր
[l]Դաւիթի ցեղէն եղող Յիսուս Քրիստոսը հի-
ւանդներէն յարութիւն առած՝ [m]իմ ---ս աւե-
9 տարանիս համեմատ. [n]Որուն մէջը չարագոր-
ծի մը պէս կը չարչարուիմ մինչեւ անգամ
կապերով. [o]բայց Աստուծոյ խօսքը կապուած
10 չէ։ [p]Ասոր ամէն բանի կը համբերեմ ընտ-
րեալներուն համար, [q]որ անոնք ալ Յիսուսին
ան փրկութիւնը որ Քրիստոս Յիսուսով է յա-
11 ւիտենական փառքով։ [r]Այս խօսքը հաւատա-
րիմ է. [s]վասն զի թէ որ անոր հետը մեռանք,
12 [t]նոր հետն ալ պիտի ապրինք. [u]թէ որ համ-
բերենք, [v]նոր հետն ալ պիտի թագաւորենք.
[w]թէ որ ինքն-ը ուրանանք, [x]ինքն ալ մեզ պիտի

---

t Հռոմ. ա. 8։ Եփես. ա. 16։
u Գործ. իբ. 3։ իգ. 1։ իդ. 14։ իե. 23։ Հռոմ. ա. 9։ Գաղ. ա. 14։
v ա Թես. ա. 2։ գ. 10։
w ԳԼ. գ. 9, 21։
x ա Տիմ. ա. 5։ գ. 6։
y Գործ. ԺԶ. 1։
z ա Թես. ե. 19։ ա Տիմ. գ. 14։
a Հռոմ. բ. 15։
b Ղուկ. իգ. 49։ Գործ. ա. 8։
c Հռոմ. ա. 16։
d ա Տիմ. բ. 6։ Յայտ. ա. 9։
e Եփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 7։
f Կող. ա. 24։ ԳԼ. գ. 5։
g ա Տիմ. ա. 1։ Տիտ. գ. 4։
h ա Թես. գ. 7։ Եբր. գ. 1։
i Հռոմ. գ. 20։ իե. 11։ Տիտ. գ. 5։
k Հռոմ. ը. 28։
l Հռոմ. ԺԶ. 25։ Եփես. ա. 4։ գ. 11։ Տիտ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 20։
m Հռոմ. ԺԶ. 26։ Եփես. ա. 9։ Կող. ա. 26։ Տիտ. ա. 3։ ա Պետ. ա. 20։
n ա Կոր. ԺԵ. 54, 55։ Եբր. բ. 14։
o Գործ. իե. 15։ Եփես. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ ԳԼ. գ. 17։
p Եփես. գ. 1։ ԳԼ. բ. 9։
q ա Պետ. գ. 19։
r ա Տիմ. գ. 20։
s Հռոմ. ը. 18։ ԳԼ. գ. 8։
t ԳԼ. գ. 14։ Տիտ. ա. 9։ Եբր. Ժ. 23։ Յայտ. բ. 25։
u Հռոմ. իբ. 20։ գ. 17։ ա Տիմ. ա. 10։
v Հռոմ. ա. 3։ ա Պետ. ա. 20։
w ա Տիմ. ա. 2։ ԳԼ. բ. 2։
x ա Տիմ. ա. 14։
y ա Տիմ. գ. 20։
z Հռոմ. ը. 11։
a ԳԼ. գ. 9, 10։
b Գործ. ԺԳ. 10։
c Մատ. Ե. 7։
d ԳԼ. գ. 19։
e Փիլիմ. 7։
f Գործ. իբ. 20։ Եփես. գ. 20։
g Հմր. 8։
h Հմր. 12։
i բ Թես. ա. 10։ Հմր. 12։
k Մատ. իե. 34—40։
l Եբր. գ. 10։
—
m ա Տիմ. ա. 2։ ԳԼ. ա. 2։
n Եփես. գ. 10։
o ԳԼ. ա. 13։ գ. 10, 14։
p ա Տիմ. ա. 18։
q ա Տիմ. գ. 2։ Տիտ. ա. 9։
r ԳԼ. ա. 8։ գ. 5։
s ա Տիմ. ա. 18։
t ա Կոր. Ժ. 25։
u ա Կոր. Ժ. 25, 26։
v ա Կոր. Ժ. 10։
w Հռոմ. ա. 3, 4։ Գործ. բ. 30։ ԺԳ. 23։
x ա Կոր. ԺԵ. 1, 4, 20։
y Հռոմ. բ. 16։
z Գործ. Ժ. 16։ ԺԲ. 12։
a Եփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 7։ Կող. գ. 3, 18։
b Գործ. իբ. 31։ Եփես. գ. 19, 20։ Փիլ. ա. 15, 14։
c Եփես. գ. 15։ Կող. ա. 24։
d բ Կոր. ա. 6։
e ա Տիմ. ա. 15։
f Հռոմ. գ. 5, 8։ բ Կոր. գ. 10։
g Հռոմ. ը. 17։ ա Պետ. գ. 13։
h Մատ. Ժ. 33։ Մարկ. ը. 38։ Ղուկ. Ժբ. 9։

13 ուրանայ. ¹Թէ որ չհաւատանք, ինքը հաւա-
ատարիմ կը մնայ, ²իր անձը չկրնար ուրանալ:
14 Ա՛ս բաները ամէնց միտքը ձգէ՝ ¹Տէրոջը առջևը
վկայութիւն դնելով, ²հօսքերու վրայ վէճ
չընել՝ որ բանի մը օգտակար չէ, հապա դէպ
15 լսողներուն կործանմանը համար է: Ջանք
ըրէ քու անձդ ընտիր ցուցընելու Աստուծոյ
առջևը՝ անամօթ բանուոր մը ըլլալով որ պիտի
չամչնայ, ճշմարտութեան խօսքը չիտակ բա-
16 ժանելով: ¹Բայց պիղծ ու փուճ խօսքերէն
մէկդի կեցիր, քանզի անոնք աւելի յառաջ
17 կ'երթան ամբարշտութեան մէջ. Եւ անոնց
խօսքը քաղցկեղի պէս կը ճարակէ. ²որոնց
18 կարգն են Հիմենոս ու Փիղետոս. ³Որոնք ճըշ-
մարտութենէն մոլորեցան, ¹ու կ'ըսեն թէ յա-
րութիւնը արդէն եղած է, և կը
19 կործանեն մէկ քանիներուն հաւատքը: ²Բայց
Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ, ու
սա կնիքը ունի, ³Թէ Տէրը կը ճանչնայ անոնք
որ իրեն են. և՝ Անիրաւութենէ մէկդի թող
կենայ ան ամէնը որ *Քրիստոսի անունը
20 կ'անուանէ: ²Սակայն մէկ մեծ տան մը մէջ
չէ թէ միայն ոսկիէ ու արծաթէ առաններ
կան, հապա փայտէ ու հողէ առաններ ալ կան.
և ³ոմանք պատուոյ համար են ու ոմանք ա-
21 նարգանաց համար: ¹Ուստի թէ որ մէկը իր
անձը անոնք բաներէն մաքրէ, անիկա մէկ
պատուական անօթ մը պիտի ըլլայ՝ սրբուած
ու Տէրոջը պիտանի, ²ամէն բարի գործքե-
22 րու համար պատրաստուած: Երիտասարդա-
կան դանկութիւններէն ալ փախիր, ¹ու դնա
արդարութեան, հաւատքի, սիրոյ, խաղա-
ղութեան հետէ ²անոնց հետ որ Տէրոջը ա-
23 ղաչեն ³մաքուր սրտով: ¹Բայց յի-
մարական ու անիմաստ վէճերէն մէկդի քա-
շուէ, գիտնալով որ անոնցմէ կռիւներ կը ծը-
24 նանին. ¹Ու Տէրոջը ծառային պէտք չէ կռիւ
ընել, հապա հեզահոգի ըլլալ ամէնուն, ²սոր-
25 վեցընող, ոխ չպահող. ¹Քաղցրութեամբ խր-
տատել հակառակ կեցողները, ²որ ըլլայ թէ
Աստուած ապաշխարութիւն տայ անոնց՝ ¹ճըշ-
26 մարտութիւնը ճանչնալու համար, ²Եւ Սա-
տանային որոգայթէն զգաստանան, որ անկէ
բռնուած են իր կամքին ՅՈՎՅԵԼԸ:

ԳԼ. Գ

1 Կը ծանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով. 6 կը նկարագրէ ճշմարտութեան թշնամիները. 10 կ'առաջարկէ անոր իր օրինակին հետևիլ, 16 և կը գովէ սուրբ գիրքերը:

1 Եւ սա գիտցիր ²որ ետքի օրերը չար ժա-
2 մանակներ պիտի գան. ¹Ինչու որ մարդիկ պի-
տի ըլլան անձնասէր, ²արծաթասէր, ³ամբար-
տաւան, ⁴հպարտ, ⁵հայհոյիչ, ⁶ծնողաց ան-
3 հնազանդ, ապերախտ, անսուրբ, ⁷Ընդոծի,
⁸անհաշտ, բանսարկու, ⁹անժուժկալ, դա-
4 ժանաբարոյ, բարին չսիրող, ¹⁰Մատնիչ, յան-
դուգն, դոռոզ, ¹¹աւելի հեչտասէր քան թէ
5 աստուածասէր. Որոնք աստուածպաշտու-
թեան կերպարանքը ունին, ¹բայց անոր զո-
րութիւնը ուրացած են. ²և դուն ասոնցմէ
6 մէկդի կեցիր: ¹Ինչու որ ասոնցմէ են որ տու-
ներէն ներս կը մտնեն, ու գերի կ'ընեն մեզ-
քով բեռնաւորուած տկարամիտ կիներները
7 զանազան ցանկութիւններէ վարուած, Որ
միշտ կը սորվին, ²ու բնաւ ճշմարտութիւնը
8 ճանչնալու չեն կրնար հասնիլ: ¹Հապա ինչ-
պէս որ Յանէս ու Յամբրէս հակառակ կեցան
Մովսէսին, անանկ ալ ասոնք ճշմարտութեանը
հակառակ կը կենան. ²ապականած միտքով
մարդիկ, ³հաւատքի մէջ անպիտաններ են:
9 Բայց աւելի յառաջ պիտի չերթան, ինչու որ
ասոնց անմտութիւնը ամենուն յայտնի պիտի
10 ըլլայ, ¹ինչպէս որ անոնցը եղաւ: ²Իսկ դուն
անհետևակ եղար իմ վարդապետութեանս, վար-
մունքիս, դիտաւորութեանս, հաւատքիս,
երկայնմտութեանս, սիրոյս, համբերութեանս,
11 Հալածանքներուս, չարչարանքներուս, ինչ-
պէս որ ինծի եղան ¹Անտիոքի և Իկոնիոնի և
Լիւստրայի մէջ, ինսոր հալածանքներու
համբերեցի, ²ու ամենէն պիս ազատեց Տէրը:
12 Եւ ³ամէն անոնք որ կ'ուզեն աստուածպաշ-
տութեամբ ապրիլ Քրիստոս Յիսուսով՝ հալա-
13 ծանք պիտի կրեն: ¹Բայց չար ու խաբեբայ
մարդիկ չարութեան մէջ պիտի յառաջանան՝
14 մոլորցընելով ու մոլորելով: ²Սակայն դուն
հաստատուն կեցիր ան բաներուն մէջ որ սոր-
վեցար ու հաւատացիր, ինչու որ գիտես թէ
15 որմէ սորված ես. Նաև ²ի մանկութենէդ՝ի

ե · Հռոմ· գ · 3 : Թ · 6 :
ը Թես· խգ · 19 :
թ ա Տիմ· ե · 21 : ձ · 15 : ԳԼ· գ · 1 :
ժ ա Տիմ· ա · 4 : ձ · 4 : Տիտ · գ · 9 · 11 :
ի ա Տիմ· գ · 7 : ձ · 20 : Տիտ · ա · 14 :
ա ա Տիմ· ա · 20 :
ա ա Տիմ· ձ · 21 :
ի ա Կոր · ժե · 12 :
ի Մատ · խգ · 24 : Հռոմ· ը · 35 : ա Յովհ· բ · 19 :
ո Ոմանք Տէրոջը
ր Ղուա· ա · 7 : Յովհ · ժ · 14 · 27 : Տես Թես· ժգ · 5 :
ց ա Տիմ· գ · 15 :
ւ Հռոմ· թ · 21 :
փ Տես Ես· ծբ · 11 :
ք ԳԼ· գ · 17 : Տիտ · գ · 1 :
օ ա Տիմ· ձ · 11 :
ֆ Գործ · թ · 14 : ա Կոր · ա · 2 :
ա ա Տիմ· ա · 5 : գ · 12 :
բ ա Տիմ· ա · 4 : գ · 7 : ձ · 4 : Հմր · 16 :
Տիտ · գ · 9 :
գ Տիտ · գ · 2 :
դ ա Տիմ· գ · 2 · 3 : Տիտ · ա · 9 :
ե Գաղ· ձ · 1 : ա Տիմ· ձ · 11 : ա Պետ · գ · 15 :
զ Գործ · ը · 22 :
է ա Տիմ· բ · 4 : ԳԼ· գ · 7 : Տիտ · ա · 1 :
ը ա Տիմ· գ · 7 :

—

ա ա Տիմ· գ · 1 : ԳԼ· գ · 3 : բ Պետ · գ · 3 : ա Յովհ · բ · 18 : Յուդ · 18 :
բ Փիլ· բ · 21 :
գ բ Պետ · բ · 3 :
դ ա Տիմ· գ · 4 :
ե Յուդ · 16 :
զ ա Տիմ· ա · 20 : բ Պետ· բ · 12 : Յուդ · 10 :
է Հռոմ· ա · 30 :
ը Հռոմ· ա · 31 :
թ Հռոմ· ա · 31 :
ժ բ Պետ · գ · 3 :
ի բ Պետ · բ · 10 :
լ Փիլ· գ · 19 : բ Պետ · բ · 13, ևս :
Յուդ · 4 · 19 :
խ ա Տիմ· ե · 8 : Տիտ · ա · 16 :
ծ բ Թես· գ · 6 : ա Տիմ· գ · 5 :
կ Մատ · խգ · 14 : Տիտ · ա · 11 :
հ ա Տիմ· բ · 4 :
ձ Եբ· ե · 11 :
ղ ա Տիմ· գ · 5 :
ճ Հռոմ· ա · 28 : բ Կոր · ժգ · 5 : Տիտ · ա · 16 :
մ Եբ· ե · 12 : ը · 18 : թ · 11 :
յ Փիլ· բ · 22 : ա Տիմ· գ · 6 :
ն Գաղ· ժգ · 45 · 50 :
շ Գաղ· ժգ · 2 · 5 :
ո Գաղ· ժգ · 18 · ևս :
չ Սաղ· լգ · 19 : բ Կոր · ա · 10 : ԳԼ· գ · 17 :
պ Սաղ· լգ · 19 : Գաղ· ժգ · 21 : Մատ · ժգ · 24 : Յովհ· ժե · 14 : ա Կոր · ժե · 19 : ա Թես· գ · 3 :
ջ բ Թես· բ · 11 : ա Տիմ· գ · 1 : ԳԼ· բ · 16 :
ռ ԳԼ· ա · 13 : բ · 2 ·

վեր ՙսուրբ գիրքերը գիտես, որոնք կրնան
16 տալ քեզ իմաստուն ընել քեզ փրկութեա՝ Քրիստոս Յի-
սուսի վրայ եղած հաւատքովը։ ՚⁵Բոլոր
Գիրքը Աստուծոյ չունչն է, ՛եւ օգտակար՝ է
սորվեցնելու, յանդիմանելու, շիտակելու ու
17 արդարութեան խրատելու համար, ՛որ Ա-
ստուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ ՙամէն բա-
րի գործ ընելու պատրաստուած։

ԳԼ· Գ

1 Պօղոս կը տրտմի Տիմոթէոսը քաջալերելով ու արթնու-
թեան իր պաշտօնը կատարելու։ 6 կը յայտնէ անոր թէ իր
մահը մօտ է։ 9 կ՚ուզէ որ անհիմ շուտով իրեն գայ, ու իր
հետը բերէ Մարկոսը և քանի մը բաներ։ 14 կը պատուիրէ որ
զգուշանայ դարբին Աղէքսանդրոսէն։ 16 կը յանդիմանէ անոր
ինչ որ պատահեր էր իրեն առջի անգամ առեւանին ներկայա-
նալուն։ 19 և ապա կը վերջացնէ իր թուղթը։

1 Այս ՙվկայութիւնը կը դնեմ Աստուծոյ առ-
ջեւը և Յիսուս Քրիստոսի, ՚որ պիտի դատէ
կենդանիները ու մեռելները իր յայտնուե-
2 լուն ու թագաւորութեանը առնը· խօսքը
քարոզէ, մնադրութեամբ ՚ժամէ՛ժ պարապէ
առնելին ու առնել գուրս, յանդիմանէ, ՚սաս-
տէ, ՙյորդորէ ամենայն երկայնմտութեամբ ու
3 վարդապետութեամբ։ ՚Ինչու որ ժամանակ
պիտի գայ ՙոր ողջմիտ վարդապետութեանը
պիտի չհամբերեն, ՚հապա իրենց լսելիքին
համար ուսքովը իրենց ցանկութիւններուն համեմատ
4 վարդապետներ պիտի դիզեն իրենց· եւ ճշմ-
արտութենէն ականջները պիտի դարձնեն, ՙու առասպելներու եռեւէ պիտի մոլորին։
5 Բայց դուն ամէն բանի մէջ արթուն կեցիր,
՚նեղութիւններու համբերէ, ՚աւետարանիչի
6 գործ գործէ, քու պաշտօնդ կատարէ։ ՚Ին-
չու որ ես արդէն զոհ ըլլալու նուիրուած եմ,
7 ՙու իմ մեկնելուս առնը հասեր է։ ՚Բարի
պատերազմը պատերազմեցայ, ընթացքը կա-
8 տարեցի, հաւատքը պահեցի։ ՚Ասկէ ետեւ
կայ կը մնայ ինձի արդարութեան պսակը, որ

ա Ցոհ· ե· 39։
բ Պետ· ա· 20· 21։
գ Կամ՝ Խոյրս առաւա-
ծաշունչ Գիրքը օգ-
տակար ալ
դ Հռոմ· ժե· 4։
ե Ա Տիմ· գ· 11։
զ ԳԼ· բ· 21։
—
է Ա Տիմ· ե· 21· Գ·
13· ԳԼ· բ· 14։
ը Գոր· ժ· 42։
թ Ա Տիմ· ե· 20· Տիտ·
ա· 13· բ· 15։
ժ Ա Տիմ· գ· 13։
ի ԳԼ· գ· 1։
լ Ա Տիմ· ա· 10։
խ ԳԼ· գ· 6։
ծ Ա Տիմ· ա· 4· գ·
7· Տիտ· ա· 14։
կ ԳԼ· ա· 8· բ· 3։
հ Գոր· խա· 8· Ե
փես· գ· 11։
ձ Փիլ· բ· 17։
ղ Փիլ· ա· 23· Տես
բ Պետ· ա· 14։
մ Ա Կոր· թ· 24· 25·
Փիլ· գ· 14· Ա Տիմ·
գ· 12· Եբր· ժբ·
1։
յ Ա Կոր· թ· 25։
Ցակ· ա· 12· Ա
Պետ· ե· 4· Ցայտ·
բ· 10։
ն ԳԼ· ա· 12։
շ Կաղ· գ· 14· Փիլ·
լիմ· 24։
ո Ա Ցոհ· բ· 15։
չ Տես գԼ· ա· 15։
պ Կաղ· գ· 14· Փիլ·
լիմ· 24։
ջ Գոր· ժբ· 25· ժէ·
37· Կաղ· գ· 10։
ռ Գոր· ի· 4· Եփես·
գ· 21· Կաղ· գ· 7·
Տիտ· գ· 12։
ս Գոր· ժթ· 33· Ա
Տիմ· ա· 20։
վ Բ Թագ· գ· 39·
Սաղ· իբ· 4· Ցայտ·
ժբ· 6։
տ Նոյն պիտի հա-
ւատցանէ
ր ԳԼ· ա· 15։
ց Գոր· է· 59։
ւ Մատ· ժ· 19· Գոր·
իգ· 11· իե· 23։
փ Գոր· թ· 15· իգ·
17· 18· Եփես· գ·
8։
ք Սաղ· իբ· 21· Բ
Պետ· բ· 9։
օ Սաղ· ճիա· 7։
ֆ Հռոմ· ժա· 36·
Գաղ· ա· 5· Եբր·
ժգ· 21։
և Գոր· ժբ· 2· Հբ·
ռաքէ· ժգ· 3։
ՠ ԳԼ· ա· 16։
ՠՠ Գոր· ժԺ· 22·
Հռոմ· ժգ· 25։
ՠՠՠ Գոր· ի· 4· իա·
29։
ՠՠՠՠ Հռ· 9։
ՠՠՠՠՠ Գաղ· գ· 18· Փիլ·
լիմ· 25։
—

ինձի՝ արդար Դատաւորը պիտի հատուցանէ
ինձի՝ ան օրը, ու չէ թէ միայն ինձի, հապա
ան ամենուն ալ՝ որ անոր յայտնութիւնը սիրեցին։
9 Ջանա որ շուտով ինձի գալու· ինչու որ
ՙԴեմաս զիս թողուց՝ ու աս աշխարհը սիրեց,
10 և գնաց Թեսաղոնիկէ· Կրեսկէս ՚Գալա-
11 տիա, Տիտոս՝ Դալմատիա· ՙՄիայն ՚Ղուկաս
իմ հետս է· ՚Մարկոսը առնես՝ քու հետդ բե-
րես, ինչու որ ինձի օգտակար է սպասաւո-
12 րութեան համար։ Եւ ես ՚Տիւքիկոսը եփե-
13 սոս խրկեցի։ Այն վերարկուն՝ որ Տրոադա
Կարպոսին քովը, երբոր գաս՝ բե՛ր,
գիրքերն ալ՝ մանաւանդ մագաղաթները։
14 ՙԴարբին Աղէքսանդրոսը չատ չարութիւն
ըրաւ ինձի· ՚Տէրը անոր †հատուցանէ իր
15 գործերուն համեմատ։ Դուն ալ անկէ զգու-
շացիր, ինչու որ մեր խօսքերուն չատ դէմ
16 կեցաւ։ Առջի անգամ առեւանին առջեւը պա-
տասխան տալուս՝ իմ կողմնակս մէկը չկայնե-
ցաւ ինձի հետ, ՙհապա ամէն ալ զիս թո-
17 ղուցին· ՚նոյն չհաշուի։ ՙԲայց Տէրը իմ
քովս կայնեցաւ ու զիս զօրացուց, ՚որ քա-
րոզութիւնը իմ միջոցով լման ըլլայ, ու բո-
լոր հեթանոսները լսեն· ՙև ես առիւծին
18 բերնէն ազատեցայ։ Եւ ՙՏէրը ամէն չար գոր-
ծէ պիտի ազատէ զիս, և ապահովութեամբ
իր երկնային թագաւորութեանը պիտի հաս-
ցնէ· ՚Իրեն փառք յաւիտեանս յաւիտենից։
Ամէն։
19 ՙԲարև տուր Պրիսկիլլին և Ակիւղասին, ՚ու
20 Ընեսիփորոսին տանը։ ՚Երաստոս Կորնթոսի
մէջ մնաց· և ՙՏրոփիմոսը Միլիտոսի մէջ թո-
21 ղուցի հիւանդացած։ ՚Ջանք ըրէ ձմեռին
առաջ գալ։ Բարև ՚Ը՛ւբուղոս
ու Պուդէս և Լինոս ու Կղօդիա և բոլոր եղ-
22 բայրները։ ՚Տէր Յիսուս Քրիստոս քու հոգի-
կդ հետը ըլլայ· Շնորհքը ձեզի հետ։ Ամէն։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Ա ՌԱՏԻՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ ինչ բանի համար զանիկա կրեաւ Թողւց, 6 թէ քարոզչութեան պաշտօնին ընտրուելու մարդիկ ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են, 11 կը պատուիրէ չար վարդապետութեան բերանը պապանձեցնել, 12 և անոնց բնութիւնը կը տեսրագրէ։

1 Պօղոս Աստուծոյ ծառայ և Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, Աստուծոյ ընտրեալներուն հաւատքին՝ ու 2 աստուածպաշտութեան հետ կից եղող 3 ճշմարտութեանը գիտութեանը համեմատ, 4 յաւիտենական կենաց յուսովը, որ խնդն անուտն Աստուած խոստացաւ յաւիտենական դարերէն առաջ, 3 բայց իր խօսքը իր ժամանակին յայտնեց քարոզութիւնով, որ ինծի յանձնուեցաւ ըստ փրկիչ Աստուծոյ 4 հրամանովը, Տիտոսին ինչ հարազատ որդւոյս հաւատքովը՝ Չնորհք և խաղաղութիւն Հօր Աստուծմէն ու մեր փրկչէն՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։

5 Ասոր համար ես քեզ կրեաւ Թողուցի, որ ինչ պակաս բան որ կայ, շիտակես, ու ամէն մէկ քաղաքի մէջ երէցներ կարգես, 6 ինչպէս որ ես քեզի պատուիրեցի. եթէ որեւէ մէկը անմեղադրելի ըլլայ, մէկ կնկան մը էրիկ, հաւատացեալ զաւակներ ունենայ, որ ագահութեան համար ամբաստանուած՝ կամ 7 անհնազանդ չըլլան։ Ինչու որ եպիսկոպոսին պէտք է անմեղադրելի ըլլալ Աստուծոյ տունտեսին պէս. ոչ յանդուգն, ոչ բարկացող, ոչ գինեմոլ, ոչ զարնող, ոչ անարդ չահախնդրութեան եռանդ եղող, 8 հապա հիւրասէր, բարեսէր, խոհեմ, արդար, սուրբ, ժուժկալ, 9 հաստատ բռնելով վարդապետութեան հաւատարիմ խօսքը, որ կարող ըլլայ ողջմիտ վարդապետութիւնով յորդորել, և հակառակ 10 կեցողները յանդիմանել։ Քանզի շատ են ան-

ԳԼ. Բ

1 Պատուէրներ կու տայ Տիտոսին անոր վարդապետութեանը և անոր վարքին վրայով. 9 կը խօսի ծառանելուն և ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնեաներուն պարտաւորութեանցը վրայով։

1 Բայց դուն խօսէ ինչ որ կը վայլէ ողջմիտ 2 վարդապետութեանը. Ծերերուն զգաստ ըլլալ, ծանրաբարոյ, խոհեմ, ողջմիտ՝ հաւատքով, սիրով, համբերութիւնով։ 3 Նոյնպէս ալ պառաւներուն անանկ վարմունք ունենալ, ինչպէս որ կը վայլէ սրբութեան, ոչ բանսարկու ըլլալ, ոչ գինեմոլ, հապա բարի 4 խրատ տուող. Որ խրատեն նորահասակ կիներն՝ երկինեին սիրող, զաւակներն սիրող ըլ- 5 լալ, խոհեմ, ողջախոհ, անաչէն, բարեգործ, իրենց էրկիներուն հնազանդ, որ չըլլայ թէ

ա 3։ բ Տիմ. գ. 3։ Գլ. բ. 1։
գ ա Տիմ. ա. 6։
դ Հռոմ. ժգ. 18։
ե Գոր. ԺԸ. 1։
զ Մատ. իգ. 45։ ա Կոր. գ. 1. 2։
է Ղև. Ժ. 9։ ա Տիմ. գ. 3, 8։ Եփես. ե. 18։
ը ա Տիմ. գ. 3, 8։ ա Պետ. ե. 2։
թ ա Տիմ. գ. 2։
ժ ա Տիմ. գ. 2, եւ։
ի ա Տիմ. գ. 12։
լ ա Տիմ. գ. 4, 12։
խ Մատ. իգ. 45։ ա Կոր. գ. 1, 2։
ծ Ղև. Ժ. 9։ ա Տիմ. գ. 3, 8։ Եփես. ե. 18։
կ ա Տիմ. գ. 3, 8։ ա Պետ. ե. 2։
հ ա Տիմ. գ. 2։
ձ ա Տիմ. գ. 3։ բ Տիմ. բ. 2։
ղ ա Տիմ. գ. 10։ գ. 3։
ճ Ա Կոր. ե. 13։ է. 6։ 16։ 23։ ԺԲ. 18։ Գաղ. բ. 3։
մ բ Տիմ. ա. 2։
յ Հռոմ. ա. 12։ բ Կոր. գ. 13։ բ Պետ. ա. 1։
ն Եփես. ա. 2։ Կող. ա. 3։ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։
շ Ճշդիր՝ ոգեզմուխ եւ մեռեալ։
ո ա Կոր. Ժա. 35։
չ Գոր. ԺԳ. 22։ բ Տիմ. բ. 2։
պ ա Տիմ. գ. 3։ Գլ. բ. 1։
ջ ա Տիմ. ա. 6։
ռ Հռոմ. ԺԹ. 18։
ս Գոր. ԺԷ. 1։
վ Մատ. իգ. 14։ բ Տիմ. գ. 6։
տ ա Տիմ. գ. 3։
ր Գոր. ԺԷ. 28։
ց բ Կոր. Ժգ. 10։ բ Տիմ. գ. 2։
ւ Գլ. բ. 2։
փ ա Տիմ. ա. 4։ գ. 7։ բ Տիմ. գ. 4։
ք Ես. իթ. 13։ Մատ. ԺԷ. 9։ Կող. բ. 22։
օ Դատ. Ժա. 39, 40։ 41։ Հռոմ. Ժգ. 14, 20։ ա Կոր. գ. 12։ Ժ. 23, 25։ ա Տիմ. գ. 3, 4։
ֆ Հռոմ. Ժգ. 23։
և բ Տիմ. գ. 5։ Ցուգ. 4։
օ Հռոմ. ա. 28։ բ Տիմ. գ. 8։
ա ա Տիմ. ա. 10։ գ. 3։ բ Տիմ. ա. 13։
բ Գլ. ա. 9։
գ Գլ. ա. 13։
դ ա Տիմ. բ. 9, 10։ գ. 11։ ա Պետ. գ. 3, 4։
ե Ծն. ։ Յառ գինեմոլ ծառայ եղած։
զ ա Տիմ. ե. 14։
է ա Կոր. Ժգ. 34։ Եփես. ե. 22։ Կող. գ. 18։ ա Տիմ. բ. 11։ ա Պետ. գ. 1. 5։
ը Հռոմ. բ. 24։ ա Տիմ. գ. 1։

6 Աստուծոյ խօսքը հայհոյուի։ Ընտանիք ալ երի-
7 տասարդները յորդորէ խոհեմ ըլլալ· ՚Ամէն
կողմէ քու անձդ բարի գործքերու օրինակ
ցուցընելով, վարդապետութեան մէջ անեղ-
8 ծութիւն, պարկեշտութիւն, ՚ողջամիտ ու
անմեղադրելի խօսք, ՚որ հակառակ կեցողը
՚ամչնայ, ու մեր վրայով դէշ բան մը չունե-
9 նայ ըսելու։ ՚Ծառաներուն ՚ըսկզբո՛ւ իրենց
տէրերուն հնազանդ ըլլալ, ու ամէն բանի
10 մէջ հաճելի· ոչ հակառակախօսներ, ՚ոչ խո-
րտողներ, հապա բոլորովին բարի հաւատար-
մութիւն ցուցընեն, ՚որ մեր փրկիչ Աստուծոյ
վարդապետութիւնը ամէն բանի մէջ զար-
11 դարեն։ ՚Ինչու որ Աստուծոյ փրկարար շնորհ-
12 քը ՚բոլոր մարդոց երեցաւ· Որ մեզ կը խրա-
տէ՝ ՚որ ամբարշտութիւնը ու աշխարհային
ցանկութիւնները ուրանանք, և ՚զգաստու-
թիւնով ու արդարութիւնով և բարեպաշտու-
13 թիւնով ապրինք աս աշխարհս մէջ, ՚Ու
սպասենք ան երջանիկ ՚յոյսին, ու մեծ Աստու-
ծոյ ու մեր փրկիչ Յիսուս Քրիստոսին փառացը
14 յայտնուելուն· ՚Որ իր անձը մեզի համար
տուաւ, որ մեզ ամէն անօրէնութենէ ազատէ,
ու մաքրէ ՚իրեն սեփհական ժողովուրդ ընէ՝
15 ՚բարի գործքերու նախանձաւոր։ Աս բանե-
րը խօսէ, ու յորդորէ ու յանդիմանէ, բոլորո-
վին սաստելով· ՚Ըլլայ որ մէկը քեզ անարգէ։

ԳԼ· Գ

1 Ա Ընտնոյ մտքը ձգէ ՚իշխանութիւններուն ու
պետութիւններուն հնազանդիլ ու հպատակ
ըլլալ, ՚ու ամէն բարի գործքերու պատրաստ
2 գտնուիլ· ՚Մէկու մը հայհոյութիւն չընել,
՚կռուարար ըլլալ, ՚հապո հեզահոգի, ամէն
մարդոց բոլորովին քաղցրութիւն ցուցընել։
3 ՚Ինչու որ մենք ալ առեն մը անմիտ էինք,
անհնազանդ, մոլորեալ, և զանազան ցանկու-
թիւններու ու հեշտութիւններու կը ծառայէ-
ինք· չարութիւնով ու նախանձով կը վարուէ-
ինք, առեղի էինք և միկդմիկ կ'ատէինք։
4 Բայց երբոր մեր ՚փրկիչ Աստուծոյն ՚քաղ-
ցրութիւնը ու մարդասիրութիւնը յայտնուե-
5 ցաւ, ՚Ոչ թէ արդարութեան գործքերէն՝
որ մենք ըրինք, հապա իր ողորմութեանը
համեմատ մեզ փրկեց ՚նորէն ծնանելու աւա-
զանին միջոցով ու Սուրբ Հոգիին նորոգե-
6 լովը, ՚Որն որ առատօրէն թափեց մեր վրա-
յէն Յիսուս Քրիստոս մեր փրկչին միջոցով,
7 ՚Որ անոր շնորհքովը արդարացած՝ ՚յաւի-
տենական կենաց յուսով ՚ժառանգ ըլլանք։
8 ՚Այս խօսքը հաւատարիմ է· և կ'ուզեմ որ
ատոնք հաստատես, որ Աստուծոյ հաւատա-
ցողները հոգ տանին ՚բարի գործքեր ընելու
վրայ ըլլալ· ատոնք են բարի ու մարդոց օգ-
9 տակար բաները։ ՚Բայց դուն յիմարական
վէճերէն ու ազգահամարներէն ու հակառա-
կութիւններէն և օրէնքի վրայով եղած կռ-
ւոներէն միկդի կեցիր, ՚ինչու որ անօգուտ
10 են ու սնոտի։ Հերձուածող մարդէն ՚առա-
ջին ու երկրորդ անգամ խրատելէն ետև ՚ետ
11 քաշուէ, Գիտնալով որ անանկը խոտորած է,
և մեղք կը գործէ ՚ինքզինքը դատապարտե-
լով։
12 Երբոր Արտեման կամ ՚Տիւքիկոսը քեզի
խրկեմ, ջանք ըրէ ինծի գալու Նիկոպոլիս,
ինչու որ մտածս դրի ձմեռը հոն անցընելու։
13 Զենաս օրինակաները ՚ու Ապողոսը փութով
ճամբայ դիր, հոգ տանելով որ անոնց բան մը չը-
14 պակսի։ Եւ մերիններն ալ թող սորվին հա-
րի գործքեր ընելու վրայ ըլլալ հարկաւոր
պարագաներու մէջ, ՚որ անպտուղ չըլլան։
15 Բարև կ'ընեն քեզի ամէնն ալ որ իմ հետս
են· բարև տուր անոնց որ մեզ կը սիրեն
հաւատքով· Շնորհքը ձեր ամէնուն հետը
ըլլայ։ Ամէն։

Դարձեալ պատուէրներ կու տայ Տիտոսին թէ սորվեցընելու և թէ չտրվեցընելու բաներուն համար։ 10 կը խրատէ նաև չամուսնացեալ հերետիկոսներէն ևս քաշուիլ։ 12 և կը պատուիրէ որ իրեն գայ։ Նշանակելով անոր թէ երբ և թէ ուր պիտի գանէ զինքը, ու ոյսպէս իր Թուղթը կը վերջացնէ։

ա Տիմ· գ· 12։ ա Պետ· ե· 3։
բ ա Տիմ· գ· 3։
գ Ղեւտ· ե· 9։ ա Տիմ· ե· 14։ ա Պետ· բ· 12, 15։ գ· 16։
դ բ Թես· գ· 14։
ե Եփես· գ· 5։ Կող· գ· 22։ ա Տիմ· գ· 1, 2։ ա Պետ· բ· 18։
զ Եփես· ե· 24։
է Մատ· ե· 16։ Փիլ· բ· 15։
ը Հռոմ· ե· 15։ Գլ· գ· 4, 5։ ա Պետ· ե· 12։
թ Ղուկ· գ· 6։ Յովհ· ա· 9։ ա Տիմ· բ· 4։
ժ Հռոմ· գ· 19։
ի ա Պետ· գ· 2։ ա Յովհ· բ· 16։
լ Ղուկ· ա· 75։ Եփես· ա· 4։ Կող· ա· 22։ ա Թես· գ· 7։
խ ա Կոր· ա· 7։ Փիլ· գ· 20։ բ Պետ· գ· 12։
ծ Գործ· իգ· 15։ Կող· ա· 5։ 23։ Գլ· ա· 2։ գ· 7։
կ Կող· գ· 4։ բ Տիմ· գ· 1։ 8։ Եբր· թ· 28։ ա Պետ· ա· 7։ ա Յովհ· գ· 2։
հ Գաղ· ա· 4։ բ· 20։ Եփես· ե· 2։ ա Տիմ· բ· 6։
ձ Եբր· թ· 14։
ղ Եզր· ժե· 16։ ժթ· 5։ բ Օր· ե· 6։ ժգ· 2։ իգ· 18։ ա Պետ· բ· 9։
ճ Եփես· բ· 10։ Գլ· գ· 8։
մ բ Տիմ· գ· 2։
յ ա Տիմ· գ· 12։

—

ն Հռոմ· ժգ· 1։ ա Պետ· բ· 13։
շ Կող· ա· 10։ բ Տիմ· բ· 21։ Եբր· ժգ· 21։
ո Եփես· գ· 31։
չ բ Տիմ· բ· 24, 25։
պ Փիլ· գ· 5։
ջ Եփես· գ· 2։ Կող· գ· 12։
ռ ա Կոր· չ· 11։ Եփես· բ· 1։ Կող· ա· 21։ գ· 7։ ա Պետ· գ· 3։
ս ա Տիմ· բ· 3։
վ Գլ· բ· 11։
տ Հռոմ· գ· 20։ Թ· 11։ ժա· 6։ Գաղ· բ· 16։ Եփես· բ· 4, 8, 9։ բ Տիմ· ա· 9։
ր Յովհ· գ· 3, 5։ Եփես· ե· 26։ ա Պետ· գ· 21։
ց Եփես· ե· 25։ Յովէլ· բ· 28։ Յովհ· ա· 16։ Գործ· բ· 33։ ժ· 45։ Հռոմ· ե· 5։
ւ Հռոմ· գ· 24։ Գաղ· բ· 16։ Գլ· բ· 11։
փ Գլ· ա· 2։
ք Հռոմ· ը· 23, 24։
օ ա Տիմ· ա· 15։ Գլ· ա· 9։
ֆ Յուդ· 1, 14։ Գլ· բ· 14։
և ա Տիմ· ա· 4։ բ Տիմ· բ· 23։ Գլ· ա· 14։

ֆ բ Կոր· ժգ· 2։
ֆ Մատ· ժբ· 17։ Հռոմ· ժգ· 17։ բ Թես· գ· 6, 14։ բ Տիմ· գ· 5։ բ Յովհ· 10։
ֆ Գործ· ժգ· 46։
ֆ Գործ· ի· 4։ բ Տիմ· գ· 12։
ֆ Գործ· ժբ· 24։
ֆ Յուդ· 8։ Եփես· գ· 28։
ֆ Հռոմ· ժե· 28։ Փիլ· ա· 11։ գ· 17։ Կող· ա· 10։ բ Պետ· ա· 8։

—

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի կապեալը՝ և Տի-
մոթէոս եղբայրը, Փիլիմոն մեր սիրելիին եւ
2 գործակցին, եւ Ապփիա սիրելիին, եւ Ար-
քիպպոս զմեր զինուորակցին, եւ քու տանդ
3 մէջի եկեղեցիին. Շնորհք և խաղաղութիւն
ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն և Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն։
4 Կը գոհանամ միշտ իմ Աստուծմէս՝ քեզ
5 իմ աղօթքներուս մէջ յիշելով, երբոր կը
լսեմ քու սէրդ ու հաւատքդ՝ որ ունիս Տէր
6 Յիսուսի վրայ և բոլոր սուրբերուն վրայ, Որ
քու հաւատքիդ հաղորդակցութիւնը պարզ-
բեր ըլլայ՝ Քրիստոս Յիսուսով *ձեր վրայ
եղած ամէն բարութիւնները ճանչցուելովը։
7 Քանզի շատ ուրախութիւն և մխիթարութիւն
ունինք քու սիրոյդ վրայ, որ սուրբերուն
սիրտերը քեզմով հանգստացած են, եղբայր։
8 Ասոր համար թէև շատ համարձակութիւն
ունիմ Քրիստոսով՝ վայելուչ եղածը քեզի
9 հրամայելու, Բայց յաւէտ սիրոյ համար կ'ա-
ղաչեմ, անանկ մէկը ըլլալով՝ հնասոր որ եմ
եւ Պօղոս ծերացած, ու հիմա Յիսուս Քրիս-
10 տոսի համար կապուած ալ։ Կ'աղաչեմ քեզի
իմ որդւոյս Ընեսիմոսին համար՝ որն որ իմ
11 կապանքներուս մէջը ծնայ. Որ առեն մը ան-
պիտան էր քեզի, բայց հիմա քեզի ալ ինծի
12 ալ պիտանի է. Ընդունիմ զանիկա՝ որ է իմ սիրտս. Որն որ
13 կ'ուզէի իմ քովս պահել, Որ քու տեղդ ին-
ծի ապաստանութիւն ընէ աւետարանին կա-
14 պանքներուն մէջ։ Բայց առանց քու կամ-
քիդ չուզեցի բան մը ընել, Որ քու բարերա-
րութիւնդ իբր թէ ստիպմամբ եղած չըլլայ,
15 Հապա կամաւ։ Քանզի գուցէ ասոր պատճա-
ռով անիկա քիչ մը առեն զատուեցաւ, որ
16 զանիկա յաւիտեան ունենաս, Չէ թէ ալ ծա-
ռայի մը պէս, հապա ծառայէն վեր՝ սիրելի
եղբօր պէս. Ե՛ր որ ինծի այսպէս եթէ է,
ո՛րչափ աւելի պիտի ըլլայ քեզի՝ թէ մարմնին
17 կողմանէ ու թէ Տէրոջը։ Ուստի թէ որ ինձ
ունիս հաղորդ կը սեպես, ընդունէ անիկա՝ որ-
18 պէս թէ ինձ։ Եւ թէ որ քեզի անիրաւու-
թիւն մը ըրած է կամ պարտք մը ունի, ան
19 իմ հաշիւիս անցուր. Ես Պօղոս իմ ձեռքովս
գրեցի, ես կը վճարեմ. որ չըսեմ քեզի թէ
դուն ալ քու անձդ ինծի պարտական ես։
20 Այո, եղբայր, թող քեզմէ ունենամ աս օ-
գուտը Տէրոջմով. Հանգչեցուր իմ սիրտս
21 Տէրոջմով։ Քու հնազանդութեանդ վստահա-
նալով քեզի գրեցի, քանզի գիտեմ որ ըսա-
ծէս ալ աւելի պիտի ընես։
22 Ասկէ՛ի պատրաստէ նաև ինծի բնակարան մըն ալ պատ-
րաստէ, Վստահ որ կը յուսամ թէ ձեր ա-
ղօթքներուն միջոցովը ձեզի պիտի շնորհուիմ։
23 Բարեւ կ'ընէ քեզի Եպափրաս՝ իմ գերու-
24 թեան ընկերս Քրիստոս Յիսուսով. Ն-
Մարկոս, Արիստարքոս, Դեմաս, Ղուկաս՝
25 իմ գործակիցներս։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետը ըլլայ։
Ամէն։

ա Եփես. գ. 1։ գ. 1։ բ Տիմ. ա. 8։ Հմր. 9։
բ Փիլ. բ. 25։
գ Կող. գ. 17։
դ Փիլ. բ. 25։
ե Հռոմ. ժգ. 5։ ա Կոր. ժգ. 19։
զ Եփես. ա. 2։
է Եփես. ա. 16։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
ը Եփես. ա. 15։ Կող. ա. 4։
թ Փիլ. ա. 9, 11։
ժ Ոմանք ամէն
ի բ Կոր. է. 13։ բ Տիմ. ա. 16։ Հմր. 20։
լ ա Թես. բ. 7։
խ Հմր. 1։
ծ Կող. գ. 9։
կ ա Կոր. գ. 15։ Գաղ. գ. 19։
հ ա Կոր. ժգ. 17։ Փիլ. բ. 30։
ձ բ Կոր. իդ. 7։
ղ Ծն. խե. 5, 8։
ճ Մատ. խգ. 8։ ա Տիմ. գ. 2։
մ Կող. գ. 22։
յ բ Կոր. ը. 23։
ն Հմր. 7։
շ Ոմանք Քրիստոսով
ո բ Կոր. է. 16։
չ Փիլ. ա. 25։ բ. 24։
պ բ Կոր. ա. 11։
ջ Կող. ա. 7։ գ. 12։
ռ Գաղ. ժբ. 12, 25։
ս Գաղ. ժգ. 29։ իե. 2։ Կող. գ. 10։
վ Կող. գ. 14։
տ բ Տիմ. գ. 11։
ր բ Տիմ. գ. 22։

ԹՈՒՂԹ
[ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ]
Ա. ՈՐ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ակսբեեղը կը ծանուցանէ թէ Քրիստոս առ Եղբն առաւելս Հօրմէն մեզի գալով՝ 4 հրեշտակներէն գերազոյն եղաւ թէ անձամբ և թէ պաշտօնով։

1 Շատ մասերով ու շատ կերպերով առաջուց
խօսելով Աստուած հայրերուն հետ մարգա-
2 բէներով, Այս եղբ օրերս Որդիովը խո-
սեցաւ մեր հետը, որ զանիկա ամէն բանի
ժառանգ դրաւ, որ անով աշխարհքն ալ
3 ստեղծեց. Ան որ անիկա իր փառացը լոյսն է և
իր էութեանը բուն պատկերը. Ան որ իր զո-
րութեան խօսքովը ամէն բան կը բռնէ, Ելր
անձովը մեր մեղքերը սրբելով Բարձրերը
4 Աջոյն մեծութեանը աջ կողմն նստաւ։ Եւ
այնչափ աւելի եղաւ հրեշտակներէն, Որչափ
որ անոնցմէ աւելի ազնիկ անուն ժառանգեց։
5 Ինչու որ հրեշտակներէն որո՞ն բսաւ երբէք,
Դուն իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ.
և դարձեալ՝ Ես անոր Հայր պիտի ըլլամ, ու
6 անիկա ինծի Որդի պիտի ըլլայ. Եւ դար-
ձեալ՝ Երբոր Անդրանիկը աշխարհք կը մըտ-
ցընէ՝ կ'ըսէ, Աստուծոյ բոլոր հրեշտակներն
7 ալ անոր երկրպագութիւն թող ընեն։ Եւ
հրեշտակներուն վրայով կ'ըսէ, Որ իր հրեշ-
տակները հոգիներ կ'ընէ, ու իր պաշտօնեա-
8 ները՝ կրակի բոց։ Սակայն Որդիին կ'ըսէ, Քու
աթոռդ, ով Աստուած, յաւիտեան յաւի-
տենից է. քու թագաւորութեան գաւազանդ
9 ուղղութեան գաւազան է. Արդարութիւնը
սիրեցիր ու անօրէնութիւնըատեցիր. անոր
համար, ով Աստուած, Քու Աստուածդ ու-
րախութեան եղով օծեց քեզ քու ընկերնե-
10 րէդ աւելի։ Եւ Դուն, ով Տէր, սկիզբէն
երկիրն հիմնեցիր դրիր, ու երկինքը քու ձեռ-
11 քերուդ գործքն է. Անոնք պիտի կորսուին,
բայց դուն կը կենաս ու կը մնաս. ու ամէնը
12 լաթի պէս պիտի մաշին, Ու վերարկուի պէս
պիտի գալարես զանոնք, և պիտի փոխուին.
բայց դուն նոյն ինքն ես, ու քու տարիներդ
13 պիտի չպակսին։ Եւ հրեշտակներէն որո՞ն
բսաւ երբէք, Իմ աջ կողմն նստէ, մինչև որ
քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
14 դնեմ։ Չէ՞ որ անոնք ամէնը սպասաւորող
հոգիներ են, որոնք սպասաւորութեան կը
խրկուին անոնց համար՝ Որ փրկութիւն պիտի
ժառանգեն։

ԳԼ. Բ

1 Կը սովրեցընէ թէ պարտինք հնազանդ ըլլալ Քրիստոս Յի-
սուսի, 5 վասն զի մեր բնութիւնը իր վրայ առնելու խոնար-
հեցաւ, 14 Ջիւդ ինաղ որ Հարկաւոր էր։

1 Անոր համար պէտք է մեզի՝ ալ աւելի ու-
շադրութիւն տալ Ձէ լսած բաներուն, որ չըլ-
2 լայ թէ երբէք պակսինք։ Վասն զի թէ որ ան
խօսքը Որ հրեշտակներուն ձեռքովը պրա-
ցուեցաւ՝ հաստատուն եղաւ, Եւ ամէն յան-
ցաւորութիւն ու անհնազանդութիւն արդար
3 հատուցում առաւ, Ձէ՞ր մենք ինչո՞ւ պի-
տի ազատինք՝ թէ որ անհոգ ըլլանք անանկ
մեծ փրկութենէ մը, Որ խօսելուն սկիզբը
Տէրոջմէն առաւ, Ու լսողներուն ձեռքովը մե-
4 զի հաստատուեցաւ. Աստուած ալ վկայեց
Ընչանիներով ու հրաշքներով և զանազան զո-
րութիւններով Ըստ Սուրբ Հոգիին պարգևնե-
րովը՝ Ինչպէս որ ինքը կամեցաւ։
5 Ինչու որ չէ թէ հրեշտակներուն հնազան-
դեցուց Ան գալու աշխարհը, որուն վրայով
6 մենք կը խօսինք. Հապա մէկը մէկ տեղ մը
վկայեց ու բսաւ, Մարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկա
կը յիշես, կամ մարդու որդի՞ն՝ որ անոր այ-
7 ցելութիւն կ'ընես. Քիչ մը վար ըրիր զանիկա
հրեշտակներէն. փառքով ու պատուով պըս-

ա Թաւ. ժբ. 6. 8։
բ Ը Օր. գ. 30։ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։
գ Յովհ. ա. 17։ Ժէ. 15։ ԳԼ. բ. 3։
դ Սաղ. ը. 8։ Մատթ. 38։ իը. 18։ Յովհ. գ. 35։ Հբ. ա. 2։ Ա Կոր. ը. 6։ Կող. ա. 16։
ե Յովհ. ա. 14։ Ժգ. 9։ բ Կոր. գ. 4։ Կող. ա. 15։
զ Յովհ. ա. 4։ Կող. ա. 17։ Յայտ. գ. 11։
է ԳԼ. է. 27։ իզ. 12. 14։ 26։
ը Սաղ. ՃԺ. 1։ Եփես. ա. 20։ ԳԼ. ը. 1։ Ժ. 12։ Ժբ. 2։ ա Պետ. գ. 22։
թ Եփես. ա. 21։ Փիլ. բ. 9. 10։
ժ Սաղ. ը. 7։ Գաղ. Ժգ. 33։ ԳԼ. է. 5։
ժա Բ Թագ. է. 14։ ա Մն. իբ. 10։ իբ. 6։ Սաղ. ՃԺ. 26. 27։
ժբ Հռոմ. ը. 29։ Կող. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
ժգ Տես Սաղ. ղէ. 7։ ա Պետ. գ. 22։
ժդ Սաղ. ՃԳ. 4։
ժե Սաղ. խե. 6. 7։
ժզ Եփես. ա. 22։ Գաղ. գ. 27։ Ժ. 38։
ժէ Սաղ. ՃԸ. 25. Հբ. 6։ Մատթ. իգ. 35։
ժը Յովհ. ա. 1։ Մատթ. իբ. 44։ Մարկ. Ժբ. 36։ Գաղ. բ. 42։ ԳԼ. Ժ. 12։ Հմր. 3։
ի Ծն. Ժի. 16։ Ը. 1. 2. 24։ Սաղ. ԼԳ. 7։ Ես. ա. 11։ ՃԳ. 20. 21։ Դան. գ. 28։ է. 10։ Ժ. 11։ Մատթ. Ժբ. 10։ Գաղ. ա. 19։ բ. 9. 13։ Գաղ. Ժբ. 7. 14։ Հբ. 23։
ի Հռոմ. ը. 17։ Տիտ. գ. 7։ Յովհ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 7։
ա Ը Օր. ԼԳ. 2։ Սաղ. ՀԸ. 17։ Գաղ. է. 53։ Գաղ. գ. 19։
բ Թաւ. Ժէ. 30. 31։ Ը Օր. գ. 3։ Ժէ. 2. 5. 12։ իէ. 26։
գ ԳԼ. Ժ. 28. 29։ Ժբ. 25։
դ Մատթ. գ. 17։ Մարկ. ա. 14։ Գաղ. ա. 2։
ե Ղեւտ. ա. 2։
զ Մար. Ժգ. 20։ Գաղ. Ժգ. 5։ Ժի. 11։ Հռոմ. Ժէ. 18. 19։ ա Կոր. ը. 4։
է Գաղ. բ. 22. 45։
ը ա Կոր. Ժբ. 4։ 7. 11։
թ Եփես. ա. 5. 9։
ժ ԳԼ. զ. 5։ բ Պետ. գ. 13։
ժա Յար. է. 17։ Սաղ. ը. 4։ Հբ. Ա֊ղ. 3։

սակեցիր զանիկա, և քու ձեռացդ գործքե-
8 րուն վրայ կեցուցիր զանիկա. ՚Ամէն բան ա-
նոր ոտքերուն տակը հնազանդեցուցիր. ուս-
տի ամէնը որ անոր հնազանդեցուց, անոր
չհնազանդած բան մը չձգեց. Բայց հիմա դեռ
9 չենք տեսներ ամէնը անոր հնազանդած. ՚Այ-
սպէս Յիսուսը փառքով ու պատուով պսա-
կուած կը տեսնենք՝ որ հրեշտակներէն քիչ
մը վար եղած էր մահուան չարչարանքին հա-
մար, որ Աստուծոյ շնորհքովը համեստուն հա-
10 մար մահ ճաշակէ. ՚Որովհետեւ կը վայլեր Ա-
նոր, (որուն համար ամէնը՝ և անով ամէն
բաները եղած են,) շատ որդիներ փառքին
մէջ մտցնելու առնելը՝ անոնց փրկութեան
Առաջնորդը չարչարանքով կատարել.
11 ՚Վասն զի ան որ կը սրբէ ու ան որ կը սրբ-
ուին, ՚ամէնն ալ մէկէ մընն են. Անոր համար
ինքը ամօթ չսեպեր եղբայր կոչել զանոնք՝
12 ըսելով, Քու անունդ եղբայրներուս պիտի
պատմեմ, ժողովքին մէջ քեզ պիտի գովեմ.
13 Եւ դարձեալ՝ Ես անոր պիտի յուսամ. ու
դարձեալ՝ ՚Ահա ես ու ան զաւակները որ
14 Աստուած ինծի տուաւ. Ուստի որովհետեւ
զաւակները մարմինէն ու արիւնէն հաղորդ
եղան, ՚ինքն ալ նմանապէս անոնց բաժանորդ
եղաւ, Որ է մահովը փճացընէ զանիկա որ
մահուան իշխանութիւնը ունէր, այսինքն է
15 Սատանան. Եւ ազատէ զանոնք որ մահուան
վախովը միշտ ծառայութեան մէջ կ՚ապրէին.
16 Քանզի բնաւ հրեշտակներուն ձեռք չբռներ,
հապա Աբրահամի սերունդին ձեռք կը բռ-
17 նէ. ՚Անոր համար պէտք էր անոր բոլորովին
եղբայրներուն նման ըլլալ, Որ ինքը ողորմած
ըլլայ ու հաւատարիմ քահանայապետ Աս-
տուծոյ կողմանէ, ժողովուրդին մեղքերը
18 քաւելու համար. Քանզի ինչ բանով որ ինքը
չարչարուեցաւ՝ փորձութիւն կրելով, կրնայ
փորձանաւորներուն ալ օգնական ըլլալ.

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոս Մովսէսէն աւելի փառքի արժանաւոր է. 7 ուստի
մեզ որ մենք իրեն չհաւատանք՝ աւելի պատժոյ արժանի պիտի
ըլլանք, քան թէ հաւատարիմ Խոյակեցիները.

1 Ուստի, սուրբ եղբայրնե՛ր, Երկնային կոչ-

մանը մասնակիցներ, Նայեցէ՛ք մեր դաւա-
նութեանը Առաքեալին ու Քահանայապետին՝
2 Քրիստոս Յիսուսի. Որ հաւատարիմ է անոր՝
որ զինքը դրաւ, Քանզի որ Մովսէս ալ՝ ա-
3 նոր բոլոր տանը մէջ. Ինչու որ ինքը Մովսէ-
սէն շատ աւելի փառքի արժանացաւ, Որ-
չափ որ աւելի պատիւ կ՚ունենայ շինողը
4 քան թէ տունը. Քանզի ամէն տուն մէկէ մը
կը շինուի. Բայց ան որ ամէն բաները ըրաւ՝
5 Աստուած է. Եւ Մովսէս անոր բո-
լոր տանը մէջ հաւատարիմ էր ծառայի մը
պէս՝ վկայութեան բաներուն վկայ ըլլալու հա-
6 մար. Բայց Քրիստոս որպէս մը պէս իր տանը
վրայ, որուն տունը մենք ենք, Միայն թէ
ան համարձակութիւնը և յոյսին պարծանքը
մինչեւ վերջը հաստատ բռնենք.
7 Ուստի ինչպէս որ կ՚ըսէ Հոգին Սուրբը,
8 Այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք,
9 Ձեր սիրտերը մի խստացընէք բարկացընելու առ-
նելին պէս անապատին մէջ փորձութեան օրը,
10 Ուր որ ձեր հայրերը զիս փորձեցին, քննեցին
զիս՝ Քառասուն տարի իմ գործքերս
11 տեսան. Անոր համար զրուեցայ ան ազգին,
ու ըսի, Միշտ մոլորած են սրտովնին, և իմ
12 ճամբաներս չճանչցան անոնք. Ուստի երդում
ըրի իմ բարկութեանս մէջ թէ իմ հանգիստս
13 պիտի չմտնեն. Նայեցէ՛ք, եղբայրնե՛ր, չըլ-
լայ որ ձեզմէ մէկուն նեղսիրտ դին անհաւատու-
թեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կեն-
14 դանի Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
15 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
16 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
17 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
18 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
19 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
20 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
21 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
22 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
23 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
24 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
25 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
26 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
27 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
28 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
29 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
30 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
31 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
32 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
33 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
34 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
35 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
36 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
37 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
38 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
39 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
40 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
41 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
42 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
43 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
44 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
45 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
46 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
47 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
48 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
49 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
50 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
51 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
52 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
53 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
54 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
55 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
56 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
57 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
58 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
59 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
60 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
61 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
62 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
63 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
64 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
65 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
66 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
67 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
68 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
69 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
70 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
71 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
72 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
73 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
74 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
75 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
76 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
77 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
78 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
79 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
80 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
81 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
82 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
83 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
84 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
85 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
86 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
87 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
88 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
89 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
90 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
91 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
92 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
93 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
94 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
95 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
96 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
97 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
98 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-
99 բեութեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
100 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկմէկ
զորդ օրեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի, որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խաբուելով մեղքին խա-

19 եթէ ոչ՝ անհաւատներուն համար։ ¹Եւ կը տես-
նենք որ չկրցան մտնել իրենց անհաւատու-
թեանը համար։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոնեաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն իրենց հան-
գիստը։ 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը։ 14 Որովհետեւ
մենք մեծ Քահանայապետ ունինք Յիսուսը Աստուծոյ Որդին-
ը մեր տկարութիւններուն հաղորդ եղաւ, բայց առանց
մեղքի։ 16 կարող ենք և պարծիլ անոր միջոցով համարձա-
կորէն երթալ շնորհաց աթոռին առջեւը։

1 Ուրեմն ալ վախնանք, որ չըլլայ թէ անոր
հանգիստը մտնելու խոստումնը որ դեռ մնա-
ցեր է, ձեզմէ մէկը ետին գրկուած գտնուի։
2 Ինչու որ մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած
ենք. բայց անոնց չահ մը չբերաւ ան խօսքը
լսելը, քանզի հաւատքով խառնուած չէր լը-
3 սողներուն մէջ։ ²Իսկ մենք որ հաւատացինք՝
հանգիստը կը մտնենք. ինչպէս որ ըսաւ, ³Ու-
մի երդումս ըրի իմ բարկութեանս մէջ թէ իմ
հանգիստս պիտի չմտնեն. թէ և էր գործքերը
4 աշխարհի սկիզբէն եղած էին։ Ինչու որ Գէ-
ր տասնկ ի՛րսկ մէկ տեղ մը եօթներորդ օրուանը
համար, ⁵Եւ Աստուած եօթներորդ օրը հանգ-
5 չեցաւ իր բոլոր գործքերէն. Ու հոս նորէն
6 ⁶Ըսե թէ իմ հանգիստս պիտի չմտնեն։ Ուստի
որովհետեւ մնաց կը մնայ հոն մտնել, և ա-
նոնք որ առաջուց աւետիս առած էին, ան-
7 հաւատութեան համար չմտան, ⁷նորէն օր մը
կը սահմանէ՝ ու կ՚ըսէ Դաւիթին բեր-
նով այնքան ժամանակէ ետև, ինչպէս որ
ըսուեցաւ, Այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի
8 լսէք, ձեր սիրտերը մի խստացընէք։ Ինչու
որ եթէ Յեսու հանգչեցուցած ըլլար զա-
նոնք, ալ անկէ ետքը ուրիշ օրուան համար
9 չէր գրուեր։ Ուրեմն Աստուծոյ ժողովուրդին
10 ¹⁰Հանգիստ մը կը մնայ։ Վասն զի ան որ
անոր հանգիստը մտաւ, ալ հանգչեցաւ իր
գործքերէն, ինչպէս որ Աստուած՝ իրենն-
11 րէն։ Ուրեմն ջանանք ան հանգիստը մտնելու,
¹որ չըլլայ թէ մէկը նոյն անհաւատութեան օ-
12 րինակին պէս իյնայ։ Ինչու որ Աստուծոյ խօս-
քը ¹կենդանի է ու զօրեղ՝ ¹և ամէն երկայրի
²սուրէ կտրուկ, որ կը թափանցէ մինչև չուն-
չը ու ոգին և յօդուածները ու ծուծը բաժնե-
լու, ³և կը քննէ սրտին խորհուրդները ու մի-
13 տածմունքները. ⁴Եւ չկայ մէկ արարած մը

ա ԳԼ. գ. 6։
բ ԳԼ. գ. 6։
գ ԳԼ. ժբ. 15։
դ ԳԼ. գ. 14։
ե Սալ. զէ. 11։ ԳԼ. գ. 11։
զ Ծն. բ. 2։ Եբ. թ. 11։ ղա. 17։
է ԳԼ. գ. 19։
ը Սալ. զէ. 7։ ԳԼ. գ. 7։
թ ԳԼ. գ. 12, 18, 19։
ժ Եա. ԺԹ. 2։ Եբ. ԺԹ. 29։ բ Կոր. ժ. 4, 5։ ա Պետ. ա. 23։
ի Առակ. ը. 4։
լ Եփես. գ. 17։ Յայտ. ա. 16։ բ. 16։
խ ա Կոր. ժգ. 24, 25։
ծ Սալ. լգ. 13, 14։ գ. 8։ Ձէ. 11, 12։
կ Յով. ԻԶ. 6։ ԼԸ. 21։ Առակ. ԺԸ. 11։
հ ԳԼ. գ. 1։
ձ ԳԼ. է. 26։ Թ. 12։ 24։
ղ ԳԼ. ժ. 23։
ճ Եա. ծգ. 3։ ԳԼ. բ. 18։
ն Դատ. ԻԸ. 28։
շ բ Կոր. է. 21։ ԳԼ. է. 26։ ա Պետ. բ. 22։ ա Յով. գ. 5։
ո Եփես. բ. 18։ գ. 12։ ԳԼ. ժ. 19, 21, 22։

ա ԳԼ. ը. 3։
բ ԳԼ. բ. 17։
գ ԳԼ. ը. 3, 4։ ԹԻ. 9։ ժ. 11։ ժա. 4։
դ ԳԼ. բ. 18։ գ. 15։
ե ԳԼ. է. 28։
զ Դաւ. գ. 3։ ԹԻ. 7։ ժգ. 6։ 15, 16, 17։ ԳԼ. է. 27։ Թ. 7։
է բ Մն. ԻԶ. 18։ Յով. գ. 27։
ը Եբ. ԻԸ. 1։ թ. 1։ ժգ. 5։ 40։ ա Մն. ԻԶ. 13։
թ Յով. ը. 54։
ժ Սալ. բ. 7։ ԳԼ. ա. 5։
ի Սալ. ՃԺ. 4։ ԳԼ. է. 17, 21։
լ Սալ. ԻԸ. 1։ Մատ. ԻԷ. 46, 50։ Մար. ԺԸ. 34, 37։
խ Մատ. ԻԶ. 39, 42, 44։ Մար. Ժգ. 36, 39։ Յով. ԺԷ. 1։
ծ Մատ. ԻԶ. 53։ Մար. Ժգ. 36։
կ Մատ. ԻԷ. 37։ Մար. ԺԶ. 33։ Դատ. ԻԸ. 43։ Յով. ԺԲ. 27։
հ Կամ երկիւղէն ազատեալ։
ձ ԳԼ. գ. 6։
ղ Փիլ. բ. 8։
ճ ԳԼ. բ. 10։ ԺԱ. 40։
ն Հմր. 6։ ԳԼ. Ը. 20։

անոր դիմացը չերեւցած, Հապա ամէն բան
բաց ու յայտնի է անոր աչքերուն առջեւը,
որուն պիտի տրուի մեր հաշիւը։
14 ²Արդ մենք որ մեծ քահանայապետ մը ու-
նինք Երկինքը անցած, Յիսուսը Աստուծոյ
Որդին, համառ բռնենք դէպ ի դաւանութիւնը։
15 ³Քանզի չունինք թէ անանկ քահանայապետ մը ու-
նինք՝ որ կարող չըլլայ մեր տկարութիւննե-
րուն կարեկից ըլլալու, Հապա ինքը ամէն
կերպով փորձը առած է դէպի նման, ⁴Բայց ա-
16 նանց մեղքի։ ⁵Ուստի ալ համարձակութիւ-
նով մօտենանք շնորհաց աթոռին առջեւը, որ
ողորմութիւն ընդունինք ու շնորհք գտնենք
պէտք եղած ատենը դէպի օգնելու։

ԳԼ. Ե

1 Մեր Փրկչին քահանայական իշխանութիւնը և պատիւը։ 11
Աստիճանը կը չունենանք առ բանիս գիտութեանը վրայով
անոգ եղողները։

1 Ինչու որ ամէն քահանայապետ մարդոց մէ-
ջէն առնուած՝ մարդոց համար կը կենայ ²Աս-
տուծոյ կողմը, ²որ պատարագներ ու զոհեր
2 մատուցանէ մեղքերու համար. ³Եւ կարող է
կարեկից ըլլալ անոնց՝ որ տգէտ ու մոլորեալ
են, ⁴Ինչու որ ինքն ալ տկարութիւնով պա-
3 շարուած է. ⁵Եւ ասոր պատճառով պարտա-
ւոր է ինչպէս ժողովուրդին համար՝ անանկ
ալ իր անձին համար մեղքի պատարագ մա-
4 տուցանել։ ⁶Եւ չէ թէ մէկը ինքիմքէ առ պա-
տիւը կ՚առնէ, Հապա ան որ Աստուծմէ կան-
5 չուած է՝ ⁷ինչպէս որ Ահարոն։ ⁸Այնպէս ալ
Քրիստոս չէ թէ իր անձը մեծարեց քահանայա-
պետ ըլլալու, Հապա անիկա՝ որ ըսաւ ցա-
նոր թէ ²Դուն իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ
6 ծնայ. ³Ինչպէս ուրիշ տեղ մըն ալ կ՚ըսէ, ⁴Դուն
յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի կար-
7 գին պէս։ Որ իր մարմինին օրերը հառաչիկ
դոչումով ու արցունքով ⁵աղօթք և աղաչանք
մատուց անոր՝ ⁶որ կարող էր զինքը մահուանէ
ազատելու, ⁷ու լսուեցաւ էր ⁸բարեպաշտու-
8 թեանը պատճառով։ ⁹Թէպէտ ինքը Որդի է,
¹⁰բայց իր չարչարանքներէն հնազանդութիւն
9 սորվեցաւ. ¹¹Ու երբոր կատարուեցաւ, բոլոր
իրեն հնազանդողներուն յաւիտենական փրկ-
10 կութեան պատճառ եղաւ. Ու Աստուծմէ
կոչուեցաւ քահանայապետ ¹Մելքիսեդեկի

11 կարդին պէս ։ 'Որուն վրայով չատ բան ըսելիք
ունինք, որ դժուարին ալ է մեկնելու, 'ինչու
12 որ ձեր լսելիքները բթացած են. Որ պէտք
էր ձեզի ժամանակին նայելով ուրիշներուն ըս-
լալ, բայց նորէն պէտք է ձեզի սորվիլ թէ ինչ
են Աստուծոյ պատգամներուն առջի սկզը-
բունքները. Ու դուք կաթի կարօտ եղաք՝ և
13 չէ թէ հաստատուն կերակուրի։ Քանզի ան ա-
մէնը որ կաթնկեր է՝ արդարութեան խօսքին
14 անհմուտ է, 'որովհետև տղայ է։ Բայց հաս-
տատուն կերակուրը կատարեալներուն է, ո-
րոնց 'զգայարանքները սովորութեամբ կըզ-
թուած են բարին ու չարը զանազանելու։

ԳԼ. Զ

1 կը յորդորէ որ հաւատքին չկենան, 11 հապա հաստատուն 12
և քանացող ըլլան, ու համբերութեամբ Աստուծոյ սպաս-
նին, 13 վասն զի Աստուած հաստատուն է իր խոստմունք-
բան մէջ։

1 Ուստի 'Քրիստոսի վրայով առջի սորվելիք-
ները ձգելով՝ կատարեալին դանք, աւանդ
նորէն հիմ ձգելու 'մեռած գործքերէն ա-
պաշխարելու, ու աս Աստուած հաւատք ու-
2 նենալու, 'Եւ մկրտութիւններուն վարդապե-
տութեանը, ու ձեռք դնելուն, 'և մեռելնե-
րուն յարութեանը, 'ու յաւիտենական դա-
3 տաստանին։ Եւ աս պիտի ընենք՝ 'թէ որ
4 Աստուած հրաման տայ։ 'Ինչու որ անհնար է
'մէկ անգամ լուսաւորուածներուն՝ 'որոնք
երկնաւոր պարգեւին համը առին, 'ու Հոգւոյն
5 Սրբոյ հաղորդ եղան, Եւ Աստուծոյ բարի
խօսքին 'ու գալու աշխարհին զօրութիւննե-
6 րուն համը առին, թէ որ լինան՝ նորէն ա-
պաշխարութիւնով նորոգուիլ. 'Որովհետև
կրկին Աստուծոյ Որդին խաչը կը հանեն իրենց
7 անձին, ու կը խայտառակեն։ Ինչու որ ան
երկիրը՝ որ իր վրայ շատ անգամ եկած անձ-
րևը կը խմէ, և արդիւնք կը բերէ պիտանի
անոնց՝ որոնց համար որ կը մշակուի, 'Աս-
8 տուծմէ օրհնութիւն կ'ընդունի. 'Բայց ան որ
փուշեր ու տատասկներ կը բերէ՝ անպիտան է
ու անէծքի մօտ, և անոր վերջը այրուիլ է։
9 Իսկ մեզ, սիրելիներ, ձեր վրայով լաւա-
գոյն և փրկութեան վերաբերեալ յոյսեր ու-
10 նինք, թէ և ասանկ կը խօսինք։ 'Քանզի 'Աս-
տուած անիրաւ չէ, 'որ ձեր գործը մոռնայ, ու
ան սէրը որ իր անուանը համար յուղուցիք,
'որ սուրբերուն ծառայեցիք ու կը ծառայէք։

11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն
մէկը նոյն ջանքը յուղընէ 'յոյսին հաստատուե-
12 լուն մինչև վերջը. Որ դուք չհեղգանաք,
հապա նմանող ըլլաք անոնց որ հաւատքով
ու համբերութիւնով խոստումնքները ժա-
13 ռանգեցին։ Վասն զի երբոր Աստուած Ա-
բրահամին խոստումնք ըրաւ, որովհետև իր-
մէ մեծը չկար՝ 'որ անոր վրայ երդում
14 ընէր, իր անձին վրայ երդում ըրաւ՝ ու
ըսաւ, Այո՝ օրհնելով պիտի օրհնեմ քեզ,
15 ու չատցընելով պիտի չատցընեմ քեզ։ Եւ
այսպէս համբերելով խոստումնքին հասաւ։
16 Քանզի մարդիկ իրենցմէ մեծին վրայ երդում
կ'ընեն, ու անոնց բոլոր հակառակութեանը
17 հաստատ վճիռ տալուն երդումն է։ Որ անով
Աստուած 'իր խորհուրդին անփոփոխ ըլլալը
ալ աւելի յուզընել ուզելով խոստումնքին
ժառանգաւորներուն, երդումը մէջ ձգեց.
18 Որ երկու անփոփոխելի բաներով՝ որոնցմով
անկարելի է Աստուծոյ սուտ գրուցել, հաս-
տատուն մխիթարութիւն ունենանք մենք՝ որ
ապաստանեցանք 'առջևնիս դրուած յոյսը
19 ամուր բռնելու. Որ ան յոյսը ունինք իբրև
մեկ հաստատ ու անշարժ խարիսխ մը մեր ան-
ձին, 'որ վարագուրին ներսի կողմն ալ կը
20 մտնէ. 'Ուր որ Յիսուս իբրև Աստղնորդ մը-
տաւ մեզի համար՝ 'յաւիտենական քահանա-
յապետ ըլլալով Մելքիսեդեկի կարգին պէս։

ԳԼ. Է

1 Աստիկա Յիսուս Քրիստոս Քահանայապետ
է Մելքիսեդեկի կարգին պէս, 11 և սա պատճառով խոտո
գերազանց է Ահարոնի կարգին եղող քահանաներէն։

1 Քանզի սա 'Մելքիսեդեկը Սաղեմի թագա-
ւորն էր՝ Բարձրեալ Աստուծոյ քահանան, որ
ինքը Աբրահամը դիմաւորեց՝ երբոր անկա
թագաւորներուն կոտորածէն կը դառնար, ու
2 օրհնեց զանիկա. Որուն Աբրահամ՝ ալ տա-
սանորդ տուաւ բոլոր բաներէն. որ նախ ար-
դարութեան թագաւոր կը թարգմանուի, հա-
յր Սաղեմի թագաւոր՝ որ է խաղաղութեան
3 թագաւոր. Առանց հօր, առանց մօր, ազգա-
համար չունեցող, որ ոչ անոր օրերուն սկիզ-
բը կայ՝ ոչ ալ կեանքին վերջը. և Աստուծոյ
Որդւոյն նման ըլլալով՝ կը կենայ ու կը մնայ
միշտ քահանայ։

4 Արդ նայեցէք թէ որչափ մեծ մէկ մըն էր
ասիկա, 'որ անոր Աբրահամ նահապետն ալ

1 Ծն. ժգ. 12։ բ Պնա. գ. 10։
2 Մտա. ժգ. 13։
3 ԳԼ. զ. 1։
4 ա Կող. գ. 1, 2, 3։
5 ա Կող. ժգ. 11։ ժգ. 20։ Եփես. գ. 14։ ա Պետ. բ. 2։
6 Եբ. է. 15։ ա Կող. բ. 14, 15։
7 Ես. ԽԹ. 4, 5։
8 Ծն. գ. 17, 18։ Եբ. զ. 7։
9 Եբ. զ. 4։ Ժ. 26։ Ա Կոր. ժգ. 8։
10 Ես. ԽԹ. 15։ Մտթ. ժ. 42։ Մրկ. թ. 41։ Ա Կոր. ժզ. 58։ Կող. գ. 23։ Ա Թես. ա. 3։ Եբ. զ. 1։
11 Եբ. զ. 19։
12 Եբ. ե. 11։ զ. 1։ ժ. 36։ Յկ. ե. 7։
13 Ծն. ԻԲ. 16։ Սաղ. ՃԵ. 9։ Ղուկ. ա. 73։
14 Եզ. իզ. 11։
15 Հռոմ. ժա. 29։
16 ԳԼ. ժբ. 1։
17 ԳԼ. ժբ. 15։ ԳԼ. Բ. 7։
18 ԳԼ. գ. 14։ ը. 1։ Բ. 24։
19 ԳԼ. գ. 1։ է. 6։ 10։ է. 17։
20 Ծն. ժգ. 18։ Եա։
21 Ծն. ժգ. 20։

5 սասանողդ սուտ աւարէն ։ Եւ ՙՂևիի որ-
դիներէն եղողները որ քահանայութիւն կ'առ-
նեն, պատուէր ունին որ ժողովուրդէն տա-
սանորդ առնեն օրէնքին համեմատ, այսինքն
իրենց եղբայրներէն. թէպետև անոնք Աբրա-
6 համին երանքէն ելեր են. Բայց անիկա՝ ո-
րուն ազգաճամարը անոնցմէ չէր, Աբրահա-
մէն տասանորդ առաւ, ՚ու օրհնեց զանիկա՝
7 որ ՙխոստմունքներըն առած էր ։ Վակայն ասի-
կա անհակառակելի բան մըն է, որ պզտիկը
մեծէն կ'օրհնուի ։
8 Եւ հոս մահկանացու մարդիկ տասանորդ
կ'առնեն, ՚բայց հոն անիկա կ'առնէ, որուն հա-
9 մար վկայուած է թէ կենդանի է ։ Եւ կրնայ
ըսուիլ թէ Ղևին ալ որ տասանորդ կ'առնէ՝
Աբրահամին ձեռքովը տասանորդ առաւ.
10 ինչու որ տակաւին իր հօրը երանքն էր, երբ-
որ Մելքիսեդեկ դանիկա դիմաւորեց ։
11 Աւրդ ՙթէ որ կատարելութիւնը Ղևացւոց
քահանայութեան ձեռքովն ըլլար, (որովհե-
տև ժողովուրդը անոր տակը
դրուեցաւ,) ալ ի՞նչ պէտք էր որ Մելքիսե-
դեկի կարգին պէս ուրիշ քահանայ մը ելլէ,
12 ու չըսուի Ահարոնի կարգին պէս ։ Աւրդ քա-
հանայութիւնը փոխուելուն պէս՝ հարկ էր որ
13 օրէնքին ալ փոխոխութիւն ըլլայ ։ Ե- ՚էս-
ՙսս, ինչու որ ան՝ որուն համար ասանկ կ'ը-
սուի, ուրիշ ցեղի հաղորդութիւն ունեցաւ,
որ ան ՚ցեղէն բնաւ մէկը սեղանին չմօտեցաւ.
14 Քանի յայտնի է թէ ՚Յուդայի ՚ցեղէն յառաջ
եկաւ մեր Տէրը, որ ան ցեղին վրայով Մով-
սէս բան մը չգրուցեց քահանայութեան հա-
15 մար ։ Ու ալ աւելի յայտնի է որ ՚խնո-ՙեսս,
քանի որ Մելքիսեդեկին նմանութիւնովը ու-
16 րիշ քահանայ մը կ'ելլէ, Որ ան չէ թէ մար-
մնաւոր պատուէրի օրէնքին պէս եղաւ, հա-
պա անվախճան կենաց զօրութեանը պէս ։
17 Ինչու որ կը վկայէ թէ ՚Դաւն յաւիտեան քա-
18 հանայ ես Մելքիսեդեկի կարգին պէս ։ Քան-
զի առջի պատուէրը կը խափանուի ՚իր տկա-
19 րութեանը ու անշահութեանը համար, (Ին-
չու որ ՚օրէնքը մէկ բան մը կատարեալ չըրաւ,)
և նոր տեղը կը մտնէ լաւագոյն յոյս մը՝ ո-
րով ՚Աստուծոյ կը մօտենանք ։
20 Եւ որքան որ ՚Յ--- չէ թէ առանց երդումի
ՙսհանայ ՚եղաւ. (Ինչու որ անոնք առանց երդու-
21 մի քահանայ եղած են. Բայց ասիկա երդու-
մով՝ անոր ձեռքովը որ իրեն ըսաւ, ՚Տէրը
երդում ըրաւ ու պիտի չզղջայ, Դուն յաւի-

ան քահանայ եւս Մելքիսեդեկի կարգին
22 պէս ։) Այնքան աւելի աղէկ ուխտի մը երաշ-
խաւոր եղաւ Յիսուս ։
23 Ու անոնք չատ քահանաներ եղած են՝ ՚էնէնց
միջա մնալուն մահը արգելք ըլլալուն համար.
24 Բայց ասիկա յաւիտեան կենալուն համար՝
25 անանցանելի ունի քահանայութիւնը. Ուստի
բոլորովին կարող ալ է ապրեցընելու անոնք՝
որ իրմով Աստուծոյ կու գան. որովհետև ին-
քը միշտ կենդանի է հանոնց համար բարեխօս
ըլլալու ։
26 Վասն զի մեզի ՚Ն-- տանկ քահանայապետ
մը կը վայլէր, Նուրբ, անմեղ, անաբասո, մե-
ղաւորներէն զատուած ու Երկինքէն վեր
27 բարձրացած. Որուն ամէն օր հարկ չէ ինչ-
պէս ---ՙէ- քահանայապետներուն՝ ՚առաջ իր
մեղքերուն համար պատարագ մատուցանել,
ու ՚ետքը ժողովուրդին ՙեղբ-ներուն համար. վա-
սն զի ինքը ՚մէկ անգամ մը ըրաւ ասիկա՝ իր
28 անձը պատարագ մատուցանելով ։ Ինչու որ
օրէնքը ՚տկարութիւնով պաշարուած մար-
դիկը քահանայապետ կը կարգէ, բայց եր-
դումին խօսքը որ օրէնքէն ետև էր, Որդին՝
որ ՚յաւիտեան կատարեալ է ։

ԳԼ. Ը

1 ՙԲրեայոց յաւիտենական քահանայութեամբը խոփանուած է Ղևտական քահանայութիւնը. 7 Նմանապէս նոհպատանեքրան հետ եղած ժամանակաւոր ուխտը խոփանուած է աւետարանին յաւիտենական ուխտովը ։

1 Եւ զրուցած խօսքերուս բովանդակութիւնը
աս է. անանկ քահանայապետ մը ունինք մենք՝
՚որ ինքը երկինքը Ա---՚ծ մեծութեանը ա-
2 թոռնին աջ կողմն նստաւ. ՚Աբրատանին պաշ-
տօնեայ, ու ՚ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը
3 կանգնեց և չէ թէ մարդ ։ Քանզի ՚ամէն քա-
հանայապետ պատարագներ ու զոհեր մատու-
ցանելու համար որոշուած է. ուստի ՚հարկ
4 է որ ասիկա ալ բան մը ունենայ մատուցանե-
լու ։ Որ եթէ երկրի վրայ ըլլար, քահանայ
անգամ պիտի չըլլար, ինչու որ կան քահանա-
ներ՝ որոնք պատարագներ կը մատուցանեն
5 օրէնքին համեմատ. (Որ անոնք երկնայինը քա-
նելուն նմանութիւնովը ու ՚շուքովը կը ծա-
ռայեն, ինչպէս որ Մովսէսին հրամայուեցաւ՝
երբոր խորանը պիտի չվնէր. քանզի բսաւ,
՚Նայէ որ ըեռը բնդի ցուցուած օրինակին պէս
6 չինես ամէնը.) Բայց հիմա Յ---՚ալ աւելի
գերազանց պաշտօնի մը հասաւ, որչափ որ

լաւագոյն խոստմունքներով հաստատուած լաւագոյն ուխտի մը միջնորդ է։
7 Ինչու որ եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլլար, երկրորդին տեղ չէր փնտռուեր։
8 Քանզի կը յանդիմանէ անոնք ու կ'ըսէ, Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը, որ Իսրայէլի տանը հետ ու Յուդայի տանը հետ նոր ուխտ
9 պիտի ընեմ, Ոչ թէ այն ուխտին պէս՝ որ ատենոց հայրերուն հետ ըրի, այն օրը որ անոնց ձեռքէն բռնեցի՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար. քանզի որ անոնք իմ ուխտիս մէջ չկեցան, ես ալ անոնց վը-
10 րայով, կ'ըսէ Տէրը։ Քանզի հասկ է այն ուխտը՝ որ Իսրայէլի տանը հետ պիտի ընեմ այն օրե-րէն ետքը, կ'ըսէ Տէրը. իմ օրէնքներս անոնց միտքին մէջը պիտի դնեմ, և անոնց սրտին վրայ պիտի գրեմ զանոնք, ու ես անոնց Աս-տուած պիտի ըլլամ, և անոնք ինծի ժող-
11 վուրդ պիտի ըլլան։ Ու ընաւ պիտի չսոր-վեցընեն ամէն մէկը իր ընկերին, և ամէն մէկը իր եղբօրը, ըսելով թէ Տէրը ճանչցիր. քանի որ անոնց պզտիկէն մինչև մեծը ամէնը զիս
12 պիտի ճանչնան. վասն զի ես անոնց անիրա-ւութիւններուն ներող պիտի ըլլամ, և անոնց մեղքերը ու անօրէնութիւնները ալ պիտի չը-յիշեմ։
13 Նոր ըսելով առաջինը հինցուց. ու ան որ կը հինցնայ և կը ծերանայ՝ ալ կորըս-տեան մօտ է։

ԳԼ. Թ

1 Առաքեալը օրէնքին ձեւերը և արիւնով եղած զոհերը նկա-րագրելով՝ 11 կը ցուցնէ թէ անոնք շատ սորին էին Քրիս-տոսի զոհին և արիւնին արժանաւորութեանը ու կատարե-լութեանը նայելով։

1 Վրդ արև առաջին ուխտն ալ ունէր պաշտա-մունքին կանոնադրութիւնները ու աշխար-
2 հային սուրբ տեղը։ Ինչու որ առաջին խո-րանը որ Սրբութիւն կ'ըսուէր՝ սանդ կազմուե-ցաւ, որուն մէջը կար աշտանակը ու սեղա-
3 նը և առաջաւորութեան հացը։ Եւ վերկրորդ վարագուրին ետեւն ան խորանը՝ որ Սրբու-
4 թիւն սրբութեանց կ'ըսուէր. Որուն մէջն էր ոսկի բուրվառը, և ուխտին տապանակը ամէն կողմէն ոսկիով պատած. որուն մէջն էր սկաւիճ տափորը մանանայով լեցուն, և Ահա-

Գ Գլ. է. 11. 18։
Բ Երեմ. լա. 31. 32. 33. 34։
Գ Գլ. ժ. 16։
Դ Ձաք. բ. 8։
Ե Ես. ձգ. 13։ Յովէ. ջ. 45։ ա Յովէ. բ. 27։
Զ Հռոմ. ժա. 27։ Գլ. ժ. 17։
Է Բ Կոր. է. 17։

—

ա Եբ. իգ. 8։

Բ Եբ. իգ. 1։
Գ Եբ. իգ. 35։ խ. 4։
Դ Եբ. իե. 31։
Ե Եբ. իե. 23. 30։ Դվ. իգ. 5. 6։
Զ Եբ. իգ. 31. 33։ խ. 3. 21։ Գլ. ջ. 19։
Է Եբ. իե. 10։ իգ. 33։ խ. 3. 21։
Ը Եբ. ժգ. 33. 34։
Թ Թուա. ժէ. 10։
Ժ Եբ. իե. 16. 21։ Լգ. 29։ խ. 20։ բ
Օր. ժ. 2. 5։ գ Թագ. ը. 9. 21։ բ Մն. է. 10։
Ի Եբ. իե. 18. 22։ Դվ. ժգ. 2։ գ Թագ. ը. 6. 7։
Լ Թուա. իը. 3։ Դան. ը. 11։
Խ Եբ. Լ. 10։ Դվ. ժգ. 2. 11. 12. 15. 34։ Հմր. 25։
Ծ Գլ. է. 3։ է. 27։
Կ Գլ. ժ. 19. 20։
Հ Յովէ. ժգ. 6։
Ղ Գաղ. գ. 21։ Գլ. է. 18. 19։ ժ. 1. 11։
Ճ Դվ. ժա. 2։ Կազ. բ. 16։
Մ Թուա. ժթ. 7. ևս։
Յ Երես. բ. 15։ Կազ. բ. 20։ Գլ. է. 16։
Ն Գլ. ժ. 1։
Շ Գլ. գ. 1։
Ո Գլ. ը. 2։
Չ Գլ. ժ. 4։
Պ Գար. խ. 28։ Երես. ա. 7։ Կազ. ա. 14։ ա Պետ. ա. 19։ Յայտ. ա. 5։ է. 9։
Ջ Ձաք. գ. 9։ Հմր. 20. 28։ Գլ. ժ. 10։
Ռ Դան. թ. 24։
Ս Դվ. ժգ. 14. 16։
Վ Թուա. ժթ. 2. 17. ևս։
Տ ա Պետ. ա. 19։ ա Յովէ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
Ր Հռոմ. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։
Ց Երես. է. 2։ Տիտ. բ. 14։ Գլ. է. 27։
Փ Գլ. ա. 3։ ժ. 22։
Ք Գլ. ջ. 1։
Օ Դվ. գ. 74։ Հբռ. գ. 13. 22։ ա Պետ. գ. 2։
Ֆ ա Տիմ. բ. 5։

լոնին դաւաղանը որ ծաղկեցաւ, և տախտին 5 տախտակները, եւ անոր վրայէն փառաց քերովբէները՝ որ քաւութիւնին վրայ հովանի կ'ընեին, որոնց համար պէտք չէ հիմա մէկիկ մէկիկ պրսգել։
6 Եւ ասոնք բաները այսպէս կարգադրուած ըլլալով, առաջին խորանը ամէն ատեն կը մըտնէին քահանաները՝ պաշտամունքը կատարե-
7 լու. Բայց երկրորդը՝ տարին անգամ մը միայն քահանայապետը կը մտնէր. ան ալ չէ թէ առանց արիւնի, որն որ իրեն համար ու ժո-ղովուրդին սխալմունքներուն համար կը մա-
8 տուցանէր, Հոգին Սուրբ աս ցուցնելով՝ թէ հարթարանին ճանապարհը յայտնի եղած չէր, քանի որ առաջին առջի խորանը կը կենար.
9 Որ ան օրինակ մըն էր ան ժամանակին՝ որ պատարագներ ու զոհեր կը մատուցուէին, որոնք խղճմտանքի կողմանէ չէին կրնար կա-տարեալ ընել պաշտօն մատուցանողը, Հապա
10 միայն կերակուրներով ու խմելիքներով, ե-կերպ կերպ լուացումներով՝ մարմնաւոր ա-րարողութիւններ էին, որոնք մինչև ուղղու-
11 թեան առնելը կը կենային։ Բայց Քրիստոս որ եկաւ՝ գալու բարիքներուն Քահանայապե-տը՝ աւելի մեծ ու կատարեալ և անձեռա-գործ խորանով, այսինքն ան որ աս ստեղ-
12 ծուածներէն չէ, Ոչ ալ նոխազներու ու զուա-րակներու արիւնով, Հապա Ինք արիւնովը միմիկ անգամ մը արբարանը մտաւ՝ յաւիտե-
13 նական փրկութիւն առնելով։ Վասն զի եթէ որ ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը և երինջին մոխիրը սրսկուելով՝ պղծեալները կը
14 սրբեր մարմնին մաքրութեան կողմանէ, Այ ո՛րչափ աւելի Քրիստոսի արիւնը՝ որ յաւի-տենական Հոգիին ձեռքով Իր անձը անա-րատ պատարագ մատուց Աստուծոյ, պիտի սրբէ ձեր խղճմտանքը մեռած գործերէն՝ կեն-դանի Աստուածը պաշտելու։
15 Եւ ասոր համար ինքը նոր ուխտին միջ-նորդն է, որ նէ մահը առջի ուխտին ժամա-նակը գործուած յանցանքներուն քաւութեանը համար եղած ըլլալով, հրաւիրուածները յաւիտենական ժառանգութեան խոստմունքը
16 առնեն։ Քանզի ուր որ կտակ մը ըլլայ, հարկ
17 է որ կտակը ընողին մահը մէջ մտնէ. Ինչու որ կտակը մեռնելէն ետև հաստատ կ'ըլլայ.

քանզի բնաւ վաւերականութիւն չունենար
18 քանի որ կտակը ընդդէ ոչ է։ ՚Այնոր համար
առջի --ին ալ առանց արիւնի չէր հաստա-
19 տուեր։ Վասն զի երբոր Մովսէս օրէնքին ա-
մէն պատուէրները բոլոր ժողովուրդին պատ-
մեց, ՚ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը առ-
նելով՝ ՚ջուրով ու կարմիր բուրդով և զոպա-
յով բուն գիրքին և բոլոր ժողովուրդին վրայ
20 սրսկեց· Եւ ըսաւ, Այսիկա է ան ուխտին
21 արիւնը, որ Աստուած ձեզի պատուիրեց։ Եւ
՚խորանին վրայ ու պաշտօնին բոլոր գործիք-
22 ներուն վրայ նոյնպէս սրսկեց արիւնը։ Եւ
գրեթէ ամէն բան արիւնով կը մաքրուի օրէն-
քին նայելով, ու ՚արիւն չթափուած թողու-
թիւն չըլլար։
23 Ասոր հարկ էր որ ՚երկնաւոր բաներուն
օրինակները առնոյտով մաքրուին· բայց բուն
երկնաւորները առնոյտէ աւելի ազնիկ զոհերով։
24 Քանզի ՚Քրիստոս չէ մտած ձեռագործ սրբարա-
նը մտաւ, որ ՚ճշմարիտին օրինակն է, հապա
բուն երկինքը՝ որ հիմա մեզի համար Աստու-
25 ծոյ առջեւը ներկայանայ· Ոչ թէ՝ որ չատ ան-
գամ իր անձը պ-ոպ-ոչ մատուցանէ, ինչպէս
՚քահանայապետը՝ որ ամէն տարի սրբարանը
26 կը մտնէ իրը չեզած արիւնով· Ապա թէ ոչ՝
պէտք էր իրեն աշխարհի սկիզբէն հետէ չատ
անգամ չարչարուիլ· բայց հիմա ՚մէկ անգամ
մը ՚դարերուն վերջը իր անձին պատարագովը
յայտնուեցաւ՝ մեղքը մէկդի ձգելու համար։
27 Եւ ինչպէս որ մարդոց ՚սահմանուած է մէկ
անգամ մը մեռնիլ, ու ՚անկէ ետքը դատաս-
28 տան, Այնպէս ալ ՚Քրիստոս մէկ անգամ մը
՚պ-ոպ-ոչ մատուցուեցաւ՝ ՚չատերուն մեղքերը
վերցընելու համար, բայց երկրորդ անգամին
առանց մեղքի պիտի յայտնուի փրկութեան
համար անոնց ՚որոնք անոր կը սպասեն։

ԳԼ· Ժ

1 Քանզի օրէնքը ՚գալու բարիքներուն ՚չու-
քը, ու չէ թէ ան բաներուն բուն կերպա-
րանքը ունենալով, միշտ ամէն տարի մատու-
ցած նոյն զոհերով ՚երբէք չկրնար ՚կատա-
2 րեալ ընել անոնք որ կը մօտենան։ Ապա թէ

ոչ պիտի չդադարէին մատուցանելէն՝ պաշտօն
մատուցանողները մէկ անգամ մաքրուելէն
ետեւ՝ ալ մեղքի վրայով խղճմտանքի յանդի-
3 մանութիւն մը չունենալնուն համար· ՚Բայց
անոնցմով ամէն տարի մեղաց յիշատակութիւն
4 կ'ըլլայ· Ինչու որ ՚նոխազներուն ու ցուլերուն
5 արիւնը չկրնար մեղքերը վերցընել։ Անոր
համար իր աշխարհ մտնելու ատենը կ'ըսէ,
՚Զոհ ու ընծայ չուզեցիր զուն, հապա ինծի
6 մարմին մը պատրաստեցիր· Ողջակէզներու ու
7 մեղքի պատարագներու չհաւնեցար։ Անոնք
ըսի, Ահա կու գամ ես, (գիրքի սոսկի
մէջ ինծի համար գրուած է,) քու կամքդ ը-
8 նելու, ով Աստուած։ Վերը ըսելով թէ Զոհ
ու ընծայ և ողջակէզներ ու մեղքի պատա-
րագները չուզեցիր՝ ու անոնց չհաւնեցար, (ո-
րոնք օրէնքին համեմատ կը մատուցուին,)
9 ետքը կ'ըսէ, Ահա կու գամ ես քու կամքդ
ընելու, ով Աստուած· առջինը կը հերքէ որ
10 երկրորդը հաստատէ· ՚Որ ան կամքովը մենք
ալ սրբուեցանք՝ ՚Յիսուս Քրիստոսի մարմի-
նին մէկ անգամ պատարագուելովը։
11 Եւ ամէն քահանայ ՚օր ըստ օրէ իր պաշ-
տօնին մէջ կը կենայ, և նոյն զոհերը չատ ան-
գամ կը մատուցանէ, ՚որոնք երբէք չեն կրը-
12 նար մեղքերը վերցընել· ՚Բայց ասիկա մէկ
զոհ մը մատուցանելով մեղքերու համար, մշ-
տնջենաւորապէս Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ·
13 Եւ ասկէ ետեւ կը սպասէ՝ ՚մինչեւ որ իր թշ-
նամիները իր ոտքերուն պատուանդան ը-
14 րուին։ Ինչու որ մէկ պատարագով մը միտնչ-
ջենաւորապէս ՚կատարեց սրբուածները։
15 Բայց Հոգին Սուրբ ալ մեզի վկայութիւն
16 կու տայ· քանզի առաջուց ըսելէն ետեւ թէ
՚Ա՛յս է ան ուխտը՝ որ ես անոնց հետ պիտի ը-
նեմ ան օրերէն ետքը, (կ'ըսէ Տէրը,) իմ օ-
րէնքներս անոնց սրտին մէջը պիտի դնեմ,
ու անոնց միտքին մէջը պիտի գրեմ զանոնք·
17 ետքը կ'ըսէ թէ Անոնց մեղքերը և անոնց անօ-
18 րէնութիւնները ալ պիտի չյիշեմ։ Իսկ ուր
որ ասոնց թողութիւն կայ, ալ մեղքի համար
պատարագ պէտք չէ։
19 Ուրեմն, եղբայրներ, ՚համարձակութիւն
ունենալով ՚սուրբ տեղը մտնելու Յիսուսի
20 արիւնովը, ՚Ան նոր ու կենդանի ճամբովը՝
որ բացաւ մեզի ՚վարագուրին միջէն՝ որ է իր
21 մարմինը, եւ ՚մեծ քահանայ մը ---էնք Աս-

ֆ Եւկց· խգ· 6· Եւ։
ֆ Եւ· խգ· 5· 6· 8։ Գև· Ժգ· 14· 15· 18։
ֆ Գև· Ժգ· 4· 6· 7· 49· 51· 52։
ֆ Եւ· խգ· 8։ Մատ· խգ· 28։
ֆ Եւ· խթ· 12· 30։ Գև· ը· 15· 19։ Ժգ· 14· 15· 16· 18· 19։
ը Գև· Ժէ· 11։
ը Գև· ը· 5։
ը Գև· չ· 20։
ը Գև· ը· 2։
ը Հատմ· ը· 34։ Գև· ե· 25։ ա Ցոհ· ը· 1։
ը Հմր· 7։
ը Հմր· 12։ Գև· է· 27· Ժ· 10։ ա Պետ· գ· 18։
ի ա Կոր· Ժ· 11։ Գոպ· գ· է։ Եբր· ա· 10։
ի Ծն· գ· 19։ Ժող· գ· 20։
ի բ Կոր· է· 10։ Ցայտ· ի· 12· 13։
ի Հատմ· չ· 10։ ա Պետ· գ· 18։
ի Մատ· խգ· 28։ Հըտատմ· է· 15։
ի ա Պետ· ը· 24։ ա Ցոհ· գ· 5։
ի Տիտ· ը· 13։ բ Պետ· գ· 12։
ի Ծն· գ· 19։ Ժող· գ· 20։
ի բ Կոր· է· 10։ Ցայտ· ի· 12· 13։
ի Հատմ· չ· 10։ ա Պետ· գ· 18։
ի Մատ· խգ· 28։ Հըտատմ· է· 15։
ի ա Պետ· ը· 24։ ա Ցոհ· գ· 5։
ի Տիտ· ը· 13։ բ Պետ· գ· 12։
ա Գև· ի· 11։
բ Կող· ը· 17։ Գև· ը· 5։ ի· 23։
գ Գև· ի· 9։
դ Եբր· է· 14։
ե Գև· Ժգ· 21։ Գև· է· 7։
զ Մտթ· չ· 6· 7։ Գև· ի· 13։ Հմր· 11։
է Սող· խ· 6· Եւ· ծ· 8· Եւ· Ես· ա· 11։ Եբր· չ· 20։
Ամոս· է· 21· 22։
ը Ցոհ· Ժէ· 19։ Գև· Ժգ· 12։
թ Գև· ի· 12։
ժ Թես· խը· 3։ Գև· է· 27։
ժ Հմր· 4։
ժ Կող· գ· 1։ Գև· ա· 3։
ժ Սող· ձի· 1։ Գոպ· ը· 35։ ա Կոր· Ժէ· 25։ Գև· ա· 13։
ի Հմր· 1։
ի Երեմ· լա· 33· 34։ Գև· ը· 10· 12։
ի Հատմ· է· 2· Եփես· ը· 18։ գ· 12։
ի Գև· ի· 8· 12։
ի Ցոհ· ժ· 9· Ժգ· 6· Գև· ի· 8։
ի Գև· ի· 3։
ի Գև· գ· 14։
ի ա Տիտ· գ· 15։

22 տուժոյ տանը վրայ, [a]Մօտենանք ճշմարիտ
սրտով, [b]լեցուն հաւատքով, սրտերնիս [c]չար
խիղճէն մաքրուած, [d]ու մարմիննիս մաքուր
23 ջրով լուացուած. [e]Պնդեսա պահենք յոյսին
դաւանութիւնը, [f]ինչու որ [g]հաւատարիմ է ա-
24 նիկա որ խոստացաւ։ Եւ իրարու հոգ տա-
նենք՝ սիրոյ և բարեգործութեան դրդռելով.
25 եւ [h]միկաեղ ժողովելը չթողունք, [i]ինաար
ոմանք սովորութիւն ունին. հապա [k]միմեանց յոր-
դորենք, [l]ու այնչափ աւելի՝ որչափ որ [m]տես
օրուան մօտենալը կը տեսնէք։
26 [n]Վասն զի [o]թէ որ ճշմարտութեան գիտու-
թիւնը ընդունելէն ետև՝ [p]կամաւ մեզք գոր-
ծելու ըլլանք, ալ անկէ ետև մեղքերու հա-
27 մար [q]զոհ մը չմնար, հապա մեկ զարհու-
րելի սպասել մը դատաստանին, ու [r]կրակի
բարկութիւն մը [s]որ ճոյ, որ պիտի լափէ հակա-
28 ռակորդները։ [t]Մեկը թէ որ Մովսէսին օրէն-
քը անարգէր, առանց ողորմութեան [u]երկու
29 կամ երեք վկաներով կը մեռնէր. [v]Ալ որչափ
աւտիկ պատժոյ արժանի պիտի սեպուի կը
կարծէք անիկա, որ Աստուծոյ Որդին ոտքի
տակ առաւ, և [w]ուխտին արիւնը անմաքուր
սեպեց, որ անով [x]նը սրբուեցաւ, և [y]շնոր-
30 հոյ Հոգին նախատեց։ Քանզի գիտենք ա-
նիկա որ ըսաւ, [z]Ինծի է վրէժխնդրութիւնը,
ես պիտի հատուցանեմ, [aa]կ'ըսէ Տէրը. և դար-
ձեալ՝ [ab]Տէրը պիտի դատէ իր ժողովուրդը։
31 [ac]Սարսափելի բան է կենդանի Աստուծոյ ձեռ-
քը իյնալը։
32 Այլ [ad]միտքերնիդ բերէք ան առջի օրերը՝
որ [ae]լուսաւորուելէն ետև [af]շատ սաստիկ չար-
33 չարանքներ կրեցիք. Երբեմն նախատինք-
ներով ու վիշտերով [ag]խայտառակուած, եր-
բեմն ալ սանկ վիճակի մէջ եղողներուն [ah]կը-
34 ցորդ ըլլալով։ [ai]Ինչու որ [aj]իմ կապերուս մէջ
[ak]ինծի՛ չարչարակից եղաք, ու [al]ձեր ստացուած-
քին կողոպտուիլը ուրախութեամբ ընդունե-
ցիք, գիտնալով որ [am]լաւագոյն և ճնայուն ը-
35 ստացուած քներ ունիք ձեզի երկինքը։ Ուստի
[an]ձեր վստահութիւնը, [ao]որ ան
36 մեծ վարձքի հատուցում ունի։ [ap]Ինչու որ
պէտք է ձեզի համբերութիւն, որ Աստուծոյ
37 կամքը ընելով [aq]խոստմունքը վայելէք. Քանզի
[ar]ալ սակի քիչ մը առնէին [as]ան որ գալու է՝

1 ԳԼ · գ · 16։
2 Եփես · գ · 12։ Յակ · ա · 6։
3 ԳԼ · թ · 14։
4 Եզեկ · ԼԶ · 25։
5 ԳԼ · գ · 14։
6 ա Կոր · ա · 9։ Ժ · 13։ ա Թես · ե · 24։ բ Թես · գ · 3։ Գ-
Լ · Ժա · 11։
7 Գոր · բ · 42։ Յուդ · 19։
8 Հռոմ · Ժգ · 11։
9 Փիլ · գ · 5։ բ Պետ · գ · 9 · 11 · 14։
10 բ Պետ · բ · 20 · 21։
11 Թես · Ժե · 30։ ԳԼ · գ · 4։
12 Եզեկ · ԼԶ · 5։ Սոփ · ա · 18։ գ · 8։ բ Թես · ա · 8։ ԳԼ · Ժբ · 29։
13 ԳԼ · բ · 2։
14 բ Օր · Ժե · 2 · 6։ ԺԹ · 15։ Ա՛ստ · Ժբ · 16։ Յովհ · ը · 17։ բ Կոր · Ժգ · 1։
15 ԳԼ · բ · 3։ Ժբ · 25։
16 ա Կոր · Ժա · 29։ ԳԼ · Ժգ · 20։
17 Ա՛ստ · Ժբ · 31 · 32։ Եփես · գ · 30։
18 Թես · Ժե · 30։ ԳԼ · գ · 4։
19 Եզեկ · ԼԶ · 5։ Սոփ · ա · 18։ գ · 8։ բ Թես · ա · 8։ ԳԼ · Ժբ · 29։
20 ԳԼ · բ · 2։
21 բ Օր · Ժե · 2 · 6։ ԺԹ · 15։ Ա՛ստ · Ժբ · 16։ Յովհ · ը · 17։ բ Կոր · Ժգ · 1։
22 ԳԼ · բ · 3։ Ժբ · 25։
23 ա Կոր · Ժա · 29։ ԳԼ · Ժգ · 20։
24 Ա՛ստ · Ժբ · 31 · 32։ Եփես · գ · 30։
25 բ Օր · ը · 35։ Հռոմ · Ժբ · 19։
26 բ Օր · ը · 36։ Սաղ · ծ · 4։ Ձէ · 14։
27 Ղուկ · Ժբ · 5։
28 Գաղ · գ · 4։ բ Յովհ · 8։
29 ԳԼ · զ · 4։
30 Փիլ · ա · 29 · 30։ Կող · բ · 1։
31 ա Կոր · գ · 9։
32 Փիլ · ա · 7։ գ · 14։ ա Թես · բ · 14։
33 Փիլ · ա · 7։ բ Տիմ · ա · 16։
34 [at]Ոմանք կարգաւածնե-
ցուն
35 Ա՛ստ · Ե · 12։ Գոր · Ե · 41։ Յակ · ա · 2։
36 Ա՛ստ · գ · 20։ ԺԹ · 21։ Ղուկ · Ժբ · 33։ ա Տիմ · գ · 19։
37 Ա՛ստ · Ե · 12։ Ժ · 32։
38 Ղուկ · խա · 19։ Գաղ · գ · 9։ ԳԼ · Ժբ · 1։
39 Կող · գ · 24։ ԳԼ · ԺԹ · 15։ ա Պետ · ա · 9։
40 Ղուկ · Ժբ · 8։ բ Պետ · գ · 9։
41 Ա՛մբ · բ · 3 · 4։
42 Հռոմ · ա · 17։ Գաղ · գ · 11։
43 բ Պետ · բ · 20 · 21։
44 Գոր · Ժգ · 30 · 31։ ա Թես · Ե · 9։ բ Թես · բ · 13։

—

45 Հռոմ · ը · 24 · 25։ բ Կոր · գ · 18։ Ե · 7։
46 Ա՛մր · 39։
47 Ծն · ա · 1։ Սաղ · ԼԳ · 6։ Յովհ · ա · 3։ ԳԼ · ա · 2։ բ Պետ · գ · 5։
48 Ծն · գ · 4։ ա Յովհ · գ · 12։
49 Ծն · գ · 10։ Ա՛ստ · ԺԹ · 35։ ԳԼ · Ժբ · 24։
50 Ծն · Ե · 22 · 24։
51 Ծն · զ · 13 · 22։
52 ա Պետ · գ · 20։
53 Հռոմ · գ · 22։ գ · 13։ Փիլ · գ · 9։
54 Ծն · Ժբ · 1 · 4։ Գոր · Է · 2 · 3 · 4։
55 Ծն · Ժբ · 8։ Ժգ · 3 · 18։ Ժբ · 1 · 9։

ԳԼ · ԺԱ

1 Հաւատքը [au]ինչ է, [av]Ասանց հաւատքի չենք կրնար Աստուծոյ
հաճելի ըլլալ։ [aw]Հաւատքին արդիւնաւոր պատճառները որ հին
ատենը նահապետներուն վրայ եկեցան։

1 Այլ հաւատքը յուսացուած բաներուն հաս-
տատութիւնը ու [ax]չերեւցած բաներուն ապա-
2 գային է. վասն զի [ay]անով առջինները վկայու-
թիւն ընդունեցին։
3 Հաւատքով կ'իմանանք թէ [az]աշխարհքը
Աստուծոյ խօսքովը հաստատուեցաւ, ու անե-
րեւոյթ բաներէն առ երեւցածները եղան։
4 Հաւատքով [ba]Աբէլ կայենէն աւելի ապէկ
զոհ մատուց Աստուծոյ, որ անով վկայու-
եցաւ արդար ըլլալը. [bb]ինչու որ իր պատարագ-
ներուն վրայ Աստուծմէ վկայութիւն եղաւ
էրէն. և անով, թէպէտ մեռաւ, [bc]էսայ տակա-
ւին կը խօսի։
5 Հաւատքով [bd]Ենովք էջէջ փոխադրուեցաւ
որ մահ չտեսնէ. ու [be]ոչ ոք չէր գտնուեր,
[bf]ինչու որ Աստուած փոխադրեց զանիկա. քան-
զի անոր փոխադրուելէն առաջ վկայուեցաւ
6 թէ Աստուծոյ հաճելի էր։ Բայց առանց հա-
ւատքի անհնար է [bg]Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ. վա-
սն զի ան որ Աստուծոյ կը մօտենայ, պէտք
է որ հաւատայ թէ [bh]Աստուած կայ, և թէ վար-
ձահատոյց կ'ըլլայ անոնց որ զինքը կը փնտ-
ռտուն։
7 Հաւատքով [bi]Նոյ պատգամ առնելով [bj]Աս-
տուծմէ՝ դեռ չերեւցած բաներուն համար,
վախնալով [bk]տապանը չինեց իր տունը փրկ-
ելու համար, որով աշխարհս դատապար-
տեց, և [bl]ժառանգաւոր եղաւ [bm]ան արդարու-
թեանը՝ որ հաւատքով կ'ըլլայ։
8 Հաւատքով [bn]Աբրահամ երբոր կանչուեցաւ՝
մնալիք բաւ ան տեղը ելլելու, որն որ ժա-
ռանգութիւն պիտի առնէր. և ելաւ գնաց,
9 ու չէր գիտեր թէ ուր կ'երթայ։ Հաւատքով
պանդխտացաւ աւետեաց երկրին մէջ որպէս
թէ օտարութեան մէջ, և [bo]վրաններու մէջ բը-

au ԳԼ · գ · 16։
av Եփես · գ · 12։ Յակ · ա · 6։
aw ԳԼ · թ · 14։
ax Եզեկ · ԼԶ · 25։
ay ԳԼ · գ · 14։
az ա Կոր · ա · 9։ Ժ · 13։ ա Թես · Ե · 24։ բ Թես · գ · 3։ ԳԼ · Ժա · 11։
ba Գոր · բ · 42։ Յուդ · 19։
bb Հռոմ · Ժգ · 11։
bc Փիլ · գ · 5։ բ Պետ · գ · 9 · 11 · 14։
bd Գոր · Ե · 22 · 24։
be Ծն · զ · 13 · 22։
bf ա Պետ · գ · 20։
bg Հռոմ · գ · 22։ գ · 13։ Փիլ · գ · 9։
bh Ծն · Ժբ · 1 · 4։ Գոր · Է · 2 · 3 · 4։
bi Ծն · Ժբ · 8։ Ժգ · 3 · 18։ Ժբ · 1 · 9։

նակեցաւ Իսահակին ու Յակոբին հետ մինչ
ատեղ, զորոնք իր հետ ժառանգորդ էին նոյն
10 խոստմանց. ինչու որ ինքը կը սպասէր հան
հիմերով հաստատուած քաղաքին, որուն
ճարտարապետը ու արարիչը Աստուած է։
11 Հաւատքով ինքը Սառան ալ զօրութիւն
սերմն առնելու զօրութիւն ընդունեց, եւ
առնը անցած հասակին մէջ ծնաւ. ինչու
որ հաւատարիմ սեպեց զանիկա՝ որ խոստ
12 մունքը ըրեր էր։ Ասոնէ ան մինչեւ ծնան,
(հան ալ մեռածի պէս,) չատութիւան կոյմէ
երկնից աստղերուն պէս, ու ծովեզերքը ե
զած աւազին պէս առանց համրանքի։
13 Ամէնք ասոնք ալ հաւատքով մեռան՝
խոստմունքները չառած, հապա հեռուէն
անոնք զանոնք ու ողջունեցին, և խոստո
վանեցան թէ երկնք օտարներ ու պանդուխտ
14 ներ են երկրի վրայ։ Քանզի անոնք որ ասանկ
բաներ կը խօսին, յայտնի կ'ընեն թէ մեկ
15 դաւառ մը կը փնտռեն։ Եւ յիրաւի թէ որ
անոնք յիշէին՝ ուսկից որ եկան, ժամանակ ու
16 նէին հոն դառնալու։ Բայց հիմա լաւագոյն
հայրենիք մը կը փափաքին՝ այսինքն երկնաւորին.
ուստի ամօթ չեն սեպեր Աստուած անոնց Աս
տուածը կոչուիլը, ինչու որ անոնց քա
ղաք մը պատրաստեց։
17 Հաւատքով Աբրահամ իր փորձուած ա
նոնը խոստումները առած էր, մէկ հատիկ ո
18 ր կը մնասուցանէր. որուն ըսուեցաւ թէ Ի
19 սահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի. քան
զի կը մտածէր թէ Աստուած մեռելներէն ալ
կարող է յարուցանել. ուսկից օրինակով մը
ընդունեց զանիկա։
20 Հաւատքով Իսահակ գալու բաներուն հա
մար օրհնեց Յակոբը ու Եսաւը։
21 Հաւատքով Յակոբ իր մեռնելու ատենը՝ Յով
սեփին որդիներէն ամէն մէկը օրհնեց, ու ի
ջրպագութիւն ըրաւ իր գաւազանին գլխուն
22 վրայ։ Հաւատքով Յովսէփ իր վախճանելու
ատենը յիշեցուց Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսէն
ելլելը, ու իր ոսկորներուն համար պատուէր
տուաւ։
23 Հաւատքով, երբոր ծնաւ Մովսէս, իր ծը
նողքներուն ձեռքով երեք ամիս դաղտուկ

ա Գէ. գ. 17։
բ Գէ. մբ. 22. մգ. 14։
գ Գէ. գ. 4. Յայտ. իա. 2. 10։
դ Ծն. մէ. 19. մբ. 11. 14. իա. 2։
ե Տես Դատ. ա. 36։
զ Հռոմ. գ. 21. Գէ. մ. 23։
է Հռոմ. գ. 19։
ը Ծն. իբ. 17. Հբ. ա. 18։
թ Հմմ. 39։
ժ Հմմ. 27. Յակ. բ. 26։
ի Ասոնք հաւատալով ալ ջրջունեցին.
ժա Ծն. իգ. 4. իէ. 9. ա Պտ. իե. 15. Ասղ. լ. 12. Հմմ. 19. ա Պետ. ա. 17. բ. 11։
ժբ Գէ. մգ. 14։
ժգ Էզ. գ. 6. 15. Մատ. իբ. 32. Գործ. է. 32։
ժդ Փիլ. գ. 20. Գէ. մգ. 14։
ժե Ծն. իբ. 1. 9։
ժզ Յակ. բ. 21։
ժէ Ծն. իա. 12. Հբ. ա. 7։
ժը Հռոմ. գ. 17. 19. 21։
ժթ Ծն. իէ. 27. 39։
ի Ծն. իգ. 27. 31. 33։
ի Ծն. իէ. 31։
ի Գէ. մգ. 14։
ի Ծն. ի. 24. 25. Էզ. մգ. 19։
ի Էզ. բ. 2. Գործ. է. 20։
ի Էզ. ա. 16. 22։
ի Էզ. բ. 10. 11։
ի Ասղ. ձգ. 10։
ի Գէ. մգ. 13։
ի Գէ. մ. 55։

պահուեցաւ. ինչու որ տղան գեղեցիկ տեսան,
24 ու չվախցան թագաւորին հրամանէն։ Հա
ւատքով Մովսէս երբոր մեծցաւ՝ չընդունեց
25 փարաւոնի աղջկանը որդի ըսուիլը։ Քանզի
աւելի աղէկ սեպեց Աստուծոյ ժողովուրդին
հետ չարչարուիլ, քան թէ մեղաց ժամանա
26 կաւոր զուարճութիւնը վայելել. Եւ աւելի
մեծ հարստութիւն սեպեց Քրիստոսի նախա
տինքը՝ քան թէ Եգիպտոսի գանձերը. ինչու
որ դիտելով կը սպասէր հատուցմ
27 մանը։ Հաւատքով Եգիպտոսը թողուց, ու
չվախցաւ թագաւորին բարկութենէն. ինչու
որ համբերեց՝ որպէս թէ Անտեսանելին կը
28 տեսնէր։ Հաւատքով զատիկը և արիւն
սրսկելը, որ անդրանիկները աւերիչը չ
բնաց չդպչի։
29 Հաւատքով կարմիր ծովէն անցան որպէս
թէ ցամաքէ. որուն փորձը ընելով Եգիպտա
ցիները ընկղմեցան։
30 Հաւատքով Երիքովի պարիսպները ին
կան՝ եօթը օր անոնց բոլորտիքը պտրտելով։
31 Հաւատքով Պահաբ պոռնիկը անհաւատ
ներուն հետ չկորսուեցաւ, որ լրտեսները խա
ղաղութեամբ ընդուներ էր։
32 Եւ ալ ի՞նչ ըսեմ. ինչու որ ժամանակը
բաւական չէ որ պատմեմ Գեդէոնին ու Բա
րակին և Սամփսոնին ու Յեփթայէին և Դա
ւիթին ու Սամուէլին և մարգարէներուն
33 համար. որոնք հաւատքով թագաւորութիւն
ներու յաղթեցին, արդարութիւն գործեցին,
խոստմունքներու հասան, առիւծներու բե
34 րանները գոցեցին, հրային զօրութիւն մարե
ցին, սուրի բերնէ ազատեցան, տկարու
թենէ ուժովցան, պատերազմի մէջ զօրաւոր
եղան, օտարներու բանակներ ցրուեցին,
35 կիներ իրենց մեռելները ընդունեցին յա
րութիւն առած. ոմանք չարչարուեցան և
չընդունեցին ազատութիւնը, որ լաւագոյն յա
36 րութեան հասնին. ուրիշներ ալ նախատինք
ներու ու ծեծերու, նաև կապերու ու բան
37 տերու փորձը առին. քարկոծուեցան, սղ
ցուեցան, փորձանքի մէջ ինկան, սրով սպան
նուելով մեռան, ոչխարի մորթերով ու այծի
մորթերով պտրտեցան, կարօտութիւն կա
38 ցելով, նեղը էքսնալով, չարչարուելով, (որ ա

ի Եէ. ժ. 28. 29. ժբ. 37. ժգ. 17. 18։
ի Հմմ. 13։
ի ա Թագ. ա. 20. ժբ. 20։
ի բ Թագ. է. 11. Եա։
ի Դատ. ժգ. 5. 6. ա Թագ. ժէ. 34. 35. Դան. գ. 22։
ի Դան. գ. 25։
ի ա Թագ. ի. 1. գ Թագ. ժի. 3. գ Թագ. գ. 16։
ի գ Թագ. ի. 7. Եա. Յոբ. իբ. 10. Սաղ. գ. 8։
ի Դատ. ժէ. 8. 15։
ի ա Թագ. ժգ. 13. Եա. ժէ. 51. 52. բ Թագ. բ. 1. Եա։
ի գ Թագ. ժէ. 22. գ Թագ. գ. 35։
ի Գոր. իբ. 25։
ի Ծն. լի. 20. Եբեմ. ի. 2. լէ. 15։
ի գ Թագ. իա. 15. բ Մն. իդ. 21. Գոր. է. 58. ժգ. 18։
ի գ Թագ. ա. 8. Մատ. գ. 4։
ի Զաք. ժգ. 4։

նանց արժանի չէր աշխարհս,) անապատանե-
ըրու ու լեռներու և այրերու ու երկրի վտա-
ռանգներու մէջ մնորնելով։
39 Եւ սոքա ամէնքը հաւատքով վկայուած՝
40 խոստմունքը չառին. Քանզի Աստուած մեզի
համար աւելի աղէկ բան մը նախատեսա-
ծեց, որ անոնք առանց մեզի չկատարուին։

ԳԼ. ԺԲ

1 Աստի մենք ալ՝ որ այսչափ վկաներուն *բազ-
մութիւնը մեր բոլորտիքը պատած ունինք,
՝ամէն ծանրութիւնը մեր վրայէն մէկդի ձր-
դինք, և ջղ դիւրաւ պաշարող մեղքը, ու
բհամբերութիւնով վազինք մեր առջևը դր-
2 րուածասպարէզին ընթացքը. Յիսուսի նա-
յինք՝ ջղ հաւատքին առաջնորդին ու կատա-
րողին. ՚որ ինքը ան ուրախութեանը համար
իոր իր առջևը կեցած էր, խաչը յանձն առաւ,
ամօթը արհամարհեց, ու Աստուծոյ աթոռին
աջ կողմն նստաւ։
3 ՚Արդ միտք բերէք անոր, որ ասանկ համ-
բերող մեղաւորներուն իրեն դէմ հակառակ
խօսելուն, ՚որ չըլլայ թէ ձեր անձովը յոգնիք
4 ու թուլնաք։ ՚Ցարունն արիւն [Խ-ին]ը- չափ
պատերազմելով հակառակ չկեցաք մեղքին.
5 Եւ մոռցաք ան յորդորանքը որ ձեր հետը կը
խօսի որպէս թէ որդիներու հետ, ՚Որդեակ
իմ, Տէրոջը խրատը մի անարգեր, ու անկէ
6 յանդիմանուելով՝ մի թուլնար։ Վասն զի ՚Տէ-
րը իր սիրածը կը խրատէ, և կը ծեծէ ամէն
7 որդին՝ որ ինքը կ'ընդունի։ ՚Թէ որ խրատի
համբերէք, Աստուած ձեզի հետ որպէս թէ
որդիներու հետ կը վարուի. քանզի ո՞ր որդին
8 է ան՝ որ հայրը չպատժեր զանիկա։ Իսկ թէ
որ դուք առանց խրատի ըլլաք, ՝որուն ամէնը
մասնակից եղան, ուրեմն խորթ էք դուք՝ ու
9 չէ թէ որդիներ։ Նաև մեր մարմնաւոր հայրե-
րը ձեզ խրատիչ ունենալով՝ անոնցմէ կ'ամչնա-
յինք. ՚չէ՞ որ աւելի պիտի հնազանդինք
10 հոգիներուն Հօրը ու ապրինք։ Ինչու որ ա-
նոնք քիչ օրեր ձեզ կը խրատէին իրենց հաճոյ

ներևցածին պէս, բայց անիկա ջղ օգուտին
համար՝ ՚որ իր սրբութեանը հաղորդ ըլլանք։
11 Եւ յիրաւի ամէն խրատ նոյն ատենը ուրախա-
բար չթուիր, հապա տրտմական, ՝բայց ետքը
արդարութեան խաղաղաւոր պտուղը կը հա-
տուցանէ անով վարժուածներուն։
12 ՚Ասոր համար թուլցած ձեռքերը ու տկար ծուն-
13 կերը հաստատեցէք. ՝Եւ շիտակ ճամբաներ
րընէք ձեր ոտքերուն, որ չըլլայ թէ ան որ կաղ
14 է՝ †խոտորի, հապա մանաւանդ բժշկուի։ ՚Խա-
ղաղութեան հետևէ եղէք ամէնուն հետ և սրբ-
ութեան, ՚որ առանց սորա մէկը պիտի չտես-
15 նէ Տէրը։ Զգուշացէք, ՝չըլլայ որ մէկը Աս-
տուծոյ շնորհքին ետ մնայ. ՝չըլլայ որ դառ-
նութեան արմատ մը վեր բրնենալով՝ չարչնէ,
16 ու անով շատերը պղծուին. ՝Չըլլայ որ մէկը
պոռնիկ ըլլայ, կամ անառը՝ Եսաւին պէս,
՚որ կերակուրի մը համար իր անդրանկութիւ-
17 նը ծախեց։ ՚Քանզի դիտէք որ թէպէտ ետքը
ուզեց օրհնութիւնը ժառանգել, բայց մեր-
ժուեցաւ. ՚ինչու որ ապաշխարութեան տեղ
չգտաւ հօրը քով, թէպէտև արցունքով խըն-
դրեց զանիկա։
18 Ինչու որ դուք մօտեցած չէք շօշափելի
լեռանը, որ կրակով կը վառէր, ոչ ալ մէգին
19 և խաւարին ու մրրկին, Եւ փողին հնչուե-
լուն, ու խօսքերուն ձայնին, որ անիկա լսող-
ները ՚ապաչեցին որ մէ յմէն ալ ան խօսքը չը-
20 սուի ետև. Ինչու որ չէին կրնար տանիլ ան
հրամանին, ՚Թէ՝ որ գազան մըն ալ լեռանը
21 դպչի՝ պիտի քարկոծուի‡. Եւ այնպէս ա՜ս-
պիսի էր ան երևոյթը՝ որ Մովսէս բսաւ, Սաս-
22 ին կը վախնամ ու կը դողամ։ ՚Բայց դուք
Սիօն լեռանը մօտեցեր էք, ՚ու կենդանի Աս-
տուծոյ քաղաքին՝ երկնաւոր Երուսաղէմին,
23 ՚և բիւրաւոր հրեշտակներուն, Ու ՚երկինքը
գրուած †անդրանկներուն հանդիսաւոր ժո-
ղովին ու եկեղեցիին, և Աստուծոյ՝ ՚որ ամե-
նուն Դատաւորն է, ու արդարոց հոգիներուն՝
24 ՚որ կատարեալ են, Եւ Յիսուսի՝ ՝որ նոր ու-
խտին միջնորդն է, ՚ու սրսկուելու արիւնը՝
՚որ Աբելին ՚բէ՜ն աւելի աղէկ կը խօսի։
25 Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մերժէք զանիկա որ
խօսի. ՚վասն զի թէ որ անոնք երկրի

ա զ թագ. ժբ. 4։ ժթ. 9։
բ Հմր. 2. 13։
գ ԳԼ. է. 22։ բ. 6։
դ ԳԼ. ե. 9։ ժբ. 23։ Յայտ. գ. 11։

—

ա Յոհ. ամսոը
բ Կող. գ. 8։ ա Պետ. բ. 1։
գ Հռոմ. ժբ. 12։ ԳԼ. ժ. 30։
դ ա Կոր. իթ. 24։ Փիլ. գ. 13. 14։
ե Գաղ. իգ. 26։ Փիլ. բ. 8. եւ։ ա Պետ. ա. 11։
զ Մատ. ե. 48։ Ղկ. զ. 36։ Ա Կոր. ժգ. 1։ ԳԼ. ա. 3. 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
է Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ը Գաղ. գ. 9։
թ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ժ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ի Մատ. ղԼ. 12։ Ա Յովհ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ժա Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ժբ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ժգ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ժդ Գաղ. գ. 9։
ժե ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ժզ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ժէ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ժը Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ժթ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ի Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
իա Գաղ. գ. 9։
իբ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
իգ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
իդ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
իե Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
իզ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
իէ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
իը Գաղ. գ. 9։
իթ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
լ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
լա Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
լբ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
լգ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
լդ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
լե Գաղ. գ. 9։
լզ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
լէ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
լը Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
լթ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
խ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
խա Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
խբ Գաղ. գ. 9։
խգ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
խդ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
խե Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
խզ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
խէ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
խը Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
խթ Գաղ. գ. 9։
լ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
լա Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
լբ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
լգ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
լդ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
լե Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
լզ Գաղ. գ. 9։
լէ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
լը Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
լթ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
խ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
խա Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
խբ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
խգ Գաղ. գ. 9։
խդ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
խե Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
խզ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
խէ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
խը Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
խթ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
գ Գաղ. գ. 9։
գա ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
գբ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
գգ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
գդ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
գե Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
գզ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
գէ Գաղ. գ. 9։
գը ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
գթ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
դ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
դա Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
դբ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
դգ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
դդ Գաղ. գ. 9։
դե ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
դզ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
դէ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
դը Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
դթ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ե Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
եա Գաղ. գ. 9։
եբ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
եգ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
եդ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
եե Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
եզ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
եէ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
եը Գաղ. գ. 9։
եթ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
զ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
զա Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
զբ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
զգ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
զդ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
զե Գաղ. գ. 9։
զզ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
զէ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
զը Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
զթ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
է Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
էա Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
էբ Գաղ. գ. 9։
էգ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
էդ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
էե Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
էզ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
էէ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
էը Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
էթ Գաղ. գ. 9։
ը ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ըա Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ըբ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ըգ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ըդ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ըե Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ըզ Գաղ. գ. 9։
ըէ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ըը Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ըթ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
թ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
թա Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
թբ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
թգ Գաղ. գ. 9։
թդ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
թե Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
թզ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
թէ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
թը Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
թթ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ժ Գաղ. գ. 9։
ժա ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ժբ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ժգ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ժդ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ժե Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ժզ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ժէ Գաղ. գ. 9։
ժը ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ժթ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ի Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
իա Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
իբ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
իգ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
իդ Գաղ. գ. 9։
իե ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
իզ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
իէ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
իը Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
իթ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
լ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
լա Գաղ. գ. 9։
լբ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
լգ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
լդ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
լե Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
լզ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
լէ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
լը Գաղ. գ. 9։
լթ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
խ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
խա Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
խբ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
խգ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
խդ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
խե Գաղ. գ. 9։
խզ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
խէ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
խը Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
խթ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ծ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ծա Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ծբ Գաղ. գ. 9։
ծգ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ծդ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ծե Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ծզ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ծէ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ծը Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ծթ Գաղ. գ. 9։
կ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
կա Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
կբ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
կգ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
կդ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
կե Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
կզ Գաղ. գ. 9։
կէ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
կը Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
կթ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
լ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
լա Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
լբ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
լգ Գաղ. գ. 9։
լդ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
լե Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
լզ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
լէ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
լը Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
լթ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
խ Գաղ. գ. 9։
խա ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
խբ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
խգ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
խդ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
խե Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
խզ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
խէ Գաղ. գ. 9։
խը ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
խթ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ծ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ծա Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ծբ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ծգ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ծդ Գաղ. գ. 9։
ծե ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ծզ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ծէ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ծը Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ծթ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
կ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
կա Գաղ. գ. 9։
կբ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
կգ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
կդ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
կե Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
կզ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
կէ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
կը Գաղ. գ. 9։
կթ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
հ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
հա Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
հբ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
հգ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
հդ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
հե Գաղ. գ. 9։
հզ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
հէ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
հը Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
հթ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ղ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ղա Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ղբ Գաղ. գ. 9։
ղգ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ղդ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ղե Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ղզ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ղէ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ղը Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ղթ Գաղ. գ. 9։
ճ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ճա Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ճբ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ճգ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ճդ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ճե Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ճզ Գաղ. գ. 9։
ճէ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ճը Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ճթ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
մ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
մա Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
մբ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
մգ Գաղ. գ. 9։
մդ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
մե Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
մզ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
մէ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
մը Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
մթ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
յ Գաղ. գ. 9։
յա ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
յբ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
յգ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
յդ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
յե Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
յզ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
յէ Գաղ. գ. 9։
յը ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
յթ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ն Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
նա Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
նբ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
նգ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
նդ Գաղ. գ. 9։
նե ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
նզ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
նէ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
նը Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
նթ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
շ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
շա Գաղ. գ. 9։
շբ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
շգ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
շդ Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
շե Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
շզ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
շէ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
շը Գաղ. գ. 9։
շթ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ո Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ոա Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ոբ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
ոգ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
ոդ Մատ. ժ. 24. 25։ Յովհ. ժե. 20։
ոե Գաղ. գ. 9։
ոզ ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32. 33. 34։
ոէ Յոբ. ե. 17։ Ա. Պետ. գ. 11։
ոը Մատ. ղԼ. 12։ ՃԺ. 75։ Ասակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ոթ Բ Օր. ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Ա. Պետ. ա. 11։
պ Մատ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3։ 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
պա Մատ.

վրայ Աստուծոյ պատգամները խօսողը մեր-ժե-
լով չաղաւաղան, որչափ աւելի մենք՝ մեզ որ
26 *երկինքէն խօսողէն երես դարձընենք։ Որ ա-*
նոր ձայնը անատեներ երկիրը շարժեց, և հի-
մա խոստացեր է ու կ'ըսէ, Եղբայր պիտի չար-
ժեմ՝ չէ թէ միայն երկիրը, հապա նաև եր-
27 *կինքը։ Եւ ան Եղբայր խօսքը կը ցուցընէ՝ շար-*
ժուած բաներուն յեղափոխութիւնը չինուած
բաներու պէս, որ անշարժ բաները հաստա-
28 *տուն մնան։ Ուստի անշարժ թագաւորու-*
թիւնը առած ըլլալով՝ շնորհք բռնենք ան չը-
նարհքը, որով Աստուած պաշտենք հաճոյա-
կան կերպով, ակնածութիւնով և բարեպաշ-
29 *տութեամբ. Քանզի որ մեր Աստուածը մաշող*
կրակ է։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ա Ղաղցան յորդորանքներ կ'ընէ սէր ունենալու վրայով, 4 պոռնկեալ վարմունք ունենալու, 5 ագահութենէն եւ կ-
նալու, 7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները պատուելու, 9 օտար վարդապետութիւններէ հեռանալու, 10 Քրիստոսը զոհանե-
լու, 16 ողորմութիւն տալու, 17 և առաջնորդներուն հնազան-
դելու վրայով, 18 նաև կը խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել։
20 Վերջաբանութիւն։

1 Եղբայրասիրութիւնը չէր դադրի հաստատ մնայ։
2 Հիւրասիրութիւնը մի մոռնաք, քանզի որ ա-
նով ոմանք հրեշտակներ ընդունելին չգիտնա-
3 լով։ Միտքերնիդ բլլան կապուածները, որ-
պէս թէ անոնց հետ դուք ալ կապուած էք. և
չարչարուածները՝ որպէս թէ դուք ալ մար-
4 մնի ունեցող էք։ Ամուսնութիւնը բոլորովին
պատուական է, ու անկողինը անարատ է.
բայց պոռնիկները ու շնացողները Աստուած
5 պիտի դատէ։ Բարքերնիդ արծաթասէր չըլ-
լայ, հրատարակեցէք որչափ բան որ ձեռ-
քերնիդ կայ. քանզի որ ինքը գրուցեց թէ Ես
նաև քեզ պիտի չթողում, ու նաև քեզ երե-
6 սէ պիտի չձգեմ. Ինանկ որ համարձակ ըլ-
լանք ըսելու, Տէրը իմ օգնականս է, ու ես
պիտի չվախնամ, մարդը ինծի ի՞նչ պիտի ը-
7 նէ։ Յիշեցէք ձեր առաջնորդները՝ որ Աս-
տուծոյ խօսքը ձեզի խօսեցան, և անոնց վար-
մունքին վախճանին նայելով՝ նըմանց հաւատա-
8 րիմ նմանող եղէք։ Յիսուս Քրիստոս նոյն է
երէկ ու այսօր և յաւիտեան։
9 Պերպակերպ և օտարաձայն ուսմունքներով
մի տարուբերիք. քանզի աղէկ է որ սիրտը
շնորհքով հաստատուի՝ և չէ թէ կերակուր-
ներով. որ անոնցմով օգուտ մը չունեցան ա-
10 նոնք որ անանկ գացին։ Մեզան մը ունինք
մենք, ուսկից իշխանութիւն չունին ուտելու
անոնք որ խորանին ծառայութիւն կ'ընեն։
11 Քանզի որ անասուններուն արիւնը որ սուրբ
տեղը կը տարուի մեղաց համար քահանայա-
պետին ձեռքովը, անոնց մարմինները բանա-
12 կէն դուրս կ'այրուին։ Ուստի Յիսուս ալ իր
արիւնովը ժողովուրդը սրբելու համար՝ դրա-
13 նէն դուրս չարչարուեցաւ։ Ուրեմն երթանք
ելլենք բանակէն դուրս, անոր նախատինքը
14 անոր նախատինքը։ Քանզի որ մենք հոս մի-
նայուն քաղաք չունինք, հապա հանդերձ
15 ձեալը կը փնտռենք։ Ուստի անոր ձեռքովը
միշտ աստուծոյ օրհնութեան պատա-
րագ մատուցանենք, այսինքն շրթունք-
16 ներուն պտուղը՝ որ իր անունը կը դաւանին։
Իսկ բարերարութիւնը ու հաղոր-
դակցութիւնը մի մոռնաք, քանզի որ Աս-
տուած անանկ պատարագներուն կը հաճի։
17 Ձեր առաջնորդներուն մտիկ ըրէք ու հնա-
զանդ կեցէք, քանզի որ անոնք ձեր հոգի-
ներուն համար կը հսկեն, որպէս թէ հաշիւ
պիտի տան. որ խնդութիւնով ընեն ան գործը,
և չէ թէ հառաչելով, որ ան ձեզի օգտակար
18 չէ։ Մեզի համար աղօթք ըրէք, քանզի որ
մենք համոզուած ենք թէ աղէկ խղճմտանք
ունինք, և ամէն բանի մէջ կ'ուզենք աղէկ
19 վարմունք ունենալ։ Եւ մանաւանդ կ'աղա-
չեմ որ ասկէ ընէք, որ աւելի չուտով ձեզի
դառնամ։
20 Եւ խաղաղութեան Աստուածը՝ որ մեռե-
ցնելէն յետոյ մեր Տէր Յիսուսը, որ յաւի-
տենական ուխտին արիւնովը ոչխարներուն
21 մեծ Հովիւն է, Ձեզ ամէն բարի գործի մէջ
հաստատէ իր կամքը ընելու, և ձեր մէջը
իր առջևը հաճոյ եղածը ընէ Յիսուս Քրիս-

ա Տիմ. գ. 6. 8։ ծ Ծն. իբ. 15։ բ Օր. լա. 6. 8։ Յես. ա. 5։ ա Մն. իբ. 20։ Սաղ. լէ. 25։ ը Սաղ. լէ. 1։ Ծգ. 4. 11. 12։ Ա Ժբ. 6։ թ Հմր. 17։ ի ԳԼ. գ. 12։ ժ Յոհ. ը. 58։ ԳԼ. ա. 12։ Յայտ. ա. 4։ ի Եփես. գ. 14։ է. 6։ Կող. բ. 4. 7։ ա Յոհ. գ. 1։ ժա Հռոմ. ժգ. 17։ Կող. բ. 16։ ա Տիմ. գ. 3։ ժբ ա Կոր. իմ. 13։ ժ. 18։

ա ԵԼ. ԺԹ. 18։ բ Ածգ. բ. 6։ գ Սաղ. ծբ. 26։ Մատ. իգ. 35։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. ա. 1։ դ ԵԼ. իգ. 17։ բ Օր. գ. 24։ իմ. 3։ Սաղ. ծ. 3։ զէ. 3։ Եսկ. կգ. 15։ բ Թես. ա. 8։ ԳԼ. ժ. 27։ — ե Հռոմ. ժբ. 10։ ա Թես. գ. 9։ ա Պետ. ա. 22։ բ. 17։ գ. 8։ դ. 8։ բ Պետ. ա. 7։ ա Ցոհ. գ. 11։ ևս. գ. 7. 20. 21։ զ Մատ. իե. 35։ Հռոմ. ժբ. 13։ ա Տիմ. գ. 2։ ա Պետ. գ. 9։ է Ծն. ժբ. 3։ ժի. 2։ ը Մատ. իե. 36։ Հռոմ. ժբ. 15։ ա Կոր. ժբ. 26։ Կող. գ. 18։ ա Պետ. գ. 8։ թ ա Կոր. գ. 9։ Գաղ. ե. 19։ 21։ Եփես. ե. 5։ Կող. գ. 5։ 6։ Յայտ. իբ. 15։ ժ Մատ. գ. 25. 34։ Փիլ. գ. 11։ 12։ ի Եփես. գ. 14։ ե. 6։ Կող. բ. 4. 7։ ա Ցոհ. գ. 1։ ի Հռոմ. ժգ. 17։ Կող. բ. 16։ ա Տիմ. գ. 3։ ժա ա Կոր. իմ. 13։ ժ. 18։

ա Հռոմ. ժբ. 13։ բ Կոր. իմ. 12։ Փիլ. գ. 18։ ԳԼ. գ. 10։ գ Փիլ. բ. 29։ ա Թես. ե. 12։ ա Տիմ. ե. 17։ Հմր. 7։ դ ԳԼ. ժա. 26։ ա Պետ. գ. 14։ ե Եսկ. գ. 17։ լգ. 2. 7։ Գաղ. ի. 26. 28։ զ Հռոմ. ժե. 30։ Եփես. գ. 19։ Կող. գ. 3։ ա Թես. ե. 25։ բ Թես. գ. 1։ է Գաղ. իգ. 1։ իգ. 16։ բ Կոր. ա. 12։ ը Փիլմ. 22։ թ Հռոմ. ժե. 33։ ի Թես. ե. 23։ ժ Գաղ. բ. 24. 32։ Հռոմ. գ. 24։ ը. 11։ ա Կոր. գ. 14։ ժե. 15։ բ Կոր. գ. 14։ Գաղ. ա. 1։ Կող. բ. 12։ ա Թես. ա. 10։ ա Պետ. ա. 21։ ժա Ձագ. ի. 11։ ԳԼ. ժ. 29։ ժբ Եա. ի. 11։ Եզեկ. լգ. 23։ լե. 24։ Ցայտ. ժ. 11. 14։ ա Պետ. բ. 25։ ե. 4։ ժգ բ Թես. բ. 16։ ա Պետ. ե. 10։ ժդ Փիլ. բ. 13։

առաք ձեռքովը, ᵏորուն փառք յաւիտեանս
յաւիտենից։ Ամէն։
22 Կ՚ազաչեմ ձեզի, եղբայրնե՛ր, ասոնց յորդորա-
կան խօսքիս համբերել, ˡվասն որ համառօ-
23 տապար գրեցի ձեզի։ Գիտցէ՛ք որ ᵐՏէր եղբայ-
րը Տիմոթէոս արձակուած է, որուն հետ՝ թէ
24 որ շուտով գայ՝ պիտի տեսնեմ ձեզ։ ⁿԲարև
ըրէ՛ք ձեր բոլոր առաջնորդներուն ու բոլոր
սուրբերուն. ձեզի բարև կ՚ընեն անոնք որ
25 Իտալիայէն են։ ᵒՇնորհքը ձեր ամենուն հե-
տը ըլլայ։ Ամէն։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՅԱԿՈԲՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պէտք է որ ուրախ ըլլանք նեղութեան ժամանակ։ 5 Աստուծմէ համբերութիւն խնդրենք։ 13 և մեր փորձութիւններուն մէջ չըսենք թէ մեր ակտութիւնը կամ մեղքին պատճառը Աստուած է։ 19 այլ մանաւանդ խօսքին մտիկ ընողներ ըլլանք, անոր վրայով խօսինք և զանիկա ի գործ գնենք։ 26 եթէ ոչ՝ կրնանք կրօնաւոր երևնալ, բայց անկարելի է որ Ջմնարտասիս անանկ ըլլանք։

1 ᵃՅակոբոս՝ ᵇԱստուծոյ ու Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի ծառան, ᶜտասներկու ցեղերուն՝ ᵈոր
ասկէ դուրս ցրուած է՛ք, ողջոյն։
2 Եղբայրնե՛ր, ᵉբոլորովին ուրախութեան տե-
սիլքան սեպեցէ՛ք, ᶠերբոր կերպ կերպ
3 փորձանքներու մէջ կ՚ինկնա՛ք, ᵍգիտնալով որ
ձեր հաւատքին փորձառութիւնը համբերու-
4 թիւն կը գործէ։ Բայց համբերութիւնը կա-
տարեալ գործ թող ունենայ, որ կատարեալ
ու ամբողջ ըլլա՛ք, ու բանի մը պակսութիւն
չունենա՛ք։
5 ʰԵթէ ապա թէ որ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ
պակսած ըլլայ, ᶦթող խնդրէ Աստուծմէ՝ որ
ամենուն առատապէս կու տայ ու չնախատիր,
6 ʲև անոր պիտի տրուի։ ᵏՄէկայն թէ հաւատքով
թող խնդրէ ու չերկմտի, վասն զի ան որ երկ-
միտ է՝ ծովուն հողմակոծեալ ու տատանեալ
7 ալիքներուն նման է. Ան մարդը թող չկարծէ,
8 որ Տէրոջմէ բան մը պիտի առնէ. ˡերկմիտ
մարդը անհաստատ է իր բոլոր ճամբաներուն
մէջ։
9 ᵐԽոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը վրայ
10 թող պարծենայ, եւ ան որ հարուստ է՝ իր
խոնարհութեանը վրայ, ⁿվասն որ ᵒանիկա խո-
11 տի ծաղկի մը պէս պիտի անցնի. ᵖքանդի ա-
րեւը առտուկ տաքութիւնով մը կը ծագի ու
կը ցամքեցնէ խոտը, և անոր ծաղիկը կը թա-
փի, ու անոր երեսութիւն գեղեցկութիւնն ալ
կը կորսուի. անանկ ալ հարուստը իր ճամբա-
12 ներուն մէջ պիտի թառամի։
ᵍԵրանելի է ան մարդը որ փորձութեան կը
համբերէ. վասն զի երբ փորձուելով ընտիր
դանուի, ʳկենաց պսակը պիտի առնէ, ˢորն
13 որ Տէրը կենդը սիրողներուն խոստացաւ։ Ձրէ-
յայ որ մէկը որ փորձութեան մէջ է՝ թող
Աստուծմէ կը փորձուի. վասն զի Աստուած
չար բաներով չփորձուիր, ոչ ալ ինքը մէկը
14 կը փորձէ։ Սակայն ամէն մէկը կը փորձուի
իր ցանկութիւններէն հրապուրուած ու խա-
15 բուած. ᵗԱնկէ ետև ցանկութիւնը յղանալով՝
մեղք կը ծնանի, և մեղքը որ կատարուի՝ մահ
16 կը ծնանի։ Մի խաբուիք, իմ սիրելի եղբայր-
17 ներս. ᵘԱմէն բարի տուրք ու ամէն կատա-
րեալ պարգև վերէն է, և լուսոց Հօրմէն կ՚իջնէ,
ᵛորուն մէջ բնաւ փոփոխութիւն կամ դառ-
18 նալու չուք մը չկայ։ ʷԻր ուզելովը մեզ ծնաւ
ճշմարտութեան խօսքովը, ˣոր ինքը իր ստեղ-
19 ծածներուն ՚երախայրի մը ըլլանք։ Աստի, իմ
սիրելի եղբայրնե՛ր, ᶻամէն մարդ թող չուտ
ըլլայ լսելու, դուռ ծանր՝ խօսելու, դէմ ծանր՝
20 բարկանալու. Ինչու որ մարդուն բարկութիւնը
Աստուծոյ արդարութիւնը չգործեր։

ᵃ Գաղ. ա. 5։ բ Տիմ. գ. 18։ Յայտ. ա. 6։ ᵈ ա Պետ. ե. 12։ ᵉ ա Թես. գ. 2։ ᶠ Հմր. 7. 17։ ᵍ Տիտ. գ. 15։ — ʰ Գործ. ժբ. 17։ ԺԸ. 13։ Գաղ. ա. 19։ բ. 9։ Յուդ. 1։ ⁱ Տիտ. ա. 1։ ʲ Գործ. իգ. 6։ ᵏ բ Օր. լբ. 26։ Յովհ. ե. 35։ Գործ. բ. 5։ ը. 1։ ա Պետ. ա. 1։ ˡ Մատ. ե. 12։ Գործ. ե. 41։ Եբր. ժ. 34։ ա Պետ. գ. 13, 16։ ᵐ ա Պետ. ա. 6։ ⁿ Հռոմ. ե. 3։ ᵒ գ Թագ. գ. 9, 11, 12։ Առակ. բ. 3։ ᵖ Մատ. ե. 7։ իա. 22։ Մար. ժա. 24։ Ղուկ. ժա. 9։ Յովհ. ժգ. 13։ ԺԸ. 7։ ԺԿ. 23։ ᵍ Եբրեմ. իխ. 12։ ա Յովհ. ե. 14, 15։ ʰ Մար. ժա. 24։ ա Տիմ. բ. 8։ ⁱ Գաղ. գ. 8։ ʲ Յոբ. ժգ. 2։ Սաղ. լհ. 2։ ղ. 5, 6։ Ձբ. 11։ Ձգ. 15։ ᵏ Եփ. խ. 6։ ա Կոր. է. 31։ Գաղ. գ. 14։ ա Պետ. ա. 24։ ա Յովհ. բ. 17։ ˡ Յոբ. ե. 17։ Առակ. գ. 11, 12։ Եբր. ժբ. 5։ Յայտ. գ. 19։ ᵐ ա Կոր. ի. 25։ բ Տիմ. գ. 8։ Գաղ. ա. 19։ ⁿ Յովհ. ա. 5։ ա Պետ. ե. 4։ Յայտ. բ. 10։ ᵒ Մատ. ժ. 22։ ԺԹ. 28, 29։ Գաղ. բ. 5։ ᵖ Յոբ. ԺԵ. 35։ Սաղ. է. 14։ ᵍ Հռոմ. գ. 21, 23։ ʳ Յովհ. գ. 27։ ա Կոր. գ. 7։ ˢ Թես. խգ. 19։ ա Թագ. ԺԵ. 29։ Մատ. գ. 6։ Հռոմ. ժ. 20։ ᵗ Յակ. ա. 13։ գ. 3։ ա Կոր. գ. 15։ ա Պետ. ա. 23։ ᵘ Եփես. ա. 12։ ᵛ Երեմ. բ. 3։ Յայտ. ժգ. 4։ ʷ Ժող. է. 1։ ˣ Առակ. ժ. 19։ ԺԵ. 27։ Ժող. է. 9։ ՚ Առակ. ԺԳ. 17։ ԺԿ. 32։ Ժող. է. 9։

21 Պատմ ամէն աղաղակմունքը ու չարու-
թեան առաւելութիւնը մէկդի ձգելով, հե-
զութեամբ ընդունեցէք յիր մէջը սերմանուած
խօսքը, որ կրնայ ձեր հոգիները փրկել։
22 Բայց խօսքը կատարողներ եղէք, և չէ թէ
23 միայն լսողներ՝ ինքզինքնիդ խաբելով։ Ինչու
որ եթէ մէկը միայն լսող ըլլայ խօսքին ու կա-
տարող չըլլայ, անիկա նման է մարդու մը՝ որ
հայելիի մէջ աչքերը անկած իր բնական երե-
24 սը կը դիտէ. ինչու որ դիտելով անոնք ինք-
զինքը ու անցած գնաց, և չուտ մը մոռցաւ
25 թէ ինծոր մէկ մըն էր։ Բայց ան որ ազատու-
թեան կատարեալ օրէնքին ուշէ անկելով կը
նայի, և անոր մէջը կը կենայ, անիկա խօսք
լսող մոռցող չըլլալով, հապա գործը կա-
տարող, երանելի պիտի ըլլայ իր կատարե-
26 լուն մէջ։ Թէ որ մէկը ինքզինքը կրօնասէր կը
սեպէ ու իր լեզուին սանձ չդնելէ, հապա իր
սիրտը կը խաբէ, անոնկին կրօնասիրութիւնը
27 փուճ է։ Աստուծոյ ու Հօրը քով մաքուր ու
անարատ կրօնասիրութիւնը ասիկա է, Որբերուն
ու այրեւարխներուն տեղ երթալ նեղու-
թեան ատենը, ու անձը անարատ պահել
աշխարհէն։

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոնէական կրօնքին անվայել բան է հարստահարել աղքատները, պատուել և ազգատներուն անարգել։ 13 Պարտինք իրա-
րու վրայ սէր ունենալ և գթած ըլլալ։ 14 Պետք չէ պարծե-
նալ հաւատքին վրայ՝ երբոր առանց գործոց է։ 17 Ինչ-
ոն հաւատքը մեռած հաւատք է։ 19 Դեւերու հաւատք է։ 21
և չէ թէ Աբրահամին 25 և Ռահաբին հաւատքը։

1 Իմ եղբայրներս, չըլլայ որ աստուածեան
բունէք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատ-
2 քը, Որ Քրիստոս փառաց Տէրն է։ Քանզի թէ որ ձեր
ժողովրին մէջ մէկ մարդ մը մտնելու ըլլայ՝ որ
ունենայ ոսկի մատանի և փառաւոր հանդերձ-
ներ, հոն մէկ աղքատ մըն ալ մտնելու ըլլայ
3 ապտակ հանդերձներով, Եւ նայիք անոր վր-
րայ որ փառաւոր հանդերձներ ունի, ու ըսէք
թէ Դուն հոս նստէ պատուով, և ան աղքա-
տին ըսէք թէ Դուն հոդ ոտքի վրայ կայնէ,
կամ թէ եկուր նստէ պատուանդանիս քովը,
4 Չէր միջը խտրութիւններ բնող ու չար խոր-
5 հուրդներու դատաւոր չէ՞ք ըլլար։ Սիրէք
ըրէք, սիրելի եղբայրներս. Չէ՞ որ Աստուած
աշխարհիս աղքատները ընտրեց, որպէս հա-

2 Կոչ. գ. 8։ ա Պետ. բ. 1։
3 Գոր. Ժգ. 26։ Հբ. ա. 16։ ա Կոր. Ժե. 2։ Եփես. ա. 13։ Տիտ. բ. 11։ Երբ. բ. 3։ ա Պետ. ա. 9։
4 Մատ. կ. 21։ Ղուկ. գ. 46։ Ժա. 28։ Յուդա. բ. 15։ ա Յովհ. գ. 7։
5 Ղուկ. գ. 47, 48։ Տես Գղ. բ. 14, 16։
6 Գղ. բ. 12։
7 բ Կոր. գ. 18։
8 Յովհ. Ժգ. 17։
9 Ընդ. Ձեզի մէկը։ Ղեւ. ժթ. 15։ Բ Օր. ա. 17։ Ժղ. 19։ Ուսակ. իգ. 23։ իբ. 21։ Մատ. իբ. 16։ Հմր. 9։ Յուդ. 16։
10 ա Կոր. բ. 8։
11 Ելք. ա. 16։ 17։ Ժբ. 6, 7։ Մատ. իե. 36։
12 Հակ. բ. 13։ ա Յովհ. գ. 7։
13 Ղուկ. գ. 4։ ա Յովհ. ե. 18։
ա Ղե. ժթ. 15։ Բ Օր. ա. 17։ Ժղ. 19։ Ուսակ. իգ. 23։ իբ. 21։ Մատ. իբ. 16։ Հմր. 9։ Յուդ. 16։
ա Կոր. Ժա. 22։
Գոր. Ժգ. 50։ Ժե. 6։ Ժբ. 12։ Գղ. ե. 6։
Ղե. ժթ. 18։ Մատ. իբ. 39։ Հակ. Ժգ. 8, 9։
Գակ. է. 14։ գ. 2։
Հմր. 1։
Բ Օր. իե. 26։ Մատ. ե. 19։ Գակ. գ. 10։
Ելք. ի. 13, 14։
Գղ. ա. 25։
Յոբ. իբ. 6. Եւ։ Ուսակ. իա. 13։ Մատ. գ. 15։ Ժբ. 35։ իե. 41, 42։
ա Յովհ. գ. 17, 18։
Մատ. է. 26։ Գղ. ա. 23։
Տես Յոբ. լա. 19, 20։ Ղուկ. գ. 11։
ա Յովհ. գ. 18։
Գղ. գ. 15։
Մատ. բ. 29։ Մարկ. ա. 24։ է. 7։ Ղուկ. գ. 34։ Գոր. Ժգ. 17։ Ժթ. 15։
Ծն. իբ. 9, 12։
Երբ. Ժա. 17։

23 բեալ եղաւ. Եւ Գրքին խօսքը կատարուեցաւ
որ կ'ըսէ, Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, ու
ան իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ. Ու ինքը
24 Աստուծոյ բարեկամ ըսուեցաւ: Կը տեսնէք
որ մարդս գործքերով կ'արդարանայ, ու չէ
25 թէ միայն հաւատքով: Նոյնպէս ալ Ռահաբ
պոռնիկը չէ՞ որ գործքերով արդարացաւ,
երբոր լրտեսները ներս առաւ, և ուրիշ ճամ-
26 բայով արձակեց զանոնք: Քանդի ինչպէս որ մար-
մինը առանց հոգիի մեռած է, նոյնպէս ալ
հաւատքը առանց գործքերու մեռած է:

ԳԼ. Գ

1 Պէտք չէ որ անհանգստութեամբ կամ լրբութեամբ ուրիշները
յանդիմանենք. 5 այլ մանուածոյ սանձերը լեզուներ, որ թէև
պզտիկ անդամ մըն է, բայց զօրաւոր գործիք մըն է թէ բա-
րիի և թէ չարի համար: 13 Ճշմարտասէր իմաստութիւնը հեզ
և խաղաղասէր կ'ըլլայ, առանց նախանձու և հակառակու-
թեան:

1 Եղբայրնե՛րս, շատ վարդապետներ մի ըլլա՛ք՝
գիտնալով որ աւելի մեծ դատաստան պիտի
2 ընդունինք. ինչու որ ամենքս ալ շատ յան-
ցանքներ կ'ընենք. եթէ որ մէկը խօսքով յան-
ցանք չընէ՝ անիկա կատարեալ մարդ է, որ
3 կարող է բոլոր մարմինն ալ սանձելու: Ցե՛ս
որ ձիերուն բերանը սանձ կը դնենք՝ որ ա-
նոնք մեզի հնազանդին, ու անոնց բոլոր մար-
4 մինը կը կառավարենք. Ահա նաւերն ալ որ-
չափ մեծ բաներ են, և սաստիկ հովերէն կը
քշուին, բայց ամենափոքր ղեկով մը կը կա-
ռավարուին՝ ղեկավարին կամքը որ կողմը որ
5 ուզէ: Սանկ ալ լեզուն մէկ պզտիկ անդամ
մըն է, ու մեծ բաներ կը խօսի. ահա քիչ մը
6 կրակը որչափ բան բոցկլտու տայ: Լեզուն
ալ կրակ մըն է՝ անիրաւութեան աշխարհ մը. լե-
զուն մեր անդամներուն մէջ անանկ դրուած
է, որ բոլոր մարմինը կ'ապականէ, և բնու-
թեան շրջանը կը բռնկեցնէ, ու ինքը դո-
7 հեանէն կը բռնկի: Բոլոր գազաններուն ու
թռչուններուն և սողուններուն ու ծովու մէջ
եղածներուն բնութիւնը կը նուաճի՝ և նուա-
8 ճեալ է մարդկային բնութենէն: Բայց լեզուն
մարդոց մէկը չկրնար նուաճել. անիկա ան-
դուլա չար է, ու մահաբեր թոյնով լեցուն.
9 Անով կ'օրհնենք զՅաւուածՏ ու Հայրը, և ա-
նով կ'անիծենք մարդիկ՝ որոնք Աստուծոյ
10 նմանութեամբը ստեղծուած են: Մի և նոյն

1 Ձ Ձեռ. ժէ. 6: Հը-
ռամ. գ. 3: Գաղ.
գ. 6:
1 բ Մն. ի. 7: Եա-
կոբ. 8:
* Յհա. բ. 1: Եբր.
ժա. 31:
—
* Մատ. իգ. 8, 10:
Հռոմ. բ. 20, 21:
ա Պետ. ե. 5:
† Ղուկ. գ. 37:
‡ գ Թագ. ը. 46: բ
Մն. գ. 36: Ատակ
ի. 9: Ժագ. է. 20:
ա Ցովէ. ա. 8:
† Սագ. ԼԳ. 13: Գէ-
ա. 26: ա Պետ. գ.
10:
† Մատ. Ժբ. 37:
ՀՍգ. ը. 9:
† Ատակ. Ժբ. 18:
Ժէ. 2:
ը Սագ. Ժբ. 3: Հգ.
8, 9:
ի Ատակ. Ժգ. 27:
† Մատ. Ժէ. 11, 18,
19, 20: Մար. է.
15, 20, 23:
† Սագ. Ճկ. 3:
† Սագ. Ճ. 3:
ը Ծն. ա. 26: է. 1:
ի. 6:
† Գաղ. գ. 4:
† Գէ. բ. 18:
† Գէ. ա. 21:
‡ Հռոմ. Ժգ. 13:
† Հռոմ. բ. 17, 23:
† Գէ. ա. 17: Փիլ.
գ. 19:
† Ա կոր. գ. 3: Գաղ.
է. 20:
† ա Կոր. բ. 6, 7:
† Հռոմ. Ժբ. 9: ա
Պետ. ա. 22: բ.
1: ա Ցովէ. գ. 18:
† Ատակ. Ժա. 18:
Ովս. Ժ. 12: Մատ.
է. 9: Փիլ. ա. 11:
Եբր. Ժբ. 11:
—
ա Հռոմ. է. 23:
Գաղ. է. 17: ա
Պետ. բ. 11:
† Ցոբ. իե. 9: լե.
12: Սաղ. Ժբ. 41:
Ատակ. ա. 25: Եա-
ա. 15: Երեմ. Ժա.
11: Միք. գ. 4:
Ջաք. է. 13:
† Սաղ. կզ. 18: ա
Ցովէ. գ. 22: է. 14:
† Սաղ. հգ. 27:
† ա Ցովէ. բ. 16:
† Ցովէ. Ժէ. 19: Ժէ.
14: Գաղ. ա. 10:
* Կա՛մ կը խօսի. Նա-
խանձո՞ կը փոփո-
քի մեր մէջը բնա-
կող Հոգին.
† Տես Ծն. չ. 5: բ.
21: Թուա. Ժա. 29:
Ատակ. իա. 10:
† Ցոբ. իբ. 29: Սագ.
ձկե. 6: Ատակ. գ.
34: իմ. 25: Մատ.
իգ. 12: Ղուկ. ա.
52: Ժգ. 11: Ժբ.
14: ա Պետ. է. 5:

23 բեալ եղաւ. Եւ Գրքին խօսքը կատարուեցաւ
որ կ'ըսէ, Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, ու
ան իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ. Ու ինքը
24 Աստուծոյ բարեկամ ըսուեցաւ: Կը տեսնէք
որ մարդս գործքերով կ'արդարանայ, ու չէ
25 թէ միայն հաւատքով: Նոյնպէս ալ Ռահաբ
պոռնիկը չէ՞ որ գործքերով արդարացաւ,
երբոր լրտեսները ներս առաւ, և ուրիշ ճամ-
26 բայով արձակեց զանոնք: Քանդի ինչպէս որ մար-
մինը առանց հոգիի մեռած է, նոյնպէս ալ
հաւատքը առանց գործքերու մեռած է:

ԳԼ. Գ

1 Պէտք չէ որ անհանգստութեամբ կամ լրբութեամբ ուրիշները
յանդիմանենք. 5 այլ մանուածոյ սանձերը լեզուներ, որ թէև
պզտիկ անդամ մըն է, բայց զօրաւոր գործիք մըն է թէ բա-
րիի և թէ չարի համար: 13 Ճշմարտասէր իմաստութիւնը հեզ
և խաղաղասէր կ'ըլլայ, առանց նախանձու և հակառակու-
թեան:

1 Եղբայրնե՛րս, շատ վարդապետներ մի ըլլա՛ք՝
գիտնալով որ աւելի մեծ դատաստան պիտի
2 ընդունինք. ինչու որ ամենքս ալ շատ յան-
ցանքներ կ'ընենք. եթէ որ մէկը խօսքով յան-
ցանք չընէ՝ անիկա կատարեալ մարդ է, որ
3 կարող է բոլոր մարմինն ալ սանձելու: Ցե՛ս
որ ձիերուն բերանը սանձ կը դնենք՝ որ ա-
նոնք մեզի հնազանդին, ու անոնց բոլոր մար-
4 մինը կը կառավարենք. Ահա նաւերն ալ որ-
չափ մեծ բաներ են, և սաստիկ հովերէն կը
քշուին, բայց ամենափոքր ղեկով մը կը կա-
ռավարուին՝ ղեկավարին կամքը որ կողմը որ
5 ուզէ: Սանկ ալ լեզուն մէկ պզտիկ անդամ
մըն է, ու մեծ բաներ կը խօսի. ահա քիչ մը
6 կրակը որչափ բան բոցկլտու տայ: Լեզուն
ալ կրակ մըն է՝ անիրաւութեան աշխարհ մը. լե-
զուն մեր անդամներուն մէջ անանկ դրուած
է, որ բոլոր մարմինը կ'ապականէ, և բնու-
թեան շրջանը կը բռնկեցնէ, ու ինքը դո-
7 հեանէն կը բռնկի: Բոլոր գազաններուն ու
թռչուններուն և սողուններուն ու ծովու մէջ
եղածներուն բնութիւնը կը նուաճի՝ և նուա-
8 ճեալ է մարդկային բնութենէն: Բայց լեզուն
մարդոց մէկը չկրնար նուաճել. անիկա ան-
դուլա չար է, ու մահաբեր թոյնով լեցուն.
9 Անով կ'օրհնենք զՅաւուածՏ ու Հայրը, և ա-
նով կ'անիծենք մարդիկ՝ որոնք Աստուծոյ
10 նմանութեամբը ստեղծուած են: Մի և նոյն

ԳԼ. Դ

1 Պէտք է որ դեմ դնենք ապահութեան, 2 անժուժկալութեան,
5 հպարտութեան, 11 բամբասանքի և ուրիշները զգաստ ու
զգաստ. 13 Պէտք չէ որ աշխարհային գործառնութեանց
յամլոցութեանը վատահինք, բայց միշտ խորհինք թէ ան կեան-
քը որչափ անստոյգ է, և մեր անձերը ու մեր բոլոր գործ-
քերը Աստուծոյ նախախնամութեանը յանձնենք:

1 Ո՞րտեղից են պատերազմները, և ո՞րտեղից կը-
ռիւները ձեր մէջը. չէ՞ որ ձեր ցանկութիւն-
ներէն՝ որ ձեր անդամներուն մէջ կը պատե-
2 րազմին: կը ցանկա՛ք ու չունի՛ք, կը սպանե՛ք
ու կը նախանձի՛ք, և չի՛ք կրնար ձեռք
հասնիլ. կը պատերազմի՛ք ու կը կռուի՛ք, բայց
3 չունի՛ք, ինչու որ չի՛ք խնդրեր. կը խնդրե՛ք
ու չի՛ք առներ, ինչու որ չարաչար կը խըն-
դրե՛ք՝ որ ձեր ցանկութիւններուն բանեցնի՛ք:
4 Շնացողնե՛ր, չի՛ք գիտեր որ աս աշխարհիս
սէրը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. Ուստի
ով որ կ'ուզէ աշխարհին բարեկամ ըլլալ, ին-
5 քը կը կարծէք որ Գիրքը պարապ տեղը կ'ըսէ թէ
ներանախանձի կը փափաքի մեր մէջը բնակող Հո-
6 գին. Սակայն աւելի շնորհք կու տայ. անոր
համար կ'ըսէ, Աստուած ամբարտաւաններ-

բուն հակառակ կը կենայ, բայց խոնարհներ
7 բուն չնարհի՛ք ու ասդ։ Ուսոմ հնազանդեցէ՛ք
Աստուծոյ. ՚Այսուհանդերձ հակառակ կեցէ՛ք,
8 և անիկա ձեզմէ պիտի փախչի։ ՚Աստուծոյ
մօտեցէ՛ք, ու անիկա ձեզի պիտի մօտենայ.
՚սրբեցէ՛ք ձեռքերնիդ, մեղաւորներ, ու մաք-
9 րեցէ՛ք սրտերնիդ, ՚երկմիտներ. ՚Տառապանք
քաշեցէ՛ք, սուգ ըրէ՛ք ու լացէ՛ք. ձեր ծիծա-
ղը սուգի դառնայ, ու ձեր ուրախութիւնը՝
10 տրտմութեան։ ՚Խոնարհեցէ՛ք առջևը Տէրոջ,
ու ան ձեզ պիտի բարձրացնէ։

11 ՚Մի՛ կռկռաք մի բամբասէ՛ք, եղբայրներ. ան որ
իր եղբայրը կը բամբասէ, ՚կամ իր եղբայրը կը
դատէ, օրէնքը կը բամբասէ և օրէնքը կը
դատէ. հապա թէ որ օրէնքը դատես, ալ
դուն օրէնքը կատարող չես՝ հապա դատաւոր։
12 Մէ՛կ Օրէնսդիր [ու Դատաւոր] մը կայ,
՚որ կրնայ կարող է փրկելու և կորսնցնելու.
՚դուն ո՞վ ես որ ուրիշը կը դատես։

13 ՚Հիմա մտիկ ըրէ՛ք դուք որ կ՚ըսէք, Այսօր
կամ վաղը երթանք այս անուն քաղաքը, ու
հոն տարի մը կենանք, և առուտուր ընենք
14 ու վաստակինք. (Դուք որ վաղը չէք գիտեր.
15 Քանի՞ հո՞ղ է ձեր կեանքը. գիրաւի շոգի մըն
է, որ քիչ մը առեն կ՚երեւնայ ու եառքը կ՚ոչն-
չանայ.) անոր տեղը ըսելու էիք, ՚Թէ որ Տէրը
կամենայ ու ապրինք, առ կամ ան բանը ընենք։
16 Բայց հիմա ձեր ամբարտաւանութիւնովը կը
պարծենաք. ՚Բոլոր առանկ պարծանքները
17 չարութիւն են։ ՚Ուսոմ ով որ բարին ընելը
գիտնայ ու չընէ, ան մեղք է անոր։

ԳԼ. Ե

1 Զոր հարուածները պէտք է որ վախնան Աստուծոյ վրէժխնդիր գտնուիլնէն։ 7 Պարմիք ներգործութեան մէջ համբերող ըլալ մարգարէներուն և Յոբին օրինակին պէս։ 12 Պէտք է որ երդամբնելէն ետև կենանք։ 13 Ներգործութեան առեն աղօթք ընենք, ուրախութեան առեն երգենք։ 16 Մեր յանցանքները իրարու խոստովանինք, իրարու համար աղօթք ընենք, 19 և մոլորեալ եղբայրը ճշմարտութեան դարձընենք։

1 ՚Ա՛ղէ հիմա, հարուստներ, լացէ՛ք ու ողբա-
ցէ՛ք ան թշուառութիւններուն համար՝ որ ձեր
2 վրայ պիտի գան։ Ձեր հարստութիւնը ապա-
կտուած է, ՚ու ձեր հանդերձները՝ ցեցի կե-
3 րակուր եղած։ Ձեր ոսկին ու արծաթը ժան-
գոտած է, և անոնց ժանգը ձեզի դէմ վկայ

պիտի ըլլայ, ու ձեր մարմինը պիտի ուտէ կը-
րակի պէս. ՚վերջի օրերուն համար գանձ դի-
4 զեցի՛ք։ ՚Ա՛հա ձեր արտերը հնձող բանուոր-
ներուն վարձքը որ եղ պահեցի՛ք՝ կ՚ապազա-
կէ, ՚ու հնձողներուն բողոքը զօրութիւնց
5 Տէրոջը ականջներուն հասաւ։ ՚Երկրի վրայ
փափկութեամբ և հեշտութեամբ ապրեցաք,
սիրտերնիդ մնուցի՛ք՝ որպէս թէ մորթուելու
6 օրուան համար։ ՚Դատապարտեցի՛ք -- ապան-
նեցի՛ք արդարը, որ ձեզի հակառակ չկենայ։

7 Ուսոմ համբերող եղէ՛ք, եղբայրներ, մին-
չև Տէրոջը գալուստը. ահա երկրագործը կը
սպասէ երկրի պատուական պտուղին՝ անոր
համար համբերելով, ՚մինչև որ առջի ու վեր-
8 ջի անձրևը առնէ։ Դուք ալ համբերութիւն
ըրէ՛ք, սիրտերնիդ հաստատ բռնեցէ՛ք. ՚վն-
9 չու որ Տէրոջը գալուստը մօտ է։ ՚Իրարու
դէմ մի հառաչէ՛ք, եղբայրներ, որ չդատա-
պարտուիք. ՚ահա Դատաւորը դրանը քովը
10 կայներ է։ Եղբայրներս, չարչարանքներու և
համբերութեան օրինակ առէ՛ք ՚մարգարէները,
11 որոնք Տէրոջը անունովը խօսեցան։ ՚Ա՛հա
համբերողները երանի կու տանք. ՚Յոբին
համբերութիւնը լսեցի՛ք դուք, և Տէրոջը
վախճանը տեսաք, ՚որ Տէրը բազ-
մագութ ու ողորմած է։

12 Ա՛րդ ամէն բանէն առաջ, եղբայրներս,
երդում չընէ՛ք, ոչ երկինքի վրայ, ոչ երկրի
վրայ, ոչ ալ մէկ ուրիշ երդում մը. հապա
ձեր այոն այո ըլլայ, և ոչը՝ ոչ, որ չըլլայ թէ
դատապարտութեան տակ իյնաք։

13 Թէ որ ձեզմէ մէկը նեղութեան մէջ է՝ ա-
ղօթք թող ընէ. թէ որ մէկը ուրախ է՝ հաղ-
14 մեր թող երգէ։ Թէ որ ձեզմէ մէկը հիւանդ
է, եկեղեցիին երէցները թող կանչէ, ու անոր
վրայ աղօթք թող ընեն, ու ՚Տէրոջը անունովը
15 եղով օծէն զանիկա. Եւ հաւատքով եղած
աղօթքը պիտի փրկէ հիւանդը, ու Տէրը զա-
նիկա ոտք պիտի հանէ. ՚և թէ որ մեղք ալ
16 գործեր է, պիտի ներուի անոր։ Ձեր յան-
ցանքները իրարու խոստովանեցէ՛ք, ու աղօթք
ըրէ՛ք իրարու համար՝ որ բժշկուիք. ՚հարգա-
բուն չերմեռանդ աղօթքը շատ ազդուութիւն
17 ունի։ ՚Եղիա մեզի պէս կրնոյ ենթակայ մարդ
մըն էր, ու աղօթք ըրաւ որ անձրեւ չգայ, և

1 ա Կար. գ. 5։ 2 Մատ. ժ. 28։ 3 Հակոբ. ժգ. 4. 13։ 4 Ղեւտ. իե. 1։ Դատ. ժբ. 18. եւս։ 5 Յոբ. կ. 7։ Սաղ. ծբ. 3։ Գլ. ա. 10։ ա Պետ. ա. 24։ ա Յովհ. բ. 17։ 6 Գոր. ժբ. 21։ ա Կար. գ. 19։ ժգ. 7։ Երբ. գ. 3։ ա Կար. կ. 6։ 7 Մատ. ժ. 28։ Ղուկ. ժբ. 47։ Յովհ. իթ. 41։ ժե. 22։ Հռոմ. ա. 20։ 21։ 32։ բ. 17. 18. 23։

—

ա Ընտիր. ժա. 28։ Ղուկ. գ. 24։ ա Տիմ. գ. 9։ բ Յոբ. ժգ. 28։ Մատ. գ. 20։ Գլ. բ. 2։ գ Հռոմ. բ. 5։ դ Ղե. ժթ. 13։ Յոբ. իգ. 10. 11։ Երեմ. իբ. 13։ Մտթ. գ. 5։

ե բ Օր. իգ. 15։ զ Յոբ. իա. 13։ Ամեն. գ. 1. 4։ Ղուկ. ժգ. 19. 25։ ա Տիմ. կ. 6։ է Գլ. բ. 6։ ը բ Օր. ժա. 14։ Երեմ. կ. 24։ Ամբ. գ. 3։ Յովել. բ. 23։ Զաք. ժ. 1։ թ Փիլ. գ. 5։ Երբ. ժ. 25. 32։ ա Պետ. գ. 7։ ժ Գլ. գ. 11։ ի Մատ. իգ. 33։ ա Կար. գ. 5։

լ Մատ. կ. 12։ Երբ. ժա. 35. եւս։ խ Սաղ. զգ. 12։ Մատ. կ. 10. 11։ ժ. 22։ ծ Յոբ. ա. 21. 22։ բ. 10։ կ Յոբ. իբ. 10. եւս։ հ Թոբ. ժգ. 18։ Սաղ. ճգ. 8։ ձ Մատ. կ. 34. եւս։ ղ Երեմ. կ. 19։ Կող. գ. 16։ ճ Մար. ղ. 15։ ժգ. 18։ մ Յով. ա. 7։ յ Ես. լգ. 24։ Մատ. իթ. 2։ ն Դան. բ. 17։ Թոբ. ժա. 2։ բ Օր. իթ. 18. 19. 20։ Յես. ժ. 12։ ա Թագ. ժբ. 18։ գ Թագ. ժգ. 6։ դ Թագ. գ. 33։ ժթ. 15. 20։ ի. 2. 4. եւս։ Սաղ. ժ. 17։ լգ. 15։ ճխ. 18։ Աստ. ժե. 29։ իբ. 9։ Յովհ. թ. 31։ ա Յովհ. գ. 22։ շ Գոր. ժգ. 14։ ո գ Թագ. ժե. 1։

երեք տարի ու վեց ամիս երկրի վրայ անձրև
18 չեկաւ։ Եւ նորէն աղօթք ըրաւ, ու երկինքը անձրև տուաւ և երկիրը իր պտուղը բուսցուց։
19 Եղբայրնե՛ր, թէ որ ձեզմէ մէկը ճշմար-
տութենէն մոլորի, ու մէկը զանիկա դարձի
20 բերէ, գիտցած ըլլայ թէ ան որ մեղաւորը իր մոլորութենէն ճամբային կը դարձնէ, հոգի մը մահուանէ կ'ազատէ, ու մեղաց բազմութիւնը կը ծածկէ։

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը գոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ՝ անոր բազմապատիկ հոգևոր շնորհքներուն համար. 10 կը ցուցընէ թէ Քրիստոսով եղած փրկութիւնը նոր լսուած բան մը չէ, հապա հին առնի մարգարէներէն ալ գուշակուած է. 13 կը յորդորէ քրիստոնեաները բարեպաշտութեամբ ապրելու, յիշեցընելով անոնց թէ իրենք նորէն ծնած են Աստուծոյ խօսքովը։

1 Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, օ-
տարականներուդ՝ որ ցրուած էք Պոնտոսի,
Գաղատիայի, Կապադովկիայի, Ասիայի ու
2 Բիւթանիայի մէջ, ᵇընտրուած ᵇՀօր Աստուծոյ
կանխագիտութեանը համեմատ՝ ᵇՀոգիին սրբա-
բացընելովը, հնազանդութեան և Յիսուս
Քրիստոսի ᵇարիւնը սրսկուելուն համար. ᵇՀո-
նորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ չատնայ։
3 ᵇՕրհնեալ է Աստուած ու մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը, ᵇոր իր առատ ողորմու-
թեանը համեմատ ᵇմեզ նորէն ծնաւ կենդանի
յոյսի համար՝ ᵇՅիսուս Քրիստոսի մեռելնե-
4 րէն յարութիւնն առնելովը, Ա՛նեղծ ու անա-
րատ ᵇև անթառամ ժառանգութեանը համար՝
5 ᵇոր երկինքը պահուած է ձեզի, ᵇՈր Աստու-
ծոյ զօրութեամբը պահպանուած էք հաւատ-
քով ան փրկութեանը համար՝ որ պատրաս-
6 տած է վերջի ժամանակը յայտնուելու. ᵇՈր
անով կ'ուրախանաք, ᵇթէ և հիմա, ինչպէս
որ հարկը կը պահանջէ, ᵇքիչ մը առեն սրբա-
7 ծած էք զանազան փորձութիւններով. ᵇՈրպէս
զի ձեր հաւատքին փորձառութիւնը՝ (որ կո-
րստական ոսկիէն աւելի պատուական է,
ᵇերբ և անիկա կրակով կը փորձուի,) ᵇդանուի
գովութիւնով ու պատուով և փառքով Յիսուս
8 Քրիստոսի յայտնուելու առեներ. ᵇԱն որ դուք
չտեսած՝ կը սիրէք, ᵇոր անիկա հիմա չէք տես-
ներ, բայց կը հաւատաք, և ուրախ էք ան-
պատմելի ու փառաւորեալ խնդութիւնով.
9 ᵇՁեր հաւատքին վախճանը ընդունելով, այս-
10 ինքն հոգիներնուդ փրկութիւնը։ ᵇՈր ան
փրկութեանը համար փնտռելին ու քննելին
մարգարէները՝ որոնք մարգարէացան ձեզի
11 ըլլալու շնորհքին համար. Ու կը քննէին թէ
երբ կամ ինսոր առեն կ'ըսացընէր Ըրենց մէջը
եղած ᵇՔրիստոսի Հոգին՝ ᵇոր առաջ կը վկայէր
Քրիստոսի չարչարութիւնը, ու անկէ ետև փա-
12 ռաւորութիւնը։ ᵇՈրոնց յայտնուեցաւ, ᵇոր չէ
թէ իրենց՝ հապա մեզի մատակարարելին ան
բաներըը, որոնք հիմա ձեզի պատմուեցան ա-
նոնց ձեռքովը՝ որ աւետարանը քարոզեցին
ձեզի ᵇՀոգւով Սրբով որ երկինքէն խրկուե-
ցաւ. ᵇոր ան բաներուն՝ հրեշտակները կը
ցանկան ակնկառոյց նայիլու։
13 ᵇՈւսաի ձեր միտքերուն մէջքը գօտևորած՝
ᵇարթուն կեցած, կատարեալ յուսայէք
ան ձեր վրայ հասնելու շնորհացը՝ ᵇՅիսուս
14 Քրիստոսի յայտնուելու առենը, Հնազանդ
զաւակներու պէս, ᵇչէ թէ ձեր տգիտութեան
առենին ᵇառջի ցանկութիւններովը վարուե-
15 լով. ᵇՀապա ձեզ կանչող Սուրբին պէս՝ դուք
ալ սուրբ եղէք ᵇի ᵇբոլոր վարմունքներուն մէջ.
16 ինչու որ գրուած է թէ ᵇՍուրբ եղէք, քանզի

ᵃ Ղուկ. գ. 25։
ᵇ գ Թագ. ժբ. 42, 45։
ᵈ Մատ. ժբ. 15։
ᵉ Հռոմ. ժա. 14։
ᶠ Կար. թ. 22։ ᵍ Տիմ. գ. 16։
ʰ Ածակ. ժ. 12։ ⁱ Պետ. գ. 8։
ᵏ Յովհ. է. 35։ Գործ. բ. 3, 9, 10։ Յայտ. ա. 1։
ˡ Եփես. ա. 4։ Գաղ. բ. 9։
ᵐ Հռոմ. ը. 29։ ժա. 2։
ⁿ Ա Թես. բ. 12։
ᵒ Ա Կոր. ժբ. 24։
ᵖ Հռոմ. ա. 7։ ը Պետ. ա. 2։ Յայտ. գ. 2։
ᵠ բ Կոր. ա. 3։ Եփես. ա. 3։
ʳ Տիտ. գ. 5։
ˢ Յովհ. գ. 3, 5։ Յակ. ա. 18։
ᵗ ա Կոր. ժե. 20։ ա Թես. գ. 13։ Գաղ. գ. 21։
ᵘ Գաղ. է. 4։
ᵛ Կող. ա. 5։ բ Տիմ. գ. 8։
ʷ Յովհ. ժ. 28, 29։ Ա Պետ. ա. 11, 12, 15։
ˣ Ա Պետ. ա. 1։
ʸ Մատ. է. 12։ Հռոմ. ժբ. 12։ Ա Կոր. զ. 10։ Գաղ. գ. 13։
ᶻ բ Կոր. գ. 17։ Գաղ. է. 10։
ᵃᵃ Յակ. ա. 2։
ᵃᵇ Յակ. ա. 3, 12։ Գաղ. գ. 12։
ᵃᶜ Յոբ. իգ. 10։ Սաղ. կգ. 10։ Առակ. ժե. 3։ Եսա. խբ. 10։ Հռոմ. գ. 13։
ᵃᵈ Գաղ. է. 18։ ը Պետ. ա. 21։
ᵃᵉ Սաղ. խբ. 6։ Եսա. ա Կոր. գ. 5։ բ Թես. ա. 7—12։
ᵃᶠ ա Յովհ. գ. 20։
ᵃᵍ Յովհ. է. 29։ բ Կոր. է. 7։ Եբր. ժա. 1, 27։
ᵃʰ Հռոմ. գ. 22։
ᵃⁱ Ծն. խժ. 10։ Դան. բ. 44։ Ածք. գ. 12։ Մատ. Ջաք. գ. 12։ Մատ. ժգ. 17։ Ղուկ. ժ. 24։ բ Պետ. ա. 19, 20, 21։
ᵃʲ Գաղ. գ. 18։ ը Պետ. ա. 21։
ᵃᵏ Ա Կոր. գ. 5։ բ Թես. ա. 7—12։
ᵃˡ ա Յովհ. գ. 20։
ᵃᵐ Յովհ. է. 29։ բ Կոր. է. 7։ Եբր. ժա. 1, 27։
ᵃⁿ Հռոմ. գ. 22։
ᵃᵒ Ծն. խժ. 10։ Դան. բ. 44։ Ածք. գ. 12։ Մատ. Ջաք. գ. 12։ Մատ. ժգ. 17։ Ղուկ. ժ. 24։ բ Պետ. ա. 19, 20, 21։
ᵃᵖ Գաղ. գ. 18։ ը Պետ. ա. 21։
ᵃᵠ Սաղ. խբ. 6։ Եսա. ծգ. 3, և Դան. թ. 26։ Ղուկ. իգ. 25, 26, 44, 46։
ᵃʳ Յովհ. է. 29։ Յայտ. ժգ. 41։
ᵃˢ Գործ. իգ. 22, 23։
ᵃᵗ Դան. թ. 24։ ժբ. 9, 13։
ᵃᵘ Եբր. ժա. 13, 39, 40։
ᵃᵛ Գործ. բ. 4։
ᵃʷ Եբ. իե. 20։ Դան. բ. 13։ ժբ. 5, 6։ Եփես. գ. 10։
ᵃˣ Ղուկ. ժբ. 35։ Եփես. գ. 14։
ᵃʸ Ղուկ. խա. 34։ Հռոմ. ժգ. 13։
ᵃᶻ ա Թես. ե. 6, 8։
ᵇᵃ Գաղ. գ. 7։ ե. 8։
ᵇᵇ Ղուկ. ժե. 30։ ա Կոր. ա. 7։ բ Թես. ա. 7։
ᵇᶜ Գործ. ժե. 30։ ա Թես. գ. 5։
ᵇᵈ Հռոմ. ժբ. 2։ Գաղ. գ. 2։
ᵇᵉ Ղուկ. ա. 74, 75։ բ Կոր. է. 1։ ա Թես. գ. 3, 4, 7։ Եբր. ժբ. 14։ բ Պետ. գ. 11։
ᵇᶠ Ղաղ. ժա. 44։ ժթ. 2։ ի. 7։

17 ևս առաքս եմ։ Եւ թէ որ Հայրը կը կոչէք անկա՛ռ որ առանց աչառութեան կը դատէ ամէն մէկուն գործքին համեմատ, ՚ուրեմն ձեր ՚պանդխտութեան ժամանակը վախով անցու-
18 ցէք, գիտնալով որ ՚դուք չէ թէ ապականացու արծաթով կամ ոսկիով ՚փրկուեցաք ձեր Հայրերէն աւանդուած ունայն ճամբանէրէն,
19 ՚Հապա Քրիստոսի պատուական արիւնովը՝
20 ՚որպէս թէ ամրիծ ու անարատ գառի մը. ՚Որ առաջուց ճանչցուած էր աշխարհիս սկիզբէն առաջ, ՚ու եարբ առնուները յայտնուեցաւ
21 ձեզի համար, Որ անոր միջոցովը Աստուծոյ Հաւատացիք, ՚որ զանիկա մեռելներէն յարուց, ՚և անոր փառաւորութիւն տուաւ. որ ձեր Հաւատքը ու յոյսը Աստուծոյ վրայ ըլլայ։
22 ՚Ձեր անձերը մաքրելով Հոգիին միջոցովը՝ ճշմարտութեանը հնազանդելով, ՚եղբայրսիրութեան մէջ անկեղծ ըլլալով, սուրբ սրտով
23 միկդմիկ պինա սիրեցէք, ՚Նորէն ծնած ըլլալով՝ չէ թէ ապականացու սերմէն, Հապա անապականացուէն Աստուծոյ կենդանի ու
24 յաւիտենական խօսքովը։ ՚Վասն զի ամէն մարմին խոտի պէս է, և մարդուն բոլոր փառաւորութիւնը՝ խոտի ծաղիկի պէս. խոտը կը
25 չորնայ ու անոր ծաղիկը կը թափթփուի. Բայց Տէրոջը խօսքը յաւիտեան կը մնայ, Հայսինքն է ան խօսքը որ աւետարանուեցաւ ձեզի քա-
ղաքացիացաւ։

ԳԼ. Բ

1 Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել, 4 ցուցընելով թէ Քրիստոս է հիմը որուն վրայ քրիստոնեայք չինուած են. 11 Կ՚ազդէ հեռու կենալ մարմնաւոր ցանկութիւններէն. 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն. 18 կը սորվեցնէ ծառաներուն որ հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն. 20 ու երբոր բարիք գործելնուն համար չարչարուին, համբերութեամբ տանին Քրիստոսի օրինակին համեմատ։

1 ՚Ուրեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւնը ու ամէն խարէութիւնը ու կեղծաւորութիւնները, և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւ-
2 նը, ՚Եղուածին մանկանց պէս ՚բանական անխարդախ կաթին փափաքեցէք, որ անով
3 մեծնաք [միտչև փրկութիւնը], ՚Թէ որ Տէրոջ
4 ՚Ը քաղցր ըլլալուն համը առիք. Որուն մօտենալով ան կենդանի վէմին, ՚որ թէպէտ մարդոցմէ անարգուած է, բայց Աստուծմէ
5 ընտրուած՝ պատուական է, ՚Դուք ալ կեն-դանի քարերու պէս չինուիք ՚Հոգևոր տաճար մը, ՚սուրբ քահանայութիւն մը, ՚Ձեռաս Քրիստոսի ձեռքովը Աստուծոյ հաճելի ՚Հո-
6 գևոր պատարագներ մատուցանելու։ Որով-հետև գիրքին մէջն ալ կայ թէ ՚Ահա Սիոնի մէջ կնստիր, պատուական անկեան վէմ մը կը դնեմ. և ով որ անոր Հաւատայ՝ բնաւ պիտի
7 չամչնայ։ Ուստի ձեզի Հաւատացեալներուդ պատուական է ան, բայց անհաւատներուն՝ ան քարը որ չինողներէն անարգեցին, անիկա
8 անկիւնին գլուխը եղաւ. ՚Եւ գլորման վէմ ու դայթակղութեան քար ՚անոնց՝ որ չհաւատալով խօսքին կը դայթակղին, Նորուն սահ-
9 մանուած ալ էին։ ՚Բայց դուք ընտիր ցեղ մըն էք, Թագաւորական քահանայութիւն, Սուրբ ազգ, ՚անփոխական ժողովուրդ մը, որ քարոզէք անոր առաքինութիւններըը, ՚որ ձեզ
10 խաւարէն իր սքանչելի լոյսին կանչեց. ՚Որ առեն մը ժողովուրդ չէիք, բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք. որ առանց ողորմութիւն ընդունելու էիք, բայց հիմա ողորմութիւն գտաք։
11 Սիրելիներ, կ՚աղաչեմ՝ ՚պանդուխտներու և օտարականներու պէս Հոգիի դէմ կռիւ կեցէք մարմնաւոր ցանկութիւններէն, ՚որ Հոգիի դէմ կը
12 պատերազմին, ՚Ձեր վարմունքը հեթանոսաց մէջ բարի պահելով, որ ինչ բանով որ ձեզ չարագործներու պէս կը բամբասեն, ՚ձեր բարի գործքերը տեսնելով՝ փառաւորեն Աստ-
13 ուած Հայցելութեան օրը։ ՚Ուստի հնազանդեցէք ամէն մարդկային սահմանադրութեան Տէրոջը համար, թէ թագաւորին՝ վերնագոյն
14 Իշխանաց մը պէս, թէ կուսակալներուն՝ անոր կողմէն խրկուածներու պէս՝ ՚չարագործներըը պատժելու Եւ բարեգործներըը գովելու հա-

---

ա ր Օր. ժ. 17։ Գոր. ժ. 34։ Հռոմ. բ. 11։
բ Ա Կոր. ե. 1։ Փիլ. բ. 12։ Եբր. ժբ. 28։
գ ր Կոր. ե. 6։ Եբր. ժա. 13։ ԳԼ. բ. 11։
դ ա Կոր. զ. 20։ ե. 23։
ե Եզեկ. ի. 18։ ԳԼ. գ. 3։
զ Գոր. ի. 28։ Եփես. ա. 7։ Եբր. ի. 12։ 14։ Յայտ. ե. 9։
է Եւ. ժբ. 5։ Եա. Ցգ. 7։ Յայ. ա. 29։ 36։ ա Կոր. ե. 7։
ը Հռոմ. գ. 25։ ժգ. 25։ 26։ Եփես. գ. 9։ 11։ Կող. ա. 26։ ր Տիմ. ա. 9։ 10։ Տիտ. ա. 2։ 3։
Յայտ. ժգ. 8։
թ Գոգ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։ Եբր. ա. 2։ ի. 26։
ժ Գոր. բ. 24։
ի Պատ. իբ. 18։ Գոր. բ. 33։ գ. 13։ Եփես. ա. 20։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. բ. 9։ ԳԼ. գ. 22։
լ Գոր. ժե. 9։
խ Հռոմ. ժբ. 9։ 10։ ա Թես. գ. 9։ ա Տիմ. ա. 5։ Եբր. ժգ. 1։ ԳԼ. բ. 17։ գ. 8։ գ. 8։ բ Պետ. ա. 7։ ա Յայտ. գ. 18։ գ. 7։ 21։
ծ Յակ. ա. 13։ գ. 5։ ա Յովհ. գ. 9։
կ Յակ. ա. 18։
հ Սաղ. ՃԺը. 15։ Եփես. ի. 6։ Ծա. 12։ Յակ. ա. 10։
ձ Սաղ. Ճբ. 12. 26։ Եփես. ի. 8։ Ղեւ. ժգ. 17։
ղ Յովհ. ա. 1։ 14։ ա Յովհ. ա. 1։ 3։
—
ճ Եփես. գ. 22։ 25։ 31։ Կող. գ. 8։ Եբր. ժբ. 1։ Յակ. ա. 21։ ե. 9։ ԳԼ. գ. 2։
մ Հռոմ. ժբ. 3։ Պատ. ժ. 15։ Հռոմ. գ. 4։ ա Կոր. ժգ. 20։ ԳԼ. ա. 23։
յ ա Կոր. գ. 2։ Եբր. ե. 12։ 13։
ն Սաղ. ԼԳ. 8։ Եբր. գ. 5։
շ Սաղ. ՃԺը. 22։ Պատ. իա. 42։ Գոր. գ. 11։
ո Եա. Ը. 14։ Ղեւ. բ. 34։ Հռոմ. ի. 33։
չ ա Կոր. ա. 23։
պ Եւ. ի. 16։ Հռոմ. ի. 22։ ա Թես. ե. 9։ Յաւգ. 4։
ջ Եփես. բ. 21։ 22։
ռ Եբր. գ. 6։
ս Եա. կա. 6։ կգ. 21։ Հմր. 9։
վ Փիլ. գ. 18։ ԳԼ. գ. 11։
տ Ովս. ժգ. 2։ Պատ. ա. 11։ Հռոմ. ժբ. 1։ Եբր. ժգ. 15։ 16։
ր Եա. իը. 16։ Հր. Հռոմ. ի. 33։
ց Սաղ. ՃԺը. 22։ Պատ. իա. 42։ Գոր. գ. 11։
ւ Եա. Ը. 14։ Ղեւ. ա. 13։ ա Թես. ե. 4։ 5։
փ Ովս. ա. 9։ 10։ բ. 25։ Հռոմ. ի. 25։
ք ա Պն. իի. 15։ Սաղ. լի. 12։ ՃԺի. 18։ Եբր. ժա. 13։ ԳԼ. ա. 17։
օ Հռոմ. ժգ. 14։ Գոգ. ե. 16։
ֆ Յակ. գ. 1։
և Հռոմ. ժբ. 17։ բ Կոր. ը. 21։ Փիլ. բ. 15։ Տիտ. բ. 8։ ԳԼ. գ. 16։
ա Պատ. ե. 16։
բ Ղեւ. ժի. 44։
գ Պատ. իբ. 21։ Հռոմ. ժգ. 1։ Տիտ. գ. 1։
դ Հռոմ. ժգ. 4։
ե Հռոմ. ժգ. 3։

15 մար։ Ինչու որ Աստուծոյ կամքը սոսկ է,
որ բարեգործ ըլլալով՝ անխելք մարդոց տը-
16 գիտութիւնը պապանձեցնէք. Ապաներու
պէս ըլլալով, և չէ թէ չէր ազատութիւնը չա-
րութեան ծածկոցն մը պէս գործածելով,
17 Հապա Աստուծոյ ծառաներու պէս։ Ամէնը
պատուեցէք. եղբայրութիւնը սիրեցէք. Աս-
տուծմէ վախցէք. Թագաւորը պատուեցէք։
18 Ծառաները ամէն բանի մէջ վախով հնա-
զանդ ըլլան էրեց տէրերուն, չէ թէ միայն
բարեբարներուն ու հեզերուն, հապա ժան-
19 տարարներուն ալ։ Քանզի սա չնորհք մին
է, թէ որ մէկը առ Աստուած ունենալ ճշմա-
րիտ խղճմտանքով անիրաւ տեղը կրած վիշտերուն
20 համբերելու ըլլայ։ Վասն զի ի՞նչ գովու-
թիւն կ'ըլլայ հէչ, թէ որ մեղք գործելով ծե-
ծուելք ու համբերէք. հապա թէ որ բարիք
գործելով չարչարուելք ու համբերէք, ասիկա
21 Աստուծոյ քովը չնորհք մին է։ Քանզի դուք
ասոր բանին համար կանչուեցաք, որ Քրիստոս
ալ ձեզի համար չարչարուեցաւ, ու ձեզի
օրինակ թողուց՝ որ իր չաւիղներուն հետևիք.
22 Որ ինքը մեղք մը չգործեց, ու իր բերնին մէջ
23 նենգութիւն մը չգտնուեցաւ. Որ կը նախա-
տուէր, և փոխարէնը չէր նախատեր. կը չար-
չարուէր, ու սպառնալիք չէր ըներ. հապա
ինքզինքը արդարութեամբ դատողին կը յանձ-
24 նէր. Որ մեր մեղքերը իր մարմինովը խաչա-
փայտին վրայ վերցուց, որ մենք մեղքերուն
ազատինք, ու արդարութեան համար ապ-
րինք. որուն վէրքերովը դուք բժշկուեցաք։
25 Ինչու որ մոլորեալ ոչխարներու պէս էիք,
հիմա ձեր հոգիներուն հովիւին ու
Տեսուչին դարձաք։

ԳԼ. Գ

1 Կը սորվեցընէ կիներուն ու էրիկներուն ունեցած փոխա-
դարձ պարտաւորութիւնները. 8 կը յորդորէ ամէն մարդիկ
միաբանութեան և սէր ունենալու. 14 և հալածանաց համբերելու.
19 կը ծանուցանէ Քրիստոսի ցուցուցած բարեբարութիւնը
հին աշխարհին։

1 Նմանապէս կիները հնազանդ ըլլան ի-
րենց էրիկներուն, որ եթէ ոմանք խօսքին

հնազանդ չըլլան ալ, առանց խօսքի շահուին
2 կիներուն վարմունքովը, տեսնելով ձեր
3 երկիւղած պարկեշտ վարքը։ Որ իրենց զար-
դարանքը չըլլայ դրսէն մազերու հիւսուածք-
ներով և ոսկիներու շալակներով կամ շքեղ հան-
4 դերձներ հագնելով. Հապա սրտին ծածուկ
մարդը՝ անեղծութիւնով հեզ ու հանդարտ
հոգիին ՝ՒՐՐԸ ՐՈՂ ԸԱՅ, որ Աստուծոյ առջևը
5 խիստ պատուական է։ Ինչու որ առնուօք առ որ
կիներները՝ որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դը-
րած էին, անձերնին այսպէս կը զարդարէին՝
6 իրենց էրիկներուն հնազանդ ըլլալով. ինչպէս
որ Սառա հնազանդ էր Աբրահամին, և զա-
նիկա տէր կը կոչէր. որ դուք բարեգործ ըլ-
լալով ու մէկ երկիւղի մը չվախնալով՝ անոր
զաւակները կ'ըլլաք։
7 Նմանապէս էրիկները խոհեմութիւնով ա-
նոնց հետը բնակին, տկար անօթի պէս պա-
տիւ տալով կիներուն՝ իբրև կենաց չնորհ-
քին ժառանգակիցներ, որ ձեր աղօթքնե-
րուն արգելք չըլլայ։
8 Վերջապէս համակերպ մէկ միտքի վրայ
ըլլաք, կարեկից, եղբայրասէր, ողորմած --
9 քաղցրաբարոյ։ Չըլլայ որ չարութեան փո-
խարէն չարութիւն հատուցանէք, կամ նա-
խատինքի փոխարէն՝ նախատինք. այլ ընդ-
հակառակն օրհնեցէք, գիտնալով որ ասոր հա-
մար կանչուեցաք, որ օրհնութիւն
10 ժառանգէք։ Վասն զի ան որ կ'ուզէ կեան-
քը սիրել ու բարի օրեր տեսնել, իր լեզուն
թող զգուշացընէ չարութենէն, ու իր շրթունք-
11 ները՝ նենգութիւն խօսելէն. Զարութենէ հա
քաշուի ու բարութիւն ընէ, խաղաղութիւն
12 փնտռէ և անոր հետևէն երթայ։ Ինչու որ Տէ-
րոջը աչքերը արդարներուն վրայ են, ու իր
ականջները՝ անոնց աղօթքին. բայց Տէրոջը
13 երեսը չարագործներուն վրայ է։ Եւ ո՞վ ձեզի
չարիք մը պիտի հասցընէ՝ թէ որ դուք բարի-
14 ներուն նմանողներ ըլլաք։ Բայց թէ որ արդարու-
թեան համար չարչարուիք ալ՝ երանելի էք.
և անոնց ահէն մի վախնաք ու մի չփոթիք.
15 Հապա Տէր Աստուածը սրտերնուդ մէջ սուրբ
պահեցէք. և միշտ պատրաստ եղէք հեղու-

Տիտ. 8։ Ժմ. 12։
Գաղ. ե. 1, 13։
ա Կոր. է. 22։
Հռոմ. ԺԲ. 10։ Փիլ. բ. 3։
ԵԲԲ. Ժգ. 1։ ԳԼ. ա. 22։
Ածախ. խգ. 21։ Մատ. խբ. 21։ Հռոմ. Ժգ. 7։
Եփես. գ. 5։ Կող. գ. 22։ ա Տիմ. գ. 1։ Տիտ. բ. 9։
Մատ. ե. 10։ ԳԼ. գ. 14։
ԳԼ. գ. 14։ գ. 14, 15։
Մատ. Ժգ. 24։
Գար. Ժգ. 21։ ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։
ԳԼ. գ. 18։
Ցամ. Ժգ. 15։ Փիլ. բ. 5։ ա Ցամ. բ. 6։
Ես. ծգ. 9։ Գաւիթ. խգ. 41։ Ցամ. Ը. 46։ բ Կոր. ե. 21։ ԵԲԲ. գ. 15։
Ես. ծգ. 7։ Մատ. խ. 39։ Ցամ. Ը. 48, 49։ ԵԲԲ. Ժբ. 3։
Գաւիթ. խգ. 46։
Ես. ծգ. 4, 5, 6, 11։ Մատ. Ը. 17։
Եբր. թ. 28։
Հռոմ. Ը. 2, 11։ ե. 6։
Ես. ծգ. 5։
Ես. ծգ. 6։ Եզեկ. ԼԳ. 6։
Եզեկ. ԼԳ. 23։ Լե. 24։ Ցամ. Ժ. 11, 14, 16։ ԵԲԲ. Ժգ. 20։ ԳԼ. ե. 4։
—
ա Կոր. Ժգ. 34։ Եփես. ե. 22։ Կող. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։
ա Կոր. է. 16։
Մատ. Ժբ. 15։ ա Կոր. թ. 19—22։
ԳԼ. բ. 12։
ա Տիմ. բ. 9։ Տիտ. բ. 3, ևլ։
Սաղ. խե. 13։ Հռոմ. բ. 29։ է. 22։ բ Կոր. գ. 16։
Ծն. Ժբ. 12։
ա Կոր. է. 3։ Եփես. ե. 25։ Կող. գ. 19։
ա Կոր. Ժբ. 25։ ա Թես. գ. 4։
Տիտ Ցոբ. խբ. 8։ Մատ. ե. 23, 24։ Ժբ. 19։
Հռոմ. Ժբ. 16։ Ժե. 5։ Փիլ. գ. 16։
Հռոմ. Ժբ. 10։
Եբր. Ժգ. 1։ ԳԼ. բ. 17։
Կող. գ. 12։ Եփես. գ. 32։
Աստ. խոնարհ
Ածախ. Ժէ. 13։ Ի. 22։ Մատ. է. 39։
Հռոմ. Ժբ. 14, 17։ ա Կոր. գ. 12։ ա Թես. է. 15։
Մատ. խե. 34։
Սաղ. ԼԳ. 12, ևլ։
Ցակ. ա. 26։ ԳԼ. բ. 1, 22։ Ցայտ. Ժգ. 5։
Սաղ. Լէ. 27։ Ես. ա. 16, 17։ գ Ցամ. 11։
Հռոմ. Ժբ. 18։ Ժգ. 19։ Եբր. Ժբ. 14։
Ցամ. Լ. 31։ Ցակ. է. 16։
Ածախ. Ժգ. 7։ Հռոմ. բ. 28։
Մատ. է. 10, 11, 12։ ԳԼ. բ. 19։ գ. 14։ Ցակ. ա. 12։
Ես. Ը. 12, 13։ Եբեմ. ա. 8։ Ցամ. Ժգ. 1, 27։
Սաղ. ՃԺԹ. 46։ Գար. գ. 8։ Կող. գ. 6։ բ Տիմ. բ. 25։

թեամբ ու երկիւղածութեամբ պատասխան տալու ամենուն որ ձեր ունեցած յոյսին պատ-
16 ճառը ձեզի կը հարցընեն, եւ Քրիստոսի բարի վարմունքը ունենաք, որ ինչ բանով որ ձեզ կը բամբասեն իբրեւ չարագործներ, ամօթով մնան անոնք՝ որ Քրիստոսով եղած ձեր բարի վար-
17 մունքը կը պախարակեն։ Ինչու որ աւելի աղէկ է բարեգործութիւն ընելով չարչարուիլ՝ թէ որ Աստուծոյ կամքը ան ըլլայ, քան թէ
18 չարագործութիւն ընելով։ Վասն զի Քրիստոս ալ մեզի համար մէկ անգամ չարչարուեցաւ, Արդարը անարդարներուն վրայ, որ մեզ Աստուծոյ մօտեցընէ. Ըստ թէպէտ մեռաւ՝ մարմնով
19 մինուլ, Քայց կենդանի եղաւ Հոգիով. Որով Ըանտի մէջ եղած Հոգիներուն ալ դնաց ու քա-
20 րոզեց. Որոնք առեն մը ապստամբ էին, Երբ որ Աստուծոյ երկայնմտութիւնը կը համբերէր Անոնց Նոյի օրերը՝ Երբոր տապանը կը շինուէր, Որուն մէջը քիչ անձինք՝ այսինքն ութը Հոգի
21 ջուրէն ապրեցան. Որ մեզ ալ ան օրինակին պէս մկրտութիւնը հիմա կ'ապրեցընէ, (Չէ թէ մարմնին ազտը մկրտի ձգելը, Հապա բարի խղճմտանքին վկայութիւնը առ Աստուած,) Յիսուս Քրիստոսի յարութիւնովը.
22 Որ անկից երկինք գացած՝ Աստուծոյ աջ կողմն է՝ Հրեշտակները ու իշխանութիւնները և զօրութիւնները իրեն հնազանդելով։

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ քրիստոնեաները մեղքէ հրաժարելու, յիշեցընելով Քրիստոսի օրինակը, և աչքառկի վերջը որ մօտենալու վրայ է։ 12 և կը մխիթարէ զանոնք հալածանքի վրայով։

1 Ուստի Քրիստոս որ մեզի համար չարչարուեցաւ մարմնով, դուք ալ նոյն միտքով զինուեցէք. Վասն զի ան որ մարմնով չարչարուե-
2 ցաւ, մեղքէն դադարած է. Որ ալ չէ թէ մարդոց ցանկութիւններուն պէս՝ Հապա Աստուծոյ կամքին պէս Ապրի մարմնի մէջ
3 մնացած առեղը։ Ինչու որ հերիք է մեզի կեանց անցեալ ժամանակը, որուն մէջ Հեթանոսներուն կամքը կատարեցինք, ու գինեմոլութիւններով, ցանկութիւններով, գինեմոլու-
4 թիւններով, անառակութիւններով, արբեցութիւններով ու անօրէն կռապաշտութիւններով
4 վարուեցանք։ Որ ասոր բանին կը զարմանան՝ որ դուք նոյն չափազանց անառակութեան մէջ Անոնց հետ չէք վազեր, ու հայհոյութիւն կ'ը-
5 նեն. Որոնք պատասխան պիտի տան անոր՝ Որ պատրաստ է դատելու կենդանիները ու
6 մեռելները։ Վասն զի սորա համար մեռելներուն ալ աւետարանը քարոզուեցաւ, որ դատուին մարդոց կողմանէ մարմինով, ու կեն-
7 դանի ըլլան Աստուծոյ կողմանէ Հոգիով։ Սակայն ամէն բանին վախճանը մօտեցեր է. Ուստի զգաստ եղէք ու աղօթքի մէջ արթուն
8 կեցէք։ Եւ ամէն բանէն առաջ իրարու հետ սիրանց աչեր ունեցէք. Ինչու որ սէրը մեղաց
9 բազմութիւնը կը ծածկէ։ Իրարու հիւրասիրութիւն ցուցուցէք առանց տրտունջ ընելու։
10 Ամէն մէկը ինչ պատասխ շնորհք որ առաւ, անիկա իրարու մատակարարեցէք Աստուծոյ զանազան շնորհացը Բարի տնտեսներուն
11 պէս։ Թէ որ մէկը խօսի, Աստուծոյ պատգամներուն պէս խօսի. Թէ որ մէկը մատակարարութիւն ընէ, որպէս թէ Աստուծոյ չը-նորհած զօրութենէն խօսի, Որ ամէն բանի մէջ Աստուած փառաւորուի Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. Որուն փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։
12 Սիրելիներ, օտար բան մի սեպէք ան նեղութիւն բորբոքը, որ ձեզ փորձելու համար կ'ըլլայ, որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդի-
13 պած է. Հապա ուրախ եղէք՝ Քանի որ Քրիստոսի չարչարանքներուն հաղորդ եղած էք, Որ անոր փառքին յայտնուելու առենն ալ յոյն-
14 ծութեամբ ուրախանաք։ Թէ որ Քրիստոսի անուանը համար նախատուիք, երանելի է. Ինչու որ փառաց [և զօրութեան] և Աստուծոյ Հոգին ձեր վրայ հանդչած է. Քիրեայ անոնց կողմանէ կը հայհոյուի անիկա, բայց
15 ձեր կողմանէ կը փառաւորուի։ Զըլլայ որ ձեզմէ մէկը չարչարուի իբրեւ մարդասպան, կամ գող, կամ չարագործ, կամ իբրեւ ուրիշ
16 չինն բանին խառնուող. Բայց թէ որ Ըրիստոնեայ՝ Մի ամչնայ, Հապա աս

ե Եբր. ժգ. 18։
զ Տիտ. բ. 8։ ԳԼ. բ. 12։
է Հռոմ. ե. 6։ Եբր. թ. 26, 28։ ԳԼ. բ. 21։ գ. 1։
ը Կոր. ժգ. 4։
ի Կող. ա. 21, 22։
ձ Հռոմ. ա. 4։ բ. 11։
ղ Եփ. խբ. 7։ խթ. 9։ կա. 1։
ճ ԳԼ. ա. 12։ գ. 6։
մ Ծն. գ. 3, 5, 13։
յ Եբր. ժա. 7։
ն Ծն. է. 7։ ը. 18։ բ Պետ. բ. 5։
շ Եփես. է. 26։
ո Տիտ. գ. 5։
չ ԳԼ. ա. 3։
պ Սաղ. ձժ. 1։ Հռ. ամ. ը. 34։ Ն. փես. ա. 20։ Կող. գ. 1։ Եբր. ա. 3։
ջ Հռոմ. բ. 38։ ա Կոր. ժէ. 24։ Ե. փես. ա. 21։

—

ռ ԳԼ. գ. 18։
ս Հռոմ. գ. 2, 7։ Գաղ. է. 24։ Կող. գ. 3, 5։
վ Հռոմ. ժգ. 7։ ԳԼ. բ. 1։
տ Ցայհ. ա. 13։ Հռ. ամ. գ. 11։ բ Կոր. է. 15։ Ցակ. ա. 18։
ր ԳԼ. ա. 14։
ց Եզեկ. խգ. 6։ խէ. 9։ Գոր. ժէ. 30։
ւ Եփես. բ. 2։ գ. 17։ ա Թես. գ. 5։ Տիտ. գ. 3։ ԳԼ. ա. 14։
փ Գոր. ժգ. 45։ ժը. 6։ ԳԼ. գ. 16։
ք Գոր. ժ. 42։ ժէ. 31։ Հռոմ. ժգ. 10, 12։ ա Կոր. ժէ. 51, 52։ բ Տիմ. գ. 1։ Ցակ. է. 9։
օ ԳԼ. գ. 19։
ֆ Մատ. խգ. 13, 14։ Հռոմ. ժգ. 12։ Փիլ. գ. 5։ Եբր. ժ. 25։ Ցակ. է. 8։ բ Պետ. գ. 9, 11։ ա Ցայհ. բ. 18։
և Մատ. խզ. 41։ Ղուկ. խա. 34։ Կող. գ. 2։ ԳԼ. ա. 13։ է. 8։
ա Գոր. ժգ. 45։ ժը. 6։ ԳԼ. գ. 16։
բ Եբր. ժգ. 1։ Կող. գ. 14։
գ Ընակ. ժ. 19։ ա Կոր. ժգ. 7։ Ցակ. է. 20։
դ Հռոմ. ժբ. 13։ Եբր. ժգ. 2։
ե Գոր. է. 41։ Ցակ. ա. 2։
զ Հռոմ. ը. 17։ բ Կոր. ա. 7։ գ. 10։ Փիլ. գ. 10։ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 12։ ԳԼ. է. 1, 10։ Ցայհ. ա. 9։
ը ԳԼ. ա. 5, 6։
թ Մատ. է. 11։ բ Կոր. ժբ. 10։ Ցակ. ա. 12։ ԳԼ. բ. 19, 20։ գ. 14։
ժ Ոհան. ըստնէ։
ի ԳԼ. բ. 20։
լ ա Թես. գ. 11։ ա Տիմ. է. 15։
խ Գոր. է. 41։

17 մասին Թող Աստուծոյ փառք տայ։ ՚Քանզի
ժամանակ է որ դատաստանը Աստուծոյ տու-
նէն սկսի. ՚և թէ որ առաջ մեզմէ կ՚սկսի, ՚հա-
պա անոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աս-
18 տուծոյ աւետարանին չեն հնազանդիր։ ՚Եւ
թէ որ արդարը դժուարաւ կը փրկուի, հա-
մբարիշտը ու մեղաւորը ո՞ւր պիտի դանուի։
19 Ուստի անոնք որ Աստուծոյ կամացը համեմատ
կը չարչարուին, բարիք գործելով ՚իրենց հո-
գիները Թող ՚ան ծանօթ յանձնեն՝ իրրև հաւատարիմ
Ստեղծողին։

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն, 5 երիտա-
սարդները՝ որ հնազանդ ըլլան. և ամենուն կը պատուիրէ որ
պարկեշտ, արթուն և հաւատքի մէջ հաստատուն ըլլան, 9 և
այսպէս դէմ դնեն իրենց հակառակորդը եղող Սատանային։

1 Ձեր մէջը եղող երէցներուն կ՚աղաչեմ՝ ես ա-
նոնց պէս երէց ըլլալով, ՚ու Քրիստոսի չար-
չարանացը վկայ, ՚և յայտնուելու հանդերձ-
2 ձեալ փառքին մասնակից. ՚Աստուծոյ հօտը
որ ձեր մէջն է՝ արածեցէք, վերակացու ըլլա-
լով ՚չէ թէ ակամայ՝ հապա կամաւ, ՚չէ թէ
անարդ շահախնդրութեամբ՝ հապա յօժարու-
3 թեամբ, ՚Չէ թէ վիճակներուն վրայ ՚տիրե-
4 լով՝ ՚հապա հօտին օրինակ ըլլալով. ՚Եւ Հո-
վուապետին երեւցած ատենը ՚փառաց անթա-
ռամ ՚պսակը պիտի ընդունիք։
5 Նմանապէս դուք, երիտասարդներ, հնա-
զանդեցէք ծերերուն. և համեղքդ իրարու

հնազանդ ըլլալով՝ խոնարհութիւն հագէք.
՚Քանզի որ Աստուած ամբարտաւաններուն հա-
կառակ կը կենայ, բայց ՚խոնարհներուն չը-
6 նորհք կու տայ։ ՚Ուրեմն Աստուծոյ հզօր ձեռ-
քին տակը խոնարհեցէք, որ ձեզ ժամանակին
7 բարձրացնէ։ ՚Ձեր ամէն հոգը անոր ձգեցէք,
վասն զի անիկա ձեզի համար կը հոգայ։
8 ՚Արթուն կեցէք, հսկեցէք, ՚քանի որ ձեր
հակառակորդը Սատանան մռնչող առիւծի
պէս կը պտըտի, ու կը փնտռէ թէ ով կլլէ.
9 ՚Որուն դէմ կեցէք հաստատուած,
՚դիտնալով որ ձեր եղբայրներն ալ աշխարհի
մէջ նոյն չարչարանքները կը կրեն։
10 Եւ բոլոր շնորհաց Աստուածը՝ ՚որ մեզ իր
յաւիտենական փառքին կանչեց Քրիստոս Յի-
սուսի ձեռքովը, ՚քիչ մը ատեն նեղութիւն
կրելնէդ ետքը, ինքը ձեզ կատարեալ ընէ,
11 ՚հաստատէ, զօրացընէ ու ՚հիմնէ։ ՚Իրեն
փառք և զօրութիւն յաւիտեան յաւիտենից։
Ամէն։
12 ՚Սիղուանոս հաւատարիմ եղբօրը ձեռքո-
վը՝ (ինչպէս ես կը կարծեմ,) ՚համառօտ մը
ձեզի գրեցի, յորդորելով ու վկայելով ՚թէ
սա է Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը, որուն մէ-
13 ջը հաստատ կեցեր էք։ Բարև կ՚ընէ ձեզի
Բաբիլոնի մէջ եղած ընտրեալը որ ՚ինձի հետ ըն-
14 տրուած է, ու ՚իմ որդիս Մարկոս ալ։ ՚Բարև
տուէք իրարու սիրոյ համբուրով. ՚Խաղաղու-
թիւն ձեր ամենուն հետ որ Քրիստոս Յիսուսի
մէջ էք։ Ամէն։

---

1 ես • ժ • 12։ Եբեմ. իե • 29։ իզէ • 12։ Եզեկ. ի • 6։ Մաղ. գ • 5։
2 Ղեւ. իգ • 31։
3 Ղեւ. ի • 12, 14։
4 Ածախ. ժա • 31։ Ղեւ. իգ • 31։
5 Սաղ. լա • 5։ Ղեւ. իգ • 46։ բ Տիմ. ա • 12։

ա Ղեւ. իգ • 48։ Գործ. ա • 8, 22։ Լ • 32։ ժ • 39։
բ Հռոմ. ը • 17, 18։ Յայտ. ա • 9։
գ Յովհ. իա • 15, 16, 17։ Գործ. ի • 28։
դ ա Կոր. ի • 17։
ե ա Տիմ. գ • 3, 8։ Տիտ. ա • 7։
զ Սաղ. լգ • 12։ Հգ • 2։
է Եզեկ. լգ • 4։ Մատ. ի • 25, 26։
ը Փիլ. գ • 17։ բ Թես. գ • 9։ ա Տիմ. դ • 12։ Տիտ. բ • 7։
թ Եբր. ժգ • 20։
ժ Գլ. ա • 4։
ի ա Կոր. ի • 25։ բ Տիմ. գ • 8։ Յակ. ա • 12։
լ Հռոմ. ժբ • 10։ Եփես. ե • 21։ Փիլ. բ • 3։
խ Յակ. գ • 6։
ծ Ես. ծէ • 15։ Հզ. 2։
կ Յակ. գ • 10։
հ Սաղ. լէ • 5։ ծէ • 22։ Մատ. զ • 25։ Ղեւ. ժբ • 11, 22։ Փիլ. գ • 6։ Եբր. ժգ • 5։
ձ Ղեւ. իա • 34, 36։ ա Թես. ե • 6։ Գլ. գ • 7։
ղ Յակ. ա • 7։ բ • 2։ Ղեւ. իբ • 31։ Յայտ. ժբ • 12։
ճ Եփես. զ • 11, 13։ Յակ. գ • 7։
մ Գործ. ժգ • 21։ ա Թես. գ • 3։ բ Տիմ. գ • 12։ Գլ. բ • 21։
յ ա Կոր. ա • 9։ ա Տիմ. զ • 12։
ն բ Կոր. գ • 17։ Գլ. ա • 6։
շ Յուդ. 24։
ո բ Թես. բ • 16։ գ • 3։
չ Գլ. գ • 11։ Յայտ. ա • 6։
պ բ Կոր. ա • 19։
ջ Եբր. ժգ • 22։
ռ Գործ. ի • 24։ ա Կոր. ժե • 1։ բ Պետ. ա • 12։
ս Գործ. ժբ • 12, 25։
վ Հռոմ. ժգ • 16։ ա Կոր. ժգ • 20։ բ Կոր. ժգ • 12։ ա Թես. ե • 26։
տ Եփես. զ • 23։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը հաստատելով քրիստոնեականները Աստուծոյ շնորհացը մէջ ամէնուս յորդոր՝ 5 կը յորդորէ զանոնք որ հաստատուին ու բարի գործերով իրենց կոչումը հաստատ պահեն։ 12 Որն որ ինքը հոգ կը տանի անոնց միայն ձգելու, զի ամենուն որ իր մահը մօտ է։ 16 Կը խրատէ որ հաստատ բլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ, յայտնելով թէ անիկա է Աստուծոյ Որդին, որմէ առաքեալները անոր վկայութիւնը ականատես եղան, և Հայրը ու մարգարէները ալ անոր համար վկայեցին։

1 Ընդառն Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ և առաքեալ, ՚Ներ՝ որ մեր հետը նոյն պատուական հաւատքին հասած մեր Աստուծոյն ու Փրկչին Յիսուս Քրիստոսի արդարութիւնով

2 նամբը. ՚Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ աւելնայ Աստուծոյ ու մեր Տէրոջը Յիսուսի գիտութիւնովը։

3 Ինչպէս որ իր աստուածային զօրութիւնը կենաց և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ ամէն բաները մեզի տուաւ ՚անոր գիտութիւնովը՝ որ մեզ փառքով ու առաքինութիւնով

4 նամբ հրաւիրեց. ՚որոնցմով ամենամեծ ու պատուական խոստմունքները տրուած են մեզի, զորպէս զի ասոնցմով աստուածային բնութիւնը նը հաղորդ բլլաք՝ ՚աշխարհի մէջ ցանկութիւնէ յառաջ եկած ապականութենէն փախչելով։ ՚Եւ աս բանիս համար բոլոր ջանքեր նիդ դրած՝ ձեր հաւատքին վրայ առաքինութիւնը ավելցուցէք, ու առաքինութեան վրայ

6 գիտութիւն, եւ գիտութեան վրայ ժուժկալութիւն, ու ժուժկալութեան վրայ համբերութիւն, և համբերութեան վրայ աստուածպաշտութիւն,

7 ու աստուածպաշտութեան վրայ եղբայրասիրութիւն, ՚ու եղբայրասիրութեան վրայ

8 բայ սէր։ Վասն զի քանի որ աս բաները ձեր վրայ կը գտնուին ու կ'աճին, ՚պարապ ու անպտուղ չեն ըներ Յիսուս Քրիստոսը

9 որ ճանչնալուն մէջ։ Բայց որու քով որ աս բաները չկայ, ՚անիկա կոյր է ու կարճատես, ՚ու մոռցեր է իր առջի մեղքերէն մնքրուելը։

10 Ասոր համար, եղբայրնե՛ր, աւելի ջանք ըրէք ՚որ ձեր կոչումը ու ընտրութիւնը հաստատուի, ինչու որ աս ընելով՝ ՚բնաւ պիտի չվրնաք։

11 Քանզի այսպէս ձեզի առատօրէն պիտի շնորհուի մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի յաւիտենական թագաւորութիւնը մտնելը։

12 ՚Ուստի ես միշտ ատ բաները մտրերնիդ ձգելու վրայով զանցառու պիտի չըլլամ, ՚թէև դիտէք և հաստատուած է՛ ներկայ ճշմարտութեան մէջ։

13 Հետևս վրայ։ Եւ իրաւունք կը սեպեմ, ՚քանի որ աս ՚մարմինս մէջն եմ՝ ՚մտրերնիդ

14 ձգելով ձեզ արթնցնելմ։ ՚Քանզի գիտեմ որ ես չուտով աս իմ մարմինս պիտի մերկացնեմ, ՚ինչպէս որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը

15 յայտնեց ինծի։ Ուստի պիտի ջանամ որ իմ աշխարհէ ելլելէս ետքն ալ միշտ կարող բլլաք

16 ասոր աս բաները յիշելու։ ՚Ինչու որ չենք հետևած առասպելներու հանի երբմեմ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնը ու գալուստը ձեզի յայտնելնիս, ՚հապա անոր մեծափառութեանը ակնատեսներ եղանք։

17 Ետանոր ընդունեցաւ ՚Աստուծմէ փառք ու պատիւ առաւ, այն մեծվայելչութեան փառքէն անոնակ ձայն մը գալով, թէ ՚Այսիկա է իմ սիրելի Որդիս, որուն հանեսը

18 եմ։ Եւ աս երկինքէն եկած ձայնը մենք լսեցինք, ՚որ անոր հետ էինք առուրը լեռանը վրայ։

19 Եւ մարգարէական խօսքն ալ աւելի հաստատուն է. ու ազէկ կ'ընէք՝ թէ որ անոր մտադրութիւն ընէք, ՚որպէս թէ մութ տեղը լոյս առող ճրագի մը, մինչև որ ցորեկը լուսնայ ՚ու արուսեակը սրտերնիդ

20 մէջը ծագի։ Բայց առաջ աս գիտնաք, ՚որ գրոց ամէն մարգարէութիւն իր յատուկ մեկնութիւնը չունի։

21 Ետանոր մարգարէութիւն մը երբէք մարդոց կամքին պէս չարտադրուեցաւ, ՚հապա Աստուծոյ սուրբ մարդիկը Սուրբ Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան։

ա Հառմ. ա. 12։ բ Կոր. գ. 13։ Եփես. գ. 5։ Տիտ. ա. 4։ գ Դան. գ. 1։ գ. 25։ դ Գնա. ա. 2։ Յուգ. 2։ ե Յոհ. ժե. 3։ զ Թես. բ. 12։ գ. 7։ բ Թես. բ. 13։ բ Տիմ. ա. 9։ է Գնա. բ. 8։ գ. 9։ ը Կոր. է. 1։ թ Կոր. գ. 18։ Եփես. գ. 24։ Եբր. ժբ. 10։ ժ Յոհ. գ. 2։ ի Գղ. բ. 18. 20։ լ Գղ. գ. 18։ խ Գաղ. գ. 10։ ա Թես. գ. 12։ է. 15։ ա Յոհ. գ. 21։ ծ Յոհ. ժե. 2։ Տիտ. գ. 14։ կ ա Յոհ. բ. 9. 11։ հ Եփես. է. 26։ Եբր. թ. 14։ ա Յոհ. ա. 7։ ձ Յոհ. գ. 19։ ղ Գղ. գ. 17։ ճ Հառմ. ժէ. 14. 15։ Փիլ. գ. 1։ Գղ. գ. 1։ ա Յոհ. բ. 21։ Յուգ. 5։ մ ա Պետ. է. 12։ Գղ. գ. 17։ յ Բ Կոր. է. 1. 4։ ն Յուդ. վրանէս։ շ Գղ. գ. 1։ ո Տես բ Օր. գ. 21. 22։ բա. 14։ բ Տիմ. գ. 6։ չ Յոհ. իա. 18. 19։ պ ա Կոր. ա. 17։ բ. 1. 4։ բ Կոր. բ. 17։ գ. 2։ ռ Մատ. ժէ. 1. 2։ Մար. թ. 2։ Յոհ. ա. 14։ ա Յոհ. ա. 1։ գ. 14։ ս Մատ. գ. 18։ ժէ. 5։ Մար. ա. 11։ թ. 6։ Ղուկ. գ. 22։ թ. 35։ տ Տես Եղ. գ. 5։ Յես. է. 15։ Մատ. ժէ. 6։ ր Սաղ. ՃՀԹ. 105։ Յոհ. է. 35։ ց Յայտ. բ. 28։ իբ. 16։ Տես բ Կոր. գ. 4. 6։ ւ Հառմ. ժբ. 6։ ք Բ Տիմ. գ. 16։ ա Պետ. ա. 11։ օ Բ Յոգ. իգ. 2։ Ղուկ. ա. 70։ Գործ. ա. 16։ գ. 18։

ՂՈՒԿ Ե. ԳԼ. ՎԼ.

1 Եւ եղեւ առաւօտուն ժողովեցան ամենայն ազգք քահանայապետք եւ ծերք ժողովրդեան ի խորհուրդ առնել զՅիսուս զի սպանցեն զնա։ 2 Եւ կապեցին զնա եւ տարան եւ մատնեցին զնա Պիղատոսի կուսակալի։ 3 Յայնժամ տեսեալ Յուդայի որ մատնեաց զնա թէ դատապարտեցաւ զղջացեալ դարձոյց զարծաթսն առ քահանայապետսն եւ առ ծերսն 4 եւ ասէ. Մեղայ մատնեալ արիւն արդար։ Եւ նոքա ասեն. Մեզ ընդէ՞ր. դու տեսցես։ 5 Եւ նա արկեալ զարծաթսն ի տաճարին՝ մեկնեցաւ եւ գնացեալ խեղդեցաւ։ 6 Եւ քահանայապետքն առեալ զարծաթսն ասեն. Ոչ արժան է արկանել զսոսա ի գանձանակն, զի գին արեան է։ 7 Խորհուրդ ինչ արարեալ գնեցին զանդ կաւագործին՝ թաղել ի նմա զպանդուխտս։ 8 Վասն որոյ կոչեցաւ անդ մինչեւ ցայսօր անդ արեան։ (Ինչո՞ւ որ այս արարքս անուանի մինչ ցայսօր։) 9 Յայնժամ լցաւ զոր ասացաւ Երեմիա մարգարէն եւ ասէ. Եւ առին զարծաթսն երեսուն դահեկանս, զգին սրբոյ եղելոյ զոր գնեցին որդիքն Իսրայելի զնա։ 10 Եւ տուին զնա ի գին կաւագործին՝ որպէս կարգեաց ինձ Տէր։

11 Եւ Յիսուս կայր առաջի կուսակալին եւ հարցանէր զնա կուսակալն եւ ասէ. Դո՞ւ ես թագաւոր հրէից։ Եւ ասէ Յիսուս. Դու ասես։ 12 Եւ յորժամ մեղադրէին զնա քահանայապետքն եւ ծերքն՝ ոչինչ պատասխանի ետ։ 13 Յայնժամ ասէ ցնա Պիղատոս. Ոչ լսես զինչ զքեզ վկայեն։ 14 Եւ ոչ ետ նմա պատասխանի մի եւ ոչ մի բան, մինչեւ զարմանային կուսակալն յոյժ։ 15 Ի տօնի զատկին սովոր էր կուսակալն արձակել ազատ մի ազգի ժողովրդեան զոր կամէին։ 16 Եւ էր այնժամ կապեալ ոմն անուանի որ կոչէր Բարաբբաս։ 17 Ժողովեալ էին ուրեմն նոքա եւ ասէ ցնոսա Պիղատոս. Զո՞ր կամիք ազատեցից ձեզ զԲարաբբաս, կամ զՅիսուս որ կոչի Քրիստոս։ 18 Գիտէր զի նախանձու մատնեցին զնա։ 19 Եւ մինչդեռ նստէր ի դատաստանի՝ առաքեաց կինն նորա առ նա ասելով. Մի ինչ իցես քեզ եւ արդարոյն այնմիկ, զի բազում չարչարեցայ այսօր ի տեսլեան վասն նորա։ 20 Եւ քահանայապետքն եւ ծերքն համոզեցին զամբոխսն զի խնդրեսցեն զԲարաբբաս, եւ զՅիսուս կորուսցեն։ 21 Պատասխանի ետ կուսակալն եւ ասէ ցնոսա. Զո՞ր ի սոցանէ կամիք ազատեցից ձեզ։ Եւ նոքա ասեն. ԶԲարաբբաս։ 22 Ասէ ցնոսա Պիղատոս. Զի՞նչ արարից Յիսուսի որ կոչի Քրիստոս։ Ասեն ամենեքին. Խաչեսցի։ 23 Եւ կուսակալն ասէ. Զի՞նչ չարիս արար։ Եւ նոքա աւելի գոռային՝ ասելով. Խաչեսցի։ 24 Տեսեալ Պիղատոսի զի ոչ ինչ կարէ օգտել, այլ աւելի խռովութիւն լինի՝ առեալ ջուր լուաց զձեռս իւր առաջի ամենայն ամբոխին եւ ասէ. Անմեղ եմ ես յարեանէ արդարոյ սորա։ Դուք տեսջիք։ 25 Եւ ամենայն ամբոխն պատասխանի ետ եւ ասէ. Արիւն նորա ի մեզ եւ ի որդիս մեր։ 26 Յայնժամ արձակեաց նոցա զԲարաբբաս, եւ զՅիսուս մատնեաց մահու խաչելոյ։ 27 Եւ զինուորքն կուսակալին առեալ զՅիսուս ի պրետորիոն՝ ժողովեցին առ նա զամենայն զօրսն։ 28 Եւ մերկացուցեալ զնա՝ պատմուճանեցուցին զնա կարմիր։ 29 Եւ հիւսեալ պսակ փշոց՝ եդին ի գլուխ նորա եւ եդին եղէգն ի ձեռն աջ նորա։ Եւ անկեալ առաջի նորա երկրպագանէին նմա եւ ծաղր առնէին զնա՝ ասելով. Ողջոյն ասեմք քեզ թագաւոր հրէից։ 30 Եւ թքանէին ի նա եւ առեալ զեղէգն՝ զգլուխ նորա զարնուին։ 31 Եւ յորժամ ծաղր արարին նմա՝ մերկացուցին զնա զպատմուճանն եւ հագուցին զնա զհանդերձս իւր եւ տարան զնա խաչել։ 32 Եւ ելեալ գտին մարդ մի Կիւրենացի, անուն Սիմոն, զայնմ եկին զի առցէ զխաչ նորա։ 33 Եւ եկեալ ի տեղի որ կոչի Գողգոթա, որ է ասելի՝ Գանգատեղի։ 34 Տուին նմա ըմպել քացախ խառնեալ ընդ լեղւոյ։ Եւ առեալ՝ ոչ կամեցաւ ըմպել։ 35 Եւ խաչեցին զնա եւ բաժանեցին զհանդերձս նորա՝ վիճակ արկանելով, զի կատարեսցի որ ասացաւ ի մարգարէէն. Բաժանեցին զհանդերձս իմ ինքեանց, եւ զպատմուճանն իմ վիճակ արկին։ 36 Եւ նստեալ պահէին զնա անդ։ 37 Եւ եդին վերագրեալ զպատճառ մահուանն նորա. Սա է Յիսուս թագաւոր հրէից։ 38 Յայնժամ խաչեցան ընդ նմա երկու աւազակք՝ մի ընդ աջմէ եւ մի ընդ ձախմէ։ 39 Եւ անցեալքն հայհոյէին զնա՝ շարժելով զգլուխս իւրեանց 40 եւ ասէին. Ո՛վ որ կործանես զտաճարն եւ երիւք աւուրք շինես զնա, կեաց զանձդ եթէ որդի ես Աստուծոյ, եւ իջ յխաչէ։ 41 Նոյնպէս եւ քահանայապետքն ծաղր առնէին ընդ դպրօքն եւ ընդ ծերսն եւ ասէին. 42 Զայլս կեցոյց եւ զանձն ոչ կարէ կեցուցանել։ Եթէ թագաւոր Իսրայելի է, իջցէ այժմ յխաչէ եւ հաւատասցուք նմա։ 43 Յուսացաւ յԱստուած, փրկեսցէ զնա այժմ եթէ կամի զնա, զի ասաց. Որդի Աստուծոյ եմ ես։ 44 Նոյնպէս եւ աւազակքն որ խաչեցան ընդ նմա՝ հայհոյէին զնա։ 45 Եւ յերկուց ժամուց խաւար եղեւ ընդ ամենայն երկիր մինչեւ ցժամն իններորդ։ 46 Եւ ի ժամն իններորդ գոչեաց Յիսուս ձայնիւ մեծաւ՝ ասելով. Ելի, Ելի, լամա սաբաքթանի։ Այսինքն՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ընդէ՞ր թողեր զիս։ 47 Եւ ոմանք ի կայթն ունելոցն՝ լուեալ ասէին. ԶԷլիա կոչէ զայս։ 48 Եւ անդէն վազեալ մի ի նոցանէ եւ առեալ սպունգ՝ լցոյց քացախաւ եւ եդ ի գաւազանի եւ արբոյց նմա։ 49 Եւ ասէին. Թողէք տեսցուք եթէ գայցէ Էլիա ազատել զնա։ 50 Եւ Յիսուս կրկին գոչեաց ձայնիւ մեծաւ եւ ետ զհոգին։ 51 Եւ ահա վարագոյրն տաճարին պատառեցաւ յերից մինչեւ ի վայր, եւ երկիր սասանեցաւ, եւ վէմք պատառեցան, 52 եւ գերեզմանք բացան, եւ բազում մարմինք սրբոց որ էին հանգեալք յառեցան, 53 եւ ելեալ ի գերեզմանացն յետ յարութեան նորա՝ եկին ի սուրբ քաղաքն եւ երեւեցան բազմաց։ 54 Եւ հարիւրապետն եւ որ էին ընդ նմա պահապանք զՅիսուս՝ տեսեալ զերկիրն շարժեալ եւ զայլսն որ եղեն՝ երկեան յոյժ եւ ասէին. Արդարեւ Որդի Աստուծոյ էր սա։ 55 Եւ էին անդ կանայք բազումք հեռի հայեցեալք որ էին հետեւեալ Յիսուսի յԳալիլեայ՝ պաշտելով զնա։ 56 Յորոց էր Մարիամ Մագդաղենացի եւ Մարիամ մայր Յակոբայ եւ Յովսեայ եւ մայր որդւոցն Զեբեդեայ։ 57 Եւ յորժամ երեկոյ եղեւ՝ եկն մարդ մի հարուստ յԱրիմաթեայ, անուն Յովսէփ, որ եւ ինքն էր աշակերտ Յիսուսի։ 58 Եւ գնացեալ առ Պիղատոս՝ խնդրեաց զմարմին Յիսուսի։ Եւ հրամայեաց Պիղատոս տալ զմարմինն։ 59 Եւ առեալ Յովսէփ զմարմինն՝ պատեաց զնա սաւանի սպիտակի 60 եւ եդ զնա ի նոր յիշատակարանի իւրում որ յանդիման ետ ի վէմ մեծ ի դրան յիշատակարանին՝ եւ գնաց։ 61 Եւ էր անդ Մարիամ Մագդաղենացի եւ միւս Մարիամ նստեալ յանդիման յիշատակարանին։ 62 Եւ ընդ վաղիւն որ է յետ պատրաստութեան՝ ժողովեցան քահանայապետքն եւ փարիսեցիքն առ Պիղատոս 63 եւ ասեն. Տէր, յիշեցաք զի ասաց խաբեբայն այն մինչդեռ կենդանի էր. Յետ երից աւուրց յարիցեմ։ 64 Հրամայեա ապա ապահովել զյիշատակարանն մինչեւ ցերրորդ աւուրն, գուցէ եկեսցեն աշակերտքն նորա գիշերով եւ գողասցեն զնա եւ ասասցեն ցժողովուրդն. Յարեաւ ի մեռելոց։ Եւ եղիցի յետինն չարագոյն քան զառաջինն։ 65 Ասէ ցնոսա Պիղատոս. Ունիք զպահապանս, երթայք ապահովեցէք որպէս գիտէք։ 66 Եւ նոքա գնացեալ ապահովեցին զյիշատակարանն՝ կնքեալ զվէմն հանդերձ պահապանօքն։

ԳԼ. ԻԸ

1 Ի ծագել աւուրն միում շաբաթուն եկն Մարիամ Մագդաղենացի եւ միւս Մարիամ նայել զյիշատակարանն։ 2 Եւ ահա երկրաշարժ մեծ եղեւ։ Զի հրեշտակ Տեառն իջեալ յերկնից եկն եւ մերձեցաւ եւ գլորեաց զվէմն ի դրանէ յիշատակարանին եւ նստէր վերայ նորա։ 3 Եւ էր տեսիլ նորա իբրեւ զփայլակն, եւ հանդերձ նորա սպիտակ իբրեւ զձիւն։ 4 Եւ ի նմանէ սոսկացեալ պահապանքն՝ եղեն իբրեւ զմեռեալս։ 5 Եւ պատասխանի ետ հրեշտակն եւ ասէ ցկանայսն. Մի երկնչիք դուք, գիտեմ զի զՅիսուս որ խաչեցաւ խնդրէք։ 6 Չկայ նա աստ, զի յարեաւ որպէս ասաց։ Եկայք տեսէք զտեղի ուր դնէին զնա։ 7 Եւ գնացեալ շուտով ասասցէք աշակերտացն նորա թէ յարեաւ ի մեռելոց, եւ ահա նախագնաց լինի ձեզ յԳալիլեա, անդ նմա տեսանիցէք։ Ահա ասացի ձեզ։ 8 Եւ նոքա ելեալ շուտով յիշատակարանէն՝ երկիւղ եւ մեծ ուրախութիւն ունելով՝ վազեցին ասել աշակերտացն նորա։ 9 Եւ ահա Յիսուս հանդիպեցաւ նոցա եւ ասէ. Ողջոյն ասեմք ձեզ։ Եւ նոքա մերձեցեալ՝ բռնեցին զոտս նորա եւ երկրպագին նմա։ 10 Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս. Մի երկնչիք, երթայք ասասցէք եղբարց իմոց զի երթիցեն յԳալիլեա, անդ տեսցեն զիս։

11 Եւ մինչդեռ նոքա երթային՝ ահա ոմանք ի կայթն ունելոցն եկեալ ի քաղաքն՝ պատմեցին քահանայապետացն զամենայն զոր եղեւ։ 12 Եւ նոքա ժողովեալ ընդ ծերսն եւ խորհուրդ արարեալ՝ ետուն զարծաթսն բազումս զինուորացն 13 եւ ասեն. Ասասջիք թէ գիշերի եկեալ աշակերտքն նորա՝ գողացան զնա մեզ քնացելոց։ 14 Եւ եթէ լուիցի այս առ կուսակալն՝ մեք համոզեսցուք զնա եւ զձեզ անմտասցուցանիցուք։ 15 Եւ նոքա առեալ զարծաթսն՝ արարին որպէս ուսուցեալ էին։ Եւ հրատարակեցաւ բանս այս յԱրամեայս մինչեւ ցայսօր։ 16 Եւ աշակերտքն երկոտասանքն գնացին յԳալիլեա ի լեառն ուր կարգեաց նոցա Յիսուս։ 17 Եւ տեսեալ զնա՝ երկրպագին նմա. եւ ոմանք կասկածեցան։ 18 Եւ մերձեցեալ Յիսուս՝ խօսեցաւ ընդ նոսա եւ ասէ. Տուեալ է ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկինս եւ յերկրի։ 19 Երթեալ ուսուցէք զամենայն ազգս՝ մկրտելով զնոսա յանուն Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ, 20 եւ ուսուցանելով զնոսա պահել զամենայն զոր պատուիրեցի ձեզ։ Եւ ահա ես ընդ ձեզ եմ զամենայն աւուրս մինչեւ ցկատարած աշխարհի։ Ամէն։

ՂՈՒԿԱՅ Ա. ԳԼ. Ի

1 Զի որպէս բազումք ձեռնարկեցին կարգել պատմութիւն զգործոցդ որ կատարեցան մեզ, 2 որպէս մատուցին մեզ որ սկզբանէ ականատեսք եւ սպասաւորք եղեն բանին, 3 ետուն եւ ինձ՝ որ հետեւեցայ ամենայնի ի վերուստ ճշմարտապէս, գրել քեզ կարգաւ, պատուական Թէոփիլոս, 4 զի գիտասցես զստուգութիւն բանից զորս ուսար։ 5 Էր յաւուրս Հերովդէսի թագաւորի Հրէաստանեայց քահանայ մի անուն Զաքարիա յաբիայական կարգէ, եւ կին նորա յաղջկանց Ահարոնի, եւ անուն նորա Եղիսաբեթ։ 6 Եւ էին երկոքին արդարք առաջի Աստուծոյ, գնային անարգել ամենայն պատուիրանօք եւ կանոնօք Տեառն։ 7 Եւ չէր նոցա զաւակ, զի էր Եղիսաբեթ ամուլ, եւ երկոքեան յառաջ քան զօրանալ էին աւուրքն։ 8 Եւ եղեւ մինչդեռ նա քահանայապետէր կարգաւ դասուն իւրոյ առաջի Աստուծոյ 9 ըստ սովորութեան քահանայապետութեան՝ վիճակ եհար նմա մտանել ի տաճարն Տեառն եւ խունկ ծխել։ 10 Եւ ամենայն ժողովուրդ էին աղօթեալ արտաքոյ ժամուն խնկոյ։ 11 Երեւեցաւ նմա հրեշտակ Տեառն կանգնեալ ընդ աջմէ կողմն սեղանոյ խնկոյ։ 12 Եւ տեսեալ Զաքարիա՝ խռովեցաւ եւ երկիւղ անկաւ ի վերայ նորա։ 13 Եւ ասէ ցնա հրեշտակն. Մի երկնչիր Զաքարիա, զի լուաւ Աստուած զաղօթս քո, եւ կին քո Եղիսաբեթ ծնցէ քեզ որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Յովհաննէս։ 14 Եւ եղիցի քեզ ուրախութիւն եւ ցնծութիւն, եւ բազումք ընդ ծնունդ նորա ցնծասցեն։ 15 Զի մեծ եղիցի առաջի Տեառն, եւ գինի եւ սիկերա մի արբցէ, եւ Հոգւով սրբով լցցի ի փորոյ մաւրէ իւրոյ։ 16 Եւ զբազումս ի որդւոցն Իսրայելի դարձուսցէ առ Տէր Աստուած նոցա։ 17 Եւ նա առաջի նորա երթիցէ հոգւով եւ զօրութեամբ Եղիայի, դարձուցանել սրտից հարցն առ որդիս, եւ անհնազանդս ի խոհս արդարոց, պատրաստել Տեառն ժողովուրդ կատարեալ։ 18 Եւ ասէ Զաքարիա ցհրեշտակն. Որով գիտասցեմ զայս, զի ես եմ ծեր, եւ կին իմ յառաջ քան զօրանալ էին աւուրքն։ 19 Եւ պատասխանի ետ հրեշտակն եւ ասէ ցնա. Ես եմ Գաբրիէլ որ կայի առաջի Աստուծոյ, եւ առաքեցայ խօսել ընդ քեզ եւ աւետարանել քեզ զայս։ 20 Եւ ահա լռեցուցեալ եղիցիս եւ մի կարասցես խօսել մինչեւ յաւուրն յորում եղիցին այս բանք, վասն զի ոչ հաւատացեր բանիցս իմոց որ կատարեսցին ի ժամանակի իւրեանց։ 21 Եւ էր ժողովուրդ սպասելով զԶաքարիա, եւ զարմանային մնալով նմա ի տաճարին։ 22 Եւ ելեալ՝ ոչ կարէր խօսել ընդ նոսա, եւ գիտացին զի տեսիլ ինչ տեսեալ էր ի տաճարին։ Եւ նա էր նշանագրելով նոցա, եւ մնաց համր։ 23 Եւ եղեւ իբրեւ լցան աւուրք պաշտաման նորա՝ գնաց ի տուն իւր։ 24 Եւ յետ աւուրցդոցիկ յղացաւ Եղիսաբեթ կին նորա, եւ ծածկէր զինքն հինգ ամիս՝ ասելով. 25 Զի այսպէս արար ինձ Տէր յաւուրս յորում ետես զիս՝ հանել զնախատինս իմ ի մարդկանէ։ 26 Եւ յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ հրեշտակն Գաբրիէլ յԱստուծոյ յքաղաքն Գալիլեայ՝ որում անուն Նազարէթ, 27 առ կոյս մի որ էր նշանեալ այրի մի որում անուն Յովսէփ յազգէն Դաւթի, եւ անուն կուսին Մարիամ։ 28 Եւ մտեալ հրեշտակն առ նա՝ ասէ. Ողջոյն քեզ, շնորհեալ, Տէր ընդ քեզ է, օրհնեալ դու ի կանայս։ 29 Եւ նա տեսեալ՝ խռովեցաւ ի բանին նորա, եւ խորհէր որ իցէ ողջոյն սա։ 30 Եւ ասէ ցնա հրեշտակն. Մի երկնչիր Մարիամ, զի շնորհս գտեր առ Աստուած։ 31 Եւ ահա յղասցիս ի որովայնի եւ ծնցես որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Յիսուս։ 32 Սա մեծ եղիցի, եւ Որդի Բարձրելոյն կոչեսցի, եւ տացէ նմա Տէր Աստուած զաթոռ Դաւթի հաւր նորա, 33 եւ թագաւորեսցէ ի տան Յակոբայ յաւիտեանս, եւ արքայութեան նորա ոչ եղիցի վախճան։ 34 Ասէ Մարիամ ցհրեշտակն. Զիա՞րդ եղիցի այս, զի զայր ոչ գիտեմ։ 35 Պատասխանի ետ հրեշտակն եւ ասէ ցնա. Հոգի սուրբ եկեսցէ ի վերայ քեզ, եւ զօրութիւն Բարձրելոյն հովանասցէ քեզ։ Վասն որոյ եւ որ ծնանիցի սուրբ կոչեսցի եւ Որդի Աստուծոյ։ 36 Եւ ահա Եղիսաբեթ ազգական քո՝ եւ նա յղացաւ որդի ի ծերութեան իւրում, եւ սա ամիս վեցերորդ է նմա որ կոչի ամուլ։ 37 Զի ամենայն բան անկարելի չէ առաջի Աստուծոյ։ 38 Ասէ Մարիամ. Ահա աղախին Տեառն եմ ես, եղիցի ինձ որպէս ասացեր։ Եւ գնաց ի նմանէ հրեշտակն։ 39 Եւ յարուցեալ Մարիամ յաւուրսդոսիկ՝ գնաց ի լեառնայինս փութով յքաղաքն Յուդայ, 40 եւ մտեալ ի տուն Զաքարիայ՝ ողջոյն ետ Եղիսաբեթ։ 41 Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ Եղիսաբեթ զողջոյն Մարիամայ՝ ցնծաց մանուկն ի որովայնի նորա, եւ լցաւ Հոգւով սրբով Եղիսաբեթ 42 եւ աղաղակեաց ձայնիւ մեծաւ եւ ասէ. Օրհնեալ դու ի կանայս, եւ օրհնեալ է պտուղ որովայնի քո։ 43 Եւ ուստի ինձ այս՝ զի եկեսցէ մայր Տեառն իմոյ առ իս։ 44 Զի ահա որպէս եղեւ ձայն ողջոյնի քո ի ականջս իմ՝ ցնծաց մանուկն ի որովայնի իմում ցնծութեամբ։ 45 Եւ երանի որ հաւատացեալ է զի կատարեսցի խօսից որ ասացան նմա յԱստուծոյ։ 46 Եւ ասէ Մարիամ. Մեծացուցանէ անձն իմ զՏէր, 47 եւ հոգի իմ ցնծայ յԱստուծոյ Փրկչէ իմմէ, 48 զի նայեցաւ ի խոնարհութիւն աղախնոյ իւրոյ։ Զի ահա յայսմհետէ երանի ասասցեն զիս ամենայն ազգք, 49 զի արար ինձ մեծս որ զօրաւորն է, եւ սուրբ է անուն նորա, 50 եւ ողորմութիւն նորա ազգէ յազգ երկնչելոցն ի նա։ 51 Արար զօրութիւն ի բազկի իւրում, ցրուեաց զհպարտս խորհրդովք սրտից իւրեանց։ 52 Հանեալ զզօրաւորս յաթոռոց, եւ բարձրացոյց զխոնարհս։ 53 Զքաղցեալսն լցոյց բարութեամբ, եւ զհարուստսն արձակեաց դատարկս։ 54 Ընկալաւ զԻսրայէլ մանուկ իւր, յիշել զողորմութիւն իւր, 55 որպէս խօսեցաւ ընդ հարսն մեր, ընդ Աբրահամու եւ ընդ զաւակի նորա յաւիտեան։ 56 Եւ մնաց Մարիամ ընդ նմա իբրեւ զերիս ամիս, եւ դարձաւ յտուն իւր։ 57 Եւ Եղիսաբեթ լցաւ ժամանակ ծննդեան նորա, եւ ծնաւ որդի։ 58 Եւ լուան դրացիքն եւ ազգականքն նորա զի մեծացոյց Տէր զողորմութիւն իւր ընդ նմա, եւ ուրախ լինէին ընդ նմա։ 59 Եւ եղեւ յաւուր ութերորդի եկին թլփատել զմանուկն, եւ կոչէին զանուն հաւր նորա Զաքարիա։ 60 Եւ պատասխանի ետ մայր նորա եւ ասէ. Ոչ այդպէս, այլ կոչեսցի Յովհաննէս։ 61 Եւ ասեն ցնա. Զի ոչ ոք է յազգականացդ քոց որ կոչեսցի անուն այդ։ 62 Եւ նշանագրէին հաւր նորա թէ զիա՞րդ կամիցի կոչել զնա։ 63 Եւ նա խնդրեալ տախտակ՝ գրեաց ասելով. Յովհաննէս է անուն նորա։ Եւ զարմացան ամենեքեան։ 64 Եւ իսկոյն բացաւ բերան նորա եւ լեզու նորա, եւ խօսէր օրհնելով զԱստուած։ 65 Եւ եղեւ երկիւղ ի վերայ ամենայն դրացեաց նոցա, եւ ի ամենայն լերինս Հրէաստանեայց խօսէին զամենայն բանս զայսոսիկ։ 66 Եւ դնէին ամենեքեան որ լսէին ի սրտի իւրեանց՝ ասելով. Զի՞նչ իցէ մանուկս այս որ լինիցի։ Զի եւ ձեռն Տեառն էր ընդ նմա։ 67 Եւ Զաքարիա հայր նորա լցաւ Հոգւով սրբով, եւ մարգարէացաւ ասելով. 68 Օրհնեալ է Տէր Աստուած Իսրայէլի, զի այցելոյ եւ արար ազատութիւն ժողովրդեան իւրոյ, 69 եւ յարոյց եղջիւր փրկութեան մեզ ի տան Դաւթի մանկան իւրոյ, 70 որպէս խօսեցաւ ընդ բերանս սրբոց մարգարէիցն որ էին յաւուրս յաւիտենից, 71 փրկութիւն ի թշնամեաց մերոց, եւ ի ձեռանէ ամենայն ատելեաց մերոց, 72 առնել ողորմութիւն ընդ հարսն մեր, եւ յիշել զուխտ սուրբ իւր, 73 զերդումն զոր երդուաւ առ Աբրահամ հայր մեր, տալ մեզ 74 զի անվհատ ի ձեռանէ թշնամեաց մերոց ազատեալ՝ ծառայեսցուք նմա 75 ի սրբութեան եւ յարդարութեան առաջի նորա զամենայն աւուրս կենաց մերոց։ 76 Եւ դու, մանուկ, մարգարէ Բարձրելոյ կոչեսցիս, զի երթիցես առաջի երեսաց Տեառն պատրաստել զճանապարհս նորա, 77 տալ գիտութիւն փրկութեան ժողովրդեան նորա ի թողութիւն մեղաց նոցա, 78 ողորմութեամբ սրտի Աստուծոյ մերոյ, որով այցելոյ մեզ ի բարձանէ արեգակն, 79 երեւել նստելոց ի խաւարի եւ ի հովանեաց մահու, ուղղել զոտս մեր ի ճանապարհ խաղաղութեան։ 80 Եւ մանուկն աճէր եւ զօրանայր հոգւով, եւ էր յանապատս մինչեւ յաւուրն յայտնութեան իւրոյ առ Իսրայէլ։

ԳԼ. Բ

1 Եւ եղեւ յաւուրսդոսիկ՝ ել հրաման յԱւգոստոսէ կայսերէ գրել զամենայն երկիր։ 2 Եւ գրութիւնդ սա նախ եղեւ քան զՔիրինոս կալ զիշխանութիւն Սիւրիոյ։ 3 Եւ երթային ամենեքեան գրել, իւրաքանչիւր յիւրում քաղաքի։ 4 Ելանէ եւ Յովսէփ յԳալիլեայ յքաղաքէ Նազարէթ յՅուդայ յքաղաքն Դաւթի որ կոչի Բեթղեհէմ, վասն զի էր նա յազգէն եւ յընտանեաց Դաւթի, 5 գրել ընդ Մարիամ որ էր նշանեալ կին նորա, որ յղի էր։ 6 Եւ եղեւ մինչդեռ նոքա անդ էին՝ լցան աւուրք ծննդեան նորա, 7 եւ ծնաւ զորդի իւր զանդրանիկ, եւ փաթթեաց զնա եւ արկ ի մսուր, զի չէր նոցա տեղի ի տեղեակ։ 8 Եւ հովիւք էին յանդի նմին՝ հսկելով եւ պահելով զհերս իւրեանց։ 9 Եւ ահա հրեշտակ Տեառն եհաս առ նոսա, եւ փառք Տեառն պայծառացան զնոսա, եւ երկեան երկիւղ մեծ։ 10 Եւ ասէ ցնոսա հրեշտակն. Մի երկնչիք, զի ահա աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ որ լինելոց է ամենայն ազգի ժողովրդեան, 11 զի ծնաւ ձեզ այսօր Փրկիչ որ է Քրիստոս Տէր ի քաղաքի Դաւթի։ 12 Եւ այս նշան ձեզ՝ գտանիցէք մանուկ փաթթեալ եւ դրեալ ի մսուր։ 13 Եւ յանկարծ եղեւ ընդ հրեշտակին զօրութիւն երկնաւոր բազում՝ օրհնելով զԱստուած եւ ասելով. 14 Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկրի խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն։ 15 Եւ եղեւ իբրեւ գնացին ի նոսա հրեշտակքն յերկինս՝ հովիւքն ասէին ընդ միմեանս. Անցցուք մինչեւ յԲեթղեհէմ, եւ տեսցուք զբանդ զայդ որ եղեւ, զոր Տէր յայտնեաց մեզ։ 16 Եւ եկեալ շուտով գտին զՄարիամ եւ զՅովսէփ, եւ զմանուկն դրեալ ի մսուր։ 17 Եւ տեսեալ՝ ծանուցին զբանն որ խօսեցաւ ցնոսա զմանկանէ։ 18 Եւ ամենեքեան որ լսէին՝ զարմանային զբանից հովուացն։ 19 Եւ Մարիամ զամենայն զբանս զայսոսիկ պահէր՝ դնելով ի սրտի իւրում։ 20 Եւ դարձան հովիւքն՝ փառաւորելով եւ օրհնելով զԱստուած ընդ ամենայն որ լսեցին եւ տեսին որպէս ասացաւ ցնոսա։ 21 Եւ յորժամ լցան աւուրք ութ թլփատելոյ զմանուկն՝ եւ կոչեցաւ անուն նորա Յիսուս, որ կոչեցաւ յհրեշտակէն մինչեւ ի պատսպարել զնա ի արգանդի։ 22 Եւ յորժամ լցան աւուրք մաքրութեան նոցա՝ ըստ օրինացն Մովսիսի, տարան զնա յԵրուսաղէմ մատուցանել զնա Տեառն, 23 որպէս գրեալ է յօրէնսն Տեառն. Զամենայն արու զբացեալ զարգանդ սրբասցի Տեառն, 24 եւ տալ զպատարագ ըստ ասացելոյ յօրէնսն Տեառն. Երկու հաւ կամ երկու ճուտս աղաւնեաց։ 25 Եւ ահա էր մարդ մի յԵրուսաղէմ որում անուն Սիմէոն, եւ մարդն այն արդար եւ երկիւղած էր, սպասէր զմխիթարութիւն Իսրայէլի, եւ Հոգի սուրբ էր ի նմա։ 26 Եւ էր նմա յայտնեալ յՀոգւոյ սրբոյ՝ զի մահ ոչ տեսցէ զնա մինչեւ տեսցէ զՔրիստոս Տեառն։ 27 Եւ եկն յՀոգւոյ սրբոյ ի տաճարն։ Եւ յորժամ մատուցին ծնողքն զմանուկն Յիսուս՝ առնել նմա ըստ սովորութեան օրինացն, 28 եւ նա ընկալաւ զնա ի գիրկս իւր եւ օրհնեաց զԱստուած եւ ասէ. 29 Արդ արձակեսցես զծառայ քո, Տէր, ըստ բանի քում ի խաղաղութեան, 30 զի տեսին աչք իմ զփրկութիւն քո, 31 զոր պատրաստեցեր առաջի երեսաց ամենայն ազգաց, 32 լոյս ի յայտնութիւն հեթանոսաց, եւ փառս ժողովրդեան քո Իսրայէլի։ 33 Եւ էր Յովսէփ եւ մայր նորա զարմացեալ ի բանսն որ ասացան ցնա։ 34 Եւ օրհնեաց զնոսա Սիմէոն, եւ ասէ ցՄարիամ մայր նորա. Ահա սա դրեալ է ի հարուածս եւ ի յարութիւն բազմաց յԻսրայէլի, եւ ի նշան որոյ ի հակառակ խօսեցուցանիցին, 35 եւ սուր անցցէ զանձն քո, զի յայտնեալ եղիցին խորհուրդք ի բազմաց սրտից։ 36 Եւ էր Աննա մարգարէ, դուստր Փանուէլի, յազգէ Ասերի, եւ սա յառաջացեալ էր յաւուրս բազումս, եւ էր ապրեալ ընդ այր իւր եւթն ամ յկուսութեան իւրում, 37 եւ սա այրի մինչեւ ցութսուն եւ չորս ամ, որ ոչ հեռանայր յտաճարէն՝ պաշտելով պահս եւ աղաւթս գիշեր եւ ցերեկ։ 38 Եւ սա նոյն ժամու ելեալ՝ խոստովանէր Տեառն, եւ խօսէր զնմանէ ամենեցուն որ սպասէին զփրկութիւն Երուսաղէմի։ 39 Եւ իբրեւ կատարեցին զամենայն ըստ օրինացն Տեառն՝ դարձան յԳալիլեա յքաղաքն իւրեանց Նազարէթ։ 40 Եւ մանուկն աճէր եւ զօրանայր հոգւով, լցեալ իմաստութեամբ, եւ շնորհք Աստուծոյ էին ընդ նմա։ 41 Եւ երթային ծնողքն նորա ամ ամի յԵրուսաղէմ յտօնի զատկին։ 42 Եւ յորժամ եղեւ նա ամաց տասնից երկուց՝ ելին նոքա ըստ սովորութեան տաւնին, 43 եւ կատարեալ զաւուրսն՝ յորժամ դառնային՝ մնաց մանուկն Յիսուս յԵրուսաղէմ, եւ ոչ գիտացին ծնողքն նորա։ 44 Եւ կարծեցին զի ի խումբն է, եւ եկին զաւուր մի ճանապարհ, եւ խնդրէին զնա ի մերձաւորսն եւ ի ծանօթսն։ 45 Եւ ոչ գտեալ՝ դարձան յԵրուսաղէմ խնդրելով զնա։ 46 Եւ եղեւ յետ երից աւուրց գտին զնա նստեալ ի տաճարին ի մէջ վարդապետաց՝ լսելով եւ հարցանելով զնոսա։ 47 Եւ էին ամենեքեան որ լսէին զնա՝ զարմացեալ ի խելս եւ ի պատասխանիս նորա։ 48 Եւ տեսեալ զնա՝ զարմացան։ Եւ ասէ ցնա մայր նորա. Որդեակ, զի՞նչ արարեր մեզ այսպէս։ Ահա հայր քո եւ ես տրտմագին խնդրէաք զքեզ։ 49 Եւ ասէ ցնոսա. Զի՞ խնդրէիք զիս, ոչ գիտէիք եթէ յայսմանէ պարտ է ինձ լինել։ 50 Եւ նոքա ոչ իմացան զբանն զոր խօսեցաւ ցնոսա։ 51 Եւ իջեալ ընդ նոսա եկն յՆազարէթ, եւ էր հնազանդ նոցա։ Եւ մայր նորա զամենայն զբանս զայսոսիկ պահէր ի սրտի իւրում։ 52 Եւ Յիսուս յառաջանայր իմաստութեամբ եւ հասակաւ, եւ շնորհօք առաջի Աստուծոյ եւ մարդկան։

ԳԼ. Գ

1 Յամի տասնհինգերորդի կայսերութեան Տիբերիոսի կեսարի՝ կալ զիշխանութիւն Պոնտացի Պիղատոսի Հրէաստանեայց կուսակալի, եւ Հերովդէս տետրարքի Գալիլեացւոց, եւ Փիլիպպոս եղբայր նորա տետրարքի Իտուրեացւոց եւ Տրաքոնիտացւոց աշխարհի, եւ Լիսանիա Աբիլենացւոց տետրարքի, 2 ի քահանայապետութեան Անայի եւ Կայիափայի՝ եղեւ բան Տեառն առ Յովհաննէս որդի Զաքարիայ յանապատի։ 3 Եւ եկն ընդ ամենայն կողմանս Յորդանանու՝ քարոզելով զմկրտութիւն ապաշխարութեան ի թողութիւն մեղաց, 4 որպէս գրեալ է ի գրոց Եսայեայ մարգարէի ասելով. Ձայն բարբառոյ յանապատի. Պատրաստեցէք զճանապարհ Տեառն, ուղիս արարէք նմա։ 5 Ամենայն հովիտ լցցի, եւ ամենայն լեառն եւ բլուր խոնարհեսցի, եւ եղիցին ծուռքն ի ճանապարհս ուղիս, եւ տափարակքն ի ճանապարհս հարթս։ 6 Եւ տեսցէ ամենայն մարմին զփրկութիւն Աստուծոյ։ 7 Ասէր ուրեմն ցամբոխսն որ ելանէին մկրտել ի նմանէ. Ազգ ի

ԳԼ· Գ

1 Կը հաստատէ Քրիստոսի գաղտնաւոր գալուն Հաւատարմութիւնը. 10 կը նկարագրէ թէ ինչ կերպով աշխարհս պիտի վերջանայ· 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ առ բանիս ապահով անարատ վարք ունենան· 15 ու Տանզալեին թէ Տէրոջը երկայնամտութիւնը իրենց փրկութեանը համար է· ինչպէս որ Պօղոս գրեր էր անոնց իր թուղթերուն մէջ։

1 Սիրելիներ, առ երկրորդ թուղթը հիմա ձեզի կը գրեմ, որոնցմով ձեր անկեղծ միտքը
2 կ'արթնցնելեմ յիշելու, որ առաջուց մարգարէներէն առաջուց պատգամած խօսքերը, և Քրիստոսի պատուիրանը Տէրոջը ու փրկչին առաքեալներուն
3 պատուէրները միտքերնիդ բերէք։ Բայց առաջ առ դիտցաք, որ վերջի օրերը ծաղր ընողներ պիտի գան, որոնք իրենց ցանկու-
4 թիւններուն համեմատ պիտի քալեն, եւ պիտի ըսեն, Ո՞ւր է անոր գալուն խոստումնը. վասն զի քանի որ հայրերը քնացան, ամէն բան անանկ կայ կը մնայ արարածոց սկիզբէն
5 հետէ։ Քանզի անոնք (որ իրենց ուզածը առ է՝) ան բանը մոռցեր են, թէ երկինքը առաջուց եղաւ, ու երկիրը ջուրերէն ու ջուրերով
6 հաստատ կեցեր է Աստուծոյ խօսքովը. Որով հին աշխարհը ջրհեղեղով ապականած կոր-
7 սուեցաւ. Եւ հիմակուան երկինքը ու երկիրը նոյն խօսքով պահպանուած են, մինչև դատաստանին ու ամբարիշտ մարդոց կորստեան
8 օրը կրակի համար պահուած։ Եւ առ մէկ բանը ձեզմէ ծածուկ չմնայ, սիրելիներ, որ Տէրոջը քովը մէկ օրը հազար տարուան պէս
9 է, ու հազար տարին մէկ օրուան պէս։ Տէրը չուշացըներ իր խոստմանը, ինչպէս որ ոմանք ուշացուցած կը սեպեն, հապա մեզի երկայնամիտ կ'ըլլայ. չկամենալով որ մէկը կոր-
10 սուի, հապա որ ամէնքը ապաշխարանքի դան։ Բայց Տէրոջը օրը գողի պէս պիտի գայ, որ անոնք երկինքը մեծաձայն պիտի անցնի, ու տարերքները բոլորովին պիտի լուծուին, երկիրս ալ՝ ու ինչ գործքեր որ
11 անոր մէջը կը գտնուին՝ պիտի այրուին։ Ուրեմն առ ամէն բաները որ պիտի լուծուին, ձեզի ինչպէս մարդիկ ըլլալ կը վայելէ սուրբ վարմունքով ու բարեպաշտութեամբ,
12 սպասելով ու արագացուցանելով Աստուծոյ օրուանը գալուն, որուն մէջ երկինքը կրակով այրուած պիտի լուծուի, ու տարերքները բոլորովին
13 պիտի հալին։ Բայց իր խոստմունքին համեմատ նոր երկինքի ու նոր երկրի մը կը սպասենք, որոնց մէջ արդարութիւն կը բնակի։
14 Ուստի, սիրելիներ, առնոյ սպասելով չարնայիք, որ ան ձեզ անբիծ ու անարատ գտնէ
15 խաղաղութիւնով. Եւ մեր Տէրոջը երկայնմտութիւնը փրկութիւն սեպեցէք. ինչպէս որ մեր սիրելի եղբայրը Պօղոս ալ իրեն տրուած
16 իմաստութիւնովը գրեց ձեզի. Ինչպէս որ ամէն թուղթերուն մէջ ալ առ բաներուս վրայով կը խօսի. որոնց մէջ քանի մը դժուարիմաց խօսքեր կը գտնուին, որ գիտնակ տգէտները ու անհաստատները ծուռ կողմը կը դարձընեն, ինչպէս ուրիշ գիրքերն ալ՝ իրենց անձին
17 ձին կորստեանը համար։ Ուրեմն դուք, սիրելիներ, առաջուց գիտնալով՝ զգոյշ եղէք, որ չըլլայ թէ անօրէններուն խաբէութիւնէն բռնուած՝ ձեր հաստատութենէն իյնաք.
18 Հապա աճեցէք մեր Տէր ու փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը. Անոր փառք հիմա ալ ու միշտ յաւիտենական օրն ալ։ Ամէն։

ա ԳԼ· ա· 13։
բ Յուդ· 17։
գ ա Տիմ· գ· 1։ բ Տիմ· գ· 1։ Յուդ· 18։
դ ԳԼ· բ· 10։
ե Ես· ե· 19։ Երեմ· ժե· 15։ Եզեկ· ժբ· 22։ 27։ Մատ· իգ· 48։ Ղուկ· ժբ· 45։
զ Սաղ· իգ· 2։ Զէք· 6։ Կաղ· ա· 17։
է Ծն· ա· 6։ 9։ Սաղ· լգ· 6։ Երեմ· ժա· 3։
ը Ծն· է· 11։ 21։ 22։ 23։ ԳԼ· բ· 5։
թ Հմր· 10։
ժ Մատ· իե· 41։ բ Թագ· ա· 8։
ի Սաղ· ղ· 4։
լ Ամբ· բ· 3։ Երե· ժ· 37։
խ Ես· լ· 18։ ա Պետ· գ· 20։ Հմր· 15։
ծ Եզեկ· ժը· 23։ 32։ լգ· 11։
կ Հռոմ· բ· 4։ ա Տիմ· բ· 4։
հ Մատ· իգ· 43։ Ղուկ· ժբ· 39։ ա Թագ· է· 2։ Յայտ· գ· 3։ ժգ· 15։
ձ Ովսէ· գ· 5։ Յունաց գիշերաւան գոզի
ղ Սաղ· ծր· 26։ Եա· ծա· 6։ Մատ· իգ· 35։ Մար· ժգ· 31։ Երե· ա· 11։ Յայտ· ի· 11։ իա· 1։
ճ ա Պետ· ա· 15։
մ ա Կոր· ա· 7։ Տիտ· բ· 13։
յ Սաղ· ծ· 3։ Ես· լգ· 4։
ն Միք· ա· 4։ Հմր· 10։
շ Ես· կե· 17։ կզ· 22։ Յայտ· իա· 1։ 27։
ո ա Կոր· ա· 8։ ժե· 58։ Փիլ· ա· 10։ ա Թագ· գ· 13։ է· 23։
չ Հռոմ· գ· 14։ ԳԼ· ա· 10։ 11։ բ· 18։
պ Եփես· գ· 15։ ա Պետ· բ· 2։
ջ Հռոմ· գ· 14։ ԳԼ· ա· 10։ 11։ բ· 18։
ռ Եփես· գ· 15։ ա Պետ· բ· 2։
ս Տիմ· գ· 18։ Յայտ· ա· 6։

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը նկարագրէ Քրիստոսի անձը՝ որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Առաւածոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով. 5 կը յորդորէ որ ասոր հետ սուրբ վարք ալ ունենանք. որ վկայութիւն մը ըլլայ թէ մեր հաւատքին դաւանութիւնը և հաղորդութիւնը ճշմարիտ է, և որ հաւատաւ ապահովութիւն մը ունենանք թէ Քրիստոսի մահուամբը մեր մեղքերուն թողութիւն կայ։

1 Կ՚ենայ բանին վրայով ՝որ սկիզբէն էր, ո՛րուն համար լսեցինք, որն որ մեր աչքերովը տեսանք, ²որուն նայեցանք ³ու մեր ձեռքերը
2 չօշափեցին. (⁴եւ կեանքը ⁵յայտնուեցաւ, ու տեսանք ⁶ու կը վկայենք ⁷ու ձեզի կը պատմենք ան յաւիտենական կեանքը, ⁸որ Հօրը
3 քովն էր ու մեզի յայտնուեցաւ.) ⁹Ան որ տեսանք ու լսեցինք՝ ձեզի կը պատմենք, որ դուք ալ մեզի հետ հաղորդութիւն ունենաք. ¹⁰և մեր հաղորդութիւնը Հօրը հետ է՝ ու իր
4 Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի հետ։ Եւ ասոնք կը գրենք ձեզի, ¹¹որ ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ։

5 ¹²Եւ ասիկա է ան պատգամը որ իրմէն լսեցինք ու ձեզի կը պատմենք, ¹³թէ Աստուած լոյս է, ու անոր մէջը բնաւ խաւար չկայ։
6 ¹⁴Թէ որ ըսենք թէ Անոր հետ հաղորդութիւն ունինք, ու խաւարի մէջ պտըտինք, սուտ կը
7 պատշենք և ճշմարտութիւնը չենք ըներ։ Հապա թէ որ լուսոյ մէջ քալենք, ինչպէս որ ան նիկա լուսոյ մէջ է, իրարու հետ հաղորդութիւն կ՚ունենանք, ¹⁵ու անոր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի արիւնը մեզ ամէն մեղքէ կը սրբէ։
8 ¹⁶Թէ որ ըսենք թէ Մենք մեղք մը չունինք, ինքզինքնիս կը խաբնենք, ¹⁷ու մեր մէջը ճշմարտութիւն չկայ։ ¹⁸Թէ որ խոստովանինք մեղքերնիս, հաւատարիմ ու արդար է անիկա մեր մեղքերուն թողութիւն տալու, ¹⁹և մեզ բոլոր
10 անիրաւութիւնէ սրբելու։ Թէ որ ըսենք թէ Մեղք մը չգործեցինք, սուտցուց կ՚ընենք անիկա, ու անոր խօսքը մեր մէջը չէ։

ԳԼ· Բ

1 Կը զգուշացնէ սակաւութեան մեղքերէն։ 3 Կը սորվեցնէ թէ Աշմարտապէս զԱստուած ճանչնալը կը կայանայ անոր պատուիրանները պահելու մէջ, 9 մեր եղբայրները սիրելու, 15 և աշխարհը չսիրելու մէջ։ 18 Պարաճիք հետու կենալ մոլորեցուցիչներէն, 20 որոնց մոլորութիւններէն ապաւաձած պաշտօնեները ապահով և ազատ կ՚ըլլան հաստատուն հաւատքով և սուրբ վարքով պահպանուած։

1 Իմ որդեակներս, ասո բաները ձեզի կը գրեմ որ մեղք չգործէք. և թէ որ մէկը մեղք գործելու ըլլայ, ²Հօրը քով բարեխօս ունինք
2 Յիսուս Քրիստոս արդարը. ³Եւ անիկա մեր մեղքերուն քաւութիւն է, և չէ թէ միայն մերինիներուն, ⁴հապա բոլոր աշխարհին ալ։
3 Ու ասով գիտնք թէ անիկա ճանչցանք, թէ որ անոր պատուիրանքները պահենք։
4 ⁵Ան որ կ՚ըսէ թէ ես անիկա ճանչցայ, ու անոր պատուիրանքները չպահեր, ⁶սուտկոս է,
5 և անոր մէջը ճշմարտութիւն չկայ։ ⁷Բայց ան որ անոր խօսքը կը պահէ, ⁸իրաւցնէ իր մէջը կատարեալ է Աստուծոյ սէրը. ⁹ասով կը ճանչ-
6 նանք թէ անոր մէջն ենք։ ¹⁰Ան որ կ՚ըսէ թէ անոր մէջը կը բնակի, ¹¹անանկ պէտք է որ քալէ՝ ինքնոր որ անիկա քալեց։

7 *Եղբայրնե՛ր, ¹²չէ թէ մէկ նոր պատուիրանք մը կը գրեմ ձեզի, ¹³հապա ան հին պատուիրանքը որ սկիզբէն ի վեր ունեցիք. և հին պատուիրանքը ան խօսքն է, որ դուք սկիզբէն
8 լսեցիք։ Դարձեալ ¹⁴նոր պատուիրանք մը կը գրեմ ձեզի, որ ճշմարիտ է անոր մէջը ու ձեր մէջը. ¹⁵ինչու որ խաւարը կ՚անցնի, ¹⁶ու ճշմա-
9 րիտ լոյսը արդէն կ՚երևնայ։ ¹⁷Ան որ կ՚ըսէ թէ լուսոյ մէջ է, ու իր եղբայրը կ՚ատէ, անիկա
10 տակաւին խաւարի մէջ է։ ¹⁸Ան որ իր եղբայրը կը սիրէ, լուսոյ մէջ կը բնակի, ¹⁹ու իր մէջը
11 պայմակղութիւն չկայ. Բայց ան որ իր եղբայրը կ՚ատէ, խաւարի մէջ է ²⁰ու խաւարի մէջ կը քալէ, և չգիտեր թէ ուր կ՚երթայ, ինչու որ խաւարը անոր աչքերը կուրցուցեր է։

---

* Յովհ· ա· 1։ ԳԼ· բ· 13։
¹ Յովհ· ա· 14։ բ Պետ· ա· 16։ ԳԼ· գ· 14։
² Ղուկ· խգ· 39։ Յովհ· ի· 27։
³ Յովհ· ա· 4։ Ժա· 25։ Ժգ· 6։
⁴ Հռոմ· Ժգ· 26։
⁵ Տիմ· գ· 16։ ԳԼ· գ· 5։
⁶ Յովհ· խա· 24։ Գոր· բ· 32։
⁷ ԳԼ· ե· 20։
⁸ Յովհ· ա· 1, 2։
⁹ Գոր· գ· 20։
¹⁰ Յովհ· Ժե· 11։ ա Կոր· ա· 9։ ԳԼ· բ· 24։
¹¹ Յովհ· Ժե· 11։ Ժգ· 24։ բ Յովհ· 12։
¹² ԳԼ· գ· 11։
¹³ Յովհ· ա· 9։ բ· 12։ ի· 5։ Ժբ· 35։ 36։
¹⁴ բ Կոր· գ· 14։ ԳԼ· բ· 4։
¹⁵ ԳԼ· ե· 20։
¹⁶ Յովհ· ա· 1, 2։
¹⁷ Գոր· գ· 20։
¹⁸ Յովհ· Ժե· 11։ ա Կոր· ա· 9։ ԳԼ· բ· 24։
¹⁹ Յովհ· Ժե· 11։ Ժգ· 24։ բ Յովհ· 12։
²⁰ ԳԼ· գ· 11։
²¹ Յովհ· ա· 9։ բ· 12։ ի· 5։ Ժբ· 35։ 36։
²² բ Կոր· գ· 14։ ԳԼ· բ· 4։
²³ ա Կոր· գ· 11։ Եբր· ի· 14։ ա Պետ· ա· 19։ ԳԼ· բ· 2։ Յայտ· ա· 5։
²⁴ գ Թագ· բ· 46։ բ Մն· գ· 36։ Յոբ· ի· 2։ Ժե· 14։ խե· 4։ Ածաք· ի· 9։ Ժաղ· է· 20։ Յակ· գ· 2։
²⁵ ԳԼ· բ· 4։
²⁶ ա Կոր· գ· 11։ Եփես· ա· 7։ Եբր· ի· 14։ ա Պետ· ա· 19։ ԳԼ· բ· 2։ Յայտ· ա· 5։
²⁷ գ Թագ· բ· 46։ բ Մն· գ· 36։ Յոբ· ի· 2։ Ժե· 14։ խե· 4։ Ածաք· ի· 9։ Ժաղ· է· 20։ Յակ· գ· 2։
²⁸ ԳԼ· բ· 4։
²⁹ ա Կոր· գ· 11։ Եփես· ա· 7։ Եբր· ի· 14։ ա Պետ· ա· 19։ ԳԼ· բ· 2։ Յայտ· ա· 5։
³⁰ Յովհ· ե· 13։
³¹ Հմր· 7։ Յաղ· ծա· 2։
³² Հռոմ· բ· 34։ ա Տիմ· բ· 5։ Եբր· է· 25։ ի· 24։
³³ Հռոմ· գ· 25։ բ Կոր· ե· 18։ ԳԼ· ա· 7։ գ· 10։
³⁴ Յովհ· ա· 29։ գ· 42։ Ժա· 51, 52։
³⁵ ԳԼ· գ· 14։
³⁶ ԳԼ· ա· 6։ գ· 20։
³⁷ ԳԼ· ա· 8։
³⁸ Յովհ· Ժգ· 21, 23։
³⁹ ԳԼ· գ· 12։
⁴⁰ ԳԼ· գ· 13։
⁴¹ Յովհ· Ժե· 4, 5։
⁴² Մատ· Ժա· 29։ Յովհ· Ժգ· 15։ ա Պետ· բ· 21։
⁴³ Ոմհ· Սիրելներ, ԳԼ· գ· 11։ բ Յովհ· 5։
⁴⁴ Յովհ· Ժգ· 34։ Ժե· 12։
⁴⁵ Հռոմ· Ժգ· 12։ Եփես· ե· 8։ ա Թես· ե· 5, 8։
⁴⁶ Յովհ· ա· 9։ ե· 12։ Ժբ· 35։
⁴⁷ ա Կոր· Ժգ· 2։ բ Պետ· ա· 9։ ԳԼ· գ· 14, 15։
⁴⁸ ԳԼ· գ· 14։
⁴⁹ բ Պետ· ա· 10։
⁵⁰ Յովհ· Ժբ· 35։

12 Կը դրեմ ձեզի, որդեակներ, *[ա]*ինչու որ ձեր
մեղքերը թողուած են անոր անուանը համար։
13 Կը դրեմ ձեզի, հայրեր, [բ]ինչու որ դուք ճանչ-
ցաք անիկա [գ]որ սկիզբէն է։ Կը դրեմ ձեզի,
երիտասարդներ, [դ]ինչու որ դուք չարին յաղ-
14 թեցիք։ Կը դրեմ ձեզի, տղաքներ, [ե]ինչու որ
դուք ճանչցաք Հայրը։ Գրեցի ձեզի, հայրեր,
[զ]ինչու որ դուք ճանչցաք անիկա որ սկիզբէն
է։ Գրեցի ձեզի, երիտասարդներ, *[է]*ինչու որ
դուք ուժով էք, և Աստուծոյ խօսքը ձեր
15 մէջը կը բնակի, ու չարին յաղթեցիք։ [ը]Մի
սիրէք աշխարհս, ոչ ալ [թ]ինչ որ աշխարհիս մէջ
16 է։ [ժ]Թէ որ մէկը աշխարհը կը սիրէ, անոր
[ի]հօրն դէմ Հօրը սէրը չկայ։ [ժա]Քանզի ամէն բան
որ աշխարհի մէջ է, մարմնոյ [ժբ]ցանկութիւնը
[ժգ]ու աչաց [ժդ]ցանկութիւնը և [ժե]ան կեանքիս ամ-
բարտաւանութիւնը, [ժզ]Հօրմէն չէ, հապա աս
17 աշխարհէս է։ [ժէ]Աշխարհս ալ կ'անցնի, անոր
ցանկութիւնն ալ։ [ժը]Բայց ան որ Աստուծոյ կամ-
քը կը կատարէ՝ յաւիտեան կը մնայ։
18 [ժթ]Որդեակներ, [ի]վերջին ժամանակն է։ [ի ա]Ու
[ի բ]ինչպէս որ լսեցիք [ի գ]թէ Հակառ պիտի գայ, [ի դ]և
արդէն շատ հակառներ եկած են. [ի ե]անկէ կ'իմա-
19 նանք թէ վերջին ժամանակ է։ [ի զ]Մեզմէ ելան
[ի է]*[մեզ]*, բայց մեզմէ չէին։ [ի ը]Ինչու որ եթէ մեզ-
մէ ըլլային, մեր հետը պիտի մնային։ [ի թ]Հապա
[իա]ելաւ, որ յայտնի ըլլան թէ անոնք ամէնը
20 մեզմէ չէին։ [իբ]Բայց դուք օծումիւն ունիք
21 [իգ]Սուրբէն, [իդ]ու ամէն բան գիտէք։ Զգրեցի
ձեզի՝ իբր թէ ճշմարտութիւնը չէք գիտեր,
հապա թէ գիտէք անիկա, ու նաև թէ ամէն
22 սուտիւն ճշմարտութենէ չէ։ [իե]Ո՞վ է սուտ-
խօս, եթէ ոչ ան որ կ'ուրանայ թէ Յիսուս
Քրիստոս չէ. անիկա է Հակառը որ կ'ուրանայ
23 Հայրը ու Որդին։ [իզ]Ամէն ով որ կ'ուրանայ
Որդին, անիկա Հայրն ալ չընդունիր. [իէ]Ինչ-
որ ան որ կը խոստովանի Որդին, անիկա Հայրն
24 ալ կ'ընդունի։ [իը]Ուրեմն ինչ որ դուք սկիզ-
բէն լսեցիք, թող անիկա ձեր մէջը բնակի.
թէ որ ան սկիզբէն լսածնիդ ձեր մէջը բը-
նակի, [իթ]դուք ալ Որդւոյն ու Հօրը մէջ պիտի
25 բնակիք։ [իժ]Եւ ասիկա է ան խոստումնը որ
[իի]նքը մեզի խոստացաւ, այսինքն յաւիտենա-
26 կան կեանքը։ [իի ա]Ա՛ս բաները ձեզի գրեցի՝ ձեզ
27 մոլորեցնողներուն համար։ [իի բ]Եւ ան օծումիւնը
որ դուք ինքն ընդունեցիք՝ ձեր մէջը կը
մնայ, [իի գ]ու պէտք չէ որ մէկը ձեզի սորվեցնէ.
[իի դ]հապա [իի]նչպէս որ նոյն օծումիւնը ձեզի կը
սորվեցնէ ամէն բանի վրայով, և ճշմարիտ է
ու սուտ չէ, և [իի]նչպէս որ անիկա ձեզի սորվե-
ցուց, անոր մէջը կեցէք։
28 [իի ե]Ու հիմա, որդեակներ, անոր մէջը կեցէք,
[իի զ]որ երբ անիկա յայտնուի՝ մենք համարձա-
կութիւն ունենանք, [իի է]ու անկէ չամչնանք իր
29 գալուստին։ [իի ը]Թէ որ գիտէք թէ անիկա
արդար է, կ'իմանաք թէ [իի թ]ամէն ով որ արդա-
րութիւնը կը գործէ՝ անկէ ծնած է։

ԳԼ. Գ

1 Ցիշեցնելով Աստուծոյ անզուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն
որդիներ կ'ընէ, 3 կը յորդորէ որ հնազանդութեամբ անոր
պատուիրանները պահենք, 11 ու նաև եղբայրաբար սիրենք
իրարու։

1 [ա]Տեսէք՝ Հայրը [բ]ինծառ սէր շնորհեց մեզի, [գ]որ
մենք Աստուծոյ որդիք ըսուինք. ասոր հա-
մար աշխարհ մեզ չճանչնար, [դ]ինչու որ զա-
2 նիկա չճանչցաւ։ [ե]Սիրելիներ, [զ]հիմա մենք
Աստուծոյ որդիքն ենք, [է]և տակաւին յայտնի
չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք. բայց գիտենք որ
երբ անիկա յայտնուի, [ը]անոր պէս պիտի ըլ-
լանք. [թ]վասն զի անիկա պիտի տեսնենք՝ [ժ]ինչ-
պէս որ է։
3 [ի]Եւ ամէն ով որ ասոր յոյսը անոր վրայ ունի,
[իա]ինքզինքը կը մաքրէ, [իբ]ինչպէս որ անիկա մա-
4 քուր է։ [իգ]Ամէն ով որ մեղք կը գործէ, անիկա
անօրէնութիւն ալ կը գործէ, [իդ]և [իե]մեղքը
5 անօրէնութիւն է։ [իզ]Եւ գիտէք որ անիկա ա-
նոր համար յայտնուեցաւ, [իէ]որ մեր մեղքերը
6 վերցնէ. [իը]ու իր մէջը մեղք չկայ։ Ամէն ով որ
անոր մէջը կը կենայ՝ մեղք չգործեր. [իթ]ամէն
ով որ մեղք կը գործէ՝ զանիկա տեսած չէ
7 ու զանիկա ճանչցած չէ։ [իժ]Որդեակներ, [իի]մէկը
ձեզ չխաբէ. [իի ա]ան որ արդարութիւն կը գործէ՝
8 արդար է, [իի բ]ինչպէս որ [իի]անիկա արդար է։ [իի գ]Ե-
ան որ մեղք կը գործէ՝ [իի]Սատանայէն է, [իի դ]ինչու
որ Սատանան սկիզբէն [իի]ի վեր կը մեղանչէ. [իի ե]ա-
սոր համար Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ,
9 [իի զ]որ Սատանային գործքերը քակէ։ [իի է]Ամէն ով

ա Ղուկ. խդ. 47։ Գոր. գ. 12։ Ժ. 43։ Ժգ. 38։ Գլ. ա. 7։
բ Գլ. ա. 1։
գ Երկ. գ. 10։
դ Հռոմ. Ժբ. 2։
ե Մատ. գ. 24։ Գոգ. ա. 10։ Յակ. գ. 4։
զ Ժող. ե. 11։
է ա Կոր. է. 31։ Յակ. ա. 10։ գ. 15։ ա Պետ. ա. 24։
ը Յովհ. բ. 5։
թ Երբ. ա. 2։
ժ բ Թես. բ. 3։ եւ բ Պետ. բ. 1։ Գլ. գ. 3։
ի Մատ. խդ. 5։ 24։ բ Յովհ. 7։
իա ա Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։
իբ բ Օր. Ժգ. 15։ Սաղ. խա. 9։ Գոր. ի. 30։
իգ Մատ. խդ. 24։ Յովհ. զ. 37։ Ժ. 28, 29։ բ Տիմ. բ. 19։
իդ ա Կոր. Ժա. 19։
իե բ Կոր. ա. 21։ Երբ. ա. 9։ Հմր. 27։
իզ Մատ. ա. 24։ Գոր. գ. 14։
իէ Յովհ. Ժ. 4, 5։ Ժգ. 26։ Ժզ. 15։ Հմր. 27։
իը Գլ. գ. 3։ բ Յովհ. 7։
իթ Յովհ. գ. 6։
իժ Գլ. գ. 7։ բ Յովհ. 7։

ի Հմր. 20։
իա Երբ. ը. 10, 11։
իբ Յովհ. Ժգ. 26։ Ժզ. 13։ Հմր. 20։
իգ Գլ. գ. 2։
իդ Գլ. գ. 17։
իե Գոր. իը. 14։
իզ Գլ. գ. 7, 10։
—
իէ Յովհ. ա. 12։
իը Յովհ. Ժէ. 18, 19։ Ժզ. 3։ Ժէ. 25։
իթ Եփ. ծգ. 5։ Հռոմ. ը. 15։ Գոգ. գ. 26։ գ. 6։ Գլ. է. 1։
ի Հռոմ. ը. 18։ բ Կոր. գ. 17։
իա Հռոմ. ը. 29։ ա Կոր. Ժէ. 49։ Փիլ. գ. 21։ Կող. գ. 4։ բ Պետ. ա. 4։
իբ Յոբ. ԺԹ. 26։ Սաղ. Ժգ. 11։ Մատ. է. 8։ ա Կոր. Ժգ. 12։ բ Կոր. է. 7։
իգ Գլ. գ. 17։
իդ Հռոմ. ը. 15։ Գլ. է. 17։
իե Գլ. ա. 2։
իզ Եփ. ծգ. 5, 6, 11։ ա Տիմ. ա. 15։ Երբ. ա. 3։ Թ. 26։ ա Պետ. բ. 24։
իէ բ Կոր. է. 21։ Երբ. գ. 15։ Թ. 28։ ա Պետ. բ. 22։
իը Գլ. բ. 4։ գ. 8։ գ Յովհ. 11։
իթ Գլ. բ. 26։
իժ Երկ. Ժբ. 3–9։ Հռոմ. բ. 13։ Գլ. բ. 29։
իի Մատ. Ժգ. 38։ Յովհ. բ. 44։
իի ա Ծն. գ. 15։ Ղուկ Ժ. 18։ Յովհ. Ժբ. 11։ Երբ. բ. 14։
իի բ Գլ. է. 18։

որ Աստուծմէ ծնած է՝ մեղք չգործեր , ւինչու
որ անոր սերմը իր մէջը կը մնայ , ու չկրնար
մեղք գործել , քանզի Աստուծմէ ծնած է ։
10 Ասով յայտնի են Աստուծոյ որդիները ու Սա-
տանայի որդիները ։ ։Ամէն ով որ արդարութիւն
չգործեր՝ անիկա Աստուծմէ չէ , ։և ան ալ՝ որ
11 իր եղբայրը չսիրեր ։ ։ինչու որ ասիկա ան
պատուիրանքն է որ դուք սկիզբէն լսեցիք ,
12 ։որ միկզմիկ սիրենք ։ ։Ջի թէ կայէնին պէս
որ չարէն էր , ու իր եղբայրը սպաննեց . և
ինչո՞ւ համար զանիկա սպաննեց , անոր համար
որ իր գործքերը չար էին , ու իր եղբօրը ։։
13 ։։՝ արդար ։ Մի զարմանաք , եղբայրներս ,
14 ։թէ որ աշխարհ ձեզ ատէ ։ ։Մենք գիտենք
որ մահէն կեանքի փոխուեցանք , ինչու որ եղ-
բայրները կը սիրենք ։ ։ան որ եղբայրը չսիրեր՝
15 մահուան մէջ կը մնայ ։ ։Ամէն ով որ իր եղ-
բայրը կ՚ատէ՝ մարդասպան է ։ ։ու գիտէք որ
ամէն մարդասպան իր մէջը բնակած յաւիտե-
16 նական կեանք չունի ։ ։Ասով գիտցանք ։։։
սէրը , որ անիկա իր կեանքը մեզի համար
դրաւ ։ մենք ալ պարտաւոր ենք ։։ եղբայր-
17 ներուն համար դնել մեր կեանքը ։ ։Բայց ան
որ աշխարհիս բարիքը ունի , և իր եղբայրը
բանի մը կարօտ կը տեսնէ ու իր գութը անկէ
կը գոցէ , ։ինեաո՞ր Աստուծոյ սէրը անոր մէջը
18 բնակած կ՚ըլլայ ։ Որդեակներս , ։չէ թէ խօս-
քով ու լեզուով սիրենք , հապա գործքով ու
ճշմարտութիւնով ։
19 ։։Եւ ասով կը ճանչնանք թէ ճշմարտութե-
նէն ենք , ու մեր սրտերուն համարձակութիւ-
20 նով առջեւը պիտի երթնանք ։ Քանզի
։թէ որ մեր սրտերը մեզ կը մեղադրեն , հա-
պա Աստուած մեր սիրտերէն մեծ է՝ և ամէն
21 բան գիտէ ։ Սիրելիներ , թէ որ մեր սրտերը
մեզ չմեղադրեն , ։համարձակութիւն կ՚ունե-
22 նանք Աստուծոյ առջեւը ։ Եւ ։ինչ որ խնդրենք՝
կ՚առնենք անկէ , ինչու որ իր պատուիրան-
քները կը պահենք , ։ու իր առջեւն հաճոյ եղած
23 բաները կ՚ընենք ։ ։։Եւ ասիկա է անոր պա-
ատուիրանքը , որ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստո-
սի անուանը հաւատանք ։ու միկզմիկ սի-
րենք , ։ինչպէս որ մեզի պատուէր տուաւ ։

24 ։։Եւ ան որ անոր պատուիրանքները կը պահէ՝
։անոր մէջը կը կենայ , ու անիկա ալ ասոր
մէջը ։ Եւ ասկէ գիտենք որ անիկա մեր մէջը
կը կենայ , այսինքն ան Հոգիէն որ մեզի տուաւ ։

ԳԼ ։ Գ

1 Կը պատուիրէ չհաւատալ ամէն վարդապետութեան , որոնք կը
պարծենան թէ Աստուծոյ Հոգին ունին , այլ փորձել զանոնք
ուղղափառ հաւատքին կանոններովը ։ 7 և շատ փառաբանով կը
յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունենալու ։

1 Սիրելիներ , ։ամէն Հոգիի մի հաւատաք ,
։հապա Հոգիները փորձեցէք՝ թէ արդեօք
Աստուծմէ են ։ ։ինչու որ աշխարհիս մէջ շատ
2 սուտ մարգարէներ ելած են ։ Ասով կրնաք
ճանչնալ Աստուծոյ Հոգին ։ ։ամէն Հոգի որ
Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած կը խոս-
3 տովանի , անիկա Աստուծմէ է ։ ։Եւ ամէն Հո-
գի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած չը-
խոստովանիր , անիկա Աստուծմէ չէ ։ ու ասի-
կա Նեռին հոգին է , որուն համար լսեցիք թէ
պիտի գայ , ։ու հիմակուընէ ալ աշխարհիս
4 մէջ է ։ ։Դուք Աստուծմէ էք , որդեակներ , ու
անոնց յաղթեցիք ։ քանզի մեծ է անիկա որ
ձեր մէջն է , ։քան թէ անիկա որ աշխարհիս
5 մէջն է ։ ։Անոնք աշխարհէ են ։ անոր համար
աշխարհի կողմով կը խօսին , ։և աշխարհս
6 մտիկ կ՚ընէ անոնց ։ Մենք Աստուծմէ ենք ։
։ան որ զԱստուած կը ճանչնայ՝ մեզի մտիկ
կ՚ընէ ։ ան որ Աստուծմէ չէ՝ մեզի մտիկ չընէր ։
ասով կը ճանչնանք ։ճշմարտութեան Հոգին
ու խաբէութեան Հոգին ։
7 ։Սիրելիներ , միկզմիկ սիրենք , ինչու որ
սէրը Աստուծմէ է ։ ու ամէն ով որ կը սիրէ՝ Աս-
տուծմէ ծնած է , ու կը ճանչնայ զԱստուած ։
8 Ան որ չսիրեր՝ ։զԱստուած չճանչնար ։ ։ինչու
9 որ Աստուած սէր է ։ ։Աս բանիս մէջ Աստուծոյ
սէրը մեր վրայ յայտնի եղաւ , ։որ Աստուած
իր միածին Որդին աշխարհ խրկեց , որ անոր
10 միջոցով ապրինք ։ Աս բանիս մէջ է սէրը ,
։որ չէ թէ մենք սիրեցինք զԱստուած , հապա
որ անիկա մեզ սիրեց , ։ու իր Որդին խրկեց
11 մեր մեղքերուն քաւութիւն ըլլալու ։ Սիրելի-
ներ , ։թէ որ Աստուած մեզ ասանկ սիրեց ,

ա պեա · ա · 23 ։
բ Գլ · բ · 29 ։
գ Գլ · գ · 8 ։
դ Գլ · ա · 5 ։ բ · 7 ։
ե Յովհ · ժգ · 34 ։
ժէ · 12 ։ Հմր · 23 ։
Գլ · գ · 7 , 21 ։ բ
Յովհ · 5 ։
զ Ծն · գ · 4 , 8 ։ Եբր ·
ժա · 4 ։ Յուդ · 11 ։
է Յովհ · ժէ · 18 , 19 ։
ժէ · 14 ։ բ Տիմ · գ ·
12 ։
ը Գլ · բ · 10 ։
թ Գլ · բ · 9 , 11 ։
ժ Մատ · է · 21 , 22 ։
Գլ · գ · 20 ։
ի Գաղ · է · 21 ։ Յայտ ·
խա · 8 ։
լ Յովհ · գ · 16 ։ ժէ ·
13 ։ Հռոմ · է · 8 ։
Եփես · է · 2 , 25 ։
Գլ · գ · 9 · 11 ։
խ բ Օր · ժէ · 7 ։
Գատ · գ · 11 ։
ծ Գլ · գ · 20 ։
կ Եղեկ · լգ · 31 ։
Հռոմ · ժբ · 9 ։
Եփես · գ · 15 ։
Յակ · բ · 15 ։ ա
պեա · ա · 22 ։
հ Յովհ · ժբ · 37 ։ Գլ ·
ա · 8 ։
ձ ա Կոր · գ · 4 ։
ղ Յոբ · իբ · 26 ։ Եբր ·
ժ · 22 ։ Գլ · բ · 28 ։
ճ Յով · լգ · 15 ։ Ղեւ ·
18 , 19 ։ Ածաք · ժե ·
29 ։ Երեմ · իզ · 12 ։
Մատ · է · 8 ։ խա ·
22 ։ Մատ · ժա · 24 ։
Յովհ · ժգ · 13 ։
ժէ · 7 ։ ժգ · 23 ·
24 ։ Յակ · է · 16 ։
Գլ · է · 14 ։
յ Յովհ · ղ · 29 ։ իզ ·
31 ։
ն Յովհ · ղ · 29 ։ ժէ ·
3 ։
շ Մատ · իբ · 39 ։
Յովհ · ժգ · 34 ։
ժէ · 12 ։ Եփես ·
է · 2 ։ ա թես · գ ·
9 ։ ա պեա · գ · 8 ։
Հմր · 11 ։ Գլ · գ ·
21 ։
ո Գլ · բ · 8 , 10 ։
չ Յովհ · ժգ · 23 ։
ժէ · 10 ։ Գլ · գ ·
12 ։
պ Յովհ · ժէ · 21 , եա ։
ջ Հռոմ · ը · 9 ։ Գլ ·
գ · 13 ։
—
ռ Եբրէ · իզ · 8 ։
Մատ · իգ · 4 ։
ս ա Կոր · ժգ · 29 ։
ա թես · է · 21 ։
Յայտ · բ · 2 ։
վ Մատ · իգ · 5 , 24 ։
Գաղ · է · 30 ։ ա
Տիմ · գ · 1 ։ բ պեա ·
բ · 1 ։ Գլ · բ · 18 ։
բ Յովհ · 7 ։
տ ա Կոր · ժբ · 3 ։
Գլ · է · 1 ։
ր Գլ · բ · 22 ։ բ Յովհ ·
7 ։
ց բ Թես · բ · 7 ։ Գլ ·
բ · 18 , 22 ։
ւ Գլ · է · 4 ։
փ Յովհ · ժբ · 31 ։
ժգ · 30 ։ ժգ · 11 ։
ա Կոր · բ · 12 ։ Եփես · բ · 2 ։ գ · 12 ։
օ Յովհ · գ · 31 ։
ֆ Յովհ · ժէ · 19 ։ ժէ ·
14 ։
ք Յովհ · ը · 47 ։ ժ ·
27 ։ ա Կոր · ժգ ·
37 ։ բ Կոր · ժ · 7 ։
և Եփ · բ · 20 ։ Յովհ ·
ժգ · 17 ։
֊ Գլ · գ · 10 , 11 , 23 ։
֊ Գլ · բ · 4 ։ գ · 6 ։
֊ Հմր · 16 ։
֊ Յովհ · գ · 16 ։ Հբ-
հռոմ · է · 8 ։ ը ·
32 ։ Գլ · գ · 16 ։
֊ Գլ · է · 11 ։
֊ Յովհ · ժէ · 16 ։
Հռոմ · է · 8 , 10 ։
Տիտ · գ · 4 ։
֊ Գլ · բ · 2 ։
֊ Մատ · ժբ · 33 ։
Յովհ · ժէ · 12 , 13 ։
Գլ · գ · 16 ։

ուրեմն մենք ալ կը պարտաւորինք մեկզմէկ
12 *սիրել։ ՚Մեկը երբէք Աստուած տեսած չէ.*
թէ որ մեկզմէկ կը սիրենք, Աստուած մեր մէ-
ջը կը բնակի, ՚ու փոր սէրը մեր մէջը կա-
13 *տարեալ է։ ՚Ասով գիտենք թէ մենք անոր*
մէջը կը բնակինք՝ ու անիկա մեր մէջը, որ իր
14 *Հոգիէն մեզի տուաւ։ ՚Եւ մենք տեսանք ու*
կը վկայենք ՚որ Հայրը Որդին խրկեց աշ-
15 *խարհի փրկիչը ըլլալու։ ՚Ով որ կը խոստովա-*
նի թէ Յիսուս Որդի Աստուծոյ է, Աստուած
անոր մէջը կը բնակի, ան ալ՝ Աստուծոյ մէջ։
16 *Եւ մենք ճանչցանք ու հաւատացինք ան սէ-*
րը որ Աստուած մեր վրայ ունի. ՚Աստուած
սէր է. ՚ու ան որ սիրոյ մէջ կը բնակի՝ Աստու-
ծոյ մէջ կը բնակի, ու Աստուած՝ անոր մէջը։
17 *Ասով սէրը մեր վրայ կատարեալ կ'ըլլայ, ՚որ*
համարձակութիւն ունենանք դատաստանին
օրը. ՚Վասն զի ինչպէս է ինքը, անանկ ալ
18 *մենք ենք աս աշխարհս մէջ։ Սիրոյ մէջ վախ*
չկայ, հապա կատարեալ սէրը վախը մեկ դի
կը ձգէ. ինչու որ վախը տանջանքի ենթակայ
է. ուստի ան որ կը վախնայ՝ ՚սիրոյ մէջ կա-
19 *տարեալ չէ։ Մենք զանիկա կը սիրենք, ին-*
20 *չու որ առաջ անիկա մեզ սիրեց։ ՚Թէ որ մէ-*
կը ըսէ թէ ես Աստուած կը սիրեմ, ու իր եղ-
բայրըատէ, անիկա ստախօս է. քանզի ան
որ իր եղբայրը չսիրեր՝ որ կը տեսնէ, ՚զԱս-
21 *տուած՝ որ չտեսներ, ինտո՞ր կրնայ սիրել։ ՚Եւ*
անկէ աս պատուէրը ունինք, թէ ան որ զԱս-
տուած կը սիրէ՝ իր եղբայրն ալ սիրէ։

ԳԼ. Ե

1 ՚Ան որ զԱստուած կը սիրէ, անոր որդիներն ալ կը սիրէ, ու
կը պահէ անոր պատուիրանները. 3 որոնք հաւատացելոց
ծանրութիւն մը չեն։ 9 Յիսուս Աստուծոյ Որդին ըլլալով
կարող է մեզ փրկել. 14 ու մեր աղօթքները լսել, որ կը
մատուցանենք թէ մեր անձերուն և թէ ուրիշներուն հա-
մար։

1 ՚Ամէն ով որ կը հաւատայ թէ Յիսուս
Քրիստոս է, Աստուծմէ ծնած է. ՚ու ամէն
2 ով որ ծնողը կը սիրէ՝ անկէ ծնածն ալ կը սի-
րէ։ Ասով կը ճանչնանք թէ Աստուծոյ որդի-
ները կը սիրենք, երբոր Աստուած սիրենք ու
3 անոր պատուիրանքները պահենք։ Ինչու որ
ասիկա է Աստուծոյ սէրը, որ անոր պատուի-
րանքները պահենք. ՚ու անոր պատուիրանք-
4 ները ծանր բան չեն։ Ինչո՞ւ ամէն ինչ որ
Աստուծմէ ծնած է՝ աշխարհին կը յաղթէ. ու
ասիկա է յաղթութիւնը որ աշխարհին կը յաղ-
5 թէ, այսինքն մեր հաւատքը։ Ո՞վ է որ աշ-
խարհին կը յաղթէ, ՚եթէ ոչ անիկա որ կը
հաւատայ թէ Յիսուս Որդի Աստուծոյ է։
6 ՚Ասիկա է որ եկաւ ջուրով և արիւնով, այս-
ինքն Յիսուս Քրիստոս. չէ թէ միայն ջուրով,
հապա ջուրով ու արիւնով. Ինք Հոգին է որ կը
վկայէ, ինչու որ Հոգին ճշմարտութիւն է։
7 Վասն զի երկու են որ երկինքէ մէջ կը վկայեն,
Հայրը, Բանը ու Սուրբ Հոգին, ու սա երկուքը
8 մէկ են։ Ու երկու են որ երկրի վրայ՝ կը վ-
կայեն, Հոգին, ջուրը ու արիւնը, և երկուքը
9 միատան են։ Եթէ որ մարդոց վկայութիւնը
կ'ընդունինք, Աստուծոյ վկայութիւնը աւելի
մեծ է. Ինչու որ ասիկա է Աստուծոյ վկայու-
10 թիւնը, որ իր Որդւոյն համար վկայեց։ Ան որ
Աստուծոյ Որդւոյն կը հաւատայ՝ վկայութիւ-
նը իր մէջը ունի. ան որ Աստուծոյ չհաւատար՝
Աստուած կ'ընէ անիկա, ինչու որ չհաւատար
ան վկայութեանը՝ որ Աստուած իր Որդւոյն
11 համար վկայեց։ Եւ վկայութիւնը աս է, որ
Աստուած մեզի յաւիտենական կեանք տուաւ,
12 ու աս կեանքը անոր Որդւոյն մէջն է։ ՚Ան
որ Որդին ընդունած է՝ կեանք ունի, և ան
որ Աստուծոյ Որդին ընդունած չէ՝ կեանք
չունի։
13 ՚Աս բաները գրեցի ձեզի՝ ՚որ գիտնաք թէ
յաւիտենական կեանք ունիք դուք՝ որ Աստու-
14 ծոյ Որդւոյն անունը կը հաւատաք†։ Եւ ան
համարձակութիւնը որ մենք անոր քովը ու-
նինք՝ աս է, ՚որ ինչ բան որ խնդրենք ըլ-
15 լանք իր կամքին համեմատ՝ կը լսէ մեզի։ Եւ
թէ որ գիտնանք թէ մեզի կը լսէ, ինչ որ խըն-
դրելու ըլլանք, ՚ունինք կը գիտնանք թէ կ'առ-
նենք խնդրուածնիս՝ որ կը խնդրենք իրմէն։
16 Թէ որ մէկը տեսնէ, որ իր եղբայրը մեղք
մը գործեց՝ չէ թէ մահացու, թող խնդրէ,
ու Աստուած անոր կեանք պիտի տայ՝ ան մա-
հացու չեղած մեղքը գործողին. ՚Մեղք կայ որ
մահացու է, Ոչինչ բանի որ անոր համար խոն-
17 դրէ։ ՚Ամէն անիրաւութիւն մեղք է, և մեղք
կայ որ մահացու չէ։
18 Գիտենք որ ան ամէնը որ Աստուծմէ ծը-
նած է՝ մեղք չգործեր. Հապա ան որ Աստուած

ր Յովհ. ա. 18։ ա Տիմ. գ. 16։ Հմր. 20։
ղ ԳԼ. բ. 5։ Հմր. 18։
ղ Յովհ. ժգ. 20։ ԳԼ. գ. 24։
ո Յովհ. ա. 14։ ԳԼ. ա. 1. 2։
չ Յովհ. գ. 17։
ո Հռոմ. ժ. 9։ ԳԼ. է. 1. 5։
ջ Հմր. 8։
ռ ԳԼ. գ. 24։ Հմր. 12։
ս Յակ. բ. 13։ ԳԼ. բ. 28։ գ. 19. 21։
վ ԳԼ. գ. 3։
տ Հմր. 12։
ր ԳԼ. բ. 4։ գ. 17։
ց Հմր. 12։
ւ Մատ. իբ. 37. 39։ Յովհ. ժգ. 34։ ժէ. 12։ ԳԼ. գ. 23։
փ Յովհ. ա. 12։
ք ԳԼ. բ. 22. 23։ գ. 2. 15։
օ Յովհ. ա. 13։
ֆ Յովհ. ժէ. 23։
ն Յովհ. ժգ. 15. 21. 23։ ժէ. 10։ բ Յովհ. 6։
շ Մկ. գ. 8։ Մատ. ժա. 30։
ո Յովհ. ժգ. 33։ ԳԼ. գ. 9։ գ. 4։
չ ա Կոր. ժէ. 57։ ԳԼ. գ. 15։
պ Յովհ. ժթ. 34։
ջ Յովհ. ժգ. 17։ ժէ. 26։ ժգ. 13։ ա Տիմ. գ. 16։
ռ Շատ հին ձեռագիրներ. Նէրսէս Լամպրոնացի։
ս Յովհ. ա. 1։ Յայտ. ժթ. 13։
վ Յովհ. ժ. 30։
տ Յովհ. ը. 17. 18։
ր Մատ. գ. 16. 17։ ժէ. 5։
ց Հռոմ. ը. 16։ Գաղ. գ. 6։
ւ Յովհ. գ. 35։ է. 38։
փ ԳԼ. բ. 25։
ք Յովհ. ա. 4։ ԳԼ. գ. 9։
օ Յովհ. գ. 36։ է. 24։
ֆ Յովհ. ի. 31։
և ԳԼ. ա. 1. 2։
† Ոմանք ի՛ և որպէս թէ Աստուծոյ Որդւոյն անունը հաւատացաք։
ն ԳԼ. գ. 22։
շ Յար. խբ. 8։ Յակ. է. 14. 15։
ո Մատ. ժբ. 31. 32։ Մար. գ. 29։ Ղուկ. ժբ. 10։ Եբր. գ. 4. 6։ Յ. 26։
չ Երեմ. է. 16։ ժգ. 11։ Յովհ. ժէ. 9։
ռ ԳԼ. գ. 4։
ջ ա Պետ. ա. 23։ ԳԼ. գ. 9։

մէ ծնած է՝ ըլլայ որ անձը կը պահէ, ու չարը իրեն
19 չդպչիր։ Գիտենք որ մենք Աստուծմէ ենք,
20 ու բոլոր աշխարհը չարին մէջն է։ Եւ գի-
տենք որ Աստուծոյ Որդին եկաւ, ու մեզի
միտք տուաւ, որ ճշմարիտը ճանչնանք, և
ան ճշմարիտին մէջն ենք՝ իր Որդւոյն Յիսուս
Քրիստոսի մէջ. ասիկա է ճշմարիտ Աս-
21 տուած ու յաւիտենական կեանք։ Որդեակ-
նե՛ր, ինքզինքնիդ կուռքերէն պահեցէ՛ք։*

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

1 Կը յորդորէ մէկ պատուաւոր քրիստոնեայ տիկնոջ մը՝ որ իր որ-
դիներուն մէկաթել հաստատուն ձեայ քրիստոնէական սիրոյն և
հաւատքին մէջ։ 8 Որ չըլլայ թէ իրենց տալէ գաւառանելէնաք
վարձքը կորսընցնեն։ 10 պատուէր կու տայ չընդունիլ ան մո-
լորեցուցիչները։ որոնք Յիսուս Քրիստոսի Ճշմարիտ վարդա-
պետութիւնը չուներ։

1 Երէցէն՝ ընտրեալ Տիկնոջը ու անոր որդիներուն, ու որ ես ճշմարտութեամբ կը սիրեմ, (և
չէ թէ միմակ ես, հապա ամէնքն ալ՝ որ
2 ճշմարտութիւնը կը ճանչնան,) Ան ճշմար-
տութեանը համար՝ որ մեր մէջը կը մնայ, ու
3 յաւիտեան մեր հետը պիտի ըլլայ. Շնորհք,
ողորմութիւն, խաղաղութիւն Հայր Աստուծ-
մէն և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն՝ Հօրը Որդիէն
ձեր հետը ըլլայ ճշմարտութիւնով ու սիրով։
4 Շատ ուրախ եղայ ես, որ քու որդիներուդ
գտայ որ ճշմարտութեամբ կը քալեն ան պա-
տուիրանքին համեմատ՝ որ Հօրմէն առինք։
5 Եւ հիմա քեզի կ'աղաչեմ, ով Տիկին, ոչ նոր
մէկ նոր պատուիրանք մը քեզի կը գրեմ, հա-
պա ան որ սկիզբէն ունէինք, որ միմիկ սի-
6 րենք։ Եւ ասիկա ատ է՝ որ անոր պատուի-
րանքներուն համեմատ քալենք. — պատուի-
րանքը ատ է՝ որ ինչպէս սկիզբէն լ'ի վեր ըս-
7 ղի, անոր համեմատ քալէք։ Ինչու որ շատ
մոլորեցուցիչներ եղան աշխարհս մէջ, որոնք
Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած չեն խոս-
տովանիր. Ասանկ մէկը մոլորեցուցիչ ու Նեռ
8 է։ Զգուշացէք ձեր անձերուն, որ չաշխա-
տանքնիս չկորսընցնենք, հապա որ լման
9 վարձք առնենք։ Ամէն ով որ յառաջանք կը
գործէ ու Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ
չկենար, անիկա Աստուած չունի. ան որ
Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ կը կե-
10 նայ, անիկա Հայրն ալ ունի Որդին ալ։ Թէ
որ մէկը ձեզի գայ ու աս վարդապետութիւնը
չբերէ, զանիկա առնելնիդ մի ընդունիք,
11 և անոր Բարև մի ըսէք։ Քանզի ով որ անոր
Բարև կ'ըսէ, անոր չար գործերուն հաղորդ
կ'ըլլայ։
12 Շատ բան ունէի ձեզի գրելու, բայց չու-
զեցի թղթով ու մելանով։ Հապա կը յուսամ
որ ձեզի դամ, ու բերան առ բերան
խօսիմ, որ մեր ուրախութիւնը կատարեալ
13 ըլլայ։ Բարև կ'ընեն քեզի քու քնարեալ քո-
յրդ որդիները։†

---

* Յակ. ա. 27։
* Գաղ. ա. 4։
† Ղուկ. իգ. 45։
* Յովհ. ժէ. 3։
ա Եփ. գ. 6։ իգ. 6։ Յգ. 5։ Յովհ. ի. 28։ Գաղ. ի. 28։ Հռոմ. գ. 5։ ա Տիմ. գ. 16։ Տիտ. բ. 13։ Եբր. ա. 8։
բ Հմր. 11, 12, 13։
գ ա Կար. ժ. 14։
* Ա՛նհաւատ Հրեային։
—
դ ա Յովհ. գ. 18։ գ Յովհ. 1։ Հմր. 3։
ե Յովհ. ը. 32։ Գաղ. բ. 5, 14։ գ. 1։ է. 7։ Կաղ. ա. 5։ բ Թես. բ. 12։ ա Տիմ. բ. 4։ Եբր. ժ. 26։
զ ա Տիմ. ա. 2։
է Հմր. 1։
ը գ Յովհ. 5։
թ ա Յովհ. բ. 7, 8։ գ. 11։
ժ Յովհ. ժգ. 34։ ժէ. 12։ Եփես. է. 2։ ա Պետ. գ. 8։ ա Յովհ. գ. 23։
ի Յովհ. ժգ. 15, 21։ ժէ. 10։ ա Յովհ. բ. 5։ է. 3։
լ ա Յովհ. բ. 24։
խ ա Յովհ. գ. 1։
ծ ա Յովհ. գ. 2, 3։
կ ա Յովհ. բ. 22։ գ. 3։
հ Գաղ. գ. 4։ Եբր. ժ. 32, 33։
ձ ա Յովհ. բ. 23։
ղ Հռոմ. ժգ. 17։ ա Կար. է. 11։ ժգ. 22։ Գաղ. ա. 8, 9։ բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. գ. 10։
ճ գ Յովհ. 13։
մ Յովհ. ժէ. 13։ ա Յովհ. ա. 4։
յ ա Պետ. է. 13։
ն Ա՛նհաւատ Հրեային։
—

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

1 Առաքեալը կը գովէ Գայիոսի բարեպաշտութիւնը, 5 և հիւրասիրութիւնը, 7 որով Աստուծոյ քարոզիչները կը պատուէր. 9 կը գանգատի Դիոտրեփեսին անհնազանդ վարմունքին և անպատուութեանը համար, 11 որուն չար օրինակին զգուշանալու պատուէր կու տայ. 12 մասնաւոր վկայութիւն մը կ'ընէ Դեմետրիոսին բարի համբաւին վրայով։

1 Երէցն Գայիոս սիրելիին, ըզոր ես կը սի-
2 րեմ ճշմարտութեամբ։ Սիրելի, աղօթք կ'ը-
նեմ որ ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու ա-
ռողջ ըլլաս, ինչպէս որ քու հոգիդ ալ յաջո-
3 ղութեան մէջ է։ Ինչու որ շատ ուրախացայ,
երբոր քանի մը եղբայրներ եկան, ու քու
ճշմարտութեանդ վրայով վկայեցին, ինչպէս
4 որ դուն ճշմարտութեամբ կը քալես։ Ասկէ
մեծ ուրախութիւն մը չունիմ, որ կը լսեմ թէ
իմ որդիներս ճշմարտութեան մէջ կը քալեն։
5 Սիրելի, դուն հաւատարմաբար կ'ընես, ինչ
6 որ կ'ընես եղբայրներուն և օտարներուն. Ո-
րոնք եկեղեցիին առջեւը վկայեցին քու սի-
րոյդ վրայով. որ եթէ աստուածահաճոյ կերպով զանոնք ճամբայ դնես, ապէկ պիտի ընես։
7 Ինչու որ Անունին համար ելան, ոչ
8 հեթանոսներէն բան մը չեն առներ։ Ուստի
մենք պարտաւոր ենք անոնկիները ընդու-
նել, որ ճշմարտութեանը գործակից ըլլանք։
9 Եկեղեցիին գրեցի. բայց Դիոտրեփես՝ որ
մէջերնին առաջին ըլլալ կ'ուզէ, մեզ չընդու-
10 նիր։ Անոր համար թէ որ գամ, անոր ըրած
գործքերը պիտի յիշեմ, որ մեզի դէմ չարաչար խօսելով չարախօսութիւն կ'ընէ. և ասով ալ
գոհ չեղած՝ ինքը չընդունիր եղբայրները, ու
անոնք որ կ'ուզեն ընդունիլ կ'արգիլէ, ու եկե-
11 ղեցիէն ալ կը հանէ։ Սիրելի, ոչ չարին նմանողի
մի ըլլար, հապա բարիին. Ան որ բարիք կը
գործէ՝ Աստուծմէ է. բայց ան որ չարիք կը
12 գործէ՝ անիկա զԱստուած տեսած չէ։ Դե-
մետրիոսին համար ամէնն ալ կը վկայեն, բուն
իսկ ճշմարտութիւնն ալ. մենք ալ կը վկա-
յենք, և դուք գիտէք որ մեր վկայութիւնը
ճշմարիտ է։
13 Շատ բան ունէի գրելու, բայց չեմ ուզեր
14 մելանով ու գրիչով քեզի գրել։ Սակայն յոյս
ունիմ մօտերս քեզ տեսնելու, ու բերան առ
15 բերան պիտի խօսինք։ Խաղաղութիւն քեզի.
բարեկամները քեզի բարև կ'ընեն. բարև բրէ
ոչ բարեկամներուն՝ ամէն մէկուն անուամբը։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

1 Առաքեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները որ հաստատ կենան հաւատքին գաւանութեանը մէջ, 4 ծանուցանելով անոնց թէ խարեբայ վարդապետներ մտած են մէջերնին՝ որ զանազան մեղսագործութիւններ կ'ընեն, որոնց դատապարտելի վարդապետութիւնը ու վարմունքին համար սաստիկ պատիժ պատրաստուած է. 20 խոհ բարեպաշտներուն վրայով կ'ինծացնէ թէ անոնք Աստուծոյ սիրովը ընկալ՝ Սէրը Հոգիին օգնականութեամբը կրնան հաստատուն կենալ, շնորհք աշխ, անձերնին պահել և ուրիշներն ալ ազատել սա մոլորեցուցիչներուն որոգայթներէն։

1 Յուդա՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու Յա-
կոբոսին եղբայրը, ձեզի՝ որ Հայր Աստուծմէն
սրբուած էք, և Յիսուս Քրիստոսէն պա-
2 հուած էք՝ կանչուած. Ողորմութիւն ու խա-
զաղութիւն և սէր ձեր վրայ չատնայ։
3 Սիրելիներ, երբոր ձեզի բոլոր չունչը վրաս առնելով
ձեզի գրելու Հասարակաց փրկութեանը հա-
մար, ինծի հարկ տեսնեցի ձեզի գրել ու
յորդորել՝ որ մրցիք ան հաւատքին համար որ
4 անգամ մը սուրբերուն աւանդուեցաւ։ Քանի
մի մարդիկ գաղտուկ մտան, ոմանք որ առաջուց սա դատապարտութեանը համար որոշուած էին, ամբարիշտներ, որ մեր Աստուծոյ չնորհքը հանաւակութեան դարձուցին, և մի միայն Իշխանը ու մեր Տէր
5 Յիսուս Քրիստոսը ուրացան։ Արդ կ'ուզեմ

ա բ Յովհ. 1։
բ բ Յովհ. 4։
գ ա Կոր. գ. 15։ Փիլիմ. 10։
դ ա Կոր. թ. 12. 15։
ե Սպած. լէ. 27։ Լուս. 16, 17։ ա Պետ. գ. 11։
զ ա Յովհ. բ. 29։ գ. 6, 9։
է ա Տիմ. գ. 7։
ը Յովհ. իա. 24։
թ բ Յովհ. 12։
ժ Գալատ. ա. 16։ Գործ. ա. 13։
ի Յովհ. ժէ. 11. 12. 15։ ա Պետ. ա. 5։
լ Հռոմ. ա. 7։
խ ա Պետ. ա. 2։ բ Պետ. ա. 2։
ծ Տիտ. ա. 4։
կ Փիլիմ. 27։ ա Տիմ. ա. 18։ գ. 12։ բ Տիմ. ա. 13։ գ. 7։
հ Գործ. բ. 4։ բ Պետ. բ. 1։
ձ Հռոմ. ի. 21։ 22։ ա Պետ. բ. 8։
ղ Տիտ. բ. 11։ Եբր. ժբ. 15։
ճ բ Պետ. բ. 10։
մ Տիտ. ա. 16։ բ Պետ. բ. 1։ ա Յովհ. բ. 22։
յ Ոմանք Աստուած իշխանը

միաբերնիդ բերել, թէև արդէն դիտէք ա-
սիկա, Ա՛Հ Տէրը որ Ժողովուրդը Եգիպտոսի
երկրէն ազատեց, Ե՛ւ բոլոր հեթանոսները
6 կորնչեցուց։ Բ՛Եւ ան հրեշտակները՝ որ իրենց
իշխանութիւնը չպահեցին, հապա իրենց բը-
նակութիւնը ձգեցին, Ա՛հանջենաւոր կապե-
րով խաւարի մէջ պահեց Գ՛մեծ օրուան դա-
7 տաստանին։ Դ՛ինչպէս Սոդոմ ու Գոմոր և ա-
նոնց բոլորտիքը եղած քաղաքները՝ որոնք
ասոնց նման պոռնկեցան ընկերնեըուն մար-
մինին ետևէն երթալով, առջևնիս օրինակ կե-
ցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատապար-
8 տութիւնը ընդունելով։ Ե՛նմանապէս ա՛ս ցնո-
րածներն ալ մարմինը կը պղծեն, տէրութի-
նը կ՛անարգեն, Զ՛փառաւորներուն դէմ կը
9 հայհոյեն։ Բայց Ը՛Միքայէլ հրեշտակապետը
երբոր Սատանային դէմ դնելով՝ Մովսէսին
մարմինին համար կը վիճէր, Չ՛համարձակե-
ցաւ հայհոյութեան դատապարտութիւն բե-
րել անոր վրայ, հապա ըսաւ, Տ՛Տէրը յանդի-
10 մանէ քեզ։ Ի՛սկ ասոնք ան բաներուն որ չեն
հասկընար՝ հայհոյութիւն կ՛ընեն. և ան բա-
ները որ բնականաբար անբան անասուններու
11 պէս դիտեն, անոնց մէջ կ՛ապականին։ Վ՛այ
անոնց՝ որ Կայենին ճամբովը գացին, Ու
Բաղաամին մոլորութեանը մէ՛ն յանկուցմամբ
վարձքի համար դացին, Ը՛և Կորխին հակառա-
12 կութեանը պէ՛ս կորսուեցան։ Ա՛նոնք Ը՛ձեր սի-
րոյ խնջոյքներուն մէջ արատներ են, ու ձեզի
հետ կերուխումի նստած առանց երկիւղ
իրենց անձը կը կերակրեն. Ը՛անջուր ամպեր
Հ՛ովերէն քշուած. պտուղներն կորսնցուցած
ծառեր, բերք չունեցող, Ը՛երկու անգամ մե-
13 ռած, արմատէն խլուած. Ը՛ծովու կատղած
ալիքներ, Ը՛որ իրենց անձերուն ամօթը կը
փրփրցընեն. մոլորական աստղեր, Ը՛որոնց հա-
մար խաւարին մէգը պահուած է յաւիտեան։

14 Ա՛նոնց վրայ մարգարէացաւ Ենովք ալ՝ Ը՛որ
եօթներորդ էր Ադամէն, ու ըսաւ, Ը՛Ա՛հա Տէ-
15 րը իր բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ, Ա՛մենուն
դատաստան ընելու, ու բոլոր ամբարիշտները
յանդիմանելու իրենց ըրած ամբարշտութեա-
նը բոլոր գործքերուն համար, Ե՛ւ բոլոր խիստ
խօսքերուն համար՝ որ ամբարիշտ մեղաւոր-
16 ները անոր դէմ խօսեցան։ Ա՛նոնք տրտնջող-
ներ — գրգռիչներ են, որոնք իրենց ցան-
կութիւններուն համեմատ կ՛երթան, Ե՛ւ իրենց
բերանները ամբարտաւան խօսքեր կը դրու-
ցեն, Ը՛և շահի համար երեսպաշտութիւն կ՛ը-
17 նեն։ Բ՛Բայց դուք, սիրելիներ, միտքերնիդ
բերէք ան խօսքերը որ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի առաքեալներէն առաջուց ըրուցուեցաւ.
18 Որ ձեզի կ՛ըսէին թէ Ը՛վերջի ժամանակը ծաղր
ընողներ պիտի ըլլան, որոնք իրենց ամբա-
րիշտ ցանկութիւններուն համեմատ պիտի եր-
թան։
19 Ը՛Ա՛նոնք ինքզինքնին զատող, Բ՛հնչաւորներ
20 են, որ Հոգին չունին։ Բայց դուք, սիրելի-
ներ, Ը՛անձերնիդ չինելով ձեր ամենասուրբ
հաւատքին վրայ, և Սուրբ Հոգիով Բ՛աղօթք
21 ընելով, Ա՛նձերնիդ Ա՛ստուծոյ սիրոյն մէջ պա-
հեցէք՝ Ը՛մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ողորմու-
թիւնը սպասելով յաւիտենական կենաց հա-
22 մար։ Եւ խորհուրդ ընելով՝ ոմանց ողորմե-
23 ցէք. Եւ Բ՛ոմանք վախով ազատեցէք՝ Բ՛կրա-
կէն յափշտակելով զանոնք, աստիլով Բ՛մարմի-
նէն աղտոտուած հանդերձն ալ։
24 Ե՛ւ անոր՝ որ կարող է ձեզ Բ՛անրիծ պահել,
և իր փառքին առջևը անարատ կայնեցընել
25 ցնծութիւնով, Մեր Փրկչին Ը՛մէ միայն Ա՛ս-
տուծոյ [մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին ձեռ-
քովը] փառք ու մեծութիւն, զօրութիւն ու
իշխանութիւն [բոլոր դարերէն առաջ,] և
հիմա ու բոլոր դարերու մէջ։ Ա՛մէն։

ա՝ Կար. ժ. 9։ Թաւ. ժգ. 29. 37։ իզ. 61։ Սաղ. ձղ. 28։ Եբր. գ. 17. 19։ Յայտ. ը. 11։ բ Պետ. բ. 4։ Յայտ. ի. 9։ Դան. ժբ. 24։ Օբ. իթ. 23։ Պետ. բ. 6։ բ Պետ. բ. 10։ Եզ. իբ. 28։ Դան. ժ. 13։ ժբ. 1։ Յայտ. ժբ. 7։ բ Պետ. բ. 11։ Զաք. գ. 2։ բ Պետ. բ. 12։ Ծն. գ. 5։ ա Յովհ. գ. 12։ Թագ. իբ. 7. 21։ բ Պետ. բ. 15։ Թագ. ժգ. 1. ևս։ բ Պետ. բ. 13։ ա Կար. ժա. 21։ Առակ. իե. 14։ Դան. ժ. 13։ ժբ. 1։ Յայտ. ժբ. 7։ բ Պետ. բ. 11։ Զաք. գ. 2։ բ Պետ. բ. 12։ Ծն. գ. 5։ ա Յովհ. գ. 12։ Թագ. իբ. 7. 21։ բ Պետ. բ. 15։ Թագ. ժգ. 1. ևս։ բ Պետ. բ. 13։ ա Կար. ժա. 21։ Առակ. իե. 14։ բ Պետ. բ. 17։ Եփես. գ. 14։ Մատ. ժե. 13։ Ես. ձե. 20։ Փիլ. գ. 19։ բ Պետ. բ. 17։ Ծն. ե. 18։ բ Օր. լգ. 2։ Դան. է. 10։ Զաք. ժգ. 5։ Մատ. իե. 31։ բ Թես. ա. 7։ Յայտ. ա. 7։ ա Թագ. բ. 3։ Սաղ. լա. 18։ ղգ. 4։ Մաղ. գ. 13։ բ Պետ. բ. 18։ Առակ. իբ. 21։ Յակ. բ. 1. 9։ բ Պետ. գ. 2։ ա Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։ գ. 3։ բ Պետ. բ. 1։ գ. 3։ Առակ. ժբ. 1։ Եզեկ. ժգ. 7։ Ովս. գ. 14։ թ. 10։ Եբր. ժ. 25։ ա Կար. բ. 14։ Յակ. գ. 15։ Կաղ. բ. 7։ ա Տիմ. ա. 4։ Հռոմ. բ. 26։ Եփես. գ. 18։ Տիտ. բ. 13։ բ Պետ. գ. 12. 13։ Հռոմ. ժա. 14։ ա Տիմ. գ. 16։ Ամովս. գ. 11։ ա Կար. գ. 15։ Զաք. գ. 2։ Զաք. գ. 4, 5։ Յայտ. գ. 4։ Հռոմ. ժգ. 25։ Եփես. գ. 20։ Կաղ. ա. 22։ Հռոմ. ժգ. 27։ ա Տիմ. ա. 17։ բ. 3։ Ոմանք խնամուն Աստուծոյ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱԻԵՏԱՐԱՆՁԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Յովհաննէս իբրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիոյ եօթը եկեղեցիներուն, որոնց ներս ընդու Համար ցուցումներ իրեն եօթը ոսկեղէն աչսանաւակներէն։ 7 Գրիստոսի գալուստը։ 14 ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը։

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը, ՚որ Աստուած անոր տուաւ իր ծառաներուն ցու- ցընելու ինչ որ ՚չուտով պէտք է ըլլալ. ՚և իր հրեշտակին ձեռքով խրկելով՝ իր ծա-
2 ռանեկս Յովհաննէսի, ՚որ Աստուծոյ խօսքին վկայութիւնը բրաւ, ու Յիսուս Քրիս-
3 տոսի վկայութիւնը՝ ՚ինչ որ տեսաւ։ ՚Երանի անոր որ կը կարդայ, ու անոնց որ կը լսեն աս մարգարէութեան խօսքերը, և կը պահեն ինչ որ անոր մէջը գրուած է. ՚ինչու որ ժա-
4 մանակը մօտ է։ Յովհաննէսէն եօթը եկեղեցիներուն որ Ա- սիոյ մէջ են. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Անկէ ՚որ է ՚և որ էր և որ պիտի գայ, ՚ու եօթը Հոգիներէն՝ որ անոր աթոռին առջեւն
5 են, և Յիսուս Քրիստոս ՚Հաւատարիմ վկային, ՚որ մեռելներուն անդրանիկն է ՚ու երկրի թա- գաւորներուն իշխանը. ՚անոր որ մեզ սիրեց, ՚ու մեզ իր արիւնովը մեր մեղքերէն լուաց,
6 ՚և մեզ թագաւորներ ու քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու իր Հօրը, ՚անոր փառք և զօրու- թիւն յաւիտեան յաւիտենից։ Ամէն։
7 ՚Ահա ամպերով կու գայ. ու ամէն աչք պիտի տեսնէ զանիկա, և ՚անոնք որ զանիկա խոցեցին. և անոր վրայ կոծ պիտի ընեն ՚եր-
8 կրին բոլոր ազգերը։ Այո՛, Ամէն։ ՚Ես եմ Ալֆա և Օմէգա, ՚ըսէ Տէրը [Աստուած], ՚որ է և որ էր և որ պիտի գայ՝ Ամենակալը։
9 Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը՝ և Յիսուս Քրիստոսի նեղութեանը ՚ու արքայութեանը և համբերութեանը մէջ ՚ընկերակիցը, պատ- մեա ըսուած կղզին էի՝ ՚Աստուծոյ խօսքին հա-
10 մար ու Յիսուս Քրիստոսի վկայութեանը հա- մար։ ՚Ես ՚ի կիրակի օրը ՚Հոգիին իմ վրաս ե- կաւ, ՚ու ետևէս մեծ ձայն մը լսեցի փողի ՚նմա-
11 պէս, որ կ՚ըսէր, ‡ինչ որ կը տեսնես՝ գիրքի մը մէջ գրէ, ու խրկէ ‖եօթը եկեղեցիներուն, որ Եփեսոս, ու Զմիւռնիայի, և Պէրգամոնի, ու Թիւատիրի, և Սարդիսի, ու Փիլադել-
12 փիայի, և Լաւոդիկիացի մէջ են։ Եւ դարձայ ան ձայնը տեսնելու՝ որ ինծի կը խօսէր. ու երբոր դարձայ՝ ՚եօթը ոսկեղէն աչսանաւակներ
13 տեսայ. ՚Եւ եօթը աչսանաւակներուն մէջ՝ ՚մէկը Որդւոյ մարդոյ նման, պճղտուած ՚պատմու- ճան մը հագած ՚ու կուրծքին վրայ ոսկի գօ-
14 տի մը կապած. Եւ իր գլուխը ՚ու մազերը՝ բուրդի պէս ճերմակ ՚՚ձիւնի պէս, ՚ու իր
15 աչքերը՝ կրակի բոցի պէս. ՚Եւ իր ոտքերը՝ ոսկեպղինձի նման, որպէս թէ հնոցի մէջ կը- րած դարձած, ՚ու իր ձայնը՝ չատ ջուրերու
16 ձայնի պէս. Եւ ՚իր աջ ձեռքին մէջ եօթը աստղ ունէր, ՚ու իր բերնէն սրած երկսերան սուր մը կ՚ելլէր, ՚և իր երեսը արեւու պէս էր՝
17 որ իր զօրութեամբը կը փայլի ՚Ու երբոր տեսայ անիկա, իր ոտքը ինկայ մեռելի պէս. ՚ու իր աջ ձեռքը իմ վրաս դրաւ ու բսաւ ինծի, Մի վախնար. ՚Ես եմ Առաջինը ու Վեր-
18 ջինը. ՚Եւ ես կենդանի եմ, ու ես ան եմ որ մեռայ, ՚և ահա կենդանի եմ յաւիտեանս յա- ւիտենից, ՚և ես ունիմ մահուան ու դժոխ-

---

ա Յովհ. գ. 32։ բ. 26։ ժբ. 49։
բ Գլ. գ. 1։ Հմմտ. 3։
գ Գլ. իբ. 16։
դ ա Կար. ա. 6։ Գլ. գ. 9։ ժբ. 17։ Հմմտ. 9։
ե ա Յովհ. ա. 1։
զ Դան. ժա. 28։ Գլ. իբ. 7։
է Հռոմ. ժգ. 11։ Յակ. ե. 8։ ա Պետ. գ. 7։ Գլ. իբ. 10։
ը Եզ. գ. 14։ Հմմտ. 8։
թ Յովհ. ա. 1։
ժ Ջաք. գ. 9։ գ. 10։ Գլ. գ. 1։ գ. 5։ ե. 6։
ժա Յովհ. բ. 14։ ա Տիմ. գ. 15։ Գլ. գ. 14։
ժբ ա Կար. ժե. 20։ Կող. ա. 18։
ժգ Եբեր. ա. 20։ Գլ. ժէ. 14։ ժթ. 16։
ժդ Յովհ. ժգ. 34։ ժե. 9։ Դատ. բ. 20։
ժե Եբեր. թ. 14։ ա Յովհ. ա. 7։
ժզ ա Պետ. բ. 5։ 9։ Գլ. ե. 10։ ի. 6։
ժէ ա Տիմ. գ. 16։
ժը Եբեր. ժգ. 21։ ա Պետ. գ. 11։ ե. 11։
ի Դան. է. 13։ Մատ. իգ. 30։ իզ. 64։ Գործ. ա. 11։
ժթ Ջաք. ժբ. 10։ Յովհ. ժթ. 37։
ձ Եօ. խա. 4։ իգ. 6։ իզ. 12։ Հմմտ. 17։ Գլ. բ. 8։ խա. 6։ իզ. 13։
ի Ոմանք ‡՝ՈՒՆԵՑՔՆԵՆ Աստղերը ու վերջինը։
ժ Հմմտ. 4։ Գլ. գ. 8։ ժա. 17։ ժգ. 5։
ի Հռոմ. ը. 17։ բ Տիմ. բ. 12։
ժա Փիլ. ա. 7։ գ. 14։ բ Տիմ. ա. 8։
ժբ Գլ. գ. 9։ Հմմտ. 2։
ժգ Յովհ. ի. 26։ Գործ. ի. 7։ ա Կար. ժգ. 2։
ժդ ‖ տե՛ս ակբառնական
ժե Գործ. ժ. 10։ բ Կար. ժբ. 2։ Գլ. գ. 2։ ժէ. 3։ խա. 10։
ժզ Գլ. գ. 1։ ժ. 8։
ժէ Ոմանք Ես եմ Ալֆա և Օմէգա. Առաջինը և Վերջինը։
ժը Եզեկ. խգ. 2։ Դան. ժ. 6։ Գլ. ե. 18։
ի Եզեկ. ա. 26։ Դան. է. 13։ ժ. 16։ Գլ. ժգ. 14։
ի Դան. ժ. 5։
ի Գլ. ժէ. 6։
ի Դան. է. 9։
ի Դան. ժ. 6։ Գլ. ե. 18։ ժթ. 12։
ի Եզեկ. ա. 7։ Դան. ժ. 6։ Գլ. ե. 18։
ի Եզեկ. խգ. 2։ Դան. ժ. 6։ Գլ. ժգ. 2։ ժթ. 6։
ի Հմմտ. 20։ Գլ. ե. 1։ գ. 1։
ի Եփես. գ. 17։ Եբեր. գ. 12։ Գլ. ե. 12։ 16։ ժթ. 15։ 21։
ի Գործ. իգ. 13։ Գլ. ժ. 1։
ի Եզեկ. ա. 28։
ի Դան. ը. 18։ ժ. 10։
ի Եօ. խա. 4։ իգ. 6։ իզ. 12։ Գլ. ե. 8։ իզ. 13։ Հմմտ. 10։
ի Հռոմ. գ. 9։
ի Գլ. գ. 9։ է. 14։
ի Ոմանք ‡՝ՈՒՆԵՑՔՆԵՆ Ամէն։
ի Սաղ. կը. 20։ Գլ. ի. 1։

19 քին բանալինները։ [Ուսոի] դրէ ընդ որ կը
տեսնես, զան որ կայ զու ան որ եաքը պիտի
20 ըլլայ. զեօթը աստղերուն խորհուրդը՝ որ իմ
աջ ձեռքիս մէջը տեսար, ու եօթը ոսկեղէն
աշտանակները. ան եօթը աստղերը զեօթը ե-
կեղեցիներուն հրեշտակներն են. զև եօթը աշ-
տանակները* եօթը եկեղեցիներն են։

ԳԼ. Բ

1 Եփեսոսի, ՚ Զմիւռնիայի, ՚՚ Պերգամոնի ՚՚՚ և Թիւատիրի
եկեղեցիներուն հրեշտակներուն՝ պսակին հոգևոր պաշտօնեա-
ներուն գրուելոյ պատուէրները, ու ան եկեղեցիներուն եղած
գովաբանութիւնները ու յանդիմանութիւնները.

1 Եփեսոսի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտակին
դրէ, ՚Այսպէս կ'ըսէ անիկա որ իր աջ ձեռքին
մէջ եօթը աստղերը ունի, զու եօթը ոսկեղէն
2 աշտանակներուն մէջը կը պտրտի. զԳիտեմ
քու գործ քերդ և քու աշխատութիւնդ ու
քու համբերութիւնդ, և որ չարերուն չես
կրնար տանիլ, զու փորձեցիր անոնք զոր կ'ը-
սեն թէ իրենք առաքեալ են, ու չեն, և դը-
3 տար թէ ստախօս են. ՚՚ Համբերութիւն ու-
նենալով՝ Նեղութիւն կրեցիր †իմ անուանս հա-
4 մար՝՚՚ ու չմուլցար։ Բայց քեզի դէմ բան մը
5 ունիմ, որ քու առջի սէրդ ձգեցիր։ Մխա՛ք-
բեր հիմա ուսկից որ ինկար, ու ապաշխարէ
և զառջի գործ քերդ ըրէ. զԵթէ ոչ՝ չուտով
կու գամ քեզի, ու քու աշտանակդ իր տեղէն
6 պիտի չարժեմ՝ թէ որ չապաշխարես։ Բայց
ասիկա ունիս, որ զՆիկողայոսեանց գործ քերը
7 կ'ատես, որոնք ես ալ կ'ատեմ։ զՈվ որ ականջ
ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցի-
ներուն. Ան որ կը յաղթէ, անոր զուտել պի-
տի տամ զկենաց ծառէն՝ որ Աստուծոյ
դրախտին մէջն է։

8 Եւ Զմիւռնիայի մէջ եղած եկեղեցւոյն հր-
եշտակին դրէ, Այսպէս կ'ըսէ ՚Առաջինը ու
9 վերջինը, որ մեռաւ ու կենդանացաւ. զԳի-
տեմ քու գործ քերդ ու նեղութիւնդ և աղ-
քատութիւնդ, (զբայց Հարուստ ես,) ու ա-
նոնց Հայհոյութիւնը՝ ՚որ կ'ըսեն թէ իրենք
Հրէայ են, ու չեն, զհապա Սատանայի ժո-
10 ղովք մը։ զՉվնաս մի վախնար ան բաներէն որ
պիտի կրես. ահա Բանսարկուն ձեզմէ մէկ
քանիները բանտը պիտի ձգէ որ փորձուիք,
և տասը օր նեղութիւն պիտի ունենաք. ՚՚Մին-
չև՛ի մահ հաւատարիմ եղիր, զու քեզի կե-

11 նաց պսակը պիտի տամ։ ՚Ան որ ականջ ունի՝
թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն.
Ան որ կը յաղթէ՝ ՚երկրորդ մահէն պիտի չը-
ջնասուի։

12 Եւ Պերգամոնի մէջ եղած եկեղեցւոյն հր-
եշտակին դրէ, ՚Այսպէս կ'ըսէ անիկա որ
13 սրած երկբերան սուրը ունի. ՚Գիտեմ քու
գործ քերդ, և թէ ուր կը բնակիս՝ ՚այսինքն
Սատանային աթոռին եղած տեղը, ու իմ ա-
նունս կը պահես, և իմ Հաւատքս չուրացար
ան օրերը անգամ՝ որ Անթիպաս իմ Հաւա-
տարիմ վկաս սպաննուեցաւ ձեր մէջը, ուր
14 որ Սատանան կը բնակի։ Բայց քեզի դէմ քիչ
մը բան ունիմ, որ Հոդ ՚Բաղաամին վարդա-
պետութիւնը բռնողներ ունիս, որ Բաղակին
սորվեցուց Իսրայէլի որդւոց առջեւը գայթակ-
ղութիւն դնել, ՚որ անոնք կուռց զոհուածներ
15 ուտեն ՚ու պոռնկութիւն ընեն։ ՚Այսպէս ալ
դուն Նիկողայոսեանց վարդապետութիւնը
16 բռնողներ ունիս, որն որ ես կ'ատեմ։ [Ուսոի]
ապաշխարէ. եթէ ոչ՝ չուտով կու գամ քեզի,
՚ու իմ բերնիս սրովը պիտի պատերազմիմ ա-
17 նոնց հետ։ ՚Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ
Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն. Ով որ կը
յաղթէ՝ պահուած մանանայէն ուտել պիտի
տամ անոր, ու ճերմակ խիճ մը պիտի տամ
անոր, և ան խիճին վրայ ՚նոր անուն մը գր-
ուած, որն որ ան կը չգիտեր, բայց միայն ա՛
որ կ'ընդունի։

18 Եւ Թիւատիրի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրէ-
շտակին դրէ, Այսպէս կ'ըսէ Աստուծոյ Որ-
դին, ՚որ կրակի բոցի պէս աչքեր ունի, ու իր
19 ոտքերը ոսկեզօծինձի նման են. ՚Գիտեմ քու
գործ քերդ և սէրդ ու ծառայութիւնդ, և
քու Հաւատքդ ու համբերութիւնդ, և թէ
քու վերջին գործ քերդ առաջիններէն չատ
20 են։ Բայց քեզի դէմ ‡բան մը՝՚ ունիմ, որ թող
կու տաս ՚Յեզաբէլ կինը, որ ինքզինքը մար-
գարէուհի կ'անուանէ, ու իմ ծառաներս մո-
լորցընելով՝ կը սորվեցընէ զպոռնկութիւն ը-
21 նել և կուռց զոհուածներ ուտել։ ՚Եւ ես անոր
ժամանակ տուի իր պոռնկութենէն վրայ ա-
22 պաշխարելու, ու չապաշխարեց։ Ահա ես զա-
նիկա անկողինը պիտի ձգեմ, ու անոր հետ
չնութիւն ընողները՝ մեծ նեղութեան մէջ, թէ
որ իրենց գործ քերուն վրայ չապաշխարեն։
23 Եւ անոր զաւակները մահով պիտի սպաննեմ.

ը Հմր. 12. Ես։
ի ԳԼ. բ. 1. Ես։
ժ ԳԼ. գ. 1. Ես։
Հմր. 16։
Հմր. 12։
ի Մտ. բ. 7։ ԳԼ. բ. 1. Ես։
ա Ձպ. գ. 2։ Մատ. ե. 15։ Փիլ. բ. 15։
բ Ոմանք ‡ տառերէն առանք առեալ,

—

գ ԳԼ. ա. 16. 20։
դ ԳԼ. ա. 13։
ե Սալ. ա. 6։ Հմր. 9. 13. 19։ ԳԼ. գ. 1. 8. 15։
զ ա Ցհ. գ. 1։
է բ Կոր. ժա. 13։ բ Պետ. բ. 1։
ը Ոմանք և իմ անուանս համար աշխատեցար
թ Գաղ. գ. 9։ Եբր. ժբ. 3. 5։
ժ Մատ. իա. 41. 43։
ի Հմր. 15։
լ Մատ. ժա. 15։ ժգ. 9. 43։ Հմր. 11. 17. 29։ ԳԼ. գ. 6. 13. 22։ ժգ. 9։
խ ԳԼ. իբ. 2. 14։
ծ Յհ. բ. 9։
կ ԳԼ. ա. 8 17. 18։
հ Հմր. 2։
ձ Ղուկ. ժբ. 21։ ա Տիմ. գ. 18։ Ցակ. բ. 5։
ղ Հռոմ. բ. 17. 28. 29։ իթ. 6։
ճ ԳԼ. գ. 9։
մ Մատ. ժ. 22։
յ Մատ. իգ. 13։
ն Ցակ. ա. 12։ ԳԼ. գ. 11։
շ Հմր. 7։ ԳԼ. ժգ. 9։
ո ԳԼ. ի. 14։ իա. 8։
չ ԳԼ. ա. 16։
պ Հմր. 2։
ջ Հմր. 9։
ռ Թագ. իգ. 14։ իե. 1։ լա. 16։ բ Պետ. բ. 15։ Յուդ. 11։
ս Հմր. 20։ Գոր. ժե. 29։ ա Կոր. ը. 9. 10։ ժ. 19. 20։
վ ա Կոր. գ. 13։ Ես։
տ Հմր. 6։
ր Ես. ժա. 4։ բ Թես. բ. 8։ ԳԼ. ա. 16։ ժթ. 15. 21։
ց Հմր. 7. 11։
ւ ԳԼ. գ. 12։ ժթ. 12։
փ ԳԼ. ա. 14. 15։
ք Հմր. 2։
և Ոմանք քիչ մը բան
օ գ Թագ. ժգ. 31։ իա. 25։ գ Թագ. իթ. 7։
ֆ ԵԼ. ԼԶ. 15։ Գոր. ժե. 20. 29։ ա Կոր. ժ. 19. 20։ Հմր. 14։
ա Հռոմ. բ. 4։ ԳԼ. իթ. 20։

ու բոլոր եկեղեցիները պիտի դիտեան թէ ես
ան եմ՝ որ երիկամունքները ու սիրտերը կը
քննեմ. և ամէն մէկուընուդ ձեր գործերու-
24 բուն համեմատ պիտի հատուցանեմ: Բայց ձե-
ղի կ՚ըսեմ միւսներուդ որ Թիւատիրի մէջ էք,
ու սա վարդապետութիւնը չունիք, որ չճանչ-
ցաք Սատանային խորունկ բաները՝ (ինչպէս
որ կ՚ըսեն.) Ձեր վրայ ուրիշ ծանրութիւն
25 չեմ ձգեր. Հապա ան որ ունիք՝ պահեցէք
26 մինչև որ ես գամ: Եւ ան որ կը յաղթէ ու
իմ գործերս մինչև վերջը կը պահէ, տանոր
իշխանութիւն պիտի տամ ազգերուն վրայ,
27 (Եւ պիտի հովուէ զանոնք երկաթէ գաւա-
զանով. անոնք բրուտի անօթներու պէս պի-
28 տի փշրուին.) ինչպէս որ ես ալ իմ Հօրմէս
առի. ու անոր պիտի տամ Առաւօտեան
29 աստղը: Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ
Հոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն:

ԳԼ. Գ

2 Քրիստոս կը յանդիմանէ Սարդիկէի եկեղեցւոյն հրեշտակը. 3 կը յորդորէ զանիկա որ ապաշխարէ, և սպառնալիք կ՚ընէ ա-
նոր. 8 կը գովէ Փիլադելփիայի եկեղեցւոյն հրեշտակը 10 իր
արժանութիւնը և համբերութիւնը համար. 15 կը նախատէ
Լաւոդիկիէի եկեղեցւոյն հրեշտակը՝ ոչ պաղ և ոչ տաք ըլլա-
լուն համար. 19 և կը պատուիրէ որ ապաշխարէ ու ջերմեռանդ ըլլայ. 20 Քրիստոս դուռը կոխած կը բաղխէ:

1 Եւ Սարդիկէի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշ-
տակին դրէ, Այսպէս կ՚ըսէ անիկա որ ունի
Աստուծոյ եօթը Հոգիները ու եօթը աստղե-
րը. Գիտեմ քու գործերդ՝ որ դուն անուն
2 ունիս թէ կենդանի ես, ու մեռած ես: Ար-
թնցիր և հաստատէ միւսացած բաները որ
մեռնելու վրայ են, ինչու որ քու գործերդ-
3 Աստուծոյ առջևը կատարեալ չգտայ: Հիմա
միտքդ բեր թէ ինչպէս ընդունեցիր ու լսե-
ցիր, ու պահէ և ապաշխարէ. Բայց թէ որ
արթննալու չըլլաս, գողի պէս քու վրադ
պիտի գամ, ու բնաւ պիտի չգիտնաս թէ ո՛ր
4 ժամուն քու վրադ պիտի գամ: Սակայն քանի
մը անձինք ունիս Սարդիկէի մէջ, որոնք իւ-
րեանց հանդերձները չաղտոտեցին, և ճերմակ-
ներով պիտի պարտին ինծի հետ, քանզի ար-
5 ժանի են: Ան որ կը յաղթէ՝ ճերմակներ պի-
տի հագնի. ու ես անոր անունը կենաց գիր-
քէն պիտի չաւրեմ, և անոր անունը պիտի
դաւանիմ իմ Հօրս առջևը ու անոր հրեշտակ-
6 ներուն առջևը: Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ
թէ Հոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն:
7 Եւ փիլադելփիայի մէջ եղած եկեղեցւոյն
հրեշտակին դրէ, Այսպէս կ՚ըսէ ան Սուրբը՝
ան ճշմարիտը որ Դաւիթի բանալին ունի,
ինչը բանայ ու մէկը չկայ որ գոցէ, ու կը գոցէ
8 ու մէկը չկայ որ բանայ. Գիտեմ քու գործե-
րերդ. Ահա քու առջիդ բացուած դուռ մը
դրի, որ մէկը չկրնար գոցել. ինչու որ դուն
քիչ մը կարողութիւն ունիս, և իմ խօսքս պա-
9 հեցիր ու իմ անունս չուրացար: Ահա ես
քեզի կու տամ Սատանային ժողովքին եղող-
ները՝ որոնք կ՚ըսեն թէ իրենք Հրեայ են ու
չեն, հապա սուտ կ՚ըսեն. Ահա պիտի ստի-
պեմ զանոնք որ գան ու երկրպագութիւն ը-
նեն քու ոտքերուդ առջևը, և ճանչնան թէ
10 ես քեզ սիրեցի: Որովհետև իմ համբերու-
թեանս խօսքը պահեցիր, ես ալ քեզ պիտի
պահեմ փորձութեան ժամանակը, որ պատ-
րաստ է գալու բոլոր աշխարհի վրայ՝ ներկրիս
11 երեսը բնակողները փորձելու համար: Ահա
ես չուտով կու գամ. Ունեցածդ պինդ բռնէ,
12 նէ, որ մէկը չառնէ քու պսակդ: Ան որ կը
յաղթէ՝ անիկա իմ Աստուծոյս տաճարին մէջ
սիւն մը պիտի ընեմ, ու ալ դուրս պիտի չել-
լէ. Ես անոր վրայ իմ Աստուծոյս անունը պի-
տի գրեմ, ու իմ Աստուծոյս քաղաքին անու-
նը՝ այսինքն նոր Երուսաղէմին՝ որ երկինքէն
իմ Աստուծմէս կ՚իջնէ, ես իմ նոր անունս.
13 Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ
կ՚ըսէ եկեղեցիներուն:
14 Եւ Լաւոդիկիէի մէջ եղած եկեղեցւոյն հր-
եշտակին դրէ, Այսպէս կ՚ըսէ Ամէնը՝ հա-
ւատարիմ ու ճշմարիտ վկան, Աստուծոյ ա-
15 րարածոց Սկիզբը. Գիտեմ քու գործերդ՝
որ ոչ պաղ ես ու ոչ տաք. երանի թէ պաղ
16 ըլլայիր կամ տաք: Ուստի դուն որ դաղջ ես,
ու ոչ տաք՝ ոչ ալ պաղ, քեզ բերնէս դուրս
17 փսխելու վրայ եմ. Քանզի կ՚ըսես, Ես հա-
րուստ եմ ու մեծցայ, և բանի մը կարօտ չեմ.
ու չես գիտեր որ դուն խեղճ ու թշուառական
18 ես՝ և աղքատ ու կոյր ու մերկ: Ես քեզի
խորհուրդ կու տամ. Ինծմէ կրակի մէջ փոր-
ձուած ոսկի ծախու առ որ հարստանաս, ու

ա թ Թագ. Ժգ. 7: ա Մն. իը. 9: իմ. 17: բ Մն. գ. 30: Սագ. է. 9: Եբեմ. Ժա. 20: Ժէ. 10: ի. 12: Յոհ. բ. 24, 25: Գոր. ա. 24: Հռոմ. ը. 27: ի Սագ. կը. 12: Մատ. Ժգ. 27: Հռոմ. բ. 6: Ժգ. 12: բ Կոր. է. 10: Գաղ. գ. 5: ԳԼ. ի. 12: գ Գոր. Ժէ. 28: դ ԳԼ. գ. 11: ե Յոհ. գ. 29: ա Յոհ. գ. 23: զ Մատ. Ժի. 28: Դ.ուկ. իը. 29, 30: ա Կոր. գ. 3: ԳԼ. գ. 21: ի. 4: է Սագ. բ. 8, 9: իմ. 14: Դան. է. 22: ԳԼ. Ժբ. 5: Ժի. 15: ը Պետ. ա. 19: ԳԼ. իբ. 16: թ Հմր. 7: — ժ ԳԼ. ա. 4, 16: գ. 5: է. 6: ի ԳԼ. բ. 2: լ Եփես. բ. 1, 5: ա Տիմ. է. 6: խ ա Տիմ. գ. 20: բ Տիմ. 13: Հմր. 11: ծ Հմր. 19: կ Մատ. իգ. 42, 43: իե. 13: Մար. Ժգ. 33: Դ.ուկ. Ժբ. 39, 40: ա Թես. է. 2, 6: բ Պետ. գ. 10: ԳԼ. Ժգ. 15: հ Յուդ. 23: ձ ԳԼ. գ. 4: ղ. 11: է. 9, 13: ճ ԳԼ. Ժի. 8: յ Եւ. իբ. 32: Սագ. կի. 28: ն Փիլ. գ. 3: ԳԼ. Ժգ. 8: Ժէ. 8: ի. 12: ամ. 27: շ Մատ. Ժ. 32: Դ.ուկ. Ժբ. 8: ո ԳԼ. բ. 7: չ Գոր. գ. 14: պ ա Յոհ. է. 20: Հմր. 14: ԳԼ. ա. 5: ղ. 10: Ժի. 11: ռ Եփ. իբ. 22: Դ.ուկ. ա. 32: ԳԼ. ա. 18: ս Մատ. Ժգ. 19: վ Յար. Ժբ. 14: տ Հմր. 1: ր Կար. Ժգ. 9: բ Կար. բ. 12: ց ԳԼ. բ. 9: ւ Եփ. իի. 23: կ. 14: փ բ Պետ. բ. 9: ք Դ.ուկ. բ. 1: օ Եփ. իգ. 17: ֆ Փիլ. գ. 5: ԳԼ. ա. 5: իբ. 7, 12, 20: ջ ԳԼ. բ. 25: ռ ԳԼ. բ. 10: ս գ Թագ. է. 21: Գաղ. բ. 9: վ ԳԼ. բ. 17: Ժգ. 1: իբ. 4: տ Գաղ. գ. 26: Եբր. Ժբ. 22: ԳԼ. իա. 2, 10: ր ԳԼ. իբ. 4: ց ԳԼ. բ. 7: ւ Եփ. կէ. 16: ք ԳԼ. ա. 5: Ժի. 11: իբ. 6: Հմր. 7: օ Կաղ. ա. 15: ֆ Ովս. Ժբ. 9: ա Կար. գ. 8: և Եփ. Ժէ. 1: Մատ. Ժգ. 44: իե. 9: ֆ բ Կար. է. 3: ԳԼ. է. 13: Ժգ. 15: Ժի. 8:

ճերմակ հանդերձներ՝ որ հագնիս, որ քու
ամօթալի մերկութիւնդ չերեւնայ. և աչքերդ
19 դեղ դիր որ տեսնես։ Ես իմ ամէն սիրածս
կը յանդիմանեմ ու կը խրատեմ. ուստի նա-
20 խանձաւոր եղիր ու ապաշխարէ։ Ահա ես
դուռը կայներ եմ ու կը զարնեմ. Եթէ որ մէ-
կը իմ ձայնս լսէ ու դուռը բանայ, Հանոր քո-
վը պիտի մտնեմ և անոր հետը ընթրիք պի-
21 տի ընեմ, ան ալ իմ հետս։ Ան որ կը յաղթէ՝
իմ հետս Իմ աթոռս նստել պիտի տամ անոր,
ինծոր որ ես ալ յաղթեցի ու իմ Հօրս հետ
22 անոր աթոռը նստայ։ Ան որ ականջ ունի՝
թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն։

ԳԼ· Գ

2 Յովհաննէս Առաւծոյ աթոռը կը տեսնէ երկինքի մէջ։ 4 Քառասնչորս երէցները։ 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք առջևնուն ու հետևնուն աչքերով լեցուն էին։ 10 Երէցները իրենց պսակները աթոռին վրայ նստողին առջև դնելով՝ երկրպագութիւն կ'ընեն անոր։

1 Ա՛ետ բաներէն ետքը տեսայ, և ահա երկինքի
մէջ բացուած դուռ մը կար, Ու առջի ձայնը
որ լսեցի՝ փողի նման էր, որ ինծի հետ կը
խօսէր ու կ'ըսէր, Հոսելիր Ու ասկէ ետքը
2 ըլլալու բաները քեզի ցուցընեմ։ Եւ չուտ
մը Հոգին իմ վրաս եկաւ. ԵՒ ահա աթոռ մը
3 դրուած էր երկինքի մէջ. Ու աթոռին վրայ
մէկը նստեր էր. և նստողը յասպիս ու սար-
4 դիոն քարերու երեւութին նման էր։ Եւ աթո-
ռին բոլորտիքը Ծիածան՝ զմրուխտի երեւու-
թի նման. ու աթոռին բոլորտիքը քսանու-
չորս աթոռներ, և ան աթոռներուն վրայ քը-
սանուչորս երէցներ *Նստեր էին" Ճերմակ հան-
դերձներ հագած, Ու գլուխնին ոսկիէ պը-
5 սակներ ունէին։ Եւ աթոռէն Փայլակներ ու
ձայներ և որոտումներ կ'ելլէին, Ու աթոռին
առջեն եօթը հատ բոլորտքած կրակի ջամբար-
ներ կային, Որոնք Աստուծոյ եօթը Հոգին-
6 ներն են։ Նէ աթոռին առջեր իրրև ապակի-
ղէն ծով մը՝ ակնվանիի նման, և Աթոռին մէ-
ջը ու աթոռին բոլորտիքը՝ չորս կենդանիներ,
որ աչքերով լեցուն էին առջևէն Ու ետևէն։
7 Եւ առջի կենդանին առիւծի նման էր, ու եր-
կրորդ կենդանին՝ զուարակի նման, և երրորդ
կենդանին մարդու երես ունէր, ու չորրորդ
8 կենդանին՝ թռչող արծիւի նման։ Եւ չորս

3 Յայտ. ե. 17։ Առակ. գ. 11, 12։ Եբր. ժբ. 5, 6։ Յակ. ա. 12։
4 Երգ. ե. 2։
5 Ղեւտ. ժբ. 37։
6 Յայտ. դ. 7։
7 Ա Տիմ. բ. 12։ ԳԼ. բ. 26, 27։
8 ԳԼ. բ. 7։

ա ԳԼ. ա. 10։
բ ԳԼ. ժա. 12։
գ ԳԼ. ա. 19։ Իր. 6։
դ ԳԼ. ա. 10։ Ժէ. 3։ Իա. 10։
ե Եա. գ. 1։ Երեմ. ԺԷ. 12։ Եզեկ. ա. 26։ Ժ. 1։ Դան. է. 9։
զ Եզեկ. ա. 28։
է Ո՛չ նստած ամէն
ատ
ը ԳԼ. գ. 4, 5։ ԺԱ. 11։ է. 9, 13, 14։
ժԹ. 14։
ի Հմր. 10։
լ ԳԼ. բ. 5։ Ժգ. 18։
խ ԵԼ. ԼԷ. 23։ Բ Մն. գ. 20։ Եզեկ. ա. 13։ Զաք. գ. 2։
ծ ԳԼ. ա. 4։ գ. 1։ է. 6։
կ ԵԼ. ԼԲ. 8։ ԳԼ. ԺԷ. 2։
հ Եզեկ. ա. 5։
ձ Հմր. 8։
ղ Եզեկ. ա. 10։ Ժ. 14։

3 Եա. գ. 2։
4 Հմր. 6։
5 Եա. գ. 3։
6 ԳԼ. ա. 8։
7 ԳԼ. ա. 4։
8 ԳԼ. ա. 18։ է. 14։ Ժէ. 7։
9 ԳԼ. է. 8, 14։
10 Հմր. 9։
11 Հմր. 4։
12 ԳԼ. է. 12։
13 Ծն. ա. 1։ Գոր. ԺԷ. 24։ Եփես. գ. 9։ Կող. ա. 16։

ԳԼ· Ժ· 6։

—

1 Եզեկ. բ. 9, 10։
2 Եա. ԼԲ. 11։ Դան. Ժբ. 4։
3 Հմր. 13։
4 Ո՛չ նստած ամէն կարգ պատ
ուս
5 Ծն. ԼԲ. 9, 10։ Եբր. է. 14։
6 Եա. Ժա. 1, 10։ Հռովմ. ԺԷ. 12։

ԳԼ· Իբ· 16։
7 Հմր. 1։ ԳԼ. գ. 1։
8 Եա. Ծգ. 7։ Յայտ. ա. 29, 36։ ա Պետ. ա. 19։ ԳԼ. Ժգ. 8։ Հմր. 9, 12։
9 Զաք. գ. 9։ գ. 10։
10 ԳԼ. գ. 5։
11 ԳԼ. գ. 2։
12 ԳԼ. գ. 8, 10։
13 ԳԼ. Ժգ. 2։ ԺԷ. 2։

ներ ունէին, ու ոսկիէ խնկամաններ խառնկով
9 լեցուն՝ Էոր սուրբերուն աղօթքն է։ Եւ նոր
երդ մը կ՚երգէին՝ ըսելով, Արժանի ես դուն
առնելու զիրքը եւ առոր կնիքները բա-
նալու. Վասնզի որ մորթուեցար, ու մեզ ծա-
խու առիր Աստուծոյ՝ քու արիւնովդ Համէն
10 ցեղէ ու լեզուէ եւ ժողովուրդէ ու ազգէ. Եւ
մեզ մեր Աստուծոյ թագաւորներ ու քահա-
նաներ ըրիր, ու երկրի վրայ պիտի թագա-
11 ւորենք։ Եւ նայեցայ՝ ու շատ հրեշտակներու
ձայն լսեցի, որոնք աթոռին ու կենդանի-
ներուն եւ երէցներուն բոլորտիքն էին. ու
անոնց թիւն էր բիւրք բիւրուց եւ հազարք
12 հազարաց. Որոնք մեծ ձայնով կ՚ըսէին, Ար-
մորթուած Գառնուկը արժանի է զօրութիւն
ու հարստութիւն եւ իմաստութիւն ու կարո-
ղութիւն եւ պատիւ ու փառք ու օրհնութիւն
13 առնելու։ Եւ բոլոր արարածները որ երկինքի
մէջ ու երկրի վրայ ու երկրի տակը եւ ծովու
մէջ, ու ամէն ինչ որ անոնց մէջը կայ՝ լսեցի որ
կ՚ըսէին, Աթոռին վրայ նստողին եւ Գառնու-
կին օրհնութիւն ու պատիւ եւ փառք ու զո-
14 րութիւն յաւիտեան յաւիտենից։ Եւ չորս
կենդանիները կ՚ըսէին, Ամէն. ու երէցները
վեհան ու երկրպագութիւն ըրին ‖։

ԳԼ. Զ

1 Կնիքներուն կարգաւ բացուիլը, ու անոնց հետեւած երեւոյթները։

1 Եւ տեսայ՝ երբոր Գառնուկը կնիքներուն
մէկը բացաւ, ու չորս կենդանիներուն մէկէն
որոտումի պէս ձայն մը լսեցի որ կ՚ըսէր, Եկուր
2 ու տես։ Ու տեսայ, եւ ահա ճերմակ ձի մը,
ու անոր վրայ հեծնողը աղեղ մը ունէր. եւ
պսակ մը տրուեցաւ անոր, ու անիկա յաղթող
էր ու յաղթելու եկաւ։
3 Ու երբոր երկրորդ կնիքը բացաւ, լսեր-
կրորդ կենդանիէն լսեցի որ կ՚ըսէր, Եկուր։
4 Եւ ուրիշ ձի մը եկաւ շառագոյն, ու անոր
վրայ հեծնողին իշխանութիւն տրուեցաւ որ եր-
կրէս խաղաղութիւնը առնէ, որ իրար սպան-
նեն. ու անոր մէկ մեծ սուր մը տրուեցաւ։
5 Ու երբոր երրորդ կնիքը բացաւ, լսերրորդ
կենդանիէն լսեցի որ կ՚ըսէր, Եկուր ու տես.
ու տեսայ, եւ ահա սեւ ձի մը, ու անոր վրայ
6 հեծնողը իր ձեռքը կշիռ մը ունէր։ Ու չորս
կենդանիներուն մէջէն ձայն մը լսեցի որ կ՚ը-
սէր, Կապիճ մը ցորենը մէկ դահեկանի, ու
երեք կապիճ գարին մէկ դահեկանի. Եւ ձէ-
թին ու գինիին վնաս չընես։
7 Ու երբոր չորրորդ կնիքը բացաւ, չորրորդ
կենդանիէն ձայն մը լսեցի որ կ՚ըսէր, Եկուր
8 ու տես։ Ու տեսայ, և ահա դեղին ձի մը,
ու անոր վրայ հեծնողին անունը Մահ էր, և
Դժոխքը անոր ետեւէն կ՚երթար. ու անոնց իշ-
խանութիւն տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին
վրայ, Էոր սրով ու սովով և մահով Էու երկրի
գազաններով սատկեցընեն։
9 Ու երբոր հինգերորդ կնիքը բացաւ, նե-
րքեւն տակը տեսայ Էան մարդոց հոգիները,
որ սպաննուած էին Աստուծոյ խօսքին հա-
մար, Էու անոր վկայութեանը համար՝ որ ի-
10 րենք ունէին. Եւ մեծ ձայնով աղաղակեցին
ու ըսին, Ով Էսուրբ ու ճշմարիտ Տէր, Էմին-
չեւ ո՞ր չես դատեր ու մեր արիւնին վրէժը
11 երկրի բնակիչներէն պահանջեր։ Եւ ճերմակ
հանդերձներ տրուեցաւ անոնց, ու բսուեցաւ
անոնց Էոր քիչ մը ատեն ալ հանգչին, մինչեւ
որ անոնց ծառայակիցները ու անոնց եղբայր-
ները լման ըլլան, որոնք իրենց պէս պիտի
սպաննուէին։
12 Եւ տեսայ՝ երբոր վեցերորդ կնիքը բացաւ,
Էու մեծ շարժ մը եղաւ, Էու արեւը սեւցաւ մա-
զեղէն քուրձի մը պէս, և լուսինը [բոլորովին]
13 արիւնի պէս եղաւ. Էու երկինքի աստղերը
գետինը թափթփուեցան, ինչպէս որ աստիկ
հովին չարժուած թզենին իր տհաս պտուղ-
14 ները կը թափէ. Եւ երկինքը գալարուող
մոմի պէս կը քաշուէր. Էու բոլոր լեռները
15 և կղզիները իրենց տեղերէն չարժեցան։ Ու
երկրի թագաւորները և մեծամեծները ու հա-
րուստները, հազարապետները և զօրաւորնե-
րը, ու բոլոր ծառաները ու բոլոր ազատները
Էայրերուն և լերանց ապառաժներուն մէջ
16 պահուըտեցան. Եւ լեռներուն ու ապառաժ-
ներուն կ՚ըսէին, Վրանիս ինկէք ու մեզ ծած-
կեցէք անոր երեսէն՝ որ աթոռին վրայ կը
17 նստի, ու Գառնուկին բարկութենէն. Վասնզի
որ անոր բարկութեանը մեծ օրը եկաւ, Եւ
ո՛վ կրնայ դիմանալ։

Ե Սպ. Ճիա. 2։ ԳԼ. բ. 3. 4։
Զ Սալ. խ. 3։ ԳԼ. ժգ. 3։
Է ԳԼ. գ. 11։
Ը Ելմ. գ. 24։ 25։
Թ Գոր. ի. 28։ Հբ. ա.մխ. գ. 24։ 25։ ա Կոր. գ. 20։ ե. 23։ Եփես. ա. 7։ Կազ. ա. 14։ Եբր. թ. 12։ ա Պետ. ա. 18. 19։ բ Պետ. բ. 1։ ա Յովհ. ա. 7։
Ժ Դան. գ. 1։ գ. 25։ ԳԼ. ե. 9։ ժա. 9։ ժգ. 6։
ԺԱ Եղ. ժԹ. 6։ ա Պետ. բ. 5. 9։ ԳԼ. ա. 6։ ի. 6։ իբ. 5։
ԺԲ Նմն. քառասնօրեայ երեցները։
ԺԳ Նմն. թագաւորն։
ԺԴ ԳԼ. գ. 4. 6։
ԺԵ Սալ. կը. 17։ Դան. է. 10։ Եբր. ժբ. 22։
ԺԶ ԳԼ. գ. 11։
ԺԷ Փիլ. բ. 10։ Հմր. 3։
ԺԸ ԳԼ. գ. 16։ է. 10։
ԺԹ ա Մն. իԹ. 11։ Հռոմ. Թ. 5։ ժգ. 27։ ա Տիմ. գ. 10։ ա Պետ. գ. 11։ է. 11։ ԳԼ. ա. 6։
Ի ԳԼ. ժԹ. 4։
ԻԱ Նմն. քառասնօրեայ երեցները։
ԻԲ ԳԼ. գ. 9. 10։
ԻԳ Նմն. յաւիտեանս յաւիտենից կենդանի եղողին։

—

ԻԴ ԳԼ. է. 5. 6. 7։
ԻԵ Նմն. հօթը կնիքները։
ԻԶ Ամս. իգ. 29։ Գոր. բ. 20։
ԻԷ ԳԼ. ը. 10։ ԺԹ. 1։
ԻԸ Սալ. ՃԼ. 26։ Եսայ. ԼԴ. 4։ Եբր. ա. 12։
ԻԹ Երեմ. գ. 25։ գ. 24։ ԳԼ. ժգ. 20։
Լ Էս. բ. 12։
ԼԱ Յովհ. ժ. 8։ Դատ. իգ. 30։ ԳԼ. ԺԹ. 6։
ԼԲ Եսայ. ժգ. 6։ Եսայ. ա. 14։ Եսայ. ժգ. 14։
ԼԳ Սալ. հգ. 7։
ԼԴ Զաք. գ. 3։ ԳԼ. ժԹ. 11։
ԼԵ Սալ. խե. 4. 5։
ԼԶ Զաք. գ. 11։ ԳԼ. ժգ. 14։
ԼԷ ԳԼ. գ. 7։
ԼԸ Նմն. Եկուր ու տես։
ԼԹ Զաք. գ. 2։
Խ ԳԼ. գ. 7։
ԽԱ Զաք. գ. 2։
ԽԲ ԳԼ. ԺԹ. 4։
ԽԳ ԳԼ. գ. 7։
ԽԴ Զ.աք. գ. 3։
ԽԵ Եզեկ. ժգ. 21։
ԽԶ Ղև. իգ. 22։
ԽԷ ԳԼ. ը. 3։ ԺԹ. 15։ ժգ. 18։
ԽԸ ԳԼ. ի. 4։
ԽԹ ԳԼ. ա. 9։
Ծ Ը Տիմ. ա. 8։ ԳԼ. ժբ. 17։ ժԹ. 10։
ԾԱ ԳԼ. գ. 7։
ԾԲ Ցնս Զաք. ա. 12։
ԾԳ ԳԼ. ժա. 18։ ԺԹ. 2։
ԾԴ ԳԼ. գ. 4. 5։ է. 9. 14։
ԾԵ Եբր. ժա. 40։ ԳԼ. ժգ. 13։
ԾԶ ԳԼ. ժգ. 18։
ԾԷ Ցովել. բ. 10։ 31։
ԾԸ Գ. 15։ Ասա. իգ. 29։ Գոր. բ. 20։
ԾԹ ԳԼ. ը. 10։ ԺԹ. 1։
Կ Սալ. ՃԼ. 26։ Եսայ. ԼԴ. 4։ Եբր. ա. 12։
ԿԱ Երեմ. գ. 25։ գ. 24։ ԳԼ. ժգ. 20։
ԿԲ Եսա. բ. 19։
ԿԳ Յովհ. ժ. 8։ Դատ. իգ. 30։ ԳԼ. ԺԹ. 6։
ԿԴ Եսա. ժգ. 6։ Եսա. Սոփ. ա. 14։ Եսա. ԳԼ. ժգ. 14։
ԿԵ Սալ. հգ. 7։

ԳԼ· Է

ա ՄԿԿ հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ձախտները կը կնքէ։ 4 Կնքուածներուն թիւը՝ այսինքն Իսրայէլի ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը, 9 ու բոլոր ուրիշ ազգերէն անհամար Ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջեւը կը կենային ձերմակ հանդերձներ հագած ու ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած։ 11 Անոնց հանդերձները գառնուկին արիւնովը լուացուած էին։

1 Եւ ասկէ ետեւ տեսայ չորս հրեշտակներ՝ որոնք երկրի չորս անկիւնները կեցեր էին, ու երկրի չորս հովերը բռներ էին, որ երկրի վրայ հով չփչէ, ու ոչ ծովու վրայ, ոչ ալ մէկ
2 ծառի մը վրայ։ Եւ մէկ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ որ արեւելքէն ելաւ, ու կենդանի Աստուծոյ կնիքը ունէր. և մեծ ձայնով մը աղաղակեց այն չորս հրեշտակներուն, որոնց երկու-
3 թիւն արուած էր երկրին ու ծովուն վնասելու, ու ըսաւ, Երկրին վնաս մի ընէք, ոչ ծովուն, ոչ ալ ծառերուն, մինչեւ որ մեր Աստուծոյն ծառաներուն ճակտները կնքենք։
4 Ու կնքուածներուն համրանքը լսեցի՝ որ էր հարիւր քառասունչորս հազար՝ Իսրայէլի
5 որդւոցը բոլոր ցեղերէն կնքուած. Յուդայի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Ռուբենի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Գադի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած,
6 Ասերի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Նեփթաղիմի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Մանասէի ցեղէն տասներկու հազար
7 կնքուած, Շմաւոնի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Ղեւիի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Իսաքարի ցեղէն տասներ-
8 կու հազար կնքուած, Զաբուղոնի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Յովսեփի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Բենիամինի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած։
9 Ասկէ ետքը տեսայ, ահա մեծ բազմութիւն՝ որն որ մէկը չէր կրնար համրել, բոլոր ազգերէն ու ցեղերէն և ժողովուրդներէն ու լեզուներէն, որոնք աթոռին առջեւը ու Գառնուկին առջեւը կեցեր էին՝ ձերմակ հանդերձներ հագած և ձեռքերնին արմաւենիներ
10 բռնած. Եւ մեծաձայն կ'աղաղակէին ըսելով, Փրկութիւնը մեր Աստուծոյ՝ որ աթոռին վրայ կը նստի, ու Գառնուկին։ Եւ բոլոր
11 հրեշտակները աթոռին ու երէցներուն և չորս կենդանիներուն բոլորտիքը կեցեր էին, ու երեսներուն վրայ աթոռին առջեւը իյնալով ու Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին,
12 ըսելով, Ամէն. օրհնութիւն ու փառք և

ա Դան· է· 2։
բ Ել· ի· 4։
գ Ել· գ· 6· ի· 4։
դ Ել· իզ· 4։
ե Ծիւկ· ի· 4։ ԳԼ· ի· 1։
զ Ել· ի· 16։
է Ել· ԺԹ· 1։
ը Յովէ· ժա· 25։
թ ԳԼ· է· 9։
ժ ԳԼ· գ· 5· 18։ գ· 4։ գ· 11։ Հմր· 14։
ի Սաղ· գ· 8։ Ես· խգ· 11։ Երեմ· գ· 23։ Ովս· ԺԳ· 4։ ԳԼ· ԺԹ· 1։
լ ԳԼ· է· 15։
խ ԳԼ· գ· 6։
ծ ԳԼ· է· 9։
կ Հմր· 9։
հ ԳԼ· է· 13· 14։
ձ ԳԼ· Ժէ· 6։
ղ Ես· ա· 18։ Երը· ի· 14։ ա Յովէ· ա· 7։ ԳԼ· ա· 5։ Տես Զաք· գ· 3· 4· 5։
ճ Ես· գ· 5· 6։ ԳԼ· խա· 3։
մ Ես· խի· 10։
յ Սաղ· ձխա· 6։ ԳԼ· խա· 4։
ն Սաղ· խգ· 1։ ԼՂ· 8։ Յովէ· ժ· 4· 11· 14։
շ Ես· իե· 8։ ԳԼ· խա· 4։
ո ԳԼ· է· 1։
չ Մաա· Ժը· 10։ Ղուկ· ա· 19։
պ Բ Մն· իի· 25—28։
ջ ԳԼ· ե· 8։
ռ Եզ· ւ· 1։ ԳԼ·է·9։
ս Սաղ· ձխա· 2։
վ Ղուկ· ա· 10։
տ ԳԼ· Ժգ· 18։
ր Բ Թագ· իբ· 8։ գ Թագ· Ժի· 11։ Գաղ· գ· 31։
ց Եզեկ· լբ· 22։
ւ ԳԼ· Ժգ· 2։
փ Ես· բ· 13։ ԳԼ· ի· 4։

Գովութիւն ու իմաստութիւն ու գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողութիւն մեր Աստուծոյն
13 յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։ Ու երէցներէն մէկը պատասխան տալով՝ ինծի ըսաւ, Ասոնք որ ձերմակ հանդերձներ հագած են՝
14 ո՞վ են, և ուրկէ՞ եկան։ Ես ալ ըսի անոր, Տէր իմ, դուն գիտես. ու ըսաւ ինծի, Ասոնք են մեծ նեղութենէ եկողները, որ իրենց հանդերձները լուացին, ու գառնուկին
15 կին արիւնովը ճերմկցուցին. Անոր համար Աստուծոյ աթոռին առջեւն են, և իրեն կը ծառայեն գորկ ու գիշեր իր տաճարին մէջը. ու աթոռին վրայ նստողը իր վրանը պիտի
16 տարածէ անոնց վրայ. Անոնք ալ ոչ պիտի անօթենան ու ոչ ծարաւին, ոչ ալ արեւը կամ մէկ տաքութիւն մը անոնց վրայ պիտի իյնայ.
17 վասն զի Գառնուկը որ աթոռին մէջն է՝ պիտի հովուէ զանոնք, ու կենդանի Ջուրերու աղբիւրներուն պիտի առաջնորդէ զանոնք. և Աստուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն։

ԳԼ· Ը

ա Եօթնէրորդ կնիքը բացուած ժամանակը։ 3 Եօթը հրեշտակներու եօթը փողերը կը տրուին։ 6 Անոնցմէ չորսը իրենց փողերը կը հնչեցընեն, որուն կը հետեւի մեծ հարուածներ ու պատուհասներ։

1 Ու երբոր եօթնէրորդ կնիքը բացաւ, լռութիւն եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ։
2 Եւ տեսայ այն եօթը հրեշտակները, որ Աստուծոյ առջեւը կը կայնէին. ու անոնց եօթը
3 փող տրուեցաւ։ Եւ ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ սեղանին առջեւը կայնեցաւ, ու ոսկեղէն խունկառնոց մը ունէր. և իրեն շատ խունկ տրուեցաւ, որ բոլոր սրբոց աղօթքներուն հետ աթոռին առջեւը եղող ոսկի սեղանին վրայ
4 մատուցանէ։ Ու խունկերուն ծուխը սրբոց աղօթքներուն հետ հրեշտակին ձեռքէն Աստուծոյ առջեւը ելաւ։
5 Ու հրեշտակը առաւ խնկառնոցը ու զանիկա սեղանին կրակէն լցուց, և գետնի երկրին վրայ. ու եղաւ ձայներ և որոտումներ ու փայլակներ ու երկրա-
6 շարժ։ Եւ եօթը հրեշտակները որ եօթը փողերը ունէին՝ պատրաստուեցան որ հնչեցընեն։
7 Եւ առջի հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու եղաւ կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած, ու երկրի վրայ ձգուեցաւ, [ու երկրին երրորդ մասը այրեցաւ,] ու ծառերուն երրորդ մասը այրեցաւ, ու ամէն կանանչ խոտ այրեցաւ։

8 Ու երկրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ևս որպէս թէ մեկ մեծ լեռ մը կրակով բոր-
ի բոցած՝ ծովը ձգուեցաւ, Էու ծովուն երրորդ
9 մասը Էարիւն եղաւ. Եւ Ծովուն մէջի շնչաւոր արարածներուն երրորդ մասը մեռաւ, ու նաւերուն երրորդ մասը կորսուեցաւ։
10 Ու երրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, Էու երկինքէն մեկ մեծ աստղ մը ճեպաւ զամբարի պէս բորբոքած, Էև գետերուն ու Ջուրի աղ-
11 բիւրներուն երրորդ մասին վրայ ինկաւ։ Ըեւ ան աստղին անունը Օշինդը էր. ու Ջուրե-
րուն երրորդ մասը օշինդը եղաւ, և Ըշատ մարդիկ Ջուրերէն մեռան, քանզի դառն եղան։
12 Ըեւ չորրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու արեւին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը ու աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ, անանկ որ անոնց երրորդ մասը խաւարի, և օրուան երրորդ մասը լոյս չտայ, նոյնպէս ալ գիշերուանը։
13 Եւ նայեցայ՝ Էու երկինց մէջ Թռչող *հրեշ-
տակի մը յօ՜ լսեցի, որ մեծ ձայնով կ'ըսէր, Ըվայ, վայ, վայ երկրի վրայ բնակողներուն՝ ան միւսացած փողի ձայներուն համար, որ երեք հրեշտակները պիտի հնչեցնեն։

ԳԼ. Թ

1 Հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, Էու տեսայ որ երկինքէն աստղ մը ինկաւ երկրի վրայ, Էև անդունդի դուրսը բանալին
2 անոր տրուեցաւ. Ըու անդունդին դուրսը բացաւ, ու ան դուրսէն ծուխ կ'ելլէր մեծ հնոցի մը ծուխին պէս. ու խաւարեցաւ արեւը ու օդը դուրսին ծուխէն։
3 Ըեւ ծուխէն մարախներ կ'ելլէին երկրի վրայ, ու անոնց զօրութիւն տրուեցաւ Էերկրի
4 կարիճներուն ունեցած զօրութեանը պէս. Եւ անոնց ըսուեցաւ Էոր չվնասեն Էերկրի խոտին, ոչ ալ կանաչեղէնին մը և ոչ մեկ ծառի մը, հապա միայն ան մարդոց, Էորոնք իրենց ճա-
կատներուն վրայ Աստուծոյ կնիքը չունին։
5 Եւ անոնց հրաման տրուեցաւ որ չսպաննեն զա-
նոնք, Էհապա չարչարեն զանոնք հինգ ամիս. ու անոնց պատճառ չարչարանքը կարծեմ պատճառ չարչարանքին պէս էր՝ երբոր մարդը կը զարնէ։
6 Ըեւ ան օրերը մարդիկ մահը պիտի փնտռեն ու պիտի չգտնեն. և պիտի ուզեն մեռնիլ, ու մահը անոնցմէ պիտի փախչի։ Ըեւ մարախ-
7 ներուն նմանութիւնը՝ պատերազմի պատրաստուած ձիերու պէս, Էու անոնց գլուխներուն վրայ Էոսկեղէն պսակներու պէս, Էև անոնց
8 երեսները մարդոց երեսներու պէս էր. Ու անոնք մազեր ունէին կանանց մազերուն պէս, Էու անոնց ակռաները առիւծներու ակռանե-
9 պէս էր։ Եւ զրահներ ունէին երկաթէ զրահ-
ներու պէս. Էու անոնց թռչելուն ձայնը պատերազմի վազող շատ ձիեր ըռռաց կառքերու
10 ձայնին պէս էր։ Եւ կարիճներու նման պոչեր ունէին, ու պոչերնուն վրայ խայթոց. Էև իշ-
խանութիւն ունէին հինգ ամիս մարդոց վը-
11 նասելու։ Ըեւ իրենց վրայ թագաւոր ունէին Էանդունդին հրեշտակը, որուն անունը Եբրայեցերէն ‡Աբադոն, և Յոյն լեզուով կ'ըսուի
12 ‡Ապողլիոն։ Ըմէկ վայը անցաւ. ասկէ ետև ահա երկու վայեր ալ կու գան։
13 Եւ վեցերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու ձայն մը լսեցի Ոստուծոյ առջևը եղող ոսկի
14 սեղանին չորս եղջիւրներէն, Որ կ'ըսէր վե-
ցերորդ հրեշտակին որ փողը ունէր, ԸԵփրատ մեծ գետին վրայ կապուած չորս հրեշտակ-
15 ները արձակէ։ Եւ ան չորս հրեշտակները արձակուեցան, որ պատրաստուած էին ժամի ու օրուան և ամիսի ու տարիի համար, որ մարդոց
16 երրորդ մասը մեռցնեն։ Ըեւ ձիաւոր զօրքերուն համրանքը Էերկու բիւրք բիւրուց
17 էր, Էու լսեցի անոնց համրանքը։ Եւ տեսիլքին մէջ այսպէս տեսայ ձիերը, ու անոնց վրայ հեծնողները՝ որ ունէին հրեղէն ու յակինթեղէն և ծծմբեղէն զրահներ. Էև ձիերուն գլուխները առիւծներու գլուխներուն պէս էր, ու անոնց բերնէն կրակ ու ծուխ և ծծումբ
18 կ'ելլէր։ Այս երեք [հարուած] Ընկերէն մարդոց երրորդ մասը մեռաւ, այսինքն կրակէն ու ծուխէն ու ծծումբէն՝ որ անոնց բերնէն կ'ել-
19 լէր։ Ինչու որ ‖ անոնց զօրութիւնը բերանները-
նուն մէջն է ու պոչերնուն մէջ. Էքանզի ա-
նոնց պոչերը օձերու նման էին, ու գլուխներ
20 ունէին որոնցմով կը վնասէին։ Եւ ուրիշ մարդիկ որ աս հարուածներէն չսպաննուեցան, Էիրենց ձեռացը գործ բերէն չապաշխարեցին, որ երկրպագութիւն չընեն Դեւերուն, ու ոս-
կիէ և արծաթէ ու պղինձէ և քարէ ու փայտէ

---

* Հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցնելով՝ մեկ աստղ մը կ'իջնայ երկինքէն, որուն կը տրուի անդունդին բանալին։ 2 Ա. Նիկա անդունդը կը բանայ։ ուսկից կարիճներու պէս մարախներ կ'ելլեն։ 12 Մեկ վայը կ'անցնի։ 13 Վեցերորդ փողը կը հնչեցնի։ 14 Չորս կապուած հրեշտակները կ'արձակուին։

ե Երեմ. ծա. 25։ Ամմա. է. 4։
ը Գէ. ժգ. 3։
թ Եզեկ. ժգ. 10։
ժ Գէ. ժգ. 3։
ի Ես. ժգ. 12։ Գէ. ի. 1։
լ Գէ. ժգ. 4։
խ Հաւթ. ա. 20։
ծ Եէ. ժե. 23։ Երեմ. լի. 15։ լգ. 15։
կ Ես. ժգ. 10։ Ամմա. ը. 9։
հ Գէ. ժգ. 6։ ԺԹ. 17։
ղ Ոմն+ արձիւն
ճ Գէ. ի. 12։ ժա. 14։
մ Դան. ժ. 18։ Գէ.
ը. 10։
ն Դան. է. 31։ Գէ. ժե. 8։ ի. 1։ Հմր. 2. 11։
շ Յայտ. ը. 2. 10։
ո Եէ. ժ. 4։ Դատ. է. 12։
պ Հմր. 10։
ջ Գէ. գ. 6։ է. 3։
ռ Գէ. ը. 7։
ս Գէ. է. 3։ Տես Եէ. ժը. 23։ Եզեկ. ի. 4։
վ Յայտ. ա. 6։
տ Յայտ. բ. 5. 6. 7։
ր Հմր. 5։
ց Եփես. բ. 2։
ւ Հմր. 1։
փ յի կողմանէ։
ք Գէ. ը. 13։
օ Գէ. ժգ. 12։
ֆ Եզեկ. լը. 4։
և Սաղ. կը. 17։ Դան. է. 10։
Գէ. է. 4։
ա ա Մն. ժը. 8։ Ես. է. 28. 29։
բ Ոմն+ ան ձիերուն
գ Ես. ի. 15։
դ բ Օր. լա. 29։
զ Գէ. ժէ. 7։ բ Օր. լը. 17։ Սաղ. ՃԿ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։

չինուած ֊կուռքերուն, որոնք ոչ կրնան տես-
21 նել՝ ոչ ալ լսել ու ոչ քալել. նաև չապաշխա-
րեցին իրենց մարդասպանութիւններէն, ֊ոչ
ալ իրենց կախարդութիւններէն, ոչ ալ իրենց
պոռնկութիւններէն եւ ոչ իրենց գողութիւններէն։

ԳԼ. Ժ

1 Հրեշտակ մը կ'երկնայ իր ձեռքը բացուած գրքոյկ մը առնելով. 6 երդում կ'ընէ յաւիտեան կենդանի եղողին վրայ, թէ ալ ուրիշ ժամանակ պիտի չըլլայ։ 9 Յովհաննէսին հրաման կ'ըլլայ որ ան գիրքը առնէ և ուտէ։

1 Եւ տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը որ
երկինքէն կ'իջնէր, ու ամպ հագած էր ֊և իր
գլխուն վրայ ծիածան կար. ֒ու իր երեսը
արեւի պէս էր, ֓և իր ոտքերը՝ կրակի սիւնե-
2 րու պէս. եւ իր ձեռքը գրքոյկ մը ունէր
բացուած. ֔ու իր աջ ոտքը ծովուն վրայ դը-
3 րաւ, և ձախը՝ ցամաքին վրայ. եւ մեծ ձայ-
նով աղաղակեց առիւծի մը գոչելուն պէս. ու
երբոր աղաղակեց՝ ֕եօթը որոտումները իրենց
4 ձայներովը խօսեցան։ Ու երբոր եօթը որո-
տումները *խօսեցան, պիտի գրէի. ու երկին-
քէն ձայն մը լսեցի որ †ինծի կ'ըսէր, ֊Կնքէ ան բա-
ները որ եօթը որոտումները խօսեցան, ու զա-
5 նոնք մի գրեր։ Եւ ան հրեշտակը որ ծովուն
վրայ ու ցամաքին վրայ կայնած տեսայ, ֕իր
6 [աջ] ձեռքը երկինքը վերցուց. Ու երդում
ըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից կենդանի եղո-
ղին վրայ, ֔որ ստեղծեց երկինքը ու ինչ որ
անոր մէջն է, ու երկիրը և ինչ որ անոր մէջն
է, և ծովը ու ինչ որ անոր մէջն է, ֕թէ ալ
7 ժամանակ պիտի չըլլայ. ֖Հապա եօթներորդ
հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբոր փողը հըն-
չեցընէ, Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատա-
րուի, ինչպէս որ իր ծառաներուն մարգարէ-
ներուն աւետիս տուաւ։

8 ֖Եւ ան ձայնը որ երկինքէն լսեցի՝ նորէն
խօսելու ինծի ու ըսաւ, Գնա առ ան բաց
գրքոյկը՝ որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայ-
9 նող հրեշտակին ձեռքն է։ Ես ալ հրեշտակին
գացի ու ըսի անոր, Տուր ինծի առ գրքոյկը.
ու ըսաւ ինծի, ֊Առ ասիկա ու կեր. և քու
փորիդ մէջ դառնութիւն պիտի պատճառէ,
բայց բերնիդ մէջ մեղրի պէս անոյշ պիտի ըլ-
10 լայ։ Եւ գրքոյկը հրեշտակին ձեռքէն առի
ու կերայ զանիկա. ֖և իմ բերնիս մէջը մեղրի
պէս անոյշ էր, և ուտելէս ետքը ֖փորիս մէ-

11 ջը դառնութիւն եղաւ։ Ու ըսաւ ինծի, Պէտք
է որ դուն նորէն մարգարէութիւն ընես շատ
ժողովուրդներու և ազգերու ու լեզուներու
և թագաւորներու ‡վրայով։

ԳԼ. ԺԱ

3 Երկու վկաները կը մարգարէանան։ 6 Անոնք իշխանութիւն պիտի ունենան երկինքը գոցելու որ անձրեւ չգայ։ 7 Գազանը պիտի պատերազմի անոնց դէմ, ու սպաննէ զանոնք։ 8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան։ 11 և երեք ու կէս օրէն ետև յարութիւն պիտի առնեն։ 14 Երկրորդ վայը կ'անցնի։ 15 Եօթներորդ փողը կը հնչեցի։

1 ֊Եւ ինծի մէկ եղէգ մը տրուեցաւ գաւա-
զանի պէս, և հրեշտակը կայներ էր ու կ'ըսէր,
֔Ելիր ու չափէ Աստուծոյ տաճարը ու սեղանը,
2 և անոր մէջ երկրպագութիւն ընողները։ ֔Ու
գաւիթը որ տաճարին դուրսն է՝ ձգէ և մի
չափեր, ֕վասն զի հեթանոսներուն
տրուած է, ֔ու անոնք սուրբ քաղաքը պիտի
3 կոխկռտեն ֊քառասունուերկու ամիս։ ֔Եւ
իմ երկու վկաներուս ֖զգե֊ցնում պիտի տամ, ֕և
անոնք քուրձ հագած հազար երկու հարիւր
ու վաթսուն օր ֔մարգարէութիւն պիտի ընեն։
4 ֔Անոնք ան երկու ձիթենիները ու երկու աշ-
տանակներն են, որ երկրին Տէրոջը առջեւը կը
5 կենան։ Եւ թէ որ մէկը ուզէ անոնց վնաս
ընել, ֔անոնց բերանէրէն կրակ կ'ելլէ, ու
իրենց թշնամիները կ'ուտէ. ֕և թէ որ մէկը
ուզէ անոնց վնաս ընել, պէտք է որ անիկա
6 այսպէս սպաննուի։ ֔Անոնք իշխանութիւն ու-
նին երկինքը գոցելու՝ որ իրենց մարգարէու-
թեան օրերը անձրեւ չգայ, ֔ու ջուրերուն վը-
րայ իշխանութիւն ունին՝ անոնք արիւն դար-
ձնելու, և ամէն տեսակ պատուհասներով եր-
7 կիրը զարնելու՝ քանի անգամ որ ուզեն։ ֖Ու
երբոր իրենց վկայութիւնը կատարեն, անա-
ւնը ֔անդունդէն ելլող ֖գազանը հետները
հետ պատերազմ պիտի բռնէ, և անոնց պիտի
8 յաղթէ ու պիտի սպաննէ անոնք։ Եւ անոնց
դիները քաղաքին հրա-
պարակին մէջ, որ հոգեւորապէս կ'ըսուի Սո-
դոմ ու Եգիպտոս, ֔ուր որ ||մեր Տէրն ալ
9 խաչուեցաւ։ ֔Եւ ժողովուրդներէն ու ցեղե-
րէն և լեզուներէն ու ազգերէն պիտի տեսնեն
անոնց դիները երեք ու կէս օր. ֔ու թոյլ պի-
տի չտան անոնց դիները դերեզմաններու մէջ
10 թաղելու։ ֔Եւ անոնք որ երկրի վրայ կը բը-
նակին՝ ուրախ պիտի ըլլան ու խնդան անոնց

֊ Սաղ. ՃԺԵ. 4։ Զաք. Դ. 11։ Յայտ. Ժ. 7։
֓ Գաղ. Ե. 15։ Դան. Է. 25։
֔ Գաղ. Իբ. 15։

—

֕ Եղեկ. ա. 28։
֖ Ասա. ԺԶ. 2։ Գաղ. ա. 16։
֗ Գաղ. ա. 15։
֘ Ասա. Իբ. 18։
֙ Գաղ. Ը. 5։

֚ Ոմանք իրենց ձայնը ներսին խօսեցան։
֛ Ոմանք ինծի կ'ըսեր։
֜ Դան. Ը. 26։ ԺԲ. 4. 9։
֝ Եզե. Զ. 8։ Դան. ԺԲ. 7։
֞ Ղեւտ. ԼԹ. 6։ Գաղ. Գ. 11։ ԺԳ. 7։
֟ Դան. ԺԲ. 7։ Գաղ. ԺԶ. 17։
֠ Գաղ. ԺԱ. 15։

֡ Հմր. 4։
֢ Եզեմ. ԺԶ. 16։ Եղեկ. Բ. 8։ Գ. 1, 2, 3։
֣ Եղեկ. Գ. 3։
֤ Եղեկ. Բ. 10։
֥ Կամ աւելն։

—

֦ Եղեկ. Ի. 3, 4։ Զաք. Բ. 1։ Գաղ. Ի. 15։

֧ Թագ. Իգ. 18։
֨ Եղեկ. Ի. 17. 20։
֩ Սաղ. ՀԺ. 1։ Ղուկ. Ի. 24։
֪ Դան. Բ. 10։
֫ Գաղ. ԺԳ. 5։
֬ Գաղ. Ի. 4։
֭ Գաղ. ԺԲ. 6։
֮ Գաղ. ԺԹ. 10։
֯ Սաղ. ՃԲ. 8։ Եզեմ. ԺԱ. 16։ Զաք. Գ. 3, 11, 14։
ְ Գ Թագ. ա. 10։ 12։ Եզեմ. ա. 10։ Ե. 14։ Եղեկ. Իգ. 3։ Ամո. Գ. 5։
ֱ Թագ. ԺԶ. 29։
ֲ Գ Թագ. ԺԵ. 1։ Յակ. Ե. 16, 17։
ֳ Եզ. Է. 19։
ִ Ղուկ. ԺԳ. 32։
ֵ Գաղ. Իթ. 2։
ֶ Գաղ. ԺԳ. 1, 11։

ԺԵ. 8։
ַ Դան. Է. 21։ Զաք. ԺԳ. 2։
ָ Գաղ. ԺԳ. 8։ ԺԵ. 1, 5։ ԺԲ. 10։
ֹ Եբր. ԺԳ. 12։ Գաղ. ԺԲ. 24։
ֺ Ոմանք իրենց
ֻ Գաղ. ԺԵ. 15։
ּ Սաղ. ՀԹ. 2, 3։
ֽ Գաղ. ԺԲ. 12։ ԺԳ. 8։

վրայ, ¹⁰մինչեւ անդամ իրարու ընծաները պիտի
խրկեն. Վասնզու որ ասոնք երկու մարգարէները
երկրի բնակիչները չարչարեցին։
11 ¹¹Ետ երեք ու կէս օրէն հառ Աստուծմէ
կենդանութեան հոգի մտաւ անոնց մէջ, ու
իրենց ոտքերուն վրայ կայնեցան. և զանոնք
12 տեսնողներուն վրայ մեծ վախ ինկաւ։ Ու
երկինքէն մեծ ձայն մը *լսեցին, որ կ'ըսէր
անոնց, Վեր ելէք՝ հոս եկէք. ¹²և անոնք ամպով երկինքը վերացան, հու անոնց թշնամիները զանոնք տեսան։ ¹³Ետ նոյն ժամուն մեծ
երկրաշարժ մը եղաւ, ¹⁴ու քաղաքին տասներորդ մասը կործանեցաւ, և ան երկրաշարժէն եօթը հազար մարդիկ մեռան, ու միւսները վախով լեցուեցան ²ու փառք տուին
14 երկինքի Աստուծոյն։ ¹⁵Երկրորդ վայը անցաւ.
ահա երրորդ վայը չուտով կու գայ։
15 ³Ու եօթնեորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց.
ու ⁴երկինքի մէջ մեծ ձայներ եղան որ կ'ըսէին,
⁵Աշխարհին թագաւորութիւնները մեր Տէրոջը
ու իր Օծեալինը եղան, ³և ինքը պիտի թա-
16 գաւորէ յաւիտեանս յաւիտենից։ ¹⁶Ետ քսան-
ուչորս երէցները որ իրենց աթոռներուն վրայ
նստած էին Աստուծոյ առջեւը, իրենց երեսնե-
րուն վրայ ինկան և Աստուծոյ երկրպագու-
17 թիւն ըրին՝ ըսելով, Քեզի գոհութիւն կը մա-
տուցանենք, Ամենակալ Տէր Աստուած, ⁶որ
ես և որ էիր, †որ քու մեծ զօրութիւնդ առիր
18 ³ու թագաւորեցիր։ ¹⁷Ետ ազգերը բարկացան.
ու քու բարկութիւնդ եկաւ, ³և մեռելներուն
ժամանակը՝ որ դատուին, ու վարձք տաս
քու ծառաներուդ մարգարէներուն և սուր-
բերուն ու քու անունդ վախցողներուն՝
²պզտիկներուն ու մեծերուն, ³և երկրի ապա-
կանչները ապականես։
19 ⁷Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուե-
ցաւ, և ‡անոր ուխտին տապանակը իր տա-
ճարին մէջը երեւցաւ. ⁸ու եղան փայլակներ
ու ձայներ և որոտումներ ու երկրաշարժ ³և
խոշոր կարկուտ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ու երկինքի մէջ մեծ նշան մը երեւցաւ. մէկ
կնիկ մը արեւը իր վրան առած, ու լուսինը իր
ոտքերուն տակը. և իր գլխուն վրայ տա-
2 սներկու աստղէ պսակ մը։ Եւ յղի էր, ⁹ու
երկանց մէջ ըլլալով և ծնանելու համար չար
նեղութիւն քաշելով կը պոռար։
3 Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երեւցաւ,
¹⁰և ահա մեկ մեծ չառադոյն վիշապ մը, ¹¹որ
եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր ունէր, ¹²և իր
4 գլուխներուն վրայ եօթը թագ։ ¹³Ետ անոր
պոչը երկինքի աստղերուն երրորդ մասը կը
քաշէր, ¹ու զանոնք երկրի վրայ ձգեց. ²և
վիշապը կեցեր էր ան կնկանը առջեւը որ ծնա-
նելու վրայ էր, ³որ երբոր ծնանի, անոր զա-
5 ւակը կլլէ։ Ու ⁴նա արու զաւակ մը ծնաւ,
⁵որ երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէր բո-
լոր ազգերը. և անոր զաւակը յափշտակուե-
ցաւ Աստուծոյ քովը ու անոր աթոռին քովը։
6 ⁶Ետ կնիկը անապատը փախաւ, ուր որ անոր
տեղ պատրաստուած էր Աստուծմէ, ¹հոր հոն
կերակրուի հազար երկու հարիւր ու վաթ-
սուն օր։
7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ. ²Մի-
քայէլ ու իր հրեշտակները ³վիշապին հետ
պատերազմեցան. վիշապն ալ իր հրեշտակնե-
8 րովը պատերազմեցաւ. Ու չկրցան դէմ կե-
նալ, ու երկինքի մէջ՝ ալ տեղ չգտնուեցաւ ա-
9 նոնց։ ⁴Ետ վար ձգուեցաւ մեծ վիշապը՝ հին
աւձի օձը որ Սատանայ կ'ըսուի, ⁵որ բոլոր աշխարհն մոլորցուց. հու իր հրեշտակ-
ները իրեն հետ վար ձգուեցան երկրի վրայ։
10 Եւ մեծ ձայն մը լսեցի երկինքի մէջ՝ որ կ'ըսէր,
⁶Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւնը ու
զօրութիւնը և թագաւորութիւնը, ու անոր
Օծեալին իշխանութիւնը. Քանզու որ մեր եղ-
բայրներուն դէմ չար խօսողը վար ձգուեցաւ,
⁷որ անոնց դէմ չարախօսութիւն կ'ընէր մեր
11 Աստուծոյն առջեւը ցորեկ ու գիշեր։ ⁸Ետ ա-
նոնք անոր յաղթեցին Գառնուկին արիւնովը,
ու իրենց վկայութեանը խօսքովը. Ե և իրենց
12 կեանքը չսիրեցին մինչեւ ի մահ։ ¹Ասոր հա-
մար ուրախացէք, ով երկինք ու անոր մէջը
բնակողներ. ²վայ երկրին ու ծովուն||, որ Բան-
սարկուն ձեզի իջաւ, որ շատ բարկութիւն
ունի՝ դիտնալով որ *քիչ ժամանակ պիտի կե-
նայ։

---

¹ Մեկ կնիկ մը արեւը իր վրան հագած՝ ցաւ կը քաշէ։ ⁴ Մեծ
հրեշտէն վիշապ մը անոր առջեւը կը սպասէ, որ կլլէ անոր
ծնանելու օրգին։ ⁶ բայց կինը երբոր կը ծնանի՝ անապատը
կը փախչի։ ⁷ Միքայէլ ու իր հրեշտակները վիշապին հետ կը
պատերազմին ու անոր կը յաղթեն։ 13 Վիշապը երկրի վայ
իյնալէն ետքը կինը կը հալածէ։

---

¹ Ա Եփ. թ. 19. 22։
² ԳԼ. ժգ. 10։
³ Հմր. 9։
⁴ Եզեկ. լէ. 5. 9. 10. 11։
⁵ Ո՛նահ. լսեցի։
⁶ Ես. ժգ. 13։ ԳԼ. ժբ. 5։
⁷ Ես. կ. 8։ Գործ. ա. 9։
⁸ Դ Թագ. բ. 1. 5. 7։
⁹ ԳԼ. գ. 12։
¹⁰ ԳԼ. ժգ. 19։
¹ Ցհս. է. 19։ ԳԼ. ժգ. 7։ ժէ. 4։
² ԳԼ. ը. 13։ իթ. 12։ ժէ. 1։
³ ԳԼ. ժ. 7։
⁴ Ես. լէ. 13։ ԳԼ. ժգ. 17։ ժխ. 6։
⁵ ԳԼ. ժբ. 10։
⁶ Դան. բ. 44։ է. 14. 18. 27։
⁷ ԳԼ. գ. 4։ է. 8։ ժխ. 4։
⁸ Ա Թես. ա. 4. 8։ գ. 8։ ժգ. 5։
† Ո՛նահ. ¦ Ա-ԷԼՅԷՆԷՆ և որ պիտի գար։
⁹ ԳԼ. ժխ. 6։
¹⁰ Հմր. 2. 9։
¹¹ Դան. է. 9. 10։ ԳԼ. գ. 10։
¹² ԳԼ. ժխ. 5։
¹³ ԳԼ. ժգ. 10։ ժը. 6։
¹⁴ ԳԼ. ժէ. 5. 8։
‡ Ո՛նահ. Տէրոջը
¹ ԳԼ. ը. 5։ ժգ. 18։
² ԳԼ. ժգ. 21։
³ Ես. կգ. 7։ Գաղ. գ. 19։
⁴ ԳԼ. ժէ. 3։
⁵ ԳԼ. ժէ. 9. 10։
⁶ ԳԼ. ժգ. 1։
⁷ ԳԼ. իթ. 10. 19։
⁸ ԳԼ. ժէ. 18։
⁹ Դան. ը. 10։
¹⁰ Հմր. 2։
¹¹ ԳԼ. իզ. 10։
¹² Եզ. ա. 16։
¹³ Սոփ. բ. 9։ ԳԼ. բ. 27։ ժխ. 15։
¹ Հմր. 4։
² ԳԼ. ժա. 3։
³ Դան. է. 13. 21։ ժբ. 1։
⁴ Հմր. 3։ ԳԼ. ի. 2։
⁵ Դ Սմ. է. 18։ Ցոհ. ժբ. 31։
⁶ Ծն. գ. 1. 4։ ԳԼ. ի. 2։
⁷ ԳԼ. ի. 3։
⁸ ԳԼ. իզ. 1։
⁹ ԳԼ. ժա. 15։ ժխ. 1։
¹⁰ Ցաբ. ա. 9։ բ. 5։ Ջաբ. գ. 1։
¹¹ Հռոմ. ը. 35։ 36։ 37։ ժգ. 20։
¹² Ղուկ. ժգ. 26։
¹³ Սաղ. գգ. 11։ Եր. իխ. 13։ ԳԼ. ժբ. 20։
¹⁴ ԳԼ. ը. 13։ ժա. 10։
¹ Ո՛նահ. ¦ Ա-ԷԼՅԷՆԷՆ բնակչացք
² ԳԼ. ժ. 6։

13 Ու երբոր վիշապը տեսաւ որ ինքը երկրի վրայ ձգուեցաւ, հարու զաւակ ծնանող
14 կնկանը հետևէն գնաց։ Եւ ան կնկանը մեծ արծիւի երկու թևեր տրուեցաւ, որ անապատ իր տեղը թռչի, հոն որ պիտի կերակրուէր ժամանակ ու ժամանակներ ու կէս
15 ժամանակ՝ օձին երեսէն։ Եւ օձը իր բերնէն գետի պէս ջուր վազցուց կնկանը հետևէն, որ
16 զանիկա հեղեղով ընկղմէ։ Ու երկիրը օգնեց կնկանը, ու երկիրը իր բերանը բացաւ և կլլեց ան գետը, որ վիշապը իր բերնէն վազցուց։
17 Ու վիշապը բարկացաւ կնկանը դէմ, ու գնաց պատերազմելու անոր ուրիշ զաւակներուն հետ, որոնք Աստուծոյ պատուիրանքները կը պահեն, ու *Յիսուսի վկայութիւնը ունին։
18 Եւ †կայնեցաւ ծովուն աւազին վրայ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Եօթը գլուով ու տասը եղջիւրով գազան մը ծովէն դուրս կ'ելլէ, ու վիշապը իր զօրութիւնը անոր կու տայ։ 11 Ուրիշ գազան մը երկրէն կ'ելլէ, 14 առջի գազանին պատկերը շինել կու տայ, 15 ու կը տեսչէ մարդիկ որ անոր երկրպագութիւն ընեն, 16 ու անոր դրոշմը ընդունին։

1 Ու տեսայ որ ծովէն գազան մը կ'ելլէր, եւ ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր. և անոր եղջիւրներուն վրայ տասը թագ, ու անոր գլուխներուն վրայ հայհոյութեան անուններ
2 կար։ Եւ ան գազանը որ տեսայ՝ ընձուղտի նման էր, ու իր ոտքերը արջու պէս, և իր բերանը առիւծի բերնի պէս. ու վիշապը անոր տուաւ իր զօրութիւնը և իր աթոռը ու մեծ
3 իշխանութիւն։ Եւ անոր գլուխներուն մէկը մահու չափ վիրաւորուածի պէս էր. ու անոր մահուան վէրքը առողջացաւ. և բոլոր
4 երկիրը գազանին հետևէն զարմացաւ։ Եւ երկրպագութիւն ըրին վիշապին՝ որ գազանին իշխանութիւն տուաւ, ու երկրպագութիւն ըրին գազանին՝ ըսելով, Ո՞վ է ատ գազանին նման. և ո՞վ կրնայ անոր հետ պատերազմ ը-
5 նել։ Եւ անոր մեծ բաներ ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ. և քառասուն-ուերկու ամիս անոր իշխանութիւն տրուեցաւ
6 իր կամքը ընելու։ Ու իր բերանը հայհոյութեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ, անոր անունը ու անոր խորանը ու երկինքը բնակողները հայհոյե-
7 լու։ Եւ անոր էշխանութիւն տրուեցաւ սուրբե-

ղ Հմր. 5։
ղ Եզ. ԺԹ. 4։
ռ Գլ. Ժէ. 3։
ս Հմր. 6։
վ Դան. է. 25։ Ժբ. 7։
տ Եսա. ձԹ. 19։
ր Ծն. գ. 15։ Գլ. Ժա. 7։ Ժգ. 7։
ց Գլ. Ժգ. 12։
ւ ա Կոր. բ. 1։ ա Յովհ. ե. 10։ Գլ. ա. 2, 9։ զ. 9։ ի. 4։
փ Յմն+ Յիսուսի Քրիստոսի
ք Յմն+ կայնեցաւ
օ Դան. է. 2, 7։
ֆ Գլ. Ժբ. 3։ Ժէ. 3, 9, 12։
ա Դան. է. 6։
բ Դան. է. 5։
գ Դան. է. 4։
դ Գլ. Ժբ. 9։
ե Գլ. Ժգ. 10։
զ Գլ. Ժբ. 4։
է Հմր. 12, 14։
ը Յմն+ տեսայ։
թ Գլ. Ժէ. 8։
ժ Գլ. Ժը. 18։
ի Դան. է. 8, 11, 25։ Ժա. 36։
լ Գլ. Ժա. 2։ Ժբ. 6։
խ Յովհ. ա. 14։ Կող. բ. 9։
ծ Դան. է. 21։ Գլ. Ժա. 7։ Ժբ. 17։
կ Գլ. Ժա. 18։ Ժէ. 15։
հ Եզ. լբ. 32։ Դան. Ժբ. 1։ Փիլ. գ. 3։ Գլ. գ. 5։ ի. 12, 15։ իա. 27։
ձ Գլ. Ժէ. 8։
ղ Գլ. բ. 7։
ճ Եսա. լգ. 1։
մ Ծն. լթ. 6։ Մատ. իգ. 52։
յ Գլ. Ժգ. 12։
ն Գլ. Ժա. 7։
շ Յմն+ և բոլոր
ո Հմր. 3։
չ բ Օր. Ժգ. 1, 2, 3։ Մատ. իգ. 24։ բ Թես. բ. 9։ Գլ. Ժգ. 14։
պ գ Թագ. Ժը. 38։ գ Թագ. ա. 10, 12։
ջ Գլ. Ժբ. 9։ Ժթ. 20։
ռ բ Թես. բ. 9, 10։
ս գ Թագ. ի. 7։
վ Գլ. Ժգ. 2։ Ժթ. 20։ ի. 4։
տ Գլ. Ժգ. 9։ Ժթ. 20։ ի. 4։
ր Գլ. Ժգ. 11։
ց Գլ. Ժէ. 2։
ւ Գլ. Ժէ. 9։
փ Գլ. Ժէ. 2։
ք Գլ. իա. 17։

նէն անունը։ Եւ անոր անուանը թիւը՝ Հոս է խմաստութիւնը. ով որ միտք ունի՝ թող հաշուէ գազանին թիւը. քանզի մարդու մը թիւ է, ու անոր թիւը վեց հարիւր վաթսունուվեց է։

ԳԼ. ԺԴ

1 Գառնուկը իր հետևողներովը Սիոն լեռանը վրայ կը կենայ։ 6 Հրեշտակ մը աւետարանը կը քարոզէ։ 8 Բաբիլոնի անկու-

մը։ 15 Ան աչխարհիս հունձքը, 18 այգեկութը։ 20 Աստուծոյ բարկութեանը հնձանը։

1 Եւ տեսայ՝ [a]եւ ահա գառնուկը կայներ էր Սիոն լեռանը վրայ, [b]եւ անոր հետը հարիւր քառասունուչորս հազարը, [c]որոնք ունէին [անոր անունը և] անոր Հօրը անունը իրենց
2 ճակատներուն վրայ գրուած։ Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ [d]ջուր ջուրերու ձայնի պէս ու մեծ որոտումի ձայնի մը պէս, [e]ու լսած ձայնս քնարահարներուն իրենց քնարները զարնե-
3 լու ձայնին կը նմանէր։ [f]Եւ [g]նոր երգ կ'երգէին աթոռին առջեւը ու չորս կենդանիներուն ու երէցներուն առջեւը։ Եւ մէկը չէր կրնար այն երգը սորվիլ [h]բայ՚ի այն հարիւր քառասունուչորս հազարէն, որոնք երկրէն փրկ-
4 կուած էին։ Ասոնք անոնք են որ կիներու հետ չպատնականացան, [i]քանզի կոյս են. [j]ասոնք գառնուկին եւէն կ'երթան՝ ուր որ ան երթայ. [k]ասոնք մարդոց միջէն փրկուեցան [l]Աստուծոյ ու գառնուկին երախայրի ըլլալու.
5 [m]Եւ անոնց բերանը սուտ չգտնուեցաւ, [n]ինչու որ անբիծ են†։
6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ [o]որ կը թռչէր երկինքի մէջ, [p]և ունէր յաւիտենական աւետեաց՝ քարոզելու [q]բոլոր ազգերուն ու ցեղերուն և լեզուներուն ու ժողովուրդներուն որ
7 երկրի վրայ կը բնակին. Եւ մեծ ձայնով կ'ըսէր, [r]Աստուծմէ վախցէք ու փառք տուէք անոր, [s]ինչու որ անոր դատաստանին ժամը եկաւ. [t]ու երկրպագութիւն ըրէք անոր՝ որ ստեղծեց երկինքը ու երկիրը և ծովը ու ջուրերուն աղբիւրները։
8 Եւ [u]անոր եւէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ ու ըսաւ, [v]Ինկաւ, [w]ինկաւ [x]մեծ ‡Բաբիլոնը, [y]ինչու որ բոլոր ազգերը արբեցուց իր կատաղի
9 պոռնկութեանը գինիէն։ Եւ անոնց եւէն ||երրորդ հրեշտակ մըն ալ եկաւ, ու մեծ ձայնով մը ըսաւ, [z]Ով որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ'ընէ, և գրոշմը իր ճակատին վրայ կամ իր ձեռքին վրայ կ'ընդու-
10 նի, [a]նա, [b]Աստուծոյ սրտմտութեանը գինիէն պիտի խմէ՝ [c]որ անխառն լեցուած է [d]անոր բարկութեանը գաւաթին մէջ, [e]և կրակով ու ծծումբով [f]պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակ-
11 ներուն առջեւը ու գառնուկին առջեւը։ [g]Եւ անոնց տանջանքին ծուխը կ'ելլէ յաւիտեան

a ԳԼ. է. 5։
b ԳԼ. է. 4։
c ԳԼ. է. 3։ Ժգ. 16։
d ԳԼ. ա. 15։ ԺԹ. 6։
e ԳԼ. է. 8։
f ԳԼ. է. 9։ Ժէ. 3։
g Ոմն։ որպէս թէ նոր
h Հմմ. 1։
i բ Կոր. ժա. 2։
j ԳԼ. գ. 4։ է. 15, 17։ Ժէ. 14։
k ԳԼ. է. 9։
l Ճակ. ա. 18։
m Սաղ. ը. 2։ Սոփ. գ. 13։
n Եփես. է. 27։ Յուդ. 24։
o Ոմն։ Յ՚ետնեալն Աստուծոյ ամենայն առջևը
p ԳԼ. բ. 13։
q Եփես. գ. 8—11։ Տիտ. ա. 2։
r ԳԼ. Ժգ. 7։
s ԳԼ. ժա. 18։ Ժէ. 4։
t Ղեւտ. ԺԹ. 6։ Սաղ. լգ. 6։ Ամբ. 8։ Ամոս. 5։ 6։ Գործ. ժգ. 14։ Ժէ. 24։
u Եւս. քա. 9։ Երեմ. ծա. 8։ ԳԼ. ժը. 2։
v Երեմ. ծա. 7։ ԳԼ. ժա. 8։ Ժգ. 19։ Ժէ. 2։ 5։ Ժը. 3։ 10։ 18։ 21։ ԺԹ. 2։
w Ոմն։ Բաբելոնը քանզըը
x Ոմն։ ուրիշ
y ԳԼ. Ժգ. 14։ 15։ 16։
z Սաղ. հե. 8։ Եսա. ծա. 17։ Երեմ. իե. 15։
a ԳԼ. Ժը. 6։
b ԳԼ. Ժգ. 19։
c ԳԼ. ԺԹ. 20։
d ԳԼ. ի. 10։
e Եսա. լդ. 10։ ԳԼ. ԺԹ. 3։
f ԳԼ. Ժգ. 10։
g Ոմն։ Հոս են սանդանը որ
h ԳԼ. Ժը. 17։
i Ոմն։ ինձի կ'ըսէր։
j Ժող. գ. 1։ 2։ ԳԼ. ի. 6։
k ա Կոր. Ժե. 18։ ա Թես. գ. 15։
l բ Թես. ա. 7։ Երբ. գ. 9։ 10։ ԳԼ. չ. 11։
m Եզեկ. ա. 26։ Դան. է. 13։ ԳԼ. ա. 13։
n ԳԼ. չ. 2։
o ԳԼ. Ժչ. 17։
p Յայտ. գ. 13։ Մատ. Ժգ. 39։
q Ոմն։ քեզի եկաւ
r Երեմ. ծա. 33։ ԳԼ. Ժգ. 12։
s ԳԼ. Ժգ. 9։
t Յայտ. գ. 13։
u ԳԼ. ԺԹ. 15։
v Եսա. կգ. 3։ Ոզը. ա. 15։
w ԳԼ. Ժա. 8։ Երբ. Ժգ. 12։
x ԳԼ. ԺԹ. 14։
y —
z ԳԼ. Ժգ. 1։ 3։
a ԳԼ. Ժչ. 1։ իա. 9։

մարդոց ու գազանին պատկերը պաշտողներուն եւ անոր անունին նշանը ընդունողներուն։ Ասոնց համբերութիւն մը կայ, որոնք կը պահեն Աստուծոյ պատուիրանքները ու Յիսուսի հաւատքը կը
12 պահեն։ Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ որ [h]կ'ըսէր, Գրէ, [i]Այսուհետեւ երանելի են անոնք որ [j]Տէրոջմով կը մեռնին. այո, կ'ըսէ Հոգին, [k]որ իրենց աշխատութիւններէն հանգչին. ու իրենց գործքերը իրենց եւէն կ'երթան։
14 Եւ տեսայ՝ և ահա ճերմակ ամպ մը, [l]ու ան ամպին վրայ մէկը նստեր էր Որդւոյ մարդոյ նման. [m]և իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու իր ձեռքը սուր մանգաղ մը ունէր։
15 [n]Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ'ելլէր, որ ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ'աղաղակէր — [o]Ծեծէ, [p]Երկրնցուր քու մանգաղդ ու հնձէ. [q]ինչու որ հնձելու ժամանակը †† եկաւ,
16 [r]ինչու որ երկրի հունձքը հասունցած է։ Եւ ան որ ամպին վրայ կը նստէր, իր մանգաղը երկրին վրայ երկրնցուց, ու երկիրը հնձուեցաւ։
17 Ու երկինքի մէջի տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, և ասիկա ալ սուր մանգաղ մը ունէր։
18 Ու սեղանէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, [s]որ կրակի վրայ իշխանութիւն ունէր, ու մեծ ձայնով կանչեց անոր՝ որ սուր մանգաղը ունէր, ու ըսաւ, [t]Երկրնցուր քու սուր մանգաղդ, ու երկրի այգիին ողկոյզները կքէ, [u]ինչու որ անոր խաղողները հասունցած են։ Եւ ան հրեշտակը իր մանգաղը երկրին վրայ երկրնցուց, ու երկրին այգիին [v]ողկոյզները կքեց, [w]ու Աստուծոյ բարկութեանը մեծ հնձանին մէջ
20 [x]գցեց։ [y]Եւ հնձանը [z]քաղաքին դուրսը կոխուեցաւ. ու հնձանէն արիւն կ'ելլէր, [a]մինչև ձիերուն սանձերը — հազար վեց հարիւր ասպարէզ [b]հեռու։

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթը վերջին հարուածներուն ունեցող եօթը հրեշտակները։ 3 Գառնուկին յաղթողներուն երգը։ 7 Աստուծոյ բարկութեամբը լեցուն եօթը սկաւառակները։

1 Եւ [c]ուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տե-

եօթը վերջին հարուածները ունէին, [f]որով-
հետև անոնցմով կը կատարուէր Աստուծոյ
2 բարկութիւնը։ [g]Ու տեսայ որպէս թէ ապա-
կէղէն ծով մը [h]կրակով խառնուած. և անոնք
որ յաղթեցին գազանին ու [i]անոր պատկերին
*և անոր անուանը թուոյն, ապակեղէն ծո-
վուն վրայ կայներ էին, [k]ու Աստուծոյ քնար-
3 ները ունէին. [l]Եւ Աստուծոյ ծառային Մով-
սէսին երգը կ'երգէին, ու Գառնուկին երգը՝
ըսելով, Մեծ ու զարմանալի են [m]քու գործ-
քերդ, ով Տէր Աստուած Ամենակալ. արդար
ու ճշմարիտ են [n]քու ճամբաներդ, ով թա-
4 գաւոր [o]սրբոց. [p]Տէր, ո՞վ պիտի չվախնայ
քեզմէ, ու քու անունդ չփառաւորէ, [q]ինչու
որ դուն միայն սուրբ ես. [r]քանզի բոլոր ազգե-
րը պիտի գան ու քու առջեւդ երկրպագու-
թիւն պիտի ընեն, [s]ինչու որ քու արդար գա-
տաստաններդ յայտնուեցան։
5 Եւ ասկէ ետև տեսայ՝ [t]ու բացուեցաւ վկա-
յութեան խորանին տաճարը որ երկինքն էր.
6 [u]Ու եօթը հարուածները ունեցող եօթը հրե-
շտակները [v]մաքուր ու պայծառ կտաւ հագած՝
և իրենց կուրծքերուն վրայէվը ոսկեղէն գո-
7 տի կապած՝ տաճարէն ելան։ [w]Եւ չորս կեն-
դանիներէն մէկը եօթը հրեշտակներուն եօթը
ոսկեղէն սկաւառակներ տուաւ յաւիտեանս
յաւիտենից [x]կենդանի եղող Աստուծոյ բար-
8 կութիւնովը լեցուն։ [y]Եւ տաճարը [z]Աստու-
ծոյ փառքէն ու անոր զօրութենէն ծուխով
լեցուեցաւ. ու մէկը չկրնար տաճարը մըտ-
նել, մինչեւ որ կատարուին եօթը հրեշտակ-
ներուն եօթը հարուածները։

ԳԼ. ԺԶ

[a] Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սկաւառակ-
ները որ բարկութեամբ լեցուն էին. ու զանազան հարուած-
ներ կը հետևին։ 15 Քրիստոս գալը պէս կու գայ. երանի ա-
նոնց որ արթուն կը մնան։

1 Եւ տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ [b]եօթը
հրեշտակներուն կ'ըսէր, Գացէք [c]Աստուծոյ
բարկութեանը [եօթը] սկաւառակները երկրի
վրայ թափեցէք։
2 Եւ առջի հրեշտակը գնաց [d]ու իր սկաւառա-
կը երկրի վրայ թափեց. [e]ու չարաչար պատար-
նեղ եղաւ ան մարդոյը վրայ, [f]որոնք գազա-

[a] ԳԼ. ԺԳ. 10։
[b] ԳԼ. գ. 6։ Յա. 18։
[c] Մտթ. գ. 11։
[d] ԳԼ. ԺԳ. 15, 16, 17։
[e] ՅՀմն. և անոր գը-
րոցին և
[f] ԳԼ. և. 8։ ԺԳ. 9։
[g] Եզ. ԺԵ. 1։ բ Օր.
լա. 30։ ԳԼ. ԺԳ. 3։
[h] բ Օր. լբ. 4։ Սաղ.
ճԺա. 2։ ՃԼ ԺԴ. 14։
[i] Սաղ. ՃԼԵ. 17։
Յովե. ԺԳ. 9։ ԳԼ.
ԺԳ. 7։
[k] ՅՀմն. ազգաց
[l] Եզ. ԺԵ. 14, 15,
16։ Երեմ. Ժ. 7։
[m] Եօ. կշ. 23։
[n] ԳԼ. Ժա. 19։ Տես
Թագ. ա. 50։
[o] Հմր. 1։
[p] Եզ. իբ. 6, 8։ Ե-
զկ. խգ. 17, 18։
ԳԼ. ա. 13։
[q] ԳԼ. գ. 6։
[r] ա Թագ. ա. 9։ ԳԼ.
գ. 9։ Ժ. 6։
[s] Եզ. ի. 34։ գ Թագ.
ը. 10։ բ Մն. է.
14։ Եօ. չ. 4։
[t] բ Թագ. ա. 9։

[u] ԳԼ. ԺԵ. 1։
[v] Ա Տիմ. գ. 1։ Ցակ.
գ. 15։
[w] բ Թագ. բ. 9։ ԳԼ.
ԺԳ. 13, 14։ ԺԹ.
20։
[x] ՅՀմն. ու երկրին և.
[y] Գաղ. բ. 1։
[z] ԳԼ. ԺԵ. 14։ ԺԹ.
19։ ի. 8։
[a] Մատ. իգ. 43։ ա
Թագ. է. 2։ բ Պետ.
գ. 10։ ԳԼ. գ. 3։
[b] բ Կոր. է. 3։ ԳԼ.
գ. 4, 18։
[c] ԳԼ. ԺԹ. 19։

[d] Մատ. իգ. 34, 35։
ԳԼ. Ժգ. 15։
[e] ԳԼ. Ժա. 18։ ԺԸ.
20։
[f] Եօ. խԹ. 26։
[g] ՅՀմն. ասիկա մը ը-
սեցի
[h] ԳԼ. ԺԵ. 3։
[i] ԳԼ. ԺԵ. 10։ ԺԳ.
10։ ԺԹ. 2։
[k] ԳԼ. ը. 12։
[l] ԳԼ. ԺԹ. 17, 18։
ԺԳ. 18։
[m] Հմր. 11, 21։
[n] Դան. է. 22, 23։
ԳԼ. ԺԹ. 20։
[o] ԳԼ. Ժա. 13։ ԺԳ.
7։
[p] ԳԼ. Ժգ. 2։
[q] ԳԼ. ԺԹ. 2։
[r] ԳԼ. Ժա. 10։
[s] Հմր. 9, 21։
[t] Հմր. 2։
[u] Հմր. 9։
[v] ԳԼ. ԺԹ. 14։
[w] Տես Երեմ. Ծ. 38։
Ծա. 36։
[x] Եօ. խա. 2, 25։
[y] ԳԼ. Ժբ. 3, 9։
[z] ԳԼ. ԺԹ. 20։ ի.
10։
[a] ա Ցովհ. գ. 1, 2,
3։
[b] ա Տիմ. գ. 1։ Ցակ.
գ. 15։
[c] բ Թագ. բ. 9։ ԳԼ.
Ժգ. 13, 14։ ԺԹ.
20։
[d] ՅՀմն. ու երկրին և.
[e] Գաղ. բ. 1։
[f] ԳԼ. ԺԵ. 14։ ԺԹ.
19։ ի. 8։
[g] Մատ. իգ. 43։ ա
Թագ. է. 2։ բ Պետ.
գ. 10։ ԳԼ. գ. 3։
[h] բ Կոր. է. 3։ ԳԼ.
գ. 4, 18։
[i] ԳԼ. ԺԹ. 19։

զանոնք մէկ տեղ մը ժողվեցին, որ Եբրայե-
ցերէն Արմագեդոն կ'ըսուի։
17 Ու եօթներորդ հրեշտակը իր սկաւառակը օ-
դին վրայ թափեց. ու երկնից տաճարէն՝ ա-
թոռէն մեծ ձայն մը եկաւ՝ ըսելով, Եղաւ։
18 Եւ ⁂փայլակներ ու ձայներ և որոտումներ"
եղան. ու մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, ւանոնք
որ մարդոց երկրի վրայ ըլլալէն՝ի վեր անանկ
19 մեծ երկրաշարժ մը եղած չէր։ Եւ մեծ քա-
ղաքը երեք մաս եղաւ, ու ազգերուն քա-
ղաքները կործանեցան, և մեծ Բաբելոնը
Աստուծոյ առջևը յիշուեցաւ, որ իր սաստիկ
բարկութեանը գինիին գաւաթը անոր տայ։
20 Եւ ամէն կղզի փախաւ, ու լեռները չգտնուե-
21 ցան։ Եւ խոշոր կարկուտ գրեթէ մէկ տա-
ղանդի մը կշռով երկինքէն կ'իջնէր մարդոց
վրայ. ու մարդիկ հայհոյեցին Աստուած
կարկտանին հարուածին համար, ինչու որ
խիստ մեծ էր անոր հարուածը։

ԳԼ. ԺԷ

3 Դիրանիներ ու կարմիրներ հագած կին մը գետը ոսկեզէն գաւաթ մը բռնած՝ գազանին վրայ կը նստի։ 5 Անիկա է մեծ Բաբելոնը ու ամէն գարշութեանց մայրը։ 9 Գազանին եօթը գլուխները 12 ու տասը եղջիւրները մեկնութիւնը։ 14 Գառնուկին յաղթութիւնը։ 16 Պոռնիկին պատիժը։

1 Եւ եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը
հրեշտակներէն մէկը եկաւ, ու ինծի հետ խո-
սեցաւ՝ ըսելով, Եկուր՝ Ես քեզի ցուցընեմ
Էան մեծ պոռնիկին դատաստանը, որ շատ
2 ջուրերուն վրայ կը նստի. Որուն հետ երկրի
թագաւորները պոռնկեցան, ու երկրի բնա-
կիչները անոր պոռնկութեանը գինովը գինով-
3 ցան։ Եւ զիս ---- անապատը տարաւ. Ես-
գինով. ու տեսայ մէկ կնիկ մը՝ որ ւկարմիր գա-
զանի մը վրայ նստեր էր. Եւ ան ֆպղծը լեցուն
էր հայհոյութեան անուններով, ու Եօթը գլ-
4 լուխ Եւ տասը եղջիւր ունէր։ Ու կնիկը ծի-
րանի ու կարմիր հագած էր, Եւ զարդարուած
էր ոսկիով ու պատուական քարերով և մար-
գարիտներով, և Իր ձեռքը ոսկիէ գաւաթ
մը ունէր Պղծութիւններով ու իր պոռնկու-
5 թեանը անմաքրութիւններով լեցուն. Եւ ա-
նոր ճակատին վրայ անուն մը գրուած էր
Խորհուրդ, Մեծ Բաբելոն՝ պոռնիկներուն
6 ու երկրի պղծութիւններուն մայրը։ Եւ տե-

ա ԳԼ. խա. 6։
բ ԳԼ. գ. 5։ ը. 5։ ժա. 19։
գ Ցմն. ձայներ և ո. րոտումներ ու փայ. լակներ
դ ԳԼ. ժա. 13։
ե Դան. ժբ. 1։
զ ԳԼ. ժգ. 8։ ժԼ. 18։
է ԳԼ. ժբ. 5։
ը Եփ. ծա. 17, 22. 23։ Երեմ. խե. 15. 16։ ԳԼ. ժգ. 10։
թ ԳԼ. գ. 14։
ժ ԳԼ. ժա. 19։
ի Էմր. 9, 11։
լ Տես ԵԼ. ԼԲ. 23, 24. 25։
խ ԳԼ. խա. 9։
ծ ԳԼ. ժգ. 19։ ժբ. 16, 17, 19։
կ Դան. գ. 4։ ԳԼ. ԺԲ. 2։
հ Երեմ. ծա. 13։ Էմր. 15։
ձ ԳԼ. ժբ. 3։
ղ ԳԼ. գ. 14։
մ ԳԼ. ժա. 19։
յ Էմր. 9, 11։
ն ԳԼ. ԺԲ. 6, 14։
շ ԳԼ. ժբ. 3։
ո ԳԼ. ժգ. 1։
չ Էմր. 9։
պ Էմր. 12։
ջ ԳԼ. ժբ. 12, 16։
ռ Դան. ժա. 38։
ս Երեմ. ծա. 7։ ԳԼ. ժբ. 6։
վ ԳԼ. ժգ. 8։
տ բ Թես. բ. 7։
ր ԳԼ. ժա. 8։ ժգ. 8։ ժբ. 19։ ժբ. 2. 10, 21։
ց ԳԼ. ժբ. 9։ ԺԲ. 2։
ւ ԳԼ. ժգ. 15։ ժբ. 6։
փ ԳԼ. գ. 9, 10։ ժբ. 11։
ք ԳԼ. ժբ. 24։
օ ԳԼ. ժա. 7։ ժգ. 1։
ֆ ԳԼ. ժգ. 10։ Էմր. 11։
ա ԳԼ. ժգ. 8։
բ ԳԼ. ժգ. 5։
գ Ցմն և մնա է։
դ ԳԼ. ժգ. 18։
ե ԳԼ. ժգ. 1։
զ Էմր. 8։
է Դան. է. 20։ Ջաբ. ա. 18, 19, 21։ ԳԼ. ժգ. 1։
ը ԳԼ. ժգ. 14։ ԺԲ. 19։
թ Օբ. ժ. 17։ Տիմ. գ. 15։ ԳԼ. ԺԲ. 16։
ժ Երեմ. ծ. 44, 45։
ԳԼ. ժգ. 4։
ի Եփ. բ. 7։ Հբ. 1։
լ ԳԼ. ժգ. 7։
խ Երեմ. ծ. 41, 42։ ԳԼ. ժգ. 12։
ծ Եզեկ. ժգ. 37—44։ ԳԼ. ժբ. 16։
կ ԳԼ. ժբ. 8։
հ բ Թես. բ. 10։
ձ ԳԼ. ժ. 7։
ղ ԳԼ. ժգ. 19։
մ ԳԼ. ժբ. 4։

սայ ան կնիկը որ ւսուրբերուն արիւնովը ու Յիսուսի վկաներուն արիւնովը գինովցած էր. ու երբոր տեսայ զանիկա, մեծ զարմանքով
7 զարմացայ։ Եւ հրեշտակը ինծի ըսաւ, Ինչո՞ւ զարմացար. ես քեզի ըսեմ՝ ան կնիկանը խոր-
հուրդը, ու ան գազանին՝ որ զանիկա կը կրէ, ու եօթը գլուխ և տասը եղջիւր ունի։
8 Ան գազանը որ տեսար, կար ու չկայ, և ւան-
դունդէն ելլելու ու կորուստը երթալու վը-
րայ է. ու երկրի վրայ բնակողները՝ որոնց անունները աշխարհի սկիզբէն՝ի վեր կենաց գրքին մէջը գրուած չեն, ւգիտէ զարմանան երբոր տեսնեն ան գազանը թէ կար ու չկայ,
9 †թէ և կայ։" Հոս պէտ է խմաստութիւն ու-
նեցող միտք մը. Եան եօթը գլուխը եօթը լեռ-
ներ են, ուր որ կնիկը անոնց վրայ կը նստի.
10 և եօթը թագաւորներ են. Հինգը ինկած են,
մէկը կը կենայ, և միւսը դեռ եկած չէ, ու
11 երբոր գայ՝ քիչ առեն պիտի մնայ։ Եւ ան գա-
զանը որ կար ու չկայ, անիկա ալ ութերորդ
է, ու եօթնէն է, ու դէպ՝ի կորուստը կ'եր-
12 թայ։ Եւ տասը եղջիւրը որ տեսար՝ տասը թագաւորներ են, որոնք դեռ թագաւորու-
թիւն առած չեն, Հապա գազանին հետ մէկ ժամու չափ թագաւորներու պէս իշխանու-
13 թիւն կ'առնեն։ Անոնք մէկ կամք ունին, ու
իրենց զօրութիւնը և իշխանութիւնը գազանին
14 կու տան։ Անոնք Գառնուկին հետ պիտի պա-
տերազմին. և Գառնուկը անոնց պիտի յաղթէ,
քանզի անիկա տէրերուն Տէրն է ու թագա-
ւորներուն Թագաւորը. և անոր հետը եղող-
ները կանչուած ու ընտրուած և հաւատարիմ
15 են։ Ու ըսաւ ինծի, Ան ջուրերը որ տեսար՝
որոնց վրայ պոռնիկը նստեր է, ժողովուրդ-
ներ են ու բազմութիւններ և ազգեր ու լեզու-
16 ներ։ Եւ տասը եղջիւրները որ գազանին վրայ
տեսար, Անոնք պիտի ատեն պոռնիկը, ու
զանիկա ամայի ու մերկ պիտի բնեն, և անոր
մարմինը պիտի ուտեն, ու զանիկա կրակով
17 այրեն։ Քանի որ Աստուած անոնց սրտին մէջը
դրաւ որ իր կամքը կատարեն ու մէկ կամք ը-
նեն, և իրենց թագաւորութիւնը գազանին
18 տան, մինչև որ Աստուծոյ խօսքերը կատա-
րուին։ Եւ կնիկը որ տեսար՝ ան Մեծ քաղա-
քին է, որ կը թագաւորէ երկրի թագաւոր-
ներուն վրայ։

ԳԼ. ԺԸ

2 Բաբիլոն կ'իյնայ։ 4 Աստուծոյ Ժողովուրդին հրաման կ'ըլլայ՝ որ անոր միջէն դուրս ելլէ։ 9 Երկրի թագաւորները, 11 վաճառականները 17 և նաւավարները կ'ողբան անոր վրայ, 20 Սուրբերը կ'ուրախանան՝ տեսնելով որ Աստուծոյ դատաստանները անոր վրայ կը կատարուին։

1 Եւ ետեսի եւս զբրիշ [ուրիշ] հրեշտակ մը տե-
ղոյ որ երկինքէն կ'իջնէր, և մեծ իշխանու-
թիւն ունէր, ևոր երկիրը անոր փառքէն լու-
2 սաւորուեցաւ։ Եւ զօրաւոր ձայնով աղաղա-
կեց՝ ըսելով, ևինկաւ, ինկաւ մեծ Բաբիլոնը,
ևև դեւերու բնակարան եղաւ, ու բոլոր պիղծ
ոգիներու ապրելանոց, ևև բոլոր պիղծ ու ա-
3 տելի թռչուններու վանդակ. ևինչու որ անոր
կատաղի պոռնկութեանը գինիէն խմեցին բո-
լոր ազգերը, ու երկրի թագաւորները անոր
հետ պոռնկեցան, ևև երկրի վաճառականները
անոր չափազանց զեղխութենէն հարստացան։
4 Ու երկինքէն ուրիշ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր,
ևելէք աստ ժէջէն, իմ ժողովուրդս, որ աստ
մեղքերուն հաղորդ չըլլաք, ու աստ հա-
5 րուածներէն բաժին չառնէք. ևինչու որ աստ
մեղքերը մինչև երկինքը հասան կոյտեցան.
ևու Աստուած աստ անիրաւութիւնները յիշեց։
6 ևՀատուցէք աստ՝ ինչպէս որ ինքը †հատուց.
ու իր գործքերուն համեմատ կրկնապատիկ
փոխարինեցէք աստ. հան գաւաթը որ ինքը
7 լեցուց՝ ևկրկնապատիկ լեցուցէք իրեն։ ևՈր-
չափ որ փառաւորեց զինքը և զեղխութեամբ
ապրեցաւ, այնչափ ալ տանջանք և սուգ հա-
տուցէք անոր. ինչու որ իր սրտին մէջը կ'ըսէ
թէ ևես թագուհի կը նստիմ, ու որևէարի չեմ,
8 ու բնաւ սուգ պիտի չտեսնեմ։ ևԱնոր համար
մէկ օրուան մէջ պիտի գան աստ հարուած-
ները՝ մահ ու սուգ և սով, ևու կրակով պիտի
այրի. ևինչու որ հզօր է Տէր Աստուած որ զա-
9 տնիկա դատեց։ Ու ևերկրի թագաւորները՝ որ
աստ հետ պոռնկեցան ու հեշտացան, ևպիտի
լան ու կոծեն աստ վրայ ևերբոր աստ հրդ-
10 կիզութեանը ծուխը տեսնեն. Եւ աստ տան-
ջանքին վախէն հեռուն պիտի կայնին ու ը-
սեն, ևվա՛յ, վա՛յ ևեղէ, մեծ Բաբիլոն քաղաք՝
հզօր քաղաք, ևոր մէկ ժամու մէջ եկաւ քու
11 դատաստանդ։ ևՈւ երկրի վաճառականները
պիտի ողբան ու սուգ ընեն անոր վրայ. ինչու
որ ալ մէկը ծախու չառնեն անոնց վաճառքը,

12 ևՈսկիի, ու արծաթի, և պատուական քարե-
րու, ու մարգարիտներու, և բեհեզի, ու ծի-
րանիի, և մետաքսի, ու որդան կարմիրի վա-
ճառքը, և ամէն խունկի փայտերը, ու ամէն
փղոսկրեայ առաները, և ամէն պատուական
փայտէ ու պղնձէ, և երկաթէ ու մարմարիոնէ
13 առաները, եւ կինամոնը, [ու առոմոն] և
խունկերը, ու անուշահոտ եղը, ու կնդրուկը,
և գինին, ու ձէթը, և նաշխը, ու ցորենը, և
արջառները, ու ոչխարները, և ձիերը, ու
կառքերը, և մարմիններն ու ևմարդոց հոգի-
14 ները։ Եւ քու հոգիդ ցանկացած պտուղնե-
րը քեզմէ գնաց, ու բոլոր ճաշեղ ու փայլուն
բաները քեզմէ կորսուեցաւ, և ալ բնաւ պի-
15 տի չգտանես զանոնք։ ևԱյս բաներուն վաճա-
ռականները՝ որ անկէ հարստացած էին, հե-
ռուն պիտի կայնին անոր տանջանքին վախէն՝
16 լալով ու սուգ ընելով, Ու պիտի ըսեն, վա՛յ,
վա՛յ, մեծ քաղաք, ևոր բեհեզ ու ծիրանի և
որդան կարմիր հագած էիր, ու ոսկիով և
պատուական քարերով ու մարգարիտներով
17 զարդարուած էիր. ևինչու որ այնքան հարս-
տութիւնը մէկ ժամու մէջ փճացաւ։ ևՈւ ա-
մէն նաւավարները, և ան ամէնը որ նաւով
տեղ տեղ կ'երթան, ու նաւաստիները և որոնք
որ ծովու մէջ կը բանին՝ հեռուն կայնեցան.
18 ևև տեսնելով անոր հրկիզութեանը ծուխը՝
կ'աղաղակէին ըսելով, ևՈ՛վ նման է այս մեծ
19 քաղաքին. ևՈւ իրենց գլուխներուն վրայ հող
ցանեցին, և լալով ու սուգ ընելով՝ կ'աղաղա-
կէին ըսելով, վա՛յ, վա՛յ այն մեծ քաղաքին,
որուն մէջ իր պատուականութենէն հարստա-
ցան ամէնքը որ նաւեր ունէին ծովուն վրայ.
20 ևինչու որ մէկ ժամու մէջ ամայացաւ։ ‡Ուրա-
խացէք անոր վրայ, երկինք ու սուրբ առա-
քեալներ և մարգարէներ, ևոր Աստուած ձեր
վրէժը անկէ առաւ։

21 Եւ մէկ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը ա-
ռաւ աղօրիքի մեծ †ջրի նման, ու ծովը ձգեց՝
ըսելով, ևԱյսպէս ուժով վար պիտի ձգուի Բա-
բիլոն մեծ քաղաքը, ‡ու ալ պիտի չգտնուի։
22 ևԵւ քնարահարներուն ու երաժիշտներուն և
սրնգահարներուն ու փողահարներուն ձայնը
ալ պիտի չլսուի քու մէջդ. և արհեստի վար-
պետ մը ալ պիտի չգտնուի քու մէջդ, ու
աղօրիքին ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջդ.
23 ևԵւ ճրագին լոյսը ալ պիտի չերևնայ քու մէ-

ա ԳԼ. ԺԷ. 1։
բ ԵԶԿ. ԽԶ. 2։
գ Ոմն+զօրութեամբ՝ մեծ
դ ԵՍ. ԺԳ. 19։ ԽԱ. 9։ ԵՐԻՄ. Ծա. 8։ ԳԼ. ԺԳ. 8։
ե ԵՍ. ԺԳ. 21։ ԽԱ. 8։ ԼԳ. 14։ ԵՐԻՄ. Ծ. 39։ Ծա. 37։
զ ԵՍ. ԺԳ. 23։ ԼԳ. 11։ Մատ. Ե. 2, 3։
է ԳԼ. ԺԳ. 8։ ԺԷ. 2։
ը ՀՄՏ. 11, 15։ ԵՍ. ԽԵ. 15։
թ ԵՍ. ԽԶ. 20։ ՃԲ. 11։ ԵՐԻՄ. Ծ. 8։ Ծա. 6, 45։ ք ԿՈՐ. Գ. 17։
ժ ՃՆ. ԺԲ. 20, 21։ ԵՐԻՄ Ծա. 9։ ՅԱՅԿ. Ա. 2։
ի ԳԼ. ԺԳ. 19։
լ Սաղ. ՃԽ. 8։ ԵՍ. ԽԵ. 8։ ԵՐԻՄ. Ծ. 15, 29։ Ծա. 24, 49։ Բ ՏԻՄ. Գ. 14։ ԳԼ. ԺԳ. 10։
խ Ոմն+ձեզի հատուց.
ծ ԳԼ. ԺԳ. 10։
կ ԳԼ. ԺԳ. 19։
հ ԵԶԿ. ԽԲ. 2, ևս։
ձ ԵՍ. ԽԷ. 7, 8։ ՍՈՓ. Բ. 15։
ղ ԵՍ. ԽԷ. 9։ ՀՄՏ. 10։
ճ ԳԼ. ԺԷ. 16։
մ ԵԶԿ. ԽՀ. 13։
յ ՀՄՏ. 3, 11։
ն ԳԼ. ԺԷ. 4։
շ ՀՄՏ. 10։
ո ԵՍ. ԽԴ. 14։ ԵԶԿ. ԽՀ. 29։
չ ԵՍ. ԽԳ. 9։ ԵՐԻՄ. Ծ. 34։ ԳԼ. ԺԳ. 17։
պ ԵԶԿ. ԽՀ. 13։ ԳԼ. ԺԷ. 2։ ՀՄՏ. 5։
ջ ԵՐԻՄ. Ծ. 46։
ռ ՀՄՏ. 18։ ԳԼ. ԺԲ. 3։
ս ԵՍ. ԽԳ. 9։ ԳԼ. ԺԳ. 8։
վ ՀՄՏ. 17, 19։
տ ԵԶԿ. ԽՀ. 27—36։ ՀՄՏ. 3։
ր ԳԼ. ԺԷ. 4։
ց ՀՄՏ. 8։
ւ ԵՍ. ԽԶ. 11։ ԵՐԻՄ. Ծ. 15։ ԼԱ. 13։ ԵԶԿ. ԻԹ. 12։ ՅՕՐ. Բ. 12։ ԵԶԿ. ԽՀ. 30։
փ ԵՍ. ԽԴ. 23։ ԽԹ. 13։ ԵՐԻՄ. Ծա. 48։
ք ԳԼ. ԺԳ. 49, 50։ ԳԼ. ԺԹ. 2։
օ ԵՐԻՄ. Ծա. 64։
ֆ ԳԼ. ԺԲ. 8։ ԺԷ. 20։
ա ԵՍ. ԽԳ. 8։ ԵՐԻՄ. Է. 34։ ԺԷ. 9։ ԽԱ. 10։ ԵԶԿ. ԽԶ. 13։
բ ԵՐԻՄ. ԽԱ. 10։

ՀԼՂ. «Ու ձեռայն ձայնը և Հարսին ձայնը ալ
պիտի չլսուի քու մէջդ. ու քանզի քու վաճա-
ռականներդ երկրի մեծամեծներն էին. ինչու
որ քու կախարդութիւնովդ բոլոր ազգե-
24 րը մոլորեցան։ Ու մարգարէներուն ու սուրբ-
երուն ու երկրի վրայ բոլոր սպանուածնե-
րուն արիւնը անոր մէջը գտնուեցաւ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Ե անկէ ետքը չսա բազմութեան մեծ ձայն
մը լսեցի երկինքը՝ ըսելով, Ալէլուիա. փրկու-
թիւն ու փառք և պատիւ ու զօրութիւն
2 մեր Աստուծոյն. ինչու որ ճշմարիտ ու ար-
դար են անոր դատաստանները, քանզի դա-
տեց ան մեծ պոռնիկը, որ իր պոռնկութիւ-
նովը երկիրը ապականեց, ու իր ծառանե-
րուն արեան վրէժը անոր ձեռքէն պահանջեց։
3 Եւ կրկին անգամ ըսին, Ալէլուիա. ու անոր
4 ծուխը յաւիտեան յաւիտենից կ'ելլէ։ Ու
քառասունչորս երէցները ու չորս կենդանիները
ինկան ու երկրպագութիւն ըրին Աստուծոյ՝
որ աթոռը կը նստի, ըսելով, Ամէն, Ալէ-
5 լուիա։ Եւ աթոռէն ձայն մը եկաւ՝ ըսելով,
Մեր Աստուծոյն օրհնութիւն տուէք, իր բո-
լոր ծառաները, ու դուք որ իրմէն կը վախ-
6 նաք՝ պզտիկներ ու մեծեր։ Ու լսեցի չսա
բազմութեան ձայնի պէս, ու չսա չուրերու
ձայնի պէս, ու սաստիկ որոտումներու ձայնի
պէս՝ որ կ'ըսէին, Ալէլուիա, Ինչու որ [մեր]
7 Ամենակալ Տէր Աստուածը թագաւորեց։ Խընդ-
անք և ուրախանանք ու փառք տանք անոր,
քանզի Գառնուկին հարսնիքը հասաւ, ու ա-
8 նոր կինը ինքզինքը պատրաստեց։ Ու եղեւ
տրուեցաւ որ մաքուր ու լուսափայլ բեհեզ
հագնի, (որ ան բեհեզը սուրբերուն արդա-
9 րութիւնն է։) Եւ ինծի ըսաւ, Գրէ. Երանե-
լի են անոնք որ Գառնուկին հարսանեացը
ընթրիքին կանչուած են. ու ինծի ըսաւ, Ա-
10 ռնք են Աստուծոյ ճշմարիտ խօսքերը։ Ես
ալ անոր ոտքերուն առջեւը ինկայ, որ անոր
երկրպագութիւն ընեմ. ու ըսաւ ինծի, Զգու-
շացիր, մի ըներ. ես ալ քու եղբայրներուդ, որոնք Յի-
սուսի վկայութիւնը ունին. Աստուծոյ երկ-
րպագութիւն ըրէ. (ինչու որ Յիսուսի վկա-
յութիւնը մարգարէութեան հոգին է։)
11 Ու տեսայ երկինքը բացուած. ու ահա ճերմակ ձի մը,
ու անոր վրայ հեծնողը Հաւատարիմ ու Ճշմարիտ կ'ըսուի, ու արդարու-
12 թեամբ դատաստան կը տեսնէ ու կը պատե-
րազմի. ու անոր աչքերը կրակի բոցի պէս
էր, ու անոր գլխուն վրայ շատ թագեր կային,
ու գրուած անուն մը ունէր՝ որ ոչ ոք չգիտէր,
13 բայց միայն ինքը. ու արիւնով ներկուած
հանգերձ մը հագեր էր. ու անոր անունը
14 Բան Աստուծոյ կ'ըսուի։ Ու երկինքի զօ-
րքերը անոր ետեւէն ճերմակ ձիերով,
ճերմակ ու մաքուր բեհեզներ
15 հագած։ Ու անոր բերնէն սրած սուր մը կ'ել-
լէր, որ անով ազգերը զարնէ. ու ինքը երկա-
թէ գաւազանով պիտի հովուէ զանոնք, ու
Ամենակալ Աստուծոյ սաստիկ բարկութեանը
16 գինիին հնձանը ինքը պիտի կոխէ։ Ու իր
պատմուճանին վրայ ու իր ազդրին վրայ գը-
րուած գիր մը ունէր, ԹԱԳԱՒՈՐ ԹԱԳԱՒՈ-
ՐԱՑ ԵՒ ՏԷՐ ՏԷՐԱՆՑ։
17 Ե մի հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արեւին մէ-
ջը կայներ էր, ու մեծ ձայնով աղաղակեց երկ-
նից մէջ թռչող բոլոր թռչուններուն՝ ըսելով,
Եկէք՝ Աստուծոյ մեծ ընթրիքին՝ ժողվուե-
18 ցէք, Որ ուտէք թագաւորներուն մարմին-
ները, ու հազարապետներուն մարմինները,
զօրաւորներուն մարմինները, ու ձիերուն և
անոնց վրայ հեծնողներուն մարմինները, ու
ամենուն մարմինները՝ ինչ ազատներուն և ինչ ծառաներուն, ինչ պզտիկներուն և ինչ մեծե-
րուն։
19 Ու տեսայ գազանը ու երկրի թագաւորները
ու անոնց զօրքերը ժողվուած պա-
տերազմ ընելու անոր հետ՝ որ ձիուն վրայ
20 հեծնողը և անոր զօրքերուն հետ։ Ու
գազանը բռնուեցաւ, ու անոր հետ սուտ մար-
գարէն՝ որ անոր առջեւը նշաններ ըրաւ, որով-
հետեւ մոլորեցուց գազանին դրոշմը ընդունող-
ները, ու անոր պատկերին երկրպագութիւն
ընողները. երկուքն ալ ողջ ողջ ձծծուեցան
21 վառած կրակին լիճը գցուեցան։ Ու ուրիշ-
ները ալ սպանուեցան ձիուն վրայ հեծնո-

ա Երէմ. է. 34։ Ժզ. 9։ իե. 10։ լգ. 11։
բ Եսա. խգ. 8։
գ զ Թագ. ի. 22։ Նաա. գ. 4։ ԳԼ. Ժէ. 2, 5։
դ ԳԼ. Ժէ. 6։
ե Երէմ. ծա. 49։
զ ԳԼ. Ժա. 15։
է ԳԼ. գ. 11։ է. 10, 12։ Ժբ. 10։
ը Ո՛հաւ Տէր Աստուածդ
թ ԳԼ. Ժէ. 3։ Ժգ. 7։
ժ բ Օր. ը. 45։ ԳԼ. գ. 10։ Ժբ. 20։
ի Եսա. լգ. 10։ ԳԼ. Ժգ. 11։ Ժը. 9, 18։
ժա ԳԼ. գ. 4, 6, 10։ է. 14։
ժբ ա Մն. Ժգ. 36։ Նէհ. է. 3։ ԳԼ. է. 13։ ը. 6։ ԳԼ. է. 14։
ժգ Սաղ. ձկգ. 1։ ձկէ. 1։
ժդ ԳԼ. Ժա. 18։ ի. 12։
ժե Եզեկ. ա. 24։ խգ. 2։ ԳԼ. Ժգ. 2։
ժզ ԳԼ. Ժա. 15։ 17։ Ժբ. 10։ իա. 22։
ժէ Մատ. իբ. 2։ իե. 10։ բ Կոր. Ժա. 2։ Եփես. է. 32։ ԳԼ. իա. 2, 9։
ժը Սաղ. խե. 13, 14։ Եզեկ. Ժգ. 10։ ԳԼ. գ. 18։
ժթ Սաղ. ձկբ. 9։
ի Մատ. իբ. 2, 3։ Ղաւ. Ժգ. 15։ 16։
ի Գլ. իբ. 8։
ի Գաղ. Ժ. 26։ Ժգ. 14։ ԳԼ. իբ. 9։
ի ա Յովհ. է. 10։ ԳԼ. Ժբ. 17։
ի Գլ. Ժէ. 5։
ի ԳԼ. գ. 2։
ի ԳԼ. գ. 14։
ի Եսա. Ժա. 4։
ի ԳԼ. ա. 14։ բ. 18։
ի ԳԼ. գ. 2։
ի ԳԼ. բ. 17։ Հմր. 16։
ի Եսա. կգ. 2, 3։
ի Յովհ. ա. 1։ ա Յովհ. է. 7։
ի Եսա. կգ. 3։
ի ԳԼ. Ժգ. 20։
ի Մատ. իբ. 3։ ԳԼ. գ. 4։ է. 9։
ի Եսա. Ժա. 4։ բ Թեսա. բ. 8։ ԳԼ. ա. 16։ Հմր. 21։
ի Սաղ. բ. 9։ ԳԼ. բ. 27։ Ժբ. 5։
ի Եսա. կգ. 3։ ԳԼ. Ժգ. 19, 20։
ի Հմր. 12։
ի Դատ. բ. 47։ ա Տիմ. գ. 15։ ԳԼ. Ժէ. 14։
ի Հմր. 21։
ի Եզեկ. լթ. 17։
ի Ո՛հաւ մեծ Աստուածդ ընթրիքին
ի Եզեկ. լթ. 18, 20։
ի ԳԼ. Ժգ. 16։ Ժէ. 13, 14։
ի ԳԼ. Ժգ. 13, 14։
ի ԳԼ. Ժգ. 12, 15։
ի ԳԼ. ի. 10։ Տես Դան. է. 11։
ի ԳԼ. Ժգ. 10։ իա. 8։
ի Հմր. 15։

զին սուրէն՝ որ իր բերնէն կ'ելլէր, ու բոլոր թռչունները անոնց մարմիններէն կշտացան։

ԳԼ· Ի

2 Սատանան հազար տարի կը կապուի։ 6 Աւաջին յարութիւնը. երանի անոնց որ անոր մէջ բաժին ունին։ 7 Սատանան նորէն արձակուելով Գոգը ու Մագոգը կը ժողվէ։ 9 Սատանան կը ձգուի կրակի ու ծծումբի ծովուն մէջ։ 12 Վէրջին ընդհանուր յարութիւնը։

1 Եւ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ երկինքէն կ'իջնէր, ու անդունդին բանալին և մեծ շղթայ մը ու-
2 նէր իր ձեռքը. ²Ու բռնեց վիշապը այսինքն
հին օձը՝ որ Բանսարկուն ու Սատանան է, և
3 կապեց զանիկա հազար տարի. Ու անդունդը
ձգեց զանիկա, և գոցեց ²ու վրայէն կնքեց,
²որ ալ չմոլորցնէ ազգերը՝ մինչև որ հազար
տարին լմննայ, և անկէ ետքը պէտք է որ
արձակուի անիկա քիչ մը ժամանակ։
4 ²Եւ աթոռներ տեսայ, ու նստան անոնց վը-
րայ. ու անոնց դատաստան տրուեցաւ.
նաև ²Յիսուսի վկայութեանը համար ու Ա-
ստուծոյ խօսքին համար գլխատուածներուն
հոգիները տեսայ, ու անոնք որ երկրպագու-
թիւն չըրին գազանին՝ ոչ ալ անոր պատկերին,
²ու ճակտերնուն վրայ ու
իրենց ձեռքին վրայ չընդունեցին. և ապրե-
ցան՝ ²ու Քրիստոսի հետ հազար տարի թա-
5 գաւորեցին։ Եւ ուրիշ մեռելները չապրեցան
մինչև որ հազար տարին կատարուեցաւ. ա-
6 սիկա է առջի յարութիւնը։ Երանելի և սուրբ
է ան որ առջի յարութեանը մէջ բաժին ունի.
²անոնց վրայ երկրորդ մահը իշխանութիւն
չունի, ²հապա անոնք Աստուծոյ և Քրիստո-
սի քահանաները պիտի ըլլան, ²ու անոր հետ
հազար տարի պիտի թագաւորեն։
7 Եւ հազար տարին լրանալուն՝ պիտի ար-
ձակուի ²Սատանան իր բանտէն. և պիտի ել-
լէ ու մոլորցնէ երկրի չորս անկիւնները եղող
ազգերը՝ ²Գոգը ու Մագոգը, ²որ պատերազմի ժողվէ, որոնց հարիւրը ծովու ա-
8 ւազին չափ է։ ²Ու երկրի ընդարձակութեանը
մէջ ելան, և սուրբերուն բանակը ու սիրելի
9 քաղաքը չորս կողմէն պատեցին։ Եւ երկին-
քէն Աստուծմէ կրակ իջաւ ու ապառնէց զա-
նոնք. ²և բանսարկուն որ անոնք մոլորցուց՝
ձգուեցաւ կրակի ու ծծումբի լիճին մէջ, ²ուր
10 որ էր գազանը, և սուտ մարգարէն. ²ու պի-
տի չարչարուին ցորեկ ու գիշեր յաւիտեանս
յաւիտենից։
11 Եւ մեծ ճերմակ աթոռ մը տեսայ, ու անոր
վրայ մէկը նստած, ²որուն երեսէն երկիրը ու
երկինքը փախան, ²և տեղ չգտնուեցաւ ա-
12 նոնց։ ²Եւ տեսայ պզտիկ ու մեծ մեռելները՝
որ *Աստուծոյ առջևը կայնած էին. ²ու գիր-
քերը բացուեցան, ²և ուրիշ գիրք մը բացուե-
ցաւ՝ այսինքն կենաց գիրքը. և գիրքերուն մէջը
գրուածներէն մեռելները դատուեցան Գրքոյ
13 գործքերուն համեմատ։ Եւ ծովը իր մէջի
մեռելները տուաւ, ²ու մահը և դժոխքը ի-
րենց մէջի մեռելները տուին. ²ու ամէն մէկը
իրենց գործքերուն համեմատ դատուեցան։
14 ²Եւ մահը ու դժոխքը կրակի լիճին մէջը ձգ-
15 ուեցան. ²Սա է երկրորդ մահը։ Եւ ով
որ կենաց գրքին մէջը գրուած չգտնուեցաւ,
²կրակի լիճին մէջը ձգուեցաւ։

ԳԼ· ԻԱ

1 Նոր երկինքը ու նոր երկիրը։ 10 Երկնային Երուսաղէմին տե-
սիլքը ու անոր ատորոգրութիւնը։ 23 Անոր մէջ արեւի կա-
րօտութիւն չկայ, որովհետև Աստուծոյ փառքը անոր լոյս
է։ 24 Երկրի թագաւորները իրենց հարստութիւնները անոր
կը բերեն։

1 ²Եւ նոր երկինք մը ու նոր երկիր մը տեսայ.
²Ինչու որ առջի երկինքը ու առջի երկիրը ան-
2 ցան, և ալ ծով չկար։ †Եւ սուրբ քաղաքը
նոր Երուսաղէմը տեսայ՝ որ երկինքէն Ա-
ստուծմէ կ'իջնէր, ²իր երկանը համար զար-
3 դարուած հարսի մը պէս պատրաստուած։ Ու
երկինքէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր, ²Ա-
հա Աստուծոյ խորանը մարդոց մէջը, ու ա-
նոնք անոնց հետ պիտի բնակի. և անոնք ա-
նոր ժողովուրդը պիտի ըլլան, և Աստուած
ինքը անոնց հետ պիտի ըլլայ ²†անոնց Ա-
4 ստուածը. Եւ †ինքը ²անոնց աչքերէն բոլոր
արցունքները պիտի սրբէ, ²և ալ մահ պիտի
չըլլայ, ²ոչ սուգ և ոչ աղաղակ և ոչ ցաւ պիտի
ըլլայ ասկէ ետև. ինչու որ առջի բաները ան-
5 ցան։ ²Եւ ան որ աթոռին վրայ կը նստէր՝ ը-
սաւ, ²Ահա ամէն բաները նոր կ'ընեմ. ու ը-
սաւ (ինծի, գրէ, ²ինչու որ այս խօսքերը ճշմա-
6 րիտ ու հաւատարիմ են։ Նաև ըսաւ
ինծի, ²եղաւ. ²Ես եմ Ալֆա և Օմէգա՝ սկիզբը ու

Գէ· 17, 18։
Գէ· ԺԷ· 16։
—
Գէ· ա· 18։ ԹԻ· 1։
Գէ· ԺԲ· 9։ Տհա Պետ· բ· 4։ Յուդ· 6։
Դան· գ· 17։
Գէ· ԺԳ· 14, 16։ Հմր· 7։
Դան· է· 9, 22, 27։ Աստ· ԺԹ· 28։ Դատ· իբ· 30։
ա Կոր· գ· 2, 3։
Գէ· գ· 9։
Գէ· ԺԳ· 12։
Գէ· ԺԳ· 15, 16։
Հռոմ· ը· 17։ բ Տիմ· բ· 12։ Գէ· ե· 10։
Գէ· բ· 11։ Յով· 8։
Ես· կա· 6։ ա Պետ· բ· 9։ Գէ· ա· 6։ ե· 10։
Հմր· 4։
Հմր· 2։
Հմր· 5։ 9։
Եզեկ· լա· 2։ լԹ· 1։
Գէ· գ· 9։
Գէ· ԺԳ· 14։
Ես· ը· 8։ Եզեկ· լը· 9։ 16։
Հմր· 7։
Գէ· ԺԹ· 14։
Գէ· ԺԳ· 14։
Գէ· ԺԹ· 20։
—
Ես· հե· 17։ հգ· 22։ բ Պետ· գ· 13։
Գէ· բ· 11։
Ես· ձբ· 1։ Դատ· գ· 26։ Եբր· ժա· 10։ Ժբ· 22։ Ժգ· 14։ Գէ· գ· 12։ Հմր· 10։
Ո՛նան+ Եւ ես Յով Հաննէս
Ես· ձգ· 5։ կա· 10։ բ Կոր· ժա· 2։
Գէ· ԺԳ· 11, 12։ Եզեկ· ԺԳ· 7։ բ Կոր· գ· 16։ Գէ· է· 15։
Ո՛նան+ Աստուած
Ես· իե· 8։ Գէ· է· 17։
ա Կոր· ԺԲ· 26, 54։ Գէ· ի· 14։
Ես· լհ· 10։ կա· 5։ հև· 19։
Գէ· գ· 2, 9։ ե· 1։ ի· 11։
Ես· ԻԳ· 19։ բ Կոր· ե· 17։
Գէ· ԺԹ· 9։
Գէ· ԺԳ· 17։
Գէ· ա· 8։ իբ· 15։

վերջը ։ 2Ես ծարաւին ձրի պիտի տամ կենաց
7 ջուրին աղբիւրէն ։ Ան որ կը յաղթէ, ՚ամէն
բաները պիտի ժառանգէ. Եւ ես անոր Ա-
ստուած պիտի ըլլամ, ան ալ ինծի որդի պի-
8 տի ըլլայ ։ Բայց վախկոտներուն, ու անհա-
ւատներուն, և պիղծերուն, ու մարդասպան-
ներուն, ու պոռնիկներուն, և կախարդներուն,
ու կռապաշտներուն, և բոլոր սուտասաններուն
բաժինը 3կրակով ու ծծումբով վառած լիճին
մէջը պիտի ըլլայ, որ է երկրորդ մահը ։
9 4Ես եօթը վերջին հարուածներով լեցուն
եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշ-
տակներէն մէկը ինծի եկաւ, և հետս խօսեցաւ
ու ըսաւ, 5Եկուր ցուցընեմ քեզի հարսը՝
10 Գառնուկին կնիկը ։ 6Ես Հոգիով մէկ մեծ ու
բարձր լեռան մը վրայ տարաւ զիս, 7և ցու-
ցուց ինծի սուրբ Երուսաղէմ †քաղաքը, որ
11 երկինքէն Աստուծմէ կ'իջնէր. 8Ու Աստուծոյ
փառքը ունէր, և անոր լուսաւորութիւնը
խիստ պատուական քարի նման էր՝ ակնեմանիի
12 երեւոյթով յասպիս քարի պէս ։ Ես անոր պա-
րիսպը մեծ ու բարձր էր, 9և տասներկու
դռներ ունէր, ու դռներուն վրայ տասներ-
կու հրեշտակներ կար, և դռներուն վրայ անուն-
ներ գրուած էր՝ այսինքն Իսրայէլի որդւոցը
13 տասներկու ցեղերուն անունները ։ 10Արեւելեան
կողմէն երեք դուռ, ու հիւսիսային կողմէն
երեք դուռ, և հարաւային կողմէն երեք
դուռ, ու արեւմտեան կողմէն երեք դուռ ։
14 Ես քաղաքին պարիսպը տասներկու հիմեր
ունէր, 11ու անոնց վրայ Գառնուկին տասներ-
կու առաքեալներուն [տասներկու] անուններ
15 կը 12գրուած էր ։ Ես իմ հետս խօսողը 13ձեռքը
ոսկիէ եղէգ մը ունէր, որ 14ան քաղաքը և
անոր դռները ու անոր պարիսպները չա-
16 փէ ։ Ես քաղաքը քառակուսի էր, ու անոր
երկայնութիւնը լայնութեանը չափ էր. և քա-
ղաքը 15այն եղէգով տասներկու հազար ասպա-
րէզ չափեց, անոր երկայնութիւնը ու լայնու-
17 թիւնը և բարձրութիւնը հաւասար էր ։ Ես
անոր պարիսպը հարիւր քառասունուչորս
կանգուն չափեց, մարդու չափով՝ այսինքն
18 հրեշտակին չափը ։ Ես անոր պարսպին շի-
նուածքը յասպիս էր, ու քաղաքը զուտ
19 ոսկի էր մաքուր ապակիի նման ։ 16Ես քա-
ղաքին պարսպին հիմերը ամէն թանկագին պա-
տուական քարերով զարդարուած էին. առջի
հիմը յասպիս էր, երկրորդը՝ շափիւզայ, եր-

բորդը՝ քաղկեդոն, չորրորդը՝ զմրուխտ,
20 հինգերորդը՝ եղինդաքար, վեցերորդը՝ սար-
դիոն, եօթներորդը՝ ոսկեքար, ութերորդը՝
բիւրեղ, իններորդը՝ ազատիոն, տասներորդը՝
քրիսոպրասոս, մեհասաներորդը՝ յակինթ,
21 երկտասաներորդը՝ ամեթիստ ։ Ես տասներ-
կու դռները տասներկու մարգարիտ էին, ա-
մէն մէկ դուռը մէյմէկ 17թուղ մարգարիտէ
էր. 18Ու քաղաքին հրապարակը մաքուր ոս-
22 կի էր թափանցիկ ապակիի նման ։ 19Ես անոր
մէջը տաճար չտեսայ, ինչու որ Տէր Աստուած
Ամենակալն ու Գառնուկը անոր տաճարն է ։
23 20Ես քաղաքը արեւի ու լուսնի պէտք չունի, որ
զանիկա լուսաւորեն, ինչու որ Աստուծոյ փառ-
քը զանիկա կը լուսաւորէ, ու անոր ճրագը
24 Գառնուկն է ։ 21Ես [փրկուած] ազգերը անոր
լուսովը պիտի քալեն, ու երկրի թագաւոր-
ները իրենց փառքը ու պատիւը անոր մէջը
25 պիտի բերեն ։ 22Ես անոր դռները ցորեկը պի-
տի չգոցուին. (վասն զի 23Հոն գիշեր պիտի
26 չըլլայ ։) 24Ես ազգաց փառքը ու պատիւը ա-
27 նոր մէջը պիտի բերեն ։ 25Ես Հոն բնաւ 26ան-
մաքրութիւն մը պիտի չմտնէ, ոչ ալ պղծու-
թիւն ու սուտութիւն գործող մը, հապա միայն
անոնք՝ 27որ Գառնուկին կենաց գրքին մէջը
գրուած են ։

ԳԼ · ԻԲ

1 Կենաց ջուրին գետը։ 2 Կենաց ծառը։ 5 Աստուած ինքը կը լուսաւորէ երկնային քաղաքը։ 9 Հրեշտակը չուզեր որ իրեն երկրպագութիւն մատուցեն։ 18 Պէտք չէ բան մը աւելցնել Աստուծոյ խօսքին վրայ, ոչ ալ անկէ բան մը պակսեցնել։

1 27Ես ինծի կենաց ջուրի ||գետ մը ցուցուց ա-
կընդհանրի պէս պայծառ, որ կ'ելլէր Աստու-
2 ծոյ ու Գառնուկին աթոռէն ։ 1Ես ան 2գետին
հրապարակին մէջ, ու ան գետին մէկ կող-
մէն ու միւս կողմէն 3կենաց ծառ կար՝ որ
տասներկու պտուղ կը բերէր, ու ամէն
ամիս իր պտուղը կու տար. 4Ես ան ծառին
տերեւները հեթանոսներուն բժշկութիւն կ'ըլ-
3 լար ։ 5Ես ալ բնաւ նզովք պիտի չըլլայ. Եւ
անոր մէջը պիտի ըլլայ Աստուծոյ ու Գառ-
նուկին աթոռը, 6և անոր ծառաները պիտի
4 պաշտեն զանիկա. Ես անոր երեսը պիտի
տեսնեն, 7ու անոր անունը իրենց ճակտանն-
5 րուն վրայ պիտի ըլլայ ։ 8Ես Հոն՝ ալ գիշեր
պիտի չըլլայ, և ճրագ ու արեւու լոյս պէտք չէ.
9քանզի Տէր Աստուած պիտի լուսաւորէ զա-

ե Եօ · ժբ · 3 · ձէ · 1 · Ցամք · գ · 10 · 14 · է · 37 · ԳԼ · իբ · 17 ։
ը Ոմն+ ասս
թ Ձ.ոք · ը · 8 · Երր · ը · 10 ։
ժ ա Կար · գ · 9 · 10 · Գաղ · է · 19 · 20 · 21 · Եփես · է · 5 · ա Տիմ · ա · 9 · Երր · ժբ · 14 · ԳԼ · իբ · 15 ։
ի ԳԼ · ի · 14 · 15 ։
ձ ԳԼ · ժէ · 1 · 6 · 7 ։
ղ ԳԼ · ժէ · 7 · Հմր · 2 ։
ճ ԳԼ · ա · 10 · ժէ · 5 ։
մ Եզեկ · իը · Հմր · 2 ։
յ Ոմն+ մեծ քաղաքը
ն Գէ · իբ · 5 · Հմր · 23 ։
շ Եզեկ · իը · 31—34 ։
ո Եզեկ · իը · 31—34 ։
չ Մատ · ժգ · 18 ։ Գաղ · բ · 9 · Եփես · բ · 20 ։
պ Եզեկ · իա · 3 · Ձ.ոք · բ · 1 · ԳԼ · ժա · 1 ։
ջ Եօ · ծգ · 11 ։
ռ ԳԼ · իբ · 2 ։
ս Ցամք · գ · 23 ։
վ Եզ · իգ · 23 · կ · 19 · 20 · ԳԼ · իբ · 5 · Հմր · 11 ։
տ Եօ · կ · 3 · 5 · 11 · կգ · 12 ։
ր Եօ · կ · 11 ։
ց Եօ · կ · 20 · Ձ.ոք · ժգ · 7 · ԳԼ · իբ · 5 ։
ւ Հմր · 24 ։
փ Եօ · լե · 8 · ծբ · 1 · կ · 21 · Ցամք · գ · 17 · ԳԼ · իբ · 14 · 15 ։
ք Ոմն+ անմաքրութիւն ընող
օ Փիլ · գ · 3 · ԳԼ · գ · 5 · ժգ · 8 · իբ · 12 ։
—
ֆ Եզեկ · խէ · 1 · Ձ.ոք · ժգ · 8 ։
և Ոմն+ մեքսր գետ
ֆ Եզեկ · խէ · 12 · ԳԼ · իա · 21 ։
ֆ Ծն · բ · 8 · ԳԼ · բ · 7 ։
թ ԳԼ · իա · 24 ։
ծ Ձ.ոք · ժգ · 11 ։
ղ Եզեկ · իը · 35 ։
ճ Մատ · է · 8 · ա Կար · ժգ · 12 · ա Ցամք · գ · 2 ։
մ ԳԼ · գ · 12 · ժգ · 1 ։
յ ԳԼ · իա · 23 · 25 ։
ն Սաղ · ԼԷ · 9 · ձգ · 11 ։

նանք, եւ յաւիտեանս յաւիտենից պիտի թա-
գաւորեն։
6 Եւ ըսաւ ինծի, Ա՛ս խօսքերը հաւատա-
րիմ են ու ճշմարիտ. և *տէրը մարգարէ-
ներուն՝ Ցէր Աստուածը իր հրեշտակը խրա-
կեց՝ իր ծառաներուն ցուցընելու հինչ որ շու-
7 տով պէտք է ըլլայ։ Ահա ես շուտով կու գամ.
Երանի անոր որ կը պահէ աս գրքին մարգա-
րէութեան խօսքերը։
8 Եւ ես Յովհաննէս լսեցի ու տեսայ աս բա-
նները. և երբ լսեցի ու տեսայ, ինկայ որ եր-
կրպագութիւն ընեմ այն հրեշտակին ոտքե-
րուն առջեւը՝ որ աս բաները ինծի կը ցուցընէր։
9 Եւ ըսաւ ինծի, Զգուշացիր, մի ընէր. հինչու
որ ես քուկին ու քու եղբայրներուդ մարգա-
րէներուն և աս գրքին խօսքերը պահողնե-
րուն ծառայակիցն եմ. Աստուծոյ երկրպա-
10 գութիւն ըրէ։ Եւ ըսաւ ինծի, Ա՛ս գրքին
մարգարէութեան խօսքերը մի՛ կնքեր, հինչու
11 որ ժամանակը մօտ է։ Ան որ անիրաւութիւն
կ՚ընէ՝ ալ անիրաւութիւն թող ընէ, ու ան որ
աղտոտ է՝ ալ աղտոտ ըլլայ, և ան որ արդար
է՝ ալ արդար ըլլայ, ու ան որ սուրբ է՝ ալ
12 սուրբ ըլլայ։ Ահա ես շուտով կու գամ, ու
իմ վարձքս իմ հետս է՝ տալու մէկուն իր գործ-
13 քին համեմատ հատուցանելու։ Ես եմ Ալֆա
և Օմէգա՝ Առաջինը ու Վերջինը՝ Սկիզբը և
14 Վախճանը։ Երանելի են անոնք որ անոր պա-
տուիրանքները կը կատարեն, որ իշխանու-
թիւն ունենան կենաց ծառին վրայ, և դրա-
15 ներէն ներս քաղաքը մտնեն։ Բայց դուրս
պիտի ձգուին շուները ու կախարդները և պոռնիկ-
ները ու սպանութիւն ընողները և կռապաշտ-
ները ու ան ամէնը որ սուտ կը սիրէ և
կ՚ընէ։
16 Ես Յիսուս իմ հրեշտակս խրկեցի՝ աս բա-
ները ձեզի վկայելու եկեղեցիներուն համար։
Ես Դաւիթի արմատը ու ցեղն եմ, ես առա-
17 ւօտեան պայծառ աստղը։ Եւ Հոգին ու հար-
սը կ՚ըսեն, Եկուր. և ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ,
Եկուր. ու ան որ ծարաւ է՝ թող գայ, և ան
որ կ՚ուզէ՝ կենաց ջուրը ձրի առնէ։
18 Ես կը վկայեմ ամենուն՝ որ աս գրքին
մարգարէութեան խօսքերը կը լսէ. Եթէ որ
մէկը ասոնց վրայ բան մը աւելցընէ, Աստուած
ան հարուածները որ աս գրքին մէջը գրուած են։ Եւ թէ
19 որ մէկը աս մարգարէութեանս գրքին խօս-
քերէն բան մը պակսեցընէ, Աստուած ան
նոր երուսաղէմը պիտի պակսեցընէ կենաց պրքէն
և սուրբ քաղաքէն՝ որ աս գրքին մէջը գր-
20 ուած են. Ա՛ս բաներուն վկայութիւն տուողը
կ՚ըսէ, Այո, շուտով կու գամ ես։ Ամէն,
21 եկուր, Տէր Յիսուս։ Մեր Տէրոջը Յիսուս
Քրիստոսի շնորհքը *ձեր ամենուն հետ ըլ-
լայ։ Ամէն։

ա Դան. է. 27։ Հե-
ռոմ. է. 17։ բ
Տիմ. բ. 12։ ԳԼ.
գ. 21։
գ ԳԼ. ժթ. 9։ իա.
5։
դ Ոմանք մարգարէից
հոգիներուն
ե ԳԼ. ա. 1։
զ ԳԼ. ի. 11։ Հմր.
10, 12, 20։
է ԳԼ. ա. 3։
ը ԳԼ. ժթ. 10։
թ ԳԼ. ժթ. 10։
ժ Դան. ը. 26։ ժբ.
4, 9։ ԳԼ. ժ. 4։
ի ԳԼ. ա. 3։
լ Եզեկ. գ. 27։ Դան.
ժբ. 10։ բ Տիմ. գ.
15։
խ Հմր. 7։
ծ Ես. խ. 10։ կբ.
11։
կ ԳԼ. ա. 3։
հ ԳԼ. ժթ. 10։
ձ Հռոմ. բ. 6։ ժգ.
12։ ԳԼ. ի. 12։
ղ Ես. իա. 4։ խգ.
6։ խը. 12։ ԳԼ.
ա. 8, 11։ իա. 6։
ճ Դան. ժբ. 12։ ա
Յովհ. գ. 24։
մ Հմր. 2։ ԳԼ. բ. 7։
յ ԳԼ. իա. 27։
ն ա Կոր. չ. 9, 10։
Գաղ. ե. 19, 20,
21։ Կող. գ. 6։ ԳԼ
ի. 20, 21։ իա. 8։
շ Փիլ. գ. 2։
ո ԳԼ. ա. 1։
չ Կամ վերայիվ.
պ ԳԼ. ե. 5։
ջ Թուա. իգ. 17։
Ջուր. չ. 12։ բ
Պետ. ա. 19։ ԳԼ.
բ. 28։
ռ ԳԼ. իա. 2, 9։
ս Ես. ծե. 1։ Յովհ.
ե. 37։ ԳԼ. իա. 6։
տ Ոմանք քանզի
ր Օր. գ. 2։ ժբ.
32։ Առակ. լ. 6։
ց Եր. լբ. 33։ Սաղ.
կթ. 28։ ԳԼ. գ.
5։ ժգ. 8։
փ Ոմանք Ծառէն
ք ԳԼ. իա. 2։
և Ոմանք և ան քանե-
լին որ
օ Հմր.
ֆ Յովհ. իա. 25։
ա Տիմ. գ. 8։
բ Հռոմ. ժչ. 20,
24։ բ Թես. գ. 18։
գ Ոմանք բոլոր սուր-
բերուն

ՎԵՐՋ

ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ ՄԷՋ ՅԻՇՈՒԱԾ ՉԱՓԵՐՈՒՆ, ԿՇԻՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ

1. ԵՐԿԱՑՆՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ

	Ինքուիզ Ն 100-րդ	Մեծր Ն 100-րդ
Ուղուկ, չորս մատնաչափ,	0 · 12	0 · 07
Թիզ, 3 ուղուկ,	0 · 36	0 · 23
Կանգուն, 2 թիզ,	0 · 71	0 46
Գրկաչափ, 4 կանգուն,	2 · 85	1 · 85
Եղկիելի եղէգը, 6 կանգուն,	4 · 27	2 · 77
Ասպարէզ, 100 գրկաչափ,	284 · 62	184 · 94
Շաբաթ օրուան ճամբայ, 6 ասպարէզ,	1,707 · 69	1,109 · 60
Մղոն, 8 ասպարէզ,	2,276 · 95	1,479 · 50

2. ՀԵՂԱՆԻԹՈՑ ՉԱՓԵՐ

	Ըստ Յովհաննու			Ըստ Բաբբինեանց		
	Օքթ-	Տր/.	Լիտր Ն 100-րդ	Օքթ-	Տր/.	Լիտր. Ն 100-րդ
Ճաշակ,	0	172	0 · 55	0	88	0 · 28
Հիմին, 12 ճաշակ,	5	64	6 · 56	2	253	3 · 35
Մար, 6 հիմին,	30	384	39 · 37	15	320	20 · 12
Քոռ կամ խօմէր, 10 մար,	309	240	393 · 75	158		201 · 22

3. ԱՐՄՏԵԱՑ ՉԱՓԵՐ

	Ըստ Յովհաննու			Ըստ Բաբբինեանց		
	Օքթ-	Տր/.	Լիտր Ն 100-րդ	Օքթ-	Տր/.	Լիտր Ն 100-րդ
Կապիճ,	1	288	2 · 18	0	351	1 · 11
Օմէր, կամ տասանորդ, արդուին 10 երորդ մասը	3	38	3 · 94	1	232	2 · 01
Դրխ., 6 կապիճ,	10	128	13 · 12	5	106	6 · 71
Արդու., 3 դրխ.,	30	384	39 · 37	15	320	20 · 13
Քոռ, կամ խօմէր, 10 արդու.,	309	240	393 · 75	158		201 · 27

4. ԿՇԻՌՆԵՐ

	Օքթ-	Տր/. Ն 100-րդ	Կր-/Ն 100-րդ
Կերատ,		0 · 22	0 · 71
Սիկղ, 20 կերատ,		4 · 49	14 · 25
Մնաս, 100 սիկղ,	1	49	1,425 · 51
Տաղանդ, 3000 սիկղ,	33	270	42,765 · 50

5. ԵՒՐԱՑԵՑԻՈՑ ԱՐԾԱԹ ՈՒ ՈՍԿԻ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԿՇԻՌՆԵՐՈՒՆ ԱՐԺԷՔԸ

	Ղ-Շ.	Փղ.	Ֆրանք Ն 100-րդ
ԱՐԾԱԹԻ			
Սիկղ,	12	24	2 · 86
Մնաս,	1,260	16	286 · 46
Տաղանդ,	37,812	20	8,593 · 75
ՈՍԿԻՈՑ			
Սիկղ,	201	27	45 · 83
Մնաս,	20,166	27	4,583 · 33
Տաղանդ,	605,000		137,500

6. ՀՈՎՄԱՑԵՑԻՈՑ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԱՐԺԷՔԸ
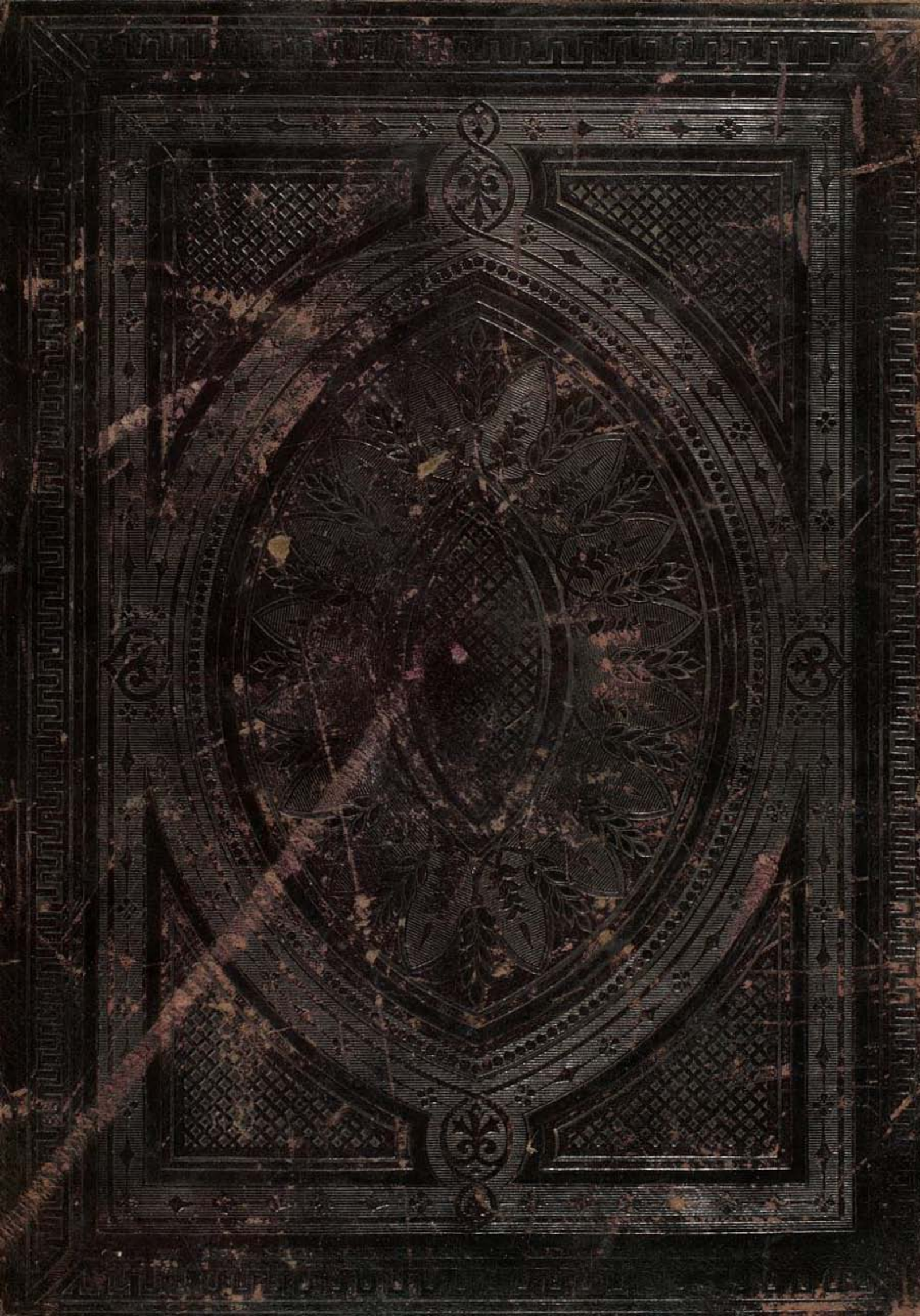
	Ղ-Շ.	Փղ. Ն 100-րդ	Ֆրանք Ն 100-րդ
Լումայ,		1 · 57	0 · 01
Նաբաբակիտ, 2 լումայ,		3 · 15	0 · 02
Դանկ, 4 նաբաբակիտ,		12 · 60	0 · 07
Դահեկան, 10 դանկ,	3	06	0 · 72
Երկդրամեան, 2 դահեկան,	6	12	1 · 43
Սատեր, 4 դահեկան,	12	24	2 · 86
Մնաս, 100 դահեկան,	315	00	71 · 59